D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

realizarea planului pe 1982

AMPLĂ MOBILIZARE PENTRU VALORIFICAREA POTENŢIALULUI PRODUCTIV

Numărul 1 ● Vineri 8 ianuarie 1982

ROMANIA
PCR

D 646

Din sumarul „REVISTEI ECONOMICE" pe anul 1981

NICOLAE CEAUȘESCU — GÎNDIRE CREATOARE ȘI ACȚIUNE DINAMICĂ ÎN SLUJBA PROGRESULUI ȘI BUNĂSTĂRII

— O concepție originală, de înaltă valoare teoretică și practică privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate **(I. Florea)** — 3.
— Gîndire creatoare și acțiune dinamică în slujba progresului multilateral al patriei — 4.
— Dimensiuni novatoare în dezvoltarea economico-socială a României **(D. Ciucur)** — 4.
— Contribuție prestigioasă la elaborarea politicii de pace și colaborare între popoare a României socialiste **(P. Tănăsie)** — 4.
— Dezvoltarea economiei, coordonată fundamentală a asigurării independenței și suveranității naționale **(V. Bozga)** — 4.
— O concepție originală cu privire la conducerea societății de către partid și la adîncirea democrației socialiste **(M. Chioreanu)** — 5
— Omul — scopul și rațiunea tuturor activităților economico-sociale **(R. Crișan)** — 5.
— Contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste **(M. Chioreanu)** — 19.
— O concepție cuprinzătoare asupra rolului presei în societatea socialistă **(N. Ionescu)** — 33.
— Noua și importanta inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a României socialiste, expresie a unei politici consecvente pătrunse de înalta grijă și răspundere pentru destinele civilizației umane **(N. Chilie)** — 45.

60 DE ANI DE LA CREAREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

— Partidul Comunist Român — centrul vital al națiunii noastre socialiste **(C. Nica)** — 11
— Crearea Partidului Comunist Român, moment de răscruce în lupta de eliberare socială și națională, în dezvoltarea României noi **(I, II) (M. Mușat)** — 12, 13
— Dezvoltarea economico-socială a țării — componentă fundamentală a politicii partidului **(L. Costinel)** — 14
— Dezvoltarea economico-socială armonioasă a tuturor județelor țării (I, II) **(D. Ciucur, C. Popescu)** — 15, 16
— Creșterea eficienței — orientare esențială a politicii economice a partidului **(B.G. Petrescu)** — 16
— Creativitatea — un rol esențial în asigurarea progresului economiei **(A. Floareș)** — 17
— Accentuarea laturilor calitative în procesul dezvoltării — obiectiv fundamental al politicii partidului **(M. Mehedințu)** — 17
— Partidul Comunist, principala forță politică în lupta pentru libertate și dreptate socială, pentru făurirea orînduirii socialiste **(G. Surpat)** — 18
— Accentuarea laturilor intensive ale dezvoltării economiei românești **(M. Popescu)** — 18
— Ample mutații sociale sub impactul politicii economice a partidului **(C. Enache)** — 18
— Ridicarea nivelului de trai al întregului popor — țelul suprem al politicii partidului **(G. Constantin)** — 18
— P.C.R. în fruntea luptei pentru apărarea independenței, integrității și suveranității patriei **(G. Unc)** — 19
— O politică științifică de dezvoltare industrială a României (I, II) **(M. Părăluță)** — 19, 20
— Problema agrară în concepția economică a partidului **(S. Nica)** — 19
— Accentuarea laturilor calitative în procesul creșterii economiei românești **(V. Cornescu)** — 19
— Creșterea productivității muncii — componentă fundamentală a dezvoltării **(B.G. Petrescu)** — 19
— Dezvoltarea armonioasă și sistematizarea teritoriului, opțiune cu importante implicații economico-sociale **(V. Dincă)** — 19
— Canalul Dunăre-Marea Neagră **(V. Ionel)** — 19
— Perfecționarea continuă a organizării și conducerii activității economico-sociale (I, II) **(N. Oprea, D. Constantinescu)** — 19, 20
— Amplitudinea socială a dezvoltării economiei românești **(G. Horja)** — 19
— Partidul Comunist Român — promotor consecvent al democrației socialiste **(M. Neagu)** — 19
— Conștiința socialistă — forță dinamizatoare a progresului **(I. Florea)** — 19
— Participare activă la viața internațională, la afirmarea unor noi principii în relațiile interstatale **(V. Duculescu)** — 19

EDITORIALE

— Mobilizarea eforturilor pentru realizarea obiectivelor primului an al noului cincinal **(T. Melinte)** — 1
— Vibrant și însuflețitor îndemn la realizarea programului de dezvoltare social-economică a țării **(V. Dumitrache)** — 2
— Poporul întreg, animat de cele mai alese sentimente de dragoste și înaltă prețuire își omagiază președintele — 5
— Participarea activă, responsabilă la realizarea unei înalte calități și eficiențe **(A. Gheorghe)** — 8
— Femeile, o importantă forță în înfăptuirea progresului economico-social al țării — 10
— Prețuirea muncii, stimulent pentru noi realizări — 14
— Sindicatele — puternică verigă a democrației noastre socialiste — 15
— Aniversare cu profunde semnificații contemporane **(T. Georgescu)** — 19
— Elan creator în munca pentru progresul multilateral al patriei — 20
— Marele forum democratic național al clasei muncitoare, al autoconducerii **(C. Damian)** — 26
— Amplu și mobilizator program pentru dezvoltarea economico-socială a patriei — 27
— Congresul al IX-lea al P.C.R., eveniment hotărîtor în viața poporului nostru **(N. Ionescu)** — 29

Supliment la nr. 1 1982 Revista ECONOMICA

— România pe noi trepte ale progresului și civilizației **(C. Lazăr)** — 31
— Tradiții militante ale presei comuniste din România **(G. Unc)** — 33
— Poporul — făuritor conștient al propriului său destin **(I. Florea)** — 34
— Știința în slujba păcii și dezvoltării — 37
— Un amplu program de acțiune pentru toți lucrătorii ogoarelor, pentru întregul popor **(D. Popescu)** — 45
— Puternice manifestări ale voinței de pace a poporului român — 46
— Un amplu și mobilizator program pentru perfecționarea întregii activități, pentru progresul multilateral al patriei **(N. Ionescu)** — 48
— România socialistă — vocație pentru pace, progres și dezvoltare **(N. Ionescu)** — 52

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Cincinalul 1981—1985

— Adîncirea procesului de dezvoltare intensivă a economiei românești **(D. Popescu)** — 27
— Ridicarea calității producției: obiective, măsuri, responsabilități **(B. Pădure)** — 27
— Dinamismul agriculturii românești în cincinalul 1981—1985 (I, II) — **(O. Popescu)** — 28, 29
— Realizări și perspective ale agriculturii românești în înfăptuirea noii revoluții agrare **(M. Constantin)** — 34
— Orientări în dezvoltarea construcțiilor de mașini (I, II) **(B. G. Petrescu)** — 50, 51
— Primatul factorilor calitativi în dezvoltarea economico-socială a țării **(T. Melinte)** — 49
— Economia românească în deceniul 9 **(M. Părăluță)** — 52
— Modernizarea structurilor economice — cerință a contextului contemporan **(A. Iancu)** — 52

Forță de muncă, productivitatea muncii, retribuție, nivel de trai

— Criterii științifice la baza determinării și asigurării unui consum rațional **(M. Poenaru)** — 1.
— Acțiuni hotărîte pentru transpunerea în viață a programului de aprovizionare a populației **(G. Teodorașcu)** — 1
— Alimentația rațională — factor de ridicare a calității vieții **(M. Molnar)** — 2
— Utilizarea rațională a resurselor de muncă **(A. Olaru)** — 2
— Orientarea ofertei de bunuri de consum spre satisfacerea unor complexe de nevoi **(V. Pascu, C. Popescu)** — 3
— Implicațiile economice și sociale ale educației nutriționale **(R. Segal)** — 4
— Stimularea suplimentară, prin premii speciale, a depășirii producției fizice în industria extractivă **(D .Gheorghe)** — 5
— Succese remarcabile în dezvoltarea economiei, în ridicarea bunăstării **(D. Popescu)** — 6
— Implicații economice ale sistemului de alimentație **(C. Ionescu, H. Puwak)** — 8
— Creșterea accentuată a productivității muncii — condiție esențială a sporirii eficienței **(I. Capanu, P. Wagner, D. Porojan)** — 14
— Mecanizarea și automatizarea proceselor de producție **(B. G. Petrescu)** — 22
— Creșterea populației și politica demografică (I, II) **(V. Trebici)** — 23, 25
— Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția **(C. Sedereaș, C. Bărbulescu)** — 25
— Perfecționarea organizării și normării — la baza creșterii productivității muncii **(P. Frujină)** — 27
— O corelație de bază a dezvoltării: creșterea calitativă, eficientă — ridicarea nivelului de trai **(D. Ciucur, C. Popescu)** — 28
— Inginerii stagiari la examenul activității în producție **(R. Micu)** — 28
— Modernizarea și întreținerea utilajelor și instalațiilor din dotare (I, II) **(B. G. Petrescu)** — 29, 31
— Considerații privind corelația populație — dezvoltare **(A. A. Floareș)** — 29
— Productivitatea muncii la baza creșterii eficienței economice **(C. Bârnea)** — 33
— Creșterea bunăstării și civilizației poporului — țel suprem al politicii partidului **(G. Horja)** — 34
— Sporirea productivității muncii — imperativ al dezvoltării economiei românești (I, II) **(B.G. Petrescu)** — 36, 37
— Aprovizionarea populației în perioada de toamnă-iarnă **(A. Rusu)** — 42
— Munca rodnică — economie, bunăstare **(M. Popovici)** — 44
— Mutații fundamentale în consumul populației (I, II, III) **(G. Vîlceanu)** — 44, 45, 46
— Creșterea productivității, sursă valoroasă de sporire a producției și eficienței **(C. Bârnea)** — 47
— Dinamici ale creșterii nivelului de trai **(C. Lazăr)** — 52

Reducerea cheltuielilor de producție

— Reducerea cheltuielilor materiale, element esențial al creșterii eficienței economice **(G. Șicâ)** — 1
— Reducerea costurilor de fabricație — factor hotărîtor al creșterii eficienței **(C. Marin, M. Popescu, I. Predoi)** — 11
— Promovarea factorilor intensivi și reducerea costurilor de producție **(G. Șicâ)** — 16
— Reducerea costurilor de producție — factor de bază al creșterii eficienței **(I.B. Popescu)** — 18
— Reducerea cheltuielilor materiale — factor de bază al diminuării costurilor de producție **(A. Găinușe)** — 20
— Costurile actuale de producție — baza creșterii rentabilității **(N. Văcăroiu, V. Băscă)** — 24
— Reducerea consumurilor materiale **(A. Orvas)** — 25
— Costurile normate — cerință a reducerii costurilor totale de producție **(S. Stătică)** — 25
— Reducerea accentuată a cheltuielilor materiale — imperativ al creșterii eficienței economice **(M. Pîrjol)** — 28
— Reducerea consumurilor materiale — la baza sporirii eficienței **(C. Popeia)** — 36
— Reducerea consumurilor materiale — element hotărîtor al creșterii eficienței **(Gh. Rizea, I. Olteanu)** — 38
— Reducerea costurilor de producție — resursă majoră a sporirii eficienței **(G. I. Șicâ)** — 40
— Producție fizică realizată cu cheltuieli reduse **(C. Giogu)** — 42
— Exigențe ale diminuării consumurilor materiale pe unitatea de produs **(I. Ploștinaru)** — 47
— Reducerea costurilor de producție, un imperativ al creșterii eficienței **(G. Șicâ)** — 51

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Economisirea resurselor materiale

— Metalurgia românească în fața unor exigențe calitative sporite **(N. Agachi)** — 1
— Intensificarea activității geologice pentru lărgirea bazei de materii prime minerale **(G. Fulea)** — 2
— Reciclarea cauciucului și materialelor plastice uzate **(D. Andreescu)** — 3
— Impactul restricțiilor energetice asupra creșterii economice **(E. Costin)** — 3
— Recondiționarea și reutilizarea pieselor și subansamblelor uzate **(M. Epuran, A. Anca)** — 4
— Ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime **(B. G. Petrescu)** — 6
— Soluții pentru creșterea gradului de valorificare a masei lemnoase **(P. Cioclu)** — 7.
— Acțiuni complexe pentru creșterea producției de țiței **(G. Vlad)** — 8
— Valorificarea superioară a materiilor prime și creșterea competitivității exportului **(N. Spînu)** — 8
— Cărbunele — ample acțiuni de gospodărire rațională și ridicare a calității (I, II) **(V. Boescu, B. Pădure)** — 10, 11
— Creșterea gradului de accesibilitate în exploatarea lemnului **(C. Mocanu)** — 10

— Priorități și exigențe în reciclarea materialelor refolosibile (I, II) **(D. Andreescu)** — 12, 14
— Acțiuni viguroase pentru depistarea și exploatarea de noi structuri petrolifere (I, II) **(V. Boescu, B. Pădure)** — 13, 14.
— Valorificarea resurselor materiale și energetice refolosibile **(V. Boescu, B. Pădure)** — 15
— Cerințe ale valorificării complexe a resurselor energetice reciclabile **(S. Răgălie)** — 17
— Economisirea materiilor prime — multiplicitatea metodelor — 20
— Valorificarea superioară a masei lemnoase (I, II) **(V. Boescu, B. Pădure)** — 21, 22
— Raționalizarea consumului de combustibil în producerea energiei electrice și termice **(I. Muntean)** — 21
— O valoroasă sursă de materii prime și energie **(V. Ghederim)** — 23
— Producerea energiei electrice și termice cu eficiență ridicată **(I. Muntean)** — 25
— Realizarea integrală a planului la producția de țiței **(G. Drăghici)** — 26
— Extinderea utilizării cărbunilor în consumul casnic **(V. Dincă)** — 26
— Reducerea consumurilor energetice — orientare fundamentală a politicii partidului de sporire a eficienței economice **(E. Costin)** — 27
— Sporirea factorului final de recuperare a țițeiului din zăcământ **(I. Cohn)** — 30
— Lemnul — valorificat superior, eficient **(V. Boescu, P. Bogdan)** — 32
— Atragerea operativă în circuitul economic a resurselor refolosibile **(A. Parotă)** — 32
— Creșterea contribuției cercetării științifice la extinderea resurselor minerale disponibile (I, II) **(I. Bercia)** — 35, 36
— Folosirea rațională a utilajelor, cerință a sporirii producției de cărbune **(G. Drăghici)** — 38
— Cerințe ale extracției și utilizării eficiente a gazului metan **(V. Popoviciu)** — 39
— Cerințe ale reducerii consumului de energie electrică **(E. Ionescu)** — 41
— Reducerea continuă a consumurilor de materii prime și materiale — factor hotărîtor al creșterii eficienței (I, II) **(B. G. Petrescu)** — 41, 42
— Recuperarea și refolosirea materialelor **(N. Ciurileanu)** — 42
— Considerații privind interdependența caracterului sistemic al energeticii și a formelor sale organizatorice **(V. Nitu)** — 43
— Realizarea producției de cărbune necesită asigurarea și utilizarea rațională a dotării tehnico-materiale **(M. Ștefănache)** — 45
— Cerințe și posibilități de valorificare superioară a noilor surse energetice **(M. Dăncilă)** — 45
— Promovarea unor tehnologii avansate pentru accelerarea forajului **(H. Seiceanu)** — 48
— Cum sînt realizate programele de asimilare și creștere a producției de oțeluri speciale **(V. Boescu, C. Bârnea)** — 48
— Creșterea gradului de utilizare a mijloacelor din dotare, rezervă de sporire a producției de cărbune **(N. Dimitrescu)** — 50
— Consumul energetic — criteriu fundamental în evaluarea eficienței tehnologiilor **(Cezar Mereuță)** — 51

Aprovizionarea tehnico-materială

— Delimitarea riguroasă a activității precontractuale desfășurate prin bazele județene **(C. Suciu)** — 17
— Aprovizionarea complexă garantată în unitățile economice **(M. Gheorghe)** — 18
— Aprovizionarea activă pe sortimente în sistem „service" **(D. Petcu)** — 37
— Economia de muncă în activitatea bazelor județene de aprovizionare **(Gh. Mihai)** — 39
— Încheierea contractelor economice pe 1982, condiție esențială în aprovizionarea și desfacerea ritmică a producției **(I. Velican)** — 49

Pregătirea și realizarea planului

— Din primele zile ale anului, producția fizică realizată ritmic la toate sortimentele **(I. Țăranu)** — 2
— Realizarea în cele mai bune condiții a sarcinilor din acest an, bază trainică pentru îndeplinirea obiectivelor întregului cincinal **(D. Constantinescu)** — 4
— Realizarea ritmică, cu eficiență ridicată, a producției **(L. Țintea)** — 4
— Întrecerea socialistă — participare amplă, responsabilă la realizarea exemplară a planului **(D. Condrea)** — 5
— Amplă mobilizare de forțe pentru realizarea exemplară a planului **(Gh. Vîrtejianu)** — 13
— Producția fizică îndeplinită ritmic, la toate sortimentele **(Gh. Drăghici)** — 15
— Cu planul și angajamentele îndeplinite **(P. Negru)** — 18
— Producția fizică realizată la toate sortimentele **(C. Bârnea)** — 21
— Planul — realizat ritmic, integral la toate sortimentele **(Gh. Dinu)** — 24
— Îndeplinirea ritmică a producției fizice și nete **(C. Bârnea)**. — 28
— Producția fizică și netă — realizate ritmic, cu eficiență sporită **(B. Corneliu)** — 34
— Programele de foraj — realizate integral și la timp — **(G. Drăghici)** — 37
— Îndeplinirea ritmică a planului producției fizice și nete **(C. Bârnea)** — 40
— Pregătirea realizării planului de investiții pe 1982 **(I. Mihai)** — 41
— Pîrghii ale realizării producției fizice **(G. Drăghici)** — 44
— Perfecționarea activității de întreținere și reparare a utilajelor **(I. Mihai)** — 51

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate, eficiență

— Actualizarea și îmbunătățirea corelării prețurilor de producție și de livrare, cerință a noului mecanism economico-financiar **(G. Nicolescu)** — 2
— Incidența prețurilor asupra sporirii eficienței specializării și cooperării **(A. Pîncu)** — 3
— Corelarea pe baze economice a prețurilor — stimulent pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în agricultură **(M. Stroe, C. Ionescu)** — 6
— Întărirea controlului financiar, cerință de mare actualitate **(R. Ciurileanu)** — 6
— Folosirea mai intensă a pîrghiilor economico-financiare **(N. Săvoiu)** — 8
— Corelații optime între indicatorii economico-financiari **(Gh. Obreja, M. Hanganu)** — 9
— Cursul comercial unic — instrument al autogestiunii **(M. Lixandru)** — 10
— Creditul, instrument în aplicarea principiului autoconducerii și autogestiunii **(N. Pretorian)** — 12
— Particularitățile formării și urmăririi operative a costurilor de producție **(N. Costache, Gh. Popescu)** — 13
— Sistemul costurilor normate și autogestiunea modernă a unității economice **(V. Constantinescu, V. Stănciulescu)** — 15
— Gospodărirea judicioasă a materiilor prime și materialelor — cale de rentabilizare a activității în construcții **(C. Ioniță)** — 16
— Bugetul lunar al unității agricole — instrument operativ al autogestiunii **(V.V. Topor, L. Zahiu)** — 18
— Pîrghia creditului în aplicarea autogestiunii **(T. Roșca)** — 20
— Normele și normativele privind consumurile din economie — instrumente ale întăririi autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare **(T. Stolojan)** — 26
— Aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar **(G. Nicolescu)** — 28
— Creditul — instrument de realizare a sarcinilor de plan **(V. Răuță)** — 28
— Beneficii maxime — cerință esențială a autogestiunii **(T. Stolojan)** — 29
— Acordul global — formă stimulativă de retribuire și de creștere a productivității muncii **(Gh. Răboacă)** — 31
— Controlul economic preventiv — condiție a gospodăririi judicioase a fondurilor materiale și bănești **(C. Dinu)** — 32

— Fundamentarea planului de producție netă în construcții **(R. Crișan, P. Pîntea, P. Dumbravă, M. Naghi, A. Mureșan)** — 33
— Folosirea pîrghiilor valorice **(I. Alfiri)** — 34
— Aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar în agricultură (I, II, III) — 36, 37, 38
— Tehnica modernă de calcul în sprijinul actualizării prețurilor **(C. Tudoran, C. Prigoreanu)** — 39
— Accelerarea decontărilor între unitățile socialiste (I, II) **(G. Marcu)** — 40, 41
— Normative de producție netă pe fiecare produs planificat **(I. Dumbravă)** — 42
— Creșterea rolului prețurilor de producție în realizarea autogestiunii **(N. Săvoiu)** — 43
— Cerințe pentru echilibrarea bugetelor de venituri și cheltuieli **(G. Vîlcu)** — 44
— Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiunii ; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate (I, II, III, IV) — 45, 46, 47, 48
— Rolul crescînd al pîrghiilor economice în orientarea exporturilor **(C. Fota)** — 47
— Cerințe ale folosirii eficiente a pîrghiilor economico-financiare **(G. Boulescu)** — 50

Dezvoltarea economiei naționale în profil teritorial. Autoaprovizionarea teritorială

— Utilizarea noilor resurse de energie — obiectiv de mare însemnătate în dezvoltarea economiei **(T. Gîrba)** — 5
— Aprovizionarea localităților cu produse agricole, valorificarea unui important potențial **(G.N. Iosif, G. Frățilă)** — 6
— Perfecționarea activității economice a consiliilor populare **(V. Dincă)** — 22
— Mobilizare amplă în acțiunea de autoaprovizionare **(D. Patriche)** — 25
— Coordonate ale perfecționării planificării în profil teritorial **(P. Dumitru)** — 30
— Mutații înnoitoare fundamentale în economia județului Olt **(I. Albuleț)** — 32
— Pregnanța laturilor calitative — trăsătură esențială a dezvoltării economiei sibiene **(V. Bărbuleț)** — 33
— Autoaprovizionarea teritorială — bază pentru satisfacerea nevoilor de consum ale populației — 43
— Aport însemnat al gospodăriilor populației **(G. N. Iosif)** — 43.
— Asigurarea bazei furajere — condiție hotărîtoare pentru creșterea producției zootehnice în fiecare județ **(G. Frățilă, R. Voicu, Z. Moga, O. Grasu)** — 43
— Vocația agrozootehnică a zonei montane **(R. Rey)** — 43
— Folosirea deplină și cu înalt randament a tuturor suprafețelor disponibile (I, II) **(I. L. Mehedinți)** — 44, 45
— Contribuția cooperației de consum la valorificarea resurselor agricole locale **(G. N. Iosif)** — 46
— Coordonate economice și sociale ale agriculturii montane necooperativizate **(N. Brașoveanu)** — 46
— Structuri eficiente de producție în alimentația publică **(M. Maxim, S. Hornar)** — 46
— Avantajele economice substanțiale ale practicării legumiculturii în gospodăriile populației **(B. Mănescu, G. Frățilă, V. Răduță)** — 47
— Autoconducerea și autogestiunea în aprovizionarea localităților **(G. Teodorașcu)** — 49
— Autoconducerea și autogestiunea teritorială a populației cu produse agroalimentare **(E. Buciuman)** — 50
— Structuri de producție adecvate autoaprovizionării zonelor necooperativizate **(N. Brașoveanu)** — 51

Eficiența economică

— Un salt calitativ în dezvoltarea economiei **(G. Obreja, S. Militaru)** — 2
— Folosirea cu înaltă eficiență a resurselor materiale și a fondurilor fixe **(V. Dănescu)** — 3
— Tipizarea și standardizarea — componente de bază ale creșterii eficienței **(V. Boescu, I. H. Bucur, L. Țintea)** — 6
— Utilizarea intensivă a fondurilor fixe — sursă de creștere a producției și a eficienței **(B. Pădure)** — 6
— Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție (I, II) **(V. Boescu, B. Pădure)** — 7, 8
— Considerații privind relația costuri minime — calitate în activitatea economică **(S. Matei)** — 10
— Utilizarea rațională, eficientă a fondurilor fixe **(I. Popa)** — 13
— Orientări în optimizarea structurii producției de aluminiu **(N. Spînu)** — 15
— Realizarea parametrilor proiectați la noile capacități puse în funcțiune **(I. Mihai)** — 16
— Înfăptuirea programului de înnoire și modernizare a producției **(G. Drăghici)** — 17
— Exigențe ale optimizării procesului de tipizare a produselor **(G. Bucur, I.H. Bucur).** — 17
— Sporirea capacității productive **(V.M. Popescu)** — 21
— Industria modernă presupune o optică nouă asupra specializării și cooperării (I, II, III) — 22 ,23, 24
— O puternică bază tehnico-materială, utilizată la parametri superiori **(V.M. Popescu)** — 23
— Calitate — competivitate : un imperativ al creșterii eficienței **(B. Pădure)** — 24
— Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor — 25, 32
— Tipizarea — cerință a creșterii calității și competitivității produselor **(I. H. Bucur, G. Bucur)** — 26
— Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție (I, II) **(H. Pincas, Z. Csik)** — 27, 30
— Extinderea recondiționării pieselor și subansamblelor **(P. Stoianovici)** — 28
— Progresul tehnic și creșterea eficienței **(P. Rotaru)** — 30
— Primatul factorilor intensivi — trăsătură dominantă a dezvoltării economico-sociale **(D. Ciucur, C. Popescu)** — 32
— Ridicarea calității produselor — o problemă vitală a fiecărei întreprinderi **(G. Rizea, I. Olteanu)** — 32
— Calitate sporită cu costuri reduse **(D. A. Constantinescu)** — 33
— Dimensiuni noi în activitatea de tipizare și standardizare **(I. H. Bucur, F. Bulacu)** — 35
— Fondurile fixe din dotare — utilizate la niveluri superioare **(N. Blaga)** — 37
— Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor — 42
— Concepte și modalități de organizare a activității industriale (I, II, III, IV, V) — 43, 44, 46, 50, 51
— Acțiuni corelate pentru creșterea calității și a eficienței **(B. Pădure)** — 46
— Activitatea de proiectare — mai aproape de cerințele producției **(D. Sava, O. Mihăescu, E. Pelinescu)** — 47

Investiții, construcții

— Cadru eficient pentru realizarea la termen a noilor obiective de investiții **(G. Ruscanu)** — 1
— Punerea la termen în funcțiune a obiectivelor de investiții **(G. Drăghici)** — 3
— Concentrarea eforturilor pentru accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții **(G. Ruscanu)** — 5
— Punerea în funcțiune la termenele planificate a obiectivelor de investiții **(D. Nicolescu)** — 9
— Concentrarea eforturilor pentru punerea în funcțiune la termen a noilor obiective de investiții **(G. Drăghici)** — 12
— Accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții **(S. Stelu)** — 20
— Îndeplinirea integrală și la termen a planului de investiții **(C. Bârnea)** — 23
— Prioritate capacităților cu termen de punere în funcțiune în 1981 **(A. Tache)** — 25
— Șantierelor — materiale de construcții livrate ritmic, la nivelul contractelor **(C. Bârnea)** — 29
— Concentrarea eforturilor pentru realizarea integrală a programelor de construcții-montaj **(S. Stelu)** — 31
— Scurtarea perioadei de dare în exploatare a noilor capacități de

— Determinarea măsurilor necesare creşterii producţiei unei linii tehnologice **(M. Lovin, M. Bogdan, D. Panaite)** — 15
— Juristul de întreprindere **(I. Dumbravă)** — 22
— Întrecerea socialistă — generator de experienţă înaintată, reproductibilă **(D. Codrea)** — 30
— Calitatea pregătirii — calitatea muncii **(D. Constantinescu)** — 32
— Probleme actuale ale normării consumului de muncă vie pe unitatea de produs **(P. Frujină)** — 33
— Economia de manoperă — expresie reală a creşterii productivităţii muncii **(A. Rusu)** — 33
— Colectivul de muncă — focar al iniţiativelor, promotor al noului **(G. Butaru)** — 35
— Stimularea progresului tehnic **(D. Constantinescu)** — 36
— Abordarea interdisciplinară a activităţii de cercetare-dezvoltare în domeniul produselor **(I. Olaru)** — 38
— Problematica organizării şi conducerii în pregătirea noilor cadre **(N. Tâmplaru)** — 42
— Progresul tehnic şi condiţiile de muncă **(A. Balázs)** — 48
— Poliservirea utilajelor — creştere accelerată a productivităţii muncii, folosire intensivă a capacităţilor de producţie **(Eugen Kerekeş, Dumitru Purdea)** — 51
— O economie relativă de 353 de muncitori **(Constantin Ilie)** — 51

Informatica

— Abordarea funcţională a fiabilităţii **(I. Svasta, P. Svasta, A. Nan)** — 6
— Calitatea sistemelor de producţie — factor important al creşterii economice **(M. Rafiroiu)** 10
— O cerinţă actuală a eficienţei şi competitivităţii : determinarea nivelului tehnic al produselor **(N. Costake, C. Scarlat)** — 13
— Cuantificarea nivelului de eficienţă al activităţii întreprinderilor **(I. Svasta, V. Sincofschi)** 17
— Omogenitatea — condiţie esenţială a eficienţei sistemelor de producţie **(M. Rafiroiu)** 21
— Optimizarea mărimii lotului de fabricaţie după criteriul minimizării costurilor **(I. M. Fuior)** 21
— Analiza diagnostic a „sistemului logistic" **(D. Chetraru)** 23
— Analiza valorii şi produsul ca sistem **(I. Olaru)** 29
— Organizarea ştiinţifică a sistemului informaţional **(P. Alin)** 31
— Relaţii necesare în trinomul organizare-conducere-informatică **(I. Dumbravă)** 44

CONSULTAŢII

În sprijinul candidaţilor la concursul de admitere în învăţământul economic superior

— Politica industrială a Partidului Comunist Român **(D. Pugna)** 2
— Politica P.C.R. de dezvoltare a agriculturii **(I. Stănescu)** 3
— Productivitatea muncii **(V. Nicolau)** — 4
— Producţia de mărfuri în socialism **(D. Niţescu)** 5
— Retribuirea după muncă **(I. Gavrilă)** — 6
— Fondurile întreprinderii socialiste. Autogestiunea economico-financiară şi trăsăturile ei caracteristice **(M. Mehedinţu)** — 7
— Preţul şi rentabilitatea **(C. Enache)** — 8
— Venitul naţional **(D. Ciucur)** 9
— Fondul naţional de dezvoltare economico-socială **(N. Nichita, Gh. C. Toma)** — 11
— Reproducţia socialistă **(G. Părăianu)** — 12
— Creşterea nivelului de trai — scop suprem al politicii Partidului Comunist Român **(G. Constantin, C. Popescu)** — 14
— Economia ţărilor socialiste **(S. Lintaru)** — 16
— Esenţa şi formele exploatării capitaliste **(C. Anghelescu)** — 17
— Imperialismul. Capitalismul monopolist de stat **(E.N. Nasta, C. Gogoneaţă)** — 18
— Criza generală a capitalismului **(N. Dobrotă)** — 21
— Lichidarea subdezvoltării — problemă majoră a contemporaneităţii **(G. Tomescu)** — 22
— Noua ordine economică internaţională imperativ al contemporaneităţii **(I. F. Mărginean)** — 24
— România în circuitul economic mondial. Participarea activă a României la diviziunea internaţională a muncii **(V. Bălaşa, I. Popescu)** — 26

Teorie economică, ideologie, educaţie

— Reflecţii la început şi sfîrşit de deceniu **(M.D. Popescu)** — 1
— O concepţie de largă perspectivă privind edificarea unei noi ordini economice internaţionale **(A. Puiu)** — 2
— Caracteristici ale autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor (I, II, III) **(A. Negucioiu)** — — 2, 3, 4
— Înfăptuirea idealurilor de unitate, libertate şi dreptate socială ale poporului **(G. Tudor)** — 4
— Conceptul general de structură economică (I, II, III, IV) **(A. Iancu)** — 5, 6, 7, 8
— Structuri, criză şi dezvoltare **(V. Roman)** — 8
— Consideraţii privind concepţia de realizare a sistemului informatic naţional **(N. Badea-Dincă, C. Boeriu, H. Dragomirescu)** — 9
— Interferenţă ecologie-economie (I, II) **(N. Botnariuc)** — 10, 11
— Criterii pentru o posibilă optimizare a structurilor economice (I, II) **(N. Ionescu)** — 10, 11
— Contribuţii la conducerea ştiinţifică a societăţii **(E. Nicolau)** — 10
— Implicaţii ale fenomenelor actuale din economia mondială asupra turismului internaţional **(G. Barbu)** — 10
— Perfecţionarea evaluării eficienţei economice a investiţiilor **(I. Românu, I. Vasilescu)** — 12
— Priorităţi în dezvoltarea şi în structurarea exporturilor (I, II, III) **(A. Puiu)** — 13, 14, 15
— Revoluţia industrială şi revoluţia agrară **(V. Roman)** — 13
— Sindicatele — cadru organizat de participare a maselor la conducerea democratică a societăţii **(D. Calen)** — 14
— Optim, optimalitate, optimizare (I, II) **(C.V. Negoiţă)** — 14, 16
— Ţărănimea — principala forţă socială, politică şi militară în revoluţia de la 1821 **(O. Parpală, E. Parpală)** — 15
— În legătură cu conceptul „mod de viaţă" **(C. Grigorescu)** — 18
— Probleme metodologice ale determinării eficienţei fondurilor fixe (I, II) **(M. Horovitz, G. Zaman, S. Sandu, M. Ciumara, M. Pop)** — 20, 42
— Autofinanţarea unităţilor economice (I, II) **(E. Cioflan, L. Costinel)** — 21, 22
— Copiii României socialiste : stimularea respectului şi dragostei pentru muncă **(V. Văcaru)** — 22
— Preţurile resurselor şi consumurilor cumulate **(D. Dăianu)** — 23
— Aspecte ale implicaţiilor automatizării asupra teoriei valorii **(G. Nistorescu)** — 24
— Cu privire la măsurarea decalajelor în dezvoltarea economică a diferitelor state **(I. Capanu, D. Porojan, P. Wagner)** — 26
— Ridicarea continuă a nivelului de trai şi cîteva probleme ale consumului **(A. Bazac)** — 26
— Democraţia muncitorească socialistă, caracteristică fundamentală a societăţii noastre **(N. Ionescu)** — 27
— Perspective de ieşire din criza unei creşteri cantitative antrenînd consumuri iraţionale **(M.D. Popescu)** — 28
— Calitatea vieţii : contribuţii la definirea conceptului **(G. Badrus)** — 29, 30
— Specializarea şi concentrarea producţiei industriale pe domenii ale cerinţelor economico-sociale **(V. Crăciunescu)** — 30
— Modernizarea structurii industriei (I, II, III) **(A. Iancu)** — 31, 32 33
— Produsul industrial — evoluţii conceptuale **(I. Petrişor)** — 31
— Participarea ştiinţei şi tehnicii româneşti la valorificarea superioară a resurselor **(C. Rusin)** — 32
— Adîncirea democraţiei muncitoreşti — element fundamental al dezvoltării economico-sociale **(V. Nichita)** — 33

— Factori și caracteristici în procesul creșterii economiei românești **(A.M. Vrabie)** — 33
— România — țară cu nivel mediu de dezvoltare economică **(G. Creţoiu)** — 34
— Știința ca factor esențial de potențare a progresului economico-social **(M. Florescu)** — 34
— Participarea României la victoria coaliției antihitleriste **(G. N. Țuțui)** — 34
— Politica externă a României — politică a păcii, prieteniei și colaborării cu toate popoarele **(G. Marin)** — 34
— Dezvoltarea tehnologică: concepte, probleme și orientări noi (I, II) **(A. Vasilescu)** — 34, 35
— Sporirea productivității muncii sociale — condiție de bază în dezvoltarea economică a țării noastre **(G. Răducanu)** — 35
— Umanismul, sens suprem al dezvoltării științei **(C. Popescu)** — 36
— Documente de arhivă în sprijinul cunoașterii și valorificării resurselor minerale și energetice (I, II) **(I. Adam)** — 36, 37
— Rolul și funcțiile laboratorului de cercetare în învățământul economic superior **(C. Pintilie)** — 37
— Considerații privind teoria exploatării optime a resurselor epuizabile **(D. Dăianu)** — 38
— Considerații privind rolul bugetului de stat în repartizarea venitului național (I, II) **(C. Bărbăcioru)** — 39, 40
— Strategii de dezvoltare în prognoza tehnologică **(I. Crișan)** — 39
— Informatizarea structurilor economice și sociale (I, II) **(M. Drăgănescu, N. Badea-Dincă)** — 40, 41
— Dimensionarea venitului net inclus în prețurile de producție **(M. Voica)** — 40
— În căutarea unor noi paradigme pe filiera creștere — dezvoltare — progres (I, II) **(I. Olteanu)** — 42, 43
— Model de prognoză a forței de muncă necesară în funcție de nivelul și structura producției **(D. I Mustăreață)** — 43
— Dinamica valorilor și progresul tehnologic (I, II) **(S. Tămaș)** — 44, 45
— Transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare (I, II, III) **(I. Blaga)** — 47, 48, 50
— Ipoteze asupra naturii și caracterului crizei (I, II) **(M. D. Popescu)** — 47, 49
— Fundamentarea pe criterii științifice a relației efort-efect în cercetare **(S.V. Stan)** — 48
— Posibilități de cunoaștere a resurselor naturale prin cercetarea arhivelor (I, II, III, IV) — 48, 49, 50, 51
— Dezarmarea și pacea — condiții ale apărării idealurilor supreme ale omenirii **(Gh. Badrus)** — 51
— Din lupta economică a partidului în perioada 1944—1947 **(I.(I. Adam)** — 52
— Materiile prime — o prioritiate **(E. Stancu)** — 52
— Orientări și opțiuni în deceniile viitoare. Autonomie în asigurarea energiei și altor materii prime, securitate alimentară **(M. D. Popescu)** — 52
— Tendințe în tehnica viitorului **(I. Lemnij)** — 52
— Pe fundalul crizei economice mondiale. Între a vrea, a ști și a putea **(A. Vela)** — 52
— Incertitudini și reconsiderări în economia mondială **(A. Puiu)** — 52

Om, tehnică, mediu

— Optimizarea valorificării complexe a resurselor naturale ale Deltei **(M. Nițu)** — 17
— Importanța ingineriei sociale **(I. Dorofte)** — 22
— Apa, resursă vitală a dezvoltării **(C. Mocanu)** — 23
— Un program complex în slujba progresului economic și social **(I. Iliescu)** — 23
— Hidroenergetica: priorități și perspective **(P. Antoci, I. Kaytar)** — 23
— Solul și apa, factori esențiali pentru agricultură **(C. Răuță)** —
— Rezervor de prețioase resurse alimentare **(D. Bogatu)** — 23
— Pădurile, protectoare ale bazinelor hidrografice **(S.A. Munteanu, A. Costin)** — 23
— Optimizarea exploatării apelor și prevenirea inundațiilor **(M. Podani)** — 23
— Componentă importantă a preocupărilor edilitare **(C. Hoțulete)** — 23
— Relația calitatea apei — calitatea producției **(C. Rădescu)** — 23
— Proiectare — exploatare: concepție unitară **(C. Rusu)** — 23
— Modernizarea depozitării produselor agricole, componentă a revoluției în agricultură **(N. Savu)** — 25
— Rezervele energetice ale metalurgiei neferoase **(F. Oprea, V. Tibea)** — 27
— Aspecte ale strategiei de economisire a resurselor energetice **(V. Dincă)** — 29
— Promovarea tehnologiilor de producere a biogazului în zonele rurale **(A. M. Sandi, I. A. Popescu)** — 36
— Producerea, conservarea și utilizarea rațională a energiei în agricultură **(I. Puia, V. Soran)** — 38
— Nivelul calificării și folosirea rațională a potențialului tehnologic **(F. Oprea, V. Tibea)** — 41

Școli ● Curente ● Economiști

— Ipostaze ale crizei gîndirii economice burgheze (I, II) **(P. Vasile)** — 2, 3
— Limite ale principiului avantajului relativ în comerțul internațional (I, II, III, IV) — **(S. Sută-Selejan)** — 4, 5, 6, 7
— Izvoare istorice ale teoriilor creșterii economice (I, II) **(D. Mureșan, M. Rozorea)** — 8, 9
— Creșterea rolului femeii în agricultură **(E. Parpală, O. Parpală)** — 10
— Preocupări actuale ale economiștilor chinezi (I, II, III) **(I. Olteanu)** — 11, 12, 13
— Criterii de analiză a caracterului economiei sud-africane în gîndirea anticolonialistă (I, II) **(M. Rozorea, D. Mureșan)** — 14, 15
— Elemente ale concepției despre cooperație în România interbelică **(T. Ionescu)** — 16
— Independența și dezvoltarea țării — elemente fundamentale în gîndirea muncitorească din România (I, II, III, IV) **(D. Mureșan, M. Rozorea)** — 17, 18, 20, 21
— Repere ale crizei teoriei economice occidentale (I, II) **(S. Sava)** — 22, 23
— Concepția economică a „noii drepte" și criza societății capitaliste (I, II) **(I. Florea)** — 24, 25
— Considerații ale economiștilor sovietici privind condiționarea și exprimarea eficienței producției sociale (I, II) **(E. Prahoveanu)** — 26, 27
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(A. Spiridon)** — 28
— Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării (I, II, III) **(S. Sută-Selejan)** — 29, 30, 31
— Implicații ale doctrinei „convergenței" socialismului cu capitalismul **(A. Andriș)** — 32
— Repere ale gîndirii economice cooperatiste din România — perioada interbelică (I, II) **(T. Ionescu)** — 33, 34
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I, II) **(O. Parpală)** — 35, 36
— Principii ale managementului agricol în literatura economică românească din secolul al XIX-lea (I, II) **(B. Șchiopu)** — 37, 38
— Criza sistemului capitalist: geneza dezbaterilor actuale (I, II, III) **(T. Postolache)** — 39, 40, 41
— Doctrinele economice contemporane și criterii de apreciere a lor (I, II) **(I. Nicolae-Văleanu)** — 42, 43
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I, II) **(T. Ionescu)** — 44, 45
— Problema schimburilor internaționale în optica unor economiști români (I, II) **(V.C. Nechita)** — 46, 47
— Concepții neoclasice privind dobînda și factorii săi (I, II, III, IV) **(S. Cerna)** — 48 49, 50, 51

Convorbiri economice

— O strategie economică pentru anii '80 **(V. Belianov)** — 8
— Colaborarea internațională — condiție a economisirii energiei **(F. Romig)** — 15
— Valoarea și limitele modelării **(H.A.J.F. Misset)** — 27
— O lume mai bună pentru generațiile viitoare **(A. Peccei)** — 37

— Știința și tehnologia — factori ai dezvoltării sociale și umane **(E. Masini)** — 38
— Semnificația istoriei științei **(A. Rahman)** — 41
— Șantier editorial 1982 — 52

ECONOMIE MONDIALĂ

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale și ale luptei pentru încetarea cursei înarmărilor, dezarmare și pace

— Coordonate ale unei noi ordini internaționale maritime **(G. Manea)** — 11
— Noi dimensiuni ale conceptului de ajutor pentru dezvoltare **(V. Aldea)** — 15
— Agricultura, ramură vitală în lichidarea subdezvoltării **(A. Vela)** — 18
— Restructurări necesare în domeniul ajutorului pentru dezvoltare **(V. Aldea)** — 24
— Măsurile concrete de dezarmare, cerință vitală a omenirii **(V. Secăreș)** — 27
— Noua ordine internațională — inadvertențe în argumentațiile teoretice occidentale **(A. Constantinescu)** — 32
— Știința în slujba păcii — condiție vitală a făuririi unei lumi umane, mai bune și mai drepte **(V. Secăreș)** — 44
— Un apel la rațiune, la respectul ființei umane și al civilizației — 45
— Pacea și securitatea internațională sînt indivizibile **(E. Glaser)** — 46
— Popoarele — o uriașă forță în lupta pentru pace, destindere și colaborare internațională **(V. Duculescu)** — 47
— Inițiative românești pentru creșterea rolului O.N.U. în lupta popoarelor pentru dezarmare și pace **(S. Pop)** — 48
— Un nou și vibrant apel pentru dezarmare, securitate și pace **(P. Bădescu)** — 49
— Întărirea încrederii și dezarmarea — cerințe vitale ale tuturor popoarelor **(N. Călina)** — 50

Relații economice și cooperare internațională

— Extinderea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare — imperativ al noii ordini economice internaționale (I, II) **(V. Aldea)** — 6, 8
— Tendințe noi în circuitul economic mondial (I. II). **(C. Moisuc)** — 12, 13
— Imperativul unei cooperări financiare sporite pe plan internațional **(C. Kirițescu)** — 23
— Perfecționarea colaborării în cadrul C.A.E.R. în scopul accelerării progresului tuturor țărilor membre **(N. Ionescu)** — 30
— Construcția de mașini — domeniu important al specializării și cooperării în producție a României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. **(C. Lazăr, I. Stan)** — 33
— Relațiile economice Est-Vest în condițiile contemporane (I, II) **(C. Grigorescu)** — 33, 34
— Instituirea unui sistem global de preferințe comerciale — obiectiv prioritar al cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare **(V. Aldea)** — 40
— Imperativul reducerii nivelului dobînzilor la creditele internaționale **(I. Măgură)** — 43
— Probleme urgente își așteaptă în continuare soluționarea **(I. Barac)** — 45
— Necesitatea negocierilor globale **(G. Marin)** — 50

Economia țărilor socialiste

— Economia sovietică la începutul noului cincinal **(V. Vavilov)** — 3
— R. P. Ungară, Pe calea modernizării structurii producției industriale **(Nyitrai F.)** — 7
— Efortul propriu și colaborarea economică dintre țările socialiste — factori ai procesului de egalizare a nivelurilor lor de dezvoltare **(G. Botoi)** — 9
— U.R.S.S. Orientări în dezvoltarea științei și tehnicii în perioada 1981—1985 **(I. H. Bucur)** — 9
— R. D. Germană. Preocupări pentru valorificarea resurselor refolosibile **(S. Gioga)** — 10
— Probleme ale apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste (I, II) **(G. Botoi)** — 11, 12
— R. P. Bulgaria. Un cincinal al înnoirilor calitative **(N. Tabără)** — 13
— R. S. Cehoslovacă. Opțiuni pentru noul cincinal **(N. Ionescu)** — 14
— R. P. Ungară. Direcții și repere ale dezvoltării economice **(D. Dragomirescu)** — 14
— R. D. Germană. Orientări și exigențe ale dezvoltării în anii '80 **(G. Bordon)** — 15
— Consolidarea realizărilor dobîndite în dezvoltarea economiei **(N. Popov)** — 17
— R. S. Cehoslovacă. Modificări structurale în dezvoltarea economiei **(A. Brișan)** — 20
— R. P. Mongolă. Consolidarea bazei tehnico-materiale și sporirea eficienței — 22
— R. P. Bulgaria. Formă modernă de organizare socialistă a muncii **(D. Doinov)** — 24
— La confluența a două cincinale **(N. Popov)** — 29
— R. P. Polonă. Gospodărirea rațională a resurselor de materii prime, combustibili și energie **(N. Tabără)** — 31
— R. P. Bulgaria. Priorități în introducerea progresului tehnic (N. Popov) — 36
— R. P. Chineză. Orientări în politica de reajustare și restructurare a economiei naționale **(M. Mihale)** — 39
— R. D. Germană. Direcții ale dezvoltării intensive în anii '80 **(D. Dragomirescu)** — 40
— R. P. Ungară. Rentabilitatea, criteriu esențial în strategia dezvoltării economico-sociale **(C. Popescu)** — 42
— U.R.S.S. Accente calitative în actualul cincinal **(D. Dragomirescu)** — 45
— R.S.F. Iugoslavia. Orientări fundamentale ale dezvoltării economice în actualul cincinal **(N. Popov)** — 48
— R. P. Bulgaria. Sistemul de aprovizionare pe plan local — rezervă importantă de creștere a producției agricole **(L. Anghelov)** — 50
— Orientări în dezvoltarea agriculturii — 52

Economia țărilor capitaliste dezvoltate

— Particularități ale evoluției economiei capitaliste **(N. S. Stănescu)** — 1
— Sincronizarea inflației cu șomajul — fenomen actual al economiei capitaliste **(N. C. Părăluță)** — 3
— Permanențe inflaționiste în cadrul O.C.D.E. **(N. Popov)** — 5
— Aspecte ale modificărilor evoluției ciclice a economiei capitaliste (I, II) **(N. S. Stănescu)** — 9, 10
— Agravarea șomajului, fenomen caracteristic al capitalismului contemporan **(N. C. Părăluță)** — 12
— Neocolonialismul — obstacol în calea dezvoltării de sine stătătoare a națiunilor (I, II) **(C. Mecu)** — 16, 23
— Austria. Prezență activă pe piețele internaționale **(M. Buda)** — 23
— Dilema inflație — șomaj și controversele interoccidentale **(M. Isărescu)** — 29
— R. F. Germania. Modificări în structura balanței energetice **(S. Gioga)** — 29
— Dobînzi record în lumea capitalistă **(R. Negrea)** — 33
— Inflație și lichiditate **(M. Isărescu)** — 35
— Un deceniu de instabilitate monetară **(R. Negrea)** — 37
— Sistemul dobînzilor exagerate, practică a exploatării neocolonialiste **(I. Măgură)** — 39
— Modificări în ierarhia marilor companii monopoliste din S.U.A. **(N. C. Părăluță)** — 41
— Expansiunea fără precedent a sistemului bancar în lumea capitalistă **(R. Negrea)** — 49
— Argumente împotriva ratelor înalte ale dobînzilor **(Bogdan Baltazar)** — 51

Economia țărilor în curs de dezvoltare

— Probleme economice prioritare în fața țărilor nealiniate **(F. Țuiu)** — 9
— Nivelul exagerat al dobînzilor și agravarea situației țărilor în curs de dezvoltare **(I. Popa, I. Bolomei)** — 41
— Țările în curs de dezvoltare în fața crizei alimentare **(D. Dragomirescu)** — 42

tare, date de prognoză
— Menținerea recesiunii economice în țările capitaliste dezvoltate (E. Stancu) — 1
— Bilanțul energetic pe plan mondial: tensiunile între resurse și consum (C. Mihăileanu) — 2
— Perspectivele economisirii energiei în Europa — 2
— Codul de conduită pentru societățiile transnaționale (I, II) (I. M. Anghel) — 4, 7
— Imperative și complementarități în colaborarea economică europeană (A. Niculescu) — 13
— Petrolul submarin în actualitate (C. Rusin) — 14
— Surse noi și regenerabile de energie — 16
— Măsuri pregătitoare în perspectiva exploatării teritoriilor submarine (D. Mazilu) — 17
— Solidaritate militantă în lupta pentru apărarea independenței și libertății popoarelor (S. Năstăsescu) — 21
— Industria „metalul alb" — influențe contradictorii — 24
— Presiunea fiscală în lumea capitalistă (R. Negrea) — 25
— Economia mondială și crizele actuale ale dezvoltării sale (N. S. Stănescu) — 26
— Priorități pe agenda energetică a lumii (C. Mihăileanu, M.G.M. Pop, M. Dăncilă) — 28
— Aparențe și realități în constituirea și administrarea rezervelor monetare internaționale (R. Negrea) — 31
— Poate fi combătută inflația numai cu mijloace monetare? (D. Oprescu) — 32
— Surse de energie pentru viitor (F. Țuiu) — 35
— Reamplasarea industriilor — instrument al înlăturării disparităților economice contemporane (C. Munteanu) — 36
— Aspecte economice ale activității de cercetare în principalele țări capitaliste (V. Vasilescu) — 38
— Perspective ale țărilor mai puțin dezvoltate (I. Barac, I. Goriță) — 39
— Evoluții în utilizarea industrială a aurului (N. Popov) — 39
— Automobilul viitorului (N. Popov) — 40
— Protecționismul, obstacol în calea dezvoltării comerțului internațional (M. Coraș, M. Duhăneanu) — 44
— Calitatea — componentă de bază a strategiilor de dezvoltare — 45
— Valorificarea surselor de energie noi și regenerabile — un obiectiv comun al întregii omeniri (I, II) (C. Mihăileanu) — 46, 47

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

— Informația — o „materie primă" în sprijinul dezvoltării (K. Deutsch) — 1
— Determinarea opțiunilor metodologice — o etapă importantă în stabilirea strategiilor de dezvoltare (S. Amin) — 5
— Progresul tehnologic — resursă inepuizabilă a creșterii economice (S. A. Bremer) — 11
— Obiective ale industrializării în țările în curs de dezvoltare (P. Judet) — 17
— Structurile economice în perspectiva deceniilor viitoare (I, II, III) (A. Vela) — 20, 21, 22
— Energetica mondială. Actualitate și perspectivă (I, II) (M. Florescu) — 20, 21
— De la „societatea de consum" la o „societate conservativă" (K. Valaskakis) — 23
— Deceniul nouă: perspective de dezvoltare (K. Laidlaw, R. Laishley) — 25
— Limitele interne ale omenirii (E. Laszlo) — 28
— Acțiuni concertate pentru restructurarea relațiilor internaționale (C. Furtado) — 31
— Cadru social adecvat dezvoltării economice (M. Baqai) — 36
— Tehnologia, repartiția internă și relațiile Nord-Sud (G. Chichilnski, S. Cole) — 49
— Cerințe ale dezvoltării în anii '80 (Nicoară Ionescu) — 51
— Viitorul omenirii poate fi modelat (R. Moldovan) — 52

ALTE RUBRICI

— Comentariu la un grafic, Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești, Note, Opinii, Cititorii au cuvîntul, Recenzii, Fișe, Forumul dezvoltării, Programe de dezvoltare, Știință-tehnologie-eficiență, Evoluții monetare, Statistică internațională, Priorități și reorientări în dezvoltare, Mondorama, Curier, Glosar.

cuprinsul Suplimentului

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV — PROBLEME DE ARBITRAJ

Organizare — conducere — autogestiune

— Autogestiunea economico-financiară a întreprinderii — 2
— Regimul juridic al investițiilor — 6
— Mecanismul de aprovizionare și de comercializare a mărfurilor — 9
— Contractele economice — instrumente de realizare a planului întreprinderii — 11
— Probleme privind organizarea unor activități de producție și prestări de servicii — 13
— Efortul pentru o nouă calitate reflectat în activitatea organelor arbitrale — 14
— Consecințe ale livrărilor de produse calitativ necorespunzătoare — 14
— Contractele în mecanismul economico-financiar al întreprinderii — 14
— Instrumente de sinteză financiară, de conducere: bugetul de venituri și cheltuieli — 15
— Planul întreprinderii — 16
— Generalizarea noului mecanism economico-financiar. Studiu de caz — 17
— Răspunderea privind disciplina de plan și contractuală — 19
— Efectele împuternicirii de reprezentare conform Legii nr. 5/1972 — 20
— Imperative ale activității comerciale în întreprinderile industriale, în faza precontractuală — 28
— Norme metodologice pentru organizarea și exercitarea controlului economic preventiv — 32
— Organizarea activității de industrie mică — 32
— Elaborarea și aprobarea normelor de consum — 38
— Întreprinderea — elemente definitorii — 41
— Implicațiile remedierii produselor calitativ necorespunzătoare — 42
— Ambalaje — 42, 45
— Conceptul de patrimoniu — 42

Contract economic — practică arbitrală

— Puterea de lucru judecat a hotărîrilor arbitrale — 3
— Aprecierea împrejurărilor exoneratoare de răspundere — 3
— Consecințele neprimirii produselor la destinație — 6
— Contractul de cooperare pentru executarea de lucrări agricole — 6
— Verificarea înțelegerii părților litigante — 6
— Încheierea contractelor economice privind aprovizionarea și comercializarea internă a mărfurilor — 13
— Consecințele remedierii produselor — 13
— Livrări în tranzit — 13
— Inadmisibilitatea compensației

— Restituirea și reintroducerea acțiunilor arbitrale — 14
— Momentul începerii cursului prescripției în cazul viciilor ascunse — 14
— Livrarea produselor la termen — 15
— Lipsa fondurilor valutare, în lumina Legii nr. 12/1980 — 17
— Validarea contractului economic nul — 17
— Contribuția arbitrajului de stat la întărirea disciplinei contractuale — 17
— Modificarea repartițiilor și a contractelor economice — 20
— Penalități de întîrziere în plată. Acțiune formulată de antreprenorul general în numele subantreprenorului. Inadmisibilitate — 20
— Livrarea prin baze de aprovizionare — 20
— Executarea contractelor de livrare — 21
— Obligațiile beneficiarilor din contractele de închirieri de utilaje — 35
— Tranzit organizat — răspunderi — 36
— Precizări privind confirmarea forței majore — 44
— Jurisdicții — 28, 31, 36
— Practică arbitrală comentată — 14, 20, 28, 36, 42, 48

Comerț exterior

— Contractul economic de comision pentru export, în lumina Legii nr. 12/1980 — 4
— Consecințe ale livrării mărfii la export anterior deschiderii acreditivului — 6
— Răspunderea pentru neplata valorii produselor importate — 6
— Raporturile contractuale în lumina Legii nr. 12/1980 — 7
— Precizări în legătură cu contractul de comision —7
— Răspunderea unității comisionare pentru valoarea mărfurilor exportate — 7
— Contractul de livrări pentru export, în lumina Legii nr. 12/1980 — 8
— Obligații și răspunderi ale întreprinderilor de comerț exterior — 8
— Creditele pentru export — 22, 24
— Răspunderea întreprinderii de comerț exterior comisionară — 22
— Convenția de parte-fort — 22
— Decontarea livrărilor la export și a importurilor — 25
— Răspunderea beneficiarului de import pentru plata cu întîrziere a produselor importate — 28
— Răspunderea pentru lipsurile cantitative la import — 35
— Termenul de efectuarea controlului calitativ în vînzarea internațională — 42
— Lipsuri cantitative la produsele importate — 44

Transporturi

— Preluarea produselor de la cărăuș — 6
— Răspunderea limitată a căii ferate pentru întîrzierea în predarea mărfii —
— Cu privire la termenele de executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto — 14
— Unele aspecte privind reglementările în transporturile pe C.F.R. și cu mijloace auto — 20
— Natura juridică a sumei ce se percepe de cărăușul auto pentru depășirea timpului liber, pentru operații de încărcare-descărcare și comercializare — 20
— Aspecte privind răspunderea căii ferate pentru depășirea termenului de transport — 20
— Plata taxelor de transport în sistemul tarifului unic pentru transporturile auto — 28
— Precizări privind tariful de transport — 28
— Termenul de executare a transporturilor auto în regim rapid — 28
— Cîntărirea mărfurilor de către calea ferată — 28
— Planificarea transporturilor de mărfuri — contracte — 32
— Tarifarea transporturilor auto — 36
— Consecințele neintroducerii reclamației administrative — 39

Raporturi de muncă

— Compensarea majorărilor de prețuri și tarife la energia electrică, energia termică și gaze — 3
— Participarea organizațiilor sindicale la soluționarea litigiilor de muncă — 6
— Vechimea în muncă — 7
— Concediu de maternitate — 13
— Acordarea zilei libere în cursul lunii — 21
— Unele drepturi materiale ale celor ce prestează muncă la domiciliu pe baza unui contract de muncă — 21
— Noua reglementare privind modul de recuperare a unor pagube aduse avutului obștesc — 24
— Recuperarea daunelor aduse avutului obștesc prin emiterea unei noi decizii de imputare — 24
— Participarea părților în litigii de muncă — 24
— Concediul pentru îngrijirea copilului bolnav — 31
— Considerații asupra motivării unor acte de dreptul muncii — 33
— Dreptul la indemnizații — categorii — 33
— Comisiile pentru reconstituirea vechimii în muncă — 35
— Urmărirea silită a bunurilor persoanelor încadrate în muncă — 39
— Interpretarea și aplicarea unor dispoziții legale cu privire la desfacerea contractului de muncă — 42
— Încadrarea în muncă prin examen sau concurs — 42
— Anularea și revocarea dispoziției de desfacere a contractului de muncă — 43
— Întîmpinarea și acțiunea reconvențională în litigiile de muncă — 44
— Contractul colectiv de muncă — 44
— Răspunderea unității socialiste în solidar cu persoana încadrată în muncă — 44
— Stabilirea și acordarea pensiei în caz de boală — 44
— Dreptul la pensie suplimentară de urmaș — 44
— Regimul juridic al despăgubirilor plătite de unitate în urma anulării desfacerii contractului de muncă — 45
— Încadrarea într-o activitate utilă a persoanelor apte de muncă — 45
— Aspecte privind răspunderea materială pentru reacreditință și pentru neexecutarea hotărîrii de reintegrare — 48
— Consecințe ale încălcării principiului „autorității de lucru judecat" — 50

Financiar — expertize contabile

— Răspunderea pentru neîndeplinirea unor obligații de plată — 3
— Consecințele neprimirii facturii — 8
— Stabilirea sumelor globale de plată în acord global, în activitatea de construcții-montaj — 16
— Aplicarea prețurilor și tarifelor legale — 17
— Recuperarea prejudiciului provocat de mai multe persoane, din care unele încadrate la organizații păgubite — 17
— Refuzul de plată — 25
— Contul bancar — 26
— Decontarea din inițiativa beneficiarului — 29
— Decontarea la cererea furnizorului — 29
— Industria mică: retribuire, răspunderi — 29
— Expertiza contabilă și tehnică — reguli procedurale — 30
— Custodia de mărfuri la furnizor și la beneficiar — 31
— Controlul prealabil asupra plăților — 31
— Răspunderea beneficiarului pentru întîrzierea în plata prețului în cazul neprimirii facturii — 36
— Planul de amortizare — întocmire — executare — 37
— Recepția fondurilor fixe, reparații capitale și curente — 38
— Gestiuni — gestionari — garanții — 38, 39
— Recepția produselor — condiție prealabilă obligației de plată a prețului — 42
— Acordarea de avansuri — 43
— Evaluarea prejudiciului — 44
— Casierie — casieri — 44
— Inventarierea — 48
— Constituirea titlurilor de creanță — modalități de executare — 49

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE ȘI COMERCIALE INTERNAȚIONALE

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

— Arbitrajul de marfă în operațiunile comerciale pentru aport valutar — 8, 25
— Prețul internațional de licitație — 11
— Noi reglementări G.A.T.T. privind regimul vamal — 15

— Folosirea în transporturile comerciale a uzanțelor internaționale — Incoterms — 29
— Criterii de specializare a producției de export — 33
— Negocierea în operațiunile comerciale internaționale pentru aport valutar — 33
— Prognoza tehnologică și strategia produsului — 37
— Metodologie proprie de prognoză a cursurilor de schimb — 50

Conjunctura pe piețele valutare și de capital

— Banii sînt mai scumpi decît țițeiul — 8
— Costul instabilității monetare internaționale — 11
— Rolul băncilor transnaționale pe piețele financiare internaționale — 11
— Bănci și companii offshore — 19
— Cuantificarea gradului de variabilitate a cursurilor de schimb ale principalelor valute — 25
— Variabilitatea cursurilor de schimb. Concluziile unei analize — 33
— Care este tendința cursurilor de schimb ? — 37
— Perspective ale nivelului dobînzilor la împrumuturile internaționale — 41

Drept și uzanțe internaționale

— Clauza de compensare a garanției în contractele de vînzare internațională — 4
— Efecte ale clauzei de compensare a garanției calitative — 19
— Decontarea livrărilor la export și a importurilor — 25
— Obligativitatea plății penalităților în cazul livrării întîrziate de mărfuri potrivit C.G.L. — C.A.E.R. — 25
— Regimul de protecție a invențiilor în Marea Britanie — 26
— Variante ale clauzei de compensare a garanției calitative — 29
— Verificarea documentelor din afara dosarului în expertiza contabilă — 37
— Valoarea în vamă. Noua reglementare G.A.T.T. — 39
— Aspecte ale garanției în operațiunile de comerț exterior — 41
— Sinteză de practică arbitrală de comerț exterior privind transporturile internaționale — 45
— Practică arbitrală comentată — 45

Dreptul național al statelor

— Venezuela, Costa Rica, Portugalia, Italia — 17
— Franța, Malaezia, R.F. Germania — 19
— Tailanda, Tunisia — 21
— Canada — 24
— Marea Britanie, Kuweit, Sierra Leone — 25
— Tanzania, Niger — 25
— Venezuela, Maroc, Marea Britanie, Columbia, Argentina, Bolivia, Algeria — 29
— Irlanda, Italia — 31
— Algeria, R.A. Egipt — 33
— Siria, Elveția, Coasta de Fildeș, Argentina, Maroc, Tailanda, Ecuador, Birmania — 38
— Trinidad — Tobago, Honduras, R.A. Yemen, Coasta de Fildeș — 41
Irlanda — 45
Irlanga — 45

Documentare marketing, vademecum, transporturi, noțiuni

— Particularități în aplicarea schemelor de preferințe vamale —4
— Diferența între a face vînzări și a face marketing eficient — 8
— Politica de calitate și garantarea fiabilității — 8
— Randamentul cheltuielilor publicitare — 11, 15, 19
— Perspective în dezvoltarea transporturilor fluviale internaționale pe Dunăre — 11
— Traficul maritim containerizat pe plan mondial — 15
— Propuneri de acțiuni în vederea îmbunătățirii transferurilor internaționale de tehnologii — 15
— Fundamentarea programului de marketing de export — 19
— Agenția de publicitate — 25
— Navele portcontainer în transporturile maritime — 25
— Restructurarea comerțului internațional cu produse manufacturate — 33
— Funcția ambalajului — 37
— Prognoza cererii de piața externă — 37
— Cercetarea piețelor de export — 41
— Design — calitate — competitivitate — 41
— Caracteristici de marketing ale țărilor în curs de dezvoltare (Africa) — 50
— „Confirmarea comenzii" — formă eficientă de finanțare a exporturilor — 50
— Marketingul produselor agricole în actuala conjunctură — 50

GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINTATE ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE

Organizarea pregătirii, programării și urmăririi producției — 3

— Conducerea operativă a producției
— Coordonarea pregătirii fabricației
— Pregătirea producției — componentă a conducerii operative a fabricației
— Premise organizatorice pentru introducerea sistemelor informatice în conducerea producției
— Implantarea sistemelor de programare utilizînd calculatorul electronic
— Ordonanțarea reperelor pe utilaje

Sistemul cost-oră-producție — 9

— Un nou instrument eficient pentru conducere și autogestiune în întreprinderile industriale
— Cod de abateri specific întreprinderilor constructoare de mașini

Instrumente în sprijinul autogestiunii — 16

— Planificarea și analiza cheltuielilor cu întreținerea utilajelor tehnologice
— Utilizarea tabelelor de decizii
— Autogestiunea în unitățile prestatoare de servicii turistice

Organizarea și conducerea platformelor industriale — 22

— Un concept, o realitate cu mari rezerve de dezvoltare
— Conducerea politică unitară a activităților economice și sociale
— Concluzii și propuneri rezultate din analize-diagnostic
— Experiență pozitivă în organizarea platformelor specializate
— Cadru favorabil pentru concentrarea activității de întreținere și reparații
— Cooperare în organizarea și desfășurarea activităților de transport
— Creșterea eficienței investițiilor prin organizarea unitară a constructorului
— Noi valențe ale pregătirii și perfecționării cadrelor

Stil și metode în activitatea consiliilor oamenilor muncii — 26

— Contribuția reprezentanților oamenilor muncii la activitatea organelor colective de conducere
— Modalități de potențare a antrenării
— Preocuparea pentru utilizarea eficientă a resurselor
— Pregătirea pentru munca de conducere

Gestiunea conservării energiei — Metode de conducere prin sisteme informatice — Metoda priorităților — Fundamentarea științifică a deciziilor C.O.M. — 31

Aplicații ale metodei drumului critic — 35

— Reducerea duratei reparațiilor capitale
— „Metoda celor 10 puncte"
— Utilizarea metodei PERT în realizarea produselor noi
— Folosirea forței de muncă

Perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor — 39

— Instruirea la locul de muncă sub controlul șefului direct
— De peste hotare

Aplicarea la scară industrială a dispozitivelor din elemente modulate — după metoda DISROM — O nouă reglementare privind utilizarea și circulația ambalajelor, paletelor și containerelor — 43

Armonizarea obiectivelor cu resursele în contextul cerințelor noului mecanism economico-financiar : metoda de conducere obiectiv-cost ; metode de analiză utilizate în domeniul organizării, depozite pe verticală, mecanizate ; organizarea în spațiu

și timp a producției de serie. **O funcție esențială a întreprinderi:** instruirea continuă a oamenilor muncii — 48

CURIER PRIVIND ACTIVITATEA ECONOMICO—JURIDICĂ A CONSILIILOR POPULARE, A C.A.P. ȘI A COOPERAȚIEI DE CONSUM

Supliment nr. 10

— Autoconducerea și autogestiunea economico-financiară în activitatea consiliilor populare
— Industria mică, parte integrantă a economiei socialiste
— Unele atribuții ale organelor locale în domeniul agriculturii
— Industria unică a cooperației de consum
— Adunările cetățenilor — organizare, participare
— Stabilirea răspunderii materiale în cadrul consiliilor populare
— Practică judecătorească specifică

Supliment nr. 18

— Acordarea reducerilor de la plata unor cheltuieli comune de folosință, întreținere și reparații
— Recuperarea prejudiciului provocat de personalul didactic
— Cu privire la competența comisiilor de judecată

Supliment nr. 27

— Utilizarea muncii la domiciliu de către unitățile de industrie mică
— Răspunderea disciplinară a persoanelor cu munca la domiciliu
— Încheierea contractelor de muncă cu persoanele ce prestează munca la domiciliu — răspunderi
— Principalele îndatoriri și drepturi ale persoanelor care au preluat în gospodărire și gestiune unități de producție și prestări de servicii
— Despre comisiile permanente ale consiliilor populare
— Atribuțiile consiliilor populare privind activitatea cooperativelor agricole de producție
— Competența comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare de a înființa cantine-restaurant pentru oamenii muncii.
— Sarcinile comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare privind asociațiile de locatari
— Forme noi în organizarea unor unități de producție și prestări servicii

Supliment nr. 34

— Regimul juridic al repartizării producției, utilizării mijloacelor bănești și materiale în C.A.P.
— Regimul juridic al părților sociale ale membrilor C.A.P.
— Forța de muncă în unitățile agricole cooperatiste pentru industria mică
— Metodologia de stabilire a prețurilor și tarifelor la produsele industriale și prestările de servicii în C.A.P.
— Prețul de învoială privind industria mică în C.A.P.
— Atribuțiile consiliilor populare în domeniul agriculturii
— Adeverința de disponibil C.A.P.
— Atribuțiile comitetelor executive ale consiliilor populare privind registrul agricol

Supliment nr. 40

— Îndrumarul privind modul de efectuare a verificărilor de către comisiile de revizie din cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste

Supliment nr. 46

— Atribuțiile consiliilor populare în protecția mediului ambiant
— Dobîndirea și înstrăinarea bunurilor agricole
— Competența primarilor de a soluționa contestațiile formulate împotriva proceselor verbale de constatare și sancționare a unor contravenții
— Activitatea notarială a birourilor executive a consiliilor populare comunale — competențe
— breviar

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

Supliment nr. 5

— Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole, în lumina documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R. Sarcinile ce revin în acest scop organelor și organizațiilor de partid, consiliilor populare, unităților agricole
— Sarcinile trasate de Congresul al XII-lea al P.C.R. cu privire la folosirea rațională a întregului fond funciar, organizarea unitară a teritoriului, încheierea procesului de zonare a culturilor și stabilire a asolamentelor în vederea valorificării maxime a tuturor terenurilor agricole
— Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist, formă superioară de organizare, conducere și planificare unitară a agriculturii. Stilul de muncă al Consiliului unic agroindustrial.
— Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. despre dezvoltarea zootehniei. Sarcinile organelor și organizațiilor de partid pentru sporirea și îmbunătățirea structurii efectivelor de animale, promovarea tehnologiilor avansate de creștere și îngrijire a animalelor, asigurarea furajelor și sporirea mai accentuată a producției animaliere

Supliment nr. 47

— Costurile de producție; necesitatea reducerii costurilor de producție. Sarcinile organizațiilor de partid, ale conducerilor colective privind reducerea costurilor de producție
— Reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie — cerință majoră a creșterii eficienței în etapa actuală. Căile principale de reducere a consumurilor în lumina documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., a sarcinilor și indicațiilor cuprinse în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului.
— Productivitatea muncii. Creșterea mai rapidă a productivității muncii — cerință fundamentală în actuala etapă de dezvoltare a țării. Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. privind necesitatea și căile de sporire a productivității muncii în cincinalul 1981—1985.
— Beneficiul — indicator economic de bază în activitatea întreprinderii. Sporirea continuă a beneficiului, a rentabilității fiecărei întreprinderi — atribut esențial al mecanismului economico-financiar.

Sub tipar!

LEGISLAȚIA ÎNTREPRINDERII DE LA A LA Z

INDEXUL SUPLIMENTULUI PE AUTORI

A

— Ion Anton — 25, 33, 41, 50

B

— Marin Barabancea — 3
— Irina Barbu — 35
— Mariana Bartok — 20, 28, 36, 42
— prof. dr. Gh. D. Bistriceanu — 47
— Ion Bodolan — 16
— conf. dr. Aurel Brăgaru — 35
— Leonida Brotac — 15

C

— Mircea Calotă — 31, 35
— dr. Octavian Căpăţînă — 4, 6, 19, 25, 29, 36, 42, 45
— V. Carota — 25
— Cristian Cepoiu — 3
— Eleonora Cireaşă — 28, 36, 42
— Dumitru Ciucur — 47
— Mircea Cociu — 3
— drd. Ioan Condor — 6, 24
— Dan Condrea — 26
— Adrian Constantinescu — 15, 17, 19, 21, 24, 26, 29, 38, 39
— Mircea Coroş — 50
— J. Costin — 10, 17, 18, 21, 27, 29, 44
— J. Costinescu — 27, 29
— T. Creţ — 14, 28
— I. Cristian — 17
— Nicoleta Croitor — 35

D

— C. Damian — 43
— Gh. Damian — 48
— Carmen Damşa — 11
— Costel Dan — 11, 45
— Victor Danciu — 50
— I. Davidzon — 42, 45
— Radu Demetrescu — 4, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 21
— dr. Al. Deteşan — 4, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 25, 29, 30, 38, 41, 42, 44, 45, 49
— dr. Eugen Dijmărescu — 4
— Nicolae Dragosan — 21
— I. Duma — 33, 44

F

— Gh. Frăţilă — 34
— Ioan Mircea Fuior — 48

G

— Mircea Goruneanu — 3, 16
— Ion Ghizdeanu — 26
— Ov. Grasu — 34
— dr. I. Georgescu — 8, 11, 15, 19, 25
— M. Giugariu — 24
— Petre Gheorghe — 46

H

— dr. Victor Hălmăjan — 5
— prof. dr. Tudor Homoş — 42

I

— I. Iczkovitz — 6, 7, 8, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 22, 28, 31, 33, 34, 35, 39, 42, 44, 48
— Valer Ilieş — 26
— C. Iliescu — 8
— S. Ioan — 7, 13, 21, 31, 35, 44
— Ion Ionescu — 14, 20, 28
— Isaia Ionescu — 35
— Cristea Ioniţă — 31
— Gh. N. Iosif — 34
— N. R. Iosif — 50
— Mugur Isărescu — 25, 33, 36, 41, 50
— V. Istroian — 20

J

— dr. C. Jornescu — 3, 10, 14, 15, 17, 18, 21, 22, 27, 29, 32, 38, 39, 42, 44, 49

L

— L. Lacsz — 8
— Iulian Lascu — 8, 20, 42
— dr. Ioan Leş — 6, 24, 31, 33, 44

M

— H. Matei — 3, 6, 7, 8, 13, 14, 17, 17, 20, 28 35
— Gheorghe Matei — 28, 38
— Gh. Mărgineanu — 35
— Mariana Mihai — 15
— Viorel Mihai — 36
— dr. Mircea Mihail — 3, 14
— Nicolae Mihăilescu — 35
— dr. Alexandru Mihăilescu — 47
— C. Mircescu — 36, 41
— dr. Marin Mehedinţu — 47
— Dumitru Mîntuleasa — 3
— prof. dr. I. Moldovan — 5
— Romul-Remus Mincu — 48
— Alexandru Miu — 21
— Costea Munteanu — 29, 33, 41, 50
— I. Musceleanu — 8

N

— Aurel Negucioiu — 2
— Vladimir Nardin — 15, 33
— dr. Gh. Nistorescu — 28
— dr. Ovidiu Nicolaescu — 31

O

— Grigore Olănescu — 30
— dr. Ion Olteanu — 11
— Mihai Onofrei — 45
— Victoria Oprean — 16
— Dumitru Oprean — 16, 31
— Nicolae Oprea — 21

P

— Nicolae Pavel — 16, 43
— Ioan Pop — 26
— Ioan Popescu — 35
— M. Pascu — 6
— Florin Pogonat — 8, 25, 33
— Napoleon Pop — 8, 11
— dr. Mircea Preda — 10
— prof. dr. C. Pintilie — 9
— dr. Dumitru Porojan — 17, 50
— dr. Constantin Popescu — 47
— dr. E. Pecican — 19, 37
— Eugenia Popa — 36
— Alexandru Pescaru — 21

R

— Corneliu Russu — 31
— conf. dr. Eduard Rădăceanu — 35
— lector Ovidiu Rujan — 25, 33
— Ion Rozandie — 21

S

— Cristina Scheaua — 22
— dr. Dan Stegăroiu — 26
— Brad Segal — 35
— prof. dr. S. N. Sîrbeşti — 5
— Aurel Ştirbu — 34
— prof. dr. Nica Sabin — 5
— D. Siminiuc — 18, 27, 45, 46
— C. Sabin — 19
— Ana Savin — 42
— Paul Sterescu — 20

T

— Nicolae Trifan — 30, 44
— conf. dr. Anton Tabachiu — 35
— Lucreţia Teodorescu — 20
— Dumitru Tărziu — 3

U

— Iosif R. Urs — 42, 43, 45, 48, 50

V

— Ilie Vasile — 27, 34, 35, 46
— Ion Vasilescu — 6, 7, 11, 13 15, 17, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 31, 33 35, 37, 39, 40, 42
— Emil Vicol — 10, 13, 27
— asist. I. Verboncu — 9
— dr. D. Voiculescu — 19, 37

Z

— Nicoale Zaharia — 3
— lector dr. T. Zorleţan — 9

Întrebări și răspunsuri

● **ARPAD DAMO, Tîrgu Secuiesc**— Studiile avute de persoana la care vă referiți nu sînt luate în considerare la ocuparea și promovarea în categorii de încadrare (trepte) ale funcției de controlor prestări servicii comunale. Persoana respectivă se încadrează în grupa I din tabelul anexă nr. 1 la Legea nr. 12/1971 (muncitori calificați la locul de muncă sau prin ucenicie).

● **IRINA ERDOS, Vlahița** — Potrivit art. 20 alin. 2 din Legea nr. 3/1977, persoanei care a întrerupt activitatea pentru a îndeplini serviciul militar în termen (lit. a) sau pentru a urma cursuri de pregătire profesională sau politică i se recunosc ca vechime în muncă perioadele sus menționate. Perioada lucrată ca ofițer operativ în cadrul M.A.I. nu se include în vechime în funcții juridice. În ce privește menținerea retribuției personalului transferat, vă rugăm să citiți răspunsul comunicat tovarășului Ionel Măgureanu din Tecuci.

● **IONEL MĂGUREANU, Tecuci** — Potrivit prevederilor anexei nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, personalului transferat în interesul serviciului, în aceeași funcție sau într-o funcție echivalentă, dar într-o unitate cu niveluri de retribuire mai mici, i se pot asigura clasele de retribuire avute anterior transferării.

● **PETRU BANGĂU, Dej** — Pentru a ocupa funcția de maistru era necesar să aveți o vechime de cel puțin 10 ani în meserie. Ținînd seama de faptul că ați prestat efectiv funcția de maistru în perioada mai-octombrie 1981, nu trebuie să restituiți diferența de retribuție. Adresați-vă comisiei de judecată din unitate care, constatînd că ați îndeplinit sarcinile și atribuțiile maistrului, va constata că sînteți îndreptățit la retribuția corespunzătoare.

● **FILIP GHEORGHE, București** — La stabilirea cuantumului alocației de stat pentru copii se iau în considerare mediul urban sau rural în care titularul dreptului domiciliază. Din cele scrise de dv. rezultă că vi se cuvine alocația pentru copii în cuantumul prevăzut pentru mediul rural, în București locuind flotant.

● **MIRCEA PALETKA, Făgăraș** — Pentru a putea fi promovat în categoria a 5-a aveți nevoie de o vechime minimă în meserie de 8 ani. Muncitori cu studii medii și cu calificare la locul de muncă sînt încadrați în grupa a II-a a tabelului anexă nr. 1 la Legea nr. 12/1971. Perioada cît ați funcționat ca inspector personal și ca pedagog nu se include în vechimea în meserie.

● **GHIȚĂ MĂRĂLOIU, București**— Pentru a putea fi promovat în categoria a VI-a tarifară, dacă îndepliniți condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, este necesar să treceți proba practică prevăzută de lege, în fața comisiei tehnice de încadrare și promovare a muncitorilor din unitate. Faptul că urmați cursurile serale ale școlii de maiștri nu vă scutește de această îndatorire legală.

● **ION JECU, comuna Horia, Tulcea** — Potrivit Legii nr. 1/1970 (art. 9, alin. 2) mama care cere desfacerea contractului de muncă pentru creșterea copilului în vîrstă de pînă la 7 ani are dreptul la recunoașterea vechimii neîntrerupte în muncă și în aceeași unitate dacă se reîncadrează în muncă în termen de trei luni de la împlinirea de către copil a vîrstei de 7 ani.

● **A.G.C.—I.C.M.S., Galați** — Personalul T.E.S.A. fiind retribuit lunar, are dreptul la aceeași retribuție tarifară și în luna în care beneficiază de săptămîna de lucru redusă. Pentru cei retribuiți orar, retribuția tarifară orară a fost astfel stabilită, încît să asigure și retribuția corespunzătoare orelor nelucrate în săptămîna de lucru redusă. Ziua cu care s-a redus săptămîna de lucru fiind considerată azi nelucrătoare, durata concediului anual de odihnă se mărește corespunzător.

● **MIRCEA GIRCA, Satu Mare** — Întrucît în luna septembrie ați beneficiat de un concediu fără plată mai mare de 12 zile, în această lună nu aveți drept la alocația de stat pentru copii. În art. 12 al Decretului nr. 246/1977 este prevăzută textual cerința ca învoirile sau concediul fără plată să nu fie mai mari de 12 zile.

● **COSTICĂ N. TICANEȚA, Miercurea Ciuc** — Împotriva deciziei de pensionare emise de Comisia județeană de pensii nu există decît calea apelului la Comisia centrală de pensii. Deciziile organelor de pensii nu sînt supuse controlului jurisdicțional prevăzut de Legea nr. 1 din 26 iulie 1967. În situația relatată de dv. nu sînt aplicabile nici prevederile art. 176 din Codul muncii. Solicitați comisiei de expertiză a capacității de muncă revizuirea stării dv. de invaliditate, singura în măsură să aprecieze asupra capacității dv. de a continua munca.

● **EDMUND KALI, Tîrgu Mureș** — Conform art. 68 din Legea nr. 12/1971, personalul care — la data aplicării legii susmenționate — ocupa, prin derogare de la condițiile de studii, o anumită funcție, poate ocupa în continuare o asemenea funcție sau una echivalentă, cu condiția menținerii vechimii neîntrerupte în muncă. Cei transferați în interesul serviciului se încadrează în aceste prevederi.

● **MARIA ZAHARIA, Focșani** — Conform art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, la încadrarea dv. ca economist, după absolvirea — cu diplomă de stat — a învățămîntului superior economic la cursuri fără frecvență, veți fi încadrată la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția de economist. În ipoteza în care această retribuție este mai mică sau egală cu aceea avută anterior absolvirii, vi se asigură o creștere a retribuției cu 5%. Pentru absolvenții învățămîntului seral sau fără frecvență nu se pune problema efectuării stagiului de trei ani, obligație ce revine exclusiv absolvenților cursurilor de zi.

● **IONEL DRĂGOI, Sebeș** — Unitatea unde ați lucrat nu are obligația de a vă încadra în muncă într-o funcție corespunzătoare pregătirii obținute între timp (studii economice medii). Veți fi sprijinit de Direcția pentru problemele de muncă și ocrotiri sociale a județului Bihor, pentru a obține un post corespunzător. Absolvenții școlii profesionale și ai liceului economic, cu 2 ani vechime ca muncitori nu îndeplinesc condițiile cerute pentru ocuparea funcției de tehnician.

● **ÎNTREPRINDEREA DE PIESE DE SCHIMB ȘI UTILAJE PENTRU INDUSTRIA CHIMICĂ — Satu Mare** se interesează de modul în care trebuie să procedeze pentru a lichida soldul unor reținere făcute cu titlul de pensie de întreținere de la o persoană încadrată în unitate, dar care nu au fost remise soției beneficiare pentru copilul minor, deoarece aceasta a decedat iar minorul a fost dat în întreținerea unei case de copii. Întrucît prevederile legale incidente în materie au drept scop de a asigura întreținerea și educarea minorului, acesta fiind destinatarul real și ultim al pensiei de întreținere, părintele în a cărui întreținere se află fiind numai un beneficiar de formă, trebuie să consemnați suma respectivă la C.E.C. pe numele minorului cu mențiunea de a fi eliberată celui în cauză la majorat, iar recipisa urmează a fi remisă spre păstrare casei de copii unde se află minorul. Pe baza documentului respectiv procedați la lichidarea soldului din evidențele unității.

Vă prezentăm

Întreprinderea de produse cosmetice „MIRAJ"

Întreprinderea de produse cosmetice „Miraj" din Capitală este o unitate specializată în fabricarea produselor de cosmetică și parfumerie. Datorită utilajelor de înaltă tehnicitate, laboratoarele înzestrate cu cea mai modernă aparatură ca și specialiștilor cu calificare ridicată, „Miraj" realizează produse de înaltă calitate, într-o gamă sortimentală diversificată, în concordanță cu cerințele pieței. De la numai cîteva sortimente, cîte se fabricau cu ani în urmă, s-a ajuns în 1981 la peste 400 de sortimente de cosmetică și de parfumerie, în cea mai mare parte avînd la bază substanțe active din flora și fauna țării noastre. Din punctul de vedere al calității produselor, „Miraj" și-a cîștigat o mare reputație nu numai pe plan național, ci și pe plan mondial. Exportul cu produsele purtînd marca „Miraj" se realizează în numeroase țări din lume, chiar în țări cu o bogată tradiție în arta produselor cosmetice și de parfumerie.

Măștile de frumusețe filmogene „Dermin" cu cele cinci sortimente pentru toate tipurile de ten au obținut, în 1978, Medalia de aur la concursul internațional de la Bratislava ; crema pentru masaj „Dermin", parfumul de toaletă „Idila" și rujul „Bellatrix" au obținut cîte o medalie de aur la Tîrgul internațional de la Bratislava din 1979. La același tîrg parfumul „Miss Miraj" a primit medalia de aur, iar în 1981 parfumul Do-re-mi Forte și Trusa de fardare „Miraj" au primit cîte o medalie de aur la concursul Tîrgului internațional de la Bratislava. În 1981 întreprinderea de produse cosmetice „Miraj" deține un număr de 16 medalii de aur pentru produsele medaliate la concursurile și tîrgurile internaționale. Cu premiile obținute pentru produsele sale, „Miraj" ar putea organiza o expoziție. Nu de mult, prin decret prezidențial, vrednicul colectiv de muncă de la „Miraj" a primit și Ordinul muncii cl. a III-a.

Dintre noile sortimente de produse menționăm : **gama Bellatrix, pentru tenurile uscate și grase, gama „Miraj", Mery Gilbert, Faun, Margareta, pudra Egreta în 10 nuanțe, Darclée.** Pentru sezonul cald sînt recomandate cu precădere produsele : Egreta, Perla, Litoral, precum și produsele pentru curățirea tenului.

Recent a fost dată în funcțiune o nouă capacitate astfel că se va extinde fabricarea de produse de cosmetică fină cum ar fi : creme, emulsii, pudre, fard pleoape, fard ten, rimel etc.

Ion VASILESCU

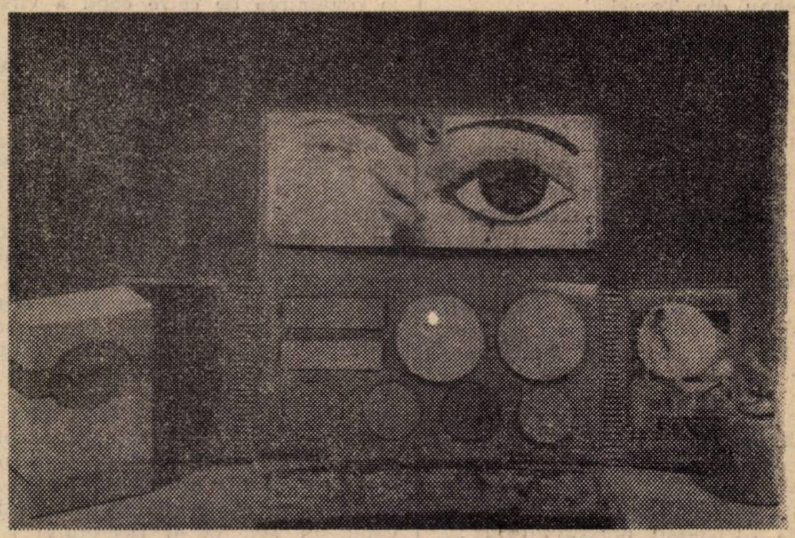

I P C „Miraj" a obținut 2 medalii de aur la concursul Tîrgului internațional de la Bratislava din anul — 1981

PARFUM „DO-RE-MI FORTE"

Se recomandă a fi folosit în ocazii deosebite, asociindu-se perfect cu o ținută vestimentară elegantă

TRUSA DE FARDARE „MIRAJ"

Conține toate produsele necesare unui machiaj complet cotidian :

— Pudră compactă
— Fard de pleoape
— Fard de obraz
— Rimel pentru gene, care nu se îndepărtează cu apă

MESAJUL DE ANUL NOU

adresat întregului nostru popor, la posturile de radio şi televiziune, de

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

Dragi tovarăşi şi prieteni,
Cetăţeni ai Republicii Socialiste România,

Peste cîteva momente încheiem anul 1981, primul an al celui de-al VII-lea plan cincinal, cu rezultate importante în dezvoltarea economico-socială, în ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a naţiunii noastre socialiste. Plenara Comitetului Central al partidului a apreciat realizările de seamă obţinute în dezvoltarea industriei, agriculturii, a celorlalte sectoare economice, în progresul ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, subliniind, totodată, cu putere lipsurile şi greutăţile manifestate în această perioadă, stabilind măsurile ce trebuie luate pentru lichidarea lor, pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare spre comunism, a hotărîrilor Congresului al XII-lea. Trebuie să menţionez că toate aceste realizări au fost obţinute în condiţiile grele create în economia mondială şi care s-au manifestat, după cum am menţionat nu o dată, şi în ţara noastră.

Rezultatele dobîndite demonstrează justeţea politicii Partidului Comunist Român care aplică în mod creator adevărurile generale, principiile socialismului ştiinţific la condiţiile României. Ele vădesc forţa creatoare a poporului român, liber şi stăpîn pe destinele sale superioritatea orînduirii noastre socialiste, afirmarea cu putere a rolului conducător al partidului, unitatea întregului popor în munca şi lupta revoluţionară pentru ridicarea României pe noi culmi de progres şi civilizaţie

În aceste momente solemne, gîndurile noastre se îndreaptă către clasa muncitoare, ţărănime şi intelectualitate, către toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, către organele şi organizaţiile de partid, organizaţiile de masă şi obşteşti, către întregul popor, care, prin munca sa plină de abnegaţie, asigură dezvoltarea continuă a României socialiste. Pentru măreţele succese obţinute în acest an, vă adresez tuturor, dragi tovarăşi, cele mai calde felicitări şi vă urez noi şi tot mai mari victorii în activitatea închinată poporului, patriei noastre socialiste !

Intrăm, peste cîteva clipe, în anul 1982, cel de-al doilea an al cincinalului 1981–1985, cu un program de dezvoltare economico-socială elaborat cu participarea tuturor organismelor democraţiei noastre socialiste, a maselor largi populare, şi care asigură înfăptuirea neabătută a obiectivului strategic, a sarcinii fundamentale stabilite de Congresul al XII-lea – realizarea unei noi calităţi a muncii şi vieţii întregului popor, trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare.

Vom avea de învins, şi în anul viitor, multe greutăţi, determinate atît de criza economică mondială, cît şi de unele rămîneri în urmă în asigurarea bazei tehnico-materiale. De aceea, este necesar să acţionăm cu toată hotărîrea, în spirit revoluţionar, pentru lichidarea lipsurilor, întărirea răspunderii şi exigenţei în întreaga viaţă economico-socială, făcînd totul pentru dezvoltarea bazei de materii prime şi energetice, pentru ridicarea continuă a calităţii şi nivelului tehnic al produselor.

Aplicînd neabătut noul mecanism economic, autogestiunea şi autoconducerea muncitorească, să asigurăm creşterea eficienţei economice, a productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor de producţie, sporirea continuă a venitului naţional.

Să facem ca anul 1982 să marcheze un progres puternic al agriculturii noastre pe calea modernizării, ridicării productivităţii, creşterii producţiei agricole vegetale şi animale, înfăptuirii noii revoluţii agrare.

Să aşezăm întreaga activitate de dezvoltare economico-socială a patriei pe cele mai înaintate cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, să ridicăm tot mai mult rolul ştiinţei, învăţămîntului şi culturii în făurirea noii orînduiri sociale.

În anul 1982 să dezvoltăm şi mai puternic democraţia socialistă, participarea activă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului popor la făurirea conştientă a propriului viitor socialist şi comunist.

În actualele împrejurări economice internaționale grele, să demonstrăm forța și capacitatea minunatului nostru popor, care, de-a lungul istoriei sale milenare, a dovedit nu o dată înalte virtuți, dragostea neclintită față de glia strămoșească, nedînd înapoi în fața nici unei greutăți.

Acum, cînd poporul nostru, stăpîn pe destinele sale, își făurește viața în mod liber, așa cum dorește, să demonstrăm unitatea sa de granit în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român – forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste.

În anul 1982 să înscriem noi progrese în dezvoltarea neîntreruptă a patriei noastre, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregii națiuni, în întărirea independenței și suveranității României socialiste.

Dragi tovarăși și prieteni,
Cetățeni ai României socialiste,

În anul 1981, în viața politică internațională au apărut multe probleme complexe, s-a menținut încordarea, a continuat cursa înarmărilor, s-au adunat nori negri, prevestitori de furtună, deasupra continentului nostru, deasupra întregii planete. Contradicțiile între diferite state și grupări de state, lupta pentru menținerea și reîmpărțirea zonelor de influență au continuat și chiar s-au accentuat în cursul acestui an.

În același timp, s-a intensificat lupta popoarelor împotriva politicii imperialiste și colonialiste, pentru apărarea independenței și suveranității naționale, pentru o politică nouă bazată pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Lupta între aceste două tendințe, diametral opuse pe arena vieții internaționale, va continua să se manifeste cu putere și în cursul anului 1982.

Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru oprirea încordării internaționale, pentru reluarea cursului spre destindere și promovarea unei politici noi, democratice, de respect al independenței naționale, de colaborare și pace.

România va acționa neabătut pentru întărirea colaborării cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate pe baza principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și neamestecului în treburile interne.

Trebuie să facem totul pentru oprirea amplasării de rachete cu rază medie de acțiune în Europa și retragerea celor existente, pentru trecerea la reducerea armamentelor și realizarea unei Europe fără arme nucleare.

Să întărim colaborarea și solidaritatea cu toate forțele progresiste, cu toate popoarele care se pronunță pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare și pace.

Acum, pînă nu este prea tîrziu, să facem totul pentru a determina trecerea la dezarmarea generală, și în primul rînd la dezarmarea nucleară !

Să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea unei Europe unite, în care fiecare națiune să se poată dezvolta fără teama vreunei agresiuni.

Acum, în pragul Noului An, ne adresăm încă o dată popoarelor Europei, popoarelor întregii lumi, să întărim solidaritatea și să intensificăm lupta pentru dezarmare, pentru apărarea dreptului fundamental al popoarelor la libertate, la viață, la pace ! Avem deplina convingere că popoarele dispun de forța necesară pentru a pune capăt cursei înarmărilor.

Să facem totul pentru încheierea cu succes a negocierilor sovieto-americane de la Geneva cu privire la oprirea amplasării și înlăturarea rachetelor nucleare din Europa.

Să acționăm pentru încheierea cu succes, în cursul anului 1982, a reuniunii de la Madrid și convocarea unei conferințe de încredere și dezarmare, asigurînd continuitatea reuniunilor pentru securitate și cooperare în Europa.

Fie ca anul 1982 să determine înseninarea vieții internaționale, întărirea încrederii și conlucrării între toate națiunile – condiție esențială a progresului economico-social al tuturor popoarelor, a apărării păcii mondiale !

Fie ca anul 1982 să determine realizarea unor măsuri reale în direcția lichidării subdezvoltării și înfăptuirii noii ordini economice și politice mondiale care să asigure progresul țărilor rămase în urmă, stabilitatea economică internațională !

Să facem totul ca țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, țările nealiniate să participe mai activ la soluționarea marilor probleme internaționale, să se întărească rolul Organizației Națiunilor Unite, al altor organisme internaționale.

Să acționăm cu toată hotărîrea pentru soluționarea conflictelor existente numai și numai pe calea tratativelor, pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța din viața internațională.

Doresc să afirm acum, la începutul noului an, că România socialistă va contribui activ la soluționarea problemelor complexe din viața mondială, la lupta pentru dezarmare și pace, pentru apărarea dreptului la viață al popoarelor, pentru realizarea unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră.

Dragi tovarăși și prieteni,
Cetățeni ai României socialiste,

Intrăm în anul 1982 cu încrederea deplină în forța unită a poporului nostru, avînd convingerea că noul an va aduce națiunii noastre socialiste noi împliniri în înfăptuirea Programului partidului de dezvoltare economico-socială, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, de întărire continuă a capacității de apărare a patriei, a independenței și suveranității României socialiste.

Urez minunatei noastre clase muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, noi și noi succese, satisfacții tot mai mari în muncă și în viață !

Vă urez tuturor, dragi compatrioți, un An Nou fericit, împlinirea tuturor dorințelor de mai bine !

LA MULȚI ANI !

Aspect de la solemnitatea înmînării tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu a Diplomei de membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere și membru al Comitetului de Onoare al Academiei, precum și a Insignei de aur a Academiei

Creșterea contribuției cercetării științifice în procesul dezvoltării economiei

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ROMÂNEASCĂ cunoaște o perioadă de puternică afirmare și înflorire. Această activitate complexă, îngemănată tot mai profund cu procesul dezvoltării economico-sociale a țării, este condusă de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu — militant politic de prestigiu, eminent om de știință, savant de renume mondial, cu o contribuție remarcabilă la progresul științei și tehnicii românești, al țării, la progresul științei și tehnicii mondiale — puse în slujba păcii, a cunoașterii, a propășirii omului și civilizației umane. Ecoul de o deosebită amploare, pe plan național și internațional, al inițiativelor tovarășei Elena Ceaușescu la simpozionul „Oamenii de știință și pacea", manifestare desfășurată în toamna anului trecut la București, înaltele ordine și medalii, precum și titlurile de „doctor honoris causa" acordate în numeroase state ale lumii, de prestigioase instituții academice, științifice și de cultură, precum și recenta alegere ca președinte al Comitetului și Biroului Executiv al Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea" constituie doar cîteva expresii ale unei profunde considerații față de activitatea tovarășei Elena Ceaușescu, într-o epocă în care știința și cultura se înscriu ca factori hotărîtori pentru dezvoltarea economico-socială, pentru progresul umanității, pentru realizarea unei lumi a dreptății și echității sociale.

Realizările obținute în primul an al actualului cincinal, deopotrivă cu stabilirea direcțiilor majore ale planului pe anul 1982, sînt menite să confere procesului de dezvoltare economico-socială a țării un caracter de continuitate, să asigure temelia materială, condiții optime pentru afirmarea plenară a calității și eficienței în toate domeniile de activitate. După cum s-a subliniat în recentele documente de partid și de stat, în cuvîntările rostite de secretarul general al partidului, atingerea obiectivului strategic al actualului cincinal — trecerea României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară cu dezvoltare medie, concretizarea aspirațiilor generoase ale orînduirii socialiste de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, îmbunătățirea continuă a calității vieții, sînt legate indestructibil de accentuarea factorilor intensivi ai creșterii.

Orientarea cercetării în funcție de obiectivele economice prioritare

FUNDAMENTÎNDU-SE pe realitățile naționale, pe cunoașterea tendințelor care se manifestă pe plan mondial, programul de dezvoltare economico-socială a țării realizează, într-o sinteză originală, corelarea — atît la nivel macroeconomic cît și la nivel de unitate productivă — a ansamblului de factori și pîrghii implicați în procesul trecerii la o nouă calitate. Astfel, ținîndu-se seama și de fenomenele noi care se afirmă cu deosebită vigoare și persistență în economia mondială — cum sînt criza energetică și de materii prime, criza financiar-valutară, mărirea excesivă a costului și respectiv dobînzilor creditelor pe piața mondială — în strategia dezvoltării proiectată atît la nivelul actualului cincinal, cît și, pe anumite domenii esențiale cum sînt baza de materii prime și energetice, cercetarea științifică etc., pînă în pragul mileniului următor, sînt încorporate direcțiile de afirmare a calității și eficienței în toate domeniile activității economico-sociale. Restructurarea industriei — a economiei în ansamblul său —, reducerea sistematică a consumurilor materiale și energetice, încorporarea, într-o măsură sporită, a inteligenței și creativității proprii, îmbunătățirea calității produselor — iată cîteva dintre pîrghiile considerate a avea o importanță decisivă pentru progresul economico-social al țării.

În acest ansamblu de factori își află un loc bine precizat — ca și o funcționalitate specifică, de nesubstituit — factorul științific, tehnic și tehnologic, componentă definitorie a dezvoltării, larg desfășurată pe întreg perimetrul acesteia. Emanînd din însăși esența noii orînduiri, care își propune să situeze la temelia realizărilor sale cele mai înaintate cuceriri ale geniului uman, implicarea științei, a tehnologiei în efortul de dezvoltare reprezintă o componentă fundamentală a programului edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Cîteva date, la care vom face referiri în continuare, ilustrează atît atenția de care s-a bucurat cercetarea științifică în țara noastră, cît și efectele economice și sociale tot mai importante, rezultate în urma valorificării producției științifice în practică. Astfel, dacă în anul 1965 personalul ocupat în cercetare reprezenta circa 50 000 de persoane, cu un deceniu și jumătate mai tîrziu, în anul 1980, cifra respectivă era de 200 000, pentru sfîrșitul actualului cincinal preconizîndu-se o creștere, față de 1980, cu 45 000 de cadre. La rîndul lor, fondurile fixe ale cercetării — indicator deosebit de important pentru caracterizarea nivelului de tehnicitate, a performanțelor și calității activității de cercetare — au crescut în anul 1980 față de 1965 de 4,5 ori, cheltuielile pentru cercetare sporind de la 5 mld. lei în cincinalul 1961—1965 la peste 46 mld. lei în perioada 1976—1980, urmînd a atinge circa 70

mld. în acest cincinal. Mai trebuie arătat că în anul 1981, cheltuielile cu cercetarea științifică s-au ridicat la circa 2% din totalul venitului național distribuit, ceea ce ne înscrie pe o dinamică menită să ne apropie de ponderea respectivă consemnată în statele dezvoltate ale lumii.

Dobîndind, prin „Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000", adoptat la Congresul al XII-lea al partidului, o orientare clară, realistă, temeinic fundamentată, cu o implicare tot mai profundă în procesul dezvoltării calitative a economiei, știința românească se afirmă plenar, se va afirma și mai puternic ca factor de progres. Sarcinile majore ce decurg din planul național unic de dezvoltare economico-socială semnifică, implicit, un apel tot mai larg la cercetare științifică. Astfel, potrivit obiectivelor înscrise în planul de cercetare științifică pe cincinalul 1981—1985 — elaborat ca un capitol amplu și distinct al planului național unic și într-o concepție unitară, ca urmare a analizei exigente și responsabile din institutele centrale de cercetare, analiză desfășurată sub conducerea directă a tovarășei academician dr. ing. Elena Ceaușescu, prim vice-prim ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — în perioada considerată urmează a fi realizate și puse în practică circa 3 400 de obiective de cercetare importante. Orientate spre problemele majore ale planului : lărgirea bazei naționale de materii prime, creșterea calității, a competitivității produselor, sporirea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale etc., realizarea obiectivelor de cercetare înscrise în plan va asigura condițiile ca, la sfîrșitul cincinalului, circa 45% din produsele realizate de industria prelucrătoare să fie produse noi și reproiectate în decursul cincinalului, ceea ce atestă gradul înalt de tehnicitate a producției.

O mărturie ilustrativă a gradului și calității de angajare în procesul dezvoltării economiei a colectivelor de creație tehnică ce activează în cele peste 185 de instituții sau centre de cercetare și academii de știință, este faptul că 80% din mașinile-unelte, utilajele și instalațiile economiei naționale și circa 90% din tehnologiile aplicate sînt rodul creației proprii. Sînt, de asemenea, de notat efectele consemnate în planul reducerii importurilor, al ridicării parametrilor produselor și tehnologiilor prin promovarea concepției proprii — ceea ce asigură că aproape jumătate din producția industrială anuală să fie constituită din produse noi și reproiectate. Acestea constituie dovezi relevante pentru creșterea potențialului științific al țării, pentru realismul și eficiența politicii de integrare a cercetării cu producția, în scopul satisfacerii superioare a nevoilor economiei.

Un larg cîmp de activitate în care ponderea cercetării va crește substanțial îl reprezintă obiectivele cuprinse în planul cincinal și, în mod deosebit, prioritățile pentru acest an. Parte integrantă a planului cincinal, planul pe anul 1982 în domeniul cercetării științifice și al progresului tehnic stabilește obiective de maximă importanță, menite să contribuie la satisfacerea nevoilor concrete ale economiei. Să urmărim cîteva din problemele esențiale pe care cercetarea românească le are de rezolvat în anul 1982 și în cincinal.

„În conformitate cu obiectivele fundamentale ale planului cincinal stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, planul pe 1982... pune în centrul atenției dezvoltarea bazei energetice și de materii prime în țară. Este necesar să punem în centrul planului pe 1982 realizarea producției de petrol și cărbune stabilită, dezvoltarea noilor surse de energie precum și reducerea consumului de combustibil și energie, buna gospodărire a surselor de energie de care dispunem".** Ca o consecință firească a integrării cercetării în preocupările generale de propulsare a calității și eficienței în economie, această activitate se află în avangarda eforturilor pentru materializarea în primul rînd a acestor sarcini de plan. Astfel, sînt prevăzute, pentru anul 1982, peste 600 de obiective de cercetare prin care se urmărește refolosirea materialelor recuperabile, economisirea energiei și a combustibililor, valorificarea energiei provenind din surse noi și recuperabile. Totodată, încadrîndu-se în amplul efort desfășurat pe plan național pentru reducerea importurilor, planul de cercetare pe 1982 prevede circa 200 de teme vizînd introducerea în circuitul economic a noi surse de materii prime.

Potrivit prevederilor cuprinse în programele prioritare de cercetare, dintre obiectivele ce urmează să fie finalizate în anul 1982 se va urmări în mod concret valorificarea substanțelor utile din zăcămintele sărace, continuarea forajului pe platforma maritimă și a celui de mare adîncime, creșterea factorului final de recuperare a țițeiului din zăcămînt etc. Totodată, prin plan sînt prevăzute sarcini pentru valorificarea zgurilor metalurgice, a cenușilor de termocentrale, a haldelor și iazurilor, a unor metale conținute în catalizatorii uzați, a unor uleiuri minerale și mase plastice uzate ; în domeniul energetic se urmărește cu prioritate valorificarea căldurii din apele de răcire și a gazelor de ardere, folosirea mai extinsă, prin aplicarea de mijloace tehnice și tehnologice avansate, a surselor noi de energie. Toate acestea, coroborate cu aplicarea tehnologiilor eficiente, generatoare de reduceri a consumurilor specifice, vor contribui la asigurarea, pentru anul în care am intrat, a necesarului de materii prime, combustibil și energie.

Rezerve pentru creșterea eficienței activității de cercetare

INVESTITĂ cu funcții de mare însemnătate pentru afirmarea plenară, în activitatea economică, în toate sectoarele de activitate, a unei calități înalte a muncii, urmărind cu consecvență promovarea de soluții tehnice și organizatorice originale, de înaltă eficiență și competitivitate, știința românească cunoaște în acest cincinal al calității și eficienței, dar și în perspectiva largă a următoarelor decenii, o amplă acțiune de autoperfecționare, de sporire a eficienței propriei activități. În anii care au trecut s-au obținut în această direcție rezultate importante. De exemplu, din analiza datelor raportate de întreprinderi pentru anul 1980 cu privire, pe de o parte, la cheltuielile făcute cu obiectivele de progres tehnic pe întreg ciclul de cercetare-proiectare-producție, iar, pe de altă parte, la sporul de beneficiu obținut ca urmare a introducerii în producție a progresului tehnic, rezultă că pe ansamblul industriei, pentru fiecare leu cheltuit, s-a obținut în perioada de aplicare efectivă a obiectivelor de progres tehnic 1,10 lei. Dacă se extrapolează datele respective pe întregul an 1980, considerîndu-se că obiectivele de progres tehnic au fost aplicate în producție pe un an întreg, atunci rezultă că pentru fiecare leu cheltuit s-a obținut în medie pe an pe ansamblul industriei 1,75 lei.

Considerăm că există încă importante rezerve a căror materializare poate contribui efectiv la sporirea contribuției cercetării științifice și ingineriei tehnologice la realizarea obiectivelor de dezvoltare prevăzute pentru acest cincinal. Măsurile de perfecționare a activității de cercetare, de sporire a eficienței sale în următorii ani se înscriu într-o firească continuitate, pe linia transpunerii în practică a principiilor fundamentale care diriguiesc dezvoltarea științei și tehnicii în țara noastră : integrarea organică a cercetării cu producția, reducerea duratelor de asimilare a noilor produse și accelerarea generalizării lor la scara economiei naționale, implicarea mai largă a cadrelor de cercetători în finalizarea propriilor cercetări.

De subliniat că aceste principii își află materializarea în ampla acțiune de aplicare a noului mecanism economico-financiar care cuprinde și sfera cercetării. Astfel, în viitor se vor depune eforturi pentru perfecționarea în continuare a sistemului de planificare, de introducere a progresului tehnic. Dacă într-o perioadă nu prea îndepărtată (pînă la începutul actualului cincinal) etapele de cercetare erau planificate la institutele de cercetare și cele privind asimilarea în producție, în mod independent, la întreprindere — fapt care determina o serie de nesincronizări cu efecte negative asupra operativității aplicării cercetărilor —, în prezent se află în curs de perfecționare un sistem de planificare global, în care sînt prevăzute unitar toate fazele — de la cercetare la asimilare și obținerea producției de serie. În același cadru se înscriu și eforturile de a nuanța indicatorii folosiți pentru munca de cercetare, urmărindu-se două direcții esențiale : pe de o parte, exprimarea mai fidelă a calității muncii de cercetare prin utilizarea în mai mare măsură a indicatorilor fizici, iar pe de altă parte legarea mai strînsă a retribuției cadrelor de cercetare de rezultatele concrete obținute în producție. În acest sens, în cadrul C.N.S.T. a fost realizată și se află în curs de îmbunătățire o metodologie de cuantificare a eficienței muncii de cercetare. Se urmăresc, de asemenea, o mai flexibilă îmbinare a activităților de prognoză tehnico-științifică și a celei de cercetare propriu-zisă pentru a se realiza rezerva de descoperiri necesară dezvoltării în perspectivă a economiei ; realizarea

Nicolae IONESCU
secretar de stat, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

(Continuare în pag. 12)

Un vibrant îndemn la realizarea programului de dezvoltare economico-socială a patriei

PRIMUL an al actualului cincinal, desfăşurat sub semnul luptei pentru o nouă calitate în toate domeniile de activitate, s-a încheiat cu realizări importante în dezvoltarea economico-socială a ţării, în ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al oamenilor muncii, în făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. O sinteză a rezultatelor obţinute evidenţiază progresul continuu al forţelor de producţie, accelerarea proceselor de restructurare şi modernizare a producţiei materiale, de pătrundere mai largă a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii în toate domeniile de activitate, de perfecţionare a raporturilor sociale şi adîncire a democraţiei socialiste.

La cumpăna dintre ani am ascultat cu deosebit interes şi legitimă mîndrie Mesajul de Anul Nou adresat întregului popor de tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Regăsim în cuvintele rostite de secretarul general al partidului trăsăturile definitorii ale activităţii desfăşurate în anul precedent, înalta apreciere pentru rezultatele obţinute, un vibrant şi însufleţitor îndemn la realizarea programului de dezvoltare economico-socială a ţării. Tot aşa cum regăsim reafirmată cu deosebită claritate poziţia principială a României faţă de marile probleme ale lumii contemporane, hotărîrea sa nestrămutată de a-şi aduce în continuare contribuţia la făurirea unei lumi mai drepte şi mai bune pe planeta noastră, eliberate de coşmarul unui nou război, la întărirea încrederii şi colaborării între popoare, la asigurarea păcii. După cum se arăta în Mesaj, rezultatele obţinute în anul trecut **„vădesc forţa creatoare a poporului român, liber şi stăpîn pe destinele sale, superioritatea orînduirii noastre socialiste, afirmarea cu putere a rolului conducător al partidului, unitatea întregului popor în munca şi lupta revoluţionară pentru ridicarea României pe noi culmi de progres şi civilizaţie"**.

Am intrat acum în noul an cu sentimentul încrederii generat de realizările prezentului, de forţa şi trăinicia orînduirii noastre socialiste, de capacitatea partidului de a canaliza energiile creatoare ale poporului, de a conduce naţiunea spre împlinirea năzuinţei sale supreme — edificarea socialismului şi comunismului. Am intrat în noul an cu o perspectivă clară, cu un program amplu şi precis prefigurat de documentele Congresului al XII-lea — cu acea viziune ştiinţifică, de amplitudine strategică, ce caracterizează întreaga politică a partidului şi statului nostru. Nu încape îndoială că, prin amploarea obiectivelor pe care ni le propunem, anul al cărui prag l-am trecut de cîteva zile va constitui o etapă importantă în îndeplinirea cincinalului, în transpunerea în viaţă a obiectivului strategic, a sarcinii fundamentale stabilite de Congresul al XII-lea — realizarea unei noi calităţi a muncii şi a vieţii întregului popor, trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare.

●

CONCEPUT în spiritul mobilizării intense a potenţialului material şi uman de care dispunem şi reflectînd creşterea preocupărilor pentru o mai bună corelare între diferite ramuri şi subramuri ale economiei naţionale, pentru dezvoltarea echilibrată a întregului complex economic, planul pe 1982 asigură dezvoltarea tuturor sectoarelor economiei, progresul armonios al judeţelor ţării, în condiţiile accentuării laturilor calitative. Principalii indicatori, aflaţi într-o strînsă interdependenţă, marchează creşteri remarcabile, sporurile de producţie găsindu-şi un corespondent firesc în îmbunătăţirea continuă a nivelului de trai. O asemenea evoluţie este cu atît mai remarcabilă cu cît ţara noastră a suportat şi suportă în continuare o serie de dificultăţi create de criza economică, de creşterea vertiginoasă a preţurilor la materii prime şi energie, de dobînzile exagerate pe plan internaţional, ca şi de unele rămîneri în urmă în asigurarea bazei tehnico-materiale. De menţionat că sub presiunea unor asemenea dificultăţi numeroase ţări ale lumii, inclusiv dintre cele mai dezvoltate, şi-au încetinit simţitor dezvoltarea, înregistrînd — sau prppunîndu-şi în continuare — creşteri zero.

Întreaga construcţie a planului pe acest an — care pune în centrul activităţii economice sarcina valorificării maxime a rezervelor existente în vederea consolidării şi amplificării rezultatelor pozitive, stopării tendinţelor negative şi recuperării grabnice a rămînerilor în urmă — evidenţiază orientarea hotărîtă spre extinderea bazei proprii de materii prime şi energie şi spre dezvoltarea intensivă a agriculturii; aceste priorităţi sînt menite să asigure o mai bună satisfacere a cerinţelor economiei naţionale, dar să şi limiteze influenţele negative pe care le exercită criza economică mondială asupra economiei româneşti. Prin plan au fost alocate mijloace financiare corespunzătoare — în cazul agriculturii acestea au fost chiar suplimentate — care să determine materializarea în cele mai bune condiţii a acestor orientări fundamentale ale dezvoltării noastre economice actuale. Eforturile pentru dezvoltarea susţinută a bazei de materii prime, pentru realizarea producţiei de petrol, cărbune şi minereuri, pentru dezvoltarea noilor surse de energie şi descoperirea şi punerea în valoare a noi minereuri şi materii prime sînt cu atît mai importante cu cît prevederile în acest domeniu trebuie considerate, după cum se arăta la ultima plenară a partidului, ca minime.

Paralel cu dezvoltarea producţiei de substanţe primare, s-au accentuat sarcinile privitoare la reciclarea materiilor prime şi materialelor, volumul acestora pe ansamblul economiei urmînd să se majoreze cu 16% faţă de anul precedent.

Un element fundamental al dezvoltării actuale a economiei româneşti îl constituie amplificarea preocupărilor pentru laturile calitative. După cum se ştie, trecerea de la faza acumulărilor cantitative la faza luptei pentru calitate, tranformarea cantităţii într-o nouă calitate, superioară, constituie o sarcină fundamentală în realizarea obiectivului istoric de depăşire de către România a stadiului de ţară în curs de

dezvoltare și de înscriere în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie. Înfăptuirea acestei cerințe esențiale a perioadei pe care o străbatem impune sporirea rolului factorilor intensivi, calitativi, valorificarea cu rezultate mai înalte a efortului de dezvoltare, participarea mai eficientă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii.

Pentru atingerea acestor obiective, se prevede continuarea pe o scară mai largă a modificărilor în structura industriei, în sensul plafonării sau chiar al reducerii volumului producției la o serie de produse cu un consum ridicat de materii prime și energie (ciment, prefabricate din beton armat, cărămizi ceramice, tuburi de azbociment) și al creșterii accelerate a producției care valorifică în condiții superioare resursele materiale și de muncă — mecanică fină, electronică, echipamente hidraulice și pneumatice, mașini-unelte agregat, instalații de mare complexitate, produse macromoleculare, fibre și fire chimice, produse de sinteză fină și mic tonaj.

Este o opțiune strategică fundamentală pentru dezvoltarea eficientă a economiei noastre, care trebuie însoțită, însă de accentuarea preocupărilor pentru îmbunătățirea în continuare a organizării producției și a muncii, promovarea consecventă a celor mai înaintate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, ridicarea performanțelor tuturor produselor, aplicarea unor tehnologii care să permită creșterea substanțială a productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale. La nivelul acestui an efectul conjugat al unor asemenea preocupări ar trebui să se concretizeze în devansarea cu peste 20% a creșterii produsului social de către venitul național, ceea ce reflectă tocmai extinderea proceselor intensive din economie.

O contribuție hotărîtoare în această privință, în sporirea în general a eficienței economice o poate aduce reducerea continuă a cheltuielilor de producție, a celor materiale în primul rînd. O singură cifră este concludentă : în anul 1982 micșorarea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează cu un spor de venit național de aproape 15 miliarde lei. Este o cifră impresionantă, a cărei atingere presupune reducerea continuă a consumurilor specifice, îmbunătățirea structurii sortimentale a produselor, obținerea unor indici economici și de cheltuieli materiale competitivi cu tot ceea ce este mai bun pe plan mondial.

●

DAR PENTRU ca lupta pentru calitate și eficiență să dea roadele așteptate, pentru ca deficiențele care s-au manifestat în anul precedent în activitatea economică — evidențiate cu un pătrunzător spirit analitic în ampla cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — să fie eliminate, este necesară întărirea ordinii, disciplinei și răspunderii în toate sectoarele, o schimbare revoluționară în munca și gîndirea tuturor oamenilor muncii, participarea activă la soluționarea problemelor menite să asigure buna desfășurare a producției, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării.

Desfășurarea activității economice potrivit imperativelor noului mecanism necesită respectarea a numeroase cerințe, care își au fiecare în parte și toate împreună un rol bine definit în creșterea eficienței. Fie că este vorba de realizarea integrală a producției fizice și nete, de îmbunătățirea activității în domeniul investițiilor și mai buna folosire a capacităților de producție, de siguranța în exploatare a utilajelor și instalațiilor, de micșorarea cheltuielilor de producție, în primul rînd a celor materiale, creșterea mai accentuată a eficienței în industrie, agricultură și construcții, folosirea rațională a forței de muncă și ridicarea calificării tehnico-profesionale, perfecționarea formelor și metodelor de conducere și organizare — atenția colectivelor de muncă din întreprinderi trebuie să se concentreze în egală măsură spre realizarea în cele mai bune condițiuni a tuturor acestor obiective ; numai în acest fel pot fi obținute rezultatele scontate, poate fi atins acel echilibru financiar ce trebuie să caracterizeze activitatea fiecărei întreprinderi și se pot realiza beneficiile din care unitățile să-și asigure propria lor dezvoltare, să contribuie cu o anumită cotă la dezvoltarea generală a societății și să creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și acoperirea cheltuielilor destinate satisfacerii unor nevoi social-culturale, în cadrul programului general de creștere a nivelului de trai stabilit de partid și de stat.

În acest cadru trebuie subliniată importanța deosebită a realizării sarcinilor de plan la toți indicatorii încă din primele zile ale anului ; experiența dovedește că îndeplinirea ritmică, decadă cu decadă, lună cu lună a planului de către fiecare unitate productivă, de către economia națională în ansamblul său este o condiție obligatorie pentru desfășurarea normală a proceselor economice, pentru evitarea oricăror disfuncționalități în mecanismul economic.

Se știe că planul pe acest an a fost mai bine pregătit, ca rezultat al unor acțiuni concrete, complexe și multilaterale desfășurate la toate nivelurile economiei naționale — începînd cu unitățile de bază, pînă la nivel național — cu o largă participare a oamenilor muncii. În ultimele luni ale anului s-au întreprins măsuri active pentru rezolvarea unor probleme referitoare la baza materială a planului, pentru corectarea unor necorelări, pentru dimensionarea consumurilor în strictă concordanță cu dotarea tehnică a întreprinderilor. Ca o expresie a preocupărilor pentru fundamentarea riguroasă a tuturor prevederilor planului, s-a stabilit ca producția industrială să fie realizată în proporție de 96,5% în unitățile existente, 2,8% în instalații aflate în faza probelor tehnologice și numai 0,7% în capacități care vor intra în funcțiune în a doua jumătate a anului. Pe de altă parte, prin realizarea prevederilor de dezvoltare a bazei de materii prime și energetice se va asigura o mai mare stabilitate în aprovizionarea tehnico-materială a producției. Așadar, în măsura în care, sub toate aspectele, planul a fost pregătit în condiții superioare,, realizarea tuturor parametrilor acestuia depinde exclusiv de colectivele de muncă din întreprinderi, de energia și responsabilitatea cu care fiecare om al muncii va acționa pentru îndeplinirea sarcinilor care îi revin.

●

PRIN MUNCA noastră, a tuturor, în fiecare an, în fiecare cincinal, țara și-a amplificat forțele, și-a sporit avuția națională, și-a întărit încrederea în justețea drumului ales, în destinul său socialist și comunist. Dispunem acum de o puternică bază tehnico-materială, de cadre tehnice și muncitorești cu o solidă calificare profesională. Valorificarea în condiții superioare a acestui potențial necesită o și mai mare investiție de inteligență, de creativitate, un efort sporit de gîndire. De aportul fiecăruia la binele comun depinde bunăstarea noastră și numai muncind cu pasiune, pricepere și perseverență putem contribui efectiv la materializarea celor mai înalte aspirații ale națiunii noastre, la realizarea profundelor transformări economico-sociale preconizate în documentele de partid, la progresul continuu al patriei pe calea civilizației socialiste.

În aceste zile de început ale unui an nou, de pe treapta mai înaltă a dezvoltării noastre economice și sociale, întregul popor este hotărît să dea viață chemării înflăcărate a secretarului general al partidului de a munci mai bine, **de a face totul pentru ca în 1982 să se obțină noi progrese în dezvoltarea neîntreruptă a patriei noastre, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregii națiuni, în întărirea independenței și suveranității României socialiste.**

Stere GIOGA

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Sporirea accentuată a producției de cărbune — cerință prioritară a economiei

ÎNTRE OBIECTIVELE MAJORE ale actualului cincinal se numără și dezvoltarea accelerată a bazei proprii de materii prime și energetice, acțiune de mare amploare, menită să contribuie la reducerea la minimum posibil a importurilor, la asigurarea independenței energetice a țării. De o deosebită importanță în acest context este **creșterea accelerată a producției de cărbune energetic și cocsificabil.** Înfăptuirea sarcinilor mari stabilite pentru anul 1982, cel de-al doilea an din cincinalul calității și eficienței, impune mobilizarea amplă a tuturor factorilor implicați și, în mod deosebit, a celor din marile combinate miniere din Valea Jiului, Motru, Rovinari, Ploiești, care dețin ponderea hotărîtoare în producția de cărbune a țării. **„Este necesar** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1981 — **ca Ministerele Geologiei, al Petrolului și al Minelor, precum și celelalte ministere producătoare de materii prime și materiale să acționeze cu toată hotărîrea pentru realizarea în întregime, în mod ritmic, a producției prevăzute în plan. Trebuie să considerăm prevederile la producția de cărbune și petrol, la producția de minereuri, în general de materii prime, ca minime. Să acționăm cu toate forțele pentru o producție suplimentară de materiale energetice și materii prime".**

Ne propunem, în cele ce urmează, să prezentăm cîteva din acțiunile și măsurile ce s-au întreprins și se întreprind în exploatările Combinatului minier din Valea Jiului pentru realizarea planului pe 1982 la cărbune.

Programe ample, fundamentate în fiecare exploatare

ÎN 1981 planul producției nete valorice la nivelul combinatului a fost îndeplinit, realizare care este superioară celei obținute în anul precedent. S-au obținut astfel în plus, peste 20,6 mii tone huilă netă, peste 91,5 mii tone huilă energetică spălată în Valea Jiului, 624,5 mii tone huilă mixte-slam și 25 mii tone brichete. Merită evidențiat, de asemenea, faptul că prin măsurile luate s-au economisit cîte 1 m³ de lemn la fiecare mie de tone de cărbune extras. O contribuție importantă la aceste realizări au adus-o, îndeosebi, exploatările din Lupeni, Bărbăteni, Anina și Uricani.

Succesele înregistrate au fost posibile ca urmare a înfăptuirii unor importante măsuri din programele întocmite în sprijinul realizării planului, cum sînt : realizarea din vreme a lucrărilor de pregătire a fronturilor de lucru, concentrarea exploatării cărbunelui cu mijloace mecanizate pe strate și blocuri, colaborarea mai strînsă cu furnizorii de utilaje și urmărirea în exploatare a funcționării diferitelor tipuri de instalații etc.

Dacă numeroase exploatări au reușit să se înscrie în nivelul sarcinilor planificate sau chiar să le depășească, altele (Aninoasa, Petrila, Lonea, Vulcan, Livezeni și Dîlja) nu au realizat pe total sau la unele sortimente prevederile pe 1981. Aceasta a avut influențe mari asupra nivelului realizărilor pe întregul combinat, care la producția de huilă brută a marcat un minus față de plan de peste 310 mii tone. Nerealizările înregistrate se datoresc, în principal, faptului că nu s-au materializat în întregime prevederile programelor unitare de măsuri stabilite la nivelul combinatului și al unităților rămase în urmă cu realizarea planului pe 1981. Este vorba de neînfăptuirea unor măsuri privitoare la organizarea mai bună a activității în subteran, asigurarea la timp a aprovizionării tehnico-materiale cu cele necesare, extinderea mecanizării producției și utilizarea dotațiilor tehnice etc. Un impediment major l-a reprezentat și neconcordanța între producția brută de cărbune extras și posibilitățile de preparare la stația din Petrila, care — pe lîngă unele deficiențe proprii — are o capacitate sub cerințe. Din această pricină cărbunele este stocat și așteaptă zile în șir să fie spălat și pregătit, ceea ce impietează negativ asupra livrărilor la beneficiari.

Pornind tocmai de la asemenea situații și în vederea realizării sarcinilor pe anul 1982 — **o producție mai mare față de anul precedent cu 1 387 mii tone huilă brută, cu 360 mii tone huilă spălată pentru cocs și 113 mii tone huilă spălată pentru semicocs etc.** — în toate exploatările miniere și la nivelul combinatului au fost întocmite din vreme și definitivate programe ample, cu sarcini și obiective precise, la care și-au adus contribuția toți factorii implicați — specialiști, cadre de conducere, brigăzile de mineri, unitățile de mecanizare a activității în subteran etc. În programe au fost concretizate răspunderile și termenele de realizare a fiecărei prevederi cu cuantificarea eficienței ce trebuie obținută. Lunar, se vor face analize în unități și trimestrial la nivelul combinatului, pentru a se vedea cum s-a înfăptuit fiecare măsură și eficiența obținută, cu care prilej se vor stabili, în funcție de situație, noi acțiuni menite să stimuleze sporirea producției și reducerea cheltuielilor. Se are în vedere, de asemenea, studierea și generalizarea operativă a experienței înaintate în producție, organizare sau în tehnologie. Totodată, se preconizează ca prin mijloace tele să se asigure în sisteme de grafice cunoașterea la toate nivelurile (exploatări, combinat) a realizărilor zilnice, a cauzelor care determină minusuri în îndeplinirea planului.

Utilizarea la parametri ridicați a mijloacelor tehnice din dotare

SPORIREA ACCELERATĂ a producției de cărbune din marile bazine ale țării are loc nu prin eforturi fizice suplimentare, ci pe baza creșterii continue a gradului de mecanizare a diferitelor operațiuni, de la înaintare și tăiere, pînă la transportul cărbunelui la suprafață. Statul nostru a investit în acest scop imense fonduri bănești, anual cheltuindu-se peste 1 miliard lei. Exploatările miniere dispun în prezent de un mare parc de mijloace mecanizate din cele mai moderne.

Mecanizarea a schimbat aproape radical activitatea din minerit față de cea din trecut : minerul de azi este un muncitor cu înaltă calificare, posedă cunoștințe multilaterale : lăcătușerie, electrotehnică, mecanică, electronică etc., profesii indispensabile în conducerea diferitelor utilaje și agregate. Efectuarea cu combine a lucrărilor de înaintare permite creșterea productivității muncii de 2—3 ori față de procedeul clasic prin pușcare. De asemenea, susținerea cu complexe mecanizate a fronturilor de exploatare din abataje dublează și chiar triplează productivitatea muncii față de procedeul clasic prin pușcare, iar săparea suitorilor cu foreze scurtează cu pînă de 4 ori timpul de execuție a lucrărilor în raport cu procedeele clasice (cu explozive).

În general, indicii de utilizare ai diferitelor mijloace au fost superiori în 1981 în comparație cu cei din 1980, fapt ce a permis ca **peste 27% din cărbune să fie extras cu complexe mecanizate, pregătirea și tăierea mecanizată în abataje efectuată cu combine atingînd 47%.** Raportînd însă realizările obținute la posibilitățile existente, rezultă că importante mijloace mecanizate nu au fost folosite la capacitățile disponibile, îndeosebi la exploatările miniere Vulcan, Livezeni, Lonea, Petrila și Aninoasa. La săparea mecanizată a lucrărilor miniere cu combine de înaintare, de pildă, prevederile din plan au fost realizate în proporție de numai 76% ; la complexele mecanizate producția zilnică obținută, deși mai mare decît în 1980, a fost sub cea programată. Avansarea medie la abatajele dotate cu complexe mecanizate a fost, de asemenea, sub prevederi. Rezultate sub posibilități, privind avansarea medie zilnică, s-au înregistrat și la combine în abatajele cu susținere individuală — 0,76 ml/zi, față de 0,90 ml/zi. Situația respectivă se datorează unor neajun-

suri manifestate mai ales în programarea și utilizarea rațională a diferitelor mijloace mecanizate, apariția unor frecvente avarii și defecțiuni tehnice în funcționarea acestora.

Analizîndu-se îndeaproape fiecare cauză care a condus la utilizarea sub nivelul prevăzut o diferitelor utilaje, au fost luate măsuri atît la nivelul combinatului cît și în fiecare unitate minieră pentru prevenirea neajunsurilor din anul trecut, astfel încît întregul parc de mijloace tehnice să funcționeze pe durata planificată, pe tot parcursul anului 1982. Prin buna gospodărire a dotării tehnice, realizarea și chiar depășirea duratei de serviciu normate, reducerea la strictul necesar a consumului de piese de schimb și materiale de întreținere, asigurarea la timp a personalului de intervenții, dotarea magaziilor din subteran cu piesele de schimb necesare etc. se are în vedere atingerea unor indici superiori de folosire la fiecare utilaj pentru a ajunge ca exploatarea cărbunelui să se facă în proporție de 36% cu complexe mecanizate și 49% cu combine. Desigur, pentru ca eforturile minerilor să fie încununate de succes se cere și o participare mai activă a unităților producătoare de diferite utilaje („Unio"-Satu Mare, „Independența"-Sibiu, Întreprinderea de utilaj minier Petroșani etc.) pentru asigurarea pieselor de schimb, îmbunătățirea calității unor utilaje, livrarea mijloacelor mecanizate prevăzute în 1982 la termenele fixate etc.

După calcule estimative făcute de specialiști, rezultă că prin funcționarea normală a mijloacelor tehnice din dotare și încadrarea lor în indicii planificați, se poate obține în 1982, față de anul trecut, fără cheltuieli suplimentare, un spor de peste 200 000 tone cărbune. Iată de ce este necesară înfăptuirea la termenele stabilite a tuturor măsurilor menite să asigure buna funcționare a utilajelor.

Disponibilități de creștere a productivității muncii

PRACTICA A DOVEDIT că una din marile rezerve de sporire a producției de cărbune o reprezintă creșterea accentuată a productivității muncii pe fiecare brigadă și exploatare minieră. În anii din urmă au fost obținute în această privință realizări semnificative. Dacă avem însă în vedere condițiile noi create (extinderea mecanizării, pregătirea din vreme a fronturilor de exploatare, creșterea calificării cadrelor etc.), nivelul mediu atins pe combinat în 1981 la indicatorul productivitatea muncii nu poate fi considerat satisfăcător. Bunăoară, productivitatea medie fizică obținută la abatajele cu mecanizare complexă la nivelul combinatului s-a situat la 8,842 t/post. Dacă comparăm această productivitate cu realizările medii obținute la Lupeni, Paroșeni, Bărbăteni (15—20 t/post) reies serioase posibilități încă nevalorificate. Pentru mobilizarea acestora se cere, în primul rînd, extinderea și generalizarea experienței din unitățile amintite — în direcția organizării fronturilor de lucru, folosirii forței de muncă și a utilajelor din dotare, promovării tehnologiilor înaintate etc.

O rezervă ce se cere mai deplin pusă în valoare este **creșterea indicelui de utilizare a timpului de lucru.** La încheierea anului 1981 acest indice se situa în jur de circa 91%. Existența unui însemnat număr de absențe nemotivate, învoiri etc. a avut serioase înrîuriri asupra nivelului productivității muncii, îndeosebi la exploatările Lonea, Petrila și Aninoasa. În urma analizelor efectuate, pentru 1982 au fost stabilite o serie de măsuri. Este vorba de rezolvarea unor probleme de ordin social, de organizarea mai bună a echipelor și brigăzilor de muncă, de îmbunătățirea condițiilor de lucru în subteran. Cu pregnanță se impun măsuri pentru rezolvarea cerințelor privitoare la extinderea în subteran a micii mecanizări. În acest scop sînt necesare eforturi pentru achiziționarea de scule diferite, unelte, macarale portabile etc., care asigură ușurarea efortului fizic, și efectuarea operativă a diferite lucrări.

Întrucît problema folosirii la indici ridicați a timpului de muncă este legată și de **o mai bună activitate în domeniul investițiilor,** pentru punerea în exploatare a noi fronturi de lucru și executarea unui număr important de lucrări, socotim necesar să arătăm că, deși la nivelul combinatului planul de investiții valoric a fost depășit, la construcții-montaj a rămas mult în urmă (realizare 91%). Au întîrziat să fie puse în funcțiune importante capacități de extracție a huilei la Petrila-Sud, cărbune brun la Mehadia, șisturi bituminoase la cariera Anina etc., precum și unele obiective sociale, locuințe. Nerealizările respective se datoresc atît constructorului (aparținînd de combinat), cît și unor antreprize ale Ministerului Energiei Electrice, Trustului de construcții și montaj minier etc. Aceștia nu au reușit să soluționeze corespunzător unele probleme cum sînt asigurarea efectivelor de constructori calificați, utilizarea deplină și eficientă a parcului de utilaje și echipamente tehnologice din dotare, evitarea dispersării efectivelor existente la un număr prea mare de lucrări, aprovizionarea corespunzătoare cu materiale etc. Un alt neajuns care a influențat negativ nivelul realizărilor îl constituie insuficienta preocupare a direcției de investiții a combinatului, care a elaborat cu întîrziere unele documentații tehnice de execuție, îndeosebi pentru obiectivele sociale, a întîrziat fixarea amplasamentelor etc.

Faptul că anual se prevăd și se alocă sume importante pentru rezolvarea unor cerințe social-culturale, pentru realizarea de noi edificii specifice, reliefează pregnant grija partidului și statului nostru pentru continua ridicare a bunăstării minerilor. Este însă necesar ca factorii implicați să acționeze cu mai multă vigoare pentru ca prevederile din planurile de investiții — deschiderea de noi capacități și construirea edificiilor social-culturale — să se realizeze întocmai. Aceasta va avea o mare înrîurire în stabilizarea cadrelor, diminuarea fluctuației, utilizarea mai plăcută și instructivă a timpului liber, creșterea randamentului în producție etc. În privința realizării programelor de construcții de locuințe și edificii social-culturale ar fi poate util să se studieze posibilitatea concentrării șantierelor într-o singură unitate (există în prezent 5—6 antreprize aparținînd de diferite trusturi județene și ministere), subordonată Combinatului minier din Valea Jiului. Această măsură ar înlătura, așa cum susțin numeroase cadre de conducere din Valea Jiului, cauzele care concură la nerealizarea la timp a prevederilor de plan, va întări responsabilitatea pentru calitatea lucrărilor executate, va asigura condiții de reducere a costurilor de deziv.

V. BOESCU
Gh. DRĂGHICI

Din prevederile programului de măsuri în sprijinul îndeplinirii sarcinilor de plan pe anul 1982

● **Intensificarea lucrărilor de cercetare geologică pentru creșterea gradului de cunoaștere și punere în evidență de noi rezerve.** Pentru aceasta vor fi executate lucrări miniere (aproape 8 000 m) și foraje (circa 7 600 m) în vederea cunoașterii condițiilor de zăcămînt în zonele puternic tectonizate și al amplasării judicioase a lucrărilor de pregătire. Totodată, se vor executa lucrări geologice prin foraje miniere de la suprafață (circa 34 000 m) și foraje de mică adîncime (4 000 m).

● **Asigurarea condițiilor pentru realizarea integrală a planului de investiții și de punere în funcțiune a noilor capacități de producție.** În acest cadru se acționează pentru urgentarea aprobării documentațiilor tehnico-economice pentru obiective aparținînd I.M. Lonea, Petrila, Dîlja, Livezeni-sud, Aninoasa, Țebea și I.R.I.U.M. Petroșani și terminarea lucrărilor și punerea în funcțiune a noi capacități la: I.M. Bărbăteni, Mehadia, carierele Cîmpu lui Neag și de șisturi bituminoase Anina etc., cu un total de circa 4,28 mil t/an.

● **Creșterea productivității muncii pe post cu 7,8% față de anul trecut.** În acest scop se va acționa în cîteva direcții importante: extinderea cu circa 40% a volumului lucrărilor miniere de pregătire cu combine, extinderea de circa 5 ori a tehnologiei de susținere a lucrărilor miniere cu panouri prefabricate din beton armat, introducerea unor instalații de transport monorai în lucrările de deschidere și pregătire, reducerea numărului de abataje cameră și înlocuirea acestora cu abataje cu front scurt cu un singur preabataj și susținere metalică individuală etc.

● **Asigurarea și pregătirea forței de muncă necesare la nivelul sarcinilor de plan,** prin pregătirea a 4 620 personal muncitor, cuprinderea în anul I de școlarizare a circa 3 000 de elevi, perfecționarea profesională în forme organizate a încă 9 500 de lucrători dintre care 500 prin cursuri de policalificare și încadrarea a încă 145 absolvenți cu studii superioare.

● **Îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și viață:** organizațiile de construcții din cadrul Ministerului Minelor vor asigura spații de locuit în 144 apartamente și 400 garsoniere la Aninoasa, Vulcan, Lupeni, Lonea, Anina, căminul de nefamiliști cu 312 locuri și cantina de la Cozla și încă 120 apartamente la Berzeasca etc.

Îmbunătățirea gradului de folosire a capacităților de producție

PENTRU REALIZAREA obiectivelor planului pe 1982, a creșterilor de producție prevăzute, de o importanță deosebită este îmbunătățirea continuă a gradului de utilizare a capacităților de producție. Folosirea cît mai deplină a potențialului existent este impusă atît de necesitatea accentuării procesului de trecere de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, cît și de faptul că sarcinile de producție pe acest an trebuie să se realizeze în proporție de 96,5 la sută prin utilizarea potențialului productiv existent, de 2,8 la sută pe instalațiile aflate în faza probelor tehnologice și numai de 0,7 la sută pe capacitățile care vor intra în funcțiune în a doua parte a anului. Sarcini mări stau în această privință în fața întregii industrii și, îndeosebi, în sectoarele extractive și producătoare de materii prime și energie.

Rezerve de folosire deplină a fondului de timp disponibil al mașinilor și utilajelor

O ATENȚIE deosebită se cere acordată utilizării integrale a fondului de timp disponibil de lucru afectat fiecărei mașini, utilaj sau instalații în parte. Dacă ne referim la indicii care exprimă gradul de utilizare al unor utilaje tehnologice, specifice unor ramuri, trebuie să subliniem că în ultimii ani s-au înregistrat unele creșteri, aceștia — pe ansamblul industriei — situîndu-se ceva peste 91 la sută. Analizînd însă acest indice mai în profunzime, vom constata că la un număr de peste 120 de grupe și tipuri de mașini, reprezentînd circa 80 la sută din numărul total al fondurilor fixe din această categorie, la care se stabilesc sarcini prin planul de stat, nivelele prevăzute în 1981 nu au fost realizate, unii dintre aceștia situîndu-se la cote scăzute : circa 50 la sută la excavatoare cu roată și cupe pentru cariere de lignit, 78 la sută la instalațiile pentru producerea de diode, 70 la sută la instalațiile pentru producerea polistirenului, 62 la sută la filaturile de fibre liberiene, 78 la sută la mașinile de imprimat etc. Ce relevă, de fapt, această stare de lucruri ? În general, slaba preocupare a unor factori de răspundere din întreprinderi și centrale industriale pentru a asigura forța de muncă corespunzătoare numeric și din punct de vedere al calificării, pentru evitarea deselor opriri provocate de defecțiuni accidentale, ca urmare a unei întrețineri necorespunzătoare, aprovizionării neritmice cu materii prime, materiale sau piese de schimb în cantitățile și de calitatea cerută etc.

De o deosebită importanță în prevenirea unor astfel de stări de fapt este aplicarea prevederilor recentului Decret al Consiliului de Stat privind buna exploatare și întreținere a instalațiilor, utilajelor și mașinilor, întărirea ordinei și disciplinei în muncă în unitățile cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare. Importantele măsuri prevăzute sînt menite să asigure desfășurarea neîntreruptă a proceselor de producție potrivit regimului de lucru aprobat, prevenirea oricăror avarii, explozii, incendii sau alte accidente tehnice. Conducerile fiecărei unități, întregul personal muncitor — așa cum se stipulează în Decret — răspund direct, indiferent de funcția îndeplinită, de desfășurarea procesului de producție în condiții de deplină siguranță, de supravegherea, verificarea, exploatarea, întreținerea și repararea instalațiilor, utilajelor și mașinilor, cu respectarea întocmai a prevederilor din documentațiile tehnice și a normelor pentru prevenirea oricăror avarii, explozii, incendii sau alte accidente tehnice.

Există pretutindeni, în fiecare unitate productivă, importante rezerve de folosire mai deplină și eficientă a fondurilor fixe în scopul sporirii producției fără cheltuieli suplimentare. Dacă ne referim la mașinile-unelte pentru prelucrarea metalelor, care dețin ponderea cea mai mare în industria construcțoare de mașini, vom constata că **totalul rezervelor depășește pe cel semnalat la utilajele tehnologice.** La nivelul anului 1981, circa 40 la sută din fondul de timp de lucru neutilizat se datora schimburilor neprogramate și peste 15 la sută întreruperilor generate de reparațiile accidentale.

Totodată, există ateliere, secții, întreprinderi și chiar centrale industriale care duc lipsă de mașini-unelte, sau cele de care dispun au un stagiu mare de activitate, cu efecte vizibile în ce privește productivitatea muncii și calitatea produselor fabricate. În același timp, în unele centrale și unități productive, gradul de încărcare al acestor fonduri fixe este redus, uneori neatingînd nici nivelul a două schimburi : (Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște — 55,8 la sută la strunguri Carusel ; Combinatul minier Oltenia — Fărcășești 69,4 la sută la strunguri automate și semiautomate; Centrala mecanică de material rulant București — 62,5 la sută la mașini de alezat și frezat orizontale). Este preferabilă în aceste cazuri disponibilizarea acelor mașini-unelte sau utilaje tehnologice care prezintă o slabă încărcare, pentru a putea fi utilizate acolo unde li se asigură o încărcare mai rațională și la fabricarea unor produse cu performanțe ridicate. Paralel cu măsurile de disponibilizare a utilajelor cu un grad redus de încărcare, este necesar ca factorii de răspundere din centrale industriale și ministere să acționeze cu mai multă fermitate pentru scurtarea perioadelor de inactivitate a acestor fonduri fixe. Ținînd seama de numărul și valoarea acestor mașini și utilaje care încă mai așteaptă să fie redate producției și din care peste 50 la sută provin din import, este necesar ca M.I.C.M., M.I.Ch., M.I.U. — deținătoare a circa 65 la sută din numărul total de mașini, utilaje și instalații nefolosite — să persevereze în continuare **pentru redistribuirea acestora între unitățile subordonate sau ministere,** iar cele cu grad avansat de uzură să fie propuse pentru a fi valorificate, prin dezmembrare, în piese și subansamble.

În același timp, în funcție de dotarea tehnică, caracteristicile și particularitățile utilajelor cu care este înzestrată fiecare întreprindere, ar fi necesar **să se întocmească studii și, pe baza lor, să fie elaborate, în avans, tehnologia pentru realizarea unor produse în sortimente diversificate și care** — în funcție de cerințele pieței interne și externe — **să poată fi introduse operativ în fabricație.** De asemenea, trebuie abordată cu mai mult curaj și fermitate problema însușirii executării în țară a unor produse la care încă mai sîntem tributari importului, ținînd seama de înalta capacitate tehnică și umană de care dispunem.

Efectuarea la timp și de calitate a reviziilor și reparațiilor

ÎNDEPLINIREA ritmică a sarcinilor de producție stabilite prin plan pentru fiecare întreprindere presupune asigurarea funcționării corespunzătoare a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor, prin executarea la timp și de calitate a reviziilor, întreținerilor și reparațiilor.

Este meritorie inițiativa unor întreprinderi de a executa în avans unele lucrări de reparații, atunci cînd se constată dereglări în funcționarea mașinilor. Astfel, în cursul anului 1981. s-au executat în avans reparații capitale la unități ale M.I.M. (Întreprinderea de aluminiu Slatina — 4 camere de coacere, la anozi), M.I.U. (Întreprinderea de sticlă Turda — cuptoare de topit sticlă), M.T.Tc. etc.

Din păcate, trebuie remarcat că realizările obținute în ultimii ani, în ce privește îndeplinirea sarcinilor de plan la utilajele prevăzute a fi reparate capital sau modernizate, nu sînt la nivelurile stabilite și că aceste rămîneri în urmă au efecte deosebit de negative în ce privește realizarea sarcinilor de producție fizică. Rămîneri în urmă mai importante au fost, la nivelul anului 1981, îndeosebi la M.I.M.U.E.E., M.I.M., M.I.Ch., ale căror realizări se situează între 63 și 77 la sută, localizate în mare parte la unitățile aparținînd Centralei industriale de mașini-unelte, Centralei industriale de electrotehnică și tehnică de calcul, Centralei industriei siderurgice Galați, Centralei industriei siderurgice Hunedoara, Centralei industriei de îngrășăminte chimice Craiova, Centralei industriei de fire și fibre chimice Săvinești, unde îndeplinirea planului variază între 45 și 75 la sută.

Desigur că amînarea executării reparațiilor capitale sau reviziilor generale poate fi motivată prin starea tehnică a utilajelor respective, necesitatea îndeplinirii sarcinilor de producție,

lipsa unor piese de schimb etc. Prelungirea duratei de funcționare peste normele stabilite atrage însă o uzură suplimentară a utilajului respectiv, defecțiuni care uneori sînt ireversibile. În aceste situații durata imobilizării în reparații va fi mult mai mare, cu consecințe asupra volumului de producție planificat, iar fondurile prevăzute pentru revizii sau reparații vor fi duble sau triple.

Pentru evitarea deselor opriri accidentale, determinate, în principal, de defecțiunile mecanice și electrice și asigurarea funcționării neîntrerupte a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor, la nivelul fondului de timp stabilit, pentru realizarea exemplară a producției pe 1982 este necesară aplicarea unui complex de măsuri, printre care :

- constituirea unor stocuri de rezervă formate din piese de schimb, subansamble și agregate — pe tipuri de instalații tehnologice — care să permită intervenții operative în cazul opririlor accidentale și pentru scurtarea duratei de staționare în revizii generale și reparații ;
- pregătirea — pe bază de programe concrete —a documentațiilor tehnologice, materialelor, pieselor și subansamblelor de schimb, în vederea executării lucrărilor de reparații, revizii și modernizări ;
- înființarea la principalele întreprinderi cu complexitate ridicată a unor grupe de specialiști care să execute reparațiile de utilaje de precizie, concomitent cu elaborarea unor programe de colaborare între unitățile din cadrul unor centrale sau chiar între centrale, pentru eliminarea locurilor înguste din activitatea de reparații a întreprinderilor.

Concomitent, este necesară extinderea organizării reparațiilor pe bază de subansamble de schimb, îmbunătățirea și completarea instrucțiunilor tehnice pentru exploatarea, întreținerea și repararea fondurilor fixe, precum și extinderea elaborării și aplicării de norme și normative de recuperare, refolosire și recondiționare a pieselor și subansamblelor rezultate la repararea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, sau la dezmembrarea acestora, după scoaterea din funcțiune.

Sarcini deosebite în întreținerea și repararea fondurilor fixe din dotare revin industriei extractive, care trebuie să asigure în acest an un plus substanțial de materii prime și energetice. În acest scop, de o mare importanță este asigurarea forței de muncă la nivelul volumului de lucrări de întreținere și reparații. Totodată, este necesară completarea dotărilor cu instalații de ridicat, platforme betonate și S.D.V.-uri pentru secțiile de reparat utilaje auxiliare.

O eficiență sporită s-ar putea obține în ramura extractivă prin **lărgirea execuției centralizate a unor reparații de utilaje speciale din dotarea exploatărilor de cărbuni, precum și prin organizarea și dotarea unor ateliere de reparații și întreținere în exploatări.** În siderurgie, ramură care este chemată să asigure economiei naționale metal de calitate, în sortimente diversificate, unde ponderea reparațiilor capitale ale utilajelor o reprezintă lucrările de construcții-montaj, apare necesară **lărgirea execuției acestora în antrepriză prin întreprinderile de construcții-montaj ale ministerului, de pe marile platforme industriale metalurgice.** În cadrul industriei chimice un loc important revine acțiunilor de completare, modernizare, reparare și punere în funcțiune a utilajelor și instalațiilor tehnologice, de îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație, astfel ca să se asigure reducerea întreruperilor și exploatarea întregii baze tehnice în dotare, atingerea în cel mai scurt timp a producției proiectate, la toate instalațiile noi. În industria prelucrării lemnului, folosirea cu înalt randament a dotărilor tehnice impune **reducerea substanțială a timpului de staționare în reparații și revizii a preselor hidraulice pentru P.A.L., P.F.L. și placaje, prin organizarea de echipe mixte de intervenții,** cuprinzînd specialiști mecanici, electrotehnicieni și tehnologi și îmbunătățirea pregătirii cu materiale și piese de schimb a reparațiilor și reviziilor planificate.

Atingerea parametrilor proiectați

ATINGEREA la termenele stabilite, prin graficele aprobate, a parametrilor de producție fizică prevăzuți în documentațiile tehnice, la obiectivele noi de investiții, constituie o condiție de bază în echilibrul planului național unic. Depășirea termenelor stabilite prin documentațiile tehnice aprobate constituie una din principalele cauze care contribuie la desele dereglări din aprovizionare, la nerespectarea contractelor încheiate, la provocarea unor importante pierderi materiale.

Este evident faptul — și realitatea îl confirmă — că atunci cînd conducerile centralelor industriale și întreprinderilor dovedesc preocupare pentru asigurarea tuturor condițiilor de funcționare a utilajelor la noile investiții, rezultatele sînt pe măsura eforturilor depuse. La numeroase capacități noi, nivelele de producție proiectate au fost realizate conform prevederilor din grafice, unele din acestea chiar în avans, cum este cazul secției de utilaj metalurgic de la întreprinderea de utilaj greu „Progresul" — Brăila, instalația pentru fabricarea hîrtiei miez capse de la C.C.H. Zărnești, Fabrica de sticlărie menaj Fălticeni, de la Întreprinderea de sticlărie menaj Suceava etc.

Acolo unde însă nu a existat o fermă preocupare pentru urmărirea îndeplinirii parametrilor conform graficelor stabilite, s-au înregistrat nerealizări ale unor importante volume de producție, îndeosebi la unitățile aparținînd M.I.M., M.I.C.M. și M.I.Ch. La neatingerea nivelurilor de producție stabilite prin documentații, un loc important l-a ocupat funcționarea necorespunzătoare a unor utilaje sau instalații tehnologice, utilizarea unor materii prime diferite din punct de vedere al calității și caracteristicilor tehnice față de cele prevăzute în documentațiile aprobate, modificările intervenite în structura producției față de prevederile inițiale etc. Este imperios necesar ca 1982 să fie un an de cotitură în ce privește realizarea parametrilor proiectați, atît pentru obiectivele noi de investiții, cît și pentru cele cu un stagiu mai îndelungat și care încă nu funcționează la parametrii stabiliți.

O altă problemă care dorim să o punem în atenția organelor de specialitate din întreprinderi și centrale industriale este cea privind **ritmicitatea în aprovizionare** a unităților economice care condiționează, în mare măsură, folosirea integrală a tuturor capacităților de producție. Necesarul la principalele materii prime, materiale, combustibili și energie electrică a fost stabilit în plan, pe bază de norme și normative de consum, ținînd seama de accentuarea acțiunilor de reducere a acestora, prin îmbunătățiri organizatorice și tehnologice. Se are în vedere, printre altele, ca prin îmbunătățirea coeficientului de scoatere a oțelului la producția de laminate să se realizeze în 1982 o economie de oțel de circa 200 mii tone. Pentru aceasta, este necesară extinderea turnării continue a oțelului, prin intensificarea acțiunilor de atingere în scurt timp a capacității proiectate la noile instalații de la „Oțelul Roșu" și C.S. Galați și prin urgentarea punerii în funcțiune a liniei de turnare, în construcție la Galați, la care termenul de intrare în funcțiune este depășit cu circa un an. Se impune, de asemenea, asigurarea ritmică a oțelăriilor cu fontă, cu feroaliaje și cu electrozi și nisipuri de grafit pentru cuptoarele electrice, iar a laminoarelor cu lingouri și semifabricate de relaminare, domeniu în care în 1981 au avut loc dereglări în aprovizionare și — implicit — pierderi de producție.

Prin gospodărirea mai judicioasă a metalului, asimilarea și extinderea fabricației unor produse cu caracteristici îmbunătățite, industria construcțiilor de mașini va trebui să realizeze un indice de consum de laminate superior celui din 1981 cu cel puțin 5 la sută. De asemenea, este necesară acordarea unei atenții mai mari derulării normale a colaborărilor dintre întreprinderile ministerului de resort pentru a preveni în viitor perturbările în desfășurarea ritmică a producției, în principal de mijloace de transport rutier, autoturisme, tractoare, vagoane de cale ferată, utilaje tehnologice, produse electrotehnice și electronice, mașini-unelte.

Condițiile materiale ale anului 1982 sînt, fără îndoială, superioare celor din anul trecut. Este de datoria fiecărei unități și centrale industriale să acționeze cu toată fermitatea pentru a utiliza eficient întregul potențial tehnic de care dispun astfel încît sarcinile de plan pe 1982 să fie realizate ritmic și cu cheltuieli cît mai reduse.

H. PINCAS
Z. CSIK

Pentru 1982 se are în vedere o folosire a capacităților de producție **în domeniul extractiv** de 96 la sută la lignit net și cărbune brun sortat, 100 la sută la huilă extrasă ; **în industria siderurgică,** 93 la sută la bare blocuri și semifabricate forjate, 100 la sută la table și benzi electrotehnice ; **în industria chimică,** 96 la sută la sodă caustică, 95 la sută la polietilenă de mare densitate, 91 la sută la anvelope ATA, 100 la sută la anvelope reșapate, 97 la sută la îngrășăminte cu azot. Utilizări la cote înalte a capacităților de producție se prevăd și **în industria materialelor de construcții, prelucrării lemnului, celulozei și hîrtiei** (96 la sută la produse din beton celular autoclavizat, 96 la sută la obiecte sanitare din porțelan și semiporțelan, 94 la sută la mobilier din lemn, 99 la sută la hîrtie, celuloză și semiceluloză), precum și **în industria ușoară și alimentară** (96 la sută la țesături mătase și tip mătase, 92 la sută la țesături lînă și tip lînă, 95 la sută la tricotaje tip bumbac, 100 la sută la bere).

Perfecționarea prețurilor de contractare și achiziție și sistemul primelor de producție – pîrghii ale cointeresării materiale în agricultură

ÎNFĂPTUIREA Programului privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, pentru asigurarea populației cu produse agricole, animale și vegetale — elaborat din inițiativa și sub conducerea directă a secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu — constituie un obiectiv primordial al noii revoluții agrare în România.

Asigurarea unui cadru nou, stimulativ pentru așezarea producției agricole pe principiile autogestiunii economice și autofinanțării unităților agricole socialiste și mai buna gospodărire a resurselor existente la gospodăriile populației reprezintă una din preocupările constante ale politicii agrare a partidului și statului nostru.

Continuînd acțiunea organizată pe întreaga economie în anul 1981, de corelare și actualizare a prețurilor în toate domeniile producției materiale, de așezare a acestora pe principii economice, Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 15 decembrie 1981, cu privire la aplicarea de noi măsuri de stimulare a producătorilor agricoli care livrează cereale, plante tehnice, cartofi, legume, fructe și struguri la fondul de stat, de furaje și semințe, precum și recentele acte normative — Decretul Consiliului de Stat privind contractările și achizițiile de produse agricole vegetale și Decretul Consiliului de Stat privind contractările și achizițiile de animale, păsări și produse animale — echilibrează raportul dintre costuri și prețurile de contractare și achiziții ale principalelor produse agricole, introducînd **o cointeresare judicios concepută pentru toți producătorii agricoli.** Aceste măsuri sînt menite să întărească rolul sistemului de prețuri în înfăptuirea politicii agrare a partidului, să mobilizeze toate unitățile agricole pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii și autogestiunii.

Creșterea în ultimii ani a prețurilor principalelor materii prime, materiale și produse utilizate în procesul producției agricole — în timp ce prețurile de contractare și livrare a produselor agricole vegetale și animale rămăseseră aproape neschimbate în deceniul trecut — influența negativ nivelul rentabilității unităților agricole, creîndu-se un dezechilibru între cheltuielile de producție și veniturile obținute. În scopul eliminării acestor necorelări și asigurării unei rentabilități corespunzătoare a tuturor produselor agricole, precum și pentru o mai deplină cointeresare a producătorilor agricoli de toate categoriile, complexul de măsuri hotărîte de Comitetul Politic Executiv și legiferate de Marea Adunare Națională, stabilește ca pe lîngă prețul de bază, la produsele agricole de origine vegetală și animală, să se acorde prime de producție diferențiate în funcție de produs și în mod progresiv, în raport cu cantitatea de produse pe hectar, respectiv pe animal, livrate statului (vezi, referitor la producția vegetală, tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Primele medii pe unitatea de produs

Culturi agricole	Preț de contractare (lei/tonă)	Primă medie (lei/tonă)	% creștere față de prețul de contractare
Grîu-secară	1 500	300	20
Orz-orzoaică	1 300	300	23
Porumb	1 270	530	42
Fasole	6 200	1 000	16
Soia	3 250	450	14
Floarea-soarelui	2 680	720	27
In pentru ulei	6 000	1 000	17
In pentru fibră	1 900	500	26
Cînepă	1 250	450	36
Sfeclă	345	205	59
Cartofi timpurii	1 367	200	15
Cartofi de toamnă	900	120	13
Legume în cîmp	1 360	440	32
Struguri	3 480	500	14
Orez	5 000	1 000	20
Plante medicinale	3 500	1 500	43
Tutun	17 300	700	4
Ricin	5 500	1 500	27
Fructe	4 300	300	6

Asigurarea unui echilibru corespunzător al prețurilor, prin actualizarea lor periodică, va constitui un factor hotărîtor al bunei desfășurări a activității economice în toate sectoarele producției agricole. În același timp, această acțiune menită să stimuleze puternic producția agricolă corespunde principiului de bază al economiei noastre naționale privind **corelarea și așezarea prețurilor în raport cu schimbările ce au loc în procesul de producție, în cheltuielile materiale și de muncă, în prețurile mondiale, precum și în concordanță cu creșterea veniturilor populației.**

Aplicarea, pentru întîia oară în țara noastră, a unui sistem de prime diferențiate în funcție de cantitățile de produse livrate de pe unitatea de suprafață la fondul de stat, de furaje și semințe — prime acordate producătorilor agricoli pe lîngă prețul de bază, la produsele agricole — trebuie să determine un efort sporit din partea unităților agricole, a organelor coordonatoare și titulare de plan, pentru **realizarea unei activități de planificare calitativ superioară,** fundamentată pe cunoașterea deplină a realităților. Planul de producție va trebui să răspundă într-o mai mare măsură necesităților economiei naționale, creînd premisele unei valorificări superioare a resurselor naturale, materiale, financiare și umane de care dispune fiecare unitate, fiecare zonă administrativ-teritorială.

Condiția esențială pentru ca unitățile agricole socialiste și gospodăriile populației să încaseze suplimentar, în anul agricol 1981/1982, venituri în valoare de circa 14 miliarde lei — sumă ce acoperă în întregime cheltuielile materiale, permițînd totodată producătorilor obținerea unui venit suplimentar de circa 7 miliarde lei — este **realizarea integrală a planului anual de producție.** Înfăptuirea acestui obiectiv va avea implicații profunde în aplicarea noului mecanism economico-financiar în unitățile agricole socialiste, contribuind, îndeosebi, la **creșterea producției nete.**

Încasarea veniturilor suplimentare solicită din partea producătorilor agricoli **o muncă mai bună, mai eficientă.** Această concluzie rezultă din mecanismul de aplicare a sistemului de primă, pe baza căruia specialiștii, toți produ-

cătorii agricoli interesați pot calcula cîștigul suplimentar la fiecare cultură, stabilind un raport just între maximul de producție (tehnic) și optimul economic. Calculul economic al raportului „efort/efect" are în vedere **stabilirea costului alocării optime a factorilor de producție în raport cu veniturile de bază și suplimentare ce vor putea fi obținute prin livrarea unor cantități sporite de produse agricole la fondul de stat,** astfel încît întreaga activitate economică să se desfășoare într-un permanent **echilibru financiar** și să permită **autofinanțarea unităților agricole socialiste.**

Luînd ca exemplu cultura porumbului, în variantele calculate se reflectă calitatea de pîrghii stimulative a primelor ce se vor acorda (vezi tabelul nr. 2). Astfel, influența primei stabilite la porumb asupra veniturilor producătorilor agricoli este de 42%, față de veniturile obținute în aceleași condiții (suprafață, producție medie la hectar și cantitate livrată la fondul de stat, de furaje și semințe) în anul 1981.

Corespunzător efortului depus pentru a realiza într-un procent cît mai mare amplificarea celor trei factori, ce condiționează veniturile suplimentare obținute, ca urmare a încasării primelor, unitățile vor realiza importante venituri suplimentare.

Rolul hotărîtor îl are **creșterea producției de furaje și semințe livrate la fondul de stat.** Acest factor determină, în ultimă instanță, nivelul veniturilor. La rîndul său, el este influențat de factorul intensiv (producția medie) și factorul extensiv (suprafața cultivată). Din variantele prezentate exemplificativ în tabelul nr. 2 rezultă următoarele :

— creșterea cu 30% a producției livrate la fondul de stat — în condițiile menținerii constante a suprafeței și a producției medii — determină sporirea veniturilor suplimentare în aceeași proporție (V2 față de V1) ;

Tabelul nr. 2

Posibilități de creștere a veniturilor suplimentare la cultura porumbului în anul 1982

Variante	Suprafața cultivată (ha)	Producția medie (kg/ha)	Preț de contractare (lei/t)	Producție livrată la fondul de stat (t)	Primă (lei/t)	Venituri		Venituri realizate suplimentar în anul 1982 (mii lei)
						1981 (mii lei)	1982 (mii lei)	
V_1	500	4 000	1 270	1 500	530	1 905	2 700	795
V_2	500	4 000	1 270	1 950	530	2 476	3 510	1 034
V_3	500	4 500	1 270	2 150	530	2 730	3 870	1 140
V_4	600	5 000	1 270	2 400	530	3 048	4 320	1 272
V_5	600	5 500	1 270	3 180	530	4 038	5 724	1 686
V_6	600	7 000	1 270	3 900	530	4 953	7 020	2 067
V_7	710	5 680	1 270	4 033	530	5 122	7 259	2 137

— în cazul în care producția livrată la fondul de stat crește cu 12%, suprafața crește cu 20% și producția medie numai cu 11%, veniturile suplimentare cresc cu 12% (V4 față de V3) ;

— dacă producția livrată la fondul de stat crește cu 63% — în principal pe seama măririi producției medii la hectar (un spor de 40%), în timp ce suprafața cultivată rămîne neschimbată veniturile suplimentare cresc cu 63% (V6 față de V4) ;

— creșterea cu 42% a producției medii și a suprafeței cultivate permite o depășire a producției livrate la fondul de stat cu 169%, ceea ce înseamnă o sporire corespunzătoare a veniturilor suplimentare (cu 169%) la unitatea agricolă (V7 față de V1).

Exemplele de mai sus demonstrează funcționalitatea mecanismului de aplicare a noului sistem de prime, care **îmbină armonios interesele generale ale economiei naționale, inclusiv ale agriculturii, cu cele ale producătorilor agricoli.** S-a demonstrat, așadar, că asigurarea în totalitate a fondului de stat, de furaje și semințe reprezintă una din cerințele de bază ale dezvoltării în ritm mai rapid a producției animaliere, în mod deosebit a producției zootehnice de tip industrial, ale cărei sisteme tehnologice sînt fundamentate pe hrănirea intensivă a animalelor și de aplicarea cărora depind, în cea mai mare măsură, realizarea și depășirea producțiilor prevăzute la carne, lapte, lînă și ouă.

Căutarea și aplicarea de soluții pentru obținerea unor producții sporite de cereale, plante tehnice, cartofi, legume și fructe și livrarea acestora la fondul de stat trebuie să se manifeste de la amplasarea culturilor pe sole și asigurarea de semințe, aprovizionarea cu îngrășăminte și aplicarea unei agrotehnici avansate, pînă la livrarea produselor și onorarea contractelor la fondul de stat.

În această direcție este deosebit de important să relevăm faptul că ansamblul legilor și hotărîrilor adoptate în ultima perioadă — în cadrul cărora se disting planul dezvoltării agriculturii pe 1982, programele autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale pe acest an și în perspectiva actualului cincinal, noua organizare a activității stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, precum și măsurile de stimulare a producătorilor agricoli — contribuie în mod hotărîtor la **așezarea producției agricole pe principii economice, în toate unitățile și sectoarele sale de producție.** Este creat, așadar, cadrul pentru asigurarea unui echilibru corespunzător între eforturile unităților, ale tuturor producătorilor agricoli și veniturile pe care aceștia le pot încasa ca urmare a livrării unor cantități tot mai mari de produse agricole la fondul de stat.

dr. Maria STROE

Creșterea contribuției cercetării științifice

(Urmare din pag. 4)

practică a deziderateloг interdisciplinarității în munca de cercetare, prin organizarea de echipe complexe alcătuite ad-hoc, în funcție de problemele ce se cer rezolvate ; legarea mai strînsă a cercetării fundamentale de cea aplicativă etc.

Adeseori și cu deplină îndreptățire, secretarul general al partidului a revenit asupra necesității implicării mai puternice, permanente, a cercetării în activitatea de producție. Împletirea activității celor chemați să producă idei noi, cu activitatea celor care conferă contur material acestor idei constituie, de altfel, o trăsătură — poate cea mai reprezentativă — a fizionomiei științei contemporane. Cu atît mai mult se impune această cerință în condițiile țării noastre, aflată în plin proces de edificare a unei economii moderne, competitive. Tocmai de aceea apare ca o necesitate vitală ca munca de cercetare să se continue în producție pînă la obținerea producției finale, ca cercetătorii să participe efectiv la rezolvarea problemelor complexe ale producției.

O problemă deosebit de importantă, în fapt un complex de probleme, de a cărui judicioasă soluționare se leagă direct sporirea participării cercetării la creșterea calității producției, îl reprezintă asigurarea unei mai bune colaborări între institute și întreprinderi pe linia asigurării cu materii prime, cu diverse produse și utilaje necesare desfășurării operative a fazelor de cercetare, realizării prototipurilor. În același cadru se cere mai bine orientată și activitatea de microproducție. Totodată, în viitor se impune desfășurarea unor acțiuni mai bine organizate, energice pe linia perfecționării sistemului de informare și documentare al cercetării.

Dispunînd de programe și planuri de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic judicios fundamentate, de o bază materială puternică, în continuă dezvoltare, se impune mobilizarea tuturor forțelor pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor aflate în fața cercetării științifice românești, astfel încît știința și tehnologia să aducă o contribuție și mai însemnată la înfăptuirea progresului economic și social al țării.

Eficiența economică a dezvoltării turismului internațional

- Contribuție în balanța de plăți
- Orientare geografică
- Sezonalitate
- Structura ofertei/costul sejurului

ASTĂZI, cînd se pune cu stringență problema echilibrării balanței de plăți externe și reducerii creditelor externe, turismul nostru internațional, care a beneficiat de investiții importante și care deține un potențial natural de o rară frumusețe și varietate, trebuie să joace un rol mult mai activ printre sursele de echilibrare a balanței de plăți. Dispunem de o valoroasă „materie primă" indigenă care poate fi superior valorificată prin reîndirea întregii noastre politici de dezvoltare a turismului internațional, în sensul indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru obținerea unui volum mult mai mare de încasări și creșterea prestațiilor turistice.

Desigur, s-au făcut progrese considerabile față de trecut, după cum vom arăta succint mai jos, dar problema ce se pune astăzi este aceea unde ne aflăm, ca urmare a progreselor înregistrate, în raport cu alte țări și ce căi ne sugerează practica internațională și experiența proprie pentru a face mai bine cunoscut și mai apreciat produsul turistic românesc.

TURISMUL ROMÂNESC a înregistrat progrese incontestabile, îndeosebi în ultimii 15 ani. Numărul turiștilor străini sosiți în România a crescut de la 676 000 în 1965 la peste 6,7 milioane în 1980, deci de aproape 10 ori, în comparație cu turismul mondial, unde creșterea a fost, în aceeași perioadă, de 2,4 ori, de la 115,5 milioane la 285 milioane turiști. Aceasta a condus la creșterea ponderii țării noastre în turismul mondial de la 0,58% în 1965 la 2,36% în 1980. Încasările în valută au crescut în anul 1980, față de 1965, de 15,5 ori, ponderea turismului nostru în încasările din turismul internațional pe glob crescînd de la 0,2% în 1965 la 0,38% în 1980.

La 31 decembrie 1980 dispuneam de circa 257 000 locuri de cazare, din care 128 000 locuri în hoteluri, față de 102 794 locuri, în total în 1965. Avem o bună utilizare a capacităților de cazare (cca. 73% în medie pe țară).

Deși rezultatele obținute de turismul nostru internațional sînt deosebite, se impun, totuși, unele remarci și anume :

— încasările din turism reprezintă numai 3,2—3,4% din valoarea exportului de mărfuri, la nivelul anului 1980, ceea ce se explică, într-o anumită măsură și prin ritmul susținut de creștere a exporturilor de mărfuri (1,1 miliarde dolari în 1965 și 12,2 miliarde dolari în 1980, deci o creștere de 11,1 ori).

Resursele valutare din turism, deși nu sînt încă la nivelul marilor posibilități de care dispune România, au participat în 1980 la diminuarea cu peste 40% a deficitului rezultat din schimbul de mărfuri, ponderea sa în balanța de plăți externe rămînînd totuși modestă.

Se pune, deci, problema creșterii substanțiale a încasărilor din turismul internațional, în special pe devize libere relație pe care s-a înregistrat o creștere relativ mai modestă la numărul de turiști, nu și ca cifră absolută.

În 1980, au venit în țară 855 mii turiști din țările vestice, față de 729 mii în 1975, deci o creștere mică (201 mii în 1965), iar din țările socialiste 5 887 mii turiști, față de 3 736 mii în 1975 (676 mii în 1965). Există țări vestice, mari trimițătoare de turiști, de la care se primesc foarte puțini turiști, în unele cazuri mai puțini ca în 1965. Primim extrem de puțini turiști din Elveția, Danemarca, Norvegia, Belgia, Suedia, țări ce dețin ponderi între 1,6% și 0,6% din total turiști vestici. Importanța promovării acestui segment al pieței turistice este relevat de faptul că în 1980 din totalul încasărilor valutare ale turismului internațional peste trei sferturi s-au obținut de la turiștii din țări nesocialiste, deși aceștia aveau o pondere sub 15% în totalul numărului de turiști ai anului 1980.

Un alt indicator ce caracterizează stadiul dezvoltării turismului este „numărul de paturi la 1 000 de locuitori", indicator care se situează la nivelul 1,1 paturi la 1 000 locuitori, față de 5—7 în țările cu turism dezvoltat. Investițiile ridică multe probleme și ele nu privesc numai capacitățile de cazare, ci și localizarea lor, calitatea execuției, capacitățile de transport, inclusiv fluvial și maritim (nu dispunem de nici o navă maritimă de călători, închiriem de la diverse țări), investiții pentru baza materială necesară diversificării formelor de petrecere a timpului liber, pentru capacități moderne de tratament (balnear, geriatric, cu Pell-Amar ș.a.).

De remarcat, în context, eficiența deosebită a investițiilor în turism, care au reprezentat în cincinalul 1976—1980 circa 1,5% din valoarea investițiilor industriei, în timp ce valuta convertibilă încasată din turismul internațional a reprezentat circa 20% din cea obținută la exportul de produse industriale.

— sezonalitatea turismului nostru internațional continuă să rămînă pronunțată deși a scăzut ușor. Se cer măsuri legate de politica de investiții, tarifară, comercială, publicitate și altele. Iată, pentru exemplificare, ponderea pe trimestre, a sosirii turiștilor în țara noastră pe 1980, comparativ cu anul 1971 :

	1971	1980
Tr. I	7,5	9,2
Tr. II	18,4	18,0
Tr. III	61,9	54,5
Tr. IV	12,2	18,3
Total	100	100

— ponderea în încasări este încă ridicată la valută consumată pentru masă și casă. Atracția turiștilor exercitată de o politică tarifară flexibilă completată de un ansamblu de măsuri care să stimuleze pe turiști să cheltuiască mai multă valută pe timpul cît se află în țară. Realizarea acestor măsuri nu depinde numai de Ministerul Turismului, dar el trebuie să le promoveze, argumentîndu-le corespunzător ;

— cooperarea economică și tehnică cu alte țări pentru realizarea unei game complexe de acțiuni privind turismul, inclusiv în domeniul investițiilor, sînt practic inexistente în ultimii 7—8 ani, deși bine gîndite, asemenea acțiuni ar spori sensibil aportul valutar (Întreprinderea „Intercontinental" a adus în 1980 o cantitate de valută — exclusiv devize libere — reprezentînd aproape 1/5 din veniturile în valută ale centralei „Litoral"). Mai sînt multe sugestii și propuneri ce ar putea fi formulate, esențial fiind faptul că avem potențialul turistic necesar realizării unor încasări valutare mult mai mari, conducerea de partid și de stat sprijină dezvoltarea turismului, iar contextul actual ne obligă la o dezvoltare a turismului internațional în vederea obținerii de resurse valutare suplimentare, această activitate fiind efectiv de o înaltă eficiență economică. Și iată argumentația : în majoritatea cazurilor, turismul internațional este, mai eficient decît exportul de mărfuri.

Cheltuielile pentru masă. Din calculele efectuate în mod sistematic în ultimii 26 ani, de cînd s-a creat O.N.T., a rezultat că dacă alimentele folosite pentru prepararea mesei turiștilor s-ar fi exportat, s-ar fi obținut de 4—5 ori mai puțină valută. În plus, se cuvine a menționa că :

— exportul turistic nu este însoțit de cheltuielile specifice exportului de mărfuri (cheltuieli suplimentare în producție, ambalaj, cheltuielile de transport pînă la frontieră sau portul maritim sau fluvial etc.) ;

— valuta se încasează prompt, adesea înainte de a veni turiștii, căci și firmele organizatoare de turism din străinătate încasează costul serviciilor oferite înainte de plecarea turiștilor, iar la cumpărăturile efectuate în țară exportul, ca și plata, se realizează „pe loc". Viteza sporită de încasare a valutei din turism nu este luată în prezent în calculele de eficiență economică ;

— produsele care servesc la prepararul mesei nu trebuie întotdeauna să fie de calitatea celor solicitate la export. Se evită în același timp și abuzurile la recepția calitativă din străinătate.

— la exportul de fructe și de legume pierderile pot merge peste procentele de perisabilitate admisă, care ating uneori 30% — și mai mult din valoarea mărfii exportate, ceea ce nu este cazul în turism.

În ce privește masa servită turiștilor care efectuează plata direct la restaurant, valorificarea alimentelor se face în jurul cursului comercial unic sau chiar sub acesta. Spre exemplu, 1 sticlă de vin de 3/4 litri care într-un restaurant de categoria I-a sau lux costă peste 30 lei, plus remiza, îl costă pe turist cca. 3,5 dolari, la cursul de schimb în vigoare (1 $ = 11 lei), în timp ce prețul extern este de cîteva ori mai mic. Cînd plata se face în valute ale țărilor socialiste, pe baza cursurilor necomerciale în vigoare și a coeficientului de

PROGRAME DE DEZVOLTARE A TURISMULUI

Planurile de dezvoltare economică și programele de investiții înscriu, în tot mai multe țări, capitole speciale privind turismul. În proiectul planului trienal 1981—1983 al Italiei au fost propuse, în vederea dezvoltării bazei turistice, fonduri totalizînd 500 mld. lire (aproximativ 500 milioane dolari). În Spania a fost creat Fondul special pentru turism. Sînt luate, în același timp și alte măsuri de stimulare a activității acestui sector. În Spania, de exemplu, a fost organizat la începutul anului 1981 primul tîrg internațional de turism din această țară — F.I.T.U.R. (Feria Internacional de Turismo), la care au fost prezente organizații de turism din 33 țări, printre acestea și cele din America Latină. Temele în jurul cărora s-a realizat cu acest prilej și un schimb de experiență au fost: reducerea consumului de energie ce revine pe un turist transportat, sporirea productivității muncii, noi strategii de atragere a turiștilor străini, uniformizarea sistemului de contabilizare în întreprinderile hoteliere, atragerea spre turism a copiilor. Ca măsuri de promovare a turismului, în Italia se practică tarife de transport reduse la transportul aerian spre zonele turistice ce urmează a fi dezvoltate. În Franța încasările din turism beneficiază de reducere, în unele cazuri, chiar de scutire de impozite.

R.G.

transformare în ruble transferabile a valutei consumate, se ajunge la un rezultat apropiat de cel exprimat în dolari, cu precizarea că rubla transferabilă nu poate fi convertită în devize libere.

Vînzările de mărfuri în valută, din categoria celor durabile, ca spre exemplu o pereche pantofi, la cursul în vigoare al dolarului, costă cca. 30 dolari, preț scăzut în raport cu prețurile cu amănuntul pentru produse similare în țările occidentale, dar de cîteva ori mai bun ca cel de export și cu cheltuieli interne mai mici ca la export. În sezonul de vară — revenind la alimente — turistul care cumpără 1 kg de struguri la prețul cunoscut de 5,60 lei/kg plătește, în devize libere, în echivalent dolari S.U.A. 0,51 dolari, deci 510 dolari tona, în timp ce exportul unei tone de struguri de calitatea celor ce se desfac pe piața internă aduce de multe ori mai puțin.

Nu este nevoie de prea multe demonstrații pentru faptul evident că exportul de bunuri de consum „pe loc" prin turism este mult mai eficient ca exportul curent de mărfuri. Aceasta presupune însă o gamă variată și atractivă de mărfuri pentru a stimula turistul să-și consume valuta, pe care este mult mai dispus s-o cheltuiască în vacanță decît în restul timpului.

Deși cele mai multe întreprinderi de comerț exterior au în prezent în obiectul lor de activitate operațiuni de aport valutar, în domeniul turismului internațional nu există încă o întreprindere care în conformitate cu legile în vigoare să poată prelua mărfuri din planul de export pentru a fi desfăcute în unități turistice, la prețuri cu amănuntul. Diferența dintre prețul de export și prețul cu amănuntul obținut în unitățile de prestații turistice poate constitui obiectul unor importante operațiuni de aport valutar.

O însemnată sursă de valută o constituie vînzarea de mărfuri din import și indigene pe valută, încasările în valută ale întreprinderii „Comturist" constituind o componentă cu pondere în totalul încasărilor din turism internațional.

La fel diversele prestații de servicii, care deși în comerțul pe valută au tarife mai scăzute ca în țările occidentale, pot deveni o sursă însemnată de încasări valutare cu condiția ca ele să fie de calitate și cît mai variate. Multe servicii, ce se oferă turistului, prin natura lor, nu pot face obiectul exportului, astfel că rămîn un domeniu exclusiv al turismului. Dacă, de exemplu, pe litoralul Mării Negre serviciul de transport în comun ar fi organizat între stațiunile de pe litoral cu autocare moderne, tarife adecvate și cu strictă regularitate a curselor se pot realiza încasări nu numai din transport, dar prin facilitarea deplasării turistului în condiții confortabile se stimulează gustul și pentru alte cheltuieli. Telefoanele sînt o altă sursă, dar puține sînt hotelurile de pe litoral care au telefoane în cameră. Tot așa organizarea unor croaziere pe litoralul românesc ar constitui un serviciu normal într-o aglomerare de turiști străini, dar nu există. Însăși gama serviciilor oferite turiștilor care vin în țară necesită a fi revăzută, mult îmbunătățită și sistematizată, căci așa cum arată experiența internațională, acestea trebuie să dețină ponderea majoră în totalul încasărilor din turism, investiția specifică fiind mult mai mică decît în cazul unui loc de cazare.

Din cele de mai sus se poate trage concluzia că determinarea eficienței economice a turismului internațional este o problemă mult mai vastă, iar metodologia actuală de determinare a acesteia se cere perfecționată în sensul:

— includerii în încasările valutare din turism a tuturor veniturilor încasate, independent de titularul de plan. (Pentru exemplificare, în prezent sînt omise încasările din transportul feroviar internațional de persoane, ca și din transportul aerian din interese îngust departamentale).

— considerarea vitezei de fructificare sub formă de aport valutar a investiției. Construcția unui hotel durează circa un an și jumătate sau mai puțin și produce imediat după darea în funcțiune încasări valutare, pe cînd în industrie, proiectarea și realizarea obiectului de investiții reclamă 3—4 ani și mai mult, iar dacă produsele sînt mașini, parte din ele se vînd pe credite, în medie de 5—6 ani, ceea ce face ca recuperarea capitalului investit să se facă mult mai lent.

— valoarea în timp a banilor (time value of money) luată întotdeauna în calcul la determinarea rentabilității investițiilor, în turism ar reflecta un avantaj economic de substanță față de alte ritmuri;

— cursul de revenire la exportul de prestații turistice se situează sub cursul unic în vigoare, fiind mai scăzut ca în cazul exportului multor mărfuri, cu toate că în turism calculul cursului de revenire nu are la bază elemente identice. Dacă la exportul de mărfuri numărătorul reprezintă prețul complet de export al mărfii vîndute fără impozit pe circulația mărfurilor, în turism se raportează prețul de vînzare la public — deci un numărător mai mare — la prețul extern obținut ceea ce face să apară un curs de revenire mai puțin favorabil decît cel real.

Sînt și alte elemente care se cer a fi integrate într-o nouă metodologie de determinare corectă a eficienței economice a exportului de prestații turistice.

Turismul internațional dă loc și la cheltuieli de valută, dar spre deosebire de multe alte țări și în comparație cu majoritatea mărfurilor exportate saltul pozitiv al încasărilor din turism (încasări minus plăți) sau aportul net la balanța de plăți externe reprezintă circa 3/4 din totalul încasărilor. Turismul nostru internațional este chemat să joace un rol mult mai mare ca în prezent nu numai pentru echilibrarea balanței de plăți externe, ci și pentru crearea de rezerve valutare. În acest scop, apare oportună elaborarea unui program pe 10—15 ani, care să prevadă o dezvoltare mult mai amplă a întregii baze materiale a turismului internațional decît aceea luată în considerare în prezent, inclusiv prin acțiuni de cooperare economică și tehnică internațională. Crearea mijloacelor celor mai moderne de petrecere a timpului liber, asigurarea unui fond de mărfuri adecvate, organizarea perfectă a transporturilor externe și interne și perfecționarea continuă a calității prestațiilor turistice ar trebui să ocupe un loc important în programul de viitor.

Legată intim de acest plan este și politica comercială care trebuie să fie suplă, cu tarife atractive pentru transport și serviciile la sol, îndeosebi în afara sezonului de vîrf, împreună cu publicitatea externă, căreia trebuie să i se aloce resurse mult mai substanțiale ca cele afectate în prezent.

Țara noastră dispune de tot ceea ce este necesar ca să facă din turismul internațional una din activitățile prioritare ale economiei noastre naționale.

În contextul crizei energetice și de materii prime, care nu tinde să se atenueze, și a nevoilor sporite de valută ale economiei naționale, constituie o datorie patriotică în acționarea rapid și metodic pentru valorificarea unui potențial la care ne îndeamnă și rezultatele obținute pînă în prezent în turismul nostru internațional.

dr. Clement GAVRILESCU

Economia românească în deceniul 9

cerințe, opțiuni, restructurări

Agricultura : multiple valențe în procesul dezvoltării

ÎN AGRICULTURĂ, ramură de bază a economiei naționale, în perioada 1981—1985 se va asigura accelerarea procesului de dezvoltare intensivă, înfăptuirea — așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al partidului — **„a unei profunde revoluții agrare cuprinzînd atît baza tehnico-materială cît și organizarea producției"**. Sporirea producției globale agricole în medie anuală pe cincinal cu 4,5—5 la sută, față de perioada 1976—1980, va situa România printre țările lumii care își dezvoltă agricultura în ritm rapid. Pe baza aplicării cuceririlor agrozootehnice înaintate, a extinderii și perfecționării bazei tehnico-materiale și îmbunătățirii organizării, conducerii și planificării unitare a agriculturii, va avea loc și în agricultură trecerea de la importantele acumulări cantitative realizate în cincinalele anterioare — în dezvoltarea mecanizării, chimizării, irigațiilor și altor lucrări de îmbunătățiri funciare — la o nouă calitate, materializată într-o creștere substanțială a recoltelor și a producțiilor zootehnice, în ridicarea la un nivel superior a eficienței economice. Creșterile prevăzute la producția vegetală și zootehnică asigură satisfacerea deplină a necesităților de consum, științific fundamentate, ale întregii populații, aprovizionarea industriei cu materiile prime necesare, precum și disponibilități sporite de produse destinate exportului.

Într-un ritm susținut se vor dezvolta și celelalte ramuri ale economiei naționale. Prin întreaga orientare, în cincinalul actual se asigură dezvoltarea proporțională și armonioasă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea unui echilibru optim între diferitele sectoare, în vederea satisfacerii într-o măsură tot mai mare a necesităților de progres multilateral al societății noastre. Trebuie subliniat că întreaga strategie a partidului de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale în cincinalul 1981—1985, de făurire a bazei economice a societății socialiste multilateral dezvoltate, este însoțită de promovarea unui concept profund științific de dezvoltare a forțelor de producție, a industriei, și agriculturii, în profil teritorial, cadru în care se asigură îmbinarea organică a criteriilor de eficiență economică cu cele sociale. România se află în prezent printre puținele țări din lume care și-a elaborat o strategie clară de dezvoltare și modernizare a economiei tuturor regiunilor, de ridicare a gradului de civilizație materială și spirituală a vieții întregului popor.

Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 stabilește criterii și indicatori unici de determinare și apreciere a nivelului de dezvoltare a fiecărui județ. Prin prevederile sale acest program asigură cadrul necesar pentru amplasarea echilibrată a forțelor de producție pe teritoriu, valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă, apropierea județelor în ceea ce privește nivelul producției globale și folosirea resurselor de muncă, crearea tuturor condițiilor ca egalitatea în drepturi de care se bucură cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, să se întemeieze pe fundamentul trainic al creșterii potențialului economic al tuturor județelor.

Pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială a țării, de modernizare în continuare a bazei tehnico-materiale a societății, în planul cincinal sînt prevăzute fondurile de investiții necesare. Ca urmare a accentuării laturilor calitative, a creșterii eficienței economice, pentru prima dată volumul de investiții sporește pe întregul cincinal într-un ritm mai mic decît creșterea producției industriale, respectiv 5,2 la sută față de 8,8 la sută la producția industrială netă. Aceasta presupune ca întreaga politică de investiții în cincinalul actual să fie orientată spre folosirea cu eficiență sporită a fondurilor destinate dezvoltării economico-sociale a țării, asigurîndu-se o fundamentare temeinică a noilor obiective în funcție de necesitățile reale ale economiei și vieții sociale, precum și obținerea unei producții maxime pentru fiecare leu cheltuit. Caracteristic pentru cincinalul actual este și faptul că se menține dinamismul economiei naționale în condițiile diminuării ratei acumulării de la cca. 34 la sută în cincinalul trecut la cca. 30 la sută în perioada 1981—1985.

Știința, cercetarea — un aport hotărîtor la dezvoltarea forțelor de producție, la progresul multilateral al țării

ȘTIINȚA, cercetarea științifică au devenit în anii construcției socialiste o componentă organică a politicii partidului nostru de dezvoltare a economiei, un factor activ al creșterii economice în etapa actuală. După Congresul al IX-lea al P.C.R. s-a adoptat un complex de măsuri menite să creeze condițiile necesare pentru afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, pentru creșterea rolului științei în accelerarea procesului de modernizare a forțelor de producție. Avînd în vedere că actualul deceniu trebuie să devină cu adevărat „deceniul științei, tehnologiei, calității și eficienței", în perioada 1981—1985 știința, cercetării științifice le revine un rol determinant în realizarea obiectivelor stabilite pentru dezvoltarea industriei, agriculturii și celorlalte ramuri ale economiei naționale. Prin hotărîrile adoptate de Congresul al XII-lea, prin prevederile planului cincinal actual aceasta este chemată să contribuie în mod hotărîtor la asigurarea condițiilor necesare : dezvoltarea bazei energetice naționale și a noilor surse de energie ; realizarea de materiale chimice sintetice cu proprietăți superioare și cu un consum redus de energie ; realizarea de noi mașini și utilaje cu caracteristici superioare, noi motoare de mare randament, cu un consum redus de carburant ; creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, dezvoltarea electronicii și microelectronicii ; obținerea de noi soiuri de plante cu perioade scurte de vegetație, rezistente la ger și la secetă ; crearea de noi rase de animale de înaltă productivitate ; dezvoltarea cercetării fundamentale (matematică, fizică, chimie, biologie, științele medicale) și creșterea aportului acesteia la soluționarea unor probleme concrete.

Se va dezvolta în continuare baza tehnico-materială a cercetării științifice prin alocarea în cincinalul actual a unor fonduri totale cu cca. 50 la sută mai mari decît în cincinalul 1976—1980. Prin aceste sume alocate pentru cercetare (peste 2 la sută din venitul național) România se apropie de țările industrializate, cu o rețea de cercetare dezvoltată. În aceste condiții va spori contribuția cercetării proprii la accelerarea ritmului de înnoire a producției, la realizarea unui număr important de obiective noi, la reducerea indicelui mediu de consum energetic, la creșterea volumului producției globale, la creșterea competitivității produselor românești pe piața mondială. Se estimează că în 1985, 51 la sută din creșterea productivității muncii în industrie se va realiza pe seama progresului tehnic și 56 la sută în construcții-montaj. Drept rezultat, va crește contribuția științei, cercetării științifice la sporirea venitului național. Pe această cale România va reuși să reducă treptat și să elimine în deceniul următor decalajul tehnologic față de țările dezvoltate.

În vederea realizării sarcinilor în domeniul cercetării cuprinse în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. este necesar să se acționeze cu hotărîre pentru afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății, legarea tot mai strînsă a cercetării cu producția, accentuarea contribu-

Prima parte a studiului a apărut în numărul 52/1981 al revistei

iei creații științifice românești la progresul multilateral și dinamic al țării noastre. Aceasta presupune că tot ce se va realiza în cincinalul actual în domeniul industriei, agriculturii, în celelalte sectoare ale economiei naționale trebuie să se întemeieze pe cele mai noi cuceriri științifice și tehnologice, să conțină cît mai multă inteligență românească.

Eficiența economică – obiectiv central al dezvoltării

PREOCUPAREA pentru ridicarea eficienței în toate ramurile economiei naționale străbate cu un fir roșu întreaga concepție de dezvoltare economică a țării. Analizînd evoluția indicatorilor de eficiență în anii construcției socialiste, în țara noastră, se remarcă o intensificare continuă a preocupărilor în acest domeniu, actualul cincinal reprezentînd un moment de referință în ceea ce privește efortul de mobilizare pentru accelerarea sporirii tuturor indicatorilor de eficiență.

Accentuarea laturilor intensive ale reproducției, proces care se înregistrează mai ales odată cu precedentul cincinal pe baza promovării mai susținute a progresului tehnic, prin accelerarea ritmului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, concomitent cu utilizarea mai bună a mașinilor și utilajelor, a influențat favorabil ridicarea eficienței întregii activități economice. Creșterea mai rapidă a producției nete industriale față de producția globală — devansare care pentru prima dată s-a realizat în cincinalul 1976—1980 — precum și sporirea mai rapidă a venitului național față de produsul social sînt expresii concludente ale sporirii eficienței economice.

Creșterea mai accentuată a eficienței economice în cincinalul actual constituie o condiție de bază, dar și o rezultantă a realizării în fapt a saltului calitativ, a trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială. Accentuarea elementelor calitative ale activității economice și sociale, proces început după Conferința Națională a partidului din 1977 și așezat la baza întregii concepții de dezvoltare a economiei noastre naționale în perioada 1981—1985 și în perspectivă, presupune, în principal : calitate, parametri tehnico-economici la nivel mondial, productivitate înaltă, competitivitate internațională, costuri de producție cît mai reduse, valorificarea cu randament maxim a resurselor materiale, financiare și de muncă, creșterea maximă a beneficiilor, toate acestea reflectîndu-se în ultimă instanță în eficiența economică a producției întreprinderii, ramurii și economiei naționale.

Direcția principală de realizare a sarcinilor prevăzute în cincinalul actual în domeniul eficienței economice o constituie creșterea mai accentuată a productivității muncii. Atîta timp cît se mențin decalaje în nivelul productivității este imposibil să nu persiste și decalaje în ceea ce privește nivelul general de dezvoltare al țărilor, implicit nivelul de trai. Tocmai de aceea, ridicarea productivității muncii la nivelul atins de țările avansate reprezintă principala cerință a trecerii României în rîndul țărilor dezvoltate, în realizarea obiectivelor stabilite în Programul partidului. Ținînd seama de posibilitățile reale ale economiei naționale, de rezervele existente în toate ramurile producției materiale, productivitatea muncii va contribui în cincinalul actual cu peste 80% la sporirea venitului național. Se prevăd ritmuri susținute de creștere a productivității muncii pentru toate ramurile economiei naționale. Pe ansamblul industriei, productivitatea muncii, calculată pe baza producției nete, va crește într-un ritm mediu anual de 7,0%, în ramurile de vîrf purtătoare ale progresului tehnic fiind prevăzute ritmuri mai mari.

Prin realizarea prevederilor de creștere a productivității muncii pe cincinal se va reduce în medie consumul total de timp de muncă pe unitate de produs cu 30—35% în industrie, ceea ce marchează un salt important în direcția creșterii rodniciei muncii, valorificării cu eficiență sporită a principalei forțe de producție a țării, forța de muncă. La determinarea și dimensionarea ritmurilor de creștere a productivității muncii pe ramuri, subramuri și produse, în cincinalul actual s-a luat în considerare aportul sporit al cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și progresului tehnic, care vor trebui să asigure peste 50% din creșterea productivității muncii, perfecționarea în continuare a organizării producției și a muncii în toate unitățile, așezarea științei conducerii la baza întregii activități economice, transformarea calificării și perfecționării cadrelor în factor activ de economisire a muncii și de realizare a unor produse de calitate. Trebuie arătat că deși realizarea acestor ritmuri de creștere a productivității muncii presupune eforturi reale, ele trebuie totuși considerate ca sarcini minime, urmînd să fie găsite în continuare noi rezerve și posibilități pentru accelerarea creșterii productivității muncii, în așa fel încît pînă în anul 1990, cel tîrziu pînă în anul 2000, nivelul productivității muncii din România să ajungă la nivelurile realizate de majoritatea țărilor industrializate.

O altă cale importantă de ridicare a eficienței economice o constituie valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a resurselor energetice, gospodărirea acestora cu înalt simț de răspundere. Realizarea unor produse cu valoare economică tot mai înaltă, dar cu consumuri de materii prime, materiale, combustibili și energie cît mai mici constituie una din cele mai importante surse de dezvoltare a economiei naționale de sporire a eficienței tuturor proceselor industriale. Avînd în vedere stadiul atins în valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor și energiei, decalajele existente încă în acest domeniu față de statele industrializate, se estimează că există posibilități reale în economia națională — și, în primul rînd în industrie — ca în 1985 valoarea produselor realizate din aceeași cantitate de resurse naturale să crească, pe seama măririi gradului de valorificare, cu cel puțin o treime.

În vederea realizării acestui obiectiv de importanță majoră pentru economia națională este prevăzută o creștere substanțială a aportului cercetării științifice proprii la stabilirea unor tehnologii de înaltă eficiență, în măsură să determine sporirea gradului de valorificare a resurselor materiale în toate ramurile și subramurile industriei, ale economiei. Totodată, sînt prevăzute găsirea de noi surse de energie, mai ieftine, schimbări în structura balanței energetice pentru asigurarea utilizării cît mai economice a combustibililor și energiei. Realizarea acestui obiectiv va determina creșterea, în ansamblu, a eficienței economice, deoarece este evident orice produs conceput și realizat la parametri calitativi ridicați, cu cheltuieli cît mai mici, determină un spor de beneficiu, de producție netă, de venit național.

Orientarea spre reducerea costurilor de producție și în primul rînd a cheltuielilor materiale decurge în mod obiectiv din faptul că ritmurile și proporțiile dezvoltării ramurilor producției materiale, așa cum sînt prevăzute în planul cincinal actual, sînt condiționate nu numai de volumul investițiilor ci, în primul rînd, de laturile calitative. De aceea, orice nerealizare de ordin calitativ afectează echilibrul de ansamblu al economiei naționale, influențează asupra dinamismului acesteia și asupra mărimii venitului național. Diminuarea cheltuielilor și reducerea costurilor de producție în actualul cincinal, îndeplinirea de către fiecare unitate economică a sarcinilor ce îi revin atît la indicatorul cheltuieli totale la 1 000 lei producție-marfă, cît și la cheltuielile materiale la 1 000 lei producție vor permite realizarea unor economii importante, vor crea noi resurse și posibilități pentru dezvoltarea economiei naționale și pentru creșterea rentabilității și a beneficiilor.

O altă latură importantă a eficienței economiei naționale este legată nemijlocit de activitatea de comerț exterior. Se știe că prin comerțul exterior venitul național poate să crească sau să se redistribuie, prin mecanismul de prețuri al pieței internaționale, în favoarea altor state. De aceea, eforturile care se fac pe plan național pentru creșterea productivității muncii, a eficienței economice a tuturor produselor, trebuie să se materializeze și într-o sporire a eficienței exportului, a cooperării economice internaționale, în creșterea aportului acestora la creșterea venitului național. Ca urmare a politicii de modernizare a economiei naționale, de dezvoltare a ramurilor de vîrf ale industriei, cu un grad înalt de complexitate și tehnicitate, care încorporează un volum mai mare de muncă calificată și inteligență românească, a sporit eficiența întregii activități de comerț exterior, s-a redus continuu cursul de revenire. În același timp, în acest sector de activitate persistă încă deficiențe, care diminuează contribuția comerțului exterior la efortul general de dezvoltare în ritm rapid a economiei naționale. De aceea se urmăresc imprimarea unei dinamici mai susținute exportului în comparație cu importul, sporirea ponderii mărfurilor cu un grad înalt de prelucrare, îmbunătățirea substanțială a activității de comercializare a produselor românești în străinătate, studierea mai profundă a tendințelor și cerințelor pieței externe, sporirea aportului valutar obținut la fiecare produs livrat pe piața externă.

ÎN CINCINALUL 1981—1985, odată cu reducerea substanțială a decalajelor economice dintre țara noastră și țările industrializate și, în primul rînd, a decalajelor calitative, va avea loc un proces de apropiere a României de țările avansate și în ceea ce privește venitul național și nivelul de trai. Prin prisma orientărilor și acțiunilor menționate, economia românească în deceniul 9 va fi în tot mai mare măsură o economie a calității și eficienței, aptă să permită continuarea unor progrese de amploare în planul sporirii bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii — țelul suprem al politicii partidului.

prof. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

Noi măsuri privind lărgirea cadrului democratic de participare a oamenilor muncii la conducere, întărirea ordinii și disciplinei

RECENT, Marea Adunare Națională a adoptat două noi legi, prin care se modifică sau se completează reglementările cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (Legea nr. 5/1978) și cele privind Congresul consiliilor oamenilor muncii și Consiliul Național al Oamenilor Muncii (Legea nr. 30/1977).

Noile reglementări au pornit de la necesitatea îmbunătățirii legislației în trei direcții principale : **lărgirea în continuare a cadrului democratic de participare a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la conducerea unităților socialiste, a întregii vieți economice și sociale ; întărirea controlului oamenilor muncii asupra activității organelor de conducere colectivă și a cadrelor din conducerea unităților socialiste ; întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă și în toate întreprinderile, trusturile, centralele și celelalte unități socialiste.** Elaborate sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu și având în vedere hotărîrile Congresului al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, legile adoptate sînt o expresie a politicii consecvente a partidului și statului nostru privind dezvoltarea democrației socialiste, muncitorești, creșterea rolului colectivelor de oameni ai muncii în conducerea întregii vieți economice și sociale, sporirea controlului exercitat de oamenii muncii, de clasa noastră muncitoare asupra activității tuturor organelor de conducere colectivă, a cadrelor din conducerea unităților, întărirea răspunderilor ce revin întregului personal muncitor pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor și gospodărirea cu eficiență maximă a părții din avuția națională încredințată de societate spre administrare.

Atribuții sporite ale organismelor democrației muncitorești

ÎN CADRUL măsurilor de lărgire a cadrului democratic de participare a oamenilor muncii în conducere, prin adoptarea **Legii cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și la funcționarea acestora pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare** au crescut substanțial **atribuțiile adunărilor generale ale oamenilor muncii**, pentru ca acestea să devină, într-adevăr, forma superioară de realizare a autoconducerii muncitorești, forul prin care clasa muncitoare asigură conducerea activității economice și sociale în toate unitățile socialiste. Pe lîngă atribuțiile existente, adunările generale ale oamenilor muncii urmează : să aprobe modificarea profilului de fabricație al întreprinderii, scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe și declasarea unor bunuri materiale ; să hotărască asupra numărului de personal ce se încadrează în întreprindere și asupra repartizării acestuia pe secții și servicii în strînsă corelare cu indicatorii de plan, cu sarcinile rezultate din contractele economice încheiate și cu posibilitățile de asigurare a fondurilor de retribuire. De o importanță deosebită este și prevederea ca adunările generale să examineze unele proiecte de acte normative de interes general sau care privesc perfecționarea activității unităților socialiste — în care caz se pot convoca adunări generale speciale.

Întrucît adunarea generală trebuie să asigure promovarea celor mai valoroase cadre în organele de conducere colectivă și să exercite un control permanent asupra activității acestora, în lege s-a prevăzut ca adunarea generală a oamenilor muncii să confirme anual în funcție cadrele din conducerea unității — directorul, directorul adjunct tehnic și de producție sau inginerul-șef, directorul adjunct comercial, contabilul-șef sau alte cadre care ocupă funcții de conducere similare — și, de asemenea, să confirme anual în funcții pe președintele, prim-vicepreședintele și vicepreședinții consiliului oamenilor muncii, ceea ce determină o creștere substanțială a răspunderii tuturor acestor cadre pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin, pentru bunul mers al întregii unități. Pentru ca aceste prevederi să poată fi operante, legea prevede ca în cazul în care adunarea generală nu confirmă în funcție unele din aceste persoane, organele corespunzătoare care le-au numit sau, după caz, le-au ales sînt obligate să ia măsuri de înlocuire a lor în termen de cel mult 30 de zile. De asemenea, adunarea generală hotărăște eliberarea din funcție a cadrelor din conducerea unității care au săvîrșit abateri grave de la disciplina muncii, de la normele eticii și echității socialiste sau care dau dovadă de lipsă de răspundere în realizarea planului ; pentru ceilalți oameni ai muncii care au săvîrșit asemenea abateri, adunările oamenilor muncii pe secții, ateliere sau alte unități de producție în care persoana respectivă își desfășoară activitatea pot hotărî desfacerea contractului de muncă. De o importanță deosebită este faptul că, în toate aceste cazuri, hotărîrea adoptată cu majoritatea voturilor este definitivă, asigurîndu-se astfel o creștere însemnată a rolului colectivelor de muncă în educarea oamenilor, în întărirea ordinei și disciplinei la fiecare loc de muncă.

Un element important îl constituie faptul că, așa cum rezultă din lege, activitatea adunării generale a oamenilor muncii nu se rezumă numai la cea desfășurată în plen, ci are un caracter **continuu**, prin organizarea de adunări ale oamenilor muncii pe secții, ateliere și alte unități de producție, activitatea comisiilor pe domenii, analize lunare de producție și alte forme prin care oamenii muncii își spun părerea asupra activității desfășurate, critică unele neajunsuri și formulează propuneri, participă nemijlocit la conducerea unității. În scopul mai bunei cuprinderi a problemelor, s-a aprobat înființarea **Comisiei pentru buna gospodărire și apărare a proprietății obștești**, care să sprijine consiliul oamenilor muncii în luarea tuturor măsurilor pentru dezvoltarea și apărarea integrității avutului obștesc.

Pentru consiliile oamenilor muncii de la întreprinderi, centrale și alte unități s-a prevăzut ca ele să discute și să se pronunțe asupra propunerilor de numire a unor noi cadre din conducerea unității : director, director adjunct tehnic și de producție sau inginer-șef, director adjunct comercial, contabil-șef și alte cadre care ocupă funcții de conducere similare.

O serie de măsuri menite să asigure lărgirea cadrului de participare a oamenilor muncii au fost reglementate și prin adoptarea **Legii privind Congresul consiliilor oamenilor muncii, Consiliul Național al Oamenilor Muncii, Conferințele consiliilor oamenilor muncii și Consiliile județene ale oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe.** Astfel, a fost cuprins în aceste organe și personalul muncitor din unele ramuri care inițial nu erau incluse, cum sînt : comerțul interior, comerțul exterior, aprovizionarea tehnico-materială, turismul, cooperația meșteșugărească și de consum, precum și sistemul financiar-bancar. În mod corespunzător a crescut numărul membrilor Consiliului Național, iar în cadrul acestora, a sporit de aproape trei ori numărul muncitorilor și maiștrilor care lucrează nemijlocit în producție. Accentuînd caracterul larg democratic al acestor organe, în lege se prevede ca, spre deosebire de situația de pînă acum, membrii Consiliului Național să fie aleși de Congres pe baza propunerilor de delegați aleși de adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi. În același timp, avînd în vedere caracterul său larg democratic, Consiliul Național a fost investit — în afara atribuțiilor pe care le-a exercitat pînă în prezent — cu dreptul de inițiativă legislativă în probleme referitoare la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, lăr-

...voltarea autoconducerii și funcționării mi... și altor unități socialiste; ...carea și respectarea hotărîri... ...elor și altor acte normative, de... ...alte organe centrale și unitățile din ...nisporturi, circulația mărfurilor și finan... ...Consiliul Național va dezbate anual dările ...ernului privind activitatea de îndeplinire a ...al unic de dezvoltare economico-socială a țării. ...fost stabilite atribuțiile Biroului executiv al Con...național, care trebuie să conducă întreaga activitate ...e plenarele consiliului, să urmărească și să controleze apli...area măsurilor stabilite și hotărîrilor adoptate. În acest sens s-a prevăzut ca biroul executiv să asculte și să analizeze rapoarte ale miniștrilor asupra modului în care au acționat pentru îndeplinirea hotărîrilor adoptate de congres sau a sarcinilor stabilite de consiliu ; de asemenea, biroul executiv va discuta și aproba propunerile de numire în funcție a membrilor guvernului, a celorlalte cadre din conducerea ministerelor și altor organe centrale, după consultarea adunărilor generale ale oamenilor muncii din unitățile în care aceștia își desfășoară activitatea.

girea continuă a democrației socialiste

Tot prin această lege s-a reglementat instituirea, în fiecare județ și în municipiul București, a Conferințelor consiliilor oamenilor muncii, precum și a Consiliilor județene ale oamenilor muncii, stabilindu-se, totodată, atribuțiile și modul lor de organizare și funcționare. Ele trebuie să asigure dezbaterea problemelor fundamentale ale dezvoltării economice și sociale teritoriale, să stabilească toate căile și mijloacele de înfăptuire a sarcinilor ce revin județului din Programul partidului și din planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării, de perfecționare a autoconducerii muncitorești și adîncire a autogestiunii economico-financiare, de dezvoltare continuă a muncii și conducerii colective.

Îndatoririle și răspunderile personalului muncitor

EFORTURILE deosebite făcute în ultimele cincinale pentru dezvoltarea bazei tehnice și materiale au făcut ca majoritatea întreprinderilor să dispună de instalații, utilaje și mașini dintre cele mai moderne. Nivelul tehnic ridicat și complexitatea deosebită a acestora impun asigurarea unui regim special de supraveghere în exploatare, întreținere, reparații și control în funcționare, astfel încît să se evite posibilitatea oricăror întreruperi ale procesului de producție, explozii, incendii, avarii sau altor accidente tehnice. Sînt în funcțiune multe instalații care lucrează cu foc continuu, adică la care procesele de producție sînt de asemenea natură încît nu pot fi întrerupte din punct de vedere tehnologic odată cu încetarea schimbului de lucru — cum sînt procesele de producție din instalațiile chimice, oțelării, furnale, cocserii, cuptoare de tratament, centrale electrice, fabrici de ciment etc. — și care impun o organizare deosebită a producției și a muncii, care să asigure desfășurarea neîntreruptă a producției. Din aceste considerente, în Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat s-au reglementat pentru prima dată, într-un capitol distinct, **Regulile pentru asigurarea disciplinei în muncă și bunei funcționări a unităților cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare.** Se prevede astfel că personalul care lucrează la astfel de instalații, indiferent de funcția pe care o are, răspunde direct de respectarea cu strictețe a normelor tehnice de exploatare, de asigurarea ordinii și disciplinei, de preîntîmpinarea și înlăturarea oricăror situații ce ar pune în pericol viața și sănătatea oamenilor ori funcționarea neîntreruptă și în condiții de deplină siguranță a instalațiilor, utilajelor și mașinilor.

Fiind obligat să asigure supravegherea permanentă a acestor utilaje, personalul muncitor poate pleca, în timpul programului, de la locul de muncă — dacă necesitățile o impun — numai cu aprobarea maistrului și numai după ce acesta a numit o altă persoană pentru a asigura supravegherea necesară. La terminarea programului de lucru din schimbul respectiv, încetarea activității personalului muncitor se face numai după predarea instalației, utilajului și mașinii de care răspunde, lucrătorului din schimbul următor, iar predarea-primirea se va face numai în prezența inginerului de schimb, șefului de instalație, maistrului sau altui conducător al formației de lucru din schimbul care preia activitatea. De asemenea, prin lege se interzic categoric introducerea sau consumarea de băuturi alcoolice în unități, precum și introducerea oricăror materiale care ar putea provoca explozii și incendii la locurile de muncă cu grad înalt de periculozitate. Au fost prevăzute obligațiile și răspunderile conducerilor unităților, legate de asigurarea tuturor condițiilor pentru desfășurarea neîntreruptă și în condiții de deplină siguranță a proceselor de muncă, instruirea temeinică a personalului, asigurarea unui control sistematic, elaborarea regulamentelor de exploatare a instalațiilor și utilajelor pe baza cărora se asigură organizarea și conducerea tehnică a proceselor și instalațiilor, respectarea normelor de reparații și întreținere, de încărcare la parametrii nominali a capacităților de producție, de tragere la răspundere a celor care încalcă obligațiile de serviciu.

Obligațiile și răspunderile în acest sens ale personalului muncitor din întreprinderi, ale ministerelor, celorlalte organe centrale și locale au fost detaliate prin **Decretul Consiliului de Stat nr. 400/1981 pentru instituirea unor reguli privind exploatarea și întreținerea instalațiilor, utilajelor și mașinilor, întărirea ordinii și disciplinei în muncă în unitățile cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare.**

În același context al întăririi ordinii și disciplinei, legea prevede, într-un capitol nou, **Îndatoririle și răspunderile personalului muncitor.** Stabilirea obligațiilor și răspunderilor personalului muncitor din unități a apărut ca o necesitate determinată de faptul că, concomitent cu lărgirea atribuțiilor organelor de conducere colectivă, cu acordarea de drepturi sporite colectivelor de oameni ai muncii în conducerea unității, cresc și răspunderile lor pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate, pentru gospodărirea cu eficiență maximă a bunurilor încredințate de societate spre administrare. Astfel, potrivit principiilor democratice socialiste, oamenii muncii au dreptul și îndatorirea să se pronunțe asupra tuturor problemelor care privesc organizarea și conducerea producției, asigurarea condițiilor de muncă și de trai, să participe nemijlocit la elaborarea și adoptarea hotărîrilor și să militeze pentru aplicarea lor. Încadrîndu-se în colectivul unei unități socialiste, fiecare om al muncii răspunde de realizarea sarcinilor de plan, de respectarea disciplinei tehnologice și a muncii, de folosirea completă a timpului de lucru și utilizarea cu randamente superioare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Totodată, se prevede obligativitatea de a asigura folosirea eficientă a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, de a lupta împotriva risipei, degradării, sustragerii de bunuri din avutul obștesc, împotriva oricărei neglijențe în păstrarea și administrarea bunurilor. Sînt prevăzute, totodată, obligațiile și răspunderile personalului muncitor pentru respectarea ordinii și disciplinei, a normelor eticii și echității socialiste, pentru dezvoltarea unor relații de colaborare și întrajutorare tovărășească, a unui climat de disciplină muncitorească în îndeplinirea sarcinilor, perfecționarea continuă a pregătirii profesionale, îndatorirea sa de a da dovadă de o înaltă conștiință profesională, de dăruire și competență în muncă. Oamenii muncii sînt, totodată, obligați să manifeste combativitate și intransigență față de cei care încalcă ordinea și disciplina, au o atitudine de superficialitate și lipsă de răspundere în muncă, să formeze o opinie de masă pentru educarea lor sau, dacă este cazul, pentru tragerea lor la răspundere. În scopul cunoașterii cît mai bune a oamenilor, a aportului lor la realizarea sarcinilor, legea prevede obligația fiecărui om al muncii ca, la plecarea din unitate, să solicite o caracterizare a activității sale, de care se va ține cont la încadrarea în muncă la o nouă unitate.

Legea reglementează mai bine decît pînă în prezent posibilitatea **organizării și funcționării în condiții optime a fabricilor, uzinelor și altor unități similare,** mai ales a celor situate în alte localități. Astfel, se prevede ca toate fabricile să poată utiliza funcția de contabil-șef, dacă prin normele specifice nu se prevede altfel. Uzinele, fabricile, exploatările și alte unități similare, cu activitate complexă și condiții specifice de producție, situate în alte localități sau pe alte amplasamente decît centrala sau întreprinderea de care aparțin, vor putea fi organizate, în cazuri temeinic justificate, ca unități cu personalitate juridică, potrivit normelor legale privind organizarea și funcționarea întreprinderilor ; în acest caz ele vor fi conduse de un director, un inginer-șef și un contabil-șef și își vor menține structura funcțională existentă la data organizării, iar cadrele din conducerea unității vor primi retribuția tarifară prevăzută pentru unitățile fără personalitate juridică.

Ținînd seama de necesitatea aplicării noului mecanism economico-financiar în întreaga economie, în lege s-au reglementat principiile de bază ale funcționării **instituțiilor de stat,** astfel încît acestea, avînd buget propriu de venituri și cheltuieli, să își acopere cheltuielile din venituri proprii, integral sau în cît mai mare măsură.

Noile legi adoptate de Marea Adunare Națională reglementează în mod corespunzător o serie de probleme legate de perfecționarea continuă a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, avînd la bază experiența acumulată pînă în prezent, nivelul actual de dezvoltare economică și socială al țării, tendințele de progres manifestate în aceste domenii. Se poate aprecia că aplicarea lor în întreaga economie va conduce, în toate unitățile, la ridicarea pe o treaptă calitativ superioară și creșterea eficienței economice a întregii activități.

Petre TURCU

MODERNIZAREA STRUCTURILOR ECONOMICE — CERINȚĂ A CONTEXTULUI CONTEMPORAN*)

3. Structură și diversificare

PE PIAȚA MONDIALĂ au loc schimbări rapide în structura cererii de produse, precum și în condițiile de calitate, de performanță și de comercializare a produselor și serviciilor, au loc schimbări rapide în politicile comerciale și de protecționism vamal, în normele și standardele de dimensiuni, calități și de ambalaje impuse de cerințe ale protecției mediului înconjurător, de cerințe sanitare, de asigurare a calității produselor Pe piața mondială există o mobilitate deosebită în înnoirea produselor și în apariția unor noi produse sau a unor noi generații de produse. A devenit un lucru aproape elementar ca în fiecare an să se aducă produselor anumite îmbunătățiri, iar la cîțiva ani îmbunătățiri esențiale sau o completă înlocuire a produselor cu altele complet noi cu performanțe îmbunătățite. Introducerea elementelor electronice și a microprocesoarelor în componența unor produse cu diferite destinații duce la un număr impresionant de combinații care înseamnă accentuarea mobilității produselor prin înnoirea și diversificarea acestora, în special prin modularizarea lor.

Formularea unei strategii privind modernizarea structurii economice a țării impune, în primul rînd, o informare asupra nomenclatoarelor de produse existente în diferite țări dezvoltate și asupra ritmului de îmbogățire a acestora în timp, apoi o comparare cu propriul nomenclator și cu ritmul de îmbogățire a acestuia. În al doilea rînd este necesară o analiză a conținutului și a ritmului de înnoire a nomenclatorului de produse pe ramuri economice și industriale, dîndu-se atenție ramurilor bazate pe cercetare-dezvoltare, acestea constituind elementele cele mai semnificative ale tendinței și ritmului de modernizare a structurii economiei unei țări. Desigur, nici-o țară, nici chiar dintre cele mai mari, nu poate și nici nu ar fi indicat să-și pună problema asimilării tuturor sau a majorității produselor din nomenclatorul mondial de produse. Există însemnate restricții în calea lărgirii și îmbogățirii nomenclatorului de produse.

Într-o anumită măsură nomenclatorul produselor definește structură de producție a țării, precum și locul acestei țări în diviziunea internațională a muncii. Nomenclatorul producției unei țări, structura și gradul său de extindere oglindesc, în cea mai mare parte, nivelul de dezvoltare economică și tehnologică a țării. Considerente de eficiență economică, obținută printr-un grad cît mai înalt de specializare a producției, constituie argumente pentru păstrarea unui nomenclator de producție relativ restrîns chiar într-o economie cu un nivel ridicat de dezvoltare. Pe de altă parte, există anumite considerente economice și strategice care pledează pentru lărgirea nomenclatorului de produse, firește, în condiții rezonabile. Asemenea considerente se referă îndeosebi, la necesitatea reducerii gradului de incertitudine și de risc în relațiile cu piața externă, la necesitatea substituției importului unor bunuri cu produse de fabricație internă pentru economisirea mijloacelor valutare, la cerințele legate de extinderea proceselor industriale în economie. Un nomenclator de produse relativ restrîns, deci o specializare îngustă, prezintă un grad de risc mai ridicat pentru activitatea întreprinderilor ca și a ramurilor, întrucît pot interveni, în anumite perioade, greutăți în desfacerea anumitor produse sau în procurarea unor materii prime specifice, o reducere a prețului produselor ș.a. În schimb, diversificarea producției poate acoperi o parte din risc sau îl poate înlătura complet.

De altfel, pe plan mondial este răspîndită mult practica potrivit căreia firme importante specializate în fabricația anumitor produse dezvoltă în paralel fabricația altor produse care nu au nici-o legătură cu profilul lor de bază. În cadrul economiei o situație compensatorie o reprezintă și existența, alături de unități de producție mari, a unui număr foarte ridicat de unități de producție mici și mijlocii. În unele țări dezvoltate ca S.U.A., Franța, R.F. Germania ponderea unităților de producție industriale mici în numărul total al unităților industriale reprezintă 90—95 la sută. Aceste unități sînt purtătoare a diversificării producției prin însuși numărul mare al acestora și prin calitatea lor de a avea un grad înalt de mobilitate și adaptabilitate la schimbarea cererii pieței ca și la schimbările tehnologice. Întreprinderile mari sînt mult mai rigide și întîmpină dificultăți la schimbări și adaptări.

4. Structura producției sub influența structurii pieței

DIVERSIFICAREA ȘI MODERNIZAREA STRUCTURII nu se produc în mod anarhic. Ele trebuie să răspundă obiectivelor economice concretizate în criteriile de orientare a modernizării structurii. În condițiile unei economii naționale moderne care se află la un nivel mediu de dezvoltare sau la un nivel apropiat și care are un volum ridicat al schimburilor de mărfuri pe piața mondială, proiectarea unei structuri economice și a creșterii acesteia este de neconceput fără investigații ample și fără proiectarea corespunzătoare, pe de o parte, a structurii pieței de desfacere și pe de altă parte, a structurii ofertei de resurse, precum și a evoluției probabile a acestora.

a) În legătură cu piața de desfacere : însuși înțelesul de structură economică modernă implică, în primul rînd, o conectare strînsă a structurii producției la structura pieței interne și externe în formele sale moderne, diversificată și tot mai sofisticată. Desfacerea produselor la export va întîmpina mai multe dificultăți. De aceea asigurarea pieței de desfacere, îndeosebi a produselor de serie sau standardizate și nedeficitare, va implica în tot mai frecvente cazuri crearea unor condiții speciale bazate pe cooperare în producție și pe cooperare comercială, pe înființarea de filiale sau societății mixte de comercializare a produselor și serviciilor, pe asigurarea unor service-uri moderne și bine dotate cu mijloace, personal și piese de schimb, pe aprovizionarea promptă cu piese de schimb a clientelei, pe acordarea asistenței tehnice ș.a. Structura pieței moderne este de neconceput fără înființarea și dezvoltarea mărcii de fabrică și a mărcii comerciale printr-o largă și insistentă publicitate comercială cu sau fără cumpărări de licențe care dau dreptul de folosire a unor mărci comerciale renumite cu acceptarea consecințelor ce decurg de aici — obligativitatea asigurării calității producției, a înoirii sau modernizării produselor, acceptării controlului calității de către deținătorul mărcii comerciale. Resursele afectate pentru cheltuielile de înregistrare a mărcii de fabrică, precum și cheltuielile pentru publicitate sînt considerate investiții în marca comercială. Potrivit estimărilor, cheltuielile de publicitate s-au ridicat în 1970 în întreaga lume la 35, 4 miliarde $ S.U.A., din care cele ale țărilor în curs de dezvoltare la 2,6 miliarde dolari în 1970 și la 4 miliarde de dolari în 1973. Cheltuielile publicitare reprezintă o parte importantă din valoarea produselor : 8 la sută în S.U.A., 6,3 la sută în Canada, 6,2 la sută în Australia, 3 la sută în Japonia, 3,8 la sută în Brazilia, 4,8 la sută în Argentina etc. Asemenea cheltuieli care se fac pentru creșterea și conservarea clientelei contribuie la creșterea valorii comerciale a mărcii de fabrică. De exemplu, s-a estimat că

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 52/1981

marca de fabrică a firmei Coca-Cola a ajuns în 1967 la o valoare de 3 miliarde de dolari [3]). Firește, renumele și valoarea mărcii hotărăsc nivelul prețului de vînzare a licenței sau a adevențelor, precum și cea mai mare parte a succesului produselor pe piață. Tocmai de aceea numărul mărcilor noi depuse pentru înregistrare se ridică la peste 300 000—400 000 anual, ajungînd la un total de peste 4 000 000 mărci în întreaga lume, din care peste 700 000 mărci revin numai Japoniei. Ținînd seama că la unele produse, grupe de produse sau ramuri, volumul producției depășește cu mult cererea internă, devine vitală și obligatorie preocuparea pentru asigurarea unei strînse adaptări a structurii producției la structura pieței externe și la evoluția viitoare a acesteia din urmă.

b) **În legătură cu structura ofertei de resurse :** Un element important care trebuie luat în considerare la proiectarea evoluției structurii economice îl constituie resursele energetice, de materii prime și investiționale. Așa cum este cunoscut dezvoltarea ramurilor primare și structurarea acestora se află într-o strictă dependență de existența în țară a rezervelor de energie și de materii prime. Parcurgînd însă gama proceselor tehnologice spre prelucrări de o tot mai mare complexitate și tehnicitate, dependența față de rezervele proprii scade. Pentru o țară cu o structură a rezervelor mai puțin diversificată și mai puțin bogată se ridică probleme deosebite în legătură cu orientarea structurilor tehnologice, precum și a structurii ramurilor prelucrătoare și a serviciilor care să conducă la o reducere a consumului total de resurse energetice și de materiale. În această direcție se au în vedere mai multe căi : promovarea tipurilor de tehnologii care economisesc energie și materii prime deficitare ; substituția în diferite procese de producție a unor resurse energetice și de materii prime scumpe și deficitare cu altele nedeficitare, mai ieftine ; promovarea cu prioritate a dezvoltării producției subramurilor și produselor care realizează consumuri minime de energie și de materii prime și care încorporează un volum relativ ridicat de muncă de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică.

5. Reconsiderarea metodologiilor de calcul și analiză economică

FUNDAMENTAREA economică a modernizării structurii după criterii îmbunătățite necesită perfecționarea metodologiilor de calcul și analiză, elaborarea și utilizarea unui mecanism de alegere a variantelor care să cuprindă indicatori și modele adecvate.

O analiză a structurii producției în vederea modernizării acesteia, văzută prin prisma minimizării consumului de resurse energetice și de materii prime presupune parcurgerea unor etape pe care le considerăm obligatorii. În primul rînd este necesară efectuarea unui calcul corect asupra consumului de energie, de materii prime originare și de muncă pe unitatea de produs. Așa cum am mai subliniat și cu alte prilejuri, evidențierea consumului specific direct cum apare el în evidențele obișnuite nu poate fi satisfăcător deoarece el nu reflectă corect consumul real de energie, de materiale și de muncă pe fazele procesului tehnologic — de la extracție pînă la realizarea produsului final — ci doar pe fiecare fază a procesului de producție luată separat. Cercetările efectuate în anii 1976—1979 la Institutul Central de Cercetări Economice asupra consumului de resurse primare pe produse au dovedit că însumînd pe toate fazele procesului de producție consumul direct de energie, de materii prime și de muncă se poate obține așa numitul consum cumulat care comparat cu cel direct sau de fază, subliniază existența unui raport de 2...100 : 1. [4])

Menționăm totodată că în ultimul timp în unele ramuri (metalurgie, materiale de construcții, chimie, construcții) indicatorul privind consumul cumulat de resurse energetice a început să fie calculat în mod curent și folosit în calculele de orientare a structurii producției. În vederea aprobării documentației de investiții de către organele superioare de specialitate, calcularea și cuprinderea datelor privind consumul cumulat d energie au devenit obligatorii. Faptul că în anul 1981 Comitetu de Stat al Planificării a luat măsurile necesare pentru a s efectua calcule asupra consumului în unele ramuri energoin tensive este o dovadă că indicatorul privind consumul cumula de energie pe produs capătă locul și rolul cuvenit în motiva rea din punct de vedere energetic a orientării structurii pro ducției și a comerțului exterior.

Pentru a verifica măsura în care este îndeplinit principiu recuperării cheltuielilor efectuate cu importul materiilor prim și a energiei prin încasările valutare obținute din vînzarea l export a produselor fabricate, trebuie evaluate în prețuri externe atît resursele cumulate consumate cît și produsul fina obținut. Aceste valori se folosesc ca elemente de calcul în construcția unor indicatori de eficiență a comerțului exterior cum sînt :

— diferența dintre prețul extern și valoarea consumului cumulat de resurse materiale primare, consumate pentru o unitate de produs ;

— raportul dintre prețul extern și valoarea consumului cumulat de resurse materiale primare consumate ;

— aportul net valutar corectat cu consumul cumulat de resurse materiale ;

— venitul net realizat pe unitatea de produs în dolari, ce revine la 1 oră-om de muncă încorporată în produsul exportat [5]).

În orientarea structurii economice un loc cuvenit trebuie să-l aibe însă și calculul privind eficiența investițiilor. Metodologia actuală bazată doar pe elemente de calcul valorice și pe cheltuieli directe de resurse, s-a dovedit nesatisfăcătoare întrucît nivelul și corelația prețurilor nu reflectă situația reală în domeniul resurselor, iar elementele de calcul și indicatorii folosiți nu fac legătura cu elementele valorice ale pieței externe și cu evoluția acestor elemente. În acest context, luînd, de exemplu, indicatorul investiția specifică pe un produs sau grupă de produse, apare evident neajunsul că acest indicator nu exprimă de fapt efortul total investițional la nivelul economiei naționale. Trebuie luat în considerare faptul că o investiție atrage după sine efectuarea altor investiții, iar acestea, la rîndul lor, necesită efectuarea altor investiții, ș.a.m.d. Există deci fenomenul conexiunilor directe și indirecte care trebuie luat în considerare și reflectat în așa numitul indicator al investițiilor specifice totale sau cumulate care cuprind valoarea investițiilor specifice directe la care se adaugă partea aferentă investițiilor conexe. La efortul investițional total pe unitatea de produs trebuie adăugat efortul reprezentat de consumul cumulat de resurse pe unitatea de produs exprimat în unități naturale, convenționale și valorice.

Este evident că investiția specifică totală reprezintă un stoc, iar consumurile specifice cumulate de resurse, precum și rezultatele economice cumulate obținute reprezintă fluxuri de cheltuieli și respectiv de rezultate anuale. Făcînd diferite combinații de calcul cu cele trei grupe de elemente menționate, pot fi construiți sau deduși mai mulți indicatori de eficiență cu funcții specifice : coeficient de eficiență, termen de recuperare a cheltuielilor totale de investiții, cheltuieli cumulate totale sau de calcul neactualizate sau actualizate folosind rate normate de eficiență ș.a.

În ipoteza folosirii indicatorilor de eforturi și de rezultate cumulate sau totale în analiza eficienței în vederea alegerii variantelor de structură, un rol important îl pot avea și așa numiții indicatori naturali, bineînțeles folosiți în completarea celor valorici menționați mai înainte. Pentru soluționarea unor probleme mai complexe în care apar mai multe variabile și restricții și la care eventual se atașează o funcție obiectiv sau un criteriu de optimizare este necesară formularea unor modele adecvate de o mai mare amploare.

dr. Aurel IANCU

[3]) Nations Unites, Le rôle des marques de fabrique dans les pays en developpement, New-York, 1979, TD/B/C.6/AC.3./3 Rev. 1, pp. 12 ; 15 ; 32—33

[4]) Vezi A. Iancu, V. Bogdan, Al. Mihăilescu, M. Giuvelea, Resursele și structura industriei, Editura Academiei R. S. România, București, 1980.

[5]) Acest indicator se calculează astfel :

$$\text{venitul net pe o oră-om} = \frac{\text{Prețul extern} - \left[\begin{array}{l}\text{Cheltuieli cumulate de materiale primare} \\ \text{și de energie}\end{array} + \begin{array}{l}\text{Amortizarea} \\ \text{cumulată}\end{array}\right]}{\text{Consumul cumulat de muncă (în ore-om)}}$$

Dezarmarea şi pacea — condiţii ale apărării valorilor supreme ale omenirii

Pacea nu este compatibilă cu armele nucleare

ORICÎT s-ar căuta să se camufleze adevărul, realitatea este că — aşa cum s-a subliniat în documentele finale ale Sesiunii speciale a O.N.U. consacrate dezarmării din 1978 — armele nucleare sînt cele care ameninţă în modul cel mai grav omenirea, supravieţuirea civilizaţiei, imperativul timpurilor noastre fiind acela de a opri şi de a inversa cursul înarmării nucleare sub toate aspectele, în scopul de a elimina riscul unui război care ar pune în funcţiune armele atomice.

Tentativele de a atribui bombei cu neutroni virtuţi ca aceea de a extermina viaţa oamenească fără a pune în pericol bunurile materiale şi de a o califica drept „armă curată" nu pot să ascundă semnificaţia strategică, politică şi în ultimă instanţă anti-umană a opţiunii de a produce această armă, de a dota cu ea forţele militare ale unor ţări şi de a face din Europa viitorul cîmp de luptă unde ea să fie folosită. Bomba cu neutroni nu este un armament „banal" şi inevitabil, folosirea ei, ca şi a oricărui alt armament atomic, ar atrage dezlănţuirea unui conflict nuclear cu un cortegiu de zeci şi sute de milioane de victime. Iată ce spunea fizicianul Francis Netter : „Folosirea ei, (a bombei cu neutroni — n.ns.) trebuie să fie prevăzută faţă de un adversar care, ştiind că ea există, va desfăşura ofensiva sa pe un front larg. Deci va trebui să i se opună o **perdea de bombe cu neutroni**, lansîndu-le cu zecile şi chiar cu sutele, ceea ce, într-o zonă cu o populaţie atît de densă cum este Europa Occidentală, nu s-ar putea face decît cu preţul unui mare număr de victime civile şi cu importante distrugeri. Dimpotrivă, aceasta este o armă ofensivă eficace, deoarece ea poate să preceadă, printr-un pîrjol, o coloană destul de blindată pentru a nu se teme de radioactivitatea reziduală."[1])

Este adevărat că, datorită perfecţionării armelor convenţionale cum sînt muniţiile ghidate, avioanele fără pilot, folosirea de noi explozibili şi arme incendiare, forţa de distrugere a acestora tinde să se apropie de aceea a armelor atomice. Aceasta evidenţiază încă o dată că **în zilele noastre nu este admisibil nu numai un război atomic, dar nici un război cu armele convenţionale.**

Este limpede că un război odată început nu se poate duce numai după scenariul întocmit de statul major al uneia din părţile beligerante şi că partea adversă va căuta să răspundă la o lovitură prin alta mai puternică şi mai distrugătoare ; este de presupus că schimbul de lovituri atomice, chiar dacă începe cu arme tactice, va urma aceeaşi logică a escaladării, ajungînd pînă la folosirea armelor strategice cele mai puternice, la represalii masive. „Discuţia în legătură cu posibilitatea unui război nuclear limitat este ridicolă — scria fostul secretar de stat al S.U.A., Dean Rusk — deoarece un atac cu rachete nucleare, îndreptate împotriva anumitor obiective militare, ar putea fi cu greu deosebit sub aspectul consecinţelor de un atac nuclear total".[2])

Marşurile internaţionale pentru pace, ce au avut loc şi se desfăşoară în continuare în Europa occidentală sub lozinca „Toată Europa — liberă de arme nucleare", exprimă năzuinţa maselor largi de a curăţa bătrînul continent, deţinător al unor inestimabile valori ale civilizaţiei şi culturii umane, de cantităţile uriaşe de armamente de tot felul, inclusiv de armamente nucleare, acumulate aici ca urmare a aberantei curse a înarmărilor. Popoarele Europei nu pot accepta în nici un fel ideea sau concepţiile după care Europa ar putea fi distrusă în cadrul unei confruntări între marile puteri care, eventual, nici nu ar suferi prea mult.

România se pronunţă ferm pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmarea nucleară care să permită evitarea unei confruntări militare, inclusiv a unei confruntări între marile puteri. Exprimînd gîndurile, năzuinţele şi hotărîrile întregului nostru popor, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** spunea la grandioasa adunare consacrată dezarmării şi păcii de la Bucureşti : **„trebuie să se acţioneze în continuare pentru lichidarea totală a rachetelor cu rază medie de acţiune şi a celor tactice, a oricăror armamente nucleare din Europa, pentru realizarea unei Europe fără arme atomo-nucleare de orice fel".** Opinia ce se degajă din Apelul F.D.U.S. pentru pace şi dezarmare este aceea că pacea este incompatibilă cu armele atomice, cu atît mai mult cu escaladarea înarmărilor nucleare.

Mai mult ca oricînd se impune — aşa cum a propus cu cîţiva ani în urmă ţara noastră — încheierea unui Tratat general-european de renunţare la forţă şi la ameninţarea cu forţa, care ar exprima în formă juridică voinţa şi angajamentul statelor de pe continentul nostru de a aşeza pe baze noi raporturile dintre ele, de a exclude politica de forţă, amestecul în treburile interne, ar da ţărilor continentului simţămîntul că se pot dezvolta şi colabora între ele în mod liber. Încheierea unui asemenea tratat ar fi de natură să oprească degradarea atmosferei politice şi a raporturilor dintre statele europene, ar facilita luarea unor măsuri hotărîte de dezarmare.

Înarmările — o frînă în calea dezvoltării

DE ASEMENEA, este deformată ideea de **dezvoltare** prin acreditarea falsei impresii că ar fi posibilă evoluţia paralelă a creşterii economice şi a cursei înarmărilor, că aceasta din urmă n-ar avea nici un fel de impact asupra dezvoltării economice, ba chiar ar stimula progresul economiei şi al cercetării ştiinţifice. Realitatea este că în zilele noastre cursa înarmărilor nu se mai află la începuturile ei, cînd i se mai atribuiau efecte stimulatoare şi se absolutiza influenţa sa asupra unora sau altora din sectoarele economiei, ca factor de sporire a producţiei, de creare a noi locuri de muncă. În zilele noastre cursa înarmărilor constituie un fenomen cronic, ale cărui consecinţe negative asupra dezvoltării economice sînt vizibile în ansamblul economiei mondiale, cît şi în cadrul diferitelor grupe de ţări. S-a scris mult, inclusiv un raport special al secretarului general al O.N.U. prezentat forului mondial din iniţiativa ţării noastre şi elaborat cu contribuţia sa substanţială, cu privire la consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi ale cheltuielilor militare profund dăunătoare asupra păcii şi securităţii mondiale, precum şi asupra dezvoltării economice a ţărilor. În cele ce urmează ne vom opri numai asupra unor aspecte care demonstrează incompatibilitatea dintre cursa înarmărilor şi dezvoltarea economică eficientă a ţărilor.

Datele referitoare la creşterea economică şi la sporirea cheltuielilor militare evidenţiază irosirea permanentă de resurse, de dimensiuni crescînde, în ultimele decenii şi, totodată, rezervele pe care le-ar elibera dezarmarea pentru o expansiune economică mai susţinută, ţinînd seama că se apreciază că înarmările consumă 5—6 la sută din produsul social al ţărilor.

Contrar afirmaţiilor celor care atribuie diverse virtuţi economice cursei înarmărilor, deşi aceasta a cunoscut o creştere neîntreruptă şi a atins în deceniul care a trecut cote tot mai înalte (cheltuielile militare cumulate fiind, în preţuri constante, cu 11 la sută mai mari în perioada 1976—1980 decît în intervalul 1971—1975), totuşi economia mondială a cunoscut două mari crize cu reducerile de producţie şi perturbările cele mai grave din perioada postbelică — aceea din 1974—1975 şi mai

Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 51/1981

[1]) Francis Netter — Bernard di Crescenzo — Le bombe de l'éscalade în : Révolution nr. 78 din 28 august 1981, p. 67.

[2]) Dean Rusk — „Un sfat pentru Reagan în problema nucleară", „The Washington Post" din 3—4 oct. 1981.

recent cea din 1979—1980 care continuă să se desfăşoare şi în zilele noastre. Nevoile de dezvoltare economică şi socială ale omenirii sînt imense : zilnic 50 000 de oameni mor ca urmare a foametei, numărul săracilor lumii creşte cu aproape 200 000, iar datoriile ţărilor mai puţin dezvoltate sporesc cu aproape 100 mil. dolari. În acelaşi timp, tot zilnic, aproape 1,3 miliarde dolari sînt cheltuiţi pentru înarmare, sumă ce ar putea fi destinată dezvoltării ţărilor care au atîta nevoie de mijloace pentru a pune capăt sărăciei seculare, a schimba structurile economiei lor, pentru a progresa.

Cursa înarmărilor are evidente efecte negative asupra economiei ţărilor dezvoltate. Cunoscutul economist american, laureat al premiului Nobel, W. Leontief, aprecia la începutul anului 1981 că actualele probleme ale Americii îşi au originea în mare măsură în uriaşa extindere a producţiei militare în timpul războiului din Vietnam. „Tocmai atunci — arăta Leontief — a început inflaţia, căderea cursului dolarului, manipularea de către guvern a unor uriaşe deficite şi o balanţă deficitară de plăţi. Şi dacă vom face aceleaşi greşeli, atunci anii '90 vor deveni o repetare a actualelor lecţii".[3]) Pe lîngă fenomenele semnalate de W. Leontief, creşterea considerabilă a cheltuielilor militare a dus la reducerea investiţiilor de capital productiv ridicarea dobînzilor, mărirea impozitelor, un curs valutar neasigurat al dolarului, la sporirea masivă a şomajului în S.U.A. Asemenea fenomene se constată şi în alte ţări occidentale ele avîndu-şi originea, în primul rînd, în contradicţiile intrinsece acestor economii, dar fiind agravate sau prelungite de procesul înarmărilor.

Un şir de studii efectuate în ţările capitaliste dezvoltate cu privire la cauzele încetinirii creşterii productivităţii muncii în deceniul trecut în aceste ţări a arătat că una din principalele cauze ale fenomenului rezidă tocmai în intensificarea eforturilor militare. La sesiunea anuală din 1980 a Asociaţiei americane pentru promovarea ştiinţei profesorul Lloyd J. Dumas de la Universitatea din Texas a arătat efectele cercetărilor militare asupra economiei naţionale a Statelor Unite. În studiul său[4]) Lloyd Dumas arăta : „Nu un eşec al tehnologiei a determinat problemele noastre actuale ale productivităţii, deoarece comunitatea ştiinţifică şi tehnică (americană — n.ns.) nu a devenit mai puţin capabilă sau mai puţin productivă. Prăbuşirea este mai curînd rezultatul direct şi inevitabil, precum şi pe termen lung al faptului că de mulţi ani de eforturile depuse în domeniul ştiinţei şi tehnicii profită tot mai mult cercetarea şi dezvoltarea militară în detrimentul progresului tehnicilor civile de producţie".

Este cunoscut, totodată, că finanţarea programelor de înarmare înseamnă reducerea alocaţiilor pentru investiţii productive, scoaterea din circuitul economic al unor mari cantităţi de bunuri, materii prime, cheltuirea de energie, care sînt înmormîntate în armamentul depozitat ; atrage, de asemenea, reducerea fondurilor alocate pentru diferite scopuri şi nevoi sociale, cum sînt învăţămîntul, ocrotirea sănătăţii şi celelalte. Merită menţionat că unii specialişti exprimă îndoieli chiar şi în legătură cu eficienţa din punct de vedere militar a banilor cheltuiţi pentru înarmare.[5]).

În ceea ce priveşte ţările în curs de dezvoltare, după cum se ştie, angajarea lor în cursa înarmărilor înseamnă deturnarea puţinelor lor fonduri de la scopurile finanţării programelor de dezvoltare spre scopuri neproductive. Povara pe care ţările în curs de dezvoltare o suportă ca urmare a cursei înarmărilor este ilustrată de faptul că în perioada 1950—1970, produsul naţional brut al ţărilor în curs de dezvoltare a crescut cu 5 la sută anual, în timp ce cheltuielile lor militare au sporit cu 7 la sută, iar importurile de armament cu 9 la sută anual.[6])

Aceasta frînează aplicarea unor programe care ar putea să contribuie la progresul economiilor naţionale, la îmbunătăţirea condiţiilor de trai ale popoarelor din aceste ţări. Faptul că ţările în curs de dezvoltare sînt cei mai mari cumpărători de armament greu — în perioada 1977—1980 circa 69 la sută din armamentul greu vîndut în lume a fost achiziţionat de ţări din lumea a treia[7]) — demonstrează că pentru aceste ţări cursa înarmărilor este nu numai un obstacol în calea dezvoltării lor, ci totodată, un instrument de menţinere a lor în sferele de influenţă ale diferitelor puteri, de spoliere suplimentară, un mijloc de întreţinere şi aţîţare a stărilor de tensiune şi a conflictelor dintre ţările în curs de dezvoltare în diverse zone.

Cu toate avantajele pe care le conferă proprietatea socială asupra mijloacelor de producţie, conducerea planificată, economiile ţărilor socialiste nu constituie o excepţie, avînd şi ele de suportat efectele nocive şi împovărătoare ale cursei înarmărilor. Trebuind să facă faţă politicii impuse de imperialişti în anii „războiului rece", ţările socialiste au luat de atunci măsuri pentru întărirea şi menţinerea potenţialului lor de apărare în aşa fel încît să poată face faţă oricărei provocări. Povara cursei înarmărilor s-a dovedit cu atît mai grea pentru ţările socialiste, cu cît majoritatea lor, atunci cînd au început edificarea noii societăţi, erau ţări slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare, unele continuînd să se afle în acest stadiu. Fără îndoială că procesul de reducere a handicapului economic ce le separă de ţările dezvoltate, creşterea nivelului de trai al populaţiei, dezvoltarea generală a ţărilor socialiste ar fi fost mai rapidă şi mai substanţială, dacă nu ar fi trebuit să facă faţă constrîngerilor impuse de rivalităţile militare şi cursa înarmărilor care înghite în mod neproductiv din resursele materiale şi energetice, din investiţii, din fonduri ce ar putea fi destinate îmbunătăţirii traiului poporului.

Din toate cele de mai sus rezultă că cursa înarmărilor nu reprezintă în nici un fel o modalitate de susţinere a dezvoltării economice, a creşterii economice, ci, dimpotrivă, de frînare şi de deturnare a acesteia, atît în ţările dezvoltate cît şi în cele în curs de dezvoltare, în toate ţările lumii. Ea constituie una din principalele surse care au determinat şi perpetuează gravele dezechilibre din economia mondială. Producţia de armament — pentru care sînt utilizate nu numai metale feroase şi neferoase, diverse aliaje, ci şi metale rare, nobile, de înaltă puritate, precum şi componente electronice, optice de mare precizie — cît şi utilizarea acestor armamente în decursul exerciţiilor şi manevrelor presupun un mare consum de combustibili şi de energie fiind unul din factorii agravării actuale crize a energiei şi materiilor prime. Cursa înarmărilor influenţează negativ asupra desfăşurării relaţiilor economice dintre ţări, împiedicînd în numele unor aşa-zise considerente strategice libera circulaţie a bunurilor, îndeosebi a tehnologiei avansate, ridicînd bariere în calea schimburilor comerciale dintre ţările cu orînduiri diferite. Ea s-a dovedit a fi, de asemenea, unul din factorii de bază ai transpunerii pe plan internaţional a proceselor inflaţioniste din unele ţări dezvoltate, una din cauzele menţinerii mafilor instabilităţi valutare şi ale dezordinii din domeniul financiar-valutar internaţional. În scopul finanţării programelor de înarmare, precum şi sub motivul încercării de a opri spirala inflaţiei, unele ţări dezvoltate au recurs în ultima vreme la scumpirea bruscă a creditelor, la perceperea de dobînzi foarte ridicate care afectează, în primul rînd, ţările în curs de dezvoltare.

Provocînd mari deturnări şi dezechilibre în alocarea şi utilizarea resurselor mondiale, cursa înarmărilor reprezintă o mare piedică în calea rezolvării problemelor globale cu care este confruntată omenirea la ora actuală cum sînt foametea, malnutriţia, bolile ce seceră numeroase vieţi pe glob, perturbările ecologice, contribuind într-o mare măsură la perpetuarea distorsiunilor şi contradicţiilor profunde din economia mondială. Viaţa a arătat că permanentizarea unui amplu sector de producţie şi cercetare ştiinţifică în scopuri militare în economie, politica de angajare pe noi spirale a cursei înarmărilor nu au putut împiedica declanşarea crizei economice, ci, dimpotrivă, au alimentat-o, iar acum împiedică ieşirea din criză.

Adevărata soluţie rezidă în eliberarea economiei de plaga militarizării, de consecinţele dăunătoare ale cursei înarmărilor, în eliberarea cercetării ştiinţifice şi tehnologice de tributul pe care îl plătesc în prezent pregătirilor militare, în a dedi[ca] voltării toate forţele constructive, creatoare ale pro[gresului] cercetării ştiinţifice, tot ceea ce are omul mai bun. Propunerea României cu privire la îngheţarea şi reducerea cheltuielilor militare corespunde pe de-a întregul atît cauzei dezarmării, cît şi celei a dezvoltării, deoarece ideea românească prevede ca sumele economisite să fie folosite jumătate pentru propria dezvoltare a ţărilor care efectuează aceste reduceri, iar cealaltă parte pentru progresul ţărilor în curs de dezvoltare.

Încheierea unor acorduri în domeniul dezarmării ar aduce mari avantaje atît în ceea ce priveşte securitatea reciprocă, cît şi însemnate economii participanţilor. Se ştie, de exemplu, că în urma încheierii acordului SALT din 1972 Statele Unite ale Americii au redus sistemul lor de rachete antirachetă, obţinînd o economie între 50 pînă la 100 miliarde dolari. Un recent studiu al O.N.U. cu privire la relaţia dezarmare-dezvoltare, la

[3]) U.S. News and World Report, March 16, 1981, p. 26

[4]) Citat de Frank Barnaby în Les répercussions sociales et économiques de la recherche militaire , în revista „Impact, science et société" UNESCO, nr. 1/1981, pag. 78, 79

[5]) Criticul militar american James Fallows scria că avioanele de luptă zboară cu o viteză supersonică, dar ele şi rachetele pe care le poartă au devenit prea costisitoare pentru a fi utilizate în cursul exerciţiilor de luptă ; mai puţin de jumătate dintre aceste avioane sînt disponibile în orice moment pentru a îndeplini misiunea de a asigura prezenţa în aer, în timp ce celelalte se află la reparat, citat după articolul „Este oare tehnologia americană un fel de nouă linie Maginot ?" apărut în ziarul vest-german „Süddeutsche Zeitung" din 18 august 1981)

[6]) The Arms Trade with Third World, SIPRI, 1971, pag. 83

[7]) World Armaments and Disarmament, SIPRI, Yearbook 1981, p. 178

elaborarea căruia țara noastră și-a adus contribuția, sublinia că reconversia industriei și a economiei de la obiective militare la obiective civile trebuie să înceapă chiar înaintea dezarmării, propunînd între altele adaptarea fabricilor cu profil de armament la producerea de bunuri de consum, aplicarea științei și tehnologiei eliberate de producerea de armament la soluționarea unor probleme stringente cum sînt dezvoltarea energeticii, a industriei alimentare, redarea pămînturilor agriculturii, dezvoltarea acestei ramuri, îndeosebi în țările lumii a treia.

Cercul vicios care întreține atît criza economică mondială cît și cursa înarmărilor, aflate acum în strînsă legătură, poate fi rupt numai prin instaurarea unei noi ordini în lume — atît o nouă ordine politică și economică, cît și o nouă ordine a securității internaționale bazată pe dezarmare, în primul rînd pe dezarmarea nucleară.

Dreptul omului la viață impune eliminarea pentru totdeauna a războiului

PRIN crearea falsei impresii că acumularea de armament modern ar constitui mijlocul de a apăra viața oamenilor sau a unor popoare, se încearcă să se sădească iluzia că amenințarea de a folosi — în cazul unui război — armele de distrugere existente ar pune la adăpost viața indivizilor. Este semnificativ ce scria în acest sens fostul secretar de stat al Departamentului de stat al S.U.A. Henry Kissinger : „În mod curios doctrina „distrugerii printr-o lovitură sigură", adoptată din motive umanitare de partizanii liberali ai limitării armamentelor, ar implica strategia cea mai inumană de război. Raționamentul era următorul : cu cît consecințele războiului vor fi mai oribile, cu atît mai puțin noi am fi tentați să recurgem la ele".[8])

Contrar ideilor nocive cultivate de cei care susțin asemenea falsuri ca acelea de mai sus, dreptul oamenilor la viață, la libertate, la securitate personală, dreptul lor de a trăi fără a fi amenințați că se va folosi forța, violența în masă împotriva existenței lor, poate fi apărat și promovat nu ținînd deasupra capului omenirii o sabie a lui Damocles atomică, ci creînd condiții de pace în care să se afirme capacitățile constructive ale omului. Dreptul la viață are ca revers **dreptul omului la pace.** Acestea sînt drepturi absolute și egale pentru toți oamenii, iar respectarea dreptului la viață, la pace constituie condiția elementară necesară care face posibil ca omul să se bucure de toate celelalte drepturi ale sale — economice, sociale, politice, civile, culturale.

Atît cei ce susțin intensificarea cursei înarmărilor ca modalitate de întărire a securității internaționale, cît și cei care au iluzia că s-ar afla la adăpost, deoarece armele lor au un caracter defensiv, nu văd sau omit că, cu cît armele moderne, — mai ales cele de distrugere în masă devin mai sofisticate, mai ucigătoare, cu atît pericolul este mai grav pentru toate țările și pentru orice popor. Odată folosite — în sens agresiv sau defensiv — armele atomice, chimice, ecologice, biologice, radiologice, oricît de „curate" ar fi, nu-și aleg victimele după criterii de clasă, naționale sau de alt gen, ci ucid oamenii fără nici un fel de distincție, în masă, uneori chiar fără a ține seama de granițele statelor.

Războiul, care înseamnă exterminare de ființe omenești, nu poate fi în nici un fel „umanizat" și cu atît mai puțin poate fi „umanizat" un război atomic, cu folosirea armelor de distrugere în masă. Războiul nu poate fi încadrat în nici un fel de reguli juridice sau morale, el trebuie scos în afara legii, interzis, luîndu-se toate măsurile pentru a face imposibilă recurgerea la acest instrument odios, anti-uman. De asemenea, orice violare la scară de masă a drepturilor omului la viață și la pace constituie o crimă, un pericol flagrant la adresa securității internaționale, un delict față de țelurile organizației universale a Națiunilor Unite.

În zilele noastre, apărarea dreptului la pace a căpătat o nouă dimensiune calitativă, devenind sinonimă cu lupta pentru existența speciei umane. Este un paradox al timpurilor noastre că în timp ce omul a atins culmi ale cunoașterii tainelor naturii, care anunță o nouă ERĂ în istoria sa, tocmai în această perioadă el a produs asemenea invenții ucigătoare, încît folosirea lor ar distruge nu numai tot ceea ce a fost creat în decursul cîtorva milenii de civilizație, ci însăși specia umană. Momentul istoric în care ne aflăm impune cu stringență ca nestinsa conștiință a omului care s-a afirmat cu vigoare în atîtea rînduri, evidențiind ieșirea lui din letargia istorică, să fie la înălțimea cuceririlor minții sale, să-l facă să nu permită ca armele diabolice să fie îndreptate împotriva lui însuși.

Popoarele pot și trebuie să rupă ciclul vicios care de secole alternează pacea și războiul. Pentru aceasta trebuie demistificate fetișurile care atribuie armelor atomice puterea magică de a îndepărta riscurile și ororile războiului. Nu în arme, ci în oameni, în voința lor rezidă forța capabilă să apere viața pe pămînt, să elimine definitiv utilizarea armelor. În numele aceluiași țel, trebuie ca oamenii să-și dezvolte și să-și manifeste conștiința unității lor ca specie biologică, dincolo de deosebirile, interesele, concepțiile ce-i separă, a căror exacerbare și absolutizare ar putea să împingă la folosirea armelor atomice și a altor arme de distrugere în masă, cu rezultate fatale și iremediabile pentru întreaga specie a lui Homo sapiens.

Dreptul la viață se poate asigura nu prin uciderea în masă a altor oameni, ci numai prin colaborarea între popoare și între state, prin respectarea competenței suverane a statelor de a garanta și proteja prin mijloace pașnice și prin colaborare pașnică cu alte state acest drept al omului. De altfel, apărarea dreptului omului la viață, la pace, nu este și nu poate fi preocuparea exclusivă a unui stat sau unui grup de state. Ea presupune ca în relațiile dintre state să guverneze și să primeze forța dreptului, nu dreptul forței.

Pentru aceasta este necesară înlăturarea punctelor fierbinți de pe glob, a tensiunii, dezvoltarea relațiilor normale, de bună vecinătate și conlucrare între state, în scopul promovării respectului efectiv față de dreptul absolut al tuturor oamenilor la viață și libertate. Este necesar să se treacă cu toată hotărîrea la măsuri efective de dezarmare, pentru a se ajunge la asumarea de angajamente ferme de reducere a armamentelor și la aplicarea acestora sub control eficient, de interzicere a celor mai periculoase arme — fie că acestea există, fie că ele sînt numai în proiect — acționîndu-se cu toată responsabilitatea în numele drepturilor și idealurilor supreme de pace ale omenirii.

Desigur, drumul spre dezarmare nu este ușor, el presupune un proces complex, dar, oricît de delicate ar fi problemele securității naționale și internaționale, negocierile în acest domeniu trebuie duse cu perseverență și finalizate în rezultate concrete.

După cum se știe, România a salutat deschiderea negocierilor sovieto-americane de la Geneva consacrate opririi amplasării și dezvoltării, precum și reducerii rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune din Europa, exprimîndu-și speranța că ele vor duce la măsuri reale, concrete, în direcția soluționării acestor probleme vitale.

Fără îndoială că ar fi o greșeală de neiertat să se creeze iluzia că popoarele ar putea trăi în liniște și securitate, în timp ce, pe de o parte, se duc tratative fără rezultate cu privire la dezarmare, iar, pe de altă parte, în lume se acumulează noi arsenale de arme nimicitoare. Tot atît de neiertat ar fi și încrucișarea brațelor într-o atitudine fatalistă față de război, pe baza părerii că războiul atomic ar fi inevitabil. În egală măsură și cu hotărîre trebuie combătute psihoza groazei față de inevitabilitatea războiului, spiritul fatalist, defetist în fața acestuia, cît și falsurile și minciunile cu care este învăluită cursa înarmărilor. Din respect și dragoste față de om, față de viața lui, trebuie destrămată rețeaua de minciuni, pseudoadevărurile și pseudoteoriile cu care se caută să fie anesteziate conștiințele. Trebuie înțeles că dacă omenirea va fi înșelată ca pînă acum cu falsurile ce i s-au inoculat în ultimele 3—4 decenii, atunci ea se îndreaptă spre sinucidere. Nu este posibil ca oamenii să mai trăiască cu imaginile și dogmele trecutului, trebuie să facem să triumfe adevărul, să fie puternic auzit în lume glasul rațiunii, al păcii și colaborării.

Îndemnul fierbinte, stăruitor al președintelui Nicolae Ceaușescu, al Apelului Frontului Democrației și Unității Socialiste, este acela ca forțele iubitoare de pace de pretutindeni, popoarele „să se manifeste cu cea mai mare energie pentru a determina guvernele, parlamentele, conducerile statelor să abordeze o politică nouă, constructivă, pătrunsă de o răspundere maximă pentru soarta și viitorul popoarelor, a păcii mondiale".

Marile demonstrații care au loc în țări de pe toate continentele, evenimentele internaționale din ultima vreme evidențiază creșterea voinței popoarelor și a conștiinței lor, atestă cu vigoare că stă mai mult ca oricînd în puterea popoarelor, ca acționînd unite, să realizeze dezarmarea, să impună excluderea războiului din viața omenirii și să asigure o pace trainică pe planeta noastră. La chemarea de a acționa **acum** — deoarece mai tîrziu va fi inutil —, cu toată energia, în cea mai strînsă unitate pentru trecerea la înfăptuirea obiectivelor stringente ale securității, destinderii și colaborării internaționale, nimeni nu poate rămîne un spectator pasiv, fiecare este interesat în modul cel mai profund și nemijlocit în a avea pace, o viață liniștită pentru el, pentru copiii săi, pentru generațiile viitoare. Imperativul timpului prezent este acțiunea — acțiunea hotărîtă pentru dezarmare, pentru pace, pentru înțelegere și colaborare între toate popoarele.

Gh. BADRUS

[8]) H. Kissinger — A la Maison — Blanche, Boston, Toronto, 1979 p. 223.

Evoluții ale economiei românești interbelice

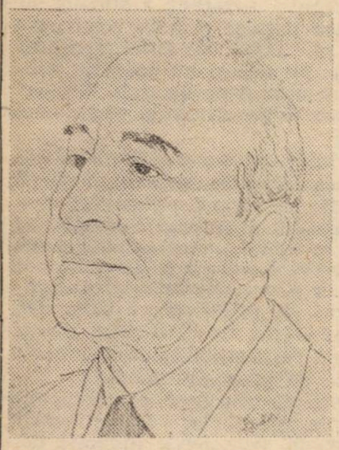

Prof. Roman Moldovan, Studii de istorie economică (Ed. Academiei Republicii Socialiste România)

● Vă rugăm să ne introduceți în problematica lucrării ce o pregătiți pentru tipar.

— Țin să subliniez, de la început, necesitatea, rolul și funcția studiilor care au ca obiect analiza diferitelor laturi ale dezvoltării social-economice din trecut — categorie din care face parte și studiul la care vă referiți. Aceste studii ne oferă posibilitatea să ne comparăm cu noi înșine în parcurgerea succesivelor stadii ale dezvoltării economiei naționale. Fenomenele și procesele ce caracterizează economia românească interbelică pot fi grupate în trei categorii : a) procesul de acumulare — bănească și materială — și reflexul acestuia în formarea și mișcarea capitalurilor, volumul și dinamica circulației cambiale — cambia, instrument specific pentru economia de schimb capitalistă —, precum și mișcările conjuncturale ale diferitelor categorii de prețuri și semnificația economică și socială a dinamicii acestora în cadrul dezvoltării ciclice a activităților din economia națională ; b) dinamica și nivelul consumului de mărfuri și servicii ale populației — pentru uz personal și gospodăresc —, diferite aspecte economice și sociale ale vieții țărănimii supuse unei exploatări sistematice de către statul burghez și capitalul financiar, sub diferite forme, dar mai ales prin sistemul de prețuri — raporturile inechitabile între prețurile produselor agricole și industriale, dobînzi ridicate la credite etc. ; c) opinii, puncte de vedere în probleme economice interne și internaționale — care se aflau în dezbatere în anii dintre cele două războaie mondiale — din care rezult că, pe de o parte, se accentuau preocupările de natură socială în cadrul măsurilor de politică economică și că, pe de altă parte, clasele dominante își intensificau eforturile în vederea consolidării poziției lor exploatatoare în societate.

● Aveți în vedere o caracterizare a specificului vieții noastre social-economice din perioada interbelică ?

— Lucrarea aduce — prin sfera problematicii menționate — elemente privind unele din cele mai caracteristice trăsături ale perioadei interbelice, perioadă în care România a atins maximul dezvoltării sale pe calea capitalistă. Prin datele și interpretările prezentate se confirmă că un specific al vieții noastre social-economice din perioada interbelică constă în dezvoltarea unor multiple contradicții economice, sociale și politice. Studiile cuprinse — lucrarea este o culegere —, fiind elaborate chiar pe parcursul fenomenelor și proceselor economice în cauză, asigură o cunoaștere pe bază de analiză directă și oferă deci o pătrundere nemijlocită în peisajul complex al unei epoci istorice — din interiorul acesteia — epocă pe care poporul nostru a încheiat-o și depășit-o.

● Vreți să vă referiți la unele aspecte mai puțin cunoscute din acest trecut al vieții noastre social-economice ?

— Presupunînd că întrebarea are în vedere aspectele mai puțin cunoscute tratate în lucrare, menționez, în primul rînd, caracterizarea numerică a procesului de formare a capitalurilor în anii 1924—1938 (acumularea profiturilor și dinamica capitalurilor nou create), ceea ce echivalează cu o încercare de caracterizare a potențialului economic al burgheziei ; în al doilea rînd, mă refer la raporturile existente între prețurile produselor cumpărate de țărani și prețurile produselor vîndute de aceștia, precum și la dinamica ce o înregistrează prețurile produselor agricole în raport cu volumul recoltei și al suprafețelor însămînțate și la interdependențele strînse dintre nivelul prețurilor interne ale produselor agricole — cerealele — și prețurile acestora la bursele internaționale ; în al treilea rînd merită să menționez evaluarea cantitativă — a volumului și dinamicii — circulației cambiale în România ca manifestare specifică capitalistă și, în sfîrșit, caracterizarea numerică a consumului populației — în cereale, legume, cartofi, alimente de origine animală, combustibili, mijloace de întreținere și servicii.

Prețurile și interdependențele lor

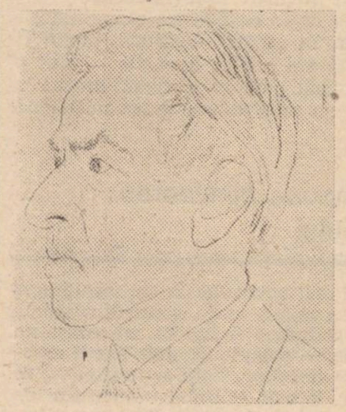

Ilie Marinescu, Prețurile și interdependențele lor (Ed. Academiei Republicii Socialiste România

● Cum priviți realizarea unei sinteze între teorie și practică în domeniul prețurilor ?

— Prin complexitatea lor, prețurile implică cercetări teoretice aprofundate, atît sub raportul definirii conceptului cît și sub acela al metodologiei de calcul. Geneza, constituirea, structura și funcțiile prețurilor, interdependențele acestora cu celelalte categorii economice, cu procesele tehnico-științifice, alcătuiesc coordonate teoretice definitorii ale prețurilor. Practica în domeniul prețurilor este tocmai acea activitate care permite materializarea rezultatelor cercetării, verificîndu-le și contribuind ea însăși cu însemnate elemente la îmbogățirea cunoașterii în acest domeniu.

● Ce înțelegeți prin interdependențele prețurilor ?

— Dacă ne-am propune să ierarhizăm categoriile economice sub raportul complexității și intercondiționării, este dificil să se găsească vreuna care să devanseze pe aceea a prețurilor. În prețuri se regăsesc o multitudine de factori de esență cantitativă și calitativă, începînd de la consumurile de muncă vie și materializată ; de asemenea, prețurile prezintă importante funcțiuni în edificarea corelării judicioase între volumul producției și cererea globală. În procesele de elaborare a prețurilor apar astfel nu numai probleme privind cuantificarea consumurilor de muncă, exprimate prin costuri, măsurarea și includerea în costuri a acumulărilor, verificarea relației valoare-valoare de întrebuințare etc., ci și variate aspecte derivate din interdependențele categoriei de prețuri cu alte categorii economice, precum și cu procesele științifice, tehnice și social-economice privite în dinamica lor.

Dintre principalele interdependențe ale prețurilor menționăm pe cele care privesc relația prețurilor cu costurile de producție și circulație, cu evoluția progresului tehnic, cu masa monetară în sensul variației acesteia, cu producția și utilizarea investițiilor ; menționez, de asemenea, problemele de corelare a prețurilor interne cu cele externe și interconexiunea cu prognoza evoluției economice. În literatura de specialitate nota dominantă pînă în prezent nu a constituit-o tratarea prețurilor în ansamblul lor și în interdependența acestora cu alte categorii și procese, investigațiile fiind în general parțiale. Tocmai în direcția cercetării și definirii fenomenului prețurilor în toată complexitatea sa, al stabilirii filiației cauzale, a precizării interacțiunilor cu celelalte procese și categorii economice au fost concentrate eforturile de realizare a lucrării.

Studiul, de factură predominant teoretică, este dublat de aplicațiile metodologice necesare, în viziunea integralității fenomenelor în domeniul investigat. Consider că lucrarea se înscrie în cadrul preocupărilor teoretice și practice actuale din domeniul economico-financiar ale țării noastre. Particularitățile prețurilor se ivesc în sfera interdependențelor la care m-am referit, interdependențe ce se manifestă mai pronunțat în condițiile acțiunii noului mecanism economico-financiar.

Procesul investițional

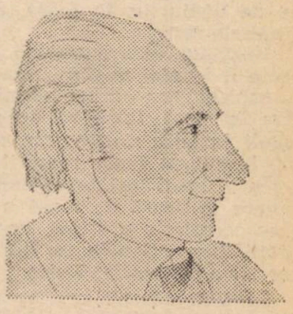

Lazăr M. Cistelecan, Procesul investițional (Ed. Academiei Republicii Socialiste România)

● Care este sensul noțiunii de „proces" în titlul lucrării dv. ?

— Lucrarea are caracter monografic, de factură teoretico-metodologică, totodată în

(Continuare în pag. 28)

Interviuri realizate de
Anghel SCHOR
Desene de **Tudor SCHOR**

1 Crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste. Necesitatea industrializării socialiste

CU ACEST NUMĂR „Revista economică" reia publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a le spori eficiența, aceste consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științelor sociale din Ministerul Educației și Învățământului, nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele ei mai dificile.

Potrivit prevederilor programei de economie politică, pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema „Făurirea economiei socialiste unitare în România" cuprinde 5 subpuncte : 1) Trăsăturile caracteristice ale relațiilor de producție socialiste ; 2) Făurirea economiei socialiste unitare în România ; 3) Crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste. Necesitatea industrializării socialiste ; 4) Consolidarea societății socialiste, a bazei tehnico-materiale a socialismului ; 5) România — țară socialistă cu economie în curs de dezvoltare. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din 1982. Consultația de față se referă numai la punctul 3.

DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA bazei tehnico-materiale constituie temelia trainică a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a transformării României în țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare. Referindu-se la legătura organică dintre aceste laturi ale dezvoltării economico-sociale, la Plenara Comună a Comitetului Central al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 25—26 noiembrie 1981, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului nostru, a subliniat: **„În actualele împrejurări interne și internaționale, am obținut realizări importante în dezvoltarea economiei noastre. Aceasta ne dă garanția că dispunem de tot ce este necesar pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, a planului cincinal 1981—1985, pentru asigurarea progresului neîntrerupt al patriei noastre socialiste, întărirea bazei tehnico-materiale, creșterea bogăției naționale și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, întărirea continuă a forței și independenței Republicii Socialiste România."**

I. Conținutul bazei tehnico-materiale

BAZA TEHNICO-MATERIALĂ **este formată din totalitatea elementelor materiale ale forțelor de producție, adică din mijloacele de producție folosite de oameni în producția socială.**

Baza tehnico-materială nu este o noțiune abstractă. Ea se creează și se folosește în anumite condiții economico-sociale. Fiecare orînduire socială nouă pornește de la elementele materiale acumulate în timpul orînduirilor precedente, dar își făurește o bază tehnico-materială proprie. Amploarea și complexitatea procesului de realizare a acestui obiectiv se află în legătură cu nivelul de dezvoltare moștenit, cu structura economiei și gradul de concentrare a producției, cu nivelul științei și tehnicii, cu condițiile concrete ale fiecărei țări.

Baza tehnico-materială a socialismului o constituie marea producție mașinistă întemeiată pe tehnica modernă și aplicarea cuceririlor științei contemporane în toate ramurile economiei naționale, precum și pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Din punctul de vedere al conținutului, ea cuprinde: **mijloacele de muncă** (mașini, instalații, utilaje, sisteme de irigații, baraje, depozite și alte construcții destinate producției sociale), **obiectele muncii** (materiile prime, materialele etc.), **sursele energetice** și **tehnologiile** de producție. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, știința devine tot mai mult o forță nemijlocită de producție prin încorporarea ei în toate elementele materiale mai sus menționate, iar din baza tehnico-materială fac parte și **condițiile materiale ale cercetării științifice** — laboratoare, standuri de încercare, stații-pilot etc. — precum și **rezultatele muncii de cercetare științifică concretizate în investiții, licențe** (documentații tehnice). De asemenea, ea cuprinde și **baza materială a activităților social-culturale.**

Toate aceste elemente alcătuiesc baza tehnico-materială a societății socialiste numai în **unitatea** și **interacțiunea** lor. Funcționarea bazei tehnico-materiale nu poate fi concepută fără o organizare corespunzătoare a producției sociale și fără existența principalei forțe de producție a societății — **forța de muncă.** De aceea, deși forța de muncă nu face parte din baza tehnico-materială, funcționarea și dezvoltarea optimă a acesteia din urmă implică un anumit nivel de calificare, o structură și repartizare corespunzătoare a celor ocupați în producția socială.

De aceea, partidul nostru a acordat și acordă o atenție deosebită creării, dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a societății noastre. Această preocupare și-a găsit concretizarea, **în primul rînd,** în politica de dezvoltare susținută a tuturor ramurilor economiei naționale — industria, agricultura, construcțiile, transporturile și telecomunicațiile — și în creșterea rapidă a produsului social și venitului național. **În al doilea rînd,** un rol de seamă în acest sens l-a jucat politica de investiții, creșterea neîntreruptă și puternică a volumului și îmbunătățirea structurii acestora, ceea ce a dus la crearea unui mare număr de întreprinderi noi, la modernizarea celor existente și la ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a muncii în toate ramurile economiei naționale. **În al treilea rînd,** crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a noii orînduiri s-a sprijinit pe modernizarea structurii economiei naționale. Edificatoare pentru realizările obținute în crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale este evoluția următorilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1950—1980 :

	Unități de măsură	1950	1965	1980
Produsul social	mld. lei	83	344	1 250,9
Venitul național	mld. lei	35	146	508,7
Venitul național pe locuitor	mii lei	2,2	7,6	22,9
Producția globală industrială	mld. lei	27,5	178,4	936,1
Producția globală agricolă	mld. lei	32,4	62,5	129,1
Volumul total al comerțului exterior	mld. lei	8,3	43,9	340,3
Volumul total al investițiilor	mld. lei	6,3	361,7*)	1 811,7**)
Fondurile fixe — total	mld. lei	207	517	1 864,2
Fondurile fixe pe un lucrător ocupat în economia națională	mii lei	24,7	53,3	180,1
Puterea instalată care deservește producția la 100 muncitori	...	740	429	933

*) total pe perioada 1951—1965, în prețuri 1959
**) total pe perioada 1966—1980, din care: 879,7 miliarde lei în prețuri 1963 și 931,9 miliarde lei în prețuri la 1.I.1977

În cincinalul 1981—1985 se prevede un volum de investiții de 1 200 miliarde lei. Ele vor fi orientate în principal pentru terminarea lucrărilor începute înainte de anul 1981, pentru realizarea de dezvoltări și modernizări la capacitățile existente, completarea dotării unităților cu mașini și utilaje, eliminarea locurilor înguste, înfăptuirea programului construcției de locuințe.

II. Trăsăturile bazei tehnico-materiale a socialismului

BAZA TEHNICO-MATERIALĂ a socialismului se caracterizează printr-o serie de trăsături esențiale, care decurg din natura și funcționalitatea social-economică a acesteia, din formele de organizare socialistă a producției și din condițiile concrete ale actualei etape de dezvoltare. Acestea sînt :

1 Crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului reprezintă un proces conștient, organizat pe bază de plan, iar unitatea organică a elementelor componente decurge nu numai din interacțiunea tehnico-organizatorică a acestora, ci și din factori de ordin social-economic, din proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. De asemenea, folosirea bazei tehnico-materiale este subordonată nemijlocit înfăptuirii obiectivului fundamental al societății socialiste — creșterea nivelului de trai și ridicarea calității vieții întregului popor.

2 Gradul ridicat de concentrare a producției în toate ramurile economiei naționale. În 1980, în economia noastră națională funcționau 1 752 întreprinderi industriale (din care 1 331 întreprinderi de stat și 418 întreprinderi cooperatiste), care asigurau 99,7% din producția industrială a țării; de asemenea, existau 714 stațiuni pentru mecanizarea agriculturii, 407 întreprinderi agricole de stat și 4 643 unități cooperatiste (din care 4 011 C.A.P.). În comerțul socialist, 51,5% erau unități de stat și 48,5% unități cooperatiste. În acest fel, toate ramurile economiei naționale sînt așezate pe temelia marilor unități socialiste. Trebuie însă subliniat că producția modernă nu exclude existența întreprinderilor mici și mijlocii, care au un rol important în economie. Ținînd seama de acest fapt, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit ca în zonele și localitățile mai puțin dezvoltate să se amplaseze unități de dimensiuni mai reduse, îndeosebi din ramurile industriei prelucrătoare, în vederea repartizării mai raționale a locurilor de muncă pe întregul teritoriu.

3 Asigurarea unei baze corespunzătoare de materii prime și energie. În acest scop, partidul nostru acordă o atenție deosebită dezvoltării industriei carbonifere, miniere și metalurgice, a agriculturii, a celorlalte ramuri producătoare de materii prime, precum și punerii în valoare a tuturor surselor de energie. La plenara comună a C.C. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din noiembrie 1981, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că în concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea este necesar ca în centrul planului pe 1982 să stea realizarea producției de petrol și cărbune, dezvoltarea noilor surse de energie, punerea în funcțiune a termocentralelor pe cărbune și șisturi bituminoase, precum și a hidrocentralelor și microhidrocentralelor prevăzute.

Baza tehnico-materială a noii orînduiri se caracterizează, în același timp, prin **valorificarea superioară a resurselor naturale, ca o cale hotărîtoare a creșterii venitului național și a satisfacerii nevoilor în continuă creștere ale societății.** Aceasta reprezintă un proces complex, în cadrul căruia, **pe de o parte,** are loc o creștere a gradului de prelucrare a materiilor prime de bază (petrol, lemn, metal, produse agricole) și obținerea unei mase mai variate de valori de întrebuințare complexe. **Pe de altă parte,** ridicarea gradului de valorificare își găsește expresia în creșterea valorii ce se obține dintr-o unitate de materie primă de bază prelucrată, ca urmare a faptului că produsele mai complexe încorporează în ele muncă de calificare mai înaltă, muncă de cercetare și proiectare. De exemplu, prețul pe tona de echipamente din metal este de 80 000—90 000 lei în cazul producerii de utilaje tehnologice relativ simple, cum ar fi utilaje pentru turnătorii, piese de mașini-unelte ; ea crește la 500 000 lei pe tonă în cazul producerii echipamentelor de prelucrat metale prin metode moderne (neconvenționale) și la un milion lei/tonă la echipamentele electronice și de mecanică fină. De asemenea, valoarea unei tone de petrol sau de gaz metan sporește de 10—25 ori prin prelucrarea în industria chimică.

4 Promovarea consecventă a progresului tehnico-științific în toate ramurile economiei naționale. Așa cum se arată în Programul-directivă de cercetare științifică, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, în etapa actuală progresul tehnic trebuie să asigure modernizarea continuă a economiei naționale, ridicarea calității produselor, accelerarea procesului de înnoire a producției, sporirea competitivității economiei românești în cadrul schimburilor internaționale. Totodată, cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică trebuie să contribuie mai substanțial la restructurarea industriei, prin dezvoltarea accentuată a ramurilor care creează produse cu valoare ridicată și cu consumuri materiale și energetice reduse.

Căile principale prin care se asigură promovarea progresului tehnic sînt : **generalizarea mecanizării complexe, automatizarea, cibernetizarea, electrificarea și chimizarea producției.** Ca o expresie a legăturii dintre dezvoltarea bazei tehnico-materiale și promovarea progresului tehnic, puterea instalată la 100 muncitori industriali, exprimată în kW a crescut de la 308 1960 la 933 în 1980. În agricultură, numărul tractoarelor ag cele a crescut de la 4 049 în 1938, la 146 592 în 1980, astăzi re venind 67 ha suprafață arabilă la un tractor fizic, față de 2 4 înainte de război, iar cantitatea de îngrășăminte chimic ce revine pe un hectar teren arabil a sporit de la 27 kg în 196 la 113 kg în 1980.

5 Promovarea largă a specializării și cooperării în producție, precum și a combinării producției. Specializare pe produse, componente de produse, operații sau faze de execuție, precum și pe procese tehnologice, împreună cu cooperare ca sistem de relații trainice pe linie de producție favorizeaz creșterea productivității muncii. De asemenea, combinarea prc ducției, prin reunirea mai multor activități și faze de producți în cadrul aceleiași unități (de exemplu, în metalurgie, în pre lucrarea lemnului etc.), permite însemnate economii de inves tiții și o folosire mai eficientă a mijloacelor de producție.

6 Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu țării, ținînd seama de cerințele creșterii eficienței economic și ale dezvoltării armonioase a tuturor județelor și localităților țării. Prin aceasta se creează posibilitatea atragerii tutu resurselor în circuitul economic național, crește potențialul productiv al tuturor zonelor țării și se dezvoltă baza material a activității social-culturale.

III. Necesitatea industrializării socialiste

EXPERIENȚA țării noastre, ca și cea mondială, pune în evidență faptul că făurirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a socialismului se află nemijlocit și în mod hotărîtor legate de industrializarea socialistă a țării. **„Istoria civilizației omenești — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — relieează rolul primordial pe care l-a jucat și îl joacă industria în dezvoltarea bazei tehnico-materiale, în înflorirea multilaterală a economiei, a științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului, în apărarea și consolidarea independenței naționale a fiecărui stat, în asigurarea participării active a fiecărui popor la progresul general al umanității, la schimbul de bunuri materiale și spirituale pe plan mondial“** [1]).

Industria, a cărei bază tehnică este, după cum sublinia K. Marx, prin natura ei revoluționară, creează mijloacele de muncă perfecționate, mecanice și bazate pe automatizare, precum și o parte importantă din materialele necesare tuturor ramurilor economiei naționale. **Crearea și dezvoltarea acestei ramuri, care trebuie să devină conducătoare în sistemul reproducției lărgite, contribuie în mod hotărîtor la realizarea următoarelor cerințe importante :** trecerea tuturor ramurilor economiei naționale pe baza tehnicii mașiniste ; atragerea în circuitul economic și valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării ; trecerea agriculturii pe bazele marii producții mecanizate, extinderea și consolidarea relațiilor socialiste de producție în această ramură ; sporirea mai accentuată a productivității muncii în toate ramurile economice ; creșterea și diversificarea producției de bunuri materiale ; sporirea continuă a venitului național și reducerea decalajelor față de țările dezvoltate ; crearea de noi locuri de muncă și valorificarea superioară a întregului potențial de creație al națiunii ; sporirea ponderii clasei muncitoare în structura generală a populației ocupate ; extinderea și diversificarea exporturilor și creșterea eficienței comerțului exterior ; ridicarea nivelului general de civilizație ; întărirea capacității de apărare a țării și consolidarea independenței naționale.

Prin promovarea politicii de industrializare de către P.C.R., producția industrială a sporit în perioada 1950—1980 de 33 ori. Au fost create numeroase ramuri și subramuri industriale noi, s-au modernizat și dezvoltat puternic cele existente. Partidul nostru a arătat că politica de industrializare nu trebuie să se facă în detrimentul dezvoltării agriculturii, întrucît aceasta ar duce la disproporții în dezvoltarea economico-socială generală a țării. Referindu-se la orientarea actuală a politicii economice a partidului, la Congresul al II-lea al întregii țărănimi, din februarie 1981, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat : **„Pornind de la principiile generale ale socialismului și de la realitățile concrete ale țării noastre, Programul partidului, Congresul al XII-lea au trasat ca obiectiv central dezvoltarea concomitentă și puternică atît a industriei, și îndeosebi a producției de materii prime și energetice, cît și a agriculturii — ca ramuri de bază ale economiei naționale“.** Această orientare își găsește concretizarea în prevederile planului cincinal pe perioada 1981—1985, în direcțiile și sarcinile politicii industriale și agrare a partidului.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU
Universitatea din București

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste“, vol. 2, Ed. politică, București, p. 510.

Incertitudini și reconsiderări în economia mondială

NUMEROASELE aspecte care concură la conținutul complex al crizei ordinii economice mondiale, asincronismul dintre acestea, precum și dintre diferite țări, coroborate cu deosebirile imense dintre politicile și strategiile economice utilizate determină dificultăți imense în elaborarea unor previziuni și soluții de viitor, care să prezinte un grad ridicat de certitudine. Într-o lume al cărei prezent este dominat de instabilitate, riscuri și incertitudini, viitorul trebuie privit cu multă atenție și prudență. Cu toate acestea, pe plan mondial s-au elaborat numeroase scenarii — probabil că numărul acestora se ridică la peste 100 — lucrări care aduc o contribuție la încercarea de descifrare a problemelor politice și economice ale viitorului, dar este extrem de dificil, dacă nu imposibil să fie găsite soluții care să fie unanim acceptabile. Pe de altă parte, căutîndu-se vinovați de situația în care se găsește economia mondială, uneori se fac referiri la incapacitatea teoriei economice contemporane de a prevedea și de a oferi soluții pentru a preveni fenomenele grave cu care se confruntă această economie. Economiștii, la rîndul lor, invocă încetineala cu care inginerii și tehnicienii găsesc soluții tehnice viabile din punct de vedere economic numeroaselor domenii ale producției și consumului în condițiile penuriei de energie și materii prime.

Într-o lume extrem de diversificată, marcată de numeroase particularități și deosebiri, precum și de decalaje imense pe diferite planuri, desigur că și soluțiile și cerințele prezente și cu atît mai mult cele de viitor diferă într-o mare măsură de la o țară la alta. Dar cu toate particularitățile diferitelor economii naționale și în ciuda tuturor disparităților, economia mondială se caracterizează prin adîncirea interdependențelor. Așa cum se sublinia în raportul B.I.R.D. pe anul 1981, ponderea comerțului internațional în producția mondială va crește în acest deceniu cu 7 procente și aceasta nu reprezintă decît un aspect al adîncirii interdependențelor. Mai mult decît atît, succesele sau insuccesele în economia unor regiuni și țări ale lumii influențează într-o măsură însemnată economia altor țări și în general economia mondială. În acest context sînt necesare eforturi pentru elaborarea unor strategii globale care să ducă la instaurarea unei noi ordini economice mondiale ca singura cale viabilă pentru progresul întregii economii. Deocamdată, însă, din păcate, o serie de țări industriale dezvoltate nu manifestă voința politică în acest sens, mizînd pe unele avantaje unilaterale de care au beneficiat în vechea ordine economică mondială, dar care au devenit tot mai fragile și care sînt în mod cert în contradicție cu interesele majorității omenirii.

Necesitatea adaptărilor rapide la noile cerințe ale pieței mondiale

ADAPTAREA la condițiile competiției dure ale economiei mondiale și cu deosebire la îngustarea bazei relative și, chiar, absolute, de resurse de energie și materii prime, necesită o intensificare, fără precedent, a eforturilor pentru promovarea progresului științific-tehnic, chiar pentru înfăptuirea unei noi revoluții științifice-tehnice. Făcînd această apreciere, avem în vedere, printre altele, faptul că tehnicile și tehnologiile contemporane se bazează într-o măsură însemnată pe o serie de invenții care datează de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul acestui secol, cînd nu se punea deloc problema epuizării resurselor, devenită atît de presantă în prezent. Este adevărat că, pornind de la aceste invenții fundamentale, în ultimele decenii au fost aduse perfecționări tehnice și tehnologice extraordinare celor mai diferite domenii ale producției, dar acestea au vizat obținerea, în principal, a altor performanțe decît economisirea resurselor. Economia contemporană, începînd cu extracția și terminînd cu prelucrarea și consumul, este bazată într-o măsură însemnată pe risipa de resurse naturale, cu toate că a devenit evident că perioada obținerii unor resurse ieftine a fost ireversibil depășită.

În aceste condiții, experiența mondială, mai ales din ultimul deceniu în care criza s-a extins asupra celor mai diferite domenii economice, a evidențiat că cel mai bine au făcut față situației țările care au depus eforturi sporite în domeniul progresului științific-tehnic și al adaptării structurii economice, a calității și performanțelor produselor la cerințele prezentului și ale viitorului. În acest context, pornind tocmai de la respectarea acestor cerințe, s-a impus, ca unul dintre fenomenele cele mai spectaculoase, ascensiunea considerabilă a economiei japoneze. Astfel, în perioada 1960—1979, produsul intern brut pe locuitor a crescut în Japonia cu un ritm mediu anual de 9,4 la sută în timp ce în Anglia, creșterea medie anuală a fost de 2,2 la sută, în R.F.G. de 3,4 la sută, în Franța de 4,0 la sută, în S.U.A. de 2,4 la sută.

Imaginea Japoniei contemporane este deja a unei „națiuni-uzină", ale cărei produse au cîștigat într-o perioadă, istoricește scurtă, un teren însemnat pe piața mondială. La o serie de produse Japonia deține deja supremația, exemplul automobilelor fiind unul dintre cele mai spectaculoase, dar nu singurul. În anul 1980, exportul Japoniei de automobile și de piese detașate, spre exemplu, a crescut cu 34 la sută față de 1979, în timp ce exportul țărilor Europei Occidentale au crescut cu numai 7 la sută, iar cel al Americii de Nord, s-a redus cu 4 la sută [1]). În ultimii doi ani Japoniei i-au revenit circa 1/5 din vînzările de automobile pe piața S.U.A., așa încît în presa americană a început să se scrie despre un „Pearl Harbor" al automobilelor. Exportatorii japonezi de automobile au cucerit poziții importante și în numeroase alte țări. Explicațiile acestor succese sînt multiple, referindu-se atît la preț, la strategiile de comercializare, dar pe primul loc se situează progresele privind calitatea și consumul redus de carburanți. [2]). Totuși, specialiștii sînt aproape unanimi în a recunoaște că, de fapt, elementele forte ale economiei japoneze sînt informatica, electronica, domenii de înaltă concentrație tehnică și tehnologică, adică acele domenii ale producției industriale de care se leagă într-o măsură hotărîtoare speranțele relansării economiei mondiale pe un nou ciclu al unei evoluții prospere în deceniile următoare. Industriile electrică și electronică, care reprezentau în Japonia în 1975 numai aproximativ 50 la sută din industria automobilelor, vor ajunge în 1985 înaintea acestei ramuri, iar în 1990 vor avea o producție dublă din punct de vedere valoric față de cea a automobilelor. Japonezii ocupă deja o poziție de invidiat în domeniul magnetoscoapelor, ale căror exporturi s-au dublat într-un singur an, ajungînd în 1980 la 1 200 000 unități, și corespunzător unor previziuni vor atinge 10 000 000 unități în 1985. Succese remarcabile au obținut japonezii în producția roboților, iar planurile de „robotizare" a producției sînt realmente grandioase [3]).

Următoarele decenii vor aduce probabil, mutații importante în producția și în diviziunea internațională a muncii, în mare parte tocmai datorită „robotizării" masive a industriei. Referindu-se la aceste aspecte în legătură cu revoluția elementelor electronice dr. Shukichi Kisaka, profesor de Tehnologie la Universitatea din Osaka și director de cercetări al grupului „Matsushita" sublinia că... „azi ne aflăm în fața unor schimbări calitative și cantitative în ceea ce privește puterea, capacitatea și miniaturizarea, schimbări care se produc cu o asemenea viteză încît peste 2—3 ani cel mult universul nostru mental va fi pur și simplu transformat".

Dar secretele succeselor economiei japoneze trebuie căutat mai ales în conștiința profesională foarte înaltă a forței de muncă, în promovarea fermă a unei conduceri prin inovație, automatizarea pe scară largă a proceselor industriale, capacitatea deosebită a societăților comerciale, într-o foarte bună organizare a sistemului de formare a forței de muncă. Încă de la sfîrșitul secolului trecut Japonia s-a situat pe primele locuri, într-o serie de ani pe locul întîi, în lume în ceea ce privește ponderea cheltuielilor destinate învățămîntului și educației în produsul intern brut. În Japonia există o largă mișcare de inovare în care sînt atrași milioane de oameni.

Evident nu trebuie să supraestimăm capacitatea concurențială a Japoniei deoarece și în alte țări capitaliste dezvoltate există un imens potențial economic, tehnic, financiar, uman. De asemenea, este posibil ca în anii viitori economia japoneză despre a cărei putere de penetrație firmele concurente sînt mult mai precis avizate decît în trecut, să întîmpine dificultăți sporite. Am stăruit totuși, asupra experienței aceste țări, deoarece rămîne un fapt de necontestat că, într-o perioadă îndelungată de instabilitate și criză, economia japoneză lipsită de majoritatea resurselor naturale a evoluat în general mai bine în raport cu economia altor țări capitaliste dezvoltate, reducînd considerabil decalajul care o despărțea de acestea.

Fără îndoială că pe viitor, într-o măsură și mai mare decît în trecut calitatea cadrelor, a managementului, receptivitatea față de progresul științific-tehnic, creativitatea sub toate aspectele, în toate domeniile de activitate, vor avea rolul hotărîtor în obținerea de succese în competiția dură existentă în economia mondială.

Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 52/1981

[1]) Sursa datelor : Le Commerce international en 1980/1981, Geneva, 1981, p. 97

[2]) „L'amélioration de la qualité des produits manufacturés aux Etats-Unis ; response a un défi japonais" — Problèmes économiques N. 1 722, 6 mai 1981, p. 1981, p. 15

[3]) Le developpement de la robotisation dans l'industrie americaine et dans le monde, Problèmes économiques, N. 1 700, 3 dec. 1980, p. 26

Amplificarea rolului resurselor naturale și de capital în structurarea economiilor naționale

UNA din tendințele care se impun din ce în ce mai mult pe plan mondial constă în **creșterea rolului resurselor naturale și al celor de capital în dezvoltarea economiilor naționale.** Cu toate acestea, statele industriale dezvoltate, societățile transnaționale, vor folosi în continuare întregul arsenal de măsuri, utilizate și pînă în prezent, pentru menținerea avansului și pentru mărirea acestuia în domeniile de înaltă concentrație tehnică și tehnologică indiferent dacă aceste țări dispun sau nu de resurse naturale. Totuși, în ultimul timp, devine evident că asociațiile producătorilor de materii prime capătă un cuvînt din ce în ce mai greu în strategiile economice contemporane, cel mai concludent exemplu fiind deocamdată al țărilor membre O.P.E.C.

În acest context și avînd în vedere eforturile țărilor în curs de dezvoltare pentru industrializare, statele industriale dezvoltate au început să recurgă la strategia favorizării transferului parțial al unor ramuri industriale, mai ales de prelucrare primară, mari consumatoare de materii prime, de energie și combustibil, sau puternic poluante. Dacă pentru țările industrializate o asemenea strategie, care de fapt contribuie la menținerea și agravarea decalajelor, pare să reprezinte o alternativă, aceste țări avînd încă numeroase atuuri tehnologice, financiare, comerciale pentru a face față unor noi ofensive în domeniul prețurilor materiilor prime, țările în curs de dezvoltare, lipsite de resurse, mai ales energetice, angrenate în programe de dezvoltare industrială, vor întîmpina greutăți din ce în ce mai mari. Ca atare, în anii următori, aceste țări vor fi marcate în mod hotărîtor în strategiile lor economice nu numai de disponibilitățile de fonduri ci și de **resursele naturale.**

Cerințele obținerii unui randament economic acceptabil vor impune în deceniul următor o preocupare tot mai susținută pentru structurarea și dimensionarea ramurilor economice, dar și în cadrul diferitelor ramuri economice.

Astfel, s-a estimat că în siderurgie, industrie cu un consum mare de capital, corespunzător unor estimări, nivelul investiției specifice în cazul combinatelor integrate (furnal-convertizor cu suflare cu oxigen — laminoare), cu o producție anuală de 6 000 000 tone, a fost în 1980 de peste 1 120 $/tonă și va ajunge în anul 1935 la cca 2 090 $/tonă. În schimb, în miniuzinele cu instalații cu reducere directă, cu o capacitate de 0,5 milioane de tone/an, investiția specifică este în prezent de cca. 500 $/tonă și va ajunge în anii următori la cca. 600 $/tonă. În aceste condiții, vom asista în viitor la restructurări însemnate în cadrul acestei ramuri, dar probleme de acest fel se pun pe o arie economică mult mai largă.

În contextul valorificării mai bune a potențialului natural, legat și de cerințele tot mai mari de alimente ca urmare a exploziei demografice, **o atenție sporită se acordă pe plan mondial agriculturii.** Criza alimentară, una dintre cele mai periculoase componente ale crizei mondiale poate fi lichidată numai printr-o dezvoltare și modernizare rapidă a agriculturii în toate țările lumii în care există un minim de condiții pentru această ramură. Trebuie menționat că actuala criză alimentară este rezultatul mai multor factori, în principal al politicilor neocolonialiste duse de marile societăți transnaționale care fac afaceri fabuloase cu produsele agricole, contribuind în mod esențial la orientarea țărilor în curs de dezvoltare spre specializarea îngustă a agriculturii pe monoculturi în vederea exportului, dar și al faptului că numeroase state au acordat o atenție insuficientă acestei ramuri de bază a economiei naționale.

În ultimii ani comerțul cu produse agricole a cunoscut o puternică dezvoltare, în 1980 exporturile de cereale au depășit pentru prima dată volumul de 200 milioane tone, importurile țările în curs de dezvoltare atingînd volumul record de 100 milioane de tone. În același an prețurile medii la exporturile de cereale au crescut cu 18% față de anul 1979. Pe termen lung, avînd în vedere creșterea populației, precum și cea a veniturilor acesteia, fără schimbări structurale și progrese esențiale în agricultură, cererea de alimente a omenirii va fi tot mai greu de satisfăcut.

Perspectivele economiei mondiale sînt, ca atare, condiționate într-o măsură însemnată de progresele ce se vor obține pe o arie cît mai largă în agricultură. Extinderea și diversificarea culturilor cerealiere a devenit o necesitate de prim ordin în vederea rezolvării problemei alimentare.

În aprecierea asupra perspectivelor economiei mondiale un rol tot mai important îl deține problema **protejării și conservării potențialului natural, lupta care trebuie dusă împotriva poluării.** Concepția corespunzător căreia progresele tehnico-economice trebuie să fie apreciate în funcție și de „gradul de dominare a naturii", trebuie înlocuită cu alta prin care este necesar să se urmărească o „cooperare" cu aceasta. Deocamdată însă omenirea cheltuiește în mod absurd peste 500 miliarde de dolari pentru înarmare, în timp ce anual suprafețe însemnate ale solului se transformă în deșert, apa potabilă este pe cale de a deveni un produs de lux în diferite zone ale lumii, iar în marile centre industriale problema poluării se pune în termeni foarte duri. Ca atare, o parte tot mai însemnată din investiții va trebui destinată în viitor protejării mediului înconjurător față de poluarea generată de majoritatea activităților industriale.

Desigur că asupra viitorului planează numeroase incertitudini. Certă rămîne, însă, cerința conjugării eforturilor țărilor lumii pentru noi strategii de cooperare, pentru instaurarea unei noi ordini economice mondiale, care să creeze cadrul necesar pentru progresul tuturor popoarelor.

prof. dr. Alexandru PUIU

Procesul investițional

(Urmare din pag. 24)

vestighează activitatea practică din țara noastră. În tratare se pleacă de la diferitele interpretări ce se dau conceptului de investiții în economia socialistă (cheltuială, avans de fonduri, acțiune, lucrare etc.), de la cerința utilizării unor criterii riguroase de definire și repartizare a investițiilor și a efectelor acestora în practica economică, aducîndu-se argumente cu privire la calitatea de proces a activității de investiții. În acest context se apreciază că totalitatea activităților, acțiunilor, operațiilor, întreprinse în vederea pregătirii și înfăptuirii lucrărilor necesare realizării și punerii în funcțiune a unor obiective economice, sociale, etc., angrenînd resurse (materiale, financiare și de muncă) precum și timp prin intervenția diferiților factori implicați constituie **procesul** investițional.

Procesul investițional este abordat într-o viziune sistemică, fapt care presupune în esență : a) evidențierea caracterului entropic al procesului investițional, aflat în conexiune cu procesele de producție (exploatare) a obiectivelor, în raport cu parametrii cărora își demonstrează oportunitatea și își validează efectele propagate ; b) identificarea posibilităților de structurare a acestui proces în cadrul a două faze : **de concepție** (pregătire), cu etapele sale (formularea opțiunilor de investiții ; analiza și fundamentarea opțiunilor în raport cu nevoia socială, într-un context prospectiv și luarea deciziei social-politice, prin reținerea în planul național unic de dezvoltare economico-socială a variantelor de investiții ce răspund criteriilor de optim social-politic și economic) ; **de înfăptuire** (realizare) în cadrul căreia se succed ori se întrepătrund o serie de etape (proiectarea ; analiza și avizarea documentației tehnico-economice ; luarea deciziei tehnico- economice ; constituirea fondurilor ; admiterea la finanțare ; executarea lucrărilor ; decontarea ; recepția și punerea în funcțiune ; atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați) ; c) investigarea modului în care factorii implicați în procesul investițional se angrenează în derularea fazelor și etapelor acestui proces complex d) ; evidențierea interrelațiilor dintre factori faze, etape, instrumente, fluxuri informaționale și resurse, în cadrul unei scheme-bloc, ce redă sintetic, și sistemic, atît componentele cît și derularea procesului investițional.

Sugerați, desigur, unele perfecționări în desfășurarea procesului investițional ?

— Abordarea procesului investițional în condițiile economiei țării noastre are loc în directă legătură cu măsurile întreprinse în ultimii ani pe linia noului mecanism economico-financiar. Opiniile exprimate, argumentele prezentate, vizînd perfecționarea procesului investițional în etapa actuală se referă în principiu la : condițiile de creare a cadrului participativ și de creștere a responsabilității diferitelor verigi organizatorice în formularea și argumentarea opțiunilor de investiții ; simplificarea fluxului informațional în înfăptuirea acestui proces, concomitent cu creșterea rigurozității setului de informații utilizate în conceperea (pregătirea) lui ; perfecționarea tehnicilor, modalităților și instrumentelor de evaluare a proiectelor de investiții ; argumentarea posibilităților de îmbinare a indicatorilor statici cu indicatori dinamici (care reflectă corespunzător influența factorului timp) în aprecierea eficienței economice a investițiilor etc.

Lucrarea nu se încheie cu concluzii, autorul fiind conștient de complexitatea domeniului abordat, de varietatea problemelor pe care le-a generat și, evident, le mai poate genera, procesul investițional.

Metale: evoluții diferențiate în 1982

FĂRĂ A AVEA perspectiva unor creșteri rapide, de genul celor cunoscute în ultimii ani, prețurile metalelor sînt așteptate să depășească perioada de criză începînd cu acest an. Estimările pentru o evoluție mai echilibrată se bazează pe faptul că producătorii au exercitat în ultimul timp un control mai atent asupra situației stocurilor, de natură să frîneze eventuale fluctuații mari de prețuri.

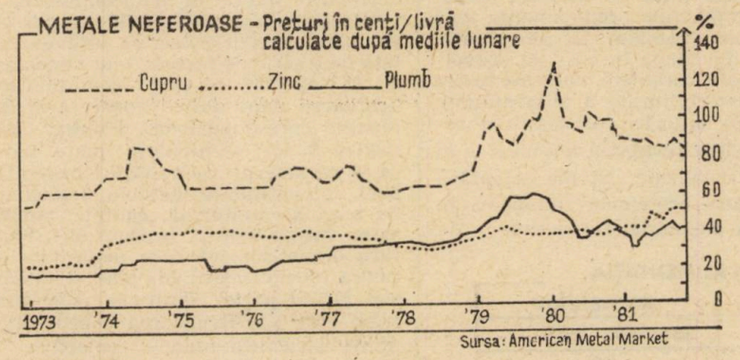

Sursa: American Metal Market

Stocurile de cupru în S.U.A., spre exemplu, totalizează în prezent 253 mii tone, față de 361 mii tone la cît se ridicau la sfîrșitul anului 1975. Pe de altă parte, controlul asupra stocurilor a fost determinat și de nivelul ridicat al dobînzilor practicat pe piața internațională.

Referitor tot la cupru, specialiști ai institutului Commodities Research Unit apreciază că prețurile ar putea ajunge către sfîrșitul anului 1982 la 1,25 dolari/livră, față de 96 cenți la sfîrșitul anului 1980.

O situație similară există la plumb — în cazul căruia stocurile erau la sfîrșitul anului cu 93% sub nivelul perioadei corespunzătoare a anului 1975 — și la zinc, cu stocuri situate la nivelul a 27% din cel al anului 1975. Dacă ieșirea din recesiune a economiei occidentale se va realiza în cursul anului 1982, prețul la plumb va putea atinge 45 cenți/livră, iar la zinc 50 cenți. Perspective mai puțin optimiste sînt așteptate la alte metale, cu aluminiu și nichel, unde ieșirea din criză nu va marca prețurile în mod deosebit, datorită stocurilor ridicate existente în prezent pe piață.

Reciclarea petrodolarilor

BANCA americană Chase Manhattan apreciază că țările petroliere arabe își vor orienta în viitor o parte din ce în ce mai mare din excedente în acțiuni diversificate pe principalele zone economice, cuprinzînd atît țările capitaliste dezvoltate, cît și țările arabe și alte țări în curs de dezvoltare.

Raportul băncii americane este sceptic în legătură cu posibilitatea generalizării strategiei de investiții promovată de unele dintre țările arabe. Spre exemplu, Kuweitul este singura țară membră a OAPEC care își reține o parte din excedente pentru constituirea unui fond din care să-și asigure venituri într-o perioadă ulterioară, cînd rezervele petroliere ale țării vor fi epuizate. Arabia Saudită preferă să-și mențină acțiunile într-o formă cît mai lichidă posibil pentru a le folosi în perspectivă la dezvoltarea economiei naționale.

Programe de dezvoltare

Maroc: strategia planului cincinal

ACTUALUL plan cincinal are drept opțiuni prioritare relansarea creșterii economice prin mobilizarea unui volum sporit de investiții (110,9 miliarde dirhami), precum și reducerea disparităților sociale prin dezvoltarea echilibrată a tuturor regiunilor țării.

Planul, care stabilește un ritm mediu anual de creștere economică de 6,5%, are drept coordonate majore orientarea cu prioritate a fluxului de investiții spre sectoarele direct productive, respectiv 32,6% din volumul valoric al investițiilor pentru industria prelucrătoare, extractivă și sectorul energetic și 17,7% pentru agricultură. Investiții importante vor primi, totodată, sectoarele de transporturi și construcții de locuințe.

Planul prevede reducerea deficitului balanței comerciale și de plăți. Strategia pe termen lung în domeniul comerțului exterior rezidă în continuarea politicii de limitare a importului — al cărui ritm de creștere va fi menținut la nivelul de 7,8% — și de promovare a exportului, care urmează să crească în medie cu 8,7%. Ponderea principală în structura exportului va reveni produselor prelucrate și minereurilor. Valorificarea fosfaților — principala bogăție a țării — face obiectul unui amplu program de extracție și prelucrare. Capacitatea de producție ar urma să atingă 40 milioane tone în 1985 și 55 mil. tone în perspectiva anilor 1990. Realizarea acestui program va permite Marocului să dețină în continuare primul loc în ierarhia mondială a exportatorilor de fosfați și să devină primul producător mondial.

Industria de prelucrare a fosfaților beneficiază de altfel de un loc predominant în cadrul investițiilor. Marocul va dispune de unele din cele mai puternice ansambluri industriale din lume pentru producția de acid fosforic, acid sulfuric și îngrășăminte fosfatice și superfosfatice. În domeniul industriei extractive, se prevede intensificarea lucrărilor de prospectare și exploatare a minereurilor de cupru, plumb, cobalt, argint, zinc, antimoniu, wolfram etc.

O problemă stringentă a economiei, care antrenează preocupări la scară națională, o reprezintă dezvoltarea sectorului energetic. Pentru valorificarea superioară a potențialului energetic sînt luate în calcul zăcămintele de șisturi bituminoase (din care se estimează că Marocul dispune de unele din cele mai importante zăcăminte din lume), cărbune și energia nucleară.

Relațiile economice dintre România și Maroc cunosc o continuă dezvoltare și diversificare. În ultimul timp au fost identificate noi domenii de dezvoltare a cooperării în diferite sectoare în cadrul cărora un loc important revine industriei extractive și transporturilor (cu prioritate lucrări portuare și rutiere).

Marcel MOLDOVEANU

EVOLUȚII MONETARE

IN ANUL 1981 piețele internaționale valutare și de capital au traversat o perioadă „agitată" ale cărei caracteristici au fost date de modificări ample în raporturile dintre principalele valute occidentale, de oscilații pronunțate ale nivelurilor de dobîndă la fondurile în eurovalute, de prezența unor intervenții susținute ale autorităților monetare centrale din diferitele țări vizînd apărarea poziției monedelor naționale.

La nivelul întregului an, cursul **dolarului S.U.A.** a marcat îmbunătățiri sensibile față de majoritatea valutelor occidentale.

Tendința de consolidare a poziției monedei americane a fost pronunțată în perioada ianuarie — august 1981, fiind alimentată în principal de menținerea la nivel înalt a dobînzilor la fondurile în dolari, ca rezultat al implementării de către autoritățile din S.U.A. a politicii „creditului scump" în scopul combaterii inflației, precum și de evoluția relativ favorabilă a activității economice în această țară. În intervalul amintit, dobînda preferențială „prime rate" a oscilat în marja de 17%—20,5%, dobînda la fondurile federale s-a menținut ridicată, iar începînd din luna mai 1981 taxa scontului a fost majorată la 14% (de la 13%). Dobînzile la fondurile în eurodolari s-au mișcat în marja de 16,5%—20% (pentru depozitele constituite pe 6 luni). Aceasta a făcut ca cererea pentru dolari vizînd transferuri de fonduri în S.U.A. în scopul investirii lor să fie deosebit de pronunțată. Cursul dolarului a fost influențat favorabil și de evoluția activității economice din S.U.A., în special în primele 4—5 luni ale anului. Ulterior însă, ritmul de creștere s-a încetinit, înregistrînd și ritmuri negative (în trim. II. P.N.B. s-a diminuat cu 1,6%, iar în trim. III cu 0,5%) înregistrîndu-se o înrăutățire și la alți indicatori ai activității economice. Nivelul „prime rate" s-a diminuat la dobînzile la fondurile în eurodolari au marcat, de asemenea scăderi, pînă în luna decembrie cînd, estimîndu-se că economia S.U.A. a atins cel mai scăzut punct al recesiunii și anticipîndu-se o revenire la controlu foarte strict al creditului în această țară, s-au reînscris pe o curbă ușor ascendentă.

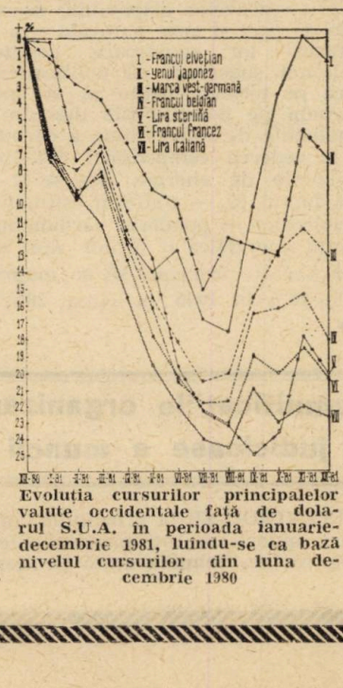

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada ianuarie-decembrie 1981, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din luna decembrie 1980

La finele lunii decembrie, **marca vest-germană** era cotată față de dolar la 2,2550 mărci (o depreciere de circa 13% în raport cu finele lunii decembrie 1980). Ulterior, poziția mărcii vest-germane a cunoscut o relativă redresare.

Procente de depreciere ridicate au marcat și **francul francez** (circa 20,4%, cotat la finele anului la 5,70 franci/1 dolar) și **lira italiană** (22,6% — cotat la finele lunii decembrie la 1 200 lire/1 dolar).

În schimb, **francul elvețian** a cunoscut o depreciere față de dolar de numai 1,4% (fiind cotat la 1,90 franci/1 dolar). O depreciere puțin pronunțată a înregistrat **yenul japonez** (7,4%, curs la finele lunii decembrie 1981 de 219 yeni/1 dolar) în principal ca reflex al performanțelor comparativ superioare de creștere și de export ale economiei nipone.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au cunoscut următoarea evoluție (niveluri la depozitele pe 6 luni, la finele anilor 1980 și 1981) : eurodolari 18,75% și 14,75% euromărci vest-germane 9,875% și 11,125%, eurofranc elvețieni 7,25% și 10%.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Decalaje alimentare

DEȘI pe plan mondial există un excedent de produse agroalimentare (la nivelul actual al consumului din diferite țări), totuși 400 pînă la 800 milioane de locuitori ai planetei noastre — după estimații minime și maxime — sînt pîndiți continuu de spectrul foametei. Printre cauzele citate de publicația **Cérès** se numără repartiția inegală a resurselor alimentare între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, imposibilitatea în care se află majoritatea țărilor în curs de dezvoltare de a-și acoperi prin import (din cauza capacității lor reduse de plată) deficitul balanței alimentare, fărîmițarea micii proprietăți agrare în aceste țări și nivelul scăzut al agrotehnicii etc.

Un alt dezechilibru frapant (vezi graficul alăturat) între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare persistă în domeniul utilizării finale a cerealelor. Astfel, în medie pe anii 1975—1977, cele 3 miliarde de locuitori din cel de-al doilea grup de țări au consumat doar cu ceva mai multe cereale (533 mil. tone) decît șeptelul din țările industrializate (493 mil. tone). Tendința de modificare fiind, în general, destul de lentă, se menține predominanța rației a proteinelor vegetale în alimentația populației din țările în curs de dezvoltare (cu toate carențele unei asemenea structuri dezechilibrate a alimentației), în condițiile utilizării prioritare a cerealelor pentru furajarea animalelor în țările industrializate și ale orientării excesive către proteinele animale în alimentația populației respective.

UTILIZAREA CEREALELOR (în milioane tone) ÎN ALIMENTAȚIA

	oamenilor			animalelor		
	1961-65	1975-77	%	1961-65	1975-77	%
TOTAL ȚĂRI DEZVOLTATE	159,5	164,1	28	266,7	413,0	72
America de Nord	19,2	21,8	14	122,1	135,7	86
Europa Occidentală	45,1	43,7	30	72,3	101,9	70
Oceania	1,6	1,9	42	2,1	2,6	58
Țările socialiste din Europa	69,5	70,1	31	63,6	155,4	69
TOTAL ȚĂRI ÎN CURS DE DEZVOLTARE	369,7	538,3	87	48,8	79,8	13
Africa	28,9	42,4	93	1,5	2,9	7
America Latină	28,7	42,8	59	13,6	29,6	41
Orientul Apropiat	25,3	39,1	77	7,3	11,9	23
Extremul Orient	150,6	213,0	98	2,6	5,0	2
Țările socialiste din Asia	136,0	200,8	87	24,0	30,3	13
TOTAL MONDIAL	529,2	702,4	59	315,5	492,8	41

Sursa: F.A.O.

Perspective ale balanței energetice a zonei C.E.E. / O.N.U.

CONFORM aprecierii Comitetului pentru cărbune din cadrul Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, producția mondială de cărbune a înregistrat în 1980 o ușoară creștere în raport cu nivelul atins în 1979. Astfel, producția mondială de huilă a ajuns la 2 816 milioane tone (+1,3%), iar cea de lignit la 993 milioane tone (+1,5%); cele mai substanțiale sporuri au avut loc în Statele Unite și în Anglia. În ceea ce privește zona C.E.E./O.N.U. în același an structura producției de combustibili și energie a fost următoarea (în % din total): combustibili lichizi — 32, combustibili solizi — 32, gaze — 26, energie nucleară — 3, energie hidraulică și alte forme de energie — 7.

Ținîndu-se seama de necesitatea prezervării rezervelor disponibile descrescînde de țiței și gaze naturale și a valorificării lor superioare, comitetul menționat sugerează ca politica energetică pe termen mediu să se axeze îndeosebi pe posibilitățile deschise de tehnologiile de conversiune a cărbunelui, în vederea compensării deficitelor previzibile de energie. Așa se și explică faptul că — conform estimațiilor specialiștilor — ponderea cărbunelui în balanța energetică a țărilor din zona C.E.E./O.N.U. urmează să se majoreze de la 26% în 1980 la circa 28% în 1990.

Semnificațiile organizării judicioase a muncii

REFERINDU-SE la principiile organizării muncii în întreprinderile iugoslave, revista **Tehnika** arată că acestea au în vedere corelarea optimă a elementelor procesului de reproducție, dezvoltarea optimă a fiecăruia dintre elementele respective, diviziunea rațională a muncii între verigile organizatorice, utilizarea la maximum a avantajelor oferite de specializarea și standardizarea producției, precum și asigurarea autoorganizării colectivului de muncă în cadrul organizației economice bazate pe autoconducere.

O influență considerabilă asupra organizării muncii colective este exercitată de o serie de factori — atît endogeni cît și exogeni — care condiționează adoptarea unor decizii concrete în domeniile corespunzătoare. Printre asemenea factori se numără : piața, natura și caracterul activității întreprinderii, dimensiunile acesteia, indicatorii de bază ai producției, cadrele, amplasarea întreprinderii, precum și structura organizatorică care determină situația întreprinderii (de sine stătătoare sau făcînd parte dintr-un combinat, trust etc.) ș.a. Realizarea concordanței dintre structura muncii colective și obiectivele stabilite contribuie — scrie revista — la utilizarea rezervelor interne, la sporirea interesului lucrătorilor față de munca prestată, la ridicarea productivității muncii și îmbunătățirea altor indicatori economici ai activității întreprinderii, concomitent cu mărirea veniturilor personale ale lucrătorilor.

Avantajele reșapării

UTILIZAREA anvelopelor uzate devine o problemă din ce în ce mai preocupantă în țările cu o intensă circulație autorutieră, atît sub efectul măsurilor tot mai riguroase de prevenire a poluării mediului înconjurător, cît și sub impactul crizei energetice și de materii prime. Desi există multiple posibilități de folosire mai mult sau mai puțin rațională a anvelopelor uzate (reșapare, regenerare, piroliză, ardere drept combustibil, utilizare la construcția drumurilor ș.a.), în țările capitaliste industrializate sute de milioane de anvelope mai sînt încă aruncate la gunoi și îngropate.

Cu toate acestea, folosirea anvelopelor uzate ca materie primă capătă o amploare crescîndă, în S.U.A., Anglia, R.F.G., Franța și alte țări acordîndu-se în ultimii ani o atenție susținută dezvoltării, în primul rînd a industriei de recondiționare a anvelopelor. După opinia specialiștilor americani, pe această cale se poate realiza o importantă reducere a cheltuielilor de materii prime, combustibili și energie în comparație cu fabricarea de anvelope noi (de pildă, în acest mod, la fiecare anvelopă de autoturism se economisesc 16,5 kg de petrol, iar la fiecare anvelopă de autocamion — 76 kg). Se estimează că, în ansamblu, prin extinderea reșapării anvelopelor în Statele Unite s-ar putea economisi anual aproximativ 2 mil. mc de petrol, iar în țările vest-europene — peste 1,5 mil. mc. Deocamdată, însă, ponderea anvelopelor reșapate este destul de redusă : de 23 la sută din total (în 1979) în S.U.A., de circa 15 la sută în Anglia, de aproximativ 13 la sută în R.F.G. și de numai 3 la sută în Japonia.

GLOSAR

Efectele de comerț

DECONTĂRILE internaționale se realizează în mare parte cu ajutorul unor instrumente — denumite generic efecte de comerț — avînd un dublu caracter, de mijloace de plată și de credit. Prin efecte de comerț se înțeleg înscrisuri negociabile ce constată o creanță într-un moment determinat, exprimată într-o anumită monedă și plătibilă la prezentare sau pe termen scurt.

Pornind de la caracterul lor fiduciar, s-a susținut uneori similitudinea efectelor de comerț cu banii, însă o astfel de asimilare apare improprie întrucît : 1) efectele de comerț nu au un caracter general recunoscut ca banii, ci sînt admise și circulă în cercul strict al celor ce le pot utiliza efectiv ; 2) aceste instrumente constituie mijloace de plată condiționate, trebuind să fie acceptate și materializate potrivit unei proceduri specifice și de multe ori numai la un anumit termen.

Efectele de comerț cele mai larg folosite în decontările internaționale sînt :

Trata sau cambia — un înscris prin care creditorul, zis trăgător, dă dispoziție debitorului, denumit tras, să plătească la o scadență indicată, o sumă precisă, unui beneficiar.

Biletul de ordin — un înscris prin care emitentul se angajează să plătească beneficiarului, direct sau la ordinul acestuia,o sumă precisă, la o anumită scadență.

Cecul — un înscris prin care titularul unui cont dă dispoziție deținătorului contului să plătească, la prezentarea înscrisului respectiv, o sumă determinată către un terț sau însuși emitentului.

Warrantul — un înscris asemănător biletului la ordin, la care emitentul dă ca garanție a semnăturii sale recipisa (dovada) depunerii unor mărfuri în depozit sau în gaj comercial.

Deoarece efectele de comerț servesc ca o garanție pentru un terț și oferă deținătorului posibilitatea de a se obține un credit, se face o diferențiere între înscrisuri după operațiunile de care sînt legate :

— efectele de comerț propriu-zise, avînd la bază o tranzacție de vînzare-cumpărare de mărfuri ; emiterea se face de regulă în momentul livrării mărfii și data plății corespunde cu scadența creditului acordat de exportator.

— efectele financiare, care sînt legate de o operațiune bancară, reprezintă un credit acordat de o bancă unui client, care semnează un efect prin care recunoaște suma și scadența angajamentului său de plată.

— efectele de complezență, emise cu referire la o operațiune fictivă, scopul fiind de a servi exclusiv pentru procurarea de credite ; asemenea înscrisuri, cînd li se identifică natura, sînt tratate cu prudență.

Efectele de comerț prezintă avantajul că permit participanților la tranzacțiile internaționale să transfere rapid și sigur creanțe și datorii fără manipulări de fonduri. La utilizare trebuie să se aibă însă în vedere că un efect liberatoriu se produce numai dacă la prezentare sau scadență se primește echivalentul efectului de comerț în valută efectivă, ori prin creditarea într-un cont bancar.

Radu NEGREA

Consum de energie

Ion Dabija, Vereşti — Reducerea înțrucîtva a ritmului inflației în țările capitaliste dezvoltate obținută în ultimele luni și prognozată a continua și în 1982 (la 8% ca ritm anual în semestrul II), în ciuda celui de al doilea „soc petrolier", cum a fost denumită majorarea cu 64% a prețului petrolului în 1980, a devenit posibilă în bună măsură datorită îmbunătățirii randamentului utilizării energiei și substituirii unor combustibili mai scumpi și mai rari (în primul rînd petrol) cu alții mai ieftini și mai ușor accesibili. Dacă după embargoul petrolier și puternicele majorări de prețuri din 1973—1974 consumul de petrol pe unitatea de produs național brut s-a redus pe ansamblul zonei O.C.D.E. cu numai 3%, în perioada 1978—1981 reducerea a fost de 23%. În Anglia de pildă, consumul de petrol în primele nouă luni din 1981 a înregistrat cel mai scăzut nivel din ultimii 16 ani, fiind cu 9,3% mai redus decît în perioada corespunzătoare a anului precedent.

Sector cuaternar

Iulian Mihăilă, Dej — În sectorul cuaternar al economiei experții O.C.D.E. includ toate activitățile care au ca obiect producerea, prelucrarea și difuzarea informației la toate nivelurile, precum și activitățile de producere și întreținere a infrastructurii necesare acestor operațiuni. Ponderea acestui personal a crescut în ultimele decenii în toate activitățile producătoare de bunuri și servicii, astfel încît „clasica" clasificare în cele trei sectoare (primar, secundar și terțiar) a lui Colin Clark nu mai este suficientă. Graficul de mai sus ilustrează elocvent această tendință de „informatizare" a populației active.

EVOLUȚIA LOCURILOR DE MUNCĂ LEGATE DE INFORMATICĂ
(în % din populația activă)

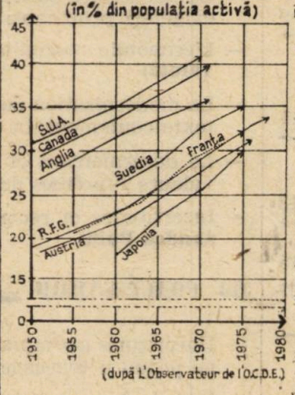

(după L'Observateur de l'O.C.D.E.)

Tendința amintită se reflectă și în comerțul exterior : s-a calculat că în intervalul 1965—1975 ponderea bunurilor și serviciilor legate de informatică a crescut de la 13% la aproape 20% din totalul exporturilor O.C.D.E. și de la 17% la 30% în cadrul schimburilor de produse finite dintre țările membre ale acestei organizații. Cea mai ridicată pondere se înregistrează în cazul Japoniei (46% din exportul de produse finite către țările O.C.D.E.). Interesant este faptul că în cazul Japoniei, spre deosebire de al celorlalte țări, ponderea bunurilor legate de informatică a sporit și în cadrul importurilor, respectiv s-a dublat.

Revizie tehnică

Dan Nițu, București — Prelungirea duratei medii de viață a autoturismelor (care se consideră expirată în momentul cînd 50% dintr-o generație iese din circulație este un rezultat atît al noului context economic general reflectat în creșterea mult mai lentă a veniturilor, cît și al introducerii obligativității reviziilor tehnice anuale ale autoturismelor. În Suedia, de pildă, durata medie de viață a autoturismelor a crescut de la sub 10 ani în 1965 la circa 14 ani la începutul deceniului trecut și la 15,5 ani în 1980 (în cazul unor mărci ca de pildă „Volvo" ajungînd chiar la 19,3 ani). Ca urmare numărul autoturismelor noi vîndute anual s-a redus cu circa 100 000, fără ca pe ansamblu parcul auto să se micșoreze, iar structura lui pe grupe de virste s-a modificat în favoarea celor mai ridicate. Astfel dacă în 1965 numai 2% din autoturismele în circulație aveau o vechime mai mare de [illegible] ani, în 1980 ponderea acestei respective depășise 20%.

Organismul însărcinat în Suedia cu revizia tehnică publică anual un studiu cuprinzînd constatările prilejuite de această operație, grupîndu-le pe categorii de defecte și pe grupe de virstă, pentru 60 de tipuri de autoturisme. Studiul respectiv prezintă o reală utilitate pentru serviciile de întreținere și reparații.

Dialog

Iuliu Merchesan, Sebeș — Comentînd, într-un articol scris pentru săptămînalul britanic **The Economist**, rezultatele destul de modeste ale reuniunii Nord-Sud de la Cancun, Willy Brandt, președintele Comisiei independente pentru problemele noii ordini economice internaționale, a scos în evidență că din ea se degajă totuși o concluzie extrem de prețioasă și anume utilitatea mult mai ridicată a contactului direct între șefii de stat și de guvern, în raport cu alte forme de comunicare, prin reprezentanți sau intermediari, ca metodă de abordare a problemelor complexe care confruntă omenirea.

Referindu-se în același articol la relația dezarmare-dezvoltare, Willy Brandt scria : „Sînt convins că trebuie acordată mai multă atenție rolului cursei înarmărilor ca una din cauzele majore ale dificultăților economice internaționale și naționale cu efecte mai pronunțat negative decît altele datorită imensei cantități de resurse astfel irosite". Dacă omenirea nu va reuși să oprească această cursă, ea riscă să ne îndrepte spre sinucidere, afirma în continuare omul politic vest-german.

STIMAȚI CITITORI !

Decupînd și expediind formularul de mai jos, vă asigurați primirea în anul 1982 a „Revistei economice" și a suplimentului săptămînal.

(adresa completă a abonatului)

Către
„REVISTA ECONOMICĂ"
București, Bd. Magheru, 28—30, cod. 70 159

Prin mandatul poștal din ziua . . . . . v-am expediat suma de 260 lei în contul ISIAP (Intreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă și supliment.

(semnătura abonatului)

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 1 din 8 ianuarie 1982

— Mesajul de Anul Nou adresat întregului nostru popor, la posturile de radio și televiziune, de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** 1

— Creșterea contribuției cercetării științifice în procesul dezvoltării economiei **(Nicolae Ionescu)** 3

— Un vibrant îndemn la realizarea programului de dezvoltare economico-socială a patriei **(Stere Gioga)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Sporirea accentuată a producției de cărbune — cerință prioritară a economiei **(V. Boescu, Gh. Drăghici)** 7

— Îmbunătățirea gradului de folosire a capacităților de producție **(H. Pincas, Z. Csik)** 9

— Perfecționarea prețurilor de contractare și achiziție și sistemul primelor de producție — pîrghii ale cointeresării materiale în agricultură **(Maria Stroe)** 11

— Eficiența economică a dezvoltării turismului internațional **(Clement Gavrilescu)** 13

— Economia românească în deceniul 9 **(Mihai Părăluță)** 15

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Noi măsuri privind lărgirea cadrului democratic de participare a oamenilor muncii la conducere, întărirea ordinii și disciplinei **(Petre Turcu)** 17

TEORII — IDEI

— Modernizarea structurilor economice — cerință a contextului contemporan **(Aurel Iancu)** 19

— Dezarmarea și pacea — condiții ale apărării valorilor supreme ale omenirii **(Gh. Badrus)** 21

— Șantier editorial 1982 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste. Necesitatea industrializării socialiste **(Gheorghe Crețoiu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Incertitudini și reconsiderări în economia mondială **(Alexandru Puiu)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Din cuprinsul „Revistei economice" pe anul 1981

IN THIS ISSUE

— The New Year Message to all our people addressed by comrade **NICOLAE CEAUȘESCU** by radio and television 1

— Growing contribution of the scientific research in the process of economic development **(Nicolae Ionescu)** 3

— A vibrant call for the realization of the economic and social development programme of the homeland **(Stere Gioga)** 5

— Emphasized growth of the coal production — a prior requirement of the economy the development of the economy **(V. Boescu, Gh. Drăghici)** 7

— Romanian economy in the 9th decade **(Mihai Părăluță)** 15

— Economic structures modernization — a requirement of the contemporary framework **(Aurel Iancu)** 19

— Desarmament and peace — conditions to secure the supreme values of the mankind **(Gh. Badrus)** 21

— Uncertainties and reappraisals in the world economy **(Alexandru Puiu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Le Message à l'occasion du Nouvel An adressé par le camarade **NICOLAE CEAUȘESCU** au peuple entier à la radio et à la télévision 1

— L'accroissement de la contribution de la recherche scientifique au processus de développement économique **(Nicolae Ionescu)** 3

— Un appel vibrant pour la réalisation du programme de développement économique et social de la patrie **(Stere Gioga)** 5

— La croissance accentuée de la production de charbon — une exigence prioritaire de l'économie **(V. Boescu, Gh. Drăghici)** 7

— L'économie roumaine dans la neuvième décennie **(Mihai Părăluță)** 15

— La modernisation des structures économiques — exigence du contexte contemporain **(Aurel Iancu)** 19

— Le désarmement et la paix — conditions pour la défense des valeurs suprêmes de l'humanité **(Gh. Badrus)** 21

— Incertitudes et reconsidérations dans l'économie mondiale **(Alexandru Puiu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новогоднее послание товарища **Николае Чаушеску**, адресованное по радио и телевидению всему нашему народу 1

— Растет вклад научного исследования в процесс экономического развития **(Николае Ионеску)** 3

— Волнующий призыв к осуществлению программы экономико-социальное развитие родины **(Стере Джога)** 5

— Значительное увеличение добычи угля — первоочередное требование экономики **(В.Боеску, Г. Дрэгич)** 7

— Экономика Румынии в 80-х годах **(Михай Пэрэлуцэ)** 15

— Модернизация экономических структур — требование современного контекста **(Аурел Янку)** 19

— Разоружение и мир — условия защиты наивысших ценностей человечества **(Г. Бадрус)** 21

— Неопределенности и переоценки в мировой экономике **(Александру Пую)** 27

IMPORTANT

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică" pentru anul 1982.

Prețul unui abonament anual este de 260 lei.

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R., factorii poștali, difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1 — cod. 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Maşina electrică de cusut SANDA — un ajutor preţios pentru toate gospodinele!

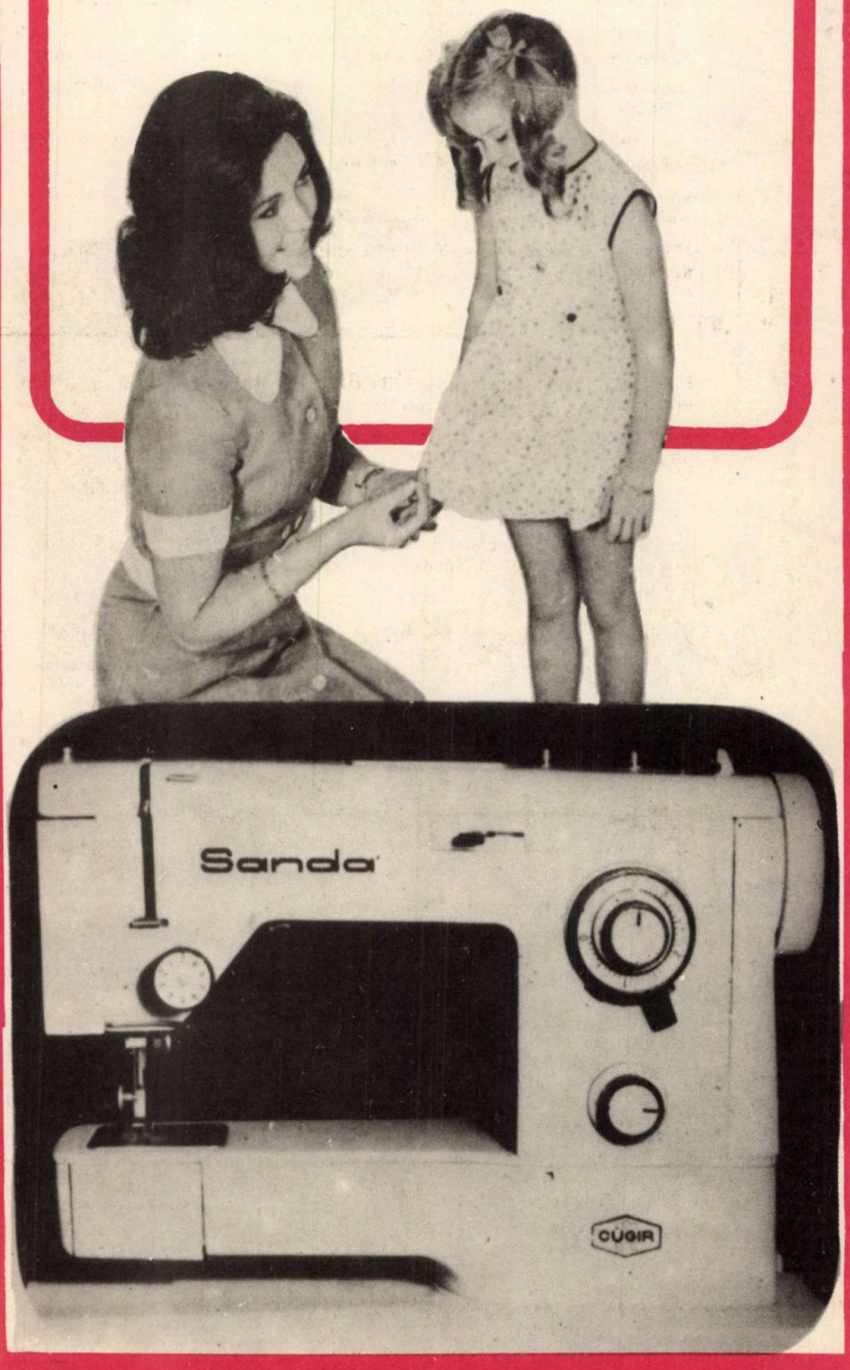

SANDA este o maşină automată pentru cusături decorative şi utilitare, realizate la nivelul produselor similare pe plan mondial.

● Acţionarea electrică este simplă şi sigură. Maşina electrică de cusut SANDA execută următoarele operaţiuni :

- **cusătură dreaptă (cu un ac sau cu ac dublu) ;**
- **cusătură în zig-zag ;**
- **cusătură invizibilă (tiv invizibil) ;**
- **tiv îngust, mediu şi lat ;**
- **tivirea şi, concomitent, aplicarea dantelei ;**
- **cusătură cu rabatarea materialului ;**
- **cusătură paralelă cu marginea materialului ;**
- **coaserea înainte şi înapoi ;**
- **coaserea nervurilor ;**
- **coaserea şnurului ;**
- **coaserea nasturilor ;**
- **butoniere (netede sau în relief) ;**
- **stopat ;**
- **vătuit ;**
- **surfilat ;**
- **broderie (inclusiv ochiuri) ;**
- **3 modele de broderie cu cusături în zig-zag ;**
- **16 modele de cusături decorative (cu un ac sau cu ac dublu) ;**
- **6 cusături utilitare, elastice (cu un ac sau cu ac dublu) ;**

În magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat.

MAŞINA ELECTRICĂ DE CUSUT S A N D A

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE oferă posibilitatea vizionării celor mai diverse emisiuni : filme, concerte, piese de teatru, spectacole de operă, transmisii sportive, cursuri de limbi străine, emisiuni în limbile naționalităților conlocuitoare ș.a. Magazinele și raioanele specializate ale **COMERȚULUI DE STAT** vă prezintă **TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE**, fabricate de Intreprinderea „ELECTRONICA"-București. Iată cîteva avantaje oferite în exploatare de noile tipuri de televizoare :

— **DURATA** de funcționare îndelungată, datorită faptului că sînt complet tranzistorizate și cu circuite integrate ;

— **REDUCEREA CONSUMULUI DE ENERGIE ELECTRICĂ** cu circa 33%, prin îmbunătățiri constructive și funcționale ;

— **FUNCȚIONAREA NORMALĂ**, chiar și la variații mai mari ale tensiunii pe rețea, datorită încorporării unui stabilizator în aparat ;

— **SIMPLIFICAREA OPERAȚIUNILOR DE DEPANARE**, prin folosirea în construcția televizoarelor a modulelor funcționale, module care se pot schimba cu operativitate.

Garanția pentru buna funcționare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni.

1982 FEB 6

RADIORECEPTOARE PORTABILE

In toate magazinele specializate ale comerțului de stat, RADIORECEPTORUL PORTABIL, un prieten apropiat și plăcut.

Radioreceptoarele portabile întrunesc toate calitățile pentru a fi utile în casă, dar mai ales în drumeții.

Iată cîteva calități tehnice pe care le prezintă radioreceptoarele portabile :

● selectivitate ● sensibilitate ● claritate ● greutate redusă ● alimentare economică la baterii sau la rețeaua electrică

Magazinele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă oferă toate tipurile de radioreceptoare portabile, răspunzînd tuturor preferințelor .

	Game de undă	Preț
CORA	1	345
PESCĂRUȘ	2	450
ALFA	2	500
COSMOS (funcționează și la rețea)	3	740
JUPITER (funcționează și la rețea)	4	845
MADRIGAL (funcționează și la rețea)	4	1270
GLORIA (funcționează și la rețea)	4	1400

Lei 5
(inclusiv suplimentu

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CALITATEA- UN IMPERATIV AL CREŞTERII EFICIENŢEI

Numărul 2 ● Vineri 15 ianuarie 1982

Coordonate ale dezvoltării economico-sociale a României în anul 1982

- în procente, calculate pe baza prețurilor anului 1981

VENITUL NAȚIONAL

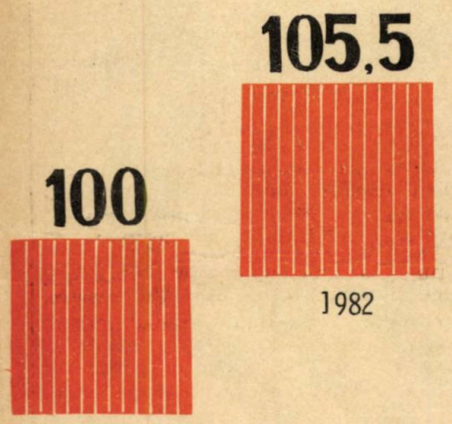

VALOAREA PRODUCȚIEI NETE INDUSTRIALE

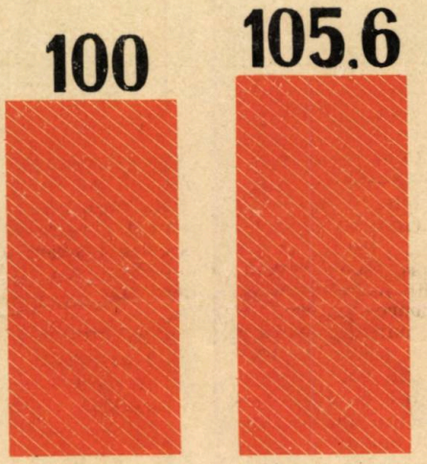

VALOAREA PRODUCȚIEI NETE AGRICOLE

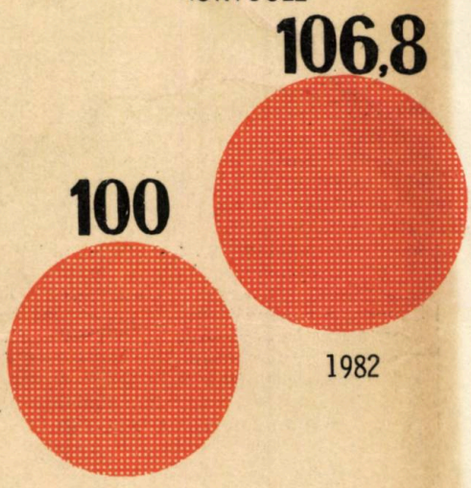

VOLUMUL INVESTIȚIILOR TOTALE ÎN ECONOMIE

VOLUMUL COMERȚULUI EXTERIOR

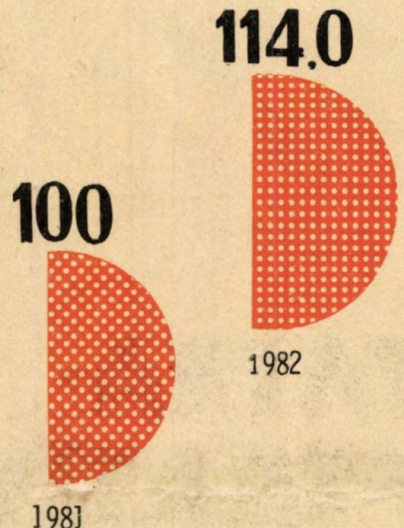

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN INDUSTRIE
(calculată pe baza valorii producției nete)

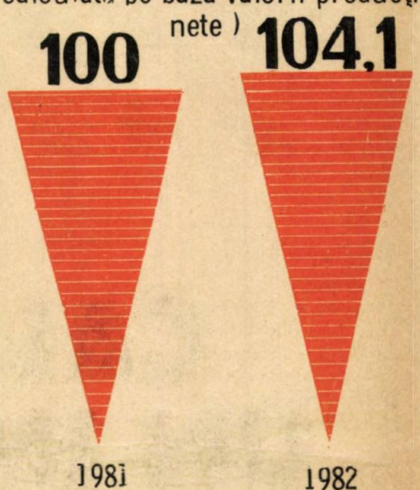

VENITURILE TOTALE REALE ALE POPULAȚIEI

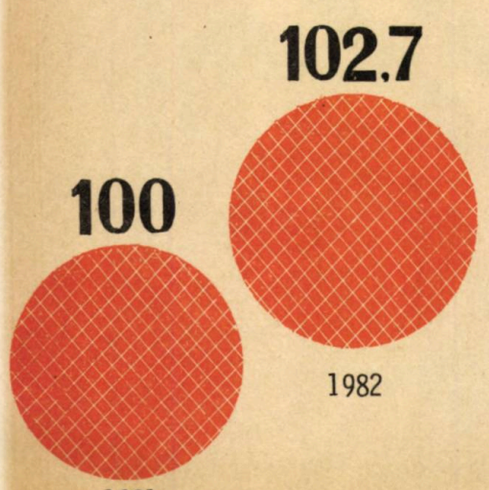

VOLUMUL DESFACERILOR DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL

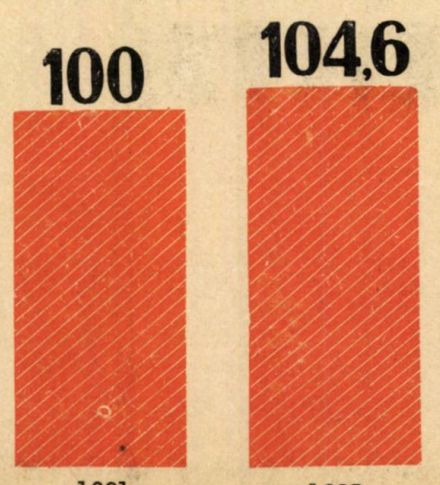

PRESTĂRILE DE SERVICII PENTRU POPULAȚIE

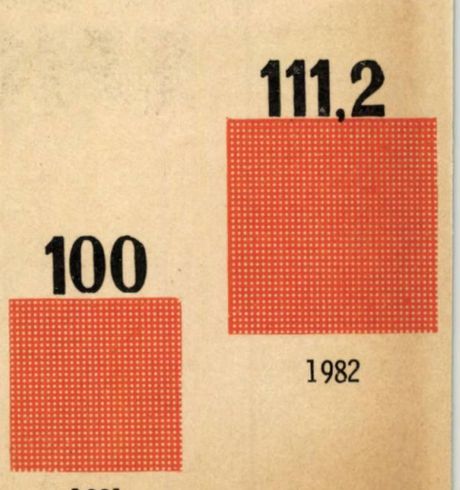

D 646

curier
economic legislativ

PERFECŢIONAREA LEGISLAŢIEI ECONOMICE

Continua perfecţionare a activităţii social-economice din ţara noastră — preocupare de seamă a conducerii de partid şi de stat —, implică adaptarea corespunzătoare a legislaţiei, astfel încît normele de drept să constituie un cadru, o armătură juridică adecvată, care să contribuie din plin la funcţionarea sincronizată a noului mecanism economico-financiar.

Printre noile acte normative prezintă importanţă deosebită pentru activitatea întreprinderilor legea pentru modificarea şi completarea Legii nr. 5/1978, votată de Marea Adunare Naţională la 23 decembrie 1981; importanţa noului act normativ rezultă şi din faptul că însăşi denumirea Legii nr. 5/1978 a fost modificată în „Legea cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, precum şi la funcţionarea acestora pe baza autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare". In cele ce urmează ne-am propus să prezentăm noile norme de drept instituite prin actul legislativ recent adoptat.

1. CONTRIBUŢII LA DEFINIREA CONCEPTULUI DE ÎNTREPRINDERE

Legea nr. 5/1978 constituind actul normativ fundamental privind organizarea şi conducerea unităţilor economice era firesc ca, în primele ei articole, să definească conceptul de întreprindere; astfel, art. 1, în noua redactare, enunţă:

„Întreprinderea de stat este unitatea de bază în care se desfăşoară activitatea economico-socială şi în care oamenii muncii, pe baza principiului autoconducerii muncitoreşti, îşi exercită direct prerogativele ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producţie — bunuri ale întregului popor — producători şi beneficiari ai bunurilor materiale.

Potrivit principiilor democraţiei muncitoreşti, fiecare om al muncii, încadrîndu-se în colectivul unei întreprinderi socialiste de stat, participă nemijlocit la conducerea întreprinderii şi la administrarea patrimoniului încredinţat acesteia, are dreptul şi obligaţia de a contribui activ la perfecţionarea activităţii întreprinderii de a se pronunţa asupra tuturor problemelor referitoare la buna desfăşurare a întregii activităţi economice şi sociale din unitate şi se angajează, totodată, faţă de întreaga societate să depună toate eforturile pentru a asigura utilizarea eficientă şi dezvoltarea continuă a avutului obştesc, să-şi pună întreaga capacitate şi putere de muncă şi creaţie în slujba intereselor generale, să contribuie la creşterea eficienţei economice, ridicarea pe o treaptă calitativ superioară continuă a nivelului de trai material şi spiritual al tuturor celor ce muncesc.

Întreprinderea are ca obiect de activitate, în funcţie de specific, producerea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii, aprovizionarea şi desfacerea produselor".

După articolul 1, prin actul normativ pe care îl comentăm, a fost introdus un nou articol, cu următorul cuprins:

„Art. 1^1. — Întreprinderile se organizează şi funcţionează pe baza principiului autoconducerii muncitoreşti şi al autogestiunii economico-financiare. Ridicarea pe o treaptă superioară a autoconducerii muncitoreşti şi întărirea autogestiunii economico-financiare asigură creşterea rolului colectivelor de oameni ai muncii în conducerea vieţii economice şi sociale şi sporeşte răspunderea fiecăruia pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor, gospodărirea cu eficienţă maximă a bunurilor încredinţate unităţii spre administrare, dezvoltarea iniţiativei creatoare şi promovarea unui spirit combativ, revoluţionar şi intransigent în întreaga activitate.

Organizarea activităţii economice se întemeiază, totodată, pe principiul centralismului democratic, care îmbină în mod organic conducerea unitară a economiei cu auto-

Supliment la nr. 2 1982 Revista ECONOMICA

nomia funcțională a fiecărei unități. Întreprinderea își desfășoară activitatea potrivit legilor în vigoare, pe bază de plan, care este parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economico-socială, avînd totodată largi atribuții în domeniul planificării, cercetării științifice și ingineriei tehnologice, proiectării, investițiilor, aprovizionării și desfacerii produselor, în pregătirea personalului muncitor, în organizarea producției și a muncii, precum și autonomiei în gospodărirea fondurilor. Întreprinderea este subordonată de îndeplinirea planului, a tuturor indicatorilor tehnici, economici și financiari".

Articolul 2 din vechea redactare a fost menținut în întregime, fiind introdus un nou aliniat, după aliniatul 1; ca urmare, art. 2 are următoarea redactare:

„Art. 2. — Activitatea financiară a întreprinderii se desfășoară pe baza bugetului de venituri și cheltuieli. Întărirea autogestiunii economico-financiare impune întreprinderilor obligația de a-și acoperi cheltuielile de producție și de circulație, de a obține beneficii din care să restituie fondurile primite de la societate, să-și asigure propria dezvoltare, să contribuie la dezvoltarea generală a societății, să creeze resursele pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, precum și pentru acoperirea cheltuielilor necesare satisfacerii unor nevoi social-culturale în cadrul programului general de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii stabilit de partid și de stat.

Întreprinderile sînt obligate să desfășoare o activitate rentabilă, cu eficiență sporită, să asigure participarea oamenilor muncii, la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor.

Întreprinderile au personalitate juridică, pe care o dobîndesc la data înregistrării lor la Ministerul Finanțelor sau, în cazul celor de subordonare locală, la organele financiare județene sau al municipiului București.

Întreprinderile au plan propriu, corespunzător activității pe care o desfășoară, parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economico-socială, încheie bilanț, au cont la bancă, beneficiază de credite bancare, au relații economice, financiare și juridice cu alte unități, utilizează formele de cointeresare materială prevăzute de lege, exercită controlul asupra tuturor activităților pe care le desfășoară.

Fabricile, uzinele, exploatările, minele, grupurile de șantiere și alte unități, similare, fără personalitate juridică, au autonomie economico-financiară în cadrul întreprinderii din care fac parte, în care scop au plan propriu și buget de venituri și cheltuieli. Relațiile cu bugetul de stat se realizează prin întreprinderea de care aparțin".

De asemenea, mai arătăm că aliniatul 1 al articolului 4, care prevedea că „întreprinderea se înzestrează la înființare cu fonduri fixe și se dotează cu mijloace circulante proprii, necesare desfășurării activității acesteia", a fost înlocuit cu un nou aliniat, care are următoarea formulare:

„Fondurile fixe și mijloacele circulante necesare desfășurării activității întreprinderii se constituie pe baza principiului autofinanțării, în condițiile legii".

Textele invocate ne permit să sintetizăm conceptul de întreprindere și anume:

a) **au personalitate juridică,** ceea ce înseamnă dreptul la patrimoniu propriu, care se reflectă în bilanțul și în evidența contabilă, iar disponibilul bănesc în conturi bancare; au denumire și sediu; au autonomie funcțională, în sensul că încheie raporturi juridice cu toți — contracte economice, de creditor, contracte de muncă etc.;

b) **funcționează pe baza principiului autoconducerii muncitorești,** avînd organe colective proprii de conducere (adunarea generală a oamenilor muncii, cu competențe sporite așa cum vom vedea în cele ce urmează, consiliul oamenilor muncii și biroul executiv) cu respectarea, totodată, a principiului centralismului democratic, care îmbină în mod organic conducerea unitară a economiei cu autonomie, funcțională, a fiecărei unități;

c) **autogestiunea economico-financiară** constituie principiul fundamental de organizare și funcționare care, potrivit completărilor aduse legii, se manifestă de la înființare — „fondurile fixe și mijloacele circulante necesare desfășurării activității întreprinderii, se constituie pe baza principiului autofinanțării" —, precum și pe tot parcursul existenței sale: „întreprinderile sînt obligate să desfășoare o activitate rentabilă, cu eficiență sporită", (alin. 2, al art. 2, nou introdus în lege).

2. UNITĂȚILE COMPONENTE CU PERSONALITATE JURIDICĂ

Este bine cunoscut că potrivit art. 72 din Legea nr. 5/1978 „centralele și întreprinderile pot avea în structura de producție, în funcție de obiectul lor de activitate, unități componente — uzine, fabrici, exploatări, grupuri de șantiere, secții, șantiere, ateliere, loturi, sectoare, autobaze, depozite și alte unități similare — cu gestiune economică, fără personalitate juridică".

Organizarea și funcționarea unor astfel de unități este cunoscută, experimentată în practică. Așa cum prevede art. 75 din lege, unitățile economice componente ale centralelor sau ale întreprinderilor pot avea independență operativă, subcont la bancă, pot beneficia de credite bancare, pot avea relații economice și financiare, în limita competențelor stabilite de conducerile centralei sau întreprinderii de care aparțin. Șefii unităților componente pot încheia contracte cu persoane fizice și juridice, pe baza împuternicirii de reprezentare dată de centrală sau întreprindere. Fabricile, uzinele, grupurile de șantiere și ale unității similare au plan propriu și buget de venituri și cheltuieli, parte integrantă a planului și bugetului întreprinderii sau centralei de care aparțin.

Autonomia funcțională operativă creată în baza normelor de drept invocate nu a fost suficientă pentru unele unități componente, aflate în altă localitate, decît centrala sau întreprinderea din care fac parte. Ca urmare, în Legea nr. 5/1978 a fost introdus articolul 24^1, potrivit căruia:

„Uzinele, fabricile, exploatările și alte unități similare, cu activitate complexă și condiții specifice de producție, situate în alte localități sau pe alte amplasamente, decît centrala sau întreprinderea de care aparțin se pot organiza, în cazuri temeinic justificate, ca unități cu personalitate juridică, potrivit normelor legale, privind organizarea și funcționarea întreprinderilor.

Unităţile prevăzute la alineatul precedent se organizează prin decret al Consiliului de Stat, au în conducere un director, un inginer şef şi un contabil şef, şi îşi menţin compartimentele din structura funcţională, existente la data organizării.

Directorul, inginerul şef şi contabilul şef vor primi retribuţiile tarifare şi indemnizaţiile de conducere stabilite de lege pentru unităţile corespunzătoare fără personalitate juridică".

Din conţinutul textului nou reprodus mai sus rezultă că personalitatea juridică va fi ocrotită numai în cazul acelor unităţi „cu activitate complexă şi condiţii specifice de producţie, situate în alte localităţi sau pe alte amplasamente decît centrala sau întreprinderea de care aparţin". În cazul în care nu se apreciază că este necesar să se acorde personalitate juridică, aliniatul 2 al art. 75, modificat, prevede că:

„Fabricile, uzinele, grupurile de şantiere şi alte unităţi similare fără personalitate juridică au plan propriu şi buget de venituri şi cheltuieli, parte integrantă a planului şi bugetului întreprinderii sau centralei de care aparţin. Aceste unităţi pot utiliza şi funcţia de contabil şef, dacă prin normele de structură specifice nu se prevede altfel".

Modificările şi completările semnalate ne permit să constatăm că unităţile componente pot fi astfel grupate:

a) secţii, şantiere, ateliere, loturi, depozite şi altele similare **fără personalitate juridică**, care se înfiinţează prin decizia directorului sau a directorului general, pe baza hotărîrii consiliului oamenilor muncii al întreprinderii sau centralei în cadrul căreia funcţionează, avînd o autonomie operativă limitată la prevederile actului de înfiinţare;

b) fabrici, uzine, exploatări, grupuri de şantiere şi altele cu organizare asemănătoare, **fără personalitate juridică**, care se înfiinţează prin ordinul ministrului, pe baza hotărîrii consiliului de conducere al ministerului, cu acordul Consiliului Organizării Economico-Sociale şi care au o autonomie operativă, funcţională, lărgită, avînd evidenţă contabilă, subcont la bancă, buget de venituri şi cheltuieli şi, în baza şi în limita mandatului primit, pot încheia raporturi juridice cu terţe persoane;

c) Uzine, fabrici, exploatări şi alte unităţi similare, cu activitate complexă şi condiţii specifice de producţie, situate în alte localităţi sau pe alte amplasamente decît centrala sau întreprinderea de care aparţin, **cu personalitate juridică**, care se înfiinţează prin decret al Consiliului de Stat.

3. PERFECŢIONAREA MODALITĂŢII DE LUCRU A ADUNĂRILOR GENERALE

Potrivit art. 65, alin. 1, al Legii nr. 5/1978, „adunările generale din întreprinderi se convoacă semestrial în şedinţe ordinare, de comitetul sindicatului, de comun acord cu consiliul oamenilor muncii. Adunarea generală mai poate fi convocată la cererea a cel puţin o treime din numărul oamenilor muncii sau al reprezentanţilor acestora, după caz". După aliniatul reprodus mai sus, au fost introduse două noi aliniate, cu următorul conţinut:

„Pentru dezbaterea şi adoptarea sarcinilor ce revin unităţilor din planul naţional unic de dezvoltare economico-socială se organizează o adunare generală în cursul trimestrului III al anului premergător anului de plan.

Adunări generale pot fi convocate în cursul anului, pentru examinarea unor proiecte de acte normative de interes general supuse dezbaterii publice sau a unor acte normative care privesc perfecţionarea activităţii unităţilor socialiste".

Cu privire la perfecţionarea modalităţilor de lucru subliniem completarea importantă adusă Legii nr. 5/1978, prin introducerea unui nou aliniat, după alin. 2 al art. 63, potrivit căruia:

„Adunarea generală îşi desfăşoară activitatea prin dezbateri în plen, prin organizarea de adunări ale oamenilor muncii pe secţii, ateliere sau alte unităţi de producţie, prin activitatea comisiilor pe domenii şi alte forme de participare a oamenilor muncii la conducerea unităţii".

Legea nr. 5/1978, în redactarea iniţială, nu cuprinde nici o prevedere referitoare la modul de funcţionare a comisiilor pe domenii şi de adaptare a hotărîrilor sau măsurilor, dispunînd numai că ele se constituie din 3 pînă la 11 membri. Deoarece, prin actul normativ recent adoptat de Marea Adunare Naţională, comisiile pe domenii sînt considerate, aşa cum am arătat, ca una din formele organizatorice prin care adunarea generală a oamenilor muncii îşi desfăşoară activitatea, considerăm că — prin analogie — condiţiile stabilite de lege pentru funcţionarea valabilă a adunării generale se pot extinde şi asupra comisiilor pe domenii, instituindu-se astfel o reglementare unitară. Vom considera deci, că aceste comisii sînt valabil constituite dacă participă cel puţin două treimi din numărul membrilor, extrapolînd prevederile art. 63 alin. 1. din lege.

În ce priveşte modalitatea de desfăşurare a activităţii adunării generale a oamenilor muncii prin organizarea de adunări ale acestora pe secţii, ateliere sau alte unităţi de producţie, se impun următoarele precizări. Pînă la actuala modificare şi completare a Legii nr. 5/1978, adunările oamenilor muncii pe secţii, ateliere, sectoare, şantiere etc. reprezentau un stadiu organizatoric intermediar între personalul muncitor, respectiv, şi adunarea generală a oamenilor muncii din întreprindere. Adunările pe secţii, ateliere etc. aveau un rol limitat şi o competenţă strict delimitată, fiind chemate a alege prin vot deschis reprezentanţii personalului muncitor respectiv, pentru adunarea generală pe întreprindere şi — în condiţiile legii — a proceda la revocarea lor. Ele reprezentau deci, o formă organizatorică prin care se exprima numai voinţa personalului muncitor din unitatea respectivă (secţie, atelier, sector etc.) şi numai cu privire la desemnarea unor reprezentanţi. Prin modificarea şi completarea prevederilor referitoare la adunarea generală, adunările oamenilor muncii pe secţii, ateliere sau alte unităţi de producţie (şantiere, sectoare, loturi etc.), reprezintă o formă organizatorică a însăşi adunării generale prin care se exprimă voinţa întregului colectiv de oameni ai muncii din întreprindere, astfel, după cum se va arăta la pct. 5 mai jos. Din prevederile legale adoptate recent de M.A.N. rezultă deci, că adunările pe secţii, şantiere etc. a oamenilor muncii au încetat de a fi numai organisme intermediare, de tranziţie între masa de

oameni ai muncii și adunarea generală, **constituind însăși o formă organizatorică a acestui for suprem al oamenilor muncii.** Considerăm că și în cazul de față, se impune a extrapola prevederile din textul inițial referitoare la valabilitatea constituirii adunărilor generale și a le aplica în mod corespunzător și adunărilor pe secții, ateliere etc. Vom conchide deci, că și aceste adunări sînt valabil constituite dacă la ele participă cel puțin două treimi din numărul personalului muncitor al secției sau atelierului respectiv. A adopta o altă opinie ar însemna să se aplice un regim juridic diferențiat fiecărei forme organizatorice a adunării generale a oamenilor muncii, fără a exista nici o prevedere legală în acest sens.

4. COMPETENȚE LĂRGITE ATRIBUITE ADUNĂRILOR GENERALE

Odată cu perfecționarea modalităților de lucru ale adunărilor generale ale oamenilor muncii, au fost instituite și noi competențe, care reflectă accentuarea și lărgirea plenară a autoconducerii muncitorești. Astfel, art. 62 a fost completat cu următoarele atribuții noi ale adunărilor generale:

„p) confirmă anual în funcție cadrele din conducerea unității: directorul, directorul adjunct tehnic și de producție sau inginerul șef, directorul adjunct comercial, contabilul șef, precum și alte cadre care ocupă funcții de conducere similare;

r) confirmă anual în funcție președintele, prim-vicepreședintele și vicepreședinții consiliului oamenilor muncii, prevăzuți la art. 33 și 44;

s) se pronunță asupra propunerilor de promovare în funcții de conducere a unor cadre din unitate, ținînd seama de pregătirea politică, profesională și de aportul acestora la buna desfășurare a activității; între ședințele în plen consultarea oamenilor muncii se face în adunările organizate pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare în care persoana respectivă își desfășoară activitatea;

t) hotărăște eliberarea din funcție a cadrelor din conducerea unității care au săvîrșit abateri grave de la disciplina muncii, de la normele eticii și echității socialiste sau care dau dovadă de lipsă de răspundere în realizarea planului; între ședințele în plen ale adunării generale, hotărîrea se ia de adunările oamenilor muncii organizate pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare, urmînd să fie supusă spre confirmare la prima adunare generală a oamenilor muncii pe întreaga unitate.

Pentru ceilalți oameni ai muncii din unități care au săvîrșit asemenea abateri, adunările generale ale oamenilor muncii sau adunările oamenilor muncii pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare, în care persoana respectivă își desfășoară activitatea, pot hotărî desfacerea contractului de muncă.

Hotărîrile se adoptă cu majoritatea voturilor membrilor ce compun adunarea și sînt definitive.

u) aprobă modificarea profilului de fabricație al întreprinderii, precum și structura organizatorică a acesteia;

v) aprobă, în condițiile legii, propunerile de scoatere din funcțiune a fondurilor fixe și de declasare a bunurilor materiale și stabilește măsuri privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile;

x) hotărăște asupra numărului de personal ce se încadrează în întreprindere în strînsă corelare cu indicatorii de plan, cu programele de producție rezultate din contracte economice, precum și cu posibilitățile de asigurare a fondurilor de retribuire; hotărăște asupra repartizării personalului muncitor pe secții, fabrici, compartimente de concepție și funcționale; încadrarea în muncă sau desfacerea contractului de muncă pentru personalul din secții, ateliere sau formații de lucru, se hotărăște de adunările oamenilor muncii ale acestor unități.

Așadar, adunarea generală are largi competențe privind organizarea și funcționarea întreprinderii; pentru ca hotărîrea luată de acest for suprem de conducere colectivă să fie operativ traduse în viață, a fost introdus un aliniat final la art. 62, potrivit căruia:

„În cazul în care adunarea generală nu confirmă în funcție cadrele prevăzute la lit. p și r, organele corespunzătoare care le-au numit sau, după caz, ales sînt obligate să ia măsuri pentru înlocuirea acestora, în termen de cel mult 30 de zile".

Lărgirea competențelor și perfecționarea modalităților de lucru au impus reformularea conceptului de adunare generală. Ca urmare, art. 60 din Legea nr. 5/1978 a fost modificat, avînd următorul cuprins:

„Adunarea generală a oamenilor muncii constituie forma superioară de realizare a autoconducerii muncitorești, forul prin care clasa muncitoare asigură conducerea întregii activități economico-sociale, cadrul larg democratic de participare organizată a tuturor oamenilor muncii la dezbaterea și soluționarea problemelor legate de elaborarea și îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială, de întărirea autogestiunii economico-financiare și de satisfacerea nevoilor social-culturale în cadrul programului de creștere continuă a nivelului de trai stabilit de partid și de stat.

Expresie a democratismului orînduirii socialiste, adunarea generală exercită controlul asupra organelor de conducere ale unității și reprezintă, în același timp, un mijloc de dezvoltare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii, de întărire a disciplinei și responsabilității lor sociale, de stimulare a inițiativei creatoare a maselor pentru buna gospodărire a avutului obștesc.

Adunarea generală a oamenilor muncii asigură promovarea celor mai valoroase cadre în organele de conducere colectivă și exercită un control permanent asupra activității acestora".

5. ATRIBUȚII NOI ALE ORGANELOR DE CONDUCERE

În pas cu perfecționarea autoconducerii muncitorești și a mecanismului economico-financiar, în cadrul capitolului III „Conducerea unităților economice" au fost introduse o serie de texte noi; astfel, a fost reformulat primul aliniat al art. 91, care are următorul cuprins:

produselor, introducerea și generalizarea procesului tehnic, creșterea productivității muncii, sporirea eficienței economice a întregii activități.

Art. 71³. — Pentru folosirea completă a capacităților de producție, oamenii muncii au obligația să asigure utilizarea cu randamente superioare și exploatarea în condiții de deplină siguranță a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, realizarea la termen a tuturor lucrărilor de întreținere și reparații a fondurilor fixe, creșterea continuă a indicelui de utilizare a acestora.

Art. 71⁴. — Pentru a asigura gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și celorlalte resurse alocate, personalul muncitor are obligația să asigure utilizarea eficientă a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, sporirea gradului de valorificare a acestora, recuperarea tuturor resurselor materiale și energetice refolosibile.

Fiecare om al muncii răspunde, la locul său de producție, de respectarea consumurilor normate de materii prime, materiale, combustibil și energie și are, totodată, obligația să acționeze pentru realizarea de economii, să asigure luarea măsurilor necesare pentru evitarea risipei de orice fel, înlăturarea oricărei neglijențe în păstrarea și administrarea bunurilor.

Art. 71⁵. — Contribuția fiecărei persoane, prin munca depusă pentru realizarea sarcinilor ce revin unității, constituie criteriul fundamental pentru determinarea retribuirii, participarea la împărțirea beneficiilor și stabilirea celorlalte drepturi legate de activitatea sa.

Art. 71⁶. — În cadrul colectivului în care este încadrat, personalul muncitor răspunde de respectarea ordinii și disciplinei în muncă, a normelor eticii și echității socialiste, de dezvoltarea relațiilor de colaborare și întrajutorare tovărășească, de asigurarea unui climat de disciplină muncitorească în îndeplinirea sarcinilor ce îi revin.

Totodată, personalul muncitor are îndatorirea să-și perfecționeze pregătirea profesională și de specialitate, să-și lărgească continuu orizontul de cunoaștere, să dea dovadă de o înaltă conștiință profesională, de spirit creator, dăruire și competență în muncă.

În întreaga lor activitate, oamenii muncii trebuie să manifeste combativitate și intransigență față de cei care încalcă ordinea și disciplina, au o atitudine de superficialitate și lipsă de răspundere în muncă, și să formeze o opinie de masă care să asigure educarea acestora sau, după caz, tragerea lor la răspundere.

Art. 71⁷. — Ca membru al colectivului de muncă, fiecare persoană răspunde de apărarea proprietății obștești, de dezvoltarea continuă a acesteia și este obligată să lupte cu toată hotărîrea împotriva oricăror sustrageri de bunuri din avuția națională și să ia toate măsurile necesare pentru evitarea degradării bunurilor.

Art. 71⁸. — Personalul muncitor care pleacă dintr-o unitate pentru a se încadra, în condițiile legii, la o altă unitate, este obligat să solicite caracterizarea activității sale din partea organului de conducere colectivă și al organului sindical de la unitatea de unde pleacă.

Încadrarea în muncă la o nouă unitate se va putea face numai ținîndu-se seama de aprecierile cuprinse în caracterizarea obținută în condițiile alin. 1.

9. „REGULI PENTRU ASIGURAREA DISCIPLINEI ÎN MUNCĂ ȘI BUNEI FUNCȚIONĂRI A UNITĂȚILOR CU FOC CONTINUU SAU CARE AU INSTALAȚII CU GRAD RIDICAT DE PERICOL ÎN EXPLOATARE"

Astfel este intitulat un alt capitol nou, plasat după actualul capitol IV din Legea nr. 5/1978 și al cărui cuprins este următorul:

Art. 80¹. — Organizarea activității în unitățile care au în dotare instalații, utilaje și mașini cu regim de funcționare continuu sau cu un grad ridicat de pericol în exploatare, din ramurile chimiei, minelor, petrolului, metalurgiei, construcțiilor de mașini, energiei electrice și termice, industriei lemnului, celulozei și hîrtiei și alte sectoare, trebuie să asigure desfășurarea neîntreruptă a proceselor de producție potrivit regimului de lucru aprobat, respectarea cu strictețe a disciplinei tehnologice, a tuturor regulilor de ordine și disciplină a muncii, prevenirea oricăror avarii, explozii, incendii sau alte accidente tehnice.

În îndeplinirea obligațiilor de muncă, personalul unităților prevăzute la alin. 1, indiferent de funcția pe care o are, răspunde direct de respectarea cu strictețe a normelor referitoare la desfășurarea proceselor de producție, de asigurarea ordinii la locul de muncă, de preîntîmpinarea și înlăturarea oricăror situații care ar pune în pericol viața și sănătatea oamenilor ori funcționarea neîntreruptă și în ocndiții de deplină siguranță a instalațiilor, utilajelor și mașinilor din dotarea unităților.

Art. 80². — Personalul muncitor care lucrează la instalații, utilaje sau mașini cu regim de lucru continuu sau grad ridicat de pericol în exploatare este obligat să cunoască caracteristicile constructive și funcționale ale acestora, să respecte cu strictețe normele tehnice de exploatare și întreținere, precum și normele de protecție a muncii și de prevenire a incendiilor, să asigure supravegherea permanentă a utilajelor, precum și evitarea oricăror avarii sau întreruperi accidentale.

Se interzice personalului prevăzut la alin. 1 părăsirea locului de muncă, lăsarea fără supraveghere a instalațiilor, utilajelor sau mașinilor la care lucrează, introducerea sau consumarea în unitate de băuturi alcoolice, precum și a unor materiale ori produse care ar putea provoca incendii sau explozii.

În timpul programului de lucru personalul prevăzut la alin. 1 nu poate pleca de la locul de muncă decît cu aprobarea maistrului sau a altui conducător al formației de lucru și numai după ce acesta a desemnat o altă persoană pentru a asigura supravegherea mașinii, utilajului sau instalației respective.

La terminarea programului, încetarea activității personalului muncitor se face numai după predarea mașinii, utilajului sau instalației de care răspunde lucrătorului din schimbul următor în prezența inginerului de schimb, șefului de instalație, maistrului sau a altui conducător al formației de lucru din schimbul care preia activitatea.

Nerespectarea obligațiilor prevăzute în prezentul articol se sancționează penal și, după caz, contravențional sau disciplinar, precum și material ori civil, potrivit legii.

Art. 80³. — Șefii secțiilor și ai altor compartimente de producție, maiștrii și ceilalți conducători ai formațiilor de

lucru răspund de realizarea condițiilor necesare pentru funcționarea neîntreruptă și în deplină siguranță a instalațiilor, utilajelor și mașinilor, prevenirea accidentelor sau incendiilor, de dotarea locurilor de muncă cu prescripțiile tehnice de exploatare necesare, de efectuarea la timp a reviziilor tehnice și reparațiilor planificate; de luarea tuturor măsurilor pentru evitarea oricăror avarii sau întreruperi accidentale.

Șefii de secții, maiștrii și ceilalți conducători ai proceselor de producție sînt obligați să asigure întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă, supravegherea permanentă a personalului, respectarea riguroasă de către executant a tehnologiilor de fabricație și a instrucțiunilor de exploatare și să controleze la intrarea în schimb dacă personalul din subordine este apt să-și îndeplinească sarcinile de serviciu.

Art. 80[4]. — La unitățile cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de periculozitate, persoanele care asigură asistența tehnică pe schimb, precum și cele care sînt autorizate să dispună oprirea sau punerea în funcțiune a instalațiilor, se stabilesc prin decizia conducătorului unității.

Art. 80[5]. — Conducerile unităților care au în dotare instalații, utilaje și mașini cu regim continuu de funcționare sau cu grad ridicat de periculozitate răspund de luarea tuturor măsurilor necesare pentru buna organizare și desfășurare a proceselor de producție, în condiții de deplină siguranță, pentru supravegherea permanentă a utilajelor, verificarea punctelor de control și comandă, respectarea tehnologiilor, a tuturor normelor de exploatare, întreținere, reparații, protecția muncii, prevenire a incendiilor, pentru instruirea temeinică a personalului, întărirea ordinii și disciplinei, organizarea controlului sistematic al îndeplinirii îndatoririlor de către fiecare lucrător, evitarea oricăror întreruperi accidentale ale producției, tragerea la răspundere a celor care încalcă obligațiile de serviciu ce le revin.

Regulamentele de exploatare ale instalațiilor și utilajelor, în baza cărora se asigură organizarea și conducerea tehnică a proceselor de producție la fiecare loc de muncă, se elaborează în conformitate cu documentațiile tehnice și se aprobă de către organul ierarhic superior al unității, după însușirea lor de către organul de conducere colectivă al acesteia.

Art. 80[6]. — Ministerele economice răspund împreună cu centralele și întreprinderile din subordine de luarea tuturor măsurilor necesare pentru funcționarea în condiții de deplină siguranță a instalațiilor, utilajelor și mașinilor, evitarea avariilor, incendiilor, exploziilor sau altor accidente tehnice, respectarea regimului de lucru aprobat, întărirea ordinii și disciplinei în muncă, sancționarea oricăror abateri de la normele stabilite.

Art. 80[7]. — Regulile de disciplină specifice pentru personalul din unitățile cu foc continuu sau care au instalații, utilaje ori mașini cu grad ridicat de pericol în exploatare, obligațiile și răspunderile ce revin acestui personal, se stabilesc prin decret al Consiliului de Stat".

dr. Al. DETEȘAN
dr. Iosif R. URS

Răsfoind prin dosare

Despre prohitatea profesională

Printre atribuțiile organelor de conducere ale întreprinderilor, cum bine este știut, se numără, la loc de frunte, urmărirea intransigentă a executării bugetului de venituri și cheltuieli, ceea ce implică o riguroasă executare a obligațiilor contractuale. Evident, neexecutarea livrărilor de către furnizori îndreptățește pe beneficiari să solicite penalități, a căror funcție, pe lîngă cea sancționatorie este și **de a repara prejudiciul suferit de unitatea beneficiară.**

Se aplică cu consecvență acest principiu, acest mecanism al dezdăunărilor pe calea penalităților datorate de furnizorii aflați în culpă ? Dacă în marea majoritate a cazurilor răspunsul este pozitiv, în unele cazuri mai pot fi întîlnite și situații în care fie **din necompetență profesională,** fie din alte cauze — se recurge la pornirea unor procese nefundamentate, privind solicitarea de penalități.

Răsfoind dosarul nr 934/1981 al Arbitrajului de Stat Central constatăm, cu oarecare surprindere, un mod de acționare care poate fi catalogat dacă avem în vedere legislarea economică, cel puțin bizar. Să ne explicăm. Întreprinderea beneficiară A încheie, în baza repartiției primite, un contract economic, cu întreprinderea furnizoare B, pentru livrarea unor cantități de bere. Beneficiara, considerînd că furnizoarea nu și-a îndeplinit obligațiile de livrare, a introdus acțiune arbitrală prin care a solicitat penalități în valoare de 623.082 lei (pe care ulterior le-a redus la 534.326 lei ? ?).

Pentru a rezuma speța, spațiul rezervat acestei rubrici fiind foarte limitat, arătăm că din dosarul menționat se desprinde următoarea situație de fapt : beneficiara și-a întemeiat acțiunea pe nelivrarea de către furnizoare a anumitor sorturi de bere, „neglijînd" împrejurarea că din alte sorturi — mult cerute la desfacere — a primit și a plătit, deci a acceptat, mari cantități în plus, față de prevederile contractuale. Astfel, bunăoară, a primit în plus 3.326 hl. bere la sticlă, în timp ce a renunțat, prin telexuri la primirea a 3.810 hl bere la butoi. Modificarea sortimentală demonstrează preocuparea furnizorului de a veni în întîmpinarea beneficiarului — în cadrul colaborării care trebuie să existe între întreprinderi —, prin livrarea din acele sortimente care nu ridică probleme în comercializare.

Rezultatul ? Beneficiara, în loc să analizeze modul în care a fost realizat contractul în ansamblu și rezultatele sale economice, a introdus acțiunea pe care o comentăm, trecînd peste regula bine statuată, potrivit căreia **contractul se consideră executat în cazul în care părțile cad de acord, chiar și tacit (prin aceptarea livrărilor), asupra modificărilor sortimentale, în cadrul aceluiași produs.**

Consecința ? Cheltuieli bănești și de timp cu soluționarea unui proces care nu ar fi avut loc dacă în cauză s-ar fi aplicat o altă obligație legală a părților : **încercarea de soluționare amiabilă, reală, prearbitrală.**

Încă o întrebare se impune : Din bugetul cui se suportă, în final, asemenea cheltuieli nejustificate ?

DALEX

Adoptarea regulamentului vamal

Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 337/1981 (Buletinul Oficial nr. 90—91 din 27.XI.81) a fost aprobat Regulamentul vamal, care urmează să se aplice cu începere de la 1 ianuarie 1982.

Elaborat în temeiul și pe baza principiilor Codului vamal al Republicii Socialiste România (Legea nr. 30/1978), actualul Regulament stabilește procedurile de vămuire a mărfurilor la export și import, normele privind aplicarea tarifului vamal, supravegherea vamală și efectuarea controlului vamal, procedurile vamale aplicabile persoanelor juridice în afara activității de comerț exterior. Regulamentul prevede, de asemenea, regimul ce se aplică persoanelor fizice, stabilind limite valorice și cantitative pentru bunurile ce pot fi introduse sau scoase din țară, precum și regimul de taxe vamale pentru aceste bunuri.

Substanțiala reglementare prevăzută de noul act normativ este cuprinsă în 287 articole și anexe. Cadrul de față nu ne permite să relevăm decît unele din dispozițiile Regulamentului vamal, îndeosebi cele care au tangență cu activitatea întreprinderilor de comerț exterior, a unităților economice din țara noastră în domeniul exportului și importului de mărfuri, cu activitatea reprezentanțelor și firmelor străine și altor organizații, precum și cele care se disting prin caracterul lor de noutate față de reglementările anterioare.

1. Vămuirea mărfurilor la export și import

Normele în acest domeniu precizează operațiunile și procedurile ce trebuie efectuate în legătură cu mărfurile destinate exportului și importului, și anume: declararea mărfurilor și prezentarea acestora pentru vămuire, controlul vamal al mărfurilor, controlul vamal al mijloacelor de transport, întocmirea și prezentarea documentelor însoțitoare, acordarea liberului de vamă. Controlul vamal al mijloacelor de transport se efectuează potrivit normelor prevăzute în mod distinct pentru transportul mărfurilor pe cale ferată, pe cale rutieră, maritimă sau fluvială ori cu aeronave (art. 14—29).

Regulamentul detaliază procedura de vămuire a mărfurilor, care se poate desfășura atît la unitățile vamale de la frontieră cît și la cele din interiorul țării. Organizarea unităților vamale în interiorul țării răspunde, mai ales, necesității de a apropia vămuirea de locul de încărcare a mărfurilor pentru export, ceea ce are drept urmare accelerarea livrărilor la export, evitarea staționării mijloacelor de transport și a mărfurilor la frontieră. Încă prin Codul vamal s-a prevăzut posibilitatea creării de unități vamale în interiorul țării, în incinta unor mari unități producătoare de mărfuri pentru export, în stații de cale ferată și în centrele economice unde se desfășoară o activitate intensă de export și import. Menționăm că în prezent sînt organizate și funcționează asemenea unități vamale în diferite centre industriale (București, Sibiu, Reșița etc.), în mari triaje de cale ferată (Cluj-Napoca, Simeria, Ploiești etc.), sau chiar în sediul unor mari uzine cu pondere de export (cum sînt Uzinele „Tractorul"-Brașov).

Potrivit Regulamentului (art. 48—49) mărfurile destinate exportului, controlate și vămuite în interiorul țării, nu se mai supun controlului vamal la frontieră, unde se verifică numai numărul, seria și integritatea sigiliilor aplicate de organele vamale. Dacă însă mijloacele de transport și coletele conținînd mărfuri destinate exportului sosesc la frontieră fără sigilii, cu sigilii violate, neaplicate corect sau cu sigilii care nu corespund celor menționate în documente ori dacă mijloacele de transport și coletele nu mai îndeplinesc condițiile de sigilare, acestea se supun unui nou control vamal la frontieră. Controlul vamal la frontieră se efectuează și atunci cînd sînt prezumții că în mijloacele de transport se află și alte bunuri decît cele prevăzute în documente.

Preocuparea legiuitorului pentru asigurarea unei cît mai mari celerități a circuitului de mărfuri la export și import se reflectă, de asemenea, în instituirea unei noi proceduri privind îndeplinirea unor sarcini vamale de către împuterniciți ai unităților producătoare, furnizoare sau beneficiare. Astfel Regulamentul prevede obligativitatea unităților producătoare sau furnizoare de mărfuri cu pondere însemnată la export de a asigura asistența la încărcarea mărfurilor în mijloace de transport prin împuterniciți proprii (art. 56). Lista acestor unități se stabilește de către Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale.

Împuterniciții unităților producătoare sau furnizoare de mărfuri pentru export au următoarele obligații: să verifice dacă mijloacele de transport corespund normelor de sigilare vamală; să efectueze înainte de încărcare controlul interior al mijloacelor de transport și controlul tuturor mărfurilor care se încarcă; să permită încărcarea în mijloacele de transport numai a mărfurilor de export prevăzute în documentele de transport; să verifice la terminarea operțiunilor de încărcare dacă în interiorul mijlocului de transport se află numai mărfurile prevăzute în documentele de transport; să aplice, după terminarea controlului, sigilii proprii la mijloacele de transport.

Pe baza notei de asistență și a sigiliilor aplicate de împuterniciți, organele vamale nu mai supun mărfurile unui nou control la frontieră, rezumîndu-se la verificarea autenticității și integrității sigiliilor împuterniciților. Bineînțeles că organele vamale au dreptul și, în același timp, obligația de a efectua controlul la frontieră ori de cîte ori sigiliile împuterniciților sînt violate, neaplicate corespunzător ori cînd sînt prezumții că în mijloacele de transport s-ar afla și alte bunuri decît cele înscrise în documente (art. 59).

Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale poate autoriza, în caz de necesitate, ca și unele unități beneficiare de import să asigure prin împuternici proprii asistența la descărcarea de pe mijloacele de transport a mărfurilor destinate importului.

Atribuțiile împuterniciților constituie obligații prevăzute de lege, nerespectarea lor fiind deci pasibilă de răspunderi și sancțiuni. Dealtfel, în Regulament se prevede în mod expres că încălcarea obligațiilor privind asistența la încărcarea sau descărcarea mărfurilor ce revin împuterniciților atrage, după caz, răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală (art. 64).

2. Aplicarea tarifului vamal pentru mărfurile importate

Regulamentul precizează, pe baza prevederilor Codului vamal, modalităţile de calcul şi de plată a taxelor vamale. Sînt supuse taxelor vamale numai mărfurile importate, potrivit tarifului stabilit prin Decretul nr. 395/1976. La exportul de mărfuri nu se aplică taxe vamale, ceea ce este de natură să creeze condiţii cît mai favorabile de competitivitate a mărfurilor româneşti pe piaţa internaţională. Neachitarea taxelor vamale la importul de mărfuri în cadrul termenelor fixate atrage majorări de 0,05% pentru fiecare zi de întîrziere, calculate la cuantumul taxelor datorate (art. 88).

Există însă şi o serie de bunuri care, conform Codului vamal, sînt scutite de taxe vamale la import, precum: bunurile reparate sau înlocuite de partenerii externi; bunurile special autorizate trimise de parteneri externi pentru a fi incorporate în produse de export; mostrele, probele, materialele de reclamă etc. Regulamentul precizează totodată că mărfurile importate sub condiţia unei utilizări determinate şi care ulterior primesc altă folosinţă sînt supuse regimului tarifar vamal potrivit noii destinaţii (art. 91).

Prin decret prezidenţial se pot acorda şi reduceri sau scutiri de taxe vamale ori institui contingente de mărfuri scutite de taxe vamale sau se poate suspenda, parţial ori total, aplicarea de taxe la importul numitor mărfuri. Propunerile pentru acordarea unor asemenea reduceri, scutiri sau suspendări se fac de către Comisia Vamală, a cărei componenţă şi mod de lucru sînt prevăzute în art. 96—97 din Regulament.

3. Trecerea temporară a mărfurilor şi altor bunuri peste frontieră

Operaţiunile în cadrul cărora mărfurile şi alte bunuri pot să fie primite sau trimise temporar în străinătate de către unităţile autorizate să efectueze operaţiuni de comerţ exterior sînt expres prevăzute de Codul vamal şi se referă la: executarea de lucrări de construcţii, montaj, prestări de servicii pe baza înţelegerilor cu parteneri externi; efectuarea de reparaţii sau înlocuiri de bunuri; operaţiuni în consignaţie; participarea la tîrguri, expoziţii, competiţii şi alte manifestări similare; alte activităţi convenite de unităţi româneşti cu parteneri străini.

Regulamentul precizează (art. 99) că trimiterile sau primirile temporare de mărfuri din străinătate, implicînd plăţi de orice fel, se autorizează de Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale, care stabileşte şi termenul de încheiere a operaţiunilor. Pentru alte operaţiuni, termenele se stabilesc de organele vamale, în raport de scopul şi natura activităţii pentru care se solicită trecerea temporară, fără a depăşi 2 ani. Termenele pot fi prelungite cu aprobarea organelor care au autorizat operaţiunile în cazuri justificate; prelungirea operaţiunilor peste 2 ani se aprobă însă în toate cazurile numai de către Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperări Economice Internaţionale.

Declaraţia vamală pentru primirea sau trimiterea temporară de mărfuri pe care organele vamale au acordat liberul de vamă constituie titlul executor pentru încasarea taxelor vamale aferente, în cazul în care operaţiunea temporară autorizată nu a fost încheiată la termenul fixat (art. 103).

În ceea ce priveşte operaţiunile de introducere sau scoatere temporară din ţară de bunuri, în afara activităţii de comerţ exterior, persoanele juridice sînt obligate să confirme în scris că bunurile sînt necesare pentru realizarea obiectului lor de activitate. Pentru astfel de operaţiuni este însă obligatorie garantarea taxelor vamale, cînd sînt datorate asemenea taxe (art. 109). Menţionăm că potrivit Regulamentului (art. 236) garantarea taxelor vamale — atît pentru persoanele juridice cît şi pentru persoanele fizice — se poate face prin una din următoarele modalităţi:

— prin consemnarea taxelor vamale, care constă în depunerea provizorie la organele vamale a unei sume egale cu cuantumul taxelor vamale aferente bunurilor; sau

— prin depunerea unei scrisori de garanţie vamală, prin care o persoană juridică cu sediul în România se angajează să plătească la organele vamale suma reprezentînd cuantumul taxelor vamale, în momentul cînd acestea devin exigibile.

O menţiune aparte se impune a fi făcută cu privire la autovehiculele înmatriculate în străinătate, aparţinînd reprezentanţelor şi sucursalelor firmelor comerciale şi organizaţiilor economice străine care funcţionează în ţara noastră, în cazul cărora garantarea pentru introducerea temporară se face prin consemnarea taxelor vamale de 100% în valută. Potrivit Regulamentului, introducerea temporară a unor asemenea bunuri poate fi însă făcută şi fără garantarea taxelor vamale, pe bază de reciprocitate (art. 230).

În legătură cu autoturismele şi autovehiculele cu regim de introducere temporară în ţară, aparţinînd atît reprezentanţelor şi sucursalelor firmelor şi organizaţiilor străine, cît şi persoanelor fizice străine, Regulamentul stabileşte că este interzisă vînzarea, donarea sau înstrăinarea cu orice titlu ori închirierea lor, pe timpul cît acestea se află în R.S.R., cu excepţia cazurilor autorizate de Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale. Încălcarea acestei dispoziţii se constată de organele vamale sau organele Ministerului de Interne şi are drept consecinţă confiscarea autoturismelor sau autovehiculelor respective (art. 234).

În cadrul operaţiunilor de introducere sau scoatere temporară, în Regulament sînt, de asemenea, reglementate în mod detaliat antrepozitarea de bunuri, transbordarea bunurilor precum şi tranzitul vamal.

Potrivit Regulamentului, bunurile străine pot fi depozitate temporar, în regim de antrepozitare, cu garantarea taxelor vamale; pentru asemenea bunuri se datorează taxe de antrepozitare stabilite conform normelor legale. Prin aprobarea de antrepozitare se poate autoriza ca bunurile aflate în antrepozit să fie sortate, condiţionate, ambalate, marcate, testate sau supuse altor operaţiuni similare (art. 114).

În ceea ce priveşte operaţiunile de transbordare, acestea se efectuează, ca regulă, sub supraveghere vamală, în incinta unităţilor vamale ori în alte locuri autorizate de

organele vamale. Totuși, în situații de forță majoră sau defecțiuni tehnice ale mijloacelor de transport, transbordarea se poate efectua și în locuri unde nu funcționează organe vamale, în prezența organelor de miliție sau ale administrației de stat locale. În acest ultim caz, mijloacele de transport trebuie să fie prezentate la cea mai apropiată unitate vamală în vederea întocmirii unor noi documente vamale (art. 118—122).

Mărfurile, mijloacele de transport și alte bunuri aflate în tranzit vamal nu sînt supuse taxelor vamale. În cazul în care transportatorul nu prezintă bunurile la unitatea vamală de destinație în termenul stabilit sau le prezintă cu lipsuri, declarația vamală de tranzit constituie titlu executor pentru plata taxelor vamale datorate (art. 129).

Se prevăd, de asemenea, măsuri specifice de exercitare a supravegherii vamale în porturile și zonele libere ale Republicii Socialiste România (în prezent este instituit portul liber Sulina — Decretul nr. 294/1978), ca și în alte locuri.

4. Introducerea și scoaterea de bunuri din țară de către persoanele juridice în afara activității de comerț exterior

Introducerea și scoaterea de bunuri din țară (cu titlu definitiv, iar nu temporar) de către persoanele juridice române în afara activității de comerț exterior este permisă în următoarele condiții (art. 144):

— bunurile să fie primite sau trimise fără efectuarea de plăți de orice fel. (În cazul în care se efectuează asemenea plăți, operațiunile de introducere sau scoatere de bunuri cad sub incidența operațiunilor de import sau export; această condiție nu se referă totuși la bunurile introduse în țară de persoanele juridice care, potrivit legii, au dreptul să folosească fonduri valutare proprii);

— titularii să prezinte organelor vamale avizul favorabil al centralei sau organului central în subordinea cărora se află, în cazul bunurilor a căror valoare depășește 25.000 lei ori pentru bunurile care nu sînt scutite de plata taxelor vamale.

Potrivit Regulamentului, unele categorii de bunuri sînt însă exceptate de la vămuire (de formalități vamale, de control vamal cît și de taxe vamale). Din această categorie fac parte, de exemplu, bunurile destinate apărării naționale, coletele care constituie valiză diplomatică sau consulară etc. Se scutesc de taxe vamale — rămînînd deci supuse formalităților vamale și controlului vamal — bunurile primite de Societatea de Cruce Roșie a Republicii Socialiste România, bunurile sosite pentru Banca Națională a R.S.R. sau Banca Română de Comerț Exterior, în cadrul obiectului lor de activitate (art. 150).

În legătură cu scutirile de taxe vamale în cazul persoanelor juridice române trebuie amintite, totodată, și prevederile art. 30 din Codul vamal, potrivit căruia sînt scutite de taxe vamale o serie de categorii de bunuri, cum sînt: probele și materialele pentru experimentări; bunurile aparținînd organelor centrale și unităților socialiste primite de la reprezentanțele lor din străinătate; cărțile și alte tipărituri, obiectele cu caracter cultural și didactic primite în baza unor înțelegeri cu parteneri străini; bunurile provenite din succesiuni testamentare, donații sau ajutoare.

Pentru a se evita posibilitatea comercializării în țară a bunurilor introduse cu scutire de taxe vamale, prin Cod s-a instituit obligația pentru persoanele juridice române de a înregistra asemenea bunuri în evidențele contabile, iar pentru organele de control financiar obligația de a urmări destinația dată acestor bunuri. Comercializarea unor asemenea bunuri se poate face numai în condițiile prevăzute de lege.

Taxele vamale care se aplică bunurilor introduse în țară de către persoane juridice în afara activității de comerț exterior sînt cele prevăzute pentru importurile de mărfuri (art. 146).

În ceea ce privește reprezentanțele și sucursalele firmelor comerciale și ale organizațiilor economice străine care își desfășoară activitatea în țara noastră, acestea pot introduce în țară bunuri pentru dotarea și întreținerea sediilor lor cu plata taxelor vamale prevăzute în tariful vamal de import. Regulamentul precizează însă că se pot aplica reduceri sau exceptări de la plata taxelor vamale pentru asemenea bunuri, pe bază de reciprocitate (art. 151 al. 3). Orice alte bunuri — cu excepția materialelor documentare și publicitare, obiectelor de reclamă, mostrelor, probelor și obiectelor destinate unor tîrguri și expoziții sau altor manifestări similare — se pot introduce în țară de către persoanele juridice străine numai cu plata taxelor vamale (art. 151 al. 1). Reprezentanțele și sucursalele străine pot scoate din țară, fără plata taxelor vamale, la încheierea activității lor, bunurile introduse precum și bunurile achiziționate din Republica Socialistă România pentru nevoile lor uzuale, dacă acestea au fost plătite în valută sau în lei proveniți din schimb valutar.

Regulamentul cuprinde, totodată, norme vamale privind introducerea și scoaterea din țară a bunurilor de către misiunile diplomatice și oficiile consulare acreditate în R.S.R. precum și de către membrii acestora.

5. Introducerea și scoaterea de bunuri din țară de către persoanele fizice

Regulamentul conține norme detaliate cu privire la introducerea și scoaterea din țară de bunuri de către persoanele fizice române și străine, diferențiate sub aspectul categoriilor de bunuri, al unor limite cantitative sau valorice, precum și al duratei și naturii deplasărilor (sub acest ultim aspect se disting: trimiterile de personal muncitor în interes de serviciu, deplasările turistice, deplasările în cadrul micului trafic de frontieră, stabilirea domiciliului în altă țară). La stabilirea limitelor în acest domeniu au fost avute în vedere, totodată, o serie de norme adoptate anterior prin alte acte normative, cum sînt cele referitoare la scoaterea din țară de produse alimentare (Decretul nr. 278/1979) sau la scoaterea din țară de carburanți (Decretul nr. 277/1979).

Principalele reglementări cuprinse la acest capitol prevăd:

— Este interzisă introducerea în țară (cu excepția introducerii temporare și a tranzitului) a următoarelor categorii de bunuri: autoturisme cu un consum de benzină de peste 11 litri la 100 km; microbuze și alte autovehicule similare; arme de vînătoare sau de tir, precum și muniții pentru acestea; butelii pentru gaze lichefiate, al-

tele decît cele pentru camping ; aparate de copiat şi multiplicat, aparate pentru condiţionarea aerului.

La acestea se adaugă, bineînţeles, şi alte categorii de bunuri a căror introducere în ţară este prohibită, dacă nu sînt îndeplinite condiţiile de autorizare prevăzute de lege. Din această ultimă categorie de bunuri fac parte, de exemplu, materiile explozive şi radioactive, produsele stupefiante şi toxice, aparatele de radio-recepţie-emisie, tipăriturile interzise de lege, menţionate şi de Codul vamal.

— Pentru 19 categorii de bunuri se prevede că introducerea în ţară este permisă numai cu plata în valută a taxelor stabilite în tariful vamal, majorate între 100-300%. Din aceste categorii fac parte : piesele şi garniturile de mobilă ; blănurile naturale şi confecţiile din acestea; ambarcaţiunile cu şi fără motor ; televizoarele; frigiderele ; casetofoanele şi radiocasetofoanele ; aparatele de radio ; covoarele ; aspiratoarele ; calculatoarele ; bicicletele ş.a.

Autoturismele pot fi aduse în ţară numai cu plata în valută a taxelor vamale de 100%, calculate la valoarea autoturismelor.

— În cazul a 22 categorii de bunuri se prevede că introducerea în ţară este permisă cu plata taxelor vamale în lei sau în valută (la alegerea celor interesaţi). Din aceste categorii fac parte bunuri precum : motociclete peste 125 cm. c. ; piese de schimb şi accesorii auto-moto ; maşini de tricotat ; maşini de scris ; aparate de filmat ; aparate de mărit foto şi de proiecţie ; magnetofoane şi videocasetofoane ; combine muzicale ; haine de piele ; orice alt bun cu o valoare individuală de peste 10.000 lei.

Persoanele cu domiciliul în străinătate sînt obligate să achite taxele vamale numai în valută.

— Se prevede scutirea de taxe vamale pentru bunurile dobîndite în străinătate de către personalul muncitor sau turişti, în cadrul unor limite expres menţionate în Regulament pentru fiecare categorie de persoane, cu condiţia ca acestea să nu facă parte din categoriile de bunuri menţionate mai sus pentru care este obligatorie plata taxelor vamale în valută sau în lei şi numai dacă sînt aduse în cantităţi raţionale, care să nu depăşească uzul personal, familial sau gospodăresc. Astfel, personalul muncitor trimis în străinătate în interes de serviciu poate să aducă, cu scutire de taxe, articole de îmbrăcăminte şi alte articole de uz casnic şi gospodăresc pînă la o valoare totală de 10.000 lei, scutire ce se acordă o singură dată în timpul unei misiuni. Asupra bunurilor aduse peste această limită se percep taxe vamale simple sau majorate.

— Se stabileşte tariful vamal aplicabil bunurilor introduse şi scoase din ţară de către persoanele fizice. În timp ce la scoaterea din ţară se percepe o singură taxă vamală pentru toate bunurile — care este de 20% la valoarea bunurilor —, la introducere se prevăd taxe vamale diferenţiate pe 7 categorii de bunuri, între 10-50% la valoarea bunurilor.

— Se prevede scutirea de taxe vamale la introducerea în ţară a următoarelor categorii de bunuri : produse farmaceutice ; proteze, instrumente, aparate, cărucioare pentru uzul bolnavilor sau invalizilor cu avizul organelor sanitare ; obiecte de colecţie şi antichităţi, precum şi metale preţioase, pietre şi obiecte confecţionate din acestea, cu respectarea obligaţiilor legale privind deţinerea şi circulaţia acestora.

De asemenea, nu se aplică taxe vamale bunurilor mobile, inclusiv mijloacelor de transport, dobîndite prin succesiuni deschise în ţară sau străinătate, dovedite pe baza unor documente oficiale.

— Personalul muncitor trimis în străinătate în interes de serviciu poate introduce în ţară, fără plata taxelor vamale, bunurile cumpărate în valută, potrivit normelor legale, de la unităţile autorizate care funcţionează la punctele de frontieră. De asemenea sînt scutite de taxe vamale bunurile de origină română cumpărate în străinătate de la magazinele de desfacere ale întreprinderilor române de comerţ exterior.

— Regulamentul stabileşte cantităţile de alimente care pot fi scoase din ţară, fără plata taxelor vamale, de personalul român de servire a mijloacelor de transport pe cale ferată şi auto în trafic internaţional precum şi a navelor sub pavilion român. De asemenea, se prevede că unităţile socialiste, inclusiv întreprinderile de comerţ exterior, pot expedia produse alimentare, în condiţiile Decretului nr. 162/1978, fără plata taxelor vamale, pentru personalul muncitor trimis în străinătate în vederea executării unor lucrări de construcţii, montaj sau alte lucrări similare.

— O soluţie nouă, deosebit de utilă, este şi aceea prevăzută de Regulament (art. 216-218), potrivit căreia persoanele fizice cu domiciliul în R.S.R., care nu au asupra lor sumele necesare plăţii taxelor vamale pentru bunurile aduse în ţară în bagajele însoţite, pot ridica imediat bunurile, pe baza unei declaraţii-angajament de plată ulterioară a taxelor vamale. În asemenea cazuri, taxele vamale trebuie să fie depuse de persoanele respective la unităţile C.E.C., în termen de cel mult 30 zile. În caz contrar, taxele vamale datorate se transmit spre urmărire şi încasare organelor financiare, pe baza declaraţiei-angajament care constituie titlu executor.

6. Sancţiuni

Codul vamal a incriminat infracţiunea de contrabandă (trecerea peste frontieră a bunurilor prin alte locuri decît cele stabilite pentru controlul vamal sau prin folosirea de documente vamale false, trecerea peste frontieră fără autorizaţie a armelor, muniţiilor, materiilor explozive sau radioactive ori a produselor stupefiante şi toxice, sustragerile de la vămuire a bunurilor săvîrşite de persoane înarmate etc.), rămînînd ca sancţionarea altor abateri de mai mică gravitate să fie stabilită prin Regulament. Ca urmare, prin noul act normativ s-au prevăzut faptele care constituie contravenţii la regimul vamal, precum şi procedura de constatare şi sancţionare a acestora (art. 246—268).

Pentru a asigura corecta aplicare a normelor în domeniul vamal şi pentru a creşte răspunderea tuturor factorilor care concură la realizarea regimului vamal, prin Regulament s-au stabilit contravenţii nu numai în ceea ce priveşte nerespectarea reglementărilor de către persoanele particulare, ci şi de către unităţile sau organele cărora le revin sarcini în acest domeniu. Astfel, s-au prevăzut a constitui contravenţii, sancţionate cu diferite amenzi, fapte precum : nedeclararea mărfurilor la import în termenele legale ; nedepunerea la organele vamale a

documentelor conținînd toate datele necesare ; prezentarea de către declaranții vamali a unor documente conținînd date nereale ; neîndeplinirea obligației de a declara organelor vamale modificarea destinației bunurilor față de scopul declarat la intrarea în țară ; neîndeplinirea de către organele poștale a obligației de a prezenta organelor vamale coletele poștale în vederea vămuirii.

Din categoria contravențiilor ce pot fi săvîrșite de persoane particulare fac parte : neprezentarea spre control a bunurilor la intrare sau ieșirea din țară ; înstrăinarea bunurilor aflate în tranzit ; ruperea sau îndepărtarea sigiliilor vamale sau a celor asimilate acestora ; ascunderea bunurilor în scopul sustragerii de la controlul vamal precum și ascunderea acestora în locuri special construite în acest scop în mijloacele de transport etc. Amenzile sînt diferite, în funcție de gravitatea faptelor comise și a valorii bunurilor ce fac obiectul contravenției, putînd ajunge pînă la 25.000 lei. În cazurile mai grave, pe lîngă aplicarea amenzii se prevede, de asemenea, confiscarea bunurilor. Bineînțeles că asemenea fapte se consideră contravenții, în măsura în care nu sînt săvîrșite în astfel de condiții încît, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni.

Regualmentul stabilește, totodată, o procedură specifică de constatare și aplicare a contravențiilor. Aplicarea sancțiunii pentru contravențiile vamale se prescrie în termen de 2 ani de la data săvîrșirii lor (art. 251).

Anexele la Regulament cuprind norme de detaliu cu privire la limitele bunurilor ce pot fi introduse și scoase în țară de către persoanele fizice, norme privind introducerea și scoaterea din țară de produse alimentare, tariful vamal aplicabil persoanelor fizice ca și alte norme care privesc diferite aspecte ale activității organelor vamale, cum sînt cele referitoare la determinarea valorii în vamă a bunurilor, nomenclatura vamală și stabilirea originii bunurilor, modul de efectuare a controlului vamal.

La data intrării în vigoare a Regulamentului vamal urmează să-și înceteze aplicabilitatea numeroase hotărîri ale Consiliului de Miniștri precum și un mare număr de ordine și instrucțiuni adoptate în decursul anilor în acest domeniu (prin decretul de aprobare a Regulamentului se prevede în mod expres abrogarea H.C.M. nr. 2145/1956, H.C.M. nr. 986/1958, H.C.M. nr. 403/1961, H.C.M. nr. 83/1962, H.C.M. nr. 1944/1968, H.C.M. nr. 202/1973, H.C.M. nr. 1680/1973, H.C.M. nr. 222/1974).

Prin adoptarea Codului vamal și a Regulamentului vamal se repartizează însă nu numai o sistematizare și unificare a normelor vamale, ci și un cadru legislativ nou, complet și unitar, de natură să asigure buna desfășurare a întregii activități din acest important domeniu, creșterea răspunderii tuturor factorilor cu atribuții în activitatea de import și export, în deplină concordanță cu principiile politicii externe a partidului și statului nostru de extindere continuă a relațiilor comerciale și a cooperării economice internaționale, de intensificare a schimburilor de valori materiale și spirituale cu toate țările lumii.

Dr. N. ANDRONE

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE GRELE PENTRU CONSTRUCȚII — BUCUREȘTI
Str. 7 Noiembrie 201 bis
Sector 2
Telefon 87.60.40
Telex 10983

PIESE DE SCHIMB AUTOGREDER
— Fuzetă 40020001 buc. 23
— Pinion 002 buc. 6
— Roată 003 buc. 7
— Arbore interm. 004 buc. 11
— Mufă condusă 005 buc. 2
— Furcă 006 buc. 1
— Ax principal 007 buc. 8
— Arbore conducta 008 buc. 2
— Roată melcată 009 buc. 3
— Lagăr 010 buc. 2
— Roată dințată 011 buc. 1
— idem 012 buc. 1
— Pinion 013 buc. 1
— idem 014 buc. 2
— Roată dințată 015 buc. 2
— Piston 016 buc. 16
— Arc 017 buc. 2
— Mufă 018 buc. 1
— Pinion 019 buc. 4
— Pinion Conic 020 buc. 1
— Ax pinion 021 buc. 8
— Bolț 022 buc. 5
— Lagăr 023 buc. 1
— Pinion 024 buc. 2
— Furcă 025 buc. 5
— Pinion 026 buc. 2

SPĂRGĂTOR ȘANȚ
— Ax cardan 30001 buc. 18
— Pinion 002 buc. 1
— idem 003 buc. 2
— Roată dințată 004 buc. 1
— Steluță 055 buc. 5
— Coroană conică 006 buc. 1
— Roată dințată 007 buc. 3
— Casetă 008 buc. 1
— Roată dințată 009 buc. 1
— Bucșă 010 buc. 3
— Capac exterior 011 buc. 27
— Planșa lagăr 012 buc. 9
— Pinion 013 buc. 5
— Roată 014 buc. 2
— Ax separator 30015 buc. 2
— Ax 016 buc. 2
— Ax rola 017 buc. 5

DIVERSE
— Manșetă 40040007 buc. 54
— Manșon cardan 009 buc. 90

ZEMAG
— Piston 40060018 buc. 4
— Ghid supapă 028 buc. 120
— Ax camă dr. 032 buc. 35
— Talor ax supapă 033 3buc. 15
— Tijă 034 buc. 5
— Scaun supapă adm. 035 buc. 142
— Lagăr intermediar 039 buc. 192
— Ax camă ppă. 052 buc. 5
— Arc supapă 056 buc. 40
— idem 057 buc. 58
— Filtru rotativ 057 buc. 15
— Scaune supape 059 buc. 120
— Ax pinion 061 buc. 1
— Arbore cotit 062 buc. 1

D.H. 101
— Pompă 40070012 buc. 1
— Placă presiune 011 buc. 1
— Bielă 010 buc. 4
— Ventil 081 buc. 3

MATERIALE
— Oțel ∅ 90 33 MOC 11 kg. 835
— idem ∅ 90 kg. 2767

— ∅ 85 C 45 kg. 2213
— ∅ 85 ST 60 kg. 1339
— Forjat 300×300 kg. 1028
— Pătrat 130×130 kg. 2340
— idem 90×90 kg. 847
— Lat 35×4 OL 37 kg. 1242
— idem 36×36 OL 38 kg. 3600
— idem 50×50 kg. 1445
— idem ∅ 65 OL 50 kg. 2921
— ∅ 65 OL 60 kg. 465
— ∅ 75 OL 42 kg. 880
— Oţel pătrat 20×20 OSC kg. 276
— idem 25×25 kg. 722
— idem ∅ 45 OLC 45 kg. 388
— idem rapid 25×25W3355 kg. 94
— 30×30 RP 3 kg. 5
— Ţevi 87×07 GBK kg. 3
— idem ∅ 9×08 GBK kg. 315
— idem ∅ 10×08 GBK kg. 14
— idem constr. ∅ 12×03 kg. 35
— idem ∅ 14×05 kg. 118
— idem ∅ 52×1,5 kg. 387
— Oţel lat 45×5 arc kg. 130
— idem 60×5 kg. 205
— idem 65×8 kg. 8018
— idem 65×10 kg. 3908
— idem 70×6 kg. 140
— idem 75×10 kg. 126
— idem 80×8 kg. 3310
— idem 120×16 kg. 473
— idem 120×40 kg. 1030
— Tablă 7Z kg. 352
— Electrozi fontă kg. 950
— Tablă alamă 1×500 kg. 7
— idem clupu 1×500 kg. 215
— idem 1,5×500 kg. 75
— Bandă cupru 0,2 kg. 77
— idem 0,4 kg. 17
— idem 0,5 kg. 96
— idem 0,8 kg. 23
— Bare cupru ∅ 6 kg. 17
— idem ∅ 10 kg. 46
— idem ∅ 12 kg. 32
— idem ∅ 14 kg. 7
— idem ∅ 40 kg. 18

S. 80—100

— Cuzinet palier buc. 150
— idem buc. 10
— idem buc. 10
— idem buc. 100
— Antecameră buc. 20
— Piuliţe buc. 16
— Bucşă bielă buc. 200
— Bolţ scurt buc. 108
— Motor pompă apă buc. 54
— Ax pompă apă buc. 51
— Pinion buc. 5
— Magnetou 4 scîntei buc. 56
— Corp rulment buc. 7
— idem buc. 3
— Disc anterior buc. 11
— Mufă cuplare buc. 4
— Disc buc. 219
— Corp buc. 3
— Axă planetară buc. 134
— Ax pinion buc. 130
— Corp buc. 14
— Pinion dublu buc. 7
— Coroană şprochet buc. 102
— Şurub special buc. 71
— Semiaxă buc. 157
— Burduf buc. 3637
— Steluţă buc. 6
— Piuliţă butuc buc. 103
— Flanşă cu pinion buc. 62
— Corp buc. 9
— Ax role buc. 197
— idem buc. 3
— Cuzinet buc. 11
— Suport arc buc. 7
— Cot radiator buc. 3
— Gresor cot buc. 1677

ELAN

— Arc buc. 49
— Pinion buc. 9
— Coroană conică buc. 10
— Piesă de prindere
— Pinion conic buc. 8
— Furcă buc. 1
— Piston buc. 20
— Roată dinţată buc. 3
— Roată lanţ buc. 1
— Bolţ legătură buc. 8
— Manşetă buc. 5
— Pastilă buc. 66
— Bolţ buc. 3
— Ventil siguranţă buc. 2
— Roată dinţată buc. 49
— Duze buc. 1
— Garnitură buc. 5
— Arc buc. 1
— Valvă buc. 98
— Segmenţi buc. 6
— Cruce buc. 2
— Termometru buc. 1
— Pompă buc. 1
— Pompă hidraulică buc. 3
— Planşă turbină buc. 39
— Inel
— Pinion buc. 2

AVANT

— Arbore intermediar buc. 1
— Cilindru
— Distribuitor buc. 2
— idem buc. 1
— Pinion
— Pinion satelit buc. 7
— Cuplaj buc. 2
— Distribuitor buc. 1
— Suport elem. buc. 54
— Distribuitor buc. 1
— Pinion buc. 1
— Roată buc. 1
— Roată buc. 1

MOTOR PRAGA 912

— Arbore cotit buc. 2
— Arbore camă ev. buc. 10
— Arbore camă adm. buc. 9
— Arbore cotit compr. buc 1
— Element filtru buc. 17
— Garnit. camă evac. buc. 12
— Cilindru cămăşi buc. 10
— Tijă pompă buc. 133
— Bielă compr. buc. 8
— Bucşă bielă buc. 12
— Con. sig. supapă buc. 98
— Pinion distrib. buc. 2
— Chiuloasă buc. 32
— Culbutor supapă buc. 18
— Coroană volantă buc. 2
— Cilindru comandă buc. 2
— Pinion ppă. ulei buc. 2
— Bielă buc. 2
— Duze buc. 58
— Şurub buc. 41
— Bucşă bielă buc. 60
— Bucşă buc. 1
— Segment compresie buc. 2
— Element filtru buc. 2
— Inel siguranţă buc. 60
— Cuplaj ppă. inj. buc. 11
— Suport duză buc. 36
— Scaun supapă buc. 24
— Piston buc. 19
— Bolţ piston buc. 30
— Taler arc supapă buc. 80
— Turbină aer buc. 4
— Resort supapă buc. 32
— Şurub reglaj culb. buc. 14
— Supapă admisie buc. 61
— Supapă evacuare buc. 24
— idem buc. 40
— idem buc. 24
— Segm. compresor buc. 3
— Flanşă cuplare buc. 4
— Segment ungere buc. 120
— Flanşă cuplare buc. 4
— Arc presiune buc. 58
— Chiuloasă comprs. buc. 16
— Segmenţi ungere buc. 38
— Supapă compresie buc. 14
— Segmenţi supapă buc. 13
— Duze inj. buc. 1
— Garnit. cilindru buc. 60
— Sig. bolţ buc. 158
— Cilindru buc. 17
— Cruce satelit buc. 5
— Inel etanşare buc. 5
— idem buc. 5
— Inel sig. buc. 46
— Flanşă el. buc. 3
— Cil. comandă buc. 3
— Inel sig. buc. 34
— Disc buc. 6
— Bolţ piston buc. 6

— Furcă debr. buc. 4
— Arc buc. 14
— Pompă ulei buc. 1
— Arbore cotit buc. 1
— Bobină dinam buc. 6
— Conductă buc. 11
— Garnit. cil. mot. buc. 14
— Manetou față buc. 5
— idem mijlociu buc. 3
— Semicuzineți bielă buc. 4
— Tachet motor buc. 6
— Segm. compresie buc. 8
— Piston compr. buc. 6
— Arc supapă inter. buc. 46
— Capac carter spate buc. 2
— Semicuzineți sup. buc. 5
— Manetou spate buc. 1
— Supapă admisie buc. 12
— Disc supapă buc. 32
— Semt. dinam buc. 1
— Arbore primar buc. 2
— Arc bendix buc. 20
— Placă pres. ambr. buc. 1
— Cățel ambr. buc. 20
— Rotor dinam buc. 1
— Prezon bielă buc. 66
— Împingător buc. 30
— Disc elastic buc. 4
— Pinion distrib. buc. 10
— Ventil turb. buc. 3
— Tub ungere buc. 3
— Suport rulmenți buc. 3
— Filtru dublu buc. 2
— Garnitură buc. 24
— Tampon buc. 4
— Manșon debr. buc. 6
— Disc ferodou buc. 4
— Fulie arb. mot. buc. 1
— Amortizor buc. 1
— Fulie buc. 1
— idem buc. 2
— Cap tijă culb. buc. 31
— Cap inferior buc. 31
— Carcasă ambr. buc. 1
— Bendix buc. 10
— Cupl. electromotor buc. 5
— Dinam buc. 2

Întrebări și răspunsuri

● **COOPERATIVA MEȘTEȘUGĂREASCĂ „MUNCA COLECTIVĂ", Cîmpulung** — În relațiile contractuale dintre unitățile socialiste și persoane juridice sau fizice respectiv în cazul sesizat, cooperativa meșteșugărească și asociația de locatari, nu se aplică prevederilor Legii nr. 71/1979 modificată prin Legea 3/1979. Litigiile derivînd din aplicarea contractelor dintre astfel de organizații se soluționează numai de instanțele de judecată potrivit procedurii din Codul civil, care apreciază la cererea reclamantului daunele ce i se cuvin. Penalizările stabilite de art. 47 din Legea nr. 71/1979 modificată prin Legea 3/1979 se aplică numai nerespectării contractelor dintre unitățile socialiste. În ceea ce privește termenul normal de acordare de credite pentru facturile remise la încasare, vă comunicăm că au fost date indicații unităților bancare, ca în cazuri justificate, să se poată credita documentele respective și peste cele 30 zile prevăzute de normele de creditare aprobate.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR Bloc 9 S 14 Aleea Valea Prahovei nr. 5 București** solicită o serie de lămuriri cu privire la păstrarea și completarea cărții de imobil și la pagubele suferite de patrimoniul asociației de locatari. În conformitate cu prevederile legale, păstrarea și completarea cărții de imobil constituie obligația persoanei căreia i s-a încredințat acest document de evidență. Persoana este desemnată de organele Ministerului de Interne. Orice nemulțumire cu privire la modul nesatisfăcător în care este completată cartea de imobil se poate aduce la cunoștință în scris. secției de miliție în a cărei rază de activitate este situat imobilul dv. În ceea ce privește pagubele patrimoniale suferite de asociația dv. dacă au fost provocate prin fapte ce constituie infracțiuni, urmează a se sezia organele de urmărire penală. Împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală se poate face plîngere în conformitate cu prevederile art. 275-278 din Codul de procedură penală, care se rezolvă de organul sau persoana ierarhic superioară celeia care a efectuat sau nu a efectuat cercetarea penală.

● **ȘCOALA GENERALĂ NR. 1 Popești — com. Urechești județul Vrancea** arată că școala respectivă a avut o pagubă de circa 12.000 lei ca urmare a unui furt cu spargere, săvîrșit de autori rămași necunoscuți, cercetarea penală fiind în curs. De regulă, se așteaptă rezultatul cercetărilor întreprinse de organele de miliție, potrivit principiului că penalul ține în loc civilul. Dacă nu a putut fi găsită persoana care a sustras, iar unitatea ajunge la concluzia că nu poate fi stabilită vina vreunei persoane încadrate în muncă la unitate, nu există temei legal pentru a se proceda la emiterea unei decizii de imputare deoarece nu poate exista răspundere materială fără a exista vinovăție. Dacă, dimpotrivă se constată culpa vreunei persoane, indiferent de forma acesteia (directă sau indirectă) și indiferent de gradul ei (ușoară, gravă sau foarte gravă), se va emite decizie de imputare împotriva celui în cauză.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI NR. 6 str. Unirii Tg. Jiu** se interesează de condițiile în care se încheie contractele de prestare a serviciilor și de furnizare a energiei termice. În conformitate cu prevederile art. 62 din Legea nr. 4/1981 (Legea gospodăriei comunale), furnizarea apei potabile și industriale, a energiei termice, preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere și fluviale, ridicarea reziduurilor menajere, precum și prestarea altor servicii de gospodărie comunală, cu caracter permanent sau periodic, se efectuează pe bază de contract între unitățile de gospodărie comunală și beneficiari. În cazul în care beneficiarii sînt persoane fiizce sau juridice, altele decît unitățile socialiste, contractul se încheie cu plata anticipată a unei sume care nu poate depăși valoarea consumului mediu sau a serviciului pe timp de 45 de zile. Întrucît legea vorbește de o plată anticipată se înțelege că suma se încasează de unitatea furnizoare, asociația de locatari nu poate consemna suma respectivă la CEC în favoarea unității furnizoare. Suma plătită se restituie la încetarea contractului, după scăderea debitelor datorate.

● **PLĂTICĂ NICOLAE — Bîrlad** se interesează dacă proprietarul unui apartament dintr-un imobil comun poate deconecta caloriferul dintr-o cameră urmînd a i se reduce proporțional cheltuielile privind energia termică. Răspunsul este negativ. În conformitate cu prevederile pct. 5 lit. a din Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P., cheltuielile privind energia termică (încălzirea centrală) se repartizează proporțional cu suprafața locuibilă, precum și cu suprafața dependințelor, dotate prin construcție sau amenajări ulterioare. Față de această prevedere clară, operațiunea de deconectare a caloriferului dintr-o cameră, deși nu poate fi oprită întrucît dv. sînteți proprietar, ea nu poate conduce însă la reducerea contribuției dv.

● **IACOB GHEORGHE, București**— Potrivit prevederilor art. 15 din Hotărîrea nr. 880/1965, cuantumul indemnizației lunare (ajutorului) plătite pe linia asigurărilor sociale de stat, în caz de maternitate (sarcină și leuzite) este de 50% din retribuția tarifară lunară de încadrare pentru mamele cu mai puțin de șase luni vechime neîntreruptă în muncă.

imacon

ÎNTREPRINDEREA MATERIALE DE CONSTRUCȚII cu sediul în municipiul TURDA, str. ARMATA ROȘIE nr. 29, cod 3350, JUDEȚUL CLUJ, telefon 953/12620—13024, telex 031271.

ÎNTREPRINDEREA MATERIALE DE CONSTRUCȚII – TURDA, unitate de bază a CENTRALEI MATERIALE DE CONSTRUCȚII – BUCUREȘTI din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, vine în sprijinul Dvs. cu produse în gamă largă din ramura materialelor de construcții ; atît în ceea ce privește elementele pentru construcții și produse hidroizolatoare cît și a elementelor de finisaj a interioarelor.

Astfel în gama elementelor pentru construcții, I.M.C. Turda livrează :

- Panouri mari pentru locuințe
- Fișii cu goluri din beton armat
- Elemente de structuri pentru hale industriale și agrozootehnice
- Stîlpi electrici pentru linii de înaltă tensiune
- Tuburi premo și de canalizare
- Cărămizi și blocuri ceramice, țigle, coame și blocuri din agregate ușoare pentru zidărie
- Pînză și împîslitură bitumată
- Folii hidroizolatoare

VĂ PLAC INTERIOARELE MODERNE ?

Doriți să aveți garanția unei execuții ireproșabile, al unui material de cea mai bună calitate ?

Folosiți cu încredere elementele de finisaj interioare produse de întreprinderea noastră din care vă recomandăm :

- Covor P.C.V. pe suport textil tip „LINOTEX", pentru pardoseli de clădiri de locuit, social-culturale, birouri etc. Covorul se produce într-o gamă largă de culori și modele
- Mocheta „POLIROM" acoperitor de pardoseală de un înalt nivel calitativ. Contribuie la crearea unei atmosfere plăcute în casa Dvs.
- Tapete pe bază de polimeri, finisează excelent pereții locuinței Dvs. Sînt produse într-o largă gamă de modele și culori ce satisfac cerințele beneficiarilor.
- Dale din P.C.V. pentru pardoseli produse la dimensiunile 330 × 330 mm
- Dale din mochetă de aceleași dimensiuni

IMACON – TURDA este gata oricînd să contribuie la înfrumusețarea interioarelor apartamentelor Dvs.

Produsele se pot achiziționa prin magazinele de prezentare și desfacere ale MEFMC precum și de la magazinele ICRM județene.

Contribuţie hotărîtoare la edificarea unui sistem original al democraţiei muncitoreşti

DEMOCRAŢIA MUNCITOREASCĂ profundă constituie una din realităţile fundamentale ale societăţii noastre de azi, una din trăsăturile ei caracteristice. Afirmarea deplină a democraţiei s-a realizat, evident, printr-un proces social complex, de durată, desfăşurat sub conducerea Partidului Comunist Român cu deosebire după cel de-al IX-lea Congres al partidului. Iniţiind acest proces, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** secretarul general al partidului a subliniat în repetate rînduri că în socialism oamenii muncii sînt cei care, făurindu-şi în mod conştient viitorul, trebuie să participe direct, deplin şi în cunoştinţă de cauză la conducerea tuturor proceselor revoluţionare, a societăţii în ansamblu. De aceea, din iniţiativa şi cu contribuţia hotărîtoare, de o inestimabilă valoare teoretică şi practică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în patria noastră a fost edificat un sistem original al democraţiei socialiste, unic în felul său, adaptat propriilor noastre condiţii, superior oricărei forme a democraţiei burgheze, sistem prin care toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, au posibilitatea de a-şi manifesta plenar calitatea lor multiplă de producători, proprietari şi beneficiari ai muncii lor. În acelaşi timp, înseşi conceptele pe care se sprijină acest sistem al democraţiei noastre au fost continuu dezvoltate şi îmbogăţite, deschizînd noi orizonturi afirmării personalităţii umane.

Caracterul participativ al democraţiei muncitoreşti din ţara noastră

ÎN CONCEPŢIA Partidului Comunist Român, a secretarului său general, participarea constituie esenţa democraţiei socialiste, a însăşi noii noastre orînduiri. Într-o încercare de definire a conceptului de participare s-ar putea spune că participarea înseamnă posibilitatea practică şi reală a tuturor cetăţenilor, apţi sub raport juridic, de a lua parte la conducerea societăţii, conducere concepută şi aplicată în unitatea dialectică a elementelor sale constitutive : diagnoză, decizie, organizare, control.

Participarea în societatea noastră, ca şi democraţia, are un caracter multidimensional. Aceasta înseamnă că obiectul participării îl constituie toate domeniile de activitate ale vieţii noastre sociale (domeniul politic, economic, cultural şi ideologic). Totodată, participarea cuprinde atît sfera conducerii de partid şi de stat, cît şi aria largă a problemelor de competenţă specific obştească. Participarea vizează deopotrivă problemele de interes general, naţional, la nivel macrosocial, cît şi problemele fiecărui loc de muncă, de nivel microsocial. Socialismul creează condiţii, oferă posibilităţi ca participarea să nu se limiteze doar la sfera problemelor prezentului, ale conducerii curente, ci să se extindă şi la modelarea viitorului, la formularea proiectelor de evoluţie a societăţii pe termen lung.

Un moment deosebit de important în impulsionarea participării oamenilor muncii la conducerea treburilor de stat şi obşteşti l-a constituit aşezarea la baza întregii activităţi economico-sociale din ţara noastră a principiului conducerii şi muncii colective, care asigură îmbinarea armonioasă a răspunderii comune cu răspunderea personală a fiecăruia în elaborarea, adoptarea şi înfăptuirea hotărîrilor. Generalizarea muncii şi conducerii colective în activitatea tuturor componentelor sistemului democraţiei socialiste din ţara noastră reprezintă o modalitate de a asigura competenţa decizională prin forme şi metode democratice, prin sinteza dintre ştiinţă şi iniţiativa creatoare a maselor de oameni ai muncii în conducerea societăţii.

Asigurînd tuturor claselor şi categoriilor sociale, tuturor cetăţenilor ţării, fără deosebire de naţionalitate, credinţă religioasă sau sex participarea în deplină egalitate, libertate şi cunoştinţă de cauză la viaţa politică, la conducerea societăţii, orînduirea socialistă, statul nostru socialist reprezintă, aşa cum arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „expresia cea mai democratică a conducerii societăţii de către popor, o formă de democraţie superioară oricărei democraţii burgheze"** [1]. A mai folosi în aceste condiţii, în care există un larg sistem al democraţiei economice şi politice, directe şi reprezentative, noţiunea de dictatură a proletariatului pentru a caracteriza conţinutul orînduirii socialiste, activitatea statului nostru, ar fi un nonsens, sublinia secretarul general al partidului, ar însemna să aplicăm o etichetă veche la un conţinut căruia nu i se mai potriveşte demult, denaturînd astfel esenţa profund democratică a statului socialist, semănînd confuzie în rîndul maselor şi punînd, totodată, în mîna duşmanilor socialismului argumente pentru ponegrirea orînduirii noastre. Iată de ce, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a fost pe deplin îndreptăţit să propună înlocuirea noţiunii de dictatură a proletariatului **„cu noţiunea de democraţie muncitorească"** sau de **„stat al democraţiei muncitoreşti"**, care corespunde mult mai bine realităţilor sociale noi, esenţei profund democratice şi umaniste a societăţii noastre.

O asemenea interpretare potrivit realităţilor social-politice noi în care se află în prezent România pleacă, totodată, de la perspectiva istorică de evoluţie a statului, care va dispare la un moment dat prin trecerea societăţii la comunismul deplin. Dar o asemenea dispariţie nu se va petrece peste noapte, ci se va realiza prin dezvoltarea formelor democratice de conducere a societăţii, prin adîncirea autoconducerii şi îmbinarea vreme îndelungată a activităţii statului cu cea a organismelor democraţiei socialiste, prin preluarea în cele din urmă a funcţiilor de conducere şi a controlului întregii activităţi sociale de către poporul însuşi, de către organismele democraţiei muncitoreşti şi obşteşti, prin lărgirea participării clasei muncitoare, a întregului popor la conducerea societăţii.

Pornind de la ideea că democraţia directă nu numai că e posibilă, ci şi obiectiv necesară, Partidul Comunist Român consideră că în condiţiile de astăzi democraţia directă trebuie să capete o accepţie mai largă, că sensul şi conţinutul său sînt date de posibilitatea reală de participare efectivă a întregului popor la conducerea societăţii, de crearea tuturor condiţiilor ca subiectul conducerii să înţeleagă just fenomenele economico-sociale, să dispună de informaţii complete pentru a judeca lucrurile în deplină cunoştinţă de cauză, pentru a putea opta pentru o variantă sau alta. **„Viaţa** — preciza tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — confirmă pe deplin că numai în acest mod, cu participarea directă a clasei muncitoare, a maselor populare la conducerea societăţii, îmbinînd activitatea organelor reprezentative cu aceea a organelor de participare directă a oamenilor muncii la conducere, se asigură o democraţie reală, superioară, cum nu a existat niciodată în trecut"** [2].

O expresie originală a modului de exercitare a democraţiei directe în ţara noastră o constituie dialogul viu, permanent şi operativ între partid şi mase, între cei investiţi cu funcţii de conducere şi colectivele de oameni ai muncii. Această metodă de conducere a vieţii sociale, iniţiată de către secretarul general al partidului şi bazată pe contactul direct, nemijlocit al factorilor de cea mai înaltă răspundere cu masele largi de oameni ai muncii, pe discutarea în spirit de profundă încredere şi receptivitate a tuturor problemelor dezvoltării construcţiei socialiste, a devenit o practică curentă, o trăsătură dominantă a vieţii noastre statale şi obşteşti.

Dintre formele şi metodele care au căpătat o largă consacrare în activitatea politică şi organizatorică a P.C.R. de promovare a dialogului cu masele, menţionăm : vizitele de lucru ale secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în toate judeţele ţării, în întreprinderi şi instituţii, în cadrul cărora se discută şi se rezolvă la faţa locului, cu colectivele respective, problemele esenţiale ale activităţii acestora; dezbaterea în cadrul partidului şi cu întregul popor a problemelor fundamentale ale politicii interne şi externe, prin publicarea prealabilă a principalelor proiecte de legi înainte de a fi adoptate: consfătuirile periodice pe ramuri sau domenii de activitate, care permit efectuarea unui larg schimb de experienţă şi definirea, cu participarea conducerii de partid şi de stat, a orientărilor

[1] **Nicolae Ceauşescu,** Expunere la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcţii, transporturi, circulaţia mărfurilor şi finanţe, Ed. politică, Bucureşti, 1981, p. 58.

[2] **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Ed. politică Bucureşti, 1978, p. 336.

fundamentale menite să îmbunătățească și să dezvolte activitatea în domeniile respective; organizarea de congrese pe domenii mari de activitate, care constituie cele mai democratice și reprezentative forumuri ale poporului, în care reprezentanții desemnați de toți oamenii muncii participă direct la elaborarea și adoptarea unor decizii de importanță deosebită pentru destinele patriei noastre ; promovarea largă a criticii și autocriticii în viața socială, a confruntării libere a ideilor și părerilor ca principală formă a luptei dintre vechi și nou.

Autoconducerea — expresie a creșterii rolului conducător al clasei muncitoare, a participării directe a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății

UNA DIN DIRECȚIILE de bază ale dezvoltării democrației socialiste este afirmarea crescîndă a clasei muncitoare în calitatea sa de clasă conducătoare în societate. În aceste condiții, o deosebită însemnătate principială și practică o are teza formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia creșterea rolului conducător al clasei muncitoare în societatea noastră trebuie să se realizeze nu numai prin reprezentanții ei în diferite foruri ci și direct, în cadrul organelor de decizie pe întreaga filieră a organismului social.

O vie expresie a acestei orientări este autoconducerea muncitorească și, în strînsă legătură cu ea, autogestiunea economico-financiară. **„Dezvoltarea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — constituie o parte a dezvoltării generale a democrației**“[3]).

Organismele care asigură participarea directă și efectivă a clasei muncitoare la conducerea întreprinderilor și centralelor sînt consiliile oamenilor muncii și adunările generale, modalități originale de realizare a autoconducerii muncitorești, de manifestare a răspunderii fiecărui colectiv pentru buna gospodărire a mijloacelor financiare și materiale ce-i sînt încredințate, ca parte a avuției generale a întregului popor. Ele constituie o forță cu adevărat uriașă care asigură în mod colectiv și democratic dezbaterea și soluționarea competentă a tuturor problemelor care privesc elaborarea și îndeplinirea planului, buna funcționare a unităților economice. Nici un fel de conducere unipersonală nu se poate compara cu experiența consiliilor de conducere, nu poate înlocui forța colectivului, a maselor de oameni ai muncii. **„Trebuie să spunem cu satisfacție** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că rezultatele obținute în anii de cînd aceste organe colective își desfășoară activitatea sînt bune ; viața, realitatea demonstrează justețea măsurilor adoptate de partidul nostru, care a renunțat la așa-zisul «conducător unic al întreprinderii», și a introdus principiul conducerii colective, înființînd consiliile oamenilor muncii ca organe ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor a tot ce se realizează în patria noastră“**[4]). Consiliile oamenilor muncii s-au afirmat cu putere drept cadru propice pentru participarea clasei muncitoare, a celorlalți oameni ai muncii la conducerea economiei, a întregii societăți.

Un rol deosebit în afirmarea autoconducerii muncitorești revine adunărilor generale din întreprinderi care constituie adevărate **„foruri de conducere colectivă, de dezbatere a problemelor fundamentale ale fiecărei unități, ale dezvoltării noastre generale“**[5]). Adunările generale reprezintă mijlocul prin care clasa muncitoare, masele de oameni ai muncii participă în mod direct și organizat la conducerea activității economico-sociale, la dezbaterea și soluționarea problemelor legate de îndeplinirea programelor de producție.

O etapă calitativ superioară în dezvoltarea autoconducerii muncitorești, în asigurarea cadrului organizatoric adecvat pentru participarea efectivă, la scară națională, a clasei muncitoare, a oamenilor muncii la conducerea societății o constituie instituționalizarea Congresului consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi ca cel mai reprezentativ forum democratic al clasei muncitoare și crearea Consiliului Național al Oamenilor Muncii ca organism permanent de conducere. Cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii (24—26 iunie 1981), expresie a profundei noastre democrații muncitorești, a adoptat în deplină unanimitate proiectul planului cincinal 1981—1985 și totodată a stabilit măsuri de importanță deosebită pentru creșterea rolului consiliilor și adunărilor generale ale oamenilor muncii, măsuri care se înscriu ca un moment de seamă în procesul perfecționării și dezvoltării formelor democratice de conducere a societății și care dau noi dimensiuni rolului conducător al clasei noastre muncitoare.

Constituirea **consiliilor județene ale oamenilor muncii**, instituirea adunărilor generale speciale din lunile septembrie-octombrie pentru discutarea și aprobarea planului de producție pentru anul următor ; obligativitatea aprobării de către consiliile oamenilor muncii sau adunările generale a propunerilor de numire a noilor cadre de conducere din unități, ca și avizul acestora pentru numirea miniștrilor și adjuncților de miniștri ; aprobarea noilor angajări de cadre de către consiliul de conducere sau adunarea generală din secția sau sectorul în care aceștia doresc să lucreze, dreptul de a propune sancționarea sau îndepărtarea din colectivul respectiv a celor care încalcă normele de ordine și disciplină, sînt noi forme de implicare directă a tuturor oamenilor muncii în problematica concretă, efectivă a conducerii unităților.

Îndeplinirea acestor măsuri enunțate de secretarul general al partidului în expunerea rostită la cel de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, a determinat schimbări calitative în activitatea organismelor autoconducerii muncitorești din patria noastră, în stilul și metodele lor de lucru. A crescut răspunderea acestora pentru mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane în vederea realizării planului, s-a intensificat preocuparea pentru îmbunătățirea organizării producției și a muncii, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil, și energie electrică, ridicarea eficienței economice a întreprinderilor. Cu toate acestea, așa cum sublinia secretarul general al partidului, în activitatea consiliilor oamenilor muncii și a adunărilor generale se mențin încă o serie de lipsuri. Astfel, într-o serie de unități aceste organisme nu acordă suficientă atenție soluționării problemelor de bază ale întreprinderii, ocupîndu-se adesea de realizarea unor sarcini minore. Consiliile oamenilor muncii nu au acționat în toate cazurile cu fermitate pentru întărirea ordinii și disciplinii, pentru respectarea cu strictețe a programului de lucru, iar adunările generale n-au reușit în toate cazurile să-și exercite pe deplin funcția de control asupra activității consiliilor oamenilor muncii și să imprime acestora un înalt spirit de disciplină și răspundere în îndeplinirea sarcinilor conferite.

Autoconducerea, autogestiunea, noul mecanism economic în ansamblu, reprezintă principii și forme de bază ale activității de conducere a vieții noastre economice și sociale. În concepția partidului nostru, autoconducerea și autogestiunea reprezintă o înaltă școală politică, de educare socialistă a maselor, de creștere a răspunderii fiecăruia față de el însuși, față de unitatea în care muncește, față de întreaga noastră societate. Chiar unitățile bugetare, inclusiv cele din învățămînt, știință și cultură, precum și unitățile administrativ-teritoriale (comunele, orașele și județele) trebuie să ajungă în cîțiva ani să-și organizeze activitatea pe principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare.

O vie expresie a grijii și preocupării partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru continua dezvoltare a democrației noastre socialiste, pentru rezolvarea problemelor concrete ale vieții oamenilor muncii, o constituie elaborarea și adoptarea unui document special, consacrat în exclusivitate îmbunătățirii aprovizionării populației : **„Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985“.** În cadrul acestui important document programatic, elaborat din inițiativa și sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, sînt sintetizate experiența unui an de aplicare a Legii autoaprovizionării, precum și concluziile măsurilor adoptate în ultima perioadă de timp. Practica a dovedit că autoconducerea și autoaprovizionarea constituie calea cea mai realistă și eficientă în vederea mobilizării marilor resurse ce există în fiecare județ și localitate pentru sporirea producției de bunuri alimentare.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din 25—26 noiembrie 1981, și problemele aprovizionării constituie un domeniu în care oamenii muncii, potrivit cerințelor autoconducerii, trebuie să-și asume răspunderea și să participe nemijlocit la soluționarea lor. Programul situează în centrul atenției creșterea producției agricole în vederea satisfacerii nevoilor de consum ale populației, ale industriei cu materii prime și a altor cerințe ale economiei naționale. Începînd cu anul 1982, fiecare județ, fiecare oraș și comună vor răspunde direct de buna aprovizionare a populației, asigurîndu-li-se în acest sens mijloacele necesare, baza materială adecvată, pe care trebuie să o gospodărească cît mai eficient.

Programul evidențiază o nouă concepție de utilizare a producției agricole : constituirea fondului de consum agroalimentar local, județean, concomitent cu fondul de stat centralizat. În aceste condiții, crește răspunderea organelor locale ale puterii de stat în conducerea întregii activități economico-sociale

Marin NEAGU

(Continuare în pag. 14)

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 18, Ed. politică, București, p. 67.
[4]) Op. cit., vol. 15, p. 522.
[5]) Idem, p. 523.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

ACTIVITATEA DE CERCETARE GEOLOGICĂ ÎN SPRIJINUL DESCOPERIRII DE NOI RESURSE MINERALE

ÎNTREAGA ACTIVITATE DE CERCETARE GEOLOGICĂ este subordonată realizării dezideratului major, stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R. : independența energetică a României pînă la sfîrșitul acestui deceniu și asigurarea economiei naționale într-o proporție cît mai mare cu materii prime minerale din resurse interne. Realizarea acestui obiectiv de o deosebită importanță pentru progresul economico-social al țării noastre înseamnă intensificarea cercetărilor geologice pe întreg teritoriul țării, precum și pe platoul continental românesc al Mării Negre, în vederea descoperirii de noi rezerve de țiței, gaz metan, ape subterane termale, cărbuni, șisturi bituminoase, minereuri feroase, neferoase și auro-argentifere, metale rare și disperse, de substanțe nemetalifere precum și de alte substanțe minerale utile.

În actualul cincinal se prevede o amplificare fără precedent a activității geologice, de aproape 1,6 ori față de realizările din cincinalul 1976—1980 ; din totalul fondurilor alocate circa 68% sînt destinate creșterii rezervelor de substanțe minerale purtătoare de energie — petrol, gaz metan, cărbuni, șisturi bituminoase și cărbunoase, ape geotermale și nisipuri petrolifere. Paralel cu eforturile făcute pentru punerea în evidență de noi rezerve geologice se va acorda o mai mare atenție gospodăririi judicioase a bazei de materii prime minerale cunoscute. Transpunerea în viață a acestui imperativ reclamă sporirea preocupărilor pentru protecția și exploatarea rațională a zăcămintelor. Acest lucru este cu atît mai necesar cu cît, pentru rezervele active de minereuri (cărbuni, petrol) și alte substanțe minerale, există tehnologii moderne de extracție și valorificare. Este un argument în plus care atestă preocuparea Ministerului Geologiei, a organului său de control geologic minier, de a veghea pentru ca din zăcămintele aflate în exploatare să nu rămînă în subsol nici o tonă de rezervă neextrasă.

Cercetarea sistematică a spațiilor și formațiilor geologice încă neinvestigate

POTRIVIT PREVEDERILOR PROGRAMULUI DE CERCETARE GEOLOGICĂ, elaborat la indicația secretarului general al partidului, printr-o largă consultare a cadrelor cu o bogată experiență în domeniul geologiei — academicieni, profesori universitari, specialiști — și cu colaborarea unor factori de răspundere din organe centrale și de sinteză, lucrările geologice se vor intensifica și se vor extinde, practic, pe întreg teritoriul țării, pentru toate substanțele minerale necesare economiei naționale. Aceasta ține seama de structura geologică a teritoriului țării noastre, de gradul de cercetare și valorificare a substanțelor minerale, de prognoza privind posibilitățile de descoperire de noi zăcăminte și prezintă cîteva obiective care merită să fie relevate.

Astfel, se prevede trecerea la cercetarea sistematică a spațiilor și formațiunilor geologice încă neinvestigate sau a căror investigare este la început. În această categorie intră, pentru hidrocarburi, cercetarea formațiunilor situate la adîncimi de peste 4 000 m și platoul continental românesc al Mării Negre, iar pentru substanțe minerale utile solide formațiunile situate la adîncimi mai mari de 1 000 m în unele provincii metalo-genetice și bazine carbonifere, precum și a zonelor cu mineralizație mai scăzută, cum sînt cele de diseminare cupriferă sau cele de impregnație polimetalică, considerate pînă nu de mult ca neeconomice pentru a fi exploatate. În același timp se va pune un accent deosebit pe cercetarea din noi puncte de vedere a formațiunilor geologice și zonelor de acum cunoscute ca purtătoare de acumulări de substanțe minerale utile, corespunzător cu cele mai recente progrese ale concepțiilor geologice, privind condițiile de acumulare a substanțelor minerale și de valorificare a acestora. În aceste zone există premise de conturare de noi rezerve și de valorificare eficientă în cadrul capacităților de producție existente. Este de menționat totodată că, în actualul cincinal, creșterile de rezerve de substanțe minerale utile sînt mai mari decît extracția prevăzută, ceea ce va avea ca efect îmbunătățirea gradului de asigurare a extracției cu rezerve.

O caracteristică deosebită a programului o reprezintă **amplificarea și diversificarea cercetărilor tehnologice pentru atragerea în circuitul economic de noi zăcăminte și substanțe minerale utile.** În acest context este necesar să arătăm că țara noastră are o structură geologică complexă și o bogată tradiție în cercetarea geologică, ceea ce a determinat evidențierea unei mari varietăți de substanțe minerale utile. Cu toate acestea, la unele materii prime minerale și combustibili minerali nu pot fi satisfăcute în întregime nevoile mereu mai mari ale economiei naționale. Trebuie precizat însă că nu este vorba de epuizarea acestor resurse, ci de o creștere a gradului de dificultate în evidențierea lor și în punerea la punct a tehnologiilor de preparare și extragere a elementelor utile.

Pentru grăbirea introducerii în circuitul economic a rezervelor descoperite, s-a trecut la efectuarea de lucrări miniere în faza de cercetare geologică, în amplasamente și cu profile care să servească și viitoarelor exploatări. Este vorba de executarea unor abataje și cariere experimentale, galerii și mine pilot. De asemenea, pentru mecanizarea săpării puțurilor miniere la obiective cu condiții hidrogeologice grele, în special la cărbuni, s-a experimentat și se va extinde tehnologia de săpare a acestora cu instalații de foraj, realizîndu-se două puțuri la Borod-Borozel și s-au programat altele la Baraolt și Palazu Mare. Aceste noi orientări presupun îmbunătățirea dotării tehnice, modernizarea acesteia și o mai bună utilizare a parcului de aparatură și utilaje existent. Aparatura folosită în prospecțiunea geofizică se cere să aibă un grad ridicat de tehnicitate și să permită obținerea unui volum mare de date, neafectate de perturbații. Numai în acest fel se va putea îmbunătăți eficiența geologică și economică, se vor găsi soluții pentru descoperirea de noi zăcăminte și atragerea în circuitul economic. De aceea, este necesar ca împreună cu ministerele cu care colaborăm să asigurăm aparatura, utilajele și materialele

diversificate în cantitățile și de calitatea cerută de condițiile grele de lucru din activitatea geologică, în conformitate cu prevederile programului de dotare.

Direcții de acțiune pentru realizarea programelor

ACTIVITATEA DE CERCETARE GEOLOGICĂ pe 1981 s-a caracterizat printr-o mobilizare mai mare a forțelor umane și materiale, pentru realizarea unor obiective importante trasate de conducerea de partid și de stat. Au fost puse astfel la dispoziția cercetării geologice mijloace financiare reprezentînd aproape 7 miliarde lei, pentru efectuarea de lucrări geologice, în afara celor alocate pentru dezvoltarea tehnico-materială. Activitatea de cercetare geologică s-a încheiat în anul trecut cu un bilanț pozitiv, realizîndu-se prevederile de plan privind principalii indicatori tehnico-economici, precum și creșterile de rezerve la toate substanțele minerale utile. Dintre rezultatele mai importante menționăm : **descoperirea a 27 zăcăminte de petrol și gaze precum și extinderea suprafețelor productive pe 27 structuri de petrol și 16 de gaze.**

Realizările înregistrate ar fi putut fi și mai bune, dacă nu ar fi fost influențate negativ de unele deficiențe. Astfel, s-a înregistrat o însemnată rămînere în urmă la forajul geologic, în special la cel de deschidere, al cărui scop principal este punerea în evidență a noi zone și obiective productive, pe care să se poată concentra ulterior lucrările de conturare. Deși în ultimul timp se remarcă un reviriment în ce privește descoperirile de rezerve, rezultatele obținute încă nu se situează la nivelul exigențelor și necesităților actuale ale economiei. De aceea va trebui ca în continuare specialiștii din Ministerul Geologiei și Ministerul Petrolului, care răspund împreună de realizarea planului de sporire a rezervelor de petrol și gaze să-și mobilizeze eforturile pentru creșterea ritmului de descoperire de noi resurse. În acest scop o deosebită atenție va fi acordată în anul 1982 intensificării și finalizării lucrărilor de foraj de cercetare geologică de deschidere, îndeosebi la zonele și la obiectivele cu un grad mai redus de cunoaștere precum și a celor situate la mare adîncime.

La **apele geotermale** s-au obținut rezultate bune la Carei (județul Satu Mare), Mărghita, Ciumeghiu, Oradea și Mihai Bravu (județul Bihor), Arad și Curtici (județul Arad), Lovrin și Sînnicolaul Mare (județul Timiș). Valorificarea pe scară mai largă a apelor geotermale este încetinită în această etapă de restricțiile impuse de evacuarea apelor uzate, datorită caracterului lor nociv, precum și gradului ridicat de mineralizație. Pentru rezolvarea acestor dificultăți sînt în curs cercetări și experimente pentru reinjectarea apelor în subteran sau epurarea lor pentru a fi deversate în emisarii de suprafață. De asemenea, se fac cercetări pentru combaterea depunerilor de săruri pe coloanele sondelor și conductele de transport, precum și pentru asimilarea unor pompe submersibile care să poată lucra la temperaturi de 100—150°C.

La **cărbuni**, prin cercetările efectuate s-au evidențiat strate de huilă în perimetrele Chiacovăț—Ostrețu și Pregheda din Banat, strate de lignit în perimetrele Livezile, Maiag, Terpreziță, Dîlga, Cizieni și Jupînești—Musculești din Oltenia, în perimetrele Vulcan—Pandele și Valea Dîmboviței—Valea Neajlovului din Muntenia, în perimetrele Sinersig, Vișag și Darova din bazinul Lugojului și Caransebeș—Balta Sărată ; rezultate favorabile au mai fost obținute și în perimetrele Tîrșolț din bazinul Oaș,Vad-Borod și Oradea—Biharea, precum și în perimetrul Zimbor—Dolu pentru **cărbune brun.** Lucrările geologice pentru cărbuni sînt concentrate în zonele cu cele mai bune perspective, precum și în zonele deficitare în resurse energetice. De asemenea, se acționează pentru creșterea gradului de cunoaștere a rezervelor din bazinul Petroșani și pentru predarea spre exploatare a unor noi perimetre în Oltenia.

Cercetările pentru **minereuri feroase** s-au soldat cu rezultate favorabile la Ruschița — Pîrîul cu Raci, la Ciungani, Delnița, Băișoara, Răzoare și Iulia ; de asemenea, s-au conturat lentile de minereu de mangan la Oița sud, și Drăcșani și Ulm-Sihăstria.

Pentru **minereuri neferoase**, lucrările de cercetare s-au desfășurat în majoritatea zonelor și perimetrelor de perspectivă, obținîndu-se rezultate favorabile în sectoarele Ogașu Grecilor — Apele Albe, Stînăpari, Ungurelu și Ruschița din Banat, Cobășel din Munții Rodnei, Crucea, Pîrîul Cîinelui, Leșu Ursului și Valea Putnei din Munții Bistriței, precum și la Baia de Aramă, Movila Săpată, Văliug, Boița — Hațeg, Vețel, Muncel, Cicîrlău, Roata est și în zona coastei Luncăceasa — Ivășcoaia.

Rezultate pozitive s-au obținut și în cercetările pentru : **bauxită**, în Munții Pădurea Craiului, **baritină** la Holdița — Broșteni și Aluniș—Clife : **argile refractare**, în perimetrul Alun din Munții Pădurea Craiului și la Anina — Kübek ; **nisipuri coalinoase și silicioase**, la nord de Aghireș, precum și pentru roci caolinizate la Stejera.

Cu toate că în anul 1981 în activitatea de cercetare geologică pentru substanțe minerale utile solide s-au obținut unele rezultate pozitive, trebuie să subliniem că au existat numeroase deficiențe și greutăți. Ca urmare, au fost stabilite măsuri de descoperire de noi rezerve de huilă care să conducă în cel mai scurt timp la creșterea producției de cărbune cocsificabil și respectiv la reducerea importului de cocs. La **minereuri de fier**, atacarea programului de cercetare cu lucrări miniere a zăcămîntului de la Palazu Mare s-a făcut cu întîrziere. Rămîneri în urmă se constată și în ce privește punerea la punct a tehnologiilor pentru stabilirea condițiilor de valorificare a minereurilor sărace sau greu preparabile, de fier și neferoase. În acest sens este necesar să se sporească colaborarea cu Ministerul Minelor, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini pentru adaptarea tehnologiilor de preparare și extragere la caracteristicile rezervelor ce se descoperă și nu invers, adică să se solicite rezerve pentru tehnologiile existente.

La minereuri auro-argentifere se prevede intesificarea lucrărilor de prospecțiune și exploatare în zone noi, cu premise geologice favorabile, în provincii metalogenetice sau structuri geologice în care sînt prezente și mineralizații neferoase, precum și cercetarea unor zone aluvionare. De asemenea, trebuie insistat mai mult și pentru substanțele nemetalifere, cu precădere pentru cele deficitare (baritină, caolin și argilă refractară de calitate), pentru care au fost elaborate programe prioritare de intensificare a cercetărilor.

Investigații complexe, de largă perspectivă

ESTE ȘTIUT că România se situează printre țările care nu-și asigură în întregime necesarul de materii prime minerale și energetice din producție internă, fiind nevoită să importe însemnate cantități de minereu de fier, cărbune cocsificabil, petrol și alte substanțe minerale utile. Pornind de la aceasta, Ministerul Geologiei a inițiat o serie de acțiuni, care vizează perfecționarea activității geologice în scopul creșterii ritmului de descoperire a noi rezerve și a valorificării complete și complexe a patrimoniului național de substanțe minerale utile.

O acțiune importantă în această direcție o constituie **elaborarea, în prima parte a anului 1982, a programului de valorificare superioară și de creștere a bazei de materii prime minerale.** În cadrul acestui program se va determina potențialul de substanțe minerale utile pe unități structurale majore sau provincii metalogenetice, pe baza căruia se vor stabili căile și volumele de lucrări necesare transformării rezervelor de prognoză în rezerve industriale. Programul va cuprinde, de asemenea, balanța de materii prime minerale, modul de acoperire a necesarului economiei naționale, gradul de asigurare cu rezerve a producției, măsurile de creștere a bazei de materii prime din resurse interne și de valorificare superioară a rezervelor introduse în exploatare.

Obiectivul principal al acestui program îl constituie predarea pentru exploatare a zăcămintelor cu cercetarea geologică și tehnologică încheiată și selectarea zăcămintelor la care să se impulsioneze cercetările pentru crearea condițiilor de fundamentare a investițiilor și producției. În același timp sînt în curs de elaborare criterii noi de exploatare rațională a zăcămintelor de substanțe minerale utile, prin care se urmărește valorificarea tuturor elementelor utile conținute în zăcăminte și realizarea unui grad de recuperare cît mai mare a rezervelor.

Trebuie subliniat că rezultatele bune obținute în producția minieră și petroliferă au evidențiat de fiecare dată însemnătatea colaborării strînse și continue între specialiștii din activitatea geologică și cea extractivă. Numai printr-un efort comun, bine corelat în toate fazele, începînd cu prospectarea zăcămintelor și pînă la exploatarea lor efectivă, se poate asigura atît creșterea rezervelor cît și exploatarea lor rațională și eficientă. În acest cadru de amplă mobilizare și participare într-un sector de primă importanță în economia țării, lucrătorii și specialiștii din activitatea geologică sînt hotărîți să acționeze cu toate forțele și răspunderea pentru a traduce în viață cerința de a îndeplini, în cele mai bune condiții, misiunea de mare însemnătate privind asigurarea patriei cu materii prime minerale și energetice.

Gogu DRAGNE
Ministerul Geologiei

PRODUCȚIA FIZICĂ – REALIZATĂ RITMIC, LA TOATE SORTIMENTELE

UNA DIN SARCINILE PRIORITARE în economie este realizarea de către fiecare întreprindere a producției fizice planificate în mod ritmic și la toate sortimentele. Înfăptuirea acestei sarcini este o consecință și în același timp o condiție a desfășurării normale a proceselor de producție. De altfel, practica a demonstrat cu prisosință că realizarea planului la toate sortimentele, în termenele fixate, asigură și o bună legătură între toate unitățile care cooperează la fabricarea de produse finite complexe.

În acest context, sarcini deosebite revin **întreprinderilor Centralei industriale de utilaj tehnologic, chimic și rafinării** (C.I.U.T.C.R.), care execută o gamă largă de instalații, echipamente și utilaje destinate industriei chimice, petrochimice, rafinăriilor, industriei alimentare și tehnicii frigului, armături industriale, ventilatoare și pompe. În actualul cincinal se asigură de către centrală peste 85 la sută din necesarul de utilaje tehnologice pentru dezvoltarea și modernizarea industriei chimice și 80 la sută pentru industria alimentară, concomitent cu crearea de resurse disponibile pentru export.

Ținînd seama de complexitatea și diversitatea instalațiilor, atenția tuturor unităților centralei este concentrată spre fabricarea unor produse de înaltă calitate, capabile să satisfacă exigențe sporite. Se poate spune pe drept cuvînt că industria românească producătoare de utilaje tehnologice și-a căpătat un bun renume nu numai în țară ci și în străinătate, nenumărate întreprinderi fiind dotate și funcționînd în prezent cu instalații și utilaje purtînd inscripția „Made în Romania".

Competitivitatea – atribut esențial al produselor

ÎN PRIMUL AN al actualului cincinal, producția de utilaje tehnologice, armături industriale din fontă și oțel, pompe și ventilatoare realizată de centrală a marcat o creștere de 8,12 la sută, în condiții comparabile față de anul precedent, în timp ce gradul de complexitate a crescut cu peste 35 la sută. Dinamica producției nete a fost de 11,5 la sută, iar planul de producție la export pe devize libere a fost depășit cu peste 20 la sută.

Dacă ne referim la modul în care s-au realizat majoritatea obiectivelor prevăzute în plan și contractelor economice încheiate cu diverși beneficiari, se poate aprecia că, față de trecut, în 1981 s-a înregistrat un important salt calitativ, îndeosebi în domeniul modernizării produselor și asimilării de noi tipuri de utilaje și instalații. De altfel, este necesar să subliniem că în afara produselor tipizate, o bună parte din acestea sînt unicate, realizarea lor impunînd eforturi deosebite. Ridicarea nivelului calitativ al producției se reflectă mai ales în aceea că **ponderea produselor noi și reproiectate din totalul producției marfă a fost în anul trecut de 23,4 la sută.** În 1981 au fost asimilate un număr de 148 prototipuri și puse în fabricație 125 utilaje noi printre care: scrubere și stripere pentru instalațiile de fabricație a ureei, oxidatoare pentru instalațiile de producerea oxidului de etilenă, fermentatoare pentru instalația de enzime, chiolbași pentru foraj de 200 și 350 t, supercentrifugă cu capacitatea de 35—75 t zahăr la 24 ore, pompe de proces pentru industria chimică și rafinării care lucrează în medii corozive și inflamabile etc.

Pentru realizarea în bune condițiuni a acestor utilaje, au fost desfășurate largi acțiuni de **înnoire și îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație,** atît în sectoarele calde și prelucrătoare, cît și în sectoarele de montaj-sudură. Introducerea și extinderea lor a permis reducerea cheltuielilor de producție cu 46,628 milioane lei și a consumului de metal cu 3 054 t, din care 2 029 t laminate. O atenție deosebită a fost acordată și în domeniul îmbunătățirii tehnologiilor de lucru energointensive, reducîndu-se consumul de energie electrică la aceste operații cu 4 382 MWh și cu 3 180 mii normal metri cubi gaz metan. Totodată, prin creșterea gradului de mecanizare a operațiilor la lucrări de sudură, prelucrări mecanice și montaj a sporit mult productivitatea muncii, înregistrîndu-se o economie relativă de personal muncitor direct productiv de 247 persoane.

Creșterea și modernizarea producției-%-

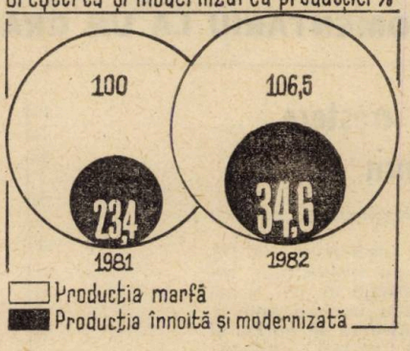

Cu toate că în dinamică realizările obținute la nivel de centrală sînt evidente, trebuie să spunem că față de sarcinile de plan prevăzute pe 1981 s-au înregistrat unele rămîneri în urmă. Această situație s-a datorat, pe de o parte, unor neajunsuri în pregătirea producției și contractarea din vreme a comenzilor, iar pe de altă parte faptului că a trebuit să se facă față unor sarcini sporite pentru export. La aceste cauze s-au adăugat și dificultăți create de colaboratori — neaprovizionarea la timp cu unele materiale (sortimente din oțel înalt aliat, unele subansamble și elemente de completare), neasimilarea la timp de către furnizori, a unor repere care intrau în componența unor produse complexe, a unor tipuri de pompe etc.

Cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii pentru dezbaterea și aprobarea sarcinilor pentru 1982 s-au conturat orientări și s-au luat măsuri ferme care să prevină și să elimine fenomenele nefavorabile realizării integrale și la termenele stabilite a producției fizice la toate sortimentele. În acest sens se va acționa mai hotărît pentru:

- **utilizarea potențialului disponibil pentru asimilarea de noi tipuri de produse** (compensatoare de dilatație și burdufuri metalice din oțeluri speciale, robinete și ventile speciale pentru utilajul alimentar și mașinile de prelucrat cauciuc, supape de siguranță cu arc pentru instalații energetice), **diminuînd efortul valutar la import cu aproximativ 8 mil. dolari în 1982 și circa 12 mil. dolari în 1983;**
- **reducerea adaosurilor de prelucrare în secțiile de turnătorii și foraj** unde, deși s-au obținut unele realizări bune în anul trecut, există încă posibilități de diminuare a consumurilor specifice pe unitatea de produs. Pe această cale se va putea obține **reducerea cu 28 la sută a pierderilor tehnologice și îmbunătățirea coeficientului de utilizare cu 1,1 la sută la laminate și cu 5,3 la sută la alte sortimente de metal.**

Pregătirea temeinică a fabricației, o acțiune cu implicații profunde

PENTRU ACEST AN, la nivelul centralei **planul la producția fizică prevede o creștere de 6,5 la sută față de realizările din anul precedent și sporirea exportului de utilaje și instalații tehnologice cu 8,2 la sută.** Pentru înfăptuirea acestor sarcini au fost luate din timp, atît la nivelul centralei cît și al fiecărei întreprinderi componente, măsuri tehnico-organizatorice deosebite.

Multitudinea și complexitatea problemelor privind fabricația de utilaje și instalații tehnologice, precum și diversitatea mare a produselor realizate în întreprinderile centralei au impus o **organizare superioară a producției în cadrul căreia planificarea și pregătirea din vreme a loturilor de fabricație o-**

cupă primul loc. Pregătirea fabricației, lansarea în producție din vreme a comenzilor au ca scop, în primul rînd, realizarea ritmică a tuturor sortimentelor, a indicatorilor de eficiență și calitate prevăzuți în planul fiecărei întreprinderi. De aceea, încă din faza de concepție a elaborării tehnologiilor de lucru se caută asigurarea, în atelierele și secțiile întreprinderilor, a condițiilor necesare execuției comenzii respective în conformitate cu obligațiile asumate în contractele economice și la un nivel de eficiență corespunzător.

În acest context trebuie menționat faptul că pentru 80 la sută din producția realizată — utilaj chimic și rafinării, metalurgic, părți specifice centrale, utilaje pentru acoperiri metalice, armături industriale din fontă și oțel (cu excepția pompelor, ventilatoarelor și utilajului alimentat în parte) — proiectarea produselor se realizează în institute care aparțin altor centrale și chiar altor ministere. Acest lucru face ca posibilitatea de a se acționa direct chiar din faza de proiectare pentru realizarea unor produse cu consum redus, care să cuprindă piese cu tehnologitate adecvată capacităților productive, specificului, experienței și acumulărilor tehnice ale întreprinderilor producătoare să nu fie întotdeauna posibilă. În acest sens se impune, după părerea noastră,

preluarea elaborării documentației de execuție pentru utilaje de către întreprinderile constructoare, asigurîndu-se astfel o legătură mai strînsă și mai eficientă în ciclul proiectare-producție. Cu atît mai mult cu cît în momentul de față producția de utilaje tehnologice în general, marcată prin caracterul ei de unicat, necesită un efort sporit atît în pregătirea tehnologică ce se realizează în întreprinderi, cît și în aprovizionarea tehnico-materială.

Acțiuni deosebite au fost derulate și în alte direcții, cum ar fi **promovarea progresului tehnic.** În 1982 se acționează cu mai multă vigoare pentru **ridicarea continuă a gradului de înnoire a producției, astfel ca la sfîrșitul anului, ponderea produselor noi și modernizate din totalul producției marfă să reprezinte 34,6 la sută,** cu un grad de complexitate tehnică de peste 40 la sută. Un volum important din acestea îl reprezintă asimilarea unor utilaje, mașini și instalații de importanță deosebită, cum sînt : presă de vulcanizat anvelope de 85 țoli, instalații complexe de separare a gazelor naturale, presa pentru vulcanizat curele trapezoidale de capacități diferite, coloane de proces și schimbătoare de căldură de mare capacitate care lucrează în medii de lucru agresive și la temperaturi ridicate, confecționate din oțeluri speciale și cu granulație fină, linie de fabricare a uleiurilor hidrogenate cu capacitate 35 t/24 h etc.

Realizarea noilor produse, a indicatorilor de eficiență se materializează prin **aplicarea în producție a unui număr de peste 80 tehnologii și procedee noi de lucru al căror aport** se estimează în **reducerea cheltuielilor de producție cu circa 76 milioane lei, a consumului de energie cu peste 5 000 MWh și 4 000 Nmc gaz metan,** iar prin recuperarea și reutilizarea resturilor și capetelor de table, țevi și laminate **economia de metal** se va situa în jur de **2 800 t.**

Concomitent cu acestea, încă din anul precedent au fost create condiții pentru **extinderea pe scară largă a mecanizării** în așa măsură încît să se asigure **ridicarea productivității muncii echivalentă cu o economie relativă de personal muncitor de peste 650 persoane.** Totodată, pe liniile de prelucrare a armăturilor industriale de la Întreprinderea de armături Zalău au intrat în funcțiune mașini agregat executate cu forțe proprii în cadrul programului de **autoutilare,** fapt ce va mări considerabil productivitatea muncii la prelucrarea armăturilor. De asemenea, au fost realizate linii de montaj echipate cu dispozitive de lucru la Întreprinderea de pompe București și Întreprinderea de armături Strehaia, linii specializate de lucru pentru confecționarea țevilor cu aripioare de tipuri diferite la I.U.C.—„Griviția Roșie" și I.M.U.C.—București.

O serie de acțiuni ce se vor desfășura în continuare vizează modernizarea produselor de sudură și placare prin extinderea și la celelalte întreprinderi din centrală a dispozitivelor și liniilor de sudură-placare realizate la I.U.C. — Ploiești. Numai **în domeniul sudurii** vor fi omologate în acest an peste 200 procedee noi de lucru pentru cupluri diferite de materiale ce urmează a fi sudate. Prin implementarea procedeelor noi de sudură în întreprinderile centralei, nivelul de mecanizare și automatizare la această operație de bază va spori de la 55 la sută la peste 70 la sută, asigurîndu-se astfel o creștere corespunzătoare a calității sudurilor, scăderea volumului de remanieri la aceste operații de la 12,5 la 6 la sută, precum și o economie de filme Roentgen din import de circa 2 milioane lei.

Gelu OSANU
șef serviciu tehnic
Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Mobilizarea rezervelor de creștere a productivității muncii

PENTRU 1982 sarcina de creștere a productivității muncii la nivelul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții este mai mare cu peste 5% față de anul precedent, diferențiată pe centrale, în funcție de structura producției, de gradul de dotare tehnică și de alte elemente care determină nivelul acestui indicator (vezi graficul). Ca urmare, economia relativă de personal de pe urma creșterii productivității muncii reprezintă 21,5 mii oameni, din care aproape jumătate (44,7%) urmează să se obțină pe seama progresului tehnic, și anume : ridicarea gradului de mecanizare a proceselor de producție (introducerea liniilor de fabricație mecanizate și a mașinilor noi, extinderea autodotărilor etc.) ; ridicarea gradului de automatizare a proceselor de producție (introducerea de instalații și mașini automate, înlocuirea mașinilor și instalațiilor automate uzate fizic și moral etc.) ; perfecționarea tehnologiilor de fabricație și introducerea de tehnologii și produse noi.

O pondere însemnată (47,1% din total) o au economiile relative de personal de pe urma organizării mai bune a muncii, cum ar fi aplicarea de norme și normative de muncă îmbunătățite, extinderea aplicării formei de retribuire în acord global, creșterea ponderii muncitorilor calificați și a celor policalificați, optimizarea lucrului la mai multe mașini ș.a.

Un rol important în creșterea productivității muncii și respectiv în economia relativă de personal (17,5%) o deține organizarea producției, cu măsuri vizînd creșterea indicelui de utilizare a parcului de mașini și utilaje ; aplicarea în mai mare măsură a tipizării și standardizării pieselor, subansamblelor produselor și tehnologiilor de fabricație ; îmbunătățirea organizării activităților indirect productive și de deservire etc.

Cadrul propice pentru mobilizarea rezervelor potențiale ale sectoarelor și secțiilor de producție **îl constituie programele de măsuri privind creșterea productivității muncii.** Ele vizează mobilizarea rezervelor potențiale, avînd în vedere faptul că în 1981 sarcina de ridicare a productivității muncii nu a fost îndeplinită cu aproape 3%. De aceea, este necesar ca unitățile industriale să urmărească permanent îndeplinirea întocmai și la termen a fiecărei măsuri din program, cale certă de asigurare a creșterii productivității muncii prevăzută în plan.

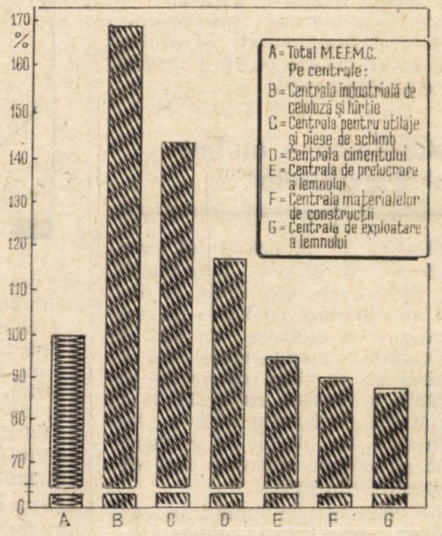

Nivelul productivității muncii în activitatea industrială la centralele M.E.F.M.C. în 1982.

RIDICAREA CALITĂȚII ȘI A COMPETITIVITĂȚII, COMPONENTE ALE CREȘTERII EFICIENȚEI

O COMPONENTĂ esențială a activității economice desfășurate în cincinalul calității și al eficienței o reprezintă mobilizarea întregului potențial pentru realizarea unor produse cu performanțe tehnico-funcționale superioare, capabile să contribuie la satisfacerea la un nivel cît mai ridicat a cerințelor beneficiarilor industriali interni, ale populației și ale exportului. Desigur, calitatea înaltă are un cost al ei, presupune un efort sporit de creativitate, o investiție superioară de inteligență tehnică, disciplină tehnologică și, de ce să nu recunoaștem, și unele cheltuieli suplimentare față de medie, în unitățile producătoare. Această constatare — care din păcate monopolizează exclusiv atenția unor specialiști — trebuie însă completată cu una la fel de reală, care se mai uită uneori. Calitatea ridicată a produselor fabricate înseamnă — ceea ce este foarte important pentru o economie modernă — competitivitate ridicată pe piață, acoperirea unei game mai largi de cerințe fără consum suplimentar de resurse la nivel de economie, deci eficiență sporită în ansamblu.

Încă din primul an al actualului cincinal, **în economia românească s-au obținut realizări însemnate pe linia unei calități și competitivități sporite:**

● a fost concepută și asimilată în fabricație o gamă largă de produse și tehnologii cu caracteristici superioare celor realizate pînă în prezent, au fost reproiectate multe dintre cele existente deja în fabricație cu efecte favorabile asupra parametrilor lor tehnico-funcționali, de fiabilitate, de confort etc.

● a fost sporit în procesul de fabricație gradul de respectare a prevederilor documentației tehnice de execuție prin întărirea disciplinei tehnologice la nivelul locurilor de muncă, extinderea utilizării metodelor eficiente de control activ, preventiv pe fluxul de fabricație, creșterea gradului de calificare și policalificare a cadrelor, îmbunătățirea — în unele cazuri — a modului de desfășurare a aprovizionării tehnico-materiale, perfecționarea activității de metrologie, autorizarea unui număr însemnat de laboratoare de acest gen, a unor ateliere de reparat mijloace de măsurare ș.a.

În anul 1982, în lumina sarcinilor de mare responsabilitate ale acestui cincinal în vederea obținerii unei noi „calități a calității" realizate pînă în prezent în economie, în toate unitățile economice, se cere înfăptuită o amplă concentrare de preocupări în vederea ridicării în continuare, la un nivel superior, a performanțelor calitative ale produselor românești, a competitivității lor, ca surse importante de sporire a eficienței.

În acest cadru, analiza pe care o prezentăm în acest articol își propune să sugereze unele direcții de acțiune capabile să conducă, după opinia noastră, la realizarea unor sporuri de calitate la producător, de competitivitate pe piață, de eficiență pe economie.

Creativitatea — sursă de diminuare a costurilor

CREATIVITATEA are un impact considerabil atît asupra creșterii parametrilor tehnico-funcționali ai produsului, a calității sale în exploatare și, implicit, asupra eficienței nu numai prin creșterea competitivității, ci și prin reducerea costurilor aferente producției sale, în primul rînd a cheltuielilor materiale (tabelul nr. 1). Și nu numai atît. Performanțele superioare sînt capabile să determine economii materiale substanțiale la producător, consumînd mai puțină materie și energie în exploatare pentru realizarea unei cantități similare de produse de aceeași calitate și necesitînd consumuri, diminuate pentru reparații și întreținere.

Iată de ce apreciem că, pentru a spori calitatea, gradul de competitivitate al produselor și eficiența fabricației, este necesar ca **atenția specialiști-lor să fie concentrată spre deplasarea priorităților de la asigurarea calității de conformitate cu prevederile documentației de execuție la realizarea unor produse noi sau îmbunătățite, cu clase de calitate superioare** (tabelul nr. 2). Bineînțeles aceasta fără a neglija cu nimic atenția care trebuie acordată în continuare controlului riguros al calității de conformitate. În acest cadru apare necesară realizarea unei concentrări sporite de forțe în vederea urmăririi mai riguroase de către institutele de cercetări de specialitate și de către întreprinderile producătoare a scurtării perioadei de asimilare a produselor noi, efectuării complete din fază de proiect a noilor soluții tehnice și tehnologice promovate. La înnoirea producției o importanță mare o prezintă și **necesitatea elaborării** — în cadrul documentației tehnice de execuție — a **unor programe tehnologice de control**, realizate în comun de cercetare și producători, prin care să se stabilească într-o viziune unitară modul și durata de efectuare a operațiunilor de control, aparatura de verificare necesară, calificarea personalului etc. Un accent deosebit în cadrul lor se cere pus pe **creșterea contribuției controlului activ și preventiv** în asigurarea calității prin:

● sporirea calificării cadrelor de execuție și a controlorilor de calitate, ● întărirea exigenței comisiilor de recepție a materiilor prime, ● pregătirea din vreme a activităților de control pe flu-

Tabelul nr. 2

Dinamica structurii activității de asigurare a calității produselor

(în %)

	Activități:		
	asigurarea clasei de calitate (pondere în total)	asigurarea calității de conformitate (pondere în total)	Total
Estimări medii pentru cincinalul 1966—1970	40	60	100
Estimări medii pentru cincinalul 1976—1980	55	45	100
Niveluri necesare pentru sporirea competitivității	60—65	40—35	100

Tabelul nr. 1

Influența modernizării produselor asupra creșterii performanțelor și diminuării consumurilor materiale

Produsul	Tipul	Masa (kg)	Puterea	Performanțe de funcționare	Indice de consum specific (kg metal/1 000 lei producție)
Prese hidraulice	PHM 150	7 500	8,5 KW	150 tf	33,3
	PH 200	6 700	8,6 KW	200 tf	26,3
Excavatoare pe șenile	E 06	19 700	100 CP	80 m³/h	51,5
	S 601	15 400	65 CP	90 m³/h	29,1

Tabelul nr. 3

Dinamici în structura costurilor calității în cazul aplicării gestiunii calității (din experiența unei întreprinderi constructoare de mașini)

(în %)

Perioada	Structura costurilor calității :				Total
	Cheltuieli de prevenire a apariției defectelor	Cheltuieli de identificare a defectelor	Costu defectelor	Beneficiu	
În anul anterior aplicării	10	26	64	—	100
În anul următor aplicării	20	20	41	19	100

xul producției înainte de începerea fabricației.

Toate acestea nu înseamnă însă deloc că cheltuiala de materii prime și materiale, de combustibil și energie este indiferentă, chiar dacă nivelul calitativ, performanțele tehnico-funcționale, estetice și de confort ale produselor sînt foarte înalte. Și în acest domeniu creativitatea trebuie și poate să aducă un aport mult sporit. În acest cadru revenim asupra observației că experiența românească precum și cea existentă pe plan mondial confirmă că **fabricarea unor produse cu performanțe superioare nu trebuie întotdeauna și exhaustiv condiționată de cerința ca absolut toate materiile prime necesare să fie de calitate superioară.** Este posibil și necesar, că în condițiile actualei crize mondiale a materiilor prime, problema să fie privită și invers, și anume ca unitățile producătoare, ținînd seama de cerințele beneficiarilor, să pună la punct o politică de produs în funcție de materiile prime existente, disponibile, accesibile, pentru a le valorifica în produse de calitate superioară. **Se impune, în această optică nouă, un efort creativ sporit al specialiștilor noștri în direcția diversificării gamei de fabricație, în așa fel ca toată materia primă disponibilă să fie valorificată în produse de calitate superioară.** Fără îndoială, acest lucru nu este foarte ușor; apreciem însă că el este posibil prin valorificarea superioară a valorosului potențial tehnic și uman disponibil în unitățile economice, care se situează la nivelul celor mai bune performanțe pe plan mondial. Desigur, și prin renunțarea mai consecventă la unele practici — care mai persistă în anumite întreprinderi — de a utiliza, dintr-o anume comoditate, invariabil aceleași materii prime pentru obținerea cărora se făcea pînă acum apel la importuri costisitoare. O acțiune fermă de revedere a concepției produselor pentru a fi mai bine utilizate materiile prime existente se poate realiza fără să dăuneze în nici un fel calității.

Cerințe în optimizarea corelației: performanțe superioare-cheltuieli materiale reduse

ATINGEREA OBIECTIVULUI **cheltuieli minime pentru calitate optimă** reprezintă o cerință de o importanță deosebită în acest an și cincinal. Pentru că o sporire a eficienței nu înseamnă înnoire și competitivitate cu orice preț, nu înseamnă calitate superioară indiferent de cost, sau de cheltuiala de resurse. Dimpotrivă, în economia modernă nu este economic să se depășească un anumit optim care să permită obținerea unor produse de calitate corespunzătoare cu cheltuieli minime. Atingerea zonei de optim în cadrul corelației calitate — costuri — competitivitate pune în evidență necesitatea de a se stabili opțiuni și priorități (la producător și beneficiar) — în ce privește nivelul calitativ, pornind de la cerința ca funcțiunea produsului să fie îndeplinită cu minimum de cheltuieli de producție și de exploatare.

Trebuie pornit de la observația că, pe plan mondial, și în economia noastră, o scurtă retrospectivă arată că de multe ori atenția producătorilor în rezolvarea corelației calitate — competitivitate — costuri a fost captată cu prioritate de reducerea costurilor interne, la unitatea producătoare. Fără îndoială că acestei lucru este util și necesar pentru producător atunci cînd se urmărește obținerea unor produse cu parametri calitativi ridicați, fără rebuturi, remanieri, capabile să îndeplinească și să satisfacă funcționalități și utilități sporite, cu consumuri tehnologice materiale și energetice scăzute. O astfel de optică prezintă avantaje certe și pentru beneficiar, deoarece acesta poate avea cheltuieli de funcționare și întreținere substanțial mai mici cu un produs care îndeplinește aceleași utilități dar este mai ușor, are un gabarit mai mic, este mai maniabil.

Nu trebuie uitat însă reversul medaliei. Asigurarea calității, a competitivității impune ca **urmărirea reducerii consumurilor materiale, a costurilor producției în general, să nu afecteze în nici un fel calitatea, să nu se facă în detrimentul performanțelor ridicate.** Apreciem util să reamintim în acest sens exemplul edificator al becului electric, care, conform standardului, trebuie să aibă o viață utilă de peste 1 200 de ore de funcționare. În desfășurarea procesului tehnologic de fabricație, dacă se reduc anumite operații, este adevărat că se înregistrează o anumită economie de manoperă și de materiale, dar în funcționare la beneficiar, viața utilă a becurilor electrice poate scădea sub 600 de ore. În cazul amintit, beneficiarul va avea nevoie — pentru a obține aceeași iluminare — de două sau chiar mai multe becuri; o asemenea strategie de „eficiență" constituie o optică greșită, deoarece dacă ea aduce economii producătorului, ca atare, produce pagube la nivelul economiei, pentru că în acest caz societatea trebuie să cheltuiască resurse suplimentare pentru a acoperi cererea și consumul sporit al beneficiarilor necesar satisfacerii acelorași trebuințe. În plus, nu trebuie scăpat din vedere faptul că producătorii care practică o asemenea tactică, mai devreme sau mai tîrziu, vor avea dificultăți cu desfacerea producției.

Pledoarie pentru extinderea gestiunii calității produselor

ÎN CONDIȚIILE în care fiecare calitate are un cost al ei, considerăm util să subliniem faptul că, deși este firesc ca în anumite cazuri creșterea calității să determine o mărire relativă a cheltuielilor de fabricație la unele elemente ale costurilor la un anumit produs, aceste costuri suplimentare, pentru a fi eficiente, pentru a conduce la îmbunătățiri reale și eficiente ale calității trebuie să determine o reducere substanțial mai mare a cheltuielilor la celelalte elemente ale costurilor calității.

Acest lucru este pe deplin posibil, și specialiștii au la îndemînă în acest sens un instrument prețios, prea puțin utilizat însă. Este vorba de **gestiunea calității produselor,** care se bazează pe principiul — verificat în practica unor unități din țară și străinătate — că, printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate (prin intensificarea controlului preventiv și a preocupărilor pentru îmbunătățirea soluțiilor constructive și tehnologice cuprinse în proiectele produselor, ridicarea calificării cadrelor, dotarea cu standuri de probă etc.), se obține o diminuare a cheltuielilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a costurilor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încît pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil (tabelul nr. 3 — documentație mai amplă în „R.E.", nr. 27/1981). Pentru aceasta se cere insistat la nivelul factorilor implicați pentru realizarea unei interpretări unitare a tuturor elementelor care intervin în bilanțul calității, în adecvarea corespunzătoare a sistemului actual de evidență primară, care nu peste tot definește și evidențiază nemijlocit costurile calității în elementele lor componente, în trecerea pe calculator a desfășurării acestui sistem de gestiune.

În condițiile în care asigurarea unui nivel calitativ ridicat al întregii producții este un factor hotărîtor pentru sporirea eficienței în fiecare întreprindere, apare necesară mobilizarea sporită a potențialului productiv pentru ridicarea continuă a parametrilor tehnico-funcționali ai produselor, pentru sporirea competitivității și satisfacerea pe această cale la un nivel tot mai înalt a cerințelor beneficiarilor interni, pentru lărgirea exporturilor.

Bogdan PĂDURE

Recentele Decrete ale Consiliului de Stat — puternic stimulent pntru producătorii agricoli

Bazele economico-organizatorice ale autoconducerii și autoaprovizionării în agricultură

PROGRAMUL privind autoconducerea și autoaprovizionarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985, precum și Decretele Consiliului de Stat privind contractările și achizițiile de produse agricole vegetale și animale adaugă noi verigi lanțului de măsuri vizînd **înfăptuirea noii revoluții agrare în condițiile unui mecanism economic perfecționat.** Aceste reglementări creează o bază economică corespunzătoare stimulării schimbului de produse între sat și oraș, prin cointeresarea materială a producătorilor agricoli în sporirea volumului și calității produselor vegetale și animale și, pe această bază, a livrărilor la fondul centralizat de stat. Creșterea producției în toate zonele țării se va realiza mai cu seamă printr-o organizare mai rațională a producției și a muncii, prin utilizarea mai completă și eficientă a resurselor materiale și umane în toate unitățile agricole de producție.

În același timp, prin noile măsuri s-a conturat sistemul integrat de **organizare și conducere a agriculturii pe baza principiilor autoconducerii și autoaprovizionării pe plan teritorial.** Acest sistem se realizează prin închiderea lanțului autogestiunii pe întreaga agricultură, el fiind constituit din cele patru subsisteme care corespund treptelor ierarhice de structură și planificare a agriculturii : unitățile agricole și producătorii individuali, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, agricultura județelor, ansamblul agriculturii pe plan național.

Avantajele noului regim de contractări și achiziții

O PÎRGHIE importantă în funcționarea eficientă a sistemului de autoconducere și autoaprovizionare creat o reprezintă noul regim de contractări și achiziții a produselor agricole. El va contribui substanțial la realizarea unei concordanțe echilibrate între interesele producătorilor agricoli și interesele sociale generale. Prin recentele decrete ale Consiliului de Stat se urmărește stimularea unităților agricole socialiste și a gospodăriilor populației în a-și spori contribuția la volumul contractărilor și achizițiilor de produse agricole, prin creșterea producției la unitatea de suprafață și pe animal, ele primind — pe lîngă prețurile de bază, actualizate — **prime de producție în bani,** diferențiate potrivit mai multor criterii economice.

Care sînt aceste criterii — și care sînt temeiurile care au pledat pentru aplicarea lor ?

În primul rînd este utilizat criteriul diferențierii primelor potrivit naturii produselor ce fac obiectul contractărilor și achizițiilor. În cadrul acestui criteriu, primele acordate pentru produsele vegetale variază între 4% la tutun și 59% la sfeclă de zahăr față de prețul de contractare, majoritatea celorlalte produse vegetale situîndu-se la un nivel al primelor ce variază între 17—20% și 23—36%. La laptele de vacă și bivoliță prima medie acordată este de 0,80 lei pe litru, la laptele de oaie și capră de cca. 0,50 lei pe litru etc. Diferențierea primelor pe produse are drept fundamentare necesitatea stimulării producătorilor în a spori producția și livrările către stat îndeosebi la produsele fie deficitare, fie de importanță majoră pentru economia națională, cum sînt de pildă sfecla de zahăr, plantele medicinale, porumbul, cînepa, legumele etc.

Al doilea criteriu de diferențiere este **forma de întreprindere agricolă producătoare** de produse ce fac obiectul contractărilor și achizițiilor. Deși tarifele acordate nu sînt diferite ca nivel la unul și același produs, ele se deosebesc în raport cu limitele de livrare a produselor pe hectar. De exemplu, dacă prima de 300 lei pe tona de porumb este acordată întreprinderilor agricole de stat la o cantitate livrată ce variază între 3 500—4 000 kg la ha, aceeași primă este acordată cooperativelor agricole de producție, membrilor cooperativelor agricole și altor producători individuali la o cantitate livrată ce variază între 1 000—1 500 kg la ha ; la lapte, prima de 0,40 lei pe litru se acordă întreprinderilor agricole de stat la o cantitate livrată de 2 000 litri pe fiecare vacă sau bivoliță, în timp ce aceeași sumă este acordată unităților agricole cooperatiste pentru o cantitate limită livrată de 1 000 litri, iar producătorilor individuali chiar pentru o cantitate de pînă la 500 l. De această dată, diferențierea primelor are la bază luarea în considerare a capacității tehnico-productive diferite a unităților agricole, a resurselor de intensificare de care pot dispune și a disponibilului potențial al producției marfă a acestora.

Pentru a stimula creșterea mai rapidă a randamentelor la hectar sau pe animal ale producției agricole și, pe această bază, a livrărilor de produse agricole, primele se diferențiază și **pe trepte** în cadrul unuia și aceluiași produs, diferențele față de media primei variind în raport cu natura produsului și numărul de trepte stabilit. Astfel, la grîu, la o primă de 300 lei pe tonă, diferențierea se face pentru I.A.S. pe 4 trepte, variațiile primei situîndu-se între 91% și 133% față de medie, în timp ce în cazul C.A.P. și al producătorilor individuali, diferențierea se face pe 7 trepte, ea variind între 50% și 133% față de medie. La porumb, prima — a cărei medie este de 530 lei pe tonă — se diferențiază în I.A.S. pe 5 trepte, cu valori extreme de 56% și 122%, în timp ce pentru C.A.P. și producătorii individuali sînt stabilite 7 trepte, valorile extreme fiind de 47% și 122% față de medie etc.

Această diferențiere pe trepte a primelor ține seama și de criteriul zonalității teritoriale, care influențează randamentele la unitatea de suprafață ce pot fi obținute de către producători. De pildă, la grîu sînt chiar nominalizate județele care, amplasate fiind în zone mai puțin favorabile acestei culturi, beneficiază de prime egale la cantități de produse mai reduse la unitatea de suprafață. Considerăm că, pe măsură ce sistemul va fi experimentat, se va ține seama de faptul că și alte culturi — de pildă porumbul — trebuie să beneficieze de avantajele diferențierii zonale, ținîndu-se seama în mai mare măsură de **renta diferențială** ce se creează în zone favorabile și de dificultățile ce sînt de înfruntat în zonele mai puțin favorabile.

Perfecționarea sistemului de contractări și achiziții este realizată în primul rînd prin reactualizarea prețurilor de bază la produsele animale, după ce în prealabil au fost reactualizate prețurile la produsele agricole vegetale. Este de reținut faptul că **la nivelul actual al prețurilor se asigură acoperirea cheltuielilor de producție la toate produsele agricole,** dar **la nivelul randamentelor planificate.** Cu alte cuvinte, corelația dintre prețul produselor agricole și costul lor este condiționată de atingerea unor parametri normați — și nu de cei realizați.

Consumul de muncă — la nivelul socialmente necesar

POTRIVIT teoriei economice, o asemenea condiție este pe deplin justificată, deoarece este vorba de respectarea condiției fundamentale a creării valorii — și anume ca parametrii luați în considerare să corespundă muncii socialmente necesară. Respectarea consumului de muncă socialmente necesar de către toți producătorii agricoli în procesul obținerii produselor vegetale și animale este o cerință obiectivă și, în același timp, o obligație ce le revine acestora. Totodată însă, apare și necesitatea **asigurării tuturor condițiilor exogene producătorului**, pentru ca el să poată respecta consumurile productive socialmente necesare. Avem în vedere faptul că dotarea tehnică pentru mecanizarea proceselor de producție este hotărîtoare, dar nu suficientă. Este nevoie de baze de reparații, care să repună în funcționare, la un nivel calitativ superior, mașinile defecte ; de baza de aprovizionare, care să asigure procurarea tuturor pieselor de schimb cerute ; de asigurarea cantităților de carburanți, lubrifianți prevăzute de normativele de consum în termenele cerute de fluxurile tehnologice. Experiența anilor trecuți a demonstrat că neasigurarea acestor condiții exogene unităților agricole a afectat atît costurile de producție, cît și nivelul producției obținute.

Abateri de la consumurile socialmente necesare s-au înregistrat și ca urmare a neasigurării îndestulătoare cu forță de muncă, mai ales în cooperativele agricole de producție. În anumite zone ale țării, îndeosebi cele preorășenești, producția agricolă nu a putut fi asigurată cu forța de muncă calificată necesară, nu numai la lucrările de recoltat (cînd se apelează și la forță de muncă extraagricolă), ci mai ales la lucrările de întreținere a culturilor și de îngrijire a animalelor. Fără a intra în detaliile cauzelor care au determinat o asemenea situație, consider că perfecționarea sistemului de contractare și achiziții la produsele agricole va putea să conducă la un impact hotărîtor și asupra cooperatorilor (și nu numai asupra cooperativelor agricole de producție), mai ales prin îmbunătățirea formelor și nivelului retribuirii muncii lor. Trebuie recunoscut că trecerea la retribuirea muncii cooperatorilor numai în bani a contribuit în parte la transformarea membrilor cooperatori din vînzători în cumpărători de produse agricole, după cum nivelul de retribuire a muncii în multe C.A.P., comparat cu cel din alte sectoare ale economiei, a făcut ca o parte din membrii cooperatori să prefere alte ocupații. Măsurile luate de conducerea de partid și de stat privind introducerea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, inclusiv la nivelul fiecărei comune, precum și sistemul perfecționat al contractărilor și achizițiilor de produse agricole sînt, evident, de natură a pune capăt unor asemenea procese negative în sfera producției agricole. Aceasta, deoarece în afară de prețurile realizate și primele acordate, noile măsuri vizează însuși **conținutul concepției de organizare economică a producției agricole**, mai cu seamă în cooperativele agricole și în gospodăriile individuale din zonele necooperativizate. Se conturează eliminarea treptată a formei de organizare și gestiune fracționată a activităților agricole și inaugurarea unei politici de **integrare a tuturor factorilor care concură la crearea produsului social agricol**, prin proiectarea unei politici a „vaselor comunicante" între gospodăria obștească a cooperativelor agricole și gospodăria personală a membrilor cooperatori, unei politici de atragere mai activă a gospodăriilor individuale din zonele necooperativizate în mecanismul unitar al activităților agricole sprijinite și stimulate de către stat.

Conexiuni economice între gospodăria C.A.P. și gospodăriile personale ale cooperatorilor

DATĂ FIIND IMPORTANȚA economică pe care o au **gospodăriile personale ale membrilor C.A.P.** în asigurarea cu produse agricole pentru consumul propriu și vînzarea pe piața liberă urbană, această politică vizează necesitatea sprijinirii lor tot mai active în vederea creșterii producției agricole și sporirii contribuției pe care producătorii individuali o pot aduce la realizarea autoaprovizionării teritoriale. Această acțiune de sprijinire constă, printre altele, în asigurarea cu semințe și material săditor din soiuri și hibrizi de mare productivitate, cu îngrășăminte chimice și material de combatere a bolilor și dăunătorilor, cu asistență tehnică de specialitate, cu mijloace tehnice care să asigure executarea mecanizată a unor lucrări pe terenurile în folosința personală a cooperatorilor etc.

În realizarea acestor obiective, programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială stabilește măsuri concrete de ordin organizatoric și economic, prin mijlocirea cărora să se poată realiza efectele scontate. Astfel, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, cercetarea, cooperația de consum, cea meșteșugărească, întreprinderile pentru valorificarea cerealelor și plantelor tehnice etc. sînt chemate să ajute nu numai unitățile agricole socialiste, ci și gospodăriile personale ale membrilor cooperatori, inclusiv producătorii din zonele necooperativizate, în procurarea tuturor resurselor necesare în vederea amplificării activităților agricole, în asigurarea asistenței tehnice și mijloacelor necesare sporirii producției agricole vegetale și animale.

În sectorul agriculturii cooperatiste, care reprezintă cel mai mare sector al producției agricole, credem că măsurilor noi — de ordin organizatoric și economic — ce au în vedere realizarea obiectivelor stabilite prin recentele documente de partid și de stat ar trebui să li se adauge și organizarea unor ample acțiuni de **combinare a activităților între cooperativele agricole și gospodăriile personale ale membrilor cooperatori.** Păstrîndu-se autonomia celor două forme de producție, se cere realizată o conexare strînsă, bazată pe respectarea specificității intereselor lor economice, care să poată contribui la sporirea atît a veniturilor cooperativelor agricole, cît și ale membrilor acestora.

După cum se știe, recentele decrete prevăd, de exemplu, ca în cooperativele agricole să se organizeze creșcătorii de scroafe de reproducție și capacități proprii pentru producerea puilor de o zi, în vederea vînzării de purcei și pui către producătorii individuali. Dar asemenea forme de relații productive pot fi lărgite, mergîndu-se pînă la **includerea economiei gospodăriilor membrilor cooperatori în mecanismul productiv al cooperativei însăși**, prin preluarea, de pildă, de către cooperatori — în scopul creșterii în gospodăria personală — a unui număr restrîns de animale proprietate obștească a cooperatorilor, mai ales în cazurile de extindere a efectivelor de animale. Prin aceasta se vor elimina marile investiții pe care le presupune crearea de noi adăposturi, se vor putea folosi adăposturile existente în gospodăriile personale (cel puțin în unele regiuni ale țării), se vor putea crea noi surse de cîștiguri pentru membrii cooperativelor agricole și vor spori cantitățile de produse livrate la fondul centralizat de stat. Evident, o asemenea acțiune presupune asigurarea furajelor din gospodăria obștească și retribuirea muncii prestate de cooperatori la domiciliu. Se pot, desigur, lua în considerare și alte forme de combinare și cooperare în producția agricolă, în care asemenea acțiuni își vor fi vădit eficiența economică.

O altă cale de realizare a acțiunilor de conexare productivă între gospodăria obștească și cea personală a cooperatorilor este aceea a dezvoltării de **unități de mică industrie cu profil alimentar**, care să asigure valorificarea superioară pe plan local a materiilor prime agricole produse de cooperative și de producătorii individuali — unități care să fie create de către cooperative, fie în mod individual, fie prin cooperare. Printr-o asemenea acțiune s-ar asigura un grad mai ridicat de folosire a potențialului de muncă al cooperatorilor în tot cursul anului, creșterea veniturilor acestora și ale cooperativelor.

Dată fiind valoarea relativ scăzută a produsului agricol pe unitatea de suprafață (cu unele excepții) și mai ales pe un membru al cooperativei agricole, pentru economia unității agricole este edificator nu atît nivelul venitului net obținut pe unitatea de produs, cît nivelul **venitului net obținut pe unitatea de suprafață.** Deoarece acesta din urmă diferă foarte mult de la o cultură la alta (de pildă, de la grîu la tutun sau struguri), **posibilitatea asigurării unei retribuții la nivel social depinde de structura culturilor.** Cum aceasta nu poate fi schimbată după nevoie, ea fiind determinată de particularitățile zonale de producție și de balanțele economiei naționale, singura soluție la îndemînă se află în găsirea inventivă a unor **soluții organizatorice și economice care să corespundă concomitent atît nevoilor generale, cît și celor locale, ale producătorilor agricoli.**

prof. dr. V. V. TOPOR

Raționalizarea circulației mărfurilor prin livrări directe

RAȚIONALIZAREA mișcării mărfurilor din centrele de producție în zonele de consum se înscrie pe linia preocupărilor majore și permanente ale Ministerului Comerțului Interior în privința creșterii eficienței economice a activității.

La consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist și activitatea hotelieră, din iunie 1978, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta că : **„Activitatea comercială constituie o continuare nemijlocită a activității de producție ; comerțul, oamenii muncii din acest domeniu trebuie să-și îndeplinească în mod corespunzător sarcinile și răspunderile, astfel ca produsele să ajungă la timp și în bune condiții la cetățeni... Trebuie să asigurăm aprovizionarea directă de la producție la magazinul de desfacere. Să fie cît mai puține unități intermediare"**.

Pe baza acestor orientări, precum și a măsurilor stabilite în acest sens prin decretele Consiliului de Stat nr. 93/1979 și 146/1980, Ministerul Comerțului Interior, în colaborare cu Comitetul de Stat al Planificării și ministerele producătoare coordonatoare, au acționat pentru extinderea livrărilor directe, evitarea depozitării intermediare și reducerea timpului de staționare în depozite a mărfurilor de larg consum. În anul 1980 de exemplu, ca urmare a măsurilor luate, livrările directe la bunuri de larg consum au reprezentat 56,2% din volumul total al fondului de mărfuri livrat de industrie (138 miliarde lei), din care 67% la mărfurile alimentare, 28% la textile-încălțăminte și 61% la sectorul metalo-chimice.

Aceste rezultate au fost posibile datorită îmbunătățirii an de an a raportului (cantitativ și valoric) dintre producție și consum pe orașe și județe, creșterii numărului de întreprinderi furnizoare în cadrul sectoarelor și grupelor de mărfuri comercializate, obținîndu-se succese importante în dezvoltarea și repartizarea teritorială a producției pe întreprinderile producătoare, în raport cu necesitățile de aprovizionare ale populației.

În prezent, cele 1 850 de întreprinderi producătoare de bunuri de consum (inclusiv furnizorii din sectorul cooperatist) livrează pentru fondul pieței peste 1,5 milioane de sortimente, din care pe grupe de mărfuri : circa 5 000 sortimente de mărfuri alimentare se livrează de 470 furnizori, 98 000 sortimente de mărfuri metalo-chimice se livrează de 700 furnizori și peste 1,4 milioane sortimente de mărfuri din grupa textile-încălțăminte se livrează de 680 furnizori.

Ca urmare a dezvoltării armonioase în profil teritorial a producției bunurilor de larg consum, capacitățile actuale din țara noastră permit ca în sectorul comercial al mărfurilor alimentare, circa 80% din necesarul de consum al populației să fie asigurat din producția județului respectiv. În aceste condiții a fost posibil ca sistemul de livrări directe fabrică-magazin să fie extins, în întreaga țară, în proporție de 100% la : pîine, lapte, produse lactate, carne, preparate din carne, bere, cartofi, legume și fructe, conserve de legume și fructe, băuturi răcoritoare etc., aprovizionarea cu produsele respective a unităților cu amănuntul efectuîndu-se nemijlocit de către producători.

Sarcini sporite pe linia controlului de calitate

GENERALIZAREA sistemului livrărilor directe fabrică-magazin pentru produsele alimentare perisabile și alterabile, pune la ordinea zilei problema întăririi recepției calitative a loturilor de mărfuri în fabrici, înainte ca acestea să fie expediate în rețeaua comercială. În prezent, recepția acestor produse se face insuficient, existînd cazuri cînd în rețea pătrund mărfuri ce nu corespund parametrilor de calitate stabiliți.

La nivelul județelor, inspecția generală de stat pentru controlul calității produselor, inspecția comercială de stat și beneficiarii trebuie să fie mai exigenți, asigurînd recepționarea numai a produselor care respectă parametrii de calitate prevăzuți în standarde și normele tehnice de ramură. După cum a rezultat din analiza a diferite cazuri de livrare a unor produse necorespunzătoare, ele se datoresc deopotrivă tendinței unor producători de a realiza beneficii pe seama unui „rabat" la calitate, controlului insuficient efectuat de lucrătorii Inspecției generale de stat, pe faze de producție, precum și slabei calificări în probleme de recepție a unor lucrători din serviciile comerciale ale întreprinderilor comerciale cu ridicata și amănuntul. De asemenea, se constată din partea unor fabrici alimentare o înțelegere profund greșită a necesității de a valorifica superior materiile prime de care dispun, recurgînd la calea cea mai simplă, dar dăunătoare calității produselor (de exemplu, exces de apă, sare, grăsime etc. la o serie de sortimente și specialități de preparate din carne). Această situație impune ca laboratoarele de control al calității de la întreprinderile comerțului cu ridicata de produse alimentare să efectueze un control mai riguros al calității mărfurilor pe care le primesc, iar I.G.S.C.C.P. asupra respectării tehnologiilor, normativelor de calitate a materiilor prime și proceselor de producție în industria alimentară.

La produse ca : mălai, carne, preparate din carne, slănină-untură, ouă, livrate în rețeaua comercială, este necesară delimitarea răspunderii în probleme de recepție de calitate între comerțul cu amănuntul și comerțul cu ridicata, precizîndu-se atribuțiile și răspunderile concrete pe plan local (pe produse) între cele două verigi în relațiile cu producătorii și furnizorii, astfel încît aprovizionarea populației să decurgă în bune condiții, sub aspectul calității și ritmicității livrărilor de mărfuri.

Trebuie menționat că, în vederea sprijinirii personalului muncitor din comerț ce are atribuții pe linia recepției mărfurilor alimentare, au fost difuzate la întreprinderile comerțului cu ridicata de produse alimentare o serie de reglementări și precizări privind modul de organizare și desfășurare a controlului tehnic de calitate. În același scop, în actualul cincinal vor fi inițiate cursuri de perfecționare a lucrătorilor din comerț în probleme de recepție și control calitativ al mărfurilor alimentare.

Formarea sortimentului comercial complet

LA UNELE produse alimentare de sortiment complex — biscuiți, paste făinoase, produse zaharoase, conserve de carne ș.a. care se realizează de mai mulți producători, cantitățile repartizate fondului pieței se livrează de către industrie direct la întreprinderile comerțului cu ridicata din sistemul M.C.I. în vederea formării sortimentului comercial și a loturilor (partizilor) de mărfuri necesare aprovizionării ritmice a magazinelor. Un rol similar în formarea sortimentului pot căpăta depozitele de repartizare ale CENTROCOOP (acolo unde există) care pot prelua direct marfa repartizată de la industrie, iar o serie de alte produse pot fi livrate chiar franco-magazin, eliminîndu-se pe cît posibil tranzitul prin depozitele comerțului. În cazul preluării de către I.C.R.A. a aprovizionării directe a rețelei CENTROCOOP dintr-un județ sau altul — rezervă importantă de raționalizare a mișcării mărfurilor — este necesar ca prin protocoale anuale încheiate de I.C.R.A. cu uniunea județeană a cooperativelor de consum să se prevadă transferarea sarcinilor de plan, eliminîndu-se manipulările intermediare prin depozitele cooperației de consum (cu excepția localităților în care comerțul de stat nu este prezent).

Asigurarea sortimentului minimal aprobat impune, de asemenea, din partea întreprinderilor producătoare, care livrează în tranzit direct să respecte mult mai riguros graficele de eşalonare a livrărilor pe staţii de destinaţie şi cantităţile repartizate pe beneficiari, aşa cum au fost stabilite de organele comerciale care poartă răspunderea aprovizionării populaţiei. De asemenea, este necesară gospodărirea cu mai multă grijă şi simţ de răspundere a cantităţilor repartizate atît pentru aprovizionarea cu mărfuri a populaţiei, cît şi pentru creşterea producţiei proprii în alimentaţia publică, şi acoperirea nevoilor consumurilor colective.

Evitarea unor transporturi neraţionale sau de la distanţe mari ale produselor alimentare impune, pe lîngă spörirea capacităţilor de producţie ale unor fabrici, o mai bună repartizare a produselor alimentare de bază, pe beneficiari în profil teritorial, inclusiv pe unităţi de desfacere.

Creşterea continuă a numărului şi suprafeţelor unităţilor de desfacere, realizarea unei mai bune amplasări şi structuri a reţelei comerciale în raport cu creşterea populaţiei oraşelor, în condiţiile îmbunătăţirii raportului dintre spaţiile de vînzare propriu-zise şi cele destinate conservării şi formării sortimentelor comerciale au influenţat pozitiv căile de circulaţie a mărfurilor, îmbunătăţirea aşezării fondului de mărfuri pe verigi comerciale. Semnificativ este faptul că în sectorul mărfurilor alimentare care deţine în prezent circa 50% din fondul de mărfuri pus la dispoziţie de către industrie (95,3 miliarde de lei în 1980), ponderea stocurilor de mărfuri localizate în comerţul cu amănuntul reprezintă circa 70%.

Perfecţionarea modului de desfăşurare a producţiei — ca ritmicitate — şi extinderea tranzitului direct, cu o bază de mijloace de transport corespunzătoare, ar putea micşora stocurile în reţeaua cu amănuntul, îmbunătăţindu-se astfel calitatea serviciului comercial.

Arondarea producţiei de bunuri de consum

CU TOATE REZULTATELE obţinute pînă acum în dezvoltarea teritorială a producţiei, la unele produse alimentare de volum, ca : zahăr, făină, orez, ulei etc., numărul actual al furnizorilor este încă redus, fapt ce duce în multe cazuri la parcurgerea unor distanţe relativ mari între locul de producţie şi zonele de consum, cu implicaţii negative asupra posibilităţilor de extindere a livrărilor directe fabrică-magazin. În anul 1980, de pildă, numărul furnizorilor care au avut sarcini de livrări către comerţul socialist a fost, după cum urmează : la zahăr 16 fabrici, la lapte praf 6 fabrici, la ulei 11 fabrici, la bomboane 15 fabrici, la ciocolată 6 fabrici, la biscuiţi 23 fabrici, paste făinoase 10 fabrici, la şampanie şi vermut 7 fabrici furnizoare etc., ceea ce reflectă o concentrare încă destul de mare a producţiei industriei alimentare în unităţi mari, specializate pe grupe restrînse de mărfuri, care acoperă necesarul de consum al mai multor judeţe. Ca urmare a acestei situaţii, în anul 1981, volumul mărfurilor alimentare livrate de întreprinderi producătoare din subordinea M.A.I.A., pentru reţeaua comercială din alte judeţe — limitrofe şi chiar mai îndepărtate — a fost de peste 1/4 din total, necesitînd vehicularea lor prin spaţiile de depozitare ale I.C.R.A., în vederea formării sortimentului şi loturilor comerciale. Situaţii similare au fost determinate şi de lipsa unor condiţii pentru preambalare ; faptul că industria livrează cantităţi mari de mărfuri în vrac îngreunează considerabil desfacerea produselor respective prin magazinele generale cu autoservire şi gospodărirea judicioasă a fondului de mărfuri, măreşte timpul consumat de cumpărători. Spre exemplu ambalarea manuală în magazin a zahărului duce la un consum de hîrtie de circa 3 ori mai mare, cu scăderea substanţială a calităţii serviciului comercial şi a productivităţii muncii personalului. Se impune ca proporţiile şi volumul de preambalare a mărfurilor alimentare — pe liniile automate, de mare productivitate, existente să crească corespunzător gradului actual de extindere şi repartizare pe teritoriu a magazinelor cu autoservire, al căror personal este dimensionat pentru vînzarea de preambalate.

Măsurile de optimizare şi zonare a producţiei şi livrărilor industriei bunurilor de larg consum, în lumina sarcinilor privind autoconducerea şi autoaprovizionarea în profil teritorial sînt de natură să stimuleze înfiinţarea de unităţi cu capacităţi relativ mici pentru zahăr, uleiuri, băuturi alcoolice, pentru producţia de conserve de legume şi fructe, dezvoltarea micii industrii prin folosirea resurselor locale de materii prime etc.

Pe această cale se urmăreşte creşterea producţiei şi realizarea unui număr sporit de sortimente necesare bunei aprovizionări a populaţiei, apropierea producţiei de zonele de consum, inclusiv prin înfiinţarea unor complexe de producţie agroindustriale, astfel încît să se asigure aprovizionarea completă a magazinelor dintr-o anumită zonă, atenuarea pînă la eliminare a decalajelor între producţie şi desfacere pe judeţe, asigurarea în totalitate a necesarului de consum local la produsele alimentare perisabile şi alterabile din producţia fiecărui judeţ.

Se estimează ca, prin folosirea posibilităţilor ce se vor crea pe linia raţionalizării mişcării mărfurilor din centrele de producţie în zonele de consum, în anul 1985 volumul livrărilor directe fabrică-magazin, la produse alimentare, va ajunge la cca. 100 miliarde lei, iar ponderea acestor mărfuri la peste 75% din totalul livrărilor către fondul pieţei, ceea ce se va reflecta în îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei.

Mijloace de transport corespunzătoare noilor sarcini

REALIZAREA măsurilor de extindere a livrărilor directe de mărfuri (fabrică-magazin, tranzit), în condiţiile autoaprovizionării teritoriale, necesită, printre altele, îmbunătăţirea organizării actuale a transporturilor şi asigurarea comerţului socialist, îndeosebi cu mijloace de transport specializate, care să permită menţinerea integrală a calităţii şi aspectului comercial al mărfurilor pînă la unităţile de desfacere şi consumatori. În prezent, întregul parc auto de mijloace de transport, inclusiv cel specializat, este organizat în sistemul Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor.

Menţionăm că, în anul 1980, comerţul socialist a vehiculat cca. 13 milioane tone, inclusiv ambalaj, de mărfuri din care 50% reprezintă ca valoare mărfuri alimentare, marea lor majoritate pretabile la paletizare. Acest volum important de mărfuri care trebuie transportat din locurile de producţie în cele de consum, necesită un parc de mijloace de transport specializate, inclusiv maşini (izoterme pentru produsele alimentare perisabile şi alterabile). Or, după cum se ştie, în perioadele de aprovizionare intensă, întreprinderile actuale de transporturi satisfac doar parţial cererile comerţului interior, situaţie ce cauzează dificultăţi deosebite, mai ales în transportul de la fabrici al produselor alimentare alterabile, ceea ce determină dereglări în aprovizionarea populaţiei. În vederea soluţionării eficiente a acestei probleme, cu efect stimulator pentru raţionalizarea circulaţiei mărfurilor — în condiţiile trecerii la autoaprovizionarea teritorială — propunem să se examineze posibilitatea înfiinţării în perioada ce urmează, a unor întreprinderi specializate pentru transporturi comerciale, cu dublă subordonare, care să aibă rază de activitate judeţeană sau interjudeţeană. Pînă la rezolvarea acestei probleme, este necesară realizarea unei mai strînse conlucrări între organele comerciale şi întreprinderile de transport din subordinea Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor.

Asigurarea în anii următori a mijloacelor de transport specializate necesare comerţului de stat şi cooperatist (autodube izoterme de mică capacitate, autodube frigorifice cu răcire mecanică etc.), în raport cu volumul şi structura fondului de mărfuri vehiculat în profil teritorial, distanţele de aprovizionare etc., ar urma să se realizeze concomitent cu creşterea gradului actual al preambalării industriale, cu adoptarea de noi tipuri de ambalaje recuperabile şi refolosibile, containere şi dispozitive speciale pentru comerţ etc., inclusiv dotarea cu maşini cu oblon hidraulic ridicător la nivelul necesităţilor, astfel încît să se creeze condiţii corespunzătoare pentru extinderea şi dezvoltarea livrărilor directe de mărfuri în sistem paletizat-containerizat, de la fabrici pînă la unităţile de desfacere.

De asemenea, se impun măsuri pentru dotarea în continuare a reţelei comerciale cu amănuntul şi de alimentaţie publică cu utilaje de mică mecanizare, care să permită uşurarea muncii şi creşterea productivităţii lucrătorilor din comerţ, descărcarea şi preluarea operativă a masei de mărfuri la nivelul fiecărei unităţi de desfacere.

dr. Gheorghe ALFIRI

OPȚIUNILE ENERGETICE ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

SATISFACEREA în condiții economice cît mai avantajoase a necesităților energetice constituie unul din principalii factori dinamizatori ai evoluției economice. Astfel, se poate explica de ce, după al doilea război mondial, prin intrarea rapidă în circuitul economic a surselor de hidrocarburi ieftine din Orientul Apropiat, Africa de Nord, Golful Persic — structura balanței energetice mondiale a suferit modificări fundamentale, odată cu creșterea nemaiîntîlnită anterior a ritmului dezvoltării economice. În același timp, în condițiile unei sporiri susținute a necesităților energetice, se resimte în ultimii opt ani pe plan mondial fenomenul cunoscut al „crizei petrolului".

După cum se știe, consumul mondial de hidrocarburi în ultimii ani a crescut atît în valori absolute, cît și — paradoxal poate pentru unii — ca pondere în balanța energetică mondială. Deci, petrol nu lipsește în prezent și nici nu sînt semne că va lipsi în următorii 10—20 de ani; el numai s-a scumpit vertiginos, de aproximativ 20 de ori în ultimii 10 ani, prețul său nefiind încă stabilizat. Acest fenomen durează de prea mult timp, afectează o sferă prea largă de interese ca să poată fi considerat drept conjunctural, întîmplător. El ascunde de fapt o realitate obiectivă — adeseori denumită criza mondială de energie —, realitate căreia omenirea este în prezent chemată să-i facă față: costul energiei suplimentare necesare pentru asigurarea în continuare a creșterii economice, pentru asigurarea funcționării acestui imens mecanism care este economia mondială, se află într-o continuă amplificare. Era energiei ieftine este revolută, dacă nu definitiv, cel puțin pentru o perioadă de timp de ordinul a minimum 20 de ani. Ce se preconizează în perspectivă în mod deosebit în țara noastră, în fața acestei situații?

Independența energetică, menită a feri economia României de fluctuațiile prețului energiei pe piața mondială, a devenit obiectivul strategic către care converg toate principalele orientări ale energeticii românești în perioada actuală. Laolaltă cu eforturile susținute pentru dezvoltarea bazei proprii de energie — prin prospectarea întregului teritoriu al patriei, prin atragerea în balanța energetică a unor surse noi de energie, ca energia solară, eoliană, geotermică, energia conținută în biomasă etc. — o poziție cheie în eforturile pentru echilibrarea cu forțe proprii a balanței energetice a României o deține orientarea către conservarea energiei — complex de măsuri al căror scop este de a spori eficacitatea folosirii energiei în toate procesele în care aceasta apare. Deși în direcția conservării energiei s-au făcut și se fac eforturi susținute, ale căror rezultate n-au întîrziat să se arate, posibilitățile de a acționa în continuare sînt deosebit de largi *). Trebuiesc întreprinse în continuare acțiuni susținute pentru reducerea consumurilor energetice, pentru creșterea eficienței consumării energiei în raport cu venitul național produs, urmînd să ne încadrăm și în acest sens la valori apropiate de cele înregistrate în țările dezvoltate economic.

Pe lîngă preocupările de a introduce și generaliza activități de conservare a energiei, de a substitui tehnologiile utilizate cu alte tehnologii mai moderne, care prezintă randamente energetice superioare, sînt de menționat și preocupările care privesc reorientarea proporțiilor dezvoltării diferitelor ramuri consumatoare de energie, astfel ca pe ansamblu să se mențină un ritm ridicat al dezvoltării economice în condițiile reducerii necesităților energetice. Este vorba, înainte de toate, de acele domenii ce consumă cantități mari de energie, așa-numitele domenii energointensive; produsele acestor ramuri, în special cînd sînt orientate către piața externă reprezintă, prin conținutul lor, un export mascat de energie, a cărui justificare este cu atît mai dificilă cu cît jocul prețurilor pe piața mondială este legat de oscilații adesea greu de prevăzut. Ca urmare, ar putea fi întîlnite situații în care încasările din realizarea unor produse nu acoperă nici contravaloarea în valută a conținutului energetic al acestora. Desigur, aceste situații nu reprezintă o regulă, dar evitarea lor este imperios necesară. Lucrările întreprinse în țara noastră în direcția determinării conținutului total de energie al principalelor produse — pentru că cel mai adesea energia înglobată în produs în ultima fază a elaborării sale nu este caracteristică pentru energia conținută de acesta — au arătat unele lucruri interesante pentru problema pe care o dezbatem. Astfel, printre produsele energointensive, pe lîngă aluminiul electrolitic (conținut : 7,52 kgcc/kg), masele plastice (3—20 kgcc/kg), hîrtia (1—2,3 kgcc/kg) și alte produse industriale, pot fi înscrise și produsele agricole de seră (roșii, ardei, castraveți etc.) realizate cu combustibili clasici ale căror consumuri energetice medii sînt de peste 6,4 kgcc pentru un kg de produs.

Strategia energetică pe termen lung concepută de partid și tradusă în viață prin activitatea întregului popor se axează, ca una din direcțiile principale, pe creșterea eficacității utilizării energiei în toate domeniile activității economico-sociale, cu precădere în activitatea industrială, principalul domeniu de consum energetic al economiei noastre. Prin „Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000" — document de excepțională însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială a țării — se stabilește că „pe întregul deceniu 1981—1990 urmează să se asigure o diminuare cu minimum 40% a indicelui mediu de consum energetic la 1 000 lei producție industrială"; „pînă în anul 2000 va trebui să se realizeze o reducere a acestui indice de cel puțin 2,6 ori față de 1980".

Traducerea în viață a acestei orientări strategice impune mobilizarea tuturor forțelor active, creatoare ale lucrătorilor din industrie, necesită desfășurarea inițiativei creatoare pe cele mai diverse direcții — de la modernizarea tehnologiilor și raționalizarea actualelor fluxuri productive, restudierea și reorganizarea alocărilor de materii prime care sînt, totodată, și purtătoare de energie, creșterea continuă a randamentelor de transformare a energiei de la faza de energie primară la cea de energie utilă, și pînă la raționalizarea și economisirea energiei utile, recuperarea tuturor formelor de energie și purtătorilor de energie secundară (care rezultă din procesele tehnologice) etc.

Fără a subestima importanța esențială a măsurilor de economisire-conservare a energiei în toate domeniile de activitate, este evident totuși că primul comandament strategic în direcția asigurării independenței energetice este acela al **dezvoltării potențialului energetic național și al amplificării producției de energie.**

În acest scop, un obiectiv central este constituit de dezvoltarea **explorării geologice** în vederea cunoașterii cît mai complete a solului și subsolului patriei, în vederea descoperirii de noi zăcăminte de purtători de energie. În paralel este necesară generalizarea și intensificarea preocupărilor pentru utilizarea în cît mai largă măsură a resurselor energetice neepuizabile — energia solară, hidraulică, eoliană ș.a.; un element esențial îl constituie activitatea pentru restrîngerea treptată a ponderii hidrocarburilor în balanța energetică a țării și înlocuirea acestora cu forme de energie mai accesibile.

Potrivit prevederilor, prin amenajarea de **centrale hidroelectrice** de cele mai diverse mărimi se va intensifica valorificarea potențialului hidroenergetic al țării, astfel ca această acțiune să fie încheiată la sfîrșitul secolului. În acest sens, se prevede ca în 1985 să fie valorificat 45% din acest potențial, iar la nivelul lui 1990 valorificarea să atingă 65%. Traducerea în fapt a acestui obiectiv îndrăzneț este legată de amenajarea completă a cursului Dunării, atît prin cooperare cu statele riverane, cît și prin construirea de hidrocentrale în partea românească a fluviului. Totodată, amenajările hidrotehnice vor îndeplini funcțiuni complexe, asigurîndu-se și regularizarea cursurilor de apă, irigarea terenurilor limitrofe, amenajări de transport și agrement etc. În condițiile realizării acestui ansamblu de măsuri, partea hidroenergetică în balanța energiei electrice a României

*) Participarea energiei la formarea venitului național este în țara noastră sub rezultatele obținute în alte țări, chiar dacă în ultimii ani au fost obținute realizări promițătoare. De exemplu, în perioada 1974—1977 valoarea indicatorului „consum de energie electrică pe unitatea de venit național" s-a redus în România cu peste 25 la sută. În aceeași perioadă, un asemenea indicator s-a redus în Marea Britanie cu 10 la sută, în Franța cu 5 la sută, în R.F. Germania cu 22 la sută. Chiar și în condițiile acestor reduceri, România consumă la unitatea de venit național mai multă energie decît Franța, decît R.F. Germania, decît Marea Britanie etc.

urmează să crească substanțial, depășind 20% în anul 1985 și 24% în anul 1990.

O altă sursă a cărei dezvoltare este imperios necesară pentru echilibrarea necesităților energetice în creștere este energia de origine **nucleară.** Programul construirii de centrale nucleroelectrice în țara noastră prevede realizarea unor unități cu puterea totală de 660 MWe în 1985, de 3 960 MWe în 1990 și de circa 10 000 MWe în anul 2000. În acest fel, în anul 1990, contribuția energeticii nucleare la producția de energie electrică va atinge 17—18%, resursele de energetică nucleară fiind, alături de cele hidroelectrice, resursele care sînt prevăzute a prelua în ultimul deceniu al acestui secol partea principală a creșterii consumului.

Utilizarea cărbunilor inferiori — ligniți — și a șisturilor bituminoase pentru ardere în centrale termoelectrice va reprezenta, în următorii zece-douăzeci de ani, partea principală a balanței electroenergetice; ponderea combustibililor solizi va atinge în 1985 peste 50% din totalul resurselor balanței, urmînd ca în continuare să descrească lent. Aceasta deoarece după anul 1985, aportul cantitativ al resurselor de combustibil solid în balanță se prevede că se va menține la nivel constant.

În sfîrșit, ultimul din principalele obiective ale strategiei de dezvoltare energetică a României pînă la sfîrșitul acestui secol este elaborarea de soluții pentru utilizarea **noilor surse și tehnologii energetice** — energia geotermică, energia solară, eoliană, energia valurilor, a biomasei. Totodată, se vor întreprinde lucrări de amploare pentru atragerea în circuitul industriei energetice a hidrogenului, pentru promovarea tehnologiilor de gazeificare subterană a cărbunelui, pentru extinderea producerii combinate a energiei electrice și căldurii, prin termoficare, pentru extinderea aplicării de soluții de recuperare a energiei prin pompe de căldură etc.

Impactul tuturor acestor soluții asupra balanței electroenergetice, laolaltă cu utilizarea resurselor energetice recuperate din procesele productive, se prevede că se va cifra în 1985 la aproximativ 5% din totalul producției de energie electrică, urmînd ca pînă la sfîrșitul secolului să crească masiv, pînă la cel puțin 20% din total. Odată cu sporirea însemnată a ponderii combustibililor solizi, a energiei hidraulice și nucleare în balanța electroenergetică a țării, se prevede ca ponderea hidrocarburilor — azi peste 50% — să se reducă în mod substanțial, practic acestea urmînd să fie folosite în centralele electrice numai ca auxiliar tehnologic, pentru întreținerea arderii combustibililor solizi de calitate inferioară. În acest sens, se prevede ca o parte importantă a actualelor termocentrale pe hidrocarburi să fie trecute pe combustibil solid.

Aplicarea consecventă a întregului complex de măsuri preconizat de partid pentru restructurarea radicală a energeticii țării noastre a și început să-și arate primele rezultate, chiar dacă intervalul de timp de aplicare generalizată a măsurilor menționate este deosebit de scurt. Astfel, față de prevederile din 1979 cu privire la evoluția producției de energie electrică, estimată pe atunci la 88—90 miliarde kWh în 1985, măsurile de economisire a energiei întreprinse la toate nivelurile au permis revizuirea prevederilor, care au ajuns în planul cincinal 1981—1985 la nivelul de 82,5 miliarde kWh, sau cu 7—9% mai mici. În acest context, se creează premise tot mai consistente pentru restrîngerea participării hidrocarburilor în balanța energetică în proporțiile prevăzute, dar la termene eventual mai restrînse, ușurîndu-se pe această cale presiunea exercitată de costul energiei asupra unor balanțe ale economiei naționale.

dr. ing. Emil COSTIN

Democrația muncitorească

(Urmare din pag. 2)

de pe teritoriul lor, se va întări și mai mult alianța muncitoresc-țărănească, baza de granit a orînduirii noastre socialiste.

Măsurile de continuă adîncire și perfecționare a democrației noastre socialiste în variatele ei forme, reprezentative sau directe, pornesc de la principiul îmbinării conducerii unitare, pe baza planului unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cu principiul autoconducerii și autogestiunii unităților administrative și de producție. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„este necesar să asigurăm conducerea întregii activități economico-sociale atît pe baza principiului centralismului democratic — lichidînd cu hotărîre centralismul excesiv și rigid —, cît și pe baza principiului autoconducerii, care trebuie să ducă la creșterea răspunderii, a puterii de decizie și acțiune a organelor locale, a centralelor și întreprinderilor, veghind însă și acționînd pentru înlăturarea oricăror tendințe anarhice, de patriotism local — cum se spune —, de încălcare a legilor și hotărîrilor obligatorii pentru toți cetățenii patriei“**[6].

În condițiile în care edificiul sistemului democrației muncitorești a fost construit prin activitatea perseverentă și atentă a partidului, pornind de la concepțiile novatoare, profund umaniste ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, esențial a devenit — așa cum a precizat cu numeroase prilejuri secretarul general al partidului —, buna funcționare a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităților pe care le oferă organismele democrației noastre socialiste — consiliile oamenilor muncii, adunările generale, consiliile populare, organele de conducere democratică la nivel național — chemate să acționeze efectiv ca foruri de dezbatere responsabilă și soluționare justă, operativă a tuturor problemelor.

Rolul partidului comunist de conducător politic al întregii societăți este de neconceput în afara cadrului democratic pus în acțiune, în care partidul, el însuși un organism politic democratic, constituie centrul vital de inițiativă, întreprinzător și dinamizator, cel care, prin programul și politica sa de largă perspectivă, pune cu claritate în evidență tendințele de acțiune ale întregului popor pentru asigurarea progresului neîntrerupt al patriei spre comunism. Conducerea societății de către partidul comunist se desfășoară, așa cum se precizează în Programul partidului, **„nu din afara, ci dinăuntrul organismelor sociale, de stat și economice“**, prin integrarea sa tot mai organică în societate. Raporturile partidului cu celelalte organisme democratice și cu organizațiile de masă și obștești nu sînt cu caracter de exterioritate, de conducere din afara lor, ci de interioritate, de conducere dinăuntrul acestora. Cea mai elocventă dovadă a acestei dialectici o constituie structura și modul de funcționare a Frontului Democrației și Unității Socialiste care, înmănunchind organizațiile de masă și obștești, toate clasele și păturile sociale ce alcătuiesc societatea românească, dă expresie sistemului democrației noastre muncitorești, unității de interese și aspirații ale întregului popor și constituie cel mai larg și reprezentativ organism al democrației socialiste.

Nimeni altul decît partidul comunist nu este, de aceea, mai vital interesat în dezvoltarea democrației socialiste, în participarea clasei muncitoare, a întregului popor la conducerea și realizarea sarcinilor și obiectivelor hotărîte în mod democratic. În același timp, toate transformările revoluționare înfăptuite în țara noastră, rolul pe care-l are partidul în societate sînt determinate de dezvoltarea formelor democratice de conducere a întregii societăți. **„Numai și numai cu poporul vom construi socialismul! Pentru popor îl construim și numai acționînd în acest fel partidul nostru își va asigura în continuare rolul său de conducător politic în întreaga etapă istorică pe care o străbatem în momentul actual“**[7], sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii.

Dialectica relației dintre rolul conducător al partidului și dezvoltarea democrației socialiste, magistral sesizată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care constituie laturi complementare, unitare ale aceluiași proces de conducere științifică a societății socialiste, este evidențiată cu cea mai deplină claritate de istoria anilor care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului. Dacă în această perioadă a avut loc, sub conducerea partidului, un amplu proces de adîncire și extindere a democrației noastre socialiste, dacă pornindu-se de la realitățile istorice și naționale ale României, de la cerințele construirii societății socialiste multilateral dezvoltate a fost creat un sistem organizatoric-instituțional democratic optim, unic în felul său, care asigură participarea efectivă a maselor de oameni ai muncii la conducerea societății, exercitarea de către toți cetățenii patriei a drepturilor și libertăților largi ce le sînt acordate, realizarea plenară a personalității umane, toate acestea se datoresc gîndirii novatoare și acțiunii politice creatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, considerat, pe bună dreptate, de întregul popor ctitorul democrației noastre muncitorești, socialiste.

6) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Editura politică, București, 1978, p. 591—592.

7) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe (24—26 iunie 1981), Editura politică, București, 1981, p. 61—62.

Perfecționarea mecanismului de promovare a progresului tehnic — factor de sporire a eficienței

ÎN CONTEXTUL preocupărilor din lumea contemporană pentru dezvoltarea forțelor de producție, desfășurarea unor eforturi continue, tot mai bine organizate, pentru generarea și introducerea în producție, pe scară largă și în intervale de timp cît mai scurte, a progresului tehnic constituie una dintre problemele prioritare ale oricărei economii. Cu atît mai însemnată apare acțiunea de stimulare a progresului tehnic pentru economia noastră, a cărei continuă dezvoltare este concepută să se realizeze, așa cum se relevă în documentele programatice ale partidului, pe baza încorporării a tot ceea ce este avansat și eficient în domeniul tehnico-științific. Expresie a acestei gîndiri avansate, în cuvîntarea rostită la cel de al XII-lea Congres, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că, în făurirea noii orînduiri, un rol tot mai important revine științei — factor determinant al dezvoltării societății, afirmării puternice a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate.

Pentru a se constitui efectiv ca factori de progres, pentru a stimula și susține dezvoltarea generală a economiei și societății, convertirea realizărilor din domeniul științei și tehnicii în fapte economice trebuie să se realizeze în condiții de eficiență. În această direcție, realizările consemnate la nivelul economiei naționale sînt notabile, fapt care atestă că cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic se înscriu printre cele mai eficiente investiții. La nivelul anului 1980, de pildă, un leu cheltuit în cercetare a produs un spor anual de venit național de 1,75 lei.

În industria construcțiilor de mașini, pentru a ne opri asupra uneia dintre ramurile propulsoare ale progresului tehnic, eficiența activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic este mai ridicată. Astfel, potrivit unor estimări, un leu cheltuit în cercetare în această rețea în anul 1978 asigura aproximativ 8 lei acumulări suplimentare și 5 lei aport valutar, iar un leu cheltuit pentru aplicarea în producție a rezultatelor cercetării asigura aproximativ 3 lei acumulări ; în sectorul amintit, în medie cheltuielile efectuate pentru inovare se recuperează în doi ani și jumătate. Dacă se ia în considerare faptul că industria constructoare de mașini a asigurat, în cincinalul trecut, aproximativ 78% din necesarul de utilaje pentru dotarea tehnico-materială a economiei, iar ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției acestei ramuri a fost de 70%, apar mai pregnant efectele economice ale creării, difuzării și generalizării progresului tehnic în acest domeniu.

În lumina obiectivelor de mare însemnătate ale dezvoltării economiei și societății românești în acest cincinal, procesul de creare și aplicare cu maximum de operativitate, la scara întregii economii, a progresului tehnic, se cere el însuși supus unor continue prefaceri calitative. Perfecționarea mecanismului de stimulare a progresului tehnic vizează, deopotrivă, realizarea obiectivelor specifice ale diverselor verigi organizatorice participante la acest proces — institute de cercetare, centrale, întreprinderi — cît și sporirea contribuției științei și tehnicii la realizarea obiectivelor de ansamblu ale economiei naționale, de eficientizare continuă a activității în toate domeniile. Să urmărim, în continuare, ce cerințe și măsuri impune realizarea acestui deziderat.

Creșterea rolului unităților direct productive

ÎNNOIREA și modernizarea produselor nu reprezintă un scop în sine, ci constituie urmarea firească a diversificării continue a cererii sociale și a necesității îmbunătățirii permanente a gradului și modului de satisfacere a acesteia. În literatura de specialitate s-a ajuns, de altfel, la o concluzie larg acceptată potrivit căreia între factorii de succes ai înnoirii producției este inclusă și „identificarea clară a unei necesități". Cu atît mai mult este valabilă această cerință în condițiile economiei socialiste și în mod deosebit în domeniul sectorului construcții de mașini, unde cererea de noi utilaje și instalații — conturată în decursul desfășurării proceselor productive — trebuie satisfăcută, în cea mai mare parte, pe baza concepției proprii.

În cadrul structurilor de producție existente se consideră că veriga la nivelul căreia se concretizează nevoia socială reală și care declanșează procesul de înnoire o constituie unitatea utilizatoare, desemnată, în limbajul curent, și prin termenul de beneficiar. (În schema nr. 1 sînt prezentate principalele relații

Schema nr. 1

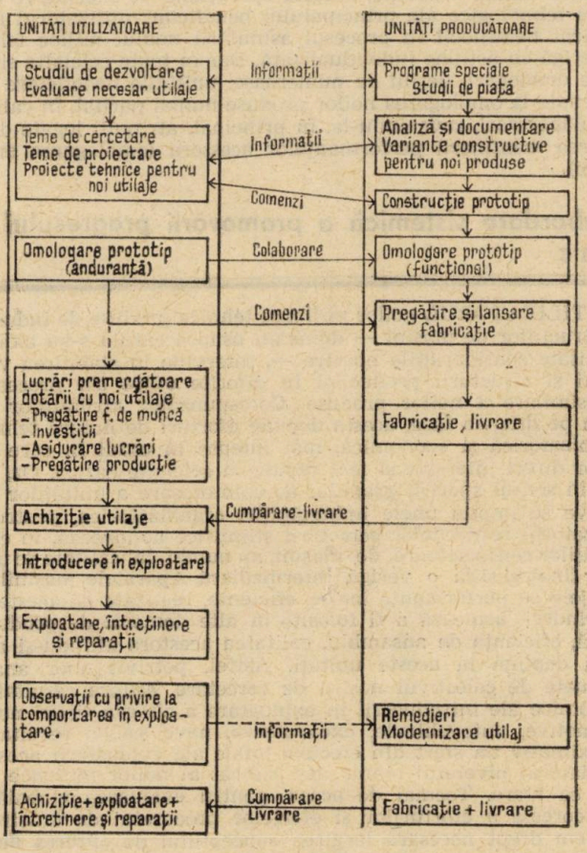

ale beneficiarului cu producătorul noilor utilaje tehnologice, așa cum sînt reglementate prin prevederile normative. Relațiile au fost sistematizate pentru a facilita urmărirea ideii promovate de autori ; ele pot fi detaliate pe niveluri organizatorice — întreprindere, centrală, minister — sau pe domenii de activitate — unități de producție, de cercetare științifică și inginerie tehnologică).

Din perspectiva amintită, utilizatorii au o dublă calitate în procesul introducerii progresului tehnic, și anume : a) de forță motrice a dezvoltării economice și unicul factor al acestui proces care se confruntă nemijlocit cu necesitatea diversificării și specializării mijloacelor de producție cu care se dotează societatea ; b) de principal factor de validare a progresului teh-

nic și de transformare a lui în progres economic. Analizîndu-și periodic cerințele de dezvoltare și perfecționare a propriei activități, unitățile economice își concretizează necesarul de mijloace fixe pentru etapele următoare de plan. Cunoscînd specificul condițiilor de execuție a lucrărilor și mutațiile previzibile de natură tehnico-economică, precum și cele care decurg din directive, programe, proiecte, sarcini etc. — (în general, mutații de tipul amplificării sau restrîngerii volumului de producție, al fixării nivelului costurilor de producție și al consumurilor specifice de materii prime și materiale, combustibili sau energie), **aceste unități sînt îndreptățite să decidă asupra volumului și structurii mijloacelor fixe productive** și a gradului în care caracteristicile și performanțele celor cu care sînt dotate răspund cerințelor etapei următoare de plan. Cu toate acestea, după opinia noastră, în actualul mecanism de realizare a introducerii progresului tehnic în economie, la nivelul întreprinderilor utilizatoare nu se regăsesc decît în mică măsură elementele de bază destinate stabilirii sistemei de mașini, utilaje și instalații necesare realizării sarcinilor economice ale etapei următoare de plan. De asemenea, se înregistrează mari diferențe între posibilitățile — de la unitate la unitate — de intervenție în etapa determinării variantelor sortotipodimensionale de produse noi.

O cauză a diminuării participării întreprinderilor direct productive la precizarea tuturor parametrilor procesului de înnoire, în condiții de eficiență a producției, o reprezintă și practica larg încetățenită la nivelul unităților de cercetare și proiectare, de a colabora numai cu așa-numiții „beneficiari principali", cărora li se conferă statutul de „factori interesați". În aceste condiții, întreprinderile mici și mijlocii nu sînt antrenate în orientarea introducerii progresului tehnic prin înnoirea și modernizarea produselor în construcțiile de mașini. Dificultăți similare apar și într-o altă etapă a procesului asimilării noilor produse : omologarea. În cazul mașinilor și utilajelor care necesită pentru omologare instalații adecvate, această operațiune se execută în condițiile tehnologice ale principalului beneficiar, utilizatorul fiind implicat nemijlocit în procesul asimilării noului mijloc tehnic, ca verigă cu acțiune individualizată. Dar în toate celelalte situații de omologări, destul de numeroase, unitățile beneficiare sînt antrenate la omologarea noilor produse numai parțial, în calitate de colaboratori, revenindu-le, în principal, atribuții legate de atestarea menținerii performanțelor acestora (omologarea anduranței).

O abordare sistemică a promovării progresului tehnic

UTILIZATORUL noilor mijloace tehnice produse de industria construcțiilor de mașini — domeniu asupra căruia s-au axat cu prioritate considerațiile noastre —, intervine în stabilirea volumului și structurii producției în diferite etape ale procesului de asimilare a noilor produse. Corespunzător atribuțiilor ce-i revin pe diferite faze, acesta depune eforturi de natură tehnică, organizatorică și economică, mai intense în cazul în care este factor direct interesat și mai reduse în celelalte cazuri. Or, tocmai în sensul sporirii gradului de cointeresare a unităților respective se impun unele îmbunătățiri organizatorice, pentru că utilizatorul rezultatelor cercetării științifice acționează, în cazul unităților constructoare de mașini, nu numai în calitate de utilizator final, ci și ca o verigă intermediară. Aparatele, mașinile și utilajele cu performanțe înalte, eficiente, realizate de aceste întreprinderi urmează a fi folosite în alte domenii de producție finală, eficiența de ansamblu, calitatea acestora aflîndu-și atestarea deplină la aceste unități. Astfel, potrivit unor analize efectuate de colectivul nostru de cercetare asupra rezultatelor economice ale introducerii în exploatare a cîtorva tipuri noi de locomotive, autovehicule, excavatoare, nave ș.a., a rezultat că aproximativ un sfert din efectele totale ale exploatării acestora s-a datorat nivelului tehnic mai ridicat al noilor mijloace tehnice ca atare. Tocmai de aceea, pentru evaluarea globală cît mai corectă a eforturilor și efectelor procesului de înnoire apreciem drept necesară lărgirea conceptului de **„proces de introducere a progresului tehnic"** în economie, prin includerea și a fazei de valorificare în producție a rezultatelor acestuia, deci a etapei de **„asimilare în exploatare"**. Această extensiune este importantă nu numai pentru aprecierea corectă a rezultatelor economice, dar și pentru coordonarea unitară și eficientă a procesului. Pe această cale pot fi evitate efectele negative ale limitării ariei de cuprindere a introducerii progresului tehnic la utilizatorul de „rangul unu" a rezultatelor creației tehnico-științifice, respectiv producătorul industrial.

*) Aceste etape pot fi menționate ca fiind a) elaborarea programelor de dezvoltare pe termen lung și mediu, cu propuneri de asimilare și modernizare de produse ; b) asimilarea în fabricație și omologarea noilor produse, introducerea în producție a noilor produse ; c) realizarea eficienței economice efective a utilizării lor.

Pe fondul diversificării continue a cererii de produse, a sporirii exigențelor de calitate, durata și forma ciclului de viață economică a produselor sînt dependente direct de mărimea influenței acestora asupra economicității procesului în care sînt utilizate, de nivelul calitativ la care soluționează cerințele utilizatorului. Eforturile industriei de a crea un nou produs se pot amplifica sau reduce în măsura în care soluțiile adoptate conțin, într-o măsură mai mare sau mai mică, noutăți care se răsfrîng pozitiv asupra eficienței activității în care se utilizează produsul. Intensificarea dependenței dintre activitățile de creație — fabricație — utilizare a produselor conduce la o abordare sistemică a ansamblului activităților ce se realizează în scopul introducerii și propagării progresului tehnic în economie.

În cadrul economiei socialiste introducerea progresului tehnic se realizează în condițiile evaluării și dirijării conștiente a interacțiunii fabricație-utilizare. Pe măsura sporirii complexității economiei, relațiile dintre factorii participanți la procesul de creare și transformare a progresului tehnic în progres economic se amplifică și se diversifică, capătă un caracter permanent și trebuie să asigure o viteză rapidă de adaptare la tendințele și modificările care apar continuu în sfera cerințelor mediului economic (într-o abordare sistemică a activităților de creare, introducere și valorificare a progresului tehnic, principalele relații care trebuie să se materializeze între unitățile celor trei verigi participante sînt cele menționate în schema nr. 2).

Schema nr. 2

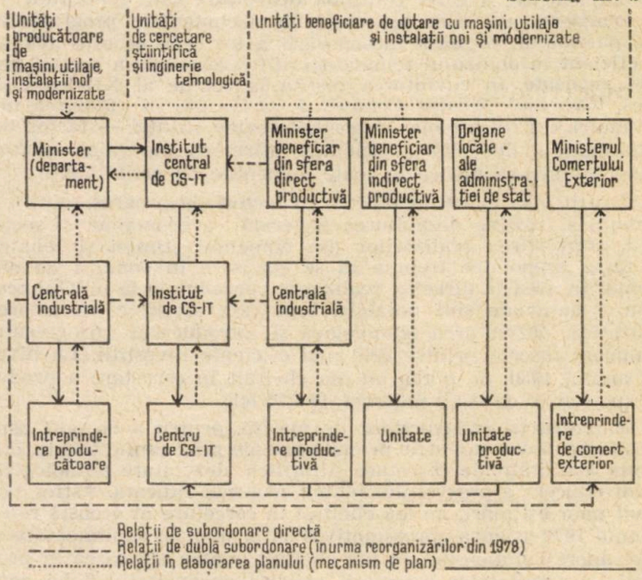

Apare, astfel, evidentă necesitatea realizării unor legături permanente — și nu numai în faza de elaborare a planului — între cercetător, producător și utilizator cu scopul stabilirii priorităților în anumite momente, luării unor decizii corect fundamentate în cadrul politicii de promovare a progresului tehnic în economie ș.a. Or, în etapa actuală, la nivelul mecanismului de planificare și organizare a activității de cercetare științifică — dezvoltare tehnologică — introducere a progresului tehnic, sînt asigurate legături organizate și permanente, de multe ori doar între producător și creator.

Pe de altă parte, dacă se au în vedere fluxurile de informații care trebuie asigurate între utilizatorii produselor și celelalte unități în cele 3 etape ale planului*), se constată dificultatea materializării acestora — organizat, permanent și eficient — în etapa a doua și, în special, în cea de a treia. Absența unor relații permanente și organizate între verigile de execuție creează dificultăți, dintre care cele mai importante — prin influențele negative — sînt omologările condiționate și introducerea în planul de asimilare a unor produse pentru care nu se cunosc soluțiile constructive sau tehnologice.

Lărgirea ariei de cuprindere a conceptului de introducere a progresului tehnic în sensul celor prezentate în articol deopotrivă cu asigurarea unei flexibilități sporite mecanismului său de realizare, sînt elemente de natură să stimuleze modernizarea produselor, să sporească eficiența cu care sînt utilizate rezultatele cercetării științifice în producție, să contribuie la progresul accelerat al economiei.

Dan SAVA
Olga MIHĂESCU
Elena PELINESCU
Institutul de economie industrială

În spiritul recentelor reglementări

DISCIPLINĂ ŞI RĂSPUNDERE ÎN GOSPODĂRIREA ŞI APĂRAREA PROPRIETĂŢII OBŞTEŞTI

TEMELIE a orînduirii noastre noi, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie fundamentează şi întreita calitate a oamenilor muncii — de proprietari, producători şi beneficiari ai bunurilor materiale. Din munca plină de abnegaţie a poporului s-a acumulat o însemnată avuţie naţională. Fondurile fixe în economie se apropie de o valoare de 1900 miliarde de lei. Mai intuitiv, ele reprezintă (în medie) peste 180 000 de lei pe o persoană ocupată.

După cum se ştie, în acest cincinal se accentuează procesul de dezvoltare intensivă a economiei. A sosit momentul punctului critic, dincolo de care efortul de pînă acum şi cel ce se va face în continuare trebuie să-şi amplifice exponenţial efectul. Tocmai pentru a sublinia şi promova imperativul eficienţei, o serie de indicatori fie de plan, fie de diagnostic al „stării de sănătate" a întreprinderii — ca să ne oprim la acest nivel — se raportează la mia de lei fonduri fixe. Producătorul colectiv nu va putea să obţină mai mult în calitate de beneficiar, dacă nu-şi va gospodări, ca proprietar, bunurile, apărîndu-le integritatea şi mărindu-le randamentul.

La Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** insista asupra acestei îndatoriri: **„Fiecare colectiv de oameni ai muncii trebuie să acţioneze, pătruns de înalta răspundere ce-i revine faţă de bunurile încredinţate, faţă de creşterea continuă a avuţiei naţionale, faţă de felul cum acţionează fiecare membru al colectivului."**

Un atribut esenţial al autoconducerii şi autogestiunii

MODIFICĂRILE şi completările aduse recent Legii nr. 5/1978 sugerează, prin însăşi noua formulare a titlului acesteia: „cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, precum şi la funcţionarea acestora pe baza autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare", **dreptul şi obligaţia oamenilor muncii de a participa nemijlocit la conducerea întreprinderii şi la apărarea integrităţii patrimoniului acesteia, răspunderea fiecăruia pentru gospodărirea cu eficienţă maximă a bunurilor încredinţate unităţii spre administrare.** Aceasta, cu atît mai mult cu cît fondurile fixe (ca şi mijloacele circulante) necesare desfăşurării activităţii întreprinderii se constituie — de acum înainte — pe baza principiilor **autofinanţării,** deci din rezultatele activităţii precedente.

Ceea ce a constituit dintotdeauna, în întreprinderea socialistă, o chestiune de conştiinţă şi o normă de conduită profesională, devine acum o îndatorire cu temei legal a personalului muncitor: aceea de a asigura utilizarea cu randamente superioare şi exploatarea în condiţii de deplină siguranţă a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, realizarea la termen a tuturor lucrărilor de întreţinere şi reparaţii ale fondurilor fixe, creşterea continuă a indicelui de utilizare a acestora, folosirea eficientă a materiilor prime, materialelor, combustibililor şi energiei, sporirea gradului de valorificare a lor, recuperarea tuturor resurselor materiale şi energetice refolosibile, evitarea risipei de orice fel, înlăturarea oricărei neglijenţe în păstrarea şi administrarea bunurilor, apărarea şi dezvoltarea continuă a proprietăţii obşteşti.

O deosebită importanţă prezintă prevederile nou introduse în lege şi detaliate ulterior prin recentul **Decret al Consiliului de Stat pentru instituirea unor reguli privind exploatarea şi întreţinerea instalaţiilor, utilajelor şi maşinilor, întărirea ordinii şi disciplinei în muncă în unităţile cu foc continuu sau care au instalaţii cu grad ridicat de pericol în exploatare.** Potrivit obligaţiilor şi răspunderilor instituite — şi a căror încălcare atrage, după caz, răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravenţională a celor vinovaţi — în astfel de unităţi, din ramuri cum sînt industria chimică, minieră, a petrolului, metalurgică, a construcţiilor de maşini, a energiei electrice şi termice, a lemnului, celulozei şi hîrtiei, a materialelor de construcţii, ca şi din alte sectoare, **toţi lucrătorii** — indiferent de funcţia pe care o deţin — **trebuie să asigure o desăvîrşită ordine şi disciplină în muncă şi tehnologică, să supravegheze permanent utilajele, aplicînd întocmai prescripţiile tehnice de exploatare a lor,** aşa încît să se prevină orice avarii, explozii, incendii sau alte accidente tehnice.

Legea investeşte **adunarea generală a oamenilor muncii** cu noi şi importante atribuţii în legătură cu gestiunea:

— aprobarea, în condiţiile prevăzute în actele normative, a propunerilor de scoatere din funcţiune a fondurilor fixe şi de declasare a bunurilor materiale. Este firesc ca, în condiţiile în care întregul colectiv şi fiecare lucrător în parte răspund de zestrea întreprinderii, forul autoconducerii muncitoreşti, în plenul său — şi nu anumite persoane — să hotărască asupra unui act de asemenea importanţă, cum este diminuarea patrimoniului încredinţat. Se asigură totodată, pe această cale, un control asupra cauzelor care determină necesitatea casării sau declasării, iar dacă ele sînt imputabile, tragerea la răspundere a celor vinovaţi;

— stabilirea de măsuri privind recuperarea şi valorificarea resurselor materiale refolosibile. Această prerogativă este menită să stimuleze iniţiativa creatoare a maselor în găsirea şi aplicarea de soluţii cu efecte cît mai consistente într-un domeniu de maximă însemnătate nu numai pentru eficienţa activităţii economice a întreprinderii, ci şi pentru echilibrarea balanţei aprovizionării tehnico-materiale a întregii economii naţionale.

În unităţile care au în dotare instalaţii, utilaje şi maşini cu regim continuu de funcţionare sau cu grad ridicat de periculozitate, regulamentele de exploatare a acestora, pe baza cărora se asigură organizarea şi conducerea tehnică a proceselor de producţie la fiecare loc de muncă, se elaborează şi se însuşesc de către **organul de conducere colectivă al unităţii,** după care sînt aprobate de organul ierarhic superior al acesteia — ministerele economice şi centralele răspunzînd, împreună cu întreprinderile din subordine, de luarea tuturor măsurilor necesare pentru evitarea oricăror avarii şi alte accidente tehnice.

Sarcinilor ce-i revin **directorului întreprinderii** — în aducerea la îndeplinire a hotărîrilor consiliului oamenilor muncii şi biroului executiv al acestuia — li se adaugă, prin noua reglementare, şi aceea de a asigura şi răspunde de organizarea controlului financiar preventiv, controlului financiar intern, controlului ierarhic operativ curent şi **a inventarierii patrimoniului unităţii.** Legată direct de îndatorirea sa relativă la aplicarea măsurilor aprobate privind integritatea patrimoniului întreprinderii şi recuperarea pagubelor aduse avutului obştesc, această obligaţie ţine de o condiţie elementară şi indispensabilă a exercitării eficiente a conducerii: **cunoaşterea, în fiecare moment, a situaţiei mijloacelor de producţie,** care determină într-o măsură hotărîtoare volumul şi calitatea potenţialului productiv şi de la care se porneşte atît în dimensionarea şi organizarea îndeplinirii planului, cît şi în orientarea dezvoltării.

Asupra acestei situaţii ar trebui să se insiste şi în dezbaterile din adunările generale; şi potrivit ar fi ca în fiecare secţie, atelier, loc de muncă, **lucrătorii să ştie ce valoare au bunurile de care răspund,** pentru că astfel simţul lor gospodăresc va putea fi stimulat mai bine şi li se va dezvolta conştiinţa de proprietar colectiv.

Forme participative de rezolvare a problemelor

ÎNTR-ADEVĂR, a gîndi, acţiona şi răspunde ca un proprietar colectiv echivalează, pentru personalul muncitor al fiecărei întreprinderi, cu expresia cea mai concentrată a ceea ce în-

Comisia pentru buna gospodărire și apărare a proprietății obștești

PRINCIPALELE ATRIBUȚII

– Controlează modul cum sînt întreținute și reparate mașinile, utilajele, instalațiile și celelalte fonduri fixe, dacă exploatarea acestora se face în conformitate cu prevederile normelor tehnice și instrucțiunile de lucru specifice și propune măsuri de eliminare a abaterilor constatate ;

– verifică dacă condițiile de conservare a mijloacelor fixe nefolosite asigură menținerea capacității de producție ;

– urmărește respectarea graficului de opriri pentru revizii și reparații ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, care determină întreruperea producției și propune măsuri de scurtare a duratei de execuție a reparațiilor ;

– urmărește elaborarea instrucțiunilor tehnice pentru exploatarea, întreținerea, revizia periodică și repararea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, controlează modul lor de aplicare și informează operativ conducerea unității asupra deficiențelor constatate ;

– participă la analiza unor accidente tehnice apărute la mașini, utilaje, instalații, în vederea stabilirii cauzelor, efectelor și răspunderilor ; propune măsuri pentru respectarea regimului de lucru prevăzut de tehnologia de fabricație, a prescripțiilor tehnice de lucru și exploatare ;

– analizează și se pronunță asupra propunerilor de scoatere din funcțiune a mijloacelor fixe și recuperarea pieselor și subansamblelor provenite din dezmembrare ;

– urmărește recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc prin lipsuri sau degradări de bunuri ;

– urmărește și informează consiliul oamenilor muncii asupra modului în care se asigură îndrumarea tehnică a desfășurării producției de către șefii de instalații și maiștri, dotarea locurilor de muncă cu instrucțiuni specifice, în scopul desfășurării ritmice a producției, prevenirii avariilor, accidentelor și incendiilor ; propune măsuri de asigurare a asistenței tehnice pe fiecare schimb de lucru ;

– participă la elaborarea programelor comisiei tehnice de prevenire și stingere a incendiilor, analizează activitatea acestei comisii și informează consiliul oamenilor muncii asupra rezultatelor ; propune măsuri de îmbunătățire a activității comisiei tehnice de prevenire și stingere a incendiilor ;

– inițiază, în colectivele de muncă, acțiuni de dezvoltare a simțului de înaltă răspundere față de bunurile încredințate, față de creșterea continuă a avuției naționale ; pune în discuția colectivelor de muncă abaterile de la disciplina tehnologică, de exploatare, întreținere și reparare a mijloacelor fixe și ia măsuri, împreună cu maiștrii, șefii de ateliere și de secții, pentru eliminarea lor ;

– analizează modul în care se asigură apărarea proprietății socialiste, prin organizarea și efectuarea controlului preventiv și a controlului financiar intern și propune măsuri de îmbunătățire a acestei activități ;

– urmărește modul în care se efectuează operațiile de inventariere periodică a materiilor prime, materialelor, produselor și altor bunuri ; analizează rezultatele inventarierii și propune măsuri menite să asigure respectarea întocmai a prevederilor legale, în vederea apărării integrității avutului obștesc ;

– analizează modul în care se asigură paza mijloacelor materiale și obștești și propune măsuri pentru prevenirea oricăror manifestări de prejudiciere a avuției obștești ;

– îndeplinește orice alte atribuții prevăzute de lege sau stabilite de consiliul oamenilor muncii al întreprinderii.

seamnă autoconducere muncitorească și autogestiune. În acest context se cer dezvoltate formele colective, participative de rezolvare a tuturor problemelor legate de folosirea cu eficiență a capacităților de producție, a tuturor fondurilor fixe, creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale și energetice și reducerea cheltuielilor materiale.

Una din completările importante la Legea nr. 5/1978, conferind caracterul de normă juridică indicației date în acest sens de către secretarul general al partidului, întregește evantaiul comisiilor pe domenii ce funcționează, în întreprinderile de producție, sub conducerea consiliului oamenilor muncii — stabilind înființarea **„comisiei pentru buna gospodărire și apărare a proprietății obștești"**.

Atribuțiile acesteia (vezi caseta) vizează probleme de natură tehnică, economică, organizatorică, administrativ-gospodărească, educativă, juridică și disciplinară, legate de buna folosire și păstrare a mijloacelor fixe și a altor bunuri. Din acest profil complex rezultă și componența necesară a comisiei, în care, alături de muncitori și alte cadre din secțiile de producție, să fie incluși specialiști din compartimentele de concepție și funcționale corespunzătoare ; oameni cu experiență și cu autoritate în sînul colectivului, care au demonstrat atașament față de întreprindere, simț gospodăresc, inițiativă și responsabilitate în administrarea și dezvoltarea patrimoniului acesteia. Este, deci, vorba de un adevărat colectiv interdisciplinar permanent, ca nucleu de polarizare a unor largi contribuții pe obiective individuale.

Desfășurîndu-și activitatea pe baza programului de lucru aprobat de consiliul oamenilor muncii, comisia pentru buna gospodărire și apărare a proprietății obștești își poate găsi un fertil teren de **colaborare cu alte comisii pe domenii,** care au atribuții complementare :

— comisia pentru productivitatea muncii și organizarea științifică a producției și a muncii (organizarea de dezbateri, consfătuiri, schimburi de experiență pe teme privind exploatarea corespunzătoare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor) ;

— comisia pentru calitatea producției și eficiența economică (analizarea realizării consumurilor specifice și propunerea de măsuri pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor ; analizarea și urmărirea modului în care șefii de secții și ateliere, maiștrii și ceilalți conducători ai formațiilor de lucru își îndeplinesc obligațiile ce le revin pentru desfășurarea procesului de producție în conformitate cu tehnologiile de fabricație) ;

— comisia pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic (analizarea posibilităților de utilizare completă a capacităților de producție existente, sprijinirea din punct de vedere tehnic-tehnologic a realizării indicatorilor tehnico-economici ai noilor capacități) ;

— comisia pentru aprovizionare, desfacere, export-import (sprijinirea activității de redistribuire a stocurilor de materii prime și materiale disponibile sau cu mișcare lentă și de preîntîmpinare a formării de stocuri de produse finite fără mișcare, cu mișcare lentă sau supranormative) ;

— comisia de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă (sprijinirea activității de dezvoltare a atitudinii de apărare și gospodărire judicioasă a avutului obștesc).

Importanta sa **atribuție educativă,** în exercitarea căreia **conlucrarea cu comisiile și consiliile comitetului sindicatului** va da acțiunilor un plus de penetrație, implică în mod specific noua comisie în activitatea adunărilor generale și adunărilor oamenilor muncii pe secții, ateliere și alte unități de producție, în vederea dezbaterii problemelor referitoare la respectarea disciplinei tehnologice, de exploatare, întreținere și reparare a mijloacelor fixe, la păstrarea integrității și paza bunurilor materiale, la înlăturarea abaterilor față de normele în aceste domenii și prevenirea repetării lor.

Este de datoria consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi să procedeze în cel mai scurt timp la **constituirea noilor comisii,** să le îndrume în alcătuirea unor **planuri de muncă** axate pe analiza celor mai sensibile puncte din acest domeniu existente în fiecare unitate, a deficiențelor ce vor fi semnalate în adunările generale ale oamenilor muncii, care vor avea loc în curînd, astfel încît propunerile ce le vor face și intervențiile lor directe să atingă eficiența avută în vedere de legiuitor. De cea mai mare importanță, în această etapă de început, este **temeinica instruire a membrilor comisiilor,** efectuată de către cadre competente în probleme mecano-energetice, tehnologice, financiar-contabile ș.a.

„Ca membru al colectivului de muncă — se precizează în lege — **fiecare persoană răspunde de apărarea proprietății obștești, de dezvoltarea continuă a acesteia și este obligată să lupte cu toată hotărîrea împotriva oricăror sustrageri de bunuri din avuția națională și să ia toate măsurile necesare pentru evitarea degradării bunurilor."** Acest atribut esențial al autoconducerii muncitorești și autogestiunii se cere îndeplinit nu numai declarativ, ci în practica fiecărui moment, în atitudine și faptă.

C. DAMIAN

Dezbatere organizată de „Revista economică", împreună cu Direcția Generală a Arhivelor Statului

POSIBILITĂȚI DE CUNOAȘTERE A RESURSELOR NATURALE PRIN CERCETAREA ARHIVELOR (V)

Alecsenia Andone — șeful serviciului Acte administrative, culturale și feudale din D.G.A.S. — În arhivele preluate fie de la instituții, fie de la persoane fizice, au fost depistate valoroase documente referitoare la zăcăminte de minereuri, folosirea cursurilor rîurilor, deschideri de fabrici pentru prelucrarea minereurilor ș.a. din care multe, probabil, au și fost semnalate întreprinderilor interesate.

O interesantă prezentare a bogățiilor subsolului românesc în partea Moldovei, mai precis pe Valea Trotușului, o face în anul 1868 C. Negre către ministrul de finanțe Ion Brătianu, ca argument pentru construirea unei linii ferate și în această parte a țării (Adjud-Ocna) unde se găsesc munți de sare, petrol, cărbuni, izvoare minerale (la porțile Ocnei pe Valea Slănicului), pucioasă, plumb, argentifer, fier, chihlimbar negru, marmură pestriță.

De asemenea, în munții din împrejurimile Sucevei sînt semnalate zăcăminte de minereuri de fier încă din 1844. Prin hrisovul domnesc dat de domnul Moldovei Mihai Sturdza, în iulie 1844, se aproba deschiderea unei fabrici pentru prelucrarea acestor minereuri pe proprietatea Negrișoara. „Între măsurile de a statornici și a spori îndeminarea și fericirea Moldovei care este cel dintîi scop părinteștii noastre îngrijiri, cunoscînd că înființarea industriei noastre naționale este una din elementele vitale ale statului prin care se insuflă între locuitori sîrguința de a preface productele ale crude în manufacturi folositoare".

Importante pentru cunoașterea resurselor minerale sînt și documentele care conțin informații despre cercetarea făcută în partea de vest a țării, în județul Bihor, de prof. german Beyechlag care a studiat zăcămintele de bauxită. Pe baza îndelungilor observații a întocmit în 1917 un studiu asupra rezervelor de bauxită din perimetrul Crișului Repede și Crișului Negru, calitățile minereului și posibilitățile de utilizare a zăcămintelor. Concluzia la care a ajuns a fost aceea că zăcămintele de bauxită se află în toată regiunea muntoasă a județului Bihor. S-au păstrat și referatele întocmite în 1926 de către prof. Gh. Macovei și David Roman în urma studiilor făcute asupra exploatării minei „Arama", a minelor de mercur din Valea Dosului, a minelor de aur Vulcoi-Corabia ; de asemenea, s-a păstrat raportul întocmit tot în 1926 de ing. A. Hohets, profesor la Școala de Mine din Liège asupra minelor de mercur din Dumbrava și Bahoja aflate în împrejurimile Zlatnei. Existența unui zăcămînt de mercur este semnalată și în orașul Pitești, descoperit încă în anul 1843 de un grup de geologi ruși care au încercat să facă prospecțiuni în Muntenia și Moldova. Acest zăcămînt nu a putut fi exploatat, se menționează într-un document din 1863, întrucît proprietarul nu a permis să se facă săpături, încovînd legea care-i da dreptul atît asupra solului cît și a subsolului locului ce îl deținea.

Informații asupra zăcămintelor carbonifere aflăm dintr-un raport al ing. M. Drăghiceanu adresat lui I.C. Brătianu privind exploatările la zăcămintele de cărbuni de la Bahna. Tot aici, se menționează în raport, se află granit și marmură, se relatează despre exploatarea pietrei de gneiss de la Vîrciorova.

Prof. ing. Popescu din Timișoara întocmește în 1940 un studiu asupra regiunii carbonifere de pe Valea Oltului, la nord de Brașov, urmărind trei mari probleme : exploatarea, rezervele de cărbuni și planul de exploatare pentru viitor. Neagu Boerescu ne-a transmis o lucrare „Expozeul asupra zăcămintelor de chihlimbar din județul Buzău și a posibilităților de valorificare a acestei pietre prețioase" de George V. Cruglicov, prospector de mine.

În domeniul energiei deținem un studiu al dr. ing. Mayersohn privind utilizarea energiei vînturilor din punct de vedere meteorologic și tehnic, proiectarea instalațiilor de folosire a energiei eoliene. Studiul conține o serie de date statistice asupra posibilităților de utilizare a energiei eoliene din țara noastră în special în gospodăriile mici.

Un proiect mult discutat, ieșirea la Dunăre a Capitalei țării, a preocupat mult pe predecesorii constructorilor și hidrologilor de astăzi. S-a păstrat un studiu al ing. Dimitrie Leonida și o serie de schițe întocmite de Uzinele comunale București referitoare la construirea unui canal navigabil care să lege Bucureștiul de Dunăre prin regularizarea albiei rîurilor Dîmbovița și Argeș (studii de sol, variante asupra mai multor trasee de a lega Bucureștiul de Dunăre, tabele, hărți, schițe). Am comunicat cele de mai sus cu convingerea că ele pot fi utile specialiștilor în activitatea lor de prospectare și exploatare a resurselor minerale și energetice. Munca noastră ar avea o mult mai mare finalitate și ne-ar da și mai mari satisfacții dacă am fi informați, la rîndul nostru, asupra utilității unora dintre informațiile pe care le-am comunicat.

Radu Ionescu — șeful serviciului Acte economice D.G.A.S. — Documentele de arhivă existente în fondurile ce le deținem oferă diferite posibilități pentru valorificarea unor rezerve de substanțe minerale utile, cunoscute în trecut, neexploatate sau exploatate parțial din cauza dificultăților tehnice de extracție sau din alte motive. De exemplu, din studiul asupra piritei sulfuroase, întocmit în anul 1938, rezultă că zăcăminte de pirită se găsesc în munții Apuseni, în munții Maramureșului, în Carpații Meridionali, în județele Satu Mare, Ciuc, Someș, în bazinul transilvănean, în Banat, Bucovina, Dobrogea etc. Din acest studiu rezultă că aceste mine au un conținut mare de zinc, arsen, antimoniu. Studiul subliniază că pirita cupriferă se găsește în perimetrele din jurul minei Arieș și în perimetrele din Baia Borșa. Referindu-se la situația geologică a regiunii minei Rodna Veche, județul Năsăud, se descrie întreaga regiune minieră și se afirmă că zona dealului Papi-Geczi este pirififeră. În același studiu se menționează că în Valea Amaliei se găsesc andezite, șisturi cristaline și calcare cristaline.

Știri despre exploatarea molibdenului, bismutului, plumbului, zincului în limitele unui perimetru de 100 ha., situat pe teritoriul comunei Chișcău și Băița, județul Bihor, în perimetrul numit Oravița 10, situat pe teritoriul comunei Oravița și Maidan, județul Caraș-Severin, le aflăm din dosarul 259/1941 din fondul U.D.R. În același dosar sînt informații privind existența minereului de mangan pe izlazul comunei Ohabița, la Bobu, Valea Ferului, Rugi etc. În dosarul 152/1941 — fondul U.D.R. găsim documente despre bazinul meotic carbonifer de pe Valea Trotușului — expozeu asupra situației concesiunii carbonifere Dealul Ursului în suprafață de 500 ha, exploatarea cărbunelui brun situat în comuna Dărmănești, județul Bacău. În dosarul 439/1942, fond U.D.R., există un referat asupra lucrărilor de exploatare a lignitului executate în 1942 în regiunea comunei Sinersig, jud. Timiș.

Informații despre exploatarea marmorei și a altor roci semnalate pe Domeniile Reșița către obîrșia rîului Caraș spre locurile numite Ceresnaia și Romanovăț, zăcăminte în regiunea Cuptoare-Secul, apoi pe Valea Minișului la SV și NV de Dealul Dilna, le găsim în dosarul 474/1939 fond U.D.R., iar în dosarul 317/1939 sînt documente ce se referă la marmoră roz-purpurie, marmoră verzuie-albă și albă ce se află în Oravița la nord de șoseaua națională la punctul numit Kierberg și marmoră zaharoidă-albă din carierele „Dănilă", roci eruptive din carierele „Groza", carierele de granit sur și negru din Forotic, Brezan și Surduc-Banat.

În dosarul nr. 342/1940—1941 din fondul Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării sînt studii și referate privind producția și exploatarea diferitelor zăcăminte de către unele societăți (Molibelen, Minaur, Mica). În mod deosebit semnalăm referatul privind problema cuprului, precum și raportul asupra situației zăcămintelor metalifere din țară și posibilitățile de punere în valoare pentru viitor.

Cercetarea documentelor de arhivă din fondul Ministerului agriculturii și domeniilor — Validării miniere ne dă posibili-

tatea să cunoaștem concesiunile și arendarea terenurilor petrolifere unor societăți ca Concordia, Astra Română, Columbia, terenuri aflate în județele Prahova și Dîmbovița. Importante date și informații privitoare la zăcămintele de cărbune întîlnim în fondul Ministerului de Finanțe, Oficiul de Studii și Documentare, dosar 345-346/1939. În cadrul unui studiu figurează sub formă de capitole problema rezervelor de cărbuni, calitatea cărbunilor românești, întreprinderile exploatatoare de cărbuni, producția de cărbuni și prepararea mecanică a cărbunilor. Studiul este întocmit de Banca Națională a României, Serviciul de Studii pe perioada 1919—1937 și cuprinde o serie de tabele care sintetizează și întregesc problemele în discuție. În dosarul 628/1943 aparținînd aceluiași fond sînt date de sinteză privind industria extractivă, activitatea rafinăriilor pe perioada 1935—1942, minereurile și metalele. Cercetarea sistematică a documentelor din arhive poate conduce și la cunoașterea mai amănunțită a resurselor de aur. Informații prețioase ne furnizează dosarul 276/II/1947 asupra producției anuale de aur, răspîndirea zăcămintelor aurifere, rezervele de minereu auro-argintifere pe perioada 1921—1945, instalațiile mecanice și metalurgice pentru prelucrarea minereurilor. Acestea sînt doar cîteva informații asupra resurselor minerale și energetice. În procesul de depistare de noi documente și de preluare de noi fonduri cu siguranță că baza documentară a D.G.A.S. se va îmbogăți simțitor.

Alexandru Nastovici — cercetător la filiala Arhivelor Statului, Municipiul București. — În România mineritul are o veche și frumoasă tradiție, fiind practicat din timpuri imemoriale. O dezvoltare sensibilă s-a remarcat în ultimele două secole și îndeosebi odată cu trecerea la economia modernă, cînd solicitarea materialelor utile : metale, cărbune, petrol, necesare dezvoltării tot mai accentuate a industriei a crescut. Dovezi ale acestor preocupări sînt și arhivele întreprinderilor de exploatare sau de cercetare a mineralelor utile, în mare parte păstrate la Arhivele Statului, cîteva găsindu-se în depozitele Filialei Arhivelor Statului, Municipiul București. Ele conțin informații care semnalează prezența unor zăcăminte, cariere, aflorimente, izvoare de ape termale și minerale, pe întreg teritoriul țării.

În principal, fondul „Institutului de Chimie" furnizează date foarte interesante și, nu numai din punct de vedere documentar, despre numeroase locuri unde s-au făcut descoperiri cu caracter geologic, la sfîrșitul secolului trecut, iar dintr-o discuție avută cu cadre de specialitate a rezultat realul interes al acestora pentru unele dintre informații, prezentate selectiv.

Cercetarea acestor documente poate aduce rezultate surprinzătoare pentru rezolvarea problemelor legate de asigurarea economiei naționale cu resurse de energie, studiul urmărind în primul rînd identificarea de noi resurse. În acest sens pot fi semnalate unele descoperiri relatate în documente :

„...se înaintează spre cercetare o probă de păcură din comuna Cîmpeni-Bacău", în anul 1874 ; „...se trimite o probă a petrolului găsit la mînăstirea Cașin, plasa Trotuș, districtul Bacău", în anul 1877 : „...subprefectul de Bacău roagă pe A. Saligny să examineze o probă de păcură trimisă de primarul comunei Grozăvești", din acel județ, în anul 1875 ; „...rezultatul analizei unei probe de petrol descoperit la Valea Rece, plasa Cîmpina, districtul Prahova", în anul 1883 ; „...buletin de analiză asupra petrolului găsit în Valea Prajila, comuna Govora, județul Rîmnicu Vîlcea", în anul 1881 : „...existența unor puțuri de petrol în comuna Jitia, județul Rîmnicu Sărat", în anul 1888 ; „...păcura extrasă la Fundul Săratei, județul Buzău" ; „...existența unui nisip de păcură pe Valea Chiriței, județul Neamț", în anul 1875 : „...puțurile de petrol din județul Brăila, în localitatea Batogul".

Zăcăminte de cărbune sînt semnalate în documentele fondului menționat mai sus, dintre acestea urmînd a cita doar cîteva : „...rezultatul analizelor de laborator asupra eșantioanelor de cărbuni din zăcămîntul Ungureni, comuna Boteni, județul Muscel", în anul 1887 ; „...probele trimise de Prefectura județului Gorj, provenite din zăcămîntul de cărbuni din comuna Ștefănești", în anul 1874 ; „...scrisoarea profesorului M. M. Romniceanu referitoare la un zăcămînt de cărbune în comuna Breșnița, județul Mehedinți", în anul 1876 ; „...adresa Eforiei Spitalelor Civile cu care se înaintează spre cercetare probe de cărbune găsit pe proprietatea Sinaia, Valea Sgarbura, județul Prahova", în anul 1880 ; etc.

Cercetarea documentelor aceluiași fond arhivistic a condus la aflarea altor informații incitante, referitoare la minereuri de metale feroase și neferoase : „Catalogul colecției de minerale al Institutului de chimie indică zăcăminte de fier la Comarnic-Prahova și Valea Rîpoasă-Olănești-Rîmnicu Vîlcea" ; „...un zăcămînt de aramă descoperit de profesorul P. Pony în comuna Broșteni, județul Suceava", etc.

Deosebit de numeroase sînt știrile despre izvoare de ape minerale ca : „studiu privind apa minerală descoperită în localitatea Osoiu, comuna Dorna (astăzi satul Dorna-Arini), județul Suceava", în anul 1884 ; „...rezultatul analizei apei feruginoase de la Craiova", în anul 1890 ; „...ape minerale descoperite pe proprietatea lui D. I. Mîndrilă, din cătunul Panaști (astăzi satul Panaci), județul Suceava", în anul 1884", etc.

Informații deosebit de interesante apar și în alte fonduri păstrate în depozitele filialei : „Primăria Municipiului București" și „Casa Autonomă a Monopolurilor", date referitoare mai ales la zăcăminte de sare, materiale de construcții, izvoare de ape minerale sau sărate : „harta localităților din Ardeal și Maramureș, în care sînt prezentate izvoarele de apă sărată, urme de sare și saline", întocmită în anul 1933 ; „...exploatarea carierelor de piatră de la Turcoaia și Iglicioara", în anul 1885 ; „...două coloane de marmură care provin din cariera lui N. Munteanu de pe proprietatea acestuia, de la Băile Olănești", în anul 1865 ; „...instalarea unei fîntîni cu apă minerală, în București", în anul 1887 ; „...plîngerea proprietarilor de ape minerale și băi, din ulița Șerban Vodă", București, în anul 1835, etc.

Pot fi menționate și alte categorii de informații care pot ajuta cercetările actuale, în diverse direcții, și anume unele studii tehnice, profile geologice în strate bănuite să adăpostească unele zăcăminte sau pur și simplu profile executate cu ocazia efectuării unor lucrări edilitare.

Nu există nici un dubiu că, documentele prezentate sînt doar cîteva dintre cele multe care așteaptă o privire avizată și atentă din partea specialiștilor în vederea punerii în exploatare a unor noi resurse materiale și energetice.

Dr. Maria Dogaru — cercetător principal în Direcția generală a Arhivelor Statului. — Cum se știe, pentru prognoza în domeniul climei și hidrologiei ca și pentru analiza unor fenomene naturale o importanță deosebită o are cunoașterea perioadelor la care acestea s-au desfășurat. Unele date în legătură cu inundații, secete, cutremure sau îngheț, se află cuprinse în documentele de epocă emise în cancelariile diferitelor instituții, altele sînt inserate în cronici si manuscrise.

Neîndoielnic, informațiile documentare de această natură, pot și trebuie să fie completate cu datele consemnate în trecut pe unele tipărituri vechi, în special pe cărțile religioase. Deseori, posesorii acestora, au scris pe reversul filei de titlu, sau pe marginile paginilor unele impresii personale în legătură cu fenomenele deosebite la care au fost martori.

Pe lîngă faptul că fiind scrise imediat după producerea evenimentului însemnările la care ne referim informează asupra unor aspecte despre care în actele oficiale nu se pomenește nimic, ele facilitează determinarea zonelor geografice cuprinse de unele calamități și cunoașterea efectelor economice și sociale produse.

Exemplificăm prin unele însemnări aflate pe paginile tipăriturilor românești existente la Biblioteca județeană din Brașov :

„Joi la 11 ceasuri să se știe că au trimis Dumnezeu ploaie din cer cu piatră ca ouăle și mai mari de au omorît oameni și dobitoace și păsări și copacii i-au dărîmat de ramuri" („Evanghelie învățătoare", tipărită la Govora, 1642) „Să se știe cînd au pierit soarele într-o joi, în luna lui august în 25 zile... dă s-o văzut și stelele. Văleat 7301". (1795) (Carte de învățătură, 1643). „Să se știe de cînd s-au cutremurat pămîntul în zilele domnului Mihail Șutul Voievod cît au crăpat toate mănăstirile..." Văleat 7302 (1794) (Ibidem). „scris-am eu Ion Moldoveanu, de la Stupini, logofăt și dascăl anul 1793... cînd au venit Vlădică Gherasim de au sfințit biserica Stupinilor atunci au ieșit apele toate de ploi multe ce au fost în luna lui mai"... (Ibidem) ; „la anul 1798 martie în 14 zile, dimineața la 7 ceasuri și jumătate tocmai, s-au cutremurat pămîntul". (Ibidem). „într-acest an — 1717 — spre toamnă, foarte secetă mare s-au început, care n-au mai fost. Întăritu-s-au seceta foarte, foarte fiind iarna aceea fără zăpadă, spre primăvară foarte fiind seceta cît cea mai multă parte a apelor și a fîntînilor de tot au pierit ; ...cît aici în oraș cît în cetate cele mai puține fîntîni erau cu apă..." (Penticostar, 1521). „Văleat 1718 mai 18. Tot o secetă mare foarte ; a început foc de au ars mai toate satele..." (Ibidem). „În anul 1805. Să se știe că au ținut frig și ger de la mucenici pînă la duminica Tomei, adică pînă la 16 ale lui aprilie și nici mugură de salcie n-au dat și au fost tot răceală cîtă n-au putut să iasă nici cu plugurile și am scris eu Popa Stan Crăciun" (Penticostar, 7251 = 1743).

Acestea sînt doar cîteva exemple. Așa cum remarca reprezentantul Consiliului Național al Apelor, credem că asemenea informații sînt deosebit de utile pentru elaborarea unor prognoze meteo si hidrologice care, așa cum s-a relatat, se bazează pe o anumită repetabilitate în timp a fenomenelor.

Fl. Dumitrescu — Institutul de cercetări hidrotehnice. — Hidrologia este o știință specifică acestui secol, cînd apele au căpătat utilizări tot mai complexe pentru nevoile social-economice care sînt în creștere continuă. Aceasta ne-a determinat să organizăm un sistem de urmărire în timp a fenomenelor. Dar

șirul de date de după război, în țara noastră, sau în alte state de la începutul secolului, este foarte mic și de aceea noi recurgem încă la anchete în rîndul localnicilor pentru a afla cînd au fost anumite fenomene : apă mare sau secetă, cînd a înghețat mai devreme etc. Bineînțeles că informațiile pe care le pot oferi arhivele sînt calitativ mult mai valoroase. Cred că din partea Direcției Generale a Arhivelor Statului și a filialelor sale ar fi bine să se organizeze o acțiune de popularizare a propriei activități care de foarte multă lume este prea puțin cunoscută.

De asemenea, cred că și noi ca beneficiari ar trebui să propunem teme pentru planurile dumneavoastră de activitate. În specialitatea noastră, răscolirea documentelor istorice, începînd chiar de la documentele bisericești, diferite acte legislative, ordine și alte categorii de acte care sînt o sursă de informație este o activitate necesară și cred că o colaborare mai sistematică pe tot teritoriul țării cu Arhivele Statului ar fi foarte utilă.

Maria Popescu — „Revista economică" — Mulțumind tuturor participanților la dezbatere pentru prețioasele informații furnizate țin să subliniez că acest schimb de idei a constituit o demonstrație convingătoare asupra importanței corelării activității specialiștilor din diverse domenii. S-au relevat în mod deosebit contribuțiile celor care lucrează în domeniul arhivelor, potențialul de informație prețios pe care îl dețin și multiplele posibilități de colaborare ce se deschid între deținătorii documentelor respective și cadrele ce lucrează în domeniul practicii economice.

Aș remarca faptul că în organizarea acestei întîlniri noi am omis să antrenăm o serie de specialiști de la catedrele de geologie, geografie, istoria economiei naționale care ar putea să-și aducă contribuția la valorificarea mai eficientă și mai operativă a tezaurului de documente pe care îl adăpostesc Arhivele Statului.

Doresc să vă sugerez să reflectăm asupra posibilității de a adopta ca temă de studiu pentru filialele Arhivelor Statului, cercetarea posibilităților prin care arhivele pot să-și aducă contribuția la dezvoltarea industriei locale mici și meșteșugărești, menită să valorifice resursele naturale și potențialul de creativitate artizanală. Cunoașteți măsurile, legile adoptate în scopul impulsionării industriei mici și artizanale pentru atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor și pentru utilizarea întregului potențial de forță de muncă.

În cadrul politicii de autoaprovizionare a județelor cu resurse alimentare și nealimentare de primă necesitate, industria mică este chemată să participe într-o măsură mult mai mare decît acum. Or, informațiile pe care le dețineți în arhive despre exploatarea sau simpla existență a unor resurse, despre organizarea în trecut a unor forme de mică industrie pot oferi sugestii importante de diversificare a acestor activități.

Din dezbatere a reieșit cu claritate faptul că specialiștii din domeniul arhivelor pot să se considere implicați mai direct în activitatea politico-economică de atragere în circuitul economic a multiplelor resurse pe care le menționează izvoarele arhivistice.

În condițiile crizei economice actuale, resursele minerale și energetice, de materiale de construcții etc., oricît de modeste — ca dimensiune sau ca potențial energetic — pot să participe eficient la echilibrarea balanței energetice a țării, la evitarea unor importuri costisitoare.

În acest sens aș aminti o dezbatere organizată de Revista economică în colaborare cu Comitetul județean de partid Bihor despre posibilitățile de folosire a resurselor geotermale, care a avut un rol însemnat în stimularea interesului cadrelor din cele mai diverse domenii de activitate pentru valorificarea potențialului energiei geotermale. Consider că și arhivele ar putea contribui la stimularea folosirii acestui potențial care ar putea să degreveze economia națională de o parte oricît de modestă din eforturile valutare.

Mulțumind încă o dată Arhivelor Statului pentru organizarea acestui rodnic dialog între deținătorii de informații și beneficiarii de informații economice ne exprimăm speranța că dezbaterea noastră a deschis noi căi de comunicare operativă și eficientă în scopul cunoașterii mai bune a surselor energetice și de materii prime minerale și al atragerii lor în circuitul economic.

Ionel Gal — șeful Direcției Generale a Arhivelor Statului — Din discuție a reieșit că în urma cercetării arhivelor au fost făcute o serie de informări la diferite ministere. Trebuie însă să realizăm un adevărat program de activități pentru folosirea și exploatarea informațiilor pe care le deținem, astfel încît să fim mai implicați în dezvoltarea economico-socială.

În primul rînd, este necesar să realizăm de către toate filialele Arhivelor Statului o informare sistematică, pe plan local, a tuturor factorilor interesați, în funcție de specificul fiecărui județ, asupra documentelor care pot ajuta la rezolvarea chestiunilor economice practice, în cazul de față la descoperirea de noi resurse minerale și energetice. Dacă numai una sau două din semnalările noastre vor fi valorificate și vor da satisfacții, în fapt este răsplătit întregul efort depus.

În al doilea rînd, va trebui să intensificăm elaborarea unor instrumente de informare științifică. Prin excelență, instituția noastră, de-a lungul anilor, a slujit și slujește științele social-politice și cu prioritate, aș spune, istoriografia română. Dacă astăzi Arhivele Statului constituie un mare furnizor de izvoare pentru istoria noastră națională generală nu același lucru putem să-l spunem în ceea ce privește contribuția noastră la dezvoltarea economiei naționale, mă refer în special la domeniile cu caracter aplicativ. Să extragem informația economică utilă și s-o difuzăm la toate institutele de cercetare de profil care pot aprecia în ce măsură îi ajută în rezolvarea chestiunilor abordate.

În al treilea rînd, serviciul nostru de specialitate, de informatică și cercetare tematică, a realizat înmagazinarea pe computer a sute de mii de informații din diferite domenii de activitate, iar fișierele tematice ale județelor încorporează informații pe sute de ani. Serviciul nostru de Studiu și documentare și Seviciul de informatică trebuie să vadă cum am putea folosi aceste fișe tematice existente la filialele județene pentru sprijinirea dezvoltării economiei astfel încît ele să nu rămînă o literă moartă.

În al patrulea rînd, am reținut din cele ce ați spus dumneavoastră că este bine să ne alăturăm unor sesiuni științifice pe care le fac institutele de cercetări economice și tehnico-științifice. Eu aș zice chiar că participarea la aceste întîlniri ne aduce în actualitatea problematicii, ne lărgește orizontul, ne ajută în orientarea muncii. Poate unele din informațiile noastre vor stîrni interesul cercetătorilor.

În al cincilea rînd, ar fi util ca în revistele de specialitate ale ministerelor, Arhivele Statului să publice unele materiale de specialitate, scurte prezentări de fonduri, de colecții, de hărți, de documente care, citite de specialiști, să le trezească interesul.

În al șaselea rînd, cred că ar trebui ca în afara volumelor de documente pe care ne-am propus să le elaborăm în acest cincinal să avem în vedere și unele volume de documente cu caracter economic, tehnic, nu numai de interes istoric, ci cu o anumită utilitate practică. Cred că discutînd cu Academia de Științe Sociale și Politice, cu alte instituții, am putea să ne alăturăm și noi la rezolvarea sarcinilor economiei. Revista Arhivelor a adus și poate să aducă în continuare un aport mai mare la popularizarea documentelor referitoare la resursele minerale și energetice. Poate dedicăm în Revista Arhivelor o rubrică permanentă acestei chestiuni.

În ceea ce privește microfilmele aduse din străinătate, într-adevăr ele cuprind o masă uriașă de informații. Cred că serviciul de specialitate poate să întocmească un set din ghidurile realizate și pentru unele institute de cercetări cu caracter economic. În anii următori ar fi posibil să întocmim un ghid cu informațiile economice aduse din străinătate, pe care să le punem la dispoziția celor interesați. Vrem să fim mai implicați în procesul economic și dacă una sau alta din informațiile noastre vor duce la rezultate, aceasta răsplătește pe de-a întregul efortul nostru. Am reținut, de asemenea, sugestia despre colaborarea noastră cu catedrele de geologie, geografie economică, minerit și așa mai departe. Poate ar fi interesant să se organizeze o consfătuire similară ca aceasta și cu șefii catedrelor universitare de profil la care să participăm și noi. În orice caz vom acorda o atenție mai mare în cadrul învățămîntului profesional pregătirii economice a cadrelor noastre, pentru a putea participa în bune condițiuni la valorificarea documentelor în scopuri economice practice. Vom participa evident și la consfătuirea de la Ministerul Geologiei, dacă vom fi invitați, și sperăm că toate aceste discuții și altele pe care le vom avea vor contribui la elaborarea programului de activitate al Direcției generale a Arhivelor Statului pe cel puțin cinci ani, în vederea utilizării documentelor de arhivă pentru cunoașterea și valorificarea resurselor minerale și energetice.

În încheiere doresc să subliniez că ne-ar bucura dacă reprezentanții ministerelor, reflectînd la ceea ce am discutat, vor face comenzi privind informația documentară ce ar prezenta interes. Noi, în ceea ce ne privește putem să ne angajăm că le vom rezolva.

---

*) Cu aceasta se încheie publicarea stenogramei dezbaterii ale cărei prime părți au apărut în numerele 48, 49, 50, 51/1981 și 2/1982 ale revistei. Menționăm că datorită unei regretabile confuzii apărută în nr. 50, pag. 22, al. 4 din coloana 2, acesta se va citi după cum urmează : „Spre exemplu, documente din microfilme S.U.A. relevă că germanii, în timpul celui de al II-lea război mondial, produceau pînă la 2 milioane tone de petrol prin două procedee „Belgius" și Fischer", mai ales în zona Sileziei pentru a nu fi expuse bombardamentelor. Astfel de procedee ar putea sta și în prezent în atenția cercetătorilor."

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

INCURSIUNE ÎN RELAŢIILE INDUSTRIE-AGRICULTURĂ

REALIZÎND produse care satisfăceau nevoi fundamentale – de hrană şi îmbrăcăminte – ale vieţii omului, în cantităţi care depăşeau trebuinţele celor ocupaţi în acest domeniu, agricultura a fost cea care a permis naşterea aglomeraţiilor urban-industriale, a activităţii industriale în accepţia ei modernă. În Tabloul său economic François Quesnay arăta limpede o asemenea geneză.[1]) Iar dacă agricultura a permis naşterea industriei, la fel de adevărat este şi faptul că dezvoltarea acesteia din urmă a contribuit în mod hotărîtor la progresul agriculturii.

În multe ţări ale lumii, prin mijloacele tehnice create şi puse la dispoziţia agriculturii, prin impulsurile care le-a dat creşterii nivelului de pregătire şi cultură al ţărănimii, al maselor, progresul industriei a asigurat, asigură concomitent pe cel agricol – industrializarea, o organizare superioară, o productivitate mai înaltă a agriculturii. Evoluţia economică pune însă în lumină o seamă de situaţii în care creşterea industrială nu a generat progresul firesc al activităţii agricole ; mai mult chiar, uneori a contribuit la regresul acesteia. Utilizînd instrumentele unei analize istorice şi economice, sociale şi politice, dar şi fizico-biologice, literatura de specialitate s-a ocupat şi se ocupă îndeaproape de astfel de cazuri. În cele ce urmează ne propunem să redăm cîteva din ideile şi teoriile avansate în acest sens.

1. Naşterea, progresul industriei constituie, desigur, creaţii strălucite ale minţii şi activităţii umane. Preluate însă de acţiunile întreprinzătorilor şi politicile statale, încă de la începuturi ele nu au fost consacrate nemijlocit unui progres al civilizaţiei, unor ţeluri umaniste, ci s-a urmărit în primul rînd obţinerea de profituri pe seama exploatării muncitorilor, precum şi dobîndirea şi consolidarea dominaţiei mondiale de către un stat sau altul – în scopul amplificării profiturilor, avantajelor, privilegiilor. Tocmai ţelul de a domina lumea pe calea dezvoltării industriale a determinat, cel puţin în cazul de rezonanţă al Angliei, neglijarea, regresul agriculturii sale pentru o perioadă de peste 150 de ani – pînă spre prima jumătate a acestui secol. Ne-o demonstrează ilustrul savant André Maurois, cercetător migălos şi original al istoriei Angliei.

Maurois subliniază că politicieni englezi de notorietate ai secolului trecut – ca de exemplu Richard Cobden, guverne engleze şi britanice ale timpului şi-au construit întreaga acţiune politică pe ipoteza dezvoltării puternice a industriei engleze în scopul de a asigura dominaţia mondială a ţării de peste Canalul Minecii. Anglia, atelierul industrial al lumii, stăpînind-o nu numai cu instrumentele forţei ci, deopotrivă, cu cele ale tehnicii şi productivităţii, iar întreaga lume trudind pentru acest atelier, asigurîndu-i o hrană îmbelşugată şi reducînd astfel la zero însemnătatea agriculturii britanice – sînt cuvinte care reprezentau, deseori, leitmotivul unor discursuri parlamentare şi acţiuni politice şi diplomatice engleze de anvergură. „Vor pescui şi ara pentru noi"[2]) profeţea în mod semnificativ Cobden pe la mijlocul veacului al XIX-lea, destinul Statelor Unite. Utilizîndu-se invelişul atrăgător al unor considerente umanitare, această ţară era îndemnată de fosta ei metropolă să renunţe la politica protecţionistă şi să îmbrăţişeze liberschimbismul atît de favorabil în acea vreme Angliei industriale – acelui stat al cărui tradiţionalism era constituit mai mult din aparenţe, întrucît, tot Maurois este cel care o afirmă, „era un principiu al înţelepciunii britanice acela de a nu avea principii".[3])

Rezultatul ? Agricultura naţională a Angliei a fost considerabil prejudiciată, în profitul industriei sale. Abia în anii celui de al II-lea război mondial şi după aceea – în condiţiile în care agresiunea Germaniei hitleriste a generat dificultăţi, uneori insurmontabile, de desfăşurare a unor transporturi tradiţionale, în condiţiile în care imperiul colonial britanic s-a destrămat şi apoi s-a prăbuşit, în condiţiile în care lărgirea dezvoltării industriale pe glob, emanciparea în acest sens a numeroase ţări au accentuat mult competiţia industrială în lume – şi ca atare însăşi greutăţile de import a unor produse agricole – în Anglia s-a realizat o reconsiderare hotărîtă a agriculturii naţionale.

2. Experienţa dezvoltării industriale a unor state care şi-au cucerit în deceniile din urmă independenţa, demonstrează, la rîndul ei, că un anume fel în care a fost concepută creşterea industriei, influenţele acestei creşteri asupra agriculturii nu au corespuns întru totul necesităţilor de progres ale societăţii. Uneori, după cum apreciază mai mulţi economişti africani, între care Samir Amin, s-a promovat ideea asigurării securităţii industriale a unei ţări în detrimentul asigurării securităţii agricole a acesteia – a cărei neglijare viaţa demonstrează că prezintă urmări cel puţin la fel de dramatice cu cele generate de neglijarea primului imperativ. Alteori, pornindu-se de la rolul de necontestat, de maximă şi generală însemnătate al industriei în ansamblul creşterii economice, dar realizîndu-se unele absolutizări şi forţări în procesul dezvoltării, agricultura a fost trecută pe un plan secund de importanţă, subapreciindu-se stimulii materiali şi sociali apţi să impulsioneze progresul acestei activităţi. Imitaţiile modelelor industriale ale unor ţări dezvoltate nu s-au soldat nici ele cu rezultatele aşteptate. Cauzele sînt mai multe. Pe de o parte, asemenea operaţii prezintă un mare grad de dificultate ; totodată, diferă înseşi condiţiile economice, istorice, geografice, sociale etc. ale statelor slab dezvoltate faţă de cele din ţările industrializate ; în plus, asemenea imitaţii au cerut în statele care urmăreau să se industrializeze un personal relativ numeros, pe care productivito-

FIŞE

GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN TRANSILVANIA (1784–1918)

● *Transilvania, străveche vatră strămoşească – deşi desprinsă mai multe secole din trupul ţării a întreţinut permanent cu aceasta intense legături economice, care au contribuit la păstrarea unităţii spirituale a românilor – a reprezentat un teren pe care a rodit viguros gîndirea economică românească – alături de care s-a dezvoltat şi gîndirea economică a maghiarilor, germanilor, a altor naţionalităţi conlocuitoare . Tocmai investigarea acestor concepţii, teorii, idei din perioada care începe cu răscoala lui Horea, Cloşca şi Crişan şi pînă în 1918, anul de înfăptuire a statului naţional unitar român, constituie tema lucrării „GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN TRANSILVANIA" (1784–1918), elaborată de* Ivanciu Nicolae-Văleanu *(coordonator),* Toader Ionescu *şi* Iuliu Pinczés, *apărută în acest început de an, sub egida Institutului de Economie Socialistă, la* Editura Academiei.

În carte este analizată cu deosebire gîndirea economică progresistă transilvăneană, avînd drept coordonate esenţiale ideea unităţii naţionale, respectiv scuturarea jugului străin şi unirea cu România, precum şi ideea realizării unor prefaceri înnoitoare în viaţa economică şi social-politică a Transilvaniei. Sînt investigate astfel numeroase idei şi teze ale unor economişti transilvăneni care militau pentru înfăptuirea unităţii naţionale, pentru dezvoltarea – fără oprelişti naţionale şi în pas cu cerinţele timpului, a industriei şi agriculturii transilvănene, a transporturilor şi comerţului, care militau pentru creşterea pe această cale a gradului de pregătire şi cultură al populaţiei din Transilvania – în cadrul căreia populaţia majoritară românească era cea mai oprimată, lipsită de drepturi politice, economice, culturale ; pentru dreptate socială. O secţiune aparte a lucrării este consacrată gîndirii economice socialiste precum şi răspîndirii marxismului în Transilvania. Autorii au studiat un bogat material bibliografic, documente de epocă, lucrări ale unor personalităţi din Transilvania etc.

Prognoza investiţiilor

● *În condiţiile dezvoltării economice contemporane, prognozele asupra volumului şi eficienţei investiţiilor se situează, în tot mai mare măsură în cadrul analizelor economice. Spre deosebire însă de perioadele caracterizate printr-un ritm înalt al creşterii – perioade în care metodologia prognozelor în domeniul investiţiilor lua drept element de bază nivelul planificat al volumului producţiei – situaţia actuală, opinează* Vaclav Novotny *– în articolul „NEKTERE VYCHOZI METODOLOGICKE UVAHY K PROGNOZE INVESTIC" (Unele consideraţii metodologice asupra prognozei investiţiilor), articol publicat în revista cehoslovacă „POLITICA ECONOMIE" (nr. 9/1981) – modifică fundamental datele problemei. În condiţiile reducerii ritmurilor de creştere şi ale măririi instabilităţii proceselor economice, pare mai realist, susţine V.N., ca prognoza în domeniul investiţiilor să aibă drept element de fundamentare nivelurile resurselor. Acesta este indicatorul – alături de produsul naţional brut şi consumul pe locuitor – în funcţie de care trebuie să se determine limita superioară a ratei investiţiilor. S-ar putea astfel formula, afirmă Novotny şi o corelaţie ma-*

tea scăzută a muncii din agricultura lor nu-l făcea disponibil, etc.

Tocmai într-un asemenea context, într-o lucrare a doi sociologi occidentali [4]) se apreciază că „Africa rurală și săracă are din ce în ce mai multă foame, ceea ce îi compromite independența și îi accentuează dependența". Ideea forță care se impune – se relevă în același studiu este că sînt țări africane care trebuie să-și regîndească propria dezvoltare, pentru că modelul de dezvoltare, modelul industrial preluat din Occident este, în mod obiectiv – în condițiile specifice acestor țări – ineficient, inoperant. Legat de aceasta, în carte se arată că sînt dese cazurile în care sub constrîngere sau ca urmare a unor promisiuni, țăranii africani cresc doar producția culturilor de export, singura capabilă, în ochii unor conducători, să aducă în țară devize străine. Devize care, permit însă, de multe ori, doar îmbogățirea conducătorilor, întreținerea unei administrații parazitare. Rezultatul unor astfel de optici și evoluții – mai ales în condițiile în care țările slab dezvoltate, între care state ale Africii, și-au mărit ponderea în totalul mondial al cheltuielilor pentru înarmare, de la 9% în 1971 la 16% în 1980 – este acela că Africa tropicală importă din ce în ce mai multe cereale : 2 milioane tone în 1960, 6 milioane tone în 1970, 12 milioane tone în 1978, ș.a.m.d. Cîte tone însă mîine – se întreabă autorii menționați, de unde, cu ce vor fi plătite ?

3. Elaborarea de tip liniar a marii majorități a tehnologiilor utilizate în producția materială, risipindu-se, în cantitate mare, resursele de materii prime, materiale și energie, presupuse ca nelimitate, profilează, mai ales pentru perspectivă, dificultăți serioase în procesul dezvoltării, în speță pentru agricultura țărilor dezvoltate, industrializată, de o mare productivitate. Pe de o parte, o serie de neajunsuri se relevă în condițiile exploatării fără limite a resurselor și deteriorării tot mai pronunțate a mediului, procese care prejudiciază potențialul intrinsec al agriculturii [5]). În același timp, pe fondul crizei mondiale de materii prime și energie, se dovedește relativ ineficient – și inoperant în viitor – tipul intensiv de producție agricolă bazat pe un consum ridicat de energie, a cărui expresie semnificativă o constituie agricultura americană.

În acest context, luările de poziție ale specialiștilor vizează nu numai risipa de energie, de materii prime și materiale, ci, în primul rînd, tipul de producție care favorizează o asemenea risipă. Sînt relevante astfel studiile și cercetările întreprinse în ultimii 6 ani de către Maria D. Popescu, privind definirea și analiza tipului liniar de tehnologii, apelul la înlocuirea acestora cu tehnologiile de tipul circular activ-caracterizate de utilizarea integrală a resurselor de materii prime și energie, privind evidențierea posibilităților de integrare operativă în circuitul economic a acestor ultime tehnologii. În același cadru larg de preocupări, ilustrul savant american de origine română, N. Georgescu-Roegen, promotor al teoriei entropiei în economie, sublinia neajunsuri fundamentale ale lumii de azi și releva necesitatea imperioasă a modificării însăși a opticii omului asupra dezvoltării. El arăta că: „...fiecare Cadillac produs oricînd înseamnă mai puține vieți în viitor. Pînă astăzi am tot plătit pentru progresul tehnic cu trecere de la sursa cea mai bogată de entropie joasă – radiația solară – la cea mai puțin bogată – resursele minerale terestre. Este adevărat că în lipsa acestui proces, unele resurse minerale nu ar fi ajuns să aibă valoare economică. Dar acest adevăr nu face ca bilanțul schițat aici să fie mai puțin pertinent". [6]).

Varianta optimistă, cea a propășirii pe mai departe a omenirii, impune, deci, reevaluarea întregului model de creștere economică, a relației acestuia cu resursele și mediul, dezvoltarea industriei și a agriculturii exclusiv în cadrul unor parametri de raționalitate, echilibru, prudență. „Omul – sublinia în acest sens și sociologul francez Edgar Morin, vizionar al complexității și adversar declarat a ceea ce el numea „iluzia soluțiilor finale" – trebuie să înceteze de a mai fi acel Gingis-Han al periferiilor solare, pentru a deveni conștiința biosferei".

ÎN ACEASTĂ perspectivă complexă, orientările politice ale partidului nostru, de dezvoltare calitativă, eficientă și armonioasă în teritoriu a industriei, de structurare a producției prin prisma criteriului energetic, de reconsiderare a rolului agriculturii în procesul dezvoltării, evaluîndu-se și funcția acesteia de sursă însemnată de materii prime regenerabile – orientări inițiate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** – se vădesc de o excepțională importanță. Înfăptuirea lor este în măsură să sporească resursele economiei românești, să asigure progresul accelerat al țării.

dr. Dan POPESCU

---

[1]) Desenul său general al reproducției punea în lumină faptul că deși numai o parte din cetățenii Franței își desfășurau munca în agricultură, de produsele acesteia beneficia întreaga populație a țării. Tocmai pe această bază fiziocratul francez se referea la evidența realizării în agricultură, mai mult decît în oricare alt sector economic, a produsului net și tocmai din acest motiv Quesnay considera agricultura ca singura activitate productivă din economie. Această din urmă apreciere reprezintă o limită a gîndirii sale, subliniată și analizată de clasicii economiei politice.

[2]) André Maurois, Eduard VII et son temps. Les Editions de France, Paris, 1933, p. 162.

[3]) Idem, p. 171.

[4]) René Dumont, Marie-France Mottin, L'Afrique étranglee, Le Seuil, Paris, 1980.

[5]) Sensibilitatea soluțiilor promovate pe fondul acestui mod de a produce este relevată, de exemplu, de efectul nedorit pe care intensivizarea extremă a producției agricole îl are asupra fertilității pămîntului ; teoreticienii și practicienii agriculturii de astăzi oferă numeroase dovezi potrivit cărora irigațiile realizate în exces spală pămîntul de substanța sa activă, excesul de îngrășăminte chimice modifică defavorabil structura nutritivă a produselor alimentare etc. Nu întîmplător, pe piețele agricole dobîndesc un preț tot mai mare produsele obținute cu îngrășăminte naturale, realizate în condițiile agriculturii tradiționale.

[6]) N. Georgescu-Roegen, Legea entropiei și procesul economic, Ed. politică, București, 1979, p. 491.

---

croeconomică importantă: creșterea consumului mai mare sau respectiv egală cu rata creșterii populației și mai mare, respectiv egală cu rata investițiilor noi.

Dezvoltarea și economia de piață

● *Relevînd că factorii externi ai actualelor dificultăți economice din țările în curs de dezvoltare vor continua să acționeze și în anul 1982, Herbert Wilkens în studiul Wirtschaftsaussichten der Dritten Welt 1982. Mehr Marktwirtschaft ist kein Allheilmittel (Perspective economice ale lumii a treia 1982. Mai multă economie de piață nu reprezintă un panaceu), apărut în WOCHENBERICHT DES DIW nr. 51–52/1981, combate teza – care se încearcă a se acredita în unele țări dezvoltate – potrivit căreia singura soluție pentru depășirea acestor dificultăți ar reprezenta-o „jocul pe deplin liber al forțelor pieței", respectiv al întreprinzătorilor particulari autohtoni și străini. „Chiar în economiile naționale puternic dezvoltate, considerate ca tipice pentru economia de piață, statul se implică într-o măsură considerabilă, mijlocit și nemijlocit, în viața economică, cu scopul de a împiedica sau neutraliza efectele economice și sociale nedorite ale proceselor de piață", se arată în studiu. Autorul relevă, de asemenea, că în țările în curs de dezvoltare rămase în urmă, premisele politice, economice și culturale ale unei economii de piață sînt cu mult mai nefavorabile decît în țările industrializate. Orientarea unor țări în curs de dezvoltare spre economia de piață s-a soldat cu consecințe cum sînt accentuarea dependenței față de țările industrializate, monopolizarea pieței interne de către capitalul străin, sporirea și mai rapidă a datoriei externe etc.*

Eficiența economică

● *În Editura Dacia a apărut nu de mult, în limba maghiară, lucrarea „Despre eficiența economico-socială în socialism", volum ce aparține economistului clujean L. Vita. Între problemele abordate în lucrare menționăm pe cele privind necesitatea și căile de sporire a eficienței economice a activității de producție ca și pe cele privind analiza conținutului și a sferei de cuprindere a conceptului de eficiență. Autorul se oprește asupra indicatorilor de eficiență economică fiind examinate domenii fundamentale în care se manifestă eficiența economică și anume: eficiența investițiilor; eficiența activității de producție, cu componentele ei : reducerea costurilor de producție și a costurilor materiale, înnoirea gamei sortimentale și îmbunătățirea calității produselor, organizarea științifică a producției și a muncii, rata beneficiului, eficiența gestiunii forței de muncă și a timpului de muncă disponibil; eficiența activității de comerț exterior etc. Analiza este concretizată prin numeroase exemple, la nivel macroeconomic (exemple formulate pe baza datelor anuarelor statistice ale R. S. România) și la nivel microeconomic (pe baza unor situații din întreprinderi ale municipiului Cluj-Napoca). Un capitol al volumului este consacrat determinării eficienței economico-sociale, autorul propunînd spre utilizare un indicator de sinteză numit rata generală a eficienței economico-sociale. Prin lucrarea publicată, Editura Dacia contribuie la îmbogățirea literaturii economice și sociale destinată cititorului de limbă maghiară.*

L.T.

FIȘE

2 Transformarea României într-o țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare economică

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a le spori eficiența, aceste consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științelor sociale din Ministerul Educației și Învățământului nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema 2 „Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism" cuprinde 3 puncte: 1. Principalele direcții ale dezvoltării și progresului economic în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate; 2. Congresul al XII-lea al P.C.R. despre obiectivul fundamental și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă. pînă în anul 2000; 3. Transformarea României într-o țară socialistă cu un nivel mediu de dezvoltare. Toate aceste subpuncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă numai la punctul 3.

Trecerea României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la țară mediu dezvoltată — obiectiv strategic al cincinalului 1981—1985

CONSTRUIREA socialismului și crearea condițiilor pentru trecerea la comunism reprezintă un proces revoluționar conștient, neîntrerupt. În fiecare etapă de dezvoltare societatea își propune un anumit obiectiv, prin înfăptuirea căruia se acumulează condițiile materiale, economice, sociale și spirituale în vederea trecerii la o nouă etapă. În procesul istoric al evoluției societății socialiste, fiecare etapă constituie, față de etapa anterioară, o treaptă calitativ nouă a dezvoltării forțelor de producție și a perfecționării relațiilor de producție, a ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului, un nou salt pe calea progresului social.

În etapa făuririi relațiilor socialiste unitare, care a durat din anul 1948 pînă în anii 1963—1965 și a celei următoare — 1966—1970 — în care au fost consolidate cuceririle anterioare, România a obținut succese remarcabile în toate domeniile de activitate și cu deosebire în domeniul producției materiale. Astfel, în anul 1970, față de anul 1950, producția industrială a crescut de 11 ori, producția agricolă de 2,12 ori, venitul național pe locuitor de 4,82 ori, iar veniturile reale totale ale populației de 3,26 ori. Încă din primele cincinale ale construirii socialismului România a depășit stadiul de țară slab dezvoltată, iar odată cu generalizarea relațiilor socialiste de producție în toate ramurile economiei naționale a intrat în rîndul țărilor cu orînduirea socială cea mai avansată.

Ținînd seama de aceste realizări, Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, din august 1969, a apreciat că în România au fost acumulate condițiile necesare pentru trecerea la o nouă etapă, **etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate**, care a început cu cincinalul 1971—1975 și va dura cîteva cincinale. Direcțiile de acțiune în vederea realizării acestui obiectiv au fost amplu fundamentate în Programul partidului, adoptat la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. Pentru a deveni țară socialistă multilateral dezvoltată România trebuie să depășească, treptat, stadiul actual de țară socialistă în curs de dezvoltare și să se transforme, în prealabil, în țară socialistă mediu dezvoltată.

Caracterizarea României ca țară în curs de dezvoltare și-a găsit o amplă fundamentare în documentele partidului la începutul deceniului 8 și s-a bazat pe analiza științifică a realizărilor obținute în anii socialismului în dezvoltarea economică, a exigențelor noii etape a construcției socialiste, precum și a nivelului la care se află țările dezvoltate din punctul de vedere al unor indicatori de bază cum sînt: venitul național pe locuitor, structura pe ramuri a economiei naționale și structura pe ramuri a industriei, structura populației ocupate, durata învățămîntului general și amploarea sistemului educațional etc.

În documentele P.C.R. s-a subliniat că, deși România a obținut succese însemnate în dezvoltarea economică, nu a putut lichida toate decalajele care o despărțeau, în domeniul forțelor de producție, de unele țări socialiste și capitaliste dezvoltate. În anul 1972 venitul național pe locuitor din România, de circa 600 dolari, era de 4—5 ori mai mic decît în țările dezvoltate, iar productivitatea muncii sociale de cîteva ori mai scăzută. Decalajul la producția pe locuitor a unor produse de bază era, de asemenea, mare, iar ponderea populației ocupate în agricultură era de circa 47 la sută față de 10—15 la sută în țările industriale avansate. **„Dacă ne comparăm cu statele dezvoltate din punct de vedere economic,** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în raportul prezentat la Conferința națională a partidului din iulie 1972 — **constatăm că în multe domenii ne desparte încă de acestea un decalaj important. Iată de ce România — depășind stadiul de țară slab dezvoltată — continuă să fie țară în curs de dezvoltare, iată de ce este necesar să mai facem încă eforturi uriașe pentru accelerarea progresului material, științific și cultural, în scopul ajungerii din urmă a statelor avansate ale lumii."** [1])

Ca urmare a politcii înțelepte a P.C.R. de dezvoltare multilaterală și în ritm susținut a tuturor ramurilor economiei naționale și în special a ramurilor de bază ale industriei, România a făcut pași importanți pe calea depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare. În deceniul 1971—1980 ritmul mediu anual de creștere a producției industriale a fost de peste 11 la sută, fiind cel mai ridicat din Europa și unul dintre cele mai înalte din lume, iar la venitul național de 9,2 la sută. În acest deceniu, venitul național a crescut de 2,4 ori, producția industrială de aproape trei ori, iar cea agricolă de 1,6 ori. La o serie de produse, consumul pe locuitor aproape s-a dublat în anul 1980 față de 1970.

Aceste realizări au făcut posibil ca decalajele care despărțeau țara noastră de țările dezvoltate din punct de vedere economic, la producția pe locuitor a unor produse de bază, să fie simțitor reduse și chiar lichidate. De exemplu, în anul 1980, decalajul la producția de energie electrică, pe locuitor, în raport cu anul 1950, s-a redus față de: Cehoslovacia de la peste 5 ori

[1]) **Nicolae Ceaușescu**: „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate" vol. 7, Ed. politică, București, 1973, p. 470.

la numai 20 la sută ; Franța de la 6 ori la 40 la sută ; Italia de la 4 ori la 10 la sută. Și mai semnificativă este reducerea și chiar lichidarea decalajului la producția de oțel.

Făcînd bilanțul realizărilor din ultimul deceniu, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din 25-26 noiembrie 1981, a dat următoarea caracterizare nivelului actual de dezvoltare a țării noastre : **„Ca urmare a creșterii forțelor de producție, a dezvoltării bazei tehnico-materiale, a perfecționării relațiilor de producție și sociale, în societatea românească s-au produs profunde transformări. România a devenit un stat socialist puternic, cu o industrie modernă și o agricultură înaintată în plin proces de perfecționare și dezvoltare."**

Pornind de la marile realizări obținute în ultimul deceniu, Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca **obiectiv strategic al cincinalului 1981—1985 depășirea definitivă a stadiului de țară în curs de dezvoltare și transformarea României în țară mediu dezvoltată.** Efortul principal pentru atingerea acestui obiectiv va fi îndreptat în continuare, în direcția reducerii decalajelor care ne mai despart de țările dezvoltate din punct de vedere economic, încă foarte mari — de 3-4 ori — în domeniul productivității muncii sociale și al venitului național pe locuitor, precum și al structurii pe ramuri a industriei, al cheltuielilor materiale de producție pe unitatea de produs, al producției medii la ha, la unele produse agricole etc.

Direcțiile de acțiune în vederea transformării României într-o țară cu un nivel mediu de dezvoltare

PLANUL CINCINAL 1981—1985 constituie continuarea înfăptuirii prevederilor Programului Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism. El marchează intrarea societății românești, într-o fază nouă, superioară, a dezvoltării sale, în care vor avea loc afirmarea cu putere a științei și tehnicii contemporane în toate domeniile, trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, pe baza acumulării cantitative obținute în cincinalele precedente, înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, ridicarea pe o treaptă și mai înaltă a gradului de bunăstare și civilizație al întregului popor, întărirea independenței și suveranității țării.

În vederea grăbirii modernizării structurii pe ramuri a industriei se va da, în continuare, prioritate ramurilor de bază. Astfel, dacă pe ansamblul industriei ritmul mediu anual de creștere va fi de 7,6%, în industria constructoare de mașini acesta va fi de 8,8%, iar în industria chimică și prelucrarea petrolului de 10,2%. În ritm mai rapid se vor dezvolta subramurile de vîrf ale industriei constructoare de mașini, purtătoare de progres tehnic și științific, cum sînt electronica și microelectronica, mijloacele de automatizare și conducere a proceselor de producție, mașini-unelte, mecanică fină, optică, echipamente hidraulice și pneumatice etc.

Contribuția cercetării științifice proprii la modernizarea și dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naționale va cunoaște o amploare și mai mare. În perioada 1981—1985 vor fi abordate 3 000 obiective principale de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, din care 2 600 se vor încheia și aplica pînă la sfîrșitul cincinalului. Se vor aplica 770 tehnologii noi, din care peste 98% vor fi elaborate pe bază de concepție proprie și se vor extinde 180 tehnologii avansate.

În toate ramurile economiei naționale se va pune un accent deosebit pe îmbunătățirea parametrilor calitativi, funcționali și de fiabilitate ai produselor, reducerea consumurilor materiale și în special de combustibil și energie pe unitatea de produs, reducerea, cu deosebire în industria constructoare de mașini, a greutății și gabaritului produselor. Ca urmare a reproiectării produselor aflate în fabricație și asimilării de noi produse și materiale, în anul 1985 circa 45% din producția marfă a industriei prelucrătoare republicane va fi formată din produse noi sau modernizate.

Caracteristica generală a dezvoltării economiei românești în perioada 1981—1985 o constituie **trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă.** Fondul de investiții va fi folosit, în mod deosebit, pentru creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii din unitățile economice existente, pentru ca aceasta să devină mai eficientă, și, în mai mică măsură, pentru construirea de noi întreprinderi, în așa fel ca, circa 80% din sporul producției nete industriale să se obțină pe seama creșterii productivității muncii. De asemena, dezvoltarea intensivă se va înfăptui atît prin reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs, cît mai ales, prin valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, urmînd să se obțină pînă în anul 1985 o creștere a gradului de valorificare a materiilor prime de bază și a energiei cu 30%.

Revoluția agrară va cuprinde atît dezvoltarea bazei-tehnico-materiale cît și perfecționarea organizării muncii și producției pentru obținerea unor producții agricole tot mai mari, cu cheltuieli materiale și de muncă vie mai reduse. În acest cincinal se va încheia procesul de raionare a culturilor și de stabilire a asolamentelor, a mecanizării complexe și chimizării producției. Vor crește efectivele și se va acționa pentru ameliorarea raselor de animale. Pînă în anul 1985, pe baza acestor acțiuni, vom realiza o agricultură de mare randament, care va asigura pe deplin cerințele de consum ale populației, și, în același timp, va aduce o contribuție însemnată la realizarea obiectivului strategic al acestui cincinal — atingerea stadiului de țară mediu dezvoltată. Aceasta se va reflecta, în primul rînd, în creșterea randamentelor atît la producția vegetală cît și animală.

Creșterea producției agricole medii la ha (în chintale)

	1979	1985
Grîu	28,4	40
Porumb	33,9	55
Floarea soarelui	16,1	25
Sfeclă de zahăr	234,0	400

Venitul național va crește, pe total de la 508 miliarde lei în anul 1980 la 728 miliarde lei în anul 1985. În aceeași perioadă venitul național pe locuitor se va majora de la 23 242 lei la circa 31 000 lei.

Dezvoltarea producției materiale, creșterea venitului național și a avuției naționale vor creea condițiile pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al poporului. În perioada 1981—1985 retribuția nominală netă va crește cu 24—26% iar retribuția reală cu 14—16%. Vor fi majorate, de asemenea, pensiile, alocațiile de stat pentru copii etc.

În domeniul consumului de produse agro-alimentare se va acționa cu hotărîre pentru îmbunătățirea structurii acestuia. Astfel dacă consumul de cereale pe locuitor se va reduce de la 180 kg în anul 1982 (unul din cele mai ridicate din lume) la circa 140 kg în anul 1985, în schimb consumul de carne va crește de la 65,5 kg la 82,5 kg, consumul de lapte de la 200 l la 250 l, consumul de ouă de la 270 bucăți la 300 bucăți, iar consumul de pește de la 7 kg la 10 kg.

În cincinalul 1981—1985 se vor construi încă circa 900 000 de apartamente și se va dezvolta baza materială a învățămîntului, sănătății, odihnei, sportului etc. Cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul de stat vor ajunge de la circa 10 000 lei pe o familie în 1980 la circa 12 950 lei pe o familie în anul 1985. Se va trece treptat la realizarea etapei a II-a a programului de măsuri cu privire la reducerea duratei săptămînii de lucru, în așa fel ca pînă în anul 1985 să se generalizeze săptămîna de lucru de 44 ore. Se va intensifica activitatea de protecție și ameliorare a mediului ambiant, îmbunătățirea calității aerului, apelor, solului, florei și faunei, a calității vieții din așezările umane.

Realizările obținute în anul 1981 — primul an al cincinalului — și, în mod deosebit, măsurile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 25—26 noiembrie 1981 pentru dezvoltarea și modernizarea economiei în anul 1982, îmbunătățirea calitativă a activității în toate domeniile de activitate constituie chezășia îndeplinirii în cele mai bune condiții a obiectivului strategic stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R. de transformare a României, pînă în anul 1985, într-o țară socialistă cu un nivel mediu de dezvoltare.

prof. dr. Haralambie NICULESCU
Universitatea din București

Cursa înarmărilor și agravarea problemelor economico-sociale în țările capitaliste dezvoltate

STRÎNSA LEGĂTURĂ dintre cursa înarmărilor și complexitatea problemelor cu care este confruntată în prezent omenirea devine tot mai evidentă. Așa cum sublinia anul trecut secretarul general al partidului, **„trebuie să nu uităm că problemele grave din economia mondială și criza care se accentuează — și care a cuprins practic toată lumea, toate statele — constituie și un rezultat direct al cursei înarmărilor, al uriașelor cheltuieli militare, care au depășit în acest an 500 de miliarde de dolari"**. Prelungirea crizei economice mondiale, agravarea decalajelor economice internaționale, cronicizarea unor probleme sociale și economice chiar în interiorul unor țări dezvoltate reprezintă tot atîtea urmări ale intensei curse a înarmărilor ce se desfășoară în lumea contemporană, punînd în pericol pacea și, totodată, însăși existența speciei umane pe glob. Pe acest fundal, vibrantele apeluri pentru dezarmare și pace adresate întregii omeniri de președintele Nicolae Ceaușescu au nu numai rolul de a chema la rațiune, dar și valoarea unui amplu program de acțiune în vederea opririi imensei risipe de resurse umane și materiale puse în slujba distrugerii.

In cele ce urmează ne vom referi numai la consecințele cursei înarmărilor pentru viața social-economică a țărilor capitaliste dezvoltate și aceasta mai ales din pricină că în unele din aceste state se mai găsesc încă adepți ai unor teorii aberante după care înarmarea ar reprezenta „un stimul" pentru dezvoltarea economică.

Dimensiuni absurde

ANUARUL publicat în 1981 de către Institutul Internațional de la Stockholm pentru cercetări pentru pace (S.I.P.R.I.) dă o imagine globală a dimensiunilor la care au ajuns în momentul de față cheltuielile militare în lume. Depășind, în prețuri curente, suma de 550 miliarde dolari în 1981, cheltuielile militare directe, care, cel mai adesea, nu sînt decît o parte din totalul cheltuielilor militare, constituie o imensă povară pentru economia mondială. Însumate, de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, cheltuielile militare mondiale ating cifra inimaginabilă de 8 000 miliarde dolari (în prețuri constante), cifră estimată de către unii experți ca fiind egală cu totalul cheltuielilor militare efectuate de către omenire în întreaga sa existență de pînă în anul 1948.

În ce privește țările capitaliste dezvoltate, acestea au cunoscut o creștere puternică a cheltuielilor militare. În prețuri constante ale anului 1978, suma cheltuielilor militare ale țărilor capitaliste dezvoltate, în perioada 1970—1980, se ridică la 2 328,4 miliarde dolari, adică la 51,4% din totalul mondial [1]).

Țările capitaliste dezvoltate au cheltuit în ultimul deceniu diferite proporții din produsul intern brut în scopuri militare : pînă la 2% anual — Canada, Austria, Finlanda, Islanda, Spania, Japonia ; între 2 și 4% — Belgia, Danemarca, Franța, R.F.G., Italia, Olanda, Norvegia, Suedia, Australia ; peste 4% — S.U.A., Marea Britanie, Grecia, Turcia. În ceea ce privește mărimea absolută a acestor cheltuieli sînt tot mai numeroși specialiștii care apreciază că ele depășesc cu mult necesarul real pentru apărare, fiind doar un rezultat al aberantei curse pentru înarmare desfășurată în lume.

Pe locuitor, cheltuielile militare ale anului 1980 sînt foarte diferite de la țară la țară, după cum se vede din tabelul nr. 1.

Cifrele arată că mai mult de jumătate dintre țările capitaliste dezvoltate cheltuiesc în scopuri militare pe locuitor mai mult decît produsul național pe locuitor al unui număr imens de țări în curs de dezvoltare. Oricum, proporțiile în P.N.B. ale cheltuielilor militare depășesc de mai multe ori proporțiile ajutorului pentru dezvoltare acordat de aceste state țărilor mai puțin dezvoltate.

Principala consecință a orientării acestor imense resurse financiare în scopuri militare este sustragerea lor din circuitul economic, din domeniul surselor de finanțare a creșterii și dezvoltării economice pentru a fi orientate către producerea unor mijloace de distrugere în masă în cantități crescînde și tot mai sofisticate din punct de vedere tehnologic. Este adevărat că povara cheltuielilor militare este, proporțional, relativ mai mică în cele mai multe țări avansate față de țările în curs de dezvoltare. Totuși, nu se poate trece cu vederea faptul că și în țările capitaliste cele mai dezvoltate există numeroase probleme social-economice nerezolvate, că și în aceste țări există o masă de oameni ce trăiesc în sărăcie, lipsuri, care suferă de malnutriție și care au un acces foarte limitat la asistență medicală și cultură, la rezultatele civilizației materiale și spirituale contemporane.

Sintetizînd urmările economico-sociale ale actualelor tendințe, raportul anual al secretarului general al O.N.U. apreciază : „Continuarea cursei înarmărilor frînează creșterea economică mondială și întîrzie dezvoltarea, cu consecințele social-economice serioase ce vor rezulta de aici... Se poate spune că în măsura în care cheltuielile militare accentuează șomajul și inflația, cursa înarmărilor are importante consecințe socio-economice... Căci nimeni nu ignoră faptul că sărăcia și șomajul sau subfolosirea forței de muncă provoacă agitații sociale și instabilitate politică" [2]).

Tabelul nr. 1

Cheltuielile militare în 1980 (în dolari, prețuri constante 1978)

Țările	Total (miliarde)	pe locuitor (dolari)
S.U.A.	111,2	510
Franța	19,5	355
Suedia	2,9	350
Belgia	3,3	340
R.F.G.	22,0	325
Olanda	4,3	310
Marea Britanie	16,2	290
Elveția	1,8	290
Danemarca	1,3	255
Portugalia	0,7	225
Australia	3,0	215
Grecia	1,7	180
Canada	3,7	155
Norvegia	1,4	150
Italia	6,3	110
Austria	0,8	105
Finlanda	0,5	105
Noua Zeelandă	0,3	95
Japonia	9,2	80
Spania	2,8	75
Irlanda	0,2	60
Turcia	2,2	50

Sursa : date din Yearbook S.I.P.R.I., calculat pe locuitor după datele din Yearbook S.I.P.R.I. și Monthly Bulletin of Statistics, New York, O.N.U., octombrie 1981.

Frînarea creșterii

NUMEROȘI EXPERȚI în problemele economiei militare au demonstrat că sectorul militar și cel civil se află, în toate condițiile, pe poziții „concurențiale" în sensul că ele își dispută utilizarea resurselor, în mod firesc limitate, ale oricărei țări.

Sporirea cheltuielilor militare poate duce, cel puțin indirect, la compromiterea creșterii economice pașnice prin limitarea ratei de sporire a productivității muncii, rată determinată în bună măsură de cheltuielile făcute în domeniul cercetării-dezvoltării. Or, deturnarea investițiilor în domeniul cercetărilor spre scopuri militare are drept consecință o reducere a aplicabilității tehnicii noi în sectorul civil. În prezent, după cum se apreciază, cel puțin un sfert din cheltuielile mondiale destinate cercetării-dezvoltării au ca destinație sectorul militar, care utilizează, de asemenea, minimum 20% din totalul efectivelor de cercetători din lumea întreagă. În ce privește țările dezvoltate, partea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare din domeniul militar este estimată a fi proporțional mai însemnată cel puțin în cazul unora dintre țările capitaliste. Este însă interesant de constatat, totodată, că, în cazul Marii Britanii de pildă, partea cheltuielilor de cercetare reprezintă abia 1,3% din valoarea pro-

[1]) Calculat după SIPRI Yearbook 1981, World Armaments and Disarmament, Londra, Taylor and Francis, 1981, p. 156—161 și 166—169

[2]) Développement et coopération économique internationale. Etude des rapports entre le désarmement et le développement. Rapport du Secrétaire général, New York, O.N.U., octombrie 1981, p. 90

ducției industriei prelucrătoare, în timp ce ea constituie 34% din valoarea producției de echipament militar. În cazul S.U.A. proporțiile erau de 2,3% față de 43%, în cel al R.F.G. de 1,9% față de 32%. O excepție notabilă o constituie Japonia : 1,2% din valoarea producției industriale prelucrătoare o constituiau cheltuielile de cercetare în timp ce aceste cheltuieli reprezentau 5% din valoarea producției de echipament militar [3]).

Din punctul de vedere al capacităților de producție există o vădită concurență între sectorul militar și cel civil. În general, cu foarte puține excepții, comenzile militare se adresează acelorași capacități de producție industrială ca, de pildă, metalurgiei, industriei chimice, celei energetice. O creștere a comenzilor militare tinde să determine o scădere a investițiilor civile provocînd strangulări în producerea de bunuri destinate consumului populației, așa cum demonstrează un studiu efectuat la cererea secretariatului general al Națiunilor Unite de doi cercetători de la Colegiul Birbeck din Londra [4]). Examinîndu-se evoluția economiei a 18 țări industrializate, fiecare cu un P.N.B. de peste 4 miliarde dolari, s-a ajuns la concluzia că pe perioade lungi, creșterea economică este mai lentă în țările în care ponderea cheltuielilor militare în P.N.B. a fost mai mare și invers [5]). Aceeași relație a fost stabilită și între ponderea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare din domeniul militar și creșterea economică, ajungîndu-se la concluzia că pe termen lung o pondere ridicată a unor astfel de cheltuieli duce la distorsiuni în economie, la dezechilibre de durată, creînd condiții pentru apariția unui sector militar autonomizat, a cărui creștere devine o variabilă independentă a ansamblului creșterii economice. Așa se și explică creșterea producției industriei de armament în perioadele de criză, recesiune sau depresiune, în care producția industrială scade în ansamblul ei.

Inflație pe fundalul stagnării

ESTE O CONSTATARE GENERALĂ a tuturor studiilor referitoare la economia țărilor capitaliste dezvoltate aceea că după creșterea economică relativ înaltă a anilor 1950 și 1960, aceste state se confruntă cu generalizarea fenomenului de stagflație, în care se împletesc încetinirea ritmului de creștere economică, inflația și șomajul. La începutul anilor '60, ritmul de creștere a prețurilor la consumator era de circa 2,5% în țările O.C.D.E., în vreme ce în 1980 el ajunsese la o medie de 12,9%. În aceeași perioadă, rata șomajului a sporit de la 2,1% la 6,1% din forța de muncă activă, iar ritmul mediu de creștere a produsului intern brut în țările O.C.D.E. a scăzut de la 4,8% la numai 1,3% în 1980, cînd se manifestă a doua recesiune din 1974 încoace, în S.U.A., Marea Britanie și Danemarca [6]). (Tabelul nr. 2 prezintă unii indicatori principali ai corelațiilor esențiale ale stagflației).

Influența inflaționistă a cheltuielilor militare cu o pondere ridicată în P.N.B. a făcut obiectul multor studii teoretice și empirice. În domeniul teoretic s-a demonstrat că aceste cheltuieli au efecte inflaționiste în economie prin intermediul cererii finale, al costurilor și al creării de monedă fără o acoperire printr-o ofertă sporită a bunurilor de consum. Cererea sporește, pe de altă parte, în perioade de tensiune internațională, chiar dacă nu există conflicte militare deschise, ceea ce creează presiuni inflaționiste prin cheltuielile mari, inclusiv pe seama economiilor anterioare. Totodată, creșterea producției militare sau a celei absorbite în scopuri militare tinde să creeze penurie, mai ales în acele sectoare în care oferta este neelastică (surse energetice, materii prime, produse agroalimentare, metale, inclusiv metale prețioase utilizate în anumite tehnologii — de pildă, argintul în sectorul industriei materialelor fotografice etc.). Rezultatul este o creștere a prețurilor și, deci, o sporire a costurilor producției.

Tabelul nr. 2

Corelația dintre unii indicatori principali (1970—1980)

Țările	Ponderea chelt. militare în P.N.B. %	Rata medie anuală de creștere (%) P.N.B.	Inflație	Rata șomajului în populația activă %
S.U.A.	6,1	2,3	6,6	6,1
Portugalia	5,5	2,0	17,1	11,4
Grecia	5,4	3,8	11,6	2,7
Turcia	5,1	4,1	23,0	7,4
Marea Britanie	4,9	1,9	12,5	4,3
Franța	3,9	3,1	8,6	3,5
Suedia	3,5	1,1	8,7	2,0
R.F.G.	3,4	2,4	5,0	2,2
Olanda	3,3	2,3	7,3	2,9
Norvegia	3,2	3,9	8,8	1,7
Belgia	3,0	3,0	7,4	4,5
Australia	2,6	1,5	9,9	3,6
Italia	2,6	2,0	12,1	6,1
Danemarca	2,3	2,1	8,5	4,3
Elveția	2,1	0,0	5,1	1,5
Canada	2,0	3,0	7,2	6,5
Noua Zeelandă	1,7	0,9	11,2	0,4
Spania	1,7	3,1	14,2	3,8
Irlanda	1,5	2,3	12,7	8,9
Finlanda	1,4	2,2	10,7	3,3
Austria	1,1	3,6	6,4	1,5
Japonia	0,9	7,8	9,7	1,6

Sursa : Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 29/1981 ; SIPRI, Yearbook 1981 ; 1980 World Bank Atlas

Efectul inflaționist se explică și prin faptul că sectoarele industriale ce lucrează pentru scopuri militare aparțin, de regulă, celor de vîrf — electronică, electrotehnică, metalurgie a aliajelor deosebite ș.a.m.d. În mod firesc, media înaltă de calificare în aceste sectoare face ca și media salariului să fie mai ridicată decît în alte ramuri și subramuri. Nivelul salariilor din această ramură duce însă la o presiune în direcția creșterii salariilor cu efecte asupra costurilor producției în ansamblul economiei naționale.

În genere se constată că prețurile furniturilor militare au tendința de a crește mai rapid decît prețurile la consumator. Studii citate de raportul secretarului general al O.N.U. la care ne-am referit mai sus arată, de pildă, că în timp ce prețurile produselor industriei britanice de bunuri de investiții au crescut în decurs de 7 ani cu 20%, cele ale industriei aeronautice militare au sporit cu 39% ; în R.F.G. prețurile furniturilor militare au devansat de 1,1 ori prețurile bunurilor de consum. Aceeași evoluție divergentă în favoarea prețurilor produselor destinate scopurilor militare se constată și în Suedia, Franța, Danemarca ș.a., pentru care există date [7]).

Un element caracteristic ce contribuie la accentuarea presiunilor inflaționiste îl constituie faptul că în sectorul militar nu intervine criteriul rentabilității producției. Așa cum se subliniază în studiile unor specialiști [8]), este o practică absolut curentă ca acele contracte care nu duc la obținerea unor produse cu caracteristicile așteptate să fie suspendate, fără ca firmele contractante să fie obligate să despăgubească statul capitalist pentru banii avansați și cheltuiți fără rezultate.

Un slogan curent al teoriilor ce se situează pe poziția apologeticii militarizării economiilor naționale ca factor propulsor al creșterii economice afirmă că principalul avantaj al cursei înarmărilor ar fi acela al utilizării forței de muncă. Or, toate studiile empirice, ca și cele econometrice efectuate pe cazul Statelor Unite demonstrează că sectorul cheltuielilor militare se numără printre categoriile de cheltuieli cel mai puțin eficiente în materie de creare de locuri de muncă. Aceeași sumă de 1 miliard de dolari, investită în sectorul civil, creează cu peste 50 000 mai multe locuri de muncă decît în sectorul militar [9]). Așadar, departe de a fi un sector absorbant de forță de muncă, domeniului producției destinate scopurilor militare îi este specifică o absorbție mare de capital, o reducere relativă a locurilor de muncă prin extinderea automatizării și robotizării, prin utilizarea largă a calculatoarelor de proces.

Priorități amînate

ÎN TOATE ȚĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE există o serie de probleme prioritare care-și așteaptă rezolvarea, între care deosebit de presante apar cele legate de inflație, șomaj.

N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 29)

[3]) SIPRI Yearbook 1981, ed. cit. p. 7

[4]) Dan Smith, Ron Smith, Military Expenditure, Resources and Development, Londra, 1981

[5]) Albert Szymanski, Military Spending and Economic Stagnation, în „American Journal of Sociology", vol. 79, nr. 1, p. 2—14

[6]) Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 29, Paris, O.C.D.E., iulie 1981, p. 158, 160 și 150

[7]) Développement et coopération économique internationale, ed. cit. p. 93 ; V. Albrecht, Armaments and Inflation, în „Instant Research in Peace and Violence", Tampere Peace Research Institute, nr. 3 / 1974, p. 157 ș.u.

[8]) Ruth Leger Sivard, World Military and Social Expenditures, 1980, Leesburg, Virginia, 1980.

[9]) Vezi Développement et coopération économique internationale, ed. cit., p. 101—104

Probleme ale viitorului
și dezvoltării
în viziunea
specialiștilor

DEZVOLTAREA ÎN CONDIȚII DE CRIZĂ

DEȘI PARE UN PARADOX, iar într-o anumită măsură un nonsens, dezvoltarea în condiții de criză a devenit o cerință imperioasă, însăși premisa ieșirii dintr-o stare critică evidentă, dintr-o **„furtună de largi proporții și de o intensitate deosebită"**, cum caracteriza recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu** economia mondială, viața internațională.

În asemenea condiții, problemele dezvoltării economico-sociale a popoarelor, diversele opțiuni strategice preocupă sfere largi ale opiniei publice, suscită interesul unor grupuri mai mult sau mai puțin specializate, de cercetare, analiză și explorare a căilor de evoluție a lumii contemporane. Preocupările de acest gen cunosc o continuă intensificare, luînd forme din cele mai diverse — grupuri de inițiativă, colocvii, mese rotunde, simpozioane, mergînd pînă la structuri organizaționale, guvernamentale sau neguvernamentale, zonale sau mondiale, în cadrul sau în afara organismelor O.N.U.

Într-un astfel de context se înscriu și dezbaterile „Grupului de la Paris", creat în 1979 de J. J. Servan-Schreiber împreună cu Karl Schiller și Samuel Pisar, dezbateri cărora li s-au alăturat experți din numeroase țări. Concluziile dezbaterilor, constatările grupului și recomandările sale se oglindesc în cartea lui Jean Jacques Servan-Schreiber, „SFIDAREA MONDIALĂ", apărută simultan în 15 țări și devenită repede „cap de afiș" al noutăților editoriale. Consacrată ideii de **dezvoltare simultană, integrată** a diverselor zone ale lumii, în primul rînd a celor rămase (mai exact ar fi să se spună **lăsate)** în urmă, cartea pledează pentru orientarea ca „dincolo de crize, de pasiuni politice, de conflicte regionale", să se țină seama că lumea s-a schimbat și se află în plin proces de transformare.

Este tot mai evident că abordarea globală a problemelor dezvoltării nu poate să nu țină seama de faptul că unii dintre principalii factori ai creșterii economice — materiile prime, energia, comerțul, relațiile valutar-financiare — sînt și cei care au intrat sub unghiul de incidență al crizei și perturbărilor de anvergură. De aici și ipoteza Grupului de la Paris că negocierile globale „Nord—Sud", deși departe de a fi încununate de succes, reprezintă sau ar trebui să reprezinte drumul către „o reformă completă a sistemului economic și monetar care a impus vechea ordine ce nu mai este acceptabilă".

Din păcate însă, după Conferința de la Paris din 1977, prima tentativă a dialogului „Nord—Sud", după Raportul Brandt (publicat în martie 1980), recenta întîlnire de la Cancun (Mexic), a evidențiat din nou adîncirea contradicțiilor între țările bogate și cele sărace. Gravitatea problemei a făcut ca în ciuda absenței unor rezultate încurajatoare sau poate tocmai de aceea, această întîlnire să recunoască, prin declarația finală, că și în viitor relațiile „Nord—Sud" vor reprezenta una dintre cele mai acute probleme, care solicită o atenție prioritară, „dobîndind o importanță echivalentă cu menținerea păcii de care este strict legată".

Pe baza analizei unor tendințe ale strategiilor țărilor capitaliste, cartea lui J. J. Servan-Schreiber arată că eforturile de a face față crizei prin care trec nu au nici o șansă de a ajunge la soluții coerente de vreme ce contradicțiile de interese, goana după profituri pun piedici directe sau voalate, brutale sau abile tentativelor de a se răspunde rațional și echitabil problemelor reale și acute ale dezvoltării mondiale în ansamblu, începînd îndeosebi cu lumea a treia. „Starea de mizerie absolută a acesteia rezultă, cum scrie J.J. Servan-Schreiber, „din reducerea drastică a capacităților de dezvoltare și sporirea datoriilor externe pînă la incapacitate totală de plată", încît dincolo de divergențe ideologice, de multiple conflicte planează o realitate periculoasă asupra căreia revin periodic tot felul de dezbateri, tentative și convorbiri.

În concepția Grupului de la Paris relația tot mai strînsă dintre petrol și strategiile dezvoltării oferă un loc aparte țărilor producătoare și exportatoare de petrol. Puterea petrolului a devenit „zdrobitoare", susține J. J. Servan-Schreiber, fiind multiplicată și de puterea financiară fără egal acumulată de țări producătoare de petrol (cele din grupul O.P.E.C.) care au început să dețină, dincolo de controlul energiei și pe cel al investițiilor.

În opinia Grupului de la Paris consecințele diferitelor „improvizații de fațadă" țintind a ameliora procesul în continuă accentuare a unei crizei adînci, nu încetează să degradeze țesătura socială a țărilor industriale, care, pentru prima dată după 1930 își manifestă neputința față de fenomene acute, cum ar fi criza economică multiplă, șomajul, inflația, neliniștea tinerilor, a unor categorii largi de oameni în fața zilei de mîine, fără a mai vorbi de amenințarea unui război ale cărui urmări ar fi greu de imaginat.

Marile dezechilibre și tensiuni ce traversează lumea de azi, reflectare a unei stări contradictorii, a decalajelor generate direct de imperialism aduc la ordinea zilei necesitatea unei noi ordini economice internaționale, iar în acest cadru analiza realistă a problemelor privind zona de sud a omenirii, zonă folosită în mod egoist de țările dezvoltate. Aproape totalitatea țărilor lumii a treia au constituit surse de venituri pentru țări industrializate.

Autorul consideră că țările dezvoltate au apreciat greșit și continuă să desconsidere apelurile repetate la cooperare echitabilă, în timp ce pentru miliardele de oameni ai lumii a treia — se scrie în carte — asemenea apeluri au avut și au o semnificație vitală.

În contextul examinării complexelor probleme ale strategiei dezvoltării, grupul de la Paris denunță cursul forțat al modernizării prin „introducerea brutală a metodelor intensive și transformarea pămîntului celei de a treia lumi într-un fel de cîmp de experimentări sub pretextul creșterii producției agricole". S-a ajuns astfel la degradarea fertilității solului, la schimbări negative în privința climatului. Cu alte cuvinte, „grăbirea ritmului de exploatare a grăbit ritmul de sărăcire", încît astăzi circa 11 milioane de hectare sînt distruse anual în zona tropicelor. Peste tot, în lumea a treia, scrie autorul, ravagiile inundațiilor, dar și ale neirigării, despăduririle contribuie ca regiuni întregi să devină terenuri moarte, abandonate de țăranii rămași fără pămînt și care năvălesc zilnic spre porțile marilor orașe, ale acelor megalopolisuri tentaculare. Din toate iluziile și erorile unei asemenea „politici a dezvoltării", cea mai dificilă și gravă este flagelul „umflării orașelor" pe seama părăsirii terenurilor agricole. S-a intrat astfel într-un cerc vicios: în zone întinse a scăzut producția agroalimentară prin deplasarea la orașe a forței de muncă iar forța de muncă (în fapt „lipsită de muncă") a orașelor rămîne perpetuu subnutrită din cauza lipsei cronice de resurse agroalimentare.

Cartea susține că decolonizarea, sfîrșitul imperiilor coloniale, nu au sărăcit metropolele de odinioară ci le-au îmbogățit, iar o bună parte dintre țările slab dezvoltate continuă să rămînă dependente de fostele lor metropole, de neocolonialism. J. J. Servan-Schreiber arată că ceea ce părea a fi „cometa braziliană" nu era decît o iluzie în constelația țărilor amăgite — cu sau fără voia lor — de himera cursului forțat al modernizării. Cazul brazilian fluturat ca un fel de „pană la pălăria economiștilor", atunci cînd afirmau, nu fără emfază, că industrializarea după modelul țărilor dezvoltate, va permite țărilor sărace să atingă nivelul celor dintîi, se dovedește a fi cel al adîncirii unor inegalități strigătoare. Cartea arată cum, consacrîndu-se aproape orbește industrializării și lăsînd aproape în paragină agricultura, Brazilia a ajuns să importe mari cantități de cereale. Dealtfel, parcă în prelungirea unui asemenea semnal publicația engleză „The Economist" (nr. 7 202/1981), se întreba recent chiar „ce s-a întîmplat cu miracolul brazilian?", amintind ravagiile unei recesiuni puternic resimțită, în condițiile existenței a peste 15 milioane de șomeri, numiți eufemistic „parțiali", ale dublării în ultimii zece ani a populației majorității orașelor braziliene. „Mii de oameni renunță la luptă și se întorc la țară pentru a încerca cel puțin să-și cultive cele necesare pentru propria lor existență, îngroșînd numărul deja imens de țărani lipsiți de pămînt" — scrie revista engleză.

Concluzia analizei grupului de la Paris, potrivit căreia în asemenea cazuri nu este vorba de dezvoltare ci de înfeudare față de capitalurile străine, apare cu atît mai edificatoare cu cît Brazilia, ajungînd la o datorie externă de 57 miliarde de dolari, la plata unor dobînzi colosale, îngroașă datoriile lumii a treia, care însumau în 1980 peste 350 miliarde de dolari.

Avertismentul că disperarea lumii subdezvoltate ar putea genera un haos mondial este aproape mereu prezent în dezbaterile grupului de la Paris, care invită la reflecții dar, mai ales, la acțiuni concertate, la cooperare echitabilă în condițiile instituirii unei noi ordini economice mondiale.

Nu se poate pune semnul echivalenței între cursa frenetică și irațională a industrializării costisitoare — iluzie pernicioasă a „modelării lumii a treia" după Occident, sub „egida lui" — și dezideratul realist al dezvoltării. Utilizînd cifre și fapte larg cunoscute în lumea de azi, grupul de la Paris este de părere că „dacă țările lumii a treia ar crește într-un ritm anual de 5%, iar cele dezvoltate cu numai 2,5%, vor fi necesari 150 de ani ca venitul popoarelor lumii a treia să egaleze pe cel de acum al țărilor industrializate, ceea ce ar însemna, de fapt, niciodată".

În opinia cărții „Sfidarea mondială" un proces istoric revoluționar — neîncheiat desigur — arată că „alte căi" trebuie și pot să fie trasate, alte metode inventate, alte forțe puse la lucru. „Chiar în momentul cînd o criză adîncă face să se cutremure lumea, noi mijloace economice și umane acționează pentru un viitor comun".

În spiritul acestui „optimist semnal de alarmă", grupul de la Paris acreditează ideea unui alt ciclu al dezvoltării de ansamblu al omenirii — dezvoltare care „trece prin lumea a treia și nu mai poate avea loc fără ea". Este schițat astfel cadrul general al acelei mișcări care, venind din interiorul unei lumi exploatate și asuprite — termeni pe care grupul de la Paris nu-i utilizează desigur direct — nu ar avea sorți de izbîndă decît în condițiile realizării unei noi diviziuni internaționale a muncii, cu adevărat echitabile și raționale, bazată pe cooperarea și colaborarea reciproc avantajoasă a tuturor statelor. Desigur, coerența de interese a statelor devine posibilă dacă se ține seama de specificitatea structurilor economiilor naționale, dacă se respectă răspunderea fiecărui stat în privința orientării de sine stătătoare, independente a propriilor structuri economice.

Sub presiunea evenimentelor, de fapt a crizei energetice, nenumărați experți, între care și cei integrați grupului de la Paris, au ajuns, între altele, la concluzia reconsiderării politicii energetice și revederii drastice a opțiunilor industriei. Cu alte cuvinte, apar ca necesare noi eforturi economice și sociale care să ducă, în cele din urmă, cum se exprimă J. J. Servan-Schreiber, — fără a da însă contururi precise ideii sale, — „la o altă politică și în fapt la o altă societate". Pledoaria pentru schimbarea naturii metodelor de producție și a muncii pornește de la prezentarea oarecum extaziantă a „miracolului japonez" pe cale de a împlini, înaintea altora, societatea informatizată, „o societate a inteligenței tehnice pentru care oamenii nu vor fi niciodată prea numeroși". În optica grupului de la Paris, soluția dezvoltării zonelor rămase în urmă ar consta în căutarea acelui răspuns — nici simplu de dat, nici lesne de admis — la întrebarea dacă noua tehnologie a industriei, bazată pe microprocesor, va putea fi mai repede implementată în țările subdezvoltate, „sărindu-se" astfel peste tehnologia industriei clasice, dar mai ales, dacă va fi posibil, peste barierele economico-financiare ale companiilor multinaționale.

Susținînd că orizontul progresului se bizuie tot mai mult pe informatizare, J. J. Servan-Schreiber amintește concluziile unei cercetări a Fundației americane pentru știință (National Science Foundation) care ajungea la concluzia că factorul principal al progresului economic american de după criza din 1929 îl constituie inovarea tehnologică. Astfel, datele arată că peste 50% din creșterea economică a perioadei 1930—1980 se datorează inovării. Mergînd mai departe cu analiza, încercînd a trage învățăminte permițînd renașterea „unui Occident anemiat, căzut la nivelul zero" și a unei lumi subdezvoltate care cu siguranță nu va găsi în industrializarea clasică decît o frînă suplimentară, autorul compară rezultatele obținute de diferite industrii în ultimii 50 de ani în funcție de gradul lor de tehnologie. Astfel, cele care s-au concentrat asupra „tehnologiei înalte" au înregistrat, în raport cu ansamblul industriei, **dublarea** productivității muncii, **triplarea** producției și un indice al prețurilor **de șase ori mai scăzut.** Alte cercetări relevă aspecte similare, susțin fondatorii grupului de la Paris, de unde și îndemnul lor de a se investi preponderent pe baza celor mai recente tehnologii, simultan cu înlocuirea obligatorie a mașinilor în funcție prin altele noi, de performanță superioară.

Linia progresului specific secolului XX trece prin transformarea radicală a condițiilor de luptă ale oamenilor pentru a stăpîni mediul ambiant și a multiplica resursele, o însemnătate capitală avînd înțelegerea profunzimii și semnificației acelei singure alternative posibile : „a se ajunge la dezvoltarea generală sau a pieri împreună" — se scrie în „Sfidarea mondială". La orizontul acestei dezvoltări de ansamblu se află, în condițiile folosirii ca factori favorizanți a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, ipoteza că „totul sau aproape totul se cere reconstruit pe baza altor materii prime : **informarea, comunicarea, gîndirea".** Din criză trebuie să se nască o șansă, consideră autorul, elogiind dinamica creșterii japoneze care nu se bazează nici pe resurse naturale proprii, nici pe puterea militară, ci aproape exclusiv pe **capacitatea de invenție a omului,** capacitate fără limite, dar care se cere educată, antrenată, dotată cu mijloace adecvate, puterea cerebrală constituind bunul comun cel mai prețios al întregii umanități.

Noua etapă a dezvoltării constituie un salt calitativ, revoluționar în raport cu trecutul ; datorită microprocesorului devine posibilă automatizarea tuturor sarcinilor care nu depind de funcționarea activă sau efectivă a unui creier uman, trecîndu-se la valorificarea capacităților sale atît de mult subexploatate în țările industriale și complet rămase în paragină în „lumea a treia". După părerea grupului de la Paris, evoluția echipamentelor informaticii, continua perfecționare a producerii ordinatoarelor constituie noua tehnologie ce antrenează lumea într-o eră a creșterii exponențiale, a unor schimbări de ordin economic și social strîns legate între ele.

Luînd ca „martor" opinia unor reputați specialiști și experți, grupul de la Paris consideră că experiența japoneză poate fi valorificată prin **adaptarea** la diverse zone ale lumii. Dezbaterile grupului avertizează că orice rămîneri în urmă în domeniul informaticii vor multiplica rămînerile în urmă ale progresului, acumulînd noi crize și amenințări. De aici și cerința ca informatica să se răspîndească mai repede pentru a se ajunge la etapa în care microordinatoarele, puternice și suple, ieftine, adaptabile la orice funcțiuni ale producției vor deveni tot atît de indispensabile ca aerul. Relația dintre ordinatoare și oameni — arată J. J. Servan-Schreiber — sintetizînd unele experiențe din Europa și America, pune în termeni noi educația, învățarea, pregătirea cadrelor, schimbarea radicală a structurii și sistemului de învățămînt. În același timp, în cadrul revoluției tehnologice, „societatea informatizată pe care o generează nu poate fi apanajul nici unei țări".

Cartea consideră, pe bună dreptate, că din recunoașterea realităților concrete se poate naște speranța pentru mîine, atingerea țărmurilor noului destin depinzînd de inteligența umană. „Sfidarea mondială" ca amenințare a viitorului se află în fața umanității, dar societatea este capabilă să depășească orice moment ezitant, să pună capăt unei creșteri economice dezordonate, care a antrenat un consum material exponențial ajuns practic la capăt, resursele fiind pe cale de epuizare. În asemenea condiții, orice plan de reîmpărțire a resurselor rămase nu va putea fi decît o „repartiție a penuriei", generînd noi conflicte. Constatarea la care ajunge grupul de la Paris este că lumea dezvoltată, dorind să perpetueze „sistemul său" n-a folosit superioritatea sa tehnică decît pentru a încălca interesele altora, a menține scăzut în mod artificial prețul energiei, a menține la distanță lumea subdezvoltată.

Autorul „Sfidării mondiale" consideră posibilă construirea unei societăți inteligente în care limitele naturii nu vor mai viza omul, șansa trecerii „de la societatea industrială, consumatoare exponențială de resurse naturale, la societatea informatizată, creatoare exponențială de bunuri materiale, stimulatoare a facultăților umane", depinzînd de așezarea pe baze noi a cooperării și colaborării dintre toate popoarele lumii.

Ion MITRAN

Cursa înarmărilor și agravarea problemelor economico-sociale

(Urmare din pag. 27)

poluare, producerea de energie din surse netradiționale. Continuarea cursei înarmărilor echivalează însă cu o amînare sine die a soluționării acestor probleme.

Reconversiunea activităților din sectorul militar în producție civilă a preocupat pe mulți specialiști, care au ajuns la concluzia că o astfel de operație legată de dezarmare nu va duce la șomaj sau la perturbări în mecanismele economiei nici măcar în țările în care producția militară are o pondere deosebită.

Evoluțiile de pînă acum în ce privește cursa înarmărilor lasă să se întrevadă că problemele care generează disfuncționalități și disproporții grave în cadrul economiei mondiale, în primul rînd în cadrul țărilor capitaliste dezvoltate vor continua să-și aștepte rezolvarea.

Plecînd de la faptul că pînă în prezent, în ciuda numeroaselor negocieri de dezarmare în cadrul și în afara Organizației Națiunilor Unite nu s-au făcut pași concreți pe drumul opririi cursei înarmărilor, noua și strălucita inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu cheamă la o acțiune hotărîtă a tuturor popoarelor pentru a determina o modificare substanțială a tendințelor din acest domeniu. Altfel, omenirea va continua să trăiască sub spectrul pericolului unui nou război, pe fundalul unei complicări și exacerbări a crizelor economice.

Exploatări petroliere off shore

CONSTRUCȚIA de sonde pentru extracția petrolului marin se anunță în continuare drept o activitate profitabilă pe piața occidentală, pînă și cele mai sceptice prognoze indicînd perspective bune, cel puțin pe termen scurt.

Potrivit unor prognoze norvegiene, numărul puțurilor de extracție urmează să se dubleze pînă în 1985 față de nivelul lui 1979, creștere datorată tendinței de majorare a prețului petrolului pe piața mondială. În același timp se constată o creștere a costului sondelor. Astfel, o sondă semisubmersibilă complet echipată utilizată în Marea Mediterană costă în prezent 100 milioane dolari, față de 60 mil. în 1979 sau mai puțin de 40 mil. dolari la mijlocul deceniului trecut. Și la sondele autoridicătoare prețurile au crescut, ajungînd la 55 mil. dolari față de 25 milioane în 1966 și 1967. Creșterea cererii a făcut să se majoreze și nivelul taxelor de închiriere a sondelor, astfel că la începutul anului 1980 această chirie era de 48 500 dolari pe zi pentru a ajunge în a doua parte a aceluiași an la 84 mii dolari.

Pe primul loc în lume în ce privește construcția de platforme de foraj se află Japonia și Coreea de Sud, urmate de cîteva țări vest-europene (Norvegia, Franța, Finlanda, Suedia) și S.U.A. în ce privește numărul de comenzi pentru 1982.

Programe de dezvoltare

Bulgaria: „Electronizarea" economiei

INDUSTRIA electronică — cea mai tînără, dar și una dintre cele mai dinamice ramuri ale industriei bulgare — este concentrată îndeosebi în centrele industriale Sofia, Plovdiv, Ruse și Stara Zagora. Ca urmare a dezvoltării susținute a industriei electronice, Bulgaria a devenit un important producător de instalații periferice, îndeosebi dispozitive de memorizare pe discuri magnetice și pe benzi magnetice.

Nivelul atins în acest domeniu a permis elaborarea programului complex de electronizare a economiei naționale pînă în 1990, care prevede sporirea producției dotate cu sisteme electronice de comandă-program, inclusiv a mijloacelor de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, precum și extinderea utilizării calculatoarelor electronice în toate fazele producției și ale gestiunii. Numai în perioada 1980—1982 în economia bulgară se realizează și se implantează peste 100 de sisteme de minicalculatoare și microprocesoare, avînd peste cinci mii de domenii de aplicare, sisteme destinate automatizării proceselor tehnologice și a activităților legate de informatică și gestiune economică.

Se urmărește lărgirea în continuare a producției dispozitivelor de memorizare pe benzi și discuri magnetice, de agenți magnetici de informare, de procesoare, de aparatură și sisteme pentru prelucrarea datelor (inclusiv de sisteme bazate pe teleprelucrare), de componente ale aparaturii de comandă-program pentru mașini-unelte, roboți industriali etc., precum și de aparate destinate automatizării operațiilor de depozitare.

Printre sectoarele direct vizate de „electronizare" figurează producția (livrată îndeosebi la export) de mijloace de transport, de exemplu prin înlocuirea sistemului de comandă electrică prin dispozitive electronice de reglare a vitezei. În agricultură urmează a fi implantate sisteme de control al funcționării mașinilor agricole, de automatizare completă a comenzilor ș.a. În domeniul metalurgiei se prevede automatizarea treptată a proceselor tehnologice, începînd cu extracția minereului, continuînd cu îmbogățirea acestuia și terminînd cu procesele de transformare a metalelor. În domeniul energeticii accentul se pune pe automatizarea totală a controlului asupra funcționării sistemelor de încălzire centrală. În sfera transporturilor feroviare și maritime „electronizarea" va contribui la creșterea capacității de trafic feroviar (în gări) și a securității navigației maritime. În sfîrșit, se urmărește diversificarea producției de aparate electronice de uz casnic, îmbunătățirea parametrilor de funcționare a acestora.

Se apreciază că prin aplicarea programului de „electronizare" a economiei bulgare, inclusiv prin trecerea la construirea unei noi generații de calculatoare electronice, se va obține un amplu efect economic.

N. P.

EVOLUȚII MONETARE

PRIMA SĂPTĂMÎNĂ A ANULUI 1982 a marcat o ușoară redresare a cursului **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale.

Menținerea dobînzilor la cote relativ înalte, diminuarea operațiunilor tehnice generate de încheierea anului calendaristic (caracterizate în principal prin cumpărarea de monede naționale, pentru ajustările de bilanț), precum și unele previziuni legate de reducerea nivelului inflației în 1982 la circa 7 la sută, comparativ cu 8,5 la sută în 1981, au influențat favorabil poziția dolarului pe piețele valutare, al cărui nivel în raport cu celelalte valute occidentale (cu excepția lirei sterline) se situa peste închiderea lunii decembrie 1981

Francul elvețian a înregistrat deprecierea cea mai accentuată, cotînd la închiderea din 8.I.82 la 1,8275 franci/1 dolar, cu 1,5 la sută sub nivelul din 31.XII.1981, de 1,80 franci/1 dolar. Elementul principal în determinarea acestei mișcări l-a constituit reducerea dobînzilor la termen de către băncile elvețiene cu 0,25—0,50 la sută, începînd cu 4.I.82, mișcare urmată și de dobînzile la eurofranci elvețieni. **Yenul japonez,** care a trebuit să suporte datele nefavorabile ale balanței comerciale externe era cotat la încheierea săptămînii prezentate la 221,50 yeni/1 dolar, respectiv cu 0.9 la sută sub cursul de referință. Deficitul comercial al Italiei pe luna noiembrie 1981, a creat noi presiuni asupra **lirei italiene,** care se situa pe 8.I.82 la 1210 lire/1 dolar, față de 1 200 lire/1 dolar pe 31.XII.1981 (deprecierea de 0,8 la sută).

Publicarea cifrelor creșterii produsului național brut în trim. III/81 cu 0.6 la sută, după o creștere de 1,3 la sută în trim. II/1981, a afectat situația **francului francez** pe piețele valutare, al cărui curs față de dolar se situa la închiderea intervalului prezentat la circa 5,74 franci/1 dolar, cu 0,7 la sută sub închiderea de referință. De menționat că, în intenția autorităților monetare centrale de a ajuta relansarea economică, prin relaxarea politicii de credit, dobînda de intervenție a Băncii Franței a fost redusă de la 15 la 14,75 la sută. **Marca vest-germană** era cotată la închiderea săptămînii la 2.26 mărci/1 dolar, cu 0,2 la sută sub cursul de referință; previziunile privind scăderea produsului național brut, în termeni reali, în 1981, cu circa 0,3 la sută (după o creștere de 1,8 la sută în 1980 și una de 4,5 la sută în 1979), au fost contracarate în parte de reducerea deficitului balanței de plăți în luna noiembrie 1981 la 425 milioane mărci, față de un deficit de 6,4 miliarde mărci în octombrie 1981. **Francul belgian,** care a trebuit să suporte scăderea cu 1 la sută a taxei oficiale a scontului (la 14 la sută) și cu 2 la sută (la 15 la sută) a taxei de lombard) era tranzacționat la închiderea perioadei prezentate la un nivel foarte apropiat de cel de referință, respectiv 38,45 franci/1 dolar. **Lira sterlină** a evoluat permanent pe o linie ascendentă în relația sa cu dolarul S.U.A., cotația sa de la închiderea din 8.I.82 fiind însă cu numai 0,1 la sută peste cea de referință (1,9175 dolari/1 liră, față de 1,9150 dolari/1 liră respectiv); poziția relativ mai bună a monedei britanice este asigurată pentru moment de nivelul relativ mai ridicat al dobînzilor la depozitele în această valută și de prognoza unei creșteri economice în 1982 cu 1,7 la sută, la o rată a inflației — tot prognozată — de 9,5 la sută (12 la sută în 1981).

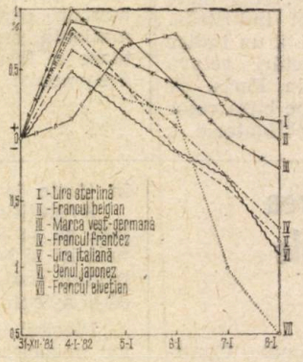

Evoluția cursului principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 4 I — 8 I 1982. Bază: cursurile din ziua de 31 XII 1981.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni, au cotat în jur de 14,75 la sută la eurodolari, în timp ce la euromărci vest-germane au înregistrat reduceri de la 11,125 la sută (pe 31.XII.81) la 10,375 la sută (pe 8.I.82), ca de altfel și la eurofrancii elvețieni (de la 10 la sută la 8,8125 la sută respectiv).

Prețul **aurului** la Londra a oscilat în jurul a 400 dolari/uncia, al doilea fixing din 8.I.82, de 400,25 dolari/uncia, fiind cu numai 2,75 dolari/uncia peste cel corespunzător din 31.XII.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

GLOSAR

Plasamente

ACCENTUAREA procesului inflaționist în lumea capitalistă a făcut să apară tendințe noi în modul de a acționa al deținătorilor de fonduri disponibile în căutarea de profit. Din cauza erodării continue a puterii de cumpărare a monedelor, se consideră că formele clasice de tezaurizare nu mai oferă decît o „dormitare" a banilor. În locul lor se manifestă preferința pentru modalități mai complexe, mai dinamice de fructificare a capitalurilor, oferind perspectivele unei rentabilități sporite. Pe această linie se înscrie creșterea deosebită înregistrată de investițiile directe, efectuate în activități productive, de ale căror rezultate financiare depind veniturile realizate de investitori. O altă modalitate la care se apelează pe o scară tot mai largă în ultimul timp pentru valorificarea profitabilă a capitalurilor o constituie **plasamentele.**

Trăsătura caracteristică a plasamentelor este aceea că venitul, ca și riscul, sînt legate de desfășurarea în sine a operațiunii și nu de rezultatele unui proces productiv, așa cum este cazul investițiilor directe. În principiu, un plasament se soldează cu cîștig sau cu pierdere în funcție de perspicacitatea și abilitatea deținătorului fondurilor, începînd cu opțiunea asupra obiectului plasamentului și mergînd pînă la alegerea momentului și modului în care se lichidează operațiunea.

Între formele cunoscute, tradiționale de plasament sînt de menționat cumpărările de valori reale ca terenuri, imobile, metale prețioase, obiecte de artă, avînd ca scop obținerea de cîștig din sporirea valorii acestora, ce se scontează că se va produce în perspectivă. În ultimul timp există însă o **tendință de creștere a ponderii plasamentelor cu caracter financiar,** care se derulează prin intermediul unor instrumente monetare.

Din această categorie fac parte plasamentele în valori mobiliare cum sînt : subscrierea de rente, obligațiuni și alte titluri ale statului ; subscrierea de acțiuni și obligațiuni în momentul emiterii lor de către societăți și organisme naționale și internaționale ; cumpărarea oricărui fel de hîrtii de valoare cu ocazia negocierii lor pe piețele secundare de capital

Asemenea operațiuni pot fi uneori mai statornice, ca, de exemplu, cumpărările ample de acțiuni ale unei societăți urmărind o participare la capitalul acesteia. Într-o proporție covîrșitoare, însă, plasamentele în valori mobiliare sînt instabile, avînd ca obiectiv constituirea unui portofoliu din cele mai diverse titluri, ce sînt păstrate în așteptarea unei evoluții favorabile la bursă sau pe piețele financiare. La efectuarea acestor plasamente se ține seama de veniturile — din dobînzi sau dividende — pe care le oferă hîrtiile de valoare respective dacă ar rămîne în portofoliu. Dar deținătorul lor va urmări și va încerca întotdeauna să obțină un cîștig mai curînd printr-o revînzare avantajoasă, în momente de creștere a randamentului sau cotației titlurilor.

O instabilitate și mai pronunțată prezintă categoria denumită „plasamente de trezorerie", care mențin lichiditatea capitalurilor. Aceasta este forma curentă de fructificare a „capitalurilor fierbinți (hot money)", aflate necontenit în mișcare, în căutarea obținerii unor avantaje imediate de dobînzi sau de curs de schimb. Plasamentele de trezorerie se fac sub forma de depozite la bănci sau prin achiziționarea de titluri sau de efecte de comerț pe termene foarte scurte, ceea ce le face ușor lichidabile. Fondurile respective sînt extrem de sensibile la oscilațiile piețelor monetare și valutare, antrenîndu-se în ample mișcări de pe o piață pe alta, dintr-o țară în alta.

Faptul că plasamentele financiare au un caracter speculativ tot mai pronunțat a contribuit direct la adîncirea manifestărilor de criză monetară în lumea capitalistă.

Radu NEGREA

Șomaj

Mihu Spătaru, Ploiești — 1) Este un fapt că în perioada postbelică nivelul cel mai ridicat al șomajului s-a înregistrat de regulă nu în timpul unei recesiuni, ci la cîteva luni după ce ea s-a sfîrșit. Spre exemplu, în S.U.A. după recesiunea din intervalul iulie 1953—mai 1954 șomajul a continuat să crească pînă în septembrie 1954, iar după recesiunea din aprilie 1960—februarie 1961 a continuat să se majoreze pînă în iulie 1961. Cel mai ridicat nivel al șomajului din perioada postbelică (9%) s-a înregistrat în mai 1975, după recesiunea din perioada noiembrie 1973—martie 1975. Această inerție a șomajului în raport cu evoluția activității economice explică prognozele potrivit cărora nivelul șomajului va începe să scadă în S.U.A. abia în toamna anului 1982, după ce actuala recesiune — declanșată în toamna anului 1981 — va fi luat sfîrșit.

2) În timpul marii crize economice din 1929—1933 șomajul a afectat în S.U.A. 25% din populația activă.

Petrol

Ion Loteanu, Alexandria — Uniunea Sovietică și-a propus ca în anul 1985 să extragă 620—645 milioane tone de petrol (inclusiv condensat de gaze) și 600—640 miliarde metri cubi de gaze naturale. O contribuție în creștere la realizarea acestei producții o aduce regiunea Tiumen din Siberia de vest, zonă în care extracția pe scară industrială a început acum 20 de ani și care în prezent asigură — în ciuda solului mlăștinos și a gerurilor aspre — circa jumătate din producția de petrol sovietică și peste 10% din producția mondială de petrol și gaze. În U.R.S.S. se așteaptă ca în regiunea Tiumen să se extragă în 1990 circa 500 milioane tone de petrol și pînă la 500 miliarde metri cubi de gaze, iar într-o perspectivă mai îndepărtată chiar 1 000 miliarde metri cubi de gaze. Potrivit academicianului sovietic Artem Gheodekian, trebuie ținut seama că pînă în prezent doar o cincime din teritoriul zonei respective a fost suficient cercetat sub raport geologic. În plus, se poate spera și în rezerve petroliere suplimentare în partea europeană a țării. Afirmația vizează atît descoperirea de zăcăminte noi cît și valorificarea unor straturi situate la mai mare adîncime în perimetrul unor exploatări existente sau mai vechi.

Oțel

Ștefan Martin, Hunedoara — Potrivit datelor preliminare, producția de oțel a lumii a scăzut în 1981 la 712,9 milioane tone, respectiv cu 0,6% în raport cu anul precedent, în ciuda unei ușoare creșteri înregistrată în țările socialiste. În același timp a continuat să se modifice repartiția geografică a producției, sporind în special ponderea unor țări africane și din Orientul Apropiat.

Una din schimbările cele mai spectaculoase este reducerea ponderii S.U.A. de la 57% în 1947 (nivel reflectînd marile distrugeri produse de război în țări anterior mari producătoare) și 48% în 1950 la 14% în 1980. Fenomenul a fost însoțit de o puternică diversificare a profilului de activitate al unor mari companii din industria siderurgică americană. Paralel asistăm la un puternic efort de modernizare a firmelor rămase în domeniul siderurgiei, în vederea reducerii consumului de energie și de forță de muncă, relativ mai scumpă decît în alte țări dezvoltate.

Roboți

Atanasie Zisu, comuna Veneția, județul Brașov — Explicația faptului că Japonia a reușit să-și majoreze producția de automobile de la 2,5—3 milioane pe an la începutul deceniului trecut la 10—11 milioane pe an în prezent fără ca numărul muncitorilor utilizați, inclusiv subcontractanți, să sporească (el a rămas 450 000) rezidă mai ales în creșterea productivității muncii datorită introducerii pe scară largă a roboților industriali. După unele estimații, în industria japoneză funcționează în prezent mai mulți roboți decît în tot restul lumii la un loc. După un sistem restrictiv de definire a roboților, la sfîrșitul anului trecut în Japonia erau în funcțiune 11 250 de roboți față de 4 370 în S.U.A. Decalajul amintit urmează să se accentueze în viitor, ținînd seama de rapiditatea mai mare a introducerii roboților în Japonia. De exemplu, compania niponă Matsushita Electric intenționează să utilizeze în fabricile sale 100 000 de roboți în 1990, față de 14 000 în fabricile companiei americane General Motors, care are cel mai larg program din S.U.A. în acest domeniu.

Introducerea roboților are loc într-un ritm accelerat și în industria constructoare de mașini-unelte. Compania Yamazaki, de pildă, dispune de o uzină robotizată care lucrează în trei schimburi, cu un personal total de 12 oameni. Producerea celor 1 400 piese de precizie pe care le realizează anual ar fi necesitat, cu dotarea tehnică tradițională, un personal de peste 220 de muncitori.

ÎN ATENȚIA CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID

„Revista economică" continuă publicarea consultațiilor în ajutorul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Suplimentul nr. 5/1982 al revistei (primul număr din luna februarie) va fi în întregime consacrat acestor consultații.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 2 din 15 ianuarie 1982

— Contribuție hotărîtoare la edificarea unui sistem original al democrației muncitorești **(Marin Neagu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Activitatea de cercetare geologică în sprijinul descoperirii de noi resurse minerale **(Gogu Dragne)** 3

— Producția fizică — realizată ritmic, la toate sortimentele **(Gelu Osanu)** 5

— Ridicarea calității și a competitivității, componente ale creșterii eficienței **(Bogdan Pădure)** 7

— Bazele economico-organizatorice ale autoconducerii și autoaprovizionării în agricultură **(V. V. Topor)** 9

— Raționalizarea circulației mărfurilor prin livrări directe **(Gheorghe Alfiri)** 11

— Opțiunile energetice și creșterea economică **(Emil Costin)** 13

ȘTIINȚĂ • TEHNOLOGIE • EFICIENȚĂ

— Perfecționarea mecanismului de promovare a progresului tehnic — factor de sporire a eficienței **(Dan Sava, Olga Mihăescu, Elena Pelinescu)** 15

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Disciplină și răspundere în gospodărirea și apărarea proprietății obștești **(C. Damian)** 17

TEORII — IDEI

— Posibilități de cunoaștere a resurselor naturale prin cercetarea arhivelor (V) (dezbatere) 19

— Școli • curente • economiști. Incursiune în relațiile industrie-agricultură **(Dan Popescu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Transformarea României într-o țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare economică **(Haralambie Niculescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cursa înarmărilor și agravarea problemelor economico-sociale în țările capitaliste dezvoltate **(N.S. Stănescu)** 26

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Dezvoltarea în condiții de criză **(Ion Mitran)** 28

— Tendințe — conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ. Noi reglementări în domeniul conducerii unităților economice și în domeniul vamal

IN THIS ISSUE

— Decisive contribution to the setting up of an original system of workers' democracy **(Marin Neagu)** 1
— Geological research supporting the discovery of new mineral resources **(Gogu Dragne)** 3
— Energy options in the economic growth **(Emil Costin)** 13
— Ways to know the natural resources through archives searching (V) **(debate)** 19
— Schools • trends • economists. Insight on the relation industry-agriculture **(Dan Popescu)** 22
— Arms race and worsening of the economic and social issues in the capitalist countries **(N.S. Stănescu)** 26
— Development in the state of crisis **(Ion Mitran)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Contribution décisive à l'édification d'un système original de démocratie ouvrière **(Marin Neagu)** 1
— L'activité de recherche géologique au service de la découverte de nouvelles ressources minérales **(Gogu Dragne)** 3
— Options énergétiques dans la croissance économique **(Emil Costin)** 13
— Possibilités de connaître les ressources naturelles par la recherche dans les archives (V) (débat) 19
— Ecoles — courants — économistes. Regard sur la relation industrie-agriculture **(Dan Popescu)** 22
— La course aux armements et l'aggravation des problèmes économiques et sociaux dans les pays capitalistes **(N.S. Stănescu)** 26
— Le développement sous la crise **(Ion Mitran)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Решающий вклад в создание своеобразной системы рабочей демократии **(Марин Нягу)** 1
— Геологические исследовательские работы помогают обнаружить новые минеральные ресурсы **(Г. Драгне)** 3
— Энергетические оптации в развитии экономики **(Емил Костин)**.... 13
— Возможности познания природных ресурсов путем исследования архивов (V) **(В порядке обсуждения)**..... 19
— Школы • Течения • Экономисты. Экскурс в отношения промышленность — сельское хозяйство **(Дан Попеску)** 22
— Гонка вооружений и обострение экономико-соцальных проблем в капиталистических странах **(Н.С. Стэнеску)** 26
— Развитие в условиях кризиса **(Ион Митран)**..... 28

STIMAȚI CITITORI !

Decupînd și expediind formularul de mai jos, vă asigurați primirea în anul 1982 a „Revistei economice" și a suplimentului săptămînal.

.....

.....

.....

.....

(adresa completă a abonatului)

Către
„REVISTA ECONOMICĂ"
București, Bd. Magheru 28—30, cod 70 159

Prin mandatul poștal din ziua . . . . . v-am expediat suma de 260 lei în contul ISIAP (Intreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă și supliment.

(semnătura abonatului)

Redacția și administrația : 70 159. București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Un însoțitor plăcut, oricînd dispus să vă țină companie :

RADIORECEPTORUL PORTABIL

În magazinele comerțului de stat găsiți un sortiment variat de radioreceptoare portabile, de bună calitate.

	Game de undă	Preț
● CORA	1	345
● PESCĂRUȘ	2	450
● ALFA	2	500
● COSMOS (funcționează și la rețea)	3	740
● JUPITER (funcționează și la rețea)	3	845
● MADRIGAL (funcționează și la rețea)	4	1 270
● GLORIA (funcționează și la rețea)	4	1 400

Oricare dintre aceste radioreceptoare portabile vă oferă o audiție clară și agreabilă.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI BUCUREȘTI

Produsele realizate de întreprinderea de produse cosmetice „NIVEA" din Brașov și-au cîștigat un binemeritat prestigiu în țară și în numeroase confruntări internaționale.

Vă recomandăm gama de produse cu aromă de mere :

- **Șampon de păr — notă fructată foarte modernă cu miros persistent, agreabil. Este indicat pentru orice tip de păr, asigurîndu-i luciu**
- **Săpun cu aromă de mere**

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 3 ● Vineri 22 ianuarie 1982

NICOLAE CEAUŞESCU – în permanent dialog cu poporul

D 646

PROIECTE TEMATICE PRIVIND LUCRAREA:

TRATAT DE ECONOMIE

În programul de cercetare pe perioada 1982—1985 al INSTITUTULUI CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE este prevăzut TRATATUL DE ECONOMIE.

În luna noiembrie 1981 a avut loc la INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE dezbaterea cu privire la conținutul acestui tratat, la care au participat cercetători, cadre didactice, specialiști din producție.

În urma dezbaterilor s-au organizat trei colective care au elaborat variante de tematici privind Tratatul de economie.

Publicăm proiectele de tematici elaborate de cele trei colective pentru a primi opiniile și sugestiile tuturor celor interesați.

Sugestiile și propunerile rugăm să fie transmise INSTITUTULUI CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE B-dul General Magheru nr. 28—30 sector 1 cod. 70159 București.

VARIANTA I

Tratat de economie

VOL. I. **SISTEMELE ECONOMICE ȘI LEGILE EVOLUȚIEI LOR. ANALIZA COMPARATIVĂ A SISTEMELOR ECINOMICE CONTEMPORANE**

Cap. I. **Știința economică și lumea contemporană**

1. Stadiul actual al dezvoltării științei economice
2. Sistemul științei economice
3. Metoda în știința economică.
4. Confruntările în domeniul obiectului și metodei științei economice.

Cap. II. **Teoria generală a sistemelor economico-sociale**

1. Analiza teoriilor privind evoluția vieții economico-sociale.
2. Teoria marxistă a formațiunii social-economice și dezvoltarea ei contemporană.
3. Conceptul de sistem economico-social.
4. Legile de succesiune a sistemelor economico-sociale.
5. Procesul apariției și dezvoltării economiilor contemporane.

Cap. III. **Sistemele economice contemporane**

1. Sistemul economic capitalist

1.1. Natura și structura lui. Proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție ca relație fundamentală a sistemului capitalist.

1.2. Analiza relațiilor din sferele producției, repartiției, schimbului și consumului. General și particular în relațiile agrare.

1.3. Dinamica și stadiile capitalismului. Analiza imperialismului. Rolul statului în capitalismul contemporan.

1.4. Legile și contradicțiile interne ale capitalismului contemporan. Crizele economice.

1.5. Criza sistemului și mutațiile pe care le determină

1.6. Principalele forme de existență concretă, pe țări, a capitalismului.

1.7. Principalele curente de gîndire în cadrul capitalismului.

2. Sistemul economic socialist

2.1. Natura și structura sistemului economic al socialismului. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție ca relație primordială a economiei socialiste.

2.2. Rolul statului și al partidului în condițiile economiei socialiste.

2.3. General și particular în construcția socialismului și în formele de existență concretă a acestuia.

2.4. Analiza relațiilor socialiste din sferele producției, repartiției. schimbului și consumului. Particularitățile relațiilor agrare.

2.5. Legile economice și contradicțiile în economia socialistă.

2.6 Dialectica dezvoltării economiilor socialiste. Raportul dintre obiectiv și subiectiv.

Supliment la nr. 3 1982 Revista ECONOMICA

2.7. Etapele dezvoltării societății socialiste.
2.8. Problemele trecerii de la socialism la comunism.
2.9. Dezvoltarea teoriei economice a socialismului.
3. Caracteristicile economiei actuale a țărilor lumii a treia și oglindirea problemelor acestei economii în plan teoretic.
4. Superioritatea socialismului față de capitalism. Trecerea de la capitalism la socialism — tendința fundamentală de mișcare istorică a lumii contemporane.

Cap. IV. Revoluția științifico-tehnică și impactul ei asupra sistemelor social-economice

1. Revoluția științifico-tehnică contemporană
1.1. Esență și dinamică
1.2. Aria și viteza de răspîndire a aplicațiilor.
1.3. Consecințe în domeniul resurselor naturale și ale echilibrului ecologic.
1.4. Caracteristicile și contradicțiile bazei tehnico-materiale a lumii contemporane.
1.5. Analiza teoriilor privind implicațiile revoluției științifice și tehnice asupra economiei.
2. Incidența sistemelor social-economice asupra revoluției științifico-tehnice, a utilizării resurselor naturale și factorilor de mediu.
3. Structura și mișcarea sistemelor social-economice sub impactul revoluției științifice și tehnice.
4. Sistemele social-economice față în față cu omul modern ca principală forță de producție a societății.
5. Analiza teoriilor convergenței sistemelor social-economice.
6. Revoluția științifică și tehnică și revoluția socială.

Cap. V. Analiza comparativă a capacităților de performanță ale principalelor sisteme economice contemporane

1. Probleme metodologice.
2. Comparații pe grupuri de țări
3. Comparații între unele țări.
4. Concluzii.

Cap. VI. Capitalismul și socialismul în experiența istorică a României

1. Principalele momente și caracteristici ale dezvoltării economiei românești.
2. Experiența istorică în domeniul gîndirii economice pînă la revoluția antifascistă și antiimperialistă.
3. P.C.R. — făuritorul strategiei de creare și dezvoltare a economiei socialiste românești. Rolul secretarului general al P.C.R. în elaborarea creatoare a teoriei societății socialiste multilateral dezvoltate.

VOL. II. REPRODUCȚIA, CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI OPTIMUL ECONOMIC

Cap. I. Avuția națională

1. Conceptul de avuție națională. Istoric și contemporaneitate.
2. Structura avuției naționale.
3. Avuția națională în contextul sistemelor social-economice.
4. Metodologia determinării avuției naționale
5. Avuția națională a României.

Cap. II. Produsul social și venitul național

1. Produsul social. Concept și structură. Evoluția lui.
2. Venitul național și căile creșterii lui.
3. Utilizarea venitului național în condițiile socialismului și în cele ale capitalismului.
4. Metode de comensurare a venitului național.
5. Produsul intern brut și produsul național brut. Concepte, metodologie, evoluție.

Cap. III. Proporțiile producției sociale și modalitățile de reglare a lor în sistemele economico-sociale contemporane

1. Proporțiile producției sociale.
2. Echilibrul dinamic al proporțiilor.
3. Problema echilibrului economic în capitalismul contemporan.
4. Problema asigurării echilibrului în economia socialistă.
5. Controversele teoretice în problema echilibrului economic.

Cap. IV. Teoria reproducției și modelarea creșterii economice

1. Teoria reproducției. Legile reproducției.
2. Creșterea economică și sistemul factorilor de creștere. Tipurile creșterii economice.
3. Optimul creșterii economice.
4. Acumularea. Rata optimă a acumulării. Fondul de consum.
5. Populația și forța de muncă.
6. Resursele naturale și creșterea economică. Problemele globale ale creșterii.
7. Investițiile, fondurile de producție și eficiența lor.
8. Progresul tehnic, creația științifică și tehnică și asimilarea ei de către practica economică.
9. Protecția mediului natural ca exigență internă a creșterii economice interne.
10. Piața.
11. Prețurile.
12. Finanțele, creditul și problema echilibrului [illegible] ciar.
13. Circulația monetară și problema echilibru[illegible] monetar.
14. Problema ciclurilor economice.
15. Modelarea creșterii economice.

Cap. V. Strategii ale dezvoltării economice în condițiile sistemelor economico-sociale contemporane

1. Nivelul și structurile economiilor naționale în lumea contemporană. Schimbările structurale și sensul lor în mișcarea contemporană de idei.
2. Raportul dintre efortul propriu și cooperarea internațională în strategiile dezvoltării.
3. Industrializarea, dezvoltarea industrială și strategiile ei.
4. Dezvoltarea agriculturii. Locul și rolul agriculturii în strategiile dezvoltării economico-sociale.
5. Baza energetică și de materii prime. Necesitatea restructurării ramurilor determinată de criza energetică și a unor materii prime.
6. Infrastructura.
7. Serviciile.
8. Rolul pieței interne în cadrul strategiilor.
9. Rolul relațiilor economice externe în strategiile dezvoltării economico-sociale.
10. Contribuția României la teoria și practica unei dezvoltări economico-sociale moderne și eficiente.

Cap. VI. Dezvoltarea economică și problema calității vieții

1. Conceptul de calitate a vieții și factorii acesteia.
2. Sisteme economice, niveluri de dezvoltare și calitatea vieții.
3. Calitatea vieții în perspectiva noilor tendințe ale dezvoltării economico-sociale.

VOL. III. MECANISMELE DE FUNCȚIONARE ALE ECONOMIILOR NAȚIONALE ÎN CONDIȚIILE CONTEMPORANE

Cap. I. Sistemele economico-sociale și mecanismele de funcționare a economiilor naționale

1. Conceptul de mecanism economic.

2. Formația social-economică și legile ei ca element determinant al tipului de mecanism de funcționare a economiei.

3. Interdependența dintre factorii interni și internaționali în mecanismul economic.

4. Obiectiv și subiectiv în configurarea mecanismului economic.

Cap. II. **Mecanisme de funcționare a economiei în condițiile capitalismului contemporan**

1. Caracteristicile pieții în capitalismul contemporan.

2. Reglările monopolist-statale și pîrghiile utilizate.

3. Firma în mecanismul de funcționare al unei economii capitaliste. Firma și progresul tehnic.

4. Managementul ca mijloc de maximizare a profitului.

5. Micii producători în condițiile capitalismului.

6. Integrarea economică și consecințele acesteia asupra mecanismelor economiilor naționale.

Cap. III. **Mecanismul de funcționare a economiei în condițiile socialismului**

1. Esența și natura mecanismului de funcționare a economiei socialiste.

2. Sistemele de organizare și conducere a economiei naționale la diferitele niveluri ale acesteia. Relația dintre macroeconomic și microeconomic.

3. Mecanismul economic la nivel micro. Autoconducerea și autogestiunea economică.

4. Raportul plan-piață.

5. Sistemul planului.

6. Sistemul pîrghiilor economice.

7. Modalități de conectare a economiilor naționale la circuitul economic mondial.

8. General și particular în mecanismele de funcționare a economiilor naționale.

9. Tendințele în evoluția mecanismului de funcționare a economiei socialiste.

Cap. IV. **Mecanismul de funcționare a economiei în condițiile Republicii Socialiste România.**

1. Concepția Partidului Comunist Român cu privire la mecanismul economic, principiile și dinamismul acestuia. Ridicarea eficienței economice sociale, cerință esențială a funcționării economiei.

2. Structura organizatorică și de conducere a economiei la diferite niveluri și în plan teritorial și determinările ei obiective (tehnice, economice, sociale etc.). Sistemul decizional.

3. Unitățile economice, funcțiile și fondurile lor.

4. Autoconducerea și autogestiunea economică a unităților. Fondurile unităților.

5. Optimul microeconomic în contextul urmăririi optimului economico-social.

6. Sistemul planului național de dezvoltare economico-socială. Programe și prognoze. Întreprinderea verigă de bază a planificării. Verigile planificării. Perfecționarea planificării.

7. Planul și piața. Tehnicile studierii pieții interne și externe. Sistemul contrastelor economice.

8. Sistemul de prețuri.

9. Sistemul cointeresării materiale.

10. Pîrghiile financiare. Echilibrul monetar.

11. Mecanismul dezvoltării în plan teritorial. Autoconducerea și autogestiunea teritorială.

12. Sistemul de indicatori.

13. Sistemul informațional.

14. Modalități de evaluare a rezultatelor.

Cap. V. **Creșterea eficienței economice și sociale a întregii activități, obiectiv central al funcționării și perfecționării mecanismului economiei socialiste**

1. Sistemul eficienței în teoria și practica economică, a socialismului. Necesitatea unui sistem integrat ierarhic de criterii de eficiență în ansamblul economiei naționale.

2. Sistemul de calcul și analiză a eficienței utilizării resurselor umane, materiale și financiare.

3. Căile de creștere a eficienței economice.

3.1. la nivelul economiei naționale.

3.2. la nivelul ramurii.

3.3. la nivelul unității economice.

4. Perfecționarea sistemului de indicatori ai eficienței economice.

5. Eficiența economică și eficiența socială.

VOL. IV. **RELAȚIILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE ȘI NECESITATEA UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE**

PARTEA ÎNTÎI
RELAȚIILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Cap. I. **Diviziunea internațională a muncii**

1. Concepte.

2. Curentele de idei cu privire la natura diviziunii internaționale a muncii.

3. Analiza structurii și tendințelor în diviziunea internațională contemporană a muncii.

Cap. II. **Natura și structura relațiilor economice internaționale**

1. Economia națională ca celulă a economiei mondiale.

2. Independența și interdependența economică.

3. Rolul relațiilor economice internaționale în procesul creșterii și dezvoltării economice.

4. Particularități și tendințe în dezvoltarea relațiilor economice internaționale .

5. Structura relațiilor economice internaționale.

6. Concepția României cu privire la necesitatea, principiile și formele participării la circuitul economic mondial.

Cap. III. **Piața mondială și comerțul internațional**

1. Piața mondială. Structură, caracteristici, tendințe, instituții.

2. Mecanismele formării prețurilor pe piața internațională.

3. Trăsături și tendințe în dezvoltarea comerțului internațional.

— Dinamica comerțului mondial.
— Participarea diverselor grupe de țări la schimburile comerciale mondiale
— Particularități ale relațiilor economice dintre diverse țări și grupe de țări.
— Modificări și tendințe în structura materială a schimburilor comerciale mondiale.

4. Transporturile internaționale.

5. Eficiența economică a schimburilor comerciale internaționale.

6. Politici comerciale contemporane.

7. Rolul organizațiilor internaționale în promovarea comerțului internațional (organizații cu caracter universal, regional și subregional).

8. Participarea la comerțul internațional (geografie, structură și eficiență).

Cap. III. **Cooperarea economică internațională**

1. Concept, clasificare, forme, participanți, cadrul instituțional și juridic. Contribuția teoretică și practică a României la cooperarea economică internațională.

2. Cooperarea internațională în producție.
3. Cooperarea științifică și tehnică.
4. Cooperarea în domeniul comerțului.
5. Cooperarea în domeniul financiar-bancar.
6. Cooperarea în sfera altor servicii.
7. Instituționalizarea internațională a activității de cooperare.

Cap. IV. **Relații financiare și valutare internaționale**

1. Conținutul economic și rolul relațiilor financiare și valutare în schimburile internaționale.
2. Mecanisme și instrumente ale relațiilor financiare și valutare internaționale.
3. Rolul organismelor internaționale în relațiile financiare și valutare.

Cap. V. **Procese și forme de integrare economică și particularitățile acestora**

1. Integrarea vest-europeană.
2. Procese de integrare în țările lumii a treia.
3. Probleme ale cooperării și integrării economice în condițiile socialismului.

Cap. VI. **Teorii contemporane cu privire la relațiile economice internaționale**

1. Teorii ale comerțului internațional.
2. Teorii asupra relațiilor financiare și valutare.
3. Teorii cu privire la integrare.
4. Teorii asupra cadrului instituțional al relațiilor economice internaționale.

PARTEA A DOUA

ORDINEA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ ȘI AȘEZAREA EI PE BAZE NOI

Cap. I. **Actuala ordine economică internațională și contradicțiile ei**

1. Structurile interne.
2. Subdezvoltarea și decalajele. Cauzele subdezvoltării.
3. Problemele globale. Caracterul și structura acestora.
4. Sistemul de contradicții al actualei ordini economice internaționale.

Cap. II. **Necesitatea și căile instaurării unei noi ordini economice internaționale. Concepția României cu privire la noua ordine**

1. Esența și obiectivele noii ordini economice internaționale.
2. Necesitatea și posibilitatea instaurării noii ordini economice internaționale.
3. Particularitățile procesului de instaurare a unei noi ordini economice internaționale.
4. Căile de instaurare a unei noi ordini economice internaționale.
5. O nouă abordare a problemelor globale care confruntă omenirea (dezarmarea, materiile prime, energia, resursele alimentare, populația și așezările umane, folosirea mărilor și oceanelor, spațiului extraterestru, problemele mediului).

Cap. III. **Lupta pentru o nouă ordine economică internațională**

1. Intensă activitate pentru dezvoltarea unor noi relații economice pe plan internațional.
2. Impactul concepțiilor și acțiunilor României socialiste asupra eforturilor comunității internaționale pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.
3. Rolul strategiilor internaționale de dezvoltare și a negocierilor globale în procesul de edificare a unei noi ordini economice internaționale.
4. Rolul O.N.U. în lupta pentru edificarea unei noi ordini internaționale.

NOTĂ

La elaborarea tematicii au conlucrat tovarășii: **N. N. Constantinescu, Gh. Crețoiu, M. Părăluță, Aurel Iancu, I. Desmireanu, D. Dumitru.**

VARIANTA II

Tratat de economie

Volumul I

SISTEME ȘI STRUCTURI ECONOMICE CONTEMPORANE

Partea I

CONCEPTE ȘI NOȚIUNI FUNDAMENTALE

Cap. I. **Obiectul și metoda științelor economice**

1. Obiectul științelor economice.
2. Sistemul științelor economice.
3. Sistemul științelor economice ca parte componentă — subsistem — în sistemul general al științelor despre natură, societate și om.
4. Legi și categorii economice.
5. Schimbări în conținutul conceptului obiectului științei economice (viziunea sistemică, prospectivă și socială-umană; lărgirea conținutului conceptului ca eficiență economică în sensul de a răspunde cerințelor imediate și de perspectivă ale practicii sociale, în accepțiunea cea mai largă a termenului — cerințe ale naturii, comunităților umane și individului).
6. Economia și calitatea vieții sociale.
7. Metoda științelor economice.
8. Științele economice și științele logico-matematice.
9. Modelare și prognoză în științele economice.
10. Schimbări în metoda științei economice (deschiderea tehnicilor de analiză spre interdisciplinar și multidisciplinar).
11. Științele economice și politica economică. Strategii ale dezvoltării economice.
12. Științele economice și problemele globale ale omenirii. Instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, calea rezolvării acestor probleme

Cap. II. **Economia ca sistem**

1. Resurse economice.
2. Probleme economice de bază ale societății.
3. Sistemul economic — ansamblu dinamic de structuri.
4. Structura relațiilor de proprietate asupra mijloacelor de producție.
5. Structura relațiilor din sfera producției, repartiției, schimbului și consumului.
6. Structura agenților economici și dinamica ei.
7. Instrumente ale relațiilor dintre agenți și evoluția lor.
8. Structura și dinamica mecanismului de alocare a resurselor.
   — mecanisme de coordonare a acțiunii agenților economici;
   — mecanisme de distribuire și redistribuire;
   — mecanisme de adoptare a deciziilor;
   — motivații.

Cap. III. **Structura și dinamica producției sociale**

1. Structura și volumul resurselor.
2. Structuri de producție și dinamica lor.
3. Dinamica producției sociale.
4. Factorii creșterii economice.

Partea a II-a

ANALIZA COMPARATIVĂ A SISTEMELOR ECONOMICE CONTEMPORANE

Cap. I. **Sistemul economic capitalist**

1. Caracteristica generală a relațiilor de producție capitaliste.
2. Stadiile capitalismului.
3. Monopolul capitalist.
4. Capitalismul premonopolist de stat.
5. Legile economice și contradicțiile capitalismului contemporan. Crizele economice.
6. Structurile de clasă ale societății capitaliste contemporane.
7. Cazuri reprezentative : capitalismul vest-european ; capitalismul nord-american ; capitalismul japonez.
8. Criza generală a capitalismului. Tendința istorică a capitalismului.

Cap. II. **Sistemul economic socialist**

1. Caracterizarea generală a relațiilor de producție socialiste.
2. General și particular în construcția și evoluțiile economiei.
3. Etapele dezvoltării societății socialiste.
4. Legile economice și contradicțiile în economia socialistă.
5. Structurile de clasă ale societății socialiste.
6. Comunismul.
7. Dezvoltarea gîndirii economice cu privire la economia socialistă.

Cap. III. **Relațiile de producție în țările nesocialiste în curs de dezvoltare**

1. Varietatea relațiilor de proprietate și a structurilor de clasă.
2. Lupta pentru independență economică a acestor țări.
3. Sectorul de stat.

Partea a III-a

STRUCTURILE ECONOMIEI MONDIALE

Cap. I. **Dezvoltarea inegală și în salturi a țărilor lumii contemporane**

1. Decalajele economice contemporane.
2. Evoluția decalajelor economice.
3. Salturile în dezvoltarea economică.
4. Modele mondo-economice.
5. Perspectivele lichidării decalajelor ec[illegible]

Cap. II. **Subdezvoltarea și cauzele ei**

1. Esența subdezvoltării.
2. Problema subdezvoltării.
   — monopolul industrial ;
   — colonialismul ;
   — neocolonialismul.

Cap. III. **Caracterizarea țărilor lumii după nivelul de dezvoltare a forțelor de producție**

1. Criterii contemporane de delimitare
   —indicatorii sintetici relativi (VN, PIN, PIB, PNN, PNB pe locuitor, producția industrială pe locuitor, productivitatea muncii sociale etc.).
   — structurile sectoriale și de ramură ale economiei și populației active.
2. Țările subdezvoltate.
3. Țările în curs de dezvoltare.
4. Țările cu nivel mediu.
5. Țările dezvoltate din punct de vedere economic.
6. Țările cele mai dezvoltate din punct de vedere economic

Partea a IV-a

PROBLEME ALE RESURSELOR ECONOMICE ȘI ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICE

Cap. I. **Populația și resursele de muncă ale societății**

1. Numărul și structurile demografice ale populației.
2. Explozia demografică în perioada postbelică.
3. Relația populație-economie.
4. Cerințe contemporane privind structura și calificarea forței de muncă.

Cap. II. **Resursele naturale ale lumii contemporane**

1. Problemele resurselor energetice și a materiilor prime.
2. Probleme economice ale asigurării resurselor naturale regenerabile și ale substituirii resurselor epuizabile.

Cap. III. **Tehnici de producție. Știința și revoluția tehnico-științifică contemporană**

1. Caracterul mondial și consecințele actualei revoluții tehnico-științifice .
2. Direcții contemporane ale dezvoltării tehnicilor de producție.
3. Direcțiile și perspectivele dezvoltării revoluției tehnico-științifice contemporane.
4. Prognozele cheltuielilor militare asupra dezvoltării.

Cap. IV. **Impactul cheltuielilor militare asupra dezvoltării**

Cap. V. **Protejarea mediului înconjurător. Combaterea poluării**

Volumul 2

MICROECONOMIA

Partea I

ELEMENTE DE TEORIA UNITĂȚII ECONOMICE

Cap. I. **Unitatea economică în economia modernă**

1. Evoluția istorică a unității economice : atelierul meșteșugăresc, întreprinderea de tip manufacturier, întreprinderea modernă.
2. Unitatea economică ; definiție, scopuri, statut.
3. Metode de abordare a unității economice : morfologică, funcțională, tipologică, sistemică.
4. Funcțiile unității economice.
5. Cadrul politic, economico-social, științifico-tehnic, juridic, ecologic al unității economice.

Cap. II. **Tipologia unităților economice**

1. Diversitatea unităților economice. Caracteristici comune și specifice ale acestora.
2. Obiectivele clasificării unităților economice.
3. Tipuri de unități economice stabilite în funcție de diverse criterii.
   — al funcției economice : unități de producție, de construcții, de transporturi, comerciale, prestatoare de servicii, bancare, de asigurări etc. ;
   — al profilului de producție : unități industriale, agricole, de materiale de construcții, forestiere etc.;
   — al formei de proprietate: unități proprietate de stat, pe acțiuni, proprietate mixtă, obștească ;

— al locului şi rolului în economia naţională : centrale, companii, societăţi, întreprinderi etc. ;
— al statutului juridic : unităţi cu personalitate juridică, fără personalitate juridică, pe acţiuni etc. ;
— al dimensiunilor : unităţi foarte mari, mari, medii, mici ;
— al formei de organizare : centrale, societăţi, companii, combinate, întreprinderi, fabrici, uzine, exploatări, schele, forme, staţiuni, şantiere etc.

Cap. III. **Integrarea unităţilor economice în sistemul economiei naţionale**

1. Teorii cu privire la rolul unităţii economice capitaliste în economia de piaţă şi al celei socialiste în economia planificată.
2. Modalităţi de integrare a unităţilor economice capitaliste în economia de piaţă.
3. Integrarea unităţilor economice socialiste în economia socialistă planificată. Centralismul democratic şi autonomia funcţională a unităţilor economice socialiste.
4. Natura, formele şi obiectul relaţiilor exterioare ale unităţilor economice.
5. Profilarea, specializarea, combinarea, integrarea şi cooperarea dintre unităţile economice.
6. Strategii şi politici ale dezvoltării unităţilor economice.

Partea a II-a

RESURSE LA NIVEL MICROECONOMIC FACTORII, FUNCŢIILE ŞI COSTURILE DE PRODUCŢIE

Cap. I. **Resursele unităţilor economice**

1. Resursele de materii prime şi de energie : caracterul lor limitat, fundamentarea tehnico-economică a consumurilor normative, căi şi modalităţi de gospodărire.
2. Resursele tehnice şi tehnologice : capacităţi de producţie — exprimare, factori determinanţi, metodologii de determinare, căi de îmbunătăţire a utilizării ; căi şi forme de promovare a progresului tehnic în unităţile economice.
3. Resursele umane : surse de recrutare, structura personalului după diferite criterii, forme şi metode de selecţie, încadrare, apreciere, promovare, pregătire şi perfecţionare a prsonalului.
4. Resursele financiare. Formarea capitalului unităţilor economice capitaliste. Înzestrarea cu fonduri fixe şi dotarea cu mijloace circulante a unităţilor economice socialiste.

Cap. II. **Combinarea factorilor de producţie şi optimizarea utilizării lor**

1. Tipuri de factori de producţie.
2. Substituţionalitatea şi limitaţionalitatea factorilor de producţie.
3. Teorii ale combinării factorilor de producţie.
4. Modele de optimizare a utilizării factorilor de producţie.

Cap. III. **Funcţiile de producţie**

1. Definiţie şi conţinut.
2. Tipuri de funcţii de producţie.
3. Teorii ale funcţiilor de producţie.

Cap. IV. **Costurile de producţie**

1. Categorii de costuri de producţie.
2. Structura costurilor de producţie.
3. Factorii determinanţi ai raportului dintre cheltuielile materiale şi cheltuielile de muncă vie. Legătura costuri — productivitate.
4. Evoluţia costurilor de producţie şi cheltuielile sociale de producţie.
5. Planificarea cheltuielilor de producţie şi metode de urmărire operativă a acestora.

Partea a III-a

MECANISMELE FUNCŢIONĂRII SISTEMELOR MICROECONOMICE

Cap. I. **Planificarea activităţii**

1. Planul de dezvoltare economico-socială al unităţii economice : sistemul de norme şi indicatori ai planului ; metodologia elaborării planului şi a secţiunilor sale.
2. Contractul economic — instrument de planificare.
3. Programul de producţie. Planificarea capacităţii de producţie.
4. Planificarea aprovizionării tehnico-materiale ; normarea consumurilor materiale, normarea stocurilor de producţie, planul de aprovizionare tehnico-materială.
5. Planificarea forţei de muncă şi a fondului de retribuire : productivitatea muncii — metodologie de determinare a căilor de creştere şi planificarea creşterii ; stabilirea necesarului de personal ; planificarea fondului de retribuire, a retribuţiei medii şi a corelaţiei dintre creşterea acesteia şi cea a productivităţii muncii.
6. Planificarea costurilor de producţie : planul cheltuielilor de producţie, calculaţia de plan pe produs, planul de reducere a costurilor de producţie.

Cap. II. **Cercetarea — dezvoltarea**

1. Prognoza, planificarea şi programarea cercetării ştiinţifice şi dezvoltării tehnologice.
2. Conceperea produselor şi a tehnologiilor.
3. Procesul asimilării produselor şi a tehnologiilor noi.
4. Dezvoltarea şi modernizarea capacităţilor de producţie. Autoutilarea unităţilor productive. Eficienţa economică, a investiţiilor : forme de exprimare şi căi de creştere.
5. Metode şi tehnici folosite în cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnologică ; metode de stimulare a creativităţii ; analiza valorii etc.
6. Valorificarea rezultatelor cercetării ştiinţifice ; eficienţa economică a cercetării.

Cap. III. **Aprovizionarea tehnico-materială**

1. Sistemul aprovizionării tehnico-materiale a unităţilor economice.
2. Planificarea aprovizionării tehnico-materiale. Utilizarea balanţelor materiale.
3. Normarea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili, energie, piese de schimb etc.
4. Organizarea ştiinţifică a gestiunii stocurilor la consumatori.

Cap. IV. **Activitatea de marketing. Strategia de piaţă şi de produs**

1. Conceptul de marketing. Diferenţa între aplicabilitatea lui în economia capitalistă şi cea în economia socialistă.
2. Relaţia plan — piaţă în economia socialistă.
3. Dinamismul pieţei şi adaptabilitatea unităţilor productive.
4. Metode şi tehnici de cercetare a pieţei.
5. Strategii de marketing aplicabile produselor, promovării vînzărilor, publicităţii şi distribuţiei.
6. Tehnici moderne folosite de unităţile economice în comerţul internaţional.

7. Elaborarea planurilor de import — export şi urmărirea realizării lor în unităţi economice socialiste.
8. Determinarea eficienţei economice a comerţului exterior.

Cap. V. Finanţele unităţilor economice

1. Planificarea financiară.
2. Situaţia financiară şi patrimonială a unităţii economice.
3. Mijloacele circulante şi sursele de acoperire a acestora.
4. Asigurarea echilibrului financiar permanent.
5. Constituirea şi utilizarea fondurilor proprii şi repartizarea beneficiilor.
6. Situaţia generală a mijloacelor economice în corelaţie cu sursele de acoperire a acestora.
7. Viteza de rotaţie a mijloacelor economice totale ale unităţii economice.
8. Corelaţiile financiare ale unităţii economice cu bugetul statului şi cu organul ierarhic superior.

Cap. VI. Organizarea şi conducerea activităţii unităţilor economice

1. Principii ale organizării producţiei. Tipuri de producţie în unităţile industriale, agricole, de construcţii etc.
2. Mecanizarea, automatizarea şi robotizarea proceselor de producţie.
3. Organizarea activităţilor auxiliare şi de servire a producţiei.
4. Controlul calităţii producţiei : conceptul de calitate a producţiei, criterii şi niveluri de calitate, forme şi metode de control tehnic al calităţii producţiei.
5. Organizarea muncii : organizarea raţională a locurilor de muncă ; studiul proceselor de muncă — studiul metodelor şi măsurarea muncii.
6. Procesul de conducere a unităţilor economice. Funcţiile conducerii. Procesele decizionale în unităţile economice. Tipuri şi stiluri de conducere. Metode moderne de conducere.
7. Organizarea structurală şi a sistemului informaţional şi informatic al unităţilor economice.
8. Sistemul conducerii colective şi autoconducerii muncitoreşti.

Partea a IV-a

REZULTATELE ŞI EFICIENŢA ACTIVITĂŢII LA NIVELUL MICROECONOMIC

Cap. I. Analiza activităţii economice

1. Studiul factorilor determinanţi ai rezultatelor activităţii economice.
2. Metodologia şi procesul analizei activităţii economice.
3. Analiza îndeplinirii planului de producţie.
4. Analiza asigurării şi utilizării forţei de muncă.
5. Analiza utilizării fondurilor unităţilor economice.
6. Analiza cheltuielilor de producţie.
7. Analiza rentabilităţii.
8. Analiza situaţiei financiare şi patrimoniale a unităţilor economice.

Cap. II. Controlul şi evaluarea rezultatelor

1. Esenţa şi scopurile funcţiei de control la nivelul unităţilor economice. Controlul şi reglarea proceselor la nivel microeconomic.
2. Procesul de control : premise, etape, organe implicate, căi de acţiune.
3. Eficienţa controlului.
4. Evaluarea generală a rezultatelor activităţii unităţilor economice.
5. Corelaţia evoluţiei viitoare imediate şi de perspectivă a activităţii unităţilor economice.

Volumul 3

MACROECONOMIA

Partea I

STRATEGIILE NAŢIONALE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

Cap. I — Diviziunea naţională a muncii şi factorii care o determină

1. Varietatea resurselor economice
2. Dimensiunile teritoriului naţional şi ale populaţiei.
3. Participarea la circuitul economic mondial.
4. Revoluţia ştiinţifico-tehnică contemporană.

Cap. II. Organizarea resurselor la scară macroeconomică şi profilul economiei naţionale

Cap. III. Informaţia macroeconomică.

Cap. IV. Raportul economic-politic

Cap. V. Necesitatea şi conţinutul strategiilor pe termene îndelungate.

Partea a II-a

PROBLEMELE REALIZĂRII PRODUSULUI SOCIAL ŞI ALE ECHILIBRULUI MACROECONOMIC

Cap. I. Indicatorii sintetici ai activităţii economico-sociale

Cap. II. Corelaţiile realizării produsului social

Cap. III. Formarea veniturilor finale

Cap. IV. Echilibrul macroeconomic şi formele sale

1. Esenţa echilibrului macroeconomic.
2. Echilibrul producţiei.
3. Echilibrul monetar-financiar

Cap. V. Circulaţia mărfurilor. Cererea şi [illegible] Echilibrul material-valoric.

Partea a III-a

CONSUMUL

Cap. I. Consumul productiv şi consumul neproductiv

1. Corelaţia dintre producţie şi consum şi evoluţia ei istorică.
2. Consumul individual, consumul public, consumul social.

Cap. II. Evoluţia structurii consumului neproductiv

1. Factorii nivelului şi structurii consumului neproductiv
2. Evoluţia structurii consumului neproductiv.
3. Particularităţile naţionale ale consumului.

Cap. III. Calitatea vieţii, nivelul de trai şi situaţia economică a maselor muncitoare

1. Ţări capitaliste dezvoltate.
2. Ţări socialiste.
3. Celelalte ţări ale lumii.

Partea a IV-a

ACUMULAREA

Cap. I. Esenţa şi trăsăturile acumulării

1. Acumularea netă şi acumularea brută.
2. Sursele naţionale şi sursele externe ale acumulării.
3. Mecanismele acumulării (economiile populaţiei, capitalul fictiv etc.).
4. Destinaţiile acumulării.

(Continuare în pag. 10)

VĂ PREZENTĂM:

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE ELEMENȚE DE TELECOMUNICAȚII ȘI AUTOMATIZĂRI BUCUREȘTI

În componența acestei importante unități economice sînt cuprinse 20 de întreprinderi. Dintre acestea menționăm întreprinderile „Electromagnetica", „Electrotehnica", „Electroaparataj" din București, Întreprinderea de aparate electrice de măsurat din Timișoara, Întreprinderea de aparataje electrice de instalații din Titu și altele. Unitățile din cadrul C.I.E.T.A. execută peste 10.000 de produse deosebit de importante ca :

- **aparate telefonice**
- **centrale telefonice automate**
- **pupitre și panouri pentru instalații de automatizări**
- **aparataj electric de joasă tensiune**
- **elemente electronice de automatizări**
- **aparate electrice de măsură**
- **elemente de electronică industrială**
- **produse de mecanică fină**
- **organe de asamblare etc.**

Una dintre cele mai tinere secții ce aparține de întreprinderea „Automatica" – din București este Secția de echipamente electronice pentru automatizări. A fost înființată numai cu doi ani în urmă. Fabricația echipamentelor electronice se bazează pe activități de cercetare-proiectare proprie și în colaborare cu institutul de specialitate. Din realizările deosebite, menționăm : **familia de echipamente electronice** și sisteme electromecanice de dozare și cîntărire care se află în dotarea marilor combinate de la Galați, Tulcea și Slatina ; echipamente pentru industria ușoară ; automatele programabile, a căror fabricație a început în anul 1980 și care reprezintă unul din produsele deosebite cu o largă utilizare în domeniul construcțiilor de mașini, chimiei și industriei energetice. Datorită performanțelor automatele programatice sînt solicitate și pe piața mondială. Din familia echipamentelor de pază, antiefracție și incendiu au fost realizate echipamente electronice (fără material din import), cum ar fi „SESAM" – produs care reunește funcțiunile a patru produse vechi, la performanțe superioare și la un ridicat nivel de design industrial. În rîndul produselor importante trebuie menționate și sistemele de conducere a proceselor tehnologice cu calculatorul.

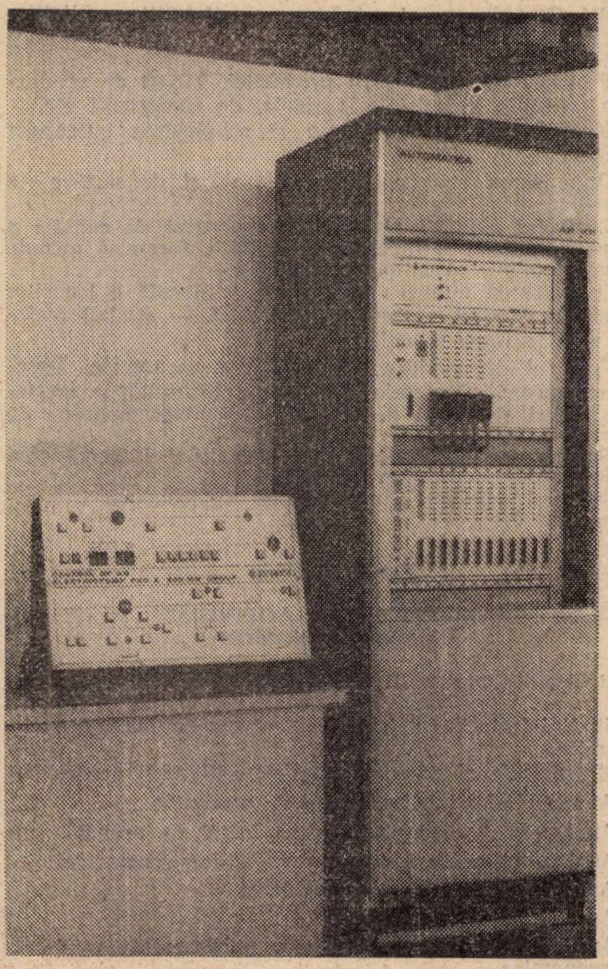

Automatul programabil AP 101

Pe lîngă produsele aflate în fabricație, colectivul unității are în pregătire :

– sisteme distribuite pentru conducerea proceselor tehnologice ;

– sisteme pentru conducerea traficului rutier sau sistemul de comandă pentru roboți industriali .La „Automatica" s-a realizat primul robot industrial.

Ion VASILESCU

Vă prezentăm

Produse ale Centralei industriei sticlei și ceramicii fine din BUCUREȘTI

Industria sticlei și ceramicii fine din țara noastră a cunoscut o dezvoltare spectaculoasă în ultimii 30 de ani. Cele 24 de unități ale Centralei industriei sticlei și ceramicii fine au un profil de producție complex, a cărui gamă de produse se află într-o continuă înnoire și diversificare.

Întreprinderi cu tradiție ca „Pădurea Neagră" și Tomești, sau altele mai tinere ca întreprinderea de geamuri din Buzău, Întreprinderea de articole de sticlărie din București, fabrică produse care satisfac din punct de vedere calitativ, estetic și funcțional cele mai pretențioase cerințe ale pieței interne și internaționale. Iată cîteva dintre acestea :

– articole de menaj și decorative din sticlă, porțelan și faianță

– sticlărie tehnică și de laborator

– geamuri trase și laminate pentru construcții industriale și civile

– geamuri securit pentru autovehicule

– oglinzi argintate și aluminizate etc.

Producția cu specific de modă se creează în ateliere speciale. De pildă, un porțelan la întreprinderile din Alba Iulia, Cluj-Napoca și Curtea de Argeș, produse din faianță și ceramică românească la Întreprinderea de sticlărie și faianță din Sighișoara și „Faimar" – Baia Mare.

Cele mai noi modele de produse se testează și se desfac publicului prin magazinele proprii ale întreprinderii sau în magazinul de prezentare și desfacere „Stirex" din București, Calea Victoriei nr. 88, care este aprovizionat în permanență cu o gamă bogată și diversificată din cele mai reprezentative produse din sti-

clă și porțelan. Este vorba de produse executate la o înaltă măiestrie artistică, cum sînt : **seturi de pahare din cristal incolor, vaze de cristal, candelabre și corpuri de iluminat din cristal și sticlă presată ; seturi de pahare din sticlă suprapusă, vaze și bomboniere din sticlă suprapusă, pahare și scrumiere, seturi de pahare din cristal galben, vaze și scrumiere din cristal galben, candelabre tip Murano, oglinzi tip venețiene, servicii de masă, de ceai, de cafea, de dulceață, decorate manual cu pigmenți de cobalt sau aur coloidal, bibelouri, vaze decorative, platouri decorative de mare valoare artistică, seturi de cești cu farfurii etc.**

Ion VASILESCU

(Urmare din pag. 7)

Cap II. **Rata acumulării**

1. Factorii determinanți ai ratei acumulării.
2. Evoluția ratei acumulării.

Cap. III. **Investițiile**

1. Sursele investițiilor.
2. Structurile investițiilor.
3. Evoluția investițiilor.

Partea a V-a

EVOLUȚIA STRUCTURILOR DE RAMURĂ ALE ECONOMIEI NAȚIONALE

Cap. I. **Evoluția istorică a raportului dintre industrie și agricultură**

1. Tipurile de structuri economice (economia agrară, agrar-industrială, industrial-agrară, industrială, tehnologică).
2. Necesitatea evoluției spre structuri economice superioare.

Cap. II. **Industrializarea**

1. Varietatea modalităților de industrializare.
2. Industrializarea capitalistă.
3. Industrializarea socialistă.
4. Particularitățile industrializării țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare.

Cap. III. **Evoluția structurilor de ramură ale industriei**

1. Factorii structurilor industriale.
2. Structurile industriale în țările nesocialiste în curs de dezvoltare.
3. Structurile industriale în țările cu nivel mediu.
4. Structurile industriale ale țărilor dezvoltate.

Cap. IV. **Corelația dintre industria extractivă și industria prelucrătoare**

Cap. V. **Problemele dezvoltării și modernizării agriculturii**

1. Modificarea locului agriculturii în economia națională.
2. Industrializarea agriculturii.
3. Structurile de ramură ale agriculturii.

Cap. VI. **Trecerea la economia tehnologică**

Cap. VII. **Cercetarea științifică și învățământul**

Cap. VIII. **Dezvoltarea celorlalte ramuri ale sectorului terților**

Partea a VI-a

CICLURILE REPRODUCȚIEI SI DEZECHILIBRELE MACROECONOMICE

Cap. I. **Ciclicitatea dezvoltării economice. Tipologia ciclurilor, dezechilibrelor și crizelor economice**

Cap. II. **Ciclurile lungi**

1. Ciclurile economico-tehnologice.
2. Fazele ciclurilor lungi.

Cap. III. **Ciclurile decenale ale economiei capitaliste**

1. Fazele ciclurilor decenale.
2. Deformarea ciclurilor clasice în perioada postbelică.
3. Crizele ciclice de supraproducție.
4. Crizele intermediare.

Cap. IV. **Problemele ciclității în economia socialistă**

Cap. V. **Șomajul în țările capitaliste dezvoltate**

1. Evoluția șomajului.
2. Crizele șomajului.
3. Structura șomajului.
4. Costul și consecințele șomajului.

Cap. VI. **Subocuparea în țările nesocialiste în curs de dezvoltare**

Cap. VII. **Problemele ocupării în țările socialiste**

Cap. VIII. **Inflația**

1. Cauzele generale ale inflației.
2. Evoluția inflației în țările capitaliste dezvoltate.
3. Stagflația.
4. Inflația în țările nesocialiste în curs de dezvoltare.

Cap. IX. **Dezechilibrele monetare în țările socialiste**

Cap. X. **Crizele parțiale în economia țărilor capitaliste** (criza industriei textile, criza siderurgiei, criza industriei carbonifere etc.)

Cap. XI. **Dezechilibrele teritoriale**

1. În țările capitaliste.
2. Problema regională în țările socialiste.

Cap. XII. **Înarmările**

1. Complexul militar industrial.
2. Cheltuielile militare și reproducția.
3. Evoluția cheltuielilor militare.
4. Consecințele economico-sociale ale înarmărilor asupra economiei naționale.
5. Problemele economice ale dezarmării. Reconversiunea cheltuielilor militare.

Partea a VII-a

OPTIMUL MACROECONOMIC ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

Cap. I. **Parametrii și formele optimului macroeconomic.**

1. Criteriul optimizat și legea fundamentală.
2. Echilibrul macroeconomic dinamic.
3. Maximizarea eficienței utilizării resurselor.
4. Optimul macroeconomic absolut și optimul macroeconomic relativ.

Cap. II. **Rata optimă a acumulării.**

Cap. III. **Ritmul creșterii economice**

Partea a VIII-a

MECANISMUL ECONOMIC AL CAPITALISMULUI

Cap. I. **Mecanismele concurențiale**
1. Libera concurență.
2. Concurența monopolistă.

Cap. II. **Mecanismele economice ale capitalismului monopolist de stat. Pîrghiile economice ale statului burghez contemporan**

1. Piața monopolist-statală.
2. Bugetul, investițiile și cheltuielile de stat.
3. Creditul și politica dobînzilor.
4. Politicile monetare naționale. Politicile inflaționiste.
5. Reglementarea raporturilor dintre muncă și capital.
6. Politica prețurilor etc.

Cap. III. **Planificarea monopolist-statală**

Cap. IV. **Limitele reglării monopolist-statale a economiei**

Partea a IX-a

C... ...REA ŞI PLANIFICAREA ECONOMICO-SOCIALĂ ÎN ŢĂRILE SOCIALISTE

Cap. I. Principiile şi nivelurile conducerii economice

1. Principiile.
2. Nivelul central.
3. Nivelul local.
4. Nivelul regional.

Cap. II. Raportul dintre conducerea unitară-centralizată şi conducerea locală, dintre conducerea unitară şi autogestiune economico-financiară.

Cap. III. Planificarea cu trei niveluri (de ramură, departamental, teritorial) şi principiile planificării.

Cap. IV. Lucrările de plan

1. Prognozele.
2. Liniile directoare.
3. Directivele.
4. Variantele de plan cincinal.
5. Planurile naţionale unice. Planul cincinal şi planul anual .
6. Defalcarea planurilor.
7. Urmărirea realizării planurilor.

Cap. V. Metodele planificării şi fundamentarea planurilor de dezvoltare economico-socială.

Cap. VI. Sistemele informaţionale ale economiei.

Partea a X-a

PÎRGHIILE ECONOMICO-FINANCIARE ALE STATULUI SOCIALIST

Cap. I. Politica monetară

1. Planificarea corelaţiei dintre creşterea productivităţii muncii şi creşterea retribuţiei.
2. Echilibrul veniturilor şi cheltuielilor.

Cap. II. Politica preţurilor.

Cap. III. Repartizarea şi utilizarea venitului net

Cap. IV. Politica financiară şi de credit.

Partea a XI-a

MECANISMELE ECONOMICE ÎN ŢĂRILE NESOCIALISTE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

Cap. I. Strategiile naţionale ale dezvoltării

Cap. II. Strategiile naţionale şi strategiile internaţionale.

Cap. III. Planificarea

Cap. IV. Bugetul

Cap. V. Alte pîrghii naţionale

Volumul 4

TEORIA ŞI PRACTICA RELAŢIILOR ECONOMICE INTERNAŢIONALE

Partea I

RELAŢIILE ECONOMICE INTERNAŢIONALE

Cap. I. Natura, structura şi funcţiile relaţiilor economice internaţionale

1. Economia naţională, celulă de bază a economiei mondiale. Funcţia relaţiilor economice internaţionale în creşterea economică. Independenţă şi interdependenţe.
2. Particularităţile structurii relaţiilor economice internaţionale în lumea contemporană.
3. Diviziunea internaţională a muncii : baze obiective, factori determinanţi, tendinţe fundamentale.
4. Specializare şi cooperare, temelia fluxurilor economice internaţionale.
5. Forme, particularităţi şi tendinţe ale proceselor de integrare economică, regională şi subregională.
6. Interdependenţele la scară universală. Factori determinanţi, implicaţii. Economiile naţionale şi problemele globale.

Cap. II. Teoria şi practica comerţului internaţional

1. Relaţia dintre teoria comerţului internaţional şi teoria economică generală.
2. Principalele etape ale evoluţiei teoriei comerţului internaţional. Fundamentul luptei dintre liber schimbism şi protecţionism.
3. Mecanismul comerţului internaţional contemporan. Caracteristici, particularităţi, tendinţe.
4. Preţurile internaţionale şi raporturile de schimb.
5. Eficienţa schimburilor externe.
6. Balanţele comerciale.
7. Instituţiile comerţului internaţional : funcţiile lor
8. Comerţul invizibil.

Cap. III. Cooperarea economică internaţională.

1. Conceptul de cooperare economică. Sfere ale cooperării. Rolul cooperării în folosirea raţională a factorilor de producţie, accelerarea progresului tehnic, sporirea volumului de schimburi şi diversificarea fluxurilor economice internaţionale.
2. Forme de bază ale cooperării economice internaţionale.
3. Rolul investiţiilor externe de capital.
4. Forme specifice practicate de ţările socialiste între ele şi în relaţiile cu ţările nesocialiste.
5. Funcţiile actualelor corporaţii transnaţionale în economia mondială.

Cap. IV. Teoria şi practica relaţiilor valutar-financiare internaţionale

1. Instrumente şi modalităţi de plată în relaţiile internaţionale. Balanţa de plăţi.
2. Forme de organizare valutar-financiară internaţională.
3. Cadrul instituţional al relaţiilor valutar-financiare internaţionale. (Punctele vor fi dezvoltate pe baza structurii părţilor I. II şi III din lucrarea lui Costin Kiriţescu).

Partea a II-a

SUBDEZVOLTAREA ŞI EDIFICAREA UNEI ECONOMICE INTERNAŢIONALE

Cap. I. Subdezvoltarea şi crizele globale

1. Subdezvoltarea şi cauzele ei (exploatarea colonială şi neocolonială : imperialismul, companiile transnaţionale).
2. Adîncirea decalajelor internaţionale şi impactul acestui proces asupra dezvoltării economiei mondiale.
3. Crizele globale. Cauze şi evoluţii specifice : multiplicarea şi intercondiţionarea lor.
4. Criza energetică.
5. Criza materiilor prime.
6. Criza alimentară.
7. Barierele protecţioniste şi neop... ...iste din comerţul internaţional.
8. Transferul tehnologic : obstacole în desfăşurare şi tendinţe de folosire în scopul subminării independenţei naţionale.
9. Criza sistemului valutar financiar internaţional.
10. Migraţia internaţională a forţei de muncă — factor de exploatare a popoarelor din ţările rămase în urmă.
11. Cursa înarmărilor, factor de perturbare a progresu-

lui economico-social mondial.

12. De la pătrunderea omului în spațiul cosmic și în adîncul mărilor la folosirea noilor medii în interesul exclusiv al marilor puteri.

Cap. II. **Problemele edificării unei noi ordini economice internaționale**

1. Necesitatea istorică a edificării unei noi ordini economice internaționale.

2. Caracterul științific și originalitatea conceptului românesc de nouă ordine economică internațională, elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

3. Direcții fundamentale de acțiune în lupta pentru o nouă ordine economică internațională.

NOTĂ :

1. Colectivul de autori ai tematicii propune ca lucrarea să fie intitulată „TRATAT DE ECONOMIE CONTEMPORANĂ".

2. În Tratat vor fi evidențiate : Experiența și rezultatele României ; Contribuțiile teoretice românești ; Acțiunile practice întreprinse de România socialistă pe arena internațională.

3. Colectivul de autori ai tematicii : **Roman Moldovan, Costin Murgescu, Gheorghe Dolgu, Ion Blaga, Gheorghe Badrus, Constantin Grigorescu, Ioniță Olteanu și Cornel Russu.**

VARIANTA III

Tratat de economie

CONSIDERAȚII INTRODUCTIVE

Capitolul 1 — Caracterizarea generală a economiei ca sferă hotărîtoare a activității sociale.

Capitolul 2 — Tipologia sistemelor economice în evoluția lor istorică. Sisteme economice comparate în lumea contemporană.

Capitolul 3 — Teoria economică generală și evoluția ei istorică. Caracterizarea principalelor curente de gîndire economică.

PARTEA I

ECONOMIA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE

SECȚIUNEA I **STADIILE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI**

Capitolul 1 — Continuitatea vieții materiale pe teritoriul României. Lupta poporului român pentru obținerea și consolidarea independenței și suveranității naționale, ca o condiție de bază a progresului economic și social. Caracterizarea de ansamblu a stadiilor dezvoltării economico-sociale în perioada presocialistă.

Capitolul 2 — Confruntările de opinii cu privire la căile progresului economico-social al României. Tradiții progresiste în gîndirea economică românească.

Capitolul 3 — Procesul revoluționar al făuririi economiei socialiste unitare.

Capitolul 4 — Problemele fundamentale ale dezvoltării economiei naționale în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării spre comunism. Obiectivele programatice în domeniul dezvoltării economico-sociale.

Capitolul 5 — Sistemul relațiilor sociale de producție și al legilor economice. Principiile fundamentale ale organizării și conducerii economiei naționale.

Capitolul 6 — Dezvoltarea gîndirii economice în România în anii construirii socialismului, ai făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Aportul hotărîtor al președintelui Nicolae Ceaușescu la progresul științei economice.

SECȚIUNEA a II-A **RESURSE**

Capitolul 1 — Populația României. Creșterea demografică și dezvoltarea economiei naționale. Politica demografică a Partidului Comunist Român.

Capitolul 2 — Resurse naturale primare (regenerabile și neregenerabile). Politica P.C.R. de valorificare superioară a bazei proprii de materii prime și energie.

Capitolul 3 — Investițiile și fondurile productive. Politica P.C.R. în domeniul acumulării și investițiilor.

Capitolul 4 — Potențialul tehnico-științific național. Progresul calitativ al factorilor de producție sub incidența revoluției tehnico-științifice contemporane.

Capitolul 5 — Nevoile sociale și resursele. Obiectivele asigurării independenței în domeniul energiei și materiilor prime.

SECȚIUNEA A III-A — **STRUCTURA ECONOMIEI ÎN PROFIL DE RAMURĂ**

Capitolul 1 — Clasificarea ramurilor economiei naționale.
Capitolul 2 — Industriile extractive.
Capitolul 3 — Agricultura și silvicultura.
Capitolul 4 — Industriile prelucrătoare.
Capitolul 5 — Cercetare tehnico-științifică și în t.
Capitolul 6— Construcții.
Capitolul 7 — Transporturi.
Capitolul 8 — Comunicații.
Capitolul 9 — Circulația mărfurilor.
Capitolul 10 — Gospodărirea comunală.
Capitolul 11 — Celelalte ramuri.
Capitolul 12 — Tendințe privind evoluția structurii economiei naționale în profil de ramură.

SECȚIUNEA A IV-A — **STRUCTURA ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN PROFIL TERITORIAL**

Capitolele 1—41 — Dezvoltarea echilibrată a zonelor, județelor și localităților țării. Dezvoltarea producției materiale și serviciilor pe județe.

Capitolul 42 — Tendințe privind evoluția economiei naționale în profil teritorial.

SECȚIUNEA A V-A — **UNITATEA ECONOMICĂ**

Capitolul 1 — Tipurile de unități socialiste (după forma de proprietate, dimensiune, grad de concentrare etc.). Structura organizatorică.

Capitolul 2 — Factorii de producție și combinarea lor. Circulația și rotația fondurilor.

Capitolul 3 — Autogestiunea și autofinanțarea întreprinderilor.

Capitolul 4 — Dezbateri în literatura economică cu privire la tipologia întreprinderii viitorului.

SECȚIUNEA A VI-A — **PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL**

Capitolul 1 — Principiile promovate de România în relațiile economice externe. Dezvoltarea colaborării economice cu toate țările lumii, coordonată majoră a politicii externe a României. Diversificarea formelor relațiilor economice externe ale României.

Capitolul 2 — Dezvoltarea colaborării economice cu țările socialiste .

Capitolul 3 — Dezvoltarea colaborării economice cu țările în curs de dezvoltare.

Capitolul 4 — Dezvoltarea colaborării economice cu țările capitaliste dezvoltate.

Capitolul 5 — Problemele creșterii eficienței economice a comerțului exterior.

SECȚIUNEA A VII-A — **MECANISMUL ECONOMIEI SOCIALISTE ȘI PROBLEMELE ECONOMICO-SOCIALE**

Capitolul 1 — Politica economică și funcționarea economiei socialiste. Principiile fundamentale ale mecanismului economico-financiar.

Capitolul 2 — Planificarea economiei naționale. Echilibrul material, financiar, monetar și valutar al dezvoltării economice.

Capitolul 3 — Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară.

Capitolul 4 — Remunerarea muncii.

Capitolul 5 — Finanțele, creditul și dobînda.

Capitolul 6 — Prețurile.

Capitolul 7 — Piața în economia socialistă. Raportul plan-piață.

Capitolul 8 — Moneda națională și circuitul monetar.

Capitolul 9 — Cadrul instituțional și legislativ al dezvoltării economice.

Capitolul 10 — Raportul dintre optimul micro și macroeconomic. Problemele eficienței economice.

SECȚIUNEA A VIII-A — **ACTIVITATEA ECONOMICĂ — BAZA PROGRESULUI GENERAL AL ȚĂRII**

Capitolul 1 — Avuția națională, produsul social și venitul național.

Capitolul 2 — Creșterea nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții întregului popor.

Capitolul 3 — Perspectivele trecerii României socialiste în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

Anexe statistice, bibliografice și indice de materii

PARTEA A II-A

ECONOMIA MONDIALĂ

Introducere — Caracterizare de ansamblu și evoluția istorică. Concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la problemele fundamentale ale economiei mondiale contemporane.

SESIUNEA I — **RESURSELE ȘI STRUCTURA DE RAMURĂ A ECONOMIEI MONDIALE**

Capitolul 1 — Dinamica raportului resurse — creștere — dezvoltare în economia mondială. Tipologia resurselor și crizelor de resurse.

Capitolul 2 — Populația mondială și raportul demo-economic.

Capitolul 3 — Resurse naturale primare, inclusiv resursele mărilor, oceanelor și spațiul circumterestru.

Capitolul 4 — Cercetarea științifică și resursele tehnologice.

Capitolul 5 — Resursele investiționale și financiare.

Capitolul 6 — Poziții teoretice în problema resurselor și politicii de alocare și utilizare a resurselor.

Capitolul 7 — Structura pe ramuri a economiei mondiale.

SECȚIUNEA A II-A — **ECONOMIILE NAȚIONALE, CELULE DE BAZĂ ALE ECONOMIEI MONDIALE CONTEMPORANE**

Capitolul 1 — Complexul economic național — cadru de bază al progresului economic. Independența economică — condiție primordială a progresului economico-social. Accentuarea interdependențelor economice.

Capitolul 2 — Criterii și indicatori de analiză și comparabilitate internațională.

Capitolul 3 — Structura economiei mondiale după criteriul relațiilor sociale de producție din economiile naționale.

Capitolul 4 — Structura economiei mondiale după criteriul nivelului de dezvoltare economică a forțelor de producție din economiile naționale.

Capitolul 5 — Structura economiei mondiale după criteriul potențialului economic al statelor.

Capitolul 6 — Structura economiei mondiale după criteriul dinamicii economice a statelor.

Capitolul 7 — Structura economiei mondiale după criteriul gradului de participare a statelor la circuitul economic mondial.

Capitolul 8 — Structura economiei mondiale după criteriul dotării (acoperirii) economiilor naționale cu resurse.

Capitolul 9 — Tipologia economiilor naționale în economia mondială contemporană. Principalele trăsături caracteristice ale mecanismelor economice ale statelor lumii.

Capitolul 10 — Confruntări teoretice și politice în problemele raportului național — internațional.

SECȚIUNEA A III-A — **DIVIZIUNEA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII ȘI CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL**

Capitolul 1 — Factorii obiectivi și politicile economice de participare a statelor la diviziunea internațională a muncii și circuitul economic mondial.

Capitolul 2 — Tipuri și modele de diviziune internațională a muncii. Probleme actuale ale restructurării lor.

Capitolul 3 — Circuitul economic mondial; dimensiuni cantitative și calitative ale fluxurilor economice internaționale în cadrul circuitului economic mondial.

Capitolul 4 — Principalele mutații în circuitul economic mondial.

Capitolul 5 — Locul României în diviziunea internațională a muncii și circuitul economic mondial.

Capitolul 6 — Confruntări teoretice privind diviziunea internațională a muncii și circuitul economic mondial.

SECȚIUNEA A IV-A — **COMERȚUL INTERNAȚIONAL CU MĂRFURI**

Capitolul 1 — Comerțúl internațional și problemele dezvoltării economice.

Capitolul 2 — Dinamica comerțului internațional.

Capitolul 3 — Structura fizică a comerțului internațional.

Capitolul 4 — Orientarea geografică a comerțului internațional.

Capitolul 5 — Comerțul exterior al României.

Capitolul 6 — Teorii ale comerțului internațional.

SECȚIUNEA A V-A — **COOPERAREA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ**

Capitolul 1 — Cooperarea economică — formă nouă a colaborării economice internaționale; caracteristicile cooperării ca flux economic internațional.

Capitolul 2 — Tipuri și domenii de cooperare economică.

Capitolul 3 — Forme de cooperare tehnico-științifică.

Capitolul 4 — Forme de cooperare în producție.

Capitolul 5 — Forme de cooperare în cmercializarea produselor.

Capitolul 6 — Forme de cooperare monetar-financiară.

Capitolul 7 — Cooperarea economică internațională a României.

Capitolul 8 — Teorii ale cooperării și specializării internaționale.

SECȚIUNEA A VI-A — **COMERȚUL INTERNAȚIONAL CU TEHNOLOGII**

Capitolul 1 — Comerțul cu tehnologii — important flux economic internațional. Factorii dezvoltării lui.

Capitolul 2 — Brevete, licențe, know-how.

Capitolul 3 — Fluxurile geografice ale comerțului cu tehnologii.

Capitolul 4 — Balanța de plăți tehnologice.

Capitolul 5 — Comerțul exterior românesc cu tehnologii noi.

Capitolul 6 — Confruntări privind căile de acces la tehnologiile moderne și codului de conduită privind transferul internațional de tehnologie.

SECȚIUNEA A VII-A — **TURISMUL INTERNAȚIONAL**

Capitolul 1 — Turismul internațional și factorii dezvoltării lui.

Capitolul 2 — Structura geografică a turismului internațional.

Capitolul 3 — Formele turismului internațional.

Capitolul 5 — Turismul internațional al României.

Capitolul 6 — Orientări naționale și internaționale privind dezvoltarea turismului.

SECȚIUNEA A VIII-A — **RELAȚII VALUTARE INTERNAȚIONALE**

Capitolul 1 — Funcțiile și locul relațiilor monetare în schimburile economice internaționale.

Capitolul 2 — Etaloane și paritățI monetare și criza lor.

Capitolul 3 — Sistemul cursurilor valutare și factorii evoluției acestora.

Capitolul 4 — Rezervele valutare și structura lor.

Capitolul 5 — Piața valutară și eurovalutară. Principalele fluxuri eurovalutare.

Capitolul 6 — Echilibrul valutar și criza lui.

Capitolul 7 — Regimul valutar al României.

Capitolul 8 — Teorii și acțiuni vizînd restructurarea ordinii monetare internaționale.

SECȚIUNEA A IX-A — **RELAȚII FINANCIARE INTERNAȚIONALE**

Capitolul 1 — Funcțiile și locul relațiilor financiare în schimburile economice internaționale.

Capitolul 2 — Piața obligațiunilor internaționale.

Capitolul 3 — Piața eurocreditelor.

Capitolul 4 — Investiții internaționale directe.

Capitolul 5 — Credite comerciale și tehnici de finanțare a comerțului internațional.

Capitolul 6 — Principalele centre financiare internaționale și caracterizarea lor.

Capitolul 7 — Politica de credite externe și regimul investițiilor externe ale României.

Capitolul 8 — Confruntări teoretice și politice privind accesul la sursele financiare internaționale.

SECȚIUNEA A X-A — **MECANISMUL DE FUNCȚIONARE A ECONOMIEI MONDIALE**

Capitolul 1 — Mecanismul prețurilor internaționale.

Capitolul 2 — Politicile comerciale.

Capitolul 3 — Mecanismul valutar.

Capitolul 4 — Mecanismul financiar — investițional.

Capitolul 5 — Mecanismul transferului internațional de tehnologie.

Capitolul 6 — Reglementări economice internaționale.

Capitolul 7 — Organizații economice internaționale (universale, regionale, subregionale, inclusiv tipurile de societăți internaționale, transnaționale, mixte etc.

SECȚIUNEA A XI-A — **PROBLEMELE GLOBALE ȘI ECONOMIA MONDIALĂ. CONTRADICȚII ȘI CRIZE ÎN ECONOMIA MONDIALĂ, DOCUMENTELE PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN CU PRIVIRE LA CAUZELE, CONSECINȚELE ȘI CĂILE DE SOLUȚIONARE ALE ACESTORA**

Capitolul 1 — Caracterizare de ansamblu a problemelor globale .

Capitolul 2 — Principalele contradicții și diversitatea crizelor din economia mondială.

Capitolul 3 — Criza mondială energetică și de materii prime ; cauze și direcții de acțiune pentru depășirea acestei crize.

Capitolul 4 — Criza agroalimentară internațională. Natură, cauze, efecte, căi de depășire.

Capitolul 5 — Dezechilibrele ecologice în lumea contemporană. Mijloacele naționale și colaborarea internațională în asigurarea protecției mediului ambiant.

Capitolul 6 — Raportul dintre dezarmare și dezvoltarea economică. Oprirea cursei înarmărilor — problemă vitală pentru omenire, pentru însănătoșirea și dezvoltarea economiei mondiale. Poziția României în problema dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare.

Capitolul 7 — Lichidarea subdezvoltării — problemă fundamentală a lumii contemporane. Subdezvoltarea economică — axul central al crizei economice mondiale.

Capitolul 8 — Criza actualei ordini economice internaționale. Confruntări teoretice și politice privind natura și căile de soluționare a acesteia. Poziția României.

SECȚIUNE — FINALĂ

Capitolul 1 — Poziția P.C.R., a secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu privind viitorul economiei românești în contextul economiei mondiale.

Capitolul 2 — Confruntări de poziții privind viitorul economiei și al științei economice pe plan universal.

Anexa statistice, bibliograrfice și indice de materii.

NOTĂ :

Colectivul de autori ai tematicei : **Tudorel Postolache, Marin Popescu, Nicolae Ivanciu-Văleanu, Aurel Negucioiu, Victor Axenciuc** . Au fost consultați, de asemenea, tovarășii **Vasile Pilat, Constantin Moisuc, Grigore Botoi.**

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Practică arbitrală comentată

FORȚA MAJORĂ. CONFIRMAREA, CONDIȚIE PENTRU APLICAREA EFECTIVULUI EXONERATOR DE RĂSPUNDERE DECURGÎND DIN NEEXECUTAREA CONTRACTULUI ECONOMIC.

Într-un litigiu s-a stabilit că organizației reclamante i se datorează penalități pentru nelivrarea de către furnizor a diverse cantități de îngrășăminte chimice.

Pentru a se pronunța soluția, s-a înlăturat apărarea furnizorului în sensul că obligațiile contractuale nu au putut fi executate din cauză de forță majoră, datorită faptului că această împrejurare nu a fost confirmată de către Comitetul de Stat al Planificării, potrivit art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969.

Cererea de rearbitrare a furnizorului a fost respinsă, considerîndu-se soluția legală. Dispozițiile amintite prevăd, într-adevăr, cu referire la cazurile de forță majoră, că acestea „se analizează și se confirmă de către Comitetul de Stat al Planificării, pentru produsele ale căror balanțe se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială și de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe pentru produsele ce fac obiectul celorlalte balanțe".

Fiind neîndeplinită această condiție specială pentru confirmarea forței majore, în situațiile amintite, nu s-a putut face aplicarea efectului exonerator de răspundere pentru neexecutarea contractului, iar hotărîrea arbitrală a fost în consecință menținută cu prilejul exercitării dreptului de control (Decizia P.A.S. nr. 1541 din 31 iulie 1981).

LIPSURI CANTITATIVE. ASIGURAREA INTEGRITĂȚII PRODUSELOR PÎNĂ LA LOCUL DE DEPOZTARE

Arbitrajul a stabilit că sînt întemeiate pretențiile pentru plata unor cantități de păcură, care s-au refuzat la decontare pe motivul că erau lipsă, deoarece actele de verificare invocate încheiate la destinație, nu puteau să facă dovada unor lipsuri cantitative.

Exercitîndu-se dreptul de control, s-a respins cererea de rearbitrare a unității beneficiare, reținîndu-se că verificarea cantitativă fiind efectuată după descărcarea vagoanelor și returnarea lor goale, nu mai era posibil să se determine greutatea exactă a mărfii la primire. Împrejurarea că verificarea s-a efectuat cu participarea unor delegați neutri, s-a considerat lipsită de relevanță, ținîndu-se seama că delegații respectivi nu au avut posibilitatea să ateste soluția reală a mărfii la descărcarea din vagon.

Potrivit art. 4 pct. 1 lit. e și art. 56 alin. 2 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, pe parcursul de la locul de descărcare pînă la locul de depozitare, destinatarul are obligația să asigure integritatea mărfurilor. Verificarea în speță fiind efectuată în condițiile arătate, după preluarea transporturilor, fără obiecții, lipsurile cantitative au putut interveni ulterior, de vreme ce nu s-a făcut dovada că s-a asigurat supravegherea și paza produselor din momentul primirii lor de la cărăuș, pînă în momentul intrării lor la depozitare. (Dec. P.A.S. nr. 1858 din 31 august 1981).

LIPSURI CALITATIVE. CONDIȚIA PARTICIPĂRII CĂRĂUȘULUI LA VERIFICARE

Arbitrajul a stabilit că sînt neîntemeiate pretențiile furnizorului pentru plata de către beneficiar a prețului unor produse, deoarece prezentau defecțiuni calitative, potrivit proceselor verbale de constatare încheiate în ziua sosirii vagoanelor și cu prilejul descărcării lor.

Verificarea de către beneficiar a produselor sosite din transport s-a efectuat cu participarea delegatului unei organizații socialiste neinteresate, potrivit art. 70 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Soluționîndu-se cererea de rearbitrare a furnizorului, în exercitarea dreptului de control, s-a înlăturat obiecțiunea acestuia în sensul că verificarea s-a efectuat fără participarea cărăușului, cererea fiind așadar respinsă.

Transporturile sosind intacte s-a reținut că nu era cazul invitării cărăușului la verificare. Constatarea lipsurilor fără prezentarea cărăușului, în condițiile art. 36 din Regulament, era într-adevăr lipsită de efecte dacă s-ar fi examinat răspunderea cărăușului, ceea ce nu era cazul în speță unde defecțiunile nu rezultă din faptul transportului. (Dec. P.A.S. nr. 1756 din 31 august 1981).

LIPSURI CANTITATIVE. OMISIUNEA DE A SE EXAMINA INFLUENȚA UMIDITĂȚII.

Art. 58 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 prevede că la constatarea unei diferențe de greutate comisia de primire va face mențiune în procesul-verbal de verificare, între altele, asupra oricărui element, care ar putea influența asupra greutății în momentul cîntăririi.

Arbitrajul sesizat cu pretenții pentru plata prețului unei cantități de cărbuni invocată lipsă la destinație a admis acțiunea, stabilind că actele de constatare a diferenței în minus de greutate, sînt lipsite de opozabilitate.

În exercitarea dreptului de control, la cererea de rearbitrare a beneficiarului, soluția a fost menținută, întrucît la determinarea lipsurilor cantitative s-a omis a se examina dacă greutatea nu a fost influențată de umiditatea produsului specificată ca atare în actele de livrare. O asemenea examinare era obligatorie potrivit dispozițiunilor legale sus-menționate, ținîndu-se seama că umiditatea cărbunilor putea să ducă la pierderi de greutate prin diminuarea ei pe timpul transportului (Decizia P.A.S. nr. 1758 din. 31 august 1981).

I. DAVIDZON

Răsfoind prin dosare

Despre „dosarele produselor noi, nelansate"

Nu spunem nimic nou cînd afirmăm că a ține pas cu timpul, a fi competitiv, înseamnă un efort continuu de creativitate. Înseamnă căutări, gîndire creatoare și cheltuieli, pentru a găsi soluții de a produce mai bine, mai nou, mai ieftin. Dimensiunile acestor eforturi — intelectuale, tehnice, și financiare — ies mai pregnant în evidență dacă avem în vedere că produsele nou create trebuie să se caracterizeze, pe lîngă o înaltă calitate, funcționalitate și fiabilitate și prin înglobarea în conținutul lor a cît mai puține materii prime din import, energie etc.

Dacă în cele mai frecvente cazuri rezultatele cercetărilor la planșetă și eforturile tehnice de realizare a prototipurilor se materializează în produse noi, de serie, care intră în circuitul aprovizionării tehnico-materiale sau pentru fondul pieței, dovedindu-se astfel utilitatea lor, în alte cazuri, desigur mai puține, documentația rămîne în „dosar", iar prototipul devine un „apreciat unicat în muzeul de tehnică potențială" al întreprinderii, dacă nu ia loc într-un raft din depozitul de produse nefolosibile.

Cauza ? Credem că uneori trebuie căutată în sfera de activitate a compartimentelor comerciale. Să ne explicăm printr-un exemplu. Întreprinderea „N", în cadrul efortului de reînnoire a fabricației, a proiectat și a realizat un număr apreciabil de repere noi, fapt ce a însemnat și serioase investiții financiare, a căror recuperare se aștepta prin lansarea în serie a acestora. Spre surpriza conducerii, comenzile au întîrziat să sosească. Cum poate fi explicată această situație, de vreme ce noile produse întruneau toate performanțele, la zi ? Răspunsul l-am găsit, la compartimentul de desfacere, în dosarul produselor în cauză. Printre puținele file se găsea și un referat privind reclama necesară lansării lor, referat care, prin avizul negativ al șefului contabil, le-a pecetluit soarta : *„Nu avem fonduri pentru reclamă"*. Ca urmare, „lansarea" produselor s-a făcut pe calea empirică a difuzării unor liste trase la „șapilograf" și difuzate unui cerc restrîns de întreprinderi, bănuite a fi beneficiari potențiali.

Situația prezentată nu este izolată. Din păcate, mai dăinuie mentalitatea că reducerea cheltuielilor *trebuie să înceapă, invariabil, cu cele privind reclama comercială.*

Necesitatea reclamei comerciale a fost subliniată în repetate rînduri și o prevede și legea. Astfel, Legea nr. 5/1978, privind organizarea și funcționarea întreprinderilor, la art. 12, B, lit. c, prevede că întreprinderile „participă la prospectarea pieței interne în scopul cunoașterii necesităților de consum ; *asigură reclama și prezentarea produselor ;* participă la expoziții, demonstrații practice și tîrguri în țară și străinătate ; elaborează și difuzează cataloage comerciale". Așadar, necesitatea obiectivă a reclamei comerciale este de necontestat, și cadrul legal există ; atunci, de ce nu se realizează ? Credem că pentru înlăturarea acestei carențe trebuie, mai întîi, să se schimbe optica potrivit căreia se așteaptă pasiv să fie acoperite capacitățile de producție de către coordonatorul de balanțe, prin repartiții, sau de către forul ierarhic superior (centrale, ministere etc.), optică ce este în contradicție cu principiile autoconducerii și autogestiunii. Noul mecanism economico-financiar înseamnă, în primul rînd, acoperirea, din timp, a capacităților de producție prin portofoliu propriu de comenzi. Dar, cum poate fi realizat un portofoliu confortabil fără ca potențialul de fabricație, respectiv produsele nou create, să fie aduse la cunoștința celor interesați în achiziționarea lor ?

DALEX

Întrebări și răspunsuri

1. Care este baza legală pentru pentru reclama comercială ?

Răspuns : Potrivit art. 12, B, lit. c, din Legea nr. 5/1978 întreprinderile au obligația să participe la prospectarea pieței interne și să *„asigure reclama și prezentarea produselor"*. De asemenea, același text prevede că sînt obligate *să elaboreze și să difuzeze cataloage comerciale.* La rîndul lor, centralele au obligația, potrivit art. 28, B, lit. f, *să elaboreze „cataloage comerciale* cuprinzînd produsele realizate de întreprinderile subordonate și unitățile componente", care trebuie revizuite și îmbunătățite anual.

2. Din ce fonduri se suportă reclama comercială ?

Răspuns : „Cheltuielile cu reclama comercială se regăsesc în : a) *cheltuielile de desfacere,* în subcontul 03. *„Cheltuieli de publicitate, reclamă și de participare la tîrguri și expoziții"* formate din : cheltuielile pentru acțiuni de publicitate și *reclamă prin tipărituri periodice și neperiodice (reviste, cataloage, prospecte, afișe, ghiduri comerciale etc.)* ; b) *cheltuielile de circulație ale organizațiilor comerciale sau ale magazinelor proprii de prezentare și desfacere cu amănuntul în* subcontul intitulat *„cheltuieli de reclamă"* în care sînt cuprinse cheltuielile de reclamă comercială, potrivit dispozițiilor legale. La *„cheltuieli administrativ gospodărești"* se includ numai anunțurile prin presă, afișe etc. privind alte activtăți cum ar fi ocuparea de posturi vacante. (Din lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z", pag. 711)

3. Cum se face o reclamă eficientă ?

Răspuns : Căile sînt multiple și variază de la produs la produs. Noi ne limităm să indicăm pe cele mai uzuale pentru articole industriale destinate aprovizionării tehnico-materiale :

a) *Editarea de cataloage* se impune în toate cazurile în care produsele oferite au o gamă largă sortotipodimensională care, desigur, trebuie să fie codificate. Indicarea prin comenzi a codurilor facilitează încheierea contractelor și elimină riscul de confuzii asupra reperelor comandate. Așa cum am arătat, cataloagele pot fi editate de fiecare întreprindere în parte sau de către centralele industriale. Pentru editarea de cataloage, realizate în condiții tehnice ireproșabile, puteți să vă adresați „Revistei economice", care dispune de spațiul grafic necesar. Cataloagele comandate prin „Revista economică" pot fi realizate și în limbi străine, constituind astfel instrumente eficiente pentru promovarea exporturilor.

b) *Prezentarea produselor noi* poate fi făcută, cu bune rezultate, prin presa de specialitate. Este o veche tradiție a „Revistei economice" de a populariza prin coloanele sale din Supliment tot ce se produce nou, evident, atunci cînd conducătorii întreprinderilor creatoare au orientarea comercială să ni se adreseze. Este de reținut, sub aspectul operativității și al eficienței, că orice produs nou realizat a cărui parametrii tehnici și condiții de livrare sînt remise redacției noastre, prin comandă, apar în termen de maximum 7 zile de la primire, iar produsul respectiv este astfel poliofertat, practic tuturor întreprinderilor din țară și cititorilor din străinătate. Sînt deci de reținut două avantaje esențiale : 1) operativitatea pe care o asigură revista noastră, prin apariția ei săptămînală ; 2) pătrunderea ei largă, practic în toate întreprinderile din țară, precum și la numeroși abonați externi. Experiența o dovedește, numeroase întreprinderi confirmîndu-ne, că prezentarea produselor noi (în special, în pagina 16 a Suplimentului) este calea cea mai eficientă pentru asigurarea portofoliului de comenzi.

NICOLAE CEAUŞESCU – CONTRIBUŢII DE INESTIMABILĂ VALOARE LA ÎMBOGĂŢIREA TEORIEI ŞI PRACTICII REVOLUŢIONARE

DEDICÎNDU-ŞI încă din tinereţe gîndul, lupta şi viaţa înfăptuirii marilor ideaiuri ale clasei muncitoare, ale poporului întreg, formîndu-se în acţiune şi luptă ca militant revoluţionar exemplar, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi-a desfăşurat activitatea în consens cu cerinţele mersului ascendent al istoriei. Prezenţa sa competentă, cutezătoare, dătătoare de forţă şi încredere s-a făcut şi se face întotdeauna simţită, fie că este vorba de elaborarea liniilor directoare de dezvoltare a României, de adoptarea unor legi de importanţă majoră pentru bunul mers al treburilor ţării, de perfecţionarea continuă a relaţiilor sociale, de dezvoltarea neîntreruptă a democraţiei socialiste, de probleme fundamentale ale vieţii artistice, literare şi ştiinţifice, de întărirea capacităţii de apărare a ţării, fie de poziţia ţării noastre faţă de problemele majore ale lumii contemporane. Cu o mare elasticitate în gîndire şi acţiune, pricepere, măiestrie în conducerea partidului şi a statului, putere de pătrundere în esenţa fenomenelor, în dezvăluirea contradicţiilor lor interne, justeţe în alegerea mijloacelor pentru realizarea sarcinilor ridicate de mersul istoriei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi-a adus o importantă contribuţie la dezvoltarea activităţii teoretice şi practice desfăşurate de partid, îmbogăţind cu noi idei, teze şi concluzii tezaurul socialismului ştiinţific, patrimoniul cunoaşterii şi creaţiei istorice a epocii noastre.

Asemenea probleme teoretice majore, care au stat în atenţia secretarului general al partidului, ca definirea conţinutului epocii contemporane şi a procesului revoluţionar mondial; dialectica relaţiilor general-particular, naţional-internaţional, obiectiv-subiectiv în viaţa economică şi socială, conţinutul, trăsăturile şi esenţa bazei tehnico-materiale a societăţii socialiste; esenţa şi dinamismul relaţiilor de producţie şi sociale, fizionomia structurii sociale şi de clasă; amplificarea democraţiei socialiste, rolul şi perspectivele naţiunii în epoca actuală; izvorul şi modul de manifestare a contradicţiilor în societatea socialistă; rolul şi direcţiile evoluţiei partidului şi statului socialist; dinamica şi complexitatea formării şi dezvoltării conştiinţei socialiste; procesele economico-sociale specifice contemporaneităţii şi cerinţele aplicării unor noi principii în relaţiile dintre state; necesitatea şi conţinutul unei noi ordini economice şi politice internaţionale reprezintă, prin soluţiile oferite, contribuţii de inestimabilă valoare ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu la generalizarea teoretică a practicii sociale, la îmbogăţirea gîndirii revoluţionare. Rezultatele teoretice de excepţională valoare îşi au rădăcinile în stăpînirea temeinică şi promovarea consecventă a concepţiei despre lume şi viaţă a clasei muncitoare, în cunoaşterea realităţilor social-istorice, în analiza aprofundată a vieţii social-politice interne şi internaţionale.

Într-un asemenea cadru de gîndire şi acţiune s-a impus contribuţia creatoare, cu multiple valenţe ştiinţifice, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la definirea etapei pe care o străbate în prezent România, etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Întreaga definire a acestei etape se întemeiază pe concluzia potrivit căreia noua orînduire se constituie şi evoluează ca un organism viu, dinamic, ca un mod revoluţionar de organizare şi perfecţionare continuă a societăţii socialiste în perspectiva comunismului. În esenţa sa, concepţia secretarului general al partidului nostru privind făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România contureză un stadiu superior de maturizare a socialismului în toate sferele vieţii sociale.

■

Problematica aflată în centrul atenţiei în vasta şi rodnica activitate desfăşurată de secretarul general al partidului nostru se referă la asigurarea dinamismului şi creşterea eficienţei economice, în condiţiile unor noi exigenţe şi restricţii generate de situaţia economică mondială, în sferele hotărîtoare ale producţiei naţionale, la o dezvoltare industrială care să permită o mai bună valorificare a resurselor de materii prime şi energetice, la creşterea continuă a rolului ştiinţei în producţia materială, la înfăptuirea unei noi şi profunde revoluţii în agricultură, la dezvoltarea echilibrată şi armonioasă în teritoriu, la participarea activă la circuitul economic mondial şi ridicarea competitivităţii acestei participări. Deosebit de important este faptul că sub îndrumarea şi cu contribuţia directă a secretarului general al partidului toate aceste probleme de însemnătate vitală nu au rămas la stadiul dezbaterii teoretice, ci au luat forma unor programe de acţiune care au început să fie realizate în practică.

Caracterul ştiinţific al orientărilor, ideilor şi tezelor formulate sau aprofundate de secretarul general al partidului cu privire la dezvoltarea economică şi, în acest cadru, a industriei, rezidă, între altele, în marea sa capacitate de a analiza procesele şi fenomenele care au loc în domeniul economic, atît în contextul naţional cît şi internaţional şi de a obţine, pe această bază, concluzii realiste, a căror justeţe este pe deplin confirmată de viaţă. În politica industrială se vădesc eforturile pentru o redefinire şi adaptare permanentă la cerinţele noii etape pe care o parcurge ţara noastră şi la noile situaţii economice internaţionale. Criza de energie, combustibili şi materii prime care afectează întreaga economie mondială ridică inevitabil probleme deosebite şi pentru dezvoltarea industriei noastre. Această situaţie a impus ca în perioada de după Congresul al XII-lea al partidului să primeze tocmai preocupările pentru o serie de restructurări economice impuse de criteriul economisirii energiei şi combustibililor. Pornind de la această situaţie nouă, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia necesitatea acordării unei deosebite atenţii **„...restructurării industriei asigurînd realizarea unor produse de înaltă tehnicitate şi calitate cu un consum redus de energie şi materii prime. Pe ansamblul industriei, în viitorul cincinal trebuie să realizăm o creştere de cel puţin 32—34% a gradului de valorificare a materiilor prime şi energiei"**.

Într-un asemenea cadru al dezvoltării economiei noastre se impun cu necesitate noi ordini de prioritate în dezvoltarea ramurilor economiei naţionale: **„Aşa cum am subliniat în hotărîrile Congresului al XII-lea** — spunea tovarăşul **Nicolae**

Ceaușescu — o atenție deosebită trebuie să acordăm dezvoltării bazei materiale și în primul rînd bazei energetice". Dezvoltarea prioritară a industriilor extractive are o importanță deosebită pentru diminuarea dependenței economiei naționale de piața externă, pentru evitarea consecințelor negative pe care le are creșterea prețurilor pe piața mondială la materiile prime și combustibili.

În aceeași ordine de idei se înscrie și preocuparea secretarului general al partidului pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea prioritară a acestei ramuri, se impune în primul rînd pentru că reprezintă un izvor inepuizabil, regenerabil, al creșterii economice și pentru că ea trebuie să asigure continuu și la nivel optim alimentația rațională a întregului nostru popor și materii prime pentru o serie de ramuri industriale. De o inestimabilă valoare este, în acest context, teza tovarășului Nicolae Ceaușescu privind înfăptuirea noii revoluții agrare ca mijloc pentru ca agricultura noastră socialistă să producă an de an cantități tot mai mari de produse vegetale și animale, astfel încît această ramură de bază a economiei noastre să pășească hotărîtor într-o nouă etapă, calitativ superioară, de dezvoltare.

Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu pune cu putere în lumină rolul științei și tehnicii ca factori esențiali în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, pornind totodată de la considerînd că asigurarea unui progres puternic al forțelor de producție, creșterea eficienței economice, solicită incorporarea celor mai noi cuceriri tehnico-științifice. Sînt semnificative sublinierile făcute de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la deschiderea anului de învățămînt 1981—1982 privind interdependența dintre dezvoltarea economică și socială și înflorirea științei, învățămîntului și culturii. Astfel, în plin proces al unei revoluții tehnico-științifice, cu vaste consecințe asupra vieții omului, principiul unității dintre teorie și practică se înfățișează ca pivotul unei înțelegeri profunde și originale a rolului și statutului social al științei și învățămîntului.

■

Tezele cu privire la rolul democrației socialiste în noua etapă a dezvoltării țării noastre, cu deosebire tezele privind autoconducerea muncitorească, sînt o importantă contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialiste, aplicate creator în condițiile specifice ale țării noastre. În lumina unității organice dintre socialism și democrație, problemele democrației socialiste, ca o latură esențială, inseparabilă a societății noastre, amplu abordate pe plan teoretic, dau o solidă fundamentare principială perfecționărilor aduse în ultimii ani cadrului instituțional de conducere a diferitelor sectoare ale vieții sociale. Se desprinde ca o trăsătură nouă, originală, cu un conținut profund principial teza, argumentată pe larg de secretarul general al partidului, privind necesitatea legică a participării directe, active, nemijlocite a muncitorilor din cîmpul producției materiale la conducerea vieții sociale. Includerea muncitorilor în componența organelor și organizațiilor autoconducerii muncitorești a tuturor domeniilor de activitate social-politică, economică, culturală, dă o expresie concretă rolului conducător al clasei muncitoare. Subliniind importanța creării unor organisme corespunzătoare, a unui cadru organizatoric optim de afirmare a unei democrații de tip superior — democrația muncitorească — tovarășul **Nicolae Ceaușescu** atrage atenția că **„acum hotărîtoare este funcționarea în bune condiții a acestor organisme, astfel încît elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a statului să fie rodul gîndirii și voinței colective a oamenilor muncii, a întregului nostru popor".** În aceeași concepție activă și atotcuprinzătoare privind democrația socialistă se înscrie și preocuparea pentru perfecționarea legislației, pornindu-se de la faptul că schimbările esențiale intervenite în viața social-economică a țării, în structura socială, cu toate implicațiile asupra nivelului de cultură a maselor, a conștiinței lor politice și cetățenești, pun în termeni calitativ noi relațiile sociale dintre oameni, dintre individ și societate.

Continuitatea procesului de transformări revoluționare, reafirmată cu maximă claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Congresul al XII-lea al partidului, este o idee centrală a concepției despre socialism a partidului nostru. Înfăptuirea revoluției socialiste nu încheie procesul revoluționar. Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, transformările revoluționare, legile dialecticii materialiste, contradicțiile dintre vechi și nou, trecerea de la cantitate la o nouă calitate, continuă să constituie factorul activ, dinamizator, al progresului multilateral al țării, al edificării orînduirii comuniste. Partidul, toate organele și organizațiile de partid, toți comuniștii trebuie să acționeze cu combativitate și hotărîre împotriva oricăror tendințe de automulțumire și autoliniștire care pot apare ca urmare a marilor realizări obținute în construcția socialismului. Trebuie să fim conștienți, sublinia cu multă vigoare la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1981 tovarășul Nicolae Ceaușescu, că mai avem încă multe de făcut pentru a asigura poporului nostru nivelul de viață și civilizație pe care și-l dorește și pe care-l merită.

■

În etapa actuală, complexitatea procesului de dezvoltare a economiei naționale, sporirea și diversificarea obiectivelor social-politice și cultural-educative determină trăsături noi și aspecte noi în creșterea rolului conducător al partidului în conținutul și formele de exercitare a rolului partidului. Într-o viziune revoluționară, care sintetizează legitățile dezvoltării istorice a socialismului în condițiile specifice țării noastre, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** definește astfel rolul partidului comunist în ansamblul organismului social: **„Partidul reprezintă nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste. La rîndul său, partidul se regenerează continuu sub impulsul puternicelor fascicule de energie și lumină ce se îndreaptă continuu spre el din rîndul națiunii noastre socialiste. Putem spune că partidul comunist îndeplinește rolul de centru vital al întregului nostru sistem social. Funcționarea normală a acestui centru reprezintă condiția sine qua non a dezvoltării continue a societății socialiste".** Într-o asemenea concepție, partidul, ca subsistem specific de natură politică în cadrul sistemului social global, are rolul hotărîtor în coordonarea și dirijarea conștientă a eforturilor națiunii în asigurarea echilibrului necesar între toate compartimentele vieții sociale, în funcționarea optimă, eficientă, a întregului organism social.

Dezvoltînd și aprofundînd aceste teze teoretice privind locul și rolul partidului în interiorul organismului social, la Congresul al XII-lea al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a formulat ideea după care **„Partidul se afirmă tot mai puternic ca centru vital al întregii națiuni, de la care emană gîndirea cutezătoare menită să asigure transformarea revoluționară a societății, forța ce însuflețește toate energiile creatoare și pune în valoare geniul întregului popor român, deschizînd patriei minunate perspective de progres și civilizație".** Într-un asemenea cadru de gîndire și acțiune partidul realizează sporirea rolului său conducător într-o corelație directă cu amplificarea legăturilor sale cu masele, cu întregul popor. Asistăm în ultima vreme la cristalizarea și afirmarea unei relații dialectice noi între partid ca forță politică conducătoare, clasa muncitoare, celelalte clase și categorii sociale ale societății noastre socialiste. Aceste aspecte noi, formele reale ale împletirii tot mai organice a vieții și activității partidului cu viața și munca întregului popor sînt în concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, esența înțelegerii și definirii riguros științifice a rolului, funcțiilor și evoluției partidului.

În această viziune nouă, științifică, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia recent faptul că rolul partidului nostru **„trebuie să fie înțeles într-un mod nou, ținînd-se seama de schimbările și transformările ce s-au produs în societatea noastră socialistă" ... „Partidul, ca orice organism viu, ca orice organism politic, a suferit și suferă transformări în raport cu schimbările ce au loc în societate".** În această situație, dezvoltînd teoria despre partid, la dimensiunile noi ale adîncirii interferențelor dintre partid și mase, ale amplificării proceselor de omogenizare socială socialistă, secretarul general al partidului cheamă la o înțelegere și mai profundă a rolului și caracteristicilor fundamentale ale partidului nostru, la depășirea unor concepții ce corespundeau unor alte etape și realități potrivit cărora acesta reprezintă doar o avangardă conducătoare, un partid de profesioniști revoluționari.

Perfecționarea sistemului de interacțiune partid — masă este privită în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu ca un proces continuu. În acest context se înscrie constanta preocupare a partidului pentru dezvoltarea democrației în propriile sale rînduri, amplificînd rolul său de promotor activ și perseverent al democrației în întreaga viață socială. Ultimii ani s-au caracterizat în viața partidului prin fructuoase căutări în domeniul realizării unor forme originale de dezvoltare a democrației, de participare efectivă a partidului și alături de el a tuturor oamenilor muncii, prin forme organizatorice instituționalizate, la actul deciziei social-politice.

Este una din contribuțiile substanțiale pe care secretarul general al partidului a adus-o la îmbogățirea conceptuală a conducerii de către Partidul Comunist Român a societății, prin considerarea problematicii acestui domeniu în termenii noi ai organizării și conducerii societății socialiste, în care oamenii muncii, în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari, au dobîndit o dublă calitate și pe plan politic — aceea de obiect al conducerii, dar și de subiect activ și responsabil al deciziei, la nivel național, local și al unităților de bază. În acest sens, în cuvîntarea rostită la cel de-al II-lea Congres al F.D.U.S. tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia **„Revenindu-i sarcina de a organiza și conduce în mod conștient amplul proces revoluționar de înaintare spre comunism pe măsura ridicării nivelului de conștiință și înțelegere a oamenilor muncii, partidul dezvoltă continuu formele de condu-**

cere cu mascle largi ale poporului, de dezbatere publică a liniei sale politice, a Programului său, a întregii sale activități, de participare efectivă a cetățenilor la întreaga viață politică a societății".

■

Opera teoretică și politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu acordă o deosebită atenție analizei profunde, în spiritul creator al materialismului dialectic și istoric, a rolului națiunii în lumea de astăzi, a căilor afirmării și înfloririi națiunii noastre socialiste, a relației dintre patriotismul socialist și solidaritatea internațională, dintre sarcinile naționale și internaționale în edificarea noii orînduiri. Sînt de excepțională importanță și actualitate aprecierile potrivit cărora **„dezvoltarea societății contemporane dovedește că națiunea — categorie istorică-socială căreia marxism-leninismul i-a acordat întotdeauna o atenție deosebită — își păstrează deplina valabilitate și în zilele noastre"**. Națiunea se afirmă în zilele noastre ca o forță motrice de seamă a dezvoltării istorice, fiind chemată să joace încă mult timp un rol deosebit de important în progresul societății omenești.

Temeiurile obiective și funcția progresistă a națiunii rezultă din faptul istoric evident că atît în trecut, în procesul formării națiunilor și statelor naționale, cît și astăzi, amploarea luptei pentru eliberare națională, pentru consolidarea independenței și suveranității constituie unul din factorii primordiali ai luptei democratice, antiimperialiste. Rolul națiunii sporește considerabil în revoluția și construcția socialismului. Eliberîndu-se pe sine de sub jugul asupririi, clasa muncitoare a devenit exponentul întregii națiuni, și-a asumat răspunderea pentru dezvoltarea, pe baze noi, superioare, a unității naționale, pentru înflorirea națiunii socialiste. Afirmarea cu putere a caracteristicilor fundamentale ale națiunii în condițiile făuririi societății socialiste are loc paralel cu schimbarea caracterului unora dintre aceste trăsături și cu apariția unor trăsături noi, care consolidează și întăresc națiunea socialistă. Este vorba, în primul rînd, de faptul că la baza națiunii socialiste se află comunitatea de interese legată de orînduirea socială nouă, întemeiată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Totodată, în condițiile socialismului, asistăm la însușirea treptată de către masele largi a concepției despre lume și viață întemeiată pe materialismul dialectic și istoric ; se cristalizează o etică nouă, înaintată, care contribuie la formarea unui om nou ; își face loc tendința dispariției treptate a claselor.

Noile trăsături ce le imprimă socialismul, după cum definește cu rigurozitate științifică secretarul general al partidului nostru, nu duc la dispariția națiunii, ci, dimpotrivă, o consolidează, îi deschid perspectiva ridicării sale pe o treaptă nouă, calitativ superioară. Se formează, s-ar putea spune, un nou tip de națiune, incomparabil mai puternică și mai omogenă decît națiunea burgheză — națiunea socialistă, în care se realizează o concordanță tot mai deplină între forțele și relațiile de producție, o unitate tot mai fermă între toți oamenii muncii.

Adîncirea interdependențelor contemporane dintre națiuni pune în centrul teoriei revoluționare problema optimizării și continuei ajustări a procesului de dezvoltare a națiunilor și statelor naționale cu cerințele participării mai intense a fiecărei țări la circuitul economic și spiritual internațional. Aducîndu-și contribuția nemijlocită la soluționarea acestor probleme, secretarul general al partidului nostru a arătat practic, modul în care trebuie îmbinați factorii interni cu cei externi de promovare activă în viața internațională a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță, stăruind cu toată tăria și convingerea asupra respectării riguroase a acestor principii în scopul unei colaborări și cooperări între state bazată pe dreptate și echitate.

■

Încă din primele etape ale afirmării sale, gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a concretizat prin denunțarea viguroasă a inegalității și inechității între națiuni, a anomaliilor lumii contemporane, prin sublinierea necesității lichidării subdezvoltării și implicit a împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace, prin cerința desființării restricțiilor, discriminărilor și barierelor artificiale din calea colaborării între națiuni. Într-un asemenea cadru contribuțiile secretarului general al partidului și-au găsit încununarea în elaborarea unei concepții originale și larg cuprinzătoare cu privire la necesitatea și căile de instaurare a unei noi ordini economice și politice internaționale. Parte componentă a viziunii despre viitorul societății și vieții politice internaționale, concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu despre schimbarea revoluționară a ordinei existente, aduce în tezaurul gîndirii universale înaintate noi contribuții pentru rezolvarea unor probleme cardinale ale evoluției în perspectiva istorică a omenirii.

Caracterizarea științifică, realistă, a epocii noastre, evidențierea proceselor social-economice, politice, naționale care au loc, a forțelor sociale purtătoare ale idealurilor de progres, libertate și bunăstare, precizarea direcțiilor viitoare de dezvoltare a lumii și vieții internaționale constituie una din cele mai importante și mai dificile probleme ale contemporaneității. Este de la sine înțeles că elaborarea unei politici realiste — în măsură să asigure adîncirea proceselor revoluționare contemporane, consolidarea destinderii și păcii în viața internațională, făurirea unei lumi fără războaie și fără arme — sînt condiționate în cel mai înalt grad de înțelegerea corespunzătoare a dezvoltării mondiale contemporane, de analiza temeinică, lucidă și multilaterală a tendințelor acestei dezvoltări în lumina materialismului dialectic și istoric.

În acest sens, contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la definirea conținutului epocii actuale, la descifrarea direcției și sensului marilor prefaceri din lume prezintă o valoare inestimabilă, marcînd totodată un aport de mare însemnătate la dezvoltarea teoriei revoluționare. Concepției președintelui Nicolae Ceaușescu, întemeiată pe analiza obiectivă, științifică a fenomenelor și proceselor esențiale care domină dezvoltarea contemporană, îi sînt caracteristice aprecierea lucidă a raporturilor de forțe pe arena mondială, abordarea realistă, complexă a contradicțiilor vieții internaționale, analiza profundă a tendințelor obiective și a perspectivelor evoluției politice mondiale, evaluarea atentă a fenomenelor noi, progresiste din viața internațională, concomitent cu dezvăluirea fenomenelor și practicilor vechi, anacronice, reliefarea caracterului contradictoriu al evoluției mondiale.

Evenimentele demonstrează justețea concluziei cu privire la existența în viața internațională a două tendințe diametral opuse. Pe de o parte, se intensifică lupta forțelor socialismului, progresului și păcii, se afirmă tot mai puternic voința popoarelor de a pune definitiv capăt politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de dominație și dictat, de exploatare și asuprire, hotărîrea lor de a deveni stăpîne pe bogățiile naționale, pe destinele proprii. Toate acestea creează condiții mai favorabile luptei popoarelor pentru pace și independență, pentru dezvoltare de sine stătătoare și progres social, pentru afirmarea unor relații noi între state, de egalitate și respect al suveranității și securității fiecărei națiuni. Pe de altă parte, se impune constatarea că dezvoltarea vieții internaționale nu are loc în condițiile unei ascensiuni rectilinii a forțelor ce se pronunță pentru libertate, pentru pace și progres social, ci în condițiile intensificării tendințelor spre o nouă reîmpărțire a lumii în sfere de influență și dominație, ale accentuării politicii de recurgere la forță și la amenințarea cu forța, de amestec în treburile interne ale altor state.

Caracteristică pentru întreaga concepție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a partidului și statului nostru, asupra problemei războiului și păcii în etapa actuală este împletirea analizei realiste a situației cu încrederea optimistă în viitorul omenirii, în capacitatea popoarelor de a făuri o lume a păcii, fără războaie și fără arme, o lume a dreptății și egalității. Această viziune este străină atît de concepțiile fataliste, panicarde, nedialectice, cît și de abordările simpliste, superficiale și, în fond demobilizatoare ale fenomenelor vieții internaționale. Există și stă în putința omenirii — preciza cu mare putere de convingere tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca popoarele să-și impună tot mai mult voința de a trăi într-o lume a păcii și colaborării, de a se dezvolta liber pe calea progresului economic și social, a bunăstării și civilizației. Popoarele, adevăratele creatoare ale istoriei — așa cum subliniază deseori secretarul general al partidului — dispun de forța și capacitatea de a învinge orice greutăți și obstacole și de a edifica pe planeta noastră o lume a păcii și colaborării.

Desigur, posibilitatea de a evita un nou război, de a apăra pacea nu se va transforma de la sine în realitate. Pornind de aici, partidul și statul nostru au formulat în mod clar căile care pot asigura consolidarea destinderii și păcii în lume, mijloacele necesare pentru aceasta. Printre acestea la loc de frunte se înscriu : abolirea deplină a politicii de forță și amenințare cu forța, statornicirea unor noi relații economice și politice mondiale, bazate pe egalitatea în drepturi și respectul reciproc, pe independență și suveranitate națională, pe neamestecul în treburile altor state ; oprirea cursei înarmărilor și realizarea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare ; lichidarea subdezvoltării și instituirea noii ordini economice internaționale ; democratizarea relațiilor internaționale, participarea activă a tuturor statelor la soluționarea problemelor contemporane ; reglementarea prin tratative a problemelor litigioase dintre state ; coexistența pașnică între statele cu sisteme sociale diferite ș.a.

Originalitatea, multidimensionalitatea și cutezanța în gîndire, suflul novator în toate domeniile dau o înaltă expresie aportului tovarășului Nicolae Ceaușescu în investigarea unei game de probleme teoretice din cele mai vaste privind dezvoltarea economiei, științei, culturii, evoluției rolului partidului și statului, rolului națiunii, familiei, normelor de conviețuire socială, relațiilor internaționale. Referitor la întreg acest ansamblu de probleme, contribuțiile secretarului general al partidului îmbogățesc și dezvoltă în chip strălucit concepția despre lume și societate a maselor populare — socialismul științific.

Mihai CHIOREAN
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Orientări novatoare în dezvoltarea economico-socială a țării

SUCCESELE ISTORICE OBȚINUTE DE POPORUL NOSTRU în dezvoltarea economico-socială a țării, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, avîntul fără precedent pe care l-a cunoscut construcția socialismului în această perioadă, ca și perspectivele luminoase de progres ale economiei românești au la bază munca eroică a tuturor oamenilor muncii, desfășurată sub impulsul concepției novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra dezvoltării economico-sociale a țării — o concepție revoluționară, originală și creatoare, cutezătoare și realistă în același timp. Contribuțiile de inestimabilă valoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea politicii de dezvoltare și modernizare a economiei românești demonstrează cu putere capacitatea sa remarcabilă de a efectua analize economice de mare profunzime și complexitate, pătrunse de realism lucid și cutezanță revoluționară, de a interpreta profund științific fenomenele și procesele economice.

Un model original, un curs nou dezvoltării economiei

DE MAI BINE DE UN DECENIU ȘI JUMĂTATE — ani pe care cu deplin temei și legitimă mîndrie îi numim **„Epoca Ceaușescu"** — gîndirea și practica economică românească au dobîndit un conținut nou, reflectat de modelul original, modern și eficient al dezvoltării economiei naționale. Acest model a fost și este elaborat cu aportul decisiv al tovarășului Nicolae Ceaușescu. Întemeindu-se pe o concepție cuprinzătoare, profund umanistă prin semnificațiile ei și țelul final — omul și bunăstarea lui — pe care îl urmărește, modelul amintit articulează, într-o strategie unitară, factorii economici cu cei tehnici, organizatorici și umani, ca și criteriile de ordin social și ecologic, cerințele care se desprind din interdependența crescîndă a economiilor lumii în epoca contemporană.

Coordonatele esențiale pe care se bazează concepția privind dezvoltarea economico-socială a țării relevă rolul hotărîtor al efortului propriu în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, imperativul implacabil al independenței naționale, al suveranității asupra resurselor și economiei de pe teritoriul țării, precum și asupra deciziilor privind obiectivele dezvoltării, organizarea, conducerea și controlul îndeplinirii lor, stabilirea priorităților de dezvoltare în funcție de nevoile, condițiile și posibilitățile naționale. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, marile progrese economico-sociale ale țării constituie rezultatul efortului propriu, **„rodul activității neobosite, pline de abnegație a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, al eforturilor considerabile, materiale și umane, ale întregului popor pentru ridicarea economico-socială a patriei"**. În acest proces complex de ridicare a țării pe trepte înalte de progres și civilizație, arăta secretarul general al partidului, nimic nu am primit de-a gata, gratuit ; totul s-a realizat prin munca fără preget a poporului român.

Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind economia românească se caracterizează prin admirabila coerență a unui sistem de gîndire economică, întemeiată pe stăpînirea temeinică a dialecticii materialiste, pe capacitatea de a analiza realitatea economică în toate componentele ei interne și internaționale, pe o largă deschidere spre istorie, spre învățămintele acesteia, dar și spre nou, în mod deosebit spre nou, o deschidere creatoare, eliberată de orice formulă dogmatică. Secretarul general al partidului nostru are meritul de a fi elaborat o strategie unitară, sistemică, de largă perspectivă pentru dezvoltarea economiei naționale, pornind de la cerințele legilor obiective, de la condițiile și particularitățile concret-istorice ale României.

În lumina acestei strategii o economie modernă constituie un organism economic diversificat, complex, în care se îmbină armonios industria și agricultura, se articulează organic subramurile industriei, producția de bunuri materiale cu cea de servicii, pe baza celor mai noi cuceriri tehnico-științifice, și se asigură o eficiență maximă și un venit național ridicat pe locuitor. Făurirea unei astfel de economii este apreciată ca o necesitate obiectivă ce derivă din însuși scopul fundamental al societății noastre socialiste : satisfacerea cît mai deplină a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, dezvoltarea multilaterală a acestora.

Avînd la bază o asemenea strategie, dezvoltarea economiei românești a cunoscut o dinamică susținută, ample mutații calitative. Producția industrială a anului 1980 a fost de circa 33 ori mai mare decît cea din anul 1950, iar producția agricolă de aproape 4 ori mai mare. Volumul de investiții a fost de 33 ori mai mare, cel al fondurilor fixe de peste 8 ori mai mare, iar numărul personalului muncitor din 1980 era de circa 3,5 ori mai mare decît cel din 1950 ; dinamica cea mai susținută o înregistrează comerțul exterior al țării, al cărui volum a fost de 41 ori mai mare decît cel din 1950. Indicator esențial al activității de eficiență, productivitatea muncii pe o persoană în industrie a crescut — în același interval — de peste 9 ori — iar venitul național a sporit de 15 ori. Pe această bază, anii ultimului cincinal încheiat marchează cele mai mari succese din întreaga istorie a țării, în planul creșterii bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Asemenea dinamici constituie realizări istorice, care demonstrează vigoarea dezvoltării economiei românești, dar și marile posibilități care pot fi puse în valoare prin accentuarea factorilor calitativi și intensivi ai progresului economico-social.

Calitatea și eficiența — factori hotărîtori ai progresului

ESTE MERITUL SECRETARULUI GENERAL AL PARTIDULUI nostru de a fi fundamentat teza potrivit căreia economia națională constituie cadrul de bază al progresului economico-social al fiecărui popor. Dezvoltarea prioritară a industriilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnico-științific, restructurarea industriei, revoluționarea însemnătății agriculturii în cadrul economiei și a evoluției acestei ramuri, creșterea eficienței economice, amplasarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial reprezintă, în concepția secretarului general al partidului, trăsături definitorii ale unei organizări superioare a spațiului economic național — într-un complex economic național unitar, echilibrat și eficient.

În cadrul strategiei generale de dezvoltare a economiei, o importanță esențială a dobîndit-o stabilirea unui raport judicios între acumulare și consum, problemă amplu analizată de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Conceptualizarea categoriei de fond național de dezvoltare economico-socială a permis dimensionarea corespunzătoare a ratei acumulării în funcție de cerințele fiecărei etape, asigurarea unui asemenea nivel de acumulare care, împreună cu sporirea eficienței utilizării ei, să determine realizarea obiectivelor ridicării României pe trepte tot mai înalte ale civilizației materiale și spirituale. Pe această bază a fost posibil să se fundamenteze strategia depășirii nivelului scăzut de dezvoltare moștenit de la vechiul regim, a reducerii și recuperării decalajelor dintre țara noastră și țările dezvoltate economic ale lumii.

Analiza științifică și realistă a nivelului de dezvoltare economico-socială la care ajunsese România, în anii de la sfîrșitul deceniului al 7-lea, analiză întreprinsă de către secretarul general al partidului, a permis să se evidențieze atît realizările importante obținute de poporul nostru, cît și cerințele obiective ale imprimării unui curs nou, cu pregnanță calitativ, de dezvoltare economică a țării, curs care a fost apoi sensibil accentuat odată cu perioada ultimului cincinal încheiat. Pe această bază în economia țării s-a urmărit și se urmărește trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea preponderent intensivă, în care urmează să se realizeze o nouă calitate în economie, cu valențe multiple pe plan social, spiritual și în nivelul de trai al po-

porului. Conceptul tovarășului Nicolae Ceaușescu, referitor la o nouă calitate în economia României așează în centrul preocupărilor obiectivul unei eficiențe ridicate, realizată într-o economie modernă, aptă să facă față restricțiilor pe care le pune tuturor țărilor accentuarea fenomenelor de criză din economia mondială. În acest context, secretarul general al partidului a demonstrat că înfăptuirea obiectivelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră necesită, înainte de toate, preocuparea susținută pentru dezvoltarea puternică, accentuat calitativă a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, realizîndu-se o structură tehnico-productivă a economiei naționale, în profil de ramură și teritorial, modernă și eficientă, în concordanță cu criteriile social-economice, și ecologice ale perioadei actuale.

În noile condiții impuse de revoluția științifico-tehnică și de situația decalajelor existente în lume, eficiența procesului de industrializare impune, după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu numai crearea și dezvoltarea ramurilor industriei, ci și dezvoltarea bazei industriale a celorlalte ramuri ale producției materiale și sectoare de activitate, și în mod deosebit dezvoltarea unei agriculturi de înaltă productivitate ; de asemenea, aceasta presupune corelarea judicioasă a dezvoltării producției de mijloace de producție cu producția de bunuri de consum, a industriei cu agricultura, a ramurilor extractive cu cele prelucrătoare, propulsoare ale progresului tehnico-științific contemporan, ce valorifică superior resursele natural-materiale și umane existente în toate zonele și localitățile țării.

Pe baza analizei profund științifice a fenomenelor economice complexe interne și internaționale a fost fundamentat obiectivul asigurării unei structuri eficiente a economiei noastre naționale, pe calea diferențierii ritmurilor de creștere, urmărindu-se valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energie, gospodărirea cît mai judicioasă a acestora. În acest fel se va mări substanțial valoarea nou creată la fiecare unitate de materie primă sau de energie utilizată. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, **„în perioada 1981—1985 va trebui continuat procesul de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie".**

Totodată, în scopul înfăptuirii obiectivului strategic fundamental al actualului cincinal : trecerea României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată din punct de vedere economic, o atenție deosebită trebuie să se acorde echilibrului material al economiei, dezvoltării bazei proprii de materii prime și energie. Aceasta impune amplificarea activității de cercetare geologică, valorificarea complexă a zăcămintelor de cărbuni, țiței și gaze, sporirea extracției de minereuri neferoase, substanțe nemetalifere. De asemenea, este necesară creșterea producției de energie electrică pe bază de cărbuni, asigurîndu-se intrarea la termen în exploatare a noilor grupuri energetice și funcționarea corespunzătoare a celor existente.

În viziunea secretarului general al partidului — și, corespunzător, în opțiunile și orientările de politică economică fundamentate astfel — realizarea unei noi calități în economia noastră implică, totodată, intensificarea acțiunii de reciclare a materiilor prime, a produselor recuperabile și reutilizabile prin modernizarea permanentă a bazei tehnico-materiale, prin înnoirea puternică a produselor și ridicarea parametrilor lor calitativi. Paralel cu dezvoltarea producției naționale de substanțe primare și cu reciclarea materiilor prime și materialelor refolosibile, se asigură reduceri însemnate la consumurile specifice în raport cu normele de proiect sau cu realizările întreprinderilor fruntașe, prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, prin creșterea coeficienților de utilizare a materiilor prime și materialelor, prin eliminarea fenomenelor de risipă în gospodărirea acestora. Prin recuperare trebuie să se acopere cel puțin 40—50 la sută din nevoile interne de fier, metale neferoase, fibre și fire textile, uleiuri minerale și altele, punîndu-se capăt cu desăvîrșire oricărei risipe. Îndeplinirea acestor prevederi — care se constituie într-o însemnată cale pentru folosirea judicioasă a resurselor de materii prime și materiale, pentru echilibrarea balanțelor materiale — va asigura o mai mare stabilitate aprovizionării tehnico-materiale a producției și dezvoltării economiei noastre în ansamblul ei.

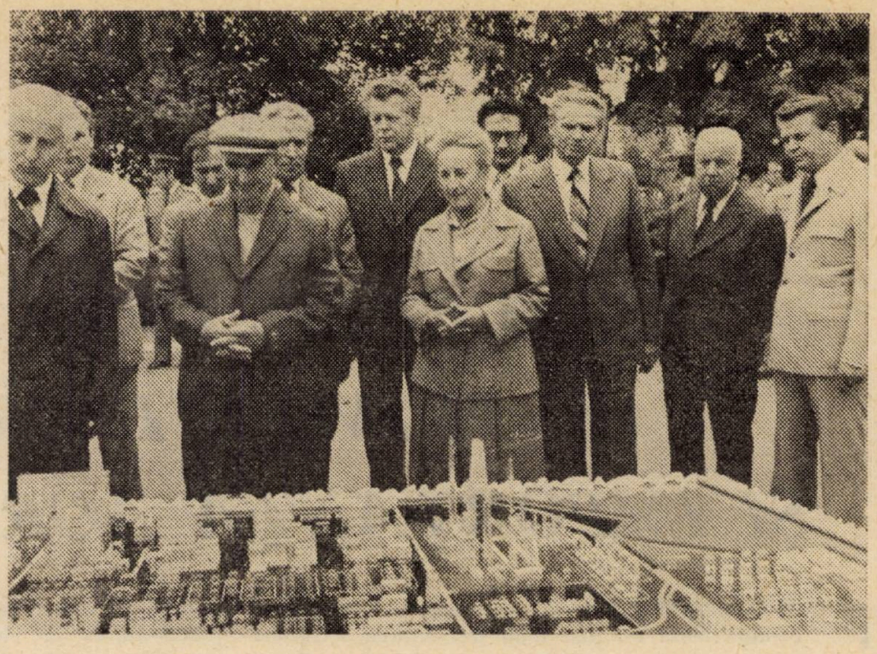

În cadrul preocupărilor privind elaborarea strategiei dezvoltării și modernizării economiei românești, secretarul general al partidului nostru a adus o contribuție hotărîtoare în formularea și promovarea conceptului noii revoluții agrare, în concordanță cu cerințele de sporire a eficienței economice și bunăstării poporului. Reevaluarea rolului agriculturii ca ramură de bază a economiei, dezvoltarea bazei tehnico-materiale a acestui sector, perfecționarea legăturilor dintre industrie și agricultură în cadrul procesului general de făurire a unei economii naționale, de înalt randament, constituie direcții de acțiune care au condus în ultimii ani la obținerea unor rezultate remarcabile în agricultura României. Această ramură dispune în prezent de condiții tehnico-materiale care fac posibilă realizarea unui adevărat salt în producție. Tocmai pornind de la aceste condiții s-a trasat sarcina de a se asigura dezvoltarea mai puternică a agriculturii, al cărei ritm de creștere a producției nete va fi superior celui din industrie. Indicatorii planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare au fost mai bine repartizați și dimensionați în profil teritorial, reflectînd posibilitățile și condițiile din fiecare județ. Totodată, s-a creat cadrul necesar pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei în aplicarea tehnologiilor, creșterea răspunderii la toate nivelurile pentru realizarea integrală a planului în agricultură.

Valorificarea superioară a întregului potențial al țării — opțiune fundamentală

O CERINȚĂ primordială a trecerii la o nouă calitate în economie, urmărită cu fermitate de secretarul general al partidului, o constituie valorificarea superioară a întregului potențial tehnic, material și uman de care dispunem. Atingerea acestui obiectiv depinde de un complex de factori, între care dezvoltarea puternică a științei și tehnicii ocupă un loc de prim ordin. În acest cadru este de subliniat atenția deosebită care se acordă promovării creativității românești, elaborării și aplicării în producție a unor soluții științifice originale și eficiente — factor fundamental pentru progresul societății noastre, pentru racordarea eficientă a patriei la circuitul economic mondial, pentru reducerea decalajelor ce ne mai despart de țările cu o economie dezvoltată. Aceasta înseamnă întărirea încrederii în capacitatea creatoare a științei românești, lichidarea oricărei formule dogmatice sau tendințe de ploconire în fața realizărilor din străinătate. Tocmai în acest sens a fost elaborat și acționează Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, adoptat pentru prima dată în țara

Dumitru CIUCUR

(Continuare în pag. 15)

CONCEPȚIE CREATOARE CU PRIVIRE LA ROLUL ȘI IMPORTANȚA AGRICULTURII

ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ, în care problema alimentară condiționează tot mai mult dezvoltarea social-economică a omenirii, preocupările de ordin teoretic și practic pentru modernizarea agriculturii și-au pierdut de mult caracterul subiectiv, ele reprezentînd o opțiune vitală pentru făurirea unei economii înfloritoare, capabile să asigure bunăstarea popoarelor. Este remarcabil faptul că în gîndirea economică agrară a președintelui României socialiste — tovarășul Nicolae Ceaușescu — opțiunea științifică privind dezvoltarea agriculturii se îmbină cu dragostea pentru pămîntul strămoșesc, pentru cea mai veche făuritoare de bunuri materiale și păstrătoare a continuității naționale — țărănimea.

Mi se pare foarte semnificativ faptul că, într-o perioadă în care predomina teza cu privire la conservatorismul țărănimii, prezentată ca o pătură socială și politică amorfă, lipsită de combativitate revoluționară al cărei aport la dezvoltarea social-economică a României era premeditat diminuat, **tovarășul Nicolae Ceaușescu este primul care reabilitează și restabilește la adevăratele lor dimensiuni rolul și locul țărănimii în lupta revoluționară a poporului român pentru independență națională și dreptate socială.** Sfărîmînd vechile dogme, secretarul general al Partidului Comunist Român scoate în evidență forța revoluționară a țărănimii în viața neamului românesc : în condițiile în care ea a fost principala clasă a societății românești, istoria patriei este într-o măsură covîrșitoare istoria țărănimii. A nega forța revoluționară a țărănimii, înseamnă a nega o pagină de seamă din trecutul revoluționar al neamului românesc. Marile răscoale ale țărănimii — care au culminat cu cea din 1907, de la care se împlinesc în această primăvară 75 de ani — stau mărturie patriotismului și forței ei revoluționare, manifestate cu tot atîta dăruire de sine în marile bătălii de clasă, soldate cu tot atîtea victorii, pe care le-a purtat alături de aliatul său firesc — clasa muncitoare, devenită clasă conducătoare în opera de făurire a socialismului pe pămîntul României. Victoria socialismului la sate — care a însemnat în același timp victoria definitivă și irevocabilă a socialismului în România — a transformat țărănimea într-o clasă socială nouă cu puternic spirit revoluționar. În construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, precum și în crearea premiselor pentru trecerea la comunism, țărănimea reprezintă o importantă forță socială, care își dedică eforturile ridicării patriei pe noi culmi ale progresului și civilizației. Nu puțini au fost scriitori și poeții — porniți de la glie sau legați de glie — care în operele lor au proslăvit vitalitatea și forța revoluționară a țăranului român. Însă niciuna din acestea nu egalează — prin profunzime științifică și dragoste — paginile în care președintele României reabilitează rolul revoluționar al țăranului român, pagini care îi elogiază pe cei care au constituit dintotdeauna „talpa țării".

Pentru că în viața socială, economică și politică a României, țăranul nu înseamnă numai trecut sau prezent, ci mai ales viitor : munca lui se desfășoară în cea mai importantă și complexă ramură a producției materiale, vitală nu numai pentru dezvoltarea dar chiar pentru existența societății românești, agricultura. **Este un merit incontestabil al președintelui României că, într-o perioadă în care se minimaliza rolul agriculturii în economia socialistă a fundamentat locul și rolul agriculturii ca ramură de bază în economia socialistă, mai ales în țările care au condiții naturale și economice favorabile pentru practicarea unei agriculturi intensive și multilaterale.** Combătînd tezele greșite cu privire la așa-numita dezvoltare prioritară a industriei în detrimentul agriculturii, prin neglijarea modernizării agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a militat pentru dezvoltarea armonioasă a acestor două ramuri fundamentale, în funcție de nevoile și posibilitățile fiecărei economii naționale. În acest context, a fost elaborată **teza de mare semnificație practică cu privire la accelerarea procesului de intensificare a producției,** pentru a spori contribuția agriculturii la creșterea avuției naționale și mai ales a venitului național, ținînd seama de capacitatea deosebită a agriculturii de a produce mai mult venit național la fiecare unitate de cheltuieli materiale în comparație cu toate celelalte ramuri ale producției materiale, inclusiv cu industria.

În noile condiții ale crizei energetice mondiale și ale situației alimentare mondiale, dezvoltarea prioritară a agriculturii (alături de producția de energie) a devenit o necesitate stringentă.

Interdependența industrie-agricultură, într-o perioadă în care dezvoltarea industriei este condiționată tot mai mult de importul de materii prime și de energie fosilă, transformă agricultura într-o adevărată bază a dezvoltării industriale a României ; deoarece nu numai că asigură aprovizionarea cu produse agroalimentare a populației neagricole, dar furnizează și materii prime pentru dezvoltarea unor industrii prelucrătoare. Capacitatea agriculturii ca singura ramură a producției materiale care acumulează energie nouă îi imprimă trăsături și funcții noi în strategia creșterii economice a României.

Rolul deosebit de important pe care îl deține agricultura în gîndirea președintelui Ceaușescu își găsește concretizarea și în **noua teză cu privire la autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială,** în baza căreia a fost elaborat programul de 4 ani pentru autoaprovizionarea teritorială cu produse agricole. De fapt, autoaprovizionarea teritorială este o consecință firească a conceptului de autoconducere în profil teritorial, ca expresie a largului democratism în conducerea societății românești contemporane, prin **înființarea consiliilor oamenilor muncii și pe plan județean.** Este firesc ca unul din atributele principale ale autoconducerii să fie autoaprovizionarea locală, în primul rînd pe baza fondului de consum local și numai la produsele care nu dau randamente optime — prin intermediul fondului central al statului, care mijlocește schimbul interjudețean de produse agricole. Deși autoaprovizionarea teritorială nu echivalează (și nu poate echivala) cu autonomie alimentară teritorială,

ea stimulează toți producătorii agricoli la valorificarea superioară a resurselor de producție, dat fiind faptul că producția obținută peste plan rămîne la dispoziția consumului local.

Una din cele mai actuale teze novatoare pentru politica agrară a Partidului Comunist Român, elaborată de către președintele Ceaușescu într-o lungă perioadă de timp, este cea privind **noua revoluție agrară** în România. Caracteristică și pentru această teză (ca și pentru celelalte) este lupta neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu împotriva imobilismului în faptă și în gîndire — **Secretarul general al partidului arăta la numai cîțiva ani de la încheierea procesului de cooperativizare, că numai cooperativizarea agriculturii nu rezolvă problema modernizării acesteia, ci constituie doar premisa pentru un îndelungat și complicat proces de transformare radicală, revoluționară a bazei materiale de producție din agricultura României**, prin înfăptuirea unui vast program de investiții. Dezvoltat îndeosebi la Congresul al XII-lea al partidului, acest nou concept, care și-a găsit consacrarea sub denumirea de noua revoluție agrară, a fost prezentat într-o formă finală la Congresul al II-lea al țărănimii, cînd au fost indicate nu numai obiectivele, ci și căile și mijloacele de înfăptuire a noii revoluții agrare în România. Concepută ca o formă specifică agriculturii, a revoluției științifico-tehnice contemporane, **noua revoluție agrară urmărește sporirea considerabilă a producției agricole, creșterea eficienței economice în agricultură, sporirea productivității muncii și îmbunătățirea condițiilor sociale generale din agricultură.** Prin realizarea acestor obiective, noua revoluție agrară contribuie la îmbunătățirea radicală a structurii consumului alimentar al populației, la generalizarea autoconducerii și autogestiunii la nivelul fiecărei unități agricole, la sporirea contribuției agriculturii la creșterea venitului național, și, pe această bază, la transformarea României într-o țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare nu exclude, ci presupune **perfecționarea relațiilor de producție socialiste de la sate**, inclusiv perfecționarea metodelor sistemului de conducere. Aceste perfecționări au menirea să creeze cadrul social-economic și organizatoric necesar pentru apropierea, prin conlucrarea pe picior de egalitate, a celor două forme de proprietate din agricultură.

În același timp, uniformizarea condițiilor de muncă și de trai pe întreg teritoriul țării, prin transformarea muncii agricole în variantă a muncii industriale și prin lichidarea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, impune noi forme organizatorice care, pe lîngă integrarea socială a celor două forme de proprietate, să realizeze integrarea economică verticală — a agriculturii cu ramurile aflate în amonte și în aval de ea. Pe această bază a fost elaborat **conceptul nou, revoluționar, cu privire la constituirea și rolul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste**, ca organisme teritoriale de conducere și îndrumare a unităților agricole din raza lor de activitate, în vederea utilizării mai eficiente a tuturor resurselor de producție, a uniformizării condițiilor de producție în întreprinderiie agricole de stat și cooperativele agricole de producție (la nivelul unităților fruntașe), a conlucrării dintre proprietatea de stat și proprietatea cooperatistă. Prin rolul istoric pe care îl au de îndeplinit în viitor, de transformare revoluționară a relațiilor de producție din agricultură (bineînțeles, pe baza dezvoltării corespunzătoare a forțelor de producție), consiliile unice agroindustriale depășesc cadrul unui simplu organism de coordonare a cooperării în producție, reprezentînd mugurii viitoarei organizări social-economice a agriculturii românești.

În această perspectivă, președintele Nicolae Ceaușescu manifestă o permanentă preocupare pentru perfecționarea relațiilor dintre unitățile agricole socialiste din cadrul consiliului unic agroindustrial, în vederea folosirii la maximum a resurselor și rezervelor de producție pe care le oferă încă fiecare formă de proprietate.

În acest context, este necesar de amintit că, încă de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, tovarășul

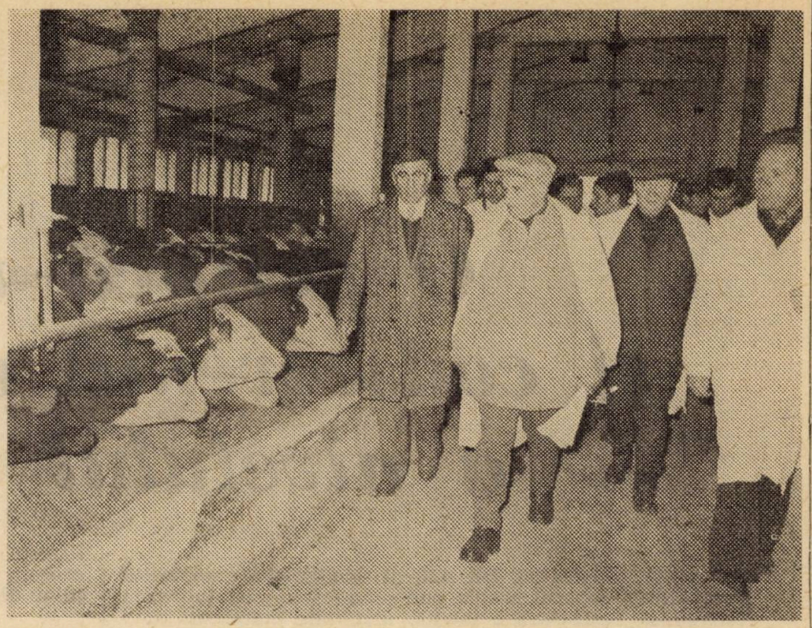

Nicolae Ceaușescu a atras atenția că **cooperativa agricolă de producție constituie forma de organizare social-economică a țărănimii în întreaga perioadă de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere la comunism.** Nu este lipsit de interes de subliniat faptul că elaborarea acestei teze avea loc în condițiile în care — ca expresie a atitudinii de neîncredere în capacitatea țăranului român — se insista pentru transformarea unor cooperative agricole — mai slab dezvoltate — în întreprinderi agricole de stat. Teza cu privire la rolul cooperativei agricole de producție este urmarea firească a conceptului tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la forța politică a țărănimii, la capacitatea țăranului român de a se autogospodări, de a depăși dificultățile generate de starea anterioară de înapoiere în care se găsise agricultura României. Mai mult decît atît : organizarea consiliilor unice agroindustriale nu afectează cu nimic rolul cooperativelor agricole de producție și al întreprinderilor agricole de stat, care rămîn unitățile de producție de bază în agricultura României. Problema principală care se pune în actuala etapă este aceea de a găsi asemenea forme de cooperare între ele — pe de-o parte — și între ele și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii — pe de altă parte, care să asigure utilizarea cu maximum de eficiență a însemnatelor rezerve de producție de care dispun, pentru a ridica agricultura României la nivelul celei din țările dezvoltate.

Subliniind numai cîteva din domeniile de activitate economică din agricultură care au beneficiat de gîndirea novatoare a președintelui Nicolae Ceaușescu, amintim că originalitatea acestor soluții este determinată nu numai de necesitatea adaptării adevărurilor generale ale construcției socialiste la specificul agriculturii românești, ci mai ales de perioada în care au fost elaborate. Fapt este că activitatea teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu ca conducător al partidului și șef al statului își are începuturile în perioada imediat următoare încheierii cooperativizării agriculturii românești. Dacă în problemele privind modalitățile și formele de cooperare în agricultură exista deja pe plan mondial o experiență a unor țări socialiste, aceasta nu era prezentă în problemele privind rolul, funcțiile și modalitățile de integrare a agriculturii în sistemul relațiilor de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate ; chiar țările socialiste mai dezvoltate se aflau în aceeași fază de rezolvare a problemelor agrare.

De aceea, semnificația tezelor teoretice — de mare rezonanță practică pentru dezvoltarea agriculturii — elaborate de președintele Nicolae Ceaușescu, constituie contribuții reale la dezvoltarea teoriei agrare a socialismului științific pe plan mondial.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

O politică unitară și consecventă de ridicare a nivelului de trai

IN ACEST ÎNCEPUT DE AN, al doilea din cincinalul 1981—1985, poporul nostru, sub conducerea partidului său comunist, desfășoară o intensă activitate îndreptată spre realizarea obiectivelor și sarcinilor stabilite prin planurile și programele adoptate în scopul dezvoltării economico-sociale a țării, astfel încît România socialistă să parcurgă noi și importanți pași pe calea trecerii de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la cel de țară socialistă mediu dezvoltată din punct de vedere economic.

În orientarea judicioasă și eficientă a dezvoltării economiei naționale, mai ales în condițiile unei conjuncturi mondiale care în ultimii 10 ani prezintă numeroase contradicții, dificultăți și restricții, un rol hotărîtor revine secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prin gîndirea sa profund originală, analitică și prospectivă, prin munca sa fără preget dedicată țării și poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus și aduce o contribuție decisivă la elaborarea întregii politici de construcție socialistă, mobilizînd și catalizînd energiile oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul patriei pentru ridicarea României socialiste pe noi trepte de civilizație.

Dimensiunile realizărilor obținute, precum și obiectivele imediate și de perspectivă ale sporirii bunăstării, constituie pentru toți oamenii muncii din țara noastră un motiv de mîndrie și un îndemn pentru noi înfăptuiri, pentru angajarea mai hotărîtă a fiecăruia dintre noi la îndeplinirea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului : dezvoltarea cu precădere calitativă și intensivă a economiei românești și, pe această bază, ridicarea pe mai departe a calității vieții și bunăstării întregului popor.

Sporirea venitului național la baza creșterii continue a bunăstării

CREȘTEREA economiei naționale în anii socialismului — a industriei, agriculturii, transporturilor, comerțului și celorlalte activități și, în mod deosebit, accentuarea laturilor calitative, ale factorilor intensivi în dezvoltare — proces afirmat cu consecvență mai ales în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, urmărind valorificarea superioară a întregului potențial de resurse și forță de muncă al țării — au determinat progresul temeinic al economiei românești. Această evoluție se reflectă în mod elocvent în creșterea puternică a venitului național (tabelul nr. 1), indicator sintetic al dezvoltării, baza sigură a creșterii bunăstării întregului popor.

Politica promovată de partidul nostru în domeniul ridicării continue a nivelului de trai al poporului se înscrie în concepția politică generală de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Ea constituie parte integrantă din sistemul unitar al politicii economice și sociale a partidului, astfel că dezvoltarea producției și creșterea permanentă a fondului de consum se corelează cu necesitățile științific fundamentate ale populației, dimensiunile consumului fiind însă nemijlocit determinate de nivelul și structura producției. În aceste condiții, prin programele speciale de dezvoltare economico-socială se asigură adoptarea unor măsuri simultane pentru creșterea și diversificarea producției și asigurarea necesarului de consum, amplificarea desfacerilor de mărfuri și a prestațiilor de servicii precum și a veniturilor populației, pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe, a învățămîntului, culturii, artei, a ocrotirii sănătății, a altor aspecte și laturi care au în vedere creșterea calității vieții în toate compartimentele sale.

Tabelul nr. 1

Repere ale dezvoltării economiei românești

1965=100

Indicatorul	Anii	
	1975	1980
Producția globală industrială	322	507
Producția globală agricolă	150	181
Parcursul mărfurilor	329	397
Volumul comerțului exterior	406	864
Produsul social	251	351
Venitul național	247	351

Creșterea veniturilor populației — element hotărîtor al ridicării nivelului de trai

DIN CELE MENȚIONATE mai sus rezultă că, în cadrul dezvoltării sociale, întemeiată pe o creștere puternică a producției materiale, de o calitate tot mai înaltă și o diversificare tot mai pronunțată, creșterea nivelului de trai are drept componentă esențială sporirea veniturilor populației, proces care a cunoscut dinamica sa cea mai accentuată în ultimul deceniu și și în ultimul cincinal încheiate. Examinarea datelor din tabelul nr. 2 demonstrează din plin această afirmație. Asemenea reali-

Tabelul nr. 2

Dinamica unor principali indicatori ai nivelului de trai

	Anul 1980 față de 1970	Anul 1980 față de 1975	Ritmul mediu anual 1971—1980
Venitul național pe locuitor	221	136	8,2
Retribuția medie netă a personalului muncitor	174	140	5,7
Cheltuieli pentru acțiuni social-culturale de la bugetul statului	209	139	7,6
Retribuția reală a personalului muncitor	154	129	4,4
Veniturile totale reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și gospodăriile populației, pe o persoană activă	216	129	8,0
Veniturile reale totale ale populației	196	134	7,0
Veniturile reale pe un locuitor	179	128	6,0

zări sînt și mai pregnant ilustrate de date exprimate în cifre absolute. Așa, de exemplu, venitul național pe locuitor a fost

în anul 1980 de 22,9 mii lei față de 10,5 mii lei în 1970 ; retribuția medie netă a personalului a crescut de la 1 289 lei lunar în anul 1970 la 2 238 lei în anul 1980, cheltuielile social-culturale de la bugetul statului au sporit de la 1 680 lei pe locuitor în 1970 la 3 197 lei în 1980.

Analizînd dinamica indicatorului retribuției medii rezultă importante concluzii privind unele mutații esențiale petrecute în structura veniturilor populației. Așa cum se desprinde din datele tabelului nr. 3, dacă în iunie 1970 retribuțiile pînă la

Tabelul nr. 3

Structura repartizării personalului muncitor pe grupe de retribuție netă

— procente —

Repartizarea personalului muncitor pe grupe de retribuție netă	Iunie 1970	Martie 1980
Total personal muncitor	100,0	100,0
— pînă la 1 300 lei	61,5	3,8
— 1 301—1 700 lei	22,9	21,3
— 1 701—2 000 lei	7,3	23,5
— 2 001—2 500 lei	5,4	28,8
— peste 2 500 lei	2,9	22,6

1 300 lei dețineau o pondere în totalul personalului muncitor de 61,5%, în anul 1980 acestea reprezentau numai 3,8% ; în același timp, grupa de retribuții între 1 701—2 000 lei reprezenta în 1970 — 7,3%, cea între 2 001—2 500 lei — 5,4% și cea peste 2.500 lei numai 2,9%, pentru ca aceleași grupe să dețină în 1980 ponderi de 23,5%, 28,8% și 22,6%. Sînt nivele care reflectă nu numai **creșterea puternică de ansamblu a retribuțiilor personalului muncitor, ci și omogenizarea structurii populației** constituită în funcție de aceste venituri spre grupele cu valori superioare — ceea ce pune în lumină grija partidului și statului nostru pentru creșterea veniturilor tuturor oamenilor muncii și în mod deosebit pentru sporirea mai intensă a retribuțiilor mai mici.

Sporirea retribuției medii nominale în perioada 1976—1980 — ca să ne referim doar la anii ultimului cincinal încheiat — cu peste 40% și realizarea unui indice al prețurilor mărfurilor și al tarifelor serviciilor de 109,1% au determinat creșterea retribuției reale în perioada respectivă cu 29%, față de 18—20% cît era prevăzut în Directivele Congresului al XI-lea al partidului. Veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale — pe o persoană activă — au sporit în 1980 față de 1975 cu 29%. Veniturile obținute de populație din fondurile alocate de la bugetul de stat pentru acțiuni social-culturale au fost în anul 1980 cu peste 39% mai mari decît în 1975. Ca urmare a majorării pensiilor în cincinalul trecut, pensia medie nominală de asigurări sociale de stat a sporit cu 25,2%. De asemenea, în perioada 1976 — 1980 au fost majorate pensiile I.O.V.R., pensiile militare, ale membrilor cooperației meșteșugărești, ale țăranilor cooperatori și ale altor categorii de populație ; totodată, a sporit substanțial alocația de stat pentru copii. Este de reținut că începînd din ianuarie 1978 s-a instituit sistemul de pensii pentru țăranii din zonele necooperativizate.

Veniturile totale ale populației au cunoscut o creștere însemnată și ca urmare a creării de noi locuri de muncă. În deceniul 1971—1980 numărul personalului muncitor a crescut de peste 1,4 ori (7 340 mii persoane față de 5 108 mii persoane), iar în cincinalul 1976—1980 cu peste 1 milion persoane. Sporirea numărului personalului muncitor a fost posibilă ca urmare a dezvoltării continue, în ritmuri ridicate, a producției materiale și îndeosebi a industriei, a permanentei preocupări pentru îmbunătățirea repartizării forțelor de producție pe teritoriu, procese realizate prin înfăptuirea unor vaste programe de investiții. Numai în ultimul cincinal încheiat, pentru crearea fiecărui nou loc de muncă s-au cheltuit fonduri în valoare de aproape 900 000 lei.

Concomitent cu crearea continuă a **noi locuri de muncă în țara noastră**, în alte țări ale lumii a crescut șomajul, nesiguranța zilei de mîine, greutățile și dificultățile pentru asigurarea unui loc permanent de muncă. Să dăm cîteva exemple : numărul șomerilor se ridică la peste 8 milioane persoane în S.U.A., aproape 3 milioane în Regatul Unit, 1,6 milioane în Franța, 1,5 milioane în Spania, 1,8 milioane în Italia, peste un milion în R.F. Germania etc.

Amplificarea, în acest context, a numărului de locuri de muncă în economia românească demonstrează vigoarea creșterii noastre economice, preocupările continue ale partidului și statului nostru spre a asigura întregului popor posibilitatea desfășurării unei activități creatoare, premise superioare pentru înflorirea personalității omului. Pe baza creșterii veniturilor tuturor categoriilor populației și a amplificării susținute a numărului de locuri de muncă în economie — avînd totodată în vedere in-

● Majorarea substanțială a retribuției nominale în perioada 1976—1980, cu peste 40%, concomitent cu menținerea unui indice scăzut de sporire a indicelui prețurilor — de 9,1% — au asigurat o creștere a retribuției reale cu 29%.

● Veniturile reale ale țărănimii au fost cu 29% mai mari în anul 1980 față de 1975.

● Fondurile alocate de la bugetul de stat pentru acțiuni social-culturale au sporit cu 39% în cincinalul trecut.

● În anii 1976—1980 au fost create peste un milion de noi locuri de muncă, fiecare loc costînd aproape 900 000 lei, în timp ce în țările capitaliste dezvoltate (O.C.D.E.) numărul șomerilor a crescut la peste 7% din totalul forței de muncă.

● În timp ce în deceniul trecut indicele general al prețurilor și tarifelor a crescut în țara noastră cu numai 9 % în țările occidentale el a crescut de circa 3—4 ori. La unele produse de bază, cum ar fi zahărul, uleiul, orezul etc. prețurile au rămas neschimbate în România de circa 25—30 ani.

● Dinamica accelerată a creșterii consumului de produse alimentare și bunuri industriale — expresie semnificativă a sporirii nivelului de trai și de civilizație.

● Armonizarea prețurilor de producție cu cele de desfacere a produselor — cerință hotărîtoare pentru funcționarea noului mecanism economico-financiar

dicele de prețuri menționat — veniturile reale totale ale întregii populații au sporit cu cca. 34% în anul 1980, față de anul 1975.

O politică de prețuri în concordanță cu interesele economiei și ale creșterii bunăstării

ÎN CONCORDANȚĂ cu obiectivul fundamental al politicii partidului nostru de creștere neîntreruptă a nivelului de trai al oamenilor muncii, unul din mijloacele esențiale prin care se înfăptuiește această politică îl constituie menținerea la un nivel scăzut a ratei de creștere a prețurilor de consum, ceea ce în condițiile sporirii, într-o proporție însemnată, a retribuției nominale conduce la creșterea continuă a veniturilor reale ale populației. În ultimă instanță aceasta se materializează în ridicarea permanentă a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor, în sporirea gradului de civilizație a întregii societăți — țelul suprem al politicii partidului și statului nostru. Menținerea la un nivel scăzut a ritmului de creștere a prețurilor de consum solicită însă eforturi deosebite, cunoscut fiind faptul că aceasta se realizează în condițiile în care aproape în întreaga lume are loc un proces continuu de creștere, la cote aproape fără precedent, a nivelului prețurilor de consum, fenomen vizibil în special în țările capitaliste dezvoltate unde procesul inflaționist atinge proporții considerabile.

Așa cum se desprinde din datele tabelului nr. 4 dinamica în-

Tabelul nr. 4

Indicii prețurilor mărfurilor desfăcute prin unitățile socialiste și al tarifelor serviciilor pentru populație, din țara noastră

1970=100

Mărfuri	1975	1980
Total	102,6	109,9
Mărfuri alimentare	105,5	111,0
Îmbrăcăminte și încălțăminte	100,0	101,2
Combustibil și iluminat	110,9	188,2
Chirie	108,3	117,9
Diverse	100,0	108,0

registrată de indicele de prețuri în țara noastră în întreaga perioadă menționată se înscrie în limitele stabilite prin planurile și programele de dezvoltare ; se asigură astfel creșterea con-

tinuă a puterii de cumpărare a populației cît și întreprinderea unor acțiuni de modificare a unor prețuri menite să asigure așezarea în mai mare măsură a producției bunurilor și serviciilor pe baze economice. Se urmărim mai departe ce relevă comparația evoluției prețurilor la noi, comparativ cu alte țări.

Așa cum se relevă din datele tabelului nr. 5, în decurs de zece ani — perioada 1971—1980 — în timp ce indicele general al prețurilor, tarifelor a sporit în țara noastră numai cu 9 %, în alte țări, ca de exemplu Spania, a crescut de peste 4 ori, în Grecia de aproape 3,8 ori, Italia de 3,7 ori, Franța de 2,5 ori, Suedia de 2,4 ori etc. Iată de ce, în țara noastră, mișcarea prețurilor, aflată sub control riguros din partea statului, a avut influențe reduse asupra puterii de cumpărare a veniturilor populației, permițînd totodată creșterea volumului de mărfuri, lărgirea sortimentului acestuia și îmbunătățirea calității produselor pentru consum.

În baza unei astfel de politici, periodic au fost întreprinse acțiuni pentru asigurarea unor corelații corespunzătoare între costurile de producție și prețuri. În acest cadru, se impun a fi reliefate măsurile luate încă de anul trecut pentru îmbunătățirea prețurilor de producție în industrie, precum și recentele măsuri privind prețurile de contractări și achiziții în agricultură — care au ca scop stimularea întreprinderilor agricole, a celorlalți producători agricoli pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de producție, pentru creșterea producției agro-alimentare, aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii și autogestiunii prin acoperirea de fiecare unitate a cheltuielilor efectuate din venituri proprii.

Modificările de prețuri de producție în industrie, precum și ale celor de contractare și de achiziție în agricultură, au fost determinate, pe de o parte de ridicarea prețurilor la o serie de materii prime din țară, iar pe de altă parte au fost concepute în condițiile creșterilor înregistrate la veniturile populației în cinal 1976—1980; aplicarea măsurilor de îmbunătățire a prețurilor în industrie și în agricultură impun ca o necesitate obiectivă, corelarea corespunzătoare și a unor prețuri cu amănuntul la o serie de produse.

Tabelul nr. 5

Indicele general al prețurilor de consum în anul 1980, în România, comparativ cu alte țări

1970=100

	Total	Mărfuri alimentare
România [1]	109,9	111,0
Austria	183,9	170,3
Belgia	203,5	178,8
Canada	216,7	263,5
Elveția	162,5	162,8
Franța	251,3	254,0
R.F. Germania	164,3	153,3
Grecia	379,7	425,2
Italia	369,1	355,6
Japonia	236,6	234,3
Spania	414,1	372,6
S.U.A.	212,4	216,8
Suedia	241,5	248,9
Ungaria	155,4	165,3

[1] Sector socialist.

Este bine cunoscut că într-o perioadă destul de lungă, aproximativ de 25—30 ani, prețurile la noi în țară, la unele produse cum ar fi zahărul, uleiul, orezul etc. au rămas practic neschimbate, în condițiile în care cheltuielile de producție pentru obținerea acestor produse au sporit considerabil, iar veniturile populației au crescut de mai multe ori. Așa de exemplu, în perioada 1951—1980, venitul național pe locuitor a sporit de 11 ori, retribuția medie netă de circa 7 ori, retribuția reală de peste 4 ori, veniturile reale totale ale populației de 6,4 ori. Mai trebuie arătat, de asemenea, că în condițiile în care în țara noastră prețurile la produsele exemplificate mai sus nu au fost modificate pe o perioadă lungă de timp, în țările capitaliste dezvoltate prețurile la aceleași produse au crescut considerabil.

Iată, spre exemplu, prețul unui kg. de zahăr, a sporit în S.U.A. de la 0,21 dolari în 1950 la 1,11 dolari în 1980, în Italia de la 263 lire la 860 lire, în Regatul Unit de la 11 pence la 37 pence, în R.F. Germania de la 1,18 mărci la 1,75 mărci, în Austria de la 4,7 șilingi la 11,4 șilingi; prețul la orez a crescut, în aceeași perioadă, în S.U.A. de la 0,37 dolari/kg la 1,14 dolari, în Belgia de la 13,4 franci la 53,5 franci, în Italia de la 115 lire la 900 lire, în Regatul Unit de la 22 pence la 64 pence; prețul unui kg de pîine a crescut în S.U.A. de la 0,32 dolari la 1,13 dolari, în Italia de la 96 lire la cca 800 lire, în Austria de la 2 șilingi la 10,7 șilingi, în R.F. Germania de la 0,50 mărci la 2,65 mărci etc.

Nivelul mai mic în țara noastră al prețurilor la o serie de produse este relevat și de cantitatea din aceste produse ce se poate cumpăra cu o retribuție medie în România, comparativ cu alte țări. Astfel, potrivit calculelor, cu o retribuție medie brută lunară, în anul 1981, în România, se putea cumpăra o cantitate de pîine albă mai mare decît în Bulgaria și Ungaria, decît în Iugoslavia, Franța și R. F. Germania, Spania etc.; o cantitate mai mare de carne de vacă decît în Bulgaria, Ungaria, Iugoslavia și Elveția; o cantitate mai mare de ulei de floarea soarelui și lapte proaspăt decît în Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, de zahăr sau de orez decît în Ungaria etc.

Pe ansamblul economiei mondiale sînt cunoscute importantele modificări de prețuri ce au avut loc în ultimii ani la materii prime, combustibili și energie; de asemenea, este cazul să menționăm și faptul că în agricultura mondială, în ultimul deceniu, s-au produs creșteri vertiginoase de prețuri. Iată de ce modificările de prețuri — inclusiv cele recente referitoare la produsele agricole — constituie o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea economică a țării și ridicarea nivelului de trai. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din noiembrie anul trecut, realizarea unei politici juste a prețurilor, păstrarea unor raporturi corespunzătoare între costuri, prețul de producție și prețul de desfacere constituie o cerință legică obiectivă a bunei conduceri a activității economice, a construcției socialismului și comunismului.

Sporirea pronunțată a consumului de produse alimentare și de bunuri de folosință îndelungată

CORESPUNZĂTOR veniturilor sporite ale populației, sporirii și diversificării puternice a producției, desfacerile de mărfuri prin unitățile cu amănuntul au fost în anul 1980 de 213,1 miliarde lei, înregistrînd o creștere, în condiții comparabile față de anul 1970, de 2,1 ori și față de anul 1975 de 1,5 ori. În aceste condiții vînzările de mărfuri pe un locuitor au crescut în perioada 1971—1980 de aproape 2 ori, iar față de 1975 de 1,4 ori. O asemenea evoluție a desfacerilor de mărfuri a asigurat, de pildă pentru produsele alimentare, atingerea unui nivel de consum care satisface în linii generale necesitățile fiziologice și condițiile pentru o dezvoltare sănătoasă a populației, iar pentru bunuri de folosință îndelungată un grad ridicat de înzestrare a populației cu astfel de produse. Cincinalul 1976—1980, ca și întreg deceniul 1971—1980, este caracterizat, de asemenea, prin creșterea și diversificarea serviciilor prestate populației, al căror volum a crescut, de exemplu în perioada 1976—1980, cu 28,2%.

Sporirea continuă a desfacerilor de mărfuri a asigurat creșterea pronunțată a nivelului unui indicator deosebit de expresiv al ridicării bunăstării omului, și anume consumul populației de bunuri alimentare, industriale și de servicii, precum și realizarea în acest sens a unor modificări structurale de ordin calitativ (tabelul nr. 6). Pornind de la datele tabelului, trebuie menționat că în ceea ce privește consumul pe locuitor al unor produse alimentare, nivelul atins de România în anul 1980 este apropiat sau depășește consumurile respective realizate de o serie de țări dezvoltate din punct de vedere economic. La lapte și produse din lapte, de exemplu, este aproape egal cu cel din Franța, Elveția, Austria Suedia, S.U.A., la ouă cu cel din Austria, Belgia, Franța, Suedia, iar la legume și fructe depășește consumul din majoritatea țărilor dezvoltate. În ceea ce privește consumul de cereale, România se situează net peste toate țările luate în

Tabelul nr. 6

Evoluția consumului mediu anual pe locuitor al unor principale produse alimentare și nealimentare

	U/M	1950	1970	1980
Cereale în echivalent făină	kg	130,5	196,0	173
Carne și produse din carne	kg	16,7	31	62
Lapte și produse din lapte (fără unt)	kg	108	111	130
Ouă	buc.	59	142	270
Zahăr și produse din zahăr	kg	6,9	19,3	28,2
Legume și produse din legume	kg	65,6	86,7	140
Fructe și produse din fructe	kg	20,7	34,6	59,1
Țesături (inclusiv confecții)	mp	13,2	19,3	28,7
Încălțăminte	per.	0,62	2,6	3,5

comparație, ceea ce pune în lumină însă un consum excesiv față de nivelurile considerate optime.

Pe de altă parte, dacă la carne, zahăr și alte produse cu valoare nutritivă ridicată, consumul în România este încă sub cel realizat în alte țări, se cuvine a fi subliniat faptul că **dinamica de creștere a consumului la aceste produse**, pe care a cunoscut-o România, este mult superioară creșterii înregistrate în alte țări. Astfel, sporul de peste 30 kg la consumul de carne înregistrat în decurs de 10 ani (respectiv perioada 1971—1980) a fost realizat într-un număr mare de țări **într-un interval de timp de două ori mai mare, respectiv în Bulgaria în circa 20 ani, Cehoslovacia 21 ani, Ungaria 23 ani, R.D. Germană 15 ani, Austria 18 ani, S.U.A. 25 ani. O perioadă mai îndelungată de timp pentru realizarea sporului de 30 kg a fost necesară și în alte țări dezvoltate cum sînt Belgia, Franța, R.F. Germania, Italia etc.** La zahăr și produse din zahăr, creșterea de circa 13 kg pe locuitor obținută de România în anii 1951—1980, s-a realizat în intervale de timp aproximativ apropiate în Ungaria, R.S. Cehoslovacă, Austria, Belgia, Franța, R.F. Germania, Italia etc.

Este important să subliniem și faptul că în timp ce în numeroase țări ale lumii, chiar și cele mai dezvoltate, se pune problema încercării de a menține nivelul de trai și de consum, remarcîndu-se uneori chiar o oarecare scădere, în România, în condițiile dezvoltării susținute, ale realizării unor mutații calitative în economie, se acționează consecvent pentru creșterea continuă a nivelului de trai. La inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Congresul al XII-lea a dezbătut și adoptat un amplu program în acest sens, punîndu-se în lumină, odată mai mult, caracterul politicii partidului nostru, consacrată ridicării nivelului de viață al poporului. Evident că înfăptuirea unor asemenea obiective pe care ni le-am propus nu este ușoară, ci dimpotrivă, constituie un proces dificil, care presupune eforturi susținute din partea producătorilor, dar și preocuparea consumatorilor pentru a realiza un consum echilibrat, corespunzător cerințelor fiziologice. Tocmai în acest sens se impune preocuparea pentru a asigura, pentru întreaga populație, o mai bună educație a consumului, promovîndu-se principiile unei alimentații raționale și evitîndu-se risipa sub orice formă.

Potrivit prevederilor Programului-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, România se va apropia sensibil la produsele alimentare de bază de nivelul consumului realizat în prezent în țările dezvoltate. De altfel, consumul mediu de calorii (consumul energetic) situează deja țara noastră la un nivel comparabil cu cel din țările cu consumuri respective ridicate. Trebuie menționat, însă, că în consumul populației din țara noastră predomină încă proteinele de origină vegetală, în timp ce cantitatea de proteine de origină animală este cu circa 20—35% mai scăzută decît în țările dezvoltate. Or, un obiectiv central al măsurilor preconizate de către partidul nostru pentru îmbunătățirea pe mai departe a consumului populației, așezarea în mai mare măsură a acestuia pe principiile științifice ale echilibrului biologic și nutrițional, îl constituie tocmai creșterea ponderii proteinelor de origine animală în totalul consumului. Planul cincinal 1981—1985, precum și programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale pe perioada 1982—1985, urmăresc realizarea unor noi progrese în ce privește creșterea consumului populației la produsele agroalimentare, fiind prevăzută, în același timp, realizarea unei structuri îmbunătățite a consumului prin reducerea relativă și absolută a produselor cerealiere în paralel cu creșterea ponderii produselor de origine animală (carne și produse din carne, produse lactate, precum și legumele și fructele bogate în vitamine și săruri minerale) (tabelul nr. 7). Înfăptuirea acestui obiectiv presupune însă eforturi deosebite pentru creșterea și stimularea mai bună a producției agricole și de bunuri alimentare, tocmai pe această bază urmînd să se asigure corelația optimă între un consum ridicat și îmbunătățit al populației și potențialul economic al țării noastre.

Tabelul nr. 7

Consumurile prevăzute a se realiza pe locuitor în anii 1982 și 1985

	U/M	1982	1985
Carne și produse din carne	kg	65	32,5
Lapte	l	200	250
Ouă	buc.	270	300
Pește	kg	7	10
Grîu boabe	kg	150	125
Porumb boabe	kg	30	15
Legume-total	kg	170	185
Cartofi total	kg	100	100
Fructe și struguri de masă	kg	76	87

În ceea ce privește înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată se evidențiază de asemenea dinamica înaltă înregistrată în ultimii ani. Cifrele din tabelul nr. 8 exprimă elocvent realizările obținute. Pentru 1985 se prevede lărgirea și îmbunătățirea în continuare a structurii înzestrării populației cu bunuri de folosință îndelungată ; astfel, numărul aparatelor de radio va crește de la 250,7 la 1000 de locuitori în 1980, la 300 în 1985 ; al televizoarelor de la 209,7 la 256 ; al frigiderelor de la 156,2 la 192, al autoturismelor de la 28,9 la 44 etc. — prevedere a cărei înfăptuire practică impune, de asemenea, preocuparea susținută pentru creșterea și diversificarea pe mai departe a producției de astfel de bunuri.

Tabelul nr. 8

Dinamica înzestrării populației cu bunuri de folosință îndelungată, la 1 000 locuitori

în procente

	Anul 1980 față de :		
	1965	1970	1975
Aparate de radio	202	140	121
Televizioare	728	256	145
Frigidere	733	291	164
Mașini de gătit cu gaze	253	181	121
Mașini de spălat rufe	446	223	151
Aspirator de praf	422	198	143
Autoturisme	24 ori	452	211

Îmbunătățirea condițiilor de locuit — parte componentă a ansamblului de măsuri și acțiuni pentru creșterea nivelului de trai al populației — s-a realizat concomitent cu intensificarea procesului de urbanizare, cu obiectivele stabilite pentru dezvoltarea fiecărei localități. Statul a alocat an de an fonduri sporite pentru realizarea construcțiilor de locuințe, pentru păstrarea și conservarea fondului locativ. Numai în perioada 1976—1980 au fost construite și date în folosință un număr de 839 991 locuințe, din care : 754 690 din fondul statului, organizațiilor cooperatiste și obștești și 85 301 din fondurile populației construite cu forțe proprii. În aceeași perioadă au fost construite cămine pentru nefamiliști cu un număr de aproape 213 mii locuri.

Este de relevat creșterea continuă în ultimele trei cincinale a numărului de locuințe date în folosință la 1 000 locuitori : de la 32,9 locuințe în perioada 1966—1970, la 36,1 locuințe în 1971—1975 și 38,5 locuințe în 1976—1980. Comparativ cu alte state, cu un număr de 8,9 locuințe la 1 000 locuitori realizate în anul 1980, **România se situează înaintea unor țări ca :** Austria (7,1 locuințe la 1 000 locuitori), Bulgaria (8,4), Cehoslovacia (8,4), Franța (6,8), R.F. Germania (6,9), Italia (2,5), Polonia (6,1), Ungaria (8,3), Iugoslavia (6,3), Regatul Unit (4,7). Pentru perioada 1981—1985 în țara noastră este prevăzut să se construiască încă 900 mii apartamente și garsoniere din fondurile și cu sprijinul statului.

PROGRESELE OBȚINUTE de țara noastră în ridicarea nivelului de trai, obiectivele pe care ni le propunem ilustrează pregnant concepția coerentă, unitară și de perspectivă a partidului nostru în acest domeniu. Această concepție are la bază asigurarea echilibrului între veniturile și cheltuielile populației, între producție și consum, înfăptuirea tuturor prevederilor noului mecanism economico-financiar în cadrul cărora un rol esențial îl joacă armonizarea prețurilor de producție cu cele de desfacere a produselor.

Marin STĂNICĂ
Ilie DUMITRESCU

INIŢIATIVE DE LARG RĂSUNET ÎN LUPTA PENTRU DEZARMARE ŞI PACE

REMARCABILUL prestigiu şi profunda consideraţie şi audienţă de care se bucură pretutindeni în lume tovarăşul Nicolae Ceauşescu, personalitate marcantă a vieţii politice contemporane, sînt indisolubil legate de preocuparea sa statornică şi activitatea sa fermă şi neobosită pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor, al naţiunilor — dreptul la pace, la viaţă, libertate şi progres. Animată de cea mai înaltă grijă şi responsabilitate faţă de interesele supreme ale poporului nostru şi ale întregii omeniri, faţă de însăşi soarta civilizaţiei pe planeta noastră, politica externă principială şi constructivă a României socialiste, al cărei făuritor şi promotor este preşedintele Nicolae Ceauşescu, se dovedeşte a fi o politică profund umanistă, care pune în centrul preocupărilor sale omul şi aspiraţiile sale cele mai profunde.

Înfăptuirea măreţei perspective a poporului nostru de edificare a celei mai drepte şi mai umane orînduiri — comunismul, ca şi realizarea năzuinţelor tuturor popoarelor spre bunăstare şi progres sînt condiţionate în mod vital de înlăturarea pericolului războiului, de instaurarea unei păci trainice pe planeta noastră. Componente statornice ale gîndirii şi acţiunii cutezătoare a secretarului general al partidului nostru, opoziţia fermă faţă de continuarea iraţionalei curse a înarmărilor şi faţă de planurile de amplasare de noi rachete nucleare în Europa, opţiunea clară pentru dezarmare şi în primul rînd pentru dezarmare nucleară, reafirmate convingător de recenta iniţiativă de pace a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, găsesc de aceea un puternic ecou şi deplină aprobare în conştiinţa tuturor categoriilor de oameni ai muncii din ţara noastră, ca şi a opiniei publice din Europa şi din întreaga lume, însufleţindu-le şi mai mult în nobila luptă purtată la scară planetară pentru eliberarea omenirii de coşmarul unui nou război.

Amplul ecou internaţional al Apelului Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, al Apelului Marii Adunări Naţionale pentru dezarmare şi pace, al mesajelor adresate de preşedintele Nicolae Ceauşescu şefilor de stat ai U.R.S.S. şi S.U.A., ca şi celorlalţi şefi ai statelor şi guvernelor semnatare ale Actului final al Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa, cu chemarea de a face totul pentru asigurarea succesului negocierilor de la Geneva — difuzate pe larg de ziare şi publicaţii periodice, de posturi de radio şi televiziune de pe toate meridianele globului — demonstrează că ele răspund pe deplin nu numai năzuinţelor poporului nostru, ci şi năzuinţelor tuturor popoarelor de a trăi libere şi independente, de a beneficia de dreptul sacru de a-şi făuri viitorul în linişte şi pace aşa cum şi-l doresc, într-o lume fără arme şi fără războaie.

În actualele condiţii ale agravării situaţiei internaţionale datorită acumulării unor probleme nesoluţionate la timp, menţinerii şi apariţiei de noi conflicte, de focare de tensiune şi război în diferite regiuni ale lumii şi intensificării politicii de împărţire şi reîmpărţire a lumii în sfere de influenţă şi dominaţie, aşa cum subliniază conducătorul partidului şi statului nostru, **„nu există problemă mai importantă decît aceea de a opri cursa înarmărilor, politica de încordare, de a se face totul pentru trecerea la dezarmare, pentru o Europă fără arme nucleare, pentru o lume a păcii şi colaborării egale între toate naţiunile"**.

Conştient că promovarea unei asemenea politici constituie, mai ales în împrejurările actuale, singura alternativă raţională la un război nimicitor şi condiţia primordială a instaurării unui climat de înţelegere, securitate, colaborare şi pace, partidul nostru a avut întotdeauna înscris pe stindardul său de luptă idealul dezarmării, iar secretarul general al partidului, preşedintele Republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a afirmat ca un exponent de vază şi un promotor înflăcărat al cauzei păcii. Nenumăratele propuneri şi iniţiative concrete ale ţării noastre, ale preşedintelui Nicolae Ceauşescu, chemînd la acţiuni hotărîte pentru oprirea cursei înarmărilor şi avînd la bază o concepţie profund realistă asupra căilor şi mijloacelor de realizare a unor măsuri efective de dezarmare au conferit şefului statului român şi României socialiste un înalt şi binemeritat prestigiu pe arena mondială, o largă recunoaştere ca unul din cei mai activi factori în frontul forţelor înaintate luptătoare pentru cauza păcii şi progresului omenirii. Consecvenţa şi hotărîrea cu care România socialistă, preşedintele Nicolae Ceauşescu militează pentru lichidarea factorilor de încordare, tensiune şi conflict, pentru apărarea libertăţii şi independenţei popoarelor, grav ameninţate de actualul curs al vieţii internaţionale sînt apreciate pe drept cuvînt ca o contribuţie de inestimabilă valoare la soluţionarea unor probleme vitale ale contemporaneităţii, capabilă să întrunească un larg consens. Această apreciere a aportului remarcabil al şefului statului român şi al României socialiste la promovarea nobilelor idealuri ale păcii şi prieteniei între ţări şi popoare, la întărirea încrederii şi dezvoltarea conlucrării paşnice între naţiuni şi-a găsit expresia în înalte distincţii conferite preşedintelui Nicolae Ceauşescu de personalităţi ale vieţii publice din numeroase ţări ale lumii de pe cele mai diferite meridiane, de o serie de prestigioase organizaţii naţionale şi internaţionale.

În concepţia preşedintelui Nicolae Ceauşescu, fundamentul

de granit al soluționării juste și durabile a problemelor cardinale ale contemporaneității, al asigurării păcii și securității în lume îl constituie generalizarea în viața internațională a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării neabătute a independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării cu desăvîrșire la forță și la amenințarea cu forța, respectării dreptului fiecărui popor de a-și făuri viața în mod liber, la adăpost de orice amestec sau agresiune din afară.

Autoritatea poziției României, a președintelui Nicolae Ceaușescu privind marile probleme ale contemporaneității este indisolubil legată de așezarea consecventă a acestor principii la baza relațiilor țării noastre cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea socială sau de nivelul lor de dezvoltare economică. O profundă înrîurire au, în acest sens, documentele semnate la nivel înalt cu zeci de state — tratate de prietenie, declarații și comunicate comune — rod al intensei activități desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitelor sale în numeroase țări, al convorbirilor avute cu șefii de state sau de guverne cu prilejul vizitelor acestora în România, sau al unor întîlniri internaționale. Aceste contacte au deschis de fiecare dată noi perspective lărgirii relațiilor bilaterale și intensificării conlucrării pe arena mondială, consacrînd principiile noi de relații internaționale ca bază a raporturilor reciproce, precum și a raporturilor cu celelalte state ale lumii.

Viața dovedește că nesocotirea acestor principii fundamentale nu poate decît să submineze pacea și colaborarea între națiuni, că situațiile de încordare și conflict sînt generate întotdeauna de încălcarea acestor principii. De aceea, președintele Nicolae Ceaușescu se pronunță ferm și acționează cu consecvență pentru a determina renunțarea la politica de forță, care nu a putut niciodată și nici nu poate să soluționeze problemele în litigiu, ci numai să le agraveze, pentru depășirea neîncrederii și reglementarea pe cale politică, pașnică, a tuturor stărilor de conflict și război existente încă în diferite regiuni ale lumii. România pornește de la convingerea, confirmată de viață, că nu există problemă în litigiu între state care să nu poată fi rezolvată pe cale pașnică, prin tratative, atunci cînd se manifestă voință politică, înțelegere și respect reciproc, răspundere față de soarta păcii și securității internaționale, față de cerințele popoarelor de a trăi în liniște, bună vecinătate și colaborare, pe baza respectului independenței tuturor națiunilor.

Pornind de la situația deosebit de gravă creată în Europa ca urmare a acumulării în această parte a lumii a unui uriaș arsenal de arme de distrugere în masă și considerînd că este în interesul tuturor națiunilor să se pună capăt politicii de forță și să fie distruse instrumentele ei — armele, România prin glasul celui mai autorizat fiu al său își exprimă hotărîrea de a acționa neobosit, împreună cu toate popoarele, cu toate conștiințele lucide de pe continentul nostru, pentru a evita ca acesta să fie nimicit în cadrul unei conflagrații nucleare. Salutînd deschiderea negocierilor de la Geneva între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii, poporul român, ca de altfel întreaga opinie publică mondială, nutrește speranța că acestea se vor încheia printr-un acord care să ducă la reducerea la nivelul cel mai scăzut a armamentelor nucleare în Europa, la stabilirea măsurilor pentru înlăturarea totală a armelor nucleare — atît cu rază medie cît și tactice — de pe continentul nostru.

Punînd pe primul plan oprirea amplasării de noi armamente nucleare în Europa, reducerea și pînă la urmă înlăturarea celor existente, țara noastră — așa cum reafirma tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la grandioasa adunare populară din Capitală consacrată dezarmării și păcii — nu uită nici un moment că trebuie făcut totul pentru dezarmarea generală, și în primul rînd pentru dezarmarea nucleară totală, în întreaga lume, pentru abordarea într-un mod nou a problemelor complexe pe care le ridică aceasta. Devenind tot mai limpede că strategia controlului asupra armamentelor este inoperantă, ineficace, și că ea nu poate în nici un caz să conducă la realizarea unor acorduri de dezarmare, țara noastră, președintele Nicolae Ceaușescu, se pronunță și acționează pentru schimbarea însăși a opticii și strategiei tratativelor, astfel încît în final să se ajungă la negocierea și încheierea unui Tratat de dezarmare generală și completă, care să prevadă încetarea producției oricăror arme de distrugere în masă, eliminarea lor din dotarea forțelor armate, interzicerea folosirii și scoaterea lor în afara legii.

Acordînd prioritate absolută renunțării la armamentul nuclear de toate tipurile, avîndu-se în vedere că armele atomice, prin uriașa lor capacitate de distrugere, reprezintă cea mai mare primejdie pentru omenire, precum și faptul că ele constituie actualmente principalul instrument al politicii de forță și de amenințare cu forța, președintele României socialiste subliniază în același timp în mod consecvent necesitatea de a se acționa cu fermitate pentru trecerea la reducerea armamentului clasic, a tuturor tipurilor de arme, asigurînd echilibrul militar necesar nu în sus, ci în jos, prin diminuarea lor treptată. Căci, așa cum atrage atenția președintele **Nicolae Ceaușescu, „cît timp va continua cursa înarmărilor, cît timp se vor produce diferite tipuri de armamente nucleare și de altă natură, viața continentului european, existența planetei noastre, a întregii lumi va fi permanent în pericol".**

În acest spirit România, sub conducerea președintelui său, acționează cu toată hotărîrea pentru încheierea cu rezultate pozitive a Conferinței de la Madrid, pentru convocarea unei conferințe de dezarmare și încredere în Europa, în cadrul căreia să se negocieze și să se adopte măsuri de întărire a încrederii (renunțarea la manevre militare multinaționale, la sporirea bugetelor militare ; notificarea mișcărilor militare de anvergură, renunțarea la manevrele militare la granițele altor state), precum și măsuri de dezangajare militară (reducerea treptată a trupelor și armamentelor amplasate pe teritorii străine și lichidarea bazelor militare străine, reducerea trupelor naționale, desființarea concomitentă a celor două blocuri militare, încheierea unui pact european de nerecurgere la forță), pentru continuitatea reuniunilor destinate securității și cooperării egale în Europa.

Apreciind în același timp că Organizația Națiunilor Unite reprezintă, în zilele noastre, cadrul democratic cel mai adecvat pentru dezbaterea și soluționarea în interesul și cu participarea tuturor statelor a problemelor majore care confruntă omenirea, România, tovarășul Nicolae Ceaușescu se pronunță în mod consecvent pentru întărirea și creșterea rolului O.N.U. și al celorlalte organisme internaționale în unirea eforturilor tuturor națiunilor pentru întreprinderea de acțiuni concrete pentru pace, dezarmare și colaborare internațională. Este elocvent pentru activitatea desfășurată de țara noastră în cadrul O.N.U. că la ultima sesiune a Adunării Generale au fost aprobate prin consens mai multe rezoluții propuse de România privind înghețarea și reducerea bugetelor militare, reglementarea pașnică a diferendelor dintre state, dezvoltarea și întărirea relațiilor de bună vecinătate dintre state. Anul internațional al tineretului, care se va desfășura sub deviza „Participare, dezvoltare, pace".

O altă inițiativă care se bucură de un uriaș răsunet în rîndul opiniei publice mondiale o reprezintă vibranta chemare adresată de președintele Nicolae Ceaușescu oamenilor de știință de pretutindeni de a cere în modul cel mai ferm ca minunatele cuceriri ale geniului uman, ale științei și tehnicii moderne să fie puse exclusiv în slujba păcii și progresului și nu a distrugerii și războiului. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat personalităților de frunte ale vieții științifice mondiale participante la simpozionul internațional „Oamenii de știință și pacea", desfășurat la București în zilele de 4 și 5 septembrie 1981 sub înaltul patronaj al președintelui României, **„mai mult ca oricînd, se impune organizarea unui puternic front mondial al oamenilor de știință care să acționeze și să-și spună cuvîntul autorizat la Organizația Națiunilor Unite, la Conferința de dezarmare și în alte organisme internaționale în legătură cu dezarmarea și asigurarea unei păci trainice pe planeta noastră".** În Apelul participanților la simpozion se adresează slujitorilor științei, intelectualității de pretutindeni chemarea de a se alătura Comitetului internațional de inițiativă pentru pregătirea unui Congres mondial al oamenilor de știință în sprijinul păcii. În acest cadru și în contextul acțiunilor ce se desfășoară în țara noastră, s-a constituit Comitetul național român „Oamenii de știință și pacea", ca președinte al comitetului fiind aleasă tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Constituirea comitetului se înscrie ca un moment important în unirea eforturilor oamenilor de știință din patria noastră în lupta pentru pace și dezarmare, pentru o politică de înțelegere și colaborare între națiuni.

Principială și dinamică, pătrunsă de o înaltă responsabilitate față de interesele națiunii noastre și destinele păcii, politica externă a României socialiste, elaborată sub directa conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, constituie o garanție că poporul român va acționa și în viitor cu toate forțele sale pentru promovarea măreților idealuri ale păcii, securității, înțelegerii și colaborării între popoare. Poporul român este puternic însuflețit de faptul că în lupta sa pentru înlăturarea — pînă nu este prea tîrziu — a primejdiilor care amenință viața și munca sa pașnică el nu este singur. Marile manifestări pentru pace care au loc în țările europene și pe alte continente — și cu care el își exprimă deplina solidaritate — în aceste momente care pot deveni hotărîtoare pentru soarta întregii omeniri dovedesc că evitarea războiului nuclear și înfăptuirea dezarmării au devenit cauza a milioane și milioane de oameni de pe tot globul. Țara noastră își afirmă convingerea, exprimată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la grandioasa adunare pentru pace din Capitală, că stă în puterea popoarelor ca, acționînd unite, cu toată hotărîrea, să determine oprirea cursei înarmărilor, edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și fără războaie, a păcii și progresului.

Dinu DRAGOMIRESCU

Investiții

CONCENTRAREA EFORTURILOR PENTRU SCURTAREA DURATELOR DE EXECUȚIE

Care este stadiul realizării noilor obiective energetice

PENTRU toți factorii angrenați în procesul de investiții-construcții, concentrarea forțelor pentru punerea cît mai rapidă în funcțiune a noilor capacități de producție din planul acestui an reprezintă o sarcină de primă mărime, dat fiind că pe această cale pot fi satisfăcute în grad mai înalt și în condiții de eficiență sporită cerințele economiei naționale și ale populației. Nici un efort nu trebuie considerat prea mare, nici o posibilitate de acțiune nu trebuie neglijată pentru rezolvarea operativă a problemelor și lichidarea lipsurilor existente în acest sector — și care au condus în anul trecut la nerealizarea unor obiective de investiții — pentru ca să se poată asigura, la nivelul prevederilor de plan, volumul însemnat de materii prime de bază, de produse industriale și agroalimentare de larg consum, de utilaje tehnologice complexe menite să reducă importul, să asigure dezvoltarea, în continuare, a economiei, creșterea disponibilităților la export.

În lumina acestor priorități o atenție deosebită se cere acordată accelerării conectării la circuitul economic a obiectivelor energetice. În cele ce urmează prezentăm o analiză a activității desfășurate în cadrul trustului **„Energomontaj"** București, urmărind punerea în evidență a acelor mijloace și modalități de acțiune capabile să aducă o contribuție sporită la demararea în condiții bune a programului de puneri în funcțiune de noi capacități prevăzut pentru 1982.

Impulsionarea ritmului de lucru pe șantiere

ÎN UNITĂȚILE trustului analizat se desfășoară o activitate complexă de executie a lucrărilor de montaj a echipamentelor energetice (turbine, cazane, instalații auxiliare aferente) în cadrul centralelor termo și hidroelectrice situate în circa 30 de județe ale țării. La nivelul primului an al cincinalului actual, planul de construcții-montaj pe total trust a fost îndeplinit, realizări mai importante fiind obținute în cadrul grupurilor de șantiere București, Banat, Porțile de Fier și a grupului de instalații electrice și automatizări București. Programul de punere în funcțiune de noi obiective energetice s-a materializat în conectarea la sistemul energetic, a importantelor instalații complexe din cadrul centralelor electrice de la Călimănești, Borzești II, Prundul Bîrgăului, Paroșeni, Turceni, Zalău, Giurgiu, Tulcea.

Realizările obținute au fost rezultatul preocupărilor existente la nivelul tuturor eșaloanelor trustului, axate cu prioritate pe **creșterea productivității muncii**, acțiuni în cadrul cărora un aport important (de circa 50%) l-a avut intensificarea introducerii progresului tehnic în întreaga activitate de montaj. Aceste acțiuni s-au concretizat în : elaborarea și aplicarea unor proiecte unitare de tehnologie de montaj pentru anumite tipuri de echipamente, creșterea gradului de mecanizare a execuției lucrărilor de montaj prin folosirea de noi utilaje (macarale) specializate și cu randament mai bun, creșterea gradului de industrializare a lucrărilor prin utilizarea a circa 12 000 tone confecții metalice pe an(inclusiv preasamblări de conducte, cazane, stelaje de cabluri etc.), punerea la punct a sistemului informațional prin instalarea în cadrul trustului a calculatorului electronic, calificarea cadrelor și organizarea fluxurilor informaționale pentru această activitate, prin definirea și aplicarea instrucțiunilor centralizate de colectare și teletransmisie a datelor, constituirea bibliotecii de programe pentru echipamente de medie mecanizare etc. Nu a fost neglijat nici factorul organizatoric, deși preocupările pe această linie au atins intensitatea maximă cu doi ani în urmă, cînd au fost înființate unități separate ale trustului pentru prestarea unor lucrări specializate ; la începutul cincinalului însă, atenția a fost concentrată spre elaborarea proiectelor de organizare științifică a muncii pentru lucrările de la C.E.T. Timișoara și Drobeta-Turnu Severin, precum și în direcția reactualizării organizărilor de șantiere de la C.E.T. Craiova II și Galați etc.

Planul de construcții-montaj pe 1982 prevede o creștere cu 7,1% față de planul anului trecut, eforturile fiind concentrate spre realizarea și punerea în funcțiune a unui număr de 32 de obiective de investiții ale Ministerului Energiei Electrice (principalul beneficiar), precum și a unui număr de 9 noi capacități energetice la terți beneficiari pentru a căror realizare la termen este preconizată o creștere a productivității muncii cu 8,5%. Avînd în vederea aceste sarcini însemnate, precum și faptul că programul de punere în funcțiune a capacităților prevăzute pentru 1981 nu a fost în întregime respectat, restanțe care au fost incluse și ele în planul acestui an, apare necesară realizarea în toate unitățile trustului (dar mai cu seamă la grupurile de șantiere Turceni, Transilvania, Oltenia) a unei mobilizări mult sporite a potențialului productiv în vederea înlăturării neajunsurilor care mai persistă în propria activitate, a recuperării rămînerilor în urmă, a încadrării integrale în prevederile de plan pe 1982. La aceasta vor trebui însă să aducă o contribuție substanțial mai mare față de trecut și ceilalți factori (constructorii pentru asigurarea fronturilor de montaj la vreme, furnizorii de echipamente tehnologice și de materii prime, beneficiarii pentru asigurarea documentațiilor de execuție), a căror activitate condiționează, cel puțin tot în aceeași măsură ca și constructorul, finalizarea operativă a noilor obiective din planul de investiții.

Perfecționarea colaborării factorilor implicați

REALIZAREA la termen a obiectivelor energetice ale anului 1982 impune realizarea unei calități superioare în întreaga activitate de construcții-montaj, de la fundamentarea temeinică a oportunității soluției constructive și tehnologiei noilor capacități, la execuția, punerea lor în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați în exploatare. Din multitudinea preocupărilor necesare pe această filieră, se cer evidențiate cu prioritate :

1 **Perfecționarea activității de montaj în cadrul unităților trustului** prin : ● creșterea indicilor de utilizare a utilajelor de construcții la circa 86%, la toate tipurile de macarale, precum și la mașini-unelte, chiar dacă acestea din urmă au un caracter de intervenție atît în procesul tehnologic de montaj, cît și pentru lucrările de reparații de utilaje. În acest sens se impune sporirea atenției acordate exploatării raționale, întreținerii și reparării la vreme a mijloacelor de construcții, precum și sporirea calificării și policalificării cadrelor, ● mărirea în continuare a indicelui de utilizare a fondului de timp maxim disponibil, folosirea integrală, judicioasă a programului de lucru, întărirea gradului de respectare a disciplinei tehnologice și a muncii (în special la grupurile de șantiere Porțile de Fier II, Oltenia). ● modernizarea tehnologiilor utilizate : extinderea procedeelor de sudură de mare productivitate, lărgirea prin efort propriu a gamei de utilaje de mică mecanizare, genera-

lizarea metodelor de control nedistructiv al sudurilor și care presupun consum mic de manoperă și materiale.

2 Predarea la vreme a fronturilor de lucru de montaj de către constructor, acțiune de maximă importanță dat fiind că în anul trecut multe obiective nu au fost finalizate din această cauză (la C.T.E. Anina nu au fost create la vreme condiții de montaj ca urmare a nepredării în totalitate și la termen a sălii mașinilor și corpului intermediar, la C.E.T. Craiova II nu au fost create fronturi de lucru la gospodăria de cărbune — constructor trustul „Energoconstrucția", iar la Hidrocentrala Porțile de Fier II, restanțele Trustului de construcții hidrotehnice au determinat rămîneri în urmă la montaj față de grafice la ecluză, baraj și centrală). În această direcție **o contribuție sporită se cere să aducă și Ministerul Energiei Electrice,** cu atît mai mult cu cît atît trustul „Energoconstrucția", cît și „Energomontaj" se află în subordinea sa directă și, ca urmare, mai buna coordonare a activității pe traseul constructor-montor este nu numai foarte necesară, dar și posibilă de realizat cu o operativitate sporită și cu o eficiență superioară celei înregistrate în prezent. Este de datoria direcției de specialitate din acest minister **să realizeze încă din fază de proiect o riguroasă corelare a eforturilor în așa fel încît în acest an să se elimine cu mai multă hotărîre „timpii morți" în fluxul execuției** obiectivelor energetice.

3 Asigurarea la termen, cu operativitate a echipamentelor tehnologice necesare pentru desfășurarea normală, conform prevederilor din grafice, a operațiunilor de montaj. Avînd în vedere influențele negative directe pe care le au restanțele furnizorilor la acest capitol asupra ritmului de montaj (cum s-a întîmplat în anul trecut datorită lipsei conductelor de înaltă presiune la grupul nr. 2 de la C.E.T. Borzești — furnizor întreprinderea „Vulcan" București, sau neasigurării turbinelor de 50 MW și a conductelor aferente la C.E.T. Giurgiu, grupul nr. 1 și C.E.T. Borzești, grupul nr. 3 — furnizor Întreprinderea de mașini grele București) în toate unitățile producătoare se cer amplificate eforturile pentru livrarea la termen a tuturor utilajelor contractate cu beneficiarii, pentru recuperarea grabnică a rămînerilor în urmă. La perfecționarea acestui proces, o contribuție de fond este chemată să aducă, în general pentru investițiile întregului cincinal, **fundamentarea cît mai temeinică, din fază de proiect a oportunității și profilului viitoarelor obiective de investiții prin amplificarea apelului la studii aprofundate de marketing, prognoză și analiză tehnologică, precum și integrarea și coordonarea armonioasă a prevederilor lor cu cele ale planurilor de producție pe destinații ale unităților furnizoare de mașini și instalații tehnologice.** Aceasta constituie baza trainică capabilă să determine la fabricantul de utilaje o diminuare a modificării priorităților în livrare, o creștere substanțială a stabilității acestora și, concomitent, o sporire a gradului de certitudine în respectarea prevederilor din contractele de livrare încheiate cu beneficiarii obiectivelor de investiții. În acest fel, s-ar putea realiza și o diminuare a numărului modificărilor și remodificărilor pe care unii beneficiari le solicită furnizorilor pe parcursul execuției noilor capacități, ceea ce ar permite la aceștia din urmă o pregătire temeinică, din vreme, a fabricației, cu efecte favorabile asupra respectării termenelor de livrare.

4 Lichidarea grabnică a stocurilor de utilaje nemontate aflate pe șantiere, cerință la care o contribuție în creștere sînt chemate să aducă în acest an atît unitățile trustului „Energomontaj", prin asigurarea forței de muncă necesare bunei desfășurări a acestor operațiuni de montaj (în anul trecut, datorită neasigurării lucrătorilor la nivelul necesarului, la C.E.T. Brazi II stocul de utilaje nemontate aflate în stoc se cifra la valori importante), cît și unitățile de construcții prin finalizarea din vreme a amplasamentelor, fundațiilor etc.

Pe aceste coordonate, încă de la începutul acestui an se cere realizată o cît mai adecvată coordonare a preocupărilor și potențialului productiv al factorilor angrenați în realizarea noilor obiective, premisă importantă pentru scurtarea duratelor de execuție și punerea lor în producție, la termene cît mai scurte.

Șerban STELU

Orientări novatoare în dezvoltarea economico-socială

(Urmare din pag. 5)

noastră, de cel de-al XII-lea Congres al partidului.

Valențele științifice ale gîndirii tovarășului Nicolae Ceaușescu privind edificarea economiei moderne sînt pregnant exprimate de orientarea fermă pe calea continuării repartizării rationale a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, a încadrării optime a fiecărui județ, a fiecărei localități în cerințele complexului economic național unitar și eficient. Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul patriei are ca scop să permită valorificarea superioară a întregului potențial al țării, să accelereze procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și cea industrială, să determine omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație al întregului nostru popor.

Pentru perfecționarea continuă a procesului dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, au fost introduși o serie de indicatori cum sînt produsul global pe locuitor și gradul de ocupare a populației în fiecare județ, în scopul asigurării unei raționale repartizări a efortului investițional pe teritoriu și ramuri și al evidențierii mai exacte — și la un nivel calitativ superior — a efectelor economico-sociale ale acestui efort. O importanță deosebită în această direcție au măsurile privind întărirea autoconducerii muncitorești și autoaprovizionării teritoriale pentru asigurarea populației cu produse agricole, animale și vegetale.

Militînd cu consecvență pentru dezvoltarea și modernizarea economiei românești, tovarășul Nicolae Ceaușescu are meritul fundamental de a fi conceput și urmărit cu fermitate perfecționarea permanentă a sistemului de organizare și conducere a întregii vieți economico-sociale și, în primul rînd, a mecanismului economico-financiar. Aplicarea noului mecanism economico-financiar, ca o componentă importantă a sistemului de organizare și conducere a economiei, presupune să se acționeze, în primul rînd, în sfera producției și organizării științifice a acesteia, a îndeplinirii planului la toți indicatorii, a sporirii eficienței economice a tuturor unităților. În viziunea realistă și revoluționară a secretarului general al partidului, aplicarea integrală a noului mecanism economic presupune perfecționarea radicală a concepției despre planificarea, organizarea și conducerea economiei, înlăturarea tuturor elementelor care frînează progresul economic astfel încît unitățile economice, organele lor de conducere colectivă să dispună de pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin pentru stimularea creșterii eficienței economice ; pentru cointeresarea oamenilor muncii în valorificarea mai bună a resurselor existente și obținerea de rezultate economice superioare. Întreagă această gîndire, această strategie a partidului nostru de creștere și dezvoltare a economiei pun în lumină, în toată complexitatea lor, legăturile profunde între legea economiei de timp și eficiența economico-socială, avîndu-se în vedere realitățile specifice fiecărei etape de dezvoltare. Într-adevăr, constituie o trăsătură definitorie a actualei etape și a perspectivei, lupta pentru calitate, compararea riguroasă, sistematică a cheltuielilor de muncă cu rezultatele obținute și determinarea în dinamică a eficienței economico-sociale, în contextul aplicării integrale și ferme a noului mecanism economico-financiar.

PUTEM AFIRMA, pe temeiul deplin al faptelor, că în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, succesele fără precedent obținute de oamenii muncii pe toate planurile sînt expresia profundei originalități a gîndirii economice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o dovadă a penetrantei sale forțe de previziune, a dinamismului și capacității sale de a preciza obiectivele de atins, de a mobiliza energiile creatoare ale clasei muncitoare, ale întregului popor și a le orienta într-o direcție unică — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. Viziunea complexă a secretarului general al partidului privind crearea, perfecționarea și modernizarea economiei naționale, spiritul său revoluționar în direcționarea strategiei creșterii economice reprezintă caracteristici definitorii ale personalității unui strălucit conducător, ale cărui gînd și faptă sînt clipă de clipă consacrate propășirii țării și creșterii neîntrerupte a bunăstării poporului nostru, progresului și păcii în lume.

REDUCEREA CONSUMULUI ENERGETIC PE FIECARE UNITATE DE PRODUS

PORNIND DE LA CERINȚELE de ansamblu ale dezvoltării economiei naționale, precum și de la implicațiile pe care le generează actuala criză energetică mondială, o sarcină prioritară, de maximă importanță, o constituie valorificarea cu înaltă eficiență a tuturor resurselor materiale și energetice. Aceasta presupune ca în fiecare unitate economică, la fiecare loc de muncă, preocuparea pentru valorificarea superioară a materiilor prime să fie însoțită de măsuri eficiente pentru diminuarea consumurilor pe fiecare unitate de produs.

Între marii cnsumatori de energie și materii prime se numără și **sectoarele calde din industria constructoare de mașini.** Gradul mediu de utilizare a energiei în executarea diferitelor produse, în acest sector, atinge 25—30 la sută, față de 55 la sută cît se realizează pe ansamblul industriei. De asemenea, pierderile de energie în activitățile de turnătorie sînt relativ mari : 35—40 la sută în gazele reziduale, 25—30 la sută în aer (prin radiații, conversii etc.) ; 10—15 la sută în apa de răcire. Totodată, cheltuielile de energie în totalul costurilor de producție sînt încă foarte mari : 51,3 la sută reprezintă cheltuielile cu cocsul la piesele turnate din fontă, 45,1 la sută cheltuielile cu energie electrică și gazul metan consumat la producția de piese turnate din oțel, 41,9 la sută energia electrică și gazul metan la producția de piese turnate din aliaje ușoare, 43,9 la sută energia electrică și 38,8 la sută gazul metan la piesele turnate din metale grele. Și aceasta în condițiile în care în fiecare unitate economică există rezerve importante de diminuare a consumurilor energetice specifice și încadrare în normele planificate. În acest context ne propunem să analizăm, pe exemplul unor întreprinderi din județul Brașov, modul concret în care s-a acționat și se acționează pentru dezvoltarea și gospodărirea rațională a resurselor energetice.

Ritmicitatea producției — sursă de economii

URMĂRIREA evoluției consumului de energie la Întreprinderea de autocamioane, de pildă, evidențiază o micșorare relativă a acestuia în raport cu creșterea producției marfă, ca urmare a măsurilor adoptate pentru gospodărirea mai judicioasă a energiei electrice și combustibilului, pentru utilizarea acestora cu maximă eficiență (graficul nr. 1). Rezultă că, în timp ce producția marfă a crescut, în 1980 față de anul 1975, cu 163,9 la sută, consumul de energie electrică a sporit cu 113,29 la sută, iar consumul de combustibil cu 102 la sută. Această evoluție pozitivă a avut o influență favorabilă în costurile materiale ale întreprinderii. De altfel, acest lucru este evidențiat și de analiza evoluției consumului specific de energie și combustibil la 1 000 lei producție marfă, în cincinalul 1976—1980, care reliefează reduceri față de 1975 de aproximativ 10,66 MWh și 7 tcc la 1 000 lei producție marfă.

Pe total întreprindere se înregistrează și în semestrul I 1981 o reducere a consumului de energie electrică de 220 MWh față de cel planificat. Dar avînd în vedere că producția marfă nu s-a realizat decît în proporție de 89 la sută, reiese că economia obținută nu se datorează unor măsuri efective de reducere a consumului pe unitatea de produs. Mai mult decît atît, examinînd evoluția consumului specific de energie și combustibil la 1 000 lei producție marfă, în semestrul I din 1981, se observă mari oscilații de la o lună la alta, față de media realizată în 1980 (graficul nr. 2), marcată de o tendință de creștere a consumului în ultima lună a semestrului. **Dacă în primul trimestru întreprinderea a reușit să se încadreze în consumul specific de energie, obținînd o reducere substanțială, de la 38,64 la 32,15 MWh, paralel cu depășirea planului la producția marfă, în trimestrul II îndeplinirea acestui indicator a determinat o creștere mare a consumului specific, ajungîndu-se în luna iunie la 42,58 MWh la 1 000 lei producție marfă, față de 28,28 MWh realizat în luna februarie a.c.** Explicația acestor salturi constă în neritmicitatea producției.

Desigur, neritmicitatea producției este generată de o serie de factori, de la întreruperi nejustificate ale fluxurilor tehnologice și neutilizarea la întreaga capacitate a mașinilor și utilajelor, pînă la aprovizionarea neritmică cu unele materii prime și calitatea necorespunzătoare a altora etc. Toate acestea demonstrează faptul că la nivelul întreprinderii sînt încă serioase rezerve de reducere, prin diferite căi, a consumului de energie.

Soluții tehnologice noi la baza valorificării superioare a resurselor

ȚINÎND SEAMA de importanța diminuării la maximum a consumurilor energetice, ca o condiție a îndeplinirii cu eficiență sporită a producției planificate, este necesar ca și la nivelul Întreprinderii de autocamioane din Brașov să se găsească cele mai bune soluții pentru reducerea consumurilor de energie electrică și combustibil. Aceasta cu atît mai mult cu cît pe total activități sectoare calde se consumă 53% din energia alocată acestei unități. Iată cîteva din principalele direcții și modalități de economisire a energiei electrice și combustibilului.

● **Organizarea unei baze de șarjare corespunzătoare nivelului tehnologiilor de vîrf utilizate.** Din analiza întreprinsă privind consumul de energie electrică realizat la producția de piese turnate, forjate și tratate termic, rezultă că în ultimii 3 ani acesta s-a redus cu aproape 20 kWh pe tona de oțel lichid, iar față de 1980 se estimează o reducere a consumului cu circa 85 kWh pe tona de piese bune turnate. Această reducere a avut la bază o serie de măsuri tehnico-organizatorice întreprinse la nivelul unității, cum ar fi : optimizarea activității în faza de pregătire a încărcăturii cuptoarelor ; scurtarea duratei șarjelor prin introducerea unei instalații de efectuare rapidă a analizelor ; îmbunătățirea sistemului de comandă și reglaj a cuptoarelor cu ajutorul variatoarelor de tensiune ; asigurarea unui flux continuu între elaborare, formare, turnare ; folosirea la întreaga capacitate a bazei de șarjare ; reducerea timpilor morți în exploatarea cuptoarelor ; folosirea cu precădere a procedeului acid la elaborare ; reducerea rebuzurilor etc.

Graficul nr.1

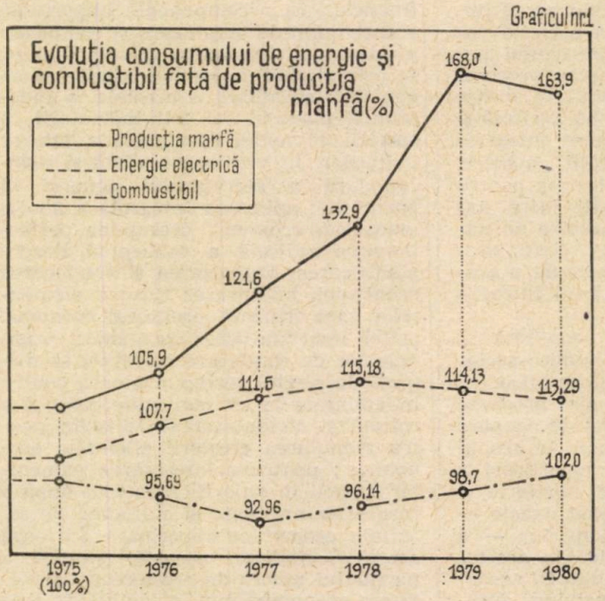

Pentru 1982 și anii următori se estimează și alte importante reduceri ale consumului de energie electrică ca urmare, în special, a îmbunătățirii pregătirii încărcăturii șarjelor la oțelăria și turnătoria întreprinderii. Dacă pînă acum pregătirea se făcea numai în condiții rudimentare și neeconomice din punct de vedere energetic, începînd încă din semestrul II 1981 s-a trecut la organizarea unei baze de șarjare pe o suprafață de 2 700 mp, unde au fost instalate utilaje de profil — po-

duri rulante, stanțe de debitare, 8 agregate de debitare oxiacetilenică — cu ajutorul cărora se manipulează și se reduc pînă la dimensiunea de 2 metri și greutatea de 50 kg fierul vechi și diversele deșeuri de oțel.

Avantajele creării acestei baze sînt multiple : asigurarea fierului vechi corespunzător pentru încărcarea cuptoarelor (se înlătură acele situații cînd se introduce fierul vechi, nebrichetat) ; îmbunătățirea ritmicității livrării materialului pregătit pentru șarje ; mecanizarea încărcării cuptoarelor (încărcarea se face numai cu bene), care a condus la reducerea duratei șarjelor și mărirea capacității cuptoarelor, odată cu evitarea dispersării forțelor din secții etc. **Numai prin această modernă bază de șarjare a fost redus consumul de energie electrică cu 40 kWh pe fiecare tonă de oțel și cu 60 kWh pe tona de piese turnate,** asigurîndu-se, totodată, încadrarea în nivelurile energetice planificate.

Graficul nr. 2

Evoluția consumului specific de energie și combustibil la 1000 lei producție marfă în semestrul I al anului 1981 față de consumul realizat

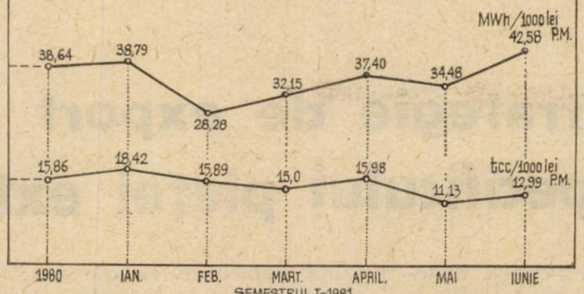

● **Optimizarea raportului între producția de fontă obținută în cubilouri și cea obținută în cuptoarele electrice.** Încadrarea în normele stabilite și reducerea consumului specific de energie electrică și combustibil pentru realizarea pieselor turnate din fontă, elaborată în cubilouri, necesită importante măsuri cu caracter tehnic și organizatoric. Aceasta în condițiile în care 30 la sută din producția de piese turnate a I.A. Brașov se obține din fontă elaborată în cubilou.

Dacă se compară consumul specific de energie electrică cu randamentul termic al cubiloului (în medie 30%) și al cuptorului electric cu arc sau cu inducție (circa 65%), avantajul apare evident în favoarea extinderii procedeului topirii în cuptoare electrice. De altfel, topirea electrică și cea în convertizor cu oxigen se extinde în toată lumea și din considerente care privesc calitatea pieselor turnate, poluarea mediului înconjurător, protecția muncii etc. Dacă însă se au în vedere pierderile de energie electrică pe întregul circuit, atunci randamentul termic global pentru topirea electrică a fontei este de 19,5 la sută, deci inferior randamentului termic al cubiloului. Procedeul care ar putea îmbina satisfăcător avantajele tehnice cu cele energetice și economice este **procedeul duplex cu topirea în cubilou cu aer rece** (cu sau fără gaz metan) **și supraîncălzirea fontei** (inclusiv menținerea omogenizării) **în cuptorul electric de inducție cu canal** (mixer), în funcție de structura programului de producție al turnătoriei. Aceasta impune și o serie de soluții tehnice noi care să contribuie la reducerea în mai mare măsură a consumurilor specifice.

O direcție ar fi folosirea cuptoarelor de căldură pentru preîncălzirea aerului insuflat în cubilou. Din acest punct de vedere se impune, într-o primă fază, trecerea la valorificarea căldurii sensibile a gazelor prin utilizarea lor la preîncălzirea aerului de ardere, eventual și a combustibilului pentru agregatul care le-a generat. Aceasta ar contribui la sporirea randamentului global al utilajului respectiv, paralel cu diminuarea consumului cu peste 20 la sută. O altă cale de reducere a consumului energetic global (în special a consumului specific de cocs) la topirea fontei în cubilou ar fi aceea ca **procesul de producție în turnătorie să fie în așa fel organizat încît durata de funcționare a cubilourilor să fie de minimum 12 ore pe zi.** Totodată, se impune a se avea în vedere faptul că în turnătoriile mecanizate și de capacitate mai mare (de peste 10 000 tone piese turnate pe an), bilanțurile energetice sînt mai bune decît în turnătorii mici, unde cubiloul funcționează 2—3 ore pe zi, utilizînd astfel cocsul în mod necorespunzător.

● **Perfecționarea tehnologiei de topire a metalului.** În această direcție constructorii de autocamioane au reușit să obțină, în 1981, o economie de peste 3 000 MWh energie electrică prin generalizarea următoarelor măsuri tehnico-organizatorice : așezarea corespunzătoare în straturi a materialului în cuptor — 314 MWh ; încărcarea corespunzătoare a cuptorului — 390 MWh ; folosirea procedeului acid — 590 MWh; reducerea la jumătate a timpului cît ușa cuptorului stă deschisă pe durata elaborării — 80 MWh ; asigurarea unui regim electric optim de lucru al cuptorului în diferite perioade ale șarjei — 390 MWh ; reglarea debitelor de apă de răcire în funcție de temperatura exterioară — 236 MWh ; asigurarea etanșeității capacelor ușilor — 160 MWh ; prelungirea electrozilor la cuptorul cu arc în perioadele de ajustare — încărcare, în așa fel încît porțiunile de electrozi ce se găsesc în afara cuptorului să fie cît mai scurte — 160 MWh etc.

Se apreciază că reducerea consumului specific de energie electrică la topire poate fi și mai mare prin introducerea unui control computerizat care să regularizeze puterea intrată la consumatorul principal (instalația de topire) sau printr-un sistem de întrerupere a alimentării cu energie care să producă semnale de alarmă atunci cînd s-a depășit norma cerută.

Eficiența recuperării și valorificării resurselor energetice secundare

DIN TOTALUL căldurii intrate, numai 11,86 la sută este utilă (căldura sensibilă a pieselor) : restul reprezintă căldura pierdută prin pereți și acumulări în zidăria cuptorului (8,9 la sută) ; căldura pierdută prin gazele arse (41,26 la sută), prin ardere incompletă (27,90 la sută), pierderi prin apa de răcire (10 la sută). Desigur, cauzele acestor pierderi sînt multiple (lipsa de aer, arzătoarele au pietrele defecte (sparte), evacuarea gazelor arse nu se face din locul optim (zona cea mai rece), lipsa unor recuperatoare de căldură etc.), fiecare dintre ele avîndu-și semnificația și ponderea sa.

Se apreciază că prin unele modificări și îmbunătățiri a unor componente ale cuptorului (înlocuirea arzătoarelor existente cu cele GAIR-T, modificarea evacuării gazelor, montarea unui arzător de producție aer-gaz, montarea unui regulator de sarcină, controlul debitului de combustibil, izolarea corespunzătoare a cuptorului etc.) s-ar putea reduce consumul de combustibil de 4 ori (ajungîndu-se la un bilanț optim) și crește productivitatea muncii cu 50 la sută. Concomitent cu aceste reduceri ale pierderilor din cuptor, trebuie să se asigure și o optimizare termodinamică a construcției focarului și a traseelor de evacuare a gazelor în așa fel încît cuptorul să permită legătura cu un echipament — recuperator de căldură, din materiale obișnuite, care să asigure captarea celor 288,114 Kcal/h căldură prin gazele arse. Această nouă tehnologie cu recuperatoare de căldură se aplică de acum la 7 cuptoare de forjat ale întreprinderii. S-a reușit astfel ca să se dubleze durata de funcționare a cuptoarelor, randamentul cuptorului să crească de 5 ori, iar economia obținută să fie de 100 mc gaze naturale pe oră la fiecare cuptor. Pentru 1982 se preconizează extinderea acestei tehnologii la încă 15 cuptoare.

Acțiuni importante au fost stabilite și în ce privește **înlocuirea tehnologiilor energointensive.** S-au adoptat în acest sens planuri de măsuri la nivelul M.I.C.M. care vizează orientarea eforturilor de cercetare științifică pentru găsirea de noi tehnologii, pentru scoaterea din fabricație a produselor care se realizează cu consumuri mari de energie și combustibil. Și la nivelul I.A. Brașov, precum și al altor întreprinderi din județ s-au experimentat și testat o serie de tehnologii noi, cu un consum scăzut de energie, printre care : **extinderea și debitarea la rece, matrițarea printr-o singură încălzire, forjarea pe maxiprese, producerea aerului comprimat cu ajutorul compresoarelor rotative etc.** Dar dacă examinăm gradul de extindere al unor astfel de tehnologii trebuie spus că față de volumul operațiilor tehnologice realizate cu consumuri energetice mari, ponderea tehnologiilor cu consum scăzut de energie abia dacă atinge 10—12 la sută, deși toate întreprinderile au prevăzut acțiuni în acest sens.

Astfel, matrițarea pe maxiprese, deși a devenit o realitate la I.A. Brașov, nu se aplică continuu și la nivelul eficienței scontate. O arie restrînsă o are forjarea dintr-o singură încălzire și realizarea tratamentului termic direct din încălzirea forjării. De exemplu, prin realizarea fontei nodulare direct din turnare, utilizîndu-se la elaborare fonta de înaltă puritate, se pot obține piese care nu necesită tratament termic

Cristea IONIȚĂ
Brașov

Continuare în pag. 21

O strategie de export adaptată specificului pieței externe

ÎN CINCINALUL eficienței economice și calității, industria ușoară va înregistra un important salt calitativ pe linia creșterii gradului de prelucrare a materiilor prime, înnobilării — prin munca de creație a designerilor — a materialelor textile, sticlei, metalului etc., transformîndu-le în bunuri de consum capabile să satisfacă cele mai înalte exigențe ale beneficiarilor interni și de peste hotare.

Astfel, pentru anul 1982 industria ușoară își propune ca peste 60 la sută din sporul producției industriale să fie obținut prin modificarea structurii producției în favoarea produselor care încorporează o cantitate mai mare de muncă vie, de proiectare și creație. În acest fel gama de fabricație va ajunge la 72 000 de articole, modele, desene și poziții coloristice.

Industria confecțiilor urmează să-și aducă un important aport în acest proces de înnoire și diversificare a producției, prin executarea în anul 1982 a noi modele de confecții cu utilități diferențiate pe sezoane și moment al zilei, din materii prime variate.

Creșterea cu peste 50% a producției de confecții în cincinalul trecut a permis ca și în exportul de profil să realizeze un salt însemnat, acesta fiind de peste 2 ori mai mare în 1980 față de 1975. Aceeași tendință de creștere s-a înregistrat și în anul 1981, încă din luna septembrie realizîndu-se un volum al livrărilor la export ce a depășit nivelul din întregul an 1980.

Semnificativ pentru calitatea și competitivitatea pe piața externă a produselor purtînd emblema „CONFEX" este faptul că în cursul anului 1981 s-a obținut și o îmbunătățire a indicatorilor de rentabilitate a operațiunilor de comercializare externă, expresie directă a perfecționării nomenclatorului de export în sensul creșterii ponderii articolelor cu grad superior de prelucrare (costume bărbătești, compleuri pentru femei, impermeabile, pardesie, paltoane).

Formularea strategiei de export în actuala conjunctură internațională presupune ca alături de factorii ce influențează ansamblul comerțului mondial, să fie considerați o serie de factori specifici cum sînt : comerțul cu materiile prime pentru confecții, diverse politici comerciale restrictive, evoluția liniei modei — care poate fi elementul esențial în stabilirea volumului și structurii cererii pe piața internațională a confecțiilor.

Studiile întreprinse în acest sens de Institutul de economie mondială și de Centrala industriei confecțiilor surprind o serie de transformări și mutații apărute pe această piață, caracterizată de altfel prin schimbarea deasă și rapidă a cererii. Comerțul mondial cu articole de îmbrăcăminte s-a dezvoltat rapid în anii '70, într-un ritm mediu anual de peste 17%, înregistrînd o creștere de peste 2 ori a volumului său valoric (un nivel de circa 30 miliarde de dolari). Țările capitaliste dezvoltate continuă să fie principala zonă importatoare, preluînd circa 80% din importurile mondiale de îmbrăcăminte. Ritmul ridicat de creștere a importurilor de îmbrăcăminte în aceste țări, de 17,7% anual — superior celui de creștere a exporturilor (9,8% anual) — a determinat modificarea poziției acestor țări în comerțul mondial față de deceniul precedent, în sensul transformării lor într-o zonă net importatoare, cu un deficit în continuă creștere, depășind în prezent 4 miliarde de dolari anual. În prezent țările Pieței comune, S.U.A., Canada și Japonia însumează un potențial de absorbție de 72,5% din importul mondial de articole de îmbrăcăminte (cca. 21,5 miliarde de dolari). Este firesc deci ca aceste piețe să reprezinte unul din principalele debușeuri pe piața vestică și pentru țara noastră, lor revenindu-le cca. 90% din totalul exportului românesc de confecții și tricotaje pe această relație. Aceste țări, împreună cu cele în curs de dezvoltare dețin o pondere de 60% în cadrul exportului total al întreprinderii, CONFEX, restul revenind țărilor socialiste.

Se remarcă, de asemenea, pe piața mondială sporirea, în ritm deosebit de ridicat, a participării țărilor în curs de dezvoltare ca surse de aprovizionare cu articole de îmbrăcăminte a țărilor vestice. Fluxurile est-vest în comerțul de îmbrăcăminte, deși în creștere în cazul țărilor Pieței comune, rămîn încă sub posibilității, comparativ cu alte surse furnizoare. O pondere mare a acestui comerț o reprezintă produsele executate în lohn, îndeosebi în cazul Ungariei, Poloniei, R.D. Germane și Iugoslaviei, la care putem adăuga într-o proporție mai mică și România. Spre exemplu, pe piața vest-germană care este, de fapt, și un principal debușeu al țărilor socialiste în cadrul Pieței comune — aproximativ 60% din schimburile de produse textile și îmbrăcăminte revin comerțului cu produse în lohn. De altfel, țările socialiste dețin peste 80% din totalul importului de produse în lohn al R.F.G.

Configurația pieței internaționale după tipurile de materii prime textile evidențiază predominarea, în genere, a confecțiilor din fibre chimice, importate îndeosebi din țările în curs de dezvoltare și din țările socialiste. În țările Pieței comune, deși aceste confecții dețin o pondere ridicată la import (cca. 40% din total), ele se situează pe o poziție aproape egală cu confecțiile din bumbac, cărora le reveneau, de asemenea, 40% din totalul importului de articole de îmbrăcăminte în 1979. Confecțiile din lînă nu reprezintă, în general, decît o pondere de 9—10% din totalul importului (cu excepția Japoniei, unde cota lor de participare depășește 14%).

Din punct de vedere al genului de îmbrăcăminte exterioară (mantouri, costume, rochii, etc), o cotă parte mai importantă deține cea pentru femei, căreia îi revine 20—30% din totalul importului de îmbrăcăminte, cu tendință de creștere.

Mai puțină materie primă, dar mai multă creație

PROBLEMA saltului calitativ pe care trebuie să-l facă producția și exportul nostru de confecții a stat și stă permanent în atenția colectivelor de oameni ai muncii din cadrul Centralei industriei confecțiilor și a I.C.E. CONFEX, concretizîndu-se în numeroase propuneri de acțiuni menite să ducă la sporirea competitivității produselor noastre. Alături de aportul pe care și-l aduc permanent oamenii muncii din această ramură de activitate se înscriu și studiile și cercetările întreprinse de Institutul de economie mondială, pe linia studierii piețelor externe, propunerilor de perfecționare a metodelor de comercializare pe piețele externe.

Din multitudinea de acțiuni îndreptate spre perfecționarea producției și comercializării confecțiilor apar ca necesități de prim ordin adaptarea rapidă a producției la schimbările modei, ridicarea calității produselor — înțelegînd prin aceasta ansamblul de măsuri de la proiectarea unei confecții și pînă ce aceasta părăsește granițele țării.

Primul pas ce trebuie făcut în asigurarea unui export eficient de confecții îl constituie creația de modele adecvate pieței. În domeniul confecțiilor creația implică o sferă mai largă de acțiune, fiind necesare o politică de marcă proprie, o politică dinamică de cercetare și proiectare de produse și o politică eficientă de calitate. Pentru a se impune pe o piață, în actuala conjunctură mondială, industria de confecții trebuie să ofere avantaje în materie de preț, o diferențiere față de produsele concurenței prin crearea de produse originale purtătoare de idei noi — moda actuală impunînd o creștere a gradului de funcționalitate, o concepție unitară a ansamblului vestimentar și existența de articole modulate.

În vederea depășirii actualului stadiu în care creația proprie românească ocupă doar o cincime din totalul modelelor exportate, sînt necesare noi abordări ale problematicii legate de cercetarea-dezvoltarea de produs în această ramură.

Apariția unor noi tehnici de lucru prin constituirea de bănci de date, schimburi de experiență permanente ale creatorilor de modă români și străini, participarea continuă a creatorilor de modă la tîrguri și expoziții, la deplasările pentru prospectarea pieței, o documentare tehnică sistematică în străinătate, o mai strînsă conlucrare cu creatorii de modă, atît din țări capitaliste cît și din țări socialiste, trebuie să devină modalități curente

de lucru. Se poate avea în vedere organizarea unor schimburi de experiență cu Institutul pentru cultura interiorului și îmbrăcămințiii din Cehoslovacia, cu Institutul ungar de modă, ș.a.

Alături de creația de modă, o atenție deosebită trebuie acordată perfecționării permanente a producției. Ca urmare a politicii generale de dezvoltare a economiei naționale, în ultimul deceniu în ramura industriei confecțiilor au apărut noi întreprinderi dotate cu utilaje din cele mai moderne, capabile să producă un volum foarte mare de confecții. Pentru a fi viabile din punct de vedere comercial, seriile mari de produse trebuie să devină o sinteză integratoare a liniei modei, datorită faptului că ele se împacă greu cu schimbările frecvente în această linie, care generează o scădere a productivității muncii. Iar problema productivității muncii constituie un centru vital de acțiune și pe plan mondial*).

Analiza realistă a eficienței exporturilor arată însă că nu structura cheltuielilor de producție este determinantă în realizarea indicatorilor, ci faptul că prețurile pentru produsele unicat și de serie scurtă, cu o tehnoprezentare adecvată, sînt mult mai mari decît la producția standard, de serie mare, o caracteristică a pieței mondiale a confecțiilor fiind rapida schimbare și adaptare a producției.

În această situație apare o contradicție între volumul mare al producției ce trebuie realizată în condiții de rentabilitate și rapidele schimbări solicitate de seriile scurte. Acestea implică aceeași organizare și pregătire a producției ca și seriile mari, necesitînd un personal de înaltă calificare, care să poată executa repere variate în perioade scurte de timp. Întrucît costurile de pregătire a producției rămîn constante, raportarea lor la o producție de volum mai mic se repercutează în mod negativ asupra indicatorilor economici din unitățile mari, ceea ce sugerează propunerea ca producția de unicate și serii scurte să se evidențieze separat. Pentru a se demara o producție eficientă a acestor serii, este adeseori necesară reprofilarea unor secții sau ateliere, sau înființarea unor unități noi de dimensiuni mici, care să se adapteze rapid la cerințele pieței. În final, seriile scurte trebuie să reprezinte producții aparte, efectuate cu materiale deosebite, cu manoperă ridicată, dar în principal cu modele originale românești și cu o tehnoprezentare de vîrf.

Alături de satisfacerea promptă a cerințelor de modă ale pieței, alte condiții primordiale le constituie îmbunătățirea continuă a calității produselor și reducerea consumurilor. Trebuie să se acționeze consecvent pentru un control de calitate secvențial, care să evite ajungerea în depozite a unor produse necorespunzătoare calitativ. O mai mare atenție trebuie acordată finisajelor și ambalării produselor, care în industria ușoară constituie elemente de bază ale promovării produselor.

Desigur că realizarea în bune condiții a producției pentru export nu poate fi concepută fără o aprovizionare corespunzătoare, din punct de vedere cantitativ și calitativ, cu materii prime. În cazul întîrzierilor în livrarea țesăturii și a materialelor auxiliare necesare, pot apare dereglări ale fluxurilor de fabricație, care să pună în pericol realizarea contractelor externe, existînd posibilitatea pierderii de comenzi. De asemenea este necesar ca materiile prime să fie de calitate corespunzătoare, pentru a evita situațiile deosebit de grave, de compromitere a produsului în ansamblu.

Conducerea și urmărirea proceselor de producție, de transport și ambalare, precum și a derulării contractelor interne și externe s-a îmbunătățit substanțial, în sensul creșterii productivității muncii, operativității, și prin introducerea masivă a tehnicii de calcul, care a devenit o componentă de bază a producției și comercializării confecțiilor.

Necesitatea unei rețele proprii de distribuție

EVOLUȚIA comerțului internațional cu confecții indică, în ultimii ani, apariția unor noi cerințe privind atît produsele comercializate, cît și metodele de comercializare. Sînt necesare nu numai o rapidă adaptare la desele schimbări ale liniei modei, ci și o rețea comercială elastică, într-un cuvînt o satisfacere cît mai deplină a cerințelor și gusturilor cumpărătorilor.

Conducerea de partid și de stat a criticat modul în care se realizează desfacerea la extern a produselor industriei ușoare. Numărul mare de intermediari folosiți, volumul redus de vînzări directe către magazinele de desfacere, lipsa unei rețele de societăți mixte constituie cele mai importante lipsuri care se mai manifestă în comerțul exterior cu confecții. Actualmente, livrările românești de confecții pe piața S.U.A. se fac în proporție de peste 95% prin intermediul firmelor importatoare care la rîndul lor desfac în proporție de 75% către magazine și 25% către angrosiști. Vînzările directe de confecții către magazine de desfacere variază între 2—3% în S.U.A. și 20% în R.F.G.

Soluția de a apela masiv la intermediari era valabilă pentru perioada de debut a exportului de confecții, dar acum se impune necesitatea practicării unui comerț mai apropiat de consumatorul final. Eliminarea verigilor intermediare este o problemă dificilă, însemnînd preluarea de către exportator a funcțiilor îndeplinite de către intermediari. Agenții comerciali sînt folosiți de regulă pe segmentele de piață necunoscute, iar angrosiștii sînt menținuți chiar și pe segmentele cunoscute, pentru legăturile pe care le au cu magazinele de desfacere. Datorită numărului de intermediari care participă la derularea exportului de confecții, spre exemplu pe piața Italiei un costum de haine ajunge să coste de cca. 4 ori mai mult decît prețul său franco frontieră. De altfel, pe plan internațional se constată o creștere continuă a ponderii cheltuielilor de distribuție în prețul cu amănuntul.

Experiența pe care o dețin în acest domeniu unele țări socialiste demonstrează că este posibilă utilizarea cu succes a noi forme de comercializare, printre care societățile mixte dețin un rol important. În acest sens, un exemplu demn de a fi luat în seamă este acela al întreprinderii de comerț exterior „Hungarotex" din R. P. Ungară. Aceasta își desface produsele prin intermediul unor societăți mixte cu sediul în Canada, R.F.G., Franța, Italia, Spania, Anglia, Olanda ș.a., ca și prin oficii proprii de vînzare. Prin intermediul acestor canale de distribuție se realizează cca. 65% din exportul total și 85% din cel pe relația vest. Datorită practicării formelor noi de comercializare volumul exportului anual al acestei întreprinderi se ridică la circa 1 miliard dolari. Actualmente întreprinderea intensifică și mai mult colaborarea dintre societățile sale mixte, în vederea creșterii eficienței operațiunilor comerciale. O constantă a politicii sale de produs o constituie ponderea mare pe care o ocupă modelele originale, lansate prin saloane și case de modă din țară și din străinătate, direct de designeri (creații de autor), activitatea de creație dovedindu-se și în acest caz premisa fundamentală pe care se bazează efectuarea unui comerț eficient cu produse de serie mică, dar de valoare ridicată, pentru care nu sînt necesare importuri masive de materii prime. Preocupări pentru o mai mare apropiere de consumatorii finali prin înființarea de societăți mixte există și în Bulgaria, Iugoslavia, Polonia, R.P. Chineză.

Această formă modernă de comercializare se găsește la început în exportul nostru de confecții. Deși relativ nouă, societatea mixtă româno—vest-germană KARPATEN desface cu succes pe piață produse ale industriei românești de confecții, bucurîndu-se de un bun renume. Ca rezultat al preocupărilor constante de perfecționare și modernizare a activității de producție și comercializare a confecțiilor, noi societăți mixte vor fi înființate în viitorul apropiat, urmînd să aducă un aport însemnat la valorificarea superioară a confecțiilor românești. Ele vor fi constituite în colaborare cu parteneri cunoscuți și care au dat dovadă de probitate comercială în raporturile cu partea română, ținîndu-se cont de capacitatea de absorbție și structura pieților pe care ele vor acționa.

În vederea realizării unei adaptări rapide, în funcție de cerințele pieței, societățile mixte vor trebui să aibă un profil specializat, ușurînd astfel exportul.

Alături de societățile mixte, birourile comerciale și filialele proprii de desfacere trebuie să constituie un element de bază al viitoarei strategii de export. Cu toate că ele prezintă riscuri legate de fluctuațiile pieților, totuși permit realizarea unor beneficii sporite. Astfel, potrivit studiilor de conjunctură întreprinse se apreciază că pe piața Angliei s-ar putea obține prețuri cu 10—15% mai mari în cazul existenței unor oficii de desfacere. Îmbinată armonios cu activitatea grupelor de comis voiajori, activitatea filialelor proprii poate spori rentabilitatea exportului de confecții, aceste variante de lucru permițînd o scurtare a lanțului de distribuție, o contactare permanentă a clienților și o studiere continuă și eficientă a pieței.

Foarte uzitate, în special în S.U.A., expozițiile permanente constituie un mijloc atît de reclamă, cît și de vînzare efectivă. Printr-o reînnoire sezonieră, a exponatelor, ele permit o cunoaștere detaliată și permanentă a producției de confecții a exportatorului.

O mai veche preocupare pentru diversificarea tehnicilor de comercializare, dar neconcretizată pînă în prezent, o reprezintă și înființarea de magazine proprii de desfacere, pe principalele piețe. Acestea permit o testare proprie și directă a pieței locale, furnizînd toate datele legate de evoluția cererii de confecții. Încercările făcute au vizat constituirea de magazine proprii, care să desfacă o gamă mai largă de produse ale industriei ușoare.

Vladimir NARDIN

*) În Franța, pentru confecționarea unui costum fără vestă erau necesare 3 ore și 20 de minute ; după introducerea coaserii automate, acest timp s-a redus la numai 2 ore și 30 de minute. Ponderile factorilor de creștere a productivității muncii în industria nord-americană a confecțiilor sînt : utilajele automate — 50%, managementul — 30%, reducerea timpului aferent proceselor de prelucrare — 20%.

● Chemările la întrecerea socialistă pe 1982

● Adunările generale ale oamenilor muncii

Responsabilitate, inițiativă, angajare deplină pentru realizarea exemplară a planului

ÎN ÎNTREAGA ECONOMIE NAȚIONALĂ, activitatea din al doilea an al cincinalului a debutat sub semnul unei puternice mobilizări a oamenilor muncii pentru înfăptuirea orientărilor și sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună din noiembrie a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — în lumina cărora indicatorii cantitativi și calitativi ai planului fiecărei unități și ramuri își evidențiază pregnant corelările și interconditionările, relevînd prioritățile de rezolvarea cărora depind continuarea creșterii intensive, realizarea programului de ridicare a nivelului de trai.

Ceea ce caracterizează această amplă conjugare a eforturilor la scara întregii națiuni este înțelegerea imperativului unei **înalte responsabilități individuale și colective** pe planul deciziei, conducerii și execuției, ca indispensabilă componentă moral-volitivă a accentuării cursului spre acel nivel de potențial și eficiență economică și socială ce urmează să ridice România, la finele cincinalului, în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie. În termeni de eficiență, o astfel de responsabilitate semnifică **valorificarea deplină, cu rezultate mereu mai bogate a potențialului uman, material și tehnic,** prin drămuirea oricărui consum de resurse, prin apărarea și sporirea avuției obștești, prin blocarea oricăror canale de risipă și dezorganizare, prin triumful opțiunii fundamentate, acțiunii conștiente și ordonate asupra improvizației, al competenței și angajării asupra mediocrității și indiferenței.

Expresie concentrată a unei asemenea înțelegeri, **chemările** la întrecere lansate în aceste zile, îndeamnă colectivele de muncă din toate unitățile productive la reconsiderarea critică a relației posibilități-plan, la evaluarea corectă a rezervelor și fructificarea lor prin autodepășire.

Obiectivele economiei naționale, reflectate în obiectivele angajamentelor

ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ trebuie să se afirme ca principal mijloc de mobilizare și participare conștientă a tuturor oamenilor muncii la realizarea și depășirea sarcinilor de plan, la aplicarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice, la obținerea unei calități noi în întreaga activitate, întărirea ordinei și disciplinei în toate sectoarele de muncă.

Aplicarea noilor criterii stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurarea unei susținute munci politice și organizatorice, stabilirea lunară a unităților situate pe primele locuri în fiecare ramură și subramură au conferit întrecerii un plus de vitalitate; această mișcare de masă își propune acum asumarea și îndeplinirea unor angajamente, formulînd obiective concrete pentru fiecare întreprindere, fabrică, uzină, atelier, secție, mină, șantier, exploatare, fermă, pentru fiecare formație și loc de muncă, antrenînd toți oamenii muncii la realizarea lor.

Sintetizînd angajamentele cuprinse în chemările la întrecere socialistă, constatăm că orientarea lor, inspirată de politica științifică, realistă a partidului, se suprapune perfect principalelor comandamente macroeconomice ale etapei în care ne aflăm și țin seama de restricțiile cărora trebuie să le facem față.

Pe un loc de frunte se situează **asigurarea și folosirea judicioasă a bazei energetice, de materii prime și materiale,** prin valorificarea superioară a resurselor naționale. Angajamentele privind depășirea planului la extracția de țiței și cărbune, la producția de energie electrică pe bază de cărbune, la sortimentele și mărcile de oțel cerute de economia națională, la produse chimice, devansarea punerii în funcțiune a noilor obiective energetice se completează cu cele referitoare la reducerea consumurilor față de cele normate, economisirea tuturor formelor de combustibil și energie, recuperarea și refolosirea materialelor, a resurselor secundare, recondiționarea pieselor și subansamblelor în toate ramurile productive, cu cele vizînd contribuția cercetării științifice, ingineriei tehnologice și proiectării la crearea și introducerea de materiale, produse și tehnologii mai eficiente sub raportul consumurilor și care să înlocuiască importul.

Conștientizarea asupra cerințelor noului mecanism economico-financiar și a obligațiilor ce decurg din acesta pentru fiecare unitate, în interdependența ei cu întreprinderile din amonte și din aval, reiese pregnant din angajamentele de **îndeplinire ritmică a planului producției fizice,** de depășire a lui la produse care au desfacerea asigurată, de **realizare integrală a nivelului stabilit la producția netă și marfă,** în condițiile unei activități rentabile, gospodăririi judicioase a fondurilor materiale și financiare și **creșterii volumului de beneficii** — iar pe această bază, a resurselor pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și pentru acțiuni sociale.

Dezvoltarea relațiilor economice internaționale ale României socialiste implică în activitatea de export un număr tot mai mare de unități din toate sectoarele productive. După exemplul întreprinderilor care au lansat chemările la întrecere, ele sînt datoare să-și centralizeze atenția asupra **realizării integrale a produselor destinate exportului,** la termenele prevăzute în contracte, de calitate corespunzătoare și cu competitivitate sporită pe piața externă.

Anul 1982 trebuie să marcheze în dinamica cincinalului un pas hotărît și de largă cuprindere sub raportul **îmbunătățirii nivelului tehnic și calitativ al produselor.** Linia de contact între cercetare și producție devine tot mai mult o zonă de întrepătrundere, în care se cere să se intensifice procesul de fuziune prin scurtarea ciclului laborator-fabricație, reflectată în accelerarea asimilării, modernizării, înnoirii și tipizării materialelor și produselor.

Colectivele autoare ale chemărilor la întrecere își fundamentează previziunile relative la **creșterea peste plan a productivității muncii,** pe programe concrete de mecanizare și automatizare, folosire rațională a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, organizarea superioară a producției și a muncii, mărirea ponderii personalului direct productiv, extinderea acordului global, a lucrului la mai multe mașini. Sînt făgașe bine cunoscute, dar care pot fi continuu și cu folos lărgite.

Adaptînd la specific acești parametri ai unei calități superioare a activității economice, unitățile din agricultură își propun **depășirea producțiilor vegetale și animale** prevăzute și, pe această bază, a planului de livrări la fondul de stat și a sarcinilor ce le revin din programele teritoriale de autoaprovizionare ; cele din construcții-montaj — **predarea la termen și execuția de bună calitate a obiectivelor** industriale și agrozootehnice, a locuințelor și celorlalte lucrări; cele din transporturi — **folosirea cu maximum de eficiență a mijloacelor de transport** în condițiile unei stricte siguranțe și regularități a circulației ; cele din cercetare-proiectare — **finalizarea tuturor obiectivelor stabilite în plan și realizarea de noi obiective** în concordanță cu cerințele și necesitățile actuale ale economiei naționale etc.

Răspunzînd chemărilor la întrecere, colectivele celorlalte unități din ramurile respective își asumă — în adunările generale ale oamenilor muncii, ce au loc în această perioadă — propriile angajamente, fundamentate pe programe unitare de măsuri pentru punerea în valoare a tuturor rezervelor de ordin material și uman de care dispune fiecare întreprindere, institut, cooperativă, centrală, consiliu unic agroindustrial.

Disciplina conștientă, creativitatea ca atribute ale autoconducerii muncitorești

ADUNĂRILE GENERALE trebuie să asigure afirmarea tot mai puternică a democrației și autoconducerii muncitorești, pentru întărirea răspunderii, disciplinei și ordinii în activitatea tuturor colectivelor de oameni ai muncii ; ele trebuie să constituie adevărate foruri de conducere, în care să se discute și să se ia măsuri împotriva celor care nu-și îndeplinesc în mod corespunzător sarcinile încredințate în conducerea unităților respective.

Întregirea atribuțiilor sale — prin completările aduse Legii nr. 5/1978 — conferă celui mai înalt forum democratic de conducere din unitatea socialistă o viziune calitativ nouă asupra drepturilor și răspunderilor oamenilor muncii în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari. În această optică urmează să analizeze actualele adunări generale din unități, centrale industriale, consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste rezultatele activității din anul trecut și jaloanele celei din 1982 pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., a orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului la plenara din noiembrie a Comitetului Central și la cea a Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

Esențial este, de aceea, ca în dezbateri să se aibă în vedere nu numai simplele cifre privitoare la modul în care au fost realizate în 1981 planul economico-social și bugetul de venituri și cheltuieli, ci fenomenele care au determinat nivelul — pozitiv sau nu — al acestor cifre, **conținutul calitativ** al expresiei cantitative. Numai conturînd precis, pînă la origine, aceste fenomene pentru a determina care (și cum) trebuie încurajat și care stopat, numai comparînd rezultatele obținute și obiectivele propuse cu posibilitățile reale, inclusiv cele latente, activul de conducere al adunării generale se va dovedi eficient.

În acest sens, se cere din partea consiliilor oamenilor muncii să asigure dării de seamă un caracter profund analitic, critic și autocritic, iar formulei îmbunătățite a programului unitar de măsuri o fundamentare riguroasă și o cuantificare precisă în ce privește efectele prezumate. Corelîndu-se esența acestor documente cu proiectul de angajamente în întrecere supus aprobării, adunarea generală va avea **o imagine sinoptică a lipsurilor care s-au manifestat, a ceea ce se întreprinde pentru eliminarea lor și pentru îndeplinirea noilor sarcini, a capacității de a ridica ștacheta performanțelor peste nivelul stabilit.** Cînd această imagine de ansamblu va fi clară fiecărui participant, cînd acesta va intui reflectarea ei în microcomplexul locului său de muncă, nu vor lipsi contribuțiile la îmbunătățirea soluțiilor de principiu și de detaliu.

Adunarea generală nu este o reuniune administrativă, ci **un act politic al oamenilor muncii** conștienți de îndatoririle pe care le pune în fața lor partidul, conștienți de faptul că veniturile lor trebuie să aibă drept fundament mărirea continuă a producției și productivității muncii, reducerea cheltuielilor și ridicarea rentabilității generale a întreprinderii, buna gospodărire și apărarea patrimoniului acesteia. Ținînd seama de noile prevederi legale referitoare la atribuțiile, obligațiile și răspunderile ce revin personalului muncitor, la asigurarea exploatării corecte a instalațiilor, mașinilor și utilajelor, problematica concretă a **întăririi ordinii și disciplinei la toate eșaloanele** apare ca o imperativă focalizare a dezbaterilor. Din analizele și propunerile făcute în cadrul acestora se vor putea desprinde elemente pentru revederea și reactualizarea regulamentelor de ordine interioară și de funcționare ale întreprinderilor și unităților în subordine, pentru stabilirea obligațiilor și răspunderilor la fiecare loc de muncă.

Exercitarea funcției adunării generale, de **control asupra activității consiliului oamenilor muncii** — întărită prin atribuția de a confirma în funcție cadrele de conducere ale unității, președintele și vicepreședinții C.O.M. — trebuie să imprime dezbaterilor **un profund spirit partinic, revoluționar.** Disciplina și răspunderea sînt îndatoriri ce se amplifică puternic la nivelul organului de conducere colectivă, ținînd seama de rolul acestuia în îndeplinirea hotărîrilor de partid și de stat, ale adunării generale, în întărirea caracterului democratic al actului de conducere, în antrenarea comisiilor pe domenii, a consiliului de control muncitoresc, a tuturor oamenilor muncii la elaborarea, aplicarea și controlul îndeplinirii deciziilor.

Angajamentul în întrecere și celelalte hotărîri pe care le vor adopta adunările generale constituie, pentru colectivele unităților, programul de muncă pe un an. Un program care se impune să fie mobilizator prin **implicarea fiecărui om,** prin **cuprinderea fiecărei activități,** astfel ca etapele realizării lui să fie tot atîtea trepte solide în îndeplinirea integrală și depășirea planului, în dezvoltarea economică și socială a țării pe coordonatele trasate de partid.

Dan CONDREA

Reducerea consumului energetic

(Urmare din pag. 17)

de fertilizare. Structura dorită se produce direct din turnare, obținîndu-se o economie de energie electrică de 200 kWh pe tona de piese turnate. În programul de măsuri al întreprinderii se prevăzuse chiar introducerea acestei tehnologii de la care se așteptă în trimestrul I 1981, o economie de 192 MWh, dar ea nu a fost realizată decît în proporție de 50 la sută, principala cauză fiind calitatea necorespunzătoare a fontei de înaltă puritate. De asemenea, nu s-a experimentat încă posibilitatea executării unor repere direct din turnare, prin înlocuirea forjării ; înlocuirea unei tone de piese forjate cu piese bune obținute direct din turnare, din oțel sau fontă cu grafit nodular, contribuie la reducerea consumului energetic cu cel puțin 40 la sută.

Repercusiuni energetice negative se înregistrează încă și datorită unor pierderi de aer comprimat. Circa o treime din energia repartizată întreprinderii este consumată pentru producerea aerului comprimat, în timp ce 6—7 la sută din acest prețios agent energetic se pierde pe la îmbinări sau prin spărturile unor furtune. Această pierdere echivalează cu circa 500 000—600 000 kWh energie electrică irosită pe lună. Numai prin oprirea pierderilor de aer la strictul necesar și printr-o urmărire zilnică a modului în care fiecare secție drămuiește acest agent energetic s-ar putea obține o economie de 300 MWh anual. Mai mult decît atît, reducerea consumului specific pentru producerea aerului comprimat, de la 0,089 la 0,0555 kWh/mc, prin folosirea turbocompresoarelor în locul compresoarelor cu piston, conduce la o economie anuală de aproximativ 1 270 MWh.

O importantă eficiență prezintă și acțiunile privind **regenerarea nisipurilor de turnătorie.** La cele două mari întreprinderi brașovene, I.A. Brașov și „Tractorul", se consumă anual peste 300 000 tone de nisip, pentru transportul cărora se apelează la 6 000 vagoane de 60 t fiecare. Zilnic, fac curse cu nisip ars zeci de camioane pentru a-l transporta la halda situată în afara întreprinderii.

Cu ajutorul a 10 instalații s-ar putea regenera, în timp de 40 de ani, întreaga haldă de nisipuri arse de la marginea municipiului Brașov. Aceasta ar necesita crearea unei întreprinderi cu aproximativ 100 de muncitori, urmînd ca unitățile care depozitează nisipuri arse în haldă să contribuie cu fonduri pentru exploatarea și întreținerea corespunzătoare a utilajelor de regenerare. Această întreprindere ar putea deveni furnizoare de nisip, urmînd, în cîțiva ani, să lucreze pe principiul autogestiunii și autofinanțării. Pentru început, sînt posibilități tehnice să se creeze o unitate de regenerare mai mică, pe rîul Timiș, de pildă, unde cantitatea de nisip adusă într-o zi de la turnătorie să fie regenerată. Transportul nisipului ars la instalația de regenerat s-ar putea efectua pe benzi sau pe cale pneumatică, reducînd transportul cu camioanele.

Din punctul de vedere al concepției și proiectării este terminată o astfel de instalație de regenerare mecano-pneumatică cu o capacitate de 10 tone pe oră pentru I.A. Brașov. Se așteaptă cuprinderea ei în planul de investiții și realizarea prin autodotare, astfel încît, începînd din anul 1982, să se poată beneficia de avantajele ei. Există posibilități să se regenereze, cu o singură instalație, 40 000 tone pe an, în două schimburi. S-ar putea ajunge chiar la acoperirea în proporție de 80 la sută a cantităților de nisip necesar întreprinderii, restul continuînd să fie adus de la carierele în exploatare. Împrospătarea lui repetată poate asigura totodată un ciclu interminabil al regenerării. Consumul de energie electrică al instalației de regenerat ar fi de 46 kWh pe tona de nisip regenerat, plus 0,5 mc aer comprimat necesar consumului unor părți ale instalației. Luînd în calcul și celelalte cheltuieli a reieșit că tona de nisip regenerat costă în jur de 60 lei față de 130 lei tona de nisip proaspăt adus din carieră. La un consum anual de peste 100 000 tone, s-ar obține o economie de aproximativ 5 milioane lei pe an.

TRATATUL DE ECONOMIE – obiectiv major al cercetării economice din țara noastră

UNUL DINTRE OBIECTIVELE MAJORE ale Programului integrat de cercetare economică pentru perioada 1982—1985 îl constituie elaborarea Tratatului de Economie.

Semnificațiile acestui obiectiv sînt multiple, iar realizarea lui va fi o încununare a progreselor remarcabile ale gîndirii și practicii economice, din perioada construcției socialismului în țara noastră.

Dispunem în prezent de **toate condițiile** pentru organizarea și desfășurarea activității de elaborare a Tratatului de Economie.

Pe prim plan, remarcăm **concepția novatoare, revoluționară a Partidului Comunist Român, a secretarului general — tovarășul Nicolae Ceaușescu,** privind analiza, sinteza și previzionarea proceselor economice contemporane, care a determinat dezvoltarea gîndirii economice românești contemporane, originalitatea și profunzimea sa științifică, bazate pe cunoașterea exhaustivă a realităților, a raporturilor dintre general și particular, pe dezvăluirea contradicțiilor vieții economice și stimularea continuă a forțelor motrice ale progresului social-economic. **Contribuțiile creatoare** ale secretarului general al partidului — tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** privind etapele construcției socialismului, conținutul și direcțiile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, creșterea economică și ridicarea calității vieții în socialism, perfecționarea mecanismului economic, a autogestiunii economico-financiare — corespunzător cerințelor sistemului de legi economice obiective, dezvoltarea relațiilor economice dintre țările socialiste, contradicțiile economiei mondiale și noua ordine economică internațională, situează gîndirea economică românească în deplinătatea valențelor sale științifice și, totodată, imprimă noi dimensiuni teoriei economice revoluționare universale contemporane.

În anii construcției socialismului, datorită politicii științifice a partidului nostru, privind pregătirea, perfecționarea și folosirea cadrelor necesare noii orînduiri, **s-a format un puternic eșalon de economiști,** care desfășoară activități complexe în domeniul practicii economice, în cercetare și în învățămînt, organic integrate în efortul unit al poporului pentru prosperitatea și ridicarea gradului de civilizație al țării. Este deosebit de important să remarcăm că multe dintre aceste cadre au participat direct la viața economică din țara noastră în decursul întregii perioade de transformări revoluționare de după 23 August 1944, iar unele dintre acestea au o activitate mai îndelungată în domeniul științei și practicii economice revoluționare. Participarea acestor cadre la elaborarea Tratatului de Economie amplifică potențialul cercetării științifice privind analiza și sinteza proceselor economice interne și internaționale în derularea lor istorică și asigură valorificarea deplină a gîndirii economice revoluționare și progresiste românești.

Se cuvine să se sublinieze, totodată, că în prezent dispunem **de un bogat fond de lucrări economice,** elaborate de cercetători, cadre didactice și specialiști din practica economică, care confirmă, pe deplin, capacitatea și experiența cercetării economice românești în analiza și prognoza proceselor economice contemporane, în dezvoltarea gîndirii economice naționale și universale. În acest sens, este expresiv faptul că anual institutele și centrele de cercetări economice, în care desfășoară activitate continuă cercetători, cadre didactice și specialiști din unități productive și instituții de sinteză economică, elaborează cca 200 de studii și cercetări economice pe cele mai actuale teme ale teoriei și practicii economice, publică peste 50 de lucrări de sinteză economică și peste 500 de articole de specialitate, organizează sistematic dezbateri, colocvii și sesiuni științifice.

Dezbaterea organizată de Institutul Central de Cercetări Economice, în ziua de 13 noiembrie 1981, cu privire la conținutul Tratatului de Economie a reliefat unele concluzii esențiale pentru buna desfășurare a activității de elaborare a acestei lucrări.

În unanimitate s-a convenit ca tematica Tratatului să cuprindă principalele probleme ale teoriei și practicii economice **ce fac obiectul întregului sistem al științelor economice.**

De asemenea, s-a subliniat necesitatea ca originalitatea acestei lucrări să fie asigurată, în primul rînd, prin **abordarea și analiza gîndirii și practicii economice din țara noastră** și evidențierea **contribuției științei economice românești** la progresul economic național, precum și la dezvoltarea gîndirii economice mondiale contemporane.

Totodată, s-a apreciat ca în tematica lucrării să se cuprindă cele **mai importante școli și curente din gîndirea economică mondială,** din perioada de după cel de-al doilea război mondial — și, îndeosebi, din ultimele două decenii, să se facă o analiză comparată a acestora, să se abordeze **principalele experimente și soluții din practica economică mondială —,** să se evidențieze **conținutul și trăsăturile esențiale ale politicilor economice din diferite țări.**

Punîndu-se accentul pe analiza și sinteza principalelor procese economice contemporane vor fi evidențiate, totodată, **tendințele** acestora, precum și **concluziile teoretice** și **practice** privind evoluția în perspectivă a progresului economic național și mondial.

Suscitînd un deosebit interes, elaborarea unei asemenea lucrări, pe baza opiniilor exprimate de participanții la dezbatere, s-a convenit constituirea a trei colective, formate din cadre didactice și cercetători de prestigiu din țara noastră, care au conceput proiectele de tematică ale Tratatului de Economie. Publicăm aceste proiecte de tematică în suplimentul „Revistei economice", în vederea participării unui cerc cît mai larg de specialiști la definitivarea sa cu sugestii și propuneri. Dorim să menționăm că supunerea dezbaterii publice a celor trei proiecte de tematici nu urmărește o ierarhizare a lor, fiecare dintre acestea avînd calități incontestabile. Dezbaterea are scopul de a cunoaște cît mai multe opinii care să contribuie la elaborarea unei lucrări de mare valoare științifică și utilitate practică, care să marcheze un progres în gîndirea economică națională și universală.

Ne exprimăm convingerea că inițiativa Institutului Central de Cercetări Economice va fi susținută de toți lucrătorii frontului economic, cercetători, cadre didactice, specialiști din unități productive și instituții de sinteză economică. Adresăm, totodată, cordiale mulțumiri celor trei colective care au elaborat proiectele de tematică pe care le publicăm, precum și tuturor celor care vor participa la elaborarea acestei lucrări de mare răspundere și prestigiu pentru știința românească.

prof. univ. dr. Ioan V. TOTU
Director general
al Institutului Central de Cercetări Economice

Al doilea colocviu național

Preocupări actuale în gîndirea economică

ÎN ZILELE de 17 și 18 decembrie 1981 s-au desfășurat la București lucrările celui de-al II-lea Colocviu național „Orientări actuale în gîndirea economică contemporană", organizat de Institutul de Economie Socialistă, pe tema „Creșterea economică în etapa actuală". Manifestarea — care a reunit cercetători și cadre universitare din București, Iași, Cluj-Napoca, Craiova, Timișoara și Galați — se înscrie în preocupările Institutului de Economie Socialistă de a asigura cadrul organizatoric adecvat unui larg schimb de idei asupra marilor probleme ale economiei lumii contemporane și ale economiei românești. **„Dezvoltarea științei la nivelul cerințelor contemporane presupune** — după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — desfășurarea unui larg schimb de opinii științifice, confruntarea deschisă a punctelor de vedere".**

Tematica colocviului s-a axat pe problema creșterii economice în etapa actuală care, după cum a subliniat în cuvîntul de deschidere directorul științific al institutului, dr. *Constantin Grigorescu*, a căpătat în zilele noastre o importanță majoră. Ea se află în centrul politicilor și teoriei economice contemporane, în centrul strategiei partidului și statului nostru de trecere a României într-un nou stadiu — acela de țară socialistă mediu dezvoltată. De aceea, problema creșterii economice trebuie să stea și în centrul preocupărilor cercetării economice, ca astfel să se poată răspunde sarcinilor puse de partid în fața cercetării economice, a tuturor oamenilor de știință, de a-și uni eforturile în vederea creșterii contribuției științei la dezvoltarea generală a României. În spiritul acestei cerințe și în lumina contribuției creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea teoriei creșterii economiei socialiste, a teoriei lichidării subdezvoltării și făuririi unui nou tip de relații internaționale, timp de două zile, în cadrul colocviului, au fost prezentate și dezbătute peste 40 de comunicări științifice consacrate unei largi game problematice: tipurile și factorii creșterii economice, rolul condițiilor externe, structura și dinamica creșterii, particularitățile creșterii și acțiunii diferiților factori, teoria economică și perspectivele creșterii etc.

Principala problemă a creșterii economiei românești în actuala etapă — problema trecerii de la dezvoltarea de tip extensiv la cea intensivă — au făcut, firesc, obiectul atenției prioritare a participanților. În comunicarea „Considerații privind trecerea de la extensiv la intensiv în dezvoltarea economico-socială a R.S. România", dr. *D. Ciucur*, dr. *C. Popescu* și *H. Dragomirescu*, referindu-se la evoluția raportului extensiv-intensiv, au apreciat că din punct de vedere logic și istoric se poate înregistra următoarea succesiune: extensiv — preponderent extensiv — preponderent intensiv și intensiv. În principal această evoluție este în dependență de dezvoltarea forțelor de producție: pentru o economie slab dezvoltată sau în curs de dezvoltare sînt specifice tipurile extensiv și preponderent extensiv de creștere, iar pentru stadiul mediu și dezvoltat, tipurile preponderent intensiv și intensiv. Pentru țara noastră, actualul cincinal înseamnă, în opinia autorilor, trecerea la o dezvoltare de tip preponderent intensiv, prin consolidarea elementelor calitative de pînă acum, elementele extensive fiind dimensionate în raport de necesitățile și posibilitățile economiei naționale.

În opinia prof. dr. *I. Trăistaru*, caracterul extensiv sau intensiv al factorilor creșterii economice este relativ, depinzînd de condițiile concrete în care acești factori acționează. Dat fiind că între factorii intensivi și extensivi există o unitate dialectică, problema principală care se pune este de a asigura o îmbinare optimă în fiecare etapă, a acțiunii lor. Concluzia sa este că ar exista diferite modele ale acțiunii celor două tipuri de factori. „Fiecare țară trebuie să-și creeze propriul model. Nu există un model general valabil pentru toate țările și toate etapele dezvoltării lor, privind acțiunea factorilor intensivi și extensivi".

Adîncind abordarea problemei factorilor de creștere, dr. *Kiss Francisc* a subliniat necesitatea examinării acestora prin prisma efectelor lor asupra unor procese și fenomene economice — cum sînt: acumularea, evoluția structurii valorice a produsului social, formarea timpului de muncă necesar etc — ca și a ierarhizării lor în funcție de efectele propagate. Punctul de plecare al analizei trebuie să-l constituie corelația fundamentală a economiei: nevoi-resurse-producție, și cerințele legilor economice ce guvernează funcționarea economiei; dr. Kiss Francisc s-a referit la necesitatea stimulării și potențării factorilor calitativi de creștere, în vederea reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. Aceeași concluzie se degajă și din comunicarea prezentată de dr. *Angelica Vrabie*, care, pornind de la clasificarea factorilor de creștere în funcție de locul și rolul lor în procesul creșterii, a încercat să determine cantitativ contribuția pe care doi dintre ei — forța de muncă, sub aspect cantitativ și calitativ, și potențialul material — au avut-o în creșterea economiei românești din ultimii 15—20 de ani.

Concentrîndu-și atenția asupra mecanismului reducerii ponderii cheltuielilor materiale în structura valorică a produsului social — apreciat de mai mulți autori drept criteriu major al creșterii intensive — prof. dr. *Haralambie Niculescu* a evidențiat caracterul neliniar, contradictoriu al efectelor acțiunii productivității muncii, pe de o parte, și valorificării superioare a materiilor prime, pe de altă parte, asupra structurii cheltuielilor de muncă încorporată în marfă; modificarea structurii cheltuielilor în favoarea muncii materializate sau a muncii vii depinde de ritmicitatea separată a proceselor menționate.

Pornind de la opiniile exprimate în literatura economică asupra creșterii de tip extensiv și intensiv, în comunicarea sa *Vasile Pilat* preciza că în determinarea tipului de creștere și respectiv a gradului de intensivitate sau extensivitate a acesteia, nu se poate porni de la factori, adică de la inputurile sistemului, știut fiind că unii dintre aceștia nu sînt (sau sînt foarte aproximativ) cuantificabili, iar acțiunea altora este contradictorie, uneori nerelevantă. Astfel, creșterea productivității muncii $\left(\frac{VN}{L}\right)$ poate implica o reducere a eficienței producției sociale. Punctul de plecare trebuie să-l constituie outputul sistemului, caracterul intensiv sau extensiv al reproducției fiind determinat de dinamica pozitivă sau negativă a raportului dintre output (venit național) și întregul efort de muncă (vie și materializată) depus pentru obținerea lui. Analiza pe factori formatori a indicatorului obținut (care este de fapt indicatorul dinamicii eficienței producției sociale) va evidenția direcțiile prioritare de acțiune în vederea trecerii la o reproducție de tip intensiv.

Din mai multe comunicări s-a desprins faptul că importanța mecanismului economic rezidă în rolul său atît în creșterea calității structurii economiei și a factorilor de producție cît și — fapt esențial în actuala etapă de dezvoltare a economiei românești — în creșterea eficienței utilizării acestor factori. În comunicările prezentate, dr. *Dumitru Rochian* și dr. *Ion Ivășchescu* evidențiau pe baza unor cercetări de teren rezervele de creștere a gradului de raționalitate și eficiență a utilizării resurselor materiale și de muncă existente. Aceluiași deziderat de eficientă valorificare a resurselor trebuie să-i slujească și continua perfecționare a conducerii întreprinderii socialiste, inclusiv a calității activității și comportamentului cadrelor de conducere. În comunicarea prezentată de dr. *Gh. Macovei* — rezultat al unei anchete în rîndul a peste o sută de subiecți (cadre de conducere) ca și al unor investigații teoretice — se apreciază rolul factorului uman în conducerea întreprinderii ca avînd o importanță majoră pentru manifestarea și valorificarea unor resurse în economia modernă cum sînt inițiativa fiecărui om al muncii, creativitatea și capacitatea de adaptare.

Eficiența valorificării resurselor materiale și umane depinde, de asemenea, într-un înalt grad, de structura pe ramuri și în profil teritorial a economiei. Abordînd o serie de aspecte ale complexei relații industrie-agricultură în largă perspectivă istorică, cu referire și la țările în curs de dezvoltare, dr. *Dan Popescu* a relevat faptul că în condițiile în care dezvoltarea industriei a fost subordonată dobîndirii și consolidării dominației mondiale, — exemplul Angliei, de pildă — agricultura, această adevărată alma-mater a civilizației umane, a cunoscut un declin. Autorul a evidențiat necesitatea elaborării unor modele de dezvoltare a industriei și agriculturii în concordanță cu condițiile specifice din fiecare țară, subliniind atît precaritatea, efectele nocive ale imitațiilor în această privință, cît și imperativul dezvoltării celor două ramuri în armonie cu exigențele de economisire a resurselor și conservare a mediului.

Cercetarea raportului industrie-agricultură în profil teritorial pe exemplul României pune în evidență, arată *I. Ghizdeanu*, valoarea analitică a determinării tipologiei structurilor economice ale județelor — agrare, agrar-industriale, industrial-agrare și industriale. În ultimul deceniu se constată o importantă reducere numerică a grupelor extreme de județe — agrare și industriale — în beneficiul tipurilor intermediare. Această evoluție ce se va accentua în viitor reflectă atît politica de ridicare a nivelelor județelor rămase în urmă, cît și posibilitățile noi de creștere pe care le are agricultura în județele ce dispun de o industrie dezvoltată.

Un rol de primă importanță în procesul creșterii economice, și mai ales în trecerea la o reproducție de tip intensiv, revine progresului tehnic, implicit activității de cercetare științifică. Evidențiind multiplele conexiuni pe care cercetarea științifică le are cu toate subsistemele economiei și subliniind intensitatea crescîndă a efectelor sale, lector *Al. Cioarnă* a insistat asupra necesității determinării eficienței acesteia. În comunicarea sa autorul propune o metodologie de calculare a sporului producției industriale obținut pe baza progresului tehnic precum și a unui coeficient integral al eficienței activității de cercetare.

Dacă gradul de eficiență a valorificării factorilor de producție și de creștere depinde hotărîtor de mecanismul efectiv de funcționare a economiei, el depinde și de modul de folosire a sistemului de legi obiective ce acționează în economia socialistă aflată în etapa trecerii la un nivel mediu de dezvoltare, sistem de legi în care legea valorii, prin sistemul de prețuri, are o funcție esențială. Pornind de la această premisă, *Cornelia Petreanu* a argumentat teza conform căreia prețurile își pot îndeplini complexul de funcții prin care realizează reglarea proceselor economice în direcția optimizării lor, numai dacă, și în măsura în care, își îndeplinesc funcția de măsură a valorii, pledînd astfel pentru prețuri care să exprime valoarea —

cheltuielile de muncă socialmente necesare, respectiv atît condițiile de producție cît și structura cererii finale.

Un aspect nou al problemei eficienței factorilor de creștere — de o deosebită importanță practică — a fost adus în discuție de comunicările prezentate de dr. *C. Grigorescu și E. Schmidt.* Este de la sine înțeles faptul că stabilirea direcțiilor prioritare și elaborarea programelor concrete de dezvoltare a economiei presupune, ca etapă prealabilă, o cît mai exactă diagnoză a stării economiei, practic a nivelului și tendințelor mișcării factorilor de producție și eficienței utilizării lor. Aceasta impune perfecționarea continuă a metodelor de analiză. Avînd în vedere această cerință esențială, dr. *Constantin Grigorescu,* pornind de la importanța procesului investițional în creșterea economică, și implicit a necesității descifrării conținutului său calitativ, propune ca în determinarea și analiza investiției specifice la nivel macroeconomic și de ramură, să se utilizeze, pe lîngă așa-numita metodă a anilor extremi, „metoda cumulării sporurilor" care asigură înlăturarea, într-o mare măsură, a influenței particularităților anilor extremi. Deosebit de utilă în analiza economiei capitaliste unde anii extremi pot coincide cu fenomene depresionale, metoda se impune și pentru țările socialiste mai ales ca urmare a acțiunii unor factori aleatori externi (pe măsura creșterii gradului de participare la schimburile economice internaționale) care pot afecta, direct și indirect, atît dinamica investițiilor cît și sporul de venit național.

Aplicarea în paralel a celor două metode în analiza evoluției investiției specifice — la nivelul ansamblului economiei și principalelor sale ramuri — în România și alte țări socialiste — pune în evidență atît evoluțiile pozitive ale eficienței investițiilor în țara noastră comparativ cu alte țări, cît și rezervele importante de care dispunem prin creșterea ritmicității investițiilor și mai eficienta lor valorificare.

Eugen Schmidt și *M. Popa, E. Petrescu, S. Constantinescu* și *M. Revnic,* referindu-se la eficiența cu care creșterea se realizează în industrie (la nivel de ramură și întreprindere), au ridicat problema calității analizei, sensibil afectată de calitatea informației statistice privind indicatorii valorici. Urmărirea și analiza dinamicii indicatorilor valorici presupune, ca o condiție obligatorie, existența unor date comparabile. Or, statistica noastră actuală nu oferă întotdeauna date în prețuri comparabile cu metodologii unitare, pe o perioadă care să le asigure relevanță; recalculările efectuate de autori și corecturile propuse pentru unii indicatori au evidențiat necesitatea îmbunătățirii instrumentarului de exprimare și analiză a stării și dinamicii proceselor din economia națională, pentru asigurarea unei corecte fundamentări științifice a măsurilor de favorizare și stimulare a trecerii la o dezvoltare de tip intensiv.

Dat fiind rolul crescînd al factorilor externi în dezvoltarea sistemelor economice naționale, problematica acestora a făcut obiectul mai multor comunicări. Evaluînd critic principalele concepții și teorii privind comerțul internațional, prof. dr. *C. Moisuc* a insistat asupra necesității elaborării atît a unei teorii proprii economiei socialiste referitoare la relațiile economice externe cît și a unei metodologii de comensurare a impactului acestor relații asupra evoluțiilor naționale. Tratînd problema contribuției cooperării economice internaționale la dezvoltarea economică, lector *Sanda Arsene* a subliniat necesitatea abordării atît globale cît și, mai ales, secvențiale, diferențiate, a acestui complex fenomen. Primul pas în această cercetare îl reprezintă, în opinia sa, elaborarea unei tipologii a acțiunilor de cooperare, respectiv gruparea și analiza acestora atît după criterii formale cît și, mai ales, în funcție de caracterul, intensitatea și amploarea impactului lor — direct și indirect — asupra creșterii economice.

Problematica relației între creșterea economică și atragerea de resurse externe pentru finanțarea dezvoltării a fost abordată de dr. *E. Dijmărescu* și *Mugur Isărescu,* care au relevat că acest raport poate fi optimizat cu atît mai ușor, cu cît întregul mecanism economic funcționează mai corespunzător. Totodată, au fost subliniate aspecte legate de nivelul ridicat al dobînzilor pe piața financiară, implicațiile acestora asupra posibilităților de creștere a economiilor în curs de dezvoltare.

Evidențiind faptul că circumstanțele recente ale economiei mondiale au determinat un interes crescînd pentru analiza modului în care se realizează echilibrul extern al fiecărui complex economic național în parte, *Daniel Dăianu* a tratat în comunicarea sa principalele coordonate ale problematicii privind mecanismele de echilibrare a balanței de plăți. Pornind de la abordările teoretice tradiționale de sorginte keynesistă — teoria multiplicatorului și teoria absorbției — el a relevat caracteristicile curentului monetarist ce s-a conturat în anii '70. Aceasta i-a permis sublinierea legăturii existente între gradul de monetarizare și de deschidere a unui spațiu național, natura proceselor economice interne, pe de o parte, și numărul și eficacitatea instrumentelor politicii de realizare a echilibrului extern pe de altă parte.

Mai multe comunicări au fost consacrate analizei rolului relațiilor economice externe în dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare, a modalităților de potențare și valorificare a efectului lor benefic. Dr. *Aurel Ghibuțiu* a analizat critic principalele orientări în strategia dezvoltării din țările în curs de dezvoltare — strategiile bazate pe promovarea exporturilor, pe substituirea importurilor și strategiile dezvoltării autocentrate — apreciind că experiența de pînă acum a țărilor în curs de dezvoltare evidențiază faptul că aceste strategii nu trebuie privite ca alternative, ci complementare, îmbinîndu-se armonios factorul intern cu cel extern, în funcție de particularitățile economice și sociale ale fiecărei țări.

Problematica rolului strategiei internaționale de sprijinire a eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pe calea accelerării dezvoltării lor economice și sociale — strategie consacrată în programul celui de-al Treilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare — a făcut obiectul comunicării dr. *George Marin.* El a subliniat relația de strînsă interdependență dintre efortul propriu pentru asigurarea unor ritmuri mai înalte de creștere și ansamblul complex de factori externi ce țin de acțiunea plurivalentă a comunității internaționale, respectiv țări și instituții. Autorul a prezentat pe larg, poziția partidului și statului nostru, contribuția originală și creatoare a președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu privind definirea conceptului și relevarea căilor de instaurare a unei noi ordini economice internaționale.

În același cadru, dr. *Victor Duculescu* s-a oprit pe larg asupra importanței esențiale pe care o are factorul politic în procesul reașezării pe baze noi a relațiilor economice mondiale. Unitatea indisolubilă dintre economic și politic — caracteristică definitorie a lumii de astăzi — face ca instaurarea unei noi ordini economice internaționale să fie concepută și ca o operațiune politică.

Problemei dezarmării — condiție și componentă a așezării efective pe noi baze a relațiilor dintre state și în același timp premisă a rezolvării multora din problemele cu care omenirea este confruntată — i-au fost consacrate comunicările prezentate de prof dr. *Ion Bulborea* și de *Valerian Candelă* împreună cu *C. Creiveanu* și *S. Toma.* Analizînd critic o serie de concepții occidentale care justifică cheltuielile militare, în comunicări s-a subliniat faptul că dezarmarea constituie un important factor de creștere și dezvoltare economică, atît ca urmare a posibilității de a transfera fonduri și potențial științific din industria de război în economia civilă, cît și datorită influenței benefice pe care cresterea stabilității politice ar putea să o determine asupra relațiilor economice dintre state.

Un loc important în cadrul colocviului a revenit analizei diferitelor concepții și teorii legate de problematica creșterii economice. În contextul reorientărilor și restructurărilor continue din teoria economică occidentală, generate de realitățile economice mai mult ca oricînd bulversate în ultimele decenii postbelice, dr. *Sorica Sava* a analizat în comunicarea sa principalele teze și idei ale „Noii școli de la Cambridge", considerată ca reprezentînd cel mai modern curent de orientare neokeynesistă. Această apreciere are în vedere, pe lîngă caracterul pragmatic al investigațiilor, mai ales modificarea ipotezei keynesiste a funcționării economiei într-un cadru național mai mult sau mai puțin închis. Autoarea sublinia că pentru preocupările de adecvare a teoriilor lor la condițiile noi de lărgire și diversificare a interdependențelor economice dintre state sînt semnificative studiile elaborate de o serie de economiști englezi, privind impactul economiei mondiale asupra evoluțiilor economiilor naționale. În acest sens în comunicare se analizează una din concluziile principale — cu valoare prognostică — ale investigațiilor acestor economiști, anume că în următorii ani și chiar pe o perioadă mai îndelungată, procesul creșterii în diversele țări ale lumii va continua să fie influențat de cele șase situații — restricții ale creșterii economiei mondiale și care vor trebui să constituie domenii de acțiune prioritară ale statelor prin măsuri de politică economică : dezechilibrul energetic, excedentele comerciale, respectiv de capital ale țărilor membre O.P.E.C., deficitele țărilor neproducătoare de petrol, mai ales ale celor în curs de dezvoltare, agravarea inflației și recrudescența protecționismului în țările occidentale.

Problema previziunilor privind creșterea economică și în primul rînd a consistenței lor, a făcut și obiectul comunicării prof. dr. *Ion Lupu,* care, după ce a analizat pe larg structura logică și coerența funcțională a celor trei modele utilizate la elaborarea ultimelor planuri cincinale franceze — F.I.F.I., D.M.S. și PROPAGE — relevîndu-le valențele cognitive, se oprește asupra conținutului lor social și funcției ideologice, respectiv asupra caracterului concepției ce a stat la baza lor. Dealtfel, discrepanțele dintre prognoze și dinamica efectivă a economiei relevă limitele gîndirii economice burgheze generate tocmai de conținutul său de clasă.

Aceste limite sînt evidențiate și în comunicarea privind teoriile asupra preței muncii și șomajului în capitalismul contemporan, a dr. *Gheorghe Răboacă.* Relevînd faptul că teoria keynesistă a șomajului și practica intervenționalismului statal pe care a inspirat-o nu a dat rezultatele așteptate, autorul subliniază că nici orientările cele mai noi din gîndirea economică burgheză nu oferă soluții viabile. Inspirîndu-se din arsenalul gîndirii economice clasice, neoclasice și neoliberale, „noii economiști" consideră că salariile ar trebui să se reducă pînă la acele niveluri care să permită micșorarea șomajului și să asigure ocuparea deplină a forței de muncă. Așa cum se conchide în comunicare, soluțiile preconizate de „noii economiști" marchează un regres chiar față de gîndirea lui Keynes.

Pornind de la critica făcută de gînditorii de orientare democratică și socialistă din perioada postbelică viziunii tehnocrate („economiste") despre creșterea economică, care bazîndu-se pe analiza raporturilor funcționale dintre variabilele implicate în acest proces acordă prioritate aspectelor tehnico-economice ale creșterii, prof. dr. *Sultana Sută-Selejan* a urmărit procesul de afirmare a unui tot mai pronunțat spirit umanist în teoriile creșterii economice din ultimele două decenii. Această problemă a fost avută în vedere atît în ce privește teoria și practica economică din țările socialiste, cît și în ce privește viziunea promotorilor „unui nou fel de dezvoltare (another development) din țările în curs de dezvoltare, din țările dezvoltate, inclusiv din cadrul unor instituții și organisme internaționale (O.N.U., UNESCO, O.N.U.D.I., U.N.I.T.A.R., I.F.D.A. etc.) sau fundații științifice naționale și internaționale. În comunicare s-a insistat asupra unei probleme centrale analizate de promotorii acestei viziuni asupra creșterii economice și anume : rolul structurilor social-economice și politice concrete din diferite tipuri de țări (inclusiv din economia mondială) în desfășurarea creșterii economice și implicațiile sociale imediate și de perspectivă ale diferitelor tipuri de creștere economică.

(Continuare în pag. 26)

3 Politica P.C.R. de perfecționare continuă a relațiilor de producție

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a le spori eficiența, aceste consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științelor sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior în anul 1982, tema 3 : „Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție" cuprinde 4 puncte : 1. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și formele ei ; 2. Calitatea oamenilor muncii de producători, proprietari și beneficiari ai bunurilor create ; 3. Apărarea și dezvoltarea proprietății obștești ; 4. Politica P.C.R. de perfecționare continuă a relațiilor de producție. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă numai la punctul 4.

Necesitatea obiectivă a perfecționării relațiilor socialiste de producție

PERFECȚIONAREA relațiilor de producție socialiste reprezintă un **proces obiectiv,** impus de cauze care se află în afara conștiinței și voinței oamenilor. În rîndul acestor cauze se înscriu înainte de toate :

a) acțiunea legii concordanței relațiilor de producție cu caracterul, nivelul și structura forțelor de producție ;

b) existența și manifestarea unor contradicții în însuși sistemul relațiilor economice.

Așa cum preciza secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „odată cu dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție în țara noastră se creează necesitatea obiectivă a perfecționării continue a relațiilor de producție, care exercită la rîndul lor un important rol dinamic în avîntul economic, în valorificarea marilor resurse și posibilități ale societății noastre, în maturizarea superiorității noii orînduiri".** [1])

Reflectînd veridic practica socială, știința a demonstrat că forțele de producție constituie **conținutul** producției sociale, iar relațiile de producție — **forma economico-socială** a acesteia. Aceasta înseamnă că relațiile de producție reprezintă forma economico-socială de existență, funcționare și dezvoltare a forțelor de producție care, la rîndul lor, sînt factorul hotărîtor și determinant al progresului societății umane. În același timp, forțele de producție sînt elementul cel mai dinamic al modului de producție. Dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție creează anumite **neconcordanțe** și **contradicții** între ele și relațiile sociale de producție rămase în urmă. Asemenea neconcordanțe și contradicții se pot adînci și agrava dacă nu sînt rezolvate la timp și se transformă într-un factor de frînare a progresului economico-social. Rezolvarea contradicțiilor care se creează în felul acesta, înlăturarea neconcordanțelor care apar, impun, cu necesitate, **perfecționarea** relațiilor de producție. Pe această cale se restabilește și se menține **concordanța** dintre cele două elemente componente ale modului de producție, aceasta fiind una din condițiile cele mai importante ale **echilibrului și stabilității economiei.** Atîta timp cît relațiile de producție se află în concordanță cu forțele de producție ele îndeplinesc rolul de **motor** al dezvoltării acestora din urmă.

În legătură cu necesitatea soluționării contradicțiilor din interiorul sistemului relațiilor economice, trebuie subliniat că perfecționarea continuă a relațiilor de producție constituie una din căile principale de rezolvare a contradicțiilor ce apar între interesele generale ale societății, interesele unității economice și interesele personale. În acest sens, are o mare importanță faptul că dezvoltarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție determină perfecționarea relațiilor dintre unitățile economice, dintre acestea și statul socialist, ca și dezvoltarea legăturilor economice dintre clasele și păturile sociale ale societății socialiste.

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la Conferința Națională a P.C.R. din 6 decembrie 1967 ; în volumul „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 521 (subliniere noastre A.N.)

Conținutul și direcțiile principale ale perfecționării

PERFECȚIONAREA relațiilor de producție constituie un proces complex care își găsește expresia în îmbogățirea permanentă a conținutului acestor relații, în maturizarea lor pe măsura dezvoltării forțelor de producție, în accentuarea concordanței relațiilor de producție cu starea forțelor de producție.

În socialism perfecționarea relațiilor de producție reprezintă un proces **preponderent conștient,** care se înfăptuiește planificat de către societate, pe baza politicii economice a partidului.

În concordanță cu orientările cuprinse în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, cu hotărîrile celui de al XII-lea Congres al partidului, perfecționarea relațiilor de producție se desfășoară în următoarele **direcții principale :**

— perfecționarea relațiilor nemijlocite de producție și, în primul rînd, dezvoltarea concentrării, specializării, combinării și cooperării producției, în concordanță cu progresul tehnicii și tehnologiei de fabricație, cu cerințele majore ale afirmării revoluției tehnico-științifice contemporane, ale adîncirii diviziunii muncii sociale și ale sporirii eficienței activității economice ;

— promovarea consecventă și fermă a principiilor socialiste de muncă și repartiție, legarea organică a retribuirii de cantitatea și calitatea muncii prestate și rezultatele obținute ;

— perfecționarea relațiilor de schimb ce se statornicesc în interiorul unităților economice, între unitățile economice, între acestea și statul nostru socialist ca și a relațiilor de schimb între România și celelalte țări ale lumii ;

— îmbogățirea conținutului și creșterea rolului relațiilor economico-financiare și de credit în funcționarea și dezvoltarea economiei naționale ;

— perfecționarea relațiilor sociale de consum ;

— perfecționarea relațiilor, formelor, metodelor și a activității de conducere științifică, de planificare și organizare a vieții economico-sociale la macro și microscară, în toate sectoarele de activitate, adîncirea, îmbogățirea conținutului, perfecționarea cadrului instituțional-organizatoric al democrației economice socialiste.

Perfecționarea relațiilor de producție determină extinderea cîmpului de manifestare și intensificarea acțiunii legilor economice ale socialismului. În acest sens se impune, ca o necesitate obiectivă adîncirea continuă a rolului factorului conștient, **creșterea rolului conducător al partidului comunist** în calitatea sa de stat major al societății românești, de centru vital al întregii națiuni. Totodată, crește rolul poporului, al colectivelor de oameni ai muncii, al fiecărui membru activ al societății, în asigurarea progresului material și spiritual.

Dezvoltarea continuă a proprietății socialiste

PROPRIETATEA SOCIALISTĂ asupra mijloacelor de producție constituie sursa propășirii materiale și spirituale a întregului popor. De aceea, partidul și statul nostru acționează statornic pentru consolidarea și dezvoltarea ei. Consolidarea și dezvoltarea proprietății socialiste își găsește expresia în :

- creșterea volumului, modificarea structurii, îmbunătățirea și creșterea utilității obiectului proprietății socialiste ;
- amplificarea legăturilor ce se stabilesc între membrii societății socialiste, între colectivele de oameni ai muncii, între acestea și statul socialist în legătură cu însușirea deplină, dispoziția, posesiunea și folosirea mijloacelor de producție și a rezultatelor producției ;
- adîncirea gradului de socializare a proprietății socialiste ;
- amplificarea interacțiunii dintre proprietatea socialistă a întregului popor și proprietatea socialistă cooperatistă, apropierea treptată și consolidarea unităților.

Prin aplicarea consecventă a politicii partidului, țara noastră a asigurat în anii socialismului creșterea în ritm înalt, diversificarea structurii și ridicarea parametrilor calitativi ai obiectului proprietății — mijloacele de producție și bunurile de consum. În perioada 1950—1980, produsul social al țării a crescut de 15 ori, iar fondurile fixe de 8,27 ori. Totodată, s-a modificat radical structura acestora, prin creșterea mult mai accelerată a părții lor active și prin ridicarea nivelului lor calitativ. De asemenea, a avut și are loc un **proces de optimizare a gradului de concentrare a producției** pe baza unor criterii riguroase de ordin economic și social, precum și repartizarea tot mai judicioasă a mijloacelor de producție în profil teritorial.

Dezvoltarea democrației economice

RELAȚIILE de producție socialiste sînt, prin natura și conținutul lor, profund democratice și umaniste. Ele sînt relații de colaborare tovărășească și ajutor reciproc. De aceea, dezvoltarea relațiilor socialiste determină în mod necesar **adîncirea democrației economice**, extinderea ariei ei de cuprindere, perfecționarea cadrului instituțional-organizatoric de manifestare și îmbogățirea conținutului ei.

În țara noastră, oamenii muncii sînt proprietarii colectivi, deci proprietarii bunurilor întregului popor, producători socialiști asociați, participanți activi la conducerea și organizarea vieții economico-sociale, precum și beneficiari ai roadelor muncii comune. Aceste atribute, care definesc statutul nou al oamenilor muncii în socialism, sintetizează atît cauzele și condițiile democrației socialiste cît și esența ei. Caracterul proprietății socialiste de stat asupra mijloacelor de producție, unirea calității de proprietar și de producător în una și aceeași persoană, generează necesitatea participării active a tuturor oamenilor muncii la conducerea și organizarea întregii vieți economico-sociale. Tocmai acest adevăr l-a avut în vedere secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, atunci cînd sublinia că **esența democrației socialiste constă în participarea tuturor claselor și categoriilor sociale, începînd cu clasa muncitoare la conducerea vieții politice și economice, la înfăptuirea politicii interne și externe.**

Superioritatea democrației noastre socialiste asupra oricărei forme a democrației burgheze decurge din adevărul că ea presupune lichidarea inegalităților de ordin economic și social, a exploatării și dominației omului de către om; că ea se sprijină pe relații noi, cu adevărat echitabile, relații de colaborare și ajutor reciproc, care fac necesară participarea de drept și de fapt a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea treburilor țării și în aceea că societatea asigură cadrul instituțional necesar pentru această participare.

Prin grija partidului nostru, în prezent în România dispunem de **un cadru organizatoric, democratic, unic în felul său,** bazat pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, în care oamenii muncii hotărăsc în deplină cunoștință de cauză asupra politicii interne și externe a țării, asupra vieții și viitorului lor. Aceasta înseamnă că exercitarea dreptului de a participa la actul de conducere, presupune **participarea activă la fundamentarea și adoptarea deciziilor de conducere, atașamentul total** față de societate, **înaltă responsabilitate politică, profesională și socială, manifestarea plenară a inițiativei creatoare.**

Dezvoltarea și adîncirea democrației economice presupune, așa cum a subliniat secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **creșterea rolului conducător al partidului nostru,** sporirea responsabilității și rolului organismelor colective naționale, împletirea tot mai pronunțată a activității organismelor de stat și a noilor organisme democratice, ridicarea rolului adunărilor generale, al Consiliilor oamenilor muncii și al organismelor acestora, precum și al organizațiilor de masă și obștești.

Perfecționarea relațiilor de producție în pas cu progresul forțelor de producție, cu desfășurarea actualei revoluții tehnico-științifice, menținerea și accentuarea concordanței relațiilor de producție cu caracterul, nivelul și structura forțelor de producție, extinderea și adîncirea democrației socialiste în general, a celei economice în special, deschid un cîmp larg inițiativei creatoare a maselor de oameni ai muncii, reprezintă factori de primă importanță ai progresului material și spiritual al întregii societăți.

prof. dr. Aurel NEGUCIOIU
Universitatea „Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca

Preocupări actuale în gîndirea economică

(Urmare din pag. 24)

Analiza critică a încercărilor teoretice de reabilitare a capitalismului a făcut obiectul comunicărilor elaborate de *V. Candelă, C. Creiveanu* și *E. Ionescu*. În contextul regîndirii conceptului de creștere economică în teoria occidentală, *Eufrosina Ionescu* se oprește asupra concepției lui L. Stoleru privind „creșterea moderată", respectiv aspirații cantitative mai moderate cu accent relativ mai mare pe progresul calității vieții. Se apreciază luciditatea cu care economistul francez susține necesitatea modelării creșterii în țările industrial dezvoltate, concomitent cu accelerarea ei în țările în curs de dezvoltare ca o modalitate de ieșire din situația actuală de criză a lumii occidentale — proces conceput dealtfel pe fondul interacțiunii factorilor interni și externi ai dezvoltării, al instaurării unui nou climat în relațiile economice internaționale.

Marina Rudăreanu s-a ocupat în comunicarea sa de importanța acordată infrastructurii sociale ca factor de creștere în gîndirea economică din spațiul latino-american. Includerea în strategiile de dezvoltare — elaborate la nivel național și internațional — a unor mai largi acțiuni de planificare teritorială și de dezvoltare a infrastructurii sociale apare ca o condiție esențială pentru valorificarea resurselor acestor țări și accelerarea creșterii lor economice. În comunicarea susținută de *V. Candelă* și *C. Creiveanu* au fost prezentate unele aprecieri recente asupra evoluției economiilor din țările arabe în ultimul deceniu.

Rezolvarea problemelor complexe din economia mondială ca și din fiecare economie națională ridică în fața științei economice sarcini noi care reclamă reconsiderări și dezvoltări ale opticilor consacrate. Unele din principalele direcții previzibile ale dezvoltării viitoare a științei economice, avansate în literatură, au fost analizate de *Lucia Mihăilescu*. Se relevă astfel opiniile în favoarea abordării interdisciplinare, viziunii pe termen lung, accentul pe cercetări empirice și microeconomice ; redefinirea problematicii dezvoltării, a criteriilor de eficiență și optim pe baza unei abordări globale, în viziune sistemică, cu luarea în considerare a caracterului de sistem deschis și dinamic al economiei sînt apreciate a fi coordonatele centrale ale înnoirii economice.

În problematica raportului dintre creștere, progres și civilizație, *Aurelian Dochia* a subliniat faptul că în capitalism, dintr-o necesitate internă a sistemului, creșterea economică a fost în mod fals identificată cu ideea de progres general uman, identificare deopotrivă generatoare și generată de o gravă deformare, respectiv de procesul înstrăinării ființei umane în această orînduire. În lumea contemporană însă, marcată de imense decalaje economice, problema ritmurilor de creștere nu poate fi pusă în mod abstract. Creșterea economică mai rapidă constituie o necesitate vitală pentru țările rămase în urmă, iar sprijinirea eforturilor de dezvoltare ale acestor state devine o condiție pentru realizarea unei creșteri adecvate aspirațiilor fundamentale ale întregii colectivități umane.

Totodată, au fost prezentate și unele comunicări de analiză a unor aspecte particulare ale creșterii economice : mobilitatea forței de muncă privită ca sistem *(D. Mihalcea)*, rolul gospodăriilor populației în creșterea producției agroalimentare (dr. *M. Bota*), robotica — una din trăsăturile de viitor ale evoluției industriale *(V. Candelă, S. Marinescu, M. Pedimonte, S. Lemac)*, structurile sociale de impact în optica relației dintre oraș și sat (dr. *V. Constantinescu, P. Grigorescu, S. Toma)*.

★

PRIN VARIETATEA PROBLEMATICĂ și marea actualitate teoretică, practică, politică și ideologică a comunicărilor și dezbaterilor, prin rigoarea științifică și spiritul de înaltă exigență ideologică în care s-au desfășurat, lucrările celui de-al doilea Colocviu național consacrat orientărilor actuale din gîndirea economică contemporană, organizat de Institutul de Economie Socialistă, au constituit o reușită. Ele au contribuit la crearea unui cadru favorizant pentru o cît mai largă mobilizare a frontului gîndirii economice românești în abordarea multilaterală a uneia dintre problemele cele mai importante ale teoriei și practicii economice — problema creșterii.

Escaladarea cursei înarmărilor – factor de destabilizare a economiei mondiale

CURSA IRAȚIONALĂ a înarmărilor — ultimele estimări ale bugetului militar mondial indică pentru anul 1981 o cifră record de 550 miliarde dolari — așa cum se subliniază în vibrantele apeluri pentru dezarmare și pace adoptate în țara noastră la inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu — reprezintă nu numai o gravă ipotecă asupra viitorului planetei, ci și o permanentă scontare a prezentului, un împovărător tribut pe care omenirea, toate popoarele sînt silite să-l plătească în contul absurdului și al violenței.

Statisticile internaționale furnizează date edificatoare în acest sens : 5—8 la sută din resursele globului sînt sustrase anual din circuitul activităților productive pentru înarmări ; 50 de milioane de oameni sînt angajați direct sau indirect în activități militare, 500 000 din aceștia reprezentînd personal de înaltă calificare, adică 20 la sută din cercetătorii și inginerii globului ; producția industrială totală cu caracter militar, estimată pentru anul 1980 la 127—145 miliarde dolari, devansează de cîteva ori producția agricolă a țărilor în curs de dezvoltare cele mai sărace ; comerțul cu arme (de peste 35 miliarde dolari în 1980) întrece substanțial volumul ajutorului extern pentru dezvoltare.

Surse de inflație pentru economia mondială

CU DEPLIN TEMEI, în Raportul privind relația dezarmare-dezvoltare, alcătuit de un grup internațional de experți și supus dezbaterii ultimei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. (documentul A/36/ 356) se subliniază că între cursa înarmărilor și obiectivele noii ordini economice internaționale există o contradicție ireductibilă, o incompatibilitate de esență. Escaladarea cursei înarmărilor constituie, deci, un obstacol major pentru statornicirea unui climat economic mondial corespunzător cerințelor de prosperitate și progres ale popoarelor, se înscrie printre factorii agravanți ai perturbărilor și crizelor care marchează viața economică internațională din ultimul deceniu.

În acest context, în literatura de specialitate se demonstrează cu argumente teoretice și empirice **caracterul inflaționist al cheltuielilor militare** — sursă de accelerare a procesului de creștere a prețurilor pe plan internațional, cu profunde repercusiuni negative asupra stabilității sistemului financiar-valutar, a întregii economii mondiale.

Într-adevăr, bugetele militare ridicate generează continuu presiuni inflaționiste în economia capitalistă, pe de o parte datorită decalajului dintre cererea globală sporită (ca urmare a comenzilor de armament) și oferta de bunuri și servicii de utilitate socială reală („inflație prin cerere") și pe de altă parte datorită modului specific, extraconcurențial, al fixării prețurilor și stabilirii cotei de profit în sectorul militar („inflație prin costuri"). Conform aprecierilor unui studiu privind înarmările și inflația, citat în documentul O.N.U. mai sus amintit, într-un mare număr de țări din Europa occidentală ritmul inflației în sectorul militar a depășit semnificativ ritmul pe ansamblul economiei.

Totodată, industria de armament — mare consumatoare de resurse (11 la sută din consumul total de cupru, 8 la sută din cel de plumb, 5 la sută din cel de minereu de fier, 6,3 la sută din cel de nichel etc.) — reprezintă un factor favorizant al creșterii prețurilor la produsele de bază pe care le utilizează în procesul său de producție, alimentînd astfel inflația internă și internațională prin costuri. Tocmai de aceea nivelele record ale creșterii prețurilor din deceniul trecut sînt imputabile în bună măsură escaladei cursei înarmărilor. Datele O.N.U. indică pentru intervalul 1970—1980 o creștere a prețurilor de consum de peste 2 ori în S.U.A. (unde cheltuielile militare reprezentau 5—6 la sută din P.N.B.), de 3,6 ori în Marea Britanie (cheltuielile militare 4—5 la sută din P.N.B.), de 2,5 ori în Franța (ponderea cheltuielilor militare în P.N.B. de circa 4 la sută).

Țările cu bugete militare ridicate devin adevărate focare inflaționiste pentru economia mondială determinînd, prin diferite căi de transmitere externă a perturbărilor, exacerbarea creșterii prețurilor pe plan mondial. Comerțul cu arme reprezintă fără îndoială un asemenea „vehicul" internațional al inflației ca urmare a prețurilor excesive, cu caracter monopolist, ale materialului militar, a condițiilor înrobitoare de plată, mascate de cerința confidențialității, de secretul care înconjoară tranzacțiile cu armament.

Se poate considera că prețul armamentului este practic un „preț de transfer" care are rolul de a recupera pe seama importatorilor, costurile ridicate și rentabilitatea scăzută a producției militare, transmițîndu-se în același timp, prin „marja de profit" un procent suplimentar de inflație în economia importatoare. În aceasta își găsește explicația, în parte, faptul că în unele țări în curs de dezvoltare creșterea prețurilor a înregistrat valori extrem de înalte, că în general, rata inflației în lumea a treia este mult mai ridicată decît în țările capitaliste dezvoltate (în 1979 și 1980 creșterea medie anuală a prețurilor a fost în țările în curs de dezvoltare de 20—30 la sută față de 9—12 la sută în țările occidentale).

În practică se încearcă atenuarea efectului inflaționist al cheltuielilor militare printr-o politică de reduceri bugetare în alte sectoare, menită să conducă, prin diminuarea cererii reale de bunuri și servicii, la limitarea presiunilor inflaționiste prin cerere. Or ,aceasta înseamnă renunțarea în favoarea producției de armament (care nu se concretizează în valori de întrebuințare sociale) la o serie de programe economice și sociale de utilitate reală — expresie concretă a costului în termeni de bunăstare a cheltuielilor de înarmare.

Subvenționarea perpetuării decalajelor

EXPERIENȚA ultimelor decenii relevă — atît în țările dezvoltate cît și în cele în curs de dezvoltare — în cadrul implicațiilor negative ale escaladei cursei înarmărilor și **tendința de dezechilibrare a balanțelor de plăți**, crearea de puternice presiuni asupra componentei sale de „cheltuieli", cu consecințe destabilizatoare pe plan intern și internațional.

În cazul țărilor mari producătoare de arme, deficitul

bugetar este de obicei corelat cu un deficit al balanței de plăți, după o relație cu atît mai strînsă cu cît în economia respectivă se manifestă și alți factori de natură inflaționistă, cu acțiune depresivă asupra conturilor curente cu străinătatea. În plus, cheltuielile militare făcute peste graniță (pentru instalarea și întreținerea bazelor militare, cheltuieli cu forțele militare staționate în străinătate) constituie un factor direct de deteriorare a situației balanței de plăți. Este semnificativă în acest sens evoluția balanței de plăți a S.U.A., în a doua jumătate a deceniului șapte — perioada masivelor cheltuieli militare ocazionate de războiul din Vietnam — care a reprezentat una din cauzele nemijlocite ale crizei dolarului și a întregului sistem monetar occidental.

Dar incidența bugetului militar asupra cursurilor valutare se manifestă nu numai direct, de exemplu prin criza de încredere în dolar care a dus la dubla devalorizare a monedei americane și la abandonarea regulilor stabilite la Bretton Woods, ci și indirect, prin costul tot mai ridicat al politicii valutare în fața presiunilor destabilizatoare, intensificate de tendințele speculative manifestate pe piață. Reflexul valutar al bugetelor militare ridicate este reprezentat și de restricțiile politicii de stabilizare a cursului valutar, de compensare a fluctuațiilor de piață, prin mijloace economico-financiare. Pe de altă parte, însăși accentuarea insecurității și a riscului în tranzacțiile externe — ca urmare a implicațiilor negative ale bugetului militar asupra „stabilizatorilor automați" ai economiei de piață — impune un considerabil efort, tradus în costuri economice reale.

În acest context, în explicarea procesului de întărire a cursului dolarului din ultimii doi ani în condițiile unei noi majorări a bugetelor militare, trebuie să avem în vedere politica de rigurozitate monetară promovată de actuala Administrație, practica creditului scump a principalelor bănci americane, precum și reacția „psihologică" a pieței valutare în raport cu evenimentele economice și politice din ultima perioadă.

Impactul negativ, destabilizator al cursei înarmărilor este resimțit cu putere în țările în curs de dezvoltare, pentru care fiecare procent de creștere a bugetului militar echivalează cu scăderea ritmului creșterii economice, diminuarea investițiilor și a consumului, respectiv reducerea nivelului de trai și așa foarte redus.

Conform estimărilor O.N.U., în ultimii douăzeci de ani produsul național brut a crescut în aceste țări de 3 ori, iar cheltuielile lor militare de 4,5 ori ; în prezent lumea a treia deține o pondere de circa o pătrime din bugetul militar mondial. Mai mult, țările în curs de dezvoltare au devenit în ultima perioadă principalii cumpărători de armament, concentrînd aproximativ trei pătrimi din importurile mondiale (cea mai mare parte fiind concentrată în zonele conflictuale ale planetei). Astfel, țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol consacră anual 10—12 miliarde dolari importurilor de arme, în condițiile unui deficit al balanței de plăți de ordinul a 100 de miliarde de dolari. În același timp, țările membre ale O.P.E.C. folosesc un procent tot mai ridicat din veniturile lor externe pentru achiziționarea de armament la prețuri exorbitante (40 la sută din totalul importurilor).

Costul ridicat al armamentului propriu-zis nu este singurul factor destabilizator al balanțelor de plăți curente ; la acesta se adaugă valoarea importurilor conexe legate de utilizarea materialului militar, plata asistenței tehnice, precum și a „tehnicienilor" din țările furnizoare, care însoțesc de regulă transferul de armă. Pe fondul creșterii rapide a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și a serviciului anual al acesteia (în 1981 plățile în contul datoriei externe reprezentau 28 la sută din veniturile încasate la export), amplificarea fluxurilor de armament către lumea a treia adaugă un plus de dificultăți posibilităților de rambursare ale acestor țări.

Se poate spune că țările în curs de dezvoltare, care importă în ultimii ani și armament modern, complex, subvenționează practic perpetuarea avansului deținut în tehnologia militară de marile țări exportatoare și în general a decalajelor economice față de acestea. Importul de armament alimentează cercul vicios al subdezvoltării, duce la întărirea dependenței de țările dezvoltate, la deturnarea de fonduri și forță de muncă necesare pentru realizarea proiectelor de propășire economică în țările în curs de dezvoltare. Totodată, prin prețurile extrem de ridicate ale armamentului ultramodern, furnizorii de arme urmăresc să recupereze o parte din costul suplimentar al produselor primare, să transfere o parte din rigorile crizei energetice asupra țărilor importatoare de arme.

Presiuni dezechilibrante

ÎN ÎNCERCAREA de a atenua presiunile inflaționiste și dezechilibrante ale cheltuielilor ridicate de înarmare și de a transfera o parte din costul acestora asupra partenerilor comerciali, cercurile politice și de afaceri recurg la măsuri care reprezintă ele însele surse de perturbări și instabilitate pe plan intern și internațional. Este pe deplin îndreptățită apropierea care se face în literatura de specialitate între actuala politică de sporire a programului de înarmare al S.U.A. (o creștere suplimentară cu 176 miliarde de dolari în următorii cinci ani) și rata ridicată a dobînzii — puternic factor perturbator al pieței creditului, cu adînci consecințe negative asupra țărilor în curs de dezvoltare.

Mărimea exagerată a dobînzilor (aproximativ 16 la sută dobînda primară pe piața americană în ianuarie 1982), deși în scădere față de nivelele record înregistrate în lunile precedente, continuă să reprezinte un cost excesiv, în unele domenii prohibitiv, pentru investiția productivă și o sarcină grea pentru țările care sînt nevoite să apeleze la piața creditului internațional.

Continuarea acestei politici, deși contestată de criteriile raționalității economice, ilustrează faptul că ea constituie unul din instrumentele prin care se încearcă contracararea efectelor negative ale sporirii cheltuielilor de înarmare, un mijloc de transferare forțată asupra terților a unei părți din factura militară. Rata ridicată a dobînzii și afluxul de capitaluri din străinătate, deci suplimentarea capacității de finanțare a programelor economice și militare și întărirea cursului dolarului pe piețele valutare, au ca revers creșterea poverii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, pentru care orice procent de sporire a ratei dobînzii înseamnă un cost suplimentar al serviciului anual al datoriei de două miliarde de dolari (doc. U.N.C.T.A.D./T.D./B 863). Se pune astfel încă o dată în evidență faptul că majorarea cheltuielilor militare înseamnă în ultimă instanță privarea de resurse a țărilor sărace.

Imensa risipă de mijloace materiale și umane pe care o determină goana pentru perfecționarea armamentului, imobilizarea unor uriașe fonduri financiare în sectorul militar înseamnă imposibilitatea asigurării nevoilor economice reale în țările în curs de dezvoltare, îngreunarea accesului la piața creditului, deteriorarea poziției lor în circuitul economic mondial.

Totodată, escaladarea cursei înarmărilor reprezintă o povară tot mai greu de suportat pentru toate popoarele lumii, un obstacol major în calea progresului economic și social al națiunilor, a soluționării problemelor cu care este confruntată omenirea în prezent. Iată de ce înfăptuirea propunerii țării noastre privind realizarea unei înțelegeri asupra înghețării bugetelor militare la nivelul anului 1981 și trecerea urgentă la măsuri de dezarmare, la reducerea cheltuielilor militare, reprezintă o cerință imperativă a zilei de azi, o expresie concludentă a opțiunii fundamentale pentru pace, cooperare și progres a României socialiste, în consens cu interesele vitale ale întregii omeniri.

C.E. COSTEA
I. POPA

Statistică internațională

ȘOMAJUL — FENOMEN ÎN PLINĂ ASCENSIUNE

PENTRU ȚĂRILE INDUSTRIALIZATE, sfîrșitul anului 1981 a marcat cel mai ridicat nivel al șomajului atins din 1973 : aproape 26 milioane șomeri pe ansamblul țărilor O.C.D.E. Reprezentînd peste 7 la sută din ansamblul forței de muncă, numărul șomerilor s-a aflat în continuă creștere, luînd ca bază anul de criză 1973 și, potrivit prognozelor occidentale, această tendință rămîne valabilă și pentru anul 1982. Fenomenul este pus pe seama dificultăților de a reveni din criză pe care le întîmpină țările industrializate vest-europene sau, în ce privește Statele Unite, pe seama menținerii — încă destul de acută — a recesiunii.

Dacă însă pentru S.U.A., R.F.G. și Japonia efectele crizei care s-a manifestat în prima parte a deceniului trecut au fost mult mai adînci decît cele actuale, producția industriei prelucrătoare diminuîndu-se în perioada amintită de 3—4 ori mai mult decît în anii 1980 și 1981, în schimb Franța și Anglia au fost confruntate și în ultimii ani cu probleme de o gravitate comparabilă.

Ce au demonstrat aceste ultime două manifestări ale crizei în legătură cu utilizarea forței de muncă ? Mai întîi, faptul că reîncadrarea șomerilor s-a făcut cu multă reticență, într-un ritm mai lent decît cel al creșterii producției exprimată în creșterea producției. Astfel, în Franța și Anglia anilor '80—'81 șomajul a continuat chiar să sporească pînă la nivele comparabile cu cele ale perioadei 1974—1975. Pe de altă parte, în toate țările dezvoltate șomajul a afectat toate sferele vieții economice, industria prelucrătoare fiind chiar mai puțin afectată decît alte sectoare, în special serviciile care dețin peste 55 la sută din totalul forței de muncă. Reducerea este pusă de specialiști atît pe seama creșterii demografice mai mari decît sporul economic mediu al țărilor din O.C.D.E., cît și pe cea a restrîngerii activității, respectiv a cererii de servicii, caracteristică în perioada de criză.

Una din consecințele cele mai importante ale creșterii ratei șomajului a constituit-o majorarea duratei medii a șomajului. În ultimii ani a crescut la aproape 50 la sută din total numărul șomerilor care au stat pînă la șase luni fără un loc de muncă (în 1973 această pondere era de mai puțin de 25 la sută) și se așteaptă să atingă 53 la sută în acest an. Ca pondere în totalul celor aflați în căutare de lucru, șomajul de durată îndelungată (cel puțin sau peste șase luni) s-a aflat în creștere în Statele Unite — de la 8,75 la sută în 1979 la 10,75 la sută în 1980 și 17,25 la sută preliminat pentru 1981 — și în Anglia — de la 39 la 40 la sută în perioada 1979-1980, cu creșteri în continuare în anul 1981.

În toate țările occidentale dezvoltate, odată cu creșterea mărimii perioadei de șomaj a crescut și ponderea tinerilor în totalul șomerilor, aceștia aflîndu-se în continuare printre primii afectați de pierderea locurilor de muncă. La începutul anilor '70, rata șomajului în rîndul tinerilor era de două ori și jumătate mai mare decît în cazul adulților, iar în prezent proporția este de 3,5:1.

În condițiile prelungirii duratei șomajului, atît în anii 1979—1980 cît și în 1981 deosebit de afectați au fost și muncitorii în vîrstă, cei care se văd obligați să renunțe să mai caute o slujbă, dat fiind oferta redusă și concurența relativ sporită pe această piață.

Evoluția șomajului sub aspectul structurii pe vîrste este semnificativă în cazul Statelor Unite (vezi grafic 2), într-o perioadă analizată de numai doi ani. Se observă, astfel, că și în cazul S.U.A. se verifică situația cea mai gravă în care se află tineretul, aici apărînd, evident și diferențe semnificative între tinerii albi și cei de culoare. Interesantă este creșterea numărului femeilor care caută de lucru în vederea echilibrării bugetului familiei și, în consecință, majorarea ratei de creștere a șomerilor proveniți din rîndul femeilor. Se constată, de asemenea, în continuare, că față de personalul de conducere, muncitorii sînt mai predispuși a-și pierde locul de muncă pe considerente multiple ce țin inclusiv de nivelul de calificare și de posibilitățile de recalificare în funcție de necesitățile producției.

Pentru a reveni la situația pe ansamblul țărilor industrializate, prognozele O.C.D.E. apreciază că vom asista în continuare la creșterea șomajului care se pare că va depăși 8 la sută din totalul populației active și se va menține la acest nivel și în anul următor. Se prevede, astfel, că numărul șomerilor va atinge 28,5 milioane în a doua parte a anului 1982, cu efecte deosebit de grave atît pentru Statele Unite și Canada, cît și pentru țările vest-europene.

Em. STANCU

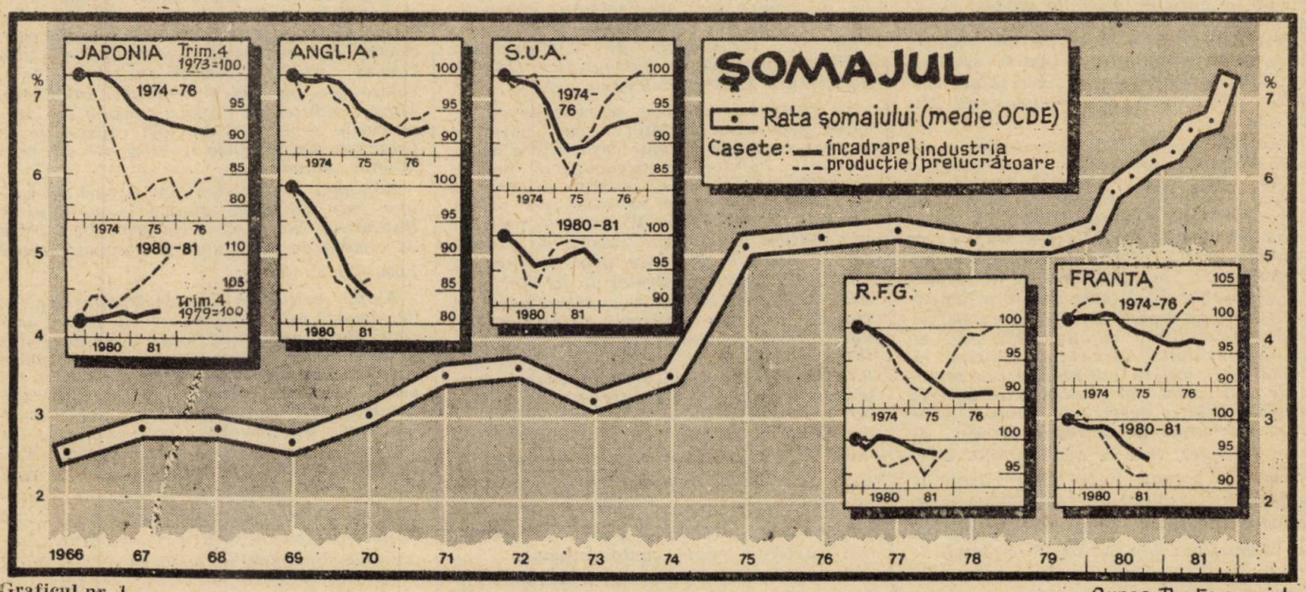

Graficul nr. 1

Sursa: The Economist

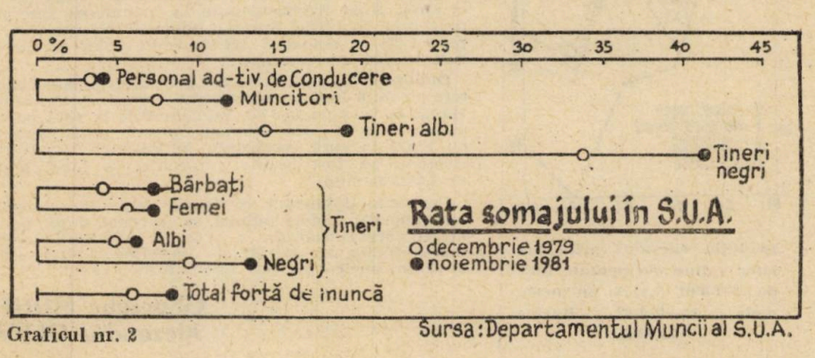

Graficul nr. 2

Sursa: Departamentul Muncii al S.U.A.

Programe de dezvoltare

PAKISTAN — DIVERSIFICAREA ȘI MODERNIZAREA ECONOMIEI

PROCLAMAREA independenței în 1947 și apoi a Republicii Islamice Pakistan, în martie 1956, reprezintă două evenimente de referință în istoria modernă a acestei țări, deschizînd ample perspective progresului economic și social. În afara unei agriculturi practicate cu tehnici și metode rudimentare, în 1947 în Pakistan existau numai cîteva ateliere meșteșugărești, țara fiind cunoscută doar ca exportator de materii prime agricole. Față de această situație, în prezent industria pakistaneză este reprezentată de o serie de noi ramuri, dintre care menționăm industria minieră, petrolieră, energetică, a cimentului, chimică, petrochimică, constructoare de mașini ș.a.

Deși afectată de criza economiei mondiale, economia pakistaneză a înregistrat în anul 1980—1981 (1 iulie — 30 iunie) o creștere de 6,5%, rezultat la care și-au adus contribuția atît agricultura cît și industria. Producția agricolă s-a majorat pe ansamblu cu 6,5%, creșteri superioare celor anticipate înregistrîndu-se la cereale (6%) și bumbac (7%), care sînt și principalele culturi. La rîndul ei, producția industrială s-a majorat în anul 1980—1981 cu 8,5%, o contribuție importantă aducîndu-și cele 12 mari unități industriale din sectorul de stat intrate în producție în această perioadă. Printre acestea se numără complexul siderurgic de la Pipri, proiect de mare amploare, care se adaugă altor două proiecte de aceeași importanță intrate în funcțiune în anii trecuți : hidrocentrala de 2 000 MW, și barajul de la Tarbela și noul port Mohammad bin Qasim. Complexul de la Pipri va asigura în final 15 000 noi locuri de muncă și va produce încă din acest an pe lîngă oțel și 400 mii t fontă și 400 mii t cocs.

Autoritățile pakistaneze sînt hotărîte să urmărească și în viitor cu prioritate dezvoltarea și diversificarea economiei naționale, așa cum o atestă, printre altele, prevederile bugetului pe anul 1981—1982. Astfel, din cheltuielile bugetare peste 43 la sută reprezintă cheltuieli pentru dezvoltare. Alocațiile bugetare pentru dezvoltare au în vedere mai ales sectorul energetic (21% din totalul cheltuielilor pentru dezvoltare), transportul și comunicațiile (20,7%), amenajările hidrografice (14,2%), agricultura (12,3%), industria (11,8%).

În domeniul extractiv se prevede majorarea producției de țiței și gaze naturale și modernizarea minelor carbonifere de la Daudot. Paralel cu preocupările pentru dezvoltarea surselor alternative de energie (în 1981 a fost pusă în funcțiune prima centrală solară de 5 kW la Chakwal), se vor majora capacitățile clasice de producere a energiei electrice prin punerea în funcțiune a termocentralei de la Pipri (de 200 MW). În industria constructoare de mașini se vor construi, printre altele, două fabrici de asamblat tractoare la Karachi și Lahore și se va trece la asimilarea fabricației de locomotive Diesel electrice. Astfel, în 1986 se prevede ca asimilarea acestor produse să atingă 50% (la o producție de 25 buc./an). În industria chimică se află în construcție la Peshawar o mare fabrică de anvelope cu o capacitate anuală de producție de 103 mii garnituri anvelope de automobile și 470 mii garnituri anvelope pentru autocamioane.

Proiecte importante pentru economia națională se vor realiza în domeniul amenajărilor hidrotehnice : construirea barajului de la Kalăbagh, a barajului de la Hub (cu aducțiune de apă la Karachi), proiectul de aducțiune de apă și irigații de la Hyderabad, precum și programul de amenajări funciare din regiunea Punjab, cel mai mare de acest fel și care prevede reamenajarea a peste 2 000 canale, refacerea altor 16 500 canale, desalinizarea și redarea în circuitul agricol a 37 mii acri. Un alt proiect complex se referă la dezvoltarea pescuitului în regiunea Baluchistan, prevăzînd construirea a două noi porturi pescărești (la Somiami și Pasni) și a 4 noi unități de prelucrare a peștelui, modernizarea portului Karachi (cu un cost estimat de 1 miliard rupii), unde, pînă în 1986 vor fi date în funcțiune 8 noi dane (inclusiv terminal pentru transcontainere).

Evoluția pozitivă a raporturilor economice dintre cele două țări a fost facilitată de existența Acordului de cooperare economică, tehnică și științifică și a Acordului comercial pe termen lung, precum și de funcționarea Comisiei mixte de colaborare. În acest cadru, schimburile comerciale româno-pakistaneze s-au majorat cu peste 56 la sută în ultimii zece ani. România a exportat în această țară o gamă largă de produse, printre care, utilaje tehnologice, utilaje electrotehnice, rulmenți, conductori electrici, laminate, produse chimice (rășini sintetice, carbid, negru de fum, coloranți organici și sintetici, anvelope), bunuri industriale de larg consum etc. Importurile românești au fost constituite în principal din produse tradiționale ale economiei pakistaneze.

România a participat cu livrări de utilaje și asistență tehnică la construirea Rafinăriei Naționale Karachi, la fabrica de ciment de la Kohat, cu o capacitate de 2 000 t/zi.

Ampla activitate de construcție care se desfășoară atît în România cît și în Pakistan oferă premisele lărgirii pe mai departe a schimburilor comerciale și cooperării economice dintre cele două țări. În acest context, actuala vizită, la invitația președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și a tovarășei Elena Ceaușescu, a președintelui Republicii Islamice Pakistan, Mohammad Zia-ul Haq, împreună cu doamna Zia-ul Haq se înscrie ca un moment de referință în dezvoltarea cooperării și colaborării dintre cele două țări și popoare.

N.L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 11—15 I 82 a fost caracterizat de o redresare generală a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Elementul predominant care a contribuit la această mișcare a monedei americane l-a constituit evoluția ascendentă a dobînzilor la depozitele în dolari. Prezența activă a Sistemului Federal de Rezervă al S.U.A. pe piață, în sensul restrîngerii lichidității de pe piață — în intenția de a menține masa monetară în circulație („money supply") în limite mai reduse decît în perioadele anterioare — a creat presiuni asupra nivelului dobînzilor la dolari, operatorii de devize așteptîndu-se la noi nivele ridicate, apropiate de cele record din anul trecut ; dealtfel, fondurile federale au fost tranzacționate pînă la nivelul de 13 la sută (cu circa 0,5 la sută peste nivelul maxim al săptămînii precedente), iar eurodolarii la 6 luni au crescut cu 0,375 la sută. În plus, unele previziuni pe termen mai îndelungat indică aceeași tendință de creștere a dobînzilor la dolari cel puțin pentru prima parte a acestui an, fapt ce-i conferă dolarului o poziție fermă pe piețele de schimb.

Lira sterlină a înregistrat procentul cel mai ridicat de depreciere în relația cu dolarul S.U.A., cotînd la închiderea intervalului prezentat la 1,8675 dolari/1 liră, față de 1,9175 dolari/1 liră pe 8 I 82, respectiv o depreciere de 2,6 la sută. Indicele de depreciere a lirei în raport cu monedele primilor 14 parteneri comerciali ai Angliei, a scăzut de la 91,8 la sută la începutul perioadei, la 90 la sută, la sfîrșitul acesteia. O depreciere de 2 la sută a realizat și **lira italiană** (1 233 lire/1 dolar pe 15 I 82, față de 1210 lire/1 dolar pe 8 I 82), a cărei poziție slabă este determinată în principal de deteriorarea continuă a situației balanței comerciale și de plăți a Italiei.

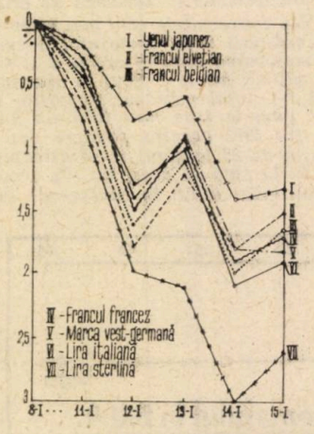

Evoluția cursului principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 11—15.I.82. Bază : 8.I.1982.

Marca vest-germană și **francul francez** au înregistrat pe ansamblu un procent apropiat de depreciere, respectiv de circa 1,8 la sută (2,3025 mărci/1 dolar pe 15 I 82, față de 2,26 mărci/1 dolar cursul de referință), și 5,8425 franci/1 dolar, comparativ cu 5,74 franci/1 dolar. **Francul belgian** continuă să ocupe o poziție destul de slabă în cadrul sistemului valutar vest-european. Banca centrală a Belgiei fiind nevoită să intervină direct pe piață, cheltuind peste 6,6 miliarde franci numai în această perioadă : cursul de la închidere din 15 I 82 a fost cu 1,7 la sută sub cel de referință (39,10 franci/1 dolar, comparativ cu 38,45 franci/1 dolar respectiv). **Francul elvețian** și **yenul japonez** au înregistrat procente mai reduse de depreciere între 1,3 și 1,5 la sută, fiind tranzacționate la închiderea intervalului prezentat la 1,8350 franci/1 dolar (1,8275 franci/1 dolar pe 8 I 82) și respectiv 224,50 yeni/1 dolar (221,50 yeni/1 dolar cursul de referință).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o creștere la eurodolari (15,125 la sută pe 15 I 82, față de 14,75 la sută pe 8 I 82) și euromărcile vest-germane (10,5 la sută, comparativ cu 10,375 la sută respectiv), în timp ce la eurofrancii elvețieni au fost relativ constante, în jurul nivelului de 3,3125 la sută.

Creșterea dobînzilor la depozitele în eurodolari, alături și de alți factori tehnici, a antrenat după sine scăderea corespunzătoare a prețului metalului galben, al doilea fixing din 15 I 82, de 379,25 dolari/uncie fiind cu 21 dolari/uncie sub cel corespunzător din 8 I 82.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

GLOSAR

Montarea creditelor internaționale

CREDITELE pe termen mijlociu și lung sînt obținute pe piețele financiare internaționale, în majoritatea cazurilor, prin intermediul unor consorții sau sindicate bancare constituite în acest scop. Prin montarea creditelor internaționale se înțelege ansamblul de operațiuni pe care le efectuează consorțiul bancar în vederea mobilizării fondurilor ce vor fi puse la dispoziția beneficiarului.

Atunci cînd creditul ia forma unei emisiuni de obligațiuni internaționale, consorțiul este alcătuit din mai multe grupuri de bănci intermediare, avînd sarcini distincte de îndeplinit. Întreaga operațiune este dirijată de o bancă denumită „șef de filă", care asistată de una sau mai multe bănci cu rol de „co-șef de filă", va reprezenta întregul consorțiu în relațiile cu solicitatorul creditului. Acest grup conducător stabilește modalitățile și momentul lansării împrumutului, pregătește prospectul de prezentare a debitorului și celelalte documente ale emisiunii de obligațiuni, contactează eventualii participanți la operațiune, îndeplinește formalitățile legale cerute.

După convenirea elementelor de bază ale operațiunii, se organizează un grup („pool") de bănci care garantează emisiunea. Fiecare dintre băncile participante se angajează să cumpere ferm o anumită proporție din obligațiuni, existînd astfel asigurarea că emisiunea este acoperită și suma va fi pusă integral la dispoziția emitentului la data fixată.

Banca „șef de filă" organizează distinct un alt grup, format din bănci care vor plasa efectiv obligațiunile pe piață, pentru mobilizarea fondurilor de la deținătorii de capitaluri în căutare de plasament, acțiune ce nu intră în atribuțiile celorlalte grupuri. Dacă survin dificultăți la plasarea obligațiunilor pînă la data prevăzută pentru procurarea sumei, titlurile care rămîn intră în portofoliul băncilor garante și acestea depun fondurile pînă la concurența valorii împrumutului.

Băncile participante la consorțiul unei emisiuni de obligațiuni au de regulă un rol temporar, limitat la durata montării creditului, după care încetează practic raporturile juridice cu debitorul. Numai banca „șef de filă" își menține poziția și după data emisiunii, urmărind evoluția împrumutului pe toată durata, pînă la rambursarea de către debitor a ratelor către diferiții deținători ai titlurilor de credit.

În ultimii ani, ponderea creditelor sub formă de emisiuni de obligațiuni s-a redus în totalul tranzacțiilor de împrumut pe plan internațional, sporind în schimb proporția așa-numitelor eurocredite. Acestea reprezintă credite acordate direct beneficiarului de băncile membre ale consorțiului constituit, din fonduri pe care ele le procură — în nume propriu — de pe piață, din cele mai diferite surse.

Explicația creșterii ponderii eurocreditelor o constituie corelarea lor cu condițiile de instabilitate de pe piețele financiare, întrucît de obicei aceste împrumuturi sînt purtătoare de dobînzi variabile, spre deosebire de obligațiuni care se emit cu dobînzi fixe. Și montarea este relativ mai simplă la eurocredite, care nu presupun etapele și nici prospectele, documentele, formalitățile unei emisiuni de obligațiuni. Banca „șef de filă", asistată eventual de „co-șefi de filă", negociază și convine cu beneficiarul condițiile împrumutului, consemnate într-o convenție semnată în numele consorțiului. Fondurile sînt puse apoi la dispoziția beneficiarului sub o diversitate de forme, fiind uzuale creditarea în cont, deschiderea unei linii de finanțare asupra căreia se pot efectua trageri, emiterea de bilete la ordin andosate și scontate de băncile participante la consorțiu.

În 1981 emisiunile de obligațiuni internaționale au totalizat circa 53 miliarde dolari, iar eurocreditele peste 132 miliarde dolari.

Radu NEGREA

Cercetare

Ilie Pandelică, Pitești — 1) Ca în orice alt domeniu, comparațiile internaționale privind alocațiile guvernamentale pentru cercetare-dezvoltare în privința surselor reinnoibile de energie trebuie făcute, în primul rînd, prin prisma nivelului acestora pe locuitor. Potrivit acestui criteriu, pe primul loc în lume se situa în anul 1980 Suedia, cu 22,90 coroane suedeze pe locuitor (din care 9,40 coroane pentru energia solară, 8,40 pentru biomasă și 4,10 pentru cea eoliană), urmată de S.U.A. cu echivalentul a 13,90 coroane și Belgia cu echivalentul a 6,70 coroane.

Pentru perioada pînă la sfîrșitul anului 1981 guvernul suedez și-a propus să sporească alocațiile totale pentru sursele reinnoibile de energie la 1,4 miliarde de coroane alte 1,7 miliarde de coroane fiind prevăzute pentru valorificarea deșeurilor forestiere și a turbei. Obiectivul urmărit este ca la sfîrșitul deceniului turba și deșeurile amintite să înlocuiască consumul a 3 milioane tone de petrol pe an, energia solară să furnizeze 1,5 miliarde kWh energie electrică în anul 2 000, iar cea solară 1 miliard kWh în 1990.

2) India produce actualmente circa 16,5 milioane tone de petrol pe an, consumînd 31 milioane. Recent Comisia indiană pentru petrol și gaze naturale a creat un grup de lucru însărcinat cu studierea posibilității de a se majora producția internă la 100 milioane tone de petrol pînă la sfîrșitul secolului.

Populație

W. Pfeiffer, Brașov — Recensămîntul populației S.U.A. din 1980 a zdruncinat prin rezultatele sale o serie de imagini mai vechi privind tendințele demografice din această țară. Cea mai neașteptată dintre ele pare să fie încetarea — pentru prima dată după 160 de ani — a tendinței de concentrare urbană. Astfel, deși un american din patru trăiește încă într-un oraș de peste 100 000 de locuitori, pentru prima dată după recensămîntul din 1820 populația zonelor rurale și a orașelor mici a sporit mai rapid (cu 15,1 %) decît cea a orașelor mijlocii și mari (cu 9,1%). Populația unor orașe ca New York și Chicago s-a redus în ultimul deceniu cu peste 10%, cea a Philadelphiei cu 13,4%, iar a Detroitului cu 20,5%, în favoarea nu numai a altor regiuni ale țării, ci și a propriilor împrejurimi rurale. Chiar cînd numărul locuitorilor unor orașe (Dallas, Houston, El Paso, San Antonio) a sporit considerabil, populația statului în care ele se găsesc (Texas) a crescut și mai rapid.

Principala explicație a acestei schimbări în repartiția geografică a populației americane este căutată în reducerea ponderii locurilor de muncă din industria prelucrătoare (la 22,5% în 1980, față de 33,7% în 1950), concentrată inițial în orașe.

Tot cu ocazia recensămîntului din 1980 a ieșit la iveală că pentru prima dată statele din sudul și vestul S.U.A. cuprind peste jumătate (52,4%) din populația țării, față de numai 48% în urmă cu un deceniu, reflectînd importanța migrației interne către zonele amintite. De notat că două cincimi din sporul (natural și migrator) al populației americane în anii '70 s-a înregistrat în numai trei state (California, Texas și Florida), în vreme ce state ca New York, Rhode Island și Districtul Columbia, în care se află capitala, au cunoscut o diminuare netă a populației lor.

În sfîrșit, în deceniul trecut creșterea populației americane (de 11,4%) a fost cea mai lentă înregistrată vreodată, cu excepția celei din anii '30 care a fost de numai 7,2%.

Excedent

Constantin Târcă, București — Pe ansamblu cele 13 țări membre ale OPEC vor înregistra în anii care urmează un excedent tot mai redus al balanței plăților lor curente, după nivelul record de 116,4 miliarde de dolari consemnat în 1980. Pentru anul în curs se prevede un excedent cuprins între 40 și 60 miliarde de dolari, dar — potrivit unor prognoze — țările în cauză ar putea redeveni deficitare încă în 1984, pentru prima dată după majorarea masivă a prețului petrolului în 1973—1974.

Implicațiile internaționale ale unei asemenea evoluții sînt multiple. Una dintre ele este reducerea cererii de import a țărilor petroliere. În același timp, reducerea disponibilităților financiare ale țărilor OPEC plasate la băncile din țările dezvoltate ar putea avea ca efect o presiune în direcția creșterii ratei dobînzilor, de natură să îngreuneze accesul la credite în primul rînd al țărilor în curs de dezvoltare. În sfîrșit, reducerea excedentului balanței de plăți ar putea determina unele țări membre ale OPEC să-și reducă asistența acordată țărilor în curs de dezvoltare, al cărei nivel se ridică în prezent la aproape 8 miliarde de dolari pe an.

Clasificare

Virgil Zăvoianu, Rișnov — În categoria „țărilor petroliere" statistica internațională include de regulă țările nesocialiste exportatoare nete de petrol. Cum nivelul de dezvoltare al acestora este destul de diferit, țările petroliere au fost împărțite la rîndul lor în două categorii: „țări bogate" (cu un venit pe locuitor în anul 1979 de peste 5 000 dolari) și „alte țări". În prima sînt incluse Arabia Saudită, Bahrein, Emiratele Arabe Unite, Kuweit, Libia, Qatar, iar în cea de a doua, Egipt, Algeria, Gabon, Congo, Nigeria, Tunisia, Indonezia, Irak, Iran, Malaysia, Oman, Siria, Bolivia, Ecuador, Peru, Trinidad-Tobago, Venezuela.

ÎN ATENȚIA
CELOR CARE STUDIAZĂ
ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL
POLITICO-IDEOLOGIC
DE PARTID

„Revista economică" continuă publicarea consultațiilor în ajutorul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Suplimentul nr. 5/1982 al revistei (primul număr din luna februarie) va fi în întregime consacrat acestor consultații.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 3 din 22 ianuarie 1982

— NICOLAE CEAUȘESCU — contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare **(Mihai Chiorean)** 1

— Orientări novatoare în dezvoltarea economico-socială a țării **(Dumitru Ciucur)** 4

— Concepție creatoare cu privire la rolul și importanța agriculturii **(Oprea Parpală)** 6

— O politică unitară și consecventă de ridicare a nivelului de trai **(Marin Stănică, Ilie Dumitrescu)** 8

— Inițiative de larg răsunet în lupta pentru dezarmare și pace **(Dinu Dragomirescu)** 12

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Investiții. Concentrarea eforturilor pentru scurtarea duratelor de execuție **(Șerban Stelu)** 14

— Reducerea consumului energetic pe fiecare unitate de produs **(Cristea Ioniță)** 16

— O strategie de export adaptată specificului pieței externe **(Vladimir Nardin)** 18

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Responsabilitate, inițiativă, angajare deplină pentru realizarea exemplară a planului **(Dan Condrea)** 20

TEORII-IDEI

— Tratatul de economie — obiectiv major al cercetării economice din țara noastră **(Ioan V. Totu)** 22

— Al II-lea colocviu național : Preocupări actuale în gîndirea economică 23

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Politica P.C.R. de perfecționare continuă a relațiilor de producție **(Aurel Negucioiu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Escaladarea cursei înarmărilor — factor de destabilizare a economiei mondiale **(C. E. Costea, I. Popa)** 27

— Statistică internațională. Șomajul — fenomen în plină ascensiune **(Em. Stancu)** 29

— Pakistan — diversificarea și modernizarea economiei 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Tematica Tratatului de economie

IN THIS ISSUE

— NICOLAE CEAUȘESCU — unvaluable contributions to the enrichement of the revolutionnary theory and practice **(Mihai Chiorean)** 1

— Innovating directions in the economic and social development of the country **(Dumitru Ciucur)** 4

— Creative conception on the role and importance of the agriculture **(Oprea Parpală)** 6

— A unitary and consistent policy aimed to grow the living standard **(Marin Stănică, Ilie Dumitrescu)** 8

— Broadly resounding initiatives in the struggle for disarmament and peace **(Dinu Dragomirescu)** 12

— An export strategy adjusted to the specific character of the external market **(Vladimir Nardin)** 18

— An economic treatise : major goal of the economic research in our country **(Ioan V. Totu)** 22

— Armament race : a jeopardising factor for the world economy **(C. E. Costea, I. Popa)** 27

DANS LE NUMÉRO

— NICOLAE CEAUȘESCU — contribution d'inestimable valeur à l'enrichissement de la théorie et de la pratique révolutionnaire **(Mihai Chiorean)** 1

— Orientations novatrices dans le développement économique et social du pays **(Dumitru Ciucur)** 4

— Conception créatrice du rôle et de l'importance de l'agriculture **(Oprea Parpală)** 6

— Une politique unitaire et conséquente d'acroissement du niveau de vie **(Marin Stănică, Ilie Dumitrescu)** 8

— Initiatives avec un large retentissement dans la lutte pour le développement et la paix **(Dinu Dragomirescu)** 12

— Une stratégie de l'exportation adaptée au spécifique du marché exterieur **(Vladimir Nardin)** 18

— Le traité d'économie — objectif majeur de la recherche économique dans notre pays **(Ioan V. Totu)** 22

— L'escalade de la course aux armements — facteur de destabilisation de l'économie mondiale **(C.E. Costea, I. Popa)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ — неоценимый вклад в обогащение революционной теории и практики **(Михай Киорян)** 1

— Обновляющие ориентации в экономико-социальном развитии страны **(Думитру Чукур)** 4

— Творческая концепция относительно роли и значения сельского хозяйства **(Опря Парпалэ)** 6

— Целостная и последовательная политика повышения жизненного уровня **(Марин Стэникэ, Илие Думитреску)** 8

— Инициативы с большим резонансом в борьбе за разоружение и мир **(Дину Драгомиреску)** 12

— Адаптировать экспортную стратегию в зависимости от специфики внешнего рынка **(Владимир Нардин)** 18

— Экономический трактат — важная задача экономического исследования в нашей стране **(Иоан В. Тоту)** 22

— Нагнетание гонки вооружений — фактор дестабилизации мировой экономики **(К.Е. Костя, И. Попа)** 27

IMPORTANT

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică" pentru anul 1982.

Prețul unui abonament anual este de 260 lei.

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R., factorii poștali, difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1 — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

NICOLAE CEAUȘESCU — contribuție creatoare la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialiste

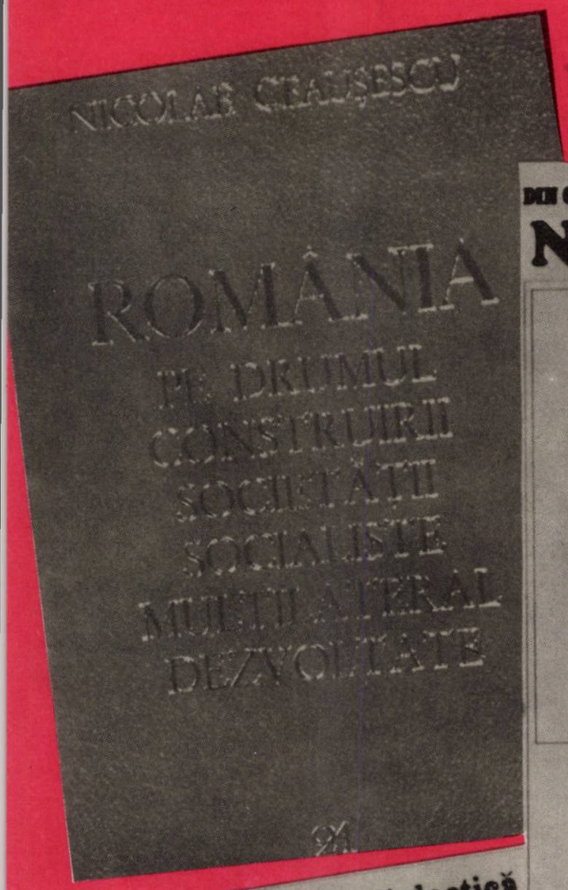

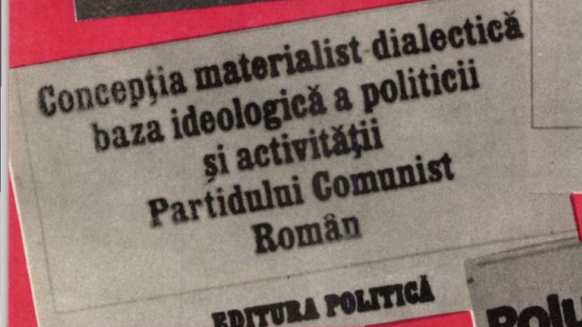

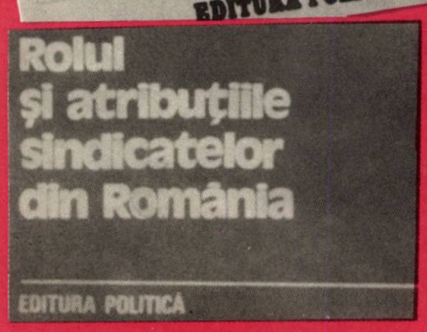

Din lucrările apărute în anul 1981

IDEILE ŞI CONCEPŢIA PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU – PLEDOARIE PENTRU O POLITICĂ DE COLABORARE, PACE ŞI PRIETENIE ÎNTRE POPOARE

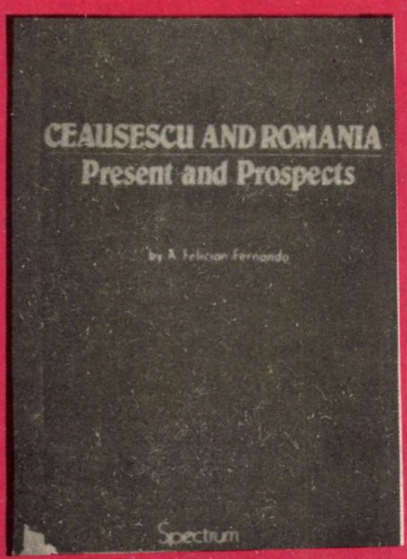

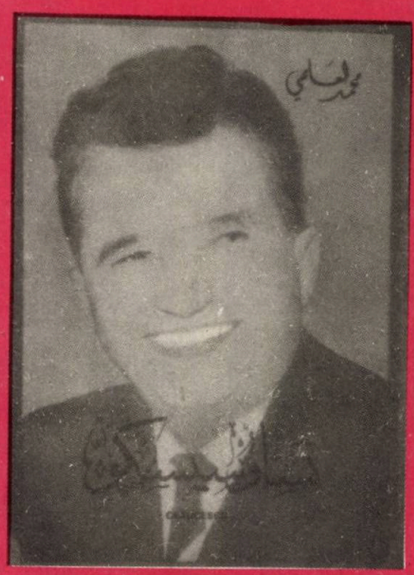

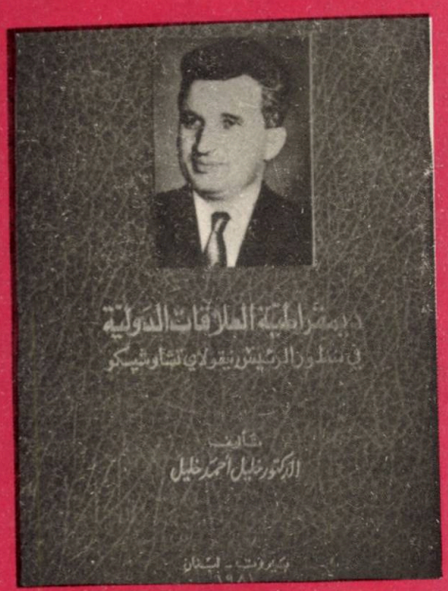

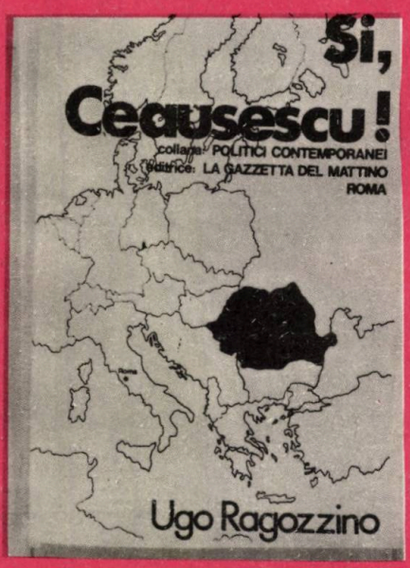

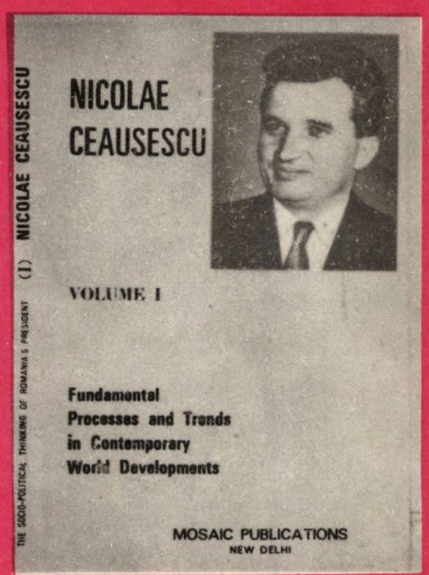

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

STRUCTURA CONSUMULUI ENERGETIC ŞI EFICIENŢA ECONOMICĂ

Numărul 4 ● Vineri 29 ianuarie 1982

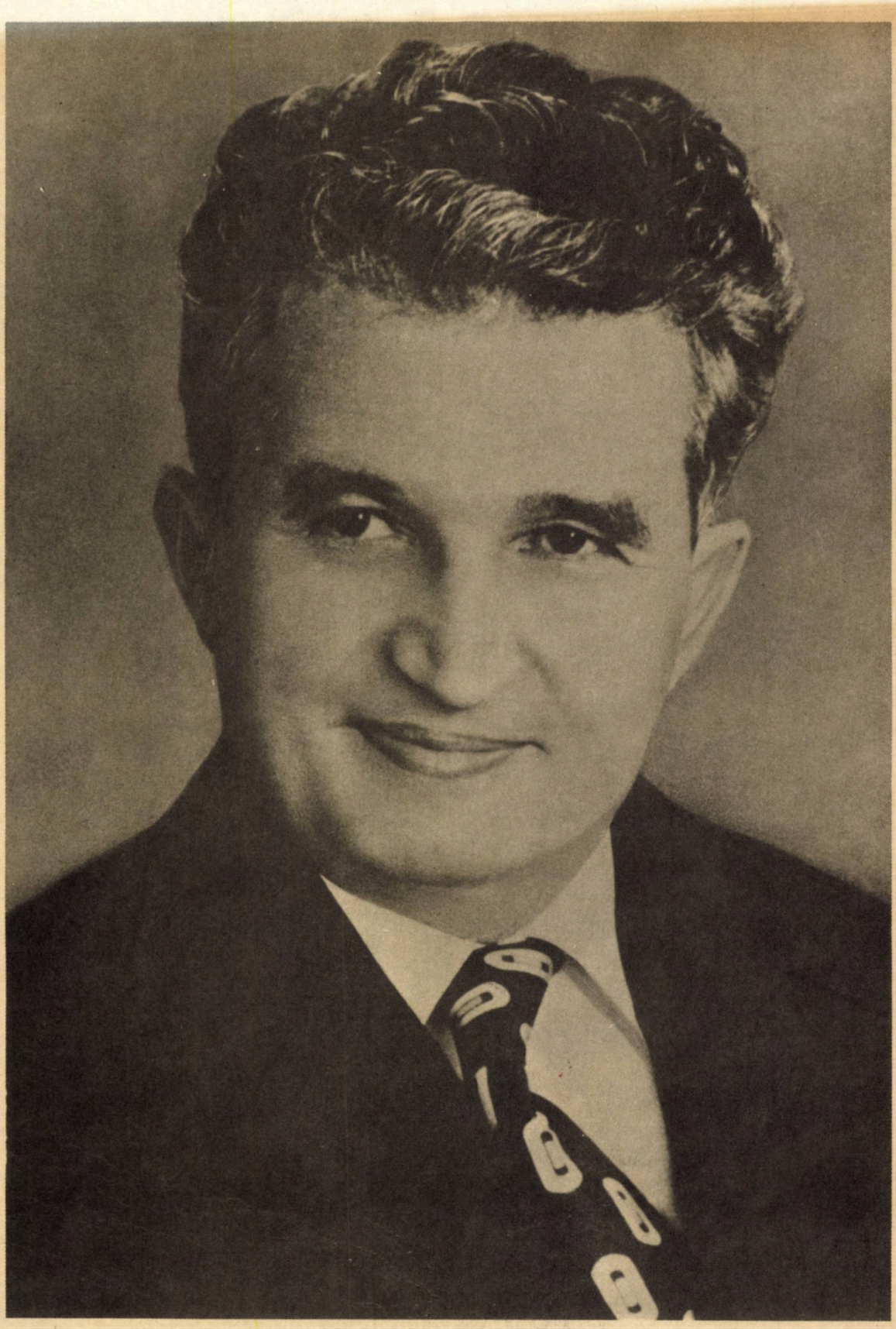

„Vreau să asigur partidul, clasa muncitoare, întregul nostru popor că și în viitor nu voi precupeți nici un efort pentru a-mi îndeplini înaltele îndatoriri încredințate de partid, de popor — în partid și în stat — și voi acționa cu toată hotărîrea pentru dezvoltarea spiritului muncii colective, dar și a răspunderii, pentru dezvoltarea democrației de partid și muncitorești, fiind ferm convins că numai înmănunchind toate acestea cît mai bine vom reuși să îndeplinim sarcinile de mare răspundere încredințate de partid și popor".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea rostită cu prilejul aniversării zilei de naștere)

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

KÖNYVTÁR ★★★ OSZTÁLYOS HUNGARICUM KÖZPONTI 1983 DOKUMENTÁCIÓS

Microeconomia fondurilor fixe în unitățile industriale

PUTERNICUL POTENȚIAL de fonduri fixe de care dispune în prezent economia noastră (1870 miliarde lei la sfîrșitul cincinalului trecut) constituie rodul politicii P.C.R., cu deosebire în ultimele trei planuri cincinale, de asigurare și menținere a unei rate optime a acumulării. Conținutul material al avuției naționale va spori în ritm accelerat și în cincinalul 1981—1985. În Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„în 1985, ca urmare a înfăptuirii programului de investiții, fondurile fixe totale vor ajunge la 3000 miliarde lei, din care 77 la sută productive".**

Desfășurarea în condiții eficiente a activității unităților industriale impune utilizarea și combinarea optimă a elementelor procesului productiv. Abordarea diferitelor aspecte ce caracterizează asigurarea, evidențierea, menținerea și utilizarea rațională a potențialului uman, resurselor de materii prime și materiale, fondurilor fixe din dotarea întreprinderilor ne conduce la formularea conceptului de MICROECONOMIE a elementelor respective. **MICROECONOMIA FONDURILOR FIXE** urmărește caracterizarea nivelului de stare și a eficienței cu care este utilizat potențialul tehnic în „celula" organizatorică de bază a industriei — unitatea economică industrială. În cele ce urmează încercăm o caracterizare, prin intermediul unui sistem de indicatori corelați, a nivelului de stare a fondurilor fixe.

IMPORTANȚA CUNOAȘTERII STĂRII FONDURILOR FIXE

Deoarece industria deține partea hotărîtoare în structura fondurilor fixe productive, cunoașterea nivelului stării acestora din unitățile industriale ce le au în dotare capătă o semnificație deosebită. Aceasta și pentru că în procesul creșterii economice, fondurile fixe reprezintă suportul material pentru înzestrarea tehnică a muncii și, astfel, devin un factor esențial în sporirea productivității muncii.

Cunoașterea stării fondurilor fixe constituie o premisă necesară elaborării unor decizii economice fundamentate pentru reproducerea lărgită a acestora, pentru folosirea lor deplină și eficientă. Procesul complex al reproducerii fondurilor impune luarea unor decizii privind :

— scoaterea fondurilor fixe din circuitul productiv ;

— modernizarea utilajelor ;

— elaborarea planului de întreținere și reparație a fondurilor fixe ;

— fundamentarea planului de investiții ;

— achiziționarea de noi mașini și utilaje.

Folosirea rațională a fondurilor fixe necesită cunoașterea unor elemente ca :

— volumul și valoarea acestora pe grupe de fonduri fixe, structura lor ;

— utilizarea zilnică a fondurilor fixe active ;

— modificarea în timp a patrimoniului de fonduri fixe.

GRUPAREA INDICATORILOR DE STARE

Aprecierea nivelului de stare a fondurilor fixe o urmărim atît pe intervale anuale, cît și zilnic, în scopul construirii unor **indicatori ai stării fondurilor fixe,** grupați astfel :

1. indicatorii **utilizării în timp** a fondurilor fixe,
2. indicatorii **folosirii zilnice** a utilajelor,
3. indicatorii **structurii și mișcării** fondurilor fixe.

Pentru cunoașterea stării fondurilor fixe propunem utilizarea unui tablou de genul celui din fig. 1 (p. 2). Pe linii avem duratele **normate** de serviciu (exprimate în ani calendaristici), iar pe coloane duratele de serviciu **consumate.** El se poate întocmi pentru fiecare din cele 9 grupe de fonduri fixe, sau pentru fondurile fixe active (grupele IV și V) sau pentru total fonduri fixe (grupele I—IX : clădiri ; construcții speciale ; mașini de forță și utilaje energetice ; mașini, utilaje și instalații de lucru ; aparate și instalații de măsurare, control și reglare ; mijloace de transport ; animale ; plantații ; unelte, accesorii de producție și inventar gospodăresc). Fiecare fond fix se trece, cu valoarea de inventar pe care o are, în căsuța din tabel aflată la intersecția liniei pe care se află durata de serviciu normată **(DSN)** corespunzătoare lui, cu coloana corespunzătoare duratei de serviciu consumată **(DSC),** la data pentru care se completează tabelul.

Culegerea informațiilor necesare se face pe baza evidenței contabile a fiecărui fond fix, din care se extrage **DSN** și, avînd în vedere anul intrării în funcțiune, se calculează **DSC** aferentă scăzînd din anul „i" (anul întocmirii modelului), anul „j" (anul intrării în exploatare a fondului fix). În culegerea materialului brut se inventariază fiecare poziție de fond fix existent în întreprindere.

Citirea în schemă, pe coloane, permite stabilirea valorii fondurilor fixe puse în funcțiune, în diferiți ani de existență a întreprinderii. De exemplu coloana primă arată fondurile fixe puse în funcțiune în ultimul an, permițînd caracterizarea gradului de

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 4 1982

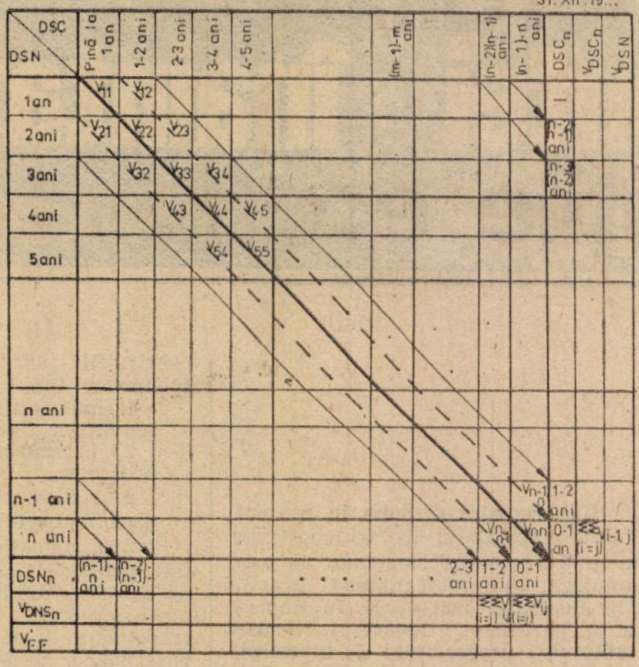

Fig. 1 : **Gruparea fondurilor fixe după durata de serviciu**

DSN — durata de serviciu normat ; **DSC** — durata de serviciu consumată ; **DSNn** — durata de serviciu normată neconsumată ; **DSCn** — durata de serviciu consumată peste cea normată ; **VDSN** — valoarea fondurilor fixe cu aceeaşi **DSN** (total pe linie) ; **VFF** — vechimea fondurilor fixe, în ani (total pe coloană) ; **VDSNn** — valoarea fondurilor fixe cu aceeaşi **DSNn**; **VDSCn** — valoarea fondurilor fixe cu aceeaşi **DSCn** ; **Vij** — valoarea fondurilor fixe la care expiră **DSN** ; **Vij** — 1 — valoarea fondurilor fixe cu aceeaşi **DSNn** ; **Vi** —1, j — valoarea fondurilor fixe cu aceeaşi **DSCn** ; **i** — ani la **DSN** ; **j** — ani la **DSC.** Amortizarea fondurilor fixe pentru o diagonală se exprimă ca sumă a raporturilor dintre valorile succesive pe diagonală şi **DSN** corespunzătoare de pe linie.

înnoire a fondurilor fixe. Suma pe linie indică valoarea fondurilor fixe cu aceeaşi **DSN**, fonduri puse în funcţiune în diferiţi ani.

Însumarea valorilor pe diagonala principală (intersecţii de linii şi coloane cu aceleaşi grade de mărime, ex. **DSC** = 2—3 ani şi **DSN** = 3 ani) arată mărimea fondurilor fixe aflate în anul cînd le expiră **DSN.** Dacă valorile succesive le împărţim la **DSN** corespunzătoare, obţinem amortizarea anuală aferentă.

Diagonalele situate sub cea principală ne arată mărimea fondurilor fixe cu aceeaşi durată de serviciu normată neconsumată (**DSNn**), iar cele situate la dreapta diagonalei principale — fondurile fixe care funcţionează încă, deşi **DSN** a expirat.

Schema arătată oferă şi avantajul de a putea fi reactualizată cu uşurinţă. Astfel, la începutul anului următor celui curent, toate coloanele se deplasează spre dreapta creîndu-se o coloană liberă (prima) Aici se vor trece toate intrările de fonduri fixe de la ultima alcătuire a tabelului. Din datele translatate spre dreapta se stornează ieşirile de fonduri fixe, corespunzătoare aceleiaşi perioade.

În vederea cercetării **modului de folosire zilnică** a fondurilor fixe active (maşini, agregate, instalaţii de lucru) se porneşte de la structura timpului de folosire a utilajelor în cadrul schimbului de lucru, conform schemei din fig. 2.

Semnificaţia diferitelor consumuri de timp, simbolizate prin coduri alfabetice standardizate (vezi STAS 6909—75 — Organizarea şi normarea muncii, terminologie), este descrisă la „indicatorii folosirii zilnice a utilajelor".

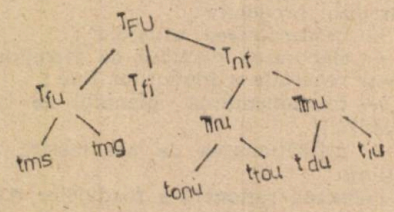

Fig. 2 : **Structura timpului de folosire a utilajului**

Pentru a culege informaţiile corespunzătoare, utilizăm un model de fişă zilnică de observări instantanee sau o foaie de fotografiere pentru TFU similară celei utilizate în studiul folosirii timpului de lucru (TL) de către executanţi — machete uzuale în studiile de organizare a muncii.

Alte informaţii necesare sînt sugerate de însuşi conţinutul economic al indicatorului ce se determină.

FUNDAMENTAREA SISTEMULUI DE INDICATORI

Evaluarea stării fondurilor fixe din unitatea industrială, pe baza elementelor precizate mai sus, se face cu ajutorul indicatorilor grupaţi în cele trei categorii amintite :

1. Indicatori ai utilizării în timp a fondurilor fixe

Distingem trei subgrupe, şi anume:

1.1. Indicatorii duratei de serviciu a fondurilor

(1) **Kuz = (DSC : DSN),** în care : **Kuz** — coeficientul uzurii fondurilor fixe, **DSC** — durata de serviciu consumată (ani), **DSN** — durata de serviciu normată (ani) ;

(2) **Kd. uz = (D'SC — DSN) : DSN,** în care : **Kd. uz** — coeficientul depăşirii duratei normate de folosire ; **D'SC** — durata de serviciu consumată la fondurile fixe cu **DSN** expirată (ani).

Primul indicator caracterizează „gradul de îmbătrînire" al fondurilor fixe, iar al doilea — existenţa fondurilor care trebuiau casate (de mult, ori de mai puţin timp) ;

1.2. Indicatorii utilizării timpului la maşini

(3) **Kutm = (Tef : Td)** ; în care **Kutm** — coeficientul utilizării în timp a maşinilor, **Tef** — timp efectiv utilizat (ore/an) după fişa „4", **Td** — timpul disponibil (ore/an) al maşinilor urmărite (el poate fi înlocuit şi cu **Tn** — nominal, sau cu **Tc** — calendaristic) ;

(4) **Kîa = 1 — (Tîa : Td),** în care : **Kîa** — coeficientul influenţei întreruperilor accidentale, **Tîa** — timp neutilizat, din cauza întreruperilor accidentale (lipsă de materiale, energie, oameni) ;

(5) **Kra = 1 — (Tra : Td),** în care : **Kra** — coeficientul influenţei reparaţiilor accidentale, **Tra** — timp consumat pentru efectuarea reparaţiilor accidentale (ore) ;

(6) **Ksr = 1 — (Tsr : Tnsr),** în care : **Ksr** — coeficientul influenţei staţionării în reparaţii, **Tsr** — timp efectiv de staţionare în reparaţii, **Tnsr** — timp normat de staţionare în reparaţii.

Fiecare dintre coeficienţii analizaţi trebuie să evolueze înspre unitate. Dealtfel, ultimii trei coeficienţi, pe măsură ce se apropie de 1, favorizează creşterea numărătorului la primul coeficient, contribuind la îmbunătăţirea acestuia.

1.3. Indicatorul coeficientului de schimb al utilajelor

(7) **Ks** — se calculează ca raport între suma numărului de maşini **(Mi)** care funcţionează în fiecare din cele 3 schimburi şi numărul de maşini instalate **(Mi max)** — ambele înmulţite cu 8 (durata schimbului, în ore). Caracterizînd folosirea extensivă a maşinilor, acest indicator trebuie să evolueze înspre valoarea sa maximă, egală cu 3.

● 2. **Indicatorii folosirii zilnice a utilajelor**

2.1. **Indicatorii funcționării utilajelor**

(8) **Kfu** = **Tfu** : TFU), în care : **Kfu** — coeficientul funcționării utilajelor în schimbul „i", **Tfu** — timpul de funcționare utilă (în sarcină, în gol) a mașinilor de același fel în schimbul „i", TFU — timpul de folosire a utilajului în schimbul „i" (8 ore), **n** — numărul utilajelor de același fel ;

(9) **Kfi** = 1 — **Tfi** : **n.** TFU), în care : **Kfi** — coeficientul funcționării inutile a mașinilor în schimbul „i", **Tfi** — timpul însumat de funcționare inutilă (în gol, rebut) a mașinilor de același fel.

2.2. **Indicatorii neutilizării utilajelor**

(10) **Kttu** = 1 — (**ttu** : **n.** TFU), în care : **Kttu** — coeficientul întreruperilor în funcționarea utilajului condiționate de tehnologia aplicată, **ttu** — timpul însumat de întreruperi în funcționare datorate tehnologiilor ;

(11) **Ktom** = 1 — (**tom** : **n.** TFU), în care : **Ktom** — coeficientul întreruperilor în funcționarea utilajului datorate organizării muncii, **tom** — timpul însumat de întreruperi datorate organizării muncii ;

(12) **Ktiu** = 1 — (**tiu** : **n.** TFU), în care : **Ktiu** — coeficientul întreruperilor independente de utilaj, **tiu** — timpul însumat de întreruperi independente de mașină ;

(13) **Ktdu** = 1 — (**tdu** : n. TFU), în care :**Ktdu** — coeficientul întreruperilor dependente de utilaj, **tdu** — timp însumat de întreruperi independente de mașină ;

(14) **Ktonu** = 1 — (**tonu** : n. TFU), în care : **Ktonu** — coeficientul întreruperilor datorate odihnei, **tonu** — timpul însumat de întreruperi datorate odihnei.

● 3. **Indicatorii structurii și mișcării fondurilor fixe**

3.1. **Indicatori ai structurii fondurilor**

(15) **Kffa** = coeficientul fondurilor fixe active — se exprimă ca raport între valoarea fondurilor fixe din grupele 4 și 5 (însumate) și valoarea totală a fondurilor fixe ;

(16) **Kiff** = (**Ffa** : **VFf**), în care : **Kiff** — coeficientul înnoirii fondurilor fixe, **Ffa** — fonduri fixe achiziționate în ultimul an, **VFf** — valoarea totală a fondurilor fixe.

Primul indicator reflectă gradul de prezență a elementelor active ale fondurilor fixe, care contribuie nemijlocit la realizarea produselor unității — și, în dinamică, trebuie să crească continuu. Al doilea reflectă încorporarea în producție a tehnicii înaintate, modernizarea continuă a potențialului productiv al întreprinderii ;

(17) **Kffi** = (**Ffef** : **VFf**), în care : **Kffi** — coeficientul „îmbătrînirii" : fondurilor fixe, **Ffef** — valoarea fondurilor fixe cu **DSN** epuizată, dar menținute în funcțiune. Indicatorul reflectă existența în exploatare a unor fonduri fixe învechite (se analizează și în raport cu grupa din care face parte fondul fix), care frînează introducerea tehnicii noi — și se corelează cu indicatorul înnoirii fondurilor fixe.

3.2. **Indicatori ai mișcării fondurilor fixe**

(18) **Kcff** = (**Ffc** : **VFf**), în care : **Kcff** — coeficientul casării (ieșirii din exploatare) a fondurilor fixe, **Ffc** — valoarea fondurilor fixe casate într-un an ;

(19) **Keff** = (**Ffe** : VFF), în care : **Keff** — coeficientul expirării **DSN** a fondurilor fixe, **Ffe** — valoarea fondurilor fixe la care **DSN** expiră în cursul anului.

Desigur, cei doi indicatori se corelează între ei, eventualele diferențe reflectînd menținerea în exploatare a unor fonduri fixe la care **DSN** a expirat (contribuind la creșterea „gradului de îmbătrînire" a fondurilor). De asemenea, ei se corelează și cu indicatorul înnoirii fondurilor fixe, menit a reface și potența zestrea tehnică a întreprinderii.

Calculul indicatorilor propuși prezintă utilitate în analiza modului de gospodărire a fondurilor fixe, creînd suportul pentru a cerceta și exprima prin indicatori adecvați eficiența economică a utilizării fondurilor fixe din unitățile industriale.

Dumitru PURDEA

Eficientizarea programării producției în cadrul secțiilor de fabricație

ÎN CONDIȚIILE actualului mecanism economic, programarea producției, asigurînd detalierea planurilor de producție în timp și în spațiu, declanșarea fabricației, precum și urmărirea îndeplinirii sarcinilor de producție, contribuie la angajarea în circuitul economic a întregului potențial productiv al unităților structurale de fabricație din întreprinderile industriale.

La nivelul secțiilor de fabricație, subsistemul de programarea producției se caracterizează, în practica curentă, printr-o desfășurare restrînsă și bazată pe experiența conducătorilor operativi ai procesului de producție.

Obținerea programelor de producție în cadrul secțiilor după o astfel de metodă este deficitară, întrucît : sub aspect cantitativ, programele se realizează fără a se instituționaliza conținutul acestora într-un document intern întreprinderii ; programele de producție din diferite secții, ateliere etc. nu sînt corelate calendaristic ceea ce are consecințe dăunătoare — nefinalizarea întregii producții fizice, creșterea producției neterminate și a pierderilor din imobilizarea mijloacelor circulante, neutilizarea integrală a capacităților de producție în condițiile unui plan de producție dat.

De asemenea, se poate aprecia că, în cadrul secțiilor de fabricație, repartizarea sarcinilor pe executanți se desfășoară în exclusivitate pe baza criteriului tehnologic prescris de documentele din activitatea de pregătire tehnică a producției.

Limitele subsistemului de programare îl influențează nefavorabil și pe cel de lansare în fabricație, care operează cu documente economice al căror conținut nu redă termene de fabricație sau priorități în execuție. La rîndul său, subsistemul de urmărire, reducîndu-se în cele mai multe cazuri la „întruniri operative", nu asigură un control, în timp eficient, al desfășurării procesului de producție.

Deficiențele semnalate sînt determinate de faptul că în majoritatea secțiilor de fabricație din întreprinderile industriale nu se aplică o metodologie eficientă de programare a producției.

Investigațiile teoretice, dar mai ales practice ne fac să apreciem că, pînă în prezent, cercetarea operațională nu oferă actualului nivel de organizare a secțiilor de fabricație din întreprinderile din țara noastră, modele aplicabile și eficiente. (În literatura de specialitate se recomandă în primul rînd metode care presupun, pentru rezolvare, algoritmi cu caracter optimal sau euristic. Algoritmii cu caracter optimal nu rezolvă problema programării în cadrul secțiilor de fabricație, datorită multitudinii de parametri care se iau în calcul și dificultății trecerii de la optimul parțial la cel global. Algoritmii euristici, deși aduc un important cîștig în programarea producției prin soluțiile de ordonanțare a fabricației, operează cu mărimi dificil de cuantificat și restricții care schematizează excesiv realitatea).

În aceste condiții, propunem ca **metoda de programare în cadrul secțiilor să se fundamenteze pe teoria regulilor de prioritate.** (Această teorie este dezvoltată în literatura de specialitate, indicîndu-se însă în unele cazuri reguli ineficiente, fără raționamente economice riguroase.)

Regula de prioritate care considerăm că are un caracter fundamental în programarea producției este: **„primul în fabricație — reperul cu ciclul de producție cel mai mare".**

Opțiunea asupra acestei reguli conduce la o situație eficientă numai dacă programele elaborate pe baza unei astfel de teorii se supun unei balanțări continue a folosirii capacităților de producție.

În condițiile unui larg asortiment de fabricație, existent în secțiile din întreprinderile industriale, considerăm că și teoria regulilor de prioritate devine inoperantă dacă nu se recurge la folosirea echipamentelor electronice de prelucrare a datelor.

LANȚ DE PROGRAME ADECVAT REGULILOR DE PRIORITATE

Pornind de la considerențele teoretice expuse și de la posibilitatea reală a utilizării tehnicii de calcul, a fost elaborat un **lanț de programe** orientate pe această problemă. El a fost testat cu ajutorul unor date reale, pe exemplul unei secții.

Unele din ieșirile care se pot obține în urma utilizării lanțului de programe sînt redate în tabelul nr. 1.

Necesarul de informații în vederea funcționării pachetului de programe este prezentat în tabelul nr. 2.

În pag. 1 este redată schema-bloc corespunzătoare lanțului de programe.

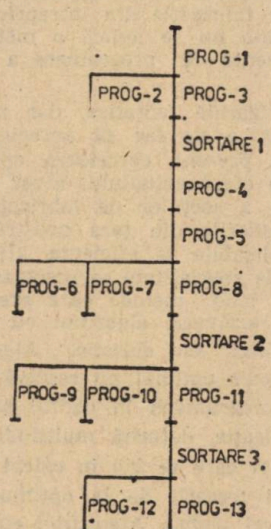

Fig. 1

Programele sînt scrise în limbajul COBOL. Funcțiunile fiecărui program sînt: **PROG-1** — creează fișierele de articole și tehnologii (preluînd informații de pe cartele), editează erorile din aceste fișiere și listează conținutul lor; **PROG-2** — actualizează fișierele de articole și tehnologii; **PROG-3** — creează fișierul de sarcini (preluînd informații de pe cartele), editează erorile și conținutul fișierului de sarcini; **PROG-4** — cu informațiile din programul anterior se creează un fișier indexat secvențial al sarcinilor; **PROG-5** — actualizează fișierul de sarcini; **PROG-6** — listează conținutul fișierului actualizat; **PROG-7** — preluînd informații din fișierul actualizat, editează lista comenzilor închise și analiza îndeplinirii planului; **PROG-8** — preia informații din fișierul sarcinilor, actualizat, și creează o bandă în vederea sortării ei după desen; **PROG-9** — listează conținutul fișierului sortat după desen; **PROG-10** — evidențiază restanțele perioadei anterioare și editează o listă cu necesarul de timp pentru îndeplinirea sarcinilor; **PROG-11** — creează un fișier cu priorități și le listează; **PROG-12** — listează fișierul ordonat după priorități; **PROG-13** — editează programele operative decadale de producție.

Menționăm că, în situația în care volumul de date este prea mare se impune crearea unui program sau mai multor programe pentru validarea lor automată.

Lanțul de programe prezentat mai sus poate fi monitorizat; în fig. 2 (din pag. 5) se poate urmări dispecerizarea programelor.

Stocul de informații existent permite crearea facilă și a altor programe, care să execute și alte funcțiuni — cum sînt: calculul manoperei, programe operative pe mașini, lansarea bonurilor de materiale etc.

EFICIENȚĂ

Metoda de programare preconizată, dublată de utilizarea sistemului informatic ca instrument indispensabil pentru rezolvarea problemelor de detaliere în timp și spațiu a planurilor de producție, asigură înlăturarea deficiențelor semnalate și înzestrează practica economică cu o metodologie aplicabilă și eficientă.

Astfel, testînd propunerile făcute la nivelul unei secții dintr-o întreprin-

Tabelul nr. 1: LISTA IEȘIRILOR

Denumirea documentului	Periodicitate	Sursa	Destinație
Articole de fabricație	la cerere	PROG-1	serv. tehnic serv. contabil
Fișa tehnologică	la cerere	PROG-1	serv. tehnic serv. contabil
Sarcinile perioadei actuale	trimestrial	PROG-3	grupa econom.
Articole absente din fișierul de articole	la cerere	PROG-3	serv. tehnic
Situația restanțelor	la cerere	PROG-10	grupa econom.
Necesarul de timp pt. îndepl. sarcinilor	la cerere	PROG-10	grupa econom.
Lista de priorități	la cerere	PROG-12	grupa econom.
Prggrame operative decadale de producție	decadal	PROG-13	grupa econom. atelier
Comenzi executate	la cerere	PROG-7	grupa econom.
Analiza îndepl. plan.	la cerere	PROG-7	grupa econom.

Tabelul nr. 2: LISTA DOCUMENTELOR DE INTRARE

Denumirea documentului	Periodicitate	Sursa	Destinație
Fișa tehnologică	Cînd se proiectează	serv. tehnic	TEHNOLOGII ARTICOLE
Sarcini de plan trimestriale	trimestrial	plan-dezvolt.	SARCINI
Sarcini realizate	la nivel de schimb	atelier	SARCINI ACTUALIZATE

dere constructoare de mașini, s-au obținut **îndeplinirea integrală a planului producției fizice** și **utilizarea superioară a capacităților de producție.**

Prin cercetările efectuate, ca urmare a grupării reperelor după criterii constructive și tehnologice, s-a conturat posibilitatea de **creștere a producției cu minimum 7%.** Posibilități de folosire superioară a mărimii capacităților de producție s-au obținut și prin eliminarea timpului de nefuncționare datorită lipsei de comenzi, ca urmare a necorelării cantitative și calendaristice a programelor de producție.

Perfecționarea programării producției a contribuit, în mod hotărîtor, la **diminuarea cu 15% a stocurilor de producție neterminată,** ca o consecință a reducerii ciclurilor de fabricație a produselor.

Aceste efecte favorabile se pot obține cu un **efort investițional redus.** Pornind de la existența unei baze de date pentru activitatea de programare a producției, se apreciază că în cazul secției analizate, nivelul cheltuielilor pentru funcționarea lanțului de programe propus nu depășește 0,08% **din costul producției.** Aceste cheltuieli suplimentare se pot recupera pe baza **raționalizării personalului din activitatea de programare, lansare și urmărire a producției** de la nivelul secției de fabricație.

Impusă de aplicarea fermă a actualului mecanism economic perfecționarea continuă a programării producției — inclusiv prin folosirea instrumentelor descrise mai sus — asigură o eficiență sporită la nivelul tuturor subunităților de producție din întreprinderile industriale.

George MOLDOVEANU
Vasile PETROVICI

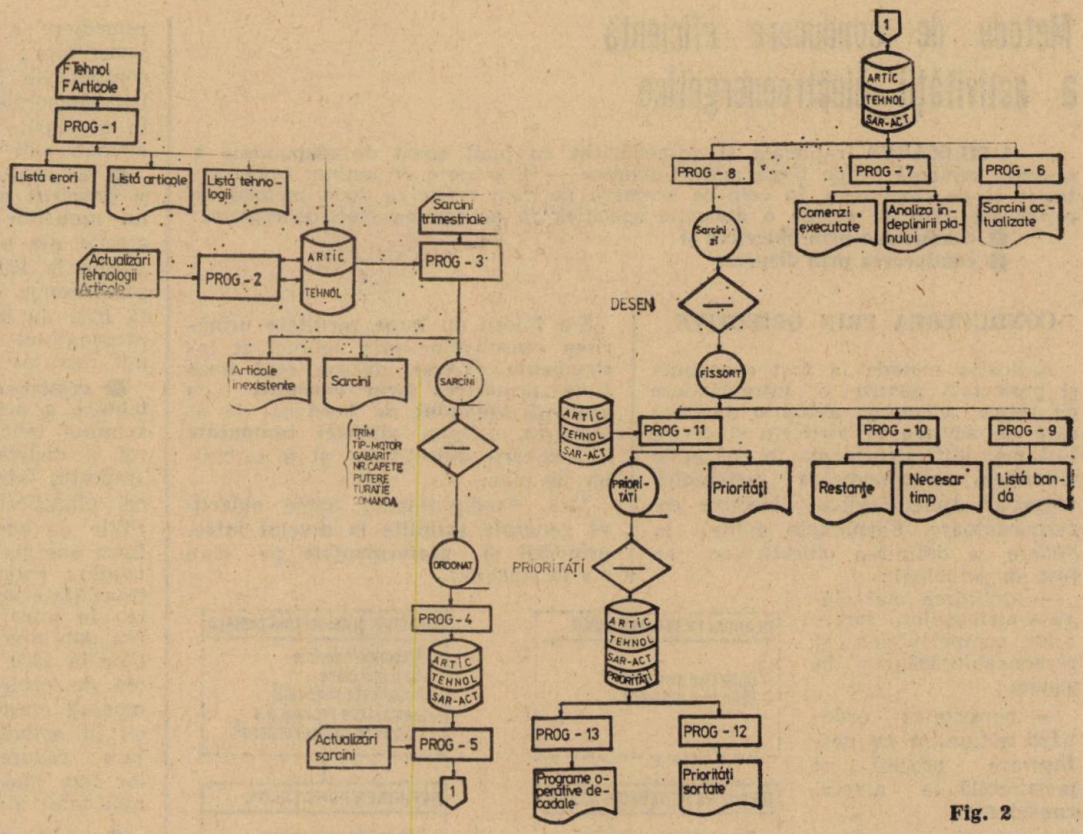

Fig. 2

Proiectarea asistată de calculator a sculelor

PROIECTAREA sculelor așchietoare profilate presupune rezolvarea unui șir de probleme, impuse de constructor, referitoare la fabricație și exploatare. În acest scop se folosesc de obicei metode grafice, grafo-analitice și analitice, care — în cele mai multe cazuri — sînt greoaie, laborioase și imprecise și nu permit ca la realizarea piesei să se asigure nivelul optim al preciziei și parametrilor.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, la Institutul politehnic „Gheorghe Asachi" din Iași — în cadrul unui contract cu catedra de mașini-unelte și scule a Facultății de mecanică — Centrul de calcul a creat biblioteca de programe **RODIN,** orientată pe rezolvarea principalelor probleme ridicate de proiectarea sculelor așchietoare profilate. Amănunte aflăm de la **ing. Angela Sandu,** analist programator.

Întregul proces de prelucrare a datelor în vederea **proiectării asistate de calculator a sculelor așchietoare profilate** presupune două faze complexe :

— analiza bazei tehnice de care se dispune — și care conduce la realizarea unei bănci de date ;

— proiectarea propriu-zisă, finalizată în desenul de execuție a sculei.

Pentru început au fost realizate 4 programe :

— **GLEASON** — efectuează reglajul pozițional de cercetare al contactului diagonal la prelucrarea roților dințate conice cu dantura în arc de cerc. În urma prelucrării unui sistem de parametri, aflați într-o strictă interdependență, se obține fișa de reglaj cinematic și pozițional al mașinii de danturat 5P23A, ce permite stabilirea valorilor optime de reglaj al mașinii-unelte ;

— **DIGIMOD 1** — determină șirul de coordonate pentru trasarea profilului fazelor deget-modul cu care se prelucrează roțile dințate cilindrice cu dantura în V, avînd la bază variația razei de calcul. Prin prelucrarea pe calculator a problemei abordate, s-a reușit să se acopere întreaga gamă de roți de prelucrat ;

— **DIGIMOD 2** — stabilește șirul de coordonate pentru trasarea profilului frezelor deget-modul cu care se prelucrează roțile dințate cilindrice cu dantură în V, cu angrenare exterioară. Prin această metodă se obține o imagine deosebit de precisă a profilului frezei ;

— **DISCMOD** — determină șirul de coordonate pentru trasarea profilului frezelor disc-modul cu care se prelucrează roțile dințate cilindrice cu dinți elicoidali.

Biblioteca de programe **RODIN** este exploatată în mod curent la Combinatul de utilaj greu din Iași, obținîndu-se o eficiență economică deosebit de mare, ce rezultă din reducerea timpului de obținere a variantei optime, precizia parametrilor de lucru și eliminarea rebuturilor ce rezultau în condițiile proiectării manuale clasice.

Metode de conducere eficientă a activității electroenergetice

UTILIZAREA rațională și gospodărirea cu înalt spirit de răspundere a energiei reclamă — pe lîngă măsuri tehnice — și o serie de acțiuni organizatorice și de conducere. În cele ce urmează ne vom referi la două metode de conducere care își găsesc o aplicație specifică în activitatea electroenergetică:

- **conducerea prin obiective și**
- **conducerea prin dispecer**

CONDUCEREA PRIN OBIECTIVE

Aplicația metodei a fost concepută și proiectată pentru o întreprindere de rețele electrice, avînd o anumită rază de acțiune în teritoriu și care a fost mai întîi structurată în concepție sistemică, componentelor sistemului respectiv aplicîndu-li-se obiective corespunzătoare. Elementele avute în vedere la definirea obiectivelor au fost, în principal:

— definirea mai clară a atribuțiilor, sarcinilor, competențelor și responsabilităților în sistem;

— necesitatea ordonării acțiunilor cu desfășurare precisă și măsurabilă la nivelul considerat;

— corelarea atentă a obiectivelor în cadrul sistemului și echilibrarea intereselor în cadrul lui;

— legătura strînsă cu planul și indicatorii de plan;

— participarea colectivă la definirea și realizarea obiectivelor;

— posibilitatea cuantificării contribuției titularilor de obiective și promovarea unor criterii obiective de evaluare etc.

Ideea de bază în proiectarea metodei a fost că aceasta trebuie să urmărească nu numai modernizarea sau schimbarea sistemului de conducere, ci și **îmbunătățirea rezultatelor întreprinderii.** Efortul de sporire a eficacității metodei este permanent și, de aceea, conducerea prin obiective este un **sistem** — și nu o operație temporară de redresare a întreprinderii sau de reducere a cheltuielilor de producție.

Procesul de concepere a obiectivelor a fost cel cunoscut, prezentat sintetic în schemă.

Metodologia de transmitere, execuție și de urmărire a realizării obiectivelor rămîne cea clasică.

S-a folosit cu bune rezultate urmărirea obiectivelor prin tehnici și instrumente diverse, de un real folos fiind urmărirea **prin excepție,** cu ajutorul **tabloului de bord** și, de asemenea, tehnica **analizei comparate** a realizării obiectivelor și a sarcinilor de plan.

Iată, exemplificativ, unele **obiective generale stabilite la nivelul întreprinderii și performanțele** pe care ele le vizează:

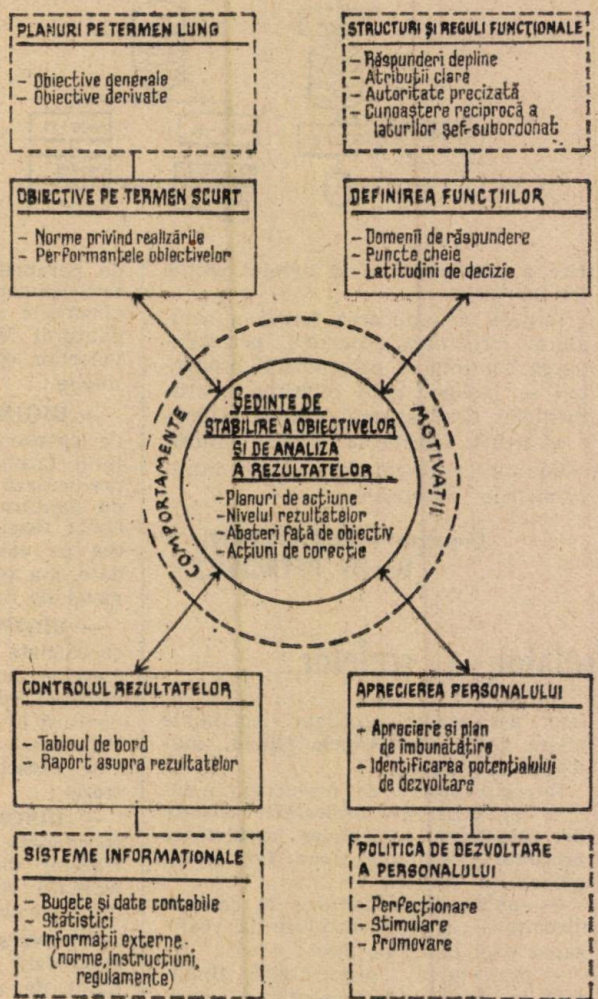

● **alimentarea continuă și de bună calitate cu energie electrică a tuturor consumatorilor:** reducerea indicilor specifici de incidente (nr. raportat la volumul instalațiilor) și deranjamente (nr. raportat la 100 de abonați); reducerea duratei medii de remediere a incidentelor și deranjamentelor; creșterea gradului de continuitate în funcționare (energie livrată/energie nelivrată); încadrarea în nivelurile de tensiune admise (nr. abonați sub limită/nr. total abonați);

● **asigurarea unei înalte discipline și pregătiri profesionale a personalului muncitor:** eliminarea acțiunilor greșite ale personalului (nr. acțiuni greșite la 100 de lucrători); evitarea accidentelor de muncă (nr. accidente la 1000 de lucrători); perfecționarea personalului (nr. personal perfecționat raportat la nr. total);

● **creșterea eficienței economice și tehnice a activității:** reducerea consumului tehnologic pentru transportul și distribuția energiei electrice (raportul între coeficientul realizat și cel planificat); încadrarea în repartițiile de energie electrică (raportul între energia consumată și cea repartizată); volumul punerilor în funcțiune (față de cel planificat); încadrarea în bugetul de cheltuieli; reducerea sub nivelul planificat a cheltuielilor la 1000 lei producție în activitatea de proiectare și de construcții-montaj, creșterea productivității muncii în activitatea de c+m și proiectare; reducerea volumului mijloacelor fixe inactive (în % față de volumul total al mijloacelor fixe);

● **ridicarea nivelului tehnic al producției:** introducerea lucrului sub tensiune (ponderea în totalul formațiilor de lucru, a celor ce lucrează sub tensiune); realizarea de invenții și inovații (nr. la 1000 de lucrători); implementarea de noi programe în sistemul de prelucrare automată a datelor (nr. programe raportat la nr. cereri de a fi programate); realizarea de studii cu caracter tehnic (nr. studii la 100 lucrători).

La nivelul **componentelor structurale ale întreprinderii** se stabilesc **obiective derivate** (avînd, de asemenea, performanțe specifice), de exemplu:

— **plan-dezvoltare, personal-învățămînt-retribuire:** realizarea ritmică a indicatorilor de plan, realizarea unei corelații corespunzătoare între productivitatea muncii și fondul de retribuire, perfecționarea personalului muncitor, creșterea coeficientului de utilizare a forței de muncă, asigurarea unei înalte discipline profesionale, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de trai;

— **programarea și urmărirea producției:** reducerea numărului de incidente, avarii și deranjamente, ridicarea nivelului tehnic al producției și reducerea consumurilor specifice de materiale, utilizarea eficientă a bugetului de cheltuieli, reducerea consumului tehnologic propriu la transportul și distribuția energiei electrice;

— **centre (secții) de distribuție a energiei electrice:** reducerea numărului de incidente și deranjamente și a indicilor specifici, reducerea duratei medii de remediere a incidentelor și

deranjamentelor, raționalizarea consumului de energie electrică și reducerea lui față de repartiții, reducerea consumului tehnologic de distribuție propriu și a consumului de regie, utilizarea eficientă a bugetului de cheltuieli, utilizarea rațională a mijloacelor de transport, eliminarea acțiunilor greșite și a accidentelor de muncă, asigurarea unei discipline înalte, îmbunătățirea climatului și condițiilor de muncă, ridicarea nivelului de instruire profesională, ridicarea nivelului tehnic al producției ;

— **proiectare :** reducerea termenelor de predare a proiectelor, reducerea costurilor specifice pe genuri de lucrări, creșterea productivității muncii, creșterea gradului de utilizare a terenului și reducerea suprafețelor agricole scoase din circuit, creșterea calității proiectelor, aplicarea proiectelor tip, aplicarea prelucrării automate a datelor.

Metoda și-a dovedit avantajele (cu posibilități de comensurare) privind mai ales : creșterea responsabilității și autorității titularilor de obiective ; încadrarea în sarcinile de plan prestabilite ; atingerea nivelurilor de eficiență programate ; corelarea mai bună a sarcinilor atît în relația ierarhică, în cadrul organizării departamentale, cît și în relația funcțională, a mecanismului de lucru și mai ales în teritoriu etc.

CONDUCEREA PRIN DISPECER

Conducerea prin dispecer a activității electroenergetice are ca scop exploatarea coordonată a instalațiilor și echipamentelor de producere, transport, distribuție și utilizare a energiei electrice care, datorită regimului de funcționare în comun, necesită conducerea și comanda unitară. Ea asigură printre altele :

— funcționarea unitară a sistemului energetic național și teritorial și alimentarea cu energie electrică a consumatorilor în condiții de siguranță, calitate și economicitate ;

— utilizarea rațională a resurselor hidroenergetice și a combustibililor puși la dispoziție pentru producerea energiei eelctrice ;

— producerea corelată de energie electrică și termică (în centrele electrice de termoficare), în condițiile folosirii raționale și economice a resurselor energetice ;

— echilibrul permanent între producția și consumul de energie electrică ;

— reglarea schimburilor de energie electrică cu sistemele electroenergetice ale altor țări ;

— coordonarea regimurilor de funcționare și a manevrelor din instalațiile electrice ale sistemului energetic național — atît a celor programate pentru lucrări, cît și în condiții de avarii.

Metoda presupune o **autoritate de conducere operativă** (ansamblul atribuțiilor cu care este investită o treaptă de conducere operativă prin dispecer, în scopul realizării cu eficiență a conducerii operative în sistemul energetic), care constă, în esență, din :

● **autoritatea de decizie** — atribuția dată unei singure trepte de conducere prin dispecer, pentru a lua decizii privind stabilirea sau modificarea regimului și siguranței de funcționare a instalațiilor și echipamentelor, precizate prin ordinele de împărțire ;

● **comanda de coordonare** — ansamblul de activități legate de necesitatea corelării în timp a succesiunii de desfășurare a unei manevre ce se execută în instalații de către două sau mai multe formații de servire operativă ;

● **competență** — atribuirea responsabilității privind regimul și siguranța în funcționare, treptelor de conducere operativă ce intervin direct între personalul de servire operativă și treapta de conducere operativă cu autoritate de decizie ;

● **comanda nemijlocită** — atribuirea responsabilității unei trepte de dispecer de a efectua convorbirile operative, pentru exercitarea autorității de conducere operativă, direct cu personalul de servire operativă din instalații sau zone de rețea ;

● **ordinul de împărțire** a instalațiilor din punctul de vedere al conducerii operative — actul prin care se stabilește autoritatea de conducere operativă (autoritatea de decizie, comanda de coordonare, competența, comanda nemijlocită) asupra unui ansamblu de echipamente și instalații. Ordinul de împărțire se emite de către treapta de dispecer superioară cu autoritate de decizie, conform unor principii de împărțire a instalațiilor din punctul de vedere al conducerii operative.

Conducerea prin dispecer a sistemului energetic național se realizează în mod unitar, indiferent de subordonarea administrativă a unităților care exploatează instalații din sistem, prin următoarele trepte :

— **dispecerul energetic central**, care asigură echilibrul permanent între producția și consumul de energie electrică, precum și realizarea schimburilor de energie electrică cu sistemele energetice ale altor țări, coordonează manevre și stabilește regimurile de funcționare pe ansamblul rețelelor de bază ale sistemului energetic național ;

— **dispecerii energetici teritoriali**, care asigură realizarea regimurilor de funcționare și a manevrelor coordonate de dispecerul energetic central, precum și coordonarea regimurilor de funcționare și a manevrelor în instalațiile energetice din zona lor de activitate;

— **dispecerii energetici ai întreprinderilor de rețele electrice**, care asigură conducerea prin dispecer a instalațiilor și rețelelor din raza de activitate a unității respective, în conformitate cu autoritatea de conducere operativă pe care o au asupra acestora. În acest scop asigură realizarea regimurilor de funcționare și a manevrelor coordonate de treapta superioară de dispecer, stabilesc regimurile de funcționare și coordonează manevrele pentru instalațiile din raza lor de activitate, care nu se află în autoritatea de decizie sau comanda de coordonare a unei trepte superioare ;

— **dispecerii energetici ai întreprinderilor de centrale electrice**, care asigură conducerea operativă a instalațiilor și echipamentelor din centrala respectivă în conformitate cu autoritatea de conducere pe care o au asupra acestora, precum și coordonarea producției, transportului, distribuției și utilizării energiei termice ;

— **dispecerii amenajărilor hidroenergetice**, care asigură conducerea operativă a instalațiilor și echipamentelor amenajărilor respective în conformitate cu autoritatea de conducere operativă pe care o au, precum și coordonarea producției de energie electrică cu necesitățile de folosire complexă a apei ;

— **dispecerii energetici locali de rețele electrice** (coordonatorii de manevre), care asigură conducerea prin dispecer a instalațiilor și rețelelor electrice de distribuție din raza lor de activitate, în care scop asigură realizarea regimurilor de funcționare și a manevrelor coordonate de treapta superioară de dispecer, stabilesc regimurile de funcționare și coordonează manevrele pentru instalațiile și rețelele din raza lor de activitate, care nu se află în autoritatea de decizie sau comanda de coordonare a unei trepte superioare ;

— **dispecerii energetici ai consumatorilor**, care asigură conducerea operativă a instalațiilor energetice ale unităților respective, în conformitate cu prevederile convențiilor de exploatare care se încheie cu aceștia.

Conducerea prin dispecer are nevoie de un **sistem informațional** corect, chemat să satisfacă următoarele necesități ale comenzii operative prin dispecer ; supravegherea regimurilor de funcționare, în vederea luării de măsuri operative în vederea alimentării continue și la parametrii nominali a consumatorilor ; lichidarea incidentelor și avariilor și realimentarea consumatorilor întrerupți în urma acestora ; realizarea schemelor normale și operative ale sistemului energetic ; programarea retragerilor din exploatare ale echipamentelor, pentru revizii și reparații ; stabilirea unui regim optim în rețelele sistemului local, repartizarea puterii pe centrale, a circulației pe linii și posturi de transformare, reglajul tensiunii ; coordonarea reglajelor protecțiilor prin relee și ale automatizărilor din zonă etc.

Ioan LUPU

DE PESTE HOTARE

Reducerea timpului de prelucrare

În construcția de mașini, o piesă își petrece, în medie, doar 5% din timpul total de fabricație pe o mașină-unealtă, restul reprezentîndu-l așteptările pentru următoarea fază tehnologică ; iar din cei 5%, numai o treime reprezintă procesul efectiv de prelucrare. Prin urmare, doar circa 1,5% din durata ciclului de fabricație sînt realmente productive. Pentru a obține o eficiență sporită prin creșterea indicilor de folosire a echipamentului, fabrica de piese pentru autobasculante și utilaje de construcții rutiere din Kawasaki, a firmei japoneze Komatsu, a introdus — la cele 12 mașini-unelte cu comandă numerică pe care se execută în loturi mici 180 tipodimensiuni de piese — schimbătoare automate de scule și schimbătoare automate de palete. Schema optimă de prelucrare, în cadrul acestui sistem cu grad ridicat de automatizare, este determinată cu ajutorul unui program special pentru calculatorul IBM—370, asistat de minicalculatoare. Totodată, la magazia de scule s-a pus în practică o rationalizare a pregătirii sculelor în seturi. Datorită acestor îmbunătățiri, în loc de 7 operatori, cîți lucrau într-un schimb la cele 12 mașini, acum este suficient un singur supraveghetor care, de la un pupitru de control, conduce întreaga linie tehnologică. La comandă dată prin apăsarea unui buton, piesa este scoasă dintr-un depozit automatizat, transferată pe un conveier și dusă pînă la schimbătorul automat de palete, apoi fixată pe mașina-unelță.

Motivația în muncă

Un grup de sociologi de la Universitatea din Moscova a efectuat o anchetă în trei întreprinderi industriale, în legătură cu rolul stimulării materiale și morale a oamenilor muncii pentru obținerea unor rezultate superioare în activitatea lor. Subiecților anchetați li s-au pus întrebările : ce face ca munca să fie atractivă, care motivări sînt cele mai puternice ? Răspunsurile au situat nivelul cîștigului pe locul patru. Ca stimulentul cel mai important au fost indicate raporturile interumane care domnesc în sînul colectivului de muncă. Locul al doilea a revenit stabilirii unui program de lucru convenabil, care să permită îmbinarea muncii cu învățătura, destinderea și odihna. Al treilea grad de importanță a fost acordat varietății muncii și prestigiului social. Oamenilor nu le este indiferent ce produc, în ce se investește energia lor fizică și psihică.

Program de economisire a energiei

În decurs de numai 3 ani, la fabrica din Atlanta a firmei Coca-Cola din S.U.A. consumul de energie electrică a fost redus cu 50,5%, iar cel de gaz metan cu 65% față de media din cei 6 ani precedenți, în condițiile în care volumul producției a crescut cu 27% în comparație cu media din aceeași perioadă. Acest rezultat a fost obținut printr-o abordare organizată a problemei, stabilindu-se obiective, identificîndu-se posibilitățile de intervenție și etapizîndu-le în vederea realizării unui raport optim între efort și efect. Programul de economisire a energiei a fost conceput și înfăptuit în 5 faze ;

— introducerea unor raționalizări care nu necesitau investiții (analiza și reducerea drastică a nivelurilor de iluminat în secțiile de producție, depozite și birouri, modificarea regimului de funcționare a centralei termice, diminuarea perioadei de funcționare a sistemului de ventilație, renunțarea la unul din cele 3 depozite frigorifice etc.) ;

— identificarea principalilor consumatori și determinarea consumurilor efective (folosind măsurători tehnice, date din documentațiile echipamentului tehnologic și date contabile). Cu acest prilej s-a descoperit, de pildă, că în programul de lucru — 10 ore zilnic, 5 zile pe săptămînă — consumul de energie electrică și gaze era mai mic decît în timpul cînd fabrica nu lucra ;

— elaborarea unor diagrame de distribuire a energiei ;

— prima etapă de investiții — cele care erau destinate principalilor consumatori, aveau o perioadă de recuperare mai scurtă și promiteau reduceri substanțiale ale consumurilor (diminuarea pierderilor de căldură, utilizarea căldurii reziduale, dotarea sistemului de condiționare a aerului cu umidostate și automate de pornire-oprire prereglate pe ore și pe cele 7 zile ale săptămînii) ;

— a doua etapă de investiții (instalarea de ventile cu solenoizi acționate electric pentru reglarea funcționării concomitente a elementelor de încălzire și de ventilație din instalațiile de condiționare a aerului, modificarea instalației de refrigerare pentru scurtarea perioadei zilnice de funcționare, preîncălzirea apei din rețea cu ajutorul unor schimbătoare de căldură ș.a.)

Calificarea noilor muncitori

În întreprinderile industriei constructoare de mașini și a prelucrării metalelor din Franța, muncitorii calificați reprezintă în medie 41% din personal, și anume 31,5% în meseriile specifice de bază, 8,2% în alte meserii și 1,3% conducători de mijloace de transport intern. (Restul salariaților se repartizează astfel : 23,8% muncitori necalificați, 5,5% maiștri și șefi de echipă, 3,7% desenatori tehnici, 4,9% tehnicieni, 3% ingineri și cadre superioare tehnice, 3,7% în servicii comerciale, 9,3% în servicii administrative, 2,3% cadre superioare administrative, 2,8% diverși.) Jumătate dintre ei sînt în primele categorii de calificare, 25% de categorii medii, 20% înalt calificați și 5% constituie așa-numiții „tehnicieni de atelier" — muncitori care au și cunoștințe teoretice ridicate, necesare, de pildă, programării mașinilor cu comandă numerică.

Dintre formele de calificare a noilor muncitori, cele mai bune rezultate, sub raportul integrării rapide a acestora în producție, le dau centrele de pregătire a ucenicilor, ai căror elevi participă, timp de 3 ani, alternativ la lucrul în secții și la cursuri teoretice. În ce privește liceele cu profil industrial, care în prezent își repartizează orarul din cei trei ani de studii în proporție egală între învățămînt general și practică, se studiază o reformă prin care în primul an raportul să fie 2/1, în anul al doilea 1/1 și în anul al treilea 1/2, eventual cu un al patrulea an, în care elevul, avînd deja certificat de calificare, să fie încadrat ca muncitor și să urmeze cursuri de ridicare a calificării.

Reorientarea serviciilor de consultanță

Puse în fața fenomenului de „respingere" din partea întreprinderilor cărora le oferă soluții stabilite „din afară" pentru diferitele lor probleme de conducere și organizare, tot mai multe firme de consultanță din Occident trec la o nouă formă de prestări de servicii specifice, bazată pe o colaborare organică cu beneficiarii. Folosind analiza sistemică și modul de gîndire prospectiv, ele se situează în rolul de catalizator, incitînd cadrele din întreprinderi să gîndească singure, înlesnind comunicarea între ele, ajutînd la structurarea ideilor și la elaborarea de soluții a căror implementare revine în exclusivitate beneficiarului. Pornind de la o gamă de „produse" de consultanță ce evoluează în funcție de piață și care se bazează pe marketing și pe analiza financiară, aceste firme prezintă, la încheierea contractului, un caiet de sarcini prestabilit, prin care costul serviciului prestat este legat de rentabilitatea obținută.

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Conducere – consilii populare

Efectuarea recensămîntului animalelor domestice – acțiune de interes național

Pornindu-se de la exigențele actualei etape de dezvoltare economico-socială a țării care impune sporirea într-un ritm intens a producției de animale și a producției pe animal, printr-un recent act normativ al Consiliului de Stat se reglementează într-o concepție nouă efectuarea recensămîntului animalelor domestice (Decretul nr. 1/1982, publicat în B. of. nr. 1 din 7 ian. 1982).

Importanța deosebită a acestei acțiuni constă în luarea unor măsuri, care să ducă la stabilirea unei baze reale pentru elaborarea planurilor cincinale și anuale, a programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, ceea ce presupune cu necesitate informații detaliate cu privire la structura, caracteristicile și potențialul de producție al șeptelului.

Spre deosebire de Decretul nr. 516/1978, (abrograt prin Decretul nr. 1/1982), care reglementa efectuarea recensămîntului animalelor domestice, actualul act normativ cuprinde o serie de noi dispoziții menite să sporească răspunderea persoanelor fizice și juridice în respectarea prevederilor legale privind înregistrarea datelor ce fac obiectul recensămîntului. Astfel, personalul care efectuează recensămîntul este obligat conform art. 8 din Decret să înregistreze animalele din gospodăriile populației pe baza declarației proprietarului și a verificării numărului de animale existent, prin vizitarea fiecărei gospodării. Declararea de către persoana fizică a unui număr de animale mai mic decît cel real are drept consecință trecerea animalelor nedeclarate în proprietatea statului fără nici o despăgubire pentru fostul proprietar. Același fapt al declarării nesincere a numărului de animale atrage consecințe și asupra unității socialiste de stat sau cooperatiste. Dacă fapta constă în declararea unui număr de animale mai mic decît cel real, consecința este preluarea animalelor nedeclarate la fondul de stat centralizat, persoana fizică vinovată de încălcarea obligației de declarare fiind obligată să răspundă material, prin suportarea contravalorii pagubei adusă unității.

● Comitetelor sau birourile executive ale consiliilor populare, ca organ al administrației de stat cu competență generală în unitatea administrativ-teritorială în care funcționează, le revin în condițiile decretului privind recensămîntul animalelor domestice, următoarele atribuții privind pregătirea, coordonarea și conducerea lucrărilor de recensămînt : constituie comisiile județene și a municipiului București ale sectoarelor municipiului București, municipale, orășenești și comunale, pentru recensămîntul animalelor, conform anexei nr. 2 la Decret ; desemnează prin decizie membrii acestor comisii ; asigură personalul necesar recensămîntului care va fi recrutat dintre cadrele tehnice, agricole, personalul consiliilor populare, precum și din alte cadre de specialitate ; asigură cunoașterea prevederilor Decretului în rîndul tuturor locuitorilor care dețin animale ; asigură popularizarea prevederilor Decretului în adunările cetățenești, colectivele de muncă din cadrul cooperației agricole de producție și unitățile agricole de stat ; ia măsuri pentru înregistrarea tuturor animalelor pe care le au în subordine potrivit instrucțiunilor emise de Comisia centrală pentru recensămîntul animalelor domestice ; controlează respectarea strictă a dispozițiilor legale privind desfășurarea recensămîntului ; răspunde de întreaga activitate de recenzare a animalelor din unitățile administrativ-teritoriale în care funcționează.

● La efectuarea recensămîntului animalelor domestice un rol important revine comisiilor de recensămînt constituite potrivit anexei nr. 2 la Decret. Acestea, potrivit legii, iau măsuri pentru instruirea personalului recrutat pentru recensămîntul animalelor și asigurarea mijloacelor de transport și cazare, pentru cei ce participă la efectuarea, îndrumarea și controlul lucrărilor de recensămînt ; iau măsuri pentru înregistrarea ocrectă a animalelor aflate în drum sau la iernat în alte localități decît cele în care își au sediul sau domiciliul deținătorii lor.

● In îndeplinirea sarcinilor ce le revin pe timpul efectuării recensămîntului membrii comisiilor pentru recensămîntul animalelor domestice beneficiează de protecția legii, ca și persoanele care îndeplinesc funcțiile ce implică exercițiul autorității de stat. Personalul recrutat pentru pregătirea și efectuarea operațiilor privind recensămîntul este scutit pe perioada acestor operații de sarcinile ce-i revin la unitățile unde este încadrat în muncă și își păstrează toate drepturile de care beneficiează în aceste unități. Personalul muncitor desemnat pentru recensămîntul animalelor răspunde nemijlocit de înregistrarea întregului efectiv d eanimale existent la data recensămîntului ; de asemenea, ei au datoria de a controla la fața locului existența animalelor și exactitatea datelor declarate de proprietari. Deținătorii de animale sînt obligați să permită și să înlesnească personalul care efectuează recensămîntul și organului de control să verifice la fața locului realitatea datelor declarate.

● Încălcarea prevederilor Decretului a cărui prezentare constituie obiectul rîndurilor de față, atrage răspunderea persoanelor în cauză, în care, în raportul cu vinovăția, gradul de pericol social a faptei, poate fi disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală. Astfel, constituie infracțiune și se pedepsește conform Legii penale, declarea unui număr de animale mai mare decît cel deținut efectiv. Constituie contravenție dacă faptele nu au fost săvîrșite în astfel de condiții încît potrivit legii penale să fie considerate infracțiuni : nerespectarea de către personalul însărcinat cu efectuarea recensămîntului a dispozițiilor legale privind înregistrarea datelor ce fac obiectul recensămîntul sau membrilor echipei de verificare de a con-

trola la fața locului numărul animalelor din categoria celor prevăzute a se recenza (amendă de la 1000 la 3000 lei).

Constatarea contravenției și aplicarea amenzii se fac de către primar, precum și de către persoanele anume împuternicite de Comisia centrală sau comsiiile județene și a municipiului București, pentru recensămîntul animalelor domestice. Contravențiilor sus-menționate le sînt aplicabile dispozițiile Legi nr. 32/1968, privind stabilirea și sancționarea contravențiilor.

Fac obiectul recensămîntului, efectivul de bovine, porcine, ovine, caprine, cabaline, iepuri de casă, animale de blană pentru crescătorii, păsuni și familii de albine, existent la începutul anului în unitățile socialiste și alte unități deținătoare de animale, precum și în gospodăriile populației.

Președinții comitetelor și birourile executive, ale consiliilor populare și celălalt personal muncitor din consiliile populare, direcțiile de statistică județene și ale municipiului București, conducerile unităților agricole socialiste, precum și întreg personalul care participă la efectuarea recensămîntului, au obligația de a semna de luarea la cunoștință a prevederilor Decretului privind efectuarea recensămîntului animalelor domestice și de a asigura aplicarea riguroasă a acestora.

Ilie VASILE

Probleme locative și de autogestiune a imobilelor

Începînd cu acest număr, publicăm la această rubrică răspunsuri la întrebările cititorilor privind probleme locative și de autogestionarea imobilelor.

SCUTIREA ADMINISTRATORULUI ASOCIAȚIEI LOCATARILOR DE LA PLATA CONTRIBUȚIEI PENTRU ACOPERIREA CHELTUIELILOR COMUNE DE FOLOSINȚĂ, ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

În activitatea desfășurată de asociațiile locatarilor s-au semnalat situații în care adunările generale ale acestora au hotărît scutirea administratorului de la plata contribuției pentru acoperirea cheltuielilor comune de folosință, întreținere și reparații. Asemenea hotărîri au un caracter nelegal întrucît contravin dispozițiilor Statutului privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor aprobat prin Decretul nr. 387/1977 în care sînt stabilite limitele maxime ale indemnizației ce se poate acorda administratorului, în raport de numărul de membri ai asociației. În conformitate cu art. 5 din Statut, adunarea generală a asociației hotărăște, în raport de volumul de muncă necesar a se presta de către administrator, cuantumul indemnizației lunare ce urmează a se plăti acestuia, pînă la limtele maxime prevăzute de același act normativ. Hotărîrile adunărilor generale ale asociațiilor locatarilor prin care se acordă, în beneficiul administratorilor, scutiri de la plata contribuției pentru acoperirea cheltuielilor comune nu fac decît să majoreze, în mod indirect, cuantumul indemnizațiilor plătite acestora constituind încălcări ale dispozițiilor statutare. Asemenea hotărîri nelegale pot fi anulate după caz, de judecătoria competentă în cazul contestației formulate de un membru al asociației sau de o altă persoană interesată, în termen de 15 zile de la adoptare ori de către Comitetul executiv al consiliului popular pe raza căruia se găsește imobilul, după expirarea termenului de contestație.

IMPOSIBILITATEA ANULĂRII SAU MODIFICĂRII HOTĂRÎRILOR COMITETULUI ASOCIAȚIEI LOCATARILOR DE CĂTRE PREȘEDINTE

În activitatea comitetelor asociațiilor locatarilor se întîlnesc, uneori, situații în care se invocă un așa-numit „drept de veto" al președintelui acestui organ colectiv care ar putea să anuleze, să modifice sau să împiedice aplicarea acestora. O asemenea practică este vădit nelegală întrucît Statutul privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor aprobat prin Decretul nr. 387/1977 nu consacră că președintele, vicepreședintele, secretarul sau un alt membru al comitetului pot exprima mai mult de un vot în cadrul acestui organ de conducere colectivă al asociației ori că președintele sau alt membru al comitetului pot anula, modifica sau împiedica aplicarea hotărîrilor adoptate de comitet. Potrivit dispozițiilor art. 10 din Statut comitetul asociației locatarilor se întrunește cel puțin o dată pe lună și lucrează valabil în prezența a jumătate plus unu din numărul membrilor săi adoptînd decizii valabile cu votul a cel puțin două treimi din numărul celor prezenți. În intervalul dintre ședințele comitetului, președintele acestuia asigură realizarea măsurilor stabilite de adunarea generală și de comitet, controlînd și dînd indicații personalului asociației pentru rezolvarea sarcinilor ce îi revin.

DEȚINEREA DE CÎINI ÎN LOCUINȚE

Potrivit dispozițiilor art. 29 al. 2 din Legea nr. 25/1981 privind impozitele și taxele locale, deținerea și creșterea cîinilor în apartamentele situate în blocuri de locuințe sau în clădiri cu mai multe apartamente se poate face numai cu aprobarea asociației locatarilor. Potrivit art. 38 din Decretul nr. 425/1981 emis în aplicarea acestei legi, încălcarea acestei dispoziții legale constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 500—1000 lei. Art. 35 din același decret denumind cîinii ținuți în locuințe — cîini de agrement — (deosebindu-i de cîinii de pază și de cei de vînătoare), stabilește în sarcina deținătorilor acestora obligația de a plăti, anual, următoarele taxe : pentru primul cîine — 300 lei ; pentru al doilea cîine și următorii (pentru fiecare cîine) — 600 lei. Sînt exceptați de la plata acestor taxe deținătorii de cîini în vîrstă de pînă la 6 luni, ai celor ce însoțesc nevăzători și ai celor folosiți în echipele de salvamont. Decretul 425/1981 instituie obligația tuturor deținătorilor de cîini de a-i declara organelor financiare locale în vederea stabilirii taxei, în termen de 6 luni de la naștere și de 15 zile de la dobîndire. În cazul în care deținerea cîinilor încetează indiferent de cauză, taxa anuală nu se recalculează.

POZIȚIA UZUFRUCTUARULUI ÎN RAPORT CU ASOCIAȚIA DE LOCATARI

Uzufructuarul este o persoană fizică sau juridică, titulara dreptului de uzufruct sau de cvasi-uzufruct. Dreptul de uzufruct conferă titularului posesia și folosința asupra lucrului (bun mobil sau imobil) ce aparține altuia, precum și posibilitatea exercitării acestor atribute (posesia și folosința), în aceleași condiții ca și proprietarul, avînd obligația de a conserva substanța bunului respectiv.

Uzufructuarul poate fi membru al asociației de locatari în cazul în care locuiește într-un apartament asupra căruia are drept de uzufruct, apartament situat într-un imobil unde s-a constituit o asociație de locatari. El este membru al asociației și în cazul în care locuiește împreună cu proprietarul în același apartament, dar gospodărește separat de acesta, dat fiind că uzufructuarul are o situație juridică similară cu a unui chiriaș, din punct de vedere al raporturilor sale cu asociația de locatari. Într-adevăr, deși în art. 3 din Statutul asociației, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, uzufructuarul nu este inclus printre membrii de drept al asociațiilor de locatari (dată fiind frecvența destul de redusă a unor asemenea cazuri), totuși din economia prevederilor statutare și din principiile generale de drept, uzufructuarul avînd numai calitatea de a poseda și de a folosi un bun, calitate pe care, în cadrul contractului de locațiune, o are și chiriașul, este firesc ca titularul dreptului de uzufruct să fie considerat într-o poziție juridică similară cu a chiriașului. De aci o serie de consecințe : el are în raport cu asociația de locatari și cu ceilalți colocatari din imobilele cu mai multe apartamente aceleași drepturi și obligații ca orice alt membru, titular al unui contract de închiriere. Situația este aceeași și în cazul în care uzufructuarul locuiește în același apartament cu noul proprietar cu condiția de a nu gospodări împreună. Și în cazul amintit el este considerat și tratat din punct de vedere juridic exact în aceleași condiții cu titularul unui contract de închiriere. Așadar, în situația arătată, în același apartament vor figura doi membrii de drept ai asociației, exact ca în cazul în care ar locui un proprietar și un chiriaș.

Situția uzufructuarului care a cedat beneficiul dreptului său de uzufruct unei alte persoane este însă diferită. Întrucît beneficiarul acestui drept devine locatar în imobil, persoana în cauză va fi considerată ca membru al asociației, va avea toate drepturile și obligațiile unui colocatar. Uzufructuarul neavînd calitatea de membru întrucît nu-și execută dreptul său de uzufruct va fi considerat drept un terț în raporturile cu asociația locatarilor. Drepturile și obligațiile stabilite de prevederile statutare în sarcina proprietarilor vor fi exercitate și îndeplinite în toate situațiile menționate mai sus de nudul proprietar.

Răsfoind prin dosare

Despre „penalizarea" penalizărilor

Refolosirea ambalajelor impune, cum bine se știe, restituirea lor către furnizori, de către beneficiarii mărfurilor. Față de importanța pe care o prezintă pentru economie restituirea la timp și în anumite cote minime a ambalajelor, legiuitorul a prevăzut în Legea contractelor economice o anumită penalitate pentru fiecare zi de întîrziere.

Dacă sistemul de restituire, ca regulă generală, funcționează bine, sincronizat, mai sînt și situații în care apar unele defecțiuni ce nu pot avea nici un fel de justificare, așa cum rezultă din dosarul nr. 1525/1981 al Arbitrajului de Stat Central. Răsfoind acest dosar, reținem următoarea situație de fapt : Furnizoarea, Întreprinderea de bere Mărgineni — Bacău, în baza contractului încheiat pentru anul 1979, a solicitat organului arbitral să oblige pe beneficiară, **Întreprinderea comerțului cu ridicata de produse alimentare — Vrancea,** să restituie ambalaje în valoare de 648.186 lei și **să plătească penalități pentru întîrziere de 324 093 lei.** Dovada, de necontestat, a nerestituirii ambalajelor este făcută cu un proces-verbal încheiat de părți la data de 31 ianuarie 1981, prin care se recunoaște, în mod indubitabil, soldul ambalajelor nerestituite.

Cum se explică totuși faptul că pînă la această dată, deci după doi ani, ambalajele în cauză nu au fost restituite ? Beneficiara mărfurilor, pîrîta în cauză, motivează nerestituirea lor pe împrejurarea că începînd cu 1 ianuarie 1981 a încetat să mai fie verigă intermediară între furnizorul-producător și comerțul cu amănuntul și, ca urmare, susține ea, obligația de restituire a ambalajelor îi revenea întreprinderii direct beneficiare, respectiv I.C.S.A.A.P. — Focșani. Dacă pentru viitor lucrurile stau așa, aceasta n-o absolvă pe pîrîta din dosar să-și lichideze toate obligațiile născute din contractul încheiat pe 1979.

Nesocotind faptul că pentru fiecare zi de întîrziere curg penalități, pîrîta nu a luat nici o măsură să-și lichideze obligațiile contractuale asumate. Dar să fim drepți. De făcut, a făcut totuși ceva. A încheiat un nou proces-verbal, la 1 iulie 1981, deci după un an și jumătate de la data nașterii litigiului, prin care a recunoscut că nu a restituit nici ea, și nici vreo altă unitate din comerțul cu amănuntul, ambalajele în cauză.

Fără să încercăm să pronosticăm sfîrșitul acestei „epopei", constatăm, cu un sentiment de regret, că la 31 ianuarie 1982, deci după doi ani de la data cînd obligația de restituire a ambalajelor a fost pe deplin stabilită, că pîrîta, ca urmare a inacțiunii sale, este debitoare virtuală, față de reclamantă, cu suma de 1.050.060 lei (debit care crește cu 1.945 lei în fiecare zi ce trece pînă la soluționarea definitivă a litigiului, prin restituirea ambalajelor în cauză).

Oare bugetul de venituri și cheltuieli al Întreprinderii în culpă este atît de lejer încît să suporte asemenea cheltuieli nejustificate ? Ce ar spune cei ce se fac vinovați de nerespectarea obligațiilor contractuale **dacă ar fi „penalizați" din bugetul propriu pentru astfel de penalități ?**

DALEX

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

COOPERATIVA „GUTINUL"
BAIA MARE
Bd. Bucureşti nr. ?
telefon 14881, 14882, 34900, 34481 ;
Telex 33255

PIESE DE SCHIMB

— Lampă E EF 80 buc. 275
— idem EF 86 buc. 62
— idem 6 T 10 buc. 164
— idem 6 K 4 buc. 1
— idem PCF 200 buc. 40
— idem 6 Y 38 buc. 14
— Trafo rețea 47688 buc. 2
— idem 35239 Royal buc. 8
— idem 35158 buc. 5
— Trafo ieșire 32867 buc. 11
— Trafo defazor Sinaia 33161 buc. 16
— Ansamblu F-1 Traviata 33129 buc. 35
— idem F-1 Neptun 21842 buc. 110
— idem F-1 Neptun-Atlantic 21498 buc. 154
— idem F-1 Neptun-Atlantic 21850 buc. 140
— idem F-1 Neptun 21851 buc. 140
— idem F-1 Aida-Carmen 46121 buc. 3
— idem F-1 Aida-Carmen 46122 buc. 88
— idem Trafo F-1 33796 A-1 buc. 68
— idem Trafo F-1 32796 E-2 Sinaia buc. 115
— Trafo F-1 32796 B-5 buc. 19
— idem F 32796 E-1 buc. 45
— idem 32796 B-4 buc. 16
— idem F-1 32796 D-1 buc. 46
— idem 32796 A-4 buc. 33
— idem 32796 C-1 buc. 68
— idem 32796 C-2 buc. 75
— idem 32796 C-3 buc. 75
— idem 32796 B-6 buc. 74
— idem Carmen buc. 2
— idem ieșire Stasfurt buc.
— Filtru cond F-1 45666 buc. 41
— Trafo linii R-205 buc. 5
— idem linii Oliver buc. 3
— Tranzistor EFT 306 buc. 29
— idem EFT 321 buc. 154
— idem EFT 307 buc. 139
— idem EFT 308 buc. 145
— idem 353 buc. 85
— idem 313 buc. 16
— idem 322 buc. 300
— idem AC 178 buc. 71
— idem 179 buc. 73
— idem EFT 212 buc. 20
— idem 2 SA 235 buc. 65
— idem AF 125 buc. 40
— idem 126 buc. 166
— idem EFT 131 buc. 17
— idem 131 buc. 14
— idem GC 512 buc. 21
— idem 2 SA 341 buc. 53
— idem SF 177 buc. 10
— idem AC 180 buc. 166
— idem BC 413 buc. 22
— idem EC 211 buc. 1
— idem ASZ 16 buc. 14
— idem 17 buc. 25
— idem AC 184 buc. 193
— idem 185 buc. 201
— idem EFT 250 buc. 10
— idem 312 buc. 75
— idem 311 buc. 20
— Diodă B/O 580 buc. 156
— DC-1 Diodă buc. 10
— Diodă OA 1172 buc. 22
— idem DRR 404 buc. 57
— idem BZ 550 buc. 79
— idem ZF 33 A buc. 4
— idem Z-1 ST-1 buc. 11
— idem DZX 79 C-5 buc. 150
— idem BZX 79 C-33 buc. 20
— idem BZP 687 buc. 10
— idem 1 N 3023 buc. 10
— DC-4 Diodă buc. 18
— Diodă 1 N 3020 buc. 45
— idem BYP 401 buc. 43
— idem 660 buc. 15
32721/00-06 buc. 205
— idem 250 k cu ax lung 32728/20.208 buc. 95
— idem 500 k 32897/02205 buc. 20
— Pot-metru f. int. 500 k 32721/00 406 buc. 45
— idem 500 k 32721/00403 buc. 48
— idem L. MO. liniar buc. 28
— idem 1.MO. Saturn 32721/003 buc. 32
— idem liniar cu ax lung 32721/00307 buc. 12
— Pot-metru f. intr. 1.MO. liniar Modern 3272/00308 buc. 35
— Potențiometru f. intr. 1 MO liniar 32728/00310 buc. 114
— idem 110 lag. 32721/00907 buc. 24
— idem 250 k 32844/00304 Miraj buc. 20
— idem 50 k 32897/1205 buc. 100
— idem 500 k 32897/2205 buc. 85
— idem 1 k so 500 K buc. 62
— idem 500 k si 500 3289/1205 buc. 6
— idem 250 k — Aida, Carmen 32961/00205, 32897/01205 buc. 88
— idem dublu 2 OM + 1 OM Melodia buc. 4
— idem 250 k leg. 32722/10804 buc. 39
— idem O.1 M Saturn, Clasic P 33417 buc. 217
— idem Miez 1 K 332841/0260 buc. 351
— idem Cosmos 500 K buc. 2
— idem f. intr. 20600 C 25/50 K buc. 105
— idem 20600 C 25/0,25 MO buc. 20
— idem dublu f. int. 1 MO Saturn 32729 buc. 99
— idem ajustabil 100 M 32824/01300 buc. 107
— idem dublu f. intr. 10x10 K 32730/0150 2015 buc. 6
— idem cu intr. 5 K Mamaia 32730 buc. 106
— idem cu intr. 10 K buc. 3
— Rezistență 300 A 16 W buc. 45
— idem bobinate 2,2 ZO buc. 31
— idem 2,4 buc. 95
— Ax potențiometru ajustabil 45460 buc. 139
— Cablu FIT ajustabil 34322 buc. 281
— Rezistență 330 A 7 W buc. 119
— idem 230 A 4 W buc. 4
— idem 1 K 4 W buc. 47
— idem 1,8 K 4 W buc. 15
— idem 2,2 K 4 W buc. 19
— idem 5,6 K 4 W buc. 10
— Clape Saturn 21919 buc. 42
— Condensator elco 200 mf/350 v buc. 2
— Condensator e 110 1000 mf/16 v buc. 100
— idem 2x100/mo mf/350 v circ imprimat. buc. 217
— idem ceram disc. 2,7 pf/500 W buc. 200
— idem ceram disc. 3,9 pf/500 V buc. 41
— Condensator ceramic disc 4,7 pf/500 V buc. 144
— idem 5 pf/500 V buc. 148
— idem 6,8 pf/500 V buc. 39
— idem 12 pf/500 V buc. 159
— idem 14 pf/500 V buc. 75
— idem 15 pf/500 V. buc. 64
— idem 39 pf/500 V. buc. 240
— idem 47 pf/500 V. buc. 70
— idem 50 pf/500 V. buc. 9
— idem plachete 100—150 pf/70 V buc. 80
— idem ceramic disc 150 pf/500 V buc. 118
— idem 200 pf/500 V. buc. 31
— idem 220 pf/500 V buc. 579
— idem 250 pf/500 V buc. 20
— idem 390 pf/500 V. buc. 25
— idem 820 pf/500 V. buc. 2
— idem 1 000 pf/500 V buc. 35
— idem tubular 2,7 pf/500 V buc. 10
— idem 4,2 pf/500 V buc. 288
— idem 104 18 pf/500 V buc. 190
— idem 8,2 pf/500 V buc. 104
— Cond. cer. tubular 10 pf. buc. 274
— idem 12 pf buc. 170
— idem 15 pf buc. 10
— idem 20 pf buc. 283
— idem 11 pf. buc. 50
— idem 25 pf buc. 1
— idem 27 pf. buc. 17
— idem 30 pf. buc. 332
— idem 39 pf. buc. 002
— idem 47 pf buc. 151
— idem 51 pf. buc. 3
— idem 68 pf. buc. 66
— idem 82 pf. buc. 21
— idem 150 pf. 114
— idem 150 pf. buc. 70
— idem 180 pf. buc. 27
— idem 200 pf. buc. 321
— idem 220 pf. buc. 66
— idem 270 pf. buc. 226
— idem 330 pf. buc. 181
— idem 360 pf. buc. 190
— idem cond. cer. tubular buc. 198
— idem buc. 4
— Cond cer. disc. 1 MF-12 V buc. 104
— idem 2 MF—500 V buc. 3

— idem 3,3 M F—500 V. buc. 472
— idem 4,7 M F—500 V buc. 400
— idem 5 M F—500 V buc. 4
— idem 6,8 M F—500 V. buc. 294
— idem plachete 6,8 P F—500 V. buc. 275
— idem 82 P F—500 V. buc. 15
— idem 120 P F—500 V. buc. 5
— idem 1,5 NF/30 V. buc. 200
— idem 220 pf/70 V. buc. 60
— Cond. cer. plachetă 150 pf/70 V. buc. 50
— idem 220 NF 500 V buc. 465
— idem 10 MF 500 V buc. 401
— Cond. hîrtie cerat. 1000 pf. 400 V. buc. 96
— idem 1500" 400 V buc. 142
— Cond. hîrt. cerată 1500 pf—630 V. buc. 123
— idem 2200 pf — 400 V buc. 47
— idem 2200 pf—630 V buc. 300
— idem 3300 pf—630 V buc 191
— idem 3300 pf—400 V. buc. 30
— idem 4700 pf.—400 V. buc. 10
— idem 6800 pf—630 V. buc. 2
— idem 0,01 mf. 400 V buc. 3
— idem 0,01 mf. 630 V buc. 5
— idem 0,015 mf. 630 V buc. 19
— idem 0,1 mf. 400 V buc. 15
— idem 0,1 mf. 50 V buc. 2
— idem 0,22 mf. 50 V buc. 2
— idem 0,22 mf. 630 V buc. 29
— idem cer. tub. 6,8 pf. 500 V buc. 1
— idem hîrt. cert. 0,5 mf. 350 V buc. 57
— idem 0,25 mf. 350 V buc. 27
— idem stiroflex 50 pf. 125 V buc. 50
— idem 50 pf. 400 V. buc. 9
— idem 56 pf. 400 V buc. 4
— idem 68 pf. 160 V. buc. 80
— idem 68 pf. 630 V buc. 50
— idem 160 pf. 200 V. buc. 35
— idem 180 pf. 160 V buc. 90
— idem 180 pf. 250 V. buc. 26
— idem 220 pf. 250 V buc. 1
— idem 220 pf. 160 V buc. 96
— idem 220 pf. 250 V. buc. 460
— idem 220 pf. 500 V buc. 107
— idem 250 pf. 3000 V. buc. 10
— idem 270 pf. 250 V buc. 20
— idem 330 pf. 250 V buc. 151
— idem 470 pf. 160 V buc. 300
— idem 560 pf. 250 V buc. 6
— idem 1620 pf. 160 V buc. 49
— idem 3300 pf. 250 V buc. 1
— idem 5500 pf. 160 V buc. 30
— idem 1 N.P. 160 V. buc. 31
— idem 1 N.P. 250 V. buc. 205
— Condensator stiroflex 1 N.F. 630 V buc. 487
— idem 3,3 N.F. 630 V buc. 76
— idem 3,9 N.F. 630 V buc. 99
— idem 5 N.F. 250 V buc. 80
— idem 5,5 N.F. 160 V buc. 130
— idem 5,6 N.F. 25 V buc. 25
— idem 5,6 N.F. 630 V buc. 155
— idem 6,2 N.F. 630 V buc. 48
— idem 6,8 N.F. 25 V buc. 214
— idem 15 N.F. 630 V buc. 14
— idem 16 N.F. 25 V buc. 15
— idem 20 N.F. 160 V buc. 65
— idem 22 N.F. 630 V buc. 442
— idem 33 N.F. 25 V buc. 32
— idem 23,7 N.F. 630 V buc. 60
— Cond. hîrtie metaliz. 0,25 mf. 160 V. buc. 3
— idem 0,01 mf. 400 V buc. 1
— idem 0,05 mf. 160 V buc. 1
— idem 0,1 mf. 160 V buc. 5
— idem 0,25 mf. 160 V buc. 7
— idem 0,1 mf. 125 V buc. 4
— idem 0,1 mf. V buc. 1
— idem 0,5 mf. 160 V buc. 9
— idem 0,015 mf. 1000 V buc. 541
— idem 0,1 mf. 630 V buc. 30
— idem 0,68 mf. 400 V buc. 75
— idem 68 NF. 160 V. buc. 5
— idem 1,5 mf. 100—120 V buc. 49
— Cond. elco 2 mf. 50—60 V buc. 12
— idem 3 mf. 3 V buc. 39
— idem 3 mf. 100—120 V. buc. 96
— idem 5 mf. 3 V buc. 2
— idem 2,5 mf. 25—30 V buc. 150
— idem 10 mf. 3 V buc. 1
— idem 10 mf. 30—35 V buc. 6
— idem 10 mf. 100 V buc. 3
— idem 12 mf. 100—120 V. buc. 350
— Condensator elco 20 mf. 6—8 V buc. 41
— idem 25 mf. 12—15 V buc. 257
— idem 25 mf. 50 V buc. 170
— idem 30 mf. 3 V buc. 34
— idem 30 mf. 50 V buc. 140
— idem 36 mf. 3—4,5 V buc. 35
— idem 50 mf. 50 V buc. 190
— idem 47 mf. 100 V buc. 100
— idem 47 mf. 63 V buc. 124
— idem 50 mf. 6—8 V buc. 15
— idem 50 mf. 3 V buc. 26
— idem 50 mf. 12—15 V buc. 72
— idem 50 mf. 100 V. buc. 24
— idem 80 mf. 13 V buc. 25
— idem 92 mf. 100 V buc. 140
— idem 100 mf. 12 V buc. 200
— idem 100 mf. 6 V buc. 105
— idem 100 mf. 16 V buc. 65
— idem 180 mf. 6 V. buc. 195
— idem 200 mf. 01 V buc. 148
— idem 220 mf. 25 V buc. 100
— idem 200 mf. 12 V buc. 150
— idem 150/10 V buc. 45
— idem 220 mf. 16 V buc. 5
— idem 150 mf. 3—4,5 V buc. 11
— idem 20 mf. 4 V buc. 22
— idem 300 mf. 3—4,5 V buc. 66
— idem 300 mf. 110 V buc. 55
— idem cu şurub 32 mf./350 V buc. 52
— idem 25 mf. 300 V ax101 buc. 25
— idem cu şurub 25 mf. 350 V. buc. 2
— idem 32 mf. 450 V buc. 77
— idem 32 mf. 200 V buc. 4
— idem 32 mf. 200 V buc. 2
— idem f. şurub 32 mf. 350 V buc. 4
— idem cu şurub 50 mf. 350 V buc. 273
— idem f. şurub 200 mf. 100 V buc. 24
— idem 200 mf. 150 V buc. 6
— idem 1000 mf. 35—50 V buc. 4
— Condensator PNP 0,068 mf. 400 V buc. 250
— idem 0,047 mf. 500 V buc. 121
— idem 0,047 mf. 400 V buc. 103
— idem 0,022 mf. 400 V buc. 182
— idem 0,68 mf. 250 V buc. 247
— idem 0,47 mf. 250 V buc. 100
— idem 0,47 mf. 400 V buc. 126
— idem 0,68 mf. 400 V buc. 75
— idem E-100 1000 mf. 40 V buc. 30
— Bobine OUS 46107, 46116, 46827 buc. 64
— idem UL 31771 A buc. 96
— idem 42,200—46,263—46267 buc. 189
— idem IUM 43.518—43.519—46.266 buc. 136
— idem IUM Defin. 32293 buc. 90
— idem IUM 46/12 buc. 32
— idem CUS 46.117 buc. 1
— Clape Radio 44.875, 76, 77, 78, 79 buc. 511
— Clape 33350—21535 buc. 34
— Clape Albatros ; 45737, 45739, 45738 buc. 66
— Buton mici 30994 buc. 1
— Buton definitiv 45.775 buc. 108
— Buton acord Aida-Carmen 4 buc. 10
— Buton acord 46647—488 buc. 55
— Buton Carmen 3 buc. 3
— Cond. Variabil 35.188 buc. 10
— Ansorub dulie bac scală buc. 2
— Claviatură cu 5 clape buc. 1
— Ornament frontal buc. 31
— Suport bară cască buc. 10
— Ornament 32265 Albatros buc. 14
— Trimer Ceramic Mamaia buc. 8
— idem buc. 8
— Tamburi cond. variabil buc. 34
— Capac casetă spate 10458 buc. 43
— Condensator unde 21392 buc. 37
— Regleţi 33378 buc. 8
— Comutator ton central Mamaia buc. 3
— Casetă cu franco 10733 buc. 24
— Capac spate, 10608 Difuzor buc. 10
— Miez ferită AT 1197 buc. 14
— Tub baterie Mamaia buc. 50
— Clape 46637, 38, 39, 40, 41 buc. 278
— Buton Nordic ST 68 Mongolă buc. 48
— Rezistenţe b. 5 M 10 V buc. 51
— Soclu Noval 31758, 10441 buc. 108
— idem 32719 buc. 25
— Rezistenţă bob. 56 V buc. 24
— Mufă mamă Miraj buc. 10
— Placă circ. 10459 buc. 1
— Mască butoane 33520 buc. 1
— Arc 44784, 872, 45.928, 45 167 buc. 165
— Mască Venus 10672
— Ornament 2 Venus 45917 buc. 1
— Subansamblu miez soc. Miraj buc. 2
— Şurub reglaj 45163 buc. 36
— Arc Miraj, Venus 46085 buc. 12
— Scară radio Mamaia-Albatros buc. 17
— Scară Cora 41964 buc. 1
— Notir B 4—B 41 buc. 4
— Ace doze VK 311 buc. 22
— Curea transmisie Mag. buc. 90
— Role ceramic ziphonă buc. 20
— Rola pres. Mag. buc. 37
— Rolă cauciuc CC 80 buc. 35
— Rolă intern BAC buc. 23
— Baton schimb. vit. Hc 10 buc. 25
— Baton mic Sinaia 46361 buc. 15
— Clape dif. B 4—41 buc. 5
— Rondea plastic Ziphone buc. 25
— Braş f. doze Star buc. 2
— Mufă magnetofon buc. 1
— Inel siguranţă 02400 buc. 33
— Suport schimb. 7 AA buc. 2
— Arc spiral 0,5x4,5 buc. 23
— Arc suprafon buc. 5
— Arc suprafon buc. 15
— Microfon, B-4 buc. 7
— Bilă 0,4 buc. 15
— Garnitură cauciuc supraf. buc. 5
— Braţ f. doză buc. 6

— Garnitură sup. cauciuc Polonez buc. 10
— Piuliță mat. plastic buc. 10
— Arc pt. braț suprf. buc. 5
— Buton ind. disc. suprf. buc. 10
— Manșon cauciuc suprf. buc. 5
— Inel piuliță m. plastic buc. 10
— Arc 4X4 Zipfone buc. 2
— Pirolnie II Suprafon buc. 1
— Rezistență C 3 W—1,5 K buc. 26
— Rezist. bob. 10W buc. 1
— Bobină MF Cosmos buc. 1
— Regl. intrare și oscil. diferiți buc. 69
— Ans. R.F. Mangalia 21545 buc. 6
— Ans. 21877 buc. 16
— Bucșă antenă 33493 buc. 1,
— Fond scală 33529 buc. 1
— Resort contact 44576 buc. 5
— Suport antenă 33437 Neptun buc. 36
— Siguranță bucși antenă 42652 buc. 2
— Suport fervt. 46993 buc. 3
— Tambur cond. 46614 buc. 10
— Miez ferocard 44065 buc. 5
— Capac față casetă Neptun buc. 24
— Casetă buc. 29
— Samele in cld. 45776 buc. 20
— Roată dințată 45947 buc. 10
— Capac spate 10705 Neptun buc. 18
— Capac spate casetă cr. 21915 buc. 29
— Ansamb. regletă 33524 buc. 10
— Buton acord. Moldova buc. 55
— Buton Cr. 33533 buc. 40
— Tambur 45263 buc. 1
— Rolă cauciuc GC641 buc. 50
— Buton comandă buc. 5
— Grup patent B5 buc. 3
— Bobină corecție 47554, 46266 buc. 30
— Bobină corecție 47292 buc. 19
— Bob. corecție 475, 48318, 48319 buc. 102
— Pană Miraj 55872 buc. 48
— Bob. def. R 105 buc. 9
— Clape Claviatură 45944 buc. 25
— Bobină corecție 4749, 47827, 47984 buc. 31
— idem Clacis 46096 buc. 5
— Bobină separator 48081 Saturn buc. 55
— Bobină Maestro 47035 buc. 1
— idem sac maestro 47038 buc. 1
— idem antenă Maestro buc. 1
— idem separat 47288, 48081A buc. 34
— Mufă 10292 buc. 2
— Bobină IUM 46020 Milcov buc. 34
— idem IUL 4602 Milcov buc. 30
— idem Saturn 48092 buc. 72
— idem Saturn 4809, 48082, 48093 buc. 71
— idem Saturn 47285 buc. 5
— idem filtru R 106 buc. 3
— idem filtru R 106 buc. 2
— Scală ALFA 33928 buc. 3
— Ansamb. Fl 21922—23—24 buc. 42
— Trafo Fl 21924 buc. 20
— Ghidaj 47405 buc. 5
— Cap ștergere ZA 147. B 100 buc. 32
— idem MK 25 A buc. 27
— Suport Antenă 34401 buc. 4
— Mufă mag. 33329 buc. 49
— idem 38820 buc. 25
— Clape Cosmos 1 buc. 10
— Ansamb. Trafo Fl AT 1074 buc. 1
— idem Fl 1067, 1068, 1069 buc. 1
— Miner Neptun 33370 buc. 5
— Portmetru cu cursor 250 K 22321/11800 buc. 139
— idem 1M 22321/2200 buc. 145
— idem 500 M 22321—0300 buc. 261
— Tambur magnetofon buc. 39
— Buton Orion buc. 5
— Bob. OVO OUL ALFA 48004 buc. 64
— Scală ALFA 48021 buc. 2
— Mufă Magn. 5 picioare 21026 buc. 80
— Buton Predeal buc. 23
— Bobină 48314 Portabil buc. 36
— Bobină 48315 buc. 25
— Bobină IUL 48317 buc. 28
— idem 47420 Portabil buc. 30
— Buton clape 47392 buc. 40
— Bobină șoc SINAIA buc. 2
— Bobină IUL Gloria 78257 buc. 43
— idem auto UM, Gloria 49262 buc 22
— idem IUM 48239 Gloria buc. 35
— Buton Mondial 48491—45705 Mangalia buc. 34
— Bobină L 103 48248, 47248 buc. 52
— Clape Cosmos și ST 68595 buc. 5
— Reglete 34439 buc. 4
— Reglete 34438 buc. 4
— Contact TX18 48673/000 buc. 135
— Capac spate Pescăruș 22162 buc. 20
— Priză Coaxială 1171 buc. 10
— Reglete 33444 buc. 35
— Ramă 10945 buc. 11
— Rezistență bobinată 46398 buc. 5
— Scala Gloria 34698 buc. 10
— Bucșe metal MK 125 buc. 5
— Potențiometru casetofon buc. 9
— Mufă sport 33262 buc. 47
— Mufă mamă buc. 10
— Sistem antrenare stîng B5 buc. 1
— Suport rolă B5 buc. 1
— Bobină filtru 34779 buc. 4
— Clape 3444 buc. 15
— Bobină corecție 47935 buc. 11
— Trafo rețea b41 buc. 4
— Dispozitiv claviatură B 41 buc. 10
— Capac cu ornament O. buc. 2
— idem inferior B4 buc. 5
— idem B5 buc. 4
— Alimentator OK 125 buc. 14
— Buton Acord MK 125 buc. 10
— Buton intr. R125 buc. 5
— Masca frontală ZK 140 buc. 2
— Rolă presare ZK 140 buc. 20
— Suport cu rolă Z K140 buc. 20
— Redresor ZK 140 buc. 5
— Releu cu 4 com. ZK 140 buc. 5
— Comutator ZK 140 buc. 5
— Ușiță mat. plastic ZK 140 buc. 6
— Bob. oscil. ZK 140 buc. 4
— Comut. compl. B 46 buc. 2
— Capac sup. B 5 buc. 4
— Suport cu rolă B5 buc. 4
— Miner mat. plastic B4 buc. 30
— Reglete cu 12 contacte B4 buc. 10
— idem 18 contacte B4 buc. 10
— Decodor Maestro-Steareo buc. 5
— Buton acord 47436 buc. 45
— Casetă corp ALFA 10802 buc. 20
— Ornament ALFA 48018, 48020 buc. 20
— Ansamblu fise antenă 22441 A buc. 5
— idem bob. oscil. 4848, 033, 014 buc. 5
— Arc lamelă 64302 buc. 10
— Ansambl. Colant 5477—120—015 buc. 2
— Trafo. soc. filtraj AT 1009 buc. 2
— Inel concentric vol. buc. 8
— Clape OK 25 A roșu și alb buc. 22
— Mască difuzor B5 buc. 5
— Clape stop B4 buc. 10
— Mască capete B41 buc. 5
— idem difuzor B41 buc. 5
— Buton Acord 47961 buc. 25
— Cond. PMP 0,01/400V buc. 15
— Clape Predeal 34444 buc. 5
— Geam scală 21804 buc. 10
— Ansambl. lagăr 5477—115 AK buc. 3
— Mască Opera 33925 buc. 1
— Mască Olimp 33962 buc. 2
— Mască buton Clasic 47168 buc. 1
— Mufă autodeconectoare 303154 buc. 58
— Miner Cosmos 48398 buc. 15
— Scală Neptun 34098 buc. 26
— Bobină 46932 buc. 6
— Bobină 46935 buc. 10
— Buton mic 46756 C buc. 10
— Buton HC 12 buc. 10
— Suport antenă ferită 43938 buc. 10
— Buton Volum 33534 buc. 40
— Buton 47839 buc. 15
— Bobină 47983 buc. 10
— Capac baterii Naptun 34097 buc. 17
— Capac spate Milcov buc. 10
— Capac spate ALFA 33918 buc. 3
— Casetă Baterii ALFA 33910 buc. 10
— Clape 48152 buc. 10
— Suport perete 46933 buc. 9
— Tambur ZK 145 buc. 9
— Bobină IUM 46712 buc. 4
— idem L 103 48080 buc. 30
— Contact baterii 47444 buc. 100
— Lichid amortizare kg. 6
— Placaj ceramic mp. 106
— Oxid cupros kg. 50
— Curele continue buc. 70
— Glazzuzatz (soluție nichelat) kg. 150
— Metznitel (soluție nichelat) kg. 25
— Oxid de cobalt kg. 250
— Lax expres (pt. lemn) kg. 410
— Oxid de nichel (pt. nichelare) kg. 20
— Oxid de cadmice (pt. nichelare) kg. 150
— Agent umector kg. 300
— idem luciu stabdar kg. 240
— idem semiluciu kg. 240
— Adaus de luciu kg. 1060
— Agent protdux kg. 80
— Agregat Fram 110 l buc. 30
— Agregat Fram 140 l buc. 8
— idem 180 l. buc. 6
— idem 240 l buc. 10

„SKODA"

— Piston motor buc. 108
— Geam parbriz față buc. 430
— Conjunctor disjunctor buc. 178
— Geam lampă semnaliz. f. buc. 10
— Element încălzitor carb. buc. 9

— Bucşă cauc. stabiliz. fş. buc. 35
— Bobină inducţie 12 W buc. 4
— Cărbuni dinam buc. 71
— Cilindru ambreiaj buc. 25
— Emblemă mare buc. 9
— Supapă admisie şi evac. buc. 8
— Arc supapă buc. 1
— Aparator praf buc. 20
— Pluitoare buc. 15
— Simering 20×30×7 buc. 71
— Simering 38×50×7 buc. 210
— Apărător praf cilindru buc. 67
— idem pivot buc. 74
— Rulment pinion atac buc. 26
— Bucşe silens amortiz. cauc. buc. 263
— Rotor dinam buc. 11
— Pinion kilometraj plastic buc. 16
— Arc cărbune electr. buc. 6
— Bolţi piston buc. 10
— Rotor motor calorifer buc. 6
— Placă ferodou ambr. buc. 3
— Bucşă bielă buc. 43
— Criplaj cordon simplu buc. 1
— Emblemă mică buc. 3
— Jigler buc. 20
— idem 125 buc. 10
— idem 80 buc. 9
— Prezon reglaj culb. buc. 2
— Supapă evacuare buc. 2
— idem lampă poziţie buc. 2
— Garnituri cauciuc cilindru buc. 59
— Bucşă cauciuc stabiliz. buc. 112
— Tije com. pompă cent. buc. 1
— idem ambreiaj buc. 1
— Jegler buc. 6
— Casetă satelite buc. 3
— Pinion planetar buc. 15
— idem sateliţi buc. 22
— Axe sateliţi buc. 6
— Ornament prag faţa buc. 4
— idem prag spate buc. 7
— Piston cilindru frînă buc. 10
— Bolţi pivot buc. 2
— Bucşe bronz dif. buc. 1
— Supapă admisie si evac. buc. 160
— Arc supapă interior buc. 22
— Arc supapă exterior buc. 13
— Trompă diferenţial buc. 8
— Inel cauciuc pompă apă buc. 46
— Garnitură gal. aspir. buc. 9
— Placă ambreiaj oţel buc. 13
— Arc ambreiaj buc. 50
— Pinion fără sincron buc. 3
— Oglindă far cu geam buc. 1
— Capac roată ext. buc. 1
— Cerc roată buc. 10
— Bucşe cauc. braţ inf. faţă buc. 1
— Conductor frînă buc. 3
— Colier arc ventilator buc. 9
— Stîlp uşă SK 1000 MB buc. 4
— Ax braţ susp. inf. buc. 6
— Turbină pompă apă buc.1
— Ax braţ susp. superior buc. 11
— Garnit. cauc. arc faţă buc. 41
— idem spate buc. 28
— Dinam complet buc. 1
— Tablou bord buc. 1
— Garnit. geam faţă buc. 7
— Radiator apă buc. 2
— Inel cauc. pompă centr. buc. 70
— Bandă cauc. tamp. C. buc. 4
— Lampă semnaliz. spate buc. 1
— Flanşe cauc. ax volan buc. 6
— Întrerup. semnaliz. buc. 8
— Segmenţi motor buc. 227
— Gresor buc. 505
— Întrerupător lumini inf. buc. 18
— Cuzineţi palier buc. 10
— idem bielă buc. 4
— Cot rezervor benz. buc. 4
— Cablu frînă mînă buc. 65
— Carburator cpl. buc. 1
— Simering buc. 8
— Lagăr palier mijloc buc. 8
— Şaibă pinion pl. buc. 37
— Holender rob. cart. buc. 10
— Prezon buc. 20
— idem chiuloasă buc. 20
— idem bloc motor buc. 160
— Culbutori supapă buc. 28
— Tije culbutori buc. 26
— Cană pinion urb. buc. 18
— Şaibă pinion urbi. buc. 10
— idem distanţier buc. 10
— Suport ax. culb. buc. 14
— Placa pres. ambr. buc. 2
— Pinion vit. I buc. 2
— Pinion vit. II buc. 1
— Dinam f. fulie buc. 2
— Lampă număr buc. 6
— Geam lampă număr buc. 1
— Motor şterg. parbr. buc. 1
— Lamp. şterg. buc. 1
— Sector direcţie buc. 2
— Grup conic buc. 5
— Suport trompă difer. buc. 10
— Tamburi roată faţă buc. 1
— Pinion vit. IV pe arb. sec. buc. 5
— idem vit. II pe arb. prim. buc. 4
— idem vit. IV pe arb. prim. buc. 14
— idem mers înapoi buc. 1
— idem cu sincron buc. 1
— Sincron pcl. vit. 3—4 buc. 8
— idem simplu vit. 3—4 buc. 10
— idem centr. buc. 7
— Şaibă sincron buc. 13
— Inel sincron buc. 10
— Manşon sincron buc. 3
— Pinion angr. pompă ulei buc. 2
— Arbore primar buc. 3
— Placă capac cu came buc. 2
— Prezon reglat culbut. buc. 20
— Arc ax culbutori buc. 10
— Fulie dinam buc. 2
— Conductă benz carb. buc. 40
— Bucşă ax turb. pompă apă buc. 40
— Pinion pompă ulei cu ax buc. 2
— Pompă spălat parbr. buc. 2
— idem buc. 1
— Diodă KY 221—1329 EM 41 buc. 5
— Diodă 12390 t 342 buc. 5
— Diodă 1332901—1343 buc. 4
— Capac ulei cut. vit. buc. 5
— Capac palier spate buc. 2
— Racord rob. carter buc. 2
— Prezon galerie admisie buc. 15
— Pinion cu sincron vit. 2 buc. 2
— Bucşe ax mers înapoi buc. 15
— idem pinion viteză buc. 2
— Inel frec. sincron buc. 2
— Furcă schimbător vit. 1/2 buc. 7
— Furcă schimb. vit. 3/4 buc. 11
— Furcă mers înapoi buc. 6
— Bucşe ax planetar buc. 4
— Tampon braţ susp. faţă buc. 2
— Levier casetă direcţii buc. 2
— Bolţi nucă sect. dir. buc. 4
— Electromotor calorifer buc. 2
— Geam lampă faţă buc. 20
— Cuzineţi palier buc. 1
— Bucşă ax pompă apă buc. 10
— Butuc roată faţă buc. 2
— Fuzetă stg. dr. buc. 1
— Ornament geam buc. 3
— Piuliţă, reglat ambr. buc. 10
— Racord distrib. fr. buc. 14
— Furca debraere buc. 9
— Garnit. capac chiuloasa buc. 4
— Bară dis. mijloc buc. 4
— Rulmenţi 30304 buc. 4
— Mîner uşă buc. 3
— Sector direcţie buc. 4

DIVERSE
— Camere 520×14 buc. 20
— Anvelope 520×12 buc. 2
— Benzi pt. anvelope buc. 12
— Anvelope 640×14 buc. 2
— Camere 670×15 buc. 20
— Anvelope 590×13 buc. 5
— Camere 145×15 buc. 78
— idem 145×15 buc. 7
— Anvelope 550×12 buc. 5
— Camere 550×12 buc. 16
— idem 560×15 buc. 78
— Bandă ferodou 40×9 buc. 19
— Anvelope 165×14 buc. 1
— Anvelope 155×12 buc. 1
— idem 600×16 buc. 1
— Camere 155×14 buc. 4
— Ecuson verif. tehn. buc. 2250
— Cerc ormamental buc. 17
— Anvelope 145×12 buc. 1
— Camere buc. 12
— Camere 640×13 buc. 12
— Camere 735×14 buc. 6
— Camere 640×15 buc. 13
— Camere 175/185—14 buc. 3
— Covor cauciuc buc. 8
— Rulment 7206 buc. 10
— Potcoave platinate buc. 11
— Pivot fuzetă buc. 4
— Garnit. adm. şi evac. buc. 3
— Ciocănele platinate buc. 10
— Cuzineţi palier buc. 1
— Anvelope 600×12 buc. 10
— Rulment 50407 buc. 1

DACIA
— Monocontact buc. 62
— Contact stop buc. 18
— Set rep. ppă. centr. buc. 49
— Bară faţă mijloc buc. 6

TRABANT
— Capac duroplex portbag. buc. 5
— idem uşă buc. 18
— Acumulator buc. 8
— Ornament aripă faţă buc. 50
— Geam parbriz faţă buc. 3
— Geam parbriz buc. 1
— idem buc. 3
— idem buc. 13

FIAT
— Cablu km. buc. 5
— idem buc. 1
— Element filtru aer buc. 34
— Garn. capac tacheţi buc. 117
— Garnit. chiuloasă buc. 5
— Stîlp mijloc Fiat 850 buc. 4
— Cablu acceleraţie buc. 8
— Cuzineţi bielă buc. 125
— Uşă mijloc Fiat 850 buc. 1
— Cap bară Fiat 1300 buc. 2
— Ghid supapă buc. 60
— Geam parbriz buc. 4
— Segment motor set. 4

— Releu claxon buc. 3
— Segment ferodou buc. 2
— Jigler ppă spri buc. 133
— Simering distrib buc. 22
— Lanț distribuție buc. 1
— Contact platinat buc. 2
— Capac aripă buc. 15
— prag Fiat 1300 buc. 4
— Element filtru aer dif. buc. 58
— Geam lampă spate buc. 2
— Lanț distrib simplu buc. 16
— lampă semnal spate buc. 1
— Rulment fuzetă ax plan buc. 12
— Rulment seria 226706 buc. 19
— idem 150206 buc. 10
— 4096101 buc. 34
— 4096104 buc. 15
— 60055388 buc. 7
— 40597110 buc. 9
— 4093445 buc. 11
— Aripă spate st. dr. buc. 1
— Capotă față buc. 6
— Element filtru aer dif. buc. 4
— Simering distanțier buc. 54
— Set rep piston mat buc 3
— Garnit capac tacheți buc. 5
— Capac roată buc. 10
— Geam parbriz f. dublu buc. 4
— Garnit. chiulasă buc. 13
— Element filtru aer buc. 6
— Cilindru receptor fr. buc 2
— Carbur ielectromotor buc. 4
— Cuzineți bielă buc. 58
— Cap bară direcție buc. 8
— Cuzineți palier buc. 17
— Contact platinat buc. 37
— Cărbuni dinam buc 16
— Garnit. capac tach. buc 45
— Cuzineți bielă buc. 3
— Simering palier buc 43
— Foaie arc principal buc. 8
— Aripă față Fiat 850 buc. 5
— Supapă evac. și adm. buc 64
— Pinion distanțier buc. 3
— Supapă buc 32
— Braț oscilant buc. 7
— Supapă 4064702 buc. 12
— Capotă motor buc. 4
— Pompă apă buc 2
— Mască față buc 2
— Bară prot. buc. 1

MOSKVICI

— Cărbuni dinam buc. 2
— Geam lampă spate buc. 31
— Garnit. filtru ulei buc 51
— Bulon roată față buc 1
— Turbină pompă apă buc. 10
— Cilindru receptor frină buc. 31
— Aripă spate stg. dr. buc. 12
— Capac roată buc 1
— Cablu frină buc. 21
— Grătar mască buc 7
— Simering planetar buc. 7
— Cuzinetă bielă buc. 123
— Siguranță bolți p' ton buc. 328
— Carcasă carter ambr buc. 2
— Rotor distribuitor buc. 4
— Ușă față stg. dr. buc.
— Garnit baie ulei buc. 12
— Lampă spate buc. 14
— Cuzineți palier buc 70
— Rame far buc 17
— Fulie bribrechen buc. 6
— Pastilă cada supapă
— Galerie evacuare buc. 13
— Gresor cu cot și fără cot buc. 15
— Aripă față buc. 6
— Tampon cauc. arc. sp. buc. 16
— Pinion vit. III. IV buc. 6
— Covor cauc. portbagaj buc. 4
— Covor cauc. buc. 5
— Covor cauc. mij. față buc. 2
— Ax volan cu snok buc. 2
— Șaibă tren fix buc. 10
— Conductă cilindru fr. buc. 34
— Cot leg. pompă ulei buc. 20
— Cablu jaluzele buc. 1
— Miner ușe met. buc. 6
— Trib calorifer buc. 9
— Foaie arc nr. 1 buc. 7
— idem nr. 2 buc. 7
— Fuzetă cu pivot buc. 2
— Bucșă bară stabiliz. buc. 18
— Pastilă cap bară buc. 19
— Capac distribuitor buc. 2
— Arc supapă inf. buc. 6
— Miner ușă buc. 2
— Semibucșă cutit vit. buc. 8
— Contact ind. apă buc. 1
— Manșon sincron buc. 2
— Fuzetă dr. direcție buc. 4
— Filtru rez. benzină buc. 2
— Simering capac cutie vit. buc. 18
— Ornament aripă spate buc. 172
— idem ușă față buc. 7
— idem ușă buc. 10
— Ax volan cu snok buc. 1
— Simering vribrochen buc. 50
— idem cutie viteză buc. 54
— Fulie arbore cotit buc 10
— Carcasă și cil. ambr. buc. 3
— Braț susp. față inf. buc. 5
— Apărător praf. cil. buc. 17
— Arc sabot mic buc. 8
— Încuietoare ușe buc. 17
— Geam lampă spate buc. 11
— Simering pinion atac buc. 18
— Tampon cutie vit. buc. 8
— Lampă parcare buc. 68
— Simering caseta dir. buc. 91
— Cilindru f. spate buc. 5
— Lampă spate buc. 5
— Garnit. membrană buc. 71
— Trib radiator buc. 12
— Contact stop hidraulic buc. 32
— Broască ușă buc. 5
— Cap bară cu levier buc. 11
— Coroană pornire buc. 6
— Bol bară direcție buc. 5
— Conductă frină buc 16
— Inel pt. supape buc 944
— Manetă smenaliz. buc. 6
— Pinion arbore cotit buc. 9
— Garnit. pompă contr. buc. 204
— Motoraș sterg. parbr buc. 1
— Bucșă ventilator buc. 8
— Butuc roată rulm buc. 4
— Bucși amortizor buc. 15
— Cheder parbr. față buc. 76
— Galerie aspirație buc. 2
— Aripă față buc. 8
— Aripă spate buc. 4
— Aripă spate stg. de M 408 buc. 4
— Ușă spate buc. 4
— Ușă spate M 408 buc. 4

IMS ARO — SEMICARPAȚI

— Inel cinfrom buc 37
— Garnit. frină buc. 3
— Filtru ulei buc. 5
— Perii electromotor buc. 7
— Pivoți compl. buc. 159
— Bucșe cardan buc. 69
— idem arbore cu came buc. 74
— Rotor dinam buc. 326
— Pinion planetar buc. 33
— Perii dinam buc. 74
— Pinion compl. buc. 74
— Becuri far buc. 5
— Membrana 8—10 găuri buc. 5
— Element filtru benzină buc. 10
— Șurub seg. buc. 2
— Pinion satelia buc 18
— Garnit. cilindru buc. 1
— Garnituri buc. 1
— Bucșe arc față buc. 1
— Supapă evac. buc. 42
— Cruce cadran IMS buc. 120
— Segmenți motor buc. 97
— idem buc. 48
— Rulment 13205 buc. 48
— Placă pres. ambr. buc. 49
— Rulmenți buc. 55
— Pivot fuzetă față buc. 13
— Rulment buc. 50
— Element f. ulei buc. 32
— Grup conic buc. 189
— Ventilator buc. 40
— Siguranță inel buc. 1
— Pinion distrib. buc. 21
— Pastilă ppă. benz. buc.0
— Pastilă buc. 6
— Sonda termostat buc. 16
— Duze primar buc. 1
— Manșon elastic buc. 19
— Flanșe elastic buc. 22
— Rotor pompă apă buc. 17
— Jigler principal difer. buc. 8
— Jigler princip. mers buc. 12
— Mecanism compl. buc. 195
— Pompă apă buc. 189
— Cilindru fr. buc. 37
— Bară direcție simplă buc. 61
— Membrană pompă barz buc. 9
— Tub flexibil frină buc. 20
— Grup conic buc. 89
— Bucșe lagăr buc. 7
— Lame ștergător buc. 3
— Electromotor sterg. buc. 215
— Pirghie buc. 2
— Condensator auto buc. 8
— idem auto SR buc. 7
— Indicator curent buc. 15
— Cuzineți palier buc. 34
— Pompă ulei buc. 124
— Amortizoare buc. 185
— Disjunctor conj. buc. 241
— Bulon fuzetă buc. 44
— Segment motor buc. 46
— Becuri 2 faze buc. 13
— Garnituri ∅ 41 buc. 1
— Acumulator buc. 430
— Stator demarol buc. 54
— Colector dinam buc. 62
— Stator dinam buc. 66
— Pinion bandix buc. 29
— Arbore intermediar buc. 110
— Smaron vit. II buc. 116
— Pinion vit. II buc. 167
— Pinion planetar buc. 164
— Pinion vit. I buc. 102
— Șaibă pinion pl. buc. 2
— Diofragma ppă benz. buc. 5
— Arbore primar buc. 5
— Levier comandă buc. 55
— Rulment 30307 buc. 36
— Rulment 30308 buc. 42
— Rulment buc. 23
— Rulment pres. buc. 240

Un fierbinte omagiu conducătorului iubit al partidului și statului, expresie a sentimentelor de înaltă prețuire și profundă dragoste ale întregii noastre națiuni socialiste

MŰSZAKI KÖNYVTÁR

SĂRBĂTORIREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU CU PRILEJUL ANIVERSĂRII ZILEI DE NAȘTERE

SCRISOAREA

COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

Mult iubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU,

Cu cele mai alese sentimente de stimă și respect, de fierbinte afecțiune tovărășească, dorim ca la aniversarea zilei dumneavoastră de naștere să vă adresăm, din adîncul inimilor noastre, calde felicitări și urări de ani mulți, luminoși, în deplină sănătate și putere de muncă, viață îndelungată și fericită, spre binele și înflorirea patriei și poporului nostru, al cauzei edificării socialismului și comunismului pe pămîntul scump al României.

Ne este tuturor deosebit de plăcut ca în această zi aniversară — ce s-a înscris în istoria noastră națională ca un înălțător moment sărbătoresc — să aducem un fierbinte omagiu proeminentei dumneavoastră personalități de conducător comunist, de revoluționar și patriot înflăcărat, militant de frunte al mișcării comuniste și muncitorești, neobosit luptător pentru triumful idealurilor nobile de independență și libertate, de progres social, colaborare și pace în lume.

Împreună cu întreaga noastră națiune, dorim să vă exprimăm, cu acest prilej, profundul nostru devotament, să dăm glas simțămintelor de recunoștință deosebită ale comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, pentru tot ceea ce ați făcut și faceți spre gloria și prosperitatea patriei noastre socialiste, spre înălțarea României, în deplină independență și suveranitate, pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres.

În rîndurile partidului, ale tuturor celor ce muncesc din țara noastră se bucură de o profundă admirație și o înaltă cinstire înflăcărata dumneavoastră activitate de militant revoluționar, de conducător de partid și de stat care și-a consacrat întreaga viață înfăptuirii nobilelor țeluri ale socialismului și comunismului, slujirii neabătute, cu devotament și pasiune revoluționară, a cauzei clasei muncitoare, a poporului — al cărui fiu credincios sînteți.

Lupta dumneavoastră eroică, dăruirea fără seamăn cu care ați acționat încă din anii tinereții, în condițiile aspre ale ilegalității, împotriva exploatării și nedreptății, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului, a independenței și demnității țării s-au înscris în istoria partidului nostru ca pagini luminoase de nepieritoare glorie, care vor lumina și însuflețí generațiile de azi și de mîine ale țării în opera istorică de înălțare a mărețului edificiu al socialismului și comunismului de pămîntul României.

Este unanim recunoscută și apreciată contribuția dumneavoastră, de o inestimabilă valoare teoretică și practică, la elaborarea și realizarea cu succes a măreților obiective ale edificării noii orînduiri, la fundamentarea și promovarea celor mai viabile căi și soluții în vederea propășirii patriei, a înaintării sale ferme și sigure pe calea socialismului, a progresului și bunăstării.

Epoca istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului este dominată decisiv de puternica dumneavoastră personalitate, poartă din plin pecetea gîndirii și acțiunii dumneavoastră revoluționare, fundamentate pe aplicarea creatoare a principiilor materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific, la condițiile concrete ale țării noastre. Exprimînd cerințele obiective ale dezvoltării țării, aspirațiile și idealurile poporului nostru, hotărîrile și înfăptuirile istorice ale Congreselor al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea au dinamizat puternic energiile și forțele creatoare ale întregii națiuni, au asigurat mersul neabătut înainte al poporului nostru pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Ideile și orientările dumneavoastră prețioase, pătrunse de o înaltă responsabilitate pentru destinele României socialiste, de o mare și înflăcărată dragoste de țară și de popor, și-au găsit o minunată materializare în mărețele succese și înfăptuiri pe care oamenii muncii din România le-au obținut în cei aproape 17 ani de cînd vă aflați în fruntea partidului și statului nostru — cea mai fertilă și mai bogată perioadă din istoria românilor.

Prețuim cu toții, în mod deosebit, exemplul magistral de responsabilitate pe care-l dați în toate împrejurările, excepționala

dumneavoastră capacitate de a organiza și conduce ampla operă de făurire a noii societăți, realismul și spiritul creator, profund științific pe care le manifestați, consecvența cu care acționați pentru găsirea căilor și mijloacelor celor mai potrivite de soluționare a problemelor de care depinde mersul înainte al societății noastre. Țara întreagă cunoaște cu cît suflet și cu cîtă dăruire acționați pentru progresul economic și social al patriei noastre, pentru făurirea unei economii moderne, de înaltă eficiență și productivitate, pentru punerea tot mai largă în valoare a potențialului material și uman al societății noastre. Apreciem preocuparea dumneavoastră deosebită pentru ca tot ceea ce se realizează în patria noastră socialistă, sub conducerea încercată a partidului, să servească poporului, să se materializeze în ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al poporului, într-o calitate nouă a muncii și vieții tuturor cetățenilor patriei noastre socialiste. Sînt profund pilduitoare hotărîrea și consecvența cu care acționați pentru promovarea principiilor eticii și echității socialiste în toate domeniile vieții economice și sociale, pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare împlinirii și afirmării plenare a personalității umane în societatea noastră.

Ne mîndrim cu toții că avem un asemenea partid puternic și unit cum este Partidul Comunist Român – care-și îndeplinește cu cinste rolul de forță politică conducătoare a societății, centru vital al întregii națiuni. Cunoaștem și apreciem contribuția dumneavoastră decisivă la crearea și dezvoltarea unui asemenea partid, la întărirea rolului său conducător în societate, la perfecționarea continuă a formelor și metodelor sale de activitate, la legarea organică, mereu mai strînsă cu clasa muncitoare, cu țărănimea și intelectualitatea, cu masele largi ale poporului. Dăm o înaltă apreciere grijii permanente pe care o manifestați pentru perfecționarea metodelor, a stilului de muncă al organelor și organizațiilor de partid, pentru promovarea neabătută a principiilor muncii colective, a spiritului revoluționar, de responsabilitate comunistă, de umanism revoluționar, în întreaga activitate a partidului nostru.

Apreciem, de asemenea, energia și consecvența cu care acționați pentru întărirea continuă a statului socialist, pentru perfecționarea activității sale, a relațiilor de producție și sociale din societatea noastră, a formelor și metodelor de conducere socială, a democrației muncitorești, socialiste, pentru înfăptuirea politicii naționale juste a partidului nostru și crearea cadrului organizat de participare nemijlocită a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii – români, maghiari, germani și de alte naționalități — la conducerea diferitelor sectoare ale vieții economice și sociale, a întregii societăți. Devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale, poporul nostru acționează astăzi într-o puternică unitate moral-politică, strîns unit în jurul partidului, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, pentru a-și făuri liber viitorul de bunăstare și fericire, așa cum îl dorește.

Întregul nostru partid dă o înaltă apreciere uriașei contribuții pe care ați adus-o și o aduceți la dezvoltarea gîndirii social-politice creatoare, la îmbogățirea tezaurului teoretic al partidului cu noi idei, teze și concluzii desprinse din practica edificării socialiste în România și a mișcării muncitorești, revoluționare din întreaga lume, din analiza științifică a fenomenelor vieții social-politice contemporane.

Constituie un înalt exemplu pentru noi toți, pentru întregul partid activitatea multilaterală pe care o desfășurați cu neobosită energie și elan revoluționar, stilul dumneavoastră de muncă viu, în directă legătură cu masele, contactele și dialogul permanent cu poporul, cu cei ce făuresc socialismul în patria noastră.

Slujind cu nesecată energie interesele țării și poporului român, cauza socialismului în patria noastră, v-ați afirmat, totodată, și ați intrat în conștiința umanității — spre mîndria noastră, a întregii țări — ca promotor al celor mai nobile idealuri de înțelegere, colaborare și pace între națiuni, ca strălucit luptător pentru independența și suveranitatea popoarelor.

Partidul, întregul nostru popor apreciază în mod deosebit aportul dumneavoastră hotărîtor la elaborarea și înfăptuirea politicii externe de pace și colaborare a partidului și statului nostru, la întărirea prieteniei și colaborării României cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Este unanim recunoscută și apreciată excepționala dumneavoastră activitate pentru promovarea în viața internațională a principiilor noi, democratice, de deplină egalitate în drepturi, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, de nerecurgere la forță și la amenințarea cu folosirea forței.

În actualele împrejurări internaționale, cînd pe plan mondial s-a ajuns la o încordare extremă, cînd viața, libertatea și independența popoarelor, liniștea și pacea întregii lumi sînt tot mai grav puse în pericol, chemările și îndemnurile dumneavoastră de a se face totul — pînă nu e prea tîrziu — pentru a se înlătura pericolul războiului, pentru a se împiedica agravarea situației internaționale și a se păși ferm pe calea reluării și continuării politicii de destindere, colaborare și pace găsesc un profund ecou în conștiința popoarelor de pe toate meridianele lumii.

Popoarele, forțele înaintate de pretutindeni cunosc și apreciază energia cu care militați pentru soluționarea marilor probleme care confruntă omenirea, pentru lichidarea stărilor de conflicte și încordare, pentru abolirea politicii de forță și amenințare cu forța și soluționarea tuturor litigiilor dintre state numai și numai pe cale pașnică, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale. Sînt larg apreciate eforturile pe care le desfășurați în direcția înfăptuirii securității în Europa, a trecerii la măsuri practice, concrete de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară. Marea inițiativă de pace și dezarmare a României — inspirată și desfășurată la înflăcărata dumneavoastră chemare — a afirmat cu putere voința și hotărîrea națiunii noastre de a face totul pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru neamplasarea de noi rachete nucleare pe continentul nostru, pentru retragerea și reducerea celor existente, pentru o Europă unită, fără arme nucleare.

Puternica rezonanță în conștiința umanității pe care au avut-o marile acțiuni pentru pace și dezarmare din România, propunerile și inițiativele dumneavoastră au confirmat, încă o dată, imensul prestigiu internațional de care vă bucurați, stima și prețuirea pe care popoarele lumii vi le poartă ca strălucit luptător pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor — la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

Întregul nostru partid și popor apreciază în mod deosebit activitatea neobosită pe care o desfășurați — ca internaționalist ferm și consecvent — pentru dezvoltarea colaborării și solidarității partidului nostru cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu forțele democratice, progresiste și antiimperialiste de pretutindeni, în lupta pentru pace și progres social, pentru o lume mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră.

Dorim, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, să vă asigurăm — și cu prilejul acestui moment aniversar — de hotărîrea noastră neabătută de a urma înaltul exemplu pe care îl oferiți, în permanență, nouă, comuniștilor, întregului popor, muncind cu abnegație și dăruire revoluționară pentru a înfăptui obiectivele istorice stabilite de Congresul al XII-lea și Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Ne angajăm cu toții să militățm cu toate forțele pentru creșterea continuă a rolului conducător al partidului, pentru întărirea unității și coeziunii sale, făcînd totul pentru a asigura înfăptuirea pe pămîntul patriei a măreților idealuri ale socialismului și comunismului, pe care le-ați slujit și le slujiți cu nemărginit devotament și cărora le-ați consacrat întreaga viață.

În aceste clipe de sărbătoare, dînd glas gîndurilor și simțămintelor întregului nostru partid, ale comuniștilor și tuturor oamenilor muncii, care edifică noua orînduire în România, vă dorim, cu toată căldura inimilor, să trăiți în sănătate, să vă bucurați de multă putere de muncă, pentru a aduce acestei patrii și acestui popor — care vă înconjoară cu căldura dragostei și recunoștinței sale — noi și noi victorii, făcîndu-l să se înalțe tot mai mîndru, liber și demn între națiunile libere și demne ale lumii!

Vă dorim, în continuare, mari și strălucite realizări în activitatea dumneavoastră de supremă răspundere, zile luminoase și bucurii, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu toți cei ce vă sînt dragi și apropiați.

Să rămîneți mereu tînăr, dinamic și plin de energie — așa cum vă știm cu toții — în fruntea partidului și țării, conducînd, cu înțelepciunea și hotărîrea care vă sînt caracteristice, destinele României spre orizonturi tot mai luminoase de progres, civilizație și bunăstare, spre comunism.

LA MULȚI ANI, IUBITE TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU!

București, 26 ianuarie 1982

COMITETUL POLITIC EXECUTIV
AL COMITETULUI CENTRAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Mult iubite şi stimate tovarăşe
NICOLAE CEAUŞESCU

Cercetătorii, cadrele didactice şi specialiştii din economie, care activează în cadrul Institutului Central de Cercetări Economice, cu sentimente deosebite de stimă şi dragoste vă adresează cu prilejul zilei Dumneavoastră de naştere cele mai calde urări de sănătate, fericire, viaţă îndelungată şi activitate rodnică la conducerea Partidului Comunist Român şi a scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Din adîncul inimilor noastre aducem, cu acest prilej, un vibrant omagiu contribuţiei Dumneavoastră creatoare, de o inestimabilă valoare, la elaborarea şi înfăptuirea politicii revoluţionare, profund ştiinţifică a partidului şi statului nostru. La această sărbătoare scumpă a întregului nostru popor, ne exprimăm recunoştinţa pentru grija permanentă pe care o purtaţi viitorului României, dezvoltării patriei noastre pe noi trepte de progres şi civilizaţie, din care izvorăsc în toţi aceşti ani de cînd vă aflaţi în fruntea partidului şi statului nostru înfăptuirile măreţe obţinute de poporul român în edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Cu deosebită stimă Vă adresăm distinse omagii pentru prodigioasa activitate revoluţionară şi întreaga noastră admiraţie faţă de personalitatea Dumneavoastră, de militant consecvent pentru creşterea bunăstării materiale şi spirituale a poporului nostru, promovarea unei politici profund umaniste, ale cărei raţiuni fundamentale le reprezintă înflorirea multilaterală a personalităţii umane, înfăptuirea comunismului pe pămîntul patriei noastre.

Politica externă, plină de înţelepciune şi raţiune, de umanism, a ţării noastre, al cărei strălucit promotor sînteţi Dumneavoastră, mult stimate şi iubite tovarăşe NICOLAE CEAUŞESCU, largă recunoaştere pe plan internaţional a personalităţii Dumneavoastră de revoluţionar înflăcărat, de militant neobosit pentru respectarea şi întărirea independenţei şi suveranităţii popoarelor, de promotor al solidarităţii cu toate forţele progresiste din întreaga lume, în lupta pentru destindere, cooperare şi progres, au contribuit şi contribuie la afirmarea fără precedent a prestigiului României în lume. Apelul României către toate ţările şi popoarele lumii la dezarmare şi pace, iniţiat de Dumneavoastră şi primit cu largă adeziune şi apreciere pe plan mondial a imprimat noi valenţe vocaţiei paşnice a poporului român.

Măreţele perspective pe care le prefigurează României documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., viziunea revoluţionară pe care o imprimaţi teoriei şi practicii construcţiei economice, gîndirea novatoare promovată în întreaga viaţă socială, la baza căreia se află studierea atentă a legilor obiective ale dezvoltării societăţii, constituie puternice stimulente în activitatea noastră prezentă şi viitoare.

Vă asigurăm, mult stimate şi iubite tovarăşe NICOLAE CEAUŞESCU, că nu vom precupeţi nici un efort pentru a răspunde exemplar înaltelor exigenţe şi cerinţe puse de Dumneavoastră în faţa cercetării economice româneşti, pentru a spori contribuţia noastră la progresul neîntrerupt al scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

La mulţi ani!

Institutul Central de Cercetări Economice

ŢARA ÎŞI OMAGIAZĂ PREŞEDINTELE

Gîndire creatoare, activitate fermă pentru pace şi progres

A INTRAT ÎN FRUMOASELE TRADIŢII ale poporului nostru ca în luna ianuarie, luna începutului de an, să îşi sărbătorească preşedintele, conducătorul iubit şi stimat, care fără odihnă, îşi dedică întreaga viaţă, întreaga muncă, intereselor supreme ale naţiunii. Şi printr-o semnificativă coincidenţă istorică, această aniversare are loc în acelaşi timp cu o altă mare sărbătoare a poporului român, ziua înfăptuirii Unirii Principatelor, trasînd astfel un adevărat arc peste timp în lupta neîncetată a acestui popor pentru înfăptuirea idealurilor sale de unitate, libertate, neatîrnare, o legătură simbolică între marii bărbaţi cu convingeri progresiste care atunci înfăptuiau Unirea şi curajosul revoluţionar de azi care, aflat în fruntea partidului şi a ţării, ne conduce cu o gîndire clară, cu fermitate şi siguranţă în acţiune, spre treptele cele mai înalte ale civilizaţiei socialiste şi comuniste.

Prezent pretutindeni şi în orice împrejurare în mijlocul poporului, sfătuindu-se în permanenţă cu oamenii muncii, secretarul general al partidului, preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, îndrumă cu înţelepciune eforturile noastre, caută şi găseşte soluţii originale, novatoare, problemelor, uneori dificile, cu care se confruntă economia şi societatea noastră în procesul dezvoltării, mai ales în condiţiile deosebit de complexe pe care le cunoaşte economia mondială în ultimii ani, promovează cu curaj noul, declarîndu-se — şi acţionînd cu consecvenţă ca atare — împotriva comodităţii şi rutinei în gîndire, a închistării şi imobilismului în formule perimate, infirmate de mersul progresist al vieţii. Practic, se poate spune că nu există nici un domeniu al vieţii noastre politice, economice şi sociale care să nu fi beneficiat de aportul de o inestimabilă valoare teoretică şi practică, de acţiunea dinamizatoare şi constructivă a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Şi tocmai de aceea a intrat pe deplin în conştiinţa poporului nostru, că alegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în suprema funcţie de partid la cel de al IX-lea Congres al partidului a constituit un moment de cardinală însemnătate, a deschis epoca celor mai mari realizări din întreaga sa istorie, epoca unui uriaş avînt creator, descătuşat de spiritul nou, revoluţionar, de un umanism profund, introdus de secretarul general al partidului în întreaga viaţă a societăţii noastre. Este epoca în care, cu cele mai rodnice rezultate, s-a trecut de la aplicarea mecanică a unor scheme şi modele, la dezvoltarea creatoare a gîndirii şi practicii construcţiei socialiste în raport cu noile cuceriri ale ştiinţei, ale cunoaşterii umane, cu condiţiile concrete de spaţiu şi timp, cu apariţia şi evoluţia noilor fenomene şi tendinţe în lume. Întreaga operă pe care am realizat-o în aceşti ani fertili este indisolubil legată de acest spirit nou, de activitatea fără preget a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, ale cărui contribuţii la elaborarea şi aplicarea întregii politici interne şi externe a partidului nostru sînt hotărîtoare. De la fundamentarea teoretică a strategiei dezvoltării multilaterale a României socialiste şi pînă la soluţionarea problemelor ivite în procesul materializării acestei strategii, toate poartă pecetea gîndirii revoluţionare şi activităţii neobosite a secretarului general, sînt un rezultat nemijlocit al studierii atente a realităţii, al căutării şi găsirii unor rezolvări originale, viabile, eficiente, vastei problematici pe care o ridică edificarea noii orînduiri, operă inedită, pentru fiecare popor care păşeşte pe acest drum, şi de o deosebită complexitate. **„Trebuie înlăturate subiectivismul şi mulţumirea de sine, care duc la îngîmfare şi la nesocotirea realităţii**, cerea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la cel de al IX-lea Congres al partidului. **Studierea temeinică a vieţii, a fenomenelor noi, constituie principala cerinţă, absolut obligatorie, a unei juste conduceri şi planificări a economiei".** Este o cerinţă, un adevărat principiu, care l-a călăuzit permanent pe secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care a revenit şi a insistat adeseori asupra acestei necesităţi, devenită cu deosebire evidentă în condiţiile situaţiei deosebit de labile provocată de incertitudinile din economia mondială, de feluritele crize care afectează şi economia ţării noastre, influenţe cărora trebuie să li se găsească soluţii prompte şi eficace, care nu mai pot fi căutate în trecut. Este ceea ce sublinia secretarul general al partidului la cel de al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii atunci cînd spunea: **„să nu ne fie teamă să înlăturăm acele teze şi noţiuni care nu mai corespund noilor condiţii istorice şi sociale"** şi, mai departe, **„Nu de înnoire trebuie să ne temem ci de stagnare în gîndire, de păstrarea formelor învechite ! Pericolul pentru socialism nu constă în căutarea noului ci în păstrarea vechiului !".** Sînt aprecieri care denotă o viziune autentic revoluţionară, în care învăţătura marxistă, teoria edificării noii societăţi nu are un caracter închis, definitiv, ci este o teorie vie, creatoare, cu o inepuizabilă capacitate de înnoire prin continua sa raportare la condiţiile specifice ale fiecărui popor, la realităţi, ele însele în continuă mişcare, prin asimilarea celor mai noi cuceriri ale cunoaşterii umane.

Un strălucit exemplu de abordare de pe aceste poziţii a problematicii edificării noii orînduiri în ţara noastră l-a constituit elaborarea de către secretarul general al partidului a concepţiei cu privire la stadiul şi etapele dezvoltării economico-sociale a României. Pe baza unei analize temeinice, lucide, a realităţii, a nivelului dezvoltării forţelor de producţie, a economiei româneşti în general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a ajuns la concluzia necesităţii abandonării unor teze care, identificînd superioritatea socialismului ca orînduire socială cu superioritatea economică, generau automulţumire şi stagnare, şi la aprecierea că la începutul anilor 1966—1970 România se situa încă în rîndul ţărilor slab dezvoltate, că abia la sfîrşitul acelui cincinal ţara noastră avea să intre în rîndul ţărilor în curs de dezvoltare.

Această apreciere ştiinţifică ne-a dat imaginea clară a eforturilor pe care trebuie să le facem, a stat la baza elaborării unei strategii ştiinţifice, a definirii direcţiilor de acţiune asupra cărora urma să ne axăm, astfel încît, în actualul cincinal, pe baza succeselor pe care le-am dobîndit prin aplicarea acestei strategii, putem să ne stabilim ca obiectiv atingerea unei noi trepte, de ţară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare.

Un moment hotărîtor în procesul clarificării caracterului stadial al dezvoltării economico-sociale l-a constituit elaborarea şi fundamentarea de către secretarul general al partidului a conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, a cărei făurire este înscrisă în Programul partidului ca obiectiv istoric fundamental. Conceput cu o largă viziune prospectivă, de o mare complexitate, îmbrăţişînd în interconexiunea lor toate laturile acţiunii sociale, conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată a oferit un obiectiv clar, realist poporului nostru, muncii sale creatoare, plină de abnegaţie pentru edificarea noii orînduiri, fiind considerat unul dintre bunurile

cele mai de preț ale gîndirii revoluționare a partidului nostru, o contribuție de seamă la îmbogățirea teoriei construcției socialiste. **„Dacă am fi spus că obiectivul de viitor este pur și simplu dezvoltarea socialismului**, preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Conferința Națională a partidului din iulie 1972, **nu am fi dat o orientare clară pentru activitatea partidului și statului. Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste".**

Într-un spirit nou a fost concepută de către tovarășul Nicolae Ceaușescu și problema industrializării României, fiind înlăturate cu hotărîre acele teze care manifestau neîncredere în posibilitatea și necesitatea de a dezvolta industrii moderne, argumentată prin lipsă de tradiție și de experiență, sau prin avantajele diviziunii internaționale a muncii. În consens cu evoluția procesului dezvoltării industriale a țării și cu a însuși conceptului de industrializare s-a renunțat și la o serie de alte teze cum ar fi absolutizarea dezvoltării industriale în detrimentul agriculturii, a absolutizării dezvoltării industriei grele etc. Treptat, s-a conturat un concept realist, științific, despre dezvoltarea industrială a țării care a pus accentul și a orientat întreg acest proces spre ramurile de vîrf ale tehnicii moderne, care valorifică superior materiile prime, energia, capacitatea creatoare a oamenilor muncii. Succesele pe care le-am obținut în deceniul trecut, o creștere a producției industriale de peste 3 ori și a venitului național de 2,4 ori, afirmarea poziției ramurilor și subramurilor bazate pe tehnică de vîrf, dezvoltarea industriei într-un consens armonios cu celelalte ramuri ale economiei, demonstrează justețea acestei concepții. Mai mult, justețea orientării către economisirea energiei și a materiilor prime — și pentru a ne referi la un singur amănunt, creșterea ponderii cărbunelui în balanța energetică a țării începută încă înainte de declanșarea primei crize a petrolului — a fost pe deplin confirmată de evoluția situației economice pe plan mondial și a atenuat — într-o oarecare măsură — impactul negativ al acestei evoluții asupra economiei noastre.

Desigur, noua situație creată pe plan mondial, și care nu este o situație conjuncturală, impune continuarea și chiar accentuarea procesului de remodelare a structurilor industriale și în general a celor economice ale țării noastre. Este o preocupare care se constată și pe plan mondial și care apare cu claritate în documentele celui de al XII-lea Congres și în alte documente ulterioare ale partidului nostru, toate materializînd gîndirea creatoare a secretarului general al partidului.

Orientările de bază ale actualului cincinal, considerat ca o etapă de consolidare a succeselor de pînă acum, vizează tocmai adaptarea economiei românești la noile constrîngeri economice: criza energiei și a materiilor prime, dezordinea monetar-financiară, proliferarea unor noi obstacole în calea relațiilor economice internaționale. În acest sens acționează, de altfel, prevederile cincinalului: dezvoltarea prioritară a bazei naționale energetice și de materii prime, accentuarea dezvoltării unor ramuri mici consumatoare de resurse materiale și energetice și bazate pe resurse regenerabile, în detrimentul celor mari consumatoare, trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, sporirea mai rapidă a exporturilor și diminuarea importurilor, toate cerințe de stringentă actualitate și importanță, magistral argumentate de secretarul general al partidului. De altfel, la Congresul al XII-lea și, ulterior, în cuvîntările la o serie de forumuri naționale desfășurate în cursul anului trecut, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat în mod deosebit asupra **noilor priorități** pe care le impune situația actuală. O deosebită atenție, arăta în acest sens secretarul general al partidului la cel de al XII-lea Congres, trebuie să acordăm **„...restructurării industriei, asigurînd realizarea unor produse de înaltă tehnicitate și calitate cu un consum redus de energie și materii prime. Pe ansamblul industriei, în viitorul cincinal trebuie să realizăm o creștere de cel puțin 32—34% a gradului de valorificare a materiei prime și energiei".**

De o excepțională însemnătate pentru dezvoltarea armonioasă, echilibrată a economiei noastre naționale, pentru asigurarea bazelor necesare ridicării continue a bunăstării poporului a fost și este concepția clară, realistă, a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra rolului și importanței agriculturii. Într-o perioadă în care poziția acestei ramuri era încă minimalizată, neglijată, secretarul general al partidului a subliniat însemnătatea deosebită a agriculturii, i-a redat locul firesc în ansamblul economiei românești, inițiind o adevărată cotitură în politica agrară, a cărei justețe avea să fie pe deplin confirmată de întreaga evoluție a situației alimentare pe glob. Astfel, încă la Congresul al IX-lea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia: **„Țara noastră dispune de o însemnată suprafață agricolă, de condiții de sol și climă favorabile unei agriculturi intensive. Reprezentînd un factor de mare importanță în ansamblul economiei naționale, agricultura trebuie să aducă un aport tot mai mare la progresul țării, la ridicarea bunăstării poporului. Continuînd în ritm intens industrializarea socialistă vom acorda o mai mare atenție dezvoltării agriculturii, sporirii producției vegetale și animale".**

Cu consecvență, cu fermitate, această prețioasă orientare a fost pusă în practică în întreaga perioadă care s-a scurs de atunci, ceea ce a permis crearea unei puternice baze tehnico-materiale, perfecționarea continuă a formelor de organizare, extinderea metodelor moderne de producție. Preocupat în continuare de problemele dezvoltării agriculturii care este nu numai o sursă de hrană a populației, dar a cărei importanță ca bază de materii prime regenerabile a crescut considerabil, tovarășul Nicolae Ceaușescu a inițiat o nouă revoluție în agricultură care, în acest cincinal, va conduce această ramură de bază a economiei românești pe o nouă treaptă de dezvoltare. Este semnificativ să menționăm în sensul acestei orientări că anul acesta sporul prevăzut al producției globale agricole este superior celui al producției industriale marfă. Un rol hotărîtor pentru accelerarea dezvoltării agriculturii vor avea desigur punerea în practică a conceptului autoaprovizionării elaborat de secretarul general al partidului, ca și noile măsuri adoptate la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru modernizarea mai intensă a dotării tehnico-materiale a agriculturii, pentru sporirea cointeresării materiale a țărănimii și așezarea producției agricole pe baze economice, rentabile.

Iată, deci, sintetizat, în cele de mai sus, rolul decisiv al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru dezvoltarea pe baze moderne, adaptată condițiilor contemporane, a celor două sectoare principale ale economiei noastre naționale. Dar contribuțiile secretarului general al partidului au fost și sînt hotărîtoare pentru elaborarea politicii economice a partidului și nu numai a politicii sale economice, în toate aspectele sale. Este suficient să reamintim în acest sens preocuparea sa statornică pentru aprofundarea continuă a democrației socialiste, contribuțiile sale prețioase la găsirea formelor și instituțiilor adecvate participării maselor la conducere, la însăși definirea conceptului de democrație muncitorească și a raportului dialectic dintre democrație și conducerea de către partid, la elaborarea formelor și metodelor științifice de conducere a economiei și societății pe baza autoconducerii muncitorești și a autofinanțării, la argumentarea necesității și explicarea conținutului trecerii la o nouă calitate a economiei și societății românești, pentru a avea un tablou al vastei și multilateralei activități a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care este însă departe de a fi cît de cît complet.

Pentru că este un adevăr incontestabil că tot ceea ce am realizat în anii de cînd la conducerea partidului și a statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, și aceste realizări sînt grandioase, cu adevărat istorice, sînt legate de numele și personalitatea sa proeminentă de om de stat, de revoluționar înflăcărat, de patriot devotat pe deplin țării și poporului său, cauzei libertății, independenței, suveranității și tăriei patriei socialiste. **„Ideile și orientările dumneavoastră prețioase, pătrunse de o înaltă responsabilitate pentru destinele României socialiste, de o mare și înflăcărată dragoste față de țară și de popor,** se arată în Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, **și-au găsit o minunată materializare în mărețele succese și înfăptuiri pe care oamenii muncii din România le-au obținut în cei aproape 17 ani de cînd vă aflați în fruntea partidului și statului nostru — cea mai fertilă și mai bogată perioadă din istoria românilor".**

Consacrîndu-se astfel așezării României pe un loc demn în rîndul națiunilor lumii, asigurării prosperității și ridicării civilizației întregii națiuni, tovarășul Nicolae Ceaușescu manifestă un deosebit interes pentru marile probleme care frămîntă omenirea, cu atît mai mult cu cît activitatea pașnică nu se poate desfășura și nu poate fructifica decît în condiții de pace, de securitate, de încredere în viitor. Vocația președintelui țării noastre pentru progres, pentru echitate și dreptate, atitudinea sa hotărîtă împotriva inegalității exploatării și dominației între națiuni, cercetarea profundă a realităților lumii contemporane, l-au condus la elaborarea unei concepții originale, de înaltă valoare politică și umanistă privind necesitatea și căile instaurării unei noi ordini internaționale, concepție larg apreciată pe plan mondial și care i-a conferit tovarășului Nicolae Ceaușescu dimensiunile marilor personalități politice ale contemporaneității.

De o inestimabilă valoare este contribuția secretarului general al partidului, președintele României socialiste, la definirea

Nicoară IONESCU

(Continuare în pag. 9)

ÎNDEPLINIREA RITMICĂ, LA SORTIMENTELE PLANIFICATE, A PRODUCȚIEI FIZICE

REALIZAREA INTEGRALĂ, în condiții de calitate superioară și la termenele prevăzute prin contracte a producției planificate reprezintă, pentru fiecare întreprindere și centrală industrială, o preocupare de bază. Încadrarea producției fiecărei întreprinderi în cerințele de plan, îndeplinirea, în structura planificată, a întregii game de produse și sortimente necesare economiei naționale asigură disponibilizarea, într-o proporție tot mai mare, a resurselor interne necesare sporirii și diversificării producției, lărgirii posibilităților de export, cu consecințe directe asupra rezultatelor economice obținute.

Sarcini deosebite revin în acest sens și colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderile Centralei industriale de utilaje tehnologice și material rulant București (C.I.U.T.M.R.), care desfășoară o amplă activitate pentru îndeplinirea angajamentelor luate în întrecerea socialistă, pentru a da țării produse de înaltă tehnicitate, în stare să satisfacă exigențele sporite ale beneficiarilor interni și externi.

Adaptabilitatea producției la solicitările partenerilor

REUNIND ÎNTREPRINDERI cu un profil de fabricație care cuprinde produse de înaltă tehnicitate — motoare, compresoare, locomotive, transmisii hidromecanice, utilaje tehnologice, utilaje de construcții, echipament hidraulic — centrala are o participare însemnată la înzestrarea tehnică a ramurilor de bază ale economiei naționale și în promovarea exportului.

În 1981, pe ansamblul centralei **s-a obținut o creștere cu 8% a producției marfă și cu 8,6% a producției nete, față de 1980,** realizîndu-se sporuri însemnate la unele sortimente ca : mașini și utilaje pentru industria metalurgică — 14,6%, locomotive — 13%, piese de schimb — 45%, ceea ce a permis acoperirea, în mai mare măsură, a cerințelor tot mai diversificate ale partenerilor interni și externi. Au fost introduse în fabricație peste 100 de produse noi și modernizate (motocompresoare și electrocompresoare cu aer, transmisii hidromecanice grele, excavatoare de peste 150 CP etc.), precum și un număr important de tehnologii. Sporirea producției fizice, diversificarea sortimentală și, pe această bază, onorarea la termen a contractelor economice au fost posibile și ca urmare a punerii în funcțiune a noilor capacități de producție la Combinatul de utilaj greu Iași, întreprinderile „23 August" — București și „Hidromecanica" — Brașov.

Cu toate că, în dinamică, s-au înregistrat creșteri importante de producție la principalele sortimente, precum și la ceilalți indicatori de eficiență, totuși în 1981 prevederile de plan nu au fost în întregime realizate, existînd încă rămîneri în urmă, în special în ceea ce privește planul fizic de producție. Astfel, la locomotive pentru linii magistrale gradul de îndeplinire a prevederilor a fost de 90%, la transmisii hidromecanice 76,6%, la utilaje pentru materiale de construcții și refractare 83%.

Trebuie subliniat faptul că, pe lîngă alți factori care au contribuit la nerealizarea integrală a planului fizic, în structura sortimentală prevăzută, se numără, în primul rînd, nivelul mai scăzut de mobilitate și adaptabilitate al unora din întreprinderile centralei la modificările survenite în structura cererii, la introducerea progresului tehnic și la cerințele de calitate ale produselor. Aceasta a atras după sine o incetinire a procesului de înnoire a producției, cu consecințe negative asupra onorării contractelor și nivelului eficienței.

Pornind tocmai de la experiența anului trecut și pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu formulate la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din București, încă din a doua jumătate a anului 1981 s-a acordat atenție pregătirii corespunzătoare a planului pe 1982, acționîndu-se în special

În acest an, SE VOR INTRODUCE ÎN PROCESUL DE FABRICAȚIE O SERIE DE TEHNOLOGII NOI ȘI PERFECȚIONATE cum ar fi : — stelitarea cu arc cu plasmă a supapelor de motor, în vederea măririi fiabilității și creșterii productivității muncii ; — utilizarea serului cald îmbogățit cu oxigen la cubilouri, care se va aplica la 2 000 tone fontă, avînd ca efect sporul valoric al producției cu 10% ; — tehnologie îmbunătățită de tratament termochimic superficial în vid a pieselor supuse la frecare ; — turnarea capacelor de evacuare din aluminiu pentru motoare pe linie tehnologică automatizată ; producția anuală va fi de circa 80 tone, reducînd importul cu circa 0,7 mil. $; — turnarea pieselor din fontă cu grafit modular cu caracteristici fizico-economice superioare pentru distribuitoare hidraulice, pistoane și tamburi de frînă care se va aplica la circa 600 t piese ; metoda va conduce la îmbunătățirea calității și reducerea costurilor cu 15% ; — tehnologia îmbunătățită de debavurat electrochimic interior și exterior a sertarelor de la distribuitoarele hidraulice, care se va aplica la 20 tone piese, avînd ca efect reducerea personalului (20 oameni/an) și îmbunătățirea calității etc.

în direcția asigurării unei mobilități și adaptabilități sporite a producției față de solicitările partenerilor interni și externi.

Priorități pe agenda 1982

PROPUNÎNDU-ȘI CA OBIECTIV CENTRAL realizarea integrală, la parametrii calitativi superiori a producției fizice, consiliile oamenilor muncii din întreprinderile centralei și-au concentrat atenția în direcția **rezolvării problemelor legate de fabricația fiecărui produs de bază.** Planul pe 1982, comparativ cu realizările anului precedent, prevede creșteri deosebite la unele sortimente ca : motoare cu ardere internă (51%), mașini și utilaje pentru industria construcțiilor și refractare (71%), locomotive (23%), piese turnate din oțel (21,4%), piese forjate (16,9%), piese de schimb (44,1%) și altele. În acest scop, atît la nivelul centralei, cît și al fiecărei întreprinderi, au fost adoptate, pe baza consultării oamenilor muncii, măsuri ferme menite să asigure realizarea acestor prevederi.

În centrul preocupărilor a fost situată **asimilarea de produse noi și aplicarea unor tehnologii moderne, de înaltă tehnicitate.** Planul special de măsuri stabilit în acest sens prevede sarcini și responsabilități corelate cu termene precise de realizare și cu eficiența economică scontată. Astfel, în 1982 se vor realiza o serie de produse și tehnologii noi de mare complexitate care vor conduce la creșterea competitivității pe piețele externe, îmbunătățirea fiabilității, reducerea consumului de manoperă, materii prime, materiale, energie și combustibil și diminuarea considerabilă a importurilor.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv, încă din anul trecut, s-a acționat în direcția îmbunătățirii condițiilor și **reducerii duratei de asimilare a prototipurilor în cadrul unor secții specializate,** prin dotarea, cu forțe proprii, a acestora cu mașini agregat și mașini unelte cu parametri ridicați, precum și constituirea unor colective de lucru din cei mai buni specialiști și cercetători din cadrul centralei. Totodată, ținînd seama de tehnicitatea înaltă a produselor din profilul centralei, o atenție deosebită s-a acordat dotării secțiilor de producție, încărcării cu S.D.V.-uri, pentru asigurarea unei pregătiri corespunzătoare a fabricației, care să garanteze nivelul calitativ ridicat al produselor realizate. Prin aceste acțiuni se estimează reducerea efortului valutar cu 30% față de 1981, paralel cu îndeplinirea integrală a prevederilor de plan. Înnoirea și diversificarea producției vizează, în primul rînd, **sectoarele calde ale centralei,** unde se preconizează obținerea unui însemnat salt calitativ. Astfel, încă din acest semestru, în oțelăria electrică a Combinatului de utilaj greu Iași se vor turna oțeluri aliate și înalt aliate cu grad sporit de degazare, care vor permite obținerea unor piese forjate cu parametri tehnici superiori. Se va extinde, totodată, turnarea pieselor din fontă în forme vidate și folosirea fontei modificate la turnarea lingotierelor de mare capacitate pentru lingouri mari. 1982 va fi anul cînd se vor turna piese din oțel cu gabarite și tonaje foarte mari, premiere ale economiei naționale.

Trebuie subliniat, în același timp, faptul că modernizarea producției, perfecționarea tehnologiilor de fabricație și creșterea calității produselor se realizează în condițiile în care **eforturile specialiștilor sînt îndreptate spre diminuarea consumurilor de materii prime și energie și încadrarea în normele stabilite.** Astfel, producția marfă a anului 1982, cu 15,8% mai mare decît cea obținută în 1981, se va realiza în condiții de reducere a cheltuielilor materiale cu 26,2 lei la 1 000 lei producție marfă, din care peste 30% prin reducerea consumului de materii prime și energie, ca urmare a introducerii unor tehnologii mici consumatoare de energie, a unor produse noi, cu parametri tehnici ridicați și a organizării mai bune a producției.

Perfecționarea mecanismului aprovizionare — producție — desfacere

ÎN CONDIȚIILE adîncirii interdependențelor în întreaga economie, **mecanismul cooperării în producție reprezintă un factor important pentru desfășurarea normală a întregii activități.** Pentru întreprinderile centralei aceasta capătă o semnificație deosebită ținînd seama atît de ponderea mare pe care o reprezintă în cadrul ramurii cît și de complexitatea și diversitatea produselor realizate. În acest sens trebuie remarcat faptul că, în 1982, spre deosebire de anii trecuți, s-a acoperit mai bine cu contracte producția planificată, asigurîndu-se din vreme materiile prime și materialele necesare și, pe această bază, s-a organizat în mod corespunzător procesul tehnologic, pe faze, în fiecare secție de producție. Aceasta a creat condi-

țiile favorabile pentru aplicarea efectivă și eficientă a **metodei de conducere pe bază de produs** ca un instrument principal în realizarea producției fizice. Dealtfel, au fost luate măsuri ca prin introducerea unor grafice unitare, utilizate la toate nivelurile ierarhice — conducerea centralei, întreprinderi și secții de fabricație — realizarea producției fizice să fie urmărită corelat cu asigurarea bazei materiale și cu desfacerea certă a fiecărui sortiment.

Metoda amintită, aplicată cu mult succes încă din ultimul trimestru al anului trecut, dă posibilitatea factorilor de decizie și execuție să intervină operativ asupra tuturor locurilor înguste care apar în procesul fabricației, să cunoască mai bine cerințele, în structură, ale beneficiarilor, să mențină nivelul de calitate al produselor realizate. Totodată, prin cunoașterea evoluției și „vieții" fiecărui sortiment, prevăzut prin contracte, se pot anticipa gradul de utilitate în exploatare, dinamica cererii, nivelul de eficiență al acestora și, pe această bază, pot fi luate din vreme măsuri organizatorice privind întocmirea balanțelor materiale, a necesarului de materii prime pentru realizarea întregii producții planificate. Generalizarea acestei metode considerăm că va conduce la o mai bună conlucrare între întreprinderile centralei, pe de o parte, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și întreprinderile beneficiare pe de altă parte.

Este necesar, în același timp, ca **în spiritul disciplinei contractuale, întreprinderile furnizoare** (întreprinderile „Mecanică" — Plopeni, „Electroputere" — Craiova, Întreprinderea de construcții de mașini Reșița etc.) **să respecte, în mai mare măsură, termenele de livrare, precum și cantitatea și calitatea unor subansamble și piese de schimb.** Aceasta cu atît mai mult cu cît multe din ele reprezintă părți componente ale produselor finale realizate de centrală și destinate, prin contracte, exportului. Or, calitatea acestora, livrarea la termen, în structura și cantitatea solicitată, constituie factori importanți în onorarea, de către centrală, a prevederilor contractuale atît la intern cît și la export.

LA ÎNTREPRINDEREA „23 AUGUST" — BUCUREȘTI, se vor realiza, pentru prima dată în țară, compresoare cu pistoane fără ungere pentru hidrogen sulfurat cu presiuni pînă la 32 ata și debite de 6 600 Nmc/oră și motocompresoare de 1 000 și 2 000 CP acționate cu gaze ce se vor folosi în industria chimică. De asemenea, se vor fabrica motoare Diesel cu 6, 8 și 12 cilindri cu puteri cuprinse între 450—1 500 CP, cu greutate și consum specific de combustibil reduse și cu fiabilitate mărită față de motoarele din producția curentă și locomotive Diesel electrice de 1 500 CP pentru marfă, călători și manevră. LA ÎNTREPRINDEREA „TIMPURI NOI" — BUCUREȘTI vor intra în fabricație motocompresoare și electrocompresoare de aer cu funcționare automată, cu presiuni pînă la 30 bari și debite pînă la 360 mc/oră pentru industria navală, care pînă în prezent se aduceau din import și motoare Diesel răcite cu aer, cu puteri de la 5 la 55 CP, cu greutate specifică de 2,5 kg/CP. LA I.U.G. „PROGRESUL" — BRĂILA se va completa gama de utilaje de excavare cu un excavator de 180 CP și capacitatea cupei de 1,6 m³, o draglină hidraulică pe șenile de 180 CP și cupe de 1 — la 1,4 mc și se va realiza un nou concasor cu ciocane pentru sfărîmarea marnei. LA ÎNTREPRINDEREA „HIDROMECANICA" — BRAȘOV va intra în fabricație noua familie de turbosuflante pentru supraalimentarea motoarelor Diesel cu puteri de 160 la 1 500 CP. Aceste turbosuflante au un consum redus de materiale, lucrînd la o turație de circa 100 000 rot./min., fiind foarte solicitate pe piața internă și la export.

Experiența anului trecut a demonstrat, de altfel, că multe probleme cu care ne-am confruntat, în ceea ce privește **onorarea obligațiilor din contractele economice**, au avut drept cauze, pe lîngă cele proprii legate de neajunsurile în organizarea producției și a muncii, calitatea uneori necorespunzătoare a subansamblelor și pieselor de schimb primite prin cooperare, depășirea termenelor de livrare, neonorarea cantitativă și sortimentală a comenzilor, cu consecințe directe asupra ritmicității producției, calității produselor finale realizate, costului fabricației, rentabilității obținute și, în final, respectării de către centrală a termenelor și condițiilor de livrare pentru producția contractată. Saltul calitativ pe care ni-l propunem pentru 1982 presupune, printre altele, și **îmbunătățirea substanțială a mecanismului aprovizionare-producție-desfacere**, printr-o colaborare mai strînsă între toți factorii implicați în procesul producției materiale (de la furnizorii de materie primă și întreprinderile de produse finale pînă la întreprinderile de comerț). În acest sens o altă problemă care merită să fie pusă în atenția factorilor de decizie o reprezintă **intensificarea eforturilor pentru finalizarea rapidă a acțiunilor prevăzute în programele de contractare a exportului.** Este vorba de clarificarea urgentă a tuturor problemelor de documentație, de asigurare materială, resurse financiare etc. necesare executării produselor destinate pieței externe. Solicităm și pe această cale sprijinul conducerii ministerului și al celorlalte organe de sinteză, în vederea soluționării operative a tuturor problemelor restante și asigurării condițiilor de îndeplinire integrală a obligațiilor contractuale asumate.

M. NEDELCU
director general al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant

NOTE

Eficiența refolosirii pieselor de schimb — asigurată încă din faza de proiectare a produselor

ALĂTURI DE CĂILE tradiționale de reducere a consumurilor specifice, o modalitate ce trebuie să stea mai mult în atenția specialiștilor o constituie recuperarea, reconditionarea și refolosirea pieselor și subansamblelor scoase din uz. Cunoscută ca „acțiunea celor trei „r", această formă organizată de reducere a consumului de metal este pe cît de accesibilă, pe atît de eficientă. Dincolo însă de efectul economic direct la nivel de întreprindere, rezultatele recuperării și reconditionării înseamnă și degrevarea unor importante ramuri industriale de producerea a sute de mii de tone de oțel, fontă, metale neferoase etc. Se estimează, de exemplu, ca într-o primă fază a procesului reconditionării pieselor și subansamblelor, industria construcțiilor de mașini să fie degrevată de uzinarea a peste 110 tone piese de schimb, iar industria siderurgică de producerea a peste 4 000 tone oțel, 420 tone fontă și circa 170 tone metale neferoase.

Condiția de eficiență economică a acestei acțiuni impune limită maximă nivelului cheltuielilor de recuperare și costurilor de reconditionare a reperelor și subansamblelor scoase din uz, precum și limite minime în efectul refolosirii lor ca piese de schimb. Dacă în ce privește limitele minime ale efectelor refolosirii, sub aspectul fiabilității pieselor de schimb reconditionate, problema se pune, în primul rînd, din punct de vedere tehnic, în privința limitelor maxime cerința este de ordin economic.

Nivelul cheltuielilor de recuperare ca și costul reconditionării țin, în bună măsură, de calitatea organizării muncii în cele două faze, de gradul de dotare tehnică a locurilor de muncă, de nivelul instruirii profesionale a celor ce efectuează operațiunile respective. Îndeplinirea acestor condiții poate asigura încadrarea cheltuielilor la limitele maxime impuse de eficiența economică numai în măsura în care la proiectarea inițială a produselor s-a ținut seama de necesitatea recuperării, reconditionării și refolosirii reperelor și subansamblelor scoase din uz. Cu alte cuvinte este necesar ca preocupările pentru acțiunea celor trei „r" să sporească mai mult și în compartimentele de concepție și proiectare a produselor.

Iată un exemplu concludent. Pinionul pentru treapta III ca și cel pentru treapta IV din cutia de viteze tip Ak-6-80, fabricat la Întreprinderea mecanică din Sf. Gheorghe, este danturat pe două profile de dimensiuni diferite, din care numai o dantură — aceea de cuplare — se uzează mai mult ; nefiind proiectat în așa fel încît cele două profile să fie detașabile, pinionul trebuie înlocuit în întregime. În prezent se studiază posibilitatea recuperării acestei piese, dar operațiile ce presupun reconditionarea reclamă un consum mare de manoperă și de scule. Prin proiectarea acestui reper în ideea asigurării posibilității de reconditionare a părții ce se uzează (numai a pionului de cuplare) s-ar putea economisi anual circa 6—7 tone oțel special, precum și un însemnat volum de muncă și energie.

Perspectiva economisirii resurselor materiale prin acțiunea celor trei „r" trebuie, așadar, prevăzută și asigurată încă de la planșeta proiectantului de produse, în faza inițială a proiectării constructive și tehnologice. Fiecare produs trebuie conceput astfel încît la scoaterea lui din uz să permită : ● dezmembrarea nedistructibilă a reperelor ori subansamblelor componente pentru a face posibilă recuperarea acestora ; ● aplicarea unor tehnologii accesibile pentru o reconditionare economicoasă ; ● reutilizarea reperelor și subansamblelor ca piese de schimb pentru o gamă cît mai largă de produse cu grad înalt de tipizare.

Și dacă pentru a răspunde acestor deziderate proiectantul adoptă soluții tehnice care, eventual, conduc la costuri și respectiv consumuri de resurse ceva mai mari decît în alternativa nerecuperării produsului, în astfel de cazuri trebuie luat în considerare coeficientul de prelungire a duratei de utilizare a reperelor ori subansamblelor și determinarea pe această bază a consumului de resurse aferente unei unități de timp în folosință.

Aurel IONESCU

OPINII

STRUCTURA CONSUMULUI DE ENERGIE ȘI EFICIENȚA ECONOMICĂ

UTILIZAREA pînă în prezent în unitățile producătoare de energie electrică și termică a unor resurse energetice cu puteri calorice relativ ridicate (hidrocarburi) a fost favorabilă menținerii unor consumuri specifice relativ scăzute pe unitatea de energie produsă și livrată sistemului energetic național. Hidrocarburile sînt însă materii prime care pot fi utilizate cu o eficiență mult mai mare în industria chimică. În acest domeniu politica partidului prevede ca, treptat, să se reducă partea hidrocarburilor alocată producerii energiei electrice și, în același timp, să se asigure o economisire severă a acestora. Din această cauză, pentru realizarea nivelurilor planificate de energie electrică și termică și avînd în vedere mărimea rezervelor de combustibili solizi de care dispune țara noastră, are loc în ultimii ani un proces de creștere a ponderii lignitului energetic în producția de energie. Această orientare se integrează organic în strategia generală promovată după Congresul al XII-lea al P.C.R., de realizare a independenței energetice a țării și urmărește, între altele, ca într-o etapă de dezvoltare economică relativ scurtă, în ramura energetică să se disponibilizeze aproape integral cantitatea de hidrocarburi utilizate pînă în prezent în scopul producerii energiei electrice, pentru ca ea să poată fi valorificată mai eficient în alte ramuri.

De fapt, această acțiune reflectă numai o direcție din procesul amplu de lărgire și valorificare superioară a bazei noastre energetice, proces în care acțiunile definitorii pentru dezvoltarea în perspectivă a ramurii producătoare de energie electrică și termică urmăresc: extinderea utilizării lignitului și șisturilor combustibile atît pentru producerea energiei electrice și termice în noi unități energetice, cît și pentru dezvoltarea termoficării industrial-urbane pe întreg teritoriul țării ; continuarea amenajării potențialului hidroenergetic într-un ritm susținut ; crearea primelor unități nuclearo-electrice ; limitarea la minimum a utilizării hidrocarburilor în centralele termoelectrice. Aceste orientări generează o serie de implicații de ordin tehnic și economic și modifică nivelurile actuale de eficiență economică și energetică.

În acest cadru, **considerăm că aprecierea eficienței economice și energetice va trebui realizată după o optică și criterii diferite de viziunea clasică** asupra acestor probleme. Pînă în prezent criteriile de apreciere a nivelurilor de eficiență economică se limitau la nivelul costurilor unitare pe kWh produs și la mărimea investiției specifice pe kW instalat ; considerăm că acești indicatori nu mai sînt acum suficienți pentru caracterizarea eficienței. Sub imperativul dictat de modificarea structurii combustibililor utilizați în centralele electrice, **în aprecierea eficienței credem că ar trebui să se ia în considerare elemente mai complexe, respectiv disponibilitățile de hidrocarburi realizate precum și calitatea energiei livrate consumatorului** pentru ca acesta să poată desfășura o activitate normală, în condițiile menținerii celor doi indicatori de efort material (costul unitar și investiția specifică).

Înțelegerea acestor aspecte poate face ca fiecare participant de pe fluxul de realizare a producției de energie electrică și termică solicitată de consumator să întreprindă din vreme cele mai eficiente măsuri pentru a orienta în cît mai mare măsură pe făgașul eficienței activitatea determinată de procesul complex de schimbare a structurii balanței de energie primară preconizată pentru următorii ani în ramura producătoare de energie electrică și termică.

Implicații ale creșterii ponderii cărbunelui în balanța de energie primară

IMPORTANTELE modificări din structura balanței de energie primară prefigurate pentru următorii ani vor conduce, odată cu creșterea consumului specific de combustibil pentru unitatea de energie livrată sistemului energetic național, și la modificarea principalilor indicatori economici ce exprimă procesul de conversie a energiei primare în energie electrică și termică. Unele studii întreprinse în cadrul Institutului de economie industrială au estimat faptul că în următorii ani mărimea acestor indicatori va scădea, odată cu creșterea ponderii cărbunelui în balanța energetică a ramurii *). Acest proces apare ca o rezultantă a modului în care tehnologiile actuale de ardere se pot adapta la calitățile lignitului românesc, recunoscut prin nivelul redus de kcal pe kg.

De asemenea, în studiile deja finalizate s-a estimat faptul că și în cazul măririi volumului de investiții — pe care sporirea ponderii utilizării cărbunilor inferiori o presupune — precum și a creșterii mărimii cheltuielilor de exploatare în centralele electrice pe lignit are loc o scădere a nivelurilor indicatorilor de eficiență energetică. Scăderea de randament în centralele electrice pe cărbune apare ca o rezultantă ce cumulează atît randamentul mai redus al generatorului de abur pe lignit, cît și consumul mult mai ridicat al serviciilor interne față de nivelurile medii întîlnite în prezent.

În același timp, investiția specifică pentru realizarea viitoarelor obiective energetice pe cărbune va crește de circa 1,4 ori, în timp ce costul unitar al energiei electrice produse se va mări de 1,7 ori (determinările s-au făcut în prețuri 1981). Creșterea efortului material apare ca efect generat de tehnologiile de producere a energiei electrice și termice pe lignit, mult mai scumpe pe unitatea de energie livrată consumatorului. Fără a încerca o limitare numai la nivelul eficienței economice și energetice a efectelor generate de modificarea structurii combustibililor utilizați, trebuie evidențiat și faptul că prin utilizarea cărbunelui în centralele electrice crește de circa 1,3—1,4 ori volumul de forță de muncă necesar funcționării centralei, în comparație cu centralele termoelectrice în care se utilizează hidrocarburi.

Studiile întreprinse pînă în prezent au evidențiat și faptul că **pentru noile centrale electrice funcționînd pe cărbune suprafața medie ce revine la o putere instalată de un kW va crește** în următorii ani în medie cu circa 10% față de valorile actuale, cînd centralele ce funcționează pe hidrocarburi dețin o pondere însemnată. Practic această creștere se înregistrează la gospodăria de combustibil a centralei electrice care, în cazul utilizării lignitului energetic ca principal combustibil, va deveni mai complexă, necesitînd un spațiu mărit de depozitare, precum și la evacuarea cenușilor rezultate din ardere, ce se vor stoca pe suprafețe de teren mult mai mari.

În condițiile în care noile coordonate ale dezvoltării ramurii producătoare de energie electrică și termică se vor axa pe extinderea utilizării cărbunilor, devine tot mai clar că actualele niveluri de eficiență economică, ce s-au determinat în condițiile utilizării hidrocarburilor în proporție de peste 60%, se vor modifica simțitor, în sensul diminuării lor. Creșterea consumurilor specifice de energie primară ca urmare a modificării structurii combustibililor utilizați pentru producerea energiei electrice și termice va fi atenuată însă de extinderea termoficării în teritoriu, proces care va limita consumul specific direct de combustibil la nivelul a 340—350 gcc/kWh produs, ceea ce înseamnă practic menținerea nivelurilor actuale de consumuri. Ca urmare a extinderii termoficării în noi unități energetice, odată cu creșterea puterii instalate în centralele electrice funcționînd pe cărbune, se vor crea condi-

*) Avem în vedere în special lucrarea publicată în „Studii de economie industrială" nr. 23 și intitulată „Implicații economice ale modificării randamentelor energetice în extracția petrolului, a cărbunelui și în producerea energiei electrice".

Realizări și estimări ale principalilor indicatori economici și energetici

Varianta / Indicatori / Resurse	Anii	Costul mediu raportat la cel din 1977 (%)		Randamentul energetic mediu pe ramură (%)			Ponderea resursei în balanța de energie primară (%)			Estimări pentru anul 1990		
		1978 / 1977	1979 / 1977	1977	1978	1979	1977	1978	1979	costul unitar mediu față de 1977 (%)	randamentul energetic mediu pe ramură (%)	ponderea resursei în balanța de energie (%)
I Combustibili solizi		93,2	117,7	31,2	31,2	30,3	30,6	28,4	32,3	121,9—125,5	28,5—29,5	55—57
Hidrocarburi		100,1	101,3	38,5	38,1	38,2	66,5	68,5	64,8	139,7—168,6	35 —36	6— 7
II Combustibili solizi		93,2	117,7	31,2	31,1	30,3	30,6	28,4	32,3	120,1—123,7	28 —29	55—57
Hidrocarburi		100,8	101,3	38,5	38,1	38,2	66,5	68,5	64,8	159,7—168,5	33 —36	6— 7

țiile necesare ca o serie de capacități energetice consumatoare de hidrocarburi să fie disponibilizate pe alți combustibili energetici.

Variante de raționalizare a consumului

PENTRU PERIOADA anilor 1981-1990 se estimează punerea în funcțiune în țara noastră a unei puteri noi de circa 5 600 MW, în majoritate funcționînd pe cărbune. Pornindu-se de la nivelurile actuale ale randamentelor energetice și ale costurilor unitare prezentăm, pentru orizontul de prognoză anul 1990, două **variante** posibile de realizare a sarcinilor reieșite din documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., și anume :

a) reducerea anuală cu 10% a puterii instalate în unitățile energetice funcționînd pe hidrocarburi și realizarea unor unități noi termoenergetice funcționînd pe cărbune, în așa fel încît sporul net de putere în sistemul energetic să fie de ordinul a 500-600 MW în fiecare an ;

b) reducerea în primii 5 ani a puterii instalate pe hidrocarburi cu 7% și cu 12% în următorii ani și realizarea unei puteri noi de 600 MW pe cărbune, în fiecare an.

Sintetic, evoluția viitoare a celor două niveluri de eficiență reflectate prin mărimea randamentelor energetice și a costurilor unitare, în variantele prezentate mai sus, este redată în tabel. Variantele prezentate răspund obiectivului strategic de a realiza pînă la finele acestui secol disponibilizarea întregii cantități de hidrocarburi din ramura energetică și utilizarea acesteia în alte sectoare economice, în așa fel încît la nivelul anului 1990 ponderea hidrocarburilor să ajungă la 6-7%, în timp ce combustibilii solizi vor depăși 55% din necesarul total de energie alocată ramurii.

În aceste condiții, costurile unitare ale centralelor termoenergetice funcționînd cu adaos de hidrocarburi vor crește cu circa 60-65% față de actualele costuri, în special datorită realinierii prețurilor interne de livrare a hidrocarburilor la nivelul prețului existent pe piața mondială, în timp ce costurile unitare din centralele termoelectrice funcționînd pe cărbune vor crește, nu atît datorită măririi prețului energiei primare, cît datorită tehnologiilor actuale de ardere, insuficient adaptate calității cărbunelui românesc.

Fără a neglija măsurile de gospodărire eficientă a energiei electrice și termice la orice consumator, apreciem că în condițiile cerinței de promovare prioritară a lignitului energetic în centralele electrice, apare necesară o reconsiderare a nivelurilor de eficiență economică și energetică a procesului de conversie prin urmărirea consecventă a producerii unei cantități cît mai mari de energie electrică cu costuri care să se încadreze în nivelurile de eficiență planificate ale ramurilor consumatoare.

Ștefan RĂGĂLIE
Institutul de economie industrială

GÎNDIRE CREATOARE, ACTIVITATE FERMĂ

(Urmare din pag. 5)

conținutului epocii actuale, la descifrarea sensului marilor prefaceri pe care le trăim, realitatea demonstrînd justețea deplină a tezei sale cu privire la existența în viața internațională a două tendințe opuse : pe de o parte, forțele progresiste, voința popoarelor care își afirmă voința de a se pune capăt definitiv politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de dominație, asuprire și exploatare, dorința de pace, independență, dezvoltare de sine stătătoare, de egalitate și respect între țări și, pe de altă parte, tendința spre o nouă reîmpărțire a lumii în sfere de influență și dominație, spre accentuarea politicii de amenințare cu forța și de recurgere la forță, de amestec în treburile interne ale altor state.

Apreciind cu luciditate raportul de forțe pe arena mondială, atrăgînd atenția asupra pericolului grav care planează asupra omenirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a manifestat în repetate rînduri optimismul, încrederea în capacitatea popoarelor, a forțelor păcii și ale progresului, de a-și impune voința, de a imprima un nou curs relațiilor internaționale, spre dezarmare, destindere și pace. Este și sensul noilor și strălucitelor inițiative de pace ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, ale României socialiste, inițiative pătrunse de o înaltă responsabilitate pentru viitorul poporului nostru și al omenirii în general. **„Acum, pînă n-au început încă să fie lansate rachete, pînă nu au început să cadă bombe nucleare, pînă nu este prea tîrziu deci, cînd sîntem încă în viață, să oprim înarmarea atomică, să determinăm trecerea la dezarmarea generală și în primul rînd dezarmarea nucleară"**, a răsunat chemarea lansată de președintele României socialiste, trezind un larg ecou în întreaga lume, în conștiința tuturor popoarelor. Militant activ pentru pace, pentru înțelegere și cooperare între popoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care în diferitele sale intervenții, luări de poziții, convorbiri cu alți oameni politici a elaborat o adevărată strategie a menținerii păcii — nu prin accentuarea echilibrului terorii ci prin menținerea echilibrului în condițiile diminuării terorii, deci prin dezarmare treptată — se bucură astăzi de o largă autoritate pe plan mondial, fiind considerat drept una din personalitățile cele mai marcante ale lumii contemporane, iar România socialistă, a cărei întreagă politică externă este concepută cu contribuția directă a președintelui cunoaște un prestigiu fără precedent.

Sărbătorirea zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu a constituit pentru poporul nostru un nou și minunat prilej de a-și exprima sentimentele de dragoste fierbinte, de aleasă prețuire, față de cel mai bun fiu al său, de a-și manifesta unitatea de neclintit în jurul partidului, a secretarului său general, hotărîrea de a face totul pentru îndeplinirea exemplară a obiectivelor dezvoltării noastre. **„În aceste clipe de sărbătoare,** se spune în Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., **dînd glas gîndurilor și simțămintelor întregului nostru partid, ale comuniștilor și tuturor oamenilor muncii, care edifică noua orînduire în România, vă dorim, cu toată căldura inimilor, să trăiți în sănătate, să vă bucurați de multă putere de muncă, pentru a aduce acestei patrii și acestui popor — care vă înconjoară cu căldura dragostei și recunoștinței sale — noi și noi victorii, făcîndu-l să se înalțe tot mai mîndru, liber și demn între națiunile libere și demne ale lumii !"**. Regăsim exprimat în aceste cuvinte, mesajul vibrant al miilor și miilor de scrisori și telegrame de pe întreg cuprinsul țării, prin care toți oamenii muncii, muncitori, țărani, intelectuali, fără deosebire de naționalitate, aduc omagiul lor fierbinte conducătorului iubit și stimat al partidului și al statului.

Fundamentarea prețurilor pe cheltuielile sociale de producție

ÎN CONDIȚIILE noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducere și autogestiune, prețurile trebuie să orienteze întreprinderile spre realizarea producției planificate la un nivel calitativ cît mai ridicat, cu minimum de cheltuieli și maximum de beneficii. În același timp, prețurile trebuie să permită societății să evalueze cît mai exact aportul diferitelor unități, subramuri și ramuri la obținerea rezultatelor economice finale, pentru a perfecționa prin plan structura producției în direcția obținerii unei eficiențe economice maxime.

Baza economică a prețurilor de producție

SISTEMUL de prețuri poate exercita aceste importante funcții de evidență și control din partea societății, precum și ca pîrghie de optimizare a proceselor economice, numai dacă reflectă corect cheltuielile sociale necesare pentru producerea mărfurilor. Orice abatere a prețurilor de la baza lor economică, care o constituie cheltuielile sociale de producție, nu numai că deformează indicatorii de sinteză ai economiei sau ai ramurilor și unităților, dar poate avea implicații negative nemijlocit asupra desfășurării normale a producției și circulației mărfurilor în economie.

Existența unor prețuri subevaluate nu asigură întreprinderilor respective obținerea mijloacelor financiare necesare pentru constituirea fondurilor prevăzute de actualul mecanism economic și nu stimulează dezvoltarea producției corespunzător necesităților economiei naționale. În același timp, stabilirea unor prețuri la un nivel mai mare decît cel justificat economic creează o imagine falsă asupra eficienței proceselor de producție respective, nu stimulează întreprinderile și centralele să perfecționeze tehnologiile pentru a diminua consumurile de materiale și muncă și a-și reduce astfel costurile de producție.

Potrivit cerinței fundamentale a noului mecanism economico-financiar, orice sector, activitate sau produs trebuie să fie eficient, să aducă beneficii. Aceasta ridică noi exigențe în activitatea de stabilire a prețurilor, în sensul dimensionării cît mai judicioase a costurilor obiectiv necesare, recunoscute în societate. Această exigență sporită nu înseamnă însă, nicidecum, recunoașterea prin prețuri a cheltuielilor individuale, oricare ar fi nivelul acestora, adică așezarea prețurilor pe cheltuieli marginale. La baza prețurilor trebuie să stea costurile analizate critic, determinate judicios pe baza normativelor și normelor în vigoare.

Necesitatea reflectării în prețuri a cheltuielilor sociale reale se impune nu numai pentru produsele de fabricație internă, ci și pentru cele provenite din import. În acest caz prețurile interne trebuie **să reflecte eforturile reale** pe care le face economia națională pentru obținerea valutei necesare activității importurilor. Cu atare, prețurile acestora trebuie stabilite pornindu-se de la prețurile plătite la import și de la costul în lei al valutei realizate din operațiunile de export. Abaterea de la aceste criterii poate stimula nejustificat consumul unor materiale din import, dacă prețurile sînt subevaluate în raport cu costul lor real pentru economia națională, generînd, totodată, procese de redistribuire financiară. Dacă prețurile produselor din import sînt stabilite judicios, în condițiile unei balanțe comerciale echilibrate, bugetul nu trebuie să intervină în finanțarea comerțului exterior.

Este cunoscut faptul că țara noastră nu dispune de o bază proprie de materii prime care să satisfacă integral necesitățile industriei ; în aceste condiții, paralel cu eforturile pentru dezvoltarea producției proprii de materii prime, România este nevoită să importe însemnate cantități de țiței, cărbuni, cocs, minereu de fier etc. Or, în ultimii ani, îndeosebi după declanșarea crizei energetice, prețurile pe piața mondială au crescut simțitor. Astfel, prețurile la țiței au crescut, în perioada 1972—1981, de aproape 15 ori, iar la produsele petroliere de peste 11 ori. Ca urmare, au sporit și prețurile la alte produse : de 4 ori la cărbuni, de 2,2 ori la metale, de 1,8 ori la minereuri, de 2,8 ori la cauciuc, de 2,9 ori la lemn și produse din lemn. Concomitent, s-au mărit și prețurile la produsele alimentare. Prețul cerealelor a crescut de circa 2,3 ori, al semințelor oleaginoase de 2 ori etc. La principalele materii prime importate, de țara noastră, prețurile au cunoscut de asemenea, creșteri mari (tabelul nr. 1).

Așadar, în anul 1980, față de 1973, o tonă de materie primă importată ne-a costat de 7,6 ori mai mult la țiței, de 1,9 ori mai mult la cărbuni cocsificabili, de 3,2 ori mai mult la cocs metalurgic etc. Este evident efortul considerabil pe care a trebuit să-l facă economia națională pentru a-și asigura cantitățile necesare de materii prime.

În același timp, în condițiile valorificării unor resurse minerale cu conținuturi mai reduse, au crescut și costurile materiilor prime provenind din industria noastră extractivă (tabelul nr. 2).

Menținerea prețurilor neschimbate în condițiile unor asemenea creșteri la materiile prime de bază conduce la scăderea expresivității acestora, la îndepărtarea de baza lor firească — costurile de producție, la situația de a se finanța de la buget o parte din costurile de producție.

Punerea de acord a prețurilor de producție cu schimbările intervenite în nivelul costurilor s-a realizat prin reașezarea prețurilor din perioada 1974—1976 și prin actualizarea prețurilor aplicată de la 1 ianuarie 1981. Prin această din urmă actualizare s-a asigurat reflectarea mai reală în prețuri a costurilor de producție și s-au creat posibilități pentru aplicarea în mai bune condiții a noului mecanism economico-financiar în toate ramurile economiei, s-a intensificat rolul prețurilor în ridicarea eficienței economice, s-au eliminat o serie de finanțări de la buget. Prin majorarea într-o proporție însemnată a prețurilor în sectoarele producătoare de materii prime, la energie și unele materiale de

Tabelul nr. 1

Creșterea prețurilor la materii prime importate

	Creșteri (%)		
	1977 / 1973	1980 / 1977	1980 / 1973
Țiței	242	152	762
Minereu de fier	8	88	103
Cărbuni cocsificabili	83	60	193
Cocs metalurgic	120	90	319

Tabelul nr. 2

Creșterea costurilor la materii prime din țară

	Creșteri — %		
	1977 / 1973	1980 / 1977	1980 / 1973
Lignit subteran	30	25	62
Țiței	30	74	127
Huilă cocsificabilă	24	39	72
Minereu de fier	71	34	128

bază, concomitent cu menținerea neschimbată a prețurilor la produsele din ramurile de prelucrare finală, s-a îmbunătățit raportul valoric dintre ramurile și subramurile economiei naționale și se oglindește mai corect participarea acestora la formarea venitului național, stimulîndu-se, totodată, întreprinderile în folosirea cu mai multă eficiență a resurselor materiale și financiare.

Concordanța între costuri și prețuri trebuie realizată însă, pe cît posibil, **anual**, în funcție de schimbările de durată ce intervin în nivelul și corelațiile costurilor interne și a prețurilor externe de import și în strînsă corelare cu indicatorii planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării. Reflectarea în plan, încă din etapa elaborării acestuia, a schimbărilor ce se impun a se aduce prețurilor de producție și de livrare începînd cu anul următor este o necesitate obiectivă pentru a asigura stabilitatea indicatorilor valorici ai planului, stricta lor corelare. După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, numai analizînd sistematic costurile reale și eliminînd la timp învechirea unor prețuri și tarife vom putea aprecia exact, cu ajutorul prețurilor, cît ne costă produsele, care sînt beneficiile și dacă sîntem competitivi pe plan internațional.

Corelare strictă între costuri și prețuri

REALISMUL prețurilor, fundamentarea lor pe costurile sociale de producție în toate ramurile și subramurile și menținerea lor în concordanță cu mutațiile ce intervin în nivelul acestora, cît și în prioritățile dezvoltării economiei este o trăsătură definitorie a politicii de prețuri promovată de partidul nostru. În legătură cu aceasta, la Congresul al XII-lea al P.C.R. se sublinia că „va trebui să se asigure o mai bună fundamentare a corelațiilor dintre prețurile produselor de bază și ale mărfurilor finite, pornind de la cheltuielile socialmente necesare și prețurile pieței mondiale, de la necesitatea valorificării superioare a materiilor prime, materialelor și energiei".

În anul care a trecut de la actualizarea prețurilor de producție au intervenit o serie de elemente care fac necesară modificarea nivelului acestora în unele sectoare, subramuri și grupe de produse.

În industria extractivă, ca urmare a unui complex de factori, costurile de producție la cărbunii energetici au crescut în medie cu 9—14%, la minereu de fier cu circa 7%, la țiței cu circa 8%. Prețurile produselor agricole au fost majorate în anul 1981 în medie cu 12 %, iar de la 1 ianuarie 1982 a fost introdus un sistem de prime progresive, diferențiate pe produse și în funcție de cantitatea livrată la fondul de stat de pe fiecare hectar de cultură și s-au majorat, totodată, prețurile de cumpărare la o serie de produse animaliere. Ca efect al majorării prețurilor agricole, costurile în industria alimentară cresc, la nivelul acestui an, cu aproape 20 miliarde lei, afectînd prețurile tuturor produselor din această ramură.

Separat de schimbările intervenite în nivelul costurilor de producție în industria extractivă și în industria alimentară, în ultimii ani, pe plan mondial, s-a produs o importantă modificare a raportului de preț între țiței și gaze naturale. Dacă în anul 1980 acest raport era de circa 3/1, în prezent — ca urmare a creșterii însemnate a prețului gazelor — s-a ajuns la un raport de circa 1,6/1. Această importantă modificare, determinată în mod hotărîtor de criza energetică, a avut influențe și asupra prețului produselor mari consumatoare de gaze naturale, influențînd corelațiile de preț la o serie de produse.

Ținînd seama de acești factori, de exigențele aplicării cu fermitate a principiilor noului mecanism economico-financiar, este necesar ca permanent să se realizeze o concordanță deplină între prețurile de producție și costuri. Pentru aceasta este nevoie ca, periodic, prețurile de producție să fie actualizate, încît ele să corespundă costurilor efective, reale, să asigure realizarea de către fiecare unitate economică a unei rentabilități corespunzătoare pentru fiecare produs. În același timp, pentru înfăptuirea unei politici judicioase de prețuri este necesară punerea de acord a prețurilor cu amănuntul cu noile prețuri de producție, păstrarea unor raporturi corespunzătoare între costuri, prețuri de producție și prețurile cu amănuntul.

Reducerea costurilor de producție — sarcină prioritară

DESFĂȘURAREA normală a activității întreprinderilor pe baza noilor prețuri, ca și aplicarea integrală a mecanismului economic în toate ramurile și sectoarele de activitate, sînt condiționate de reducerea în continuare a costurilor de producție. Numai printr-o acțiune sistematică de reducere pe toate căile a cheltuielilor de producție, în special a celor materiale, se vor putea asigura rentabilitățile avute în vedere la determinarea noilor prețuri de producție și de livrare.

Un rol important în reducerea costurilor îl are analiza critică a acestora cu prilejul stabilirii prețurilor la produsele noi. Dacă ținem seama de ritmul deosebit de ridicat al înnoirii produselor, mai ales în unele ramuri ca industria ușoară și constructoare de mașini, aportul organelor de prețuri la stabilirea judicioasă a prețurilor și prevenirea creșterii nejustificate a unor prețuri este și mai evident. În legătură cu aceasta trebuie arătat că, deși s-au mai redus ca frecvență în ultima vreme, mai sînt încă numeroase cazuri cînd întreprinderile sau centralele și chiar unele ministere, tentate să-și asigure „rezerve" pentru îndeplinirea mai ușoară a sarcinilor valorice de plan, propun prețuri la un nivel mai ridicat decît cel cuvenit pe baza unor consumuri de materiale și muncă corect dimensionate. Astfel, numai în intervalul 1 I—30 XI 1981, cu prilejul examinării în Comitetul de Stat pentru Prețuri a propunerilor prezentate de cele două ministere din ramura construcțiilor de mașini, au fost avizate la un nivel mai mic decît cel propus prețurile pentru circa 300 de produse. Volumul cheltuielilor propuse de ministere — care în urma analizelor s-au dovedit că nu trebuie să fie recunoscute prin noile prețuri — se cifrează la aproape două miliarde și jumătate.

Existența unor cazuri de supradimensionare a costurilor și beneficiilor în vederea obținerii unor prețuri mai mari decît cele justificate, ca și abordarea uneori formală a măsurilor care trebuie să asigure, la nivelul fiecărei unități economice, încadrarea în nivelul planificat al cheltuielilor de producție, fac necesară crearea unei opinii de masă în rîndurile oamenilor muncii care lucrează atît în sectorul financiar-contabil și al prețurilor, cît și în cel tehnic și comercial pentru înțelegerea corectă a echilibrului ce trebuie asigurat în economie între costuri și prețuri, ca și între diferitele categorii de prețuri practicate în economie.

Buna funcționare a mecanismului economico-financiar impune măsuri pentru asigurarea unei corelații permanente între costuri, prețurile de producție și prețurile cu amănuntul. Realizarea unei politici juste a prețurilor, păstrarea unor raporturi corespunzătoare între costuri, prețul de producție și prețul de desfacere constituie o cerință legică, obiectivă a bunei conduceri a activității economice. În această direcție, la ședința Comitetului Politic Executiv din decembrie 1981 s-a precizat că actualizarea și îmbunătățirea prețurilor în agricultură fac necesară trecerea la îmbunătățirea prețurilor de desfacere cu amănuntul la o serie de produse, acțiune care urmează a se înfăptui în strînsă corelare cu prevederile de plan cu privire la creșterea retribuțiilor reale ale populației.

Virgil PÎRVU
director în Comitetul de Stat pentru Prețuri

UN AMPLU ȘI MOBILIZATOR PROGRAM PENTRU DEZVOLTAREA ZOOTEHNIEI

RECENTA Consfătuire de lucru pe problemele agriculturii, de la C.C. al P.C.R., a avut ca obiectiv principal analiza activității desfășurate în zootehnie și mai ales problemele legate de furajarea animalelor, precum și alte acțiuni deosebit de importante pentru desfășurarea în condiții tot mai bune a activității din agricultură. Ea se înscrie în practica profund democratică promovată de conducerea partidului, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se consulta permanent cu cadrele de bază din agricultură în vederea stabilirii celor mai potrivite și eficiente măsuri menite să contribuie la eliminarea neajunsurilor la realizarea exemplară a prevederilor planului cincinal, a programului de autoaprovizionare și la dezvoltarea și mai puternică a agriculturii noastre.

Faptul că a avut loc într-o perioadă cînd în întreaga țară se desfășoară o activitate neobosită, plină de abnegație, pentru realizarea planului pe anul 1982 — etapă importantă în realizarea sarcinilor trasate de Congresul al XII-lea al P.C.R. — conferă o semnificație deosebită consfătuirii cadrelor care lucrează și răspund de dezvoltarea zootehniei și a sectorului sanitar-veterinar. Analiza temeinică, exigentă și responsabilă pe care a făcut-o, spiritul critic și autocritic în care s-a desfășurat, măsurile concrete și corespunzătoare care au fost stabilite, precum și angajamentul ferm al participanților vor înscrie acest eveniment ca un moment deosebit în dezvoltarea zootehniei, a întregii agriculturi românești. Așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „pentru realizarea programelor stabilite în zootehnie și, în general, în agricultură, avem asigurată o bună bază materială. Dispunem de toate condițiile ca, în anul acesta, agricultura să obțină rezultate bune. Să acționăm în acest spirit, să facem totul pentru ca agricultura românească să răspundă cerințelor puse de planul general de dezvoltare economico-socială, să aducă o contribuție cu mult mai însemnată la dezvoltarea generală a României socialiste".**

Zootehnia — domeniu prioritar

MODERNIZAREA continuă a agriculturii românești necesită dezvoltarea prioritară a creșterii animalelor, care are un rol hotărîtor în ridicarea nivelului cantitativ și calitativ al consumului alimentar potrivit cerințelor menținerii și dezvoltării capacității de muncă, îmbunătățirii stării de sănătate a întregului popor. Tocmai de aceea, planul de dezvoltare a agriculturii în cincinalul actual prevede un ritm superior de creștere pentru această ramură. Trebuie subliniat că la baza elaborării programelor privind dezvoltarea zootehniei, în contextul general al înfăptuirii noii revoluții agrare, au stat prețioasele indicații date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul consfătuirilor de lucru cu cadrele din zootehnie din iunie 1980 și ianuarie 1981, al Congresul țărănimii, al consfătuirii cu cadrele din cercetarea și învățămîntul agricol din septembrie 1981, al plenarelor din ultima perioadă ale Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al întîlnirilor cu cadrele de conducere din economia națională, precum și cu ocazia numeroaselor vizite de lucru în unitățile socialiste.

La recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat noi indicații care direcționează cu originalitate și clarviziune dezvoltarea agriculturii — în special a creșterii animalelor — în raport cu necesitățile reale ale economiei naționale. Și în viitor accentul trebuie pus pe realizarea efectivelor planificate și lichidarea lipsurilor care se manifestă în domeniul reproducției și ameliorării animalelor, al realizării indicilor de natalitate, deoarece numai în acest mod vor putea fi realizate producția, precum și consumurile prevăzute în programul de autoconducere și autoaprovizionare. Va trebui ca, în continuare, să se pună un accent deosebit pe extinderea și perfecționarea însămînțărilor artificiale, urmărirea procesului de reproducție, asigurarea tuturor condițiilor de creștere și hrănire a tineretului, executarea anchetei ginecologice la întregul efectiv de vaci și vițele, cuprinderea acestuia în programe lunare de montă, interzicerea tăierilor de vițele și creșterea acestora pînă la prima fătare, organizarea reproducției la ovine astfel încît să se obțină 3 miei în 2 ani etc. Reducerea mortalităților și tăierilor de necesitate va fi posibilă prin asigurarea unor condiții corespunzătoare de adăpostire și furajare a animalelor gestante și tinere în vederea evitării pierderii de gestații și creșterii produșilor obținuți, prin amenajarea corespunzătoare a spațiilor de fătare în toate unitățile crescătoare de bovine și ovine (în special în sezonul de iarnă), prin asigurarea condițiilor de microclimat, aplicarea cu strictețe a tehnologiilor de creștere și a celor sanitar-veterinare.

La Consfătuire au fost analizate cu simț de răspundere căile pentru obținerea unei producții cît mai mari de carne și produse animale. Pornind de la faptul că producția de carne de bovină poate fi realizată eficient numai dacă se respectă o greutate medie de tăiere a tineretului bovin de 380—400 kg care poate fi atinsă la vîrsta de 2 ani (sau mai mult), s-a indicat elaborarea unui program special pentru carnea de bovine, în care să se prevadă sacrificarea animalelor la greutatea optimă și vîrsta reală. Chiar dacă o perioadă va trebui să reducem numărul de bovine tăiate, această măsură este oportună și eficientă, deoarece în circa 2 ani de zile putem asigura un număr sporit de animale care, sacrificate la greutăți mai mari, să permită creșterea producției de carne. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, asigurarea consumului de carne va necesita suplimentarea programului de carne de porc și pasăre, în care scop s-au adoptat o serie de măsuri privind creșterea mai accentuată a numărului de purcei destinați îngrășării, îmbunătățirea organizării incubației, creșterea indicilor de natalitate, reducerea mortalității, realizarea sporului mediu zilnic, folosirea mai deplină a spațiilor de cazare existente și amenajarea altora noi, îmbunătățirea furajării etc.

Asigurarea nevoilor de lînă impune luarea unor măsuri suplimentare de creștere a efectivului de oi. S-a hotărît, în acest sens, elaborarea unui program de creștere a încă două milioane de oi merinos, care vor fi realizate prin fătări suplimentare sau oprirea de la tăiere a mieilor. În același timp, se va extinde la circa 400—500 mii efectivele de oi de lapte care pot avea o producție medie de peste 200 litri/an, sporind în acest fel resursele de lapte ale populației rurale.

Producția de lapte poate fi sporită dacă vom lichida lipsurile serioase care persistă de mai mult timp, și vom valorifica marile resurse ce există în acest sector. Anul acesta vor fi luate măsuri energice de asigurare, în toate unitățile, a maternităților, creșelor și sectoarelor de creștere a vițelelor, introducerea apei în toate adăposturile și dotarea tuturor unităților cu instalații de preparat furaje, acționîndu-se pentru extinderea mulsului mecanic și evacuării mecanizate a dejecțiilor. În toate fermele se vor organiza **sectoare de producere a furajelor**, amplasate și comasate în apropierea acestora, luîndu-se măsuri de sporire a producțiilor, de recoltare la timp și de asigurare a stocurilor de furaje la nivelul necesarului. Conducerile unităților sînt datoare să organizeze și asigure mijloacele necesare pentru recoltarea la timp și conservarea corespunzătoare a producției secundare. Întregul efectiv de vițele va fi crescut în mod corespunzător pînă la prima fătare și, în funcție de nivelul producției de lapte, se vor înlocui efectivele de vaci îmbătrînite, cu afecțiuni sau cu producții reduse.

Rezolvarea definitivă a problemei furajelor

ASIGURAREA unei noi calități în zootehnie impune rezolvarea aprovizionării cu furaje, care reprezintă în momentul de față problema centrală a acestei ramuri. Tocmai de aceea, la Consfătuire s-au analizat cu toată atenția și seriozitatea principalele ei aspecte, au fost criticate lipsurile existente și s-au stabilit măsuri care să contribuie la îmbunătățirea rezultatelor de producție.

Noua concepție de asigurare și folosire economică a furajelor are în vedere acoperirea în totalitate a nevoilor de nutreț din resurse interne, utilizarea cu randament ridicat a suprafețelor destinate producției de furaje și realizarea unor culturi cu valoare nutritivă maximă pe hectar, în condițiile reducerii consumurilor energetice. Se urmărește folosirea porumbului știuleți însilozat, care poate asigura producții mari în toate zonele țării, cu hibrizi tardivi de mare productivitate. De asemenea, se vor folosi pentru furajare și celelalte culturi de mare randament, cum sînt : cartofii, sfecla, guliile, lucerna, trifoiul și altele, care vor constitui resurse de bază în hrana animalelor.

O altă problemă importantă o constituie **reamenajarea** imediată (concomitent cu desfășurarea producției) a **actualelor adăposturi și instalații**, în vederea aplicării noului sistem de adăpare și furajare. În acest scop, se va trece la amenajarea

în halele jgheaburilor pentru administrarea mecanizată a furajelor cu umiditate ridicată, asigurarea necesarului de apă și a condițiilor de adăpare la jgheab a efectivelor, construirea de silozuri între halele de porci grași, amenajarea de spații de preparare a furajelor înainte de administrare. Potrivit indicațiilor secretarului general al partidului, se va stabili un model de grajd în care să se introducă apa și furajarea după noua concepție, alte amenajări și măsuri care, prin generalizare, vor permite utilizarea mai eficientă a resurselor secundare. Este de subliniat că măsurile prevăzute vor permite reducerea actualului consum — exagerat — de concentrare, realizarea unei furajări care să valorifice corespunzător resursele furajere din toate zonele și potențialul biologic al raselor de animale, precum și creșterea eficienței economice a zootehniei, ca urmare a creșterii sporului mediu zilnic, a rulajului și a producției de carne pe suprafața construită, reducerea consumului specific de furaje și îmbunătățirea condițiilor sanitar-veterinare.

Asigurarea necesarului de furaje se va face prin creșterea randamentelor la hectar, îmbunătățirea structurii culturilor furajere, extinderea culturilor duble, folosirea integrală a tuturor produselor secundare, utilizarea unor tehnologii care să permită continua reducere a consumului de furaje pe unitatea de produs și valorificarea celor peste 4 milioane de hectare de pajiști naturale.

Trebuie recunoscut deschis că lipsurile care s-au manifestat în acest domeniu, nerealizarea producției de furaje la nivelul necesarului s-au datorat modului defectuos în care specialiștii din organele agricole și unități s-au ocupat de valorificarea corespunzătoare a bazei materiale destinată producției de furaje. Deși în repetate rînduri s-a indicat să se ia **măsuri tehnice și organizatorice pentru creșterea producției de furaje** la hectar (50-60 tone de masă verde la suprafața agricolă și 20-30 tone pe pajiști), anul trecut au fost obținute producții mici (15-20 tone pe suprafețele cultivate și 10-12 tone de masă verde pe pajiști), care au influențat negativ realizarea producției animale.

Pentru asigurarea furajelor în cantitatea și de calitatea corespunzătoare a sarcinilor privind creșterea efectivelor de animale și a producției acestora, suprafețele afectate bazei furajere vor fi grupate în jurul fermelor, realizîndu-se fertilizările în această iarnă cu îngrășăminte organice și chimice și asigurîndu-se semințe de cea mai bună calitate. Se iau măsuri de extindere a culturii plantelor furajere de mare productivitate și care să asigure un raport optim între substanțele energetice și proteice (lucernă, trifoi, amestecuri de leguminoase și graminee perene, sfeclă și gulii furajere). Așa cum a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu, se va trece de îndată la revederea planurilor de cultură, astfel încît începînd din luna mai să se asigure cantitățile necesare pe specii de animale, pentru realizarea unei furajări corespunzătoare a acestora. Trebuie făcut totul pentru asigurarea unor producții la hectar de cel puțin 8-10 mii unități nutritive la leguminoasele și gramineele perene, de 60-70 tone masă verde la terenuri irigate și 40-50 tone la neirigate, de 100 tone la sfeclă și gulii în condiții de irigare.

În scopul exploatării mai raționale a suprafețelor de **pajiști** ce se vor desțeleni pentru însămînțări, ele vor fi introduse în asolament, astfel ca printr-o tehnologie adecvată să producă o cantitate mult mai mare de masă verde decît în prezent. În acest sens, în zonele de șes, precum și în cele de deal-munte, suprafețele de pășuni și fînețe naturale vor fi cuprinse în asolamente cu celelalte culturi, astfel încît să se asigure o rotație corespunzătoare, în vederea sporirii producției de furaje.

Anul acesta va trebui să marcheze o cotitură în aplicarea unor tehnologii îmbunătățite, care să asigure continua **reducere a consumurilor de furaje pe unitatea de produs.** Este necesar să fie reconsiderate nu numai normele de furajare, ci înseși normele de creștere și îngrijire a animalelor, gîndirea și concepția despre zootehnie, învățămîntul și cercetarea de specialitate. De exemplu, la porcine, pentru reducerea consumului specific de concentrare și utilizarea resurselor existente, se extinde sistemul de furajare lichidă, introducîndu-se în hrana porcilor porumbul siloz, cartofii, sfecla, guliile, lucerna, masa verde. Au fost stabilite măsuri pentru **folosirea tuturor resurselor furajere grosiere** (inclusiv producerea utilajelor de pregătire a paielor în vederea mai bunei asimilări a acestora), a furajelor suculente și, în general, pentru furajare potrivit noilor tehnologii.

Stimularea cooperatorilor

NOILE MĂSURI **de stimulare a cooperatorilor,** elaborate din inițiativa și sub îndrumarea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, reglementează într-un spirit nou principiile generale ale sistemului de retribuire, ale organizării producției și a muncii în unitățile cooperatiste. **Retribuirea cooperatorilor, a cadrelor de conducere va fi nemijlocit legată de cantitatea și calitatea muncii prestate, de producția și veniturile realizate** de rezultatele obținute în sporirea eficienței economice, de posibilitățile economice ale fiecărei unități. Cooperatorilor care își îndeplinesc toate sarcinile ce le revin, execută lucrările în bune condiții și realizează producția angajată, cu respectarea cheltuielilor aferente acesteia, li se asigură retribuirea la nivelul prevăzut în plan și în bugetul de venituri și cheltuieli. Cooperatorii pot fi retribuiți numai dacă prestează o muncă utilă, care să contribuie la realizarea producției în unitatea agricolă cooperatistă. La baza noului sistem stă principiul echității socialiste, asigurîndu-se o proporție justă între veniturile minime și cele maxime.

Forma principală de organizare și retribuire a muncii în cooperative este **acordul global** cu tarif pe unitatea de produs sau, pentru unele produse, la 1 000 lei valoare a producției fizice obținute. Trebuie menționat că s-a renunțat la comensurarea muncii în C.A.P. prin norme convenționale și s-a trecut la folosirea sistemului de retribuire cu **tarife de plată pe norma de muncă,** diferențiat pe 4 grupe de complexitate și sectoare de producție, astfel :

	Retribuirea (în lei) pe norma de muncă, în funcție de grupa de complexitate a lucrării			
	I	II	III	IV
Producția vegetală	40	48	56	65
Producția animală	50	60	70	80

Un element deosebit de important îl constituie faptul că s-au adoptat și pentru cooperative aceleași norme de muncă folosite și în I.A.S., ceea ce creează cooperatorilor posibilitatea realizării unor venituri egale cu cele ale muncitorilor din unitățile agricole de stat. Noile reglementări vor permite sporirea cu circa 25% a veniturilor cooperatorilor.

Potrivit calculelor efectuate, ca urmare a aplicării tarifelor propuse și a participării la beneficii, nivelul retribuției medii lunare a unui cooperator, calculat pentru 25 de zile lucrate, va ajunge la 1 400-1 550 lei în producția vegetală și la 1 700-1850 în zootehnie.

Măsurile pentru creșterea retribuțiilor în zootehnie sînt de natură să creeze o cointeresare și o permanentizare mai bună a muncitorilor. Bunăoară, cooperatorii care lucrează permanent și nemijlocit în zootehnie și realizează volumul de lucrări stabilit (potrivit normelor de muncă pentru I.A.S.) pot beneficia de nivelul de retribuire pentru personalul din întreprinderile agricole de stat.

Pornind de la principiile eticii și echității socialiste s-a stabilit un raport mai bun între veniturile cooperatorilor și cele ale cadrelor de conducere, în funcție de răspunderea și obligațiile fiecăruia. Retribuția de bază pentru cooperatorii care îndeplinesc funcția de președinte se stabilește la un nivel reprezentînd pînă la 2,5 ori venitul mediu realizat de cooperatorii care lucrează nemijlocit în producție și execută volumul de muncă aprobat de adunarea generală, precum și în raport cu valoarea producției fizice planificate, mărimea și complexitatea unității. Este de remarcat că în proporție de 70%, venitul de bază este legat de producția realizată și numai 30% de mărimea și complexitatea unității.

În conformitate cu principiile autoconducerii și autogestiunii, cooperativele agricole de producție au obligația să asigure organizarea superioară a producției și a muncii, folosirea deplină și eficientă a forței de muncă, participarea la muncă a cooperatorilor și a tuturor celorlalți locuitori apți de muncă din sate și comune, inclusiv a celor care lucrează în alte sectoare de activitate. În perioada de desfășurare a campaniilor agricole, toți locuitorii apți de muncă din sate și comune, inclusiv cei care lucrează în industrie, construcții, comerț sau alte activități, specialiștii de orice profil și membrii lor de familie sînt obligați să participe la prășit și alte lucrări de întreținere a culturilor, de recoltare, transport și depozitare a produselor, lucrări de irigații, desecări, eliminarea excesului de umiditate, curățirea și îmbunătățirea pășunilor și fînețelor naturale etc.

Noile măsuri recent luate de conducerea partidului și statului nostru creează cadrul adecvat desfășurării în bune condiții a proceselor de producție din agricultură. Îmbunătățirea rezultatelor de producție obținute de cooperativele agricole, precum și de membrii acestora va contribui la îndeplinirea programului de sporire a efectivelor și de creștere a producției animale, în așa fel încît să se realizeze integral programul de autoaprovizionare teritorială.

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

PRODUCȚIA MEȘTEȘUGĂREASCĂ — UN SECTOR MODERN AL ECONOMIEI

PARTE INTEGRANTĂ a industriei mici, în care deține o pondere importantă, cooperația meșteșugărească, organizație socialistă obștească cu caracter economic, prin activitatea complexă și diversificată pe care o desfășoară, își aduce o contribuție tot mai mare la dezvoltarea generală a economiei naționale, la creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al populației și pe această cale la înfăptuirea mărețului Program al Partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Bucurîndu-se de îndrumarea și sprijinul permanent al conducerii superioare de partid și de stat, personal din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cei aproape 400 de mii de oameni ai muncii ce își desfășoară activitatea în cadrul cooperației meșteșugărești depun eforturi susținute pentru traducerea în viață a sarcinilor desprinse din hotărîrile celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, precum și ale Consfătuirii de lucru cu activul și cadrele de bază din sistemul cooperatist și consiliile populare din luna iunie 1980.

În contextul acestor sarcini, „Programul de dezvoltare a industriei mici și a prestărilor de servicii în cincinalul 1981—1985", adoptat de cel de-al VI-lea Congres al Cooperației Meșteșugărești, concretizează obiectivele de dezvoltare în sectorul nostru de activitate, acțiunile ce vor fi întreprinse, căile și mijloacele prin care se va asigura atingerea obiectivelor stabilite pentru acest cincinal, program ce sintetizează rodul gîndirii și participării largi a oamenilor muncii din organizațiile cooperatiste teritoriale, a programelor proprii adoptate de Conferințele județene ale uniunilor de cooperative, expresie a largului democratism promovat în toate domeniile de activitate ale sectorului.

Programul calității și eficienței

PROGRAMUL de dezvoltare a industriei mici și a prestărilor de servicii în cooperația meșteșugărească, reflectă prin prevederile sale, sarcinile deosebit de importante ce revin sectorului privind satisfacerea cît mai deplină a cerințelor populației cu bunuri de consum și servicii diverse, la un nivel calitativ corespunzător exigențelor impuse de dezvoltarea impetuoasă a economiei naționale, de gradul de civilizație și bunăstare la care se va ajunge în această etapă istorică, lărgirea gamei de produse pentru piața externă, o largă cooperare cu industria de stat, valorificarea pe scară înaltă a resurselor locale, materialelor recuperabile și refolosibile.

Pentru a răspunde acestor sarcini sporite, așa cum se prevede în program, în cincinalul 1981—1985, valoarea producției marfă industriale și a prestărilor neindustriale în industria mică din cooperația meșteșugărească va crește într-un ritm anual de peste 10%, urmînd să atingă la sfîrșitul anului 1985 un volum de minimum 47 miliarde lei, ceea ce corespunde unei dinamici de peste 60% în comparație cu realizările anului 1980.

Activitatea de producție se va axa pe realizarea de bunuri de larg consum și de uz personal, în serii mici, de calitate și execuție deosebită, care să completeze produsele realizate de marea industrie, în care scop de exemplu: producția articolelor de confecții și tricotaje va crește într-un ritm mediu anual de peste 10%, într-o gamă diversificată, în pas cu linia modei, prin intensificarea și îmbunătățirea activității de creație, valorificînd superior materiile prime și materialele de care dispune. În domeniul producției de încălțăminte, marochinărie și blănărie, se prevede ca volumul acesteia să fie în anul 1985 cu circa 60% mai mare decît în anul 1980, urmărindu-se valorificarea superioară a resurselor, printr-o prelucrare înaltă, reducerea consumurilor, extinderea folosirii înlocuitorilor de piele și talpă. Valorificarea superioară a materialului lemnos, economisirea și utilizarea mai rațională a acestuia, creșterea ponderii garniturilor și pieselor cu sculptură și intarsie, în paralel cu realizarea de produse noi și reproiectate în proporție de cel puțin 30% anual, va permite ca valoarea producției de mobilă să fie în anul 1985 cu peste 65% superioară celei din anul 1980. În cadrul grupei de bunuri de consum din metal, jocuri, jucării, articole de podoabă, ș.a., a căror producție se prevede să crească într-un ritm mediu anual de peste 12%, un accent deosebit se va acorda dezvoltării producției obiectelor de uz casnic, gospodăresc și de grădinărit, introducîndu-se în fabricație aproape 6 000 noi modele care să corespundă cerințelor populației din fiecare județ.

Programul prevede, de asemenea, dezvoltarea rapidă a producției de artă populară și artizanat, al cărei volum urmează să se dubleze în acest cincinal, creștere realizată în proporție de 50 la sută prin extinderea muncii la domiciliu. Se are în vedere valorificarea în mai mare măsură a potențialului material și uman existent în fiecare zonă și a tradițiilor artistice specifice locale, diversificîndu-se în continuare sortimentele și modelele de produse, astfel încît noile creații să reprezinte în fiecare an, cel puțin 30% din fondul de marfă oferit pieței interne și externe.

În paralel cu dezvoltarea cantitativă a producției, programul cuprinde măsuri concrete și în privința perfecționării laturilor calitative vizînd înnoirea producției, corespunzător cerințelor modei și progresului tehnic, creșterea ponderii produselor de calitate superioară, extra și lux, realizată în serii scurte sau exclusivități, printr-o valorificare superioară a tuturor resurselor de materii prime și materiale, utilizînd mai deplin și mai eficient forța de muncă de înaltă calificare.

Reflectînd contribuția acestui sector la înfăptuirea „Programului-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții" volumul prestărilor de servicii pentru populație este prevăzut să se dubleze în anul 1985 față de anul 1980, realizînd un ritm mediu anual de creștere deosebit de accelerat 14,7%, cel mai ridicat din întreaga activitate de pînă în prezent a acestui sector.

În cadrul volumului total, creșteri însemnate sînt prevăzute în toate activitățile, concomitent cu lărgirea și diversificarea nomenclatorului celor peste 400 de profile existente în prezent, prin introducerea altora noi și cu o dispersie mai uniformă în teritoriul localităților, în noile cartiere și ansambluri de locuințe. O dezvoltare accentuată vor cunoaște acele activități care sînt tot mai solicitate de populație.

Subliniem, în primul rînd, faptul că activitatea de întreținere și reparare a diverselor bunuri, în ansamblul ei, este prevăzut să crească într-un ritm mediu anual de peste 19,0%, peste media de creștere a volumului total al serviciilor. În cadrul acestei grupe, ritmul cel mai accelerat de creștere continuă să-l dețină activitatea de întreținere și reparare a autoturismelor, volumul acesteia urmînd să fie în anul 1985 de aproape 3 ori mai mare decît în anul 1980.

În activitatea de întreținere a bunurilor electrotehnice (frigidere, aspiratoare, mașini electrice de spălat rufe etc.) creșterea va fi de 129%, la produsele electronice (aparate de radio, televizoare, magnetofoane etc.) de peste 2 ori, la mobilă și tapițerie de 139%, ca urmare a sporirii gradului de dotare a populației cu asemenea bunuri și a recuperării rămînerilor în urmă care mai există în acest domeniu în unele județe și localități. Producția executată la comandă pentru populație va atinge un ritm mediu anual de creștere de 12,3% pe ansamblu, cu dinamică diferențiată la confecții de îmbrăcăminte de peste 82%, la încălțăminte de aproape 74%, la blănărie-cojocărie 86%, la tricotaje de 2,2 ori iar la mobilă de 2,3 ori. Aceste dinamici se vor obține prin realizarea de noi sortimente cu un grad sporit de prelucrare cum sînt: garniturile de mobilă stil, sculptată și cu intarsie, confecțiile de îmbrăcăminte și tricotajele cu diferite aplicații ornamentale și broderii, extinderea rețelei „caselor de modă" în vederea executării unui volum sporit de produse din clasele de calitate extra și lux, a unor modele unicate, etc.

O atenție deosebită se va acorda dezvoltării activității de prestări în construcții la care ritmul mediu anual de creștere este prevăzut să fie de 20,5%, urmărindu-se asigurarea satisfacerii în întregime a solicitărilor populației pentru întreținerea și repararea locuințelor proprietate personală din mediul urban,

precum și în activitatea de spălătorie-curățătorie chimică la care ritmul de creștere este prevăzut la peste 21%.

În activitățile din domeniul prestărilor de servicii neindustriale — frizerie, coafură, cosmetică, manechiură, pedichiură, ritmul mediu anual de creștere este de peste 8%, apreciindu-se că se vor satisface cerințele populației pentru această categorie de servicii.

Programul prevede introducerea sau extinderea unor tipuri de relații cu solicitatorii, care să permită satisfacerea în condiții operative și comode a cerințelor acestora. În acest sens pot fi exemplificate prevederile de extindere a serviciilor de urgență la domiciliul cetățenilor pentru lucrări la instalațiile electrice, sanitare, de apă, de încălzire, extinderea și organizarea (în localitățile unde încă nu s-a introdus) a unor unități cu regim de urgență în activitatea de spălătorie-curățătorie chimică sau puncte cu același profil la reparații încălțăminte și îmbrăcăminte. Se va amplifica, la toate localitățile urbane capitale de județe și în cele mai dezvoltate din cadrul județelor, sistemul de dispecerate, unde populația să poată solicita informații privind serviciile de care are nevoie sau unde să poată apela pentru intervenții de urgență. De asemenea, va fi extinsă forma de întreținere și reparare a bunurilor pe bază de abonament, îndeosebi vizînd aparatele electronice, obiectele electrotehnice de uz casnic, etc.

Pentru îmbunătățirea activității și ridicarea nivelului calitativ al serviciilor programul prevede măsuri vizînd mai buna organizare a producției și muncii din unități, perfecționarea cunoștințelor profesionale ale lucrătorilor, întărirea colectivelor de creație și orientarea lor spre realizarea de noi produse utile avînd caracteristici tehnico-funcționale și estetice superioare corespunzătoare cerințelor modei și exigențelor populației, promovarea în toate unitățile a unui spirit de ordine și disciplină, demnitate și corectitudine.

Autoconducere — autogestiune — autofinanțare

PERFECȚIONAREA CONDUCERII și organizării activității de prestări de servicii și a producției în industria mică, în spiritul autoconducerii și autogestiunii, aplicării noului mecanism economic, constituie domenii asupra cărora programul prevede acțiuni și măsuri deosebit de ample la nivelul tuturor verigilor ierarhice ale cooperației meșteșugărești. Aceste prevederi au ca scop final creșterea continuă a eficienței economice, rantabilitatea tuturor unităților, produselor și serviciilor, sporirea avuției sectorului prin aplicarea consecventă și cu randament maxim a noului mecanism economic și financiar.

Se au în vedere acțiuni pentru reducerea în mai mare măsură a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie prin îmbunătățirea proceselor de producție și a tehnologiilor de fabricație, reducerea pierderilor tehnologice, înlocuirea produselor mari consumatoare de materiale și energie, creșterea gradului de prelucrare și de valorificare a tuturor resurselor, astfel încît să se realizeze o scădere a cheltuielilor materiale în 1985 față de 1980 cu minimum 18 lei la 1 000 lei producție marfă. De asemenea, sînt prevăzute măsuri pentru folosirea mai eficientă a capacităților de producție și a timpului de lucru, ridicării pregătirii profesionale a lucrătorilor și întăririi ordinii și disciplinei la toate locurile de muncă, asigurîndu-se pe această cale creșterea productivității muncii cu cel puțin 30% în 1985 față de 1980. Prin folosirea intensivă a fondurilor fixe existente se prevede obținerea unei producții mai mari cu 20% în 1985 față de 1980, precum și creșterea volumului de beneficii la 1 000 lei fonduri fixe de la 335 lei în 1980, la 484 lei în 1985, respectiv cu 44,5%.

În spiritul principiului autoconducerii și autogestiunii vor fi întreprinse acțiuni de mobilizare a cooperatorilor în vederea sporirii contribuției acestora la fondul de dezvoltare al cooperativelor, prin depuneri de sume suplimentare de părți sociale, ceea ce va conduce la evitarea solicitărilor de credite bancare pentru finanțarea activității și pe această cale la reducerea dobînzilor aferente care le grevează situația financiară.

Toate acțiunile și măsurile ce vor fi întreprinse pentru creșterea eficienței economice a activității și pentru autofinanțarea unităților sînt prevăzute să se materializeze în obținerea în anul 1985 a unui volum al producției nete industriale de 1,7 ori mai mare decît în anul 1980, corespunzînd unui ritm mediu anual de creștere de 11,4%, superior ritmului producției marfă industriale care este de 10,4%.

Integrarea în dezvoltarea economiei locale

ÎN CONCORDANȚĂ cu prevederile Legii nr. 2/1980, referitoare la dezvoltarea industriei mici, cooperația meșteșugărească, prin întreaga sa activitate se integrează deplin în economia locală, în dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor localităților patriei noastre, contribuind la valorificarea resurselor materiale locale, la introducerea în circuitul economic a materialelor secundare, la satisfacerea cerințelor de produse și de prestări de servicii ale populației la cuprinderea în activitatea de producție a forței de muncă disponibile, îndeosebi cu munca la domiciliu prin atragerea femeilor, pensionarilor, persoanelor invalide și a altor asemenea categorii de persoane.

Pentru cincinalul 1981—1985, „Programul de dezvoltare a industriei mici și a prestărilor de servicii în cooperația meșteșugărească" prevede lărgirea și modernizarea rețelei de unități prestatoare de servicii, utilizînd totodată în mod intensiv capacitățile de producție existente ca și forța de muncă, astfel ca rețeaua să cuprindă în cît mai bune condițiuni toate localitățile și cartierele acestora, să le apropie cît mai mult de consumatori, mai ales în activitățile de necesitate curentă. În acest sens este de menționat că în perioada cincinalului pe care îl parcurgem vor fi date în folosință un număr de aproape 2 300 noi unități de prestări de servicii pentru populație, astfel ca la sfîrșitul anului 1985 rețeaua unităților să depășească numărul de 17 000. Creșterea se va asigura în special prin unități amplasate la parterele noilor blocuri de locuințe, iar rețeaua va fi completată cu puncte mobile de servire complexă, amplasate în noile cartiere, prevăzute să satisfacă cerințe din diferite domenii de activitate, îndeosebi pe linia îmbunătățirii confortului și a unor amenajări în noile apartamente.

În programul de dezvoltare a rețelei unităților prestatoare de servicii au fost avute în vedere și localitățile ce vor deveni în actualul cincinal centre urbane cu profil agro-industrial, unde cooperația meșteșugărească va trebui să asigure serviciile solicitate de populația respectivă. Acționînd cu toată răspunderea pentru sporirea producției de bunuri și servicii destinate satisfacerii, în primul rînd, a cerințelor populației locale, participînd împreună cu toți oamenii muncii la punerea în aplicare a măsurilor adoptate de conducerea de partid și de stat pentru o aprovizionare mai bună și stabilă a populației, pentru înlăturarea tuturor fenomenelor de risipă și asigurarea bunurilor necesare populației pe principiul autoaprovizionării fiecărei localități, cooperatorii meșteșugari, ceilalți lucrători din sectorul nostru, participă activ la înfăptuirea lor, îndeosebi cu produse industriale și prestări de servicii — contribuind astfel la ridicarea gradului de civilizație și de confort al populației din toate localitățile țării, la bunăstarea întregului popor.

Integrarea în dezvoltarea locală a cooperativelor meșteșugărești se realizează și prin producția de colaborare-cooperare cu întreprinderile de stat, pe bază de contracte de lungă durată, volumul acestei activități prevăzîndu-se să fie în anul 1985, de două ori mai mare decît cel realizat în anul 1980. Sfera de colaborare-cooperare se referă, îndeosebi, la realizarea unor repere, subansamble și produse mai ales din ramura industriei construcțiilor de mașini, precum și privind repararea și recondiționarea pieselor de schimb.

La aportul pe care toate județele țării trebuie să-l aducă la sporirea volumului de export al patriei, își aduc contribuția și unitățile cooperației meșteșugărești, care în cincinalul 1981—1985 și-au prevăzut sarcini deosebit de mobilizatoare, reflectate în volumul total al exportului care, la nivelul anului 1985, va trebui să se dubleze în comparație cu anul 1980.

Conform prevederilor programului, realizarea acestor sarcini va fi obținută prin executarea unor produse de calitate și design deosebit, cu un grad sporit de competitivitate, care să valorifice superior resursele materiale, bazîndu-se pe creativitatea și inventivitatea meșterilor cooperatori. Un accent principal se va pune pe diversificarea produselor destinate exportului, astfel ca pe lîngă produsele tradiționale ce se livrează curent beneficiarilor externi să se realizeze noi produse din ramura prelucrării metalelor, a ceramicei, a cauciucului, a pielăriei și altele, mai ales din cele ce sînt solicitate pe relația „devizei libere".

Îndeplinirea prevederilor programului adoptat de Congres, reflectă adeziunea oamenilor muncii din cooperația meșteșugărească la politica internă și externă a partidului și statului nostru, aportul pe care înțeleg să-l aducă la vasta operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, la creșterea nivelului de trai material și cultural al întregului popor, hotărîrea lor fermă de a-și consacra și în viitor întreaga lor activitate și capacitatea de muncă luptei neabătute pentru realizarea sarcinilor ce le-au fost încredințate.

Paul NAGY
vicepreședinte al Uniunii Centrale a Cooperativelor Meșteșugărești

Considerații asupra unor evoluții previzibile în domeniul materialelor și tehnologiilor industriale

PROBLEMELE privind asigurarea ca volum, diversitate tipologică și proprietăți a necesarului de materiale folosite în economie apar, în pragul sfîrșitului secolului XX, la dimensiuni și complexitate ce cu greu ar fi putut fi imaginate la începutul veacului. Acum o sută de ani principalul material industrial era lemnul, iar cărbunele principala sursă de energie și se conturau progrese în tehnologia oțelului și a petrolului. Astăzi, la o distanță de numai opt decenii, universul materialelor utilizate de civilizația modernă însumează peste 2 milioane de tipuri de materiale ; se discută despre noi posibilități de utilizare a aluminiului, titanului, magneziului în domeniul materialelor metalice ; despre materiale plastice, ceramice și multe altele în domeniul nemetalelor. Această impresionantă varietate a materialelor este strîns legată de posibilitatea practică la care s-a ajuns a prelucrării oricărui tip de material — de la diamant la argilă — realizîndu-se astfel forma geometrică necesară obținerii produselor.

Dar cîștigul înregistrat în planul cunoștințelor tehnologice nu și-a aflat corespondentul în modul — adesea irațional — de consum al omului. În construcția de tehnomasă — care constituie aportul nostru pe Planetă — în opoziție cu natura care își construiește biomasa cu deosebită eficiență, consumăm în fiecare an pentru fiecare locuitor între 12 000—20 000 kg de materii prime. La un asemenea consum, care întrece de cîteva sute de ori propria greutate a omului, solicitările vor deveni, curînd, peste puterile resurselor. Dacă ne referim la țara noastră consumul de materii prime și materiale pe locuitor este anual de aproximativ 15 000 kg, din care aproape 40% pentru producerea energiei.

În marea majoritate a cazurilor acest consum se referă la materii prime care, la nivelul actual al cunoștințelor tehnologice, sînt în mică măsură recuperabile cu un grad satisfăcător de eficiență. Această situație, fără a constitui subiectul considerațiilor ce urmează, scoate în evidență importanța cercetărilor dintr-un program vast de recuperare și de reciclare a resurselor materiale ale țării. De asemenea, nu ne vom opri asupra consumului de materii prime necesar producerii de energie decît pentru a menționa că peste 132 milioane de tone de materii prime sînt transformate anual în energie, în timp ce pentru obținerea aceleiași cantități de energie prin fuziunea termonucleară controlată (de tipul deuteriu + tritiu = hidrogen + 17,6 MeV) ar fi necesar consumul a numai 4 milioane tone de materii prime.

Preocupările și prognozele în domeniul materialelor și tehnologiilor de prelucrare au în vedere, de regulă, consumurile pentru realizarea strictă a tehnomasei în produse industriale de diferite sortotipodimensiuni. Dacă se iau în considerare progresele înregistrate în sferele chimiei, a biologiei, fizicii se remarcă posibilitatea reconsiderării calitative — pe principii noi —, a proprietăților materialelor. Pentru a evidenția distanța la care ne aflăm, în practică, de limita superioară a performanțelor în domeniul materialelor se poate imagina un material teoretic care să aibă proprietățile funcționale, tehnologice și economice ca acelea prezentate în tabelul nr. 1 : greutatea specifică 1,2 Kg/dm³ ca a majorității materialelor plastice ; rezistența mecanică de 30 000 MPa ca a materialelor armate cu monocristale filiforme (compozite) ; temperatură de utilizare pînă la 3000 °C ca a grafitului ; rezistența la coroziune în aer pe care o are ceramica ; rezistivitatea electrică a supraconductorilor sau a steatitului ; proprietățile optice ale fibrei de sticlă optică ; consumul necesar prelucrării în forme, asemănător materialelor superplastice și resursele infinite ale scoarței bazată pe siliciu. Or, comparativ cu acest model ideal de material folosim în mare măsură aliaje feroase de 6 ori mai grele, cu rezistență mecanică la rupere de 60 de ori mai mică, cu temperatura de utilizare de numai 600°C, cu o rezistență la coroziune în aer de numai cîțiva ani. Nici în aplicațiile particulare electrice și/sau magnetice, utilizarea cuprului sau aluminiului nu este îndeajuns de apropiată de soluția optimă. Insuficiențele amintite au efecte negative majore, dat fiind faptul că prelucrarea materialelor în forme geometrice necesită aproximativ energia echivalentă a 5 tone de petrol pentru fiecare tonă de material.

În majoritatea aplicațiilor practice nu sînt necesare toate proprietățile materialului „model", ceea ce simplifică mult adoptarea unor decizii. De exemplu, dacă sînt utilizate numai proprietățile mecanice și termice, materialele pe bază de fibre de carbon și compozite rezolvă integral problemele ; de asemenea, dacă sînt necesare materiale ușoare, fagurii metalici sau nemetalici cu fibre din Kevlar îmbină caracteristicile mecanice cu cele de greutate specifică ; tot așa fibrele optice, compușii intermetalici supraconductori, aliaje titan — nichel superplastice, ceramică plastică etc. În fiecare caz de utilizare a noilor materiale — de data aceasta concrete, existente pe plan mondial — eficiența ar fi deosebită. În mijloacele de transport construite din faguri : vagoane, autobuze, nave, aeronave, autoturisme consumul de energie necesar mișcării s-ar reduce de peste 2 ori. Folosirea materialelor cu rezistență mecanică sporită ar per-

Tabelul nr. 1

Comparații între proprietățile unui material teoretic și media proprictăților materialelor curent utilizate

Valori Proprietățile materialelor	Maxime Teoretice	Medii utilizate în anul 1981	Implicații economice
fizice (greut. sp.)	1,2 Kg/dm³	7,8 Kg/dm	Reducere consum de energie la utilizatori cu 200%
mecanice	σ_r = 100 000 MPa	σ_r = 400 MPa	Reducerea consumului de materiale cu 500%
termice	$\theta = \begin{cases} 3\,000^\circ C \\ -\,200^\circ C \end{cases}$	$\theta = \begin{cases} 550^\circ C \\ -\,180^\circ C \end{cases}$	Creșterea randamentelor mașinilor cu 100%
chimice	1 mg/100 ani	1mg/an	Reducerea consumului de materiale cu 300%
electrice	$\rho = \begin{cases} 0 \\ \infty \end{cases}$	$\rho = \begin{cases} Cu \\ steatit \end{cases}$	Reducere consum energie cu 10% Stocare energie electrică
magnetice	succeptibilitate permeabilit. tip SmPt	tip AlNiCo	Stocare informații
optice	Abs -100% Reflexie 99%	Abs. — 90% Reflexie — 85%	Reducere consum energie 100% Stocare și circulație informații
estetice	—	—	Reducere materiale
prelucrabilitate	1t petrol/tonă piese	5t petrol/t piese	Reducere consum de energie în prelucrare 400%
resurse pe planetă	infinite	perioade de 80—120 ani	Resurse nelimitate

Tabelul nr. 2

Evaluarea modului de utilizare a materialelor în piese pentru produse industriale

Utilizarea materialelor în forme geometrice pentru produse industriale	Criterii de evaluare (Note 0..100)		
	Cons. mat.	Cons. energ.	Informații
Volum compact	70	70	95
Pulberi	65	80	90
Fibre	95	85	75
Volum cu structură unidirecțională	95	75	70
Volum cu goluri controlate	90	75	65

mite reducerea consumului de materiale cu 500% prin scăderea secțiunii solicitată la efortul mecanic. Ridicarea temperaturii de lucru în utilajele ce produc energie va permite creșterea randamentelor de la aproximativ 40% astăzi la 50% și apoi chiar la 80—90%. Creșterea rezistenței la coroziune va mări durata de viață a produselor — azi aproximativ 30% din producția anuală de oțel este utilizată numai pentru înlocuirea produselor corodate. În sfîrșit, trebuie remarcat că producția de oțel consumă 11% din totalul producției de energie a lumii și că turnarea și prelucrarea unui milion de tone de fontă costă echivalentul a 4—5 milioane tone de petrol.

Este evidentă necesitatea și posibilitatea unor schimbări radicale, calitative în utilizarea materialelor în industrie. De fapt, se poate vorbi despre o nouă filozofie în realizarea produselor : aceea de proiectare a materialelor pentru o anumită necesitate și de combinare a materialului cu procesul pentru obținerea unui rezultat care nu a existat anterior.

În această ordine de idei ar fi, credem, indicat să se lărgească acțiunea în direcția înlăturării indicatorilor care apreciază producții de utilaje industriale în tone — de exemplu, în cazul echipamentelor tehnologice. De fapt, cu cît un produs va fi mai ușor acesta se va apropia de folosirea mai bună a materialelor. Greutatea mare înseamnă consum și risipă chiar dacă indicatorul de utilizare a materialului este satisfăcător. Pentru a fi stimulativă, unitatea de măsură a unor astfel de producții ar putea fi exprimată în producție fizică raportată la greutate, astfel încît eficiența să rezulte și din scăderea masei produsului.

Materialele pot fi utilizate în industrie numai după o succesiune de prelucrări care combină realizarea structurii cu precizia formei geometrice.

În concepția noastră, evaluarea folosirii materialelor ar putea fi realizată pe baza a trei criterii principale : consum de materii prime, consum de energie și al informațiilor existente (cunoștințe teoretice și practice) pentru satisfacerea necesităților. Desigur aceste criterii ar trebui completate, în cazurile particulare, cu alte două elemente de evaluare : integrarea omului în sistemul tehnologic și integrarea sistemului tehnologic în natură (evacuare a deșeurilor, poluare etc.). În tabelele nr. 2 și 3 am indicat aprecieri, prin note între 0—100, asupra principalelor utilizări și, respectiv, posibilități de prelucrare a materialelor, de la materii prime pînă la nivelul de repere — piese în vederea asamblării în produse. Din tabelul nr. 2 se remarcă faptul că majoritatea utilizărilor de azi, peste 90% în volum compact, sînt cele mai deficitare din punct de vedere al consumurilor, dar ele se află în uz pentru că am moștenit informații de realizare. În cazul unor tehnologii mai noi, cum ar fi pulberile metalice, utilizarea nu este avantajoasă din punct de vedere al consumului de materiale căci, deși randamentul de utilizare a materialului este ridicat — peste 95% —, rezistența mecanică încă redusă a pieselor din pulberi necesită pentru astfel de aplicații secțiuni mai mari. Soluțiile tehnologice există — de exemplu forjarea — matrițarea pieselor din pulberi — dar nivelul informațiilor pentru astfel de tehnologii trebuie încă mult ridicat. Rezultă că, în perspectivă, se va acorda o mai mare atenție utilizării materialelor sub formă de fibre și în volum cu structură solidificată unidirecțional sau cu goluri controlate. Sub această formă consumul de materiale pentru realizarea pieselor este redus deoarece rezistența mecanică a produsului este mai mare și, în cazul fibrelor, consumul de energie este mai mic. **Ceea ce lipsește sînt informațiile** — cunoștințele tehnologice de realizare în practică a unor produse concrete.

Tabelul nr. 3

Evaluarea procedeelor tehnologice de realizare a reperelor din produse industriale

Posibilități de prelucrare	Criterii de evaluare (Note 0...100)		
	Cons. mat.	Cons. energ.	Informații
A Prin micșorarea volum.			
1 Structură-formă			
— Turnare	70	60	95
— Deformare	75	70	95
— Așchiere	60	75	95
— Sudare	80	70	90
2 Formă — Structură			
— Pulberi	85	75	90
B Prin mărire de volum			
— Depuneri sudură	80	70	85
— Depuneri metalizare	90	80	80
— Depuneri adezivi	90	85	75

Astfel de cunoștințe se obțin printr-o muncă intensă de cercetare științifică, de cele mai multe ori multi și pluridisciplinare.

Observații similare se pot remarca și în domeniul tehnologiilor de prelucrare. În industrie majoritatea procedeelor de prelucrare sînt cele prin care se obține forma geometrică. Consumul de material și energie este foarte mare ; randamentele de utilizare a metalului sînt sub 70% și absorb peste 20% din totalul de energii. În schimb însă informațiile sînt aproape complete și chiar foarte vechi. Desigur că și în aceste procedee mai sînt numeroase căi de reducere a consumurilor, cum ar fi turnarea continuă a oțelului, reducerea directă a minereului de fier, fabricația oțelului în arc de plasmă, turnarea directă a tablelor și benzilor poate scădea cu 50% consumul de energie în prelucrarea primară a materialelor feroase. În cazul aluminiului, un nou proces electrolitic introdus de curînd la scară pilot poate reduce energia electrică necesară cu 25—30% față de actualele procedee bazate pe cercetările anilor 1930.

Tehnologia are perspective de progres într-o direcție nouă față de experiența milenară a prelucrării materialelor, aceea de a obține forma geometrică prin mărire de volum, prin depunere de material. Deși, încă, nu se pot obține precizii ridicate și mai sînt necesare, ulterior, procese de așchiere se pot economisi prin procedeul depunerii mari cantități de material și în special de energie. Mai mult chiar, se pot realiza structuri complexe, mai apropiate de cele din natură, cu multe straturi, fiecare strat preluînd o serie de proprietăți specifice. Depunerea pe suprafețe are în prezent numeroase variante tehnologice și permite controlul riguros al proprietăților ; în principiu este vorba de construirea din atomi și molecule a materialului cu ajutorul unor unelte noi cum ar fi laserul și calculatorul. În acest domeniu lipsesc încă multe informații tehnologice, dar tocmai acesta este scopul cercetării de-a le obține și a le pune la dispoziția producției.

Faptul că tehnologia poate dispune de cunoștințele necesare prelucrării oricărui material modifică și concepția privind resursele de materii prime. Prin tehnologii specifice pot fi folosite toate materialele existente ; această utilizare poate fi ridicată la un înalt grad de eficiență. Nu este necesară copierea mecanică a unui material sau a unui produs, ci se pot modela funcțiile și realiza același lucru cu propriile bogății și cu propriile mijloace. **Independența în raport cu materiile prime este în primul rînd legată de inteligența, de priceperea de-a folosi baza de materiale din solul și subsolul țării.** În domeniul materialelor metalice se poate asigura producția de cupru, zinc, cadmiu, plumb, și există premisele realizării de titan și magneziu, iar în ceea ce privește materialele nemetalice paleta posibilităților este nelimitată.

Fără îndoială că introducerea efectivă în producție a noilor materiale și tehnologii presupune un proces de creație, de continuă efervescență tehnică, în care cunoștințele inginerești sînt hotărîtoare.

prof. dr. ing. Dolphi DRIMER

Noi metode, tehnici și instrumente în sprijinul eficienței

Organizarea și utilizarea sistemului de indicatori ai eficienței

ORIENTĂRILE date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara din noiembrie a C.C. al P.C.R. în legătură cu coordonatele de eficiență economică în care trebuie să se înscrie îndeplinirea planului pe 1982 accentuează rolul și răspunderea conducerilor colective ale întreprinderilor, centralelor, ministerelor în realizarea unei calități noi, superioare a întregii activități.

Pentru a răspunde exigențelor autoconducerii și autogestiunii, ansamblul de indicatori ce exprimă calitatea, eficiența activității economice urmează să aibă caracteristicile unui sistem, elaborat și utilizat în concordanță cu organizarea și cerințele economiei naționale. În stabilirea normei și a politicii de conducere ale unei unități economice, este necesar ca decidenții să dispună de un **sistem corelat și interconectat de indicatori ai eficienței**, cu rol de criterii decizionale, prin care să se exprime nivelul calitativ al acțiunilor de transformare a efortului material și uman în efecte utile — expresie a interacțiunii dialectice dintre structura, comportamentul și funcționarea organismului economic respectiv. Fiecare etapă a procesului decizional (formularea problemei, documentarea, pregătirea deciziei, luarea și aplicarea ei e influențată de modul în care este constituit și organizat sistemul de indicatori ai eficienței.

Criterii în selecția indicatorilor

LA CONSTITUIREA acestui sistem sînt de luat în considerare următoarele :

● **capacitatea informațională a indicatorilor de a exprima eficiența.** Un indicator al eficienței este purtător de informații relevante privind nivelul și dinamica forțelor de producție în cadrul relațiilor de producție aferente. Prin indicatorii eficienței este caracterizată gestiunea resurselor în unitățile economice, avînd în vedere cerințele societății. Ei caracterizează statica, conexiunile și dinamica mecanismelor economice. Dacă vom considera reprezentarea simplificată a unui loc de producție, ca sistem cibernetic cu conexiune inversă :

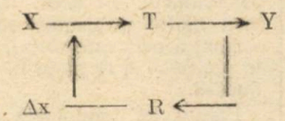

atunci eficiența la acel loc de producție este relevată prin mărimile privind transformarea **(T)** intrărilor **(X)** de resurse în ieșiri **(Y)** utile și reglarea **(R)** care se impune pentru atingerea finalității scontate. Spre exemplu, presupunem că la locul de producție respectiv se prevede ca într-o perioadă de gestiune să se obțină 40 de unități de produs final, fiecare produs necesitînd un consum de 10 unități de obiecte ale muncii ; dacă la un moment al perioadei sînt realizate 35 de unități de produs final, atunci activitatea locului de producție în ce privește transformarea obiectelor muncii în produse finale este caracterizată prin următoarele mărimi (în care **p** semnifică finalitatea scontată și **e** — rezultatele efective) :

$$Y^p = 40;\ Y^e = 35;\ X^p 40 \cdot 10 = 400;\ X^e = 350;$$

$$T = \frac{Y^e}{X^e} = \frac{1}{10} = 0{,}1 \text{ u.p.f./u.ob.m.}$$

$$R = \frac{1}{T} - \frac{X^e}{Y^p} = 1{,}25.\ \Delta X = R \cdot Y = 50.$$

Eficiența activității prestate este exprimată prin mărimea **T** (inversul consumului specific), care relevă faptul că dintr-o unitate de obiect al muncii s-au obținut 0,1 unități de produs final, în timp ce mărimea **R** caracterizează conexiunile dintre **X, T, Y.** Multiplicînd **R** cu mărimea finalității scontate, (Y^p) rezultă corecția ce trebuie operată asupra intrărilor (ΔX) pentru a realiza prevederile perioadei ;

● **compatibilitatea și independența indicatorilor.** În general, indicatorii eficienței se exprimă sub formă relativă, ca raport de mărimi, ceea ce asigură compatiblitatea lor și posibilitatea studiului corelat al eficienței. Independența indicatorilor presupune ca informația furnizată de un indicator să difere de cea redată prin alți indicatori. Aceasta implică eliminarea redundației informaționale în calculele de eficiență. Spre exemplu, în activitatea de codificare a datelor se consideră că rezultă un sistem de coduri eficient, atunci cînd redundanța informațională **(Ri)**, calculată cu relația :

$$Ri = 1 - \frac{\log_n /X/}{\log_n /Y/}$$

(în care : X reprezintă numărul cuvintelor vocabularului de intrare ; Y — numărul de simboluri din alfabetul de ieșire ; **n** — baza logaritmului de care depinde unitatea de măsură) este zero pe ultima treaptă a codificării. Compatibilitatea și independența indicatorilor privind eficiența sînt asigurate prin existența obiectivelor ierarhizate pe nivele organizatorice și prin fundamentarea adecvată a calculelor, avînd în vedere condițiile de desfășurare a activităților ;

● **caracterul normat (normativ) al indicatorilor de măsurare a eficienței**, ceea ce vizează cunoașterea nivelului scontat (socialmente necesar) în care să se încadreze rezultatele desfășurării activităților. Această cerință este menită să asigure îndeplinirea funcției de analiză și control al sistemului de indicatori ai eficienței. Elaborarea de norme și normative de plan la toate nivelele organizatorice, în conformitate cu hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, creează cadrul propice utilizării eficace a sistemului de indicatori ai eficienței în procesul decizional ;

● **contribuția sistemului de indicatori ai eficienței la întărirea democrației socialiste, în aplicarea principiului autoconducerii și autogestiunii.** În organizarea și conducerea unităților economice, indicatorii eficienței constituie criterii decizionale de maximă utilitate, caracterizînd statica, dinamica și conexiunile proceselor și fenomenelor specifice fiecărui organism economic. Sistemul de indicatori ai eficienței se integrează în structura organizatorică și se subordonează cerințelor etapei actuale de evoluție a economiei naționale. Organizarea lui asigură aplicarea eficace a metodelor moderne de conducere.

Formularea de probleme decizionale, documentarea și pregătirea deciziei presupun **selectarea indicatorilor eficienței în concordanță cu organizarea și funcționarea mecanismului economic.**

Indicatori de detaliu și analitici

ACTIVITATEA compartimentelor de producție este caracterizată prin acțiunea executanților de transformare a obiectelor muncii în valori de întrebuințare, utilizînd mijloacele de muncă specifice tehnologiei de fabricație aplicată la nivelul locurilor de producție. Expresia modului în care sînt utilizate forțele de producție este dată de **indicatorii de detaliu** ai eficienței, cum sînt : gradul de valorificare a materiei prime, randamentul utilajelor, indicii de îndeplinire a normelor, productivitatea muncii (în unități naturale). Ei exprimă eficiența cu care sînt utilizate resursele și sînt determinanți în îmbunătățirea condițiilor tehnice și tehnologice ale fabricației. Fiecare grup de indicatori de detaliu ai eficienței redă un anumit aspect al activității tehnico-productive : modul în care sînt utilizate capacitățile de producție, felul cum sînt valorificate obiectele muncii în producție, eficiența cu care este folosită forța de muncă. Cunoașterea mărimii lor la nivelul locurilor de producție stimulează participarea activă a executanților la autogestiune, prin utilizarea rațională a resurselor, la perfecționarea continuă a condițiilor de producție. Pentru conducerea operativă, indicatorii de detaliu sînt purtători de informații relevante asupra modului cum se desfășoară activitatea la nive-

lul locurilor de producție — informații ce devin fundamentul deciziilor operative de redresare a unor situații deficitare în funcționarea zonelor de fabricație. Pe baza lor, maiștrii, șefii de ateliere și secții, vor acționa pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan prin crearea condițiilor necesare și mobilizarea executanților în creșterea eficienței muncii.

La nivelul sectorului de producție și al celorlalte sectoare de activitate, obiectivele privind, calitatea și eficiența muncii vizează gestionarea și manevrarea resurselor corespunzător cerințelor producției și ale societății. Aceste obiective sînt caracterizate prin **indicatorii analitici** ai eficienței, care exprimă valoric consumurile materiale și de muncă vie. Astfel de indicatori sînt : nivelul și structura costurilor de producție, economii și acumulări suplimentare la un leu investit, productivitatea muncii (în unități valorice), producția la 1 000 de lei fonduri fixe, contribuția zonelor la obținerea producției nete, costul informației etc. Analiza și autocontrolul îndeplinirii sarcinilor prin prisma indicatorilor analitici ai eficienței determină personalul compartimentelor funcționale să contribuie la autoconducerea și autogestiunea unității. În acest mod, conducerea tactică dispune de informații tehnico-economice cu un grad sporit de sinteză, pentru a lua pe baza lor decizii oportune care să asigure reglarea funcționării mecanismului economic pe sectoare de activități.

Pentru ansamblul unei unități economice prezintă interes major cunoașterea stării și a funcționării organismului, modul în care este realizat echilibrul resurse-utilități, maniera în care unitatea și-a respectat angajamentele față de societate. Aceste obiective primesc o exprimare globală prin **indicatorii sintetici** ai eficienței, de natură economico-financiară, cum sînt : costuri la 1 000 de lei producție marfă, costuri la 1 000 de lei resurse utilizate, productivitatea muncii calculată pe baza producției nete, rata rentabilității, indicii de structură a patrimoniului. Informațiile redate prin acești indicatori sînt de maximă utilitate în cunoașterea și aprecierea eficienței cu care au fost utilizate resursele în satisfacerea necesităților societății. Conducerea strategică va corecta sau elabora traiectoria de funcționare a unității economice în concordanță cu cerințele perfecționării calitative și ale creșterii eficienței tuturor acțiunilor desfășurate în unitate. Indicatorii sintetici a eficienței constituie elemente de bază ale tabloului de bord pentru conducerea unității economice.

Gruparea după criterii decizionale

PREGĂTIREA și luarea deciziei necesită utilizarea de modele decizionale care să reflecte analitic și sintetic modul în care sînt finalizate acțiunile întreprinse (de întreprins). Finalizarea funcțiilor specifice organelor care constituie mecanismul economic este caracterizată prin indicatorii eficienței. În scopul de a se obține comparabilitatea mărimilor și compatibilitatea calculelor, ei se grupează în două categorii : 1 — indicatori a căror nivel exprimă **criterii decizionale de maximizat** ; 2 — indicatori care redau **criterii decizionale de minimizat.** Analiza comparativă a rezultatelor presupune raportarea mărimii efective a indicatorilor la cea normală pentru prima categorie și a celei normate la cea efectivă pentru a doua categorie. Din punctul de vedere al condițiilor socialmente necesare, o acțiune este eficientă dacă raportul de mărimi, care caracterizează finalitatea ei, este supraunitar. Obținerea de informații cu un grad sporit de sinteză asupra finalității unei activități necesită reprezentarea globală (sintetică) a modului de obținere a rezultatelor. În acest scop, fiecărui criteriu decizional care redă eficiența i se atribuie o notă (coeficient) de importanță relativă a criteriului în caracterizarea activității, ca entitate. Notele, acordate de decidenții cunoscători ai activității analizate, asigură condiții pentru ponderarea rațională a raporturilor de mărimi și compatibilitatea calculelor de sinteză. Eficiența globală a unei activități este exprimată prin indicele de eficiență (I_e) calculat ca sumă a raporturilor ponderate cu notele de importanță. Mărimea indicelui permite aprecierea sintetică și compararea rezultatelor pe nivele organizatorice, precum și ierarhizarea unităților economice după criteriul eficienței cu care sînt îndeplinite obiectivele.

În elaborarea și fundamentarea planului, relația de calcul a indicelui de eficiență devine funcție-scop de importanță maximă în stabilirea traiectoriei eficace de funcționare a mecanismului economic, luînd în considerare criterii multiple privind utilitatea economică și socială a producției finale. Pentru modelul de programare matematică rezultat, mărimea indicatorilor normați reprezintă variabile care depind de condițiile viitoare ale producției, mărimea indicatorilor efectivi reprezintă constante reflectînd condițiile existente, iar restricțiile sînt relative la condiția ca fiecare raport să devină supraunitar.

O exemplificare la nivelul locurilor de producție

PENTRU A EXEMPLIFICA procedura de utilizare a sistemului de indicatori ai eficienței, am considerat problema decizională privind aplicarea eficace a autoconducerii și a autogestiunii la nivelul locurilor de producție dintr-o unitate economică. Împrejurările particulare care impun intervenția decidenților sînt : existența unor fluctuații apreciabile între producția diferitelor echipe și locuri de producție ; folosire incompletă a capacităților de producție, randament scăzut de utilizare a lor ; insuficienta cunoaștere și aplicare a normelor în condițiile extinderii muncii în acord. Ca obiective particulare, ne propunem găsirea unor căi noi de sporire a cointeresării și a răspunderii colectivului în vederea creșterii calității și a eficienței fiecărei acțiuni, completarea sistemului de normare a muncii, îmbunătățirea procesului de fundamentare a planului. În urma documentării faptice, rezultatele principale ale activității a trei locuri de producție care realizează acțiuni similare, într-o perioadă de gestiune, sînt următoarele :

Indicatori	Locuri de producție			Note de importanță relativă
	1	2	3	
Gradul de valorificare a materiei prime ($T^p = 0,1$)	0,15	0,1	0,08	2/5
Indicele de îndeplinire a norme-de muncă ($I^p = 1$)	1	1,1	1,2	2/5
Gradul de utilizare a capacităților de producție ($G^p = 90\%$)	90	85,5	86,4	1/5

Indicatorii considerați exprimă criterii decizionale de maximizat. Pe baza lor, indicii globali de eficiență pentru cele trei locuri de producție sînt :

$$Ie\ (1) = \frac{0,15}{0,1} \cdot \frac{2}{5} + \frac{1}{1} \cdot \frac{2}{5} + \frac{90}{90} \cdot \frac{1}{5} = 1,2;$$

$$Ie\ (2) = 1,03;\ Ie\ (3) = 0,992.$$

Analiza rezultatelor denotă că sarcinile de producție au fost îndeplinite în condiții de eficiență sporită la primul loc de producție, ca urmare a valorificării superioare a materiei prime, încadrării în normele de muncă și bunei folosiri a capacității de producție. La al doilea loc de producție eficiența globală este, de asemenea, bună, depășirea normelor de muncă anihilînd consecințele utilizării capacității de producție sub nivelul scontat. O situație deficitară, sub aspectul utilizării forței de producție, se semnalează la al treilea loc de producție, unde depășirea normelor nu a fost însoțită de o folosire corespunzătoare a mijloacelor de producție. Pentru a stimula îmbunătățirea utilizării mijloacelor de producție, aceste rezultate sînt de luat în considerare la calculul retribuțiilor individuale cuvenite. Pentru conducerea operativă, situația de fapt impune măsuri operative, care să asigure creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție, printr-o mai bună folosire a forței de muncă. O atenție sporită urmează să se acorde organizării muncii la al treilea loc de producție, folosind experiența pozitivă acumulată la celelalte locuri.

Indicii de eficiență permit, deci, conducerii ierarhizarea locurilor de producție, avînd în vedere eficiența muncii și a utilizării mijloacelor de producție. Concluziile și deciziile rezultate, cumulate cu analiza indicatorilor analitici și sintetici pe ansamblul sectorului de producție, permit conducerii strategico-tactice stabilirea de măsuri oportune privind îmbunătățirea parametrilor de funcționare a sectorului în perioadele următoare de gestiune.

În condițiile aplicării informaticii în procesul de conducere, sistemul de indicatori ai eficienței devine o componentă majoră a sistemelor informatice, prin care se asigură alimentarea conducerii cu informații determinante în procesul decizional, asupra evoluției activităților sub aspectul calității și al eficienței muncii. Teleprelucrarea datelor oferă cadrul necesar ca în luarea unei decizii operative și oportune, să primeze criteriile de eficiență a acțiunilor pe care le implică decizia respectivă.

Victoria OPREAN
Dumitru OPREAN
Universitatea „Babeș-Bolyai"
Cluj-Napoca

„Faceți totul, dragi tovarăși, pentru a răspunde cerințelor întregii națiuni, asigurați într-o măsură cît mai însemnată necesitățile de energie și materii prime ale economiei noastre naționale, ale poporului ! ... cercetarea trebuie să acționeze rapid pentru perfecționarea tehnologiilor, în vederea reducerii consumurilor de combustibil, de energie și materiale, precum și pentru crearea de materiale noi, cu caracteristici superioare".

NICOLAE CEAUȘESCU

DE LA IPOTEZĂ LA REALIZAREA DE ANSAMBLE PRODUCTIVE DE TIP CIRCULAR ACTIV

PROCESUL CIRCULAR ACTIV, concept cu implicații practice, constituie o metodologie de natură organizațională, fundamentată prin prisma restricțiilor ce decurg implacabil din criza mondială de materii prime și energie, **scopul său este să optimizeze procesele de transformare** de așa manieră încît să realizeze o multitudine de produse și servicii și să evite orice pierdere, orice posibilitate de degradare a mediului natural. Cu cinci ani în urmă pornind tocmai de la cerințele valorificării mai eficiente a resurselor naturale și a potențialului economic în condițiile constrîngerilor impuse de conjunctura economică mondială defavorabilă, avansam în paginile „Revistei economice" o ipoteză de lucru, o modalitate practică de concepere și proiectare a unităților de producție industriale și agricole pe care am denumit-o **proces circular activ** („Perfecționarea conducerii și organizării economice. Dialectica opticii conceptelor și instrumentelor" nr. 24/1977, „Valorificarea integrală a materiei și energiei" nr. 44/1977 etc, etc.).

Înainte de a prezenta conținutul conceptului de proces circular activ, de a-i defini obiectivele și de a trasa un scurt istoric al ideii este poate mai nimerit să îl situăm în contextul **cerințelor actualității** economice, al **restricțiilor impuse de criza economică mondială,** de criza energetică, de materii prime, valutar-financiară etc.

Constrîngerile crizei și șansele de adaptare

SE POATE AFIRMA că ideea de proces circular activ a apărut ca o încercare de a răspunde noilor rigori și restricții impuse vieții economice, că se înscrie în preocupările generale de adaptare la criză și în acest context propune o soluție (evident care nu este general valabilă) prin care producția bunurilor materiale poate fi proiectată într-o manieră mai economicoasă. Am pornit de la premisa că restricțiile crizei nu trebuiesc privite ca obstacole de neînvins ci ca o posibilitate pentru omenire, o șansă de a se adapta mai rațional la exigențele vieții economice contemporane, ca un îndemn și stimulent de a se baza mai mult pe capacitatea de invenție.

Evident, problematica producției de bunuri materiale continuă să fie — în liniile sale generale — aceeași ca înainte de criză. Acum însă este necesar să abordăm această problematică dintr-o perspectivă complet nouă. Iar unul din elementele esențiale care definesc această perspectivă îl constituie **evaluarea efectelor,** oricărei unități industrial-agrare **asupra balanței energetice și de materii prime** a țării precum și asupra mediului. Consumurile energetice și de materii prime exagerate, transporturile unor cantități imense de materii prime pe distanțe de sute de km, poluarea și acumularea de reziduuri ce scot anual din producția agricolă importante suprafețe sînt realități obiective ce nu pot primi o rezolvare de fond prin măsuri și reglementări parțiale. Acestea sînt probleme cu care se confruntă — în proporții diferite — întreaga lume și pentru a căror soluționare efectivă se elaborează strategii de adaptare la imperativele crizei, strategii din care decurg ulterior numeroase preocupări, măsuri, soluții.

Încercînd să pătrundem în domeniul cauzelor care au generat fenomenele economice actuale, celei care a avut un rol esențial în acumularea ghemului de contradicții ce alcătuiesc criza mondială și anume tipul actual de creștere bazat pe tehnologii liniare de producție strict specializate, care antrenează consumuri materiale și energetice exagerate ceea ce a făcut și face ca resursele neregenerabile să fie astăzi pe cale de epuizare.

Dar se impunea o aprofundare a fenomenului pentru a putea înțelege **ce anume** a condus omenirea la adoptarea — în măsură mai mare sau mai mică — a acestui tip de creștere și de tehnologie. În afară de condițiile social-politice ale evoluției istorice, nu este întîmplător faptul că dezvoltarea industrială' avîntul acestui tip de tehnică și tehnologie au avut loc în perioada în care s-a acreditat și consolidat concepția exclusivist demiurgică prin care omul se considera stăpîn al naturii, capabil și urmărind să-i domine forțele. Dacă adăugăm la aceasta și goana după maximizarea profiturilor — pe orice căi — inclusiv prin adîncirea la extrem a specializării, cu toată risipa de resurse — văzută în ansamblu — pe care o antrenează acest proces, înțelegem mai bine cum s-a constituit și generalizat tipul de creștere și de tehnologii energointensive și mari consumatoare de materii prime.

Or, noile cuceriri ale cunoașterii științifice au dezvăluit mai clar locul omului în univers, faptul că este o componentă a sistemului vieții în ale cărui cicluri de evoluție se încadrează, că posibilitățile sale de a prelua de la natură și utiliza resursele de care are nevoie se înscriu în anumite **limite** precum și faptul că există anumite **limite de toleranță** ale echilibrelor ecologice.

Criza de materii prime și energie constituie, în mare măsură, un efect al faptului — adevăr neluat în considerație pînă în ultimii ani — că **resursele** energetice fosile și minerale **nu sînt inepuizabile,** că nu se mai poate continua să se acționeze asupra naturii în maniera de pînă acum fără a se periclita însăși existența vieții. Aceasta este perspectiva din care am desprins concluzia **necesității de a se revizui însăși viziunea omului asupra naturii și societății** și de a se evalua cu mai mult realism pînă la ce nivel și în ce limite poate acționa omul asupra naturii cu mijloacele tehnicii. În 1975 am publicat o schemă prin care avansam abordarea de pe o poziție nouă, pragmatică și în același timp optimistă, a relațiilor Om-Natură-Tehnică-Societate în condițiile actuale (în volumul „Imperativele noii ordini economice internaționale", pag. 106). Decurgea astfel necesitatea fundamentării unei noi metodologii prin intermediul căreia obiectivele productive — platformele industriale sau unitățile agroindustriale — să fie integrate ambianței lor concrete și în același timp să țină seama de constrîngerile crizei economice.

În sfîrșit, tot în cadrul premiselor care au impulsionat și condiționat conturarea conceptului de proces circular activ și fundamentarea lui treptată se cuvin a fi menționate transformările profunde din cadrul științelor actuale — transformări care au impus cu necesitate **regîndirea obi-**

ectivelor fundamentale ale ştiinţei, redefinirea metodelor, instrumentelor, regulilor şi standardelor ei de raţionalitate, conducînd la apariţia unui nou tip de teorii structural-organizaţionale, cerute de domenii de mare complexitate. (I. Prigogine „Introducere în termodinamica proceselor ireversibile", 1972, E. Morin „Metoda — Natura Naturii 1977 ; M. Drăgănescu „Informaţie şi structură" 1977, N. Georgescu-Roegen „Legea entropiei şi procesului economic" în 1979 în l. română), Ilie Pîrvu 1979, D. Constantin 1981, etc., etc.). Pentru asemenea teorii obiectul cercetării — aşa cum sublinia I. Pîrvu (în „Istoria ştiinţei şi reconstrucţia ei conceptuală) — îl formează sistemele complexe care presupun, în acelaşi timp, elemente statistice şi nestatistice, structurale şi funcţionale, informaţionale etc., fiind simultan deschise la mediu, generează şi evoluţie.

Tehnologii care să nu consume mult, să nu risipească, să nu polueze

REVENIND LA CONCEPTUL de proces circular activ poate că e mai bine ca dintr-un început să încercăm să-l delimităm de tipul actual, de procese de producţie liniare.

Fără a subestima avantajele pe care le prezintă specializarea în anumite domenii ale producţiei industriale şi agricole — mai ales dacă privim efectele acesteia luate izolat, calculînd eficienţa la nivel microeconomic — este necesar să nu pierdem din vedere faptul că specializarea strictă a unităţilor productive (îndeosebi cele de dimensiuni mari) privite la scară naţională antrenează schimburi continue de mari cantităţi de materiale şi energie cu alte unităţi (uneori situate la distanţe de sute de km.), precum şi schimburi de materie şi energie cu mediul în care sînt amplasate. Criza, întreaga conjunctură economică mondială actuală au făcut să iasă la iveală cu mai multă pregnanţă aspectele, consecinţele negative ale acestui tip liniar de producţie (care, de cele mai multe ori, se manifestă la distanţă în timp şi în spaţiu) : risipa de materii prime şi energie în procesele de producţie respective şi cea determinată de repetatele manevrări şi transporturi ale unor produse de masă, acumularea unor cantităţi de reziduuri ce deteriorează calitatea apelor, solurilor etc. etc.

În faţa unor asemenea deficienţe se resimte necesitatea unei **teorii inginereşti noi** care să nu se axeze doar asupra unei **componente izolate din** substanţa ce intră în componenţa **unui anumit produs** (aşa cum e sistemul specializat, liniar), ci care să încerce să valorifice la maximum toate componentele materiei prime intrate în procesul productiv. Se resimte necesitatea unei **altfel de tehnologii** care **să nu consume mult, să nu risipească, să nu polueze** şi în acelaşi timp cea **a unei alte maniere de a asambla diversele tehnologii** pentru a obţine o eficienţă de ansamblu maximă. Conceptul de proces circular activ încearcă să răspundă unor atari exigenţe, el **implicînd proiectarea unor platforme sau unităţi productive cu profil complex** care să asigure un circuit activ al ansamblului de particule de substanţe pe care le conţine materia primă intrată în contact energetic cu altele într-un anumit proces de producţie. **Procesul circular activ** abordează întregul proces productiv ca o **unitate dialectică** a unui subsistem aflat în continuă mişcare, a unui subsistem de esenţă bio-fizico-chimică şi economico-socială.

Pornind de la aceste elemente să urmărim în ce constă noutatea pe care o aduce conceptul de proces circular activ ? În primul rînd, în aceea că se constituie, în egală măsură ca o construcţie teoretico-metodologică şi cu profund caracter aplicativ. Aceasta întrucît este axat pe categoriile de relaţie, raport, interacţiune, organizare*).

Procesul circular activ implică conceperea platformelor industriale sau agroindustriale într-o manieră principial nouă a căror organizare ţine seama de interacţiunea definitorie cu un anumit mediu ambiant concret, individualizat. Spre deosebire de tipul liniar — strict specializat de producţie, **proiectarea se face pornind de la compoziţia materiilor prime şi de la particularităţile geologice, geografice, socioeconomice ale locului de amplasare, definirea structurii producţiei făcîndu-se nu în mod simplificator** (ca în cazul specializării stricte) **ci corelîndu-se dialectic diferitele fluxuri tehnologice.** Pe această bază se asigură **transformarea tuturor substanţelor** din resursele intrate în producţia respectivă, în produse şi servicii ca şi limitarea influenţelor nocive asupra mediului exterior. Problema este **de a găsi acea ordine intermediară** care să permită organizarea fluxurilor tehnologice la un nivel optim de eficienţă, astfel încît stabilirea funcţiei obiectiv (scopului unităţii productive), în fapt a nomenclatorului său de producţie, să conducă la realizarea unui ciclu esenţialmente nou de producţie cu performanţe de eficienţă superioare.

Conceptul de proces circular activ impune o nouă poziţie a factorilor de concepţie (economişti, proiectanţi etc.) faţă de universul producţiei materiale moderne şi — aşa cum am mai subliniat — faţă de mediul în care acesta este amplasat. Procesul circular activ aduce argumente în favoarea proiectării proceselor de producţie complexe, pe baza unui model teoretic care să ţină seama de legea conform căreia în natură **„Nimic nu se pierde, totul se transformă"**. În această perspectivă este posibil ca modul de proiectare al unităţilor productive să-şi propună ca obiectiv **să realizeze o eficacitate cît mai apropiată de cea a sistemelor naturale.** Conceptul de proces circular activ bazîndu-se pe asemenea năzuinţe face necesar ca forţele productive, tehnicile şi tehnologiile să fie **altfel concepute şi asamblate,** să fie abandonate anumite prejudecăţi care frînează introducerea în producţie a numeroase invenţii şi inovaţii. Se pot concepe modele teoretice, scheme care să indice conexiunile diferitelor procese şi procedee tehnologice care să concure la transformarea — pe cît posibil mai coerentă a componentelor din materialele intrate în producţie în produse şi servicii energetice (pentru valorificarea energiilor secundare şi terţiare şi evitarea poluării). Asemenea scheme — modele de aplicare a principiului procesului circular activ în diferite domenii de activitate industrială, extractivă, prelucrătoare, din agricultură şi industria alimentară am publicat în Revista economică în anii 1977—1978.

Această concepţie care impune analiza atentă a potenţialului fiecărei substanţe pe care o conţine materia primă intrată în contact energetic cu alte materii, într-un anumit proces de producţie, face necesară proiectarea unor unităţi productive cu profil complex (total diferite de cele specializate), în cadrul cărora fluxurile tehnologice se cer armonizate de aşa manieră încît să permită prelucrarea — pe cît posibil în aceeaşi unitate şi în timpuri apropiate — a tuturor componentelor materiale precum şi utilizarea energiei secundare şi terţiare. Aplicarea conceptului procesului circular activ **impune astfel corelarea eforturilor unor specialişti din cele mai diverse domenii de activitate** întrucît îmbrăţişează sisteme largi de cunoştinţe omeneşti ale căror complementarităţi le poate valorifica în mod raţional.

O nouă concepţie privind utilizarea resurselor naturale

TOCMAI DE ACEEA în decursul anilor 1978-1979 noţiunea de proces circular activ precum şi schemele de aplicare au fost supuse unor ample dezbateri la care au participat — alături de economişti, — ingineri, proiectanţi, energeticieni, tehnologi, sociologi, geografi, geologi etc. Prima dezbatere cu tema „Procesul circular activ Problema problemelor : resursele naturale. Cum concepem exploatarea, valorificarea şi utilizarea lor raţională" (publicată în mai multe numere ale Revistei economice din anii 1978 şi 1979) a fost consacrată în mod special adîncirii problemelor de definire a conceptului, de evaluare a avantajelor aplicării sale faţă de tipul de unităţi de producţie liniare şi în acelaşi timp aprecierea domeniilor şi posibilităţilor de aplicare. Următoarea dezbatere a avut ca obiectiv aprofundarea perspectivelor de aplicabilitate a conceptului într-un domeniu circumscris aşa cum reiese şi din formularea temei acesteia : „Procese circular active. Economisirea energiei — criteriu fundamental în aprecierea creşterii eficienţei economice" (publicată în nr. 20, 21, 22 din 1979 ale revistei.

Deşi în anii 1978-1979 revista a publicat cîteva articole în care au fost prezentate încercări parţiale de aplicare a concepţiei de proces circular activ în domeniul metalurgiei neferoaselor, în industria zahărului şi altele, necesitatea aprofundării cunoştinţelor referitoare la posibilităţile

Maria D. POPESCU

(Continuare în pagina 24)

*) Se cuvine să subliniem că conceptul de organizare (ca dealtfel cele de sistem şi structură) întrunesc valenţe de universalitate întrucît orice sistem finit ia naştere şi se dezvoltă într-un context organizaţional. O importanţă teoretică dar mai cu seamă metodologică revine organizării la nivelul microsistemelor **(în cazul nostru microeconomic)** întrucît eficienţa stării unui sistem se produce într-un anumit context organizaţional.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Inconsistența unor teorii burgheze contemporane (I)

PROBLEMA impozitelor –acestea ocupînd în prezent o pondere tot mai însemnată în produsul național brut al țărilor capitaliste dezvoltate – constituie în prezent în aceste țări obiectul unor largi frămîntări sociale. Majorarea continuă a impozitelor, urmare firească a creșterii cheltuielilor militare și a deficitelor bugetare, a făcut din ele o problemă complexă, economică și socială, care ocupă în politica economică a statelor capitaliste un rol important. Pe plan tematic, în știința financiară burgheză, au apărut și apar o multitudine de concepții, curente și teorii în legătură cu rolul impozitelor în procesul reproducției capitaliste. Orientarea economiștilor burghezi spre descoperirea de noi teorii în domeniul impozitelor, ca și, în general, al finanțelor, creditului și banilor, este lesne de înțeles. După cum se știe, impozitele, finanțele publice, creditul și banii sînt categorii economice în care se reflectă vitalitatea întregii economii. Toate măsurile întreprinse în ultima vreme de statele occidentale în vederea reglării economiei, stabilizării acesteia, diminuării efectelor crizelor economice și a șomajului, au ca pîrghii de realizare impozitele, finanțele publice, creditul și banii. Prin modificarea volumului și structurii impozitelor percepute de la populație – susțin economiștii burghezi – s-ar putea, chipurile, netezi calea derulării ciclului industrial capitalist, s-ar putea stimula investițiile, preîntîmpina recesiunile economice etc. Așa să fie oare? Să urmărim, deci, temeiurile acestor opinii.

Inițiatorul majorității teoriilor contemporane cu privire la reglarea economiei, inclusiv prin intermediul impozitelor, este considerat economistul englez John Maynard Keynes, care și-a expus, după cum se știe, concepțiile în lucrarea : **„Teoria generală a ocupării forței de muncă, a dobînzii și a banilor".** Ideile cuprinse în această lucrare stau astăzi, în diverse variante, la baza tuturor teoriilor burgheze contemporane „neokeynesiste" și „neoclasice" referitoare la impozite. Ideile keynesiste cu privire la folosirea impozitelor în vederea reglării economiei capitaliste au căpătat o mare răspîndire după cel de-al doilea război mondial și au dominat mai bine de un sfert de secol teoria economică din țările anglo-saxone. Întrucît concepțiile lui J.M. Keynes asupra impozitelor sînt cunoscute, nu ne vom opri în articolul de față asupra lor, ci ne vom referi doar la unele aspecte ale teoriilor noi apărute în ultimul deceniu, susținute, printre alții, de Günter Schmölders, Fritz Sternberg, John Crimond, David Smith, Hanz Röltgen, P.A. Lerner și, mai recent, de „noii" economiști ai căror lideri sînt : Thomas Sargent și Neil Wallace de la Universitatea din Minnesota, Robert Lucas de la Universitatea din Chicago, Robert Barro de la Universitatea din Rochester, prof. Martin Feldstein de la Harvard, Richard Zeekhauser de la Harvard's Kennedy School Government și Michael Borkin de la Universitatea Stanford etc ; aceștia din urmă sînt, se pare, pe cale de a pune bazele teoretice ale „revoluției impozabililor" – un nou curent de gîndire economică burgheză privitor la impozite.

Prin mai multe din teoriile apărute în știința financiară din țările capitaliste se urmărește fundamentarea din punct de vedere economic și politic a ideii că impozitele ar servi drept mijloc de „egalizare a veniturilor", de „lichidare" a inegalităților sociale și că ele ar constitui un instrument economic eficient de reglare a procesului reproducției capitaliste, o plată sau o compensație

FIȘE

● *Înscriindu-se în preocupările statornice ale cercetării economice românești privind studierea și explicarea fenomenelor ce caracterizează evoluția capitalismului contemporan, volumul* „Reproducția capitalistă contemporană" *semnat de profesorul Nițâ Dobrotă și tipărit recent la EDITURA POLITICĂ se oprește asupra mecanismului reproducției sociale în statele capitaliste avansate. Sub aspect metodologic autorul a optat pentru două criterii de bază în funcție de care și-a desfășurat investigația și și-a organizat expunerea : criteriul temporal – problemele reproducției capitaliste fiind tratate cu deosebire din perspectiva realităților deceniului 8, și criteriul spațial – analiza oprindu-se, mai cu seamă, la economia țărilor capitaliste dezvoltate. Dar, ne avertizează autorul, utilizarea criteriilor amintite nu presupune o îngustare a cîmpului de analiză. Acest lucru este evidențiat și de opțiunea autorului pentru a trata problemele economice și politice ale capitalismului contemporan prin prisma noii faze a crizei pe care o cunoaște acest sistem social. O fază nouă ce prezintă atît elemente de continuitate față de stadiile anterioare ale crizei capitalismului cît și o tendință de generalizare a tuturor crizelor sectoriale ce se evidențiază în ultimii ani. Ca o concluzie, în volum se afirmă că, în prezent, toate caracteristicile generale ale reproducției capitaliste și-au intensificat caracterul contradictoriu, conturîndu-se însă și elemente noi cum ar fi, de pildă, costurile antipoluante, restricțiile ce decurg din asigurarea protecției mediului etc.*

Controlul prin semnalele de stoc

● *Volumul* „Non-price control", *editat la sfîrșitul anului trecut de economiștii maghiari J. Kornai și B. Martos, sub egida Editurii Academiei din Budapesta, înmănunchează o serie de studii, elaborate de mai mulți autori, în care este analizată – din unghiuri diverse – problema controlului proceselor economice prin mecanisme în care prețurile ori nu sînt folosite, ori joacă un rol limitat. În carte, conceptul de „control" este definit în spiritul concepției teoretice prezentată de J. Kornai în cunoscuta lucrare „Anti-Equilibrum", potrivit căreia, la un nivel înalt de abstracție, sistemul economic este divizat în două sfere. Primul subsistem, denumit „sfera reală", cuprinde elemente, precum bunurile materiale și resursele, producția, consumul, comerțul. Dirijarea sferei reale are loc în „sfera controlului", care reprezintă un concept cu un înalt nivel de abstractizare și care corespunde, în anumite limite, noțiunii de mecanism economic. În principal, studiile din volum încearcă să răspundă la următoarele probleme ale controlului definit astfel : care este rolul informației despre stocuri în controlul producției și al comerțului?, prin ce se diferențiază o economie care produce pentru stoc de una care produce la comandă?, care este rolul normativelor în creșterea economică, care sînt asemănările și deosebirile dintre controlul prin semnalele de stoc și un mecanism în care se formează prețuri și sînt făcute calcule de rentabilitate etc. Utilizînd un rafinat aparat matematic autorii studiilor proiectează analiza lor în planul modelării macroeconomice.*

Calitatea factorului uman

● *Într-o lume marcată, pe de o parte, de o vertiginoasă creștere demografică iar, pe de altă parte, de ridicarea neîncetată a exigențelor în ce privește asigurarea unei alimentații decente pentru toți locuitorii planetei, agricultura reprezintă un domeniu asupra căruia se exercită presiuni tot mai puternice. Dar sporirea și diversificarea producțiilor agricole nu numai în țările dezvoltate cît mai cu seamă în țările sărace ar fi legate direct – opinează cunoscutul economist american* Theodore W. Schultz, *laureat al Premiului Nobel, în articolul* „The economics of being poor" *publicat în numărul 4/1981 al revistei* „ECONOMIC

pentru serviciile aduse de către stat întreprinderilor și populației în scopul asigurării și satisfacerii necesităților colective.

Economiștii burghezi contemporani își propun să dovedească prin teoriile lor că impozitele în țările capitaliste au un caracter rambursabil, aducînd ca argument afirmația că partea din venitul național care se concentrează la buget prin intermediul impozitelor ar fi destinată, în ultimă instanță, „satisfacerii necesităților colective" și, în special, a nevoilor muncitorilor, sub forma „diferitelor servicii sociale". Datele statisticilor burgheze infirmă, însă, într-o însemnată măsură această teză, din ele reieșind faptul că statele capitaliste iau de la muncitori mult mai mult decît le restituie sub forma diferitelor acțiuni cu caracter social. Acest lucru este recunoscut chiar de unii economiști burghezi. Astfel, economistul englez Colin Clark arată că în țările capitaliste „muncitorii plătesc statului sume mult mai mari decît primesc de la acesta sub forma diferitelor servicii sociale". Impozitele au într-adevăr un caracter rambursabil, dar numai pentru întreprinzătorii capitaliști, cărora, adeseori, li se compensează, prin intermediul finanțelor publice, pierderile „suferite" ca urmare a plății impozitelor.

Teoreticienii burghezi amintesc, de o „egalitate a sacrificiului în plata impozitelor", căutînd să prezinte lucrurile în așa fel încît să rezulte că redistribuirea venitului național prin intermediul impozitelor s-ar realiza în scopul „celei mai echitabile distribuiri" ; că politica impozitelor ar fi un instrument de luptă cu viciile economice și sociale ale capitalismului, prin intermediul căreia s-ar produce acea „nivelare" între veniturile capitaliștilor și cele ale muncitorilor. Economiști burghezi, ca Walter Heller, Günter Schmölders, Fritz Sternberg etc., susțin că prin intermediul politicii impozitelor statul capitalist ar fi capabil să sprijine creșterea continuă a bunăstării materiale, să lichideze mizeria și să asigure o redistribuire egală a veniturilor și deci și a proprietății.

Nu este greu de înțeles scopul acestor teorii – dovedite de practică fără o bază reală de susținere – ale economiștilor burghezi. Ele urmăresc în măsură esențială să abată clasa muncitoare de la lupta sa revoluționară împotriva capitalismului, să o convingă că societatea capitalistă poate – prin intermediul impozitelor – să „înlăture inegalitatea socială", să „lichideze" crizele economice de supraproducție, șomajul cronic de masă și toate contradicțiile imperialismului, asigurînd în acest fel „înflorirea veșnică" a orînduirii capitaliste în „interesul" tuturor claselor sociale, al „justiției" și al „echității sociale". Făcînd apologia capitalismului monopolist de stat și denaturînd situația reală, ideologii burghezi fac abstracție, în analizele lor, de faptul că, așa cum însăși viața o demonstrează, mărirea impozitelor percepute de la populație diminuează veniturile acesteia – pentru că atunci cînd se măresc impozitele, populația – și nu întreprinzătorii capitaliști – este aceea care susține cea mai mare parte din nota de plată. Or, aceasta împreună cu creșterea deosebit de pronunțată a prețurilor, provocată de inflație care se face astăzi tot mai mult simțită în economia țărilor capitaliste, contribuie la scăderea nivelului de trai [1]).

prof. dr. Constantin BICHI

[1]) Teoriile social-reformiștilor contemporani potrivit cărora impozitele ar reprezenta un instrument de redistribuire a venitului național de la cei bogați la cei săraci, iar prin intermediul unei politici „echitabile" a impozitelor s-ar obține „egalizarea veniturilor și averilor", datorită acestui fapt fiind posibilă chiar realizarea trecerii pe cale pașnică de la capitalism la socialism — teorii care se bazează pe ideea după care statul capitalist constituie un factor al vieții social-politice situat „deasupra claselor", el îngrijind în egală măsură de interesele tuturor claselor din societatea capitalistă — nu sînt noi. La vremea sa, Karl Marx, a supus celei mai severe critici concepțiile vulgare ale economiștilor burghezi care propovăduiau posibilitatea transformării sociale a societății capitaliste cu ajutorul politicii impozitelor.

IMPACT" – de înseși progresele ce vor fi asigurate pe linia perfecționării științei economice agrare. Un prim pas în această direcție îl reprezintă reconsiderarea unor postulate mai vechi din economia clasică ce se dovedesc inadecvate situației prezente. O astfel de teză o reprezintă prioritatea absolută pe care unii economiști o acordă virtuților productive – și deci avantajelor economice – care derivă din calitatea intrinsecă a terenului agricol. Or, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, opinează Th. Schultz, raportul dintre factorii de producție din agricultură s-a modificat radical, numeroase cercetări evidențiind diminuarea valorii economice a pămîntului – ca mijloc de producție – și creșterea considerabilă a rolului calității factorului uman.

● *Elaborat de un colectiv larg de autori – cadre didactice universitare, cercetători, specialiști din producție – volumul „Enciclopedia conducerii întreprinderii" (coordonator profesor Mihai Dumitrescu) apărut zilele acestea la EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ, constituie prima lucrare originală de acest fel din literatura economică românească. Structurată pe trei părți mari, – concepte de bază*

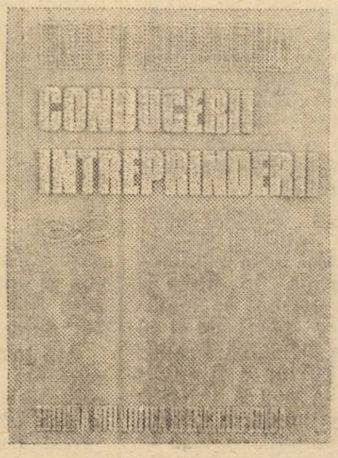

ale conducerii întreprinderii ; resursele întreprinderii ; conducerea și problematica dezvoltării resurselor întreprinderii –, cartea cuprinde definiții ale termenilor de bază ai științei conducerii, comentarii bogate asupra noțiunilor, conceptelor și categoriilor a căror cunoaștere apare deosebit de utilă pentru activitatea practică a cadrelor de conducere din economie.

Criteriile care au fost considerate de autori drept cele mai eficiente în organizarea unui material atît de bogat și divers sînt cele de natură tematică și de succesiune logică. În acest fel, în lucrare se realizează explicarea diferitelor noțiuni în contextul organizațional, al proceselor ce se desfășoară în economie, ceea ce permite cititorilor înțelegerea ansamblului, sesizarea multiplelor corelații ce iau naștere între categoriile științei conducerii întreprinderii. Această manieră de abordare a permis și întocmirea a numeroase capitole de sinteză cum ar fi instrumentele de conducere, analiza și proiectarea dezvoltării întreprinderii etc. „Enciclopedia conducerii întreprinderii" în virtutea volumului mare de cunoștințe pe care le sistematizează și comentează, precum și a modului accesibil de expunere se adresează unui public larg de cititori : conducători de întreprinderi și centrale industriale, cercetători și proiectanți, cadre didactice, studenți din învățămîntul tehnic și economic.

Manifestare științifică

● *La Craiova se desfășoară, timp de două săptămîni, începînd cu data de 15 ianuarie a.c., sub egida Comitetului județean Dolj al P.C.R., Institutului central de cercetări economice, Universității craiovene, Universității cultural-științifice a municipiului Craiova și Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești*

FIȘE

Dolj, lucrările unui important ciclu de manifestări științifice avînd ca temă: „Rolul și locul industriei mici în economia județului Dolj".

Prevăzînd o serie de manifestări variate – simpozioane, mese rotunde, dezbateri științifice, expuneri – organizatorii și-au propus abordarea problematicii industriei mici dintr-o multitudine de unghiuri: funcțiile economico-sociale ale micii industrii, sfera de cuprindere, gradul de valorificare a resurselor neconvenționale de energie, utilizarea deplină a materialelor recuperabile și refolosibile, a bazei tehnico-materiale, implicațiile sociale ale folosirii resurselor umane în această sferă de activitate și eficiență economică obținută.

Bucurîndu-se de participarea unui mare număr de specialiști, cadre de conducere, cercetători, cadre didactice etc., simpozionul inaugural, precum și masa rotundă care i-a urmat, au jalonat direcțiile prioritare ale dezvoltării industriei mici în acest județ, precum și unele posibilități de promovare mai susținută a acestei forme de activitate pe plan teritorial, pentru valorificarea mai bună a resurselor locale.

Ansamble productive de tip circular activ

(Urmare din pag. 21)

practice, tehnice şi tehnologice de aplicare a conceptului a determinat restrîngerea şi mai riguroasă a sferei discuţiilor. În colaborare cu C.N.S.T. şi comitetul judeţean P.C.R. Bihor a fost organizată cu trei ani în urmă o dezbatere referitoare la posibilităţile de aplicare a conceptului pentru folosirea în scopuri diverse şi în trepte a potenţialului apelor geotermale (stenograma a fost publicată în revistă în 1978-1979).

Revenirea la studiul conceptului a întărit concluzia că este stringent necesară **fundamentarea unei noi teorii asupra modului cum se proiectează producţia de bunuri materiale** (agricole şi industriale) teorie **care să răspundă constringerilor crizei economice mondiale** şi să evite deficienţele tipului liniar de producţie. În dezbateri s-a remarcat şi subliniat caracterul raţional al conceptului, faptul că el răspunde noilor imperative şi condiţii de pe piaţa mondială dar — atît economiştii cît mai ales tehnicienii — au atras atenţia asupra faptului că în momentul de faţă nu dispunem de tehnicile şi tehnologiile necesare aplicării lui.

Dar, cum orice necesitate stringentă generează şi posibilităţile de rezolvare, în întreaga lume au apărut în ultima vreme numeroase tehnologii denumite de recuperare, reciclare, depoluare etc. care răspund tocmai exigenţelor şi restricţiilor crizei mondiale. Aplicarea conceptului de proces circular activ, impune de asemenea o nouă orientare a creaţiei tehnice în scopul realizării unor unităţi productive complexe raţional concepute.

Dar concepţia despre procesele circular active cu schemele de aplicaţii practice, deşi se baza pe raţionamente logice şi aducea argumente convingătoare asupra necesităţii şi oportunităţii sale **nu putea fi transpusă în practică decît pe baza unor eforturi corelate de creaţie tehnică românească.** Şi trebuie să subliniem în mod deosebit contribuţia C.N.S.T. şi receptivitatea creatoare a cercetătorilor din domeniul tehnicii care s-au angajat în acţiunea dificilă **de a crea tehnicile şi tehnologiile necesare** pentru transpunerea ideii în practică. Schemele de aplicare a principiului de proces circular activ nu se încadrau în criteriile obişnuite de proiectare bazate pe tehnologii specializate în producerea anumitor produse sau familii de produse. Aceste scheme porneau de la analiza substanţelor ce intrau în componenţa materiilor prime şi materialelor respective, de la particularităţile amplasării şi pe această bază trasau o succesiune de prelucrări care combinate realizează structuri de producţie complexe ce permit recircularea şi refolosirea unor materiale şi energii valorificînd superior ansamblul resurselor antrenate în proces şi evitînd în felul acesta pierderile de materii şi energie care în sistemul specializat devin nocive pentru mediu. Prin aceasta conceptul de proces circular activ modifică însăşi **concepţia privind resursele de materii prime** ai căror compuşi se cer utilizaţi prin tehnologii specifice (în bună parte deja existente). Materialele existente, toate tipurile de energie pot fi exploatate la un nivel mai înalt de eficienţă prin atragerea mai activă, prin stimularea creativităţii tehnologilor care pot asambla mai raţional tehnologiile specifice existente şi pot crea altele mai adecvate. Aceasta impune ca în afară de proiectanţii de tehnologii specializate să colaboreze strîns chimişti, energeticieni, biologi etc., etc. Bunăoară, la dezbaterile organizate la Oradea (cea de a doua a avut loc la sfîrşitul anului 1981 şi urmează să fie publicată în numerele următoare ale revistei) au participat de la geologi, chimişti, constructori de locuinţe şi energeticieni, la ingineri agronomi şi piscicoli, medici şi sociologi şi, bineînţeles, economişti. Dezbaterile de la Oradea au demonstrat cu claritate **necesitatea existenţei unui proiectant general,** singurul în măsură să asigure **viziunea integratoare şi de ansamblu** pe care o implică aplicarea în practică a principiului de proces circular activ.

Rolul inteligenţei tehnice creatoare

PRIMA DEZBATERE de la Oradea a demonstrat cît de diverse utilizări pot avea apele termale şi în acelaşi timp cît de multă energie se iroseşte prin faptul că fiecare utilizator (sere, crescătorii de animale, terapeutică, încălzire) foloseşte un anumit gradient de temperatură, restul (ape cu 50-60^0) fiind deversate în rîuri ceea ce constituie — nu numai o pierdere efectivă de potenţial energetic — dar şi o sursă de poluare termică.

Conceptul de proces circular activ oferea **posibilitatea** utilizării acestor ape în scopuri multiple prin cuplarea modurilor de folosinţă **în timp şi spaţiu** pentru a valorifica la maximum potenţialul lor energetic şi în acelaşi timp a evita poluarea mediului. Încă odată se cuvine a fi subliniată receptivitatea la nou a C.N.S.T. şi perseverenţa în stimularea creativităţii tehnice româneşti — care în acest caz a condus la realizarea în cadrul Institutului de învăţămînt superior din Oradea, a unui **„Modul de valorificare complexă a energiei conţinută în apele geotermale cu temperaturi moderate 80^0-20^0 C“,** concepţie tehnică brevetată ca atare şi care a prilejuit alte 4 invenţii de tehnologii adecvate (brevetate şi ele). Un colectiv de cadre didactice şi tehnicieni pasionaţi şi competenţi au conceput, proiectat şi realizat „Modulul“ şi absolut toate aparatele şi piesele necesare funcţionării lui. Este în realitate **prima concretizare practică, funcţională, a procesului circular activ** şi ea asigură în aceste zile de iarnă geroasă producerea de energie electrică, încălzirea celor 5 corpuri de clădire ale Institutului de învăţămînt (ceea ce a condus la economii de 500 000 lei numai în luna noiembrie) şi încălzirea unei sere. Fără a intra în amănunte tehnice, precizăm că apa cu o temperatură de 86^0 trece la ieşirea din izvor printr-un degazor (care captează gazele şi aburii) apoi intră în treapta I de folosinţă — un schimbător de căldură care asigură producerea de electricitate. De aici apa iese la 65^0. Cu această temperatură, ea este utilizată în două direcţii : iarna pentru încălzirea imobilelor (printr-o invenţie se elimină şi posibilitatea coroziunii şi depunerilor, putîndu-se folosi instalaţiile existente), iar vara pentru producerea frigului (necesar atît instalaţiilor frigorifice proprii cît şi producerii de gheaţă cu care pot fi aprovizionate vagoane frigorifice ce trec prin acest punct de graniţă). Din această a II-a treaptă apa iese cu temperatura de 37^0 C şi poate fi folosită în treapta a III-a pentru tratamente balneare, seră, iaz pentru cultura algelor, şi iaz piscicol. În final această apă (care se înscrie în normele de protecţie a mediului) este utilizată pentru irigaţii, reinjectată în sol ori deversată în rîu. Modulul este realizat ca tehnologie în întregime dar încă nu funcţionează în toate treptele de utilizare (pînă în vară va putea funcţiona în ciclu complet).

— Modulul asigură exploatarea raţională şi multiplă a apelor geotermale, resurse care devin din ce în ce mai necesare sub imperiul restricţiilor crizei — şi soluţionează practic toate problemele de poluare termică şi chimică. Este remarcabil faptul că merituosul colectiv de tehnicieni creatori de la Institutul de învăţămînt orădean **s-a constituit ad-hoc drept proiectant general** de asemenea ansambluri productive complexe şi că — prin atelierele proprii, de producţie poate furniza celor interesaţi pînă la 10 asemenea instalaţii pe an. Nu vom insista asupra aspectelor de eficienţă economică ale proiectului — funcţionarea lui parţială aducînd de pe acum însemnate economii. Importanţa lui pentru realizarea amplului program de folosire a energiilor neconvenţionale este imensă. Proiectele de valorificare a resurselor geotermale din judeţele apusene ale ţării vor putea fi **mai rapid şi mai eficient transpuse în viaţă** prin generalizarea utilizării „modulului“ orădean.

Am insistat mai mult asupra acestui exemplu de aplicare practică a conceptului de proces circular activ poate şi sub impresia puterincă pe care a produs-o căldura deosebit de agreabilă din amfiteatrele institutului, precum şi a faptului că s-a demonstrat practic că apa geotermală poate produce şi energie electrică (binevenită în cantităţi oricît de modeste), întrucît aceasta a devenit produs deficitar în conjunctura economică actuală.

Această realizare demonstrează că **tipul actual de evoluţie tehnologică liniară** poate fi modificat, că prin eforturi corelate ale energeticienilor, tehnologilor, geologilor, biologilor, economiştilor etc. **pot fi realizate ansamble productive de tip circular activ** care aduc un plus de eficienţă, de raţionalitate şi evită degradarea ambianţei naturale în care omul îşi desfăşoară activitate.

4 Principalele direcții ale perfecționării conducerii planificate a activității economico-sociale

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a le spori eficiența, aceste consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științelor sociale din Ministerul Educației și Învățământului, nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema „Dezvoltarea planificată a economiei naționale" cuprinde 5 puncte : 1) Proporțiile economice și rolul lor în dezvoltarea echilibrată a economiei ; 2) Dezvoltarea planică, proporțională — lege economică a socialismului ; 3) Planul național unic și rolul lui în conducerea economiei naționale ; 4) Sistemul de elaborare a planului; 5) Principalele direcții ale perfecționării conducerii planificate a activității economico-sociale. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din 1982. Consultația de față se referă numai la punctul 5.

I. Necesitatea perfecționării conducerii planificate

TRECEREA LA O CALITATE NOUĂ, superioară, în întreaga activitate economică presupune și **perfecționarea continuă a conducerii planificate.** În acest context, Partidul Comunist Român pornește de la principiul verificat de viață potrivit căruia formele și metodele de conducere și organizare socială nu sînt date pentru totdeauna, că ele pot și trebuie să fie continuu perfecționate în strînsă legătură cu modificările care apar în structura internă a forțelor de producție și cu sarcinile ce decurg din procesul obiectiv al dezvoltării materiale și spirituale. Acest lucru este cu atît mai necesar cu cît orice îmbunătățire adusă conducerii planificate amplifică posibilitățile de valorificare superioară a resurselor și contribuie la menținerea unui ritm susținut de creștere economică. Orice nesocotire a realităților, orice rămînere în urmă pe tărîmul perfecționării fomelor și metodelor de planificare duce, mai devreme sau mai tîrziu, la contradicții și fenomene negative care frînează mersul economiei.

Principalele direcții ale perfecționării conducerii planificate au fost adoptate de către Congresul al XII-lea al partidului nostru în condițiile în care forțele de producție ale țării, productivitatea muncii și volumul producției industriale au cunoscut, de-a lungul mai multor ani, ritmuri înalte de creștere. Ele sînt rezultatul unor îndelungate studii, al valorificării experienței dobîndite de poporul nostru în anii construcției socialiste, rezultatul experimentării lor treptate în practică. Înnoirea și perfecționarea continuă a metodelor și formelor de conducere și planificare a economiei demonstrează nu slăbiciunea orînduirii noastre sociale, ci capacitatea sa de a se adapta din mers noilor condiții, dovedește puterea de a găsi soluții și resurse pentru înlăturarea grabnică a neajunsurilor.

II. Rolul planului național unic în conducerea planificată

PROGRAMUL P.C.R. subliniază că făurirea societății socialiste multilteral dezvoltate constituie o sarcină de mare complexitate care nu poate fi realizată la întîmplare. Pentru a asigura o dezvoltare armonioasă a tuturor laturilor vieții economice și sociale este nevoie de o temeinică planificare, de o activitate desfășurată pe baza unui **plan național unic.** Acesta permite concentrarea tuturor forțelor materiale și umane ale societății în direcția dezvoltării și modernizării industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri, repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, progresul producției de bunuri materiale în pas cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Planul național unic este conceput ca un complex de decizii și opțiuni, corelate între ele, prin intermediul cărora sînt prevăzute direcțiile și obiectivele principale ale activității economico-sociale pe o anumită perioadă. El cuprinde toate laturile vieții sociale, toate compartimentele activității umane. În condițiile societății noastre este imperios necesară asigurarea unei conduceri unitare a întregii vieți economico-sociale. Aceasta se realizează pe baza unui plan unic, care se bazează pe folosirea rațională a resurselor dirijarea muncii sociale spre domeniile hotărîtoare ale producției materiale. În felul acesta, se poate realiza o dezvoltare proporțională — în conformitate cu legile obiective — a tuturor sectoarelor de activitate. Cît privește activitatea economică, în determinarea direcțiilor și a volumului producției materiale se are în vedere, înainte de toate, satisfacerea nevoilor determinate științific ale societății, atît pentru înfăptuirea reproducției lărgite, cît și pentru acoperirea cerințelor raționale de consum ale maselor.

Documentele adoptate de plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 22-23 martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare acordă o importanță sporită planului național unic de dezvoltare în calitatea lui de instrument principal al valorificării avantajelor orînduirii socialiste. Astfel, în vederea fundamentării mai temeinice a propunerilor de plan, a încadrării lor în opțiunile generale ale dezvoltării economiei naționale, s-a trecut la elaborarea unor niveluri orientative și a unor normative de plan pe toate treptele organizatorice : ministere, centrale și întreprinderi. În stabilirea acestor niveluri orientative și normative de plan se pornește de la rezultatele evidențiate de anumite studii de prognoză sau programe speciale, de la analiza atentă a rezultatelor obținute în perioadele precedente, de la exigențele pieței interne și externe, precum și de la o strictă evidență a capacităților de producție existente și a gradului de utilizare a acestora. Scopul principal al unei asemenea măsuri îl constituie mobilizarea tuturor rezervelor existente și creșterea, prin toate mijloacele, a eficienței economice. În acest context, se va ține într-o mai mare măsură cont de acțiunea legilor producției de mărfuri, îndeosebi a legii valorii, care vor fi folosite în strînsă concordanță cu cerințele economiei și cu exigențele pieței internaționale.

Odată cu delimitarea principalelor proporții ale dezvoltării economice, prin planul național unic se stabilesc și mijloacele de realizare a acestora ; în profil departamental — pe ministere, centrale și întreprinderi, în profil de ramură — pe ramurile economiei și ale industriei și în profil teritorial — pe comune, orașe, municipii și județe. Acestea cuprind căile și măsurile concrete pentru utilizarea eficientă a fondurilor fixe, pentru introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pentru sporirea continuă a productivității muncii și reducerea costurilor de producție.

III. Direcții ale perfecționării conducerii planificate

MĂSURILE DE PERFECȚIONARE a planificării economiei naționale urmăresc pe lîngă întărirea rolului planului național unic în dirijarea proceselor social-economice și o tendință de îmbinare mai armonioasă a activității de **planificare curentă** cu cea de **perspectivă.** Această cerință decurge din însăși esența reproducției lărgite care constituie un proces continuu, neîntrerupt.

La stabilirea direcțiilor principale de dezvoltare în perspectivă a patriei partidul nostru ține seama de legile obiective ale dezvoltării sociale, de condițiile concrete, specifice ale țării noastre, precum și de formele de manifestare ale revoluției tehnico-științifice contemporane.

Pornind de la Hotărîrea adoptată de plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, **accentul principal în munca de planificare este deplasat spre unitățile economice,** spre elaborarea propunerilor de plan de către întreprinderi și centrale în calitatea lor de verigi de bază ale economiei naționale. Acestea sînt în măsură să cunoască cel mai bine potențialul și rezervele de care dispun în sporirea producției materiale. Elaborarea planurilor de jos în sus constituie, astfel, un principiu fundamental al practicii pla-

nificării în țara noastră. Aplicarea lui permite îmbinarea strînsă a studiilor și propunerilor unităților economice cu cele ale organelor centrale specializate și, în cele din urmă, încadrarea lor în strategia dezvoltării economico-sociale a țării elaborată de Partidul Comunist Român.

Prin lărgirea competențelor și atribuțiilor ce revin întreprinderilor, îmbinarea autonomiei lor cu conducerea unitară a întregii vieți economice pe baza planului național unic, se asigură o aplicare a principiului centralismului democratic pe un plan superior, permițînd statului socialist să-și exercite, în continuare, prerogativele fundamentale cu care l-a investit poporul.

Necesitatea conducerii unitare a economiei nu are nimic comun cu centralismul excesiv. Dimpotrivă, întregul sistem de măsuri adoptate de partidul nostru pe linia perfecționării activității de planificare urmărește punerea în valoare a acelor forme și metode **care îmbină mai bine conducerea centrală cu o largă autonomie a unităților productive.** Totodată, autonomia, dezvoltarea inițiativei de jos trebuie să se realizeze în cadrul concepției de conducere și dezvoltare unitară a întregii țări.

În vederea transpunerii în fapte a acestor direcții de perfecționare a conducerii planificate a economiei naționale, Partidul Comunist Român a acționat cu consecvență pentru instituirea unui sistem cuprinzător de **organe de conducere colectivă în toate sectoarele de activitate,** pentru ridicarea adunărilor oamenilor muncii la nivelul celor mai reprezentative foruri de dezbatere și rezolvare a problemelor fiecărei unități. Aceste măsuri au urmărit să așeze pe o bază nouă conducerea tuturor unităților economice, punînd la temelia activității lor **principiul autoconducerii și autogestiunii.**

În temeiul acestui principiu, fiecare colectiv de oameni ai muncii poartă răspunderea directă pentru fondurile încredințate de societate spre gospodărire ca parte a proprietății întregului popor. Premisa obiectivă a exercitării autoconducerii muncitorești o constituie calitatea oamenilor muncii de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători, de conducători și organizatori ai procesului de muncă și de beneficiari ai bunurilor create.

Autoconducerea muncitorească se aplică la toate nivelurile : microeconomic, macroeconomic și teritorial. În felul acesta, măsurile de perfecționare a conducerii planificate capătă un pronunțat caracter politic, deoarece permite o participare directă a tuturor oamenilor muncii la dezbaterea și adoptarea planurilor, precum și la crearea condițiilor îndeplinirii și depășirii lor. Așadar, **autoconducerea și autogestiunea cuprind și obligativitatea pentru toți oamenii muncii, pentru toți cetățenii patriei de a îndeplini integral prevederile planului național unic, de a respecta legile și hotărîrile de partid și de stat.**

IV. Aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar

PARTIDUL NOSTRU ACȚIONEAZĂ în direcția punerii de acord a mecanismului economico-financiar cu cadrul organizatoric democratic creat, asigurînd unităților economice nu numai lărgirea competențelor în luarea deciziilor și îndeplinirea planului, ci și **pîrghii și mijloace economico-financiare de exercitare efectivă a atribuțiilor** și răspunderilor asumate. În acest context, elaborarea în fiecare unitate economică a bugetului de venituri și cheltuieli, introducerea ca indicatori de bază în planificare a valorii producției nete și producției fizice, a fondului total de timp de muncă al întreprinderii, exprimat în ore-om, precum și extinderea și perfecționarea sistemului indicatorilor și normativelor de eficiență (productivitatea muncii exprimată prin producția netă, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, gradul de folosire a fondurilor fixe, indici de valorificare a materiilor prime, norme de consum la combustibil și energie, normative de calitate și de înnoire a producției, etc.), sînt de natură să contribuie la lărgirea cointeresării oamenilor muncii în valorificarea rațională a resurselor existente și obținerea de rezultate economice superioare. Dealtfel, în prezent, pentru conducerea întreprinderilor și centralelor acordarea integrală a retribuției este condiționată de îndeplinirea a 2—4 indicatori de plan care exprimă cel mai bine activitatea unității respective. Printre aceștia, figurează, în mod obligatoriu, valoarea producției nete.

Sporirea rolului factorilor economico-financiari în planificare, asigură o utilizare mai eficientă a potențialului material și uman, a resurselor interne, concomitent cu o **apropiere a conducerii de producție** și îmbunătățirea calității deciziilor. Se realizează, astfel o deplasare a centrului de greutate în activitatea de planificare și anume, de la **aspectele cantitative spre cele calitative** cerută de sarcinile noi, superioare, ce se pun în fața economiei noastre.

Așezarea întregii activități de planificare pe o bază nouă, a unor indicatori noi, care exprimă mai bine aspectele calitative ale muncii, este o consecință a trecerii la autogestiunea economico-financiară prin intermediul căreia fiecare întreprinde. este chemată să-și compare, în permanență, cheltuielile cu veniturile și să-și asigure, din activitatea proprie, atît mijloacele bănești necesare continuării procesului de reproducție, cît și creterea rentabilității, a beneficiului.

Una din caracteristicile muncii de planificare în etap actuală constă în faptul că **planul central cuprinde un numa mai mic de indicatori, dar care exprimă obiectivele esențiale al economiei naționale,** constituie instrumentele hotărîtoare al conducerii proceselor și fenomenelor economice. Ceilalți indicatori pot fi calculați de către întreprinderi, centrale și ministere în funcție de necesitățile și particularitățile conducerii procesului de producție. Ministerele participă nemijlocit la întocmirea planurilor în centrale și întreprinderi urmărind coordonarea acestora în concordanță cu tendințele progresului tehnic. cu cerințele pieței interne și externe. O atenție deosebită se acordă, cu acest prilej, contractelor economice, luîndu-se măsuri pentru încheierea acestora în același timp cu lucrările de fundamentare a planurilor.

Este foarte important ca, în momentul aprobării planului, acesta să aibă la bază contracte economice ferme, în primul rînd, pentru întreaga producție destinată consumului intern. În vederea ușurării acestei operațiuni, în ultimii ani au fost luate măsuri pentru extinderea numărului balanțelor pe produse care se adoptă odată cu planul cincinal, precum și al balanțelor care sînt în competența Consiliului de Miniștri și a ministerelor. De altfel, ministerele conlucrează strîns cu Comitetul de Stat al Planificării și cu organele județene nu numai pentru a-și corela reciproc propunerile de plan, dar și pentru a asigura încadrarea acestor propuneri în ritmurile și proporțiile de ansamblu a economiei naționale. Un rol important revine Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale care elaborează numeroase studii de prognoză și dezbate diferite variante ale dezvoltării economico-sociale a țării. Proiectele de planuri, astfel întocmite și corelate pe fiecare treaptă organizatorică — întreprindere, centrală, minister, județ — formează obiectul unor largi dezbateri de masă, cu participarea nemijlocită a oamenilor muncii, în primul rînd, în cadrul formelor instituționalizate ale autoconducerii muncitorești.

În felul acesta, preocupările pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei sînt însoțite în țara noastră de dezvoltarea necontenită a democrației economice, a democrației muncitorești, în general, oferind cadrul organizatoric participării maselor de oameni ai muncii la luarea deciziilor începînd cu întreprinderea, centrala, localitatea, pînă la nivelul întregii țări. Partidul nostru pornește de la ideea că **numai prin participarea activă a oamenilor muncii, în cadrul organelor colective de conducere, la dezbaterea proiectelor de plan, a problemelor dezvoltării generale a patriei, se poate asigura adoptarea unor hotărîri care să corespundă cel mai bine necesităților și posibilităților poporului nostru.** În felul acesta planul este un rezultat al voinței întregului popor, ca expresie a întregului potențial creator al celor ce adaugă avuției naționale noi și durabile valori.

conf. dr. Gh. POSTELNICU
Universitatea „Babeș-Bolyai"
Cluj-Napoca

În atenția celor care studiază în învățământul politico-ideologic de partid

„Revista economică" continuă publicarea consultațiilor în ajutorul celor care studiază în învățământul politico-ideologic de partid. Suplimentul nr. 5/1982 al revistei (primul număr din luna februarie) va fi în întregime consacrat acestor consultații.

Consultațiile vor fi axate pe următoarele teme: 1. Prevederile Congresului al XII-lea cu privire la accelerarea procesului de restructurare a industriei ; 2. Bugetul de venituri și cheltuieli — instrument principal pentru realizarea echilibrului financiar ; 3. Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. despre dezvoltarea zootehniei ; 4. Sarcinile trasate de Congresul al XII-lea cu privire la folosirea rațională a întregului fond funciar, organizarea unitară a teritoriului în vederea valorificării maxime a tuturor terenurilor.

PERSPECTIVE ECONOMICE INCERTE ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

EVOLUȚIILE contradictorii ale economiei mondiale, pe fondul unei tendințe generale de înrăutățire a conjuncturii în cursul celui de al doilea semestru al anului recent încheiat, au determinat ca poziții economiștilor care, pornind de la rezultatele preliminare din 1981, caută să desprindă tendințele probabile pentru 1982, să fie destul de pesimiste. Faptul că economia capitalistă cunoaște numeroase dificultăți, ca urmare a crizei economice combinată cu criza monetară și criza petrolieră, este unanim recunoscut. Scăderea ritmului de creștere a producției pînă la procente negative, persistența unor ritmuri ridicate ale inflației, dezechilibrele balanțelor de plăți, creșterea continuă a șomajului, sînt numai unele dintre aceste dificultăți. În fiecare țară în anul 1981 s-au luat o serie de măsuri, tinzînd să reducă inflația, să stimuleze investițiile, să redreseze balanțele de plăți, să stabilizeze cursurile de schimb, rezultatele fiind contradictorii.

În S.U.A., de exemplu, după cîteva luni de progrese generale promițătoare, în care cererea globală marca un reviriment, producția începuse să crească, stocurile scădeau, se înviorară investițiile, brusc, la începutul celui de-al treilea trimestru 1981, economia a început să alunece într-o „recesiune", care s-a accentuat continuu. Producția industrială a scăzut în toate sectoarele, cu excepția sectorului de armament. Noi comenzi au încetat să mai intre pe măsură ce stocurile de mărfuri au devenit mult prea mari și greu de finanțat în condițiile unor dobînzi foarte ridicate. În trimestrul patru, produsul național brut a scăzut, pe bază anuală, în termeni reali, cu 5,2%. „Principalii indicatori economici semnalează clar slăbirea în continuare a activității", ceea ce determină pe mulți prognoziști să anunțe „o recesiune puternică și prelungită" [1]).

Pentru țările Pieței Comune anul 1981 va rămîne ca „anul celei de a treia recesiuni europene de după război" spune Frank Papp, directorul lui „International Economics" din Paris. Depresiunea nu apare, deocamdată, atît de puternică ca aceea din 1975, dar se pare că va fi mai rezistentă. Produsul național brut al țărilor din Piața Comună a stagnat, la nivelul scăzut din trimestrul III 1980. În majoritatea țărilor din C.E.E. producția industrială a scăzut ca urmare a micșorării investițiilor și a nevoii de reducere a stocurilor ; paralel stagnarea din comerțul mondial nu a dat posibilitatea extinderii exportului.

În Anglia criza durează deja de peste doi ani. Spre finele anului 1981 au început să apară unele pronosticuri mai optimiste, bazate pe speranța scăderii prețurilor la materiile prime ce se importă, o oarecare micșorare a ritmului inflației și o sporire a competitivității la export ca urmare a cursurilor de schimb avantajoase față de dolar.

Pentru țările Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.) prognozele afirmă că în total ele au înregistrat o creștere economică de numai circa 1% în 1981 și ar putea să se apropie de 2% în 1982.

Diferențele vor fi însă mari de la o țară la alta, ca și în anul care s-a încheiat (vezi graficul nr. 1), cînd Japonia a înregistrat o creștere economică de 4—4,5% față de anul 1980, în timp ce în Anglia și R.F.G. indicele a fost de —0,5% respectiv —0,4%. În cazul Japoniei sporul s-a datorat mai ales majorării exporturilor, situație care nu este de durată, cu atît mai mult cu cît a dat deja naștere la numeroase fricțiuni și amenințări cu măsuri protecționiste dacă guvernul japonez nu va frîna exporturile. Mărfurile japoneze au continuat să inunde piața S.U.A., ajungîndu-se în 1981 la un excedent comercial japonez în relațiile bilaterale de circa 15 miliarde dolari, care ar putea ajunge la 20 miliarde dolari în acest an. Promisiunile japoneze din anii trecuți, făcute autorităților americane, de a reduce „voluntar" exporturile în S.U.A., în primul rînd cele de automobile, și a se orienta spre alte piețe au dus la o lărgire a gamei exporturilor în această țară și o pătrundere masivă pe piețele C.E.E., soldată în 1981 cu un excedent comercial japonez de 10 miliarde dolari. La această situație s-a ajuns și datorită faptului că mările trusturi japoneze au folosit din plin posibilitatea de a fi mai competitive în urma scăderii cursului yenului față de dolarul S.U.A. Dacă la finele anului 1980 și începutul lui 1981 moneda japoneză cota în jur de 200 yeni per dolar, în cursul anului trecut cursul ei a continuat să scadă și din aprilie s-a stabilizat în jur de 222 yeni pentru un dolar. Apare evident că asemenea dezechilibre de balanțe de plăți nu se pot menține. De aceea, Shintaro Abe, noul ministru al Industriei și Comerțului Internațional japonez, declara într-un interviu acordat recent revistei americane **Newsweek** (nr. 50/1981) „oameni ca primul ministru și ca mine înțeleg că sîntem foarte aproape de o criză". Același gen de probleme s-au născut și între Piața Comună și S.U.A. în domeniul oțelului. Exportatorii vest-europeni de oțel sînt acuzați de dumping, concurență neloială și alte acțiuni ilegale întreprinse în scopul de a-și mări exporturile peste ocean.

Toate pronosticurile și speranțele în reînviorarea economiei țărilor industrializate se bazează pe reducerea actualului nivel ridicat al dobînzilor, care să ajute la o stimulare a investițiilor și a consumului. Dacă aceste speranțe erau alimentate de o anumită scădere în nivelul dobînzilor spre finele anului trecut, anul 1982 a început sub semnul unor noi creșteri ale dobînzilor atît pe piețele interne cît și pe piața eurovalutelor. Tot mai mult se vorbește de măsuri protecționiste, care de fapt, sub diverse camuflaje, se și aplică.

Pentru țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol, anul 1981 a complicat mult problemele, ele trebuind să facă față creșterii prețului petrolului, reducerii posibilităților de export ca urmare a cererii scăzute din cauza crizei în țările industrializate și a unor măsuri restrictive pentru produsele industriale. Datoria externă crește prin împrumuturi pentru plata dobînzilor excesive, pînă la punctul în care nici nu mai poate fi vorba de dezvoltare economică. După cum arăta Enrique Iglesias, secretarul executiv al Comisiei O.N.U. pentru America Latină, în 1981 produsul național brut pe locuitor din țările Americii Latine a scăzut cu 1,3%. Balanța de plăți curente a regiunii a înregistrat un deficit de 33,7 miliarde dolari, iar datoria externă a crescut la 240 miliarde dolari, respectiv dublul nivelului de acum patru ani [2]).

Inflație persistentă

CU TOATE fenomenele de criză manifestate încă din anul 1980, economia capitalistă a continuat și în 1981 să înregistreze nivele ridicate ale inflației, cu variații mari de la o țară la alta (vezi tabelul).

Ritmul inflației
(în % față de anul precedent)

Țara	1979	1980	1981
R.F. Germania	4,1	5,5	6,6
Austria	3,7	6,4	7,2
Belgia	4,5	6,6	8,4
Franța	10,8	13,6	14,0
Norvegia	4,8	10,9	13,5
Olanda	4,2	6,5	6,8
Elveția	3,6	4,0	7,0
Anglia	13,4	18,0	11,7
Italia	14,8	21,2	18,6
Canada	9,1	10,1	12,5
S.U.A.	11,3	13,5	10,4
Japonia	3,6	8,0	4,1
Brazilia	52,7	82,8	99,1
Mexic	18,2	26,4	26,5
Argentina	159,5	100,8	120,7

Sursa : Bulletin Credit Suisse, decembrie 1981

Persistența inflației se explică în primul rînd prin caracterul permanent pe care îl are criza monetară. Creșterea masei monetare pusă în circulație, în special prin uriașele cheltuieli militare care au un caracter neproductiv, scumpirea petrolului și a produselor fabricate în condiții de monopol, instabilitatea cursurilor de schimb ca urmare a flotării, starea de nesiguranță a operațiunilor comerciale care implică adăugarea la prețuri a unor marje de protecție împotriva inflației, accentuarea cererii de consum în așteptarea creșterii prețurilor sînt elemente care întreține și răspîndesc inflația în economia capitalistă.

Efectele negative ale inflației asupra economiei în general și temerea pierderii complete a capacității de a o controla au împins țările industrializate să

[1]) Bankers Trust Company, The Current Business Picture, sfîrșitul anului 1981
[2]) Financial Times din 30 decembrie 1981, relatare a Conferinței de presă de la Santiago de Chile

Graficul nr.1

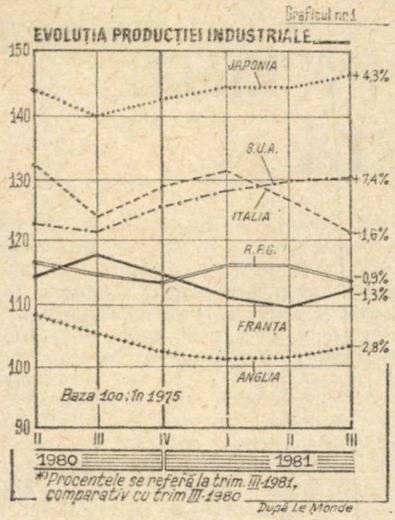

ia măsuri de combatere. S-au folosit mijloacele monetare și în special politica banilor scumpi. Dobînzile foarte ridicate, îndeosebi în S.U.A., la care s-a ajuns ca urmare a acestei politici, au influențat dobînzile pe piețele eurovalutelor determinînd restrîngerea creditelor în toate țările. În consecință s-a produs reducerea simțitoare a investițiilor, creșterea falimentelor și deteriorarea balanțelor de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare.

Consecințe sociale ale crizei

STAREA DE CRIZĂ a economiei țărilor capitaliste industrializate și măsurile adoptate pentru combaterea inflației aruncă tot mai mult povara acestora pe umerii păturilor celor mai sărace ale populației. În interior principalele victime sînt : masa salariaților, pensionarilor, persoanelor cu venituri fixe, iar în exterior greul este suportat de țările în curs de dezvoltare.

Aceste efecte negative se oglindesc în :

a) scăderea continuă a puterii de cumpărare a monedelor naționale și deci reducerea nivelului de trai al maselor ;

b) falimentele și pauperizarea păturilor mijlocii ;

c) flagelul șomajului care se extinde și — cu mici perioade de declin — a crescut continuu în ultimii ani ;

Scăderea puterii de cumpărare a monedelor este rezultatul direct al creșterii prețurilor. Chiar dacă în același timp se produce și o creștere a veniturilor, întotdeauna, pentru marea masă, acestea rămîn cu 1—2% sub procentul inflației. Datorită tocmai acestei realități, inflația și-a căpătat renumele de „cel mai inechitabil impozit care există". Persistența inflației a determinat adoptarea unor măsuri de compensare, respectiv de limitare a riscurilor unor pierderi mari din puterea de cumpărare a veniturilor — așa numita politică de anticipare a inflației — care întreține și chiar animează creșterea inflației, provocînd totdeauna un minus pentru cei cu venituri fixe. Președintele Consiliului de administrație al băncii Crédit Suisse, O. Aeppli arăta recent într-o conferință că : „în Elveția, la un nivel de inflație de 7%, deținătorii de creanțe în valoare nominală pierd anual în beneficiul debitorilor respectivi circa 25 miliarde franci elvețieni". Ceea ce nu s-a spus este că majoritatea creditorilor sînt micii deținători de fonduri pentru economisire, în timp ce debitorii principali sînt statul și marile întreprinderi.

Instabilitatea prețurilor, costul mare al creditelor, reducerea cererii de consum, ca urmare a manifestărilor crizei au determinat în anul 1981 o sporire simțitoare a numărului falimentelor. În R.F. Germania de exemplu în primele nouă luni ale anului 1981 s-au înregistrat 8 322 de falimente, iar în ultimul trimestru proporția lunară a depășit 1 000. În Austria numărul falimentelor a ajuns anul trecut la 2 500. Primul semestru al anului 1981 a însemnat în S.U.A. un record al falimentelor (11 076 de firme, în majoritate mici și-au anunțat încetarea activității). Această cifră era cu 42% mai mare decît aceea din primul semestru 1980.

Efectul cel mai dureros al crizei și cu multiple consecințe negative în viața socială este șomajul. Oricît de relative sînt cifrele oficiale publicate (numeroase persoane care doresc să lucreze și nu găsesc unde nefiind cuprinse în statistică), numărul șomerilor declarat oficial este impresionant.

La începutul deceniului al optulea șomajul devenise deja o problemă acută a țărilor capitaliste industrializate Perioada în care erau atrași milioane de muncitori din țări în curs de dezvoltare pentru a lucra în cele dezvoltate s-a încheiat. „Zilele folosirii integrale a forței de muncă s-au dus", spune O. Aeppli, președintele lui Crédit Suisse. Trebuie avut în vedere că în perioada menționată șomajul fluctua între 1,5 și 2%, iar în S.U.A. se considera că procentul de 4% șomeri din totalul forței de muncă este „acceptabil", iar după unii chiar „necesar".

În 1981, cu excepția Japoniei, unde procentul șomerilor s-a menținut la 2% din totalul forței de muncă, celelalte țări industrializate membre ale O.C.D.E. au ajuns la 6—8 și chiar 11% șomeri din totalul forței de muncă (graficul nr. 2). În cifre absolute, numărul șomerilor totali din S.U.A. a depășit în decembrie 9 milioane, respectiv 8,9% din populația activă. Scăderea comenzilor la fabrici cu 5,2% în octombrie prevestea noi concedieri. Potrivit celor mai multe prognoze referitoare la economia S.U.A., anul 1982 va continua să înregistreze reduceri de producție cel puțin în prima lui parte, astfel că șomajul va crește aproape tot anul.

R.F. Germania a înregistrat în noiembrie 1981 1 490 000 șomeri totali (6,4% din forța de muncă — cel mai ridicat nivel din 1952) ; pentru anul în curs se prevede depășirea cifrei de 2 milioane de șomeri, respectiv 7,2% din forța de muncă, dat fiind că ritmul creșterii economice nu va depăși 0,5%. În regiunea foarte industrializată a Ruhr-ului, numărul șomerilor a depășit deja pragul de 8%. În același timp, sute de mii de muncitori au acceptat situația de șomeri parțiali (lucrînd doar 4—5 ore pe zi sau 2—3 zile pe săptămînă) pentru a nu-și pierde complet locurile de muncă. În Anglia, în luna ianuarie a.c. rata șomajului a sporit la 12,7%, numărul șomerilor depășind pentru prima dată cifra de 3 milioane persoane. După aprecierile revistei de politică economică a Universității din Cambridge (citată de **The Times** din 11 ianuarie 1982, pag. 11), numărul șomerilor din Anglia poate să ajungă în acest an la peste 4,5 milioane, respectiv 16% din forța de muncă. „Unul din cele mai îngrijorătoare elemente ale acestor cifre — scrie la rîndul său **Midland Bank Review** — este nivelul ridicat al șomerilor din rîndul tinerilor, care poate să crească la peste 20% într-o serie de țări din O.C.D.E., în vreme ce durata rămînerii fără lucru se lungește". Numărul șomerilor din Franța depășea 2 milioane în noiembrie 1981, din care doar 1 463 400

Graficul nr.2

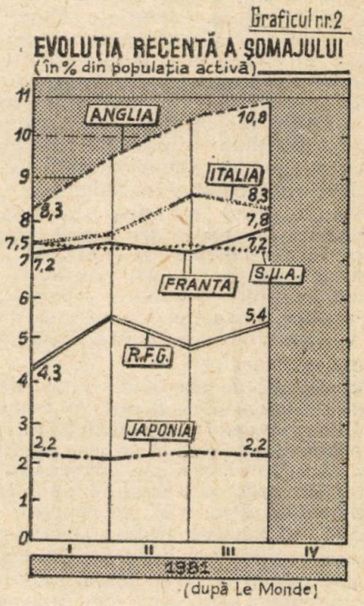

primeau indemnizația de șomer. În Olanda procentul șomerilor a depășit 11%, iar Belgia înregistra 10% șomeri din totalul forței de muncă la sfîrșitul trimestrului III/1981.

După aprecierile băncii Crédit Suisse, „spre mijlocul anului 1982 se va ajunge probabil la cifra înspăimîntătoare de 28 milioane șomeri", în vreme ce ultima prognoză semestrială a O.C.D.E. evidențiază că șomajul ar putea cuprinde în următoarele 18 luni 28,5 milioane de persoane. Creșterea șomajului va afecta îndeosebi tinerii sub 25 de ani, care ar putea reprezenta peste 41% din șomerii totali ai principalelor șapte țări industrializate, în timp ce ei nu constituie decît mai puțin de 20% din populația activă. Cu toate acestea, se consideră că principalul obiectiv al autorităților trebuie să fie lupta împotriva inflației, căci aceasta ar asigura, în perspectivă, reducerea șomajului. „Scăderea locurilor de muncă la care duce, în general, lupta contra inflației este un rău necesar pe calea restabilirii echilibrului economic", afirmă O. Aeppli. Deocamdată, în ciuda ritmurilor înalte ale inflației, realizarea acestui din urmă deziderat pare mai îndepărtată ca oricînd, astfel încît erodarea nivelului de trai are loc atît pe calea inflației, cît și a șomajului.

dr. Dorel OPRESCU

RAPORTUL ENERGIE-ALIMENTAȚIE

Pentru țările în curs de dezvoltare, rezolvarea problemelor legate de alimentație se află într-un raport strîns, direct proporțional cu cele privind soluționarea crizei energetice. Coordonarea celor două tipuri de probleme și a soluțiilor care se impun necesită, însă, un efort internațional susținut, coordonat și bine organizat la care să-și aducă contribuția efectivă specialiști din întreaga lume și, în general, întreaga societate. Iată, pe scurt, opinia exprimată în acest sens de rectorul Universității Națiunilor Unite, Soedjatmoko, cu prilejul unei reuniuni interguvernamentale a coordonatorilor în materie de asistență pentru dezvoltare.

Criza energiei pe care o traversăm în prezent — arăta în raportul său rectorul Soedjatmoko — nu presupune, în primul rînd, o penurie absolută. **Criza se referă în special la creșterea prețurilor, la lupta pentru accesul la sursele de energie și controlul acestor surse.**

Alimentația cunoaște, de asemenea, o perioadă de criză datorită, în primul rînd, unei repartizări inechitabile a resurselor și imposibilității pentru milioane de oameni săraci de a-și asigura hrana de bază.

De multe ori, prețul cerealelor importate este determinat de jocul unor factori imposibil de controlat : astfel, spre exemplu, o recoltă slabă într-o singură țară exportatoare poate atrage după sine majorarea prețurilor la produse alimentare în mai multe țări. O atare situație impune ca **țările în curs de dezvoltare să se preocupe prin forțe proprii de asigurarea hranei suplimentare pentru populația aflată și ea în plină creștere.** Or, această soluție antrenează, la rîndul ei, o exploatare mai intensă a pămîntului, a apelor și a pădurilor. Se pare, însă, că agricultura bazată pe îngrășăminte costisitoare provenite din petrol și pe consum sporit de apă, — cu alte cuvinte agricultura energointensivă — a atins un prag greu de depășit în condițiile actuale.

O situație și mai dezastruoasă apare în țările în curs de dezvoltare în cazul cînd o perioadă caracterizată prin recolte slabe coincide cu momentul unei noi majorări a prețului internațional al petrolului. Deja lipsite de devize, aceste țări se văd în imposibilitatea de a se putea aproviziona cu produse alimentare din import, cu energie, cu bunuri de consum și capitalurile necesare în procesul dezvoltării. Alternativa creșterii extensive a agriculturii este, de asemenea, greu de luat în calcul. Potrivit proiecțiilor celor mai optimiste, suprafețele cultivate vor putea fi extinse cu cel mult 4% pînă în anul 2000, dar și aceasta numai pe seama terenurilor mai sărace, cu productivitate scăzută.

Toate aceste elemente au și vor avea efecte evident destabilizatoare asupra prețurilor produselor alimentare. Prognozele actuale indică o creștere cu 95% în cifre reale, a prețurilor produselor alimentare pînă în anul 2000. Aceasta nu înseamnă însă — arată Soedjatmoko — că nu ne putem aștepta la creșteri ale prețului petrolului și mai mari decît cele avute în vedere în prognozele citate, creșteri care ar putea avea efecte imprevizibile asupra produselor alimentare, ceea ce impune aplicarea unor programe naționale pertinente în domeniul energiei și în special în ce privește economisirea energiei.

Pe de altă parte, este evident faptul că nici **comunitatea internațională nu a făcut încă totul pentru a sprijini eforturile de dezvoltare ale lumii a treia, pentru a-i permite acesteia să-și rezolve problemele ce țin de domeniul energiei.** Soluționarea reală a acestei probleme — sublinia rectorul Universității O.N.U. — ar trebui să ia în considerare utilizarea adecvată a tehnicilor și tehnologiilor cele mai pertinente, precum și identificarea capacităților interne de care dispun țările în curs de dezvoltare.

Unul din elementele de care trebuie să se țină cont este — în concepția lui Soedjatmoko — faptul că **cea mai mare parte a variabilelor în cadrul raportului energie-dezvoltare se află în afara sectorului energetic propriu-zis.** Rezultă, așadar, necesitatea ca omenirea să se preocupe mai mult de aplicarea unor procese de producție ce nu reclamă consum mare de energie, de utilizarea unor noi tipuri de vehicule și aparate electrice, a unor tehnologii cu consum redus de energie. În sectorul energetic propriu-zis vor trebui puse la punct sisteme tehnologice capabile să cumuleze diferite surse de energie.

În agricultură, creșterea producției alimentare nu se poate realiza decît pe seama majorării randamentului la hectar, obiectiv a cărui realizare implică **îmbunătățirea proceselor biologice care acționează asupra productivității recoltelor, reducerea dependenței de îngrășăminte și pesticide chimice. Este tot atît de adevărat, însă, că toate aceste progrese decisive în agricultură, bazate pe știință, nu își vor găsi în mod automat aplicabilitate în țările în curs de dezvoltare fără o bună cunoaștere a implicațiilor sociale și culturale ale inovațiilor respective, în funcție de condițiile locale.** Va fi, de asemenea, necesară o mai bună cunoaștere a forței de muncă disponibile, a posibilităților de autogestiune la nivelul micilor comunități, a participării la activitatea productivă a femeilor, a țăranilor săraci precum și a altor grupuri sociale. **Echitatea nu reprezintă numai un obiectiv necesar sub aspect moral ; ea reprezintă o necesitate fundamentală** evidențiată și mai mult odată cu creșterea prețului energiei și în condițiile implicațiilor sociale, economice și ecologice ale acestor prețuri tot mai ridicate.

Noile practici agricole vor presupune totodată un ansamblu de modificări instituționale și structurale, mergînd de la reforme agrare pînă la instituirea de sisteme agricole mai eficace.

Diseminarea, la nivelul micilor proprietăți, a unei agriculturi științifice implică **un vast proces de acumulări calitative,** atît din partea producătorilor cît și la nivelul guvernului în sensul sprijinirii eforturilor de — ceea ce Soedjatmoko denumește — emancipare rurală, de creștere a capacității de decizie. O altă modificare fundamentală și necesară este dată de reducerea diferențelor dintre sat și oraș, autoritățile guvernamentale fiind chemate să contribuie efectiv la crearea unei adevărate vieți politice în mediul rural.

Pentru rezolvarea acestor probleme este nevoie, în viziunea rectorului Universității Națiunilor Unite, **de o cooperare internațională mult mai amplă, de un tip nou,** între institute de cercetare din țări în curs de dezvoltare și din țările dezvoltate, **cercetare care să se desfășoare pe baza deplinei egalități și a avantajului reciproc în vederea rezolvării simultane a problemelor legate de agricultură și energie.** Simpla amplificare a efortului științific — subliniază Soedjatmoko — nu este, însă, suficientă ; **este nevoie de un efort care să țină cont în cea mai mare măsură de dimensiunile sociale și culturale ale adaptării la condițiile și cerințele progresului și dezvoltării.**

Pagină realizată de
Em. STANCU

Breviar

● Mutațiile genetice pot duce la recolte abundente, la scăderea pericolului de boli și epidemii la animale, la eradicarea malariei, ceea ce ar veni substanțial în sprijinul populației din țările în curs de dezvoltare. Pornind de la aceste obiective, specialiștii reuniți la Geneva sub egida O.N.U.D.I. au propus crearea unui centru internațional de cercetări în biotehnologie, ca o cale de depășire a decalajului ce separă țările dezvoltate de cele în curs de dezvoltare în domeniul biotehnologiilor. Participanții au convenit ca O.N.U.D.I. să se ocupe de informarea oamenilor de știință și a factorilor de decizie din lumea a treia în legătură cu progresele realizate în lume și posibilitățile de aplicare a acestor realizări în țările respective.

Unanim aprobată, această propunere precum și o alta vizînd crearea unui centru internațional de formare și cercetare sînt menite să ducă la formarea de specialiști la nivel local și, ulterior, să permită realizarea unei rețele de specialiști în lumea a treia în domeniul biotehnologiilor în măsură să contribuie la îmbunătățirea condițiilor de viață ale țărilor sărace.

● Un studiu al specialiștilor de la Institutul regal pentru probleme internaționale din Anglia atrage atenția asupra pericolelor care amenință economia mondială în contextul noului val protecționist lansat de țările dezvoltate.

Cel mai puternic afectate de măsurile protecționiste sînt — potrivit studiului citat — țările recent industrializate, primele care sînt frustrate în încercarea de a acționa pe picior de egalitate cu țările dezvoltate industrial. Statisticile atestă faptul că exporturile țărilor recent industrializate cresc mai rapid decît cele ale țărilor dezvoltate, ele realizînd în prezent 8 la sută din producția de bunuri prelucrate a O.C.D.E. Această situație nu trebuie însă, supraestimată, apreciază studiul britanic, nu trebuie considerată ca un motiv pentru accentuarea practicilor protecționiste împotriva unei eventuale invadări a pieței internaționale de către țările recent industrializate. Ponderea lor în comerțul mondial este în prezent de numai 8 la sută iar balanțele lor de plăți sînt, în majoritatea cazurilor, deficitare.

Un alt argument împotriva protecționismului îl constituie faptul că afirmarea acestui grup de țări nu pune în pericol încadrarea forței de muncă în țările dezvoltate. Numărul locurilor de muncă pierdute în țările dezvoltate ca urmare a concurenței din partea celor recent industrializate este neglijabil comparativ cu locurile de muncă amenințate de neadaptarea la dezvoltarea tehnologică, raționalizarea și schimbările în tipul de consum al înseși țărilor dezvoltate.

Prețurile produselor de bază — decembrie 1981

PREȚURILE internaționale s-au menținut relativ stabile în perioada analizată reflectînd o activitate tranzacțională slabă și o mai mare stabilitate a cursului dolarului față de celelalte monede occidentale. Indicele I.E.M., arată în ultima lună a anului, o scădere de 0,7%.

La unele produse, prețurile au înregistrat modificări mai accentuate. Pe de o parte, prețurile au scăzut la cereale (—6,6%), cauciuc natural (—8,9%), fibre textile naturale 5,5% și produse petroliere (—1,3%) și au crescut la zahăr și produse tropicale (2,6%) datorită activizării cumpărărilor, precum și la piei brute (3,1%) și metale (2,3%) ca urmare a unor măsuri întreprinse pentru susținerea prețurilor.

Pe întreg anul 1981, prețurile internaționale au scăzut cu 7,3%, reflectînd recesiunea economică din țările capitaliste industrializate și creșterea cursului de schimb al dolarului american. Spre deosebire de țiței și produse petroliere la care prețurile au crescut, cu 9,4% și respectiv 0,3%, la toate celelalte produse prețurile au înregistrat scăderi considerabile.

La produsele primare industriale prețurile au scăzut cu 12,5%, reflectînd interesul deosebit de redus pentru achiziții din partea industriilor prelucrătoare, care au utilizat cu precădere stocurile curente pentru consum, precum și abundența de ofertă existentă pe piața internațională. Cele mai accentuate scăderi de prețuri au fost înregistrate la cauciuc natural (—21,5%), lemne și produse din lemn (—15,8%), metale feroase și neferoase (—12,2%), fibre textile naturale (—9,1%).

La combustibili, prețurile au prezentat o evoluție diferențiată. Astfel, la țiței prețurile au crescut în medie cu 9,4%, la produse petroliere au fost relativ stabile (+0,3%), iar la cărbuni și cocs au scăzut cu 12,9%.

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN PERIOADA 1978-1981

— 1970=1972=100 —

CATEG. PRODUSE	ANUL	INDICE ANUAL	NOV.	DEC.
GENERAL	1978	247,84	273,10	272,60
	1979	338,33	370,70	381,90
	1980	382,89	394,00	383,30
	1981	354,78 x)	348,50 x)	346,10 x)
PROD. ALIMENTARE	1978	191,80	202,10	202,40
	1979	223,06	239,60	243,00
	1980	264,66	294,70 x)	277,00 x)
	1981	232,15 x)	217,50 x)	214,20 x)
Cereale	1978	187,68	203,40	200,10
	1979	231,09	245,40	248,70
	1980	258,65	297,40	289,60
	1981	248,70	232,50	217,10
Semințe oleaginoase	1978	201,55	216,80	221,00
	1979	236,71	228,40	222,60
	1980	222,95	250,40 x)	244,00 x)
	1981	219,49 x)	205,60 x)	206,30 x)
Animale, carne	1978	175,52	181,20	183,10
	1979	200,06	216,10	219,40
	1980	222,62	230,60 x)	226,50 x)
	1981	204,00	207,60 x)	205,70 x)
Zahăr, prod. tropicale	1978	228,78	233,90	230,30
	1979	249,98	310,40	328,50
	1980	455,13	533,50	442,50
	1981	297,75	238,10	244,40 x)
COMBUSTIBILI	1978	441,98	498,90	491,00
	1979	759,19	879,70	918,20
	1980	903,17 x)	944,70 x)	920,50 x)
	1981	902,64 x)	914,40 x)	904,70 x)
Cărbune, cocs	1978	356,17	375,80	380,40
	1979	403,20	430,20	440,00
	1980	461,08	449,30 x)	437,10 x)
	1981	401,45 x)	418,60 x)	413,10 x)
Țiței	1978	548,03	547,00	547,00
	1979	836,15	1018,40	1176,00
	1980	1423,07	1466,00	1466,00
	1981	1556,79	1469,50	1469,50
Produse petroliere	1978	479,53	589,00	567,40
	1979	1041,38	1221,30	1254,10
	1980	1106,08	1193,00	1149,90
	1981	1109,85	1150,92	1136,34
MAT. PRIME INDUSTRIALE	1978	211,51	233,20	234,50
	1979	259,01	270,70	276,90
	1980	274,98 x)	270,60 x)	266,40 x)
	1981	240,50 x)	232,00 x)	232,00 x)
Minereuri	1978	137,13	145,40	145,80
	1979	160,23	172,80	165,80
	1980	192,69 x)	196,20 x)	207,30 x)
	1981	180,11 x)	179,00 x)	177,10 x)
Metale	1978	202,77	226,20	228,70
	1979	250,62	260,10	265,50
	1980	251,47 x)	242,10 x)	236,10 x)
	1981	220,80 x)	217,40 x)	222,40 x)

r) Date provizorii pentru: feromangan, ferosiliciu, țevi din oțel, minereu de fier

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

Programe de dezvoltare

Panama: valorificarea resurselor naturale

ÎN PREZENT, Republica Panama trece printr-un proces de înnoire a structurii economice, caracterizată încă printr-o insuficientă diversificare. De altfel, o pondere majoritară în formarea PIB o dețin serviciile — peste 60% —, Panama fiind cunoscută ca un important centru bancar și comercial.

O atenție particulară se acordă în prezent dezvoltării agriculturii, sector în care acționează o treime din populația activă, dar care nu participă decît cu 14% la formarea PIB. Pentru perioada 1981—1985 au fost prevăzute investiții de 44 milioane dolari în vederea sporirii producției agricole de bază pentru consumul populației cît și a celei destinată exportului (banane, zahăr, carne).

Investiții importante, însumînd 43 milioane dolari au fost alocate pentru aceeași perioadă, în vederea dezvoltării activității de pescuit și industrializării peștelui.

Printre proiectele din industria extractivă cel mai important se referă la exploatarea zăcămîntului de cupru Cerro Colorado, localizat în apropierea golfului Chiriqui și estimat la 1300 milioane tone minereu de cupru, cu un conținut de 0,78% substanță utilă. Volumul investițiilor necesare pentru obținerea unei producții de 282 mii tone pe an a fost estimat la 2 miliarde dolari. De asemenea, se prevede exploatarea cu începere din 1982, a zăcămintelor de cupru de la Petaquilla și Botija, ale căror rezerve sînt evaluate la 300 milioane tone.

Absența unei industrii petroliere apasă greu asupra balanței comerciale a țării, valoarea importurilor de țiței majorîndu-se simțitor în ultimii ani.

În vederea reducerii dependenței față de importurile de țiței, un accent deosebit se pune în ultimii ani pe exploatarea potențialului hidroenergetic. Printre obiectivele în curs de realizare amintim hidrocentralele La Fortuna (capacitate instalată de 255 MW), Chanquinola (300 MW) și Tahasara (700 MW). În ceea ce privește îmbunătățirea sistemului de distribuție a energiei electrice pe întreg teritoriul național, în 1981 a fost lansat un program, pe o perioadă de 5 ani, cuprinzînd un număr de 40 de proiecte, valoarea investițiilor ridicîndu-se la 75 milioane dolari.

De asemenea, pentru diversificarea surselor energetice, Panama intenționează să treacă la exploatarea zăcămintelor de cărbune de care dispune, localizate în regiunea Bocas del Raton, precum și a resurselor geotermale din regiunea Cerro Pando.

Schimburile comerciale dintre R. S. România și Republica Panama au cunoscut în ultimii ani un curs continuu ascendent. Printre produsele exportate de România în Panama în ultimii ani menționăm: mase plastice, țesături de bumbac și tip bumbac și altele.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 18—22 IANUARIE a.c. cursul **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale a înregistrat pronunțate mișcări contradictorii, reflectînd incertitudinile cu privire la evoluția viitoare a dobînzilor ca și influența intervențiilor operate de o serie de bănci centrale din țările vest-europene în vederea sprijinirii valutelor naționale concomitent cu relaxarea creditului intern și stimularea, pe această cale, a activității economice proprii.

Spre sfîrșitul perioadei analizate, poziția dolarului S.U.A. a cunoscut o revenire, motivată în principal de menținerea fermă a dobînzilor la fondurile în această valută.

Lira sterlină a cunoscut, la nivelul întregii săptămîni, o îmbunătățire a poziției față de dolar, cotînd la 22 ianuarie la 1,88 dolari/1 liră, comparativ cu 1,3675 în ziua de referință (+ 0,674 la sută). Procesul a fost alimentat de anticiparea soluționării unor conflicte sociale din economia britanică și nu a putut fi contracarat de mișcarea descendentă a dobînzilor la depozitele în această valută pe piețele internă și internațională. Cursul **mărcii vest-germane** față de dolar a fost sensibil influențat de intervențiile operate de Banca Federală. La finele săptămînii cursul se situa la 2,3025 mărci/1 dolar, practic la nivelul celui din ziua de referință. Intervenția băncii centrale a contracarat influența reducerii dobînzilor interne de către autoritățile monetare vest-germane (între altele rata lombard a fost redusă la 10 la sută de la 10,5 la sută).

Poziția **francului elvețian** a înregistrat în cursul săptămînii un proces de ușoară consolidare, aflîndu-se sub influența unor factori contradictorii (de exemplu, publicarea la începutul săptămînii a datelor privind restrîngerea deficitului comercial al țării în decembrie 1981 a fost de natură să susțină cursul monedei elvețiene, în timp ce anunțarea scăderii rezervelor oficiale de devize ale băncii centrale cu 2,74 miliarde franci în a doua decadă a lunii ianuarie a exercitat o influență contrară). La finele intervalului francul elvețian cota la 1,85 franci/1 dolar, față de 1,8550 franci/1 dolar în ziua de referință (+ 2,27 la sută).

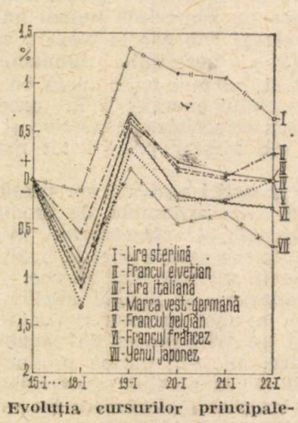

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 18—22 I, bază : 15 I a.c.

Cursul **francului francez** față de dolar a marcat o depreciere de 0,25 la sută (de la 5,84 la 5,8550 franci/1 dolar) reflectînd între altele și conjunctura actuală, puțin favorabilă, din economia țării (creșterea șomajului cu 25.700 persoane în luna decembrie 1981, scăderea rezervelor oficiale de aur și devize ale țării cu 12,45 miliarde franci etc.).

Evoluții puțin favorabile au cunoscut și **lira italiană** (depreciere de circa 0,1 la sută, cursul situîndu-se la finele săptămînii la 1 233,75 lire/1 dolar) și francul belgian (depreciere de 0,05 la sută, curs la finele intervalului situat la 39,11 franci 1 dolar).

Dobînzile la fondurile în eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 15 și 22 ianuarie) : eurodolari 15,125 și 15,375 la sută, euromărci vest-germane 10,5 și 10,25 la sută, eurofranci elvețieni 8,8125 și 8,875 la sută.

Prețul aurului a înregistrat oscilații în marja de de 370—378 dolari/uncie, după ce la 18 ianuarie atinsese cel mai scăzut nivel cunoscut din septembrie 1979 (366—367 dolari/uncie). La ultimul fixing de la Londra prețul s-a situat la 376 dolari/uncie (379,25 dolari/uncie ultimul fixing din săptămîna anterioară).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Abordarea sistemică a calității

POPULARIZÎND experiența unei întreprinderi franceze producătoare de minicalculatoare electronice în utilizarea sistemului informațional pentru dirijarea calității produselor, publicația **Bulletin AFCIQ** relevă că aceasta permite accelerarea evidențierii și rectificării abaterilor posibile de la nivelul cerut al calității. Introducerea sistemului informațional a asigurat efectuarea analizei sistematice a calității pe baza folosirii unor programe noi, care dau posibilitatea confruntării nivelului scontat al calității cu cel efectiv, atît pe fiecare categorie de produse, cît și pe ansamblul producției.

Întreaga informație colectată este înregistrată pe fișe perforate, fiind transmisă săptămînal la centrul de calcul. Rezultatele prelucrării datelor obținute din toate sectoarele de control sînt sistematizate în șapte tabele, care cuprind atît gruparea — după diferite criterii — a defectelor constatate, cît și concluziile analizei efectuate, ceea ce permite, în final, să se traseze curba evoluției nivelului general al calității de la o lună la alta. O asemenea abordare, scrie revista, permite să se aprecieze nivelul general al calității — atît în ansamblu, cît și pe diferite elemente, să se stabilească rapid importanța defectelor și cauzele apariției lor, precum și să se adopte măsurile cuvenite pentru înlăturarea acestora.

Premise ale progresului tehnico-științific

UN rol important în asigurarea progresului social-economic al țărilor în curs de dezvoltare revine elaborării și aplicării unei strategii adecvate, de sine stătătoare, de dezvoltare a științei și tehnicii. După opinia savantului peruan Fr. Sagasti o asemenea strategie trebuie să includă cinci elemente fundamentale, și anume : autonomia în adoptarea deciziilor referitoare la problemele științei și tehnicii ; selectarea problemelor, în cadrul cărora cercetarea științifică devine — în cazul țării respective — un factor endogen al dezvoltării ; redistribuirea cunoștințelor tehnico-științifice între popoare ; asigurarea accesului prioritar al țărilor în curs de dezvoltare la știință și tehnică ; desfășurarea unor noi forme de colaborare între țările în curs de dezvoltare, precum și între acestea și țările dezvoltate.

La alegerea problemelor tehnico-științifice esențiale se impune să se ia în considerație „masa critică" a mijloacelor (resursele umane, materiale și financiare, nivelul calificării forței de muncă etc.), necesare pentru efectuarea diferitelor cercetări. În ceea ce privește redistribuirea activității tehnico-științifice pe plan internațional, eforturile respective ar trebui orientate îndeosebi către lărgirea finanțării acestei activități, către folosirea corespunzătoare a specialiștilor emigranți din țările în curs de dezvoltare în cele dezvoltate, precum și către îndrumarea lucrărilor tehnico-științifice efectuate în aceste ultime țări pe linia satisfacerii nevoilor primului grup de țări. Iar accesul prioritar al țărilor în curs de dezvoltare la realizările științifice și tehnologice poate fi asigurat numai prin instaurarea unei noi ordini economice internaționale, care să prevadă — între altele — transferul gratuit, sau la costuri foarte reduse, al brevetelor și tehnologiilor moderne către aceste țări.

Stagnare în pescuitul mondial

DATELE statistice publicate nu demult de F.A.O. evidențiază că în 1980 cantitatea de pește, crustacee și moluște, pescuită pe plan mondial, s-a redus cu peste 500 mii tone, în comparație cu nivelul atins în 1979. Scăderea se localizează geografic îndeosebi în țările în curs de dezvoltare din Africa și America Latină ; pe ansamblul țărilor industrializate s-a realizat un spor de 200 mii de tone, ponderea acestui grup de țări în pescuitul mondial reprezentînd în același an 53%.Se apreciază că la obținerea unor rezultate mai slabe au concurat o serie de factori, ca scumpirea carburanților pentru navele de pescuit, lipsa unei politici coordonate în domeniul pescuitului, măsurile de protejare a faunei marine în apele teritoriale ale unor state ș.a.

După evaluările specialiștilor F.A.O., în pofida sporirii eforturilor de exploatare a resurselor biomarine și a extinderii acvaculturii, în 1981 n-a avut loc o creștere a cantităților pescuite, între altele ca urmare a epuizării resurselor la numeroase specii de pește. Cu această evoluție se corelează și dinamica comerțului internațional cu produsele pescuitului, care s-a încetinit simțitor din 1980, îndeosebi sub efectul condițiilor economice nefavorabile (nivelul ridicat al dobînzilor, instabilitatea cursurilor valutare) pe principalele piețe de desfacere.

Prognoză asupra utilizărilor cărbunelui

CUM va evolua utilizarea cărbunelui, participarea sa la balanța energetică a țărilor capitaliste dezvoltate ? După aprecieri publicate de revista **Energy Management**, acesta va acoperi în următorii 20 de ani între 50 și 75% din sporul consumului mondial de energie.

În ceea ce privește modificarea scontată a utilizărilor cărbunelui în țările capitaliste dezvoltate, aceasta rezultă din datele tabelului de mai jos. Se prevede, astfel, că folosirea cărbunelui pentru nevoi casnice va rămîne constantă sau se va majora doar cu puțin, cantitățile de cărbune destinate centralelor electrice urmează să sporească de circa 2—3 ori, iar cele folosite în scopuri energetice în industrie de 2,5—4,5 ori ; un domeniu nou la scară industrială îl va constitui transformarea cărbunelui în combustibil sintetic lichid sau gazos.

Utilizarea cărbunelui în țările capitaliste dezvoltate (mil. tone)

Pe ansamblu	
1977	900
2000	2 000—3 025
Din care, cărbune energetic	
1977	740
2 000	1 670—2 650
— în producția de energie electrică	
1977	600
2 000	1 325—1 850
— în industrie	
1977	90
2 000	225—400
— în producția de combustibil sintetic lichid și gazos	
1977	0
2 000	75—335
— în consumul casnic și comunal	
1977	50
2 000	45—60

Materii prime secundare

ÎN condițiile restricțiilor impuse de penuria de materii prime și de necesitatea economisirii energiei electrice și a combustibilului, utilizarea tot mai largă a materiilor prime secundare pentru acoperirea necesarului de materiale în diferite domenii ale industriei capătă o importanță crescîndă. În R.D.Germană se acordă o atenție deosebită acestei probleme, la rezolvarea căreia participă o serie de institute de cercetări și proiectări, fiind atrase, în același timp, largi pături ale populației.

Graficul, pe care-l reproducem din revista **Sozialistische Finanzwirtschaft** (nr. 11/81), ilustrează contribuția importantă a colectării și utilizării materiilor prime secundare în acoperirea necesităților de aprovizionare a unor ramuri.

MATERIILE PRIME SECUNDARE ȘI PARTICIPAREA LOR LA ACOPERIREA NECESARULUI DE MATERII PRIME

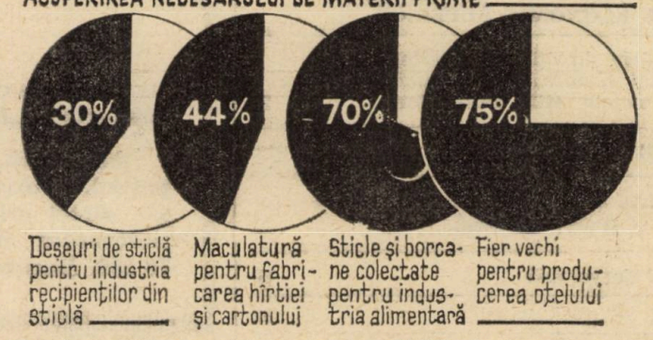

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 4 din 29 ianuarie 1982

Sărbătorirea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU cu prilejul aniversării zilei de naștere
— Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. 1
— Telegrama Institutului Central de Cercetări Economice 3
— Țara își omagiază președintele. Gîndire creatoare, activitate fermă pentru pace și progres **(Nicoară Ionescu)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Îndeplinirea ritmică, la sortimentele planificate, a producției fizice **(M. Nedelcu)** 6

— Structura consumului de energie și eficiența economică **(Ștefan Răgălie)** 8

— Fundamentarea prețurilor pe cheltuielile sociale de producție **(Virgil Pîrvu)** 10

— Un amplu și mobilizator program pentru dezvoltarea zootehniei **(Ovidiu Popescu)** 12

— Producția meșteșugărească — un sector modern al economiei **(Paul Nagy)** 14

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

— Considerații asupra unor evoluții previzibile în domeniul materialelor și tehnologiilor industriale **(Dolphi Drimer)** 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Noi metode, tehnici și instrumente în sprijinul eficienței. Organizarea și utilizarea sistemului de indicatori ai eficienței **(Victoria Oprean, Dumitru Oprean)** 18

TEORII-IDEI

— De la ipoteză la realizarea de ansamble productive de tip circular activ **(Maria D. Popescu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Inconsistența unor teorii burgheze contemporane (I) **(Constantin Bichi)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Principalele direcții ale perfecționării conducerii planificate a activității economico-sociale **(Gh. Postelnicu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Perspective economice incerte în lumea capitalistă **(Dorel Oprescu)** 27

— Forumul dezvoltării 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— The country pays homage to the president. Creative thought, firm activity towards peace and progress **(Nicoară Ionescu)** 4
— Energy consumption structure and economic efficiency **(Ștefan Răgălie)** 8
— Production social costs : basis for prices adjustment **(Virgil Pîrvu)** 10
— Considerations on some expected evolutions concerning materials and industrial technologies **(Dolphi Drimer)** 16
— From hypothesis to realization of productive aggregates of active circular type **(Maria D. Popescu)** 20
— Schools ● trends ● economists. Inconsistency in some contemporary bourgeois theories (I) **(Constantin Bichi)** 22
— Uncertain economic perspectives in the capitalist world **(Dorel Oprescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Le pays rend hommage à son président. Pensée novatrice, action ferme pour de paix et le progrès **(Nicoară Ionescu)** 4
— La structure de la consommation énergétique et l'efficience économique **(Ștefan Răgălie)** 8
— La documentation des prix par les dépenses sociales de production **(Virgil Pîrvu)** 10
— Considérations sur quelques évolutions prévisibles dans le domaine des matériaux et des technologies industrielles **(Dolphi Drimer)** 16
— De l'hypothèse à la réalisation d'ensembles productifs de type circulaire actif **(Maria D. Popescu)** 20
— Ecoles ● courants ● économistes. L'inconsistence de quelques théories bourgeoises contemporaines (I) **(Constantin Bichi)** 22
— Perspectives économiques incertes dans le monde capitaliste **(Dorel Oprescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Страна празднует президента. Творческое мышление, уверенная деятельность в целях мира и прогресса **(Никоарэ Ионеску)** 4
— Структура потребления энергии и экономическая эффективность **(Штефан Рэгэлие)** .....ы.. 8
— Обоснование цен при помощи социальных производственных затрат **(Вирджил Пырву)** 10
— Соображения относительно предвидимых эволюций в сфере промышленных материалов и технологий **(Долфи Дример)** 16
— От гипотезы до осуществления продуктивных ансамблей активного циркулярного типа **(Мария Попеску)** 20
— Школы ● течения ● экономисты. Несостоятельность некоторых современных буржуазных теорий (I) **(Константин Бики)** .. 22
— Неопределенность экономической перспективы в капиталистическом мире **(Дорел Опреску)** 27

IMPORTANT

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică".

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R., factorii poștali, difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1 — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

TRUSA «FAUR»

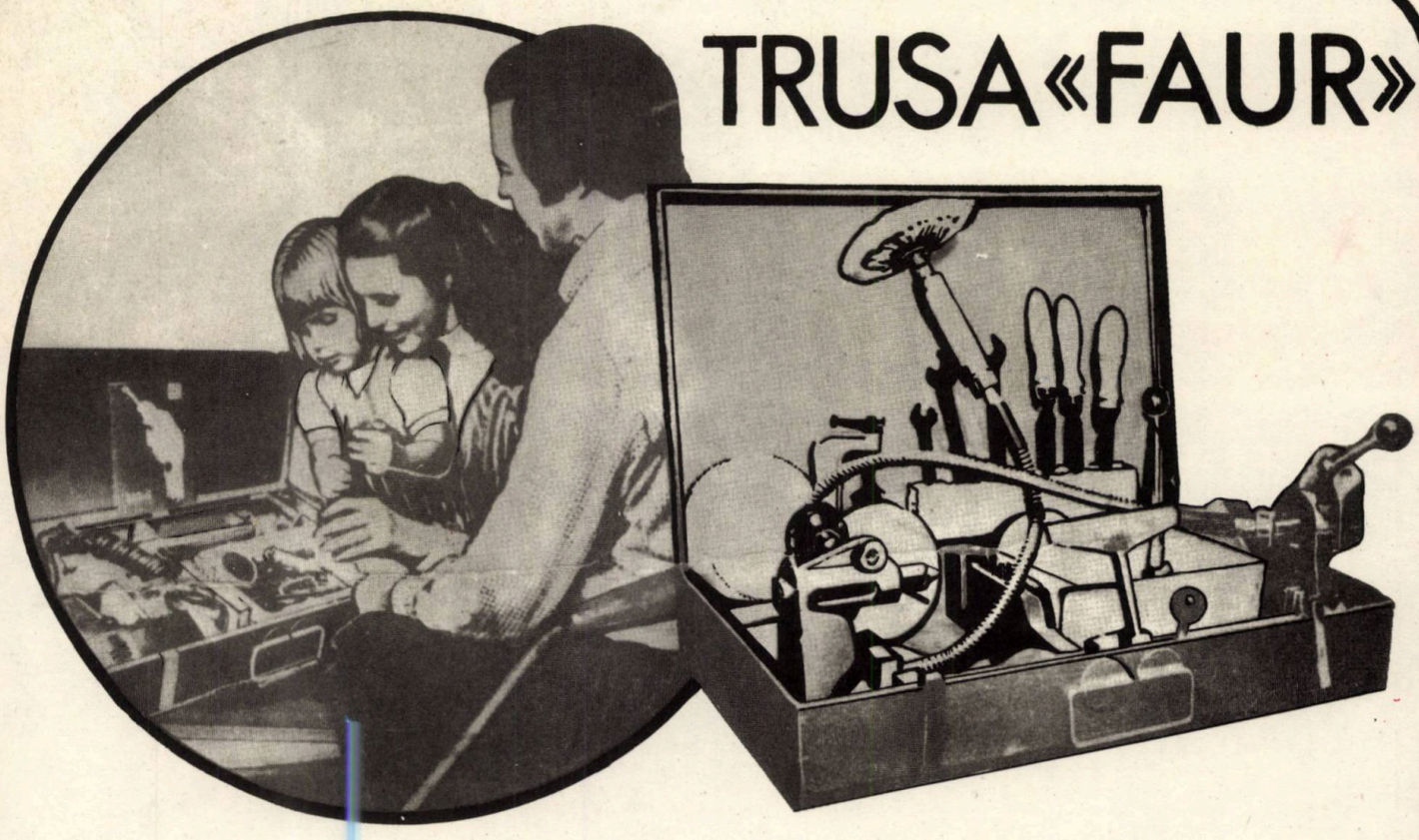

VREȚI SĂ VĂ UȘURAȚI MUNCA ÎN GOSPODĂRIE ?

Vizitați magazinele comerțului de stat care au la vînzare un dispozitiv complex — TRUSA FAUR — la prețul de lei 2 346, cu ajutorul căruia executați următoarele operații :

- lustruiți mobila
- lustruiți autoturismul
- curățați rugina de pe suprafețele metalice
- strunjiți în lemn
- găuriți metalul și lemnul
- șlefuiți

REȚINEȚI :

TRUSA FAUR — un ajutor prețios pentru dv. !

TRUSA FAUR — efort minim, timp economisit, bună dispoziție !

RECOM

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

1982 FEB 6

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., A.D.A.S. a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;

— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului;

— asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat despăgubește cazurile de deteriorare, distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurări din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități A.D.A.S.

Lei 5

(inclusiv suplimen

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

NOI SURSE DE ENERGIE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

Numărul 5 ● Vineri 5 februarie 1982

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI ÎN ANUL 1982

PRODUCTIVITATEA MUNCII CALCULATĂ PE BAZA VALORII PRODUCŢIEI NETE PE O PERSOANĂ
- în procente -

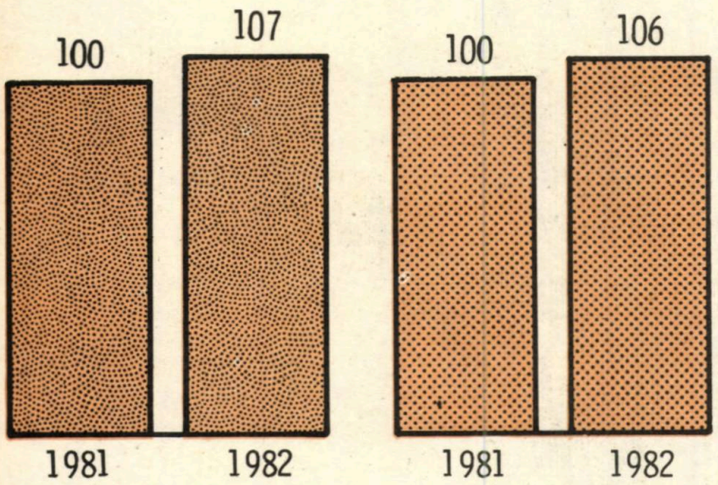

PONDEREA PRODUSELOR NOI ŞI MODERNIZATE INTRODUSE ÎN FABRICAŢIE ÎN ANUL 1981 ŞI A CELOR ASIMILATE ÎN 1982 ÎN TOTALUL PRODUCŢIEI MARFĂ REALIZATE ÎN RAMURILE PRELUCRĂTOARE ALE INDUSTRIEI REPUBLICANE
- în procente -

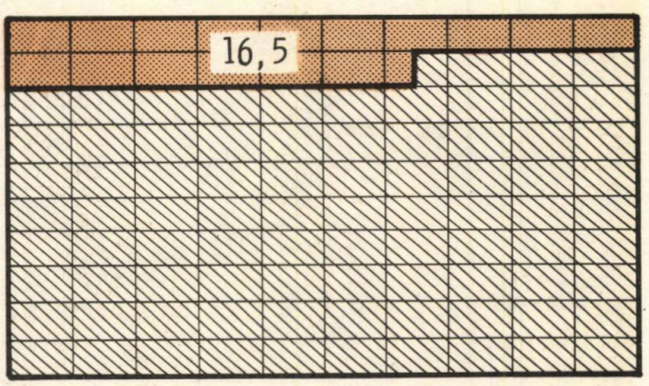

ÎN ANUL 1982, CHELTUIELILE LA 1000 LEI PRODUCŢIE SAU VENITURI BRUTE SE VOR REDUCE CU :

- **15,5** lei - în industria republicană
- **62,9** lei - în agricultura de stat
- **10,0** lei - în construcţii-montaj (antrepriză)
- **7,2** lei - în activitatea de transport

• Planul pe anul 1982 cuprinde **2 300** obiective principale, care vor contribui la creşterea mai rapidă a eficienţei generale a producţiei.

VOLUMUL TOTAL AL INVESTIŢIILOR ÎN ECONOMIA NAŢIONALĂ
- miliarde lei -

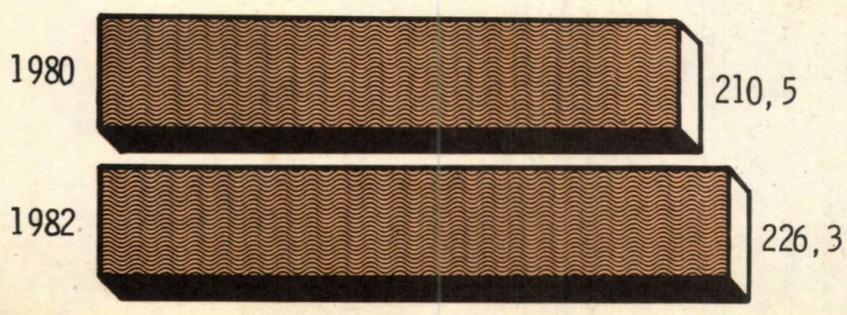

• În cursul anului 1982 se vor pune în funcţiune 800 capacităţi de producţie industrială şi agrozootehnice importante .

D 646

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

CONGRESUL AL XII-LEA AL P.C.R. CU PRIVIRE LA ACCELERAREA PROCESULUI DE RESTRUCTURARE A INDUSTRIEI

Congresul al XII-lea al partidului a stabilit ca obiectiv fundamental pentru acest cincinal continuarea pe o treaptă superioară a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice și a unei noi calități în întreaga viață economico-socială și ca urmare trecerea României la un nou stadiu, acela de țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare economică. După cum s-a subliniat în documentele Congresului al XII-lea ca și în alte documente ulterioare ale partidului, o sarcină prioritară în acest sens o constituie remodelarea structurală a economiei în general și a industriei în special corespunzător stadiului atins în dezvoltarea economică și noilor condiții care s-au creat în economia mondială. **„În perioada 1981—1985**, preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat Congresului al XII-lea **va trebui continuat procesul de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie"** [1].

FACTORI DE INFLUENȚĂ ÎN MODELAREA STRUCTURILOR ECONOMICE

Problema structurilor economice este, în esență, o problemă strict particulară a fiecărei țări, în sensul că nu există nici un model care să poată fi copiat ca atare, ci doar surse de inspirație pentru a prelua sau evita unele aspecte pozitive sau negative reieșite din evoluția structurală a altor economii naționale. În orice caz structurile economice se constituie sub acțiunea legilor economice obiective, asupra lor punîndu-și o amprentă puternică atît factori de influență interni cît și externi (cei din urmă, mai ales în condițiile actuale de accentuare a interdependențelor pe plan mondial) sub a căror incidență structurile economice își definesc în final o configurație optimă, care, în aceste condiții, dobîndește un caracter obiectiv. Orice manifestare de subiectivism, de voluntarism, în această privință, de accentuare a unor aspecte în dauna altora, fără a ține seama de acțiunea legilor obiective și de influențele amintite, este de natură să afecteze echilibrul optimal și ca atare capacitatea de autodezvoltare și de competitivitate a economiei respective.

În orice caz, experiența istorică (și țara noastră nu face excepție) indică faptul că fiecărui stadiu de dezvoltare îi sînt caracteristice anumite structuri economice, progresul mai intens și regresul anumitor categorii de ramuri ale economiei. Astfel, în cazul țărilor cu o economie puțin dezvoltată, care se află abia la începutul procesului de industrializare, este specifică preponderența ramurilor industriale primare, cu un grad modest de tehnicitate și de prelucrare, necesitînd investiții mai reduse și forță de muncă cu un nivel mai scăzut de calificare. Pe măsură ce procesul de industrializare avansează încep să cîștige teren ramuri cu un nivel tehnic mai ridicat trecîndu-se treptat de la industriile extractive, ușoară și alimentară spre dezvoltarea energeticii, siderurgiei, materialelor de construcție, chimiei și chiar construcțiilor de mașini. Odată cu maturizarea procesului de industrializare devin specifice metalurgia, industria chimică, construcțiile de mașini, toate cu subramuri de înaltă tehnicitate bine reprezentate, fără a fi neglijate nici industria extractivă, energetica sau ramurile industriei ușoare și alimentare. În sfîrșit, în țările avansate din punct de vedere industrial se constată un regres al ramurilor de prelucrare industrială primară, mari consumatoare de energie și puternic poluante, tendința transferării acestora către țările în curs de dezvoltare, predominanța unor subramuri bazate pe tehnică de vîrf, ge-

[1] Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., în volumul Congresul al XII-lea al P.C.R. pag. 33.

Supliment la nr. 5 1982 Revista ECONOMICA

nerate de revoluția tehnico-științifică contemporană, mai puțin intensive din punct de vedere al consumului de energie și de materii prime, dar mari consumatoare de capital și bazate în principal pe asimilarea rezultatelor cercetării științifice și utilizînd forță de muncă de înaltă calificare[2]. Desigur, însă, combinarea concretă a diferitelor ramuri industriale, prezența într-o anumită proporție a unora sau altora are, așa cum subliniam, un caracter specific fiecărei țări, ceea ce și conferă caracterul particular al structurilor economice respective.

Pe lîngă stadiul de dezvoltare atins, din punct de vedere al factorilor interni, o influență deosebită exercită condițiile și resursele naturale existente : într-o țară cu condiții agricole favorabile, chiar dacă procesul de industrializare avansează, ponderea agriculturii nu se va reduce evident sub un anumit nivel, destul de ridicat, după cum într-o țară cu resurse bogate în minereu de fier sau cărbuni cocsificabili siderurgia și metalurgia vor dobîndi poziții mai importante în raport cu alte ramuri. Cu toate acestea unele experiențe naționale (Japonia) par să demonstreze că existența resurselor naturale proprii nu a mai constituit o condiție strict necesară pentru dezvoltarea unor ramuri industriale, deși în contextul economic mondial (criza energetică și de materii prime) acest factor tinde să își redobîndească întreaga însemnătate.

Se apreciază că, considerabilă influență asupra optimizării structurilor economice are structura pieței, influență în cadrul căreia acțiunea factorilor interni se îmbină cu cea a factorilor externi prin două laturi interdependente : respectiv structura cererii de produse și structura ofertei de resurse[3]. Deoarece producția nu este și nu poate fi un scop în sine, oricărei producții îi este necesară o piață de desfacere. Mai mult, orice producție trebuie să răspundă unui anumit sector al cererii finale (și, în ultimă instanță, fie că este destinată investiției, exportului sau consumului final al populației, creșterii standardului de viață al acesteia).

Deci pentru a lua decizia inițierii sau dezvoltării unei anumite producții, ceea ce evident, în proporție mai mare sau mai mică, schimbă configurația structurilor economice este necesară o bună cunoaștere a cererii interne și externe, atît de moment cît și de perspectivă, pentru a exista certitudinea că producția respectivă are piața de desfacere asigurată, deci a recuperării cu beneficii a investiției respective.

Odată cu aceasta intervine și problema raportului dintre specializare și diversificare în cadrul structurilor economice[4]. Legătura cu piața externă impune o anumită specializare a economiilor naționale care să permită pătrunderea eficientă pe piețele străine cu serii de produse relativ mari, posibilitatea asigurării publicității necesare pentru cucerirea piețelor, a dezvoltărilor tehnico-calitative și a service-ului indispensabile menținerii pe pieței respective. Spre deosebire de aceasta satisfacerea cerințelor extrem de multiple ale pieței interne implică diversificare. Combinarea optimă a acestor două aspecte, deci nici specializare îngustă, nici diversificare exagerată, este de natură să asigure o participare eficientă la diviziunea internațională a muncii, relații comerciale raționale, fluente, reciproc avantajoase, satisfacerea completă, în condițiile cele mai economicoase, a cerințelor economiei naționale.

În legătură cu cea de-a doua latură, a ofertei de resurse, arătam funcția deosebit de importantă a bazei proprii de materii prime și energie. Totuși, fără ca aceasta să își piardă importanța, pe măsură ce procesul industrializării avansează, există tendința ca ea să nu mai dețină locul decisiv ca în cazul industriilor primare. La aceasta concură atît sporirea potențialului economic, ceea ce permite obținerea prin exporturi a disponibilităților necesare pentru acoperirea importurilor, dezvoltarea unor producții și tehnologii mai mici consumatoare de resurse materiale, dar și ridicarea gradului de diversificare, ceea ce face ca necesitățile de resurse să nu mai poată fi acoperite din producția internă. Pe de altă parte, criza energiei și a materiilor prime, creșterea exagerată a prețurilor, mai ales în cazul purtătorilor de energie, a determinat eforturi de adaptare structurală la aceste noi restricții din partea tuturor economiilor naționale, inclusiv ale țărilor avansate din punct de vedere industrial. În acest context trebuie precizat că ceea ce numim criza energiei nu este doar un fenomen conjunctural. Ea a fost declanșată, este adevărat, de o creștere a prețurilor petrolului determinată și de factori extraeconomici, dar nu este mai puțin adevărat că, în fața reducerii considerabile a rezervelor cunoscute și exploatabile de petrol, se poate aprecia că era energiei ieftine, factor care a stat la baza constituirii tuturor structurilor economice existente astăzi, s-a încheiat, ceea ce impune, evident, serioase reconsiderări.

În ceea ce privește țara noastră se poate aprecia că au fost depășite fazele incipiente și chiar medii ale procesului de industrializare, deoarece încă din anul 1979, energetica, metalurgia, chimia, construcțiile de mașini, deveniseră ramurile preponderente în structura producției industriale, deținînd 60% din întreaga producție. Aceasta înseamnă că România a intrat într-o fază superioară a dezvoltării ei industriale cînd se pune cu intensitate problema ridicării considerabile a gradului de valorificare a resurselor utilizate, creșterea prioritară și, deci, a ponderii ramurilor de prelucrare avansată, de înaltă tehnicitate. În mod firesc și asupra structurilor industriei românești acționează cu tot mai multă forță progresul tehnic, impunînd apariția și dezvoltarea a noi subramuri industriale. De asemenea, așa cum spuneam, a căpătat, o mare acuitate necesitatea adaptării la restricțiile energetice și materiale impuse de situația economică mondială, ceea ce determină necesitatea unei accelerări a procesului de remodelare a structurii industriei românești, introducînd cerințe noi — promovarea mai puternică a unor ramuri mici consumatoare de energie și care dispun de o bază internă de materii prime și în special de materii prime regenerabile, precum și eforturi sporite pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice. Desigur însă că procesul restructurării industriale este de durată, extrem de complex, și este dependent de toate condițiile enumerate (care nu sînt epuizate prin aceasta).

---

[2] Vezi în acest sens Andrei Vela, Structurile economice în perspectiva deceniilor următoare. Revista economică nr. 20, 21, 22/1981 și Aurel Iancu, Modernizarea structurii industriei (I), Revista economică nr. 31/1981.

[3] Vezi Aurel Iancu, Modernizarea structurilor economice — cerință a contextului contemporan. Revista economică nr. 52/1981 și 1/1982.

[4] Vezi și Nicoară Ionescu, Criterii pentru o posibilă modernizare a structurilor economice, Revista economică nr. 10, 11/1981.

MUTAȚII STRUCTURALE ÎN ACTUALUL CINCINAL

Ținînd seama de complexul de condiții și factori care acționează în și asupra economiei noastre naționale, actualul plan cincinal, pe baza sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, determină noi priorități în procesul dezvoltării, ale cărei caracteristici principale sînt : creșterea rolului factorilor intensivi, practic, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, trecerea de la o dezvoltare extensivă la dezvoltare intensivă, accentuarea procesului de restructurare a producției industriale, prin dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor sale de vîrf, valorificarea superioară a resurselor materiale, realizarea de produse competitive pe piața mondială. O imagine generală a orientării eforturilor în această privință este prezentată în tabel.

Dezvoltarea producției industriale în perioada 1981—1985

	Prevederi 1985 față de 1980 %	Ritm mediu anual 1981—1985
INDUSTRIE — total	144,0	7,6
— Industria extractivă	133,5	6,0 —
— industria metalurgică	144,7	7,7 —
— industria construcțiilor de mașini	152,5	8,8 —
— industria chimică și prelucrarea țițeiului	162,7	10,2
— industria materialelor de construcții, a exploatării lemnului, celulozei și hîrtiei	132,6	5,8
— industria ușoară	143,8	7,5
— industria alimentară	145,0	7,7

sursa : Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la cel de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii.

După cum reiese, ritmul cel mai înalt de dezvoltare continuă să îl dețină industria chimică, urmată de industria construcțiilor de mașini. Industria metalurgică, mare consumatoare de energie, va cunoaște un ritm mai modest. În schimb, se accelerează relativ ritmurile industriei alimentare și ușoare, care se bazează în cea mai mare parte pe resurse de materii prime interne și regenerabile și care în noul context economic, asigură și o eficiență ridicată a producției de export. Cerințele acoperirii în cît mai mare măsură din producție proprie a necesarului de energie și de materii prime a determinat stabilirea unui ritm mediu relativ considerabil mai ridicat în raport cu perioadele precedente pentru industria extractivă care, alături de agricultură, și ea bază de materii prime pentru industrie, devin noile priorități ale etapei actuale. Dar se poate aprecia că în etapa pe care o parcurgem nu se vor produce modificări importante în poziția diferitelor ramuri industriale ci acestea se vor înregistra mai ales în cadrul structurii interne a acestor ramuri [5].

În **industria extractivă** este prevăzută dezvoltarea producției de cărbune, de țiței și gaze, acoperirea în mai mare măsură a necesarului de minereu de fier, minereuri neferoase și alte substanțe utile. Pînă în 1985 producția de lignit va crește de peste 2,7 ori, iar întreaga producție de huilă va fi spălată pentru cocs, acoperind astfel 50% din cantitatea necesară metalurgiei. În extracția țițeiului prin introducerea unor tehnologii moderne se prevede majorarea factorului final de recuperare de la 32% în 1980 la 40% în 1985. În scopul dezvoltării bazei proprii de materii prime și energetice se prevede o considerabilă intensificare a activității geologice pentru descoperirea și punerea în valoare a noi substanțe minerale utile.

În **industria energetică**, sporirea producției de energie electrică pînă la 82,5 miliarde Kwh în 1985 se bazează pe creșterea ponderii energiei electrice obținută din cărbune și resurse hidro, pe îmbunătățirea exploatării centralelor și a rețelelor, reducîndu-se treptat consumul de petrol și gaze. Se va urgenta, de asemenea, intrarea în producție a primei centrale pe șisturi bituminoase, ca și a primei centrale nuclearo-electrice, precum și dezvoltarea s.-selor neconvenționale de energie, ceea ce va determina importante schimbări în structura balanței energetice a țării. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la cel de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii consumul de energie pe locuitor este mai ridicat în țara noastră comparativ chiar cu țări avansate din punct de vedere industrial, ceea ce denotă o utilizare ineficientă a energiei în industrie. Pentru remedierea acestei situații se estimează ca pînă în 1985 indicele mediu al consumului de energie primară la 1000 lei producție marfă este necesar să se reducă cu 21—23% față de 1980. Principalele căi de acțiune în această direcție sînt : 1) înlocuirea sau modernizarea unor tehnologii învechite, mari consumatoare de energie (pentru a evidenția rezervele deosebite care există în această privință menționăm că în Japonia consumul de energie în laminarea la cald a fost redus în perioada 1973—1979 de la 506.000 Kcal/tona la 319.000 Kcal/tonă. De asemenea, în Franța consumul de păcură injectată în furnale a fost redus de la 67 kg pe tonă în 1974 la 44 kg în 1979) ; 2) Valorificarea cît mai avansată a resurselor energetice secundare, reducerea pierderilor de energie ; 3) substituirea unor produse mari consumatoare de energie destinate consumului intermediar intern, dar mai ales exportului, cu produse care consumă puțină energie [6].

În **industriile siderurgică și metalurgică**, care vor asigura în 1985 o producție de oțel de 18 milioane tone, accentul se va pune pe dezvoltarea producției de oțeluri speciale aliate și slab aliate, destinate sectoarelor industriale de vîrf, îmbunătățirea radicală a structurii producției de laminate, țevi și alte produse metalurgice, ridicării gradului de prelucrare a metalului.

În **industria constructoare de mașini**, care va trebui să asigure peste 85% din utilajele și instalațiile necesare realizării programului de investiții și să își sporească exporturile de peste 2 ori, producția va crește cu un ritm

[5] Vezi în acest sens, Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea al partidului, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii, Expunerea la Proiectul de Lege pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985, prezentată M.A.N. de primul ministru al guvernului, prevederile Legii pentru adoptarea Planului național unic al României în perioada 1981—1985.

[6] Deosebit de utilă în acest sens este metodologia de calcul a consumului cumulat de resurse primare pe produse elaborată de Institutul central de cercetări economice, care a evidențiat că acest consum diferă de cel direct sau de fază în proporție de 2....100:1.

mediu anual de 8,3%. Semnificativ pentru evoluția configurației structurii interne a acestei ramuri sub influența progresului tehnic și a necesității economisirii și valorificării superioare a resurselor materiale și energetice este faptul că industria electronică va înregistra un ritm mediu de peste 20%, industria de mecanică fină și optică, a echipamentelor hidraulice și pneumatice de aproape 18%, a producției de mașini unelte pentru prelucrat metale de 19%. Vor intra în producție noi tipuri de mijloace de calcul și automatizare, de aparate de măsură și control, de linii agregate, de utilaje tehnologice etc. ceea ce va îmbunătăți considerabil structura producției acestor ramuri.

În **industria chimică și de prelucrare a țițeiului** se constată aceeași orientare fundamentală. Deși această ramură va cunoaște ritmul cel mai înalt, sporirea producției se va realiza nu prin creșterea cantităților de materie primă supusă prelucrării (în 1985 cantitatea de țiței utilizată va fi chiar mai mică decît în 1980) ci prin restructurarea producției pe calea creșterii prioritare a sectoarelor producătoare de sortimente cu grad superior de prelucrare. Astfel, ritmuri de creștere superioare mediei pe ramură, de 15—24% sînt prevăzute pentru producția de cauciuc sintetic, produse macromoleculare, fire și fibre chimice, medicamente, detergenți, cosmetice, pesticide. În **industria de îngrășăminte chimice**, mare consumatoare de energie, nu se prevăd dezvoltări importante, eforturile fiind îndreptate spre modernizarea tehnologiilor și adecvarea structurii producției la condițiile pedoclimatice din țara noastră.

În **industria materialelor de construcții**, ramură puternic energointensivă, va fi restrînsă la strictul necesar producția de ciment, prefabricate și alte produse mari consumatoare de energie, urmărindu-se revenirea la utilizarea unor materiale de construcție locale și eficiente cum sînt tufurile vulcanice, calcarele moi etc.

Industria bunurilor de consum, atît cea ușoară cît și cea alimentară, se va bucura de o atenție sporită. Și în această ramură accentul se pune pe modernizarea și diversificarea producției, pe valorificarea superioară a materiilor prime, ridicarea calității produselor în vederea satisfacerii în condiții superioare a cerințelor populației și creșterii competitivității pe piețele externe.

Am prezentat în cele de mai sus un succint tablou al modului cum au fost orientate de către Congresul al XII-lea al partidului, modificările structurale ale industriei noastre în actualul cincinal. Ele sînt menite să conducă la creșterea eficienței economice a activităților industriale prin promovarea activă a progresului tehnic, reducerea consumurilor materiale și energetice, valorificarea superioară a resurselor de care dispunem, creșterea productivității muncii, la afirmarea unei noi calități în economia românească.

Odată cu aceasta economia românească va depăși etapa dezvoltării sale extensive, dobîndind caracteristicile unei economii intensive, iar țara noastră se va ridica în rîndul statelor socialiste cu o economie mediu dezvoltată.

Nicoară IONESCU

Răsfoind prin dosare

Cît „trăiește" o licență

În urmă cu numai cîteva luni am consultat un dosar care cuprindea documentația tehnică și comercială privind licența de fabricare a unei mașini-unelte, ale cărei performanțe tehnologice au făcut-o cunoscută și peste hotare. Se punea deci problema exportării produsului în cauză, dar erau unele rețineri legate de faptul dacă producătorul are sau nu acest drept (de export), față de împrejurarea că produsul respectiv se fabrică sub licență străină. Mai mult decît atît, s-au emis păreri potrivit cărora s-ar impune reluarea negocierilor cu licențiatorul, care, în schimbul unor eventuale redevențe suplimentare, să acorde producătorului român dreptul de export (dacă nu greșim, o delegație s-a și deplasat peste hotare, în acest scop).

Dosarul la care ne referim, discuțiile purtate și măsurile preconizate, ne permit să semnalăm o importantă problemă de principiu, cu serioase implicații în comerțul exterior: **necesitatea cunoașterii dreptului privind proprietatea industrială**, respectiv regimul juridic al invențiilor brevetate, al mărcilor de fabrică etc. Ce marcă poate fi aplicată pe un produs ce se exportă? Cum poate fi apărată o tehnologie originală, de contrafacere? Pe ce perioadă poate fi încheiat un contract de licență de brevet? Ce obligații revin părților într-un asemenea contract și, în special, pe ce perioadă? — sînt numai cîteva din întrebările la care trebuie să poată să răspundă orice conducător de întreprindere și, în special, de comerț exterior.

Dacă în cazul la care ne referim organele de decizie ar fi cunoscut că **dreptul național al fiecărui stat asigură protegerea legală a invențiilor, prin brevete de invenții acordate, pentru o perioadă limitată în timp (10—15 ani), după care invenția respectivă „cade în domeniul public"**, rezolvarea dosarului ar fi fost cu totul alta. Era suficient să se cerceteze data înregistrării invenției și perioada pentru care era legal apărată, pentru a se constata că titularul brevetului nu mai are nici un drept asupra invenției respective de ani de zile și că orice negociere, în continuare, cu acesta este inutilă, fără sens.

Dosarul prezentat nu este unicat. Au fost situații în care unele contracte de licență de brevete de invenții au fost încheiate pentru o perioadă care depășea perioada de protegiure legală a brevetului, sau pur și simplu, în contract nu s-a prevăzut nici un termen de valabilitate.

Problema pe care o discutăm este cu atît mai actuală, dacă avem în vedere că ponderea produselor industriale, în ansamblul schimburilor internaționale, tinde să fie din ce în ce mai mare. Or, acestea nu pot fi ferite de riscuri, dacă regimul juridic al proprietății industriale nu este temeinic cunoscut. Este motivul care ne determină ca în numerele viitoare să publicăm o suită de materiale documentare privind acest domeniu al dreptului internațional. Sîntem convinși că pe această cale nu facem decît să încercăm că umplem într-o foarte mică măsură, o mare lacună a învățămîntului nostru de specialitate.

DALEX

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI — INSTRUMENT PRINCIPAL PENTRU REALIZAREA ECHILIBRULUI FINANCIAR ȘI ASIGURAREA SOLVABILITĂȚII ÎNTREPRINDERII PE PARCURSUL ÎNTREGULUI AN, ÎN VEDEREA ÎNFĂPTUIRII AUTOGESTIUNII ECONOMICO-FINANCIARE. SARCINILE ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID PRIVIND CREȘTEREA VENITURILOR ÎNTREPRINDERII, REDUCEREA CONTINUĂ A CHELTUIELILOR ȘI SPORIREA RENTABILITĂȚII

Cincinalul 1981—1985 reprezintă o etapă nouă a procesului continuu de dezvoltare a economiei și societății noastre în anii construcției socialiste, etapă caracterizată, așa cum s-a subliniat la Congresul al XII-lea al partidului, prin afirmarea puternică și în toate domeniile de activitate a unei calități noi a muncii, prin accentuarea acțiunii factorilor intensivi ai creșterii. Ca o expresie a preocupării permanente a partidului, a secretarului său general, pentru perfecționarea organizării și conducerii societății socialiste, în condițiile sporirii complexității componentelor implicate în procesul dezvoltării, a circumstanțelor noi în care are loc evoluția economiei noastre în peisajul economic mondial — criza energetică și de materii prime, criza financiar-valutară, amplificarea practicilor protecționiste etc. — în ultimii ani au fost inițiate importante programe de acțiune. În cadrul acestor proiecte novatoare, concepute să stimuleze progresul economic general, o importanță deosebită revine elaborării și transpunerii în practică a noului mecanism economico-financiar.

În viziunea noului mecanism, trecerea la o nouă calitate se realizează prin îmbinarea conducerii unitare a economiei, pe baza planului național unic, cu autonomia economică-financiară a unităților administrative și de producție, cu autoconducerea muncitorească și autogestiunea întreprinderilor. Autoconducerea muncitorească reprezintă cadrul larg democratic în care cele mai importante decizii ale întreprinderii — cum sînt planul economic și bugetul de venituri și cheltuieli — se dezbat și se adoptă de către adunarea generală a oamenilor muncii din întreprindere, evident, în condițiile încadrării în nivelurile orientative și normativele de plan transmise întreprinderii de către conducerea superioară. Trecerea la o nouă calitate presupune totodată, întărirea autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor, obținerea de către acestea de venituri corespunzătoare pentru acoperirea cheltuielilor și realizarea de beneficii maxime, presupune creșterea rolului pîrghiilor economice financiare (preț, beneficiu, credit etc.) în stimularea și cointeresarea personalului muncitor.

Din punct de vedere financiar, trecerea la o nouă calitate impune bazarea cu precădere a activității întreprinderilor pe fondurile proprii. În acest sens, noul mecanism a instituit un cadru economic și juridic de formare, la dispoziția întreprinderii, a principalelor fonduri pentru dezvoltarea ei economică, pentru cointeresarea materială a personalului muncitor al acesteia și pentru alte acțiuni sociale din întreprindere.

Instrumentul de urmărire a modului de realizare a cerințelor autogestiunii și a cerinței de întărire a autofinanțării este **bugetul de venituri și cheltuieli.** Acesta este astfel conceput încît, prin indicatorii săi privind veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare privind fondurile proprii, creditele și destinația lor, privind corelația cu bugetul de stat, să contribuie la orientarea activității economico-sociale spre o calitate superioară, spre o accentuare în dezvoltarea factorilor intensivi. Astfel, prin indicatorii financiari din bugetul de venituri și cheltuieli, cum sînt beneficiul, creditele, restituirea fondurilor etc., se apreciază sintetic preocuparea întreprinderii pentru creșterea fondurilor proprii, pentru participarea la formarea fondurilor statului. Tocmai de aceea alături de producția netă și producția fizică, indicatorii financiari dobîndesc o mare importanță în conducerea și planificarea activității economice a întreprinderilor.

SPORIREA RENTABILITĂȚII ÎNTREPRINDERILOR

Pentru înțelegerea modului de organizare a întreprinderii pe principiile autogestiunii și autofinanțării, principii care se află la baza întocmirii și urmăririi bugetului de venituri și cheltuieli, considerăm util, mai întîi, să răspundem la o întrebare care s-ar ridica în mod firesc în legătură cu finanțele întreprinderii și anume: care este procesul prin care o întreprindere care este dotată la înființare cu fonduri de la bugetul de stat, dobîndește autonomie financiară, adică își bazează activitatea, în principal, pe fonduri proprii ?

Prima manifestare a finanțelor în viața întreprinderii este prilejuită de înființarea acesteia întrucît realizarea acestei acțiuni presupune, în primul rînd, mobilizarea fondurilor bănești necesare, echilibrarea necesarului de fonduri planificate cu resursele corespunzătoare ; numai după aceea are loc declanșarea lucrărilor de investiții și a activității de producție.

Necesarul total de fonduri bănești pentru întreprinderile nou înființate cuprinde necesarul pentru investiții (respectiv pentru construirea, achiziționarea și montarea mijloacelor fixe) și necesarul pentru primul circuit al mijloacelor circulante (respectiv, pentru acoperirea cheltuielilor de producție pe intervalul de timp de la intrarea materiei prime în întreprindere, la prelucrarea acestora și pînă la vînzarea și încasarea produselor livrate beneficiarilor). Întrucît nivelul fondurilor proprii este zero, întreprinderea nou înființată va mobiliza, prin finanțe, resurse din afară, de la buget sau de la centrală. Acest mod de echilibrare a necesarului de fonduri cu resursele din afară determină, pentru întreprinderea ce ia ființă, obligația restituirii, din beneficiile viitoare, a fondurilor primite de la buget sau de la centrală.

Prin intrarea în funcțiune a unității, după trecerea materiilor prime din faza de aprovizionare în faza transformatoare de producție și, în continuare, în faza de desfacere și încasare a banilor, noua întreprindere poate realiza echilibrul dintre necesarul de fonduri și resurse, pe seama încasărilor bănești, din vînzarea producției. Din aceste încasări se repartizează fonduri pentru plata unor noi aprovizionări de materii prime și materiale, pentru plata celorlalte cheltuieli de producție. După acoperirea acestor cheltuieli de producție diferența rămasă din încasările bănești reprezintă venitul net al întreprinderii, ceea ce urmează a fi repartizat pentru restituirea fondurilor primite de la buget, pentru formarea fondurilor proprii de dezvoltare și stimulare materială și pentru participarea la formarea fondurilor centralizate ale statului.

Așadar, noua întreprindere, deși a pornit la înființare cu resurse de la buget, are posibilitatea ca, treptat, să treacă la sistemul de autofinanțare. Repartizarea beneficiilor ce se va face cu prioritate pentru formarea fondurilor proprii privind dezvoltarea întreprinderii și stimularea materială a personalului muncitor, va determina un nivel superior de realizare a echilibrului financiar, la nivelul inițial al resurselor întreprinderii adăugîndu-se sumele repartizate din aceste beneficii.

Se recunoaște ușor că mărimea fondurilor proprii, creșterea volumului lor sînt în strînsă dependență de calitatea rezultatelor financiare, îndeosebi de mărimea beneficiilor care, la rîndul lor, reflectă sintetic modul în care se preocupă conducerea întreprinderii și întregul personal muncitor pentru creșterea încasărilor din vînzarea producției marfă și reducerea cheltuielilor de producție.

AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ ȘI ECHILIBRUL FINANCIAR

Autogestiunea economico-financiară solicită întreprinderile, pe de o parte, spre realizarea unor venituri din activitatea proprie de producție mai mari decît cheltuielile. De asemenea, se urmărește ca beneficiul obținut ca diferență (după cum am amintit) să fie suficient de mare pentru a asigura dezvoltarea propriei unități, restituirea fondurilor primite de la societate și alte nevoi generale ale societății. Pe de altă parte, echilibrul financiar solicită întreprinderile să realizeze egalitatea permanentă dintre necesarul de fonduri (pentru producție, investiții, tehnică nouă etc.) și constituirea resurselor financiare corespunzătoare.

Aceste două dimensiuni ale autogestiunii și echilibrului financiar relevă compatibilitatea dintre cerința autogestiunii și cerința echilibrului financiar întrucît principiile respective de planificare financiară se intercorelează în fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli. **În primul rînd,** echilibrul financiar vizează nu numai activitatea de producție propriu-zisă (așa cum vizează, în cele din urmă, autogestiunea) ci și alte activități ale întreprinderii : investiții, cercetare, acțiuni sociale etc., în care nu se solicită obținerea de beneficii imediate ci o alocare cît mai eficientă a fondurilor financiare. Realizarea obiectivului acestor activități complementare activității de producție va determina perfecționarea condițiilor de desfășurare a producției, pentru ca acestea să conducă, în final, la creșterea beneficiilor. Beneficiul, obținut prin respectarea principiului autogestiunii va fi repartizat, împreună cu alte surse proprii, pentru toate activitățile întreprinderii, pentru realizarea echilibrului financiar al acestora, iar alocarea eficientă a resurselor conduce la realizarea unor condiții de producție superioare.

În al doilea rînd, — dealtfel, aspect legat de cele relatate, necesarul de fonduri financiare al întreprinderii se referă atît la cheltuielile de producție, investiții, cercetare, acțiuni sociale din întreprindere, precum și la obligațiile financiare ale întreprinderii față de buget și față de centrală, întreprinderea fiind un element al sistemului economic național în care se integrează, din punct de vedere financiar, prin contribuția la formarea fondurilor centralizate ale statului.

Echilibrul financiar al întreprinderii este asigurat, așadar, prin egalitatea dintre necesarul de fonduri bănești pentru reproducția lărgită a elementelor structurii de producție (mijloace fixe, mijloace circulante, personal, tehnică nouă) și pentru plata obligațiilor financiare ale întreprinderii, pe de o parte, și resursele financiare proprii, atrase și împrumutate, pe de altă parte. Necesarul de fonduri este determinat de obiectivele activității economico-sociale ale întreprinderii, subordonate, la rîndul lor, realizării, în condiții de eficiență economică, a comenzii sociale repartizate întreprinderii respective prin planul național unic și bugetul de stat.

Conținutul necesarului de fonduri se referă, la următoarele componente : a) normativul (necesarul) total de mijloace circulante, determinat de volumul planificat al producției marfă, de normele unitare de consumuri și cheltuieli și de viteza de rotație a mijloacelor circulante ; b) cheltuielile necesitate de reproducția lărgită a forței de muncă (calificare, stimulare materială suplimentară etc.) și de alte acțiuni sociale ; c) cheltuielile cu reproducția lărgită a fondurilor fixe respectiv cu investițiile productive, rambursarea creditelor primite în anii anteriori pentru investiții și plata dobînzilor aferente ; d)

cheltuielile privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică în întreprindere ; e) alte cheltuieli de natură financiară care se suportă direct din rezultate ; f) obligațiile financiare de restituire a fondurilor primite de la societate, de participare la formarea fondurilor centralizate ale statului, de rambursare a creditelor și de plată a dobînzilor.

La rîndul lor, resursele financiare de acoperire a necesarului de fonduri cuprind : a) rezultatele producției, respectiv încasările din vînzarea producției marfă la preț de livrare și, îndeosebi, rezultatele financiare ale acesteia (beneficiul, prelevările din producția netă, impozitul pe circulația mărfurilor etc.) ; b) resurse atrase în activitatea de producție, de investiții (mobilizări de resurse interne, sume din lichidarea mijloacelor fixe), de tehnică nouă (valorificarea în afară a prototipurilor, a produselor seriei zero) și altele ; c) creditele bancare și finanțările de la centrală sau de la buget care sînt solicitate pentru completarea fondurilor proprii sau pentru dezvoltări importante, evident, cu condiția rambursării și restituirii lor din rezultatele financiare ale perioadelor viitoare.

Dintre toate resursele financiare, ne apar ca deosebit de importante pentru realizarea echilibrului financiar rezultatele producției. De aceea, putem considera capacitatea productivă a întreprinderii și, mai ales, capacitatea ei de creare de valoare nouă, de obținere a rezultatelor financiare maxime, drept principale criterii economice de apreciere a modului de echilibrare a necesarului de fonduri cu resurse financiare. Pornind de la aceste considerente, noul mecanism economico-financiar pune un foarte mare accent pe autofinanțarea unităților socialiste, ceea ce presupune ca acestea să-și bazeze cea mai mare parte din activitatea lor economică pe rezultatele producției proprii. **Principiul autofinanțării solicită, deci, o astfel de organizare a activității financiare în care necesarul de fonduri bănești al întreprinderii (pentru producție, pentru investiții, pentru tehnica nouă, pentru stimulare materială etc.), să fie acoperit, în marea majoritate, din fonduri proprii.** Dacă la această relație asociem pe cele care detaliază echilibrul financiar pe fiecare element al structurii de producție obținem exprimarea echilibrului financiar în forma sa funcțională (cantitativă) ca egalitate între necesarul de fonduri și resursele financiare, pe fiecare element al structurii de producție și pe total activitate economică-socială a întreprinderii.

Echilibrul financiar cuprinde însă și aspecte de calitate care se referă la proporționalitatea optimă a repartizărilor de fonduri pe fiecare dintre elementele structurii de producție și pentru achitarea obligațiilor financiare, precum și la proporția optimă dintre resursele proprii și atrase și resursele împrumutate. Într-o conducere optimală a activității financiare este foarte important să se știe cît la sută din totalul resurselor s-a alocat pentru investiții, cît pentru producție, cît pentru tehnica nouă etc. și să se planifice aceste proporții în așa fel încît pe o perioadă determinată să se obțină rezultate financiare maxime. Tot astfel, este necesar să se cunoască cît la sută din totalul resurselor provine din surse proprii, cît din surse atrase și cît din surse împrumutate pentru a se putea planifica acele proporții care, pe o perioadă determinată, să conducă la un cost minim al procurării și utilizării fondurilor.

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI : CONȚINUT ȘI FUNCȚII

Orice decizie tehnico-economică sau organizatorică adoptată în întreprindere are ca efect financiar o tendință de depășire a echilibrului financiar anterior prin modificarea nivelului necesarului de fonduri și a resurselor de acoperire a acestuia, impunînd întreprinderii un nou nivel (superior) de reglare a echilibrului financiar. Cu atît mai mult, decizia privind planul economic anual al întreprinderii va impune planificarea unui nou echilibru financiar, echilibru ce se realizează prin întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli.

În procesul de fundamentare a indicatorilor bugetului de venituri și cheltuieli, respectiv de stabilire a necesarului de fonduri pentru realizarea planului economic, de mobilizare, repartizare și control al utilizării fondurilor financiare necesare, au loc judecăți de valoare privind economicitatea acțiunilor productive declanșate de planul economic, privind posibilitățile financiare ale întreprinderii de realizare a acestor acțiuni, privind eficiența economică-financiară a planului economic. Prin elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli se surprinde cel mai bine construcția echilibrată a planului economic, se verifică și se autentifică realitatea planului economic.

Bugetul de venituri și cheltuieli este deci, planul financiar al întreprinderii cu ajutorul căruia se prevăd veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare ale activității acesteia, fondurile proprii, creditele și destinația lor, vărsămintele și restituirile la bugetul de stat. Structura bugetului de venituri și cheltuieli poate fi surprinsă după macheta simplificată a acestuia pe care o redăm în continuare :

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI
pe anul...

Venituri	Cheltuieli
Cap. I. VENITURILE, CHELTUIELILE ȘI REZULTATELE ÎNTREPRINDERII	
Cap. II. FONDURILE PROPRII, CREDITELE ȘI DESTINAȚIA LOR	
	A. Investiții din fondul de dezvoltare economică al întreprinderii
	B. Mijloace circulante
	C. Construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social
	D. Fondul pentru acțiuni sociale
	E. Fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii
	F. Fondul pentru cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic
Cap. III. VĂRSĂMINTE LA BUGET	Cap. V. RESTITUIREA FONDURILOR BĂNEȘTI PRIMITE DE LA SOCIETATE
Cap. IV. DATE INFORMATIVE	

Să comentăm, dar, capitolele redate în această schemă, **Capitolul I — Veniturile, cheltuielile și rezultatele întreprinderii** — are rolul unui cont general al activității de producție prin care se evidențiază măsura realizării cerințelor autogestiunii economico-financiare. În acest capitol se planifică, la venituri, încasările din vînzarea producției marfă — pe piața internă și în exterior — iar la cheltuieli se planifică cheltuielile aferente producției marfă precum și venitul net al întreprinderii sub forma beneficiilor, prelevărilor din producția marfă a impozitului pe circulația mărfurilor. Tot aici se stabilesc și destinațiile beneficiului planificat pentru formarea fondurilor proprii, pentru restituirea fondurilor primite de la societate și vărsămintele la bugetul de stat.

Capitolul II — Fondurile proprii, creditele și destinația lor — reflectă modul de realizare a echilibrului financiar pe fiecare domeniu de activitate al întreprinderii, în funcție de rotația diferită a fondurilor în cadrul acestor activități. În acest capitol se planifică, la venituri, resursele distincte de formare a principalelor fonduri proprii ale întreprinderii, iar la cheltuieli, destinația fiecăruia din aceste fonduri.

Capitolul III, IV și V — redau corelația finanțelor întreprinderii cu sistemul financiar al economiei naționale în privința participării la formarea fondurilor centralizate ale statului și a restituirii fondurilor primite de la societate pentru investiții și pentru mijloace circulante.

În sistemul conducerii, bugetul de venituri și cheltuieli are rolul unui instrument de bază pentru înfăptuirea autoconducerii muncitorești, întărirea autogestiunii economico-financiare și autofinanțării. Prin conexiunile dintre indicatorii financiari și cei de natură tehnică, economică și socială din întreprindere, precum și prin conexiunile cu sistemul financiar al economiei naționale, el asigură o temeinică fundamentare a obiectivelor tuturor secțiunilor planului economic, premise pentru o gospodărire rațională a resurselor materiale și bănești, pentru obținerea unei eficiențe sporite a întregii activități a întreprinderii. De asemenea, în cursul executării planului, el reprezintă un mijloc de analiză și control a modului de realizare a echilibrului financiar.

În scopul creșterii rolului său de instrument operativ de conducere a întreprinderii este necesar ca indicatorii bugetului de venituri și cheltuieli să fie defalcați pe secții, sectoare, compartimente ale acesteia. În special, se cer a fi cunoscuți indicatorii : cheltuielile totale și materiale pentru producția marfă, valoarea producției marfă la preț de producție (de livrare) și beneficiul. Chiar și pentru unele servicii funcționale (cum sînt serviciul de aprovizionare, serviciul de desfacere etc.) se pune problema „bugetării", adică a stabilirii veniturilor (rezultatelor activității) și a cheltuielilor pe care le practică aceste compartimente.

SARCINILE CE REVIN ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID PRIVIND FUNDAMENTAREA ȘI URMĂRIREA BUGETULUI DE VENITURI ȘI CHELTUIELI

În procesul elaborării și urmăririi bugetului de venituri și cheltuieli, după cum se desprinde din cuvîntările secretarului general al partidului, din alte documente de partid, organelor și organizațiilor de partid le revin sarcini complexe privind aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economic în planificarea și executarea financiară. Astfel, în etapa elaborării bugetului, organele de partid trebuie să se preocupe de stimularea inițiativei factorilor de conducere ai întreprinderii, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii în asumarea unor obiective economico-financiare superioare realizărilor din perioadele anterioare, în condiții de eficiență sporită. Totodată, organele și organizațiile de partid trebuie să militeze pentru o temeinică fundamentare a obiectivelor bugetului de venituri și cheltuieli.

În primul rînd, determinarea necesarului de fonduri trebuie să se facă prin respectarea principiului economiei de mijloace, îndeosebi în ceea ce privește resursele energetice și de materii prime, în condițiile obținerii de efecte economice maxime. În al doilea rînd, în stabilirea surselor financiare este necesar să se țină seama de mobilizarea, cu prioritate, a rezervelor interne prin lichidarea tuturor imobilizărilor de fonduri bănești (investiții neterminate, stocuri supranormative etc.), prin valorificarea obiectivelor de tehnică nouă și altele.

În etapa execuției financiare, organele de partid au sarcina să supravegheze respectarea întocmai a prevederilor bugetului de venituri și cheltuieli, a disciplinei financiare privind destinația și modul de utilizare a fondurilor. Urmărirea modului de îndeplinire a bugetului de venituri și cheltuieli va ține seama de faptul că prevederile acestuia reprezintă plafoane **maxime** la cheltuieli și plafoane **minime** la venituri. Organele de partid trebuie să militeze de asemenea, pentru descentralizarea prevederilor bugetului de venituri și cheltuieli la nivelul secțiilor, atelierelor și formațiilor de lucru — cu scopul de a se putea urmări îndeaproape îndeplinirea indicatorilor financiari aprobați și pentru a putea localiza răspunderea și cointeresarea materială privind modul de realizare a acestora.

Acționînd deci pentru o temeinică fundamentare a indicatorilor financiari și pentru urmărirea realizării acestora potrivit sarcinilor de plan, organele de partid și factorii de conducere din întreprindere pot folosi bugetul de venituri și cheltuieli ca un instrument real de coordonare a activității economico-financiare a întreprinderii, a sporirii continue a eficienței activității acesteia.

prof. dr. **Alexandru GHEORGHIU**
lector univ. dr. **Ion STANCU**

Întrebări

1. Care sînt principiile autogestiunii economico-financiare ?
2. Care este conținutul și care sînt funcțiile bugetului de venituri și cheltuieli ?
3. Analizați, pe exemplul unității în care lucrați, care sînt căile prin care se poate acționa pentru sporirea rentabilității și a beneficiului.

SARCINILE TRASATE DE CONGRESUL AL XII-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN CU PRIVIRE LA FOLOSIREA RAȚIONALĂ A ÎNTREGULUI FOND FUNCIAR, ORGANIZAREA UNITARĂ A TERITORIULUI, ÎNCHEIEREA PROCESULUI DE ZONARE A CULTURILOR ȘI STABILIRE A ASOLAMENTULUI ÎN VEDEREA VALORIFICĂRII MAXIME A TUTUROR TERENURILOR AGRICOLE

Valorificarea deplină a întregii suprafețe agricole, a întregului teritoriu al țării pentru obținerea unor producții vegetale și animale superioare, la nivelul unităților fruntașe, care să permită satisfacerea cerințelor științific fundamentate ale consumului populației, precum și a celorlalte nevoi ale economiei naționale, este o parte componentă a procesului de înfăptuire a noii revoluții agrare în țara noastră. Însemnătatea deosebită a ridicării gradului de utilizare a terenului decurge din faptul că, în agricultură, pămîntul constituie principalul mijloc de producție, iar folosirea rațională a întregului fond funciar este factorul determinant al producției agricole, mijloc hotărîtor al dezvoltării noastre economice și sociale. De aceea, folosirea în întregime și cu cel mai mare randament a fiecărui metru pătrat de pămînt trebuie să constituie o preocupare permanentă pentru toți cei ce dețin, sub o formă sau alta, terenuri agricole — membrii C.A.P., lucrătorii din I.A.S. și S.M.A., locuitori ai satelor cooperativizate, cetățeni din zonele necooperativizate, precum și cetățeni ai orașelor. Într-un cuvînt, în folosirea rațională a întregului fond funciar este interesată întreaga noastră societate.

COMPONENTELE PRINCIPALE ALE STRATEGIEI DE FOLOSIRE RAȚIONALĂ O FONDULUI FUNCIAR

În actualele condiții din țara noastră, acțiunea de folosire rațională a întregului fond funciar cuprinde următoarele elemente: a) extinderea suprafeței arabile; b) folosirea completă a suprafeței existente, precum și redarea, în folosul agriculturii, a unor terenuri devenite neproductive sau temporar scoase din circuitul agricol; c) ridicarea potențialului productiv al pămîntului, mai ales prin lucrări hidroameliorative și de fertilizare a solurilor.

România se numără printre țările europene cu cea mai ridicată pondere a terenului arabil din totalul teren agricol, ceea ce constituie o premisă favorabilă pentru practicarea unei agriculturi intensive și multilaterale. Dealtfel, în întreaga perioadă postbelică, folosirea tuturor rezervelor de extindere a suprafeței arabile a constituit un obiectiv important în utilizarea rațională a întregului fond funciar. Așa se explică faptul că, cu toată preluarea unor suprafețe de teren arabil de către alte ramuri ale economiei naționale, în perioada 1950—1980, suprafața arabilă a țării a crescut cu 456 mii ha.

În condițiile de astăzi ale țării noastre, este drept că nu mai este posibilă o extindere semnificativă a suprafeței arabile. Rezerve de utilizare a suprafeței arabile sînt însă numeroase, ceea ce imprimă o mare actualitate preocupării de punere a lor în valoare. Astfel, în cincinalul 1981-1985 se va continua acțiunea de valorificare și amenajare a încă 154 000 ha terenuri neproductive din Delta Dunării și din alte zone ale țării (cum sînt Carei — Valea lui Mihai, sudul Olteniei, Siretul inferior), astfel încît, în 1985, suprafața arabilă să ajungă la 10 milioane hectare. Dacă am admite ipoteza cultivării numai cu cereale a acestei suprafețe, la un randament minim de 4 000 kg la hectar, aceasta ar permite obținerea unei producții anuale suplimentare de peste 600 000 tone de cereale, suficientă pentru a produce anual suplimentar cel puțin 150 000 tone de carne de porc sau 300 000 tone de carne de pasăre (revenind pe locuitor un spor anual de aproape 7 kg carne de porc sau 13 kg carne de pasăre).

Cît privește suprafețele de terenuri sărături oase — o altă categorie de terenuri ce trebuie încadrate în producție (de circa 400 000 ha), supuse programului de recuperare, acestea sînt amplasate în lunca Dunării, lunca Siretului, zona Buzău — Călmățui și Cîmpia Aradului. Prin lucrări deosebit de complexe și costisitoare, care reclamă o înaltă tehnicitate din partea unităților agricole, recuperarea acestor terenuri poate contribui la sporirea producției unora dintre cele mai importante culturi cerealiere și tehnice din țara noastră.

Tot în ansamblul măsurilor ce vizează sporirea suprafeței agricole se încadrează și măsurile de folosire completă a suprafețelor existente, precum și cele vizînd redarea în circuitul agricol a unor terenuri devenite neproductive sau temporar scoase din producția agricolă. În ce privește prima categorie menționăm necesitatea de folosire completă, deplină a suprafeței arabile, prin însămînțarea și recoltarea întregii suprafețe arabile, inclusiv a celei calamitate în perioada de iarnă sau de primăvară. Mijloacele tehnice de care dispune astăzi agricultura noastră permit executarea tuturor lucrărilor la timp și în bune condiții, fapt care a condus la o reducere substanțială a suprafeței anuale rămasă neînsămînțată. Cu toate acestea, anual rămîn neînsămînțate peste o sută de mii de hectare teren arabil, de pe care s-ar putea obține suplimentar aproape 500 000 tone de

cereale boabe ; ori aceasta este o producție de care agricultura noastră are imperioasă nevoie.

Influența negativă a deficienței de mai sus reiese și mai clar dacă ținem seama că, la valoarea pierderilor anuale de recoltă, se adaugă sutele de milioane de lei investiții necesitate de recuperarea pentru agricultură a unei suprafețe egale, prin lucrări hidroameliorative. De altfel, pentru a preîntîmpina utilizarea sub posibilități a terenului agricol, Legea fondului funciar, prevede preluarea de către unitățile agricole socialiste a oricăror suprafețe lăsate neînsămînțate sau prost gospodărite, indiferent de posesorul lor.

Cît privește al doilea aspect, este știut că în efortul de a păstra integritatea bazei sale teritoriale de producție, agricultura se află în fața a două mari și permanente cerințe : nevoile altor ramuri ale economiei naționale și propriile nevoi. Este vorba de amplasarea de noi obiective de investiții (construcții productive și social-culturale, locuințe, rețele de distribuție a energiei electrice și de telecomunicații, extinderea sondelor, extragerea minereurilor la suprafață etc.). De multe ori, amplasarea acestor obiective s-a făcut pe cele mai bune terenuri arabile. Dar și în ce privește nevoile proprii ale agriculturii nu de puține ori s-au efectuat noi plantații pe terenuri plane și fertile, în timp ce terenuri erodate și neproductive nu au fost valorificate ; după cum construcțiile productive au fost amplasate în cîmp, pe terenuri fertile, în timp ce pe lîngă sate există terenuri corespunzătoare. În același timp, în ambele cazuri, suprafețele sustrase agriculturii pentru alte destinații au fost adeseori exagerat de mari, fiind stabilite pe baza unor norme rigide, care nu au avut în vedere economia maximă de teren, înlăturarea oricărei risipe de teren arabil. Tocmai de aceea apare ca deosebit de necesară fundamentarea temeinică a oricărei decizii ce vizează scoaterea din circuitul agricol a terenurilor bune, prospectarea tuturor efectelor posibile într-o perspectivă cît mai largă de timp.

O importantă cale, cu vechi tradiții în agricultura noastră, de folosire rațională a fondului funciar este practicarea culturilor duble și intercalate. Necesitatea practicării culturilor duble — mai ales a celei de porumb pentru siloz — crește în condițiile extinderii marilor sisteme de irigații, asigurînd și creșterea eficienței economice a investițiilor. De aceea, circa 1,5 mil. ha vor fi cultivate cu porumb, mai ales după recoltarea culturilor mai timpurii. De asemenea, în legumicultură, în ce privește plantațiile tinere pomicole, precum și la culturile prășitoare în zonele în care sînt suficiente resurse de forță de muncă, se va extinde practicarea culturilor intercalate.

LUCRĂRILE DE ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCIARE — OBIECTIV DE SEAMĂ

Un rol de maximă importanță în păstrarea capacității teritoriale de producție a agriculturii noastre îl au lucrările de îmbunătățiri funciare : îndiguiri și asanări, combaterea excesului de umiditate, valorificarea terenurilor sărăturoase etc., ca parte componentă a Programului național de amenajări hidrotehnice. Semnificația îndiguirilor și asanărilor, a măsurilor de combatere a excesului de umiditate decurge din faptul că 7,4 milioane ha sînt expuse excesului de apă, ca urmare a stagnării apei din ploi sau a revărsărilor, precum și ca urmare a ridicării nivelului apei freatice. Din această cauză, noi suprafețe de teren sînt periclitate de înmlăștinare și chiar sărăturare, care atrag după sine importante reduceri de recoltă, în special în anii ploioși.

Pînă la sfîrșiul cincinalului 1976—1980, erau îndiguite și desecate peste 40% din terenurile agricole afectate, iar în perspectiva anului 1990 se va ajunge la 65—70%. Numai în cincinalul 1981—1985 vor fi efectuate lucrări de desecări pe 800—850 mii ha, localizate îndeosebi în județele Brăila, Buzău, Tulcea, Argeș, Vrancea, Olt, Ialomița, Brașov, Bihor, Satu Mare etc. Pînă în 1990, prin lucrări de îndiguiri, regularizări și calibrări de albii (care vor fi extinse cu încă 6 600 km, față de cele 8 000 km existenți în 1975), va fi scoasă de sub efectul inundațiilor o suprafață suplimentară de 1,5 mi. ha și va fi eliminat excesul de umiditate de pe o suprafață suplimentară de 3,3 mil. ha.

În cadrul măsurilor de sporire a potențialului productiv al fondului funciar un loc cu totul deosebit îl ocupă lucrările antierozionale a căror acuitate pentru țara noastră este determinată de faptul că două treimi din suprafața țării o formează munții și dealurile. Ca atare, terenurile în pantă ocupă 50% din suprafața arabilă și 70% din cea de pășuni naturale. Se apreciază că eroziunea solului și ploile torențiale afectează o suprafață de 7,4 milioane ha, din care 5,3 milioane ha prezintă fenomene grave de eroziune, necesitînd lucrări ample de combatere, pe restul de 2 milioane ha fiind necesar numai lucrări hidroameliorative.

Pierderile directe anuale în substanțe nutritive (cele 160 milioane tone de sol cuprind 320 000 tone de azot și 240 000 tone de fosfor substanță activă) echivalează cu producția anuală a două mari combinate de îngrășăminte chimice. Pierderile indirecte de recoltă ajung anual la circa 2 milioane tone de cereale. În asemenea condiții, se impune accelerarea ritmului de executare a lucrărilor antierozionale. În cincinalul 1981—1985, ele se vor extinde pe încă 950—1 000 mii ha, astfel ca, în 1990, suprafața supusă combaterii eroziunii solului să ajungă la 3,1 milioane ha (65—70% din necesar).

Cele mai eficiente metode de combatere a eroziunii solului sînt : organizarea solului în tarlale mari, în care arăturile și celelalte lucrări agrotehnice se pot face pe curbele de nivel ; desțelenirea, reînsămînțarea și suprainsămînțarea pășunilor și fînețelor naturale ; semănatul porumbului în rigole, procedeu care reduce procesul de eroziune cu peste 90% ; cultivarea plantelor de mare densitate pe metru pătrat (păioase) care împiedică scurgerea apei pe versanți ; terasarea terenurilor puternic erodate, aceasta constituind o măsură radicală de valorificare eficientă a acestor tipuri de teren.

La stabilirea obiectivelor pe teritoriu se urmărește soluționarea, în complex, a prevenirii eroziunii solului pe bazine și unități naturale, precum și ameliorarea în primă urgență a zonelor puternic erodate din unele bazine hidrografice, unde eroziunea aduce mari daune economiei

și populației (ca Bîrlad, Chinezu, Slănic-Buzău, Jijia, zona naturală Vrancea, Amaradia, Motru, Comlod, Crasna, Fizeș și altele).

SPORIREA POTENȚIALULUI PRODUCTIV AL PĂMÎNTULUI — CERINȚĂ A FĂURIRII UNEI AGRICULTURI DE ÎNALT RANDAMENT

Principala direcție privind utilizarea rațională a fondului funciar o constituie ridicarea potențialului său productiv, în concordanță cu obiectivele privind accelerarea procesului de intensificare a agriculturii, de realizare a unei noi calități în activitatea din această ramură de bază și prioritară a economiei noastre naționale. O primă cale pentru ridicarea potențialului productiv al fondului funciar sînt irigațiile, mai ales cele realizate pe terenurile fertile aflate în zone cu precipitații scăzute din Cîmpia Dunării. Eficiența irigațiilor se concretizează în dublarea sau chiar triplarea randamentului la hectar și, în condiții de exploatare rațională a sistemului, în reducerea costurilor de producție și deci în creșterea beneficiilor. Resursele de apă de care dispunem (neuniform repartizate în timp și în profil teritorial, cele mai însemnate fiind reprezentate prin Dunăre și marile riuri interioare), permit irigarea integrală a suprafeței irigabile de 5,3 milioane ha (adică peste o cincime din suprafața totală sau peste o treime din cea agricolă), din care aproape 70% este amplasată în Cîmpia Dunării. Aceasta însă nu trebuie să aibă ca urmare risipirea apei, ci dimpotrivă drămuirea ei cu cît mai multă grijă, pentru că lipsa surselor de apă — care se profilează în perspectivă — are urmări dintre cele mai dramatice pentru economie. De asemenea, trebuie avută în vedere și măsura în care irigațiile nu afectează substanța actuală fertilă a solului.

Pînă în prezent (1980) a fost amenajată pentru irigații o suprafață de 2,3 milioane ha (din care aproape 1,4 milioane ha în C.A.P.), aproape jumătate fiind ocupată cu grîu și porumb boabe (principala cultură în structura suprafețelor irigate). În concordanță cu prevederile programului de îmbunătățiri funciare, în cincinalul 1981—1985 se va amenaja pentru irigații o suprafață de 700—1000 mii hectare, pentru ca în 1990 să se ajungă la o suprafață de 4,5—5,0 milioane hectare amenajate pentru irigații, ceea ce — practic — va însemna valorificarea aproape integrală a potențialului funciar irigabil al țării.

Ținînd seama de investițiile însemnate — circa 20 000 lei — pe care le solicită amenajarea pentru irigat a unui hectar de teren precum și a costurilor ridicate implicate de consumurile energetice, de lucrările de întreținere se impune folosirea mai eficientă a acestor suprafețe, în primul rînd prin sporirea substanțială a randamentului la hectar, care de multe ori nu corespunde condițiilor tehnice și tehnologice create în principalele zone de agricultură irigată. Dintre măsurile care pot contribui la sporirea eficienței economice în exploatarea terenurilor irigate, menționăm: îmbinarea armonioasă — în funcție de condițiile concrete — a amenajării sistemelor mari cu amenajări locale; extinderea irigațiilor pe terenurile care resimt în mai mare măsură nevoia de apă și dau deci sporuri mai mari de producție la același consum de apă; alegerea celui mai eficient sistem de irigare; alegerea celei mai eficiente metode de udare, stabilirea unei structuri intensive a culturilor pe terenurile irigate; folosirea rațională a apei de irigat; reducerea consumului de energie, atragerea în circuitul agricol a apelor subterane etc.

În toate zonele țării, mari rezerve de creștere a capacității productive a pămîntului pot fi valorificate prin fertilizarea solurilor, atît cu îngrășăminte chimice, cît mai ales, cu îngrășăminte naturale. Dezvoltarea industriei producătoare de îngrășăminte chimice a permis realizarea unei adevărate revoluții în acest domeniu: de la 5,9 mii tone substanță activă în 1950, agricultura a folosit în anul 1980 o cantitate de 1113,5 mii tone (din care 146,3 mii tone îngrășăminte azotoase și 389,4 mii tone îngrășăminte fosfatice); pe hectar teren cultivat revenind 106 kg, iar pe hectar teren agricol — 75 kg. Cantitatea de îngrășăminte care se prevede a fi utilizată în agricultură va ajunge, în 1985, la 3,8—4 milioane tone substanță activă, respectiv 325 kg pe ha teren cultivat sau 255 kg pe ha teren agricol. Creșterea eficienței consumului sporit de îngrășăminte chimice este condiționată de aplicarea lor în funcție de nevoile solurilor și de structura terenurilor (care determină și raportul dintre diferite categorii de îngrășăminte), precum și de perfecționarea metodelor de aplicare.

Creșterea costului îngrășămintelor chimice (ca urmare a creșterii permanente și rapide a prețului petrolului) precum și influența negativă pe care un consum exagerat de îngrășăminte chimice o exercită asupra conținutului de humus din sol, pun într-o lumină nouă însemnătatea îngrășămintelor naturale — gunoi de grajd și îngrășăminte verzi, în sensul depozitării și aplicării lor la timp, pentru creșterea fertilității solurilor. Dar, întrucît nevoile de substanțe nutritive — îndeosebi de azot — sînt foarte mari, influența pozitivă a îngrășămintelor chimice și organice asupra capacității de producție a pămîntului trebuie completată prin realizarea de asolamente, bazate pe o rotație rațională a culturilor, care să îmbogățească solul în azot și să păstreze structura solului, îndeosebi pe seama refacerii și creșterii conținutului de humus.

Ca metodă de creștere a gradului de raționalitate în folosirea fondului funciar asolamentul este o parte componentă a proiectului de organizare și exploatare agricolă, pentru a realiza caracterul unitar al întregii activități de producție din cadrul Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist. Potrivit prevederilor Decretului privind îmbunătățirea activității de mecanizare și reglementarea raporturilor dintre stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, în scopul folosirii raționale a potențialului productiv al pămîntului, pe întreg teritoriul unităților componente ale consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist se organizează, indiferent de deținătorii terenurilor respective, asolamente, cu terenurile grupate pe sole omogene din punct de vedere agropedologic, cu dimensiuni optime pentru exploatarea mecanizată. Asolamentul — în funcție de specificul lui și de dimensiunea unității — se poate organiza pe teritoriul unei singure unități sau a mai multor unități. În ultimul

caz, responsabilitatea o are unitatea care deține cea mai mare parte din suprafață, producția obținută cu cheltuielile aferente repartizîndu-se proporțional suprafeței deținută de fiecare unitate. Datele experimentale pe o perioadă îndelungată de timp, arată că cele mai eficiente în condițiile noastre sînt asolamentele cu durată medie, în cadrul cărora sînt incluse sole de leguminoase pentru boabe, precum și sole producătoare de furaje pentru dezvoltarea creșterii animalelor.

Sistemul de asolamente, cu o structură zonală diferențiată, se integrează în ansamblul de măsuri menite să asigure transpunerea în viață a politicii agrare a partidului de înfăptuire a revoluției preconizate pentru această ramură de bază a economiei naționale, implicată fundamental în programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de ridicare continuă a bunăstării poporului.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

Întrebări

1. Cum mijlocește folosirea rațională a întregului fond funciar realizarea unei noi calități în activitatea economică din agricultură ?
2. Ce rezerve de sporire a suprafeței arabile pot fi valorificate în România în cincinalul 1981—1985 ?
3. Care sînt principalele căi de ridicare a potențialului productiv al pămîntului și în ce constă aportul lor la sporirea producției agricole ?

Întrebări și răspunsuri

● *ȘTEFAN CODREANU, București.* — Deosebirea între căminul muncitoresc pentru tineret și căminul muncitoresc este determinată de modul de folosire — pentru o perioadă mai mare sau mai mică de timp — a acestor clădiri de către locatari. Astfel, în căminele pentru tineret sînt cazați tinerii angajați ai întreprinderilor în perioada pînă își întemeiază o familie proprie, după care primesc prin întreprindere apartamentele corespunzătoare, în concordanță cu legislația în vigoare. În căminele muncitorești, de regulă, locuiesc muncitorii cu domiciliul stabil și gospodării în alte localități, unde se află și familiile lor. Dotarea și echhiparea căminelor este corespunzătoare funcțiilor pe care acestea le îndeplinesc.

● *EUGENIA TIUT.* Prin Ordinul nr. 1380 din 22 octombrie 1981 au fost aprobate Dispozițiile tarifare elaborate în conformitate cu prevederile Decretului nr 392/1980. La tariful pe cantitate, reducerea de 20 la sută se aplică numai dacă se îndeplinesc aceleași condiții cu cele prevăzute la art. 15, pct. 15 din TR 2/832 ediția 1979. Tariful pe cantitate se aplică separat pentru fiecare cursă în parte (ca urmare nu este admisă cumularea distanței de ducere cu cea de înapoiere și calculul tarifului la distanța astfel determinată). Dimensionarea prestației și calculul tarifului se fac pe baza datelor confirmate de expeditor prin reprezentanții săi, care poartă răspunderea asupra exactității datelor confirmate.

● *VASILE ZĂICEANU ,Botoșani.* — Problema ridicată de dv. este reglementată de art. 8 din H.C.M. nr 822/1959 — republicată —, cît și de Normele de decontare și control nr. 11850/1963, care prevăd că rambursarea cheltuielilor de transport se face numai pe baza legitimațiilor de călătorie (nu se poate deconta cota parte din biletele atașate la decont pentru altă destinație decît aceea pentru care a fost întocmit ordinul de delegare). În ceea ce privește prevederile Decretului nr. 209/1976, arătăm că penalizările se aplică asupra avansului primit sau a diferenței nedecontate la înapoierea din delegare și pînă la data reintegrării sumei primite la plecare.

● *I.J.T.L. Olt* — Absolvirea fostei școli tehnice de cooperație nu se echivalează cu studiile medii. Ocuparea postului de planificator principal se poate face de către absolvenții liceelor economice, care au 5 ani vechime în producție, în specialitate, sau de absolvenții A.S.E.

● *VIORICA POPESCU, Buzău.* — Potrivit art. 22 din Legea nr. 1/1977 privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităților socialiste de stat, persoanele fără copii — căsătorite sau necăsătorite — în vîrstă de peste 25 ani, care muncesc în unitățile economice de stat și instituțiile de stat, plătesc o contribuție fixă lunară, diferențiată în funcție de retribuția tarifară de încadrare. Potrivit art 23 din lege, contribuția persoanelor fără copii se datorează începînd cu luna în care persoanele în cauză împlinesc vîrsta de 25 ani și încetează începînd cu luna următoare aceleia în care acestea au devenit părinți sau îndeplinesc una din condițiile de exceptare de plată, pe bază de cerere și acte doveditoare. Față de prevederile de mai sus, unitatea unde lucrați a procedat corect, reținîndu-vă contribuția fixă, lunară și pe luna noiembrie 1980.

● *MIRCEA VÎDICAN, Sebiș.* — Potrivit Ordinului nr. 10 000/1979, prin care s-a dispus schimbarea prețului cu amănuntul la unele mărfuri, unitățile comerciale, inclusiv cele cooperatiste, au avut sarcina să reevalueze stocurile existente potrivit instrucțiunilor Ministerului Finanțelor, iar diferențele rezultate între prețurile vechi și cele noi se regularizau cu bugetul de stat (diferențele favorabile se vărsau în cont la Banca Națională a R. S. România, iar cele nefavorabile se primeau din contul respectiv). În aceste condiții, la data de 14 IV.1979, Cooperativa orășenească de consum Sebiș — județul Arad, a vărsat diferențe favorabile în sumă de 321 738,25 lei. Suma de mai sus a rezultat din inventarele întocmite în acest scop, verificate și însușite de către organele competente ale cooperativei. La data de 28.III.1981 Cooperativa orășenească de consum Sebiș a sesizat unitatea bancară, filiala Sebiș, că a virat în plus diferențele favorabile din reevaluarea stocurilor la data de 14.IV.1979, în sumă de 57 884 lei, ca urmare a unor greșeli de calcul, cu ocazia inventarierii unui produs. Avînd în vedere că în relațiile dintre unitățile socialiste și bugetul de stat acționează prevederile Decretului nr 167/1958 privind prescripția extinctivă, rezultă că dreptul cooperativei de a solicita restituirea de la buget a fost prescris, întrucît termenul de prescripție între organizațiile socialiste este de 18 luni. Menționăm că cererea cooperativei pentru restituirea sumei de 57 884 lei s-a făcut după 23 luni de la virarea ei, depășindu-se astfel termenul înăuntrul căruia trebuia să solicite restituirea, stabilit în art. 3 din Decretul nr. 167/1958. Totodată, precizăm că Ministerul Finanțelor nu poate aviza restituirea veniturilor al căror termen s-a prescris. Cazul în speță trebuie rezolvat de către cooperativa în cauză cu respectarea reglementărilor în vigoare, dv. nefiind implicat direct în raportul cu bugetul de stat.

● *GH. I. SECARA, Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej ; CONSTANTIN RAȚIU, Arad.* — Lucrările „Administrarea imobilelor" și respectiv „Cartea gestionarului" sînt epuizate, vor fi însă reeditate în viitor.

DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R. DESPRE DEZVOLTAREA ZOOTEHNIEI; SARCINILE ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID PENTRU SPORIREA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA STRUCTURII EFECTIVELOR DE ANIMALE; PROMOVAREA TEHNOLOGIILOR AVANSATE DE CREȘTERE ȘI ÎNGRIJIRE A ANIMALELOR; ASIGURAREA FURAJELOR ȘI SPORIREA MAI ACCENTUATĂ A PRODUCȚIEI ANIMALIERE

După cum se evidențiază în documentele Congresului al XII-lea al partidului, în cadrul procesului complex de dezvoltare intensă și multilaterală a agriculturii — prioritate hotărîtoare a actualului cincinal — o atenție deosebită trebuie acordată dezvoltării și ridicării la un nivel calitativ superior a activității în zootehnie. **„Realizarea programului partidului nostru** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, a comunismului, cer o agricultură dezvoltată, o zootehnie avansată".** Secretarul general al partidului sublinia totodată necesitatea de a ridica ponderea zootehniei în ansamblul producției și veniturilor din agricultură.

Înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale noii revoluții agrare presupune o dezvoltare puternică a sectorului de creștere a animalelor, atît în privința efectivelor, cît mai ales sub raportul producțiilor totale și a randamentelor pe fiecare animal. Prin sarcinile stabilite de Congresul al XII-lea al partidului în acest domeniu, prin programele și acțiunile inițiate în acest cadru cu prilejul celui de al II-lea Congres al țărănimii, al consfătuirilor cu cadrele din zootehnie — o recentă întîlnire de lucru s-a desfășurat la mijlocul lunii ianuarie la Comitetul Central al partidului — se urmărește ca, în actualul cincinal, zootehnia să devină preponderentă în producția globală și netă a agriculturii. Pentru aceasta devine obiectiv necesară acordarea unei atenții mult mai mari creșterii animalelor în toate categoriile de unități agricole, inclusiv în gospodăriile membrilor cooperatori și a țăranilor din zonele necooperativizate, care dețin efective importante de animale, cu deosebire de bovine și ovine.

Chemată ca, prin valorificarea eficientă a resurselor vegetale, să contribuie la satisfacerea superioară — pe plan cantitativ și calitativ — a necesităților de consum ale populației și industriei, la utilizarea permanentă și completă a forței de muncă de la sate, precum și la sporirea veniturilor unităților agricole, zootehnia se afirmă astăzi tot mai mult ca o ramură de bază a producției agricole. Acest lucru este confirmat și de obiectivele stabilite prin plan privind ridicarea ponderii sectorului zootehnic în totalul producției agricole la circa 45—46% pînă în anul 1985 și la aproape 50% în perspectiva anului 1990. **Înfăptuirea acestei sarcini cu profunde implicații economice și sociale impune ca dezvoltarea zootehniei să se facă printr-o îmbinare armonioasă a factorilor intensivi și a celor extensivi.**

O analiză a dezvoltării agriculturii în anii construcției socialiste evidențiază că zootehnia s-a bucurat de un sprijin substanțial, fiind unul din sectoarele agricole care a înregistrat o evoluție dinamică. În acest sens, este semnificativ faptul că, raportat la dinamica producției globale agricole care a înregistrat o creștere de 2,7 ori în 1979, față de anul 1938, producția vegetală a sporit, în același interval de timp de 2,2 ori, iar producția animală de 3,7 ori.

In propulsarea creșterii efectivelor de animale și îmbunătățirea structurii acestora, un rol deosebit de important l-a avut aplicarea prevederilor Programului național de dezvoltare a zootehniei, elaborat din indicația și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Astfel, investițiile pentru modernizarea și dezvoltarea capacităților de producție din zootehnie și asigurarea animalelor de reproducție au cunoscut o creșterea susținută. Totodată, pentru perfecționarea activității din zootehnie și sporirea cantităților de produse animaliere s-a acționat în direcția extinderii soluțiilor constructive și tehnologice cu un grad din ce în ce mai avansat de mecanizare și automatizare : în direcția introducerii, la nivel național, a unui sistem de ameliorare, înmulțire și difuzare către unitățile de producție a efectivelor de animale valoroase și a materialului seminal ; s-a acționat în direcția organizării și dotării rețelei pentru apărarea sănătății animalelor ; a sprijinirii creșterii animalelor în sectorul gospodăriilor populației ; în sensul specializării, a implicării tot mai largi a unităților de cercetare și învățămînt în sprijinirea unităților de producție pentru realizarea programelor de creștere a activității în zootehnie.

Înfăptuirea programelor pentru dezvoltarea zootehniei s-a materializat în creșterea și îmbunătățirea efectivelor și producției animaliere, în sporirea contribuției acestui sector la constituirea fondului de stat de produse agroalimentare necesare consumului populației și în creșterea gradului de asigurare a industriei cu materii prime. De altfel, dezvoltarea puternică a zootehniei, a constituit fundamentul îmbunătățirii alimentației populației, oferind posibilitatea creșterii continue, an de an, a consumului mediu pe locuitor la principalele produse animaliere.

FURAJELE — PROBLEMA CENTRALĂ A ACTIVITĂȚII DIN ZOOTEHNIE

Relevînd bunele rezultate obținute în dezvoltarea zootehniei, trebuie să arătăm că ele, nu reflectă pe deplin eforturile depuse de partidul și statul nostru pentru modernizarea acestui important sector al agriculturii, pentru sporirea producțiilor medii și totale de lapte, carne, ouă și lînă astfel ca să fie în măsură să satisfacă atribuțiile acestui sector în cadrul economiei : o bună aprovi-

zionare a populației, ale cărei cerințe cresc, materii prime pentru industrie și unele disponibilități pentru export. Nerealizarea efectivelor de animale și a producțiilor stabilite prin plan s-a datorat, în principal, indicelui de natalitate mai redus la bovine și ovine, procentului ridicat de mortalitate și de sacrificări de necesitate, obținerii unor producții medii de lapte și lînă sub cele posibile.

Dar cauza de fond a nerealizării obiectivelor planificate ale dezvoltării zootehniei, atît în ce privește efectivele și structura acestora, cît și producțiile animaliere medii și totale — practic problema cheie care a generat în cea mai mare parte neajunsurile cu care ne confruntăm în sectorul creșterii animalelor — o constituie lipsurile existente în asigurarea bazei furajere, atît din punct de vedere calitativ cît și cantitativ. Tocmai în acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„asigurarea furajelor reprezintă în momentul de față problema centrală a zootehniei... Avînd în vedere condițiile concrete de care dispunem, va trebui să luăm măsuri urgente pentru creșterea producției și utilizarea cît mai economică a furajelor de volum, pentru sporirea ponderii acestora în hrana animalelor".**

Așa cum este cunoscut, problemă relevată și la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe probleme ale agriculturii, din luna ianuarie a.c., pentru a realiza producțiile zootehnice planificate în cincinalul 1981—1985, trebuie să producem anual 120—130 mil. tone masă verde și siloz, inclusiv furaje grosiere. Pe această bază vor putea fi materializate importantele sarcini ce revin zootehniei în cincinalul 1981—1985 : realizarea unui efectiv de 8 milioane bovine, 14—15 milioane porcine, 20—22 milioane ovine și caprine, 60 milioane păsări ouătoare. În acest cadru, efectivele de animale la sfîrșitul anului 1982 trebuie să ajungă la :

— Bovine	6,780 mil. capete
din care :	
— vaci	2,735 mil. capete
— juninci gestante	0,610 mil. capete
— Porcine	13,750 mil. capete
— Ovine și caprine	17,580 mil. capete
— Păsări ouătoare	60,440 mil. capete

La principalele produse animaliere, obiectivele planului de stat pe anul 1982 prevăd :

— Carne tăiată total	2100 mii tone
— Pește	300 mii tone
— Lapte și produse din lapte	34290 mii hectolitri

Realizarea sarcinilor ce revin zootehniei în prezent și în perspectivă reclamă, deci, îmbunătățirea radicală în ce privește asigurarea furajelor — piatră unghiulară a activității în sectorul creșterii efectivelor și implicit a producției animaliere. Ce măsuri și factori trebuie să acționeze pentru a se obține producțiile prevăzute la plantele furajere și la animale ?

Pornind de la sarcinile trasate, fundamentate tocmai pe baza realităților agriculturii noastre, în lumina prevederilor Programului de măsuri pentru sporirea producției de furaje în perioada 1981—1985, se poate aprecia că, pe un plan general, eforturile factorilor implicați în asigurarea furajelor de volum pentru bovine și ovine se cer îndreptate, înainte de toate, în direcția dezvoltării activității de creștere a animalelor în strînsă legătură cu resursele furajere existente în fiecare localitate. În acest cadru, o atenție însemnată se impune a fi acordată sporirii numărului de bovine și ovine în zonele de deal și de munte, în aceste zone existînd suprafețele cele mai întinse de pajiști naturale (sînt concentrate circa 80% din pajiști, adică o suprafață de 3,5 mil. ha) pe baza cărora se pot crea complexe zootehnice de dimensiuni industriale.

Semnificativ pentru rezervele care există în această direcție este faptul că o serie de județe cu suprafețe furajere mari au și cea mai mică densitate a animalelor la hectar. Astfel, la bovine și ovine se constată o descreștere a densității de la grupele de județe cu potențialul furajer mai redus, către cele cu potențial furajer mai mari (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Încărcătura la bovine și ovine pe grupe de județe

Grupe de județe după mărimea suprafețelor arabil + pășuni și fînețe) (mii ha)	Număr de județe	Numărul de bovine la 100 ha	Numărul de ovine la 100 ha
— pînă la 200	10	51	109
— 280—380	14	49	114
— 380—480	8	45	95
— 480—580	5	33	99
— peste 580	2	36	70

Aceste deficiențe au la bază cauze de natură organizatorică, concretizate într-o insuficientă valorificare a suprafețelor furajere mai mari pe care le dețin județele respective din totalul de pășuni și fînețe naturale — un adevărat izvor pentru hrănirea rațională a unui efectiv cît mai mare de bovine și ovine.

PUNEREA OPERATIVĂ ÎN VALOARE A PĂȘUNILOR ȘI FÎNEȚELOR NATURALE

Asigurarea furajelor de volum se va face, în principal, prin creșterea cantitativă a producțiilor la pajiștile naturale, precum și la cele cultivate pe baza culturilor succesive, paralel cu îmbunătățirea calitativă a acestora, ca urmare a extinderii solurilor de mare productivitate, cu însușiri superioare de sintetizare a principiilor nutritive ale solului, precum și prin îmbunătățirea tehnologiilor de recoltare, pregătire, transport și conservare folosite pînă în prezent. De asemenea, un accent mai mare trebuie pus pe folosirea rațională a tuturor categoriilor de furaje. Va trebui să se utilizeze în mai mare măsură în hrana animalelor întreaga cantitate de producție vegetală secundară (pale, vreji, coceni, ciocălăi, calatidii de floarea soarelui etc.), a subproduselor industriale (borhoturi, melasă etc.), a dejecțiilor de pasăre, nutrețuri care prezintă, cantitativ și calitativ, un mijloc de echilibrare a balanței de furaje la nivel național și implicit la nivel teritorial, practic pînă la nivelul fiecărei unități și ferme de producție (posibilități în acest sens se relevă și din datele tabelului nr. 2).

Valorificarea integrală a tuturor acestor produse secundare în volum de 35-40 mil. tone anual preparate după cele mai moderne tehnologii puse la dispoziția producției de către cercetarea de specialitate, poate completa balanța de furaje în general și cea de proteină, în mod special, dacă la toate produsele prezentate mai sus adăugăm și cantitățile însemnate de turte și șroturi de floarea soarelui, soia, in, etc., ce rezultă de la fabricile de ulei.

Aplicarea riguroasă a unor asemenea măsuri va conduce la creșterea însemnătății resurselor de pe pajiștile naturale în balanța furajelor de volum, de la 20% cît era în 1980, la peste 41% în anul 1985. Așa cum arăta, secretarul general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în țara noastră **„nu se poate concepe dezvoltarea zooteh-**

niei fără punerea în valoare a pășunilor și fînețelor". Iată de ce este absolut necesar ca, în fiecare județ, programul stabilit să fie în întregime realizat. Aproape 2 milioane de hectare din suprafața de pășuni și fînețe vor fi luate în planul de cultură și introduse periodic în asolamente, fiind cultivate cu diverse culturi agricole, din care vor fi afectate resurse pentru furaje, pentru fondul pastoral.

O FORȚĂ DE MUNCĂ STABILĂ, STIMULATĂ ȘI CALIFICATĂ SUPERIOR

O altă cale de sporire substanțială a efectivelor de păsări și animale, a produselor animaliere o constituie **stimularea** creșterii animalelor, a producției animaliere în gospodăriile populației. Realitățile agriculturii noastre pretind sprijinirea creșterii animalelor în gospodăriile populației mai ales dacă se ia în considerare suprafața agricolă pe care acestea o dețin, numărul mare de animale existente în acest sector, suprafețele de pășuni naturale, ponderea însemnată pe care aceste gospodării o au în producția agricolă a țării. După cum se știe, cu oarecare aproximație, la efectivele de animale, gospodăriile populației dețin circa 42% la bovine, 42% la ovine, 25% la porcine și 44% la păsări, asigurînd produse animaliere de circa 34% din producția totală la carne, 45% la lapte de vacă, 45% lînă și peste 50% din producția de ouă. Dacă avem în vedere că gospodăriile personale ale țăranilor cooperatori dețin circa 791 mii hectare agricole, gospodăriile agricole individuale ale țăranilor din zonele necooperativizate, ale muncitorilor și celorlalte categorii de oameni ai muncii, deținînd și ele circa 500 mii ha teren agricol, însumînd deci cu totul aproape 1,3 mil. ha teren agricol, ne putem face o imagine mai clară asupra importantelor resurse de creștere a zootehniei prin stimularea producătorilor individuali.

Totodată, o sarcină cu caracter de permanență pentru atingerea parametrilor planificați la producția zootehnică o reprezintă asigurarea unei structuri rationale — pe soiuri, sex, vîrstă, a efectivului de animale, asigurarea unei munci de calitate în ce privește reproducția animalelor.

O pîrghie esențială în asigurarea nu numai a efectivelor și producțiilor planificate dar și a unui nivel ridicat de eficiență o constituie reducerea cheltuielilor materiale de producție, care în agricultură, ocupă încă o pondere ridicată. Restricțiile deosebite generate de criza mondială de materii prime și energie impun ca inteligența, spiritul de organizare și creativitatea să substituie o bună parte din costurile de producție, respectiv energetice, materiale, prea ridicate încă, comparativ cu rezervele și posibilitățile dovedite în unitățile fruntașe și în raport cu posibilitățile economiei noastre.

Pornind de la ideea că sectorul zootehnic beneficiază, pe plan mondial, de importante perfecționări de organizare, că activitatea de creștere a animalelor presupune o înaltă calificare, în documentele de partid, în planurile și programele elaborate se acordă o atenție deosebită asigurării forței de muncă calificate. În acest sens, prevederile prezentei Legi a retribuirii muncii în unitățile cooperatiste, stipulează un nivel de retribuire a lucrătorilor din zootehnie apropiat de cel al muncitorilor industriali. Se urmărește, totodată, ca prin aceste pîrghii să se asigure o mai mare stabilitate a forței de muncă cu deosebire tinere, în agricultură, în zootehnie, și, pe această bază, să se imprime o tendință de creștere mai accentuată a efectivelor de animale atît în C.A.P.-uri, I.A.S.-uri cît și în ce privește gospodăriile populației.

MĂSURI CONCRETE PENTRU CREȘTEREA PRODUCȚIEI ZOOTEHNICE

Vom aminti, acum, cîteva acțiuni și măsuri concrete, prevăzute în planurile și programele speciale concepute,

Tabelul 2

Produse secundare rezultate din producția agricolă vegetală, animală și din industria alimentară pretabile a fi folosite în furajarea animalelor

Surse furajere din producția vegetală	— Plante cerealiere	— tulpini de porumb	12-16 mil. tone
		— ciocălăi	1,5-2,5 mil. tone
		— paie	6-8 mil. tone
		— pleavă	1,5-2 mil. tone
	— Plante tehnice	— calatidii, tulpini de floarea soarelui	0,5 mil. tone
		— colete, frunze de sfeclă de zahăr	1 mil. tone
		— vreji de cartofi	1 mil. tone
		— vreji de soia	0,2 mil. tone
		— resturi de legume	1 mil. tone
	— Plante leguminicole	— vreji de leguminoase (mazăre, fasole)	0,5 mil. tone
		— tescovină	1 mil. tone
		— borhot fructe	1 mil. tone
		— drojdie de vin	0,1 mil. tone
Surse furajere din zootehnie	— Dejecții de păsări :	— așternut	0,3 mil. tone
		— baterii	0,6 mil tone
	— Dejecții taurine (complexe)		1 mil. tone
	— Dejecții porcine (complexe)		1,5 mil. tone
	— Dejecții ovine (complexe)		0,2 mil. tone
Surse furajere din subprodusele industriei alimentare	— Borhot din sfeclă		1,5 mil. tone
	— Borhot din porumb		0,2 mil. tone
	— Borhot de malț		0,2 mil. tone
	— Borhot din cartof		0,2 mil. tone
	— Reziduri conserve		0,3 mil. tone
	— Reziduri abator :	— sînge	0,05 mil. tone
		— păr, pene, copite	0,05 mil. tone
		— conținut stomacal și din rumen	0,1 mil. tone

măsuri și acțiuni menite să contribuie la creșterea producției zootehnice, și care trebuie să rețină atenția tuturor celor care lucrează în zootehnie. Astfel, **în domeniul bovinelor,** se prevede ca, sporul planificat la producția de lapte și producția de carne de bovină, să se realizeze, în principal, pe baza îmbunătățirii condițiilor de furajare și exploatare a animalelor ; prin organizarea corespunzătoare a activității de reproducție și sanitar-veterinare, pentru realizarea unui indice de natalitate de peste 85% și reducerea pierderilor prin mortalități și sacrificări de necesitate.

— **creșterea ovinelor,** sporirea producției de lînă și a producției de carne prevăzute pentru cincinalul 1981—1985, reclamă o îmbunătățire a condițiilor de furajare și exploatare, în special în perioada de iarnă și în sezonul de fătări ; îmbunătățirea indicilor de reproducție, realizîndu-se pe an cel puțin un miel pentru fiecare oaie ; concentrarea în unități specializate a ovinelor destinate pentru producția de carne și creșterea greutății de livrare a acestora. Se impune, de asemenea, organizarea mai bună a activității sanitar-veterinare, în scopul reducerii pierderilor.

În sectorul porcinelor acțiunile pentru realizarea nivelelor stabilite trebuie să aibă în vedere creșterea contribuției și răspunderii complexelor în realizarea fondului de stat la carnea de porc, organizînd o cooperare strînsă a acestora cu fermele din sectorul cooperatist și cu gospodăriile populației. În programele de dezvoltare a acestui sector se pune un accent deosebit pe creșterea capacității de producție la grăsuni, asigurîndu-se întregul necesar al sectorului socialist și un număr cît mai mare de purcei pentru gospodăriile populației.

Pentru realizarea sarcinilor prevăzute în **avicultură,** un accent deosebit se pune pe integrarea producției, dezvoltînd relații de cooperare între unitățile socialiste și între acestea și sectorul gospodăriilor populației. Ca soluție tehnologică se prevede generalizarea creșterii în baterii, pentru ouă și carne, accentuîndu-se caracterul industrial al aviculturii românești. În scopul ridicării eficienței unităților avicole se va urmări îmbunătățirea furajării, a condițiilor de microclimat și asistență sanitar-veterinară. Pentru satisfacerea nevoilor consumatorilor se va accentua procesul de diversificare a producției de carne, extinzîndu-se creșterea curcilor, palmipedelor și altor specii de păsări domestice. Și în domeniul agricultură, un rol important revine în continuare gospodăriilor populației.

Creșterea **animalelor de blană,** activitate ce se va extinde tot mai mult în viitor, impune ca obiectiv însemnat dezvoltarea cu precădere a creșterii speciilor cu regim de hrană vegetarian, asigurînd capacitățile de producție și organizîndu-se o largă cooperare cu gospodăriile populației, sector în care există rezerve mari, nefolosite în mod corespunzător pînă în prezent.

Pentru realizarea sarcinilor în **piscicultură,** alături de măsurile generale de extindere a suprafețelor amenajate și modernizarea celor existente, precum și de valorificarea potențialului lacurilor de acumulare, este necesar să se asigure o creștere substanțială a producției piscicole medii la ha. Această creștere va necesita : asigurarea materialului de populat, în care scop se vor redimensiona pepinierele piscicole și se vor folosi tehnici îmbunătățite de reproducere și creștere a puietului peștilor de cultură.

Realizarea producției de miere — în apicultură — 16 000 tone — impune orientarea eforturilor apicultorilor spre sporirea numărului de familii de albine, de la 1.046.000 la 1.279.000, în paralel cu creșterea capacităților de producere și difuzare de mătci de albine, ameliorate și verificate. Este necesar să se acționeze, de asemenea, pentru îmbunătățirea bazei melifere, folosirea mai intensă a stupilor la polenizarea culturilor agricole.

Aceste obiective determinante pentru progresul continuu al economiei românești, pentru asigurarea unui nivel de trai tot mai înalt întregii națiuni, necesită o amplă mobilizare din partea tuturor cadrelor din zootehnie, un înalt simț de răspundere și patriotic în gestionarea cît mai rațională și eficientă a unei părți însemnate din avuția națională ce ne-a fost încredințată de popor.

Pentru înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale revoluției agrare, sarcini de mare răspundere revin organelor și organizațiilor de partid din agricultură — începînd cu cele din unitățile de producție și pînă la organele centrale — precum și consiliilor populare, organelor colective de conducere din unități, tuturor specialiștilor agricoli.

Punînd în centrul preocupărilor lor ridicarea generală a calității muncii de organizare, îndrumare și conducere concretă, operativă și eficientă a activității agricole, mobilizînd comuniștii, pe toți oamenii muncii de la sate la executarea integrală a sarcinilor de dezvoltare și modernizare a agriculturii, organele și organizațiile de partid și de U.T.C., consiliilor populare și organele colective de conducere din unități vor trebui să acorde atenție în zootehnie, cu prioritate unor probleme între care : **realizarea programelor privind dezvoltarea zootehniei,** care prevăd acoperirea nevoilor de consum cu produse animaliere din producția proprie a fiecărui județ și, concomitent, asigurarea produselor pentru fondul de stat. Este, de asemenea, necesar să fie luate măsuri și inițiate acțiuni pentru realizarea efectivelor planificate, ridicarea natalității și reducerea mortalității la toate categoriile de animale și realizarea unei greutăți optime de tăiere. Se impune dezvoltarea activității de creștere a animalelor în concordanță cu resursele furajere existente în fiecare localitate, acordînd prioritate creșterii numărului de bovine și ovine în zonele de deal și munte, unde se găsesc suprafețe mari de pajiști naturale ; în profil teritorial, dezvoltarea zootehniei va fi astfel orientată încît fiecare localitate să-și poată asigura, din producția proprie, atît nevoile de consum local de produse animaliere, cît și obligațiile către fondul central de stat.

Îmbunătățirea radicală a alimentației animalelor, asigurîndu-se rații furajere echilibrate, corespunzător nivelului producției planificate și a cerințelor fiziologice, pentru fiecare specie și categorie de animale, în scopul reducerii consumului specific și creșterea rentabilității sectorului zootehnic reprezintă o altă problemă care trebuie să se afle în atenția organelor și organizațiilor de partid. Totodată, o atenție sporită se cere acordată așa cum se subliniază și la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. asigurării capacităților de producție, prin construirea unor unități de producție mai mici, prin modernizarea fermelor aflate în funcțiune, prin utilizarea unor amenajări deja existente, folosindu-se soluții constructive și tehnologice simple, posibil de realizat cu materiale ieftine locale ; respectării tehnologiilor de exploatare și animalelor și a condițiilor sanitar-veterinare, în scopul prevenirii și combaterii maladiilor, a reducerii substanțiale a pierderilor prin mortalități și sacrificărilor de necesitate ; mobilizării lucrătorilor din unitățile de cercetare și învățămînt de profil zooveterinar pentru generalizarea mai rapidă a cuceririlor științei, pentru găsirea unor soluții constructive și tehnologice care reclamă consum mai mic de materiale deficitare și de energie ; ridicării nivelului de pregătire profesională a cadrelor care lucrează în zootehnie.

Prin aplicarea tuturor acestor măsuri, prin sporirea preocupării oamenilor muncii de la sate pentru sporirea, în condiții de eficiență economică, a producției de produse animaliere, zootehnia se va înscrie cu un aport și mai însemnat în efortul susținut de sporire a producțiilor agricole și de satisfacere la un nivel superior a cerințelor populației și industriei.

dr. ing. Alexandru IGNAT

Întrebări

1. Care sînt problemele prioritare de a căror rezolvare este condiționată sporirea producției în sectorul creșterii animalelor ?
2. Ce acțiuni se cer întreprinse pentru punerea în valoare a întregului potențial al pășunilor și fînețelor ?
3. **Analizați în ce fel prevederile Legii retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste acționează în direcția stimulării producției zootehnice din aceste unități.**

MŰSZAKI KÖNYVTÁR ★ KÖZPONTI DOKUMENTÁCIÓS OSZTÁLYA 1983

Exigențe ale sporirii eficienței în activitatea de investiții

ORIENTĂRILE ACTUALULUI PLAN CINCINAL prevăd, printre altele, dezvoltarea puternică a industriei electronice, subramură chemată să satisfacă, într-o măsură tot mai mare, nevoile economiei naționale și să creeze disponibilități pentru export.

În acest context Centralei industriale de electronică și tehnică de calcul (C.I.E.T.C.), îi revin sarcini deosebit de importante, concretizate, printre altele, în volumul însemnat de investiții noi — de peste două ori mai mare în perioada 1981-1985 față de cincinalul precedent. Pe această bază se prevede punerea în funcțiune a 105 capacități productive noi, reprezentînd un spor de producție de 18,7 miliarde lei.

Investițiile respective sînt destinate, în primul rînd, realizării unor produse noi, de înaltă tehnicitate, cum sînt : componentele electronice cu grad înalt de integrare din familia MOS sau bipolare, componentele optoelectronice pentru aparate de măsură și control, tehnică de calcul, automatizări, echipamente de electrotehnică profesională cu mare fiabilitate și cu un grad înalt de integrare, bunuri de larg consum electronice cu funcții sporite și estetică industrială etc.

Programe de măsuri pentru fiecare obiectiv

ÎN ANUL RECENT ÎNCHEIAT volumul de investiții planificat a fost realizat în proporție de 104%, volumul fondurilor fixe puse în funcțiune în proporție de 120%, iar toate capacitățile de producție prevăzute au intrat în funcțiune. Realizarea în bune condiții a noilor obiective a avut la bază transpunerea fermă în viață a unui amplu program de măsuri tehnico-organizatorice, orientat în principal spre : ● elaborarea la timp de către proiectanți **a documentațiilor tehnice,** în special la obiectivele de investiții de la întreprinderile „Microelectronica" și „Romlux"—Tîrgoviște; ● **corelarea mai bună a lucrărilor de construcții-montaj cu necesitățile de montare a utilajelor și cu termenele de punere în funcțiune a capacităților de producție ; ● analiza permanentă a realizării investițiilor,** mai ales la obiectivele cu rămîneri în urmă în ceea ce privește stadiile fizice zilnice, în vederea găsirii soluțiilor pentru încadrarea în prevederile de plan.

Deși sarcinile de investiții pe primul an al actualului cincinal au fost îndeplinite și depășite, o serie de probleme își așteaptă rezolvarea. Prin natura activității, capacitățile din cadrul centralei au un grad de repetabilitate foarte redus, procedeele tehnologice folosite sînt diferite, chiar pentru operații aparent similare : acoperirile de protecție nu coincid de la o întreprindere la alta, sistemele de montaj și testare sînt specifice chiar la produsele executate în aceeași întreprindere, în funcție de utilizator etc. Aceasta face ca pentru fiecare nouă capacitate de producție să fie necesară elaborarea și testarea unor soluții tehnice originale, de înaltă complexitate. Or, în acest domeniu nu s-a reușit întotdeauna să se satisfacă cerințele de calitate ale lucrărilor de investiții.

În anul trecut am fost confruntați cu o serie de probleme deosebite, nesoluționate încă, între care : realizarea instalației de climă și purificare a aerului la parametri ridicați (clasa 1 000), cuptoarele de topit sticla de mare randament și puritate (pentru cinescoape, baloane de becuri electrice), instalațiile de tras țeavă de sticlă cu abateri de geometrie deosebit de severe, mașinile pentru fotogravură, cuptoarele de difuzie pentru componente electronice etc. Desigur, o parte din răspundere o poartă constructorul care nu întotdeauna s-a încadrat în termenele planificate, precum și întreprinderile furnizoare, care nu au livrat la timp o parte din utilajele contractate. De exemplu, la întreprinderea „Romlux" întîrzierile din partea constructorilor la finalizarea stadiilor fizice au creat dificultăți în ceea ce privește intrarea la timp a capacităților de producție respective în probe tehnologice. Dar, tot atît de adevărat este faptul că în unele cazuri nici întreprinderile din cadrul centralei nu au sprijinit în suficientă măsură constructorul în finalizarea obiectivelor de investiții, în special prin punerea la dispoziția acestuia a forței de muncă necesare și intensificarea colaborării pe linia găsirii soluțiilor tehnice cele mai adecvate (cazul obiectivelor de investiții de la întreprinderile de calculatoare București și de ferite din Urziceni). De altfel, practica a demonstrat că atunci cînd s-a asigurat o colaborare bună între întreprinderile centralei și constructor, ca în cazul noii investiții de la întreprinderea „Microelectronica", cînd fiecare detaliu de construcție a fost dezbătut în comun de către colectivele mixte de ingineri, tehnologi și proiectanți, termenele planificate au fost respectate, lucrările executate au fost de calitate, iar activitatea s-a situat la nivelul scontat de eficiență.

Trepte calitativ superioare în programarea și execuția noilor capacități

PENTRU REALIZAREA tuturor obiectivelor de investiții planificate, un accent deosebit a fost pus încă din anul trecut pe pregătirea corespunzătoare a condițiilor necesare demarării fiecărei lucrări. În această acțiune s-a pornit de la experiența negativă din 1981, cînd datorită necorelării în unele cazuri a termenelor de livrare a utilajelor cu stadiile fizice ale lucrărilor de construcții pe parcursul execuției au apărut o serie de greutăți care puteau fi lesne înlăturate la vreme.

Pornind tocmai de la acest neajuns și avînd în vedere cerințele calitativ superioare puse în fața centralei în domeniul investițiilor s-a considerat necesară, înainte de toate, **analizarea temeinică a fiecărui titlu de plan, prin prisma oportunității și priorității în execuția diferitelor obiective și a utilizării capacităților noi pentru realizarea de produse cu desfacerea asigurată.** În acest sens s-a urmărit ca investițiile să se facă în scopul introducerii în circuitul economic a unor „acumulări" pentru asigurarea reproducției lărgite și nu în scopul îngust al utilizării cu orice preț a unor fonduri puse la dispoziție de către societate. În același timp, la fundamentarea planului de către fiecare întreprindere, în colaborare cu centrala, s-a avut în vedere propunerea unor **niveluri corelate cu posibilitățile de asigurare a mijloacelor fixe,** ținînd seama atît de termenele de punere în funcțiune a capacităților de producție, cît și de necesitatea reducerii numărului de echipamente specializate care se procurau, pînă acum, din import. Astfel, încă din 1980, de exemplu, s-a trecut la asimilarea în țară, prin forțe proprii, a unor utilaje complexe, specializate ca testoare, sortatoare, echipamente pentru detensionare etc., în vederea acoperirii integrale sau parțiale a nevoilor de astfel de capacități de producție la noile obiective puse în funcțiune.

Cu toate măsurile și acțiunile întreprinse în vederea pregătirii tuturor condițiilor necesare începerii lucrărilor de investiții din acest an, sînt încă unele probleme nesoluționate în întregime, pentru care atît întreprinderile centralei, cît și ceilalți factori implicați în procesul investițional trebuie ca, în cel mai scurt timp, să găsească căile și soluțiile de rezolvare cele mai eficiente.

1 Urgentarea avizării documentațiilor tehnico-economice pentru cele 19 obiective noi prevăzute în 1982. Cu toate

S. CRUCEANU
E. CHIRICUȚA

(Continuare în pag. 21)

RIDICAREA CALITĂȚII PRODUCȚIEI – CERINȚĂ PRIORITARĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICE

— Cum se acționează în unitățile siderurgice pentru îmbunătățirea calității metalului —

CREȘTEREA CONTINUĂ a performanțelor mașinilor, utilajelor și instalațiilor fabricate de industria românească constructoare de mașini este indisolubil legată de îmbunătățirea calitativă a materiilor prime și materialelor utilizate, îndeosebi a metalului. În acest context sporirea accentuată a producției de oțeluri slab și înalt aliate, diversificarea sortimentală ar fi de natură să permită întreprinderilor constructoare de mașini să diminueze consumurile materiale și energetice pe unitatea de produs, să reducă importurile, să poată realiza în acest an și în continuare un salt calitativ în direcția ridicării performanțelor tehnico-economice ale produselor și asimilării în ritm mai rapid a noi tipuri de mașini și utilaje. Ce se întreprinde în această direcție, ce se impune încă pentru intensificarea acțiunii?

Sporirea și diversificarea producției de oțeluri aliate

UNA DIN SARCINILE prioritare, de maximă însemnătate, stabilite de Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1981 o constituie **asigurarea integrală a industriei românești cu necesarul de oțel din producția proprie și, în special, cu oțeluri aliate cu performanțe ridicate pentru industria constructoare de mașini și ramurile de vîrf ale acesteia.** Pentru a traduce în fapt acest deziderat major, oamenii muncii din Combinatul siderurgic Hunedoara și-au concentrat eforturile spre asimilarea tehnologiilor necesare sporirii și diversificării rapide a producției de metal, creșterea nivelului calitativ al acesteia și valorificarea superioară a bazei de materii prime. La finele anului 1981, primul an al cincinalului calității și eficienței, **peste 55 la sută din producția de oțel au reprezentat-o sortimentele de calitate, slab și înalt aliate,** avînd la bază tehnologii proprii de elaborare și laminare. Combinatul a asigurat în anul precedent peste 35 la sută din necesarul de oțeluri aliate și înalt aliate ale țării. S-au asimilat 11 mărci noi de oțeluri aliate, cu caracteristici superioare, destinate fabricației de aeronave, autoturisme, recipienți, rulmenți grei etc.; au început lucrările de asimilare a fabricației materialelor feroase necesare industriei electronucleare și utilizării în mediu saturat în hidrogen sulfurat. În obținerea unor asemenea realizări o contribuție importantă au adus progresele înregistrate în sincronizarea producției pe flux — cocserie-aglomerare minereu-furnale, oțelării-laminoare. Aceasta a permis derularea activității de așa natură încît s-a ajuns la utilizarea la parametri înalți a agregatelor și onorarea la termen a obligațiilor contractuale.

Un important salt calitativ a fost înregistrat și în privința **perfecționării tehnologiilor de elaborare a metalului** și, îndeosebi, a mărcilor de oțeluri destinate industriei de vîrf. Au fost finalizate un număr important de cercetări care au influențat pozitiv soluționarea problemelor privind elaborarea și laminarea oțelului destinat cordului metalic, elaborarea, laminarea și tratamentul termic al oțelului pentru rulmenți, fabricarea oțelului beton tip PC 60 în diametru de 8—40 mm și altele. Totodată, s-au extins metodele moderne de control al calității, cum ar fi cele cu ultrasunete și magnaflux.

Prin concepție și forțe proprii s-au executat numeroase instalații și s-au aplicat tehnologii adecvate pentru elaborarea oțelului inoxidabil cu decarburare în vid, dezoxidarea oțelurilor calmate și aliate prin imersie cu aluminiu, elaborarea și laminarea oțelului pentru rulmenți în stare necojită; s-a extins producția oțelurilor barbotate cu gaze inerte etc. Creșterea ponderii producției de laminate din oțeluri de calitate, aliate și înalt aliate, a avut drept urmare diminuarea sensibilă a importurilor și obținerea unor însemnate economii. Numai la laminatele de oțeluri, respectiv profilele grele, mijlocii și ușoare, cheltuielile de producție au fost reduse în 1981 între 10—40 lei la mia de lei producție marfă, ceea ce a condus la o economie absolută de peste 50 milioane lei.

Comparativ cu nivelul producției de oțeluri aliate, realizate în 1981 și, în special, a oțelurilor pentru rulmenți și înalt aliate, **producția pe anul în curs va fi cu 58 la sută, respectiv de 2,5 ori mai mare.** Pentru satisfacerea unor noi cerințe solicitate de industria aeronautică, construcții navale și ramurile de vîrf ale industriei constructoare de mașini, în 1982 este prevăzută asimilarea a opt noi mărci de oțeluri și șase tipodimensiuni de laminate, avînd ca efect reducerea, pînă la eliminarea totală a importului acestor materiale.

Accelerarea ritmului de asimilare a noi sortimente

PENTRU RIDICAREA calității oțelului, sporirea ponderii oțelurilor speciale, aliate și înalt aliate, prelucrarea superioară a acestora, au fost stabilite, în cadrul planului tehnic și de creație tehnico-științifică, în programele de colaborare cu institutele de cercetare din M.I.M. și M.I.C.M., unele direcții prioritare privind asimilarea tehnologiilor de elaborare și laminare a oțelurilor necesare industriei de autovehicule fabricate după licența MAN și pentru locomotivele LDH și LDE, definitivarea elaborării mărcilor de oțeluri pentru fabricarea rulmenților după licență japoneză și S.U.A., asimilarea producției semifabricatelor pentru forță, necesare utilajelor destinate industriei nuclearo-electrice etc.

În vederea ridicării în continuare a calității produselor, în programul de măsuri, la nivel de combinat, au fost înscrise și alte acțiuni concrete privind întărirea disciplinei tehnologice și perfecționarea unor tehnologii pentru a diminua cît mai mult rebuturile pe întreg fluxul de producție, precum și reclamațiile din partea beneficiarilor. Din păcate, anul trecut au fost semnalate cazuri de încălcări ale disciplinei tehnologice la elaborarea și turnarea oțelurilor destinate, în special, industriei constructoare de mașini, ceea ce a condus la neîncadrarea unor șarje în prescripțiile tehnologice. Vor trebui depuse eforturi pentru achiziționarea de aparate necesare măsurării și înregistrării presiunii, a parametrilor tehnici și a altor dispozitive de verificare a calității, pentru a evita pe viitor repetarea neajunsurilor amintite.

Furnizorii de materii prime – mai aproape de solicitările beneficiarilor

PENTRU CA ACTIVITATEA ce o desfășoară combinatul să se finalizeze cu rezultate tot mai bune, este necesar un sprijin permanent din partea compartimentelor de specialitate din M.I.M. și a celorlalte organe de sinteză, a furnizorilor de materii prime, materiale și utilaje, a proiectanților și constructorilor care efectuează lucrările de investiții și reparații capitale. Avem în vedere eforturile mari ce se cer depuse în acest an pentru dezvoltarea capacităților de tratament termic a oțelului, completarea și modernizarea sistemului de SDV-uri și AMC-uri, extinderea tehnologiei de tratare a oțelului în afara

cuptorului prin insuflare de materiale pulverulente în baia metalică ; decarburarea și alierea oțelului în vid, în instalația cu aport de căldură tip VADVOD ; urgentarea montării cajei de 950 mm și a mașinilor de cojit la laminorul de semifabricate nr. 2 ; finalizarea lucrărilor nr. 2, respectiv punerea în funcțiune a presei de 1600 tf și a podurilor rulante, în vederea creșterii gradului de pregătire a deșeurilor feroase și altele.

În acest cadru subliniem necesitatea adoptării unor măsuri urgente de către unii dintre colaboratorii noștri pe linia calității unor materiale de aprovizionat, ritmicității livrărilor, respectării obligațiilor contractuale cu privire la unele caracteristici tehnice etc. Datorită calității slabe a cărbunelui LUB, de exemplu, constînd în depășirea conținutului de cenușă și umiditate față de prevederile normelor stabilite prin STAS 300—66 au fost necesare în anul trecut frecvente schimbări ale rețelelor de încărcare la bateriile de cocs. Pentru eliminarea apei excedentare s-au consumat suplimentar în 1981 aproximativ 3 000 tone combustibil convențional. Depășirea conținutului mediu de cenușă a avut ca efect creșterea consumului specific de cocs și diminuarea productivității furnalelor. De asemenea, restanțele la cărbunele LUB împietează asupra ritmicității producției.

Serioase probleme a ridicat și **aprovizionarea cu electrozi de grafit** de la I.P.C. Slatina. În anul trecut au fost situații cînd, datorită lipsei ritmicității în aprovizionare, a trebuit să cheltuim însemnate fonduri bănești pentru a aduce zilnic din Slatina cu autocamioanele cîteva tone de electrozi. Totodată, existența unor deficiențe ale acestora (fisuri și crăpături lungitudinale, prelucrări necorespunzătoare a orificiului suprafețelor de îmbinare și rezistență mecanică scăzută), au determinat creșterea consumului pe tona de metal, influențînd negativ costurile de producție. O serie de neajunsuri provoacă și **slaba durabilitate a cărămizilor refractare** furnizate de întreprinderile „Muncitorul" — Cristian și „Răsăritul" din județul Brașov, Pleașa — Ploiești (abateri dimensionale, rezistență mecanică scăzută, porozitate depășită etc.). Livrarea neritmică și sub parametrii prevăzuți a cărămizilor refractare ne-a produs greutăți atît în ce privește respectarea consumului normat, cît și în executarea la termene a programului de reparații la cuptoarele Martin, la caupere și alte agregate.

Restanțe s-au înregistrat în respectarea contractelor economice privind aprovizionarea cu feroaliaje și cilindri de laminare. Astfel, în 1981 întreprinderea din Tulcea ne-a rămas datoare cu 9 100 tone de feroaliaje, iar pe primele 15 zile ale anului în curs cu 170 tone, iar U.M.G.B. cu 1 055 tone cilindri pe 1981 și 100 tone pe 1—15 ianuarie a.c.

Dat fiind că atît combinatul hunedorean, cît și celelalte unități similare din țară se vor confrunta în acest an în marea întrecere socialistă declanșată la chemarea Combinatului metalurgic din Cîmpia Turzii, vom depune toate eforturile pentru valorificarea tuturor rezervelor existente, pentru a da țării metal de calitate, în sortimente care să satisfacă producția unor sectoare noi în cadrul construcțiilor de mașini și, totodată, pentru a contribui la creșterea exportului.

ing. Sabin FAUR
director general
al Centralei industriei siderurgice Hunedoara

Electrozii — o problemă ?

OȚELURILE DE CALITATE, aliate și înalt aliate, se elaborează, după cum se știe, îndeosebi în cuptoarele electrice. Pentru a funcționa, acestea au nevoie de o serie de elemente atît pentru topirea metalului, cît și pentru asigurarea rezistenței la temperaturi ridicate. Între acestea un loc deosebit îl ocupă electrozii siderurgici — produse grafitate, realizate din cocs de petrol și smoală, care au rolul de a produce microarce electrice în șarje, degajînd temperaturi foarte înalte, capabile să topească metalul din cuptoarele electrice.

Pentru a îndeplini rolul lor de conductori energetici, electrozii trebuie să dispună de o rezistență electrică cît mai redusă (pentru diminuarea pierderilor de curent electric prin efect Joule la trecerea prin el) și o rezistență mecanică ridicată (pentru a nu se rupe la șocurile și eforturile din timpul utilizării). Rezistența electrică redusă se realizează printr-o grafitare cît mai avansată a electrodului. Cît privește rezistența mecanică, aceasta depinde de caracteristicile materiilor prime utilizate și de numărul operațiilor de impregnare cu smoală specială a electrodului, care se execută de cîteva ori succesiv pe parcursul procesului tehnologic.

Dimensionarea electrozilor se face în funcție de capacitățile cuptoarelor electrice. Se pot folosi electrozi ale căror diametre variază, în mod normal, între 125—610 mm. Se utilizează și electrozi mai mici, în unitățile care au cuptoare electrice de dimensiuni reduse. În industria noastră siderurgică majoritatea electrozilor ce se utilizează sînt de dimensiuni ce variază între 400—600 mm. Dacă se utilizează electrozi impregnați în locul celor neimpregnați, consumul se poate reduce cu pînă la 5 kg tonă de oțel.

Cerințe — realizări, un raport în deplină concordanță

ÎN ANUL pe care l-am încheiat, marile combinate siderurgice s-au confruntat cu o serie de dificultăți datorate neaprovizionării ritmice, în cantitățile și sortimentele necesare, cu electrozi ; și nu numai combinatele, dar și multe din marile întreprinderi constructoare de mașini, care au în dotare cuptoare electrice. Au fost nenumărate cazurile cînd, la poarta Întreprinderii de produse cărbunoase din Slatina, principal furnizor de electrozi, s-au aflat un număr mare de autocamioane, din majoritatea centrelor industriale ale țării, în așteptarea unei cantități de 2—3 tone de electrozi, pentru a le transporta rapid la destinație. S-au cheltuit multă energie și fonduri bănești, de către beneficiari, atît pentru asigurarea electrozilor necesari, cît și, nu de puține ori, pentru acoperirea unor deficiențe de calitate a acestora. Neasigurarea ritmică, sortimentală și de calitate a electrozilor a constituit un mare neajuns care a contribuit, pe lîngă alte elemente, la nerealizarea la nivelul economiei, în 1981 a planului la oțeluri speciale. De ce o asemenea stare de lucruri ?

Este necesar să subliniem faptul că în industria siderurgică s-a trecut, în anii din urmă, la elaborarea oțelurilor de calitate în cuptoare electrice. Aceasta presupunea — ținînd seama și de necesitatea imperioasă de diminuare a importurilor costisitoare pentru aceste produse — dezvoltarea în același ritm și a sectoarelor conexe, care concură, sub o formă sau alta, la buna funcționare a cuptoarelor electrice. Din păcate, capacitățile inițiale prevăzute pentru asigurarea producției de electrozi nu au fost puse în funcțiune în termenele fixate, ele fiind reprogramate de 2—3 ori în ultimii doi ani, urmînd a fi finalizate abia în lunile ce urmează din 1982. Din această cauză Întreprinderea de carbonoase din Slatina a rămas datoare în 1981 beneficiarilor săi cu peste 6 100 tone electrozi. Pe lîngă minusurile manifestate în realizarea cantitativă a electrozilor, serioase deficiențe au fost semnalate și în asigurarea unei rezistențe mecanice corespunzătoare — fapt ce a atras după sine consumuri ridicate în oțelăriile electrice.

Soluții pentru mobilizarea resurselor disponibile

ÎN CE FEL se acționează pentru a depăși acest punct critic ? Factorii implicați, întreprinderea, ministerul de resort au început, sub impulsul presiunilor beneficiarilor, să ia unele măsuri (de ce așa tîrziu ?) în primul rînd pentru urgentarea punerii în funcțiune a noi capacități și modernizarea celei existente. Astfel, spre sfîrșitul anului 1981, au început să fie puse parțial în funcțiune capacitățile de producție din etapa a II-a de dezvoltare a întreprinderii. Au fost totodată încheiate lucrările de proiectare în vederea modernizării capacității mai vechi. Aceasta a avut ca urmare o îmbunătățire a activității, crearea de condiții pentru sporirea producției și asigurarea în mai mare măsură a contractelor încheiate cu diverși beneficiari.

Pentru 1982 Întreprinderea din Slatina are sarcina să realizeze peste 34 600 t electrozi și nipluri, concomitent cu alte mari cantități de produse carbonoase necesare economiei. Eșalonarea producției de așa natură încît să se poată acoperi la termen fiecare contract încheiat cu beneficiarii trebuie să constituie în permanență o preocupare de prim ordin a întregului colectiv de muncă.

Procesul de fabricație al electrozilor durează, conform prescripțiilor tehnologice, circa 2 luni. În acest răstimp se desfășoară procesul tehnologic pe flux : pregătirea materialelor — amestec, dozare, presare-impregnare. Orice dereglare în derularea activității, orice încălcare a prescripțiilor tehnologice, atrage după sine pierderi de producție. La întreprinderea din Slatina tehnologiile de fabricație nu au fost respectate întotdeauna cu strictețe ; din această cauză au fost situații, în unele luni din anul trecut, cînd procentul de rebuturi s-a situat la un nivel de peste 60%. Ținînd seama de aceste fenomene, au fost luate în ultimul trimestru din 1981 măsuri de întărire a brigăzilor de lucru cu cadre bine pregătite profesional, au fost extinse controlul de calitate interfaze și asistența tehnică pe schimburi.

Pentru ridicarea continuă a parametrilor tehnico-funcționali ai electrozilor siderurgici s-a impus cu necesitate și perfecționarea tehnologiilor utilizate. O serie de măsuri preconizate în acest sens, deși bune, nu pot fi aplicate decît atunci cînd etapa

a II-a de dezvoltare a întreprinderii se va încheia. Este vorba îndeosebi de punerea în funcțiune a stației de impregnare, ceea ce va permite ridicarea calității electrozilor la nivelul celor similari din import. Pînă atunci atenția trebuie concentrată asupra respectării stricte a tehnologiilor de fabricație utilizate.

În acțiunea de ridicare a calității electrozilor o contribuție sporită trebuie să aducă și furnizorii de materii prime : smoală (furnizor C.S. Galați), cocs de petrol (furnizor C.P. Brazi, Teleajen, Borzești) etc. De calitatea acestor materii prime depinde în final și calitatea electrozilor. Din păcate, anul trecut întreprinderea de produse carbonoase, pe lîngă propriile sale neajunsuri, s-a confruntat și cu deficiențele de calitate ale cocsului de petrol și smoalei (granulație necorespunzătoare la cocsul metalurgic, conținut ridicat de sulf la cocsul brut de petrol etc.), precum și cu primirea neritmică a acestora.

O atenție deosebită s-a acordat și se acordă în continuare rezolvării problemelor pe care le ridică producția de nipluri (elemente ce îmbină electrozii între ei). Au fost puse la punct tehnologii perfecționate care să asigure o rezistență corespunzătoare a acestora (fabricația niplurilor bitronconice pentru electrozi de 400—600 mm), au fost elaborate măsuri tehnico-organizatorice în vederea sporirii accentuate a producției (punerea în funcțiune — în regim automat — a liniei de preparare a materialului conductiv și izolant, realizarea instalației pentru preluarea mecanizată a electrozilor răciți de pe platforma elevatorului bazinului de răcire, definitivarea parametrilor de grafitare, în vederea scurtării ciclului de grafitare la maximum etc.). Dealtfel, trebuie subliniat faptul că specialiștii de la I.C.E.M. și cei din întreprindere au făcut mari eforturi pentru stabilirea tehnologiei de fabricație a diferitelor sortimente de electrozi. Se poate afirma că ceea ce s-a realizat, tehnologiile care se folosesc în prezent, sînt în mare parte originale, rezultat al gîndirii specialiștilor români.

Problema care este pe cale să fie întrutotul rezolvată — asigurarea din producția proprie a electrozilor și renunțarea la importuri — impune totuși măsuri energice și în continuare. Spunem aceasta întrucît la ora actuală se asigură cerințele majorității beneficiarilor, fără însă să se fi creat un stoc tampon de produse care să permită, în caz de dereglări ale producției, onorarea contractelor. Pentru a se ajunge la creșterea mai rapidă a producției este necesară :

● **finalizarea cît mai rapidă a investițiilor** (sistemul de desprăfuire, transportoarele cu role, sectorul de impregnare și alte unități conexe etc.), fără de care atingerea nivelului planificat la capacitățile noi (24 000 tone electrozi anual) nu este posibilă. În prezent, pe noile capacități se produc abia 12 000 tone electrozi. Atingerea capacității proiectate obligă Trustul industrial de construcții-montaj Craiova, prin grupul său de întreprinderi Slatina, cu antreprizele sale, să acționeze mai hotărît pentru a finaliza lucrările în toate sectoarele, în timp cît mai scurt ;

● **utilizarea mai bună a mijloacelor fixe disponibile.** Din lipsa pieselor de schimb (pentru prese, cuptoare rotative, mori pentru fracția fină), nu toate utilajele funcționează neîntrerupt, timpii inactivi fiind încă mari. Cu sprijinul ministerului de resort, al unităților constructoare de mașini, furnizoare de piese de schimb, s-ar putea rezolva și problema utilizării mai bune a zestrei tehnice. Fără îndoială și la acest capitol posibilitățile întreprinderii încă nu au fost epuizate, existînd rezerve serioase ce se cer mai bine mobilizate.

Trebuie subliniat faptul că producerea în țară a întregii cantități de electrozi ar conduce la mari economii valutare, prin evitarea importurilor foarte costisitoare. Este elocvent de arătat, de pildă, că o tonă de electrozi costă din import 2 500—3 000 $, în timp ce aceeași tonă realizată în țară costă între 12 mii și 24 mii lei. Și acest fapt pledează în favoarea mobilizării tuturor factorilor implicați în asigurarea integrală și la un nivel calitativ corespunzător a producției de electrozi.

V. BOESCU
C. BĂRNEA

Creșterea durabilității materialelor refractare

REALIZAREA UNEI producții ritmice și de calitate la toate sortotipodimensiunile de oțel prevăzute necesită, între altele, și aprovizionarea industriei siderurgice cu materiale refractare la timp și cu proprietăți fizice și chimice la nivelul parametrilor în prealabil stabiliți.

La scara întregii economii, se consumă anual circa 600 mii t materiale refractare silico-aluminoase, din care 2/3 numai în metalurgie. Aproximativ 10% din cantitatea utilizată — de regulă sortimente speciale încă neasimilate în întreprinderile de profil din țară — se importă. Prețurile de achiziționare din import variază, în funcție de clase, sortimente și calitate, între 500 și 5 000 dolari tona. În acest fel se ajunge ca ponderea valorică a materialelor refractare utilizate pentru producerea unei tone de oțel să ajungă la 3—4% din valoarea metalului elaborat.

În prezent, cele 10 unități aparținînd Centralei industriale de produse refractare Brașov produc 95% din totalitatea produselor refractare silico-aluminoase, precum și alte materiale de importanță deosebită în procesele de elaborare și turnare a oțelului (prafuri termogene și termoizolatoare, plăci termoizolante pentru turnarea oțelului). În ultimii ani, întreprinderile specializate au asimilat sortimente de materiale refractare deosebit de importante pentru industria metalurgică, care mai înainte nu se utilizau sau se aduceau din import. Între acestea se numără : produse refractare superaluminoase pentru oale de turnat oțel vidat, ansamble refractare pentru închizătoare cu sector la oalele de turnat oțel, piese refractare poroase-impermeabile pentru barbotarea oțelului, plăci silicioase pentru căptușirea distribuitoarelor de la turnarea continuă a oțelului, prafuri folosite la lubrifierea cristalizatorului de la turnarea continuă a oțelului etc. Multe din aceste materiale sînt realizate la parametri calitativi ai produselor similare livrate de firme din străinătate cu tradiție în acest domeniu.

Exigențe sporite pe întreg fluxul de producție

CU TOATE realizările obținute în creșterea și diversificarea producției de materiale refractare, multe din sortimentele noi sau mai vechi fabricate în întreprinderile centralei nu se ridică la nivelul pretențiilor beneficiarilor, al prescripțiilor din normele de calitate sau al prevederilor din contracte. Aceasta se datorează mai multor cauze :

1 o parte din materiile prime cu care sînt aprovizionate unitățile centralei nu au parametrii de calitate **prevăzuți** în tehnologiile de fabricație. Este vorba de argilele refractare livrate de exploatările miniere Șuncuiuș și Anina. Numai în cursul anului 1981, de pildă, mai mult de 50% din totalul livrărilor nu s-au încadrat în prevederile standardelor în vigoare. Și aceasta pentru că Ministerul Minelor, întreprinderile miniere în cauză, nu au luat măsuri corespunzătoare pentru dezvoltarea și dotarea exploatărilor de argile refractare, pentru extragerea și livrarea de sorturi superioare de materii prime care nu se produc în țară și se importă ;

2 **se resimte insuficiența unor capacități de producție** care, deși prevăzute în programele de investiții, au fost ani în șir amînate, decalate și nefinalizate. Așa s-a ajuns ca industria producătoare de materiale refractare să nu acopere cerințele metalurgiei și altor ramuri consumatoare de astfel de materiale și să se apeleze prea mult la importuri. În aceste condiții, unele capacități care trebuiau să funcționeze de ani de zile sînt abia acum în faza de începere a investiției (la întreprinderile din Pleașa, Alba Iulia, Baru-Mare). Concomitent, Ministerul Industriei Metalurgice, centrala de resort, nu au realizat unele capacități pentru prelucrarea materiilor prime refractare în vederea transformării lor în semifabricate (șamote aluminoase și superaluminoase, electrocorindon nobil etc.) ;

3 se întîlnesc **abateri** de la prescripțiile tehnice și tehnologice pentru procesele de fabricație a materialelor refractare cuprinse în nomenclatoarele întreprinderilor (nerealizarea presiunii specifice la presarea semifabricatelor, nerespectarea diagramelor de ardere a produselor și altele). Nu trebuie omis însă nici faptul că și la utilizatori se manifestă unele cazuri de nerespectare a normativelor de înzidire și folosire a căptușelilor refractare, abateri de la tehnologiile de elaborare a metalului.

Direcții de acțiune prioritare

PROBLEMELE pe care le ridică asigurarea tuturor condițiilor pentru realizarea întocmai a sortotipodimensiunilor de oțel stabilite pe întreaga economie, satisfacerea în mai mare măsură

Gh. DRĂGHICI

(Continuare în pag. 20)

Prețurile produselor agricole în contextul corelațiilor costurilor și prețurilor din economie

PREȚURILE — în agricultură, ca și în celelalte ramuri ale economiei naționale — au un rol deosebit de important. Ele trebuie să exprime în mod sintetic efortul material și uman depus pentru crearea bunurilor materiale, cheltuielile de muncă socială încorporată în produse, valorile create în producția materială ; pe această bază ele contribuie, în același timp, la stimularea creșterii volumului și calității producției în domeniul respectiv de activitate.

Formarea prețurilor este o operațiune complexă, care trebuie să reflecte cît mai fidel cheltuielile de muncă socială, cerințele legii valorii și ale celorlalte legi economice obiective ale dezvoltării economico-sociale. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „În toate domeniile există un raport direct între cheltuielile materiale, productivitatea muncii și prețurile cu care se desfac produsele. Trebuie să înțelegem că nu putem să nu ținem seama, în activitatea economică de legitățile economice obiective pe care trebuie să le aplicăm. Este adevărat că la noi s-a creat mai demult impresia că socialismul poate face orice, dar viața, practica demonstrează că și socialismul trebuie să țină seama de legitățile generale, de legile obiective și să acționeze în concordanță cu ele".**

Aplicarea consecventă în toate unitățile de producție, inclusiv în cele din agricultură, a principiilor noului mecanism economico-financiar impune, mai mult ca oricînd, ca prețurile să se stabilească după criterii economice, pe baza cheltuielilor reale de producție din ramura respectivă de activitate — în cazul agriculturii, din zona de producție agricolă dată.

Costurile intensificării agriculturii

CUM ESTE și firesc, în procesul dezvoltării și intensificării producției agricole în țara noastră, în condițiile intercondiționării și integrării dintre industrie și agricultură, costurile produselor agricole s-au modificat în decursul anilor. În mod concret, în perioada actuală, sub incidența a numeroși factori interni și externi, care au acționat cu intensitatea și ritmicitatea specifică acestei perioade, costurile agriculturii au fost influențate în sensul creșterii lor. Dealtfel, însăși intensificarea — la nivelul cerințelor și posibilităților actuale — a proceselor de producție din agricultură presupune un anumit nivel de costuri la produsele agricole. Desigur, în momentul atingerii unui nivel optim de intensificare a producției agricole — reflectat prin creșterea volumului și calității produselor — costurile pe unitatea de produs agricol, ca dealtfel și pe unitatea de valoare nutritivă, calorică și energetică, ar trebui să scadă odată cu intensificarea, zonarea, profilarea și specializarea producției agricole.

În afară de procesul ca atare al intensificării agriculturii prin mecanizare, chimizare, irigații etc., asupra costurilor produselor agricole a influențat și creșterea prețurilor unora dintre principalele produse industriale livrate agriculturii, cum sînt : combustibili, energie, îngrășăminte chimice, mașini și tractoare, mijloace de transport, materiale de construcții etc. După calculele efectuate de specialiști în domeniul prețurilor, a rezultat că în perioada 1970—1980 majorările de prețuri la principalele produse industriale livrate agriculturii au determinat creșterea costurilor produselor agricole cu peste 7 miliarde de lei. În anul 1981, ca urmare a actualizării și îmbunătățirii corelării pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare din industrie, agricultura a cheltuit în plus 5,6 miliarde de lei, în special pentru energie, combustibil, lubrifianți și produse chimice. În general, creșterile de prețuri la produsele industriale livrate agriculturii în perioada analizată au fost determinate de condiții obiective. Avem în vedere, îndeosebi, creșterea vertiginoasă în ultimii ani a prețurilor la o serie de materii prime de bază care se importă — mai cu seamă la petrol și la alte surse energetice — precum și ridicarea costurilor reale, la petrol, cărbune și alte materii prime obținute în țară, ca urmare a dificultăților de extracție, determinate de condițiile de zăcămînt, a reducerii conținutului de substanțe utile etc.

Totodată, însă — așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului — problema hotărîtoare, de fond a prețurilor în economia noastră o constituie reducerea continuă a costurilor de producție, scăderea consumurilor materiale și de forță de muncă, creșterea productivității muncii. **„Este necesar** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XII-lea al partidului — **să se asigure în continuare stabilitatea prețurilor de producție și livrare, pe baza reducerii costurilor de producție și circulație".**

Unul dintre principiile de bază ale acțiunii privind actualizarea și îmbunătățirea corelării pe baze economice a prețurilor de producție și de livrare din industrie, săvîrșită cu începere din anul 1981 a fost compensarea în cît mai mare măsură a efectului majorărilor de prețuri la materii prime și resurse energetice, prin reducerea suplimentară a cheltuielilor de producție, a consumurilor materiale în toate ramurile economiei naționale — îndeosebi în ramurile prelucrătoare. Astfel, sarcina de reducere suplimentară a costurilor în cadrul actualului cincinal s-a stabilit la cifra de 40 miliarde de lei, reprezentînd circa 35 la sută din întreaga influență rezultată prin actualizarea prețurilor de producție și de livrare.

În documentele de partid și de stat este evidențiată însă și necesitatea realizării unei concordanțe depline între expresia valorică dată de prețuri și producția fizică obținută, cantitatea și calitatea valorilor de întrebuințare la produsele din economie. Se impune respectarea corelației preț — parametri tehnico-economici și funcționali la toate produsele livrate de industrie agriculturii, ca și celorlalte ramuri ale economiei naționale, în așa fel încît prețul de livrare pe parametru (în condițiile unor prețuri normal stabilite) să înregistreze o scădere sau, în cel mai rău caz, să se mențină la un nivel constant.

Dintr-un studiu de caz pentru combina autopropulsată de recoltat porumb pe 4 rînduri, fabricată la Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea" din București, a rezultat că numai prin eliminarea din cheltuielile de producție a venitului net (în valcare de peste 22 mii de lei) cuprins în prețurile de livrare ale subansamblelor obținute prin cooperare de la 12 unități industriale din țară, costurile acestui produs s-ar reduce cu circa 9 la sută, iar prețul de producție și cel de livrare cu 8,6 la sută. Iată de ce se impune a fi subliniată necesitatea unei analize critice complexe pentru fiecare element al cheltuielilor care ar urma să afecteze costurile, prețurile de producție și de desfacere ale produselor pentru ca acestea să exprime cît mai real condițiile de producție.

Un salt calitativ în procesul așezării prețurilor din agricultură pe baze economice

AȘEZAREA pe principii economice a schimbului de activități între oraș și sat, între industrie și agricultură a constituit, începînd cu al patrulea cincinal, unul dintre obiectivele principale în politica de prețuri a partidului și statului nostru.

Încă la Conferința Națională a P.C.R. din 1967 a fost scoasă în evidență necesitatea așezării pe baza criteriilor economice a schimbului de activități între ramurile economiei naționale, subramuri și întreprinderi pentru a asigura o circulație normală a mărfurilor în economie, o rată normală a rentabilității la toate produsele, cunoașterea proporțiilor reale dintre sectoarele și ramurile economiei naționale. **„Unul din neajunsurile principale ale sistemului de prețuri din țara noastră** — se arăta în Raportul prezentat atunci de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **constă în faptul că o serie de prețuri se stabilesc fără a se ține seama de cheltuielile sociale încorporate în produsele respective, desconsideră criteriile legii valorii, care continuă să acționeze, într-o formă sau alta, în orice economie bazată pe producția de mărfuri. Or, numai în cadrul unor prețuri just stabilite întreprinderile au posibilitatea să acționeze pentru reducerea prețului de cost, pentru creșterea rentabilității și înlăturarea pierderilor la unele produse".**

În contextul acestei legități se încadrează măsurile luate de-a lungul anilor de către conducerea partidului pe linia îmbunătățirii prețurilor în agricultură, pe măsura cerințelor și posibilităților create în economia națională.

Astfel, la produsele agricole, în perioada 1970—1982 au avut loc următoarele majorări mai importante de prețuri care se plătesc producătorilor :

Anul	Produse agricole la care s-au majorat prețurile la producător	Sume primite suplimentar de producătorii agricoli (milioane lei)
1970	bovine, porcine, lapte de vacă, lapte de oaie	540
1972	lînă nespălată, pielicele caracul, orez, in pentru fuior	120
1973	bovine, porcine, ovine, lapte de vacă, grîu și secară, tutun brut, ricin	2 125
1976	porcine, miere de albine, legume și fructe	310
1977	ovine, lapte de oaie, sămînță de cînepă	150
1978	lînă nespălată	190
1979	plante medicinale	50
1980	porcine, lapte de vacă *, fasole boabe, ardei boia, nuci în coajă, paie de sorg	570
1981	majoritatea produselor agricole	9 600
1982	majoritatea produselor agricole *	14 000
	TOTAL :	27 655

*) Prime.

Cele mai importante îmbunătățiri a prețurilor produselor agricole la producător s-au realizat începînd cu anul 1981, prin măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980 și legiferate prin Legea nr. 10/1980 și Decretul nr. 393/1980, privind actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție, de contractare și de achiziție în agricultură. Prin aceste măsuri au fost majorate cu 12% prețurile care se plătesc producătorilor agricoli. Volumul acestei majorări de prețuri în agricultură (de aproape 10 miliarde de lei) reprezintă mai mult decît dublul tuturor majorărilor aplicate în întreaga perioadă 1970—1980. Creșterea prețurilor de bază a fost substanțială la o serie de produse agricole principale : la tona de grîu — de la 1 000 lei la 1 500 lei la I.A.S. și de la 1 370 lei la 1 500 lei la C.A.P. ; la tona de porumb — de la 800 lei la 1 270 lei la I.A.S. și de la 1 150 lei la 1 270 lei la C.A.P. ; la tona de carne de bovine — de la 11 230 lei la 14 800 lei ; la tona de carne de porcine — de la 10 910 lei la 14 500 lei ; la hl lapte de vacă — de la 206 lei la 280 lei etc.

Începînd din anul 1982 se aplică noul sistem de prime de producție, peste prețurile de bază, pentru cantitățile de produse agricole contractate și livrate statului. După cum se cunoaște, primele sînt diferențiate pe produse (în medie, pe tonă 300 lei la grîu, 530 lei la porumb, 720 lei la floarea-soarelui, 205 lei la sfeclă de zahăr, 440 lei la legume de cîmp, 500 lei la struguri etc.) și în funcție de cantitățile de produse pe hectar livrate la fondul de stat (de exemplu : la grîu — de la 150 lei/t la cantitatea de 500—1 000 kg/ha livrări la fondul de stat, la 400 lei/t la peste 5 000 kg/ha ; la porumb — de la 250 lei/t la o cantitate livrată de 1 000—1 500 kg/ha, la 650 lei/t la peste 6 000 kg/ha). Calculate la producția planificată a se livra la fondul de stat în anul agricol 1981/1982, primele de producție ale agriculturii se ridică la circa 14 miliarde de lei. Primele de producție reprezintă un adaos la prețul de bază (în medie de circa 30%, putînd ajunge pînă la 60%), avînd însă drept criteriu producția livrată la fondul de stat.

În final, rezultă că majorările de prețuri de producție, de contractare și achiziție la produsele agricole — inclusiv introducerea sistemului de prime — reprezintă dublu față de influențele rezultate din modificările prețurilor de producție și de livrare la produsele aprovizionate de agricultură din industrie și din alte sectoare ale economiei naționale. Aceasta înseamnă crearea unor raporturi mai echitabile între prețurile dintre industrie și agricultură. Trebuie să ținem seama că ani la rînd ca urmare a unor cerințe și posibilităților concrete existente în economie — prețurile din agricultură nu au asigurat la toate produsele și activitățile, acoperirea cheltuielilor necesare, reale de producție. Ca atare, chiar în cazul în care agricultura n-ar fi suportat nici o influență din majorarea, reașezarea, actualizarea și corelarea unor prețuri și tarife în industrie sau alte activități neagricole, în condițiile actuale de trecere la o nouă calitate în economie, de introducere în toate ramurile și unitățile a principiilor noului mecanism economico-financiar, îmbunătățirea prețurilor produselor agricole, asigurarea unei rentabilități normale la toate produsele și în toate sectoarele agriculturii, tot se impuneau ca o necesitate obiectivă.

Așezarea prețurilor tuturor produselor agricole pe baze economice se reflectă, la rîndul ei, în costurile activităților din avalul agriculturii : industria alimentară, ușoară etc. În consecință, se impune — așa cum s-a arătat la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 25—26 noiembrie 1981 — **asigurarea și păstrarea unor raporturi corespunzătoare între costurile, prețurile de producție și prețurile de desfacere cu amănuntul la toate produsele și în toate domeniile.** Se are, desigur, în vedere stabilirea raporturilor dintre costuri și prețuri pe baza unor analize economice aprofundate, efectuate cu maximă exigență, în ce privește determinarea atît a cheltuielilor de producție strict necesare, cît și a ratelor de venit net optime. **„Trebuie să avem în vedere** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ca realizarea acestei concordanțe să corespundă intereselor societății, dezvoltării forțelor de producție, a economiei naționale, să asigure îmbunătățirea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului".**

Așadar, cerințele privind așezarea activității economico-financiare pe principii economice sînt întrutotul valabile și pentru unitățile din ramura industriei alimentare. Or, prețurile materiilor prime de bază, din industria produselor alimentare — în principal produse agricole — crescînd, în mod firesc au influențat și influențează în direcția ridicării costurilor de producție din acest sector.

În același sens au influențat și majorările de prețuri la combustibili, energie și alte materiale cu care se aprovizionează întreprinderile, precum și sporul de retribuții aplicat și în această ramură.

Pe ansamblul industriei alimentare, numai în 1981, ca urmare a modificărilor de prețuri la materiile prime aprovizionate, creșterea costurilor a fost de circa 12 miliarde de lei. La aceasta se adaugă o parte din creșterea retribuțiilor oamenilor muncii din acest sector, care în cincinalul 1976—1980 a fost de peste 31%. Mărirea costurilor de producție a făcut necesară majorarea prețurilor de producție și de livrare la produsele industriei alimentare. Astfel, pe ansamblul acestei ramuri, în ultimii cinci ani s-a înregistrat o creștere a prețurilor de producție și de livrare, cu peste 24% — la unele produse principale (de exemplu la carne, lapte de consum, făină de grîu, pește oceanic etc.) creșterile fiind și mai mari.

Desigur, este necesar a se analiza critic creșterile de costuri și, respectiv, ale prețurilor de producție și de livrare din industria alimentară, identificîndu-se și valorificîndu-se cu maximă exigență rezervele interne, proprii ale tuturor unităților în privința reducerii cheltuielilor de producție și de circulație. În final, însă, nu poate fi evitată, în condițiile concrete actuale, o îmbunătățire pe baze reale a prețurilor producătorilor din industria alimentară și, în consecință apare pe deplin justificată economic o reașezare a prețurilor de desfacere cu amănuntul la unele produse.

Prin măsurile adoptate și prin cele preconizate se creează un complex de stimulente economice adecvate, problemele hotărîtoare, de fond în agricultură — ca, dealtfel, în toate domeniile — continuînd să fie cele privind creșterea producției, reducerea costurilor de producție, sporirea resurselor materiale reale pentru dezvoltarea economică și socială a țării și asigurarea bunăstării populației.

dr. Traian LAZĂR

În sprijinul sporirii efectivelor și producției zootehnice

UN ELEMENT CENTRAL: furajarea rațională a animalelor

REALIZAREA amplului program de dezvoltare a producției animale — astfel încît, așa cum prevăd Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., ponderea acesteia să crească în totalul producției agricole pînă la 45—46% în anul 1985 și pînă la 50% în 1990, asigurînd cantități sporite de produse deosebit de importante pentru realizarea unei alimentații științifice și creșterea nivelului de trai al populației — este condiționată în mare măsură de baza furajeră și modul de hrănire a animalelor. Animalele, chiar și din rasele cele mai perfecționate, nu-și pot pune pe deplin în valoare capacitatea biologică productivă decît în condițiile în care au o stare de întreținere corespunzătoare și primesc o rație furajeră completă și echilibrată. Indicii de fecunditate, natalitate, prolificitate, morbiditate, mortalitate, viabilitate și de viteză de creștere a animalelor tinere sau puse la îngrășat, ca și indicii de conversiune a nutreturilor sînt influențați, direct sau indirect, de cantitatea și calitatea furajelor administrate. La fel de importantă este și influența exercitată de modul de hrănire a animalelor asupra randamentelor medii pe un animal, costurilor unitare pe produs, consumurilor specifice, rentabilității și autofinanțării unităților crescătoare de animale.

Pornind de la aceste postulate, în vederea realizării programului de dezvoltare a zootehniei, a prevederilor planului cincinal 1981—1985, precum și a programului de autoaprovizionare a populației cu produse animaliere, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. s-au dezbătut pe larg problemele zootehniei și în special cele legate de furajare. Cu această ocazie, secretarul general al partidului, a făcut o amplă analiză a situației din zootehnie privind evoluția efectivelor, tehnologiilor folosite, baza furajeră și normele de furajare, modul de organizare a producției și a muncii, criticînd lipsurile care s-au manifestat și indicînd măsurile care se impun pentru îmbunătățirea activității în acest sector important al economiei naționale. **„Se impune deci** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenară — **atît o restructurare a normelor de furajare, cît și a organizării fermelor zootehnice, a gîndirii din zootehnie, a învățămîntului zootehnic, a cercetării științifice zootehnice"** ; iar pentru asigurarea bazei furajere și îmbunătățirea hrănirii animalelor, s-a indicat ca : **„în conformitate cu normele stabilite, fiecare județ, fiecare unitate agricolă trebuie să treacă de îndată la revederea planurilor de cultură, astfel ca, începînd încă din luna mai, să se asigure produsele necesare pe specii de animale, pentru realizarea unei furajări corespunzătoare a acestora".**

Programul privind îmbunătățirea activității în zootehnie cuprinde un ansamblu de măsuri tehnice, organizatorice și economice care sînt în strînsă interdependență cu baza furajeră și sistemul de alimentație a animalelor, influențele fiind multiple și în ambele sensuri.

Reorientări esențiale

ÎN ULTIMELE DECENII, atît pe glob cît și în țara noastră, sub influența presiunii demografice și a ridicării nivelului de trai al populației, consumul de produse animale este în continuă creștere. Cerințele sporite de produse de origină animală reclamă cantități mai mari de nutreturi, în vederea asigurării efectivelor și producției zootehnice. Deoarece suprafețele repartizate pentru producerea nutreturilor sînt, în general, limitate, se pune problema utilizărilor cît mai intensive — atît a suprafețelor cultivate cu furaje, cît și a celor cu pășuni și fînețe naturale.

Utilizarea în furajarea animalelor a cerealelor, leguminoaselor și altor produse care pot fi folosite și direct în hrana omului este o problemă deosebit de actuală în condițiile cînd se fac calcule din ce în ce mai severe privind randamentele energetice. Se consideră că pentru obținerea unei unități alimentare din zootehnie se consumă de 3—4 ori mai multă energie decît pentru producerea unei unități alimentare vegetale. Raportul energetic este mult influențat de resursele furajere utilizate în hrana animalelor și de indicii de conversiune a nutreturilor în produse animale.

În vederea sporirii randamentului energetic în producția animală se acționează în două sensuri :

a) **sporirea și utilizarea cît mai completă a capacității productive a animalelor,** prin măsuri de selecție, crearea de tipuri și rase noi de animale, îmbunătățirea tehnologiilor de exploatare, inclusiv a sistemului de alimentație, astfel încît să se obțină producții cît mai mari, realizîndu-se și o scădere relativă a consumului de furaje pentru întreținerea funcțiilor vitale ale organismului;

b) **îmbunătățirea structurii bazei furajere** corespunzătoare fiecărei specii și categorii de animale, prin care să se realizeze un raport proteic adecvat, creșterea ponderii furajelor bogate în proteine dar care se obțin cu consumuri energetice reduse.

În primul rînd se urmărește **utilizarea cît mai completă pentru producția animală a furajelor obținute de pe pășuni și fînețe naturale,** considerate ca terenuri în folosință obligatorie pentru producția de nutreturi.

În al doilea rînd este necesară **valorificarea cît mai completă și superioară a produselor secundare rezultate din sectorul vegetal** (paie, coceni, vreji etc.), precum și **a reziduurilor** provenite de la prelucrarea industrială a produselor agricole vegetale și animale (tărîțe, șroturi, tăieței de sfeclă, borhoturi, făină de carne, de sînge, de oase etc.).

În ce privește culturile furajere, este necesar să predomine cele care dau cantități mari de proteină brută digestibilă — în special leguminoasele — cu ajutorul cărora să se corecteze deficitul de proteină din furajele grosiere, din unele reziduuri industriale (borhoturi, tăieței de sfeclă etc.) și din unele fînuri naturale de slabă calitate.

Actualizarea criteriilor de eficiență

UN ALT criteriu de optimizare a structurii culturilor furajere îl constituie **consumul de resurse energetice pentru obținerea unei unități de furaj.** Acestor plante le sînt specifice producțiile mari la hectar și un consum redus de resurse energetice.

Este vorba de culturi ca porumbul pentru siloz, sfecla furajeră, guliile furajere, varza furajeră etc., care, deși în urmă cu 10—20 de ani aveau o extindere mare, corespunzător avantajelor și eficienței lor în hrănirea animalelor, în ultima perioadă nu și-au găsit locul cuvenit în planul producției de furaje. De exemplu, porumbul pentru siloz (însilozat integral, inclusiv știuleții în faza de lapte sau lapte-ceară, sau separat cocenii de știuleți) dă randamente mari la hectar (50—100 de tone), se conservă bine, are un indice de consumabilitate superior, costul unei unități furajate este mai redus decît la cerealele boabe, se realizează cu consumuri energetice mai mici, iar cantitatea de produse animaliere realizată cu producția de pe un hectar este mult superioară față de cea obținută cu alte culturi furajere. Aceleași aprecieri se pot face și în ce privește porumbul pentru siloz în a doua cultură, care, în condițiile aplicării unei tehnologii corespunzătoare, dă randamente mari la hectar, iar producția este eficientă. La recenta consfătuire, vorbind despre amplasarea culturilor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a dat indicații ca porumbul siloz să-și găsească locul cuvenit în structura producției și în furajarea animalelor. **„Va trebui să aducem și unele îmbunătățiri în ceea ce privește planul de furaje, repartizînd de la început o anumită suprafață pentru porumb siloz, luînd, desigur, în**

calcul și cultura a doua. Practic cultura a doua trebuie să meargă în întregime la siloz, strîngînd știuleții separat, iar cocenii, de asemenea, separat".

Este de datoria fiecărei unități agricole ca, pornind de la **normele de furajare** elaborate de către M.A.I.A., să stabilească precis suprafețele ce vor fi destinate culturii furajelor și să ia toate măsurile pentru realizarea producțiilor planificate, ca o condiție esențială pentru realizarea efectivelor și producțiilor stabilite pentru fiecare an.

O atenție sporită va fi acordată în viitor **utilizării cît mai complete a resurselor furajere oferite de fondul silvic.** În primul rînd este necesară aplicarea întocmai în practică a indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința de lucru pe probleme de agricultură de la Brașov (ianuarie 1981), de a se delimita 2,5—3 milioane de hectare din fondul silvic, care să fie utilizate pentru pășunat și pentru recoltarea de fînuri. De asemenea, este necesară utilizarea cît mai completă a unor furaje tradiționale oferite de pădure : ghindă, jir, frunze etc.

Exigențe ale modernizării furajării

MODERNIZAREA furajării animalelor, pe bază de norme de hrănire care să corespundă etapei actuale de dezvoltare a zootehniei și a producției vegetale, presupune nu numai modificări privind structura bazei furajere, ci și unele **măsuri organizatorice** prin care să se realizeze o utilizare cît mai eficientă a nutreturilor, să contribuie la sporirea rentabilității și posibilităților de autofinanțare a unităților agricole. Printre acestea pot fi enumerate :

● **includerea în asolamentele de cîmp a culturilor furajere pentru boabe și pentru fîn,** în special a leguminoaselor, ceea ce va contribui și la sporirea fertilității solurilor ;

● **organizarea în imediata apropiere a adăposturilor de animale, a unor asolamente furajere de fermă,** care să cuprindă mai ales furajele de volum, cu conținut mare de apă, greu transportabile (porumb-siloz, sfeclă furajeră, guliile furajere, varză furajeră culturi pentru masă verde sau însilozare) ș.a. ;

● în cazul unor suprafețe de pajiști naturale sau al solelor destinate unor astfel de culturi în asolamentul de cîmp, este necesar să se organizeze **tabere de vară,** evitîndu-se deplasarea furajelor sau a animalelor la mari distanțe ;

● asigurarea continuității mulsului mecanic (la vacile de lapte), a apei necesare, urmărirea reproducției (montă, gestație, fătări, îngrijirea tineretului etc.), astfel încît să se realizeze o **utilizare cît mai eficientă a nutreturilor** și să se obțină cantități mari de produse cu costuri minime ;

● deosebit de important pentru prelungirea perioadei de utilizare a furajelor verzi este **organizarea conveierului verde ;**

● pentru nutreturile grosiere și pentru fînurile de slabă calitate este necesară sporirea preocupărilor privind **prepararea** acestora înainte de a fi administrate animalelor, prin diferite metode fizice, chimice, biologice, prin amestecarea cu alte nutreturi bogate în proteine, astfel încît să crească procentul de consumabilitate și indicele de conversiune în produse animale ;

● **reducerea cheltuielilor de transport** se impune și pentru nutreturile concentrate. Așa cum s-a indicat încă de la Consfătuirea de lucru cu cadrele din zootehnie din 1980, aceste furaje trebuie depozitate direct la locul de consum sau la fabricile de nutreturi care urmează să le utilizeze ca materie primă pentru nutreturile combinate ; în același scop, sînt necesare **redimensionarea întreprinderilor pentru producerea acestor nutreturi, organizarea de secții de nutreturi combinate la nivelul fiecărui consiliu unic agroindustrial,** pentru nevoile unităților care îl compun.

Reorientările privind asigurarea bazei furajere și structura acesteia pe categorii de nutreturi au stat la baza elaborării de către M.A.I.A. a noilor norme de furajare. S-a ținut seama de rezultatele cercetării științifice efectuate de diferite institute de specialitate, de experiența și realizările unităților agricole fruntașe. Normele oferă o varietate mare de rețete furajere diferențiate pe zone agricole, tipuri de furajare, tehnologii utilizate etc., în funcție de care unitățile agricole să poată stabili cu ușurință normele locale de furajare a animalelor, ținînd seama de condițiile concrete de producție existente la fiecare fermă zootehnică.

dr. Nicolae DAVID

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Contractarea producției marfă

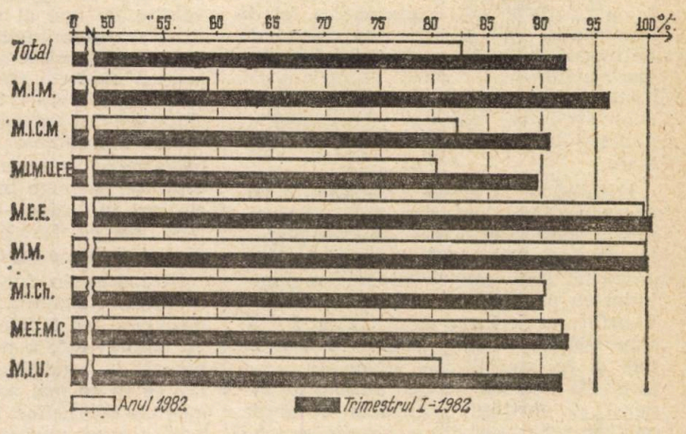

Gradul de acoperire cu contracte a producției marfă planificate pe trim. I/1982 și pe anul 1982. Situația existentă la 20 ianuarie

PENTRU REALIZAREA integrală a sarcinilor de plan în cantitățile și calitățile prevăzute, este necesar ca întreprinderile, centralele industriale și ministerele să creeze condiții pentru buna desfășurare a producției și a livrărilor planificate. În acest sens, o mare importanță are asigurarea bazei tehnico-materiale, și — în cadrul ei — acțiunea de încheiere a contractelor economice. Din analiza situației la 20 ianuarie 1982, reiese că producția marfă pe anul în curs era contractată în proporție de aproape 84%, iar producția marfă a trimestrului I/1982 era contractată în proporție de 92,6%. Situația pe ministere se prezintă diferențiat : La Ministerul Energiei Electrice și Ministerul Minelor întreaga producție marfă pe anul 1982 și pe trim. I/1982 este contractată, în timp ce la celelalte ministere se relevă rămîneri în urmă (graficul).

Ele sînt determinate de unele lipsuri organizatorice, ca de exemplu : la **M.I.C.M.U.E.E. : netransmiterea la timp a comenzilor** pentru mașini-unelte și diferite produse electrotehnice la nivelul cotelor de către M.I.M., M.I.C.M. și chiar de unitățile proprii ; la M.I. Ch.: **nedefinitivarea** de către beneficiari cu unitățile producătoare a caracteristicilor tehnice pentru diferite produse (articole din cauciuc, fire tehnice, granule de relon etc. ; la **M.I.C.M.** : neobținerea la timp de către unii beneficiari (M.I.M., M.T.Tc., M.I. Ch. etc.) **a aprobării documentațiilor de investiții** (contractarea de poduri rulante, macarale portabile și speciale, construcții metalice etc.) ; la **M.I.M.** : nedepunerea de către beneficiari în termen a specificațiilor necesare activității de construcții-montaj la M.P., M.G., M.C. Ind. etc.

Față de această situație, se impune intensificarea preocupărilor privind contractarea întregii producții a anului 1982, pe toate destinațiile sale, atît din partea centralelor industriale și ministerelor beneficiare, cît și din partea celor furnizoare. Îndeosebi se cer depuse eforturi pentru nominalizarea sortimentală a comenzilor, definitivarea nevoilor reale pentru noile investiții, sondarea cerințelor pieții etc. Este necesar, totodată, să se acorde toată atenția livrării către fondul pieții a întregii cantități de marfă în sortimentele și calitățile planificate.

Dezvoltare în profil teritorial

COOPERAȚIA – componentă activă a creșterii economice

Congresul al VII-lea al cooperației de consum, recent încheiat a dezbătut cu înaltă responsabilitate și exigență activitatea desfășurată în sistem de la congresul precedent, precum și sarcinile ce-i revin pe linia creșterii continue a contribuției sale la înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român.

În spiritul sarcinilor sporite ce se desprind pentru sectorul nostru de activitate din hotărîrile Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1981, a celorlalte hotărîri de partid și de stat pe linia autoaprovizionării teritoriale pentru anul 1982 și perioada 1981—1985 Congresul a stabilit obiective de perfecționare și ridicare la un nivel calitativ superior a activității de producție, achiziții și desfaceri de mărfuri, prin sistemul nostru cooperatist.

AUTOAPROVIZIONAREA : obiective teritoriale

ÎN ACTUALUL cincinal organizațiile cooperației de consum în baza principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, vor pune în centrul activității lor intensifcarea acțiunlor de contractare și achiziționare a produselor agroalimentare. Numai în anul 1982 se vor cumpăra pentru fondul de stat 33 mii tone păsări, 1 500 mil. buc. ouă, 800 mii tone cartofi, 10 mii tone fasole, 23 mii tone legume, 45 mii tone fructe, aproape 4 000 tone miere de albine, 3 100 tone plante medicinale. Se vor achiziționa importante cantități de cereale, făin, fructe de pădure și ciuperci, iepuri de casă, gîște, rațe, porumbei, melci, broaște ș.a.

Concomitent se va intensifica munca de organizare și dezvoltare a sectorului zootehnic propriu și sprijinirea gospodăriilor populației în creșterea producției animale. Ca urmare, din incubatoarele proprii se vor desface către populație, în anul 1982 17 mil. pui de o zi, iar în anul 1985, 50 milioane, numărul găinilor ouătoare din sectorul zootehnic propriu va ajunge, la finele acestui an, la 1 milion. Încă în acest an se vor livra gospodăriilor populației pentru creștere, îngrășare și contractare 21 mii bucăți iepuri matcă, iar în 1985, 62 mii. În zonele de deal și munte se vor extinde gospodăriile anexe pentru creșterea oilor și vacilor, a porcilor, gîștelor și rațelor, a porumbeilor. De asemenea va crește numărul stînelor cooperatiste, se va sprijini dezvoltarea stupăritului și valorificarea producției obținute. Pentru obținerea furajelor necesare sectorului zootehnic propriu, lucrătorii organizațiilor cooperatiste vor cultiva toate terenurile pe care le dețin fie că sînt proprietatea acestora, fie că le vor primi de la consiliile populare.

O atenție sporită se va acorda ridicării calității pîinii și diversificării produselor de panificație din brutăriile proprii. Cooperativele vor acționa ferm pentru aprovizionarea populației cu pîine, conform prevederilor legale, în condițiile unui regim strict de economii și de luptă împotriva risipei.

În scopul sprijinirii gospodăriilor populației în creșterea producției vegetale se va asigura satisfacerea integrală a cerințelor populației cu coase, sape, greble, motocositoare, alte unelte, mașini agricole și articole de uz gospodăresc, necesare micii gospodării ; se vor asigura împreună cu întreprinderile de specialitate necesarul de semințe, răsaduri de legume, îngrășăminte chimice, insecto-fungicide, ierbicide, polietilenă și alte materiale necesare gospodăriilor populației.

Toate aceste măsuri vor contribui la autoaprovizionarea cu aceste produse pe plan local, concomitent cu creșterea contribuției la aprovizionarea populației din mediul urban. Prelucrarea superioară a produselor agroalimentare va permite obținerea unor mărfuri cu grad sporit de competitivitate, un aport valutar mai mare pe fiecare unitate de produs exportat, crescînd astfel eficiența relațiilor economice externe ale organizațiilor noastre cooperatiste.

SERVICIILE : amplificare și diversificare

PRESTĂRILE de servicii, componentă importantă a nivelului de trai al întregului popor, condiție fundamentală în ridicarea gradului de civilizație a satului, va constitui, așa cum se arată în mesajul adresat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** Congresului al VII-lea al cooperației de consum, „un doemniu în care cooperația de consum trebuie să acționeze în modul cel mai hotărît pentru îmbunătățirea radicală a muncii".

Mobilizate de această sarcină, organizațiile cooperatiste vor acționa cu fermitate ca în anul 1985 prestările de servicii pentru populație să fie de peste 2 ori mai mari decît în anul 1981. În acest sens se are în vedere dezvoltarea rețelei de unități pentru întreținerea și repararea obiectelor de uz casnic și gospodăresc — frigidere, mașini de spălat, aspiratoare, aparate radio, televizoare, magnetofoane, casetofoane, mobilier și tapițerie, construcții și reparații de locuințe și anexe gospodărești etc. Totodată se vor dezvolta prestările de servicii pentru umplut sifoane, transport cu tracțiune animală, precum și frizerii, cismării, croitorii, atît pentru reparații cît și pentru lucru pe bază de comandă. Acestea, începînd cu anul 1982, nu vor lipsi din nici o comună. Va crește în același timp rețeaua autoservice, vor fi înființate unități de reparat motociclete, motorete, biciclete etc.

Un accent deosebit se va pune pe extinderea serviciilor tradiționale specifice satului ca : fierării, dogării, rotării, cojocării, dărace, curelării, argăsitorii, forări de puțuri și fîntîni, executări de sobe, precum și alte servicii solicitate. Pentru a veni tot mai mult în sprijinul populației de la sate se vor organiza noi unități pentru închirieri de articole de uz casnic și gospodăresc, iar potrivit specificiului fiecărei localități se vor înființa unități prestatoare de servicii de transport, îngrijirea stupilor în pastoral, încubatoare de ouă, recoltări de furaje, sacrificări de animale etc.

În scopul ridicării nivelului calitativ al lucrărilor de prestări servicii, al satisfacerii cu promptitudine a cerințelor solicitanților se va acorda o deosebită grijă dotării unităților respective cu utilaje și aparatură necesară executării unei game largi de operațiuni. Un accent mai mare se va pune și pe recrutarea cadrelor, pe creșterea gradului de pregătire a acestora, precum și pe educarea lor în spiritul eticii și echității socialiste.

MICA INDUSTRIE : valorificarea resurselor locale

UN DOMENIU de o importanță majoră în care își vor concentra activitatea organizațiile și întreprinderile cooperatiste este și cel al dezvoltării și diversificării industriei mici. În conformitate cu hotărîrile Congresului urmează ca în anul 1985 producția acesteia să crească de peste 2 ori față de anul 1980. În anul 1982, industria mică va crește cu 16,8% sau cu 1,8 miliarde lei față de anul 1981. Se va acționa ca în domeniul producției cooperatiste nealimentare să sporească participarea organizațiilor și întreprinderilor noastre la producția de unelte, scule și alte articole necesare în gospodăriile țărănești, creșterile prevăzute în acest sector fiind de 3,8 ori față de cincinalul trecut.

O atenție deosebită se va acorda organizării producției obiectelor de uz casnic și gospodăresc care va spori de peste 3,5 ori, precum și producției de confecții textile, tricotaje, încălțăminte din piele și înlocuitori, bunuri din lemn, metal și din alte materiale care vor crește de 3 ori. În acest fel se va asigura prin această activitate, completarea fondului de marfă, atît pe plan local cît și central, necesar populației.

În dezvoltarea industriei mici și a producției de artizanat accentul se va pune pe valorificarea superioară a materialelor existente în fiecare zonă, și localitate, astfel încît pe unitatea de materie primă să se realizeze o producție cît mai înaltă, cu un grad ridicat de prelucrare, cu o diversitate mare și finisaj superior, producție extra și lux.

În acest scop, cu sprijinul consiliilor populare locale, se vor cultiva pe terenurile necuprinse în circuitul agricol : răchită,

sorg și alte plante și se va intensifica activitatea pentru strîngerea și valorificarea paielor, a nuielelor de diferite feluri și a altor materiale ce pot fi folosite în producția artizanală.

În conformitate cu indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în realizarea de obiecte de artizanat accentul se va pune, în mai mare măsură, pe ceramică, lemn, țesături, împletituri din nuiele de răchită, alun, mesteacăn, din paie de secară și orez sau din alte materii prime locale, care sînt mult solicitate atît pe piața internă cît și la export. Se va acorda o mai mare atenție stimulării producției meșterilor creatori de artă populară și se vor valorifica la maximum tradițiile artistice specifice fiecărei zone folclorice.

În domeniul industriei alimentare o sarcină prioritară a cooperației de consum, o reprezintă buna aprovizionare cu pîine a populației.

În acest scop, concomitent cu funcționarea la întreaga capacitate a brutăriilor existente, în anii 1982—1983 se vor construi încă 254 brutării. În centrul atenției va sta îmbunătățirea calității pîinii, diversificarea produselor de panificație, precum și dezvoltarea producției de cofetărie și patiserie. Totodată va fi dezvoltată producția de conserve și semiconserve de legume și fructe provenite din gospodăriile populației. În acest scop fiecare organizație cooperatistă, unitate de alimentație publică sau turism va prelucra prisosul producției locale de legume și fructe, în vederea prelucrării, în sistem gospodăresc, cu personalul propriu și fără mijloace costisitoare, pentru obținerea unor cantități cît mai mari de legume și fructe conservate sau însilozate. Se va intensifica, de asemenea, activitatea de recoltare și prelucrare superioară a bureților, ciupercilor, fructelor de pădure, plantelor medicinale din flora spontană precum și pentru creșterea producției de sucuri și băuturi răcoritoare. Vor fi, de asemenea, valorificate terenurile argiloase pentru producerea ceramicei, a cărămizilor și pentru olărit și se va intensifica activitatea de recondiționare și refolosire a unor materiale din lemn, textile, metal, sticlă, mase plastice, recuperate de la gospodăriile populației. Organizațiile cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor vor acționa concomitent pentru punerea în valoare de noi surse de energie ca : biogazul, energia termică secundară, energia eoliană și solară etc.

În realizarea obiectivelor prevăzute pentru dezvoltarea industriei mici vor fi luate măsuri pentru atragerea în activitatea de producție și prestări servicii a forței de muncă disponibilă, în primul rînd a femeilor casnice și se va pune un mai mare accent pe munca la domiciliul meseriașilor.

COMERȚUL : un rol sporit în schimburile sat-oraș

SARCINI deosebite revin organizațiilor cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor și în domeniul aprovizionării cu mărfuri a populației, în înfăptuirea schimbului de mărfuri între oraș și sat. În concordanță cu dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale, cu sporirea veniturilor oamenilor muncii, în actualul cincinal se prevede un volum de desfacere a mărfurilor cu 47 miliarde lei mai mare decît în cincinalul precedent.

Se va acționa pentru a se asigura aprovizionarea populației satelor cu unelte agricole, articole de uz gospodăresc, confecții, încălțăminte, tricotaje, cosmetice și galanterie, mobilă, materiale de construcții și a altor bunuri. Un loc tot mai important în ponderea desfacerilor îl vor deține articolele de uz casnic și gospodăresc realizate de unitățile proprii de industrie mică. Preocupările existente pe linia realizării de produse de calitate superioară, cu grad ridicat de noutate va permite extinderea comerțului cu articole extra și lux, organizat în raioane și magazine specializate îndeosebi în orașe și comune cu putere economică mare, în stațiuni balneoclimatice cu activitate permanentă.

Potrivit prevederilor legii se va acționa totodată pentru buna aprovizionare a populației cu pîine, făină, mălai, zahăr, ulei și alte produse, pentru asigurarea unui consum rațional, evitarea risipei, a degradării alimentelor a pierderilor de orice fel. Aprovizionarea cu produse alimentare de bază a populației din mediul rural se va realiza prin aplicarea fermă a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, folosind resursele proprii din gospodăriile populației și a cooperativelor agricole de producție și din fondul de stat.

O activitate căreia i se va acorda o deosebită atenție este și cea de alimentație publică. În acest domeniu se va acționa pentru dezvoltarea și îmbunătățirea unităților cu profil culinar — restaurante, braserii, birturi și altele. O atenție deosebită se va acordă creșterii producției de preparare culinară diversificării mîncărurilor.

În domeniul activității de turism și agrement se va acționa cu mai multă fermitate pentru crearea condițiilor necesare petrecerii cît mai plăcute a timpului liber. Totodată se va asigura o mai bună utilizare a capacității de cazare existente și se vor extinde posibilitățile de cazare în hanuri și popasuri turistice. O atenție sporită se va acorda dezvoltării agrementului pe lîngă unitățile mari de alimentație publică și turistice prin crearea posibilităților de practicare a sportului, precum și asigurarea unor jocuri distractive.

Măsurile privind modernizarea unităților comerciale și de alimentație publică, extinderea formelor moderne și intensificarea practicării formelor active de comerț în tîrguri, bîlciuri, oboare, precum și creșterea disciplinei în rîndul vînzătorilor vor conduce la ridicarea calitativă substanțială a nivelului de servire a populației, la desfășurarea unui comerț civilizat potrivit cerințelor actuale.

Sarcini deosebit de importante revin cooperației de producție, achiziții și desfaceri de mărfuri și pe linia aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar, a creșterii eficienței întregii activități. În cincinalul 1981—1985 se va acorda o atenție deosebită creșterii substanțiale a beneficiilor la toate organizațiile și activitățile economice, prin sporirea la maximum a veniturilor și reducerea cheltuielilor de producție și de circulație îndeosebi a celor materiale. Pe această bază fondurile proprii vor spori în 1985 cu aproape 50% față de 1980, ceea ce va duce la asigurarea fondurilor necesare dezvoltării activității economice, participării într-o mai mare măsură a cooperației de consum la dezvoltarea economico-socială a țării. În acest scop se va acționa pentru sporirea gradului de autofinanțare a cooperativelor astfel ca numărul acestora să ajungă în 1985 la cel puțin 1 200, adică aproape jumătate din cooperative.

O mai mare grijă se va acorda utilizării bazei tehnico-materiale existente și folosirea acesteia cît mai eficient, în așa fel încît să sporească volumul de producție, de desfacere și de beneficii pe unitatea de fonduri fixe existente.

Măsuri importante vor fi luate și în ce privește aplicarea unui regim sever de economii, o atenție deosebită acordîndu-se economisirii combustibilului, energiei, materiilor prime, creșterii productivității muncii întăririi autogestiunii economico-financiare și consolidării pe această bază a echilibrului financiar la toate organizațiile și întreprinderile.

dr. Ion VETRINEANU
director adjunct în CENTROCOOP

CONTRACTE-TRANZACȚII

Autobuze interurbane pentru Irak

ÎNTREPRINDEREA „Autobuzul" din Capitală — una dintre cele mai mari unități industriale constructoare de autobuze și troleibuze din Europa — ținînd seama de solicitările primite de la partenerii săi tradiționali din peste 20 de țări din Europa, Africa, America Latină și Asia, își va majora în cursul acestui an cota destinată exportului la peste 60% din producția sa totală.

Printre noii importatori ai produselor acestei întreprinderi se numără, de cîteva luni, și Irakul. Recent au fost expediate spre Bagdad primele autobuze interurbane de execuție specială, pentru a asigura transportul pe distanțe lungi în ținuturi cu climă tropicală — fiind dotate în acest scop cu agregate de condiționare a aerului (care asigură în interior o temperatură de circa +20°C), toaletă, frigider pentru apă potabilă (cu o capacitate de 200 litri). Autobuzul are lungimea de 12 metri, lățimea de 2,50 metri, înălțimea de 3,40 metri și poate transporta 48 de pasageri pe scaune. Sub podea sînt amenajate patru compartimente, cu capac și închizătoare, cu o capacitate totală de 4 500 kg. O notă aparte, care merită să fie evidențiată și care reiese și din fotografie, o constituie designul deosebit de modern și elegant.

O orientare fundamentală în dezvoltarea economiei (I)

Valorificarea superioară a resurselor materiale și a forței de muncă

UNA DIN ORIENTĂRILE fundamentale ale politicii partidului de dezvoltare calitativă, preponderent intensivă a economiei — orientare manifestată mai ales în anii de după Congresul al IX-lea, iar în acest cadru, în ultima perioadă, ca o direcție esențială de adaptabilitate a economiei la restricțiile generate de criza mondială de materii prime și energie — o constituie cea a valorificării superioare a potențialului de resurse naturale, materiale și de forță de muncă ale țării. În fapt, în sfera acestei orientări — și pe un perimetru larg — se regăsesc exigențele precum și efectele creșterii productivității muncii sociale. Acestea impun — respectiv relevă — sporirea productivității muncii deopotrivă cu reducerea consumurilor specifice, a cheltuielilor materiale și în general a eforturilor materiale necesare pentru realizarea producției, economisirea, prin orice mijloace, a materiilor prime și materialelor.

În cele ce urmează ne vom referi la cerințele pe care le ridică procesul de valorificare a potențialului amintit; la unele rezultate dobîndite în acest domeniu, conturîndu-le mai bine prin comparație cu rezultate consemnate pe plan mondial; la acțiuni și măsuri care se impun pentru industria noastră — în industrie ne vom cantona cu deosebire investigațiile — în scopul de a ridica la cote mai înalte productivitatea muncii sociale. În această primă poarte a articolului avem în vedere problema creșterii productivității muncii ca atare.

Dinamică susținută a productivității

ADESEORI, secretarul general al patidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a referit la cerința de sporire a productivității prin prisma unor efecte de mare însemnătate pe care acest proces le are în economie : o creștere puternică a producției însoțită de scăderea valorii pe unitatea de produs și respectiv de creșterea beneficiilor, de crearea unor condiții pentru reducerea costurilor pe produse etc. Secretarul general al partidului se referea și la faptul că în domeniul productivității, deși s-au obținut unele succese însemnate, continuă să se manifeste încă decalaje importante față de țările cu economie dezvoltată ale lumii.

În acest sens, datele existente arată că în anii construcției socialiste au fost desfășurate eforturi de o mare amploare în scopul înzestrării tehnice superioare a industriei și economiei. Menționăm astfel că volumul fondurilor fixe în economie a ajuns în prezent la peste 2 000 mld. lei față de mai puțin de 760 mld. lei în 1970, o mare parte din fondurile fixe respective fiind puse în funcțiune în ultimii ani, asigurînd o creștere sensibilă a gradului de mecanizare și automatizare a producției[1]). Deopotrivă, preocupări însemnate au fost consacrate creșterii gradului de calificare a personalului, precum și asigurării unei mai bune organizări a producției și a muncii. În aceste condiții, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii în industrie, în perioada 1966—1980, a fost de 6,8%, ritmuri superioare mediei pe ansamblul industriei înregistrîndu-se în ramurile chimiei (9,1%), energie electrică și termică (8,8%), construcții de mașini (8,3%), metalurgie feroasă (7,6%), materiale de construcții (7,6%) ș.a. În ultimele trei cincinale încheiate, ritmul de creștere a productivității pe ansamblul industriei s-a situat astfel : 7,3% în cincinalul 1966—1970 ; 6,4% în cincinalul 1971—1975 ; 6,7% în cincinalul 1976—1980.

Ca urmare a acestei evoluții, din sporul total al producției industriale, cea mai mare parte, mai mult de trei pătrimi, s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii. În aceste condiții valoarea unui procent de creștere a productivității muncii a cunoscut o sporire continuă : 8,5 miliarde lei în 1980 față de 5,6 miliarde lei cît s-a înregistrat în 1976. Numai creșterea menționată a productivității muncii — cu deosebire în industrie — în cincinalul precedent a condus la o economie relativă de forță de muncă de 1 250 mii persoane.

Comparațiile internaționale sînt și ele în măsură să evidențieze progresele țării noastre în domeniul creșterii productivității muncii. Astfel, comparativ cu unele țări socialiste, ritmul de creștere a productivității muncii în industria românească, calculată pe baza venitului național creat, în anii 1971—1979 a fost în general superior față de Bulgaria, Cehoslovacia sau R.D. Germană. Pe de altă parte, dinamica productivității muncii în România — în industrie, calculată pe baza produsului intern brut în perioada 1965—1978 — a fost superioară celei înregistrate în R.F. Germania, Suedia, Franța sau Regatul Unit, aproximativ egală cu cea din Italia și Grecia, dar mai mică decît cea a Japoniei, țară în care, în intervalul analizat, nivelul productivității muncii a crescut aproape de 3 ori.

Ca urmare a dinamicii susținute a productivității muncii consemnată în țara noastră, decalajele respective de productivitate în anul 1978, comparativ cu anul 1965, s-au redus față de majoritatea țărilor luate în comparație. Potrivit unor calcule putem arăta că în 1978 productivitatea muncii obținută pe un lucrător din industria României era de aproape 4 ori mai redusă decît în S.U.A., de 2,2—2,7 ori mai mică decît în R.F. Germania, Suedia, Franța, Italia, Japonia și de 1,4—1,8 ori mai mică decît în Spania, Regatul Unit și Grecia — pentru perioadele anterioare decalajele respective situîndu-se la nivele mult mai mari.

O imagine elocventă asupra cerințelor și respectiv posibilităților de creștere în continuare a productivității muncii în industria națională — cu deosebire pe seama ridicării nivelului de calificare a personalului ocupat și a îmbunătățirii gradului de utilizare a mașinilor, instalațiilor și utilajelor la nivelul performanțelor lor nominale, a unei mai bune organizări a activității — ne este oferită de compararea ponderii populației ocupate în industria României, în raport cu alte țări. Astfel

---

[1]) Creșterea productivității muncii în industria României se datorește, în principal, dotării industriei cu însemnate fonduri fixe, creării de noi capacități de producție, introducerii științei și tehnologiei moderne în toate ramurile industriale. În perioada 1961—1980 a fost investit în industrie un volum de aproape 1 000 miliarde lei, din care aproximativ 909 miliarde lei între 1966—1980. Ponderea industriei în totalul investițiilor a fost în continuă creștere (de la 42,3% în 1960, la 51,0% în 1979), fiind mai mare decît în celelalte țări socialiste, cu excepția R. D. Germane. Față de anul 1970, investițiile alocate industriei în 1979 au fost de 2,8 ori mai mari în România, comparativ cu 2,3 ori în Polonia, 1,8 ori în Ungaria, 1,7 ori în Cehoslovacia, 1,6 ori în Bulgaria, U.R.S.S. și R. D. Germană.

În ceea ce privește structura dotației tehnico-materiale, se evidențiază creșterea sistematică a ponderii mașinilor, utilajelor și instalațiilor în volumul total al investițiilor industriale în România, respectiv de la 33,5% în 1960 la 54,4% în 1979, țara noastră situîndu-se în acel an după Cehoslovacia (56,4%) sau R. D. Germană (56,2%) și înainte de U.R.S.S. (45%) sau Bulgaria (46,9%).

În intervalul 1961—1980 au fost puse în funcțiune în industrie fonduri fixe în valoare de circa 800 miliarde lei. Ponderea fondurilor fixe puse în funcțiune în totalul investițiilor din industrie se cifrează la 77,3% în cincinalul 1961—1965, 76,4% în 1966—1970, 86,1% în 1971—1975 și 75,8% în ultimul cincinal. Comparativ cu unele țări socialiste, în anul 1979 această pondere este mai redusă în România (65,7%) față de Bulgaria (86,3%), Polonia (86,8%), Cehoslovacia (71,4%), U.R.S.S. (87,7%), Ungaria (90,6%) și R. D. Germană (90,1%) — ceea ce evidențiază necesitatea accentuării efortului în direcția creșterii ponderii volumului de fonduri fixe în totalul investițiilor industriale. Mai menționăm că aproximativ trei pătrimi din investițiile industriale și din fondurile fixe puse în funcțiune în industrie, în perioada 1969—1980, s-au realizat în următoarele 5 ramuri : energie electrică și termică, combustibil, metalurgie feroasă și neferoasă, construcții de mașini și chimie.

față de alte țări, ponderea populației ocupate în industrie în România în 1980 (35,5%) era superioară celei din U.R.S.S. (29,5%) sau Ungaria (33,4%). Comparativ cu unele țări nesocialiste, ponderea în țara noastră depășea pe cea din 1979 din Franța (27,6%), Italia (28,0%), Regatul Unit (32,2%), Suedia (25,7%), S.U.A. (25%), Japonia (25,2%), etc. Evident, toate acestea constituie argumente pentru o angajare mai susținută a unităților din industria noastră pe calea sporirii accentuate a productivității muncii ; desigur, cu grija pentru a drămui cît mai bine resursele de materii prime și de energie, dar și cu preocuparea de a integra cît mai rapid în circuitul economic toate rezervele de sporire a productivității, privind mai buna conducere și organizare a muncii, asigurarea unei ordini și discipline desăvîrșite în muncă etc.

Rezerve în sfera mai bunei organizări a activității

UNA DIN CAUZELE care determină ca productivitatea să nu crească la nivelul condițiilor existente o constituie gradul relativ scăzut de utilizare a timpului de lucru de către cei angrenați în producție. După cum este cunoscut, ponderea muncitorilor în totalul personalului muncitor din industrie a crescut la nivele înalte, mai ales în anii de după 1965, ajungînd la 91% în 1980. Pe de altă parte, gradul de folosire a timpului de lucru al muncitorilor în anul 1980 (93,2%) a fost în ușoară scădere față de 1975 (93,7%). Nivelul mai scăzut de utilizare a timpului de lucru, concomitent cu sporirea numărului de muncitori, a condus la creșterea volumului total al timpului neutilizat.

Din analiza balanței timpului de muncă neutilizat rezultă că o parte importantă din timpul de lucru nu este folosită datorită unor deficiențe în organizarea producției și a muncii ; deficiențe legate de funcționarea uneori defectuoasă a aprovizionării tehnico-materiale, a întreținerii și exploatării mașinilor și utilajelor etc. În același sens a acționat și indisciplina în muncă ; pierderile de timp datorate întreruperilor în producție, învoirilor, concediilor fără plată și absențelor nemotivate au însumat 95,2 milioane ore-om în 1980, ceea ce echivalează cu timpul de lucru a peste 38 mii muncitori.

Reducerea volumului de timp de muncă utilizat în producție este influențată și de ceea ce numim „mișcarea personalului muncitor", respectiv plecările din întreprindere ca urmare a încălcării disciplinei muncii și încadrările de personal nou pe posturile rămase astfel vacante. Potrivit datelor analizate, în perioada 1975—1980 factorul amintit a prezentat o ușoară tendință de reducere față de anii anteriori. Anual plecările și încadrările în întreprinderile industriale de stat au reprezentat 6—7% din numărul total al personalului muncitor, indicele de fluctuație (calculat ca raport între numărul muncitorilor plecați fără aprobarea conducerii întreprinderii, prin demisii, concedieri pentru absențe nemotivate și alte încălcări ale disciplinei și numărul mediu al muncitorilor) a fost de 2,2% în 1980, față de 2,7% în 1975. Și proporția muncitorilor care nu au realizat normele de muncă — deși în scădere, ea situîndu-se la nivelul de 24,9% din numărul muncitorilor ce au lucrat în acord în 1980 [2]), comparativ cu 30,4% în 1975 [1]) — este încă ridicată și a determinat nerealizarea unei producții de milioane și milioane de lei. Este drept, pierderile de timp de lucru, respectiv de producție cauzate de deficiențele menționate au fost compensate parțial prin ore suplimentare. Deși și acestea prezintă un volum total în scădere, cuantumul lor încă ridicat nu este în măsură să ofere imaginea unei activități superior organizate și desfășurate în multe din unitățile noastre industriale.

În întreagă această perspectivă, recentele reglementări ale legii, urmărind întărirea ordinii și disciplinei în producție — premiză hotărîtoare a unei activități eficiente — se dovedesc de o evidentă însemnătate. Pe această bază se asigură cadrul favorabil integrării în activitatea productivă a unor numeroase rezerve de creștere a productivității muncii, contribuind astfel la sporirea rodniciei muncii în fiecare unitate, cît și pe ansamblul industriei. Pe măsura concretizării lor, aceste acțiuni vor contribui la reducerea decalajelor de productivitate ce ne despart încă de statele dezvoltate economic ale lumii.

Creșterea randamentului muncii, în condiții de economisire a energiei

ANALIZA evoluției productivității evidențiază necesitatea unor măsuri pentru fiecare unitate industrială, măsuri apte să asigure creșterea randamentului muncii în condiții de economisire a energiei. Ele sînt desprinse din orientările și acțiunile relevate în documentele de partid și se înscriu în cadrul accentuării factorilor intensivi în procesul dezvoltării, în scopul valorificării mai bune, cu o eficacitate sporită, a întregului nostru potențial de resurse și forță de muncă. Avem astfel în vedere măsurile menite să asigure creșterea producției industriale — mai ales pe baza rezervelor încă nevalorificate în acest sens, și, deci, într-un ritm mai accentuat în raport cu cel al investițiilor industriale. Acest fapt se va reflecta în realizarea sarcinilor de creștere a producției industriale la 1 000 lei fonduri fixe. Avem, de asemenea, în vedere necesitatea ca sporirea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de fabricație, respectiv nivelul, ritmul dotării întreprinderilor industriale cu mașini, utilaje, instalații moderne să se facă în condițiile reducerii consumului de energie într-o unitate sau alta.

Se impune îmbunătățirea organizării activității sectoarelor de bază și auxiliare din întreprinderi. Așa cum demonstrează practica, unele neajunsuri care diminuează productivitatea pe ansamblul unității, se vădesc cu deosebire în sectoarele calde (turnătorii, forje, tratamente termice), cît și în cele de prelucrări și montaje ; subliniem în acest sens activitatea neritmică cît și menținerea unui număr mare de muncitori auxiliari ; acest număr ar putea fi diminuat chiar în condițiile asigurării doar a micii mecanizări pentru mai multe operații. Și transportul intern se impune mai bine organizat, pe baze raționale ; este necesar ca introducerea metodelor moderne de transport, ca paletizarea și containerizarea să se facă rapid, în concordanță cu perfecționarea fluxurilor tehnologice de fabricație.

Trebuie depuse toate eforturile ca performanțele utilajelor să se ridice integral la nivelul lor tehnic nominal. Se mai impune, totodată, creșterea nivelului tehnic al mașinilor, utilajelor, instalațiilor în concordanță cu sistemele și cerințele de realizare, urmărire și control activ al producției. Productivitatea muncii prevăzută trebuie asigurată în condițiile extinderii mai rapide a unor tehnologii noi de lucru, apte să asigure produse de înaltă competitivitate, precum și creșterea gradului de utilizare al materiilor prime și materialelor ca și a gradului de economisire a acestora. Este necesar să rețină totodată atenția problema amplificării ritmului de dotare cu calculatoare de proces, microprocesoare, alte elemente care să conducă la o accentuare a cibernetizării producției. Preocupările trebuie îndreptate și spre extinderea rezultatelor obținute în institutele specializate de cercetare și proiectare în domeniul roboților industriali, asigurîndu-se mărirea ritmului de asimilare în fabricație în vederea integrării acestora în procesele din sectoarele siderurgice, de metalurgie neferoasă, chimie, prelucrarea metalelor și altele.

O măsură dintre cele mai însemnate, care trebuie să acționeze la nivelul fiecărei unități economice, o constituie amplificarea preocupărilor pentru creșterea gradului de calificare, de profesionalism, al fiecărui om al muncii. Tocmai pe această bază, și în funcție de gradul tehnic al producției, de performanțele utilajelor trebuie asigurată reactualizarea periodică a normelor de muncă, realizîndu-se premise superioare, deopotrivă, pentru sporirea gradului de cointeresare materială a muncitorilor și înfăptuirea întocmai a sarcinilor de plan, calitative și cantitative. În același cadru, un accent deosebit trebuie pus pe fundamentarea și comensurarea în mai mare măsură a productivității muncii în raport cu cerințele aplicării noului mecanism economico-financiar. Desigur, că stabilirea reală a prețurilor de produs, în funcție de nivelul tehnic și gradul de competitivitate, pentru a elimina și în acest fel neconcordanța care se vădește adeseori în unitățile industriale între nivelul indicatorilor fizici și valorici, constituie o condiție însemnată pentru funcționarea normală a noului mecanism economico-financiar.

O ultimă chestiune. Se vădește cerința ca ministerele economice, sprijinite de institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, împreună cu oficiile de documentare, să-și intensifice preocupările de efectuare a unor comparații internaționale pentru fiecare produs în parte privind nivelul și dinamica productivității muncii. Elaborarea acestor comparații trebuie să fie însoțită însă de sublinierea de către organele menționate și a unor măsuri tehnico-economice, care să conducă la realizarea de produse de înaltă tehnicitate și cu parametri tehnico-funcționali la nivelul cel mai avansat.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

[1]) și [2]) Luna noiembrie a anilor 1980 și 1975

CITITORII AU CUVÎNTUL

Indicatori

CONSILIILE populare răspund de folosirea rațională a fondului funciar și de realizarea sarcinilor stabilite prin planul de stat. Dintre indicatorii care se pot utiliza în activitatea de îndrumare și control a realizării sarcinilor privind suprafețele cultivate, menționăm : gradul de acoperire a însămînțărilor de primăvară cu arături de toamnă ; ponderea însămînțărilor efectuate în epoca optimă în total suprafață însămînțată ; a suprafeței însămînțate cu semințe selecționate (sau soiuri superioare) în total suprafață și pe culturi ; a suprafețelor însămînțate în teren irigat pe total și pe culturi ; a suprafeței însămînțate cu culturi intercalate în suprafața productivă de primăvară ; a lucrărilor de întreținere efectuate în epoca optimă (pe categorii de lucrări) în total suprafață ; gradul de mecanizare a lucrărilor pe total și pe culturi ; ponderea suprafeței productive de primăvară în suprafața arabilă ; a suprafeței efectiv recoltate în suprafața de recoltat ; a suprafeței însămînțate cu culturi duble în suprafața recoltată etc.

Gh. FRĂȚILA
Academia de studii economice

Livrări

IN prezent procesul de livrare a îngrășămintelor chimice se realizează cu importante pierderi. Pentru îmbunătățirea situației în acest domeniu propun ca în stațiile C.F.R. să se stabilească linii separate de descărcare a îngrășămintelor chimice, să se amenajeze platforme de descărcare speciale în lungul liniei ; să se instaleze prize trifazice pentru a se putea folosi utilajele beneficiarilor (șnecuri, benzi etc.) la descărcarea vagoanelor ; vagoanele speciale pentru transportul îngrășămintelor chimice să fie folosite numai în stațiile C.F.R. unde există spații special amenajate în acest scop ; și în fine Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare să dispună amenajarea spațiilor de depozitare în consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

A. DRĂGAN
economist la Banca pentru agricultură și industrie alimentară din Vaslui

Ecouri

DEPĂȘIREA repartiției zilnice de gaze naturale (articolul „Cerințe ale extracției și utilizării eficiente a gazului metan" publicat în nr. 39/'81 al „Revistei economice") s-a datorat și reducerii cotei cu aproape 27 mil. mc. gaze, reducere care s-a făcut unilateral de către furnizor, fără acordul Ministerului Industriei Chimice, în condițiile în care planul nostru de producție a rămas același. Evident că în aceste condiții se înregistrează importante depășiri ale cotei de gaze acordată unității noastre. Pe de altă parte, în perioada respectivă presiunea de livrare a gazelor a fost foarte mică, sub limita contractată, astfel că fabricile de amoniac au funcționat la capacitate redusă, cu multe opriri.

Față de cele arătate apare ca necesară o mai bună corelare a planului de producție cu cotele de gaze repartizate și evitarea fluctuațiilor presiunii la care gazele sînt puse la dispoziția consumatorilor. Pe această cale se asigură funcționarea continuă și la capacitate a consumatorilor și se evită pornirile și opririle de instalații în mod neprogramat. Pornirea sau oprirea unei fabrici de amoniac consumă între 3 și 4 mil. m^3 gaze și de aceea este atît de important să se elimine aceste opriri.

În același timp colectivul nostru de muncă este mobilizat pentru a depista și recupera toate resursele energetice secundare care se pierd în mediul înconjurător, putînd pune în valoare încă din 1982 cel puțin 30 Gcal/oră resurse recuperate prin aplicarea unor adaptări și completări la instalații.

Vă mulțumim pentru sprijinul acordat și vă asigurăm că întreg colectivul nostru de oameni ai muncii se va preocupa în continuare de gospodărirea mai bună și mai eficientă a resurselor energetice puse la dispoziția noastră.

I. PELEA
directorul Combinatului de îngrășăminte chimice din Turnu Măgurele

★

DIN cele relatate în articol am reținut că este necesară o preocupare mai susținută pentru încadrarea în repartițiile aprobate, fapt pentru care s-a hotărît dezbaterea temei în cadrul colectivului de conducere și al comisiei energetice din cadrul Combinatului siderurgic Reșița. Menționăm că la toate secțiile consumurile energetice sînt analizate zilnic, luîndu-se măsuri tehnologice și organizatorice, îndeosebi în sectoarele calde, de eliminare a risipei sau a unor consumuri neîntemeiate. Este vorba de conducerea și funcționarea în regim economic a proceselor de ardere, realizarea parametrilor de ardere, reducerea pierderilor de căldură prin neetanșeități, orificii, zidărie deteriorată, a cuptoarelor tehnologice etc.

I. GRĂDOI
director general adjunct tehnic și de producție la Combinatul siderurgic Reșița

★

UNITĂȚILE ministerului nostru au sarcina să asigure toți consumatorii industriali și de alte categorii cu energia electrică solicitată. Termocentralele livrează cantități însemnate de energie termică platformelor industriale aferente, precum și consumatorilor din centrele urbane cum sînt : București, Ploiești, Craiova, Borzești, Galați, Pitești și altele. Orice dezechilibru în asigurarea cu combustibili a centralelor electrice nesoluționat imediat, poate conduce la dezechilibrarea balanței de producere-consum de energie electrică și termică, avînd ca rezultat inevitabil perturbarea activității economice a consumatorilor.

Calea principală de reducere a ponderii consumului de hidrocarburi și implicit de gaz metan, la producerea energiei electrice și termice, o constituie creșterea producției de energie electrică pe bază de cărbune, direcție în care au fost concentrate toate eforturile. Prin acțiuni comune ale Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Minelor, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnicii și Electronicii, se vor urmări cu maximă atenție lucrările prevăzute în programele comune de măsuri pentru creșterea disponibilității centralelor termoelectrice pe cărbune, în special a termocentralelor Rovinari și Turceni, pentru ca împreună cu celelalte centrale electrice să poată asigura consumul de energie electrică și termică și să se poată trece în condiții bune vîrful de sarcină din sezonul rece.

Ioan MĂIEREANU
director în Ministerul Energiei Electrice

★

ÎNTREPRINDEREA de țevi Roman a recepționat necesitățile ce se ivesc privind construirea de conducte de legătură, colectare și de transport pentru gazul metan în sistem republican. Întreprinderea noastră sugerează întreprinderii interesate ca, în urma unui studiu aprofundat, să stabilească un program concret asupra necesarului de țevi, conducte și alt material tubular, determinat cantitativ și calitativ și pe perioade de livrare ; necesarul sortotipodimensional și calitativ să se alinieze standardelor în vigoare. În eventualitatea cînd actuala tipizare nu corespunde necesităților, să se procedeze din timp pentru obținerea derogărilor.

În situația cînd se vor obține derogări pentru fabricarea materialului tubular, în alte condiții decît cel tipizat, conform Decretului nr. 99/1980, cît și pentru realizarea fabricației materialului necesar prevăzut în actuala tipizare, Întreprinderea de țevi Roman va trebui să-și mobilizeze capacitățile sale din timp, făcînd și eventualele asimilări de produse care, natural, durează timp mai îndelungat.

C. CORDUNEANU
director comercial

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Surse de sporire a eficienței în folosirea utilajelor și a forței de muncă

DOTAREA TEHNICĂ — criteriu de organizare a compartimentelor de producție în construcția de mașini

ÎN ULTIMUL DECENIU ȘI JUMĂTATE, industria construcțiilor de mașini a căpătat un rol tot mai important în dezvoltarea economico-socială a județului Bihor. Ponderea acestei ramuri în producția industrială bihoreană a crescut de la 11,9% în 1965 la 14,1% în 1970, iar la începutul actualului cincinal reprezintă 23,2%; volumul producției ei s-a mărit, în deceniul 1971—1980, de peste 4,5 ori.

Creșterile cantitative au fost însoțite de însemnate schimbări calitative, concretizate prin ridicarea nivelului tehnic al producției, perfecționarea și diversificarea gamei sortimentale a produselor.

În acest al șaptelea cincinal, în care creșterea economică trebuie realizată preponderent pe seama factorilor intensivi, prin efortul propriu al colectivului fiecărei unități, aplicarea consecventă a noului mecanism economico-financiar are un rol decisiv în ridicarea calității și eficienței întregii activități de producție la un nivel corespunzător dezvoltării în ritm rapid a bazei tehnico-materiale — ceea ce presupune și adaptarea în același sens a organizării.

După cum se știe, și în construcția de mașini, structurile organizatorice sînt concepute pentru o anumită dotare tehnologică și o anumită structurare tehnologică a produselor existente sau nou asimiliate, fiind puternic influențate de gradul de specializare, cooperare, concentrare, centralizare și/sau integrare a procesului de producție.

Alcătuirea formațiilor de lucru conduse de maistru

O MARE GREUTATE SPECIFICĂ au încă, în această ramură, **unele lucrări efectuate în condiții de dotare clasic-convențională**, îndeosebi **prelucrarea metalelor prin așchiere pe mașini-unelte universale** și operațiile de **montaj-finisaj** (la care predomină munca manuală, chiar dacă parțial e înlesnită de folosirea uneltelor de mînă mecanizate). Aspectul este general valabil pentru compartimentele de întreținere-reparații, scularii, A.M.C., dar și pentru producția de bază în cadrul unităților cu profil eterogen (cum este Întreprinderea mecanică și de piese de schimb din Oradea) sau cu un volum ridicat de produse „nenominalizate" la începutul oricărei perioade de plan (cazul Întreprinderii mecanice din Oradea). În asemenea situații se pune într-un mod aparte problema raportului: **numărul de muncitori la un maistru.** Specialiștii practicieni în organizarea construcțiilor de mașini susțin că raportul prevăzut în actualele normative, de exemplu 30 de muncitori la un maistru, ar trebui considerat ca **minim de pornire** și îmbunătățit în funcție de calitățile profesionale, atît ale muncitorilor (eventual categoria medie pe formație de lucru) cît și ale maistrului respectiv. Astfel, un maistru ar putea să aibă o echipă care să depășească acest număr, dacă majoritatea muncitorilor au o calificare superioară, necesitînd deci mai puțină muncă de îndrumare și sprijin prin asistență, decît o echipă compusă din începători, de categoriile I—III. (Menționăm că în cadrul industriei constructoare de mașini din județ, avem zeci de muncitori cu calificare postliceală, de tehnician sau chiar cu școală de maiștri, dar care lucrează efectiv pe mașini-unelte.) Cu toate acestea — ceea ce ni se pare paradoxal pentru scularii, încadrate de regulă cu muncitori de înaltă calificare, care pot lucra de sine-stătător — normativul prevede un număr mai redus (20) de muncitori la un maistru.

Alcătuirea formațiilor de lucru în sensul propus, care presupune perfecționarea permanentă a muncitorilor și maiștrilor, scutirea acestora din urmă de anumite munci administrativ-funcționărești, ar avea ca efect diminuarea numărului de formații de lucru, ateliere, secții etc., îmbunătățirea conducerii producției la nivelul de bază, creșterea productivității muncii, utilizarea mai bună a timpului de lucru și a capacităților de producție.

Optimizarea cadrului organizatoric se impune în mod deosebit în cadrul acelor procese tehnologice la care constituirea formațiilor de lucru, organizarea atelierelor sau secțiilor numai pe bază de număr de personal nu reflectă condițiile reale, necesare desfășurării activității de producție la un nivel calitativ și de eficiență corespunzător. Într-o asemenea situație se găsesc sectoarele de prelucrare la cald (turnătorie, forjă, tratamente termice), unde avem de-a face cu instalații de mare complexitate și valoare, cu funcționalitate sensibilă și un proces tehnologic specific (temperaturi, presiuni, substanțe chimice speciale etc.).

Întreprinderea „Înfrățirea" Oradea, de exemplu, are în dotare un cuptor cu inducție pentru elaborarea fontei lichide, instalație de mare valoare; scoaterea lui din funcțiune ar însemna oprirea conveierului de formare-turnare, pentru anumite tipuri de piese, echivalînd cu cca. 18% din capacitatea întregii turnătorii — cu influențe negative și asupra altor întreprinderi, care primesc de la această unitate piesele turnate, prin cooperare. Totodată, defecțiunile în funcționarea cuptorului respectiv pot produce accidente grave, care să afecteze atît echipamentele din apropiere, cît și personalul muncitor.

Se impune, deci, să existe **răspunderi bine definite în privința conducerii echipei de servire** (compusă din cuptorari, topitori și electricieni), să se asigure supravegherea activității și a funcționării utilajului, respectarea strică a normelor stabilite. Astfel de **răspunderi specifice activității în unitățile care au în dotare instalații, utilaje și mașini cu regim de funcționare continuu sau cu un grad ridicat de pericol în exploatare** sînt în mod deosebit accentuate în noile reglementări introduse prin completările la Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și prin Decretul Consiliului de Stat nr. 400/1981. Personalul muncitor care lucrează la astfel de instalații are obligația de a cunoaște caracteristicile lor constructive și funcționale, de a respecta normele tehnice de exploatare și întreținere, normele de protecție a muncii și de prevenire a incendiilor, de a asigura supravegherea permanentă a utilajelor, evitînd orice avarii sau întreruperi accidentale. Maiștrii sau alți conducători ai formațiilor de lucru răspund de realizarea condițiilor necesare în acest scop, de efectuarea la timpul programat a reviziilor tehnice și reparațiilor, de supravegherea permanentă a personalului sub raportul ordinii și disciplinei, al aplicării corecte a tehnologiilor de fabricație și a instrucțiunilor de exploatare; ei sînt datori să controleze predarea-preluarea între schimburi a echipamentului tehnologic, să ia măsuri pentru ca orice muncitor căruia îi aprobă plecarea în timpul programului de lucru să fie înlocuit, la supravegherea utilajului, de o altă persoană.

În cazuri de felul celui menționat, organizînd formația de lucru — indiferent de numărul de muncitori care urmează să fie cuprinși — pe baza criteriului **„servirea și supravegherea funcționării a cel puțin unui cuptor de inducție"**, se poate conta pe **o îmbunătățire cu cel puțin 3% a gradului de utilizare al cuptorului**, ceea ce va asigura o producție suplimentară de peste 100 tone de piese turnate pe an; totodată se vor reduce cheltuielile de întreținere și vor fi prevenite opririle accidentale, care pot produce pagube de ordinul milioanelor de lei.

Iată și un alt exemplu de la aceeași întreprindere, dar care poate fi regăsit și în alte unități ale construcției de mașini. Conveierul de turnare și formare mecanică a unor categorii de piese din fontă asigură realizarea a peste o cincime din producția turnătoriei. Este vorba, de fapt, de o unitate tehnologică integrată în cadrul secției; procesul de lucru, cu un grad înalt de mecanizare și automatizare, cuprinde într-un singur complex toate fazele: formare, miezuire, turnare și dezbatere. În condițiile unei astfel de organizări unitare și pentru supravegherea lui la nivel corespunzător, se cere ca la constituirea formației de lucru condusă de maistru, criteriul să fie instalația tehnologică, respectiv **„servirea a cel puțin unui conveier pen-**

ru formarea, miezuirea și turnarea mecanizată a pieselor din fontă".

Asemenea principii de organizare în cadrul unităților de forjă-matrițare au un rol deosebit în reducerea consumului de metal, iar pentru operațiile de tratamente termice influențează hotărîtor calitatea pieselor și mașinilor fabricate, ca și consumul rațional de energie. (Puterea instalată în atelierul de tratamente termice al întreprinderii „Înfrățirea" reprezintă peste 2 000 kW.) Ele trebuie să fie regăsite și în constituirea compartimentelor de producție, cum sînt atelierele și secțiile.

În această ordine de idei, specialiștii din construcția de mașini-unelte propun, drept criteriu minim de organizare pentru o secție de forjă, **„servirea a cel puțin 25 utilaje de deformare plastică de orice fel și 8 cuptoare cu flacără sau electrice, sau 20 utilaje de deformare plastică, din care cel puțin 6 cu putere de 400 kgf"**, iar pentru un atelier de tratamente termice, de exemplu : **„servirea a cel puțin 16 utilaje de tipul : cuptoare cu vatră fixă și mobilă, cuptoare electrice, instalații de cimentare cu gaze, băi cu săruri, cu ulei, cuptoare cu atmosferă controlată, instalații cu curenți de înaltă frecvență".**

Criteriul tehnologic de constituire a formațiilor de lucru și a compartimentelor de producție se impune — față de concepția clasică privind numărul de personal — și în cazul **acoperirilor galvanice**, reprezentînd activități distincte, executate cu utilaje automatizate, de mare valoare, a căror funcționare cere supraveghere permanentă și competentă, cunoștințe și răspunderi deosebite. La fel, **montarea și testarea aparaturii electronice și electromecanice** specifice mașinilor-unelte cu comandă numerică și cu afișaj de cote constituie o problemă relativ nouă și de mare complexitate ; obiectul muncii și aparatura cu care se lucrează au valori deosebit de mari și necesită cunoștințe profesionale, teoretice și practice, de nivel superior.

În domeniul prelucrării mecanice, extinderea criteriilor de organizare prezentate mai sus, la **mașinile-unelte de mare gabarit** (care de regulă constituie puncte înguste) și la **liniile tehnologice formate pentru executarea unor categorii specifice de piese**, care sînt unități integrate cu program de producție propriu, ar contribui substanțial la ridicarea pe o treaptă superioară a calității și eficienței.

Sisteme specifice de grupare a mașinilor-unelte

PONDEREA JUDEȚULUI BIHOR **în totalul producției de mașini-unelte așchietoare a țării se ridică la 12,2%**, depășind de mai multe ori poziția lui ierarhică în ce privește producția industrială totală. Studierea modului de **organizare și funcționare a compartimentelor de producție** în acest domeniu specific al producției de mașini-unelte depășește, deci, interesul local, teritorial și constituie preocupări demne de remarcat, avînd la bază considerente general valabile pentru etapa actuală, cum sînt :

— apropierea structurii utilajului tehnologic de structura tehnologică a produselor ;

— greutatea specifică ridicată a prelucrărilor mecanice prin așchierea metalului, în totalul volumului de lucrări ;

— creșterea flexibilității tehnologice în contextul diversificării rapide a producției, prin reducerea duratei de asimilare a produselor noi și reproiectate.

Astfel, în cadrul întreprinderii „Înfrățirea" Oradea s-au conturat trei subsisteme diferite pentru producția de bază la prelucrări mecanice prin așchiere :

I. **Linii tehnologice cu ciclu de fabricație închis,** care se aplică în 4 secții, compuse din 31 de linii tehnologice. Principiile organizatorice care au stat la baza elaborării fazelor de realizare sînt :

— clasificarea pieselor după formă și tehnologie ;

— prelucrarea pieselor în întregime în cadrul liniei (de la semifabricat la produs finit) ;

— stabilirea sarcinilor de producție concrete și dotarea cu mijloacele necesare ;

— autonomie în programarea internă proprie ;

— plasarea utilajelor într-o zonă delimitată și în ordinea succesiunii operațiunilor pe fluxul tehnologic.

Avantajele subsistemului sînt multiple : creșterea productivității muncii, datorită specializării utilajelor și a personalului în executarea unor lucrări similare ; îmbunătățirea condițiilor de planificare, programare și urmărire a producției ; mărirea responsabilității față de termenele și calitatea execuției ; scurtarea ciclurilor de fabricație ; reducerea volumului de transport intern uzinal.

Pentru ilustrarea eficienței, prezentăm situația evoluției producției fizice, în etajele parcurse (tabelul nr. 1) :

Tabelul nr. 1

Indicatori	Sistem de bază	Introducerea subsistemului	Perfecționarea metodei		
	1970	1971	1974	1975	1980
Raportul dintre numărul de mașini-unelte convenționale și numărul de oameni	2,8	3,1	4,6	5,1	7,3
Dinamică (%)	100	110	164	180	261

II. **Baterii de mașini de înaltă precizie.** La baza acestui sistem, care se aplică la 2 grupe de mașini de rectificat filete și mașini de găurit în coordonate stau : gruparea mașinilor-unelte de înaltă precizie ; stabilirea gamei lucrărilor de finisare ce urmează a fi executate ; organizarea colaborării cu restul secțiilor ; asigurarea servirii mașinilor de precizie de către personal cu înaltă calificare.

Avantajele acestui mod de organizare s-au materializat în : reducerea necesarului de S.D.V.-uri speciale ; scurtarea ciclurilor de asimilare și fabricație ; prelungirea duratei de funcționare a mașinilor de precizie și îmbunătățirea gradului de utilizare intensivă a lor ; în unele cazuri, extinderea poliservirii (de exemplu numai 11 oameni, în loc de 22 pentru 7 mașini folosite în 3 schimburi).

Merită reținut, ca semnificativ, gradul de echipare cu S.D.V-uri la produse asimilate în diferite etape. Astfel : în 1960 mașina de găurit „G-25" avea un grad de echipare cu S.D.V.-uri de 2,2 ; în 1965, mașina de frezat pentru sculării „FUS-P" — de 2,42 ; în 1970, mașina de filetat „MFIV-8" are deja numai 1,3 ; în 1975, gradul de echipare la mașina de găurit „GR-50" și de frezat „FUS-25" scade la 1,28, pentru ca în 1980, la ultimul tip de mașină de găurit radial — „GR-616", de înaltă tehnicitate — să fie doar de 0,62. Eficiența economică a acestei evoluții se reflectă în scăderea cheltuielilor specifice pentru S.D.V.uri speciale (tabelul nr. 2) .

Tabelul nr. 2

Indicatori	1975	1978	1980
Costul S.D.V.-urilor speciale (lei/1 000 lei producție marfă)	22,26	20,72	14,33
Reducerea cheltuielilor (%)	100	78,90	54,50

III. **Baterii de mașini de productivitate înaltă** (C.N.C. și strunguri N.C.). În organizarea acestor formații de lucru, specialiștii s-au orientat spre : concentrarea operațiilor tehnologice de prelucrare ; organizarea elaborării și testării programelor de execuție a pieselor ; plasarea mașinilor-unelte în cuiburi și poliservirea lor ; prereglarea sculelor cu aparate speciale ; personal tehnic de înaltă calificare.

Eficiența acestui sistem de folosire intensivă a mașinilor respective este exprimată prin :

— creșterea numărului orelor de funcționare (pe mașină) în regim automat (tabelul nr. 3) :

Tabelul nr. 3

Indicatori	1978	1980	Sem. I 1981
Nr. ore de funcționare în regim automat	2 607	4 063	2 517
Dinamică (%)	100	155,8	193

— extinderea poliservirii, reducerea perioadei de reglare, creșterea eficienței asistenței tehnice — care pot fi cuantificate în creșterea productivității muncii de peste 2 ori (211%) și economii de personal de 43% (folosirea unui număr de numai 16 oameni, în loc de 28).

Aplicarea tot mai accentuată, și în construcția de mașini a cuceririlor revoluției științifico-tehnice contemporane, folosirea pe scară largă a prelucrării automate a datelor și a tehnicii electronice de calcul în programarea, desfășurarea și urmărirea procesului tehnologic, introducerea robotizării și a folosirii inteligenței artificiale impun preocupări susținute pentru găsirea modului optim de organizare a compartimentelor de producție, pentru corelarea și armonizarea eficientă a coexistenței unei game largi și eterogene de tehnologii clasice, tradiționale cu cele mai moderne, neconvenționale, astfel încît să se asigure cadrul organizatoric corespunzător funcționării la un nivel calitativ superior a dotării tehnice existente și de viitor.

dr. Tiberiu VESSELENYI
directorul Cabinetului teritorial de organizare al județului Bihor

Dezbatere în județul Bihor

UTILIZAREA POTENȚIALULUI ENERGETIC AL APELOR GEOTERMALE (I)

Au participat : **Georghe Blaj, Eva Feder** — Comitetul județean de partid Bihor ; **George Vaida** — Consiliul popular județean Bihor ; **Iosif Maștei** și **Ioan Damian** — Consiliul județean de control muncitoresc al Activității Economice și Sociale ; ing. **Aurelian Manilici,** — Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; ing. **Dinu Constantin** și **Nicolae Liciu** — Comitetul de Stat al Planificării ; dr. geolog **Constantin Opran** — Ministerul Geologiei ; **Constantin Corici** și **Ioan Jurcă** — Comitetul județean Timiș al P.C.R. ; ing. **Teodor Enăchescu** și ing. **Silviu Chiriță** — Consiliul Național al Apelor ; dr. ing. **Teodor Constantinescu** și dr. geolog **Augustin Țenu** — Institutul de meteorologie și hidrologie ; ing. **Didolf Svoboda** — Institutul de balneologie București ; conf. dr. ing. **Teodor Maghiar,** decan, și dr. chimist **Ludovic Gilău** — Institutul de Învățămînt Superior Oradea ; ing. **Mihai Binșelean** — director, Întreprinderea de sere Oradea ; geolog **Dumitru Șendruțiu** — Inspectoratul geologic minier Oradea ; ing. **Nicolae Fîntînă,** director — Institutul județean de proiectare ; **Ioan Caraiman,** director — Întreprinderea piscicolă Cefa ; ing. **Valer Bacinschi** — Oficiul de gospodărire a apelor Bihor; ing. **Sorin Ungur,** director — C.E.T. Oradea; dr. **Ioan Popa,** director al Direcției județene sanitare ; dr. **Ioan Negoescu** — Băile Felix, U.G.S.R.; geolog **Ioan Cohut,** director — Grupul Foraj, Exploatare, Ape Geotermale Oradea ; ing. **Romeo Apostol** ing. șef — I.J.G.C.L. Bihor ; ing. **Dumitru Restanția,** director general — D.G.A.I.A. Bihor ; ing. **Georgeta Dobrin** — Direcția de Ape Crișuri. Din partea „Revistei economice" au participat dr. **Maria Popescu** și dr. **Dan Popescu.**

Gheorghe Blaj — În urmă cu trei ani, Revista economică, împreună cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie — a organizat la Oradea o dezbatere pe tema mai bunei folosiri și valorificări a resurselor de ape geotermale. Au fost relevate cu prilejul acelei dezbateri nu numai **necesitatea stringentă de utilizare a** potențialului energetic al **apelor geotermale** în scopul de a degreva, și pe această cale, balanța energetică a țării, sarcină trasată expres de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** obiectiv de seamă al actualului cincinal, ci și multiple posibilități în acest sens — ceea ce a constituit, desigur, un lucru pozitiv. Sînt prezenți la noua dezbatere reprezentanți ai acelorași organisme, în multe cazuri aceleași persoane. În același timp, aria reprezentanților la dezbatere s-a lărgit, pentru că noi unități sau instituții folosesc sau se preocupă de folosirea apei geotermale ca sursă nouă de energie.

Această dezbatere va trece în revistă progresele realizate în cei trei ani, va pune în evidență — și nu mă îndoiesc de aceasta — extinderea ariei cercetărilor pentru promovarea energiei geotermale. În scopul valorificării căldurii din apele geotermale debitate de sondele de cercetare, potrivit posibilităților subliniate cu trei ani în urmă, în județul Bihor au fost întreprinse acțiuni de utilizare care au un aport energetic de peste 20 000 tone combustibil convențional pe an. Domeniile mai importante în care s-a introdus energia geotermală sînt : încălzirea serelor (8,6 ha), ferme zootehnice (3 obiective), în gospodăria comunală și în tratamentul balnear.

Stadiul actual de valorificare a surselor geotermale — bogăție cu care județul Bihor, ca și alte județe din vestul țării, este bine dotat — nu este însă în măsură să ne satisfacă, întrucît abia jumătate din capacitatea acestora este utilizată. Menționez că avem 16 sonde închise, din lipsă de beneficiari. Știm că sînt greutăți, probleme încă nerezolvate — de pildă cele legate de adaptarea instalațiilor de încălzire la specificul apelor geotermale, problema deversării apelor uzate în apele de suprafață, apariția fenomenului de declin a zăcămintelor intens exploatate, lipsa aparaturii de investigație, de măsură și control adevcate etc. Și tocmai din acest motiv, deși experiența în folosirea acestei surse energetice nu este prea vastă, în județ, în sectoarele amintite, se efectuează concomitent cercetarea geologică, cea tehnologică și exploatarea. În aceste condiții va trebui să facem totul ca rezultatele bune de pînă acum să le generalizăm, iar consfătuirea de față va servi, între altele, acestui scop.

Sînt sigur că în luările dumneavoastră de cuvînt veți face referiri, veți avansa sugestii și propuneri referitoare la determinarea parametrilor optimi de exploatare a zăcămintelor, la perfecționarea tehnologiilor, echipamentelor și aparaturii, la problema transportului și deversării apei geotermale utilizate, insistînd asupra rezolvării ei, la diversificarea domeniilor de utilizare a energiei geotermale prin trecerea la producerea de curent electric, a frigului, la climatizare, deshidratarea și uscarea unor produse, mai ales agroalimentare. Sînt convins că veți aborda probleme care vizează recuperarea unui procent mai ridicat de energie. Sînt și alte probleme de rezolvat, care pot fi abordate în discuții, cum ar fi : administrarea și exploatarea zăcămintelor, costurile și mai ales prețurile de vînzare a energiei termice obținute și livrate. Prin toate acestea, acțiunea de față, ca tot ce întreprindem, se înscrie pe linia punerii în valoare a unor noi surse de energie, este o contribuție la înfăptuirea indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu privind asigurarea independenței energetice a României pînă la sfîrșitul actualului deceniu.

Vreau să vă asigur de faptul că organele de partid, factorii de conducere din județ, angajați total în înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind Programul energetic, vor stimula orice inițiativă în această privință.

Mulțumesc Revistei economice pentru această nouă inițiativă. Mulțumesc Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie pentru ajutorul, asistența și orientarea pe care ni le-au acordat ; mulțumesc, de asemenea, celorlalți tovarăși, celorlalte instituții centrale și cu deosebire Ministerului Geologiei și Ministerului Petrolului. Vă mulțumesc dumneavoastră, tuturor celor prezenți, pentru că ați răspuns invitației noastre și sînt convins că veți face referiri largi, sugestii și propuneri pentru lărgirea și intensificarea preocupărilor urmărind să asigure folosirea apei geotermale ca sursă nouă de energie.

*) Dezbaterea a avut loc în luna decembrie a anului trecut.

Înțelegere și cooperare între factorii ce pot hotărî valorificarea energiei geotermale

Maria Popescu — Voi încerca să explic de ce luăm în discuție, pentru a doua oară, o resursă atît de modestă, marginală, cum este considerată energia geotermală. Cred că importanța acestei resurse naturale de care dispune din plin județul Bihor, trebuie judecată pe fundalul actualei crize energetice, care nu este o criză de conjunctură, ci trebuie să ne obișnuim cu gîndul că este o criză cu perspectivă de agravare. În aceste condiții criza de combustibili, de hidrocarburi este agravată și combinată cu o profundă criză economică ale cărei efecte se extind la nivelul planetei. O expresie a acesteia este criza monetar-financiară — care face ca dobînzile pe piața internațională să crească în mod vertiginos și să agraveze și mai mult situația prețurilor hidrocarburilor. Or, hidrocarburile, îndeosebi petrolul, sînt folosite într-o proporție precumpănitoare de tehnologiile moderne, inclusiv în tehnologiile din țara noastră. Gravitatea acestor crize a condus la o serie întreagă de învățăminte, printre care aș aminti în primul rînd, pe aceia că ar fi o greșeală să ne bazăm — cum s-a procedat în lume pînă acum, în exclusivitate, sau în proporție foarte mare — pe **anumite resurse,** în special pe resursele neregenerabile de hidrocarburi, care s-au dovedit că nu sînt inepuizabile. Bineînțeles că există încă bogate resurse de hidrocarburi lichide și gazoase pe planetă, dar cele ușor exploatabile la nivel economic manifestă tendințe de epuizare. Investițiile necesare pentru exploatarea resurselor mărilor sau resurselor din zonele polare sînt din ce în ce mai mari, ceea ce va face ca prețurile acestor combustibili să crească în continuare.

În aceste condiții devine tot mai imperios necesar să se apeleze din ce în ce mai mult la resursele regenerabile și printre acestea figurează într-o oarecare măsură și energia geotermică.

Pe plan mondial se observă o tendință de reorientare a politicilor economice ale statelor, se fac restructurări economice, se abandonează — sau restrîng industriile mari consumatoare de energie electrică, se abandonează sau reduc industriile metalurgice și se caută noi profile de dezvoltare industrială. În ultima vreme se elaborează programe și strategii ale statelor pentru dobîndirea independenței energetice, independenței alimentare, pentru dobîndirea independenței și din punct de vedere tehnologic, cum face Japonia.

Vedeți, problema independenței energetice se ridică la nivelul statelor. La nivelul județelor sau al regiunilor se pune problema autonomiei energetice, autonomiei alimentare, adică realizarea unui grad — pe cît posibil mai mare — de autoaprovizionare, pentru că s-a dovedit că este mai economic pe fundalul crizelor actuale și **mai rațional ca energia să se producă și să se consume în zone apropiate,** întrucît prin transportul energiei electrice la distanțe mari se pierde o bună parte din aceasta. Deci tendința este de a se renunța pe cît e posibil la transportarea de produse de masă pe distanțe mari, la transporturi mari de materii prime, de alimente și de a se acorda o atenție sporită tuturor resurselor de care dispun zonele pentru a le valorifica la maximum, pentru a asigura această autonomie pe baza căreia să se producă pe loc cantități cît mai mari din cele necesare existenței.

Eu cred că nu trebuie privite — cum s-a procedat pînă acum — cu oarecare dispreț resursele de proporții mici care erau considerate mai puțin economice, mai puțin interesante, întrucît nu satisfăceau anumite criterii de specializare și tendințe de gigantism, criterii care nu mai corespund noilor realități și constrîngeri. Desigur că resursele cum sînt cele geotermice, care provin din surse, cu debite mici, din surse dispersate pe teritoriu — nu pot fi luate în calcul ca potențiale foarte importante de natură să echilibreze balanța energetică a țării ; dar pentru balanța energetică a județelor, a localităților **și aceste resurse pot să capete o importanță foarte mare** și trebuie să înțelegem că degrevarea balanței energetice naționale cu un procent oricît de mic, reprezintă o contribuție foarte importantă în momentul de criză actual.

Putem considera județul Bihor ca o stație pilot în care s-a încercat exploatarea în diverse forme și în diverse domenii de activitate a acestei bogății naționale, care consider că pînă acum a fost pe nedrept subestimată și foarte puțin valorificată. Și recunoscînd meritul de pionierat al județului Bihor, noi am insistat să revenim cu aceste discuții aici, să vedem ce progrese s-au înregistrat, să invităm tovarăși din alte județe care dispun de potențial energetic geotermal, să invităm tovarăși din partea forurilor centrale care pot să aducă o contribuție mai mare la scoaterea din impasul în care se găsește problema trecerii în circuitul economic național a acestor bogății de care dispune țara noastră — spun impas, pentru că mi se pare că **ritmul în care se progresează în domeniul valorificării resurselor energetice neclasice este încă modest.** S-a menționat aici că numai jumătate din potențialul sondelor cunoscute, măsurate, calculate — este folosit. Este paradoxal că în acest moment de criză, o resursă cu potențial energetic modest dar ușor de exploatat, să nu fie folosită.

Cred că dificultatea cea mai mare constă în aceea că noi sîntem încă tributarii unei gîndiri îngust-departamentale și pe specialități prea delimitate. De aceea este necesară stimularea preocupărilor largi, integrative, corelarea eforturilor specialiștilor din domeniul apelor, al energeticii, din domeniul chimiei, agriculturii, geologiei, și din alte domenii, confruntarea diferitelor puncte de vedere în ceea ce privește exploatarea și utilizarea apelor geotermale și implementarea de tehnologii noi. Am aflat cu bucurie că la Institutul de Învățămînt Superior din Oradea s-a creat pe baza conceptului de proces circular activ, un „Modul" care asigură utilizarea complexă și rațională a apelor geotermale. Cred că aceasta este o creație tehnică originală care permite valorificarea potențialului energetic al apelor geotermale, realizare ce se cere generalizată întrucît răspunde unei nevoi sociale acute. Poate că ar fi bine ca unele unități industriale ale căror profile nu mai corespund condițiilor de criză, ale căror produse nu mai sînt cerute pe piața mondială în condițiile de conjunctură nefavorabile din întreaga lume, să se reprofileze și să includă în nomenclatorul lor de produse asemenea instalații. Modulul realizat aci, și care include 4 brevete de invenții ori alte sisteme complexe originale, de utilizare în trepte a potențialului apelor pentru producerea de electricitate, căldură, frig etc., pot găsi multe sfere de aplicare în toate județele care au asemenea resurse. Pentru că, picătură cu picătură, sursă cu sursă — în condițiile în care în județ sînt multe zeci de surse — se acumulează posibilități apreciabile de exploatare completă a energiei geotermale, care pot aduce un aport energetic ce justifică toate eforturile.

Întrucît dumneavoastră cunoașteți acum mult mai bine decît cu trei ani în urmă aceste probleme, noi am vrea să realizăm în cadrul acestor discuții o confruntare de opinii și mai ales **un efort de înțelegere și de cooperare între instituțiile de care depinde soarta folosirii acestei energii,** pentru binele locuitorilor acestui județ, și efectiv, pentru binele nostru, al tuturor care ne confruntăm în viața de zi cu zi cu efectele penuriei de resurse energetice.

Încă o dată se cuvine să felicităm Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Comitetul județean de partid Bihor pentru inițiativa și perseverența cu care s-au preocupat de atragerea acestui potențial energetic în circuitul economic, pentru organizarea acestei dezbateri, care, sperăm că va avea un ecou nu numai la nivel central, dar și la nivelul județelor care au trecut mai tîrziu la utilizarea apelor geotermale.

Capacitatea sondelor ? Mare. Gradul de utilizare a energiei ? Încă mic

Ioan Cohut. Întreprinderea de foraj și lucrări geologice speciale, unitate cu specific geotermal, aparținînd fostului Minister al Minelor, Petrolului și Geologiei, a realizat, în ultimii 15 ani, o serie de cercetări cu caracter de identificare de noi surse de energie în zona de Vest a țării, cercetări care s-au soldat cu omologarea unor importante rezerve de ape geotermale. Întrucît primele acțiuni și experimente de valorificare au dat rezultate deosebit de bune — și aici trebuie să subliniem aportul decisiv al județului pionier, al județului Bihor — și ținînd seama de o serie de propuneri avansate în acest sens, s-a decis ca această acțiune de cercetare, de foraj, de exploatare, de valorificare, să fie coordonată în mod unitar. Ca urmare în vara anului trecut a fost înființată o unitate de profil în cadrul Ministerului Geologiei, la Întreprinderea de foraj și lucrări geologice speciale, Grupul de foraj și exploatare ape geotermale Oradea. Rezultatele acestei unități unde îmi desfășor activitatea, în răstimpul scurt de cînd ea funcționează, sînt, zicem noi, bune, chiar foarte bune. S-a reușit, în primul rînd, să se identifice problemele majore, să se jaloneze căile de acțiune imediată și să se puncteze cîteva din drumurile necesar de deșelenit pentru ca energia geotermală să intre efectiv în circuitul energetic al țării.

Vreau să vă informez că activitatea grupului nostru înseamnă aproape 40 000 m de foraj pe an, foraje cu diametre mari, cu tubări foarte dificile, înseamnă aproape 600 de muncitori, de specialiști, ingineri, înseamnă o rază de activitate începînd de la Jimbolia — granița cu Iugoslavia — pînă la Satu Mare, și înseamnă, mai ales, dorința tuturor de a contribui cu tot ce le stă în putință ca această energie geotermală să aducă o contribuție efectivă la înlocuirea combustibililor clasici, să reducă efortul valutar pe care țara noastră îl face pentru procurarea țițeiului.

Vreau să vă informez că la ora actuală, în zona de Vest a țării avem sonde geotermale repartizate pe județe : 43 în Bihor, 19 în Timiș, 14 în Arad, 15 în județul Satu Mare. Din aceste sonde, 55 au caracter predominant energetic și 32 caracter predominant de balneologie și agrement. Din acest număr total de sonde, se exploatează parțial sau integral un număr de 51 de sonde, 28 cu specific energetic și 23 cu specific balneologic și de agrement. Sarcina noastră este să creăm surse geotermale, să conturăm și să punem în exploatare zăcămintele capabile să asigure energia geotermală necesară diverșilor beneficiari din zonă.

Mă voi limita să spun care este potențialul acestor sonde, care este potențialul la gura sondei, exprimat în Gcal/h, pentru că de abia de aici încolo intervine greul problemei, intervine ceea ce a amintit și tovarășul prim-secretar și tovarășa dr. Maria Popescu — **problema de valorificare a acestei energii.** La ora actuală, cele 51 de sonde geotermale pot să livreze 62 Gcal/h din care ceva mai mult de jumătate energetic, restul în balneologie și agrement. Dacă aș face un mic calcul, deși nu sîntem specialiști, asta ar însemna 42 500 t combustibil convențional, din care 22 500 t pentru sectorul energetic și 20 000 t în balneologie și agrement. Cifrele sînt într-adevăr **mici** cum s-a spus aici. Cînd facem această apreciere avem în vedere capacitatea instalată în sondele noastre — cu mult **mai mare** — de 86 000 t combustibil convențional, pe an, sonde existente, în bună parte echipate cu tot ceea ce este necesar pentru exploatare, prin efortul Ministerului Geologiei, care a preluat și sarcina de a echipa aceste sonde, atît în adîncime, cît și la suprafață. **Deci, capacitatea instalată a sondelor este destul de mare — zicem noi, utilizarea însă este mică.** După o analiză foarte minuțioasă făcută la nivelul Ministerului Geologiei, cu toți beneficiarii din teritoriu, cu unele ministere mari beneficiare, am estimat potențialul energetic al surselor geotermale pentru finele anului 1985, ajungînd la o cifră care se apropie de 290 Gcal/h ; asta înseamnă, luînd în considerare 200 de zile de funcționare pe an la capacitate, circa

190 000 t combustibil convențional, care, evident, pot fi disponibilizate.

Am dat, menționez din nou, cifrele capacității energetice a sondelor în Gcal/h, pentru că de noi toți depinde cîte ore pe an și cu ce intensitate se va valorifica această energie. La ora actuală, nici în timp și nici în ecart de căldură cu excepția a 12 sonde, restul din cele existente nu se folosesc la capacitate.

Vreau să fac aici o mențiune : să informez că problemele legate de specificul activității noastre de cercetare geologică, de cercetare tehnologică, de exploatare, de optimizarea exploatării ne preocupă și în acest sens colaborăm cu unele unități de cercetare din cadrul ministerelor Petrolului și Geologiei, cît și cu o serie întreagă de institute : că ne preocupă în mod deosebit optimizarea construcției, a deschiderii și echipării sondelor, că încercăm — pentru prima oară — să facem proiectarea exploatării, încercăm cu eforturi deosebite să facem ceea ce pînă acum nu s-a făcut, adică urmărirea și conducerea în detaliu a exploatării, pentru că numai cunoscînd parametrii de exploatare putem să facem prognozele de evoluție a zăcămintelor. Această prognoză este vitală, întrucît — trebuie să vă informez — resursele geotermale — cu o singură sau două excepții — sînt epuizabile în timp. Este drept o realimentare există în timp istoric sau geologic, dar ea nu ne încălzește pe noi.

Deci trebuie să reținem premisa nr. 1, aceste zăcăminte prezintă declin de producție, pe care trebuie să-l compensăm atît exploatînd rațional, cît și pregătindu-ne de pe acum alte mijloace de a extrage apa din zăcămînt, pompe submersibile, liftarea cu bioxid de carbon, liftarea cu gaz metan sau alte metode pe care tehnologia de exploatare încearcă să le rezolve dar cu pași prea mici pînă în prezent. Deci revin la această premisă fundamentală : trebuie ca eforturile noastre să se concentreze în scopul de a exploata și valorifica superior resursele actuale, în scopul de a extinde raza de acțiune, de cunoaștere, și de punere în valoare a noilor zăcăminte.

Vă rog să nu mă considerați pesimist, sînt constatări făcute în ultimul an și jumătate, atunci cînd s-a intensificat exploatarea, atunci cînd urmărirea ei s-a putut face cu metode științifice la scară zonală, atunci cînd problema unor semne de alarmă disparate a început să prindă contur. Nu sîntem dezarmați în fața acestei situații, trebuie să avem o mare grijă cum exploatăm zăcămîntul. Chiar și exemplul zăcămîntului Borș ne dovedește la ora actuală că trebuie să avem foarte multă grijă, să facem totul pentru a **reîncărca** zăcămîntul, care prezintă cea mai mare importanță energetică din punct de vedere al temperaturii, dar și multe probleme din punct de vedere al exploatării.

Avem o serie de rezultate foarte bune privind stimularea sondelor. Un rezultat concludent este sonda de la Institutul de învățămînt superior ; aici, după o cercetare îndelungată, în urma unei acțiuni îndrăznețe, de anvergură, s-au obținut rezultate deosebit de bune. Tovarășii de la Institutul de învățămînt superior se bucură de propria lor muncă, astăzi, cînd zilnic economisesc 5 000 l. de combustibil calorifer, făcîndu-și încălzirea centrală cu apa geotermală. Din această sondă se va scoate și mai mult, pentru că apa de aici are o temperatură de 83—84° și chiar în aceste săptămîni se vor omologa instalații care vor permite utilizarea celei mai mari părți din această căldură (am aflat că ulterior a avut loc recepția unei prime faze în acest sens, n. red.). Dacă experimentul privind producerea energiei electrice va da rezultat, dacă va intra în funcțiune și al doilea schimbător de căldură pentru apa caldă menajeră, la Institut, datorită pregătirii profesionale, datorită condițiilor care s-au creat dezvoltării cercetării, vom putea avea **un model de integrat de valorificare multiplă a potențialului energetic al apelor geotermale, un model de acțiune practică a principiilor de proces circular activ.**

Avem o serie de probleme și de greutăți privind depunerile de cruste, avem și cercetări în acest sens cu rezultate bune, dar nu le putem considera încheiate pentru că avem surprize din zi în zi și trebuie să continuăm să extindem această gamă de cercetări. Solicităm și concursul mai susținut al Consiliului Național al Apelor și al organelor sale din teritoriu — în mod deosebit pentru rezolvarea problemei deversării în apele de suprafață a apelor geotermale uzate termic. Toate apele geotermale prezintă un grad mai mare sau mai mic de nocivitate. Dacă pentru cîteva zăcăminte izolate — cum sînt cele de la Oradea, Felix, și cîteva din județul Arad, — problemele nu suscită discuții, pentru rest, deversarea acestor ape — cu încărcătură mare organică, cu fenol, etc. pun în fața noastră, a organelor Consiliului Național al Apelor, probleme deosebite. Salutăm intenția de a păși împreună în cercetare, fapt ce va permite ca la încheierea sezonului de încălzire, să putem trage primele concluzii preliminare în această problemă deosebit de dificilă.

În legătură cu problema relațiilor dintre noi — ca furnizori de energie geotermală sub formă de apă — și beneficiarii noștri, s-au făcut pași importanți înainte. În fapt, noțiunea de livrare apă geotermală loco-sondă este o noțiune impusă de considerente strict tehnologice, urmărindu-se prevenirea depunerilor, evitarea acumulării de gaze care pot să facă explozie, obținerea unor debite mai mari prin lipsă de contra-presiune pe sondă. În legătură cu rezolvarea problemei legată de contractarea livrării de apă și de prețul de vînzare, găsesc că este o problemă oarecum de perspectivă, cel mai important și urgent lucru pentru moment este ca această energie să se folosească cît mai bine.

Referitor la reinjectarea apelor geotermale uzate termic în orizontul productiv, vreau să vă informez că dacă în rocile magazin, în roci calcaroase rezultatele s-au dovedit bune și chiar foarte bune, cum este cazul Oradea, cazul Borș, sau în unele zone de nisipuri mult mai aproape de suprafață, cca. 700 m., pentru toate celelalte zăcăminte, experiențele făcute de noi cu multă insistență nu au dus încă la rezultatele așteptate. Nu primește zăcămîntul decît la presiuni care depășesc 60 și ajung la 100 atmosfere. Aceste presiuni nu le putem face decît cu pompe cu piston, care au motoare de 500—600 CP. Deci, consumul de energie depășește de 4—5 ori aportul energetic al unei sonde. Insistăm, deci, și vom continua să medităm pentru a găsi soluții, împreună cu Consiliul Național al Apelor, că o parte din apele geotermale să le putem deversa cel puțin în etapa actuală și în viitorii ani în rîurile de suprafață. Pentru noi este deosebit de important să rezolvăm în timp problema reinjecției, deoarece este singura modalitate de a preveni golirea zăcămîntului, golirea de presiune. Aceasta rămîne ca o problemă de cercetare de mare importanță pentru noi, pentru reprezentanții Ministerului Geologiei. În încheiere vreau să spun că ne bucură orice mînă întinsă, după cum nu trebuie să existe nici un impediment și nici o reținere în eforturile de a găsi cele mai bune soluții de valorificare superioară a energiei geotermale.

La Institutul de învățămînt superior Oradea economie zilnică : 5 t.c.c.

Teodor Maghiar. În primul rînd, țin să mulțumesc Comitetului județean de partid, C.N.S.T.-ului, „Revistei economice" și celorlalte foruri pentru atenția pe care o acordă valorificării resurselor energetice neconvenționale, din care categorie fac parte și apele geotermale. În cadrul Institutului de învățămînt superior s-au efectuat cercetări, începînd din anul 1978, în ceea ce privește utilizarea acestor ape geotermale, pentru climatizarea serelor floricole, de asemenea pentru diverse procese tehnologice cum este acesta de uscare a miezurilor de transformator și a mașinilor electrice. Acum ne aflăm într-o „primă etapă finală", ca să zic așa, cînd, prin sprijinul acordat de Consiliului Național pentru știință și Tehnologie, realizăm prevederile unui contract încheiat pe o perioadă de 5 ani privind valorificarea complexă a acestor ape geotermale.

Personal îmi exprim toată adeziunea la continuarea cercetării și la punerea în valoare în măsură mai mare a acestui potențial important. El este important pentru degrevarea balanței energetice, datorită faptului că aceste rezerve de ape geotermale pot să asigure un echivalent caloric de circa 2 milioane t combustibil convențional. În această situație considerăm că extinderea cercetării ne poate asigura un procent important din resursele necesare pentru asigurarea cu energie electrică. În cadrul institutului nostru există o cercetare privind producerea energiei electrice din apele geotermale care va putea fi finalizată în cursul acestei luni. Cred că aceasta este direcția de valorificare esențială a potențialului energetic al apelor geotermale datorită faptului că în acest mod putem utiliza potențialul apelor geotermale în toate cele 365 de zile din an. De asemenea, am în vedere faptul că dispunem în prezent de tehnologii care să permită această valorificare începînd de la temperaturi de peste 100° pînă la o temperatură de sub 40°, ceea ce conduce la evitarea poluării termice a apelor de suprafață.

Sigur că specificul fiecărei sonde va dicta modul cum energia trebuie valorificată. Dacă sonda se poate cupla cu o fermă, pentru a se asigura încălzirea de iarnă — este bine. Și ar fi iarăși bine ca în ceea ce privește zona Bihorului, o zonă de

(Continuare în pag. 27)

ARGUMENTE PENTRU O ABORDARE SISTEMICĂ A PREGĂTIRII FABRICAȚIEI INDUSTRIALE

REVOLUȚIA științifică și tehnică contemporană constituie un proces dinamic, de anvergură, în care sînt implicați în formă și măsuri diferite, factori variați, gama acestora înregistrînd o continuă extensiune. Tocmai de aceea, ca proces caracteristic al epocii noastre ale cărui rezultate se află la temelia celor mai multe dintre componentele universului tehnic și uman de astăzi și de mîine, pentru mai buna sa utilizare în folosul bunăstării oamenilor, mecanismul de dezvoltare a științei și tehnicii se impune să fie, la rîndu-i, sistematic și continuu cercetat. Importanța unui atare demers rațional apare și mai limpede, — mai cu seamă ca urmare a implicațiilor practice deosebite — în cazul relației știință-producție. La nivelul amintit, mărirea complexității proceselor, ca urmare, deopotrivă, a dezvoltării specifice a fiecărui domeniu : știința, pe de o parte, și activitatea productivă, pe de altă parte, și a imperativelor de natură macrosocială, modifică neîncetat legăturile dintre cele două etape practic-organizatorice, iar în plan teoretic face ca unele concepte să devină neoperaționale, iar altele, lipsite de conținut.

Acesta este cazul, după opinia noastră, al pregătiriii fabricației industriale. Ca una dintre fazele procesului de promovare a progresului tehnic în producție, modul în care este concepută și organizată pregătirea fabricației se răsfrînge direct asupra ritmurilor și calității asimilării noilor produse, asupra calității și eficienței producției, asupra sensibilității acesteia față de noutățile tehnice. Din perspectiva importanței pe care o deține în perfecționarea produselor, în ridicarea parametrilor calitativi și de competitivitate ai acestora, apreciem că, în actualele condiții de producție conceptul de pregătire a fabricației nu mai corespunde interpretării date pînă acum — aceea de identificare cu o cercetare sau proiectare tehnologică, privită separat, avînd drept obiectiv asimilarea unui produs complet. Conceptul amintit ar presupune o abordare și soluționare complexă și concomitentă a unui mare număr de probleme științifice interdependente de proiectare constructivă, proiectare tehnologică și de experimentare a modelelor tehnicii noi, care se contopesc organic într-un proces unitar. Corespunzător conținutului calitativ nou al procesului, în momentul de față, începe să capete extindere în literatura de specialitate noțiunea de pregătire științifică a fabricației care reflectă fenomenul integrării și în acest domeniu, a științei, tehnicii și producției și al conducerii sale unitare atît pe verticală — care cuprinde toate verigile de la cercetare și elaborarea tipului respectiv de tehnică pînă la extinderea lui în producția de serie sau de masă, — cît și pe orizontală — care include toate categoriile de cercetări științifice, soluțiile de proiectare, tipurile de tehnică de executare ș.a.

Unele din lucrările consacrate pregătirii fabricației apărute în ultimul timp [1]) încadrează în acest concept întreaga activitate legată de elaborarea și asimilarea tehnicii noi sau de modernizarea celei existente, cuprinzînd un spectru larg de procese de muncă — de la cercetările inițiale de prospectare, pînă la introducerea în fabricație stabilizată (de serie) a unor obiective principial noi. Întreg acest ansamblu de lucrări are drept funcție obiectiv (Z), îmbunătățirea indicatorilor tehnici și economici ai produselor și minimizarea cheltuielilor efectuate în fiecare dintre cele trei secțiuni de bază ale procesului (vezi figura).

Abordarea sistematică a problemei, respectiv deplasarea efortului principal de creație de la concepția izolată a fiecărei secțiuni a pregătirii fabricației la concepția integrată a sistemului permite realizarea funcției obiectiv printr-o armonizare și articulare mai bună a lucrărilor din cadrul fiecărei secțiuni și faze a procesului. Este de observat, spre exemplu, că în concepția tradițională pregătirea tehnologică a fabricației are loc după ce s-a încheiat activitatea experimental-constructivă, respectiv omologarea prototipului sau executarea seriei zero. Un asemenea punct de vedere poate fi acceptat numai în măsura în care construcției produsului i s-ar acorda prioritate absolută în comparație cu tehnologia de fabricație. Pentru societate prezintă importanță, însă, să se știe dacă ideea tehnică materializată în proiectul produsului este sau nu realizabilă, iar în caz afirmativ cu ce cheltuieli materiale și de muncă. Tocmai de aceea pregătirea tehnologică a fabricației trebuie să înceapă, practic, odată cu proiectarea construcției produsului sau, în cazuri extreme, concomitent cu etapa elaborării lucrărilor experimental-constructive. Fiecare pas al proiectantului produsului trebuie să fie urmat de pasul corespunzător al tehnologului în echipe multidisciplinare, care evaluează posibilitățile tehnologice ale producției privind executarea construcției produsului proiectat în condiții economice optime, efectuează controlul tehnologic al documentației și formulează recomandările necesare proiectantului constructor pentru îmbunătățirea concepției și tehnologiei produsului pînă la atingerea indicatorilor de bază ai raționalității tehnologice, succesiunii și valorificării sale constructive.

O cercetare realizată nu de mult în cadrul Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru construcția de mașini (I.C.T.C.M.) avînd drept obiectiv unificarea și tipizarea optimizată a roților dințate cu ajutorul calculatorului electronic și a mesei de desen, arată că o asemenea abordare sistemică-complexă a soluțiilor constructive și tehnologice, alcătuind însuși procesul pregătirii fabricației industriale,

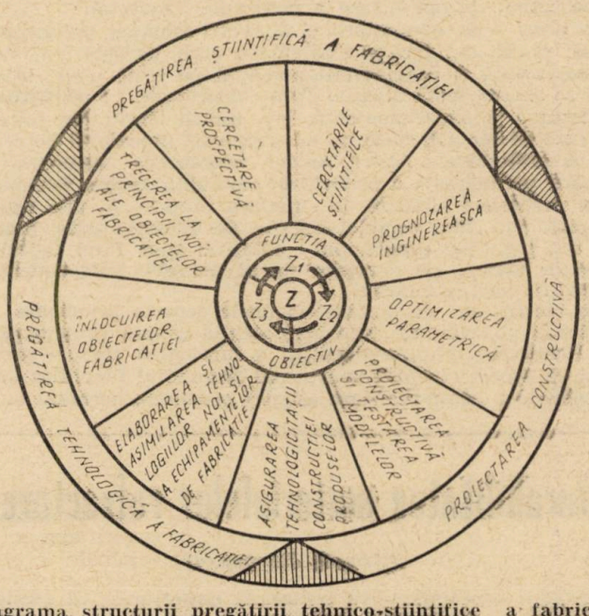

Diagrama structurii pregătirii tehnico-științifice a fabricației industriale

prezintă mari avantaje tehnico-economice. În cazul dat a rezultat că domeniul de diversitate al roților dințate acoperit în prezent de circa 4 500 000 sortotipodimensiuni de produse, sub aspectul formelor geometrice de bază, al structurii constructive de ansamblu, al materialelor și tratamentelor termice, poate fi satisfăcut prin numai 45 000 tipodimensiuni de semifabricate optimizate, fapt care permite obținerea unei economii la cheltuielile de fabricație, în condițiile unei producții centralizate, de circa 240 milioane lei, din care economii la manopera de aproximativ 66 milioane lei [2])

O asemenea concepție despre sistemul de fabricație conduce la concluzia de importanță practică deosebită ca în rezolvările oricăror lucrări de anvergură, să se acorde prioritate definirii optimizate a întregului ansamblu tehnologic al fabricației și numai ulterior, pe această bază, să fie soluționate elementele sale componente. Realizarea disparată a unor segmente (secțiuni) ale sistemului nu va oferi rezultatele așteptate chiar

[1]) Vezi Amirov I.D., Pregătirea științifică a fabricației industriale, Ed. Economică, Moscova 1978 (în limba rusă)

[2]) Date comunicate la Simpozionul de tipizare-unificare din construcția de mașini, Brașov 9—11 iulie 1981

dacă fiecare rezolvare parţială ar reprezenta o soluţie optimizată local.

În practica zilnică, copleşiţi de varietatea aspectelor concrete şi a cazurilor particulare, există deseori tendinţa de a se acorda prioritate unuia sau altuia dintre procedeele tehnologice şi nu soluţiilor generale de optimizare a procesului de fabricaţie în ansamblu. Un asemenea mod de abordare — de la particular la general, fără ca ultimul să fi fost precizat în prealabil în laturile sale esenţiale, conduce la o permanentă confruntare cu obstacole, adesea insurmontabile, la adoptarea unor soluţii de slabă calitate şi la mărirea artificială a volumului de lucrări. Adoptarea, spre exemplu, a unor măsuri privind concepţia constructiv-funcţională a produselor sau tehnologia lor de execuţie fără a se lua în considerare eventualele efecte negative asupra altor secţiuni ale ciclului de fabricaţie, ca părţi componente ale întregului, ar fi lipsită de sens logic din punct de vedere tehnic şi economic întrucît funcţionalitatea (funcţionarea) unui sistem sau organism este legată de funcţionarea celorlalte, principiul interdependenţei, interinfluenţei fiind valabil în orice domeniu. Orice dereglare a unui sistem atrage după sine perturbări de diferite grade ale celorlalte sisteme.

Între toate sistemele, pe ansamblul lor, există un echilibru dinamic a cărui evoluţie trebuie urmărită. Raţionamentele bazate pe teoria sistemelor ne duc şi la alte concluzii importante cu valabilitate practică în domeniul cercetării şi ingineriei tehnologice, domeniu la care ne referim. Astfel, înainte de a construi un sistem tehnic (produs), trebuie să existe o privire de ansamblu asupra metodelor de lucru în domeniul abordat şi chiar o prognoză a lor, ştiut fiind că raportul produs-tehnologie are un caracter de condiţionare reciprocă. În acelaşi timp, viziunea sistemică ar permite şi integrarea cu drepturi fireşti a cercetărilor de marketing, asigurînd astfel fundamentul real necesar calculelor de eficienţă globală. Totodată, într-o asemenea perspectivă pot fi încorporate cu succes şi domeniile de lucru învecinate celui de care ne ocupăm, cunoştinţele acumulate în diferite ramuri ale ştiinţei şi tehnicii constituind o sursă permanentă de îmbogăţire, de raţionalizare, de optimizare a produsului proiectat.

În acest sens, cunoaşterii şi studierii situaţiei unităţilor de acelaşi profil, din ţară şi străinătate, care, de cele mai multe ori, reprezintă şi concurentul potenţial pe terţe pieţe, trebuie să li se acorde toată atenţia. Cum construieşte, ce construieşte, ce studiază şi experimentează, iată numai cîteva din întrebările care se cer a fi puse pe tot parcursul procesului de cercetare şi proiectare. Apare, aşadar, necesitatea comparării şi păstrării permanente a privirii de ansamblu asupra fenomenului şi problemei studiate, în ramura proprie, în alte ramuri apropiate sau chiar complet diferite. Se foloseşte astfel practic, una din legităţile progresului ştiinţific ştiut fiind faptul că diversele ramuri ale ştiinţelor nu se dezvoltă independent, ci în legătură unele cu altele.

În încercarea de a sintetiza unele aspecte principale ale problemei abordate ne vom opri atenţia asupra următoarelor :

1 Pregătirea tehnico-ştiinţifică a fabricaţiei trebuie privită ca un proces complex cuprinzînd ansamblul funcţiilor interdependente a căror realizare asigură premisele necesare în vederea elaborării unei producţii de o anumită calitate în condiţiile unor anumite limite de consumuri de muncă, mijloace tehnice, materiale şi timp. Procesului de pregătire a fabricaţiei îi este proprie o funcţie scop (funcţie-obiectiv), o compoziţie şi o structură, legături interioare şi exterioare adică reprezintă un sistem care poate fi supus analizei sistemice — structurale, modelării şi optimizării, cu aplicarea metodelor teoriei sistemelor şi ciberneticii.

2 Aplicarea teoriei sistemelor în problemele pregătirii fabricaţiei industriale şi ingineriei tehnologice prezintă o eficienţă deosebită în fazele iniţiale ale concepţiei, care deschid calea celorlalte secţiuni ale ciclului de fabricaţie. Printre acestea, tipizării produselor şi, în primul rînd, optimizarea şirurilor tipodimensionale şi a şirurilor unificate-constructiv de produse trebuie să i se acorde o importanţă aparte întrucît constituie instrumentul principal generator de economii. Literatura de specialitate prezintă în acest sens aparatul metodologic şi de calcul pentru alcătuirea modelului tehnico-economic al structurii sistemului natural „şir tipodimensional" cu parametrii de intrare, ieşire şi ineriori ai sistemului, transformarea modelului tehnico-economic în model economico-matematic, construirea algoritmurilor şi programelor de calcul, cercetarea modelului şi determinarea variantei optime de şir tipodimensional etc*).

Este revelatoare în acest sens experienţa Centrului de studii şi cercetări pentru controlul calităţii producţiei din Rotterdam-Olanda, care promovează de mai mulţi ani cercetări în acest domeniu din care reiese că şirurile de produse determinate pe baza aplicării teoriei sistemelor prezintă o eficienţă economică îmbunătăţită pînă la 50 la sută faţă de cele stabilite pe bază de metode intuitive, experienţă şi aprecieri.

3 Accepţiunea principială întîlnită tot mai frecvent în literatura contemporană, inclusiv în cea din ţara noastră, conform căreia în lume totul există şi se dezvoltă ca sistem, nu înseamnă că pentru orice obiect sau fenomen cercetat ar trebui construite sisteme care să modeleze comportarea sa şi, cu atît mai puţin, s-o comande. Acest lucru este valabil şi în sfera fabricaţiei industriale, unde nu în toate cazurile este necesar a construi sistemul care să reflecte unele sau altele din laturile producţiei.

Marea majoritate a produselor elementare şi a proceselor de muncă (operaţii, procedee) nu necesită nici modele şi nici sisteme de comandă. Utilitatea metodelor de modelare şi a sistemelor de comandă apare numai atunci cînd este vorba de obiecte suficient de complexe, a căror funcţionare devine posibilă şi eficientă numai prin intermediul unor modele imitative şi sisteme de conducere. De fiecare dată cînd constructorul şi tehnologul proiectează un produs sau proces tehnologic nou, complex, ei execută obiectul real viitor sub forma modelului informaţional, folosind prin aceasta, conştient sau inconştient, analiza sistematică-structurală.

Ion HERA-BUCUR
Gheorghiţa BUCUR

*) Hera-Bucur I. — Tipizarea în construcţia de maşini. Ed. Tehnică, 1980, pag. 143.

Durabilitatea materialelor refractare

(Urmare din pag. 4)

a nevoilor, concomitent cu reducerea importurilor şi creşterea exportului de sortimente superioare de oţel impun micşorarea decalajului existent între dezvoltarea metalurgiei şi a sectorului produselor refractare. Pentru aceasta este necesară o mai bună coordonare a eforturilor pe mai multe planuri, impulsionarea şi finalizarea unor acţiuni privind :

● **aprovizionarea întreprinderilor producătoare de materiale refractare cu materii prime la nivelul standardelor în vigoare.** Aceasta presupune însă — pe lîngă realizarea unor investiţii în sectorul producător de minereuri neferoase capabile să îmbunătăţească calitatea argilelor refractare prin reducerea conţinutului de fier — extragerea îngrijită, selectivă la furnizori (exploatările din Anina, Aghireş şi Suncuiuş) a materiilor prime, aplicarea controlului de calitate şi livrarea pe loturi corespunzătoare conţinuturilor şi calităţii reale (granulaţie, umiditate) a minereurilor ;

● **accelerarea avizării şi realizării** (de către M.I.M. şi C.I.P.R. Braşov) a investiţiilor privind capacităţile de prelucrare a materiilor prime din ţară şi din import în vederea obţinerii semifabricatelor deficitare (electrocorindon nobil, şamote superaluminoase, sintercorindon), eliminării importurilor şi asigurării necesarului de calitate corespunzătoare. În acest context se cere intensificată cercetarea în întreprinderi şi centrală pentru găsirea şi omologarea unor noi sortimente şi reţete, în mod deosebit pentru materialele necesare înzidirii oalelor de turnare în scopul creşterii durabilităţii acestora şi evitării accidentelor tehnice. Urgentarea realizării capacităţilor de producţie prevăzute în plan pentru cărămizi refractare trebuie să conducă la eliminarea deficitului (locurilor înguste) de capacitate şi asigurarea metalurgiei cu produse refractare de calitate superioară necesare asigurării normale a proceselor de producţie ;

● **respectarea strictă a disciplinei tehnologice şi a muncii,** în sensul asigurării prescripţiilor referitoare la conţinutul în oxizi a produselor, absorbţiile la semifabricate, granulometria, forţa specifică de presare şi o şablonare corespunzătoare etc., reducerea cu cel puţin 30% a rebuturilor şi eliminarea la maximum a refuzurilor la beneficiari. În funcţie de particularităţile întreprinderilor mai multă exigenţă şi operativitate se cer acordate pentru : evitarea impurificării materiilor prime, reorganizarea fluxurilor tehnologice în scopul evitării folosirii concomitente a mai multor sorturi la zdrobire-măruntire ; alimentarea constantă a cuptoarelor rotative pentru asigurarea obţinerii absorbţiilor prescrise ; tararea periodică a instalaţiilor de dozare şi alimentare ; aplicarea mai riguroasă a principiului de retribuire a muncii după cantitatea şi calitatea materialelor produse, în raport cu importanţa şi dificultatea activităţii prestate şi care să conducă la cointeresarea şi stabilizarea mai bună o forţei de muncă.

CONVORBIRI ECONOMICE cu

Carlos MALLMANN

președintele Fundației Bariloche (Argentina)

CERCETĂRI UTILE DEZVOLTĂRII ECONOMICE

– Judecînd după interesul de care s-a bucurat în țara noastră traducerea în Editura Politică a raportului „Catastrofă sau o nouă societate ?", elaborat sub egida Fundației Bariloche pe care o conduceți, cititorii noștri sînt fără îndoială dornici să afle care sînt direcțiile actuale ale cercetărilor pe care le desfășurați.

– În cadrul Fundației Bariloche avem în prezent trei grupe de cercetători asociați : unul studiază economia energiei, altul – sistemele ecologice și al treilea – dezvoltarea umană. Primul grup s-a ocupat în ultima vreme în special de studierea energiilor neconvenționale pînă în anul 2000 pe ansamblul Americii Latine. Studiul este realizat pentru Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Grupul consacrat sistemelor ecologice finalizează în prezent un proiect de cercetare privind clasificarea teritoriului Venezuelei în diferite regiuni ecologice, în sprijinul unei dezvoltări nedestructive, nepoluante. Proiectul este realizat împreună cu o echipă largă de cercetători venezueleni cu care noi cooperăm. Grupul care se ocupă de dezvoltarea umană colaborează cu Universitatea Națiunilor Unite în cadrul proiectului „Obiective, procese și indicatori de dezvoltare" (G.P.I.D.). Principalul său interes s-a concentrat asupra problematicii trebuințelor umane și dezvoltării umane și a problemelor epistemologice legate de cercetarea dezvoltării sociale și umane. Sîntem angrenați și în programul de cercetare al U.N.E.S.C.O. în domeniul trebuințelor umane. Fundația noastră este coordonatoarea grupului latino-american care studiază trebuințele umane și prioritățile de dezvoltare. Aceasta ar fi în linii generale ceea ce facem în momentul de față. Ar merita poate să mai menționez că am realizat o cercetare interesantă privind diferitele concepte de timp și utilizările acestora de către diferite grupuri sociale și culturi. Ca intenții de viitor, încercăm să întreprindem studii care să depășească departajarea pe cele trei grupe de cercetare menționate la început. Sperăm să realizăm acest lucru, dar nu avem încă un proiect anume în care să ne materializăm dorința.

– Ce impact apreciați că au cercetările pe care le întreprindeți asupra strategiilor de dezvoltare ale diferitelor țări ?

– Studiile realizate de grupul nostru pe problemele energiilor neconvenționale sînt convins că vor avea un mare impact în următorii 10–20 de ani, aceste probleme fiind foarte acute în America Latină. Același lucru cred că este valabil în privința cercetării ecologice a Venezuelei, întreprinsă la cererea guvernului acestei țări.

Grupul privind dezvoltarea umană se ocupă de o cercetare fundamentală care va avea și ea un impact, dar pe un termen ceva mai lung. Propunerile sale presupun schimbări care nu pot avea loc atît de rapid.

– Elaborarea proiectului „Obiective, procese și indicatori de dezvoltare", realizat sub egida Universității Națiunilor Unite, se apropie de faza finală. Care considerați că este principala sa contribuție la dezvoltarea cunoașterii în acest domeniu ?

– Proiectul G.P.I.D., după circa patru ani de cercetări, a produs o serie de rezultate parțiale interesante venind din partea celor 25 de grupuri de cercetare care colaborează prin intermediul Universității Națiunilor Unite. Ele sînt foarte interesante prin aceea că pun în discuție majoritatea aspectelor larg acceptate ale dezvoltării. Cred că unul din principalele scopuri ale proiectului G.P.I.D este promovarea acestui gen de a pune sub semnul întrebării, astfel încît să putem aprofunda problematica dezvoltării. Una din caracteristicile activității din cadrul acestui proiect este că cercetători aparținînd unor culturi diferite, ideologii diferite, sisteme sociale diferite, discută și ridică probleme care nu s-ar fi pus în absența acestui dialog.

În etapa finală a proiectului în care ne găsim încercăm să ajungem la trei viziuni diferite asupra problematicii dezvoltării, și nu la una singură, nu numai pentru că dorim să lărgim discuția, dar și pentru că ar fi imposibil, din cauza diferențelor ideologice, sociale, culturale menționate, să se elaboreze un singur profil al dezvoltării. Pînă la sfîrșitul anului 1982 vom avea deci trei viziuni asupra dezvoltării și un raport general care va scoate în evidență punctele de acord, contradicțiile, dificultățile, aspectele asupra cărora avem nevoie de informație suplimentară etc. O altă contribuție importantă va fi analizarea experienței rețelei noastre de cercetare, fiind vorba de prima cercetare organizată în rețea care privește întreaga lume. Analizînd experiența dobîndită în acești ani vom putea desprinde ce a mers bine și ce nu și ce concluzii se impun pentru îmbunătățirea muncii noastre în viitor.

– Continuarea nestăvilită a cursei înarmărilor a intensificat preocupările științifice privind implicațiile ei directe și indirecte nu numai politice, ci și economice. În ce măsură se ocupă proiectul G.P.I.D. de aceste aspecte ?

– În cadrul rețelei noastre de cercetare avem în Japonia un grup de cercetare care abordează problemele militarizării, dar G.P.I.D. nu are o componentă importantă de acest gen, motivul fiind că această problemă este atît de amplă și de complexă încît cu resursele noastre limitate ar fi practic foarte dificil să realizăm o cercetare importantă, care să poată concura cu cea a marilor instituții care o studiază în mod special. Nu înseamnă că ceea ce am realizat noi în acest domeniu nu este bun, dar nu este suficient de puternic pentru a concura cu studiile instituțiilor consacrate.

– În cadrul proiectului menționat colaborați și cu un grup de oameni de știință și cercetători români. Cum apreciați această colaborare ?

– Experiența noastră privind colaborarea cu oamenii de știință români este foarte bună. Atît nivelul cît și intensitatea participării științifice românești sînt printre cele mai înalte în rîndul grupurilor din rețeaua cu care colaborăm, astfel încît nu numai reuniunile noastre comune s-au desfășurat cu succes, ci și întreaga noastră activitate comună a fost excelentă. Sînt foarte bucuros că am ocazia să pot afirma acest lucru.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

Exigențe ale sporirii eficienței

(Urmare din pag. 1)

că documentațiile tehnice au fost înaintate din vreme organelor de avizare, că s-au întocmit chiar programele de producție pentru noile capacități, totuși se întîrzie foarte mult deschiderea finanțării lucrărilor, ceea ce va conduce implicit la amînarea începerii investițiilor. În acest sens considerăm ca foarte utilă propunerea consiliului tehnico-economic al centralei de **deschidere a finanțării obiectivelor planificate în etape** distincte, în cadrul acelorași valori de plan. Aceasta ar permite atît încadrarea în termenele de execuție prevăzute inițial, cît și creșterea operativității în avizarea și finanțarea noilor capacități de producție.

2 **Nominalizarea în plan, încă de la lansarea acestuia, a fiecărui echipament și utilaj.** Într-un domeniu în care inovările de producție și modernizările reprezintă în multe cazuri etape de 6-8 luni, imposibilitatea executării unor mijloace fixe în interval scurt conduce la depășiri ale termenelor de execuție, stagnări și întreruperi nejustificate ale producției. De aceea, este necesar ca la fundamentarea dotării tehnice a investiției necesare obiectivelor din domeniul electrotehnicii și tehnicii de calcul să se prevadă, în cadrul acelorași valori de plan, posibilitatea procurării echipamentelor celor mai accesibile atît din punct de vedere al caracteristicilor tehnice, cît și al prețului de vînzare.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Inconsistența unor teorii burgheze contemporane (II)

UNII economiști burghezi ca John Crimond, David Smith, Hanz Röltgen, nelimitîndu-se la justificarea caracterului „echitabil" al impunerii fiscale în capitalism, se străduiesc să dovedească chiar necesitatea micșorării impunerii întreprinzătorilor capitaliști. Ei consideră că o impunere prea accentuată a profiturilor frînează creșterea economică și dezvoltarea economiei, slăbește „stimulentele" pentru lărgirea și perfecționarea producției, ceea ce s-ar repercuta negativ asupra „folosirii depline a forței de muncă" și asupra nivelului de trai al muncitorilor. Cu cît sînt mai mari impozitele percepute de la capitaliști, afirmă economiștii mai sus amintiți, cu atît sînt mai reduse sumele destinate investițiilor pentru crearea de noi locuri de muncă, cu atît este mai mare numărul șomerilor și cu atît sînt mai mici veniturile din salarii.

Practica demonstrează însă că impozitele percepute de la capitaliști nu afectează în mod deosebit interesele întreprinzătorilor ; înșiși economiștii ce aparțin curentului neokeynesist de gîndire economică, demonstrează aceasta cu numeroase argumente. Pe de altă parte, salariile muncitorilor incomparabil mai mici în raport cu veniturile întreprinzătorilor, nu sînt și ele grevate de o serie de rețineri — chiar în afara impozitelor — permise de legislația statelor burgheze ? De altfel, din categoriile cu care operează teoria economico-burgheză în domeniul veniturilor și al impozitelor, și anume: profitul, prețurile și salariul, numai acesta din urmă poate fi supus unui control real.

Mai mulți economiști burghezi contemporani — printre care Colin Clarck, David Smith etc. — sînt adepți ai așa-zisei teorii a asigurării unei „norme optime de impunere fiscală". Ei consideră că pentru țările capitaliste, „nivelul optim" al impozitelor ar trebui să fie de 25% din venitul național și de 20% din produsul social. Adoptarea unei astfel de norme, afirmă Colin Clarck, ar oferi posibilitatea statelor capitaliste să preîntîmpine stagnarea producției și să obțină o stabilitate în dezvoltarea economică. Pentru realizarea acestor deziderate, el este de părere ca resursele bugetare trebuie să fie cît mai rațional gospodărite, dar Clarck aproape că neglijează problema măsurii în care ar trebui să participe la constituirea resurselor bugetare, impozitele pe veniturile capitaliștilor și cele care afectează populația.

Realitatea din țările capitaliste dovedește inconsistența acestor teorii care în fapt susțin veniturile. Cert este că intensificarea amestecului cercurilor monopoliste de stat în viața economică atrage după sine creșterea continuă a cheltuielilor statului, ceea ce, la rîndul său, determină o mărire continuă și a impozitelor plătite de populație — al căror volum crește într-un ritm mult mai mare decît venitul național. O dată cu majorarea părții din venitul național mobilizată la bugetul de stat cu ajutorul impozitelor, cercurile monopoliste depun eforturi tot mai mari să transforme impozitele în instrumente active ale amestecului capitalismului monopolist de stat în viața economică, în scopul final de a crește cuantumul propriilor profituri.

Aplicarea în practică a teoriilor impozitelor prezintă, fiecare, particularități distincte în diverse țări capitaliste. Astfel, dacă în S.U.A., una din cele mai importante sarcini care stăteau în fața politicii în domeniul impozitelor în anii de după război a fost atenuarea contradicțiilor dintre volumul producției, mai mare, și cererea solvabilă a populației, mai mică, în R. F. Germania, în Franța și în Italia, în aceeași perioadă, prin politica în domeniul impozitelor s-a urmărit dezvoltarea producției industriale, creșterea volumului acesteia. În funcție de acest obiectiv, teoriile referitoare la impozite în R. F. Germania, în Franța și în Italia s-au redus, în principal, la cerințele de micșorare a impozitelor încasate de la capitaliști, în scopul stimulării unei conjuncturi cît mai favorabile, în timp ce în S.U.A. pe primul plan a fost trecută elasticizarea politicii impozitelor, în scopul creării unui echilibru între cererea și oferta de mărfuri și a stabilizării economiei. În ambele variante însă, așa cum relevă înseși statisticile financiare din țările occidentale, întreprinzătorii capitaliști, respectiv veniturile acestora — au fost favorizate într-un fel sau altul.

Mai ales în condițiile noi ale crizei mondiale a capitalismului, ale crizei de materii prime și energie, ale necesității de a se asigura o dezvoltare chiar în condiții de criză, economiștii burghezi ocreditează ideea potrivit căreia o lipsă esențială a cercetărilor în domeniul impozitelor constă în faptul că teoriile asupra impozitelor, multă vreme, au avut prea puțin în vedere aspectul creșterii economice. Potrivit opiniei acestor economiști, statele capitaliste ar fi în măsură să influențeze mai mult, prin intermediul impunerii fiscale, ritmul creșterii produsului social. Astfel, ridicînd sau scăzînd nivelul impozitelor, respectiv al resurselor financiare care pot fi alocate pentru dezvoltare, asemenea acțiuni ar putea să accelereze sau, dimpotrivă, să frîneze mai pronunțat dezvoltarea economică. „Noii" economiști sau „noii" keynesiști de azi

FIȘE

ION ROȘU-HAMZESCU
doctor în economie

RESTRUCTURAREA RELAȚIILOR TEHNOLOGICE INTERNAȚIONALE

o Tipărită la finele anului 1981 la editura craioveană „SCRISUL ROMÂNESC", lucrarea „Restructurarea relațiilor tehnologice internaționale" purtînd semnătura lui Ion Roșu-Hamzescu *își propune să trateze, într-o manieră cît mai completă, un domeniu de importanță cardinală pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale : asigurarea participării echitabile a tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii mondiale. Autorul desfășoară, într-o primă parte a cărții, o analiză asupra mecanismelor, adesea extrem de subtile, care adîncesc decalajul tehnologic între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Relevînd însemnătatea deosebită pe care o dobîndește în această epocă a progresului științific și tehnic stabilirea unor relații tehnologice principiale, în care sînt expuse căile apte să asigure transformarea acestui deziderat al omenirii în fapte concrete de progres economic și social. Un capitol aparte din volum — ca de altfel maniera generală de tratare a problematicii supuse investigației — reliefează concepția înaintată a țării noastre asupra accesului la tehnologie, poziția activ militantă pentru instaurarea unei ordini mondiale juste, pe toate planurile, inclusiv în ce privește relațiile tehnologice.*

Calculul retribuției

o În preocupările economiștilor privind perfecționarea sistemului de indicatori utilizați la nivel microeconomic, o poziție specială ocupă indicatorii de retribuție — opinează Milan Matějka *în articolul „O vlastnich vyconech a mzdách diskusně" (Discuții referitoare la producția întreprinderii și determinarea nivelului retribuției) publicat în numărul 12/1981 al revistei cehoslovace „POLITIKA EKONOMIE". Încercările de a lua ca bază de calcul a retribuției indicatorii valorici apar, pe ansamblu, ca neconcludente — susține autorul — dat fiind faptul că în însăși dimensionarea acestor indicatori — producția netă, rentabilitatea etc. — intervine ca parte componentă, cuantumul retribuției. În aceste condiții, unica bază reală pentru determinarea judicioasă a nivelului retribuției ar fi, potrivit opiniei exprimate de M.M., producția brută (fizică), componentele de bază ale cîștigului urmînd a fi determinate în funcție de cantitatea și calitatea muncii vii încorporate în produse. O cale de transpunere în practică a corelațiilor amintite o reprezintă, după cum se subliniază în studiu, înlăturarea unor progrese reale în direcția standardizării muncii, a descompunerii și cuantificării diferitelor activități în funcție de gradul lor de complexitate. Expunerea cît mai precisă a muncii complexe în unități de muncă simplă ar permite stabilirea unor categorii de personal într-un sistem care să reflecte eficient modificările ce survin în*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

din S.U.A., în frunte cu Thomas Sargent, Neil Wallace, Robert Lucas, Robert Barro, Martin Feldstein, Richard Zeekhanser, Michael Barkin, Kemp, Roth și alții manifestă, în schimb, un scepticism destul de pronunțat față de capacitatea statului de a „manipula" în mod substanțial economia capitalistă. Tocmai de aceea, ei consideră că sistemul actual al impozitelor trebuie revizuit deoarece — afirmă aceștia — el tinde să descurajeze atît economiile populației cît și investițiile[1]). Se propun exclusiv reduceri imediate și substanțiale de impozite. Aceste reduceri — susțin doctrinarii menționați — ar putea fi mai mult decît recuperate de stat prin politica impozitelor adiționale în raport cu mărimea profiturilor, atunci cînd activitatea economică se va înviora ca urmare a măsurilor vizînd reducerea impozitelor. Din cele arătate, se desprinde limpede că propunerile „noilor" economiști constituie, de fapt, o continuare a propunerilor economiștilor John Crimond, David Smith, Hanz Röltgen — preocupări ce s-au vehiculat cu ani în urmă și despre care am amintit în articol.

După cum se vede, acești „noi" economiști nu sînt întrutotul noi cel puțin în ceea ce privește teoria impozitelor. Susținerile lor sînt puternic criticate. De pildă, referindu-se la proiectul de lege privind reducerea impozitelor preconizat de Kemp și Roth[2]), Milton Friedman ironizează argumentarea lor de tip keynesian. Autorii proiectului — susține Friedman — contează pe un „prînz gratuit", adică pe o bază impozabilă mai mare ce va fi constituită în urma creșterii producției, stimulată de impozitele scăzute. Dar povara totală a impozitelor pe care o suportă poporul american — precizează Milton Friedman — constă nu numai din acea parte a veniturilor bugetare, mobilizată de stat sub formă de impozite, ci din totalul sumelor pe care statul le cheltuiește. Orice deficit, subliniază M.F., este suportat de poporul american sub forma unor impozite „ascunse" : fie sub forma inflației, fie sub forma împrumuturilor de stat suportate de către public. Eficiența și producția mărită, stimulate de impozitele scăzute, sînt astfel anihilate de risipa de energie umană și de capital, încurajate de ratele mai ridicate aferente impozitelor ascunse. Mai mult, susține Milton Friedman, efectul net al măsurilor amintite, fie asupra producției naționale, fie asupra veniturilor statului provenite din impozite — efect corectat în condițiile inflației — „nu este cunoscut de public". „Singurul element știut" este numai faptul că impozitele, denumite astfel sau nu, „riscă să fie suportate tot mai mult de masa largă a contribuabililor" — conchide Friedman raționamentul său.

Sistemele fiscale propuse de economiștii burghezi în vederea asigurării creșterii economice sînt inconsistente, realitatea din țările capitaliste dovedind că politica fiscală nu creează — și nu poate crea ea singură — premisele unei creșteri stabile a economiei capitaliste, că ea nu este în stare să lichideze crizele economice și șomajul cronic de masă. Acest lucru cu început să-l recunoască chiar și unii economiști burghezi. Astfel, A. Hasen arată că „politica fiscală va suferi un eșec și nu va putea să acționeze cu eficiență maximă, dacă ea nu va fi legată de programele de dezvoltare planificată". În argumentările lor, economiștii burghezi „scapă din vedere" să amintească și faptul că impozitele percepute de la populație și cele încasate de la capitaliști joacă roluri diferite în procesul reproducției capitaliste. Astfel, impozitele încasate de la oamenii muncii micșorează veniturile necesare și scad cererea lor solvabilă cu suma impozitelor plătite. Micșorarea veniturilor oamenilor muncii în urma creșterii impozitelor se repercutează negativ asupra cererii de bunuri de consum; aceasta, la rîndul ei, poate să contribuie la scăderea cererii pentru mijloace de producție, și să ducă, în ultimă instanță, la mărirea ratei șomajului, la accentuarea disproporțiilor dintre nivelul producției și cererea solvabilă. Prin urmare, „efectul cererii active" al impozitelor percepute de la oamenii muncii, care ar contribui, în accepțiunea economiștilor burghezi, la îmbunătățirea conjuncturii economice, se dovedește, în cazul de față, ca avînd o acțiune inversă.

Pe de altă parte, impozitele plătite de capitaliști afectează doar o mică parte a veniturilor lor (a plusvalorii însușite de ei). Ca atare, ele nu sînt în măsură să afecteze nivelul de trai al clasei sociale respective și să influențeze astfel raportul dintre cerere și ofertă. Ele nu influențează acest raport nici în maniera și nici în măsura în care acest lucru se vădea în ceea ce privește venitul populației. Realitatea capitalistă infirmă, deci, în mod categoric, „optimismul" partizanilor politicii de reglare a economiei cu ajutorul impozitelor, și tocmai de aceea, mulți dintre aceștia, sînt nevoiți ei înșiși să recunoască ineficiența acestei politici. Caracterul contradictoriu al politicii fiscale susținută de economiștii burghezi și aplicată de țările capitaliste — desigur o politică care poate într-o anumită măsură să contribuie la atenuarea unor neajunsuri — își are sursa în interesele și presiunile oligarhiei financiare, în menținerea proprietății private și a privilegiilor sociale apărate mai întotdeauna de către statul burghez.

prof. dr. Constantin BICHI

[1]) Merril Sheils and Rich Thomas, The New Economistas, Newsweek, 3 july 1978
[2]) Milton Friedman, The Kemp-Roth Free Lunch, Newsweek, 7 VII 1978.

planul conținutului muncii sub impactul revoluției tehnico-științifice contemporane.

Teoria mezo-economică

● *Teoria mezo-economică (mezo-mijlociu) ar avea menirea — potrivit argumentației pe care o prezintă promotorul ei, economistul vest-german* Hans-Rudolf Peters, *în articolul* „La théorie méso-économique des politiques structurelles et les rapports entre vie politique et vie économique" *publicat în revista „Wirtschaftsdienst" și reprodus în* „PROBLEMES ECONOMIQUES" *(numărul din 23 decembrie 1981) — să depășească o serie de neîmpliniri ale teoriilor micro și macroeconomice. Deficiența majoră, comună celor două niveluri de abordare teoretică a problemelor economice ar consta, după opinia lui H.R.P., în faptul că ele nu cuprind în analizele asupra economiei capitaliste pe care le propun, numeroase fenomene de psihologie colectivă, de sociologie.*

Tocmai de aceea ele apar ca structuri logice, coerente în sine, dar mult prea schematice în comparație cu fenomenele reale. Sarcina de a integra, ca variabilă economică majoră, comportamentul economic al diferitelor grupe ale populației ar reveni astfel, de drept, teoriei de nivel mijlociu (mezo-economică). Aceasta își propune, ca obiectiv concret, sesizarea elementelor regionale și sectoriale proprii procesului de dezvoltare economică, precum și a dinamicii grupurilor sociale. Afirmarea teoriei mezo-economice, susține H.R.P., ne conduce și la o nouă clasificare a teoriilor economice. Tabloul s-ar prezenta, în viziunea autorului, astfel : teoria microeconomică în care sînt incluse, printre altele, teoria cererii și a ofertei, teoria costurilor, a concurenței ; teoria mezo-economică cu teoria variațiilor structurale, economia mediului ambiant, teoria infrastructurilor ; teoria macroeconomică — în care autorul cuprinde teoria circuitului economic și a contabilității naționale, teoria creșterii economice, teoria monedei ș.a.

FIȘE

● *Preocupările tot mai susținute pentru explorarea științifică a viitorului, eforturile concertate ce se desfășoară la nivelul comunității mondiale pentru a găsi soluții gravelor probleme globale ce confruntă omenirea sînt însoțite de o firească proliferare a publicațiilor de viitorologie. Aceasta este și cazul revistei* „FUTURE FOCUS" *editată în Canada dar care reunește în paginile sale contribuțiile unor specialiști în științele viitorului din diverse țări ale lumii : Italia, China, S.U.A., Austria, România, Senegal etc. Publicația își propune ca obiectiv programatic, după cum subliniază Dan Toppin într-un editorial inserat în numărul din iulie-august al revistei, să ajute la realizarea unor legături necesare pe plan local și global și să fortifice la nivel personal și la nivel de organizații sociale spiritul de responsabilitate față de viitor. În această optică, același număr al revistei este consacrat Indiei, țară care prin configurația sa demografică, economică, culturală oferă soluții originale de abordare globală a problemelor viitorului.*

5

Congresul al XII-lea al P.C.R. despre continuarea pe o treaptă superioară a politicii de industrializare

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a le spori eficiența, aceste consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științelor sociale din Ministerul Educației și Învățământului, nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema „Politica industrială a Partidului Comunist Român" cuprinde 5 subpuncte : 1) Industrializarea socialistă și rolul ei în crearea bazei tehnico-materiale și socialismului ; 2) Programul P.C.R., despre politica industrială a partidului nostru ; 3) Congresul al XII-lea al P.C.R., despre continuarea pe o treaptă superioară a politicii de industrializare ; 4) Lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, accelerarea procesului de restructurare a industriei ; 6) Continuarea fermă a politicii de amplasare rațională pe teritoriu a forțelor de producție. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din 1982. Consultația de față se referă numai la punctul 3.

OBIECTIVUL STRATEGIC al celui de-al șaptelea plan cincinal al dezvoltării economico-sociale a României, stabilit de Congresul al XII-lea al partidului, **trecerea de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul superior, de țară mediu dezvoltată**, va fi realizat prin progresul rapid al tuturor sectoarelor de activitate, prin realizarea unei economii **moderne, dinamice, eficiente și echilibrate.**

În cadrul acestui proces complex, un loc central revine dezvoltării și modernizării industriei.

Premise ale continuării pe o treaptă superioară a politicii de industrializare socialistă a României

POLITICA P.C.R. de industrializare socialistă a țării, fundamentată încă la Conferința Națională a partidului (1945), a fost aplicată consecvent în fiecare etapă a construcției socialismului, corespunzător cerințelor etapei respective.

În perioada făuririi economiei socialiste unitare și a creării bazei tehnico-materiale a socialismului (1948—1965), înfăptuirea procesului de industrializare a determinat transformarea industriei în ramură conducătoare a economiei și dezvoltarea prioritară a ramurilor ei de bază : construcțiile de mașini, metalurgia, chimia, energetica.

În perioada cincinalului 1966—1970, a consolidării socialismului și a bazei tehnico-materiale, s-a trecut la crearea unor sectoare industriale moderne în cadrul ramurilor de bază, la intensificarea activității științei și tehnicii naționale.

Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism înscrie procesul industrializării ca proces fundamental al progresului economico-social în întreaga etapă, precizînd direcțiile înfăptuirii acestuia : **ritmul înalt și continuu de creștere a producției industriale, dezvoltarea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate care valorifică în mod superior resursele de materii prime și munca socială, creșterea aportului științei și tehnicii în toate ramurile industriei, înnoirea și modernizarea producției, creșterea calității și competitivității produselor, amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării.**

Realizările obținute în înfăptuirea politicii de industrializare a țării noastre au determinat importante modificări cantitative și calitative în dezvoltarea industriei, accentuarea rolului ei de ramură de bază a economiei naționale, de propulsor al promovării progresului tehnic. Industria participă în anul 1980 cu 60% la crearea venitului național și cu 75% la acoperirea cerințelor de mașini și utilaje ale economiei naționale.

România este în prezent o țară industrial-agrară ; ea deține 0,17% din suprafața globului, 0,53% din populația lumii și realizează o producție industrială care reprezintă 1,1—1,2% din producția industrială mondială. Ritmul susținut de creștere a producției industriale (media anuală în perioada 1951—1979 a fost de 12,6%) a determinat reducerea simțitoare a decalajelor dintre România și țările cu o economie mai dezvoltată la unele produse industriale de bază.

Industria dispune în prezent de o bază tehnico-materială modernă în care funcționează 40% din fondurile fixe existente în economia națională, fiind capabilă să asigure extinderea activităților industriale în celelalte ramuri ale economiei naționale și participarea activă la cooperarea economică internațională.

România dispune, de asemenea, de un sistem închegat al relațiilor de producție socialiste, care asigură — pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție — conducerea planificată, eficientă a întregii economii naționale.

Toate acestea sînt premise trainice ale continuării pe o treaptă superioară a politicii de industrializare socialistă a țării.

Cerințe ale industrializării socialiste în cincinalul 1981—1985

NOILE ORIENTĂRI stabilite de Congresul al XII-lea al partidului pentru dezvoltarea și modernizarea industriei în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă, au avut în vedere : nivelul atins în dezvoltarea economică a țării și condițiile concrete în care se află construcția socialistă, acumulările etapelor anterioare și mai ales exigențele noii etape, cînd industriei îi revine rolul covîrșitor în sporirea venitului național și a avuției naționale, ca bază a trecerii în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie și a ridicării nivelului de trai al populației.

În același timp, s-a ținut seama de tendințele actuale ale evoluției diviziunii internaționale a muncii și implicațiile fenomenelor de criză în domeniul resurselor energetice și de materii prime, și anume : a) **resursele naturale cu condiții favorabile de exploatare sînt treptat epuizate,** ceea ce determină trecerea la exploatarea resurselor în condiții tot mai grele și mai costisitoare, în situația în care industria prelucrătoare necesită cantități sporite de materii prime și energie iar pe piața mondială prețurile cresc considerabil ; b) țările în curs de dezvoltare care trec la industrializare își definesc în prezent ca obiective prioritare **prelucrarea internă a resurselor naționale de materii prime și energetice,** reducînd exportul acestora ; c) economia națională a țării noastre, fiind antrenată tot mai mult în relații de comerț exterior și de cooperare economică cu alte țări, trebuie să asigure **produse industriale competitive, folosind posibilități de înlocuire a unor resurse și produse deficitare, în special a celor energetice.**

În aceste condiții se impune accentuarea rolului factorilor intensivi în dezvoltarea industriei.

La Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe (iunie 1981) a fost prezentată caracteristica principală a planului cincinal 1981—1985 : **trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă** în toate domeniile de activitate.

Principalele procese ale dezvoltării intensive a industriei sînt :

1. **Dezvoltarea și modernizarea industriei prelucrătoare,** care asigură un grad ridicat de eficiență a utilizării resurselor, obținerea unor produse de înaltă calitate cu consumuri reduse de materii prime și energie și consumuri ridicate de muncă, de complexitate înaltă.

2. **Modernizarea continuă a întregii baze tehnico-materiale a țării.** Industria românească trebuie să acopere în actualul cincinal 85% din utilajele și instalațiile necesare programului de investiții, în condițiile unor cerințe sporite de calitate, pentru a se asigura promovarea largă a progresului tehnic și creșterea productivității muncii sociale.

3. **Creșterea rolului agriculturii și reducerea dependenței industriei de unele materii prime deficitare,** în sporirea producției și a eficienței economice în industrie. În condițiile dezvoltării intensive se accentuează dependența reciprocă a industriei și agriculturii ceea ce necesită o apropiere a ritmurilor de dezvoltare. În acest sens, în cincinalul 1981—1985 producția globală agricolă va înregistra un ritm mediu anual de 4,7%.

4. **Valorificarea superioară a întregului potențial material și uman al țării.** Industriei îi revine rolul de a asigura economisirea resurselor materiale și energetice prin sporirea gradului de valorificare a acestora precum și sporirea continuă a productivității muncii sociale.

5. **Creșterea mai rapidă a producției industriale nete față de producția globală** reprezintă un alt aspect al dezvoltării intensive pe care se pune bază în cincinalul actual. Astfel, producția industrială netă va crește într-un ritm mediu anual de 8,8%, iar producția globală de 7,6% anual.

Orientări și direcții ale continuării politicii de industrializare socialistă

1. **Promovarea largă a progresului tehnico-științific, bazată în primul rînd pe rezultatele cercetărilor științifice din țara noastră.**

Apreciind rolul științei și tehnologiei ca forțe dinamizatoare ale dezvoltării economiei, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit ca o componentă a obiectivului fundamental al cincinalului 1981—1985 : **afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile** și a formulat cerința ca deceniul 1981—1990 să devină deceniul **științei, tehnologiei, calității și eficienței.** În acest sens a fost adoptat **Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000,** care cuprinde prevederi pentru toate domeniile de activitate.

Pentru industrie, principalele direcții ale acestui program se referă la : dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice, elaborarea de tehnologii și metode moderne de exploatare a rezervelor de substanțe minerale utile, valorificarea resurselor energetice naționale și a noilor surse de energie, ridicarea calității produselor și înnoirea producției, reducerea consumului de energie și materii prime, recuperarea și refolosirea tuturor resurselor materiale. Programul stabilește, de asemenea, sarcini importante pentru cercetarea științifică în analiza proceselor economice și sociale, în elaborarea unor soluții de modernizare a economiei naționale, de asigurare a eficienței economice maxime.

2. **Lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, valorificarea superioară a resurselor.**

În condițiile actuale se impune asigurarea într-o măsură tot mai mare a necesităților economiei naționale de materii prime, combustibil și energie din surse interne și reducerea substanțială a importurilor. În acest sens, Congresul al XII-lea al partidului a adoptat **Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000,** care prevede modalitățile de identificare și introducere în circuitul economic a unor noi rezerve de combustibil și energie, direcțiile principale ale cercetării în vederea găsirii soluțiilor de folosire eficientă, precum și de economisire a resurselor.

Pentru lărgirea bazei proprii de materii prime se vor dezvolta sectoarele industriei extractive de substanțe minerale utile, se vor perfecționa tehnologiile de prospecțiuni și exploatare a țițeiului, se vor utiliza cărbunii în producția de energie termică, se va reduce consumul de hidrocarburi.

Prin recuperarea materialelor refolosibile se vor acoperi 40—50% din nevoile interne de materii prime.

3. **Restructurarea ramurilor producției industriale.**

Avînd la bază tendințele progresului tehnic și restricțiile din domeniul resurselor energetice procesul de restructurare a industriei se orientează spre : **creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată și realizarea de produse de înaltă tehnicitate și calitate, cu un consum redus de combustibil și energie, paralel cu sporirea contribuției industriei la dezvoltarea agriculturii și la ridicarea nivelului de trai al populației.**

Ramurile care asigură în cel mai înalt grad promovarea progresului tehnic și valorificarea superioară a resurselor sînt construcția de mașini și chimia, de aceea, dezvoltarea lor va cunoaște ritmuri superioare mediei pe industrie (construcțiile de mașini 8,8% ; chimia 10,2% în cincinalul 1981—1985).

Ritmuri mai accentuate vor cunoaște subramurile de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic : industria electronică (20%), producția de mașini-unelte (19%), mecanica fină și optica (18%).

Un accent deosebit se va pune pe producția de nave și de utilaje pentru centrale atomoelectrice. De asemenea, subramurile chimiei de sinteză fină, de mic tonaj, producția de medicamente, coloranți, produse cosmetice, cauciuc sintetic, fire și fibre sintetice vor cunoaște creșteri substanțiale.

Se vor dezvolta industria ușoară și alimentară în ritmuri apropiate de media pe industrie, punîndu-se accent pe valorificarea superioară a materiilor prime interne și ridicarea nivelului calitativ al produselor în vederea satisfacerii necesităților populației și pentru asigurarea competitivității lor pe piața externă. La sfîrșitul cincinalului ramurile prelucrătoare de bază : construcțiile de mașini, chimia, metalurgia, producția bunurilor de consum, vor deține peste 90% din producția industrială a țării.

Se va intensifica procesul de diversificare și înnoire a produselor, gradul de înnoire urmează să fie — în acest cincinal — de 45% din totalul industriei prelucrătoare, dar în unele sectoare de vîrf va ajunge la 70% din producția totală.

4. **Continuarea pe un plan superior a politicii de repartizare teritorială a forțelor de producție.**

Repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, ca trăsătură a dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului, a stat permanent în centrul politicii partidului nostru, avînd ca rezultat apropierea nivelului de dezvoltare a județelor în ceea ce privește producția globală industrială. În același timp s-au obținut progrese importante în agricultura tuturor județelor și în celelalte ramuri, ceea ce a permis creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale și umane locale.

Congresul al XII-lea al partidului a adoptat **Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985** care stabilește orientări noi, în concordanță cu cerințele actuale ale modernizării și diversificării bazei tehnico-materiale a țării, cum sînt : a) dezvoltarea armonioasă a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri în fiecare județ al țării ; b) continuarea amplasării rationale a industriei pe teritoriu pentru promovarea progresului tehnic și valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă pe plan local ; c) dezvoltarea rapidă a agriculturii în toate județele țării, creșterea producției vegetale și animale în vederea satisfacerii din resurse proprii a nevoilor de consum ale locuitorilor fiecărui județ, acoperirea necesarului de materii prime pentru industrie și creării de disponibilități pentru export ; d) dezvoltarea industriei mici și artizanale, prin folosirea resurselor locale de materii prime ; e) extinderea și diversificarea prestărilor de servicii ; f) creșterea eficienței întregii activități economice.

Programul-directivă stabilește noi criterii și indicatori de determinare și apreciere a nivelului de dezvoltare a fiecărui județ. Acestia sînt : **producția globală pe locuitor** care va fi în anul 1985 de cel puțin 70 000 lei anual și va cuprinde : 50 000 lei producție industrială, 10 000 lei producție agricolă și 10 000 lei producția altor ramuri, inclusiv serviciile și — **gradul de ocupare a forței de muncă** — exprimat prin numărul persoanelor ocupate la 1 000 de locuitori, stabilindu-se ca în anul 1985 acesta să fie de cel puțin 400 la 1 000 locuitori.

Prin stabilirea acestor indicatori calitativi se urmărește ridicarea gradului de dezvoltare a tuturor localităților, asigurarea unor condiții de muncă și de viață egale pentru toți cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate.

prof. Rodica SURGEAN
Liceul de filologie-istorie din Timișoara

Probleme ale viitorului şi dezvoltării în viziunea specialiştilor

DEZBATERI ÎN PERIMETRUL NOII ORDINI INTERNAŢIONALE

ÎN zilele de 27 şi 28 noiembrie 1981, Institutul de cercetări economice (I.F.O.) din München a găzduit reuniunea anuală a grupului de experţi pe problemele ţărilor în curs de dezvoltare din cadrul Asociaţiei vest-germane de politică socială. Pe agenda de lucru a reuniunii a figurat ca temă generală relaţia între ordinea politică mondială actuală şi aşa-numitul conflict Nord-Sud. Această manifestare ştiinţifică a prilejuit dezbateri interesante pe marginea raporturilor între ţările industrializate occidentale şi cele în curs de dezvoltare, din perspectiva evoluţiilor în structurile economice şi politice mondiale. Apreciind că unele opinii exprimate cu această ocazie pot constitui puncte de reper utile, în cele ce urmează am încercat să sintetizez cîteva din ideile referatelor care mi-au reţinut mai mult atenţia.

IN REFERATUL de deschidere intitulat „Noua ordine economică mondială : fundamentare teoretică şi context politic", Hans-Gert Braun, cercetător la Institutul I.F.O., intenţionează să clarifice două chestiuni esenţiale: 1) Din perspectiva Occidentului, trebuie interpretate revendicările ţărilor în curs de dezvoltare (T.C.D.) în direcţia instaurării unei noi ordini economice mondiale ca o acţiune prin excelenţă „destructivă" sau ca aspiraţie firească spre mai multă participare, egalitate ? 2) Se poate oare spune că revendicările T.C.D. conduc la forme de dirijare centrală a economiei mondiale? În ce priveşte prima întrebare ridicată, Braun porneşte de la definiţia pe care Walter Eucken a dat-o ordinii stabile, mature (gesetzte Ordnung).[1]) O asemenea ordine se bazează pe un set de reguli democratice ce sînt respectate de subiecţii economici şi guvernează activitatea lor. Or, ordinea mondială actuală, se subliniază în referat, protejează interese statornicite, şi anume, ale celor mai puternici, în detrimentul intereselor celor mai slabi. Se exemplifică în acest sens cu două componente ale sistemului relaţiilor economice internaţionale. Astfel, sistemul monetar internaţional, creat în mare măsură prin aranjamentele de la Bretton Woods, fiinţează şi în prezent ca o înţelegere între ţările industrializate, între care Statele Unite ale Americii şi-au impus punctul de vedere. Şi G.A.T.T. a luat naştere ca urmare a unor conferinţe la care au participat numai statele industrializate. „Deoarece T.C.D. nu au participat la constituirea vechii ordini economice mondiale, interesele lor nu sînt avute în vedere şi, în consecinţă, ele cer instaurarea unei noi ordini". Braun vorbeşte de un „deficit politic" al ordinii mondiale actuale care nu poate fi acoperit prin ignorarea unor certitudini, ca inexistenţa unui „proiect" „natural" de stabilire a unei noi ordini, necesitatea existenţei unui sistem consistent de obiective pentru a se putea evalua noua ordine ca mecanism de coordonare şi a unor reglementări juridice care să apere drepturile popoarelor mici la o exploatare echitabilă a resurselor globului. Concluzia la care se ajunge este că revendicările T.C.D. nu trebuie privite ca acţiuni perturbatoare, ci ca încercări legitime ale statelor dezavantajate de a-şi îmbunătăţi poziţiile în raport cu partenerii care au stabilit „regulile jocului".

A doua întrebare la care Braun încearcă să dea un răspuns are o legătură organică cu prima, prin faptul că fundamentarea teoretică a conceptului (Noua ordine) oferită este menită să ajute la înţelegerea tezei centrale a referatului. În acest context Braun face o deschidere demnă de luat în seamă în plan teoretic. Pentru că, afirmă el, revendicările T.C.D devin comprehensibile şi integrabile sistemului complex al mecanismelor de coordonare. Din această perspectivă, chiar şi o politică „indicativă" globală de restructurare industrială nu ar trebui să fie întîmpinată cu rezistenţă de grupul statelor industrializate. Să vedem pe scurt deci cum interpretează el aceste postulate ce dau contur noţiunii de Nouă ordine mondială. Eforturile de consolidare a suveranităţii asupra resurselor naţionale şi de schimbare a procedurilor de luare a deciziilor în forumurile internaţionale se justifică în lumina deziderateloor obiective de egalitate în drepturi şi participare egală ; implică alterarea contextului politic al actualei ordini. Unele postulate nu urmăresc atît schimbarea unor mecanisme cît mai ales modificarea lor calitativă. Astfel, în cazul materiilor prime, piaţa nu este înlocuită, ci controlată de grupuri interesate; iar în privinţa transferului de resurse, discutabil este volumul acestora. Cerinţa de „deschidere a pieţelor" ţărilor industrializate pentru produsele statelor în curs de dezvoltare nu vine în contradicţie cu intenţiile G.A.T.T. Atunci cînd se reclamă o politică concertată în materie de dezvoltare (investiţii), de cooperare industrială multilaterală se pot discerne elemente de intervenţie dirijistă. Dar toate aceste mecanisme de coordonare nu în mod necesar sînt contradictorii, ci ele se pot completa înăuntrul sistemului complex de relaţii între entităţile statale. Deşi, prin clarificările pe care le încearcă, autorul citat lărgeşte breşa în perimetrul de gîndire conservatoare ce predomină încă în statele industrializate, explicaţia furnizată de el privind impasul existent în negocieri nu poate satisface. Pentru că, afirmă cercetătorul vest-german, blocajele în mecanismele de coordonare s-ar datora slăbiciunii capacităţii de negociere a T.C.D. Din acest punct de vedere în timp ce modelul schiţat de el are o dimensiune pozitivă incontestabilă, valoarea sa normativă îşi atinge graniţele mult prea repede. Şi dacă ar fi să identificăm zona precară a construcţiei sale, în mod inerent ar surveni interogaţia: cum ar fi totuşi posibilă funcţionarea sistemului, a mecanismului de echilibrare organizată a intereselor în condiţii de „greutăţi" specifice diferite ale partenerilor în spaţiul mondial.

Se pare că Braun subestimează în bună măsură potenţa mecanismului de coordonare preferat de Boettcher, cooperarea. Într-un anumit fel, aceasta este de înţeles dacă se observă că conlucrarea între parteneri presupune existenţa unor obiective comune, sau, dacă acceptăm distincţia făcută de Paul Streeten [2]), mutuale. Dar, după cum pertinent sublinia Christian Uhlig de la Ruhr-Universität, Bochum, „învăţămintele noastre ne arată că atingerea obiectivelor pe care ni le propunem nu se poate înfăptui bizuindu-ne exclusiv pe mecanismul pieţei libere... intervenţia reglementară este necesară". Iar această experienţă transferată la relaţiile internaţionale ar implica în mod absolut necesar funcţionarea mecanismului de coordonare a cooperării. O cooperare care, în funcţie de natura obiectivelor stabilite, continuă Uhlig, poate fi „globală, sau parţială (regională sau bilaterală)". Modelul lui Braun modificat prin preeminenţa mecanismului de cooperare, pentru care pledează Uhlig, capătă valenţe deosebite deoarece ar permite soluţionarea în comun a diverse probleme, chiar şi atunci cînd disproporţiile dintre parteneri ar putea constitui pentru unii din ei un motiv de a urmări propriul interes, înţeles în mod îngust.

În referatul său intitulat „Noua ordine economică internaţională", Paul Streeten de la Universitatea Boston (S.U.A.) accentuează decalajul existent între realizările tehnologice ale omenirii şi nivelul atins de instituţiile ce reglementează raporturile internaţionale. După expertul american, un exemplu grăitor al „eşecului" în domeniul cooperării internaţionale îl reprezintă cursa înarmărilor care înghite, anual, peste 500 miliarde dolari. În aceste circumstanţe, de dezechilibru între avansul tehnologic şi evoluţia cadrului instituţional global, s-a intensificat apelul către instaurarea unei noi ordini mondiale. Dar, se arată în continuare, noţiunea de „Nouă ordine mondială" nu are aceeaşi semnificaţie peste tot, spectrul conotativ mergînd de la interpretarea mai nuanţată a actualelor reglementări pînă la schimbarea lor radicală. Această înţelegere neunitară care, pe de o parte a fost amplificată de distribuţia destul de eterogenă a in-

1) Sensul dat aici termenului de orînduire este cel de sistem de organizare economică care include toate mecanismele de coordonare a relaţiilor între agenţii economici.

2) Obiectivele comune ar fi atinse prin acţiuni de cooperare, în vreme ce interesele mutuale complică satisfacerea unor necesităţi prin schimb.

tereselor printre T.C.D. iar, pe de altă parte de stadiul incipient de fundamentare teoretică a conceptului, a fost speculată de grupul statelor industrializate. „Discuțiile privind regulile care ar trebui să guverneze relațiile economice internaționale au suferit de o confuzie persistentă. Este aceea dintre principiile **uniforme** (uneori denumite generale) și principiile **universale**". Astfel, o regulă uniformă poate fi inechitabilă dacă se aplică unor parteneri inegali ca putere economică. Ca atare nu poate fi justă, nu are caracter universal deoarece favorizează pe unii în defavoarea altora. Streeten subliniază faptul că cei care acuză țările în curs de dezvoltare că solicită exceptarea de la reguli se fac vinovați de o asemenea confuzie. Pentru el, un sistem diferențiat de preferințe comerciale, stabilit în funcție de nivelul de dezvoltare, nu încalcă un principiu universal, ci din contră, îl consolidează. Ar rezulta deci că argumentele acelora care susțin reglementări uniforme (simple) sînt motivate nu numai de rațiuni pragmatice : ele pot fi văzute ca o diversiune în plan teoretic și politic. În ce privește critica proferată de diverse cercuri la adresa „noii ordini" Streeten remarcă, că nu întotdeauna s-a făcut distincție între evaluarea obiectivelor urmărite de TCD și cea a instrumentelor pe care acestea intenționează să le utilizeze. O altă inconsistență majoră a criticii ar fi că nu compară propunerile făcute cu alternativa cea mai probabilă, ci cu o soluție ideală. Iar reproșul cum că imperativele morale se aplică numai persoanelor individuale și nu statelor, apare în opinia autorului mai mult decît superficial.

Se pledează în concluzie pentru un „răspuns constructiv" al țărilor industrializate la revendicările TCD, identificîndu-se zone în care există interese comune sau mutuale. În final, se subliniază trei principii care ar trebui să stea la baza unei noi ordini internaționale instituționale. În primul rînd, aceasta ar trebui să fie susținută de interese comune sau mutuale. În al doilea rînd, ar trebui să se depășească faza discuțiilor și să se treacă efectiv la acțiune. În sfîrșit, ordinea instituțională nouă ar trebui să fie în mod real multilaterală. Referitor la acest ultim principiu, se arată că multilateralismul impus în secolul XIX prin Pax Britannica și după al doilea război mondial prin Pax Americana trebuie considerat în antiteză. Sarcina fundamentală astăzi este de a construi „o ordine multilaterală reală, care să se substituie aranjamentelor de dominație și dependență. O asemenea ordine în condiții de interdependență este posibilă numai între națiuni egale".

Profesorul Göran Ohlin (Suedia) a abordat o problemă deosebit de dificilă: „Negocierea noii ordini economice internaționale". Într-un moment în care rezultatele obținute în forumurile mondiale sînt pentru mulți dezamăgitoare, investigarea cauzelor care au condus la impas și explorarea unor soluții de progres nu pot să fie decît salutare. Evidențiind existența unor „profunde interese mutuale" în modificarea relațiilor economice internaționale, Ohlin consideră că negocierile largi, de la grup la grup, fac revelația unei productivități scăzute în materie de rezultate concrete, chiar și atunci cînd nu există dubii asupra beneficiilor comune. În consecință, perspectivele diplomației multilaterale nu sînt mai bune decît posibilitățile pe care le au acordurile parțiale sau regionale. Se degajă din referat ideea că o abordare „descentralizată" ar fi mai indicată și posibilă în actualele circumstanțe. Iar la întrebarea dacă această abordare nu ar veni în contradicție cu nevoile unei economii mondiale în care interdependențele au caracter global, Ohlin apreciază că ceea ce apare ca un conflict, este mai mult aparent decît real: „Diplomația globală multilaterală ar avea numai de cîștigat de pe urma restrîngerii agendei de lucru la chestiunile cele mai arzătoare".

Fără a face considerații personale asupra problemelor dezbătute la această reuniune, un lucru mi se pare remarcabil și demn de subliniat: realismul pe care experții menționați mai sus l-au dovedit în tratarea acestui subiect. „Podul" pe care ei îl fac nu este suficient, dar nu este în același timp neînsemnat. Contribuții similare, de la toate părțile implicate, din mediile academice, cît și de la cei mai apropiați de sfera deciziei, sînt în continuare necesare pentru impulsionarea acțiunilor care vizează asanarea relațiilor economice internaționale.

Daniel DĂIANU

Utilizarea potențialului energetic

(Urmare din pag. 18)

vest unde se transportă foarte multe mărfuri perisabile — să se realizeze depozite frigorifice mari care în timpul verii ar putea utiliza potențialul apelor geotermale pe principiul absorbției. Nu este deloc economic faptul că în prezent utilizăm o cantitate mare de energie electrică pentru ca să realizăm aceste temperaturi scăzute, necesare produselor perisabile.

Indiferent care este părerea tovarășilor de la I.F.L.G.S., cu privire la volumul și mărimea în timp a **potențialului geotermic**, noi **apreciem că el trebuie exploatat**, întrucît investiția cea mai complexă care s-ar realiza pentru exploatarea apei geotermale are o durată de recuperare ce nu depășește 4 ani, ea poate fi chiar și de 2 ani. Ori, în această situație, cred că nimeni nu poate să facă o afirmație că dacă vom exploata complex și integral căldura apelor geotermale din zona Bihor sau din oricare zonă a țării, în cel mult 4 ani de zile nu vom recupera aceste investiții strict necesare economiei naționale.

Sigur că mergem în paralel, așa cum este dată indicația de către secretarul general al partidului, și pentru a găsi acele tehnologii care să asigure consumuri reduse energetice. Ori, dacă în prezent ne gîndim la o extindere pe scară largă a utilizării acestor ape geotermale, este imposibil ca în decurs de 4 ani să nu se asigure, prin tehnologii noi, corespunzătoare, consumuri energetice reduse în toate ramurile activității economice. Un motiv în plus, deci, pentru a exploata energia geotermică și în același timp o posibilitate de folosire a tehnologiilor de valorificare a apelor geotermale și în cazul apelor calde industriale.

Noi, în cadrul institutului, cercetăm din toate punctele de vedere posibilitatea utilizării acestor ape și avem pe platforma institutului un **modul integrat**, funcționînd pe principiul procesului circular activ. Acest modul ne va permite ca de la această temperatură de 86° cît are forajul realizat, — profit de acest prilej pentru a mulțumi încă o dată pentru sprijinul primit pentru realizarea acestui foraj conducerii organului de partid din județul Bihor și conducerii Ministerului Geologiei — să utilizăm cea mai mare parte din potențialul energetic. Așa cum arăta tovarășul Cohut, de 3 săptămîni noi realizăm astfel o economie de cca. 5 t combustibil convențional în 24 de ore, prin utilizarea energiei geotermale la încălzirea institutului și la încă două blocuri. În curînd vom finaliza intrarea în funcțiune a întregului modul care va permite obținerea de energie electrică precum și iarna căldură iar vara frig, încălzirea unor sere și iazuri, astfel încît temperatura cu care să fie deversată apa să nu depășească 20°. În această situație considerăm că ne integrăm într-un grad superior de valorificare.

În paralel cu tehnologiile de valorificare a acestor ape geotermale, prin finanțarea pe care am menționat-o, de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, noi am conceput și o tehnologie nouă de obținere a energiei datorită zăcămîntului deosebit de important de bioxid de carbon pe care-l avem la Ciocaia, zăcămînt care este cel ce asigură agentul de lucru pentru motorul conceput în cadrul institutului ; urmărim astfel valorificarea în depline condiții de eficiență economică și a acestui zăcămînt și considerăm că acest concept de proces circular activ — care a fost gîndit și lansat de dr. Maria Popescu —, va putea fi realizat din punct de vedere tehnic în totalitate pe platforma institutului, încît vom putea, în final, să reinjectăm această apă la temperatura de cca. 20—22° în subsol. Apreciem că în cursul anului viitor, vom putea trece la realizarea unui număr important de grupuri ca cel amintit, la întocmirea de documentații necesare în scopul de a crește gradul de utilizare al sondelor, așa cum s-a arătat aici un număr destul de important din aceste sonde nefiind încă utilizate. Noi am făcut o cartare — pe temperaturi — a tuturor acestor sonde și am sugerat chiar domeniul în care ar putea fi utilizate. O sondă situată în mijlocul cîmpului, contactată la rețeaua electrică, poate fi utilizată în întregime pentru producerea energiei electrice. Sigur, repet încă o dată, acolo unde o cer necesitățile sondele geotermale pot fi valorificate și în alte scopuri cum ar fi : producerea frigului, desfășurarea unor procese tehnologice, de încălzire, în zootehnie, putîndu-li-se, de altfel, găsi și alte numeroase utilizări.

U. R. S. S.

Eficienţa utilizării fondurilor fixe

AMPLELE INVESTIŢII care se fac, an de an, pentru lărgirea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a industriei Uniunii Sovietice au contribuit la îmbunătăţirea continuă a dotării sale cu fonduri fixe. Aceste investiţii se realizează atît prin finanţare de la bugetul statului, cît şi prin utilizarea fondurilor de dezvoltare a producţiei, create în întreprinderi pe seama amortizării şi a beneficiilor.

În decursul deceniului trecut volumul mijloacelor utilizate din fondurile de dezvoltare ale industriei a sporit de aproape 2,2 ori, ceea ce a determinat creşterea ponderii acestor fonduri în ansamblul investiţiilor industriale. Corespunzător, a crescut şi gradul de înzestrare cu fonduri fixe, calculat pe o persoană ocupată (în economie sau într-o anumită ramură a acesteia) ritmul creşterii amintite fiind mai susţinut — în perioada menţionată — în agricultura U.R.S.S. decît în industrie ; nivelul înzestrării cu fonduri fixe rămîne în industrie (de 13,4 mii ruble pe o persoană ocupată, în 1980) superior celui existent în agricultură (de 8,5 mii ruble, în acelaşi an).

Aşa cum se accentuează în presa sovietică de specialitate, problema esenţială o constituie, pe de o parte, utilizarea judicioasă a investiţiilor în fonduri fixe (prin sporirea ponderii celor destinate reconstrucţiei şi modernizării unor capacităţi existente, prin scurtarea termenelor de dare în exploatare a noilor obiective industriale ş.a.), iar pe de alta — folosirea raţională, eficientă a fondurilor fixe productive.

Considerînd drept principal indicator al eficienţei utilizării fondurilor fixe producţia obţinută la o rublă din valoarea medie anuală a fondurilor fixe productive din cadrul industriei, al unei subramuri sau al unei întreprinderi, el se poate calcula în raport cu producţia globală, cu producţia-marfă, dar — după opinia specialiştilor — numai raportarea la producţia netă oferă rezultate comparabile (în valoare absolută) între diferite întreprinderi.

Nivelul indicatorului menţionat este influenţat atît de o serie de factori exogeni, a căror influenţă nu este decît în mică măsură dependentă de eforturile colectivului de muncă respectiv, cît şi de factori endogeni, efectul cărora poate fi optimizat pe calea unei abordări şi rezolvări raţionale a problemelor producţiei. Cu referire la aceşti din urmă factori, revista **Ekonomiceskaia gazeta** publică un tablou sintetic al principalelor căi de mobilizare a rezervelor existente pentru ridicarea nivelului indicatorului în cauză, pe care-l reproducem alăturat. După cum relevă publicaţia, importanţa urmăririi indicatorului respectiv rezultă, între altele, din faptul că sporirea cu un singur procent a valorii producţiei raportate la o rublă de fonduri fixe productive reprezenta în 1981 — pe ansamblul industriei U.R.S.S. — un spor de aproximativ 6 miliarde ruble a producţiei de articole industriale, iar la nivelul anului 1985 va însemna un spor de 8 miliarde ruble.

N.P.

Rezervele ridicării producţiei la o rublă de fonduri fixe productive

Mărirea timpului de lucru al maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor

— punerea în funcţiune a utilajelor nemontate încă
— ridicarea coeficientului schimburilor
— lichidarea imobilizărilor în cadrul schimburilor
— reducerea timpului cît se află în reparaţie

Încărcarea optimă a tehnicii şi a suprafeţelor de producţie

— scurtarea termenelor în care mijloacele tehnice ating nivelul proiectat al productivităţii
— lichidarea locurilor înguste, asigurarea corelaţiei dintre capacităţile diferitelor sectoare
— folosirea metodelor rapide de lucru, organizarea ştiinţifică a muncii şi a producţiei
— folosirea raţională a suprafeţelor de producţie

Perfecţionarea tehnică a fondurilor fixe productive

— reconstrucţia pe baza tehnicii noi
— modernizarea utilajelor
— utilizarea proceselor tehnologice avansate
— dezvoltarea mişcării de raţionalizare

Modificări structurale în economia ţărilor în curs de dezvoltare

CONFORM previziunilor elaborate de experţii U.N.C.T.A.D. principalele tendinţe manifestate în dezvoltarea economică a ţărilor în curs de dezvoltare în perioada 1960—1980 şi reflectate în modificarea structurii produsului lor intern brut se vor menţine şi în ultimele două decenii ale acestui secol. Din tabelul nr. 1 rezultă că ponderile principalelor ramuri în formarea produsului intern brut global al ţărilor în curs de dezvoltare vor evalua în continuare în direcţia apropierii treptate de structura P.I.B. al unor ţări industrializate Astfel, se prevede că ponderea agriculturii se va reduce de la 30,5% în 1960 şi 16,5% în 1980 la ceva mai mult de 7% în anul 2000, în condiţiile sporirii îndeosebi a participării industriei (atît a celei extractive cît şi a celei prelucrătoare), a cărei pondere în formarea P.I.B. ar urma să depăşească 45% la sfîrşitul acestui secol.

Apreciind că în următoarele două decenii ritmul de creştere a producţiei în ţările în curs de dezvoltare va devansa simţitor pe cel înregistrat de ţările capitaliste industrializate (cifrele prognozate pe perioada 1981—1990 fiind de 4,2% şi — respectiv — de 2,4%, cu perspectiva diferenţierii mai accentuate în ultimul deceniu), experţii U.N.C.T.A.D. fac totuşi rezerva că realizarea unei asemenea performanţe, îndeosebi de ţările în curs de dezvoltare, necesită mobilizarea la maximum a resurselor lor interne şi asigurarea unor condiţii favorabile pe plan extern.

În cazul în care această prognoză va fi confirmată de realitate, vom asista la consolidarea poziţiei ţărilor în curs de dezvoltare în producţia mondială şi în comerţul internaţional, la întărirea bazei dezvoltării lor independente. Ceea ce se va concretiza în creşterea ponderii acestui grup de ţări pe plan mondial atît în domeniul agriculturii, cît şi — mai ales — în industria prelucrătoare (vezi tabelul nr. 2), cu reducerea considerabilă a decalajului existent în acest ultim domeniu.

Tabelul nr. 1

Structura P.I.B. al ţărilor în curs de dezvoltare în perioada 1960—2000 (în %)

Ramura	1960	1980	1990*)	2000*)
Agricultura	30,5	16,5	11,2	7,3
Industria extractivă	11,6	15,4	17,0	18,7
Industria prelucrătoare	14,2	20,1	23,8	27,1
Alte ramuri	43,7	48,0	48,0	46,9

*) Previziuni

Tabelul nr. 2

Evoluţia ponderii ţărilor în curs de dezvoltare (A) şi a ţărilor capitaliste industrializate (B), în perioada 1960—2000 (în % din producţia pe plan mondial)

Ramura	1960	1970	1980	1990*)	2000*)
Agricultura					
A	26,0	26,8	28,5	32,4	36,8
B	37,2	34,5	31,5	28,3	25,8
Industria prelucrătoare					
A	6,2	6,7	9,2	13,6	19,2
B	67,6	62,5	55,8	48,4	40,1

*) Prognoză
Sursa (pentru ambele tabele) : B.I.K.I., nr. 141/1981.

Gaze naturale: previziuni pentru C.E.E.

TENDINȚA de diminuare a producției de gaze naturale în Piața comună se va accentua în cursul acestui deceniu, pentru anul 1985 preconizîndu-se un nivel al producției comunitare de 167 mld. mc, iar pentru anul 1990 — de 156 mld. mc.

Evoluția producției pe țări evidențiază puternica tendință de scădere a producției de gaze naturale în principalele țări producătoare și exportatoare din zonă. Astfel, Olanda urmează să-și diminueze producția de la 86,7 mld. mc în 1980, la 81,4 mld. mc în 1985 și la 68,5 mld. mc în 1990. Pe baza rezervelor recent descoperite, numai Anglia urmează să-și majoreze producția de gaze naturale, de la 39,3 mld. mc în anul 1980, la 48,5 mld. mc în 1985 și la 50,4 mld. mc în anul 1990.

În perspectiva majorării, în cursul acestui deceniu, a consumului de gaze naturale, țările membre ale Pieței comune vor fi nevoite să recurgă în mai mare măsură la acoperirea necesarului intern prin importuri provenite din terțe țări. În prezent, țările comunitare își satisfac din import aproximativ 25 la sută din necesarul intern de consum. Se constată că această dependență a fost în continuă creștere (de la 11 la sută în 1977 la 19 la sută în 1978), ea urmînd să se accentueze în cursul actualului deceniu (conform ultimelor estimări va fi de 35 la sută în 1985 și de peste 46 la sută în 1990).

Previziuni referitoare la producția și rezervele de gaze naturale ale Pieței comune

— miliarde mc —

Țările membre	Rezervele certe [1] la 1 I 1981	Producția 1980	Producția 1985	Producția 1990	Raportul rezerve/producție (1980) — în ani
R. F. Germania	170	18,7	19,5	19,5	9
Franța	170	8,2	5,9	3,6	21
Italia	170 [2]	13,4	8,7	8,7	13
Olanda	1 756	86,7	81,4	68,5	20
Belgia	—	—	—	—	—
Luxemburg	—	—	—	—	—
Marea Britanie	702	39,3	48,5	50,4	18
Irlanda	27	1,0	1,4	1,4	27
Danemarca	113	—	1,6	3,9	29 [3]
Grecia	113	—	0,1	0,1	1 130
Total	3 221	167	167	156	19

Sursa : Europolitique 23 sept. 1981
(1) Oil and Gas Journal 29.XII.1980
(2) Raport Cedigaz
(3) calculat pe baza producției prognozate pentru 1990

Potrivit Comisiei Pieței comune, importurile de gaze naturale ale „celor zece" vor cumula peste 91 mld. mc în 1985 și 135 mld. mc în 1990.

Posibilitățile de majorare a producției autohtone de gaze naturale fiind limitate, soluțiile preconizate de Comisie se referă pe de altă parte la dezvoltarea unor tehnologii adecvate de exploatare care să permită valorificarea cîmpurilor gazeifere marginale și mai ales a celor existente în Marea Nordului.

Privitor la importuri, cele mai interesante contracte aflate în prezent în studiu sînt cele cu Camerun Qatar, Bahrein și Canada, principalul impediment constituindu-l distanța, datorită costului deosebit de ridicat al transportului gazelor naturale comparativ cu cel al țițeiului. Alte surse de aprovizionare potențiale le reprezintă Norvegia, care deține importante rezerve de gaze naturale și Nigeria, țară care urmează să livreze începînd cu anul 1985 peste 7,5 mld. mc/an în Belgia, R. F. Germania, Franța, Italia și Olanda.

Dezvoltarea producției de gaz natural de sinteză pe bază de cărbune (sursă de energie relativ abundentă în Anglia și R.F.G.) reprezintă, de asemenea, o soluție preconizată de Comisia Pieței comune.

Iolanda DĂDUIANU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

Egipt: valorificarea resurselor naturale

ÎN ultimii cinci ani, Egiptul a fost un exportator net de petrol, fapt semnificativ pentru o economie bazată, pînă nu de mult, în cea mai mare parte pe producția și prelucrarea bumbacului și pe exportul de forță de muncă în alte țări arabe. Cu o producție de 13,5 mil. tone de petrol în 1973 și 32,5 mil. t în 1981, Egiptul își constituie aproape 20% din venitul național pe baza încasărilor petroliere, provenite în proporție de 60% din exporturi. Principala zonă petrolieră se află în Golful Suez, alte zăcăminte fiind descoperite recent în delta Nilului și în partea vestică a Peninsulei Sinai. Pentru stimularea activității de explorare și exploatare, s-a trecut la aplicarea unei politici mai atractive pentru investitori, bazată pe posibilitatea realizării unor venituri peste nivelul celor acordate de regulă de țările din O.P.E.C.

Pe de altă parte, creșterea rapidă a consumului intern de petrol (într-un ritm de 10% pe an), peste posibilitățile de creștere ale industriei extractive, a determinat orientarea către diversificarea balanței energetice a țării. În acest context, în prezent se pun bazele unei noi politici de natură să stimuleze explorarea și exploatarea zăcămintelor de gaze naturale. Pînă în prezent au fost date în exploatare zăcămintele de la Abu-Madi, în delta Nilului, Abu Gharadik în deșertul occidental și în zona Mediteranei la Abu-Kir. O mare parte a producției este destinată, totuși, fabricilor de îngrășăminte.

Una din sursele de energie avută în vedere o constituie energia nucleară, deși producția se află încă într-o etapă de început : se prevede ca pînă în anul 2000 să intre în funcțiune opt reactoare nucleare care vor furniza 40% din consumul național de electricitate.

Dacă în prezent cererea comercială de energie primară se situează la nivelul a 17 mil.t.e.p., circa 20% din disponibilități se asigură prin capacitatea hidroelectrică. Ministerul electricității a stabilit două planuri de acțiune, respectiv pînă în 1985 și 1990, care prevăd investiții în valoare totală de 5 mrd. dolari, bazate pe ipoteza că la sfîrșitul secolului cererea de energie va însuma 65 mil. t.e.p.

Potrivit proiectelor, balanța energetică va fi constituită în anul 2000 în proporție de 15% din surse hidro, 40% pe bază de petrol, gaze naturale și cărbune, 5% din surse regenerabile iar restul din surse nucleare.

Programul energetic este menit să contribuie în mare măsură la dezvoltarea de ansamblu a economiei țării și în special la reducerea dezechilibrului balanței de plăți externe legat de dificultățile întîmpinate în ultimul timp de Egipt în ce privește rentabilitatea activității industriale.

Cooperarea româno-egipteană în domeniul energetic s-a concretizat în livrări de utilaje și furnizarea de asistență tehnică românească pentru realizarea de termocentrale, România fiind prezentă pe piața acestei țări cu o gamă variată de echipamente și utilaje energetice. Pe un plan mai larg, între cele două țări au fost realizate sau se află în curs de realizare acțiuni de cooperare în multiple domenii, cum ar fi în petrochimie, transporturi (stații de întreținere a materialului rulant livrat de România), agricultură (stații de mecanizare) etc.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 25—29 IANUARIE a.c., pe fondul menținerii la niveluri ridicate a dobînzilor la fondurile în dolari și al refinanțărilor de sfîrșit de lună în această valută, cursul monedei americane s-a situat, în raport cu majoritatea valutelor occidentale, la cote apropiate sau superioare celor atinse la finele săptămînii anterioare.

La începutul perioadei, sub influența publicării datelor privind majorarea masei monetare M 1-b în S.U.A. cu 0,7 miliarde dolari (pe ultima săptămînă), în condițiile în care majoritatea operatorilor de devize sconta o reducere a acestui indicator, poziția **dolarului** a marcat o consolidare pronunțată, în special față de francul francez, marca vest-germană, francul belgian și yenul japonez. Ulterior, după prezentarea mesajului prezidențial privind starea Uniunii, a obiectivelor de politică economică pe anul în curs (inclusiv intenția de a nu majora rata scontului în viitorul apropiat peste nivelul atins în prezent) cursul dolarului a cunoscut o ușoară slăbire față de cotele atinse în zilele de 25 și 26 ianuarie a.c.

Lira sterlină s-a situat, față de dolarul S.U.A., la cote inferioare celor atinse în săptămîna anterioară, în cea mai mare parte a intervalului analizat, înregistrînd o ușoară revenire spre sfîrșitul perioadei, în principal pe fondul slăbirii cursului monedei americane. La 29 ianuarie lira sterlină era cotată la 1,8875 dolari (1,88 dolari în ziua de referință de 22 ianuarie).

O evoluție similară, dar mai puțin pronunțată, a cunoscut **francul elvețian,** cotat la finele săptămînii la 1,8425 franci/1 dolar (1,85 franci/1 dolar în ziua de referință).

Alte valute vest-europene au înregistrat, la nivelul întregului interval analizat, un procent de depreciere față de dolar, mai pronunțat în cazul **lirei italiene** (de 0,32 la sută, de la 1233,75 lire/1 dolar la 1237,50 lire/1 dolar) și al **francului belgian** (de circa 0,23 la sută, de la 39,11 franci/1 dolar la 39,20 franci/1 dolar).

Cuantumul de depreciere a fost mult mai redus în cazul **mărcii vest-germane** (de aproape 0,1 la sută, de la 2,3025 la 22 ianuarie la 2,305 la 29 ianuarie), între altele și ca efect al publicării datelor privind restrîngerea deficitului plăților curente. **Francul francez** era cotat la finele săptămînii la 5,8620 franci/1 dolar, comparativ cu 5,8550 franci/1 dolar, marcînd astfel o depreciere de circa 0,18 la sută. O deteriorare mai pronunțată a poziției față de moneda americană a înregistrat **yenul japonez** (depreciere de 0,75 la sută la nivelul săptămînii, cursul situîndu-se la 29 ianuarie la 227,75 yeni/1 dolar), în principal pe fondul menținerii unor niveluri scăzute de dobîndă la depozitele în yeni.

Dobînzile la fondurile în eurovalute s-au situat, la finele lunii ianuarie comparativ cu cotele din 22 ianuarie (în paranteză) la următoarele niveluri (la depozitele pe 6 luni) : eurodolari 15,375 (15,375), euromărci vest-germane 10,3125 (10,25), eurofranci elvețieni 9 (8,875 la sută), eurolire sterline 14,75 (14,75 la sută).

Prețul aurului a prezentat o evoluție ascendentă, atingînd la cel de-al doilea fixing de la Londra din ultima zi a lunii ianuarie 387 dolari/uncie (cu 11 dolari peste cel de la finele săptămînii precedente).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

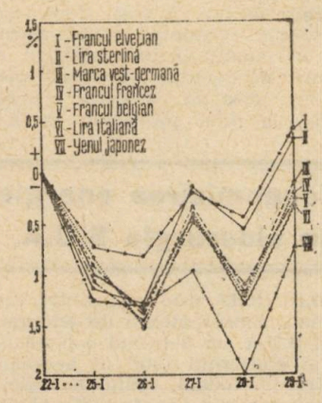

Evoluția cursului principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 25—29 I ; bază : nivelul cursurilor din 22 ianuarie a.c.

Uraniu — producție și necesități

PREVIZIUNILE experților Agenției Internaționale pentru Energia Atomică converg asupra faptului că, în actualul deceniu, în care extinderea capacităților instalate în centrale nucleare are perspectiva de a se înfăptui într-un ritm mai lent decît cel anunțat în diferitele programe naționale, cererea de uraniu pe plan mondial va putea fi acoperită fără dificultăți, cu condiția sporirii extracției minereului de uraniu îndeosebi în țări ca Australia și Canada.

După cum se vede din graficul alăturat, decalajul existent în prezent în lumea nesocialistă între repartiția geografică a producției uraniului și cea a utilizării sale drept combustibil are șanse să se adîncească, ca urmare a creșterii necesarului în special în țările vest-europene și în S.U.A., în condițiile scăderii treptate a ponderii lor în extracția totală de minereu de uraniu.

NECESITĂȚILE DE URANIU ȘI PRODUCȚIA ACESTUIA

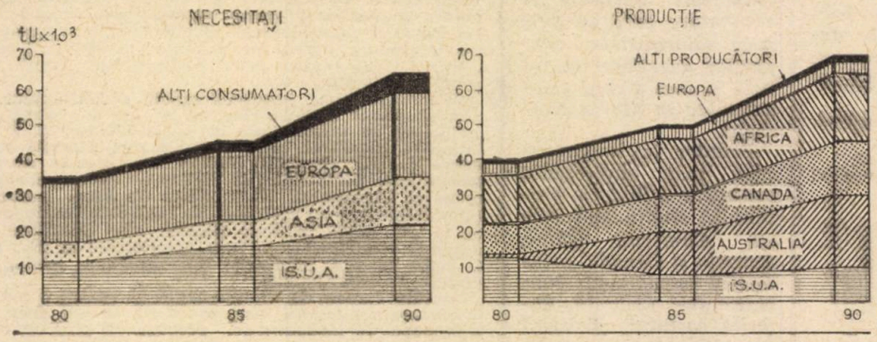

Franța: perspectivele pompelor de căldură

CONFORM opiniei comune a industriașilor de profil și a organismului de stat „Electricité de France", care a sprijinit dezvoltarea tehnică și promovarea comercială a pompelor de căldură, anul în curs va cunoaște o adevărată demarare a cererii pentru acest instrument eficace de economisire a energiei. Într-adevăr, ca urmare a perfecționărilor aduse în ultimii ani, o pompă de căldură (de tipul aer-apă), racordată la o instalație existentă de încălzire centrală, permite reducerea cu 70% a consumului de combustibil, precum și micșorarea cu 30—50% a cheltuielilor globale de încălzire, asigurîndu-se de asemenea un confort sporit sub raport termic.

Publicînd aceste date, revista **L'Usine Nouvelle** estima recent că volumul vînzărilor de pompe de căldură pe piața franceză va spori simțitor în următorii ani, situîndu-se la circa 100 mii de exemplare în anul 1985. Între timp, în Franța se constituie o veritabilă industrie a pompelor de căldură care dispune de premisele tehnice ale competitivității, se organizează rețeaua de instalatori calificați, ținîndu-se seama de faptul că — după cum a demonstrat experiența — performanțele pompelor de căldură sînt în bună măsură condiționate de corectitudinea instalării și întreținerii acestora.

R. F. G. — confruntare cu șomajul

FĂCÎNDU-SE ecoul îngrijorării stîrnite în R. F. Germania de creșterea continuă a șomajului în această țară, cotidianul **International Herald Tribune** arăta recent că efectivul șomerilor a ajuns în luna noiembrie a. c. la 1,49 milioane de persoane, afectînd 6,4% din populația activă. Aceasta reprezintă, sublinia publicația amintită, cel mai înalt nivel al șomajului înregistrat de economia vest-germană în ultimii 28 de ani.

Deși acest procent rămîne mai scăzut decît într-o serie de alte țări capitaliste, guvernul R.F.G. este preocupat de perspectiva agravării în continuare a situației ocupării forței de muncă, îndeosebi în lunile de iarnă. De aceea, în cadrul politicii economice pe anul următor se preconizează sprijinirea — în primul rînd pe calea finanțării de la bugetul statului — a unor proiecte de investiții în ramurile și sectoarele de activitate mai puternic afectate de criza economică (cum este, de pildă, siderurgia), precum și menținerea — în pofida aplicării unor măsuri de austeritate — a rolului asigurărilor sociale. Totuși, după opinia experților economici vest-germani, chiar în condițiile îmbunătățirii conjuncturii economice, scontată pentru 1982, nu este de așteptat o scădere sensibilă a ratei șomajului în R.F.G.

Economisirea energiei în siderurgia S.U.A.

SIDERURGIA este una dintre ramurile mari consumatoare de energie, în cadrul S.U.A. ea deținînd o pondere de 17% în consumul total al acesteia pe industrie ; totodată, costul energiei reprezintă aproape un sfert din cheltuielile de producție ale oțelăriilor.

Economisirea energiei prezintă o importanță deosebită în această ramură, unde se pierde — după estimațiile specialiștilor — în medie 76% din energia consumată la topirea oțelului. Se apreciază că, prin măsuri de modernizare a tehnologiilor, cantitatea de energie cheltuită pentru producerea oțelului poate fi redusă cu 25—30%.

Conform datelor Institutului amerlcan al fontei și oțelului, un număr de 48 de firme americane producătoare de oțel au redus consumul lor de energie cu 9% în perioada 1972—1979, prin aplicarea unor măsuri ca : extinderea tehnologiei de turnare continuă a oțelului, sporirea ponderii oțelului produs pe cale electrică, ridicarea productivității muncii pe baza modernizării și automatizării proceselor de producție, folosirea unor metode perfecționate de izolare termică, folosirea căldurii evacuate ș.a.

Previziuni elaborate de același institut relevă că pînă în anul 1988 consumul specific de energie în producția de oțel va scădea în S.U.A. cu încă 15%, iar în cazul uzinelor noi, cu ciclu complet și dotate cu cele mai moderne tehnologii, nivelul consumului de energie va fi cu 35% inferior celui din întreprinderile aflate în prezent în funcțiune.

Prefaceri în agricultura Laosului

AGRICULTURA Laosului constituie — alături de silvicultură — ramura de bază a economiei naționale, ele furnizînd la un loc circa 80% din produsul național brut al țării și ocupînd nouă zecimi din populația activă. În a doua jumătate a deceniului trecut agricultura a cunoscut importante prefaceri cantitative și calitative. Au fost redate culturii peste 100 mii ha de terenuri abandonate, s-au construit 50 de baraje și 30 de lacuri de acumulare a apei pentru irigații, suprafața totală irigată extinzîndu-se la 114 mii ha. Astfel, într-o serie de zone din sudul țării a devenit posibilă obținerea a cîte două recolte de orez pe an, ceea ce deschide calea către asigurarea din producție proprie a necesarului intern la această cereală de bază în alimentația laoțienilor (recolta de orez a sporit de la 700 mii tone în 1975 la peste 1 milion tone în 1980) ; de asemenea, s-au dublat suprafețele ocupate de culturile tehnice.

În domeniul zootehniei mai dezvoltată este creșterea vitelor (al căror șeptel s-a mărit cu 35% în perioada 1975—1980) și a păsărilor de curte. Un nou impuls pentru dezvoltarea ambelor subramuri ale agriculturii laoțiene îl va da transformarea socialistă — în curs de desfășurare — a acesteia, la începutul anului 1981 existînd deja peste 2500 de unități agricole cooperatiste.

GLOSAR

Compensația particulară

ÎN DESFĂȘURAREA schimburilor economice internaționale se utilizează o diversitate de forme de reglementare prin compensație între parteneri, în scopul eliminării sau limitării transferului efectiv de valută. Compensația în comerțul internațional poate fi :

— **globală**, atunci cînd se extinde la categorii întregi de mărfuri sau chiar la totalitatea schimburilor de mărfuri și servicii dintre două țări, funcționînd potrivit unor principii și modalități stabilite prin acorduri de cliring, de barter sau alte documente convenționale ;

— **particulară**, în cazul în care asigură decontarea unor tranzacții comerciale individuale, iar condițiile concrete de derulare sînt stabilite de parteneri prin contractul încheiat.

Pornind de la numărul partenerilor implicați, cea mai simplă formă de compensație particulară este cea **bilaterală**, care se efectuează între două firme situate în două țări diferite, fiecare acționînd atît ca exportator cît și ca importator, pentru a prelua în schimb marfa partenerului.

Întrucît realizarea unui simplu troc de mărfuri nu este întotdeauna ușor de realizat, se apelează în mod curent la metoda exportului cu import în contrapartidă, denumită și compensația prin operațiuni paralele. Aceasta constă în încheierea a două contracte legate : primul prevede exportul dintr-o țară A într-o țară B cu plata imediată într-un cont special, iar al doilea stabilește obligația pentru exportatorul din țara A să importe mărfuri din țara B pînă la concurența sumei ce a încasat. Respectarea obligației importului în contrapartidă este asigurată prin prevederea de penalizări în contractele respective.

În ce privește compensația particulară **multilaterală**, care antrenează mai mulți parteneri, o extindere deosebită au luat operațiunile **tripartite**, cunoscute și sub denumirea de compensații triunghiulare. Metoda uzuală este ca o vînzare de mărfuri dintr-o țară A spre o țară B să fie urmată de un export de egală valoare din țara B spre o țară C, care va compensa țara A, fie tot printr-o vînzare de mărfuri, fie prin plata în valută convertibilă.

Prin introducerea mai multor parteneri succesivi în asemenea operațiuni se ajunge la compensația particulară **plurilaterală** sau în lanț.

Deși compensația particulară este menită, în principiu, să ducă la eliminarea plăților efective în valută, realizarea acestui deziderat nu este posibilă în toate cazurile. În funcție de proporția în care acoperă tranzacția comercială, compensația particulară este **totală**, cînd se realizează prin schimburi de mărfuri de egală valoare, ori **parțială**, ceea ce presupune decontarea unui anumit procent în valută. Chiar dacă este totală, compensația particulară se realizează rar prin simplul schimb de documente de expediere a mărfurilor. Din considerente de exactitate și siguranță, în majoritatea cazurilor se apelează la serviciile băncilor, adoptîndu-se modalități și tehnici curente de decontare la specificul operațiunilor de compensație.

Radu NEGREA

Recesiune

Raluca Modoran, București — În ultimii doi ani evoluția conjuncturii economice a principalelor țări occidentale industrializate a avut un caracter sincron, toate țările urmărind ca obiectiv prioritar combaterea inflației. În ciuda acestui sincronism care se observă și la actuala recesiune, adîncimea acesteia este mai mare în S.U.A. decît în restul lumii capitaliste, trăsătură care se apreciază că se va menține și în viitor. Explicațiile date acestui fenomen, care nu era de conceput cu 10—15 ani în urmă, sînt multiple. Una dintre ele este, fără îndoială, reducerea ponderii S.U.A. în exportul țărilor industrializate la 17,7% în 1980 față de 24,5% în 1964, de pildă. Paralel s-a redus și ponderea S.U.A. în exportul mondial de la 17,2% în 1964 la 11,8% anul trecut, deși importanța comerțului pentru economia americană a crescut între timp (raportate la produsul național brut, ponderea exportului și cea a importului s-au dublat în ultimul deceniu, ajungînd la 8,2% și respectiv 9,8%). Totuși S.U.A. mai contau în 1980 numai cu 5,5% în exportul statelor vest-europene, fapt care atenuează întrucîtva influența peste Ocean a agravării recesiunii în S.U.A. Un alt factor de natură să contracareze efectele recesiunii îl reprezintă tendința de scădere a ratei dobînzilor înregistrată la sfîrșitul anului trecut atît la creditele pe termen scurt cît și la cele pe termen lung. În sfîrșit, în ciuda scăderii cursului dolarului, el a rămas supraevaluat în raport cu alte monede tradiționa puternice precum marca vest-germană și yenul japonez, situație care plasează produsele țărilor în cauză într-o poziție avantajoasă pe piețele terțe, stimulînd conjunctura din aceste țări.

Ca urmare a tuturor acestor factori, ultima prognoză semestrială a O.C.D.E. prevede o înviorare moderată a economiei pe ansamblul țărilor membre în a doua jumătate a anului 1982, în ciuda ritmurilor negative înregistrate în S.U.A.

Bancă de date

Gh. Ioviță, Răcari — Un sistem de informare a cumpărătorilor potențiali de genul celui a cărui necesitate o subliniați a fost experimentat în Marea Britanie, de către o firmă care a indexat pe un calculator produsele întreprinderilor abonate la serviciile ei. Practic, în baza acestei inițiative orice client potențial poate obține în mod gratuit, în cîteva secunde, prin telefon sau telex (sau eventual printr-o scrisoare), o listă a furnizorilor unui anumit produs sau serviciu (denumire, adresă, număr de telefon și de telex), împreună cu principalele caracteristici tehnice, precum și adresele reprezentanților locali ai furnizorilor produsului sau serviciului respectiv. Deoarece același produs are uneori mai multe denumiri, banca de date este dotată și cu un indice de sinonime care intră automat în acțiune, astfel încît să nu fie omis nici un furnizor. Întreprinderile producătoare care recurg la serviciile acestei bănci de date pentru a-și face cunoscute produsele au posibilitatea de a actualiza cît de des informația introdusă în memoria calculatorului, la nevoie chiar și zilnic.

Ținînd seama de succesul acestei inițiative, ilustrat de înscrierea pe calculator la capătul unui an de experimentare a 750 000 de tipuri de sorturi de produse, firma în cauză s-a gîndit să-și ofere serviciile și clienților potențiali de peste hotare, pentru care costul obținerii unei informații se reduce de asemenea la costul unei apel telefonic sau al trimiterii unui telex. Inițiativa, care în forme similare se aplică și în alte țări, reprezintă în același timp un mijloc de a evita importul unor produse despre care nu se știa că se realizează în propria țară și care pot fi obținute astfel mai repede și mai ieftin.

Conductă

Marian Dumbravă, Găești — 1) Conducta petrolieră prin care Irakul exporta petrol prin terminalul din portul libanez Tripoli, redeschisă la sfîrșitul anului 1981, fusese închisă în 1976 din cauza războiului civil din Liban. Pentru a ajunge în Liban conducta traversează și teritoriul Siriei.

2) Țările pentru care trimiterile de fonduri ale muncitorilor care lucrează temporar în străinătate către familiile lor rămase acasă reprezintă de departe cea mai importantă sursă de venituri în valută sînt, potrivit Băncii mondiale, Republica Arabă Yemen și Republica Democrată Populară Yemen, ale căror exporturi de mărfuri sînt extrem de mici. Alte țări în care trimiterile respective de fonduri reprezintă un volum foarte ridicat în raport cu exportul de mărfuri sînt Iordania (175%), Pakistan (92,9%), Egipt (88,8%) etc. În Europa cea mai ridicată pondere a acestor încasări se consemnează în cazul Portugaliei (60,5%).

Stocuri

Dorel Gherasim, Buzău — Stocurile mondiale de petrol s-au redus în 1981 de la 600 milioane de barili peste nivelul considerat normal, la începutul anului, la circa 150 milioane barili peste acest nivel la sfîrșitul anului. În vreme ce reducerea nivelului stocurilor este de natură să împingă la creșterea prețului petrolului pe piața mondială, alți factori precum prelungirea recesiunii din țările dezvoltate, creșterea costului stocării petrolului datorită dobînzilor ridicate și accelerarea ritmului valorificării surselor nepetroliere acționează în sens contrar.

„Noile țări industrializate"

Dumitru Potîrniche, Alexandria — 1) În categoria „noilor țări industrializate" sînt incluse de regulă, pe lîngă țările nesocialiste europene în curs de dezvoltare, și țările de pe alte continente care în anul 197 aveau un venit pe locuitor de cel puțin 1 500 d dolari pe locuitor și în care contribuția industriei prelucrătoare la crearea produsului intern brut era de cel puțin 20% (Argentina, Brazilia, Chile, Israel, Mexic, Singapore, Coreea de Sud, Uruguay etc.).

Criteriile de clasificare diferă însă de la un organism la altul, de unde și dificultatea comparațiilor internaționale la care vă referiți.

2) Sumarul pe anul 1981 a fost publicat în nr. 1 din 8 ianuarie 1982 al revistei noastre. Cu această ocazie a apărut și sumarul suplimentului.

Valorificarea junglei amazoniene

Gheorghe Budumac, Balotești — Exploatările miniere în curs de amenajare în regiunea Carajas din jungla amazoniană, urmează. potrivit așteptărilor autorităților, să contribuie substanțial nu numai la dezvoltarea Nord-Estului rămas în urmă al Braziliei, ci și la sporirea (cu cel puțin 15 miliarde dolari spre 1990) a exportului și echilibrarea pe această cale a balanței comerciale și de plăți a țării. Investițiile necesare, de ordinul a peste 60 miliarde dolari pe ansamblul deceniului în curs, sînt echivalente ca mărime cu datoria externă care situează Brazilia pe primul loc din acest punct de vedere între țările în curs de dezvoltare. Se apreciază însă că investițiile amintite vor fi rentabile, avîndu-se în vedere atît amploarea cererii externe cît și marile bogății ale subsolului din regiune. Printre aceste resurse se estimează că există 18 miliarde tone de minereu de fier cu un conținut util de 64 la sută, 1,2 miliarde tone de minereu de cupru cu un conținut util între 0,07 și 1 la sută, 60 milioane tone minereu de mangan (cu un conținut de peste 40 la sută), 47 milioane tone de nichel, 4,1 miliarde tone de bauxită, cositor, precum și circa 1 milion de tone de aur.

Pe baza planurilor de valorificare a acestor zăcăminte au fost semnate deja contracte pentru exportul a 26 milioane tone de minereu de fier după anul 1985 în Japonia, R.F. Germania, Franța și Italia.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 5 din 5 februarie 1982

— Exigențe ale sporirii eficienței în activitatea de investiții **(S. Cruceanu, E. Chiricuță)** 1

— Ridicarea calității producției — cerință prioritară a dezvoltării economice

● Sporirea și diversificarea producției de oțeluri aliate **(Sabin Faur)** 2

● Electrozii — o problemă ? **(V. Boescu, C. Bârnea)** 3

● Creșterea durabilității materialelor refractare **(Gh. Drăghici)** 4

— Prețurile produselor agricole în contextul corelațiilor costurilor și prețurilor din economie **(Traian Lazăr)** 5

— În sprijinul sporirii efectivelor și producției zootehnice. Un element central : furajarea rațională a animalelor **(Nicolae David)** 7

— Cooperația — componentă activă a creșterii economice **(Ion Vetrineanu)** 9

— Valorificarea superioară a resurselor materiale și a forței de muncă **(Barbu Gh. Petrescu)** 11

— Cititorii au cuvîntul 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Dotarea tehnică — criteriu de organizare a compartimentelor de producție în construcția de mașini **(Tiberiu Vesselényi)** 14

TEORII ● IDEI

— Utilizarea potențialului energetic al apelor geotermale (I) (dezbatere) 16

— Argumente pentru o abordare sistemică a pregătirii fabricației industriale **(Ion Hera Bucur, Gheorghița Bucur)** 19

— Convorbiri economice cu **Carlos Mallmann.** Cercetări utile dezvoltării economice 21

— Școli ● curente ● economiști. Inconsistența unor teorii burgheze contemporane (II) **(Constantin Bichi)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Congresul al XII-lea al P.C.R. despre continuarea pe o treaptă superioară a politicii de industrializare **(Rodica Surgean)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Dezbateri în pemetrul noii ordini internaționale **(Daniel Dăianu)** 26

— U.R.S.S. Eficiența utilizării fondurilor fixe 28

— Tendințe — conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

IN THIS ISSUE

— Prices in agriculture within the framework of correlated costs and prices in economy **(Traian Lazăr)** 5

— Co-operative system, an active component of the economic growth **(Ion Vetrineanu)** 9

— The use of geothermal waters energy potential (I) (a debate) 16

— Economic talks with **Carlos Mallmann.** The research aimed to economic development 21

— Schools ● trends ● economists. Inconsistency of some contemporary bourgeois theories (II) **(Constantin Bichi)** 22

— Debates in the area of the new international economic order **(Daniel Dăianu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Les prix des produits agricoles dans le contexte des corrélations entre les coûts et les prix dans l'économie **(Traian Lazăr)** 5

— La coopération, une composante active de la croissance économique **(Ion Vetrineanu)** 9

— L'utilisation du potentiel énergétique des eaux geotermales (I) (débat) 16

— Discussions économiques avec **Carlos Mallmann.** Recherches utiles au développement économique 21

— Ecoles ● courants ● économistes. L'inconsistence de quelques théories bourgeoises contemporaines (II) **(Constantin Bichi)** 22

— Débats dans le périmètre du nouvel ordre économique international **(Daniel Dăianu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Цены на сельскохозяйственные продукты в контексте соотношений между себестоимостью и ценами в экономике **(Траян Лазэр)** 5

— Потребительская кооперация — активная составная экономического роста **(Ион Ветриняну)** 9

— Использование энергетического потенциала геотермальных вод (I) **(Обсуждение)** 16

— Экономические беседы с... **Карлосом Маллманном.** Исследования, полезные для экономического развития 21

— Школы ● течения ● экономисты. Несостоятельность некоторых современных буржуазных теорий (II) **(Константин Бики)** 22

— Дискуссии в периметре нового международного экономического порядка **(Даниел Дояну)** 26

IMPORTANT

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică".

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R., factorii poștali, difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1 — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

O gamă complexă de aparate foto, care realizează fotografii de bună calitate.

Seria de aparate foto ORIZONT, compusă din 6 tipuri de complexități diferite, satisface o diversitate de preferințe, adresîndu-se atît începătorilor cît și celor avansați în arta fotografică.

Aparatele foto ORIZONT cuprind cele mai noi elemente tehnice din industria fotografică de pretutindeni :

— optică de precizie, mecanisme sigure, construcție compactă ;

— obiectiv cu lentile tratate antireflex, redare perfectă a culorilor ;

— contact central pentru blitz, sincronizare integrală cu selector electronic magneziu ;

— pîrghie cu armare rapidă ;

— numărător de cadre automat ;

— construcția acestora exclude posibilitatea expunerii duble ;

— măsurarea iluminării prin celulă fotoelectrică.

Din principalele date tehnice ale sale rețineți :

— folosește film în casete de 36 imagini, format 24/36 ;

— obiectiv FOTOCOLOR 1 : 2,8/40 ;

— timpi de expunere B : 1/30 — 1/300 și B : 1/30 — 1/500 ;

— exponometru încorporat ;

— reglaj de sensibilitate film 15—27 DIN

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat oferă întreaga gamă de aparate foto ORIZONT la prețurile cuprinse între 500—1 200 lei, la care se adaugă prețul etuiului — 29 lei, în funcție de complexitatea aparatului.

recom

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI

Produsele realizate de Intreprinderea de produse cosmetice „NIVEA" Brașov și-au cîștigat prestigiul în țară și în numeroase confruntări internaționale.

Vă recomandăm gama de produse cu aromă de mere.

- **Șampon de păr, cu miros persistent, agreabil. Este indicat pentru orice tip de păr, asigurîndu-i luciu și strălucire.**
- **Săpun cu aromă de mere.**

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

FACTORI DE STIMULARE A PRODUCŢIEI AGRICOLE

AUTOCONDUCEREA ŞI AUTOAPROVIZIONAREA

Numărul 6 ● Vineri 12 februarie 1982

Întîmpinat pretutindeni cu manifestări de profundă dragoste, de înaltă stimă și prețuire, expresie a puternicei unități în jurul partidului, al secretarului său general

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A FĂCUT O VIZITĂ DE LUCRU ÎN JUDEȚUL BRAȘOV

Aspect de la întîlnirea cu activul de partid și de stat din județul Brașov

În timpul vizitei la Întreprinderea „Electroprecizia" din Săcele

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Metodologie proprie de prognoză a cursurilor de schimb (II)

Pentru construcția modelului econometric de analiză și prognoză a cursurilor de schimb au fost alese 6 monede: **dolarul S.U.A.; lira sterlină; francul elvețian; marca vest-germană; yenul japonez; francul francez.** Acestea sînt principalele monede în care se derulează comerțul exterior românesc, ca dealtfel, cea mai mare parte a comerțului și plăților internaționale.

Analiza și prognoza ar putea fi extinsă și la alte monede dar, cel puțin pentru o fază de început, acest lucru nu este necesar din două motive:

— introducerea altor monede în modelul econometric presupune prelucrarea unui număr crescător de informații, deci efectuarea unui volum tot mai mare de muncă care nu se justifică prin importanța marginală a rezultatelor;

— evoluția cursurilor de schimb ale altor monede poate fi dedusă din prognoza celor șase monede (de exemplu, evoluția monedelor din cadrul sistemului monetar vest-european este corelată cu evoluția mărcii vest-germane și francului francez).

Avînd în vedere necesitățile practice ale comerțului exterior, prognozele sînt efectuate, în principal, pe baza **cursurilor în dolari** (raporturile față de dolar ale celorlalte cinci monede). Cursurile „cross" (respectiv dintre marca și francul elvețian, sau dintre yen și lira sterlină etc.) pot fi deduse cu ușurință din raporturile față de dolar.

Cursurile de schimb efective (cursurile de schimb medii ponderate) sînt folosite în model în primul rînd, pentru a evalua cu exactitate performanțele trecute ale unei anumite monede și tendințele de viitor, iar în al doilea rînd, ca instrument de analiză (ele delimitează evoluția proprie a unei monede de evoluția celorlalte; prin cursul de schimb efectiv se determină cît din creșterea cursului lirei s-a datorat scăderii cursului dolarului și cît s-a datorat întăririi ca atare a lirei sterline).

Totuși, în practica de comerț exterior, cursul de schimb efectiv este o noțiune mai puțin utilizată. Deciziile curente de export-import se iau nu pe baza cursului efectiv, o noțiune complexă, greoaie și mai dificil de apreciat, ci pe baza cursurilor bilaterale, în special a cursurilor în dolari. In plus, s-au întîmpinat unele dificultăți în aducerea la zi a statisticilor privind cursurile efective. De aceea, metodologia propusă prevede „traducerea" cursurilor de schimb efective în cursuri de schimb bilaterale, familiare fiecărui lucrător de comerț exterior.

Factori de influență a cursurilor de schimb utilizați în model. Din multitudinea de factori care influențează cursurile de schimb, în modelul propus s-au ales șase factori fundamentali de influență:

— **inflația și competitivitatea de preț**, măsurată prin evoluția prețurilor cu ridicata sau amănuntul din țara respectivă, comparativ cu cea din țările partenere (din considerente statistice, s-au utilizat pînă la urmă **prețurile cu amănuntul**);

— **inflația și stabilitatea monetară** măsurată prin evoluția **masei monetare**, în sens restrîns, din țara respectivă, comparativ cu cea din țările partenere;

— **situația plăților externe** rezultată din compararea soldurilor **balanțelor de plăți curente** din țările în cauză;

— **performanțele creșterii economice**, măsurate prin evoluția **producției industriale** din țara respectivă, comparativ cu cea din țările partenere;

— **tendința mișcărilor de capital pe termen scurt**, ilustrată de nivelurile comparate ale **dobînzilor** pe piețele monetare din țările în cauză;

— **comportamentul piețelor valutare**, sintetizat de **cotațiile valutare la termen** ale monedelor avute în vedere.

Din considerente de facilitare a modelări matematice au fost considerați factori economici fundamentali nivelul dobînzilor și cotațiile la termen, deși, așa cum s-a arătat, influența acestor factori este de regulă limitată pe timp mai puțin îndelungat, avînd o acțiune întîrziată asupra cursurilor de schimb (întîrzierea avută în vedere este, după caz, de la 1 la 8 trimestre). Ca urmare a influenței întîrziate, datele statistice trecute privind factori economici fundamentali sînt folosite în efectuarea prognozelor de curs pe termen scurt (1—8 trimestre). Totuși, atît în ceea ce privește prognozele pe termen scurt, cît și cele pe termen mai îndelungat, o parte din datele statistice referitoare la evoluția factorilor economici fundamentali reprezintă proiecții sau prognoze. Au fost utilizate, fie prognozele O.C.D.E.,

Supliment la nr. 6 1982 Revista ECONOMICA

fie cele ale organismelor de specialitate care s-au dovedit a avea performanţele cele mai bune.

Tendinţa mişcărilor de capital pe termen scurt şi „comportamentul" pieţelor valutare sînt doi factori greu de comensurat cu exactitate (indicatorii utilizaţi — dobînzile şi cotaţiile la termen — nu pot comensura decît anumite aspecte ai acestor factori). De aceea, în multe lucrări de specialitate aceşti factori sînt introduşi în model separat, ca elemente de abatere de la tendinţa generală. Pentru început, şi pentru simplificare, în modelul propus mişcările de capital şi „comportamentul" pieţelor valutare sînt consideraţi factori de influenţă egală cu ceilalţi factori fundamentali.

Sistemul informaţional utilizat de model. Metodologia propusă are în vedere trei categorii mari de informaţii necesare prognozei :

● Seriile statistice privind evoluţia factorilor economici fundamentali, în acest scop s-au folosit statisticile O.C.D.E. (O.C.D.E. — Main economic indicators) şi statisticile F.M.I. (International Financiar Statistics).

● Informaţiile curente de pe pieţele valutare, pentru a cunoaşte evoluţia la zi a cursurilor, a sesiza noile tendinţe şi a revizui în timp util prognozele. Se are în vedere utilizarea unui serviciu de informare operativă asupra situaţiei financiare internaţionale (Reuter Monetary Report).

● Prognozele efectuate de instituţiile de specialitate din străinătate (bănci, agenţii guvernamentale, institute de cercetare etc.). Informaţiile furnizate de acestea sînt folosite la confruntarea şi corectarea în mod corespunzător a rezultatelor modelului propus. Se au în vedere, atît lucrările de prognoză elaborate de instituţiile de specialitate, cît şi aprecierile unor specialişti în domeniu înserate în publicaţii sau transmise telegrafic.

Metodologia propusă se bazează pe un model econometric propriu de analiză şi prognoză a cursurilor de schimb (MCS—1) adaptat la posibilităţile de informare şi calcul disponibile.

Noile condiţii create în economia mondială de existenţa cursurilor de schimb flotante au determinat o extindere a preocupărilor de modelare econometrică, de la fluxurile de export şi import de mărfuri şi servicii, la fluxurile de capital. Deja, principalele ţări membre ale O.C.D.E. deţin modele ale fluxurilor de capital şi ale balanţelor de plăţi (ex. S.U.A., Japonia, Canada etc.). De asemenea, modele ale comerţului mondial cum este Proiectul LINK condus de Lawrence Klein, tind să treacă de la tratare exogenă a cursurilor de schimb, la una endogenă (de la poziţia de factor de influenţă, la cea de variabilă determinată de un număr de factori)*).

Posibilitatea prognozării cursurilor de schimb pe bază de modele econometrice este studiată în prezent de un număr mare de institute şi de firme specializate. Majoritatea dintre acestea se limitează la utilizarea unor funcţii econometrice independente, care explică cursurile de schimb în funcţie de factorii exogeni. În această categorie poate fi încadrat şi modelul econometric pe care îl propunem pentru prognoza cursurilor de schimb (rezultatele modelului trebuie considerate ca o variantă de referinţă în procesul de prognoză, prognoza obţinută cu ajutorul acestuia, urmînd să fie completată cu aspectele calitative care caracterizează pieţele valutare.

Specificarea modelului s-a bazt pe corelaţiile cursurilor de schimb cu factorii economici fundamentali, precum şi pe observarea experienţei internaţionale în acest domeniu.

Funcţia de la care a pornit formalizarea matematică se calculează pe baza u[illegible]nătoarelor elemente : cursul de schimb al monedei ţării „i" faţă de dolarul S.U.A., unde: „i" = Japonia, Elveţia, [illegible] F.G., Anglia şi Franţa ; soldurile cumulate în perioada considerată, a balanţelor de plăţi curente ale ţărilor „i", variabilă întîrziată cu două trimestre ; raportul dintre masa monetară a ţării „i" şi cea a S.U.A., variabilă întîrziată cu 8 şi respectiv 4 trimestre; indicele preţurilor de consum din ţara „i" raportat la cel din S.U.A., variabilă întîrziată cu 4 trimestre ; raportul dintre indicele producţiei industriale a ţării „i" şi cea a S.U.A., variabilă întîrziată cu 2 trimestre ; raportul dintre nivelul dobînzilor în ţara „i" şi cel din S.U.A. ; cursul la termen a monedei ţării „i" faţă de dolarul S.U.A.

Estimarea modelului s-a făcut pe seriile de date statistice trimestriale corespunzătoare variabilelor prezentate pe perioada I.1973—III.1979.

Metoda utilizată pentru estimare a fost metoda clasică a celor mai mici pătrate, cea mai potrivită pentru astfel de ecuaţii independente.

După estimarea ecuaţiilor de regresie ale modelului, s-a procedat la prognoza cursurilor de schimb. Aceasta a fost posibilă prin introducerea în model a valorilor prognozate ale variabilelor exogene. Acestea din urmă provin, fie din întîrzierea unor variabile, fie din estimări făcute de autori sau de instituţii specializate.

Detalii privind construcţia şi utilizarea modelului pot fi obţinute de specialişti la Institutul de economie mondială — Bucureşti.

Ion ANTON
Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

*) *Lawrence Klein* — Endogenous treatment of exchange rates within the LINK System — *lucrare prezentată la Conferinţa econometrică de la Lodz, Polonia, 5 dec. 1979.*

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Evoluţii valutar-financiare în 1981 şi perspective pentru 1982

Spaţiul valutar-financiar internaţional a fost dominat în 1981 două fenomene: pe de o parte, înăsprirea condiţiilor de pe pieţele de capital, culminînd cu atingerea unor niveluri record ale ratei dobînzilor ; pe de altă parte, fluctuaţiile puternice ale cursurilor de schimb, în mod deosebit oscilaţiile valorice ale dolarului american suprapuse peste celelalte fenomene negative care au caracterizat relaţii valutar-financiare internaţionale în ultimii ani — dezechilibrele balanţelor de plăţi, mişcările de capitaluri speculative, agravarea datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare, nivelul record al dobînzilor — au imprimat anu-

lui 1981 trăsăturile specifice perioadelor de criză financiară profundă.

Creşterea la niveluri record a ratei dobînzilor pe pieţele de capital s-a făcut simţită în special, în prima jumătate a anului, fiind strîns legată de politica monetară restrictivă dusă de unele ţări occidentale, în mod deosebit de S.U.A. Urmărind punerea sub control a masei monetare, în ciuda necesităţilor tot mai mari de finanţare ale guvernului federal (pentru acoperirea masivelor cheltuieli de înarmare expuse în programul Administraţiei), complexul de măsuri de politică economică din S.U.A. au împins nivelul dobînzilor din această ţară la recorduri istorice absolute : rata dobînzilor preferenţiale a ajuns în vara anului 1981 la aproape 24 la sută.

Ascensiunea rapidă a ratei dobînzilor în S.U.A. a declanşat un adevărat „război al dobînzilor", celelalte ţări occidentale recurgînd la rîndul lor la majorarea ratei dobînzilor pe pieţele naţionale de capital pentru a atenua efectele nefavorabile ale creşterii rapide a cursului dolarului, concomitent cu scăderea îngrijorătoare a cursului monedelor naţionale, scurgerea capitalurilor din Europa Occidentală spre S.U.A. şi scumpirea relativă a importurilor etc. În consecinţă, s-a înregistrat o cursă ascendentă generalizată a ratei dobînzilor pe pieţele naţionale de capital occidentale, care s-a transmis şi asupra pieţelor de capitaluri internaţionale (eurovalute).

Faţă de 1977—1978, nivelul dobînzilor pe piaţa monetară din S.U.A. şi pe piaţa internaţională a eurodolarilor era superioară în 1981 cu 10—12 procente. Creşteri de 6—10 procente s-au înregistrat în aceeaşi perioadă şi pe pieţele monetare vest-europene. Spirala ascendentă a ratei dobînzilor s-a transmis din ţările occidentale la toate categoriile de credite, inclusiv la cele pe termen lung acordate de instituţiile financiare internaţionale. În acest sens, poate fi menţionat faptul că în ultimii ani, Banca Mondială — care la rîndul ei atrage resurse de pe pieţele occidentale de capital — a majorat substanţial rata dobînzilor percepute, pînă la nivelul de 11,6 la sută în toamna anului 1981 (faţă de 7—8 la sută în 1976—1978).

Scumpirea considerabilă a creditului internaţional a declanşat un întreg angrenaj de efecte negative atît asupra ţărilor dezvoltate, cît mai ales asupra ţărilor în curs de dezvoltare : desangajarea investiţiilor productive, accentuarea decalajelor economice, intensificarea mişcărilor perturbatoare de capital, agravarea datoriei externe. În final, efectele negative s-au semnalat prin încetinirea ritmului de creştere a comerţului internaţional şi înrăutăţirea climatului general din economia mondială. Din aceste considerente politica dobînzilor înalte a generat ample dispute şi critici în cercurile occidentale şi a fost pusă sub acuzare de ţările în curs de dezvoltare.

Reculul puternic al activităţii productive în S.U.A. în partea a doua a anului 1981 a determinat o oarecare relaxare a politicii monetar-restrictive promovată de Sistemul Federal de Rezerve. Sub impactul acestei relaxări, precum şi ca urmare a atenuării presiunilor inflaţioniste în economia americană, rata dobînzilor în S.U.A. a urmat o tendinţă descendentă în partea a doua a anului 1981.

În ce măsură este de aşteptat o reducere simţitoare a ratei dobînzilor în S.U.A. în 1982 ? Pe de o parte, Sistemul Federal de Rezerve a cedat parţial presiunilor şi a relaxat politica monetară, ceea ce a contribuit, alături de slăbirea cererii de credite ca urmare a recesiunii, la scăderea ratei dobînzilor în primele luni ale anului 1982. Pe de altă parte, autorităţile monetare americane şi-au exprimat clar opinia că nu vor promite reluarea unei creşteri rapide a masei monetare şi că vor menţine un anumit grad de control. În aceste condiţii şi avînd în vedere perspectiva unei rate înalte a inflaţiei, este improbabilă aducerea ratei dobînzilor la nivelul scăzut al anilor 1976—1978. Mai mult, necesităţile de finanţare ale bugetului internaţional a declanşat un întreg angrenaj de efecte negative atît asupra ţărilor dezvoltate, cît mai ales asupra ţărilor în curs de dezvoltare : descurajarea investiţiilor productive, accentuarea recesiunii economice, intensificarea mişcărilor perturbatoare de capital, agravarea datoriei externe. În final, efectele negative s-au semnalat prin încetinirea ritmului de creştere a comerţului internaţional şi înrăutăţirea climatului general din economia mondială. Din aceste considerente, politica dobînzilor înalte a generat ample dispute şi critici în cercurile occidentale şi a fost pusă sub acuzare de ţările în curs de dezvoltare.

Reculul puternic al activităţii productive în S.U.A. în partea a doua a anului 1981 a determinat o oarecare relaxare a politicii monetare respective promovată de Sistemul Federal de Rezerve. Sub impactul acestei relaxări, precum şi ca urmare a atenuării presiunilor inflaţioniste în economia americană, rata dobînzilor în S.U.A. a urmat o tendinţă descendentă în partea a doua a anului 1981.

În ce măsură este de aşteptat o reducere simţitoare a ratei dobînzilor în S.U.A. în 1982 ? Pe de o parte, Sistemul Federal de Rezerve va ceda parţial presiunilor şi va relaxa politica monetară, ceea ce va contribui, alături de slăbirea cererii de credite ca urmare a recesiunii, la scăderea modestă a ratei dobînzilor în primele luni ale anului 1982. Pe de altă parte, autorităţile monetare americane şi-au exprimat clar opinia că nu vor permite reluarea unei creşteri rapide a masei monetare şi că vor menţine un anumit grad de control. În aceste condiţii şi avînd în vedere perspectiva unei rate relativ înalte a inflaţiei, este improbabilă aducerea ratei dobînzilor la nivelul scăzut al anilor 1976—1978. Mai mult, necesităţile de finanţare ale bugetului federal vor absorbi de pe pieţele de capital din S.U.A. în anul fiscal 1981—1982 circa 100 miliarde dolari (mai mult de jumătate din economiile băneşti ale populaţiei americane), ceea ce va micşora simţitor disponibilităţile de fonduri lichide şi va acţiona în sensul majorării ratei dobînzilor.

Este de aşteptat, deci, ca evoluţia ratei dobînzilor în S.U.A. în 1982 să ia forma unei evoluţii oscilante, cu o minimă de 10—12% şi o maximă de 18—20%, aceasta din urmă mai ales în trimestrul II al anului.

Oscilaţiile cursurilor de schimb în 1981 au fost printre cele mai mari din ultimii 10 ani. Cursul de schimb efectiv (mediu ponderat) al dolarului a crescut rapid în ultimele două luni ale anului 1980 şi semestrul I 1981, cu peste 17%, dar a scăzut cu 3-4 procente în partea a doua a anului 1981 ; per global, cursul de schimb efectiv al dolarului a fost în 1981 cu 14% deasupra celui din 1980. Evoluţia valorică a monedei americane pe pieţele de schimb a urmat, de regulă, evoluţia ratei dobînzilor în S.U.A.

Pe de altă parte, monedele participante la sistemul monetar vest-european, lira sterlină și francul elvețian au înregistrat scăderi importante de curs, atît față de dolar, cît și față de monedele terțe. Astfel, cursul de schimb efectiv al mărcii vest-germane a scăzut cu 10-12%, față de dolar cursul mărcii a scăzut cu 27-30%, iar față de yenul japonez a avut evoluția cea mai favorabilă, crescînd în medie ponderată cu 22% în perioada decembrie 1981 — iulie 1982.

Calculată pe bază lunară, variabilitatea cursurilor de schimb (respectiv modificările procentuale de la o lună la alta) s-a accentuat considerabil în 1981, ilustrînd agravarea instabilității valutei financiare internaționale. Singura zonă de relativă stabilitate a fost constituită de cursurile de schimb dintre monedele participante la sistemul monetar vest-european (marca vest-germană, francul francez, guldenul olandez, francul belgian, francul luxemburghez, lira italiană, coroana daneză, lira irlandeză). A avut loc o singură realiniere de mici proporții a cursurilor de schimb în cadrul sistemului în octombrie 1981.

Pentru anul 1982 este de așteptat ca evoluția cursurilor de schimb să fie dominată în continuare de mișcarea ratei dobînzilor în principalele țări occidentale. În aceste condiții, deși se va înregistra o slăbire a cursului dolarului față de 1981, nivelul mediu al acestuia se va situa în 1982 peste cotele din 1979 și 1980. Totuși, este posibilă o acțiune mai puternică a altor factori, de exemplu a situației comparative a balanțelor de plăți, sau a inflației. Unele cercuri de specialitate apreciază, în acest sens, că dolarul S.U.A. va înregistra scăderi de mai mare amploare ca urmare a deteriorării balanței de plăți curente americane.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

Restructurări în producția și comerțul mondial

Industria automobilelor

Dificultățile întîmpinate de consumatori în aprovizionarea cu combustibili, ca și prețurile ridicate care se vor menține la autoturisme, ca efect al crizei energetice, vor constitui și în următorii ani principalul element care va influența volumul și structura producției în majoritatea țărilor producătoare de autoturisme. Ca urmare a crizei energetice ca și a altor factori de natură tehnico-economică (cum ar fi : creșterea costurilor de producție datorită perfecționărilor de ordin tehnic, necesitatea combaterii măsurilor protecționiste luate de principalele țări importatoare, lupta împotriva poluării etc.) în producția și comerțul mondial cu autoturisme se vor manifesta în actualul deceniu o serie de tendințe, unele complet diferite de cele din deceniul trecut. De remarcat este în primul rînd faptul că se va înregistra **o creștere relativ lentă a cererii și ofertei mondiale de autoturisme, cu unele modificări structurale față de deceniul precedent.**

Alături de criza energetică, menținerea fenomenelor de recesiune va reprezenta și în actualul deceniu o frînă în calea unei creșteri masive a cererii solvabile, influențînd în mod corespunzător situația conjuncturală a pieței mondiale a autoturismelor. Datorită acestui fapt, creșterea nu va depăși ritmurile înregistrate în deceniul precedent. Astfel, conform prognozei concernului japonez „TOYOTA" cererea mondială de autoturisme se va ridica în 1990 la cca. 41 milioane bucăți, aceasta însemnînd o creștere cu numai 30% a volumului pieței comparativ cu ritmul mediu de creștere anual de 45% în perioada 1970—1979. Cele mai ridicate ritmuri de creștere se vor înregistra în Orientul Mijlociu, America Centrală și de Sud și Africa, unde parcurile de autoturisme probabil se vor dubla, în timp ce ratele de creștere pe piața vest-europeană și S.U.A. se vor diminua considerabil.

În deceniul actual se estimează că și oferta mondială va înregistra un ritm de creștere apropiat de cel al cererii, majoritatea furnizorilor fiind constrînși să-și adapteze volumul și structura producției la nivelul solicitărilor pieței. Conform ultimelor aprecieri, ritmul mediu anual de creștere a producției de autoturisme a principalelor țări capitaliste dezvoltate (care reprezintă la această dată cca 90% din producția mondială) va fi în perioada 1981—1990 de cca. 3%, comparativ cu aproape 4% în deceniul precedent. Astfel, potrivit prognozei elaborate de institutul englez „LONDON-BASED ECONOMIC MODELS" volumul producției de autoturisme a principalelor țări capitaliste industrializate, va crește cu cca. 16% în 1985 față de 1980, atingînd următoarele nivele absolute pe țări:

— mii buc. —

Țara	1980	1985
— Franța	2.939	3.294
— Italia	1.445	1.655
— Japonia	7.038	7.425
— Anglia	924	953
— S.U.A.	6.377	8.628
— R.F.G.	3.521	3.361

În ce privește structura ofertei mondiale de autoturisme, în actualul deceniu principala pondere o vor deține autoturismele mici, cu consum redus de combustibil. În această direcție se îndreaptă, după cum vom vedea în continuare, eforturile tuturor furnizorilor de autoturisme, pe plan mondial.

Aceste mutații în volumul și structura cererii și ofertei vor influența și comerțul mondial cu autoturisme, conducînd la modificări față de deceniul precedent, atît la exportul cît și la importul principalelor țări capitaliste dezvoltate.

În legătură cu exportul mondial de autoturisme, într-o declarație făcută de organizația „EUROFINANCE RESEARCH" se apreciază că în 1985 ar putea exista un surplus de 1 milion autoturisme disponibile pentru export, care să caute o piață corespunzătoare. Principalul exportator mondial va continua și în deceniul următor să rămînă Japonia, care va avea un disponibil de export de cca. 5,5 milioane autoturisme, în 1985, comparativ cu 3,1 milioane buc. exportate în 1980, conform aprecierii concernului „FORD EUROPA". Datorită măsurilor protecționiste luate de țările vest-europene și S.U.A., Japonia va fi nevoită să-și realizeze o parte tot mai mare a

producției pentru export în cadrul filialelor din Europa de Vest și S.U.A.

In ce privește importurile mondiale și în actualul deceniu S.U.A. și țările vest-europene vor continua să dețină prioritatea, deși ponderea lor în totalul importurilor mondiale va scădea. După aprecierile firmei „FORD", S.U.A. și țările vest-europene vor importa în 1985 numai din Japonia 4,4 milioane autoturisme (din care S.U.A. — 2,5 milioane). Prognoza elaborată de institutul „LONDON-BASED ECONOMIC MODELS", estimează că în 1982 țările Pieței Comune vor importa, pentru prima dată, mai multe autoturisme decît vor exporta. În 1985 deficitul comunitar în comerțul cu autoturisme va atinge 650.000 buc., tot atîtea cît reprezenta excedentul realizat în 1979.

REORIENTĂRI TEHNICE ÎN ACTIVITATEA PRINCIPALELOR FIRME

Dificultățile menționate mai sus, ca și evoluția conjuncturală a pieței mondiale, au determinat principalele firme mari producătoare de autoturisme să se angajeze în importante programe de redimensionare, modernizare și reutilare a capacităților de producție.

Obiectivele avute în vedere de principalele firme producătoare de autoturisme pe plan mondial, în actualul context al crizei energetice, sînt concentrate în direcția realizării unor consumuri reduse de combustibili în paralel cu asigurarea unui control strict al poluării, cu introducerea masivă a componentelor electronice în industria auto, cu trecerea la noi forme și soluții constructive ale autoturismelor etc.

Reducerea consmului de combustibil, atît prin realizarea unor noi variante de motoare cît și prin utilizarea unor noi tipuri de carburanți, rămîne în continuare obiectivul cel mai important al constructorilor de autoturisme.

Principalele îmbunătățiri care vor fi aduse motoarelor, în vederea scăderii consumului de combustibil, vor consta în : creșterea raportului de compresie și a turbulenței dirijate în camera de ardere, reglarea punctului de aprindere și pregătirea amestecului prin intermediul calculatorului, întreruperea alimentării cu carburant pînă la un nivel corespunzător numărului de turații la relanti, atunci cînd motorul este antrenat de roți ș.a.m.d.

O activitate intensă de înlocuire a motoarelor cu consum mare de combustibil, cu motoare mici, economice, desfășoară firmele americane. Astfel, în programul de fabricație, al firmei „GENERAL MOTORS" sînt prevăzute pentru 1983—1984 autoturisme mici, destinate transportului în oraș, cu motor în „V" în 4 și 3 cilindri, cu un consum de 2,82 litri la 100 km. Conform estimărilor acestei firme, toate autoturismele pe care le va produce pînă în anul 1985 se vor încadra sub limita de consum impusă de normele elaborate de guvernul S.U.A. pentru 1985 (8,07 litri la 100 km).

Încă din 1981 firma „GENERAL MOTORS" a introdus pe autoturismele sale mari un nou tip de motor cu injecție în „V", cu un număr de cilindri variabili (care poate funcționa cu 8,6 sau 4 cilindri, în funcție de condițiile de utilizare), care conduce la economie de combustibil.

Un alt obiectiv avut în vedere de principalii fabricanți de autoturisme pe plan mondial îl constituie înlocuirea motoarelor pe benzină cu motoare Diesel (este cunoscut faptul că la performanțe identice cu cele ale autovehiculelor cu motor pe benzină, motorul Diesel reduce consumul de carburant cu 25—30%.

O soluție de viitor în acest domeniu o va reprezenta trecerea la motoarele Diesel turbo, mai mici și mai ușoare, dar cu performanțe superioare comparativ cu motoarele Diesel obișnuite.

Pe plan mondial se mai au în vedere și alte soluții de înlocuire a motorului pe benzină : cu motorul electric, cu turbina cu gaz etc. Astfel, firma „GENERAL MOTORS" din S.U.A. intenționează ca în 1983 sau 1984 să lanseze pe piață primul automobil electric de serie.

Aceste noi tipuri de motoare reprezintă însă soluții pentru viitorul mai îndepărtat, întrucît, pentru trecerea lor la producția de serie mai sînt de rezolvat o serie de probleme tehnice.

Alte măsuri vizînd reducerea consumului de combustibil, legat de perfecționarea motoarelor, pe plan mondial, constau în : introducerea sistemelor electronice de injecție — aprindere și control a combustibilului, perfecționarea designului autoturismelor în scopul reducerii rezistenței aerului în mers, trecerea de la tracțiunea pe spate la tracțiunea pe față, micșorarea gabaritului autoturismelor etc.

Astfel, majoritatea firmelor vest-germane constructoare de autoturisme au în program pentru perioada 1981—1985 dotarea tuturor tipurilor de autoturisme fabricate de ele cu sisteme integrate pentru toate metodele de control electronic (al amestecului aer-benzină, de injectare-aprindere a combustibilului, de determinare a direcției de mers și de indicare a rutelor optime, de control a presiunii anvelopelor și a presiunii uleiului etc.).

In Japonia investițiile preconizate pentru perioada 1981—1983 vor fi orientate cu precădere pentru producerea de autoturisme cu tracțiune pe față, care, după opinia constructorilor japonezi, reprezintă la ora actuală modelele cele mai eficiente sub raportul economiei de combustibil.

In domeniul perfecționării designului, firmele americane și vest-germane au ca obiective reducerea greutății și micșorarea dimensiunilor exterioare ale autoturismelor fără a se afecta spațiul interior, pe baza alegerii optime a materialelor și formei autoturismelor — respectiv prin proiectarea unor tipuri adecvate de caroserii cu o rezistență minimă la aer.

In ce privește utilizarea unor noi tipuri de carburanți, principalele preocupări, pe plan mondial, se concretizează în încercările de substituire totală sau parțială a benzinei, cu alte surse, mai ieftine, de combustibili, dintre care pot fi menționate alcoolul, metanolul și benzina extrase din cărbune, etanolul extras din sfecla de zahăr etc.

Pe lîngă reducerea consumului de combustibil, atenția principalelor firme producătoare de autoturisme, pe plan mondial se va îndrepta și în direcția creșterii siguranței și confortului în exploatare, reducerii poluării și perfecționării soluțiilor constructive.

Astfel, se are în vedere introducerea unor noi dispozitive (sisteme noi de frînare, folosirea sacilor cu aer, utilizarea cutiilor de viteze multiple, a senzorilor electro-

nici şi a echipamentelor de avertizare etc.) pentru creşterea gradului de siguranţă şi confort în conducerea autoturismelor.

În R.F.G., firmele „FORD" şi „DAIMLER BENZ" îşi vor continua eforturile în direcţia prelungirii duratei de funcţionare a autoturismelor — îndeosebi a celor de capacitate cilindrică mare, prin utilizarea unor aliaje din oţel la fabricarea şasiurilor în vederea protejării acestora împotriva coroziunii.

În Anglia firma „FORD EUROPA" împreună cu alte două firme care activează în industria chimică, au pus la punct o răşină rezistentă la căldură, care va putea fi utilizată la producerea anumitor componente ale motoarelor de autoturisme, ca şi pentru radiotoare, jenţi etc., conducînd astfel, implicit la scăderea greutăţii autoturismelor. Se estimează că masele plastice termorezistente vor putea fi utilizate în producţia de serie a autoturismelor, începînd cu anii 1985—1986.

În ce priveşte preocupările pentru reducerea poluării, se apreciază că în următorii ani se vor generaliza îmbunătăţirile tehnice aduse pînă în prezent la motoarele autoturismelor, cum ar fi : dotarea cu convertizoare catalitice, sisteme de control electronic al alimentării şi aprinderii, pompe de injecţie a aerului, reactivi termici, sisteme de recirculare a gazelor eşapate etc.

Legislaţiile multor state importoare au început deja să prevadă norme antipoluante severe, care afectează interesele multor exportatori de autoturisme.

Toate aceste măsuri, ca şi o serie de altele, luate de principalele firme producătoare de autoturisme pe plan mondial vor avea ca efect o creştere a competitivităţii firmelor în cauză, fapt care va conduce la o ascuţire a luptei concurenţiale la exportul de autoturisme, contribuind la îngustarea pieţelor externe, care vor prezenta dificultăţi tot mai mari pentru majoritatea exportatorilor cu o putere financiară mai redusă.

A. DOBRESCU

Cooperare Internaţională

Societatea „Roliship"

În conformitate cu documentele ce au stat la baza constituirii, Societatea mixtă româno-libiană pentru transporturi maritime ROLISHIP este persoană juridică română, avînd forma juridică de societate mixtă pe acţiuni, acţionarii fiind Întreprinderea pentru exploatarea flotei maritime „Navrom" cu sediul în Constanţa şi Societatea Generală Naţională pentru Transporturi Maritime „G.M.T.C." cu sediul în Tripoli (Libya).

Capitalul social al societăţii a fost stabilit, conform stipulaţiilor din Contractul de asociere şi statut, la 21 milioane dolari S.U.A., aportul acţionarilor fiind :

— **partea română** 10,710 milioane dolari S.U.A. reprezentînd 51 la sută ;

— **partea libyană** 10,290 milioane dolari S.U.A., reprezentînd 49 la sută.

Pînă în prezent, părţile au virat în contul societăţii jumătate din capital, urmînd ca restul capitalului să fie depus de către acţionari, la cererea Consiliului de administraţie, în funcţie de termenele de plată ale navelor ce urmează a se achiziţiona.

În înfiinţarea societăţii partenerii au avut în vedere posibilitatea cumpărării de nave româneşti cu plata în devize şi realizarea de încasări valutare provenite din aprovizionarea navelor şi diferite prestări de servicii efectuate în ţară. Partenerul libyan a avut în vedere, obţinerea de beneficii din activitatea de transport maritim precum şi instruirea şi perfecţionarea de personal libyan atît la bordul navelor cît şi în diferite compartimente funcţionale ale sectorului administrativ din societate.

În documentele de fundamentare privind constituirea societăţii s-a prevăzut achiziţionarea din România a 4 nave din care :

— 2 nave cargou de 4 800 tdw.
— 2 nave cargou de 8 700 tdw.

În prezent,, societatea funcţionează cu 2 nave de 4 800 tdw, achiziţionate în 1978, 1979, iar pentru celelalte 2 nave de 8 700 tdw negocierile pentru semnarea contractului de cumpărare sînt în curs de perfectare. Activitatea de transport maritim s-a desfăşurat în conformitate cu prevederile Statutului, între porturi româneşti şi libyene sau între porturi româneşti spre cele de pe relaţia Continent — Anglia — Scandinavia — Marea Baltică şi Marea Mediterană — Orientul Apropiat. Transporturile de mărfuri au fost angajate cu navlositorii în condiţiile diferitelor contracte uzitate în practica internaţională a transportului maritim. Contractul „time-charter" (chiria navei per timp) s-a dovedit a fi pînă în prezent cel mai avantajos pentru Societate, deoarece plata combustibililor şi lubrefianţilor, taxele portuare şi tranzitare canal, taxele pentru încărcare-descărcare, comisioane pe navlu şi brokeraj, şi asigurarea fondului de marfă sînt în contul navlositorilor.

Societatea se aprovizionează şi execută reparaţii la nave în România, prin întreprinderile de comerţ exterior cît şi prin alte unităţi socialiste astfel :

— combustibili şi lubrefianţi	70%
— materiale şi obiecte de inventar	75%
— alimente pentru echipaje	75%
— reparaţii nave	80%

Personalul navigant — 116 şi administrativ — 19 este angajat astfel :

— Personalul navigant şi administrativ se selecţionează şi angajează în funcţie de studiile şi experienţa în domeniu pe baza unui examen, în conformitate cu legislaţia română şi cerinţele „Regulamentului de angajare a echipajelor" şi „Regulamentul de angajare a personalului administrativ" în vigoare la Societate ;

— Directorul general şi directorul general adjunct sînt numiţi prin decizia acţionarilor ;

— Şefii de serviciu şi compartimente sînt propuşi de acţionari şi aprobaţi de Consiliul de administraţie, funcţie de rezultatele obţinute la concursul de ocuparea postului ;

— Restul de personal administrativ este angajat cu aprobarea directorului general, în conformitate cu condiţiile impuse de legislaţie.

Personalul Societății est esalarizat în dolari, la nivelul stabilit de legislație, salariile putînd fi modificate periodic de către Consiliul de administrație.

Pentru rezultatele obținute premierea personalului român se face de către Consiliul de administrație cu respectarea legislației române, iar personalul libyan numai prin decizia Consiliului.

Organul suprem de conducere a Societății este Adunarea Generală a acționarilor care se întrunește o dată pe an, la trei luni de la încheierea anului financiar.

Organul suprem de conducere a Societății este Adunarea Generală a acționarilor care se întrunește o dată pe an, la trei luni de la încheierea anului financiar.

Deciziile adunării generale, valabil constituită, sînt obligatorii chiar pentru acționarii care nu iau parte la adunări și nu și-au trimis reprezentanții. Consiliul de administrație este organul executiv de conducere colectivă și se compune din 6 membri (3 români și 3 libyeni) și este condus de directorul general al Societății. Consiliul de administrație se întrunește la sediul Societății ori de cîte ori este necesar, dar cel puțin o dată la 3 luni la convocarea directorului general sau la cererea a o treime din membrii săi. El ia decizii fie cu majoritate simplă, fie cu unanimitate de voturi a membrilor Consiliului. În cazul în care hotărîrile se adoptă cu majoritate de voturi, cînd se ajunge la balotaj, votul directorului general va fi decisiv. Hotărîrile Consiliului de administrație vor fi valabile dacă sînt prezenți cel puțin două treimi din numărul membrilor.

Controlul activității Societății este asigurat de Comisia de cenzori formată din 4 persoane, respectiv 2 români și 2 libyeni.

I. G.

Caracteristici de marketing ale țărilor în curs de dezvoltare (II)

Orientul Mijlociu

Orientul Mijlociu este o zonă cu caracteristici economico-sociale care permit utilizarea unor metode și practici de comercializare proprii țărilor dezvoltate, dar modelînd activitățile de marketing potrivit specificului autohton.

Deși populația țărilor din regiune nu este prea numeroasă, datorită nivelului de trai mai ridicat decît al multor state din Africa și Asia, existenței unor importante resurse materiale, între care petrolul deține primul loc, aducînd venituri mari, ca și preocupările pentru valorificarea bogățiilor și folosirea veniturilor pentru progres economico-social, Orientul Mijlociu constituie o piață cu capacitate de absorbție ridicată. Cererea de import are o structură complexă, începînd cu diverse bunuri de consum, în special alimentare și sfîrșind cu mașini și utilaje diverse, cu precădere pentru înzestrarea ramurilor industriale de vîrf (petrochimie, electronice, etc.). Programele de dezvoltare existente în țările din zonă reclamă importante resurse financiare și materiale, iar, prin realizarea obiectivelor acestora, sporește producția autohtonă crescînd disponibilitățile pentru export la unele produse industriale (industrie ușoară, îngrășăminte chimice etc.). Acest fenomen are ca efect ascuțirea concurenței și îngustarea piețelor de desfacere, regiunea rămînînd însă dependentă de importuri pentru majoritatea mijloacelor de producție, unele materii prime și produse alimentare și în viitor.

Orientările strategice în privința **produselor de export** pe piața Orientului Mijlociu sînt, în linii generale, aceleași ca pentru alte țări în curs de dezvoltare.

Particularitățile cererii și climaterice impun însă adaptarea produselor livrate în regiune.

Una din problemele specifice politicii produselor de export o constituie înlăturarea efectelor condițiilor climaterice prin adaptări constructive. De exemplu, Compania engleză „British Leyland" a echipat autobuzele pentru export în Irak cu motoare Diesel rezistente la exploatarea în condiții de temperaturi ridicate și cu cutii de viteze semiautomate, iar firma „Caterpillar-France" a livrat tractoare echipate cu buldozere și cu filtre speciale de aer în Arabia Saudită.

Bunurile de consum fabricate în conformitate cu specificul cererii permit sporirea substanțială a exporturilor. Astfel, Polonia exportă un sortiment de brînză, special preparată după o rețetă arabă, iar Ungaria exportă cantități în creștere de carne de pasăre ca urmare a îmbunătățirii metodelor de selecție, modernizării stațiilor de ambalare, lărgirii gamei sortimentale.

Unele firme practică cu succes îmbogățirea ofertei de export prin extinderea gamei sortimentale a produselor și serviciilor, inclusiv recurgerea la diversificarea laterală ca urmare a extinderii activității la domenii complementare. Renault, deși profilată pe realizarea de autovehicule a inclus în programele sale de producție echipamente agricole (tractoare între 30—145 CP). Mai mult, unele firme se orientează spre adoptarea formulei „recoltă la cheie" asemănătoare cu „livrarea la cheie a obiectivelor industriale", ea asigurînd toate operațiile: elaborarea studiilor de fezabilitate, alegerea solului, a varietăților de cultură, mecanizarea lucrărilor, instruirea personalului etc., pînă la obținerea produsului agricol respectiv.

O asemenea tendință se regăsește și în domeniul industrial unde se practică formula „produs în mînă", ceea ce înseamnă asistență pînă la obținerea produselor în obiectivul construit.

Distribuția se efectuează în principal prin utilizarea rețelelor existente și prin acțiuni de cooperare, deși construirea de rețele de desfacere ale exportatorilor nu este exclusă.

Ca un aspect specific al modalităților concrete de comercializare poate fi reținută existența cvasi-totală a agenților autohtoni, care joacă un rol important în structura canalelor de distribuție. Conform uzanțelor în țările arabe, **exportatorul trebuie să aibă un agent local** deși, în unele cazuri, formalitățile pentru obținerea autorizației necesare pentru folosirea acesteia sînt complicate. Dificultățile merg pînă acolo încît nu este posibilă folosirea unui intermediar din altă țară a regiunii pe motivul scumpirii produselor prin plata unui comision suplimentar. (Utilizarea intermediarilor lungește canalele de distribuție, fapt ce are influență asupra prețurilor de export).

Datorită dificultăților întîmpinate în distribuția pe piețele Orientului Mijlociu, firmele care nu sînt implantate în zonă încearcă să pătrundă prin formule inedite. Unele dintre ele folosesc relațiile altor firme bine introduse în țările din regiune relații stabilite pentru a vinde direct produsele proprii. De o asemenea manieră a procedat, de exemplu, firma franceză „Antircuille" vînzîndu-și produsele sale de decapare și vopsele industriale prin firma „Construction Métalliques de Provence" care prin intermediul „Elf-Erap" este foarte activă în unele țări. O variantă cu largi perspective este cooperarea în construirea rețelelor de distribuție, ea fiind facilitată de politica de deschidere față de investițiile străine.

Zona Orientului Mijlociu constituie o piață unde poate fi utilizată, în bune condiții, o gamă largă de **metode și tehnici promoționale. Reclama, tîrgurile internaționale** din regiune și, în special, **contactele personale,** constituie modalități uzitate pentru promovarea schimburilor comerciale. Acestora li se adaugă formule noi care derivă, atît din eforturile concurenților de a-și consolida pozițiile sau de a cîștiga altele noi pe aceste piețe, cît și, mai ales, din statutul statelor din zonă de țări în curs de dezvoltare.

Una din căile folosite în acest scop este deschiderea în țările din zonă a unor **filiale** sau **birouri de reprezentare** de către întreprinderi industriale și comerciale, bănci în scopul analizei operative a condițiilor pieței, a planurilor de dezvoltare, asigurării asistenței tehnice și financiare etc. In acest mod au procedat firme japoneze, nord-americane, engleze ș.a., iar 13 bănci iugoslave au înființat o agenție în Abu Dhabi, avînd o rază de acțiune pentru mai multe țări din zonă.

Serviciile reprezintă o necesitate resimțită din plin și în Orientul Mijlociu. Facilitățile oferite de competitorii străini se orientează spre o gamă cît mai variată a serviciilor și spre îmbunătățirea condițiilor în care ele sînt asigurate.

Exemple concludente pentru asemenea strategii sînt marile firme exportatoare de autovehicule care îmbunătățesc permanent condițiile de garanție ale produselor lor. Astfel, firma japoneză „Mazda" asigură controlul și asistență tehnică gratuită pentru toate produsele sale la 1 000 și 10 000 de kilometri parcurși și apoi la fiecare 10.000 km. De asemenea, firma vest-germană „Daimler-Benz" a hotărît extinderea garanției acordate pentru vehiculele utilitare de la 6 luni sau 10.000 km parcurși la 12 luni sau 50.000 km. La rîndul său B.M.W. a prelungit perioada de garanție, astfel încît se asigură, practic, garanție nelimitată. La acestea se adaugă participarea sporită la specializare a cadrelor locale din diverse domenii ș.a.

Acțiunile de cooperare au, la rîndul lor, puternice efecte asupra relațiilor economice cu țările din zonă, acoperind o arie largă de activități cum sînt, prospecțiunile geologice, valorificarea resurselor, amenajări hidro, construirea de obiective industriale, asistență tehnică etc.

O modalitate interesantă de cooperare o constituie acțiunile tripartite întîlnite atît ca o componentă a strategiei japoneze pentru contracararea concurenței, scop în care se asociază cu firme mari, care ar putea stînjeni pătrunderea produselor japoneze, cît și cu participarea unor state cu orînduiri sociale diferite. Unele țări cu interese în regiune prevăd în legislațiile proprii facilități pentru stimularea extinderii societăților mixte. R. P. Ungară a prevăzut înlesniri pentru obținerea de credite și în domeniul impunerii fiscale, iar guvernul australian pentru stimularea investițiilor de capital în Asia, asigurînd prefinanțarea studiilor de fezabilitate și asigurarea investițiilor pe 15 ani. Participarea la capitalul băncilor din zonă poate, de asemenea, să faciliteze schimburile economice, țările străine adjudecîndu-și astfel contracte cu valori superioare capitalului investit (cazul Austriei care a încheiat contracte pentru 27 milioane dolari, deși participarea sa la capitalul unei bănci era de 15 milioane dolari). Sînt cunoscute și participări ale unor țări socialiste (Polonia, Iugoslavia, România) la bănci bilaterale în țările regiunii.

Reuniunile internaționale joacă un anumit rol în promovarea schimburilor cu țările din zonă, cu cele în curs de dezvoltare în general, ele abordînd probleme cu care sînt confruntate aceste state. Franța a găzduit seminarii franco-arabe cu privire la formarea profesională, în R.P. Polonă a fost organizat — din inițiativa UNCTAD — un seminar consacrat problemelor comerțului țărilor socialiste cu țările în curs de dezvoltare, etc.

Se poate aprecia că dezvoltarea unui cadru instituțional specializat în vederea extinderii cooperării și promovării schimburilor comerciale cu aceste țări contribuie la mai buna orientare a activității țărilor exportatoare. El îmbracă forme diverse, de la institute private, grupări de firme specializate, la instituții guvernamentale. De exemplu, Australia a înființat Overseas Trading Corporation pentru operațiuni de export-import cu țările în curs de dezvoltare și socialiste, în Iugoslavia a fost creat un centru pentru agricultură și industria alimentară destinat relațiilor cu țările în curs de dezvoltare.

In sfîrșit, intensificarea importului de produse industriale de pe aceste piețe, ca și **îmbunătățirea asistenței financiare** constituie factori favorizanți ai schimburilor comerciale reciproce cu țările din Orientul Mijlociu, ele răspunzînd doleanțelor acestor state care încearcă să-și sporească și să-și diversifice exporturile.

V. DANCIU

Informații

Promovarea comerțului exterior

In cadrul secției economice a ambasadei Republicii Federale Germania din București, funcționează un Oficiu pentru promovarea comerțului. Scopul central al acestuia este intensificarea comerțului bilateral în vederea realizării unei balanțe comerciale echilibrate în schimburile reciproce. Oficiul pentru promovarea comerțului consideră drept o sarcină importantă sprijinirea exporturilor din Republica Socialistă România în Republica Federală Germania, întărind astfel efectul unor măsuri corespunzătoare luate de partea română. Totodată, Oficiul sprijină întreprinderile din Republica Federală Germania ce activează pe piața română, în principal întreprinderi mici și

mijlocii, care nu sînt reprezentate la București. Cu reprezentanțele întreprinderilor din R. F. Germania acreditate la București are loc un schimb de experiență permanent.

Oficiul pentru promovarea comerțului oferă următoarele servicii :

Pentru exporturile din România în R. F. Germania :

— Informarea importatorilor germani privind îmbogățirea paletei produselor de export românești, programul de producție al industriei românești, calitatea mărfurilor, condițiile de livrare și plată etc. ;

— Depistarea unor importatori potențiali germani în cazul unor oferte române concrete de export ; stabilirea de contacte ;

— Sprijin acordat întreprinderilor de stat pentru comerț exterior, centralelor industriale și întreprinderilor românești pentru participarea la tîrgurile și expozițiile din R. F. Germania ;

— Consilierea părții române în probleme de marketing (modul de prezentare a produselor, publicitate în R. F. Germania) ;

— Procurarea de material informativ (statistici, rapoarte conjuncturale, situații privind diferite ramuri) asupra economiei R. F. Germania.

Pentru exporturile din R. F. Germania în România :

— Procurarea de adrese ale producătorilor germani și a materialului informativ asupra programelor de fabricație ;

— Inițierea de contacte și tratative la București sau în R. F. Germania ;

— Punerea la dispoziție a unei liste de furnizori potențiali germani, în cazul unui necesar definit de importuri românești ;

— Transmiterea publicațiilor de licitație și dorințelor de livrări românești către uniuni și organizații de comerț exterior în R. F. Germania ;

— Mijlocirea participării la vizite în întreprinderi, seminarii și simpozioane pentru experți români în R. F. Germania ;

— Depistarea unor titulari de brevete și a unor parteneri de cooperare germani potențiali pentru proiecte în România.

Alte servicii :

— Conciliere în cazuri de diferende privind derularea contractelor ;

— Sprijin la încasarea unor creanțe cu scadență depășită ;

— Transmiterea unor reclamații cu privire la dificultăți ale comerțului necunoscute pînă în prezent către forurile competente respective din cele două țări.

În rezolvarea acestor sarcini Oficiul pentru promovarea comerțului dorește o colaborare strînsă cu ministerele, întreprinderile de comerț exterior și Camera de comerț și Industrie a Republicii Socialiste România și organizațiile acesteia în scopul realizării unui schimb util în toate problemele ce privesc comerțul bilateral.

Redactor coordonator : **dr. Ioan GEORGESCU**

Răsfoind prin dosare

Pe cînd „marca de calitate" ?

Recitind Legea nr. 7/1977 privind calitatea produselor și serviciilor mi-a atras atenția art. 50, care prevede că „pentru stimularea fabricării de produse de calitate superioară, cu un grad înalt de competitivitate, **se instituie marca de calitate**". În continuare textul menționat face precizarea, potrivit căreia „marca de calitate este un simbol care se aplică pe produse, prin care se atestă de producător că acestea au caracteristici la nivelul celor mai bune performanțe realizate în țară și pe plan mondial". Legea amintită stabilește, de asemenea, condițiile în care poate fi acordat unei întreprinderi dreptul ca, alături de propria marcă de fabrică, să aplice pe produsele ei și marca română de calitate. Din modul de redactare al textelor de lege rezultă exigența deosebită a legiuitorului, care a statuat că acordarea acestui drept este limitată numai la acele produse a căror calitate **răspunde performanțelor realizate pe plan mondial, calitate ce trebuie în prealabil atestată** de organele specializate ale administrației de stat.

Marca de calitate, așa cum a fost instituționalizată la noi nu este unică. În alte țări, încă cu decenii în urmă au fost instituite, și funcționează cu rezultate bune, **mărci naționale de calitate.** Astfel, bunăoară, în Franța, așa cum se semnalează în literatura de specialitate *), încă din 1946 a fost instituită **marca națională de calitate,** folosirea căreia se atribuie, după o anumită procedură riguroasă, numai acelor întreprinderi ale căror produse „sînt de clasă internațională". Ca urmare a faptului că aplicarea pe un anumit produs a **mărcii naționale de calitate dă garanții materiale cumpărătorului,** din partea asociației producătorilor francezi, cu privire la eventualele vicii de calitate, astfel de produse devin mult mai competitive. O altă marcă națională care poate fi dată ca exemplu, fiind instituționalizată de dreptul elvețian, este marca S.P.E.S. pentru exportul de produse de ceasornicărie și care este administrată de „Syndicat pour l'exportation suisse". Menționăm, de asemenea, că marca națională de calitate este legiferată și în Anglia, Belgia, Elveția, Italia, Republica Populară Polonă, Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, Republica Democrată Germană, Republica Populară Ungară, Statele Unite ale Americii etc.

Așadar, utilitatea folosirii mărcii naționale de calitate, în special în comerțul internațional, este verificată în practică, avantajele fiind evidente. Este de necontestat că acel producător român care va obține dreptul de folosire a viitoarei mărci de calitate, va dispune de un element suplimentar, extrem de eficace, pentru promovarea exporturilor sale. La tîrguri și expoziții internaționale, în publicitatea efectuată prin reviste, cataloage, pliante etc., reliefarea abilă a faptului că **nivelul calității produselor în cauză este atestat și prin marca națională, ar contribui, în mod cert, la sporirea competitivității acestora.**

Deși Legea calității a intrat în vigoare din 1977 marca de calitate încă nu a intrat în „exploatare". Motivele acestei întîrzieri și stadiul „Dosarului" în cauză, vechi de cinci ani, nu îl cunoaștem și nici nu l-am răsfoit. De aceea, punem întrebarea : **Pe cînd marca românească de calitate ?**

Un dicton latin — **audiatur et altera pars** — ne învață să nu formulăm judecăți definitive decît după ascultarea și a celeilalte părți. Ca urmare, așteptăm răspunsul la întrebarea de mai sus, de la organele în drept.

DALEX

*) *Stelian Marinescu, Al. Deteșan — „Regimul juridic al mărcilor de fabrică", 1965, p. 40 ; Yolanda Eminescu — „Mărcile de fabrică, de comerț și de serviciu", 1974, p. 91.*

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA „ASCENSORUL"
BUCUREȘTI
Calea Rahovei nr. 54
Sector 4 Tel. 16.25.96
Telex 011117 GIIL-R

— Rulmenți 1203 buc. 2
— Idem 1205 buc. 1
— Idem 1309 buc. 2
— Idem 3209 buc. 8
— Idem 3307 buc. 7
— Idem 3309 buc. 5
— Idem 6001 buc. 50
— Idem 6012 buc. 10
— Idem 6015 buc. 69
— Idem 6209 buc. 50
— Idem 6210 buc. 8
— Idem 6302 buc. 100
— Idem 6302 ZZ buc. 20
— Idem 6312 buc. 2
— Idem 7205 buc. 20
— Idem 7209 buc. 30
— Idem 7212 B buc. 5
— Idem 7306 buc. 10
— Idem 7307 B buc. 2
— Idem 7308 buc. 20
— Idem 16020 buc. 1
— Idem 22205 buc. 2
— Idem 30203 buc. 20
— Idem 30209 buc. 15
— Idem 30217 A buc. 1
— Idem 30219 A buc. 10
— Idem 30304 buc. 20
— Idem 32211 buc. 4
— Idem 32219 buc. 14
— Idem 32304 buc. 129
— Idem 32309 buc. 11
— Idem 51103 buc. 5
— Idem 51209 buc. 60
— Idem 51307 buc. 4
— Idem 52209 buc. 96
— Idem 52305 buc. 10
— Idem 52306 buc. 10
— Idem 52308 buc. 146
— Idem RNNA 308424/942/30 buc. 16
— Idem 495506 buc. 6
— Idem 807813 buc. 2
— Idem 977909 buc. 1

SCULE

— Alezoare ∅ 34 STAS 33456 buc. 2
— Idem ∅ 38 STAS 1263 buc. 4
— Idem ∅ 48 STAS 1263 buc. 2
— Idem ∅ 47 STAS 1263 buc. 5
— Idem ∅ 50 STAS 1263 buc. 5
— Idem ∅ 48 STAS 1263 buc. 1
— Alezoare ∅ 46 STAS 1263 buc. 3
— Idem ∅ 45 STAS 1263 buc. 5
— Idem ∅ 44 STAS 1263 buc. 4
— Ciocane 2 kg buc. 10
— Idem 5 kg buc. 6
— Idem tinichigerie buc. 10
— Chei combinate 32×32 buc. 24
— Idem tubulare 17 mm buc. 30
— Idem inelare cotit buc. 7
— Cleşti vîrf rotund buc. 10
— Idem buc. 5
— Daltă faţă 125 buc. 141
— Dălţi de lemn diferite buc. 21
— Dispozitiv pt. strîns văcălii tobă buc. 3
— Fierăstrău buc. 1
— Filieră 12 buc. 50
— Freză ∅ 14 STAS 1680 buc. 25
— Idem 1,25 buc. 2
— Idem 63×60 STAS 3541 buc. 3
— Idem modul 4 STAS 3092 buc. 1
— Idem M 125 STAS 3093 buc. 2
— Idem 63×8 STAS 2215 buc. 15
— Idem 63×10 STAS 2215 buc. 10
— Idem pentru lemn buc. 160
— Idem 80×8 STAS 2215 buc. 10
— Idem 180×4 STAS 1150 buc. 2
— Micrometre 25-50 buc. 3
— Idem 0-25 buc. 7
— Idem 0-25 buc. 7
— Idem 25-50 buc. 1
— Idem 0-25 buc. 1
— Manometre tip „U" buc. 3
— Bac filetat 7 mm buc. 5
— Idem 5 mm buc. 60
— Şuruburi lemn STAS 1452 3×7 buc. 9800
— Idem 3×12 buc. 10902
— Idem 10×120 buc. 5340
— Idem cap hex. Stas 4272 8×100 buc. 2460
— Idem 12×120 buc. 958
— Idem 12×150 buc. 336
— Idem 4845 10×16 buc. 1900
— Idem 10×20 buc. 495
— Idem 10×25 buc. 773
— Idem 14×40 buc. 1097
— Idem 14×45 buc. 1921
— Idem 14×8 buc. 3432
— Idem cap torbant 925 12×70 buc. 3374
— Idem 12×150 buc. 1304
— Idem cap. hex. 6219 10×25 buc. 1800
— Idem 6220 18×55 buc. 220

APARATAJ ELECTRIC

— BRT. TS A10A—1,8A buc. 400
— Idem TSA 10A—2,4 A buc. 140
— Idem TSA 10A—3,3A buc. 1300
— Idem TSA 10A—4,5 A buc. 120
— Idem TSA 10A—6 A buc. 200
— Contactori 380 V/3,3 A cod 3207 buc. 1200
— Idem 2,4 A cod 3207 buc. 300
— Idem 4,5 A cod. 3207 buc. 300
— Idem 24V/2,4 A cod 3207 buc. 83
— Idem comandă 24V—4+4 buc. 126
— Idem 24V—6+2 buc. 217
— Idem 24 V—7+1 buc. 76
— Buton comandă R.G. buc. 71
— Idem cu lampă buc. 48
— Idem c-dă cu lampă buc. 133
— Lampă semnalizare LSMT buc. 75
— Indicator semnalizare buc. 76
— Prize CF 11 buc. 217
— Ampermetru M 52-150 A buc. 2
— Idem M 52-250 A buc. 1
— Idem M 53—100 A buc. 1
— Voltmetru M 8-40 V C.A. buc. 4
— Elemenţi Sig. L.S. 63 A buc. 300
— Cond. W.A.Y. ml. 700
— Cond. AFY 16 mm ml. 812
— Cond. MYYM 4á0,75 mc 1000
— Cablu MCM 3×1,5 ml. 800

OŢELURI

— Oţel ∅ 220—OL. 60 kg. 1430
— Idem ∅ 25—OLC 45 kg. 2456
— Idem ∅ 70—OL. 50 kg. 3120
— Idem 50×50 — OL. 52 kg. 335
— Idem 50×50 — OLC 15 kg. 1135
— Idem lat. 60á10 — OL. 37 buc. 1500
— Idem lat 70×10 — OL. 37 kg. 2500
— Idem lat. 80×10 — OL. 37 kg. 1500
— Idem lat. 120×20 — OL. 37 kg. 1000
— Idem lat 140×10 — OL. 37 kg. 1000
Bare trase ∅ 5 — OL. 37 kg. 600
— Idem ∅ 6 — OL. 37 kg. 400
— Idem ∅ 8,5 — AUT. 12 kg. 115
— Idem ∅ 18 — OLC 45 kg. 1000
— Idem ∅ 20 — OL. 42 kg. 1000
— Idem ∅ 28 — OLC 45 kg. 1000
— Idem ∅ 30 — OL. 37 kg. 1000
— Idem ∅ 60 — OLC 45 kg. 500
— Idem ∅ 65 — OL. 60 kg. 500
— Idem ∅ 700 L. 25 — OL. 50 kg. 735
— Oţel hex. 27 — OL. 25 kg. 200
— Idem 32 — OL. 44 kg. 400
— Idem 41 — OL. 37 kg. 250
— Idem 55 — OL. 60 kg. 349

TABLE
— Tablă neagră 30 m mkg. 1063
— Idem 35 mm kg. 1000
— Idem 40 mm kg. 2500
— Idem 25 mm kg. 785
— Idem 14 mm kg. 2260
— Idem 28 mm kg. 779

NEFEROASE
— Bare alamă hex. 22 kg. 200
— Tablă alamă 6 mm kg. 60
— Tablă alam(5 mm kg. 40
— Idem 10 mm kg. 136
— Bare cupru ∅ 25 kg. 276
— Idem ∅ 5 kg. 50
— Țeavă cupru 22×1 kg. 600

DIVERSE
— Bare aluminiu ∅ 6 kg. 198
— Tablă Bz 6 T — 0,5 mm kg. 80
— Idem Bz. 9 T — 4 mm kg. 101
— Idem Bz. 9 T - - 2 mm kg. 160
— Idem Al. 4,5 mm kg. 15
— Idem 5 mm kg. 13
— Idem 4 mm kg. 116
— Tablă perforată de Al. 1,5 mm mp 25
— Idem 4 mm mp 18
— Tablă inox W 4571 4×1000×2000 kg. 433
— Tablă alpaca 8 kg. 39
— Idem plumb 2 mm kg. 138
— Țeavă plumb 34×2 kg. 116
— Țeavă construcții 70×6 — OLT 35 ml 6
— Oțel inox ∅ 26 kg. 400

MOTOARE ELECTRICE
— Motor ASI trifazat 3 kw/1500 buc. 33
— Idem ASI 0,37 kw/3000 T.m buc. 1
— Idm AEX 3 kw/1500 T.m buc. 1
— Idem ATMF 4.5 kw/1000 buc. 1
— Idem 5,5 kw/1500/Tm/3380V buc. 1

PIESE SCHIMB PT. UTILAJ COMERCIAL
— Agitator MIC pt. maș. curățat cartofi buc. 6
— Idem mare pt. maș. curățat cartofi buc. 6
— Bucșe (butuc) reductor malaxor buc. 20
— Idem față DH RDG buc. 166
— Idem lagăr malaxor buc. 15
— Bucșe segmenți AFV 8000 (Brut) buc. 21
— Capac fund carter AFV 2000 buc. 19
— Idem TF 850 buc. 52
— Idem chiulasă (CIL.) AFV 2000 buc. 11
— Cuțit tăiat mezeluri RSC buc. 2
— Idem buc. 20
— Idem cilindru pt. pline buc. 12
— Capac cazane expresou buc. 40
— Idem cilindru expresou buc. 41
— Cilindru presat și amestecat buc. 14
— Capac (cap) fierbător expresou buc. 18
— Croșetă pt. sodomat (fără scurgere) buc. 5
— Dispozitiv tăiat cuburi buc. 2
— Economizor apă 621 buc. 148
— Flanșe Palier 1000 buc. 7
— Idem 500 buc. 7
— Idem 500 buc. 5
— Idem 2000 buc. 337
— Garnitură bazin pt. sodomat buc. 18
— Idem cauciuc maș. ing. buc. 1526
— Inel etanșare pt. sodomat buc. 14
— Grup comandă pt. spal buc. 1
— Manometru ∅ 60 10 At buc. 4
— Manovacumetru ∅ 160 1+3 buc. 4
— Palete tablat fondate buc. 421
— Profil plastic tip III kg. 15
— Presostat DH (Diferențial) buc. 2
— Idem joasă presiune buc. 20
— Rezistența 220/600 W buc. 144
— Suport cazan H 2[illegible] buc. 14
— Idem H 22 buc. 4
— Presostat 1875-25 buc. 63
— Termostat 875-91 (camera) buc. 438
— Presostat 876-19 (joasă) buc. 47
— Idem 875-58 (înaltă) buc. 41

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ BUZĂU
str. Unirii nr. 137
Telefon 33708—33758

RULMENȚI
— F 20 buc. 1
— NU 208 NA buc. 4
— 304 buc. 20
— 309 buc. 9
— N1 310 NA buc. 1
— 1217 buc. 10
— 1316 buc. 4
— 2205 buc. 10
— 2118 buc. 3
— 2220 buc. 7
— 2303 buc. 10
— 2305 buc. 12
— 2306 buc. 8
— 2312 buc. 2
— 2312 NA buc. 3
— 3208 buc. 7
— 4912 buc. 1
— 6001 buc. 17
— 6002 buc. 20
— 6012 buc. 5
— 6017 buc. 4
— 6022 buc. 1
— 6024 buc. 1
— 6200 buc. 47
— 6201 buc. 62
— 6209 buc. 8
— 6210 buc. 37
— 6212 buc. 5
— 6213 buc. 5
— 6221 buc. 2
— 6311 buc. 2
— 6312 buc. 10
— 6313 buc. 10
— 6314 buc. 10
— 6315 buc. 20
— 6316 buc. 20
— 6404 buc. 1
— 6407 buc. 10
— 6408 buc. 49
— 6746 buc.
— 6202 buc. 5
— 6206 buc. 10
— 7209 buc. 20
— 7211 buc. 3
— 7212 buc. 9
— 46214 buc. 6
— 7214 buc. 2
— 7215 buc. 7
— 32216 buc. 1
— 7220 buc. 4
— 7304 buc. 8
— 7305 buc. 14
— 7306 buc. 9
— 7311 buc. 20
— 7312 buc. 2
— 7318 buc. 6
— 7714 buc. 6
— 7815 buc. 13
— 8804 buc. 1
— 22218 buc. 5
— 22326 buc. 2
— 26807 buc. 25
— 26903 buc. 25
— 26805 buc. 23
— 26906 buc. 20
— 30208 buc. 16
— 30210 buc. 18
— 30212 buc. 20
— 30213 buc. 9
— 30214 buc. 6
— 30215 buc. 8
— 30216 buc. 47
— 30220 buc. 5
— 30304 buc. 10
— 30308 buc. 4
— 30312 buc. 1
— 30315 buc. 6
— 32211 buc. 10
— 32212 buc. 38
— 32213 buc. 19
— 32215 buc. 12
— 32305 buc. 12
— 32306 buc. 1
— 32308 buc. 13
— 32309 buc. 15
— 32313 buc. 9
— 32317 buc. 1
— 32612 buc. 1
— 36207 buc. 1
— 50311 buc. 1
— 50407 buc. 6
— 51101 buc. 2
— 51102 buc. 2
— 51118 buc. 1
— 51201 buc. 14
— 51203 buc. 1
— 51204 buc. 5
— 51207 buc. 1
— 51208 buc. 28

— 57707 buc. 8
— 60206 buc. 2
— 62307 buc. 2
— 62042 buc. 1
— 64706 buc. 16
— 64905 buc. 6
— 96369 buc. 1
— 102306 buc. 3
— 108804 buc. 6
— 226905 buc. 11
— 326704 buc. 11
— 390311 buc. 2
— 588911 buc. 1
— 704904 buc. 22
— 804701 buc. 2
— 804705 buc. 12
— 836906 buc. 4
— 840304 buc. 5
— 940905 buc. 5
— 864911 buc. 11
— 977908 buc.

SIMERING :

— 42×25 buc. 50
— 46×24 buc. 48
— 52×35 buc. 15
— 53×35 buc. 100
— 55×35 buc. 42
— 68×42 buc. 69
— 70×50 buc. 8
— 72×42 buc. 54

PIESE SCHIMB AUTO „POBEDA"

— Membrană pompă benzină buc. 248
— Pompă apă buc. 1
— Pastile pompă buc. 105
— Releu claxon buc. 4

PIESE SCHIMB AUTO „MOSKVICI 408"

— Ax planetar buc. 1
— Carburator buc. 2
— Electromot parbriz buc. 1
— Element far buc. 1
— Far Moskvici 407 buc. 1
— Filtru rezervor benzină buc. 2
— Rotor dinam buc. 5

DIVERSE ACCESORII

— Simering 80×55 buc. 15
— idem 80×60 buc. 15
— 93×68 buc. 40
— 110×85 buc. 8
— 115×80 buc. 20
— 115×84 buc. 9
— 120×90 buc. 46
— 125×90 buc. 8
— 128×90 buc. 12
— 130×90 buc. 19
— 130×95 buc. 1
— 135×90 buc. 42
— 150×125 buc. 199
— 200×160 buc. 87
— Tub frînă aer buc. 58
— Voltametru buc. 1
— Lanț simplu 1/2" (gall) ml. 6,27

PIESE SCHIMB AUTOTURISM „VOLGA"

— Ax bloc pinioane buc. 1
— Arcuri placă presiune ambriaj buc. 7
— Arbore acționare pompă ulei buc. 1
— Arbore pompă apă buc. 1
— Ax came delcou buc. 2
— Bulon roată buc. 20
— Bucși bară transv. buc. 7
— Bucși bolț piston buc. 2
— Bucși casetă direcție buc. 2
— Braț ștergător parbriz buc. 2
— Bobină stator electromotor set 4
— Cărbune electromotor buc. 24
— Cărbuni dinam buc. 6
— Cuzineți bielă set. 1
— Cuzineți palier set 7
— Carcasă pompă apă buc. 1
— Casetă direcție simplă buc. 1
— Elementi filtru ulei buc. 42
— Electromotor încălzire buc. 1
— Flanșă cu nut ax cardan buc. 1
— Fulie ventilator buc. 1
— Fulie dinam buc. 1
— Garnituri pompă apă buc. 10
— Garnitură fibră pompă apă buc. 1
— Garnitură colect. buc. 3
— Geam stop buc. 1
— Jigler carburator buc. 1
— Jigler mers în gol buc. 1
— Jigler principal buc. 2
— Melc acționare buc. 3
— Placă pres. ambriaj buc. 1
— Pinion acționare vitezometru buc. 3
— Pinion viteză II buc. 1
— Plutitor carburator buc. 5
— Pinion kilometraj buc. 10
— Pîrghie pompă benzină buc. 1
— Rotor ventilator buc. 1
— Rotor dinam buc. 2
— Rotor electromotor buc. 1
— Sondă termometrică buc. 1
— Schimbător faze picior buc. 1
— Tampon motor buc. 1
— Termostat buc. 1
— Tub ungere rulment buc. 2
— Tub flexibil pompă benzină buc. 1
— Tub ieșire filtru ulei buc. 2
— Turbină pompă apă buc. 2

PIESE SCHIMB VARSZAWA

— Arcuri supape motor buc. 40
— Amortizor telescop față buc. 9
— Arcuri sincron buc. 12
— Arcuri placă presiune ambriaj buc. 3
— Arcuri cărbune electromotor buc. 4
— Arbore cu came buc. 3
— Arbore pompă ulei buc. 1
— Ax comandă distribuitor buc. 5
— Ax distribuitor buc. 4
— Ax rolă direcție buc. 1
— Arcuri pastile cap bară buc. 21
— Arbore cordon spate buc. 1
— Bară protecție buc. 1
— Bord stabilizatoare buc. 3
— Bară direcție transv. buc. 2
— Bucși arbore came set. 1
— Broaște uși buc. 5
— Braț ștergător parbriz. buc. 2
— Bobină stator electrom. buc. 4
— Bucși cauciuc elestic buc. 4
— Bucși cuplare pinion electrom. buc. 12
— Bucși arc comandă sup. buc. 8
— Bulon roate buc. 80
— Butuc roată față buc. 1
— Bloc siguranță casetă buc. 2
— Bucși cu ghivent bulon buc. 40
— Bucși elastic pîrghie tendon buc. 30
— Bucși cilindru motor buc. 3
— Bucși pinion viteza II buc. 4
— Cărbuni distribuitor buc. 2
— Cărbuni dinam buc. 12
— Carburator buc. 1
— Capac carburator buc. 1
— Contact cu chei buc. ?
— Chiuvetă interioară buc. 1 buc. 8
— Chiuvetă superioară cap bară
— Cuzineți bielă buc. 54
— Cuzineți palier buc. 1
— Chiulasă motor buc. 1
— Carter super. ambriaj buc. 2
— Coroană dințată buc. 3
— Casetă sateliți buc. 5
— Colector admisie buc. 1
— Culbutori buc. 8
— Distribuitor aprindere buc. 5
— Difuzor carburator buc. 1
— Disc ambriaj plăci buc. 4
— Element filtru brut buc. 1
— Electromotor ștergător parbriz buc. 1
— Flanșă cutie viteză buc. 1
— Filtru pompă benzină buc. 5
— Flanșă cruce cardanică buc. 7
— Furcă ambriaj buc.
— Furcă glisată arbore cordon buc. 4
— Furcă schimb. vieze 1 și mers inapoi buc. 2
— Furcă schimb. viteze II—III buc. 2
— Garnitură pompă apă set. 1
— Garnitură metal pompă apă buc. 50
— Garnitură cauciuc geam spate buc. 3
— Garnitură cauciuc cap. bară buc. 14
— Geam lampă semnalizator buc. 3
— Geam lampă combinat buc. 3
— Inel cauciuc supape buc. 8
— Indicator presiune ulei buc. 5
— Indicator nivel combust. buc. 2
— Indicator curent buc. 7
— Inel sincron buc. 5
— Jigler buc. 12
— Jigler principal buc. 2
— Jigler economizator buc. 21
— Jigler pulverizator buc. 25
— Jigler pulverizator aer buc. 5
— Lampă semnalizare buc. 1
— Lampă spate combinată buc. 1
— Lampă plafonică spate buc. 1
— Membrană pompă benzină buc. 6
— Miner uși interior buc. 3
— Manșon cauciuc cardan buc. 7
— Inele direcție buc. 2
— Membrană buc. 1
— Pastile cap bară buc. 12
— Pompă ulei buc. 1
— Pivot fuzete buc. 2
— Pîrghie cuplare furcă vit. 1—2—3 buc. 6
— Pîrghie frînă mînă buc. 1
— Pîrghie pompă benzină buc. 4
— Placă suport platinat buc. 5
— Placă contact claxon buc. 29
— Piston motor buc. 2
— Pîrghie sector direcție buc. 3
— Pîrghie debraere buc. 1
— Pîrghie fuzetă stg. buc. 7

— Pinion mers înapoi buc. 3
— Pinion distrib. arbore came buc. 1
— idem cotit buc. 1
— Pinion comandă pompă ulei buc. 1
— Pinion arbore sec. VII buc. 2
— idem sec. VI buc. 2
— Pinion kilometraj buc. 4
— Ramă far buc. 2
— Rampă lampă combinată buc. 2
— Racord din psate sub frînă buc. 3
— Racord cauciuc radiator buc. 1
— Rotor distribuitor buc. 19
— Supapă admisie buc. 6
— Supapă pompă benzină buc. 26
— Supapă cilindru princip. buc. 9
— Siguranță pastile cap bară buc. 34
— Siguranță cap bară buc. 2
— Siguranță bolți piston buc. 16
— Scaune supapă buc. 22
— Scaune supapă evacuare buc. 1
— Șeibi manșon sincron buc. 1
— Șeibi spate buc. 2
— Tub flexib. pompă benzină buc. 5
— Șeibi reglaj arbore sec. buc. 10
— Segmente motor buc. 72
— Tampon cauciuc buc. 2
— Tampon inferior articulat buc. 23
— Tampon artic. pîrghie fuzetă buc. 24
— Tampon bară protecție buc. 4
— Tampon motor buc. 5
— Taler arc supape buc. 14
— Teu legătură frînă mînă buc. 2
— Turbină pompă apă buc. 1
— Trombă diferențial stg. buc. 1
— Tub ungere rulm. pres. ambriaj buc. 1

PIESE SCHIMB „FIAT 125"

— Alternator fără fulie buc. 1
— Bucși buc. 3
— Capac delco buc. 1
— Disc ambriaj cu ferodou buc. 1
— Garnituri baie ulei buc.
— Rotor delco buc. 1
— Rulment pompă apă buc. 1
— Rotor brut pompă aer buc. 2

PIESE SCHIMB AUTOÎNCĂRCĂTOR „FADROMA"

— Eelement filtru aer buc. 4
— Pinion convertizor buc. 4
— Ax 310.001 buc. 1
— Ax 310.003 buc. 1
— Butuc buc. 1
— Cuplă dințată 310.009 buc. 1
— Roată dințată 310.014 buc. 1
— Roată dințată 311.002 buc. 1
— Coloană dințată 312.002 buc. 1
— Roată dințată 312005 buc. 1
— Saboți 314101 buc. 10

DIVERSE MATERIALE

— Bride stîlpi beton buc. 30
— Butoni ciupercă buc. 49
— Borne tablou 63 A buc. 1400
— Cutii terminale fontă buc. 33
— Dispozitiv DTF buc. 1
— Doze antiexplozive buc. 45
— Doze pantzer ∅ 29 buc. 300
— Furci siguranță 350 A buc. 111
— Kilovațimetru buc. 1
— Indicator electric buc. 2
— Izolatori ancoră buc. 10
— Izolatori amperaj buc. 14
— Izolatori susținere buc. 26
— Limitator curent 25 A buc. 1
— Limitator curent 6 A buc. 1
— Lampadare buc. 4,
— Mînere siguranță buc. 16
— Placă marmoră buc. 23
— Placă marmoră mp. 8,78
— Suporți ST 200 A buc. 9
— idem cu scoabe buc. 29
— Suporți UT buc. 85
— Suporți U buc. 120
— Tablou FGT 13 circuite buc. 1
— Tablou distribuție buc. 1
— Cutii hidrant buc. 10
— Manometre mecanice 0—10 atm. buc. 5
— Idem 0—6 atm. buc. 1
— Mufe reduse — 1—1/2 buc. 204
— Piese hidrant buc. 52
— Red. fontă 125×125—90° buc. 3
— idem — mufă buc. 2
— idem ∅ 100 buc. 2
— Ventil cadă baie preaplin buc. 334
— Grafit coloidal kg. 19
— Holdșuruburi 10×4 buc. 4000
— Naftalină kg. 54
— Sticle instinctor buc. 65
— Acvadedur kg. 2000
— Bandă transportoare kg. 62
— Cărămidă placaj buc. 2820
— Curea textilă ml. 26,5
— Curbe la cald buc. 34
— Ferestre lemn mp. 26,44
— Ferestre lemn mp. 35,90
— idem mp. 19,80
— Geam securit mp. 5,10
— Geam emailat securit mp. 54
— Marmoră spartă kg. 12585
— idem kg. 6975
— Mufe azbociment buc. 138
— Manșoane cauciuc buc. 40
— Plăci azbociment 50×50 mp. 78
— Plăci beton traf. mp. 55
— Reducții buc. 11
— Tub fontă presiune buc. 5
— Tuburi ovoidale 700×1000 buc. 7
— Tub țeavă ∅ 100 ml. 7
— Țevi refulare buc. 31
— Uși interioare mp. 49
— Uși demol. 10% uz. mp. 10,45
— Vopsea duco intermed. kg. 40
— Tablă alamă kg. 5
— Fir bachelită kg. 4
— Cuie forjate buc. 180
— Amestecător linii buc. 1
— Armături rez. WC buc. 29
— Adăpător porcine buc. 100
— Coturi ∅ 4 buc. 6
— Cot fontă ∅ 70—45,0 buc. 253
— Cot fontă ∅ 125 buc. 15
— Cot hidrant ∅ 100 buc. 8
— idem ∅ 60 buc. 8
— Etajere sticlă buc. 2
— Holendere 4 buc. 7
— Hidranți gură lebădă buc. 8
— Manometru de la 0—10 D buc. 5
— Mufe pvc ∅ 50 buc. 26
— idem buc. 100
— Cale condens buc. 1
— Piese șamot buc. 35
— Pedestal (p. faianță) buc. 2
— Piese hidrant buc. 2
— Piese f. curăț. ∅ 200 buc. 2
— idem ∅ 70 buc. 10
— idem ∅ 125 buc. 40
— Racord bronz buc. 65
— Reducție fontă presiune ∅ 125/125—90 buc. 3
— Reducție mufă fontă buc. 2
— Reducție buc. 2
— Ramificație fontă p. 250/250 buc. 3
— idem buc. 1
— Ramif. fontă 70/70 buc. 20
— Robinet corp plat (vană) ∅ 30 buc. 3
— Racord buc. 146
— Radiator gaze buc. 2
— Reducție fontă 70—50 buc. 39
— Reduzuri fontă 50—70 buc. 28
— Teuri 4" buc. 11
— Teuri 2 1/2" buc. 47
— Teuri red. 2/1" buc. 18
— Teuri 3" buc. 46
— Teuri red. 1 1/4—1/2" buc. 289
— Teuri red. 1 1/4—1/2" buc. 342
— Tub fontă legătură buc. 64
— Tub fontă scurgere ∅ 50×250 buc. 107
— idem ∅ 50×500 buc. 17
— Țeavă cupru ∅ 6 buc. 19
— Ventil electromagnetic buc. 3
— Armături cu braț buc. 84
— Apărători lampă buc. 49
— Pr. stîlpi beton buc. 39
— Borne tablou 63 Ap. buc. 1132
— Cutii terminale fontă buc. 33
— Coturi panțer ∅ 36 buc. 124
— Coturi panțer ∅ 21 buc. 670
— Comutatori stea triunghi 32 Ap. buc. 48
— idem 63 Ap. buc. 5
— idem buc. 9
— idem 32 Ap. buc. 5
— idem 160 Ap. buc. 15
— Cleme racordare buc. 106
— Conductori OFY ∅ 120 buc. 261
— idem ATY ∅ 80 buc. 338
— idem AFY ∅ 35 buc. 95
— idem AFY ∅ 25 buc. 70
— Diapozitiv DFP buc. 1
— Doze panțer ∅ 29 buc. 399
— Doze antiexplozive buc. 45
— Doze panțer ∅ 21 buc. 93
— Elementi L.S. 63 Ap. buc. 859
— idem L.S. 100 Ap. buc. 597
— Furci siguranță 350 Ap. buc. 105
— Indicator electric buc. 2
— Izolatori cameră buc. 10
— Izolatori amperaj buc. 14
— Izolatori metalici 25 Ap. buc. 35
— Izolatori paco 25 Ap. metri buc. 26
— Izolatori paco 25 Ap. buc. 5
— Kilovatmetru buc. 1
— Lampadare buc. 4
— Limitator tensiune 25 Ap. buc. 1
— Limitator tensiune 4481/6 Ap. buc. 1
— Lămpi monobloc buc. 7
— Mînere siguranță buc. 10
— Papuci aluminiu ∅ 50 buc. 480
— Suporți S.T.I. buc. 9
— Suporți cu scoabe buc. 18
— Suporți U.T. buc. 85
— Suporți U.T. buc. 329
— Separator tensiune buc. 1
— Tub berman buc. 36
— Tablou distribuție buc. 1
— Transformator 220 Volți buc. 10
— idem sonerie buc. 15
— Vîrfare SE 4 buc. 12
— idem SE 11 buc. 33
— idem buc. 9
— Ață albă buc. 127

— Aţă cusut neagră buc. 287
— Brăţări burlane buc. 6
— Bare alamă buc. 78,5
— Capace metalice buc. 1
— Cremoane ferestre buc. 45
— Cuptor tablă neagră buc. 1
— Blastic buc. 180
— Fir bachelită buc. 4
— Grafit coloidal buc. 19
— idem buc. 26
— Hirtie calc buc. 126
— idem buc. 100
— Mină curent PVC buc. 49
— Naftalină buc. 54
— Plăci marmură buc. 19

ÎNTREPRINDEREA DE AGREMENT ŞI PRODUCŢIE INDUSTRIALĂ PENTRU TURISM BUCUREŞTI

Str. Luterană nr. 9
Telefon : 14 96 08, 13 78 60
Telex 10093

— Profil Omega OL37 50×20 kg. 13200
— Coroană rep. 3198 kg. 5
— Folie aluminiu kg. 100
— Inele bronz sinterizare buc. 893
— dem buc. 8572
— Idem buc. 500
— Maşini pas mic buc. 10
— Maşini pas mare buc. 4
— Sirmă cromenar kg. 73
— Idem kg. 322
— Cutii miez buc. 2
— Bandaje cauciuc buc. 35
— Balamale UFA buc. 20
— Coloane plastic buc. 3
— Casetă vacumată buc. 14
— Cilindru sticlă buc. 74
— Ţesătură sirmă zinc kg. 137
— Volanţi bicicIete buc. 26
— Furtun pînză ml. 30
— Elemente amortizor buc. 92
— Nacele vacumate buc. 19
— Furtun extracţie ∅ 16 ml. 59
— Rame cap pat buc. 255
— Idem tapisate buc. 110
— Saltele semifinite buc. 75
— Idem buc. 28
— Ampermetru auto Dacia 1300 buc. 4
— Angrenaj intermediar Dacia buc. 1
— Bec LVF buc. 20
— Bec 220×1000 buc. 13
— Bec 220×300 buc. 110
— Bucşă grafit buc. 8
— Bec 12 V × 2 A buc. 585
— Bec 12 V × 3 W buc. 922
— Bec 12 V ×5 W buc. 261
— Bec 12 V × 15 W buc. 35
— Bec 6 V × 6 W buc. 1573
— Bec 8 V × 0,2 A buc. 1506
— Bec 8 V × 0,2 A buc. 179
— Bec 8 V × 6,2 A buc. 1283
— Bec 12 V × 2 W buc. 375
— Bec 12 V × 0,2 W buc. 226
— Bec 12 V × 0,2 W buc. 518
— Bec 12 V × 2 W buc. 182
— Bec 6 V × 15 W buc. 180
— Bec 6 V × 1 W buc. 170
— Bec 6 V × 1 W buc. 8772
— Bec 24 V × 3 V buc. 910
— Bec24 V × 3 W buc. 250
— Bec 12 V × 60 W buc. 990
— Bec 24 V × 100 W buc. 95
— Bucşă arc ARO buc. 9
— Bec sofit 12 V × 21 W buc. 20
— Contor abonat buc. 160
— Contactor AR 63A3808110 buc. 55
— Cui ponto estafet buc. 4
— Condensatorauto ARO buc. 60
— Ceas kilometraj MOBRA buc. 19
— Dispozitir galerie ml 235
— Electromotor ST. parbriz Dacia 1300 buc. 73
— Planşă cordon SR buc. 2
— Garnitură presată buc. 112
— Întrerupător pt. cumpănă IMS buc. 100
— Întrerupător pentru basculantă IMS buc. 228
— Întrerupător pentru semnalizare IMS buc. 4
— Întrerup. semnalizare IMS buc. 2
— Inele siguranţă buc. 100
— Jigler oscilant buc. 7
— Motor electric I.C.P.C. buc. 1
— Idem I.C.P.E. buc. 1
— Membrană pompă benzină ARO 240 buc. 18
— Perie colectoare buc. 980
— Idem buc. 575
— Idem buc. 960
— Idem B.G. 98×8 buc. 1121
— iPcior dejunctor buc. 830
— Perie colectoare buc. 64
— Pinion viteză ARO 240 buc. 1
— Robinet trecere 211 buc. 5
— Idem cana gaze buc. 373
— Rezistenţă DR 1300 W×380 buc. 92
— Releu semnalizare 6Và18W buc. 50
— Ampermetru MOBRA buc. 15
— Baie ulei IMS buc. 1
— Braş inferior ARO 240 buc. 1
— Butuc roată ARO 240 buc. 4
— Bielă Dacia 1300 buc. 4
— Bolţ arc buc. 20
— Braş inferior Dacia 1300 buc. 3
— Cruce cardan Dacia 1300 buc. 1
— Casetă satelit buc. 1
— Colector evacuare buc. 1
— Cruce satelit ARO 240 buc. 10
— Chiuloasă MOBRA buc. 31
— Capac motor MOBRA buc. 4
— Disc ambreaj IMS buc. 3
— Disc ambreaj ARO 240 buc. 3
— Filtru motorină ARO 240 buc. 4
— Filtru aer ARO 240 buc. 2
— Filtru aer ARO 240 buc. 1
— Flanşă carb. MOBRA buc. 19
— Simering ARO 240 buc. 53
— Garnitură chiloasă tractor buc. 4
— Lampă nr. spate buc. 4
— Lampă semnalizare ARO 240 buc. 4
Lanţ distr. MOBRA buc. 2
— Macara uşă ARO 240 buc. 2
— Macara geam ARO 240 buc. 3
— Ornament ptr. Dacia 1300 buc. 2
— Idem Dacia 1300 stînga buc. 2
— Pompă ulei Dacia 1300 buc. 3
— Ide mbenzină Dacia 1300 buc. 1
— Pinion planetar Dacia 1300 buc. 4
— Placă presiune Buceag buc. 1
— Idem Dacia 1300 buc. 1
— Idem ARO 240 buc. 1
— Pompă injecţie Dacia 1300 buc. 1
— Placă presiune Dacia 1300 buc. 1
— Pinion planetar Dacia 1300 buc. 4
— Idem V II-A buc. 4
— Pompă ulei ARO buc. 2
— Pinion AT. lanţ buc. 22
— Releu electromotor ARO 240 buc. 4
— Idem pompă ulei ARO 240 buc. 3
— Radiator SR buc. 1
— Releu electromotor Dacia 1300 buc. 1
— Roată dinţată buc. 12
—Sabot roată Buceag buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem SR 113 buc. 10
— Idem faţă SR 113 buc. 4
— Sincron viteză 3-4 ARO 240 buc. 2
— Tamburi TV buc. 6
— Tobă eşapament T.V. buc. 1
— Transmisie cardan ax T.V. buc. 2
— Ţesătură Vucova ml 2221
— Pînză căptuşală ml 100
— Pled monton buc. 5
— Perdea terilenă ml 21
— Bluze ospătar buc. 176
— Feţe pernă buc. 10
— Faţă masă buc. 3
— Huse saltea Dril buc. 2
— Dos saltea o persoană buc. 6
— Cuverturi cu volonaş buc. 113
— Lină albă kg. 3,35
— Lină blomarin 2 kg. 2,75

ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT BUCUREŞTI

Str. Unităţii 79—91
Telefon 21.68.71

RULMENŢI

— 1757 N 306 buc. 2
— 1758 NU 311 Na buc. 3
— 1763 NU 305 Na buc. 2
— 1765—1 NF 310 buc. 3
— 1798—1 Bucşe H 207 buc. 30
— 1799—1 Bucşe H 209 buc. 15
— 1800 Bucşe H 305 buc. 10
— 1819 Rulmenţi 1211 K buc. 2
— 1874 2305 K buc. 20
— 1887 NN 3011 buc. 2
— 1880 2310 K buc. 3
— 1893—1 3211 buc. 10
— 1896 3306 buc. 2
— 1954 6208 buc. 2
— 2014 30202 buc. 20
— 2018—1 7205 buc. 8
— 2029 30215 buc. 10
— 2036 30220 A buc. 1
— 2056 32205 buc. 3
— 2061 32210 buc. 8
— 2063 32214 conici buc. 2
— 2073 32303 buc. 5
— 2072 32304 buc. 10
— 2075 32305 buc. 20
— 2079 32309 buc. 2
— 2087 51106 buc. 2
— 2089 51108 buc. 5
— 2090 51109 buc. 5
— 2039 51114 buc. 30
— 2099 51201 buc. 7
— 2099—1 51202 buc. 5
— 2100 51203 buc. 4
— 2114 51305 buc. 15
— 2119—10 51407 buc. 14
— 2119—11 52202 buc. 15
— 2119—15 52305 buc. 15
— 2119—20 52405 buc. 12

— 1797 634 buc. 50
— 1830 1303 buc. 10
— 1854—1 2307 K buc. 5
— 1890—10 3200 buc. 5
— 1915—1 6006 2 RSA buc. 5
— 1918 6010 buc. 3
— 1944 6203 buc. 50
— 1984 6308 buc. 20
— 1986 6310 buc. 20
— 2122—2 941/10 buc. 30

OȚEL RAPID
— 2338/4 W 3344 120×30 kg. 250
— 2237/4 W 3344 120×25 kg. 300
— 2326/4 W 3344 90×15 kg. 250

PROFILE GRELE
— 514 UNP ∅ 260 mm kg. 129
— 513 UNP ∅ 240 mm kg. 74

SÎRMĂ CU REZ. PESTE 50 kgf/mm²
— 514 Sîrmă OSC 9 ∅ 0,91 mm kg. 1100
— 536—1 Sîrmă OSC 8 ∅ 1,58 mm kg. 3965

BENZI OȚEL ALIAT CARBON % 1,20
— 719 23×0,14 mm kg. 35
— 720 22×0,15 mm kg. 130
— 721 22×0,16 mm kg. 85
— 723 22×0,18 mm kg. 46
— 725 22×0,20 mm kg. 42
— 743 25×0,35 mm kg. 167
— 747 25×0,40 mm kg. 150

CURELE TRAPEZOIDALE
— 2164 10×6×900 buc. 10
— 2208/1 13×8×1417 buc. 20
— 2224 17×11×850 buc. 4
— 2223 17×11×1800 buc. 15
— 2260—1 22×14×2240 buc. 3
— 265 Curele răsucite ∅ 10—12 kg. 25

MATERIALE ELECTRICE
— 806 Chei comandă cu placă buc. 6
— 820 Cond. Fy 10 mm m. 1800
— 861—1 Contactori CA 43 s.1 5 A buc. 10
— 870 Corp iluminat FIRA 1×40 buc. 15
— 887—1 Coloană RS 7510 B 50×50 buc. 3
— 887—5 Redresor RS 7510 H 40×40 buc. 3
— 887—5 idem RS 705093 40×40 buc. 5
— 887—7 idme 50507 B 40×40 buc. 3
— 887—8 idem RS 7134—1 A 40×40 buc. 6
— 1030—4 Microîntrerupător buc. 4
— 1030—5 idem GW 73 2K 13 B buc. 4
— idem GW F.B. 13 B buc. 5
— 1030—7 idem GW F.3 2 B 13 B buc. 10
— 1097—1 Bloc releu TSA 10 A—0,4A buc. 40
— 1100 idem TSA 10 A—1,3 A buc. 80
— 11101—1 idem TSA 32 A—1,8 A buc. 20
— 1103 idem TSA 10 10 A—2,4 A buc. 15
— 1105 idem TSA 10 A—3,3 A buc. 35
— 1107 idem TSA 10 A—4,5 A buc. 30
— 1110 idem TSA 10 A—11 A buc. 10
— 1113 idem TSA 32 A—15 A buc. 3
— 1115—1 Releu 2 RN 30 buc. 10
— 116 Reductor automat 0,63×1500 2 GA buc. 1
— 1119 R.T. pa. 7 220 V buc. 2
— 884 Condensatori ceramici B 3000 3000 TGL 68—109 buc. 24

DIVERSE
— 2750—13 Electrozi arămiți crăițuire ∅ 10 mm buc. 900
— 40004—2 Freze icupercă ∅ 8×1, 20×3 NR Z 25 65 buc. 238

PIESE AUTO
— 1356 Contract platinat TV M 461 per. 8
— 1376 Diafragme pompă benzină 892 buc. 27
— 1407 Filtru ulei Dacia buc. 3
— 1348 Capac delco TV M 461 buc. 2
— 1568—1 Site pompă benzină M 461 buc. 28
— 1490 Brate ștergător cu lame pt. IMS buc. 2

MOTOARE ELECTRICE PROVENITE DIN CASARE ÎN STARE DE FUNCȚIONARE
— 50205 0,8×1410 gab. 90 663788 buc. 1
— 50206 0,250×1400 gab. 90 3571 buc. 1
— 50206 0,250×1400 gab. 90 3573 buc. 1
— 50207 1,1×940 gab. 90 62245 buc. 1
— 50207 1,1×940 gab. 100 706420 buc. 1
— 50208 1,7×930 gab. 140 499125 buc. 1
— 50203 3×1410 gab. 140 5518181 buc. 1
— 50209 4,5×900 gab. 140
— 50119—2 0,15×2820 gab. 63 buc. 1

ÎNTREPRINDEREA DE APARATE DE MĂSURĂ ȘI CONTROL — VASLUI

EXECUTĂ ȘI LIVREAZĂ

- manometru cu separator de mediu ∅ 160
- manometru cu contact electric ∅ 160
- manometre ∅ 160 pentru fluide corosive, înaltă presiune
- termometre manometrice cu contacte electrice ∅ 160
- termometre manometrice indicatoare ∅ 160

Pentru încheierea contractelor, comenzile vor fi remise pe adresa : ÎNTREPRINDEREA DE APARATE DE MĂSURĂ ȘI CONTROL VASLUI, str. METALURGIEI nr. 2, cod. 6500

FABRICA „METALURGICA" SIBIU

Str. Abatorului nr. 2, Telefon : 16966, Telex : 69278

Execută și livrează imediat :

- Foarfecă manuală cu pîrghie pentru bancuri de lucru tip I, II, III la prețurile de :347, 553, 644 lei/buc. ;
- Containere metalice pentru manipularea produselor solide, cu dimensiunile :
  - CT1 — 300×200×200 — lei 61
  - CT2 — 400×300×200 — lei 80
  - CT4 — 600×400×200 — lei 110
  - Pliabil — 800×1200×985 — lei 2363
- Container fix — 800×1200×690 — lei 1498
- Mașini frecat mozaic — lei 4080
- Pompă ierbicidare „I 300" — lei 3490
- Benzi zincate pentru împămîntare
- Arcuri înfășurate la rece de la 0,8—6 mm. (cantități de la 10.000 buc.)
- Roți pivotante ∅ 80 pentru industria textilă
- Bidoane aluminiu 25 l — lei 302

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Întrebări și răspunsuri

● **MIHAI ARBĂNAȘ, Rm. Vîlcea** — Din copiile actelor alăturate scrisorii dv. rezultă că, la vremea respectivă, ați semnat contractul de muncă prin care ați fost încadrat. Conform prevederilor Legii nr. 1/1971, precum și ale Codului muncii, contractul individual de muncă reprezintă convenția supremă între părți. În prezent, față de existența contractului susmențional, nu puteți solicita modificarea unilaterală a prevederilor sale.

● **VALERIU PETRE, Făgăraș** — La pensionarea dv., în anul 1982, avînd peste 15 ani de contribuție pentru pensia suplimentară, veți avea dreptul la această pensie în proporție de 10% din retribuția tarifară care se va lua în considerare la stabilirea pensiei. Faptul că ați contribuit timp de zece luni cu 4% din retribuție (în loc de 2%) nu modifică procentul de 10% susmențional. Contribuția nu se restituie, pensia suplimentară bazîndu-se pe principiul mutualității, între persoanele încadrate în muncă.

● **EUGEN HANCĂ, Suceava** — Potrivit Legii nr. 57/1974, astfel cum a fost completată prin Legea nr. 4/1978, în cursul unui an pot fi trecuți în gradații superioare de retribuire o dată pe an cel mult 30% din totalul personalului încadrat pe gradații, exclusiv maiștri, din care cel mult 10% din numărul rezultat prin aplicarea procentului de pînă la 30% în gradațiile 5, 6 și 7. Trecerea în gradația ultimă se face în mod excepțional cu confirmarea organului ierarhic al unității. Potrivit alin. 3 art. 33 al legii susmențional, numărul personalului încadrat la ultima gradație nu poate depăși 5—8% din totalul personalului încadrat pe gradații.

● **ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INDUSTRIALĂ, Vitomirești, Olt** — Potrivit reglementării în vigoare puteți încadra pensionari pentru limită de vîrstă, dacă îndeplinesc condițiile de studii și vechime în specialitate prevăzute de lege pentru posturile în care urmează să fie încadrați și dacă nu se găsesc alte cadre corespunzătoare, plata pensiei fiind însă suspendată.

● **ION TĂNASE, București** — Din scrisoarea dv. rezultă că nici în regulamentul de organizare și funcționare și nici în statul de funcții nu se prevede că șeful serviciului financiar și de contabilitate este înlocuitorul de drept al contabilului șef. În această situație vă sînt aplicabile prevederile art. 74 din Legea nr. 57/1974, potrivit cărora personalul numit temporar într-un post de conducere vacant sau în locul unei persoane cu funcție de conducere (cazul dv.), are dreptul să primească retribuția prevăzută pentru funcția pe care temporar o îndeplinește. Diferența de retribuire se acordă pe întreaga perioadă de înlocuire, dacă această perioadă depășește 30 de zile calendaristice. Prevederea din fișa postului, cît timp regulamentul de organizare și funcționare n-a fost modificat corespunzător, nu poate determina pierderea dreptului stabilit prin lege.

● **PETRE MICLEA, Buzău** — La poziția 66 din tabelul anexă nr. 2 la Legea nr. 12/1971 se prevede posibilitatea ocupării funcției de tehnician principal de către muncitorii încadrați în categoria cea mai mare de calificare din rețeaua meseriei (ramurii) care sînt și absolvenți ai liceelor de specialitate cu profil tehnic, al școlilor de specializare postliceală cu profil tehnic, ai liceelor de cultură generală (cu vechime de 15 ani ca muncitori calificați), precum și cei care sînt absolvenți ai școlilor de maiștri (lit. b).

● **CAROL PRAINER, Blaj** — Din scrisoarea dv. rezultă că v-ați încadrat în muncă la 1 noiembrie 1961 și că de la această dată lucrați fără a avea o întrerupere de natură să determnie pierderea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. În aceste condiții ați împlinit 20 ani de vechime neîntreruptă la 31 octombrie 1981, astfel că de la 1 noiembrie 1981 aveți dreptul la sporul de vechime de 10%.

● **NICOLIȚA STANE, Tg. Jiu** — Perioada cît — fiind elevă — ați fost practicantă la atelierul Școlii tehnice profesionale nu se consideră vechime în muncă, deoarece în această perioadă n-ați lucrat pe baza unui contract de muncă. Sumele primite în perioada respectivă n-au avut caracterul unei retribuții tarifare de încadrare.

● **TRAIAN EVGHENIE, București** — Pînă la modificarea Legii nr. 57/1974 prin Legea nr. 4/1978, funcția de șef birou în unitățile industriale era retribuită pe șase nivele (nivelul de bază și cinci gradații), indiferent dacă biroul era tehnic, tehnic-economic sau economic. Prin Legea nr. 4/1978 s-a mai adăugat o gradație, astfel că la această funcție (indiferent de natura biroului) sînt prevăzute numai șase gradații, și nu șapte, cum din eroare ați fost informat dv.

● **MELEACĂ BĂNICĂ, Brașov** — În art. 16 (1) din Decretul nr. 246/1977 se arată că drepturile la alocația de stat pentru copii se acordă numai de la data stabilirii lor. În același timp la art. 7 din decret se precizează că alocația se acordă începînd cu luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege. Față de aceste prevederi cererea dv. de acordare a alocației fiind făcută în luna iulie, cînd a fost stabilit și dreptul solicitat, plata alocației se face cu începere din luna august.

● **CONSTANTIN MANOLICĂ — Piatra Neamț** — La transferea dv. de la grupul de șantiere București la secția de proiectare era posibil să vi se mențină clasa 21 de retribuire. Această posibilitate nu constituia însă o obligație pentru unitate care, încadrîndu-vă la clasa 20 de retribuire, v-a menținut — în fapt — retribuirea anterioară transferării. Fiind vorba de o posibilitate și nu de o obligație, nu este posibilă revenirea asupra măsurii luate la 1 iunie 1979.

● **EUGEN ZÖLYANI, Tg. Mureș** — Așa cum arătați și dv. absolvenții învățămîntului postliceal cu profil tehnic nu pot ocupa funcția de maistru, fără a absolvi cursurile școlii de maiștri.

● **MIRCEA DINCĂ, Calafat** — Din cele relatate de dv. rezultă că absolventul la care vă referiți a solicitat — deci a avut inițiativa — să i se ceară transferul. În fapt, transferarea a avut caraterul unui transfer la cerere și nu în interesul serviciului. Deși absolventul în cauză a solicitat să i se ceară transferul, totuși, folosind prevederile art. 75 din Legea nr. 57/1974, solicită drepturile cuvenite personalului transferat în interesul serviciului. Prevederile art. 75 sus-menționate au în vedere acoperirea cheltuielilor personalului transferat din inițiativa și ordinul unității. Plata acestor drepturi, în cazul relatat, nu apare deci justificată.

HOTĂRÎREA

ședinței de lucru comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale

a Republicii Socialiste România cu privire la reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor produselor agricole și majorarea prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, creșterea retribuției personalului muncitor, a alocației de stat pentru copii și a pensiilor

Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a Republicii Socialiste România, întrunite în ședința comună din ziua de 9 februarie 1982, au analizat și dezbătut propunerile cu privire la reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor produselor agricole și majorarea prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, creșterea retribuției personalului muncitor, a alocației de stat pentru copii și a pensiilor.

Comitetul Central al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale apreciază că, în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, o importanță deosebită are așezarea pe criterii economice a sistemului de prețuri în strînsă corelație cu costurile de producție și creșterea veniturilor reale ale populației, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, creșterea rolului pîrghiilor economice în sporirea eficienței întregii activități, condiții esențiale pentru dezvoltarea economico-socială a țării, asigurarea bunăstării societății și ridicarea nivelului de trai al poporului nostru.

Comitetul Central al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale dau o înaltă apreciere contribuției hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, la elaborarea și fundamentarea întregii politici de prețuri, care pornește în mod constant de la necesitatea asigurării unor raporturi echilibrate, întemeiate pe principii economice, între industrie și agricultură, cheltuielile de producție din diferite ramuri, între veniturile populației de la orașe și de la sate, realizării unei concordanțe între evoluția prețurilor de desfacere și sporirea retribuției, a celorlalte venituri ale populației, corespunzător intereselor generale ale dezvoltării economico-sociale a țării, creșterii sistematice a nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale își însușesc pe deplin orientările și aprecierile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind măsurile de actualizare și îmbunătățire a prețurilor de producție și de livrare din industrie, a prețurilor de producție, de contractare și achiziție din agricultură și consideră că acestea asigură stimularea unităților producătoare în valorificarea superioară a resurselor materiale, de muncă și financiare, desfășurarea unor raporturi de schimb corespunzătoare între ramuri și sectoare de activitate, o mai strînsă legătură între prețurile interne și externe, aplicarea consecventă a principiilor autogestiunii economico-financiare a tuturor unităților și creșterea răspunderii organelor colective de conducere din economie pentru reducerea cheltuielilor de producție și realizarea de venituri suplimentare, pentru echilibrul financiar al fiecărei unități.

Comitetul Central al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale apreciază că perfecționarea întregului sistem de prețuri se realizează pe fondul rezultatelor importante obținute, îndeosebi în cincinalul precedent, în dezvoltarea economico-socială a țării, în asigurarea bunăstării materiale și spirituale a întregii societăți. Programul de creștere a nivelului de trai pentru perioada 1976—1980 a fost îndeplinit cu succes. Retribuția reală a personalului muncitor, precum și veniturile reale ale țărănimii, provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale — pe o persoană activă — au sporit cu 29 la sută. Totodată, veniturile obținute de populație din fondurile alocate de la bugetul de stat pentru acțiuni social-culturale au crescut cu peste 39 la sută. S-au majorat pensiile de asigurări și pensiile țăranilor cooperatori, s-a instituit sistemul de pensii pentru țărănimea din zonele necooperativizate.

Odată cu creșterea producției industriale, agricole și a veniturilor populației s-a asigurat îmbunătățirea continuă a satisfacerii nevoilor de consum ale populației. Desfacerile de mărfuri cu amănuntul, prin unitățile comerțului socialist, au fost în 1980 cu 46,2% mai mari decît în 1975. Consumul de produse alimentare s-a îmbunătățit substanțial, înregistrînd, de la o etapă la alta creșteri importante. La o serie de produse — carne și produse din carne, ouă, legume, fructe și altele — consumul pe locuitor aproape s-a dublat față de 1970.

Comitetul Central al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale constată că, în concordanță cu orientările și sarcinile stabilite de plenarele C.C. al P.C.R. din 1980 și 1981, cu prevederile legilor adoptate de Marea Adunare Națională, începînd cu 1 ianuarie 1981 s-au introdus prețuri de producție și de livrare în industrie, prețuri noi de deviz în construcții, precum și tarife pentru transportul de mărfuri și alte servicii prestate unităților socialiste, actualizate și corelate pe principii economice. Necesitatea actualizării prețurilor de producție și de livrare a fost determinată de creșterea puternică a prețurilor pe plan mondial la o serie de materii prime, și îndeosebi la petrol și alte surse energetice, precum și de majorarea retribuțiilor efectuată în cincinalul trecut. Totodată, aceste măsuri au fost necesare pentru a crea condițiile pentru aplicarea noului mecanism economico-financiar în toate domeniile de activitate.

Noile prețuri de producție și livrare asigură desfășurarea unei activități rentabile pentru toate unitățile economice, în condițiile încadrării în costurile planificate, îmbunătățirea corelării prețurilor în raport cu cheltuielile interne și prețurile

externe ale importurilor, determinarea mai exactă a cursurilor de revenire ale produselor de export, creşterea rolului preţurilor în ridicarea eficienţei economice şi în întărirea autogestiunii economico-financiare. Astfel, creşterea medie a preţurilor de producţie şi de livrare în industria republicană a fost în anul 1981 de circa 13,0 la sută.

Totodată, s-au stabilit noi preţuri de contractare şi achiziţie la produsele agricole, ţinîndu-se seama de necesitatea compensării cheltuielilor suplimentare determinate de majorarea preţurilor de producţie şi livrare ale unor produse industriale utilizate în agricultură, a noilor tarife de transport, precum şi de stimularea tuturor producătorilor agricoli în creşterea producţiei şi a livrărilor la fondul de stat, în vederea sporirii veniturilor oamenilor muncii de la sate.

Ca urmare a noilor preţuri de contractare şi achiziţie la produsele vegetale şi animale, veniturile totale ale producătorilor agricoli cresc cu peste 25,3 miliarde lei, asigurîndu-se astfel acoperirea cheltuielilor suplimentare din agricultură, precum şi sporirea veniturilor ţărănimii cu circa 25 la sută. În acest fel se întăreşte şi mai puternic alianţa şi colaborarea economică dintre clasa muncitoare şi ţărănime, se realizează o apropiere a veniturilor ţărănimii de cele ale oamenilor muncii din industrie, păstrîndu-se, totodată, o anumită diferenţă impusă de cheltuielile mai mari ale populaţiei de la oraşe.

Ţinînd seama de faptul că preţurile actuale de desfacere cu amănuntul la o serie de produse agroalimentare de bază sînt mai mici decît costurile reale de producţie şi impun subvenţii de la buget şi că multe dintre ele nu s-au mai schimbat de 20—25 ani, precum şi de necesitatea corelării lor cu noile preţuri de producţie, contractare şi achiziţii pentru produsele agricole, Comitetul Central al P.C.R. şi Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale

HOTĂRĂSC:

I. Cu privire la modificarea preţurilor de desfacere cu amănuntul la produsele agroalimentare

1. Adoptă măsurile propuse de majorare a preţurilor de desfacere cu amănuntul la produsele agroalimentare, avîndu-se în vedere atît noile niveluri ale preţurilor de producţie, livrare şi achiziţii din industrie şi agricultură, cît şi costurile de producţie la producătorii agricoli, cheltuielile pentru industrializarea materiilor prime agricole, precum şi cheltuielile de aprovizionare, depozitare, desfacere şi comercializare a produselor agroalimentare.

2. Noile preţuri urmează să fie diferenţiate în funcţie de : valoarea de întrebuinţare a produselor, calitatea şi structura sortimentală a acestora, tendinţele de consum ale populaţiei, evoluţia preţurilor la produsele similare în alte ţări şi pe piaţa mondială. Se va asigura corelarea mai bună a preţurilor diferitelor produse în funcţie de valoarea lor nutritivă, de cheltuielile de producţie şi circulaţie, de importanţa mărfurilor în aprovizionarea populaţiei, cointeresarea corespunzătoare a producătorilor în realizarea tuturor sortimentelor necesare consumului raţional, ştiinţific determinat. Totodată, se vor înlătura unele anomalii în corelarea preţurilor care s-au acumulat de-a lungul anilor.

3. Aprobă ca, pe total produse agroalimentare, majorarea preţurilor de desfacere cu amănuntul să fie de circa 35 la sută în medie faţă de nivelul preţurilor actuale.

Ţinînd seama de creşterea preţurilor externe la o serie de produse alimentare din import, precum şi de necesitatea corelării lor cu modificările de preţuri la produsele din producţia internă, se stabileşte majorarea corespunzătoare a preţurilor de desfacere şi la aceste produse.

4. Comitetul Central al Partidului Comunist Român şi Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale stabilesc ca noile preţuri de desfacere cu amănuntul la produsele agroalimentare pe calităţi şi sortimente să fie reglementate prin decret al Consiliului de Stat.

5. Se va urmări ca întreaga acţiune să se desfăşoare sub un riguros control din partea organelor şi organizaţiilor de partid, de stat şi obşteşti, pentru respectarea strictă de către unităţile producătoare şi de desfacere a preţurilor stabilite corespunzător sortimentelor şi calităţii lor, pentru preîntîmpinarea oricăror tendinţe de speculă şi încălcări ale prevederilor legale.

II. Cu privire la creşterea retribuţiei, á alocaţiei de stat pentru copii şi a pensiilor

1. În concordanţă cu prevederile programului de ridicare a nivelului de trai, aprobat de Congresul al XII-lea al partidului, Comitetul Central al P.C.R. şi Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale stabilesc să se asigure sporirea veniturilor reale ale populaţiei prin creşterea retribuţiei medii a personalului muncitor, a veniturilor ţărănimii, pensiilor şi celorlalte venituri din fondurile sociale, în corelaţie cu modificarea preţurilor bunurilor de consum şi a tarifelor la servicii.

2. În acest scop, odată cu intrarea în vigoare a noilor preţuri de desfacere a produselor agroalimentare, se va asigura o compensaţie corespunzătoare, în vederea sporirii veniturilor reale ale întregii populaţii. Retribuţia medie nominală a personalului muncitor va creşte cu 16,5 la sută faţă de anul 1980, alocaţia pentru copii cu 35 la sută, iar pensia medie nominală de asigurări sociale cu 15,7 la sută. În raport cu creşterea indicelui mediu al preţurilor cu amănuntul la ansamblul desfacerilor de bunuri de consum (14,8 la sută), retribuţia medie reală va fi, în anul 1982, cu 1,5 la sută mai mare faţă de cea din 1980. Prin aplicarea unor noi măsuri de creştere a retribuţiei nominale în anul 1983 se va asigura o sporire a retribuţiei reale cu circa 4 la sută faţă de 1980.

În stabilirea mărimii compensaţiilor se porneşte de la consumurile medii prevăzute în Programul privind autoconducerea şi autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populaţiei cu produse agricole, animale şi vegetale pe perioada 1982—1985, de la influenţa medie a creşterii preţurilor de desfacere ale bunurilor agroalimentare, precum şi de la volumul şi structura consumului diferitelor categorii ale populaţiei, în raport de efortul fizic depus, condiţiile de muncă şi caracterul activităţii desfăşurate.

3. Principiile de bază ale stabilirii compensaţiilor sînt următoarele :

— Acordarea de compensaţii, prin majorarea retribuţiei, tuturor categoriilor de muncitori şi maiştri ; mărimea compensaţiei se diferenţiază în funcţie de condiţiile de muncă (mai grele sau obişnuite) ale muncitorilor.

— Acordarea de compensaţii, prin majorarea retribuţiei, diferenţiate în funcţie de nivelul retribuţiei tarifare actuale, pentru celelalte categorii ale personalului muncitor, asigurîndu-se reducerea decalajului dintre retribuţiile maxime şi minime.

— Majorarea alocaţiei pentru copii, corelată cu creşterea preţurilor la produsele agroalimentare.

— Sporirea pensiilor pentru a se compensa cheltuielile suplimentare şi diferenţierea majorării în funcţie de mărimea actuală a pensiilor.

Aceste criterii ţin seama de necesitatea aplicării, în continuare, cu fermitate, a principiilor eticii şi echităţii socialiste în repartizarea veniturilor, de necesitatea apropierii condiţiilor de trai ale diferitelor categorii ale populaţiei.

4. Pornind de la aceste criterii, pentru muncitori şi maiştri cu condiţii de muncă mai grele — mineri, siderurgişti, petrolişti, docheri şi alte categorii — compensaţia lunară este de 210 lei, iar pentru ceilalţi muncitori şi maiştri compensaţia este de 190 lei lunar.

Pentru celelalte categorii de personal muncitor se ţine seama de consumul mai redus, în funcţie de specificul activităţilor desfăşurate, precum şi de mărimea retribuţiilor actuale, compensaţia fiind diferenţiată între 140—175 lei lunar. Totodată, alocaţia de stat pentru copii se majorează în medie cu 35 la sută la nivelul mediu de creştere a preţurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare. Ţinînd seama de structura şi volumul mai redus al consumului pensionarilor, se stabilesc compensaţii lunare de 100 şi 110 lei, diferenţiate în raport de mărimea pensiei, care asigură acoperirea influenţei creşterii preţurilor la produsele agroalimentare şi sporirea pensiei medii reale.

La consumurile prevăzute prin planul pe 1982, compensaţia medie pe persoană, care acoperă în întregime creşterea preţurilor de desfacere cu amănuntul, este de circa 140 lei lunar.

Cuantumul compensaţiei băneşti lunare, pentru acoperirea majorării preţurilor de desfacere la produsele agroalimentare şi realizarea retribuţiei reale şi a celorlalte venituri la nivelul stabilit, se diferenţiază după categoria de oameni ai muncii, după vîrstă şi după venituri, astfel :

Categoria beneficiarilor	Compensație lei/lună
1. **Personal muncitor**	
a) muncitori și maiștri	
— cu condiții de muncă mai grele	210
— cu condiții de muncă obișnuite	190
b) Rest personal	
— cu retribuții pînă la 2 500 lei lunar	175
— 2 500—3 000 lei lunar	160
— 3 000—4 000 lei lunar	140
— peste 4 000 lei lunar	nu se acordă compensație
2. **Pensionari**	
— cu pensie pînă la 2 000 lei lunar	110
— 2 000—3 000 lei lunar	100
— peste 3 000 lei lunar	nu se acordă compensație

În același timp, se vor asigura de la bugetul de stat sumele necesare pentru acoperirea costurilor suplimentare la spitale, cantine de elevi și studenți și alte consumuri colective stabilite potrivit legii.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale apreciază că toate aceste măsuri constituie o nouă și elocventă expresie a grijii partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru bunăstarea materială a întregului popor, pentru a nu se afecta prin majorarea prețurilor de desfacere cu amănuntul veniturile reale ale clasei muncitoare, ale familiilor oamenilor muncii, ale celorlalte categorii de personal muncitor, precum și ale pensionarilor. Ele reflectă consecvența politicii partidului pentru realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea privind îmbunătățirea nivelului de trai al populației, ridicarea continuă a calității vieții în țara noastră.

III. Creșterea eficienței întregii activități economice – factor hotărîtor al sporirii venitului național și al ridicării nivelului de trai al întregului popor

Așezarea pe principii economice a tuturor categoriilor de prețuri și majorarea veniturilor populației impun măsuri hotărîte pentru îmbunătățirea întregii activități economice, creșterea puternică a eficienței economice, a venitului național — singura sursă a ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii, a dezvoltării patriei noastre pe calea progresului și civilizației.

Creșterea costurilor de producție, ca urmare a majorării prețurilor materiilor prime, ale combustibililor și energiei, a prețurilor de contractare și de achiziție la produsele agricole, precum și măsurile stabilite cu privire la sporirea retribuției nominale au determinat o scădere a ratei rentabilității în industrie și alte ramuri.

Pentru întărirea autogestiunii economico-financiare a unităților productive, asigurarea echilibrului financiar intern și consolidarea circulației monetare, Comitetul Central al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale consideră imperios necesară aplicarea unui complex de măsuri pentru mobilizarea maximă a tuturor rezervelor existente în vederea sporirii mai accentuate a eficienței economice.

În acest scop, Comitetul Central al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale hotărăsc :

1. Recuperarea integrală, pînă în anul 1985 a influențelor asupra costurilor de producție determinate de creșterea retribuției nominale ca urmare a compensațiilor acordate personalului muncitor. În anul 1982 se va recupera cel puțin 30 la sută din volumul compensațiilor acordate peste prevederile de plan.

2. Consiliul de Miniștri va asigura, pînă la sfîrșitul trimestrului I a.c. elaborarea unor programe de măsuri în toate unitățile productive și pentru toate produsele care să ducă la recuperarea influențelor asupra costurilor de producție, ca urmare a sporirii retribuției personalului muncitor.

3. Ministerele, centralele și întreprinderile, consiliile populare vor acționa cu fermitate pentru reducerea costurilor de producție, scăderea consumurilor de materii prime, materiale combustibil și energie, perfecționarea tehnologiilor de fabricație care să ducă la economisirea resurselor materiale.

Totodată, se va acționa cu hotărîre pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, intensificarea recuperării și utilizării integrale a resurselor refolosibile și valorificarea tuturor resurselor locale.

În toate unitățile economice se va asigura creșterea suplimentară a productivității muncii, utilizarea cît mai deplină a capacităților de producție, îmbunătățirea radicală a organizării producției și a muncii, ridicarea calificării forței de muncă, întărirea ordinii și disciplinei de producție.

4. Ministerele, centralele și întreprinderile vor lua măsuri energice pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale și a fluxurilor de producție, introducerea în circuitul economic a stocurilor de materii prime, materiale și produse finite, reducerea producției neterminate, îndeplinirea integrală și la termen a obligațiilor asumate prin contracte.

5. În toate întreprinderile se va acorda o atenție maximă respectării normelor de calitate a produselor, obținerii de produse cu un grad ridicat de competitivitate, realizării producției în structura sortimentală planificată.

6. Ținînd seama de rolul hotărîtor al agriculturii în asigurarea industriei cu materii prime și a populației cu produse agroalimentare, este necesar să se acționeze ferm pentru folosirea cu eficiență sporită a întregii suprafețe agricole, a mijloacelor materiale și financiare existente în această ramură, pentru reducerea costurilor, creșterea producției și a eficienței economice în fiecare unitate.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, consiliile populare județene și comunale vor acorda o atenție deosebită aplicării în practică a hotărîrilor și prevederilor legale, recent adoptate, privind folosirea eficientă a bazei tehnico-materiale din agricultură, valorificarea la maximum a condițiilor naturale de care dispune țara noastră și a rezultatelor cercetării științifice, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, perfecționarea retribuției în vederea creșterii producției agricole vegetale și animale, sporirii veniturilor tuturor unităților productive și a lucrătorilor din agricultură, precum și îmbunătățirii aprovizionării cu produse agroalimentare a populației de pe întreg cuprinsul țării.

Totodată, se vor lua măsuri pentru constituirea fondului de stat de produse agricole la nivelul prevederilor din plan, pentru îmbunătățirea circulației produselor agroalimentare de la producători la unitățile de desfacere cu amănuntul, prin reducerea verigilor intermediare, pentru gospodărirea judicioasă a fondului de marfă și scăderea cheltuielilor de transport-depozitare și vînzare a produselor.

7. Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, unitățile de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, în strînsă legătură cu unitățile industriale și agricole, vor asigura introducerea de noi tehnologii perfecționate, aplicarea în practică și generalizarea rezultatelor obținute de unitățile de cercetare, reducerea circuitului cercetare-proiectare-producție, în vederea obținerii unor produse de calitate superioară, cu costuri cît mai reduse. Cercetarea științifică este obligată să-și sporească contribuția la crearea de noi produse care să asigure reducerea importurilor.

8. Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, toate unitățile producătoare și de comerț exterior vor lua măsuri ferme pentru îndeplinirea integrală a obligațiilor contractuale de export, livrarea la timp și de calitate corespunzătoare a mărfurilor, extinderea formelor de cooperare cu parteneri externi, valorificarea produselor la prețuri avantajoase pe piețele internaționale, extinderea și perfecționarea rețelei de comerț exterior care să conducă la ridicarea eficienței relațiilor economice externe ale țării noastre. Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale va acționa cu fermitate pentru recuperarea creșterii costurilor la produsele destinate exportului prin obținerea unor prețuri externe îmbunătățite, astfel încît să se asigure o eficiență sporită la mărfurile vîndute pe piețele internaționale. Totodată, se vor urmări restrîngerea la strictul necesar a importului și realizarea unei balanțe comerciale excedentare.

9. Organele și organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii, ministerele, conducerile tuturor unităților economice, organizațiile sindicale și celelalte organizații de masă trebuie să acționeze în permanență, cu răspundere revoluționară, pentru valorificarea la maximum a resurselor materiale și umane existente în fiecare unitate economică, îndeplinirea integrală a sarcinilor de producție, întărirea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, ridicarea pe un plan calitativ superior a întregii activități economice.

10. Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale stabilesc că

(Continuare în pag. 15)

AMPLĂ MOBILIZARE A EFORTURILOR PENTRU O MUNCĂ DE CALITATE, CREATIVĂ ŞI EFICIENTĂ

EVENIMENTE politice de însemnătate primordială s-au desfăşurat în cursul acestei săptămîni. Întrunite în şedinte de lucru, înalte foruri de partid şi de stat au dezbătut probleme de o mare importanţă pentru dezvoltarea economică şi socială a ţării : rezultatele îndeplinirii planului de dezvoltare pe anul trecut, reaşezarea şi corelarea pe principii economice a preţurilor produselor agricole şi majorarea preţurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, creşterea retribuţiei personalului muncitor, a alocaţiei de stat pentru copii şi a pensiilor. În cuvîntarea rostită la încheierea şedinţei comune de lucru a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, cu clarviziunea politică proprie, cu spiritul său profund riguros şi cuprinzător, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a analizat pe larg rezultatele obţinute în economie, neajunsurile care mai persistă. În cuvîntare au fost indicate orientări de mare însemnătate pentru progresul economico-social pe mai departe al ţării, fiind stabilite acţiuni concrete pentru creşterea calităţii şi a eficienţei. În acelaşi cadru a fost relevată necesitatea măsurilor de îmbunătăţire a preţurilor în scopul creşterii echilibrate a economiei, al dezvoltării puternice a acesteia şi ridicării, în continuare, a bunăstării materiale şi spirituale a tuturor oamenilor muncii.

AŞA CUM sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în anul trecut, oamenii muncii din ţara noastră au obţinut rezultate de seamă în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului. Faţă de anul 1980 s-au înregistrat creşteri importante la producţia industrială, s-au obţinut o serie de rezultate pozitive în agricultură, s-a amplificat potenţialul economic al patriei — rod al activităţii îndreptate cu precădere spre valorificarea superioară a potenţialului de resurse materiale şi forţă de muncă, spre sporirea capacităţii economiei de a răspunde cerinţelor progresului în actuala etapă. Creşterea producţiei materiale a permis realizarea şi în anul 1981 a unor însemnate progrese în ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, sporirea în continuare a veniturilor din retribuţii şi fondurile sociale de consum, amplificarea desfacerilor de mărfuri şi extinderea serviciilor pentru populaţie. Secretarul general al partidului aprecia aceste rezultate — creşteri mai reduse decît cele din cincinalul trecut — ţinînd seama de condiţiile grele ale anului 1981 : agravarea crizei mondiale economice, de energie, materii prime şi materiale, consecinţele pe care aceasta le generează pentru toate statele şi în toate domeniile ; în asemenea condiţii, în multe ţări ale lumii nu numai că nu a avut loc o creştere a producţiei materiale, ci, dimpotrivă, s-a consemnat o restrîngere a activităţii, însoţită de efectele sociale negative de amploare pe care le prezintă acest proces.

Or, tocmai dezvoltarea producţiei materiale, a învăţămîntului, ştiinţei şi culturii, sporirea numărului de locuri de muncă în diferite sectoare de activitate, a retribuţiei şi veniturilor reale ale oamenilor muncii, creşterea în continuare a nivelului general de viaţă în România — chiar pe acest fond de conjunctură mondială caracterizată de o puternică instabilitate, de inflaţie accentuată, de şomaj tot mai pronunţat — demonstrează, cu puterea faptelor, capacitatea economiei noastre naţionale de a asigura progresul general al ţării. Acum, în aceste momente de criză economică mondială, se demonstrează mai convingător justeţea politicii partidului de a făuri o industrie puternică ; dacă nu am fi dispus de industria creată în anii socialismului, nu am fi putut şi nu puteam face faţă greutăţilor deosebite din economia mondială şi care au influenţă şi în ţara noastră. Tocmai în aceste împrejurări grele se vădeşte mai elocvent superioritatea orînduirii noastre socialiste, umanismul societăţii româneşti de astăzi.

Rezultatele dezvoltării economiei în anul 1981 nu sînt însă în măsură să satisfacă pe deplin. Chiar în condiţiile de criză amintite, arăta secretarul general al partidului, condiţii care au generat serioase greutăţi şi lipsuri mai ales în ce priveşte asigurarea unei bune aprovizionări tehnico-materiale a unităţilor, succesele ar fi putut fi mai mari dacă s-ar fi acţionat cu mai multă răspundere pentru organizarea corespunzătoare a activităţii, pentru mobilizarea tuturor forţelor materiale şi umane de care dispune economia. Am reţinut din expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu probleme esenţiale în acest sens. Pe de o parte, sporirea producţiei industriale s-a realizat, în mai multe sectoare de activitate, pe fondul acumulării unor stocuri de producţie neterminată, fenomen cu consecinţe economico-financiare păgubitoare nu numai pentru o unitate sau alta, ci însăşi pentru venitul naţional, pentru economie în ansamblul ei. Pe de altă parte, s-au manifestat lipsuri în soluţionarea problemelor bunei aprovizionări tehnico-materiale. Nu în puţine cazuri s-a dovedit neînţelegerea, neglijarea unor cerinţe care condiţionează hotărîtor creşterea economiei în actuala etapă. Între acestea încrederea în capacitatea tehnicienilor şi specialiştilor români, a oamenilor muncii de a soluţiona orice probleme tehnice, oricît de complicate ar fi. Tocmai în condiţiile încrederii în această capacitate trebuie înlăturată cu fermitate acea atitudine de ploconire a unor cadre faţă de tot ceea ce este străin, aşteptînd să vină din import ceea ce — printr-o concentrare mai bună a eforturilor, prin spirit inventiv şi muncă insistentă — se poate produce în ţară ; şi după cum o demonstrează situaţii concrete, adeseori chiar cu rezultate mai bune. Munca susţinută şi creativitatea trebuie să caracterizeze acţiunile pentru lărgirea bazei proprii de energie, de materii prime şi materiale, pentru economisirea severă a resurselor şi energiei, pentru reducerea consumurilor specifice şi realizarea unor produse cu înalţi parametri tehnici, economici, de competitivitate pe piaţa mondială — produse care să permită o puternică afirmare şi amplificare a exporturilor româneşti.

Lipsurile existente, fac, aşa cum o arăta deschis tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, să „nu putem fi pe deplin mulţumiţi de felul în care am încheiat anul 1981. Dacă s-ar fi lucrat cu mai mare răspundere şi s-ar fi acţionat pentru înfăptuirea neabătută a sarcinilor stabilite în toate sectoarele, rezultatele ar fi fost mult mai bune“.** Este, deci, limpede că trebuie mult amplificate preocupările din ministere, centrale şi întreprinderi, din toate unităţile din economie, pentru realizarea prevederilor la nivelul posibilităţilor create, al exigenţelor cărora trebuie să le răspundem. O atenţie deosebită în acest cadru se impune acordată recuperării integrale a restanţelor — cu deosebire a celor privind produsele destinate exportului — mai ales prin prisma cerinţei de a realiza întocmai obiectivele de dezvoltare şi bunăstare ale cincinalului.

HOTĂRÎREA cu privire la reaşezarea şi corelarea pe principii economice a preţurilor produselor agricole şi majorarea preţurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, creşterea retribuţiei personalului muncitor, a alocaţiei de stat pentru copii şi a pensiilor constituie un act de mare însemnătate pentru dezvoltarea în continuare a economiei, pentru asigurarea în bune

condiții a reproducției socialiste, pentru creșterea nivelului de trai al poporului. După cum este cunoscut, în condițiile creșterii accentuate, pe plan mondial, a prețurilor produselor, și la noi în țară au sporit cheltuielile de producție, au crescut costurile materiale, care trebuie să-și găsească expresie în costul efectiv al producției. Cheltuielile de transport și comerciale au devenit și ele mai mari, ținînd seama de prețul combustibilului ș.a. Deși s-a acționat și se acționează în continuare pentru reducerea cheltuielilor materiale, pentru ca o parte din aceste creșteri de prețuri să fie recuperate prin reducerea consumurilor, prin mărirea gradului de recirculare, de refolosire a energiei, respectiv a materiilor prime, materialelor, combustibilului, a fost totuși necesară o reașezare a prețurilor de producție pe baze realiste.

Din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a secretarului general al partidului, în ultimii doi ani, precum și în cursul lunii ianuarie 1982 a fost eloborat un complex de măsuri de mare însemnătate privind actualizarea și îmbunătățirea prețurilor de producție și de livrare din industrie, precum și a prețurilor de producție, contractare și achiziții din agricultură — măsuri care să asigure creșterea gradului de stimulare a producătorilor, de cointeresare a țărănimii, sporirea pe această bază a producției industriale și agricole, mărirea veniturilor și ridicarea continuă a gradului de satisfacere a nevoilor de consum ale tuturor oamenilor muncii. Continuarea finanțării de către stat a efectelor creșterii prețurilor de producție, livrare, contractare și achiziții ar fi în măsură să provoace mari dezechilibre în viața economică, între cererea și oferta de bunuri de consum, dezechilibre serioase în ce privește balanța de venituri și cheltuieli bănești ale populației.

Ținînd seama că la unele produse agroalimentare prețurile de vînzare au rămas neschimbate de 10—15 și chiar 25 de ani, în condițiile în care retribuția și veniturile totale ale populației au crescut de circa 7 și respectiv de peste 10 ori, apare evidentă necesitatea obiectivă a reactualizării prețurilor de producție, a corelării acestora cu cele de consum, a majorării prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimetare, înlăturîndu-se o serie de anomalii acumulate de-a lungul anilor. Rațiunile economice și sociale care se află la baza acestor măsuri pun în lumină o semnificație politică însemnată a lor : faptul că ele sînt menite să contribuie la întărirea alianței muncitorești-țărănești în domeniul economic, la desfășurarea unei colaborări economice care să asigure condiții corespunzătoare de muncă și viață clasei muncitoare, țărănimii, întregului nostru popor.

Modificarea prețurilor de desfacere a produselor agroalimentare — chiar în noile condiții, prețurile menționate rămîn cu mult mai mici decît prețurile respective din țări capitaliste și țări socialiste — nu va afecta veniturile oamenilor muncii, asigurîndu-se sporirea în continuare a acestor venituri ; aceasta reflectă, odată mai mult, umanismul profund al politicii partidului, grija deosebită față de om, față de ridicarea bunăstării lui. Așa cum se arăta în Hotărîrea ședinței comune de lucru, prin măsurile adoptate, retribuția medie nominală a personalului muncitor va crește cu 16,5% față de 1980, alocația pentru copii cu 35% iar pensia medie nominală de asigurări sociale cu 15,7%. În raport cu creșterea indicelui mediu al prețurilor cu amănuntul la ansamblul desfacerilor de bunuri de consum (14,8%), retribuția medie reală va fi în anul 1982 cu 1,5% mai mare decît cea din 1980. Prin aplicarea unor noi măsuri de creștere a retribuției nominale în anul 1983, se va asigura o sporire a retribuției reale cu circa 4% față de 1980. Este însă necesar ca acordarea de compensații anuale personalului muncitor, creșterea alocației pentru copii și a pensiei de asigurări sociale — creșteri diferențiate, stabilite în lumina principiilor eticii și echității socialiste, însumînd, la nivelul economiei, peste 25 miliarde lei — să nu greveze echilibrele economico-financiare ale dezvoltării. Ele trebuie să fie integral recuperate — și aceasta cît mai repede cu putință — pe calea reducerii continue a cheltuielilor materiale, pe calea valorificării superioare a întregului potențial de materii prime și de forță de muncă al țării.

Sarcina ca pînă la sfîrșitul acestui an să se recupereze cel puțin 30% din valoarea compensațiilor stabilite — condiție hotărîtoare a realizării echilibrului financiar — impune, așa cum arăta secretarul general al partidului, o amplă mobilizare a eforturilor colectivelor de muncă, a tuturor oamenilor muncii din industrie, din agricultură, din celelalte ramuri ale economiei, pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor la producția fizică, a tuturor prevederilor, pentru înfăptuirea programelor de autoaprovizionare teritorială, pentru sporirea poductivității și economisirea severă a energiei și resurselor materiale, pentru reducerea, prin toate mijloacele, a consumurilor specifice. Realizările de pînă acum în dezvoltarea economiei sînt de natură să demonstreze că stă în puterea poporului nostru ca, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, printr-o muncă hotărîtă, desfășurată la parametrii înaltei calități și eficiențe, să asigure îndeplinirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, ridicarea României socialiste pe noi trepte de progres și civilizație.

UN SISTEM DE PREȚURI JUDICIOS CORELATE

Prețuri de vînzare cu amănuntul stimulative pentru creșterea producției și mai buna aprovizionare a populației

Aplicarea fermă, eficientă a noului mecanism economic în toate ramurile și sectoarele vieții economico-sociale presupune funcționarea unui sistem de prețuri științific fundamentat, respectînd cerințele legilor economice, care să asigure o justă corelare între cheltuielile de producție, respectiv costuri și prețurile de desfacere.

În economia românească aflată în plin proces de transpunere în viață a cerințelor noului mecanism economic, preocupările actuale de aliniere a prețurilor la dinamica înregistrată în economia mondială, ca și la cheltuielile reale de producție din industria și agricultura națională au luat forma unui program amplu de măsuri, între care recenta Hotărîre a ședinței de lucru comune a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a Republicii Socialiste România cu privire la reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor produselor agricole și majorarea prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, creșterea retribuției personalului muncitor, al alocației pentru copii și a pensiilor înscrie o nouă etapă în utilizarea pîrghiilor economice de cointeresare în îndeplinirea obiectivelor de creștere a producției agroalimentare și pe această bază a nivelului de trai al poporului.

ÎNTRUCÎT PE PIAȚĂ, în rețeaua comercială, multitudinea de produse care sînt chemate să satisfacă gama deosebit de complexă și variată de nevoi ale populației apar sub formă de mărfuri, prețul de desfacere cu amănuntul — ca și raportul dintre acesta și costurile de producție reprezintă un element ce își pune puternic amprenta pe modul în care se desfășoară producția și aprovizionarea cu mărfuri a populației.

Ca și în celelalte ramuri ale economiei naționale, realizarea principiilor autogestiunii economico-financiare implică și în comerț desfășurarea unei activități eficiente, rentabile, menită să asigure recuperarea în întregime a costurilor din diferitele faze ale procesului de reproducție, concomitent cu obținerea unui beneficiu corespunzător. O activitate rentabilă poate fi realizată numai pe baza respectării cerințelor legilor economice, utilizînd pîrghiile economice pentru asigurarea unui fundament trainic dezvoltării economice sănătoase și, implicit, pentru creșterea nivelului de trai al populației.

Subliniind principiile economice care stau la baza reașezării prețurilor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în cuvîntarea la ședința de lucru comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale : „**A apărut necesar să punem în concordanță prețurile internaționale și creșterea prețurilor de cost și de producție în țară pentru a asigura aplicarea legilor economice obiective în conducerea întregii activități economico-sociale**".

În politica economică a partidului și statului nostru, utilizarea judicioasă a pîrghiei prețurilor constituie un punct de referință în cadrul sistemului științific de conducere și organizare a activității economico-sociale, promovat cu deosebită fermitate și într-un spirit creator. Definitorie este în această privință urmărirea sistematică a evoluției prețurilor, în scopul asigurării unor corelații corespunzătoare între nivelul acestora și ceilalți indicatori ai dezvoltării economice și ai creșterii nivelului de trai al populației.

Realizarea unei bune aprovizionări cu mărfuri a populației reprezintă un obiectiv strategic de lungă durată, în a cărui înfăptuire s-au obținut, în anii construirii socialismului, rezultate remarcabile. Pe fondul creșterii continue a producției bunurilor de consum, a veniturilor bănești ale populației și al unor importante și complexe procese socio-economice, s-a înregistrat un dinamism deosebit al vînzărilor de mărfuri. Anul trecut, acestea au însumat peste 223 miliarde lei din care aproape 110 miliarde de lei mărfuri alimentare, respectiv de 23,5 ori mai mult decît în anul 1950; în medie pe un locuitor, în anul 1981, s-au desfăcut aproape 10 mii lei din care prin rețeaua de magazine alimentare și unități de alimentație publică peste 4 900 lei pe locuitor, față de 287 în anul 1950 și 1 630 lei în 1965.

Din datele privind evoluția desfacerilor de mărfuri cu amănuntul în ultimele două decenii, rezultă că în 1980, față de 1960, volumul valoric total al desfacerilor de mărfuri alimentare era mai mare de 5,8 ori în R.S. România, de 4,9 ori în R.P. Bulgaria, de 4,7 ori în R.P. Ungară, de 3,2 ori în U.R.S.S., de 2,3 ori în R.S. Cehoslovacă și de 2,1 ori în R.D. Germană. (tabelul nr. 1).

Deoarece în volumul valoric al desfacerilor de mărfuri se reflectă atît creșterea cantitativă a desfacerilor, cît și evoluția prețurilor de desfacere cu amănuntul, prezintă interes analiza distinctă a fiecăreia dintre acestea. Recurgînd la datele statistice pentru țara noastră, constatăm că, în ultimul deceniu, vînzările de mărfuri alimentare au sporit de 2,2 ori, în timp ce indicele prețurilor la aceste produse a crescut numai cu 11 procente, fapt ce denotă **realizarea creșterii desfacerilor într-o proporție covîrștioare pe seama sporurilor cantitative,** în condițiile unui grad ridicat de stabilitate a prețurilor.

Pe baza eforturilor depuse de producătorii de bunuri de consum din agricultură și industria alimentară, an de an, prin intermediul comerțului socialist au fost puse la dispoziția populației cantități tot mai mari de bunuri de consum agroalimentare, într-o structură în continuă înnoire și diversificare sortimentală. Sugestive, în acest sens, sînt datele referitoare la evoluția desfacerilor de mărfuri cu amănuntul privind principalele produse agroalimentare (tabelul nr. 2).

Revenind la problema evoluției prețurilor de desfacere a produselor agroalimentare, este de subliniat dinamica mult mai lentă a indicelui de prețuri în țara noastră, în comparație cu evoluția din alte țări europene (tabelul nr. 3).

Este de remarcat, în decurs de un deceniu (1980 comparativ cu 1970), în timp ce în țara noastră creșterea de 2,2 ori a vînzărilor de mărfuri alimentare a avut loc în condițiile creșterii cu 11% a prețurilor de desfacere, în R.P. Bulgaria vînzările au crescut de 2,18 ori și prețurile cu 39%, iar în R.P. Ungară creșterea vînzărilor a fost de 2,31 ori, concomitent cu majorarea cu 62% a prețurilor.

În decursul întregii perioade a edificării societății socialiste în România, statul nostru a făcut importante eforturi financiare pentru a asigura populației posibilitatea de a cumpăra mărfuri de

Tabelul nr. 1

Dinamica vînzărilor de mărfuri cu amănuntul în R.S. România și alte țări socialiste (1960 = 100)

	Total vînzări (alimentare + nealimentare)			Vînzări de mărfuri alimentare		
	1970	1975	1980	1970	1975	1980
R. S. ROMÂNIA	233	351	528	260	394	581
R. P. Bulgaria	231	340	501	227	325	493
R. S. Cehoslovacă	173	224	270	158	194	230
R. D. Germană	142	183	223	145	173	205
R. P. Polonă	200	368	610	192	342	581
R. P. Ungară	205	320	501	204	307	472
U.R.S.S.	198	268	344	202	287	321

Sursa : Anuarul statistic al Secretariatului C.A.E.R. — 1981 ; prețuri curente, în moneda fiecărei țări.

Tabelul nr. 2

Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist la principalele produse agroalimentare

	Mărimi absolute			Sporuri absolute în 1981 față de	
	1950	1965	1981	1950	1965
Pîine					
— mii tone	668	1 755	2 487	1 879	732
— kg/locuitor	41,0	92,2	111,3	70,3	19,1
Carne					
— mii tone	76	157	412	336	255
— kg/locuitor	4,7	8,2	18,4	13,7	10,2
Preparate din carne					
— mii tone	10	54	267	257	213
— kg/locuitor	0,6	2,8	11,9	11,3	9,1
Ulei					
— mii tone	24	115	201	177	86
— kg/locuitor	1,5	6,0	9,0	7,5	3,0
Lapte (inclusiv lapte praf)					
— mii hl	354	2 499	6 240	5 886	3 741
— litri/locuitor	2,2	13,1	27,9	25,7	14,8
Brînzeturi					
— mii tone	9	38	56	45	18
— kg/locuitor	0,5	2,0	2,5	2,0	0,5
Unt					
— mii tone	2	10	23	21	13
— kg/locuitor	0,1	0,6	1,01	0,9	0,4
Ouă					
— mil. bucăți	27	314	1 840	1 813	1 526
— buc./locuitor	1,7	16,5	82,3	80,6	65,8
Zahăr					
— mii tone	84	190	370	286	180
— kg/locuitor	5,2	10,0	16,6	11,4	6,6

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România pentru anii 1950 și 1965; date operative pentru anul 1981

primă necesitate la prețuri avantajoase, în cele mai multe cazuri fiind caracteristică comercializarea produselor agroalimentare la prețuri de desfacere neschimbate timp îndelungat, așa cum rezultă din tabelul nr. 4

Tabelul nr. 3

Dinamica indicelui prețurilor de desfacere a produselor agroalimentare în unele țări europene (1970=100)

	1975	1980
ROMÂNIA	**105,5**	**111,0**
Bulgaria	103,0	139,0
Ungaria	113,0	162,0
R. F. Germania	130,0	153,3
Franța	157,5	254,0
Austria	136,4	170,3
Elveția	141,4	162,3
Italia	172,2	355,6

Spre deosebire de gradul ridicat de stabilitate a prețurilor la produsele alimentare de bază din țara noastră, în ultimii 25—30 de ani în alte țări prețurile de desfacere la astfel de produse au crescut vertiginos. De exemplu: la pîinea de 1 kg — de 3 ori în S.U.A., de 8 ori în Italia, de peste 5 ori în Austria și R.F. Germania; la orez — de 3 ori în S.U.A. și Anglia, de 4 ori în Belgia, de 8 ori în Italia; la zahăr — de 4,5 ori în S.U.A., de peste 3 ori în Italia și Anglia.

Datele referitoare la evoluția prețurilor de vînzare cu amănuntul la produsele agroalimentare în țara noastră dobîndesc noi sensuri și semnificații atunci cînd se realizează o examinare corelată cu evoluția veniturilor bănești ale populației. Folosind datele pentru anii 1970—1980, constatăm că retribuția medie netă lunară a personalului muncitor a devansat cu mult dinamica indicelui prețurilor la mărfurile alimentare, (tabelul nr. 5), constituind astfel, un factor ce a favorizat creșterea substanțială a puterii de cumpărare a populației și, respectiv, a vînzărilor de mărfuri alimentare.

Ținînd seama de faptul că în viața economică și socială apar continuu fenomene și cerințe noi, o caracteristică ce trebuie să-și găsească locul corespunzător în sistemul nostru de prețuri o constituie **actualizarea acestora în raport direct cu acțiunea unor factori ce influențează atît producția bunurilor de consum, cît și realizarea acestora ca mărfuri pe piață.** Este cunoscut, în acest sens, că în ultimii ani o seamă de factori obiectivi au determinat, practic în toate domeniile de activitate, creșterea costurilor de producție. Avem astfel în vedere, îndeosebi, creșterea substanțială pe plan mondial a prețurilor combustibililor și energiei, concomitent cu majorări importante de prețuri la numeroase materii prime. Aceasta a făcut ca în industria alimentară din țara noastră, numai în ultimii cinci ani costurile și prețurile de producție să sporească cu peste 24%, creșterile fiind de 39,4% la carne, 49,0% la lapte de consum, 27.0% la făină de grîu etc.

Pornind de la realitățile vieții noastre economico-sociale, de la înțelegerea profundă a sensului acțiunii legilor economice obiective, conducerea partidului și statului nostru, a stabilit, odată cu intrarea în noul cincinal 1981—1985, un ansamblu de măsuri vizînd actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare a produselor agricole, precum și a prețurilor de producție, de contractare și de achiziție care pe ansamblul agriculturii atinge un nivel mediu de creștere de 30 la sută.

Aceste majorări însemnate dau producătorilor agricoli posibilitatea de a-și acoperi cheltuielile de producție, de a obține venituri suplimentare, astfel încît pentru produsele livrate în anul 1981, aceștia au beneficiat de un plus de aproape 10 miliarde de lei, reprezentînd mai mult decît dublul tuturor majorărilor de prețuri din întreaga perioadă 1970—1980. De asemenea, începînd cu anul 1982, în baza hotărîrilor adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., se aplică noi măsuri de stimulare a producătorilor care livrează la fondul de stat cereale, plante tehnice, cartofi, legume, fructe, struguri, furaje și semințe. Pe baza acestor noi reglementări, care sînt în concordanță nemijlocită cu cerințele noului mecanism economico-financiar, producătorii agricoli vor obține anul acesta, în condițiile realizării producției planificate, cu 25 miliarde mai mult ca în 1981, veniturile țărănimii urmînd să sporească pe această cale cu circa 25 la sută.

Luînd, de asemenea, în considerare cheltuielile ocazionate de transformarea produselor agriculturii în produse ale industriei alimentare, s-a ajuns la situații în care prețurile de producție

Tabelul nr. 4

Nivelul prețurilor de vînzare cu amănuntul la principalele produse agroalimentare

	Preț lei/kg în vigoare	Anul stabilirii	Nr. de ani cu preț neschimbat
Pîine albă	4,40	1952	30
Pîine neagră	2,00	1954	28
Pîine semialbă	3,20	1953	29
Paste făinoase simple (vrac)	5,00	1955	27
Paste făinoase cu ouă (vrac)	6,60	1955	27
Orez decorticat	8,00	1960	22
Zahăr tos	9,00	1954	28
Ulei comestibil	11,00	1952	30
Unt	40,00	1970	12
Lapte de vacă (l)	2,30	1970	12
Brînză de vaci (vrac)	11,60	1970	12
Pulpă de porc	25,00	1973	9
Carne de pasăre (fără cap și picioare	24,00	1973	9
Lămîi	12,00	1959	23
Portocale	13,00	1959	23

Emil NICULESCU
director în Ministerul Comerțului Interior

(Continuare în pag. 13)

Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, factori de stimulare a creșterii producției agricole și a bunurilor de consum alimentar

„Este necesar să luăm toate măsurile pentru buna organizare a înfăptuirii programelor de autoaprovizionare, pentru realizarea producției agricole, a achizițiilor și contractărilor de produse agricole, urmărind înfăptuirea neabătută a prevederilor stabilite în acest domeniu".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea rostită la ședința de lucru comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale)

CONCEPTUL de autoconducere, de autogestiune, a căpătat valențe noi prin adoptarea măsurilor referitoare la autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială care constituie parte integrantă a amplului proces de perfecționare continuă a organizării, planificării și conducerii unitare a economiei naționale. Aplicarea principiului autoconducerii și într-un domeniu foarte important al vieții noastre economice și sociale cum este cel al asigurării bunei aprovizionări a populației fiecărei localități pe seama resurselor proprii de produse agricole reprezintă un factor de maximă importanță în realizarea obiectivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. de ridicare continuă a nivelului de trai al întregului popor, de satisfacere, în condiții tot mai bune, a cerințelor de consum mereu crescînde ale populației

Pe baza măsurilor luate de Partidul Comunist Român a crescut producția agricolă și a bunurilor de consum, au sporit veniturile populației, ceea ce s-a reflectat într-o cerere mărită de produse alimentare și totodată în deplasarea consumului spre produse calitativ superioare, cu valori de întrebuințare mai mari. În cincinalul 1976—1980 producția globală agricolă a crescut într-un ritm mediu anual de 4,2 la sută, veniturile reale pe un locuitor cu 5,1 la sută, iar desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist cu 7,9 la sută. Deși producția agricolă a fost influențată în unii ani de condițiile climatice mai puțin favorabile, consumul mediu prezintă creșteri importante în anul 1980 fiind mai mare față de 1975 cu 36 la sută la carne și preparate din carne, cu 33 la sută la lapte și produse din lapte, cu 23 la sută la ouă, cu 39 la sută la zahăr și produse din zahăr etc.

Manifestînd o preocupare constantă pentru realizarea neabătută a hotărîrilor Congresului al XII-lea de creștere a standardului de viață al întregului popor, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a fost elaborat „Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1981—1985", care constituie primul program național din acest sector de activitate adoptat de forul suprem legislativ al țării.

Din expunerea secretarului general al partidului la plenara din noiembrie 1981, precum și din prevederile Programului se desprind cu claritate elementele definitorii ale conceptului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială.

Participarea activă a maselor populare la conducerea întregii activități economico-sociale

FIIND DIRECT IMPLICAȚI în desfășurarea în cele mai bune condiții a aprovizionării fiecărei localități, oamenii muncii pot și trebuie să ia parte la asumarea răspunderii în asigurarea creșterii producției agricole necesare unei bune aprovizionări a populației și totodată să participe nemijlocit la realizarea deciziilor luate. Se întărește răspunderea consiliilor populare în înfăptuirea prevederilor legii de a asigura conducerea unitară a agriculturii pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare, în scopul creșterii producției agricole, satisfacerii nevoilor de consum ale populației din resursele fiecărui județ și al participării, într-o măsură tot mai mare, la constituirea fondului de stat de produse agricole.

Un mijloc eficient de afirmare a democrației muncitorești îl constituie participarea responsabilă a tuturor locuitorilor la elaborarea programelor de autoaprovizionare teritorială și de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pentru fiecare unitate administrativ-teritorială, la stabilirea măsurilor care să asigure realizarea acestora. De asemenea, dezbaterea programelor în adunările generale ale cetățenilor din fiecare localitate constituie un prilej de intensificare a participării conștiente a oamenilor muncii la luarea unor decizii de maximă importanță pentru toți locuitorii comunelor și orașelor țării noastre, de întărire a responsabilității înfăptuirii programelor aprobate.

Aplicarea în practică a autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale va contribui nemijlocit la înfăptuirea, pe un plan calitativ superior, a noului mecanism economico-financiar, la creșterea capacității decizionale și organizatorice a organelor locale, a tuturor oamenilor muncii în asigurarea condițiilor pentru buna desfășurare a activității agricole, a producției bunurilor de consum și a aprovizionării populației cu produse alimentare.

Sporirea substanțială a producției agricole vegetale și animaliere constituie factorul de bază al autoconducerii și al autoaprovizionării teritoriale, al asigurării bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și satisfacerii corespunzătoare a celorlalte cerințe ale economiei naționale.

Statul alocă anual importante fonduri materiale și financiare necesare accentuării procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii și industriei alimentare. În anul 1982 agricultura va fi dotată cu 18 400 tractoare, 4 500 combine autopropulsate de recoltat cereale, va primi peste 1 800 mii tone îngrășăminte chimice, 51,6 mii tone pesticide ; investițiile din agricultură, viticultură și economia apelor vor însuma 35,6 miliarde lei.

Eforturile făcute de întregul popor pentru modernizarea agriculturii trebuie să fie însoțite de obținerea unor producții la hectar cît mai ridicate pe baza folosirii cu maximum de randament a potențialului productiv al fondului funciar, creșterea efectivelor de animale și a producției animaliere, elemente hotărîtoare ale aplicării principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale. Aceasta este atît în interesul întregului popor de realizare a unor producții sporite, care să contribuie la mai buna aprovizionare cu produse agroalimentare a populației și la satisfacerea celorlalte necesități ale economiei naționale, cît și al fiecărui producător de a obține venituri superioare pe seama creșterii producției și a valorificării unor cantități cît mai mari de produse agricole la fondul de stat. Obținerea unor producții sporite de cereale, floarea soarelui, sfeclă de zahăr, legume, fructe, cartofi, lapte, carne în viu etc. și pe această bază creșterea producției de zahăr, ulei comestibil, carne și produse din carne, brînzeturi etc. va asigura consumurile medii pe locuitor stabilite pe baza unui consum rațional, echilibrat, în care ponderea produselor cu valori nutritive ridicate prezintă creșteri față de realizările perioadelor anterioare.

Stimularea creșterii permanente a resurselor proprii de produse agroalimentare

AUTOCONDUCEREA ȘI AUTOAPROVIZIONAREA TERITORIALĂ constituie un factor important în mobilizarea rezervelor mari care există în fiecare județ, în fiecare localitate, pentru sporirea producției agricole, a producției alimentare. În direcția stimulării la maximum a creșterii resurselor locale de produse agricole va acționa și noua condiție privind utilizarea producției agricole, respectiv constituirea fondului de stat centralizat și a fondului de consum agroalimentar județean. Realizarea ambelor fonduri este o îndatorire patriotică, o obligație de mare răspundere în asigurarea necesităților generale de produse agroalimentare și ale populației fiecărui județ.

Fondul de stat centralizat de produse agricole este destinat asigurării industriei cu materii prime, aprovizionării localităților turistice, completării resurselor de aprovizionare a populației cu produse care nu au condiții favorabile de producție în unele județe, precum și asigurării altor nevoi ale economiei naționale.

Fondul de consum județean cuprinde cantitățile de produse agricole vegetale și animale necesare aprovizionării populației neagricole, precum și produsele obținute de gospodăriile populației pentru satisfacerea nevoilor proprii. Excedentul de producție al gospodăriilor populației constituie resursă a fondului de consum județean care se valorifică prin contracte și achiziții sau se vinde direct la piața țărănească.

Pentru cointeresarea în creșterea producției agricole, în cazul depășirii producțiilor planificate, surplusul se adaugă la fondul de consum județean, ceea ce va stimula puternic sporirea producției agricole, în special a celei zootehnice unde sînt rezerve mari de creștere a șeptelului, a greutății animalelor și a producției animaliere. În același timp, principiile autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, delimitarea obligațiilor și a drepturilor în ce privește constituirea și utilizarea producției agricole impun reducerea corespunzătoare a fondului de consum județean în cazul în care nu se obțin producțiile stabilite, ceea ce întărește răspunderea colectivă, a întregii populații, în realizarea resurselor proprii de produse agricole.

Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială fac necesare atît asigurarea resurselor proprii de produse agricole, cît și judicioasa gospodărire a acestora, reducerea perisabilităților la transport, manipulare și depozitare, un circuit scurt și rapid de la producător la consumator, reducerea cheltuielilor de prelucrare industrială, organizarea recuperării și valorificării tuturor subproduselor etc. În acest scop în Program sînt prevăzute măsuri care să contribuie la folosirea cu maximum de eficiență a produselor agroalimentare la asigurarea unor condiții corespunzătoare de transport, depozitare, conservare și desfacere către populație, astfel încît să se prevină risipa sau degradarea sub orice formă a acestor produse. Ținînd seama de resursele de materii prime, de evoluția centrelor de consum, se vor dezvolta, unități mici de producție ale industriei alimentare, reducîndu-se distanțele de transport, perisabilitățile pe timpul transportului și depozitării, realizarea unor consumuri specifice optime etc., recuperarea și valorificarea produselor secundare (păr, coarne, copite, piei etc.), utilizarea în zootehnie a valoroaselor produse rezultate din prelucrarea industrială (borhot, melasă, zer, șroturi, tărîțe etc.). Aplicarea principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale va contribui, în mod evident, la creșterea eficienței producției agricole și a producției industriei alimentare, la aprovizionarea ritmică cu bunuri alimentare a populației din fiecare localitate.

Dezvoltarea producției agricole și a industriei alimentare în concordanță cu cerințele unei alimentații științifice

CONCEPTUL de autoconducere și autoaprovizionare are la bază determinarea necesităților de consum ale populației prin luarea în considerare nu numai a tendințelor și specificului poporului nostru, ci și ale cerințelor unei alimentații științifice care să contribuie la menținerea și dezvoltarea capacității de muncă, îmbunătățirea stării de sănătate a întregului popor. Pornind de la faptul că România se află printre primele 10 state din lume în ce privește consumul de calorii pe locuitor și totodată de la structura consumului, alimentele cu un conținut nutritiv ridicat avînd o pondere mai redusă în alimentație, se va asigura un raport fundamentat științific între consumul alimentar exprimat în calorii și factori nutritivi (protide, lipide, glucide, săruri minerale și vitamine).

În cadrul măsurilor pentru alimentația rațională, științifică, urmează să se reducă consumul de cereale, care este dintre cele mai ridicate din lume și să crească la un nivel corespunzător consumul de produse cu valori nutritive mai ridicate — carne, lapte, ouă — cu efecte pozitive asupra apărării sănătății, a dezvoltării fizice și intelectuale a poporului nostru. Așa, de exemplu, un kg. de carne bovine (cantitate consumabilă) are un conținut mai ridicat comparativ cu un kg. pîine, de peste 2,2 ori protide, de peste 2 ori fosfor, de 2,4 ori vitamine B1 + B2 etc. Corespunzător acestor cerințe, în anul 1985 consumul mediu pe locuitor va fi de 82,5 kg carne și produse de carne, 250 litri lapte, 300 buc. ouă, 185 kg legume, 87 kg fructe și struguri de masă, iar la grîu-porumb va scădea de la 180 kg în 1982 la 140 kg în 1985.

Pentru a asigura modificarea structurii consumului populației s-au stabilit, într-o concepție nouă, nivelele de producție agricolă care trebuie atinse, pornind de la populația care trebuie aprovizionată și necesarul de consum determinat pe baze științifice, inclusiv diferențierea consumurilor medii pe locuitor în funcție de structura profesională, vîrstă, tradiții locale, condiții de muncă etc.

Pentru a asigura materiile prime agricole necesare industriei alimentare s-au stabilit consumurile medii și totale la cereale, legume, fructe, struguri etc., iar în zootehnie efectivele de animale pe specii pentru producția de carne și lapte, efectivele de păsări, precum și greutățile medii la tăiere. Pentru prima dată, într-o concepție unitară, pentru asigurarea consumului de carne s-a stabilit numărul de locuitori luați în calcul pentru o bovină, porcină etc, iar în ce privește consumul de lapte și produse lactate s-a stabilit, în mod diferențiat (populație orășenească, centre muncitorești și muncitori și separat pentru comune), numărul de locuitori luați în calcul la o vacă de lapte. Acest mod de a determina efectivele de animale și păsări necesare pentru a asigura consumurile în continuă creștere la carne, lapte, produse lactate și ouă dă o imagine clară populației fiecărei localități asupra efectivelor care trebuie realizate și a greutății medii de tăiere, ceea ce va stimula livrarea animalelor la greutăți cît mai mari prin prelungirea perioadei de îngrășare și creșterea sporului mediu zilnic asigurîndu-se îngrijirea și furajarea corespunzătoare. În condițiile creșterii greutății medii și a efectivelor de bovine, porcine, păsări, județele vor obține cantități suplimentare care rămîn pentru fondul de consum local, ceea ce constituie un stimulent deosebit în dezvoltarea zootehniei atît în unitățile de stat și cooperatiste, cît și în gospodăriile populației. Se va realiza astfel un salt calitativ în aprovizionarea populației cu produse agroalimentare prin schimbarea structurii consumului în favoarea produselor cu valori nutritive superioare.

Intensificarea schimbului de produse între oraș și sat

APLICAREA fermă a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale va duce la o lărgire a schimbului între oraș și sat, la întărirea alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, temelia de granit a orînduirii noastre socialiste.

Dezvoltarea în continuare a producției vegetale și zootehnice nu ar fi posibilă fără asigurarea, de către clasa muncitoare, a bazei materiale a agriculturii prin producerea și livrarea unor cantități sporite și cu caracteristici tehnico-funcționale superioare de tractoare, combine, unelte agricole, îngrășăminte chimice, ierbicide, pesticide și alte produse industriale necesare agriculturii. În același timp, pe baza sprijinului acordat de stat și a îmbunătățirii permanente a activității din agricultură, țărănimea muncitoare va obține recolte sporite, producții animaliere mai mari, ceea ce va da posibilitatea creșterii fondului de stat care să satisfacă necesitățile sporite de produse agroalimentare.

Schimbul de mărfuri între oraș și sat are loc pe baze echitabile, la prețuri corespunzătoare. Pentru a stimula creșterea producției, la unele produse industriale prețurile au fost mai bine corelate cu costurile de producție. Menținînd regimul de preț fără impozit la produsele industriale destinate aprovizionării tehnico-materiale a agriculturii, statul alocă, în continuare, fonduri însemnate pentru mecanizarea agriculturii, lucrări de îmbunătățiri funciare, pentru cercetare în producția vegetală și zootehnică etc. Totodată, pentru a cointeresa mai mult producătorii agricoli în creșterea producției și valorificarea unor cantități sporite la fondul de stat, în anul 1981 au fost majorate substanțial prețurile produselor agricole. Separat de majorarea prețurilor, începînd cu anul 1982 se acordă prime progresive diferențiate în funcție de cantitățile pe hectar livrate la fondul de stat. Acordarea primelor pe criterii economice va stimula și mai puternic sporirea producției agricole și livrările la fondul de

G. NICOLESCU

(Continuare în pag. 11)

Noi măsuri pentru sporirea cointeresării materiale a țăranilor cooperatori (I)

„Prin aceste măsuri se realizează un raport mai bun și mai echitabil, în spiritul principiilor socialiste, între veniturile oamenilor muncii din industrie și alte sectoare și veniturile cooperatorilor și oamenilor muncii din agricultură, ale țărănimii în general. Această apropiere între veniturile oamenilor muncii din industrie și din agricultură, stabilirea unui raport mai echitabil între acestea constituie o necesitate obiectivă a asigurării progresului societății noastre socialiste, a creării condițiilor necesare dezvoltării producției în toate domeniile, inclusiv în agricultură".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea rostită la Ședința de lucru comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale)

PENTRU ÎNFĂPTUIREA noii revoluții agrare, pe lîngă dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale sînt necesare perfecționarea continuă a relațiilor de producție, ridicarea nivelului de calificare și de conștiință al țăranilor cooperatori, a participării lor — cantitative și calitative — în procesele de producție din agricultură, astfel încît fondul funciar și celelalte mijloace de producție să fie utilizate cu maximă eficiență, să se obțină cantități sporite de produse agricole necesare consumului populației și pentru alte nevoi — bază a creșterii nivelului de trai și a dezvoltării economiei naționale în ritmuri susținute.

Prin noile măsuri privind actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție, contractare și achiziție la unele produse agricole și stimularea producătorilor agricoli prin acordarea de prime pentru produsele agricole livrate la fondul de stat, de furaje și semințe, s-a creat posibilitatea obținerii unor venituri suplimentare pe baza cărora să crească eficiența economică a producției, să se asigure un echilibru între veniturile și cheltuielile fiecărei unități agricole și obținerea de beneficii.

Astfel, numai prin acordarea primelor pentru produsele agricole livrate la fondul de stat, producătorii agricoli vor primi suplimentar, în anul agricol 1981/1982, circa 14 miliarde de lei, prin care se acoperă în întregime cheltuielile de producție, se asigură rentabilitatea tuturor produselor, permițînd producătorilor obținerea unui venit suplimentar de aproximativ 7 miliarde de lei.

Prin recentul **proiect de lege** — și decretul pentru aplicarea sa experimentală — **privind retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste** se urmărește **sporirea cointeresării materiale a țăranilor cooperatori în realizarea unor producții ridicate,** urmînd ca veniturile lor să fie legate în proporție de 70 la sută de realizările obținute direct în producție.

Pornind de la aplicarea consecventă a principiului eticii și echității socialiste, noua reglementare va permite realizarea unui raport corespunzător între veniturile obținute de cooperatori și cele realizate de oamenii muncii din alte ramuri de activitate. În același timp, se vor asigura o diminuare a diferențelor dintre veniturile minime și maxime, ca și legarea veniturilor personalului tehnic, de conducere și administrativ de activitatea direct productivă și de cîștigul mediu al cooperatorilor.

De mare importanță și actualitate este **corelarea veniturilor în natură ale membrilor cooperatori cu programele de autoaprovizionare teritorială** cu produse agroalimentare, în vederea creșterii nivelului de trai al populației.

Tarife de retribuire stimulative

CA ȘI PÎNĂ ACUM, forma principală de retribuire a muncii în cooperativele agricole de producție rămîne acordul global cu tarif pe unitatea de produs sau la 1 000 de lei valoare a producției fizice obținute, respectiv a prestărilor de servicii realizate. **Acordul global se organizează pe echipe, brigăzi sau ferme,** în scopul întăririi spiritului de muncă colectivă, a disciplinei și răspunderii individuale și colective, în vederea folosirii depline a bazei tehnico-materiale și executării la timp și în bune condiții a tuturor lucrărilor pe suprafețele de teren sau pe loturile de animale repartizate, prin contractul-angajament, formațiilor de muncă sau subunităților de producție din C.A.P.

Aplicarea consecventă a retribuirii în acord global asigură realizarea producțiilor și beneficiilor planificate, sporirea permanentă a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și cu munca vie pe unitatea de produs, creșterea veniturilor și, pe această bază, a fondurilor cooperativei și a nivelului de trai al cooperatorilor.

Elementul de noutate îl constituie faptul că **acordul global se aplică numai sub forma tarifului constant pentru întreaga producție realizată,** inclusiv pentru cea obținută peste prevederile planului, iar **retribuirea suplimentară se asigură din fondul de participare la beneficii.**

Pe lîngă retribuirea în acord global, se prevede posibilitatea de a se folosi și alte forme de retribuire :

a) **în acord direct** pe bază de tarif pe unitatea de produs, pe lucrare sau la 1 000 de lei valoare a producției — la lucrările care, datorită condițiilor specifice, nu pot fi angajate în acord global (cum este cazul unor activități de industrie mică și prestări de servicii, unor lucrări agricole din perioadele de vîrf etc.) ;

b) **în regie** — pentru lucrările care nu pot fi normate și retribuite în acord ;

c) **pe bază de cote procentuale** din producție sau din valoarea acesteia — care se aplică în cazuri excepționale la executarea urgentă a unor lucrări, sau pentru activități agricole care nu au condiții de a fi retribuite în acord (recoltarea fineților naturale și cultivate, a fasolei și dovlecilor în culturi intercalate, tăiatul și adunatul cocenilor și al coletelor de sfeclă de zahăr etc.).

Cea mai importantă măsură pentru sporirea cointerăsării materiale a membrilor cooperatori o constituie renunțarea la comensurarea muncii prin normele convenționale și trecerea la un **sistem de evidență și retribuire a muncii asemănător cu cel practicat în unitățile agricole de stat.**

În conformitate cu prevederile proiectului de lege, retribuirea muncii se va face pe bază de **tarife unice pe norma de muncă, diferențiate pe patru grupe de complexitate și pe sectoare de activitate**

Tabelul nr. 1

Tarifele de retribuire pe norma de muncă în C.A.P.

— lei/normă de muncă —

Sectorul de producție	Grupa de complexitate a lucrării			
	I	II	III	IV
Vegetală	40	48	56	65
Animală	50	60	70	80

La stabilirea unor tarife de retribuire la un consum inferior celor din întreprinderile agricole de stat s-a ținut seama de veniturile suplimentare pe care membrii cooperatori le realizează din gospodăria personală.

Utilizarea unui sistem de norme de muncă și tarife de retribuire asemănă-

toare cu cele din agricultura de stat creează posibilitatea ca, în condiții similare, cooperatorii să realizeze **venituri de bază și suplimentare egale cu cele ale oamenilor muncii din întreprinderile agricole de stat.** Ca urmare a utilizării noilor tarife de retribuire, veniturile cooperatorilor vor spori cu circa 25%.

Dată fiind diferențierea cooperativelor în ceeea ce privește gradul de consolidare economico-organizatorică, se prevede posibilitatea ca acele unități care nu au condiții pentru a constitui fondul de retribuire necesar, să aplice numai tarifele prevăzute pentru grupele I și II, urmînd ca, pe măsura creșterii puterii lor economice, a producțiilor și veniturilor, să aplice și tarifele corespunzătoare grupelor III și IV.

Deosebit de importantă pentru cointeresarea membrilor cooperatori este posibilitatea de majorare sau diminuare a tarifelor de retribuire pe norma de muncă, prevăzute în planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli, în raport cu calitatea lucrărilor executate și cu respectarea termenelor de executare prevăzute în tehnologii. În cooperativele care obțin producții și venituri mari, tarifele pot fi majorate peste limitele prezentate în tabelul nr. 1, fără a depăși însă nivelul tarifelor practicate în întreprinderile agricole de stat.

Calcularea tarifului de retribuire în acord global are ca punct de plecare întocmirea **fișelor tehnologice pe culturi, specii și categorii de animale *).**

Iată un exemplu de calculație privind aplicarea acordului global la o echipă de îngrijitori din cadrul fermelor de vaci crescute în sistem gospodăresc, cu mecanizarea adăpatului și a mulsului. Elementele concrete luate în calcul sînt : efectivul de vaci — 500 capete ; producția medie — 2 500 l/cap vacă ; procentul de natalitate — 80% ; norma de servire pe îngrijitor de bază — 25 capete ; număr total de îngrijitori — 23. Cooperativa poate practica tarife pentru toate cele patru categorii de norme de muncă. Pornind de la elementele menționate în tabelul nr. 2, prezentăm calcularea tarifului de retribuire în acord global.

*) Relațiile de calcul :

$$T_p = \frac{\sum_{j=1}^{4} n_j \cdot tn_j}{Q} \; ; \; T_v = \frac{\sum_{j=1}^{4} n_j \cdot tn_j}{V} \times 1000$$

unde : Tp — tariful pe tone de producție (lei) ; Tv — tariful la 1 000 lei valoare a producției (lei) ; nj — norme de muncă de diferite categorii ; tn — tariful de plată pentru o normă de muncă de categoria j ; Q — producția în expresie fizică ; V — producția în expresie valorică.

Tabelul nr. 2

Stabilirea tarifului de retribuire în acord global într-o fermă de vaci

Norme de muncă aferente echipei de îngrijitori	8 395
Tarif pe normă de muncă (lei)	80
Fond de retribuire (mii lei)	671,6
din care calculat pentru :	
— viței	110
— lapte	561,6
Structura fondului de retribuire (lei)	
— în bani	644,2
— în natură	27,4
din care :	
— grîu kg	7 450
lei	11 175
— porumb kg	12 790
lei	16 243
Tarif de retribuire	
— viței (lei/cap)	275
— lapte total (lei/hl)	44,9
din care :	
— bani (lei/hl)	42,8
— natură (lei/ hl)	2,1

Constituirea fondului de retribuire și a fondului de participare la beneficii

ÎN CONFORMITATE cu prevederile statutului, retribuirea muncii în C.A.P. se face (în bani, sau în bani și natură) pe seama fondului de retribuire și a fondului de participare la beneficii, constituite anual în funcție de producția și veniturile realizate, cu respectarea încadrării în cheltuielile materiale stabilite — astfel încît să se asigure nivelul tarifelor de retribuire prevăzute și o rezervă de pînă la 15%.

Ceea ce intervine nou în constituirea fondului de retribuire este că **partea în natură, ce urmează a fi acordată cooperatorilor și membrilor de familie ai acestora — pentru consumul alimentar propriu, ca și pentru furajarea animalelor și păsărilor din gospodăria personală — se determină potrivit programului de autoaprovizionare teritorială.**

Cantitățile de cereale care vor putea fi atribuite cooperatorilor și membrilor de familie sînt următoarele :

— **la grîu** — cîte 150 kg de persoană cooperatorilor care lucrează efectiv în unitate și realizează numărul minim de norme de muncă stabilit de adunarea generală, precum și fiecărui membru de familie aflat în întreținerea acestora. În cazul nerealizării planului, cantitatea de grîu se poate reduce proporțional, dar nu sub 130 kg de persoană, dacă a fost executat volumul de lucrări stabilit de către adunarea generală ;

— **la porumb** — cîte 30 kg de persoană, pentru consumul alimentar al membrilor cooperatori și al membrilor de familie aflați în întreținerea acestora. De asemenea se mai acordă pentru furaje, pînă la 300 kg de persoană cooperatorilor care lucrează și realizează volumul de muncă stabilit de adunarea generală, precum și pînă la 100 kg pentru fiecare membru de familie aflat în întreținerea acestora.

Depășirea producției planificate are ca efect acordarea unei retribuții suplimentare , din fondul de participare la beneficiile peste plan : **la grîu** — pînă la 100 kg pentru fiecare cooperator și pînă la 50 kg pentru fiecare membru de familie aflat în întreținerea acestuia ; **la porumb** — pînă la 200 kg de persoană pentru cooperatorii care au participat la muncă și pentru membrii de familie ai acestora.

Deosebit de importantă pentru asigurarea consumului alimentar de cereale — în zonele în care acestea nu găsesc condiții favorabile de dezvoltare — este prevederea potrivit căreia cooperativele vor beneficia (din fondul de stat) de cantitățile necesare pentru consumul stabilit prin programul de autoaprovizionare, cu condiția de a preda prin schimb echivalent alte produse (cartofi, fasole, fructe, carne lapte etc.) sau, în cazuri excepționale, cu plata în bani din drepturile de retribuire.

Merită subliniat faptul că, în cooperativele agricole de producție, cota în cadrul căreia se constituie fondul de participare a cooperatorilor la beneficii este mult mai ridicată față de cotele prevăzute de lege pentru întreprinderile de stat. Astfel, de exemplu, din beneficiul realizat în cadrul planului cooperativele pot repartiza pentru stimularea cooperatorilor pînă la 15%. În ceea ce privește beneficiul ce se va realiza peste plan, elementele de stimulare a cooperatorilor sînt și mai accentuate. Potrivit proiectului de lege, **50% din beneficiul ce se va realiza peste plan va fi destinat suplimentării fondului de participare la beneficii** al cooperatorilor și se va repartiza sub formă de retribuție suplimentară formațiilor de lucru și cooperatorilor care au contribuit nemijlocit la realizarea de producții și beneficii peste plan — sumele ce pot fi primite fiind nelimitate.

dr. Nicolae DAVID
dr. Ion ALECU

Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială

(Urmare din pag. 9)

stat, bază sigură a înfăptuirii cu fermitate a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale. Măsurile stabilite țin seama că la unele produse industriale necesare agriculturii (combustibili, carburanți, îngrășăminte chimice, energie electrică, mașini agricole etc.) prețurile au crescut, iar prețurile produselor agricole au rămas nemodificate de mulți ani, ceea ce influența nefavorabil autogestiunea unităților agricole.

Prin majorarea prețurilor și acordarea primelor, care reprezintă peste 25 miliarde lei anual, se asigură acoperirea tuturor cheltuielilor de producție și o rentabilitate corespunzătoare și totodată o corelare mai bună între prețurile produselor agricole și costurile de producție din agricultură. Acesta a fost și unul din factorii care au determinat adoptarea recentelor măsuri de majorare a prețurilor de desfacere ale produselor agroalimentare, astfel încît să se asigure o rentabilitate corespunzătoare unităților din acest sector, ceea ce va stimula creșterea producției și a calității, îmbunătățirea aprovizionării populației cu produse alimentare.

Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea ținută la ședința comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, există toate condițiile pentru înfăptuirea programelor de autoaprovizionare, pentru realizarea producției agricole la nivelurile stabilite, a achizițiilor și contractărilor încît sarcinile prevăzute privind creșterea nivelului de trai al populației, aprovizionarea cu produse agroalimentare să fie îndeplinite în întregime.

CALITATE, OPERATIVITATE, EFICIENȚĂ ÎN PREGĂTIREA CAMPANIEI AGRICOLE DE PRIMĂVARĂ

ÎN CADRUL PREGĂTIRILOR pentru campania agricolă de primăvară, un loc deosebit îl ocupă repararea tractoarelor și mașinilor agricole. *De calitatea reparațiilor depinde, în cea mai mare măsură, calitatea lucrărilor, iar de aceasta din urmă — cantitatea de produse agricole ce se vor obține de pe fiecare hectar. Totodată, încheierea reparațiilor trebuie să preceadă începerea lucrărilor agricole de primăvară cu un suficient decalaj pentru a asigura răgazul necesar deplasării tractoarelor și mașinilor la unitățile agricole care le folosesc.*

Așa cum arăta secretarul general al partidului, în agricultură nu există pauză. Lucrările ce trebuie executate sînt de asemenea amploare, încît se impun măsuri concrete, zi de zi, pentru efectuarea lor, indiferent de condițiile meteorologice.

Potrivit datelor centralizate la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, pînă în prezent la parcul de tractoare reparațiile au fost efectuate în proporție de 75%, cele mai bune rezultate fiind înregistrate în județele Argeș, Brașov, Mureș, Olt și Bihor. Cu mult sub media pe țară se înscriu uni-

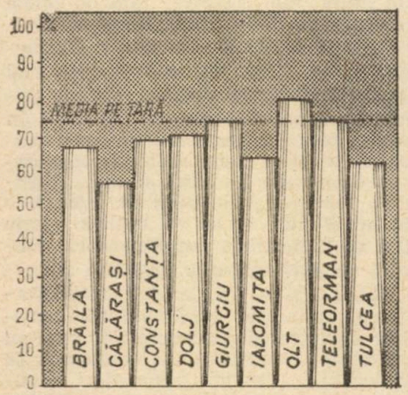

Graficul reparațiilor la tractoare la 1 februarie 1982, în județele din sudul țării

tățile pentru mecanizarea agriculturii din județele Călărași, Tulcea, Ialomița, adică în zone agricole importante din sudul țării, unde, de fapt, situația trebuia să fie mult mai bună. Pentru încheierea tuturor lucrărilor la termenul stabilit, se cere intensificată acțiunea de recondiționare a pieselor de schimb *și organizată temenic munca în fiecare atelier.*

PÎNĂ ACUM, în cele 100 de secții aparținînd celor 10 stațiuni pentru mecanizarea agriculturii din județul Brașov tractoarele au fost reparate în proporție de peste 84%. Pentru a asigura un ritm corespunzător de muncă și o bună calitate a lucrărilor, toate reparațiile de complexitate tehnică ridicată se execută numai în ateliere specializate (tractoare de 65 CP — la S.M.A. Hărman ; combine C-12 — la Făgăraș ; remorci pentru tractoare, mașini prășitoare, de administrat îngrășăminte organice, precum și mașini fitosanitare — la Ucea ; mașini pentru plantat cartofi — la Feldioara ; mașini de tip TIH-445 — la Hălchiu și mașini pentru plante furajere — la Cața), iar celelalte lucrări — direct în cadrul secțiilor de mecanizare.

Realizarea planului de reparații la tractoare și mașini agricole în cadrul Trustului S.M.A.-Brașov (la 1 februarie 1982)

	Plan bucăți	Realizat bucăți	%
Tractoare	1 104	922	84
Grape cu discuri	454	451	99
Combinatoare	132	132	100
Cultivătoare	394	385	98
Semănători pentru păioase	162	162	100
Semănători pentru plante prășitoare	114	108	95
Mașini pentru plantat cartofi	156	97	62
Mașini pentru împrăștiat gunoi	168	168	100
Mașini pentru administrat amendamente (M.A. — 3,5)	112	112	100
Mașini fitosanitare	122	119	98
Mașini pentru erbicidare	145	96	66
Remorci de tractor	595	454	76

Pe linia reducerii costurilor de producție, un accent deosebit se pune pe recondiționarea pieselor. Unitățile pentru mecanizarea agriculturii, aparținînd trustului S.M.A. al județului Brașov, au o bogată experiență în acest domeniu. Astfel, în 1981 s-a realizat o valoare a pieselor recondiționate de 24 milioane lei ; pentru acest an se prevede ca prin recondiționarea de piese, la nivelul trustului să se realizeze economii de circa 10 milioane de lei.

Specialiștii de la stațiuni și ateliere analizează și verifică fiecare piesă uzată, caută soluții de recondiționare în scopul prelungirii duratei de folosire a pieselor și ansamblelor, inclusiv de la tractoarele și mașinile agricole casate. Față de vechea organizare, pe centre de reparații pentru toată gama de lucrări, un element nou îl constituie trecerea la o anumită specializare pe categorii de utilaje. Au început să funcționeze un atelier pentru **revizii tehnice și reparații** la combine C-12 (din 1982), precum și un atelier de **recondiționări de piese și subansamble** de tractoare (din 1981), la S.M.A. Rupea. La acesta din urmă sînt aduse tractoarele pentru care s-a aprobat casarea. Ele sînt dezasamblate, iar piesele rezultate se marchează astfel : cu verde — cele care se reintroduc în procesul de reparații (considerate ca piese bune) ; cu galben — cele care au nevoie de recondiționare (conform legislației în vigoare, piesele recondiționate se introduc în magazie cu o valoare de pînă la 40% din cea a piesei noi) ; cu roșu — cele care nu pot fi recondiționate și sînt date la retopit.

În scopul realizării la timp a lucrărilor și creșterii productivității muncii, lucrările de reparații și recondiționare de piese se execută în **două schimburi permanente de echipe specializate.**

Un rol deosebit în ridicarea calificării lucrătorilor și, implicit, a calității lucrărilor agricole îl au cursurile agrozootehnice de masă, la care au participat un număr însemnat de oameni ai muncii din agricultura județului Brașov. Aceste forme de instruire au fost organizate pe **cercuri de profil** (culturi de cîmp, legumicultură, pomicultură, viticultură, creșterea animalelor, mecanizare), în funcție de specificul locului de muncă și de activitatea de bază a cursanților. În cadrul acestei ample acțiuni sînt cuprinși și 2 050 de mecanizatori, care, astfel, își perfecționează pregătirea profesională.

Cu toate acțiunile întreprinse de specialiștii din agricultura județului Brașov, stadiul reparării și pregătirii tractoarelor și mașinilor agricole nu poate fi considerat ca satisfăcător. Și aceasta din două motive. Primul se referă la proporția scăzută a executării reparațiilor la unele categorii de mașini, față de momentul în care ne aflăm, iar al doilea este dat de greutățile serioase întîmpinate din lipsa pieselor de schimb noi, dintre care unele sînt esențiale.

La trustul județean pentru mecanizarea agriculturii Brașov ne-au **fost** prezentate date concrete privind restanțele în livrarea unor piese de schimb. Cele mai multe se referă la : pistoane R1, ax piston-cotă normală, siguranță ∅ 40 pentru axul pistonului, anvelope pentru tractoare ș.a. Ca urmare a lipsei de pistoane separate, atelierele de reparații sînt nevoite să înlocuiască întregul set, cu cămăși cu tot, ceea ce duce la o cheltuială suplimentară de aproximativ 700 lei/motor, la o risipă de metal și de muncă materializată.

UNA DIN URGENȚELE pregătirii campaniei agricole de primăvară o constituie fertilizarea solului cu îngrășăminte naturale. Acestea constituie o mare resursă de sporire a potențialului productiv al pămîntului și, deci, de creștere a producției agricole. Ținîndu-se cont de milioanele de tone de îngrășăminte naturale de care dispune agricultura, la nivelul județelor și al întreprinderilor agricole au fost întocmite grafice de fertilizare a terenului, pe luni. Spre deosebire de alți ani, în această iarnă s-a desfășurat la sate o amplă acțiune de fertilizare a terenurilor cu îngrășăminte naturale, depășindu-se prevederile pe luna ianuarie (circa 4 milioane de tone) cu 20% în cooperativele agricole de producție și cu 19% în întreprinderile agricole de stat. În luna februarie sînt programate a fi transportate la cîmp alte aproximativ 3 milioane de tone de gunoi de grajd, ceea ce presupune, în continuare, să fie luate măsuri pentru buna organizare a lucrărilor, astfel încît programele să fie realizate în timp optim.

Totuși, așa cum apreciază specialiștii, această rezervă de sporire a rodniciei pămîntului nu a fost nici pe departe epuizată. În județele Argeș, Gorj, Caraș-Severin, Sălaj și Alba trebuie să fie depuse mai mari eforturi pentru a transporta în cîmp sau în grădinile de legume toate cantitățile de îngrășăminte naturale ce există în fermele și complexele zootehnice, în gospodăriile populației, folosindu-se în acest scop toate mijloacele de transport.

ȘI ÎN JUDEȚUL BRAȘOV, concomitent cu repararea tractoarelor și mașinilor agricole pentru campania agricolă de primăvară, în aceste zile de iarnă mecanizatorii, cooperatorii și ceilalți lucrători de pe ogoare acordă o atenție deosebită lucrărilor de fertilizare a solului. În fiecare unitate lucrează formații specializate, cărora li s-au alăturat în ultimele zile și cooperatori cu atelaje trase de animale. Întreaga acțiune se bazează pe o largă întrajutorare între unitățile agricole componente ale consiliilor unice agroindustriale.

Terenurile agricole din județul Brașov au un potențial productiv relativ scăzut și, de aceea, fertilizarea lor cu îngrășăminte naturale este o condiție hotărîtoare pentru obținerea de recolte mari la unitatea de suprafață. Acesta este și motivul pentru care organele de specialitate județene acționează pe multiple planuri pentru fertilizarea terenurilor. Față de cele 165 000 tone de gunoi de grajd, cît s-a prevăzut să se transporte în trimestrul întîi în sectorul socialist al agriculturii județului, pînă la sfîrșitul lunii ianuarie au fost aduse în cîmp 109 712 tone.

Din ultima situație încheiată la Direcția județeană pentru agricultură rezultă că în unele unități agricole, mai ales în cele care fac parte din consiliile agroindustriale Hărman și Codlea, cantitatea de gunoi transportată a fost mult mai mare comparativ cu cele aparținînd consiliilor agroindustriale Șercaia și Cața.

PENTRU CA LUCRĂRILE în cîmp — pregătirea terenului și semănatul — să poată începe imediat ce starea solului și vremea o vor permite, este necesar ca în fiecare unitate agricolă să fie încheiată amplasarea culturilor *și asigurat* necesarul de semințe *cu valoare biologică ridicată, în primul rînd pentru culturile ce urmează a fi însămînțate în urgența întîia. În această iarnă, pe ansamblul agriculturii, se poate aprecia că schimbul de semințe între județe a demarat mai repede. Ceea ce se impune acum din partea unităților agricole este să preia neîntîrziat semințele de la bazele de recepție sau de la centrele specializate, să le conserve cu deosebită grijă, astfel încît puterea lor germinativă să nu scadă.*

Stimulați de avantajele oferite de recentele reglementări privind cointeresarea materială, de sarcinile ce le revin din Hotărîrea recentei ședințe de lucru comune a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, oamenii muncii de la sate sînt datori să acționeze cu hotărîre și răspundere pentru ca, încă din anul acesta, să se obțină o îmbunătățire radicală a activității în agricultură. În fiecare unitate agricolă, în fiecare sat trebuie să se muncească într-un spirit nou, creîndu-se premisele unui avans apreciabil la fiecare lucrare.

Gh. N. IOSIF

Prețuri de vînzare cu amănuntul stimulative pentru creșterea producției și mai buna aprovizionare a populației

(Urmare din pag. 7)

bazate pe costurile reale sînt mai mari decît prețurile de vînzare cu amănuntul.

Unele dificultăți apărute în aprovizionare au fost cauzate de tendința unor producători de a realiza mai cu seamă produse rentabile în detrimentul altora, la care prețurile de livrare nu mai acoperau costurile de producție. Această situație a condus și la nerealizarea contractelor de livrare la fondul pieții, atît în structura sortimentală, cît și la unele produse cum sînt : pește de apă dulce (s-a livrat 80% din planul pe 1981) ; drojdie de bere (68%), ape minerale (89%) etc.

Pentru înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind asigurarea bunei aprovizionări cu mărfuri a populației, pentru trecerea la o nouă calitate, superioară în activitatea economică prin recenta hotărîre s-a urmărit nu numai acoperirea cheltuielilor materiale și de producție din agricultură și industria alimentară, dar și creșterea cointeresării materiale a oamenilor muncii, a țărănimii în general.

Se vor crea astfel condiții pentru a stimula eficient producția de bunuri agroalimentare, pentru îndeplinirea riguroasă a sarcinilor de livrare a acestor produse la fondul pieții, pentru onorarea exemplară a contractelor și aplicarea consecventă a noului mecanism economico-financiar, atît la producători cît și în comerț, pentru realizarea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale.

Tabelul nr. 5

Dinamica comparativă a vînzărilor cu amănuntul de mărfuri alimentare a retribuției medii nete a personalului muncitor și a indicelui prețurilor — în anii 1970, 1975 și 1980 —

	1970	1975	1980
1. Retribuția medie netă			
— lei/lună	1 289	1 595	2 238
— în procente	100,0	123,7	173,6
2. Indicele prețurilor mărfurilor alimentare			
— în procente	100,0	105,5	111,0
3. Vînzări de mărfuri alimentare (inclusiv alimentația publică)			
— miliarde lei — prețuri curente	47,2	71,4	106,2
— în procente	100,0	151,3	225,0

Toate acestea, constituie premise dintre cele mai favorabile pentru a putea oferi populației un volum sporit de bunuri de consum agroalimentare, mai diversificate sortimental și de mai bună calitate, în concordanță cu obiectivele și sarcinile ce revin comerțului socialist din Programul privind creșterea nivelului de trai și ridicarea continuă a calității vieții în actualul cincinal.

Demn de remarcat este faptul că, în concordanță cu politica generală a partidului nostru de ridicare continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii, au fost stabilite măsuri în vederea creșterii retribuției, a alocațiilor pentru copii și a pensiilor — care vor acoperi cheltuielile suplimentare, asigurînd și o creștere reală a retribuției oamenilor muncii. În acest fel se asigură menținerea puterii de cumpărare a populației, paralel cu îmbunătățirea aprovizionării acesteia prin creșterea și diversificarea ofertei de bunuri de consum. În structura noilor prețuri majorate la produsele agroalimentare au fost incluse și cheltuielile majorate de transport, de distribuție, fapt ce se va reflecta în mod pozitiv în autogestiunea întreprinderilor comerciale, constituind un puternic stimulent pentru perfecționarea circulației mărfurilor, inclusiv produse agricole.

Desigur că punerea în valoare a potențialului noului mecanism economic printr-un sistem de prețuri judicios corelat presupune în același timp buna organizare a înfăptuirii programelor de autoaprovizionare, pentru realizarea producției agricole, a achizițiilor și contractărilor de produse agricole la nivelul sarcinilor de plan.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

PUNEREA LA TERMEN ÎN EXPLOATARE A NOILOR CAPACITĂȚI — LA BAZA REALIZĂRII PLANULUI DE EXTRACȚIE A ȚIȚEIULUI

PROGRESUL ECONOMIC ȘI SOCIAL continuu al patriei noastre necesită realizarea cu eficiență sporită a sarcinilor importante din activitatea investițională, menite să sporească capacitatea de producție în domenii de interes prioritar ale economiei prin punerea în funcțiune la termen a obiectivelor planificate. Răspunderi deosebite revin în acest sens industriei de petrol și gaze care, în actualul cincinal, trebuie să asigure economiei naționale produse petroliere corespunzător cerințelor de plan. Pentru aceasta, ramurii îi este alocat un volum de investiții care prezintă creșteri substanțiale. Astfel, dacă în perioada anilor 1976—1980 s-au cheltuit 36 miliarde lei, pentru perioada 1981—1985 sînt prevăzute fonduri în valoare de peste 60 miliarde lei. Odată cu înfăptuirea integrală a planului de investiții se cer depuse eforturi pentru reducerea sistematică a cheltuielilor prevăzute în devize. Așa cum s-a indicat la recenta ședință de lucru comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — **trebuie acționat cu toată hotărîrea pentru realizarea planului de producție pe acest an, recuperarea cel puțin a unei părți din nerealizările anului precedent și, mai cu seamă, pentru crearea bazei necesare producției din 1983 și anii următori.**

Pregătirea investițiilor

PREGĂTIREA temeinică a lucrărilor de investiții — elaborarea documentațiilor, contractarea utilajelor, asigurarea terenurilor și a forței de muncă — sînt condiții fără de care realizarea la termen și în bune condiții a noilor capacități de producție nu poate fi înfăptuită. Un avantaj al industriei de petrol în această privință este acela că elaborarea documentațiilor și realizarea lucrărilor de investiții se efectuează de către organizații proprii în procent de peste 95% din volumul de investiții planificat anual, iar aprobarea documentațiilor se face în aceeași proporție de către unitățile beneficiare sau de către Ministerul Petrolului. O asemenea particularitate permite luarea unor măsuri deosebite de organizare, programare și realizare a lucrărilor respective. În aceste condiții și ca urmare a activităților desfășurate în această direcție, în anul 1981, **planul a fost depășit la total investiții — realizîndu-se toate capacitățile de producție planificate.**

Prin sporirea volumului de foraj de cercetare a zăcămintelor, îndeosebi a celor situate la mare adîncime, au fost puse în evidență noi rezerve de petrol și gaze la adîncimi de peste 4 000 m în județele Vîlcea, Gorj, Bacău și altele și s-au creat condițiile pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de creștere a rezervelor de țiței și gaze pe 1981, bază pentru realizarea nivelelor de extracție prevăzute pentru 1982 și anii următori. Paralel cu acestea, au fost puse în funcțiune noi capacități de producție precum: instalația de desulfurare a gazelor de sondă și recuperarea sulfului, cu o producție de 500 mii Nm^3/zi și 12,8 mii t/an sulf de primă calitate, amplificarea sistemelor de transport gazolină din zona Tg. Jiu—Pitești, care preiau sporul de gazolină spre rafinăriile din Pitești și Ploiești. În aceeași perioadă a avut loc dezvoltarea Întreprinderii de reparații tractoare și motoare grele de la Poiana Cîmpina, pentru a satisface cerințele pe ramură la reparația tractoarelor și motoarelor afectate forajului, ca și montarea a peste 300 km conducte de gaze din noile cîmpuri etc.

Pregătirea documentațiilor de execuție, asigurarea formelor legale de eliberare a terenurilor, organizarea din vreme a șantierelor au creat condițiile pentru o bună desfășurare a lucrărilor programate pe 1982. Măsurile luate și aplicate încă din trimestrul IV al anului precedent, privind îndeosebi intensificarea activității de foraj în zonele Ghelința (jud. Covasna) și Vîrteju (jud. Gorj) au făcut posibilă **depășirea, în luna ianuarie a.c., a planului de investiții cu 5,8%.** Totuși, în zona de vest a țării și în bazinul Transilvaniei s-au înregistrat în luna trecută unele rămîneri în urmă determinate de temperaturile scăzute care au împiedicat desfășurarea în ritm normal a activității pe șantierele unde lucrările se execută în aer liber .De aceea, în lunile februarie și martie se vor concentra forțele și se va accelera ritmul de execuție în aceste zone, astfel ca planul de investiții pe trimestrul I să fie realizat integral, așa cum este prevăzut în graficele de execuție.

Dar, pentru valorificarea la maximum a tuturor avantajelor, a disponibilităților existente în vederea desfășurării ritmice a lucrărilor și punerea în funcțiune la termen a obiectivelor prevăzute, se impune înfăptuirea în continuare a o serie de măsuri, printre care:

- **renunțarea la analize suplimentare de oportunitate și necesitate pentru dotarea cu utilaje care nu implică operații și cheltuieli de montaj și care sînt nominalizate prin plan;** în acest fel s-ar evita un consum inutil de timp și ar crește operativitatea în aprovizionarea cu astfel de mașini și utilaje;
- **luarea în considerare a posibilității ca Ministerul Petrolului să preia anumite capacități și producerea unor utilaje specializate** (cum ar fi pompele de fund, de exemplu, dar nu numai acestea), astfel încît să se poată asigura, cantitativ și calitativ, necesitățile actuale în acest domeniu;
- **concentrarea și simplificarea documentațiilor pentru lucrările de investiții care se repetă,** deoarece în prezent munca și hîrtia care se consumă în astfel de situații sînt departe de a fi justificate.

Condiții esențiale ale creșterii productivității muncii

DOTAREA AN DE AN a organizațiilor de construcții cu un număr tot mai mare de utilaje s-a reflectat în creșterea gradului de mecanizare și industrializare a lucrărilor. Asamblarea unor părți de instalații în fabrici și ateliere proprii ale industriei de petrol conduce la scurtarea duratelor de montaj și la creșterea productivității muncii. Prin măsurile luate s-a reușit ca productivitatea muncii pentru organizațiile de construcții-montaj din industria de petrol să depășească în 1982 cu 19% pe cea realizată în anul 1980.

Realizarea unor lucrări de construcții-montaj într-un volum din ce în ce mai mare impune, paralel cu ridicarea gradului de mecanizare și industrializare a construcțiilor, asigurarea corespunzătoare cu muncitori calificați și necalificați. Planul de investiții la structura de construcții-montaj pe 1982 prezintă o creștere de 33% față de realizările anului trecut. Acesta presupune, chiar dacă nu în aceeași proporție, forță de muncă și dotare suplimentare, precum și o mai bună organizare a locurilor de muncă. Eforturile sînt îndreptate în prezent spre stabilizarea muncitorilor din șantiere, element de mare însemnătate în creșterea productivității muncii și în reducerea fluctuației forței de muncă. În acest scop se acționează pentru o mai bună organizare și disciplină la locurile de muncă, asigurarea unei asistențe tehnice competente și permanente pentru ca muncitorii să-și poată îndeplini sarcinile și să realizeze lună de lună o retribuție corespunzătoare. Pe de altă parte, la locurile de muncă provizorii sau izolate s-au creat condiții de cazare în baracamente mobile și semifixe cu tot confortul necesar, iar în localitățile unde există o activitate continuă se construiesc blocuri și cămine de nefamiliști. Numai în anul 1982 sînt în execuție și vor fi date în folosință un număr de peste 1 500 apartamente destinate să asigure un grad de confort ridicat, condiții economico-sociale mai bune.

Desfășurarea normală a activității pe șantiere presupune însă și un control, sprijin multilateral și cuprinzător din partea organelor specializate, controlul de șantier fiind de fapt un act de asistență tehnică și economică. Ca atare, el trebuie să se desfășoare cu competența necesară, să se caracterizeze printr-un înalt spirit de răspundere și să conducă la un ajutor operativ în rezolvarea problemelor. Cu atît mai mult cu cît organizațiile de foraj și construcții-montaj, care realizează lucrări în industria de petrol, activează în majoritatea județelor țării

cu șantiere și loturi foarte dispersate. Dacă aceste acțiuni se desfășoară, în unele cazuri, defectuos, cauza o constituie și lipsa unor mijloace de intervenție și transport adecvate. Sigur că în actuala conjunctură, economia de combustibil trebuie să se manifeste în orice domeniu, la orice nivel, dar aceasta nu trebuie să împiedice acordarea unei asistențe tehnice competente și imediate în măsură să evite pierderi incomparabil mai mari decît economia scontată.

Răspundere sporită în realizarea obligațiilor contractuale

ÎN CURSUL PERIOADEI de realizare a investițiilor apar, în unele cazuri, deficiențe în activitatea organizațiilor de construcții-montaj, de proiectare și a furnizorilor de utilaje, care se repercutează negativ asupra punerii în funcțiune și atingerii indicatorilor tehnico-economici proiectați. Nu poate fi omis, de pildă, faptul că organizațiile de construcții s-au confruntat anul trecut și în prima lună a acestui an cu o serie de neajunsuri care au condus la nerealizarea în termen a unor obiective cu influențele respective asupra activității de foraj și extracție a țițeiului și gazelor. Astfel, unitățile specializate ale Ministerului Industriei Metalurgice nu au asigurat în măsură satisfăcătoare necesarul de țeavă pentru conducte cu diametrul de 2"—4", țevi de extracție, burlane de foraj, periclitînd punerea în funcțiune a sondelor de țiței și gaze. La rîndul lor, unele întreprinderi ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini nu au reușit să asigure o serie de piese de schimb, subansamble și utilaje fără de care procesul de foraj și extracție nu este posibil de înfăptuit la nivelul planificat. Este cazul motoarelor pentru instalațiile de foraj, sapelor de foraj, vanelor, separatoarelor de gaze-țiței, pompelor cu piston și centrifugale și altele.

Un aspect cu totul de neadmis este acela că **anual se schimbă furnizorii** unor utilaje, existînd situații cînd acestea, dintr-un motiv sau altul, nu se mai produc sau se produc în cantități nesatisfăcătoare (pompe cu piston 5" × 10", vane etc.). Pe de altă parte, de ani de zile se menține situația nesatisfăcătoare în asigurarea cu pompe de fund sau elemente ale acestora. În mod normal ele ar trebui să poată fi utilizate timp de 3—6 luni, în funcție de caracteristicile fluidului ce se extrage din zăcăminte, dar cele primite în ultimul timp sînt departe de a atinge aceste performanțe, ceea ce conduce la dese intervenții care reclamă forță de muncă suplimentară, creșterea cheltuielilor și minusuri în producția de țiței.

Desfășurarea ritmică a lucrărilor pe șantiere cere acțiuni operative și eficiente în domeniul **aprovizionării** cu materiale în cantități și sortimente corespunzătoare. Ministerele producătoare de materiale de construcții și instalații trebuie să ia măsuri pentru a lărgi sortimentul și calitatea acestora la nivelul cerințelor reale și asigurarea livrării lor conform contractelor încheiate. Trebuie spus că și pentru anul 1982 mai sînt încă de rezolvat o serie de probleme privind aprovizionarea cu utilaje și materiale. Nu s-au asigurat, de exemplu, niveluri corespunzătoare pentru țevi conducte cu diametre mici pentru legarea sondelor la magistralele de gaze și țiței ca și pentru punerea lor în producție (burlane de foraj, sape de foraj, ciment de construcție, metal pentru construcții și altele) care pot creea dificultăți în desfășurarea ritmică a lucrărilor pe șantiere, sau chiar în săparea și punerea în producție a sondelor. În consecință se impune o analiză temeinică din partea factorilor de răspundere care stabilesc volumele (cotele) de utilaje și materiale pentru asigurarea integrală și încă de la începutul anului a cantităților de materiale necesare.

În afara răspunderii ce revine fără îndoială organizațiilor de construcții-montaj, proiectanților și furnizorilor de utilaje, o importantă parte de vină o au însă **beneficiarii de investiții**, asupra cărora nici organizațiile de proiectare și nici cele de construcții nu acționează în suficientă măsură în cazul nerespectării prevederilor contractuale. Așa se explică faptul că o serie de instalații (parcuri de separare gaze-țiței, stații compresoare etc.), nu au putut fi date în funcțiune la termene din lipsa formelor legale de ocupare a terenurilor care nu sînt asigurate la timp.

În astfel de împrejurări beneficiarii de investiții nu suportă nici un fel de consecințe. Și aceasta pentru că părțile contractante își tolerează în mod reciproc deficiențele manifestate în perioada realizării investițiilor, în special la acelea la care subordonarea este comună, aparținînd aceluiași organ ierarhic superior, iar contractul încheiat între părți îndeplinește într-o măsură redusă funcția sa de pîrghie cu care să se acționeze în cazurile nerespectării condițiilor contractuale și ale neîndeplinirii sarcinilor de plan.

Respectarea disciplinei contractuale necesită, după opinia noastră, ca **normele în vigoare să devină mai mobile, iar penalizările să fie aplicate în toate cazurile de abatere de la termenele de livrare a utilajelor sau documentațiilor și a celor de execuție a lucrărilor.** Penalizarea celor vinovați de întîrzierea punerii în funcțiune se impune îndeosebi în ce privește contractarea utilajelor tehnologice care dețin o pondere însemnată în totalul investițiilor, cu atît mai mult cu cît o anomalie în acest domeniu este acceptarea chiar prin contract de către beneficiari a unor termene de livrare necorespunzătoare cu termenele de punere în funcțiune. Trebuie să se înțeleagă clar că de necorelarea termenelor de livrare a utilajelor cu cele de punere în funcțiune, trebuie să răspundă factorii care contribuie la realizarea investițiilor și în primul rînd beneficiarii de investiții.

Valeriu SOARE
director adjunct
Ministerul Petrolului

HOTĂRÎREA
ședinței de lucru comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale

(Urmare din pag. 3)

măsurile prevăzute în prezenta hotărîre să fie discutate în cadrul tuturor organizațiilor de partid și, totodată, să facă obiectul unei largi dezbateri de masă cu oamenii muncii din toate sectoarele de activitate.

★

Comitetul Central al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale consideră că măsurile cuprinse în prezenta hotărîre realizează un raport echitabil între prețurile de producție în industrie și prețurile de contractare și achiziții în agricultură și în mod corespunzător se reflectă în prețurile de desfacere cu amănuntul.

Totodată, ele contribuie la realizarea echilibrului necesar în dezvoltarea industriei și agriculturii — sectoare fundamentale ale societății noastre, precum și între prețurile și veniturile oamenilor muncii din industrie și celelalte sectoare și agricultură.

Pe această bază se asigură și întărirea colaborării economice și a alianței politice dintre clasa muncitoare și țărănime a alianței cu toate celelalte categorii sociale, întărirea unității moral-politice a societății noastre socialiste, a unității întregului popor în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale își exprimă convingerea că toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, vor acționa cu fermitate pentru realizarea integrală a sarcinilor care le revin, pentru creșterea producției și sporirea venitului național — singurul izvor al dezvoltării societății noastre socialiste, al ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Măsurile privind așezarea pe principii economice a prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare și creșterea veniturilor populației vor trebui să determine un puternic avînt al activității de producție în toate ramurile și sectoarele în toate unitățile din țară ; toți oamenii muncii, sub conducerea organizațiilor de partid, vor trebui să militeze neabătut pentru buna organizare și desfășurare a producției, creșterea eficienței muncii lor, realizarea la un înalt nivel calitativ a sarcinilor care le revin.

Sporirea continuă a avuției naționale, creșterea producției industriale și agricole vor asigura dezvoltarea multilaterală a societății noastre, înfăptuirea bunăstării materiale și spirituale a poporului — scopul suprem al politicii Partidului Comunist Român.

9 februarie 1982

Aprovizionarea – un mecanism susceptibil de perfecționare

CÎND ȘI CUM SÎNT REALIZATE PREVEDERILE DIN CONTRACTE

TOATE contractele economice încheiate se cer onorate integral și la termenele de livrare pe care le prevăd. Afirmarea acestui imperativ poate părea banală sau inutilă, dat fiind că el este menționat în Legea contractelor și că este cunoscut de toți factorii implicați. În practică însă se întîlnesc și contracte nerealizate la termen. Numărul lor constituie un argument pentru a readuce în atenție un aspect important (pentru economie) care este adesea neglijat (de către unii furnizori). Este vorba despre **conexiunea strînsă între termenele succesive de livrare—aprovizionare—livrare** care există pe filiera: furnizori de materie primă→producători de piese și subansamble→furnizori de ansamble specializate (motoare, cutii de viteze, instalații de transmisie etc.)→întreprinderi de asamblare de utilaje tehnologice complexe→beneficiari. În acest cadru, **întîrzierile în livrare într-o anumită verigă produc** (cu toate eforturile de recuperare) **nerespectări în lanț ale prevederilor din contracte.** Pe filieră, un contract neonorat proliferează în proporție geometrică.

Pentru creșterea eficienței întregii activități economice este deosebit de important ca — așa cum se sublinia în recenta Hotărîre a ședinței de lucru comune a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — toate întreprinderile, centralele și ministerele să adopte măsuri energice pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, îndeplinirea integrală și la termen a obligațiilor asumate prin contracte. Evidențierea condiționărilor „în cascadă" dintre etapele fluxului furnizor inițial — beneficiar final în cazul utilajelor tehnologice complexe (figura nr. 1), relevă clar importanța ce se cere acordată respectării contractelor de către fiecare factor implicat. Pentru că de obicei sînt perfect adevărate egalitățile : întîrziere față de termenul din contract în aprovizionarea metalului, a unor componente chimice (anvelope, benzi transportoare, vopsele) sau a unor subansamble (echipamente electronice, motoare) = prelungirea peste prevederi a fabricației utilajelor tehnologice complexe = neonorarea la termen a contractelor de livrare către beneficiarii acestor produse. Printre aceștia din urmă se regăsesc și nu de puține ori chiar furnizorii inițiali restanți de metal, de produse chimice, de ansamble din domeniul industriei constructoare de mașini (figura nr. 1). Ecoul multiplicat al propriilor lor restanțe ajunge astfel și la ei sub forma întîrzierilor pe care și le autocreează în activitatea pe care o desfășoară în calitate de beneficiari de utilaje tehnologice pentru investiții noi sau la modernizarea de capacități proprii de producție. Dacă la aceasta se adaugă și greutățile create celorlalți beneficiari de utilaje tehnologice din economie, se conturează noi argumente pentru implicarea mai responsabilă a tuturor furnizorilor din economie în realizarea sarcinilor contractuale care le revin.

Stadiul livrărilor și factorii de influență

LĂRGIND și cantonînd analiza în unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, trebuie arătat că în primul an al actualului cincinal și în prima lună din 1982 numeroase contracte au fost realizate la termen. Au fost livrate beneficiarilor utilaje petroliere de foraj și extracție, instalații chimice, autocamioane și tractoare, utilaj energetic ș.a. — fabricate la vreme și conform calității stipulate în contracte. Termenele contractuale de livrare nu au fost însă întotdeauna respectate. În anul 1981 cele mai mari restanțe față de beneficiarii interni, după criteriul numărului de contracte neonorate integral, le-au avut producătorii de rulmenți și organe de asamblare (48% din totalul contractelor încheiate), unitățile din cadrul Centralei industriale de tractoare Brașov (15%) și furnizorii de mașini agricole (12%). După criteriul valorii contractelor neonorate integral, primele locuri au fost ocupate de întreprinderile Centralei industriale navale Galați și de producătorii de vagoane.

După aprecierile specialiștilor, **cauzele** restanțelor în livrare și ponderea lor în totalul influențelor care au determinat nerealizările sînt cele prezentate în figura nr. 2. Din examinarea lor rezultă că peste 60% se datoresc unor cauze externe de unitățile de profil (aprovizionarea neritmică cu unele materii prime și materiale și lipsa unor mijloace de transport) și mai puțin de 40% unor neajunsuri proprii (nerealizarea indicilor planificați la unele utilaje, lipsa de forță de muncă, întîrzieri în realizarea punerilor în funcțiune de noi capacități). Asupra acestor evaluări ne propunem să ne oprim în continuare.

Pentru livrări la termen, o aprovizionare ritmică

REALIZAREA unei aprovizionări ritmice la termenele din contracte se conturează ca o condiție principală pentru efectuarea la timp a livrărilor. Pentru că **la restanțele semnalate în 1981 în unitățile constructoare de mașini o contribuție însemnată a avut-o nelivrarea la termen a unor materii prime și materiale** de către furnizorii din țară și externi : materiale feroase, neferoase, siderurgice, chimice, miniere, motoare, aparataje necesare fabricării și livrării la vreme a navelor, utilajelor tehnologice etc. (tabelul). Este

Fig. nr. 1

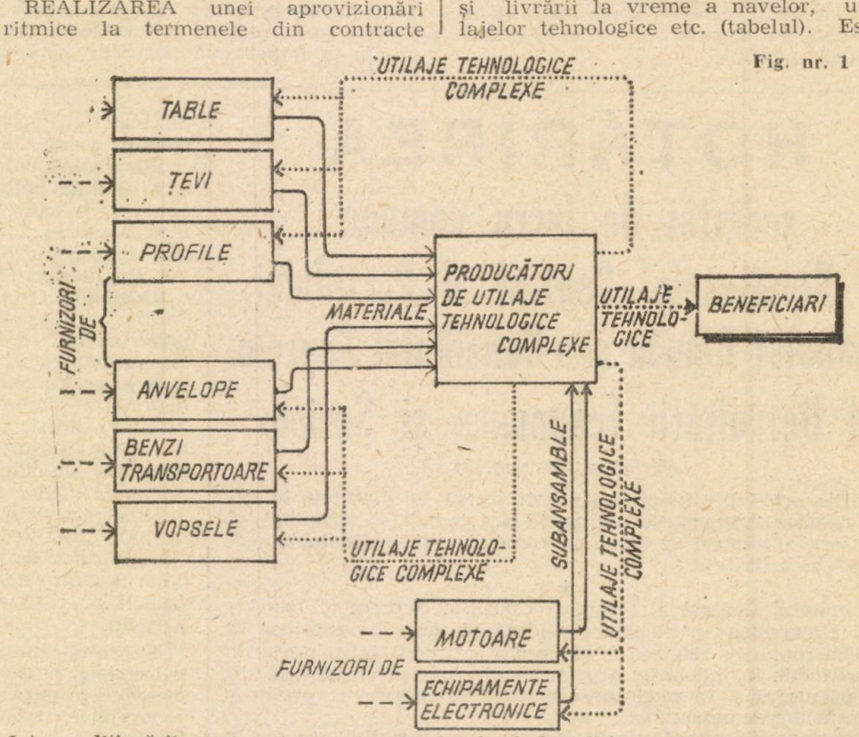

Intercondiționările dintre etapele fluxului furnizori—beneficiari în fabricația de utilaje tehnologice complexe

Restanțele în asigurarea principalelor materiale pe anul 1981 (la 31 XII)

Materialul	U/M	Cantitatea
● total materiale feroase din care :	t.	153 400
— din producția internă inclusiv B.J.A.T.M.	t.	135 000
din care de la		
— Combinatul siderurgic Galați	t.	17 500
— Întreprinderea de țevi Roman și „Republica"-București	t.	12 140
— „Laminorul"-Brăila	t.	35 000
● garnituri anvelope (+ camere)	buc.	156 000
● lacuri și vopsele	t.	5 600
● benzi de transport	t.	1 670
● carbid	t.	3 200
● nisip de turnătorie (în special de la Aghireș și Văleni	t.	137 000

vorba în primul rînd de **metal.** Întîrzierile în primirea țevilor, a tablei și a profilelor din oțel au afectat livrarea la termen către beneficiarii interni a unor utilaje tehnologice metalurgice, chimice, nave, autovehicole, mașini agricole și rulmenți. Pentru diminuarea restanțelor care continuă să persiste în aprovizionarea cu metal a unităților constructoare de mașini **în unitățile metalurgice instalațiile tehnologice se cer utilizate la indici superiori,** prin asigurarea pieselor de schimb necesare, creșterea calificării cadrelor, întreținerea și repararea lor la timp și de bună calitate.

Cerința este de maximă actualitate dat fiind că și la data de 25 ianuarie a.c. datoriile neachitate la scadență față de unitățile M.I.C.M. se ridicau la 5 200 t oțel arc pentru vagoane și autovehicole de la combinatul din Tîrgoviște, 110 t țevi pentru utilaj chimic nelivrate de la „Republica"—București și la o cantitate însemnată de profile navale.

Pentru realizarea producției planificate de către întreprinderile constructoare de mașini pe 1982, Ministerul Metalurgiei va trebui să acorde un sprijin sporit și pentru: ● **accelerarea emiterii repartițiilor** (la 25 ianuarie erau nerepartizate 35 000 t materiale feroase), ● **grăbirea încheierii contractelor de către furnizorii din metalurgie conform repartițiilor** (la 25 ianuarie erau necontractate 13 700 t de materiale feroase diverse: tablă pentru vagoane de către C.S. Galați, benzi pentru cuzineți și jenți de către intreprinderea „Oțelul roșu" ș.a.).

În asigurarea bazei materiale a planului pe acest an un rol în creștere vor trebui să-l joace și unitățile chimice și ministerul de resort prin realizarea unei mobilizări sporite a potențialului productiv în vederea lichidării restanțelor înregistrate în livrarea benzilor de transport din cauciuc (care afectează producția de utilaj minier la întreprinderea „Unio"-Satu Mare), de carbid, silicat de sodiu, cauciuc etc.

Valorificarea superioară prin efort propriu a materiilor prime disponibile

PRODUCȚIA MARFĂ a unităților din M.I.C.M. pe anul 1982 era contractată cu beneficiarii interni la data de 25 ianuarie a.c. în proporție de 96%. Și în mod cert procentul a sporit între timp. Pentru ca ea să poată ajunge la destinatari la termenul stabilit, apare însă necesară, alături de îmbunătățirea aprovizionării cu materiale, **o creștere substanțială a gradului de valorificare a rezervelor interne existente.** În acest sens, specialiștii din unitățile de profil trebuie să acorde o atenție sporită influenței reale pe care o au asupra nerespectării contractelor neajunsurile și rezervele proprii — influență care este în practică, considerabil mai mare decît o apreciază în prezent cadrele din unele unități de profil (figura nr. 2). Pentru că dacă este adevărat că metalul este indispensabil fabricării la vreme a utilajelor tehnologice, tot atît de adevărat este și faptul că în acest proces valorificarea rezervelor interne este tot atît de importantă deoarece ele pot reprezenta adevărate surse de materie primă. În acest cadru se cere acționat cu mai multă consecvență și eficiență în vederea :

Fig. nr. 2

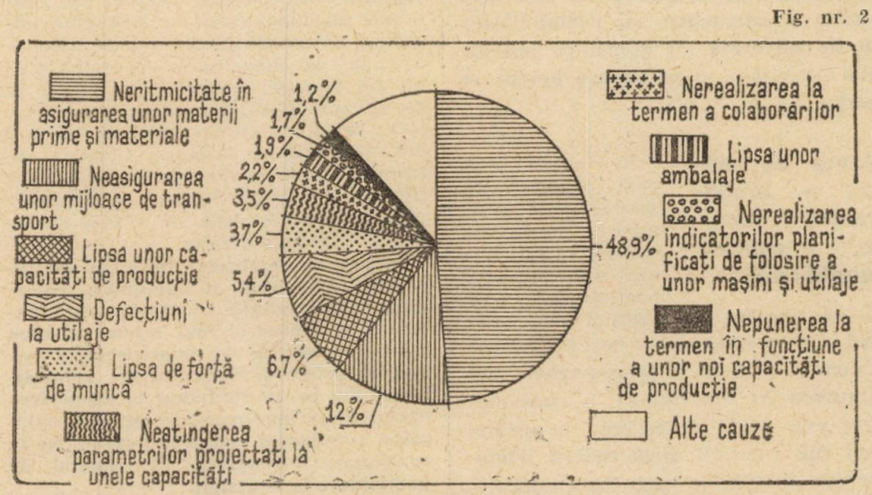

Cauzele restanțelor în respectarea contractelor de livrare (opinia specialiștilor din unitățile M.I.C.M.)

● creșterii gradului actual încă scăzut pe care îl are valorificarea metalului în unele întreprinderi, prin **sporirea coeficientului de utilizare** la peste 85% în anul 1982 prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, evidențierea, colectarea și recircularea mai eficientă a șpanului și a celorlalte materiale recirculabile;

● **economisirii severe** a tuturor materiilor prime pe baza fundamentării temeinice și respectării riguroase a normelor de consum, reproiectării produselor supradimensionate față de parametrii funcționali utili pe care-i posedă, întăririi disciplinei de producție;

● **eliminării mai rapide a stocurilor supranormative** care mai apar în unele întreprinderi, prin redistribuirea lor operativă în cadrul centralelor industriale respective sau prin valorificarea lor prin bazele județene de aprovizionare și desfacere. Pentru că, trebuie spus, în timp ce cauza numărul 1 a restanțelor pe 1981 era arătată ca fiind lipsa de metal, mai precis de laminate, țevi și tablă, la 1 ianuarie 1982 stăteau nefolosite stocuri supranormative totale de 95 mii tone de laminate finite pline din oțel și 13 mii tone de țevi din oțel în depozitele unor unități din cadrul Centralei de autovehicule și a celei de tractoare din Brașov, al Centralei de utilaj petrolier și minier Ploiești, Centralei industriale de utilaj chimic și rafinării București, Centralei de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat București și al Grupului industrial pentru producția de vagoane din Arad;

● **perfecționării funcționării mecanismului de cooperare** în producție între unitățile din întreaga ramură a construcțiilor de mașini, dat fiind că în anul trecut multe restanțe în livrarea de utilaje tehnologice complexe au fost create de neajunsurile și greutățile existente în acest sector.

În fine, nu este lipsit de interes de arătat că la funcționarea ritmică a aprovizionării cu materii prime și materiale unitățile beneficiare constructoare de mașini pot și trebuie să aducă în acest an o contribuție sporită. În acest sens **se impune o mai mare preocupare din partea tuturor centralelor industriale din cadrul M.I.C.M. pentru preluarea completă și mai operativă a sarcinilor care le revin** conform legii **privind analiza, coordonarea și soluționarea problemelor de aprovizionare și desfacere** a producției unităților subordonate. În acest cadru de o reală utilitate ar fi și urmărirea mai consecventă de către centralele industriale a specificării, comandării, contractării și livrării materialelor a căror aprovizionare se derulează prin B.J.A.T.M.-uri.

Așa cum rezultă din analiză, pentru livrarea ritmică a mașinilor și utilajelor necesare economiei naționale apare necesară o intensificare a eforturilor și conlucrării tuturor factorilor angrenați pe filiera complexă a mecanismului aprovizionării și desfacerii producției.

Bogdan PĂDURE

Adunări generale ale oamenilor muncii

O preocupare esențială: REDUCEREA CONSUMURILOR DE MATERIALE

REFERINDU-SE la rolul ce revine actualelor adunări generale ale oamenilor muncii în orientarea și unirea eforturilor colectivelor din unitățile economice pentru realizarea exemplară a planului pe 1982, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia — în Cuvîntarea la recenta întîlnire cu activul de partid și de stat al județului Brașov — necesitatea ca **„aceste adunări generale să asigure dezbaterea largă și puternică a problemelor complexe ale dezvoltării, să asigure stabilirea măsurilor pentru buna desfășurare a întregii activități"**. Pornind de la realitățile economiei noastre și de la contextul mondial, secretarul general al partidului insista din nou, cu acest prilej, asupra necesității ca **„în toate unitățile, folosirea rațională a energiei, a combustibilului, a materiilor prime, a materialelor, recuperarea și refolosirea lor să devină o preocupare de importanță deosebită — aceasta constituind o cerință obligatorie pentru buna desfășurare a activității în toate sectoarele de muncă"**.

Se poate spune că tocmai acest imperativ a constituit firul roșu al dezbaterilor în adunarea generală ce a avut loc la întreprinderea chimică **„Victoria"** București. Și nu întîmplător. Pe de o parte, profilul de fabricație extrem de divers — circa 3 000 de sortotipodimensiuni de produse (din grupe ca: prelucrarea cauciucului, a maselor plastice, a sticlei, produse chimice de uz general, alimentar și casnic, articole de papetărie, lacuri și vopsele ș.a.) — implică utilizarea unor materii prime și materiale a căror listă cuprinde peste 6 200 de poziții, în care condiții rezolvarea problemelor de aprovizionare trebuie să facă apel tot mai insistent la reducerea consumurilor specifice, la inventivitate în găsirea de înlocuitori adecvați pentru materiale greu de procurat. Pe de altă parte, o serie de produse cu pondere însemnată în activitatea întreprinderii — și a căror gamă se extinde continuu — reprezintă tocmai o valorificare superioară a unor materiale refolosibile.

Norme de consum care valorifică rezervele de economii

Primul an al cincinalului a fost marcat de rezultate bune în ambele aceste direcții. În condițiile unor substanțiale depășiri ale planului (cu 2,25% la producția marfă, cu 5,7% la cea netă, cu 17,71% la livrările pentru export), cheltuielile materiale la 1 000 de lei producție marfă au fost reduse suplimentar cu 9,60 lei. Revizuirea a o sută de norme de consum și elaborarea altor 74 noi a așezat pe baze strict tehnice, gospodărești folosirea fiecărui gram de material, de combustibil, a fiecărui kWh de energie electrică, rezultînd însemnate economii fizice. Pe baza programului de reducere a consumurilor specifice au fost înlocuite în proporție însemnată cauciucul natural pentru benzile de rulare cu cauciuc sintetic, uleiul tehnic pentru fabricarea vopselelor cu ulei de soia și tung, s-au diminuat consumurile de pigmenți și coloranți la acuarele și cerneluri — fără a diminua calitatea produselor respective. Produsele noi și reproiectate (a căror pondere în producția marfă — 17,4% — a întrecut-o pe cea prevăzută în plan) au fost realizate într-o concepție ce îmbină valoarea funcțională cu economicitatea.

Reciclarea în practica curentă

A intrat în practica curentă, sub raport organizatoric și tehnologic, reciclarea materialelor secundare, reintroducîndu-se în procesul de fabricație peste 50 de tone de deșeuri de masă plastice precum și valorificîndu-se însemnate cantități — achiziționate de la terți — de cioburi de sticlă, deșeuri de zinc, de piatră de polizor ș.a.; totodată, au fost site în întreprindere, de pildă unele deșeuri de cauciuc, de hîrtie, de feroase, ulei ars ș.a.

Rentabilitatea, analizată pe produs

Luările de poziții critice și autocritice din darea de seamă a consiliului oamenilor muncii și din dezbateri, cele 63 de propuneri concrete făcute în adunările generale pe secții, ateliere, sectoare și pe întreprindere au insistat asupra rezervelor ce eixstă încă și care trebuie pe deplin exploatate pentru ca rezultatele pe această linie să fie considerabil amplificate în 1982, astfel încît **creșterea producției marfă și a celei nete**, peste sporul planificat, de 4,7% **să nu necesite un plus de resurse materiale și energetice**, iar **rentabilitatea să fie asigurată** nu numai pe ansamblul activității, ci **pe fiecare produs în parte.**

Planul de măsuri — fundamentat științific, concret, cuantificabil

În acest sens este orientat cu precădere și programul unitar de măsuri, îmbunătățit sub raportul conținutului față de cel aprobat în toamnă (dar purtînd același neajuns — necuantificarea eficienței economice preconizate). Diminuarea în continuare a consumurilor este avută în vedere în primul rînd sub raportul **modernizării tehnologiilor învechite**, care determină risipă, **al înlocuirii unor produse uzate moral** (articole de cosmetică auto, de papetărie) prin produse care, la un consum unitar de materiale cel mult egal, să capete o valoare de întrebuințare sporită. S-a pus, de asemenea, accent pe necesitatea **bunei întrețineri, reparării la timp și asigurării fiabilității în funcționare a mașinilor și utilajelor,** pentru a preveni nu numai avarierea lor, ci și irosirea de materii prime prin prelucrări necorespunzătoare. S-a semnalat nevoia constituirii unui nucleu de cercetare cu sarcina de a studia și asimila în producția proprie **înlocuitori ai unor materiale din import.**

Disciplina muncii și disciplina tehnologică două fațete ale aceleiași probleme

O problemă asupra căreia s-a insistat în mod deosebit a fost aceea a **disciplinei în muncă și tehnologice**; respectarea riguroasă a programului de lucru, a instrucțiunilor tehnice, a rețetelor reprezintă principala cale pentru a evita fenomene care mai apar — părăsirea mașinilor în timpul lucrului și expunerea lor la dereglări și defectări, neasigurarea asistenței tehnice pe tot parcursul programului și la toate locurile de muncă, respingerea de către controlul de calitate a unor loturi de produse, în vederea remedierii etc.

Conlucrarea și sprijinul centralei

Centralei industriale de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri, adunarea generală i-a solicitat sprijinul în rezolvarea unor probleme care depășesc competența întreprinderii: urgentarea obținerii avizelor pentru o investiție ce va permite recuperarea și refolosirea anuală a încă 600 t de mase plastice uzate; intervenții la principalii deținători ai parcului de autovehicule (îndeosebi M.A.I.A.) și la M.A.C.F. pentru respectarea planului de predare la reșapat a anvelopelor uzate. Este, într-adevăr, inadmisibil ca economia națională să piardă anual mii de tone de cauciuc (iar capacitățile de reșapare să nu fie folosite integral) din cauză că nu se iau măsuri ferme pentru ca șoferii, revizorii tehnici, șefii de coloană din unitățile cu mijloace proprii de transport auto să nu determine, respectiv să nu admită uzarea anvelopelor pînă la inserție, ceea ce le face să nu poată fi recondiționate.

În lumina recentelor indicații ale secretarului general al partidului, colectivul întreprinderii „Victoria" este dator să acționeze și mai intens pentru mărirea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor refolosibile, ceea ce va contribui la acoperirea cheltuielilor suplimentare pentru majorarea retribuției, asigurînd creșterea în continuare a rentabilității, fondul de participare la beneficii.

C. DAMIAN

Dezbatere în județul Bihor

UTILIZAREA POTENȚIALULUI ENERGETIC AL APELOR GEOTERMALE (II)

Continuăm publicarea stenogramei dezbaterii organizată de Revista Economică împreună cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Comitetul județean Bihor al P.C.R.

Multiple domenii de folosire a potențialului caloric

Mihai Binșelean. Din anul 1977 unitatea noastră a exploatat un foraj cu adîncime de 2 900 m, cu un debit foarte bun, un demaraj de 32 l/sec. care ne-a asigurat energia necesară pentru o seră de două hectare. După trei ani de exploatare, ca urmare a declinului la acest zăcămînt, obținem 26 de litri/sec., ceea ce ne-a determinat să luăm măsuri prin care să prevenim asemenea aspecte negative. Temperatura în zăcămînt, însă, reprezintă un record european, avînd 126° C și o presiune de exploatare în jur de 9 atmosfere.

Cu ajutorul Comitetului județean de partid, al organelor centrale, al Ministerului Geologiei și al C.N.S.T., am revăzut modul de organizare al activității de forare și, prin specialiștii de profil, ne-am extins și noi forajele. Am avut și avem permanent în vedere obiectivul de a menține potențialul zăcămîntului. Urmărim să lucrăm pe grupe de foraje și anume să exploatăm printr-o tripletă (trei foraje), două pentru extracție și unul pentru reinjectare. În acest mod, avem convingerea că vom putea preveni ivirea sau accentuarea declinului. Mai menționez că, cercetătorii din domeniul chimiei au reușit să elaboreze un produs, care elimină în mare parte depunerile. Această problemă rămîne însă deschisă, mai ales că fiecare foraj, în felul său, prezintă alte aspecte, care comportă măsuri diferite.

Pentru prevenirea interferării forajelor, a declinului ca și a depunerilor — procese care, așa cum am arătat, generează neajunsuri în activitatea noastră, permiteți-mi să readuc în actualitate o propunere pe care eu am mai lansat-o cu cîțiva ani în urmă. Anume, să trecem urgent la experimentarea utilizării subsolului ca schimbător de căldură. Iată despre ce este vorba. Mă gîndesc să introducem apă obișnuită la adîncimea de peste 2 000 m, urmînd ca apoi s-o extragem avînd temperatura ridicată a orizontului de scoarță terestră unde a fost introdusă. Urmărim, de asemenea, ca toate clădirile pe care le avem în unitatea noastră să beneficieze în viitor de curentul electric obținut pe bază de energie geotermală, cu alte cuvinte să extindem utilizarea în acest sens a energiei geotermale.

Mai subliniez că am executat o magistrală pentru bioxid de carbon, de la distanța de 38 km, de la Ciocaia de lîngă Săcueni, a cărei construcție se află în prezent într-o fază de finalizare ; că lucrăm acum la distribuțiile secundare și terțiare care decurg din distribuția primară a bioxidului de carbon. Această lucrare ne va asigura practic o veritabilă uzină de energie. Am dori ca acest bioxid de carbon să-l folosim numai pentru fotosinteză. În acest cadru se relevă, totodată, **o mare rezervă de energie pentru industria frigului,** cunoscînd posibilitățile în acest scop ale bioxidului de carbon. Consider că am putea alimenta cu gheață carbonică toate vagoanele care ies din țară prin punctul Borș, prin punctul Episcopia Bihorului către centrul Europei.

Gradientului termic specific al Oradiei i-am gîndit și o altă întrebuințare. În loc să irigăm cu apă rece, răcînd componentele solului, vom iriga cu apă caldă, care nu face altceva decît să încălzească subsolul. Bineînțeles, nu va mai fi nevoie să folosim energie de la C.E.T. sau termală pentru a încălzi cantitatea imensă de apă tehnologică pe care o folosește unitatea noastră pe cele 21 de hectare.

În încheiere țin să arăt că facem eforturi deosebite ca cel puțin 30 la sută din suprafața unității noastre să dispună de această energie geotermală, precum și de **alte surse de energii neconvenționale.** Fac un apel la toți factorii, la specialiști să ne sprijine pentru a găsi o posibilitate de creștere a numărului de foraje amplasate în vecinătatea serelor.

Necesitatea utilizării în trepte

Romeo Apostol. Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Bihor utilizează apa geotermală în 3 scopuri : încălzirea serelor, prepararea apei calde menajere și în tratamentul balnear ; în prezent, avem 1 ha de sere încălzite cu ape geotermale, iar în construcție încă 0,5 ha, care vor intra în funcțiune în cursul anului 1982, respectiv în trimestrul I. De asemenea, energia geotermală se folosește pentru prepararea apei calde menajere în cartierul Nufărul, urmînd a se extinde în cursul anului 1982 în cartierul Ibsen din Oradea, precum și în orașul Marghita. În mod experimental, în orașul Oradea se folosește apa geotermală pentru încălzirea unui număr redus de apartamente — și subliniez cu satisfacție că experiențele s-au soldat cu rezultate bune, în sensul că nu s-au ivit probleme nerezolvabile în ceea ce privește corodarea instalațiilor, precum și depunerile. Mai folosim apa geotermală pentru tratament balnear în stațiunile „1 Mai", „Felix" și orașele Oradea și Marghita pentru agrement.

Consider însă că energia apelor geotermale — la nivelul chiar al actualelor posibilități create — nu este folosită în totalitate, nici pe parcursul întregului an — activitatea de sere și de agrement fiind periodică — și nici întreaga cantitate de energie — pentru agrement fiind necesar a se răci apa geotermală. Părerea mea este că apa, — respectiv energia — geotermală ar trebui **mai mult utilizată în trepte de folosință,** așa cum s-a mai arătat aici : apă caldă menajeră, sere, agrement, asigurîndu-se folosirea ei permanentă, precum și folosirea integrală a energiei termice.

Am ridicat această problemă a utilizării în trepte a apei geotermale, întrucît, așa cum cunoașteți, temperaturile apelor geotermale de la noi din județ variază între 40° și 100° C sau chiar peste 100°C. Noi ne-am gîndit la utilizarea ei pînă la o temperatură de 40°, dar ea ar putea fi utilizată chiar și la temperaturi mai scăzute. După cum am arătat, experiențele efectuate privind încălzirea apartamentelor cu apă geotermală s-au soldat cu rezultate pozitive și aici văd eu posibilitatea utilizării pe scară mai largă, avînd în vedere profilul întreprinderii noastre.

Evaluarea corectă a rezervelor

Augustin Țenu. Preocupările privind cercetarea apelor geotermale din partea de vest a României au început încă dinainte de anul 1970. Odată însă cu apariția crizei energetice mondiale, în anul 1973, ele au căpătat o formă concretă ; s-a pus problema utilizării lor pentru obținerea de energie, energie în general, fără a spune, deocamdată, energie electrică. Toate aceste preocupări au făcut ulterior un mare pas înainte prin grija Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, care le-a încredințat într-un **program de cercetare a apelor geotermale, parte a unui program mai complex vizînd valorificarea și a altor surse de energie neconvențională.**

În acest context, s-a urmărit întîi să avem ce utiliza și după aceea să vedem cum anume utilizăm, care sînt domeniile în care utilizăm apa. Ca urmare, în subprogramul amintit s-a introdus și o temă care să confirme dacă există o realimentare a acestor resurse de apă geotermală. În realizarea ei am beneficiat de o colaborare internațională cu un institut prestigios al domeniului, chiar cel mai prestigios din lume — Institutul de cercetări geotermice din Pisa, Italia. Am efectuat aceste cercetări timp de trei ani de zile, concluziile fiind publicate, parțial, la sfîrșitul anului 1978. Se desprindea ideea că apele din zăcămîntul pontian din zona Oradea sînt ape fosile în totalitate, iar că cele din triasic și cretacic din zona „Felix"-„1 Mai", au un sistem natural de realimentare. Aceste rezultate au făcut ulterior obiectul unor lucrări mai largi publicate în reviste de specialitate. Mi-aș permite numai să vă citez o părere exprimată cu prilejul Congresului geologic carpato-balcanic desfășurat în luna septembrie 1981 la București, precum și cu

alte prilejuri : aceea a nealimentării, pentru că s-a pus problema dacă zăcămintele sînt închise sau deschise.

Vechea ipoteză de calcul a rezervelor a plecat de la premisa că există o realimentare continuă a acestor acvifere. Or, cercetările noastre au arătat că unele din aceste acvifere sînt închise, cel puțin acviferul ponțian, care este fosil. Dar, repet, aceasta **nu trebuie să ne ducă la concluzii pesimiste privind posibilitatea de utilizare a acestor resurse** ; acviferul ponțian inferior din zona Oradea-Satu Mare are o importanță economică de prim ordin, chiar dacă este lipsit de posibilitatea reîncărcării într-un circuit hidric natural. Importanța sa rezidă în primul rînd, în dimensiunile regionale ale rezervorului ca și în termalitatea relativ ridicată a apei. Sigur, aceste rezerve de ape geotermale, în special cele din județul Bihor, au făcut și obiectul altor studii. Și în acest cadru, alături de o serie întreagă de detalii, se conturează clar perspectivele de exploatare a acestor resurse, necesitatea elaborării unui program de măsuri tehnico-științifice care să permită optimizarea utilizării potențialului geotermic existent în regiune.

Firește, este la fel de necesar să privim cu **realism** dimensiunea exactă a ceea ce avem de exploatat, pentru a nu face investiții prea mari, care să rămînă ulterior neacoperite ; aș vrea să subliniez că, contrar celor spuse de tovarășul Maghiar, din ceea ce știu eu, investițiile făcute pe seama energiei geotermale se amortizează pe termen lung. Probabil că dînsul a avut în vedere cazul de la Institutul de învățămînt superior din Oradea, dar atrag atenția că nu trebuie generalizat acest caz particular.

Constantin Opran. Cum vedeți, tovarășe Țenu, posibilitatea valorificării acestor zăcăminte fosile, despre care v-ați exprimat că au o importanță regională ?

Augustin Țenu. Dv., după cîte știu, ați fost în Ungaria și ați văzut cum exploatează vecinii noștri această resursă geotermică. Valorificarea, după mine, ar trebui să se bazeze pe un program rațional întocmit, pe o densitate rațională a forajelor dispuse teritorial, așa cum, ținîndu-se seama de condițiile particulare microspațiale în special din zona noastră, trebuie să avem în vedere cantitatea de apă înmagazinată, ca rezervă înmagazinată și ca rezervă elastică, pe care trebuie s-o privim la dimensiunile reale. Sarcina calculării rezervelor, în noua ipoteză, este o operațiune laborioasă, care trebuie să cadă în sarcina organelor Ministerului Geologiei ; în fapt consider că trebuie reomologate rezervele a căror omologare a rămas neschimbată din 1971.

Teodor Maghiar. Mi-aș permite o foarte scurtă intervenție. Cele afirmate de mine sînt bazate pe studii fundamentate științific ce stau la îndemîna oricui să fie verificate. Pentru aprecierea eficienței utilizării potențialului energetic al apelor geotermale este necesar să facem următoarele comparații : o centrală electrică pe bază de cărbuni are nevoie în afară de instalațiile propriu-zise de producere a energiei, de gospodării anexe importante și de alte elemente care asigură alimentarea cu agentul primar — și întreaga investiție se amortizează în perioade ce nu depășesc 25 de ani. La aceasta se adaugă costurile transportului cărbunilor — care sînt în continuă creștere. Nu insistăm asupra comparației cu investițiile deosebit de mari pe care le implică hidrocentralele. Vom spune numai că centralele care utilizează apele geotermale necesită numai un schimbător de căldură și un motor pentru producerea energiei, instalații care pot fi amplasate în imediata apropiere de sursa de apă, astfel încît **investițiile sînt minime.**

Deci, apele geotermale ca sursă energetică pentru satisfacerea unor nevoi locale sînt **infinit mai economicoase decît recurgerea la sistemul energetic național — unde costurile de producție sînt mult mai mari.** Poate că tovarășul Țenu se referea la calcule de eficiență efectuate în alte țări, în alte perioade, în care se urmărea realizarea de centrale de puteri mari (ținînd de tendința de gigantomanie, în prezent depășită din motive de criză), or, pentru a face comparații corecte este bine să ținem seama de realizările și experiența noastră concretă, de realități, de restricțiile energetice actuale care ne determină să privim cu atenție și cele mai modeste surse energetice locale.

Cunoașterea acțiunii apelor și protecția surselor

Ioan Negoescu. — Dacă efectele favorabile ale apelor geotermale sînt cunoscute din timpuri străvechi, utilizarea lor mai largă trebuie să fie integrată și în sfera cuceririlor științei medicale actuale. Această valoroasă sursă terapeutică trebuie să fie integrată într-un complex de mijloace terapeutice, într-o concepție medicală de ansamblu despre boală și bolnav ; numai în acest fel se vor putea obține rezultate terapeutice reale, valoroase, în cel mai scurt timp. Numai în acest fel putem să creștem eficiența terapeutică a acestor ape.

Cu toate că aceste ape și efectul lor sînt cunoscute, așa cum arătam, din timpurile cele mai vechi, aș vrea să remarc faptul că modul lor de acțiune, în cele mai mici mecanisme, este încă destul de puțin cunoscut. În utimii ani, mai ales în ultimii 20 de ani, există studii de fiziologie aplicată, studii de fiziopatologie, studii clinice. Aș vrea să citez aici numele prof. Stoia, prof. Dinculescu, precum și actualmente al prof. Teleki, care s-au ocupat de efectul acestor ape asupra organismului uman și asupra diverselor stări de boală. Și totuși, încă mai rămîn lucruri nelămurite, ceea ce constituie o sarcină deosebită pentru noi.

Tocmai în acest sens, în ultimii ani au fost întreprinse două lucrări mai importante în colaborare cu Institutul medico-farmaceutic din Cluj ; în acest cadru s-a desprins concluzia că apele noastre termale, prin elementele pe care le conțin, au o **acțiune în dublu sens asupra organismului uman.** Adică o parte din mineralele acestor ape pătrund în circulația generală și în economia generală a organismului. În același timp — ceea ce a fost relativ neglijat pînă în momentul efectuării cercetărilor amintite — s-a constatat și faptul că și o parte din elementele minerale ale corpului sînt eliminate în mediul fizic de tratament. Așa cum remarca acad. prof. dr. Baciu, rectorul I.M.F. Cluj, apele termale de la noi se comportă ca o pompă de sodiu. Acest lucru ne-a explicat unul dintre mecanismele care fac ca apele termale să fie favorabile în tratamentul hipertensiunii arteriale, în stadiul I și II — lucru care înainte nu era cunoscut, din contra, se spunea chiar că sînt contraindicate cu desăvîrșire pentru tratamentul hipertensiunii în stadiul I.

Sub conducerea tov. academician prof. dr. Baciu a fost, de asemenea, definitivată și comunicată la sesiunea Academiei de științe medicale lucrarea „Efectul apelor termale de la Felix asupra funcțiilor de bază ale organismului uman". În acest cadru s-au relevat și alte mecanisme importante de acțiune a acestor ape asupra organismului ; aș vrea să subliniez faptul că în anumite perioade de tratament aceste ape au un efect excitant asupra corpului uman, că produc un stress terapeutic pus în evidență prin creșterea eliminării de catecolamine ; ele antrenează, în unele situații reducerea glicemiei la valori sub cele pe care bolnavii le-au prezentat la început.

Sînt elemente care trebuie integrate obiectivului de creștere a eficienței calității tratamentelor efectuate la băile Felix. Firește, nu toate mecanismele sînt cunoscute, sînt încă elemente legate de modul de acțiune asupra fiziologiei corpului uman, și care nu sînt puse la punct. Să dau cîteva exemple : nu este pus la punct în totalitate efortul terapeutic pe care-l desfășoară aparatul cardiovascular sub influența acestor ape termale ; se cunosc date din literatură dar nu cunoaștem exact efectele apelor termale asupra corpului în condițiile „Felix"-ului. De asemenea, nu cunoaștem modificările de excitabilitate neuromusculară etc. Aceste lucruri sînt, după cum spuneam, deosebit de necesare. Să vă dau doar un exemplu : pînă a nu cunoaște că pătrunderea unor elemente se face și prin tegument, pînă a nu cunoaște că radonul din apele noastre se descompune spontan în trei compuși solizi, și care au acțiuni de la 1 la 3 ore, în metodologia noastră existau unele lacune. Adică se indica o singură baie pe zi. Or, pentru o terapie mai intensivă și mai de efect, noi aplicăm astăzi două băi, efectele pozitive recunoscîndu-se nu numai prin antrenarea unor funcții locomotorii, dar în însuși mecanismul de bază, organismul fiind supus un timp mai îndelungat acțiunii favorabile a apei geotermale. Au intervenit, totodată, și alte lucruri noi. Acum nu indicăm dușul imediat după baia termală, ci numai după 3 ore, iar în condițiile de două băi — una dimineața și una seara — doar înainte de culcare.

Părăsind aceste probleme strict medicale, dar care au implicații importante asupra recuperării forței de muncă — permiteți-mi ca, mai departe, să vă exprim convingerea mea că folosirea apelor termale este cu atît mai eficientă cu cît se asigură cea mai directă, **cea mai scurtă distanță de la sursă și pînă la bazinul de tratament** ; numai în acest fel apele termale nu vor pierde nimic din valoarea lor. Poate nu întîmplător, ci tocmai din acest motiv, se spunea pe vremuri despre băile „1 Mai" — „baia cea bună" iar despre „Felix" — „baia cea rea", fiind amplasată mai departe de izvor. Cred că proiectarea bazelor de tratament trebuie să țină cont de acest lucru. Apele termale se uzează terapeutic ; dacă au trecut 3 ore, apa a fost vînturată prin mișcări, ea se degradează, ea trebuie împrospătată.

O altă problemă care cred că trebuie s-o avem în atenție : **protecția surselor și exploatarea rațională a lor.** Cred că la ora aceasta, în „Felix" și în „1 Mai", nu există cea mai mare grijă sub acest aspect. Există încă dereglări în ceea ce privește exploatarea, manipularea izvoarelor. Există încă o foarte mare cantitate de apă care se pierde, fiind aruncată la canal, iar alta complet nefolosită. De asemenea, în jurul izvoarelor nu

există întotdeauna protecția cea mai corespunzătoare ; se permite organizarea de campinguri, corturi etc. care atît sub aspectul protecției sanitare cît și din alte puncte de vedere, afectează integritatea medicală a apei geotermale. S-a discutat și la dezbaterea trecută ca și în alte rînduri : este foarte indicat ca „Felix" să rămînă așa cum este de veacuri, o zonă de tratament. Desigur, aceasta nu înseamnă că nu trebuie găsite utilizări corespunzătoare energiei geotermice care rămîne în afara folosirii respective. Mă gîndesc la ceea ce se face deocamdată, și anume la preîncălzirea apei menajere. Și consider, de asemenea, că apele uzate terapeutic, care mai dispun de o cantitate de căldură, ar putea avea utilizări foarte folositoare pentru „Felix" ; de exemplu aici lipsește o seră cu flori, este o adevărată problemă în „Felix" să găsești o floare ; este adevărat, există o seră la Complexul U.G.S.R., dar este foarte mică ; nici pe departe nu acoperă cerințele în acest sens.

Și acum, cîteva probleme în legătură cu județul nostru. Cred că în municipiul Oradea ar fi deosebit de importantă problema folosirii apei termale, și aici aș sublinia în mod deosebit valoarea socio-economică a faptului De exemplu, un bolnav care a făcut o fractură nu este neapărat nevoie să fie internat la „Felix", ci ar putea fi recuperat în bune condiții chiar la Oradea, în condiții similare cu cele de la „Felix". La Marghita s-a creat un astfel de centru, sau mai bine zis un nucleu de tratament balnear și de recuperare, care rezolvă cu mult succes la ora aceasta recuperarea post-spital. Foarte puțini bolnavi vin din Marghita să solicite direct tratamentul nostru ; marea majoritate a lor profită de condițiile **create local.** Chiar și acolo unde nu există posibilități atît de largi ca la Oradea, dar unde există resurse de ape geotermale, se pot asigura, prin grija și înțelegerea consiliului popular, un bazin, cîteva cabine, unde sub controlul chiar al medicului de dispensar, s-ar putea face tratamente corespunzătoare. De exemplu există o asemenea sursă la Salonta. Menționez și faptul că în județul nostru, în afara apelor cu caracter pur termal, mai sînt și alte ape valoroase — la Tinca, la Husasău de Tinca etc., care practic ne oferă posibilitatea să aprofundăm aproape toate profilurile, atît digestive cît și metabolice.

Constantin Corici. Și în județul Timiș, începînd cu anul 1978, au fost începute lucrările în vederea valorificării apelor geotermale. Am ajuns ca, — într-o perioadă foarte scurtă, zicem noi, de doi ani și jumătate — în prezent să fie utilizate cam 12,2 G.cal/h, astfel că ocupăm locul doi după județul Bihor. Realizăm o economie de circa 41—42 t combustibil convențional pe zi, situîndu-ne tot pe locul doi după județul Bihor. Din discuțiile pe care le-am purtat cu tovarășii din conducerea I.F.L.G.S. și conducerea Ministerului Geologiei, urmează ca în programele pentru acest cincinal, avînd în vedere și rezervele de ape geotermale estimate pentru județul Timiș, să fim chiar **principalul** județ din țară în ceea ce privește utilizarea apelor geotermale.

Vă informăm că în prezent se utilizează un număr foarte mic de sonde din cele existente, nu atît datorită faptului că Ministerul Geologiei nu ar fi făcut eforturi pentru a pune la dispoziția utilizatorilor acest potențial caloric al apelor geotermale, ci datorită faptului că, în general, lucrările de foraj nu sînt corelate cu lucrările privind investițiile la beneficiar. Sînt mai multe unități care poartă răspunderea acestei situații : realizarea lucrărilor a fost întîrziată din cauza constructorului, întîlnim și cazuri în care unitățile nu au deschisă finanțarea pentru lucrările de investiții etc. Tocmai pornind de la asemenea elemente, cred că trebuie mai bine asigurată coordonarea problemelor de utilizare a apei geotermale.

Noi considerăm că pentru actualul cincinal, în județul nostru este bine ca amplasarea sondelor să se facă avînd în vedere și problema declinului amintit aici ; la sonda 4 607 din județul Timiș, debitul este de 22 l/s, este vorba de comuna Lovrin, iar în aceeași comună, la 3 km distanță, unde sînt date în exploatare încă două sonde, debitul este la una de 14 l/sec., iar la alta de 15 l/sec. etc. Ca urmare este deosebit de actuală problema găsirii unor soluții de reinjectare a apei în sol, chestiune la a cărei rezolvare cred că este necesar să-și aducă contribuția toți factorii care, într-un fel sau altul, au preocupări și competențe în domeniul apelor geotermale. Noi considerăm că rezultatele obținute pînă acum sînt bune și sîntem de părere că în perioada ce mai rămîne din actualul cincinal se va ajunge la o concluzie, odată cu omologarea rezervelor, și în ceea ce privește declinul zăcămintelor.

În ce privește utilizarea apei geotermale, se ridică cel puțin două aspecte și anume : utilizarea la obiective deja existente și utilizarea la obiective noi. În prezent, în țară, **nu există un proiectant specializat în ce privește utilizarea apelor geotermale.** S-au făcut diferite încercări, de către diverse unități, instituții și ministere. Cred că nu ne putem permite să disipăm forțele ; ar trebui să se stabilească pe profile, pentru agricultură, agrement, turism, cine anume face proiectele pentru utilizarea apei geotermale, mai concret, sarcinile care revin Întreprinderii de foraj și lucrări geologice speciale. Mă refer la faptul că unități agricole — cum este și cazul Cooperativei agricole de producție Tomnatic, care are o suprafață de 14,5 ha sere — nu au — și nici nu pot să aibă — personal de specialitate care să realizeze toate lucrările pe care le necesită utilizarea apelor geotermale. În prezent s-a stabilit ca Întreprinderea de foraj și lucrări geologice speciale să asigure apa geotermală la circa 20—30 m de la gura sondei. Dar mai sînt și alte sonde, care emană și gaze, care ar putea fi utilizate și care, din păcate, se pierd în aer, pentru că beneficiarul nu are posibilitatea, — mai bine spus nu știe cum — să le utilizeze. În ceea ce privește deversarea apelor geotermale, nu există, așa cum s-a arătat și aici, o soluție globală. Această problemă nu e rezolvată decît în unele locuri. În județul Timiș nu avem o soluție globală pentru deversarea acestor ape, doar recent am găsit o soluție ale cărei rezultate se vor vedea în cursul acestei ierni.

La ora actuală, din totalul de 25 ha sere ce le avem în județ, nici jumătate nu folosesc apa geotermală. Credem că în anul viitor le vom putea da integral în folosință, vom putea realiza acest lucru numai din momentul în care vom cunoaște clar situația — anume cînd începe declinul. Credem că ar fi mai bine ca, pe lîngă aceste ape geotermale, cel puțin pentru perioada imediat următoare, de cîțiva ani, să se poată păstra și cotele pentru gaze naturale sau combustibil de calorifer, pentru că altfel vom ajunge în situația că nu le vom putea utiliza, ori neutilizînd într-o iarnă serele, va trebui să trecem la demolarea lor. Deci propun să nu se treacă imediat la reducerea cotelor de combustibil pentru unitățile care trec la utilizarea apei geotermale, pînă cînd nu se stabilește exact care sînt posibilitățile reale ale zăcămîntului respectiv și care sînt perspectivele acestuia.

Maria Popescu. Întrucît utilizarea apelor geotermale în sere este la începutul ei, poate că e bine, cum spuneați dv., să se mențină o scurtă perioadă repartițiile de combustibil convențional. Calea cea mai rațională pare însă să fie recurgerea la soluțiile avansate de tovarășul Binșelean, între care **utilizarea altor forme de energie în completarea energiei geotermale,** cum ar fi biogazul, energia solară și energia reziduală din industrie etc. ; utilizarea concomitentă a mai multor surse este mult mai inteligentă și infinit mai economicoasă. După cum știți, ceea ce urmărim noi, în primul rînd, este eficiența economică. Soluțiile experimentate în județul Bihor nu sînt nici foarte costisitoare și fiind rațional concepute sînt de natură să prevină eventualele riscuri de epuizare.

În ceea ce privește problema ridicată aici, a declinului apelor geotermale, eu cred că trebuie să avem în vedere faptul că în condițiile actuale de criză, chiar dacă utilizăm o sursă de apă geotermală o perioadă relativ scurtă, de 10 ani, aceasta înseamnă foarte mult, pentru că în acești 10 ani putem contribui la reducerea consumului de petrol și cărbune, a importului de petrol, lucru important în condițiile creșterii dificultăților de exploatare, ale creșterii prețurilor și dobînzilor pe piața mondială.

Constantin Corici. Eu mă refeream la păstrarea cotelor de combustibil convențional pentru 1—2 ani, pînă cînd reușim să punem integral în funcțiune capacitatea respectivă. Am ascultat și eu cele spuse de tovarășul Binșelean și din cele spuse de dînsul reieșea că doresc să ajungă pînă acolo, încît serele să fie încălzite cu surse de energie neconvențională în proporție de 30 la sută. Scopul nostru este ca **întreaga suprafață de sere amintită,** 10 ha la Lovrin și 14,5 ha la Tomnatic, să o încălzim cu energie geotermală.

În județul nostru mai sînt și alte realizări în ceea ce privește utilizarea formelor de energie neconvențională. Începînd din acest an, un număr de 445 apartamente din Timișoara sînt încălzite cu energie solară, respectiv apa caldă menajeră se asigură pe această cale. De asemenea, am introdus această formă de energie și la un combinat de creștere și îngrășare a porcilor. La solicitarea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie am inițiat un program pentru crearea de centrale eoliene pentru unități agricole din județul Timiș ; la Jimbolia a fost concepută și o instalație de uscare a produselor ceramice, pe bază de energie solară. În cîteva localități din județul nostru a fost experimentată o instalație de producere a biogazului. Toate aceste acțiuni exprimă preocupări hotărîte pentru utilizarea formelor de energie neconvențională.

Avem preocupări și în ceea ce privește utilizarea mai largă a energiei apelor geotermale ; în sensul de a le utiliza nu numai pentru sere, ci și la încălzirea solariilor, ținînd seama că după ce au fost utilizate în sere au o temperatură de cca. 50° — mai departe vrem să le dăm la gospodăriile populației din zonă. Nu mergem pe ideea de a construi baze de agrement, pentru că aceasta este forma cea mai ineficientă, din punct de vedere economic.

Consemnări

ÎNVĂȚAREA ȘI DECALAJUL UMAN

„ORIZONTUL FĂRĂ LIMITE AL ÎNVĂȚĂRII", sub semnătura lui Mircea Malița, James W. Botkin și Mahdi Elmandjra, marchează un punct de cotitură în linia urmată de proiectele lansate de Clubul de la Roma : dacă inițial acestea s-au axat pe tema „limitelor exterioare" ale creșterii materiale, noua lucrare atacă „limitele interioare", cele care există în noi înșine și sînt încărcate de un potențial de dezvoltare fără precedent.

Aurelio Peccei, în „Cuvîntul înainte", subliniază că scopul proiectului este aducerea în prima linie a două întrebări, corelate între ele, de o importanță covîrșitoare pentru supraviețuirea și dezvoltarea omenirii. Prima se referă la decalajul uman, destul de mare și periculos în prezent, dar care este sortit aproape inevitabil să se adîncească încă și mai mult. A doua întrebare este aceea dacă tendințele actuale pot fi controlate și decalajul eliminat înainte ca homo sapiens să fie victima unei sorți tragice și grotești. După părerea sa, în termeni generali, omenirea, deși aparent mai merge înainte, de fapt pierde teren și trece printr-o perioadă de declin cultural, spiritual și moral, dacă nu și existențial, transformînd în felul acesta decalajul într-o prăpastie. De aceea, în viziunea lui A. Peccei, însăși „criza omenirii" apare ca provenind din „decalajul uman". El pledează pentru „...a așeza din nou omenirea pe un drum ascendent. Astfel, este necesară o activitate nouă, cu totul diferită, comparabilă, dar superioară celei care a împins lumea pe calea progresului. Punînd accent pe oamenii înșiși, această activitate trebuie, de fapt... să fie îndreptată spre dezvoltarea capacității lor latente, ascunse de înțelegere și învățare, în așa fel încît mersul evenimentelor să fie pînă la urmă controlat". (Orizontul fără limite al învățării, Ed. pol. 1981, p. 12).

Cei trei coautori, accentuînd asupra aspectului uman al problematicii globale, arată că în condiția umană au survenit cîteva schimbări fundamentale, în legătură cu suprapopulația globului, discrepanța dintre Nord și Sud, extinderea cursei înarmărilor, capacitatea de supraucidere nucleară atingînd niveluri absurde, limitarea resurselor, degradarea rapidă a pădurilor tropicale aducătoare de ploaie, înaintarea deșerturilor și stingerea accelerată a florei și faunei sălbatice etc., iar complexității „clasice" a problemelor i se suprapune o complexitate nouă, „de gradul doi" — provenind în special din caracterul progresului științific și tehnic. Proiectul pledează pentru cîteva orientări noi în probleme noi sau în probleme vechi care — în actualul context global — trebuie să fie privite din perspective noi : a) tehnologia trebuie pusă în slujba omenirii și nu omenirea în slujba tehnologiei ; b) deplasarea accentului de la problemele materiale, fizice către problemele cu caracter cultural, social și politic ; c) căutarea unor noi indicatori sociali și a unor noi criterii pentru verificarea și aprecierea importanței problemelor globale.

În cadrul acestor consemnări ne vom opri în special la cîteva din semnificațiile conceptelor pe care le lansează proiectul. Chiar dacă acestea nu sînt în multe cazuri cuantificate (sau cuantificabile), chiar dacă unele concepte — cum este învățarea — sînt interpretate într-o manieră excesiv de extinsă, iar altele — cum este „decalajul uman" — s-ar cere în continuare precizate, chiar dacă s-ar putea aduce și alte obiecții terminologiei și conceptelor descrise, toate acestea nu pot umbri efortul creator al coautorilor pe linia lansării unor termeni noi, care, așa cum pe bună dreptate s-a subliniat la dezbaterile de la Salzburg din 1979, sînt „contagioși", comunicarea acestora fiind lipsită de dificultăți, iar unele noțiuni, ca, de pildă învățarea anticipativă și învățarea participativă — sînt operaționale prin ele însele.

Înainte de a ne ocupa de cîțiva din termenii-cheie ai proiectului, vom consemna unele din semnificațiile metodologice de ansamblu. **În primul rînd,** merită a fi reținută teza autorilor că ceea ce îndeobște este acceptat a se aplica la indivizi este aplicabil, în mod specific și la societate ; creșterea este de pe acum nu numai recunoscută, dar și supralicitată în accepțiunea ei societală (mai ales ca creștere economică) ; învățarea „societală" se va impune sub imperiul necesităților, iar proiectul discutat aci, sîntem siguri, va avea un rol de primă importanță în a o consacra în plan conceptual. După cum s-ar putea afirma că multe din noțiunile tradițional aplicate la nivel societal — macro sau micro — s-ar putea trata și în planul individului — să ne referim, de pildă, la armonizarea optimizărilor.

În al doilea rînd, prezintă un interes deosebit că autorii nu se rezumă la a pleda pentru depășirea opticilor fragmentare, reducționiste, dar prin categoriile fundamentale ne dau un exemplu de depășire practică a frontierelor tradiționale. „Pentru cei trei coautori acest proiect a fost un laborator de încercare a toleranței reciproce, a comunicării internaționale și a urmăririi universalității în cadrul unor diferențe ireductibile. Aparținînd unor culturi diferite, familiarizați cu realitățile sociale cunoscute drept Est, Vest, Nord și Sud, am învățat cît de important este să ascultăm argumente noi și să părăsim perspectivele stricte ale disciplinelor în care s-a format fiecare dintre noi" [1] (p. 174). Teză cu largi rezonanțe și implicații, necesitatea „consensului asupra unui număr minim de valori universale" are un ecou aparte în economie. Știința economică este parcelată de numeroase frontiere trasate pe criterii de discipline academice, sisteme de valori, școli ideologice, orientări statal naționale etc., cu concepte utilizate în accepțiuni atît de diferite, în timp ce socializarea crescîndă a vieții economice și „mondializarea" numeroaselor aspecte ale acesteia, accentuează necesitatea unui consens asupra unui minim de noțiuni și categorii economice, care să deschidă calea unui sistem categorial cu vocație universală ; sînt semnificative din acest punct de vedere „aproprierile" din statistică și din compartimentul metodelor și tehnicilor de cercetare economică. Pășind în sfera teoriei economice vom constata că cu cît înaintăm de la nivelul tehnico-economic către cel social propriu-zis, cu atît elementul ideologic trage mai greu în balanță, însăși atingerea consensului vizînd adînc dialectica dintre știință și ideologie. Se poate afirma că odată „profesionalizarea" cercetării economice se produce nu o dezideologizare, ci o accentuare a acesteia, dar în forme mai subtile și cu mutarea centrului de greutate din sfera descrierii, a explicării cauzelor, genezei, naturii către sfera soluțiilor la problemele abordate. Elementul ideologic este prezent și în problematica globală și a face abstracție de aceasta ar însemna să cazi în mrejele „ideologiei dezideologizante".

Dar dacă este adevărat, că atingerea consensului în sfera teoriei nu poate fi imaginată în termenii ignorării ideologiilor nu este mai puțin adevărat, că dimensiunea ideologică nu înseamnă nici imposibilitatea dialogului și nici imposibilitatea „consensului asupra unui număr minim de valori universale" și în acest ultim punct găsesc o contribuție concretă a lucrării comentate, de mare valoare umanistă și gnoseologică. [2]

CONCEPTUL-CHEIE AL PROIECTULUI este acela de **decalaj uman,** care este definit în repetate rînduri și sub multiple unghiuri pe întreg parcursul cărții : „deși foarte avansați în multe alte domenii, bărbații și femeile din zilele noastre nu sînt capabili încă să înțeleagă pe deplin sensul și consecințele acțiunilor lor. Neînțelegînd mutațiile pe care le provoacă în mediul natural, în conjurător și în propria lor condiție, ei intră tot mai mult în conflict cu lumea reală" ; „distanța care există între complexitatea crescîndă și capacitatea noastră de a-i face față" ; „o dihotomie între complexitatea crescîndă a operei noastre proprii și dezvoltarea, ce rămîne în urmă, a propriilor noastre capacități" etc

[1] În același sens, se cere a fi menționat faptul că pe lîngă cei trei coautori propriu-zis, proiectul este rodul unei **participări** de substanță a încă cel puțin trei cercuri de coautori. Primul, cel mai larg, este format din numeroase personalități din cele mai diverse țări ale lumii aparținînd unor culturi, convingeri filozofice diferite, precum și instituții de cercetare și învățămînt din diverse țări ale lumii ; al doilea, sînt cei 150 de participanți la dezbaterea de la Salzburg, iunie 1979, care și-a desfășurat lucrările pe trei ateliere de lucru și care a luat în discuție textul inițial al lucrării, multe dintre comentariile și sugestiile făcute în timpul acestor întîlniri fiind ulterior incluse în textul final ; al treilea, cele trei echipe care au lucrat concomitent la București, Cambridge și Rabat.

[2] Desigur, aceasta nu înseamnă că nu pot fi discutate în continuare observațiile făcute în dezbaterile atelierului II al Conferinței de la Salzburg (președinte Adam Schaff), după care „contextul social-politic al învățării nu este suficient de prezent în raport... deosebit de importantă, dar absentă în mod curent este „voința social-politică". Această absență reprezintă pentru învățare o problemă mai importantă decît capacitatea de a face față complexității citate în raport". De reținut că aceste observații au fost făcute la textul inițial al raportului, de care cei trei coautori au ținut cont la pregătirea textului final.

Vom reveni asupra modului în care acest concept central este susținut și se înlănțuie cu alte concepte conexe și derivate. Ne-am permite acum o singură remarcă : ideea după care decalajul uman ar fi mai accentuat în țările dezvoltate din punct de vedere economic (vezi de pildă, p. 122, 178 și altele) s-ar cere mai atent discutată.

Decalajul uman, indiferent dacă-l privim ca raport, dihotomie, distanță etc., cuprinde doi termeni : pe de o parte — complexitatea „de ordinul doi", pe de altă parte — capacitatea de a o stăpîni.

Complexitatea izvorîtă din progresul științific este generată prioritar doar de cîteva țări dar ea are o iradiație universală, statele în curs de dezvoltare fiind și ele direct implicate în urmările ei negative (de pildă, armele de exterminare în masă, tehnologiile dezumanizante, distrugerile de habitat, consumul excesiv al resurselor naturale etc., etc.). Cît privește capacitatea de a controla complexitatea „de ordinul doi" ea este legată nu numai de individ, ci mai ales de colectivitățile național-statale ; și evident, diferă mult de la o țară la alta în funcție tocmai de nivelul de dezvoltare economică, tehnologică, științifică, de însăși răspîndirea învățămîntului. Din acest punct de vedere „decalajul uman" este nu atît individual cît mai ales **societal.**

Se poate afirma că datele conținute în textul proiectului arată discrepanțe în domeniul „decalajului uman" care cu greu ar putea fi interpretate ca fiind de sens contrar celor economice. [3]

ÎN STRÎNSĂ LEGĂTURĂ cu „decalajul uman" este conturat conceptul de **învățare,** ca atitudine atît față de cunoaștere, cît și față de viață, ca proces de pregătire pentru a face față unor situații noi.

Autorii disting două tipuri fundamentale de învățare : învățarea de menținere și învățarea inovatoare. Învățarea de menținere este „achiziția de norme, metode și reguli fixe pentru a face față unor situații cunoscute și recurente... acest tip de învățare este menit să asigure funcționarea unui sistem existent sau a unui mod de viață stabilit. Învățarea de menținere este și va continua să fie indispensabilă pentru funcționarea și stabilitatea oricărei societăți" (p. 26—27). Învățarea inovatoare este „acel tip de învățare care poate aduce schimbare, reînnoire, restructurare și reformulare de probleme", „un tip de învățare care să pună accentul mai mult pe crearea de valori decît pe simpla lor conservare" (p. 27—29).

Învățarea de menținere este în primul rînd analitică, valorile pe care se sprijină sînt date și recunoscute, în timp ce atributele principale ale învățării inovatoare sînt integrarea, sinteza, lărgirea orizontului și condensarea tuturor caracteristicilor ei transdisciplinare. Pe de altă parte, învățarea de menținere creează de obicei soluții a căror validitate este confirmată de autoritatea științifică și administrativă care le-a generat, în timp ce o premisă-cheie a învățării inovatoare este că soluțiile propuse sînt judecate înainte de a fi adoptate. Într-un caz istoria joacă un rol preponderent, în celălalt învățarea din viitor este mai importantă chiar decît învățarea din trecut. În timp ce învățarea de menținere este adecvată situațiilor complexe provenind în special din sistemele naturale și din raporturile omului cu natura, învățarea inovatoare este menită să stăpînească o complexitate „de ordinul doi", adică produsă de acțiunile umane și de sistemele făcute de om și reprezentată de o lume a culturii, a civilizației și a produselor artificiale ale omului.

Conceptul de „învățare inovatoare" este atît de important în economia lucrării încît autorii subliniază : „scopul principal al acestui raport este inițierea unei dezbateri cu privire la învățare și la viitorul omenirii axată pe conceptul de învățare inovatoare și pe caracteristicile ei fundamentale" (p. 29—30).

Anticiparea și participarea creatoare sînt la rîndul lor trăsăturile fundamentale ale „învățării inovatoare".

Anticiparea este definită prin contrapunerea ei adaptării ; în timp ce adaptarea sugerează o ajustare reactivă la presiunea externă, anticiparea implică o orientare care pregătește pentru posibile evenimente neprevăzute și ia în considerare alternative viitoare de perspectivă îndelungată. Tehnicile ei sînt prognoza, simularea, scenariile și modelele. Scopul ei este să ocrotească societatea de traumatismul învățării prin șoc, ea pune accent pe viitor, nu numai pe trecut, utilizează imaginația, dar se bazează pe fapte concrete.

Participarea creatoare se concentrează pe identificarea, înțelegerea și reformularea problemelor, iar dreptul de a participa se cere a fi însoțit de îndatorirea de a accepta responsabilitățile pe care le implică. Ea are în miezul său demnitatea umană, care deși poate să aibă pentru diferite persoane diferite sensuri, autorii o circumscriu în trei dimensiuni : a) respectul acordat omenirii în ansamblu ; b) respectul reciproc între indivizi aparținînd unor societăți diferite din punct de vedere cultural ; c) respectul față de sine însuși.

Autorii fac o distincție interesantă între noțiunile de învățare și învățămînt, prima incluzînd-o pe cea de-a doua, dar și alte metode mai puțin formale, ca educația în familie, în grup, munca și jocul, mijloacele de comunicare — factori importanți și uneori predominanți de învățare ; în plus, în cazul învățării apare un element calitativ și anume conceptul de „învățare societală".

Ocupîndu-se de învățămîntul propriu-zis, autorii constată că o metodă caracteristică învățămîntului în multe școli este **transmiterea** cunoștințelor „direct din raftul bibliotecii", ceea ce nu dezvoltă capacitatea de judecată critică — condiție de bază a stăpînirii complexității și incertitudinii crescînde. Ei scriu că majoritatea manualelor școlare sînt un model de ilustrare a unei poziții necritice : „în științele naturii, de exemplu, geneza și limitele descoperirilor științifice sînt rareori descrise. Textele se rezumă la prezentarea a ceea ce credem că știm, dar ignoră cu desăvîrșire ceea ce ar trebui să știm" (p. 60). Putem adăuga că nici manualele de științe sociale nu se prezintă mai bine. Dacă ar fi să vorbim sub acest aspect de manualele universitare de economie politică, cu toate succesele înregistrate, ele continuă în cele mai multe cazuri, să prezinte linear sistemul de categorii, fără „zig-zag"-urile în timp prin care s-a ajuns la el, fără confruntările punctelor de vedere coexistente actualmente, fără preocuparea necesară pentru instrumentele și tehnicile de investigație, fără conturarea tendințelor de viitor în știința respectivă, ca să nu mai vorbim de neglijarea orizonturilor interdisciplinare.

În același timp, dorim să subliniem că exigențele interdisciplinarității, cu deplin temei accentuate în carte, impun luarea în considerare și a „opticii economice", atît de intens prezentă în remarcabilele prefețe ale lui Mircea Malița la „Al doilea raport către Clubul de la Roma" (Ed. politică, 1975) și la recenta traducere a Raportului Bariloche (Ed. politică, 1981).

Desigur „optica economică", conceptele economice, nu trebuie interpretate în sens îngust. Dezvoltarea, spun pe bună dreptate autorii, nu mai poate fi definită doar în termenii creșterii economice, preocuparea pentru creșterea produsului național brut este în prezent egalată, dacă nu și depășită, de importanța ce se acordă problemelor distribuției, identității culturale și dezvoltării sociale și umane. Dar, „produsul național brut", el însuși, va putea îngloba rezultatele activității în domeniul social și uman — propuneri interesante în acest sens au și fost făcute tocmai din partea științelor economice și tot economiștii au avansat și interesante argumente în favoarea înlocuirii „produsului național brut" cu „fericirea națională brută" (vezi lucrările lui Nicolae Georgescu Roegen și unele referate la ultimul Congres mondial de științe economice, Mexic 1980).

Totodată, este evident că învățarea inovatoare nu va putea avea alt suport material trainic decît un înalt nivel de dezvoltare economică, o creștere economică optimală a cărei fază constitutivă determinantă va deveni însăși cercetarea științifică. Se poate adăuga și faptul că instrumente importante ale transpunerii în practică a dezideratelor învățării inovatoare se forjează și în „atelierul de unelte" al științei economice : de pildă unul din sensurile cele mai profunde ale restructurărilor actuale din știința economică este închegarea unui instrumentar eficient de prefigurare a ciclului economic nu numai pentru perioade scurte, ci și medii-lungi, ceea ce ar putea contribui la

Tudorel POSTOLACHE

(Continuare în pag. 27)

[3] Ajungînd la acest punct nu putem să nu evidențiem relevanța excepțională a datelor utilizate. Acestea ne arată însă că decalajele în domeniul cheltuielilor pentru învățămînt sînt de cîteva ori mai mari decît decalajul economic ; 60% din populația lumii are numai 6% din cheltuielile mondiale alocate școlilor publice. Pentru decalajul uman este, de asemenea, important de reținut și faptul că 37 de țări, reprezentînd numai 30% din populația globului dețin 91% din totalul oamenilor de știință, inginerilor și tehnicienilor, în timp ce 115 țări, reprezentînd peste două treimi din populația lumii posedă circa 9% din acest personal calificat. La aceasta se adaugă și cheltuielile mondiale pentru știință și tehnologie, în care partea țărilor industriale din Nord reprezintă 95%, iar cea a celor din Sud numai 5%, raport agravat la rîndul lui de „exodul de inteligență", care costă anual țările în curs de dezvoltare pînă la 4,5 miliarde dolari. Potențialul de învățare umană este risipit prin analfabetism, care la rîndul lui adîncește decalajul uman. Distingem 4 forme de analfabetism : 1) analfabetismul propriu-zis, „primar", cuprindea în 1980, după estimațiile UNESCO, 820 000 000 adulți (exact 1/5 din populația totală a lumii) ; 2) analfabetismul funcțional (incapacitate de a scrie și citi suficient de bine pentru a solicita o slujbă) ; 3) analfabetismul „științific" rezultat din modul abstract de predare a științei, rupt de aplicațiile ei în lumea muncii. Analfabetismul „funcțional" și „științific" este caracteristic țărilor dezvoltate, dar, evident sînt trepte derivate ale celui primar, concentrat în țările în curs de dezvoltare. 4) Doar cea de-a patra formă de analfabetism ar putea veni în sprijinul discutatei teze a unui decalaj uman mai mare în țările dezvoltate ; este vorba de analfabetismul care se referă la acei oameni din țările dezvoltate sau în curs de dezvoltare care sînt evident incapabili de a înțelege etica cea mai simplă.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (I)

PREOCUPĂRILE gînditorilor marxişti pentru metodă în cercetările sociale au cîştigat în substanţă pe măsura creşterii valului revoluţionar al mişcării muncitoreşti, a clarificării şi maturizării politico-ideologice a partidului comunist, şi afluxului de forţe intelectuale spre mişcarea revoluţionară. Pornind de la învăţămintele materialismului dialectic şi istoric, gînditorii revoluţionari autohtoni din perioada interbelică au supus astfel realitatea socio-economică românească unor tot mai profunde investigaţii statistice şi sociologice*). În acest scop, a fost necesară culegerea şi prelucrarea unui volum cît mai mare de date, fapte ; gînditorii, economiştii aflaţi pe poziţiile clasei muncitoare au apelat tot mai mult – şi cu folos ştiinţific – la anchete sociologice, din care – cum arăta social-democratul Ion Clopoţel – „s-au desprins adevăruri ce nu s-ar fi lăsat altfel niciodată relevate"[1]).

Continuînd tradiţiile sociologice socialiste ale lui C. Dobrogeanu-Gherea, în perioada interbelică, cugetătorii marxişti de prestigiu ca L. Pătrăşcanu, P. Constantinescu-Iaşi, Eugen Rozvan, Petre Bejenaru, Miron Constantinescu şi alţii au întreprins investigaţii preţioase, care le-au permis reliefarea mai pregnantă a unor tendinţe ale economiei româneşti, ale situaţiei clasei muncitoare şi ţărănimii. Încă în 1926, P. Constantinescu-Iaşi aprecia necesitatea unor demersuri sociologice în cercetările sociale subliniind că „pentru a ne da seama exact de adevărul istoric, nu numai că nu trebuie să neglijăm, ci să dăm locul de cinste studiului sociologic în toate perioadele şi fragmentele naţionale ale istoriei"[2]).

Se ştie că una din problemele-cheie ale economiei româneşti, a cărei cunoaştere mai exactă necesita ample investigaţii sociologice, era problema agrară. Deformarea imaginii reale a acesteia în optica burgheză trebuia corectată de gînditorii marxişti. „Satul – scria V. Munteanu – e privit din tren sau din automobil. Ţăranul e cunoscut din conversaţii. Peisajul economic şi social e apreciat după felul de judecată al fiecărui intelectual... Teorii şi judecăţi apriori cîte vreţi, lipsind esenţialul – documentarea asupra realităţii"[3]). Astfel, în vederea clarificării, pe baza cunoaşterii temeinice, de facto, a problemei agrare, în 1924, Partidul Comunist Român a iniţiat o amplă analiză sociologică vizînd modul de desfăşurare şi consecinţele reformei agrare din 1918–1921. În apelul Secretariatului C.C., apel intitulat „Către toţi membrii Partidului Comunist", era publicat chestionarul care a prefaţat această analiză şi care cerea răspunsuri la următoarele situaţii : cît pămînt s-a expropriat în localitate şi cît a mai rămas proprietarului ; ce fel de rușfeturi se cer (cum se fac muncile agricole : în bani, în dijmă şi cu ce preţ) ; ce salarii se plătesc slugilor şi argaţilor ; ce plăteşte ţăranul către stat şi către comună pentru un pogon de pămînt ; ce ruşfeturi şi bacşişuri dă primarului, jandarmilor, agronomilor, perceptorilor ; ce dobîndă plăteşte la banii împrumutaţi ; cum şi prin cine vinde ţăranul cerealele ; cum îşi procură lemne, sare, petrol etc." [4]).

Materialul documentar rezultat a servit pentru cunoaşterea mai profundă a realităţilor satului românesc, fiind folosit în abordarea mai realistă a esenţei şi soluţiei problemei agrare. Se resimţea această necesitate întrucît, după cum se ştie, cu puţin timp înainte, în problema agrară, ca urmare a unor influenţe dinafară, unele documente de partid înseraseră o soluţie greşită şi nepotrivită momentului istoric şi realităţii româneşti – „naţionalizarea pămîntului", iar această teză trebuia corectată, în primul rînd, în lumina realităţilor româneşti.

În literatura economică a epocii, comuniştii, socialiştii şi social-democraţii au acordat o atenţie constantă problemei agrare şi îndeosebi descifrării consecinţelor reformei din 1918–1921.

FIŞE

● *Lucrarea „BAZELE CONDUCERII ÎNTREPRINDERII", volum tipărit recent la Editura „Dacia" din Cluj-Napoca, sub semnătura lui* Ioan Mihuţ, *se integrează în preocuparea largă ce se manifestă pe planul cercetării economice pentru problemele conducerii în economie, preocupare stimulată cu deosebire prin generalizarea acţiunii noului mecanism economico-financiar. Autorul a urmărit să ofere o imagine cuprinzătoare, dinamică, asupra procesului de conducere deopotrivă la nivel macro şi microeconomic, evidenţiind mutaţiile calitative înregistrate în practica de conducere a economiei naţionale, progresele consemnate pe plan mondial şi insistînd îndeosebi asupra problemelor conducerii întreprinderii. În cuprinsul cărţii se procedează la o etapizare a evoluţiei sistemului de conducere a întreprinderilor româneşti. Proiectînd o viziune sistemică asupra ştiinţei conducerii volumul evidenţiază, totodată, originalitatea concepţiei noastre asupra mecanismului şi metodelor de conducere modernă a proceselor economice, pune în lumină valoarea teoretică, totodată, originalitatea conducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare. Prin demersul teoretic pe care îl propune prin referinţele cu caracter metodologic şi practic, volumul oferă o imagine detaliată, cuprinzătoare deopotrivă asupra procesului de conducere a întreprinderilor moderne cît şi a profilului conducătorului pe care îl pretinde o astfel de întreprindere. Prin informaţiile pe care le conţine, lucrarea menţionată dobîndeşte atributele unui instrument de lucru destinat cadrelor de conducere, tuturor economiştilor.*

Planificarea centrală şi mecanismele pieţei

● *Adaptarea continuă a sistemului de conducere şi organizare a economiei la exigenţele ce izvorăsc, deopotrivă, din asigurarea pe plan intern a unui echilibru al dezvoltării şi din schimbările ce survin la nivelul economiei mondiale constituie o legitate cu caracter obiectiv ; din această optică, economia R.P. Chineze ar prezenta – potrivit opiniei exprimate de He Jianzhang în articolul „BASIC FORMS IN THE SOCIALIST ECONOMY" publicat în numărul din ianuarie a.c. al revistei* „China Reconstructs" *– două trăsături principale : a) coexistenţa mai multor forme de economie – de stat, colectivă şi individuală, unde prima formă deţine ponderea ; b) lărgirea ariei de manifestare a mecanismului pieţei. De altfel, se arată în articol, îmbinarea cît mai elastică a caracterului planificat cu cel specific pieţei se vădeşte a fi, în plan practic, aspectul cel mai dificil de soluţionat. Potrivit concepţiei economiştilor chinezi, asigurarea unui plan economic flexibil ar presupune cîteva condiţii importante. Prima se referă la asumarea unor sarcini de plan realiste, dimensionate riguros în funcţie de resursele existente. Celelalte condiţii au în vedere, susţine H. J., punerea la dispoziţia statului a unor rezerve – financiare şi materiale – precum şi asumarea de către acesta a dreptului de decizie în ce priveşte investiţiile de interes naţional ; dreptul statului de a iniţia reforme administrative şi a decide, în anumite limite, asupra structurii producţiei, asupra însăşi existenţei întreprinderilor ; mutarea accentului de pe funcţia strict normativă a planificării centrale pe cea de orientare şi îndrumare, întreprinderile urmînd a-şi alcătui planul propriu de activitate în raport cu obiectivele macroeconomice stabilite şi cu cerinţele pieţei – interne şi externe.*

Informarea ştiinţifică şi tehnică

● *Cunoscută pentru progresele realizate în domeniul tehnologic Japonia îşi propune, în pragul deceniului nouă, trei obiective importante. După cum arată Kasuo Matsumato în articolul „LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE ET TECHNIQUE AU JAPON : OBJECTIFS ET MOYENS MIS EN OEUVRE – articol publicat în revista* „Industries et techniques" *şi reprodus în numărul 1744 al publicaţiei* „Problèmes Économiques" *– acestea sînt : consolidarea realizărilor obţinute pe plan tehnologic, formarea unei largi categorii de oameni inventivi şi punerea în practică a unui ansamblu de măsuri capabile să asigure independenţa tehnologică a ţării. Un element principal al strategiei amintite, opinează K. M., îl constituie şi per-*

pentru a putea astfel formula o tactică justă a luptei de clasă în mediul rural, pentru progresul social și îmbunătățirea situației țărănimii. Dezlegări științifice și realiste, pe baza unor minuțioase cercetări statistice și sociologice sînt legate de numele lui Lucrețiu Pătrășcanu, care încă din 1924–1925 elaborează numeroase și pertinente studii agrare.[5])

În aceste lucrări, Pătrășcanu susținea cu justețe ideea potrivit căreia problema agrară a continuat să rămînă nerezolvată și după reforma din 1918–21, deși aceasta „a constituit un moment de cotitură în dezvoltarea țării" ; proprietatea funciară fiind încă puternică, soluția rezolvării problemei trebuia să se înscrie în coordonatele unei noi reforme, cu un caracter mai democratic și care să creeze premise noi economice și sociale, esențiale, pentru progresul agriculturii. „Trebuie subliniat chiar de la început – afirma Pătrășcanu – că ar fi fals și neștiințific a considera reforma agrară (din 1918–1921, n.n.) ca soluția ideală și definitivă a tuturor problemelor economice și sociale care timp de 60 de ani au frămîntat țărănimea în diferite provincii care formează astăzi România Mare. Reforma agrară nu deschide calea ultimului stadiu de dezvoltare a relațiilor agrare românești și starea creată de ea este departe de a fi fără defecte și fără lipsuri importante"[6]).

Articulînd dialectic analiza economică cu cea politică, L. Pătrășcanu prevenea cititorul asupra riscului comiterii a două erori contradictorii : de absolutizare și, respectiv, de subestimare a consecințelor reformei agrare din 1918–1921. În primul caz, el avea în vedere necesitatea „de a nu sări peste etape" și deci de a preconiza „programe socializante", naționalizarea pămîntului, programe care nu puteau duce, în condițiile epocii respective, decît la „o compromitere – deatlfel cu totul pe nedrept – a ideii socialiste, o profundă slăbire a muncitorimii, o puternică reacțiune antisocialistă în unele pături țărănești și mic-burgheze"[7]).

În al doilea caz, militantul comunist arată că reforma agrară amintită nu însemna nici deschiderea drumului spre faza imperialistă a capitalismului, a unui „capitalism pur", „european" ; dimpotrivă – afirma Pătrășcanu – „această lichidare (a rămășițelor feudale – n.n.) nu va deschide drumurile „adevăratului capitalism", ci va fi urmată nemijlocit – și probabil rapid – de fundamentale schimbări în actualele raporturi de producție, împrejurare care nu argumentează însă prin nimic parole și platforme socializante imediate". Istoria i-a dat deplină dreptate gînditorului comunist, iar concepția sa agrară a adus o prețioasă contribuție științifică la luminarea tacticii agrare a mișcării noastre muncitorești din epoca, atît de agitată, și cu consecințe dureroase pentru țară, a anilor dintre cele două războaie mondiale.

conf. dr. Gh. CIULBEA

*) Desigur, sociologia marxistă nu pretindea că poate să descifreze realitatea socială în toate detaliile ei concrete, în toată complexitatea și dinamica ei. Așa cum arăta Lenin, „suma tuturor acestor schimbări, în toate ramificațiile lor, n-ar putea fi cuprinsă, în cadrul economiei capitaliste mondiale, nici de 70 de gînditori ca Marx. Maximum ce s-a putut realiza este că au fost descoperite legile acestor schimbări, că a fost dezvăluită în limitele ei mari, esențiale, logica obiectivă a acestor schimbări și a dezvoltării lor istorice".

[1]) Ion Clopoțel, Anchetă — metodă socialistă. În : „Cuvîntul literar" nr. 35, 7 iulie 1934, p. 5.

[2]) P. Constantinescu-Iași, Caracterizarea și împărțirea istoriei românilor. O nouă concepție, Iași, 1926, p. 245. Mai menționăm faptul că tehnicile statistice și sociologice au fost folosite de gînditorii marxiști cu precădere în cercetarea situației clasei muncitoare și țărănimii. Inspirată de exemplul „Capitalului", preocuparea lor pentru culegerea și prelucrarea unor date statistice și fapte de viață asupra stării materiale și spirituale a lucrătorilor industriali și a țăranilor muncitori, se concretiza în presă sub forma unor rubrici speciale („Anchetele economice", „Anchetele noastre" etc.) precum și a unor articole, studii, broșuri sau lucrări mai largi realizate prin mijloace sociologice.

[3]) V. Munteanu, Contradicțiile satului ardelean, în „Cuvîntul liber" nr. 10, 12 ianuarie 1935.

[4]) „Socialismul" nr. 6, 18 ianuarie 1924

[5]) Citâm printre acestea : „Reforma agrară în România Mare și urmările ei" (teza de doctorat, Leipzig, 1925) ; „Băncile și beneficiile lor" (1928) ; „Frontul popular socializant" (1935) ; „Statul țărănesc — un nou tip de stat ?" (1936) ; „Inceput de criză în economia mondială" (1938) ; „Un veac de frămîntări sociale" (1944) ; „Sub trei dictaturi" (1944) ; „Problemele de bază ale României" (1944).

[6]) L.D. Pătrășcanu, Studii economice și social-politice (1925—1945), Ed. politică, 1978, p. 98.

[7]) L.D. Pătrășcanu, Texte social-politice (1921—1933), Ed. politică, 1975, p. 198—199.

fecționarea sistemului de informare științifică și tehnică, ale cărui baze au fost conturate în 1969. În această optică celor cinci principii fundamentale de organizare a acestui sistem – elaborarea unor programe informaționale pe termen lung ; colectarea tuturor informațiilor posibile ; difuzarea informațiilor selectiv, în funcție de necesitățile fiecărui solicitant ; corelarea acestui sistem cu celelalte sisteme informatice existente la nivel național ; o intensă cooperare internațională – li se va adăuga în viitor, printre altele și un sistem de sine stătător de informare asupra brevetelor de invenții – autohtone sau realizate în alte țări.

Etnologie

● *În apariția sa pe anul 1981, revista „ETHNOLOGICA" (tipărită sub direcția lui Romulus Vulcănescu) înmănunchează studii diverse – semnate de autori prestigioși – a căror trăsătură comună o reprezintă încercarea de a surprinde raporturile de interdisciplinaritate ale etnologiei cu alte științe sociale. Astfel, o primă secțiune a volumului este consacrată examinării raporturilor dintre istorie și etnologie, R. Vulpe, L. Franga și P. Simionescu oprindu-se, în studiile publicate, asupra unor probleme privind continuitatea și unitatea poporului român, evoluția limbii române, asupra unor elemente metodologice ale tratării documentelor etnologice.*

Realizat cu ocazia aniversării centenarului nașterii lui Dimitrie Gusti, un alt grupaj de materiale incorporate în volum cercetează influențele școlii sociologice de la București asupra dezvoltării gîndirii etnologice românești. Sînt analizate, din acest unghi, implicațiile concepției sociologice a lui D. Gusti asupra modelului de investigație etnologică (Șt. Milcu), direcția sociologică în etnologie (T. Herseni), aspecte ale cercetării „folclorului mitic" de către școala sociologică de la București (R. Vulcănescu) etc., studii asupra perspectivelor etnologice (A. Spiridon, H. Wald). Revista cuprinde, de asemenea, articole cu caracter informativ, recenzii la cărți de specialitate, publicate în țară și străinătate.

● *Ultimul volum al „ANALELOR UNIVERSITĂȚII DIN CRAIOVA" (seriile filozofie, sociologie, istorie nr. 5/1980 și științe economice, geografie nr. 12/*

1981) este consacrat prezentării rezultatelor unei cercetări cu caracter monografic, desfășurată pe mai mulți ani, asupra aspectelor pe care le implică dezvoltarea teritorială a zonei Balș. Investigația a fost proiectată și realizată în manieră pluridisciplinară, încorporînd munca unor specialiști de formație diversă – economiști, ingineri, sociologi, medici, psihologi etc. Problemele cercetate au vizat surprinderea, într-o perspectivă cît mai mare de timp, a interdependențelor complexe ce iau naștere, în procesul dezvoltării microzonei Balș, între factorul economic, uman, ecologic, între modelele culturale tradiționale și noile elemente care apar în procesul urbanizării.

FIȘE

Pe parcursul celor peste două sute de pagini, cît însumează recentul volum, sînt prezentate metodologia și concluziile unor studii sectoriale în care autorii au procedat la analize de detaliu: volumul și calitatea resurselor de muncă din zona Balș, posibilitățile de integrare a personalului muncitor, aspecte ale utilizării forței de muncă și a resurselor materiale la întreprinderea de osii și boghiuri Balș. În acest cadru a fost subliniată, ca problemă stringentă a dezvoltării armonioase a microzonei studiate, necesitatea asigurării unor modalități diverse de utilizare a forței de muncă locale, de pregătire a acesteia, sugerîndu-se astfel unele soluții vizînd evitarea depopulării comunelor învecinate, precum și preîntîmpinarea unor fenomene disfuncționale, a unor probleme familiale etc. – pe care le poate genera industrializarea.

Creşterea preţurilor — consecinţă a crizei economice mondiale

ECONOMIA MONDIALĂ, relaţiile economice internaţionale au cunoscut în ultimii ani multiple şi profunde manifestări de criză şi dezechilibru, distorsiuni şi perturbaţii. Practic astăzi se poate afirma că este vorba de o criză economică cu caracter mondial, care se reflectă, într-o măsură mai mare sau mai mică, în toate continentele şi toate statele, avînd repercusiuni puternice asupra dezvoltării economico-sociale pretutindeni pe glob.

Una din manifestările principale ale crizei economice mondiale este inflaţia, creşterea generalizată a preţurilor interne şi internaţionale, erodarea continuă a puterii de cumpărare a banilor. Privind retrospectiv evoluţia preţurilor în perioada postbelică, constatăm că după 1950 procesul inflaţionist s-a agravat continuu, pentru ca în deceniul trecut — mai ales după declanşarea crizei energetice — să se constate generalizarea lui la cote tot mai înalte. „Inflaţia — subliniază un exeget al fenomenului, Samuel A. Morley, în lucrarea sa „Inflation and unemployment" (The Dryden Press, Hindsdale. Illinois) — este cea mai importantă problemă economică căreia trebuie să-i facă faţă în prezent economia mondială. În ultimii zece ani s-a încercat în zadar o revenire la stabilitatea relativă a preţurilor mondiale, rezultatul a fost dimpotrivă escalada continuă a inflaţiei".

Corelaţia intern-internaţional

AVÎNDU-ŞI sorgintea atît în dezechilibrele profunde ale economiei mondiale, cît şi în politica expansionistă, implicînd o continuă şi evidentă depreciere a puterii de cumpărare a banilor în economia capitalistă postbelică, fenomenele inflaţioniste complexe din economia mondială — în rîndul cărora se poate enumera majorarea substanţială a preţurilor energiei şi ale unor materii prime, scumpirea tehnologiei şi a serviciilor internaţionale, erodarea valorică a dolarului şi altor monede utilizate în plăţile internaţionale — exercită, la rîndul lor, presiuni considerabile asupra preţurilor interne din diferite ţări. Este evident că în condiţiile interdependenţelor economice crescînde din lumea contemporană, fenomenul inflaţionist se transmite prin diferite canale ale schimburilor internaţionale, prin mecanismele relaţiilor comerciale şi financiare dintre naţiuni, pînă la nivelul preţurilor cu amănuntul cu care sînt cumpărate, pe piaţa internă, produsele de către consumatorul final. Desigur, procesul de proliferare internaţională şi internă a creşterilor de preţ nu este deloc simplu, multiplele lui faţete constituind obiectul unor analize şi cercetări complexe în cercurile de specialitate, dar, aşa cum dovedeşte experienţa cel puţin a ultimilor ani, pînă la urmă, mai devreme sau mai tîrziu, inflaţia mondială, fenomenele de criză de pe plan mondial se reflectă într-o mai mare sau mai mică măsură, în evoluţia ascendentă a preţurilor cu amănuntul în toate ţările.

Cîteva exemple sînt semnificative. În primul rînd, creşterea preţului ţiţeiului şi al altor produse energetice pe plan mondial a exercitat presiuni directe asupra preţurilor interne din toate ţările, în mod deosebit din ţările mari importatoare de energie. Avînd în vedere rolul energiei ca bază a oricărei activităţi economice, această influenţă asupra preţurilor a fost generalizată în toate sectoarele economice (industrie, agricultură, servicii) şi s-a prelungit pe parcursul a mai mulţi ani. Chiar dacă în unele ţări influenţa majorării substanţiale a preţului ţiţeiului nu s-a transmis imediat pe planul preţurilor interne ca urmare a intervenţiei statului (de exemplu, prin finanţarea de la buget a diferenţelor de preţ), această situaţie nu a putut continua prea mult timp deoarece ar fi dus la epuizarea resurselor bugetare, precum şi la formarea unor structuri deformate în economie. O influenţă similară s-a manifestat şi în ceea ce priveşte majorarea preţurilor internaţionale ale unor materii prime (minereu de fier, metale neferoase, bumbac, cereale, zahăr etc.).

În al doilea rînd, presiunile inflaţioniste externe s-au transmis prin scumpirea tehnologiei, fenomen de asemenea, cu multiple consecinţe în lanţ: majorarea efortului investiţional, creşterea costurilor etc. Un al treilea mecanism de transmitere a inflaţiei pe plan internaţional îl reprezintă cel financiar: ca urmare a dezechilibrelor balanţelor de plăţi, a mişcărilor de capitaluri speculative, a fluctuaţiilor valorice ale monedelor utilizate în plăţile internaţionale, sau a majorării substanţiale a ratei dobînzilor la creditele internaţionale, se formează disproporţii în structurile economice, care în final pot genera majorări de preţuri.

La presiunile inflaţioniste transmise din exterior prin mecanismele menţionate trebuie adăugată tendinţa ascendentă a preţurilor ca urmare a unor factori interni: creşterea cheltuielilor cu forţa de muncă peste sporul productivităţii muncii; majorarea cheltuielilor materiale ca urmare a utilizării unor resurse naturale interne mai costisitoare; crearea unor dezechilibre interne diverse (exces al cererii, expansiune monetară ce depăşeşte creşterea producţiei fizice, deficite bugetare etc.).

Proporţiile creşterilor de preţ

CA URMARE a conjugării acestor factori interni şi externi, în marea majoritate a ţărilor lumii s-a înregistrat o tendinţă de creştere accelerată a preţurilor interne (cu amănuntul şi ridicata). De exemplu, pe ansamblul O.C.D.E., creşterea preţurilor cu amănuntul — cea mai semnificativă categorie de preţuri interne, deoarece ea determină nivelul de trai al populaţiei — s-a accentuat de la o medie anuală de 3—4% în deceniul '50, la 4—6% în deceniul '60 şi peste 10% în deceniul '70, startul pentru actualul deceniu fiind de 11—13%. Este semnificativ că în multe cazuri creşterile de preţ au depăşit majorarea salariilor nominale, ceea ce a generat un declin al puterii de cumpărare a salariilor. Conform datelor comunicate de Serviciul de presă al Comisiei C.E.E., jumătate din ţările comunitare au cunoscut în 1981 o evoluţie negativă a puterii de cumpărare a maselor: salariul real a scăzut cu 0,2% în R.F. Germania, cu 1,2% în Danemarca, cu 3% în Olanda, cu 1,3% în Irlanda şi cu 0,2% în Italia.

Din 1970 pînă în 1980 nivelul preţurilor cu amănuntul a crescut de 2—4 ori şi chiar mai mult în toate ţările occidentale. Datele statistice relevă că în ţările în curs de dezvoltare majorarea preţurilor cu amănuntul în perioada menţionată a fost de şi mai mare amploare, avînd în vedere capacitatea mai scăzută a acestor ţări de a contracara efectele crizei economice mondiale. De asemenea, majorări semnificative ale preţurilor cu amănuntul s-au înregistrat şi în ţările socialiste (vezi tabelul nr. 1).

Un capitol important în structura indicelui preţurilor cu amănuntul în orice ţară îl reprezintă preţurile produselor agroalimentare. Limitîndu-ne analiza la eşantionul ţărilor occidentale menţionate în tabel, pentru care avem date statistice comparabile, menţionăm că structura cheltuielilor de consum ale populaţiei indică pentru consumul alimentar o pondere de 20—40%, în timp ce pentru chirii şi întreţinerea locuinţelor aceasta este de 15—20%, pentru transport de 10—15%, iar pentru îmbrăcăminte-încălţăminte de 8—10%. Dar, aşa cum se observă din tabel, tocmai preţurile cu amănuntul ale produselor agroalimentare au înregistrat în deceniul trecut în aproape toate ţările menţionate, creşteri mai mari decît media, ceea ce s-a reflectat cu atît mai puternic asupra nivelului de trai.

Tabelul nr. 1

Indicele prețurilor cu amănuntul în 1980

(1970 = 100)

Țara	Indicele general	Indicele produselor agroalimentare
Bulgaria	123	139
Ungaria	159	162
Polonia	152	152
U.R.S.S.	103	103
Cehoslovacia	111	107
Canada	216,7	263,5
Danemarca	255,6	163,0
Franța	251,3	254,0
Grecia	379,7	425,2
Italia	369,1	355,6
Japonia	236,6	234,3
Olanda	202,9	124,1
Portugalia	225,0	228,3
Spania	414,1	372,6
Marea Britanie	360,8	395,8
S.U.A.	212,4	216,8

Sursa : UN Monthly Bulletin of Statistics, nr. 11/1981 ; Anuarul statistic al Secretariatului C.A.E.R., 1981.

Tendința prețurilor la produsele agroalimentare

CREȘTEREA rapidă și de proporții a prețurilor cu amănuntul ale produselor agroalimentare se poate sesiza nu numai la nivelul indicilor de preț, dar și la nivelul evoluției ca atare a prețurilor în magazine. Informațiile disponibile arată că numai din septembrie 1979 pînă în iulie 1980, pe piața din Bonn, prețul cu amănuntul pentru carne a crescut cu 35—37% ; pentru ouă cu 24% ; pentru ulei cu 23% ; pentru orez cu 17%. În aceeași perioadă, pe piața din Londra, prețurile cu amănuntul au crescut cu : 30% la carne de porc ; 21% la ouă ; 24% la unt ; 15% la brînză Cheddar, 14% la lapte ; 25% la pîine albă ; 16% la orez ; 15% la zahăr.

Care sînt factorii care determină o asemenea evoluție a prețurilor cu amănuntul ale produselor agroalimentare ? Desigur și în cazul acestor produse acționează aceleași mecanisme interne și internaționale prezentate anterior. Prețurile principalelor produse agroalimentare pe piața internațională au înregistrat în intervalul 1970—1981 creșteri importante. După cum rezultă din tabelul nr. 2, cele mai accentuate majorări ale prețurilor s-au înregistrat la zahăr (de 5,4 ori), unt (4,8 ori), brînză Cheddar (2,9 ori), carne de vită (2,8 ori), grîu (2.7 ori), porumb (2,1 ori). Creșterile sînt semnificative și ele explică în parte evoluția ascendentă a prețurilor interne ale produselor agroalimentare în cele mai multe țări. Conform aprecierilor formulate de cercurile de specialitate, odată cu declanșarea crizei energetice s-a încheiat o perioadă de relativă stabilitate a prețurilor produselor agroalimentare, începînd o nouă perioadă caracterizată printr-o tendință ascendentă pe fundalul unor fluctuații frecvente ale prețurilor (subliniem că în ciuda acestor evoluții fluctuante nivelul prețurilor nu a mai revenit niciodată la cel dinaintea anului 1973).

Așa după cum se știe, în ultimii ani creșterea producției agricole mondiale s-a obținut într-o proporție tot mai mare pe cale intensivă, ceea ce a presupus consumuri energetice sporite (sub formă de îngrășăminte chimice, antidăunători, irigații, mijloace de muncă mecanizate). Dacă în ultimul deceniu consumul mondial de energie fosilă s-a dublat, în agricultură el a crescut într-un ritm mai rapid decît în alte sectoare economice.

În condițiile creșterii vertiginoase a prețurilor petrolului și gazelor naturale, costurile de producție și implicit prețurile produselor derivate destinate agriculturii s-au majorat și ele. Astfel, dacă luăm ca exemplu numai ureea — principalul îngrășămînt azotos utilizat în agricultură — se constată o creștere a prețurilor acestui produs pe piața internațională de 4,6 ori în intervalul 1970—1980 (numai în ultimii doi ani creșterea a fost de circa 30%).

Costurile de producție ridicate au exercitat o presiune puternică asupra prețurilor produselor agroalimentare pe piețele interne și pe piața internațională și prin intermediul contribuției lor la reducerea ofertei de asemenea produse. Dacă în intervalul 1950—1960 ritmul mediu anual de creștere a producției mondiale de cereale a fost de 3,1%, în deceniul trecut a fost de numai 2,3%.

Sub impulsul complexului de factori menționați, o creștere a prețurilor — riguros controlată și mai lentă decît în multe alte țări — a avut loc și în țara noastră. Pornind de la realitatea că asigurarea unui echilibru corespunzător al prețurilor constituie un factor hotărîtor al bunei desfășurări a activității economice și al aplicării consecvente a noului mecanism economico-financiar, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu **„aplicarea măsurilor de actualizare și îmbunătățire a prețurilor din industrie și a prețurilor produselor agricole impune, ca o necesitate obiectivă, corelarea corespunzătoare a prețurilor de desfacere"**. În același timp, pentru ca măsurile adoptate să-și manifeste pe deplin eficiența, trebuie să se acționeze cu hotărîre — așa cum cere secretarul general al partidului nostru — pentru utilizarea cît mai judicioasă a întregului fond funciar, a mijloacelor mecanizate și a forței de muncă, pentru sporirea productivității muncii și a randamentelor la hectar și pe cap de animal, pentru reducerea cheltuielilor de producție și circulație și evitarea oricărei risipe, în vederea bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime.

Tabelul nr. 2

Evoluția prețurilor medii anuale la unele produse agroalimentare pe piețele internaționale reprezentative

— dolari/tonă —

Produsul	Piața	1970	1981	Modificări % 1981/1970
Grîu	Chicago	56,71	155,50	+ 174,2
Porumb	Rotterdam	66,73	150,19	+ 125,1
Zahăr	Londra	84,60	453,81	+ 436,4
Unt	Londra	903,70	4 325,27	+ 378,6
Brînză Cheddar	Londra	1 136,00	3 320,40	+ 192,2
Carne de porc	Hamburg	1 185,00	2 027,87	+ 71,1
Carne de vită	Milano	1 273,16	3 604,52	+ 183,1

Sursa : evidența de prețuri a I.E.M.

Virginia CĂMPEANU
Mugur ISĂRESCU

Învățarea și decalajul uman

(Urmare din pag. 23)

schimbarea datelor fundamentale ale vieții economico-sociale, inclusiv ale învățămîntului, atît din punctul de vedere al spargerii compactării întregii școlarizări în primul sfert de secol al vieții individului, cît și al diseminării raționale pe întreg parcursul vieții a perioadei de „pensie", masată actualmente în ultimul ciclu al vieții — cu pierderi individuale și societale multiple —, fără să mai vorbim de conținutul cu totul nou pe care l-ar putea căpăta perioadele care în prezent revin șomajului direct sau latent care atinge în mod repetat numeroase ființe umane în cele mai diverse țări ale lumii.

În această perspectivă, învățămîntul, care de pe acum angrenează în sfera sa în mod direct — ca școlari, studenți, profesori sau conducători de școli — fiecare al șaselea om din lume și care de pe acum numără peste 30 000 000 de persoane în profesiunea didactică, va putea ocupa un loc de prim-plan în viața societății, iar școala va reprezenta nu numai o instituție de învățămînt, ci și una de „învățare" în sens larg, cu funcții mult sporite față de prezent în toate domeniile de activitate.

Nu putem încheia aceste consemnări fără a menționa că însuși modul de concepere, de realizare și redactare a proiectului reprezintă o magistrală aplicare și ilustrare a „învățării inovatoare" și a „participării", lucrarea în ansamblul său avînd o „încheiere deschisă" : „...publicarea acestui raport este făcută cu intenția de o constitui o invitație la reflecție asupra unor poziții și concepte de bază și de a stimula discuția și dezbaterea în rîndurile oamenilor de pretutindeni preocupați de învățare și de viitorul omenirii" (p. 170).

Iată de ce publicarea în limba română a noului raport către Clubul de la Roma este un act de cultură care merită a fi salutat cu căldură.

CALITATEA VIEȚII – CERINȚĂ A STRATEGIILOR DE CREȘTERE ECONOMICĂ

„OBIECTIVUL prioritar al oricărei strategii de dezvoltare trebuie să îl constituie creșterea calității vieții populației, respectiv a întregii populații dintr-un spațiu național. Măsurată în creșterea produsului național brut sau a produsului intern brut, în multe cazuri dezvoltarea nu a atras după sine, în mod necesar, eradicarea sărăciei : păturile sociale cu veniturile cele mai scăzute nu au beneficiat totdeauna de pe urma dezvoltării, înregistrîndu-se chiar o accentuare a inegalităților, o creștere absolută a numărului celor afectați de flagelul sărăciei, la nivel mondial."

Astfel poate fi sintetizat tabloul realizat în cadrul unui studiu*) de economistul pakistanez **M.L. Qureshi,** studiu care își propune să analizeze cele mai oportune căi de eradicare a decalajelor și sărăciei.

M.L. Qureshi se pronunță pentru o participare colectivă sporită la luarea deciziilor, soluție în măsură să contribuie la prevenirea polarizării bogăției, a distribuției inegale între diferite grupuri sociale și a dezvoltării neechilibrate în plan teritorial. Problema redistribuirii venitului nou creat ar trebui rezolvată încă din stadiul stabilirii priorităților în domeniul producției industriale. S-ar impune, în acest sens, o mai mare orientare către produse de primă importanță, în măsură să contribuie la sprijinirea păturilor cele mai sărace în a crea plusprodus și în a-și apropria o parte din veniturile și bunurile realizate.

Desigur, subliniază M.L. Qureshi, ar fi greu de imaginat — în actualele condiții — instituirea unor strategii exclusiv în favoarea păturilor sociale celor mai puțin avute ; este, însă, posibilă implementarea unor strategii care, evitînd crearea de avantaje exclusiv pentru cei avuți, să fie în folosul întregii comunități din spațiul național respectiv. Un exemplu în acest sens îl poate constitui, potrivit opiniei lui Qureshi, politica în domeniul creditelor care favorizează astăzi numai anumite pături ale societății și unde guvernele ar putea interveni, prin folosirea creditelor cu dobînzi scăzute, în calitate de garant pentru acei mici industriași care altfel nu ar putea rezista concurenței din partea marii industrii.

O altă direcție prioritară în cadrul strategiilor naționale ar trebui să o constituie serviciile sociale, cum ar fi educația, îngrijirea medicală, problema locuințelor — practica actuală menținînd încă un anumit grad de inechitate și în acest domeniu. În ce privește îngrijirea medicală, sistemul actual încurajează construirea de spitale mari, cu personal de înaltă calificare și care presupun cheltuieli financiare însemnate, deși în multe din țările rămase în urmă de aceste servicii nu poate beneficia decît o mică parte a populației.

O condiție importantă a implementării unor astfel de politici adecvate o constituie cooperarea internațională, M. L. Qureshi pronunțîndu-se pentru eliminarea practicilor protecționiste, pentru trecerea la o amplă reformă a actualului sistem monetar internațional în care țările rămase în urmă să aibă un rol mai mare decît pînă în prezent în ce privește procesul de decizie asupra problemelor financiare internaționale.

În concluzie, arată economistul pakistanez, există premise pentru îmbunătățirea actualelor politici de dezvoltare și a formelor de cooperare internațională, condiții necesare dar nu și suficiente pentru îmbunătățirea calității vieții în țările în curs de dezvoltare. Pentru evaluarea cît mai exactă a dimensiunilor acestei ultime probleme, Qureshi sugerează considerarea unui indice al calității vieții materiale care să măsoare direct mortalitatea infantilă, speranța medie de viață, nivelul analfabetismului. Potrivit aprecierilor sale, folosirea unui asemenea indicator ar da o cu totul altă imagine asupra stadiului de dezvoltare decît în cazul folosirii numai a produsului național brut pe locuitor. O țară ca Sri Lanka, spre exemplu, cu un P.N.B. pe locuitor de mai puțin de 200 dolari, beneficiază de un indice al calității vieții care o situează înaintea țărilor cu un venit de peste 1 000 dolari pe locuitor. Din acest exemplu autorul trage concluzia că eradicarea sărăciei este posibilă și prin creșteri relativ modeste ale nivelului absolut ale veniturilor pe locuitor, condiția esențială fiind, într-o primă etapă, concentrarea eforturilor asupra trebuințelor de bază ale populației.

*) Southern development without inequity South, March-April, 1981.

Breviar

Ca urmare a unei rezoluții a Conferinței mondiale asupra alimentației din 1974, F.A.O. a realizat o serie de proiecte, finanțate prin contribuția voluntară a statelor membre, în cadrul programului de prevenire a pierderilor de produse alimentare.

Puțin cunoscute în trecut, pierderile de produse alimentare după recoltare erau estimate, la mijlocul anilor '70, la 10 la sută din volumul total de bunuri alimentare produse de țările în curs de dezvoltare. Considerînd această problemă drept o prioritate pe agenda F.A.O., Conferința a hotărît că aceste pierderi trebuie reduse la jumătate într-un interval de timp de aproximativ zece ani. Inițial, programul a fost axat pe reducerea pierderilor la produse alimentare de bază ca cerealele, rădăcinoase, în special în țările în curs de dezvoltare cel mai mult afectate. Considerînd că producția cerealieră pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare va trebui să atingă 850 milioane tone pînă în 1985, pierderile vor reprezenta — dacă coeficientul de 10 la sută rămîne neschimbat — 85 milioane de tone. În consecință, reducerea la jumătate a acestor pierderi ar însemna o economie anuală de peste 40 milioane tone. Studiile și proiectele realizate au demonstrat că pierderile sînt, în realitate, mult mai mari decît se credea inițial. În urma programului lansat de F.A.O. un număr crescînd de proiecte și programe bilaterale sau multilaterale de dezvoltare rurală includ, ca o componentă esențială, măsuri pentru prevenirea pierderilor de produse alimentare.

Redistribuirea venitului național

O PLEDOARIE pentru instaurarea unei ordini internaționale care să acopere, pe lîngă sfera economică și politică și pe cea socială a constituit-o concluzia unui seminar organizat în R. F. Germania referitor la „Redistribuirea veniturilor și lumea a treia". Conceptul de dezvoltare pare să se fi modificat sensibil în ultimele decenii, evidențiindu-se faptul că — cel puțin în anii '70 — strategiile de dezvoltare orientate exclusiv către creștere economică nu au dus la lichidarea sărăciei în țările lumii a treia. Studiile au arătat — precizează revista Development and Cooperation *— că fenomenul sărăciei, decalajele interne s-au accentuat tocmai în acele țări ale lumii a treia care au realizat rate ridicate de creștere a P.N.B. Ca urmare, în ultima parte a deceniului trecut în tratarea dezvoltării a devenit dominantă abordarea problemei unei repartizări mai echitabile a veniturilor. Potrivit unor statistici citate de publicația amintită, trei pătrimi din P.N.B. realizat într-o țară în curs de dezvoltare se redistribuie în favoarea a 40% din populația țării situată în clasele sociale avute.*

Rezultă de aici că pentru emanciparea țărilor lumii a treia, strategiile alese trebuie să includă elemente ce țin de echilibru și echitate socială, de o implicare politică și participare sporită.

O asemenea redistribuire a veniturilor este desigur greu de realizat în practică. Este tot atît de adevărat, însă, că negijarea acestui aspect nu poate decît să împiedice procesul real de dezvoltare, de eradicare a sărăciei, proces care nu va avea șanse de reușită atîta timp cît se va menține polarizarea socială, și deci perpetuarea inegalității și inechității.

Pagină realizată de **Em. STANCU**

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Sulful: repercusiuni ale creșterii prețurilor

CONFORM unor aprecieri publicate de revista L'Usine Nouvelle, *consumul mondial de sulf elementar (cel nativ și cel extras din gazele naturale) a crescut în deceniul 1970—1980 de la circa 18,7 milioane tone la aproape 33,6 mil. tone, devansînd dinamica producției sale, care a sporit — în aceeași perioadă — de la peste 20,2 mil. tone la aproape 31,6 mil. tone. Apariția unui dezechilibru între cerere și ofertă a determinat majorarea de peste două ori în ultimii trei ani a prețurilor sulfului pe piața mondială, fapt care provoacă dificultăți financiare utilizatorilor acestei materii prime. Mai mult de jumătate din acidul sulfuric produs în lume este destinat industriei de îngrășăminte fosfatice, utilizate în primul rînd în agricultura țărilor industrializate. Or, puterea de cumpărare a agricultorilor din S.U.A. și majoritatea țărilor vest-europene ș.a. a fost sensibil erodată în ultimii ani, iar recurgerea la credite sau împrumuturi pentru achiziționarea unor îngrășăminte scumpe a devenit oneroasă din cauza ascensiunii dobînzilor bancare, ceea ce ar putea să determine în perspectivă restrîngerea cererii în acest domeniu.*

Anglia: inflație persistentă

ECONOMIȘTII BRITANICI apreciază că economia engleză va fi în continuare marcată de fenomene recesioniste, producția industrială fiind așteptată să crească numai cu 1 la sută în acest an și cu 2 la sută în 1983. În ciuda acestui fapt, rata inflației riscă să se mențină pînă în 1983 la un nivel de peste 10 la sută.

Previziunile Societății economiștilor din sectorul industrial au în vedere o creștere a stocurilor — pe fondul imposibilității majorării desfacerilor — pînă la un nivel de un miliard lire sterline în 1983, față de 300 milioane lire în 1981, tendință de natură să creeze presiuni serioase asupra oricăror încercări de creștere mai substanțială a producției industriale. Se așteaptă, de asemenea, ca în acest an să se reducă în continuare cheltuielile de consum ale populației, o ușoară revenire — respectiv o creștere cu 2 la sută — fiind așteptată numai la nivelul anului 1983.

Și în ce privește comerțul exterior al Angliei previziunile indică o creștere mare a importurilor (de 6,8 la sută), în timp ce exporturile nu vor putea ține pasul cu această majorare, ele urmînd să crească cu numai 2,2 la sută în cursul anului curent. Evaluările privind balanța de plăți se referă la un excedent situat între 1 și 2 miliarde lire sterline pentru acest an.

Piețele de capital în 1982

ÎMPRUMUTURILE pe piețele internaționale de capital solicitate de țările membre ale O.C.D.E. sînt așteptate să crească în acest an numai cu puțin peste totalul de 130 miliarde dolari estimat pentru 1981, urmînd să ajungă la aproape 135 mrd. dolari. Relativa stagnare prognozată de analize ale O.C.D.E. se bazează pe ipoteza că deficitul cumulat în balanțele de plăți ale țărilor membre nu va fi mult diferit de cel din 1981. Alți factori de natură să contribuie la creșterea modestă a împrumuturilor îl constituie activitatea moderată în economia țărilor din O.C.D.E. în condițiile menținerii presiunilor inflaționiste.

Principalul factor care va influența activitatea de împrumut va continua să fie rata dobînzilor. O tendință de scădere a ratei dobînzilor pe termen lung — deși nu este exclusă — va fi anihilată de nivelul ridicat al deficitului care trebuie finanțat în cadrul sectorului public

Programe de dezvoltare

Jamaica — eforturi pentru diversificarea economiei

JAMAICA cunoaște în prezent o vastă acțiune de valorificare a resurselor naturale, în scopul dezvoltării și diversificării economiei.

Exploatarea și prelucrarea bauxitei contribuie în proporție de peste 70% la export și constituie principala sursă de venituri a țării. În 1981, producția de bauxită a țării s-a ridicat la 11,7 milioane tone. Reducerea temporară a cererii pe piața internațională a aluminiului primar în 1981, a impus reajustarea prevederilor inițiale, în ciuda eforturilor depuse de autoritățile jamaicane pentru extinderea exporturilor.

În anul 1981, guvernul jamaican a lansat programul de dezvoltare economică a țării pînă în anul 1983, în cadrul acestui program, atenție prioritară fiind acordată agriculturii și turismului. Se urmărește modernizarea activității agricole în vederea creșterii nivelului producției, atît la culturile de bază destinate consumului intern, cît și la cele de export. Producția de zahăr, care reprezintă principalul produs agricol de export s-a ridicat în 1981 la 230 mii tone. Printre proiectele preconizate a se realiza în anul 1982 se numără extinderea culturilor de citrice (investiții apreciate la 19 milioane dolari) și de banane (investiții în valoare de 25 milioane dolari).

Un accent deosebit se pune în ultimii ani pe dezvoltarea turismului, care reprezintă alături de industria extractivă una din importantele surse de venituri ale țării. În anul 1981, veniturile obținute din activitatea de turism s-au ridicat la 241 milioane dolari, țara fiind vizitată de un număr de 590 000 turiști. În anul 1982 se așteaptă ca numărul turiștilor străini să atingă 760 000 persoane. O serie de proiecte în vederea modernizării bazei turistice vor demara în 1982, inclusiv pe baza intensificării cooperării externe.

Un proiect important pentru dezvoltarea economiei jamaicane îl reprezintă extinderea și modernizarea zonei libere Kingston. În baza unui împrumut acordat în 1981 de Banca Mondială, în valoare de 30 milioane dolari au început lucrările prevăzute să se realizeze pînă în 1985, urmărindu-se îmbunătățirea infrastructurii existente în zonă și implantarea unui număr de 80 de noi unități prelucrătoare, în principal fabrici textile și de asamblare de aparate electronice, precum și pentru bunuri de consum de folosință îndelungată.

În domeniul comerțului exterior, guvernul promovează o politică de creștere a exporturilor de produse netradiționale, a căror pondere se prevede să atingă 45% din exporturile totale ale țării în 1983. Printre produsele netradiționale exportate de Jamaica figurează și articole cu un grad ridicat de prelucrare ca: produse chimice (medicamente, produse farmaceutice) și altele cum ar fi încălțăminte etc.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

PRIMA SĂPTĂMÎNĂ A LUNII FEBRUARIE a marcat o redresare generală a **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale. Elementul predominant în această mișcare ascendentă a monedei nord-americane l-a constituit mișcarea „à la hausse" a dobînzilor la depozitele în dolari. Ridicarea succesivă a dobînzii preferențiale „prime rate" de la 15,75% la 16,25% și ulterior la 16,5%, alături de creșterea cu peste 1% a nivelului de tranzacționare a fondurilor federale, a antrenat corespunzător și dobînzile la eurodolari, a căror atractivitate a însemnat mari conversii pe piețele valutare — prin cumpărarea de dolari din alte valute.

Yenul japonez, care a trebuit să suporte un deficit comercial extern pe primele 20 de zile ale lunii ianuarie de 2,5 miliarde dolari, era cotat la închiderea săptămînii la 232,75 yeni/1 dolar, cu peste 2% sub nivelul de referință din 29.I.1982. **Francul elvețian** a înregistrat pe ansamblul intervalului analizat o depreciere de 1,7% (1,8750 franci/1 dolar pe 5.II.1982, față de 1,8425 franci/1 dolar pe 29.I.1982. **Francul belgian** s-a situat, din nou, pe poziția cea mai slabă în cadrul sistemului valutar vest-european, iar față de dolar a cotat la închiderea săptămînii la 39,85 franci/1 dolar, în comparație cu 39,20 franci/1 dolar la 29.I.1982.

Lira italiană era tranzacționată la închiderea din 5.II.1982 la 1 255 lire/1 dolar, în depreciere cu 1,4% față de cursul de referință de 1 237,50 lire/1 dolar. După o depreciere de 2,6% la 2.II.1982 (ca urmare a anunțării reducerii producției industriale în luna decembrie 1981 cu 2% în raport cu luna noiembrie 1981, precum și a creșterii nivelului șomajului în luna ianuarie a.c. la 8,2%, comparativ cu un procent de 7,3% cu o lună în urmă), **marca vest-germană** a recuperat din această pierdere — mai ales după prezentarea noului program de stimulare a creșterii economice (care prevede în principal creșterea subsidiilor guvernamentale pentru creșterea cheltuielilor de capital și reducerea nivelului șomajului), astfel că la sfîrșitul intervalului se situa la 2,3350 mărci/1 dolar (2,3050 mărci/1 dolar pe 29.I.1982).

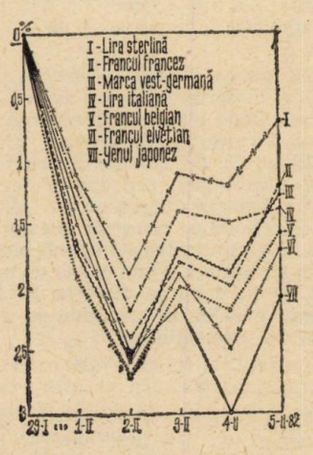

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 1—5.II. Bază: 29.I. a.c.

Francul francez a urmat îndeaproape mișcarea mărcii vest-germane, înregistrînd pe 5.II.1982 o depreciere de 1,2% față de nivelul de referință din 29.I.1982 (5,9350 franci/1 dolar, comparativ cu 5,8620 franci/1 dolar respectiv). Beneficiind de un nivel al dobînzilor mai ridicat decît majoritatea valutelor europene, **lira sterlină** a pierdut în relația sa cu dolarul S.U.A. pe ansamblul săptămînii prezentate numai 0,7% (1,8750 dolari/1 liră față de 1,8875 dolari/1 liră cursul de referință).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat creșteri la eurodolari (15,75% pe 5.II.1982, față de 15,375% pe 29.I.1982), scăderi la eurofrancul elvețian (de la 9 la 8,75% respectiv), în timp ce la euromarca vest-germană și eurolira sterlină au fost relativ constante (în jurul nivelelor de 10,25% și respectiv 14,75%).

Prețul **aurului** la Londra a fost marcat de creșterea dobînzilor la depozitele în dolari, astfel că a evoluat pe o linie aproape permanent descendentă, al dollar fixing din 5.II.1982 de 384,25 dolari/uncie fiind cu 2,75 dolari/uncie sub cel corespunzător din 29.I.1982.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Corelația locuri de muncă-economii de energie

ÎN ȚĂRILE capitaliste dezvoltate, afectate de șomaj, își face tot mai mult loc ideea că, în numeroase cazuri, extinderea activității industriilor prelucrătoare permite înlocuirea unei părți din consumul de energie prin utilizarea forței de muncă calificate. Se apreciază, astfel, că din totalul energiei consumate în industrie trei sferturi revin sectorului extractiv și producției unor materiale de bază ca oțelul, cimentul, cărămida ș.a., în timp ce pentru transformarea materialelor respective în produse finite (mașini, clădiri etc.) se cheltuiește doar un sfert din energia totală ; în ceea ce privește utilizarea forței de muncă raportul este, însă, invers.

De aici rezultă importanța valorificării posibilităților de substituire parțială a producției de articole noi prin dezvoltarea activității de reparare, de recondiționare a celor existente, dar uzate prin folosință. Prin suplețea și mobilitatea lor teritorială, prin economisirea materiilor prime și energiei datorită reutilizării unor părți, subansamble sau piese neuzate, prin recurgerea la forța de muncă cu un larg evantai al calificării, prin nivelul relativ redus al investiției specifice, asemenea ateliere de reparare și recondiționare au perspective promițătoare în numeroase domenii ale producției, îndeosebi în cele de serie mare, fără a mai vorbi de efectul stimulator asupra gîndirii inovatoare și găsirii de soluții avantajoase din punct de vedere financiar.

Referindu-se la orientările favorabile prelungirii duratei de viață a produselor industriale, publicația **Forum du développement** arăta recent că aceasta, contribuind la îmbunătățirea corelației „consumul de energie — folosirea forței de muncă", reprezintă totodată o componentă a trecerii treptate de la „societatea de consum" la societatea „de conservare".

Cehoslovacia: sarcinile strategice ale celui de-al șaptelea cincinal

ȚINÎND seama de dificultățile obiective existente pe plan intern și extern, strategia economică a R.S. Cehoslovace în cincinalul actual urmărește, în esență asigurarea dezvoltării în continuare a economiei naționale, menținerea și ridicarea calității vieții.

Printre sarcinile prioritare ale acestei perioade figurează : obținerea unei economii medii anuale de 2% la consumul de combustibili și energie, ceea ce va reprezenta — la nivelul anului 1985 — echivalentul a circa 9 mil. tone de petrol ; realizarea unei economii medii anuale de 4,5—5% la consumul de metale ; asigurarea — în condițiile unei creșteri globale a producției industriale cu 18—20% pînă în 1985 — a unui spor de 32—35% a producției destinate exportului, precum și mărirea eficienței acestuia ; îmbunătățirea utilizării materiilor prime și energiei în industria chimică ; sistarea importului de celuloză tehnică și plăci fibrolemnoase din țările nesocialiste, întărirea potențialului de export al industriei forestiere, de prelucrare a lemnului, de celuloză și hîrtie; perfecționarea structurii produselor exportate de industria ușoară, ridicarea gradului de autoaprovizionare din producția internă cu produsele agriculturii și industriei alimentare etc. Pentru atingerea acestor țeluri, în toate ramurile și sectoarele economiei cehoslovace se va urmări în mod riguros sporirea productivității muncii, reducerea consumurilor specifice de materiale și energie, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor fabricate.

Agricultura, o ramură de bază a economiei S. U. A.

ÎN S.U.A. populația ocupată în agricultură (3,9 milioane de persoane) reprezintă ca pondere circa 4% din totalul populației active a acestei țări. În schimb, sub raportul numărului de salariați (15% din totalul salariaților industriali) industria alimentară are o importanță mai mare decît producția de automobile. Dacă în calcul se includ și activitățile care deservesc agricultura (din amonte de ea) rezultă un total de peste 20 milioane de oameni a căror activitate este legată într-un fel sau altul de agricultură.

Deoarece în Statele Unite există încă rezerve însemnate de teren pentru extinderea suprafețelor cultivate, preocuparea prioritară o reprezintă nu atît obținerea unei recolte cît mai ridicate la hectar, cît o productivitate înaltă a muncii și reducerea cheltuielilor de producție. Ca urmare, în ultimele două decenii, în vreme ce randamentul la hectar a crescut în medie cu 50%, productivitatea muncii celor care lucrează în agricultură s-a triplat. În același timp S.U.A. participă astăzi cu 45% în exportul mondial de grîu, 65% în cel de cereale furajere, 55% în cel de oleaginoase (chiar 88% în cel de soia), fapt care are însă ca efect și o dependență destul de ridicată a veniturilor fermierilor de evoluția conjuncturii pe piața mondială a produselor agricole. De notat că valoarea exportului agricol (40 miliarde dolari) reprezintă patru cincimi din cea a importului de petrol al S.U.A.

Preocuparea pentru reducerea cheltuielilor materiale de producție este ilustrată între altele de frecventa compunere a rației de furaje cu ajutorul calculatorului (în funcție de cursul diferitelor produse), precum și de preocuparea pentru adoptarea de soiuri și rase selecționate. Datorită acestui din urmă fapt, cantitatea de hrană necesară pentru a obține 1 kg de carne de pui s-a redus de la 4 kg în 1940 la 1,7 kg în prezent, paralel diminuîndu-se și perioada de producție cu 30%.

În prezent, la fel ca și alte ramuri ale economiei, agricultura se află într-un proces de adaptare la costul în creștere al energiei, cu atît mai necesar cu cît ea contează acum cu 16,5% în consumul național de energie primară.

Orientări ale progresului tehnic în industria celulozei și hîrtiei

ÎN CERCURILE de specialitate se consideră că, în pofida accentuării concurenței diferitelor mijloace de informare și materiale noi, rolul hîrtiei ca cel mai de seamă suport al informației tipărite și material de ambalaj se va menține în continuare, ceea ce va determina creșterea consumului de hîrtie și carton (raportat pe locuitor) atît în țările în curs de dezvoltare cît și în cele dezvoltate.

Un rol important joacă aici valorificarea optimă a resurselor de materii prime pentru această industrie, afirmație valabilă nu numai pentru masa lemnoasă exploatată în pădure, ci și pentru paie, maculatură ș.a. În acest sens, se urmărește perfecționarea tehnologiilor de fabricație, care să ducă la sporirea ponderii resurselor secundare în ansamblul materiei prime folosite, ridicarea cantităților de semifabricate fibroase obținute din aceeași cantitate de materie primă (prin utilizarea catalizatorilor), economisirea energiei în această etapă a procesului de producție, mărirea productivității utilajelor și instalațiilor, a productivității muncii. Se apreciază că aceasta din urmă s-ar putea dubla pînă în anul 2000 — tendință însoțită de reducerea densității (a greutății per mp) a hîrtiei și de diversificarea continuă a nomenclaturii producției de hîrtie și carton (de la 14 mii de denumiri în 1945 la 50 de mii în 1980).

Încetinirea ofensivei automobilului japonez

EXAMINÎND efectele ofensivei industriei japoneze de automobile pe piața vest-europeană, revista **L'Usine Nouvelle** semnala nu demult că ponderea lor în vînzările de automobile pe această piață a ajuns în 1980 la 4,9% în medie, sporind însă de la 5,6% în 1979 la 10,3% pe piața R.F.G. Industria franceză și-a pierdut locul de prim exportator de automobile în R.F.G., iar firmele de specialitate vest-europene n-au reușit (cu o singură excepție) să-și sporească în același an vînzările pe piața internă. Firmele vest-germane mizează pe ample investiții (de peste 3 mlrd. mărci în cazul firmei Volkswagen, de 6 mlrd. pentru Opel și de 10 mlrd. pentru Daimler Benz), menite în principal să accelereze automatizarea și robotizarea proceselor de producție în întreprinderile lor și să îmbunătățească activitatea rețelei de desfacere a automobilelor.

În cercurile de specialitate se apreciază că încetinirea ofensivei pe piața R.F.G., înregistrată anul trecut, se datorește efectului cumulat al unor factori, ca majorarea prețurilor la automobilele importate din Japonia (ca urmare a creșterii cursului yenului), frînarea „voluntară" a exporturilor de către firmele japoneze, rabaturile la preț practicate de unii producători vest-germani, precum și lansarea de către aceștia a unor modele îmbunătățite, de mic litraj.

GLOSAR

Indicatori ai datoriei externe

PROBLEMELE puse de creşterea intempestivă a datoriei externe, îndeosebi a datoriei ţărilor în curs de dezvoltare, au făcut să crească interesul — atît al debitorilor, dar mai cu seamă al creditorilor — pentru posibilităţile de măsurare a capacităţii unei ţări de a face faţă angajamentelor financiare contractate în străinătate.

În această privinţă, potrivit datelor furnizate de Banca Mondială, sînt utilizaţi o serie de indicatori care pot fi grupaţi în două categorii : indicatori care exprimă aptitudinea unei ţări de a efectua plăţi în valută convertibilă, şi indicatori ai capacităţii unei ţări de a-şi procura în general resurse valutare atît pentru serviciul datoriei externe, cît şi pentru alte plăţi, cum ar fi cele pentru import.

1. Dintre **indicatorii aptitudinii de a efectua plăţi în valută**, cel mai des folosit este **coeficientul serviciului datoriei externe.** El se calculează prin raportarea sumei plăţilor pentru dobînzi şi pentru amortizarea capitalului datorat pe termen lung, la suma încasărilor din exportul de bunuri şi servicii. Se mai utilizează şi **coeficientul serviciului dobînzilor,** adică suma reprezentînd plăţi de dobînzi, împărţită la suma încasărilor din exportul de bunuri şi servicii. Acest ultim coeficient este considerat superior primului, întrucît evită denaturările provocate de acumularea în unele perioade a unor rambursări, plăţi anticipate şi refinanţări. Se citează în acest sens cazuri de ţări care au făcut faţă unor angajamente externe fără prea mari eforturi, deşi acestea reprezentau 40% din încasările valutare din export, în timp ce alte ţări au întîmpinat mari greutăţi în condiţiile unui serviciu al datoriei care nu reprezenta decît 10% sau chiar mai puţin din încasările din export.

2. În ce priveşte **indicatorii capacităţii de a dispune de resurse valutare,** sînt utilizaţi unii coeficienţi cum ar fi **raportul dintre dobînzi şi produsul naţional brut** (P.N.B.), sau **raportul dintre datoria externă şi rezervele valutare ale ţării.** În primul caz, serviciul datoriei externe este confruntat cu capacitatea productivă a ţării, iar în al doilea se utilizează un raport care de fapt poate fi încadrat în ambele categorii de indicatori. Cercurile bancare apreciază că nici un indicator, oricît ar fi de corect, nu poate înlocui analiza economică şi financiară în ansamblu a situaţiei ţării în cauză.

Tabelul următor indică evoluţia unora din indicatorii de mai sus în deceniul '70, în ce priveşte ţările în curs de dezvoltare :

Indicatori	1970	1975	1979
Coeficientul datoriei externe	8,9	8,4	12,6
Coeficientul serviciului dobînzilor	2,8	3,2	4,8
Datoria raportată la P.N.B. (%)	12,3	13,9	17,8
Datoria faţă de export (%)	80,1	72,1	78,8
Datoria faţă de rezerve (%)	263,7	193,9	176,4
Serviciul dobînzilor faţă de P.N.B. (%)	0,4	0,6	1,1

Aceşti indicatori reflectă o deteriorare clară a situaţiei ţărilor în curs de dezvoltare în a doua jumătate a deceniului care avea să se agraveze şi mai mult în ultima vreme datorită, între altele, nivelului deosebit de ridicat al dobînzilor.

C. K.

Subvenţii

Ignat Seceleanu, Tohan — 1) Una dintre ţările mici ale cărei alocaţii pentru cercetare-dezvoltare au crescut rapid în ultimul deceniu este Suedia, în ciuda faptului că în 1980, care a fost un an de „boom", producţia industrială era cu 2% mai mică decît în 1975. Menţinerea nivelului de trai în actualul deceniu, relevă un studiu al Institutului industrial de cercetări economice şi sociale din Stockholm, este condiţionată de continuarea dezvoltării industriale a ţării. Atingerea obiectivelor prevăzute în acest domeniu depinde însă la rîndul său — în opinia autorilor studiului citat — de renunţarea la actuala politică de subvenţionare cu orice preţ a întreprinderilor aflate în dificultate (între care se numără o serie de firme siderurgice şi construcţiile navale) pentru a elibera resursele necesare ramurilor dinamice ale industriei suedeze, în primul rînd industriei constructoare de maşini, considerată „sectorul de creştere al viitorului". Deşi de dimensiuni relativ reduse potrivit standardelor internaţionale o serie de firme suedeze au reuşit să ocupe poziţii de vîrf pe plan mondial în sfera lor de activitate graţie specializării şi inovaţiei pe baza unor investiţii susţinute în cercetare-dezvoltare. Studiul consemnează că în ciuda unor subvenţii directe echivalînd cu 4,5 miliarde dolari în perioada 1976—1979, firmele respective nu au azi o situaţie mai bună decît în momentul lansării programului de sprijin.

2) Rubrica noastră săptămînală „Evoluţii monetare" vă oferă, credem, principalele date care vă interesează privitoare la evoluţia nivelului dobînzilor în luna ianuarie 1982.

Comitet

Ion Cîţu, Găeşti — 1) Comitetul consilierilor economici al preşedintelui S.U.A. a fost creat în anul 1946, fiind format din trei membri numiţi de preşedinte cu acordul Senatului, asistaţi de o echipă de 20—25 de economişti. Ei se schimbă odată cu întreaga Administraţie. Comitetul, însărcinat cu fundamentarea politicii economice a Administraţiei are numai un rol consultativ, deciziile putînd fi luate de preşedinte împotriva recomandărilor Comitetului. Comitetul are sarcina de a analiza în permanenţă conjunctura economică, calculînd lunar cei mai importanţi indicatori ai evoluţiei acesteia, folosiţi apoi la elaborarea recomandărilor de politică economică. Una din sarcinile Comitetului este sprijinirea preşedintelui în pregătirea raportului său economic anual. În luna ianuarie a fiecărui an, Comitetul supune preşedintelui propriul său raport cu recomandările sale, raport care este adresat apoi Congresului împreună cu raportul preşedintelui.

2) Atribuţiile Comitetului consilierilor economici al preşedintelui S.U.A. sînt mult mai largi decît cele ale „Consiliului înţelepţilor" din R.F. Germania, însărcinat cu aprecierea situaţiei economice de ansamblu. În vreme ce Comitetul consilierilor economici face parte în S.U.A. din puterea executivă, în R.F.G. Consiliul înţelepţilor nu face parte din aceasta ; mai mult, membrii săi nu numai că nu ocupă funcţii în guvern sau parlament, dar trebuie nici să nu fi ocupat vreodată asemenea funcţii. Ei sînt de regulă profesori universitari sau membri ai unui institut de cercetări economice. Consiliul înţelepţilor este solicitat între altele, pentru elaborarea de prognoze ale evoluţiei conjuncturii economice.

Muncă la domiciliu

Ioana Cristea, Bucureşti — În mod tradiţional noţiunea de muncă la domiciliu se referă la o producţie de bunuri materiale. În ultima vreme, pe baza dezvoltării informaticii şi a telecomunicaţiilor, a apărut posibilitatea primirii, prelucrării şi transmiterii de la propriul domiciliu a unor informaţii, prin natura lor imateriale, astfel încît o serie de activităţi de rutină, repetitive (ca de exemplu contabilitate sau dactilografie) se pot desfăşura acasă la salariaţi, cu condiţia dotării locuinţei cu terminalul necesar. Această formă modernă a muncii la domiciliu — care pentru întreprindere înseamnă o serie de economii cu localul — este o variantă a muncii „la distanţă", respectiv în afara sediului central al unei întreprinderi saú instituţii.

Obstacole în calea extinderii muncii la domiciliu în varianta sa modernă sînt atît de natură economică (mai ales costul încă ridicat al echipamentului), cît şi socială şi culturală, unul dintre acestea din urmă fiind dificultatea renunţării la „civilizaţia hîrtiei". Pe baza noilor tehnologii informatice gîndirea nu va mai fi legată neapărat de consemnarea ei în scris, hîrtia nemaifiind astfel suportul indispensabil al gîndirii. Noile tehnologii informatice oferă deci gîndirii şi acţiunii un suport suplimentar, mai bine zis complementar. În sfîrşit, sociologii relevă că pentru majoritatea femeilor mersul la un loc de muncă nu înseamnă numai simpla cîştigare a existenţei, ci şi necesitatea unor contacte umane, care nu mai sînt posibile în cazul muncii la domiciliu.

Triburi

Rodica Bujor, Zalău — După unele estimări, cei puţin 200 milioane de locuitori ai planetei noastre — mai ales din America de Sud şi din Asia de Sud-Est, dar şi din unele zone ale Africii — trăiesc încă organizaţi în triburi izolate geografic şi total neintegrate în economia naţională, bazîndu-se mai ales pe vînătoare şi cules. Izolarea unora dintre triburi era atît de mare, încît în momentul „descoperirii" lor — recent în nordul Indiei, de pildă — ele se aflau încă în Epoca pietrei, necunoscînd nici focul.

După cum relevă revista **Development Forum,** contactul acestor triburi cu civilizaţia modernă este extrem de dureros : decimare fizică datorită lipsei de rezistenţă chiar la cele mai uşoare boli infecţioase, marginalizare socială în rîndurile sărăcimii rurale sau urbane, alcoolism, depresiuni nervoase etc., accelerate de o politică grăbită şi adeseori violentă faţă de aceste grupuri deosebit de vulnerabile ale populaţiei.

Supravieţuind de secole în condiţii foarte neprielnice de sol şi climă, populaţia triburilor este deţinătoarea unei experienţe unice în valorificarea mediului în care trăieşte, fără a-l distruge. În lipsa unei limbi scrise, acest patrimoniu de cunoştinţe este ameninţat cu dispariţia de dezintegrarea comunităţilor respective tocmai într-un moment în care omenirea în ansamblul său este mereu mai mult nevoită să recurgă la atragerea în circuitul economic a unor asemenea zone marginale. Or, valorificarea nedistructivă a acestora nu este posibilă doar cu ajutorul tehnologiei moderne, presupunînd o profundă cunoaştere a interdependenţelor ecologice, pe care nu o deţin decît populaţiile tribale respective.

Cele de mai sus, scrie revista citată, nu reprezintă o pledoarie pentru împiedicarea unor schimbări inevitabile şi adeseori dorite, ci o chemare adresată societăţilor dominante de a acorda acestor populaţii şansa de a participa într-un mod adecvat la deciziile care le determină soarta, de a avea un anumit control asupra unui proces de evoluţie, adaptare şi integrare oricum extrem de dificil şi încărcat de conflicte.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 6 din 12 februarie 1982

— Hotărîrea ședinței de lucru comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a Republicii Socialiste România cu privire la reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor produselor agricole și majorarea prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, creșterea retribuției personalului muncitor, a alocației de stat pentru copii și a pensiilor 1

— Amplă mobilizare a eforturilor pentru o muncă de calitate, creativă și eficientă 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Prețuri de vînzare cu amănuntul stimulative pentru creșterea producției și mai buna aprovizionare a populației **(Emil Niculescu)** 6

— Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, factori de stimulare a creșterii producției agricole și a bunurilor de consum alimentar **(G. Nicolescu)** 8

— Noi măsuri pentru sporirea cointeresării materiale a țăranilor cooperatori (I) **(Nicolae David, Ion Alecu)** 10

— Calitate, operativitate, eficiență în pregătirea campaniei agricole de primăvară **(Gh. N. Iosif)** 12

— Punerea la termen în exploatare a noilor capacități — la baza realizării planului de extracție a țițeiului **(Valeriu Soare)** 14

— Cînd și cum sînt realizate prevederile din contracte **(Bogdan Pădure)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Adunări generale ale oamenilor muncii. O preocupare esențială : reducerea consumurilor de materiale **(C. Damian)** 18

TEORII ● IDEI

— Utilizarea potențialului energetic al apelor geotermale (II) **(dezbatere)** 19

— Consemnări. Învățarea și decalajul uman **(Tudorel Postolache)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I) **(Gh. Ciulbea)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Creșterea prețurilor — consecință a crizei economice mondiale **(Virginia Câmpeanu, Mugur Isărescu)** 26

— Forumul dezvoltării 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Large — scale mobilisation of efforts towards quality, creative and efficient work 4

— Retail prices : stimulating production increase and a better goods supply for population **(Emil Niculescu)** 6

— Self-management and self-provisioning on territorial scale: stimulating elements for the agricultural production growth and foodstuffs **(G. Nicolescu)** 8

— Use of the energy potential of the geothermal waters (II) **(a debate)** 14

— Learning and the human gap **(Tudorel Postolache)** 22

— Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought **(Gh. Ciulbea)** 24

— Price increase — a consequence of the world economic crisis **(Virginia Câmpeanu, Mugur Isărescu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Large mobilisation des efforts pour un travail de qualité, créatif et efficient 4

— Les prix de détail — stimulants pour la croissance de la production et pour un meilleur approvisionnement de la population **(Emil Niculescu)** 6

— L'auto-direction et l'auto-approvisionnement du territoire — facteurs de stimulation de l'accroissement de la production agricole et de biens de consommation alimentaire **(G. Nicolescu)** 8

— L'utilisation du potentiel énergétique des eaux géothermales (II) (débat) 19

— L'apprentisage et le décalage humain **(Tudorel Postolache)** 22

— Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (I) **(Gh. Ciulbea)** 24

— L'accroissement des prix — conséquence de la crise économique mondiale **(Virginia Câmpeanu, Mugur Isărescu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Широкая мобилизация усилий для качественного, творческого и действенного труда 4

— Розничные продажные цены, стимулирующие рост продукции и улучшение снабжения населения **(Эмил Никулеску)** 6

— Самоуправление и самоснабжение в территориальном разрезе, факторы поощрения роста сельскохозяйственной продукции, производства пищевых продуктов **(Г. Николеску)** 8

— Использование энергетического потенциала геотермальных вод (II) **(Обсуждение)** 19

— Обучение и человеческий разрыв **(Тудорел Постолаке)** 22

— Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции экономического мышления в Румынии (I) **(Г. Чулбя)** 24

— Рост цен — последствие мирового экономического кризиса **(Вирджиния Кымпяну, Мугур Исэреску)** 26

IMPORTANT

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică".

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R., factorii poștali, difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1 — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 615 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ASIGURĂRILE ADAS — MĂSURI UTILE DE PREVEDERE

La Administrația Asigurărilor de Stat puteți contracta asigurarea de accidente — **la alegere — într-una din cele 4 variante, fiecare din acestea prezentînd caracteristici diferite.**

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, **totale, de 19 000 lei se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani. Prima de plată pe o durată de 3 luni este de 15 lei.**

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite **se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. Prima anuală de plată este de 3,20 lei pentru fiecare 1 000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță, putîndu-se achita și în rate.**

● Asigurarea familială de accidente **cuprinde soții, precum și copiii, indiferent de numărul lor, în vîrstă de la 5 ani la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană. Prima de plată, pe o durată de 3 luni, este de 25 lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.**

Toate aceste asigurări de accidente cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliță.

● Asigurarea de accidente „Turist" **se contractează pentru sume totale de pînă la 40 000 de lei și cuprinde cazurile de accidente ale asiguratului, iar pentru o sumă de 20 000 de lei, pagubele la bunurile casnice și gospodărești ale acestuia. Prima de plată este de 15 lei pentru o lună.**

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE oferă posibilitatea vizionării celor mai diverse emisiuni : filme, concerte, piese de teatru, spectacole de operă, transmisii sportive, cursuri de limbi străine, emisiuni în limbile naționalităților conlocuitoare ș.a. Magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă prezintă TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE, fabricate de Întreprinderea „ELECTRONICA"-București. Iată cîteva avantaje oferite în exploatare de noile tipuri de televizoare :

— DURATA de funcționare îndelungată, datorită faptului că sînt complet tranzistorizate și cu circuite integrate ;

— REDUCEREA CONSUMULUI DE ENERGIE ELECTRICĂ cu circa 33%, prin îmbunătățiri constructive și funcționale ;

— FUNCȚIONAREA NORMALĂ, chiar și la variații mai mari ale tensiunii pe rețea, datorită încorporării unui stabilizator în aparat ;

— SIMPLIFICAREA OPERAȚIUNILOR DE DEPANARE, prin folosirea în construcția televizoarelor a modulelor funcționale, module care se pot schimba cu operativitate.

Garanția pentru buna funcționare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni.

1982 FEB 19

RADIORECEPTOARE PORTABILE

În toate magazinele specializate ale comerțului de stat, RADIORECEPTORUL PORTABIL, un prieten apropiat și plăcut.

Radioreceptoarele portabile întrunesc toate calitățile pentru a fi utile în casă, dar mai ales în drumeții.

Iată cîteva calități tehnice pe care le prezintă radioreceptoarele portabile :

● selectivitate ● sensibilitate ● claritate ● greutate redusă ● alimentare economică la baterii sau la rețeaua electrică

Magazinele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă oferă toate tipurile de radioreceptoare portabile, răspunzînd tuturor preferințelor .

	Game de undă	Preț
CORA	**1**	**345**
PESCĂRUȘ	**2**	**450**
ALFA	**2**	**500**
COSMOS (funcționează și la rețea)	**3**	**740**
JUPITER (funcționează și la rețea)	**4**	**845**
MADRIGAL (funcționează și la rețea)	**4**	**1270**
GLORIA (funcționează și la rețea)	**4**	**1400**

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PARTICIPARE ACTIVĂ, RESPONSABILĂ LA ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICO - SOCIALĂ A PATRIEI

Numărul 7 • Vineri 19 februarie 1982

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI NAȚIONALE IN ANUL 1981

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ
-în procente-

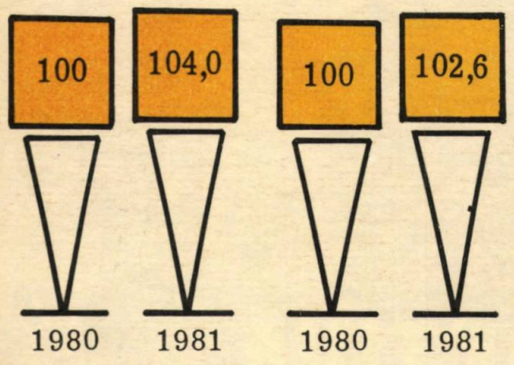

PRODUCȚIA AGRICOLĂ
-în procente-

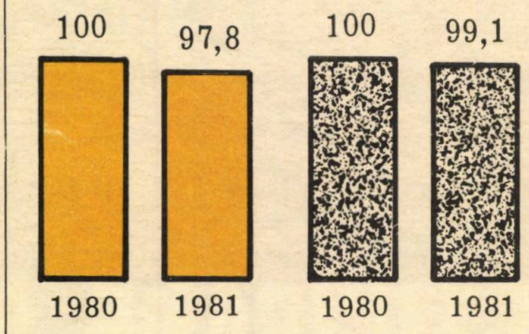

VOLUMUL TOTAL AL INVESTIȚIILOR
-în procente-

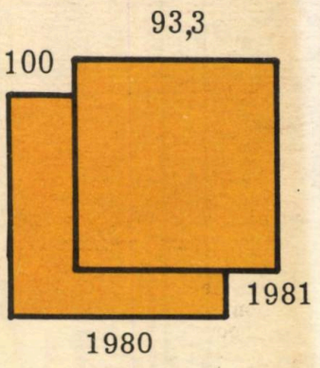

VOLUMUL TOTAL AL COMERȚULUI EXTERIOR
-în procente-

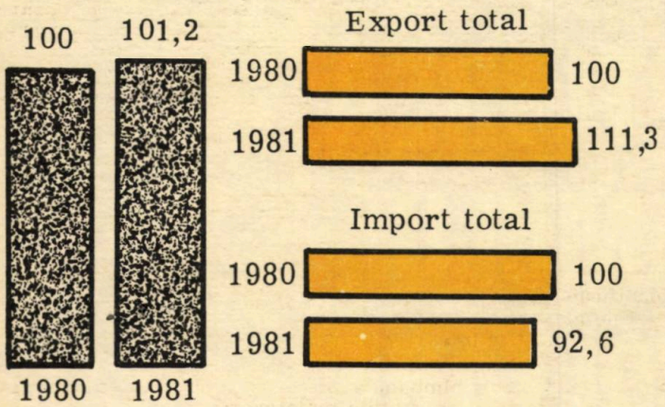

DESFACERILE DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL PRIN COMERȚUL SOCIALIST

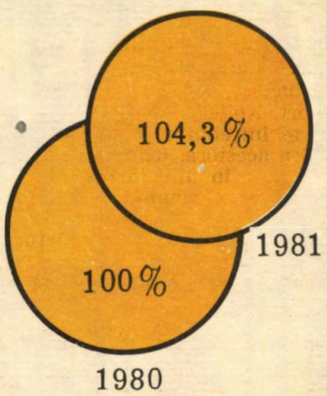

PRESTĂRILE DE SERVICII PENTRU POPULAȚIE
-în procente-

Numărul mediu al personalului muncitor
-în mii-

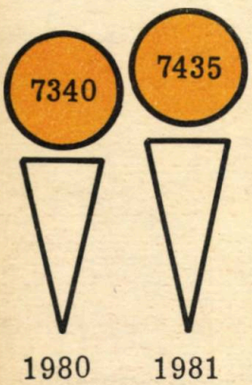

Cheltuieli de producţie la 1000 lei producţie marfă în industria republicană
-în procente-

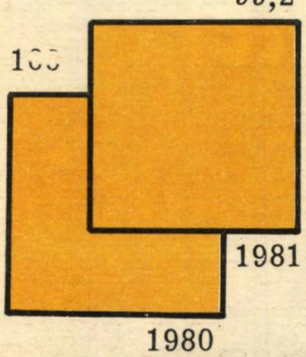

PRODUCTIVITATEA MUNCII PE O PERSOANĂ
(calculată pe baza producţiei nete)

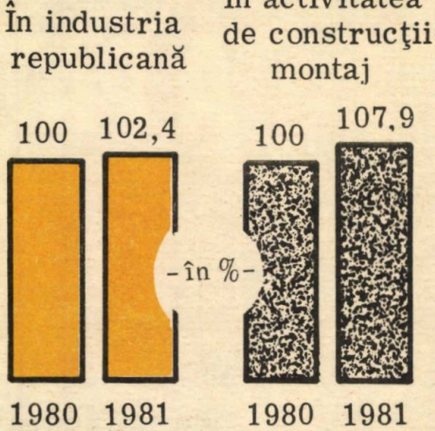

VENITUL NAȚIONAL
-în procente-

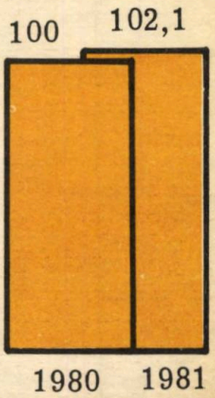

D 646

curier
economic legislativ

contract economic

Obligativitatea respectării prețurilor legale

Prețul constituie un element esențial al contractului economic. Părțile contractante au obligația să-l stipuleze cu respectarea dispozițiilor normative de stabilire a prețurilor și tarifelor. Cu alte cuvinte, clauza contractuală privind prețul nu poate fi convenită oricum, ci numai în conformitate cu dispozițiile normative la care s-a făcut referire. De aici rezultă unele consecințe asupra cărora vom stărui în rîndurile de mai jos.

Caracterul imperativ al prevederilor legale avînd ca obiect fixarea prețurilor poate crea aparența că rolul acordului de voință al părților la stabilirea clauzei referitoare la preț este formal. Această aparență se înlătură dacă ținem cont de faptul că, în raport cu multitudinea de prețuri existente, părțile trebuie să aleagă și să înscrie în contract prețul aplicabil în funcție de caracteristicile tehnico-economice definitorii ale produsului contractat. Această alegere se realizează prin stabilirea concordanței dintre caracteristicile produsului ce formează obiectul contractului și indicația din actul normativ de fixare a prețului referitoare la standardul sau alt document legal de stabilire a elementelor ce definesc, din punct de vedere tehnico-economic, produsul respectiv.

Uneori, părțile întîmpină dificultăți sub acest aspect, dificultăți cauzate de insuficienta referire a actului de fixare a prețului la caracteristicile tehnico-economice ale produsului contractat. Este motivul care ocazionează neînțelegeri precontractuale referitoare la prețul aplicabil.

Rezolvarea neînțelegerilor pune capăt disputei dintre părți privind prețul în raport cu care se va achita ceea ce furnizorul livrează în baza contractului. Considerăm că în situația în care neînțelegerea este rezolvată prin adoptarea altui preț decît cel legal, acesta din urmă poate fi totuși invocat în cadrul unui eventual litigiu, organul arbitral sesizat avînd posibilitatea de a se pronunța asupra problemei în cadrul excepției de ilegalitate. Față de imperativul aplicării prețurilor legale, litigiul patrimonial legat de executarea contractului se soluționează prin luarea în considerare a prețului legal, chiar dacă neînțelegerea precontractuală a fost soluționată în raport cu un alt preț. Aceeași rezolvare se impune și în situația în care părțile, de comun acord, au stipulat în cuprinsul contractului, un alt preț decît cel legal. Soluția este identică în ipoteza în care intervenind, în cursul executării contractului, modificarea prețului legal prevăzut în contract, părțile nu procedează la modificarea corespunzătoare a contractului.

Rezultă din cele expuse supremația prețului legal, în sensul că acesta se aplică în toate cazurile.

Iată de ce, decontarea produselor livrate trebuie făcută numai în raport cu asemenea prețuri. Prin consecință, furnizorul care din eroare facturează și decontează contravaloarea produselor livrate la un preț inferior celui legal este în drept să obțină de la beneficiar diferența pînă la prețul datorat. Realizarea acestui drept dă loc unor implicații atunci cînd diferența de preț este pretinsă beneficiarului ulterior datei cînd acesta a înstrăinat produsele respective. Aceasta — deoarece, uneori, beneficiarul se poate afla în imposibilitate de a obține de la proprii săi beneficiari suma reprezentînd diferența de preț achitată furnizorului.

Necesitatea aplicării neabătute a prețului legal face ca această imposibilitate să nu împiedice decontarea contravalorii produselor în conformitate cu cele expuse mai sus.

În situația însă, cînd beneficiarul este păgubit prin plata diferenței de preț către furnizor, întrucît produsele au fost înstrăinate ținînd seama de prețul facturat inițial, practica arbitrală este orientată în sensul de a se îndruma beneficiarul la formularea unei acțiuni reconvenționale pentru dauna care constă în diferența de preț care nu poate fi recuperată de la dobînditorii produselor.

În acest fel se evită compensarea creanței furnizorului privind diferența de preț cu creanța proprie a beneficiarului derivînd din paguba care i-a fost cauzată prin facturarea produselor la un preț inferior celui legal. Admiterea compensării ar anihila posibilitatea controlului prin leu în vederea stabilirii celor vinovați de daunele survenite.

Pentru rezolvarea acțiunii reconvenționale prezintă concludență cercetarea comportamentului beneficiarului. Mai

Supliment la nr. 7 1982 Revista ECONOMICA

precis, se impune analiza împrejurării dacă acesta a îndeplinit obligaţiile ce-i revin în legătură cu verificarea legalităţii preţului practicat de furnizor. Beneficiarul, fiind obligat să întreprindă această verificare înainte de a achita preţul facturat, are obligaţia să se sesizeze nu numai atunci cînd i se pretinde un preţ superior celui legal. Această îndatorire îi revine şi în situaţii cînd ceea ce i s-a facturat se abate în sens negativ de la preţul legal. De asemenea, trebuie avut în vedere faptul că, potrivit Legii nr. 9/1972, neindicarea temeiului preţului practicat îndreptăţeşte pe beneficiar să refuze plata.

În final, răspunderea pentru paguba efectivă se stabileşte în sarcina furnizorului sau a beneficiarului ori — în cele mai multe cazuri — în sarcina ambilor, în raport cu comportamentul culpabil şi de legătura cauzală dintre acest comportament şi paguba produsă.

I. ICZKOVITS

Încasarea preţurilor la lucrări de proiectare executate de subproiectant

De regulă, contractul de proiectare se încheie între beneficiar şi o singură organizaţie de proiectare, denumită proiectant general, care îşi asumă sarcina faţă de beneficiar de a executa totalitatea lucrărilor de proiectare privitoare la obiectivul de investiţii prevăzute în plan pentru beneficiarul respectiv.

În cazul în care proiectantul general nu este profilat pentru a executa anumite lucrări, el încheie contracte de subproiectare cu organizaţiile de proiectare specializate.

Acestea au obligaţia de a executa lucrările în conformitate cu prescripţiile tehnice, cu dispoziţiile actelor normative şi clauzele contractului şi a preda lucrările proiectantului general la termenele prevăzute în contract.

În ce priveşte plata lucrărilor de subproiectare, ea se face ca şi pentru lucrările întocmite de proiectantul general, direct de către beneficiarul de investiţii pe seama căruia sînt aprobate fondurile de investiţii şi care a avut obligaţia ca în termen de 3 zile de la semnarea contractului încheiat cu proiectantul general, să depună acest contract la banca finanţatoare în vederea deschiderii finanţării.

Plata acestor lucrări se face pe baza documentelor de plată întocmite de proiectantul de specialitate semnate şi de către proiectantul general şi numai după avizarea şi aprobarea documentaţiilor tehnico-economice de către organele prevăzute de art. 36—38 şi respectiv anexa 3 din Legea investiţiilor nr. 9/1980.

Proiectantul general are obligaţia ca la primirea documentaţiilor tehnice de la proiectantul de specialitate să le analizeze atît sub aspectul respectării notei de comandă şi a prescripţiilor tehnice cît şi sub aspectul tarifării, iar în cazul cînd nu are obiecţiuni de făcut să înainteze documentaţiile tehnice şi documentele de plată beneficiarului, împreună cu avizul său.

Neîndeplinirea de către proiectantul general a acestei obligaţii nu este sancţionată în mod expres de legea investiţiilor care în art. 64, sancţionează pe beneficiar cu penalităţi cu 0,05% din preţul lucrărilor pentru fiecare zi de întîrziere a plăţii fără a depăşi 5% din preţ.

Regulamentul privind contractul de proiectare, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, prevede, însă, la art. 23 că „prevederile acestui regulament se aplică în mod corespunzător şi contractului de proiectare care se încheie între proiectantul general şi proiectantul de specialitate". În consecinţă, în cazul în care întîrzierea plăţii este imputabilă proiectantului general, care apare ca beneficiar faţă de subproiectantul de specialitate, sînt aplicabile disp. art. 64 din Legea investiţiilor nr. 9/1980.

În acest sens, prin Decizia P.A.S. nr. 2126 din 28 oct. 1981 privind litigiul dintre Institutul de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru echipamente energetice şi maşini de ridicat — proiectant de specialitate —, I.S.P.E. Bucureşti — proiectant general — şi Întreprinderea Electrocentrale Anina, beneficiar — s-a îndrumat organul arbitral, sesizat cu soluţionarea litigiului, să analizeze răspunderea proiectantului general pentru întîrzierea înaintării documentaţiei către unitatea beneficiară.

În ceea ce-l priveşte pe beneficiar, acesta are obligaţia ca primind documentaţia de la proiectantul general, să o înainteze spre analiză şi avizare consiliilor sau comisiilor tehnico-economice ale ministerelor şi celorlalte organe centrale, consiliilor oamenilor muncii din centrale şi întreprinderi, birourilor executive ale consiliilor populare, după caz, potrivit legii. Totodată, beneficiarul urmează să supună documentaţia spre avizare şi celorlalte organe indicate de art. 39 din legea investiţiilor : C.S.P., Ministerul Finanţelor, M.A.T.M., C.N.S.T., C.P.P., I.G.S.I.C., M.C.E.C.E.I.C., C.P.C.P., şi băncilor finanţatoare sau numai I.G.S.I.C.-ului şi băncilor finanţatoare în funcţie de competenţa de aprobare a investiţiilor.

De asemeneai beneficiarul are obligaţia ca după avizarea documentaţiilor, să le înainteze spre aprobare organelor competente, indicate la art. 38—39 şi anexa 3 din legea investiţiilor, obţinerea aprobărilor condiţionînd plata acestor documentaţii în conformitate cu art. 22 din Decretul nr. 78/1973.

Art. 22 din Decretul nr. 78/1973, interzicînd plata documentaţiilor mai înainte de aprobarea acestora, organele arbitrale au respins ca premature acţiunile introduse de proiectanţi, pentru plata preţului şi a penalităţilor de întîrziere în plată, mai înainte de aprobarea documentaţiilor.

Neîndeplinirea de către beneficiar a obligaţiei de înaintare a documentaţiilor tehnico-economice organelor de avizare şi aprobare, atrage însă răspunderea beneficiarului pentru daunele provocate.

În practică, se remarcă în mod frecvent că beneficiarii acţionaţi pentru neplata documentaţiilor invocă împrejurarea că documentaţiile nu au fost încă aprobate şi în situaţia cînd documentaţiile nu au fost supuse de beneficiar aprobării, ca şi în situaţia cînd banca finanţatoare refuză plata documentaţiilor pentru alte motive, cum ar fi neconcordanţa dintre contractul de proiectare şi cel de subproiectare, sistarea elaborării documentaţiilor etc.

În consecinţă, organele arbitrale, sesizate cu asemenea litigii, au obligaţia de a stabili cauza reală a neachitării do-

cumentațiilor întrucît litigiul se rezolvă în mod diferit în cazul în care întîrzierea plății se datorează culpei beneficiarului sau proiectantului general.

Astfel, în cazul sistării elaborării documentațiilor ca urmare a scoaterii din plan a lucrărilor, nu se mai pune problema aprobării documentațiilor, beneficiarul avînd obligația — potrivit art. 19 din Regulamentul privind contractul de proiectare și clauzelor speciale din contractul model de proiectare aprobat de M.C.I. cu Ordinul nr. 10N/1973 — să plătească proiectantului lucrările executate pînă în momentul sistării.

Tot astfel, în cazul în care există o neconcordanță între contractul de proiectare și cel de subproiectare, în sensul că lucrările de subproiectare nu sînt cuprinse și în contractul de proiectare — în total sau în parte — întîrzierea este imputabilă proiectantului general, care răspunde față de subproiectant.

Eleonora CIREAȘĂ

financiar

Obligațiile unităților creditoare privind realizarea creanțelor

In scopul unei cît mai rapide și sigure recuperări a pagubelor aduse avutului obștesc, legislația noastră instituie o serie de obligații — și implicit răspunderi în legătură cu realizarea creanțelor unităților socialiste.

Astfel unitățile creditoare sînt obligate : să ceară înființarea de măsuri asiguratorii odată cu introducerea acțiunii civile, spre diferență de dreptul comun unde creditorii au numai facultatea de a cere luarea unor asemenea măsuri, la începutul sau în cursul procesului civil ; să urmărească felul în care se aduc la îndeplinire măsurile de asigurare ; să indice instanței judecătorești persoana (fizică sau juridică) în mîinile căreia urmează să se înființeze poprirea, ori locul unde se află bunurile urmăribile, ceea ce implică efectuarea unor investigații prealabile ; să stăruie în luarea măsurilor de asigurare în caz de infracțiuni aduse avutului obștesc, cînd ele nu au fost luate, dat fiind că acestea constituie obligații stabilite de codul de procedură penală în sarcina organelor penale, sau a instanțelor de judecată ; să stăruie față de instanțele judiciare sau unitățile de arbitraj pentru eliberarea titlurilor executorii ; să transmită în termen de 5 zile organelor de executare titlurile obligatorii obținute ; să urmărească felul în care se aduc la îndeplinire măsurile de executare de către organele competente ; să ceară prin scrisoare recomandată înființarea popririi pentru sumele pe care debitorii le au de încasat de la terțe persoane (fizice sau juridice) în limita creanței ; să țină la zi evidența curentă a creanțelor din care să rezulte dacă au fost puse în executare și stadiul în care se află urmărirea silită ; să facă toate investigațiile necesare pentru a găsi pe debitori și a le stabili posibilitățile reale de plată; să stabilească, în conformitate cu legea, cazurile de insolvabilitate a debitorilor ; să țină la zi evidența separată a debitorilor insolvabili ; să dea la scădere, după împlinirea prescripției extinctive, creanțele rămase nerealizate.

In conformitate cu prevederile actelor normative și a regulamentelor de organizare și funcționare a unităților socialiste, compartimentele financiar-contabile au în sfera lor de atribuții toate sarcinile ce sînt legate de: evidența creanțelor constatate prin titluri executorii ; evidența creanțelor litigioase ; punerea în urmărire a titlurilor executorii ; evidența separată a debitorilor insolvabili.

Aceste operațiuni trebuie îndeplinite în mod efectiv de către organele financiar-contabile, dar supravegherea și răspunderea aparțin și oficiilor juridice, dat fiind rolul lor de a veghea, prin toate mijloacele, la apărarea intereselor patrimoniale ale unităților creditoare.

dr. C. JORNESCU

raporturi de muncă

Sesizarea comisiilor de judecată în litigiile de muncă

In activitatea de soluționare a litigiilor de muncă de către comisiile de judecată se ridică o multitudine de aspecte teoretice și practice de a căror rezolvare depinde însăși calitatea actului de jurisdicție. De aceea, în rîndurile de față ne-am propus să examinăm doar cîteva din problemele privitoare la sesizarea comisilor de judecată.

1. Dreptul de sesizare al comisiei de judecată.

Comisia de judecată — organ obștesc de influențare și jurisdicție — nu se poate investi din oficiu, ci numai ca urmare a inițiativei persoanei interesate. Legea nr. 59/1968 nu conține prevederi privitoare la forma și condițiile actului de investire limitîndu-se la precizarea că în litigiile de muncă sesizarea se poate face de către partea interesată.

Calitatea de parte într-un litigiu de muncă este recunoscută de lege ambelor subiecte ale raportului juridic de muncă : unitatea și persoana încadrată în muncă. Persoana încadrată în muncă are, de regulă, calitate procesuală activă, iar unitatea calitate procesuală pasivă. Aceasta deoarece în mod obișnuit persoana încadrată se află în situația de a contesta măsurile luate de către conducerea unității.

Sesizarea poate fi făcută și de către unitate, în acele situații în care ea își poate valorifica drepturile băneștidoar pe calea unei acțiuni promovate la organele competente de jurisdicția muncii. Este cazul răspunderii moștenitorilor pentru pagubele cauzate unității, dacă conducerea organizației socialiste nu a emis decizie de imputare înainte de moartea autorului faptei și cazul comitentului — organizație socialistă — care plătește datoria prepusului său și se subrogă în drepturile organizației astfel dezdăunate.

2. Natura juridică a actului de sesizare.

Actul de investire al comisiei de judecată este diferit, în funcție de scopul urmărit din partea interesată. Astfel, dacă partea interesată urmărește valorificarea unor drepturi bănești față de celălalt subiect al raportului juridic de muncă actul de sesizare se materializează într-o „cerere". In ipoteza în care persoana încadrată urmărește desființarea unei decizii emise de organele competente ale unității, actul de sesizare se concretizează într-o „contestație".

Aşadar, actul de sesizare al comisiei de judecată se materializează, după caz, într-o cerere sau contestaţie. În aceste condiţii se impune să stabilim dacă cererea şi contestaţia se încadrează în aceeaşi categorie procesuală — de acţiune — sau, dimpotrivă, dacă au o natură juridică diferită şi anume : cererea de acţiune şi contestaţia de cale de atac.

In primul rînd, este necesar să arătăm că cererea prin care este sesizată comisia de judecată, avînd ca scop valorificarea anumitor pretenţii de către o parte a raportului juridic de muncă are neîndoielnic caracterul unei acţiuni. Mai exact, ne aflăm în prezenţa unei acţiuni în realizarea dreptului, iar sub aspectul formei ea nu reprezintă altceva decît un act procedural echivalent cererii de chemare în judecată.

In al doilea rînd, se impune să arătăm că practica judiciară şi literatura de specialitate califică adeseori în mod diferit calea procedurală a contestaţiei. Astfel, în practica judiciară contestaţia a fost considerată o cale de atac. Această calificare a fost dată în concret contestaţiei împotriva deciziei de desfacere a contractului de muncă. Ne reţine atenţia o asemenea calificare întrucît în mod similar şi contestaţia împotriva deciziei de imputare, ce poate fi soluţionată şi de comisia de judecată, are aceeaşi fizionomie juridică. Spre a se ajunge la calificarea contestaţiei ca o cale de atac au fost avute în vedere îndeosebi prevederile art. 134 din Codul muncii, potrivit cărora în cuprinsul deciziei de desfacere a contractului de muncă urmează să se indice termenele şi organele „...la care măsura luată se poate ataca". O asemenea calificare a contestaţiei prezintă implicaţii atît teoretice cît şi practice. Astfel, considerarea contestaţiei ca o cale de atac a condus la concluzia că neexercitarea acesteia în termen atrage sancţiunea decăderii [1]. Un punct de vedere similar a fost reţinut şi în literatura de specialitate, pornindu-se de la constatarea potrivit căreia „...în sistemul Codului muncii, atît atunci cînd este vorba de răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă, cît şi în cazul desfacerii contractului de muncă, conducerea unităţii hotărăşte, în primă instanţă, pe calea actului administrativ executoriu, care este decizia de imputare sau de concediere. Dacă cel vizat de măsura luată nu este de acord cu ea, nu introduce acţiune, ci face contestaţie, după caz, la comisia de judecată sau la judecătorie, deci exercită o cale de atac" [2].

După părerea noastră contestaţia nu poate fi identificată cu o cale de atac. Calificarea contestaţiei drept cale de atac ne conduce la unele concluzii inacceptabile, cum ar fi : considerarea termenului de sesizare a organelor de jurisdicţie ca fiind de decădere, iar nu de prescripţie ; determinarea naturii juridice de act de jurisdicţie a deciziei de imputare etc. Or, la o analiză chiar sumară asemenea concluzii sînt lipsite de un fundament raţional-juridic. Într-adevăr, unitatea are dreptul, în temeiul dispoziţiilor cuprinse în Codul muncii, să emită decizie de imputare sau să ia alte măsuri — dintre cele prevăzute de lege — în calitatea sa de parte în raportul juridic de muncă. Procedînd în acest fel unitatea îşi exercită o îndrituire legală, obţinînd pe această cale un titlu executoriu, care nu este însă rezultatul soluţionării unui litigiu. Despre un litigiu se poate vorbi doar din momentul promovării contestaţiei în faţa organelor de jurisdicţie a muncii. Pînă în momentul sesizării organului de jurisdicţie nu există un litigiu şi nici părţi care să urmărească interese contrare. Pe de altă parte, este de neconceput ca acelaşi organ — unitatea — să cumuleze atît calitatea de parte cît şi pe aceea de judecător [3]. Dealtfel, decizia de imputare nu se emite după regulile procedurii contencioase. Această concluzie este valabilă şi în privinţa altor măsuri luate, în temeiul legii, de către organele de conducere ale unităţilor socialiste. Este şi unul din motivele pentru care majoritatea autorilor au opinat în sensul calificării actelor anterior menţionate ca acte de dreptul muncii [5]. Aşadar, faţă de o asemenea caracterizare a actelor emise de către organizaţiile socialiste, în calitatea lor de părţi ale raportului juridic de muncă, **contestaţia nu poate fi considerată ca o cale de atac.** Dimpotrivă, considerarea contestaţiei drept o cale de atac ar conduce, în cazul litigiilor de muncă date în competenţa instanţelor judecătoreşti, la concluzia — evident inacceptabilă — existenţei a trei grade de jurisdicţie. În alţi termeni, unitatea hotărăşte în primă instanţă, judecătoria în urma soluţionării contestaţiei, în a doua instanţă, iar tribunalele judeţene, prin soluţionarea recursului în a treia instanţă [5].

Pe de altă parte, este necesar să arătăm că tocmai în considerarea deciziei de imputare şi de sancţionare ca acte de dreptul muncii s-a apreciat constant în literatura de specialitate [6] şi în practica judiciară [7] că acestea pot fi revocate de organele emitente. Or, actul jurisdicţional se caracterizează prin aceea că el dobîndeşte autoritate de lucru judecat, fiind deci irevocabil.

În literatura de specialitate contestaţia împotriva deciziei de imputare sau a angajamentului de plată a fost caracterizată de unii autori ca fiind o acţiune în anularea titlului executoriu [8]. De asemenea, contestaţia împotriva angajamentului de plată a fost considerată şi de către instanţa supremă ca o acţiune în anulare [9]. În opinia noastră contestaţia se înfăţişează, fără a distinge între măsurile luate de unitate în virtutea calităţii sale de parte în raportul juridic de muncă, ca o **acţiune în anulare.** Specificul acestei acţiuni este determinat tocmai de faptul că ea se îndreaptă împotriva unităţii în scopul desfiinţării unor acte de dreptul muncii. **Din punct de vedere procedural, contestaţia nu reprezintă altceva decît o cerere introductivă de importanţă echivalentă cu cererea de chemare în judecată din dreptul comun [10]. În consecinţă se poate afirma că între contestaţie şi cerere nu există deosebiri esenţiale sub raportul conţinutului, formei şi a efectelor pe care le determină.**

3. Efectele actului de sesizare.

Din momentul depunerii sale, la comisia de judecată, actul de sesizare produce importante efecte de ordin procedural. Astfel, actul de sesizare determină investirea comisiei de judecată cu o pretenţie asupra căreia organul de jurisdicţie urmează să se pronunţe cu respectarea regulilor specifice procedurii contencioase.

Actul de sesizare prezintă importanţă şi prin aceea că determină cadrul procesual cu privire la obiectul judecăţii. Aceasta în sensul că activitatea de judecată va fi guvernată de principiul disponibilităţii. Exigenţele principiului menţionat obligă comisia de judecată să se pronunţe doar asupra pretenţiilor formulate prin cerere sau contestaţie. Organul de jurisdicţie nu poate acorda mai mult decît s-a cerut prin actul de sesizare, fără a încălca principiul disponibilităţii. Disponibilitatea procesuală a fost reţinută, dealtfel, ca o regulă esenţială a jurisdicţiei muncii, fiind aplicată în concret şi cu privire la contestaţiile împotriva deciziilor de imputare [11] sau de desfacere a contractului de muncă şi de obligare a unităţii la despăgubiri [12].

Unul dintre efectele cele mai importante ale actului de sesizare vizează întreruperea prescripţiei. Temeiul juridic al efectului întreruptiv de prescripţie îl constituie art. 16 lit. b din Decretul nr. 168/1968. Potrivit textului menţionat prescripţia se întrerupe „...prin introducerea unei cereri de chemare în judecată ori de arbitrare, chiar dacă cererea a fost introdusă la o instanţă judecătorească, ori la un organ de arbitraj, necompetent". Actul de sesizare al comisiei de judecată are neîndoielnic, aşa cum am mai arătat, caracterul unei cereri de chemare în judecată. Efectul întreruptiv de prescripţie este recunoscut şi în acele cazuri în care cererea este promovată în faţa altui organ de jurisdicţie decît instanţa de judecată sau organul arbitral [13]. În practica judiciară s-a decis constant că efectul întreruptiv de prescripţie nu poate fi recunoscut cererii promovate, de către persoana încadrată în muncă, în faţa unui organ administrativ. Aceasta deoarece un asemenea act nu echivalează cu o cerere de chemare în judecată [14]. Cu toate acestea efectul întreruptiv de prescripţie urmează să fie recunoscut şi cererilor menţionate

ori de cîte ori organul sesizat are atribuţii jurisdicţionale, dacă rezultă neîndoios că partea solicită soluţionarea unui litigiu [15].

In fine, este necesar să arătăm că efectul întreruptiv de prescripţie este recunoscut şi contestaţiei promovate în faţa unei comisii de judecată necompetnte [16]. În schimb, prescripţia nu se consideră întreruptă dacă contestaţia sau cererea a fost respinsă, anulată, perimată ori dacă s-a renunţat la ea.

---

1. Trib. jud. Timiş, dec. civ. nr. 916/1975, în R.R.D. nr. 2/1976, p. 64.
2. I. Stoenescu, notă la sent. civ., nr. 2/1975, a Trib. jud. Arad, în R.R.D. nr. 11/1975, p. 46.
3. I. T. Ştefănescu, Disciplina muncii şi răspunderea disciplinară, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1979, p. 107 ; D. Radu, Competenţa şi procedura de soluţionare a litigiilor de muncă de către instanţele judecătoreşti, Universitatea din Iaşi, 1978, p. 120.
4. S. Ghimpu, I.T. Ştefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, Tratat de dreptul muncii, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, vol. I, Bucureşti, 1978, p. 27.
5. D. Radu, loc. cit. p. 121.
6. S. Ghimpu, I. T. Ştefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, op cit. p. 220—222 ; V. Buia, Gh. Mohanu, Organizarea şi disciplina muncii în unităţile socialiste de stat, Editura ştiinţifică, Bucureşti, 1975, p. 226—227.
7. Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 2969/1974, în Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem şi a altor instanţe judecătoreşti pe anii 1969—1975, de I. Mihuţă, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1976, nr. 32, p. 262.
8. S. Ghimpu, I. T. Ştefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, op. cit., p. 223.
9. Trib. Suprem., s. civ., dec. nr. 949/1979, în C.D. 1979, p. 226.
10. D. Radu, op. cit., p. 121.
11. Trib. Suprem. col. civ., dec. nr. 258/1965, în J. N. nr. 12/1965, p. 141 ; P. Marica, M. Florescu, S. V. Stănoiu, Disciplina muncii în unităţile socialiste de stat, Editura ştiinţifică, Bucureşti, 1975, p. 164—168.
12. V. Buia, Gh. Mohanu, op. cit., p. 119-120.
13. A. Pop, Gh. Beleiu, Drept civil, Teoria generală a dreptului civil, Universitatea Bucureşti, 1980, p. 502—503.
14. Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 788/1979, în C.D. 1979, p. 235 ; Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1438/1978, în C.D. 1978, p. 244.
15. Gh. Mohanu, notă la dec. civ. nr. 290/1978 a Trib. jud. Maramureş, în R.R.D. nr. 11/1979, p. 50—53.
16. Trib. jud. Tulcea. dec. civ. nr. 183/1975, în R.R.D. nr. 9/1976, p. 62.

conf. dr. **Dumitru RADU**
lect. univ. dr. **Ioan LEŞ**

Cursurile de specializare cu profil tehnic sau economic

La poziţiile 66 şi 68 din anexa II a Legii nr. 12/1971 privind încadrarea şi promovarea în muncă a personalului, este prevăzută cerinţa — pentru absolvenţii învăţămîntului mediu de cultură generală — de a absolvi şi cursul de specializare cu profil tehnic, respectiv economic, pentru a putea ocupa funcţiile de tehnician principal, respectiv de contabil principal şi cele echivalente.

In vederea organizării şi desfăşurării acestor cursuri s-a elaborat un Regulament cadru, aprobat cu Ordinul ministrului Educaţiei şi Învăţămîntului cu nr. 2238 din 20 Decembrie 1973.

In acest regulament se prevede că organizarea cursurilor susmenţionate are la bază prevederile Legii nr. 2/1971 privind perfecţionarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unităţile socialiste. Aceste cursuri se organizează de ministere, celelalte organe centrale sau de comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti şi funcţionează, de regulă, în cadrul liceelor de specialitate, şcolilor post liceale sau centrelor de perfecţionare. Cu aprobarea ministerelor, organelor centrale şi a comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene şi municipiului Bucureşti, asemenea cursuri se pot organiza şi în cadrul întreprinderilor, dacă dispun de condiţii bune de desfăşurare a acestora.

De regulă, cursurile trebuie să aibă cel puţin 25 participanţi, putîndu-se aproba, prin excepţie, şi cursuri cu cel puţin 10 participanţi. Cursurile se realizează fără scoatere din producţie, respectiv de la locul de muncă.

Durata cursurile se stabileşte prin planurile de învăţămînt, fiind recomandat să nu depăşească şase luni în cazul cursurilor fără scoatere din producţie.

Inscrierea participanţilor la cursurile de specializare cu profil tehnic sau economic se face de către unităţile unde aceştia îşi au locul de muncă, în limita locurilor planificate. Pentru înscriere, participanţii trebuie să prezinte recomandarea conducerii unităţii şi a comitetului sindicatului, ca urmare a propunerii colectivului de muncă din care fac parte.

Cursurile de specializare cu profil tehnic şi economic se încheie printr-un examen de absolvire la care pot participa numai cursanţii care întrunesc condiţiile de studiu şi de frecvenţă. Examenul de absolvire constă dintr-o probă scrisă şi una orală la 2—3 obiecte prevăzute în planul de învăţămînt. Celor care au promovat examenul de absolvire li se eliberează o adeverinţă în acest sens.

Trebuie menţionat că personalul care a îndeplinit funcţiile de tehnician principal sau de contabil principal la data aplicării Legii nr. 12/1971, poate ocupa, în continuare, conform art. 68 din legea sus-menţionată, aceste funcţii **fără a fi necesară absolvirea cursurilor de specializare cu profil tehnic sau economic.**

S. IOAN

Practică arbitrală comentată

PENALITĂŢI, ASPECTE NOI PRIVIND OBLIGAŢIILE CONTRACTUALE PENTRU LIVRAREA PRODUSELOR ŞI MATERIALELOR REFOLOSIBILE ÎN CONDIŢIILE DECRETULUI 465/1979.

Prin Hotărîrea 1690/1981 pronunţată de Arbitrajul de Stat interjudeţean Constanţa, pîrîtul, Şantierul Naval Constanţa, a fost obligat să plătească reclamantei, Întreprinderea judeţeană pentru recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile Constanţa suma de 64.373 lei cu titlu de penalităţi de întîrziere în livrare şi de nelivrare pînă la finele anului de plan, a cantităţii de 863 tone deşeuri metalice, prevăzute în repartiţie şi contractul pe 1980, încheiat de părţi.

Pîrîtul, prin întîmpinare, nu a contestat întîrzierea și nelivrarea către reclamantă a menționatei cantități de deșeuri, însă a cerut să fie exonerat de răspundere, invocînd faptul că a livrat aceeași cantitate de plăuși din resturi de tablă către Întreprinderea navală Constanța, în condițiile art. 11, pct. a și b din Decretul nr. 465/1979.

Organul arbitral, reținînd că deșeurile metalice sînt supuse repartiției, pîrîtul nu era îndreptățit să livreze deșeurile de tablă unor terți și, pe cale de consecință, l-a obligat să plătească reclamantei atît penalitățile de întîrziere în livrare cît și de nelivrare (art. 47, pct. 1 și pct. 2 din Legea nr. 71/1969).

NOTĂ :

Speța mai sus reprodusă în rezumat, pune în discuție, în condițiile Decretului 465/1979, problema dacă, unitățile deținătoare de materiale nefolosibile, pot dispune de acestea în afară de repartiții, obținîndu-se prin asemenea valorificări beneficii suplimentare față de valorificarea prin unitatea specializată, la prețurile stabilite prin actul normativ pentru deșeuri metalice.

În fapt, în urma folosirii unor sortimente superioare de tablă la construcția navelor, rămîn anumite flănși de dimensiuni neutilizabile în procesul de construcție a navelor, dar care pot fi utilizate de o altă unitate profilată pentru producția de accesorii și piese schimb pentru nave. Pîrîtul, a livrat aceste flănși de tablă unității menționate, la prețul de livrare a tablei și referindu-se la prevederile art. 11 lit. a și b din Decretul 465/1979, a considerat că a efectuat o valorificare superioară a deșeurilor de tablă, în spiritul menționatului decret, solicitînd în consecință ca organul arbitral să-l exonereze de plata penalităților pentru întîrziere în livrare și nelivrare a deșeurilor conform repartiției și contractului încheiat cu reclamanta.

Spre deosebire de reglementările anterioare, decretul 465/1979, în scopul asigurării recuperării și valorificării materialelor refolosibile cu costuri minime, a prevăzut trei situații distincte pe planul valorificării și anume : a) valorificarea prin utilizarea proprie ; b) valorificarea prin unitatea specializată și c) valorificarea directă.

Importanța deosebită pentru economia națională, a modului de valorificare a produselor și materialelor refolosibile rezultate din procesele de producție, a reclamat ca aceste resurse să fie prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială, valorificarea acestora nefiind lăsată la aprecierea deținătorilor.

În acest context, prin art. 15 din Decretul nr. 465/1979, s-a stabilit cu putere de lege, că prin balanțe materiale sînt incluse distinct materialele și produsele recuperabile, precum și repartizarea acestora pentru valorificare și consum, iar consumul și livrarea se pot face numai pe bază de repartiții, emise de coordonatorul de balanță, repartiții care generează obligația încheierii contractelor de livrare. În aceste condiții de reglementare, valorificarea deșeurilor de tablă de către o unitate socialistă, fără repartiție, este lovită de nulitate și constituie în același timp o încălcare a disciplinei de plan și contractuală.

Speța analizată, mai ridică și problema compensării obligațiilor raportate la o unitate socialistă, prin livrări suplimentare către o unitate terță, procedură, de asemenea inadmisibilă în relațiile economice dintre unitățile socialiste. Chiar dacă, relația pîrîtului cu unitatea socialistă beneficiară efectivă a materialului refolosibil în litigiu, nu ar fi fost lovită de nulitate, pentru motivul mai sus arătat și dacă ar fi existat repartiție pentru cantitatea de tablă livrată respectivei unități, aceasta nu putea influența obligațiile intervenite între părțile în litigiu pe bază de repartiție, orice convenție a părților afectînd actul de planificare, fiind de asemenea, lovită de nulitate.

Cu privire la motivul invocat de pîrîtă și anume valorificarea mai eficientă a tablei, respectiv la prețul de livrare a acesteia și nu la preț de deșeu, prin care modalitate unitatea furnizoare și-a îmbunătățit situația financiară în spiritul noului mecanism economico-financiar, referirea la art. 11, lit. a și b din Decretul nr. 465/1979 nu legitimează operațiunea. Textul de referire, privește obligațiile unităților pentru realizarea activității de recuperare și refolosire a acestor materiale cu costuri minime, activități diferite de aceea de valorificare. Același articol, la lit. c reglementează posibilitatea livrării materialelor refolosibile direct către consumatori, dar numai cu referire la cantitățile prevăzute a fi predate în condițiile art. 15 din Decret, cu respectarea întocmai a relațiilor de transport optimizate.

În măsura în care, în urma prelucrării tablei prin folosirea acesteia la construcția navelor, nu ar rezulta deșeuri, așa justificîndu-se valorificarea acesteia la prețul de livrare, datele problemei sînt aceleași sub aspectul disciplinei de plan, pentru valorificarea tablei și nu a deșeului de tablă, fiind necesar actul de repartiție a tablei ca materie primă.

În spiritul Decretului 465/1979, speța la care ne-am referit, justifică următoarele concluzii : consumul propriu al produselor și materialelor refolosibile rezultate din procesul de producție a unităților socialiste, se stabilește prin Planul național unic de dezvoltare economico-socială; valorificarea acestora se face conform balanțelor materiale, pe baza repartițiilor emise de coordonatori, ce constituie izvorul contractelor de livrare ; valorificarea directă, nu prin unitățile specializate, întreprinderilor județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, se face tot în limitele repartițiilor, nefiind emise compensările între unități fără prealabile modificări ale repartițiilor.

Iulian LASCU
Arbitrajul de stat interjudețean
Constanța

COMANDĂ FĂRĂ REPARTIȚIE. INVOCAREA DE CĂTRE O UNITATE ECONOMICĂ A UNEI REPARTIȚII DATE PENTRU O ALTĂ UNITATE.

B.J.A.T.M. Vaslui, prin comandă, solicită livrarea unor cantități de oglinzi, invocînd repartiția nr. 19033/16 din 15 decembrie 1979 emisă pentru anul 1980 de către coordonatorul de balanță către Consiliul popular al județului Vaslui — Secția tehnică — investiții. Contractul a fost încheiat cu unitatea care a făcut comanda de oglinzi și a început să fie derulat. Clauză de executare : livrarea de către Întreprinderea de geamuri Buzău, prin coletărie C.F.R. la depozitul B.J.A.T.M. Vaslui, piața urmînd a fi făcută de către aceasta din urmă.

Se livrează parte din produsele contractate, așa cum era stabilit prin contract. Între timp, Întreprinderea județeană de construcții-montaj Vaslui (I.J.C.M.) se prezintă cu mijloace proprii la producător și documentînd că oglinzile din repartiție și contract sînt ale ei (deși contractul a fost încheiat cu B.J.A.T.M.) solicită să ridice o anumită cantitate de oglinzi, lucru ce se și face.

Cu oglinzile expediate de Întreprinderea de geamuri Buzău, prin coletăria C.F.R. direct B.J.A.T.M.-ului Vaslui, cît și cele ridicate direct de I.J.C.M. Vaslui se lichidează — ba chiar se și întrecere cu o mică cantitate — obligațiile de livrare pe trimestrul I/1980.

În luna august 1980 B.J.A.T.M. Vaslui, după o conciliere prearbitrală, formulează cerere de arbitrare pentru obligarea Întreprinderii de geamuri Buzău la plata de penalități, în sumă de 6 255,58 lei, pe trimestrul 1/1980 pentru că „pîrîta nu a respectat termenele de livrare stabilite pînă în ziua de 31 martie 1980".

Se invocă, în întîmpinare, de către furnizoare, netemeinicia acțiunii pentru penalități, întrucît au fost expediate, o parte din oglinzi așa cum prevedea contractul, iar pînă la lichidare și chiar peste cantitatea prevăzută — a fost ridicată de către I.J.C.M. Vaslui.

La această apărare, se răspunde că în contract este prevăzută clauza, potrivit căreia, „livrarea să se efectueze de I.G. Buzău, prin coletărie C.F.R., în depozitul

B.I.A.T.M. Vaslui" şi că faţă de aceasta, nu recunoaşte livrările efectuate către I.J.C.M. Vaslui.

Arbitrajul de stat interjudeţean Ploieşti soluţionînd cauza, admite acţiunea B.J.A.T.M. Vaslui, prin hotărîrea nr. 3263'1980, obligînd I.G. Buzău la plata penalităţilor solicitate.

Se face cerere de reexaminarea hotărîrii pronunţate, anexîndu-se în copie certificată repartiţia. În motivare, se arată că „nu s-a observat de arbitraj — deşi acest lucru a fost scos în evidenţă de reprezentantul unităţii, cu ocazia soluţionării în fond a cauzei că repartiţia este dată pentru C.P.J. Vaslui şi nu pentru B.J.A.T.M. Vaslui. În această situaţie — se arată mai departe în motivare — trebuia să se discute valabilitatea contractului încheiat între I. G. Buzău şi B.J.A.T.M. Vaslui, întrucît asemenea produse sînt supuse repartizării. Or, cum bine se ştie, pentru produsele repartizabile nu se poate încheia valabil contract, în lipsa repartiţiei".

„Se cunoaşte — s-a arătat în cererea de reexaminare — că livrările făcute în baza unui contract economic care nu are la bază o repartiţie emisă de organul de planificare competent, pot fi considerate ca făcute în afara unor raporturi contractuale. Situaţia respectivă, poate fi privită şi în livrările faţă de B.J.A.T.M. Vaslui, care nu poate invoca valabil că are repartiţie, deşi cu aceasta s-a încheiat un contract. Cînd a trimis comanda, a invocat un act normativ (repartiţie) ce a fost emis pentru altă unitate şi nu pentru ea.

Prin hotărîrea nr. 1602 din 19 iunie 1981 s-a admis cererea de reexaminare şi modificînd hotărîrea pronunţată anterior (nr. 3263 din 28.XI.1980) arbitrajul a respins acţiunea pentru penalităţi a reclamantei B.J.A.T.M. Vaslui.

Cezar ENESCU
consilier juridic pr. — Buzău

OMISIUNEA DE A SE COMUNICA DECIZIA M.A.T.M.C.G.F.F. BENEFICIARULUI PENTRU ADAPTAREA TRIMESTRIALĂ, PE CALEA ACTULUI ADIŢIONAL, A CONŢINUTULUI CONTRACTULUI ECONOMIC RESPECTIV.

Reclamanta Coop. jud. „Constructorul" Buzău, pe temeiul prevederilor art. 47, alin. 2, pct. 3 din L. 71/1969, formulează o cerere de arbitrare împotriva pîrîtului Combinatul de lianţi Hoghiz.

Prevalîndu-se de programul de livrare a cimentului pe trim. IV 1980, aprobat de M.E.F.M.C. şi M.A.T.M., în întîmpinarea sa pîrîtul relevă instanţei arbitrale că în baza acestui act se consideră sarcină de plan realizată livrările efectuate pe primele trei trimestre, astfel încît trebuie exonerat de plata penalităţilor de nelivrare pe această perioadă.

Pe baza „programului", cota UCECOM-ului s-a micşorat de la 3405 t la 2000 t; în procente, cota iniţială s-a micşorat cu 58,73%.

Arbitrajul destat interjudeţean Braşov, din examinarea actelor de la dosar, reţine că pentru trimestrul IV cantitatea totală repartizată pentru fondul pieţei s-a redus cu 59% din cota iniţială. În speţă, cantitatea contractată pe acest trimestru a fost de 444 t şi, prin aplicarea procentului de 59%, s-a redus la 262 t restanţă efectivă, susceptibilă de a fi penalizată astfel încît acţiunea urmează să fie admisă în parte.

Pe de altă parte, se reţine culpa procesuală a furnizorului, şi care constă în aceea că nu a notificat beneficiarei împrejurările invocate şi dovedite în întîmpinare, în termenul prevăzut de art. 46 din L. 71/1969, considerent pentru care cheltuielile de judecată suportate de reclamantă se localizează în patrimoniul pîrîtului. (Arbitrajul de stat interjudeţean Braşov, dosar nr. 1693/1981, hotărîrea nr. 2680/1981).

NOTĂ

Speţa adnotată pune din nou în discuţie două probleme utile şi interesante, şi anume :

— dacă poate fi considerată legală măsura cu caracter retroactiv dispusă prin „programul" de livrări de ciment avansat de M.E.F.M.C. şi avizat de M.A.T.M., în raport de care s-a considerat sarcină de plan cota efectiv livrată de furnizorul-pîrît pe trim. I—III 1980 ;

— dacă poate fi considerată legală şi temeinică soluţia adoptată de instanţă, în sensul că modificările intervenite în sarcina de plan se consideră „ex lege" ca făcînd parte integrantă din contract, nemaifiind necesar adaptarea conţinutului contractului economic pe calea actului adiţional, iar neîncunoştiinţarea creditorului obligaţiei neexecutate are doar ca consecinţă localizarea cheltuielilor de judecată în patrimoniul furnizorului pîrît.

Succint, criticile sînt formulate pentru următoarele considerente :

Avînd la bază repartiţia emisă de coordonatorul de balanţă între părţi a intervenit în anul 1980 încheierea unui contract economic de livrare ciment, în cantităţile specificate şi defalcate trimestrial şi lunar.

La data expirării duratei corespunzătoare îndeplinirii sarcinii din planul anual, pentru neexecutarea în natură a obligaţiei asumate, s-au calculat penalităţi de 8% din preţul cantităţii nelivrate.

Cum în speţă, pîrîtul nu a făcut dovada îndeplinirii obligaţiei sale legale, în termen, cu privire la imposibilitatea de executare survenită — astfel cum prevede art. 46 din L. 71/1969 — socotim că nu poate fi apărat de răspundere, în sensul că datorează creditorului obligaţiei neexecutate penalităţi şi, în completare, daune pentru acoperirea prejudiciului cauzat.

Potrivit alineatului final al art. 27 din legea contractelor economice, odată cu modificarea prevederilor de plan, balanţelor materiale şi repartiţiilor, **în condiţiile legii**, părţile au obligaţia să-şi adapteze contractele. Se ştie că coordonatorii de balanţă pot fie să anuleze, fie să modifice repartiţiile ca urmare a deciziei emise de M.A.T.M. în condiţiile legii cu privire la gospodărirea resurselor materiale, a fondurilor fixe şi aprovizionarea tehnico-materială, minister care este organ central coordonator pe economie.

Procedura şi termenele de adaptare trimestrială a contractelor economice este reglementată în art. 111—114 din L 14/1971 ; astfel, coordonatorilor de balanţe materiale le revine obligaţia, potrivit căreia cu 45 de zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea de materii prime şi materiale, să emită repartiţiile care pot cuprinde anulări de livrări, diminuări cantitative ş.a., în temeiul cărora părţile prin intermediul actelor adiţionale îşi adaptează corespunzător contractele, aspect subliniat de legiuitor în finalul art. 6 al acestei legi.

Ori de cîte ori este vorba de o decizie a M.A.T.M. adoptată în temeiul art. 132 din Legea nr. 14/1971, aceasta trebuie **comunicată** direct tuturor părţilor interesate, pentru a se pune de acord clauzele contractuale cu acest act al coordonatorului de balanţă pe economie. Regimul juridic relativ la modificarea unui act de planificare nu poate să difere de cel al actului iniţial, fiindcă numai o exprimare comună de voinţă a părţilor obligă.

Mai mult decît atît şi completarea celor subliniate anterior, alineatul final al art. 100 din L. 14/1971 interzice expres modificarea şi anularea repartiţiilor la expirarea intervalelor de timp pentru care acestea au fost elaborate.

In speţă, prin „programul" de livrare a cimentului pe trim. IV, cotele aferente trim. I—III contractate s-au redus la cele efectiv livrate. În atare context, Centrala cimentului, cu adresa nr. 18.040/3.XI.1980 — deci ulterior începerii trimestrului în care este prevăzută livrarea — comunică furnizorului-pîrît graficul de livrare pe trim. IV, pe beneficiari, defalcat — retroactiv — pe luni, per total, în care cota UCECOM-ului s-a stabilit la 2000 t ciment. Cantitatea totală repartizată pentru fondul pieţei reducîndu-se cu 59%. Instanţa arbitrală a aplicat acest procent la

cantitatea contractată de 445 t, şi a rezultat o cantitate de 262 t. S-a livrat o cantitate de 22 t, astfel că acţiunea s-a admis în parte pentru : 240 t×185 lei/t×8%=3552 lei.

Considerentele expuse, cu argumentele desprinse din textul legii, ne îndreptăţesc însă să opinăm că „programul" de livrare avansat de M.E.F.M.C. şi aprobat de M.A.T.M. este adoptat cu încălcarea esenţială a legii, respectiv L. 14/1971 şi L. 71/1969.

Pe de altă parte, ori de cîte ori este în discuţie o repartiţie modificatoare luată cu respectarea procedurii şi termenelor arătate în legea cu privire la gospodărirea resurselor materiale, a fondurilor fixe şi aprovizionarea tehnico-materială, aceasta va putea fi considerată ca făcînd parte din contract numai prin exprimarea liberă a voinţei comune, în considerarea sarcinii de plan, a părţilor, materializată prin încheierea unui act adiţional sau confirmare scrisă care, în ultimă analiză, reprezintă parte integrantă a contractului economic, unic izvor al penalităţilor ireductibile.

Pentru aceste motive nu împărtăşim soluţia adoptată de arbitraj, sub aspectul cererii relative la penalităţile de nelivrare.

Cu privire la cel de-al doilea capăt al cererii, considerăm că bine şi motivat s-a reţinut culpa procesuală a furnizorului-pîrît, care nu a comunicat la timp repartiţia modificatoare primită de la ministerul de resort în vederea adaptării trimestriale a contractului, potrivit legii.

Considerăm că se impunea soluţia justă a admiterii cererii de arbitrare a reclamantei-beneficiare sub ambele sale aspecte şi, pe cale de consecinţă, înlăturarea apărărilor formulate în întîmpinare de pîrîtul-furnizor, soluţie care, neîndoielnic, ar fi de natură să ducă la o mai riguroasă respectare a prevederilor L. 71/1969 şi L. 14/1971 astfel cum a fost modificată şi completată prin L. 11/18.XII.1980, la asigurarea şi întărirea disciplinei de plan şi contractuală, a unei derulări ritmice a aprovizionării tehnico-materiale care să ţină mai mult seama de cerinţele şi necesităţile de consum atît ale unităţilor de construcţii-montaj din cadrul sistemului cooperaţiei meşteşugăreşti, cît şi de cele ale altor ministere şi consilii populare judeţene beneficiare în contractele de livrare a cimentului încheiate cu furnizorul-pîrît.

Titus PUNGĂ
Jurisconsult — Buzău

comerţ exterior

SINTEZA DE PRACTICA ARBITRALĂ PRIVIND ÎNCHEIEREA ŞI INTERPRETAREA CONTRACTELOR DE COMERŢ EXTERIOR

Obiectul litigiilor de comerţ exterior îl formează în mod obişnuit contractele de vînzare internaţională de mărfuri, de livrare de produse între organizaţiile economice ale ţărilor membre ale C.A.E.R., precum şi alte operaţiuni speciale, bazate pe relaţii de intermediere, executarea de lucrări de construcţii-montaj, transporturi, asigurări etc. Pe lîngă soluţii care privesc în mod exclusiv unul sau altul dintre contractele semnalate — avînd ca atare o sferă de aplicare limitată — practica arbitrală a Comisiei de arbitraj de la Bucureşti (C.A.B.) include deopotrivă o serie de hotărîri care au de obiect reglementări de ordin

→

Răsfoind prin dosare

Despre „sancţionarea" prescripţiilor

În numărul 4/1982, la această rubrică, am prezentat consecinţele negative ale inacţiunilor culpabile generatoare de penalităţi pro rata temporis, subliniind atitudinea pasivă a întreprinderii pîrîte în dosarul nr. 1525/1981 al Arbitrajului de Stat Central. În cele ce urmează, referindu-ne la acelaşi dosar, vom analiza, de această dată, comportarea reclamantei — Întreprinderea de bere Mărgineni —, evident, din unghiul de vedere al normelor de drept care reglementează disciplina contractuală.

Reamintim speţa : la data de 31 ianuarie 1980 s-a stabilit, prin procesul-verbal încheiat de părţi, că pîrîta — I.C.R.A. Vrancea — nu a restituit reclamantei ambalaje în valoare de 648.186 lei ; ca urmare, reclamanta mai sus-citată, a introdus la 31 ianuarie 1981 acţiune la Arbitrajul de Stat Central, prin care a cerut ca pîrîta să fie obligată la restituirea ambalajelor în cauză şi la plata de penalităţi, în valoare de 324.093 lei.

La prima vedere totul pare în regulă. Pîrîta este în culpă şi urmează să restituie ambalajele şi să plătească penalităţile datorate. O analiză mai atentă scoate însă în evidenţă şi o anumită atitudine culpabilă a reclamantei, nu faţa de pîrîtă, ci în raport cu propriul ei buget de venituri şi cheltuieli, pe care l-a prejudiciat astfel, cu o sumă considerabilă : peste 300 000 lei.

Explicaţia ? Deşi s-a stabilit la **31 ianuarie 1980** obligaţia pîrîtei de a restitui ambalajele în cauză, reclamanta a tergiversat introducerea acţiunii pînă la 31 ianuarie 1981, adică timp de un an de zile, iar ca urmare **s-a prescris dreptul la acţiune pe prima perioadă de şase luni.** Un calcul sumar arată că pe perioada prescrisă penalităţile la care avea dreptul reclamanta reprezentau o valoare deloc neglijabilă, respectiv suma de 324 000 lei.

Speţa invocată ridică o problemă importantă. **Este îngăduit unei întreprinderi să piardă termenele la acţiuni ?** Fără îndoială că răspunsul este negativ. Aşa cum penalităţile legale sînt ireductibile, tot astfel **nesolicitarea lor în termen ar echivala cu o renunţare la ele.** Or, un astfel punct de vedere ar fi nu numai, contrar Legii contractelor economice, ci şi principiilor de autogestiune economico-financiară.

Sofisticîndu-se noţiunile de „pierderi efective", de „prejudicii certe" etc. se mai susţine uneori că penalităţile neîncasate, datorită prescripţiei, constituind numai un eventual drept nerealizat, nu pot fi considerate prejudicii. Răspunsul la asemenea teorii credem că este următorul : indiferent de cauzele care determină unele neîncasări de venituri, oricare ar fi natura lor, ele se reflectă în rezultatele finale ale întreprinderii, influenţînd direct veniturile nete. Ca urmare, orice neîncasări de penalităţi, care, astfel, nu contribuie la diminuarea celor plătite, reflectîndu-se direct în beneficiul net exprimat de bugetul de venituri şi cheltuieli, reprezintă un prejudiciu, de care cei vinovaţi trebuie să răspundă.

Aşadar, proverbul din bătrîni, la care a recurs reclamanta — „mai bine mai tîrziu decît niciodată" — nu are aplicare în materia penalităţilor. În schimb, traducerea în viaţă, în activitatea de zi cu zi, a unui alt proverb — „ce poţi face astăzi nu lăsa pe mîine" —, în special, dacă ziua de mîine se înscrie după termenul de prescripţie, poate scuti de răspunderi materiale pe cei în cauză.

DALEX

mai general, interesînd — în principiu — orice contract cu elemente de extraneitate. Dintre acestea, vom grupa în cele de mai jos în primul rînd pe cele care privesc condiţiile de fond şi de formă ale încheierii oricărui gen de contracte de comerţ exterior, dar în al doilea rînd unele interpretări consacrate semnificaţiei juridice a cîtorva clauze contractuale caracteristice.

I. ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR DE COMERŢ EXTERIOR

1. **Conţinutul ofertei de contractare.** Oferta trebuie să cuprindă toate elementele esenţiale ale contractului de comerţ exterior, pe care partea propunătoare înţelege să-l încheie cu un partener dintr-un alt stat. (Hotărîrea C.A.B. nr. 68 din 30 octombrie 1974).

2. **Caracterul revocabil al ofertei lipsite de indicarea termenului de acceptare.** Oferta făcută fără indicarea unui termen ferm pentru acceptare este revocabilă în mod discreţionar, după expirarea timpului necesar pentru ca destinatarul să o poată examina şi ca răspunsul său să poată ajunge la ofertant. (Hotărîrea C.A.B. nr. 68 din 30 oct. 1974).

3. **Acceptarea ofertei.** Pentru a duce la încheierea contractului de comerţ exterior, acceptarea ofertei trebuie să fie pură şi simplă, fără condiţii, limitări sau rezerve. Între ofertă şi acceptare trebuie să existe o deplină concordanţă, orice deosebire împiedicînd încheierea contractului. (Hotărîrea nr. 15 din 28 aprilie 1972; idem, Hot. nr. 5 din 7 februarie 1973; idem., Hot. nr. 200 din 26 septembrie 1978).

4. **Consecinţe ale neconcordanţei dintre ofertă şi acceptare.** O acceptare care conţine modificări ale clauzelor din ofertă este privită ca o nouă ofertă care, pentru a produce efecte juridice, trebuie la rîndul său să fie acceptată.

Întrucît în speţă preţul era prevăzut exclusiv în dolari S.U.A., în timp ce acceptarea prevedea şi un curs de transformare a preţului în mărci vest-germane, lipseşte o acceptare concordantă cu oferta, astfel încît contractul nu s-a încheiat. La aceeaşi concluzie conduce şi faptul că prin ofertă s-a propus plata prin acreditiv irevocabil, domiciliat la Bucureşti, deschis şi primit în bună ordine, cu minimum 10 zile înainte de data livrării mărfii, iar în acceptare s-a admis plata prin acreditiv irevocabil, dar fără precizarea domicilierii, la 10 zile după primirea anumitor documente. (Hotărîrea C.A.B. nr. 15 din 28 aprilie 1972).

5. Dacă acceptarea conţine modificări, ea are semnificaţia unei contra-oferte (contra-propuneri). În acest caz, ofertantul iniţial, devenit destinatar, o poate refuza, împiedicînd astfel formarea contractului de comerţ exterior. El poate, de asemenea, să ceară partenerului dintr-un alt stat reconsiderarea poziţiei sale; în cazul în care acesta nu revine asupra conţinutului iniţial al acceptării, contractul nu s-a putut încheia. (Hotărîrea nr. 68 din 30 octombrie 1974).

6. Contractul de comerţ exterior nu poate fi considerat ca încheiat efectiv dacă între părţi, situate în state diferite, a avut loc numai un schimb de propuneri şi contra-oferte, fără să se fi ajuns la un punct de vedere comun şi fără să fi urmat un început de executare. (Hotărîrea C.A.B. nr. 200 din 26 septembrie 1978).

7. **Obligaţia părţilor de a colabora la stabilirea conţinutului complet al contractului.** Pentru stabilirea conţinutului complet al contractului de comerţ exterior, cumpărătorul trebuie să colaboreze cu vînzătorul care propune proiectul de contract, îndeosebi dacă în procesul producţiei urmează să fie folosite anumite materiale procurate de clientul din străinătate (în speţă lacuri speciale) şi care necesită o tehnică aparte de lucru (în speţă, de pulverizare), nepracticată încă de către unitatea furnizoare. În consecinţă, omisiunea de a se proceda la testări prealabile în comun cu furnizorul, cît şi nespecificarea în contract a modalităţilor de utilizare a materialelor procurate de client constituie o culpă a ambilor contractanţi, care trebuie să suporte în mod egal daunele cauzate printr-o folosire neeconomicoasă a acelor materiale. (Hotărîrea C.A.B. nr. 102 din 27 martie 1979).

8. **Locul şi data încheierii prin corespondenţă a contractului de comerţ exterior.** Un asemenea contract, negociat prin corespondenţă, se consideră încheiat la sediul ofertantului (în speţă, la Bucureşti), în momentul cînd acesta primeşte prin telex, prin telegramă sau prin scrisoare, acceptarea fără rezerve din partea destinatarului din străinătate, Soluţia se întemeiază pe dispoziţiile art. 35 din Codul comercial, potrivit căruia contractul sinalagmatic între persoane depărtate este perfectat dacă acceptarea a ajuns la cunoştiinţa propunătorului în termenul hotărît de dînsul sau în termenul necesar schimbului ofertei şi acceptării, după natura contractului. Propunătorul poate însă primi ca bună şi o acceptare ajunsă peste termenul hotărît de dînsul, cu condiţia să încunoştiinţeze de îndată pe acceptant despre aceasta. (Hotărîrea C.A.B. nr. 15 din 28 aprilie 1972).

9. Oferta de contractare trimisă în numele şi pe contul unei întreprinderi române de comerţ exterior de către o societate mixtă româno-italiană cu sediul la Milano, se consideră emisă la sediul mandantului din România, iar nu la acel al societăţii mixte, care a reprezentat-o în cursul negocierilor. În consecinţă, contractul de comerţ exterior se consideră încheiat la sediul întreprinderii din Bucureşti (ofertant), la data primirii prin telegramă a acceptării din partea cumpărătorului din străinătate. (Hotărîrea C.A.B. nr. 49 din 18 decembrie 1972; idem, Hot. nr. 3 din 12 ianuarie 1976).

10. Contractul de comerţ exterior se consideră încheiat, potrivit art. 36 din Codul comercial, dacă a fost negociat prin corespondenţă, la sediul acceptantului (în speţă la Bucureşti), în cazul în care ofertantul din străinătate (în speţă, de la New-York) a cerut expedierea imediată prin avion a mărfii (caviar), iar un răspuns prealabil de acceptare nu a fost solicitat şi nici nu era necesar potrivit cu natura contractului. În această situaţie, contractul de comerţ exterior se perfectează de îndată ce acceptantul a întreprins executarea. (Hotărîrea C.A.B. nr. 7 din 5 decembrie 1956).

11. **Efecte ale erorii care viciază consimţămîntul.** În raporturile de comerţ exterior, contractantul care ştie că partenerul său dintr-un alt stat se găseşte într-o eroare, asupra unui element pe care cel dintîi îl considera ca esenţial, este socotit ca fiind de rea credinţă şi în consecinţă i se refuză dreptul de a beneficia de efectele erorii care a viciat voinţa partenerului. (Hotărîrea C.A.B. nr. 22 din 7 iulie 1970).

12. **Obligativitatea formei scrise a contractului de comerț exterior.** Asemenea contracte, încheiate de organizații economice de naționalitate română, trebuie să fie întocmite în formă scrisă, fie că au fost încheiate în țară, fie că s-au perfectat în străinătate. Forma scrisă interesează însăși existența, iar nu numai proba actului juridic. În consecință, contractarea verbală se exclude în raporturile de comerț exterior. (Hotărîrea C.A.B. nr. 21 din 19 iunie 1972).

13. **Posibilitatea încheierii contractului de comerț exterior în formă scrisă simplificată.** Cerința formei scrise a contractului de comerț exterior se consideră îndeplinită atunci cînd elementele contractului rezultă dintr-o comandă și o confirmare de comandă, ambele scrise, sau dintr-o ofertă și acceptarea acesteia, asemenea, în formă scrisă, realizate printr-un schimb de scrisori, de telegrame sau de telexuri. (Hotărîrea C.A.B. nr. 15 din 28 aprilie 1972).

14. **Inadmisibilitatea dovedirii cu martori a contractului verbal de comerț exterior.** Contractarea verbală de către o întreprindere română de comerț exterior, în relațiile comerciale internaționale, fiind inadmisibilă, invocarea unei convenții verbale nu autorizează dovada cu martori că între părțile în cauză au existat raporturi contractuale. Pretinsa convenție verbală nu poate fi dovedită cu martori și pentru considerația că valoarea ei depășește suma de 250 lei, prevăzută limitativ de Codul civil român, aplicabil în speță. Dealtfel, nu se constată nici existența unui început de dovadă scrisă a convenției verbale, în sensul art. 1191, care să justifice admiterea probei testimoniale. (Hotărîrea C.A.B. nr. 24 din 19 iunie 1972).

15. **Consecințe ale semnării contractului de comerț exterior de către persoane fără calitate.** Înscrisul semnat de către un tehnician al vînzătorului, lipsit de orice împuternicire specială, constituie un proiect de contract, care nu poate produce efecte juridice decît dacă este ulterior confirmat prin semnătura persoanelor care, potrivit legii, au calitatea să angajeze partea respectivă într-o operațiune de comerț exterior.

În consecință, confirmarea dată de către directorul întreprinderii române de comerț exterior, prin care se stabilește o altă cantitate de marfă decît cea prevăzută în proiectul de contract, îl validează numai referitor la cantitatea astfel confirmată. (Hotărîrea C.A.B. nr. 135 din 5 mai 1978).

16. **Caracterul de ordine publică al dispozițiilor legale referitoare la autorizația de export și de import.** Dispozițiile art. 29 alin. 1, art. 30 și ale art. 34 lit. k din Legea nr. 1/1971 privitoare la activitatea de comerț exterior și de cooperare economică și tehnico-științifică internațională au caracter de ordine publică, deoarece asigură înfăptuirea politicii statului în domeniul exportului și importului. Aceste dispoziții sînt operante și obligatorii, în baza art. 5 din Codul civil român, în egală măsură, pentru toate părțile contractante, fiind așadar opozabile și contractantului de naționalitate străină. (Hotărîrea C.A.B. nr. 15 din 23 mai 1975).

17. **Dreptul necenzurabil al Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale de a elibera sau refuza autorizația.** Legea nu obligă M.C.E.C.E.I. să motiveze decizia sa de a elibera sau de a refuza o autorizație de export, de import sau de cooperare economică internațională, și, cu atît mai puțin, nu dă dreptul Comisiei de arbitraj să verifice temeiurile unei asemenea decizii. Este deci lipsită de concludență cererea părții litigante ca arbitrajul să verifice realitatea motivelor care au stat la baza deciziei M.C.E.C.E.I. de a refuza autorizația, precum următoarele:

— considerente privind echilibrarea balanței plăților externe, în raporturile cu o altă țară determinată. (Hotărîrea C.A.B. nr. 15 din 23 mai 1975).

18. O altă situație: condițiile climaterice dintr-o anumită perioadă a anului și influența lor asupra recoltei, din care avea să se facă livrarea la export a produselor. (Hotărîrea C.A.B. nr. 188 din 12 iulie 1980).

19. **Obligativitatea clauzei contractuale referitoare la autorizarea operației de comerț exterior.** Întreprinderile române de comerț exterior sînt obligate să prevadă în orice contract încheiat cu un partener străin necesitatea obținerii de la M.C.E.C.E.I. a autorizației de import sau de export, cu precizarea că eliberarea ei condiționează executarea livrării mărfii convenite. (Hotărîrea C.A.B. nr. 182 din 18 iulie 1978).

20. Chiar în lipsa unei prevederi contractuale explicite, necesitatea obținerii autorizației este subînțeleasă, ea constituind o cerință esențială pentru ca exportul, respectiv importul sau operațiunea de cooperare economică internațională să poată fi realizate. În lipsa clauzei arătate, se deduce că părțile au înțeles să încheie contractul de comerț exterior sub condiția obținerii ulterioare a autorizației. (Hotărîrea C.A.B. nr. 15 din 23 mai 1975).

21. **Sarcina obținerii autorizației.** Potrivit practicii comerciale internaționale, fiecare dintre părțile unui contract de comerț exterior are obligația să facă demersurile necesare în propria sa țară, pentru obținerea autorizației cerute de legislația sa. În consecință, o întreprindere română de comerț exterior, care încheie un asemenea contract fără a fi obținut în prealabil autorizația respectivă, se obligă implicit să facă tot ce este necesar pentru obținerea ei. Este o obligație de mijloace, adică de a depune diligența normală pentru obținerea autorizației, iar nu o obligație de rezultat, adică de a garanta însăși obținerea autorizației, eliberarea acesteia intrînd în atribuția exclusivă a M.C.E.C.E.I., care deține un drept de apreciere suverană. (Hotărîrea nr. 15 din 23 mai 1975).

22. **Efecte ale obținerii autorizației sau refuzului acesteia.** Încheierea contractului de comerț exterior înainte de obținerea autorizației cerute de art. 29 alin. 1 din Legea nr. 1/1971 nu afectează validitatea actului juridic, ci executarea obligațiilor contractuale. În consecință, autorizația poate fi valabil obținută și ulterior perfectării acordului de voință al părților, care au încheiat operațiunea de comerț exterior. Tocmai de aceea ele ar putea, după încheierea contractului, să-i aducă modificări, în vederea obținerii autorizației legale, pentru ca astfel clauzele convenite să concorde pe deplin cu cerințele legate de realizarea obiectivelor urmărite prin politica de comerț exterior a statului. Realizarea efectivă a importului sau a exportului este însă, în orice caz, condiționată de obținerea prealabilă a autorizației. (Hotărîrea nr. 48 din 22 octombrie 1973; idem, Hotărîrea nr. 15 din 23 mai 1975; idem Hotărîrea nr. 141 din 15 mai 1978).

23. Părțile contractante pot stipula printr-o clauză expresă, care este valabilă, că însăși existența contractului de comerț exterior, dar nu numai executarea sa, depinde

de obținerea autorizației legale, vînzătorul obligîndu-se totodată să comunice cumpărătorului dintr-un alt stat, în termen de 30 de zile de la semnarea contractului, neobținerea autorizației necesare, cu adausul că, în lipsa acestei comunicări, se consideră că autorizația a fost obținută și contractul s-a perfectat.

Potrivit unei asemenea clauze, în perioada de timp în care nu se știe dacă autorizația legală va fi obținută **(pendente condițione)**, obligația de livrare a mărfii la export încă nu a luat naștere. Autorizația constituind, potrivit clauzei citate, o condiție suspensivă, căreia îi este subordonată însăși validitatea contractului, refuzul eliberării ei de către M.C.E.C.E.I. operează de plin drept, în temeiul voinței ambelor părți, iar nu numai ca o cauză elisivă de răspundere pentru neexecutarea obligațiilor contractuale, din moment ce acestea nici nu au luat naștere. (Hotărîrea nr. 161 din 15 iunie 1969).

II. INTERPRETAREA CLAUZELOR CONTRACTUALE

24. **Interpretarea clauzelor contractuale neclare în favoarea debitorului.** În contractele de comerț exterior supuse legii române, clauzele în privința semnificației cărora există îndoială se interpretează, potrivit art. 953 din Codul civil, în favoarea celui ce se obligă. În consecință, clauza care prevede o cantitate de „aprox. 250—300 tone, mai mult sau mai puțin, la alegerea vînzătorului" se interpretează în sensul că această parte contractantă a fost în drept să considere că s-a obligat să livreze numai 250 t din marfa convenită, iar nu 300 t., cum susține cumpărătorul. (Hotărîrea C.A.B. nr. 27 din 13 iulie 1972).

25. **Interpretarea clauzei contractuale referitoare la obiectul livrării.** Dacă între părțile unui contract de comerț exterior există divergență referitor la caracterizarea sortimentului mărfii vîndute, datorită neconcordanței dintre criteriile prin mijlocirea cărora aceasta a fost individualizată (în speță contractul se referă la brînza Saint-Paulin, dar prevede caracteristici ale brînzei Trapist) este precumpănitoare identificarea bazată pe descrierea sa detaliată, prin caracteristici calitative, iar nu denumirea nominală, destinată a le totaliza într-o expresie convențională. (Hotărîrea C.A.B. nr. 22 din 7 iulie 1970).

26. **Interpretarea clauzei contractuale referitoare la preț.** În contractele de comerț exterior în care prețul vînzării este indicat atît printr-o cifră globală, cît și prin elemente de calcul care au permis stabilirea acelei sume, de cîte ori există nepotriviri între criteriile arătate, fiecare parte este îndreptățită să refacă în mod exact totalul, luînd ca bază elementele specificate în contract în acest scop (Hotărîrea C.A.B. nr. 22 din 7 iulie 1970).

27. **Înțelesul clauzei primului refuz.** O asemenea clauză **(the first refusal clause)**, inserată într-un contract de vînzare internațională, obligă întreprinderea română de comerț exterior exportatoare, să furnizeze și în viitor partenerului său din străinătate, mărfurile respective, dacă acesta nu refuză să încheie noul contract, la prețurile pe care sînt dispuși să le plătească alți clienți din acea țară. Clauza menționată asigură un drept de preferință acordat de furnizor cumpărătorului inițial, față de eventualii clienți din acea țară, în condiții similare de preț.

Clauza primului refuz nu exclude dreptul furnizorului de a testa piața acelei țări, pentru a se documenta astfel asupra nivelului de prețuri practicat în zonă. Numai dacă se constată că există o ofertă fermă a furnizorului către alte întreprinderi din țara cumpărătorului inițial, cu specificarea tuturor condițiilor contractuale privind livrarea aceleiași mărfi (calitate, preț, termene de plată, etc.) care prin simplă acceptare ar duce la perfectarea contractului de vînzare, clauza primului refuz poate fi socotită încălcată. (Hotărîrea C.A.B. nr. 210 din 2 decembrie 1977).

28. **Înțelesul clauzei de compensare forfetară a garanției calitative.** Printr-o asemenea clauză, denumită uzual și „clauză pauşal", furnizorul se obligă să îndemnizeze cu o sumă forfetară (de obicei procentuală), dedusă din valoarea prețului total, pe cumpărătorul dintr-o altă țară, pentru eventualele defecte ale mărfii, apărute în perioada de garanție, acesta din urmă renunțînd în schimb la pretenția de reparare sau înlocuire a produselor necorespunzătoare, precum și la orice alte despăgubiri aferente. (Hotărîrea C.A.B. nr. 77 din 29 noiembrie 1974; idem. Hot. nr. 84 din 28 decembrie 1974; idem. Hot. nr. 109 din 23 aprilie 1980).

29. **Interpretarea unor prevederi din Regulile INCOTERMS.** Clauzele referitoare la preț, uniformizate de INCOTERMS din 1953, sînt de strictă interpretare, în sensul că nu pot fi agravate obligațiile stabilite de aceste REGULI, fie în sarcina vînzătorului, fie în sarcina cumpărătorului. (Hotărîrea C.A.B. nr. 10 din 11 martie 1973).

30. **Interpretarea clauzei „fracht frei".** Această expresie corespunde clauzei **„fret ou port payé jusqu'au... (point de destination)"** din Regulile INCOTERMS 1953, care se aplică în speță potrivit voinței părților, pentru interpretarea oricăror prescurtări sau termeni tehnici, folosiți în cuprinsul contractului de comerț exterior.

Din prevederile de la litera A-2 și A-3, combinate cu acelea de la litera B-2 din INCOTERMS rezultă că, în cazul inserării în contract a clauzei **„fracht frei"**, cad în sarcina vînzătorului numai cheltuielile de transport propriu-zise ale mărfii vîndute, pînă la stația de destinație convenită, dar nu și alte diferite speze, care apar pe parcurs. În consecință, nici cheltuielile de orice fel, care au de obiect transportul mărfii vîndute dincolo de stația de destinație convenită nu pot fi puse în sarcina vînzătorului. Spezele legate de transport, care, în conformitate cu prevederile de la literele A-1, A-2 și B-2 din INCOTERMS, nu privesc pe vînzător, trebuie să fie suportate de către cumpărător. (Hotărîrea C.A.B. nr. 10 din 11 martie 1971).

31. **Interpretarea contractului de comerț exterior ale cărui exemplare sînt neconcordante.** Întocmirea proiectului de contract revenind, în mod obișnuit, în practica internațională, în sarcina vînzătorului (așa cum s-a procedat și în speță), existența neconcordanței dintre cele două exemplare, care trebuie să fie identice, este imputabilă vînzătorului, consecințele care ar decurge de aici privindu-l în mod exclusiv. Cumpărătorul nu poate fi obligat să se conformeze altor clauze decît cele înscrise în exemplarul său de contract, care a fost întocmit în materialitatea sa de către vînzător, și numai prin omisiunea acestuia diferă de cel pe care și l-a rezervat. (Hotărîrea C.A.B. nr. 16 din 31 martie 1973).

Grupaj realizat de
dr. **O. CĂPĂȚÎNĂ**

Dreptul național al statelor

GRECIA: FACILITĂȚI DE CREDIT LA IMPORTUL ANUMITOR TIPURI DE CAMIOANE

Printr-o decizie recentă a Comitetului monetar al Greciei, băncile comerciale din această țară sînt autorizate să finanțeze importul de camioane cu capacități de pînă la 2 tone, prin scontarea tratatelor emise de către cumpărătorul final. Această decizie pune capăt suspendării finanțării importului de camioane din această categorie, suspendare care intervenise în decembrie 1979 prin decizia nr. 9694 a Ministerului Comerțului.

ITALIA: REGLEMENTĂRI PRIVIND PLATA IMPORTURILOR

Printr-un decret din 30 septembrie 1981 guvernul italian a decis prelungirea pînă la 1 martie 1982 a obligativității constituirii unui depozit prealabil cu ocazia cumpărării devizelor necesare plății importurilor (măsură instituită la 28 mai 1981). În consecință, depozitul prealabil de 30% din valoarea devizelor care urmează a fi achiziționate va fi eliminat progresiv, după următorul calendar:

Perioada	Nivelul depozitului
— 1 octombrie — 31 decembrie 1981	25%
— 1 — 31 ianuarie 1982	20%
— 1 — 28 februarie 1982	15%
— după 1 mratie 1982	zero

Pentru plata importurilor următoarelor produse nu este obligatorie constituirea unui depozit prealabil: produse agricole (cele care fac obiectul politicii agricole comune a C.E.E.); metale neferoase și produse din metale neferoase; huilă; uleiuri minerale grele; gaze din petrol și alte hidrocarburi gazoase; energie electrică; elemente chimice și izotopi.

GHANA: MODIFICĂRI ALE NIVELURILOR TAXELOR VAMALE LA IMPORT

Recent, autoritățile ghaneze au procedat la modificarea nivelurilor generale ale taxelor vamale aplicabile produselor care fac obiectul importului. Astfel, cele trei categorii de taxe vamale percepute la import — ale căror niveluri erau anterior de zero, 35% și 60% — au fost majorate la, respectiv, 35%, 60% și 100%.

NOUA ZEELANDĂ: MODIFICAREA MODALITĂȚII DE CALCUL A VALORII ÎN VAMĂ A MĂRFURILOR IMPORTATE

Autoritățile neo-zeelandeze au decis de curînd renunțarea la evaluarea valorii în vamă a mărfurilor importate pe baza „valorii curente a mărfurilor pe piața internă a țării exportatoare" și înlocuirea acestui procedeu cu cel convenit în cadrul acordului negociat cu ocazia ultimelor negocieri comerciale multilaterale G.A.T.T. (Runda Tokio). Intrarea în vigoare a acestor noi dispoziții va avea loc la 1 iulie 1982, de la această dată calcularea taxelor vamale aferente importurilor urmînd să se facă pe baza valorii f.o.b. a mărfurilor.

ARGENTINA: REGLEMENTĂRI CU PRIVIRE LA PLATA NAVLULUI

Ca urmare a măsurilor luate de autoritățile argentiniene în vederea înființării și funcționării unei piețe valutare duble, plata navlului aferent mărfurilor importate se efectuează — începînd de la 22 iunie 1981 — la cursurile de schimb ale monedelor practicate pe piața valutară liberă.

Cursurile de schimb practicate pe piața valutară comercială, fixate zilnic de către Banca Centrală, nu mai pot fi luate în considerare decît pentru plata valorii f.o.b. a mărfurilor care fac obiectul importului.

MALI: VIZA OFICIULUI NAȚIONAL AL TRANSPORTURILOR PENTRU OPERAȚIUNILE DE COMERȚ EXTERIOR

În conformitate cu decizia interministerială nr. 2554/1981, adoptată de către Ministerul Transporturilor, Telecomunicațiilor și Poștelor și Ministerul Finanțelor și Comerțului, orice contract de import de mărfuri în Mali — sau orice alt document ținînd loc de contract — trebuie să fie în mod obligatoriu vizat de către Oficiul Național al Transporturilor (O.N.T.). Această viză este necesară pentru obținerea de către importator a certificatului sau a licenței de import, documente a căror existență condiționează scoaterea mărfurilor din vamă.

S.U.A.: MODIFICĂRI DE TAXE VAMALE

Începînd cu 1 iulie 1981, au fost reduse taxele vamale la importul în S.U.A. al anumitor produse semiprelucrate pentru industria încălțămintei, după cum urmează:

Poziția tarifară TSUS	Denumirea produsului	Nivelul taxei vamale	
		Anterior	Nou
774.50	Părți de încălțăminte, din cauciuc sau din materiale plastice	8,5%	8.1%
791.20	Piei decupate, în întregime sau parțial, pentru fabricarea de încălțăminte, lăcuite	3,5%	3.4%
791.27	Părți inferioare de încălțăminte	5%	4.8%

Alte reduceri ale taxelor vamale sînt prevăzute să aibă loc în următorii 7 ani, în fiecare an la 1 iulie, astfel încît, la 1 iulie 1988, taxele respective se vor situa la următoarele niveluri: poziția tarifară 774.50—5,3%; poziția tarifară 791.20—2,8%; poziția tarifară 791.27—3,7%.

A. C.

Probleme locative și de autogestiune a imobilelor

ÎNȚELESUL NOȚIUNII DE FAMILIE

Legea nr. 5/1973 în art. 15 alin. 2 stabilește că din familie fac parte soții și copiii, precum și părinții soților întreținuți de aceștia. Desigur că ne aflăm în prezența noțiunii de familie astfel cum este considerată de legislația locativă și nu de Codul familiei unde ea are alt înțeles.

Prevederea citată mai sus nu face deosebire între copiii minori și cei majori. Din acest punct de vedere Legea nr. 5/1973 se deosebește de Legea nr. 4/1973 care, în art. 5, restrînge noțiunea de familie numai la soț, soție și copiii minori. Tot astfel, Legea nr. 5/1973 nu face distincție între copii din căsătorie sau din afara căsătoriei (Tribunal Suprem, decizia colegiului civil nr. 867/1966), din actuala sau din căsătoriile anterioare ale soților, ori între copiii firești și cei înfiați (Tribunal Suprem, decizia colegiului civil nr. 545/1970). Situația juridică a copiilor majori și minori este, în principiu, identică ; totuși, în practică s-au ivit situații cînd acestor două categorii li se aplică un tratament juridic diferențiat. Astfel, pornindu-se de la faptul că legea stabilește o legătură necesară între domiciliul părinților și al copiilor minori, aceștia din urmă fie că sînt lipsiți de capacitatea de exercițiu, fie că o au restrînsă, se bucură de un drept locativ propriu în locuința părinților, chiar dacă nu figurează în contractul de închiriere (este cazul copilului născut în cursul locațiunii sau a minorului reîncredințat spre creștere și educare prin hotărîre judecătorească unuia dintre părinți). În cazul copiilor majori, ei pierd calitatea de membri ai familiei în sens locativ atunci cînd se mută definitiv din locuința părinților, deoarece legea nu face o legătură necesară între domiciliul părinților și al acestora. Dacă copiii majori se înapoiază ulterior în locuința părinților, devin numai tolerați tocmai datorită lipsei acestei legături necesare legale. În acest caz ei nu mai au calitatea de membri de familie în sens locativ (Tribunal Suprem, decizia colegiului civil nr. 96/1974).

Este de arătat că deși nu fac parte din familie, astfel cum este definită de art. 15 alin. 2 din Legea nr. 5/1973, beneficiază de condiția juridică a copiilor — potrivit celor statuate de Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 5/1975 — și cei ce sînt încredințați spre creștere și educare în temeiul art. 3 din Legea nr. 3/1970. Copiilor dați în plasament familial potrivit art. 2 din Legea nr. 3/1970 nu li se aplică prevederile art. 15 alin. 2 din Legea nr. 5/1973.

Părinții soților (adică ai titularului de contract și ai soțului său) au calitatea de membri ai familiei — în înțelesul Legii nr. 5/1973 — numai dacă se află în întreținerea acestora și bineînțeles locuiesc sub același acoperămînt. Din practica instanțelor rezultă că această condiție se consideră îndeplinită atît în cazul cînd părinții sînt parțial sau total lipsiți de mijloace de trai, cît și în situația cînd, deși au venituri suficiente traiului, au nevoie de ajutor sau asistență, fie din cauza vîrstei înaintate fie din cauză de boală. (Plen. Tribunal Suprem, decizia de îndrumare nr. 5/1975).

Determinarea noțiunii de familie în sens locativ, mai bine zis precizarea persoanelor ce sînt membri de familie potrivit Legii nr. 5/1973, interesează în următoarele situații : la stabilirea suprafeței locative la care are dreptul o familie ; la precizarea cuantumului chiriei ; la schimbul de locuințe convențional ; la schimbul de locuințe obligatoriu ; la exercitarea dreptului de extindere.

IREVOCABILITATEA SCHIMBULUI DE LOCUINȚE PERFECTAT

Schimbul de locuințe — ca operațiune juridică — constituie, așa cum s-a arătat, un act juridic complex și unitar, reprezentînd un tot indivizibil. Prima consecință a caracterului unitar și indivizibil al acestei operațiuni juridice o reprezintă imposibilitatea locatarilor principali de a renunța la convenția civilă încheiată, după ce — pe baza acesteia s-a emis actul de aprobare a schimbului de locuințe și au fost încheiate noile contracte de închiriere. Locatarii principali nu mai pot reveni la situația anterioară. În cazul în care schimbul nu a fost perfectat — operațiunea aflîndu-se în curs (de pildă nu a fost încă obținută aprobarea organului competent), coschimbașii vor putea solicita revenirea la situația anterioară. În această situație însă, nu ne aflăm în prezența unui schimb de locuințe perfectat. Numai acesta din urmă este irevocabil.

Pentru a realiza scopul lor, locatarii principali vor fi nevoiți a încheia o nouă convenție civilă și a obține o nouă aprobare, în condițiile legii. Numai în acest mod pot reveni la situația anterioară. Desigur că în cazul în care ei au renunțat la schimbul de locuințe inițial și nu au procedat la încheierea noilor contracte de închiriere în condițiile existenței aprobării organului administrativ, încheierea unei alte convenții și obținerea unei noi aprobări vor fi facilitate. Fără a obține noua aprobare convenția lor avînd drept scop revenirea la situația anterioară nu poate produce consecințe juridice.

ÎNCHIRIEREA LOCUINȚELOR PROPRIETATE MIXTĂ

Legislația locativă a instituit mai multe regimuri juridice de închiriere — diferite atît ca esență cît și ca reglementare — în funcție de felul de proprietate al locuinței. În cazul în care locuința aparține în coproprietate unor persoane fizice și juridice al cărora drept de proprietate este supus unor reglementări diferite se impune a ști care este regimul de închiriere aplicabil. Acesta este cazul, de exemplu, al unei locuințe coproprietate a statului și a unei organizații cooperatiste sau obștești, ori în coproprietatea statului și a unei persoane fizice sau a unei organizații cooperatiste și a unei persoane fizice. Pornind de la principiul ierarhiei felurilor și formelor dreptului de proprietății existente este firesc a considera că locuințele proprietate mixtă sînt supuse în întregime regimului juridic al dreptului de proprietate superior. De pildă, cînd apartamentul se află în coproprietatea statului și a unei persoane fizice se impune concluzia că închirierea va fi supusă regimului juridic prevăzut pentru închirierea locuințelor din fondul locativ al statului.

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **S.M.A. TIREAM, Satu Mare** — Indemnizația de instalare ce se acordă, conform art. 14 alin. f din Decretul nr 54/1975, absolvenților învățămîntului superior, învățămîntul de zi, cu diplomă, repartizați în comune, care au avut domiciliul în alte localități, se plătește din fondul de retribuire planificat, scriptic, al unității respective. În acest sens sînt date precizări prin Circulara B.N.R.S.R. nr. 33 din 28.X.1975 (pct. 1, alin. 4).

● **C. și V. CONSTANTINESCU** — Potrivit H.C.M. nr. 907/1956, scafandrii beneficiază de un program de lucru redus de 4—6 ore. Programul concret de lucru în cadrul acestor limite se stabilește de organul de conducere colectivă în funcție de curenții de apă, adîncimea de scufundare și anotimp. Reducerea duratei timpului de lucru se poate acorda numai în cazul prestării efective a muncii în condițiile pentru care s-a aprobat o durată sub 8 ore pe zi, respectiv scufundare pentru scafandri. Scafandrii din cadrul centralelor hidroelectrice au stabilit program zilnic de scufundare de 2—3 ore pentru efectuarea de revizii, controale și curățire la praguri, batardouri, ecluze, stavile, gratere, prize de apă, etanșări vane etc. În aceste condiții, scafandrii din sectorul energetic efectuează permanent scufundări și, ca urmare, beneficiază zilnic de reducerea duratei timpului de lucru.

Potrivit Legii nr. 57/1974, retribuția tarifară a scafandrilor este diferită, respectiv mai mare pentru timpul de lucru în imersiune față de retribuția aferentă timpului de lucru cînd nu se fac scufundări. Retribuția tarifară prevăzută pentru timpul de lucru în imersiune se aplică numai la orele efectiv prestate în aceste condiții. Potrivit art. 2 (2) din Decretul nr. 215/1977, scafandrii se încadrează cu caracter permanent în această grupă, deoarece prin natura și specificul atribuțiilor, munca acestora se desfășoară în condiții deosebite determinate de obligativitatea de a efectua zilnic scufundări.

● **BULAI MIHAIL, bloc D-6, Iași** — Verificarea ce se efectuează în cursul unei luni se referă la toate cheltuielile efectuate anterior lunii respective. De pildă, dacă verificarea pe trimestrul III se efectuează la 15 octombrie, se vor include și cheltuielile lunii septembrie, deoarece în octombrie se plătește contribuția aferentă lunii septembrie. La operația de verificare se includ toate restanțele lunilor anterioare (nu numai cele din trimestrul verificat). Astfel, în exemplul dat, se vor avea în vedere și restanțele existente la 30 iunie, nu numai cele ale trimestrului III Pe credit, la furnizor, se trec sumele cuprinse în facturi.

● **MARIA MÎRȘU, Bicaz** — Comanda dv. privind lucrarea „Contractele în mecanismul economico-financiar al întreprinderii" va fi onorată în curînd.

● **MARICEL SPĂTARU, Rîmnicu Vîlcea** — Vă mulțumim pentru materialele trimise spre informare redacției noastre.

● **BAZA DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ, Sf. Gheorghe.** — S-au dat indicații serviciului nostru de difuzare să vă livreze exemplarele solicitate din „Contractele în mecanismul economico-financiar al întreprinderii".

● **CERCEL MARIA, Videle** — În conformitate cu prevederile legale la care ne vom referi în continuare, venitul mediu lunar al membrului de familie se stabilește în raport de veniturile realizate, retroactiv pe 12 luni anterioare, fără a se face raportare la anul calendaristic. În acest fel, ori de cîte ori media venitului lunar pe membru de familie depășește sau se reduce sub limita de 1 500 lei, chiriașul are obligația de a comunica modificarea pentru a i se recalcula chiria. Aceasta rezultă chiar din textul art. 4 al H.C.M. nr. 860/1970 din următoarea redactare: „media cîștigurilor pe ultimele 12 luni", în care nu se face nici o referire la an calendaristic.

● **HARITON HORAȚIU, Ploiești** — Potrivit pct. 6 din Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973, repartiția gazelcr pentru încălzirea apei în timpul verii se face pe număr de persoane, cu condiția ca instalațiile sanitare să fie identice. Depășirile care survin peste cota acordată se calculează în raport cu consumul fiecărei familii. Dacă există contoare separate, consumul de gaze pe fiecare locatar este specificat în nota de plată. Trebuie să aveți în vedere că în cartea „Administrarea imobilelor" nu s-au făcut referiri la Decretul nr. 103/1980, deoarece acesta nu exista la data apariției lucrării.

● **NELA NEAGOE, Vînju Mare, Mehedinți** — Desfacerea contractului de muncă, în aplicarea art. 86 alin. 5 din Codul Penal, a determinat întreruperea vechimii în muncă. La reîncadrare sînteți considerat ca nou încadrat. Nu vă sînt aplicabile deci prevederile art. 200 din Legea nr. 57/1974. Perioada cît ați prestat muncă corecțională nu se consideră nici vechime în muncă și nici vechime în specialitate, deoarece n-ați lucrat pe baza unui contract de muncă, în sensul Codului Muncii. La timpul său nu era obligatorie desfacerea contractului de muncă, unitatea avînd posibilitate să-l considere suspendat pe perioada prestării muncii corecționale. Măsura luată corespunde însă prevederilor art. 130 din Codul Muncii, care dă posibilitatea desfacerii contractului.

● **AUREL MIHĂILESCU, Tecuci** — În Decretul nr. 92/1976 s-a prevăzut că reconstituirile vechimii în muncă, efectuate pe baza reglementării în vigoare pînă la data aplicării decretului, rămîn valabile fără a fi necesare noi reconstituiri. Înscrierea acestei vechimi în Carnetul de muncă răspunde deci prevederilor legii.

● **HORIA PĂTRAȘCU, București** — La încadrarea ca economist vi se vor aplica prevederile art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974. În prezent sînteți încadrat la clasa 11 de retribuire, iar la încadrarea ca economist — în anul II de activitate — veți fi încadrat la clasa 17, respectiv la 2240 lei. Perioada lucrată în funcții economice medii se va lua în considerare, la timpul său, în proporție de 50% pentru eventuala promovare ca economist principal pentru care este prevăzută cerința unei vechimi în specialitate de minimum 8 ani (într-o funcție cu studii superioare).

● **CONSTANTIN ȘTEFAN, Ploiești** — Încadrarea muncitorilor calificați ca fochiști în una din categoriile rețelei tarifare de încadrare nu se face în raport de vechimea lor în meserie, ci în funcție de capacitatea de încălzire a centralei termice, a suprafeței de încălzire etc.

● **PAVEL C. GRIGORE, Iași** — In aplicarea Legii nr. 12/1971 Ministerul Educației și Învățămîntului, de acord cu Ministerul Muncii, a emis un ordin privind organizarea cursurilor de specializare cu profil economic, prevăzute de legea susmenționată, ca o condiție pentru absolvenții învățămîntului mediu de cultură generală, care urmează să fie promovați în funcțiile de contabil principal, merceolog principal și altele similare. Cursurile absolvite anterior emiterii Ordinului sus-menționat au permis ocuparea, în continuare, a funcțiilor sus-menționate. Dv. ați fost însă promovat ca merceolog principal la data de 3 martie 1979. Este deci neesar să solicitați Ministerului Educației și Învățămîntului echivalarea cursului absolvit în anul 1951, comunicînd toate datele necesare (disciplinele, organizarea cursurilor, dacă ați fost scos din producție sau nu etc.).

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

TABLĂ ALUMINIU

— 0,1×1290×900 Al 99,5% 1/2 kg. 145
— 0,25×730×780 kg. 107
— 0,5×730×780 kg. 153
— 0,6×730×780 kg. 148

LAMINATE CUPRU

— 1×600×2000 Cu 9 1/2 T kg. 600
— 10×100×2000 kg. 700
— TV ∅ 30×5 kg. 300
— ∅ 65×5 kg. 170
— 80×5 kg. 140

OȚEL RAPID DE SCULE

— Rp 3 patrat 22 kg. 280
— idem 40 kg. 100
— idem 48 kg. 200
— idem 65 kg. 100
— idem 70 kg. 100
— idem 75 kg. 300
— idem 90 kg. 300
— Tarozi 1112/7 M 3 buc. 99
— idem M4 buc. 100
— idem M5 buc. 108
— idem M6 buc. 100
— idem M 27 buc. 48
— idem 1112/9 M3 buc. 50
— idem M4 buc. 100
— idem M6 buc. 150
— idem M8 buc. 100
— idem M12 buc. 50
— M 12×125 buc. 50
— idem M18×1,5 buc. 20
— 18×1,5 buc. 20
— 24×1,5 buc. 40
— idem 1112/13 W 1/4 buc. 31
— idem W 7/16 buc. 20
— idem W 1/ buc. 9
— W 13/4 buc. 15
— W 1 1/2 buc. 20
— Filiere 1160 M 4 buc. 241
— idem M 5 buc. 133
— M 6 buc. 100
— M 8 buc. 200
— M 6×0,75 buc. 44
— M 8×1 buc. 50
— M 10 buc. 150
— M 12 buc. 100
— M 14 buc. 75
— M 22 buc. 15
— M 24×2 buc. 10
— M 27×1,5 buc. 25
— M 30 buc. 5
— M 30×15 buc. 2
— M 30×2 buc. 5
— M 33 buc. 5
— M 33×1,5 buc. 5
— M 36 buc. 5
— Burghie 573 ∅ 0,5 buc. 75
— idem ∅ 1,75 buc. 15
— ∅ 2,3 buc. 100
— idem ∅ 3,3 buc. 100
— idem ∅ 3,5 buc. 145
— 574 ∅ 2,5 buc. 100
— idem ∅ 9 buc. 67
— idem ∅ 11 buc. 50
— 574 ∅ buc. 50
— idem 13 buc. 50
— idem 13,5 buc. 50
— idem 14 buc. 65
— STAS 575 ∅ 12 buc. 58
— idem 12,5 buc. 50
— idem 13 buc. 50
— idem 14 buc. 60
— idem 17 buc. 23
— idem 18 buc. 70
— idem 19 buc. 50
— idem 24,5 buc. 33
— idem 29,5 buc. 20
— idem 33 buc. 30
— idem 62 buc. 30
— idem 63 buc. 30
— idem 63 buc. 15
— idem 65 buc. 20
— Freze 579 80x45 buc. 30
— idem 100x50 buc. 9
— STAS 580 50x4 buc. 20
— idem 63x5 buc. 20
— idem 63x8 buc. 32
— idem 80x10 buc. 22
— idem 80x12 buc. 48
— STAS 1159 63x0,6 buc. 21
— idem 63x1 buc. 8
— idem 63x1,2 buc. 7
— idem 63x1,6 buc. 13
— idem 63x2 buc. 10
— idem 63x2,5 buc. 10
— idem 80x0,8 buc. 15
— idem 80x1 buc. 15
— idem 80x1,2 buc. 15
— idem 80x1,6 buc. 15
— idem 80x2 buc. 15
— idem 125x3 buc. 10
— idem 200x4 buc. 10
— STAS 1683 ∅ 8 buc. 50
— idem 16 buc. 22
— idem 18 buc. 25
— idem 20 buc. 45
— idem 32 buc. 100
— idem 40 buc. 30
— idem 50 buc. 50
— STAS 1684 ∅ 3 buc. 40
— idem 4 buc. 70
— idem 5 buc. 150
— idem 8 buc. 100
— idem 10 buc. 50
— idem 12 buc. 100

VÎRFURI ROTATIVE

— CM 2 buc. 103
Țeavă
— 16x2x2500 St. 35/8 II kg. 42
— 16x2x1000 OLT 35 R ml. 340
— 20x2x1—2000 ml. ASTMA-283 ml. 3490
— 25x2x1000 St. 35/8 II ml. 2009
— 25x2x1000 45 KII ml. 909
— 28x3x1000 45 K II ml. 155
— 32x3x1-1100 15 Mo 3 ml. 121
— 32x4x1-1100 14CM04 ml. 980
— 38x3x1-1500 CLT 35 R ml. 265
— 51x3x1-2000 35 K ml. 130
— 89x4 35 R ml. 200
— 108x4 35 R ml. 100
— 133x12x6000 PG 36 T kg. 1000
— 219,1x6,3 TTST 35 W mc. 136
Sud. elicoidal
— 1016x7,92 OLT 35 kg. 15000

TABLĂ

— 3,5x1100x6000 OL37-1AN kg. 13110
— 3,5x1300x6000 OL37-1N kg. 9200
— 12x2200x10000 OL44-2K kg. 3872
— 12x2400x10-12000 OL52-4BK kg. 4900
— 12x2400x10500 idem kg. 2600
— 13x2000x12000 OL42-1K kg. 3480
— 13x1800x12000 idem kg. 2230
— 13x2500x10000 idem kg. 5100
— 14x1800x12000 idem kg. 2400
— 15x2000x6000 idem kg. 6000
— 15x19000x5-10000 idem kg. 12200
— 15x1800x5000 OL42-2K kg. 1070
— 17x1800x12000 OL37-1K kg. 2700
— 32x2300x8000 OL37-1K kg. 4600

GRUP ȘANTIERE CONSTRUCȚII ȘI INSTALAȚII
Constanța
Str. Viforului nr. 4
telefon 8.20.00
oferă :

— tuburi telef. 4 găuri buc. 3000
— stîlpi SE 8 buc. 70

VĂ PREZENTĂM:

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE PRELUCRĂRI METALURGICE BUCUREȘTI

Pe platforma industrială din B-dul Muncii își desfășoară activitatea Centrala industrială de prelucrări metalurgice, grefată cu cunoscuta întreprindere de țevi „Republica".

Această importantă unitate economică are în componența sa un centru de cercetare și proiectare, un centru de calcul, precum și un număr de 14 întreprinderi între care : întreprinderea de țevi „Republica" Întreprinderea de țevi Roman, Întreprinderea metalurgică din Iași, Întreprinderea „Laminorul" din Brăila, Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii, Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă din Buzău, „Cablul Românesc" din Ploiești, Întreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri din Galați. Aceste unități livrează un număr de 25 de produse de o importanță primordială pentru industria extractivă și petrolieră, industria constructoare de mașini, pentru construcții industriale și civile. Vă prezentăm citeva din produsele fabricate :

Material tubular pentru industria extractivă și petrolieră

- **Țevi fără sudură**
- **Burlane de tubaj**
- **Țevi extracție**
- **Prăjini de foraj și grele**
- **Conducte**

ȚEVI SUDATE

- **Țevi instalație gaz și apă**
- **Țevi conducte gaz-apă**
- **Țevi construcții metalurgice**
- **Țevi sudate spiral sau elicoidal pentru gazistrale apă-gaze**

PRODUSE METALURGICE LAMINATE (PROFILE MIJLOCII ȘI UȘOARE)

- **Sîrmă laminată**
- **Profile laminate**
- **Sîrmă și produse din sîrmă**
- **Sîrmă trefilată**
- **Cabluri oțel**
- **Cuie**
- **Electrozi**

Produsele Centralei industriale și prelucrări metalurgice din București, datorită calității lor superioare, sînt apreciate și solicitate pe piața mondială. Astfel, ele sînt exportate într-un număr de 50 de țări de pe toate continentele lumii.

ION VASILESCU

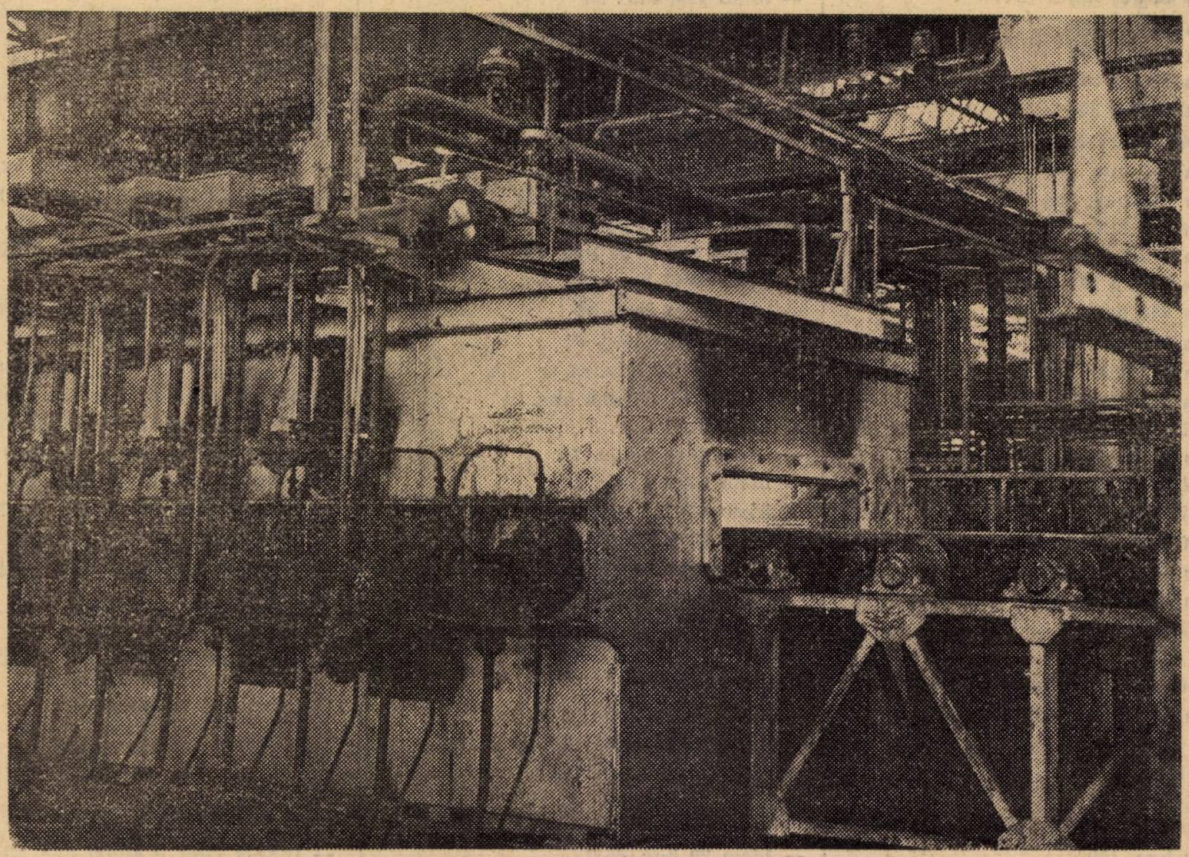

Foto : Instalație pentru tratamentul termic al țevilor din oțel inoxidabil

MAGYAR ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

Un complex de măsuri pentru progresul țării, pentru creșterea bunăstării populației

CU CÎTEVA ZILE în urmă au intrat în vigoare prevederile decretelor Consiliului de Stat cu privire la majorarea, îmbunătățirea și corelarea pe principii economice a prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare și cu privire la majorarea retribuțiilor tarifare ale personalului muncitor, a alocațiilor de stat pentru copii, a pensiilor și alte drepturi care se acordă în raport de nivelul retribuțiilor sau pensiilor. Elaborate și fundamentate științific, sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, noile măsuri adoptate exprimă grija deosebită pentru progresul economic al țării, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului.

În spiritul politicii profund umaniste a partidului și statului nostru, noile măsuri adoptate cu privire la majorarea prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare s-au luat în condițiile sporirii retribuțiilor, a alocațiilor de stat pentru copii și a pensiilor, asigurîndu-se creșterea retribuției reale a oamenilor muncii, a veniturilor reale ale populației ; toate acestea reliefează forța economiei noastre socialiste, politica consecventă a partidului nostru pentru creșterea bunăstării întregului popor

Corelarea pe principii economice a prețurilor

DUPĂ CUM SE ȘTIE, prin măsurile recent adoptate, prețurile cu amănuntul pe total produse alimentare au fost majorate cu circa 35% la bunurile din producția internă și corespunzător la produsele alimentare din import. Noile prețuri au fost diferențiate în funcție de valoarea de întrebuințare a produselor, calitatea și structura sortimentală a acestora, tendințele de consum ale populației, evoluția prețurilor în alte țări și pe piața mondială. În cadrul acestei acțiuni s-a îmbunătățit corelarea prețurilor diferitelor produse în funcție de valoarea nutritivă, de costuri și cheltuielile de circulație, de importanța mărfurilor în aprovizionarea populației și s-a asigurat stimularea producătorilor în realizarea tuturor sortimentelor necesare consumului rațional.

Ce factori obiectivi au determinat adoptarea acestor măsuri ?

Se știe că prețurile cu amănuntul reprezintă veriga finală care mijlocește trecerea bunurilor de consum din sfera producției și circulației în sfera consumului personal. Ele cumulează practic celelalte categorii de prețuri și exprimă, într-o formă sintetizată, totalitatea cheltuielilor de producție și circulație necesare pentru producerea și desfacerea bunurilor de consum. În aceste condiții, **numai prin realizarea unei concordanțe între costuri — prețuri de producție și de livrare — prețuri cu amănuntul** se poate asigura funcționarea judicioasă a întregului sistem de prețuri, recuperarea costurilor și realizarea beneficiilor corespunzătoare pentru toți participanții la procesul de producție și circulație a mărfurilor.

Necesitatea acestei concordanțe este și mai evidentă astăzi, în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducerea muncitorească, autogestiune și autofinanțare. Desfășurîndu-și activitatea în cadrul sarcinilor de plan și pe baza bugetelor proprii de venituri și cheltuieli, unitățile economice pot să-și constituie fondurile de dezvoltare și stimulare materială prevăzute numai dacă prețurile încasate din vînzarea producției lor le permite recuperarea cheltuielilor și obținerea unor beneficii normale

Or, în ultimii ani, nivelul costurilor, îndeosebi în ramurile primare și de prelucrare intermediară, depășea nivelul prețurilor de producție și de livrare. În spiritul exigențelor impuse de trecerea la o nouă calitate în toate domeniile vieții economico-sociale și aplicarea în fiecare unitate, consecvent și cu eficiență maximă, a noului mecanism economico-financiar bazat pe autoconducerea muncitorească și autogestiune, în ultimii doi ani a fost elaborat și pus în aplicare un complex de măsuri de perfecționare a sistemului de prețuri, prin așezarea tuturor categoriilor de prețuri pe costuri reale de producție, îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a costurilor, prețurilor de producție și de livrare și prețurilor de vînzare cu amănuntul, în strînsă concordanță cu sporirea veniturilor populației și prevederile programului de creștere a nivelului de trai și ridicarea calității vieții.

În acest cadru, de la 1 ianuarie 1981 au fost majorate prețurile de producție în industrie în medie cu 13%, ca urmare a creșterii obiective a costurilor produselor industriale, determinată de scumpirea puternică a o serie de materii prime din import și îndeosebi a petrolului și altor surse energetice, de sporirea cheltuielilor de producție interne, îndeosebi în industria extractivă și de ridicarea substanțială a retribuțiilor în cincinalul precedent. Au fost, de asemenea, sporite prețurile de deviz în construcții și tarifele pentru transportul de mărfuri. Prin majorarea prețurilor de producție s-a asigurat desfășurarea unei activități rentabile în toate unitățile economice, în condițiile încadrării în costurile planificate, s-au creat premise pentru funcționarea mai bună a noului mecanism economico-financiar, a crescut rolul prețurilor în ridicarea eficienței producției, investițiilor și exportului.

Concomitent cu creșterea prețurilor de producție și de livrare în industrie, la sfîrșitul anului 1981 au fost majorate prețurile de producție, contractare și de achiziție în agricultură cu peste 30% pentru recuperarea cheltuielilor de producție — sporite suplimentar ca urmare a creșterii prețurilor de livrare a unor produse industriale folosite în agricultură și a noilor tarife de transport —, stimularea producătorilor în creșterea producției și a livrărilor la fondul de stat ; pe această cale veniturile țărănimii se vor mări cu 25% în condițiile realizării producțiilor planificate. Odată cu apropierea veniturilor realizate de țărănime de cele ale oamenilor muncii din industrie, se asigură și un raport mai judicios între prețurile produselor agricole și prețurile produselor industriale.

Menținerea neschimbată a prețurilor cu amănuntul la produsele alimentare în condițiile majorării prețurilor de producție și de livrare în industrie și a prețurilor produselor agricole a rupt echilibrul necesar între categoriile de prețuri care acționează în economie. S-au alocat de la bugetul statului sume importante pentru subvenționarea produselor agroalimentare, iar prețurile cu amănuntul ale acestora n-au mai putut să-și exercite funcțiile însemnate care le revin. Iată, așadar, una din cauzele fundamentale care au determinat adoptarea măsurilor pentru așezarea prețurilor cu amănuntul pe costuri reale și corelarea acestora cu prețurile de producție și de livrare.

Trebuie adăugat însă că chiar în condițiile actualei majorări, prețurile cu amănuntul la multe produse agroalimentare rămîn cu mult mai mici în țara noastră față de prețurile la aceleași produse din unele țări socialiste și capitaliste. În legătură cu aceasta să amintim doar că în deceniul trecut prețurile mărfurilor alimentare într-o serie de țări capitaliste dezvoltate cum sînt Austria, Franța, R.F. Germania, Italia au crescut cu 53% pînă la 225%, iar în țări socialiste cum sînt Bulgaria și Ungaria cu 39% și respectiv 65%. Să adăugăm și faptul — foarte important de altfel — că în cadrul evoluției de ansamblu, prețurile din țara noastră la o serie de produse alimentare de bază nu au fost modificate de foarte mult timp : la lapte, unt, unele produse

lactate din 1970, orez, citrice și alte produse din import din 1962, paste făinoase din 1955, zahăr, ulei, făină din 1952—1954.

Avînd un caracter profund obiectiv — ca urmare a creșterii puternice a prețurilor pe plan mondial, a creșterii cheltuielilor de producție interne, a sporirii retribuțiilor — noile măsuri corespund stadiului actual al dezvoltării societății noastre socialiste și sînt chemate să dea un nou impuls dezvoltării tuturor sectoarelor de activitate, înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XII-lea.

Compensațiile acordate acoperă cheltuielile legate de majorarea prețurilor

PUNÎND în centrul politicii sale economico-sociale grija pentru creșterea sistematică a nivelului de trai, partidul nostru acționează în direcția sporirii neîntrerupte a veniturilor populației și a creșterii puterii de cumpărare a acestora, pentru asigurarea unui raport judicios între creșterea prețurilor și a veniturilor. Dacă ne referim numai la cincinalul precedent, constatăm că retribuția reală a crescut neîntrerupt, ajungînd în 1980 la un nivel mai mare cu 29% față de 1975. În condițiile creșterii indicelui de prețuri cu 9%, sporul deosebit de important al retribuției reale a fost obținut prin majorarea cu peste 40% a retribuției medii nominale, ceea ce a influențat, între altele — așa cum s-a mai menționat — și nivelul costurilor în industrie și celelalte ramuri ale economiei.

Ca o expresie a grijii permanente față de om, față de bunăstarea sa, pentru compensarea creșterii prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare și asigurarea sporirii veniturilor reale ale populației în concordanță cu Programul de ridicare a nivelului de trai aprobat de Congresul al XII-lea al partidului, s-a stabilit ca odată cu intrarea în vigoare a noilor prețuri să fie acordate compensații prin majorarea veniturilor oamenilor muncii și pensionarilor. Mărimea compensațiilor a fost stabilită în funcție de consumurile medii prevăzute în Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, de influența medie a creșterii prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, de volumul și structura consumului diferitelor categorii de populație determinate de efortul fizic depus, condițiile de muncă și caracterul activității desfășurate. Trebuie subliniat că aceste compensații nu numai că acoperă cheltuielile legate de majorarea prețurilor de desfacere cu amănuntul la produsele agroalimentare, dar asigură și o creștere reală a retribuției oamenilor muncii.

Din categoria personalului muncitor, se acordă compensații prin majorarea retribuțiilor la toți muncitorii și maiștrii ; 210 lei lunar la cei cu condiții de muncă mai grele și 190 lei lunar la cei cu condiții de muncă obișnuite. La restul personalului muncitor compensațiile acordate sînt de 175 lei lunar la cei cu retribuții pînă la 2500 lei lunar, 160 lei pentru cei cu retribuții între 2500 și 3000 lei, 140 lei lunar pentru cei cu retribuții între 3000 și 4000 lei lunar. La personalul muncitor cu retribuții peste 4000 lei lunar (exclusiv muncitori și maiștri), care numără 93 000 persoane, nu se acordă compensații. Prin stabilirea diferențiată a compensațiilor și neacordarea de compensații personalului muncitor cu retribuții de peste 4000 lei lunar se asigură un raport mai echitabil între retribuțiile mari și retribuțiile mici, corespunzător principiilor eticii și echității socialiste.

Pe lîngă creșterea retribuției, familiile cu copii care primesc alocație de stat beneficiază de sporirea alocației cu 35%, la nivelul mediu de creștere a prețurilor produselor agroalimentare, creștere ce se diferențiază în raport cu veniturile și numărul de copii ; alocația de stat pentru copii ajunge pentru cei din mediul urban cu venituri pînă la 1850 lei lunar la 295 lei pe lună pentru primul copil, pînă la 430 lei pe lună pentru al nouălea copil.

Partidul și statul nostru au manifestat aceeași grijă și pentru pensionari, pentru ca majorarea prețurilor la produsele alimentare să nu influențeze creșterea nivelului de trai al acestora, prevăzută în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. și în programul stabilit pentru cincinalul 1981—1985. Drept urmare, la pensionarii cu pensie pînă la 2000 lei pe lună s-a acordat o compensație de 110 lei lunar, iar pentru cei cu pensie între 2000 și 3000 lei compensația este de 100 lei lunar. Prin compensațiile acordate, la a căror stabilire s-a ținut seama de structura și volumul mai redus al consumurilor pensionarilor, se acoperă influența creșterii prețurilor și se asigură sporirea pensiei medii reale.

Ca urmare a compensațiilor acordate, retribuția medie nominală a personalului muncitor va crește în anul 1982 cu 16,5% față de anul 1980, iar pensia medie nominală de asigurări sociale cu 15,7%. Ținînd seama de creșterea retribuției nominale și de creșterea indicelui de prețuri pe ansamblul mărfurilor și serviciilor de 14,8%, retribuția reală va spori în anul 1982 față de 1980 cu 1,5%, iar în anul 1983, prin aplicarea unei noi creșteri a retribuției nominale, se va asigura o sporire a retribuției reale cu 4% față de 1980.

Toate acestea demonstrează cu prisosință faptul că partidul nostru pune în centrul preocupărilor sale omul cu nevoile sale, înflorirea multilaterală a personalității umane, crearea unor condiții favorabile pentru dezvoltarea continuă a economiei românești.

Echilibru financiar la nivelul fiecărei unități economice

CORELAREA pe principii economice a tuturor categoriilor de prețuri și majorarea veniturilor populației cu peste 25 miliarde lei impun adoptarea în toate unitățile economice a unor măsuri ferme pentru ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități, sporirea eficienței economice, a venitului național — singura sursă a ridicării nivelului de trai, a dezvoltării patriei. Este vorba de mobilizarea rezervelor pentru reducerea suplimentară a costurilor de producție, scăderea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, recuperarea și utilizarea integrală a resurselor refolosibile, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, folosirea capacităților de producție, creșterea productivității muncii. Prin astfel de măsuri în cincinalul actual trebuie să fie recuperată întreaga sumă acordată drept compensații, iar în anul 1982 cel puțin 30% din această sumă.

Pentru ca măsurile de majorare a prețurilor de cumpărare de către stat a produselor agricole și de vînzare cu amănuntul a produselor agroindustriale, precum și de sporire a veniturilor populației să fie pe deplin eficiente, iar noile prețuri să-și exercite în mod real funcțiile ce le revin în asigurarea echilibrului pieței, se impune ca producția agricolă și intrările la fondul de stat să fie realizate la nivelurile stabilite prin plan, să fie asigurată aprovizionarea rețelei comerciale cu mărfuri alimentare în volumul și structura prevăzută. În acest sens, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, Ministerului Comerțului Interior și celorlalte organe centrale cu sarcini de desfacere, consiliilor populare le revin sarcini de mare răspundere, deoarece nerealizarea producției agricole și aprovizionarea populației prin comerțul socialist sub nivelul indicilor planificați, în condițiile creșterii însemnate a veniturilor, poate favoriza tendințe de speculă cu produse agroalimentare. „**Este necesar** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la ședința de lucru comună a C.C. al P.C.R și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 9 februarie 1982 — **să luăm toate măsurile pentru buna organizare a înfăptuirii programelor de autoaprovizionare, pentru realizarea producției agricole, a achizițiilor și contractărilor de produse agricole, urmărind înfăptuirea neabătută a prevederilor stabilite în acest domeniu. Trebuie să acționăm cu toată hotărîrea și fermitatea împotriva oricăror încercări de speculă cu orice fel de produse**".

Înfăptuirea noilor măsuri cu privire la creșterea veniturilor populației cere un efort deosebit pentru economia națională. De aceea, este necesar să se analizeze cu fermitate și spirit gospodăresc de către fiecare colectiv de muncă condițiile în care se desfășoară activitatea economică, pentru a fi evidențiate și puse în valoare toate rezervele de care dispun unitățile economice pe linia valorificării superioare a potențialului material și uman în vederea obținerii unor beneficii maxime, la costuri minime, desfășurării întregii activități pe baze eficiente. Fiecare om al muncii, fiecare colectiv de muncă trebuie să fie conștient că numai munca bine organizată și spiritul gospodăresc în folosirea fondurilor materiale și bănești constituie sursa de ridicare a bunăstării întregului popor, a întregii avuții naționale.

Constantin BUGEANU
Comitetul de Stat pentru Prețuri

Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării în anul 1981

Participare activă, responsabilă la înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială a patriei

EVOLUȚIA economiei românești în anul 1981 — primul dintr-un program cincinal de anvergură, menit să asigure profunde mutații calitative în dezvoltarea noastră economică — s-a încheiat cu rezultate importante. Dat publicității săptămîna trecută, Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic pe anul 1981 relevă niveluri mai mari comparativ cu 1980 la o serie de indicatori însemnați ai creșterii economice ; ritmul de sporire a producției nete industriale a fost de 4%, iar cel al comerțului exterior de 1,2% ; deși au existat condiții climaterice deosebite, nivelul producției agricole a fost apropiat de cel din 1980. Ca un corolar al unor asemenea realizări, venitul național a sporit cu 2,1% (vezi și tabelul).

Aceste creșteri de ansamblu — deși mai mici decît cele din precedentul cincinal — capătă semnificații majore dacă avem în vedere că ele s-au realizat în condițiile grele ale anului 1981, ale agravării crizei economice mondiale, de energie, de materii prime și materiale etc. — criză ce a provocat și provoacă perturbări în economiile tuturor statelor lumii. Această criză a oprit creșterea economică în numeroase țări, determinînd în altele restrîngeri sensibile de activitate, cu toate consecințele sociale de amploare ale acestui proces. Un asemenea cadru general de dezvoltare a avut — și are — influențe serioase și în economia românească, mai cu seamă în ce privește domeniul aprovizionării tehnico-materiale a unităților, de o importanță hotărîtoare pentru buna desfășurare a întregii activități din economie. Realizările economiei românești din anul trecut, obținute în asemenea condiții economice dificile, sînt, deci, cu atît mai notabile. Se vădește astfel, după cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, capacitatea poporului nostru de a asigura dezvoltarea economico-socială a țării **„în orice condiții, oricît de grele ar fi ele"**.

Orientarea eforturilor spre accentuarea factorilor intensivi

REZULTATELE consemnate în 1981 se întemeiază pe orientarea hotărîtă a eforturilor spre accentuarea laturilor calitative, a factorilor intensivi în procesul dezvoltării economico-sociale — obiectiv fundamental stabilit de Congresul al XII-lea al partidului. În acest cadru s-a urmărit cu insistență extinderea bazei proprii de materii prime, reducerea dependenței față de străinătate în acest sens, creșterea gradului de adaptare a structurilor producției industriale la noile exigențe ale dezvoltării economice. Investițiile au fost structurate tocmai în aceste direcții, fiind date în exploatare 360 obiective industriale importante (concentrînd aproape 50 la sută din totalul investițiilor din anul trecut), îndeosebi în ramuri ca energia electrică, industria extractivă, a cărbunelui, industria chimică, a construcțiilor de mașini, de prelucrare a lemnului.

Pentru sporirea eficienței au acționat preocupările vizînd economisirea, pe toate căile, a materiilor prime și energiei ; măsurile de înnoire a producției industriale, de realizare mai ales a unor produse complexe — de mijloace de automatizare și ale tehnicii de calcul, de mecanică fină și optică, mașini-unelte complexe ș.a. — care promovează progresul tehnico-științific și valorifică mai bine potențialul de energie, de resurse materiale și de forță de muncă al țării. Creșterea productivității muncii cu 2,4% în industria republicană, reducerea relativă a cheltuielilor de producție respective cu 0,8% față de 1980 reprezintă, în mare parte, tocmai rezultatul unor asemenea acțiuni. Dezvoltarea industriei mici cu un ritm de circa 10,4%, cu mult mai înalt decît cel pe ansamblul industriei, reflectă, de asemenea, laturi majore de sporirii eficienței : punerea mai bună în valoare a resurselor materiale și de forță de muncă de pe plan local.

O atenție însemnată a fost acordată agriculturii. Creșterea în continuare a gradului ei de dotare tehnică, alocarea pentru agricultură, pentru silvicultură și gospodărirea apelor a unor investiții însumînd 36 mld. lei — aproximativ cu o cincime mai mari decît cele din 1980, și concretizate în darea în exploatare a peste 42 de obiective agrozootehnice mai importante, între care lucrări de îmbunătățiri funciare, sisteme de irigații complexe, de creștere și îngrășare a animalelor etc. — au permis amplificarea potențialului, obținerea unor rezultate pozitive în această ramură de bază a economiei. Semnificativă este și creșterea contribuției științei și cercetării naționale la asigurarea progresului economico-social al țării. Așa cum se desprinde din analiza cifrelor publicate, preocupările au fost îndreptate mai cu seamă spre conceperea și finalizarea unor obiective de cercetare vizînd valorificarea unor noi surse de energie și a energiilor recuperabile, crearea și introducerea pe scară largă de tehnologii economicoase, de tehnologii care să permită reciclarea, refolosirea materiilor prime și materialelor. Participarea mai intensă a științei și cercetării la dezvoltarea și modernizarea producției materiale, la creșterea eficienței, a competitivității produselor românești pe plan mondial se regăsește în faptul că cercetarea științifică proprie a asigurat peste 90 la sută din tehnologiile și produsele noi introduse în fabricație în anul trecut, 2 580 tipuri noi și modernizate de mașini, utilaje, aparate și instalații, peste 420 noi materiale și 480 bunuri de consum.

În acest cadru s-a asigurat o creștere a exporturilor cu 11,3% pe total, iar în valută convertibilă cu 13,5%, precum și o reducere substanțială a importului, cu 7,4% pe total și 12,6% în valută convertibilă. Pentru creșterea gradului de satisfacere din intern a unor însemnate necesități ale dezvoltării este semnificativ și faptul că, la nivelul anului trecut, industria româ-

Indicatori ai dezvoltării economico-sociale a țării în anul 1981

	1981 realizări	1981 față de 1980 în %
Producția netă industrială (mld. lei)	304,4	104,0
Producția marfă industrială (mld. lei)	909,2	102,6
Producția netă agricolă (mld. lei)	83,7	97,8
Producția globală agricolă (mld. lei)	179,2	99,1
Investiții în economia națională (mld. lei)	208,5	93,3
Volumul total al comerțului exterior (mld. lei)	332,4	101,2
— total export (mld. lei)	167,7	111,3
— total import (mld. lei)	164,7	92,6
Numărul mediu de personal muncitor (mii)	7 435	101,3
Productivitatea muncii în industria republicană (mii lei producție netă pe o persoană)	99,4	102,4
Cheltuieli de producție la 1 000 lei producție marfă în industria republicană (lei)	826,2	99,2
Venitul național (mld. lei)	530,2	102,1
Desfaceri de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist (mld. lei)	223,2	104,3
Prestări de servicii către populație (mld. lei)	46,7	107,5
Dinamica retribuției reale (%)		101,0
Dinamica veniturilor reale totale ale populației (%)		102,2

nească constructoare de mașini a asigurat circa 80% din cerințele de utilaje ale programului de investiții. În aceste condiții, balanța comercială a țării s-a soldat cu un excedent de 3 mld. lei, ceea ce a permis o ușoară diminuare a datoriei externe.

Acțiunile din domeniul îmbunătățirii structurilor și a producției industriale, din domeniul dezvoltării intensive a agriculturii, măsurile urmărind sporirea eficienței și o mai puternică implicare a științei și tehnicii pentru înfăptuirea obiectivelor prevăzute, acțiunile vizînd dezvoltarea eficientă a comerțului exterior concretizează tocmai factorii intensivi de creștere a venitului național, așa cum arătam, cu 2,1% mai mare în anul 1981 față de 1980.

Bunăstarea, condiționată hotărîtor de dezvoltare, de calitatea rezultatelor

PE ACEASTĂ BAZĂ au fost create condițiile necesare pentru îmbunătățirea în continuare a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. Au cunoscut creșteri veniturile populației, față de anul 1980 retribuția reală sporind în anul trecut cu 1%, iar cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul de stat cu 4,7%. Adăugînd la aceasta creșterea numărului de personal muncitor cu 1,3%, amplificarea, în aceste condiții, a veniturilor bănești ale populației obținute de la sectorul socialist cu 6,3%, s-a asigurat o creștere a veniturilor totale reale ale populației cu 2,2%. Corespunzător, și tocmai pe temeiul capacității sporite a economiei de a asigura bunurile și serviciile pentru populație în condițiile unor venituri mai mari ale acesteia, desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist au crescut cu 4,3%, iar prestările de servicii cu 7,5%.

Progrese însemnate s-au înregistrat în toate sectoarele activității sociale. Îmbunătățirea condițiilor de locuit s-a asigurat prin darea în folosință a încă 164,2 mii locuințe, din care 153,3 mii apartamente din fondurile statului ; cu o bază materială tot mai puternică, învățămîntul de toate gradele s-a extins în concordanță cu nevoile economiei și ale unei populații în continuă creștere ; sporirea nivelului de cultură al populației s-a desfășurat în condițiile amplificării rețelei cinematografice cu aproape 7 000 locuri, editării de cărți și broșuri într-un tiraj de peste 77 milioane exemplare, de ziare și reviste într-un tiraj anual de peste 1 526 milioane exemplare. S-au amplificat eforturile materiale și financiare ale statului pentru ocrotirea sănătății publice.

Toate aceste rezultate pun, o dată mai mult, în lumină **condiționarea hotărîtoare dintre nivelul și dinamica bunăstării**, pe de o parte, și **creșterea economiei, calitatea rezultatelor obținute în activitate**, pe de altă parte. Cu atît mai mult în condițiile grele ale crizei economice mondiale, progresele țării noastre în domeniul economic, al nivelului de trai demonstrează convingător justețea politicii partidului de a făuri o industrie puternică, o agricultură dezvoltată, de a asigura, în ansamblu, o creștere puternică a forțelor de producție. Dacă nu am fi dispus de industria și economia create în anii socialismului — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu am fi putut, nu puteam face față greutăților deosebite din economia mondială și care influențează creșterea economiei noastre.

Inițiativa și creativitatea — elemente esențiale pentru realizarea obiectivelor prevăzute

PRIVITE în lumina spiritului realist și mobilizator cu care au fost ele apreciate de secretarul general al partidului, în lumina cerințelor pe care le impune înfăptuirea integrală a obiectivelor de progres economic și social al țării în actuala etapă, rezultatele dezvoltării economiei în anul 1981 nu sînt însă în măsură să satisfacă pe deplin. Nu numai condițiile internaționale grele, dar mai cu seamă o serie de lipsuri manifestate în ce privește buna organizare și desfășurare a activității pentru soluționarea la timp a problemelor economiei naționale, pentru unirea eforturilor oamenilor muncii în înfăptuirea în fiecare unitate, în fiecare sector a sarcinilor planului, au generat neajunsuri în industrie, în agricultură — în unitățile cooperatiste și de stat, pe diversele filiere ale circuitului economic.

Nerespectarea de către ministere, centrale și întreprinderi a cerințelor îndeplinirii ritmice a prevederilor ; funcționarea necorespunzătoare a unor utilaje și linii tehnologice ; întîrzierile consemnate în ce privește punerea în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați la unele obiective noi au generat restanțe la produse însemnate ale economiei. Ele s-au vădit în industria extractivă și energetică, în ce privește realizarea producției de metal în sortimentele și mărcile stabilite prin plan. În strînsă legătură cu toate aceste aspecte, pe ansamblul industriei s-a consemnat o producție industrială restantă de circa 25 mld. lei, aproape în întregime destinată exportului. Balanța comercială a țării a fost lipsită astfel de un excedent, pe devize libere, de încă aproape 1 miliard dolari. Suma respectivă ar fi putut fi obținută dacă în fiecare unitate — începînd cu cele din industria extractivă și energetică, care asigură baza de energie și materii prime, element fundamental pentru buna desfășurare a producției — s-ar fi acordat atenția necesară, s-ar fi acționat cu toată răspunderea pentru realizarea în cele mai bune condițiuni a producției fizice și marfă, dacă în toate întreprinderile s-ar fi urmărit cu insistență realizarea, fără nici un fel de întîrziere, a producției destinate exportului.

Pornind de la rolul hotărîtor al agriculturii în asigurarea industriei cu materii prime și a populației cu produsele necesare, de la nerealizările față de prevederi consemnate în acest sector și relevate în comunicat, pe primul plan al preocupărilor respective trebuie să se înscrie folosirea cu eficiență sporită a întregii suprafețe agricole a țării, valorificarea la maximum a condițiilor naturale de care dispune țara noastră, a rezultatelor cercetării științifice ; o atenție mai mare trebuie acordată utilizării superioare a bazei tehnico-materiale cu care este înzestrată agricultura. Noile măsuri de stimulare și cointeresare mai bună a producătorilor agricoli constituie premise superioare pentru înfăptuirea tuturor acestor cerințe, pentru îmbunătățirea substanțială a activității din această ramură de bază a economiei.

Chiar în condițiile grele generate de criza economică mondială, dificultățile legate de aprovizionarea tehnico-materială a unităților, de nerealizarea unor importuri puteau fi mult reduse. Pentru aceasta era însă necesar să se manifeste mai multă încredere în capacitatea specialiștilor, a tehnicienilor români de a soluționa, într-o măsură cu mult mai mare decît în trecut, orice probleme, oricît de grele ar fi ele ; trebuie ținut seama de dotarea tehnică creată, de nivelul de calificare ridicat al personalului, de disponibilitățile majore în acest sens ale cercetării noastre științifice, învățămîntului, ale creativității de care trebuie să dea dovadă fiecare om al muncii în activitatea sa. Tocmai acestea constituie argumente esențiale pe baza cărora se poate realiza o reducere mai mare a importurilor.

Rezerve însemnate există încă pe linia sporirii productivității muncii, a reducerii consumurilor specifice — și aceasta în industrie, agricultură, în toate domeniile de activitate, prevederile de plan la acești indicatori nefiind realizate. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, o mai bună organizare, mecanizarea, automatizarea, introducerea electronicii și microelectronicii în conducerea proceselor de producție sînt de natură să asigure creșterea mult mai substanțială a productivității muncii sociale. Este, de asemenea, necesară o acțiune mai hotărîtă pentru ridicarea parametrilor de calitate și eficiență ai produselor, pentru eliminarea pe toate căile a risipei de materii prime și energie, pentru economisirea severă a acestora, pentru promovarea de tehnologii economicoase, asigurarea unui grad mai înalt de recuperare și refolosire a materiilor prime și materialelor, a energiei — condiții hotărîtoare ale sporirii eficienței.

Iată dar — pornind tocmai de la neajunsurile vădite în activitatea din anul trecut — direcții esențiale de acțiune pentru înlăturarea lipsurilor, care trebuie să jaloneze eforturile pentru recuperarea cît mai grabnică — o bună parte chiar în acest an — a restanțelor înregistrate, pentru îmbunătățirea, într-o măsură sensibil sporită, a rezultatelor calitative. Caracterul imperativ al sarcinilor de realizare integrală a producției fizice, marfă, a beneficiilor, al sarcinilor de sporire a eficienței decurge și din necesitatea de a se asigura recuperarea — circa 30% din întreaga valoare în acest an — a compensațiilor bănești acordate oamenilor muncii odată cu majorarea prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare.

Tocmai creșterea mai accelerată a productivității muncii în condițiile folosirii depline a capacităților de producție, întăririi ordinii și disciplinei în muncă, reducerea substanțială a cheltuielilor materiale, înnoirea, modernizarea producției și a tehnologiilor de fabricație, valorificarea superioară a întregului potențial de resurse materiale constituie căile cele mai sigure pe care se poate răspunde acestei cerințe. Rezultatele obținute într-un mare număr de întreprinderi în timpul de peste o lună și jumătate care a trecut din acest an, relevă că și în condiții de muncă mai dificile sarcinile de plan pot fi îndeplinite și chiar depășite. Alături de premisele tehnice și economice create, creșterea răspunderii, deplina angajare muncitorească, sporirea gradului de inițiativă și creativitate în muncă — procese stimulate în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar — s-au dovedit elemente de decisivă însemnătate pentru înfăptuirea exemplară a prevederilor.

dr. Dan POPESCU

ÎNDEPLINIREA RITMICĂ, LA TOATE SORTIMENTELE, A PRODUCȚIEI FIZICE

ÎN MAREA ÎNTRECERE SOCIALISTĂ ce se desfășoară în acest an între unitățile economice, unul din obiectivele majore îl reprezintă **realizarea ritmică, integrală și la toate sortimentele, în condiții de calitate a întregii producții planificate**. De asigurarea la vreme a întregii game de produse solicitate de beneficiarii interni și externi depinde gradul de acoperire a tuturor contractelor economice, creșterea valorii nou create și implicit a eficienței. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta ședință de lucru comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale se impune **„să acționăm cu toată răspunderea pentru ca, în acest an, să realizăm planul de producție, dar și să recuperăm o parte din nerealizările din 1981 și, mai cu seamă, să creăm baza necesară pentru producția din 1983 și din anii următori"**.

În acest context se înscriu și preocupările colectivului de oameni ai muncii de la **întreprinderea „Tînăra Gardă"** din București, care în acest an are sarcina să realizeze o producție de tricotaje cu 18% mai mare decît în 1981. Cum se prezintă situația la capătul primei luni din acest an și care este perspectiva derulării activității economice în continuare ?

■

ANALIZA ACTIVITĂȚII desfășurate pînă în prezent reliefează faptul că, pe baza mobilizării superioare a resurselor materiale și umane, a orientării lor spre realizarea zi de zi a sarcinilor de producție, prevederile de plan la principalii indicatori au fost îndeplinite și chiar depășite (tabelul). De altfel, trebuie subliniat faptul că aceste realizări sînt atît o continuare a bunelor rezultate obținute în 1981, cît și a fundamentării și aplicării corespunzătoare a întregului complex de măsuri stabilit încă de la finele anului trecut privind pregătirea condițiilor necesare înfăptuirii obiectivelor prevăzute pentru 1982.

Factorul hotărîtor în obținerea acestor rezultate este **creșterea gradului de adaptabilitate și flexibilitate a producției întreprinderii față de solicitările tot mai diversificate ale beneficiarilor interni și externi.** În ideea cunoașterii tendințelor în evoluția modei, specialiștii întreprinderii au elaborat, încă din anul trecut, ample studii de analiză și prospectare a pieței paralel cu participarea cu produse reprezentative la diferite expoziții, contactul direct cu beneficiarii interni și externi etc. Pe această bază s-au întocmit, din vreme, cataloage de produse noi, detaliate pe game coloristice, mărimi și modele și care au făcut posibile pregătirea amănunțită a producției acestui an, prin cunoașterea necesarului de materii prime, materiale în structura solicitată și a tehnologiilor adecvate lor.

În același timp un accent deosebit a fost pus pe stimularea participării active a tuturor colectivelor de muncă pentru creșterea mai accentuată a contribuției științei și tehnologiei la înnoirea și modernizarea produselor și sporirea competitivității lor pe plan extern. Astfel, numai în anul trecut au fost introduse în producție peste 500 de modele noi de tricotaje din diverse materii prime, în combinație cu amestecuri de fire și fibre sintetice, ponderea produselor noi reprezentînd 65% față de 35% planificat. În acest context trebuie menționată și reorganizarea fluxului tehnologic în cadrul unității 3 confecții, care a dus la eliminarea încrucișărilor de flux, a transporturilor inutile, paralel cu creșterea calității sortimentelor realizate, printr-un control mai riguros asupra fineței, coloristicii și fiabilității tricotajelor. Totodată, a fost introdusă în fabricație o nouă tehnologie de spălare-termoficare a produselor din poliester, asigurîndu-se pe această cale un spor de productivitate de 2% la operația respectivă.

Situația realizării planului la principalii indicatori

%

	1981	ianuarie 1982
Producția fizică		
— tricotaje	100	100
— țesături tip lînă	116,1	100
— țesături tip mătase	103,5	100
Producția netă	102,2	100,4
Producția marfă	101,1	100,4
Productivitatea muncii	102,2	100,1
Export	100,8	102,5

Pregătirea mai bună a producției a asigurat condițiile necesare îndeplinirii prevederilor de plan pe anul trecut și în prima lună din 1982. De altfel, se poate estima că și în luna februarie planul fizic, ca și cel valoric, va fi integral îndeplinit, eforturile colectivului nostru fiind îndreptate spre depistarea de noi resurse pentru depășirea prevederilor și onorarea, în condiții de calitate sporită, a cerințelor beneficiarilor.

■

MĂSURILE ȘI ACȚIUNILE întreprinse, pe baza contactului direct cu cerințele beneficiarilor și tendințele de pe piața internă și externă, au avut drept urmare obținerea unor rezultate superioare anilor precedenți. Totuși, nivelul eficienței lor nu a fost întotdeauna cel scontat. Aceasta deoarece unele măsuri nu au fost aplicate, deși au existat condițiile materiale necesare. Putem spune că există încă mari posibilități pe linia mobilizării și valorificării superioare a rezervelor existente. Astfel, în anul trecut — și chiar în prima lună din 1982 — procentul de căzături a fost și este încă relativ mare, întreprinderea nereușind să se încadreze, de exemplu, în procentul stabilit la poliester. O parte din vină o poartă și întreprinderile furnizoare de materii prime (C.F.S. Iași, „Textila Griviția"-București), care mai livrează încă cantități însemnate de fire cu defecte în ceea ce privește uniformitatea vopsitului, finețea firului etc. Dar tot atît de adevărat este și faptul că aceste situații se datoresc, în bună măsură, și nerespectării, în toate cazurile, a disciplinei tehnologice, nivelului mai scăzut de calificare a unei părți a personalului muncitor, lipsei de operativitate în exercitarea, în anumite situații, a controlului din partea factorilor de decizie, negeneralizării autocontrolului la locul de muncă etc. Pornind tocmai de la aceste neajunsuri, precum și de la altele intervenite în procesul organizării tehnico-materiale, al desfacerii produselor etc., întreprinderea și-a propus să mobilizeze, într-un grad mai înalt, rezervele disponibile existente, fundamentînd, totodată, pe baza noilor orientări stabilite în recentele documente de partid, un amplu program de măsuri :

● **mobilizarea mai accentuată a resurselor de creativitate** ale întregului colectiv în scopul accelerării acțiunii de asimilare a noi produse, concomitent cu îmbunătățirea structurii sortimentale a producției și exportului. În acest scop au fost constituite noi colective de creație, care să realizeze colecții de modele cu motive specifice naționale, de calitate superioară, într-o concepție tehnică originală. Aceasta va permite valorificarea întregii producții realizate, asigurîndu-se și creșterea cu 500 mii lei a producției marfă.

● **proiectarea și reproiectarea tehnologică a unor linii de fabricație, instalații și utilaje** în vederea asigurării unor parametrii tehnico-funcționali de calitate superiori și creșterii gradului de valorificare a materiilor prime. Este de menționat faptul că, încă din 1981, s-a trecut la elaborarea unui studiu privind reorganizarea fluxurilor tehnologice în cadrul secției a II-a, pentru eliminarea încrucișărilor de fluxuri și organizarea producției în sectoarele de confecții pe principiul liniilor tehnologice. Numai prin valorificarea rezultatelor acestui studiu se preconizează creșterea producției fizice de tricotaje cu aproximativ 50 mii bucăți.

● **perfecționarea relațiilor de colaborare cu furnizorii de materii prime și materiale și beneficiarii interni și externi.** În acest sens, este necesar să se intensifice controlul privind respectarea ritmică și în condiții de calitate a tuturor contractelor încheiate în acest an. Aceasta va permite și o dirijare mai bună a producției, folosirea intensivă a resurselor umane și materiale. Dar toate acestea depind într-o măsură importantă și de felul în care întreprinderile furnizoare acționează pentru creșterea calității produselor și asigurarea ritmicității în aprovizionare. De aceea, considerăm necesar ca și în procesul aprovizionării tehnico-materiale furnizorii să-și respecte mai mult obligațiile contractuale asumate.

Gheorghe ȘTEFAN
director comercial la întreprinderea „Tînăra Gardă"

Cum se acționează pentru reducerea consumului de energie pe unitatea de produs

În obiectivul analizei, preocupările colectivului de la Întreprinderea de aluminiu Slatina pentru gospodărirea cît mai rațională a resurselor energetice

De o deosebită importanță pentru fiecare întreprindere și centrală industrială, în condițiile sporirii an de an a producției și a implicațiilor crizei energetice de pe plan mondial, este gospodărirea rațională și eficientă a materiilor prime și energiei. Acest obiectiv de maximă actualitate în întreaga economie impune în toate unitățile economice și, în mod deosebit, în cele mari consumatoare de energie — așa cum de altfel se subliniază și în recenta Hotărîre a ședinței de lucru comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — **valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, ridicarea calității produselor, recuperarea și utilizarea integrală a resurselor materiale refolosibile, înnoirea și modernizarea produselor și a tehnologiilor existente, introducerea unor metode de fabricație mai economicoase, întărirea disciplinei în muncă pe întregul flux de producție,** astfel încît totalul consumului pe unitatea de produs să se încadreze în normele planificate și chiar să se situeze sub nivelul acestora. În acest sens sarcini deosebite revin întreprinderii de aluminiu Slatina, la care energia electrică ocupă ponderea cea mai însemnată în costurile de producție.

În dinamică, realizări valoroase...

ÎN ANUL TRECUT, ca urmare a mobilizării mai puternice a eforturilor creative ale întregului colectiv, Întreprinderea de aluminiu Slatina a reușit să reducă cu 38 kWh/t consumul de energie electrică comparativ cu 1980, în condițiile realizării unei producții de 291 960 t aluminiu și aliaje de aluminiu, (tabelul). Ce factori au contribuit la obținerea acestor rezultate ?

Unul din principalii factori care a condus și conduce la reducerea consumului energetic pe tona de aluminiu îl reprezintă **perfecționarea tehnologiilor de fabricație.** Studiile și experimentările efectuate de către specialiști, îndeosebi în halele de electroliză, au demonstrat necesitatea cibernetizării proceselor tehnologice, pentru a se putea asigura respectarea strictă a fazelor de fabricație, concomitent cu un control riguros asupra consumului de energie electrică. Introducerea calculatoarelor de proces în două din halele de producție a permis aplicarea unor măsuri tehnice și organizatorice soldate cu **reducerea consumului de energie electrică cu aproximativ 200 kWh/t de aluminiu.** Pornind tocmai de la asemenea rezultate bune s-a preconizat continuarea acțiunii de dotare cu calculatoare de proces și a celorlalte hale de producție, acțiune ce se va finaliza în anul în curs. Tot în domeniul tehnologiilor perfecționate se pot menționa și cercetările efectuate de specialiștii întreprinderii în domeniul **ridicării calității anozilor.** Prin sporirea rezistenței acestora la compresiune și diminuarea corespunzătoare a rezistivității electrice, s-au obținut parametri tehnici ridicați în procesul de electroliză, concomitent cu reducerea sensibilă a consumului de energie electrică pe tona de aluminiu.

Alte măsuri au vizat **întărirea disciplinei tehnologice,** în special în perioadele de schimbare a turelor, unde s-a constatat un gol de producție și pierderi de energie. În același scop au fost luate măsuri pentru evitarea funcționării în gol a utilajelor din cadrul liniilor de fabricație datorate opririlor accidentale, aprovizionării neritmice etc. În ansamblul măsurilor tehnico-organizatorice luate, merită relevate și cele care au avut la origine propuneri făcute în adunările generale ale oamenilor muncii. Dintre acestea se desprind prin conținutul lor valoros :

— **introducerea controlului riguros al consumului de energie pe fiecare hală în parte,** prin realizarea unei repartiții centralizate a normelor maxime admise și urmărirea pe calculator a tuturor parametrilor de electroliză a cuvelor ;

— **folosirea unor pîrghii de cointeresare a muncitorilor în reducerea consumurilor de energie electrică** prin introducerea drept criteriu de acordare a unor stimulente materiale (formațiilor de lucru organizate pe principiul acordului global) în funcție de încadrarea în baremurile energetice stabilite (numărul maxim admis de ore de staționare pentru fiecare agregat) ;

— **organizarea a trei ateliere de pregătire a subansamblelor premontate** pentru activitatea de întreținere curentă și reparații capitale și a unor **echipe specializate pe tipuri de reparații,** în vederea reducerii la maximum a timpului de staționare pentru intervenții și, pe această bază, diminuarea corespunzătoare a consumului de energie electrică etc.

Urmărind îndeaproape reducerea consumului de energie pe fiecare tonă de aluminiu, o atenție deosebită s-a acordat și acțiunilor menite să ridice **rentabilitatea produselor.** Dispunînd de un înalt grad de mobilitate și flexibilitate la solicitările beneficiarilor interni și externi, prin cunoașterea cerințelor pieței aluminiului, în cursul anului trecut întreprinderea și-a adaptat rapid producția, schimbînd ponderea sortimentelor realizate în structura de plan, îmbunătățind calitatea acestora, fără un consum suplimentar prea mare de resurse materiale și financiare. Dacă, în prima jumătate din 1981 se realizau în special blocuri de aluminiu, produs care deși are unele caracteristici tehnice inferioare laminatelor, era mult solicitat pe piața externă, realizîndu-se un curs de revenire avantajos și o eficiență economică ridicată, în a doua jumătate a anului, întreprinderea și-a reorganizat producția, asigurînd creșterea ponderii aluminiului laminat. Măsura luată a fost determinată de schimbările petrecute pe piața externă, cînd cursul de revenire a devenit mai favorabil laminatelor față de blocurile de aluminiu. Această modificare a permis încadrarea în prevederile de plan la principalii indicatori, îndeplinirea integrală și depășirea, în structura solicitată, a producției fizice, creșterea rentabilității economice la desfacerea produselor realizate. Ca să dăm un singur exemplu, venitul obținut prin vînzarea produselor pe piața externă a fost cu cîteva sute de dolari mai mare pe tona de laminate și șleburi comparativ cu blocurile de aluminiu, obținîndu-se în 1981 un **venit suplimentar de 3 milioane dolari.**

...și totuși, normele planificate de consum se depășesc

CU TOATE CĂ, în dinamică, consumurile energetice pe tonă s-au diminuat, la nivelul întreprinderii sînt încă rezerve a căror mobilizare poate conduce la reducerea substanțială a cantității de energie electrică necesară producerii unei tone de aluminiu. La această concluzie conduce, înainte de toate, situația energetică a anului trecut, cînd, **în comparație cu norma stabilită, consumul a fost depășit cu 8 852 MW, respectiv 36 kWh pe tona de aluminiu.** Or, în condițiile restrictive puse de actuala criză energetică mondială, orice depășire a consumului planificat reprezintă, la nivelul economiei naționale, pierderi însemnate de producție, eforturi suplimentare din partea statului pentru asigurarea resurselor necesare dez-

voltării altor sectoare de activitate, creșterea nejustificată a costurilor de producție și diminuarea eficienței scontate. Depășirea planului de producție nu poate avea loc în condițiile neîncadrării în consumurile normate de energie. Așa cum se subliniază în documentele de partid, **orice depășire a planului de producție trebuie să aibă loc fără cheltuieli suplimentare și numai în condițiile obținerii din aceeași cantitate de resurse — prin perfecționarea proceselor tehnologice și ridicarea gradului de gospodărire a materiilor prime — a unor cantități sporite de produse.** Dacă întreprinderea s-ar fi încadrat în norma prevăzută ar fi obținut cu cei 8 852 MW consumați peste prevederi, o producție suplimentară de 610 tone aluminiu.

Dinamica consumului specific de energie electrică și a calității anozilor

Indicatori	Anii			
	1978	1979	1980	1981
Consumul specific de energie electrică la electroliza aluminiului				
— kWh/t, în curent alternativ	14 650	14 629	14 574	14 536
— kWh/t, în curent continuu	14 210	14 190	14 137	14 099
Calitatea anozilor				
— rezistența la compresiune kgf/cm^2	305	303	358	383
— rezistivitate electrică, microohmi cm^2/mm	6 245	6 168	5 835	5 665

Din păcate, nici în ianuarie 1982 nu s-a produs un revirement deosebit în această direcție. Astfel, pe primele 20 de zile ale lunii precedente consumul de energie electrică a fost depășit cu circa 40 kWh/t, ceea ce înseamnă că și în acest început de an cheltuielile de producție se situează la un nivel necorespunzător, cu implicații directe asupra celorlalți indicatori de eficiență. Una din principalele cauze ale depășirii normei planificate o reprezintă **volumul mare de revizii, reparații și modernizări a utilajelor.** Pentru întreprindere, activitatea de început de an înseamnă și o aglomerare a lucrărilor de întreținere și reparații. Desigur, sînt activități importante, necesare. Parte din ele însă puteau și pot fi eșalonate pe parcursul întregului an. Ținînd însă seama de tendința existentă de a accelera procesul de modernizare a instalațiilor în vederea reducerii consumurilor energetice, acțiunile ce au loc în acest început de an se vor oglindi cu bune rezultate în perioada următoare. Se impuneau totuși găsite și valorificate diferite resurse care să acopere aceste consumuri suplimentare.

În același timp se mai constată încă la unele secții și locuri de muncă situații de nerespectare a diferitelor operații tehnologice, a disciplinei de producție pe întregul proces de fabricație. Cu toate intervențiile făcute, a intensificării controlului la locurile de muncă etc., acest capitol rămîne încă deschis unui salt calitativ ce se cere realizat în cît mai scurt timp. În acest sens se impune **urgentarea acțiunii de cibernetizare a proceselor tehnologice, prin introducerea în toate halele de producție a calculatoarelor de proces.** Aceasta reprezintă, în primul rînd, obligația întreprinderii, care de altfel și-a prevăzut în programul de măsuri stabilit pentru 1982, acțiuni ferme în această direcție. Dar, în același timp, este și de datoria celorlalți factori implicați, a unităților furnizoare, să acorde un sprijin operativ în vederea finalizării acestui obiectiv. De altfel, prin aplicarea controlului computerizat se apreciază că, în acest an, consumul de energie electrică se va putea reduce cu 56 kWh/tona de aluminiu, față de realizările din 1981, ceea ce echivalează pe total cu o economie de 11 200 MWh (la electroliza aluminiului). Totodată, este necesar să se treacă mai hotărît la **asimilarea unor tehnologii noi,** care se aplică cu bune rezultate pe plan mondial, și care să contribuie la reducerea consumurilor energetice pe întregul flux de elaborare a aluminiului. În acest sens, specialiștii întreprinderii împreună cu Institutul de produse anorganice și metale neferoase sînt puternic integrați într-o nouă cercetare, cea privind electroliza clorurii de aluminiu care va permite diminuarea cu peste 3 000 KWh/t a consumului energetic, ceea ce ar reprezenta obținerea unei tone de aluminiu cu numai circa 11 000 KWh energie electrică. Pentru ca această nouă tehnologie să poată fi introdusă cît mai repede la Slatina, se cere urgentarea experimentelor efectuate la stațiile pilot de la Borzești și Brănești de către Institutul pentru produse anorganice și metale neferoase.

Sînt și unele probleme de natură organizatorică ce influențează negativ consumul de energie. În anul trecut întreprinderea s-a confruntat cu unele neajunsuri legate de **asigurarea ritmică și de calitate cu alumină și blocuri catodice necesare bunei desfășurări a activității productive.** În acest sens, este semnificativ de subliniat faptul că din necesarul de blocuri catodice de 4 500 t, se acoperă de către întreprindere prin producție proprie doar 2 500 t, restul trebuind să fie adus din import. Greutățile întîmpinate, costul destul de ridicat al acestora impune găsirea de soluții pentru realizarea în țară a întregii cantități. Și este cu putință acest lucru dacă se va lărgi capacitatea existentă la întreprinderea din Slatina sau la alte unități din țară.

Din programul de măsuri privind reducerea consumului de energie

● **Reducerea consumului de energie electrică în 1982 cu 14 480 kWh/t la elaborarea aluminiului electrolitic prin** creșterea indicelui de utilizare a instalațiilor pentru reglajul tensiunii și stingerea efectelor anodice în scopul reducerii tensiunii la cuve.

● **Obținerea unei cantități suplimentare de anozi copți asamblați, în condițiile diminuării cu 179 kWh/t a consumului energetic, prin** reducerea cantității de pastă anodică deșeu de la faza de presare, prin menținerea permanentă a instalației la parametrii optimi de funcționare.

● **Micșorarea consumului energetic cu 107 kWh/t la elaborarea produselor turnate din aluminiu prin :**

– repararea și ținerea în permanență închisă a ușilor de la cuptoarele electrice pentru eliminarea pierderilor de căldură ;

– reducerea timpilor de pregătire a șarjelor ;

– controlul asupra reglajului temperaturii la cuptoarele electrice cu rezistență.

Pornind tocmai de la experiența anului trecut, precum și de la necesitatea restructurării eficiente a producției în industria energofagă, colectivul de oameni ai muncii din Întreprinderea de aluminiu Slatina și-a stabilit un amplu program de măsuri tehnico-organizatorice. Așa cum apreciază specialiștii, traducerea în viață a tuturor măsurilor stabilite va contribui în mod hotărîtor la diminuarea substanțială a consumului de energie electrică pe tona de produs, realizarea integrală, în structură și de calitate, a întregii producții planificate și satisfacerea într-o măsură tot mai mare a solicitărilor beneficiarilor interni și externi.

V. BOESCU
C. BĂRNEA

O orientare fundamentală în dezvoltarea economiei românești (II)

Valorificarea superioară a resurselor materiale și a forței de muncă

O PROBLEMĂ hotărîtoare a dezvoltării prezente și de perspectivă a economiei o constituie valorificarea superioară, cu eficiență maximă, a resurselor materiale și energetice. În această sferă de preocupări se înscriu orientări și acțiuni urmărind restructurarea industriei, a economiei în funcție de criteriul energetic, reducerea consumurilor specifice și creșterea volumului fizic al producției, sporirea tot mai accentuată a ponderii produselor cu grad înalt de prelucrare, calitativ superioare. Rod al efortului neîntrerupt de creație tehnico-științifică, de mutații economice și perfecționări organizatorice, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, combustibililor și energiei — în condițiile micșorării consumurilor — face posibilă acoperirea în mare măsură, din resurse proprii, a necesarului material al economiei, respectiv diminuarea efortului valutar, ca și soluționarea unor probleme majore ale protecției mediului ambiant. Soluțiile constructive și tehnologice adoptate trebuie să permită nu numai reduceri cît mai mari ale consumurilor specifice, economisirea, prin toate căile posibile, a materialelor deficitare, ci și creșterea gradului de reciclare a materiilor prime și materialelor, fără a se diminua cu nimic parametrii tehnico-funcționali și economici ai mașinilor și utilajelor. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea ținută la Brașov, **„trebuie să facem totul pentru a asigura ca în toate unitățile, folosirea rațională a energiei, a combustibilului, a materiilor prime, a materialelor, recuperarea și refolosirea lor să devină o preocupare de importanță deosebită, aceasta constituind o cerință obligatorie pentru buna desfășurare a activității în toate sectoarele de muncă".**

Ne vom referi în cele ce urmează la cîteva din exigențele și implicațiile concrete ale acestor orientări, acțiuni, măsuri — cu deosebire în domeniul industriei producătoare de metal și al industriei prelucrătoare. Alături de o serie de alte considerente, ceea ce ne-a determinat să ne localizăm astfel demersul este și faptul că, așa cum o demonstrează realitățile mondiale, pentru realizarea unei unități de energie utilă nevoile de echipamente cresc considerabil, în mod deosebit pe măsură ce se utilizează combustibil cu o valoare energetică din ce în ce mai redusă *).

Progresul tehnic și eficiența

ESTE EVIDENT că promovarea progresului tehnic, a activităților complexe, care înglobează un efort mai mare de creativitate, constituie o condiție esențială a valorificării superioare a resurselor materiale. Tocmai în acest cadru, în cincinalul în curs, în economia noastră, se mențin ritmuri prioritare de dezvoltare în industria electronică, de elemente de automatizare, de mașini-unelte complexe etc., activități care prin produsele lor, ele însele complexe, asigură promovarea progresului tehnic la scara întregii economii, sporirea valorii produselor ca urmare a creșterii gradului lor de prelucrare. De exemplu, valoarea unei tone de echipament realizată în industria constructoare de mașini — proces care pune în evidență utilizarea mai bună a metalului — crește de la 70-90 mii lei în cazul producerii de utilaje tehnologice relativ simple (pentru turnătorii, prese și mașini-unelte), la 500-600 mii lei în cazul producerii de echipamente de prelucrat metale prin tehnologii neconvenționale și atinge chiar 1 000-1 500 mii lei în cazul producerii de echipamente electronice, de automatizate, robotizate ș.a.

Tocmai de aceea se constituie premise pentru sporirea productivității și reducerea consumurilor, se asigură însăși reducerea prețurilor pe unitatea de produs. Un caz dintre cele mai evidente în acest sens îl constituie cel al calculatorului electronic ; astfel, neluînd în calcul echipamentele periferice, prețul unui calculator (unitatea centrală și memoria internă) a scăzut de peste 8 ori în 1977 față de 1960 ; mai departe, potrivit estimațiilor, în 1985, realizat într-o singură pastilă de siliciu, el ar urma să coste de 35 de ori mai puțin față de 1960. Aceste din urmă cifre reflectă evoluția respectivă pe plan mondial, dar care se regăsește și în ceea ce privește electronica românească.

Să menționăm și faptul că industria electronică, microelectronica sînt apte să absoarbă forța de muncă într-o structură foarte diversă în ce privește profesiile și nivelurile de pregătire. Dealtfel, în general, pentru fiecare loc de muncă nou creat, construcțiile de mașini solicită investiții specifice mai reduse în raport cu celelalte ramuri. Să mai adăugăm consumurile specifice de energie și materiale — mai reduse — pe care le solicită această ramură ; de exemplu, ponderea cheltuielilor pentru energie și agenți energetici în valoarea producției marfă este inferioară nivelului de 3%.

Aminteam de necesitatea imperioasă a reducerii consumurilor specifice. În acest sens, în industria metalurgică, de exemplu, puternic consumatoare de energie și resurse, s-au obținut unele rezultate însemnate. Astfel, urmărindu-se cu consecvență cerința utilizării rationale a resurselor materiale și energetice, în anul 1981, față de anul 1975, în condițiile creșterii producției de oțel, s-au realizat reduceri ale consumurilor specifice de combustibil la producerea cocsului metalurgic cu circa 5%, a fontei cu circa 7%, a oțelului Martin cu circa 16%. În ceea ce privește consumurile specifice de energie electrică, acestea au fost reduse cu 16,7% la fontă, 4,9% la oțel electric, 29,9% la oțel Martin, 15,3% la aluminiu calcinat, 3,4% la aluminiu electrolitic.

Ce măsuri au acționat în acest sens ? Iată, de exemplu, cîteva elemente tehnice însemnate și anume creșterea capacității unitare a bateriilor de cocsificare și a volumului util al furnalelor, în paralel cu îmbogățirea cu oxigen a aerului insuflat și creșterea temperaturii acestuia ; dotarea tehnică a oțelăriilor electrice cu cuptoare de mare capacitate (50-100 tone) ; creșterea ponderii oțelului de convertizor (procedeu cu un consum energetic specific mai redus) în totalul producției de oțel, de la 37% în 1975, la circa 43,6% în anul 1980, în paralel cu scăderea ponderii oțelului Martin (procedeu cu un consum energetic mai ridicat) de la 52% la circa 36% ; creșterea cu circa 15—20%, a ponderii resurselor energetice secundare utilizate, ca urmare a reducerii pierderilor de gaz de cocs și gaz de furnal ars la faclă și, de asemenea, ca urmare a utilizării recuperatoarelor la cuptoare etc.

Rezerve pentru reducerea consumurilor specifice

ESTE însă cert că asemenea realizări nu se ridică nici la nivelul posibilităților existente și nici la nivelul cerințelor economiei, care, pe fondul acțiunii crizei mondiale de materii prime și energie, impun o severă scădere a consumului de energie și de materii prime și materiale. Este un fapt, deficiențele tehnologice și organizatorice nu au fost încă în totalitate soluționate, conducînd astfel la depășirea în continuare — în cadrul unităților metalurgice, cît și pe ansamblul ramurii, a consumurilor specifice de combustibil și energie, la nerealizarea nivelului planificat al coeficientului de scoatere la metal și al coeficientului calității, la depășirea costurilor de producție și nerealizarea rentabilității planificate. În mod concret sînt încă timizi pașii privind introducerea tehnologiilor moderne de elaborare a oțelurilor și fontelor, cum ar fi, de pildă, „rafinarea aliajului metalic în oală", procedeu cunoscut și sub denumirea de „metalurgie în oală". Potrivit unor calcule, utilizarea acestui procedeu determină un consum de energie cu cca. 100 kWh/t mai redus față de procedeele care se utilizează în prezent.

O altă chestiune acum. Sînt încă situații în care performanțele calitative ale unor materiale utilizate în procesele metalurgice — ca, de pildă, pra-

*) Vezi și „Revista economică" nr. 50/1981, pag. 14

furile exoterme și plăcile de turnare — se situează cu mult sub nivelul obținut în țări cu tradiție industrială. Tocmai de aceea, unitățile care au drept obiectiv cercetarea și producția acestor materiale, ca și întreprinderile metalurgice unde prafurile menționate se folosesc în procesele tehnologice, trebuie să se preocupe mai îndeaproape de crearea tuturor condițiilor pentru creșterea randamentului de folosire a acestor substanțe, dealtfel sarcină expresă prevăzută în programul de dezvoltare a industriei metalurgice în acest cincinal. În general, în realizarea cît mai operativă a unor asemenea măsuri trebuie pornit de la faptul că în metalurgie, la nivelul anului 1985 este prevăzută obținerea unor economii de peste 4 miliarde lei, rezultat nemijlocit al acțiunilor de reducere a cheltuielilor materiale, valori, respectiv cantități, care sînt luate în calculul de echilibrare a necesarului material al economiei cu consumurile prevăzute. Orice neînfăptuire în această direcție determină dereglări în lanț.

O producție cît mai mare cu energie cît mai puțină

ÎN ANII 1976—1981, în unitățile constructoare de mașini coeficientul de folosire a laminatelor finite pline din oțel a crescut cu cca. 16 la sută. Prin prisma posibilităților existente, ca și a cerințelor de mai bună utilizare a metalului, acest nivel exprimă, însă, mai degrabă, rezervele existente încă în această ramură industrială, mai ales în lumina condițiilor create, care se vor crea în continuare în anii actualului cincinal : programe detaliate de fundamentare, un nivel tehnic superior de dotare, un profesionalism în creștere.

Datorită persistenței unor deficiențe de organizare în activitatea unor întreprinderi constructoare de mașini, în activitatea unor centrale industriale, încă se mai înregistrează prezența unor piese sau subansamble supradimensionate, a adausurilor mari de prelucrare, producția declasată deține o pondere relativ ridicată în volumul total al producției. Se mai întîlnesc situații cînd se mențin în fabricație utilaje și instalații care au o greutate nejustificat de mare, gabarite supradimensionate în comparație cu cele similare furnizate de firme străine. Să mai adăugăm și faptul că pierderile de metal sub diferite forme s-au cifrat în ultimii 4 ani, pe ansamblul industriei constructoare de mașini, la peste 900 mii tone, cea mai mare parte fiind cauzate de gradul de utilizare a metalului încă scăzut în sectoarele primare.

Tocmai de aceea este necesar ca începînd cu cercetarea și proiectarea tehnologică în construcția de mașini — sectoare care au rolul de a asigura, printr-o concepție superioară, diminuarea greutății mașinilor, utilajelor și instalațiilor — și pînă la fiecare loc de muncă, unde metalul este transformat în produse, să se acționeze prin toate mijloacele pentru barareа canalelor risipei ; pentru selecționarea și promovarea de tehnologii noi și eficiente, pentru reproiectarea și modernizarea produselor depășite.

În ceea ce privește imperativul reducerii consumului de energie în industria constructoare de mașini, credem — ne-am mai referit și cu alte prilejuri la aceste probleme — că efortul trebuie îndreptat în două direcții esențiale : a) raționalizarea și reducerea consumurilor energetice în unitățile constructoare de mașini ; b) asigurarea de premise — prin produsele pe care acest sector le livrează celorlalte ramuri ale industriei și sectoare ale economiei — pentru reducerea consumurilor energetice în toate aceste domenii. În acest sens, pentru unitățile constructoare de mașini, se impun mai ales îmbunătățirea condițiilor de fabricație în sectoarele calde (turnătorii, forje), sortarea și dozarea atentă a încărcăturii în vederea eliminării impurităților și asigurarea compoziției solicitate. În secțiile de prelucrări mecanice este necesar ca în continuare să fie asigurată dotarea obligatorie a mașinilor-unelte, a transformatoarelor și generatoarelor de sudură cu limitatoare de mers în gol, precum și redimensionarea puterii motoarelor electrice de acționare a mașinilor-unelte, înlocuirea celor supradimensionate. Totodată — dealtfel nu numai în industria constructoare de mașini, ci și în metalurgie și chimie, sectoare mari consumatoare de aer comprimat — sînt deosebit de importante aplicarea consecventă a măsurilor pentru reducerea pierderilor datorate neetanșeității rețelelor, trecerea la producția de aer comprimat cu turbocompresoare în loc de compresoare cu piston etc.

În ceea ce privește domeniul asimilării și fabricației de produse noi cu randamente energetice ridicate se impune să se accentueze în anii 1982—1985 activitatea de proiectare a unei game tipizate și modulate de preîncălzitoare de aer, combustibili și cazane recuperatoare — în funcție de debitul gazelor de ardere, volumul gazelor arse și natura combustibilului utilizat — și în cel mai scurt timp să se treacă la fabricarea lor în serie. Deopotrivă sînt necesare fabricarea de motoare termice cu consumuri specifice reduse și de motoare electrice cu pierderi wattice minime, ca și introducerea în fabricație a unor tipuri de turbogeneratoare pentru valorificarea energiei aburului evacuat de la stațiile de reducere-răcire, îndeosebi din marile unități chimice și metalurgice, din industria materialelor de construcții etc. Între preocupările prioritare trebuie să se înscrie și asigurarea întregii game de aparate de măsură, control și automatizare pentru toate tipurile de instalații consumatoare de resurse energetice ; cercetarea, proiectarea și fabricarea de pompe de căldură pentru valorificarea resurselor de căldură din mediile cu potențial termic redus ; în fapt, numeroase instalații industriale nu asigură încă o recirculare corespunzătoare a căldurii provenite din răcirea fluidelor **).

Recuperarea și refolosirea materialelor

ÎN CADRUL asigurării bazei materiale pentru activitatea de producție, un loc important îl ocupă recuperarea și refolosirea materialelor. Pe această cale urmează să se acopere cca. 40—50%, iar în unele sectoare chiar peste 50% din necesarul de materiale și materii prime ; practic, recuperarea și refolosirea materialelor trebuie să asigure un volum de materiale mai mare decît cel realizat de întreaga industrie minieră, și care să depășească cu mult importul de materii prime și materiale. Ca un detaliu al acestei probleme, menționăm că în anul 1982, cerința asigurării necesarului de materii prime și materiale cu resurse refolosibile capătă dimensiuni incomparabil mai mari față de anii trecuți. Potrivit sarcinilor de plan, prin intensificarea recuperării și valorificării materialelor refolosibile trebuie să se obțină în acest an minimum 7 milioane tone oțel, 400 000 tone oțeluri aliate, 60 000 tone cupru și aliaje de cupru, 22 000 tone plumb, 45 000 tone aluminiu, 90 000 tone textile și 286 000 tone hîrtie și cartoane. Desigur, avem de-a face cu sarcini dificile, care comportă acțiuni și măsuri operative în fiecare unitate economică, în cercetare, la nivelul centralelor, ministerelor. Se poate spune, deci, că nici un efort nu trebuie considerat prea mare pentru a asigura crearea și perfecționarea bazei metodologice ca și tehnico-economice necesare reciclării resurselor materiale.

De exemplu, este necesar să se asigure o mai bună colectare și utilizare a fierului vechi, în scopul de a permite o reducere a consumului de cocs și mai ales de energie de cca. 30% pe tona de oțel. Posibilități promițătoare în acest sens relevă rezultatele obținute la Institutul Central de Cercetări Metalurgice — cercetări care, desigur, trebuie rapid aplicate și generalizate în producție. Concret, în cadrul acțiunii de valorificare a produselor secundare a fost omologată tehnologia de descompunere a deșeurilor de carburi metalice sinterizate, care conduce la recuperarea integrală a amestecului de componente wolfram, titan, cobalt, determinînd o consistentă reducere a efortului valutar.

În fapt, trebuie subliniat că punctul de pornire al valorificării materialelor refolosibile constă în stabilirea tehnologiilor industriale ; și nu orice fel de tehnologie, ci doar aceea care asigură utilizarea cu randament maxim a resurselor recuperabile, din care să rezulte produse cu o înaltă valoare economică, de certă utilitate, cu pierderi tehnologice și costuri de fabricație minime. Tocmai în această direcție, ca și în ce privește aplicarea imediată a tehnologiilor respective trebuie depus efortul prioritar.

Reducerea consumurilor materiale, energetice, valorificarea superioară a materiilor prime și produselor refolosibile constituie, deci, principalele direcții de acțiune pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime, pentru sporirea eficienței, — condiții hotărîtoare ale creșterii în continuare a economiei.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

**) În prezent, pe plan mondial, tehnica pompelor de căldură permite valorificarea eficientă a unor asemenea surse de temperatură joasă, de aceea se produc în mod curent echipamente de pompe de căldură cu capacități de 10 000—600 000 kcal/oră, care valorifică resursele de căldură din medii cu temperaturi relativ scăzute. Numeroase întreprinderi produc și pompe de căldură de capacități mici, între 1 000—10 000 kcal/oră destinate să pună în valoare căldura din medii cu temperaturi de 10—18° C, pentru încălzirea de locuințe, localuri publice etc. Tocmai de aceea revenim asupra propunerii avansate și cu alte prilejuri de a se analiza posibilitatea specializării pentru producerea de pompe de căldură a mai multor unități constructoare de mașini din industria noastră.

NOUA REVOLUȚIE ÎN AGRICULTURĂ

UN PROCES AMPLU CARE SOLICITĂ MOBILIZAREA TUTUROR RESURSELOR

PORNIND DE LA SARCINA trasată de Congresul al XII-lea al partidului privind dezvoltarea și modernizarea agriculturii, ca una din ramurile de bază care condiționează progresul economico-social general al societății noastre, cel de-al II-lea Congres al țărănimii — de la desfășurarea căruia se împlinește un an — a dezbătut și adoptat hotărîri de o mare însemnătate pentru înfăptuirea revoluției agrare în România, care să asigure trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate din domeniul producției agroalimentare în cincinalul 1981—1985.

Punînd la baza fundamentării științifice a noii revoluții în agricultură teza profund realistă potrivit căreia problema alimentară condiționează tot mai mult dezvoltarea social-economică a omenirii, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a formulat în mod strălucit obiectivele noii revoluții agrare în conformitate cu cerințele economiei naționale și programul de creștere a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor : **„Ne propunem, de fapt, să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre. Va trebui făcut totul pentru obținerea unor producții vegetale și animale superioare, la nivelul unităților fruntașe, care să permită satisfacerea cerințelor științific fundamentate ale consumului populației, precum și celelalte nevoi ale economiei naționale".**

Pe această linie a fost adoptat un complex de programe vizînd **dezvoltarea tehnică și tehnologică** a tuturor sectoarelor agriculturii, **îmbunătățirea structurilor organizatorice și a relațiilor de producție, perfecționarea autoconducerii muncitorești, autoaprovizionării și autogestiunii** la nivelul unităților agricole și în profil teritorial, **aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, dezvoltarea generală a satelor și comunelor patriei noastre.**

Etapa parcursă pînă acum în transpunerea în fapt a procesului complex tehnic, organizatoric, economic și social de transformare a agriculturii și ridicarea acesteia pe noi trepte calitativ superioare relevă încă o dată politica justă și consecventă a partidului și statului nostru, de dezvoltare continuă a bazei tehnico-materiale a agriculturii, de perfecționare a cadrului organizatoric, economic și social pentru realizarea producției agroalimentare și silvice, în condițiile unei eficiențe superioare.

Creșterea bazei materiale, perfecționarea tehnologiilor

NUMAI ÎN ANUL 1982 volumul total al investițiilor pentru agricultură și industria alimentară va fi de 42,8 miliarde de lei (cu 46% mai mare decît media anuală din cincinalul precedent), destinate în principal pentru extinderea mecanizării lucrărilor agricole, modernizarea capacităților de producție, executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare etc.

În realizarea programelor tehnice ce stau la baza înfăptuirii noii revoluții agrare, locul central îl ocupă — ca urmare a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a aplica o concepție unitară pentru conservarea și gospodărirea pămîntului — măsurile pentru **valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole,** cunoașterea și sporirea potențialului fondului funciar.

Ampla mobilizare a tuturor locuitorilor din sate, comunele și orașele patriei, ca și a unităților agricole socialiste pentru utilizarea cu maximum de randament a fiecărei suprafețe de pămînt constituie una din premisele sporirii producției agroalimentare. Numai în anul 1982 suprafața arabilă va crește cu 85 mii de hectare, concomitent cu limitarea strictă a scoaterii de terenuri din circuitul agricol, utilizarea deplină și la randamente superioare a suprafețelor amenajate pentru irigații, aplicarea de asolamente rationale, executarea lucrărilor ameliorative, eliminarea excesului de umiditate, combaterea fenomenelor de eroziune și sărăturare a solului, aplicarea rațională și eficientă a unei agrotehnici diferențiate în funcție de zonă și cultură.

Concomitent cu aceste măsuri, continuarea procesului de **zonare a producției agricole** în cadrul județelor pe baza bonitării terenurilor constituie unul din factorii intensificării agriculturii, permițînd stabilirea mărimii optime a concentrării producției și precizînd, în cadrul acesteia, gradul specializării pro-

---

■ **CONGRESUL AL II-LEA al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor** (19—21 februarie 1981), desfășurat sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a constituit un moment deosebit de important în perfecționarea și ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități, în vederea realizării, în acest cincinal, a unei adevărate revoluții în agricultură.

Perioada de un an, ce a trecut de la Congresul țărănimii, a fost marcată de o intensă activitate — sub conducerea și cu participarea nemijlocită a secretarului general al partidului — pentru crearea cadrului normativ și organizatoric al aplicării măsurilor adoptate. Totodată, cu prilejul a numeroase vizite de lucru în județe, în unități și întîlniri cu specialiștii din agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat modul cum se înfăptuiesc aceste măsuri, a dat prețioase indicații pentru valorificarea însemnatelor rezerve de care dispune agricultura, pentru îmbunătățirea multilaterală a activității, creșterea producțiilor vegetale și animale, ridicarea nivelului general al satului nostru.

■ **LEGEA pentru adoptarea Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în perioada 1981—1985,** adoptată de Marea Adunare Națională (1 iulie 1981), a concretizat sarcinile, ca și mijloacele tehnico-materiale și financiare puse la dispoziția acestei ramuri.

■ **CONSFĂTUIREA DE LUCRU pe problemele agriculturii** (29 august 1981), analizînd rezultatele obținute, a stabilit măsurile ce trebuie luate pentru înfăptuirea în condiții cît mai bune a lucrărilor agricole de toamnă și pregătirea corespunzătoare a recoltei din 1982.

■ **CONSFĂTUIREA DE LUCRU de la C.C. al P.C.R.** (9—10 septembrie 1981) pe problemele cercetării științifice agricole a dezbătut căile concrete de creștere a aportului cercetării la înfăptuirea noii revoluții agrare, la realizarea unor producții superioare în toate sectoarele agricole.

■ **PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor** (23—24 noiembrie 1981) a aprobat proiectele unor acte normative, programe și norme cu caracter tehnic și alte măsuri vizînd mai buna folosire a potențialului agriculturii.

■ **PROGRAMUL PRIVIND AUTOCONDUCEREA ȘI AUTOAPROVIZIONAREA TERITORIALĂ pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985** (noiembrie 1981), elaborat pe baza indicațiilor și cu contribuția nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a înscris în ansamblul măsurilor luate pentru perfecționarea organizării și conducerii activităților din agricultură și industria alimentară, pentru buna gospodărire a fondului agroalimentar în vederea asigurării bunei aprovizionări a întregii populații, înlăturarea pierderilor și risipei, îmbunătățirea întregului sistem de desfacere a mărfurilor și repartizarea judicioasă a fondului de mărfuri pe întreg teritoriul țării. Programul situează în centrul atenției : asigurarea unei bune aprovizionări a populației în tot cursul anului ; autoaprovizionarea fiecărui județ și a fiecărei localități pe baza valorificării integrale, cu maximum de eficiență, a tuturor resurselor materiale și de forță de muncă de care dispun ; introducerea noii concepții de utilizare a producției agricole, prin constituirea fondului de consum agroalimentar județean și a fondului de stat centralizat de produse agroalimentare.

■ **HOTĂRÎREA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.** (15 decembrie 1981) a stabilit noi măsuri de

ducției, structurile optime care asigură folosirea cu eficiență sporită a resurselor funciare, materiale și umane de care dispunem.

Asigurarea necesarului de **semințe și material săditor de mare productivitate pentru toate culturile, efectuarea în timp optim și de calitate superioară a lucrărilor agricole, fertilizarea naturală și chimică**, perfecționarea actualelor tehnologii de cultură și **elaborarea de tehnologii noi, îmbunătățirea sistemei de mașini agricole** concentrează în prezent eforturile tuturor lucrătorilor din agricultură, îndeosebi ale mecanizatorilor, inginerilor și cercetătorilor.

În repetatele vizite de lucru efectuate în unități agricole și cu ocazia consfătuirilor și a plenarelor pe probleme de agricultură, secretarul general al partidului a subliniat în mod deosebit importanța pe care o prezintă respectarea programelor tehnice, a perioadelor optime de însămînțări, a asigurării densității plantelor și alegerii hibrizilor corespunzători la toate culturile. În această privință, pe baza unei strînse conlucrări între lucrătorii din institutele și stațiunile de cercetări, practicienii din producție și specialiștii din minister, au fost stabilite în acest interval norme precise, capabile să asigure randamente înalte ; sînt create, din acest punct de vedere, condițiile necesare pentru ca încă în anul 1982 să se obțină o adevărată cotitură în ce privește creșterea volumului producțiilor, prin plan fiind prevăzut să se realizeze : 24 milioane tone de cereale (din care 6,6 milioane tone grîu-secară și 13,3 milioane tone de porumb), 1,17 milioane tone de floarea soarelui și rapiță, 8,96 milioane tone de sfeclă de zahăr, 5,85 milioane tone de cartofi, 6,8 milioane tone de legume de cîmp, 4,7 milioane tone de fructe și struguri.

Sprijinul permanent și susținut al statului pentru realizarea nivelurilor prevăzute ale producției agricole va fi reflectat în **dezvoltarea bazei tehnico-materiale și dotarea agriculturii,** în anul 1982, cu 18 400 de tractoare (10% față de parcul actual), cu 4 500 de combine autopropulsate de recoltat cereale, multifuncționale și de mare capacitate (reprezentînd 11,8% față de numărul existent în prezent), combine de recoltat sfeclă, mașini de recoltat cartofi etc ; se vor livra agriculturii peste 1,8 milioane tone de îngrășăminte chimice (cu 200 mii t mai mult decît în 1981 și cu peste 630 mii t decît în 1980), precum și 51,6 mii tone de pesticide în substanță activă ; vor fi amenajate pentru irigații 139 mii ha (față de 52,5 mii ha în 1981), astfel încît la sfîrșitul anului suprafața totală amenajată pentru irigații va fi de circa 2,5 milioane hectare.

Valorificarea resurselor furajere, norme raționale de hrănire a animalelor

CONSIDERATĂ în cadrul obiectivelor noii revoluții agrare ca un domeniu prioritar, **zootehniei** îi revine sarcina de a contribui direct la asigurarea unui aport sporit de produse de origine animală în consumul alimentar uman, la satisfacerea exigențelor unui consum de produse agroalimentare, structurat tot mai pronunțat în favoarea alimentelor cu o valoare nutritivă ridicată, la crearea unor disponibilități crescînde pentru alte nevoi ale economiei naționale.

Dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale și în acest sector important al agriculturii, **concentrarea și specializarea producției** prin extinderea sistemului industrial de creștere a animalelor, concomitent cu cel tradițional, permit ridicarea gradului de utilizare a resurselor funciare pentru producția animalieră. Situîndu-se în rîndul țărilor cu o densitate mare a animalelor pe unitatea de suprafață (46 bovine, 114 ovine și caprine și 118 porcine) * și deținînd o structură favorabilă a suprafeței agricole pentru creșterea animalelor — în care ponderea pășunilor și fînețelor este de aproape 19%, iar producția de cereale (grîu și porumb) pe locuitor (în ultimii doi ani) de 790—800 kg, România dispune de rezerve însemnate pentru dezvoltarea puternică a creșterii animalelor. Efectivele au crescut, ajungîndu-se la începutul anului 1982 la : 6 340,6 mii de bovine, 11 304,9 mii de porcine, 15 383,3 mii de ovine și caprine și 97 800 mii de păsări. **„Cu efectivele de animale pe care le avem** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. — **putem asigura o bună aprovizionare a populației și să obținem și creșterea lor în conformitate cu planul. Aceste efective de animale, la toate speciile, trebuie însă îngrijite corespunzător și să dea producțiile planificate. Trebuie să asigurăm ca ele să ajungă la greutatea stabilită."**

Asigurarea unei noi calități în zootehnie impune **rezolvarea definitivă a bazei furajere** — problemă ce a stat în centrul dezbaterilor recentei Consfătuiri de lucru de la C.C. al P.C.R. pe probleme de agricultură, care a analizat cu un înalt spirit de responsabilitate acest obiectiv central al zootehniei.

Aplicarea unor norme științifice de furajare a animalelor trebuie să asigure producții de lapte, carne, lînă și ouă superioare celor obținute pînă acum, în condițiile utilizării eficiente a resurselor existente. În această direcție, secretarul general al partidului a atras în mod deosebit atenția să se treacă la măsuri hotărîte la nivel național, pentru executarea de lucrări menite să contribuie la creșterea potențialului productiv al pășunilor și fînețelor — importantă rezervă de furaje, a căror pondere este de 40,1% la bovine, 46,9% la ovine și 28,9% la porcine. Programul — în curs de elaborare — pentru creșterea suplimentară față de plan, în acest cincinal, a două milioane de oi merinos și dezvoltarea unor rase și populații noi de animale — adaptate condițiilor agropedoclimatice din diferitele zone ale țării și cu potențial productiv ridicat — amplifică

dr. Maria STROE

(Continuare în pag. 17)

*) Bovinele și ovinele au fost raportate la suprafața arabilă + pășuni + fînețe, iar porcinele la suprafața arabilă.

stimulare a producătorilor agricoli care livrează cereale, plante tehnice, cartofi, legume, fructe și struguri la fondul de stat, de furaje și semințe. În cadrul acțiunii de corelare și actualizare a prețurilor în toate ramurile producției materiale, de așezare a acestora pe principii economice, s-a hotărît ca și în domeniul contractării și achizițiilor de la producătorii din agricultură și să introducă noi elemente de cointeresare, în vederea sporirii substanțiale a producției vegetale și animale.

■ **DECRETUL privind contractările și achizițiile de animale, păsări și produse animale și DECRETUL privind contractările și achizițiile de produse agricole vegetale** (26 decembrie 1981) a dat putere de normă legală măsurilor de stimulare a unităților agricole socialiste și a gospodăriilor populației pentru sporirea producției animaliere și a celei vegetale și, pe această bază, a livrărilor la fondul de stat, îmbunătățind sistemul de contractări și achiziții de produse agricole.

■ **DECRETUL privind efectuarea recensămîntului animalelor domestice** (7 ianuarie 1982) are în vedere fundamentarea măsurilor tehnico-organizatorice privind dezvoltarea zootehniei și creșterea producției animaliere, a programelor de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, prin obținerea unor informații detaliate cu privire la structura, caracteristicile și potențialul de producție, al șeptelului.

■ **DECRETUL Consiliului de Stat privind îmbunătățirea activității de mecanizare și reglementarea raporturilor dintre stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste** (8 ianuarie 1982) pune pe baze noi stimularea unităților agricole de producție în folosirea eficientă a parcului de tractoare și mașini agricole și creează condiții pentru rentabilizarea activității stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, prin adîncirea integrării mecanizării în activitatea unităților agricole.

■ **DECRETUL Consiliului de Stat cu privire la aplicarea experimentală a proiectului Legii retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste** (25 ianuarie 1982) marchează un moment important în perfecționarea cointeresării materiale a membrilor cooperativelor agricole de producție pentru ridicarea eficienței activității lor. Statul acordă unităților agricole cooperatiste sprijin material și organizatoric pentru ca în fiecare dintre ele să se acționeze cu fermitate în direcția creșterii producției și a productivității muncii, reducerii continue a cheltuielilor de producție, prin folosirea cu randament sporit a bazei tehnico-materiale și a forței de muncă.

■ **CONSFĂTUIREA DE LUCRU de la C.C. al P.C.R.** (24 ianuarie 1982) a dezbătut probleme ale situației din zootehnie și, mai cu seamă, cele legate de furajarea rațională a tuturor speciilor de animale.

■ **DECRETUL privind majorarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare** (1 februarie 1982) a stabilit noi prețuri de contractare și achiziție la produsele agricole, pentru stimularea tuturor producătorilor agricoli în creșterea producției și a livrărilor la fondul de stat, sporirea rentabilității unităților agricole și creșterea veniturilor oamenilor muncii de la sate. Totodată, au fost modificate corespunzător prețurile cu amănuntul ale produselor agroalimentare, pentru ca acestea să acopere costurile efective și să asigure un anumit beneficiu, obligatoriu pentru orice activitate economică. Majorarea concomitentă a retribuțiilor personalului muncitor, a alocațiilor de stat pentru copii și a pensiilor, asigură acoperirea cheltuielilor suplimentare ale oamenilor muncii.

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

Perfecționarea sistemului informațional

ÎNCEPEM cu acest număr publicarea unui ciclu de articole privind căile de realizare a noii calități în activitatea de comerț exterior, căi ce converg în direcția efectuării unui export intensiv, care asigură o eficiență ridicată operațiunilor, corespunzînd totodată, poziției specifice a țării noastre față de resursele de materii prime în actuala conjunctură internațională.

La condiții egale de potențial industrial, pe piețele internaționale ocupă o poziție privilegiată acei exportatori caracterizați printr-o concepție dinamică asupra competitivității ofertei lor, impunînd-o prin parametrii tehnico-economici și funcționali ridicați ai produselor, prin calitatea de execuție și fiabilitatea acestora, legînd-o strîns de tendințele și cerințele mondiale și locale, atît în sensul adaptării la aceste cerințe cît și în cel al influențării lor active. Nu întîmplător, aceștia sînt tocmai exportatorii ce dețin un sistem informațional mai bine organizat, care dispun de cercetare și programe de marketing mai realiste, care își pot mobiliza cu ușurință resursele de proiectare și execuție potrivit nevoilor beneficiarilor externi, care pot oferi „pachete" de servicii inginerești, servicii comerciale sau servicii financiar-bancare — asigurări — credit mai variate și mai elastice la cerințele partenerului.

Ne propunem să analizăm sistematic aceste aspecte și incidențe multiple care au intervenit în restructurarea comerțului internațional și au condus la conturarea unui domeniu de activitate nou, mult mai complex și mai larg decît comerțul clasic și anume relațiile economice internaționale.

ÎN cadrul activității de comerț exterior, sistemul informațional constituie o componentă de seamă a activității de decizie, a cărei complexitate crește considerabil în condițiile actuale, cînd pe piața internațională au loc schimbări rapide, cînd, rezultat al politicilor comerciale protecționiste are loc o ascuțire continuă a concurenței, a luptei pentru cucerirea sau menținerea pieței de desfacere.

Atenția deosebită care se acordă unei participări active și eficiente a României la diviziunea internațională a muncii, la circuitul internațional de valori implică acțiuni îndreptate spre perfecționarea sistemului informațional în comerțul exterior. În ultimii ani, în atingerea acestui deziderat s-a trecut la realizarea treptată, dar fermă, a condițiilor punerii în practică a unui sistem unitar de informare documentară pentru comerț exterior concentrînd totalitatea fluxului de informații de specialitate, mijloacele și metodele de colectare, prelucrare și transmitere a acestora. Tendința în practica internațională actuală este de a dezvolta un sistem informațional care să răspundă în timp real, capabil să asigure datele necesare adoptării unei decizii într-un timp care să permită corectarea unui proces în desfășurarea sa.

În întreg procesul de modernizare și perfecționare a sistemului informațional din comerțul exterior, un moment cu o deosebită semnificație, atît prin obiective, cît mai ales prin instrumentele utilizate, îl constituie crearea Oficiului de Informare Documentară de Comerț Exterior (O.I.D.C.E.), care funcționează în cadrul Institutului de Economie Mondială.

Înființat la 1 februarie 1981 prin ordinul ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale, publicitatea modestă făcută privind activitatea sa este explicată prin metodologia uzuală de constituire a băncilor de date, alături de soluționarea problemelor organizatorice inerente începutului, între care și faptul că O.I.D.C.E. a preluat din mers activitatea de informare documentară curentă pentru comerțul exterior pe care o desfășura Institutul de Economie Mondială. Oficiul va funcționa ca o Bancă de date de comerț internațional, automatizată pe calculator, în cadrul unei colaborări de strictă specialitate cu Centrul de Calcul al Sistemului de Comerț Exterior. Ne aflăm în prezent în faza de implementare a acestui obiectiv și observînd primele rezultate, putem aprecia că această Bancă automatizată de date funcționează conform proiectării de sistem și în consecință poate pune la dispoziția celor interesați (exportatori-importatori, producători, proiectanți, etc.) servicii de informare de primă necesitate în domeniul evoluției prețurilor internaționale la principalele materii prime și semifabricate industriale și produse agroalimentare și al evoluției valutelor internaționale.

Aceasta poate fi considerată un prim serviciu oferit de O.I.D.C.E. fiind însă departe de a epuiza diversitatea activităților de informare pe care O.I.D.C.E. le efectuează și pe care deja le oferă beneficiarilor.

Astfel, O.I.D.C.E., împreună cu Institutul de Economie Mondială, Centrul de Calcul al sistemului de comerț exterior și sub îndrumarea directă a M.C.E.C.E.I. este angrenat în elaborarea concepției privind realizarea sistemului unitar de informare documentară pentru comerț exterior. În acest scop el are sarcina de a identifica, selecta, culege și introduce datele în **sistemul unitar de informare privind prețurile internaționale, cursurile valutare, economia mondială și fluxurile de comerț internațional.** De asemenea, O.I.D.C.E. are ca sarcină sistematizarea, prelucrarea, stocarea și regăsirea unor surse de informații cu valoare documentară.

Informarea documentară de comerț exterior pentru toate unitățile economice sau de sinteză cu sarcini de comerț exterior, O.I.D.C.E. o realizează prin elaborarea de **buletine periodice și colecții de date statistice,** care sînt difuzate celor interesați pe bază de abonamente, contract sau comandă. Accesul O.I.D.C.E. la surse de informare primară este asigurat printr-un sistem de relații permanente de lucru cu Institutul de Economie Mondială, cu Institutul Național de Informare Documentară, alte instituții românești care posedă informații de specialitate, precum și cu oficii similare din alte țări sau ale organizațiilor economice internaționale din sistemul O.N.U.

Organizarea tuturor datelor statistice și cu valoare documentară a fost concepută în ideea realizării unui sistem informațional operativ, rapid și dinamic deservit de un calculator. Ca urmare, în funcție de natura informației, Banca automatizată de date dispune de două module de stocare și regăsire a datelor, respectiv un modul statistic și unul bibliografic.

Din punct de vedere funcțional este de arătat că modulul statistic este operant, fiind deja create **fișierele de prețuri internaționale, de indici de prețuri pe unele piețe reprezentative** și **de cursuri valutare,** totalizînd circa **1 500 de fișe pe produse.** Din acestea circa 700 de fișe conțin informații din 1970 încoace, iar restul din 1980. În pregătire pentru a intra în funcțiune se află **fișierul de fluxuri comerciale** internaționale care va deveni un instrument de analiză extrem de operativă a piețelor internaționale de mărfuri. În ceea ce privește modulul bibliografic, acesta este în pregătire pentru a intra în viitoarele luni în faza de automatizare.

În elaborarea concepției serviciilor de informare ale OIDCE s-a avut în vedere combinarea pe cît posibil a mai multor criterii

● În primul rînd este vorba de **criteriul continuității.** Prin crearea OIDCE nu s-a renunțat la tipurile de informare cu care anumiți beneficiari au fost obișnuiți. În schimb, folosind posibilitățile tehnice puse la dispoziție ne-am străduit și am reușit să le perfecționăm pe cele două coordonate esențiale : exactitate și prezentare analitică.

● În al doilea rînd, lărgirea gamei de servicii de informare ale OIDCE a ținut cont de necesitatea unei **informări specifice pentru fiecare nivel de decizie** din cadrul sistemului de comerț exterior. Prin acest criteriu s-a căutat nu numai o anumită sistematizare a conținutului informației utile unui anumit nivel de decizie — sintetică, analitică, de detaliu — dar și o modalitate de a ajunge la beneficiar în timp real.

● În al treilea rînd, fiind conștienți de specificitatea informației utile diferiților beneficiari, dar fiind în același timp și la început de drum și utilizînd un instrument de lucru scump — calculatorul — diversitatea serviciilor automatizate de informare ale OIDCE a fost gîndită, pentru moment, pe **structură simplă însă polivalentă.** Practic, din același tip de programe putem sa-

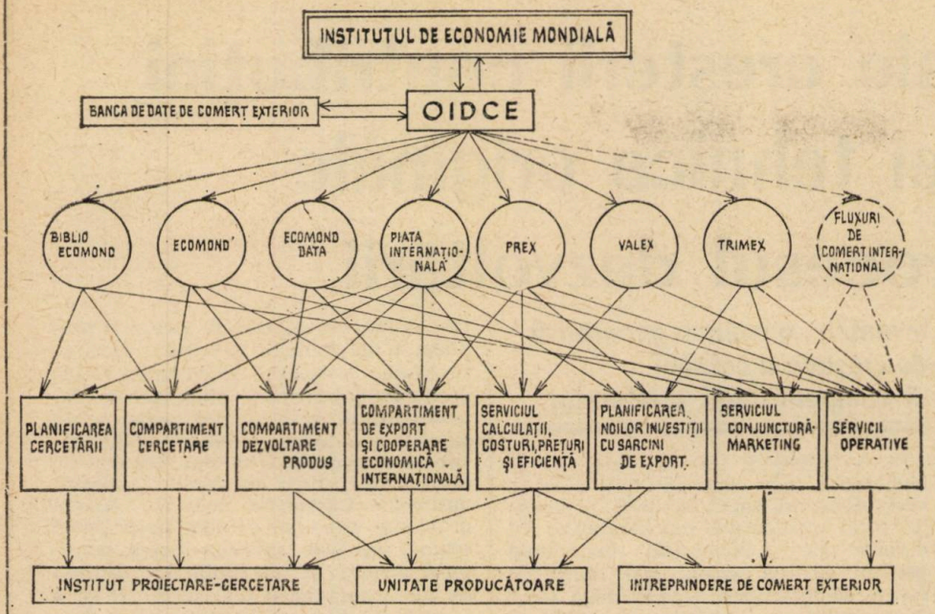

tisface cereri de informare în domeniul prețurilor internaționale, indicilor de prețuri pe piețe reprezentative sau cursuri valutare.

● În al patrulea rînd, paralel cu diversificarea serviciilor pe coordonata specificității informației, au fost create buletine de informare noi, care spre deosebire de bine cunoscutul buletin zilnic „Piața internațională" încearcă să ofere unităților economice cu sarcini de comerț exterior și specialiștilor în relații economice internaționale, „ambianța", **contextul economiei mondiale care își pune amprenta în egală măsură asupra tendințelor cererii și ofertei oricărui produs de export sau import.** În crearea acestor buletine am plecat de la un fapt real, acela al adîncirii interdependențelor de toate naturile în economia mondială și cu efecte de consecință care nu pot fi neglijate de exportator.

După structura organizării Băncii automatizate de date, OIDCE pune la dispoziția beneficiarilor servicii care valorifică informațiile disponibile, fie ale modulului statistic, fie ale celui bibliografic. Astfel, valorificarea datelor cuprinse în modelul statistic, utilizînd fișierele deja create, a fost concepută sub forma următoarelor servicii automatizate de informare, destinate în primul rînd întreprinderilor de comerț exterior :

— **PREX** : pentru informații de prețuri internaționale, pe piețe reprezentative pentru circa 300 produse agroalimentare, materii prime industriale și semifabricate și pentru informații de indici de prețuri la circa 400 produse din domeniul industriei construcțiilor de mașini ;

— **TRIMEX :** pentru aceleași tipuri de informație în domeniul prețurilor și indicilor de preț, conceput sub forma de situații trimestriale (sau la cerere) comparative — tabele și grafice — cuprinzînd inclusiv prelucrări de dinamică ;

— **VALEX :** — pentru informații privind evoluția a 135 de cursuri valutare, indici valutari și unități monetare.

În plus, tot pe baza modulului statistic, oficiul editează semestrial un caiet de prețuri și indici de prețuri pentru cele mai reprezentative produse din nomenclatorul de export și import al R. S. România, inclus ca supliment în abonamentul la buletinul zilnic „Piața Internațională" sau obtenabil la cerere contra cost.

De asemenea, informații selective de cotații la principalele burse de mărfuri și valori stocate în modulul statistic sînt publicate în buletinul zilnic „Piața Internațională" sub formă de tabele și grafice, elaborate cu ajutorul calculatorului.

Valorificarea datelor cu caracter documentar conținute în modulul bibliografic (deocamdată manual) destinate, de asemenea, întreprinderilor de comerț exterior, dar și altor unități economice cu sarcini de export pentru a cunoaște contextul economiei naționale, își găsește expresia în 3 serii de buletine de informare periodică :

— **ECOMOND DATA** (lunar), colecție de date statistice privind economia mondială, buletin din care au apărut deja 7 numere în 1981 și unul în 1982 ;

— **ECOMOND** (bilunar) conținînd sinteze documentare privind tendința pe piețe internaționale sau în fenomenele de economie mondială, buletin din care au apărut deja 12 numere în 1981 și două în 1982 ;

— **BIBLIOECOMOND** (lunar), selecție de semnalări bibliografice pentru cărți și publicații în domeniul comerțului internațional, puse la dispoziția Oficiului, buletin din care au apărut un număr în 1981, cu cărțile intrate în biblioteca I.E.M. și un număr în 1982 cu bibliografie referitoare la reglementările comerciale ale țărilor lumii, existentă la Institutul de Economie Mondială.

Începînd cu acest an și beneficiind de o substanțială contribuție științifică și de conținut din partea cercetătorilor Institutului de Economie Mondială, O.I.D.C.E. a preluat redacția buletinului zilnic „Piața Internațională" — despre care am menționat anterior, lărgirea colaborării în apariția buletinului urmărind în primul rînd o îmbogățire și actualizare mai rapidă a informației.

În rîndul preocupărilor de aceeași natură, O.I.C.D.E. distribuie gratuit, cu prioritate întreprinderilor de comerț exterior și apoi altor solicitanți tarifele vamale ale țărilor (ediții noi, completări, suplimente etc), pe măsura primirii acestora de la Biroul Internațional de Tarife Vamale. De asemenea, O.I.D.C.E. difuzează pe bază de precomandă, contra cost, studii privind relațiile economice internaționale sau piețele internaționale ale unor produse propuse pentru apariție în colecția „BIBLIOTECA DE ECONOMIE MONDIALĂ" sub egida Institutului de Economie Mondială. Cea mai mare parte a serviciilor de informare oferite de O.I.D.C.E. au fost prezentate specialiștilor cu prilejul Tîrgului de toamnă de la București — octombrie 1981 — în cadrul biroului comun al Centrului român de comerț exterior cu Centrul de comerț internațional — UNCTAD/GATT, axat pe promovarea comerțului țărilor în curs de dezvoltare. La data respectivă ca sprijinul tehnic al Centrului de calcul al sistemului comerțului exterior au fost făcute și numeroase demonstrații cu terminale instalate în Complexul expozițional privind accesul direct la informațiile Băncii de date, etapă de apropiat viitor în crearea sistemului informațional unic de ramură, primele beneficiare urmînd să fie principalele întreprinderi de comerț exterior.

Deși în plină dezvoltare a activităților, în conformitate cu un riguros program de lucru și grafic de punere în funcțiune a diferitelor fișiere automatizate, O.I.C.D.E. și-a publicat deja și primul prospect de servicii de informare pentru anul 1982 transmis încă din toamnă unui număr mare de unități cu sarcini de comerț exterior.

Pe calea acestei succinte prezentări a activităților pe care O.I.D.C.E. le desfășoară și la care noi potențiali abonați pot avea acces, sperăm să lărgim interesul pentru serviciile de informare ale Oficiului, cu atît mai mult cu cît acestea nu constituie promisiuni de viitor, ci un ajutor real, imediat în întocmirea tuturor studiilor de fesabilitate : investiții, exporturi, proiecte de cercetare-dezvoltare, societăți de cooperare economică ș.a.m.d.

Pentru că am amintit totuși de promisiuni, reamintim că în viitoarele luni va fi elaborată concepția unui program de informare, credem cel mai important și interesant în materie de cercetare și analiză a pieței internaționale „FLUXURI COMERCIALE INTERNAȚIONALE" complet automatizat. La cerere, acest program va furniza o imagine în dinamică (4—5 ani) a pieței analizate, a principalilor exportatori, importatori pentru un anumit produs cu relevarea rangului de furnizor, poziției pe piață — trend și alte prelucrări statistice, care vor permite analistului desprinderea de concluzii și luarea de decizii rapide. În acest fel, eforturile O.I.C.D.E. vor reuși și mai mult să satisfacă exigențele unui sistem informațional modern de comerț exterior, permițînd acțiuni de conducere curentă și de perspectivă.

Constantin LAZĂR
Napoleon POP
Institutul de economie mondială

Exigenţe ale creşterii contribuţiei creaţiei tehnice originale în procesul dezvoltării

MODIFICÎND în profunzime, pe arii vaste şi în perspective temporale largi, componenta materială — ca şi pe cea spirituală — a existenţei umane, ştiinţa contemporană, deopotrivă cu prelungirile sale în planul activităţii practice — tehnica şi tehnologia, se situează în centrul forţelor care impulsionează dezvoltarea socială. Capacitatea transformatoare a ştiinţei, efectele sale stimulative pe planul progresului economic şi social se întemeiază, într-o măsură însemnată, pe un atribut specific acestei activităţi : crearea de noutate.

Producţia de noutate, este ştiut, a dobîndit în secolul nostru un caracter preponderent organizat, forma reprezentativă în acest sens constituind-o unităţile de cercetare dotate cu utilaje perfecţionate, apte să concentreze importante resurse umane, cercetători de felurite specialităţi şi cu o pregătire profesională superioară. Caracterul orientat al activităţii de cercetare, concentrarea eforturilor spre rezolvarea unor obiective importante ale dezvoltării nu au diminuat însă importanţa unui alt mod specific de creare a noutăţii în sfera ştiinţei şi tehnicii : inventica. Dimpotrivă, pe plan mondial asistăm, mai cu seamă în condiţiile agravării crizei de materii prime şi energetice, ale creşterii costului de extracţie, de exploatare a unor numeroase resurse materiale, la o amplificare considerabilă a interesului pentru stimularea creşterii şi valorificării invenţiilor.

Invenţiile, o resursă generoasă de creştere a calităţii şi competitivităţii produselor

SE VORBEŞTE tot mai insistent de elaborarea unor strategii naţionale în acest domeniu, cazul Japoniei, al Franţei fiind considerate reprezentative. În diverse ţări se întreprind experienţe pentru găsirea celor mai adecvate forme de articulare a celor două sfere de activitate — inventica şi producţia etc. Dar ce anume determină sporirea interesului pentru această formă specifică a creaţiei tehnice ?

Răspunsul la întrebare vizează o problemă de fond, şi anume capacitatea invenţiei de a oferi soluţii practice eficiente actualelor restricţii şi dificultăţi cu care se confruntă factorii din economie — scumpirea continuă, concomitent cu restrîngerea disponibilităţilor, a resurselor materiale şi energetice, criza financiară, accentuarea spiritului concurenţial pe piaţa externă. Or, invenţia, în calitatea sa de noutate absolută pe plan mondial, constituie în mod cert o soluţie tehnică perfecţionată care oferă un plus de calitate comparativ cu produsele şi tehnologiile existente. Totodată, prin încorporarea lor în produse, invenţiile permit o puternică afirmare pe piaţa mondială, constituind o bază pentru asigurarea unei competitivităţi înalte pe termen lung [1]). De asemenea, în virtutea reglementărilor juridice existente privind protecţia proprietăţii intelectuale, un producător îşi poate apăra segmentul de piaţă cucerit, îşi poate elabora o strategie de dezvoltare rentabilă [2]).

În întreg acest cadru şi din perspectiva importantelor obiective de dezvoltare economico-sociale pe care şi le propune, a exigenţelor privind sporirea continuă a calităţii şi competitivităţii produselor, a creşterii eficienţei în toate sectoarele de activitate, punerea în valoare a valenţelor economice ale invenţiilor apare ca o sarcină deosebit de însemnată pentru economia noastră naţională. Caracterul acut al acestei probleme este mai evident dacă ţinem seama, aşa cum sublinia recent secretarul general al partidului la Şedinţa de lucru comună a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, de efectele crizei mondiale asupra economiei noastre, de imperativul reducerii costurilor de exploatare a resurselor, al diminuării consumurilor specifice şi al realizării unor produse cu parametrii tehnico-economici superiori. Integrată organic în concepţia realistă, de largă perspectivă privind aportul esenţial al ştiinţei şi tehnicii la asigurarea progresului societăţii — concepţie ce a dobîndit noi elemente de fundamentare prin elaborarea Programului de dezvoltare în domeniul cercetării ştiinţifice aprobat de cel de-al XII-lea Congres al partidului —, stimularea creaţiei tehnice originale s-a înscris ca un obiectiv cu caracter de permanenţă. În anii socialismului a fost continuată, în condiţii superioare şi la proporţii cu mult mai ample, o valoroasă tradiţie înscrisă în istoria ştiinţei universale de inventatori ce poartă numele de Vuia, Vlaicu, Coandă, Gogu Constantinescu şi alţii. Dezvoltarea industriei, promovarea consecventă a ramurilor de tehnicitate avansată au creat, pentru milioane de oameni, un univers tehnic tot mai complex. În acelaşi sens a acţionat creşterea nivelului de cultură generală a populaţiei şi, mai cu seamă, de

Tabelul nr. 1

Dinamica cererilor de brevet de invenţie în perioada 1972—1981

Anii de referinţă	Cereri de brevete de invenţii înregistrate			Cereri de brevete de invenţii confirmate	Total brevete de invenţii eliberate	Total invenţii aplicate	În primul an de aplicare
	Total	româneşti	străine				
1972	4112	2707	1405	2391	1230	2613	351
1973	3773	2557	1216	2288	1517	2818	430
1974	3846	2513	1333	2549	1524	3880	510
1975	3299	2165	1134	2641	1594	4620	605
1976	4560	3625	935	2434	1695	2583	643
1977	3909	3056	853	2066	2295	5590	787
1978	3348	2561	787	2744	2501	6010	800
1979	3620	2751	869	2597	2179	6180	900
1980	3279	2570	727	2265	2008	6300	980
1931	3161	2480	681	2296	2504	6500	822

---

1) Sînt numeroase cazurile în care o invenţie nu numai că aduce beneficii, dar determină crearea unor întreprinderi noi. O astfel de situaţie este comentată în nr. 12/1981 al revistei „L'Usine nouvelle". Aplicarea unei invenţii în domeniul asamblării tuburilor a condus la importante beneficii pentru o întreprindere de talie mijlocie, aceasta dobîndind supremaţia mondială în domeniul respectiv.

2) Dintr-un alt unghi, anumiţi autori — vezi bunăoară Thierry Gaudin, „Le paradoxe de l'innovateur", în „Science et Vie", hors serie trimestriel, nr. 132, septembrie 1980 — asociază interesul sporit al factorilor din economie pentru stimularea inventicii şi încorporarea operativă a ideilor noi în produse, cu o anumită insatisfacţie ce există în privinţa eficienţei cercetării ştiinţifice organizate — firească fără ca însemnătatea acestui domeniu să fie cu ceva diminuată. Se constată, opinează aceştia, că în condiţiile schimbărilor rapide la nivelul cerinţelor beneficiarilor, ale evoluţiei imprevizibile a preţurilor pe plan mondial, intervalul de timp, adesea prea mare, ce separă fazele de demarare şi finalizare a cercetărilor poate constitui un handicap ; de asemenea, şi costurile relativ ridicate ale cercetării. Or, din acest punct de vedere, invenţiile, în momentul în care dobîndesc un caracter public, reprezintă un lucru „făcut" ; invenţia este o descoperire — a cărei valoare este diferită desigur, de la caz la caz — pentru care societatea nu mai este obligată să investească decît pentru a o pune în operă, a o concretiza.

Tabelul nr. 2

Situația aplicării invențiilor la sfîrșitul anului 1981 pe economie și ministere economice

Ministerul org. centrale	Total invenții în portofoliu	Aplicate*)	Neaplicate*)		Aplicate în 1981	În plan pe 1982	Recompensate
			studiu — cercetare	depășite sub aspect tehnic			
M.I.Ch.	3850	1286	2118	446	73	440	588
M.I.C.M.	1336	888	230	218	154	230	760
M.I.M.U.E.E.	1724	722	583	419	246	583	481
M.I.M.	345	200	111	34	32	50	77
M.I.U.	1157	584	377	199	29	374	105
M.A.I.A.	684	401	183	100	35	183	75
M. Educației	1178	442	157	579	63	127	73
Total general**)	13523	5902	4671	2 790	822	2895	2200

*) Total ministere
**) Nivelul economiei

cultură tehnică, generalizarea învățămîntului de 10 ani, încadrarea unor eșaloane tot mai largi de tineri în forme superioare de instruire ; au fost instituite norme sociale avansate care conferă prestigiul social, o recompensare adecvată, individului creator. Întreg acest cadru a constituit și constituie un teren fertil de germinare a ideilor noi. [3]).

Rezerve considerabile ce își așteaptă valorificarea integrală

PE FONDUL unor asemenea transformări profunde, al unor structuri organizatorice aflate în continuă perfecționare, în economia românească în ultimele decenii s-au înregistrat progrese notabile în activitatea de inventică, atît sub aspectul numărului ideilor noi create, cît și al eficienței lor economice. Astfel, după cum se desprinde din datele inserate în tabelul nr. 1, pe fondul unei evoluții pozitive a numărului de brevete eliberate, a sporit constant numărul invențiilor aplicate — de la 2613 în anul 1972 la 6500 în 1981. De asemenea, a sporit numărul invențiilor aflate în primul an de aplicare — de la 351 la 822 pentru aceeași perioadă. Corelînd evoluțiile respective cu nivelul de aplicare și cu valoarea, în creștere, a beneficiilor obținute în economie prin aplicarea invențiilor — de la 1,4 mld. în 1976, pentru a lua în calcul doar ultimul cincinal, la 3,5 mld. în 1980 — rezultă cu claritate o tendință de sporire a calității invențiilor concomitent cu creșterea capacității economiei de a le fructifica eficient.

Realizările în acest domeniu sînt, după cum am arătat, semnificative. Credem însă că inventica națională, beneficiind de aportul a tot mai numeroase cadre cu pregătire superioară, de un climat de autentică emulație creatoare, dispune de rezerve încă nevalorificate, sau valorificate insuficient — problemă, dealtfel, adeseori subliniată de secretarul general al partidului. Cîteva date sînt lămuritoare în acest sens. După cum se desprinde din datele tabelului amintit, numărul de propuneri de invenții românești, pentru care s-a solicitat brevetarea în deceniul 1972—1981, a crescut pînă în anul 1976 pentru a înregistra, în anii următori, o descreștere. Desigur, așa cum am arătat, valoarea acestora a sporit, dar sporirea volumului net al ideilor noi constituie o premisă de bază a selecției celor mai bune soluții. În aceeași ordine de idei poate fi menționat și faptul, că în ce privește numărul de invenții la 100 000 de locuitori (așa-numitul „indice de creativitate"), țara noastră înregistrează încă un nivel relativ scăzut în comparație cu nivelul de pregătire a populației, cu condițiile create. Totodată, ponderea cercetării în elaborarea de soluții originale brevetabile este relativ redusă — de circa 30%.

Dar aspectul cel mai relevant pentru importantele rezerve existente în ce privește valorificarea mai bună a creației tehnico-științifice românești îl constituie procentul de aplicare a invențiilor brevetate, procent care se menține constant (vezi și tabelul 2) sub 50%. Or, dacă se ia în considerare că, potrivit legislației noastre în domeniul invențiilor și inovațiilor, nu sînt admise spre brevetare decît acele idei care prezintă interes economic, apare limpede stadiul nesatisfăcător de valorificare a creației tehnice originale. Să încercăm, în continuare, să desprindem cîteva din cauzele care frînează, an de an, aplicarea a mii de invenții, care frustrează economia națională, întreaga societate, de obținerea unor importante beneficii [4]).

Invenția, pe drumul de la idee la aplicare

DIMENSIUNILE și persistența fenomenului în timp constituie indicii pentru a presupune existența unor dificultăți de fond în procesul de aplicare a invențiilor. De altfel, însăși încercarea de a găsi cauzele cu caracter general care frînează procesul valorificării depline a invențiilor se vădește, în practică, a se confrunta cu obstacole serioase. Întrucît nu se folosește la nivel departamental o evidență statistică detaliată și unitară pe tipuri de cauze, în ce privește invențiile neaplicate, datele utilizabile au un caracter prea general și sumar. În aceste condiții, o sursă importantă de informație o reprezintă elementele de ordin apreciativ — opiniile exprimate de factori economici implicați în activitatea de invenții și inovații —, precum și generalizarea, în limitele unei prudențe necesare, a unor idei și concluzii desprinse din diverse studii de caz. [5]).

Analiza unor date statistice, atît la nivel central cît și pe unele ministere (tabelul nr. 2), evidențiază faptul că **numeroase invenții nu sînt introduse în planul de producție al întreprinderilor titulare,** deși, prin lege, obligativitățile în acest sens sînt stipulate în mod expres. În această situație se află, de pildă, Ministerul Industriei Chimice — unde numai aproximativ o cincime din invențiile (peste o mie) ce urmează a fi aplicate sînt incluse în planul de producție ; Ministerul Industriei Metalurgice, unde procentul este de 50%. O situație destul de des întîlnită este aceea a întîrzierilor sau a tergiversărilor legate de desemnarea întreprinderii titulare de brevet. Netitularizarea sau amînarea, sine die, a stabilirii titularilor împiedică însăși satisfacerea condiției de bază în concretizarea invenției : includerea lor în planul de producție.

Un alt gen de obstacole ce se interpun în calea aplicării operative a invențiilor îl constituie **relațiile respective de colaborare nesatisfăcătoare** ce se stabilesc între diferite ministere. Iată o situație semnificativă în această direcție. Potrivit unor date, invențiile ce urmează a fi utilizate de unități din subordinea Ministerului Industriei Ușoare, Ministerului Educației și Învățămîntului ș.a. pot fi realizate, în cea mai mare parte, de întreprinderi din alte ramuri — de regulă din construcțiile de mașini ; or, ministerul respectiv, unitățile din sistemul său, adesea nu se arată interesate în realizarea acestor produse sau le situează pe un plan secundar.

Alte numeroase invenții străbat un drum prea lung de la idee la practică — după cum s-a desprins din opiniile formulate de factori de răspundere din O.S.I.M., din unele ministere economice și întreprinderi, pe baza interpretării concluziilor unor studii de caz — datorită unor neajunsuri care apar **la întreprinderile cu responsabilități pentru concretizarea invenției.** Dificultăți de acest fel se înregistrează în faza realizării prototipului. În faza fabricației de serie, de asemenea, trenează mult rezolvarea problemelor privind asigurarea cu materialele necesare sau producerea de S.D.V.-uri ; în mod nefiresc, mari întîrzieri se ivesc atunci cînd se încearcă rezolvarea problemelor privind desfacerea noului produs. Nu în ultimul rînd, avizele extrem de numeroase — dar, potrivit opiniilor exprimate de specialiști reflectînd nu odată persistența unei atitudini birocratice, refractare față de nou — contribuie și ele la îngreunarea drumului pe care trebuie să-l parcurgă invenția de la idee la produs.

Cristian POPESCU

3) Este relevantă sub acest aspect distribuția propunerilor de invenții pe sectoare ale industriei ; în anul 1980, de pildă, situația era următoarea : 23% au provenit din industria chimică și a medicamentelor, 17% din construcțiile de mașini, 8,8% din unități specializate în aparate de măsură și control, 6,5% din industria electrotehnică etc.

4) Ca ordin de mărime să amintim că numărul invențiilor neaplicate este mai mare decît al temelor de cercetare prevăzute pentru cincinalul actual.

5) Vezi în acest sens anchetele publicate în Revista economică nr. 47/1978 și 3, 9, 12, din 1979, etc.

Posibilităţi de creştere a flexibilităţii în fabricaţia de utilaj greu

EVOLUŢIA tehnologică rapidă în toate ramurile producţiei materiale, extinderea mecanizării şi automatizării la noi operaţii şi complexe de operaţii, asimilarea în fabricaţie a tot mai multe tipuri de utilaje care în trecut erau importate, sarcina de a lărgi considerabil propriul export — în condiţiile în care concurenţa transformă radical piaţa mondială dintr-o „piaţă a producătorilor" într-o „piaţă a cumpărătorilor", pe care oferta trebuie să răspundă mai nuanţat cerinţelor privind caracteristicile funcţionale ş.a. — impun industriei noastre constructoare de maşini **o continuă diversificare a producţiei.**

În acest proces, tipizarea şi modularea pot aduce un însemnat aport de raţionalizare — cu condiţia de a nu fi concepute şi folosite ca o frînă a diversificării, riscînd prin aceasta diminuarea competitivităţii produselor şi a eficienţei economice a activităţii.

Diversificarea duce la creşterea ponderii produselor de serie mică şi mijlocie în totalul volumului producţiei, iar aceasta are ca o rezultantă creşterea cheltuielilor de fabricaţie. Ca urmare, producătorii sînt direct interesaţi în **căile şi posibilităţile practice de a conferi sistemelor de producţie o mărire a flexibilităţii de fabricaţie.**

Într-adevăr, dacă ţinem seama că în cadrul unui proces de producţie utilajele reprezintă mijloacele principale din dotare, accentuarea producţiei de serie mică sau mijlocie are ca efect imediat înrăutăţirea indicatorilor de eficienţă economică în general — şi în special ai celor care caracterizează eficienţa folosirii mijloacelor fixe. Soluţiile de luat în considerare, în vederea menţinerii şi îmbunătăţirii acestor indicatori, pot fi — în mare — grupate astfel :

1) diminuarea costurilor de fabricaţie prin reducerea diversificării producţiei ;

2) schimbarea domeniului de fabricaţie, asimilarea de noi produse care să poată fi fabricate în condiţii de serie mare ;

3) reconsiderarea structurii sistemului de fabricaţie practicat, în vederea creşterii gradului de flexibilitate, pentru a putea prelua sarcina de producţie diversificată în serie mică.

Prima soluţie contravine comandamentelor menţionate. Ea ar însemna blocarea posibilităţilor de adaptare la cerinţele în rapidă evoluţie ale pieţei, fabricarea unor produse pe stoc, îngustarea nejustificată a domeniului de fabricaţie, rămînerea în urmă faţă de imperativele unui progres continuu.

Soluţia a doua — abordarea de noi domenii — prezintă dezavantajul unei creşteri nejustificate a cheltuielilor de producţie.

Abordarea celei de-a treia soluţii implică :

— analiza sarcinii de producţie din punctul de vedere al asemănării şi stabilităţii structurilor ;

— studiul dotării tehnice din punctul de vedere al aptitudinii de a prelua sarcini de fabricaţie diversificate ;

— studiul aptitudinii sistemului de conducere şi de organizare, de desfăşurare şi control al unui proces de producţie cu complexitate crescută.

Studiul dotării tehnice pentru fabricaţia de serie mică şi mijlocie are ca obiective principale, în primul rînd, posibilităţile de **dotare cu dispozitive şi echipamente speciale a maşinilor-unelte existente,** apoi **asimilarea de noi tipuri de maşini-unelte şi echipamente orientate spre produs, flexibile în raport cu schimbarea sortimentului** (maşini-agregat, linii de transfer), **asimilarea de centre de prelucrare şi complexe de prelucrare flexibile.**

Pentru determinarea posibilităţilor de **aplicare în producţia unicală, de serie mică sau mijlocie a conceptului de fabricaţie flexibilă** este necesar să se cunoască în prealabil :

— care sînt parametrii esenţiali ce caracterizează flexibilitatea unui sistem industrial ;

— care sînt metodele de analiză potrivite ce permit punerea în evidenţă a cazurilor cînd organizarea flexibilă a fabricaţiei reprezintă o soluţie cu eficienţă sporită ;

— cum se proiectează un sistem industrial pentru a conferi fabricaţiei flexibilitatea necesară unei adaptări economice ;

— ce probleme specifice se pun la realizarea echipamentului şi proiectarea instrucţiunilor pentru utilizare, în condiţiile introducerii acestuia în sistemul de fabricaţie flexibil ;

— ce elemente specifice implică conceptul fabricaţiei flexibile pentru implementarea în sistemul industrial, la funcţionarea în perioada de regim tranzitoriu şi în cea de regim stabilizat ;

— ce elemente specifice apar sub raportul organizării şi conducerii.

Construcţia de utilaje grele este în mod deosebit caracterizată prin seria mică a produselor care se fabrică. În întreprinderile cu acest profil, problema creşterii flexibilităţii prezintă unele aspecte diferenţiate faţă de fabricaţia utilajelor de dimensiuni mici sau mijlocii. Astfel, în aceste întreprinderi nu se pot folosi în condiţii eficiente celulele de prelucrare flexibile, sistemele de paletizare ş.a.

În cadrul unui studiu privind posibilităţile de creştere a flexibilităţii în fabricaţia de utilaje grele, problema a fost abordată, într-o primă viziune, sub aspectul realizării unor dotări cu **SDV-uri flexibile** şi apoi cu **agregate speciale mobile, care să fie dotate cu astfel de SDV-uri.**

Relativ la construcţia unor SDV-uri care să asigure flexibilitatea în condiţiile efectuării unor prelucrări economicoase şi de bună calitate, s-au luat în considerare în primul rînd posibilităţile de tipizare şi de folosire a elementelor modulate.

Studiul s-a făcut la **Întreprinderea mecanică Timişoara** şi s-a referit la fabricaţia maşinilor de ridicat — producţie extrem de diversificată, avînd caracterul de unicat.

Podurile rulante de uz general se realizează la I.M.T. printr-o tehnologie convenţională, destul de complexă. Diversificarea maşinilor de ridicat şi apariţia unor construcţii specializate a impus completarea tehnologiei convenţionale în toate sectoarele de activitate productive.

Execuţia mecanismelor din ce în ce mai complexe solicita forţă de muncă de calificare superioară, iar numărul restrîns de piese de aceeaşi tipodimensiune nu asigura continuitatea şi specializarea pe operaţii, din care cauze productivitatea muncii era scăzută. Nu se puteau organiza linii tehnologice şi de fabricaţie, produsele realizîndu-se staţionar, pe spaţii mari şi cu un ciclu de fabricaţie lung. Acestor neajunsuri li se alăturau cheltuieli de fabricaţie ridicate (şi datorită raportării costului SDV-urilor la un singur produs), timpi de pregătire mai mari, dificultăţi în respectarea disciplinei tehnologice şi în urmărirea calităţii produsului etc. — toate aceste caracteristici ale sistemului de fabricaţie de unicat influenţînd negativ activitatea tehnico-economică a întreprinderii.

În contextul acestor premise, pentru realizarea unor condiţii mai adecvate

Relaţia productivitate-flexibilitate

● *Producerea în serie a unor repere identice, cu maşini specializate, are o productivitate înaltă, dar şi inconvenientul rigidităţii : este dificil sau imposibil să se modifice caracteristicile produselor fără a schimba în acelaşi timp echipamentul de producţie.*

● *Fabricarea în serii mici sau unicate a unor repere (produse) diversificate, cu maşini puţin specializate, permite o mare supleţe de adaptare la schimbarea produselor, dar productivitatea e scăzută.*

● *Echilibrarea avantajoasă a relaţiei productivitate/flexibilitate se obţine prin aplicarea noii concepţii de organizare a proceselor de producţie – atelierul automat flexibil, care, valorificînd resursele electronicii, sporeşte supleţea producţiei în serii mari şi productivitatea muncii la producţia în serii mici.*

în vederea creşterii flexibilităţii, într-o primă fază s-a trecut la **reproiectarea şi tipizarea unor elemente, repere, subansamble şi ansamble** (reductoare, tamburi, cabine de comandă, mecanisme de acţionare, aparataj electric etc.) ale maşinilor de ridicat şi transportat, asigurîndu-se astfel un număr mai mare de subansamble şi ansamble tipizate în structura planului de producţie al unei perioade mai îndelungate.

Aceasta a creat premisa utilizării unor **sisteme de maşini** (celule sau linii flexibile) ; astfel, pentru prelucrarea unor componente au fost concepute, proiectate şi realizate unele **agregate speciale, dotate cu un set de dispozitive specifice,** care au înlocuit maşinile clasice de găurit, alezat şi frezat. Agregatul de găurit lagăre de colţ permite realizarea într-o singură prindere a tuturor găurilor, inclusiv lamarea lor cu o precizie ridicată (0,02% pentru perpendicularitate şi 0,025% pentru paralelism). Agregatul de găurit şi alezat tamburi execută toate operaţiile tehnologice necesare, cu o creştere a productivităţii muncii de 32%.

Pentru execuţia tamburilor au fost proiectate două **linii tehnologice dotate cu noi tipuri de echipamente, orientate spre produse flexibile în raport cu schimbarea tipodimensiunii** (agregat variabil dimensional de sudare automată a tamburilor pe generatoare ; agregat de asamblare, poziţionare şi sudare longitudinală şi transversală a tamburilor de dimensiuni variabile). Prin realizarea acestor linii s-au creat condiţii pentru execuţia oricărui tip de tamburi şi trecerea cu o deosebită facilitate de la o dimensiune la alta ; **consumul de manoperă s-a redus cu 20—25%.**

În procesul de fabricaţie a reductoarelor, introducerea de **SDV-uri cu elemente modulate** a dus la o flexibilitate deosebită în fabricarea arborilor şi roţilor dinţate ale acestora.

Aplicarea acestor sisteme de fabricaţie în întreprinderea mecanică Timişoara a condus la reducerea timpilor unitari cu valori între 15% şi 40%, ceea ce a avut ca rezultat scurtarea ciclului de fabricaţie, la unele produse, de la 9 la 3 luni.

Studiul continuă, în vederea extinderii metodei şi la alte produse ale întreprinderii — utilaj minier, maşini de lucru în depozite ş.a.

Din studiul efectuat rezultă existenţa posibilităţilor de creştere a flexibilităţii fabricaţiei de utilaj greu, din punct de vedere constructiv, prin lărgirea tipizării unor elemente constructive şi folosirea sistemului construcţiilor modulate. În ce priveşte procesul de prelucrare, studiul recomandă folosirea unor agregate de prelucrare mobile şi dotarea cu S.D.V.-uri flexibile.

prof. em. dr. Gheorghe SAVII
Institutul politehnic „Traian Vuia"
dr. Eugeniu CRIVIANU
Întreprinderea mecanică Timişoara

Un proces amplu

(Urmare din pag. 11)

problemele legate de ameliorare, reproducţie şi selecţie şi necesită preocupări sporite pentru o mai bună conversiune a furajelor.

În condiţiile obiective ale actualei crize mondiale de materii prime şi energie, producţiile agroalimentare planificate trebuie să fie obţinute cu **un consum minim de resurse energetice convenţionale.** Elaborarea tehnologiilor adecvate pentru utilizarea eficientă a **noi surse de energie** şi a **biomasei** constituie în prezent unul din obiectivele prioritare ale cercetării ştiinţifice din agricultură, ale cărei coordonate principale se referă la dezvoltarea tehnologică şi introducerea mai rapidă a progresului tehnic în toate sectoarele producţiei agroalimentare. Ştiinţa agricolă elaborează în prezent programe menite să răspundă noilor exigenţe ale creşterii producţiei agricole în condiţiile economisirii resurselor şi necesităţii de a descoperi şi valorifica altele noi. Valorificarea superioară a cercetărilor trebuie să pornească de la criterii economice, sporind contribuţia ştiinţei la creşterea venitului naţional în agricultură.

Autoconducerea, autoaprovizionarea, măsuri economice de stimulare a producătorilor

ODATĂ CU IMPORTANŢA deosebită a programelor tehnice, trebuie evidenţiat rolul crescînd al punerii în valoare a rezervelor existente în ce priveşte **perfecţionarea organizării şi conducerii ştiinţifice a producţiei şi a muncii** în agricultură. În cursul anului care a trecut au fost puse bazele economico-organizatorice ale autoconducerii şi autoaprovizionării în agricultură. Programul privind autoconducerea şi autoaprovizionarea populaţiei cu produse agricole animale şi vegetale în perioada 1982—1985, precum şi măsurile cu putere de lege privind contractările şi achiziţiile de produse vegetale şi animale se constituie într-un sistem integrat de organizare şi conducere a agriculturii, legat direct de orientarea teritorială a structurilor zonale de producţie ; acest sistem se bazează pe adîncirea continuă a conlucrării dintre unităţile agricole din cadrul consiliului unic agroindustrial de stat şi cooperatist, în general între toţi producătorii agricoli.

Înscriindu-se în ansamblul măsurilor luate pentru perfecţionarea organizării şi conducerii activităţilor din agricultură, din industria bunurilor de consum, buna gospodărire a fondului agroalimentar, îmbunătăţirea desfacerii şi repartizării judicioase a fondului de mărfuri pe întreg teritoriul ţării, **programul pe 4 ani al autoaprovizionării** porneşte de la necesitatea întăririi continue a sistemului democraţiei noastre socialiste, creşterii rolului organelor locale, a participării tuturor oamenilor muncii la realizarea planului unic de dezvoltare economico-socială şi utilizării cu maximum de eficienţă a tuturor resurselor existente în teritoriu.

Realizînd într-o concepţie unitară dezvoltarea tehnică a agriculturii şi îmbunătăţirea cadrului organizatoric, îndeosebi prin perfecţionarea relaţiilor dintre unităţile agricole socialiste şi egalizarea condiţiilor de bază tehnico-materială a acestora, partidul şi statul nostru au elaborat şi aplicat măsuri ferme de perfecţionare a mecanismului economico-financiar, ce vor stimula unităţile agricole şi producătorii individuali pentru obţinerea unor producţii ridicate, concomitent cu reducerea costurilor de producţie.

Corelarea pe baze economice a preţurilor cu costurile de producţie, pe baza analizei şi controlului permanent al utilizării judicioase a resurselor materiale, financiare şi umane în producţia agricolă, pentru asigurarea unei rentabilităţi corespunzătoare a tuturor produselor agricole şi a unei cointeresări depline a producătorilor agricoli de toate categoriile, perfecţionarea şi unificarea preţurilor de contractare şi achiziţie şi introducerea sistemului primelor de producţie constituie premise ale unui salt calitativ substanţial în producţia agricolă, în etapa imediat următoare.

Condiţia esenţială pentru ca unităţile agricole socialiste şi gospodăriile populaţiei să încaseze suplimentar, în anul agricol 1981—1982, venituri de cca. 14 miliarde lei pentru producţia vegetală şi cca. 10 miliarde lei pentru producţia animală este **realizarea integrală a planului de producţie.** Înfăptuirea acestui obiectiv va avea implicaţii profunde în aplicarea programului de autoaprovizionare, a planului de dezvoltare a agriculturii şi industriei alimentare pe anul 1982, în dezvoltarea economico-socială a satelor şi comunelor, a întregii ţărănimi.

Reflectarea în plan social a măsurilor tehnico-organizatorice şi economice se vădesc, în primul rînd, în **creşterea cointeresării materiale a lucrătorilor din agricultură.** Corespunzător prevederilor proiectului de lege a retribuirii muncii în unităţile agricole cooperatiste, pe baza creşterii preţurilor la produsele agricole şi a realizării producţiilor stabilite prin plan, există posibilitatea majorării cu cca. 25% a veniturilor cooperatorilor. Totodată, se asigură pentru ambele sectoare ale agriculturii condiţii de egalizare a normelor de muncă, astfel încît prin realizarea aceleiaşi cantităţi de muncă şi a aceloraşi producţii să se obţină aceleaşi venituri, iar în condiţiile depăşirii producţiei, venituri suplimentare.

Legarea mai directă a veniturilor de producţie, îmbunătăţirea raportului dintre veniturile cooperatorilor şi ale cadrelor de conducere, apropierea mecanizatorilor de interesele economice ale unităţilor de producţie sînt numai cîteva din principiile pe care se bazează perfecţionarea cointeresării materiale şi sistemului de retribuire a muncii în acord global.

Îmbunătăţirea radicală a activităţii din agricultură, asigurată prin amplul complex de măsuri tehnice, organizatorice, economice şi sociale aplicat încă din primul an al actualului cincinal, trebuie să se materializeze prin realizarea şi depăşirea prevederilor planului din acest an. Aşa cum arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „Dispunem de toate condiţiile ca, în anul acesta agricultura să obţină rezultate bune. Să acţionăm în acest spirit, să facem totul pentru ca agricultura românească să răspundă cerinţelor puse de planul general de dezvoltare economico-socială, să aducă o contribuţie cu mult mai însemnată la dezvoltarea generală a României socialiste."**

UTILIZAREA POTENȚIALULUI ENERGETIC AL APELOR GEOTERMALE (III)

În acest număr continuăm publicarea stenogramei dezbaterii organizate de „Revista economică" împreună cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Comitetul județean de partid Bihor al P.C.R. (primele două părți au apărut în numerele 5 și 6/1982 ale revistei).

Evacuarea apelor utilizate : implicații și soluții

Teodor Enăchescu. Mulțumim organizatorilor pentru invitația ce ne-au făcut-o de a participa la această dezbatere. Ne pare rău însă că acum trei ani, în 1978, nu participa nimeni de la ape la consfătuirea organizată tot pe această temă aici, la Oradea. Poate că de atunci și pînă acum am fi putut să ne aducem și noi contribuția ca unele probleme ridicate aici, azi, să fie rezolvate deja. Nu vorbim ca instituție care dă doar avize sau acorduri, pentru că nu doar acesta este rolul Consiliului Național al Apelor, al organelor județene de gospodărire a apelor. Noi considerăm că **rolul nostru este de a veghea ca apele țării să fie curate, de a acționa astfel nu numai prin avize și acorduri, ci contribuind efectiv la rezolvarea problemelor care se ivesc în acest sens.**

Sîntem interesați nu numai să asigurăm apa alimentară c: și pentru păstrarea curățeniei apelor, pentru că altfel devin nocive pentru om și improprii pentru utilizări industriale. Menționăm și faptul că noi folosim apa potabilă și în scopuri industriale, cu toate că nu este neapărat necesar acest lucru, cu toate că avem în subsol, în zonele respective, surse freatice de apă, care ar putea să fie folosită ca apă industrială, fără să păgubim populația. Avînd o oarecare experiență în studierea efectelor evacuării apelor calde de la termocentrale, considerăm că un agent poluant pentru apele curgătoare este temperatura. De aceea cred că este necesar să fie utilizată integral căldura din apele geotermale, pentru că numai astfel vom evita poluarea.

S-a vorbit aici de costuri, s-a vorbit de un preț de livrare, s-a vorbit de termen de recuperare. Dar în aceste calcule cred că nu s-au integrat și **costurile menite să preîntîmpine evacuarea acestor ape în anumite zone care nu au cursuri de apă cu hidrofor, sau sînt cursuri cu debite intermediare și o bună bucată din an sînt seci.** În această situație consider că ar fi indicat să zonăm, pe de o parte, grupele de sonde, cu caracteristicile fizico-chimice ale acestora, să vedem ce cursuri de suprafață există, și cu ce potențial de recepție, ținînd seama că aceste cursuri de apă nu sînt primitorul numai al apelor geotermale si mai primesc și alte elemente de impurități. Pe de altă parte, trebuie văzut, acolo unde structura geologică permite, posibilitățile de injectare a apei termale în sol ; trebuie aplicată această metodă, pentru că, după cît am înțeles de la tovarășii specialiști, putem vorbi și de declin, de ritmul acestuia. Acolo unde avem cursuri de apă de suprafață cu debite importante, iar apele geotermale ajung după utilizare la temperaturi — raționale, am spune noi — de maximum 30 de grade, acolo să discutăm pe concret, pe bază de analize realizate de organele noastre de gospodărire a apelor ; acolo putem ajunge să apreciem, de la caz la caz, ce și cum se poate primi.

S-au făcut cercetări pentru defenolarea apelor, dar nu este suficient să avem doar acest lucru pus la punct pentru că aceste ape conțin multe alte substanțe : substanțe organice, mineralizări foarte mari, care nu pot fi primite în cursurile de apă. Mai mult, apele mineralizate în general ridică multiplele probleme, chiar evacuarea lor în canalizarea publică constituie un impediment serios : ele corodează conducta de canalizare, aceasta începe să dispară, rămîne pămînt bătătorit. Pentru județul Bihor există unele cercetări, sînt și cele două Crișuri cu bazine relativ importante. În județul Timiș situația este cu ceva mai gravă. Acolo avem de vorbit despre utilizarea unor cantități mai mari de ape geotermale — la Lovrin, Tomnatic, Sînicolaul Mare, cu un chimism mult mai mare. Și aici trebuie să fie judecată situația de la caz la caz, în funcție de chimismul și de temperatura fiecărei surse.

Să urmărim să nu poluăm apele, chimic sau organic. Faptul că aici vorbim de apă de evacuare, s-au amintit cîteva temperaturi ale apelor geotermale, care variază între 20—57°C, după părerea mea ridică probleme foarte serioase, pentru că **însăși legea ne interzice deversarea unor ape de asemenea temperaturi,** cu implicațiile inerente. Un argument în plus, deci, pentru **a găsi utilizări apelor geotermale pînă la temperaturi mai mici și chiar pentru a găsi întrebuințări substanțelor conținute de aceste ape.** Pe bună dreptate s-a arătat aici necesitatea utilizării în trepte, integral, a potențialului geotermic al apelor respective din Bihor și Timiș.

Se impune, deci, rezolvarea tehnologiilor de utilizare a apei geotermale, pentru a scoate din această apă toată temperatura utilă, este evident că pentru asta o scoatem din pămînt, nu pentru altceva. Vorbind despre aceste probleme, nu putem să nu ne dăm seama de **răspunderea pe care o purtăm cu toții, în modul în care abordăm aceste probleme, în modul cum le prezentăm factorilor de decizie** pentru că de aici înainte intervin măsuri economico-administrative : dispar repartițiile, dispar cotele etc.

Silviu Chiriță. S-au făcut unele studii privind epurarea de fenol a apelor geotermale. Studiul este făcut la comanda Ministerului Geologiei, la Institutul de cercetări și proiectări pentru epurarea apelor uzate de la Ministerul Industriei Chimice, studiu care dă rezultate, există soluție, dar este numai pentru defenolare nu și pentru alte substanțe toxice, organice sau chimice, care sînt în aceste ape. Cercetările amintite au fost făcute cu intenția de a le aplica sub forma unor stații pilot la unul din cele trei puncte în județul Timiș.

După părerea celor ce lucrăm în domeniul apelor, problema este rezolvată în județul Timiș numai pentru acest an, pentru această iarnă, fiind necesar să vedem urmările în vara viitoare Sînt necesare încă studii, întrucît s-a acceptat evacuarea în canale de desecare și irigare, trebuie văzut în detaliu care este influența acestor ape asupra productivității solului. Trebuie să spunem însă că **un singur an pentru experimentare nu ne ajunge** fenomenele respective în sol au alt ritm de dezvoltare, și este necesară o continuitate de cel puțin 2—3 ani că să putem trage cîteva concluzii : apele de la Felix care sînt în cea mai mare cantitate de altă categorie decît apele geotermale de la Săcueni etc., prezintă alte particularități și implică soluții diferite.

Eva Feder . Este bine că v-am dat cuvîntul, eram convinși că se vor ridica foarte multe probleme, legate de deversare, unde dv. aveți un cuvînt greu de spus. Eu sînt sigură că, în același timp, puteți să ne dați o mînă de ajutor în rezolvarea multora din aceste probleme. Sigur că sînt o serie de greutăți de care noi sîntem conștienți. **Dar nu ne este indiferent cum și mai ales cînd vom reuși să punem în valoare aceste resurse de ape geotermale.** Cred că sînteți de acord cu mine.

Teodor Enăchescu . V-am mulțumit pentru această invitație și am spus că ar fi fost bine dacă am fi fost invitați și în 1978.

Maria Popescu . Dacă cineva se face vinovat pentru faptul că în 1978 nu ați fost invitați la dezbatere, cred că sîntem noi. Revista economică, care nu ne-am dat seama cît de mulți factori concură la rezolvarea problemelor valorificării potențialului energetic al acestor ape. Sperăm că această confruntare de opinii **va fi de natură să determine cît mai multe cadre de specialiști în diverse domenii să se simtă implicate direct în această acțiune de interes național și în același timp local,** să contribuie la intrarea în circuitul economic al țării cu o oră mai devreme a acestor resurse.

Gheorghe Blaj . Ne-ați spus că aveți soluții numai pentru defenolare. Această soluție ne interesează și pe noi.

Teodor Enăchescu . Există şi vă putem ajuta.

Constantin Dinu . Vă rog să-mi permiteţi să mulţumesc organizatorilor pentru iniţiativa acestei mese rotunde, pentru acest schimb de păreri. Consider deosebit de utile aceste dezbateri, chiar din punctul de vedere al celor care ne ocupăm de planificarea activităţii de gospodărire comunală şi investiţii. În planul cincinal 1981—1985, pe baza programului naţional de cercetare s-a şi prevăzut o însemnată economie de combustibil convenţional pe seama unor surse de energie neconvenţională, dintre care face parte şi cea a apelor geotermale.

În acest domeniu al folosirii apelor geotermale ca sursă de energie, sîntem încă într-o fază de cercetări, problema este încă relativ nouă — într-o anumită măsură, desigur, pentru că în cîţiva ani s-au făcut ceva paşi înainte. S-a vorbit aici de un termen de recuperare a investiţiei de cca. 4 ani, dar nu s-a făcut precizarea dacă se recuperează investiţia integral, cu instalaţii, cu foraj, cu tot, cu căile de transport. Mai intervin apoi şi alţi factori, legaţi de deversarea apelor uzate termic, cu implicaţii pentru cei din aval, ele constituind un factor de poluare a apelor de suprafaţă. Nu sînt de acord cu tovarăşii care iau în considerare investiţia numai de la gura sondei, **efortul total este făcut şi pentru foraj,** nu numai pentru exploatarea acestuia. Deci părerea mea este că aşa trebuie privită problema în toată complexitatea ei.

Aceste investiţii nu trebuiesc defalcate pe părţi, separat sonda şi forajul şi separat investiţia propriu-zisă. De asemenea, sînt de părere că **nu trebuie încă să reducem planul de combustibili convenţionali la aceste judeţe,** care au surse de energie neconvenţională, pînă cînd nu se termină experienţele, cercetările, pînă cînd sondele nu sînt omologate. În planul de investiţii pe anul 1982 sînt prevăzute fonduri pentru instalaţii de foraj, dar admiterea lor la finanţare nu poate face excepţie de la Legea investiţiilor. În prima fază este cercetarea, apoi investiţia, care are un caracter determinant.

Ioan Jurcă . Ceea ce am cerut noi, ar fi un fel de derogare, să ni se avanseze bani din fondul de cercetare ca să putem finanţa investiţia, aşa cum este cazul la C.A.P. Tomnatic, unde forajul este făcut, dar unitatea nu are posibilitatea de a cumpăra un metru de ţeavă măcar, pentru a începe lucrările.

Constantin Dinu. Asta spuneam şi eu, investiţia să fie considerată ca cercetare, ca experimentare. Nimeni nu s-a gîndit că o dată terminat forajul s-a încheiat şi cercetarea. Însă trebuie bine gîndită această problemă, întrucît nu putem trece dintr-un domeniu în altul pînă cînd nu este încheiată treaba. S-au prevăzut fonduri băneşti în planul de investiţii care nu se folosesc **conform Legii investiţiilor.** Aceeaşi problemă se ridică şi în ceea ce priveşte utilizarea energiei solare. Cei de la judeţul Timiş au iniţiat un proiect în acest sens, dar în primul rînd trebuie avută în vedere eficienţa economică a investiţiei. În ce priveşte organul despre care a fost vorba, pentru coordonarea activităţii de exploatare şi folosire a energiei geotermale, sînt de părere că nu trebuie creat un nou organ ; în ceea ce priveşte orientarea tehnologică, un rol esenţial ar putea reveni, aşa cum s-a relevat aici, **institutului de proiectare din judeţul respectiv.** Consider că pe plan central ar trebui **în mai mare măsură corelate programele unor ministere care utilizează sursele de apă geotermală,** cum ar fi : Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, Ministerul Turismului, Ministerul Sănătăţii, etc.

Gheorghe Blaj . Nu am cerut crearea unui nou organism, dar se simte nevoia unui coordonator şi părerea mea este că trebuie să vă asumaţi mai mult din acest rol. Nu spun acestea în sens critic, dar realmente se simte nevoia ca cineva să coreleze aceste eforturi.

Inventariere, organizare, extinderea utilizatorilor... dar şi rezultate care să permită reducerea importului de combustibili

Aurelian Manilici . Referindu-mă la constatările privind utilizarea încă redusă a capacităţilor instalate de surse de apă geotermală precum şi la posibilitatea — prefigurată în dezbaterea anterioară şi în prezent în curs de demonstrare — a utilizării practic integrale a potenţialului energetic al acestor surse — posibilitate pe care C.N.S.T.-ul o urmăreşte îndeaproape — vă rog să-mi permiteţi să-mi exprim opinia asupra modului în care trebuie să acţionăm pentru **utilizarea complexă şi integrală — eficientă —, a potenţialului energetic al apelor geotermale.** În acest scop voi enunţa, pe scurt, cîteva premise actuale care conduc la concluzia utilizării complexe şi integrale a potenţialului energetic al surselor geotermale, cu indicarea principalelor acţiuni necesare a fi întreprinse în acest scop.

Dispunem astăzi de o imagine destul de bine conturată asupra răspîndirii actuale a resurselor geotermale şi perspectivelor de identificare a unor noi resurse pe teritoriul României. Existenţa unor importante rezerve de ape geotermale în Cîmpia de Vest (Satu Mare, Bihor, Arad, Timiş), situează în prezent această regiune pe primul loc în privinţa potenţialului energetic al resurselor geotermale şi justifică importanţa economică sporită care trebuie acordată acestor resurse. Totuşi **aproape jumătate din potenţialul energetic exploatabil nu este utilizat.**

Referitor la gradul de realimentare a acviferelor termale din această regiune, element esenţial în evaluarea perspectivelor de exploatare a oricărui zăcămînt geotermal, în condiţiile hidrodinamice actuale în această regiune, se pot separa trei grupe de sisteme acvifere termale : cu realimentare, parţial realimentate şi fără realimentare. Dezvoltarea raţională a exploatării şi valorificării resurselor hidrogeotermale este determinată, în principal, de : a) cunoaşterea valorii cît mai reale a rezervelor exploatabile ; b) aplicarea metodelor optime de exploatare ; c) valorificarea cît mai complexă şi practic integrală a componenţilor utili ai apelor geotermale.

Ministerul Geologiei face eforturi mari pentru a asigura realizarea lucrărilor geologice necesare punerii în evidenţă şi dării în exploatare a zăcămintelor geotermale pentru valorificarea lor energetică ; în ce priveşte valorificarea materiilor prime, aşa cum este cunoscut, un obiectiv important il constituie sporirea mai accentuată a eficienţei activităţii economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor şi energiei. Diferitele moduri de utilizare, pînă în prezent, a apelor geotermale, considerate izolat, realizează numai o valorificare parţială a potenţialului energetic al acestora. Rezultă că o creştere substanţială a eficienţei valorificării, respectiv a efectelor economice ce se pot obţine pe baza unei surse cu un debit dat, se poate asigura prin cuplarea unor utilizatori diferiţi într-un sistem integrat, astfel încît însumarea cotelor valorificate de fiecare utilizator să conducă la un total cît mai apropiat de potenţialul sursei. În acest scop **este necesar să se analizeze — dar să se şi concretizeze cît mai rapid — variantele de realizare a unui asemenea sistem integrat, pe principiul circular activ, conţinînd o mare varietate de tipuri de utilizatori** (producerea de energie electrică, încălzire clădiri, încălzire sere, încălzire solarii, extracţia unor substanţe chimice utile, balneologie, agrement, irigaţii), **cuplaţi într-un lanţ energotehnologic în care sînt respectate condiţiile de joncţiune între doi utilizatori alăturaţi** (parametri şi calitatea apei geotermale la evacuare, respectiv la intrare).

Studiile de fezabilitate rezultate în urma unor astfel de analize urmează să fie folosite ca fundament pentru luarea deciziilor de realizare a unor sisteme integrate de valorificare a apelor geotermale şi ca mijloc de directivare tehnică în stabilirea soluţiilor tehnologice şi elaborarea documentaţiilor de investiţii, pentru aplicaţiile concrete ce urmează a se realiza. Menţionez că urmare a unor sarcini trasate de către C.N.S.T., astfel de analize au şi început a se efectua în Bihor, de către Institutul de învăţămînt superior din Oradea în colaborare cu Centrul de proiectări al judeţului Bihor. Menţionez, de asemenea, că faţă de rezervele conturate şi tehnologiile de valorificare elaborate pînă în prezent, nu au fost create încă de către utilizatori pe plan local, în judeţele interesate, condiţii suficiente pentru valorificarea corespunzătoare, cantitativă şi calitativă a acestor resurse.

Caracteristicile energetice ale surselor de ape geotermale din ţara noastră şi rezultatele obţinute din cercetări sau aplicaţii practice, evidenţiază că atît în prezent cît şi în viitorul apropiat, principala folosinţă a acestor resurse va fi **acoperirea la nivel local a consumurilor de energie** (căldură) pentru diferite scopuri (încălzire clădiri civile şi industriale, apă caldă menajeră, încălzire sere şi clădiri agrozootehnice, balneologie, procese tehnologice industriale, piscicultură, acvacultură etc.). Efectele pozitive ale acestor folosinţe rezultă din faptul că prin înlocuirea cu căldură geotermală a căldurii care în caz contrar ar trebui să fie produsă prin ardere de combustibili clasici, se reduce consumul acestor surse deficitare şi, deci, importul de combustibili necesar pentru echilibrarea balanţei energetice naţionale ; de asemenea, înlocuirea căldurii produsă pe bază de combustibili clasici cu căldură din apele geotermale conduce la reduceri de cheltuieli specifice de exploatare şi de consumuri specifice de combustibili.

În vederea măririi gradului de valorificare a surselor geotermale şi a extinderii valorificării acestora, este necesară **creşterea aportului consiliilor populare,** atît în fazele de concepţie (proiectare) cît şi în cele de planificare şi realizare prac-

tică a soluțiilor de valorificare. În acest scop consider că trebuie inițiată pe plan local **inventarierea** detaliată a debitelor de apă geotermală disponibile la fiecare din sursele de producție sau în conservare (în județele Bihor, Timiș, Arad, Satu Mare), avîndu-se în vedere debitele total sau parțial disponibile, atît la gura sondei cît și cele rezultate după o primă utilizare energetică, indicîndu-se pentru fiecare : temperatura, calitatea apei și alte caracteristici considerate necesare. După inventariere, este necesară **organizarea unei evidențe** la Grupul de foraj și exploatare ape geotermale din Oradea și actualizarea periodică a acestei evidențe pentru a servi la elaborarea unor programe locale de valorificare.

Pe baza inventarierii și evidenței care urmează a fi întocmite, institutele de proiectare subordonate consiliilor populare ale județelor Bihor, Arad, Timiș, Satu Mare, în calitate de proiectant general, cu colaborarea, după caz, a unor institute de proiectare din diferite ramuri ale economiei și sprijinul M.G. și C.N.S.T. urmează să stabilească în funcție de potențialul energetic disponibil al surselor și condițiile locale de valorificare, **soluții de utilizare imediată a debitelor geotermale disponibile sau programe de măsuri locale, cu termene și responsabilități** în vederea creșterii gradului de valorificare a surselor geotermale, urmărindu-se realizarea unei valorificări complexe și practic integrale a debitelor disponibile.

Maria Popescu. Referitor la cele spuse aici cred că nu ar fi necesară instituirea unui proiectant general, dar este iminent necesară **existența unui coordonator** al eforturilor de utilizare integrală a potențialului energetic al apelor geotermale, a activității de organizare, planificare, finanțare a acestor acțiuni. Trebuie să fie cineva care **să coreleze** toate aceste eforturi, să stimuleze inițiativele și să articuleze interesele, să ia în considerare particularitățile locale și prioritățile politicii economice naționale.

Nicolae Fântână. Încă cu mai mulți ani în urmă ne-am ocupat de folosirea acestor resurse — apele geotermale de la Felix, apoi a intervenit Întreprinderea de sere care a obținut unele rezultate. Institutul nostru a proiectat tot ce avea nevoie județul Bihor. O singură lucrare — la Săcueni — s-a comandat la M.A.I.A. Am făcut proiecte pentru încălzirea blocurilor de 1 000—1 500 apartamente și altele. Deci noi am proiectat și proiectăm mai departe la solicitare. Am oferit aceste proiecte și altor județe. Nu pot spune că noi cunoaștem totul, dar ne străduim și **avem o experiență de zece ani.** La ora actuală trebuie să luăm în considerare fiecare foraj pentru a putea trece efectiv la finalizarea folosirii apei geotermale. Sîntem gata să contribuim — prin specificul muncii noastre de proiectare — la folosirea, în mai mare măsură, a resurselor de apă geotermală.

Între resurse și beneficiari — formalismul

Ioan Jurcă. De trei ani de zile mă ocup de aceste probleme în cadrul județului Timiș. Am avut multe probleme cu Banca de investiții. Atunci cînd vorbim de apă geotermală, vrem să rezolvăm problema combustibilului. Peste 2—3 ani nu ne vom mai putea permite să utilizăm combustibil lichid, gaze și altceva acolo unde există înlocuitori. Totodată, trebuie să asigurăm apa menajeră pentru populație, avînd niște studii făcute pentru aceasta. Va trebui însă să lămurim o serie de probleme cu C.S.P. Inițial, ne-am gîndit la utilizările de la sere. La Lovrin am trecut la încălzirea a 80 de apartamente, avem grupuri de foraje. Peste puțin timp vrem ca la Sînicolaul Mare încălzirea blocurilor să se facă cu apă geotermală cu un schimbător de căldură.

Un lucru este cert : surse există, beneficiari sînt, dar **verigile de legătură lipsesc, nu reușim de multe ori să rezolvăm niște probleme de investiții, ne împiedicăm de unele formalități, stăm și un an de zile după un aviz, cu documentația făcută.** Adică, sînt niște implicații care la prima vedere nu se văd, nu ne putem da seama de ele. De exemplu, nu am avut finanțarea deschisă pentru Sînicolaul Mare pur și simplu din cauza unor formalități, care sînt de lungă durată. Nu am avut documentația avizată mult timp, din care cauză nu am putut cumpăra nici un metru de țeavă, iar treaba s-a întîrziat mult. La Lovrin, aceeași situație, și neavînd nici combustibil lichid s-au produs o serie întreagă de neajunsuri. Sînt și cazuri cînd vine un primar, cu 7 clase, care încearcă să rezolve niște probleme ; riscul este foarte mare pentru că în asemenea cazuri doar entuziasmul nu este suficient. Cu Banca de Investiții avem foarte multe greutăți pentru că a discuta cu ei o finanțare — este un chin. Trebuie un an de zile pînă reușești să întocmești un dosar așa cum doresc dînșii. Nu vreau să exagerez, dar pentru Sînicolaul Mare am putut rezolva problema doar în trei ani. De ce ? Nu putem folosi acest potențial de energie din cauza unor **formalități.** Beneficiari sînt, surse există, după cum spuneam, dar ar trebui un coordonator — C.N.S.T., eventual. Ar trebui pe țară să fie o comisie, un for — ca și C.S.P. — care să coordoneze activitatea consiliilor populare în această direcție, care să adune toate verigile acestea în componența ei. Nu este vorba de proiecte ; orice inginer în 3 zile a făcut un proiect...

Putem găsi soluții în spiritul legii

Constantin Opran. Tovarășul Cohut de la Grupul I.F.L.G.S., ca și alți tovarăși, au expus aici, detaliat, care este situația rezervelor, a potențialului, a exploatării — ați văzut și dv. cum se prezintă situația, aici, în județul Bihor. Sînt niște cifre mobilizatoare, cuprinse chiar în programul C.N.S.T. Pornind de la indicația conducerii superioare de partid, ca această resursă să fie folosită — pentru că țițeiul cumpărat cu dolari este foarte, foarte scump — această resursă de energie, cu atît mai mult cu cît o avem la îndemînă — trebuie neapărat să fie pusă în valoare. Pornind de la această idee, analizînd eficiența folosirii apei geotermale ca sursă de energie, rezultă că ar fi de zece ori mai ieftină chiar decît cea solară.

În legătură cu funcționarea sondelor, am spus că facem cercetări, exploatări — treaba nu a fost terminată în întregime pînă în prezent. Vrem să facem niște încercări pentru a stabili parametrii pentru termen lung. După noile teorii s-a admis ideea că e posibil de stabilit acest lucru, chiar cu riscul că va trebui să scoatem apa și cu pompe — și așa va fi ieftină. Trebuie să facem totul pentru utilizarea acestor resurse. Să mergem cu ideea lansată de tov. director Binșelean de la Sere, să introducem acest schimbător natural. Deoarece calculele în mare sînt făcute — de Ministerul nostru, în problemele noastre bineînțeles — cred că ar trebui să mergem pe linia propusă aici de tov. Maghiar, pentru valorificarea integrală a potențialului acestor ape, pînă la 20—30 grade. Va trebuie să vedem utilizarea în întregime a sondelor, pentru a contribui și pe această cale la diminuarea importului de țiței. Un tovarăș de-al nostru a fost în China și a văzut niște lucruri frumoase din acest punct de vedere. Foarte multe localități își asigură lumina prin asemenea rețea.

Problema care se ridică pentru noi, aici, este că va trebui să ajutăm beneficiarii pentru că băncile nu asigură finanțarea deocamdată — se consideră cercetare ; dar ca cercetarea să dea roade trebuie oricum niște investiții.

Ce se întîmplă cu injectarea în subteran ? Vom încerca să rezolvăm și aceste probleme. Tovarășul Cohut a arătat că nu a obținut rezultate la acest capitol. Trebuie să mergem cu injectarea în adîncime. Sînt niște filtre speciale și vrem să creăm un filtru natural. C.N.S.T. nu ne-a ajutat încă în măsură suficientă. Trebuie să fie găsite niște soluții la Săcueni, la Salonta — unde avem rezerve. Pentru Săcueni, după cum rezultă din discuții, există soluții în sensul în care v-am mai spus, adică cu temperatura nu ar fi o problemă, dar cu canalul, care trebuie să ajungă la zeci de km, da. Rugămintea noastră ar fi ca și comitetul județean de partid să adune mai mult aceste forțe pentru a găsi cele mai bune soluții în vederea punerii în valoare a acestor resurse valoroase de energie care sînt apele geotermale.

Teodor Enăchescu. Nu vom da acorduri împotriva legilor țării !

C-tin Corici. Noi, în Banat, am fost ajutați, fără a face ceva împotriva legii.

Silviu Chiriță. Sigur că trebuie să respectăm legile țării ! Dar aceasta nu înseamnă să nu facem nimic.

C-tin Opran. Putem găsi soluții fără a ne abate de la legile țării.

Maria Popescu. Pierdem din vedere un lucru. Într-adevăr, sînt probleme de conștiință pentru noi toți și problema energiei, și problema apelor, dar dacă dv. sînteți specialiști în ape, trebuie să contribuiți direct la găsirea soluțiilor de protejare a acestora împotriva poluării și nu să împiedicați valorificarea acestor resurse energetice neconvenționale.

Silviu Chiriță. Sînt o serie de probleme care pot fi rezolvate, dar nu există operativitate.

Eva Feder. Această afirmație a dv. că „nu încălcăm legea" nu ajută la rezolvarea problemelor. Nu dorește nimeni să încalce legea. Știința românească a găsit soluții pentru multe probleme. De data aceasta avem de-a face cu o problemă care depinde de mai mulți factori și mai multe specialități, să ne unim eforturile și să o rezolvăm.

Consemnări

Schimbări de paradigmă

ESTE ştiut că în ştiinţele economice conceptul de optim are de mult un loc central. Ordonînd toate alternativele posibile după un criteriu de apreciere oarecare se poate determina alternativa cea mai bună şi cea mai proastă. Evident, există atîtea ordonări cîte criterii de ordonare se pot imagina. Ordonarea nu este independentă de decident. Oricum însă pentru o singură ordonare pot fi identificate extremele, adică cea mai bună şi cea mai puţin bună alternativă posibilă. Trecînd peste faptul că orice evaluare este subiectivă, dependentă de un subiect extern (cel ce face evaluarea) trebuie observat însă că chiar şi aşa un singur criteriu de evaluare implică o polaritate adică două direcţii posibile de evaluare. Aprecierea „bun" sau „rău" nu este unică pentru un singur criteriu de evaluare. Ea corespunde alegerii subiective a direcţiei de evaluare. Prin definiţie optimizarea are întotdeauna un caracter polarizat, înseamnă alegerea unui extremum din două posibile, într-un şir ordonat, indiferent de criteriul de ordine.

Mult timp în economie optimizarea s-a identificat cu determinarea unui element maximal. Astfel exploatarea intensivă a resurselor naturale a părut lucrul cel mai normal cu putinţă, dacă nu singurul de imaginat. Mult timp nimeni nu şi-a pus problema epuizării lor. Termenul de eficienţă a devenit astfel sinonim cu cel de maximizare cu toate că el este legat de alegerea oricărui extremum. Eficienţă nu înseamnă însă numai maximizarea profitului. Paradigma profitului maxim care domină acum economia capitalistă a început însă să fie pusă în discuţie nu numai de pe poziţiile criticii formulată de adepţii socialismului ci chiar din interior, adică de acolo de unde se aştepta mai puţin. Acestei paradigme i se opune acum o alta, aşa numita paradigmă a entropiei care răstoarnă imaginea despre optimizare fără să anuleze ideea de optimizare care însă este reinterpretată, privită din alt punct de vedere. Conform paradigmei profitului, avuţia naţională creşte odată cu intensificarea exploatării resurselor. Conform paradigmei entropiei, deoarece resursele sînt limitate, „bine" devine economisirea lor. O asemenea schimbare a punctului de vedere în ştiinţele economice contemporane este un exemplu tipic de schimbare de paradigmă, iar unul din promotorii acestei schimbări este **Georgescu-Roegen.**

Recent a apărut un volum cu lucrările unei conferinţe dedicate paradigmei entropiei*). Conferinţa a reunit specialişti de renume pentru a comenta relaţia dintre entropie şi economie, pornind de la premisa că activităţile economice ar putea fi evaluate după cum se accelerează sau se încetinesc procesele naturale entropice.

Profesorul Georgescu-Roegen, binecunoscut pentru poziţia sa critică faţă de economiştii ce nu ţin seama de caracterul limitat al resurselor, şi-a prezentat din nou punctul de vedere conform căruia sîntem prizonierii unei structuri exosomatice bogate pe resurse energetice fosile. Patru sînt propunerile sale : scoaterea în afara legii a producţiei de război (nu numai a războiului), o nouă ordine care să permită echilibrul nord-sud, împiedicarea suprapopulaţiei în ţările neindustrializate şi a consumului exagerat în ţările industrializate. El vede nevoia unei noi organizări mondiale pentru a stabili un ritm acceptabil de epuizare a resurselor minerale sugerînd chiar termenul de „mondializare" a acestora. Recunoscînd că aşa ceva pare acum o utopie, el atrage atenţia că şi „naţionalizarea" sau „socializarea" au părut utopii nu cu mult timp în urmă. Conservarea este acum un imperativ nu numai pentru o naţiune ci pentru toată lumea. Va arăta homo sapiens că este într-adevăr sapiens şi că se ridică la înălţimea momentului istoric ? Pentru că, în ultimă analiză, criza reală este o criză de înţelepciune.

Profesorul Jeremy Rifkin, pornind de la observaţia că orice activitate fizică a omului este supusă legilor termodinamicii, notează că una este să cunoaştem aceste legi şi alta să luăm atitudine faţă de ele. **Economiştii au ştiut întotdeauna că o societate nu poate consuma mai mult decît produce, dar nu au sesizat faptul că bilanţurile nu se fac numai în societate ci şi între societate şi natură.** Lipsa de înţelegere a contextului mai larg în care are loc activitatea economică explică de ce teoria economică nu a fost în stare să rezolve problema deficitelor. În strînsă legătură cu această neînţelegere se află problema monetară şi a datoriilor. Există o contradicţie între convenţiile sociale şi fluxul entropiei în natură. Economiştii au ignorat faptul că generarea avuţiei naţionale nu este infinită, în timp ce nu există nici o limită la producerea banilor şi punerea lor în circulaţie.

Profesorul Keneth Boulding este ceva mai optimist. El reformulează legea a doua a termodinamicii în termenii unui potenţial descrescător şi studiază posibilitatea recreerii potenţialului, legînd acest concept de cel de informaţie, pe care o consideră drept materia primă a universului. Pentru el informaţia este structură. Astfel, două ouă fecundate pot să aibe acelaşi număr de biţi însă unul ştie să producă găini şi celălalt găşte. Spre deosebire de informaţia lui Shannon, Know-how este o structură n-dimensională ce nu poate fi redusă la un număr. Pentru Boulding săgeata timpului înseamnă direcţionalitate pe cel puţin trei dimensiuni : complexitate, control şi abilitate. Nu este încă clar de ce se întîmplă aşa, probabil pentru că în orice sistem ecologic trecerea la nivele superioare reprezintă legea de mişcare. Pe orizont mai lung mutaţiile spre nivele joase sînt mai puţin probabile decît cele spre nivele înalte. Abilitatea este definită ca fiind capacitatea unui organism de a poseda imaginea internă a mediului său iar controlul înseamnă eliminarea erorii, adică a lipsei de corespondenţă între imagine şi mediul real. Ceva în genul devenirii întru fiinţă aşa cum aceasta este văzută de Constantin Noica. Boulding spune că datorită acestei abilităţi homo sapiens a trecut de la know-how înspre ceva ce ar putea fi numit know-what adică la o corespondenţă între structura internă a omului şi structurile externe ale lumii reale.

Dezvoltarea economică este în fond o continuare a procesului evolutiv de mutaţie şi selecţie a **artifactelor.** Ea produce o genosferă de know-how, incorporată în artifacte. Această genosferă economică generează produse, mărfuri, mijloace de producţie la fel cum biosfera produce plante şi animale. Dezvoltarea economică înseamnă deci creşterea de know-how uman limitată de lipsa de resurse. Din nou mişcarea sistemului în timp depinde de intensitatea relativă a două procese : procesul entropic în care potenţialul este uzat şi procesul de creştere a know-how care lărgeşte limitele prin descoperirea de noi resurse şi moduri de economisire. Este imposibil de prezis, mai ales pe perioade lungi de timp, care dintre cele două procese va domina. Există totuşi loc în această concepţie pentru un oarecare optimism privind regenerarea potenţialului. Aceasta se întîmplă în biologie ori de cîte ori este fecundat un ou şi în economie sau în viaţa socială ori de cîte ori se naşte o idee. Recrearea potenţialului are loc tot timpul. Ceea ce nu este sigur este cît potenţial va fi creat şi dacă apariţia potenţialului nou este suficientă pentru a înlocui potenţialul vechi, uzat.

Profesorul Morris Hinck, ocupîndu-se de aspectele economice ale legii entropiei, observă că ştiinţele economice convenţionale dominate de paradigma neoclasică nu pot rezolva problemele unei societăţi industriale mature. Paradigma prezentată de Georgescu-Roegen înlocuieşte cadrul echilibrului mecanicist şi propune o economie organizată conform perspectivei entropiei, adică diferită radical de a noastră. Problema economică nu mai înseamnă alocarea resurselor pentru a produce cel mai mare volum de bunuri şi servicii, adică pentru a satisface dorinţe virtual nelimitate. **În termenii entropiei problema economică se reformulează acum ca organizarea consumului şi producţiei într-o manieră care să minimizeze folosirea resurselor neregenerabile.** În locul capitalului se vorbeşte de stocul de entropie joasă. Implicaţiile consumului sînt clare. Durabilitatea şi calitatea serviciilor devin acum caracteristici primare. Pentru minimizarea costurilor de întreţinere, fabricaţia este standardizată şi descentralizată. Dacă nivelul producţiei este micşorat, atunci cheltuielile pentru bunuri de consum ar trebui să scadă, fiindcă consumul este o funcţie de venit. Conform paradigmei neoclasice creşterea productivităţii muncii rezultă mai ales din creşterea capitalului. În termenii entropiei aşa ceva se dovedeşte neeconomic, pentru că energia este substituită capitalului. **Actuala tehnologie bazată pe economisirea forţei de muncă nu este în concordanţă cu nevoia alocării unor resurse reduse de capital,** pentru că actualul stoc de capital înseamnă în realitate rezervele de entropie joasă. **Agricultura,** cum a observat Georgescu-Roegen, **este foarte productivă cînd este măsurată în termenii productivităţii muncii, dar extrem de ineficientă cînd se are în vedere energia.** Există acum un număr de factori care sugerează că preţurile sînt din ce în ce mai nesigure ca indicatori ai eficienţei în alocarea resurselor.

C. V. NEGOIŢĂ

(Continuare în pag. 28)

*) A New Pattern for Understanding Economics : The Entropy Paradigm, Conference Proceedings, Glassboro State College, April 8, 1980

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (II)

MULŢI dintre gînditorii revoluţionari români din perioada interbelică au apreciat în mod just caracterul reformei agrare din 1918–1921, luînd în considerare nu numai „găurile din cașcaval" – cum se menţiona în mai multe articole, limitele şi neajunsurile reformei, ci şi **efectele** ei pozitive. Această reformă – a cărei geneză se regăseşte şi în revendicările marii răscoale ţărăneşti de la 1907 – a prilejuit nu numai critici întemeiate, dar şi sublinierea faptului că ea a constituit un act necesar pentru progresul social al ţării, dînd o lovitură puternică relaţiilor de producţie feudale care se mai menţineau, sub o formă sau alta, în agricultura ţării şi contribuind chiar la o anumită ameliorare a situaţiei materiale a ţărănimii.

Gînditori ai clasei muncitoare au adus contribuţii curajoase la **clarificarea esenţei şi soluţiei problemei agrare a ţării, pe baza unei aprecieri ştiinţifice a stadiului şi fazei de dezvoltare** a societăţii româneşti din perioada interbelică. În mai multe din studiile sale Eugen Rozvan, de exemplu, arăta astfel că rezolvarea problemelor satului românesc nu impunea aplicarea unor lozinci abstracte despre „naţionalizarea pămîntului", ci exproprierea totală a moşierilor şi împroprietărirea individuală a ţăranilor. În acest cadru Rozvan sublinia că problema agrară nu putea fi rezolvată definitiv în condiţiile regimului burghez, nici dacă s-ar fi expropiat întregul pămînt deţinut de moşieri, numai socialismul fiind în măsură să asigure adevărata soluţionare a acestei probleme. Deopotrivă, însă, el susţinea necesitatea formulării de către comunişti a unui program agrar realist. În mod just el aprecia, că „pătura ţărănească nu poate fi cîştigată printr-un program în care să fie vorba de părerile noastre asupra proprietăţii private, ca şi asupra producţiei în comun. Ţăranii nu vor pricepe necesitatea înlocuirii felului de acumulare al proprietăţii şi vor sta... departe de noi. Ne trebuie un program practic pentru cîştigarea ţărănimii".[1]) Legat de aceasta Rozvan releva că „împărţirea de pămînt ţăranilor – prin legea agrară – este realitatea pe care trebuie să alcătuim programul nostru practic. Din această cauză, ar fi greşit să atacăm proprietatea privată a pămîntului (la nivelul gospodăriei ţărăneşti n.n.) fără o pregătire prealabilă a ţăranilor. Dimpotrivă, trebuie să arătăm ţăranilor că noi sprijinim această proprietate în contra marilor proprietăţi şi a capitalului cămătăresc".[2])

Rozvan a respins cu argumente ştiinţifice, realiste acele concepţii preluate din afară potrivit cărora la noi ţărănimea n-a avut tradiţia proprietăţii private, iar istoria noastră s-ar fi identificat, chipurile, cu cea a ţărilor care au cunoscut, timp de secole, modul de producţie asiatic în care, într-adevăr, n-a existat tradiţia proprietăţii private. El mai arăta că pe teritoriul ţării noastre s-au manifestat de-a lungul istoriei stări de lucruri care au imprimat feudalismului unele forme originale, prin existenţa unor categorii de ţărani liberi, stăpîni pe pămînt, care se bucurau de anumite drepturi economice şi sociale.

Pe baza anchetelor sociologice, realizate uneori cu ajutorul studenţilor, revista „Era nouă" evidenţia şi ea că în agricultura românească continuau să dăinuiască puternice rămăşiţe feudale, ce generau consecinţe nefaste în ce priveşte situaţia materială şi culturală a ţărănimii. Totodată, studii şi articole semnate de Andrei Şerbulescu şi V. Munteanu puneau în evidenţă adevărul că tendinţele fundamentale ale economiei româneşti interbelice se orientau către dezvoltarea capitalistă a agriculturii. Această poziţie realistă întîlnită şi la alţi gînditori marxişti, ca Pătrăşcanu, Bejenaru, Ilie Cristea ş.a. subliniază tradiţiile progresiste ale doctrinarilor comunişti în problema agrară a ţării. La patrimoniul acestor tradiţii se adaugă, cu elementele lor specifice, contribuţii ale unor gînditori socialişti şi social-democraţi, ca Vasile Anagnoste, Zaharia Tănase, Ştefan Voitec, Lotar Rădăceanu, Şerban Voinea, Ion Clopoţel şi alţii.

În numeroasele sale articole publicate în „Societatea de mîine", „Şantier" sau „Cuvîntul liber", ca şi în lucrări de mai mare întindere, Ion Clopoţel s-a impus ca un sociolog care s-a ocupat cu multă ardoare – şi competenţă – de problemele satului românesc. Rezultat al unor minuţioase cercetări sociologice în plăşile Margina, Almaş, Vaşcău şi Beiuş, lucrarea

„FIŞE"

Noi metode şi tehnici de cercetare

● *Interdisciplinaritatea, element caracteristic al dezvoltării ştiinţei contemporane, se manifestă nu numai sub forma muncii colective a unor cercetători de specialităţi diverse. Într-un mod esenţial, această trăsătură se concretizează prin transferul continuu de informaţii, concepte şi metode de investigaţie între multiplele domenii ale cunoaşterii ştiinţifice – mai apropiate sau mai îndepărtate. Realitatea acestui proces se impune dacă urmărim, aşa cum ne propun A. Cazacu şi I. Bădescu în lucrarea „Metode şi tehnici de cercetare sociologică", publicată de UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI, modul în care este structurat aparatul conceptual şi de investigare al unei discipline apropiată ştiinţelor economice – sociologia. După cum se relevă în carte, o pondere însemnată în arsenalul metodologic al sociologiei revine – ca şi în cazul economiei – mijloacelor oferite de statistica modernă, atît în ce priveşte exprimarea cantitativă a unor fenomene cît şi din perspectiva determinării unor legături cauzale, explicative. Volumul semnat de cei doi sociologi oferă, totodată, şi o serie de informaţii privind modalităţile de aplicare a aparatului statistic în cercetarea unor fenomene sociale. Sînt analizate din această perspectivă probleme metodologice ale cercetării mobilităţii sociale, metodele de caracterizare a tendinţei evolutive a fenomenelor social-economice, analiza dinamicii grupurilor sociale etc.*

Opţiuni pentru creşterea agriculturii sovietice

● *Una dintre problemele cheie ale intensificării agriculturii sovietice o constituie perfecţionarea înzestrării sale cu maşini şi utilaje relevă R. Habatov în articolul „V arsenal remulodelta" (În arsenalul agricultorului), publicat în nr. 274/1981 al ziarului PRAVDA. Autorul menţiona însă că în domeniul investiţiilor şi producţiei agricole trebuie să se îmbine judicios, în funcţie de cerinţele fiecărei etape, strategia de creare a unor mijloace tehnice noi şi îmbunătăţirea exploatării tehnicii existente, sporirea performanţelor acesteia.*

În condiţiile dezvoltării considerabile, în ultimul timp, a bazei tehnico-materiale a agriculturii, se dovedeşte de primă urgenţă cel de al doilea grup de măsuri – afirmă R.H. Asemenea măsuri se dovedesc a fi mai economice la nivelul gospodăriilor agricole care folosesc tehnica respectivă. Dar pentru concretizarea acestei cerinţe este necesar, subliniază autorul, să fie continuu ridicată calitatea maşinilor fabricate, să fie create în colhozuri, sovhozuri şi în uniunile intergospodăreşti unităţi specializate în service tehnic, să se organizeze, într-un mod eficient, pregătirea mecanizatorilor, să se asigure stimularea lor corespunzătoare etc. Urmărirea prioritară a unor asemenea obiective nu înseamnă, însă, neglijarea celeilalte orientări de bază amintite, şi anume, înnoirea şi lărgirea continuă a nomenclatorului maşinilor agricole fabricate, asigurarea producţiei echilibrate a acestora pe diferite mărci şi tipuri, scurtarea termenelor de elaborare şi lansare în producţie a maşinilor noi ş.a.m.d.

Cercetare aplicativă

● *În următorii 15–20 de ani, în politica tehnologică a companiilor multinaţionale ar putea surveni unele modificări, opinează Jack N. Behrman în articolul „R and D spending will gradually move to developing countries" publicat în numărul din februarie a.c. al revistei „INTERNATIONAL MANAGEMENT". Acestea vizează, în principal, tendinţa, constatată la nivelul companiilor multinaţionale, de a deplasa o parte a muncii de cercetare (de regulă cercetare aplicativă) spre ţările în curs de dezvoltare; transferul menţionat, argumentează J.N.B., ar fi posibil ca urmare a constituirii, în a-*

lui, „Sociografia românească", apărută la Cluj în 1928, a pus puternic în evidență efectele reformei agrare de la 1921, ca și necesitatea rezolvării urgente, depline și democratice, a problemei agrare. Autorul arată că numai pe baza cunoașterii nemijlocite a realității țărănești, prin procedee sociologice, se poate formula o concepție viabilă și o linie politică realistă asupra problemei agrare. „Numai cînd descinzi într-un sat și începi să analizezi în amănunțime viața locală – spunea el –, te izbesc probleme cu totul speciale. Pe ecran se descifrează limpede neajunsurile zilei și se întipăresc cu putere soluțiile, cu înfăptuirea cărora ar fi obligați să se însărcineze mandatarii votului universal. Abia cînd intri în fondul resorturilor materiale și morale ale unui sat, te convingi de importanța anchetelor științifice ce trebuie întreprinse pentru a ne deschide ochii asupra problemelor reale ale țării".[3]) Pe baza constatărilor făcute, Clopoțel afirma, în mod just, că, insuficiența pămîntului, calitatea proastă a acestuia, dispersarea la mari distanțe a loturilor cu care au fost împroprietăriți o parte din țărani, ca și lipsa inventarului necesar – toate acestea reflectate în situația materială și spirituală a țăranului, dintre cele mai nefericite din Europa – puneau în evidență o stare socială ce nu mai putea fi tolerată. „Atît de copleșitoare sînt lipsurile – scria I. Clopoțel în 1935 – atît de profunde durerile, atît de frămîntată și surdă lupta pentru existență, pe de o parte, iar pe de alta atît de departe și de inaccesibilă pare puterea de stat, încît tot acest furnicar de oameni în straie ancestrale pare suspendat în aer".[4]).

Militantismul său revoluționar îl situa de partea gînditorilor marxiști de înaltă cutezanță, de pe pozițiile cărora el a combătut argumentat concepții socio-economice burgheze. Astfel, după convingerea lui, această stare de lucruri își avea originea în lipsa de pămînt ca și în neajunsurile reformei agrare, iar nu în lumea nechibzuinței, alcoolismului, sau în lipsa de cunoștințe agrotehnice ale țăranilor – cum apreciau economiștii și sociologii burghezi din epocă urmărind să înlocuiască cauzele unor grave probleme sociale cu explicații psihologice, cu efecte ale acestor cauze. În disputa ideologică cu aceștia, sociologul marxist invoca probele irefutabile ale faptelor autentice culese „pe viu", iar argumentația sa este fără drept de apel.

În perioada interbelică, sociologia agrară a clasei muncitoare a fost alimentată și de scrierile lui Lotar Rădăceanu. Îndeosebi în lucrarea sa „Oligarhia română" (1926), el depășește aprecierile oficiale ale Partidului Social Democrat cu privire la esența problemei agrare, subliniind consecințele progresiste și pozitive ale reformei agrare din 1918–1921. „Astfel – scria Rădăceanu – vedem că, după război, ...(țărănimea n.n.) nu mai este neoiobagă, ci evoluează tot mai mult spre forme economice și sociale capitaliste"[5]) Tot Rădăceanu relevă că în aceeași perioadă legiuirile agrare n-au lichidat complet relațiile feudale, că distribuirea pămîntului era încă inechitabilă și anacronică.

Trebuie arătat că în unele studii ale sale – îndeosebi dinainte de 1930 – L. Rădăceanu susținea ideea „satului socialist" – în care să fie desființată proprietatea individuală țărănească – idee în contradicție cu realitățile și condițiile agriculturii românești din acea vreme. Confruntarea cu realitatea, dialogul cu gînditori comuniști ca Pătrășcanu, Rozvan și alții, l-au dus, în cele din urmă, spre înțelegerea corectă a soluției problemei agrare – în sensul împroprietăririi individuale a țăranilor. Astfel, în 1931, el afirma că „necesitatea reformelor și evoluțiilor pregătitoare este netăgăduită". În acest cadru, Rădăceanu formulează un larg evantai de revendicări realiste pentru țărănime. Era vorba de un întreg „program de reorganizare a agriculturii", măsuri care trebuiau realizate prin intervenția energică și democratică a statului în viața economică.

CONCEPȚIA GÎNDITORILOR revoluționari din România interbelică, avînd la bază o asiduă activitate de cercetare a realităților agriculturii românești, a contribuit la închegarea, treptată, a unor idei agrare originale, chiar în condițiile anevoioase de studiu, de cercetare din epocă. Valoarea științifică a acestor idei a fost testată în condițiile transformării radicale a societății românești, inclusiv a agriculturii naționale, pe baze socialiste.

conf. dr. Gh. CIULBEA

1) Arhiva C.C. al P.C.R., fond 1, inv. 8, dosar 30, fila 2.
2) Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1921–1924, București, Ed. politică, 1970, p. 340
3) Ion Clopoțel, Sociografia românească, Cluj, 1928 p. 7.
4) Ion Clopoțel, Golul cel mare, Cuvîntul liber, nr. 35, 6 iulie 1935, p. 5.
5) L. Rădăceanu, Oligarhia română. Edit. SOCEC, 1926, p. 170.
6) L. Rădăceanu, Politica agrară practică în România, Mișcarea socială, nr. 2–3, 1931, p. 984.

ceste țări, a unei rețele proprii de cercetare. Sporirea efortului de cercetare în aceste țări ar prezenta interes – în optica societăților multinaționale – datorită costului mai redus al forței de muncă, pe de o parte, iar, pe de altă parte, datorită creșterii cheltuielilor pe care le necesită simularea, în cadrul muncii de cercetare, în țările dezvoltate, a condițiilor specifice țărilor în curs de dezvoltare. Din perspectiva acestor ultime țări – arăta I.N.B. – amplificarea activității de cercetare pe teritoriul național – activitate controlată de către societățile multinaționale – poate prezenta unele influențe defavorabile – anume diminuarea resurselor ce pot fi orientate spre cercetări originale, spre domenii care să asigure independența economică.

Transporturi rutiere rurale

● *Asigurarea unei rețele rutiere corespunzătoare – parte a sistemului național de transport –, constituie o condiție a dezvoltării economiei și societății. Cerința amintită, opinează G.A. Edmonds în studiul „Vers une planification plus rationnelle des transports routiers ruraux" inserat în numărul 1/1982 al publicației „REVUE INTERNATIONAL DE TRAVAIL" apare deosebit de presantă în cazul țărilor în curs de dezvoltare care nu dispun, de regulă, decît de suprafețe modeste amenajate pentru transport. Cu toate acestea, ca și în alte domenii, în proiectarea rețelelor de transport din mediul rural din aceste state pot fi recunoscute elemente de concepție preluate din practica țărilor dezvoltate, care se caracterizează prin resursele mari – bănești, materiale, energetice – pe care le implică.*

Considerîndu-se posibilitățile financiare reduse ale țărilor în curs de dezvoltare, mai cu seamă ale celor foarte sărace, susține G.A.E., se relevă utilitatea elaborării unei concepții privind dezvoltarea rețelei de transport în teritoriu în concordanță cu realitățile acestor țări. În viziunea autorului, un asemenea proces de adaptare ar presupune, în principal, reconsiderarea a două elemente: a) modalitățile de efectuare a lucrărilor terasiere, unde ar fi de preferat opțiunea pentru tehnologii care să utilizeze un volum mai mare de forță de muncă și materiale locale, față de tehnologiile moderne, foarte costisitoare; b) dezvoltarea mijloacelor de transport de capacitate mică – care consumă puțin, sînt ușor de mînuit și sînt mult mai eficiente pe distanțe scurte – precum și adaptarea dimensiunilor drumurilor ce urmează a se construi la acest gen de vehicule.

Agroecosisteme

● *O argumentată pledoarie în favoarea înțelegerii, la complexitatea lor reală, a interdependențelor dintre om și natură, prin intermediul agriculturii, ne propun Ioan Puia și Viorel Soran în cartea „Agroecosistemele și alimentația omenirii" tipărită recent la EDITURA CERES. Folosind un limbaj simplu, accesibil unor categorii largi de cititori, volumul urmărește, în evoluție istorică, constituirea agriculturii ca activitate umană de sine stătătoare, rolul său în formarea civilizației moderne. Proiectînd analiza în planul realităților lumii contemporane autorii urmăresc să pună în lumină transformările calitative care s-au produs, pe de o parte, în modul de practicare a agriculturii, iar, pe de altă parte, în ce privește funcțiile noi ce revin acesteia în ansamblul economiei și societății moderne. În volum sînt analizate relațiile dintre agroecosisteme și populația umană, problema poluării mediului în agroecosisteme, sînt evaluate cele mai eficiente strategii vizînd protecția mediului. În final, autorii realizează o proiectare a problemelor în perspectivă, urmărind să releve cititorului tendințele noi ce se conturează, într-un orizont previzibil, în dezvoltarea agriculturii, problemele specifice, imediate ce își așteaptă rezolvarea.*

FIȘE

Probleme ale viitorului şi dezvoltării în viziunea specialiştilor

O NOUĂ ORDINE PRIN VOINŢA POLITICĂ A TUTUROR STATELOR

PROBLEMA instaurării unei noi ordini internaţionale, prin multitudinea de factori pe care îi presupune acest deziderat al lumii contemporane, prin implicaţiile sale în toate sferele vieţii sociale, economice şi politice continuă să constituie subiect de dezbatere pentru mulţi specialişti, din multiple puncte de vedere, în scopul identificării soluţiilor celor mai pertinente menite să contribuie la realizarea în practică a eforturilor de dezvoltare ale umanităţii. Ar fi greu de presupus — şi viaţa, relaţiile internaţionale au demonstrat acest fapt real, — departe de a fi liniştitor — că un asemenea obiectiv nu se poate realiza de la sine, ci prin eforturi comune în vederea ajungerii la consens, prin voinţa politică din partea tuturor statelor lumii. Gravele fenomene actuale legate de accentuarea crizei economice, înrăutăţirea situaţiei economice a ţărilor în curs de dezvoltare, la care se adaugă accelerarea cursei înarmărilor, modalitate iraţională de deturnare a uriaşe fonduri materiale şi umane de la destinaţia lor firească în vederea dezvoltării — iată numai cîteva din obstacolele în calea evoluţiei în direcţia unei mai mari stabilităţi în economia mondială, pentru o repartizare echitabilă a resurselor şi în general ,pentru progresul tuturor ţărilor lumii.

O analiză de fond realizează în acest sens profesorul **Ralf Dahrendorf,** director al Şcolii de economie din Londra, analiză interesantă prin optica sa largă — prin care specialistul occidental înţelege să abordeze o problematică atît de actuală — şi, mai ales, prin poziţia critică la adresa factorilor de natură să împiedice realizarea acestui obiectiv. Ne propunem să prezentăm în cele ce urmează cîteva din concluziile cele mai semnificative ale profesorului Ralf Dahrendorf *).

Politicile de dezvoltare constituie o arie de preocupări pe cît de necesare pentru creşterea economică a fiecărei ţări, pe atît de fragile prin lipsa unei imagini realiste asupra problemelor care confruntă o ţară sau economia mondială, precum şi reţinerile şi ezitările factorilor de răspundere în a acţiona pentru rezolvarea problemelor. Sînt cîteva elemente, arată R. Dahrendorf, care pot duce cu uşurinţă la confundarea a ceea ce se doreşte şi ceea ce se poate practic realiza în condiţiile date. Fără îndoială, se arată în continuare, rolul dezirabilului în societate nu poate şi nu trebuie negat dar aceasta nu înseamnă că toţi factorii implicaţi sînt pregătiţi în acest sens. Mai întîi, pentru că nu au, sau nu vor să aibă o imagine clară asupra a ceea ce trebuie făcut. Referindu-se la eforturile depuse pînă în prezent pentru identificarea direcţiilor de acţiune către o societate dezirabilă, Eleonora Masini, preşedinta Federaţiei Mondiale de Studii asupra Viitorului arăta, nu de mult, că aceste eforturi nu au dat rezultatele scontate întrucît specialiştii în diferite domenii de activitate chemaţi să dea sugestii în acest sens au reacţionat potrivit intereselor actualei societăţi, nereuşind să se depăşească, să treacă dincolo de preocupările lumii actuale, de principiile după care se guvernează lumea noastră aşa cum este ea împărţită în prezent, divizată şi frămîntată de interese divergente sau antagoniste. În al doilea rînd, pentru că părţile implicate în procesul evolutiv al lumii contemporane nu sînt interesate realmente în modificarea unor stări de fapt.

În acest context Ralf Dahrendorf abordează problema interdependenţelor economice care trebuie să determine o evoluţie pozitivă a relaţiilor economice şi sociale mondiale. Dacă într-o bună zi — spune autorul, citîndu-l pe economistul Arthur Lewis, deţinător al premiului Nobel — Africa, Asia şi America Latină ar dispare de pe suprafaţa pămîntului, ţările dezvoltate ar „scăpa", de obligaţia de a mai acorda ajutoare financiare şi sprijin tehnologic „lumii a treia". În ce priveşte resursele naturale furnizate de ţările în curs de dezvoltare ţărilor industrializate, dispariţia furnizorilor ar afecta mai ales interesele companiilor transnaţionale care de fapt exploatează resursele de materii prime ale acestor ţări . Invers, dispariţia lumii occidentale ar fi, poate — aşa cum acţionează ea în prezent — în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare care nu ar mai fi, astfel obligate, prin dependenţa lor de lumea occidentală, să urmeze modelele de dezvoltare ale acesteia, cu toate nereuşitele şi carenţele ei fundamentale.

Ipotezele avansate duc inevitabil la cel puţin două concluzii, arată profesorul Dahrendorf. Pe de o parte, la aceea că altfel ar trebui înţeles şi realizat sprijinul acordat de ţările occidentale ţărilor rămase în urmă ; pe de altă parte, la concluzia că dezvoltarea nu înseamnă copierea modelelor occidentale în formă sau conţinut.

Pornind de aici, instaurarea unei ordini în relaţiile economice şi sociale internaţionale trebuie înţeleasă şi ca o luptă pentru drepturi civile în favoarea popoarelor din ţările rămase în urmă deşi, revenind la divizarea care domină actualele raporturi mondiale, ar fi iluzoriu să se creadă că există un interes reciproc în vederea creării unei asemenea ordini noi. Dintr-un alt punct de vedere s-ar mai putea adăuga faptul că o mare parte a materiilor prime folosite azi în lume se află în ţările dezvoltate, sau în cele care sînt pe cale de a intra în categoria ţărilor industrializate — fapt de natură să accentueze şi mai mult decalajele economice.

Este greu de presupus, apreciază autorul, că, în ciuda declaraţiilor formale în diverse foruri internaţionale, ţările industrializate se vor transforma printr-un act de voinţă, în susţinători adevăraţi ai lumii a treia, iar tendinţele din economia mondială arată că divergenţele de interese se vor adînci tot mai mult în lipsa unor acţiuni concertate. Nici chiar în lumea a treia nu se poate vorbi de o solidaritate şi poziţii comune faţă de ţările dezvoltate. Penetrarea puternică a intereselor occidentale în economia acestor ţări, duce inevitabil la polarizări forţate, la obligarea beneficiarilor de „ajutoare" de a se alinia la unele sau altele din orientările luate în considerare de lumea dezvoltată. Este, de asemenea, puţin realizată în practică ideea cooperării orizontale, a întrajutorării reciproce a ţărilor rămase în urmă, din cauze şi raţiuni multiple, la care se adaugă dependenţa acestor ţări, sub diferite forme, de statele industrializate, lipsa de mijloace materiale şi financiare, nivelul redus de calificare şi specializare a forţei de muncă, marea diversitate de probleme care afectează ţările în cauză. Se verifică, deci, încă o dată faptul că menţinerea divizării lumii contemporane este pe departe de a crea condiţii pentru o comunitate de interese în vederea găsirii de soluţii pentru problemele existente. În tot acest context asistăm, aşadar, la adîncirea decalajelor, la agravarea dificultăţilor ce confruntă ţările sărace, ceea ce face tot mai dificilă afirmarea lor, finalizarea eforturilor lor în direcţia depăşirii stării de subdezvoltare şi pentru a ajunge din urmă ţările industrializate.

Mai mult decît atît, barierele de toate genurile care persistă în calea dezvoltării fac ca procesele evolutive, chiar atunci cînd ele tind să ducă către rezultatele scontate, să se realizeze în condiţiile unor serioase frămîntări politice, pe fondul unor însemnate instabilităţi în climatul socio-economic internaţional, ceea ce este departe de a favoriza procesele în cauză. Fără îndoială, conchide Ralf Dahrendorf, societatea dezirabilă, care cu ani în urmă era o iluzie, a devenit o posibilitate reală, dar a cărei realizare presupune, aşa cum s-a văzut, un mai mare şi concertat efort de voinţă, în relaţiile internaţionale.

Obiectiv primordial al politicii externe al României, edificarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale, este concepută de ţara noastră ca fiind menită să ducă la eliminarea subdezvoltării şi decalajelor dintre state, la soluţionarea problemelor acute ale economiei mondiale şi asigurarea stabilităţii ei, la prosperitatea şi înflorirea tuturor naţiunilor, într-un climat de destindere, securitate şi colaborare internaţională. Pentru reuşita unei acţiuni de asemenea amploare, o mare însemnătate o are formarea unei puternice mişcări internaţionale în favoarea ei, conştientizarea maselor fiind o condiţie pentru influenţarea factorilor de decizie şi acţiune pe plan naţional şi mondial Tocmai de aceea se înscriu ca acţiuni progresiste, pozitive, apelurile şi acţiunile în favoarea restructurării actualelor raporturi economice internaţionale ale tot mai multor forumuri naţionale şi internaţionale, parlamentare şi guvernamentale, ale organizaţiilor obşteşti, în sprijinul eforturilor pentru făurirea unei noi ordini mondiale.

Em. STANCU

*) Opiniile prof. R. Dahrendorf sînt sintetizate după articolul „Illusions amid High Hopes" apărut în revista Development and Cooperation", publicaţie a Fundaţiei Germane pentru Dezvoltare Internaţională, nr. 3/1981.

6 Congresul al XII-lea al P. C. R. despre înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a le spori eficiența, aceste consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științelor sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului, nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior, în anul 1982, tema „Politica agrară a Partidului Comunist Român" cuprinde cinci puncte : 1) Locul și importanța agriculturii în economia națională ; 2) Politica P.C.R, de cooperativizare a agriculturii și făurire a relațiilor socialiste la sate, 3) Baza tehnico-materială a agriculturii ; 4) Programul P.C.R. despre principalele obiective ale politicii agrare a partidului ; 5) Congresul al XII-lea al P.C.R. despre înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă numai la punctul 5.

Necesitatea obiectivă a unui salt calitativ în agricultură

CONGRESUL AL XII-LEA al Partidului Comunist Român a situat pentru prima dată agricultura printre ramurile prioritare ale economiei, alături de producția de materii prime și energie ramuri de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor.

Importanța deosebită pe care o are agricultura în etapa actuală, ca ramură de bază, hotărîtoare, a economiei naționale, decurge dintr-o serie de considerente dintre care menționăm următoarele :

a). Agricultura este principalul furnizor de produse agroalimentare pentru populație ; gradul ei de dezvoltare determină în mod hotărîtor înfăptuirea obiectivului fundamental al politicii partidului, ridicarea bunăstării poporului, realizarea cerințelor legii economice fundamentale a socialismului.

b). Agricultura este principala sursă de materii prime pentru industria alimentară și ușoară și, totodată, este o vastă piață de desfacere pentru produsele industriei. În plus, agricultura a reprezentat și, în oarecare măsură mai reprezintă și azi, o sursă de forță de muncă pentru industrie, construcții etc.

Ca atare, nivelul dezvoltării ei influențează direct asupra dezvoltării industriei.

c). Agricultura are, alături de industrie, o contribuție deosebit de importantă la formarea produsului social și a venitului național ; gradul de dezvoltare a agriculturii, nivelul producției agricole, au un rol hotărîtor în asigurarea unei creșteri economice susținute, în vederea apropierii României de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

d). Agricultura nu numai că asigură necesarul de produse agricole al țării, dar poate crea și importante disponibilități pentru export, ceea ce, mai ales în condițiile crizei alimentare actuale pe plan mondial și ale creșterii prețurilor produselor agricole, contribuie la apărarea și întărirea independenței noastre naționale, constituind, totodată, o importantă sursă de valută.

e). Rolul agriculturii sporește și mai mult în condițiile crizei actuale de materii prime și energie, dat fiind că agricultura este singura ramură a economiei naționale ale cărei resurse sînt regenerabile, cu condiția de a fi apărate și exploatate rațional.

În anii construcției socialismului, statul socialist a făcut eforturi susținute pentru **făurirea unei baze tehnico-materiale moderne în agricultură.** Numai în cincinalul 1976—1980 s-au investit în agricultură peste 123 miliarde lei ; la sfîrșitul anului 1980 România avea 146.6 mii tractoare și 39 mii combine autopropulsate ; suprafața irigată ajunsese la peste 2 milioane ha ; se foloseau 112 kg îngrășăminte substanță activă la ha. În prezent agricultura dispune de un mare număr de specialiști cu studii medii și superioare, de o puternică rețea de instituții de cercetare și stațiuni experimentale.

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale a permis creșterea substanțială a producției agricole. În anul 1980 a fost obținută o recoltă de peste 20 milioane tone cereale. Au sporit efectivele de animale. În medie, producția agricolă în cincinalul 1976—1980 a depășit cu 26,4% realizările din perioada 1971—1975.

Cu toate acestea, rezultatele obținute în agricultură nu sînt încă pe măsura eforturilor făcute pentru dotarea și modernizarea ei. În cincinalul trecut, producția medie la ha a fost de 2 230 kg la grîu și 3 350 kg la porumb, în timp ce în Franța, de exemplu, s-a obținut în 1979 o producție medie la ha de 4 770 kg la grîu și 5 140 kg la porumb. Producția pe terenuri irigate nu este la nivelul posibilităților. Producția animală este încă scăzută și nu reprezintă decît 44,9% din totalul producției agricole. Productivitatea muncii este de cîteva ori mai mică decît în industrie. O persoană ocupată în agricultură creează o producție netă de 17 mii lei pe an, în timp ce o persoană ocupată în industrie creează o producție netă de 98 de mii lei. Ponderea agriculturii în populația ocupată era în 1980 de 29,4% în timp ce ponderea ei în formarea venitului național era de numai 14,1%.

Toate acestea arată că există încă mari rezerve de creștere a producției agricole. De aceea este necesar ca în agricultură să se treacă de la acumulările cantitative de pînă acum, la un adevărat **salt calitativ**, care să permită creșterea substanțială a volumului și eficienței producției agricole. Tocmai de aceea, avînd în vedere rolul sporit al agriculturii cît și stadiul actual al dezvoltării ei, Congresul al XII-lea al P.C.R. a trasat ca un obiectiv esențial al cincinalului 1981—1985, înfăptuirea unei profunde revoluții agrare cuprinzînd atît baza tehnico-materială cît și organizarea producției. **„Ne propunem de fapt, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre"** [1]).

[1]). Nicolae Ceaușescu : „Cuvîntare la cel de-al II-lea Congres al întregii țărănimi". Ed. politică, București, 1981, p. 19.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

Conținutul revoluției agrare și direcțiile principale de acțiune în vederea înfăptuirii ei

1 Înfăptuirea revoluției agrare presupune, în primul rînd, **valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole, a întregului teritoriu al țării.** Pămîntul este principalul mijloc de producție din agricultură și el trebuie folosit din plin și, totodată, apărat și îngrijit. De aceea, este necesar ca nici un petec de teren bun pentru agricultură să nu rămînă nelucrat, inclusiv în curțile gospodăriilor și la orașe.

Pe de altă parte, este necesară ridicarea fertilității solului prin lucrări de irigații, ameliorări etc. În cincinalul actual se prevede ca suprafața irigată să ajungă la 2,9 milioane ha, lucrările de îndiguiri și desecări să fie extinse pe circa 850 mii ha și să se execute lucrări de combatere și prevenire a eroziunii solului pe aproape 1 milion ha. Totodată se impune optimizarea structurii culturilor, practicarea unui asolament științific, o folosire rațională a substanțelor chimice. Cantitatea de îngrășăminte chimice la hectarul de teren arabil, vii, livezi, urmează să ajungă în 1985 la peste 320 kg suprafață activă.

2 Revoluția agrară presupune **dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale a agriculturii, ridicarea nivelului tehnic al producției agricole vegetale și animale.** Un rol important îl are în această privință mecanizarea complexă a agriculturii. La sfîrșitul acestui cincinal, numărul tractoarelor va ajunge la circa 150 mii. Va reveni, astfel, un tractor la 68 ha. Agricultura va mai fi dotată cu încă 158 mii combine autopropulsate și alte mașini agricole. Dotarea agriculturii cu o gamă complexă de mașini moderne va permite executarea lucrărilor agricole în perioada optimă și în termen scurt (15 zile la însămînțat, 8 zile la recoltat grîu, 30 zile la recoltat porumb), cu economie de combustibil și cu randament superior.

3 Înfăptuirea revoluției agrare este condiționată de **creșterea eficienței producției agricole.** Statul socialist va face în acest cincinal investiții de 155 miliarde lei în agricultură, adică aproape tot atît cît s-a investit în întreaga perioadă 1961—1975. De aceea se iau măsuri ca aceste investiții să dea un randament superior, concretizat în creșterea producției la ha, mai ales pe terenurile irigate, la creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și totale pe unitate de produs.

De o deosebită importanță pentru creșterea eficienței economice este aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în toate unitățile de producție agricolă, a principiilor autoconducerii și autogestiunii, astfel încît fiecare unitate agricolă de stat sau cooperatistă să-și acopere cheltuielile din producția proprie, să-și achite obligațiile față de stat, și să obțină beneficii.

Măsurile luate recent privind majorarea prețurilor produselor agricole, acordarea de prime pentru depășirea producției planificate și livrarea unor cantități sporite la fondul de stat, precum și noua lege privind retribuirea muncii în cooperativele agricole de producție, care leagă strîns veniturile cooperatorilor și ale mecanizatorilor de rezultatele obținute în producție, sînt menite să asigure o sporire a eficienței producției agricole, a cointeresării materiale a țărănimii. Prin aceste măsuri veniturile țărănimii cooperatiste vor crește cu 25%, iar veniturile agriculturii vor spori cu 25 miliarde lei.

Aplicarea noilor forme perfecționate de cointeresare materială a țărănimii este de natură să stimuleze oamenii muncii din agricultură în obținerea unor recolte superioare și să asigure atragerea tineretului satelor pentru a rămîne să lucreze în agricultură.

4 Revoluția agrară presupune **realizarea unei puternice revoluții în activitatea de cercetare, de introducere și generalizare a progresului tehnic în întreaga agricultură.** Aceasta presupune intensificarea activității de creare de noi soiuri și hibrizi cu conținut ridicat de substanțe nutritive, cu perioadă scurtă de vegetație, rezistente la boli, la ger, la căderi și scuturare, precum și crearea de noi rase de animale cu potențial biologic ridicat, adaptate condițiilor țării noastre, capabile să realizeze producții mari în perioade scurte și cu un consum redus de unități nutritive pe unitatea de produs.

De asemenea, este necesară elaborarea de noi tehnologii în toate domeniile agriculturii, care să asigure obținerea unor producții superioare cu consumuri reduse de combustibil și energie, o mai bună zonare a culturilor, practicarea unor asolamente științifice, o densitate optimă a plantelor la ha, etc.

5 O latură esențială a revoluției agrare o constituie **îmbunătățirea substanțială a organizării, conducerii și planificării unitare a agriculturii.** Un rol deosebit în această privință revine consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, chemate să coordoneze activitatea tuturor unităților agricole de pe raza lor de activitate, în vederea utilizării mai bune a pămîntului, a bazei tehnico-materiale și a cadrelor, a generalizării experiențe avansate, a ridicării tuturor unităților agricole la nivelul celor fruntașe. Ele trebuie să asigure concentrarea și specializarea producției, zonarea rațională a culturilor, realizarea corespunzătoare a tuturor lucrărilor agricole.

Întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste în ambele ei forme, lărgirea cooperării între unitățile proprietate de stat și cele cooperatiste, industrializarea unor procese de producție agricolă, contribuie la creșterea gradului de socializare a mijloacelor de producție din agricultură, la perfecționarea continuă a relațiilor de producție socialiste.

6 Revoluția agrară nu se face de la sine, ci prin oameni, prin munca și priceperea lor. De aceea, înfăptuirea ei presupune, **ridicarea gradului de conștiință al țărănimii, lărgirea orizontului ei economic, politic și cultural, formarea unui om nou, cu o conștiință revoluționară,** capabil să folosească cu pricepere și cu randament maxim pămîntul, resursele naturale, umane și financiare din agricultură. În acest sens este necesară o mai bună pregătire profesională a lucrătorilor agricoli, pentru a putea utiliza tehnica modernă și cuceririle științei agricole. De mare importanță este întărirea ordinei și disciplinei în muncă, participarea efectivă la muncă pe tot parcursul anului, executarea la timp util și în condiții calitative superioare a tuturor lucrărilor agricole.

O direcție esențială de acțiune este intensificarea activității politico-educative în rîndurile țărănimii, ale tuturor lucrătorilor agricoli, dezvoltarea capacității lor de cunoaștere și înțelegere a legităților dezvoltării sociale.

De asemenea, un rol important îl are legarea strînsă a învățămîntului agricol de toate gradele, de producție și de cercetarea științifică.

Perspectivele dezvoltării agriculturii în cincinalul 1981—1985

PE BAZA DIRECTIVELOR Congresului al XII-lea al P.C.R., a fost elaborat un plan special de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în perioada 1981—1985.

Suprafața arabilă va ajunge în 1985 la cel puțin 10 milioane ha. Producția agricolă va crește în acest cincinal cu 24,4—27,4%, într-un ritm mediu anual de 4,5—5,0%. Producția agricolă netă medie pe cincinal va fi cu 38,6% mai mare decît în cincinalul precedent. Producția de cereale urmează să ajungă în 1985 la circa 27—28 milioane tone. Efectivul de animale va spori, ajungîndu-se la 7,3 milioane bovine, 15 milioane porcine, 21,5 milioane ovine și caprine, 63,3 milioane păsări ouătoare.

Un rol deosebit în înfăptuirea revoluției agrare îl au măsurile privind întărirea autoconducerii și autoaprovizionarea teritorială. S-a creat în fiecare județ o bază materială capabilă să asigure o aprovizionare corespunzătoare a populației, o alimentație rațională la nivelurile stabilite prin lege, niveluri care sînt apropiate, sau în anumite privințe chiar mai ridicate, decît cele din țările dezvoltate din punct de vedere economic. Este necesar ca unitățile de stat și cooperatiste, toți producătorii din agricultură, să depună eforturi sporite pentru ca, pe terenurile ce le dețin, să obțină o producție vegetală și animală cît mai ridicată. Prin valorificarea integrală a posibilităților create, prin cultivarea fiecărei suprafețe de pămînt, prin tăierea animalelor la greutatea prevăzută și printr-o serie de alte măsuri, există posibilitatea nu numai de a realiza nivelurile de aprovizionare prevăzute, dar și de a le depăși.

Așa cum s-a stabilit la cel de al II-lea Congres al agriculturii desfășurat în anul 1981, odată cu înfăptuirea noii revoluții în agricultură, la sfîrșitul acestui cincinal, agricultura noastră va deveni modernă, intensivă, multilateral dezvoltată, ceea ce va contribui în mod hotărîtor la intrarea României în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie.

prof. dr. Virgil FLOREA
Institutul agronomic „N. Bălcescu" din București

Dezarmarea — componentă esențială a luptei pentru progres economic și social

DECENIUL 1981—1990 a fost proclamat, în egală măsură, al treilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare și al doilea Deceniu al dezarmării, ceea ce nu reprezintă o simplă coincidență.

Este cunoscut că al doilea Deceniu al dezvoltării s-a încheiat cu un eșec, a cărui dovadă cea mai elocventă o constituie faptul că anumite pături ale populației globului sînt acum mai sărace decît în urmă cu 20 de ani. Pe de altă parte, primul Deceniu al dezarmării a coincis cu continuarea nestăvilită a cursei înarmărilor, echivalentă cu irosirea unor uriașe resurse materiale și spirituale și contribuind la agravarea crizei economice mondiale, a crizei energiei și materiilor prime, monetar-financiare, la deteriorarea mediului, la menținerea și adîncirea subdezvoltării, a decalajelor între țări, la perpetuarea și creșterea incordării internaționale.

În aceste împrejurări și în condițiile în care a doua sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, convocată pentru anul 1982, urmează să dezbată și să adopte un ansamblu de măsuri pentru a fi transpuse în viață pe parcursul celui de-al doilea Deceniu al dezarmării, apar cu atît mai necesare multiple legături funcționale între componentele dezarmării și dezvoltării. Pînă în prezent, asemenea relații, la modul principial, teoretic, au apărut, de regulă, în legătură cu rapoartele secretarului general al O.N.U. intitulate „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare", precum și într-o serie de studii, unele dintre ele remarcabile, apărute în diverse țări, între care și România.

Reducerea cheltuielilor militare — resursă a intensificării creșterii economice

REZOLUȚIILE adoptate, la inițiativa țării noastre, de către ultimele trei sesiuni ale Adunării Generale a O.N.U. relevă, dealtfel, că reducerea bugetelor militare ar permite realocarea unor uriașe resurse folosite în prezent pentru înarmare, în scopul dezvoltării economice și sociale, în special în beneficiul țărilor în curs de dezvoltare. Înghețarea propusă a cheltuielilor militare la nivelul anului 1981 și apoi reducerea lor treptată, astfel ca pînă în 1985 să se ajungă la diminuarea nivelelor actuale cu cel puțin 10 la sută, ar duce, prin efectele cumulative ale transferului mijloacelor eliberate, la sporirea cu 14 la sută a investițiilor în economiile țărilor dezvoltate și cu 33 la sută în țările în curs de dezvoltare.Ritmurile creșterii economice ar putea fi cu cel puțin 1—2 puncte procentuale mai mari (Doc. A/32/88, 12.VII.1977).

Reducerea cheltuielilor militare cu 10 la sută și utilizarea sumelor astfel eliberate în proporție de 50 la sută pentru nevoile economice și sociale ale înseși țărilor care realizează reducerile și 50 la sută pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare ar însemna — la nivelul lor din anul 1981 — o contribuție la fondul mondial de dezvoltare de circa 27,5 miliarde dolari, adică mai mult decît suma întregului ajutor anual pentru dezvoltare acordat țărilor în curs de dezvoltare de către țările dezvoltate. Sau, dacă am lua în calcul estimările Băncii Mondiale, potrivit cărora țările în curs de dezvoltare vor trebui să creeze anual circa 22 milioane noi locuri de muncă, pînă în anul 2000, și avînd în vedere că, de pildă, crearea unui nou loc de muncă în industria țărilor în curs de dezvoltare costă circa 6 700 dolari, înseamnă că economiile realizate ca urmare a materializării propunerilor românești ar putea satisface într-o anumită măsură acest deziderat.

Iată numai cîteva din raționamentele lucide care stau la baza insistențelor pentru o nouă abordare a problemelor dezarmării, în strînsă interdependență cu alte probleme majore ale omenirii, cum ar fi cea a dezvoltării, pentru a lega procesul dezarmării de satisfacerea necesităților economice și sociale ale tuturor țărilor și în primul rînd ale celor în curs de dezvoltare

Proclamarea celui de-al doilea Deceniu al dezarmării, care a avut la bază un document inițiat de țara noastră, prezentat împreună cu Suedia, face și el necesară adoptarea unui program corespunzător de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, care este dealtfel sarcina celei de-a doua sesiuni speciale consacrată dezarmării a Adunării Generale a O.N.U., din 1982. În răspunsul României, din martie 1981, la scrisoarea secretarului general al O.N.U. privind ordinea de zi și alte probleme referitoare la cea de-a doua sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, se sublinia că orientarea fundamentală a celei de-a doua sesiuni, în condițiile în care perspectiva unui progres real spre oprirea cursei înarmărilor și realizarea dezarmării nu s-a putut materializa după prima sesiune specială din 1978, trebuie să rezide în restabilirea încrederii că dezarmarea este posibilă.

Pentru a deveni eficace, al doilea Deceniu al dezarmării trebuie să se bazeze pe un **program cuprinzător de dezarmare**, recomandat, printre altele, și prin documentul final al sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1978. Programul sau planul global, cum este denumit în unele documente ale O.N.U., trebuie să fie „convingător pe plan teoretic și viabil pe plan practic, într-un fel o **strategie a dezarmării**" (subl. ns.) care, la rîndul ei, „trebuie să fie globală încît să răspundă echitabil preocupărilor fiecărei țări și atît de suplă încît să permită adoptarea de măsuri realiste și concrete în viitorul imediat, în etapele intermediare și în stadiul final".[1]) Asemenea imperative impun convenirea unor **obiective** și **măsuri** cît mai clare, pe termen scurt și lung, definirea unor **programe sectoriale și regionale**, a unor **priorități** și **calendare** de realizare a diverselor etape.

Încetarea cursei înarmărilor trebuie să se reflecte în strategia dezarmării prin măsuri referitoare la înghețarea înarmărilor, respectiv înghețarea bugetelor militare, a efectivelor armate și a armamentelor în vederea trecerii la reducerea lor treptată, retragerea trupelor străine în interiorul frontierelor naționale, lichidarea bazelor militare străine ș.a. Pînă la încheierea de acorduri de reducere a cheltuielilor militare, la nivel global, regional sau bilateral, ar fi util să se dea dovadă de reținere din partea tuturor statelor în stabilirea bugetelor militare, să se adopte declarații și decizii unilaterale ale parlamentelor și guvernelor de a îngheța sau reduce alocațiile militare.

Reducerea cheltuielilor militare, în primul rînd ale marilor puteri, și realocarea fondurilor economisite în scopul dezvoltării economice și sociale, în special în folosul țărilor în curs de dezvoltare, apare necesar să fie corelată cu obiectivul constituirii Fondului mondial pentru dezvoltare, preconizat de către strategia internațională pentru al treilea Deceniu al dezvoltării, astfel încît să nu se repete situația Fondului O.N.U. pentru finanțarea științei și tehnologiei în țările în curs de dezvoltare.[2])

Pe de altă parte, trebuie avut în vedere, așa cum se sublinia în raportul actualizat în 1977 al secretarului general al O.N.U. „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare", că reducerea cheltuielilor militare trebuie să fie coordonată cu alte măsuri parțiale, adoptate în

1) „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare". Raport actualizat al secretarului general. Document O.N.U., București, Ed. politică, 1978.

2) Punerea în funcțiune a acestui fond, convenit, în principiu, la Conferința Națiunilor Unite de la Viena din 1979 pentru știință și tehnologie, a fost amînată pentru a se crea răgaz O.N.U. să elaboreze un sistem permanent de fonduri de ajutor, între timp urmînd a funcționa un fond interimar. Dar, deși țările dezvoltate trebuiau să creeze un fond în valoare de 250 milioane dolari, pînă în noiembrie 1981 fuseseră colectate numai 40 milioane dolari. Mai mult, la începutul lunii septembrie 1981, Comitetul interguvernamental, organismul O.N.U. care controlează fondul, nu a reușit să cadă de acord în ceea ce privește permanentizarea fondului sau prelungirea duratei sale. Suma preconizată pentru constituirea și funcționarea fondului pînă în anul 1983, conform aprecierilor unui grup de experți sub președinția lui Lars Anell, directorul Agenției suedeze pentru cooperare în cercetare cu țările în curs de dezvoltare a fost evaluată la circa 1,2 miliarde dolari, fără a se fi putut stabili și sursele de finanțare („New Scientist" nr. 1 272, 1981).

diferite domenii şi, în acest sens — pe lîngă măsuri de întărire a încrederii, de folosire a unor mecanisme şi instrumente internaţionale, care să contribuie la îmbunătăţirea relaţiilor dintre state —, de o deosebită importanţă ni se pare reflectarea în strategia dezarmării a problematicii reconversiunii producţiei militare, a trecerii planificate de la producţia militară la cea civilă, ţinînd seama de posibilităţile reale de depăşire a unor dificultăţi create, de pildă, de ocuparea forţei de muncă eliberate din sectoarele militare, utilizarea în scopuri paşnice a mijloacelor tehnice militare (folosirea unor mijloace existente, reorientarea combustibilului, lubrifianţilor şi altor materiale, utilizarea unor construcţii ş.a.), menţinerea cererii în sectoarele care aprovizionează armata, concentrarea producţiei sau a unor activităţi militare în anumite subramuri sau zone, ceea ce în condiţiile unor reduceri bruşte a cheltuielilor militare ar putea genera perturbări ş.a.

În ansamblu, aşa cum se subliniază şi în răspunsul menţionat al României la scrisoarea secretarului general al O.N.U., proclamarea celui de-al doilea Deceniu al dezarmării în paralel cu al treilea Deceniu al dezvoltării oferă, fără îndoială, cadrul propice pentru punerea în practică a unora din concluziile rezultate din studierea relaţiei dintre dezarmare şi dezvoltare. De asemenea, noua versiune a raportului „Consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare" va putea constitui nu numai un document de referinţă care să elucideze consecinţele nefaste ale cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare asupra întregii vieţi politice, economice şi sociale a tuturor naţiunilor, ci şi un document care să cuprindă idei, propuneri pentru depăşirea momentului critic şi începerea procesului dezarmării, pentru o cît mai amplă reflectare a relaţiei dezarmare-dezvoltare. O asemenea necesitate este pe larg prezentată în răspunsul din 3 noiembrie 1981 al guvernului român la scrisoarea secretarului general al O.N.U. privind aducerea la zi a raportului „Consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare".

Numai prin măsuri concrete, sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. va putea impulsiona mobilizarea mai largă a întregii comunităţi internaţionale în favoarea dezarmării, contribuind astfel la eliberarea omenirii de coşmarul unui nou război şi în acelaşi timp, la progresul economic şi social al tuturor ţărilor, al celor în curs de dezvoltare în primul rînd.

George MARIN

Schimbări de paradigmă

(Urmare din pag. 21)

Profesorul Hinck se întreabă dacă recunoaşterea restricţiilor impuse procesului economic de legea entropiei reclamă o nouă paradigmă în ştiinţele economice sau acestea vor continua să fie izolate prin „fixul tehnologic", un termen prin care se consideră că actualele probleme legate de penuria de energie vor fi rezolvate în mod miraculos de ceva ce s-ar putea numi revoluţia tehnico-ştiinţifică, şi ajunge la concluzia că întrebarea este prost pusă.

Există un sentiment general de nelinişte privind evoluţia economiei mondiale. Predomină imaginile pesimiste asupra viitorului. În mod sigur, performanţa slabă a economiei anilor 1970 şi realizarea macropoliticii orientată de paradigma Keynesiană este inadecvată pentru sarcina reducerii inflaţiei şi a redus încrederea în conducerea politică şi politicieni. Pentru că accentul în macromodelul Keynesian cade pe cerere el nu poate include efectele lipsei de capital, de produse agricole, de minerale rare şi energie. Legînd analiza economică de lumea fizică, contribuţia lui Georgescu-Roegen furnizează elementele care lipsesc şi cărora ar trebui să li se dea o mai mare atenţie decît pînă acum. Avem de a face cu trecerea spre o abordare globală.

Dr. Bruce French, studiind relaţia dintre creştere, dezvoltare şi legea entropiei se opreşte asupra conceptului de produs naţional brut. El observă că acest concept introdus în anii 1930 şi adoptat de statisticile naţionale după 1946 **escamotează problema resurselor naturale.** El atrage atenţia asupra unor omisiuni importante ale acestui indicator, de exemplu imposibilitatea de a diferenţia calitativ între adausurile esenţiale şi cele neesenţiale la mijloacele de producţie. El se întreabă cum putem măsura cu acest indicator proliferarea unor produse nefolositoare şi a serviciilor superflue, ca să nu mai vorbim de producţia de armament. French este de părere că ar fi bine să revedem acest indicator care pe plan material furnizează o măsură mică a calităţii producţiei, iar pe plan nematerial nu măsoară aproape nimic.

Desfăşurată sub semnul unei atitudini critice de înalt nivel ştiinţific, conferinţa de la Glassboro privind paradigma entropiei a trezit un interes imens în rîndurile tuturor specialiştilor puşi azi să facă faţă unor probleme dificile şi care văd că unele dificultăţi sînt generate de cadrul conceptual neoclasic. Nu este o surpriză pentru nimeni faptul că imaginea omului de ştiinţă evoluează, se schimbă, pe măsură ce observaţia se îmbogăţeşte, pe măsură ce se acumulează o experienţă mai mare. Economistul nu poate face excepţie şi iată de ce ideea de paradigmă legată de cea de revoluţie în ştiinţă are sens şi poate duce la înţelegerea unor reformulări, a unor noi teorii, a unui nou punct de vedere care să ţină seama de întreaga experienţă acumulată.

Este adevărat că pentru mulţi dintre cei care au aplicat mecanic concepte clasice ca eficienţă, optimizare, productivitate, schimbarea de paradigmă poate fi incomodă. Ea este însă necesară. Închistarea într-un cadru conceptual rigid înseamnă dogmatism şi pentru o abordare ştiinţifică aşa ceva nu are sens. Multe din nedumeririle practicianului care vede neconcordanţe între teorie şi practică pot să dispară şi atunci omul de ştiinţă îl ajută să-şi schimbe ochelarii prin care vede realitatea. Paradigma entropiei reprezintă o lentilă nouă prin care o seamă de imagini roz, profetizate în legătură cu dezvoltarea economică în urmă cu cîteva decenii, pot fi eliminate ca false, ca simple efecte de lentilă. La întrebarea cum putem şti care lentilă este bună răspunsul este că numai practica validează adevărul. Imaginile idilice despre progres, fundamentate mai mult pe entuziasmul începutului abordării ştiinţifice, nu pot să ducă decît la dezamăgiri atunci cînd nu sînt modificate cu realism, ţinînd pasul cu cercetarea ştiinţifică. Aşa cum pare firesc să ne schimbăm imaginea despre medicină sau inginerie pe măsura apariţiei unor mijloace noi va trebui să schimbăm imaginea neoclasică despre economie pe măsura apariţiei unor viziuni noi mai cuprinzătoare, corectate de realitatea practicii economice.

În această lumină poate fi discutat şi conceptul de planificare definit ca fiind un ansamblu de procedee pentru formularea unui obiectiv al dezvoltării şi pentru stabilirea unei structuri care să asigure atingerea acestui obiectiv. **Schimbarea de paradigmă înseamnă schimbare a obiectivului cu concluzii imediate asupra procedeelor şi structurilor.** Una înseamnă să acumulezi repede şi altceva să epuizezi puţin. Economistul sovietic Liberman afirma în 1970 că adeseori reproşăm în mod nejustificat organelor de planificare anumite deficienţe în timp ce ar trebui să examinăm sistemul sau teoria care stă la baza planificării, şi el avea dreptate. Noi credem că ar trebui însă mers şi mai departe. Ar trebui poate mers la paradigma care susţine teoria. Dacă este adevărat că nimic nu este mai practic decît o teorie bună atunci pare să fie şi mai adevărat că nimic nu este mai important decît o paradigmă bună.

Paradigma introdusă de Georgescu-Roegen este simplă : legarea teoriei economice de lumea fizică. Despărţirea lor a însemnat friu liber imaginaţiei economiştilor utopişti, şi, de aici, un cortegiu de consecinţe. Pentru a putea evalua este nevoie de un reper obiectiv şi acesta este dat de legile naturii. **Spunem că o teorie economică este mai bună decît alta atunci cînd ea este mai în concordanţă cu legile naturii.** Cu alte cuvinte, criteriul de validare al convenţiei sociale nu poate contrazice natura. Nimic mai simplu, şi totuşi, aşa cum arată conferinţa de la Glassboro, mulţi economişti nu au înţeles acest adevăr.

Procedeul poate fi generalizat. Orice teorie socială trebuie legată de legi naturale. O nouă paradigmă, cea a ciberneticii sistemelor umane reprezintă tocmai o astfel de generalizare**). Sociologia modernă trebuie aliniată modelelor recente ale naturii umane **pentru a putea formula obiective realiste oricărei imagini despre dezvoltare.** În august 1981 la al cincilea Congres Internaţional de Cibernetică şi Sisteme, secţiunile dedicate Ciberneticii Economice şi Ciberneticii Sociale au fost consacrate acestei tendinţe. Se simte acum nevoia trecerii de la declaraţii retorice despre plasarea omului în centrul atenţiei la o explicitare şi o formalizare care să permită aşa ceva. Se pare că numai după înţelegerea mecanismelor care explică internalizarea scopurilor în sistemele umane se poate trece la o încercare de definire a sistemului social care să satisfacă pe cei ce se ocupă de conducerea ştiinţifică. Altfel şi aici se va întîmpla ce s-a întîmplat în ştiinţele economice care s-au dezvoltat oarecum fără busolă, oferind soluţii departe de a putea satisface viaţa.

**) C.V. Negoiţă, Cibernetică şi Filosofie, Viaţa Studenţească, nr. 2, ian. 1982 ; Cibernetica sistemelor umane, Studii şi Cercetări de Cibernetică Economică, nr. 2, 1981 ; On the Cybernetics of Human Systems, în F. Geyer and H, van der Zeuven (eds), Models of Mexico (Pergamon Press, London, 1982) (papers presented at the 5 th Congress on Cybernetics and Systems).

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Accentuarea decalajului economic

BULETINUL statistic al O.N.U. prezintă evoluția venitului național pe locuitor în țările nesocialiste în cursul deceniului trecut, pentru circa 50 dintre ele datele fiind relativ recente (pe anul 1979). Chiar dacă din lista ierarhizată a acestora din urmă (vezi tabelul alăturat) lipsesc o serie de țări al căror venit național pe locuitor a sporit considerabil în perioada amintită, îndeosebi sub impactul creșterii susținute a prețurilor la petrol, chiar dacă cifrele estimative furnizate de O.N.U. includ o anumită doză de aproximație (între altele, ca efect al convertirii tuturor valutelor naționale în dolari S.U.A.), principalele sensuri ale evoluției apar cu toată evidența.

În primul rînd, criza economică, împletită cu criza energetică, a materiilor prime etc., s-a repercutat în mod diferențiat atît asupra țărilor industrializate cît și asupra celor în curs de dezvoltare. Astfel, considerînd că creșterea venitului național pe locuitor reflectă dinamica economiei naționale, în ierarhia țărilor cuprinse în tabel unele dintre ele au progresat simțitor în perioada 1970—1979, ca de pildă Elveția (de pe locul 4 pe locul I), Danemarca (5...2), R.F. Germania (6...4), Belgia (9...5), Olanda (10...6), Austria (16...12), Japonia (17...13), Spania (21...18), Gabon (31...21), Tunisia (39...32), Filipine (42...39), Indonezia (48...45) ; concomitent, alte țări au înregistrat un recul relativ, ca în cazul Statelor Unite (de pe locul 1 pe locul 8), Canadei (3...11), Anglia (13...15), Noua Zeelandă (12...16), Italia (15...17), Israel (18...20), R.S.A. (26...29), Panama (27...31), Peru (32...38), Sri Lanka (41...47).

Nu mai puțin elocventă este adîncirea decalajului între nivelurile venitului național pe locuitor din majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate și din țările în curs de dezvoltare. Dacă raportarea se efectuează la țara cu cel mai scăzut nivel al venitului național pe locuitor, din tabelul alăturat, respectiv India, se constată că amploarea relativă a decalajului a crescut în 1979 (comparativ cu 1970) de peste două ori — și chiar mai mult — față de țări ca Elveția, Belgia, Olanda, Islanda, Austria, Japonia, Spania sau Gabon ; dacă în 1970 decalajul maxim — în raport cu S.U.A. (aflată pe locul I) — era de 46:1, în 1979 acesta a ajuns la 73:1, în raport cu ocupanta locului întîi (Elveția). De remarcat că o agravare mai pregnantă a decalajului decît în cazul Indiei s-a înregistrat în Peru, Zambia, Pakistan și Sri Lanka. În ceea ce privește decalajul absolut între nivelurile venitului național pe locuitor, acesta s-a mărit — în cazul țărilor care figurează în tabel — de la 4 237 dolari (S.U.A.-Indonezia) în 1970, la 13 852 dolari (Elveția-India) în 1979.

N. P.

Țara	Venit național pe locuitor (în prețuri curente), în dolari		Raportul dintre V.N./loc. din fiecare țară și cel din India	
	1970	1979	1970	1979
Elveția	3 072	14 044	33:1	73:1
Danemarca	2 992	11 570	32:1	60:1
Suedia	3 698	11 416	40:1	59:1
R.F.G.	2 748	11 047	30:1	58:1
Belgia	2 417	10 272	26:1	53,5:1
Olanda	2 234	9 568	24:1	50:1
Franța	2 526	9 562	27:1	50:1
S.U.A.	4 307	9 482	46:1	49:1
Norvegia	2 462	9 239	26:1	48:1
Islanda	2 068	9 021	22:1	47:1
Canada	3 366	8 318	36:1	43:1
Austria	1 712	7 988	18:1	42:1
Japonia	1 702	7 421	18:1	38:1
Finlanda	1 982	7 399	21:1	38:1
Anglia	2 024	6 325	22:1	33:1
Noua Zeelandă	2 030	6 259	22:1	33:1
Italia	1 729	5 133	19:1	27:1
Spania	983	4 796	11:1	25:1
Irlanda	1 235	4 196	13:1	22:1
Israel	1 676	4 060	18:1	21:1
Gabon	468	3 962	5,0:1	21:1
Grecia	1 090	3 896	12:1	20:1
Venezuela	972	3 362	10:1	18:1
Cipru	893	2 856	9,6:1	15:1
Malta	721	2 615	7,8:1	14:1
Uruguay	812	2 247	8,7:1	12:1
Costa Rica	525	1 676	5,6:1	8,7:1
Brazilia	472	1 670	5,1:1	8,7:1
R.S.A.	661	1 591	7,1:1	8,3:1
Mexic	608	1 537	6,5:1	8,0:1
Panama	646	1 325	6,9:1	6,9:1
Tunisia	260	1 062	2,8:1	5,5:1
Columbia	310	949	3,3:1	4,9:1
Republica Dominicană	338	946	3,6:1	4,9:1
Iordania	298	944	3,2:1	4,9:1
Guatemala	305	855	3,3:1	4,5:1
Salvador	271	719	2,9:1	3,7:1
Peru	366	622	3,9:1	3,2:1
Filipine	170	576	1,8:1	3,0:1
Honduras	256	551	2,8:1	2,9:1
Thailanda	167	536	1,8:1	2,8:1
Zambia	365	479	3,9:1	2,5:1
Togo	125	375	1,3:1	2,0:1
Pakistan	163	296	1,8:1	1,5:1
Indonezia	70	293	0,8:1	1,5:1
Tanzania	90	243	1,0:1	1,3:1
Sri Lanka	176	218	1,9:1	1,1:1
India	93	192	—	—

Sursa : U.N., Monthly Bulletin of Statistics, July 1981.

Priorități și orientări în politica economică

PREMISE ALE COMPETITIVITĂȚII

ANALIZÎND evoluția competitivității produselor industriale vest-europene, comisia economică a „Ligii europene de cooperare economică" a ajuns la concluzia că ele pot rezista intensificării concurenței pe piața mondială, fără ca țările Europei occidentale să recurgă la un regim protecționist generalizat, ceea ce ar fi — în ultimă analiză — în propriul lor dezavantaj. După opinia specialiștilor ridicarea competitivității poate fi asigurată prin reducerea costurilor de producție și înviorarea activității de afaceri, condiționate, la rîndul lor, de sporirea considerabilă a alocațiilor pentru cercetare și dezvoltare, de pregătirea cadrelor cu calificare înaltă și înzestrarea întreprinderilor cu echipament modern. Totodată, se consideră necesar să fie încurajate două tendințe complementare, și anume : 1) concentrarea producției în acele ramuri în care dimensiunile întreprinderilor prezintă o importanță majoră și 2) dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, îndeosebi în cadrul activității de subcontractare, întrucît în acest mod se obține un cost mai scăzut al producției în acele ramuri în care mărimea întreprinderii nu joacă un rol important.

Din punct de vedere structural — apreciază autorii studiului — se impune ca țările Europei occidentale să acorde atenție atît dezvoltării ramurilor cheie, cît și menținerii producției de mărfuri tradiționale, care trebuie realizată în condițiile folosirii celor mai moderne utilaje și tehnologii. Aplicarea în producție a tehnicilor și tehnologiilor avansate presupune, însă, renunțarea la politica frecvent promovată de susținere în mod artificial a activității întreprinderilor învechite și nerentabile, respectiv asigurarea elasticității optime a structurilor de producție și a unei mobilități sporite a forței de muncă.

În studiu se arată că statele vest-europene ar trebui să acționeze pentru : înlăturarea piedicilor (legislative, financiare ș.a.) din calea dezvoltării întreprinderilor competitive din țările respective ; acordarea de sprijin pentru finanțarea promovării noului în dezvoltarea industriei, în realizarea exportului și a investițiilor, efectuarea lucrărilor de cercetare-dezvoltare, inclusiv participarea statului la proiecte care depășesc — prin amploarea — posibilitățile companiilor particulare. Pe plan financiar studiul se pronunță pentru aplicarea unei politici de moderare a dobînzilor și controlarea mecanismului de acordare a creditelor ; participarea statului la mecanismul de formare a prețurilor și la reglarea mărimii salariilor ; sporirea implicării statului în relațiile economice externe, începînd de la încheierea acordurilor comerciale și mergînd pînă la asigurarea exportului și chiar finanțarea lui directă.

După cum se relevă în finalul studiului, preocuparea pentru satisfacerea nevoilor actuale nu trebuie să slăbească eforturile pentru atingerea obiectivelor pe termen lung, chiar în condițiile creșterii în continuare a șomajului și ale reducerii veniturilor reale ale populației în țările Europei occidentale.

T. N.

RESTRUCTURĂRI ȘI PERSPECTIVE ÎN PETROCHIMIE

DATORITĂ bazei de materii prime diferite utilizate de industria petrochimică în Statele Unite și Europa occidentală, între cele două regiuni au existat întotdeauna diferențe semnificative de preț la principalele produse petrochimice. Promulgarea legislației asupra gazelor naturale în S.U.A., în 1978, a creat condiții pentru reducerea treptată a acestor decalaje pe baza liberalizării treptate a prețurilor în Statele Unite[1]*. Din acest motiv, în cazul etilenei (produs care în Statele Unite se obține în proporție de 60% din gaze naturale lichefiate, restul fiind obținut din motorină și nafta), industria americană de produse petrochimice nu va mai beneficia de avantajele de preț obținute pînă acum*[2]*. În aceste condiții se estimează că prețul etilenei în S.U.A. va deveni de aproape 2,9 ori mai mare decît cel al țițeiului de tip Arabian light.*

Prețul propilenei a reprezentat întotdeauna în S.U.A. 75—80% din prețul etilenei, sub plafonul de 60% devenind mai avantajoasă cracarea propilenei pentru a se obține etilenă. În prezent, datorită tendinței manifestate pe plan mondial privind utilizarea materiilor prime petrochimice mai grele la cracare se poate aprecia că vor crește disponibilitățile de astfel de materii prime și, ca urmare, prețul propilenei va ajunge pînă la sfîrșitul acestui deceniu la 68—70% din cel al etilenei.

Odată cu liberalizarea prețurilor țițeiului și gazelor naturale, se așteaptă ca prețul etilenei în S.U.A. să se apropie de cel practicat în Europa occidentală sau Japonia (vezi tabelul). În prezent, în Europa occidentală circa 88% din producția de etilenă se bazează pe cracarea naftei, restul fiind obținut în părți egale prin cracarea motorinei și a gazelor petroliere lichefiate.

Datorită perspectivei de majorare a disponibilităților de gaze naturale lichefiate provenite din Marea Nordului și Orientul Mijlociu există condiții pentru creșterea procentului de etilenă obținută pe bază de gaze naturale lichefiate în Europa Occidentală deși, pînă la sfîrșitul acestui deceniu cel puțin trei sferturi din etilena produsă aici va continua să fie obținută din naftă.

În Europa occidentală, propilena se obține în cea mai mare parte prin cracarea naftei. Studii recente indică pentru cererea de propilenă un ritm de creștere ceva mai mic decît în cazul etilenei, apreciindu-se în același timp că relația de preț existentă între etilenă și propilenă se va menține (prețul propilenei reprezintă 60% din prețul etilenei, iar prețul butadienei 90% din cel al etilenei.

În timp ce în Statele Unite necesarul de butadienă este asigurat în special din instalațiile de dehidrogenare a butanului și oxidehidrogenare a butenelor, în Europa occidentală dezvoltarea producției de butadienă se bazează, în special, pe recuperarea acesteia din fracția C_4 provenită din instalațiile de piroliză. Datorită modului de obținere amintit, Europa occidentală posedă de aproape un deceniu un surplus pentru export, surplus absorbit de către Statele Unite.

Criza cu care se confruntă în prezent industria automobilelor a determinat însă o puternică diminuare a cererii de anvelope și ca urmare și a celei pentru butadienă.

În prezent Japonia și Statele Unite nu-și pot satisface necesarul intern de butadienă pe baza instalațiilor de piroliză a naftei, situație care favorizează majorarea producției de butadienă prin dehidrogenarea butanului. Costul dehidrogenării își pune amprenta asupra prețului butadienei care este în prezent, în Statele Unite, de 1,5—1,6 ori mai mare decît cel al etilenei.

Specialiștii occidentali apreciază că în viitor, datorită tendinței de utilizare crescîndă a materiilor prime petrochimice mai grele, randamentul în butadienă al instalațiilor va crește nemaifiind nevoie să se apeleze la dehidrogenare, situație în care și prețul se va micșora urmînd să ajungă la mijlocul deceniului actual în S.U.A., la nivelul de 95—105% față de cel al etilenei.

Prețurile de vînzare ale produselor petrochimice vor depinde nu numai de costurile efective de realizare ci și, într-o măsură sporită, de cererea sectoarelor consumatoare, în principal industria materialelor plastice, industria fibrelor și firelor sintetice și industria cauciucului sintetic, cerere care s-ar putea să înregistreze micșorări ale ritmului de creștere în următorii ani.

Evoluția raportului între prețurile materiilor prime și ale produselor petrochimice față de prețul țițeiului în perspectiva anului 1985

— în procente —

	Statele Unite	Europa occidentală
Țiței	100	100
Nafta	170	150
Etilenă	290	300
Propilenă	200	180
Butadienă	290	290
Benzen	250	190

Iolanda DĂDUIANU

[1]) Proces care se prevede să fie terminat în 1985, dar care se desfășoară în fapt într-un ritm mai alert.

[2]) După calculele Consiliului Federațiilor Industriei Chimice din Europa (C.E.F.I.C.) dezavantajul producătorilor europeni față de cei americani era de 50 $/t la nafta și de 100 $/t de etan-propan în iunie 1980, ulterior acest dezavantaj transformîndu-se și amplificîndu-se pe diversele trepte de prelucrare.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 8—12 FEBRUARIE a.c., activitatea tranzacțională de pe piețele valutare internaționale a fost dominată de perspectiva menținerii nivelurilor înalte de dobîndă în economia americană, precum și de incertitudinile legate de depășirea actualei faze de recesiune în S.U.A.

Pe ansamblul perioadei analizate, cursul **dolarului S.U.A.** față de principalele valute occidentale s-a consolidat.

Poziția **lirei sterline** a continuat să se deterioreze, pe fondul prelungirii conflictelor sociale din Marea Britanie, precum și sub impactul reducerii prețurilor la țițeiul din Marea Nordului și la țițeiul exportat de alte țări mari producătoare. La finele săptămînii analizate, lira sterlină era cotată la 1.8450 dolari, față de 1.8750 dolari în ziua de referință de 5 februarie a.c. (o depreciere de circa 1,6 la sută). Cursul **mărcii vest-germane** față de dolar a marcat o depreciere mai pronunțată de 1,7 la sută (de la 2.3350 mărci/1 dolar la 2,375 mărci/1 dolar), între altele și sub influența publicării datelor privind accelerarea creșterii costului vieții în R.F. Germania în perioada 15 decembrie 1981—15 ianuarie 1982. **Francul elvețian** s-a depreciat față de dolarul S.U.A. cu circa 1,55 la sută (de la 1.8750 franci/1 dolar în ziua de referință la 1.9050 la finele săptămînii analizate). Deprecierea a fost mai puțin pronunțată decît în cazul mărcii vest-germane și ca efect al rezultatelor mai bune înregistrate de această țară în planul relațiilor economice externe (deficitul comercial al țării s-a restrîns în ianuarie a.c. la 242,3 mil. franci de la 387,4 mil franci în ianuarie 1981, iar rezervele internaționale au sporit în prima decadă a lunii februarie cu 2,98 miliarde franci, la 23,04 miliarde franci).

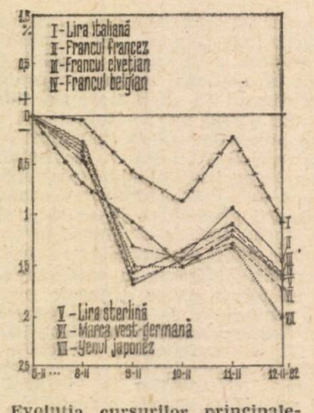

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 8—12.II. ; bază : 5.II. a.c.

Poziția **francului francez** a continuat să se deterioreze, inclusiv sub influența reducerii dobînzii de intervenție a Băncii Franței. La finele perioadei analizate cursul se situa la 6,0225 franci/1 **dolar** comparativ cu 5,935 franci/1 dolar în ziua de referință.

Lira italiană a cunoscut o evoluție de curs relativ mai bună decît francul francez, în raport cu dolarul S.U.A. La sfîrșitul săptămînii, lira cota la 1268,50 lire/1 dolar față de 1255 lire/1 dolar la 5 februarie a.c. În cadrul Sistemului Monetar European lira italiană s-a detașat ca cea mai puternică valută, legat printre altele de îmbunătățirea unor indicatori ai economiei.

Cursul **yenului japonez** față de dolar a continuat să se deterioreze, reflectînd accentuarea ecartului între dobînzile la fondurile în dolari și cele la fondurile în moneda niponă. La finele perioadei analizate yenul era cotat la 237,50 yeni/1 dolar, față de 232,75 yeni/1 dolar, în ziua de referință.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă din zilele de 5 și 12 februarie a.c.) : eurodolari 15,75 la sută și 16,5 la sută, euromărci vest-germane 10,25 la sută și 10,3125 la sută, eurofranci elvețieni 8,75 la sută și 8,8125 la sută, eurolire sterline 14,75 la sută și 14,8125 la sută.

Prețul aurului s-a înscris, în condițiile consolidării cursului dolarului, pe o curbă descendentă, situîndu-se la cel de afixing de la Londra de la finele săptămînii la 377,5 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Competitivitatea centralelor nucleare

ANALIZÎND competitivitatea producției de energie electrică în centrale nucleare, revista **Pétrole et techniques** relevă creșterea continuă a acesteia în raport cu energia electrică obținută pe baza utilizării cărbunelui sau a petrolului. Date pe 1979 sau 1980 privind producția de energie electrică din S.U.A., Anglia și Franța, de pildă, evidențiază că costul unui kWh de energie electrică obținut prin filiera nucleară este — de la caz la caz — cu 20—40% mai scăzut decît costul unui kWh din centralele pe bază de cărbune și de 2,3—3 ori comparativ cu centralele care utilizează produse petroliere (vezi graficul).

Desigur, menționează revista, investiția specifică este mult mai ridicată în cazul unei centrale nucleare decît în al celorlalte două categorii menționate.

Costul energiei electrice, produsă pe bază de

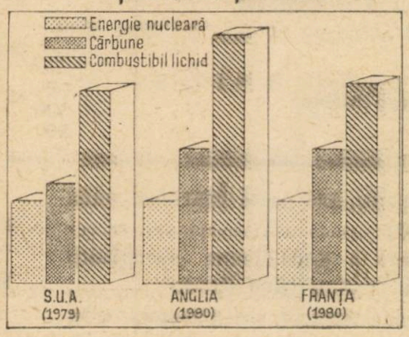

Acest neajuns este însă compensat de o serie de avantaje ca participarea comparativ mai ridicată a industriei naționale la construirea unei centrale nucleare, dependența mai redusă de importul de combustibil și de variațiile prețului acestuia pe piața mondială, asigurarea unui element de competitivitate (costul redus al energiei furnizate) pentru industriile naționale mari consumatoare de energie electrică.

U.R.S.S.: rolul asociațiilor științifico-tehnice

RELATÎND despre activitatea asociațiilor științifico-tehnice din țară (care reunesc peste 10 milioane de oameni de știință, specialiști, muncitori și care dispun — în diferite ramuri și sectoare de activitate — de peste 120 mii de organizații), ziarul **Pravda** arăta nu demult că în cursul cincinalului trecut ele au contribuit la valorificarea unor importante rezerve în domeniul ridicării productivității muncii, al economisirii combustibililor și energiei electrice, a diverselor materii prime. Concomitent au fost elaborate circa 950 mii de propuneri, urmărind dezvoltarea continuă a științei și tehnicii și aplicarea în practică a cuceririlor acestora.

Dacă pe primul plan al activității asociațiilor amintite se situează producția, sprijinirea înfăptuirii sarcinilor planificate, un rol nu mai puțin important revine abordării și soluționării acelor probleme ale producției care — din diferite motive obiective — nu constituie obiectul unor preocupări coordonate. O contribuție de seamă aduc asociațiile respective la soluționarea unei probleme de importanță majoră pentru activitatea construcțiilor de mașini, ca mărirea rezistenței mașinilor și instalațiilor la uzură și coroziune, ținîndu-se seama de faptul că, anual, în economia sovietică se cheltuiesc 40 de miliarde ruble pentru repararea mașinilor, utilajelor și a mijloacelor de transport, iar pentru fabricarea pieselor de schimb se consumă o cincime din întreaga cantitate de metal produsă în țară.

Chimia în sprijinul agriculturii din R. P. D. Coreeană

DEZVOLTAREA complexă, multilaterală a industriei chimice în R.P.D. Coreeană a permis, între altele, intensificarea producției agricole, mărirea continuă a recoltelor obținute la hectar. Ca urmare, producția de cereale, care depășea în anii buni cu puțin cifra de 2 milioane tone în perioada dinaintea eliberării țării, a ajuns la 9 mil. tone în 1979 și urmează să atingă în cursul actualului deceniu nivelul de 15 mil. tone.

Pentru atingerea acestui scop se prevede ca producția de îngrășăminte chimice să ajungă la 5 mil. tone în 1984 și la 7 mil. tone la finele deceniului ; încă în 1984 cantitatea medie de îngrășăminte administrată la un hectar de teren cultivat cu cereale va depăși 2 tone, ceea ce îi va asigura țării un loc de frunte în lume la acest indicator. Pe de altă parte, este pe cale de a fi generalizată ierbicidarea culturilor de orez și mecanizarea lucrărilor agricole.

Industria de îngrășăminte din R.P.D. Coreeană se bazează aproape în întregime pe materiile prime existente în țară. Astfel, de pildă, în cazul îngrășămintelor azotoase, se pleacă de la resursele de cărbune și calcar, folosindu-se filiera sintezei amoniacului prin gazeificarea antracitului, iar pentru producerea îngrășămintelor fosfatice se exploatează zăcăminte de apatită.

Repere ale exportului de capital vest-german

ANALIZÎND într-unul din numerele sale recente (3/1982) evoluția exportului vest-german de capital, revista **L'Usine Nouvelle** relevă mutațiile intervenite în ultimul deceniu în acest domeniu. Este vorba în primul rînd de creșterea considerabilă a volumului de capital exportat (de la 2,8 miliarde mărci în 1973 la 8,1 mlrd. în 1980), dar și de reorientarea geografică a investițiilor, acestea îndreptîndu-se cu precădere în Statele Unite. Printre cauzele esențiale ale mutațiilor menționate sînt citate relativa saturare a pieței interne în R.F.G., întărirea evasicontinuă a mărcii vest-germane în raport cu alte valute (în primul rînd cu dolarul), existența unor condiții favorabile, remuneratorii pentru plasamentul de capital în S.U.A.

Volumul cumulat al investițiilor în perioada 1952—1980 (milioane mărci)

Sectorul	Suma
Agricultura	548
Industria	54 778,2
— Chimie	11 232,2
— Construcții de mașini electrice	7 390,8
— Mine de fier, siderurgie	5 867,3
— Construcții de mașini	5 834,7
— Industria de automobile	5 127,5
— Prospecțiuni și exploatări petroliere	4 306,7
Prestări de servicii	17 454,7
Bănci și asigurări	9 444,3

În ceea ce privește orientarea pe ramuri și sectoare a exportului vest-german de capital, pe primul loc (vezi tabelul de mai sus) se situează prestările de servicii, urmate de industria chimică, de sectorul bancar și al asigurărilor.

„Zăcămintele" viitorului

PREOCUPAȚI de necesitatea imperioasă a micșorării dependenței de importul de materii prime (îndeosebi în ceea ce privește anumite metale rare sau avînd un caracter strategic), specialiștii din țările industrializate relevă în prezent importanța crescîndă pentru viitor a unor surse noi sau vechi de aprovizionare, și anume :

— zăcămintele minerale de profunzime, a căror identificare și exploatare devine din ce în ce mai accesibilă, datorită perfecționării continue a tehnologiilor respective ;

— minereurile cu un conținut redus de metal (îndeosebi cele polimetalice), a căror prelucrare în vederea extragerii metalului sau metalelor conținute devine tot mai competitivă, datorită elaborării recente a unor tehnici noi de tratare, cunoscute sub denumirea generică de hidrometalurgie și care vin să înlocuiască metodele tradiționale (de pirometalurgie) ;

— tehnicile hidrometalurgice sînt aplicabile pe scară largă și „zăcămîntului" format din deșeuri industriale, piese, unelte sau aparate casate (șlam rezultat din operațiile de electroliză și afinare, halde de zgură și steril ș.a., vechi calculatoare, mașini și dispozitive electrice și electronice, centrale telefonice etc.) ;

— reducerea consumurilor specifice de metal, îndeosebi în construcția de mașini grele, în industria de automobile, în construcțiile navale, în producția de țevi și conducte ș.a.

Perspectivele menționate, arată specialiștii, prefigurează apariția și dezvoltarea unei noi industrii miniere și metalurgice, bazată pe cuceririle de vîrf ale științei și tehnicii, pe valorificarea de noi resurse și pe gospodărirea rațională a materiilor prime și a energiei.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 7 din 19 februarie 1982

— Un complex de măsuri pentru progresul țării, pentru creșterea bunăstării populației **(Constantin Bugeanu)** 1

— Participare activă, responsabilă la înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială a patriei **(Dan Popescu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Îndeplinirea ritmică, la toate sortimentele, a producției fizice **(Gheorghe Ștefan)** 5

— Cum se acționează pentru reducerea consumului de energie pe unitatea de produs **(V. Boescu, C. Bârnea)** 6

— Valorificarea superioară a resurselor materiale și a forței de muncă (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

— Noua revoluție în agricultură. Un proces amplu care solicită mobilizarea tuturor resurselor **(Maria Stroe)** 10

— Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior. Perfecționarea sistemului informațional **(Constantin Lazăr, Napoleon Pop)** 12

ȘTIINȚĂ • TEHNOLOGIE • EFICIENȚĂ

— Exigențe ale creșterii contribuției creației tehnice originale în procesul dezvoltării **(Cristian Popescu)** 14

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Posibilități de creștere a flexibilității în fabricația de utilaj greu **(Gheorghe Savii, Eugen Crivianu)** 16

TEORII • IDEI

— Utilizarea potențialului energetic al apelor geotermale (III) (dezbatere) 18

— Consemnări. Schimbări de paradigmă **(C.V. Negoiță)** 21

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (II) **(Gh. Ciulbea)** 22

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. O nouă ordine prin voința politică a tuturor statelor **(Em. Stancu)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Congresul al XII-lea al P.C.R. despre înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole **(Virgil Florea)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezarmarea — componentă esențială a luptei pentru progres economic și social **(George Marin)** 27

— Statistică internațională ; Priorități și orientări în politica economică 29

— Tendințe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— A complex of measures aimed to rise the welfare of the population **(Constantin Bugeanu)** 1

— Active and responsible participation to the carrying out of the economic and social development programme of the country **(Dan Popescu)** 3

— Ways to increase efficiency in foreign trade (I). Improving the information system **(Constantin Lazăr, Napoleon Pop)** 12

— Energy potential of the geothermal waters (II) **(debate)** 18

— Paradigm changing **(C.V. Negoiță)** 21

— Schools • trends • economists. Progressive traditions of the economic thought (II) **(Gh. Ciulbea)** 22

— A new international order through political will of all states **(Em. Stancu)** 24

— Disarmament ; an essential component of the struggle for economic and social progress **(George Marin)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Un complexe de mesures pour le progrès du pays, pour l'accroissement du bien-être de la population **(Constantin Bugeanu)** 1

— Participation active, responsable à l'accomplissement du programme de développement économique et social du pays **(Dan Popescu)** 3

— Voies de l'accroissement de l'efficience du commerce extérieur (I). Le perfectionnement du système informationel **(Constantin Lazăr, Napoleon Pop)** 12

— L'utilisation du potentiel énergétiques des eaux géothermales (III) (débat) 18

— Modifications de paradigme **(C.V. Negoiță)** 21

— Ecoles • courantes • économistes. Traditions progresistes de la pensée économique roumaine (II) **(Gh. Ciulbea)** 22

— Un nouvel ordre par la volonté politique de tous les Etat **(Em. Stancu)** 24

— Le désarmement — composante essentielle de la lutte pour progrés économique et social **(George Marin)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Комплекс мер для прогресса страны, для роста благосостояния населения **(Константин Буджяну)** 1

— Активное, ответственное участие в выполнении программы экономико-социального развития родины **(Дан Попеску)** 3

— Пути увеличения эффективности во внешнеторговой деятельности (I). Совершенствование информационной системы **(Константин Лазэр, Наполеон Поп)** 12

— Использование энергетического потенциала геотермальных вод (III) **(Обсуждение)** 18

— Перемены парадигм **(К.В. Негоицэ)** 21

— Школы • течения • экономисты. Прогрессивные традиции экономического мышления в Румынии (II) **(Г. Чулбя)** 22

— Новый порядок, выражение политической воли всех народов **(Ем. Станку)** 24

— Разоружение — существенная составная часть борьбы за экономический и социальный прогресс **(Джордже Марин)** 27

IMPORTANT

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică".

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R., factorii poștali, difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1 — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ÎN FIECARE AN MĂRȚIȘORUL SE REPETĂ,
DAR... EL VINE O DATĂ ÎNTR-UN AN,
LA ÎNCEPUT DE PRIMĂVARĂ!

mărțișor '82

O bogată colecție de modele de confecții, tricotaje, încălțăminte și articole de galanterie este prezentă în magazinele tip „ROMARTA" și universale cu raioane specializate în desfacerea mărfurilor de calitate superioară.

VIZITAȚI-LE !

Numai astfel veți putea găsi un cadou util pentru garderoba de primăvară.

1982 FEB 2 6

DECADA MĂRŢIŞORULUI

27 februarie – 8 martie

COOP

O gamă variată de produse cosmetice şi de parfumerie de calitate, obiecte de podoabă, galanterie şi lenjerie, marochinerie, confecţii de sezon, imprimeuri, stofe pot constitui — după preferinţe — cadouri utile, care să însoţească tradiţionalul mărţişor.

Aceste articole se găsesc în magazinele cooperativelor de producţie achiziţii şi desfacere a mărfurilor.

In fotografie: Supermagazinul Boldeşti-Scăieni, judeţul Prahova

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CREATIVITATEA TEHNICĂ ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII INTENSIVE

Numărul 8 ● Vineri 26 februarie 1982

În spiritul relațiilor de trainică prietenie și colaborare multilaterală româno-iugoslave, la Timișoara a avut loc

ÎNTÎLNIREA DINTRE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘUL DUȘAN DRAGOSAVAȚ

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Tehnici și instrumente de conducere

APLICAREA METODEI UTILITĂȚII ÎN ALEGEREA DECIZIEI OPTIME

SISTEMUL DECIZIONAL al unei întreprinderi cuprinde o mulțime de decizii — strategice, tactice și operative. Dintre acestea, **deciziile strategice** prezintă o importanță deosebită, deoarece angajează pe termen lung importante resurse materiale, umane și financiare. Astfel de decizii sînt: întocmirea planului (anual și cincinal), proiectarea unui produs, lansarea unui produs nou, problemele de acceptare a contractelor economice, cele de licitație, achiziționarea unor utilaje de performanță, amplasarea unui obiect de investiții, promovarea cadrelor de conducere etc.

Folosirea **cercetărilor operaționale** în adoptarea deciziilor optime reprezintă astăzi un instrument important în conducerea pe baze științifice a activității întreprinderilor. Problemele care apar în fața factorilor de decizie sînt atît de complexe, încît vechile procedee de conducere, bazate pe experiență și bun simț au devenit nesatisfăcătoare.

Accentul central în problema de decizie trebuie pus pe stabilirea criteriilor și obiectivelor și pe elaborarea variantelor, ceea ce permite decidentului (individual sau colectiv) **să analizeze multidimensional problema și să evite elaborarea unor soluții greșite.**

Exemplificăm rezolvarea, prin **metoda utilității**, a deciziilor strategice în sistemul microeconomic, cu **amplasarea unui obiect de investiții în cadrul întreprinderii „1 Mai"—Ploiești.** Se cerea să se găsească varianta optimă de amplasare în planul general al întreprinderii, pentru depozitul (gospodăria) de șpan — dimensionat pentru depozitarea, prelucrarea și expedierea șpanului colectat de la diferite secții de producție — **asigurîndu-se** îndeplinirea următoarelor obiective:

a) materialele prelucrate să poată fi încărcate în vagoane și expediate pe calea ferată la beneficiari, pentru eliminarea transportului auto;

b) să permită accesul auto, în vederea descărcării materialelor colectate;

c) suprafața să asigure o capacitate de depozitare de cel puțin 300 t/lună, pentru a permite depozitarea materialelor colectate, în cazul defectării utilajelor din dotare;

d) dotarea cu utilaje și mijloace de ridicat și transportat să asigure mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare, transport, prelucrare și expediere;

e) să reducă la minimum traficul de transport auto, necesar colectării materialelor din secții pentru depozit, în vederea diminuării consumurilor de carburanți și lubrifianți;

f) să crească gradul de ocupare a teritoriului întreprinderii, evitîndu-se amplasarea noilor suprafețe de depozitare pe suprafețe productive, auxiliare sau de servire;

g) investiția necesară să fie minimă;

h) durata de execuție să fie cît mai mică;

i) fluxurile de transport auto din secții la depozit să evite traseele aglomerate;

j) să se obțină un efect estetic favorabil, prin realizarea unei tehnologii de depozitare adecvate (buncăre sub nivelul solului) sau prin situarea depozitului în zone periferice ale teritoriului întreprinderii.

Problema de decizie se desfășura în condiții de certitudine, deoarece principalele utilaje erau deja contractate; investiția urma să se realizeze în regie proprie și nu existau probleme privind demolări de construcții și exproprieri de terenuri.

Identificarea variantelor

Din mulțimea variantelor de amplasare posibile, au fost identificate patru — V_1, V_2, V_3 și V_4, care îndeplinesc obiectivele de bază **a, b, c, d,** și în mare măsură celelalte obiective (Tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Indicatorii	V_1	V_2	V_3	V_4
Dimensiunea depozitului (m²)	5eo	628	14oo	125o
Capacitatea de depozitare (t/lună)	2ooo	3oo	85o	8oo
Investiții, total (mii lei)	3o5o	319o	386o	334o
din care: utilaje	26oo	244o	352o	244o
construcții-montaj	45o	75o	34o	9oo
Durata de realizare a invest. (luni)	3,5	3	3	7

Ca mod de rezolvare a investiției, două variante prevăd modernizarea unui depozit existent (V_1 — păstrîndu-i destinația, V_2 — schimbîndu-i-o), iar celelalte două (V_3 și V_4) — construcție nouă.

Evaluarea consecințelor

Din mulțimea de criterii au fost alese următoarele criterii independente:

— criteriul X_1 — **minimul traficului auto** anual pentru realizarea sarcinii de producție. S-au luat în calcul cantitatea de materiale transportate de la secții la depozit

Supliment la nr. 8 1982 Revista ECONOMICA

(t/an) şi distanţa acestui transport, rezultînd pentru cele 4 variante, respectiv 9700; 18 250; 27 995; 22 780 t/km/an;

— criteriul X_2 — **minimul de investiţie** (mii lei), criteriul X_3 — **mnimul duratei de execuţie** a investiţiei şi criteriul X_4 — creşterea suprafeţelor de depozitare (m^2) au fost determinate prin calcule;

— criteriul X_5 — **influenţa traficului spre depozit asupra traficului general** şi criteriul X_6 — **efectul estetic al amplasării** s-au evaluat prin apreciere.

Ierarhizînd criteriile prin acordarea unor coeficienţi de importanţă cuprinşi între 0,55 şi 1 şi sistematizînd datele, obţinem matricea consecinţelor, prezentată în Tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

x_{ij} / V_i	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6
V_1	9700	3850	3,5	0	FI	FB
V_2	18250	5190	5	628	IN	MS
V_3	27995	7860	9	1400	FI	FB
V_4	22780	5340	7	1250	IP	B
CI	1	0,90	0,65	0,95	0,60	0,55

x_{ij} — consecinţe; X_j — criterii.

X_5: FI — foarte influenţă; IN — influenţă nefavorabilă; FN — foarte nefavorabilă; IP — favorabilă

X_6: FB — efect foarte bun; NS — nesatisfăcător; B — bun

CI — coeficienţi de importanţă.

Calculul utilităţilor

Conform axiomei a IV-a a metodei utilităţii (elaborată de von Neumann-Morgenstern), pentru cea mai bună consecinţă din cadrul unui criteriu se acordă utilitatea **u** maximă = 1; pentru cea mai nesatisfăcătoare consecinţă se acordă utilitatea **u** minimă = 0; pentru o consecinţă cuprinsă între aceste două extreme, numită şi mixtură probabilistică, şi considerînd că probabilitatea p are o variaţie liniară în cadrul aceluiaşi criteriu, utilitatea **u** se calculează cu relaţia:

$$u(x_{ij}) = p \cdot u(x_{ij})_{max} + (1-p) \cdot u(x_{ij})_{min} \quad (1)$$

$$p = 1 - \frac{\delta x}{\Delta x}, \text{ unde } p \leq p \leq 1 \quad (2)$$

$\Delta x = (x_{ij})_{max} - (x_{ij})_{min}$ reprezintă variaţia totală a consecinţei;

$\delta x = x_{ij} - (x_{ij})_{min}$ dacă utilităţile se acordă invers proporţional cu consecinţele;

$\delta x = (x_{ij})_{max} - x_{ij}$ dacă utilităţile se acordă direct proporţional cu consecinţele.

— pentru consecinţele necuantificabile, evaluate prin apreciere (foarte bun, bun, nesatisfăcător) se acordă utilităţi cuprinse între 0 şi 1.

Efectuînd calculele pentru procesul decizional multidimensional în condiţii de echipotenţă a criteriilor, se obţine matricea unităţilor, prezentată în Tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

$u(x_{ij})$ / V_i	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	$\sum_{j=1}^{6} u(x_{ij})$
V_1	1	1	0,875	0,472	0,800	1	5,147
V_2	0,537	0,827	0,500	0,718	0,400	0	2,982
V_3	0	0	1	0	0	1	2,000
V_4	0,287	0,642	0	1	1	0,800	3,729

La calculul utilităţilor pentru procese multidimensionale în cazul criteriilor cu importanţă diferită, utilităţii maxime din cadrul criteriului i se acordă coeficientul de importanţă kj, iar utilităţii minime (1-kj). Mixturile probabilistice se calculează folosind relaţia (1) cu probabilităţile determinate cu formula (2) înscrise în Tabelul nr. 3. Rezultatele calculelor sînt prezentate în Tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4

$u(x_{ij})$ / V_i	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	$\sum_{j=1}^{6} u(x_{ij})$
V_1	1	0,900	0,613	0,474	0,560	0,600	4,147
V_2	0,537	0,760	0,500	0,696	0,480	0,400	3,373
V_3	0	0,100	0,650	0,050	0,400	0,600	1,755
V_4	0,287	0,614	0,350	0,950	0,600	0,560	3,361

Alegerea variantei optime

Soluţia optimă se alege folosind relaţia:

$$V_i = \max \sum_{j=1}^{6} u(x_{ij}) \quad (3)$$

In cazul procesului multidimensional cu criterii echiimportante rezultă următoarea ordine descendentă a variantelor: V_1, V_4, V_2, V_3. În cazul procesului multidimensional cu criterii de importanţă diferită, ordinea este: V_1, V_2, V_4, V_3.

Deci, **soluţia optimă de amplasare o reprezintă varianta V_1.**

Concluzii

Metoda utilităţii reprezintă un instrument operativ de alegere a deciziei optime, care poate fi folosit cu succes în organizarea întreprinderilor industriale. Aplicarea teoriei deciziei presupune analiza complexă a problemei, evaluarea consecinţelor pentru fiecare variantă şi criteriu şi agregarea unor criterii contradictorii eliminîndu-se deciziile unidimensionale sau cele empirice.

Alegerea variantei optime permite obţinerea unor efecte economice superioare faţă de cele pe care le oferă celelalte alternative luate în calcul. Decizia obţinută prin aplicarea metodei utilităţii în cazul analizat permite, în varianta V_1 faţă de varianta V_3 **un trafic auto de trei ori mai redus şi un cost cu 810 000 de lei mai mic,** ceea ce presupune **consumuri minime de timp şi materiale** (combustibili, lubrifianţi).

conf. dr. M. MATEESCU
Institutul de petrol şi gaze Ploieşti
T. CANAREICA, Gh. LAZAR
Întreprinderea „1 Mai" — Ploieşti

În atenţia colaboratorilor suplimentului

Redacţia este conştientă de faptul că expunerea unor metode, tehnici, instrumente din domeniul conducerii, organizării, informaticii necesită, pentru claritate şi concizie ştiinţifică, folosirea de expresii matematice, uneori complicate. Posibilităţile tipografice nu ne permit însă reproducerea în text de formule cu indici literali, indici cifrici suprapuşi, fracţii, litere din alfabetul elin, paranteze drepte şi alte semne care nu se află în clavlatura unei maşini de scris obişnuite. În consecinţă, autorii articolelor sînt rugaţi să excludă din redactare astfel de elemente — sau, dacă ele sînt strict necesare, să folosească numai simboluri compuse din litere situate în acelaşi rînd şi indici cifrici. Formulele complexe vor putea fi reproduse grafic în cazul cînd vor fi desenate în tuş.

TABLOUL DE BORD ÎN UNITĂȚILE DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

PERFECȚIONAREA metodelor de conducere și planificare necesită îmbunătățirea continuă a organizării conducerii întreprinderilor și, implicit, îmbunătățirea stilului și metodelor de muncă ale conducătorilor, ceea ce impune ca deciziile să fie precedate de o temeinică informare și analiză asupra datelor problemei de rezolvat.

Tabloul de bord constituie, din acest punct de vedere, **un ansamblu de elemente informaționale ce prezintă la diverse nivele ierarhice, într-o formă sinoptică, situația sau rezultatele factorilor caracteristici activităților ce se desfășoară în întreprindere.**

După interesul destul de larg ce i s-a acordat la începutul deceniului trecut, asupra tabloului de bord s-a așternut — cu rare excepții — uitarea. Unul din motivele acestei involuții poate fi considerat, în primul rînd, faptul că utilizarea tabloului de bord pretinde o rigoare și o disciplină deosebită atît la executanți, cît și la decidenți; alte motive ar putea fi starea organizării întreprinderilor în acel moment, lipsa unui flux informațional, o anumită mentalitate etc.

În intervalul ce a trecut de la primele încercări, în viața întreprinderilor au intervenit schimbări importante: unitățile au crescut în mărime și complexitate; a fost introdus noul mecanism economico-financiar, care pune în centrul preocupărilor cerințele unei eficiențe economice superioare; s-au raționalizat fluxuri informaționale, au fost informatizate multe lucrări de evidență.

În aceste condiții, utilizarea tabloului de bord nu mai este un simplu obiect de motivație afectivă, ci devine **o necesitate, înlesnind conducerii controlul activității prin stabilirea obiectivelor, a sarcinilor de realizat în vederea atingerii obiectivelor, prin semnalarea termenelor scadente sau depășite, pentru elaborarea de decizii de corecție a situației.**

În sistemul M.C.Ind., printre unitățile în care s-au manifestat preocupări pentru folosirea acestui instrument de conducere s-au numărat fostul Trust de construcții industriale Constanța, iar mai recent, Trustul de construcții industriale și agrozootehnice București, Trustul de lucrări speciale ș.a. În prezent, **în atenția Centrului de organizare și cibernetică în construcții se află proiectarea unui tablou de bord adaptat la specificul ramurii.**

Există două concepții cu privire la **momentul optim pentru implementarea tabloului de bord (T.B.):**

— prima susține că aceasta trebuie să aibă loc după informatizarea totală a fluxului informațional din unitate, că T.B. trebuie să fie un produs al prelucrării automate, al teleprelucrării și teletransmisiei;

— a doua concepție — pe care o susținem — consideră că **organizarea informațiilor** (fie clasice, fie rezultate din prelucrarea pe calculator) **sub forma tabloului de bord poate** (și chiar trebuie) **să fie făcută în orice etapă de utilizare a calculatorului în prelucrarea datelor.**

Conținutul de informații

Informațiile vehiculate prin tabloul de bord trebuie să fie de natura celor care să permită **conducerea activității atît prin obiective, cît și prin excepții.**

Din punctul de vedere al realității pe care o descriu și al modului cum este redată aceasta, pot fi utilizate 3 tipuri de informații:

● **informații de stare** (tip flash — fotografie instantanee), care pot zugrăvi o anumită situație într-un anumit moment (fără nici un istoric și fără nici o previziune) — de exemplu: (la data de...) situația numerică a personalului pe anumite categorii, efectiv prezent-absent etc.; situația consumurilor de materiale; starea inventarului; situația utilizatorilor de proiecte informatice;

● **informații privind evoluția cantitativă și calitativă a fenomenelor,** în vederea comparației, extrapolării — de exemplu: situația evolutivă a prestațiilor lunare pe anul în curs (plan și realizat); situația comparativă a prestațiilor în anul în curs și în anul precedent, pe decade, luni, trimestre; evoluția și comparația consumurilor în anii precedenți și anul în curs;

● **informații de avertizare** (de constatare) — semnale privind termenele scadente, depășite, amînate, reașezate etc.

Împărțirea informațiilor pe cele trei categorii este importantă din mai multe puncte de vedere: al realității pe care ele o descriu (domenii de referință); al scopului urmărit prin utilizarea acestor informații (pregătirea, lansarea, urmărirea producției); al locului unde se culeg și unde se transmit datele; al formei în care sînt prezentate (crude, asamblate, interpretate); al formei grafice de prezentare.

Circuitul datelor în sistem

Culegerea, prelucrarea și prezentarea datelor în funcție de domeniul de referință al informațiilor se realizează astfel:

— informațiile de tip flash sînt furnizate — la cerere sau la termene prestabilite — de către compartimentele funcționale; ele sînt culese și prelucrate manual, prezentate sub formă de liste, tabele, propoziții și pot avea ca domenii de referință situația financiară, a personalului, a prezenței acestuia, a stocurilor, a litigiilor ș.a.;

— informațiile de tip evoluție-comparație se furnizează — la termene prestabilite — de către compartimentele funcționale sau/și calculatorul SICOP (Sistemul integrat de conducere pentru activitatea de construcții-montaj, proiectat de C.O.C.C.), fiind culese și prelucrate manual și /sau automat și prezentate sub forma de tabele-grafice (manuale sau imprimante); ele se referă la evoluția realizării planului, a utilizării timpului de lucru al utilajelor, a consumurilor, cheltuielilor, a încasărilor etc.;

— informațiile de tip semnale de avertizare-control, culese manual și prelucrate automat, sînt furnizate de calculator (înainte sau / și după termenul scadent; zilnic, săptămînal), pe imprimante cu liste de propoziții,

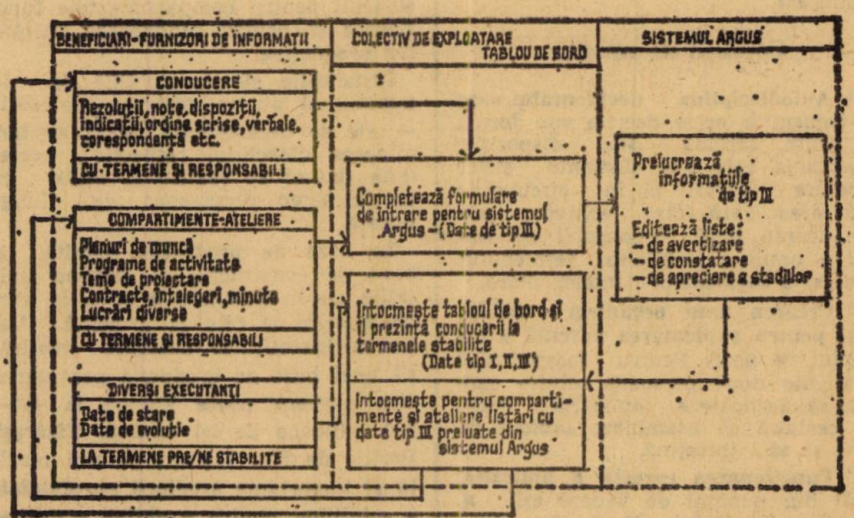

Circuitul datelor în sistemul de conducere cu ajutorul tabloului de bord

pentru urmărirea sarcinilor din planurile de muncă, a temelor de proiectare, a realizării diferitelor ordine și dispoziții ș.a.

Circuitele reprezentate în schemă constituie o primă variantă, care urmează, de regulă, să fie îmbunătățită pe măsură ce proiectarea avansează și chiar după introducerea experimentală sau definitivă a T.B. (în contextul activității de întreținere a acestuia).

Aria de cuprindere

Tabloul de bord poate cuprinde — de la început sau treptat — întregul flux informațional al unității, din care se extrag datele necesare luării deciziilor. Totodată el se integrează în acest flux informațional, contribuind la închegarea lui. T.B. preia decizii, urmărește aplicarea lor și permite reevaluări, reeșalonări, noi orientări, deci noi decizii de corecție în vederea atingerii obiectivului propus. El poate fi proiectat pentru toate nivelurile — de la șef de lot pînă la ministru. De asemenea, el poate fi proiectat și utilizat și în unitățile cu caracter industrial și în cele de mecanizare ale Ministerului Construcțiilor Industriale. Nivelul de informație (detalierea) se poate împinge oricît de sus sau oricît de jos, în funcție de necesități și de personalitatea conducătorului; oricum, trebuie realizat gradul de detaliere ce poate fi obținut în timpul de care se dispune pentru ca informația să mai poată fi utilizată.

Tabloul de bord proiectat de C.O.C.C. va putea fi pus la dispoziția tuturor unităților de construcții din ramură, contribuind la promovarea sistemului integrat SICOP, care furnizează date de toate cele 3 tipuri menționate. T.B. va trebui adaptat, în fiecare unitate, atît specificului activității acesteia, cît și personalității conducătorului — factor determinant în proiectarea oricărui instrument de conducere.

Condiții de reușită

1) **Autodisciplina decidentului,** care să transmită orice decizie sub formă de ordin, sarcină sau dispoziție, cuprinzînd cele trei elemente strict necesare lansării ei în circulație: descrierea clară, fără echivoc; nominalizarea unui responsabil (și numai a unuia); stabilirea termenului final și a termenelor intermediare.

2) **Crearea unui organism specializat pentru exploatarea curentă** a tabloului de bord. Pentru început sînt suficiente două persoane, dintre care una să exploateze aplicația PAD, iar cealaltă să asambleze tabloul de bord și să-l întrețină.

3) **Funcționarea corectă a aplicației PAD** din punctul de vedere atît al calității proiectului, cît și al exploatării curente pe calculator.

4) **Funcționarea corectă** — la unitățile ce utilizează sistemul PAD — **a celorlalte sisteme.** Față de datele obținute din acestea, T.B. va avea un rol de catalizator, înlesnind și, în același timp, grăbind procesul de introducere a acestor sisteme.

Etapele de realizare

Datele cu care lucrează tabloul de bord există și circulă și în prezent, se generează continuu în procesul natural al activității unității și nu ridică probleme de culegere și de utilizare.

Etapele de realizare sînt, de regulă, următoarele:

— numirea de la început a persoanelor ce vor întreține și exploata T.B., pentru ca ele să poată participa la elaborarea, testarea și întreținerea proiectului;

— se va începe fie cu T.B. la nivel de director general, urmînd treptat cuprinderea nivelelor inferioare, fie în ordinea inversă a ierarhiei;

— după definitivarea proiectului este necesar să se realizeze un program de perfecționare de scurtă durată, pentru cunoașterea T.B. de către tot personalul implicat în activitatea de conducere și execuție a unității.

Ion ISTRATE
Centrul de organizare și cibernetică în construcții

ORGANIZAREA ȘI AMPLASAREA BAZELOR DE PRODUCȚIE ALE MARILOR ȘANTIERE

ODATĂ CU CREȘTEREA gradului de industrializare a execuției lucrărilor de construcții, baza materială a marilor șantiere — formată în principiu din instalațiile și construcțiile provizorii din incintă (la obiect), construcții social-administrative și unele utilaje — s-a dezvoltat considerabil și s-a diversificat din ce în ce mai mult, în principal în direcția unităților de producție auxiliar-industrială, menite să servească simultan și pe o durată îndelungată toate obiectele ce se realizează.

Componența bazei materiale a unui mare șantier poate fi clasificată astfel:

a) instalații și construcții auxiliare necesare la obiectul de construit;

b) unități de producție auxiliară care servesc toate obiectele și sînt amplasate independent de un anumit obiect, avînd caracter de producție industrială sau de servire (inclusiv utilajele de construcții);

c) sistemul de depozite și magazii pentru materiale;

d) unitățile sociale: locuințe, cantine, dotări social-culturale etc.;

e) unități administrative: birouri și sedii pentru compartimentele funcționale și pentru conducerea unităților productive.

Instalațiile și construcțiile de la punctul **a)** au un caracter provizoriu — ele se dezafectează odată cu terminarea obiectului respectiv; celelalte (**b...e**) se realizează astăzi cu un caracter permanent, de lungă durată.

În **baza de producție,** numită și baza de construcții, se cuprind unitățile de la punctele **b** și **c,** la care ne referim în cele ce urmează. Valoarea investițiilor necesare realizării unei baze de producție pentru marile șantiere poate ajunge la 400—500 milioane de lei (Galați, Călărași, Porțile de Fier I ș.a.); de aici rezultă și importanța **studierii aprofundate a soluțiilor, pentru a obține o utilitate maximă cu cheltuieli minime.**

Definirea marilor șantiere

Noțiunea de **„mare șantier"** ține seama cel puțin, de următoarele aspecte: conținutul lucrărilor de executat și amplasarea lor; volumul lucrărilor, anual și în perspectivă; durata de existență a șantierului; formele de organizare.

Lucrările (obiectele) de executat anual și în perspectivă trebuie să fie amplasate cît mai concentrat, pe o „platformă de construcții" a cărei suprafață variază, ca mărime, în funcție de volumul lucrărilor. Conținutul lucrărilor este, în general, omogen, realizîndu-se platforme industriale, civile, agrozootehnice sau hidrotehnice.

Volumul lucrărilor, luat de obicei în anul de vîrf, poate varia în limite foarte largi, de unde și necesitatea de a fi gradate.

Durata de existență a unui mare șantier se poate stabili la cel puțin 3 ani, în unele cazuri nefiind limitată (platforme de construcții civile în marile localități).

Ca forme de organizare, conform legislației în vigoare, distingem, ținînd seama de volumul lucrărilor: trust, întreprindere, grup de șantiere sau șantier.

Conținutul bazei de producție

Numărul și tipul unităților componente ale unei baze de construcții variază după genul și volumul lu-

crărilor marelui șantier. O bază de producție completă conține cel puțin următoarele unități : fabrică de beton, fabrică de mortar, poligon de prefabricate, atelier de cofraje, atelier de armături din oțel-beton, atelier de prefabricate pentru instalații electrice, atelier de prefabricate pentru instalații tehnico-sanitare, atelier de tinichigerie, atelier de construcții metalice ușoare, atelier de tîmplărie, stație de oxigen, stație de acetilenă, stație de aer comprimat, bază de utilaj de construcții cu ateliere de întreținere și reparații, bază de mijloace de transport cu atelierele respective, depozite și magazii, balastiere și cariere.

Clasificarea unităților componente

În vederea alegerii soluției optime de organizare și amplasare a bazei de producție, este necesară clasificarea acestor unități după anumite criterii, printre care : profilul de producție, durata de exploatare, capacitatea de producție, subordonarea ierarhică, greutatea produselor realizate și numărul de muncitori necesar. O organizare optimă trebuie să țină seama de toate acestea, dar vom detalia două criterii care influențează direct organizarea bazelor de producție mai importante :

— după **profilul de producție :** unități de **producție industrială** — care produc materiale de construcții (balastiere, cariere etc.), semifabricate (fabrică de beton, de mortar, atelier de armături etc.), prefabricate (poligoane, secții de construcții metalice ușoare), fabricate (ateliere de tîmplărie) ; unități de **servire** — baze de utilaje de construcții, baze de mijloace de transport, ateliere de întreținere și reparații ; **depozite** de materiale ;

— după **greutatea produselor realizate :** cu producție de **materiale de masă** — fabrici de beton, de mortar, poligoane de prefabricate, cariere și balastiere ; cu producție de **tonaj mijlociu** — ateliere de confecții metalice, de armături, de cofraje, de prefabricate mici ; cu producție de **tonaj redus** — ateliere de tîmplărie, de instalații electrice sau tehnico-sanitare, stații de oxigen, acetilenă, aer comprimat ; cu producție **fără tonaj** — bazele de utilaj și transport, cu atelierele respective ; **fără producție, dar cu tonaj mare** — depozitele de materiale și magaziile.

Planul general

La elaborarea planului general al unei baze de producție trebuie să ținem seama, pentru fiecare unitate componentă, de următoarele aspecte: greutatea (volumul) producției realizate, procesul de producție optim, necesarul de căi de transport pentru primirea materiei prime și pentru livrarea produselor finite, necesarul de suprafață, numărul de muncitori normați, gradul de mecanizare. În funcție de acești factori, unitățile de producție auxiliară pot fi grupate astfel :

— **grupa I-a** — unitățile cu volum mare de materii prime și de produse finite, care necesită cale ferată și drumuri, mecanizare intensă, suprafață relativ mare, număr redus de muncitori : fabricile de beton și de mortar, poligoanele de prefabricate grele ;

— **grupa a II-a** — unitățile cu producție de volum mijlociu (materii prime și produse finite), necesitînd cale ferată și drumuri, suprafață relativ mare, spații construite pentru adăpostirea proceselor de producție, muncitori numeroși : atelierele de confecții (cofraje, armături, tîmplărie, tinichigerie, construcții metalice ușoare) și poligoanele pentru prefabricate ușoare ;

— **grupa a III-a** — unitățile cu volum mic de producție, muncitori puțini, mecanizare intensă, suprafață redusă, necesitînd drumuri de acces dar nu și cale ferată și impunînd condiții speciale de amplasare față de alte clădiri și instalații : stațiile de oxigen, acetilenă și aer comprimat ;

— **grupa a IV-a** — unități cu producție fără tonaj, avînd suprafață mare, independență față de calea ferată, accese bune pe șosele, efective mari : bazele de utilaj de construcții și mijloace de transport, cu atelierele de reparații aferente ;

— **grupa a V-a** — unități fără producție, dar cu tonaj mare, suprafețe mari, linii ferate de garaj și căi rutiere, muncitori puțini : depozitele de materiale ;

— **grupa a VI-a** — volum mare de producție, amplasare condiționată de zăcămintele de materii prime, racord necesar la calea ferată sau drumuri de acces : balastierele și carierele de piatră.

Amplasarea bazelor de producție și optimizarea planurilor lor generale trebuie să mai țină seama și de : răspîndirea în teritoriu a marelui șantier (zona servită de baza de producție), accesele posibile la căile ferate și cele rutiere, legăturile de colaborare între unitățile bazei, apropierea de colonia de muncitori, terenurile disponibile.

Dacă se iau în considerare toate criteriile arătate mai sus, rezultă mai multe variante de plan general și de amplasare în teritoriu a bazelor de producție.

Variante raționale posibile

Cu privire la **întreaga bază de producție**, putem reține două variante (fig. 1), diferite ca funcționalitate și economicitate :

fig. 1

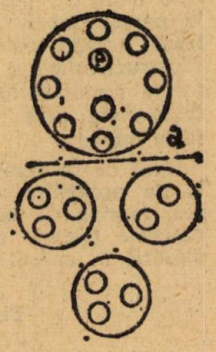

Fig. 1 : Variante pentru amplasarea unei baze de producție. A — bază de producție unitară; **B** — fracționată.

— varianta **A :** amplasare **unitară** — toate unitățile situate pe un singur teren, într-o singură incintă (cu excepția balastierelor și carierelor). Avantaje : costul mai redus al lucrărilor tehnico-edilitare și al căilor de acces, anumite deserviri comune, o conducere centralizată (avantaj discutabil în unele cazuri), împrejmuiri și pază mai economicoase. Desigur că în interiorul bazei unitare, unitățile se amplasează grupate după caracteristicile lor și legăturile funcționale dintre ele. Dezavantaje : aglomerarea mijloacelor de transport auto pentru distribuirea produselor realizate, dificultăți în găsirea unui teren suficient de mare și care să fie astfel amplasat încît să satisfacă optim dezideratele fiecărei grupe de unități (pentru cele din grupa I-a — apropierea de consumatori, pentru reducerea cheltuielilor de transport al produselor finite ; pentru grupa a II-a — apropierea de coloniile muncitorești ; pentru grupa a III-a — distanțe mari față de clădirile existente etc.). Din punct de vedere funcțional considerăm că amplasarea unitară este în mod frecvent forțată, necorespunzătoare pentru cel puțin o parte din unitățile componente — și numai în cazuri particulare ea poate să satisfacă optim toate condițiile ;

— varianta **B :** amplasare **fracționată** — unitățile componente situate pe 2—3 terenuri diferite, distanțate între ele. Avantaje : găsirea mai ușoară a terenurilor de amplasare, așezarea pe aceste terenuri a unităților grupate pe secții cu profil apropiat și în condiții mai favorabile față de consumatori și față de coloniile de muncitori, descongestionarea transporturilor. Dezavantaje : costul mai mare al dotărilor tehnico-edilitare, al căilor de transport, al lucrărilor de împrejmuire și pază.

Cu toate că unele mari baze de producție realizate în țară (de pildă, cele ale întreprinderilor de construcții și montaje siderurgice din Galați și Călărași) au fost rezolvate unitar, date fiind unele condiții specifice, considerăm că opțiunea dogmatică pentru această variantă nu este de

recomandat. Este bine să se analizeze temeinic, pentru fiecare şantier în parte, ambele variante şi să se aleagă soluţia optimă. (Trustul de construcţii-montaj Timiş are, pe platforma municipiului Timişoara, o bază fracţionată care funcţionează cu efecte bune.).

Dacă ne referim la **o singură unitate de producţie auxiliară** (de exemplu, fabrica de beton), reţinem două variante (fig. 2) de rezolvare a amplasării în cadrul bazei de producţie:

Fig. 2

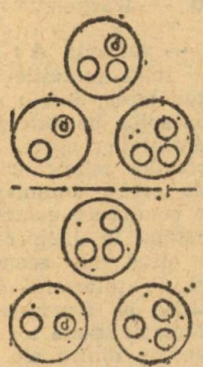

Fig. 2: Variante pentru amplasarea unei unităţi de producţie auxiliară „p". a — amplasare centralizată; **b** — amplasare descentralizată.

— varianta **a**: amplasare **centralizată** — o singură sursă pentru un anumit produs „p" — compatibilă cu variantele **A** şi **B** pentru baza întreagă. Avantaje în privinţa specializării cadrelor, a dotării cu utilaje şi aparate, a controlului calităţii produselor, a stocurilor minime de materii prime, a instalaţiilor tehnico-edilitare etc.; dezavantaje posibile, din cauza creşterii distanţelor de transport pînă la consumatori;

— varianta **b**: amplasare **descentralizată** — două sau mai multe surse pentru un anumit produs „p" — compatibilă numai cu varianta **B**. Avantajele şi dezavantajele — inversate faţă de varianta **a**. Adesea este avantajos din punct de vedere organizatoric ca un mare şantier să dispună de două sau mai multe surse pentru acelaşi gen de produse.

Dacă dorim să obţinem o soluţie optimă, este obligatoriu să analizăm ambele variante, comparîndu-le în mod obiectiv sub toate aspectele, în condiţiile concrete date.

Concluzii

Din cele de mai sus, fără a se putea da o reţetă valabilă pentru toate situaţiile, considerăm că se pot reţine următoarele recomandări:

— studierea adîncită, în variante, a proiectelor pentru bazele de producţie ale marilor şantiere;

— unităţile cu producţie de volum mare să fie amplasate cît mai aproape de consumatori (argumente pentru varianta **B** combinată cu **b**);

— unităţile cu producţie de volum redus şi mulţi muncitori să fie amplasate în apropierea coloniilor de muncitori (varianta **A**, dar mai ales **B** combinată cu **a**);

— în cazul amplasării fracţionate (**B**), plasarea unităţilor să se facă în secţii, ţinînd seama de deservirile comune şi de asemănările ca profil de producţie (atelierele de confecţii; fabricile de beton şi mortar, eventual poligonul de prefabricate; bazele de utilaje şi mijloace de transport etc.).

dr. Ion RADOSLAV
Timişoara

Perfecţionare profesională

ERGONOMIA INSTRUIRII ADULŢILOR

ÎN PRACTICA procesului de perfecţionare profesională a adulţilor prin cursuri cu scoatere din producţie s-a constatat că trecerea lucrătorilor de la activitatea profesională cotidiană la regimul de învăţămînt intensiv se face cu un important efort de adaptare, printre ale cărui cauze şi efecte au putut fi identificate:

— oboseală acuzată după 4—5 ore din cele 6—7 ore de curs ale programului zilnic — oarecum surprinzătoare la personal de execuţie şi de conducere antrenat, la locul de muncă, într-o activitate profesională, intelectuală, de cel puţin 8 ore pe zi. Testul de atenţie concentrată (Piéron-Vaschide) aplicat după 2, 4 şi 6 ore de program arată o descreştere accentuată a performanţelor cantitative şi calitative. De notat că aspectul curbei de oboseală este mai puţin influenţat (negativ) de conţinutul temelor din program, cît (pozitiv) de motivaţia cursanţilor şi de metodele didactice folosite (curba fiind mai favorabilă în cazul metodelor participative, care formează şi întreţin un nivel ridicat de interes);

— atitudinea inadecvată ce apare în relaţia instructor-cursant, într-un mediu ambiant ce aminteşte clasa de şcoală şi în cazul utilizării unor metode de catedră — manifestată prin recepţie necritică, neselectivă, devierea atenţiei de la problemă la persoana instructorului, timiditate sau, dimpotrivă, bravadă, emoţii paralizante la întrebări, testări etc., automatisme care influenţează şi mecanismul de gîndire şi evaluare, blocînd spiritul deschis, dialogul autentic, asimilarea noului;

— influenţa pe care o exercită asupra desfăşurării programului modul în care unii cursanţi folosesc timpul liber, într-o perioadă de „evadare" din sfera obligaţiilor familiale şi de serviciu;

— apariţia unor grupuri informale după criterii de vîrstă, nivel de experienţă profesională, de cultură ş.a. — fenomen care, dacă nu este observat şi canalizat didactic, poate dăuna procesului de instruire;

— receptivitate inegală în cadrul zilei şi în cadrul perioadei de perfecţionare;

— descurajare faţă de dificultăţile de memorare şi, uneori, faţă de greutăţile inerente în a aplica în situaţii practice un principiu sau o regulă generală.

FACTORI

În scopul rezolvării acestor aspecte pentru creşterea eficienţei acţiunii de perfecţionare, pe calea adaptării procesului de instruire la particularităţile cursanţilor — profesionişti adulţi — şi a acestora la elementele şi condiţiile ireductibile ale activităţii de perfecţionare, a fost necesar ca prescripţiile generale ale pedagogiei adulţilor (andragogie) să fie articulate într-un SISTEM ERGONOMIC coerent.

Pornind de la obiectivele ergonomiei ca ştiinţă a optimizării relaţiilor lucrător — mijloace de muncă — mediu, considerăm **ergonomia instruirii adulţilor** ca: **o tehnică ce constă în optimizarea relaţiilor între: 1) cursant — 2) program, mijloace de perfecţionare, instructor — 3) mediu, climat, urmărind să asigure o motivaţie în perfecţionare, confortul minimal necesar, menţinerea capacităţii fizico-psihice normale a cursanţilor, în vederea creşterii eficienţei procesului de perfecţionare.**

Există — şi am putut proba — o asemănare între factorii ergonomici care determină capacitatea de muncă şi cei care determină capacitatea de perfecţionare. Aceştia din urmă pot fi grupaţi astfel:

— factori **biologici**: starea sănătăţii, construcţia organismului, vîrsta, sexul, exerciţiul;

— factori **psihologici**: aptitudini, motivaţie, interes, voinţă, atitudini;

— factori **fizici**: microclimat (nivel de zgomot, de impurificare a aerului, de temperatură, de iluminat), colorit, mobilier;

— factori **sociali**: procesul de perfecţionare, conţinutul programului, metode-mijloace de realizare, colectivul, regimul de perfecţionare, condiţiile socio-culturale, nivelul profesional, confortul de găzduire, timpul liber.

MĂSURI

Pornind de la aceste premise, au fost experimentate o serie de măsuri de natură ergonomică, care au contribuit în mod substanţial la obţinerea unor rezultate bune în activitatea de perfecţionare.

Iată — sub forma unei liste de control — unele din aceste măsuri,

sistematizate pe cele 3 grupe de factori ce definesc ergonomic instruirea adulților și pe obiective urmărite :

● **CURSANT**

— **Preacomodarea la statutul de cursant :** cunoașterea — în general anticipată — a programului (conținut, teme, exigențe) ; informare (în unele cazuri) asupra tipului și obiectivului programului ; cunoașterea modului de desfășurare a activității de perfecționare din unitate ; convocarea și primirea cursanților (grupare dirijată sau nu) ; deschiderea programului ; cadrul de disciplină (regulament de comportare, conducător de program, responsabil de clasă).

— **Atitudine și motivații.** Pe durata programului : necesitatea perfecționării ; discutarea deschisă și reală a problemelor ; prezentarea condițiilor de lucru (exagerarea gradului de dificultate, probe de verificare) ; test inițial (în raport cu funcția, competența, pregătirea cursantului și cu unele dorințe ale unității) ; teste de aptitudini ; unele adaptări ale conținutului programului la solicitările cursanților. Pentru viitor : colaborarea permanentă cu conducătorul propramului ; participarea la diverse manifestări (mese rotunde, simpozioane, analize etc.), întîlniri între cursanți ; legături permanente între cursanți (ajutor, colaborare) ; captarea interesului cadrelor din conducerea unităților.

— **Integrare în colectiv :** formarea de subcolective ; observarea și orientarea grupelor neformale ; integrarea conducătorului de program în colectiv; forme de muncă în colectiv (aplicații, studii de caz etc.).

— **Afirmarea personalității :** cultivarea spiritului de performanță ; dezvoltarea creativității ; ridicarea prestigiului cursantului în unitate.

— **Organizarea timpului necesar studierii :** organizarea studiului individual (permanent, pe grupe, prin exerciții autocontrolate) ; participarea la manifestări de cultură generală (expoziții, întîlniri, vizite).

● **PROGRAM, MIJLOACE DE PERFECȚIONARE, INSTRUCTOR**

— **Raționalizarea conținutului și structurii programului :** conținut cît mai aproape de cerințele prezente și viitoare (sondaje, consultare, fișa postului) ; alternarea de teme, metode, instructori ; alternarea muncii individuale cu cea colectivă ; teste finale — probe practice (nu memorizare, ci dezvoltarea gîndirii și aplicații) ; proiecte aplicative (cu relevarea obligatorie a eficienței) ; consultare pe parcurs.

— **Metode active de perfecționare:** conferințe-dezbateri, studii de caz ; secvență de instruire ; practică-teorie-practică ; conștientizare ; aplicații practice permanente (simulate sau reale) ; analize-diagnostic în unități (1—2 zile cu cursanții și analiza — în prezența conducerii — a rezultatelor) ; relevarea cadrului politic al temei, pe întreg parcursul desfășurării acesteia (nu separat, la începutul sau la sfîrșitul expunerii) ; imagini (secvențe scurte) de filme și discutarea lor ; dezbateri, mese rotunde, conduse chiar de cursanți ; întîlniri ale cursanților cu lucrători, din activități adiacente ; vizite în unități cu un nivel mai ridicat de organizare ; seturi de metode active pentru obiective formative (aplicații practice, simulări, tehnici sinectice) și pentru cursuri informative (expuneri, examinare, analize de imagini, exerciții, studiu individual etc.).

— **Optimizarea relației instructor-cursant :** comunicare colegială (nu de la catedră) ; folosirea de lectori chiar dintre cursanți ; pregătirea lectorilor invitați ; ținută (oficială, de stradă, de lucru) în funcție de caracterul temei și de cursanți ; vîrstă — în funcție de grupa majoritară de vîrstă a cursanților.

— **Asigurarea posibilităților de documentare :** schițe de lecții (înmînate după expuneri sau înainte, în funcție de obiectivele urmărite) ; distribuirea de broșuri, cărți; acces la bibliotecă ; facilitarea primirii de manuale și cărți la domiciliul cursanților.

● **MEDIU ȘI CLIMAT**

— **Mediul ambiant :** caracter aparte al decorului (sala să nu sugereze clasa de școală, atelierul de producție sau sala de ședințe) ; amplasarea variabilă a meselor; mijloace audiovizuale ; machete specifice, accesibile; panouri pe probleme ; mediu special pentru testare.

— **Optimizarea factorilor fizici — ai mediului :** mobilier (scaun + masă) cu rezemătoare de picioare ; lumină pe cît posibil naturală, eventual corectată ; culoarea pereților, temperatura, puritatea aerului — cît mai adecvate specificului activității ; zgomot cît mai puțin ; muzică în pauze ; program rațional.

— **Ambianță generală :** curățenie (igienă + educație) ; expoziție de produse etc.

S-a constatat că este bine ca măsurile ergonomice să fie în permanentă schimbare, alternanță, completare, pentru a nu da impresia unei rutine ; cursantul trebuie să simtă că ceea ce s-a făcut este special pentru seria lui.

DETALIERI

Vom comenta, în continuare, unele din aceste măsuri ce ni se par principale, în scopul detalierii și înțelegerii lor depline.

● **Compoziția colectivelor de cursanți.** După cum se știe, cursurile trebuie concepute pentru categorii profesionale omogene ca domeniu de activitate, specialitate, nivel de studii. Unele diferențe în interiorul grupurilor sînt totuși inevitabile : sex, vîrstă, experiență profesională, aptitudini, fond aperceptiv. Ele pot fi puse în evidență prin metode adecvate (chestionare, teste), urmînd a fi corectate prin constituirea de subcolective (dealtfel tendință informală), cărora să li se asigure teme didactice, aplicații practice, sarcini și roluri atribuite în activitățile de studiu, diferențiate potrivit specificului lor.

● **Punerea în situație.** Necesitatea perfecționării profesionale a pătruns în conștiința cetățenească, însă anumite tendințe cu substrat irațional și cu caracter inconștient îi reține pe unii participanți de la acțiunea pentru traducerea în viață a acestei convingeri proprii. Prescripțiile pedagogice privind formarea interesului prin persuasiune (la începutul cursului și al fiecărei teme) nu sînt în măsură să rezolve integral problema. Din aceste motive am încercat să pătrundem în zonele subconștiente ale personalității participanților, prin unele metode de „șoc emoțional" și anume :

— introducerea, în testele inițiale de cunoștințe și aptitudini, a unor itemuri „descurajante", cu un grad mare de dificultate, în scopul de a dizolva „automulțumirea profesională", existentă la unii cursanți (de pildă, dintre cei cu mare experiență profesională, sau care au absolvit recent, cu bune rezultate, învățămîntul de specialitate) ;

— „jocuri de autocritică", în care cursanților să li se ceară să expună situații imaginare de eșecuri, dificultăți, insatisfacții profesionale în activitatea lor, evocînd virtualul, posibilul, realul. Pe acest fond de culpabilitate simulată la nivelul conștiinței, dar cu rezonanțe în subconștient, se pot construi motive și atitudini adecvate, stimulînd emulația și spiritul de performanță, prin discutarea în grup a unor soluții și metode de rutină aplicate în activitatea profesională de unul sau altul dintre participanții la curs, urmată de demonstrarea utilității unor metode și tehnici noi în cazurile discutate.

● **Mediu ambiant și instrumente.** Organizarea spațiului în care se desfășoară cursul trebuie să evite declanșarea atît a vechilor automatisme de școlar, cît și a preocupărilor din producție. Ea trebuie să creeze o ambianță destinsă, intimă, să sugereze munca fără eforturi penibile, „jocul neludic", să stimuleze disciplina fără constrîngere, participarea activă la activități colective. Deci, nici sală de clasă cu pupitre și catedră, nici atelier cu instalații uzinale, nici birou, ci o încăpere fără funcționalitate evidentă, cu scaune și mese ergonomice, dispuse în semicerc, cu mijloace didactice (machete, magnetofon, aparate de proiecție + ecran), „pa-

nouri-ghicitoare" (de genul „ce greşeli de organizare observaţi la locul de muncă schiţat mai jos?"), lumină naturală şi culori funcţionale, stimulative.

Metodele didactice uzuale sînt instrumente nu totdeauna corespunzătoare caracteristicilor adultului. O atentă observare a funcţionalităţii lor ne-a sugerat unele adaptări la mecanismele intelectuale ale omului matur :

— imaginile nu trebuie folosite numai ca ilustrare a expunerii, ci mai degrabă invers ; expunerea să aibă rolul de a analiza imagini proiectate ;

— filmele de metraj lung sau mijlociu declanşează stereotipul pasiv şi ludic de „spectator" ; sînt mult mai eficiente secvenţele demonstrative scurte, de 2—3 minute, expuse de mai multe ori succesiv, pînă la înţelegerea deplină şi memorarea conţinutului ;

— conferinţa-discuţie, mare consumatoare de timp, trebuie folosită numai pentru teme deja cunoscute, dar care necesită unele precizări sau aprofundări. Discuţiile pe teme studiate individual sau chiar în grup, pe materiale date anticipat, în general nu au eficienţă. Sînt de preferat conferinţele-dezbateri ;

— interpretarea rolurilor, metodă prin excelenţă activă, suscită uneori participări timide şi stîngace. Cursanţii se complac mai curînd în rolul de critici sau regizori, decît în acela de actori. Este deci indicat ca instructorii să participe la interpretarea rolurilor, iar cursanţii să aibă succesiv sarcini de interpreţi şi de critici ;

— studiile de caz constînd în analiza interdependenţei diverselor elemente ale unei situaţii existente formează obiceiul de a trata variabile drept constante. Această metodă trebuie, deci, adaptată la mecanismele mentale, reluînd discuţiile asupra aceluiaşi caz în ipoteze succesive de modificare a elementelor variabile. Dacă în cazul supus discuţiei interesează anumite implicaţii ascunse, atunci o şedinţă de „brainstorming" poate forma obiceiul de „a scormoni" sub aparenţe, de a imagina mai multe ipoteze explicative sau de soluţionare. Pentru a dezvolta sentimentul de participare activă, se pot pune în discuţie, semnificaţia, validitatea şi veridicitatea unor cazuri elaborate de cursanţi ;

— pedagogia pune la dispoziţie numeroase metode active, dar nu a elaborat încă „seturi-modul" de metode care să rezolve în bloc problemele de dozaj şi alternare, pentru a preveni oobseala. Dozajul trebuie, bineînţeles, să fie realizat în funcţie şi de obiectivele programului. Pentru obiective formative, se vor utiliza aplicaţii practice, simulării şi eventual tehnicii sinectice, iar pentru cursurile informative — expuneri-discuţii, analize de imagini sau de machete, exerciţii, studiu individual sau în grupe mici ;

— s-a verificat utilitatea succesiunilor de metode : studiu de caz — aplicaţie practică — interpretări de roluri, sau expunere — analiză de proiecţii — exerciţii — aplicaţii practice ;

— programul zilnic (într-un ciclu de 12 zile) cel mai puţin obositor ar fi: dimineaţa, de la orele 8 la 12 (4 reprize de cîte 50 de minute) — activităţi cu toţi participanţii la program ; după amiază, de la 17 la 20 — activităţi în grupe mici sau individual. Alternarea activităţilor colective cu cele individuale permite să se depisteze şi elimine cazurile de pasivitate sau de monopolizare a iniţiativei;

— mai amintim necesitatea participării instructorilor la viaţa colectivului — la luarea mesei, la activităţi recreative (sporturi, jocuri), vizite documentare ş.a.

EFICIENŢĂ

Experimentările făcute timp de mai mulţi ani în aplicarea integrală sau parţială a măsurilor ergonomice în cadrul unor programe de perfecţionare au demonstrat :

— **înlăturarea stressului** pe care cursanţii îl au **la începerea cursurilor;**

— **crearea de atitudini, interese şi motivări adecvate ;**

— **adaptări uşoare,** pragul oboselii deplasîndu-se cu mult ;

— **o asimilare mult mai bună a cunoştinţelor ;**

— **relevarea unor capacităţi nebănuite în activitatea profesională** (creativitate, organizare, iniţiativă) ;

— **schimbări în atitudinea unor cadre de conducere, în ce priveşte eficienţa activităţii de perfecţionare,** înregistrîndu-se din partea unităţilor respective solicitări de participare la programe a lucrătorilor.

Ştefan TOFAN

DE PESTE HOTARE

Prelucrarea informaţiilor grafice

Printre cele mai recente realizări ale industriei electronice din R. P. Bulgaria se numără sistemul de automatizare a proiectării — SAIT, care rezolvă eficient problema prelucrării informaţiilor grafice. El face parte din categoria sistemelor de calculatoare în regim conversaţional şi interactive, limbajul cifric fiind înlocuit prin reprezentări grafice (a căror realizare prin metoda clasică, manuală, absoarbe mai mult de jumătate din volumul de muncă al cadrelor tehnice superioare şi medii de proiectare). Efectuînd toate operaţiile de rutină, echipamentul afişează pe un ecran soluţiile propuse ; specialistul, în dialog cu maşina, intervine în procesul de calcul cu inteligenţa şi intuiţia sa. Configuraţia sistemului comportă patru sisteme autonome : procesor central cu memorie operaţională, procesor specializat, procesor intrare-ieşire şi procesor periferic, legătura între ele fiind realizată după o schemă bazată pe principiul funcţionării asincrone. SAIT, dotat cu soft-ware pentru diferite aplicaţii, are un larg domeniu de utilizare în proiectarea de construcţii şi arhitectură, în industria automobilelor şi alte ramuri ale construcţiei de maşini.

Criteriul securităţii muncii în concepţia maşinilor

În Franţa au intrat în vigoare, la 1 ianuarie 1982, un set de reglementări legale referitoare la „integrarea securităţii muncii în concepţia maşinilor şi aparatelor". Ele stabilesc norme obligatorii pentru proiectarea şi execuţia maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, în ce priveşte : prevenirea intrinsecă a accidentelor de muncă (sub raportul construcţiei, al accesibilităţii, al concepţiei elementelor mobile) ; dispozitivele de protecţie ; ergonomia (concepţia postului de muncă) ; prevenirea incendiilor, exploziilor, arsurilor, emiterii de gaze şi pulberi ; prevenirea riscurilor de electrocutare ; evitarea accidentelor în cursul operaţiilor de reglare şi întreţinere ; securitatea circuitelor de comandă etc. Firmele care vînd, importă sau închiriază maşini şi utilaje sînt obligate să le însoţească de un certificat de conformitate cu noile prescripţii.

Centru de informare pentru robotică

Dezvoltarea relativ lentă a utilizării roboţilor industriali se datoreşte în parte şi insuficienţei personalului tehnic specializat pentru analiza concretă a domeniului, posibilităţilor şi eficienţei introducerii lor în întreprinderi. În vederea rezolvării acestei probleme, în Anglia a luat fiinţă un centru de consultanţă pentru stimularea aplicării roboticii în industria britanică. Acesta organizează demonstraţii cu diferite echipamente, seminarii, asistenţă tehnică în uzine, ca şi informaţii tehnice şi economice asupra tipurilor de roboţi şi alte automate de manipulare existente pe piaţă.

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Proprietatea industrială

Concept

Denumirea de proprietate industrială a fost consacrată odată cu semnarea de către 11 state, la 20 martie 1883, a **Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale**, care a avut, la început, ca obiect al protecției juridice brevetele de invenție, desenele și modelele industriale, mărcile de fabrică și de comerț și numele comercial. Ulterior, printr-o serie de modificări aduse Convenției de la Paris, obiectul de protecție juridică, respectiv dreptul de proprietate industrială a fost lărgit, adăugîndu-se la cele de mai sus: indicațiile de proveniență, modelele de utilitate, denumirile de origine, mărcile de serviciu și reprimarea concurenței neloiale.

Așadar, în limbajul de specialitate, juridico-economic, printr-un act de creație juridică internațională — Convenția de la Paris — au fost instituționalizate două noi concepte: proprietatea industrială și respectiv, dreptul de proprietate industrială — care astăzi au o largă circulație. Avînd un conținut bine precizat — brevetele de invenții, mărcile de fabrică etc. — proprietatea industrială, în accepțiunea arătată, este riguros reglementată, pe un dublu plan; pe plan național fiecare element component al proprietății industriale arătat mai sus se bucură de o reglementare proprie, începînd cu nașterea dreptului — modalitatea de obținere a brevetului de invenție, de înscriere a mărcii de fabrică etc. —, formele de proteguire, și pînă la încetarea lui; pe plan internațional, proprietatea industrială este, de asemenea, reglementată, prin dreptul uniform instituit în special, prin Convenția de la Paris, precum și prin alte convenții interstatale.

Cunoașterea atît a dreptului național, cît și a principiilor dreptului internațional în acest domeniu se impune, în prezent, în mod imperativ. Necesitatea dezvoltării schimburilor economice internaționale, promovarea continuă a exporturilor, în special în domeniul industrial, este condiționată de cunoașterea regimului legal al participării invențiilor și a mărcilor de fabrică la circuitul comercial pe piețele externe. Astfel, bunăoară, neînregistrarea unei invenții într-o țară în care urmează să fie exportată o mașină realizată sub brevetul respectiv, poate duce la neprotejarea invenției în cauză în acea țară și, deci, provocarea clientului extern a unor dificultăți în comercializarea acestora, dificultăți care se pot solda cu pierderea pieței.

Noțiunea de proprietate industrială mai impune o precizare. În dreptul nostru socialist ea nu este consacrată ca atare; dreptul nostru economic conține un larg cadru normativ privind principalele elemente componente ale proprietății industriale — invenții, brevete, mărci de fabrică, de comerț și de serviciu —, fără însă să utilizeze denumirea de „proprietate industrială" sau de „drept de proprietate industrială". Cu toate acestea, conceptul de „proprietate industrială" se utilizează în mod frecvent în literatura de specialitate, avînd un înțeles convențional, așa cum s-a arătat mai sus.

Brevete de invenții

Invenția, în conceptul ei modern de astăzi, își are geneza în activitățile meșteșugărești și intelectuale desfășurate de oameni cu multe secole și chiar milenii în urmă. Pe măsură ce au apărut forme organizatorice ale producției (bresle, ghilde etc.), activitatea de inventivitate, de inovare, de perfecționare a metodelor de producție (la început meșteșugărești și apoi industriale), concretizată în invenții sau simple procedee aplicate în practică, a devenit un drept de proprietate a acelor ce le realizau pentru prima oară.

În scopul protejării lor împotriva uzurpatorilor au fost luate măsuri, printre care prima a fost păstrarea secretului, urmată de edictarea de legi care sancționau încălcarea neloială a acestor drepturi. Printre primele legi privind apărarea dreptului de inventator, a fost cea edictată în Anglia, în anul 1623. Prin acest act normativ s-a legiferat instrumentul juridic denumit **patent** — sinonim cu denumirea de brevet de invenție —, care conferă titlu de proprietate asupra unei invenții, persoanei care a realizat-o.

La noi, brevetul de invenție este reglementat prin Legea nr. 62/1974, fiind titlul unic de protecție a invenției; potrivit art. 7 din legea citată „în Republica Socialistă România creațiile științifice și tehnice, care îndeplinesc condițiile prevăzute de legea pentru a constitui invenții, sînt protejate prin brevete de invenții acordate de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci".

În dreptul național al statelor, ca și în dreptul nostru (art. 16 și 24 din Legea nr. 62/1974) brevetele pot fi: brevete de invenții principale, care se acordă pentru invenții ce pot fi transpuse în practică în mod independent de alte invenții; brevete complementare, care se acordă în cazul invențiilor care perfecționează o invenție principală înregistrată, ridicîndu-i valoarea tehnico-economică; dependența care există între aceste două genuri de invenții face ca pentru aplicarea celei complimentare să fie necesar acordul titularului de brevet privind invenția principală.

Brevetul de invenție poate fi acordat atît unei persoane fizice, cît și unei persoane juridice cînd titularul de brevet este o întreprindere, autorului i se acordă un certificat de inventator, potrivit art. 15 din lege, care îi conferă titularului, nu un drept de exploatare a invenției,

un drept de recompensă pentru aplicarea invenției.

Pe plan internațional s-au conturat două sisteme de acordare a brevetelor: sistemul de acordare pe baza unui examen de formă, respectiv al condițiilor pentru constituirea depozitului cererii și a documentației necesare brevetului, fără nici o verificare de fond; al doilea sistem constă în acordarea brevetelor numai după examinarea noutății și progresului tehnic. Din aceste sisteme clasice s-au născut alte două: sistemul mixt de examinare și sistemul dualist.

În sistemul adoptat prin legislația noastră, acordarea brevetului de invenție se face numai în baza verificării condițiilor de brevetabilitate a invenției; potrivit art. 17 și 22 din Legea nr. 62/1974 procedura cuprinde două faze: depozitul reglementar, care se efectuează în baza cererii de brevet de invenție depusă de solicitant, împreună cu documentația tehnică (cerere care se examinează sub aspectul îndeplinirii condițiilor pentru constituirea depozitului legal); în faza a doua, cererea de brevet se examinează cu privire la îndeplinirea condițiilor pentru existența invenției brevetabile.

Brevetele de invenții, pe lîngă garantarea dreptului de proprietate industrială, mai au și alte funcții importante, dintre care evidențiem: funcția de informare cu privire la progresul științei și al tehnicii, concretizată în invențiile brevetate în arhivele oficiilor de invenții din diferite țări; în anul 1978, erau legal depozitate aproximativ 18 milioane de invenții, din care O.S.I.M. deține documentație pentru 6 500 000 brevete străine, și care cresc într-un ritm anual de 400 000—500 000: funcția de facilitare a transferărilor de invenții de la un deținător la altul, ceea ce constituie un puternic stimulent pentru comerțul internațional și pentru dezvoltarea cooperării internaționale în acest domeniu; funcția de comercializare a produselor realizate pe baza invențiilor brevetate, care urmează a fi exportate.

Este, de regulă, cunoscut că pentru a se putea pătrunde pe piețe străine cu mărfuri tehnice, realizate sub brevete de invenție românești, este necesar ca în prealabil aceste invenții să fie înregistrate și în țările respective și, deci, să capete protecția legală; asemenea brevete obținute în alte țări se numesc brevete paralele, iar pe baza protecției care se acordă în țările respective, exportatorii dobîndesc o poziție preferențială în tranzacțiile cu partenerii de afaceri: terții nu mai pot încălca drepturile exportatorilor, iar aceștia, precum și cumpărătorii externi sînt feriți de litigii care ar decurge din eventuale pretenții ridicate de posesorii unor brevete legal înregistrate. De asemenea, înregistrarea invenției în alte state, datorită dreptului de prioritate convențională pe care îl acordă noul brevet obținut, asigură protecția nu numai a exporturilor de mărfuri, dar și a licențelor de brevete, urmate de transfer de know-how etc.

dr. Al. DETEȘAN

raporturi de muncă

Restituirea îndemnizației de concediu

Potrivit legislației în vigoare, (Legea nr. 26/1967 — art. 12 alin. 2) ordinea concediilor se stabilește eșalonat, în tot cursul anului. În consecință, o mare parte din personal beneficiază de concediul anual de odihnă pe anul în curs, cu anticipație. Muncitorul care ia concediul în luna martie, de pildă, beneficiază de concediu cu durata integrală, respectiv și pentru perioada aprilie — decembrie a anului respectiv, nelucrată la data acordării concediului, dar care se anticipează că va fi lucrată după înapoierea din concediu.

În cazul în care, după ce muncitorul din exemplul de mai sus a efectuat concediul, contractul său de muncă a încetat din anumite motive prevăzute expres de lege, în luna iunie a anului, de pildă, acesta este obligat să restituie unității cota parte din îndemnizația de concediu corespunzătoare perioadei nelucrate în anul pentru care a beneficiat de concediul integral (art. 19, alin. 5 din legea sus-citată).

Care sînt motivele de încetare a contractului de muncă ce determină obligația restituirii cotei părți a concediului?

Întrucît Legea nr. 26/1967 este anterioară Codului Muncii, în vigoare de la 1 martie 1973, referirile la dispozițiile Codului Muncii anterior, în prezent abrogate, sînt înlocuite cu dispozițiile corespunzătoare din actualul Cod. Astfel: 1) prevederilor art. 20, lit. e din vechiul Cod al Muncii le corespunde art. 130 lit. i din actualul cod (persoana încadrată în muncă săvîrșește o abatere gravă sau încalcă în mod repetat obligațiile sale de muncă, inclusiv normele de comportare în societate). 2) art. 20, lit. f — respectiv art. 130 lit. K (persoana încadrată în muncă este condamnată definitiv pentru o infracțiune în legătură cu munca sa, dacă condamnarea o face necorespunzătoare postului pe care îl deține; 3) art. 20, lit. g — respectiv art. 130 lit. j (cel în cauză este arestat mai mult de 60 de zile). 4) art. 19 respectiv art. 135 (desfacerea contractului de muncă din inițiativa persoanei încadrate în muncă). Legea prevede unele excepții de la această prevedere și anume atunci cînd persoana în cauză deși a cerut desfacerea contractului din inițiativa sa, își păstrează vechimea neîntreruptă în muncă, în condițiunile prevăzute de art. 9 și 10 din Legea nr. 1/1971, dispozițiile art. 133(1) lit. c din vechiul Cod al Muncii precum și ale art. 11 alin. (2) lit. a, b și c din Legea 26/1967), regăsindu-se în Legea 1/1971 privind organizarea și disciplina muncii în unitățile de stat. Dat fiind faptul că Legea nr. 26/1967 nu prevede și alte motive de încetare a contractului de muncă care să determine restituirea cotei părți din indemnizația de concediu, apare justifictă opinia că în toate celelalte cazuri de desfacere a contractului de muncă, indemnizația de concediu nu se restituie. Astfel, se întîlnește adeseori în practică situația celor care, fiind pensionați li s-a desfăcut contractul de muncă, în condițiile prevăzute de art. 130 lit. g sau h din Codul muncii, după ce au primit integral indemnizația de concediu pentru anul în care s-au pensionat. În asemenea situații, cota parte din indemnizația corespunzătoare lunilor nelucrate pînă la sfîrșitul anului, nu se restituie.

De asemenea, considerăm că nu se restituie cota parte din indemnizație nici în cazul încetării raporturilor de muncă urmare acordului dintre persoana încadrată în muncă și unitate, situație prevăzută de art. 129 din actualul Cod al Muncii și care n-are corespondent în vechiul Cod al Muncii și nu este prevăzută expres nici în Legea nr. 26/1967.

S. IOAN

Răspunderea materială a muncitorilor pentru rebuturi și produse declasate

1. Răspunderea materială a muncitorilor pentru rebuturi sau produse declasate este reglementată de art. 73 alin. 1 din Lelea nr. 7/1977. Prevederea la care ne referim condiționează existența răspunderii materiale a muncitorilor de împlinirea unor cerințe cumulative și anume: să existe vinovăție, element indispensabil și esențial al răspunderii materiale ; rebutul sau produsul declasat să depășească limitele maxime admisibile de pierderi tehnologice.

Față de modul explicit în care este redactată prevederea cuprinsă în art. 73 alin. 1, rezultă că în cazul în care rebutul este datorat vinovăției, dar se încadrează în limitele admisibile de pierderi tehnologice, nu există răspunderi materiale pentru muncitori. În raport cu normele din Codul muncii care reglementează răspunderea materială, prevederea art. 73 alin. 1 din Legea nr. 7/1977 prezintă un element distinctiv. Diferența constă în necesitatea depășirii limitelor de pierderi tehnologice admisibile. Din Codul muncii — comparînd alin. I și 2 ale art. 102 rezultă că răspunderea materială este atrasă în toate cazurile în care există culpă ; persoanele încadrate nu răspund de pierderile inerente procesului de producție care se încadrează în limitele prevăzute de lege.

Dat fiind că ideea de inerență exclude existența unei participări ori a unei omisiuni și deci orice formă a culpabilității, în sistemului Codului muncii va exista răspunderea materială chiar dacă rebutul sau produsul declarat se încadrează în limitele legal admisibile, dar a fost provocat din culpă. În concepția Codului muncii culpa atrage răspunderea materială chiar dacă rebutul se încadrează în limitele prevăzute de lege. Dimpotrivă, în Legea nr. 7/1977, răspunderea materială a muncitorilor nu poate exista chiar în situația în care rebutul este provocat din culpă, dacă nu este îndeplinită și cea de-a doua condiție cu caracter obiectiv : depășirea limitelor tehnologice admise. Cu alte cuvinte, muncitorul nu răspunde pentru fapta sa culpabilă dacă rebutul se încadrează în limitele tehnologice admibile.

2. Răspunderea materială a muncitorilor în concurență cu a altor persoane este prevăzută de art. 74 din Legea 7/1977 care aduce o reglementare identică celeia din art. 105 din Codul muncii, stabilind că în situația în care rebutul sau produsul declasat a fost cauzat de mai multe persoane, răspunderea fiecăruia se stabilește ținîndu-se seama de măsura în care a contribuit la provocarea pagubei, iar dacă aceasta nu este cu putință, răspunderea se stabilește proporțional cu retribuția tarifară de încadrare a respectivilor, de la data constatării pagubei.

Aceste prevederi sînt lesne de aplicat în ipoteza vizată de legiuitor cînd autorii rebuturilor sînt sau numai muncitori sau numai persoane făcînd parte din celelalte categorii de personal. Stabilirea răspunderii materiale este dificilă iar criteriul adoptat de lege apare insuficient în cazul cînd rebutul sau produsul declasat se datorează culpei unuia sau mai multor muncitori în concurs cu vina uneia sau mai multor persoane din restul personalului unității. Cînd rebutul sau produsul declasat apare ca rezultat al activității sau inactivității comune a unor muncitori cu a altor persoane ce nu au această calitate, se impune a se utiliza ca prim criteriu distinctiv în stabilirea răspunderii materiale faptul dacă rebutul sau produsul declasat depășește sau nu limita maximă admisă de pierderi tehnologice, deoarece responsabilitatea muncitorilor este angrenată numai în cazul cînd nivelul admis este depășit, în timp ce restul personalului va răspunde și în cazul cînd acest prag nu a fost atins.

În situația în care rebutul sau produsul declasat este provocat în comun de muncitori și de alte persoane din cadrul unității, iar limita maximă de pierderi admisă nu este atinsă, muncitorii vor fi exonerați de răspundere, prejudiciul urmînd a se recupera numai de la celelalte persoane vinovate. Dimpotrivă, dacă pierderile tehnologice admisibile au fost depășite, răspunderea materială se va stabili fără a se ține seama de calitatea de muncitor a celui vinovat, aplicîndu-se prevederile art. 74 alin. 1 și 2 din lege, după caz.

dr. C. JORNESCU

financiar

Unele lămuriri privind urmărirea silită

Menționăm unele decizii ale Tribunalului Suprem referitoare la executarea silită, fie pentru că evidențiază în mod clar anumite principii esențiale ce domină materia, fie pentru faptul că scot în relief unele aspecte particulare ce trebuie avute în vedere de unitățile socialiste în calitate de creditoare sau debitoare.

● Instanța nu poate încuviința proprirea pentru o sumă mai mare decît aceea prevăzută în titlul executoriu — ca de exemplu pentru dobînzi (Colegiul civil, decizia nr. 827 din 3 iulie 1969).

● Este inadmisibilă examinarea legalității titlului executor în instanța de validare a popririi (Plen Tribunalul Suprem, decizia de îndrumare nr. 31 din 5 noiembrie 1962).

● Termenul de 5 zile, înăuntrul căruia debitorul poate introduce contestație la poprire, curge de la primirea înștiințării pe care unitatea creditoare este obligată să i-o facă odată cu comunicarea trimisă terțului poprit. Dovada de primire a înștiințării este indispensabilă pentru a face să curgă termenul. Această dovadă nu poate fi înlocuită cu alte probe din care să rezulte că debitorul a cunoscut înștiințarea popririi pe salariul său (Colegiul civil, decizia nr. 1070 din 5 iulie 1968).

● Dat fiind că investirea cu formulă executorie a actelor autentice se face exclusiv de către notariatele de stat, o asemenea investire făcută acestor acte de către instanțele judecătorești este ineficientă, avînd drept urmare anularea formelor de executare făcute pe temeiul acestei investiri (decizia nr. 286 din 29 martie 1965 a Colegiului civil).

● Pentru obținerea titlului notarial este necesară adresarea unei somații în prealabil debitorului, act care are rolul de a-l avertiza, înainte de eliberarea titlului executor, de existența creanței. Lipsa somației prealabile are drept efect nulitatea titlului executor (Colegiul civil, decizia nr. 512 din 3 aprilie 1964).

● În executările ce au loc potrivit Decretului nr. 221/1960 nu sînt aplicabile dispozițiile privitoare la perimarea executării silite (decizia nr. 2208 din 23 noiembrie 1967, nepublicată).

● Contestația la executare poate fi făcută și de acela care, avînd un titlu asupra obiectului supus executării, nu are și posesia de fapt asupra lui (decizia nr. 235 din 6 octombrie 1962 a Colegiului civil).

● În cadrul contestației la executare, instanța nu poate examina fondul raporturilor juridice dintre părți, ci trebuie să se conformeze hotărîrii puse în executare (Colegiul civil, decizia nr. 1007 din 22 iunie 1963).

● În legătură cu executările mobiliare, Plenul Tribunalului Suprem a dat următoarele îndrumări :

— cînd bunul urmărit se află în posesia terțului, acesta se bucură de prezumția că este proprietatea bunului (art. 1909 Cod civil) și incumbă creditorului urmăritor dovada contrară, în sensul că terțul este un detentor precar ;

— dacă bunul pe care terțul pretinde că este proprietatea sa se află la domiciliul debitorului urmărit, și deci prezumția art. 1909 Cod civil joacă în favoarea acestuia din urmă, contestatorul terț va trebui, prin acte cu dată certă, să facă atît dovada proprietății sale cît și raportul juridic în baza căruia lucrul nu se află în posesia sa, ci a celui împotriva căruia a început urmărirea ;

— dacă terțul contestator și cel urmărit locuiesc împreună, dovada cu martori este admisibilă datorită situației echivoce ;

— dacă terțul contestator și cel urmărit folosesc în comun bunul (exemplu : cazul bunurilor proprii ale soților) este admisibilă de asemenea proba cu martori (decizia de îndrumare nr. 14 din 24 mai 1962).

J. COSTIN

Dreptul național al statelor

AUSTRALIA : REGLEMENTĂRI GENERALE PRIVIND AMBALAJELE MĂRFURILOR DIN IMPORT

Reglementările australiene cuprind reguli stricte în materie de ambalaj, reguli referitoare în primul rînd la tratarea contra diverșilor dăunători a ambalajelor din lemn.

Tratarea ambalajelor din lemn trebuie să fie efectuată în conformitate cu regulile agreate de către Direcția australiană a carantinei în vederea combaterii insectelor și a oricărei alte forme de contaminare. Astfel, ambalajele trebuie să fie lipsite de orice particulă de pămînt sau de alte deșeuri de origine vegetală. Pe de altă parte, avîndu-se în vedere că, pentru izolarea și aranjarea produselor în interiorul containerelor, este interzisă utilizarea fînului sau paielor, este necesar să se recurgă în acest scop la fibre de lemn sau la carton.

Ambalajele din lemn tratate în conformitate cu regulile sus-amintite trebuie să fie utilizate într-un termen de 21 de zile de la efectuarea operațiunilor de tratare.

Tratarea ambalajelor din lemn poate fi certificată printr-un document eliberat în țara exportatoare. Cu toate acestea, conținutul unui astfel de document nu este obligatoriu pentru serviciile australiene de carantină, acestea avînd sarcini precise de control în acest domeniu, la sosirea mărfurilor pe teritoriul țării.

OMAN : MODIFICĂRI ÎN MATERIE TARIFARĂ

Autoritățile competente omaneze au introdus recent o taxă vamală de 20% la importul următoarelor produse :

— tuburi din amiantă-ciment, din materiale plastice armate cu fibre de sticlă, din polietilenă și din PVC, cu diametre de peste 25 mm ;

— tuburi din fontă și din materiale ceramice cu diametre de peste 300 mm.

FILIPINE : REGLEMENTĂRI PRIVIND DOCUMENTELE DE ÎNSOȚIRE A MĂRFURILOR IMPORTATE

Conform unor hotărîri recente ale atuorităților competente din Filipine, mărfurile care urmează a fi importate în această țară trebuie să fie însoțite de facturi comerciale. Viza consulară pe aceste documente nu mai este obligatorie.

Pentru loturile de mărfuri cu o valoare superioară sumei de 666 dolari este percepută o taxă forfetară de 33 dolari.

TAILANDA : ETICHETAREA PRODUSELOR ALIMENTARE

Conform noilor reglementări adoptate de către autoritățile tailandeze, etichetele aplicate pe recipientele conținînd produse alimentare trebuie să cuprindă, în limba tailandeză (și eventual, într-o limbă străină), următoarele mențiuni :

— denumirea produsului ;
— numărul de înregistrare ;
— numele și adresa producătorului ; țara de fabricație ;
— cantitatea netă, în unități din sistemul metric (greutatea netă pentru un produs în stare solidă ; volumul net pentru lichide ; greutatea netă și volumul net pentru produsele semilichide) ;
— ingrediente principale, exprimate procentual în ordine descrescătoare ;
— data fabricației și a expirării termenului de consum ;
— recomandări referitoare la stocare ;

— eventuale indicații cu privire la modul de preparare;

— mențiuni referitoare la conservanți, coloranți sau arome utilizate la fabricație, conform regulilor stabilite de ministerul sănătății (dacă este cazul);

— indicații privitoare la utilizare și mențiuni specifice pentru alimentele pentru copii (dacă este cazul).

SENEGAL: MODIFICĂRI ADUSE REGIMULUI DE IMPORT

Conform unor reglementări recente, pentru importul produselor menționate mai jos este obligatorie obținerea unei autorizații prealabile:

A. Produse alimentare: ceai și cafea (verde), ouă, carne de pasăre, ton, sardele, mezeluri, curmale, portocale, mere, lapte praf, paste făinoase, grîu, mălai, orez (exclusiv cel pentru sămînță), făină de cereale, tutun brut (inclusiv deșeuri);

B. Produse chimice și din cauciuc: tuburi și țevi din PVC, alcool metilic, uleiuri lubrifiante, îngrășăminte chimice, insecticide, anvelope și camere de aer;

C. Produse ale industriei electrotehnice și electronice: frigidere pentru uz casnic, aparate de aer condiționat (pînă la 3 kW), mașini de cusut (exclusiv cele pentru utilizări industriale), radioreceptoare (combinate sau nu cu aparate de înregistrare sau de reproducere a sunetului), magnetofoane și difuzoare, amplificatoare pentru joasă frecvență, aparate TV, discuri și casete (inclusiv cele pentru magnetoscop).

Importul tuturor celorlalte produse este liber, nefiind necesară obținerea unei autorizații prealabile de import.

Rămînt, de asemenea, valabile toate celelalte restricții aplicabile la import sub formă de contingente sau de prohibiții.

COSTA RICA: RESTRICȚII LA IMPORT

Datorită dificultăților accentuate întîmpinate pe planul balanței de plăți curente a țării, autoritățile din Costa Rica au anunțat recent o serie de măsuri destinate reducerii importurilor. Astfel, au fost introduse o serie de restricții în ceea ce privește acordarea licențelor de import, eliberarea acestora nefiind garantată de către Banca Centrală decît pentru produsele făcînd parte din următoarele categorii:

— medicamente și alte articole sanitare;
— semințe și uleiuri comestibile;
— materiale necesare în procesul de învățămînt;
— materii prime și produse semifabricate pentru agricultură și industrie;
— combustibili și lubrifianți;
— materiale de construcție strict necesare;
— piese de schimb pentru orice categorie de mașini și echipamente;
— alte produse considerate ca fiind esențiale.

Pe de altă parte, a fost interzis importul a numeroase produse, între care se numără: articole prelucrate din lemn; articole de volaj, sport și camping din materiale textile; covoare; recipiente din sticlă; sticlărie de menaj; articole de menaj din fontă, oțel, aluminiu și alte metale comune; recipiente metalice pentru transport și stocare; tuburi și țevi; generatoare cu aburi, motoare cu combustie internă (exclusiv motoare Diesel și piese de schimb pentru orice categorie de motoare); mașini și echipamente agricole (exclusiv anumite piese de schimb); tractoare (exclusiv anumite piese de schimb); mașini și aparate electrice (exclusiv anumite piese de schimb); material rulant și tramvaie; autovehicule (exclusiv anumite piese de schimb); mobilă și articole de mobilier (exclusiv mobilier chirurgical); confecții, încălțăminte și accesorii; instrumente și aparate optice, aparate foto și cinematografice; articole de sport, jucării; aparate electromenajere; aparate de radio și TV.

Pentru alte produse decît cele sus-menționate și cu excepția celor pentru care acordarea licențelor este garantată de către Banca Centrală, licențe de import pot fi eliberate de la caz la caz, însă autoritățile bancare își rezervă dreptul de a nu furniza la cursul de schimb oficial devizele necesare plății importurilor decît în limita disponibilităților.

URUGUAY: MONOPOLUL PAVILIONULUI NAȚIONAL PENTRU TRANSPORTUL MARITIM AL MĂRFURILOR CARE FAC OBIECTUL IMPORTULUI

La 6 iulie 1981 autoritățile uruguayene au decis punerea în aplicare a prevederilor legii nr. 14650 referitoare la obligativitatea transportului cu vase sub pavilion uruguayan a mărfurilor importate via mare.

În cazul în care, în momentul expedierii mărfurilor, nu este disponibil un vas sub pavilion național, transportul poate fi efectuat cu un vas străin, însă numai cu condiția obținerii prealabile a autorizației aferente din partea Ministerului Transporturilor și Lucrărilor Publice al Uruguayului.

Această reglementare rezultă din prevederea legii suscitate conform căreia Uruguayul își rezervă dreptul de a transporta cu vase sub pavilion național cel puțin 50 la sută din mărfurile care fac obiectul importului.

Monopolul pavilionului național se aplică și în cazurile în care mărfurile transportate via mare sînt descărcate într-un port străin și pătrund ulterior pe teritoriul uruguayan cu un alt tip de mijloc de transport.

SPANIA: REDUCEREA IMPOZITULUI „DE LUX" ASUPRA AUTOTURISMELOR

Prin Decretul nr. 2221/1981, autoritățile spaniole au decis reducerea, pentru perioada 1 octombrie 1981 — 31 decembrie 1982, a impozitului „de lux" aplicabil autoturismelor. Noul nivel al impozitului a fost fixat la 21,60 la sută (față de 23,40 la sută anterior datei de 1 octombrie).

MAREA BRITANIE: REGLEMENTĂRI REFERITOARE LA MARCAREA ORIGINII MĂRFURILOR

De la 1 ianuarie 1982 va intra în vigoare în Marea Britanie prevederea din decretul nr. 121/1981 — „The Trade Descriptions (Origin Marking) (Miscellaneous Goods) Order 1981" — conform căreia este interzisă comercializ-

zarea următoarelor categorii de bunuri în cazul în care nu este clar și lizibil indicată originea lor:

— confecții și articole textile;
— aparate electrice pentru uz casnic;
— încălțăminte;
— tacîmuri.

GRECIA: DESFIINȚAREA OBLIGATIVITĂȚII VIZEI CONSULARE A CERTIFICATELOR SANITARE

Autoritățile elene au anunțat recent că nu mai este necesară aplicarea vizei consulare pe certificatele sanitare cerute la importul următoarelor animale și produse de origine animală:

a) **specii de animale:**
— rumegătoare și porcine;
— păsări de curte;
— iepuri și alte animale rozătoare comestibile;
— vînat;
— pește și alte animale, de mare sau de apă dulce.

b) **produse de origine animală:**
— carne provenind din sacrificarea animalelor sus-menționate;
— conserve de carne;
— conserve de pește;
— ouă, miere, lapte și produse lactate.

A. C.

Probleme locative și de autogestiune a imobilelor

Regimul legal al garajelor proprietatea unităților socialiste

Potrivit prevederilor art. 40 din Legea nr. 5/1973, și art. 16 alin. 1 din H.C.M. nr. 860/1973, garajele proprietatea unităților socialiste se repartizează de către comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare ale municipiilor, sectoarelor municipiului București, orașelor și comunelor, numai persoanelor juridice sau fizice care fac dovada că sînt proprietari de mijloace auto de transport. Se acordă prioritate persoanelor juridice sau fizice care au sediul sau locuiesc în clădirea sau în apropierea clădirii în care este situat garajul. Cînd sînt mai mulți solicitanți, dintre care unul este o unitate socialistă (de stat sau cooperatistă), repartizarea se face acesteia. În cazul în care garajul este solicitat de mai multe unități socialiste, desemnarea beneficiarului este de atributul exclusiv al organului administrativ care face repartizarea.

În contextul Legii nr. 5/1973, garajelor li se aplică același regim juridic ca suprafețelor cu altă destinație decît aceea de locuință. Ele nu sînt considerate dependințe.

Prelungirea de drept a unor contracte de închiriere nu se referă la garaje (Plen. Trib. Suprem dec. îndr nr. 5/1975, pct. 7), dar nu se poate refuza reînnoirea contractului de închiriere dacă ordinul de repartizare nu a fost anulat sau revocat în mod legal.

În situația în care organul administrativ competent ce face repartizarea garajului nu respectă prioritatea stabilită de art. 40 din Legea nr. 5/1973, persoana fizică, sau juridică îndreptățită are acțiune la judecătorie sau la organul arbitral, după caz, pentru anularea ordinului de repartizare emis în favoarea alteia. De asemenea, are drept la acțiune și titularul unui ordin de repartizare vătămat prin emiterea altuia, în favoarea unei persoane care nu se află în același rang sau grad de prioritate.

Deoarece dreptul de folosință a garajelor proprietatea unităților socialiste este condiționat de calitatea de deținător legal al unui autovehicul, acest drept se stinge în mod automat cînd beneficiarul garajului pierde calitatea de proprietar. Titularul contractului de închiriere păstrează, totuși, dreptul de folosire a garajului dacă dobîndește în termen de 6 luni de la înstrăinarea sau distrugerea unui autovehicul un alt mijloc de transport auto (art. 16, alin. 2 din H.C.M. nr. 860/1973). În aplicarea acestei prevederi legale s-a decis că titularul contractului se va putea opune acțiunii prin care se cere evacuarea sa din garaj pe motiv că nu mai este proprietar de autovehicul, dacă va dovedi prin probe admise de lege că este în situația de a dobîndi un alt mijloc de transport auto în termen de 6 luni de la înstrăinarea sau pierderea celui inițial.

Data la care a avut loc înstrăinarea sau distrugerea mijlocului de transport auto trebuie anunțată în scris, astfel cum dispune art. 16, alin. 3 din H.C.M. nr. 860/1973, în termen de 10 zile, întreprinderii în a cărei administrare se află garajul, în vederea repartizării acestuia. Nesocotirea acestei obligații constituie contravenție sancționată cu amendă de la 300 la 1 500 lei și se aplică titularului contractului de închiriere a garajului, astfel cum prevede art. 26, alin. 2 din H.C.M. nr. 860/1973.

Potrivit prevederii art. 40, alin 1, fraza finală din Legea nr. 5/1973, garajele pot fi repartizate în folosință comună cînd capacitatea lor și condițiile de acces permit aceasta. În aplicarea acestei prevederi legale s-a decis că în cazul în care titularul unui contract de închiriere al unui garaj, a fost vătămat în dreptul său prin emiterea ulterioară a încă unui ordin de repartizare asupra aceluiași garaj, cel în cauză va putea invoca în fața instanței de judecată nulitatea noului ordin de repartizare, dovedind că garajul nu permite, o folosință comună (nu are capacitatea de a satisface nevoile ambelor persoane).

Deoarece închirierea unui garaj include și folosința curții respective (acolo unde este cazul); proprietarul nu ar putea cu acordul numai a unora dintre chiriași să reducă suprafața curții, împiedicînd accesul normal al garajului (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 375/1972). De asemenea, proprietarul autovehiculului nu este îndreptățit să tulbure liniștita folosință a spațiului locativ de către chiriași prin zgomote sau poluarea aerului cauzată de explozii sau de gazele ce s-ar degaja în mod inevitabil de la motorul autoturismului, cu ocazia introducerii și scoaterii lui din garaj.

În conformitate cu prevederile art. 40, alin. 2 din Legea nr 5/1973, deținătorii (persoane fizice și juridice) cu chirie a unor garaje proprietate de stat, pot face schimb între ei substituindu-se în drepturi și obligații, cu aplicarea în mod corespunzător a prevederilor privind schimbul de locuințe. Aceasta înseamnă că persoanele interesate vor încheia o convenție privind schimbul de garaje, vor solicita autorizarea organului administrativ competent și vor proceda la schimbul efectiv și la încheierea noilor contracte de închiriere, numai după obținerea ordinelor de repartizare. Întrucît, textul citat mai sus se referă numai la posibilitatea schimbului de garaje proprietate de stat, cele ce aparțin unor organizații cooperatiste sau obștești nu pot forma obiectul unui schimb între chiriașii acestora.

C. J.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

U.M.T.C.F. Cluj-Napoca
Str. Fabricii de zahăr, 93
Telefon : 45588, 45888
Telex : 31389

PIESE DE SCHIMB

— Ax fuzetă buc. 20
— Ax sabot buc. 9
— Bucșă dr. buc. 7
— Bolț buc. 1
— Butuc buc. 10
— Bucșă lagăr buc. 6
— Bucșă buc. 8
— Bolț buc. 1
— Bucșă buc. 6
— Camă buc. 60
— Cap lagăr buc. 2
— Cilindru basculare buc. 5
— Conductă buc. 1
— Cîrlig buc. 3
— Disc etanșare buc. 15
— Disc frînă buc. 23
— Flanșă buc. 10
— Inel ghidare buc. 7
— Inimă buc. 2
— Nervură buc. 7
— Opritor buc. 2
— Piston buc. 6
— idem dr. buc. 3
— idem stg. buc. 3
— Placă buc. 5
— Placă siguranță buc. 4
— Piuliță buc. 5
— Piuliță manșon buc. 6
— Rezervor aer buc. 2
— Suport buc. 3
— Sabot frînă buc. 4
— Suport tracțiune buc. 1
— Suport cilindru buc. 10
— Traversă buc. 1
— Tijă superioară buc. 12
— Tambur frînă buc. 15
— Ureche buc. 8
— idem buc. 9

TATRA 138

— Burduf protecție buc. 100
— Bulon st. cpl. buc. 150
— Colivie role buc. 24
— Garnitură colector evac. buc. 100
— Grup conic st. buc. 2
— Inel distanțier buc. 130
— idem buc. 130
— Intrerupător bord buc. 3
— Macara geam buc. 10
— Pinion satelit buc. 10
— Perie electromotor
— Ștergător parbriz buc. 8
— Rotor electromotor buc. 8
— Schimbător fază picior buc. 5
— Tub flexibil 10×300 buc. 30
— Ușă stg. buc. 5

AUTOMACARA DE 5 TONE

— Ax buc. 5
— Ax cu pinion buc. 1
— Pinion buc. 5
— Pinion buc. 12
— Pinion buc. 1
— Pinion conic buc. 1
— idem buc. 5
— Roată dințată buc. 2

INSTITUTUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU ECHIPAMENTE ENERGETICE ȘI MAȘINI DE RIDICAT — BUCUREȘTI

MAGAZIA 23 AUGUST

— Dispozitiv automat pt. ventilație buc. 138
— Țeavă PVC ∅ 160 ml. 204
— Distribuitor hidraulic buc. 5
— Releu termosemnalizare buc. 23

MAGAZIA VITAN

— Capăt clemă buc. 6180
— Motor electric flanșat 4KV/1500 buc. 1
— Regulator ELX 126 buc. 8
— Element ELV 120 buc. 9
— Compensator temperatură 12-21-50 EL×242 buc. 2
— Motor electric 11 KW 750 buc. 2
— Soclu releu RS buc. 93
— Condensator EG 7477 buc. 150
— Condensatori PMP 0302 0,22 F buc. 6680
— Diode EFD 108 buc. 14880
— Diode BC 171 B buc. 14630
— Conectori 300121 buc. 250
— Conectori 300122 buc. 250
— Rezistențe chimice 750 buc. 2131
— Rezistențe chimice 330 km 6,5 buc. 177
— Rezistențe chimice 1 Mohm 0,5 W buc. 150

MAGAZIA FILIALA CLUJ-NAPOCA

— Alama 41×41 kg. 186
— Alama 40×20 kg. 43
— Amortizor TV buc. 2
— Amortizor spate Dacia 1300 buc. 2
— Aparat telec FGB buc. 5
— Arc spiral Dacia 1300 buc. 1
— Arzător GP 26 buc. 1
— Arzător AMAG. 800 P2 buc. 1
— Cablu viteză Dacia 1300 buc. 1
— Canal gaz 2 1/2" buc. 10
— Cauciuc siliconic kg. 21
— Cu 10×8 kg. 78
— Film MP 20×120 kg. 14
— Film FERMA NP kg. 2
— Film Color 18×120 kg. 20
— Film DK 5,35-50 ml. kg. 38
— Film Color NC16 kg. 2
— Film UT 18 kg. 3
— Film DP 15-36 kg. 100
— Film NP 12 kg. 17
— Film kg. 30
— Film NP 20-120 kg. 20
— Film reduct. FR 100 A kg. 120
— Freză set modul kg. 1
— Grup conic TV 51 F kg. 2
— Injector MEC 4 kg. 1
— Injector MEC 8 kg. 1
— Manșetă 170×25 kg. 122
— Plăcuțe frînare Dacia 1300 set 1
— Robinet trecere 3"-83 M buc. 9
— Robinet cu ventil drept A 10-65 buc. 4
— Rulment 7207 buc. 300
— Rulment 7305 buc. 73
— Rulment 32011 buc. 58
— Set pompă apă buc. 1
— Tablă inox W 4841-g 25 kg. 385
— Tablă W 4571-g-32 kg. 27
— Tablă W 4573-g50 kg. 235
— Vacoperm ∅ 30 kg. 48
— Ventil manometr VE 2-1 buc. 191
— Ventil centrifug V. 472-1-4 KW 25000/m 170 vc.c. buc. 1
— Oțel mumetal ∅ 50 kg. 52
— Vacoperm. ∅ 20 kg. 40

Notă

Pentru materialele de la magaziile 23 August și Vitan se va lua legătura la telefon 82.40.05, compartimentul de Aprovizionare, iar pentru materialele de la magazia Filialei Cluj-Napoca : telefon 951/47466 — compartimentul Aprovizionare.

Răsfoind prin dosare

Cine suportă costul hotărîrilor arbitrale?

Dacă s-ar face o statistică prin care să se stabilească ponderea pe care o dețin dosarele care au ca obiect cereri de penalități soluționate pe cale amiabilă, în raport cu acelea care și-au găsit rezolvarea prin hotărîri date de organele de arbitraj, rezultatul ar fi mai mult decît îngrijorător. Fără să avem date statistice doveditoare, credem că dosarele din prima grupă — soluționate pe cale amiabilă — nu dețin nici 5%. Cu alte cuvinte, s-a înrădăcinat practica plății de penalități rezultate din neexecutarea corespunzătoare a contractelor economice **numai pe bază de hotărîri arbitrale definitive.**

Dintr-o atitudine de neexplicat, întreprinderile în culpă contractuală, în loc să verifice în lumina normelor de drept pretențiile formulate de creditori și să vireze de îndată suma pe care legal o datorează, preferă să fie acționate la arbitraj. Este adevărat că această cale are „meritul" de a întîrzia plata și că hotărîrea organului de arbitraj constituie un titlu sigur, o acoperire „solidă" pentru înregistrare în debit a penalităților și a despăgubirilor plătite dar, în același timp, duce și la majorarea sumei de plată cu cheltuielile de arbitrare și consumă un prețios timp de muncă al celor care urmăresc soluționarea, cheltuieli care sînt incompatibile cu principiile noului mecanism economic, respectiv cu autogestiunea economico-financiară a întreprinderilor. Pe de altă parte, această cale provoacă importante pierderi și creditorului, care încasează un debit cert la data formulării cererii de plată, cu o întîrziere, uneori de foarte multe luni, respectiv numai la data cînd se pronunță, prin hotărîre, organul de arbitraj.

Cum poate fi explicată această practică ?

În primul rînd, printr-o prea mare toleranță față de cheltuielile de arbitraj. Astfel, bunăoară, trecerea cu ușurință pe cheltuieli a unor taxe de arbitraj, deși este evident faptul că pretențiile creditorului pot fi soluționate din faza de conciliere, este una din cauze care generează litigii arbitrale nejustificate.

În al doilea rînd, unele lacune existente în sistemul de stabilire a obligațiilor de plată ale debitorilor contribuie, de asemenea, la preferința pe care o manifestă aceștia pentru calea soluționării cererilor prin hotărîri arbitrale. Nu trebuie făcută nici o demonstrație că orice debitor preferă să plătească o anumită datorie peste 6 luni sau peste un an, în loc să o onoreze la scadență, devreme ce asemenea întîrzieri nu-l costă nimic. În schimb, pentru creditor, încasarea unei creanțe cu întîrziere, de multe ori de peste un an, înseamnă plata de dobînzi corespunzătoare valorii creditelor bancare la care a trebuit să recurgă.

Principiul autogestiunii economico-financiare impune deci, pentru înlăturarea tergiversării plății debitelor rezultate din penalități contractuale, luarea unor măsuri corespunzătoare :

— în primul rînd, instituirea unui control mai riguros asupra trecerii pe cheltuieli a taxelor de arbitraj ;

— în al doilea rînd, obligarea debitorului la plata imediată a părții recunoscute din pretențiile formulate de creditor, fără să se mai aștepte hotărîrea finală, fapt care ar contribui într-o măsură considerabilă la lichidarea, cel puțin parțială a debitelor, ceea ce ar avea influențe pozitive asupra mijloacelor circulante ale întreprinderii creditoare ;

— în al treilea rînd, obligarea debitorilor la plata de dobînzi asupra valorii penalităților întîrziate la plată, ar avea, de asemenea, efecte pozitive asupra modului în care ar fi privite în viitor asemenea debite.

La pîrghiile economice arătate mai sus, nu ar dăuna să se alăture și unele desprinse din normele de disciplină a muncii : exigență sporită în aplicarea principiilor rezultate din noul mecanism, corelat cu stabilirea răspunderilor cînd spiritul și litera normelor de drept economic sînt încălcate.

DALEX

CITITORII

Decupînd și expediind formularul de mai jos vă asigurați primirea în trimestrele II, III și IV/1982 și „Revistei economice" și a Suplimentului ei săptămînal.

Abonamentele pot fi făcute și prin oficiile P.T.T.R., costul unui abonament pe trei trimestre fiind de 195 lei, adică 5 lei un număr al revistei.

— — — — — — — — — — — — — —

_____

_____

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ" ;

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin mandatul poștal din ziua . . . . . v-am expediat suma de 195 lei, în contul ISIAP (Intreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR., Filiala Sector 1, București, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă și Supliment, pe trimestrele II, III și IV/1982.

(semnătura abonatului)

Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime

Mai mult petrol prin extinderea forajului de mare adîncime (I)

CRIZA energetică de pe plan mondial a creat reflexul de a asocia cuvîntului petrol atributul „foarte scump". Dar a și desființat în optica economică concepția că zăcămintele situate în condiții dificile de exploatare sînt nerentabile. Creșterea prețurilor de achiziție din import a diminuat limita de eficiență acceptată în exploatarea zăcămintelor autohtone. Pe de altă parte, acumularea de experiență și creativitate a redus costul pe metru forat, a îmbogățit cunoștințele despre dimensiunea și localizarea rezervelor de adîncime, despre metodele de explorare și exploatare.

În acest context și la noi în țară se forează după petrol și gaze la tot mai mare adîncime. Este foarte necesar, chiar dacă e nevoie de echipamente de foraj cu un grad de complexitate și costuri mai ridicate, de noi tehnologii de săpare, de înaltă specializare profesională, deci de investiții suplimentare. Evident, nu este ușor, dar e posibil dacă se pun în balanță experiența românească în exploatarea petrolului, calitatea echipamentului de foraj și extracție pe care îl fabricăm.

Aceasta nu înseamnă că nu mai sînt probleme. În calea extinderii forajului de mare adîncime se află încă obstacole de natură subiectivă sau obiectivă. Indiferent însă de acestea, economia are nevoie și de petrolul de la mare adîncime. În cele ce urmează, ne propunem să ne oprim asupra principalelor aspecte și dificultăți în realizarea integrală, la vreme, a programelor de foraj la mare adîncime, în scopul de a evidenția modalități și acțiuni capabile să înlăture obstacolele actuale, accelerînd racordarea unor noi rezerve de hidrocarburi la circuitul economiei.

Intensificarea ritmurilor de depistare și valorificare a rezervelor

DUPĂ ANUL 1974, simptomele crizei energetice, cerința creșterii în ritm înalt a resurselor de hidrocarburi au creat necesitatea amplificării și concentrării forțelor angrenate în acest sector în cadrul unui **program special** complex de acțiune privind forajul și exploatarea sondelor de mare adîncime. Programul, ale cărui obiective vizau perioada 1975—1980, urmărea creșterea substanțială a volumelor de foraj și a vitezelor de lucru pe baza intensificării ritmului de execuție a lucrărilor, prin adoptarea unor măsuri de sporire a aportului tuturor factorilor angrenați. Pe baza prevederilor programului referitoare la elaborarea și aplicarea de tehnologii moderne de foraj, perfecționarea dotării tehnico-materiale, îmbunătățirea cadrului organizatoric al activității și încredințarea execuției lucrărilor unor brigăzi specializate, în unitățile de profil din țara noastră s-a acumulat o bogată experiență în forajul la mare adîncime, materializată în atingerea unor recorduri de adîncime și de producție și în reducerea duratei de săpare a sondelor.

Corolarul cercetărilor, al eforturilor materiale și financiare depuse de-a lungul anilor îl constituie confirmarea ipotezei că, și în țara noastră, la mare adîncime există rezerve de țiței și gaze exploatabile.

Urmărind dinamica realizărilor obținute la indicatorii caracteristici ai activității de foraj la mare adîncime în cadrul programului complex, aplicat din anul 1975 (graficul), se observă:

1 **Realizarea unui salt însemnat față de anul 1974,** în mod deosebit la volumul de foraj de exploatare și, în consecință, la producția de petrol și de gaze obținută din sondele de mare adîncime. Ponderea forajului de mare adîncime în totalul volumului de foraj s-a situat în perioada anilor 1979—1981 la circa 11%.

2 **Creșterea mai lentă,** dar continuă după anul 1978, **a nivelului indicatorilor eficiența sapelor și viteza mecanică,** ceea ce înseamnă că a sporit atît gradul de utilizare a mijloacelor productive de săpare (cu 25 de procente în anul 1981 față de 1974), cît și productivitatea orară (care ajunge să fie în anul 1981 cu peste 7 procente mai mare ca în 1974).

3 **Viteza de foraj** de cercetare și exploatare a avut o evoluție sinuoasă: la început, în anul 1975, s-au obținut viteze mai mari decît în anul 1974, după care realizările au scăzut în anul 1978, iar în continuare au înregistrat o ușoară și constantă ascensiune, fără a depăși însă nivelul înregistrat în anul de bază. Care au fost cauzele ? Deși la multe dintre echipamentele de forare — de care depinde direct viteza de lucru — au fost realizate în concepție originală și cu forțe proprii în termene relativ scurte și cu o calitate ridicată, la altele însă s-au înregistrat (în special între anii 1975—1978) unele întîrzieri în asimilare și în fabricarea lor în cantitățile prevăzute, sau unele decalaje între caracteristicile lor tehnice și funcționale și condițiile concrete de forare și exploatare a unor structuri geologice mai dificile. Asupra diminuării vitezei de foraj a acționat însă și gradul uneori mai redus de precizie în cunoașterea structurilor și acumulărilor la mare adîncime, precum și unele deficiențe interne de natură organizatorică în desfășurarea activității de foraj.

4 **Sporirea numărului sondelor** de mare adîncime terminate în acest interval, de la 62 — finalizate pînă în anul 1974 — la 201 unități, adică un spor de circa 300%, pînă în anul 1981.

Cu toate succesele înregistrate în dinamică, **unele prevederi ale programului nu au fost realizate în întregime.** Poate fi făcută observația că realizările în acest sector se situează în jurul nivelului de finanțare atins în această perioadă. Dacă volumul efectiv de finanțare pentru forajul de cercetare geologică a ajuns la aproape 90% față de

ACTIVITATEA de foraj la mare adîncime a început în țara noastră cu mai bine de 20 de ani în urmă (anul 1961). În acest interval de timp au fost forați aproape 1,4 mil. m și au fost terminate 259 sonde, cu o adîncime medie care s-a situat de regulă în jurul a 4 500 m, dar în unii ani a depășit granița de 5 000 m. Etapa de demarare a activității de foraj de mare adîncime, situată între anii 1961—1974, s-a caracterizat prin următoarea **evoluție** a indicatorilor specifici (tabelul) : ● **volumul forajului** a debutat cu o medie anuală de 21 000 m, pentru ca în perioada anilor 1971—1974 să sporească de 2,38 ori ● **viteza medie** de lucru a crescut după anul 1970 cu 50 m/instalație-lună, față de perioada anterioară ● **numărul mediu anual de sonde terminate** practic s-a dublat în intervalul 1971—1974 față de cel înregistrat în anii dinainte.

Nivelul unor indicatori specifici pentru forajul de mare adîncime între anii 1961—1974

Indicatori	Perioada	
	1961—1970	1971—1974
Volum mediu anual de foraj (m)	21 000	50 000
Viteze medii de lucru (metri/instalație lună)	230	280
Număr mediu anual de sonde terminate	4,28	7
Adîncimea medie anuală de săpare (m)	4 832	4 684
Ponderea forajului de mare adîncime în volumul total al forajului (%)	1,3	3

Recorduri

● **cea mai mare adîncime** realizată pînă în prezent aparține sondei CIUBOȚI (6 503 m), terminată în anul 1975;
● **cea mai adîncă sondă de petrol în producție** este sonda 5 520 Drăganu-Călina care deține, totodată, și întîietatea în ceea ce privește presiunea de fund ;
● **cea mai adîncă sondă aflată în foraj** (de peste 6 000 m), care a fost tubată cu cea mai adîncă coloană tehnică (7 in. pînă la 6 000 m) și are condiții să depășească în acest an recordul de adîncime realizat în țara noastră pînă în prezent este sonda nr. 5 030 de la Vatra Moldoviței.

prevederi, volumul de lucrări la această categorie de foraj s-a situat și el la circa 91% față de prevederi. În timp ce finanțarea pentru forajul de exploatare s-a ridicat la numai 45% din plan, volumul de foraj similar s-a înfăptuit în aceeași proporție, iar producția de țiței obținută pe această cale s-a situat la circa 50% din prevederi. O situație asemănătoare s-a menținut și în sfera forajului și a producției de gaze. Avînd în vedere corelația care se conturează între realizarea volumului de finanțare prevăzut (respectiv al îndeplinirii programului de investiții) și volumul forajului posibil de efectuat și al producției obținute apare necesară, ca deosebit de importantă, pentru îndeplinirea în totalitate în perioadele următoare a sarcinilor programelor speciale de foraj la mare adîncime o mobilizare sporită a tuturor factorilor implicați pentru **punerea la termen în lucru și finalizarea noilor capacități de foraj și extracție**, pentru asigurarea dotării tehnice — materiale la nivelul stabilit. Desigur, toate acestea, alături de intensificarea efortului propriu în vederea utilizării la indici mai înalți a potențialului tehnic și uman disponibil.

Continuînd analiza rezultatelor obținute la forajul de mare adîncime cu activitatea desfășurată în primul an al actualului cincinal și la începutul anului 1982, poate fi relevat că:

— volumul total de foraj (cercetare plus exploatare) se apropie de nivelul prevăzut (realizări 98%) și, ceea ce este pozitiv, **forajul de cercetare geologică**, adică pentru asigurarea rezervelor producției viitoare s-a ridicat peste prevederi (cu 11 procente în ianuarie 1982). Cele mai bune rezultate în anul 1981 s-au obținut la Schela de foraj Craiova și în cadrul Trustului petrolului Bolintin care au depășit volumul de foraj planificat cu peste 21 și, respectiv, 15 procente;

— totuși, realizările s-au situat sub prevederi atît în anul 1981, cît și în luna ianuarie 1982 la volumul total de foraj (petrol și gaze), la forajul pentru exploatare de petrol (cu 36 de procente în ianuarie 1982) și la forajul pentru gaze. Cu rezultate sub plan în cursul anului 1981 s-a înscris în special Trustul petrolului Ploiești, atît la Schela de foraj Moreni, cît și la cea din Lilieși.

Organizarea activității — susceptibilă de perfecționări

O ANALIZĂ comparativă a vitezelor de lucru realizate pe plan mondial la forajul de mare adîncime arată că în România sînt cu 10—30% mai mari față de realizările din Estul Europei, dar sînt în același timp mai reduse decît în S.U.A. sau în unele țări vest-europene. Este adevărat, comparativ cu zonele investigate din S.U.A., de exemplu, cele din țara noastră prezintă un grad de dificultate mai ridicat sub aspectul naturii și durității rocilor, presiunii fluidelor întîlnite, temperaturii, agenților contaminanți ai fluidului de foraj, înclinării formațiilor geologice, care generează probleme tehnice mai mari în procesul de foraj.

Pe de altă parte, în țara noastră personalul de la sonde este polispecializat în multiple operații de natură diferită, în timp ce în alte țări serviciile aferente forajului de mare adîncime sînt prestate de unități specializate. Aceste moduri diferite de organizare conferă și soluții cu eficiență diferită. La nerealizarea prevederilor programelor de foraj și a unor viteze de lucru sporite au contribuit și unele greutăți legate mai ales de încadrarea acestora cu personal de calificare corespunzătoare complexității/lucrărilor. În această privință **apare ca foarte necesară o mai mare preocupare** a unităților din cadrul Ministerului Petrolului **pentru recrutarea, selectarea, pregătirea și specializarea lucrătorilor** pentru activitatea direct productivă, ca și pentru stabilizarea lor la locurile de muncă, activități în care trebuie să se atingă și să se mențină nivelul impus de creșterea volumelor de lucrări programate pentru forajul la mare adîncime.

De o mare însemnătate apare realizarea unei mai mari adecvări a formelor organizatorice actuale la condițiile concrete existente în trusturile de foraj și extracție în vederea apropierii conducerii și asistenței tehnice specializate de locurile de muncă, înființarea unor schele de foraj specializate în activități conexe — cimentări, carotaj, pregătirea personalului etc., creșterea nivelului preocupărilor actuale pentru menținerea în stare de funcționare — pe o mai mare perioadă de timp ca în prezent — a elementelor de mecanizare din dotare și pentru lărgirea gamei și numărului acestora prin autodotare. Eforturile vor trebui concentrate pentru înlăturarea mai operativă, cu mai multă consecvență, a unor deficiențe actuale privind utilizarea în unele cazuri de fluide de foraj incompatibile cu formațiunile traversate, întreținerea și curățirea la vreme a fluidelor de foraj, folosirea în grad mai redus a instalațiilor și a timpului de lucru.

Dotarea la nivelul impus de complexitatea lucrărilor

ÎN DECURSUL ANILOR, și în special începînd cu 1975, pe baza programelor adoptate și a sarcinilor primite de factorii implicați în dezvoltarea forajului la mare adîncime, au fost asimilate în țară o parte din ce în ce mai mare a echipamentelor și materialelor necesare: instalații de foraj, grupuri motopompă de mare putere, echipamente moderne pentru prepararea și condiționarea fluidelor de foraj, unele elemente de mică mecanizare, aparatură de măsură și control, material tubular de foraj etc.

Trebuie arătat însă că dotarea tehnico-materială nu s-a situat la nivelul cerut de dezvoltarea acestei activități, de complexitatea lucrărilor și de gradul de dificultate specific adîncimilor mari la care se lucrează, ceea ce a constituit o cauză majoră a nerealizării programelor de foraj. După cum apreciază specialiștii din foraj se înregistrează importante rămîneri în urmă în dotarea cu elemente principale care condiționează aplicarea tehnologiilor moderne de foraj. Pe parcursul unui an restanțele au atins cote relativ mari: la prăjini grele de diametre mari, burlane de tubaj tratate termic, la tije de antrenare cu secțiune hexagonală, sape cu role de construcție modernă, la aditivi chimici pentru prepararea și întreținerea fluidelor de foraj, la aparatură de măsură și control, motoare de foraj ș.a. Lipsa prăjinilor de foraj confecționate din oțel G-105 și S-135, la care s-a înregistrat o restanță de 8 500 t a impus, de exemplu, menținerea în serviciu a unor prăjini care pot genera probleme tehnice a căror rezolvare necesită lucrări suplimentare costisitoare și reducerea vitezei de foraj.

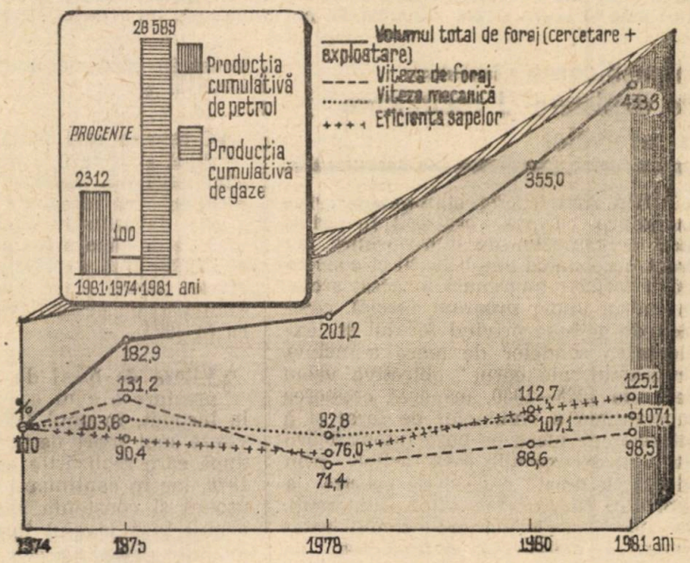

Dinamica unor indicatori caracteristici pentru activitatea de foraj de mare adîncime (în perioada anilor 1974—1981)

Gheorghe DRĂGHICI
Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 12)

Criterii științifice, raționale în organizarea producerii și folosirii resurselor de nutrețuri

RECENT a fost dat publicității proiectul **Legii privind organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri,** elaborat din indicația și cu contribuția directă a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Acest document promovează o nouă concepție cu privire la producerea și utilizarea furajelor în zootehnie, care situează pe primul loc criteriul **eficienței biologice și economice,** luînd în considerare următoarele elemente definitorii : valorificarea superioară și integrală a tuturor rezervelor de furaje existente în agricultură și în alte ramuri ale economiei naționale ; furajarea rațională a tuturor speciilor de animale, pe bază de norme științific fundamentate, reducerea pierderilor tehnologice pe fluxul producerii, recoltării, transportului, conservării, depozitării și administrării furajelor, reorientarea tehnologiilor de furajare spre soluții care necesită consumuri reduse de energie și combustibil.

Proiectul de lege prefigurează și măsurile ce se impun a fi luate în vederea înfăptuirii acestor imperative, precum și un sistem nou, perfecționat de răspunderi și atribuții ale unităților agricole de stat și cooperatiste, ale producătorilor individuali, ale organelor agricole județene, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Academiei de Științe Agricole și Silvice, ale institutelor de cercetări de profil. Un acent deosebit este pus pe folosirea eficientă a pășunilor și fînețelor naturale, pe valorificarea superioară a furajelor grosiere și a celor suculente. În acest sens, se prevede extinderea culturilor de sfeclă furajeră, gulii și varză furajeră, rapiță de toamnă. Noua concepție în domeniul furajării animalelor vizează și stabilirea de norme de hrănire științific fundamentate, care să permită o valorificare superioară a resurselor furajere locale. Noile rații pentru taurine, ovine și porcine se caracterizează prin ponderea crescută a furajelor de volum și suculente în structura lor, pe măsura reducerii celor concentrate.

În cele ce urmează prezentăm, în lumina prevederilor proiectului de lege, un studiu privind necesitatea elaborării unor tehnologii și rații furajere a căror implementare va face posibilă sporirea accelerată a producției animaliere și a eficienței sale.

Sporirea producției de furaje

PROCESUL continuu de dezvoltare a producției zootehnice este condiționat într-o măsură hotărîtoare de asigurarea unei baze furajere corespunzătoare (cantitativ și calitativ). Importanța producției de furaje rezidă și din ponderea pe care acestea o au în structura costurilor diferitelor produse zootehnice : peste 56% la carnea de bovine, 60% la cea de ovine, 66% la cea de porc, 63% la ouăle de găină, 44% la laptele de vacă. Obținerea unei producții mai ieftine de furaje și, deci, **reducerea cotei pe care furajele o dețin în cheltuielile din sectorul creșterii animalelor** sînt posibile prin : corelarea mai bună a structurii plantelor furajere cu condițiile ecologice ; extinderea producerii furajelor în regim de irigare și obținerea unor randamente cît mai mari la hectar ; folosirea în fiecare zonă a speciilor care produc cele mai mari valori nutritive, aplicarea riguroasă a unui program de fertilizare a terenurilor etc.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din ianuarie a.c., în domeniul bazei furajere trebuie să se acorde prioritate plantelor de mare randament, extinderii culturilor duble, utilizării furajelor grosiere, valorificării mai bune a zonelor colinare și montane. Pentru realizarea producțiilor zootehnice prevăzute în perioada 1981—1985, va trebui să se producă anual circa 120—130 milioane de tone de masă verde și siloz, inclusiv furaje grosiere.

Din analiza structurii culturilor furajere în cadrul întreprinderilor agricole de stat în perioada 1970—1980, cu deosebire din ultimii ani, se desprind cîteva concluzii esențiale. Ponderea cea mai mare nu o au — cum ar fi normal — culturile ce pot aduce un aport mai substanțial în balanța furajeră : rădăcinoasele și plantele pentru însilozare. Dacă luăm numai rădăcinoasele, acestea ocupă numai 2—13% din totalul suprafețelor cultivate cu plante furajere, față de 20—30% în țări cu o zootehnie avansată. Suprafața cultivată cu perene vechi și noi pentru fîn are o pondere oscilantă, în schimb cea pentru furajele anuale pentru fîn are o evoluție permanent descrescătoare, la fel ca și cea cu furaje anuale pentru masă verde, tabelul nr. 1.

În actualul cincinal se impune să se acționeze consecvent și pe scară largă pentru reducerea **sortimentelor de nutreturi,** astfel încît să se ajungă la următoarele 3 grupe principale de plante furajere : leguminoase (lucernă, trifoi, ghizdei etc.), rădăcinoase (sfeclă, furajeră, gulii furajere, morcovi furajeri etc.) și porumbul pentru siloz. În paralel trebuie să se asigure **respectarea tehnologiilor de cultură** a plantelor de nutreț, chimizarea și irigarea, mecanizarea, folosirea tehnologiilor moderne de recoltare, conservare și valorificarea superioară a furajelor, și ca o expresie firească a procesului de intensificare a producției agricole, **sporirea randamentelor medii la hectar.**

Tabelul nr. 1

Structura culturilor furajere în cadrul întreprinderilor agricole de stat

— % —

Culturi furajere	1970	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Perene vechi și noi pentru fîn	47,7	58,3	47,7	53,9	53,4	61,1	66,2
Anuale pentru fîn	7,0	2,0	0,9	0,7	0,7	3,7	0,3
Anuale pentru masă verde	20,4	17,7	15,8	9,7	24,3	12,0	17,0
Rădăcinoase de nutreț	2,0	5,9	7,4	8,5	7,7	6,6	13,2
Plante pentru însilozare	22,9	16,1	28,2	27,2	13,9	16,6	3,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Structura necorespunzătoare a culturilor a influențat direct balanța furajeră, cu implicații negative în realizarea planului de producție animalieră. La aceasta s-au adăugat și o agrotehnică necorespunzătoare, depășirea momentului optim de recoltare, nefolosirea la capacitatea totală a mașinilor și utilajelor de recoltat, neaplicarea unor tehnologii eficiente de recoltare și conservare etc.

Realizarea unei **structuri optime a culturilor** este pe deplin posibilă, dacă ne gîndim la faptul că în prezent multe culturi furajere sînt repartizate pe zone și terenuri necorespunzătoare, producțiile medii obținute fiind neeconomicoase. În plus, nu se practică în mod curent culturile duble după orz pentru fulguit, recoltat mai timpuriu, sau după alte culturi furajere și însămînțarea imediată a porumbului pentru siloz, a sorgului și a ierbii de Sudan — deși pe această cale s-ar putea realiza, față de actuala structură, importante cantități suplimentare de unități nutritive. De exemplu, **în C.A.P., prin îmbunătățirea structurii culturilor furajere s-ar putea obține în plus, față de structura actuală, peste un milion de unități nutritive, ceea ce ar reprezenta aproximativ 180 mii tone de carne sau peste 10 milioane hectolitri de lapte.**

În ce privește cultura **lucernei** în regim irigat, cercetarea de specialitate recomandă ca un element de noutate — în scopul folosirii mai intensive a suprafețelor de teren destinate producerii furajelor — menținerea ei numai 3 ani, întrucît producțiile încep să scadă în al 4-lea an de producție (media pe 3 ani este mai mare cu 1,4 t de substanță uscată la hectar decît media producției pe 4 ani). Sporirea producției totale de lucernă se poate obține, în primul rînd, prin creșterea randamentelor medii la hectar în sectorul agriculturii socialiste. Producțiile medii la lucernă și trifoi în 1980 au înregistrat o creștere, față de 1970, de 1,74 și respectiv 1,59 ori, dar există un decalaj important între producția medie la hectar din I.A.S. și C.A.P., care se ridică la 2930 kg/ha la lucernă și 2890 kg/ha la trifoi.

Creșterea producției medii la plantele perene în sectorul agriculturii cooperatiste, la nivelul randamentelor obținute de întreprinderile agricole de stat, ar însemna realizarea unor producții suplimentare de aproximativ 950 mii tone. Optimizarea structurii culturilor furajere, dar mai ales repartizarea lor teritorială după gradul de favorabilizate ar asigura producții maxime cu costuri scăzute.

O importanță deosebit se impune a fi acordată, în viitor, **sfeclei furajere.** În ultimii ani această cultură a început să reintre în actualitate, datorită progreselor remarcabile care s-au făcut atît în domeniul ameliorării, cît și în cel al tehnologiei de cultură. Ea va cunoaște o extindere din ce în ce mai mare, pe măsură ce vor fi create soiuri monogerme și se vor rezolva aspectele legate atît de combaterea integrală a buruienilor pe cale chimică, cît și de recoltarea mecanizată. Sfecla furajeră este considerată ca o cultură deosebit de avantajoasă, datorită atît productivității ridicate (de la 50—60 tone/ha în condiții de podzol, pînă la peste 100 t/ha pe cernoziom freatic umed), cît și valorii sale nutritive deosebite. Sub acest din urmă aspect sfecla furajeră constituie un nutreț energetic de prim rang, care nu este egalat de nici o altă plantă ; conținutul de celuloză este redus, în timp ce ponderea zaharurilor solubile depășește 60—70% din totalul substanțelor extractive neazotate. Această structură conferă sfeclei furajere un coeficient mare de digestibilitate, ea fiind considerată — în creșterea vacilor pentru lapte — ca un furaj cu un pronunțat caracter lactogen.

De mai multă atenție trebuie să se bucure și producția de **gulii furajere, varză furajeră, morcovi furajeri și rapiță.** Alegerea uneia sau alteia dintre aceste culturi trebuie făcută în funcție de condițiile de climă și sol și de nevoile certe ale unității producătoare. Așa, de pildă, gulia și varza furajeră — fiind mai puțin pretențioase față de sol și temperatură — dau rezultate bune și pe soluri mai compacte și mai grele, precum și pe soluri mai superficiale din zonele mai reci.

În actualul cincinal va trebui rezolvată problema **furajelor de volum** destinate în special bovinelor, care dețin o pondere importantă în totalul efectivului de animale și păsări (exprimate în unități vită mare — U.V.M.) și de care depinde în viitor realizarea unei producții de lapte pe măsura nevoilor de consum mereu crescînde. Asigurarea unei cantități suficiente de furaje pentru vacile de lapte nu trebuie să se realizeze prin mărirea suprafeței destinate bazei furajere ce revine pe un animal, ci prin reducerea acesteia și prin creșterea producțiilor medii la hectar. (În prezent, de pildă, suprafața ce revine pe U.V.M. este la noi de 1,74 ori mai mare decît cea din R.F. Germania, dar producția de substanță uscată la hectar reprezintă numai 47,7%).

Un alt mijloc important de creștere a cantităților de furaje de volum trebuie să-l constituie practicarea pe suprafețe din ce în ce mai mari a culturilor duble, valorificarea superioară a tuturor sortimentelor furajere rezultate ca produse secundare din sectorul producției vegetale, amenajarea, întreținerea și exploatarea rațională și eficientă a întregii suprafețe de pășuni și fînețe naturale.

Strîns legată de structură optimă a culturilor furajere este și **mărimea bazei furajere,** înțelegîndu-se prin aceasta suprafața optimă afectată — în condițiile actuale — unei unități vită mare. Rezolvarea acestei probleme presupune luarea în considerație a unui volum semnificativ de informații tehnico-economice și folosirea unui instrument de calcul adecvat. De exemplu, utilizînd date din activitatea de producție a fermelor de vaci din sectorul agriculturii de stat a județului Brăila, s-au estimat parametrii unei ecuații parabolice cu ajutorul cărora a fost obținută suprafața optimă în cultură proprie necesară unei vaci : 4 200 m² (vezi fig.).

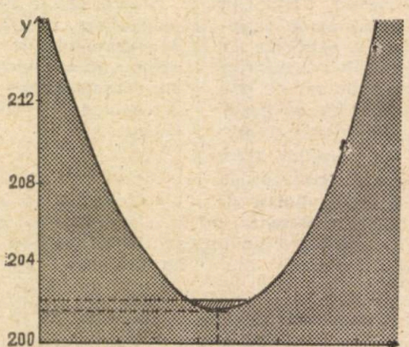

Influența mărimii bazei furajere (X, m²/vacă) asupra costului laptelui (Y, lei/hl) în fermele de stat din județul Brăila

Hrănirea rațională a animalelor

HRANA are rolul cel mai important în obținerea unor rezultate bune în creșterea și exploatarea animalelor. Folosirea unei alimentații raționale duce la modificarea ereditații organismului, care se reflectă printr-un metabolism crescut. În aceeași măsură, alimentația rațională exercită o mare influență pozitivă asupra fecundității și prolificității animalelor. Dar rolul ei cel mai de seamă este acela de întărire a constituției organismului și a sănătății animalelor, făcînd posibilă **obținerea unei producții constante în cursul anului,** condiție capitală pentru aprovizionarea corespunzătoare a populației cu produse de origine animală.

Obținerea unor producții superioare de lapte, carne, ouă se poate realiza numai prin administrarea de **rații furajere complete, bogate în proteine, vitamine și substanțe minerale.** Carențele înregistrate în furajare se răsfrîng prin obținerea unor producții mici, iar durata productivă a animalelor, de asemenea, scade.

Conținutul furajelor în elemente nutritive (proteine, glucide, grăsimi), vitamine și săruri minerale depinde de tipul de sol pe care a crescut planta, de stadiul ei de dezvoltare în momentul recoltării, de procesul recoltării, precum și de modul de conservare și preparare a furajelor înaintea administrării. Se recomandă ca trecerea de la regimul alimentar specific unui sezon la altul, de la o stare fiziologică la alta, substituirea unor sortimente de furaje cu altele să se facă în mod treptat, asigurînd menținerea nivelului producției.

În alcătuirea rațiilor furajere pentru vacile de lapte, de exemplu, literatura de specialitate recomandă includerea unor nutrețuri variate și de bună calitate (două feluri de nutrețuri fibroase, două-trei sortimente de nutrețuri suculente). Rațiile elaborate trebuie să țină seama de categoriile de vîrstă ale animalelor, precum și de perioada de furajare (stabulație sau pășunat).

Cercetările de dată recentă în domeniul alimentației vacilor de lapte evidențiază faptul că în perioada de vară — pentru animalele cu producții de pînă la 10 litri de lapte pe cap și zi — rația furajeră trebuie asigurată din masă verde la discreție. Specialiștii recomandă administrarea unui supliment de nutrețuri concentrate numai pentru vacile a căror producție zilnică depășește 10 litri. În perioada de iarnă, rațiile furajere trebuie asigurate prin siloz de porumb sau de coceni, fîn de lucernă și orz fulguit. Variațiile diferite ale sortimentelor de furaje, precum și substituirea, în anumite proporții, a silozului cu tăiței umezi de sfeclă creează condițiile unei alimentații echilibrate a vacilor de lapte în sezonul rece.

În ultimul timp s-a produs o reorientare în ceea ce privește asigurarea conveierului, prin crearea de pășuni cultivate sau îmbunătățirea celor naturale din apropierea fermelor de vaci și exploatarea lor sub formă de **pășunat.** De altfel, scoaterea vacilor la pășune determină o reglare a funcțiilor de reproducție și a sănătății în general. Mai mult decît atît, se pare că efectul economic al furajării prin pășunat impune extinderea acestui sistem de furajere. Cercetări în acest domeniu au fost efectuate și în țara noastră pe diferite loturi de animale furajate la grajd, la grajd și pe pășune (mixt) și numai pe pășune ; calculele au demonstrat că în ultimul caz, costul furajelor este de numai 3,18 lei/cap/zi, față de 5,28 lei/cap/zi la sistemul mixt și de 7,92 lei/cap/zi la sistemul de furajare la grajd (în condițiile unor producții de lapte pe vacă asemănătoare) — iar cheltuielile cu furajarea pe litru de lapte evidențiază, de asemenea, ca mai avantajos sistemul de pășunat (0,244 lei/1, comparativ cu 0,385 lei/1 în cazul sistemului mixt și de 0,594 lei/ 1 în cazul sistemului de furajare cu masă verde, cosită și administrată la grajd).

Proiectul de lege publicat recent are în vedere crearea cadrului normativ pentru transpunerea în practică a măsurilor stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe problemele agriculturii, din ianuarie a.c., în lumina indicațiilor date cu acest prilej de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. Noua concepție de asigurare și folosire economică a furajelor urmărește **acoperirea în totalitate din resurse interne a nevoilor de nutrețuri, utilizarea cu înalt randament a suprafețelor destinate producției de furaje și realizarea unor culturi cu valoare nutritivă ridicată la hectar.**

Optimizarea rațiilor furajere practicate în fermele de vaci de lapte, pe baza unui calcul rapid dar eficient, trebuie să se facă pentru fiecare grupă de animale cu o producție de lapte planificată foarte apropiată. Stabilind necesarul de substanțe nutritive pe vacă și cunoscînd sortimentele de furaje ce pot fi folosite în hrana acestora sau a categoriilor de tineret femel aferente, se calculează rații op-

Gh. N. IOSIF
Agatha POPESCU

(Continuare în pag. 29)

Noi măsuri pentru sporirea cointeresării materiale a țăranilor cooperatori (II)

Avantaje sporite pentru cooperatorii care lucrează în zootehnie

AVÎND ÎN VEDERE complexitatea lucrărilor din zootehnie și gradul de calificare solicitat pentru efectuarea acestora, ca și importanța deosebită ce se acordă acestei ramuri în etapa actuală, **proiectul Legii retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste prevede niveluri de retribuire mai mari cu circa 25% decît cele pentru sectorul producției vegetale.** În plus, **retribuirea îngrijitorilor de animale din C.A.P. poate să crească pînă la nivelul tarifelor prevăzute pentru I.A.S.,** cu condiția realizării volumului de lucrări stabilit potrivit normelor de muncă pentru întreprinderile agricole de stat — îngrijind același număr de animale sau păsări, asigurînd furajarea, îngrijirea și păstrarea sănătății animalelor, respectarea normelor zoo-veterinare și obținînd producțiile de carne, ouă, lînă, produși și alte produse animaliere, prevăzute prin plan.

Deosebit de importante pentru dezvoltarea zootehniei sînt prevederile proiectului de lege referitoare la **repartizarea către membrii cooperatori a unor cantități sporite de cereale furajere, fînuri și furaje grosiere** cu ajutorul cărora să poată crește în gospodăriile lor personale animale pentru livrare la fondul de stat și pentru sacrificare și folosire în consumul propriu.

Astfel, o familie formată din 2 membri cooperatori ce realizează normele de muncă stabilite de adunarea generală și are în întreținere 4 membri de familie poate primi — în cadrul retribuirii de bază — 1 000 kg de porumb, în afara celor 180 kg pentru consumul alimentar. Pentru depășirea producției planificate la porumb, cei 2 cooperatori care au participat la muncă mai pot primi, ca retribuție suplimentară din fondul de participare la beneficii peste plan, pînă la 400 kg de porumb. Așadar, cantitatea de porumb ce poate fi folosit pentru furajarea animalelor se ridică la 1 400 kg.

Ținînd cont de faptul că în creșterea și îngrășarea porcilor în gospodăriile populației se consumă o importantă cantitate de furaje concentrate (circa 5 kg pentru 1 kg de carne greutate vie), rezultă că într-o astfel de gospodărie pot fi crescuți 3—4 porci și un anumit număr de păsări.

Alte avantaje acordate în vederea atragerii celor mai buni cooperatori în participarea la producția zootehnică se referă la **sporul de vechime neîntreruptă** și la **pensii.** Sporul de vechime se acordă cooperatorilor care își desfășoară activitatea în zootehnie, legumicultură, viticultură, pomicultură și în unele activități ce necesită calificare ridicată și păstrarea aceluiași loc de muncă pe o perioadă îndelungată ; el va fi diferențiat și progresiv, în funcție de numărul anilor de vechime în aceeași unitate și același sector. Astfel, dacă pentru o vechime neîntreruptă între 5 și 10 ani cota de spor pentru vechime este de 2% din retribuția de bază, pentru o vechime neîntreruptă de peste 20 de ani cota de spor de vechime este de patru ori mai mare (8%).

Fiind vorba de o meserie care cere o calificare deosebită, un plus de efort fizic, responsabilitate și continuitate în muncă, noul proiect de lege a retribuirii muncii în C.A.P. prevede că acei cooperatori care lucrează permanent și nemijlocit în sectoarele zootehnice din unitățile cooperatiste, realizează volumul de lucrări potrivit normelor de muncă ce se aplică în întreprinderile agricole de stat și au o vechime de cel puțin 20 de ani în această activitate, pot beneficia de pensii în cuantum de 80% din nivelul pensiilor stabilite pentru muncitorii din unitățile agricole de stat. În plus, pensionarii din C.A.P. care au lucrat în sectorul zootehnic beneficiază de lot în folosință, de cantitățile de cereale pentru consumul alimentar și furajarea animalelor, precum și de celelalte drepturi și avantaje ce se acordă cooperatorilor pensionari.

Măsurile cuprinse în proiectul de lege privind retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste, ca și cele privind asigurarea furajării raționale a animalelor vor contribui la atragerea celor mai buni cooperatori în sectorul zootehnic, sector care se bucură de o atenție deosebită în cadrul economiei naționale și pentru care sînt stabilite ritmuri de creștere superioare față de cele medii pe agricultură.

Formații permanente de muncă — condiție a aplicării acordului global

POTRIVIT PROIECTULUI de lege, subunitățile de producție din cooperativele agricole — ferma, brigada, sectorul — își desfășoară activitatea pe bază de **plan de producție, venituri și cheltuieli** — părți componente ale planului de producție și bugetului de venituri și cheltuieli al cooperativei. Consiliul de conducere al cooperativei repartizează cooperatorii pe **ferme, brigăzi și sectoare** în funcție de profilul de producție, suprafețele de culturi sau plantații viti-pomicole, efectivele de animale, tractoare, mașinile agricole, și celelalte mijloace tehnice, îngrășăminte, furaje, alte materii prime și materiale. În același timp, în cadrul subunităților de producție, munca se organizează pe **formații permanente de lucru,** care pot fi : echipe mixte de mecanizatori și cooperatori. Este foarte important ca repartizarea forței de muncă pe subunități de producție și pe formații de muncă să se facă rațional, ținînd seama de multitudinea de factori de influență și asigurînd o bună încadrare cu cooperatori a subunităților de producție și de muncă, executarea la timp și în bune condiții a lucrărilor agricole și de îngrijire a animalelor, astfel încît să se realizeze randamente maxime în utilizarea fondului funciar și a mijloacelor tehnice de muncă, creșterea productivității muncii și a eficienței economice a producției.

Din acest punct de vedere, sînt necesare calcule opționale asupra măsurii în care este eficient ca unele culturi să fie sau nu repartizate pe echipe. Este cazul cerealelor păioase și al altor culturi cu nivel ridicat de mecanizare, la care fărîmițarea suprafețelor pe echipe poate îngreuna desfășurarea lucrărilor în condițiile aplicării acordului global pe echipă, care presupune evidența muncii și a producției pe fiecare formație.

În condițiile adîncirii diviziunii muncii, **cooperarea dintre echipe specializate de mecanizatori și echipe de cooperatori** capătă noi valențe și ea trebuie astfel organizată, încît să asigure concomitent creșterea nivelului de meca-

Prima parte a articolului a fost publicată în „R.E." nr. 6 din 12 februarie a.c.

nizare și realizarea unei retribuții stimulative pentru cele două categorii de formații de muncă, condiție a sporirii randamentelor la hectar și a productivității muncii.

Un element esențial al organizării muncii în agricultură, mai ales în condițiile retribuirii în acord global, îl constituie **asigurarea permanentizării formațiilor de muncă** prin :

a — repartizarea pe cel puțin un ciclu de producție a suprafețelor cu diferite culturi sau a efectivelor de animale pe formații de muncă ;

b — păstrarea aceleiași componențe a formației de muncă, pe o perioadă cît mai lungă de timp sau cel puțin pe un ciclu de producție ;

c — repartizarea pe o perioadă cît mai lungă de timp a mijloacelor de producție necesare desfășurării în bune condiții a procesului de producție, în funcție de suprafață, efectivele de animale și sarcinile de producție ale fiecărei formații de muncă.

Respectarea principiului permanentizării formațiilor de muncă se impune și ca urmare a particularităților producției agricole, a influenței factorilor naturali și caracterului sezonier al producției. Producția vegetală obținută pe o anumită suprafață de teren este influențată nu numai de felul cum se execută o anumită lucrare, ci de calitatea tuturor lucrărilor agricole prevăzute în fișa tehnologică. În plus, randamentul la hectar este influențat de fertilitatea solului, care se modifică continuu sub influența muncii și a investițiilor care se fac — mai ales în funcție de plantele premergătoare și respectarea asolamentului, — de măsurile pentru îngrășarea solului, pentru reținerea sau scurgerea apelor de pe terenurile agricole, modul de executare a lucrărilor de combatere a dăunătorilor în anii anteriori etc., ceea ce face necesară o stabilitate mai mare în repartizarea suprafețelor pe echipe, mărindu-se în acest fel interesul formațiilor de muncă pentru păstrarea și sporirea capacității productive a solului.

În mod asemănător se pune problema pentru sectorul zootehnic. Randamentul mediu pe un animal dintr-o anumită perioadă de exploatare (lapte, spor de creștere în greutate vie etc.) nu depinde numai de modul cum sînt îngrijite și hrănite animalele în perioada respectivă, ci în foarte mare măsură de modul de întreținere în perioadele anterioare. De exemplu, la vacile de lapte producția medie este mult influențată de felul cum sînt întreținute acestea în perioada de gestație, dacă se respectă sau nu o perioadă optimă de repaus mamar, dacă se mențin aceleași condiții de microclimat și loc în adăpost, de continuitatea îngrijitorilor la aceeași grupă de vaci etc. De multe ori producția medie de lapte este influențată de perioade cu mult anterioare, care se referă la selecția și creșterea tineretului pentru reproducție, realizarea unei greutăți și vîrste optime la prima gestație și fătare. Sînt tot atîtea motive care pledează pentru **asigurarea unor formații de muncă permanente și repartizarea animalelor pe îngrijitori, cel puțin pe durata unui ciclu de producție.**

Necesitatea planificării diferențiate a producției medii

UN ALT PRINCIPIU de bază de organizare a producției agricole, care influențează în mai mare măsură eficiența aplicării acordului global și a altor forme de retribuire stimulativă a cooperatorilor, îl constituie **planificarea diferențiată a producției pe formații de muncă.** Aceasta înseamnă că recolta medie la hectar planificată pentru o fermă să rezulte ca o medie ponderată a recoltelor medii planificate pe formațiile de muncă ce o compun, în funcție de condițiile concrete de producție ale fiecăreia (planta premergătoare, categoria de sol, compoziția chimică a solului, nivelul la care se găsește stratul freatic de apă, soiurile de semințe, nivelul de mecanizare, sistemul de îngrășare a solului și alte elemente ale tehnologiei la fiecare cultură). Planificarea diferențiată a randamentelor medii în funcție de condițiile concrete de producție ale fiecărei formații de lucru, deși cere un volum de muncă sporit pentru organizarea producției, are ca efect nu numai asigurarea unui grad mai mare de exactitate în planificarea producției, ci și stabilirea tarifelor de retribuire în acord global în mod diferențiat, ceea ce contribuie în mai mare măsură cooperatorii în participarea la muncă și obținerea unor producții sporite. În același timp, se accentuează echitatea în retribuirea cooperatorilor.

Cunoașterea, înțelegerea și însușirea de către cooperatori a noilor norme de organizare și retribuire a muncii, a tarifelor de retribuire în acord global stabilite pentru fiecare formație de muncă și a condițiilor de aplicare contribuie, de asemenea, la mobilizarea lor pentru obținerea unor randamente sporite.

Deosebit de importantă este și **stabilirea optimă,** de către fiecare cooperativă agricolă, **a numărului de norme care trebuie realizat de către fiecare cooperator,** ce condiționează retribuirea în acord global, participarea la fondul de beneficii, repartizarea de lot de teren în folosință personală, ca și alte drepturi în natură și bani.

În același timp, este de datoria fiecărei cooperative, a conducerii acesteia și a fiecărui membru să ia toate măsurile pentru utilizarea cît mai completă și mai uniformă a forței de muncă în timpul anului, putîndu-se acționa în următoarele direcții principale :

— dezvoltarea și intensificarea zootehniei, sector cu producție continuă, în care se realizează cel mai mare număr de norme de muncă ;

— dezvoltarea și intensificarea ramurilor vegetale cu nivel ridicat de intensificare și cu un consum ridicat de norme de muncă la unitatea de suprafață (legumicultură, viticultură, pomicultură, plante tehnice etc.) ;

— organizarea de activități de industrie mică — mai ales pentru prelucrarea unor produse agricole sau pentru valorificarea unor materiale ieftine din unitate sau din zonă ;

— producerea de materiale de construcții, confecționarea unor obiecte de inventar ș.a. necesare procesului de producție din cooperativă sau pentru vînzare ;

— organizarea unor echipe de construcții pentru executarea în regie a obiectivelor de investiții, reparații și întreținere în gospodăria obștească a cooperativei, precum și în gospodăriile membrilor cooperatori, la diferite întreprinderi sau instituții din comună ;

— intensificarea acțiunilor de îmbunătățiri funciare pe suprafețele cooperativei, începînd cu lucrări de curățire a mărăcinilor și arboretului de invazie pînă la amenajarea unor suprafețe pentru irigații, plantații în terase etc.

Realizarea numărului minim de zile de muncă de către fiecare cooperator, antrenarea la muncă a membrilor de familie și a tuturor locuitorilor satelor trebuie să constituie o preocupare permanentă a conducerii fiecărei cooperative și a fiecărui cooperator. Așa, de exemplu, în perioada actuală (de iarnă) sînt multiple lucrări de mare importanță pentru cooperative (la răsadnițe și solarii, lucrări în zootehnie, transportul și împrăștiatul gunoiului de grajd și îngrășămintelor chimice, confecționarea aracilor pentru grădina de legume, tăierea papurii pentru activitățile anexe, curățirea terenurilor etc.) și la care cooperatorii trebuie să fie solicitați, realizînd încă din primele luni ale anului un număr cît mai mare de norme de muncă.

Prin aplicarea măsurilor cuprinse în proiectul Legii retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste, ca și a celor privind actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție, contractare și achiziție, acordarea de prime de producție pentru unele produse agricole se va realiza **o creștere a veniturilor țărănimii cu circa 25%,** asigurîndu-se un raport mai bun între veniturile oamenilor muncii din industrie și alte sectoare și veniturile din agricultură, apropiind veniturile din agricultură de cele din industrie. **„Pe această bază** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la întîlnirea cu activul de partid și de stat din județul Brașov, din 5 februarie 1982 — **considerăm că am ajuns aproape la un raport corespunzător între veniturile din industrie și agricultură și că vom crea condiții ca oamenii muncii din agricultură să aibă venituri corespunzătoare, să rămînă să lucreze în agricultură, ca tineretul să nu se mai uite numai spre oraș și să înțeleagă că și în sat, lucrînd, poate avea venituri corespunzătoare."** Desigur că mărirea cointeresării materiale și a veniturilor celor care lucrează în agricultură va contribui la stabilizarea forței de muncă, creșterea calificării acesteia și a participării ei cantitative și calitative, la muncă, ceea ce va avea ca efect realizarea unor producții superioare în această importantă ramură a economiei naționale.

dr. Nicolae DAVID
dr. Ion ALECU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Intensificarea folosirii pîrghiei prețurilor în acțiunea de economisire a resurselor materiale

ECONOMISIREA materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei constituie o problemă de prim ordin, o acțiune de mare anvergură impusă de cerințele actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de necesitățile realizării obiectivelor planului cincinal 1981—1985, de creșterea continuă a eficienței economice. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la ședința de lucru comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, **„un accent deosebit trebuie să punem în această privință pe valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, pe reducerea, în continuare, a consumurilor materiale, a cheltuielilor de producție, pe reducerea consumurilor energetice, acționînd cu toată hotărîrea pentru buna gospodărire a mijloacelor de care dispunem, făcînd totul pentru a introduce în toate domeniile tehnologii moderne, care să conducă rapid la reducerea consumurilor energetice și de combustibil, a consumurilor materiale în general"**.

Rezolvarea problemei energetice și a materiilor prime implică, pe lîngă modernizarea producției, organizare și tehnologii perfecționate, și folosirea mai intensă a pîrghiilor valorice, în cadrul cărora prețurile de producție dețin un rol de seamă.

Măsurile adoptate în ultimii doi ani, actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de producție, contractare și de achiziții din agricultură sînt de natură să întărească rolul sistemului de prețuri în realizarea politicii economice a partidului, în stimularea unităților în direcția folosirii eficiente a fondurilor încredințate spre administrare, funcționarea optimă a noului mecanism economico-financiar și creșterea nivelului de viață al întregului popor.

Actualizarea prețurilor de producție reprezintă un important pas înainte în trecerea la o nouă calitate în economie, aceasta cerînd realizarea integrală a planului producției fizice, orientarea fermă în direcția modernizării tehnologiilor și a produselor, valorificarea superioară a resurselor naturale, ridicarea eficienței economice etc. Pentru realizarea acestor cerințe, în condițiile aplicării noilor prețuri de producție și de livrare, se impun măsuri hotărîte pentru reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție, în primul rînd a celor materiale.

În această acțiune de utilizare cu maximă eficiență a resurselor materiale, un rol însemnat îl deține intensificarea utilizării pîrghiei prețurilor, cunoscut fiind faptul că prețurile exercită o influență stimulativă asupra economisirii muncii sociale.

Așa cum se cunoaște, prețurile reprezintă o latură esențială a mecanismului de conducere și planificare pe baze științifice a proceselor dezvoltării economico-sociale. Prin intermediul acestora are loc măsurarea valorilor create în economie, ele constituind pe această bază o pîrghie de stimulare a dezvoltării și modernizării producției, de economisire a muncii sociale. În condițiile generalizării noului mecanism economico-financiar, ale autogestiunii și autofinanțării, prețurile trebuie să reflecte evoluția cheltuielilor sociale de producție determinată de progresul tehnic, de îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, de perfecționarea organizării producției și a muncii, dar și de evoluția contextului mondial, mai ales de creșterea prețurilor materiilor prime de bază și resurselor energetice. Numai prin prețuri temeinic fundamentate, așezate pe criterii economice, care să reflecte evoluția în timp a cheltuielilor sociale de producție și a celorlalți factori care determină prețurile, prin exprimarea cît mai corectă a cheltuielilor materiale și de muncă pentru realizarea unui anumit produs, întreprinderile vor fi tot mai mult stimulate în creșterea producției, în sporirea — prin activitatea proprie — a mijloacelor financiare necesare și în creșterea rentabilității.

În acest context, prețurile de producție trebuie să contribuie mai activ, pe de o parte, la măsurarea eforturilor și efectelor acțiunilor întreprinse în direcția economisirii și valorificării superioare a resurselor materiale, a introducerii noului în producție și, pe de altă parte, la inițierea unor măsuri ample și eficiente în această acțiune de mare interes național.

Cointeresarea producătorilor prin prețuri

ROLUL ȘI FUNCȚIILE prețurilor în economia socialistă au constituit și constituie un domeniu important al dezbaterilor în literatura de specialitate, majoritatea autorilor subliniind aspecte și conturînd soluții privind latura stimulativă a acestei pîrghii valorice.

În condițiile generalizării noului mecanism economico-financiar, ale necesității adaptării producției la restricțiile ce decurg din criza energetică și de materii prime,, creșterea ponderii factorilor intensivi impun **reconsiderarea modului de abordare a rolului categoriilor valorice**, a acțiunii acestora în concordanță cu exigențele economisirii materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei. După părerea noastră, este necesară o abordare mai cuprinzătoare a aspectelor stimulării economisirii resurselor materiale și în general a progresului tehnic, punîndu-se un accent mai mare pe îmbinarea cît mai judicioasă a prețurilor ca factor de stimulare, cu celelalte pîrghii ale mecanismului economico-financiar.

În această viziune, evidențierea rolului prețurilor în amplificarea aportului unităților economice în obținerea unei valori noi create în continuă creștere, la un nivel dat al consumurilor materiale, energetice și de muncă, presupune abordarea și a aspectelor legate de **caracterul stimulator sau restrictiv pe care îl pot avea prețurile de producție.** Exercitarea acestui rol al prețurilor nu trebuie înțeleasă numai prin modificarea nivelurilor prețurilor de producție, o importanță deosebită revenind în această direcție perfecționării procesului formării prețurilor.

Astfel, dacă ne referim la **caracterul restrictiv, de normă al prețurilor**, acesta poate fi asigurat prin reflectarea în dinamică în nivelul costurilor produselor noi sau modernizate a elementelor legate de cheltuielile reale cu asimilarea și fabricarea produselor respective — justificate din punct de vedere economic — prin neincluderea unor elemente de venit net care deformează conținutul prețului și prin adăugarea la costuri a ratei medii a venitului net pentru grupa respectivă de produse, fundamentată în funcție de exigențele procesului reproducției lărgite. Formarea prețului de producție pe o asemenea bază trebuie să constituie elementul principal de referință în fundamentarea deciziilor privind introducerea în fabricație a noilor produse, în stabilirea unei structuri eficiente a exportului. Cu alte cuvinte, caracterul restrictiv al prețurilor este asigurat prin respectarea în procesul formării acestora a funcției de măsurător al cheltuielilor de muncă socialmente necesare, ca o cerință a legii valorii.

Fundamentarea costurilor și a prețurilor prin respectarea consumurilor materiale și energetice reale (normate) constituie un criteriu esențial în aprecierea gradului în care noile produse răspund exigențelor actuale de economisire a resurselor de materii prime. În condițiile în care în urma analizei critice a costurilor de fabricație a noilor produse — ca bază a formării prețurilor — se constată că acestea nu conduc la o valorificare superioară a materialelor, este mai rațional din punct de vedere economic să se reanalizeze soluțiile tehnice și îndeosebi procedeele tehnologice în vederea optimizării raportului dintre consumuri și performanțele tehnice-funcționale.

Caracterul restrictiv al prețurilor cere ca, în acțiunea de stabilire a acestora să se ia în considerare și **cheltuielile socialmente necesare pentru atragerea resurselor naturale folosite.** Pe această bază, prețul poate servi ca instrument mai eficient pentru impulsionarea reducerii cheltuielilor materiale, pentru măsurarea eficienței producției, întrucît costul — determinat în acest mod — exprimă mai deplin eforturile pe care societatea le face în vederea asigurării cu resursele materiale necesare obținerea produselor în ramurile prelucrătoare finale. Acest deziderat este determinat și de cerințele funcționării noului mecanism economico-financiar, de respectarea prin-

cipiilor autofinanțării. După părerea noastră, evaluarea resurselor naturale este diminuată atît datorită faptului că volumul cheltuielilor pentru descoperirea unor noi rezerve de resurse naturale nu se reflectă complet în costuri și prețuri, cît și a menținerii încă a unui decalaj prea mare între rata venitului net cuprinsă în prețurile resurselor naturale și cea din ramurile finale. Aceasta nu permite exprimarea eforturilor reale pentru obținerea resurselor materiale necesare procesului de producție, fapt ce nu stimulează în suficientă măsură unitățile beneficiare de asemenea resurse în acțiunea de economisire a materiilor prime și materialelor și în special a celor deficitare.

Fundamentarea costurilor și a ratelor venitului net în ramurile producătoare de resurse materiale și energetice în deplină concordanță cu cerințele reproducției lărgite în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, va crea premisele necesare reflectării mai cuprinzătoare a cheltuielilor de muncă socială în ramurile primare, ceea ce va determina unitățile economice din ramurile finale să fie mai cointeresate în gospodărirea materiilor prime și materialelor, în valorificarea rezervelor existente. Utilizarea unor asemenea prețuri va permite, de asemenea, optimizarea proporțiilor și ritmurilor de dezvoltare a ramurilor primare și intermediare și de evaluare a aportului acestora la crearea venitului național.

Prețurile, formă de manifestare a acțiunii legii valorii, trebuie să îndeplinească concomitent cu respectarea funcției de măsurător al valorilor create, și funcția de **stimulare a economisirii muncii sociale.** Dealtfel, între caracterul restrictiv și cel stimulator al prețurilor există o unitate dialectică determinată de acțiunea legii valorii ca o lege economică specifică a producției de mărfuri.

După opinia noastră, caracterul stimulator al prețurilor în acțiunea de economisire a resurselor materiale presupune în anumite situații, pe lîngă formarea și stabilirea prețurilor pe baza costurilor, și **luarea în calcul a unei cote de venit net diferențiate în funcție de gradul de valorificare a resurselor naturale.** Astfel, în situațiile în care întreprinderile reușesc să creeze și să introducă în fabricație produse cu performanțe tehnico-economice ridicate în raport cu cheltuielile materiale aferente, se justifică din punct de vedere economic practicarea cu consecvență a unor rate de venit net sporite (peste media grupei din care face parte produsul respectiv). Sporul de venit net acordat și inclus în prețul de producție al noilor mijloace de producție trebuie astfel dimensionat încît să nu ducă la creșterea nivelului prețului pe unitatea de valoare de întrebuințare (de efect util) comparativ cu produsele de referință.

În aprecierea gradului în care unitățile economice reușesc să valorifice superior resursele de materii prime, un rol important îl deține **elaborarea unui sistem de indicatori analitici** a căror dinamică să reflecte contribuția întreprinderilor în valorificarea superioară a resurselor economice și în special a celor materiale. La un nivel dat al prețurilor produselor fabricate într-o anumită unitate economică, fundamentate pe cheltuielile reale de fabricație și prin includerea unei cote de venit net, un element de referință în construirea unor asemenea indicatori îl poate constitui masa venitului net realizat de întreprindere într-o anumită perioadă de timp. Alegerea acestui element ca bază de comparație se justifică prin cel puțin două considerente: 1) venitul net reprezintă un indicator sintetic al rezultatelor activității productive în ansamblu, mărimea acestuia, la un nivel dat al prețurilor, fiind rezultanta acțiunii conjugate a factorilor producției materiale; 2) oferă posibilitatea reflectării contribuției diferiților factori în sporirea eficienței muncii sociale la nivelul unităților economice.

Un asemenea sistem de indicatori analitici care să caracterizeze complex și să reflecte eforturile unităților economice în sporirea gradului de valorificare a resurselor materiale, poate fi format, după opinia noastră, din următoarele componente: **raportul dintre mărimea cheltuielilor cu materiile prime și materialele și masa venitului net; raportul dintre mărimea cheltuielilor cu combustibilul și energia și masa venitului net.** În dinamică raporturile respective pot înregistra o evoluție descendentă, ascendentă sau constantă. În situația în care evoluția indicatorilor amintiți este descendentă, se realizează o creștere a eficienței utilizării resurselor materiale, fapt ce se va reflecta în mărirea masei de venit ca urmare a creșterii volumului producției fizice (ca o consecință a realizării unor valori de întrebuințare spo-

Ioan PREDOI
Marin POPESCU
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

(Continuare în pag. 10)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Creșterea producției de metal

ÎN CURSUL anului trecut unitățile metalurgice au reușit ca, la o serie de produse fizice, nu numai să realizeze prevederile de plan, dar să le și depășească. Astfel, s-au produs peste plan circa 8 mii tone țevi din oțel carbon și aliat pentru construcții de utilaje, peste 2,6 mii tone blocuri forjate din oțel carbon și aliat rapid de scule, aproape 2 mii tone aluminiu primar și aliaje din aluminiu, peste 7,5 mii tone laminate din aluminiu și din aliaje ș.a.

Sînt de semnalat însă și unele nerealizări ale producției, ca de exemplu la cocs metalurgic, fontă brută, oțel ș.a. O analiză a cauzelor care au determinat această situație arată că, la unele întreprinderi, s-au înregistrat întîrzieri în punerea în funcțiune a unor capacități de producție, în atingerea la termen a parametrilor proiectați la obiectivele intrate în funcțiune în anii din urmă; de asemenea procentul de scoatere a metalului din oțelul lingou nu s-a situat la nivelul prevăzut. S-au înregistrat, totodată, defecțiuni ale utilajelor și instalațiilor, datorită insuficientei atenții acordate calității reparațiilor și întreținerii în bune condițiuni a tehnicii din dotare etc.

Creșterile de producție în acest an au la bază, pe lîngă folosirea mai bună a potențialului productiv existent, și producția obținută pe noile capacități ce urmează a fi puse în funcțiune. Îndeosebi se cer depuse eforturi susținute în direcția utilizării raționale a utilajelor și instalațiilor, perfecționării sistemului de programare a producției zilnice și lunare pe fiecare agregat, extinderii tehnologiilor avansate în vederea ridicării calității metalului elaborat, diminuării pierderilor prin rebuturi și declasate, punerii la termen în funcțiune a noilor obiective, atingerii într-o perioadă cît mai scurtă a parametrilor planificați la toate obiectivele noi puse în funcțiune în ultimii ani.

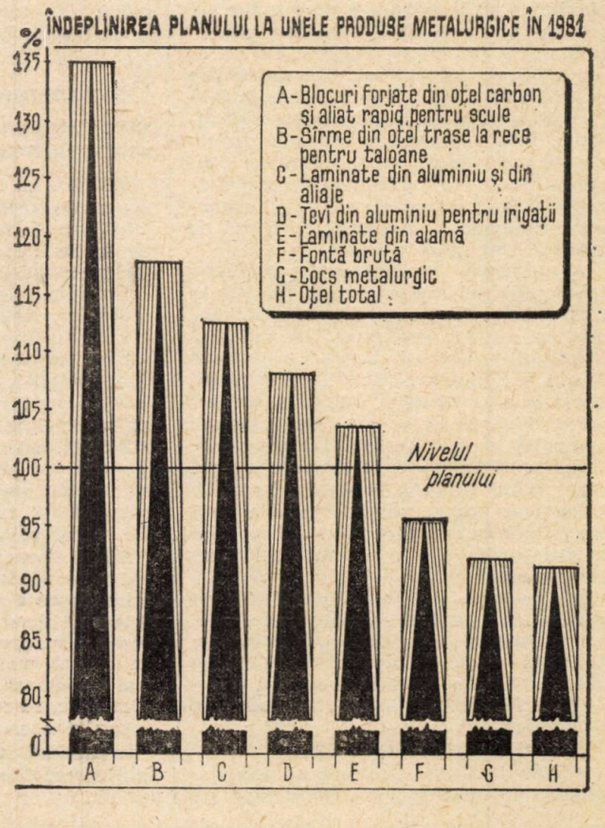

Servirea exemplară întregește calitatea unui comerț modern, civilizat

ÎNCEPÎND din acest an, oferta de bunuri de consum va cunoaște o largă diversificare pe clase de calitate a produselor, corespunzător unei reale și adîncite segmentări a cererii. Pornind de la resursele calitativ superioare ale industriei de bunuri de consum, în comerț sînt necesare acțiuni judicioase pe linia aprovizionării și desfacerii fondului de mărfuri, acțiuni care presupun, ca o condiție indispensabilă, existența unui personal pregătit corespunzător.

Dispunem în prezent de o **amplă și diversificată rețea comercială și de prestări de servicii;** ea cuprinde 78,6 mii unități, însumînd o suprafață utilă de 8,6 milioane mp. Procesul continuu de modernizare, care reflectă latura calitativă a dezvoltării, este evidențiat între altele de faptul că circa 40% din fondul de mărfuri desfăcut se realizează prin practicarea autoservirii și altor forme moderne de vînzare.

Problema **asigurării necesarului de personal muncitor** constituie, de asemenea, un aspect rezolvat relativ corespunzător. Cei 450 000 de lucrători în comerț, din care circa 50% absolvenți de școli profesionale, școli medii, licee economice, constituie o bază umană puternică pentru buna funcționare a acestui sector.

Nu numai eficiența economică, ci și cea socială

ANALIZÎND practica actuală a activității comerciale, se poate observa că atît întreprinderile, cît și lucrătorii pun un accent deosebit pe aspectele ce influențează realizarea indicatorilor economico-financiari, minimalizînd o sarcină importantă, de care depinde eficiența socială a comerțului — practicarea unei bune serviri, pline de solicitudine față de cumpărători. În acest context, de regulă, întreprinderile comerciale își îndeplinesc sarcinile de plan, lucrătorii obțin retribuția integrală și chiar venituri suplimentare. Populația este, însă, uneori nesatisfăcută de calitatea servirii practicate în magazine. Dacă pentru corelarea nivelului retribuției cu nivelul realizării planului de desfacere cu amănuntul, cu situația pagubelor în gestiuni, întreprinderile aplică sisteme și metode științifice, ferme, în schimb, pentru urmărirea calității servirii practicate de către personal se întreprind încă prea puține acțiuni semnificative. Aceasta duce la menținerea în comerț a unor lucrători care încalcă repetat normele fundamentale de ținută și comportare în relațiile cu publicul cumpărător, la obținerea retribuției integrale și de către lucrători cu o atitudine necorespunzătoare, a căror comportare provoacă nemulțumire din partea populației.

Iată de ce considerăm că în prezent, hotărîtoare pentru **eficiența economică și socială a activității din comerțul nostru socialist** este **calitatea personalului din comerț, calitatea muncii desfășurată de acesta.** În consecință, ridicarea calității servirii este problema-cheie de care depinde finalitatea socială a activității comerciale.

*) Programul va fi prezentat integral în revista „Comerțul modern".

Un instrument eficient de autoconducere, bazat pe autocontrol

STUDII întreprinse în anii trecuți de către I.C.S. „Romarta" București — întreprindere-etalon a comerțului cu textile-încălțăminte — în cadrul unităților sale evidențiau faptul că nemulțumirile populației față de calitatea servirii erau generate, în proporție de 70 la sută, de comportamentul necorespunzător al unor vînzători — nervozitate, apatie, blazare (în multe cazuri, aparenta limitare a gamei sortimentale a fondului de mărfuri fiind o falsă problemă, generată de incompetența sau lipsa de solicitudine a personalului).

Pentru asigurarea unui climat de legalitate, echitate și disciplină, a unei noi calități în servirea populației, cu sprijinul conducerii M.C.I., întreprinderea a elaborat și aplicat un **program special pentru ridicarea calității servirii *).**

Pe baza prevederilor legislației comerciale privind servirea populației, a fost elaborat un cod de norme de ținută și comportare a personalului de la desfacere în relațiile cu publicul, structurat pe 3 categorii și a cărui respectare se asigură prin autocontrol exercitat pe niveluri ierarhice, utilizînd un instrument special — **sistemul de taloane.**

În componența sistemului sînt incluse 4 taloane: **primul talon — alb — este destinat pentru notarea aspectelor pozitive** privind ținuta și comportarea personalului, **celelalte 3 taloane — colorate diferit — se utilizează pentru notarea aspectelor negative,** corespunzînd uneia din cele 3 categorii de norme de ținută și comportare a personalului în relațiile cu publicul și constituind mijlocul de control și intervenție pentru respectarea acestor norme.

Toți lucrătorii de la vînzare au primit un set complet, compus din cele 4 taloane.

„Programul pentru ridicarea calității servirii", introdus din trimestrul II 1981 în rețeaua magazinelor „Romarta" din București, și-a dovedit în mod cert eficiența, marcînd un salt calitativ în activitatea întreprinderii, ca și oportunitatea implementării, în spiritul aplicării prevederilor Decretelor nr. 400/1981 și 16/1982.

Prezentăm cîteva aspecte pozitive reieșite din analiza aplicării programului în anul 1981:

— creșterea de peste 3 ori a numărului de aprecieri pozitive consemnate în „Jurnalul cumpărătorului" pe linia comportării, în perioada aplicării programului, paralel cu diminuarea numărului de reclamații și sesizări la mai puțin de jumătate față de aceeași perioadă din 1980 (respectiv de la 41 la 21 notări);

— scăderea numărului de sancțiuni pentru abaterile de la normele de ținută și comportare, de la prevederile legislației comerciale și disciplina muncii (de la 39 la 28), precum și a gravității sancțiunilor aplicate (cazurile de diminuare a retribuției de la 19 la 12, avertismente de la 8 la 5);

— îmbunătățirea disciplinei în general, creșterea solicitudinii lucrătorilor față de cumpărători;

— exercitarea la un nivel superior a funcției de control și îndrumare de către cadrele de conducere în general, precum și de personalul desemnat să urmărească aplicarea programului.

Pe baza prevederilor programului, 50% din fondul de premiere constituit la nivelul întreprinderii a fost repartizat la 128 de lucrători care și-au îndeplinit sarcinile de plan și au avut o bună activitate gestionară, în condițiile unei serviri exemplare a publicului; au fost aplicate și alte prevederi ale programului cu privire la stimularea materială și morală a lucrătorilor.

Subliniem faptul că Programul pentru ridicarea calității servirii, contribuind la îmbunătățirea climatului de disciplină a muncii, s-a integrat în contextul general al activității politico-educative desfășurate de către organizația de partid, consiliul oamenilor muncii și organizațiile de masă din întreprindere.

Rezultatele obținute prin aplicarea acestui instrument de autoconducere pledează pentru extinderea utilizării lui la unitățile de tip „Romarta" și magazinele universale din întreaga țară.

Către o mai largă înțelegere a funcțiilor comerțului

PORNIND de la faptul că activitatea comercială **„este chemată să asigure aprovizionarea și satisfacerea consumurilor populației în raport cu cerințele fiziologice, astfel ca omul să dispună de mijloacele necesare unei vieți civilizate"** [1]), comerțul poartă răspunderea economică, dar mai ales socială pentru o serie de acțiuni de pronunțată esență calitativă, cum sînt:

— studierea, cunoașterea și satisfacerea nevoilor raționale de consum ale populației, prin structura fondului de mărfuri angajat;

— orientarea consumului oamenilor muncii în raport cu posibilitățile economiei românești;

— furnizarea informațiilor necesare industriei pentru creșterea, de la o perioadă la alta, a cantității și calității bunurilor de larg consum, paralel cu permanenta diversificare a gamei lor sortimentale;

— realizarea unei apropieri cît mai judicioase, în spațiu și timp, a produselor de consumatori;

— participarea la făurirea omului

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist, Ed. Politică, București, 1978.

nou al societății socialiste multilateral dezvoltate, la perfecționarea relațiilor socialiste, la afirmarea plenară a normelor eticii și echității socialiste, printr-o atitudine permanent activă de educare a consumatorilor, concretizată în :

- contribuția, prin mijloace specifice, la conștientizarea nevoilor cetățenilor, la reliefarea celor rațională de cele artificiale ;
- promovarea în consum a produselor autohtone cu înalți parametri calitativi și de înnoire, cenzurarea permanentă de către comerț și consumatori, a mărfurilor necorespunzătoare calitativ, a celor nocive sănătății, a articolelor ce promovează kitsch-ul ;
- prevenirea risipei sub orice formă, a consumului de dragul consumului, eradicarea consumului parazitar, a speculei ;
- educarea gustului estetic al populației, promovarea largă a unei educații nutriționale și vestimentare ;
- transformarea comerțului, acest nod complex și cuprinzător de relații interumane, într-un mediu propice dezvoltării comunicării umane, afirmării relațiilor socialiste de conviețuire, a principiilor de etică și echitate ale societății noastre. Aceasta presupune, înainte de orice, eliminarea oricăror manifestări retrograde în raport cu legislația, cu etica și echitatea socialistă, **o servire civilizată și conștiincioasă a consumatorilor.**

dr. Constantin TUDOSE

Nu numai o îndatorire cetățenească, nu numai o chestiune de prestigiu profesional, ci o obligație legală a tuturor lucrătorilor din comerț.

- **„Comerțul socialist trebuie să folosească pe scară largă metode științifice le investigare a cererii de mărfuri, să exercite un rol activ asupra producției... să stimuleze interesul cumpărătorilor pentru produsele fabricate de industria noastră de bunuri de consum".**
- **„Personalul din comerț are obligația fundamentală... de a da în permanență dovadă de solicitudine... probitate profesională, respect față de funcția socială pe care o îndeplinesc. Cinstea, corectitudinea și demnitatea trebuie să definească profilul moral al lucrătorului din comerțul socialist".**
- **„Lucrătorii din comerț au datoria să se preocupe permanent de perfecționarea pregătirii profesionale, de ridicarea nivelului lor politic și a conștiinței cetățenești, ei trebuie să dea dovadă de o disciplină exemplară la locul de muncă. În întreaga sa activitate, personalul din comerț, care prin natura muncii sale vine zilnic în contact cu un număr mare de cetățeni, trebuie să manifeste o comportare civilizată, demnă, izvorîtă din respectul față de oamenii muncii, făuritorii bunurilor materiale și spirituale, să aplice cu fermitate în viață principiile eticii și echității socialiste".**

(Din Legea nr. 3/1972 cu privire la activitatea de comerț interior)

- **„În activitatea de comerț interior retribuirea muncii trebuie să cointereseze lucrătorii în sporirea continuă a volumului desfacerilor de mărfuri, satisfacerea în condiții din ce în ce mai bune a cerințelor populației, realizarea unei serviri civilizate și pline de solicitudine față de consumatori, păstrarea și gospodărirea rațională a fondului de mărfuri, modernizarea continuă a procesului de vînzare a mărfurilor, precum și sporirea eficienței economice a întregii activități comerciale".**

(Din Legea nr. 57/1974, privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii)

Intensificarea folosirii pîrghiei prețurilor

(Urmare din pag. 8)

rite din aceeași cantitate de materie primă valorificată superior prin ridicarea coeficientului de utilizare și prin reducerea greutății produselor). Dimpotrivă, evoluția constantă și mai ales ascendentă a indicatorilor amintiți reflectă un grad scăzut al eficienței folosirii materiilor prime și materialelor, ceea ce impune fundamentarea unor măsuri tehnico-economice în această direcție.

Relația costuri-parametri într-o viziune mai largă

REALIZAREA cerințelor privind aplicarea în practică a unor prețuri de producție care să stimuleze producătorii în economisirea materialelor și în general în extinderea tehnologiilor moderne în toate ramurile, impune **asigurarea în mai mare măsură a unei concordanțe între nivelul prețurilor, cheltuielile sociale de producție și parametrii tehnico-funcționali ai noilor produse.** Măsurarea valorii de întrebuințare, a gradului în care produsul respectiv va răspunde cerințelor beneficiarilor și îndeosebi cuantificarea și exprimarea evoluției în timp a acesteia constituie dificultăți pe care le ridică luarea în considerare a valorii de întrebuințare la stabilirea prețurilor produselor noi.

Activitatea practică pe linia cuantificării valorii de întrebuințare constă în abordarea și măsurarea însușirilor de întrebuințare prin parametrii tehnico-funcționali. Practica economică în domeniul prețurilor din țara noastră și celelalte țări socialiste demonstrează o preocupare sporită pentru luarea în considerare a valorii de întrebuințare la formarea și stabilirea prețurilor. Așa cum se știe, la stabilirea și corelarea prețurilor de producție și de livrare, atît pentru mijloacele de producție cît și pentru bunurile de consum, se ține seama de raporturile dintre valorile de întrebuințare ale produselor, concretizate în caracteristicile tehnice, funcționale, de durabilitate, estetice, de confort etc.

Cointeresarea producătorilor în crearea și asimilarea unor produse cu consumuri materiale și energetice mai reduse presupune luarea și mai mult în considerare a valorii de întrebuințare la stabilirea și corelarea prețurilor. Or, în această privință se întîmplă o serie de greutăți legate de marea diversitate de produse, de multitudinea însușirilor de întrebuințare proprii produselor, precum și de dificultățile de exprimare a parametrilor tehnico-funcționali reprezentativi printr-un singur indicator sintetic. De asemenea, metoda corelării presupune analiza camparativă a parametrilor produsului nou cu cei ai produsului considerat ca etalon. În multe cazuri (îndeosebi în industria ușoară), această analiză este îngreunată de faptul că nu există un **nomenclator al parametrilor cei mai reprezentativi și nici o ierarhizare a acestora,** fapt ce provoacă unele neajunsuri în măsurarea influenței modificărilor tehnice asupra costurilor și în special a volumului cheltuielilor cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia.

Toate acestea implică necesitatea unor eforturi sporite pentru realizarea unei analize tehnico-economice aprofundate a produsului nou comparativ cu cel vechi (înlocuit), în scopul stabilirii unui preț în concordanță cu parametrii tehnico-funcționali ai produselor. Acest deziderat determină ca, încă din faza de proiectare, să se stabilească nomenclatorul parametrilor care caracterizează deplin nivelul tehnic al produsului respectiv, iar relația costuri — parametrii să fie interpretată într-o viziune mai largă, în sensul de a se urmări cu mai multă consecvență modul în care producătorii utilizează resursele materiale, **raportul care există între volumul diferitelor categorii de cheltuieli materiale și sporul de parametrii tehnico-funcționali.**

Relația costuri-parametrii trebuie înțeleasă și în sensul acoperirii eventualelor sporuri ale costurilor, de ritmul creșterii însușirilor de întrebuințare a noilor produse. Cu alte cuvinte, în momentul apariției de noi produse este necesar să se aibă în vedere ca efectul util realizat în plus la beneficiar să fie superior sau, numai în anumite cazuri, cel puțin egal cu cheltuielile suplimentare aferente pentru fabricarea produselor respective. Această relație determină însă și analizarea produselor sub aspectul noutăților pe care le prezintă în economie din punct de vedere al caracteristicilor în funcționare, al gradului de siguranță în utilizare, al cheltuielilor cu exploatarea și întreținerea etc. În final, această relație trebuie să convingă forurile de decizie asupra oportunității fabricării produselor în cauză.

Elemente de analiză a procesului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial

PROCESUL dezvoltării economico-sociale, însăși concepția asupra modului de desfășurare a acestui proces ce cuprinde toate sferele vieții sociale nu se poate desfășura în absența unei legături intime, de esență, cu dezvoltarea în profil teritorial. De fapt, teritoriul național, unitățile teritorial-administrative existente reprezintă cadrul concret în care au loc activitățile economice, spațiul în care dobîndește consistența faptelor politica generală de dezvoltare. În această perspectivă modul în care fiecare județ asigură o folosire eficientă a factorilor de producție de care dispune condiționează, direct, calitatea de ansamblu a dezvoltării. Se pune deci problema de a asigura o dezvoltare optimă a fiecărui județ care, la rîndul său, să constituie baza dezvoltării optime la nivel macroeconomic.

Progresul tuturor județelor și localităților țării se realizează pe fondul unei creșteri economice dinamice în contextul asigurării proporțiilor și corelațiilor de bază la nivelul ramurilor și al economiei naționale. Fundamentul omogenizării dezvoltării economico-sociale în teritoriu îl constituie repartizarea armonioasă a forțelor de producție în condițiile îmbinării criteriilor de eficiență economică cu cele de ordin social-politic. Traducerea în viață a acestei concepții privind dezvoltarea a cunoscut un autentic salt calitativ odată cu Congresul al IX-lea al P.C.R. și Conferința Națională a partidului din 1967, în urma cărora s-a trecut la noua împărțire administrativ-teritorială. Marcînd o etapă nouă în procesul de edificare a societății socialiste, documentele adoptate la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., între care se numără și Programul de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 au stabilit ca principalele obiective ale dezvoltării județelor valorificarea deplină și superioară a resurselor locale — forță de muncă, materii prime și materiale, surse de energie —, dezvoltarea industriei mici și artizanale, dezvoltarea în continuare a agriculturii, toate acestea urmînd să se concretizeze, la nivelul anului 1985, într-un volum al producției globale de cel puțin 70 000 lei pe locuitor și într-un număr de cel puțin 400 persoane ocupate la o mie de locuitori, în fiecare județ. În același timp, în actualul cincinal se pune un accent deosebit pe ridicarea productivității și eficienței în toate ramurile și domeniile de activitate din fiecare județ pe baza principiilor noului mecanism economico-financiar și în condițiile înfăptuirii, la cote calitative tot mai înalte, a obiectivului fundamental al politicii partidului — ridicarea sistematică a bunăstării oamenilor muncii din toate zonele și localitățile patriei.

Integrarea flexibilă a optimului teritorial în optimul macroeconomic

ELEMENTUL esențial al concepției științifice promovate de partid, al politicii sale economice în domeniul dezvoltării economico-sociale în profil teritorial îl reprezintă tocmai stabilirea unui raport judicios între economia județeană și economia națională. Județele reprezintă subsisteme ale sistemului complex pe care îl constituie economia națională. Necesitatea unei astfel de perspective decurge din faptul că, la nivelul județului, nu există o legătură cantitativă nemijlocită între producție, acumulare și consum. Oricît de variate ar fi resursele unui județ, ele nu pot asigura producerea tuturor bunurilor de consum și a mijloacelor de producție necesare economiei județului respectiv. De asemenea, politica de investiții, activitatea de comerț exterior, activitatea ramurii transporturilor ș.a. nu se pot desfășura corespunzător decît într-un cadru macroeconomic.

Dacă pentru domeniile amintite, un cadru centralizat se impune în mod logic, există o altă serie de probleme care reclamă o largă autonomie la nivel de județ. Astfel, valorificarea superioară a resurselor de materii prime și materiale, dezvoltarea industriei mici, creșterea eficienței economice prin aplicarea unor măsuri organizatorice adecvate, pregătirea și folosirea cu rezultate superioare a forței de muncă nu se pot rezolva corect decît de către factorii de conducere și acțiune de la nivelul fiecărui județ, pe ansamblul economiei urmînd să se asigure cadrul general favorabil rezolvării acestor probleme.

Analiza procesului de dezvoltare la nivel de unitate teritorial-administrativă constituie, în anumite limite, o particularizare a problemelor generale ale dezvoltării economice și sociale. Se conturează însă și numeroase alte probleme specifice, între care imprimarea unui caracter de omogenizare a dezvoltării județelor — diferite între ele sub aspectul resurselor —, ca bază a apropierii nivelului de trai al locuitorilor de pe întreg cuprinsul țării. Din acest punct de vedere o însemnătate deosebită revine aparatului metodologic utilizat pentru a dimensiona și comensura procesul de dezvoltare a fiecărui județ, raportul dintre nivelurile de dezvoltare înregistrate între unitățile teritorial-administrative, compararea cu indicatorii principali ai dezvoltării economice și sociale. Problema comparabilității, comensurarea procesului de omogenizare implică o serie de opțiuni în stabilirea și calcularea indicatorilor pe baza cărora se cuantifică și apreciază nivelul dezvoltării economico-sociale.

Avînd în vedere că modificarea decalajelor se apreciază în raport cu un anumit etalon, alegerea adecvată a acestuia este de mare importanță pentru desprinderea unor concluzii corecte. În profil teritorial, media pe țară constituie un astfel de etalon, asupra căruia există o largă adeziune în literatura de specialitate ; comparațiile cu acele unități administrativ-teritoriale care se plasează la una din extreme, în privința nivelului de dezvoltare, nu sînt adecvate aprecierii gradului de omogenitate. Trebuie avut însă în vedere caracterul dinamic al mediei nivelului de dezvoltare, acesta modificîndu-se de la o perioadă la alta.

Omogenizarea dezvoltării în profil teritorial, apreciată pe baza comparației cu media pe țară nu trebuie privită însă ca o egalizare, o uniformizare a nivelurilor dezvoltării economico-sociale ale unităților teritoriale. O asemenea egalizare nici nu este posibilă în fapt, datorită variației mari a cantității și calității factorilor și rezultatelor producției în teritoriu. Omogenizarea ca proces presupune apropierea nivelului de dezvoltare economico-socială a județelor, creîndu-se premisele economice și pentru apropierea condițiilor de muncă și de viață pentru toți locuitorii țării.

Tocmai pe o asemenea viziune se întemeiază și politica economică de dezvoltare în profil teritorial promovată de partid, politică ce se transpune în practică prin asigurarea unor ritmuri de creștere economică diferențiate în funcție de nivelul de dezvoltare al fiecărui județ. Pentru județele rămase în urmă se creează condiții apte să asigure ritmuri superioare atît mediei pe țară cît și județelor dezvoltate, prin construirea de noi obiective economice, ceea ce implică, în primul rînd, atragerea resurselor disponibile și valorificarea lor tot mai bună.

Criterii de comparare a economiei județelor

O PROBLEMĂ metodologică specifică sistemului de indicatori ai dezvoltării în profil teritorial este considerarea sau nu a indicatorilor ca echiimportanți și — în acest al doilea caz — cum să se atribuie gradele de importanță. Considerăm că, în situația în care se lucrează cu un sistem de indicatori în sensul propriu, acordarea de ponderi (grade de importanță) este o problemă care nu se mai poate pune, fiind incompatibilă cu funcționarea respectivului sistem. Pentru selecțiile de indicatori, pe baza cărora se intenționează ierarhizarea jude-

țelor după nivelul dezvoltării lor economico-sociale, folosirea gradelor de importanță, acordate prin ponderea diferențiată a indicatorilor considerați, prezintă un oarecare interes — în sensul că permite evidențierea județelor după o latură a dezvoltării urmărită în mod special. În acest mod, însă, se creează premise pentru manifestarea unei note de arbitrariu. Astfel, ierarhizarea indicatorilor ce caracterizează nivelul de trai prin acordarea unei ponderi inferioare față de indicatorii potențialului productiv și ai rezultatelor obținute în producție nu se justifică, pentru aprecierea nivelului de dezvoltare economico-socială, dezvoltarea producției nefiind un scop în sine, ci mijlocul pentru atingerea unui nivel de trai cît mai ridicat.

O altă problemă privind analiza dezvoltării economico-sociale în profil teritorial o reprezintă metodele care se utilizează pentru măsurarea nivelului și a decalajelor ce caracterizează dezvoltarea. Pot fi menționate, pe baza literaturii de specialitate din țara noastră, metodele elementare, metodele neparametrice, metoda ordonării după mai multe caracteristici, metoda energiei informaționale, metoda indicelui global de dezvoltare, metoda indicatorului sintetic, metoda scalării. Fără să ne propunem o analiză critică a acestor metode, menționăm că în prezent, analiza în profil teritorial din țara noastră nu dispune de o metodă proprie, luată oficial în considerare și introdusă în practica curentă. Există însă create premisele favorabile pentru aceasta prin elaborarea de către D.C.S. a unor norme metodologice pentru calculul produsului social și venitului național în profil teritorial și introducerea, începînd cu cincinalul 1981—1985, a indicatorului „producția globală pe locuitor" ca principal indicator folosit în planificarea teritorială.

În vederea analizei omogenizării dezvoltării în profil teritorial, în construirea și structurarea indicatorilor nivelului de dezvoltare economico-socială pornim și de la premisa că nivelul dezvoltării este determinat de modul de folosire a resurselor disponibile și a rezultatelor obținute în producție. Astfel, avînd în vedere informațiile disponibile s-a considerat necesară studierea următoarelor categorii de indicatori :

1. **Indicatorii resurselor materiale ale dezvoltării** : valoarea fondurilor fixe pe locuitor ; valoarea fondurilor fixe pe un lucrător în industrie ; valoarea fondurilor fixe din unitățile agricole socialiste la 100 ha suprafață agricolă ; densitatea liniilor de cale ferată la 1 000 kmp ; densitatea drumurilor publice la 100 kmp ; numărul unităților comerciale la 10 000 locuitori ; numărul unităților prestatoare de servicii (unități ale cooperației meșteșugărești) la 10 000 locuitori ; volumul investițiilor (total sector socialist) pe locuitor.

2. **Indicatorii resurselor umane** : densitatea populației în teritoriu ; numărul personalului muncitor la 1 000 locuitori ; ponderea personalului muncitor din industrie în total personal muncitor ; ponderea personalului muncitor din ramurile neagricole în total personal muncitor.

3. **Indicatorii rezultatelor economice obținute în producție** : producția globală pe locuitor ; producția globală industrială pe locuitor ; producția globală agricolă pe locuitor ; producția globală industrială la 1 000 lei fonduri fixe industriale ; producția globală agricolă la 100 ha suprafață agricolă ; producția globală industrială pe un lucrător în industrie ; ponderea județului în produsul social.

4. **Indicatori ai nivelului de trai** : procentul populației urbane ; volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul pe locuitor ; volumul apei potabile pentru uz casnic ce se distribuie pentru un locuitor ; sporul anual al suprafeței locuibile pe locuitor ; numărul abonamentelor TV la 1 000 locuitori ; numărul abonamentelor la rețeaua telefonică la 1 000 locuitori ; numărul cadrelor didactice la 100 elevi în învățămîntul liceal ; numărul bibliotecilor la 10 000 locuitori ; numărul paturilor de asistență medicală în unități specializate la 1 000 locuitori ; numărul supraviețuitorilor la vîrsta de 1 an la 1 000 născuți vii.

Subliniem faptul că în alegerea indicatorilor, atît din punct de vedere al numărului lor, cît și al conținutului, am urmărit — pe cît posibil — asigurarea unui echilibru între cerințele analizei pe care ne-am propus să o întreprindem și posibilitățile oferite de fondul de date disponibil.

Analiza procesului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial presupune măsurarea nivelului de dezvoltare a județelor țării la diferite intervale de timp și stabilirea tendințelor care s-au manifestat în perioadele respective.

În cazul analizei de față, nivelul de dezvoltare economico-socială a fost cuantificat pe baza datelor din Anuarul Statistic al R.S.R. pentru anii 1970 și 1980 privind cele patru grupe de indicatori, utilizîndu-se metoda indicelui global de dezvoltare ; acest indice se stabilește pe baza unui număr de indicatori din înregistrările statistice curente, considerați ca echiimportanți, pornind de la raportul procentual dintre valorile pe județe și media pe țară pentru fiecare indicator. În scopul evidențierii celor patru categorii de indicatori și a corelațiilor dintre ele, am considerat oportună calcularea indicelui global de dezvoltare ca medie aritmetică a celor patru indici individuali sintetici corespunzători grupelor de indicatori menționate.

Trebuie subliniat faptul că pentru interpretarea corectă a semnificației indicilor calculați prin metoda adoptată, și în special în ceea ce privește compararea în dinamică, este necesar să se țină seama de dinamica mărimilor absolute. În cazul în care dinamica mărimilor absolute la nivelul unui județ este inferioară dinamicii mediei pe țară a indicatorului respectiv, indicele va înregistra o scădere în anul comparat față de anul de bază. Această scădere are însă o semnificație pozitivă pentru procesul de omogenizare, care se manifestă prin reducerea, în timp, a domeniului de variație a indicilor. De asemenea, variații aparent nefavorabile ale indicilor pentru unele județe sînt cauzate de schimbări structurale ce afectează proporția în care un indice individual concură la formarea indicelui sintetic în care se regăsește.

Într-unul din numerele viitoare ne propunem să prezentăm, pe baza indicatorilor folosiți, modul în care a evoluat procesul de dezvoltare în profil teritorial.

Paul WAGNER
Tatiana ADLER

Forajul de mare adîncime

(Urmare din pag. 2)

În asimilarea de noi instalații, echipamente și materiale necesare sondelor de mare adîncime, se consemnează — în cadrul unităților furnizoare constructoare de utilaj tehnologic specializat — însemnate nerealizări cu influențe negative asupra dotării sectorului extractiv de petrol și gaze. Dintre produsele a căror asimilare este întîrziată menționăm în mod special echipamentele și materialele necesare îmbunătățirii fluidelor de foraj și creșterii vitezelor de lucru. Neasimilarea prăjinilor grele și a elementelor de stabilizare a garniturilor de foraj impune practica depășită a menținerii verticalității prin aplicarea unui regim restrictiv care conduce la realizarea unor viteze mici de foraj. O importantă rămînere în urmă se constată și în privința perfecționării sapelor de foraj cu conuri, precum și a asimilării sapelor cu lagăre de alunecare și dinți insertați din materiale sinterizate — larg utilizate în alte țări. Specialiștii din acest domeniu arată că din obligațiile ce revin construcției de mașini în această privință s-au asimilat doar cîteva tipodimensiuni din care s-au livrat cantități cu totul nesatisfăcătoare.

Nu trebuie omis însă nici faptul că, în unele cazuri, întîrzierile în asimilare și livrare ale întreprinderilor producătoare de echipament tehnologic provin și din cauză că anumiți beneficiari, necunoscînd din vreme și cu suficientă exactitate caracteristicile formațiilor geologice ce urmează a fi străpunse și, implicit, parametrii tehnico-funcționali ai echipamentelor necesare, depun adeseori cu întîrziere sau incomplete documentațiile de execuție ori le modifică chiar pe parcursul fabricației.

Este firesc ca principala răspundere referitoare la realizarea indicatorilor de plan să revină lucrătorilor din domeniul petrolului ; dar tot atît de important este ca la eforturile lor să se alăture colaborarea și sprijinul mai activ ale celorlalți participanți în procesul forajului de mare adîncime.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Analiza valorii

SINTEM în al patrusprezecelea an de la debutul în țara noastră a preocupărilor pentru introducerea analizei valorii (inițiativă ce a aparținut Laboratorului de conducere din cadrul A.S.E.) și în al șaselea an de la aprobarea programului special pentru aplicarea generalizată a acestei metode la scara întregii economii. În acest interval s-au obținut rezultate semnificative în abordarea metodologică și concretă a problemei, un număr important de aplicații au demonstrat incontestabil avantajele A.V. în orientarea pe baze științifice a eforturilor pentru obținerea unor produse calitativ superioare sub raportul funcțiilor, cu cheltuieli materiale și de muncă scăzute. Totuși, stadiul extinderii este încă departe de ceea ce înțelegem prin generalizare. Dintre multiplele cauze, reținem două:

1) insuficiența literaturii publicate în acest domeniu. Două traduceri (dintre care una netipărită) ale unor lucrări fundamentale datorate unor autori străini, două lucrări autohtone de specialitate (dintre care una cu difuzare restrînsă) și cele cîteva zeci de articole apărute, cu o frecvență inegală, în „Revista economică" nu pot acoperi nevoile de documentare – inclusiv asupra unor rezolvări concrete – pentru cercul foarte larg al specialiștilor interesați;

2) încă nu a fost demarată, ca o acțiune organizată, aplicarea A.V. în sfera serviciilor – care, ca și cea a produselor, poate beneficia de pe urma studiului detaliat al funcțiilor. Or, activitatea de servicii va cunoaște în acest cincinal un ritm de creștere deosebit de înalt, care impune ținerea sub un strict control a cheltuielilor implicate.

Concursul prețios pe care metoda analizei valorii îl poate da la aplicarea eficientă a principiilor noului mecanism economico-financiar constituie un argument ce trebuie să determine ministerele și organizațiile din economie la măsuri concrete pentru utilizarea ei ca instrument concret de lucru.

A. SOARE
Pitești

Ecouri

Combustibil sau materie primă?

ÎNTREPRINDEREA noastră a fost vizată în articolul intitulat „Cerințe ale extracției și utilizării eficiente a gazului metan", publicat în nr. 39/1981 al „Revistei economice", în legătură cu depășirea repartiției de gaze naturale. Dorim să arătăm, cu acest prilej, că în procesul nostru de producție folosim gazul metan în locul cocsului. În balanța de gaze naturale aprobată pentru Ministerul Industriei Metalurgice nu este inclus însă și capitolul „materie primă" pentru gazul metan, deci nu există aprobări pentru cantitățile de gaz metan insuflate în furnale și care intră normal în fluxul tehnologic actual ca „materie primă" pentru elaborarea fontei brute de furnal.

Avînd în vedere nivelul producției noastre de fontă brută, faptul că aceasta nu poate fi realizată altfel, cît și situația că pentru elaborarea unei tone de fontă se folosesc 95 m^3 gaz metan, propunem ca toate cantitățile de gaz metan insuflate în furnale să fie considerate drept materie primă, iar consumul lor să fie aprobat ca atare. Este o problemă pentru care solicităm sprijinul C.S.P. și înțelegerea Ministerului Petrolului.

Folosind prilejul de a ne exprima opinia în legătură cu problemele ridicate în „R.E.", vă mulțumim anticipat pentru sprijinul pe care ni-l puteți acorda în înlăturarea unei situații care ne produce multe neplăceri.

Viorel MONDA
inginer șef
la Întreprinderea „Victoria" din Călan

Producția anului '82

APRECIEM că cele semnalate, precum și propunerile din articolul „Pregătirea temeinică a producției anului 1982", publicat în nr. 39/1981 al „R.E.", au impulsionat activitatea de emitere a repartițiilor și de încheiere a contractelor pentru anul în curs. Ținînd seama că Decretul nr. 200/1981 a apărut ulterior emiterii și difuzării „Programului de măsuri", iar prin decret s-a stabilit un alt termen final de încheiere a contractelor pentru 1982 (iar pentru planul pe anul 1983, – data de 30 mai 1982), a apărut necesitatea modificării „Programului de măsuri" și adaptării etapelor și fazelor la noile termene finale de contractare. Această necesitate derivă și din faptul că la art. 5 din decret se precizează că: „Titularii de plan, pe baza sarcinilor prevăzute în planul cincinal, vor trece la încheierea de contracte economice de lungă durată pentru desfacerea producției la intern și export, precum și pentru aprovizionarea cu materii prime și materiale de bază, combustibili, energie electrică și termică etc.". Avînd în vedere că în decret nu se prevăd date certe pentru emiterea repartițiilor și încheierea contractelor de lungă durată și nici precizări privind nomenclatorul de materii prime și materiale pentru care se va face contractarea de lungă durată, *propunem ca să se adapteze și completeze „Programul de măsuri" elaborat pe Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe pentru anul 1982, extinzîndu-l și pentru contractarea pe 1983 și de lungă durată.*

Nicolae NICOLAE
director general adjunct
în Ministerul Industriei Ușoare

★

FINALIZAREA în bune condițiuni a activității precontractuale și de încheiere a contractelor economice pentru anul 1982 a constituit o preocupare permanentă pentru colectivul Direcției de aprovizionare și desfacere din ministerul nostru. Astfel, în legătură cu acțiunea de depunere a specificațiilor privind produsele metalurgice pentru sem. I a.c. s-au luat măsurile cele mai eficiente pentru centralizarea cantităților vagonabile și transmiterea la coordonatorul de balanță. Această acțiune a început imediat după obținerea cotelor aprobate conform Decretului nr. 200/81.

În ceea ce privește materialele de construcții care, potrivit metodologiei actuale, se alocă prin balanțe titularilor de investiții, s-au comunicat cotele cedate atît constructorilor terți din economie, cît și coordonatorilor de balanțe.

M. BĂLĂNESCU
director general
în Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor

★

PENTRU a veni în sprijinul coordonatorilor de balanțe care trebuie să elaboreze balanța analitică și să emită repartiții, este necesar ca metodologia să stabilească o dată precisă pînă la care coordonatorii să primească desfășurătoarele cu specificații. În contextul pregătirii anului 1982, această dată ar fi fost 1 septembrie 1981 cel mai tîrziu. Întrucît o asemenea dată nu a fost stabilită, coordonatorii de balanță nu au primit la timp desfășurătoarele cu specificații și, ca urmare, nu au putut emite la timp repartițiile, mai ales la produsele complexe, cu un grad de dificultate mare la transformarea balanțelor sintetice în balanțe analitice. Opiniem ca, pentru viitor, *să se emită o metodologie care să oblige toți factorii interesați să-și facă lucrările la termene certe, astfel încît coordonatorul de balanță să se poată încadra în termenul stabilit,* cunoscînd că balanțele mai dificile reclamă 30 de zile de lucru de la data primirii desfășurătoarelor cu specificații, pînă la emiterea repartițiilor.

Eugen ISTRĂTESCU
director general adjunct
în Ministerul Industriei Chimice

★

MINISTERUL Industriei Construcțiilor de Mașini a acordat și acordă în continuare o atenție deosebită contractării la timp a producției marfă, în special a mașinilor și utilajelor tehnologice, care se execută pe bază de documentație tehnică de la beneficiari, considerînd-o o condiție de bază pentru organizarea aprovizionării și pregătirea fabricației, în timp util. Deși art. 17 alin. 2 și anexa la Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, prevăd depunerea de către beneficiari a documentației tehnice de comandă, pentru mașinile și utilajele tehnologice a căror realizare necesită importuri, cu opt luni înaintea anului de plan și cu toate măsurile luate de ministerul nostru, în 1981 s-au înregistrat serioase întîrzieri. Procente deosebit de scăzute ale depunerii documentației tehnice au prezentat unitățile Ministerului Industriei Metalurgice și Ministerului Industriei Chimice.

Așa cum s-a arătat și în articolul publicat în „R.E.", chiar la unele mașini și utilaje standardizate nu s-au emis de către beneficiari comenzi la nivelul cotelor (tractoare peste 100 C.P., remorci cisternă de 3,6 t, părți specifice centrale, reductoare de turație etc.).

În vederea acoperirii cu contracte economice a producției marfă, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a avut un rol activ, mobilizînd centralele industriale și întreprinderile să determine beneficiarii la prezentarea comenzilor și semnarea contractelor economice.

I. POPESCU
director în M.I.C.M.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

CREATIVITATEA TEHNICĂ ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII INTENSIVE

DUPĂ cum am arătat într-un studiu anterior*), o mare parte a obstacolelor ce se vădesc în procesul aplicării ideilor noi privesc mecanismul desemnării titularului invenţiei, al introducerii acesteia — realizării ei, mai bine spus — în planul unităţilor industriale, relaţiile de colaborare între anumite ministere. O altă parte a obstacolelor amintite cantonează la nivelul unităţilor producătoare, al întreprinderilor desemnate să concretizeze invenţia. Se poate pune întrebarea : sînt obstacolele ce apar în calea aplicării invenţiilor proprii acestui mod particular al creaţiei tehnice sau ele caracterizează procesul de înnoire a produselor în ansamblu ?

Este evident că, sub aspect tehnic şi economic, invenţia se încadrează în logica generală a procesului de înnoire. Transpunerea din idee în fapt presupune, asemeni realizării oricărui produs nou (rezultat al unei cercetări planificate), o serie de etape cum ar fi : pe plan **tehnic-productiv** realizarea proiectelor, a prototipului, executarea seriei zero, fabricarea S.D.V.-urilor, definitivarea tehnologiei de fabricaţie etc. ; sub aspect **economic,** asigurarea finanţării, a aprovizionării şi desfacerii ş.a.m.d. Dacă raportăm dificultăţile ce apar în procesul de înnoire, în general [1]), la cauzele identificate în cazul invenţiilor, se poate constata o coincidenţă parţială. Avem în vedere, între altele, sistemul de preţuri şi nivelul beneficiilor, greutăţi ce apar în organizarea fabricaţiei de prototipuri ; lipsa unor capacităţi de producţie, absenţa unor utilaje speciale, accentul prea mare care se pune pe rezolvarea sarcinilor curente în raport cu cele de perspectivă etc. Or, este evident că eliminarea unor astfel de neconcordanţe ce apar în procesul promovării progresului tehnic, pe ansamblul economiei — acţiune de mare însemnătate pentru accentuarea laturilor intensive ale dezvoltării, asupra căreia în documentele de partid, în cuvîntările secretarului său general, s-a revenit cu stăruinţă — va avea un efect pozitiv şi asupra măririi gradului de aplicare a invenţiilor în producţie.

Dar, deşi într-o anumită măsură greutăţile ce se constată pe parcursul valorificării invenţiilor au un caracter comun, nu toate cauzele neaplicării acestora sînt proprii procesului de înnoire în general. Astfel, desemnarea titularului, relaţiile specifice dintre anumite ministere, sistemul de avizare etc. — elemente care deţin o pondere însemnată în totalul cauzelor de neaplicare a invenţiilor — sînt specifice inventicii, constituie un „produs" al sistemului organizatoric, al infrastructurii proprii activităţii de invenţii şi inovaţii ; într-un plan mai general, cauzele amintite decurg nemijlocit din modul în care se asigură îmbinarea, într-un cadru organizaţional determinat, a mecanismului de creare a noutăţilor tehnice, pe de o parte, şi sfera economicului, pe de altă parte — îmbinare a cărei expresie instituţionalizată o reprezintă sistemul de avizare şi validare a ideilor noi.

Un sistem operativ de finalizare a invenţiei

POATE să pară un fapt surprinzător, dar logica de apariţie a ideilor noi în sfera inventicii şi logica producţiei (în cazul întreprinderii de tip tradiţional[2]) prezintă importante deosebiri, uneori chiar contradicţii. Astfel, pentru a relua expresia unui autor, invenţia este o idee surprinzînd tocmai prin caracterul aleatoriu, imprevizibil, al apariţiei ei în domeniul ştiinţei şi, mai cu seamă, al tehnicii. Întemeindu-se pe un ansamblu de procese psihice extrem de subtile, al căror fundament îl reprezintă, după cum sublinia Al. Roşca, o gîndire divergentă, capacitatea proprie individului creator de a realiza asociaţii dintre cele mai surprinzătoare între domenii, adesea foarte îndepărtate, al cunoaşterii şi realităţii [3]) invenţia reprezintă, în esenţa sa, o restructurare — de mai mică sau mai mare amplitudine — a ceea ce există. O idee nouă aduce cu sine un mod original de a organiza datele existente, propune o nouă viziune asupra unui segment al realităţii. În acelaşi timp însă, în momentul în care dobîndeşte un statut public, invenţia este o idee ale cărei virtuţi economice şi fezabilitate tehnică nu sînt în mod concret cunoscute încă.

Logica producţiei, dimpotrivă, se bazează pe necesitatea practică a planificării acţiunilor, a anticipării, fie şi pe termen scurt, a unor parametri tehnici, economici, financiari, ai producţiei. Tocmai din acest unghi apare mai limpede funcţia infrastructurii specifice activităţii de inventică, infrastructură care are menirea să permită evaluarea cît mai judicioasă a importanţei fiecărei invenţii din punct de vedere economic şi social — atît în perspectiva prezentului, cît şi a unui viitor mai îndepărtat.

Urmărind să răspundă acestor cerinţe, sistemul organizatoric în domeniul invenţiilor şi inovaţiilor prevede mai multe verigi. Într-o prezentare succintă, filiera de avizare pe care o urmează o propunere de invenţie pînă la concretizarea sa în produs, cuprinde : Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci (O.S.I.M.), cu responsabilităţi în domeniul asigurării priorităţilor cererilor de invenţie şi al confirmării, într-o etapă ulterioară, a caracterului de noutate pe plan mondial ; institutele centrale de cercetare, Academiile de ştiinţe etc., care, prin avizul lor, certifică posibilitatea realizării tehnice şi importanţa pentru economie a invenţiilor respective ; ministerele, cărora le revine sarcina de a asigura coordonarea în plan departamental, precum desemnarea unităţilor titulare de brevet ; întreprinderile titulare, care au sarcina să realizeze produsul. Această filieră (care uneori se dovedeşte însă relativ inoperantă prin numărul mare de avize pe care îl presupune) este concepută în spiritul raţionalităţii şi pe baza mecanismelor economice, considerîndu-se că numai astfel se pot asigura condiţiile efective de realizare a invenţiei. Ce anume intervine, totuşi, pe drumul invenţiei de la idee la produs, ce împiedică desfăşurarea firească, operativă a procesului de valorificare a invenţiilor ?

Se constată că neaplicarea a numeroase invenţii are drept una din cauzele principale o **fundamentare, în mare măsură formală, a eficienţei realizării şi valorificării invenţiei.** Apare un decalaj important între cunoştinţele celui care decide asupra viabilităţii economice a ideilor noi (institutele de cercetare) şi condiţiile concrete, interesele specifice ale producătorului direct, respectiv întreprinderea titulară. Un asemenea decalaj este, de altfel, explicabil. În momentul în care sînt prezentate, spre avizare, institutelor de cercetări, invenţiile au forma unei soluţii de principiu deoarece, în acea fază, ideea nouă apare de cele mai multe ori ca o schiţă, ca un proiect tehnic care, în mod inevitabil, nu asigură decît o parte a informaţiilor necesare unei bune fundamentări economice. Totodată, unitatea de cercetare implicată nu poate cunoaşte decît cu aproximaţie condiţiile pe care le necesită realizarea practică a unei invenţii la producător şi de aceea avizarea dobîndeşte, de regulă, un caracter prea general. [4]) Or, realizarea practică a unei invenţii (asemenea realizării oricărui produs nou) implică eforturi materiale şi financiare, adesea substanţiale, presupune asumarea unor riscuri legate de desfacerea produsului care încorporează invenţia şi presupune obţinerea unor beneficii corespunzătoare.

*) Cristian Popescu, „Exigenţe ale creşterii contribuţiei creaţiei tehnice originale în procesul dezvoltării", Revista economică nr. 7/1982.

[1]) Vezi în acest sens şi seria de articole — dezbatere publicate în „Revista economică" nr. 13, 28, 40, 47/1980 şi 11, 25, 42/1981 sub titlul generic „Accelerarea înnoirii produselor şi tehnologiilor".

[2]) Este interesantă distincţia pe care o propune C. Pintilie în studiul „De la întreprinderea tradiţională la întreprinderea socialistă creativ-inovativă", publicat în „Revista economică" nr. 17, 21, 22/1980. Autorul consideră că tipul predominant de întreprindere este întreprinderea tradiţională, „care se dezvoltă în virtutea inerţiei şi în ipoteza că vor exista în continuare aceleaşi produse şi servicii, aceleaşi pieţe şi reţele de desfacere, aceleaşi tehnologii şi procese şi aceleaşi activităţi. Principalul obiectiv al strategiei tradiţionale este să perfecţioneze ceea ce există şi este stabil".

[3]) Al. Roşca, „Creativitatea generală şi specifică", Ed. Academiei, 1981, pp. 55, 61.

[4]) Legat de acest aspect am dori să facem o observaţie. Potrivit procedurii aflate în uz, institutele de cercetare se pronunţă asupra „posibilităţilor de proiectare, realizare, experimentare, valorificare în ţară şi străinătate a invenţiei respective" (Legea 62/1974, art. 25). Deci, o evaluare în limita condiţiilor existente. Neîndeplinirea acestor condiţii este sancţionată cu avizarea negativă (la nivelul unui institut important cum este Institutul central pentru cercetări în construcţii de maşini, în 1980, ponderea acestora era de 30% din totalul avizărilor) care, la rîndul său, atrage după sine închiderea dosarului de invenţie fără ca O.S.I.M., prin analiza de fond, să se pronunţe asupra caracterului de noutate al ideii. Nu contravine oare o asemenea concepţie mecanismului de dezvoltare a ideilor tehnice unde, aşa cum o dovedesc nenumărate cazuri, perioada dintre apariţia ideii şi crearea condiţiilor economice de rentabilitate, poate fi uneori considerabilă ?

Inventatorul — un producător al invenției sale

TOCMAI din perspectiva evaluării cît mai judicioase a valorii economice a invenției apare drept imperios necesară adaptarea sistemului organizatoric în domeniul invențiilor la cerințele concrete ale producătorilor, simplificarea sa. O asemenea exigență se integrează organic în concepția partidului nostru privind așezarea pe un fundament economic a întregii activități economice, eliminarea practicilor administrative în conducerea economiei, deplasarea centrelor de decizie spre verigile de bază, concepție care a dobîndit un temei practic prin aplicarea noului mecanism economico-financiar.

Nu avem în vedere numai o simplificare de natură organizatorică — alternativă care se cere însă a fi luată în calcul. De pildă, posibilitatea ca invențiile să nu fie repartizate de către ministere unor întreprinderi, ci ca înseși întreprinderile, pornind de la interesele lor specifice, să se adreseze direct O.S.I.M.; în acest sens considerăm utilă și sporirea rolului economic al O.S.I.M., în sensul ca această instituție să poată pune la dispoziția unităților interesate informații din brevete, să dobîndească în mai mare măsură un statut de unitate prestatoare de servicii.

Apropierea sferei de creare a noutății de sfera producției vizează, mai cu seamă, organizarea, dintr-o optică diferită, a procesului de transformare a invenției în fapt economic. În mod concret, se pune problema de a conferi **atribuții sporite unei etape distincte a filierei de aplicare a noilor idei și anume realizarea invenției sub forma sa experimentală — ca prototip** (în cazul unor utilaje, mașini etc.) sau **sub forma unor instalații pilot** (în cazul unor tehnologii). Avem în vedere ca această etapă să ocupe locul central, să concentreze eforturi sporite, în întregul sistem al aplicării invenției. De asemenea, considerăm necesar ca asigurarea materială și financiară a realizării invenției să pornească tocmai de la cerințele etapei amintite ; este un fapt, producerea prototipurilor, a instalațiilor experimentale, reclamă utilaje cu performanțe tehnice ridicate, implică adesea realizarea unor materiale noi, presupune relații de un tip diferit în ce privește aprovizionarea tehnico-materială, relații în care, spre deosebire de producția de masă, sînt solicitate serii mici (adesea unicate), ale căror costuri se vădesc, tocmai din această cauză, ridicate. Deopotrivă se impune și participarea directă a inventatorului la realizarea în premieră a invențiilor sale.

Argumentele care converg spre a susține ideea amintită anterior sînt de natură diferită. Un prim factor derivă din însăși logica procesului de creație. Astfel, după cum remarcă unii autori, realizarea experimentală a unei idei noi reprezintă, în cazul particular al invenției, nu numai o schimbare de stare — de la reprezentarea conceptuală la forma fizică — ci o parte componentă a însuși procesului de realizare a invenției. Experiența de creație a numeroși inventatori de renume a evidențiat că, pe parcursul realizării tehnice a invenției, ideea inițială se precizează, se clarifică, înregistrînd adesea modificări de esență. Totodată, în procesul realizării experimentale a invenției se dobîndesc și o serie de cunoștințe tehnologice, cunoștințe deosebit de utile pentru convertirea, într-o etapă ulterioară, cu maximum de operativitate, a ideii noi în produs de serie.

Cerința de a se acorda, în cadrul structurii organizatorice proprii inventicii, o atenție sporită fazei experimentale este justificată și din optica producătorului. Cei care își asumă responsabilitatea realizării invenției dobîndesc prin cunoașterea nu numai a descrierii de principiu a invenției, ci a înseși formei sale concrete, posibilități superioare de evaluare a eficienței economice a ideii respective. De data aceasta, aprecierea posibilităților tehnice de fabricare nu se va mai efectua în temeiul unei soluții tehnice neconfirmate practic, ci pe baza unui produs realizat, validat. De asemenea, în condițiile amintite pot fi comparate mai precis eforturile și efectele ; își află o fundamentare superioară calculele globale de eficiență realizate de producător prin corelarea eforturilor implicate sub aspect tehnologic, material, financiar cu nivelurile de rentabilitate, poate fi testată mai eficient piața, și identificați potențialii beneficiari.

Un al treilea factor ce susține necesitatea reconsiderării rolului realizării, sub formă experimentală, a invenției în procesul de înnoire este de natură psihologică. Concretizarea ideii reprezintă, pentru inventator, un certificat al valorii, al viabilității descoperirii sale, constituie una din recompensele majore ale muncii, oferind, totodată, și o cale eficientă, un stimul prețios pentru noi creații.

Tocmai pornind de la aceste considerente, în multe țări se desfășoară experimente felurite care urmăresc să ofere soluțiile cele mai adecvate și, totodată, economicoase pentru concretizarea ideilor noi. În acest cadru de preocupări se înscrie și o recentă experiență franceză care își propune să creeze facilități pentru ca inventatorii să-și concretizeze propriile idei. Prin participarea benevolă a unor inventatori a fost creat un fond financiar comun, au fost achiziționate anumite ateliere de producție și dotate cu tehnologie de vîrf, ceea ce permite realizarea invențiilor sub formă experimentală, sub formă de prototip. Considerăm că ar prezenta interes și pentru activitatea națională de inventică examinarea posibilității înființării unor astfel de ateliere de prototipuri — a căror activitate să fie coordonată de către O.S.I.M., de un institut de cercetare sau de un organism creat anume.

Dar, desigur, modalitățile organizatorice care pot fi imaginate sînt cu mult mai largi, o atare diversificare fiind impusă de însăși specificitatea tehnică a fiecărei invenții în parte. Dacă, în cazul unor aparate sau utilaje, soluția amintită anterior se poate dovedi cea mai eficientă, în ce privește testarea unor tehnologii s-ar putea lua în calcul posibilitatea de a pune la dispoziția inventatorilor — în cadrul unor unități de producție sau a unor ateliere de microproducție aparținînd institutelor de cercetări de profil — dotarea tehnică necesară experimentării. Această orientare ar presupune, evident, și disponibilizarea unor resurse financiare care să poată fi gestionate într-o viziune mai largă, în care să se ia în calcul și riscurile pe care le implică experimentarea.

Un alt element important al procesului de apropiere între sfera creației de noutate și cea a producției, îl constituie contactul nemijlocit al inventatorului, **ca persoană fizică**, cu unitatea producătoare. Inventatorul nu este o persoană oarecare, ci purtătorul unui tezaur de cunoștințe, al unei experiențe deosebit de utile pentru sporirea operativității cu care sînt valorificate invențiile. Tocmai acest aspect a fost luat în considerare cînd s-a prevăzut, prin lege, obligația pe care o are inventatorul de a sprijini întreprinderea titulară în realizarea invenției. Din practică se constată însă că, numai într-o măsură nesemnificativă, locul de muncă al inventatorului și întreprinderea titulară coincid. Tocmai în baza acestor argumente credem că poate fi susținută ideea de a înțelege într-o accepțiune mai largă prevederile legale amintite, anume în sensul de a oferi posibilitatea inventatorilor să se transfere, temporar sau definitiv, la întreprinderea interesată în aplicarea invenției. În acest cadru și-ar putea afla, după opinia noastră, o soluționare mai bună și problema recompensării, ca un acord între întreprindere și inventator. (În momentul de față, după cum rezultă din tabelul nr. 2, publicat în prima parte a studiului, numai circa 40% din drepturile legale de recompensare sînt onorate). S-ar elimina legarea strictă a recompensării, de realizarea concretă a produsului care încorporează ideea. Argumentele în acest sens țin și de faptul că o invenție poate fi fructificată nu numai ca produs, dar și ca o piesă de portofoliu, ca un mijloc verificat de protecție față de potențialii concurenți externi.

Dar, desigur, aplicarea mai rapidă a invențiilor în economie, premisă a sporirii eficienței și calității, presupune și adaptarea corespunzătoare a structurii întreprinderilor la exigențele ce decurg din promovarea rapidă a progresului tehnic. Avem în vedere, mai cu seamă, acea deplasare necesară spre întreprinderea socialistă creativ-inovativă, caracterizată prin receptivitate față de nou, prin capacitatea de a asimila operativ ideile, prin spirit competitiv și eficiență ridicată. Pentru a asigura condiții practice afirmării întreprinderii de tip nou este necesară rezolvarea unor probleme de nivel macro-economic, cum ar fi stabilirea unui sistem de prețuri stimulativ pentru produsele noi și chiar instituirea unor beneficii suplimentare pentru produsele care încorporează invenția [5]), acordarea unor atribuții sporite întreprinderilor în ceea ce privește modificarea sortimentală a producției etc. Totodată, asigurarea unei competitivități înalte întreprinderilor producătoare presupune amplificarea eforturilor în direcția creșterii flexibilității acestora, a capacității de adaptare la schimbarea cerințelor beneficiarilor, asigurarea unor rezerve — de capacitate (financiare, materiale), o atitudine inovativă, creatoare în organizarea și desfășurarea propriei activități.

Cristian POPESCU

[5]) Acest lucru apare deosebit de important deoarece, în practică, se întîmplă uneori ca anumite produse de fabricație curentă să conțină invenții, care, nefiind identificate și protejate, sînt însușite de producători externi și protejate chiar pe piața noastră.

ACTIVIZAREA DEPLINĂ A POTENȚIALULUI ÎNTREPRINDERII

FUNEREA DEPLINĂ ÎN VALOARE a potențialului fiecărei unități și ramuri economice condiționează direct și într-o măsură decisivă dezvoltarea intensivă, progresul economic și social al țării, ridicarea nivelului de trai al poporului. Pentru a organiza și orienta această valorificare este nevoie să se determine concret potențialul, starea lui, să se aprecieze efectul sinergic al corelării diferitelor resurse latente și activizate. Modul în care autorii articolului abordează conceptual această problemă adaugă elemente de interes practic major instrumentarului științific indispensabil unei conduceri previzionale, eficiente.

DESFĂȘURAREA complexului de activități din cadrul unei întreprinderi este de neconceput fără consumul de **resurse materiale, umane, financiare, informaționale și de timp.** În condițiile în care o serie de resurse sînt limitate, asigurarea folosirii lor raționale, cu maximum de eficiență, impune cunoașterea potențialului pe care îl posedă fiecare în parte, precum și a potențialului care ia naștere prin interrelaționarea lor în cadrul sistemului întreprindere.

Resursele sînt purtătorii posibilităților de **producere, desfășurare, dezvoltare a unor energii, forțe, activități** etc. Starea acestor posibilități depinde de stadiul în care se găsesc resursele : **resurse în rezervă** (rezervă externă — în mediul ambiant și rezervă internă — în cadrul sistemului abordat), **resurse în acțiune** și **resurse rezultate.** Astfel, posibilitățile pot fi : latente, în acțiune (în curs de manifestare și desfășurare) sau rezultate ; ele desemnează tendințe în manifestarea și desfășurarea caracteristicilor calitative și cantitative ale resurselor — nivelul acestor caracteristici fiind măsura posibilităților resurselor de a se manifesta, desfășura și dezvolta într-un anumit cadru.

Prin potențial se caracterizează **determinațiile fiecărei resurse înaintea utilizării ei efective,** înainte ca aceste determinații și conținutul resursei să fie transformate în efectele, rezultatele sistemului. Potențialul există, se manifestă și dezvoltă prin intermediul resursei. Relația este și inversă. Aceste precizări pun în lumină corespondența biunivocă dintre potențial și resursă.

La nivelul întreprinderii, ca sistem economic, potențialul se manifestă — și poate fi evaluat — sub trei forme prezentate în cele ce urmează.

● Potențial latent sau neactivizat

Potențialul latent — este expresia posibilităților latente ale resurselor naturale care pot fi integrate în circuitul economic propriu, precum și ale resurselor acumulate. Potențialul resurselor acumulate este determinat de potențialul resurselor proprii, asimilate celor proprii, atrase, împrumutate, resurselor provenite din redistribuirile de la forul tutelar sau alocate de organele centrale și locale ale administrației de stat. Fiecare din aceste resurse cuprinde în structura sa potențialul resurselor materiale, umane, financiare, informaționale și al celor legate de factorul timp.

— **Potențialul material** este determinat, la nivelul unei întreprinderi, de cantitatea, calitatea, structura tuturor bunurilor materiale: mijloace de muncă și obiecte ale muncii, precum și de relațiile care se stabilesc între acestea. Marea majoritate a mijloacelor de muncă și a obiectelor muncii sînt elemente **active** ale procesului de producție, reprezentînd partea activă a potențialului material al întreprinderii. Stocurile și rezervele de valori materiale care există în întreprindere constituie partea **latentă** a potențialului material. Creșterea gradului de valorificare a potențialului material al întreprinderii amplifică potențialul global al acesteia.

— **Potențialul uman,** componentă de bază a potențialului unei întreprinderi, pune în valoare valențele celorlalte potențiale parțiale (material, financiar, informațional și cel legat de factorul timp). Dimensiunea cantitativă, structura pe vîrste, structura profesională a resursei umane, nivelul de calificare, gradul de cultură și sănătate, gradul de policalificare sînt caracteristici de bază ale potențialului uman la nivelul unei întreprinderi. Corelarea corespunzătoare a acestor caracteristici cantitative și calitative ale resurselor umane cu obiectivele întreprinderij creează condiții pentru valorificarea superioară a potențialului uman.

— **Potențialul financiar** exprimă posibilitățile pe care le are întreprinderea pentru dezvoltarea sa economico-socială prin utilizarea mijloacelor bănești concentrate la dispoziția sa. Dimensiunile acestor posibilități sînt mult sporite în condițiile create de aplicarea noului mecanism economico-financiar, cînd la nivelul întreprinderii se pot constitui o serie de fonduri cu destinații prestabilite.

— **Potențialul informațional.** Recunoscute ca factor de producție distinct, resursele informaționale sînt purtătoare ale unor posibilități latente, care, valorificate în mod corespunzător, pot contribui la menținerea sau plasarea sistemului întreprindere pe traiectoria creșterii economice optime, la realizarea tuturor obiectivelor sale. Resursele informaționale, ca element de bază al potențialului informațional, cuprind cunoștințele, informațiile, datele obținute și acumulate în activitatea practică a oamenilor și pot fi folosite în procesul de conducere și de producție de la nivelul întreprinderii. Aceste resurse, stocabile în literatura științifică, în memoria oamenilor, în diverse documente sau în bănci și fișiere de date, precum și în memoria sistemelor informatice, posedă un potențial inestimabil. Valorificarea superioară a potențialului informațional se concretizează în decizii juste, în produse fabricate și servicii prestate în cantitatea și de calitatea solicitată.

— **Potențialul legat de factorul timp.** Întregul complex de activități ce se desfășoară la nivelul unei întreprinderi necesită și consumă timp. În măsura în care acest consum este rațional, aceste activități generează rezerve de timp. O asemenea abordare a timpului determină încadrarea lui în rîndul resurselor de bază ale unei întreprinderi. Ireversibilitatea acestuia impune stabilirea în prealabil a „necesarului" și „consumului" acestei resurse, tocmai pentru a-i asigura o valorificare superioară în corelație cu obiectivele întreprinderii.

Resursele materiale, umane, financiare, informaționale și de timp sînt structurate în diferite subsisteme ale întreprinderii (fig. 1), determinîndu-le potențialul — în prima fază, potențialul lor latent.

Abordarea potențialului prin prisma potențialului resurselor, a potențialului latent este, după părerea noastră, o problemă de actualitate. În funcție de potențialul resurselor, al structurii lor cantitative și calitative, în vederea activizării acestui potențial, pentru anumite sisteme se pot fixa diferite obiective modificabile în timp, determinînd profilarea pentru diverse domenii de activitate. Astfel, un sistem poate avea profilul I, profilul II etc., care ar trebui identificat din timp, făcute pregătirile necesare, pentru ca ansamblul sistemului să poată funcționa în diferite situații, stări ale naturii, deci în condiții probabilistice.

● Potențial orientat sau activizat

Potențialul activizat implică stabilirea obiectivelor și, în raport cu acestea, corelarea resurselor. În acest caz, potențialul întreprinderii, precum și al subsistemelor sale componente nu mai este o simplă reuniune de resurse disparate, eterogene, fără nici o legătură între ele, căci, după cum se observă în fig. 1, din combinarea în diferite structuri a resurselor materiale, umane, financiare, informaționale și de timp, din interrelaționarea lor rezultă potențiale noi, dezvoltate, care prezintă caracteristici cantitative și calitative deosebite. Afirmarea noii calități, creșterea eficienței întregii activități economice și sociale impun să se controleze și să se coordoneze întregul proces de structurare și transformare a resurselor în cadrul sistemului întreprindere, conform obiectivelor sau paletei de obiective prestabilite.

Activizarea potențialului latent al re-

surselor întreprinderii se face în următoarele faze:

— faza de **mobilizare** — în care se alocă şi se avansează spre transformare o anumită cantitate de resurse, caracterizată printr-o anumită structură şi calitate şi printr-un anumit potenţial;

— faza **sinergiei** — în care se interrelaţionează resursele avansate şi sînt supuse unor transformări cantitative şi calitative menite a le amplifica potenţialul.

În aceste condiţii, o resursă îşi poate manifesta cu intensităţi diferite potenţialul activizat. Diferenţa, de la un subsistem la altul, între gradele de activizare ale potenţialului aceleiaşi resurse este determinată de diferenţele dintre transmitanţele subsistemelor, dintre structurile operatoriale ale acestora, dintre cantităţile şi calităţile din resursa respectivă alocate diferitelor subsisteme. O influenţă considerabilă în acest proces o exercită entropia subsistemelor. Considerăm că entropia — în măsura în care poate fi controlată şi dirijată — poate avea, între anumite limite, rol de activator al potenţialului resurselor şi, în general, al potenţialului întreprinderii.

În raport cu obiectivele urmărite la nivel de subsistem sau sistem, trebuie cunoscute limitele structurii operatoriale a acestora în procesul de activizare a potenţialului latent, precum şi limitele gradului de activizare a potenţialului resursei, în vederea adaptării comportamentului structurii operatoriale în raport cu gradul de activizare prestabilit.

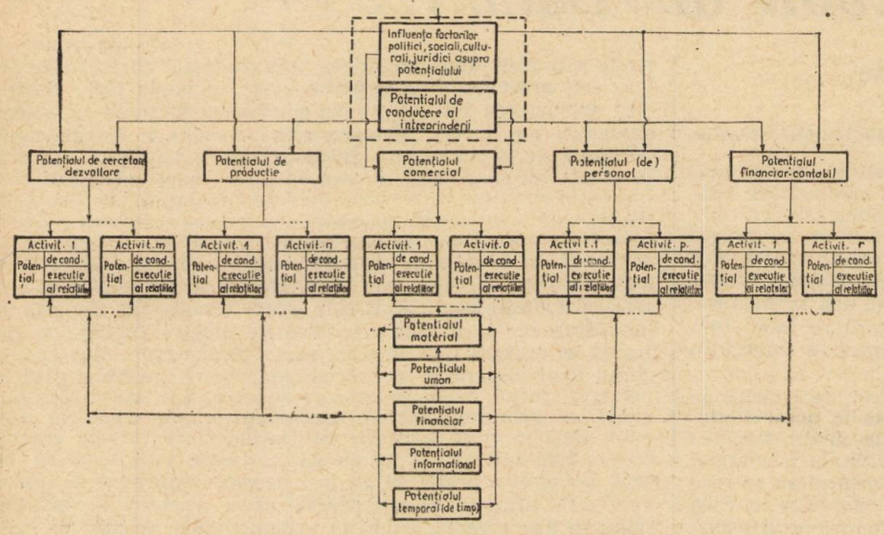

Fig. 1 : **Structura potenţialului unei întreprinderi**

În schema din fig. 2 este redat, în principiu, sistemul cibernetic al metamorfozării resurselor în procesul de producţie al unei întreprinderi.

Toate resursele primare (materiale, umane, financiare, informaţionale şi de timp) care reprezintă semnalul de intrare în sistemul de producţie, după ce au fost identificate şi delimitate, sînt supuse filtrajului (F_m, F_u, F_t, F_f, F_i în vederea diminuării propagării entropiei organizaţionale în interiorul sistemului întreprindere. Transformările cantitative şi calitative ale resurselor primare de intrare determină activizarea potenţialului latent al acestora şi metamorfozarea lui în potenţialul rezultatelor (produse, lucrări, servicii, informaţii, resurse nerecuperabile, resurse recuperabile şi regenerabile). Resursele rezultate sînt comparate cu nivelele de referinţă stabilite prin plan, prin clauze contractuale, prin diverse normative etc., cu ajutorul comparatorului (C_p, C_l, C_s, C_i, C_r^{nr}, C_r^r). Din aceleaşi raţiuni, ca şi resursele primare, resursele finale rezultate sînt supuse filtrajului (F_p, F_l, F_s, F_i, F_{rr}). Întregul proces de metamorfozare a resurselor şi de mobilizare a potenţialului rezervelor sistemului se face prin intermediul regulatorului, care mai are, de asemenea, menirea de a intensifica sau diminua mărimea semnalului de intrare în sistemul întreprindere în raport cu abaterile de la realizarea obiectivelor prestabilite.

Resursele primare — semnale de intrare în sistemul întreprindere — posedă un potenţial latent. Prin trecerea în subsistemul efector, tot ceea ce pînă acum reprezenta doar o posibilitate probabilă a resurselor de a produce ceva, de a dezvolta şi desfăşura anumite forţe, activităţi etc. devine acum realitate, prin acţiunea structurii operatoriale a subsistemului efector şi a ambientului proxim. Calitatea „activizărilor" care au loc în subsistemul efector depinde de calitatea intervenţiei structurii operatoriale în procesul de mobilizare a tuturor latenţelor pe care le posedă fiecare resursă în parte sau mixaje ale acestora.

Transformarea resurselor în subsistemul efector pune în evidenţă mobilitatea deosebită a potenţialului, între cele trei stadii : potenţial latent, potenţial activizat şi potenţial al rezultatelor.

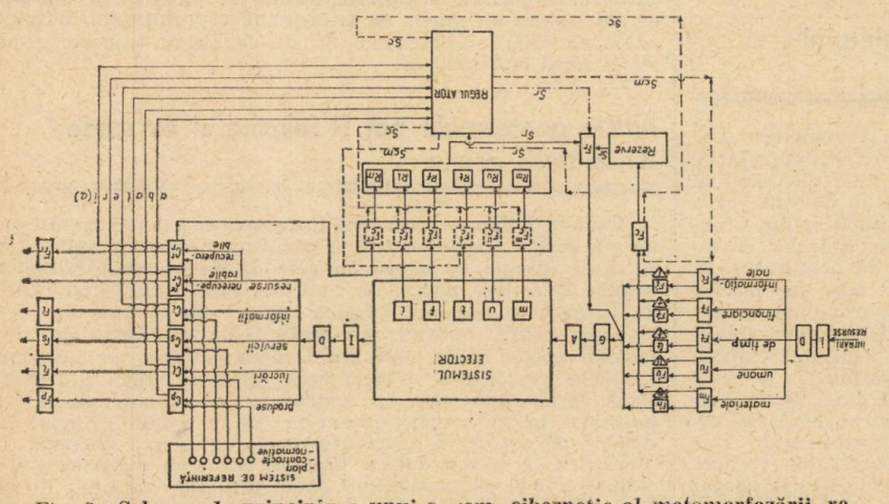

Fig. 2 : **Schema de principiu a unui sistem cibernetic al metamorfozării resurselor în procesul de producţie industrial**

Potenţial stabilit pe baza rezultatelor din sistem

Elementele de ieşire din sistemul întreprindere determină potenţialul rezultatelor, al efectelor economice, al eficienţei economice. În raport cu posibilităţile de valorificare a potenţialului elementelor de ieşire, acestea pot fi :

— **valorificabile direct** (produse, lucrări, servicii, informaţii);

— **valorificabile prin recuperare şi regenerare;**

— **nerecuperabile** — care se pierd în mediul înconjurător.

Nivelul potenţialului elementelor de ieşire depinde de gradul de valorificare al potenţialului latent în faza de activizare a acestuia în sistemul efector al întreprinderii.

Aprecierea potenţialului rezultatelor întreprinderii poate fi făcută şi pe baza indicatorilor economici, în valoare absolută sau relativă, respectiv a indicatorilor ce caracterizează eficienţa economică a sistemelor de producţie.

★

În concluzie, la nivelul unei întreprinderi, potenţialul exprimă totalitatea posibilităţilor acesteia în legătură cu resursele existente, activitatea desfăşurată şi rezultatele ce se pot obţine la un moment dat sau într-o perioadă de timp. Într-o altă formă de evidenţiere a potenţialului sistemului întreprindere, acesta poate fi considerat ca expresie şi rezultat al posibilităţilor latente şi probabile pe care le posedă resursele întreprinderii — disponibile într-o anumită structură, calitate şi cantitate — de a manifesta, desfăşura sau dezvolta, fiecare în parte sau în conexiuni sinergice, forţe, energii, activităţi etc. atunci cînd sînt activizate, pentru realizarea unor obiective, prin acţiunea conjugată a structurii operatoriale a fiecărei resurse în parte sau cuplului de resurse cu cea a sistemului întreprindere şi a ambientului proxim.

În acest context, principalele atribute ale potenţialului întreprinderii constau în reflectarea:

— potenţialului resurselor materiale, umane, informaţionale, financiare şi de timp ale întreprinderii la un moment dat sau într-o perioadă dată;

— potenţialului sistemului în raport cu obiectivele fixate;

— rezultatelor tuturor activităţilor desfăşurate în cadrul întreprinderii.

prof. dr. Victor CRĂCIUNESCU
lector univ. Nicolae PÎRJOL
asist. univ. Ioan PETRIŞOR
Universitatea din Timişoara

UTILIZAREA POTENȚIALULUI ENERGETIC AL APELOR GEOTERMALE (IV)

Importanța utilizării apelor geotermale în trepte de folosință

Nicolae Liciu — În balanța energetică a țării noastre pe anul viitor s-a prevăzut economisirea a 190 000 t combustibil convențional, pe seama noilor surse de energie, dintre care aproape jumătate pe seama energiei geotermale. Dacă avem în vedere faptul că utilizările apei geotermale, la momentul actual, sînt cele arătate de către tovarășul Gheorghe Blaj, rezultă clar importanța eforturilor care trebuie făcute de toți, atît în momentul de față, cît și în cursul anului viitor, pentru a face față acestor sarcini care sînt în creștere în perspectiva întregului cincinal.

Fără îndoială că nu putem să nu menționăm realizările pe care le au județele Bihor, Timiș și alte județe în acest domeniu. Aceste realizări sînt meritorii. Am auzit, în cursul dezbaterii de astăzi, referiri privind utilizarea industrială a energiei geotermale. După părerea mea, acum este momentul să se realizeze o mai bună coordonare, în acest sens, mai ales în ceea ce privește amplasarea consumatorului; legat de aspectul transportării acestor ape, care sînt locale — noi avem experiență legată de termoficarea cu apă caldă și cunoaștem că există și posibilități de transport. De asemenea, **utilizarea energiei acestor ape în trepte de folosință,** la sere, pentru agrement și alte utilizări, este foarte importantă în momentul de față.

Aș menționa o problemă, care s-a amintit aici — referitoare la aspectele legate de deversarea acestor ape geotermale în rîurile de suprafață, precum și cea referitoare la reinjectarea în zăcăminte a apelor uzate termic — ca pe o problemă pe care o voi ridica la întoarcere, în fața conducerii instituției noastre. După cum arătau și tovarășii de la Consiliul Național al Apelor, trebuie să avem în vedere și aspectele legate de poluarea rîurilor de suprafață cu apele geotermale uzate termic și aici nu este vorba numai de poluare termică ci și cu unele substanțe nocive. Consider că un alt aspect important care trebuie să stea și în continuare în atenția noastră este acela al găsirii unor tehnologii noi de exploatare care să permită obținerea unei eficiențe economice ridicate. Mai menționez și faptul că în urma indicațiilor date de secretarul general al partidului, în cadrul G.S.P. a luat ființă un compartiment pentru dezvoltarea surselor noi de energie neconvențională, și nu mă îndoiesc că va dovedi solicitudine în acordarea sprijinului cerut.

Există posibilități de prevenire a declinului și de evitare a poluării

Didolf Swoboda — Mă voi referi pe scurt la unele din problemele ridicate în această dezbatere. Faptul că atît cercetările teoretice, cît și urmărirea comportamentului în exploatare al zăcămintelor geotermale din Cîmpia de Vest au dovedit că o parte din acestea nu sînt regenerabile la scara timpului practic, fapt reflectat în declinul unor zăcăminte, consider că nu împietează obligatoriu asupra exploatării lor în continuare. În contextul crizei energetice actuale, care nu are doar un caracter conjunctural, cred că este indicat să ne revizuim optica cu privire la conducerea exploatării zăcămintelor de ape geotermale, luînd în considerație cu toată răspunderea conceptul exploatării de tip total utilizat la extragerea hidrocarburilor și axat pe principiul recuperării maximului posibil din rezerva de substanță minerală utilă. Avînd în vedere particularitatea zăcămintelor de ape geotermale, în care apa îndeplinește doar rolul de vehiculare a bogăției propriu-zise a subsolului — energia calorică a rocilor din profunzime — chiar la epuizarea potențialului hidrologic există în continuare soluții de utilizare a energiei geotermice prin injectarea de ape reci și recuperarea lor la suprafață după încălzirea prin contactul cu rocile de profunzime, procedeu deja experimentat în unele țări. Întrucît însă propunerea vizează numai sondele geotermale cu obiectiv energetic, nu și cele balneare, este necesară o analiză atentă, efectuată de la caz la caz, avînd în vedere faptul că în practică se pot întîlni situații în care unul și același zăcămînt să fie exploatat simultan prin sonde diferite, atît în scopuri energetice cît și pentru necesități balneare. În asemenea cazuri este necesară fie tranșarea problemei în favoarea obiectivului ce primează, în funcție de condițiile locale, fie recurgerea la soluția recircuitării apei reci injectate de la suprafață, care nu afectează zăcămîntul decît sub aspect termic. Mai departe, am în vedere că două dintre problemele majore cu care se confruntă în prezent valorificarea apelor geotermale, respectiv declinul unor zăcăminte și prevenirea poluării mediului prin deversarea apelor uzate în emisari de suprafață, pot fi rezolvate concertat prin reinjectarea apelor geotermale uzate în zăcămînt. Deși în cazul sondelor ce deschid orizonturi cu granulometrie fină încercările nu au dat rezultate satisfăcătoare (tov. geol. I. Cohut a arătat că au fost necesare presiuni de injecție de 60—100 at), cred că este necesar să se insiste pe această linie și nu în alte direcții, avînd în vedere dublul avantaj pe care-l oferă reinjectarea, în scopul găsirii soluțiilor tehnice de rezolvare a problemei. Mă gîndesc la experimentarea unor posibile soluții, cum ar fi sporirea numărului de sonde de injecție (în prezent se folosesc triplete de sonde din care se exploatează două și se reinjectează într-o a treia, s-ar putea încerca exploatarea numai a uneia și reinjectarea în celelalte două), mărirea diametrelor sondelor de injecție, acidizări etc.

Prevenirea și combaterea depunerilor în instalațiile de exploatare nu trebuie realizată prin inhibitori chimici decît în cazul sondelor cu scop energetic. În cazul sondelor cu obiectiv balnear această metodă este total neindicată, avînd în vedere faptul că ea modifică compoziția fizico-chimică primară, naturală a apei termominerale, contravenind astfel unui principiu fundamental al terapiei balneare. Am în vedere și faptul că introducerea apelor geotermale în circuitul menajer trebuie făcută cu multă prudență din cauza radioactivității în general ridicate a acestor ape. Este indispensabilă în această privință colaborarea cu Institutele de igienă și sănătate publică, care nu au fost reprezentate de loc la consfătuire.

O ultimă chestiune : în amplasarea forajelor să se țină seama într-o măsură cît mai mare de interesele potențialilor beneficiari. Desigur că amplasamentul unui foraj este dictat, în primul rînd, de considerente de ordin hidrogeologic, dar, **acolo unde situația o permite, locația de foraj să fie apropiată pe cît posibil de zonele de interes sub aspectul valorificării,** în ideea eliminării problemelor dificile legate de transportul apei de la sursă la beneficiar.

Apele geotermale pot fi folosite și ca surse de materii prime

Ludovic Gilău — Dacă pînă în prezent la această masă rotundă s-a vorbit despre modul de utilizare a apelor geotermale ca sursă de energie, eu am să mă refer la ele **ca sursă de materie primă.** Colectivul nostru de cercetare din cadrul Institutului de Învățămînt Superior Oradea este titular al unui brevet de invenție pentru extragerea acidului boric. Urmărind dinamismul apelor geotermale din Cîmpia de Vest, am delimitat bazinele mai bogate în acid boric (Săcueni, Borș și Salonta). Dacă vechiul procedeu de extragere a acidului boric este costisitor, la ora actuală sîntem pe cale de a stabili o nouă tehnologie de extragere a acidului boric, mult mai eficientă. Urmează ca în cursul anului 1982 să efectuăm experimentul pe stația pilot și să producem chiar primele cantități de acid boric. Extragerea de substanțe minerale utile ar putea constitui o importantă etapă de valorificare complexă a apelor geoter-

nale ; în mai multe situații, am asigura astfel și depoluarea apelor înainte de deversare În momentul de față sîntem avansați, în faza de încheiere a studiului, a cercetărilor ; firește că un obiectiv care ne stă în atenție este și prețul procedeului amintit.

Atenție la gradul de radioactivitate al apelor

Ioan Popa — Vă pot informa de preocupările noastre, în cei trei ani care au trecut de la precedenta dezbatere, precum și cu privire la rezultatele obținute în sectorul de ocrotire a sănătății din județul Bihor. Astfel, s-a extins utilizarea apei termale la Băile Felix și 1 Mai, prin darea în folosință a noi baze de tratament. S-a dat în folosință un laborator de recuperare la Policlinica de la Spitalul teritorial Marghita. S-a trecut la încălzirea cu apă geotermală la unele unități sanitare, cum sînt : dispensarul T.B.C. Oradea, dispensarul policlinic Marghita, precum și altele. Cît privește calitatea debitului și eficiența terapeutică, o confirmă rezultatele obținute în tratamentele zecilor de mii de bolnavi din țară și din străinătate. Tratamentele efectuate se fac atît în bazine închise (acoperite), cît și în bazine deschise (în aer liber). Cu permisiunea dv. solicit pentru viitor o și mai strînsă legătură între beneficiar, proiectant și executant, precum și între forurile tutelare ale acestor organe. Alăturîndu-mă antevorbitorilor mei, propun și eu crearea unui organism central care să coordoneze activitatea din acest domeniu. Consider, de asemenea, că trebuie să se **țină seama și de gradul de radioactivitate** al izvoarelor termale, care uneori pot deveni un pericol pentru sănătatea executantului și a beneficiarului.

Extinderea ariei de folosire

Iosif Maștei — Socot că măsura luată de a se organiza această discuție a fost foarte utilă, întrucît ne-a dat prilejul să ne dăm seama de un fapt important și anume acela că, deseori, noi vedem lucrurile într-un fel, iar celelalte organe care au abordat această problemă le văd, cum este și normal, în alt fel. Noi am parcurs pînă acum două etape : prima, romantică, cînd am descoperit aceste surse și ne-am bucurat că „am dat lovitura", iar a doua, atunci cînd au început să apară dificultățile. Pînă la un moment dat nu am avut probleme, dar la un anumit punct am început să ne lovim de necazuri, de impedimente pe care azi le cunoaștem, unele le-am depășit, cu altele ne mai luptăm și acum, dar ele ne-au și ajutat în sensul că ne-au permis să **extindem gradul de folosire a apei geotermale** și să găsim unele soluții mai raționale și mai eficiente.

După cum a reieșit și din discuțiile purtate, mai există încă o serie de probleme, care necesită să fie soluționate. Dacă nu am făcut investiția de la Săcuieni, dacă stau forajele de la Ciumeghiu, este pentru că compoziția chimică a acestora nu permite deversarea. Trebuie să învățăm să le epurăm. Cine să facă aceasta ? Trebuie ca noi toți să punem umărul și cu institutele de specialitate să găsim soluții prin care putem evita poluarea termică și chimică. Nu se poate pune problema ca noi să utilizăm apa geotermală la 80° și să o deversăm la 60°. **Trebuie să găsim soluții,** așa cum s-a arătat și în cadrul discuțiilor, de utilizare a acestei **ape în trepte.** De exemplu : Fabrica de mobilă de la Săcuieni folosește această apă la o anumită temperatură, dar cu restul ce să facă ? Nu se pot face sere pentru că este vorba de o unitate industrială. Și iată de ce s-a venit cu propunerea și aceasta este și părerea noastră, ca să existe un coordonator general care să soluționeze integral problemele valorificării pînă la temperatura de 20° a apei geotermale, să găsească utilizări pentru fiecare treaptă. Și eu susțin necesitatea găsirii unui asemenea organism nu numai pentru cele spuse mai înainte, ci și pentru faptul că mai sînt și alte probleme de care ne-am lovit și pentru care căutăm soluții.

S-a emis ideea să utilizăm experiența institutelor de specialitate, în vederea soluționării problemelor. După părerea mea, nu aceasta este calea cea mai eficientă. Problemele care se ivesc în cele patru județe nu sînt probleme naționale, ci locale, pentru că caracteristicile apelor geotermale sînt diferite de la un caz la altul, de la un județ la altul, ba chiar de la o sondă la alta. Noi am fi de părere să punem la dispoziția Grupului de la Bihor un nucleu de cercetători care să facă acest oficiu, respectiv activitatea de cercetare și soluționare a problemelor ivite, și în măsura în care este nevoie, aceștia să colaboreze cu institutele de specialitate, dar dînșii să fie aceia care efectuează aceste cercetări. Poate că în cursul discuțiilor am dat impresia că sîntem purtătorii unor interese care se bat cap în cap ; sîntem conștienți că nu sîntem posesorii unei soluții eficiente de rezolvare a problemelor, dar sîntem hotărîți să devenim. Aș dori să mai subliniez un aspect : Ministerul Geologiei să fie privit altfel decît pînă acum, singura vină a lor este aceea că s-au angajat cu entuziasm și competență să facă acest oficiu, să rezolve această problemă de interes național. Noi trebuie să le mulțumim pentru eforturile depuse și pentru că s-au angajat la această sarcină deosebit de grea. Dînșii au înțeles importanța valorificării acestei resurse, chiar dacă exploatarea ei este limitată în timp.

Părerea mea este că atunci **cînd este vorba de resursele energetice neconvenționale,** așa cum este cazul și cu apele geotermale, **trebuie să tratăm această problemă altfel decît pînă acum.** Nu dispunem de combustibili, ca atare trebuie să recurgem, pentru a-i înlocui, la ceea ce avem. Dar și această problemă trebuie privită și gîndită tot prin prisma eficienței economice. Acest este primul și cel mai important aspect al problemei, pentru că numai astfel vom putea ieși din impas. Sînt convins că la o viitoare întîlnire vom putea arăta modul în care am reușit să soluționăm dificultățile și problemele cu care ne confruntăm.

Rezolvarea unei multitudini de probleme tehnice, economice, organizatorice

Eva Feder — prim-secretar al Comitetului județean Bihor al P.C.R. — Aș dori să ridic și eu cîteva probleme în legătură cu tematica acestei mese rotunde.

Aici, la un moment dat, s-au purtat și discuții mai aprinse de către unii tovarăși. Aceasta se datorează faptului că pentru valorificarea apelor geotermale **sînt necesare eforturi multiple în vederea rezolvării unei multitudini de probleme tehnice, economice, organizatorice etc.** Realitatea este că, așa cum s-a spus aici, la ora actuală avem o oarecare experiență — ce-i drept modestă — în județul Bihor, în ce privește folosirea acestui zăcămînt important. Noi am discutat despre unele probleme contradictorii, greu de rezolvat, ne-am împărtășit opiniile și nu trebuie să ne supărăm. Discuțiile acestea trebuie să fie considerate ca discuții foarte importante pentru economia noastră națională pentru că ne pot ajuta să îndeplinim o hotărîre pe care a luat-o Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. care prevede folosirea apelor geotermale. Noi, Comitetul județean de partid nu am reușit încă să găsim toate soluțiile necesare pentru asigurarea traducerii în viață a acestei hotărîri.

Vreau să subliniez că în condițiile în care România, la nivelul anului 1982, are nevoie de cca. 25 mil. tone de combustibil lichid și nu realizează decît 12,5 mil. t., fiecare dintre noi trebuie să ne dăm seama ce importanță are pentru economia națională utilizarea resurselor energetice neconvenționale — și printre acestea și apele geotermale. De la acest deziderat a pornit secretarul general al partidului cînd a recomandat folosirea acestei resurse de apă geotermală. În comparație cu celelalte resurse neconvenționale — cum ar fi energia solară — aceasta este mai eficientă din punct de vedere economic și poate fi exploatată cu tehnicile de care dispunem acum. Cunoașteți cu toții că folosirea energiei solare este destul de scumpă ; trebuiesc alocate investiții importante, indiferent în ce domeniu se folosește. Dacă așa stau lucrurile, de ce să nu mergem pe o variantă mai avantajoasă pentru bugetul țării noastre ?

Sigur că, așa cum s-a arătat aici, în demararea activității noastre avem și greutăți, care însă vor fi învinse tot de noi, problemele vor fi soluționate tot de noi și nu vor veni alții, din afară, pentru a le soluționa. În acest an Comitetul județean de partid a inițiat o discuție cu toți factorii competenți din județ, care ar putea să folosească apa termală. Au participat reprezentanți ai unităților economice, industriale, agricole, sănătate, O.J.T. și alți factori. Fiecare participant s-a dovedit dornic și destul de receptiv pentru a folosi în viitorul apropiat în activitatea productivă — în industrie, în agricultură sau în scopuri terapeutice — energia geotermală. Avînd în vedere impedimentele de care se lovesc conducerile unităților în privința combustibilului lichid, consider că este în interesul direct al tuturor unităților să facă eforturi pentru valorificarea potențialului energetic al apelor geotermale.

Această întîlnire trebuie **să ne mobilizeze, să ne sensibilizeze,** pentru că indiferent în ce domeniu vom folosi acest zăcămînt, este foarte eficient pentru țara noastră și pentru noi toți. Nu este lipsit de importanță să studiem în continuare modul în care se pot folosi aceste ape geotermale pentru încălzirea apartamentelor. Noi, aici, la Oradea, nu putem face nimic în ce privește extinderea încălzirii centrale întrucît capacitatea centralei termice la ora actuală este suprasolicitată, deci, pen-

(Continuare în pag. 24)

Consemnări

Deschiderea opticii economice

IN PRESTIGIOASA COLECȚIE „Idei contemporane" a apărut o nouă carte a lui Ioniță Olteanu, sub titlul „Limitele progresului și progresul limitelor (Ed. Politică. 1981). Lucrarea este deosebit de interesantă atît prin problematica atacată cît și prin maniera în care este realizată.

Atenția principală a volumului este centrată asupra cuplării creșterii economice cu dezvoltarea socială. Autorul își propune să stabilească „punți de comunicare între economic, politic, social, educație, informație, știință și tehnologie, cultură". Paleta tematică este extrem de întinsă, dar ceea ce „leagă" cartea este urmărirea opticii economice în contextul raportului dintre economic și social. „Economia nu mai poate fi abordată doar în cîmpul economic", în planul practicii trebuie să se realizeze trecerea de la o creștere de tip „economocentric" la una de tip „sociocentric", iar în planul ideilor — la o disciplină de tip integrativ — „biosocioeconomia" — capabilă să surprindă interrelațiile și complexitatea fenomenelor economice în interdependența lor cu cerințele social umane. În această perspectivă autorul subliniază că „Operarea numai în termeni costuri/beneficii în alegerea soluțiilor tehnologice, judecățile numai în termeni «pur» economici, pot provoca daune însemnate pe planuri mai largi : social, uman, ecologic etc." (pag. 189). Asupra acestei idei se revine în mod repetat din diverse unghiuri : „economia trebuie să se elibereze de o totală dominare a cifrei, de „eficiența pur economică" ; „creșterea economică trebuie să fie ghidată nu numai de eficiența economică ci și de considerente sociale", „determinismul economic trebuie subordonat considerentelor sociale, umane, psihologice". Acordînd prioritate distanțării față de interpretări economicist-vulgare, Ioniță Olteanu se delimitează, totodată, și de subaprecierea factorului economic.

Autorul întreține un consistent dialog cu diverse puncte de vedere exprimate în dezbaterile ce au loc în jurul acestor probleme. El se sprijină nu numai pe o solidă documentare bibliografică, ci și pe o bună cunoaștere „pe viu" a materiei ; se simte că a participat direct la discuțiile pe care le citează, că știe nu numai cărțile analizate ci, adesea, și pe autorii lor. Acest dublu aspect al documentării conferă lucrării un plus de valoare și prin aceea că permite originale „clasificări" ale opiniilor ce se înfruntă într-o chestiune sau alta [1]).

Una din particularitățile principale ale cărții constă în aceea că este realizată într-o formă în care abundă interogația, îmbinată cu o generoasă notă „autocritică".

Întrebările, direct sau implicit formulate, se întîlnesc la tot pasul : a) întrebări ca titluri de capitole sau paragrafe [2]) ; b) întrebări prin care se deschide tratarea unui subiect [3]) ; c) întrebări care se constituie în răspunsuri și sugerează soluții (dar soluții deschise dialogului) [4]) ; d) întrebări care încheie capitole sau paragrafe (dar tot în intenția unor „încheieri deschise") [5]).

Interogațiile sînt frecvent punctate de accentele „autocritice" ; la un moment dat, de pildă, Ioniță Olteanu lasă impresia că ar pune sub semnul întrebării chiar titlul cărții : „de ce limitele progresului și progresul limitelor ?", știut fiind că „progresul prin definiție prin esența sa nu are limite ; dar cum în fiecare segment de timp sau de spațiu este confruntat cu bariere, cu unele limite subiective sau obiective", „este firesc să revină obsedant întrebarea : care sînt barierele ce stau în calea progresului ? Ce trebuie făcut pentru eliminarea acestora și cum se cere acționat ?" (p.p. 15—24).

Sau un alt exemplu : recurgînd frecvent la scheme, autorul subliniază că „limbajul eliptic și simplificator al schemelor nu ne dă, de regulă, posibilitatea să surprindem și să exprimăm întreaga multitudine a planurilor și componentelor implicate, a interdependențelor și legăturilor logice, complexe ce iau naștere" (p. 32—33 ; asemenea remarci revin și la paginile 131, 132 și altele). Și în altă parte : „De fapt, după fiecare afirmație care ar putea să sugereze o soluție, după fiecare schemă care vrea să schițeze o idee asupra **tipului** de relații, am simțit tentația de a-mi exprima îndoiala : știu eu, așa o fi ?" (p.19).

Am insistat asupra acestei îmbinări a „interogației" cu „autocritica" deoarece ea reprezintă nu numai o manieră de expunere menită să facă lectura antrenantă, ci și opțiunea antidogmatică a autorului, care știe că la fiecare din întrebări nu poate fi dat un răspuns univoc, că soluțiile viabile pot rezulta numai din dezbatere, din confruntarea experiențelor și ideilor. În acest fel cititorul este insistent solicitat în calitate de co-autor, este permanent invitat la meditație și dialog.

Un efort remarcabil a depus Ioniță Olteanu pentru a-și defini conceptele utilizate. Și ele sînt numeroase : „binomul omul-scop, economia-mijloc", un întreg set de triunghiuri între care „economie-dezvoltare-progres", și „creștere-resurse-mediu" ; acestuia din urmă i se opune „pătratul economic-tehnologic-social-ecologic" ; mai pot fi citate : marginalism, segmentare, fragmentare, penetrare etc. etc.

Complexitatea sarcinii asumate și rezultatele dobîndite merită a fi sub-

---

[1]) Iată un exemplu : „Tentativele de a neutraliza înseși unele din evoluțiile sau ideile acceptate în principiu pot fi sesizate în cele mai diferite planuri și modalități de manifestare, mai subtile sau mai brutale. În contextul care m-a preocupat, inclusiv în unele analize, modele globale sau opinii exprimate pe marginea edificării unei noi ordini internaționale, cîteva mi s-au părut mai frecvent utilizate : a) minimalizarea necesității de schimbare și sugerarea unor paleative ; b) susținerea pe căi ocolite și diferite a statu-quo-ului ; c) restrîngerea selectivă și abuzivă a revendicărilor sau a schimbărilor necesare ; d) eludarea unor cauze sau inversarea relațiilor cauză-efect și modificarea astfel a datelor problemei ; e) argumente aduse direct sau implicit pentru a demonstra nerealismul unor idei sau lipsa lor de viabilitate ; f) eludarea unor premise, factori sau fapte esențiale ; g) punerea problemei într-o perspectivă care subminează adeziunea unor cercuri largi (de exemplu, încercarea de a compromite ideea noii ordini economice internaționale, preconizînd realizarea sa prin redistribuirea bunăstării celor din țările dezvoltate, ceea ce nu se bucură de sprijinul opiniei publice din aceste țări) ; h) recurgerea la unele acțiuni unilaterale care schimbă datele problemei sau „torpilează chiar negocierile" (254).

[2]) Schimbarea semnelor de „circulație" sau a „vehiculului" ? ; „Criză de resurse sau criză de structură" ? ; Pentru un mod de viață hedonist" ? ; „Producții intelectuale" „conservatoare", „reformiste" și „radicale" ?, „Învățarea din viitor sau biosocioeconomia" ? ; „Ce putem aștepta de la viziunea holistică ?" ; „O epocă de dominare a științei" ? ; „Limite exterioare sau interioare" ? ;

[3]) Astfel, capitolul „Între globalitate și realitate" începe cu întrebările : „Ce concluzii putem trage, ce exigențe noi apar pe plan metodologic ? De ce multe din studiile sau modelele globale elaborate pînă în prezent nu au soluții valabile ?" (p. 69). Paragraful „Creștere economocentrică — creștere sociocentrică" începe cu constatarea că un minim de bunăstare economică este o necesitate social-umană de bază după care se spune : „Problemele care se pun sînt : Ce fel de bunăstare ? Pentru cine ? Cum să fie ea realizată ?" (pag. 141). Exemplificarea ar putea fi îndelung continuată.

[4]) „Pot fi tratate problemele instaurării unei noi ordini internaționale menținînd actualele structuri economice, sociale și politice sau acestea se cer abordate într-un context structural diferit ?" (p. 53). „Pot fi instaurate noi relații economice internaționale și un nou tip de creștere economică fără a modifica actualele concepții, atitudini și deprinderi de consum sau se cere reconsiderat și modelul de consum ?" (p. 61) „Este oare firesc ca abia în acești ani, pentru prima oară de la revoluția industrială să se pună în mod serios problema folosirii resurselor regenerabile în locul celor neregenerabile ?" (p. 189) și așa mai departe.

[5]) Întreaga secțiune a treia se încheie astfel : „Cum am putea obține mai multă coerență și claritate în încercările noastre de a stabili legăturile între cauze-efecte și soluții, între obstacole, oportunități și strategii ? După tentativele de învățare din trecut făcute în acest capitol și în cel precedent și clarificarea unor handicapuri, crește tentativa învățării din viitor. Cum să imaginăm crearea unei lumi mai bune și mai drepte ? Pe ce piste am putea avansa ? Ce fel de creștere economică ? Ce fel de dezvoltare ? Ce fel de progres ? Ce ne poate aduce știința și tehnologia ? Ce așteptăm de la impulsul educațional și informațional ?" (p. 85—86).

liniate cu atît mai mult cu cît, așa cum o probează numeroase lucrări de specialitate scrise în ultimii ani, orice încercare de definire a limbajului științific în domeniul tratînd socialul și economicul se plasează din start sub presiunea unor „capcane" generate de tendințe variate între care : 1) pericolul ca efort de a crea o terminologie detașată de limbajul „natural" să depășească punctul de la care începe și o separare de realitate, degenerînd, uneori, într-o cochetare cu un jargon noțional inutil sofisticat, însoțit de multe ori de note idealiste, 2) pericolul opus, ca tendința apropierii de realitate, la rîndu-i, să depășească punctul care marchează reducerea limbajului științific la cel „natural" cu toate inconvenientele decurgînd de aici, cu alunecări în interpretări economist-vulgare. 3) Convingerea că o noțiune, cu cît este mai răspîndită, sau cu cît se răspîndește mai rapid, cu atît ar avea sensul mai limpede, cu toate că în realitate el nu a fost definit cu precizie și este interpretat în accepțiuni foarte diferite (să notăm că din această categorie fac parte și noțiunile „economic", „social", „politic") ; tentația de a concentra întreaga atenție asupra definirii noțiunilor, eforturile putînd eșua în exerciții sterile, care împiedică adesea atacarea temei în fondul ei, în timp ce în cele mai multe cazuri o definiție satisfăcătoare poate fi obținută tocmai în procesul examinării ca atare a subiectului.

Autorul a ales o cale ingenioasă, de natură să-l ferească de multe „capcane" : el definește, de regulă, noțiunile, apelînd la scheme în care sînt înfățișate elementele componente ale conceptelor, precum și raporturile structurale și funcționale dintre ele. Așa se explică locul deosebit conferit schemelor în economia lucrării; autorul afirmă chiar că schema despre inserarea omului în mediu reprezintă poate punctul central al întregii cărți (vezi p. 124—126).

Un asemenea procedeu are numeroase avantaje ce țin de limbajul imaginilor și pe bună dreptate scrie Ioniță Olteanu : „Schema prezintă avantajul imaginii intuitive, care poate eventual sugera tipurile de probleme, relațiile, diferitele niveluri și domenii, care ar fi greu de sesizat altfel". (p. 33).

Concentrîndu-se asupra circumscrierii unor noțiuni noi, mai puțin vehiculate, autorul nu insistă asupra precizării termenilor „social" și „economic" ; și dacă astfel autorul plătește un anumit tribut unei prejudecăți amintite mai sus, nu e mai puțin adevărat că el reușește să ocolească pericolul de a deveni prizonierul unor exerciții terminologice ce s-ar fi putut dovedi gratuite.

DESCHIDEREA OPTICII ECONOMICE, în accepțiunea autorului, constă, în esență, în trecerea de la triunghiul „creștere-resurse-mediu" la pătratul „economic-tehnologic-social-ecologic". Temă permanentă în istoria economiei politice, dezbaterea raportului dintre economic și social capătă în fiecare etapă aspecte noi și trăsături specifice. Economia politică și-a vădit vocația socială încă de la primii săi pași cînd aborda procesele economice mai ales sub un unghi general social, între altele și datorită faptului că în practică economicul nu se detașase pe deplin într-un subsistem distinct. O astfel de detașare este realizată pentru prima dată la scară societală de capitalism, pe o cale ce ajunge să opună tot mai mult economicul factorului social. Sesizînd dintr-un unghi specific această opoziție, K. Marx scria că ceea ce-l costă marfa pe capitalist este altceva decît costul social. „Reconcilierea" economicului cu socialul în teoria economică este pe larg recunoscut drept unul din cele mai mari merite ale lui K. Marx ; n-a fost vorba de o simplă reîntoarcere la abordarea generală a economicului în context social, ci de o adevărată revoluție atît în teorie cît și în metodă, economicul fiind consecvent interpretat, în chip dialectic, ca factor **în ultimă instanță** determinant al întregii vieți sociale. Și dacă pînă la clasicii englezi economia era continuată în filozofia socială, la K. Marx tocmai sistemul categoriilor economice formează osatura științei despre societate în ansamblul ei.

Nu avem spațiul (și nici nu este strict necesar) să evocăm toate momentele evoluției ulterioare a economiei politice. Ne limităm în cadrul discuției de față să amintim că dacă analizele de inspirație neoclasică au „purificat" economia politică de politică (după o expresie a lui Galbraith), economia politică a socialismului, după ce a fost pusă sub un mare semn de întrebare, s-a constituit pe calea „purificării" ei de economie, supralicitînd elementul social, el însuși interpretat doar ca simplă opoziție a socialismului față de capitalism ; dacă impasul „economiei pure" a provenit din ignorarea socialului, economia politică marxistă a dat o replică „noneconomică", ceea ce i-a diminuat sensibil capacitatea de a-și exercita efectiv funcția de optimizare a proceselor economice la scară micro și macrosocială. E drept că elementul social, deliberat extirpat, se face prezent și în analizele cele mai „pur economice", chiar dacă într-o expresie negativă, așa cum apa evaporată din sol lasă urme sub forma unui sistem de porozități, goluri și fisuri ușor identificabile în secțiunile citite la microscop ; în același timp, în economia politică marxistă, paralel cu pozițiile noneconomice, dominante, au fost realizate nu puține cercetări economice de profunzime, a căror valoare a fost recunoscută peste decenii. Dar, oricum, „reconcilierea" economicului cu socialul se pune în mod diferit, din direcții diferite, pentru diferite curente de idei.

Cît privește practica, Ioniță Olteanu remarcă cu justificare că „societățile industrializate, al căror eșafodaj a fost construit pe ideea obținerii profitului maxim, au neglijat adesea costurile sociale ale dezvoltării" (p. 66). Nu e mai puțin adevărat că economia socialistă, o îndelungată perioadă, a marcat opoziția sa față de cea burgheză nu prin includerea costurilor sociale, ci prin neglijarea chiar și a costurilor economice în sens restrîns. Iradiațiile unor idei de inspirație noneconomică, ca de pildă caracterul nemarfar al producției socialiste, au continuat să supraviețuiască mult timp în practică după ce și-au pierdut pozițiile „de monopol" în plan teoretic. Astfel, de pildă, instrumente prin excelență economice, cum sînt prețurile, au continuat să fie construite mai curînd pe criterii extraeconomice, decît pe luarea în considerare a cheltuielilor reale de producție (inclusiv și un venit net, strict necesar oricărei activități economice normale), a valorii de întrebuințare a produselor și altor principii economice. Exemplele ar putea fi multiplicate. Rezultă că nu atît supralicitarea eficienței economice, cît neglijarea ei a dăunat economiei în condițiile socialismului.

De aceea, „deschiderea opticii economice" în economia socialistă presupune în prezent, în primul rînd, punerea în toate drepturile a opticii economice, eliberarea ei de toate limitările, deformările și îngustimile ce i-au fost imprimate de interpretările burgheze sau de replicile „non-economice" la adresa lor. „Deschiderea opticii economice" presupune, totodată, includerea socialului, în sensul cel mai larg, în însăși premisele analizelor, modelelor, scenariilor etc. ; pentru ca acest lucru să însemne realmente un pas înainte trebuie să fie fructificate toate cuceririle dobîndite de știință în acest domeniu, să fie evitate simplificările de orice fel care au avut loc, să se pornească de la configurația actuală, reală, a factorilor amintiți și întrepătrunderea lor tot mai accentuată, de la funcțiile specifice pe care „reconcilierea" economicului cu socialul le are de realizat în condiții concret-istorice dintr-o societate sau alta.

Cele două laturi ale „deschiderii opticii economice" menționate mai sus se regăsesc și în cazul problemelor globale, cu care sînt confruntate toate țările, indiferent de mărime, orînduire socială și nivel de dezvoltare economică. Astfel, un reputat demograf amintea recent că problema populației, poate prima conștientizată de omenire ca „problemă globală", a fost tratată de-a lungul a peste două decenii doar în perspectivă de politică demografică, ceea ce nu a dus la rezultatele scontate ; de-abia în ultimul deceniu a apărut clară necesitatea trecerii la soluția economico-socială și la situarea populației în contextul mai larg al noii ordini economice internaționale, reorientare legată de Congresul mondial al populației ce s-a ținut la București în anul 1974. Necesitatea luării în considerare a dimensiunii economice a problemelor globale se impune și în alte domenii. De pildă, sociologul american William Tucker, referindu-se la ocrotirea mediului ambiant, consideră că perspectiva strict socială, precum și reglementările juridice, administrative etc. s-au dovedit insuficiente, trebuie ca poluarea să fie tratată ca o problemă în esență economică (în viziunea sa economicul se identifică cu piața capitalistă, dar chiar dacă vom înlătura această reducție opinia rămîne semnificativă). Rezultă că și în problemele globale, dacă o poziție „economocratică", ce ar reduce la economie toate aspectele problemelor analizate nu se justifică, tot mai inconsistentă apare și subaprecierea „opticii economice" propriu-zise — această teză continută în cartea lui Ioniță Olteanu merită a fi subliniată în contextul temei discutate.

În încheierea acestor consemnări să reținem și faptul că autorul a izbutit să realizeze o legătură organică între marile căutări și dezbateri pe plan internațional și poziția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu în probleme vitale cu care se confruntă statele și întreaga lume.

Tudorel POSTOLACHE

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti

Preocupări privind îmbunătăţirea situaţiei în agricultură

PREOCUPAT de găsirea căilor care să ducă la ameliorarea soartei populaţiei agrare din Transilvania, Eugen Bróte *) constata că în cea de-a doua jumătate a secolului trecut, în viaţa poporului român, agricultura juca rolul de prim ordin. Dar în această perioadă, menţiona el alături de alţi agronomi şi economişti cu care a colaborat (Ştefan Pop, Dimitrie Comşa, Victor Tordăşianu, Aurel Brote) agricultura prezenta un tablou dezolant, foarte îngrijorător : producţia la ha, era în descreştere, un număr mare de ţărani se ruinau iar greutăţile care apăsau asupra lor creşteau. Această stare îşi avea cauzele ei : o nedreaptă împărţire a proprietăţii pămîntului, exploatarea la care erau supuşi numeroşi ţărani. Dar însăşi felul în care se desfăşura agricultura, sublinia economistul, prezenta numeroase carenţe : aplicarea asolamentelor neraţionale în cultivarea pămîntului, proasta reţea de comunicaţii care frîna valorificarea produselor agricole, creşterea extensivă a vitelor, insuficienţa păşunilor şi proasta lor gospodărire, creşterea impozitelor la care erau supuşi ţăranii ş.a.

Totodată, Eugen Brote arăta că dezinteresul organelor de stat austro-ungare pentru înfiinţarea de şcoli şi luarea de măsuri de îmbunătăţire a agriculturii sînt şi ele cauze importante ale înapoierii agriculturii la românii din Transilvania ; acest dezinteres contribuia la menţinerea conservatorismului şi a rutinei în gospodărirea fondului funciar, a unei productivităţi extrem de scăzute a agriculturii. Prezentînd modul extensiv al efectuării agriculturii, Eugen Brote sublinia, printre altele, cu privire la creşterea oilor că „...este fără îndoială cel mai primitiv mod de a prăsi şi ţine vite... Oierii... continuă a economisi după metodul greşit şi păgubesc. Acest conservatorism aduce pe economul de vite la ruină... suma cheltuielilor întrece totdeauna suma producţiunei" [1]). Transilvania, demonstra economistul şi agronomul român, se afla „cu privire la prăsirea vitelor încă departe de gradul care îl pretinde astăzi ştiinţa şi departe de aceea stare care o pretinde binele ţării".

Aplicarea metodelor bazate pe rutină şi conservatorism, observa Eugen Brote, contribuia în mod esenţial la menţinerea situaţiei mizere a ţărănimii mici posesoare de pămînt, la scăderea surselor sale de venituri. „Luînd în consideraţie că poporul român este avizat a trăi după roada pămîntului, luînd în consideraţie starea mizeră a prăsilei vitelor la români, care ne îndreptăţeşte a conclude la starea mizeră a agriculturii peste tot, mărturisim că tabloul asupra izvoarelor, asupra bogăţiei naţionale este tare posomorit". Pornind de la asemenea realităţi şi ţinînd seama că sporirea impozitelor se realiza într-un ritm care întrecea creşterea veniturilor Brote conchidea „...Starea ţăranului român e în toată privinţa tare tristă" [2]). Acest lucru era ilustrat de faptul că „Economiile (gospodăriile ţărăneşti) scad din an în an în venituri, contribuţiunile (de impozite, n.a.) din an în an se urcă, lipsa se măreşte, sărăcia creşte, ani răi, crize de bani, epidemii."

De fapt Eugen Brote analizează aici aspecte ale procesului de ruinare a micilor producători agricoli. La acest proces de ruinare contribuia, după observaţiile economistului amintit, fărîmiţarea micilor proprietăţi rurale, înrăutăţirea compoziţiei solului, reducerea suprafeţei de păşuni, menţinerea unor cămătari la sate etc. Eugen Brote era neliniştit de înrăutăţirea agriculturii şi ruinarea unui mare număr de ţărani, deoarece prin situaţia sa socială — ca şi marea majoritate a intelectualităţii ardelene — era strîns legat de micii proprietari rurali. Ruinarea acestora — care constituiau majoritatea covîrşitoare a populaţiei din Transilvania, a populaţiei româneşti, — echivala cu scăderea potenţialului economic transilvănean într-o măsură foarte însemnată deoarece agricultura ocupa o pondere dominantă în economia Transilvaniei. Expunînd această idee Eugen Brote se întreba : „...Voeşte cineva a nega că nu averea agricultorilor români formează avuţia naţională ?" [3]) Acest lucru, demonstra el, nu poate fi negat, ceea ce făcea ca situaţia economică a românilor, a Transilvaniei, să se înrăutăţească odată cu înrăutăţirea situaţiei din agricultură.

În mai multe din lucrările sale Eugen Brote căuta să arate căile de ieşire din această situaţie. El vede ieşirea în ridicarea în primul rînd a agriculturii. „Necesitatea progresului pe terenul agriculturii, aprecia el, este imperativă". [4]) Este imperativă, sublinia Brote, din două puncte de vedere : a) dezvoltarea agriculturii, alături de dezvoltarea celorlalte ramuri economice, contribuia la întărirea poporului român în lupta de concurenţă cu producătorii din alte ţări, b) perfecţionarea agriculturii contribuia într-o măsură mai mare la satisfacerea necesităţilor populaţiei.

Progresul în agricultură se putea realiza, demonstra Eugen Brote, prin raţionalizarea ei. Ca şi Dimitrie Comşa, Ştefan Pop, ş.a. Eugen Brote, deşi a scris şi propus măsuri de raţionalizare a agriculturii situat pe poziţiile ţărănimii posesoare de mici loturi de pămînt, n-a mai ridicat problema efectuării unei noi reforme agrare prin care să se reîmpartă pămîntul moşierilor. El considera că problema împărţirii pămîntului a fost realizată de reformele din 1848 şi 1853 / 54. N-a pus problema reîmpărţirii proprietăţii

FIŞE

Problemele globale şi viitorul omenirii

● *Problemele globale constituie o realitate specifică lumii contemporane. Această denumire generică surprinde conştientizarea, la nivelul comunităţii mondiale, a interdependenţei tot mai accentuate dintre economiile naţionale, efectele profunde asupra dezvoltării societăţii ale diminuării resurselor materiale şi energetice, ale restricţiilor de natură ecologică etc. Totodată, viziunea globală incită la reconsiderări necesare în majoritatea domeniilor cunoaşterii, fapt confirmat şi de sesiunea ştiinţifică ale cărei lucrări s-au desfăşurat recent (19 februarie a.c.) sub egida Academiei R.S.R. şi a Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice, manifestare ştiinţifică ce a avut drept generic „Problemele globale şi viitorul omenirii".*

Comunicările prezentate au îmbrăţişat o arie tematică largă: ştiinţa şi problemele omenirii ; perspectivele ocrotirii sănătăţii în următoarele decenii; apa ca sursă a dezvoltării economice mondiale; economie şi ecologie; conceptul de dezvoltare economică în contextul condiţiilor globale contemporane; tehnologii pentru viitor; fluxul internaţional de tehnologie ; rolul ştiinţei în rezolvarea problemelor globale etc. Autorii, cunoscuţi oameni de ştiinţă şi cercetători de prestigiu, au urmărit să releve impactul problemelor globale asupra devenirii umane, să identifice problemele noi pe care perspectiva globalistă le supune spre soluţionare disciplinelor specializate.

Dezvoltarea economiei mondiale

● *Criza mondială, cea de energie şi materii prime îndeosebi, a proiectat într-un punct critic o serie de disfuncţionalităţi conturate în ultimele decenii în procesul dezvoltării economiei mondiale. Iar încercarea ţărilor dezvoltate de a deplasa eforturile de depăşire a crizei spre ţările în curs de dezvoltare prin practicarea unor dobînzi ridicate, a protecţionismului etc. — opinează economistul iugoslav Maliq Ymeri, în articolul „Neka aktuelna pitanja (industrijske) restrukturacije i finansiranja razvoja na medunarodnom planu" (Unele probleme ale restructurării şi finanţării dezvoltării în lume) publicat în numărul din decembrie 1981 al revistei „TRŽIŠTE ● NOVAC ● KAPITAL" — a amplificat aceste disfuncţionalităţi generînd, totodată, altele noi. Asigurarea unui echilibru al dezvoltării la nivel planetar — subliniază în acest context autorul — reprezintă însă o cerinţă a progresului tutu-*

mari rurale, deoarece însăşi burghezia românească transilvăneană începuse să deţină suprafeţe însemnate de pămînturi cu toate că se menţinea încă în urma moşierimii, la mare distanţă. Desigur că asemenea idei ale lui Brote reprezentau limite pronunţate ale gîndirii sale. Calea de îmbunătăţire a situaţiei micilor agricultori era socotită introducerea unor metode mai raţionale în gospodăriile lor, dezvoltarea industriei şi meşteşugurilor casnice, măsuri de frînare a fărîmiţării excesive a micilor proprietăţi etc. Firesc şi aceste măsuri, deşi limitate, ar fi jucat un rol pozitiv. Realizate ele ar fi dus la îmbunătăţirea stării materiale a ţăranilor români ca şi la întărirea poziţiei lor în lupta de eliberare naţională.

Intensificarea şi raţionalizarea agriculturii, susţinea Eugen Brote, se putea face prin introducerea în producţie a metodelor agrotehnice înaintate, bazate pe ultimele cuceriri ale ştiinţei agricole. „Toate ramurile activităţii omeneşti, scria el în acest sens, progresează numai pe baza lată şi sigură a ştiinţei. Agricultura, această ramură care nutreşte milioane de fiinţe omeneşti, a intrat de mult pe terenul ştiinţei. Agricultura astăzi nu mai este un conglomerat de experienţe şi datini ci o adevărată ştiinţă". Numai aplicarea unei „adevărate ştiinţe" putea să contribuie la creşterea productivităţii muncii agricole şi în Transilvania.

Raţionalizarea agriculturii trebuia să ţină seama de principiul : veniturile să întreacă nivelul cheltuielilor. Aplicînd acest principiu la creşterea vitelor Eugen Brote spunea : „Să ţinem cu puţine cheltuieli vite frumoase". Pentru raţionalizarea agriculturii Aurel Brote avea o serie de propuneri, destul de realiste pentru acea vreme. În legătură cu zootehnia, de care s-a ocupat cu precădere, el propune înlocuirea raselor de vite neproductive cu rase productive, îmbunătăţirea sortimentelor de furaje prin introducerea în cultură tot mai mult a trifoiului, lucernei, sfeclei de zahăr etc., executarea de lucrări pentru creşterea productivităţii păşunilor şi fineţelor, construirea de adăposturi corespunzătoare ş.a. Îmbunătăţirea zootehniei, demonstrează economistul transilvănean, are efecte pozitive asupra agriculturii în general prin îngrăşămintele furnizate ramurii vegetale. Subliniind importanţa acestora pentru fertilizarea solului el scria : „Pămîntul este ca un izvor de apă. Dacă nimenea nu se îngrijeşte de izvor, cu vremea el se noroieşte, se strică puţul sau şipotul şi din zi în zi se împuţinează pînă scade cu totul". [5])

Eugen Brote a înţeles că mica proprietate rurală punea anumite limite introducerii metodelor de raţionalizare a agriculturii. Ieşirea el o vede în crearea societăţilor agricole, în sprijinirea diferitelor forme de intrajutorare a micilor producători. Este unul dintre realizatorii, în 1888, a „Reuniunii Române de Agricultură" din judeţul Sibiului, prima de acest fel din Transilvania. În calitate de preşedinte al reuniunii amintite (1888–1894) a obţinut rezultate însemnate pe linia ajutorării ţăranilor români în introducerea unor metode mai bune de gospodărire a fondului lor funciar. „Reuniunea Agricolă din Sibiu", a organizat întruniri şi conferinţe la sate, tipărirea şi răspîndirea de broşuri cu caracter economic şi agricol, expoziţii de vite, de pomi cu împărţirea de premii, distribuirea de seminţe selecţionate şi animale de prăsilă la ţărani, cursuri agronomice de altoit etc. A înfiinţat „tovărăşii" agricole, şi alte forme de cooperative la sate. Sub directa îndrumare a lui Eugen Brote, în calitate de preşedinte al reuniunii, s-a întocmit şi un statut, un fel de statut model, pentru „tovărăşii". În paragraful I al acestui statut se scria următoarele : „Încredinţaţi fiind că prin unirea puterilor mai cu înlesnire se poate realiza propăşirea adevărată în agricultură, subscrişii formează împreună o tovărăşie agricolă cu reşedinţa... Scopul ce urmăreşte tovărăşia agricolă, se arată în paragraful 2, ...este să contribuie la propăşirea treptată în ale agriculturii raţionale, cum şi ale comunei întregi". [6]) ...„Tovărăşiile" au grupat pe ţăranii din comunele în care s-au organizat, la închirierea unor păşuni în comun, cumpărarea de maşini agricole. Maşinile cumpărate de „tovărăşii" erau folosite de toţi, plătindu-se o taxă, fie în bani fie în cereale. Considerăm că istoriografia noastră economică trebuie să scoată mai mult în evidenţă rolul pozitiv al reuniunilor de tipul celei din Sibiu şi a „tovărăşiilor" înfiinţate de ele. Acestea au contribuit mult la promovarea ideii cooperatiste, cu deosebire datorită faptului că au îmbrăţişat un cîmp de activitate mai larg, inclusiv domeniul producţiei materiale (chiar dacă numai în linii foarte generale). Existenţa unor asemenea „tovărăşii" constituie una din dovezile care demonstrează că în ţara noastră există o veche tradiţie în mişcarea cooperatistă – de producţie. Scoaterea în evidenţă a acestei tradiţii ar reliefa mai bine continuitatea mişcării şi teoriei cooperatiste actuale din ţara noastră, faptul că pietre ale temeliei mişcării cooperatiste de astăzi au fost puse încă de mult.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

---

*) Eugen Brote (1850–1912) a fost unul din colaboratorii apropiaţi ai revistei „Economul" — prima revistă economică românească din Transilvania apărută în perioada 1873–1880 sub conducerea agronomului, profesorului şi economistului Ştefan Pop. Eugen Brote a făcut parte şi din grupul de tineri entuziaşti colaboratori la „Foişoara Telegrafului Român", care apare la Sibiu în anii 1876–1877. A studiat agricultura şi s-a ocupat, pe lîngă problemele de agricultură propriu-zisă, de problemele economice şi sociale ridicate de această ramură de activitate economică. Pe lîngă un însemnat număr de articole scrise în „Economul", „Foişoara Telegrafului Român", „Telegraful Român" etc., pe teme economice, statistice, agrare şi de altă natură, a publicat şi unele studii ca de pildă „Tinerea vitelor", „Trifoiul". Împreună cu Dimitrie Comşa publică „Calendarul Bunului Econom" (1877–1881) în care se dezbat multe probleme legate de perfecţionarea agriculturii în cadrul micii proprietăţi rurale.

[1]) Eugen Brote, Prăsirea vitelor în Ungaria şi Transilvania, în „Foişoara Telegrafului Român", anul II, nr. 7 din 3 aprilie 1877.

[2]) Eugen Brote, Agricultura şi ţăranul român, în „Economulu", anul II, nr. 7 din 15 / 27 aprilie 1874, pag. 50.

[3]) Eugen Brote. Ţinerea vitelor, Sibiu, Institut topografic, societatea pe acţiuni, 1888, p. 3.

[4]) Eugen Brote. Agricultura şi ţăranul român, în „Economulu", anul II, nr. 7 din 15/27 aprilie 1874, p. 50.

[5]) Eugen Brote „Trifoiul", Sibiu, Tipografia, Societate pe acţiuni, 1901, p. 6.

[6]) Statutele tovărăşiei agricole. Sibiu, Institutul tipografic, Societate pe acţiuni, 1901, p. 6.

ror ţărilor – atît dezvoltate cît şi în curs de dezvoltare –, ca urmare a interdependenţelor tot mai profunde, mai complexe ce caracterizează sistemul economiei mondiale. Potrivit opiniei exprimate de M.Y. realizarea echilibrului economiei mondiale, prin susţinerea reală a procesului de dezvoltare în ţările mai sărace, s-ar putea înfăptui urmînd cîteva principii: crearea condiţiilor pentru valorificarea superioară a resurselor proprii din aceste ţări; asigurarea unor legături flexibile, în cadrul ţărilor în curs de dezvoltare, între industrie şi agricultură, pe de o parte, iar pe de altă parte între diferite regiuni; punerea în practică a unor modalităţi mai eficiente şi echitabile de finanţare a dezvoltării, în ţările mai sărace; raporturi corespunzătoare în comerţul mondial, între preţurile materiilor prime şi cel al produselor finite etc.

● *Îndeplinirea corespunzătoare a funcţiei formativ-educative a învăţămîntului presupune o continuă perfecţionare a metodelor pedagogice, a strategiilor de instruire. Pentru o astfel de reconsiderare critică a metodologiei predării economiei politice şi a politicii economice a statului nostru militează* Costache Sandu *şi* Rodica Surgean *în lucrarea* „Metodica predării disciplinei economie politică. Politica economică a Partidului Comunist Român", *publicată recent la* EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ. *Autorii evidenţiază, în acest sens, rolul deosebit ce revine ştiinţelor economice în pregătirea forţei de muncă ca şi pentru îmbogăţirea universului de cunoştinţe al fiecăruia. În acord cu ideile avansate, autorii*

FIŞE

au urmărit să prezinte în carte, o serie de metode moderne de predare a ştiinţelor sociale, în general, şi a celor economice, în special, cum ar fi prelegerea, conversaţia, problematizarea, învăţarea prin descoperire etc. Totodată, în volum au fost incluse, într-un capitol special, modalitatea practică de predare a unor lecţii prevăzute în programa şcolară, astfel încît acestea să contribuie la asimilarea rapidă, eficientă, a elementelor novatoare ale politicii economice a partidului, să asigure elevilor o gîndire economică suplă, aptă să încorporeze creator mutaţiile ce au loc în economie.

Utilizarea potențialului energetic al apelor geotermale

(Urmare din pag. 19)

tru noi, sursele geotermale prezintă o importanță deosebită. Am auzit că tovarășii de la Timișoara au rezultate frumoase și vom încerca să cunoaștem experiența lor. Subliniez încă odată că este foarte important să ne preocupăm de aceste probleme, indiferent în ce scopuri vom folosi această energie.

Eu nu cred că cercetarea din județul nostru singură poate să soluționeze toate problemele legate de folosirea acestor ape. Sînt de acord cu tovarășii de la Consiliul Național al Apelor care au spus că trebuie să respectăm legile, dar consider că **trebuie să ne unim eforturile pentru a găsi soluții.** Secretarul general al partidului recomandă să scurtăm perioada analizelor și să trecem mai repede la „execuție", să înțelegem că în fond „cercetarea înseamnă și producție". Deci **să apreciem misiunea foarte importantă de a valorifica apele geotermale prin prisma indicațiilor conducerii partidului și să ne străduim pentru soluționarea grabnică a problemelor** ce se ridică. Pentru dezvoltarea economico-socială a țării noastre, pentru îndeplinirea prevederilor actualului cincinal este necesar să se găsească noi rezerve, să se utilizeze cît mai bine noile resurse energetice, toate posibilitățile de substituire a importurilor de petrol. și trebuie să înțelegem că aceasta nu este numai o sarcină a Comitetului județean de partid sau a unui departament, a vreunui minister, ci **toți avem obligația să luptăm pentru traducerea în viață a indicațiilor date de conducerea partidului.**

Aș dori ca în numele secretariatului Comitetului județean de partid să mulțumesc tuturor tovarășilor de la diversele instituții care au venit la această ședință ; le mulțumesc pentru sprijinul acordat și pînă în prezent și rămîn ferm convinsă că ne vom bucura de sprijinul dumneavoastră și în etapele care urmează — pentru că numai astfel vom putea îndeplini sarcinile mobilizatoare pe care le avem anul acesta și în următorii ani. Aș dori să mulțumesc Revistei economice și C.N.S.T. pentru inițiativa organizării acestei consfătuiri care **a scos în evidență ceea ce am realizat în acești trei ani și cît de multe dificultăți de ordin tehnic, științific și mai ales organizatoric mai avem de învins.** Socot că **vom pleca,** totuși, de la această ședință **mai sensibilizați și mai hotăriți de a contribui la punerea în valoare a resurselor de ape geotermale de care dispune județul nostru, țara noastră.**

Maria Popescu — Adresez din partea Revistei economice mulțumiri organizatorilor și tuturor participanților la dezbatere pentru responsabilitatea și competența cu care au prezentat multiplele, nebănuit de diversele fațete și implicații pe care le dezvăluie actul de pionierat de utilizare în scopuri multiple a posibilităților de substituire a combustibililor lichizi și gazoși (produse deficitare în aceste vremuri de criză) — pe care le oferă resursele geotermale. Odată cu publicarea stenogramei dezbaterii revista va prezenta și o sinteză a sugestiilor și propunerilor formulate în scopul sensibilizării forurilor de care depinde soarta folosirii rationale a acestui potențial energetic neconvențional.

Incerc să reținatenția în final asupra unui singur aspect și anume asupra controversatei probleme a poluării termice pe care o produce utilizarea diversă dar parțială (din stadiul actual) a apelor termale. Pentru evitarea poluării cred că este bine să acordăm atenția cuvenită soluției propuse de Institutul de învățămînt din Oradea la care s-a referit cu prea multă modestie aici tov. Maghiar și anume „Modulul de utilizare în trepte și în scopuri diverse a apelor cu potențial între 20 și 80°. Acest „modul", care include 4 brevete de invenții și care este în curs de finalizare, oferă un model de aplicare a principiului circular activ ce permite valorificarea compușilor chimici, a gazelor ce întovărășesc adesea apele geotermale precum și utilizarea potențialului caloric în producerea de energie ; iarna de căldură pentru încălzit clădiri, vara pentru producerea frigului necesar conservării produselor și în ultimele trepte pentru încălzitul serelor, iazurilor piscicole și iazurilor pentru culturi de alge, al solariilor, după care în final se face deversarea în apele curgătoare la temperaturi legal admise ori reinjectarea — în funcție de specificul zăcămîntului.

Îmi exprim speranța că reprezentanții forurilor centrale vor încerca să trateze cu mai multă înțelegere și solicitudine problemele cu care se confruntă factorii locali care se străduiesc să atragă această dificilă și complexă resursă în circuitul economic și că vor pune umărul, mai mult decît pînă acum, la rezolvarea acestei probleme de interes major pentru economia națională.

Nu știu cum s-ar putea găsi soluții operative, reale și de perspectivă de corelare a eforturilor și de valorificare a experiențelor din județele din vestul țării, dar sînt convinsă că ceea ce s-a realizat bun în fiecare județ poate fi — în anumite limite — generalizat și că prin eforturi corelate multe probleme trenante vor putea fi mai operativ soluționate. Noi vă urăm tuturor participanților la dezbatere mult succes în activitatea adesea temerară pe care o întreprindeți și Revista economică vă stă la dispoziție în continuare ca tribună a schimbului de experiență, ca posibilitate de sensibilizare a factorilor implicați în această acțiune.

PROPUNERI ȘI SUGESTII

● **Creșterea gradului de valorificare a potențialului energetic al apelor geotermale prin extinderea utilizărilor în trepte, realizarea unor utilizări complexe și creșterea în acest scop a numărului și diversității utilizatorilor.**

● **În funcție de condițiile locale și parametrii surselor geotermale se consideră necesară generalizarea aplicării procesului circular activ după modelul în curs de experimentare la I.I.S. Oradea.**

● **Intensificarea cercetărilor geologice și a celor de inginerie de zăcămînt în vederea creșterii gradului de cunoaștere a zăcămintelor și a exploatării raționale a acestora.**

● **Stabilirea soluțiilor optime privind protecția mediului înconjurător în cadrul ansamblului activităților de exploatare-utilizare a surselor de ape geotermale.**

● **Creșterea aportului și inițiativei organelor locale pentru extinderea valorificării surselor de ape geotermale în special a celor care în prezent au debite disponibile ; este necesară inventarierea acestor resurse și organizarea unor acțiuni locale de valorificare.**

● **Stimularea la nivel central a inițiativelor prin acțiuni operative de planificare și finanțare a investițiilor aferente extinderii utilizărilor.**

● **Includerea în programele de fabricație ale unor unități industriale a unor utilaje specifice necesare valorificării resurselor geotermale.**

● **Organizarea la nivel central a unui colectiv integrat furnizor de apă geotermală, titulari de investiții și utilizatori precum și reprezentanți ai organelor de sinteză (C.S.P., M.A.G.F., C.C.D.B.E.F.S.E.N., C.N.S.T., M.F., Banca de Investiții, M.E.I., C.N.A.) — investit cu atribuții și competențe privind urmărirea și controlul implementării soluțiilor tehnologice de valorificare economică a potențialului energetic geotermic în cadrul dezvoltării în ansamblu a bazei energetice a țării.**

● **Organizarea cît mai rapidă a activității de pregătire a cadrelor tehnice necesare pentru valorificarea surselor de energie neconvențională, în speță a apelor geotermale.**

ȚĂRI SOCIALISTE

Tranziție spre un sistem diversificat de resurse energetice (I)

A DEVENIT EVIDENT chiar și pentru cei care, inițial, păreau să manifeste unele îndoieli, că problema energiei este ceea ce se numește o problemă globală a omenirii și nu una circumscrisă doar la o zonă sau alta a globului. Faptul că, aproape pretutindeni, costul procurării resurselor energetice (chiar atunci cînd aceasta se realizează prin exploatarea propriilor resurse) urmează o traiectorie ascendentă, iar volumul ofertei este inevitabil limitat, afectează — în condițiile interdependențelor economice crescînde din lumea de azi — într-o măsură mai mare sau mai mică toate statele, indiferent de dimensiunea, nivelul de dezvoltare sau sistemul lor social-politic. Adaptarea cît mai rapidă și mai eficientă la această nouă realitate se dovedește a fi, cu alte cuvinte, o premisă esențială a continuării dezvoltării și stabilității oricărei țări și a economiei mondiale în ansamblul său.

„Într-adevăr — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — în viața internațională s-a pus în ultimii ani tot mai acut problema necesității de a reglementa consumul de energie și materii prime, ținînd seama că resursele naturale ale planetei noastre nu sînt inepuizabile și că în lume are loc o folosire nerațională a acestora, s-au manifestat și se manifestă puternice fenomene de risipă".** [1])

Definită frecvent ca o „criză" energetică, noua situație din economia mondială nu are nimic din conotația de temporar, trecător, atribuită de regulă termenului de criză, ea avînd, dimpotrivă, toate șansele de a reprezenta o stare de durată, cu atît mai mult cu cît dependența de petrol, ca principală sursă de energie a lumii contemporane, rămîne încă considerabilă. „După cum demonstrează experiența — remarca revista «Mirovaia ekonomika i mejdunarodnie otnoșenia» într-un articol referitor la rolul încă precumpănitor al petrolului în aprovizionarea cu energie a lumii capitaliste — toate țările care dispun de importante resurse de petrol, indiferent dacă fac parte sau nu din O.P.E.C., urmăresc avantaje maxime din politica dusă în domeniul prețurilor de această organizație și nu sînt interesate în subminarea ei". Pe de altă parte, o tendință de creștere, uneori considerabilă, înregistrează și cheltuielile pentru obținerea celorlalți purtători de energie (între care, un loc central îl ocupă cărbunele), datorită necesității atragerii în circuitul economic a unor zăcăminte cu un conținut util mai sărac sau cu condiții mai grele de exploatare. Astfel, în țara noastră indicele prețurilor externe era în anul 1980 de 8,62 ori mai mare față de 1973 în cazul petrolului importat și de 2,93 ori mai mare în cel al cărbunelui cocsificabil, iar indicele costului producției interne a crescut în același interval de 2.27 ori la petrol și de 1.72 ori la cărbune cocsificabil. In R.D. Germană investiția necesară pentru obținerea unei tone de lignit autohton (sursă care acoperă 60% din consumul de energie primară al țării) s-a dublat în decursul cincinalului 1976—1980. Din acest motiv, în interesul economiei naționale, au fost reduse prevederile de plan la energia electrică și alte produse. Chiar și în aceste condiții, circa 60% din totalul investițiilor industriale efectuate în cincinalul trecut în R.D.G. au servit la dezvoltarea bazei energetice și de materii prime („Neues Deutschland", 12 aprilie 1981). În cazul U.R.S.S., investițiile alocate sectorului energetic în actualul cincinal, de circa 132 miliarde ruble, sînt cu 50% mai mari decît în cincinalul precedent, în vreme ce pe ansamblul economiei naționale volumul investițiilor capitale sporește cu 10,4%. Ca urmare ponderea sectorului energetic în totalul investițiilor capitale se apropie de 19%. Dacă, cu mai mulți ani în urmă, investițiile în sectorul energetic nu depășeau 35% din totalul investițiilor industriale ale Ungariei, în cursul cincinalului 1976—1980 ele au ajuns la 40%, iar în actualul cincinal, în ciuda moderării creșterii consumului de energie, vor reprezenta 45%.

[1]) Din gîndirea economică a președintelui României Nicolae Ceaușescu. Resursele energetice și de materii prime, Ed. politică, București, 1980, p. 21—22

Cu alte cuvinte, în condițiile interdependențelor în creștere din economia mondială, o revenire la epoca energiei ieftine și disponibile din abundență nu poate fi așteptată nici în țările socialiste. În plus, așa cum remarca J. Bognar, „combustibilii și minereurile devin mărfuri nu numai mai scumpe, dar și mai «tari», atît în cadrul cît și în afara cadrului C.A.E.R.", în sensul că, în schimbul obținerii lor, este necesar exportul unor produse cu un grad mai ridicat de complexitate tehnologică și mai bine adaptate la cerințele partenerilor comerciali (End-century crossroads of development and cooperation, Vol. I, 1980, p. 105). În R.D. Germană, de pildă, achitarea costului importului aceleiași cantități de țiței presupunea, în 1979, un export de mașini și utilaje de peste trei ori mai mare decît la începutul anilor '70, iar aceasta în condițiile în care volumul importului de petrol s-a dublat, depășind 20 milioane tone pe an („Neues Deutschland", 14 decembrie 1979).

În virtutea ponderii mari pe care cheltuielile pentru obținerea energiei o dețin în balanțele comerciale și în resursele alocate investițiilor de cele mai multe țări ale lumii, ca și a dificultăților legate de procurarea efectivă a anumitor surse datorită rarefierii ofertei, rezultă limpede că preocupările legate de energie reprezintă, și în țările socialiste, o problemă de eficiență a întregii economii naționale și nu numai a sectorului energetic. Majorarea cheltuielilor de producție propagată în întreaga economie de creșterea costului energiei subliniază o dată în plus că, în condițiile actuale, factorul hotărîtor al dezvoltării echilibrate a economiei naționale este creșterea accentuată a eficienței economice, carențele în acest domeniu nemaiputînd fi compensate prin nici un efort cantitativ suplimentar.

Exigențele producției, importului și consumului rațional de energie devin, așadar, un parametru fundamental în elaborarea strategiei de ansamblu a dezvoltării oricărei țări, inclusiv sub raportul structurii pe ramuri a economiei și comerțului exterior. Ele reprezintă, totodată, un puternic argument în favoarea creșterii productivității muncii și reducerii mai rapide a cheltuielilor materiale, a ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției, ca o cale de compensare a costului suplimentar al energiei și de înscriere eficientă în diviziunea internațională a muncii. Cu atît mai presante sînt exigențele amintite, accentuate de creșterea rolului factorului economic extern, în cazul țărilor mici și mijlocii, dens populate și sărace în resurse energetice, cum sînt cele mai multe dintre țările europene.

În acest context, ținînd seama de posibilitatea deteriorării raportului de schimb, care nu înseamnă altceva decît sporirea cantității de produse ce trebuie exportate pentru acoperirea importului aceleiași cantități de mărfuri, respectiv de combustibili, se desprinde însemnătatea realizării exporturilor planificate și a modernizării structurii comerțului exterior prin adaptarea mai rapidă a economiei la exigențele pieței externe sub raport tehnic, calitativ și al condițiilor de livrare. Un prim pas în această direcție îl constituie în unele țări măsura ca alocațiile bugetare utilizate pînă atunci pentru subvenționarea unor produse industriale nerentabile să fie afectate unor ramuri bine definite, cu mare potențial de export, inclusiv agriculturii, pentru a se putea asigura mijloacele necesare atît importului, cît și rambursării datoriei externe contractate în trecut.

Dezvoltarea prioritară a bazei energetice proprii

NECESITATEA de a reduce dependența de importul unor resurse energetice tot mai scumpe și mai rare, pentru a limita consecințele negative ale creșterii prețurilor pe piața mondială

Ponderea principalelor categorii de combustibil și energie recalculate în combustibil convențional, în unele țări socialiste
(în % din totalul producției de energie primară)

Țara	Anul	Combustibil fosil				Energie hidroelectrică
		Total	din care : Cărbune	Petrol	Gaze naturale	
Bulgaria	1960	82,8	79,4	4,4	—	16,2
	1980	84,4	82,3	—	2,1	5,2
Ungaria	1960	100,0	81,8	14,9	3,3	—
	1980	84,9	34,5	12,7	36,2	—
R.D.G.	1960	99,5	99,5	—	—	0,5
	1980	99,7	95,2	0,1	4,4	0,2
Mongolia	1960	100,0	100,0	—	—	—
	1980	100,0	100,0	—	—	—
Polonia	1960	99,7	98,7	0,3	0,7	0,3
	1980	99,7	95,3	0,3	4,1	0,2
U.R.S.S.	1960	89,2	52,0	29,6	7,6	3,3
	1980	94,3	24,5	44,0	26,3	2,2
Cehoslovacia	1960	96,9	92,8	0,4	3,7	3,1
	1980	97,2	96,0	0,2	1,0	0,9
Iugoslavia	1960	94,3	83,1	10,7	0,5	5,7
	1980	70,6	47,6	17,1	5,9	29,4

Sursa : Anuarul statistic al Secretariatului CAER, Moscova, 1981, p. 171.

asupra economiei naționale, își găsește între altele reflectarea în preocuparea generală a țărilor importatoare pentru lărgirea bazei energetice proprii, chiar atunci cînd rezervele sînt mai sărace.

Este, astfel bine cunoscut faptul că, în România lărgirea bazei proprii de energie și materii prime și gospodărirea ei cît mai judicioasă reprezintă, alături de modernizarea agriculturii, cele mai importante priorități ale dezvoltării în actualul cincinal și în perspectivă. Sporirea gradului de acoperire din resurse interne a necesităților economiei naționale și reducerea substanțială a importurilor constituie un obiectiv de bază al Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei adoptat de cel de-al XII-lea Congres al partidului, prin a cărui realizare țara noastră urmează să devină, la sfîrșitul deceniului, independentă din punct de vedere al aprovizionării cu combustibil și energie. În concordanță cu acest Program, actualul plan cincinal prevede o creștere accelerată (de peste 2,7 ori) a producției de cărbuni, pentru sporirea aportului acestora în balanța de energie primară, paralel cu reducerea ponderii hidrocarburilor și cu creșterea gradului de valorificare a potențialului hidroenergetic național. La jumătatea acestui deceniu urmează să intre în funcțiune și prima centrală nuclearo-electrică, cea de lîngă Cernavodă, care va avea o putere instalată de 660 MW, urmînd ca ulterior, pînă în 1990, ponderea centralelor nucleare în producția de energie electrică a României să ajungă la 17—18%. Totodată, se preconizează trecerea pe o scară tot mai largă la utilizarea unor noi surse de energie (geotermică, solară, eoliană, a biomasei etc.) intensificîndu-se și activitatea de cercetare științifică în acest sens. Amplificarea eforturilor de dotare și modernizare a sectorului primar al economiei, căruia i se alocă în 1982 circa 37% din totalul investițiilor productive creează condiții ca țara noastră să-și acopere din resurse interne 83% din energia primară consumată în acest an.

Orientări similare întîlnim și în celelalte țări socialiste, chiar dacă componentele și structurile nu sînt pretutindeni aceleași. Semnificația acestor orientări rezultă și mai clar dacă le vom raporta și la evoluția structurii producției interne de energie primară — care nu cuprinde importul, adeseori considerabil — în ultimele două decenii (vezi tabelul). Aceste orientări s-au accentuat după 1980, ultimul an pentru care există date comparabile.

Tezele adoptate de cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Bulgar, de pildă, prevăd — ținînd seama de influența defavorabilă asupra economiei țării a creșterii neîncetate a prețurilor la materiile prime, combustibilii și mașinile importate — sporirea ponderii resurselor naționale de energie și materii prime, sarcină prioritară strîns legată de îmbunătățirea structurii balanței energetice. În consecință, producția de cărbune va spori de la 31,5 milioane tone, în 1980, la 62 milioane tone în 1990, în același interval urmînd a fi date în exploatare noi termocentrale pe bază de cărbune, cu o putere instalată totală de 1 870 MW. Cu toate acestea, ponderea cărbunelui (autohton și importat) în producția de energie electrică a țării se va reduce de la 72,5%, în acest an, la 49,3% în 1990. Explicația : în perspectivă, energetica bulgară se va baza tot mai mult pe energia nucleară, a cărei pondere în producția energiei electrice se prevede să atingă circa 26%, în 1985, și cel puțin 40% pînă la sfîrșitul deceniului.

În Polonia, resursele considerabile de cărbune de care dispune țara sînt de natură să determine sporirea rolului acestuia în acoperirea necesarului de energie al economiei naționale. O însemnătate deosebită este atribuită în acest context reînscrierii pe o linie ascendentă a producției de cărbune.

Cărbunele reprezintă, alături de petrol și gaze, o sursă esențială de energie și pentru Albania. Producția de cărbune, al cărei volum a crescut de cinci ori față de 1960, nu numai că acoperă în întregime nevoile proprii ale țării, ci, începînd din actualul cincinal, asigură și un disponibil pentru export. În anul 1985 combustibilii și energia electrică vor conta cu circa 43% în totalul exportului albanez.

Sporirea extracției de cărbune ocupă un loc central și în noua orientare privind structura balanței energetice a R.D. Germane, trasată de cel de-al X-lea Congres al P.S.U.G. Volumul extracției va spori de la 260 milioane tone lignit în 1980 (cifră care o situează pe unul din primele locuri în lume) la 300 milioane tone în 1990, astfel încît, în viitor, necesarul de energie primară să fie acoperit în măsură covîrșitoare pe baza lignitului autohton. Reținem, de asemenea, atenția eforturile preconizate pentru dezvoltarea, pe o bază tehnică nouă, a industriei carbochimice ; producția sa urmează să sporească, în cursul acestui deceniu, de la 7 la 11 milioane tone echivalent petrol, fiind chemată să contribuie, alături de petrochimie, la asigurarea bazei de materii prime necesare economiei. Paralel, va continua să sporească contribuția centralelor nuclearo-electrice : ponderea lor se ridica în 1980 la 12% din totalul producției de energie electrică a țării. Reducerea ponderii petrolului în consumul național de energie primară la 33,4% în 1982 față de 40,7% în 1978 și implicit sporirea în continuare a ponderii purtătorilor de energie din țară (care anul trecut ajunsese la 48,4%) se va realiza în Ungaria în primul rînd prin accelerarea extracției de cărbune, paralel cu intrarea în funcțiune prevăzută pentru acest an a primului grup al centralei nuclearo-electrice de la Paks (care în 1985 va avea o putere instalată de 1 760 MW).

În China, deși producția de energie electrică a crescut după eliberare în medie cu 14,7% pe an, ea este încă departe de a face față nevoilor actuale ale țării, relevă revista „China populară" (nr. 3/1981). Deoarece potențialul hidroenergetic (din care în prezent se exploatează circa 5%) este printre cele mai mari din lume, iar rezervele de cărbune sînt și ele considerabile (circa 600 miliarde de tone), se acordă prioritate valorificării acestor două surse, inclusiv prin accelerarea construirii de microhidrocentrale, rentabile într-o țară atît de întinsă, în care 80% din populație trăiește în mediul rural.

În cazul Cehoslovaviei, avîndu-se în vedere insuficiența rezervelor de cărbune, în prezent se construiesc ultimele mari centrale termice pe baza acestor resurse, prefigurîndu-se diminuarea ponderii ei în producția de energie electrică a țării la 50% în 1990 și circa 40% spre sfîrșitul secolului. De asemenea, odată cu terminarea amenajărilor hidroenergetice în curs de realizare împreună cu Ungaria pe Dunăre, se vor epuiza posibilitățile de construire de hidrocentrale mari cu debit continuu. În consecință, începînd cu acest cincinal creșterea producției de energie electrică se va obține mai ales cu ajutorul centralelor nucleare (dintre care prima, de 880 MW se află în funcțiune) și a căror pondere în producția de energie primară a țării se va majora de la 3,9% în 1985 la aproximativ 20% în anul 2000.

Bizuirea crescîndă pe sursele interne de energie se consideră că ar putea reduce considerabil pînă în anul 2000 dependența Iugoslaviei de energia importată, estimată actualmente la circa 50%, pentru a îmbunătăți astfel situația balanței comerciale și de plăți a țării. Paralel cu programul de realizare de centrale nuclearo-electrice, dintre care cea de la Krsko, cu o putere instalată de 664 MW, prima din seria celor opt prevăzute să se construiască pînă la sfîrșitul secolului, a intrat în funcțiune anul trecut, se preconizează construirea de noi centrale termoelectrice pe baza combustibililor solizi.

Dinu DRAGOMIRESCU

Perspective pentru rafinarea țițeiului

INDUSTRIA occidentală de rafinare a țițeiului este în continuare afectată de reducerea temporară a cererii de petrol. Agenția Internațională pentru Energie (A.I.E.) apreciază că pînă la nivelul anului 1990 cererea de petrol se va reduce în cadrul țărilor membre ale O.C.D.E. cu circa 11 la sută față de nivelul de vîrf de 38 barili pe zi în 1979, an cînd capacitatea de rafinare era deja cu 25 la sută mai mare decît consumul de produse petroliere al țărilor industrializate. Sursa citată consideră că la nivelul anului 1985 capacitatea de rafinare a lumii occidentale va depăși cu 50 la sută consumul, acest excedent urmînd să ajungă la 52 la sută pînă în 1990.

Cel mai mult afectată va fi Europa de Vest care deține 43 la sută din capacitatea totală de rafinare a O.C.D.E., de 47 miliarde barili pe zi și respectiv două treimi din capacitatea neutilizată. A.I.E. estimează nivelul capacităților vest-europene excedentare la 62 la sută pentru 1985 și peste acest nivel pentru sfîrșitul deceniului.

Statele Unite și Canada, cu 42 la sută din capacitatea totală a O.C.D.E., se așteaptă să atingă capacități excedentare reprezentînd 44 la sută din cerere în 1985 și 53 la sută în 1990, comparativ cu 13 la sută în 1979. O situație relativ mai bună o va avea Japonia cu un surplus de numai 15 la sută în 1979 deși și în industria acestei țări va avea loc o dublare a capacităților excedentare pînă în a doua jumătate a deceniului actual. În aceste condiții interesul industriilor de prelucrare a petrolului se îndreaptă, de la produsele grele de cracare, către produsele ușoare mai scumpe și mai solicitate pe piața internațională.

Rafinarea țițeiului • OCDE: capacitatea de rafinare și cererea de produse de cracare (mil.tone)

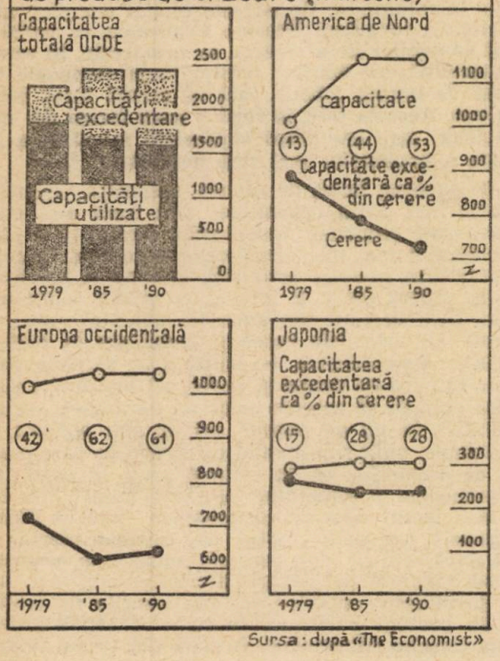

Sursa : după «The Economist»

Programe de dezvoltare

Mali : valorificarea potențialului minier

ÎN COMERȚUL MONDIAL, Republica Mali participă îndeosebi prin livrări de materii prime agricole, provenind mai ales din sectorul zootehnic. Dezvoltarea industriei miniere se află încă la început și se limitează deocamdată la exploatări de aur, fosfați, calcar și sare. Mali deține însă un bogat potențial minier pe cale de a fi valorificat în perioada imediat următoare. În acest scop guvernul a inițiat un amplu program de dezvoltare a sectorului minier pe calea cooperării internaționale. Slaba lui dezvoltare de pînă acum are drept cauză nu numai insuficiența acțiunilor de prospectare, dar și condițiile dificile de exploatare a zăcămintelor, localizate la distanțe foarte mari de porturile oceanice, în zone lipsite de apă și de infrastructură economică.

Prin planul 1981—1985, guvernul prevede în sectorul minier investiții de 151 milioane dolari, ținîndu-se seama de faptul că exporturile miniere pot deveni o nouă sursă de venituri extreme. Pe primele locuri între cele 24 proiecte prevăzute, se află inventarierea resurselor miniere ale țării, investigarea și exploatarea de zăcăminte de petrol, șisturi bituminoase, cărbune, metale prețioase și semiprețioase. Alte proiecte privesc intensificarea prospecțiunilor și pregătirea exploatării unor zăcăminte cunoscute sau recent descoperite. Proiectele pentru exploatarea zăcămintelor de uraniu de la Adrar des Iforhas, Hombori și Falea au la bază lucrările începute anterior. La Kalana, în sud, producția de aur (de 400 kg/an) va crește de circa 5 ori în următorii doi-trei ani, rezervele zăcămîntului fiind estimate între 30 și 100 tone. Alte zăcăminte de aur și de diamante au fost recent descoperite la Kenieba înspre granița cu Senegambia, la Kangaba înspre granița cu Guineea și la Segou în regiunea Bagoe. Exploatarea bauxitei se va baza pe rezervele de 815 milioane tone (40—45 la sută conținut alumină) ale zăcămintelor din zona platourilor înalte cuprinsă între Kourouba și granița cu Senegambia și Guineea ; extracția minereului de fier se va face prin exploatarea zăcămintelor de la Bafing și Kenieba cifrate la 1 miliard tone, iar pentru mangan va începe exploatarea zăcămintelor Ofolik și Ansongo care au rezerve de 3,5 miliarde tone. Producția de fosfați (2 000 tone în prezent) va spori pe seama rezervelor de 20—30 milioane tone din zăcămîntul Tilemsi ; alte zăcăminte de fosfați au fost recent descoperite la Tin Hima, Chanamaguet și Adarakiyene. Alte proiecte vizează exploatări în zone unde există zăcăminte potențiale de wolfram, niobiu, tantal, cupru și cositor.

Preocupările de dezvoltare a sectorului minier din Mali oferă întreprinderilor românești posibilitatea unor noi livrări de echipamente și realizarea în cooperare a unor obiective miniere, ca o contribuție la dezvoltarea economică a acestei țări în spiritul relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Mali.

M. F.

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 15—19.II.1982 a marcat o evoluție contradictorie a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

După o poziție fermă a monedei americane pe piețele de schimb din prima parte a intervalului, prezentarea cifrelor privind scăderea cu 3% a producției industriale în S.U.A. în luna ianuarie a.c. (după o scădere de 2,1% în decembrie 1981), și a reducerii la 70,3% a indicelui de utilizare a capacităților de producție (cel mai scăzut din 1975) tot în luna ianuarie a.c., au determinat ferme luări de poziție din partea autorităților monetare centrale.

Yenul japonez a înregistrat reprecierea cea mai accentuată pe ansamblul intervalului analizat în relația cu dolarul S.U.A., situîndu-se la 233,50 yeni/1 dolar la închiderea săptămînii, față de 237,50 yeni/1 dolar pe 12.II.1982. Performanțele economiei nipone — în raport cu a celorlalți parteneri occidentali — dintre care predomină rezultatele industriei, al cărei indice anual indica în ultima lună chiar o ușoară creștere, a conferit yenului o poziție destul de fermă și care, în opinia cercurilor de afaceri interesate, va continua să se manifeste și în viitorul apropiat. **Francul elvețian** care a beneficiat și de reducerea deficitului balanței comerciale la 242,3 milioane franci în ianuarie a.c. (față de unul de 387,4 milioane în perioada corespunzătoare a anului trecut) și de unele previziuni legate de reducerea procentului de inflație anual în 1982 la 5% (comparativ cu 6,5 înregistrat în 1981), cota la închiderea săptămînii la 1,8875 franci/1 dolar, cu 0,9% peste cursul de referință de 1,9050 franci/1 dolar. **Francul belgian,** cu toate că a înregistrat o repreciere în relația sa cu dolarul S.U.A. cu circa 0,7% (40,25 franci/1 dolar pe 19.II.1982, comparativ cu 40,55 franci/1 dolar pe 12.II.1982, continuă să dețină o poziție slabă în cadrul sistemului valutar vest-european. **Lira sterlină** și **lira italiană** erau tranzacționate la sfîrșitul intervalului prezentat cu circa 0,5% peste închiderile din 12.II.1982, respectiv la 1,8350 dolari/1 liră (1,8450 dolari /1 liră cursul de referință) și 1 262 lire italiene/1 dolar (1 268,50 lire/1 dolar pe 12.II.1982). **Francul francez,** care a trebuit să suporte reducerea dobînzii de intervenție a Băncii Franței la 14,125% (de la 14,75%), în intenția autorităților monetare de a încuraja investițiile, cota la închiderea din 19.II.1982 la 6,0050 franci /1 dolar, cu 0,3 sub cursul din 12.II.1982, de 6,0225 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** se situa la închiderea săptămînii la 2,3550 mărci/1 dolar, față de 2,3750 mărci/1 dolar pe 12.II.1982 (repreciere de 0,4%), o repreciere mai accentuată fiind stopată de publicarea creșterii cu 1,8% a prețurilor cu ridicata în ianuarie a.c., față de decembrie 1981 și a unei prognoze privind redresarea modestă a economiei în 1982 (creștere cu circa 1% a produsului național brut).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere la eurodolari (15,9375% pe 19.II.1982', comparativ cu nivelul de 16,3% pe data de 12.II.1982 , în timp ce la euromărcile vest-germane și eurofrancii elvețieni au fost relativ constante în jurul a 10,375% și respectiv 8,75%.

Prețul **aurului** la Londra a evoluat pe o linie descendentă, al doilea fixing din ziua de 19.II.1932 de 369,25 dolari/uncie fiind cu 8,25 dolari/uncie sub cel corespunzător din 12.II.1932.

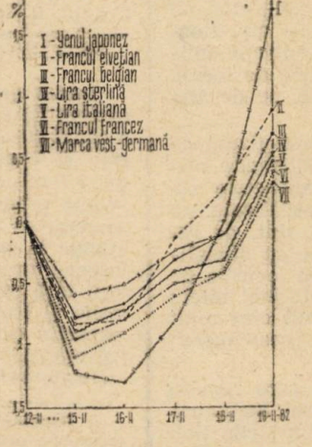

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 15—19.II ; bază : 12.II a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

AGRAVAREA SITUAȚIEI ECONOMICE ȘI SOCIAL-POLITICE A FORȚEI DE MUNCĂ IMIGRATE

ÎN ULTIMII ANI au apărut numeroase elemente noi în mecanismele și implicațiile migrației internaționale a forței de muncă, în condițiile de muncă și viață ale imigranților. Toate aceste particularități sînt determinate de manifestările actuale concrete ale conținutului epocii contemporane, de adîncirea marilor decalaje economice și tehnico-științifice dintre țările sărace și țările bogate, ca și, sau mai ales, de criza structurală și adîncirea crizei social-politice cu care se confruntă țările capitaliste dezvoltate.

Migrația internațională a forței de muncă se întrepătrunde acum cu activitățile tot mai ample și mai diverse ale corporațiilor transnaționale. Acestea din urmă au dat naștere la fluxuri noi de migrație și la condiții speciale de trecere dintr-o țară în alta, de cele mai multe ori prin eludarea legilor statelor în cauză, la „adăpostul" statutelor lor de funcționare. De regulă, în cadrul acestor corporații, fluxurile de forță de muncă superior calificată înregistrează sensuri inverse, față de cele ale brațelor de muncă necalificate. Ceea ce merită a fi subliniat cu deosebire este faptul că migrația se înregistrează către țări în care s-a constituit o piață a forței de muncă cu rigori și exigențe ferme, cu concurență profesională dură, spre state naționale unde există structuri social-economice și instituționale complexe, cărora cu greu le fac față „intrușii".

Mai mult, migrația se desfășoară în prezent în contextul și sub incidența confruntării acerbe dintre politicile protecționiste promovate sub cele mai variate forme de către țările capitaliste dezvoltate. Sînt de mult depășite situațiile cînd imigranții erau așteptați, poftiți și primiți cu „entuziasm" în țările dezvoltate europene și S.U.A., de marile firme din aceste țări. Ca urmare, imigrația clandestină a devenit prioritară, prin aceasta exercitîndu-se presiuni puternice asupra condițiilor de pe piața forței de muncă și așa destul de nefavorabile din cauza șomajului cronic și de masă. De altfel, în ultimii ani, imigrația cunoaște o tendință puternică de diminuare, de reflux. Dacă în anul 1974 numărul lucrătorilor străini angajați oficial în țările din Europa Occidentală era de peste 7 500 000 de persoane, în anul 1975 acesta ajunsese la circa 6 300 000 de persoane, în anul 1976 la 5 800 000 de persoane. În ultimii ani numărul străinilor angajați în țările arătate a scăzut și mai mult, ca urmare a limitării imigrărilor, a măsurilor de îndepărtare a celor pătrunși anterior (pe bază de acord sau clandestin), precum și ca urmare a agravării deosebite a șomajului care lovește în primul rînd pe imigranți.

În ansamblul consecințelor social-economice și politice ale migrației internaționale a forței de muncă, cele care se referă la condițiile de muncă și de viață ale emigranților-imigranților, ale familiilor acestora, ocupă locul central, fiind de o deosebită gravitate. Pe fondul crizei economice structurale și în strînsă legătură cu particularitățile recente ale procesului migrator, au crescut considerabil discrepanțele între promisiunile amețitoare făcute în anii de boom economic prelungit și așteptările emigranților pe de o parte și condițiile reale de muncă, de locuit, de trai în general ale imigranților și familiilor lor, pe de altă parte.

Aprecierea de mai sus poate fi susținută și concretizată cu ajutorul mai multor indicatori parțiali. Astfel, statisticile oficiale, declarațiile personale ale celor în cauză, anchetele sociologice, rapoartele unor organisme naționale specializate, ca și cele guvernamentale, evidențiază că imigranții sînt, de regulă, primii concediați, devenind persoane nedorite de oficialități sau de muncitorii autohtoni ; lor li se rezervă locurile de muncă cele mai grele și li se plătesc salariile cele mai mici ; condițiile de locuit de care „beneficiază" imigranții sînt mult sub nivelul normal, ei sînt supuși fenomenului de „respingere" socială și națională.

Practica actuală oferă suficiente exemple din care rezultă că muncitorii imigranți sînt exploatați în mod brutal. Structura și nivelul valorii forței de muncă a muncitorilor din țările slab dezvoltate, imigrați în țările puternic industrializate, este favorabilă unei asemenea presiuni din partea monopolurilor încît salariile plătite acestora pot să se constituie doar din acea parte a valorii acestei mărfi specifice care acoperă necesitățile strict fiziologice ; elementul moral-istoric al valorii forței de muncă fie că este redus la minimum, fie că este eludat complet. „**În unele țări** — remarca tovarășul **Nicolae Ceaușescu — vorbindu-se de dreptul oamenilor de a emigra, se urmărește, în esență, asigurarea posibilităților marilor trusturi supranaționale de a-și recruta forță de muncă ieftină, mai cu seamă forță intelectuală, inteligență. Aceasta este, în fond o nouă formă de exploatare imperialistă, care are drept consecință menținerea în stare de înapoiere a popoarelor mai slab dezvoltate**". [1])

Pe temeiul că valoarea forței de muncă, respectiv salariile naționale în țările mai puțin dezvoltate sînt mult mai mici decît în țările avansate economic muncitorilor străini li se plătesc salarii considerabil mai mici decît celor autohtoni în condițiile în care prestează aceleași activități, ei fiind și handicapați din punct de vedere social și juridic, ca și din cauza necunoașterii limbii țării în care sînt angajați. „Ei, imigranții — se scrie într-unul din articolele recente publicate în revista franceză „Problèmes économiques — ocupă doar slujbele care nu convin altora. Împinși de foame și nevoi, cei mai mulți dintre imigranți sînt obligați să accepte orice fel de muncă, oricît de grea și penibilă". Și nu de puține ori, ei sînt obligați să presteze munci simple, mult sub nivelul calificării pe care o au. Trebuie arătat, de asemenea, că, în ultimul timp, în condițiile agravării fără precedent a șomajului, pe piața muncii din țările capitaliste și-a făcut apariția un fenomen nou cu efecte negative, în cascadă, respectiv faptul că, întrucît oferta de brațe de muncă depășește cu mult cererea, numeroase persoane sînt forțate să se angajeze pe posturi inferioare calificării lor. „Diplomații de învățămînt superior acceptă locurile de muncă rezervate pînă în prezent bacalaureaților" — constata recent publicația Hannoversche Allgemeine. Aceștia din urmă, la rîndul lor, iau locurile titularilor brevetelor de calificare (obținute în școli profesionale sau prin pregătirea la locul de muncă), fapt care are ca efect diminuarea șanselor, pînă la pierderea speranței de a găsi de lucru, pentru tinerii absolvenți ai formelor de învățămînt inferioare [2]).

— în milioane —

	1980	1981	1982	1982		1983
				I	II	I
Total O.C.D.E.	21,4	25	28,2	28,2	28,5	28,[illegible]
din care :						
America de Nord	8,4	9	10,7	10,7	10,5	10,[illegible]
Patru țări vest-europene (Anglia, Franța, R.F.G., Italia)	5,9	7,7	8,7	8,5	9	9

Sursa : L'Observateur de l'O.C.D.E., ianuarie 1982

Într-o astfel de situație este evident că imigranții au șanse extrem de reduse de a găsi de lucru în general și aproape nici o șansă de a lucra în posturi pe măsura calificării lor. Aceasta este și concluzia înserată într-un alt ziar vest-german. „Cu cei 1,7 milioane de șomeri în decembrie 1981 și avîndu-se în vedere prognoza făcută de președintele Oficiului federal pentru ocupare — Josef Stingl —, conform căreia în anul 1982 se va ajunge la peste 2 milioane de șomeri, piața muncii în R.F.G. înregistrează o veritabilă depresiune. Cei mai loviți sînt muncitorii fără calificare, străinii și salariații vîrstnici, precum și femeile și tinerii"[3]). Caracterul cronic și de masă al șomajului respectiv este evidențiat foarte clar de cele mai recente statistici oficiale, iar previziunile pentru următorii ani nu sînt deloc încurajatoare. (vezi tabelul).

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 14, București, Ed. politică 1977, p. 309.
[2]) Hannoversche Allgemeine, 5 ianuarie 1982.
[3]) Stuttgarter Zeitung, 29 decembrie 1981

Legea capitalistă a populației acționează deosebit de intens asupra forței de muncă imigrate. Mai mult, așa cum spuneam, șomajul afectează, în primul rînd, această masă a populației active salariate, imigranții fiind, de regulă, primii concediați, deoarece sînt lipsiți și de protecția sindicală. Într-un articol intitulat sugestiv „Muncitorii imigranți — primele victime ale crizelor", revista „Euroforum", editată de Piața comună, arăta încă în aprilie 1979 cînd criza și șomajul nu atinseseră nivelul actual că străinii din cele nouă țări membre ale C.E.E. sînt primii aruncați pe drumuri imediat ce apar greutăți economice. Confirmînd această afirmație în Franța, în timp ce rata generală a șomajului a evoluat de la 6,3% în 1980 la 7,5% în 1981, urmînd să atingă, conform previziunilor, 8,5% în 1982, în rîndul muncitorilor străini aceasta a oscilat între 12—14%, fiind deci de aproape două ori mai mare.

În același articol, se sublinia că, în viitor, problemele folosirii muncitorilor imigranți nu vor fi mai ușoare, ci dimpotrivă. Și acest lucru a devenit evident deoarece numărul șomerilor depășește cu mult numărul locurilor vacante. În R.F.G., de pildă, la sfîrșitul anului 1981, existau doar 130 000 de locuri de muncă vacante pentru cei aproape 1 500 000 de șomeri [4]. În anii '80 continuă ziarul vest-german, un număr mai mic de posturi vor deveni vacante prin pensionare, deoarece contingentele 1915—1925 care au ajuns la limita de pensie au fost afectate de cele două războaie. În același timp, tocmai în acești ani sosesc pe piața muncii contingentele mai numeroase — născuții în primii 10—15 ani de după război.

În prezent, nevoia suplimentară de forță de muncă, necalificată sau slab calificată din anii '50—'60, nevoie satisfăcută în multe țări prin imigrație, s-a transformat în contrariul ei ; oferta mult mai mare de brațe de muncă, comparativ cu cererea întreprinderilor de asemenea marfă. Un asemenea raport nefavorabil forței de muncă în general, s-a instalat pe piața muncii tocmai cînd însăși populația autohtonă, din cauza agravării șomajului a devenit ea însăși „interesată" în asemenea locuri de muncă. Pe fundalul unei asemenea corelații între cererea și oferta de brațe de muncă, au apărut și s-au dezvoltat numeroase contradicții între populația autohtonă și imigranți. De asemenea, într-o serie de țări capitaliste dezvoltate, insuficiența relativă de specialiști din acei ani s-a transformat într-o „supraproducție" de ingineri, electroniști, medici, profesori. O asemenea răsturnare de situații s-a datorat evident și „exodului de inteligență" dinspre țările în curs de dezvoltare.

Realitățile bine cunoscute din Europa occidentală atestă că **emigranții — imigranții trăiesc în anii din urmă o adevărată dramă colectivă.** Emigrantul contemporan „se aruncă" într-un sistem bazat pe stricte interdependențe juridice, economice, sociale, care-l vor strînge într-o țesătură de reglementări și de restricții, nelăsîndu-i decît un foarte îngust cîmp de mișcare și acțiune. Legile țării de intrare sînt ostile imigrantului pînă la totala lui subjugare, iar patronul îi impune și alte reguli de mișcare și alte obligații decît cele scrise. Venit de pe alte coordonate geografice, avînd obiceiuri specifice, imigrantul este privit cu adversitate și nu se poate adapta noii situații.

Apreciindu-le condițiile de muncă și viață, literatura occidentală însăși nu ezita să-i numească pe emigranții actuali „sclavii Europei occidentale", „robi ai lumii moderne", „nomazii secolului al XX-lea." Porniți în căutarea unui paradis iluzoriu, ei au găsit numai munca pînă la istovire pentru înavuțirea altora, lipsă de drepturi, de înțelegere și adversități dintre cele mai diferite. Greutățile de adaptare la noile condiții social-politice, sînt agravate și mai mult prin despărțirea de familie.

Politica discriminatorie față de muncitorii imigranți, este legalizată prin măsuri juridice din partea țărilor de sosire. În Anglia, încă prin legea din 1971 pentru reglementarea imigrației, intrată în vigoare în ianuarie 1973, muncitorii imigranți au fost aduși la stadiul de muncitori sezonieri, fiind astfel lăsați la discreția patronilor.

Recent, în Franța, P. Monory a arătat că guvernul promovează o politică de „limitare strictă a numărului imigranților și de încurajare a plecării muncitorilor străini", ca una din căile de realizare a obiectivului său prioritar — folosirea forței de muncă franceze. Legea nu-i apără de șomaj pe imigranți, ea fiind concepută pe principiul „ultimul venit e primul care pleacă". În Italia se dezbate în prezent un proiect de lege prin care guvernul a cerut parlamentului să prevadă pedepse serioase împotriva acelora care facilitează intrarea ilegală în Italia a unor muncitori străini sau angajarea lor. În S.U.A., au fost reduse an de an contigentele de imigrație. Măsuri restrictive în calea imigrării s-au adoptat și în Elveția, în R.F.G. etc.

În afara aspectelor concrete referitoare la statutul defavorizat al imigranților, de barierele puse în calea noilor imigranți, o problemă importantă o reprezintă consecințele negative asupra economiilor țărilor de plecare, de regulă țări în curs de dezvoltare, care în felul acesta sînt lipsite de o parte a forței de muncă, văzîndu-și risipite eforturile pe care le-au făcut pentru calificarea ei. Tocmai de aceea se afirmă și se recunoaște tot mai mult necesitatea unor măsuri generale pentru a se pune capăt stimulării emigrației, oricăror activități de racolare a cetățenilor altui stat, instigării oamenilor de a-și părăsi locurile natale.

dr. Nițu DOBROTĂ

[4] Deutsches Allgemeines Sonntagsblatt, 13 dec. 1981, în „La Tribune d'Allema. gne" nr. 928, 10 janvier 1982.

Criterii științifice, raționale

(Urmare din pag. 4)

time pentru perioada de stabulație, precum și pentru perioada de pășunat. Avantajul acestor rații este determinat de faptul că, pe lîngă asigurarea elementelor nutritive corespunzătoare, contribuie la obținerea celui mai redus cost de producție. Rezultatele prezentate în tabelul nr. 2 au la bază sortimentul de furaje menționat în proiectul legii privind organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri.

La porci, noile norme de hrană sînt bazate pe porumb știuleți însilozat, cartofi, lucernă etc. În hrana acestor animale, furajele combinate vor fi utilizate doar pentru completarea substanțelor nutritive necesare. O asemenea furajare mixtă s-a practicat la noi, în trecut, cu rezultate bune. Avantajele introducerii cartofilor și lucernei în furajarea porcinelor sînt demonstrate de experiența multor unități. Bunăoară, folosirea cartofilor în furajare a dat rezultate pozitive în județele cu tradiție în această cultură.

Introducerea unor **tehnologii perfecționate de preparare și administrare a furajelor** în vederea creșterii gradului de consum și a aportului nutritiv al resurselor furajere, folosirea pe scară largă a **nutrețurilor grosiere** (în special pentru furajarea taurinelor și ovinelor), **reducerea continuă a consumurilor specifice de concentrate** pe unitatea de produs prin utilizarea lor rațională sub formă de nutrețuri combinate și de amestecuri furajere, corespunzător cerințelor nutriționale pe specii și categorii de animale, constituie o sarcină importantă a tuturor unităților agricole zootehnice. Aceste tehnologii urmează să asigure furajele necesare speciilor și categoriilor de animale crescute în unitățile agriculturii noastre socialiste, la un cost de producție redus, cu influențe pozitive asupra rentabilității zootehniei.

Tabelul nr. 2

Rații furajere optime, fără concentrate, în hrana taurinelor pentru lapte cu producție de 3 500 l/cap/an

	Perioada de stabulație					Perioada de pășunat				
	Tineret 6—12 luni	Tineret 12—18 luni	Juninci gestante	Vaci de lapte		Tineret 6—12 luni	Tineret 12—18 luni	Juninci gestante	Vaci de lapte	
				lactație	repaus				lactație	repaus
Porumb siloz (kg)	13,63	18,86	12,00	20	15	—	—	—	—	—
Semisiloz de leguminoase (kg)	2,81	4,18	19,48	17,8	22,5	—	—	—	—	—
Ciocălăi de porumb (kg)	1,73	1,99	1,42	3,69	—	—	—	—	—	—
Sfeclă furajeră (kg)	—	—	—	6	2,08	—	—	—	—	—
Borceag masă verde (kg)	—	—	—	—	—	23,53	32,35	41,96	33,33	64,71
Graminee masă verde (kg)	—	—	—	—	—	—	—	8,63	33,33	—
Costul rației (lei)	2,51	3,48	5,60	7,51	6,75	3,06	4,21	6,75	11,0	8,41
Unități nutritive	4,00	5,50	8,60	11.00	10,00	4,00	5,5	8,6	13,0	11
Proteină digestibilă (grame)	350,30	501,50	1 497,80	1 542,9	1 745,8	564,7	776,4	878,5	1 333,2	1 553,0
Substanță uscată (kg)	4,53	8,00	12,00	16.0	13,0	4,47	6,15	10,0	14,0	12,29
Costul unei unități nutritive (lei)	0,63	0,63	0,65	0,68	0,68	0,77	0,77	0,78	0,85	0,76

Capacităţi nucleare-electrice

DEZVOLTAREA producţiei de energie electrică pe baza utilizării energiei nucleare se caracterizează printr-o repartiţie geografică pronunţat inegală a capacităţilor respective. Din cele 142 GW, cît reprezenta capacitatea totală instalată în lume la sfîrşitul anului 1980, circa 70% revenea unui număr de patru ţări (S.U.A., Franţa, Japonia şi U.R.S.S.), iar în proporţie de peste nouă zecimi se afla amplasată în ţări industrializate. Acest lucru se explică atît

PONDEREA CENTRALELOR NUCLEARE ÎN PRODUCŢIA TOTALĂ DE ELECTRICITATE (în 1980)

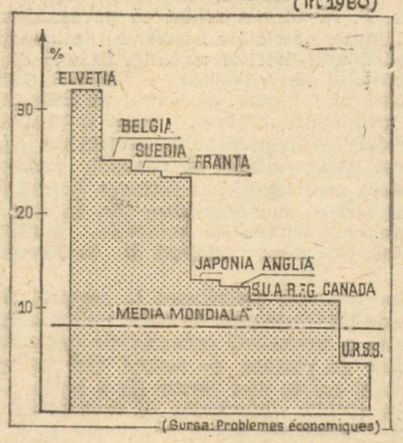

(Sursa: Problemes économiques)

prin faptul că ţările respective dispun de condiţiile necesare pentru dezvoltarea energeticii nucleare (industrie producătoare de utilaje şi instalaţii pentru centrale nucleare, elemente corespunzătoare de infrastructură, cadre de specialitate etc.), cît şi prin necesitatea de a suplini — în cazul celor mai multe dintre ele — penuria altor resurse energetice pe teritoriul lor. Astfel în unele ţări ponderea energiei nuclearo-electrice în ansamblul producţiei de electricitate — vezi graficul — a ajuns să reprezinte în 1980 peste 20% (Belgia, Suedia, Franţa) sau chiar peste 30% (Elveţia).

R. D. G.: export de „materie cenuşie"

DUPĂ cum relevă presa de specialitate din R.D.G., comerţul internaţional cu licenţe efectuat de această ţară s-a dezvoltat continuu, numai în cursul ultimului deceniu fiind încheiate peste 1 500 de contracte de cedare a licenţelor către firme din aproximativ 40 de ţări atît socialiste, cît şi capitaliste dezvoltate sau ţări în curs de dezvoltare. Licenţele vizează îndeosebi domenii ca : construcţiile de maşini grele şi instalaţii, industria chimică şi cea textilă, producţia de maşini textile, sectorul construcţiilor metalurgice, construcţiile navale, electrotehnica şi electronica, construcţia de maşini-unelte, tehnica sudurii şi agricultura.

Printre partenerii din lumea nesocialistă în comerţul cu licenţe al R.D. Germane se numără Austria (firma Vöest Alpine), Australia (Goldfields), R.F.G. (Salzgitter, MAN şi Hoechst), Italia (Montedison), Japonia (Mitsubishi, Toyo Engineering, Sato Tekko), Olanda (Philips, DSM), Statele Unite (Standard Oil of Indiana, Dravo), Suedia (Alfa-Laval) şi alte state, precum şi ţări ca India, Siria, Algeria, Irak, Brazilia ş.a. Totodată, s-a lărgit şi evantaiul exporturilor R.D.G. în sfera realizărilor ştiinţifice şi tehnice, cu domenii noi cum sînt soluţiile de organizare industrială şi ştiinţifică, programe de calcul (pentru tehnica electronică), procedee şi rezultate microbiologice, realizări din zootehnie şi cultura plantelor.

Cuba: noi repere ale culturii trestiei de zahăr

ÎN CONDIŢIILE diversificării continue a economiei naţionale a Cubei, cultura trestiei de zahăr rămîne totuşi cea mai importantă ramură a agriculturii, iar împreună cu industria zahărului — ramura de bază a economiei. Pondere, exprimată — între altele — în aceea că livrările de zahăr în alte ţări reprezintă 84% din valoarea totală a exporturilor cubaneze.

În decursul celor 23 de ani de putere populară cultura trestiei de zahăr a cunoscut mutaţii radicale. Suprafaţa ocupată de această cultură a sporit cu 500 mii ha (la 1,9 mil. ha), terenuri însumînd 1,5 mil. ha sînt fertilizate cu îngrăşăminte minerale, circa 500 mii ha sînt irigate, se extinde utilizarea ierbicidelor. Ca urmare, recolta la hectar a sporit de la 39 tone înainte de eliberare la 51,5 tone anul trecut.

Concomitent, s-a desfăşurat o amplă activitate de mecanizare a operaţiilor de recoltare, prelucrare iniţială şi transport la fabrică a tulpinilor de trestie de zahăr, ceea ce a permis reducerea cu peste 60% a numărului muncitorilor care execută cea mai grea operaţie — tăierea trestiei de zahăr, în condiţiile scurtării campaniei de recoltare şi ale reducerii pierderilor de materie primă. Constituit iniţial pe bază de import, parcul de combine adaptate cerinţelor recoltării trestiei de zahăr se lărgeşte în prezent cu maşini din producţia autohtonă, fabricate de uzina din Holguin, intrată în funcţiune în cincinalul trecut (cu o capacitate de producţie de 600 de unităţi pe an). Pe de altă parte, reunirea în cadrul unui singur minister a celor 142 de întreprinderi agricole cultivatoare de trestie şi a celor 152 de fabrici care o prelucrează a permis organizarea în flux continuu a întregii activităţi, o mai bună utilizare a forţei de muncă, realizarea unor însemnate economii etc.

Mecanisme ale ieşirii din criză

ANALIZÎND modul în care ţările capitaliste dezvoltate caută să depăşească efectele crizei energetice, publicaţia **Foreign Affairs** constata nu demult că pentru restabilirea echilibrului pe piaţa mondială a purtătorilor de energie este nevoie de o anumită perioadă de timp, care poate fi împărţită în două etape. În prima etapă s-au produs modificări esenţiale ale cererii în diferite ţări (încetinirea creşterii cererii sau chiar relaxarea acesteia, economisirea) ; caracteristica dominantă a celei de a doua etape o constituie restructurarea balanţei energetice, prin înlocuirea petrolului (iar ulterior şi a gazelor naturale) cu alte surse de energie.

Ţările capitaliste au folosit în deceniul trecut (şi vor folosi în continuare în acest domeniu) în esenţă patru mecanisme de adaptare la nivelul ridicat al preţurilor la combustibili şi energie, şi anume : modificarea corelaţiilor dintre cererea şi oferta la produsele energetice ; restructurarea comerţului exterior (extinderea exportului şi reducerea importului, pentru a putea face faţă costului sporit al aprovizionării cu energie) ; retructurarea pieţei financiare (asigurarea unui flux de capitaluri din ţările exportatoare de petrol spre cele care îl importă) ; reviziuirea opţiunilor de creştere economică (limitarea cererii de energie prin încetinirea ritmului de creştere a produsului intern brut). Se apreciază că, în timp ce primele două mecanisme conduc la modificări structurale permanente, care să asigure reluarea dezvoltării în ritm şi condiţii normale, celelalte două constituie măsuri temporare, menite să faciliteze perioada de tranziţie. Se relevă faptul că utilizarea concomitentă a mecanismelor menţionate conferă economiei o flexibilitate sporită, faţă de folosirea separată a oricăruia dintre ele.

Industria chimică la orizontul anului 2000

ÎN cadrul unei prognoze publicate de revista americană **Chemical and Engineering News** se apreciază că una dintre problemele-cheie care stau în faţa industriei chimice din ţările capitaliste este reducerea cheltuielilor de producţie în contextul creşterii preţurilor la materii prime şi energie, al utilizării incomplete a capacităţilor de producţie, încît în deceniul actual partea esenţială a investiţiilor de capital trebuie orientată către promovarea de tehnologii mai eficiente decît cele practicate astăzi.

Printre tendinţele probabile pînă în anul 2000 este menţionat transferul unei părţi apreciabile a producţiei articolelor chimice de bază în regiunile care dispun de importante resurse de petrol şi gaze, îndeosebi în ţările din Orientul Mijlociu. În continuare, se prevede afirmarea tendinţei de revenire la cărbune, ca sursă economiceşte justificată de materii prime şi energie, şanse considerabile de a deveni mari producători de articole chimice pe filiera cărbune avînd S.U.A., R.S.A. şi Australia.

Se estimează că volumul producţiei chimice mondiale se va dubla între anii 1980 şi 2000, iar volumul comerţului mondial cu articole chimice se va tripla în aceeaşi perioadă, în condiţiile modificării radicale a structurii materiilor prime pentru industria chimică şi ale înnoirii susţinute a nomenclatorului produselor chimice fabricate şi exportate.

GLOSAR

Avansuri

TERMENUL „avansuri" desemnează o modalitate la care se face apel pe scară largă în economia capitalistă pentru obținerea de credite destinate acoperirii unor necesități imediate de fonduri. Finanțarea beneficiarului se face fie ca o creditare pe termen scurt, prin acordarea unor facilități de trezorerie, fie ca o anticipare asupra unor încasări ce îi vor reveni în viitor.

Între formele uzuale pe care le pot lua asemenea operațiuni sînt de menționat :

Descoperitele de cont (overdraft), care constau în acceptarea ca plățile ce se efectuează să depășească disponibilitățile existente într-un cont bancar, respectiv ca acesta să prezinte un sold debitor. În relațiile interbancare este uzual creditul de curier, respectiv consensul dintre băncile corespondente de a admite descoperite de cont în anumite limite pînă la sosirea acoperirii de la partener. Băncile consimt, de asemenea, în anumite condiții și pe baza unei înțelegeri prealabile, ca un client să facă prelevări de fonduri prin intermediul contului său curent. Asemenea descoperite de cont se pot materializa prin „trageri în alb", respectiv onorarea de bancă a unor instrumente de plată fără acoperire semnate de client (cecuri, bilete la ordin), ori prin „avansuri în cont curent", adică înregistrarea cheltuielilor pe măsură ce sînt efectuate de client fără a deține în schimb disponibilitățile acoperitoare. Mărimea și durata soldului debitor pe care acceptă banca să îl prezinte contul curent al unui client reprezintă practic creditul consimțit, la care se aplică dobînda.

Deosebirea și avantajele pe care le oferă pentru beneficiar descoperitele de cont față de creditele bancare obișnuite sînt că nu trebuie să angajeze de la început întregul volum al împrumutului necesar, suportînd și costurile aferente, ci poate să utilizeze sume în momentul și pe măsura cerințelor.

Avansurile plătite unui creditor potențial, împrumutul astfel acordat reglementîndu-se în cadrul creanței ce se va naște ca urmare a unei activități sau tranzacții. În această categorie intră avansurile asupra salariilor, lucrărilor angajate, prestațiilor de servicii, contractelor de livrare de mărfuri.

Avansuri pe bază de valori mobiliare. Băncile acceptă uneori să acorde avansuri într-un anumit procent din valoarea unor efecte de comerț sau titluri de credit pe care clienții lor urmează să le încaseze la data scadenței și care rămîn în continuare asupra acestora. În acest caz, hîrtiile de valoare servesc numai ca un element de referință asupra unor potențiale intrări de fonduri.

Forma cea mai cunoscută o reprezintă, însă, avansurile contra cesiune de creanțe, care nu sînt altceva decît o metodă de mobilizare a titlurilor în cauză. Pentru a obține un asemenea credit, deținătorul unor creanțe le cedează băncii, unde rămîn ca o garanție pînă la scadență, fără a avea loc, totuși, un transfer de proprietate. Aceasta marchează deosebirea de operațiunile de scont și reescont, care constau în finanțarea beneficiarului prin cumpărarea efectivă a efectelor de comerț sau a titlurilor de credit de către instituția bancară.

Datorită modului de funcționare, și mai ales caracterului lor flexibil, avansurile sînt folosite adeseori ca o finanțare interimară, în așteptarea angajării unor credite pe termen mijlociu și lung.

Radu NEGREA

Aur

Gheorghe Căprărescu, Fundulea — Pe parcursul anului trecut prețul unciei de aur (1 uncie = 31,1 g aur fin) a scăzut cu aproape o treime, de la aproape 600 dolari la începutul lui ianuarie la puțin peste 400 de dolari la sfîrșitul lui decembrie.

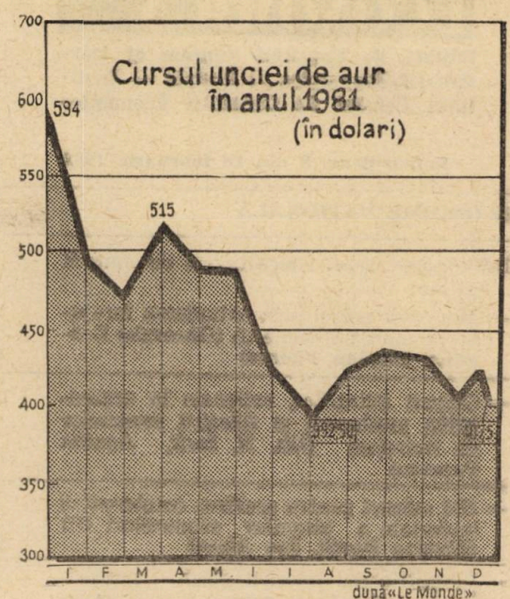

după «Le Monde»

Prețul maxim intermediar s-a înregistrat la începutul lunii aprilie, iar cel minim la mijlocul verii. Cauzele scăderii prețului aurului în 1981 — care se apreciază că ar fi fost și mai pronunțată dacă nu ar fi survenit sporirea tensiunii pe plan internațional în ultima parte a anului — rezidă parțial în vînzările unor țări mari producătoare, al căror efect a determinat un număr de bănci centrale să intervină pe piață pentru susținerea prețului. În același timp, nivelul ridicat al dobînzilor în cea mai mare parte a anului și întărirea cursului dolarului care a rezultat de pe urma politicii creditului scump au descurajat pe cumpărătorii de aur (care, după cum se știe, nu este purtător de dobîndă), aceștia fiind atrași mai curînd de profiturile ridicate oferite de alte plasamente speculative pe termen scurt.

Protecția mediului înconjurător

Gianina Ciupaga, Bacău — La reuniunea de bilanț prilejuită de împlinirea a zece ani de la crearea Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător (P.N.U.E.) în urma Conferinței de la Stockholm din 1972 și programată pentru luna mai a.c. în capitala Kenyei și-au anunțat participarea reprezentanții a peste 150 de state membre, între care și șase șefi de stat. Reuniunea amintită va permite o reevaluare a obiectivelor acestei instituții specializate a O.N.U. în lumina realizărilor ei de pînă acum ca și a noilor dimensiuni ale problemelor cu care se confruntă. Între înfăptuirile P.N.U.E. se numără crearea Sistemului global de supraveghere a mediului înconjurător, constînd dintr-o rețea mondială de programe și stații de observare. Datele adunate privesc în special evoluția climei (inclusiv prin urmărirea fluctuațiilor a circa 750 de ghețari din 21 de țări ale lumii), a poluării atmosferice la mare distanță (în special cu bioxid de sulf), starea oceanelor (în primul rînd sub raportul poluării cu petrol) și a uscatului (eroziunea solului, tăierea accelerată a pădurilor tropicale, extinderea deșerturilor — care afectează aproape 100 de țări ale lumii), situația sănătății publice, în raport între altele cu gradul de puritate al apelor riurilor, lacurilor și al apelor subterane.

Așa cum sublinia directorul executiv al P.N.U.E., microbiologul egiptean Mostafa Tolba — într-o conferință ținută la Dublin și relatată de ziarul **The Irish Times** (25 decembrie 1981) — realizarea tot mai frecventă de studii privind impactul asupra mediului înconjurător al diferitelor proiecte economice reflectă înțelegerea tot mai largă a principiului că remedierea ulterioară este mult mai costisitoare decît prevenirea de la bun început a daunelor previzibile, cu alte cuvinte că investițiile în protecția mediului sînt rentabile pentru societate. El citează studii efectuate în Franța potrivit cărora costul protecției mediului nu ar depăși 1—2% din P.N.B., comparativ cu circa 4% la cît se estimează costul înlăturării daunelor deja produse.

Intensitate energetică

Damian Bruteanu, Pucioasa — Noțiunea de „intensitate energetică" se referă la raportul între variația consumului de energie și cea a produsului social. Indicele de intensitate energetică pe care l-ați întîlnit se calculează de regulă prin raportarea indicelui consumului de energie primară la indicele produsului intern brut (P.I.B.) în termeni reali (adică în prețuri constante și nu curente, pentru a elimina efectul inflației). Pe ansamblul principalelor țări capitaliste dezvoltate evoluția acestui indice în perioada 1973—1981 indică o reducere cu 14% a consumului de energie primară pe unitatea de P.I.B., reducere care ajunge la peste 27% în cazul consumului de petrol (vezi tabelul), datorită în primul rînd moderării cererii de energie sub efectul cumulat al creșterii prețurilor pentru utilizatorul final și al măsurilor de economisire, inclusiv prin restructurarea consumului. Se remarcă faptul că una din cele mai puternice reduceri ale intensificării energetice s-a înregistrat în Japonia, care dintre toate țările capitaliste dezvoltate este cea mai dependentă de importul de energie

Variația intensității energetice și petroliere

(în %)

	Intensitatea energetică			Intensitatea petrolieră		
	1973—1976	1978—1981	1973—1981	1973—1976	1978—1981	1973—1981
S.U.A.	— 2,7	— 8,8	—14,0	2,7	—25,2	—23,8
Japonia	— 0,3	—13,5	—19,1	— 9,7	—25,6	—36,4
R.F.G.	— 4,4	— 6,3	—14,1	— 7,8	—26,0	—37,5
Franța	—10,3	— 1,7	—11,0	—14,9	—14,3	—31,5
Anglia	— 9,7	— 3,9	—15,1	—19,3	—21,1	—37,5
Italia	— 3,4	— 4,3	—11,0	—10,5	— 7,3	—21,7
Canada	— 5,1	— 3,6	— 9,3	— 6,6	—12,1	—20,9
Total	— 3,7	— 7,9	—14,0	— 3,2	—23,4	—27,6

Sursa : O.C.D.E.

Salinitate

Florin Burdea, Brașov — Sarea aruncată iarna în cantitate mare pe drumurile publice, amestecată cu nisip, este dăunătoare nu numai autovehiculelor, cărora le grăbește coroziunea, ci și vegetației, prin faptul că sporește salinitatea apelor subterane, riurilor și lacurilor. Cercetări întreprinse la Institutul de protecția naturii din Hanovra exprimă temerea că toți cei peste 25 mii de arbori plantați pe marginea principalelor artere din acest oraș s-ar putea usca pînă în 1990 din cauza excesului de salinitate. După cum relatează **Süddeutsche Zeitung,** actualmente se află în curs de experimentare un amestec de dolomită ușor calcinată (care topește rapid zăpada și poleiul), nisip și sare (această din urmă cu rolul de a cobori punctul de îngheț chiar pînă la minus 10 grade). Principalul dezavantaj al acestui amestec, considerat mai puțin dăunător mediului, este costul său cu 30 de mărci per tonă mai ridicat decît cel al amestecurilor tradiționale utilizate acum pentru combaterea gheții.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 8 din 26 februarie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime

— Mai mult petrol prin extinderea forajului de mare adîncime (I) **(Gheorghe Drăghici, Bogdan Pădure)** 1

— Criterii științifice, raționale în organizarea producerii și folosirii resurselor de nutreturi **(Gh. N. Iosif, Agatha Popescu)**

— Noi măsuri pentru sporirea cointeresării materiale a țăranilor cooperatori (II) **(Nicolae David, Ion Alecu)** 5

— Intensificarea folosirii pîrghiei prețurilor în acțiunile de economisire a resurselor materiale **(Ioan Predoi, Marin Popescu)** 7

— Servirea exemplară întregește calitatea unui comerț modern, civilizat **(Constantin Tudose)** 9

— Elemente de analiză a procesului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial **(Paul Wagner, Tatiana Adler)** 11

— Cititorii au cuvîntul 13

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Creativitatea tehnică în procesul dezvoltării intensive **(Cristian Popescu)** 14

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Activizarea deplină a potențialului întreprinderii **(Victor Crăciunescu, Nicolae Pîrjol, Ioan Petrișor)** 16

TEORII • IDEI

— Utilizarea potențialului energetic al apelor geotermale (IV) **(dezbatere)** 18

— Consemnări. Deschiderea opticii economice **(Tudorel Postolache)** 20

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești. Preocupări privind îmbunătățirea situației în agricultură **(Toader Ionescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Țări socialiste. Tranziție spre un sistem diversificat de resurse energetice (I) **(Dinu Dragomirecsu)** 25

— Tendințe-conjuncturi 27

— Agravarea situației economice și social-politice a forței de muncă imigrate **(Nița Dobrotă)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— More oil through extensive deep drilling (I) **(Gheorghe Drăghici, Bogdan Pădure)** 1

— Process analisys elements to get socio-economic territorial development homogeneous **(Paul Wagner, Tatiana Adler)** 11

— Technical creation within the process of intensive development **(Cristian Popescu)** 14

— Geothermal waters energy potential (IV) **(a debate)** 18

— Openings in the economic optics **(Tudorel Postolache)** 20

— Progressive traditions of the Romanian economic thought. Concerns about ways to improve the state of things in agriculture **(Toader Ionescu)** 22

— Socialist countries. Transition towards a diversified system of energy resources (I) **(Dinu Dragomirescu)** 25

— Worsening of the economic and socio-political situation of the migrated labour force **(Nița Dobrotă)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Plus de pétrole par l'extension du forrage à profondeur (I) **(Gheorghe Drăghici, Bogdan Pădure)** 1

— Eléments d'analyse du processus de mettre homogène le développement économique et social en profile territorial **(Paul Wagner, Tatiana Adler)** 11

— Créativité technique dans le processus de développement intensif **(Cristian Popescu)** 14

— L'utilisation du potentiel énergétique des eaux termales (IV) **(débat)** 18

— Ouvertures dans l'optique économique **(Tudorel Postolache)** 20

— Traditions progressistes dans la pensée économique roumaine. Préoccupations pour l'amélioration de la situation dans l'agriculture **(Toader Ionescu)** 22

— Les pays socialistes. Transition vers un système diversifié de ressources d'énergie (I) **(Dinu Dragomirescu)** 25

— L'aggravation de la situation économique et socio-politique de la force de travail migrante **(Nița Dobrotă)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Больше нефти за счет расширения бурения на большой глубине (I) **(Георге Дрэгич, Богдан Пэдуре)** 1

— Элементы анализа процесса гомогенизации экономико-социального развития в территориальном разрезе **(Паул Вагнер, Татиана Адлер)** 11

— Техническое творчество в процессе интенсивного развития **(Кристиан Попеску)** 14

— Использование энергетического потенциала геотермальных вод (IV) **(Обсуждение)** 18

— Раскрытие экономического кругозора **(Тудорел Постолаке)** 20

— Прогрессивные традиции экономического мышления в Румынии. Забота об улучшении положения в сельском хозяйстве **(Тоадер Ионеску)** 22

— Социалистические страны. Переход к разнообразной системе энергетических ресурсов (I) **(Дину Драгомиреску)** 25

— Ухудшение экономического и социал-политического положения иммигрированной рабочей силы **(Ницэ Доброты)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R.. factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod. 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ÎN FIECARE AN MĂRȚIȘORUL SE REPETĂ,
DAR... EL VINE O DATĂ ÎNTR-UN AN,
LA ÎNCEPUT DE PRIMĂVARĂ!

mărțișor '82

O bogată colecție de modele de confecții, tricotaje, încălțăminte și articole de galanterie este prezentă în magazinele tip „ROMARTA" și universale cu raioane specializate în desfacerea mărfurilor de calitate superioară.

VIZITAȚI-LE !

Numai astfel veți putea găsi un cadou util pentru garderoba de primăvară.

PENTRU TOȚI COPIII

1982 APR 06

- Jocuri de construcții aero și navomodele din carton și placaj
- Jucării din carton și material plastic (găletușe, stropitori, mingi, corzi etc.)
- Jocuri din carton poligrafiat, educativ-didactice, cu teme din istorie („Dacii și romanii", „File din istorie"), geografie („Turul României", „Să ne orientăm pe hartă"), zoologie („Loto cu animale", „Domino cu păsări", „Animale din continente"), de dezvoltare a perspicacității și îndemînării („Joc ghicitoare", „Cine găsește întîi", „Găsește al cui este ?", „Am învățat să cos", „Să țesem frumos" etc.)

Ușor de transportat în parcul de joacă sau în excursii, aceste jucării devin prieteni nelipsiți ai copiilor.

Expozițiile de jucării organizate în magazinele specializate ale comerțului de stat vă oferă posibilitatea de a alege — din marea varietate de exponate — jucăriile preferate de copiii dv.

Reco

Lei 5
(inclusiv suplimentu

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

AMPLĂ MOBILIZARE A RESURSELOR ŞI EFORTURILOR PENTRU CREŞTEREA PRODUCŢIEI AGRICOLE

Numărul 9 ● Vineri 5 martie 1982

Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor

În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a adus un fierbinte omagiu țărănimii, evocînd, în vibrante cuvinte, evenimentele de la 1907. Secretarul general al partidului a subliniat totodată semnificația istorică a încheierii — cu două decenii în urmă — a cooperativizării agriculturii și a chemat pe toți oamenii muncii de la sate să-și consacre forțele pentru înfăptuirea noii revoluții agrare, pentru înflorirea agriculturii noastre socialiste

D 646

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV
PENTRU
CONSILIILE POPULARE

agricultură

Apărarea prin mijloace juridice a fondului funciar

● Constituie fond funciar unic, potrivit art. 1 din Legea nr. 59/1974, toate terenurile de pe teritoriul R.S.R., indiferent de destinație sau în proprietatea cui se află.

După destinație, terenurile care alcătuiesc fondul funciar unic se împart în : terenuri agricole, terenuri forestiere, terenuri aflate permanent sub ape, terenuri destinate localităților, precum și terenuri cu destinație specială.

Ne vom referi, în rîndurile ce urmează, numai asupra căilor de protecție a terenurilor agricole și a celor forestiere.

Sînt terenuri cu destinație agricolă, cele folosite pentru producție vegetală — arabile, viile, livezile, pepinierile viticole și pomicole, fînețele, serele și răsadnițele — cele cu vegetație forestieră, altele decît cele cuprinse în amenajamentele silvice, servind pentru protecția terenurilor agricole, terenurile cu pajiști împădurite, terenurile ocupate cu construcții și instalații agrozootehnice și de îmbunătățiri funciare, drumuri de exploatare agricolă, platforme și spații de depozitare, care servesc nevoilor producției agricole, terenurile agricole aflate temporar sub ape prin inundații, precum și orice alte terenuri care, neavînd alte folosințe, pot fi valorificate pentru producția agricolă.

Necesitatea asigurării unei gospodăriri eficiente și unitare a fondului funciar, a determinat apariția a două acte normative care, deși diferite prin obiectul reglementării, au o concepție unitară privitor la regimul juridic al circulației terenurilor de orice fel. (Legea nr. 58 și 59, ambele din 1974).

Dispozițiile cuprinse în aceste acte normative avînd ca finalitate apărarea fondului funciar pot fi grupate în mai multe categorii :

● **Dispoziții cu privire la sistematizarea și organizarea teritoriului agricol.** Se are în vedere, prin aceste dispoziții cuprinse în art. 15—27, o exploatare eficientă a terenului agricol, în care scop sînt reglementate modalitățile de efectuare a comasărilor și schimburilor de terenuri între diferiți deținători. Importanța grupării pe destinații și posesori a fost reliefată și de secretarul general al Partidului Comunist Român care, referindu-se la existența plantațiilor de vii și pomi în terenurile arabile, a indicat ca într-un termen de 3 ani, în cadrul fiecărui județ, să se realizeze programul de comasare a viilor răzlețe, cu respectarea dreptului fiecărui cetățean de a păstra suprafața la care este îndreptățit. (Cuvîntare la Consfătuirea de lucru, în probleme de agricultură, Scînteia nr. 12137/1981).

Prin schimbul de terenuri astfel realizat, fiecare teren dobîndește, prin efectul legii, situația juridică a terenului pe care îl înlocuiește cu respectarea drepturilor reale.

Subliniem că potrivit art. 34 alin. 2 din legea fondului funciar, actele de schimb încheiate în cadrul lucrărilor de comasare și schimb, precum și toate operațiile în legătură cu acestea, sînt scutite de orice taxă.

Actul administrativ prin care se aprobă schimburile de terenuri conform art. 32 din Legea nr. 59/1974, are caracterul unui act administrativ de planificare, fiind exceptat de la controlul jurisdicțional instituit prin Legea nr. 1/1967. (Trib. Sup. decizia secției civile, nr. 1371/1979).

● **Dispoziții privitor la circulația terenurilor agricole.** Plecîndu-se de la principiul „pămîntul, bun al întregului popor, este indispensabil tuturor activităților", prin legile nr. 58 și 59/1974, s-a dispus că transmiterea acestuia nu se va putea face decît pe calea devoluției succesorale legale. Astfel potrivit art. 30 din Legea nr. 58/1974, dobîndirea terenurilor cuprinse în perimetrul construibil al localităților urbane și rurale se poate face numai prin moștenire legală, fiind interzisă înstrăinarea sau dobîndirea prin acte juridice a acestor terenuri. Menționăm că, în sensul prevederilor articolului citat constituie înstrăinare și „vînzarea la licitație publică" și ca atare aceasta nu se poate realiza în privința terenurilor, fiind sancționată cu nulitatea (Trib. Sup., decizia secției civile nr. 2/1978). De asemenea conform art. 44 din Legea nr. 59/1974, dobîndirea de terenuri agricole se poate face numai prin moștenire legală, fiind interzisă dobîndirea sau înstrăinarea prin acte juridice a acestor terenuri.

Cerința dobîndirii prin moștenire legală fiind îndeplinită, moștenitorii trebuie să facă dovada că sînt în stare să asigure continuarea muncii agricole pe terenul agricol moștenit în care scop trebuie să aibă sau să-și însușească cunoștințele agricole necesare. Instrumentul de control al îndeplinirii acestor condiții este autorizația de preluare a terenurilor agricole care se eliberează, potrivit art. 46 din Legea fondului funciar, de către comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare, comunale orășenești și municipale pentru terenurile situate în perimetrul construibil al localităților și de comitetele executive ale consiliilor populare județene, respectiv al municipiului București, cu avizul organului agricol competent, cînd terenul este situat în afara perimetrului construibil.

Actul normativ care dezvoltă prevederile art. 44-46 din Legea fondului funciar, este Ordinul nr. 11/1975 al Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor,

Supliment la nr. 9 1982 Revista ECONOMICA

prin care s-au aprobat Instrucțiunile cu privire la modul și condițiile de obținere a autorizațiilor de preluare și împărțeală a terenurilor agricole dobîndite prin moștenire legală. (Ilie Vasile, Dobîndirea și înstrăinarea bunurilor agricole, în Supliment la Revista Economică, nr. 46/1981 p. 8-10).

● Alături de actele normative menționate, Decretul nr. 223/1974 privind reglementarea situației unor bunuri, prevede obligativitatea domiciliului în țară, pentru ca un teren să fie în proprietatea unei persoane fizice. Astfel, persoanele care au făcut cerere de plecare definitivă din țară, sînt obligate să înstrăineze pînă la data plecării construcțiile aflate în proprietatea lor. Terenurile aferente acestor construcții ca și terenurile de orice fel aparținînd persoanelor care au plecat fraudulos din țară, trec fără plată în proprietatea statului. Preluarea sau trecerea lor în proprietatea statului se face prin decizia comitetelor executive ale consiliilor populare județene, respectiv al municipiului București, în a căror rază teritorială sînt situate bunurile. (în același sens, și prevederile art. 13 alin. 3 și 4 din Legea nr. 59/1974).

● **Măsuri financiare pentru protejarea fondului funciar.** Sînt măsuri care au un vădit caracter de protecție și, prin care s-a instituit conform art. 51 din Legea fondului funciar, o taxă anuală pentru terenurile proprietate de stat folosite în alte scopuri decît producția agricolă vegetală sau silvică.

Obiectul taxabil conform prevederilor legii îl constituie terenurile proprietate de stat, utilizate de către unitățile economice socialiste, pentru clădiri, alte structuri și spații necesare activităților economice, sedii administrative, cămine, săli de sport etc.

Cuantumul bănesc anual al acestor taxe este diferențiat în funcție de locul situării terenului, în perimetru sau în afara perimetrului construibil, încadrarea unităților administrativ teritoriale în categorii de unități, prevăzute ca atare în anexa nr. 2 la Legea fondului funciar.

Sumele de bani reprezentînd totalul taxei anuale se plătesc prin decontare fără numerar în contul bugetelor locale, în patru rate trimestriale. În concordanță cu faptul că această taxă a fost reglementată ca venit al bugetelor locale, calculul și plata lor, sînt urmărite de organele financiare ale unității administrativ-teritoriale, cărora unitățile economice debitoare sînt obligate să le trimită, pentru fiecare an, o declarație despre terenurile taxabile pe care le folosesc și taxa datorată pentru aceste terenuri (Drept financiar, Colectiv, Editura didactică și pedagogică, Buc. 1981, p. 124).

Tot în vederea apărării fondului funciar s-au constituit, prin art. 54 din Legea fondului funciar, „tarifele de deviz" reprezentînd taxele de protecție, precum și sumele cuvenite deținătorilor de terenuri agricole sau forestiere cu titlu de despăgubire. Ele sînt diferențiate în funcție de categorii de folosință și calitatea terenurilor agricole și sînt prevăzute în anexa 3 la lege.

● Conform art. 13 din Legea nr. 59/1974, deținătorii de terenuri agricole sînt obligați să lucreze și să cultive întreaga suprafață de teren pe care o dețin. În cazul în care posesorul unui teren încalcă prevederile menționate și a mai fost sancționat contravențional pentru aceeași faptă a nelucrării pămîntului, comitetul executiv al consiliului popular județean, la propunerea comitetului (biroului) executiv al consiliului popular al localității unde se află terenul vor atribui în folosință, acest teren unității agricole socialiste care poate asigura punerea acestuia în producție, fără despăgubiri pentru posesor.

Degradarea terenurilor agricole, distrugerea sau degradarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, a culturilor, a viilor, livezilor pășunilor și fînețelor, etc. constituie infracțiune și se pedepsesc potrivit art. 217, 218 și 231 Cod penal.

De asemenea ocuparea terenurilor agricole, micșorarea suprafeței agricole și schimbarea categoriei de folosință a terenurilor agricole, fără aprobarea primită în condițiile legii, săvîrșită în mod repetat, constituie infracțiune, cînd prima abatere a fost sancționată contravențional și se pedepsește cu închisoarea de la o lună la un an, sau cu amendă penală.

● **Terenuri forestiere.** Terenurile cu destinație forestieră sînt : terenurile acoperite cu păduri, terenurile care servesc nevoilor de cultură, producție ori administrare forestieră, precum și alte terenuri afectate împăduririi, determinate prin amenajamentele silvice, care se vor definitiva împreună cu ceilalți deținători de terenuri interesați.

Legea de organizare și funcționare a consiliilor populare instituie prin art. 52 lit „i", în sarcina organelor locale ale administrației de stat „executarea integrală a lucrărilor de împădurire și bună gospodărire a pădurilor, care se află în administrarea lor directă". Dispoziția menționată este dezvoltată de Legea privind gospodărirea pădurilor aflate în administrarea directă a comunelor (Legea nr. 4/1972) potrivit căreia, în scopul satisfacerii nevoilor locale, birourilor executive ale consiliilor populare comunale, le-au fost repartizate din fondul forestier, în folosința comunelor, trupuri de pădure a căror acțiune de administrare și de ocrotire se încadrează în sistemul unitar național asigurat de stat în ramura silviculturii.

Din punct de vedere organizatoric ocrotirea și apărarea fondului forestier se realizează în primul rînd prin gospodărirea și exploatarea rațională a pădurilor. (Factorii care trebuie să concure la realizarea acestei activități sînt prevăzuți în Legea nr. 4/1972 precum și într-un act normativ de mare importanță în protecția fondului forestier, și anume în Codul silvic).

În afara normelor și instituțiilor specifice prevăzute de Codul silvic, ocrotirea și apărarea fondului forestier este asigurată prin norme și instituții juridice de drept civil, funciar, administrativ.

Astfel, în ce privește folosirea definitivă sau temporară a terenurilor forestiere în alte scopuri decît producția forestieră prin actele normative menționate se prevăd restricții și taxe de protecție în vederea limitării la maximum a acestor acțiuni. Arătăm de asemenea că terenurile forestiere situate în perimetrul construibil al localității, se pot ocupa numai în baza ordinului ministrului economiei forestiere. În ce privește regimul circulator al terenurilor forestiere, menționăm că ele au un regim diferențiat de aprobare, după cum urmează : transmiterea terenurilor forestiere din administrarea unor comune în administrarea altei comune se face prin decizia emisă de comitetul executiv al consiliului popular județean, respectiv al municipiului București, spre deosebire de transmiterea terenurilor forestiere din administrarea întreprinderilor de gospodărie silvică în administrarea unei comune care se face prin hotărîre a Consiliului de Miniștri.

Ilie VASILE

Comerț și turism

Răspunderea contravențională pentru încălcarea normelor privind activitatea de comerț și turism

I. ASPECTE GENERALE PRIVIND RĂSPUNDEREA CONTRAVENȚIONALĂ

Norma juridică reglementează conduita persoanelor în raport cu interesele generale ale societății. Ea cuprinde reguli pe care oamenii, în raporturile la care participă, trebuie să le respecte întocmai, asigurîndu-se astfel ordinea de drept și legalitatea socialistă în toate domeniile vieții sociale. În condițiile actuale — astfel cum se precizează în Programul Partidului Comunist Român — de adîncire a democrației muncitorești, a participării active și efective a oamenilor muncii la conducerea, organizarea și controlul activității economice, a generalizării autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, crește și se întărește răspunderea tuturor oamenilor muncii față de avuția națională, de gospodărirea rațională a bunurilor materiale și de regulile ce cîrmuiesc procesul muncii. Întreg personalul muncitor acționează conștient și deliberat pentru a-și aduce contribuția la dezvoltarea economică și socială a țării, la apărarea valorilor materiale și spirituale, ce alcătuiesc proprietatea întregului popor.

În acele situații, în care o persoană, prin fapta și atitudinea sa, încalcă o normă juridică, ea este chemată să răspundă față de societate, adică să suporte consecințele negative ale faptei sale, restabilindu-se ordinea de drept încălcată și realizîndu-se în acest fel, legalitatea socialistă. Singurul temei al aplicării unei sancțiuni juridice este fapta proprie neconformă cu porunca normei legale, adică fapta ilicită.

În raport cu natura normei încălcate, a valorilor sociale ocrotite de lege, răspunderea juridică se prezintă sub mai multe forme și anume : răspundere disciplinară, contravențională, materială ,penală și civilă.

Așadar, persoana fizică poate răspunde **disciplinar** (pentru încălcarea normelor ce reglementează disciplina muncii), **contravențional** (pentru contravențiile săvîrșite în exercitarea activității sale), **material** (pentru pagubele aduse unității), **penal** (pentru infracțiunile săvîrșite) și **civil,** în condițiile legii.

Răspunderea disciplinară și materială sînt forme specifice ale răspunderii persoanelor încadrate în muncă, pe cînd răspunderea contravențională și penală, chiar atunci cînd au legătură cu munca prestată se referă la autorul faptei în primul rînd ca cetățean și abia apoi ca persoană încadrată în muncă, tocmai pentru că valorile sociale încălcate depășesc sfera raporturilor de muncă, iar răspunderea persoanelor respective apare ca o răspundere față de societate.

Ca principiu, o faptă ilicită determină un anumit fel de răspundere juridică. Dar nu e mai puțin adevărat că o faptă ilicită poate antrena mai multe feluri de răspundere. De exemplu, răspunderea disciplinară sau contravențională pot antrena și răspunderea materială, după cum răspunderea penală poate antrena și răspunderea disciplinară. În concluzie, formele răspunderii juridice sînt independente, dar ele pot coexista.

NOȚIUNEA DE RĂSPUNDERE CONTRAVENȚIONALĂ

Răspunderea contravențională este o formă a răspunderii juridice ce intervine atunci cînd a fost săvîrșită o contravenție. Art. 1 din Legea nr. 32/1968 definește contravenția ca fiind **fapta săvîrșită cu vinovăție, care prezintă un pericol social mai redus decît infracțiunea și este prevăzută și sancționată ca atare prin legi, decrete sau prin alte acte normative arătate expres de lege.**

Din această dispoziție legală rezultă următoarele elemente ale contravenției :

— existența unei fapte ilicite ;
— fapta să fie săvîrșită cu vinovăție ;
— fapta să prezinte un anumit grad de pericol social ;
— fapta să fie prevăzută ca atare de anumite acte normative.

Ne vom referi succint la aceste elemente constitutive.

Fapta ilicită : fapta ilicită poate fi o acțiune sau o inacțiune (comisivă sau omisivă) contrară prevederilor legale ; prin fapta săvîrșită persoana încălcă o dispoziție a legii, adică săvîrșește o **abatere** de la normele legale.

Vinovăția : acțiunea sau inacțiunea să fie săvîrșită cu vinovăție, adică cu intenție (directă sau indirectă), sau din culpă (imprudență sau neglijență). Lipsa vinovăției înlătură caracterul de abatere al faptei și înlătură răspunderea contravențională. Cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei și implicit răspunderea persoanei sînt enumerate în art. 10 din Legea nr. 32/1968. Acestea sînt : legitima apărare ; forța majoră ; constrîngerea ; eroarea de fapt ; starea de necesitate și alienația ori debilitatea mintală.

Un anumit grad de pericol social : fapta ilicită considerată contravenție prezintă un grad de pericol social mai redus decît infracțiunea. Acest criteriu de delimitare între contravenție și infracțiune deși principial just, nu este totdeauna suficient (pot exista contravenții sancționate mai grav decît infracțiunile). Gradul de pericol social rezultă implicit din actul normativ care prevede o anumită faptă ca fiind contravenție, adică din ultimul element constitutiv al contravenției, la care ne referim în continuare.

Fapta să fie prevăzută și sancționată ca atare prin acte normative. Din această dispoziție expresă a legii desprindem că nu există contravenție dacă nu este prevăzută de lege sau alte acte normative. Actele normative care prevăd contravenții sînt : legile, decretele, hotărîrile Consiliului de Miniștri, hotărîrile consiliilor populare și excepțional, deciziile comitetelor executive ale consiliilor populare (art. 2 din Legea nr. 32/1968). Specific răspunderii contravenționale este faptul că actele normative cuprind atît descrierea faptei cît și sancțiunea ce se aplică pentru săvîrșirea ei :

SUBIECTUL RĂSPUNDERII CONTRAVENȚIONALE

Toate persoanele fizice care au capacitate juridică răspund pentru săvîrșirea contravențiilor (art. 5 din Legea nr. 32/1968) ; nu răspund minorii sub 14 ani și alienații ori debilii mintali. Minorii între 14 și 18 ani au o răspundere redusă la jumătatea sancțiunii stabilită pentru fapta respectivă (art. 11 din Legea nr. 32/1968).

Persoanele juridice nu răspund contravențional numai dacă prin lege, ori decret se prevede acest lucru. Amenzile aplicate persoanelor juridice vor fi imputate persoanelor fizice vinovate de neîndeplinirea dispoziției normei juridice.

SANCȚIUNILE CONTRAVENȚIONALE

Sancțiunile ce se pot aplica în cazul săvîrșirii unei contravenții sînt următoarele :

Avertismentul — constă în atragerea atenției contravenientului asupra pericolului faptei săvîrșite și recomandarea ca pe viitor să respecte dispozițiile legale ; avertismentul se aplică pentru fapte de mică importanță (chiar dacă actul normativ nu prevede această sancțiune) și cînd se apreciază că autorul contravenției nu va mai săvîrși fapte asemănătoare chiar dacă nu se aplică amendă.

Amenda — constituie o sancțiune cu caracter pecuniar. Limitele minime și maxime ale amenzii sînt prevăzute în actul normativ. Pentru contravențiile stabilite prin lege sau decret, amenzile în domeniul comerțului se pot întinde pînă la suma de 30.000 lei (Decretele nr. 51/1975 și nr. 96/1975). Amenda contravențională se face venit la bu-

getul de stat. Amenda se aplică pentru fiecare contravenție săvîrșită făcîndu-se suma acestora. Dacă contravențiile s-au constatat prin același proces-verbal, suma amenzilor stabilite **nu poate depăși dublul maximului** prevăzut pentru contravenția cea mai gravă. Dacă contravenția a fost săvîrșită de mai multe persoane, amenda se aplică fiecăreia separat. În cadrul limitelor minime și maxime, amenda se stabilește ținîndu-se seama de **împrejurările în care s-a comis fapta, de starea materială a făptuitorului și de alte date privitoare la contravenient, care vor fi consemnate în procesul verbal.**

Amenda are caracter sancționator și nu reparator, ceea ce înseamnă că dacă prin contravenție s-a produs o pagubă, contravenientul va fi obligat s-o repare, independent de plata amenzii.

Confiscarea — este o sancțiune complementară ce se poate aplica alături de avertisment sau amendă și numai în cazurile în care este prevăzută în actul normativ respectiv ; sînt supuse confiscării următoarele categorii de bunuri :

— bunurile produse prin contravenție sau care au servit la săvîrșirea acesteia dacă sînt ale contravenientului ;

— bunurile dobîndite prin săvîrșirea contravenției dacă nu sînt restituite persoanei vătămate. În toate cazurile, bunurile a căror **deținere sau circulație este interzisă** vor fi supuse confiscării chiar dacă actul normativ nu prevede acest lucru.

Amintim aici, că în mod excepțional, unele acte normative prevăd ca sancțiune închisoarea contravențională pînă la 30 zile (Decretul nr. 329/1966) sau pînă la 6 luni (Decretul nr. 153/1970).

PROCEDURA CONSTATĂRII CONTRAVENȚIEI

Constatarea contravenției se face de către organele competente prevăzute în actele normative respective. Au competență de a constata contravenții : primarul, ofițerii și subofițerii de miliție, șefii de servicii sau secții, sau alte persoane anume împuternicite de către conducătorul organizației socialiste.

În domeniul comerțului, contravențiile se constată și de către inspectorii comerciali de stat, de către organele de control sau inspecție ale organizațiilor de stat sau obștești sau împuterniciții acestor organe.

Constatarea se face prin încheierea unui proces-verbal care cuprinde obligatoriu toate datele de identificare a contravenientului precum și fapta săvîrșită (lipsa elementelor de identificare duce la nulitatea procesului-verbal).

De regulă, agentul constatator aplică și sancțiunea prevăzută de lege, inclusiv confiscarea. Actul normativ poate dispune ca sancțiunea să fie aplicată de organul ierarhic superior agentului constatator.

Contravenientul este obligat să prezinte actele de identificare ; în caz de nevoie, agentul constatator poate solicita sprijin organelor de miliție care sînt obligate să acorde sprijinul solicitat.

Procesul-verbal se semnează pe fiecare pagină de contravenient și de către agentul constatator. Dacă contravenientul refuză semnarea procesului-verbal, agentul va face mențiune despre aceasta și va adeveri cu cel puțin un martor.

Dacă contravenientul achită pe loc **jumătate din minimul** amenzii prevăzute pentru fapta respectivă, procesul-verbal nu se încheie și orice urmărire încetează. Contravenientul se poate angaja sub semnătură să achite în următoarele 48 de ore jumătate din minimul amenzii și să predea chitanța agentului constatator (sau să o expedieze organului din care face parte), împrejurare în care, de asemenea, urmărirea încetează.

PRESCRIPȚIA APLICĂRII SANCȚIUNII

Aplicarea sancțiunii trebuie să se facă în cel mult trei luni de la data săvîrșirii faptei. **La expirarea termenului de 3 luni, aplicarea sancțiunii se prescrie. Termenul de** prescripție nu curge dacă fapta se află în cercetare la organele penale sau la instanța de judecată.

Procesul-verbal de constatare a contravenției, ori înștiințarea de plată cînd este cazul, trebuie comunicate celui sancționat în termen de o lună de la data aplicării sancțiunii. Dacă în termen de o lună nu se face comunicarea, **executarea sancțiunii** se prescrie.

În concluzie : aplicarea sancțiunii (încheierea procesului-verbal) se prescrie în 3 luni de la săvîrșirea faptei, iar executarea sancțiunii se prescrie în termen de o lună de la aplicarea sancțiunii (încheierea procesului-verbal).

Mai adăugăm că în toate cazurile executarea sancțiunii se prescrie în termen de 1 an de la data aplicării ei, mai puțin în cazul în care contravenientul a cerut amînarea executării.

CĂILE DE ATAC ÎMPOTRIVA SANCȚIUNII

Potrivit art. 31 din Legea nr. 32/1968 împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției se poate face plîngere în termen de 15 zile de la data comunicării acestuia. Plîngerea suspendă executarea.

Plîngerea însoțită de copia procesului-verbal se depune la organul din care face parte agentul constatator. Plîngerea ca și celelalte acte de procedură sînt scutite de taxa de timbru.

Plîngerea se soluționează de organul ierarhic superior celui care a aplicat sancțiunea. În cazul în care actul normativ prevede o amendă de peste 1 000 lei, ori valoarea bunurilor confiscate depășește 1 000 lei, plîngerea se soluționează de către judecătoria în a cărei rază teritorială a fost săvîrșită contravenția.

Potrivit art. 82 alin. 2 din Legea nr. 3/1972 (Legea comerțului interior) toate plîngerile făcute împotriva contravențiilor prevăzute în legea respectivă sînt soluționate de judecătoria în a cărei rază teritorială s-a săvîrșit contravenția.

Hotărîrea judecătorească ca și actul organului ierarhic superior care soluționează plîngerea sînt **definitive și executorii.** În caz de anulare a procesului verbal, lucrurile confiscate, cu excepția celor a căror deținere sau circulație este interzisă, se restituie celui în drept.

II. PRINCIPALELE CONTRAVENȚII ÎN ACTIVITATEA DE COMERȚ ȘI TURISM

CONTRAVENȚII PREVĂZUTE DE LEGEA NR. 3/1972 PRIVIND ACTIVITATEA DE COMERȚ INTERIOR

a. Constituie contravenție și se sancționează cu amendă între **250—1 500 lei** următoarele fapte :

— omisiunea de a emite comenzi pentru aprovizionarea unităților cu mărfurile solicitate de consumatori ;

— condiționarea vînzării unor mărfuri de cumpărarea altora ;

— neeliberarea de bonuri de vînzare sau note de plată, dacă normele legale prevăd o asemenea obligație ;

— primirea direct sau indirect de bani sau alte foloase necuvenite în valoare de pînă la 100 lei de către persoanele încadrate, după ce au prestat un serviciu în virtutea funcției și la care erau obligate potrivit atribuțiilor de serviciu. În cazul în care suma sau contravaloarea foloaselor necuvenite depășește 100 lei, fapta devine infracțiune și atrage răspunderea penală.

— primirea, expunerea sau punerea în vînzare a unor mărfuri degradate, deformate, cu impurități, cu vicii vizibile de execuție sau cu termenul de valabilitate depășit.

b. Constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la **300—2 000 lei** servirea cu preferință a unor cumpărători, în condițiile în care afectează interesele celorlalți.

c. Constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la **500—3 000 lei** cumpărarea de produse alimentare și nealimentare de către cumpărători individuali, direct de **la depozitele unităților socialiste comerciale.**

CONTRAVENȚII PREVĂZUTE DE H.C.M. 2503/1969 PRIVIND REGIMUL SANCȚIONATOR LA REGULILE GENERALE DE COMERȚ

Constituie contravenție și se sancționează cu amendă între 50—500 lei următoarele fapte :

— lansarea de comenzi necorespunzătoare ;

— neaplicarea schimbărilor de prețuri în termenul stabilit ;

— Prezentarea în ținută neîngrijită și dezordonată a lucrătorilor care prin natura activității lor vin în contact direct cu consumatorii ;

— lipsa etichetelor sau a listelor de prețuri, a listelor meniu, precum și etichetarea sau afișarea prețurilor și tarifelor în condiții necorespunzătoare de vizibilitate sau claritate ;

— servirea de băuturi alcoolice celor aflați în stare de ebrietate ;

— comportarea necivilizată și nepăsătoare față de public, precum și nerespectarea orelor de servire a consumatorilor, cumpărătorilor etc. în cazul în care fapta este de natură a produce nemulțumiri acestora, ori este în dauna bunului mers al unității ;

— neafișarea la loc vizibil la intrarea în unitate a orarului de funcționare a acesteia, nerespectarea orarului, depășirea nejustificată a termenului normat de închidere a unității pentru inventariere, iar în caz de închidere temporară a unității, neafișarea perioadei și motivelor închiderii, precum și adresei celei mai apropiate unități cu același profil ;

— nerespectarea regulilor de întreținere a firmelor, fațadelor, localurilor și spațiilor anexe ; păstrarea, expunerea sau depozitarea mărfurilor în condiții ce pot provoca pierderi sau stricăciuni acestora sau ambalajelor, precum și folosirea la servire a veselei, tacîmurilor, cănilor, paharelor, scrumierelor și inventarului textil necorespunzător ;

— servirea de către ospătari a preparatelor de bufet, bucătărie, grătar, precum și a băuturilor ce se măsoară în recipiente oficial marcate, fără ca aceștia să controleze operațiunea de cîntărit sau măsurat ;

— dotarea insuficientă a unităților de alimentație publică cu măsuri de capacitate oficial marcate ;

— neasigurarea unei cantități suficiente de monedă divizionară pentru a se da restul cuvenit ;

— păstrarea banilor proprii cu cei rezultați din vînzare ;

— neîndeplinirea obligației privind dotarea unităților cu mijloace de evidență necesare desfășurării activității (registre, formulare, benzi de control, caiete pentru sesizări și propuneri) ;

— nerespectarea obligației privind ținerea la zi a evidențelor înființate potrivit dispozițiilor legale) ;

— neemiterea bonurilor de marcaj pentru ridicarea produselor sau preparatelor de la secții în unitățile în care se practică acest sistem ;

— refuzul de a prezenta organelor de control actele privind proveniența bunurilor, registrelor, bonierelor, facturilor, diagramelor camerelor disponibile, registrele de inspecție și control, precum și orice acte sau evidențe ;

— împiedicarea în orice mod a efectuării controlului de către organele de stat sau obștești.

CONTRAVENȚII PREVĂZUTE DE DECRETUL 76/1975 PRIVIND UNELE MĂSURI REFERITOARE LA DESFACEREA BĂUTURILOR ALCOOLICE PRIN UNITĂȚILE COMERȚULUI SOCIALIST

a. Se sancționează cu amendă de la **3 000 la 10 000 lei :**

— funcționarea unităților comerciale și de alimentație publică specializate în vînzarea de băuturi alcoolice, fără autorizație emisă de direcțiile comerciale competente, cu avizul organului de miliție competent ;

— servirea minorilor cu băuturi alcoolice în uintățile de alimentație publică ;

— servirea în unitățile de alimentație publică de băuturi alcoolice în cantități de natură a provoca starea de ebrietate a consumatorilor, precum și servirea persoanelor aflate într-o astfel de stare ;

b. Se sancționează cu amendă de la **5 000—30 000 lei ;**

— vînzarea și consumul de băuturi alcoolice în cofetării, bufete, cantine, cantine-restaurant și orice alte asemenea unități de alimentație publică organizate în incinta instituțiilor, întreprinderilor, organizațiilor economice și altor unități similare ;

— servirea băuturilor alcoolice în unitățile de alimentație publică înainte de ora 10 dimineața.

c. Se sancționează cu amendă între **500 și 2 000 lei :**

— personalul găsit în stare de ebrietate evidentă pe străzi, în parcuri sau în alte locuri publice.

CONTRAVENȚII PREVĂZUTE DE DECRETUL 51/1975 CU PRIVIRE LA STABILIREA PROGRAMULUI DE FUNCȚIONARE AL UNITĂȚILOR DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ ȘI COMERCIALE

a. Orarul de funcționare al unităților de alimentație publică — restaurante, baruri de noapte, precum și unităților asimilate acestora, nu va putea depăși ora 1 noaptea. Nerespectarea programului se sancționează cu amendă de la **5 000 la 30 000 lei.**

b. Se sancționează cu amendă de la **3 000 la 10 000 lei** nerespectarea următoarelor dispoziții :

— programele muzical-artistice care se prezintă în restaurante, baruri de noapte și unități similare acestora vor fi aprobate de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, care va exercita un control permanent asupra respectării lor ;

— barurile de noapte și unitățile similare acestora vor funcționa numai cu autorizație emisă de Ministerul Comerțului Interior și Ministerul de Interne ;

— se interzice accesul în barurile de noapte și în unitățile similare acestora tinerilor sub 18 ani ;

— în vederea asigurării condițiilor de liniște și odihnă pentru cetățeni, la unitățile de alimentație publică ce funcționează în grădini și terase situate în zone de locuințe, în stațiuni de odihnă și tratament, prezentarea programului muzical nu va depăși ora 22. După această oră, programul muzical se va putea prezenta numai în interiorul localului unității.

CONTRAVENȚII PREVĂZUTE ÎN DECRETUL 153/1970 PRIVIND REGIMUL SANCȚIUNILOR LA REGULILE DE CONVIEȚUIRE SOCIALĂ, ORDINEA ȘI LINIȘTEA PUBLICĂ

Se sancționează cu amendă pînă la **2 000 lei** sau închisoare contravențională următoarelor fapte :

— provocarea de scandal în localuri publice ;

— tulburarea fără drept a liniștei locuitorilor, prin producerea de zgomote cu orice aparat sau alt obiect, prin strigăte sau larmă ;

— vînzarea sau darea de băuturi alcoolice spre consum într-un local sau alt loc public de către orice persoană unui minor ;

— refuzul consumatorilor de a părăsi un local public în care se consumă băuturi alcoolice, după ora legală de închidere sau la cererea îndreptățită a unei persoane încadrată în local ;

— îngăduirea rămînerii consumatorilor în localuri publice în care se consumă băuturi alcoolice după ora legală de închidere a localului sau primirea consumatorilor în astfel de localuri în zilele și orele cînd potrivit dispozițiilor legale, localurile sînt închise.

CONTRAVENȚII PREVĂZUTE DE LEGEA 19/1971 CU PRIVIRE LA REGIMUL PREȚURILOR ȘI TARIFELOR

Se sancționează cu amenzi între **100 și 2 000 lei** următoarele fapte :

— vînzarea de mărfuri sau prestarea de servicii cu prețuri sau tarife nelegale, din culpă, de către personalul organizațiilor socialiste în cadrul însărcinărilor de serviciu;

— neafișarea în locurile și unitățile de desfacere sau servire a prețurilor sau tarifelor legale, lipsa listelor-meniu, afișarea prețurilor și tarifelor în condiții necorespunzătoare de vizibilitate, claritate sau identificare a mărfii sau serviciilor și neafișarea categoriei de calitate a produselor sau serviciilor și a categoriei localului, în cazurile în care prețurile și tarifele se aplică în funcție de aceasta ;

— neaplicarea modificărilor de prețuri și tarife în termenul stabilit ;

— introducerea în fabricație a produselor și prestarea serviciilor cu caracter de serie sau de masă ,înainte de a se stabili prețurile și tarifele legale ;

— punerea în fabricație sau vînzare a unor produse și prestarea unor servicii de altă calitate decît cea prevăzută de standarde, norme interne, rețete de fabricație sau orice acte normative și care a fost avută în vedere la stabilirea prețului sau tarifului ;

— aplicarea remizei în unitățile de alimentație publică, fără aprobare sau în alte condiții decît cele aprobate de organele în drept.

CONTRAVENȚII PREVĂZUTE DE LEGEA 7/1977 PRIVIND CALITATEA PRODUSELOR ȘI SERVICIILOR

a. Se sancționează cu amendă între 3 000 și 6 000 lei următoarelor fapte :

— livrarea de produse respinse sau sustrase controlului tehnic de calitate ;

— neanalizarea cauzelor care generează produse de calitate necorespunzătoare și neluarea măsurilor pentru eliminarea acestora, precum și nerespectarea termenelor de aplicare a măsurilor stabilite ;

b. Se sancționează cu amendă între 1 000—3 000 lei următoarele fapte :

— neasigurarea condițiilor pentru menținerea integrității și calității produselor ;

c. Se sancționează cu amendă între 500—1 000 lei următoarele fapte :

— livrarea sau recepționarea de produse fără certificat de calitate sau fără carte tehnică ori fără aplicarea pe ambalaj în condițiile legii a datei de fabricație și a datei de valabilitate ;

— efectuarea necorespunzătoare a probelor, analizelor sau a încercărilor de calitate, păstrarea contraprobelor în alte condiții decît cele prevăzute în documentațiile tehnice.

CONTRAVENȚII LA NORMELE LEGALE DE IGIENĂ, DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A BOLILOR TRANSMISIBILE PREVĂZUTE DE H.C.M. 2506/1969

Se sancționează cu amenzi de la 250 la 1 500 lei următoarele fapte :

— nesolicitarea de la organele teritoriale ale inspectoratului sanitar de stat, a autorizației sanitare de funcționare pentru obiectivele economice și social-culturale cu 15 zile înainte de intrarea în funcțiune a acestora, ori funcționarea fără autorizație sanitară sau în alte condiții decît cele prevăzute de aceasta ;

— neîntreținerea stării de curățenie în incinta unităților, în clădirile sau anexele acestora ;

— neaplicarea măsurilor curente de dezinsecție, dezinfecție sau deratizare, după caz, în incintele, clădirile și anexele sanitare ale unităților de orice fel ;

— manipularea, depozitarea, transportul, expunerea sau vînzarea materiilor prime alimentare, a semipreparatelor sau a produselor alimentare în condiții neigienice care să creeze posibilitatea alterării, impurificării sau degradării produselor ;

— neefectuarea în unitățile din sectorul alimentar a curățeniei permanente a utilajelor, mobilierului și a locurilor de muncă sau neaplicarea măsurilor de întreținere igienică a instalațiilor și utilajelor ;

— așezarea, chiar provizorie, direct pe trotuar, în curți sau pe pardoseala încăperilor, a gheții artificiale, precum și a navetelor, a tăvilor folosite la transportul produselor de panificație și de cofetărie, a cărnii, a preparatelor de carne și semipreparatelor culinare ;

— nerespectarea de către șeful unității și de către bucătarul șef a obligației de a păstra timp de 36 ore la rece, în recipiente curate, acoperite și etichetate, a cîte o probă din fiecare fel de mîncare servit ;

— nerespectarea de către șeful de unitate și bucătarul șef a normelor de igienă referitoare la prepararea rețetelor culinare ;

— folosirea ouălor de rață la prepararea prăjiturilor, cremelor, înghețatei și a oricăror altor mîncăruri ;

— punerea în consum public a produselor alimentare care prezintă semne de :

— alterare, mucegăire sau falsificare ;

— infestare prin larve sau ouă de paraziți ori urme de rozătoare ;

— impurificarea cu corpi străini sau substanțe chimice;

— încadrarea oricărei persoane în orice loc de muncă, fără ca în prealabil să fi fost supusă controlului medical din care să rezulte că persoana examinată este aptă de muncă pentru a fi încadrată la locul de muncă respectiv ;

— neprezentarea lucrătorilor la controlul medical periodic';

— nerespectarea de către lucrătorii din alimentația publică a obligației de a îmbrăca la intrarea în lucru echipamentul de protecție sanitară complet și curat și de a nu folosi acest echipament la alte munci ori în alte locuri în afara celor pentru care a fost acordat sau de a aplica în permanență regulile de igienă individuală ;

— utilizarea personalului de întreținere a curățeniei din anexele sanitare și din curți la manipularea alimentelor ori la întreținerea curățeniei utilajelor sau încăperilor de prelucrare sau depozitare a alimentelor ;

— utilizarea la întreținerea curățeniei, în afara sălilor de producție, din anexele sanitare, din curți și alte asemenea, a persoanelor care lucrează în procesele tehnologice de producție alimentară, la prelucrarea sau manipularea alimentelor.

dr. **Iosif R. URS**

financiar

Din practica și activitatea comisiilor de revizie

ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA COMISIEI DE REVIZIE

Comisia de revizie este organul de verificare a gestiunii cooperativei agricole de producție, formată din 5—7 membri, aleși prin vot deschis de adunarea generală, pe timp de 2 ani, din rîndul cărora, unul este ales ca președinte.

Comisia de revizie, fiind organ colegial compus din mai multe persoane, își desfășoară activitatea pe baza principiului muncii colective, iar hotărîrile le ia cu majoritatea de voturi din numărul membrilor săi.

Comisia de revizie este subordonată numai adunării generale, față de care răspunde pentru activitatea depusă. Ea verifică activitatea gospodărească și financiară a consiliului de conducere, înregistrarea tuturor veniturilor în bani și în natură, respectarea regulilor de efectuare a cheltuielilor, păstrarea în bune condiții a bunurilor proprietatea cooperativei ; verifică modul cum au fost rezolvate de consiliul de conducere cererile și sesizările membrilor cooperativei agricole de producție.

Președintele comisiei de revizie participă, de regulă, la ședințele consiliului de conducere al cooperativei agricole de producție și, cu deosebire, cînd se dezbat problemele gospodăririi și gestionării proprietății cooperativei.

Pe baza constatărilor făcute, comisia de revizie întocmește un proces-verbal, în care arată rezultatele verificării; face consiliului de conducere propuneri concrete pentru luarea măsurilor corespunzătoare de îmbunătățire a muncii, recuperarea eventualelor pagube aduse proprietății cooperativei agricole de producție și sancționarea celor vinovați de abateri sau nereguli în gospodărirea bunurilor acesteia; urmărește aplicarea măsurilor stabilite și aprobate de către adunarea generală.

Comisia de revizie este obligată să prezinte adunării generale, trimestrial, anual sau ori de cite ori este necesar, rapoarte asupra constatărilor făcute.

Cînd constată abateri grave, comisia de revizie are obligația de a cere consiliului de conducere să convoace adunarea generală pentru discutarea acestora și stabilirea de măsuri corespunzătoare, sesizînd în același timp și celelalte organe în drept (art. 39—40 din Statutul C.A.P.).

Raporturile dintre comisia de revizie și consiliul de conducere al C.A.P.

Alese ambele de adunarea generală a cooperativei, comisia de revizie are mandatul acesteia de a verifica gestiunea cooperativei, iar consiliul este împuternicit să exercite conducerea activității cooperativei între adunările generale. Deși atribuțiile lor sînt diferite, între cele două organe apar raporturi juridice, a căror reglementare este de resortul normelor interne de drept cooperatist- agricol. Astfel, potrivit Statutului, comisia de revizie este obligată ca, în urma fiecărei verificări, să prezinte consiliului de conducere procesul-verbal de verificare, care trebuie să cuprindă, pe de o parte, constatările făcute, iar pe de altă parte, propuneri pentru luarea măsurilor necesare în vederea îmbunătățirii muncii, a recuperării eventualelor pagube aduse proprietății cooperatiste și a sancționării celor vinovați de nereguli sau abateri în gospodărirea bunurilor obștești.

In calitatea sa de organ executiv al adunării generale, consiliului de conducere îi revine îndatorirea să analizeze procesele-verbale întocmite de această comisie și în cel mai scurt timp — fără a depăși 60 zile de la sesizare — să ia măsurile necesare pentru înlăturarea lipsurilor semnalate, recuperarea pagubelor și sancționarea celor vinovați de producerea lor.

Dacă, din punct de vedere teoretic, fiecare din aceste organe își cunoaște locul și rolul pe care îl are în cooperativă, totuși, în activitatea practică se simte nevoia unei stabiliri mai precise a limitelor competenței și a raporturilor juridice dintre ele.

Cît privește competența de a efectua verificarea gestiunii cooperativei, este în afară de orice discuție că ea aparține comisiei de revizie, ca organ statutar anume instituit pentru această activitate. Ceea ce nu incumbă că organul executiv al adunării generale, respectiv consiliul de conducere, este lipsit de competența de a efectua controale în domeniul activității gestionare, ci, dimpotrivă, el are astfel de obligații derivate din competența generală pe care o are în realizarea actului conducerii între adunările generale. Am precizat aceste aspecte pentru a combate unele concepții greșite, materializate în faptul că, consiliul de conducere nu ar avea dreptul să efectueze controale în domeniul gestionar și că adoptarea hotărîrilor de obligare la plată de despăgubiri ar fi condiționată, în toate cazurile, de existența unor propuneri corespunzătoare din partea comisiei de revizie, concepții infirmate de practică, care a dovedit că luarea măsurilor de obligare la plata despăgubirilor și sancționarea unor cooperatori s-au făcut și în baza unor sesizări ale conducătorilor subunităților de producție, a paznicilor și altor persoane.

Cu privire la competență, trebuie să amintim și faptul că, deși limitele acesteia sînt determinate în mod expres prin statut, unele dintre comisiile de revizie, în mod ilegal, au verificat modul de atribuire a loturilor în folosință și a locurilor de casă, iar altele s-au transformat în organe de dispoziție asupra bunurilor din patrimoniul unităților, procedînd la casarea anumitor bunuri de inventar, pe considerentul că prezentau un avansat grad de uzură fizică, deși este evident că hotărîrea de casare nu este de competența comisiei. Aceasta, în calitate de organ de revizie, are sarcina de a controla justificarea și legalitatea unor astfel de hotăriri de resortul consiliului de conducere.

In domeniul raporturilor dintre comisia de revizie și consiliul de conducere trebuie să amintim faptul că, potrivit statutului, comisia nu poate face acte de dispoziție, ci doar de sesizare, pentru că acest atribut este de competența exclusivă a organelor de conducere.

Dacă nu se poate recunoaște comisiei de revizie dreptul de a obliga ea însăși la plată pe membrii consiliului de conducere și nici pe ceilalți cooperatori, vinovați de producerea unor prejudicii în dauna avutului obștesc al cooperativei, aceasta nu înseamnă însă că urmărirea recuperării daunelor nu trebuie să o preocupe în aceeași măsură în care îi revine și sarcina să le constate.

Procesul-verbal încheiat de comisia de revizie trebuie să poarte, în mod obligatoriu, avizul jurisconsultului unității în ce privește reținerea documentată a faptelor și caracterizarea lor exactă din punct de vedere legal, pentru că numai în acest mod hotărîrile consiliului de conducere, adoptate pe baza propunerilor făcute de către comisie, vor exprima cu adevărat adevărul material, obiectivitate și principialitate.

In activitatea de verificare a gestiunii cooperativei, ca și în stabilirea măsurilor ce se impun, fiecare organ — comisia și consiliul — are obligația să-și îndeplinească atribuțiile cu respectarea riguroasă a prevederilor statutare, fiind evident că orice nesocotire a acestora poate aduce daune cooperativei și membrilor săi.

Conlucrarea comisiei de revizie cu organele bancare

In conformitate cu prevederile art. 6 al Decretului nr. 55/1970, prin care Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară a fost autorizată să efectueze controlul de fond al gestiunii cooperativelor agricole de producție, acționînd ca mandatară a Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție; între Uniune, în baza art. 17 din Statutul uniunilor cooperativelor agricole, și Bancă, în baza art. 19 din Decretul nr. 55/1970, s-a făcut o convenție, în baza căreia Uniunea împuternicește Banca să exercite controlul de fond al gestiunii cooperativelor agricole de producție și asociațiilor economice intercooperatiste, împreună cu comisiile de revizie ale acestora. Ca urmare, Banca asigură efectuarea controlului de fond anual al gestiunii cooperativelor agricole de producție și îndrumă comisiile de revizie din cooperative în realizarea verificărilor trimestriale.

Organele de control ale Băncii urmăresc, împreună cu comisiile de revizie, aplicarea normelor legale și a prevederilor statutare privind activitatea economică și financiară a cooperativelor agricole de producție.

Banca agricolă emite, cu avizul Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, instrucțiuni privind organizarea și efectuarea controlului financiar gestionar și asigură, în colaborare cu Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, instruirea comisiilor de revizie.

Rezultatele controlului sînt aduse la cunoștința conducerii cooperativelor agricole și uniunilor județene, iar cu privire la constatările unor deficiențe mai grave, informează și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție.

Remedierea deficiențelor constatate ca urmare a controlului efectuat de organele Băncii Agricole se face în funcție de natura acestor constatări și de reglementările în vigoare, după cum urmează:

— în cazurile cînd din verificările făcute rezultă că au fost aduse pagube cooperativei sau datorită deficiențelor în evidențierea și gospodărirea avutului obștesc s-ar putea aduce asemenea prejudicii, organele de inspecție stabilesc,

împreună cu consiliul de conducere al cooperativei, măsurile legale pentru recuperarea pagubelor, în conformitate cu prevederile art. 14 din Statutul cooperativei agricole de producție, în cazul membrilor cooperatori, sau ale Codului muncii, în cazul persoanelor încadrate cu contract, precum și pentru înlăturarea și prevenirea situațiilor generatoare de pagube ;

— dacă consiliile de conducere nu acționează pentru recuperarea pagubelor și pentru înlăturarea situațiilor care pot genera pagube, uniunea județeană, la sesizarea organelor Băncii Agricole, are obligația să convoace adunarea generală a membrilor cooperatori, în vederea dezbaterii problemelor și propunerilor rezultate în urma controlului și luării măsurilor statutare ce se impun ;

— cînd, în cursul verificărilor, se constată fapte care pot întruni elementele unei infracțiuni, organele de inspecție ale Băncii Agricole au obligația legală să sesizeze organele de urmărire penală, informînd, totodată, prin unitatea bancară de care aparțin, uniunea județeană pentru agricultură și industrie alimentară.

Pentru abaterile constatate în urmărirea debitorilor, organele de control ale băncii sesisează organele în drept în vederea aplicării măsurilor legale ; analizează și rezolvă sesizările și reclamațiile care privesc activitatea financiar-gestionară a cooperativelor agricole de producție. În situația în care sesizările privesc, pe lîngă activitatea financiar-gestionară și alte laturi ale activității cooperativelor agricole, organele Băncii colaborează cu uniunile cooperativelor la rezolvarea concomitentă a acestora. (Convenția poartă nr. UNCAP 4561/23.VI.1970 și al Băncii — 764/24.VI.1970).

Competența comisiei de revizie de a sesiza comisia de judecată

În temeiul art. 43 din Legea nr. 59/1968, comisiile de revizie din cooperativele agricole de producție au dreptul să ceară comisiilor de judecată reexaminarea hotărîrilor date ca urmare a examinării plîngerilor membrilor cooperatori, împotriva hotărîrilor consiliului de conducere al cooperativei, în cazurile în care obiectul litigiului nu are o valoare mai mare de 1.000.

Investirea prin lege a comisiilor de revizie cu dreptul de a cere organelor obștești de influențare și jurisdicție reexaminarea hotărîrilor, în materia amintită, nu constituie doar o simplă completare a atribuțiilor statutare pe care acestea le au, ci o competență nouă, cu totul deosebită, care, așa după cum rezultă din lege, depășește cadrul raporturilor interne de drept cooperatist agricol, sarcinile lor extinzîndu-se în felul acesta și în domeniul activității de influențare și jurisdicție.

Rezultă deci, că rolul și importanța comisiilor de revizie din cooperativele agricole de producție a crescut în mod considerabil. Ele sînt singurele organe care au dreptul să verifice modul în care comisiile de judecată au soluționat litigiile de muncă dintre cooperative și membrii cooperatori, a căror valoare nu depășește 1.000 lei — care, dealtfel, sînt cele mai numeroase — și să ceară dacă este cazul, reexaminarea hotărîrilor luate, folosind în acest scop, calea de atac a reexaminării.

În legătură cu competența comisiei de revizie, în această materie socotim necesare cîteva precizări.

În primul rînd, trebuie subliniat faptul că dreptul de a sesiza comisia de judecată aparține în exclusivitate comisiei de revizie din cooperativa agricolă de producție în care funcționează comisia de judecată a cărei hotărîre se cere a fi reexaminată. Prin urmare, comisiile de revizie ale uniunilor teritoriale și a Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție nu sînt competente să sesizeze comisiile de judecată din cooperativele agricole de producție. Rațiunea acestei soluții se găsește în faptul că, comisiile de revizie ale organizațiilor cooperatist-agricole au competența statutară de a verifica activitatea gospodărească și financiară numai la organizația din care fac parte.

Prin urmare, aria competenței legale nu o depășește pe cea statutară. Această limitare a competenței este necesară și pentru faptul că o sesizare temeinică nu ar putea fi făcută decît de către comisia de revizie din cooperativă, care este cea mai în măsură să cunoască împrejurările în care a luat naștere litigiul de muncă și modul în care a fost soluționat.

Faptul că, comisia de revizie din cooperativa agricolă este singurul organ îndreptățit prin lege să ceară comisiei de judecată reexaminarea hotărîrii și intrarea în legalitate, obligă la un control permanent, la muncă activă, care să permită cunoașterea fiecărui caz in parte, soluționat de către comisia de judecată, astfel încît comisia de revizie să poată acționa, cînd este cazul, în conformitate cu prevederile legale.

În activitatea sa, comisia de revizie este chemată să dea dovadă de o mare operativitate, întrucît, potrivit legii, ea are obligația să sesizeze comisia de judecată în termen de 30 de zile de la pronunțarea hotărîrii ce se cere a fi reexaminată. Depășirea acestui termen ducere la decăderea comisiei de revizie din dreptul de a mai sesiza comisia de judecată, în cazul respectiv.

Din sarcinile mai sus arătate, se desprinde, în mod necesar, obligația comisiei de revizie de a verifica, atît din oficiu, cît și la cererea părții interesate — cooperativă sau membru cooperator — toate hotărîrile comisiilor de judecată din cooperativa agricolă, pronunțate în litigiile de muncă, în valoare de pînă la 1.000 lei.

Activitatea de verificare a hotărîrilor comisiilor de judecată trebuie să se desfășoare sub îndrumarea nemijlocită a jurisconsulților cooperativelor agricole de producție, care, potrivit Hotărîrii Biroului Permanent al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, au obligația să acorde asistență și îndrumare. juridică și comisiilor de revizie din unitățile cooperatist-agricole. Avînd sprijinul jurisconsulților, comisiile de revizie vor putea cunoaște în profunzime atît conținutul dosarului, cît și dispozițiile legale ce se aplică în speța analizată.

În toate cazurile, comisiile de revizie trebuie să analizeze cu exigență și principialitate hotărîrile comisiilor de judecată, iar concluziile la care ajung trebuie să fie rodul muncii colective. Pentru aceasta, se cere ca măsura luată să fie aprobată în ședințele de lucru, cu majoritatea de voturi a membrilor lor. Muncind în felul acesta, comisiile de revizie vor putea face sesizări precise, cu motivări temeinice și încadrări legale. Adoptarea concluziilor cu majoritatea de voturi este, dealtfel, o cerință statutară, izvorîtă din normele interne ale dreptului cooperatist-agricol, din democrația cooperatistă.

Sesizarea, în vederea reexaminării hotărîrii comisiei de judecată, făcută cu obiectivitate, maturitate și o motivare juridică corespunzătoare, constituie o garanție a însușirii de către comisia de judecată și chiar de către instanță, în cazul cînd hotărîrea comisiei de judecată, adoptată după reexaminare, a fost atacată de către procuror, a punctului de vedere exprimat de comisia de revizie.

Adoptarea unor concluzii temeinic motivate în fapt și în drept este necesară și pentru faptul că, potrivit legii, reexaminarea hotărîrii comisiei de judecată pronunțată în soluționarea ltigiilor de muncă de natura celor amintite, nu poate avea loc decît o singură dată (art. 43, alin. 2 din lege). În asemenea litigii, comisiile de revizie care au cerut reexaminarea, devin parte, în sens procesual, avînd o poziție similară cu cea pe care o are procurarul în procesul civil, în situația în care el exercită o cale de atac.

În concluzie, este necesar a fi subliniat faptul că, comisiile de revizie din cooperativele agricole de producție sînt chemate să contribuie pe calea controlului obștesc, la soluționarea pricinilor privind litigiile de muncă dintre cooperativă și membrii cooperatori, să exercite ori de cîte ori consideră că este necesar, fie din oficiu, fie la cererea părții interesate, calea de atac prevăzută de art. 43 din Legea nr. 59/1968, apărînd în felul acesta, deopotrivă, interesele membrilor cooperatori și ale cooperativelor.

Aurel ȘTIRBU

Cooperație

Al VII-lea Congres al cooperației de consum

În zilele de 21 și 22 ianuarie 1982 a avut loc Congresul al VII-lea al cooperației de consum, eveniment de o deosebită importanță pentru cei opt milioane de membri ai acestei largi organizații obștești cu caracter economic.

Pentru a reflecta în mod corespunzător sarcinile și atribuțiile actuale, Congresul a hotărît ca denumirea cooperativei de consum să fie înlocuită prin cooperativa de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

Prin rezoluția celui de al VII-lea Congres al cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor s-au stabilit principalele direcții și sarcini de bază ale cooperației.

I. Participarea cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor la autoaprovizionarea teritorială, intensificarea activității de contractare și achiziționare a produselor agricole, sprijinirea gospodăriilor populației de la sate și orașe în creșterea producției animale și vegetale.

În cincinalul 1981—1985 cooperația de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor va realiza cantități importante de produse agro-alimentare, organizînd centre de achiziții în toate comunele, dotate cu utilaje necesare și în care vor fi încadrați achizitori permanenți și sezonieri. Totodată, se va dezvolta activitatea zootehnică proprie pentru obținerea animalelor de matcă pentru a fi oferite populației în scopul creșterii, îngrășării și contractării lor, urmînd ca produsele realizate pe această cale — carne, ouă, lapte, etc. — să fie livrate fondului central de stat și celui local.

Cooperația de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor va asigura cerințele populației cu caiele, coase, sape, furci, greble, motocositoare și alte unelte și mașini agricole necesare gospodăriilor mici.

II. Dezvoltarea și diversificarea prestărilor de servicii către populație, direcție prioritară a activității cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

Volumul prestărilor de servicii pentru populație va ajunge în anul 1985 la 6 miliarde lei, iar volumul în medie pe locuitor de 327 lei. O atenție deosebită se va acorda calității lucrărilor și serviciilor, respectării termenelor de execuție și satisfacerii preferințelor și exigențelor solicitatorilor.

III. Dezvoltarea și diversificarea industriei, mici, sarcină majoră a cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

În anul 1985 producția industriei mici urmează să ajungă la un volum de 20,2 miliarde lei.

Se va dezvolta producția de unelte, scule și alte articole necesare în gospodăriile populației și pentru grădinărit precum și a obiectivelor de uz casnic și gospodăresc. O pondere însemnată va cunoaște și producția de artizanat din ceramică, țesături și împletituri, iar aceea a obiectelor de artă populară se va extinde considerabil. Nu mai puțin, organizațiile cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor va coopera cu industria republicană și celelalte organizații cooperatiste, din agricultură și meșteșugărești.

→

Răsfoind prin dosare

Despre controlul gestiunilor unităților comerciale

Un relativ recent dosar privind o importantă lipsă în gestiunea unei mici unități comerciale de desfacerea cărnii ne-a furnizat tema unor reflecții asupra modului cum se mai face, uneori, controlul, respectiv revizia periodică a gestiunilor.

Ce anume dezvăluie acest dosar?

Este bine știut că potrivit legislației privind gestiunile unităților comerciale, acestea trebuiesc periodic controlate. În virtutea „calendarului de control", la unitatea „N", din cadrul Întreprinderii pentru comerțul alimentar a Sectorului VI — București s-a efectuat inventarul și a fost încheiată situația de gestiune, prin care s-a constatat o lipsă în gestiune de peste 50.000 lei. În cadrul cercetării penale s-a dispus efectuarea unei expertize contabile, care a confirmat lipsa în gestiune. Mai mult decît atît, cu această ocazie, s-a mai constatat că la un control anterior, efectuat în urmă cu numai cîteva luni, situația de gestiune a unității în cauză a fost încheiată fără nici o lipsă, dar că la rubrica „numerar" s-a consemnat existența sumei de 20.000 lei, deși controlul s-a efectuat imediat după depunerea încasărilor din vînzările realizate în ziua precedentă.

Explicațiile date cu privire la motivul pentru care nu a fost depusă suma de mai sus nu pot convinge nici măcar pe un necunoscător, dar cu atît mai puțin pe un expert contabil. S-a explicat că suma respectivă reprezenta moneda divizionară necesară pentru a se da restul la vînzările de a doua zi. Cum adică, într-o unitate comercială cu un singur gestionar este necesar „mărunțiș" la nivelul a 80.000 monezi a 25 bani, sau 20.000 monezi a un leu?

Evident, explicația trebuia căutată într-o altă direcție: nu cumva pretinsul sold în numerar ascundea o lipsă în gestiune, la acea dată, de apriximativ 20.000 lei? Nu cumva, revizorul de gestiune, dintr-un sentiment de clemență prost înțeleasă i-a dat ocazia gestionarului să evite „catastrofa", prin înscrierea în situația de gestiune a unei sume de 20.000 lei, inexistentă în fapt, în baza unui eventual angajament al acestuia că pînă la viitorul control va acoperi lipsa?

Oricare ar fi explicația, cert este că la viitorul control, lipsa în gestiunea unității comerciale în cauză s-a majorat la peste 50 000 lei, iar cel de al doilea organ de control nu l-a mai menajat pe gestionar.

Situația prezentată impune răspunsuri la cel puțin două întrebări: Cum a fost efectuată analiza documentului de control și situația de gestiune în cauză de către șeful compartimentului revizorilor de gestiune? Cum a putut organul de conducere colectivă — în special directorul și șeful contabil — să aprobe un act de control în care s-a consemnat, răspicat, că gestionarul unei mici unități comerciale reține „mărunțiș" în valoare de 20.000 lei, contrar reglementărilor, clare, în acest domeniu?

În ce ne privește, avem credința că o mai mare atenție a revizorilor de gestiune la inventarele pe care le fac, coroborată cu o exigență sporită a organelor care verifică activitatea acestora, ar fi de natură să preîntîmpine unele nereguli în gestiuni, care, din păcate, mai apar. Referindu-ne la dosarul în cauză, cu siguranță că prejudiciul s-ar fi oprit la cel mult 20.000 lei, iar avutul obștesc nu ar fi fost păgubit cu peste 50.000 lei. Sînt de altă părere organele avizate?

DALEX

În același timp se va asigura buna aprovizionare cu pîine a populației prin funcționarea la întreaga capacitate a brutăriilor existente, construindu-se în anii 1982—1983 încă 254 brutării. De bună seamă că se vor lua măsuri pentru transformarea tuturor brutăriilor care funcționează cu combustibil lichid pe combustibil solid sau gaze.

O atenție prioritară se va acorda și producției de conserve și semiconserve de legume și fructe provenite din gospodăriile populației. De asemenea, se va acționa pentru recoltarea și prelucrarea superioară a bureților, ciupercilor, fructelor de pădure, plantelor medicinale din floră spontană, extinzîndu-se producția de sucuri și băuturi răcăritoare.

În activitatea industriei mici se va pune un acent deosebit pe utilizarea la maximum a resurselor de materii prime și materiale locale, pe materiale recondiționate și refolosibile.

IV. Aprovizionarea cu mărfuri a populației, contribuție importantă la înfăptuirea schimbului de mărfuri dintre oraș și sat.

Organizațiile cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor vor acționa cu spirit de înaltă responsabilitate pentru asigurarea desfacerii la timp și în bune condiții a mărfurilor, înlăturînd orice tendință de risipă, de speculă și de intermediere.

V. Dezvoltarea exportului, precupare fundamentală a activității cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

În etapa următoare, se vor dezvolta relațiile economice externe pentru sporirea volumului de produse exportate, superior prelucrate, cu valoare ridicată și un grad mare de competitivitate și de valorificarea materiilor prime. Se va urmări îmbunătățirea constantă a calității produselor destinate exportului.

VI. Dezvoltarea activității cooperativelor de credit.

În cincinalul 1981—1985 cooperativele de credit vor acorda împrumuturi de pete 15 miliarde lei. extinzîndu-se, în principal, împrumuturile destinate dezvoltării producției animale și vegetale în gospodăriile populației, pentru cumpărarea de animale, de mașini-unelte, realizarea de saivane, grajduri etc..., acordîndu-se în continuare și împrumuturi pentru satisfacerea unor nevoi personale. Totodată, prin cooperativele de credit se vor atrage noi membri, intensificîndu-se și munca pentru creșterea substanțială a depunerilor de părți sociale și sporirea fondurilor destinate pentru ajutorarea membrilor.

★

Realizarea în practică a direcțiilor principale și sarcinilor de bază actuale ale cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor se va face în condițiile folosirii intensive a bazei tehnico-materiale și aplicarea fermă a noului mecanim economico-financiar, creșterea eficienței întregii activități.

Pentru dezvoltarea și consolidarea bazei tehnico-materiale se vor investi fonduri de 3,9 miliarde lei, din care 50% pentru industria mică și prestări de servicii.

Concomitent vor crește substanțial beneficiile prin sporirea la maximum a veniturilor și reducerea cheltuielilor de producție și circulație. La finele anului 1985 fondurile proprii vor fi de peste 20 miliarde lei, ceea ce va asigura participarea într-o mai mare măsură a cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor în ansamblul economiei naționale.

Întreaga activitate a cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor se va desfășura în contextul adîncirii democrației cooperatiste, prin antrenarea maselor largi de cooperatori la elaborarea și înfăptuirea hotărîrilor, la realizarea sarcinilor stabilite.

dr. Emil VICOL

Practică arbitrală comentată

Sancționarea nedecontării ambalajelor restituite

Practica arbitrală a stabilit că în cazul refuzului sau întîrzierii la plată a ambalajelor restituite pentru acoperirea eventualelor prejudicii suferite de creditor se acordă daune interese la nivelul dobînzii legale de 6 la sută anual.

Considerăm că în contextul noilor reglementări referitoare la circulația ambalajelor, din care ultima concretizată în Normativul aprobat prin Ordinul nr. 96 din 5 august al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlul gospodăririi fondurilor fixe, o asemenea practică poate fi menținută în menținută în legătură cu decontarea ambalajelor restituite.

Potrivit art. 1088 Cod civil la obligațiile care au de obiect o sumă oarecare, daunele pretinse pentru neexecutare nu pot cuprinde decît dobînda legală, iar prin art. 1 din Decretul nr. 311 din 9 iulie 1954, dobînda legală a fost stabilită la 6 la sută anual.

Valoarea decontată la restituirea de ambalaje deși nu mai corespunde cotelor valorice de decontare, stabilite în condițiile art. 39 din Instrucțiunile aprobate prin Ordinul nr. 108 din 22 mai 1975 al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe, reprezintă o garanție reținută de furnizor, la livrarea mărfii, pentru asigurarea restituirii ambalajelor. Deci valoarea respectivă neconstituind în realitate un preț se poate conchide că în caz de refuz sau întîrziere în plată a acesteia se datorează în continuare dobînda amintită și nu penalitățile ce decurg din refuzul, sau întîrzierea plății prețului prevăzute de art. 47, pct. 5 și 6 din Legea nr. 71' 1969.

Referitor la daunele de 6 la sută anual, este de menționat că dispozițiile amintite de Codul civil (art. 1088) prevăd că ele nu sînt debite decît din ziua cererii în judecată, afară de cazurile în care, după lege, dobînda curge de drept.

În raporturile dintre organizațiile socialiste, art. 45 din Legea nr. 71/1969 a instituit întîrzierea de drept a debitorului în ceea ce privește neîndeplinirea obligației asumate prin contract.

În consecință, daunele interese, aferente valorii ambalajelor restituite neachitate ori întîrziate la plată nu se mai acordă din ziua cererii de judecată, respectiv a introducerii acțiunii, ci de la data scadenței obligației de plată cînd debitorul era de drept în întîrziere.

În acest sens a statuat, dealtfel, practica arbitrală cu prilejul sancționării refuzului sau întîrzierii la plată a fostelor note valorice de decontare, principiu ce considerăm, față de cele arătate, că își are aplicarea și în prezent la decontarea ambalajelor restituite.

I. DAVIDZON
Arbitrajul de Stat Central

Probleme locative și de autogestiune a imobilelor

ATRIBUIREA LOCUINȚELOR DE ORGANIZAȚIILE SOCIALISTE

Articolul 10 din Legea nr. 5/1973 prevede : „personalului muncitor din unitățile socialiste de stat i se va închiria locuințe pe baza propunerilor colectivelor de muncă în care-și desfășoară activitatea, aprobate de consiliile oamenilor muncii și de organele sindicale". Textul citat este completat de prevederile art. 1 din H.C.M. nr. 860/1973 potrivit căruia în executarea normei de drept menționate comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare vor lua măsuri ca prin întreprinderile de specialitate din subordinea lor, locuințele din fondul locativ de stat să fie închiriate **numai** persoanelor încadrate în muncă propuse de colectivele în care acestea își desfășoară activitatea și aprobate, după caz, de comitetele sau consiliile oamenilor muncii, ori de celelalte organe de conducere colectivă.

În ceea ce privește locuințele ce urmează a fi atribuite pensionarilor H.C.M. nr. 860/1973, art. 8 prevede : „atribuirea de locuințe pensionarilor solicitanți îndreptățiți se va face prin grija comitetelor executive ale consiliilor populare".

ORDINEA DE PRIORITATE

Suprafața locativă cu destinație de locuință nou construite sau devenite disponibile, sînt închiriate cu respectarea ordinei de prioritate prevăzută de art. 9 din Legea nr. 5/1973, după cum urmează : muncitorilor calificați, în primul rînd celor din marile unități industriale ; personalului transferat în interesul serviciului din alte localități ; cadrelor de specialitate care lucrează în producția materială, în activitatea de proiectare, cercetare științifică și învățămînt ; absolvenților repartizați în producție, veniți din alte localități ; familiilor cu mai mulți copii ; celor încadrați pe bază de concurs veniți din alte localități ; celorlalte persoane încadrate în muncă și pensionarilor.

În cadrul categoriilor menționate legea acordă preferință persoanelor care au condiții grele de locuit, îndeosebi celor cu mai mulți copii, precum și celor cu venituri mici. Se are, de asemenea, în vedere, aportul la realizarea producției de bunuri materiale, importanța socială a muncii depuse, disciplina în procesul de producție, starea materială a solicitanților.

Procedura de întocmire a ordinii de prioritate este reglementată de Hotărîrea nr. 1 din 20 septembrie 1974 a Comitetului pentru problemele consiliilor populare prin care s-au aprobat Instrucțiunile pentru completarea și utilizarea formularelor tipizate, privind închirierea locuințelor din fondul locativ de stat și repartizarea suprafețelor cu altă destinație decît aceea de locuință. Potrivit acestor **instrucțiuni** tabelul nominal cu ordinea de prioritate a personalului încadrat în muncă în unitățile socialiste de stat (pensionarilor) îndreptățiți a primi cu chirie locuințe din fondul locativ de stat se întocmește anual pînă la data de 1 august al anului în curs de toate unitățile socialiste care au personal muncitor solicitanți de locuințe cu chirie din fondul locativ de stat, iar pentru pensionari de către comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare în raza cărora domiciliază solicitanții pensionari.

La întocmirea tabelului un rol important revine membrilor Comisiei de locuințe care, în prealabil, prin deplasări la domiciliul solicitanților iau cunoștință de starea tehnică a locuinței, de condițiile în care aceștia trăiesc, consemnate ca atare într-un proces verbal de constatare, elementele esențiale regăsindu-se în tabelul nominal formular tipizat. Aceste tabele care trebuie să respecte ordinea de prioritate menționată anterior, se afișează, la loc vizibil, pentru tot personalul unității timp de cel puțin 15 zile.

Personalul muncitor nemulțumit de ordinea de prioritate în care a fost înscris, de mărimea locuinței la care a fost propus, sau de alte mențiuni făcute în tabel are dreptul de a contesta la comitetele sau consiliile oamenilor muncii ori la celelalte organe de conducere colectivă, iar pensionarii la comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare în raza cărora locuiesc, în termen de 30 de zile de la data afișării.

Organele de conducere din unități, iar în cazul pensionarilor, organele locale ale administrației de stat, soluționează contestațiile în termen de 25 de zile de la data expirării termenului de introducere a acestora, astfel încît pînă la data de 1 octombrie al fiecărui an să poată fi definitivat necesarul de locuințe pe unitate pentru anul următor, pentru a fi comunicat comitetului executiv al consiliului popular în raza căruia este situată unitatea.

Instrucțiunile prevăd că pentru cererile de locuință cu chirie din fondul locativ de stat și pentru contestațiile introduse în urma afișării tabelelor în unități nu se întocmesc formulare tipizate, urmînd ca în conținutul cererilor și contestațiilor fiecare solicitant să redea elementele strict necesare din care să rezulte că sînt îndreptățiți a primi locuință cu chirie din fondul locativ de stat și care să regăsească în final în tabelul, formular tipizat.

La soluționarea contestațiilor organele de conducere colectivă trebuie să țină seama de prevederile Deciziei nr. 5/1975 a Plenului Tribunalului Suprem potrivit căreia sînt asimilați, cu cei ce nu au locuință și care deci, pot fi trecuți în liste în ordinea de prioritate prevăzută de lege și cei ce au calitatea de proprietari în indiviziune ai unui apartament, dar nu au posibilitatea de a-l folosi efectiv ca locuință deoarece nu le asigură suprafața locativă legală.

ÎNȘTIINȚAREA PRIVIND ATRIBUIREA LOCUINȚEI

Datele primite de la unitățile din raza administrativ teritorială a comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare se centralizează la aceste organe care, comunică ulterior, unităților respective apartamentele ce li s-au atribuit în vederea închirierii. Primind din partea comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare în raza cărora sînt situate unitățile, comunicarea privind apartamentele atribuite, unitățile înmînează beneficiarilor, persoane fizice, o „înștiințare" prin care li se face cunoscut acestora obligativitatea prezentării, în termen de 10 zile de la primirea înștiințării la organul competent (S.G.L.) în vederea încheierii contractului de închiriere. La prezentarea la centrul S.G.L. competent, persoana fizică beneficiară a înștiințării trebuie să prezinte următoarele acte : actele de identitate ale membrilor de familie care urmează să locuiască împreună cu beneficiarul înștiințării ; adeverințele de venituri pe luna în curs pentru toți membrii de familie ce urmează a locui cu titularul contractului de închiriere ; dovada dreptului (dacă este cazul) că beneficiază de o cameră în plus (anexa nr. 1 la H.C.M. nr. 860/1973) ; viza S.G.L. dată pe „înștiințare" cu privire la situația locuinței ce o deține în prezent cu chirie.

În caz de neprezentare la termenul stipulat pentru încheierea contractului de închiriere (10 zile), locuința se atribuie altui beneficiar propus de unitatea respectivă, pe baza tabelului nominal existent. Dacă unitatea respectivă, în termen de 10 zile de la data expirării termenului cînd primul beneficiar trebuia să se prezinte nu a desemnat un al doilea beneficiar și nu i-a înmînat o nouă „înștiințare", locuința se atribuie de comitetul executiv al consiliului popular respectiv, altei unități.

Tribunalul Suprem a statuat că dacă ordinea de prioritate este nesocotită cu prilejul emiterii înștiințării în vederea încheie ii contractului de închiriere sau dacă se refuză încheierea acestui contract conform

înștiințării emise de unitate, persoana îndreptățită se va putea adresa instanței judecătorești care, după caz, va anula înștiințarea și va obliga unitatea să emită o nouă înștiințare corespunzătoare ordinii de prioritate stabilite, sau va obliga întreprinderea competentă să încheie contractul de închiriere conform înștiințării legal emise.

CONTRACTUL DE ÎNCHIRIERE — FORMA SCRISĂ — PĂRȚI — DURATĂ

Potrivit art. 14 din Legea nr. 5/1973, locuința poate fi ocupată numai după încheierea contractului de închiriere. Deși închirierea locuințelor este supusă prevederilor Legii nr. 5/1973 și H.C.M. nr. 860/1973, se poate aplica închirierii locuințelor în măsura în care nu se contravine actelor normative menționate, dreptul comun care, în art. 1410—1459 Cod civil, reglementează contractul de locațiune.

a) **Forma contractului.** Contractul de închiriere pentru locuințele din fondul locativ de stat se încheie în formă scrisă. Legea nr. 5/1973 adaugă în art. 16 că are valoare de înscris autentic și constituie titlu executoriu permițînd deci executarea silită direct în baza contractului.

Forma scrisă a contractului încheiat în condițiile art. 16 nu este cerută pentru validitatea contractului, ci numai pentru proba acestuia. Plenul Tribunalului Suprem avînd în vedere caracterul obligatoriu al înscrisului a statuat, prin Decizia de îndrumare nr. 5/1975, că în caz de contestare a existenței contractului, singura probă admisibilă este înscrisul constatator, proba cu martori nefiind permisă, indiferent de valoare.

Forma scrisă este însă cerută de lege pentru însăși valabilitatea contractului în cazurile prevăzute în mod expres prin art. 17, referitor la subînchirierea unei părți din locuință aparținînd fondului locativ de stat. În această situație contractul de subînchiriere neîncheiat în formă scrisă, este nul, fiind aplicate în același timp, sancțiunile prevăzute de lege.

Prin H.C.M. nr. 860/1973 s-a stabilit conținutul contractului tip de închiriere pentru suprafețele locative cu destinație de locuință (anexa nr. 2), stipulîndu-se că el este valabil perfectat numai dacă e completat și semnat de către părțile contractante și dacă are anexate : fișa privitoare la locuința închiriată, fișa pentru titularul contractului și membrii de familie care locuiesc cu acesta, procesul-verbal de predare-primire a locuinței, anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973 în care sînt prevăzute obligațiile ce revin proprietarilor și chiriașilor în legătură cu întreținerea și repararea fondului locativ de stat, cu destinație de locuință.

b) **Părțile contractului.** Contractul de închiriere se încheie în calitate de locator de către întreprinderea specializată în administrarea fondului locativ de stat, subordonată organului local al administrației de stat competent și, în calitate de locatar, de către un membru al familiei care are calitatea de locatar principal. În acest sens Legea nr. 5/1973 prevede că locuințele din fondul locativ de stat se atribuie în folosință titularului contractului de închiriere și membrilor familiei sale care vor fi prevăzuți nominal în contractul de închiriere. Categoriile de persoane fizice care pot fi titulari ai contractului de închiriere sînt : persoanele încadrate în muncă pe baza înștiințării emise de conducerea unității în care acestea sînt încadrate potrivit unei anume ordini de prioritate (vezi atribuirea locuințelor de către unitățile socialiste) ; pensionarii pe baza „înștiințării" emisă de către comitetul (biroul) executiv al consiliului popular competent ; proprietarii în indiviziune ai unui apartament, dar care nu au posibilitatea de a-l folosi efectiv ca locuință deoarece nu le asigură suprafața locativă legală prevăzută de Legea nr. 5/1973.

c) **Durata contractului.** Contractele de închiriere se încheie pe o perioadă determinată. La expirarea termenului chiriașul are dreptul — conf. pct. 3 din Contractul de închiriere — la reînnoirea acestuia.

Pentru a asigura chiriașilor stabilitatea dreptului de folosință prin prorogări succesive se prelungesc efectele contractelor de închiriere pentru o nouă perioadă. Astfel, prin Decretul Consiliului de Stat nr. 13 din 7 februarie 1978, contractele de închiriere privind suprafețele locative cu destinație de locuință, indiferent de proprietar, existente la data de 1 ianuarie 1978, se prelungesc de drept pînă la 1 ianuarie 1983. Termenul pînă la care au fost prelungite contractele de închiriere a fost stabilit în favoarea chiriașului, care poate renunța oricînd la beneficiul contractului, prin act unilateral de voință.

DREPTUL LOCATIV AL MEMBRILOR DE FAMILIE

Dacă sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru perfectarea contractului de închiriere, membrii familiei dobîndesc, în baza contractului încheiat, drepturi locative proprii și egale cu ale titularului contractului de închiriere. Ca o consecință a acestui fapt, împrejurarea că locatarul principal părăsește locuința, nu influențează situația membrilor majori ai familiei sale. Astfel, în contractul tip pentru suprafețele locative cu destinație de locuință (anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 860/1973) este stipulată prevederea potrivit căreia în caz de absență a chiriașului și în lipsa vreunei împuterniciri date de către acesta soțului sau altui membru major al familiei, la expirarea termenului, contractul de închiriere se va încheia cu soțul rămas în locuință, iar în lipsă de soț, cu unul dintre membrii familiei cu care chiriașul a locuit. Într-o speță asupra căreia Tribunalul Suprem s-a pronunțat, prin Dec. nr. 117/1971, s-a statuat că membrii majori ai familiei sînt titulari cu drepturi proprii ai contractului de închiriere și în situația în care locatarul principal renunță la beneficiul contractului de închiriere. Ca atare, într-un proces în care se discută titlul locativ, membrii de familie trebuie să fie citați, pentru ca litigiul să fie soluționat în contradictoriu cu ei, deoarece numai în acest mod hotărîrea le devine opozabilă. (Decizia a fost pronunțată sub imperiul Legii nr. 10/1968, speța găsindu-și corespondent în art. 15 și 24 din Legea 5/1973.

DREPTURILE LOCATIVE ALE SOȚULUI

a) **Soțul care se mută la celălalt soț.** Soțul care se mută în locuința celuilalt soț dobîndește un drept locativ propriu în virtutea legii, chiar dacă nu s-a procedat la modificarea, în acest sens, a contractului de închiriere al soțului titular de contract. (Trib. sup. Secția civ., decizia nr. 1042/1978). Din acest punct de vedere nu are relevanță faptul că soțul titularului contractului de închiriere nu este indicat nominal în fișa suprafeței locative. H.C.M. nr. 860/1973 precizează că soții au dreptul la o singură locuință, fiind obligați ca în termen de 60 de zile de la data căsătoriei să elibereze una dintre locuințe.

b) **Lipsa temporară a soțului din locuință.** În considerarea aceleiași idei — membrii unei familii au alături de titularul contractului de închiriere drepturi locative proprii, — s-a decis, că plecarea din locuința comună a unuia dintre soți ca urmare a alungării sale sau chiar din proprie inițiativă, în cazul deteriorării relațiilor dintre ei, nu echivalează prin ea însăși ca o renunțare la locuință. Cum plecarea din locuință în aceste condiții este vremelnică (pe durata conflictului dintre soți sau pînă la soluționarea eventualului proces de divorț) nu sînt aplicabile dispozițiile art.19 din Legea nr. 5/1973, privind pierderea dreptului de locațiune prin mutarea definitivă din locuință. (Trib. Sup. secția civilă, decizia nr. 12 din 7 ianuarie 1981).

c) **Decesul unuia din soți.** Soțul și soția, locuiesc în două sau mai multe camere decomandate. Pe parcurs unul dintre soți decedează. În această situație apare întrebarea

dacă soțului supraviețuitor i se poate încheia contractul pentru întreaga suprafață locativă deținută inițial. Aceeași întrebare apare și în cazul locuințelor compuse din mai multe camere decomandate sau semicomandate deținute de o familie mai numeroasă și care ulterior datorită unor evenimente petrecute în cadrul familiei respective, locuința ajunge în situația de a fi locuită numai de către unul dintre soți sau chiar de către un alt membru de familie cu drepturi locative proprii, conform Legii nr. 5/1973.

În aceste situații contractul de închiriere se va încheia pentru toată locuința cu soțul supraviețuitor (sau cu membrul de familie cu drepturi locative proprii) urmînd ca ulterior, în virtutea prerogativelor ce le conferă Legea nr. 5/1973, comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare, să sprijine cetățenii care au suprafețe locative excedentare să obțină o locuință corespunzătoare normei locative la care sînt îndreptățiți.

DREPTUL LOCATIV AL ÎNFIATULUI

Codul familiei reglementează două feluri de înfiere și anume: înfierea cu efecte restrînse și înfierea cu efecte depline. Prin efectul înfierii cu efecte depline, persoana înfiată dobîndește calitatea de fiu, respectiv de fiică, al celui ce înfiază cu toate efectele filiației firești. În această calitate înfiatul dobîndește un drept propriu de locuit în suprafața locativă ocupată de înfietor, în temeiul art. 14 din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și juridice și art. 100 din Codul familiei, texte potrivit cărora domiciliul copilului minor este la părinții săi, precum și în temeiul principiului de drept locativ potrivit căruia copiii care locuiesc și gospodăresc împreună cu părinții lor fac parte din familia acestora. În aceste condiții se admite că înfiatul minor mutat la înfietor are prin efectul legii calitatea de membru de familie și poate invoca beneficiul contractului de închiriere cu condiția să fi locuit efectiv înainte de stingerea dreptului locativ al titularului contractului de închiriere.

Drepturile locative ale înfiatului ființează independent de cele ale locatarului principal, încetarea drepturilor locative ale acestuia din urmă neatrăgînd și pierderea drepturilor locative ale înfiatului, în cazul înfierii cu efecte depline (art. 79 c. fam.). Astfel, Trib. Sup., prin decizia nr. 545 din 21 aprilie 1970, a decis că fiind locatar cu drepturi proprii, înfiatul devenit major, nu poate fi evacuat pentru simplul motiv că dreptul de folosință locativă al părintelui înfietor a încetat pe data mutării într-o casă proprie. El nu-și pierde dreptul locativ nici prin căsătoria ulterioară, ci dimpotrivă, celălalt soț, adus în locuință, dobîndește și el un drept locativ propriu.

SITUAȚIA TOLERATULUI

În cazul în care în suprafața locativă atribuită locuiesc sau sînt primite și alte persoane, în temeiul unor raporturi de familie ori în temeiul unor obligații de întreținere aceste persoane nu pot fi considerate că nu au nici un drept locativ. În consecință ele nu ar putea fi evacuate din locuință numai pentru motivul că nu sînt prevăzute în cuprinsul noțiunii de familie așa cum este prevăzută în art. 15 alin. 2 din Legea nr. 5/1973. Drepturile locative ale acestor persoane sînt însă subordonate drepturilor acelora dintre membrii familiei prevăzuți în contractul de închiriere, în legătură cu care au fost primite în locuință. Așa fiind drepturile lor locative, vor înceta odată cu drepturile membrilor de familie. (Pct. 4, alin. 5 din Dec. de îndrum. a Plen. Trib. Sup. nr. 5/1975).

Instanța supremă într-o decizie de speță (nr. 2274 din 28 noiembrie 1972) a decis că intrarea unei persoane, ca tolerat, în spațiul unui locatar, beneficiar al contractului de închiriere, referitor la o locuință dintr-un apartament deținut în comun de mai mulți locatari, nu este supusă condiției consimțămîntului celorlalți locatari. Toleratul nu poate dobîndi mai multe drepturi decît cel ce îl tolerează, iar dependințele comune este îndreptățit să le folosească în așa fel încît să nu aducă o restrîngere prejudiciabilă celorlalți locatari care au acces la ele. Această tolerare poate înceta oricînd la cererea titularului dreptului locativ.

DEFALCAREA CONTRACTULUI

Situația frecvent întîlnită în practică constînd în cererea membrului major al familiei care ocupă o anumită suprafață locativă, de a se defalca contractul de închiriere al titularului, prin încheierea unui nou contract de închiriere care să ducă la individualizarea dreptului său locativ.

În principiu, locatarul nu poate să modifice unilateral contractul de închiriere în scopul de a defalca unitatea locativă închiriată în două unități locative avînd de consecință reducerea corespunzătoare a cuantumului chiriei legale. Scindarea obiectului locațiunii, motivează Tribunalul Suprem, nu este permisă decît în unele situații prevăzute de lege. Astfel, este cazul prevăzut de art. 7 din Legea nr. 5/1973 în care suprafața locativă excedentară și supusă închirierii în condițiile prevăzute de text poate fi închiriată altei persoane.

Faptul că locatarul a făcut modificări structurii apartamentului, nu justifică o altă concluzie. (Tribunalul Suprem, secția civilă, decizia nr. 97 din 18 ianuarie 1977).

Totuși sînt situații cînd ulterior încheierii contractului de închiriere, copiii titularului de contract se căsătoresc, realizînd o separare a gospodăriei, locuind într-o suprafață locativă sub forma unei camere separate și dorind, în mod firesc, o individualizare a dreptului locativ, prin încheierea unui contract separat. Asemenea situații care nu au nimic de-a face cu eludarea dispozițiilor legii privind modificarea cuantumului legal al chiriei, dacă au și acceptul titularului de contract, pot duce la aprobarea de către întreprinderile specializate în administrarea și închirierea fondului locativ, a cererii celor îndreptățiți.

Dacă totuși, se refuză defalcarea contractului de închiriere, fiind întrunite condițiile menționate, cei îndreptățiți se pot adresa instanței judecătorești pe cale de acțiune, deoarece orice litigii în legătură cu închirierea și folosirea suprafețelor locative urmează a fi soluționate de către judecătorii cu aplicarea normelor de drept procedural comun. (Art. 67 din Legea nr. 5/1973).

PIERDEREA DREPTULUI LOCATIV

Potrivit art. 24 din Legea nr. 5/1973, locatarii principali și cei ce locuiesc împreună cu aceștia pierd dreptul de folosință al suprafeței locative și vor fi evacuați fără atribuirea altei suprafețe locative, în următoarele cazuri:

a) dacă pricinuiesc importante stricăciuni locuinței, clădirii în care aceasta este situată, instalațiilor și accesoriilor acestora, precum și oricăror bunuri aferente lor, sau dacă înstrăinează fără drept părți ale acestora.

Acest prim caz de evacuare, sancționează nerespectarea obligației ce incumbă locatarului, de a întrebuința lucru închiriat ca un bun proprietar și numai la destinația determinată prin contract (vezi art. 1429, Cod civil).

Pentru a putea să ducă la evacuare, stricăciunea trebuie să fie însemnată, să facă locuința, instalațiile sau accesoriile acestora nefolosibile față de starea lor inițială existentă la momentul încheierii contractului.

Instanța noastră supremă, într-o decizie de speță, a decis că nu orice folosință anormală îndreptățește aplicarea sancțiunii civile extreme a evacuării, ci numai aceea care pricinuiește însemnate stricăciuni locuinței. În argumentarea acestui punct de vedere s-a decis că stricăciunile ce pot fi remediate cu sume relativ mici în raport cu valoarea suprafeței locative, nu pot fi considerate că ar fi însemnate și deci nu sînt de natură să justifice evacuarea (Trib. Sup., dec. civilă nr. 1406 din 13 august 1971).

Se consideră însă că, constituie „însemnate stricăciuni" aduse locuinței în sensul prevederilor menționate și deci poate antrena consecința evacuării necondiționate, fapta chiriașului de a aduce, fără comsimțămîntul proprietarului, modificări structurale locuinței pe care o ocupă. Textul menționat nu este însă aplicabil dacă s-au efectuat simple amenajări, care nu au adus nici o modificare locuinței, aceasta păstrîndu-și nealterată structura arhitectonică și funcționalitatea inițială. (Trib. județean Brașov, decizia civilă nr. 163 din 9 feb. 1977).

b) dacă prin comportarea lor fac imposibilă convietuirea pentru alți locatari din același apartament sau clădire, ori împiedică folosirea normală a locuinței de către alți locatari.

Sînt susceptibile de a fi evacuate, în acest al doilea caz de evacuare, persoanele fizice care prin comportarea lor șicanatoare, abuzivă, continuă, fac imposibilă convietuirea pentru alți locatari din același apartament sau clădire. Tîbunalul Suprem, într-o decizie de speță, a decis că se poate dispune evacuarea în temeiul prevederilor menționate la litera „b" dacă sînt îndeplinite următoarele condiții : purtarea locatarului să facă realmente imposibilă convietuirea ; să fie vorba de fapte repetate, de comportare șicanatorie, permanentă și abuzivă ; neînțelegerile să fie provocate de locatarul a cărei evacuare se cere ; purtarea lui să facă imposibilă convietuirea pentru locatarii din același apartament sau imobil. (Decizia civilă nr. 1811 din 26 dec. 1970).

Măsura evacuării necondiționate constituie o sancțiune civilă cu efecte importante pentru locatar ca și pentru ceilalți membrii de familie ai acestuia deoarece Legea nr. 5/1973, dispune pierderea dreptului de folosință locativă și pentru cei ce locuiesc împreună cu locatarul principal. Pronunțîndu-se asupra acestui aspect Tribunalul Suprem a decis că sînt supuși evacuării și cei ce nu se fac vinovați de imposibilă convietuire, dacă manifestă o atitudine de acceptare a comportării celor vinovați, ori dacă nu iau, în raport cu posibilitățile ce le stau la îndemînă, măsurile ce se impun pentru a determina pe vinovați să revină la o comportare corespunzătoare. Atunci însă cînd, cu toate măsurile luate, precizează instanța supremă, locatarii respectivi nu au putut determina pe cei ce fac imposibilă convietuirea să-și corecteze comportarea, ori ei înșiși sînt victimele comportării necorespunzătoare a acestora, se consideră că nu ar putea fi evacuați de vreme ce în sarcina lor nu se poate reține nici o culpă. Trib. Sup. decizia civilă, nr. 1090 din 13 mai 1972).

c) În practică sînt frecvente cazurile cînd unul dintre soți cere evacuarea celuilalt soț invocînd prevederile art. 24 lit. b.

În cazul cînd unul dintre soți are o comportare necorespunzătoare, iar evacuarea lui se cere de către alt locatar nu se poate dispune numai evacuarea lui, ci și evacuarea celuilalt. Dacă s-ar admite altfel s-ar ajunge la consecința ca, practic, să se dispună separarea judecătorească a domiciliului lor, deși au dreptul la o singură locuință și domiciliul comun este de natura căsătoriei.

În mod excepțional însă, datorită unor împrejurări care fac ca viața unuia din soți să fie primejduită de actele de violență ale celuilalt soț, se admite evacuarea soțului violent. (Trib. Sup., dec. civilă nr. 1861 din 28 oct. 1975).

Precizăm că în toate aceste cazuri se are în vedere persoanele care sînt în deplinătate a facultăților mintale. Legea nu prevede evacuarea bolnavilor psihici în asemenea situații făcîndu-se aplicarea Decretului nr. 313 privind asistența bolnavilor psihici periculoși.

d) dacă locuința a fost obținută ca urmare a săvîrșirii infracțiunii de filodormă sau a altor infracțiuni.

În accepțiunea juridică termenul „filodormă" este întrebuințat în materie locativă ca actul de corupere pentru cedarea unui drept locativ. În acest sens, art. 70 din Legea nr. 5/1973, prevede că pretinderea sau primirea, direct sau indirect, de bani sau orice folos material — filodormă — pentru a indica persoana căreia urmează a i se închiria o suprafață locativă sau pentru a consimți la închirierea ori schimbul unei suprafețe locative, cînd legea condiționează închirierea sau schimbul de o asemenea indicare sau consimțire constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani.

Cu aceeași pedeapsă se sancționează plata, direct sau indirect, a unei filodorme, precum și intermedierea de asemenea fapte, în scopul arătat la alineatul precedent. Sînt incriminate astfel ambele modalități ale filodormei. Legea nr. 5/1973 prevede și o cauză specială de nepedepsire, în sensul că potrivit art. 70, alin. ultim sancțiunea nu se aplică celui care plătește filodorma, dacă denunță fapta din proprie inițiativă, de îndată ce a făcut plata.

În acest al treilea caz de evacuare, aceasta se poate face numai pe baza unei hotărîri penale definitive, prin care s-a pronunțat condamnarea locatarului.

e) dacă nu plătesc cu rea credință timp de trei luni consecutiv chiria sau cota-parte a cheltuielilor ce le revin potrivit dispozițiilor legale.

Sancționarea evacuării în acest din urmă caz se face numai atunci cînd se stabilește în mod cert că neplata este rezultatul relei credințe ale chiriașului. Aceasta poate fi reținută și din împrejurarea că locatarul principal, în mod repetat și consecvent, consumă băuturi alcoolice și organizează petreceri în apartamentul său, iar în raport cu sumele cheltuite în acest scop, cuantumul lunar al cotei-părți la cheltuielile comune menționate este relativ redus. În speța asupra căreia Tribunalul județean Cluj s-a pronunțat prin decizia civilă nr. 987/din 28 august 1980, asociația locatarilor a cerut evacuarea locatarei principale și celor doi copii ai săi, printre alte motive, și pentru faptul că, timp de 18 luni consecutiv (decembrie 1977 — mai 1979) nu a achitat cota parte de cheltuieli comune de folosință, întreținere etc. care, pe intervalul respectiv, însumează 3 054 lei — așadar în medie 5—6 lei pe zi. Acțiunea în evacuare a fost admisă, făcîndu-se dovada certă a relei credințe a locatarei în plata cheltuielilor comune.

Reaua credință în plata cheltuielilor comune poate fi prezumată și prin faptul că împotriva locatarului s-a mai pronunțat o hotărîre prin care a fost de asemenea obligat la plata chiriei ori cheltuielilor comune. Într-o atare situație, arată Trib. Suprem, instanța nu mai are doar facultatea de a admite cererea de evacuare, ci este obligată să o admită și să dispună evacuarea. (Dec. civilă nr. 1134 din 24 iunie 1975).

Nu va putea fi admisă însă cererea de evacuare pentru neplata cu rea credință a chiriei dacă intervalul pentru care nu a fost plătită chiria este mai mic de trei luni, aceasta chiar în ipoteza în care împotriva locatarului s-a pronunțat anterior o hotărîre definitivă prin care a fost condamnat la plata chiriei pe un alt interval de timp. (Trib. județean Brașov, decizia civilă nr. 264 din 22 martie 1976).

Legea nr. 5/1973 precizează în art. 24, alin. ultim, că evacuarea locatarilor în cazurile prevăzute (lit. a, b, c și d) se dispune de instanța judecătorească. Calitate procesuală activă în situațiile prezentate pot avea colocatarii, asociațiile de locatari, întreprinderile specializate în administrarea și închirierea fondului locativ. În virtutea drepturilor ce i s-au conferit întreprinderii specializate din subordinea comitetelor executive ale consiliilor populare în legătură cu închirierea locuințelor, Trib. Sup. a statuat că ea are un interes legitim să introducă acțiune în evacuare chiar și pentru comportarea necorespunzătoare a locatarilor — în sensul art. 24 lit. b — deoarece în calitate de administratoare a fondului locativ de stat are obligația să vegheze la buna întreținere a imobilului și să asigure tuturor locatarilor din aceste imobile folosința normală a locuințelor pe care le-au închiriat. (Decizia civilă 2078 din 24 septembrie 1974).

I. V.

Întrebări și răspunsuri

● **VIȘAN D. GEORGESCU, Călărași** — Potrivit prevederilor indicatorului specific de studii și vechime pentru funcția de inspector principal, sînt prevăzute cerințele corespunzătoare funcției de contabil principal și — în plus — cinci ani vechime în specialitate, peste vechimea necesară la ocuparea funcției de contabil principl. Față de cele de mai sus, fiind absolvent al învățămîntului mediu de cultură generală, veți putea ocupa — prin examen sau conurs — funcția de inspector principal numai după absolvirea cursului de specializare cu profil economic prevăzut la poziția 68 din anexa II la Legea nr. 12/1971.

● **MARIA TUDOR, București** — Pentru evitarea oricăror neînțelegeri este recomandabil ca toate lucrările de reparații să se efectueze prin unități socialiste. În cazul în care totuși ele s-au efectuat de persoane particulare, este necesar a se face distincție în funcție de faptul dacă lucrările au fost executate cu sau fără materiale puse la dispoziție de asociația blocurilor. În cazul în care persoana particulară execută lucrarea cu materiale proprii sau cumpărate în mod legal, impozitul datorat de cel în cauză este de 20% din valoarea lucrării. Dacă materialele sînt procurate de asociație și puse la dispoziția executantului, aceasta datorează drept impozit 25% din valoarea totală a lucrării. Asociația este obligată o reține din valoarea lucrărilor cuantumul de impozit pe care urmează a-l depune la C.E.C. în conturi cu această destinație.

● **COMBINATUL DE PRELUCRARE A LEMNULUI, Piatra Neamț** — Unitățile socialiste nu pot emite avize de expediere și facturi pentru bunurile sustrase, chiar dacă ulterior acestea se găsesc în posesia infractorului. Atît lipsa din gestiune, cît și plățile făcute ulterior sustragerii, pentru acoperirea prejudiciului se evidențiază pe baza hotărîrii judecătorești rămasă definitivă și respectiv pe bază de chitanțe emise de casieria unității, în condițiile legii.

● **STEFAN NICOLAE, Craiova** — Persoanele care dețin în proprietate apartamente au și o cotă indiviză de proprietate asupra părților și instalațiilor comune (în care este inclus și ascensorul). Ele sînt obligate să contribuie la cheltuielile de întreținere și repararea ascensoarelor, chiar dacă nu le folosesc, în raport cu cota de proprietate indiviză ce o dețin asupra părților și instalațiilor comune. Obligația se naște din dreptul de proprietate, ea nu este determinată de folosirea acestor părți și instalații comune. Acești proprietari sînt obligați a suporta și cheltuielile necesitate de întreținerea și repararea teraselor de pe blocuri, ori a altor părți comune situate la etajele superioare, deși nu le folosesc. De asemenea, proprietarii de la etajele superioare sînt obligați a suporta reparațiile la trotuarele de lîngă bloc, la scările de la etajul I și de la mezanin sau subsol, deși nu le folosesc.

● **UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR DE CONSUM, Sălaj** — În principiu ADAS nu poate fi obligată decît la acoperirea pagubelor suferite în mod efectiv de asigurat (persoană fizică sau juridică). Pentru amănunte concrete vă recomandăm să vă adresați Centrocoop, care a încheiat cu ADAS o convenție de asigurare-cadru cu mai mulți ani în urmă și care este reactualizată în fiecare an, în raport cu modificările intervenite în legislație.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC 142 str. VALEA LUNGĂ Nr. 3, București** — Autorizația pentru prepararea și vînzarea borșului se emite, în condițiile legii, de comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare și nu este condiționată de aprobarea asociației locatarilor. Titularul autorizației va suporta integral cheltuielile aferente preparării și vinderii produsului său (apă caldă, energie, cheltuieli administrativ-gospodărești), dat fiind că apartamentul său are o destinație mixtă (de locuință și de prestare a unei activități lucrative). Se vor avea în vedere deci la repartizarea cheltuielilor prevederile Hotărîrii nr. 2/1973 a C.P.C.P. referitoare la clădirile cu destinație mixtă, comitetul asociației avînd competența de a stabili cota parte din cheltuielile totale, ce urmează a fi suportate de titularul autorizației, astfel cum prevede pct. 9 lit. b din hotărîrea citată.

● **I.A.S., Recaș** — Prețul legal practicat la butași portaltoi și coarde altoi din recolta anului 1980, care s-au valorificat în trim. I 1981, este cel din Ordinul M.A.I.A. nr. 60/1972. Unele unități producătoare confundînd noțiunea de „recoltare", care este numai o operațiune, cu „recolta", care înseamnă derularea întregului proces de producție a materialului săditor viticol, au solicitat fără temei legal aplicarea prețului din Ordinul M.A.I.A. nr. 39/4 iunie 1981 și la materialul săditor din recolta 1980. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Comitetul de Stat pentru Prețuri au aprobat ca noile prețuri să intre în vigoare începînd cu toamna anului 1981, aplicîndu-se la recolta de material săditor viticol din anul respectiv.

● **ION MARTIS, Focșani.** — Potrivit prevederilor art. 53 din Legea retribuirii nr. 57/1974 republicată în 1980, pentru unitățile economice organizate la nivel de fabrică, exploatare sau alte unități similare care au organizare asemănătoare cu cea a întreprinderilor, fondul de participare la beneficii se acordă indiferent de rezultatele obținute pe ansamblul unităților din care fac parte, dacă se evidențiază și se urmăresc distinct rezultatele activității economice proprii, respectiv au contabilitate separată. Conform precizărilor Ministerului Muncii — Direcția pentru aplicarea retribuirii în ramurile economice nr. 19/665/16.VI.1981, în cazul autobazelor, prevederile art. 53 din legea menționată se aplică numai celor care, potrivit normelor unitare de structură, sînt organizate ca uzine, cu respectarea condițiilor de mai sus. Întrucît Autobaza nr. 1 Focșani nu este organizată ca uzină potrivit normelor unitare de structură, nu i se pot aplica prevederile art. 53 din Legea nr. 57/1974 republicată, situație în care constituirea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii se efectuează pe baza rezultatelor economice ale anului anterior, obținute de Întreprinderea de transporturi auto Vrancea din care face parte. În această situație, I.T.A., nerealizînd beneficiul, nu are dreptul la constituirea fondului de participare a oamenilor muncii din beneficiu peste plan, încadrîndu-se în prevederile art. 19 din Legea nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor.

● **ISTODORESCU EMIL, jurisconsult, Drobeta-Turnu Severin** — Răspunsul din nr. 30/1981 al Suplimentului este corect. În acest sens citățm din practica instanțelor noastre de judecată (Tribunal Reg. Buc. col. III dec. civ. nr. 222/1957, Tribunal Reg. Constanța dec. civ. nr. 1050/1956, Tribunal Reg Galați dec. civ. nr. 6830/1956). Motivarea că juristul unității nu poate aștepta ziua întreagă pronunțarea unei hotărîri nu poate fi luată în considerare, deoarece el are posibilitatea ca în următoarele 10 zile să se intereseze de soluția instanței și să o comunice conducătorului de unitate cu avizul necesar privind legalitatea și temeinicia hotărîrii pentru ca acesta din urmă — în cunoștință de cauză — să decidă asupra exercitării sau renunțării dreptului de recurs.

Vă prezentăm

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE ARTICOLE CASNICE DIN BUCUREȘTI

Centrala industrială de articole casnice are în componența sa un număr de 19 întreprinderi. Între acestea amintim: „23 August" — Satu Mare, „Flamura Roșie" — Sibiu, „Emailul Roșu" — Mediaș, „Metaloglobus" și „INOX" — București etc. În aceste întreprinderi se fabrică peste 100 000 sortotipodimensiuni de produse necesare publicului consumator, cît și industriei ușoare. Iată cîteva dintre aceste produse: mașini de gătit, sobe de încălzit, vase emailate din fontă și tablă, tăvi și servicii inox, tacîmuri, ochelari, umbrele, ceasuri, articole de scris, corpuri de iluminat, jucării de tot felul pentru copii etc., precum și o variată producție de fermoare. Unitățile din cadrul acestei centrale mai execută și piese de schimb atît de necesare mașinilor și utilajelor din industria textilă, accesorii foarte utile pentru industria de confecții și încălțăminte, pentru marochinării, galanterie și multe altele.

Colectivele de muncă din unitățile acestei centrale asimilează anual un număr de 500 de modele noi. Printre cele mai recente, încadrate la clasa „Lux" și „Extra", amintim vase emailate, mașini de gătit și tacîmuri care satisfac pe deplin cele mai exigente și pretențioase gusturi ale gospodinelor. Unele vase vor fi dublu emailate, cu decoruri atractive, avînd bordul de sus placat cu inox și vor fi dotate cu accesorii din mase plastice termorezistente. Se vor livra în seturi și garnituri.

În acest an se vor realiza vase din fontă cu pereți subțiri și vase din tablă de aluminiu cu pereți subțiri. Mașinile de gătit vor avea ușa cuptorului cu geam panoramic, grătar rotisor și iluminare în cuptor, cuptorul va fi prevăzut cu siguranțe și termostat, iar aprinderea se va face automat.

Tacîmurile „Lux" și „Extra" vor avea mînere din porțelan, imitație de os și semicristal. Datorită calității, ireproșabile a produselor, întreprinderile producătoare de articole de uz casnic și gospodăresc vor exporta o mare parte din producție în numeroase state din lume.

Ion VASILESCU

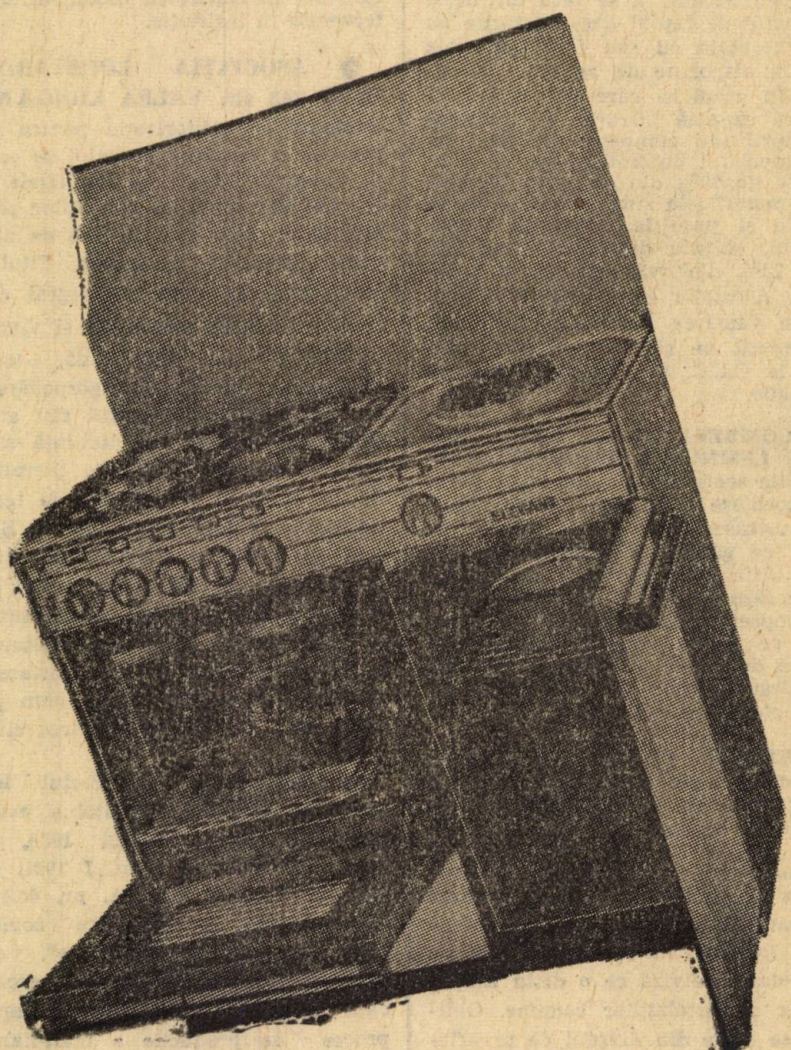

Prin mobilizarea tuturor forțelor și resurselor

1982 trebuie să fie anul unui salt calitativ, al unor producții superioare în agricultură

RECENTA PLENARĂ a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor — care, prin importanta Cuvîntare rostită cu acest prilej de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a căpătat și valoarea unui eveniment politic — a dezbătut probleme de o deosebită actualitate pentru activitatea din agricultură, domeniu de bază al economiei noastre.

Plenara a prilejuit evocarea a două evenimente marcante în viața țărănimii, a întregului nostru popor : **împlinirea a trei sferturi de veac de la răscoalele țăranilor din 1907** — — pagină memorabilă în istoria luptelor sociale din România, și a **două decenii de la încheierea cooperativizării agriculturii** — moment care a asigurat generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie și a consacrat victoria definitivă a socialismului în toate sectoarele de activitate.

În cuvinte calde, emoționante, secretarul general al partidului a adus un înalt omagiu țărănimii, tradițiilor ei de luptă și muncă eroică pentru libertate, unitate și independență, pentru victoria socialismului. Țărănimea, aliatul principal și de nădejde al muncitorimii, înțelegînd că numai calea socialistă îi poate asigura bunăstarea și fericirea, dezvoltarea liberă și un rol mai mare în viața socială, s-a angajat decisiv în munca de organizare pe baze noi a agriculturii, în transformarea sa socialistă. Cooperativizarea agriculturii — proces care s-a încheiat în aprilie 1962 — a însemnat o profundă revoluție în viața satului, țărănimea a fost eliberată de povara exploatării, devenind stăpînă pe propria-i soartă și pe roadele muncii ei. Victoria relațiilor socialiste de producție la sate, concentrarea producției în unități socialiste mari au creat posibilitatea organizării științifice a agriculturii, orientării ei în mod statornic pe calea dezvoltării intensive și multilaterale, spre făurirea unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate.

Calea socialistă asigură progresul neîntrerupt al agriculturii

SUCCESELE obținute în cei 20 de ani care au trecut de la încheierea cooperativizării au demonstrat superioritatea agriculturii noastre bazate pe proprietatea socialistă, capabilă să folosească mai productiv forța de muncă și mijloacele de producție, să valorifice cu randament tot mai înalt marile rezerve de care dispune și să imprime un puternic dinamism în evoluția producției agricole. Așa de exemplu, producția anuală de cereale a crescut de la 9,6 milioane de tone în 1962 la 20 milioane de tone în ultimii ani ; s-a dezvoltat puternic și producția de floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, cartofi, legume, struguri, fructe și altele ; efectivele de animale au crescut de 1,4 ori bovinele, de 2,78 ori porcinele, de 1,42 ori ovinele, de 2,94 ori păsările — toate aceste sporuri asigurînd în condiții tot mai bune aprovizionarea populației cu produse alimentare și a industriei cu materii prime, precum și rezolvarea altor nevoi ale economiei naționale.

„Acum putem să afirmăm cu toată fermitatea — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea la plenară — **că numai calea socialistă a agriculturii, în forma proprietății de stat sau cooperatiste — care se completează în mod armonios — poate asigura progresul neîntrerupt și rapid al agriculturii".**

Avînd loc la începutul celui de-al doilea an al cincinalului — an hotărîtor pentru îndeplinirea întregului program adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R. în legătură cu înfăptuirea, ca un obiectiv fundamental al întregii economii, a noii revoluții agrare, plenara a analizat cu toată răspunderea, în spirit critic și autocritic, rezultatele din anul trecut și a dezbătut și adoptat o serie de documente importante pentru mersul pe mai departe al agriculturii — documente elaborate din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Participanții la plenară și-au exprimat deplina satisfacție față de măsurile de stimulare și sporire a cointeresării materiale a producătorilor, de îmbunătățire a activității de mecanizare, de utilizare a resurselor furajere și de cele referitoare la autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, sublimînd că ele sînt menite să cimenteze și mai mult alianța muncitorească-țărănească, creînd, totodată, condiții pentru ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități din agricultură.

Desfășurarea exemplară a campaniei de primăvară — hotărîtoare pentru realizarea și depășirea producțiilor planificate

O CONDIȚIE hotărîtoare pentru a se asigura, încă din acest an, un adevărat salt calitativ, concretizat în realizarea unor producții cît mai bogate, capabile să asigure creșterea aportului agriculturii la progresul general și la ridicarea vieții tuturor cetățenilor României socialiste o constituie buna organizare, desfășurarea în timpul optim și respectînd strict regulile agrotehnice, a campaniei de primăvară.

Declanșată curînd, campania presupune **o mare desfășurare de forțe materiale și umane într-o perioadă relativ scurtă**, pentru **însămînțarea** unei suprafețe de 6 milioane de hectare, **fertilizarea** a aproape 3,2 milioane ha, **erbicidarea** culturilor pe 6 milioane ha și executarea a numeroase **lucrări specifice**. Pe baza zonării, în toate unitățile agricole de producție s-a făcut **amplasarea culturilor în cadrul asolamentelor** organizate în fiecare consiliu unic agroindustrial de stat și cooperatist. la nivelul suprafețelor prevăzute în plan, asigurînd fiecărei culturi planta premergătoare corespunzătoare cerințelor tehnologice.

Avînd în vedere rezultatele de producție și economice nesatisfăcătoare din anii anteriori, o atenție deosebită s-a acordat amplasării culturilor tehnice. Sfecla de zahăr a fost amplasată din toamnă, întreaga suprafață fiind arată și fertilizată. A fost revăzută amplasarea culturilor tehnice, pentru a le asigura condiții corespunzătoare cerințelor specifice. Au fost adoptate o serie de măsuri tehnico-organizatorice și s-a asigurat o puternică bază materială necesară desfășurării ei exemplare : 135 mii de tractoare, 33 mii de grape cu discuri, 20 mii de semănători și alte numeroase mașini și utilaje, care vor permite executarea semănatului în 5—6 zile la sfecla de zahăr, 8—10 zile la floarea-soarelui și 10—12 zile la porumb și soia, ceea ce va permite încadrarea în perioadele optime și respectarea termenelor de însămînțare stabilite prin lege pentru fiecare cultură. Dispunem de suficiente cantități de semințe și material săditor, în structura de soiuri și hibrizi corespunzătoare condițiilor de climă și sol rezultate din lucrările de zonare. Potrivit indicațiilor și orientărilor date de conducerea partidului, personal de tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, se folosesc în proporție mai mare hibrizii tardivi de porumb, care asigură producții mari în toate zonele de cultură.

Întrucît lucrările din această campanie se realizează cu mijloace mecanice, aportul mecanizatorilor este hotărîtor în efectuarea lor la timp și de bună calitate. Pentru culturile cu grad înalt de mecanizare au fost constituite **echipe de mecanizatori ;** formă de organizare care trebuie să asigure **întărirea spiritului colectiv de muncă**, a răspunderii întregii echipe, a fiecărui cooperator. Specialiștii vor stabili, prin ordine de lucru, caracteristicile tehnice ale fiecărei lucrări și vor urmări respectarea cu strictețe a tehnologiilor adoptate pe toată durata executării. De asemenea, toate cadrele de specialitate sînt datoare să asigure conducerea nemijlocită, competentă și exigentă a lucrărilor de însămînțări, realizarea de culturi uniforme și cu

densitatea stabilită, care să garanteze realizarea randamentelor prevăzute. Consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care răspund solidar cu conducerile unităților de calitatea lucrărilor, le revine sarcina de a controla permanent calitatea lucrărilor la nivelul solelor și tarlalelor, stabilind operativ măsurile ce se impun pentru refacerea celor necorespunzătoare și, în caz de necesitate, răspunderea disciplinară și materială a celor vinovați de nerespectarea normelor de calitate.

Asigurarea densității obligate a plantelor necesită — pe lîngă folosirea unor cantități corespunzătoare de **semințe cu valoare biologică ridicată** — și executarea de calitate a însămînțărilor, precum și o verificare permanentă a semănăturilor, pentru depistarea și combaterea dăunătorilor. O atenție deosebită trebuie dată completării la timp a golurilor, astfel încît să se realizeze **densitatea normală** și dezvoltarea cît mai uniformă a plantelor pe întreaga suprafață cultivată.

Programul de pregătire a campaniei de primăvară, adoptat de plenara Consiliului Național, acordă o atenție deosebită condițiilor de realizare a producțiilor stabilite la cultura porumbului boabe, astfel încît, încă din acest an, să se poată înregistra o cotitură în ceea ce privește asigurarea acestei principale surse de furaje concentrate. Anul acesta vor fi cultivate și peste 300 mii ha de porumb care se va însiloza sub formă de știuleți, în vederea furajării porcilor, bovinelor și ovinelor ; din această suprafață, circa 100 mii de ha se vor însămînța cît mai timpuriu, în vederea utilizării porumbului știuleți la furajare în lunile august-septembrie. În scopul asigurării furajelor bogate în proteină, în această primăvară se vor însămînța suprafețe mai mari de mazăre.

Sarcini deosebite au în această campanie și horticultorii, care, de pe cele 1,5 milioane ha destinate cultivării legumelor, cartofilor, leguminoaselor alimentare și a plantațiilor viti-pomicole, vor trebui să realizeze o producție de peste 18 milioane tone. Pentru realizarea acestei sarcini au fost întreprinse încă din toamnă o serie de acțiuni și măsuri. S-a continuat acțiunea de organizare a producției de legume în unități cu condiții favorabile, cu tradiție și experiență ; au fost amplasate mai corect suprafețele destinate acestor culturi, iar pe o parte din ele s-au executat în toamnă însămînțarea și plantarea.

Pentru o mai bună eșalonare a producției de legume, care să prelungească perioada de consum în stare proaspătă, au fost extinse culturile anticipate și intercalate în sere și solarii, s-a procedat la înființarea mai timpurie a unor culturi de varză, tomate etc., s-au folosit răsaduri viguroase din soiuri și hibrizi timpurii etc.

În viticultură și pomicultură se va acționa în continuare pentru **redresarea și modernizarea plantațiilor** existente. Vor continua tăierile de rodire și tratamentele de iarnă, paralel cu desfundarea terenului și înființarea de noi plantații pomicole în primăvară. Pentru completarea sortimentului de fructe cu apariție timpurie, s-a elaborat un **program special privind înființarea unor plantații comerciale de căpșuni și de stoloniere,** în aproape toate județele țării. În viticultură, dintre lucrările de sezon atenția o concentrează îndeosebi fertilizările (la care sînt unele rămîneri în urmă), instalarea spalierelor, completarea golurilor, desfundatul și plantările de primăvară.

Obținerea unor producții sporite impune desfășurarea în mod exemplar a lucrărilor stabilite, respectarea tehnologiilor adoptate la fiecare cultură, imprimarea unui stil de muncă dinamic, întărirea ordinei și disciplinei, folosirea oricărei zile bune de lucru și prezența permanentă și activă a specialiștilor în cîmp.

Program mobilizator pentru dinamizarea producției animale

RECENSĂMÎNTUL animalelor domestice, efectuat la începutul lunii februarie, arată că în 1981 au fost obținute sporuri însemnate de efective : peste 900 mii de porcine, aproape 2 milioane de ovine și peste 11 milioane de păsări. Efectivele de bovine sînt însă mai mici cu 180 mii capete. Avînd în vedere scăderile de efective înregistrate în unele sectoare și județe, plenara a adoptat un ansamblu de măsuri vizînd recuperarea rămînerilor în urmă și creșterea mai accentuată a efectivelor la toate speciile, în scopul asigurării bazei materiale de realizare a programelor de autoaprovizionare. Pentru a nu se tăia bovinele sub greutatea optimă, s-a prevăzut prelungirea perioadei de îngrășare pentru tineretul bovin la cel puțin 24 de luni, astfel ca sacrificarea să se facă la greutate de peste 400 kg și s-au adoptat măsuri de compensare la consum cu carne de porc și pasăre. În același timp, pentru sporirea efectivului de bovine s-au stabilit executarea suplimentară a peste 150 mii monte la vacile care au fătat, **reducerea pierderilor de gestație** și **a mortalităților,** continuarea acțiunilor de modernizare a sectoarelor de creștere a vitelor ș.a.

Economia națională are nevoie de cantități sporite de lînă, carne și lapte de oaie, aceasta a impus adoptarea unui program suplimentar de creștere a efectivelor de ovine pînă în 1985, care prevede majorarea efectivelor de ovine cu 3 milioane de capete, din care 2 milioane oi de rasă Merinos și 1 milion de rasă Țurcană, precum și creșterea efectivelor de ovine din rasele de lapte și metișii acestora la 400—500 mii capete. Realizarea noului program de creștere a ovinelor care are ca scop **reducerea în totalitate a importului de lînă și asigurarea necesarului din resurse interne,** de creștere a numărului de ovine specializate pentru producția de lapte, impune luarea unor măsuri deosebite. Realizarea efectivelor programate necesită măsuri concertate de creștere a procentului de natalitate la peste 100%, reținerea pînă la primul tuns a tuturor mieluților apte de reproducție și trecerea acestora la turma de bază în procent de minimum 80%, sporirea greutății medii la tăiere la 40 kg, reținerea pînă la primul tuns normal a 1 milion berbecuți merinos și metișii acestora, reducerea pierderilor prin mortalitate pînă la 2%.

O problemă deosebit de importantă o reprezintă realizarea indicației date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la consfătuirea de lucru din ianuarie, cu privire la noua concepție de asigurare și folosire economică a furajelor. Pornind de la necesitatea ca fiecare județ să-și acopere în totalitate din resurse proprii necesarul de nutrețuri, este necesar să fie luate măsuri pentru îmbunătățirea structurii culturilor furajere, amplasarea acestora în apropierea fermelor, sporirea randamentelor la hectar ș.a., care în final să asigure resursele furajere și, în special, pe cele suculente. O atenție deosebită trebuie acordată în continuare îmbunătățirii producției pajiștilor naturale, precum și organizării utilizării lor intensive, asigurînd folosirea acestei producții în hrana taurinelor la îngrășat, a vacilor de lapte și a ovinelor, pe toată perioada de vegetație. În exploatarea pajiștilor se afirmă o nouă concepție, în sensul practicării unui pășunat intensiv, rațional, cu ajutorul unor culoare fixe de intrare în pășune și al unor garduri electrice. Au fost luate măsuri pentru îmbunătățirea compoziției floristice a pajiștilor naturale, prin creșterea procentului de leguminoase — ceea ce va conduce la sporirea conținutului de proteină digestibilă la unitatea nutritivă.

Cadru legislativ adecvat noii revoluții agrare

MARILE SARCINI ce revin agriculturii au impus ca, pe lîngă asigurarea unei puternice baze tehnico-materiale, să fie luate și măsuri de perfecționare a cadrului legislativ care să reglementeze noile relații ce s-au statornicit între unitățile socialiste, să mărească stimularea producătorilor, să crească răspunderea unităților de producție și a organelor locale. Acestui important obiectiv îi sînt subordonate recentele documente de partid și de stat, elaborate din inițiativa și cu participarea personală a tovarășului Nicolae Ceaușescu și care urmăresc crearea unor condiții optime de desfășurare a întregii activități din agricultură, pentru sporirea aportului acesteia la formarea fondului de stat și la intensificarea schimbului de măsuri dintre sat și oraș. Ansamblul acestor măsuri are o determinare obiectivă, profundă, fiind impusă de cerințele noii revoluții agrare, de exigențele accentuării noii calități și în agricultură.

Aplicarea deplină a mecanismului economico-financiar impune ca unitățile agricole să-și recupereze integral din veniturile proprii cheltuielile materiale și cu forța de muncă și să obțină și un anumit beneficiu. Pentru a se elimina decorelările dintre costuri și prețuri, a asigura o rentabilitate corespunzătoare la toate produsele agricole, și a-i stimula pe producătorii agricoli, a fost instituit un **sistem de prime** și s-au majorat unele **prețuri de contractare.** Prin aplicarea acestor prețuri producătorii agricoli vor primi suplimentar, în acest an agricol, peste 15 miliarde de lei, care se vor adăuga celor aproape 10 miliarde de lei pe care le vor obține ca urmare a actualizării prețurilor de producție, efectuată în anul trecut.

Sporirea producției agricole este condiționată și de **cointeresarea materială a lucrătorilor ogoarelor,** de **legarea directă a veniturilor acestora de rezultatul muncii lor,** de aportul fiecăruia la realizarea prevederilor de plan. Numai în măsura în care retribuirea muncii reflectă cantitatea și calitatea muncii, aceasta devine o forță de producție capabilă să pună în valoare întregul potențial material și uman în fiecare unitate agricolă de producție. Tocmai de aceea s-a trecut la experimentarea a **noi măsuri de stimulare a cooperatorilor,** care, în esență, prevăd ca retribuirea acestora să fie nemijlocit legată de cantitatea și calitatea muncii, de producția și veniturile realizate, de rezul-

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

(Continuare în pag. 6)

O CORELAȚIE DE BAZĂ A EFICIENȚEI

Creșterea productivității muncii — sporirea producției — reducerea costurilor

PROMOVAREA UNEI NOI CALITĂȚI în întreaga activitate economico-socială impune, din ce în ce mai mult, accentuarea factorilor intensivi ai creșterii și, în primul rînd, sporirea productivității muncii. Aceasta permite, în condițiile sporirii an de an a producției obținute, realizarea unui grad superior de folosire a resurselor materiale și umane existente, a unor parametrii tehnico-funcționali calitativ ridicați ai produselor, reducerea cheltuielilor de producție etc. În prezent, problemele productivității muncii capătă valențe noi, ținînd seama de faptul că sporirea ei necontenită reprezintă factorul hotărîtor al maximizării producției și recuperării, în cel mai scurt timp, a sumelor avansate de stat societății, în contextul măsurilor de ridicare neîntreruptă a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Pornind de la importanța pe care o are productivitatea muncii în creșterea valorii nou create, articolul de față își propune să prezinte experiența Întreprinderii forestiere de exploatare și transport Suceava și direcțiile de acțiune pentru mobilizarea în continuare a noi rezerve de sporire a productivității muncii.

Eficiența unui nou sistem de organizare

PRIN SPECIFICUL său, întreprinderea cuprinde activități diferite, începînd cu tăierea lemnului în pădure, selectarea, transportul la unitățile prelucrătoare și încheind cu debitarea bușteni-lor în cherestea. Realizarea în condiții superioare a acestor activități, a diferitelor operațiuni — fasonare, selecționare, transformare în cherestea etc. — permite obținerea unor însemnate economii materiale și bănești.

O contribuție deosebit de importantă la sporirea eficienței o aduce creșterea permanentă a productivității. Aceasta, mai ales dacă avem în vedere faptul că la doborît, fasonat, secționat și transportat lemnul se utilizează mijloace mecanizate. Că așa stau lucrurile ne-o dovedesc realizările dobîndite în anii din urmă. Astfel, în intervalul 1979—1981, productivitatea muncii în expresie valorică a crescut cu 13%, în timp ce dinamica acesteia în unități fizice a sporit între 0,7% și 56,5% (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica productivității muncii în unități fizice la principalele produse, în perioada 1979—1981

Denumirea produsului	U/M	1979	1980	1981
Cherestea rășinoase	ore-om/mc	5,97	5,97	5,45
Cherestea fag	„	14,58	14,07	12,83
Cherestea stejar	„	13,64	11,61	10,70
Cherestea diverse specii	„	6,82	6,24	5,50
Uși-ferestre	ore-om/mp	3,33	2,51	2,10
Mobilă-corp	ore-om/1000 lei	19,04	18,87	17,30
Prelucrarea masei lemnoase în centre de sortare	ore-om/mc	0,84	0,810	0,75
Masă lemnoasă exploatată și dată în producție	ore-om/mc	3,80	3,69	3,30
Panouri construcții	ore-om/mp	0,74	0,67	0,70
Paleți lemn	ore-om/buc	2,40	2,36	2,30

Datele prezentate în tabel scot în evidență faptul că, în dinamică, se înregistrează o reducere a timpului de muncă pe unitatea de produs în toate exploatările forestiere din cadrul întreprinderii. Aceasta a fost posibil ca urmare a eforturilor întregului colectiv pentru realizarea integrală a prevederilor de plan, precum și a aplicării ferme a unui complex de măsuri tehnico-organizatorice menite să potențeze rodnicia muncii, în condițiile reducerii cheltuielilor materiale și sporirii eficienței economice.

Creșterea productivității muncii a fost favorizată de **concentrarea utilajelor și a forței de muncă în cadrul exploatărilor forestiere.** Pînă nu de mult activitatea brigăzilor de muncă se desfășura dispersat, pe puncte de lucru aflate la distanțe mari. Aceasta antrena după sine și dispersarea utilajelor și a mijloacelor de transport, consumuri exagerate de combustibil și energie, și în final, un nivel mai scăzut al productivității muncii. Toate aceste neajunsuri, la care se mai pot adăuga lipsa unei eșalonări și corelări în timp și pe locuri de muncă a producției planificate cu utilajele și forța de muncă existente, au impus perfecționarea activității prin găsirea unor forme organizatorice noi, care să satisfacă, în mai mare măsură, atît cerințele de creștere a producției, cît și cele de eficiență. Se poate aprecia astăzi că, datorită concentrării producției pe obiective cu termene precise de exploatare a parchetelor, prin pregătirea și organizarea superioară a acesteia, activitatea de sortat, secționat și transport a lemnului, cu toate particularitățile sale, are un caracter uzinal, iar eficiența ei este mult sporită. Concentrarea producției a permis și utilizarea mai eficientă a cadrelor de specialiști, ingineri și tehnicieni, prin participarea directă a acestora la activitățile productive. În anul trecut, de exemplu, s-au trecut din aparatul funcțional în producție 21 subingineri și ingineri, care conduc în mod nemijlocit procesele productive.

Pe aceeași linie de eficiență se înscriu și acțiunile întreprinse în **unitățile de producere a cherestelei, privind organizarea producției de prefabricate destinate fabricilor de mobilă și binale.** De obicei, producătorul, respectiv unitățile forestiere, se limitează în a livra consumatorului material sub formă de cherestea sau semifabricat. Trecerea la o formă nouă de activitate, în care producătorul livrează consumatorului materialul sub formă de repere prefabricate, cu dimensiuni nominale în secțiune și lungime, a impus deplasarea unor operații de producție care se efectuau la fabricile de mobilă și binale spre cele de cherestea. În aceste condiții **avantajele la producător** sînt evidente : producția de cherestea este adaptată încă de la sortarea buștenilor pentru a obține unele structuri dimensional-calitative adecvate reperelor ce urmează să se prelucreze ; se valorifică superior masa lemnoasă prin diversificarea producției ; așchiile tehnologice se colectează și se dirijează spre producția de PAL și celuloză ; se reduce volumul transporturilor și, în cele din urmă, se ridică eficiența economică.

Mari avantaje obțin, după noul sistem de lucru, și **unitățile beneficiare.** Astfel, la fabricile consumatoare (mobilă și binale) se creează disponibilități de capacități de prelucrare de uscare naturală și artificială, ceea ce permite dezvoltarea producției de mobilă și uși — ferestre ; se reduce consumul de energie electrică și termică prin eliminarea din flux a unor utilaje și instalații de transport pneumatic ; sporește mult viteza de rotație a mijloacelor circulante etc.

Măsurile adoptate au evidențiat în mod convingător că, prin aplicarea noii metode de livrare la beneficiar — în loc de cherestea — a prefabricatelor pentru mobilă, uși, ferestre se obține o eficiență economică ridicată. În acest sens este suficient să arătăm că : prin renunțarea la retezarea lungimii standardizate a materiei prime se elimină capetele de bușteni, care, raportate la cantitatea de 140 mii mc masă lemnoasă destinată prefabricatelor realizate de întreprinderea suceveană, înseamnă

o cantitate suplimentară de masă lemnoasă de 840 mc ; prin reducerea grosimii standardizate și a lățimii reperelor brute, debitarea pieselor de cherestea la lățimi în multiple repere etc. se economisesc în acest an, la nivelul județului Suceava, 8 283 mc de cherestea și 4 160 mc de fag și stejar. Ca efect propagat, la fabricile de mobilă și uși-ferestre se obține o economie de 1 800 MWh/an energie electrică și 25 000 Gcal/an energie termică. **Efectul economic este estimat la 17,2 milioane lei,** ceea ce constituie o creștere a producției nete și a productivității muncii în medie cu 13,2%.

Efectele promovării progresului tehnic

ÎN ACELAȘI SCOP, al creșterii neîntrerupte a productivității muncii, se înscriu și acțiunile întreprinse pentru **promovarea mai rapidă în producție a progresului tehnic și tehnologic.** Rezultatele obținute în acest domeniu sînt reliefate, în principal, de indicele de mecanizare a lucrărilor de exploatare (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Dinamica indicelui de mecanizare a activităților de exploatare (%)

	1979	1980	1981
Indicele de mecanizare la doborît	100	100	100
Indicele de mecanizare la scos-apropiat	88,0	90,0	90,5
Indicele de mecanizare la încărcat	93,0	93,0	94,0

Datele prezentate în tabelul nr. 2 scot în evidență faptul că, în perioada 1979—1981, pe baza măsurilor adoptate privind mai buna organizare a producției, repartizarea rațională a utilajelor pe puncte de lucru etc., indicii de mecanizare la încărcat și scos-apropiat au avut o tendință de creștere, ajungînd la valori de 94% și respectiv 90,5%. Se cere evidențiat din capul locului faptul că unitățile forestiere și de transport sucevene au fost dotate, în anii din urmă, cu mijloace mecanizate moderne, de înalt randament : fierăstraie mecanice pentru doborît și secționat lemnul, funiculare, tractoare T.A.F. și U 650 pentru scos, apropiat și adunat, despicătoare mecanice etc., cît și unele utilaje pentru atelierele de întreținere — strunguri, freze, mașini de alezat etc.

Utilizarea acestora la capacitatea reală, prin organizarea judicioasă a activității, a contribuit într-o mare măsură la creșterea productivității muncii și, prin aceasta, la sporirea eficienței economice la nivelul întreprinderii. Astfel, **producția globală și producția netă la 1 000 lei fonduri fixe** (valoare medie) **au fost în 1981 de 1 450 lei, respectiv 675 lei, față de 1 431 lei și 690 lei cît s-a înregistrat în 1979.**

Tabelul nr. 3

Dinamica cheltuielilor de producție și a celor materiale la 1 000 lei producție marfă, în perioada 1979—1981 la I.F.E.T. Suceava

	1979	1980	1981
Cheltuieli maxime la 1 000 lei producție marfă	856,40	824,05	774,02
Cheltuieli materiale maxime la 1 000 lei producție marfă	430,14	414,91	379,74

Evident, realizările obținute nu se ridică încă la nivelul posibilităților de sporire a eficienței de care dispun atît unitățile, cît și întreprinderea în ansamblu. Astfel, în 1981 rezultatele ar fi putut fi mai bune dacă ar fi crescut indicele de valorificare a bușteanilor la rășinoase și foioase de la 96,4% și respectiv 90,4% la 100%, ceea ce ar fi echivalat cu un spor de producție de 61 000 mc ; dacă s-ar fi fructificat lemnul în totalitate de pe suprafețele exploatate (cioate reduse la minim, strîngerea crengilor și a lemnului de dimensiuni mici etc.) s-ar fi obținut în plus 7 700 mc cherestea de rășinoase, fag, stejar și alte esențe.

Pentru ca în 1982 să se obțină rezultate mai bune în valorificarea masei lemnoase și creșterea productivității, au fost stabilite, la nivelul întreprinderii, o serie de măsuri care vizează în principal :

— **introducerea în producție de noi tehnologii, mici consumatoare de energie** și care să contribuie la sporirea cu 2—3 procente a productivității muncii (tehnologia de concepție proprie, privind debitarea cherestelei, concomitent cu obținerea de așchii pentru industria de plăci și celuloză, instalația îmbunătățită de uscare a cherestelei cu energia solară, tehnologie îmbunătățită în construcția și întreținerea drumurilor etc) ;

— **extinderea activității de concentrare a producției în toate exploatările forestiere,** în scopul valorificării superioare a masei lemnoase din teritoriu, utilizării integrale a utilajelor din dotare și creșterii mai rapide a productivității muncii ;

— **perfecționarea sistemului de cooperare cu întreprinderile prelucrătoare,** prin generalizarea executării de prefabricate în unitățile forestiere, astfel încît să se acopere într-o mai mare măsură cerințele beneficiarilor și să se asigure un spor de productivitate la întreprinderile de produse finale.

Diminuarea costurilor

EFICIENȚA economică este influențată hotărîtor de mărimea cheltuielilor ocazionate de desfășurarea normală a procesului de producție ; de nivelul costurilor de producție depinde gradul de rentabilitate al întreprinderii, competitivitatea produselor realizate, etc.

Dinamica cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă reliefează faptul, că ponderea lor s-a menținut relativ ridicată în totalul costurilor de producție (tabelul nr. 3). În general aceasta se datorează creșterii prețurilor la materiile prime și, în mod deosebit, la combustibil, precum și altor cauze legate, în principal, de activitatea proprie. Totuși ca urmare a măsurilor preconizate, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă au scăzut în 1981 față de 1979 cu 11,7%. Ținînd seama de aceasta, precum și de faptul că în actualul cincinal se prevede reducerea lor de la 379,74 lei la 350,76 lei la 1 000 lei producție marfă, întreprinderea a stabilit un amplu program de măsuri care să conducă la diminuarea mai consistentă a costurilor de producție :

1 **Valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor.** Prin prelucrarea integrală a masei lemnoase în centrele de sortare și preindustrializare modernizate, aplicîndu-se fluxul tehnologic continuu, se pot reduce pierderile cu 0,55%, realizîndu-se o cantitate suplimentară de 9 000 mc rășinoase, 1 300 mc fag și 600 mc diverse foioase. Pe aceeași linie se înscrie și **valorificarea lemnului mărunt,** provenit din crăci sub 8 cm diametru, pentru mangalizare în boxe metalice sau snopi pentru celuloză-PAL și PFL ; **tocarea în întregime a materialului mărunt rezultat din fabricarea cherestelei,** în urma căreia ar rezulta 12 000 mc lemn pentru celuloză și 4 000 mc lemn pentru PAL și PFL ; **producerea a 30 000 tone compost fermentat din coji de rășinoase,** utilizabil ca fertilizant și biostimulator în culturi de seră și cîmp, echivalînd cu o producție suplimentară de 5,8 milioane lei ș.a.

2 **Utilizarea intensivă a mașinilor și utilajelor.** Prin limitarea mersului în gol al utilajelor pentru prelucrarea lemnului (aprovizionare ritmică, organizarea mai bună a echipelor de lucru, etc), se estimează o economie de 2 560 MWh, iar prin înlocuirea fierăstraielor mecanice cu cele electrice, a tractoarelor de scos-apropiat cu instalația funicular pendular și a tractoarelor cu troliu la adunatul materialului lemnos dispersat cu atelaje, o economie totală anuală de 3,3 tone benzină și 39 tone motorină.

Ținînd seama că întreprinderea are și un profil de transporturi, **însemnate reduceri ale consumurilor materiale** se pot obține și **pe seama creșterii capacității medii de transport** prin utilizarea remorcilor, semiremorcilor și autotrenurilor de 25 tone capacitate, cît și reducerea distanței medii de transport de la 12,7 la 11,7 km pentru produse de carieră și balastieră, rezerve, care atrase în circuitul productiv, permit o economie de 113,8 tone benzină și 464,3 tone motorină.

3 **Extinderea preuscării naturale a cherestelei** pînă la 20% umiditate. Generalizarea acestui procedeu va permite obținerea unor însemnate economii de combustibil și energie, paralel cu sporirea volumului masei lemnoase supuse prelucrării. Se estimează, de exemplu, că la o producție de 4 000 mc cherestea, prin aplicarea acestui procedeu, rezultă o economie de 120 MWh.

dr. Dimitrie REBUȘAPCA
Institutul politehnic București
Vasile SAVA
director I.F.E.T. Suceava

CUM ORGANIZĂM ȘI CUM ACȚIONĂM PENTRU ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA UTILAJELOR

ÎN CONDIȚIILE PROGRESULUI tehnico-științific contemporan, ale creșterii gradului de complexitate a mașinilor și utilajelor din dotarea întreprinderilor, activitatea de întreținere și reparații dobîndește, din ce în ce mai mult, caracterul unei activități direct productive, cu pronunțată tentă tehnică și tehnologică și cu rol determinant în desfășurarea normală și cu eficiență ridicată a proceselor de producție. În spiritul noului mecanism economic, activitatea de întreținere și reparare a fondurilor fixe, modul său de organizare și desfășurare nu trebuie privită ca activitate în sine, ci în corelație cu sarcinile de sporire și ridicare a calității producției, cu necesitatea reducerii consumurilor de energie, cu obligațiile fiecărei întreprinderi de a recupera, într-un termen cît mai scurt, fondurile avansate de societate pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice a producției.

Subliniind rolul și importanța deosebită a activității de întreținere și reparare a fondurilor fixe, a organizării științifice a acestei activități, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„Avem astăzi un nivel ridicat al mijloacelor de producție. Buna lor funcționare, repararea lor la timp, sînt esențiale pentru desfășurarea normală a activității de producție. Aș putea spune că această activitate devine mai importantă decît înseși investițiile, pentru că dacă întîrzie o investiție, ea poate fi compensată dacă întreprinderile existente funcționează în mod corespunzător. Iată ce însemnătate economică deosebită are buna funcționare a tuturor instalațiilor".**

Ținînd seama de complexitatea problemelor pe care le ridică planificarea, organizarea și desfășurarea activității de întreținere și reparații, precum și de experiența întreprinderilor industriale, ne propunem o analiză a derulării acestei activități în ramura construcțiilor de mașini.

Executarea la timp și de calitate a reviziilor generale

ANALIZA MODULUI de desfășurare a activității de întreținere și reparații evidențiază faptul că aceasta a marcat progrese însemnate, compartimentele mecano-energetice și echipele specializate din cadrul secțiilor productive preocupîndu-se de efectuarea în condiții din ce în ce mai bune a lucrărilor, cu consecințe directe asupra reducerii avariilor și opririlor accidentale, a creșterii indicelui de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor și utilajelor în 1981, cu 2,8%—10,3% comparativ cu 1976. Cu toate acestea, există încă serioase rezerve de îmbunătățire a activității în acest domeniu, care mobilizate la timp, pot contribui, în bună măsură, la sporirea producției și creșterea productivității muncii. Este vorba, în principal, de faptul că :

— reparațiile nu se execută în toate cazurile în conformitate cu graficele și prevederile din normativ, invocîndu-se fie motivul lipsei de capacitate la compartimentul mecano-energetic, fie că secțiile nu predau la timp mașinile pentru reparații, considerîndu-le necesare realizării planului de producție ;

— în execuția lucrărilor lipsesc de multe ori finețea tehnică, precum și unele materiale, piesele de schimb și subansamblele necesare (cu deosebire cele care se procură din import) ;

— personalul încadrat în activitatea de întreținere și reparații manifestă tendința de a lucra în secțiile de producție unde cîștigul este mai ridicat și, în consecință, compartimentele mecano-energetice duc în permanență lipsă de forță de muncă ;

— nu se corelează totdeauna planul de reparații cu planurile de producție ale secțiilor și cu cel de aprovizionare tehnico-materială etc.

În același timp, cercetările efectuate au evidențiat rămîneri în urmă și în **planificarea întreținerilor, reviziilor tehnice și reparațiilor.** Avem în vedere faptul că, de multe ori, necesarul de materiale, de piese de schimb sau de forță de muncă se întocmește pe bază de aproximări făcute de către șefii formațiilor de întreținere și reparații. De asemenea, **planul anual de producție pe trimestre și luni nu ia în calcul și perioadele mai mari sau mai mici de staționare în reparație a utilajelor,** ceea ce conduce la amînări repetate a reparațiilor, la restructurări ale planului de reparații, cu consecințe directe asupra stării utilajelor și, în final, asupra producției. Sînt destul de frecvente și cazurile în care la planificarea reparațiilor nu se ține seamă de starea tehnică reală a mașinilor sau utilajelor, nefiind pus la punct un procedeu de evidență în acest sens, ceea ce a determinat cuprinderea în planul de reparații a unor mașini sau instalații cu stare tehnică bună. La I.M.U.A. București, de exemplu, planul fizic pe 1980 la reparații a suferit o serie de modificări, fiind scoase din reparații curente 69 utilaje, iar din cel de reparații capitale 17 utilaje. Nu se poate vorbi încă de existența unei planificări pe o durată mai mare de timp care să aibă în vedere necesarul de utilaje, forță de muncă, piese de schimb, dezvoltarea atelierelor sau secțiilor de întreținere și reparații, precum și introducerea unor metode noi de organizare a întreținerii și reparațiilor.

Toate acestea impun o mai bună organizare a activității de întreținere și reparații, așezarea ei pe principii economice, în concordanță cu cerințele noului mecanism economico-financiar, ale autogestiunii și autoconducerii muncitorești. În acest sens, considerăm necesară canalizarea preocupărilor în următoarele direcții :

1 Pentru a evita desele situații în care secțiile de producție nu predau mașinile și utilajele pentru reparare, la termenele prevăzute în grafice, invocînd fie necesitatea îndeplinirii planului de producție, fie staționarea prea îndelungată a mașinilor în reparații, să se acorde mai **mare atenție corelării planului de întreținere și reparații cu planurile de producție ale secțiilor și cu cel de aprovizionare, cu materiale și piese de schimb.** Aceasta presupune ca la elaborarea planului de întreținere și reparații să se pornească de la starea tehnică reală a fiecărei mașini, utilaj sau instalație care, de cele mai multe ori, nu corespunde cu termenele prevăzute în normativul de întreținere și reparații stabilit la nivelul ramurii (în 1980, de exemplu, au fost scoase din planul de reparații curente de gradul I și II, pe considerentul că nu aveau ciclul de funcționare îndeplinit, 252 utilaje, la „Autobuzul"-București, 360 la Întreprinderea de mecanică fină Sinaia și 86 la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București). La „Tractorul" — Brașov, în cincinalul trecut, față de normativ, reparațiile capitale s-au realizat doar în limitele a 34,6—44,6 la sută sub raport numeric și între 24,9 la sută și 31,3 la sută ca ore-normă.

Înlăturarea deficiențelor constatate impune ca secția (compartimentul) mecano-energetic, împreună cu secțiile de producție, să nominalizeze utilajele care necesită reparații (pe fel de reparații și perioadă în care urmează a se efectua lucrările), iar apoi să se stabilească necesarul de aprovizionat cu piese de schimb. În felul acesta planul de reparații, de aprovizionare și producție ar avea o mai mare veridicitate și, totodată, s-ar realiza descentralizarea activității de planificare și luare a deciziilor, coborîrea lor la nivelul secțiilor, așa cum prevăd principiile autogestiunii economico-financiare.

2 Pentru a evita greutățile cu care se mai confruntă întreprinderile în domeniul aprovizionării cu piese de schimb, ansamble sau subansamble din import, să se **intensifice preocupările în direcția creării condițiilor tehnice necesare asimilării acestora în țară într-un timp cît mai scurt ;** în cazuri speciale, cînd se impune cu necesitate importul, întreprinderile să înainteze din timp listele cu necesarul de aprovizionat pentru a fi inclus în planul de import al ramurii.

3 **Fiecare utilaj să aibă un caiet tehnic, pe care l-am denumi „Caietul mecanicului șef",** în care să se treacă toate lucrările executate de către compartimentul mecano-energetic, cine și

cînd a executat lucrarea respectivă și din vina cui s-a produs defecțiunea. S-ar mări astfel răspunderea celui care lucrează cu fondul fix respectiv, precum și a celui care-l întreține sau repară; concomitent, s-ar realiza o mai bună evidență a defecțiunilor ce apar, creîndu-se totodată posibilitatea prevenirii lor.

4 În vederea stimulării acțiunii de recondiționare a pieselor de schimb uzate, la nivelul compartimentelor mecano-energetice să se creeze bănci de tehnologii care să cuprindă date, informații și cataloage cu tehnologiile existente în țară și pe cît posibil în străinătate și care pot fi folosite eficient la recondiționarea pieselor de schimb uzate, începînd cu reperele scumpe sau cele din materiale deficitare.

5 Întrucît majoritatea întreprinderilor constructoare de mașini au în dotare mașini și utilaje din import care trebuie înlocuite sau perfecționate (fiind uzate fizic sau moral), secțiile de autoutilare să se preocupe, în principal, de **producerea unor astfel de mașini și utilaje, cu grad ridicat de mecanizare și automatizare,** pentru ca treptat să se intensifice eforturile în direcția asimilării în producția proprie și a mecanismelor și subansamblelor cu care acestea sînt echipate.

Un sistem informațional mai aproape de cerințele producției

ACTIVITATEA de întreținere și reparare a fondurilor fixe din dotarea întreprinderilor necesită culegerea și prelucrarea unui volum mare de date și informații referitoare la : frecvența opririlor accidentale și a cauzelor care le-au provocat, a controalelor, reviziilor și intervalul dintre două reparații, ciclul de înlocuire a pieselor ; determinarea necesarului de materiale și de forță de muncă ; momentul optim de efectuare a lucrărilor ; costul reparațiilor etc. În același timp, sistemului de informare și evidență îi revine sarcina de a da în orice moment răspuns la o serie de probleme referitoare la modul de efectuare a reparațiilor (cînd, cu ce tehnologii, de către cine), unde trebuie executată reparația (la locul de producție, în ateliere speciale de reparații), durata reparațiilor, dacă s-au mai executat reparații sau lucrări de întreținere la mașinile respective etc.

Din acest punct de vedere, concluziile desprinse au evidențiat faptul că în unele cazuri sistemul de informare și evidență folosit este incomplet și chiar neconform cu realitatea. Avem în vedere faptul că „Fișele U" nu sînt **ținute la zi sau nu sînt completate la toate rubricile** (cazul întreprinderilor „Autobuzul" și „Piese radio și semiconductori") ; nu există o **evidență clară** a consumurilor de ulei pentru ungerea mașinilor și nici a operațiilor de ungere pe fiecare mașină sau utilaj(Întreprinderea de mașini unelte și agregate București) ; nu se întocmesc de fiecare dată procese verbale de efectuare a reviziilor tehnice sau a reparațiilor curente de gradul I („Electroprecizia"-Săcele, „Tractorul"-Brașov) etc. Toate acestea au condus și mai conduc încă la o insuficientă pregătire a reparațiilor, respectiv la o mare relativitate în elaborarea și realizarea planurilor de reparații, la o incompletă corelare a planurilor de reparații cu planul de producție, de aprovizionare tehnico-materială și de forță de muncă.

Iată de ce considerăm că se impune, foarte urgent, intensificarea eforturilor pentru perfecționarea sistemului informațional, care să ajute efectiv la luarea deciziilor în domeniul întreținerii și reparării mașinilor și utilajelor. În legătură cu aceasta și avînd în vedere complexitatea proceselor de producție considerăm că pentru luarea deciziilor raționale și eficiente în acest domeniu, **este nevoie de un flux de informații bine organizat, care să elimine paralelismele, verigile inutile și în final să permită prelucrarea datelor după sisteme automate moderne.**

Ca parte componentă a întreprinderii, activitatea de întreținere și reparații se cere integrată mai bine în sistemul informațional al acesteia, în scopul utilizării eficiente a datelor furnizate, prelucrării lor automate și transmiterii către locurile de producție. În acest scop, este necesar ca sistemul de evidență să cuprindă, în principal, date și informații foarte precise referitoare la : situația fondurilor fixe, și, separat, a fondurilor fixe disponibile ; planificarea și programarea întreținerilor, reviziilor tehnice și reparațiilor ; asigurarea documentației tehnico-economice necesare executării lucrărilor ; date cu tehnologiile cele mai moderne și mai eficiente utilizate în țară sau în străinătate ; stabilirea necesarului de piese de schimb și de materiale și a modului lor de procurare sau de execuție (producție proprie, prin cooperare, recondiționare sau import) ; urmărirea și raportarea executării lucrărilor ; date referitoare la lucrările de întreținere curente etc.

Pînă în prezent, furnizarea acestor date se făcea în cea mai mare parte manual, trecerea la prelucrarea automată (pe calculator) a acestora constituind una din preocupările imediate ale întreprinderilor analizate. Trecerea de la prelucrarea manuală la cea automată a informațiilor este condiționată, în măsură hotărîtoare, și de modul cum **este asigurată structura datelor, colectarea și furnizarea lor.** În acest context, se impune stabilirea din timp a formularelor ce se vor utiliza (unele din ele sînt tipizate fie la nivelul economiei naționale, al centralelor industriale, fie la nivelul întreprinderilor). La stabilirea formularelor ar fi bine să se țină seama și de faptul că acestea urmează să îndeplinească și rolul de documente-sursă pentru alcătuirea și organizarea fișierelor strict necesare atît pentru evidența fondurilor fixe, cît și pentru planificarea, lansarea și realizarea lucrărilor. În același timp, prelucrarea pe calculator a datelor, cu privire la fondurile fixe, la întreținerea și repararea lor conduce la necesitatea creării unor bănci de date specializate pe grupe de fonduri fixe mai întîi la nivelul întreprinderii, iar apoi, într-o etapă ulterioară, la nivelul centralelor industriale.

Grigore CORLAN

1982 – anul unui salt calitativ în agricultură

(Urmare din pag. 2)

tatele obținute în sporirea eficienței economice, de posibilitățile fiecărei unități agricole. Proiectul legii retribuirii muncii în C.A.P. urmărește **reducerea disparităților dintre veniturile celor care lucrează în agricultura de stat și cea cooperatistă,** paralel cu realizarea unui raport echitabil între veniturile din agricultură și cele obținute în alte ramuri de activitate. Veniturile țărănimii urmează a crește cu circa 25%, ceea ce va stimula interesul tuturor cooperatorilor pentru creșterea producției agricole, va constitui un factor însemnat care să determine tineretul de la sate să rămînă să lucreze în agricultură.

Pentru stimularea unităților agricole în folosirea eficientă a parcului de tractoare și mașini și pentru rentabilizarea stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii s-a impus adîncirea integrării acestora în activitatea agricolă. În acest scop, au fost adoptate noi măsuri privind **îmbunătățirea activității de mecanizare** și reglementarea raporturilor dintre S.M.A. și unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste ; în esență, ele prevăd o mai bună organizare a activității de mecanizare, legarea mai strînsă a stațiunilor de unitățile de producție, îmbunătățirea veniturilor mecanizatorilor și corelarea lor mai judicioasă cu producția agricolă, ceea ce va asigura creșterea răspunderii pentru executarea lucrărilor în perioadele optime, folosirea cu randament ridicat a parcului de tractoare și mașini agricole, întărirea ordinei și disciplinei în muncă, în scopul creșterii producției și a eficienței economice.

Pornind de la necesitatea înfăptuirii obiectivelor noii revoluții agrare, a obținerii unor producții tot mai mari, au fost situate pe un plan superior principiile autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, ale eticii și echității socialiste, ceea ce implică creșterea rolului organelor locale ale puterii de stat, a răspunderii acestora în realizarea programelor de dezvoltare a agriculturii, în buna aprovizionare a populației cu produse agroalimentare. Organelor locale ale puterii de stat le revine sarcina, deosebit de importantă, de a asigura cultivarea cu randament sporit a întregii suprafețe agricole și creșterea de animale și păsări, la nivelul posibilităților existente în fiecare unitate socialistă și în gospodăriile populației — atît pentru nevoile proprii de consum, cît și pentru fondul de stat.

Hotărîrea Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor exprimă angajamentul ferm al oamenilor muncii din agricultură de a face totul pentru realizarea programelor stabilite de creștere a producției vegetale și animale, în vederea îmbunătățirii continue a aprovizionării populației cu produse alimentare și a industriei cu materii prime.

INOVARE ȘI EFICIENȚĂ ÎN PROCESUL DE TIPIZARE A PRODUSELOR

PENTRU ORICE PROCES MATERIAL sau gen de activitate este caracteristică repetabilitatea obiectelor și fenomenelor, aceasta înscriindu-se în seria acelor legități principale de dezvoltare a lumii materiale a căror cunoaștere și folosire reprezintă factorul hotărîtor de a acționa asupra progresului social și, în particular, asupra procesului de integrare, interacțiune și dezvoltare complexă a științei, tehnicii și producției. În producția socială au loc modificări parțiale sau totale ale proprietăților de întrebuințare a produselor muncii, determinate de cerințele în schimbare ale societății, de condițiile de producție și de consum (exploatare) a lor, fără însă ca acestea să aibă un caracter absolut. Chiar în cazul unei modificări totale a calităților sale de consum noul obiect al muncii preia de la produsele fabricate anterior unele elemente constructive, anumiți parametri fizico-mecanici, alte însușiri. Se cunoaște, spre exemplu, că în construcția de mașini, echipamente și aparate, pînă la 80% din soluțiile constructive și elementele fizice se transmit de la produs la produs, ca urmare a aplicării metodelor de adaptare și convertire a construcțiilor existente pentru alte domenii de întrebuințare, alte fabricații și alte materiale decît cele pentru care au fost construite inițial.

În cele menționate se află inclus germenele ideii de valorificare a muncii trecute, reprezentînd — într-un plan mai larg — procesul de preluare, selecție și utilizare pe o treaptă superioară a acelor valori existente, care pot servi la propulsarea progresului societății prin realizarea unei sinteze dintre **tradiție** și **înnoire** și de determinare a echilibrului optim dintre **valorificarea** soluțiilor cunoscute și eficiente, verificat în practică, și **inovare,** condiție necesară a progresului și expresie a adecvării la realitățile și cerințele contemporaneității.

Interacțiunea tipizare — modularizare

ESENȚA APLICĂRII principiului valorificării prin tipizare, unificare, modularizare și celelalte forme ale standardizării constă în folosirea dialecticii interacțiunii laturilor schimbabile și repetabile care este caracteristică procesului ingineriei tehnologice și proiectării pentru orice produs aflat în dezvoltare. Aceasta se realizează printr-o asemenea acțiune exercitată în procesul de selectare a componentelor produsului și de stabilire a structurii sale prin care se reține în el maximum de elemente și soluții cunoscute, la care se adaugă numai acele structuri constructive necesare adaptării produselor unor noi condiții de producție și de exploatare (consum) Fixarea în noile produse a ceea ce a fost creat anterior și verificat sub toate aspectele, în condițiile producției și exploatării, asigură un înalt nivel tehnic al calității și **economisirea maximă a cheltuielilor materiale și de muncă** necesare în toate stadiile ciclului de viață al produselor (proiectare, execuție, exploatare). Se scurtează termenele creării și asimilării tehnicii noi, se asigură o flexibilitate și mobilitate înaltă ale producției și, în ultimă instanță, se accelerează progresul tehnico-științific în industrie.

Așadar principiul originalității în crearea tehnicii noi nu trebuie absolutizat și dogmatizat în sensul că, cu cît aceasta va conține mai multe elemente noi, cu atît va fi de un nivel mai ridicat. Aceste considerente se bazează pe faptul că ridicarea artificială a nivelului originalității construcțiilor are loc cu o scumpire nejustificată a tehnicii ; devine imposibilă aplicarea tipizării, standardizării și unificării, și apar greutăți la întreținerea utilajelor și procurarea pieselor de schimb etc. De aceea, tendința actuală a progresului tehnico-științific impune tot mai mult ca tehnica să fie construită pe baza unor **combinări** (alcătuiri) noi de elemente (subansamble, module constructive, agregate complexe) cunoscute și asimilate în fabricație, iar teoria generală a valorificării este chemată să explice cum anume, dintr-un număr limitat de elemente repetabile, se poate forma și dezvolta o infinitate de obiecte adaptate cît mai fidel cerințelor consumatorilor și proceselor tehnologice pe care le realizează sau deservesc.

Printre metodele uzuale, eficiente, de lucru ale tipizării și standardizării, care permit valorificarea în produsele nou create a soluțiilor și elementelor fizice pe care le conțin produsele vechi, fac parte reprezentarea unitară în procesul de proiectare a tuturor obiectelor și proceselor tehnologice ; folosirea desenelor tabelare în care piese asemănătoare ca formă sînt desenate o singură dată, iar diversitatea dimensiunilor este prezentată în tabele ; promovarea unei gîndiri unitare pentru întreaga grupă sau familie de produse proiectată avînd caracteristici și funcțiuni similare sau apropiate ; cercetarea tipologiei pieselor, gruparea și codificarea acestora după caracteristicile constructive comune sau după echipamentele tehnologice de prelucrare și nu după apartenența la produs ; stabilirea domeniului optim de unificare constructivă a pieselor complexe și a modulelor funcționale după spectrul sarcinilor și al regimurilor de solicitare ; automatizarea sortării și identificării desenelor și a planșelor de itinerarii tehnologice tip ș.a.

Opțiuni în promovarea unei concepții unitare

UNA DIN LATURILE principale ale valorificării soluțiilor elementelor tipizării și standardizării în procesul de proiectare al mașinilor, utilajelor și instalațiilor este cel al **interschimbabilității,** care presupune posibilitatea înlocuirii permanente între anumite limite de valori (parametri) a elementelor fabricației (piese, subansamble, module și agregate), cu alte elemente corespunzînd noilor situații de producție apărute. Respectarea acestui principiu reprezintă condiția obligatorie a perfecționării permanente și înnoirii tuturor elementelor producției. Acest principiu de valorificare își găsește aplicare pe scară largă în industria constructoare de mașini contemporană și în alte cîteva ramuri unde se urmărește obținerea dintr-un număr limitat de elemente primare repetabile a unei diversități cît mai mari de produse (mașini, utilaje, instalații), conform cerințelor sectoarelor beneficiare (consum, exploatare). Valorificarea constructivă generează la rîndul ei creșterea eficienței tehnologice și organizatorice a producției și implicit un înalt dinamism, flexibilitatea și mobilitatea acesteia. În acest sens, **tehnologiile tip** reprezintă un exemplu clasic de valorificare a concepției de tipizare în multe ramuri economice, promovarea lor asigurînd continuitatea proceselor elaborate de la produs și continuarea utilizării echipamentului tehnologic aferent.

Standardizarea și tipizarea, care au apărut din necesități practice de raționalizare a fabricației, prin ordonarea și simplificarea nomenclaturii și tipodimensiunilor produselor, și-au dezvoltat în ultimii ani o a doua latură — cea **constructivă,** de punere în valoare a potențialului tehnico-științific existent prin convertirea, repetarea, diversifica-

rea și transformarea diferitelor soluții și elemente în alte construcții, evitîndu-se crearea integrală de fiecare dată a noilor obiecte.

Cele două etape menționate în dezvoltarea standardizării și tipizării, de promovare a laturilor selective și constructive, pot fi identificate în activitatea de tipizare desfășurată în țara noastră. Lucrările de tipizare a produselor industriale, liniilor și instalațiilor tehnologice aprobate prin Decretul nr. 174/130 iunie 1981, gravitează în jurul ordonării și simplificării producției, respectiv al promovării cu preponderență a laturii selective. Cerințele actuale de ordin energetic, al economiilor de metal și alte materiale, precum și creșterea accelerată a ponderii produselor destinate exportului impun deplasarea centrului de greutate pe latura constructivă a tipizării, care în final înseamnă diversificarea produselor și articularea acestora cît mai fidel la parametrii proceselor tehnologice pe care le execută sub aspectul puterii necesare masei, consumurilor energetice și al altor parametrii fizico-mecanici. Considerînd tipurile principale de produse, sortotipodimensiunile și liniile tehnologice aprobate prin Decret, „numai o bază de pornire" — după cum s-a subliniat în expunerea secretarului general al partidului prezentată la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii — urmează a se aplica principiile valorificării, menționate mai înainte, personificate prin concepția modulară, unificarea constructivă și alte forme evoluate ale tipizării, în vederea unei îmbunătățiri calitative a activității în acest domeniu.

Flexibilitate în relația producție-consum

EXPERIENȚA multor întreprinderi constructoare de mașini cu o pondere însemnată a producției destinată exportului, printre care I.M.E. București, „Tractorul" — Brașov ș.a., arată că acestea — folosind concepția modulară își adaptează operativ produsele cerințelor beneficiarilor, reproiectînd numai acele subansamble și module cărora li se schimbă funcționalitatea sau alte caracteristici constructiv-tehnologice.

Tendința de căutare și realizare permanentă, prin tipizare, a unui echilibru optim între valorificarea tradiției și inovarea hotărîtă — condiție necesară a progresului și adecvării la realitățile și cerințele curente, apare într-un mod evident și în arhitectură, a cărei istorie reprezintă o succesiune neîntreruptă de creșteri și transformări, de acumulări și salturi caracteristice, de altfel, oricărui proces de dezvoltare, avînd drept moment de bază contradicția dialectică dintre nou și vechi. Tipizarea și standardizarea soluțiilor și elementelor de construcții, născute din necesitatea industrializării, în primul rînd a implementării tehnicii progresive a prefabricării, a condus în prima etapă la lipsa de varietate, la uniformitate și monotonie, trăsături fără îndoială inestetice pentru arhitectura multor orașe de la noi și din alte țări. Această etapă este pe cale de a fi depășită odată cu deplasarea centrului de greutate al tipizării de la întreg spre elementele componente și module, creîndu-se posibilități de variație în asamblare și de flexibilizare în timp a spațiului arhitectural odată cu satisfacerea celorlalte imperative de ordin funcțional și tehnico-economic.

Unele cartiere de locuințe concepute și executate în ultimii ani în Capitală și alte orașe ale țării noastre, demonstrează rolul valorificării estetice a laturii constructive a arhitecturii, a sistemului materialului și tehnicii de construcție. Ne aflăm în fața unui fenomen foarte asemănător celui menționat anterior, privind **noua calitate** spre care trebuie să se tindă în tipizarea produselor industriale : crearea pe baza diferitelor **combinări spațiale** a unei mari diversități de obiecte și produse finale, cît mai fidel articulate la cerințele tehnologice, de confort și de estetică ale consumatorilor (exploatării), dintr-un număr redus de elemente și structuri constructive primare.

Așadar, promovarea principiului valorificării și succesiunii în întreaga activitate economico-socială, într-o măsură mai accentuată decît pînă acum, nu presupune diminuarea în plan teoretic a tendinței spre inovare, adică ignorarea faptului de a vedea în modernizare factorul dinamic actual al progresului. Valorificarea nu se identifică cu prelungirea artificială în viață a unor atitudini sau concepții tradiționale sterile. Aceasta ar presupune un mod simplist de a înțelege nu numai modernizarea și inovarea, ci și tradiția însăși.

Ion Hera-BUCUR

NOTE

Cărbunele inferior, înlocuitor al huilei

ÎN CADRUL ÎNTREPRINDERII MINIERE ANINA s-a dat în exploatare în 1981 zăcămîntul de cărbune Mehadia. Din lucrările de deschidere a minei a rezultat o cantitate de cărbune, care, eșalonată în cote lunare, a fost livrată termocentralei electrice Oradea. Deși cărbunele extras era nesortat și fără ca sterilul vizibil să fi fost în prealabil ales, puterea sa calorică s-a situat în jurul a 3 200 kcal/kg. Acest parametru calitativ îl recomandă ca înlocuitor al huilei energetice, care se dirijează în proporție din ce în ce mai mare ca materie primă pentru producerea cocsului. Experimentarea arderii cărbunelui de Mehadia, extras chiar în condițiile de deschidere a minei (neciuruit și fără să fie ales sterilul vizibil), la locomotive și în focarele unor centrale termice cu grătare fixe a confirmat că el poate fi utilizat ca înlocuitor de huilă energetică.

Ținînd seama că din circa 100 mii tone cărbune de Mehadia ce se vor extrage, conform planului, în acest an, cam 30% au o granulație de peste 30 mm, înseamnă că anual se poate economisi o cantitate de 25—30 mii tone huilă energetică ; utilizarea acestei huile ca materie primă pentru cocs înseamnă reducerea importului de cărbune cocsificabil cu circa 15 mii tone plătibile în valută. Dat fiind că în anii următori producția de cărbune de Mehadia se va dubla, este evident că și economisirea huilei energetice va căpăta dimensiunea corespunzătoare. Pentru ca efectele economice ale acestei acțiuni să se concretizeze cît mai repede posibil în reducerea importului, iar pe de altă parte să se poată acoperi integral nevoile de consum cu combustibil corespunzător, se impune luarea, atît la producător cît și la consumatori, a unor măsuri privind :

— confecționarea, montarea și punerea în funcțiune la producător *(sectorul minier Mehadia)* a unei instalații de ciuruire sub și peste 30 mm, *alegerea sterilului vizibil și expedierea separată, la beneficiari în scopul satisfacerii solicitărilor imediate ale acestora, pe baza desfășurătorului întocmit de titularii de plan și depus la Ministerul Minelor ;*

— repartizarea în exclusivitate — *pe baza desfășurătorului întocmit de titularii de plan de comun acord cu coordonatorul de balanță* — a cărbunelui ciuruit peste 30 mm, *cu serilul vizibil îndepărtat,* pentru a fi consumat în locomotive, cazane stabile etc. *dotate cu instalații de ardere pentru cărbune de Valea Jiului ;*

— lansarea comenzilor ferme de livrare de către consumatorii cuprinși în desfășurătoare și asigurarea de către aceștia a condițiilor corespunzătoare de depozitare și conservare a cărbunelui primit, *concomitent cu efectuarea din timp a eventualelor adaptări la instalațiile de ardere.*

C. NĂSTASE-URSU

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

Valorificarea avantajelor comparative din domeniul inovației tehnice

Continuăm în acest număr dezbaterea organizată de revistă pe tema noii calități în activitatea de comerț exterior, aducînd în discuție de această dată posibilitățile de specializare a producției de export, pornind de la criteriul avantajului comparativ determinat de prioritatea cercetării-dezvoltării tehnice pe care țara noastră o deține în multe domenii industriale de vîrf.

Implicațiile scurtării ciclului de viață al tehnologiilor asupra exporturilor

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ contemporană impune unele modificări de optică nu numai în planul producției dar și în concepția de comercializare, în definirea obiectului activității comerciale, Dacă pînă acum în categoria de marfă erau incluse numai produsele oferite și comercializate pe piață, revoluția tehnico-științifică a ultimelor decenii, în afara măririi considerabile a gamei de produse apărute pe piață, a dus la o succesiune din ce în ce mai rapidă a tehnologiilor utilizate pentru producerea mărfurilor, acestea fiind în multe cazuri utilizate pentru producerea unei singure generații de produse — după care sînt înlocuite cu alte tehnologii, specifice generației următoare de produse.

Cum perioada necesară pentru epuizarea ciclului de viață al prouselor este din ce în ce mai apropiată de ciclul economic de viață al tehnologiilor (ne referim aici la tehnologiile specifice), considerăm că ar trebui reconsiderat locul specific al tehnologiilor pe piață, operațiunile de tipul „transfer de tehnologie" devenind, în fapt, comerț cu un produs — care este tehnologia interdependentă cu o generație de produse — și care este utilizată ca mijloc fix de producție. Ca orice alt produs, tehnologiile au o durată de viață tot mai limitată, își dovedesc utilitatea în funcție de legea cererii și ofertei și sînt supuse tuturor legilor specifice producției și circulației mărfurilor. Progresul tehnic în domeniile de vîrf impune reducerea drastică a duratei de viață a tehnologiilor mult sub nivelul duratei fizice a echipamentului prin care ele se materializează în procesul de producție (linii de fabricație, utilaje).

Acțiunea accelerată a factorului timp în domeniul tehnologiilor și al produselor presupune pentru noi proiectanții, considerarea în strategiile de dezvoltare a noilor capacități de producție, a profilului imediat următor — tehnologia care se află în stadiul de elaborare — precum și a perspectivei de înlocuire succesivă a cel puțin una sau două tehnologii, cu consecințele care se impun, între care programe tehnologice pentru mai multe grupe succesive de produse.

În aceste condiții se reevaluează durata de recuperare a investiției în așa măsură încît metodologia actuală nu mai poate reprezenta un criteriu de bază în fundamentarea proiectelor de investiții în domeniile industriei de vîrf.

În același context trebuie revăzută și semnificația în opțiunea decizională a indicatorului cheltuieli la 1 000 lei producție marfă — calculat pentru un produs care abia se conturează în laborator sau nu este, la data aprobării proiectului de investiții, decît idee tehnică.

În schimb trebuie luată în considerare utilizarea unor indicatori specifici ramurilor care să oglindească efectele directe și propagate în economie — cum ar fi : consumurile energetice pentru realizarea produsului, comparat cu economiile de energie sau de materiale din import — prin care să se poată justifica eficiența investiției.

Cert este faptul că în contextul fenomenelor economice pe care le generează progresul tehnic în ultimele două decenii ale secolului XX, organele de decizie nu mai pot opera cu sistemul de indicatori elaborat în urmă cu trei decenii.

Tot așa, problema studierii și prognozei pieței unui produs sau tehnologii nu se rezolvă prin adrese care să asigure că acestea se vor vinde pe piața internă sau externă peste 1—2 sau 3 ani fără a se fi elaborat în prealabil un studiu de piață. Adresele „plapumă" ar trebui date uitării și înlocuite cu creșterea ponderii elaborării și — subliniem — a folosirii studiilor de piață elaborate.

În concluzie putem spune că în domeniile în care succesiunea tehnologiilor și a produselor se desfășoară într-un ritm mai alert datorită progresului tehnic, de cele mai multe ori înnoirea mijloacelor de producție, a tehnologiilor și a produselor prezintă fenomene atipice, mai greu de apreciat cu ajutorul sistemelor uzuali de indicatori tehnico-economici.

Apare din ce în ce mai stringentă necesitatea revizuirii și completării acestor sisteme cu noi indicatori specifici, care să scoată în evidență obiectivele de dezvoltare impuse de factori obiectivi — ca : înlocuirea unor materiale deficitare, reducerea consumurilor energetice, creșterea încărcăturii tehnice a produselor în concordanță cu noile tehnologii și cu cererea de pe piață. Avem în vedere, deci unii factori importanți pe care actualul sistem nu îi evidențiază, cum ar fi :

— consumurile energetice pentru realizarea produselor,

— consumurile energetice în exploatarea produselor ;

— consumurile de materii prime deficitare sau care se procură din import ;

— consumul de efort în cercetarea proprie ;

— costul licențelor ;

— posibilitățile certe de desfacere pe devize libere și C.T.S. în comparație cu importul de materii prime și materiale.

Un impediment important care trebuie rezolvat este și cel al comparațiilor valorice, modul de exprimare cel mai real fiind cel în valută.

Structuri competitive în cercetare-dezvoltare

ÎN ORGANIZAREA institutelor de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare se mai manifestă unele tendințe spre gigantism, deși s-a dovedit în timp că institutele sau centrele de cercetări axate pe o plajă mai redusă de produse obțin rezultate mai eficiente și sînt mai flexibile pentru calarea pe probleme de actualitate, bineînțeles dacă li se asigură și baza tehnico-materială necesară.

Practica internațională arată că progresele înregistrate în domeniile de vîrf de pildă, de industria japoneză se datoresc în mare măsură utilizării posibilităților existente în domeniul cercetării (finanțate de către firmele beneficiare) în institutele de învățămînt superior.

Folosirea în țara noastră a acestor posibilități este încă la început, dar ea dovedește de pe acum că este mai eficient și mai puțin costisitor să dotezi laboratoarele unităților de învățămînt — unde cercetarea este mai „acasă" prin potențialul uman de cadre didactice și studenți care-și pot afirm capacitatea, decît în institute mari, organizate pe structuri cu criterii de selecție mult mai limitate (inclusiv prin faptul că absol-

venții dotați pentru cercetare nu se repartizează în această muncă, ci trebuie să efectueze un stagiu de producție de 3 ani, adică exact în perioada necesară formării cercetătorului după pregătirea din școală).

Dintre succesele înregistrate în colaborarea dintre catedrele de învățămînt și centrale, întreprinderi, institute de cercetare-proiectare amintim că : în cadrul Institutului politehnic Iași s-au organizat filiale ale institutelor de electrotehnică, chimie, mecanică fină și urmează să se organizeze filiala de electronică pentru bunuri de larg consum ; în cadrul Institutului politehnic Timișoara s-au obținut rezultate forte bune în cercetarea pentru mașini electrice, sudură și alte domenii ; la Institutul politehnic București, catedra de silicați și compuși oxidici a realizat un cuptor pilot pentru fibre optice, tehnologie de vîrf care urmează să ofere suportul optim pentru transmisiunile în telecomunicații, înlocuind totodată cuprul în foarte multe utilizări.

Alegerea domeniului de cercetare, orientarea potențialului de cadre științifice și dotarea lor corespunzătoare, pentru obținerea în scurt timp a unor rezultate posibile de asimilat în producție, constituie o condiție esențială.

Din păcate, se constată că în multe institute orientarea către obiective depășite ca noutate, încluderea în plan a unor teme cu termene de realizare mult peste limita admisibilă a duratei de viață a produsului (cînd în alte țări cercetarea este deja terminată), fac ca cercetarea să fie de la început handicapată, iar exportul preconizat — o iluzie.

Pentru evitarea unor asemenea situații se impune în prealabil cercetarea de piață a produsului și prognoza tehnologică, pentru a prefigura evoluția în perspectivă a duratei de viață atît a tehnologiei utilizate, cît și a produsului. Și vom exemplifica în continuare cele spuse, cu argumente dintr-un domeniu de graniță între electronică și optică.

Optoelectronica — domeniu cu vastă piață potențială

SITUAȚIA oarecum privilegiată a industriei electronice în condițiile crizei mondiale se datorează pe de o parte înaltei ei rentabilități, care atenuează efectul dependenței de materii prime, uneori scumpe și rare, iar pe de altă parte rolului major al electronicii în dezvoltarea tuturor ramurilor economice și, în general, a tuturor activităților umane.

Cererea mondială de produse electronice s-a majorat pe piața țărilor capitaliste dezvoltate, în perioada 1975—1980, într-un ritm mediu anual de 16%, volumul vînzărilor crescînd de la 75,7 miliarde dolari în anul 1975 la 163,8 miliarde dolari în 1980.

Caracteristica dominantă a dezvoltării electronicii pe plan industrial în ultimele decenii o constituie dezvoltarea tehnică alertă, impulsionată de rezultatele cercetării, care a permis apariția unor noi tehnologii și chiar domenii noi în tehnică ca : microelectronica, optoelectronica, noi domenii de utilizare a circuitelor integrate în electronica industrială și profesională, tehnica de calcul, comunicații etc. La rîndul său dezvoltarea microelectronicii a însemnat înregistrarea unor succese spectaculoase și în optoelectronică ; perfecționarea dispozitivelor acestei tehnologii evoluează extrem de rapid (diode laser, fibre optice, modulatori optici etc.), apărînd certitudinea ca în a doua jumătate a deceniului actual să se înregistreze pătrunderea sa pe un front larg de utilizări, pe piața mondială. Subliniem faptul că optoelectronica, ca tehnologie, se află pe curba de viață în perioada de lansare și are și în țara noastră premise de dezvoltare sub aspectul potențialului de cercetare, capacităților de producție, debușeelor interne și externe.

Opțiunea de specializare și concentrare a eforturilor în cercetare-dezvoltare către un domeniu sau altul trebuie argumentată mai întîi cu date privind evoluția conjuncturii internaționale.

În cazul laserelor și fibrelor optice avem de-a face cu o piață în formare, dezvoltate, în ritmuri foarte dinamice. Astfel, după prognoza revistei „Electronics", pe piața S.U.A. cererea evoluează astfel :

(mil. dolari)

	1981	1984	1985
Cererea de laseri	158,8	233	270
Cererea de fibre optice	34,4	147,1	...

Dacă pentru laseri — care reprezintă o tehnologie mai veche (două decenii) — cererea prezintă o curbă mai puțin accentuată, la fibre optice se prevede o creștere în 3 ani de 4,3 ori. Creșterile cele mai agresive sînt în domeniul calculatoarelor (de 5,3 ori), în energie și transmitere video (5,4 ori).

Pe plan mondial, industria producătoare de sisteme bazate pe fibre optice este reprezentată de țări cum sînt : Japonia 31%, S.U.A. 29%, Canada 22%, R.F.G. 5%, Franța 4%, Italia 3%, Anglia 2% restul de 4% revenind U.R.S.S., Chinei, Cehoslovaciei, Iugoslaviei ș.a.

Problema esențială care se pune în acest domeniu este cea a competiției cu timpul. În țara noastră, după cum s-a arătat, au fost elaborate unele studii prin cercetare proprie, executîndu-se în regim de microproducție o serie de aparate și echipamente electronice cu laser și fibre optice, ceea ce a creat condiții pentru trecerea la producția industrială de serie.

La un interval foarte scurt de la construirea (în 1960) a primului dispozitiv laser pe plan mondial, în 1962 s-a realizat primul laser românesc, care avea ca mediu activ un amestec de heliu și neon. În 1967 s-au realizat la noi primii laseri de putere (100W) cu mediu activ de bioxid de carbon, precum și primul laser românesc cu argon ionizat. La numai un an, în 1968, s-au realizat la I.F.T.A.R. laseri de mare putere, cu mediu activ solid.

În domeniul laserilor, care reprezintă sursa pentru transmisia prin fibre optice, progresele realizate în cercetare și realizarea de laseri permit abordarea cu o serioasă bază a noilor tehnologii. De altfel, faptul că știința românească continuă să aibă un avans tehnologic în domeniul laserilor cu mediu activ lichid cu colorant cu vapori metalici, cu azot etc. permite dezvoltarea cercetărilor în direcția diversificării și a extinderii numărului de aplicații în cele mai diverse domenii.

Cercetările actuale în domeniul fibrelor optice utilizate în construcția cablurilor de telecomunicații sînt deja îndreptate spre generația a II-a de fibre, ce funcționează în „infraroșu îndepărtat" (1,3—1,6 pe metru), unde pierderile pot fi coborîte sub 0,2 dB/Km.

Dacă s-ar concentra efortul celor 8 institute care acționează în domeniul laserilor și fibrelor optice și prin lansarea produsului, în cel mult 18 luni România ar putea intra în rîndul țărilor cu producție semnificativă de fibre optice și laseri, care în actualul deceniu va cunoaște o creștere importantă a cererii.

În acest context trebuie să amintim cît este de actuală promovarea rezultatelor cercetărilor efectuate de Catedra de silicați a I.P.B. (colectivul condus de prof. dr. Petre Baltă), de colectivul prof. dr. Cr. Popescu pentru laseri, de la I.F.T.A.R. de colectivul Fellas condus de dr. ing. Vlad Doicaru de la Întreprinderea de calculatoare pentru valorificarea și utilizarea fibrelor optice de producție românească.

Oare ne permite timpul să proiectăm întîi o fabrică nouă, să obținem — așa cum e uzual — în 20—30 de luni toate avizele, să construim noua capacitate în alte 20—30 de luni și să dăm în funcțiune capacitatea de producție după anul 1985 ? Oare rigorile pieței ne vor ierta dacă vom pierde întrecerea cu timpul ?

Pentru a se evita pierderea de timp, considerăm că apare ca oportună reprofilarea unei întreprinderi existente, apropiată ca profil (producătoare de sticlă) — cum ar fi „Electrofar", sau a unei întreprinderi cu profil mixt, care să aibă cadre de sticlari, dar și electroniști, mecanici etc., necesari unei producții complexe ; sau reprofilarea a două întreprinderi — pentru că o primă condiție care se pune este intrarea rapidă în funcțiune a noii tehnologii.

Pentru a ne înscrie în timp cu lansarea produselor pe piața externă, pentru care există cerere și în perspectivă, ar fi utilă și înființarea unei societăți mixte, ceea ce ar promova ritmul de înnoire a tehnologiilor și ar facilita lansarea pe piață.

Experiența de 6 ani din domeniul cercetării-proiectării sistemelor de teletransmisie pe fibră optică, existența unor cadre tinere, dar cu experiență, în cadrul mai multor colective din țară, impun o concentrare a forțelor științifice și de producție într-o întreprindere cu profil de cercetare și producție, care ar putea fi reprofilată așa cum s-a arătat mai sus, eventual sub conducerea C.I.E.T.A., care se preocupă de această problemă (sub coordonarea acestei centrale a fost elaborat un studiu de prognoză și marketing pentru echipamentele cu laser și fibre optice care dovedește eficiența asimilării acestor produse).

Soluția reprofilării unei întreprinderi existente ar da posibilitatea ca încă în anul 1983 unitatea să intre în funcțiune, iar cooperarea cu una din marile firme specializate ar permite dotarea, într-un termen cît mai scurt, cu tehnică modernă, astfel încît să se poată beneficia de stadiul actual al raportului ofertă-cerere care este, la ora actuală, subunitar și mai permite cîtva timp prețuri avantajoase.

Ludovic LACHS

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Intensificarea utilizării pîrghiei prețurilor în acțiunea de economisire a resurselor materiale

STIMULAREA economisirii materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei determină **perfecționarea modalităților de dimensionare a mărimii venitului net și de includere a acestuia în preț.** Acest aspect se ridică nu numai în legătură cu stabilirea prețurilor pentru produsele noi, ci în general — în contextul îmbunătățirii formării prețurilor — ca o cerință a economisirii resurselor și a funcționării noului mecanism economico-financiar. Punctul de pornire al acestor perfecționări se regăsește în ansamblul preocupărilor determinate de necesitatea sporirii capacității unităților productive de a crea venit net, de a-și mări contribuția la creșterea acumulărilor de resurse ale societății noastre, al nivelului de trai al oamenilor muncii.

Conform metodologiei actuale, venitul net se determină în momentul formării prețurilor și se include în preț pe baza costurilor de producție antecalculate (legislația prevede, ca excepție, posibilitatea stabilirii venitului net și în funcție de cheltuielile de prelucrare). În această situație, masa venitului net este proporțională cu costurile de producție, în care ponderea importantă o dețin cheltuielile materiale. Ca urmare, cu cît costurile de producție antecalculate vor fi mai mari, cu atît masa venitului net va fi mai mare determinînd, după părerea noastră, întreprinderile să-și creeze rezerve în costurile antecalculate, ceea ce nu stimulează în suficientă măsură valorificarea superioară a resurselor de materii prime și materiale.

În aceste condiții, producția netă, virtual cuprinsă în prețul de producție, conține o rezervă care nu va stimula în suficientă măsură întreprinderile în mobilizarea posibilităților de reducere a costurilor de fabricație, indicatorul diminuîndu-și într-o anumită măsură funcția sa stimulativă. În acest fel, consumul de muncă trecută se poate menține la un nivel ridicat, influențînd negativ obiectivul privind creșterea producției nete pe seama reducerii costurilor de fabricație. **„Valoarea — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — este rezultatul muncii sociale vii, nu al consumului muncii sociale trecute. Cine consumă din munca trecută are la un moment dat impresia că își asigură venituri mai bune, dar în fond, subminează baza de dezvoltare a societății și, inevitabil, se va trezi într-o situație de neinvidiat".**

Din cele arătate rezultă că, între cerințele realizării funcției principale a indicatorului producția netă (reducerea consumurilor materiale) și baza de includere a unei părți importante din valoarea producției nete în prețuri — venitul net — apare o neconcordanță. Soluționarea ei în lumina cerințelor sporirii rolului pîrghiilor valorice în economisirea muncii sociale impuse de generalizarea aplicării noului mecanism presupune, printre altele, rezolvarea problemei privind baza de includere a venitului net în prețuri. În cele ce urmează vom încerca să prezentăm cîteva aspecte privind necesitatea îmbinării unor criterii care să permită determinarea unei baze de repartizare a venitului net în prețuri, care să mobilizeze în mai mare măsură unitățile economice în reducerea consumurilor materiale.

După opinia noastră, un prim criteriu demn de luat în analiză este acela al **cheltuielilor cu munca vie (retribuția),** dar acesta nu poate fi și unicul, cel puțin datorită ponderii diferite a cheltuielilor cu forța de muncă în costul de producție al unităților economice și al tendinței posibile de supradimensionare a acestora în detrimentul înzestrării tehnice a producției și, implicit, al productivității muncii.

Criteriul complementar care se impune în această situație îl poate forma **gradul de dotare tehnică a muncii.** O primă expresie a acestuia ar constitui-o valoarea fondurilor fixe ; luarea în considerare a valorii acestora nu satisface însă în mod obligatoriu cerințele utilizării depline a fondurilor fixe. Chiar la aceeași valoare a fondurilor fixe, în două unități economice cu același profil, masa venitului net inclusă în prețurile de producție va fi aproximativ aceeași, indiferent de gradul de utilizare a fondurilor fixe. Pe de altă parte, determinarea valorii fondurilor fixe în scopul constituirii bazei de includere a venitului net în prețuri comportă și un alt neajuns legat de gradul diferit de uzură fizică și morală de la o unitate la alta, de la o ramură la alta.

O a doua expresie a gradului de dotare tehnică a muncii care poate fi luată în considerare o constituie amortizarea fondurilor fixe, care prezintă avantajul că înregistrînd o mișcare în același sens cu valoarea fondurilor fixe, reprezintă numai partea „convențional" consumată a acestora, determinată prin norme stabilite în concordanță cu specificul procesului de fabricație, al uzurii fizice și morale.

Complementaritatea celor două criterii amintite conduce la ideea stabilirii ca bază de determinare și includere a venitului net în prețuri a **cheltuielilor cu retribuția plus amortizarea fondurilor fixe.** În acest mod, tendința de supradimensionare a cheltuielilor cu forța de muncă în detrimentul dotării tehnice și înclinația spre supradotare cu fonduri fixe se vor anihila reciproc, conferind astfel bazei de repartizare un nivel relativ constant pe fondul dinamicii specifice a ponderii fiecărei componente din structura sa.

Baza propusă de determinare și includere a venitului net în prețuri va situa întreprinderile într-un cadru mai echitabil delimitat de factorii care creează sau contribuie la crearea valorii. Totodată, adoptarea acestei baze va duce, după opinia noastră, la menținerea permanentă a interesului producătorilor în direcția găsirii unor noi soluții de economisire a resurselor materiale, conferind indicatorului valoarea producției nete mai multă „personalitate".

Această nouă bază de includere a venitului net în prețuri trebuie să asigure atît reflectarea cheltuielilor de producție socialmente necesare la nivelul producției industriale în ansamblul și în cadrul fiecărei ramuri, cît și stimularea economisirii resurselor materiale. În același timp, criteriile propuse trebuie să faciliteze aplicarea consecventă a elementelor adoptate în determinarea valorii producției marfă la nivelul întreprinderilor din cadrul fiecărei ramuri și să conducă la stabilirea prețurilor concrete pe produse în funcție de criteriile luate în considerare la nivelul producției industriale în ansamblu. Cu alte cuvinte, baza ce va fi adoptată în vederea includerii venitului net în prețuri trebuie să fie aceeași pe toate treptele organizatorice ale producției industriale.

În condițiile adoptării unor asemenea criterii de includere a venitului net în prețuri, rata venitului net ar urma să se determine la nivelul industriei, ramurii și produsului prin relația:

$$R = \frac{Vn}{F + A} \cdot 100$$

în care : R = rata venitului net ; Vn = venitul net la un anumit nivel organizatoric ; F = fondul de retribuire a muncii ; A = fondul de amortizare.

În baza propusă de determinare și repartizare a venitului net urmează să nu se mai ia în considerare cheltuielile cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia, ele fiind cuprinse în costul complet de fabricație, pornindu-se de la considerentul că, în conformitate cu metodologia actuală, unitățile productive nu sînt suficient stimulate în reducerea acestor cheltuieli și implicit a costurilor ca bază de formare și repartizare a venitului net în prețuri.

Aplicarea criteriilor amintite în practica economică presupune, printre altele, efectuarea unor analize critice, exigente, încă din faza de proiectare și de avizare a prețurilor, a nivelului costurilor antecalculate. Paralel cu aceasta este necesară și perfecționarea normativelor de eficiență a utilizării factorilor procesului de producție, științific fundamentate pe ramuri, subramuri și chiar grupe de produse.

Ioan PREDOI
Marin POPESCU
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

Prima parte a articolului a apărut în numărul trecut al revistei noastre

Elemente de analiză a procesului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial

NE-AM propus, în această parte a studiului, *), să analizăm cîteva aspecte privind omogenizarea dezvoltării județelor pornind de la împărțirea teritorial-administrativă care a fost în vigoare pînă în anul 1980.

Tendințe ale dezvoltării teritoriale

GRUPAREA județelor țării după mărimea indicilor sintetici corespunzători celor patru categorii de indicatori evidențiază o serie de aspecte caracteristice privind omogenizarea dezvoltării în profil teritorial. Astfel, în raport cu gruparea județelor după valoarea indicelui sintetic al **resurselor materiale** (tabelul nr. 1), se remarcă faptul că

Tabelul nr. 1

Distribuirea județelor după indicele sintetic al resurselor materiale și după indicele sintetic al resurselor umane

Grupa	Indicele sintetic (%)	Numărul județelor după indicele sintetic			
		Resurse materiale		Resurse umane	
		1970	1979	1970	1979
A	1	2	3	4	5
1	sub 70	2	—	2	—
2	70 — 85	10	7	11	10
3	85 —100	13	14	14	17
4	100—125	10	15	10	10
5	peste 125	4	4	3	3

numărul celor care se situau sub nivelul mediu pe țară al resurselor materiale s-a redus de la 26 în 1970 la 21 în 1979, în condițiile în care, pe de o parte, media pe țară a acestui indice sintetic a crescut cu 61,4%, iar, pe de altă parte, în toate județele s-au înregistrat creșteri ale valorilor absolute pentru fiecare resursă în parte — mai puțin densitatea drumurilor în teritoriu, care prezintă, conform datelor, modificări în ambele sensuri. Efectivul și componența grupelor se modifică prin promovarea unor județe din grupele în care se încadrau în anul 1970 în grupe superioare, astfel încît numărul județelor care se situau în jurul mediei (grupele 3 și 4) a crescut de la 23 la 29. De asemenea, județele Bistrița Năsăud, Botoșani, Sălaj se situau în 1970 la extremitatea inferioară a distribuției, în grupa 1, situație în care nu se mai află nici un județ în anul 1979. Județele Dîmbovița, Neamț, Satu Mare promovează din grupa 2 în 3, județul Tulcea din 2 în 4, iar județul Gorj din 3 în 5. Suportul economic al acestor salturi îl constituie alocarea unui însemnat volum de investiții acestor județe în perioada menționată, ceea ce s-a reflectat în special prin creșteri sensibile ale înzestrării tehnice a muncii (îndeosebi în industrie) și ale bazei materiale a comerțului cu amănuntul.

Intensificarea efortului investițional s-a grefat pe fondul unor structuri economice diferite, caracteristice fiecărui județ și a cuprins atît județe mai puțin industrializate, cu valori ale indicilor profilării**) sub 0,35 (Bistrița Năsăud, Botoșani, Vaslui ș.a.), cît și județe cu profil industrial (Neamț, Dîmbovița) Caracteristic pentru aceste județe este faptul că în 1979 ele înregistrau valori superioare celor din 1970 pentru indicele sintetic al resurselor materiale, ceea ce indică apropierea lor de nivelul mediu. Creșterile cele mai mari le înregistrau județele cel mai puțin dezvoltate — Bistrița Năsăud de la 66,1 la 82,8; Botoșani de la 63,5 la 71,3; Sălaj de la 68,8 la 84,5. În aceeași perioadă, județele dezvoltate cunosc scăderi ale indicelui de pînă la 10%. Aceasta nu înseamnă nicidecum că potențialul tehnico-productiv al județelor dezvoltate ar fi fost mai redus în 1979 comparativ cu 1970; dimpotrivă, el înregistrează creșteri absolute importante, care se traduc în valori mai scăzute ale indicelui sintetic, datorită schimbării structurii pe județe a resurselor, în sensul creșterii ponderii județelor care au cunoscut ritmuri superioare de sporire a resurselor lor materiale față de media pe țară. Evoluția diferită a indicelui sintetic al resurselor materiale în funcție de nivelul dezvoltării județelor, ca și diferențierea, după același criteriu, a ritmurilor de creștere economică, corespunde cerințelor omogenizării în paralel cu dezvoltarea susținută a tuturor județelor. Această evoluție diferențiată se reflectă și în faptul că reducerea decalajelor relative dintre nivelurile maxim și minim ale indicelui sintetic se caracterizează prin apropierea mai rapidă a minimei de medie decît a maximei, astfel încît primul decalaj scade, în timp ce al doilea înregistrează o ușoară creștere.

În concluzie, sub aspectul resurselor materiale ale dezvoltării, se constată că procesul creșterii absolute a acestora are loc în contextul unei pronunțate tendințe de omogenizare în profil teritorial.

Cea de-a doua categorie de **resurse — cele umane —** spre deosebire de resursele materiale, se caracterizează, datorită naturii lor speciale, printr-o dinamică cantitativă relativ lentă. Nivelul resurselor umane, reflectat de indicele sintetic, a crescut în special pe seama sporirii numărului personalului muncitor la 1 000 de locuitori, mai ales în județele din grupele 1—4.

Datele din tabelul nr. 1 (col. 4 și 5) arată că numărul județelor situate sub și peste medie este același în cei doi ani comparați, în condițiile în care s-au înregistrat creșteri absolute la toți indicatorii, în toate județele. Excepție făceau județele Botoșani, Sălaj și Teleorman, care prezentau o ușoară scădere a efectivului populației (deci a densității în teritoriu); această scădere este, credem, determinată în mai mare măsură de fenomenul deplasării forței de muncă din aceste județe decît de scăderea sporului natural al populației — scădere ce se înregistrează ca un fenomen general în 1979 față de 1970. În compensație, în aceste trei județe, ca și în cele din grupele 2 și 3, dinamica celorlalți indicatori ai resurselor umane depășește dinamica medie pe țară, ceea ce se reflectă în modificări ale structurilor în favoarea acestor județe și în indici mai mari în 1979 comparativ cu 1970. Astfel se explică scăderea efectivului grupelor 1 și 2 în favoarea grupei 3, prin promovarea județelor Caraș Severin, Olt și Vîlcea, ca și depășirea de către județele Botoșani și Ialomița a pragului critic de 70%. Numărul județelor cuprinse în grupele cele mai apropiate de medie a crescut de la 24 la 27. Ca și în cazul resurselor materiale, județele situate deasupra mediei au înregistrat de cele mai multe ori valori mai scăzute ale indicilor în 1979 comparativ cu 1970, ceea ce se explică prin dinamica mai lentă a resurselor umane, care sînt bine reprezentate în aceste județe; dezvoltarea în continuare a acestora trebuie să fie preponderent intensivă, în sensul ridicării gradului de calificare, al modificărilor structurale în favoarea ramurilor purtătoare de progres tehnic etc., aspecte care se reflectă însă mai puțin prin intermediul indicatorilor luați în calcul.

*) Vezi „Revista economică" nr. 8 din 26 februarie 1982, pag. 11—12.

**) Indicele profilării a fost calculat ca raport între ponderea județului în producția globală industrială a țării și ponderea în producția globală agricolă.

Calitatea rezultatelor — element esențial în procesul de omogenizare

TRECÎND la o altă categorie de resurse ale dezvoltării — **rezultatele economice obținute în producție** — analiza indicilor sintetici ai județelor, ca și cea a valorilor absolute ale indicatorilor relevă existența celor mai accentuate decalaje, comparativ cu celelalte resurse. În același timp se înregistrau și cele mai alerte dinamici, atît în privința creșterii mediei pe țară, cît și a reducerii decalajelor.

Repartiția județelor după valorile indicelui sintetic al rezultatelor obținute în producție (tabelul nr. 2) reflectă o

Tabelul nr. 2

Distribuția județelor după indicele sintetic al rezultatelor economice obținute în producție

Grupa	Indicele sintetic (%)	Numărul de județe	
		1970	1979
A	1	2	3
1	sub 70	5	5
2	70 — 85	11	5
3	85 —100	10	15
4	100—125	8	9
5	peste 125	6	6

situație aproape neschimbată ca număr de județe aflate sub media pe țară în 1979 față de 1970. Aceasta ascunde însă un tablou economic deosebit de complex, caracterizat prin frecvența mare a schimbărilor în componența grupelor, comparativ cu celelalte categorii de resurse analizate. Cele mai multe transformări au avut loc în grupele aflate sub nivelul mediu pe țară. Astfel, din grupa județelor cu nivelul cel mai scăzut se remarcă ascensiunea județului Dîmbovița, care, în anul 1979, cu o valoare a indicelui sintetic de 86,7, se plasează în grupa 3. În această grupă mai promovează și o serie de județe din grupa 2 — Covasna, Mehedinți, Suceava, Teleorman și Vrancea — în timp ce județul Tulcea cunoaște o evoluție inversă, în sensul trecerii din grupa 2, în care se găsea în 1970, în grupa 1 în 1979. Cu excepția indicatorului „valoarea producției globale industriale la 1 000 lei fonduri fixe", acest județ înregistra o dinamică ascendentă a mărimilor absolute ale indicatorilor luați în calcul. Se poate afirma că evoluția indicelui sintetic al rezultatelor economice pentru județul Tulcea este determinată de nivelul necorespunzător al eficienței folosirii resurselor materiale; această afirmație este atestată de corelarea evoluției indicelui sintetic al resurselor materiale — Tulcea trece din grupa 2 (în care se afla în 1970), în grupa 4 în 1979 — cu evoluția indicelui sintetic al rezultatelor economice. Pe ansamblu, însă, numărul județelor care promovau în grupe superioare este mai mare (12) decît cel al județelor care au trecut într-o grupă inferioară (5); trei dintre județele aflate în a doua situație (Brăila, Hunedoara, Iași) aparținînd grupelor superioare (4 și 5), scăderea indicelui lor sintetic nu apare ca nefirească, în contextul procesului de omogenizare, iar pentru al patrulea județ, Ialomița, scăderea se explică pe seama rezultatelor obținute în agricultură, care, în raport cu media pe țară, au fost superioare în 1970 față de 1979.

Progresele înregistrate pe linia omogenizării sînt evidențiate de evoluția numărului județelor din grupele 3 și 4, care a crescut de la 18 în 1980 la 24 în 1979. Procesul de omogenizare, sub aspectul rezultatelor economice obținute, se caracterizează prin existența unor decalaje relative mai însemnate între nivelurile maxim și mediu ale indicelui sintetic (69,9% în 1970 și 58,1% în 1979, fără municipiul București) decît între nivelurile minim și mediu (44,7% și 42,7%, fără municipiul București), primul decalaj avînd tendința de a se reduce mai rapid decît cel de-al doilea.

Din analiza evoluției indicatorilor care s-au avut în vedere pentru caracterizarea rezultatelor economice, se observă că în majoritatea județelor care se situeau și în 1979 în grupele 1, 2 și 3 după valorile indicilor sintetici s-au înregistrat la indicatorii care exprimă latura calitativă a activității niveluri inferioare celor înregistrate de județele dezvoltate. Accentuarea procesului de omogenizare impune, ca urmare, îndeosebi în aceste județe, intensificarea preocupărilor pentru folosirea mai bună a resurselor materiale, financiare și umane, proces care să asigure creșterea rolului factorilor intensivi și implicit reducerea mai rapidă a decalajelor absolute față de județele dezvoltate.

Nivelul de dezvoltare economico-socială a fiecărui județ este condiționat și în același timp reflectat și de **nivelul de trai** al populației.

Evoluția indicelui sintetic al nivelului de trai ca valoare medie pe țară prezenta, comparativ cu celelalte categorii de indicatori examinate, o dinamică mai accelerată, paralel cu existența unor decalaje mai puțin adînci decît în cazul acestora. Repartiția județelor în funcție de valorile indicelui sintetic (tabelul nr. 3) este deosebit de sugestivă pentru evoluția procesului de omogenizare

Tabelul nr. 3

Distribuirea județelor după indicele sintetic al nivelului de trai

Grupa	Indicele sintetic (%)	Numărul de județe	
		1970	1979
A	1	2	3
1	sub 70	7	1
2	70 — 85	11	12
3	85 —100	9	18
4	100—125	10	8
5	peste 125	3	1

Dacă în 1970 seria este vădit asimetrică valoarea modală a indicelui fiind 80%, în 1979 se constată o concentrare a județelor pe intervalul central, valoarea modală fiind de 90,6%. Examinînd modificările care au avut loc în numărul județelor situate peste media pe țară, se remarcă scăderea acestora de la 13 la 9, fapt ce pare să contrazică cele afirmate mai sus. Această scădere nu numai că nu contravine procesului de ridicare — absolută și relativă — a nivelului de trai al oamenilor muncii din toate județele, dar corespunde și cerințelor omogenizării dezvoltării în profil teritorial sub acest aspect ; media pe țară a înregistrat dinamica accelerată pe seama creșterii substanțiale a indicatorilor nivelului de trai în județele aflate sub medie în 1970. Numărul județelor din grupa 3 s-a dublat în 1979 față de 1970, în timp ce județul Ilfov era singurul cu un indice sintetic sub 70%, mai mic chiar decît valoarea minimă din anul de bază. Explicația acestei situații aparent contradictorii rezidă în faptul că o parte apreciabilă a locuitorilor județului beneficiau de serviciile și condițiile oferite de municipiul București. Alte județe — Olt, Sălaj, Teleorman, Botoșani — promovau în grupa 2, în timp ce județele Alba, Dîmbovița, Neamț părăseau această grupă intrînd în grupa 3. De asemenea, se remarcă trecerea județelor Covasna și Mureș în grupa 4. Evoluția unor județe dezvoltate — Bacău, Brașov, Galați, Constanța, Iași și Prahova — în sensul trecerii lor din grupa 5 în 4 sau din 4 în 3 se explică prin scăderea nivelului relativ al indicilor față de medie, în condițiile în care crește nivelul relativ al celorlalte județe. Trebuie menționat faptul că toate județele, indiferent de grupa din care fac parte, au înregistrat creșteri absolute la toți indicatorii.

Omogenizarea dezvoltării economico-sociale în profil teritorial constituie o problemă de atragere, alocare și folosire optimă a resurselor. În același timp, atingerea unui nivel de dezvoltare ridicat este condiționată de existența unui profil economic complex și eficient, a unei structuri economice care să asigure valorificarea întregului potențial productiv al fiecărui județ, în sensul obținerii de rezultate superioare în producție. În această privință decalajele erau în 1970 sensibil mai mari decît cele care caracterizau repartizarea pe județe a resurselor materiale și umane. Corespunzător acestei situații, dinamica omogenizării sub aspectul rezultatelor economice obținute de județe a devansat dinamica omogenizării sub aspectul repartizării în teritoriu a resurselor, așa cum reiese din compararea nivelurilor medii pe țară ale indicatorilor respectivi pentru cei doi ani. Faptul că în acest context favorabil decalajele cele mai însemnate se menținеau și în 1979 tot în domeniul rezultatelor obținute în producție relevă, ca o concluzie de ansamblu, că eforturile pentru reducerea și eliminarea decalajelor între nivelurile de dezvoltare economico-socială a județelor trebuie îndreptate prioritar în direcția creșterii substanțiale a factorilor calitativi, că dezvoltarea în continuare pe cale extensivă este necesar să fie însoțită de creșteri mai însemnate ale eficienței și productivității muncii.

Paul WAGNER
Tatiana ADLER

8 martie –
Ziua internațională
a femeii

Amplă participare a femeilor la activitatea economico-socială

O RETROSPECTIVĂ a drumului străbătut de femeile României socialiste se identifică cu însuși progresul marcat de societatea noastră în cele aproape patru decenii de cînd poporul, sub conducerea glorioasă a P.C.R., și-a cucerit dreptul de a fi stăpîn al propriului său destin, constructor liber și independent al viitorului socialist și comunist al națiunii române.

Odată mai mult, realitățile confirmă, cu puterea faptelor de istorie, că premisa esențială a înfăptuirii unui nou statut al femeii în societate și familie implică în mod necesar revoluționarea întregului sistem social, edificarea unei orînduiri sociale și politice ale cărei normă și lege de căpătîi să fie împlinirea liberă și plenară a personalității umane a tuturor membrilor societății. În spiritul înaltei ținute teoretice și metodologice ce definește întreaga sa viziune materialist-dialectică și istorică, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„Experiența dezvoltării istorice a României demonstrează că premisa fundamentală a libertății și egalității depline a femeii, a afirmării ei neîngrădite în toate compartimentele vieții sociale, a participării ei conștiente la făurirea noului destin al poporului o constituie lichidarea relațiilor bazate pe exploatare și asuprire socială și națională, instaurarea unor noi raporturi echitabile între toți membrii societății, dezvoltarea unei largi democrații, care să permită antrenarea întregului popor la conducerea societății".**

Desigur, afirmarea unui statut social-politic calitativ superior al femeii, atît în societate cît și în viața de familie, care să concorde pe deplin cu valorile și principiile socialismului, comportă un caracter extrem de complex, reprezintă o operă de mare anvergură istorică. Tocmai ca urmare a orientărilor promovate de partidul și statul nostru, la inițiativa și cu decisiva contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, procesele de **integrare socio-profesională și politică a femeii în viața societății** aveau să se situeze la cote fără precedent, permițînd în acest mod o valorificare superioară a potențialului material și spiritual de care dispunem în vederea propulsării progresului multilateral al țării.

În expresia adesea aridă, dar precisă a cifrelor și datelor statistice, identificăm realitățile sociale care definesc statutul de azi al femeii și care ne dau temeiul judecăților cu valoare prospectivă. Căci, în concordanță cu ritmurile accelerate ale dezvoltării și modernizării complexului economiei noastre naționale ponderea integrării femeilor în activitatea productivă se apropie de structura populației țării. În prezent, femeile reprezintă aproape 40% în totalul celor ce muncesc în industrie, sector de bază al economiei, iar în unele ramuri industriale, cum este de pildă, industria ușoară, circa 80%. Alături de sectoarele tradiționale a sporit an de an numărul femeilor care lucrează în ramuri industriale moderne, cum sînt chimia, electronica, electrotehnica, construcția de mașini și altele. Este demn de evidențiat aportul deosebit al femeilor în producția agricolă, ramură în care ele reprezintă peste jumătate din populația activă, contribuind prin hărnicia, elanul și priceperea lor la înflorirea satelor, a agriculturii noastre socialiste. Ponderi însemnate dețin femeile și în alte ramuri, așa cum sînt circulația mărfurilor, sfera serviciilor, învățămîntul și ocrotirea sănătății, știință, inginerie tehnologică etc.

Tabloul realităților actuale ale României socialiste consacră participarea activă și competentă a femeii în consiliile oamenilor muncii, la conducerea instituțiilor de stat — centrale și locale, a organizațiilor de masă și obștești, în vastul sistem al forumurilor democrației noastre socialiste. Este evident că o asemenea dinamică ascendentă a integrării femeilor în toate sferele vieții sociale, nu poate fi despărțită de ansamblul factorilor instructivi-formativi, de politica statului în sfera învățămîntului de toate gradele, de vasta activitate privind orientarea, pregătirea și calificarea forței de muncă, potrivit nu numai principiilor cunoscute ale eficienței, ale randamentului economic ci și ale acelora care dau expresie deplinei echități, asigurării șanselor egale de formare profesională și de ocupare adecvată a personalului muncitor. Acum, ca și în alte rînduri, se cuvine evidențiat locul problematicii muncii, a calității activităților complexe ce se desfășoară în societatea noastră în vederea integrării superioare socio-profesionale a femeii și respectiv recunoașterea în fapt a valorii muncii depuse de aceasta. Căci, dincolo de evidenta importanță economică, munca constituie sub toate ipostazele sale tărîmul prioritar în care se formează și se dezvoltă personalitatea umană a femeii, universul în care se învață și se exercită atributele distinctive ale ființei sale de subiect creator de istorie.

În acest context se situează și marele capitol al politicii de stat, destinat ocrotirii mamei și copilului, protecției muncii femeii-mame, grijii deosebite pe care o acordă orînduirea noastră asigurării celor mai bune condiții pentru creșterea și educarea tinerei generații a patriei. An de an a sporit capacitatea de cuprindere a instituțiilor de ocrotire a mamei și copilului, a crescut numărul locurilor în creșe și grădinițe, rețeaua de servicii publice s-a diversificat preluînd astfel o parte din treburile casnice. Subliniem faptul că în ciuda unor limite obiective, a unor dificultăți care țin de nivelul tehnico-economic actual al țării noastre — angajată în efortul de depășire a stadiului de țară în curs de dezvoltare — ponderea pe care o dețin cheltuielile alocate activităților sociale și în speță acelea care privesc condițiile de viață și de muncă ale femeii-mame, ale familiilor, este considerabilă. Saltul calitativ pe care socialismul este chemat să-l realizeze în planul condiției sociale a femeii, nu poate fi conceput decît în accepțiunea globală, integratoare, a tuturor proceselor economice sociale, politice și ideologice, educative, cultural-științifice, morale, toate considerate într-o perspectivă istorică și dialectică a întrepătrunderii și interdependenței lor.

Din această perspectivă anul 1973 rămîne în filele istoriei socialismului din țara noastră drept anul unei adevărate revoluționări a întregii problematici referitoare la rolul femeii în societatea românească contemporană, formulîndu-se atunci clar, fără echivoc, principiile și regulile unei promovări efective și echitabile a femeii, potrivit contribuției și meritelor reale pe care ea le are în dezvoltarea producției materiale și spirituale a țării. Promovarea astfel concepută venea să recunoască dreptul firesc de a deține funcții de răspundere, potrivit capacităților de creație socială, nivelului de pregătire profesională, politico-ideologică și cultural-științifică, condiții dealtfel valabile pentru întreg sistemul nostru socialist al competiției și promovării valorilor autentice.

Considerente deci de fond aveau să stea la baza măsurilor adoptate de conducerea partidului în anii care au urmat plenarei Comitetului Central în vara anului 1973. În șirul acestor considerente se înscrie necesitatea stringentă a depășirii stărilor de lucruri necorespunzătoare, a decalajelor nejustificate dintre progresele marcate de integrarea femeii în producția socială și nivelul solicitării ei în buna organizare și conducere a treburilor obștești. Progresul politic al societății noastre este indisolubil legat de natura și anvergura participării tuturor oamenilor muncii fără nici o deosebire de naționalitate, sex, la conducerea vieții sociale. Așa după cum demonstrează practica întregii vieți democratice din țara noastră, procesele de participare la luarea și înfăptuirea deciziilor au un rol imens în stimularea și valorificarea forței de creație și inovație socială, a capacității de gîndire și acțiune a tuturor membrilor societății, contribuind pe această cale la întărirea și dezvoltarea coeziunii social-politice a națiunii.

Este cunoscut că autentica responsabilitate socială nu se declamă ci se asumă, în mod conștient. Iată de ce schimbările intervenite în componența forumurilor democrației noastre socialiste, care au permis astfel investirea unui important număr de femei cu înalte funcții de conducere de partid și de stat, — conducerea unor ministere, a unor centrale și întreprinderi economice, a diferitelor instituții culturale, de învățămînt și sănătate — trebuiesc apreciate ca modalități adecvate de finalizare în practica social-politică a atributelor statutului femeii în societatea noastră. Acesta este și înțelesul profund pe care îl cuprinde ferma indicație a conducătorului partidului și statului nostru, potrivit căreia trebuie **„să asigurăm în toate domeniile folosirea deplină și eficientă a uriașei forțe de muncă și creație pe care o reprezintă femeile, a spiritului lor gospodăresc, de ordine și disciplină, a abnegației și devotamentului lor în slujba patriei, a poporului, a socialismului".**

Grație neobositei activități desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, promovarea femeii în funcții de conducere potrivit capacității și competenței ei a cunoscut progrese remarcabile. În prezent, femeile dețin 28% din efectivul membrilor P.C.R., 33% din totalul deputaților în Marea Adunare Națională, 35% din totalul deputaților în consiliile populare. După cum este bine cunoscut, în ultimul deceniu, pentru prima oară în anii socialismului, un număr însemnat de femei au fost alese în forurile superioare de conducere ale partidului nostru : 5 membre și 4 membre supleante ale Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., 43 membre și 51 membre supleante ale C.C. al P.C.R., 11 membre ale Comisiei Centrale de Revizie.

În acest context al înfățișării criteriilor profund principiale situate la baza recunoașterii și promovării valorilor feminine în conducerea societății, se cuvine a fi evidențiat strălucitul exemplu de devotament revoluționar și competență politică a tovarășei Elena Ceaușescu, militantă de frunte a mișcării muncitorești din România, eminent om de știință, înflăcărată luptătoare pentru

conf. dr Stana BUZATU

(Continuare în pag. 25)

Opinii în dezbatere

Organizarea organizării

ORGANIZAREA face parte din activitățile de concepție ; ea trebuie considerată, concepută și realizată ca atare. Două soluții ar putea concentra sinergic, eficient, potențialul și preocupările : la nivelul întreprinderilor — **ateliere de proiectare organizatorică și normare,** la nivel teritorial — **cabinete de organizare și informatică,** având alcătuire pluridisciplinară și atribuții sporite.

ÎN CONDIȚIILE deosebitelor exigențe calitative ale perioadei actuale, **organizarea superioară a conducerii, producției și muncii** își accentuează considerabil rolul de **componentă indispensabilă a procesului dezvoltării economice intensive,** rolul de **factor dinamic al mobilizării resurselor latente ale întreprinderii și transformării lor în resurse active utilizate cu înaltă eficiență.** Noile coordonate și dimensiuni ce se impun activității organizatorilor solicită, ca o premisă a schimbărilor necesare în calitatea obiectivelor propuse și a rezultatelor obținute, **redefinirea acestei activități** și **perfecționarea cadrului în care ea se desfășoară;** bineînțeles, paralel cu **ridicarea continuă a nivelului de pregătire și specializare al organizatorilor.**

Consider că perfecționarea acestui cadru trebuie făcută ținînd cont de delimitarea, în cadrul întreprinderilor, a următoarelor 4 domenii, componente principale ale procesului de organizare:

I — **organizarea sistemului structural și de conducere;**

II — **organizarea și raționalizarea sistemului informațional de gestiune și introducerea mijloacelor de prelucrare automată a datelor;**

III — **organizarea producției, a locurilor de muncă și măsurarea muncii;**

IV — **corelarea indicatorilor economici și organizatorici.**

Problema a fost abordată, pe plan de principiu și cu evidențierea a numeroase implicații practice, într-o serie de articole publicate în „Revista economică", în intervenții ale participanților la consfătuiri de lucru, schimburi de experiență și manifestări științifice în acest domeniu. În mod frecvent, diferitele poziții adoptate și soluții avansate converg cel puțin asupra următoarelor idei:

— împărțirea în organizarea conducerii, organizarea producției și organizarea muncii nu mai corespunde procesului real de organizare științifică a activității întreprinderilor, deoarece nu se poate face o separare strictă a domeniilor lor de intervenție;

— activitatea de coordonare, întreținere și dirijare a sistemului informațional-decizional al conducerii colective, de control al realizării sarcinilor și de urmărire a aplicării unor măsuri organizatorice curente este o componentă intrinsecă a procesului de conducere (corespunzătoare domeniului I de atribuții);

— activitatea de raționalizare a sistemului informațional și cea de informatică reprezintă o componentă distinctă a domeniului organizării;

— corelarea indicatorilor economici cu cei organizatorici — „cuantificarea organizării" — ar evidenția contribuția efectivă a acesteia la progresul economic, valoarea acestei componente a funcției de organizare fiind rezultanta materializării în practică a valorilor celorlalte 3 componente.

Se poate afirma că o redefinire a organizării care ar ține seama de aceste elemente ar corespunde mai bine stadiului atins în prezent de teoria și practica organizării științifice a unităților economice. Totodată, ea ar trebui să abordeze sfera atribuțiilor compartimentelor de organizare și sub următoarele aspecte:

— atribuțiile întreprinderii privind protecția, securitatea și igiena muncii — incluse, conform Legii nr. 5/1978 (republicată), art. 12, punctele k și l, în domeniul producției și nu în cel al organizării — să fie trecute la compartimentul pregătirea, programarea și urmărirea producției, iar în întreprinderile mai mari, la un compartiment distinct în subordinea directorului tehnic;

— să fie reglementate mai riguros și mai precis competențele și responsabilitățile ce revin organizatorilor, în interiorul unității economice și în relațiile acesteia cu exteriorul.

Apreciez că trebuie să existe **o legătură foarte strînsă între componentele procesului organizațional și sistemul de relații în probleme de organizare** la nivel micro- și macroeconomic. Dintre căile pe care s-ar putea realiza această legătură exemplific:

1 **Lărgirea competențelor actualelor cabinete teritoriale de organizare,** care să se transforme, din organisme cu caracter predominant obștesc, în unități cu autogestiune, desfășurînd o activitate permanentă de **consultanță, diagnostic, coordonare și control în probleme de organizare și informatică.** Aici ar trebui concentrați — valorificîndu-se superior capacitatea lor — specialiști în inginerie industrială, studiul metodelor și măsurarea muncii, raționalizarea sistemului informațional și de evidență, prelucrarea automată a datelor, ergonomie industrială, studiul pieței, analiza valorii ș.a. (numeroși astfel de specialiști lucrează în prezent în compartimentele de organizare și informatică din întreprinderi, în unitățile teritoriale de informatică sau în alte domenii de activitate, adesea cunoștințele lor fiind solicitate doar sporadic și pe plan limitat).

În prezent, conlucrarea dintre unitățile economice industriale și cabinete este mai mult întîmplătoare și adeseori anevoioasă; un număr însemnat de întreprinderi nu apelează la serviciile cabinetelor, iar ca urmare numărul de studii elaborate pe bază de contract s-a diminuat (și nu pentru că problemele ar fi fost deja rezolvate în întregime, la un nivel optim și pentru o perioadă îndelungată).

Activitatea în comun a specialiștilor în domeniul organizării la nivelul unui municipiu sau județ ar permite: formarea unor echipe interdisciplinare pentru studii ce implică o abordare multicriterială; lărgirea schimbului de informații și idei; testarea unor soluții în unități diferite ca profil și ca mărime; creșterea obiectivității în aprecierea diferitelor situații; stabilirea unui diagnostic autorizat ș.a.

2 Întrucît activitatea de informatică este o componentă principală a procesului organizațional, consider că **funcționarea centrului** (oficiului) **teritorial de calcul și a centrelor** (oficiilor) **de calcul din întreprinderi în subordinea cabinetului teritorial de organizare, respectiv a compartimentelor de organizare** ar asigura un cadru mai favorabil implementării rapide în practică a aplicațiilor abordate;

3 **Investirea cabinetului teritorial de organizare și informatică** (în formula propusă) **cu atribuții privind avizarea și controlul aplicării unor documentații referitoare la organizarea ansamblului activității întreprinderilor** (de exemplu : organigrama de structură, fișa postului pentru unele activități, calculul de gradare ș. a.) sub aspectul respectării prevederilor normative valabile pentru toate ramurile economice. Specialiștii în organizare, mai ales dacă sînt din afara întreprinderii, observă mai repede legăturile cu caracter general și chiar particular în sistemul de organizare și conducere și, utilizînd instrumentarul specific, pot stabili în mod imparțial, obiectiv și mai competent orientarea măsurilor organizatorice reparatorii în vederea îmbunătățirii funcționării acestui sistem.

4 Constituirea, în cadrul fiecărei întreprinderi, a unui **atelier de proiectare organizatorică, măsurarea muncii și cuantificarea productivității** (în locul actualului compartiment de organizarea producției, muncii — protecția muncii), cu dublă subordonare — față de directorul întreprinderii și cabinetul teritorial de organizare și informatică. Consider că deoarece **activitatea de organizare are un caracter de concepție** (atribuțiile respective ale întreprinderii fiind clasificate, prin lege, în domeniul cercetării și dezvoltării), compartimentele respective ar trebui considerate ca atare, iar personalul muncitor aferent să facă parte din personalul tehnic productiv.

Eficiența muncii de organizare ar crește prin **concentrarea, la atelierul de proiectare organizatorică, a întregii activități de normare** (în prezent dispersată la nivelul a 3 compartimente :

→

TRIBUNA SPECIALISTULUI

Calculul ritmicității producției

RITMICITATEA PRODUCȚIEI reflectă respectarea proporționalității în timp, evidențiind modul cum a fost organizată producția în fiecare întreprindere, sector, secție, atelier în perioada de timp stabilită. Pentru a urmări realizarea ei, este necesar să se folosească un indicator economic care să-i exprime cît mai just esența, să caracterizeze exact nivelul și dinamica sa.

În practică, ritmicitatea producției la nivelul întreprinderilor se apreciază după ponderea producției decadale în producția lunară, teoretic primelor două decade revenindu-le cîte 33 la sută, iar celei de-a III-a — 34 la sută. Întrucît însă numărul de zile lucrătoare poate fi diferit de la o decadă la alta, nivelul planificat al ritmicității trebuie să fie corectat cu acest număr. Deci, pentru a determina ponderea decadei în planul lunar înmulțim producția zilnică planificată (exprimată valoric) cu numărul de zile al decadei, împărțim rezultatul obținut la producția planificată pe lună și înmulțim cu 100. Această metodă este corectă numai în condițiile egalității planului în zilele lucrătoare ale decadei. Dacă planul diferă de la o zi la alta, atunci este necesar să se ia în calcul suma producției planificate din fiecare zi lucrătoare a decadei. Ponderea producției realizate se calculează ca raport între producția realizată în decada respectivă și producția pe întreaga lună, rezultatul înmulțindu-l cu 100. Pentru caracterizarea ritmicității producției se compară ponderile decadale planificate cu cele realizate.

Neajunsul acestei metode care se aplică în mod curent, îl constituie faptul că nu se poate determina **nivelul absolut al ritmicității lunare** — indicator sintetic, care să țină seama însă și de modul cum s-au realizat sarcinile zilnice ale planului de producție de către fiecare sector în cadrul unei întreprinderi, ca și de ritmicitatea planificată.

În cele ce urmează propunem **o metodă** logică — simplă și eficientă — **de calcul și analiză a ritmicității producției, care ține seama de îndeplinirea planului pe decadă, iar în cadrul decadei pe fiecare zi lucrătoare.**

Pentru a calcula nivelul ritmicității pornim de la compararea ponderilor planificate și realizate ale producțiilor decadale în totalul producțiilor lunare.

Tabelul nr. 1

Luni	Decada I-a			Decada a II-a			Decada a III-a		
	P	E	A	P	E	A	P	E	A
I	26,6	23,2	—3,4	30,3	28,1	—2,2	43,1	48,7	+5,6
II	32,0	30,8	—1,2	36,0	33,8	—2,2	32,0	35,4	+3,4
III	30,8	28,6	—2,2	34,6	39,2	+4,4	34,6	32,2	—2,4
IV	34,6	31,2	—3,4	30,8	29,8	—1,0	34,6	39,0	+4,4
V	34,8	37,2	+2,6	23,6	20,7	—2,9	41,6	42,1	+0,5
VI	32,0	29,7	+2,6	36,0	39,8	+3,8	32,0	30,5	—1,5
VII	40,2	41,1	+0,9	22,8	21,8	—1,0	37,0	37,1	+0,1
VIII	29,4	29,9	+0,5	37,8	36,4	—1,4	32,8	33,7	+0,9
IX	33,4	33,3	—0,1	33,3	33,2	—0,1	33,3	33,5	+0,2
X	31,6	31,6	—0,2	29,7	29,1	—0,6	38,5	39,3	+0,8
XI	29,2	29,0	—0,2	34,4	34,1	—0,3	36,4	36,9	+0,5
XII	33,8	33,5	—0,3	35,5	36,9	+1,4	30,7	29,6	—1,1

P — planificat ; E — efectiv ; A — abatere

Tabelul nr. 2

Luni	Raportul dintre ponderea prod. realizate (%) și nr. de zile pe decadă			Ponderea producției realizate într-o zi din decadă (%)			Pond. medie a prod. plan. (%)	Suma abateri (%)	Nivelul ritmicității (%)
	I	II	III	I	II	III			
I	23,2/7	28,1/8	48,7/10	3,3	3,5	4,9	4,0	8,9	91,1
II	30,8/8	33,8/9	35,4/8	3,9	3,8	4,4	4,0	2,6	97,4
III	28,6/7	39,2/10	32,2/9	4,1	3,9	3,6	3,8	1,8	98,2
IV	31,2/9	29,8/8	39,0/10	3,5	3,7	3,9	3,7	1,8	98,2
V	37,2/6	20,7/8	42,1/10	6,2	2,6	4,2	4,2	12,8	87,2
VI	29,7/8	39,8/9	30,5/8	3,7	4,4	3,8	4,0	4,0	96,0
VII	41,1/9	21,8/8	37,1/10	4,6	2,7	3,7	3,7	8,0	92,0
VIII	29,9/7	36,4/9	33,7/9	4,3	4,0	3,7	4,3	8,1	91,9
IX	33,3/8	35,2/9	31,5/8	4,2	3,9	3,9	4,0	1,7	98,3
X	31,6/9	29,1/7	39,3/10	3,5	4,2	3,9	3,8	2,7	97,3
XI	29,0/7	34,1/9	36,9/8	4,1	3,8	4,6	4,2	4,3	95,7
XII	33,5/9	36,9/9	29,6/9	3,7	4,1	3,3	3,7	3,6	96,4

Să presupunem că la o întreprindere oarecare, situația acestor ponderi în lunile anului 1980 a fost cea redată în tabelul nr. 1 — din care reiese că în general întreprinderea a lucrat ritmic, lunile cu cele mai bune rezultate din acest punct de vedere fiind februarie, mai, iulie, septembrie și noiembrie.

Pentru o justă apreciere este necesar să se facă și analiza producției medii zilnice, evidențiindu-se abaterile și determinîndu-se nivelul absolut al ritmicității pe luni (tabelul nr. 2).

Ponderea producției zilnice realizate se calculează prin raportarea ponderii decadale a producției realizate la numărul de zile lucrătoare din decadă. Ponderea medie zilnică planificată se determină ca raport între 100 și numărul de zile lucrătoare dintr-o lună. Suma abaterilor ponderilor realizate față de plan se determină ca sumă a produselor diferențelor dintre ponderea medie zilnică planificată și cea realizată, în limita planului, care se înmulțește cu numărul de zile lucrătoare din decada respectivă. De exemplu, suma abaterilor pentru luna ianuarie = /(4,0—3,3)x7/+/(4,0—3,5)x8/+/(4,0—4,0)x10/=8,9.

Nivelul absolut al ritmicității pe fiecare lună se calculează ca diferență între 100 și suma abaterilor (de exemplu, pentru luna ianuarie : 100 — 8,9 egal 91,1 la sută) ; ritmicitatea va fi mai bună în lunile în care suma abaterilor este mai mică.

Conform acestei metode, rezultă că lunile cu cea mai mare ritmicitate au fost martie, aprilie și septembrie, iar lunile cu cea mai slabă ritmicitate — mai, ianuarie și august (concluzie diferită față de cea la care s-a ajuns prin prima metodă).

Calculele pot fi rezolvate cu mașinile electronice, algoritmul fiind foarte simplu de realizat. Avantajul metodei constă în faptul că **producția poate fi exprimată în unități naturale, de muncă sau bănești,** deci că poate fi aplicată la orice nivel de organizare. Ca atare, ritmicitatea producției poate fi urmărită la fiecare sector al întreprinderii, constituind **un element al sistemului de conducere a producției.**

Natalia GIURGIU
Anca DĂNCILĂ

←

organizare, personal-învățămînt-retribuire, proiectare tehnologii) și prin însărcinarea acestui atelier cu elaborarea și urmărirea realizării programului privind organizarea muncii, normarea științifică a producției și creșterea productivității muncii.

5 Înființarea, la nivelul întreprinderii, a unui **secretariat permanent al organelor de conducere colectivă**, subordonat din punct de vedere metodologic atelierului de proiectare organizatorică și care să răspundă de : coordonarea, întreținerea și dirijarea întregului sistem informațional-decizional al conducerii colective ; urmărirea îndeplinirii de către diferite compartimente a sarcinilor ce le revin din hotărîrile de partid și de stat și din cele adoptate de organele de conducere colectivă ale unității ; urmărirea aplicării unor măsuri organizatorice curente ; coordonarea activității de secretariat propriu-zis. În prezent, secretariatul organelor de conducere colectivă este asigurat de către compartimentul plan sau financiar, controlul realizării sarcinilor — de către compartimentul de organizare, iar activitatea propriu-zisă de secretariat — de către compartimentul administrativ, ceea ce nu asigură un cadru unitar de raționalizare a activității organelor de conducere colectivă, de control autorizat și eficient, de implementare a unui adevărat sistem informațional-decizional al organului colectiv de conducere.

6 Stabilirea pentru fiecare întreprindere — alături de sarcinile de plan tehnic — a unor **indicatori organizatorici** obligatorii de realizat și care să fie corelați și urmăriți de către compartimentul de organizare din centrala coordonatoare, împreună cu cabinetul teritorial de organizare și informatică.

Aurel CRISTEA
Întreprinderea de scule și elemente hidraulice Focșani

● *CENTRUL DE PERFECȚIONARE profesională a lucrătorilor din silvicultură, industria de prelucrare a lemnului, industria celulozei și hîrtiei a organizat recent, la sediul său din Bușteni, cea de-a III-a* sesiune științifică în domeniul conducerii, organizării, tehnologiei, informaticii și matematicilor aplicate *Specialiști din unitățile de profil ale M.E.F.M.C., precum și invitați de la alte instituții de perfecționare și din învățămîntul superior au prezentat 70 de comunicări, relevînd eficiența unor aplicații practice.*

1907 — 1982: trei sferturi de veac de la marea răscoală a țăranilor

ȚĂRĂNIMEA, O IMPORTANTĂ FORȚĂ REVOLUȚIONARĂ

ANIVERSAREA a trei sferturi de secol de la marea răscoală a țăranilor din 1907 — memorabilul an în care locuitorii din peste 700 de sate, adică circa 25 la sută din satele României de atunci, s-au ridicat la luptă — aduce din nou în atenția noastră rolul determinant jucat de masele largi populare, de țărănime, în dezvoltarea istorică a societății românești. **„Pe parcursul frămîntatei istorii a poporului român, — releva tovarășul Nicolae Ceaușescu — țărănimea a constituit, timp de sute și sute de ani, principala forță socială, patriotică, progresistă, revoluționară a societății ; ea a jucat rolul hotărîtor atît în dezvoltarea economico-socială, în creșterea forțelor de producție din țara noastră, cît și în lupta pentru dezvoltarea și păstrarea ființei naționale, pentru scuturarea jugului dominației străine și cucerirea independenței și neatîrnării, pentru eliberarea națională și dreptate socială, pentru afirmarea națiunii noastre în rîndul popoarelor lumii“** [1]). Țăranii fiind „însuși țara“ — cum sublinia Mihail Kogălniceanu —, au jucat rolul esențial atît în producerea bunurilor materiale ale societății, cît și în crearea valorilor ei spirituale, în conservarea limbii și îmbogățirea continuă a culturii românești.

Înscriindu-se în lungul șir de răscoale și lupte țărănești, începînd din evul mediu pînă în 1944, răscoala din 1907 a constituit — în condițiile specifice ale momentului istoric — „o expresie a cerințelor obiective ale evoluției societății românești“ [2]), al cărei mers înainte depindea în chip hotărîtor de înlăturarea rămășițelor feudale care persistau în agricultură. Menținerea acestor rămășite constituia un grav anacronism social, o frînă în calea procesului de dezvoltare a relațiilor capitaliste, a ridicării economice a României. Ca atare, șirul de răscoale și ridicări țărănești ce presară intervalul dintre 1888 și 1907 — dintre care se relevă, îndeosebi, cele din 1894, 1899 și 1904 — au reprezentat acțiuni directe ale țărănimii, în conformitate cu nevoile obiective, legice, ale progresului social.

După cum se știe, factorii generatori ai acestor răscoale, ce punctează dramatic și incandescent istoria modernă a României, trebuie căutați — deopotrivă — atît în sfera economicului, cît și în sfera social-politică. Numai din acțiunea lor conjugată se poate contura acea vedere de ansamblu, capabilă să dea un răspuns cuprinzător întrebării — care s-a pus atunci, dar care emoționează și astăzi prin rezonanța ei peste decenii : — „Pentru ce s-au răsculat țăranii“ ?

Țăranii s-au răsculat, în primul rînd, datorită sistemului de relații agrare în care erau cuprinși, sistem grevat de puternice rămășițe feudale. O vastă literatură de specialitate, emanînd de la autori cu orientări politice diferite, vorbește, în acest sens, de faptul că în lumea satelor dezvoltarea capitalismului, creșterea pieței, formarea rețelei de întreprinderi și instituții necesare funcționării economiei capitaliste au dus la creșterea insuportabilă a exploatării țărănimii. Și aceasta deoarece acolo, la sate, dezvoltarea capitalistă se împletea cu rămășițele feudale, întruchipate în sistemul învoielilor agricole și această dezvoltare capitalistă, animată de „motorul“ creșterii continui a profitului, împingea la dimensiuni insuportabile și exploatarea exercitată în forme moștenite de la feudalism adică : dijma, arenzile, suprasarcinile („rușfeturile“).

Deși țăranii dețineau majoritatea covîrșitoare a inventarului agricol — care, pluguri, grape etc. — cît și majoritatea vitelor de muncă, cea mai mare parte a pămîntului arabil (cît și a fînețelor, pășunilor și pădurilor) se afla în proprietatea clasei moșierești. Această împrejurare, îmbinată cu forme de constrîngere extraeconomică, permitea moșierilor (și interpușilor lor, arendașii) să impună țăranilor sarcini economice extrem de grele. Era, de altminteri, o practică încetățenită ca la obligațiile înscrise în contractul de învoieli agricole să se adauge fel de fel de obligații nescrise, în fixarea cărora arbitrariul și bunul plac al exploatatorilor jucau rolul principal. Proporțiile exploatării țăranilor au fost amplificate și de tendința moșierilor (arendașilor) de a arunca pe umerii lor consecințele crizei agrare mondiale dintre 1873—1895 (timp în care prețurile produselor vegetale au scăzut mult), ca și de concurența dintre „trusturile arendășești“ ce luaseră ființă în ultimul deceniu al veacului XIX și la începutul veacului XX. Ca urmare partea din produs luată țăranului „învoit“ era atît de mare, iar cea rămasă atît de mică, încît acesta era amenințat — împreună cu familia — în existența lui fizică. Cu deplin temei, un manifest al cercurilor socialiste consemnase, încă din 1906 : „...Cine nu s-a cutremurat de indignare răsfoind barbarele tocmeli agricole, aceste mărturii de lăcomie și cruzime a proprietarilor și arendașilor, menite să povestească generațiilor viitoare ororile pe care le-au îndurat strămoșii lor“ [3]). Iar un economist care cercetase condițiile înscrise în „învoielile agricole în România în vigoare pe anul 1906“ (cum se intitula lucrarea lui) — economist de reacție sobră, reținută — nu ezită să remarce cu privire la aceste învoieli : „Nu se poate ca conștiința să nu se revolte, atît din punct de vedere umanitar, cît și din punct de vedere economic și patriotic“ [4]).

În aceste împrejurări una din principalele revendicări ale țăranilor era ușurarea condițiilor de învoieli agricole, iar în sens mai larg — cererea concretizată în formula : „Noi vrem pămînt !“. Semnificația acestei lozinci mergea de la revendicarea țăranilor de a avea pămînt (sau de a avea mai mult) pînă la cerința — exprimată uneori difuz, dar ades nutrită în „planul secund“ al conștiinței — de desființare completă a marii proprietăți moșierești (Din aceste puncte de vedere, ca și din altele, romanul „Răscoala“ al lui Liviu Rebreanu se distinge printr-un coeficient ridicat de veridicitate).

Sub raport economic, țăranii mai erau exploatați de cămătari, prin dobînzi ridicate („Camăta la sate“ își intitula economistul D. P. Agricola broșura publicată în 1904). Și aceasta, — deoarece creditul modern, cu dobîndă rezonabilă, pătrunsese încă puțin în mediul sătesc, iar cooperația de credit rurală (așanumitele „bănci populare“) fusese în mare măsură acaparată de către chiaburime, adică de pătura subțire a burgheziei sătești. Relațiile de cămătă se împleteau adesea cu rămășițele feudale, ducînd la pierderea pămîntului de către numeroși țărani sau la înrobirea lor economică față de marii proprietari. Capitalul comercial — în persoana negustorului : băcan, cîrciumar, samsar de cereale sau de vite etc. — îl exploata, de asemenea, suplimentar, pe țăran. În ce privește fiscalitatea, aceasta devenise tot mai apăsătoare în anii de cînd se trecuse la noua orînduire capitalistă ; repartizarea impozitelor îi favoriza pe moșieri și arendași, statul burghezo-moșieresc dovedindu-se, în schimb, o adevărată „mamă vitregă“ pentru o mare parte din fiii săi, adică pentru masele țărănești. Și aceasta era situația la „polul“ impozitelor. Pentru că la celălalt pol, al veniturilor, în anul 1905 venitul marii proprietăți se ridica la circa 102 425 000 lei (revenind la 3 500 familii de moșieri și 3 300 de arendași), în timp ce venitul micii proprietăți, de care depindea existența a aproape 5,5 milioane de „suflete“ însuma doar cu ceva mai mult, și anume 123 994 000 lei [5]). Motivele economice de nemulțumire și revoltă erau deci considerabile.

La acestea se adăugau factorii de ordin social și politic. Mizeria cruntă ce bîntuia lumea satelor era un fapt evident ; ea devenise, dealtfel, un leitmotiv al presei și publicațiilor ; ea „țișnea“, pur și simplu, din orice statistică referitoare la mediul rural, fie că era vorba de starea locuințelor (din care circa 30 la sută erau bordeie și „case“ cu o singură încăpere), de alimentația țăranului (insuficientă, lovită de unilateralități), de starea de sănătate (boli ca pelagra, tuberculoza, paludismul ș.a. erau răspîndite, capitalul biologic al nației era periclitat), de starea științei de carte la sate (larga răspîndire a analfabetismului era un loc comun, cunoscut de toată lumea, ca și motivele de ordin economic ce-l alimentau necontenit). Strigătele de alarmă ale unor minți luminate, spiritul de sacrificiu al

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 9, Ed. politică, 1974, p. 885—886.
[2]) **Nicolae Ceaușescu**, Op. cit., vol. 14, Ed. politică, 1977, p. 233.
[3]) „Patruzeci de ani de sărăcie, de robire și rușine“, București, 1906, p. 16.
[4]) G.D. Creangă, loc. cit. București, 1903, p. 59.
[5]) „Era socialistă“, nr. 2/1977, p. 35 : „Cauze și obiective ale răscoalei“

multor învățători, profesori, medici, preoți de țară etc., — ce căutau să-și ridice consătenii printr-o activitate de veritabi „apostolat" (cum l-au numit O. Goga și mulți alții) — nu puteau duce la rezultate substanțiale în lipsa sprijinului oficialităților, în fața zgîrceniei cu care acestea alocau resurse financiare pentru nevoile social-culturale ale satului.

Dar țărănimea era supusă la un tratament discriminatoriu și inegal și din punct de vedere politic : sistemul electoral cenzitar excludea, practic, țărănimea de la exercitarea drepturilor sale cetățenești. „Talpa țării", cum era denumită, în chip demagogic „imensa clasă a țăranilor" nu avea — după cum arăta I. L. Caragiale — „nici un reprezentant natural al intereselor ei în Cameră". Alegerile de primari și consilieri comunali erau și ele supuse ingerințelor moșierilor și arendașilor locali, deși legea prevedea ca aceste alegeri să se desfășoare prin vot secret. „Voința națională" — de care făceau caz burghezia și moșierimea — devenea astfel, în mare măsură, o simplă parodie.

O influență puternică resimțită printre factorii politici ai răscoalei — adesea invocată, de altfel, în documentele ce emanau de la autorități — au avut ideile socialiste, a căror răspîndire în lumea satelor a mers crescînd. Ea s-a produs prin mijlocirea presei socialiste, a cluburilor socialiste sătești, înființate prin 1898—1899 (dar reprimate apoi de autorități), prin rețeaua multiplelor legături ce existau între muncitori și mediul rural (din care proveneau cei mai mulți). „Pe măsura dezvoltării și maturizării clasei muncitoare, atitudinea socialiștilor față de problema agrară se contura tot mai clar ; ei arătau că singura soluție de izbăvire a țărănimii este lupta pentru exproprierea marilor proprietari de pămînt [6]).

În aceste condiții extrem de complexe, răscoala — ale cărei principale acțiuni s-au desfășurat vreme de vreo trei săptămîni, în lunile februarie-martie — a căpătat o virulență deosebită, cuprinzînd în torentul ei cîteva sute de mii de țărani. Înspăimîntate, clasele exploatatoare — după primele momente de derută și de speculații asupra caracterului răscoalei — s-au coalizat, noul guvern liberal funcționînd cu un parlament dominat de conservatori. Răspunderea istorică a represiunii, pentru care au fost mobilizați circa 140 000 de soldați și în cursul căreia au fost împușcați aproape 11 000 de țărani și intelectuali de la sate — revine, astfel, solidar, atît conservatorilor, cît și liberalilor, atît moșierimii cît și burgheziei, precum și monarhiei.

Opinia publică din țară s-a manifestat cu vigoare în sprijinul țărănimii răsculate. Clasa muncitoare s-a ridicat cu curaj în apărarea răsculaților, și-a manifestat solidaritatea activă — în variate forme — cu masele de țărani. În unele localități (Pașcani, Buhuși, Ploiești, Tr. Severin, ș.a.) muncitorii s-au alăturat țăranilor, manifestîndu-se astfel pentru prima dată într-o formă organizată alianța dintre clasa muncitoare și țărănime. Mișcarea socialistă a luat, în genere, (deci, cu unele excepții) o poziție fermă, de sprijinire a cauzei drepte a țărănimii exploatate și asuprite.

În afară de intelectuali ai satelor, care au participat direct la răscoală — dintre care unii au fost împușcați, iar alții judecați și condamnați ca „instigatori" — „cele mai prestigioase figuri de cărturari și oameni de știință ai vremii și-au manifestat adeziunea față de cauza țărănimii, au înfierat represiunea claselor dominante, s-au ridicat pentru drepturile plugarilor asupriți" [7]). Dintre ei, o mențiune specială credem că merita Nicolae Iorga, Spiru Haret, N. D. Cocea, I. L. Caragiale, Al. Vlahuță, Ioan Lupaș, Vasile M. Kogălniceanu.

Deși înfrîntă, răscoala din 1907 a constituit un moment de seamă în istoria noastră politică și social-economică. **„Răscoala din 1907** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ...a dezvăluit marile energii revoluționare ale țărănimii, înscriind o pagină glorioasă în istoria marilor bătălii sociale purtate de poporul român..."** [8]).

În perspectiva timpului istoric, răscoala din 1907 apare, așadar, ca un moment esențial, ca un factor de impulsionare a procesului obiectiv de modernizare a structurilor social-economice românești, a unor schimbări politice care au trasat o urmă adîncă în istoria modernă și contemporană a României, atestînd totodată, în chip viu, rolul creator de istorie al maselor largi populare.

A revenit clasei muncitoare, în frunte cu Partidul Comunist Român, sarcina istorică de a da o soluționare definitivă și trainică problemei agrare. Lupta dusă în perioada ilegalității pentru atragerea și sprijinirea țărănimii, cimentarea alianței muncitorești-țărănești în focul bătăliei pentru reforma agrară din martie 1945 (și pentru alte transformări democratice), înfăptuirea revoluției sociale din agricultură, pe care a reprezentat-o cooperativizarea ei — eveniment de la a cărui încheiere sărbătorim în aceste zile 20 de ani — apar ca principalele etape ale acestei opere istorice.

Încheierea cooperativizării agriculturii în primăvara anului 1962 a deschis — cum arăta secretarul general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta plenară a Consiliului Național al Agriculturii — **„o nouă etapă istorică în dezvoltarea agriculturii românești"**. Cooperativizarea agriculturii a transformat din temelii relațiile social-economice de la țară, întregul mod de trai al țărănimii, toată înfățișarea satului românesc. În locul milioanelor de gospodării țărănești parcelare, avem astăzi cîteva mii de cooperative agricole și întreprinderi agricole de stat, dispunînd de condiții optime și care au dovedit că sînt în stare să asigure rezultate crescînde.

Țărănimea a făcut astfel saltul istoric de la mica producție la marea producție modernă, a devenit cu adevărat stăpînă pe pămîntul pe care lucrează, „transformîndu-se treptat într-o clasă nouă — clasa țărănimii cooperatiste". Prefacerile revoluționare din procesul cooperativizării au avut ca rezultat fundamental și faptul că s-a pus capăt pentru totdeauna exploatării moșierești și capitaliste, asupririi omului de către om, s-a deschis calea realizării principiilor socialiste de dreptate și echitate socială. În același timp, odată cu încheierea transformării socialiste a agriculturii **„s-a realizat și dezvoltarea unitară a economiei românești în cele două sectoare fundamentale de producție materială — industria și agricultura"**.

Rezultatele obținute de agricultura socialistă a României în cele două decenii precedente confirmă pe deplin îndreptățirea istorică și justețea liniei politice urmărite cu consecvență de Partidul Comunist Român, faptul că **„numai calea socialistă a agriculturii"**, cum subliniază secretarul general al partidului, **„poate asigura progresul neîntrerupt și rapid al agriculturii"**. Producția de cereale, de la 9 600 000 tone — cît era în 1962 — a crescut în 1980—1981 la circa 20 milioane tone. Au sporit substanțial și producțiile la celelalte culturi vegetale, precum și numărul animalelor și păsărilor. Forța bazei tehnice a agriculturii este ilustrată grăitor de creșterea numărului tractoarelor de la 57 500 în 1962 la 155 000, cît avem astăzi, odată cu sporirea corespunzătoare a mașinilor agricole. Suprafața irigată a crescut de la 190 000 hectare, la aproape 2 300 000, iar volumul de îngrășăminte chimice a crescut în 1981 de 11 ori față de 1962. Odată cu creșterea bazei tehnico-materiale și a producției agricole, au crescut veniturile și s-a ridicat continuu bunăstarea materială și spirituală a țărănimii, a satului nostru.

Dezvoltarea agriculturii socialiste își găsește o continuare logică, firească, în noua revoluție agrară, în procesul căreia agricultura românească s-a angajat plenar pe drumul modernizării, al încorporării cuceririlor științei și tehnicii, al afirmării noii calități. Conceptul noii revoluții agrare pornește de la faptul că agricultura este o ramură de bază a economiei naționale, iar dezvoltarea ei susținută este una din noile priorități (alături de dezvoltarea industriei energetice și extractive), stabilite de Congresul al XII-lea al partidului.

Măsurile adoptate în ultimul timp pe linia autoaprovizionării, a retribuirii muncii în cooperativele agricole, a dezvoltării raționale a bazei furajere și a furajării corespunzătoare a animalelor, sînt menite să concretizeze încă mai mult aceste orientări. Pe linia realizării în viață a noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestiunii, au devenit necesare și măsuri de actualizare a prețurilor ; acest fapt a determinat și măsuri de majorare a prețurilor de contractare și achiziție a produselor agricole, ținînd seama de creșterea cheltuielilor de producție în agricultură, cît și de necesitatea asigurării sporirii veniturilor țărănimii, care în fapt vor primi în plus circa 25 miliarde de lei anual.

După cum arată secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „toate măsurile luate în ultimul timp în domeniul agriculturii creează un cadru mai bun — și organizatoric, și material, și politic — pentru realizarea neabătută a programului de dezvoltare a agriculturii, de înfăptuire a noii revoluții agrare, asigurînd un nou și puternic avînt al agriculturii socialiste, corespunzător cerințelor societății noastre, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, creșterea contribuției acestei importante ramuri a economiei naționale la dezvoltarea generală a patriei, la întărirea independenței și suveranității României"**.

★

Poporul nostru cinstește prin muncă creatoare, prin străduință neobosită spre noi înfăptuiri, memoria celor care cu sacrificiul suprem au deschis, în fierbintele și gloriosul an 1907, drumul realizărilor prezente și de viitor ale agriculturii românești, ale satului românesc, vatra existenței noastre multimilenare în spațiul strămoșesc dintre Carpați, Dunăre și Mare.

conf. dr. Vasile BOZGA

[6]) **Nicolae Ceaușescu,** „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. 1, Ed. politică, 1968, p. 279

[7]) **Nicolae Ceaușescu,** „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate" vol. 14, Ed. politică, 1977, p. 235

[8]) „Istoria patriei și a Partidului Comunist Român în opera președintelui Nicolae Ceaușescu", Ed. militară, București, 1979, p. 209—210

Folosirea legii valorii în procesul dezvoltării economiei

PROCESUL REÎNNOITOR, lansat de documentele istorice ale Congresului al IX-lea al partidului, a însemnat noi și noi pași și în domeniul utilizării tot mai eficiente a categoriilor și legilor producției de mărfuri. Au fost obținute rezultate deosebite în asemenea probleme fundamentale cum sînt : raportul dintre producția de mărfuri și economia socialistă, cauzele existenței relațiilor marfă-bani în socialism, planul și piața, locul și rolul indicatorilor valorici în sistemul indicatorilor economici, modul de acțiune a legii valorii în socialism, conceptul de marfă în socialism, rolul și funcțiile finanțelor, eficiența și rentabilitatea în întreaga activitate economico-socială, autogestiunea economico-financiară, rolul prețurilor în conducerea economiei naționale, relațiile financiar-valutare internaționale și altele.

În clarificarea științifică a celor mai importante probleme teoretice și practice legate de existența producției de mărfuri, un rol esențial are secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În „Raportul cu privire la măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale și la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României" prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 6 decembrie 1967, se subliniază : **„...Studierea aprofundată a vieții, a fenomenelor și proceselor noi, reprezintă principala condiție a unei juste conduceri și planificări economice.** [1])

Legarea necesității producției de mărfuri de structura internă a economiei socialiste, atît la nivel micro- cît și la cel macroeconomic, clarificarea faptului că și în socialism forma social-economică a producției este forma marfă, inclusiv în cazul mijloacelor de producție, că și legile interne ale acestei forme trebuiesc respectate și utilizate în mod conștient în interesul construirii societății socialiste, că această formă poartă amprenta proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și fără ea nu se poate înfăptui procesul de producere și reproducere a bunurilor materiale necesare societății, că legile producției de mărfuri fac parte componentă din sistemul de legi, categorii și indicatori ai economiei socialiste și altele — au însemnat un pas uriaș făcut pe drumul înțelegerii naturii, esenței și rolului relațiilor marfă-bani în condițiile socialismului, ceea ce a constituit terenul fertil care a declanșat, pe plan teoretic, noi și noi cercetări originale.

În condițiile actuale utilizarea tot mai intensă a legilor și categoriilor valorice este legată de introducerea în viața economică a noului mecanism economic, inițiat de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

„Autoconducerea muncitorească și autogestiunea, subliniază secretarul general al partidului, **presupun ca fiecare unitate, desfășurîndu-și activitatea pe bază de buget propriu de venituri și cheltuieli, să asigure obținerea unui beneficiu maxim... Esența noului mecanism economic constă tocmai în realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă, cu maximum de rentabilitate și beneficii"** [2]).

Așadar, măsurile inițiate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la noul mecanism economico-financiar, în fond, vizează asemenea probleme majore cum sînt : necesitatea de a spori venitul național și eficiența economică, de a utiliza tot mai deplin fondurile de care dispun întreprinderile, de a economisi sursele de energie și materii prime, o mai bună organizare a muncii din punct de vedere economic și tehnic, perfecționarea conducerii, a activității întregii colectivități etc. Deci, este vorba nu de un domeniu sau de un aspect oarecare al vieții economico-sociale, ci de sistemul economic cu laturile sale cele mai importante.

Totodată, măsurile luate pentru introducerea în economie a noului mecanism economico-financiar vorbesc și despre necesitatea abordării vieții economico-sociale ca un singur tot, ca un sistem cibernetic, în care părțile componente se găsesc în strînsă legătură, se presupun și se condiționează reciproc. Economia națională fiind un tot unitar, relațiile marfă-bani reprezintă un element component, esențial al acestui tot, forma de legătură care oglindește întregul proces de producere și reproducere a bunurilor de producție. Și în domeniul relațiilor marfă-bani, al legii valorii — ca expresie cea mai generală a acestor relații — măsurile luate pentru introducerea noului mecanism economico-financiar, pentru trecerea la o nouă calitate, superioară, în toate domeniile vieții economico-sociale pentru așezarea pe criterii economice a sistemului de prețuri, în strînsă corelație cu costurile de producție și creșterea veniturilor reale ale populației etc., cer noi și noi cercetări și generalizări, revederea și chiar revizuirea multor teze legate de acțiunea legii valorii.

Așa cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii **„Se impune să ținem într-o măsură mai mare seama în planificare de rolul pieței, al cererii, aceasta fiind o condiție esențială pentru desfășurarea cu maximum de eficiență a întregii activități economice. Trebuie să avem permanent în vedere că legea valorii și alte legități economice continuă să acționeze în socialism și ca atare să ținem seama de ele în planificarea și conducerea economică".**

În continuare, plecînd de la aceste cerințe vom încerca, să facem referiri la unele dintre aspectele acestei vaste problematici.

Astfel, în legătură cu metodologia de cercetare a fenomenelor economice se poate pune întrebarea dacă în condițiile economiei socialiste analiza mărfii, se poate rezuma doar la corelația valoare-valoare de întrebuințare și, în consecință, marfa ar putea fi definită doar ca unitatea dialectică a valorii și valorii de întrebuințare, adică dacă ar trebui să se opereze numai cu categoriile abstracte ? Credem că NU !

În fond, aici este vorba de o problemă fundamentală din domeniul metodei concrete de cercetare și prezentare a fenomenelor economice de către gîndirea economică contemporană, referitoare la economia politică a socialismului. Dacă gîndirea economică premarxistă a străbătut drumul de la concret la abstract în analiza fenomenelor economice, iar K. Marx cel de la abstract la concret, atunci cercetarea economică contemporană în condițiile economiei socialiste, datorită noilor funcții ale economiei politice, are obligația de a parcurge corelația abstract-concret, înainte de toate, în funcție de nevoile construirii socialismului, ale noului mecanism economico-financiar. În continuare să ne oprim puțin asupra acestor probleme.

Orice marfă, în fond, cuprinde patru perechi de corelații și anume : valoare și valoare de întrebuințare, valoare-preț, valoare de întrebuințare-calitate și calitate-preț. Adică în cadrul fiecărei mărfi avem o corelație între două categorii abstracte — valoare și valoare de întrebuințare —, una între două categorii concrete — preț și calitate — și două corelații între o categorie abstractă și una concretă — adică între valoare — preț și valoare de întrebuințare — calitate. Credem că nu greșim dacă afirmăm că istoria economiei politice cu privire la producția de mărfuri este și istoria parcurgerii acestor corelații ale mărfii. De aceea examinarea corelațiilor cuprinse în marfă reprezintă un interes deosebit și pentru gîndirea economică contemporană.

În condițiile socialismului, cercetarea tuturor corelațiilor cuprinse în marfă devine o necesitate obiectivă, reprezintă una din problemele fundamentale ale folosirii în mod conștient a legii valorii. Dacă economiștii din țara noastră s-au preocupat destul de mult de corelațiile valoare și valoare de întrebuințare și valoare-preț, credem că în condițiile actuale este absolut necesar să se acorde o atenție mult mai mare studierii și a celorlalte corelații, adică a celor dintre valoare de întrebuințare-calitate și preț-calitate. De exemplu, raportul dintre valoare de întrebuințare și calitate nu este cercetat în măsură suficientă prin prisma categoriilor filozofice abstract-concret, conținut-

[1]) **Nicolae Ceaușescu** : „Finanțe-prețuri-monedă". Ed. politică București, 1980, p. 37

[2]). **Nicolae Ceaușescu** : Cuvîntare la Congresul al II-lea al consiliilor populare din 10—12 septembrie 1980. Ed. politică, București 1980, p. 15

formă și general-particular. Din această cauză noțiunea de valoare de întrebuințare se utilizează atît în sens abstract, cît și în cel concret și în felul acesta devine mai dificilă înțelegerea corelației dialectice dintre valoarea de întrebuințare și calitate. Calitatea — fiind totalitatea însușirilor unui produs — reprezintă forme de manifestare a valorii de întrebuințare, care arată la ce nivel a fost satisfăcută o nevoie oarecare. Raportul dintre ele este, deci, de la general la particular, de la abstract la concret. Valoarea de întrebuințare fiind o noțiune mai largă, cuprinde o gamă mare de calități de la inferior la superior pe scara trebuințelor sociale.

În viața de zi cu zi, pe piață, cumpărătorul de mărfuri intră în contact cu două categorii economice concrete și anume : calitate și preț, care sînt forme concrete de manifestare a valorii de întrebuințare și a valorii. De unde rezultă că cercetarea economică trebuie să pornească de la categoriile preț și calitate și să ajungă la valoare și valoare de întrebuințare și apoi din nou să străbată acest drum, dar în sens invers, cu scopul de a stăpîni corelațiile, de a da soluții necesare pentru dirijarea conștientă a vieții economice.

Ori în momentul de față, nu întotdeauna se au în vedere toate corelațiile mărfii, nu se realizează o analiză completă a unor fenomene economice, atît la nivel macroeconomic cît și la cel microeconomic. Se știe că în practica economică prețurile se stabilesc și în funcție de calitate, indiferent de cheltuielile sociale de producție. Dar acest lucru nu înseamnă că valoarea de întrebuințare (sau calitatea) este un factor de constituire a valorii mărfii pe lîngă factorul principal — cheltuielile de muncă socialmente necesare. În opinia noastră, calitatea, valoarea de întrebuințare socială, mai precis nevoia socială, poate influența și influențează condițiile de formare a timpului de muncă socialmente necesar, dar valoarea este dată în orice împrejurare numai și numai de cantitatea de muncă socialmente necesară. În schimb, calitatea este un element de abatere a prețurilor de la valoare. În acest fel, prețul poate reflecta nu numai cheltuielile sociale ci și calitatea produselor.

Această confuzie cu privire la determinarea valorii mărfii se explică și datorită unor omisiuni în examinarea corelațiilor mărfii, de asemenea, și prin faptul că asupra categoriilor concrete exercită o influență importantă condițiile cuprinse în orice marfă, care duc de regulă la abaterea prețurilor de la valoare.

Un alt exemplu concret care, de asemena, necesită examinarea corelațiilor mai sus menționate este legat de calcularea costului de producție. În cadrul unităților economice — cum se știe — nu se calculează încă costul de producție și pe unitatea de utilitate a mărfii, ci numai pe produs și pe total producție. Era firesc ca în producție să cunoaștem cu cît producem nu numai un produs sau producția totală, dar **cît ne costă și o unitate de utilitate.** Pentru fundamentarea prețurilor pe calități, pentru împărțirea corectă a veniturilor obținute în urma îmbunătățirii calității produselor între producători și beneficiari, ar fi foarte oportună și necesară și cunoașterea cheltuielilor de producție pe unitatea de utilitate a calității.

Acest lucru este mai necesar dacă avem în vedere faptul că nevoile reprezintă scopul final al producției, că ele sînt satisfăcute cu ajutorul valorilor de întrebuințare, mai precis cu un anumit volum și nivel de utilitate al produselor. Dar, examinarea corelației cantitate-calitate în procesul producției și al consumului încă nu se găsește la nivelul dorit. Nu se au în vedere toate aspectele transformării cantității în calitate și invers. Întreprinderea, în ultima instanță are sarcina de a produce un volum de utilitate pentru a satisface un volum de nevoi, iar în realizarea acestei sarcini sînt două căi fundamentale, adică calea cantitativă și cea calitativă. Tocmai noul mecanism economico-financiar, în general, indicatorul producție netă, în special, așezarea pe criterii economice a sistemului de prețuri au și menirea de a optimiza aspectele cantitativ și calitativ ale producției, realizarea unui raport echitabil între diferite ramuri și sectoare ale activității economice. Pentru realizarea acestui deziderat sînt necesare noi instrumente, modele, indicatori care trebuiesc create de cercetarea economică, domeniu unde încă sînt multe de făcut, de cercetat.

Cu toate că în centrul atenției economiștilor privind corelațiile mărfii se găsește mai mult corelația dintre valoare și preț, unde și literatura de specialitate este mai bogată, iar părerile, concepțiile sînt mult mai conturate, nu se poate afirma că aici sarcinile practicii și răspunderea teoriei ar fi mai ușoare. Perfecționarea activității de stabilire a unor prețuri științific fundamentate, cerință importantă a noului mecanism economico-financiar, ridică numeroase probleme în fața practicii și a teoriei economice. În același timp, trecerea întreprinderilor la autogestiune și autofinanțare a însemnat noi cuceriri și în domeniul criteriilor de fundamentare a prețurilor. Principiile autogestiunii și autofinanțării reprezintă acele baze obiective care trebuie să constituie un punct de plecare în activitatea de stabilire a prețurilor științific fundamentate, care la rîndul lor constituie o condiție hotărîtoare a aplicării cu succes a noului mecanism economico-financiar. Menționez că, după părerea noastră, acele modele de prețuri care au ca punct de plecare costul de producție, beneficiu, etc., adică formele concrete de manifestare a valorii mărfii sînt deosebit de importante și realiste, în comparație cu acele propuneri care la început doresc cuantificarea directă a cantității de muncă incorporată în marfă, demers realizat doar în domeniul teoretico-abstract și care se găsește într-o formă incipientă de cercetare astfel că practica economică încă nu o poate utiliza.

Un alt aspect al problematicii mărfii este legat chiar de definirea ei în condițiile socialismului.

Se știe că Marx a definit marfa în primul volum al „Capitalului", definiție, care, de regulă, este reprodusă în mod mecanic și în manualele noastre de economie politică. Dar, în opinia noastră, în condițiile socialismului, la definirea mărfii, nu putem face abstracție de cadrul social-economic în care are loc producerea și realizarea produselor ca mărfuri, de acele mutații care se petrec în sferele principale ale producerii și reproducerii bunurilor materiale, adică în corelația producție, repartiție-circulație-consum. Cu ocazia definirii mărfii este necesar să accentuăm — pe lîngă utilitatea produsului și faptul că acesta trebuie să fie rezultatul muncii omenești — și importanța în egală măsură a tuturor sferelor prin care trece un produs pentru a deveni marfă. Și nu ne putem rezuma în definiție numai la sfera circulației, deoarece, consumul nu este numai o problemă particulară a cumpărătorului, a întreprinderilor și membrilor societății socialiste, ci primește o importanță deosebită. Dacă în urma schimbului are loc recuperarea, de către producători, a cheltuielilor sociale încorporate în produs, deci realizarea produsului din punct de vedere valoric, atunci în sfera consumului se petrece realizarea lui ca valoare de întrebuințare. Și dacă acest act final nu are loc — din diferite motive, și exemple concrete se găsesc — atunci, produsul, în ultima instanță, nu se realizează ca marfă. Societatea socialistă în acest caz pierde, deoarece, o parte a nevoilor nu va fi satisfăcută, iar o parte din resursele ei sînt consumate în mod inutil. De aici decurge și importanța deosebită a formei marfă a produsului în socialism, rolul mare pe care-l joacă relațiile marfă-bani, relațiile de piață și cererea, în organizarea socialistă a producției.

Pentru cercetare, pentru gîndirea economică un interes deosebit reprezintă și examinarea raportului dintre legea valorii și celelalte legi economice, care trebuiesc abordate în strînsa lor legătură, din punct de vedere al categoriilor de sistem și structură, deoarece cele mai importante și generale legi economice, se referă, în fond, la una și aceiași corelație : nevoie-surse-producție, numai că fiecare dintre ele vizează un alt aspect al acesteia. De pildă, legea economică fundamentală condiționează realizarea corelației prin stabilirea scopului nemijlocit al producției — sporirea venitului național — legea dezvoltării planice arată modalitatea de înfăptuire a ei, legea concordanței are în vedere cadrul social-economic al procesului de producție, iar legea valorii — forma social-economică a produsului cu ajutorul căreia se realizează corelația nevoie-surse-producție. Așadar, legea valorii este tocmai legea formei producției pe anumite trepte de dezvoltare a societății umane, prin care se asigură legătura între compartimentele, sferele și unitățile producătoare în cadrul economiei naționale.

Datorită acestui rol de legătură în economie al relațiilor marfă-bani, legea valorii se implică, în mod inevitabil, în toate procesele economice, dintre care vom aminti procesul de împărțire a venitului național în fond de acumulare și fond de consum, de stabilire a unei rate optime de acumulare. Astfel, se poate constata că orice schimbare în rata de acumulare va produce o modificare și în repartizarea timpului total asupra sferelor, ramurilor și produselor, cu efectele corespunzătoare în domeniul categoriilor și legilor producției de mărfuri, adică vor avea loc o serie de mutații în formarea timpului de muncă socialmente necesar, în cerere și ofertă, prețuri și bani etc. Așadar, orice modificare în rata de acumulare trebuie să fie pregătită și din punct de vedere al legii cererii și ofertei, al prețurilor și banilor etc., într-un cuvînt, al legii valorii.

Corelația nevoie-surse-producție constituie unul din cele mai importante și generale raporturi în orice mod de organizare a procesului de producere și reproducere a bunurilor materiale. Producția determinînd, în ultima instanță, nevoile, iar nevoile cunoscînd o dezvoltare, un dinamism mai accentuat decît producția, ele sînt și scopul ei ultim. Avînd, deci, în vedere raportul dialectic dintre nevoie-surse-producție, precum și locul și rolul relațiilor marfă-bani în realizarea acestuia, putem conchide că și legea valorii cere o rată optimă de acumulare, singura în măsură să asigure satisfacerea nevoilor mereu crescînde la nivelul resurselor de care dispune societatea noastră.

conf. dr. Francisc KISS
Institutul Politehnic Cluj-Napoca

Contribuții la dezbaterea problemelor sistemului monetar

În ansamblul fenomenelor, diverse dar aflate într-o strînsă interconditionare, ce conturează profilul actualei stări de criză pe care o traversează economia mondială, evoluțiile monetare dobîndesc un rol aparte. Poziția centrală pe care o deține moneda în economia contemporană, deopotrivă cu procesele ce decurg nemijlocit din mutațiile circumscrise sferei sale de acțiune, își află originea în funcțiunile pe care aceasta le îndeplinește în mecanismul economic, în calitatea sa de instrument de măsură și reglare a proceselor economice — pe plan național și internațional. Tocmai în baza acestor considerente unii autori apreciază că mutațiile din sfera sistemului monetar preced evoluțiile de ansamblu ale economiei, tulburările consemnate pe plan monetar constituind, în condițiile de astăzi, un corolar al crizei economice care afectează lumea capitalistă și, indirect, întreaga comunitate mondială.

Proiectate în acest orizont, problemele monetare devin nu numai un obiect de preocupări asidue pentru factorii de conducere politică și economică solicitați să ofere soluții concrete, practice, de rezolvare; ele constituie o autentică provocare intelectuală pentru cercetarea economică, un element de continuă reflecție teoretică. Așa s-ar putea explica și numeroasele lucrări ce au îmbogățit în ultimii ani literatura economică românească, producții științifice între care se cuvine a fi menționată și cartea **„Moneda și problemele ei contemporane"** *) publicată în anul 1981 la Editura „Dacia" sub semnătura profesorului Victor Jinga, apariție editorială la care ne vom referi în rîndurile ce urmează.

Încununare a unei activități profesorale și de cercetător de peste o jumătate de veac, lucrarea semnată de Victor Jinga apare cititorului ca o încercare de a îmbina două modalități de abordare distincte. Prin concepția care a fost situată la baza alcătuirii sale cartea respectă rigorile unui studiu de factură monografică. În același timp „Moneda și problemele ei contemporane" se dorește a fi o implicare în actualitate, o aplecare atentă asupra mutațiilor ce caracterizează evoluțiile cele mai semnificative ale sistemului monetar internațional. Problematica actuală a monedei, afirmă explicit autorul, urmărește cunoașterea și înțelegerea fenomenelor monetare: problema legăturilor monedei cu viața economică, a influențelor pe care ea le poate determina etc.

Și totuși, tenta monografică de abordare a fenomenelor monetare ne pare a fi predominantă în lucrarea amintită. Susțin o atare afirmație, maniera — nu lipsită de accente didactice — de elaborare a capitolelor cărții, însuși conținutul acestor capitole; poate, de asemenea, să fie invocat faptul că autorul acordă o mare atenție delimitării metodologice a conceptelor utilizate și a definițiilor acceptate, apelul la o bogată bibliografie, ce cuprinde lucrări apărute într-un interval lung de timp. Străduindu-se să acopere principalele aspecte ce s-ar cere integrate într-un tratat asupra monedei, autorul își structurează expunerea în opt mari părți, în care analizează detaliat probleme cum sînt: caracterizarea generală a fenomenului monetar; structura instituțiilor monetare și etapele lor de evoluție; etaloanele monetare, masa monetară și funcțiunile acestora în cadrul mecanismului economic; stabilitatea prețurilor și dezechilibrele monetare; reglementările și instituțiile monetare internaționale; instrumentele de politică monetară și eficiența acestora etc.

În ideea de a proiecta asupra domeniului monetar o viziune de ansamblu, autorul își conduce investigația pe mai multe planuri. Astfel, problemele tratate în lucrare sînt privite din perspectivă istorică, sub aspectul ansamblului de tehnici utilizate în practica monetară, sub aspectul politicilor statale aplicate la acest segment al realității economice, precum și a modului în care fenomenele monetare au fost înțelese și explicate la nivel teoretic, pe plan doctrinar. De asemenea, se impune atenției și faptul că probleme teoretice fundamentale: metodologia monetară, natura monedei contemporane, declinul rolului monetar al aurului, convertibilitatea, funcțiunile monedei, formele monedei, dinamica masei monetare, raporturile valorice dintre valute etc., sînt analizate, alături de alte aspecte cu caracter aplicativ direct — formarea prețurilor în condițiile unui mediu monetar labil, tehnica stabilizărilor monetare, a flotării cursurilor, procedurile de lucru ale forurilor internaționale, mecanismul emisiunii și al instrumentelor de control monetar etc. — cu scopul declarat de a identifica invariantele și dinamicile, a căror cunoaștere este indispensabilă adoptării unor decizii naționale riguros fundamentate.

Un merit incontestabil al lucrării este capacitatea de a surprinde multiplele legături dintre specificul economiei socialiste românești, a poziției țării noastre în legătură cu diferitele probleme economico-monetare ale lumii contemporane, pe de o parte, și realitățile valutare internaționale, pe de alta. Concluziile autorului în legătură cu interdependențele respective au, de aceea, finalitate aplicativă directă, constituind un ansamblu de principii și metode utile factorilor de decizie și de execuție din aparatul financiar-bancar. Avem în vedere în acest context mai ales contribuțiile autorului la examinarea unor laturi practice ale planificării și analizei diferiților indicatori monetari, la perfecționarea unor instrumente de planificare și evidență existente, la promovarea unor noi soluții pentru creșterea eficienței operațiilor de plăți cu străinătatea, la fundamentarea economică a trecerii, în perspectivă, la convertibilitatea internațională a leului etc.

Pornind de la analiza caracterului istoric-obiectiv al formării și evoluției relațiilor bănești contemporane, autorul formulează — pe baza generalizării experienței valoroase acumulate în acest domeniu în țara noastră, precum și prin prelucrarea unui vast material documentar privind fenomenele și ideile existente la nivel internațional — concluzii realiste. Instaurarea unei noi ordini monetare internaționale ca o parte integrantă, esențială, a concepției asupra noii ordini economice mondiale, argumentează autorul, necesită intensificarea eforturilor tuturor statelor pentru a elimina contradicțiile și inechitățile practicilor actuale în domeniul financiar-valutar. S-ar putea astfel îndeplini o condiție de bază a asigurării politicii de pace, a instaurării unor relații echitabile între state. Pledoaria pentru o monedă simplă, garantată, stabilă, ni se pare a fi mesajul cel mai important pe care autorul ține să ni-l transmită.

Prin amplă analiză a fenomenelor monetare contemporane, prin concluziile formulate, prin vastul material documentar utilizat — să amintim în acest sens lexicul monetar și lista de abrevieri pentru termeni specifici monetari prezentate în finalul lucrării —, profesorul Victor Jinga contribuie la progresul cercetării românești de specialitate și la schimbul de idei contemporan. Lucrarea publicată la editura clujeană ilustrează convingător, o dată în plus, eforturile care se depun în țara noastră pentru definirea și rezolvarea problemelor economice ale lumii contemporane.

Silviu CERNA
Timișoara

*) Victor Jinga, „Moneda și problemele ei contemporane", vol. I, II, Ed. „Dacia", Cluj-Napoca, 1981

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

Cauzele şi ţelurile răscoalei din 1907 în confruntarea de idei a timpului

INSCRISE cu litere de aur în istoria luptei de veacuri a ţărănimii pentru libertate, unitate şi neatîrnare, pentru dezvoltarea şi păstrarea fiinţei noastre naţionale, răscoalele revoluţionare din 1907 au demonstrat, aşa cum sublinia recent tovarăşul **Nicolae Ceauşescu „maturitatea politică a ţărănimii, hotărîrea ei de a acţiona cu toată energia împotriva nedreptăţilor sociale, a asupririi moşiereşti, pentru lichidarea inegalităţilor sociale, pentru a fi stăpînă pe pămînt şi a participa cu întreaga sa forţă la dezvoltarea generală a ţării, la asigurarea independenţei şi suveranităţii patriei".**

Marea răscoală revoluţionară ţărănească din 1907 a constituit, sub multiple aspecte – cauze, obiective, consecinţe etc. – subiect al unei ample confruntări şi înfruntări şi în gîndirea social-economică a vremii. Una dintre problemele cele mai controversate în epocă şi, de altfel, şi ulterior a fost cea a cauzelor marii ridicări la lupta revoluţionară a ţărănimii. Expresie a unor interese de clasă, multe opinii formulate în legătură cu această problemă erau adesea departe de cadrul obiectiv sau se plasau, în cel mai bun caz, la periferia acestuia.

În presa conservatoare, de exemplu, o cauză a răscoalelor frecvent incriminată era considerată activitatea aşa-zişilor „agitatori", „anarhişti" români sau străini care ar fi ridicat satele". Printre cei acuzaţi, în primul rînd, se numărau socialiştii români ca, de exemplu, St. Gheorghiu, M. Gh. Bujor etc. Scenariul învinuirilor era însă neconvingător, absurd chiar, Astfel, socialistul Opran a fost arestat în sala Eforie din Bucureşti pentru că la 11 martie 1907 distribuia foi volante ce reproduceau poezia lui G. Coşbuc „Noi vrem pămînt" şi articolul lui N. Iorga publicat în „Neamul românesc" şi care incrimina reprimarea sîngeroasă a ţăranilor ce cereau pîinea care, de drept, li se cuvenea. Presa conservatoare se ridica plină de ură împotriva „internaţionaliştilor care au azmuţit pe ţărani". [1])

Alteori, privirile bănuitoare ale ei erau îndreptate spre gînditori care făceau parte din clasele stăpînitoare şi care aveau preocupări în problema agrară, ca de exemplu R. Rosetti, care cîndva îşi exprimase îngrijorarea în legătură cu gravitatea acestei probleme. Unul dintre cei învinuiţi oficial şi de cercurile guvernante a fost şi V. M. Kogălniceanu, care într-o serie de lucrări publicate în anii premergători lui 1907 subliniase : „După mine..., afirmarea făcută de unii... cum că ţăranii n-au fost decît chiriaşi ai pămîntului pe care îl munceau şi că proprietarii erau stăpîni absoluţi ai acestui pămînt... este o călcare sfruntată a adevărului" [2]) şi argumentase că „împropietăririle sînt **neînlăturabile...** [3]) Acesta însă nu făcuse altceva în fond decît să reafirme pericolul recrudescenţei problemei agrare, subliniind în acest context ideea unei împropietăriri a ţăranilor „în cea mai largă accepţiune a cuvîntului", dar şi cu deosebită tărie şi în repetate rînduri că „nu sînt împotriva marii proprietăţi" [4]) Opiniile lui V. M. Kogălniceanu se înscriu de fapt în cea mai deplină şi tragică logică a liberalismului burghez.

În aceleaşi condiţii, ale goanei după „instigatori", un alt publicist, poporanistul C. Stere – care în 1906, în revista „Viaţa Românească", semnalase şi el iminenţa unei confruntări de clasă la sate – se va grăbi, de astă dată în calitate de prefect şi „pacificator" al judeţului Iaşi, să se dezică, afirmînd, în martie 1907, că răscoalele sînt „pornite din îndemnul făcătorilor de rele, de cele mai multe ori străini de sat".[5]) Se verifică astfel încă o dată inconsecvenţa politicianismului burghez, atît de răspîndită în epocă. Despovărat de funcţiile de „pacificator", acelaşi publicist avea să constate curînd cu mult realism : „Din cinci în cinci ani li se distribuie ţăranilor porumb, şi, ca o coincidenţă tristă, cam tot atunci li se distribuie şi gloanţe"[6]). În acest context, el se va apropia de o cauzalitate reală, situată pe tărîmul social-economic, care, fără a fi sursa primară a recrudescenţei problemei agrare în 1907, rămîne totuşi „scînteia" care a făcut să se producă confruntarea sîngeroasă de clasă : creşterea nemăsurată a exploatării ţărănimii de către clasele dominante.

C. Stere îşi va însuşi astfel concluziile exprimate deja în epocă de transilvăneanul P. Cosma, ca şi de conservatorul „rebel" R. Rosetti. Acesta din urmă arăta că „răscoalele de astă primăvară sînt roada firească a păcatelor săvîrşite împotriva obştei acestui popor în decurs de veacuri de către vechea clasă stăpînitoare, a nemulţumirii şi a urii stîrnite de aceste păcate... adevăraţii instigatori ai acestei mişcări sînt egoismul, lăcomia, lipsa de scrupul şi lipsa de prevedere a clasei stăpînitoare". [7]) De reţinut este faptul că condamnarea acestor excese nu era făcută pe criterii pur etico-morale, ci ca urmare a unor motivaţii socio-economice concret-istorice ale situaţiei examinate, iar sfera vinovaţilor încriminaţi era extinsă la toate clasele şi păturile sociale stăpînitoare la sate. Grija unor asemenea ideologi este de fapt, după însăşi expresia lui R. Rosetti, de a „nu ne expune la noi izbucniri ca cea de astă primăvară, căci nu ştim cum vom ieşi din ele". După cum se observă, poziţia de „moşier de viţă veche", deşi „cult şi luminat" nu este dezminţită, cu toată atitudinea sa singulară, mai realistă în comparaţie cu restul taberei conservatoare.

FIŞE

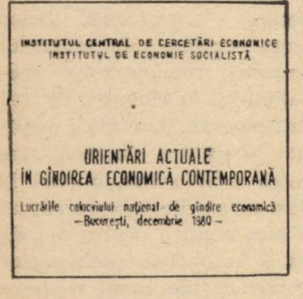

• *RECENT a văzut lumina tiparului volumul* „Orientări actuale în gîndirea economică contemporană" *care reuneşte comunicările prezentate în cadrul primului colocviu naţional pe probleme actuale ale gîndirii economice contemporane, manifestare ştiinţifică ce s-a desfăşurat la sfîrşitul anului 1980 sub egida* Institutului Central de Cercetări Economice, *organizator fiind* Institutul de Economie Socialistă. *Reunind lucrări realizate de cercetători economişti, de cadre didactice universitare, studii întreprinse de specialişti din domenii învecinate economiei, volumul a fost structurat în mai multe secţiuni, fiecare dintre acestea prezentînd un nucleu tematic bine conturat.*

În această optică au fost analizate în profunzime şi sub unghiuri diverse, probleme de maximă importanţă ce caracterizează dezbaterea de idei din lumea contemporană în domeniul economiei. Între acestea, unele aspecte privind creşterea economică în socialism – temă amplă în care au fost cuprinse studii referitoare la structura economiei socialiste, la echilibrul dinamic propriu modului de producţie amintit, analize ce îşi propun să investigheze mecanismul preţurilor în socialism, sistemul autoconducerii ş.a. În alte secţiuni ale volumului au fost grupate studii privind concepţiile asupra economiei ţărilor în curs de dezvoltare, analiza orientărilor gîndirii economice nemarxiste în contextul crizei economiei capitaliste contemporane etc.

Dezvoltarea comunităţii rurale

• *ÎN studiul* „Caracteristici ale modului de viaţă rural în R. P. Bulgaria şi modalităţi de perfecţionare a sa", *publicat în numărul 10/1981 al revistei bulgare „IKONOMICESKA MISL",* A. Fileva *îşi propune să analizeze elementele ce caracterizează actualul mod de viaţă al populaţiei rurale, precum şi configuraţia previzibilă a acestuia pentru următoarele decenii. Semnalînd faptul că în conceperea modului de viaţă rural intervine, ca un termen principal de referinţă, modul de viaţă propriu oraşului, autoarea militează pentru o înţelegere cît mai nuanţată a acestui raport. Practic, sus-*

O altă explicație socio-economică, frecvent întîlnită în literatura conservator-democratică, burghezo-liberală, poporanistă sau sămănătoristă mic-burgheză, leagă răscoala de extensiunea arendășiei, îndeosebi de trusturile arendășești care acaparaseră o bună parte din pămînturile moșierilor și pe care le exploatau fie pe baze capitaliste, fie prin sistemul „învoielilor agricole", prin îmbinarea formelor burgheze și feudale de exploatare a țăranilor. O asemenea explicație a prilejuit unor cercetători, de regulă, conservatori, formularea unor concluzii de factură xenofobă, evident pentru a distrage atenția de la nedreapta împărțire a pămîntului, principalul mijloc de producție din agricultură.

În spiritul concepției pe care o promovau, socialiștii români au relevat cauze reale ale răscoalelor, ei au condamnat cu vehemență exploatarea la care era supusă țărănimea și au sesizat cu realism amploarea și natura mișcării țărănești care începuse. Încă în primele zile ale lunii martie se aprecia (în ziarul „România muncitoare" din 4–11 martie 1907) că nu este vorba de obișnuitele agitații și vărsări de sînge, ci de începutul unei grandioase răbufniri a luptei de clasă. Iar întrebarea și răspunsul dintr-un manifest publicat în aceeași lună : „Cum se face că țăranii din toate mijloacele de luptă aleg... revoltele ? **Pentru că ei nu au altul la îndemînă"**, vădesc o înțelegere profundă a modalității de realizare a aspirațiilor maselor muncitoare. Apreciindu-se răscoala ca o expresie a luptei de clasă, se conchidea că „lupta seculară și neîmpăcată între țăran și proprietar... nu va avea niciodată sfîrșit pînă ce nu va cădea unul dintre cei doi vrăjmași." [8])

O expresie elocventă a poziției mișcării muncitorești față de cauza dreaptă a țărănimii o constituie îndemnul dintr-un apel-manifest adresat rezerviștilor, în care se sublinia : „Arătați pretutindeni pe dușmanul adevărat și dacă va fi cu putință dați-vă de partea răsculaților ca să luptați contra acestui dușman". [9]) Istoria consemnează numeroase fapte de solidaritate a muncitorilor cu țăranii răsculați – eliberarea celor arestați, numeroase mitinguri și greve.

Iar problema-cheie era, după părerea socialiștilor, cea a proprietății asupra pămîntului. „Strigătul vostru, vrem pămînt – arătau ei sătenilor în 1907 – să fie prohodul proprietarilor și arendașilor și stăpînilor voștri". [10]) De aceea, ei se pronunțau pentru o „largă expropiere a pămîntului". „Numai printr-o largă expropiere care să pună în stăpînirea obștiilor și sindicatelor agrare pămînturile marii proprietăți... s-ar fi dezlegat problema agrară". [11]) În pofida modalității de folosire a pămîntului expropriat care nu răspundea condițiilor concret-istorice din acea vreme, afirmarea deschisă a ideii exproprierii marii propietăți rămîne cea mai curajoasă și cea mai radicală în epocă. O asemenea idee surprinde un aspect esențial al cauzei răscoalei revoluționare de la 1907. Pentru că așa cum arăta ulterior L. D. Pătrășcanu, la baza răscoalelor țărănești stătea „un conflict mai puternic. Anume conflictul dintre dezvoltarea forțelor de producție, încătușate de existența marii proprietăți (cea mai importantă rămășiță feudală) îngrădite de rămășițele iobăgiste și raporturile de proprietate". [12])

Socialiștii au demascat, de asemenea, caracterul duplicitar al reformelor legiferate în 1907–1908, modul cum se eluda rezolvarea nevoii de pămînt a țărănimii. Transformate „în mijloace minunate pentru căpătuirea partizanilor", reformele liberale, cu toate așa-zisele „măsuri pentru satisfacerea țărănimii" vor avea un caracter „paleativ", arătau ei. „Nemulțumirea va continua să existe și manifestarea ei n-o vor putea opri nici jandarmii rurali, nici cei urbani", căci „legile votate nu sînt în stare să înlăture răul".

Întreaga desfășurare a evenimentelor ulterioare anului 1907 pînă la revoluția de eliberare națională și socială a demonstrat, așa cum sublinia „Scînteia" din 15 septembrie 1936 că „Țărănimea nu poate aștepta salvarea de la nici un partid burghez... Singurul ei drum este lupta comună cu muncitorimea de la orașe contra burgheziei și a moșierimii". Partidul Comunist Român – promotor consecvent al soluționării revoluționare, democratice a problemei agrare, a desfășurat o bogată activitate pentru făurirea alianței muncitorești-țărănești, pentru înfăptuirea în 1945 a reformei agrare profund democratice și apoi a cooperativizării socialiste a agriculturii care, așa cum se apreciază în Programul partidului, „a însemnat o profundă revoluție în viața satului". Odată cu organizarea pe baze socialiste a agriculturii – sublinia secretarul general al partidului – s-a pus capăt pentru totdeauna exploatării, asupririi omului de către om, realizîndu-se dezvoltarea unitară a economiei românești, în ramurile ei de bază – industria și agricultura.

dr Mircea ROZOREA
dr. Dumitru MUREȘAN

[1]) „Cronica", 10 martie 1907, p. 1
[2]) V. M. Kogălniceanu, Istoricul chestiunei țărănești, București, 1906, p. 3
[3]) Idem, Improprietăririle țărănești, București 1906, p. 6
[4]) Idem, Chestiunea țărănească, București, 1906, p. 60 și 63. După mulți ani, în Raportul legii agrare de după primul război mondial acesta va arăta că „singura mea vină în răscoalele de la 1907 a fost că am prevăzut-o, și am atras prin scris și prin viu grai atențiunea guvernanților și a lumei care se ocupă cu aceste chestiuni".
[5]) C. Stere, Manifest către toți locuitorii satelor. „Gazeta țăranilor" an. XV, nr. 11, 25 martie 1907, p. 1
[6]) Idem. Cuvîntare. „Liberalul", Iași, nr. 67, 19 mai 1907, p. 2. Menționăm că Stere făcea referiri la răscoalele țărănești anterioare
[7]) R. Rosetti, Pentru ce s-au răsculat țăranii, București, 1907, p. 623—624
[8]) Către lucrători și țărani, către studenți. „România muncitoare", 11—18 martie 1907
[9]) Documente din mișcarea muncitorească, 1872—1916, p. 364
[10]) Răscoala țăranilor din 1907. Documente. vol. I, p. 521
[11]) Memoriu „România muncitoare", 7 decembrie 1908
[12]) L. Pătrășcanu, Un veac de frămîntări sociale, 1821—1907, Ed. politică, București 1969, p. 301

ține A.F., este necesar ca orientarea modului de viață sătesc să nu se facă pornind de la o comparare rigidă, necritică, cu urbanul, ci luîndu-se în considerare specificul, tradiția, factorii proprii traiului în rural. Tocmai pornind de la ideea viabilității modului de viață rural și în condițiile progreselor semnificative înregistrate în direcția industrializării, opinează autoarea, vor putea fi încorporate, într-o viziune unitară, faptele noi de civilizație ce se remarcă în mediul rural – cum sînt munca mecanizată, îmbunătățirea condițiilor de locuit, categoria de timp liber etc. În același timp, susține A.F., numai pe baza unei cunoașteri aprofundate a legilor după care se dezvoltă comunitatea sătească în lumea de astăzi se va putea asigura echilibrul social al mediului rural, stabilizarea populației – condiție de bază a îmbunătățirii calității muncii agricole.

Politică tehnologică

● *Într-un studiu publicat în „Financial Times" și reprodus de revista „Problèmes Economiques" nr. 1744 sub titlul „Le Japon saura-t-il affronter les évolutions technologiques á venir?" – Richard Hanson își propune să sintetizeze care sînt principalele orientări ce se conturează în Japonia în legătură cu adaptarea cît mai eficientă la tehnologiile dezirabile ale acestui sfîrșit de mileniu. Există printre factorii economici și politici din această țară, opinează R.H., o largă adeziune la ideea că tehnologiile viitorului nu vor mai putea fi valorificate avantajos prin actualele sisteme de organizare a progresului tehnic, chiar aceste sisteme impunîndu-se a fi înnoite. Această atitudine – relevă economistul citat – se întemeiază pe faptul că, pînă în prezent, Japonia a practicat o politică de import de licențe și ulterior, de perfecționare a acestora, fapt care i-a permis să utilizeze cunoștințe și informații deja dobîndite ; datorită progreselor înregistrate pe plan tehnologic, această țară se află astăzi în situația de a întreprinde o muncă de pionierat, de explorare a noi domenii, și, deci, de a-și asuma noi riscuri financiare și economice. Noua strategie tehnologică japoneză, afirmă R.H., are drept coordonate principale stimularea creativității naționale și alocarea unor fonduri sporite pentru cercetarea fundamentală. Orientarea amintită nu presupune însă abandonarea altor componente ale strategiei aplicate pînă acum, între care orientarea cercetărilor prin costuri (deviza este, „a produce cît mai mult cu fonduri cît mai mici"), precum și optica în care este înțeles raportul tehnologie nouă-produs. Această ultimă orientare, afirmă autorul studiului, urmărește să convertească fiecare tehnologie nouă în produs și concomitent să identifice potențialele utilizări, potențialii beneficiari.*

FIȘE

7

Economisirea resurselor de materii prime și energie — criteriu principal de modelare a structurii industriei noastre

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a le spori eficiența, aceste consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științelor sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului, nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior în anul 1982, tema „Modernizarea structurii economiei românești" cuprinde 3 puncte : 1) Conceptul de structură a economiei naționale. Realizări și direcții ale modernizării structurii economiei românești ; 2) Promovarea progresului tehnic și modernizarea structurii economiei naționale ; 3) Economisirea resurselor de materii prime și energie — criteriu principal de modelare a structurii industriei noastre. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă numai la punctul 3.

Necesitatea restructurării industriei noastre

ÎNTREGUL proces de dezvoltare a economiei noastre naționale și de modernizare a structurii ei, în cadrul căruia un rol hotărîtor joacă industria, se desfășoară în prezent în condiții noi. Pe plan intern, stadiul atins în dezvoltarea economică generală, îndeosebi dimensiunile și nivelul dotării cu tehnică nouă, de vîrf, a principalelor ramuri economice impun și permit, totodată, accelerarea trecerii la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile și, odată cu aceasta, trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă. În viața economică internațională — așa cum subliniază secretarul general al partidului nostru și la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1981 — au loc grave perturbări generate de prelungirea și accentuarea crizei economice mondiale, îndeosebi a crizei energetice și a materiilor prime, și care în condițiile creșterii interdependențelor dintre economiile naționale, își exercită influența în forme și intensități diferite și asupra economiei noastre, impunînd măsuri hotărîte cu privire la dezvoltarea calitativă a producției și la accentuarea procesului de modernizare și restructurare a economiei.

Modernizarea structurii economiei naționale, direcție de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, este parte integrantă a procesului de perfecționare a tuturor structurilor societății noastre. Referindu-ne la structura pe ramuri, privită prin rezultatul activității, aceasta este determinată de structura potențialului tehnic productiv și a resurselor naturale, ca și de structura și nivelul pregătirii factorului uman. După cum se știe, materiile prime sînt transformate în produse finite ca rezultat al unor procese mai mult sau mai puțin complexe, al unor trepte succesive de prelucrare. Cantitatea, calitatea și diversitatea produselor create depind în mod substanțial de nivelul tehnicii și de tehnologiile folosite în prelucrarea materiilor prime. Este evident că în structura producției intervin direct volumul fiecărui gen de produse și diversitatea acestora. La o cantitate dată de resurse primare, pot fi obținute rezultate cantitative cu atît mai mari cu cît în fiecare unitate produsă se încorporează mai puțin din materiile prime și materialele folosite, iar diversificarea produselor se corelează direct cu gradul valorificării resurselor materiale, cu ritmul înnoirii și varietatea bunurilor finite obținute.

Cantitatea de materii prime supusă prelucrării este deci condiționată de structura fabricației și de nivelul economisirii lor. O structură rațională a economiei naționale, în special a industriei, valorifică superior resursele și consumă cantități proporțional mai mici de materii prime comparativ cu alte economii. Iată de ce, date fiind caracterul limitat al resurselor interne și criza existentă pe plan mondial, **economisirea resurselor de materii prime și energie este pentru țara noastră criteriu principal de modelare a structurii industriei**, aceasta implicînd modernizarea structurii întregului potențial de producție.

Restructurarea industriei, a cărei necesitate este amplificată în mod deosebit de agravarea crizei energetice și a materiilor prime, devine factorul determinant atît pentru continuarea dezvoltării în ritm rapid a întregii producții, cît și pentru făurirea unei economii moderne de înaltă eficiență, apță să valorifice superior întregul potențial material și uman. Paralel cu procesul de modernizare, dinamismul economiei românești impune dezvoltarea bazei proprii de materii prime menită să-i asigure și creșterea gradului de independență economică.

Importanța și direcțiile economisirii resurselor de materii prime și energie

CONGRESUL al XII-lea al partidului stabilește ca priorități de bază ale dezvoltării noastre economico-sociale în cincinalul actual, ca și pentru întregul deceniu 1981—1990, lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesităților economiei naționale și accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor care asigură valorificarea superioară și economisirea resurselor materiale și umane.

Această orientare pune sarcini mari în primul rînd în fața **industriei extractive,** care trebuie să asigure economiei naționale cantități sporite de cărbune, petrol, gaze naturale, minereu de fier, minereuri neferoase și alte substanțe utile fără de care nu este posibil mersul ascendent al economiei noastre, dezvoltarea în ritm susținut a industriei. Prin aceasta, industria extractivă își aduce și o contribuție importantă la slăbirea presiunii pe care o exercită asupra economiei noastre creșterea puternică și imprevizibilă a prețurilor pe piața mondială a materiilor prime.

Creșterea producției industriei extractive — planificată pentru acest cincinal la 33,5 la sută, cu un ritm mediu anul de 6 la sută — implică intensificarea lucrărilor de prospecțiuni și explorări geologice pe întreg cuprinsul țării în vederea descoperirii și punerii în valoare a noi zăcăminte de substanțe minerale utile, trecerea la exploatarea unor zăcăminte cu conținut mai sărac, aplicarea de noi tehnici și tehnologii care să asigure sporirea extracției și a randamentelor în exploatările miniere.

Se va intensifica în mod deosebit activitatea de descoperire și punere în exploatare a noi rezerve de petrol si gaze precum și folosirea de noi tehnologii care să conducă la ridicarea factorului final de recuperare a țițeiului din zăcămînt de la 32 la sută în 1980, la 40 la sută în 1985. O creștere susținută trebuie asigurată producției de cărbune prin extinderea exploatărilor existente și punerea în funcțiune a noi mine și cariere, astfel încît pînă în anul 1985 producția de cărbune net să fie de peste 2,4 ori mai mare decît în 1980.

Realizările din domeniul extracției carbonifere vor determina restructurări importante în producția de energie electrică. Nivelul planificat pentru 1985 — 82,5 miliarde kwh — se va obține în condițiile **creșterii ponderii energiei electrice produse pe bază de cărbune și resurse hidro,** reducerii treptate a consumului de produse petroliere și de gaze, ale trecerii la folosirea unor noi surse de energie ca : șisturile bitumi-

noase, energia atomică, a soarelui, a vîntului, biomasa, biogazul etc. În timp ce energia electrică produsă în centralele hidroelectrice va crește cu 10 la sută și cea pe bază de cărbuni și șisturi bituminoase cu 18 la sută, energia electrică obținută pe baza hidrocarburilor se va reduce cu circa 27 la sută.

Atingerea nivelurilor stabilite la producția resurselor energetice primare și înfăptuirea restructurărilor preconizate în domeniul utilizării acestora vor asigura realizarea obiectivului stabilit de Congresul al XII-lea al partidului ca, în actualul deceniu, România să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei.

Dezvoltarea bazei proprii de materii prime implică, de asemenea, trecerea cu hotărîre la realizarea în țară a materiilor prime și materialelor necesare dezvoltării unor ramuri de vîrf ale construcțiilor de mașini, cum sînt electronica și microelectronica, energia nucleară, aeronautica ș.a.

Creșterea gradului de asigurare din resurse interne a necesității economiei naționale nu vizează numai ramurile producătoare de materii prime, ci are implicații cu mult mai largi asupra activității economice. Astfel, nevoile sporite de materii prime și resurse energetice, creșterea inevitabilă a costului obținerii lor — datorită exploatării unor zăcăminte mai sărace și situate la adîncimi mai mari —, precum și ridicarea necontenită a prețurilor pe piața mondială impun promovarea unei politici ferme de gospodărire rațională și de economisire a materiilor prime, combustibilului și energiei în toate ramurile și sectoarele de activitate, trecerea pe scară largă la utilizarea materialelor refolosibile, la recuperarea integrală și refolosirea resurselor secundare de căldură și energie, la ridicarea gradului de valorificare a tuturor resurselor materiale.

Se știe că o parte a resurselor materiale dispare prin consum, iar alta — în special cele încorporate în bunuri utilizabile — continuă să existe din punct de vedere fizic și după ce bunurile respective și-au epuizat utilitatea. Corpul material și diferite componente ale acestor bunuri, folosite în economie sau în gospodăriile populației, pot fi reutilizate în urma recuperării, eventual a unor prelucrări, ca materii prime de bază în anumite procese. În numeroase cazuri, piese și subansamble ale mijloacelor de muncă pot fi supuse recondiționării și apoi refolosite, înregistrîndu-se economii importante pe seama evitării muncii cheltuite pe diferite trepte ale fabricării produsului. Recuperarea și refolosirea materialelor sînt surse principale de acoperire a necesităților de materii prime chiar pentru țările dezvoltate din punct de vedere industrial. În actualul cincinal, se prevede ca necesarul de materii prime al industriei noastre să fie acoperit pe seama utilizării materialelor recuperabile și refolosibile în proporție de 58 la sută la oțel, 65 la sută la plumb, 44 la sută la cupru, 43 la sută la zinc, 50 la sută materiale lemnoase, 68 la sută la hîrtie și cartoane, 59 la sută la anvelope.

Economisirea resurselor de materii prime și energie, precum și recuperarea și refolosirea materialelor au o dublă importanță economică ; pe de o parte, conduc la reducerea cheltuielilor de producție, iar pe de altă parte, echivalează cu descoperirea și utilizarea unor noi rezerve de materii prime, obținute fără cheltuieli, fără investiții.

În actualele condiții, o deosebită atenție se acordă economisirii combustibilului și energiei, domeniu în care România are încă rezerve mari. Referindu-se la consumul ridicat de energie, la necesitatea economisirii acesteia și a mai bunei ei valorificări, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în raportul la Congresul al XII-lea al partidului că **„trebuie să facem totul pentru a limita și reduce consumul de energie primară și electrică... aceste consumuri sînt la nivelul — și unele chiar depășesc — țările dezvoltate industrial, cu un venit național de două și chiar trei ori mai mare decît al nostru. Aceasta înseamnă că noi consumăm multă energie și obținem încă o rentabilitate slabă în industrie. Trebuie să facem totul ca, la acest consum, să obținem o creștere mai puternică a producției industriale și agricole, a produsului social și național".**

Principalul beneficiar al resurselor materiale primare, implicat în nivelul consumurilor înregistrate, este industria prelucrătoare cu diversele ei ramuri. Tocmai de aceea, procesul de restructurare a industriei este continuat în cincinalul 1981—1985, prin **creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată și a sectoarelor mici consumatoare de materii prime și energie,** realizarea de produse de înaltă tehnicitate care încorporează concepție tehnologică avansată și manoperă de înaltă calificare. În condițiile limitării și chiar ale scăderii unor producții energo și materialo-intensive, subramurile de vîrf, îndeosebi metalurgia aliajelor speciale, electronica, mecanica de precizie, chimia de sinteză fină și mic tonaj vor cunoaște ritmuri de 2—3 ori mai mari decît media pe ansamblul industriei.

În **siderurgie** și **metalurgie,** accentul principal se pune în acest cincinal pe dezvoltarea producției de oțeluri speciale, aliate și slab aliate, pe folosirea într-o măsură mai mare a cărbunelui românesc în cocserii, pe reducerea consumurilor energetice la producerea oțelului și prelucrarea metalului.

În industria **constructoare de mașini,** pe primul plan se află ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, dezvoltarea într-un ritm accentuat a electronicii și microelectronicii, a mijloacelor de automatizare și conducere a proceselor de producție. Perfecționarea structurii de producție a acestei ramuri este astfel concepută încît să asigure realizarea de produse competitive necesare modernizării și extinderii tehnicii avansate în întreaga economie, adaptarea operativă la cerințele pieței internaționale de mașini, utilaje și instalații.

În **industria chimică** și **petrochimică** restructurarea producției se realizează prin creșterea prioritară a producției la sortimentele cu grad ridicat de prelucrare, cu valoare mare și consumuri reduse. Astfel, cantitatea produselor petroliere destinate chimizării se va dubla în condițiile în care cantitatea de țiței supus prelucrării rămîne constantă, chiar manifestă o ușoară tendință de scădere. Se dezvoltă rapid chimia fină și producția materialelor speciale pentru electronică și alte sectoare de activitate.

În toate ramurile industriei prelucrătoare atenția principală este concentrată asupra **valorificării superioare a materiilor prime, reducerii consumurilor materiale și energetice, ridicării nivelului calitativ al produselor, accelerării înnoirii lor,** în vederea satisfacerii pe un plan superior a necesităților interne și creșterii competitivității și eficienței exportului produselor noastre pe piața mondială. Ca urmare, indicele de valorificare a materiilor prime de bază și energiei pe ansamblul industriei va fi, în 1985, de 130% față de 1980, iar valoarea economiilor obținute prin reducerea normelor de consum se va ridica la circa 23 miliarde lei (calculate la volumul producției obținute în anul 1980).

Economisirea și valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energetice, restructurarea și modernizarea industriei românești sînt componente importante ale obiectivului strategic stabilit de Congresul al XII-lea al partidului — transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare. De altfel, procesul va continua în întregul deceniu 1981—1990, astfel încît la sfîrșitul deceniului, România va dispune de o industrie modernă, cu o structură eficientă și de înaltă competitivitate.

conf. dr. Ana COJOC
Institutul de petrol și gaze din Ploiești

Amplă participare

(Urmare din pag. 14)

cauza progresului și prosperității țării. Calitățile excepționale de savant și om politic ale tovarășei Elena Ceaușescu, recunoscute și consacrate prin înalte titluri științifice decernate de prestigioase forumuri din țară și de peste hotare, au fost în mod fericit întregite de investirea sa în funcțiile de membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., de Președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, în calitatea de prim-viceprim-ministru al guvernului. Evocînd succint o seamă de date esențiale ale remarcabilei personalități a tovarășei Elena Ceaușescu, aducem în fapt un elogiu înțelepciunii Partidului Comunist Român, capacității lui de a promova din rîndurile sale valori autentice capabile să propulseze prin însuși exemplul și activitatea lor procesele mai vaste ale promovării femeii în conducerea tuturor domeniilor vieții sociale. Este un adevăr că tovarășa Elena Ceaușescu, îndeplinind aceste munci de răspundere, manifestă o preocupare constantă pentru ca toate organele de partid și de stat să aplice cu fermitate orientările și sarcinile stabilite de documentele de partid privitoare la creșterea rolului femeii în societate.

Este esențial să constatăm cu toții stăruințele și preocupările permanente ale conducerii de partid și de stat pentru a asigura o corelație cît mai armonioasă între evoluția generală a țării și promovarea unei condiții social-umane a femeii pe măsura valorilor și normelor ce călăuzesc civilizația socialistă. În această perspectivă partidul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu promovează o politică ce se distinge prin înalta ținută științifică prin acutul său realism, dar și prin impresionanta forță a militantismului revoluționar angajant. Trecerea la o nouă calitate imperativ major al acestei etape de dezvoltare a țării, presupune un ascendent al spiritului militant revoluționar cumulat cu o creștere a rolului factorilor intensivi meniți să confere acea nouă calitate deopotrivă bunurilor materiale și spirituale, cît și, sau poate mai ales, celui mai de preț produs al societății noastre omul. Condiția socială a femeii rămîne în acest sens o oglindă veridică a acestui salt calitativ, o componentă intrinsecă și totodată o sursă inestimabilă de îmbogățire a civilizației socialiste ce se afirmă sub semnul împlinirii plenare și totale a personalității umane — femei și bărbați.

DIMENSIUNI ŞI SURSE ALE INFLAŢIEI ÎN ECONOMIA OCCIDENTALĂ

PUNÎND sub semnul îndoielii previziunile de uşoară relansare în 1982, ultimele luni ale anului trecut şi începutul acestui an au prelungit şi accentuat recesiunea în ţările occidentale, aflate în al doilea declin de proporţii al activităţii economice într-un interval de numai cîţiva ani. Conform datelor din publicaţia bianuală a Organizaţiei pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică („Perspectives économiques de l'OCDE", nr. 30/1981), în semestrul al doilea al anului 1981 s-a înregistrat o rată zero a creşterii, în timp ce în Statele Unite produsul naţional brut a scăzut cu 1,5 la sută ; cifrele pentru luna ianuarie 1982 arată o reducere a P.N.B. în S.U.A. cu 3 la sută.

O componentă esenţială a profundei crize economice din economia capitalistă a ultimului deceniu o reprezintă procesul inflaţionist, care cunoaşte dimensiuni şi efecte fără precedent, transformîndu-se într-un flagel irezistibil, „inamicul public numărul 1", cum îl desemnează publicistica occidentală.

Hiperinflaţia deceniului opt

DUPĂ cum rezultă din studiile O.N.U. (The World Economy in 1980—1981, United Nations, 1981), dacă în deceniul şapte ritmul anual al creşterii preţurilor s-a menţinut în ţările occidentale la nivele moderate, în cadrul unei tendinţe de fond ascendente („inflaţie cătărătoare"), la începutul deceniului trecut se înregistrează o majorare sensibilă (5,1 la sută în intervalul 1969—1972), pentru ca în perioada 1973—1975 să atingă un prim „vîrf" de peste 11 la sută. În ultimii ani, după o perioadă de relativ calm (1976—1978), se produce o recrudescenţă a inflaţiei cu niveluri record de peste 12 la sută în 1980—1981. Asistăm aşadar, în deceniul opt, la o **accelerare neobişnuită a creşterii preţurilor** în ţările occidentale, care marchează o schimbare radicală în natura procesului inflaţionist : trecerea la „inflaţia galopantă", la hiperinflaţie. Într-adevăr, ritmul mediu anual al creşterii preţurilor în perioada 1971—1980 a fost de aproape trei ori mai mare decît cel din intervalul 1961—1970 şi de circa şase ori mai mare decît în anii '50.

Datele prezentate în tabel ilustrează caracterul general al acestei tendinţe în principalele ţări capitaliste dezvoltate dincolo de unele diferenţieri naţionale ; astfel, coeficientul de devansare a creşterii preţurilor în deceniul opt faţă de deceniul anterior (raportul dintre coloanele 5 şi 2 în tabel) este de 3,6 în Italia, 3,3 în Marea Britanie, 3 în Canada şi 2,9 în S.U.A., faţă de media de 2,7 pe total O.C.D.E. Situaţia este şi mai semnificativă în cazul altor ţări occidentale : coeficientul de devansare este de 6,8 în Grecia, 6,0 în Turcia, 4,8 în Portugalia, 4,2 în Australia, 3,3 în Noua Zeelandă etc.

Totodată, dacă în cele două decenii anterioare şi chiar la începutul anilor '70 accelerarea ritmului inflaţiei marca de regulă o perioadă de expansiune economică (de exemplu „boom"-ul din 1971—1972), în ultimii zece ani ritmuri deosebit de înalte şi de o persistenţă nemaiîntîlnită ale creşterii preţurilor se conjugă cu un trend economic descendent.

Mai mult, o sporire extremă a inflaţiei se produce în perioadele de maxim recesionist : în 1975 a avut loc o scădere a produsului brut în ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate de circa 2 la sută şi o creştere a preţurilor de 12,5 la sută ; în 1980 creşterea P.N.B. a fost de numai 1.2 la sută (—0,8 la sută la producţia industrială), în timp ce preţurile la consumator au crescut cu 12,9 la sută.

Starea de **stagflaţie generalizată** în ţările occidentale este pusă în evidenţă şi de datele din tabel : faţă de deceniul anterior, cînd ritmul mediu anual al P.N.B. depăşea fără excepţie ritmul creşterii preţurilor (coloanele 1 şi 2), în deceniul opt ritmul inflaţiei devansează substanţial ritmul creşterii economice în toate ţările luate în analiză (coloanele 4 şi 5).

Coexistenţa îndelungată a inflaţiei şi stagnării activităţii economice pune în discuţie principalele concluzii de politică economică ale doctrinei keynesiste, numită în anii postbelici pe drept cuvînt, „biblia acţiunii guvernamentale". După cum se ştie, J.M. Keynes, preocupat de problema combaterii declinului ciclic al activităţii economice şi utilizării forţei de muncă, preconiza o politică de cheltuieli bugetare, de incitare a investiţiilor, avînd drept corolar creşterea nivelului general al preţurilor ; inflaţia, încurajată şi întreţinută la niveluri moderate, era considerată un mijloc de resorbire a şomajului şi un factor de creştere economică neîntreruptă.

Or, este imposibil de argumentat cu datele din deceniul opt aşa-zisul caracter benefic, stimulativ al inflaţiei pentru creşterea economiei occidentale ; într-adevăr, ritmul creşterii P.N.B. pe totalul ţărilor membre ale O.C.D.E. în intervalul 1971—1980 a fost de numai 3 la sută în raport cu 5 la sută, cît s-a înregistrat în perioada 1961—1970, cu toate că în ultimul deceniu indicele de deflaţionare a preţurilor a crescut cu peste 8 la sută pe an pe ansamblul ţărilor citate.

Nici cele mai optimiste păreri nu pot desemna hiperinflaţia ca un factor de stimulare a creşterii economice, de depăşire a fazelor depresionare ale ciclului ; cuprinzînd de o manieră cancerigenă principalele pîrghii şi sectoare ale vieţii economice ea contracarează aşa-zişii „stabilizatori automaţi" ai pieţei capitaliste şi compromite măsurile guvernamentale de temporizare şi control.

O altă caracteristică a situaţiei din deceniul opt este creşterea însemnată, în condiţii de recesiune şi inflaţie galopantă, a **ratei şomajului** (vezi coloanele 2 şi 6 în tabel). Astfel, în 1980, an de criză, rata şomajului era de 7,6 la sută, iar ritmul inflaţiei de 21,2 la sută în Italia, de 7 la sută şi respectiv 18 la sută în Marea Britanie, de 7,2 la sută şi respectiv 13,5 la sută în S.U.A. etc. Cu alte cuvinte, se reliefează o anumită tendinţă de evoluţie congruentă a inflaţiei şi şomajului, infirmare directă a tezei ilustrate prin „curba lui Phillips" : corelaţia inversă dintre creşterea preţurilor şi rata şomajului. Acest lucru rezultă şi din graficul care înfăţişează raportul dintre rata deflatorului preţurilor şi rata şomajului în S.U.A. : în deceniile şase şi şapte corelaţia este în general verificată (linia curbă de pe grafic), pentru ca în anii '70 să fie practic răsturnată (linia întreruptă). Totodată, dacă în deceniile anterioare abaterile din anii de criză (1958 şi 1970) au fost reintegrate într-un anumit interval în corelaţia de bază (în sensul ilustrat prin săgeţile de pe grafic) şocul inflaţionist din 1974—1975 n-a mai putut fi aplatizat, pentru ca în 1979—1980 procesul să se reactiveze (săgeţile întrerupte de pe grafic).

Această situaţie pare să se permanentizeze : previziunile O.C.D.E. indică creşterea în continuare a ratei şomajului (peste 8 la sută în 1983 pentru ansamblul ţărilor O.C.D.E.), în condiţiile menţinerii unui ritm alert al preţurilor (prognoza deflatorului în 1983 este de peste 8 la sută). Cu alte cuvinte, alternativa teoretică inflaţie sau şomaj, privilegiată de doctrina occidentală din certe interese de clasă, este radical contestată de realitatea actuală, a existenţei şi agravării concomitente a inflaţiei şi şomajului. Departe de a constitui opţiuni polare de politică economică, inflaţia şi şomajul reprezintă forme specifice şi interdependente de manifestare a crizei economice capi-

Ritmul creşterii economice, inflaţia şi şomajul în ţările capitaliste dezvoltate

	1961—1970			1971—1980		
	Creşterea P.N.B. *)	Creşterea preţurilor la consumator *)	Rata şomajului 1971	Creşterea P.N.B. *)	Creşterea preţurilor la consumator *)	Rata şomajului 1981 **)
	1	2	3	4	5	6
Canada	5,2	2,7	6,4	3,9	8,1	7,5
Franţa	5,8	4,0	2,7	3,4	9,7	8,8
R.F. Germania	4,7	2,7	0,8	2,8	5,2	5,9
Italia	5,5	3,9	3,2	3,0	13,9	8,8
Japonia	11,1	5,8	1,2	5,4	9,0	2,1
Marea Britanie	2,8	4,1	3,5	1,5	13,7	12,2
S.U.A.	3,9	2,8	5,9	2,8	7,9	7,2

*) Ritmuri medii anuale
**) Ultima dată lunară disponibilă (iulie/septembrie).
Sursa : calculat după Perspectives économiques de l'OCDE, nr 30/1981 ; The World Economy in 1980—1981 ; U.N. Monthly Bulletin of Statistics, nr. 1/1982.

taliste care se combină și stimulează reciproc, într-un cerc vicios al recesiunii.

Surse interne ale inflației

HIPERTROFIEREA și cronicizarea procesului inflaționist în lumea occidentală demonstrează faptul că acesta nu reprezintă o disfuncție trecătoare a mecanismului economiei capitaliste, ci își trage sursele din însești categoriile economiei de piață, este una din expresiile cele mai virulente ale contradicțiilor economiei capitaliste contemporane. Totodată, după cum se arată chiar în literatura occidentală, nu există un singur responsabil al inflației, o cauză unică a creșterii necontrolate a prețurilor, ci o complexitate de factori, care se îmbină și se întrepătrund diferit în timp și spațiu, pe fondul comun al legităților pieței capitaliste.

Dacă în legătură cu creșterea moderată a prețurilor în prima perioadă postbelică s-a putut spune că sursa principală o constituia „inflația prin cerere", respectiv majorarea autonomă a cererii globale în contextul de reconstrucție și dezvoltare economică fără o ridicare corespunzătoare a ofertei, situația din ultimul deceniu nu mai validează o astfel de interpretare. Nici ideea lui Keynes cu privire la rigiditatea la scădere a unor componente ale ofertei globale (cu referire exclusivă și excesivă la piața forței de muncă), care determină o „inflație prin costuri" nu este suficientă pentru a explica hiperinflația.

Analiza procesului inflaționist actual trebuie să plece de la structurile economice și politice ale capitalismului contemporan, de la factorii care influențează dinamica raportului între cererea și oferta globală care se manifestă în economie, de la particularitățile pieței capitaliste în perioada actuală. Într-adevăr, în anii postbelici au apărut și s-au accentuat noi factori perturbatori ai procesului de ajustare ciclică a agregatelor economice globale, de rigidizare a componentelor pieței capitaliste, care creează focare inflaționiste inextricabile.

Un astfel de factor perturbator îl reprezintă fără îndoială masivele cheltuieli pentru înarmare făcute de principalele state occidentale care, neconcretizîndu-se în valori de întrebuințare de utilitate socială reală, creează puternice presiuni inflaționiste prin cerere. Totodată, mecanismul de fixare a prețurilor și de formare a profiturilor în cadrul producției cu destinație militară — datorită naturii sale extraconcurențiale — generează impulsuri inflaționiste (prin intermediul ramurilor și sectoarelor conexe) în ansamblul economiei, alimentînd inflația prin costuri. Este semnificativ faptul că în ultimul deceniu țările cu bugete militare ridicate (S.U.A., Marea Britanie, Franța etc.) au cunoscut rate ale inflației superioare mediei pe ansamblul țărilor occidentale.

Creșterea excepțională a puterii economice și financiare a monopolurilor capitaliste, a societăților transnaționale, impactul acestora asupra întregii vieți economico-sociale și în speță asupra pieței capitaliste, reprezintă o altă sursă importantă a procesului inflaționist occidental. Astfel, pe de o parte, prețurile ridicate de monopol prezintă nu numai rigiditate la scădere, ci și o tendință continuu ascendentă, implicîndu-se printre factorii de creștere generală a prețurilor în economia respectivă. După estimările din literatura de specialitate, de exemplu, circa 80% din prețurile bunurilor de consum sînt fixate în S.U.A. prin înțelegeri deschise sau tacite, licite sau ilicite, între societățile transnaționale, ceea ce înseamnă sustragerea lor de sub incidența mecanismului de piață, ca și din sfera controlului guvernamental. Pe de altă parte, prin intermediul prețurilor de transfer, marile corporații își creează practic un spațiu economic închis în care acțiunea legilor economice și particularitățile economico-juridice naționale sînt deturnate și subordonate unui scop unic : maximizarea profitului monopolist, în varianta sa transnațională.

Factori responsabili ai hiperinflației, monopolurile capitaliste se numără printre principalii săi beneficiari : în condițiile primului puseu inflaționist al deceniului opt marile firme transnaționale, îndeosebi cele „șapte surori" petroliere, au înregistrat niveluri record de afaceri și profit, ceea ce le-a propulsat pe primele locuri în „topul" stabilit de revista americană „Fortune".

Ignorînd natura specifică și complexitatea procesului de creștere a prețurilor în perioada actuală, evidența creării unui „triunghi problematic" inflație-recesiune-șomaj, unele teorii economice occidentale continuă să abordeze inflația într-o manieră tradițională. În teoria monetaristă, care prin Milton Friedman este ridicată la rang de doctrină oficială a actualei administrații americane, inflația este considerată „peste tot și oricînd un fenomen monetar", expresie a „inflamării" masei monetare datorită punerii în circulație de monedă supraabundentă.

În consecință, acțiunea de combatere a inflației se concentrează asupra unor măsuri de rigurozitate monetară, cum este politica „banilor scumpi", concretizată în ultimii doi ani în practicarea unor rate deosebit de ridicate ale dobînzii de către principalele bănci americane, secondate volens-nolens de către partenerele lor vest-europene. Acest tratament antiinflaționist s-a dovedit însă a fi purtătorul unor profunde efecte negative atît pe plan intern (creșterea presiunilor recesioniste), cît și pe plan internațional: agravarea crizei sistemului financiar valu-

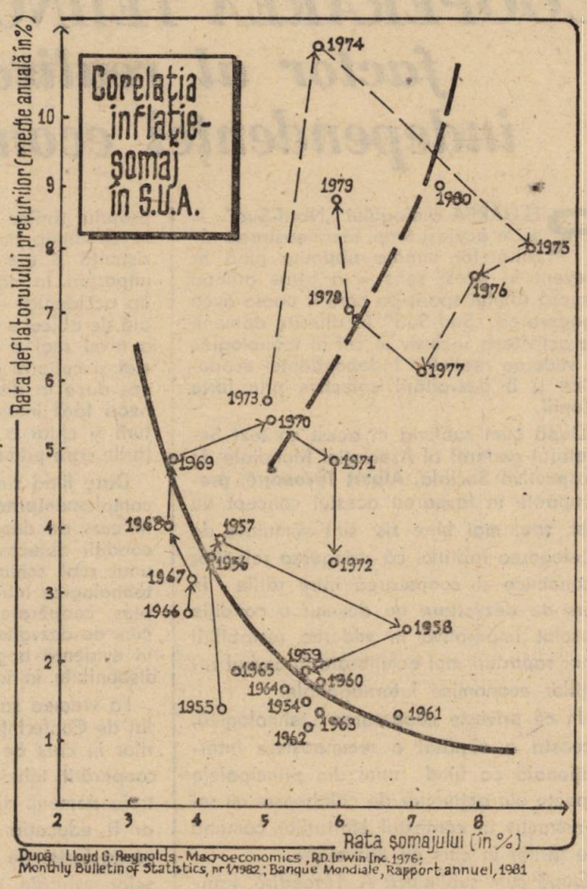

După Lloyd G. Reynolds - Macroeconomics, RD Irwin Inc. 1976; Monthly Bulletin of Statistics, nr. 1/1982; Banque Mondiale, Rapport annuel, 1981

tar, deteriorarea gravă a poziției externe a partenerilor comerciali, îndeosebi țările în curs de dezvoltare, obstrucționarea eforturilor pentru instaurarea noii ordini economice internaționale. Așa cum se sublinia în declarația comună dată publicității la sfîrșitul recentelor consultări la nivel înalt franco-vest-germane, politica dobînzilor înalte practicată de băncile americane riscă să arunce Europa într-o depresiune economică fără precedent.

În plus, eficiența politicii monetare restrictive în combaterea procesului inflaționist intern este infirmată de fapte și tot mai mult contestată pe plan doctrinar : conform datelor O.C.D.E. în Statele Unite după o reducere a ratei lunare a majorării prețurilor în septembrie 1981 față de august, în perioada de toamnă și iarnă rata lunară a inflației a reînceput să crească.

O serie de specialiști americani consideră că efectele politico-economice ale stării de recesiune, întreținută și agravată de rata ridicată a dobînzii, precum și deficitele bugetare importante vor sili administrația să relaxeze constrîngerea monetară, ceea ce va provoca o nouă explozie a inflației (dublarea ratei acesteia în 1984). Totodată, se relevă faptul că succesul luptei antiinflaționiste implică o politică bugetară echilibrată, inclusiv reducerea împovărătoarelor cheltuieli militare (conform revistei „Newsweek" nr. 49/1981).

Criticînd concepția monetaristă asupra inflației și teoria cantitativă a banilor pe care ea se întemeiază, pentru că substituie efectul cauzei, analizele actuale trebuie să renunțe în general la abordarea unicauzală a acesteia, în favoarea unei tratări mai complexe, care să țină seama de multitudinea de factori care generează și întreține procesul inflaționist.

În același timp, ca urmare a adîncirii interdependențelor economice dintre state — trăsătură majoră a perioadei postbelice — cauzele interne și factorii internaționali ai inflației s-au îngemănat într-un proces unic, ducînd, printr-o conexiune de tipul „cercului vicios", la o adevărată exacerbare a creșterii prețurilor pe plan național și mondial.

Ioan POPA

COOPERAREA TEHNOLOGICĂ, factor al realizării independenței economice

RELUAREA dialogului „Nord-Sud" – și, în același timp, recunoașterea rezultatelor minore obținute pînă în prezent în acest sens – a atras atenția asupra rolului sporit pe care îl poate avea cooperarea „Sud-Sud" în diferite domenii de activitate, inclusiv în cel al tehnologiei, în vederea realizării independenței economice și a dezvoltării colective prin forțe proprii.

După cum sublinia în acest context Secretarul general al Asociației Mondiale de Prospectivă Socială, **Albert Tévoédjrè**, preocupările în favoarea acestui concept au fost, sau, mai bine zis sînt stimulate de înțelegerea faptului că strîngerea relațiilor economice și cooperarea între țările în curs de dezvoltare au devenit o condiție absolut imperativă în vederea restabilirii unor raporturi mai echilibrate în cadrul relațiilor economice internaționale.

În ce privește cooperarea tehnologică, aceasta a căpătat o recunoaștere internațională ca fiind unul din principalele aspecte ale acțiunilor de colaborare cu rol constructiv în contextul eforturilor comune ale țărilor în curs de dezvoltare.

După cum subliniază A. Tévoédjrè, transferul de tehnologie din țările dezvoltate către cele aflate în curs de dezvoltare s-a dovedit a fi costisitor, atît în ce privește parametrii economici cît și cei sociali. Acest transfer s-a dovedit a fi de multe ori neadaptat la necesitățile și condițiile practice ale țărilor în curs de dezvoltare : un exemplu concludent îl constituie transferul de tehnologie în domeniul agriculturii care, în multe cazuri a dus la dezvoltarea acestui sector pe baza unor orientări impuse din afară și cu un tip de producție propriu țărilor donatoare de tehnologie, în condițiile neglijării producției de subzistență și ale creșterii dependenței de importuri. În măsura în care tehnologia de tip occidental – este – așa cum se întîmplă de obicei – transferată fără aprecierea la nivel real a efectelor sale în plan social și cultural pe termen lung, acest proces duce la distrugerea – deși, poate, uneori fără intenție – a cunoștințelor, culturii și chiar a tehnologiei tradiționale în țările care primesc ajutorul respectiv.

Date fiind similitudinile și caracterul de complementaritate care există între țările în curs de dezvoltare se poate vorbi de condiții obiective pentru sau în favoarea unui real schimb de valori și cunoștințe tehnologice între țările lumii „a treia". În plus, cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare este în măsură să pună în evidență bogatele cunoștințe și valori disponibile în înseși aceste țări.

La vremea sa, Planul de acțiune formulat de Conferința de la Buenos Aires a țărilor în curs de dezvoltare situa în cadrul cooperării tehnice a țărilor din lumea a treia domenii dintre cele mai variate, cum ar fi educația, ingrijirea medicală, utilizarea forței de muncă, exploatarea resurselor naturale, dezvoltarea agriculturii, industrializarea, transporturile și comunicațiile, dezvoltarea tehnologiilor adecvate și cercetarea tehnologică, inițierea și implementarea de proiecte transnaționale și planificarea. Documentul amintit mai atrăgea atenția asupra faptului că în multe din țările în curs de dezvoltare există create condițiile și cunoștințele necesare realizării unor astfel de deziderate. De aceea, subliniază A. Tévoédjrè, cooperarea tehnologică între țările în curs de dezvoltare trebuie să își propună ca un scop bine determinat utilizarea acestor cunoștințe și capacități, cooperarea dintre ele însemnînd o recunoaștere a intereselor lor comune și a avantajelor practice reciproce pe care le oferă această colaborare.

Breviar

GUVERNUL CANADIAN și-a făcut publică hotărîrea de a iniția un program internațional de dezvoltare în sectorul energetic, precum și în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Programul, cu o durată de cinci ani, va costa un miliard de dolari canadieni și se va realiza prin proiecte bilaterale în domeniul energetic. Finanțarea programului de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare va include : activitatea centrului internațional din Canada privind energia în lumea a treia ; încurajarea adaptării la obiectivele de dezvoltare a unor tehnologii noi în domeniul energetic ; sprijinirea țărilor africane pentru a-și dezvolta propriile surse de energie.

UNA DIN CAUZELE șomajului urban în țările în curs de dezvoltare o constituie utilizarea ineficientă a potențialului industrial disponibil. Potrivit unui studiu realizat de Organizația Internațională a Muncii, capacitățile de producție sînt utilizate în proporție de numai 60 la sută pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, în unele cazuri strategiile de industrializare urmate de țările în curs de dezvoltare vizează utilizarea de tehnologii capitalo-intensive, încurajarea construirii de fabrici noi, deși există deja capacități de producție excedentare și un supliment de forță de muncă. În sprijinul utilizării optime a capacităților de producție, studiul citat se pronunță pentru revizuirea, în țările în cauză, în special a politicilor de credit și a reglementărilor în domeniul investițiilor.

Lipsa piețelor de desfacere este de multe ori cauza utilizării ineficiente a capacităților de producție. De aceea, O.I.M. apreciază că regimul exporturilor ar trebui să stimuleze cu precădere activitatea firmelor mici care folosesc resursele locale disponibile, în loc de a încuraja — așa cum se întîmplă în prezent — recurgerea la importuri de materiale. Dacă regimul taxelor poate stimula exporturile se simte totodată nevoia unor măsuri suplimentare menite să ducă la creșterea competitivității produselor exportate, la îmbunătățirea condițiilor de livrare și a serviciilor acordate

Planificarea globală și procesul de decizie

PROIECTUL „Restaurarea ordinii internaționale" (R.I.O.) atrăgea atenția omenirii, în urmă cu cîțiva ani, asupra problemelor fundamentale ale noii ordini economice internaționale.

Fundația R.I.O. și-a propus, recent, o nouă temă de cercetare („Proiectul R.I.O. — a doua etapă") care se oprește asupra unuia din aspectele negocierilor globale integrate, analizînd implicațiile abordării sale în practică. Segmentul de probleme ales de cercetătorii de la Fundația R.I.O. se referă la dezvoltarea planificării globale și gospodărirea resurselor disponibile. Iată, potrivit revistei **„Development and cooperation"**, cîteva din problemele pe care specialiștii le ridică spre dezbatere în contextul temei propuse :

- care sînt forțele obiective care divizează națiunile lumii și afectează eforturile către planificare și instituirea mecanismelor de planificare ?
- ce învățăminte pot fi trase din încercările anterioare în direcția îmbunătățirii activității de planificare și în general a instituțiilor din sectorul conducerii ?
- în ce măsură este utilă activitatea O.N.U. ca organism de planificare și conducere și cum ar putea fi îmbunătățită această activitate ?
- cît este de utilă activitatea O.N.U. ca organism de planificare și conducere și cum ar putea fi îmbunătățită această activitate ?
- pot întreprinderile transnaționale să aibă un rol pozitiv în restructurarea ordinii internaționale sau, dimpotrivă, activitatea lor și transnaționalizarea producției este în măsură să ducă la efecte ireparabile ?
- pe ce cale pot fi amplificate eforturile în direcția planificării și conducerii ?
- se poate vorbi, oare, de apariția unor noi concepte legate de noua ordine de natură să determine relații noi pe plan politic între state ?
- care este rolul și impactul puterii în acest cadru ?

Pagină realizată de
Em. STANCU

ȚĂRI SOCIALISTE

Tranziție spre un sistem diversificat de resurse energetice (II)

Cea mai prețioasă resursă — economisirea

ESTE ADEVĂRAT că, și în cazul țărilor socialiste, „explozia" prețurilor pe piața mondială a ridicat pragul rentabilității în exploatarea unor resurse proprii a căror valorificare era apreciată, pînă nu de mult, ca nejustificată. Efortul financiar pentru valorificarea resurselor respective rămîne însă nu mai puțin considerabil. În consecință, economisirea energiei apare ca o dimensiune complementară esențială a programelor de dezvoltare a bazei energetice proprii, ca o sursă prețioasă chiar și în țările cele mai bogate în resurse energetice.

Cu deosebită intensitate s-a impus această cerință în cazul unor țări — cum este și a noastră — caracterizate încă printr-un raport necorespunzător între mărimea venitului național și cea a consumului de energie pe locuitor. În România, consumul de energie pe locuitor se situează încă la nivelul sau chiar peste nivelul țărilor dezvoltate industrial, cu un venit național pe locuitor de două și chiar de trei ori mai mare decît al nostru. De aceea, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la întîlnirea cu activul de partid și de stat din județul Brașov, **„calea pentru a soluționa problema energeticii nu este aceea, sau numai aceea, de a mări producția de energie, fiindcă pentru aceasta trebuie să avem și surse noi purtătoare de energie. Cea mai bună cale — cum se spune astăzi în întreaga lume — este, în primul rînd, de a reduce consumurile și a gospodări rațional energia, combustibilul de care dispunem".**

Pornindu-se de la o asemenea orientare, a fost elaborată o politică riguroasă de economisire a tuturor formelor de energie, dar mai ales a petrolului și gazelor, în toate sectoarele de activitate. O contribuție însemnată în această direcție este chemat să aducă procesul de modernizare a structurii industriei — ca principal consumator de energie — în actualul cincinal, caracterizat prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, furnizoare de produse de înaltă tehnicitate, cu consum mic de materii prime și energie, paralel cu limitarea la strictul necesar a producției mari consumatoare de materii prime și energie, înlocuirea tehnologiilor învechite, energofage, introducerea de utilaje și instalații cu randamente energetice superioare și recuperarea resurselor energetice secundare, astfel încît să se asigure creșterea venitului național cu un consum mai mic de combustibil și energie. Ca urmare, în planul pe anul 1982 s-a prevăzut ca sporul venitului național, de 5,5%, să se obțină cu o creștere a consumului de energie electrică de cel mult 3% față de anul precedent.

Restructurări similare sînt în curs de înfăptuire și în alte țări socialiste. Un impuls în această direcție este așteptat în multe țări din partea prețurilor de producție și de desfacere ale combustibilului și energiei al căror nivel reflectă, acum, mult mai fidel atît cheltuielile reale de producție cît și prețurile pieței mondiale. Totodată, numeroase țări au adoptat programe speciale de economisire a energiei în care utilizarea prețurilor și a altor pîrghii economice se îmbină cu măsuri administrative. Astfel, de pildă, în Ungaria, guvernul a adoptat, în decembrie 1980, un program național pentru economisirea energiei pentru perioada cincinalului 1981—1985, care limitează la cel mult 2% pe an creșterea consumului total de energie (și la cel mult 4% pe an sporul consumului de energie electrică, acest ritm reprezentînd jumătate din cel înregistrat în ultimii 30 de ani). În China, creșterea eficienței utilizării energiei s-a tradus în faptul că în 1980, deși producția industrială a sporit cu 8,4%, consumul de energie s-a redus. Rezervele avute în vedere de programele de economisire — apreciază revista „La Chine en construction" (iunie 1981) — sînt considerabile dacă se ține seama că valoarea producției industriale obținute în prezent pe unitatea de combustibil consumat reprezintă numai 50% din valoarea realizată în primul cincinal (1953—1957) și 80% din cea obținută în 1965. Specialiștii chinezi apreciază că, pentru fiecare procent de sporire a eficienței în utilizarea energiei, se poate economisi anual echivalentul a 13 milioane tone de cărbune. Măsurile vizînd reducerea consumurilor specifice de energie s-au soldat și în cazul R. D. Germane, cu obținerea unei creșteri a venitului național în condițiile reducerii absolute, cu 1%, a consumului de energie primară în 1980 și ale menținerii lui la același nivel anul trecut. Această tendință se prevede a fi menținută și în viitor.

Deosebit de semnificativ este programul de economisire a energiei adoptat în U.R.S.S., dacă ținem seama că aceasta este țara cu cele mai ample resurse energetice (fiind cel mai mare producător mondial de petrol, al doilea producător mondial de cărbune și un mare producător de gaze naturale). Costul exploatării — în condiții uneori vitrege — a acestor resurse înregistrează însă o pronunțată creștere. În plus, resursele menționate de energie constituie, în cazul U.R.S.S., și un important articol de export. Pe ansamblul cincinalului 1981—1985, economia de energie prevăzută a se realiza se ridică la peste 200 milioane tone de combustibil convențional. Realizarea acestui program de economisire presupune, și în U.R.S.S., măsuri pentru restructurarea balanței energetice, în sensul reducerii ponderii petrolului, prin utilizarea sporită a cărbunelui (după ce acesta fusese înlocuit masiv de petrol în ultimele decenii), a energiei hidraulice și prin accelerarea, recent hotărîtă, a programului construcției de centrale nucleare și a extracției gazelor naturale.

Soluționarea actualelor dificultăți legate de aprovizionarea cu energie presupune, după cum s-a văzut, eforturi imediate și responsabile din partea tuturor statelor, la nivel național, privind raționalizarea consumului și dezvoltarea potențialului energetic, inclusiv prin valorificarea intensă a unor noi surse de energie.

Totodată, evoluția din ultimii ani pe plan mondial scoate pregnant în evidență necesitatea ca, pornindu-se de la suveranitatea permanentă a statelor asupra resurselor proprii, să se promoveze o cooperare echitabilă între producători și consumatori, care să țină seama de interesele stabilității economice mondiale și, în special, de necesitatea progresului economic mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare.

În ceea ce o privește, țara noastră, ca membră a C.A.E.R., pornește în același timp de la premisa că există importante rezerve de dezvoltare a cooperării și specializării între țările participante, în scopul satisfacerii mai bune a necesităților reciproce de materii prime, energie, mașini și utilaje moderne, bunuri de consum. De asemenea, România, a subliniat, din nou, la ultima sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale (din august-septembrie 1980), concepția potrivit căreia cerințele unei creșteri economice echilibrate impun și formarea de mecanisme care să asigure raporturi fundamentate economic între prețurile marilor categorii de produse: materii prime, energie, produse agroalimentare, produse manufacturate. Negocierea unui ansamblu de măsuri în această direcție constituie un obiectiv major, care poate și trebuie să fie atins, cu participarea și în interesul tuturor statelor, facilitînd astfel soluționarea uneia din problemele cele mai acute care confruntă astăzi omenirea pe toate meridianele.

Dinu DRAGOMIRESCU

Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 8 din 26 februarie a.c. al revistei noastre

Piața occidentală a oțelului: accentuarea protecționismului

CONJUNCTURA pieței capitaliste a oțelului la începutul acestui an poartă amprenta recesiunii care afectează profund toate cele 3 principale centre siderurgice ale lumii capitaliste, respectiv Piața comună, S.U.A. și Japonia. Astfel, în Piața comună se estimează pentru perioada ianuarie-martie a.c. un consum de oțel mai scăzut cu 3% față de trim. I și II 1981, în condițiile unei cereri slabe din partea majorității ramurilor consumatoare de oțel și îndeosebi din partea industriei construcțiilor. În S.U.A., livrările de laminate din oțel au înregistrat un declin în lunile ianuarie-februarie a.c. comparativ cu decembrie 1981, producția de oțel reducîndu-se cu 27% numai în prima lună a anului comparativ cu aceeași perioadă din anul precedent, astfel că gradul de utilizare al capacităților a fost de sub 60%. Producția de oțel a Japoniei se pare că va înregistra, în perioada ianuarie-martie a.c. prima scădere din ultimele 4 trimestre, în condițiile reducerii cererii interne și a exportului spre S.U.A. și țările Asiei de Sud-Est. În felul acesta producția de oțel a Japoniei din anul fiscal 1981/82 (care se încheie la 31 martie a.c.) reprezintă cel mai scăzut nivel din ultimii 4 ani și o diminuare de 4,4% față de anul fiscal precedent.

Criza din siderurgie are implicații multiple, îndeosebi pe planul intensificării reglementării monopoliste de stat a pieței oțelului prin limitarea ofertei, prin pomparea către industria siderurgică a unor importante ajutoare financiare guvernamentale și accelerarea protecționismului netarifar. Deosebit de sugestivă în acest sens este politica Pieței comune unde, ca urmare a crizei, locurile de muncă din siderurgie s-au redus cu 25% în ultimii 7 ani. Astfel, pe baza sprijinului activ din partea EUROFER-ului (organizație cu caracter monopolist înființată în decembrie 1976 și care grupează principalii producători siderurgici comunitari), Comisia Pieței comune continuă aplicarea măsurilor de reglementare a producției și livrărilor de oțel prin impunerea unor cote obligatorii de producție pentru 70% din producția comunitară de laminate de oțel. Aceste cote de producție sînt cu 24—34% sub nivelul maxim trimestrial înregistrat în ultimii 7 ani și au ca scop declarat echilibrarea raportului cerere-ofertă. În ianuarie a.c. Comisia Pieței comune a aprobat acordarea unor masive ajutoare financiare guvernamentale pentru siderurgia din Belgia, Franța și Italia, ceea ce va suplimenta considerabil suma totală a subvențiilor de circa 30 miliarde dolari acordate siderurgiei comunitare în ultimii 5 ani. Semnificativă este și reconsiderarea de către R.F. Germania a poziției față de politica de subvenționare a siderurgiei. Astfel, la 10 februarie a.c. Comisia Pieței comune a aprobat planul guvernului vest-german de acordare a unui important ajutor financiar uzinelor siderurgice Röchling-Burbach. În ceea ce privește protecționismul netarifar la import, se remarcă transformarea acestuia într-o politică de durată, anul 1982 fiind al cincilea an consecutiv în care importul de oțel al Pieței comune din țările terțe este afectat negativ de acordurile de limitare voluntară a exporturilor încheiate cu principalele țări furnizoare și de prețurile minime de import. De menționat că pentru 1982 Comisia Pieței comune a anunțat că va negocia reducerea cu 8% a volumului de import de oțel din principalele țări terțe comparativ cu anul 1980.

Recesiunea din siderurgia americană, în condițiile în care importul de oțel s-a majorat cu 28% în anul 1981, comparativ cu anul precedent și a acoperit circa 19% din consumul intern de oțel al S.U.A. (față de media de 15% din perioada anilor 1968—1980), a accentuat recrudescența protecționismului netarifar la importul de oțel. Astfel, principalele firme siderurgice americane au anunțat la 11 ianuarie a.c. o serie de vaste acțiuni antisubvenții și antidumping care afectează îndeosebi importul de oțel din Piața comună, dar care impun și celorlalți furnizori și îndeosebi Japoniei o politică deosebit de prudentă în ceea ce privește exportul pe piața S.U.A. Negocierile pentru soluționarea acestui diferend au evidențiat poziții ireconciliabile, producătorii siderurgici comunitari apreciind că adevăratele probleme cu care se confruntă siderurgia americană țin de tehnologia învechită, productivitatea scăzută, costul ridicat al forței de muncă și recesiunea economică de ansamblu, care a lovit cu și mai mare intensitate ramurile consumatoare de oțel.

Optimismul redus marchează majoritatea previziunilor asupra evoluției viitoare a pieței oțelului care converg în a aprecia că abia din semestrul II a.c. se poate profila începutul unei ameliorări conjuncturale.

Nicolae NISTORESCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN ULTIMA SĂPTĂMÎNĂ A LUNII FEBRUARIE activitatea de pe piețele valutare internaționale a traversat o perioadă relativ agitată, marcată de oscilații sensibile și contradictorii ale cursurilor principalelor valute occidentale, la nivelul întregului interval conturîndu-se o tendință de consolidare a poziției **dolarului S.U.A.**

Inițial cursul monedei americane a cunoscut, pe fondul diminuării dobînzilor la fondurile în dolari pe piața S.U.A. și pe cea internațională de capital, un proces de deteriorare pentru ca, ulterior, îndeosebi de la jumătatea perioadei, să înregistreze o revenire urmată de îmbunătățiri tot mai pronunțate.

Poziția **lirei sterline** s-a deteriorat substanțial, în principal sub influența diminuării nivelului dobînzii de bază de la 14 la 13,5 la sută și a reducerii în continuare a prețurilor la țiței de către o serie de țări mari exportatoare. La finele săptămînii, lira sterlină era cotată la 1,8225 dolari, comparativ cu 1,8550 dolari la 19 februarie. Cursul **mărcii vest-germane** față de dolar a slăbit sensibil, de la 2,3650 mărci/1 dolar la 19 februarie la 2,3825 mărci/1 dolar la 26 februarie, între altele și ca urmare a publicării unor date relevînd tendințe mai puțin favorabile în activitatea economică a țării. **Francul elvețian** s-a aflat într-o poziție mai bună față de dolar, menținîndu-se în cursul întregii săptămîni la niveluri superioare celor atinse în ziua de referință de 19 februarie a.c. La finele intervalului **francul elvețian** cota la 1,880 franci/1 dolar, comparativ cu 1,8875 franci/1 dolar la sfîrșitul săptămînii anterioare. O deteriorare pronunțată a poziției față de dolar și față de celelalte valute occidentale a înregistrat **francul belgian** a cărui devalorizare cu 8,5 la sută fusese hotărîtă la 19 februarie. La 26 februarie, francul belgian era cotat la 43,70 franci/1 dolar (40,25 franci/1 dolar în ziua de referință). Cursul **yenului japonez** față de dolar a înregistrat, în pofida unor intervenții substanțiale operate prin vînzări de dolari de către Banca Japoniei, un proces de deteriorare, în principal sub influența publicării datelor privind evoluția mai puțin favorabilă a schimburilor comerciale externe ale țării, a menținerii unor dobînzi comparativ mai scăzute la fondurile în această valută, precum și ca urmare a sporirii preocupărilor față de consecințele introducerii măsurilor americane de control la importurile din Japonia. La sfîrșitul intervalului cursul yenului se situa la 237 yeni/1 dolar (233,50 yeni/1 dolar în ziua de referință).

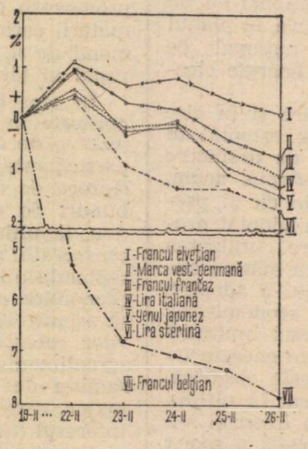

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 22—26 II ; bază : 19 II a.c.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 19 și 26 februarie a.c.) : eurodolari 15,9375 și 15,125 la sută, euromărci vest-germane 10,375 la sută și 10.125 la sută, eurofranci elvețieni 8,75 și 8,375 la sută, eurolire sterline 14,8125 și 14 la sută,

La finele perioadei analizate, **prețul aurului** s-a situat la cel de al doilea fixing de la Londra la 362,60 dolari/uncie (comparativ cu 369,25 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna anterioară).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Cercetarea — factor al strategiei economice

ÎN ultimii ani se manifestă o tendință tot mai accentuată a țărilor dezvoltate membre ale O.C.D.E. de a folosi potențialul științific pentru rezolvarea dificultăților lor economice, se arată într-un raport al acestei organizații. Se apreciază că în perioada următoare țările respective vor spori alocațiile pentru cercetare și dezvoltare, a căror pondere în produsul intern brut era, în 1977, de 2,4% în Statele Unite, de 2,2% în Anglia, de 2,1% în R.F.G., de 1,9% în Japonia, de 1,8% în Franța etc.

Autorii studiului semnalează caracterul diferențiat al politicii țărilor membre în domeniul cercetărilor științifice, structura alocațiilor fiind influențată între altele de gradul de asigurare cu resurse de combustibili și energie, ca și de specialitatea dezvoltării diferitelor țări. După aprecierea economiștilor japonezi, rolul cercetării științifice și al inovării în asigurarea creșterii economice este în continuă ascensiune: în timp ce în perioada 1965—1970 ele au contribuit cu circa 38% la dezvoltarea economiei japoneze, în anii 1970—1972 indicele respectiv era de 47%, iar în 1975—1982 depășește 65%. În general, se apreciază în raportul citat, accelerarea aplicării invențiilor și inovațiilor în industrie devine cel mai de seamă element al strategiei economice a majorității țărilor capitaliste dezvoltate în această perioadă de criză.

O resursă a producției agroalimentare

VALORIFICAREA rezervelor materiale neutilizate și lichidarea pierderilor în procesul de producție, prelucrare și consum al produselor alimentare constituie o problemă esențială atît în sporirea eficienței agriculturii, cît și în asigurarea aprovizionării corespunzătoare a populației —relevă revista cehoslovacă **Politická ekonomie.** Conform evaluării economiștilor cehoslovaci, rezervele materiale neutilizate în complexele agroindustriale din țară au reprezentat în deceniul trecut aproape 20% din valoarea producției lor agricole globale, ele localizîndu-se îndeosebi în producția de lapte, cereale, cartofi, precum și în domeniul creșterii vitelor pentru carne.

Totalul pierderilor la prelucrarea produselor agricole vegetale este estimat la 5 % din valoarea producției agricole globale. Pierderi, în general la zarzavaturi și fructe se înregistrează și în rețeaua comercială.

După aprecierea specialiștilor, principalul factor care determină nivelul înalt menționat al rezervelor neutilizate și al pierderilor este neasigurarea calității — începînd cu calitatea materiilor prime agricole și continuînd cu respectarea tehnologiilor de prelucrare a acestora, a regulilor privind transportul produselor alimentare etc. Studiile efectuate arată că investițiile cerute pentru aplicarea complexului măsurilor de înlăturare a pierderilor sînt însă de circa 2,4 ori mai mici decît cele care ar fi fost necesare pentru extinderea, cu o cantitate echivalentă, a volumului producției agroalimentare.

Revirimentul se lasă așteptat

COMENTÎND problemele sociale acute pe care le generează prelungirea stagnării economice, presa vest-germană își exprimă speranța cu privire la stabilirea unui climat de încredere în posibilitățile de depășire a actualelor dificultăți. Or, perspectivele investiții-

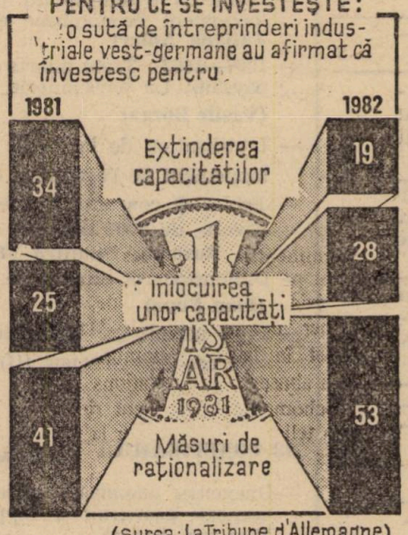

(Sursa: La Tribune d'Allemagne)

lor pe 1982 în industria vest-germană, care — atît ca volum, cît și ca structură — pot servi drept barometru al evoluției conjuncturii economice, nu par să îndreptățească așteptările legate de producerea unui asemenea reviriment.

Astfel, datele din graficul alăturat, rezultate din ancheta efectuată la sfîrșitul anului trecut printre industriașii vest-germani, relevă o scădere — în raport cu 1981 — a numărului întreprinderilor industriale care vor efectua în acest an investiții în vederea lărgirii capacităților lor de producție. Totodată, sporește ponderea întreprinderilor care investesc în înlocuirea unor capacități cu altele, mai moderne, sau în măsuri de raționalizare — tendințe tipice pentru perioade de instabilitate economică, în care întreprinderile capitaliste pun pe prim plan sporirea productivității muncii și reducerea cheltuielilor pentru forța de muncă.

Imperativul refacerii fondului forestier

DIN datele prezentate la un seminar al specialiștilor pe profil tendința manifestată în ultimele decenii — de reducere a resurselor mondiale de lemn raportate pe un locuitor — se va menține în continuare, îndeosebi sub efectul creșterii populației globului. S-a apreciat, totodată, că pînă în anul 2000 va spori consumul de masă lemnoasă pe locuitor, reducîndu-se astfel și mai rapid suprafața totală a terenurilor ocupate de păduri, precum și volumul resurselor lemnoase din diferitele regiuni de pe glob, ceea ce mărește importanța și necesitatea stringentă a sporirii gradului de utilizare a resurselor forestiere, ca și a creșterii investițiilor destinate refacerii fondului forestier, inclusiv sub impulsul cerințelor legate de protejarea mediului înconjurător.

În zona tropicală, căreia îi revine peste 40% din suprafața totală a pădurilor compacte, dar care asigură circa jumătate din ansamblul masei lemnoase exploatate pe glob, aceasta este utilizată în proporție de peste patru-cincimi drept combustibil (ca lemn de foc sau cărbune de lemn). Întrucît numeroase țări din această zonă sînt și mari exportatoare de lemn, se estimează că suprafața pădurilor tropicale se reduce anual cu 15—20 mil. ha (respectiv cu 2—2,5%), evoluție cu grave implicații asupra climei pe planeta noastră.

Atuurile agriculturii olandeze

PUBLICÎND o analiză a situației agriculturii olandeze, publicația sovietică **B.I.K.I.** evidențiază că, deși în cadrul Pieței comune vest-europene Olanda are cea mai mare densitate a populației (415 loc./kmp), și o pondere redusă a forței de muncă ocupate în agricultură (4,8 % din totalul forței de muncă), iar suprafețele cultivate se reduc treptat, ea se situează pe primul loc în privința a numeroși parametri ai producției agricole (ca valoarea medie a producției finite și volumul mediu al producției nete — raportate la o gospodărie; productivitatea pe un animal și randamentul pe un hectar cultivat ș.a.).

Volumul important al investițiilor în agricultură, nivelul înalt al dotării sale tehnice, utilizarea intensă a îngrășămintelor și aplicarea masivă a realizărilor cercetării științifice — subliniază revista citată — au asigurat agriculturii olandeze performanțe ca cele de mai jos (datele comparative se referă la anul 1979).

Punînd accentul pe dezvoltarea zootehniei, Olanda ocupă un loc de frunte în lume ca exportator de produse agroalimentare (acestea reprezentînd în același timp 19,5% din valoarea totală a exporturilor țării, în 1979) fiind totodată și un important importator de produse agricole (13% din ansamblul importurilor sale).

Producția medie	Olanda	Franța	R.F.G.	Italia	Anglia
Grîu (q/ha)	59,4	48,1	49,5	31,3	52,3
Cartofi (q/ha)	375	254	316	174	340
Lapte (litri/vacă/an)	5 023	3 551	4 392	3 354	4 716

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 9 din 5 martie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— 1982 trebuie să fie anul unui salt calitativ, al unor producții superioare în agricultură **(Ovidiu Popescu)** 1

— O corelație de bază a eficienței : creșterea productivității muncii — sporirea producției — reducerea costurilor **(Dimitrie Rebușapcă, Vasile Sava)** 3

— Cum organizăm și cum acționăm pentru întreținerea și repararea utilajelor **(Grigore Corlan)** 5

— Inovare și eficiență în procesul de tipizare a produselor **(Ion Hera Bucur)** 7

— Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior. Valorificarea avantajelor comparative din domeniul inovației tehnice **(Ludovic Lachsz)** 9

— Intensificarea utilizării pîrghiei prețurilor în acțiunea de economisire a resurselor materiale **(Ioan Predoi, Marin Popescu)** 11

— Elemente de analiză a procesului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial **(Paul Wagner, Tatiana Adler)** 12

— Amplă participare a femeilor la activitatea economico-socială **(Stana Buzatu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Opinii în dezbatere. Organizarea organizării **(Aurel Cristea)** 15

— Calculul ritmicității producției **(Natalia Giurgiu, Anca Dăncilă)** 16

TEORII ● IDEI

— 1907—1982 : trei sferturi de veac de la marea răscoală a țăranilor. Țărănimea, o importantă forță revoluționară **(Vasile Bozga)** 17

— Folosirea legii valorii în procesul dezvoltării economiei **(Francisc Kiss)** 19

— Contribuții la dezbaterea problemelor sistemului monetar **(Silviu Cerna)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Cauzele și țelurile răscoalei din 1907 în confruntarea de idei a timpului **(Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Economisirea resurselor de materii prime și energie — criteriu principal de modelare a structurii industriei noastre **(Ana Cojol)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dimensiuni și surse ale inflației în economia occidentală **(Ioan Popa)** 26

— Țări socialiste. Tranziție spre un sistem diversificat de resurse energetice (II) **(Dinu Dragomirescu)** 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ pentru consiliile populare

IN THIS ISSUE

— Analysis elements in the process of turning homogenuous the territorial economic and social development **(Paul Wagner, Tatiana Adler)** 12

— 1907—1982 : Three quarters of a century since the great peasants' uprising. Peasantry, an important revolutionary force **(Vasile Bozga)** 17

— The use of the value theory in the process of development of the economy **(Francisc Kiss)** 19

— Schools ● trends ● economists. Background and goals of the 1907 uprising within the confrontation of ideas of the time **(Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan)** 22

— Dimensions and sources of inflation in the occidental economy **(Ioan Popa)** 26

— Socialists countries. Transition towards a diversified system of energy resources (II) **(Dinu Dragomirescu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Eléments d'analyse du processus d'homogénéisation du développement économique et social du territoire **(Paul Wagner, Tatiana Adler)** 12

— 1907—1982 : Trois quarts de siècle depuis la grande révolte des paysans. La paysannerie, une importante force révolutionnaire **(Vasile Bozga)** 17

— L'utilisation de la loi de la valeur dans le processus du développement de l'économie **(Francisc Kiss)** 19

— Ecoles ● courants ● économistes. Les causes et les buts de la révolte de 1907 dans les confrontations d'idées du temps **(Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan)** 22

— Dimensions et sources de l'inflation dans l'économie occidentale **(Ioan Popa)** 26

— Pays socialistes. Transition vers un système diversifié de ressources énergétiques (II) **(Dinu Dragomirescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Элементы анализа процесса гомогенизации социально-экономического развития в территориальном разрезе **(Паул Вагнер, Татьяна Адлер)** 12

— 1907—1982: Три четверти века со дня великого крестьянского восстания. Крестьянство — важная революционная сила **(Василе Бозга)** 17

— Использование закона стоимости в процессе экономического развития **(Франциск Кинш)** 19

— Школы ● Течения ● Экономисты. Причины и цели восстания 1907—ого года в дебатах времени **(Мирча Розоря, Думитру Мурешан)** 22

— Размеры и источники инфляции в экономике западных стран **(Иоан Попа)** 26

— Социалистические страны. Переход к диверсифицированной системе энергетических ресурсов (II) **(Дину Драгомиреску)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod. 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ASIGURĂRILE ADAS – MĂSURI UTILE DE PREVEDERE

La Administrația Asigurărilor de Stat puteți ontracta **asigurarea de accidente** – la alegere - într-una din cele 4 variante, fiecare din acestea rezentînd caracteristici diferite.

● **Asigurarea de accidente pentru sume fixe**, otale, de 19 000 de lei se contractează pe du- ata de 3 luni, sau pe durate constituind multi- lul acesteia, pînă la 2 ani. Prima de plată pe o durată de 3 luni este de 15 lei.

● **Asigurarea de accidente pentru sume con- enite** se contractează pe durate de 1 an la 5 ani. Prima anuală de plată este de 3,20 lei pentru iecare 1 000 de lei din sumele asigurate prevă- ute în poliță, putîndu-se achita și în rate.

● **Asigurarea familială de accidente** cuprinde oții, precum și copiii, indiferent de numărul lor, n vîrstă de la 5 ani la 16 ani, la sume totale de 5 000 de lei pentru fiecare persoană. Prima de lată, pe o durată de 3 luni, este de 25 lei, pen- ru toate persoanele cuprinse în asigurare.

Toate aceste asigurări de accidente cuprind și agubele la bunurile casnice și gospodărești, entru o sumă asigurată de 5 000 lei de fie- care poliță.

● **Asigurarea de accidente „Turist"** se con- ractează pentru sume totale de pînă la 40 000 de ei și cuprinde cazurile de accidente ale asigura- ului, iar pentru o sumă de 20 000 de lei, pagu- ele la bunurile casnice și gospodărești ale aces- uia. Prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Pentru informații suplimentare și pentru con- ractarea de asigurări vă puteți adresa respon- abililor cu asigurările din unitățile socialiste, genților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități A.D.A.S.

1982 APR

Cu prilejul MĂRȚIȘORULUI '82, oferiți celor dragi daruri plăcute și utile !

NU UITAȚI !

Un bun sfătuitor în alegerea celui mai potrivit cadou veți găsi în personalul ce vă stă la dispoziție în MAGAZINELE SPECIALIZATE și în marile MAGAZINE UNIVERSALE ALE COMERȚULUI DE STAT.

Lei 5

D 6/6

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

DOSAR R.E.

RECICLAREA MATERIALELOR

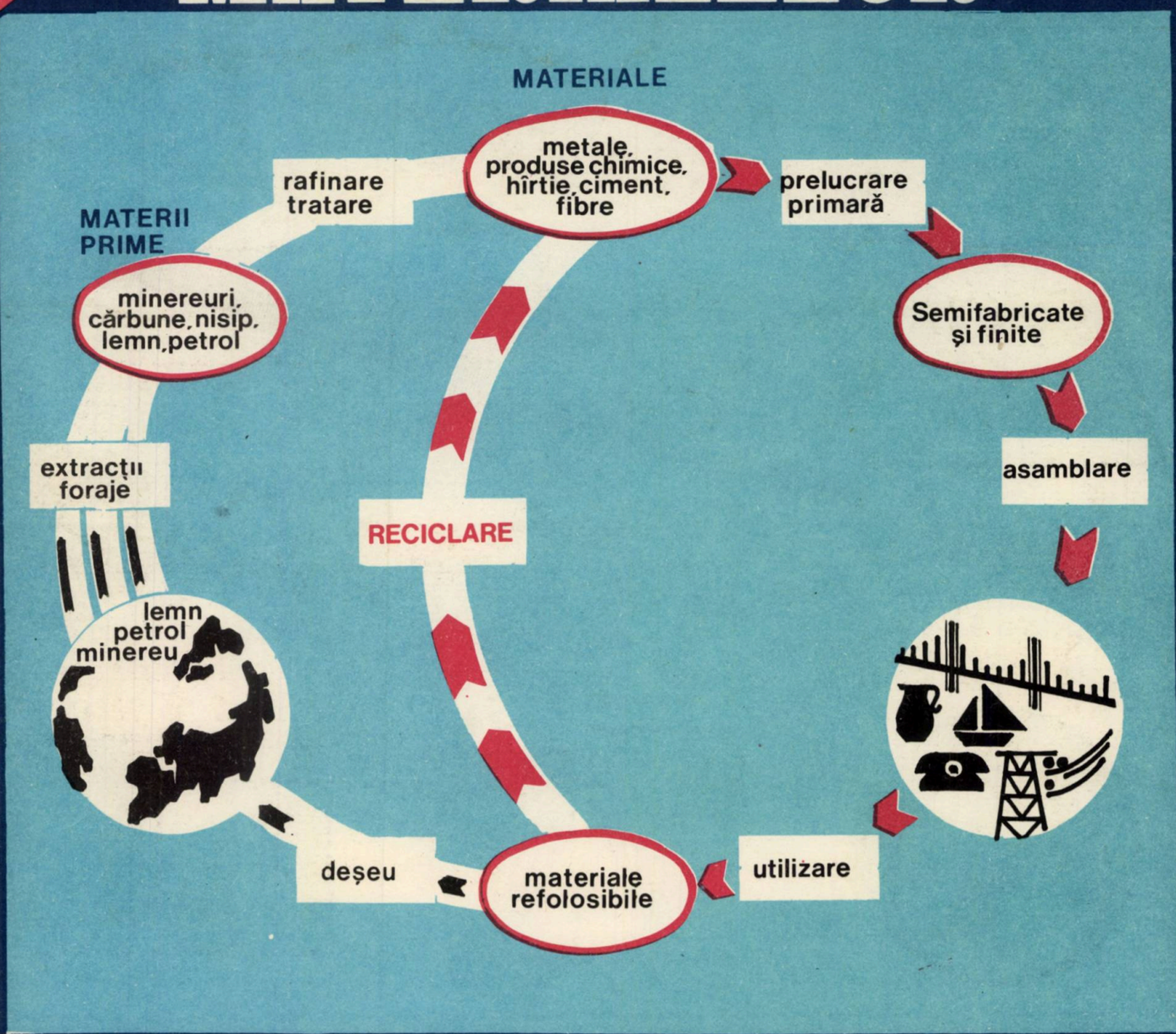

Numărul 10 ● Vineri 12 martie 1982

Coordonate ale dezvoltării economico-sociale a României în anul 1982

PRINCIPALII INDICATORI AI DEZVOLTĂRII AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE
-în procente, calculate pe baza preţurilor anului 1981-

Producţia globală agricolă

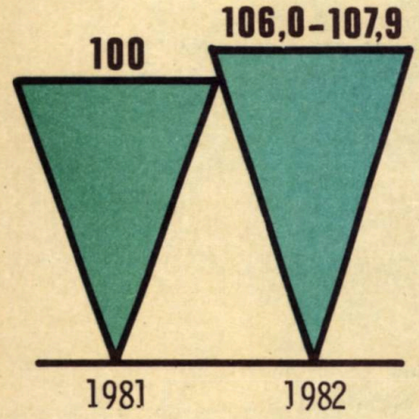

Producţia netă agricolă

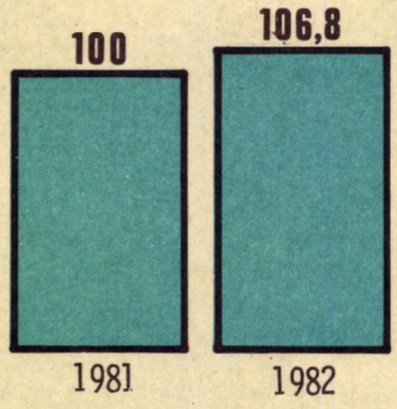

Volumul lucrărilor executate de staţiunile pentru mecanizarea agriculturii

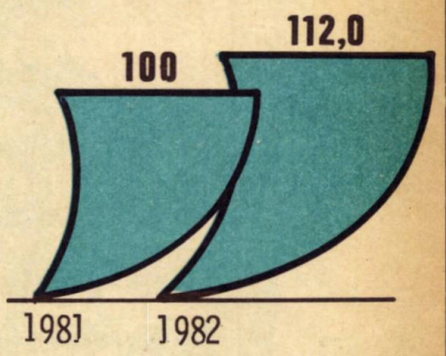

Producţia netă industrială a Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare

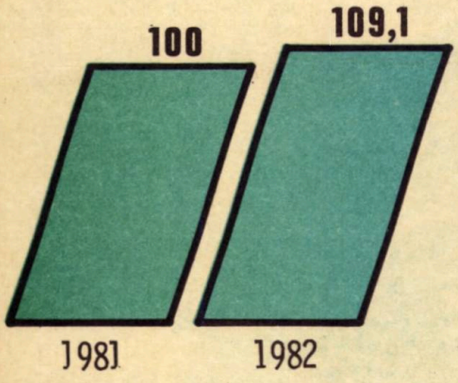

Producţia marfă industrială a Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare

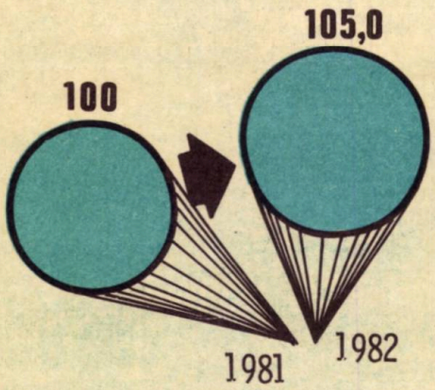

Productivitatea muncii în industria Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare (calculată pe baza valorii producţiei nete)

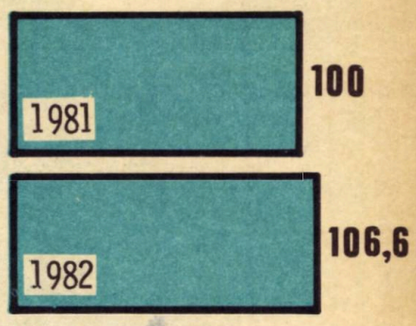

Volumul total al investiţiilor pentru Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare
-în miliarde lei-

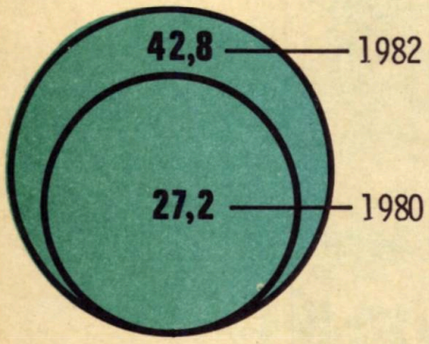

Reducerea cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă, în agricultura de stat

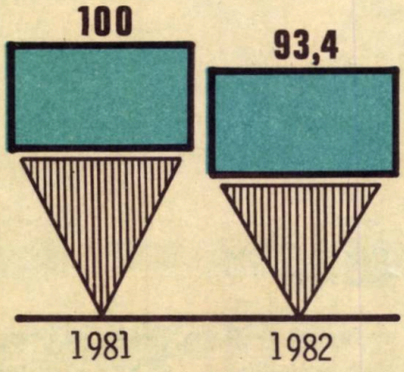

Volumul prestărilor de servicii pentru populaţie, în agricultură şi industrie alimentară

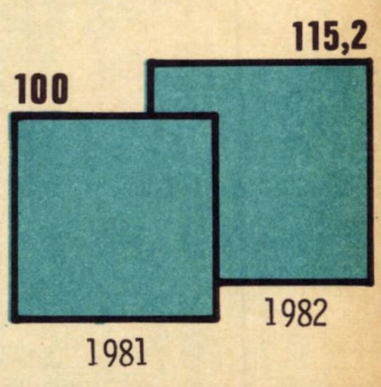

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Metodologie proprie de prognoză a cursurilor de schimb (III)

CURSURILE TENDINȚĂ

După ce au fost culese și prelucrate informațiile necesare, conform corelațiilor analizate dintre cursurile de schimb și indicatorii economici prezentați, se obține un set de cursuri de schimb care ar rezulta din situația ideală în care cursurile de schimb ar fi determinate numai de factorii economici avuți în vedere. Aceste cursuri, stabilite atît pentru situația trecută, cît și pentru cea viitoare, sînt denumite cursuri tendință (de referință). Deoarece factorii economici fundamentali pot fi interpretați diferit, iar în ceea ce privește evoluția lor viitoare nu există previziuni unice, din model rezultă mai multe cursuri de referință grupate în „marja de referință".

Analiza cursurilor de referință care rezultă din model pentru perioada din 1973 pînă în prezent scoate în relief cîteva aspecte interesante :

— corelațiile dintre factorii economici fundamentali și cursurile de referință medii ponderate sînt mai evidente și mai logice decît cele dintre factorii economici fundamentali și cursurile de referință bilaterale ;

— cunoașterea cursurilor de referință prezintă importanță practică cel puțin datorită faptului că pe baza lor poate fi sesizată din timp amploarea dezechilibrelor care conduc, în final, la modificări importante ale cursurilor pe piață ;

— cursurile de referință nu se suprapun decît rar cu cursurile reale de pe piață, dar urmărirea comparată a seriilor statistice calculate (cursurile de referință) și a seriilor statistice reale (cursurile de piață) scoate în relief existența unor abateri rezonabile care par a fi guvernate de o serie de corelații sistematice, abaterile sînt mai mici decît cele care rezultă din utilizarea celor două metode bazate pe paritatea puterii de cumpărare.

Problema marjei de referință nu a fost soluționată în întregime. În primul rînd, s-au semnalat, pentru perioadele trecute, cazuri de abateri a cursurilor de piață peste marjele de referință care rezultă din model. Acest lucru se datorește faptului că în cazul fiecărei monede cursul de schimb se mișcă nu numai după legi generale, ci și după legi particulare, acestea din urmă nu sînt ușor de depistat. Chiar dacă pe baza experienței trecute s-ar putea stabili limitele în care cursul de piață a unei monede se abate de la cursul de referință, aplicarea acestor limite pentru situațiile viitoare presupune certitudinea că o anumită situație trecută se va repeta în viitor. În al doilea rînd, luarea în considerare a mai multor variante, factori și tehnici de calcul duce la lărgirea exagerată a marjei de referință. O asemenea marjă largă ar cuprinde în cadrul ei cursurile reale de pe piață, dar orice prognoză lărgită pe o marjă mai mare de 5—10 la sută nu mai prezintă importanță practică.

REZULTATELE FINALE ALE PROGNOZEI

Rezultatele finale ale modelului sintetizate în marjele de referință sînt analizate și interpretate de specialiști prin prisma experienței acestora și în comparație cu prognozele elaborate de alte instituții de specialitate. Se aduc corecturile calitative necesare și eventual se formulează cîteva variante.

Prezentarea rezultatelor prognozei către beneficiar se face în funcție de necesitățile și doleanțele acestuia.

In ceea ce privește conținutul prognozei, metodologia are în vedere cîteva variante de prezentare a rezultatelor finale :

— prognoze trimestriale, prognoze anuale sau prognoze pe termen lung (2—5 ani) ;

— prognoze indicînd marja de referință sau prognoze indicînd un anumit nivel de curs (acesta din urmă se consideră, de regulă, centrul marjei de referință) ;

— prognoze sub forma cursurilor efective sau a cursurilor în dolari ;

— prognoze simple sau prognoze însoțite de evoluția factorilor economici fundamentali ;

— prognoze cu comentarii (se prezintă contextul în care au loc modificările de curs) ;

— prognoze sub forma a diferite variante comentate ;

— prognoze însoțite de analize și aprecieri globale.

In ceea ce privește forma, se au, de asemenea, în vedere, mai multe variante de prezentare a rezultatelor finale :

— prezentare cifrică, eventual sub formă de tabele ;

— prezentare grafică ;

— prezentare condiționată (de exemplu, într-un anumit loc se indică cele mai importante condiții pentru ca prognoza să se realizeze) ;

— prezentare cu indicațiile metodologice necesare pentru a „citi" ușor și a înțelege sensul prognozei.

TIPURI DE PROGNOZĂ A CURSURILOR DE SCHIMB ELABORATE

Pe baza metodologiei propuse au fost elaborate trei tipuri de prognoză a cursurilor de schimb :

a) Prognoza cursurilor efective a cinci valute pentru anii 1979—1980.

Pornind de la date certe disponibile pînă în trimestrul III 1978 și a extrapolărilor făcute pentru 1979, la începutul anului 1979 s-a prognozat evoluția cursurilor de schimb e-

Supliment la nr. 10 1982 Revista ECONOMICA

fective ale dolarului S.U.A., yenului japonez, lirei sterline, mărcii vest-germane și francului francez pentru anii 1979—1980.

Evoluția cursurilor efective în 1979 a confirmat marja de referință de 5—8% a prognozei. Cursurile de schimb efective nu s-au modificat în 1979 cu mai mult de 6—8 la sută, singura excepție a constituit-o scăderea substanțială a cursului yenului japonez.

b) Prognoza pe termen lung (pînă în 1984) a cursurilor de schimb față de dolar a cinci principale valute.

Prin metodologia propusă s-a încercat o prognoză pe termen lung (pe cinci ani) a cursurilor de schimb ale lirei sterline, mărcii vest-germane, francului elvețian, francului francez și yenului japonez față de dolarul S.U.A.

c) Prognoza-analiză a perspectivei dolarului S.U.A.

Pentru anumite decizii sau orientări, importante în politica de comerț exterior, este necesară uneori completarea datelor de prognoză cu informații și aprecieri suplimentare.

I. ANTON
M. ISĂRESCU

Sinteza de practică arbitrală de comerț exterior privind navigația civilă internațională

Soluțiile pronunțate de Comisia de arbitraj de la București (C.A.B.) în domeniul litigiilor referitoare la navigația civilă internațională pot fi grupate, în funcție de obiectul lor, în două grupe distincte. Unele privesc transporturile maritime de mărfuri, pe cînd altele, se referă la transporturile fluviale, efectuate pe Dunăre. În toate cazurile însă contractul în baza căruia au fost executate atari prestațiuni includ, ca element străin, un contractant dintr-o altă țară, fie cumpărător, fie vînzător, în raporturile sale cu întreprinderea română de comerț exterior exportatoare sau importatoare.

I. TRANSPORTURI MARITIME DE MĂRFURI

1. **Cerința operativității în executarea obligațiilor părților referitoare la transportul maritim.** În operațiunile de transport maritim internațional, părțile trebuie să-și îndeplinească obligațiile cu maximum de operativitate. În consecință, întîrzierea unor comunicări nu poate fi justificată de faptul că în zilele de vineri după-masă, de sîmbătă și de duminică serviciile întreprinderii în cauză erau suspendate. Aceasta mai ales dacă prin contractul de vînzare internațională s-a stabilit că se vor face comunicări zilnice prin telex, fără să se excepteze zilele de sîmbătă și de duminică. (Hotărîrea C.A.B. nr. 3 din 12 ianuarie 1976).

2. **Semnificația mențiunii clean on board.** Mențiunea „clean on board" înscrisă pe conosament (clean bill of lading) atestă că acest document a fost semnat fără vreo rezervă, făcînd astfel dovada nu numai că mărfurile au fost încărcate în stare aparent bună, dar că nici ambalajul nu prezintă defecte. (Hotărîrea nr. 219 din 7 noiembrie 1978 a C.A.B.).

3. **Raporturile contractuale în cadrul transporturilor maritime internaționale.** Contractul de navlosire încheiat cu armatorul, din dispoziția cumpărătorului, dar fără acordul vînzătorului, de către beneficiarul efectiv al mărfii (subdobînditor), în numele și pe contul său, fiind un act juridic al unei terțe persoane, este inopozabil vînzătorului. În consecință, prevederea din contractul de vînzare internațională potrivit căreia „plata de despatch/demurrage (indemnitate de celeritate și contrastalii) se va rezolva între vînzător și cumpărător în conformitate cu mențiunile din time-sheet" a rămas nemodificată, astfel că legitimarea procesuală pasivă în acțiunea prin care vînzătorul cere plata indemnității de celeritate din portul de îmbarcare a mărfii aparține cumpărătorului, iar nu subdobînditorului produselor. (Hotărîrea C.A.B. nr. 33 din 28 octombrie 1970).

4. Clauzele cuprinse în contractul de navlosire încheiat de cumpărător cu armatorul, în cadrul unei vînzări internaționale cu clauza FOB, sînt inopozabile vînzătorului, constituind o **res inter alios acta.**

Faptul material al încărcăturii mărfii pe nava astfel angajată nu are semnificația juridică a acceptării clauzelor contractului de navlosire de către vînzător, chiar dacă a luat cunoștință de ele de la comandantul navei în portul de îmbarcare. (Hotărîrea C.A.B. nr. 244 din 22 decembrie 1978).

5. **Regimul juridic al clauzei contractuale FOB.** Vînzarea internațională FOB prevăzută de INCOTERMS 1953 nu exclude angajarea navei de transport și plata navlului în numele și pe contul cumpărătorului de către vînzător, dacă părțile au convenit în acest sens. (Hotărîrea C.A.B. nr. 27 din 30 iunie 1971).

6. Potrivit INCOTERMS 1953, vînzătorul are obligația, în cadrul clauzei FOB, să livreze marfa la bordul unei nave desemnate de către cumpărător, în portul de încărcare convenit, „după uzanța portului" (lit. A, pct. 2). Aceste uzanțe nu afectează diferitele obligații ale părților — vînzător și cumpărător — enumerate de INCOTERMS 1953, ci privesc exclusiv datele tehnice ale îmbarcării mărfii. (Hotărîrea C.A.B. nr. 244 din 22 decembrie 1978).

7. Vînzarea internațională cu clauza FOB „stivuit" implică prelungirea răspunderii vînzătorului și după ce marfa a trecut peste bordul navei. Potrivit acestei clauze, transferul riscurilor de la vînzător la cumpărător are loc în momentul în care mărfurile sînt stivuite în calele navei de transport maritim, iar vînzătorul suportă toate cheltuielile ivite pînă atunci. (Hotărîrea C.A.B. nr. 244 din 22 decembrie 1978).

8. În transporturile maritime internaționale, efectuate în condițiile clauzei FOB INCOTERMS 1953, cumpărătorul care a plătit integral prețul mărfii cumpărate, deși o parte din încărcătură a fost distrusă de un incendiu izbucnit la bord, este singura parte îndreptățită să încaseze valoarea echivalentă din polița de asigurare pentru riscuri, pe care a încheiat-o în vederea acelui transport. (Hotărîrea C.A.B. nr. 39 din 19 noiembrie 1969).

9. Clauza „FOB porturi românești" prevăzută în contractul de vînzare internațională este valabilă. Ea con-

feră cumpărătorului din străinătate — dacă părţile nu au convenit altfel — dreptul de a determina portul de îmbarcare.

Suprimarea de către cumpărător din cuprinsul acreditivului, la cererea vînzătorului, a portului Constanţa, fără indicarea altui port de încărcare, atestă acordul cumpărătorului ca vînzătorul român să determine el portul de îmbarcare. Opţiunea sa trebuie să nu fie abuzivă. Dacă vînzătorul alege în atari condiţii alt port decît Constanţa, diferenţa de navlu pe distanţa Constanţa—Galaţi şi retur, precum şi toate taxele fluviale cad în sarcina cumpărătorului navlositor. (Hotărîrea C.A.B. nr. 93 din 27 martie 1978).

10. **Regimul juridic al clauzei contractuale CIF free out.** Taxele aferente unei depozitări prelungite a mărfii pe cheiul portului de destinaţie, din culpa cumpărătorului, nu se includ în sfera cheltuielilor de debarcare pe care vînzătorul trebuie să le suporte, potrivit INCOTERMS 1953, în cadrul clauzei CIF free out, ele căzînd în sarcina cumpărătorului. (Hotărîrea C.A.B. nr. 42 din 23 iulie 1973).

11. Cheltuielile aferente operaţiilor materiale de descărcare a mărfii în portul de destinaţie, suportate de vînzător în temeiul clauzei CIF free out, inserată în contractul de vînzare internaţională, sînt distincte de valoarea contrastaliilor plătite în acest port. În consecinţă, clauza citată nu poate fi interpretată, în cadrul INCOTERMS 1953, în sensul că obligă pe vînzător să suporte şi valoarea contrastaliilor din portul de descărcare, care îl privesc în mod exclusiv pe destinatar. (Hotărîrea C.A.B. nr. 26 din 16 ianuarie 1979).

12. **Regimul juridic al clauzei C and F.** În condiţiile clauzei C and F inserată în contractul de vînzare internaţională, furnizorul este obligat, potrivit INCOTERMS 1953, să plătească navlul, pe care îl facturează împreună cu costul mărfii, în timp ce polita de asigurare a încărcăturii urmează să fie contractată de către cumpărător.

Din faptul că obligaţia de a contracta asigurarea maritimă revine cumpărătorului nu se poate deduce prezumţia că acesta trebuia să ştie data cînd nava angajată de vînzător va sosi în portul de destinaţie, mai ales dacă polita de asigurare nu exprimă o zi calendaristică fixă, care să coincidă cu sosirea navei în portul de destinaţie. Clauza C and F nu afectează aşadar, în conformitate cu prevederile INCOTERMS 1953, obligaţiile vînzătorului de a preaviza şi de a aviza la timp sosirea navei în portul de destinaţie, dacă prin contractul de vînzare internaţională nu s-a prevăzut altfel (Hotărîrea C.A.B. nr. 125 din 27 aprilie 1979).

13. **Regimul juridic al indemnităţii de rapiditate în operarea navei.** Prevederea din contractul de vînzare internaţională, în temeiul căreia „timpul de simbătă la prînz pînă luni orele 8 a.m. nu se socoteşte timp de încărcare, chiar dacă s-a folosit", justifică pretenţia încărcătorului (shipper) de a obţine indemnitatea de rapiditate în operarea navei (despatch money), în cazul în care s-a lucrat la îmbarcarea mărfii şi în intervalul arătat, realizîndu-se astfel, potrivit menţiunilor din time-sheet, un cîştig de 4 zile faţă de timpul util pentru încărcare. (Hotărîrea C.A.B. nr. 33 din 28 octombrie 1970).

14. **Calculul indemnităţii de rapiditate în operarea navei (despatch money), în raporturile dintre vînzător şi** cumpărător, se fac în conformitate cu criteriile convenite prin contractul de vînzare internaţională încheiat de aceste părţi, fiind inopozabile vînzătorului orice alte criterii de calcul, stipulate în contractul de navlosire încheiat de cumpărător cu armatorul. (Hotărîrea C.A.B. nr. 79 din 17 iunie 1977 ; idem Hotărîrea nr. 244 din 22 decembrie 1978).

15. **Regimul juridic al contrastaliilor.** În lipsă de prevederi contractuale diferite, contrastaliile devin exigibile şi trebuie să fie plătite cu începere de la data confirmării documentelor pe baza cărora au fost calculate în portul de operare a navei de transport maritim. (Hotărîrea C.A.B. nr. 181 din 16 iulie 1979).

16. Contractul de vînzare internaţională poate să prevadă în mod valabil că nu va fi considerat ca timp de stalii timpul pierdut din culpa cumpărătorului, din cauza întîrzierii în deschiderea sau modificarea acreditivului pentru plata preţului mărfii. Dacă instanţa arbitrală constată în fapt că s-a produs o asemenea întîrziere din culpa cumpărătorului, vînzătorul este apărat de răspundere pentru zilele corespunzătoare de contrastalii. (Hotărîrea C.A.B. nr. 33 din 28 octombrie 1970).

17. Neîndeplinirea obligaţiei asumate de armator prin contractul de navlosire, de a încălzi produsul transportat la o anumită temperatură, care să-i asigure fluiditatea necesară la refularea din tancurile navei, atrage răspunderea sa pentru depăşirea timpului de descărcare convenit. În atare situaţie, armatorul nu este îndreptăţit să ceară ca navlositorul să suporte contrastaliile din portul de destinaţie. (Hotărîrea C.A.B. nr. 7 din 19 februarie 1975).

18. Staţionarea navei în port peste timpul util de încărcare sau descărcare (timp de stalii) se datorează culpei navlositorului — iar nu culpei agenţiei maritime (broker) care îl reprezintă în acel port — dacă potrivit contractului de agenturare (agency agreement) cel dintîi avea obligaţia, pe care nu şi-a îndeplinit-o la timp de a plăti un avans din comisionul cuvenit agenţiei maritime înainte de plecarea navei în călătoria respectivă. În consecinţă, navlul plătit armatorului pe timpul suplimentar de staţionare în port, conform contractului de time-charter, precum şi costul combustibilului consumat de navă în interval cad în sarcina navlositorului, iar nu a agenţiei maritime din acel port (Hotărîrea nr. 3 din 12 ianuarie 1976).

19. În condiţiile unei vînzări internaţionale cu clauza CIF sau C and F, care precizează printr-o clauză explicită că vînzătorul nu răspunde în nici un fel pentru întîrzierea navei de transport pe care a angajat-o, survenită în portul de descărcare, cumpărătorul este obligat să restituie vînzătorului valoarea contrastaliilor calculate la destinaţie, pe care a refuzat să le plătească armatorului şi au trebuit să fie avansate de vînzător, în calitatea sa de singura parte aflată în raporturi contractuale cu armatorul. Obligaţia de plată arătată subsistă în sarcina cumpărătorului chiar dacă deschisese, în scopul plăţii contrastaliilor din portul de destinaţie, un acreditiv de-sine-stătător în favoarea vînzătorului, dar care nu a putut fi utilizat, deoarece expirase. (Hotărîrea C.A.B. nr. 110 din 12 aprilie 1978).

20. În lipsa unor prevederi contractuale sau a unor instrucţiuni ale cumpărătorului referitor la modul de stivuire a mărfii pe navă, vînzătorul nu răspunde de contrastaliile calculate în portul de destinaţie, cauzate de unele di-

ficultăți de fapt în manipularea diferitelor loturi în cursul descărcării, dacă îmbarcarea încărcăturii și stivuirea ei s-au efectuat în portul de expediere în modul prescris de comandantul navei, în vederea asigurării tonajului. (Hotărîrea C.A.B. nr. 26 din 16 ianuarie 1979).

21. Întîrzierea navei, atît în portul de încărcare, cît și în portul de destinație, deoarece cumpărătorul nu a trimis utilajele necesare transportului paletizat, deși prin contractul de vînzare internațională s-a obligat să le pună la dispoziția vînzătorului, fiind consecința culpei sale, trebuie să suporte valoarea contrastaliilor înregistrate ca rezultat al efectuării manuale a operațiilor de încărcare-descărcare. (Hotărîrea C.A.B. nr. 184 din 24 iulie 1979).

II. TRANSPORTURI FLUVIALE INTERNAȚIONALE DE MĂRFURI

22. **Neaplicarea Convenției internaționale de la Bruxelles din 1910 în transporturile dunărene de mărfuri.** Convenția internațională pentru unificarea unor reguli în materie de abordaj, de asistență și salvare maritimă, încheiată la Bruxelles la 23 septembrie 1910 și ratificată de România prin Decretul-Lege nr. 2291 din 17 ianuarie 1913, nu se aplică în cazurile în care asistența sau salvarea unei nave a avut loc în apele fluviale dunărene, deoarece atît din titlul, cît și din cuprinsul Convenției rezultă că are de obiect numai navigația maritimă. (Hotărîrea C.A.B. nr. 63 din 30 august 1974).

23. **Domeniul de aplicare al Convenției internaționale de la Bratislava din 1955.** Nefiind încheiată între statele dunărene riverane, ci numai de către societățile de navigație avînd naționalitatea acestor state, Convenția internațională privitoare la Condițiile generale de navlosire în transportul mărfurilor, încheiată inițial la Bratislava în 1955 și revizuită ultima dată în 1977, nu poate fi opusă, în Republica Socialistă România, decît Întreprinderii de navigație NAVROM, care a semnat-o, dar nu și unui șantier naval cu personalitate juridică din țară, referitor la o navă pe care acesta a construit-o pentru un beneficiar din străinătate și care se afla într-un marș de probă pe Dunăre la data înregistrării prejudiciului. (Hotărîrea C.A.B. nr. 63 din 30 august 1974).

Grupaj realizat de
dr. O. CAPĂȚINĂ

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Evoluția dobînzilor

Avînd în vedere implicațiile vaste pe care le-a avut și le are nivelul ridicat al dobînzilor asupra întregii activități de comerț exterior, în general asupra economiei mondiale, urmărirea tendințelor care se înregistrează pe piețele de capital a devenit un factor de maximă importanță pentru desfășurarea unor relații economice externe eficiente.

Prezentăm în continuare principalele tendințe ale evoluției dobînzilor în 1981, care constituie punctul de pornire în aprecierea perspectivelor pentru acest an.

EVOLUȚIA RATEI DOBÎNZILOR PREFERENȚIALE ÎN S.U.A. ÎN ANUL 1981

După ce a atins un nivel record în iulie-august a.c., rata dobînzilor preferențiale (considerată dobînda cea mai reprezentativă pentru piața capitalurilor din S.U.A. și pentru creditele în dolari) a înregistrat o tendință treptată de scădere spre sfîrșitul lui 1981; declinul dobînzilor preferențiale a fost însoțit de o evoluție similară a ratei dobînzilor la celelalte tipuri de credite practicate în S.U.A. Scăderea ratei dobînzilor în S.U.A. a continuat în primele săptămîni din 1982 pînă la un nivel de 15 la sută a nivelului dobînzilor preferențiale. Ca urmare a împrumuturilor masive pe care le-a lansat guvernul federal pentru finanțarea deficitului bugetar, nivelul dobînzilor în S.U.A. a început din nou să crească din februarie a.c. Dar asupra evoluției din 1982 vom reveni pe larg într-un articol viitor.

Sfîrșitul lunii	ianuarie	martie	iulie	octombrie	decembrie
Rata dobînzilor	19,5	17,0	21,0	17,5	16

RATA DOBÎNZILOR ÎN PRINCIPALELE ȚĂRI CAPITALISTE DEZVOLTATE (NOIEMBRIE—DECEMBRIE 1981)

Tipul de credit \ Țara	S.U.A.	Anglia	Franța	R.F. Germania	Elveția	Italia	Japonia
a. Rata dobînzii la depozitele bancare la vedere	14	12	16	11	3,5	20,1	7,4
b. Rata dobînzii la depozitele bancare la termen (3 luni)	12,8	14,9	15,9	10,4	9,7	10,7	4,2
c. Rata dobînzii la creditele bancare preferențiale*)	17,0	16,0	14,5	14,0	12,5	23,0	6,7
d. Rata dobînzii la obligațiunile guvernamentale pe termen lung	14,1	15,9	16,4	10,0	21,3	6,1	8,3

*) Creditele preferențiale sînt credite pe termen scurt acordate de băncile comerciale clienților lor de bonitate certă. Rata dobînzilor preferențiale constituie nivelul minim al dobînzilor la creditele acordate de băncile respective.

RATA DOBÎNZILOR LA DEPOZITELE BANCARE ÎN EUROVALUTE (ÎN NOIEMBRIE—DECEMBRIE 1981)

	1 lună	3 luni	6 luni	12 luni
Eurodolari	14,6	15,0	15,5	15,5
Euromărci vest-germane	11,1	11,3	11,0	11,0
Eurofranci elveţieni	10,0	10,3	10,2	9,5

Eurovalutele sînt capitaluri private exprimate în diferite monede, care circulă în afara graniţelor naţionale ale ţărilor emitente.

Piaţa eurovalutelor este o piaţă de capitaluri, pe care acţionează bănci comerciale private cu activitate internaţională ; acestea primesc depozite de la diferiţi deţinători de fonduri (corporaţii multinaţionale, ţări exportatoare de petrol etc.) şi acordă credite pe termen scurt şi lung diverşilor solicitatori (întreprinderi, ţări cu deficite ale balanţelor de plăţi etc).

Rata dobînzilor la creditele acordate de bănci în eurovalute este superioară cu o anumită marjă (de pînă la 1—2 procente) faţă de rata dobînzilor plătite la depozite.

RATA DOBÎNZILOR LA CREDITELE BANCARE PENTRU IMPORTURILE DE MARFĂ CURENTĂ (NOIEMBRIE 1981)

S.U.A.	(6 luni)	17,3 la sută
R. F. Germania	(6 luni)	10—12,5 la sută
Franţa	(6 luni)	12,7—13 la sută
Anglia	(6 luni)	16,0—17,0 la sută
Italia	(12 luni)	15,0—19,0 la sută

ACORDUL O.C.D.E. PRIVIND DOBÎNZILE LA CREDITELE DE EXPORT

La 7 noiembrie 1981 s-a semnat la Paris între cele 23 ţări membre O.C.D.E. acordul cu privire la nivelul minim al dobînzilor la creditele de export, care va fi diferenţiat după cum urmează :

— 10,0 la sută pentru ţările sărace ;
— 10,5—11 la sută pentru ţările mediu dezvoltate ;
— 11,0—11,25 la sută pentru ţările dezvoltate.

S-a procedat, astfel, la o majorare cu 2,25—2,50 la sută a ratei dobînzilor menţionate.

La insistenţa Japoniei s-a admis ca rata minimă a dobînzii la creditele de export exprimate în yeni japonezi să fie de 9,25 la sută pe an.

Creditele de export prevăzute de acord sînt cele acordate sau garantate de instituţiile guvernamentale din ţările O.C.D.E., diverşilor solicitatori externi (întreprinderi, agenţii guvernamentale) pentru importul de marfă din ţara creditoare.

Acordul a intrat în vigoare la 16 noiembrie 1981 pentru o perioadă de 6 luni, după care ţările O.C.D.E. se vor întruni din nou în vederea revizuirii lui.

RATA DOBÎNZII LA CREDITELE B.I.R.D

Banca Mondială a majorat treptat în ultimii ani, cu aproape 4 procente, rata dobînzii la creditele pe care le acordă, ultimul nivel din septembrie 1981 fiind de 11,6 la sută.

M. ISĂRESCU

NIVELURILE RECORD ALE DOBÎNZILOR ÎN PERIOADA 1973—1981 (%)

Tipul creditului	Perioada	Nivelul din luna cînd s-a înregistrat recordul perioadei						
		S.U.A.	Japonia	R.F.G.	Franţa	Anglia	Italia	Elveţia
Pe termen scurt	1973—1975	11,9	16,9	14,8	14,8	16,3	18,0	6,0
	1976—1978	11,0	7,7	5,1	11,0	15,4	20,5	3,5
	1979—1981*)	18,2	12,7	14,5	13,3	18,6	19,7	8,0
Pe termen lung	1973—1975	9,3	10,9	10,7	11,5	17,4	12,7	7,9
	1980—1981	14,3	10,3	10,3	15,0	14,7	18,9	5,5

*) Pînă în aprilie 1981.

Particularităţi de marketing ale ţărilor în curs de dezvoltare din Asia

3. Regiune cu suprafaţă şi populaţie mare, Asia reprezintă o piaţă potenţială uriaşă. Ţările în curs de dezvoltare din zonă sînt însă confruntate cu serioase probleme economice şi sociale, au capacitate de absorbţie efectivă destul de redusă, în multe cazuri, care derivă atît din economiile naţionale încă puţin diversificate (cu unele excepţii) cît şi din resursele financiare reduse. În consecinţă, apar mari necesităţi de credite pentru bunurile importate de aceste ţări şi asistenţă financiară externă substanţială.

Implicaţiile asupra activităţilor de marketing sînt puternice, în această zonă aparţin. o serie de practici ce o deosebesc de alte regiuni în curs de dezvoltare.

Distribuţia are ca principală caracteristică marea eterogenitate a reţelelor de comercializare cu diferenţieri accentuate de la o ţară la alta, avînd numitor comun existenţa unui mare număr de firme particulare mici şi foarte mici.

Reţelele de desfacere proprii ale exportatorilor există şi pe aceste pieţe dar, de regulă, se apelează la agenţi locali pentru tratative şi comercializare. Ei colectează comenzile micilor cumpărători, putînd negocia contracte mai substanţiale. Întrucît lucrează pe bază de comision, aceasta a devenit un important instrument în adjudecarea contractelor, ajungîndu-se să se perceapă pînă la 8—12 la sută din valoarea vînzărilor.

Numeroasele variante de distribuţie ce pot fi utilizate în regiune pot fi grupate în două mari categorii : reţele de distribuţie ale exportatorilor şi reţele organizate în colaborare cu cele locale.

Reţelele de desfacere ale exportatorilor cuprind filiale pentru importul şi comercializarea mărfurilor fabricate de companiile mamă şi filiale ale companiilor producătoare străine care importă materii prime, semifabricate, componente pentru operaţiuni de producţie locale.

Legislaţia ţărilor din regiune permiţînd accesul capitalului străin, uşurează uneori înfiinţarea de către firmele străine a unor organizaţii locale de import şi comerciali-

zare proprii. Astfel, au procedat „Siemens", care a înființat „Siemens Pakistan Engineering Co. Ltd.", „Phillips" (Phillips Electric Pakistan Co. Ltd.) și alte firme din țări capitaliste dezvoltate.

Organizarea comercializării **în colaborare cu rețelele** de distribuție locale are în vedere conlucrarea cu agenții locali, înființarea unor societăți ce trebuie indigenizate (în India, Indonezia) participarea la societăți existente sau constituirea unor societăți mixte, aproape toate țările din zonă permițînd investițiile străine. Elementul central al canalelor de distribuție îl constituie importatorii care pot fi statul sau agenții de stat, diverse firme particulare autohtone sau străine.

Criteriul operațiilor efectuate **permite împărțirea** numeroșilor importatori în :

— importatori direcți sau propriu-ziși care achiziționează produsele necesare populației și consumatorilor industriali care nu sînt autorizați să efectueze importuri ; asemenea importatori pot fi comercianți (angrosiști) pentru bunuri de consum, unele materii prime și utilaje, consumatori industriali (producători și importatori în același timp) sau diverși alți importatori (fermieri, instituții, spitale, prestatori de servicii etc.) ;

— importatori împuterniciți ce acționează ca agenți ai importatorilor direcți indigeni sau ca reprezentanți ai firmelor străine ;

— exportatori înregistrați, incluzînd companiile care au fost astfel certificate și efectuează importuri.

Marea varietate de canale de desfacere fragmentează puternic drumul mărfurilor spre consumatori, dificultăți suplimentare derivînd din distanțele mari între piețele din zonă și cele exportatoare și chiar din interiorul țărilor, unde suportul logistic este slab dezvoltat și organizat ca și datorită fragmentării cererii care reclamă partizi mici de mărfuri.

În consecință, înființarea unor depozite care să acopere zone mari și să faciliteze distribuirea rapidă în partizi mici, finanțarea unor rețele de transport sînt cerințe obiective pentru crearea unei mobilități corespunzătoare a mărfurilor, evitarea întîrzierilor în livrări, asigurarea unor prezențe de durată pe piețele locale.

În domeniul acțiunilor promoționale apar, de asemenea, numeroase particularități.

Principala cale de stabilire a **contactelor cu importatorii** din zonă rămîne a vizitelor partenerilor externi pentru toate mărfurile comercializate, investigarea pieței, inițierea unor acțiuni de cooperare etc. Japonia constituie exemplul elocvent în această privință, utilizînd voiajori comerciali permanenți.

Alături de această modalitate se înscriu **participarea internă la tîrgurile, expozițiile** și mai ales, la **licitațiile internaționale** din zonă și, cu puternice efecte asupra stimulării schimburilor, **acordarea de facilități partenerilor locali** (reduceri de preț, rabaturi de cantități etc., ajungîndu-se pînă la rabat în mostre).

Serviciile constituie o problemă cu efecte puternice asupra competitivității ofertei, dacă se rezolvă prompt și complet două categorii de elemente : gama lor care trebuie să fie foarte largă, mergînd de la perioada de garanție, piese de schimb, reparații etc. pînă la furnizarea know-how-ului asupra montării, utilizării și specialiștilor necesari în acest scop, calificarea cadrelor autohtone și, respectiv, asigurarea unei baze tehnico-materiale corespunzătoare, inexistentă sau puțin organizată și dotată în majoritatea cazurilor, ceea ce implică investiții efective pentru construirea unor rețele de service, depozite de piese de schimb.

Teren propice pentru dezvoltarea relațiilor economice cu țările asiatice se dovedește a fi **cooperarea** economică în numeroase domenii și sub multiple forme (construirea de obiective economice, livrări de know-how, engineering, construirea de societăți mixte comerciale etc.).

Învingerea unor dificultăți în realizarea schimburilor comerciale comportă și utilizarea unor tehnici specifice care să nu implice efort valutar (barter, compensații etc.), participarea la băncile de dezvoltare din zonă, efectuarea unor investiții de capital. Este evident că, pentru a fi eficiente pentru țările din zonă, investițiile străine trebuie să fie efectuate în domenii de interes pentru ele, nu numai pentru investitori. Faptul că din investițiile străine realizate în țările în curs de dezvoltare din Asia în perioada 1961—1975 aproximativ 50 la sută au fost concentrate într-o singură țară, nu este de natură să omogenizeze dezvoltarea din întreaga zonă. De asemenea, gradul mare de concentrare a surselor de investiție (Japonia și S.U.A. deținînd peste 60 la sută) accentuează dependența de anumite piețe străine.

Victor DANCIU

Noțiuni, termeni, operațiuni

Tranzacții comerciale legate

În literatura de specialitate tehnica tranzacțiilor comerciale legate este tratată sporadic, iar cînd se fac referiri, de cele mai multe ori acestea sînt de ordin general.

Această tehnică se impune cu atît mai mult a fi studiată, cu cît în comerțul dintre țările socialiste și cele capitaliste acest tip de tranzacții a cunoscut și cunoaște o puternică dezvoltare. Trebuie menționat totodată, că se observă un interes deosebit pentru tranzacțiile comerciale legate sub diversele lor forme și pe alte fluxuri ale comerțului mondial, cum ar fi cele între țările în curs de dezvoltare, dintre țările socialiste și cele în curs de dezvoltare, dintre țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Interesul crescînd se explică prin efectele negative asupra comerțului clasic a unor fenomene cum ar fi : instabilitatea sistemului monetar, inflația, lipsa mijloacelor de plată, nivelul ridicat al dobînzilor, riscurile financiar-valutare, flotarea generalizată a valutelor etc.

În aceste condiții, tranzacțiile comerciale legate oferă un cadru mult mai stabil, prezentînd avantaje multiple privind realizarea unor importuri fără eforturi valutare, eliminarea riscurilor de vînzare și deci, promovarea unor exporturi, diversificarea gamei sortimentale a mărfurilor importate pentru piața internă, realizarea unor operațiuni de aport valutar etc.

Unele greutăți în dezvoltarea comerțului prin tranzacții legate, considerăm că pot fi înlăturate prin realizarea de operațiuni triunghiulare.

În clasificarea tranzacțiilor comerciale legate (compensații, contrapartide, tranzacții paralele, barter etc.), trebuie avute în vedere anumite aspecte particulare care le delimitează și anume :

— nivelul la care are loc un asemenea angajament, și deci, numărul de participanți ;

— modul cum circulă documentele de plată ;

— valorile celor două partide de mărfuri ;

— necesitatea sau nu a facturării ;

— dacă este necesar sau nu un anumit sistem de garanții bancare al tipului respectiv de tranzacție legată ;

— destinația soldului final într-un astfel de angajament;

— posibilitatea sau imposibilitatea efectuării unor tranzacții de aport valutar în baza unor asemenea aranjamente.

Prezentăm, în continuare, cîteva considerații referitoare la o formă aparte a tranzacțiilor comerciale legate și anume „barterul" (de la englezul barter = a face schimb, troc), mai precis a tehnicii de barter back to back, și cum poate fi obținut dintr-un astfel de aranjament aport valutar.

Avantajele pentru întreprinderile importatoare ar fi :

— import fără plată în devize libere ;

— plata în moneda națională (lei) ;

— rapiditatea rotației mijloacelor financiare investite ;

— reducerea substanțială a cheltuielilor financiare.

Pentru întreprinderile exportatoare avantajele utilizării acestei tehnici ar fi :

— accesul la mai multe pieţe de desfacere ;
— eliminarea riscului de vînzare ;
— linie directă de credit cu clientul ;
— rapiditatea rotaţiei mijloacelor financiare investite şi reducerea cheltuielilor financiare;
— încasarea anticipată în lei a contravalorii mărfurilor destinate exportului.

Baza de funcţionare a acestei tehnici este următoarea :

1. **Contractul cadru inter-schimb** (barter back to back), reprezintă cadrul pentru toate operaţiunile de schimb de marfă şi servicii şi are la bază principiul de compensare între parteneri cu o cantitate de marfă egală valoric într-o perioadă de timp determinată.

În contract trebuie să se indice :

— partenerii (operatorul naţional şi corespondentul străin) ;
— specificaţia detaliată a mărfurilor, obiectul interschimbului stabilit direct de parteneri ;
— valoarea contractului ;
— data bilanţului pentru determinarea soldului.

2. **Reglementările externe de compensare** — compensarea se face prin documente de export, documente de import din partea operatorului naţional (BRCE) cu documente corespunzătoare din partea corespondentului străin (bancă străină corespondentă BRCE).

3. **Reglementările interne (în lei)** — plata efectuată de importatorul-beneficiar la operatorul naţional (B.R.C.E.) este utilizată pentru plata producătorului exportator.

4. **Destinaţia soldului.** Soldul apare în baza contractului de barter la data bilanţului (sold ce se formează în contingente). Aceste solduri pot fi utilizate în tranzacţiile de aport valutar. Poate apărea şi sold în afara contingentelor de mărfuri, dacă se foloseşte barterul într-un schimb de mărfuri neprevăzut în contractul cadru, cînd există, de asemenea, posibilitatea realizării unor tranzacţii de aport valutar.

Părţile care concură la realizarea acestui aranjament sînt : operatorul naţional (BRCE), corespondentul străin (bancă corespondentă şi agreată BRCE), importatorul si exportatorul.

Operatorul naţional îndeplineşte următoarele funcţii :

● funcţii principale :
— formarea bugetului import-export în cadrul obiectului schimbului ;
— garantează plată la export şi import ;
— efectuează regulat încasările şi plăţile ;
— stabileşte destinaţia soldului ;
— coordonează centralizat tranzacţiile în compensare ;
— controlează derularea operaţiunilor din barter prin documente.

● funcţii secundare :
— sprijină aceste tranzacţii în ţară ;
— coordonează realizarea operaţiunilor de aport valutar

Corespondentul străin : este corespondentul operatorului naţional cu toate funcţiile respective. Pentru aceste tranzacţii sînt indicate : consorţii, firme de stat, organizaţii comerciale, financiare, societăţi mixte, producători direcţi etc., deoarece este posibil să apară şi barter pentru un singur schimb.

Importatorul : tratează importul şi semnează contractul; dă garanţia bancară în favoarea operatorului naţional pentru plata în termenul prevăzut în contractul său de import.

Exportatorul : stabileşte cu operatorul naţional derularea exportului pînă la destinaţie ; negociază şi semnează contractul de vînzare.

Potrivit contractului cadru de barter care stabileşte un anumit nivel valoric şi o anumită specificaţie de mărfuri, convenită de părţi, are loc schimbul de garanţii bancare. Astfel operatorul naţional şi corespondentul străin schimbă reciproc cîte o garanţie globală, transferabilă şi divizibilă la nivelul valoric al barterului. La momentul începerii livrărilor importatorii din fiecare ţară partenera la barter garantează plata la nivelul valoric al importului respectiv, iar exportatorilor respectivi li se garantează primirea contravalorii mărfurilor exportate. În acest fel fiecare parte participantă la aranjamentul de barter este asigurată financiar în cadrul relaţiilor contractuale respective.

Exemplu : Dacă o firmă străină exportatoare, participantă la barter, exportă o marfă prevăzută în acordul de barter, la o valoare totală de 500 dolari, atunci aceasta va primi contravaloarea mărfii româneşti exportate în franci francezi (presupunînd că partenerul străin este din Franţa). În acelaşi timp întreprinderea românească importatoare va vărsa la BRCE contravaloarea mărfii importate în lei, care constituie sursa pentru plata întreprinderii româneşti exportatoare.

În urma schimburilor de mărfuri care au loc în cadrul barterului la un moment dat pentru una din părţi poate apărea un sold activ (sold pasiv pentru cealaltă parte) şi care nu mai poate fi echilibrat întrucît nu mai există interes pentru partea activă în preluarea mărfurilor stipulate în acordul de barter.

În această situaţie există două soluţii :

a) transmiterea soldului activ la un alt corespondent cu care există de asemenea, un acord de barter, firma exportatoare livrînd unei firme dintr-o ţară terţă, indicată de operatorii naţionali.

Acest gen de operaţiune anulează agio şi disagio la reexportul mărfii, neexistînd posibilitatea realizării de aport valutar, înregistrările făcîndu-se la aceleaşi valori.

b) transformarea unui sold activ rezultat dintr-un barter în sursă de aport valutar.

Mecanismul de funcţionare este următorul :

1. Intreprinderea importatoare, parteneră la barter, are un sold activ la operatorul naţional (BRCE) : + 300 dolari.
2. Firma străină exportatoare, parteneră la barter, are un sold pasiv la operatorul naţional (banca străină corespondentă BRCE) : — 300 dolari.
3. Contract comercial de export : valoare 350 dolari.
4. Cumpărătorul final, ordonează băncii sale deschiderea unui acreditiv în valoare de 350 dolari domiciliat la BRCE.
5. Banca străină avizează BRCE, despre deschiderea L/C.
6. BRCE avizează întreprinderea importatoare despre deschiderea L/C în favoarea sa — valoare 350 dolari.
7. Firma străină, parteneră la barter şi debitoare, livrează marfa.
8. Avizează banca sa şi stinge soldul pasiv de 300 dolari.
9. Banca străină corespondentă debitează contul BRCE cu suma de 300 dolari, echilibrînd barterul; plăteşte în moneda locală firma exportatoare din vărsămîntul anterior al importatorilor.
10. Întreprinderea importatoare livrează marfa conform L/C.
11. Prezintă documentele la BRCE.
12. BRCE — operatorul naţional — reţine suma de 300 dolari pentru plata în moneda naţională a exportatorilor români şi creditează contul întreprinderii importatoare cu suma de 50 dolari = aport valutar ; remite documentele băncii terţe corespondente care o creditează.
13. Banca terţă corespondentă remite documentele cumpărătorului final şi îl debitează.

dr. Dan VOICULESAI
ec. Lazăr MIHAI

Restructurări în producţia şi comerţul mondial

Industria automobilelor

2. Referindu-ne în primul rînd la Japonia, trebuie arătat că marile firme producătoare de autoturisme din această ţară au trecut la realizarea unui vast program investiţional care vizează extinderea activităţii lor atît în ţară cît şi în străinătate.

Astfel, în perioada 1981—1983, primele 10 firme constructoare de autovehicule din Japonia vor investi cca. 24

miliarde dolari în sectorul producției de autoturisme. O mare parte a acestor investiții va fi destinată finanțării acțiunilor de cooperare în străinătate, în principal în S.U.A. și Europa de Vest. În acest context poate fi menționată firma „HONDA MOTOR Co.", care începînd cu 1982 va asambla autoturisme în S.U.A. Firma japoneză a început în 1981 construcția unei linii de montaj în orașul Columbus — statul Ohio, linie care urmează să intre în funcțiune în 1982 și care va avea o capacitate de producție lunară de 10 000 autoturisme de mic litraj. Investițiile destinate acestui proiect sînt estimate la cca. 200 milioane dolari. „HONDA" este prima firmă japoneză constructoare de autoturisme care înființează o unitate de producție în S.U.A. În stadiu de finalizare sînt și tratativele dintre firma japoneză „TOYOTA" și firma nord-americană „FORD", privind înființarea unei societăți mixte de producție în S.U.A., cu o capacitate anuală de 400 000—500 000 **autoturisme de mic litraj** de tipul „subcompact". Se așteaptă ca în viitorul apropiat și alți producători japonezi să anunțe proiecte asemănătoare.

O activitate similară desfășoară firmele japoneze și în Europa de Vest, unde multe acorduri au fost sau sînt în curs de perfectare cu firmele europene constructoare de autoturisme. În acest sens pot fi menționate acordurile firmei japoneze „NISSAN" cu firmele vest-europene „ALFA ROMEO" din Italia și „VOLKSWAGEN" din R.F.G. Prin acordul semnat cu „ALFA ROMEO" se prevede fabricarea în Italia a 60 000 buc. autoturisme pe an dintr-un nou model (ARNA-1), jumătate din producție urmînd a fi destinată pieței japoneze. Firma „NISSAN", al doilea mare producător de autoturisme din Japonia, va investi în noua întreprindere mixtă cca. 14,5 milioane dolari și va furniza caroseria noului model, în timp ce „ALFA ROMEO" va furniza motorul ca și diverse alte componente.

În baza înțelegerii încheiate cu firma „VOLKSWAGEN", concernul „NISSAN" va fabrica în Japonia, începînd cu anul 1983, un nou model de autoturism „VOLKSWAGEN-SANTANA". Firma vest-germană va livra în Japonia motorul, cutia de viteze și transmisia, partea japoneză urmînd să asigure restul componentelor. Producția acestor modele se va cifra la 60 000 buc. pe an în 1983, urmînd să ajungă la 120 000 buc. pe an în 1987.

Trecînd la firmele americane trebuie menționat că principalii furnizori din S.U.A. („GENERAL MOTORS", „FORD" și „CHRYSLER") și-au anunțat intenția de a investi pînă în 1990 cifra de 80 miliarde dolari pentru redimensionarea și modernizarea producției autovehiculelor, în principal pentru producția pe scară largă de autoturisme de mic litraj.

În vederea grăbirii procesului de asimilare a mașinilor mici, cu minimum de efort financiar, firmele americane au și început cooperarea cu producătorii europeni de autoturisme cu cilindree mică. În afară de firma „VOLKSWAGEN", care produce deja în S.U.A. cca. 40 000 autoturisme pe an și alte firme vest-europene au început să producă sau sînt într-un stadiu avansat de tratative cu firmele similare, nord-americane, pentru fabricarea sau asamblarea de autoturisme în S.U.A. Astfel, firma „AMERICAN MOTOR CORP" asamblează în S.U.A. autoturismele „RENAULT 5". Firma „CHRYSLER" negociază cu firma „PEUGEOT" — Franța, montarea în S.U.A. a unui autoturism de tipul „compact", cu cilindree mică, în contrapartidă cu montarea în Franța de autoturisme de teren (tip „JEEP"), destinate pieței europene.

O largă cooperare internațională este în curs de a perfecta și firma „GENERAL MOTORS" cu filialele sale din străinătate. Astfel, transmisia pe față pentru noul model de „OPEL ASCONA" (ca și pentru modelul englezesc „VAUXHALL CAVALIER") va fi fabricată în Japonia după proiectul firmei „OPEL" din R.F.G.

Firmele americane au, de asemenea, în vedere și cooperarea cu firmele japoneze la fabricarea autoturismelor de mic litraj, după cum s-a arătat mai sus.

O activitate investițională susținută desfășoară și firmele vest-europene. Astfel, principalele firme vest-europene au alocat sume importante pentru modernizarea industriei auto. În acest sens poate fi menționată firma „VOLKSWAGEN", care în perioada 1979—1982 va investi numai în R.F.G. suma de 10 miliarde mărci, în special în sectorul liniilor de montaj care utilizează roboți acționați prin calculator. Firma „VOLKSWAGEN" acordă, de asemenea, o atenție deosebită investițiilor sale în străinătate.

Astfel, în afara investițiilor de la filiala sa din Brazilia, grupul „VOLKSWAGEN" construiește în prezent în S.U.A. o nouă linie de asamblat autoturisme pentru care a investit suma de 500 milioane mărci. Investițiile firmei „VOLKSWAGEN" în America de Nord (S.U.A. și Mexic) se vor cifra în perioada 1981—1983 la 13 miliarde mărci.

Grupul „DAIMLER BENZ" construiește în prezent două uzine în R.F.G. pentru producerea unui nou model de autoturism „MERCEDES". Noul model se încadrează în importantul program de investiții pe 5 ani, în valoare de 10 miliarde mărci al grupului „DAIMLER BENZ", care prevede creșterea producției de autoturisme de la actualul nivel de 430 000 bucăți pe an, la 550 000 bucăți pe an în 1985.

Programul de investiții al firmei „BMW" pentru perioada 1979—1984 prevede suma de 4,5 miliarde mărci. Firma „BMW" intenționează să-și mărească producția în principala sa uzină din R.F.G., de la 650 autoturisme pe zi, în prezent, la 1 000 buc. pe zi în 1985—1986, fapt pentru care va investi suma de 2 miliarde mărci. Firma „BMW" construiește, de asemenea, în prezent, în Austria, o uzină care va produce, începînd cu 1982, pentru prima dată la „BMW", motoare Diesel pentru autoturisme. „BMW" a încheiat deja un contract cu grupul „FORD" pentru livrarea în S.U.A. a peste 190000 motoare Diesel.

În Italia, firma „FIAT" s-a lansat într-un program de investiții în valoare de 4,8 miliarde dolari pe perioada 1980—1985, avînd ca obiectiv o restructurare masivă a producției sale. În cadrul acestui program, firma „FIAT" intenționează să-și majoreze producția, trecînd însă de la cele 8 tipuri actuale la 4 tipuri de concepție nouă.

Și alte firme vest-europene au în vedere proiecte de investiții similare.

Vom menționa aici și faptul că întreprinderea de comerț exterior „AVTOEXPORT" din U.R.S.S. a încheiat în 1980 un contract cu firma „PORSCHE" din R.F.G. pentru fabricarea, începînd cu anul 1982, a două noi modele de autoturisme tip „LADA", cu tracțiunea pe față, după concepția firmei vest-germane.

Autoturismele produse după modelul firmei „PORSCHE" vor fi destinate, în principal, pieței externe.

A. DOBRESCU

Turism internațional

Cooperarea economică internațională în dezvoltarea turismului

● În Bulgaria la Sofia, pe litoralul Mării Negre și în alte stațiuni balneare se vor construi hoteluri de către firme austriece în cadrul unui credit de 2 miliarde șilingi acordați Bulgariei de către Austria. Contractul care a început să se desfășoare încă din 1981, mai prevede livrarea de telecabine, teleschiuri, instalații de aer condiționat. Un acord asemănător a fost încheiat de Austria cu Ungaria. Construcția de complexe de tratament împreună cu firme suedeze și din alte țări au condus la o creștere importantă a numărului de turiști vest-europeni în Bulgaria.

● Între grupul maghiar Danubius și firma austriacă Österreichische Spielbanken Consulting A.G. s-a realizat o cooperare privind deschiderea la Budapesta a unui ca-

zinou în incinta hotelui Danubius-Hilton. Deschiderea cazinoului în una din unitățile rețelei Hilton vizează stimularea fluxurilor turistice nord-americane către cele două țări partenere.

● În Polonia s-au realizat prin cooperare internațională construcții de hoteluri după cum urmează: cu firme sudeze — 3 hoteluri, cu firme iugoslave — 1, cu firme franceze — 4 (la Cracovia). Firme britanice urmează să construiască 2 hoteluri pe litoral, iar firme finlandeze 2 hoteluri de categorie superioară (Katowice și Wroclaw) și două moteluri.

● Prin cooperare între R.P. Chineză și Australia s-au realizat un lanț de moteluri în regiuni turistice din nordul și sudul R. P. Chineze în valoare de peste 20 miliarde de dolari. De asemenea, Japan Air Liner, prin filiala sa J.A.L. Developement Co, va construi o serie de hoteluri de cat. I în R.P. Chineză, în principalele orașe și centre regionale. În primii 10 ani conducerea unităților ca și pregătirea personalului este asigurată de J.A.L.

● Trei firme finlandeze: Polar, Lemminkainen și Haka, împreună cu o firmă nord-americană — Tower Int. (finanțatoare) realizează proiectul construirii unui hotel de 1 000 de locuri la Leningrad, beneficiar fiind organizația sovietică de turism „Inturist".

● Un consorțiu de firme franceze au semnat la Beijing cu China Travel Service, un acord de colaborare privind proiectarea, finanțarea, construirea și exploatarea unor hoteluri de clasă internațională. Acorduri similare se desfășoară cu grupurile: Intercontinental, Sheraton, Holiday Inn, Amherst, Hyalt.

● În Uniunea Sovietică au fost antrenate în construirea de bază materială turistică firme din Franța, Iugoslavia și Suedia.

● Antrepriza românească de construcții în străinătate ARCOM a construit în R.F. Germania, la Trawemünde un complex hotelier de mare capacitate.

● Pentru a înlesni legăturile turistice între Anglia și Polonia s-a luat inițiativa construirii în Polonia a două ferry-boat-uri „Pomerania" și „Silezia" care să lege coasta poloneză de Anglia. „Pomerania" poate transporta 1000 de pasageri și 270 de autoturisme, avînd totodată punți de promenadă, restaurant cu 200 de locuri, bar, braserie cu 200 locuri, bar de noapte cu 100 de locuri, două săli de conferințe, cinematograf, aer condiționat.

● Iugoslavia va construi autostrăzi în 4 regiuni, în cadrul unui proiect finanțat de Banca Mondială, în valoare de 785 milioane dolari.

● Agenția de închirieri de automobile „Hertz" este reprezentată în Polonia de Agenția de turism „Orbis" cu stații de închiriere în Varșovia (aeroport), Katowice, Lodz și alte orașe mari, iar în Ungaria de Agenția „Fotaxi" cu stații la Budapesta (aeroport), Balatonfüred, Debrețin și Sopron. Convenții similare există cu R.D. Germană și R. S. Cehoslovacă.

Redactor coordonator: dr. Ioan GEORGESCU

Răsfoind prin dosare

Cum tratăm cererile de ofertă?

Printre operațiunile precontractuale în activitatea de comerț exterior o importanță deosebită o prezintă cererile de ofertă. Fiind o formă de manifestare a intenției partenerilor externi de a încheia contracte comerciale internaționale, este imperios necesar ca cererile de ofertă să fie tratate cu toată atenția și **operativitatea impusă de unul din imperativele comerțului internațional — celeritatea operațiunilor.**

Rezolvarea cu promptitudine a cererilor de oferte de export și a corespondenței privind relațiile economice externe, constituie o obligație pentru ministerele economice, celelalte organe de stat și obștești, și, în special, pentru întreprinderile de comerț exterior, în colaborare cu unitățile producătoare de mărfuri pentru export. Acestea au obligația, potrivit Decretului nr. 215/1973, să dea curs cererilor de ofertă primite din partea firmelor străine și să emită oferte în vederea încheierii contractului de vînzare. Actul normativ amintit prevede expres că cererile de oferte pot fi refuzate dacă există cauze obiective, cu aprobarea ministerului coordonator. Pentru cererile de oferte privind produsele manufacturate (instalații, mașini, utilaje, textile și alte asemenea mărfuri) cu o valoare mai mare de 500 000 lei valută și pentru produsele generale cu o valoare mai mare de 2 milioane lei valută, unitățile pot refuza emiterea ofertei, numai cu aprobarea Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale.

Decretul amintit conține reglementări precise și cu privire la termenele în care trebuie soluționate cererile de ofertă. Astfel, termenul de răspuns la cererile de ofertă este fixat la 15 zile de la primirea lor. În situația cînd cererea de ofertă nu poate fi soluționată în acest termen, unitățile care au primit cererea sînt obligate ca, înăuntrul acestui termen, să dea un răspuns intermediar solicitantului extern, precizînd termenul în care vor putea să rezolve cererea de ofertă. Același termen este stabilit și pentru rezolvarea corespondenței care necesită un răspuns către partenerii externi, dacă, prin convenții internaționale la care statul nostru este parte sau prin acorduri sau convenții încheiate de unitățile în cauză, nu au fost stabilite alte reglementări.

Așadar, reglementările privind modul de tratare a cererilor de ofertă sînt clare. Se aplică însă în toate cazurile? Un anume dosar pe care l-am răsfoit ne-a dat un răspuns negativ. Iată ce ne-a dezvăluit dosarul în cauză. Un partener extern a remis unei întreprinderi de comerț exterior o cerere de ofertă care conținea, în anexă, toate caracteristicile tehnice ale unui anumit produs sofisticat din domeniul construcțiilor de mașini, pe care dorea să-l cumpere. Cererea de ofertă a fost remisă, de îndată, întreprinderii care avea în profilul ei de fabricație produse similare. Primind cererea, redactată în limba străină întreprinderii producătoare i-au trebuit cîteva săptămîni să o traducă. Explicația? În localitatea unde își avea sediul, nu exista un lingvist cu cunoștințe de specialitate, care să dea o interpretare exactă caietului de sarcini complex, atașat la cererea de ofertă. Ca urmare, răspunsul dat partenerului extern a întîrziat considerabil, iar interesul acestuia pentru încheierea contractului a scăzut.

Cazul amintit, care poate nu este singular, ridică o problemă de principiu: Nu ar fi mai bine dacă cererile de ofertă primite de la partenerii externi să fie traduse operativ de către întreprinderile de comerț exterior, după care să fie remise întreprinderilor producătoare, în limba română?

Răspunsul trebuie căutat în obligațiile ce revin întreprinderilor de comerț exterior din **contractul economic de comision pentru export** încheiat cu întreprinderile producătoare. Din păcate, aceste contracte nu conțin clauze adecvate privind modul de transmitere a cererilor de ofertă și în sarcina cui revine obligația de traducere; ca urmare, consecințele sînt de genul celei expuse mai sus.

Față de importanța pe care o prezintă problema pusă în discuție, credem că ea trebuie să-și găsească cît mai urgent o rezolvare corespunzătoare.

DALEX

UNELE SARCINI ALE ORGANIZAȚIILOR SOCIALISTE ÎN LEGĂTURĂ CU ASIGURĂRILE AUTO

Prin «Decretul nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat», devenit Legea nr. 19/1972, s-a introdus asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule. În baza acestei asigurări Administrația Asigurărilor de Stat a preluat obligația materială, financiară, pe care o au deținătorii de autovehicule de a repara prejudiciile produse terților persoane în cazurile în care au răspundere civilă pentru accidentele de autovehicule produse pe teritoriul R.S. România. În cadrul acestui Decret, la titlul II, capitolul III, se stabilesc deținătorii de autovehicule ce intră sub incidența asigurării, cazurile în care se acordă despăgubiri, cuantumul primelor de asigurare și termenele de plată a acestora, precum și principiile care se aplică la stabilirea despăgubirilor.

În art. 42, alineatul 1, din decret sînt prevăzute obligațiile organizațiilor socialiste în cazurile în care cu autovehiculele deținute de acestea se produc pagube prin accidente de circulație unor terțe persoane, iar în art. 45, alineatul 1, se prevede sarcina organizațiilor socialiste asigurate de a recupera pentru Administrația Asigurărilor de Stat despăgubirile plătite de aceasta, de la proprii lor conducători auto răspunzători de producerea pagubelor.

Prin «H.C.M. nr. 1715/1971 pentru stabilirea unor măsuri în executarea Decretului nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat» s-a reglementat procedura de stabilire și de încasare a primelor de asigurare, precum și celelalte norme de executare a dispozițiilor privind asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule.

În aplicarea acestor dispoziții au fost emise «Instrucțiunile nr. 7/1976 ale ministrului finanțelor, pentru executarea de către organizațiile socialiste a unor sarcini ce le revin, potrivit legii, cu privire la asigurările de stat».

În cele ce urmează se redau, din normativele sus-menționate, unele sarcini ce revin organizațiilor socialiste în legătură cu asigurările auto.

I. IN LEGĂTURĂ CU ANUNȚAREA ACCIDENTELOR PRODUSE ȘI STABILIREA DESPĂGUBIRILOR LA ASIGURAREA PRIN EFECTUL LEGII DE RĂSPUNDERE CIVILĂ AUTO

În vederea luării deciziei privind acordarea operativă a despăgubirilor, organizațiile socialiste sînt obligate, potrivit dispozițiilor art. 42, alineatul 1, din Decretul nr. 471/1971, să înștiințeze în scris, în termen de 24 ore de la producerea accidentului, unitatea ADAS în a cărei rază de activitate s-a produs accidentul și să comunice, deîndată, pretențiile formulate de cei păgubiți, precum și primirea oricăror acte în legătură cu accidentul, aceleiași unități ADAS ori aceleia în raza căreia își au sediul.

În ceea ce privește stabilirea despăgubirilor, aceasta se poate face pe două căi și anume : fie pe baza înțelegerii dintre părți, fie prin hotărîre judecătorească.

Potrivit dispozițiilor art. 35, alineatul 2, din Decretul nr. 471/1971, despăgubirile se stabilesc pe baza înțelegrii dintre părți, cu acordul ADAS. Pentru aceasta este însă necesară încuviințarea atît a persoanei păgubite cît și a asiguratului răspunzător de producerea pagubei.

→

Avînd în vedere că potrivit dispozițiilor art. 46, alineatul 1, din Decretul nr. 471/1971, drepturile persoanelor păgubite prin producerea accidentelor de autovehicule se exercită împotriva celor răspunzători de producerea pagubei, precum și pentru a se evita încărcarea activității procesuale și efectuarea unor cheltuieli în procesul civil – cheltuieli care se recuperează de la proprii conducători auto ai organizațiilor socialiste atunci cînd aceștia sînt răspunzători de producerea pagubei – și a se asigura o despăunare operativă a persoanelor păgubite, în aplicarea art. 35, alineatul 2, din același decret, pentru stabilirea despăgubirilor pe baza înțelegerii dintre părți, în toate cazurile în care din actele cu privire la cauzele și împrejurările producerii accidentelor de autovehicule – întocmite de organele miliției sau de alte organe de stat care constată și cercetează accidente de autovehicule, ori de organele ADAS – rezultă răspunderea organizației socialiste (inclusiv a propriului conducător auto) în producerea pagubei, reprezentantul organizației socialiste căreia îi aparține autovehiculul care a produs accidentul urmează să încuviințeze această înțelegere.

Pentru stabilirea unei juste despăgubiri de plată, organizațiile socialiste sînt obligate, potrivit art. 51 din același decret, să pună la dispoziția ADAS toate actele și evidențele necesare pentru verificarea existenței și valorii bunurilor, pentru constatarea producerii accidentelor de autovehicule și evaluarea pagubelor, precum și pentru stabilirea dreptului la despăgubiri. În același scop, în toate cazurile în care sînt implicate în accidente autovehicule aparținînd organizațiilor socialiste, la constatarea pagubelor va participa un reprezentant al acestora, iar, după caz, și propriul conducător auto răspunzător de producerea pagubei. Eventualele obiecții ale acestora cu privire la pagubele constatate se analizează de organele ADAS care, în funcție de constatări, iau hotărîrile corespunzătoare în acest sens.

În cazurile în care la constatarea pagubelor nu este posibilă și participarea reprezentantului organizației socialiste al cărei conducător auto este răspunzător de producerea pagubei, constatarea pagubelor poate fi făcută și numai în prezența conducătorului auto și a persoanei păgubite.

Deși marea majoritate a organizațiilor socialiste au acordat importanța cuvenită stabilirii despăgubirilor pe baza înțelegerii dintre părți și ca urmare și-au dat încuviințarea respectivă, fie odată cu înștiințarea accidentului, fie imediat ce li s-a solicitat aceasta, sînt însă unele unități care, neînțelegînd interesul social al acestei asigurări și grija pe care statul o manifestă pentru despăgubirea victimelor accidentelor de autovehicule, creează nemulțumiri persoanelor păgubite prin întîrzieri în comunicarea încuviințării sau refuzul de a da încuviințarea respectivă. În astfel de cazuri organizațiile socialiste în cauză motivează, în mod nejustificat, în contradicție cu obligațiile ce le revin, că conducătorul autovehiculului nu mai este încadrat al organizației socialiste sau că mai are și alte reținere din retribuție. Alte organizații socialiste refuză să dea încuviințarea respectivă, fără nici o justificare, pretinzînd ca stabilirea despăgubirilor să se facă prin hotărîre judecătorească, deși conducătorul auto răspunzător de producerea pagubei a semnat procesul-verbal încheiat de organele miliției, recunoscîndu-și culpa, a plătit amenda, a participat la constatarea pagubei nefăcînd nici o obiecțiune, a solicitat ca despăgubirile să se stabilească pe baza înțelegerii dintre părți, ori a semnat o declarație prin care se obligă să suporte contravaloarea pagubelor stabilite de ADAS.

Netemeinicia unor asemenea tergiversări ori refuzuri apare și mai evidentă avîndu-se în vedere că odată cu introducerea asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto, despăgubirile fiind plătite de ADAS, nu mai sînt afectate fondurile organizațiilor socialiste.

Avînd în vedere scopul social al asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto și că este necesar să se elimine cauzele care generează nemulțumiri persoanelor păgubite, precum și pentru a se reduce numărul scrisorilor adresate în acest scop, organizațiile socialiste trebuie să-și dea încuviințarea ca despăgubirile să se stabilească pe bază de înțelegere, fie odată cu înștiințarea accidentului, fie imediat ce se solicită aceasta, conformîndu-se astfel dispozițiilor sus-menționate.

→

II. ÎN LEGĂTURĂ CU RECUPERAREA DE LA PROPRII LOR CONDUCĂTORI AUTO, PENTRU ADAS, A DESPĂGUBIRILOR PLĂTITE DE ACEASTA ÎN BAZA ASIGURĂRII PRIN EFECTUL LEGII DE RĂSPUNDERE CIVILĂ AUTO

Pentru despăgubirile stabilite pe baza înțelegerii dintre părți potrivit dispozițiilor art. 35, alineatul 2, din Decretul nr. 471/1971, unitățile ADAS, după plata despăgubirilor, trimit organizațiilor socialiste la care sînt încadrați conducătorii auto respectivi, sau organizațiilor cooperatiste ai căror membri sînt conducătorii auto în cauză, copia actului de constatare a accidentului, în care se stabilește răspunderea în producerea pagubei a conducătorului auto, copia actului de constatare a pagubelor și evaluare a acestora, precum și a celui de plată a despăgubirilor către persoanele păgubite. În baza acestor acte, organizațiile socialiste recuperează de la proprii conducători auto răspunzători de producerea pagubelor sumele respective.

Organizațiile socialiste asigurate trebuie să urmărească cu precădere obținerea angajamentului de plată care constituie titlu executor, conform art. 107, alineatul 2, din Codul muncii, iar în caz de refuz din partea conducătorului auto răspunzător, conducătorul organizației socialiste trebuie să dea decizia de imputare în sarcina acestuia.

În cazul în care despăgubirile s-au stabilit prin hotărîre judecătorească sau arbitrală, în baza căreia organizația socialistă a fost obligată, singură sau solidar cu conducătorul auto, să plătească despăgubiri părții păgubite, unitățile ADAS, după plata despăgubirilor trimit organizațiilor socialiste, în vederea recuperării despăgubirilor, de la proprii lor conducători auto răspuzători de producerea pagubelor, numai copie de pe actul prin care s-a făcut plata despăgubirilor către persoanele păgubite. În același scop, în cazul în care despăgubirile s-au stabilit prin hotărîre judecătorească, în baza căreia numai conducătorul auto a fost obligat să plătească despăgubiri părții păgubite, unitățile ADAS, după plata despăgubirilor, trimit organizațiilor socialiste și copie de pe hotărîrea respectivă.

Sumele recuperate de organizațiile socialiste de la proprii lor conducători auto se virează, lunar, unității ADAS de la care s-au primit actele în legătură cu despăgubirile plătite, cu indicativul menționat în actele respective, cu numele, prenumele și suma pentru fiecare debitor în parte.

Conducerile organizațiilor socialiste, precum și personalul acestora însărcinat cu recuperarea despăgubirilor plătite de ADAS, îndeplinesc toate formele legale pentru recuperarea sumelor respective ca și pentru debitele propriei lor unități. De asemenea, organizațiile socialiste trebuie să țină legătura cu unitatea ADAS care a plătit despăgubirea, în vederea procurării oricăror acte necesare în desfășurarea acțiunii de recuperare, atît cu privire la cauzele accidentului cît și la întinderea pagubelor.

Organizațiile socialiste au obligația să utilizeze căile de atac legale împotriva hotărîrilor netemeinice sau nelegale ale organelor de jurisdicție, pentru a nu prejudicia dreptul ADAS prevăzut în art. 45 din Decretul nr. 471/1971. În acest scop, organizațiile socialiste sînt obligate să comunice unităților ADAS în cauză instanța, numărul dosarului și termenele de judecată. De asemenea, unitățile ADAS au obligația să pună la dispoziția organizațiilor socialiste documentația necesară susținerii cauzei.

Organizațiile socialiste de la care proprii conducători auto debitori se transferă la alte organizații socialiste, urmăresc, în continuare, recuperarea la noul loc de muncă al debitorului și virează sumele recuperate în contul bancar al unităților ADAS la fel cum se procedează și pentru debitele ai căror titulari continuă să fie în muncă în acea unitate sau să fie membri – în cadrul organizațiilor cooperatiste – ori stabilesc cu organizația socialistă la care s-a transferat debitorul, pentru ca aceasta să

→

vireze direct sumele recuperate în contul bancar al unității ADAS.

Organizațiile socialiste care urmăresc debite de la proprii lor conducători auto, răspunzători de producerea pagubelor, în baza dispozițiilor art. 45 din Decretul nr. 471/1971, și care, în conformitate cu prevederile dispozițiilor legale în vigoare le trimit spre urmărire și încasare organelor financiare de pe lîngă comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare, trebuie să menționeze în adresele de trimitere că sînt «creanțe ale Administrației Asigurărilor de Stat», și să avizeze despre aceasta și unitatea ADAS.

III. ÎN LEGĂTURĂ CU CUPRINDEREA CONDUCĂTORILOR AUTO PROFESIONIȘTI ÎN ASIGURAREA FACULTATIVĂ DE RĂSPUNDERE CIVILĂ

În conformitate cu dispozițiile art. 45 din Decretul nr. 471/1971, conducătorii auto ai organizațiilor socialiste sînt obligați a restitui, potrivit legislației muncii – prin rețineri din retribuțiile lunare efectuate de către unitățile la care aceștia sînt încadrați –, despăgubirile plătite de ADAS în cadrul asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto, pentru pagubele de accidente provocate din vina lor cu autovehicule aparținînd unităților ai căror încadrați sînt.

La solicitarea unor conducători auto profesioniști, precum și a unor organizații socialiste, s-au aprobat «Condițiile speciale privind asigurarea facultativă de răspundere civilă a propriilor conducători auto ai organizațiilor socialiste, pentru pagubele produse prin accidente cu autovehiculele aparținînd acestor organizații».

Ca urmare, un conducător auto care a încheiat o astfel de asigurare, în cazul în care, conducînd un autovehicul aparținînd organizației socialiste al cărui încadrat este, a produs din vina sa un accident auto provocînd pagube unui terț, nu va mai fi obligat să restituie despăgubirea pe care ADAS a plătit-o terțului păgubit, în contul organizației socialiste asigurate deținătoare a autovehiculului cu care s-a produs accidentul.

Cum pagubele produse din asemenea accidente sînt adesea de valori însemnate, ceea ce creează dificultăți atît conducătorilor auto în cauză, care urmează a suporta despăgubirile plătite, cît și organizațiilor unde aceștia lucrează, întrucît prin constituirea unor posturi de debitori le revin obligații în ceea ce privește urmărirea, în timp îndelungat, prin reținere din retribuție, a sumelor respective, prin asigurarea facultativă introdusă s-a urmărit și eliminarea acestor dificultăți.

Avînd în vedere cele de mai sus, organizațiile socialiste vor da curs solicitărilor sucursalelor ADAS pentru inițierea de acțiuni în vederea încheierii de asigurări facultative de răspundere civilă cu conducătorii auto profesioniști.

Cu prilejul acțiunilor ce se întreprind pentru cuprinderea în asigurarea facultativă de răspundere civilă a conducătorilor auto profesioniști se va insista îndeosebi pe : protecția largă ce se acordă conducătorilor auto profesioniști prin această asigurare, la care prima pe 1 an este de numai 200 lei ; măsurile organizatorice ce trebuie luate și sprijinul ce trebuie acordat în cadrul fiecărei organizații socialiste ; avantajele pe care le au organizațiile socialiste unde sînt încadrați conducătorii auto care au încheiat asigurări, la care se elimină o serie de lucrări care se fac pentru urmărirea, în conformitate cu prevederile art. 45 din Decretul nr. 471/1971, a recuperării sumelor plătite drept despăgubiri pentru pagube produse din culpa conducătorilor auto profesioniști.

CONSILIUL POPULAR AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI
GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ
ÎNTREPRINDEREA PRESTĂRI SERVICII
Str. Berzei 25, Sector 1
București

— Arbore planetar SR 113 buc. 18
— idem T.V. buc. 8
— Ax suport bară direcția T.V. buc. 1
— Ax pompă apă S.R. buc. 16
— Arc supapă presiune buc. 9
— Arc cuplare bendix SR 113 buc. 10
— Cuplaj arbore cardan TV buc. 2
— Ax primar cutie vit. SR—TV buc 13
— Ax distribuitor delco TV buc. 16
— Apărătoare soare buc. 2
— Ax intermediar 2 TV 1 SR 113 buc. 3
— Ax cu zale 6 SR; 3 TV buc. 11
— Ax cu rolă men. 1 TV 8 SR buc. 9
— Arbore planetar spate ARO buc. 3
— Ansamblu frînă 1 ARO; 1 Warșava buc. 2
— Arbore secundar (Diferit) buc. 12
— Ax culbutor SR 2 Dacia; 1 SR buc. 3
— Ax pinion sateliți 11 SR; 5 TV buc. 17
— Braț motor suport servofix SR 113 buc. 3
— Bendix Gaz 59 buc. 3
— Braț motor sup. servofix 413 buc. 6
— Bulon bielă buc. 6
— Bulon sferic cap bară SR 101 buc. 13
— Bulon arc buc. 22
— Bec sofit 12×5 buc. 1216
— Bucșe pivot (diferite) buc. 120
— Becuri liliput 12×4 buc. 134
— Bolț siguranță arc SR 113 buc. 5
— Bolț piston CN 7 SR 113, 3 SR 101 2 Warșava buc. 14
— Bucșe amortizor buc. 8
— Bucșe bielă SR buc. 43
— Bucșe diferite buc. 40
— Bolț ambreaj SR buc. 12
— Bec liliput 12×2 buc. 140
— Bielă compresor SR 113 buc. 3
— Cheder kg. 2
— Buton claxon (IMS M.46) buc. 29
— Bobină inducție 12 v buc. 12
— Bobină stator Dinam Bucegi SR 113 buc. 7
— Bobină colector electromotor SR 113 buc. 8
— Bec bilux buc. 67
— Bec far 12×40×45 Bec far 12×35; 495,6 ; 413 ; 1,20 buc. 30
— Bară conexiune ARO buc. 1
— Baie ulei SR buc. 1
— Capac cilindru chipar SR 132 buc. 1
— Capac servomecanism SR 113 buc. 2
— Cuplat frînă pneumatic remorcă buc. 2
— Kilometraj (indicat. circulație) SR buc. 1
— Cuzineți bielă diferiți buc. 33
— Cuzineți palier diferiți buc. 20
— Carcasă corp pompă apă 6 TV; 7 SR buc. 13
— Capete bară ARO buc. 49
— Capac delco 117 SR 113 buc. 125
— idem 4 TV + 4 Warșava buc. 125
— Capac membrană SR 113 buc. 2
— Cilindru servo frînă ARO buc. 10
— Cilindru frînă receptor SR buc. 1
— Potcoavă baie ulei Warșava buc. 2
— Cilindru receptor frînă ARO buc. 9
— Cilindru receptor frînă SR buc. 30
— Culbutori SR 113+TV+ARO buc. 67
— Corp pompă benzină SR 113 buc. 10
— Cilindru ambreiaj TV buc. 9
— Corp pompă benzină SR 113 buc. 21
— Curele trapezoidale 1400 buc. 2
— idem 3300 buc. 2
— idem 2300 buc. 7
— idem 950 buc. 1
— idem 1210 buc. 24
— Siguranțe supapă SR 113 buc. 29
— Capac roată Warșava buc. 6
— Carcasă casetă dir. SR buc. 1
— Culise auto SR 113 buc. 144
— Covor cauciuc buc. 11
— Garnitură chiuloasă buc. 2
— Colector evacuare TV buc. 8
— Cot radiator SR buc. 78
— Cilindru receptor TV buc. 17
— Cercel arc spate SR buc. 15
— Capac corp chiuloasă buc. 6
— Corp ajutat descărc. dif. buc. 3
— Casetă sateliți molotov. buc. 1
— Galerie evacuare TV+ARO 1 SR 113 buc. 10
— Cărbuni dinam SR 113 buc. 6
— Cărbuni electromotor buc. 45
— Cărbuni dinam SR 113 buc. 94
— Cărbuni antrenator TV, SR buc. 595
— Dispozitiv ridicare geam. SR buc. 8
— Disc ambreiaj SR buc. 9
— Dinam SR buc. 1
— Distribuitor delco TV M 461 buc. 2
— Diode SR+TV+ARO buc. 40
— Dispersor lumini buc. 2
— Reducție frînă SR 113 buc. 50
— Element sită filtru benzină buc. 18
— Filtru ser compresor buc. 2
— Flanșă compresor SR buc. 2
— Filtru aer TV buc. 1
— Filtru aer ARO buc. 2
— Filtru motorină trac. buc. 1
— Furcă frînă mînă TV buc. 1
— Furcă ambreaj SR buc. 1
— Furcă cutie viteză TV buc. 1
— Fuzetă stînga S R113 buc. 1
— Filtru ulei TV SR ARO buc. 481
— Filtru sită pompă benzină buc. 4
— Flanșă ax came buc. 2
— Flanșă pion atac TV buc. 1
— Filtru sită pompă benzină buc. 4
— Flanșă ax came SR buc. 2
— Flanșă pion atac. TV buc. 1
— Fulie pompă apă SR 101 buc. 3
— Fulie pompă apă SR 101 buc. 3
— Fulie dinam SR 113 buc. 4
— Fulie arbore cotit SR 113 buc. 3
— Fulie antrenare p. apă buc. 1
— Flanșă arbore prmar SR 113 buc. 4
— Ferodou (100×10). buc. 71
— Ferodou buc. 14
— Fasung lampă bord buc. 8
— Filtru brut benzină SR 113 buc. 4
— Garnitură pompă apă buc. 1
— idem capac distrib. buc. 1
— Ghid supapă admisie SR buc. 74
— Garnit. pompă benzină buc. 2
— Geam lateral SR 113 buc. 1
— idem fluture SR 113 buc. 10
— idem SR 113 buc. 17
— Geam ușă TV buc. 5
— Geam lateral ușă TV buc. 2
— Gheară manivelă rad. buc. 9
— Garnit. cilindru frînă buc. 211
— idem inel buc. 174
— idem cilindru basc. buc. 95
— idem servo. buc. 66
— Geam pompă centr. buc. 169
— idem frînă buc. 85
— Grup conic 2 TV+SR 113 buc. 4
— Grup diferențial corp buc. 1
— Garnit. inelare buc. 542
— Garnit. servo. buc. 163
— idem ambreiaj buc. 45
— idem piston buc. 68
— Geam carcasă buc. 108
— idem regulator buc. 80
— idem inel buc. 103
— idem far proiectare buc. 8
— Garnitură piston frînă buc. 26
— idem filtru ulei buc. 28
— idem cămăși buc. 97
— Inele siguranță diferite buc. 88
— Indicator presiune ulei SR 113 buc. 20
— Inel sincron bronz TV buc. 2
— Inel etanșare SR 116 buc. 15
— Intrerupător lumină TV+SR buc. 4
— idem semnalizare TV buc. 8
— Țiglere SR+TV buc. 42
— Levier braț frînă Warșava buc. 1
— Lame stergător IMS buc. 30
— Levier direcție Warșava buc. 3
— idem casetă direcție buc. 4
— Membrană pompă benzină buc. 6
— Macara geam SR 113 buc. 8
— Membrană pompă benzină SR 113 buc. 133
— Miner ușă SR buc. 17
— Manșon protecție rul. intern. buc. 3
— Manșon rulment SR+TV buc. 80
— Membrană servo SR 113 buc. 1
— Melc direcție (faza ax 10 SR 12 TV buc. 2
— Manivelă pornire TV buc. 40
— Membrană pompă benzină SR buc. 4
— Ochi pisică SR buc. 4
— Pinion satelit planetar SR 113 buc. 4
— Pîrghie fuzetă SR 13 buc. 4

— Şurub cu piuliţă tacheţi Volgă buc. 3
— Placă presiune buc. 2
— Piston compresor SR 113 buc. 22
— idem motor SR 101+SR 113+TV buc. 32
— Pîrghie membr. pompă benz. SR 113 buc. 40
— Pivot fuzetă pompă benz. SR 113 buc. 61
— Pastilă pompă benz. TV buc. 115
— Pinion satelit buc. 6
— idem antrenare delco 11 SR 113 2 Warşava buc. 13
— idem bendix electromotor buc. 5
— Pîrghie acţ. membrană. pompă benzină buc. 18
— Pinion distribuitor ax came TV buc. 4
— Pinion viteză I SR 113—131 buc. 4
— idem II—III Warşava buc. 4
— idem I SR 113—131 buc. 3
— idem arbore intern vit. SR113—131 buc. 6
— idem dif. arb. int. SR 113—131 buc. 4
— idem SR 113—131 buc. 1
— idem atac. 2 SR 132 2 TV buc. 4
— Planetar ARO buc. 7
— Pinion mers înapoi ax interm. buc. 2
— idem ax came. TV buc. 1
— idem secundar arb. cut. vit. SR 113 buc. 1
— idem intermediar cut. vit. SR 113 buc. 2
— idem secundar vit. I SR buc. 1
— Piston brut. buc 1
— Pompă centrală ambreiaj ARO buc. 9
— Racord frînă SR 113 buc. 34
— Radiator apă ARO buc. 1
— TV buc. 1
— Ramă far TV buc. 3
— Resort cilindru frînă TV buc. 2
— Rolă casetă direcţie TV buc. 6
— Regulator vacmatic TV buc. 23
— Robinet golire apă 1 SR 5 TV buc. 6
— Resort frînă SR 113 buc. 4
— idem TV buc. 25
— idem SR 113 buc. 17
— idem SR 113 buc. 30
— Rotor dinam. SR 113 buc. 2
— idem distr. delco. SR 113 buc. 41
— Rez. bob. inducţie SR+TV+ARO buc. 6
— Plutitor SR 113+TV+ARO buc. 17
— Port diode SR TV ARO buc. 1
— Pîrghie pompă benzină Volgă buc. 2
— Placă disc. ferodou ambreiaj. buc. 25
— Piuliţe hexagonale capac bielă buc. 8
— Piston pompă spirt benz. SR TV buc. 13
— Pompă sprit. benzină SR 101 buc. 8
— Prezoane SR 113 TV buc. 312
— Relev. semnalizare buc. 11
— Suport arc cercel SR 113 buc. 2
— Suport cutie viteză SR 113 buc. 2
— Supape pompă centr. frînă SR buc. 14
— Sită filtru TV buc. 2
— Sită deflector Volgă buc. 2
— Siguranţe supapă Taler arc supapă SR buc. 70
— Saboţi frînă fontă buc. 4
— Sigur. bolţ piston (difer.) buc. 30
— Şaibă culbutori SR TV buc. 94
— Şurub reglat tacheţi SR buc. 1
— Simering tromba planetar SR buc. 3
— Semicuzineţi palier SR TV ARO buc. 20
— idem bielă buc. 28
— Sincron I—TV (vit. III—IV) buc. 7
— idem IV—V+II—III 15.SR.113—131; 1 SR 113—131 buc. 16
— Suport arbore cadran Carpaţi buc. 7
— idem ax culbutori SR TV ARO buc. 5
— Şurub cu piuliţă SR 113 buc. 8
— idem ambreiaj TV buc. 12
— Sector dinţat carburator SR TV buc. 3
— Suport arc buc. 2
— idem buc. 2
— Suport suspensie buc. 1
— Suport rulment ambreiaj TV buc. 3
— Schimbător fază lumini TV buc. 5
— Saboţi spate SR 113 buc. 2
— Segmenţi ungere SR 113 buc. 92
— idem compresor buc. 28
— idem SR 113 buc. 88
— idem SR 113 buc. 59
— Scaun supape TV SR ARO buc. 42
— Şaibă pinion sateliţi SR buc. 15
— Ştergători parbriz IMS buc. 8
— Supapă cilindru frînă buc. 2
— idem pompă benzină SR TV buc. 145
— idem motor SR 113 buc. 15
— Şaibe pinion planetar SR buc. 16
— Supape frînă centrală SR buc. 3
— Tampoane difierite SR buc. 10
— Tije pompă ulei SR TV buc. 20
— Tambur roată SR 113 buc. 5
— Tampon elastic ARO buc. 2
— idem Warşava buc. 1
— idem TV buc. 2
— idem SR 113 buc. 16
— idem motor SR 113 buc. 18
— idem SR TV ARO buc. 13
— Conducte culbutori SR 113+TV buc. 8
— Tamburi roată SR 113 buc. 22
— Ventilatoare SR 113 buc. 3
— Motoraş ştergători parbriz GAZ buc. 1
— Pnion ant. delco buc. 5
— Flanşă pinion atac buc. 1
— Ax volan direcţie Warşava buc. 2
— Bandaje cauciuc roţi buc. 16
— Broască uşă Warşava buc. 20
— Bucşe arc suspensiei SR 131 buc. 20
— Chiuloasă Ford buc. 1
— Cutie viteză Warşava buc. 1
— Perie arc SR 131 buc. 36
— Miner uşă Volga buc. 4
— Pinion planetar ZIL SR 101 buc. 12
— Punte spate Warşava buc. 2
— Piston motor GAZ 51 buc. 1
— Pinion arbore cotit Volga buc .9
— Punte spate Warşava buc. 2
— Segmenţi GAZ buc. 12
— Transmisie cardanică Warşava buc. 1
— Volan direcţie IMS buc. 1
— Ax cardan interm. buc. 2

CITITORI!

Decupînd şi expediind formularul de mai jos vă asiguraţi primirea în trimestrele II, III şi IV/1982 a „Revistei economice" şi a Suplimentului ei săptămînal.

Abonamentele pot fi făcute şi prin oficiile P.T.T.R., costul unui abonament pe trei trimestre fiind de 195 lei, adică 5 lei un număr al revistei.

— — — — — — — — — — — — — —

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREŞTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin mandatul poştal din ziua . . . . . v-am expediat suma **de 195 lei, în contul ISIAP (Intreprinderea de stat pentru imprimate şi administrarea publicaţiilor. Piaţa Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR., Filiala Sector 1, Bucureşti, reprezentînd** contravaloarea unui abonament **la revistă şi supliment, pe trimestrele II, III şi IV/1982.**

(semnătura abonatului)

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ DIN ROMAN

În apropierea gării de călători din municipiul Roman se conturează imaginea unei moderne întreprinderi constructoare de mașini. Este întreprinderea mecanică, în care din anul 1970 se realizează strunguri Carusel. În prezent sînt fabricate strunguri cu diametrul de prelucrare de 10 000 mm. Iată cîteva caracteristici și domenii de utilizare ale acestor mașini-unelte mult apreciate și solicitate pe piața mondială.

SC 14-17 NC — Strungul Carusel cu comandă numerică (NC) cu cap revolver este o mașină unealtă universală, destinată strunjirii exterioare, interioare și plane a unor piese complexe. Poate prelucra piese în regim de degroșare sau finisare, unicate, serii mici și mijlocii. Complexitatea suprafețelor obținute, gradul de finisare înalt a acestora, automatizarea trecerii de la o operație la alta, productivitatea ridicată în raport cu mașinile clasice, recomandă acest utilaj pentru dotarea atelierelor unde se prelucrează piese complexe. Echipat cu magazin de scule, cu 12 portscule, are performanțe superioare, putînd executa din aceeași prindere un mare număr de operații, schimbarea sculelor executîndu-se automat.

SC 14-17 — Execută operații de strunjire cilindrică exterioară și interioară, strunjire plană, strunjire de canale, precum și alte operații, putînd fi folosit atît pentru lucrări de degroșare, cît și pentru lucrări de finisare. Prin echipare cu accesorii speciale (care se livrează la comandă specială contra cost) pe această mașină pot fi executate și operații de găurire, strunjire conică, filetare, copiere după șablon.

Caracteristici constructive

Batiu monobloc, traversa mobilă, suport vertical dreapta cu cap revolver pentagonal, suport vertical stînga cu sanie în cruce (numai pentru SC 17), suport lateral. La comandă specială suportul vertical dreapta se poate livra și în varianta cu sanie în cruce.

Acționarea principală se realizează de un motor de curent alternativ prin intermediul unei cutii de viteze cu 16 trepte comutabile hidraulic, sau cu motor de curent continuu și cutie de viteză cu trei trepte.

Menținerea contantă a vitezei de așchiere la strunjirea plană, o altă caracteristică importantă a acestei variante, se realizează prin reglarea automată a rotației platoului, permițînd astfel alegerea celor mai economice regimuri de lucru. Pupitrul de comandă suspendat și mobil permite comandarea mașinii din poziții diferite.

SC M — Strungurile Carusel cu un montant sînt mașini-unelte universale, destinate operațiilor de strunjire cilindrică exterioară și interioară, prelucrărilor frontale, canalelor inelare, suprafețelor de revoluție rectilinii prin comandă numerică. Mașinile pot fi utilizate atît la operații de degroșare, cît și la cele de finisare. Cu ajutorul dispozitivelor de frezat și rectificat se pot realiza operații de frezare radiale și circulare, găurire, alezare și rectificare.

SC 17 TF 2 NC — Concepută special pentru a lucra cu regimuri de așchiere intensive, mașina este destinată prelucrării roților de vagon monobloc. Traversa fixă conferă mașinii o rigiditate maximă, ceea ce o face apță pentru realizarea unor suprafețe cu o finisare superioară și un înalt grad de precizie dimensională.

I. VASILESCU

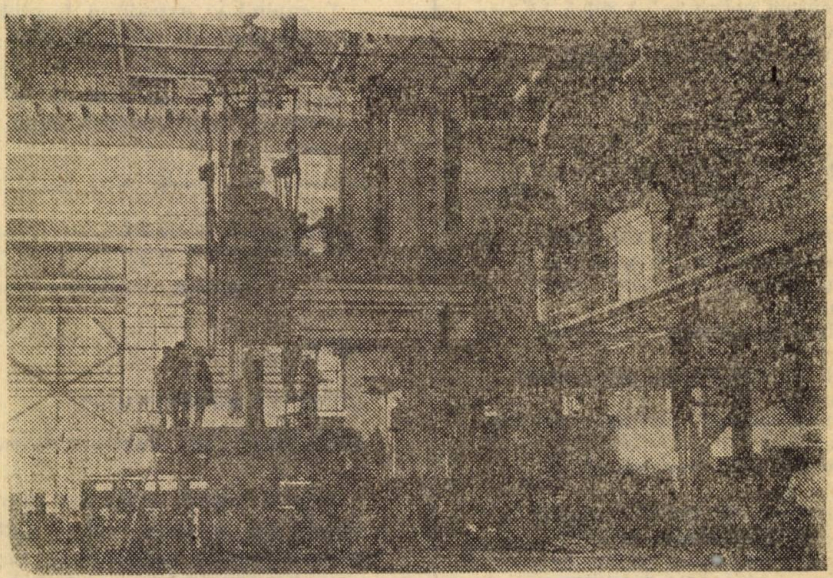

Strungul Carusel cu diametrul de prelucrare 8000 (10 000) mm, cu comandă numerică de conturare, cea mai prestigioasă realizare a colectivului de la I.M. Roman

20 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii

AGRICULTURA SOCIALISTĂ PE DRUMUL PROGRESULUI ȘI PROSPERITĂȚII

ÎN CENTRUL politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, Partidul Comunist Român situează mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane și orientarea lor în direcțiile care asigură dezvoltarea armonioasă, echilibrată a economiei naționale. În acest context, paralel cu creșterea și modernizarea continuă a industriei, a celorlalte ramuri, o atenție deosebită este acordată agriculturii, care, prin locul și funcțiile sale, reprezintă o ramură de bază a economiei noastre naționale.

Teza privind locul și rolul important al agriculturii și al țărănimii în dezvoltarea economică, socială și politică a României socialiste a stat la baza întregii activități practice de transformare a relațiilor agrare și de dezvoltare a agriculturii. Ea constituie o parte componentă esențială a actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Programul partidului și documentele Congresului al XII-lea al partidului, prefigurînd dezvoltarea economică și socială a României în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă, prevăd accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii — ca una din prioritățile cele mai importante de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor. **„Ne propunem de fapt** — arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre"** [1]).

În toate etapele revoluției și construcției socialismului, rezolvarea problemei agrare, transformarea agriculturii într-o ramură intensivă, modernă, capabilă să satisfacă nevoile crescînde ale economiei naționale au constituit un obiectiv esențial al politicii economice a Partidului Comunist Român. Rezolvarea revoluționară și definitivă a problemei agrare a devenit posibilă prin lupta unită a clasei muncitoare și a țărănimii în epoca deschisă de revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din August 1944. În procesul revoluționar declanșat de Actul istoric din August 1944 au fost create premisele desființării proprietății moșierești și ale trecerii pămîntului în mîinile țărănimii muncitoare. Reforma agrară din 1945, înfăptuită de țărănime, cu sprijinul activ al clasei muncitoare și sub conducerea P.C.R., a constituit un act legic de dreptate socială, cu consecințe deosebite pe plan economic, social și politic. Pentru prima oară în istoria poporului român după luptele multiseculare purtate de țărănime, pămîntul a intrat în stăpînirea celor ce-l munceau.

Trecerea la construcția societății socialiste a pus cu necesitate obiectivă — odată cu naționalizarea principalelor mijloace de producție, în iunie 1948, și cu trecerea la industrializarea socialistă a țării — problema transformării socialiste a agriculturii și a înfăptuirii revoluției socialiste agrare. Începutul organizării agriculturii pe baze socialiste a fost marcat de hotărîrile istoricei Plenare a Comitetului Central al P.C.R. din 3—5 martie 1949. Transformarea socialistă a agriculturii, proces revoluționar cu ample implicații economice și sociale, s-a realizat treptat, timp de aproape 14 ani, printr-o vastă activitate politică, organizatorică și educativă desfășurată de partid pentru trecerea tuturor păturilor țărănimii, pe baza liberului consimțămînt, pe calea cooperativizării. Datorită politicii agrare juste a partidului, care a militat pentru industrializarea țării — factor determinant al creării bazei tehnico-materiale necesare marii producții agricole — și sprijinului multilateral al statului, profunda reorganizare a relațiilor sociale la sate a fost însoțită de creșterea continuă a producției agricole, fapt ce a constituit un factor important în echilibrarea economiei naționale, în satisfacerea nevoilor de consum ale populației.

Încheierea cooperativizării agriculturii în primăvara anului 1962 a reprezentat victoria revoluției agrare socialiste, marcînd crearea economiei socialiste unitare, triumful relațiilor noi, socialiste, atît la orașe cît și la sate. Cooperativizarea agriculturii a determinat profunde mutații în viața satelor, țărănimea, împlinindu-și aspirațiile pentru care a luptat și a dat jertfe timp de secole, a devenit stăpînă pe pămîntul pe care-l lucrează și pe roadele muncii sale, participantă activă, alături de clasa muncitoare, de intelectualitate, de întregul popor la opera de făurire a noii orînduiri sociale. Încheierea cooperativizării agriculturii a constituit un eveniment de maximă importanță politică și economico-socială, o etapă importantă în procesul revoluționar de făurire a societății socialiste în țara noastră. **„Viața, experiența** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — au demonstrat în modul cel mai concludent că, în procesul făuririi socialismului, cooperativizarea, dezvoltarea și modernizarea agriculturii ocupă un loc principal, că promovarea unei politici agrare juste constituie condiția esențială a dezvoltării armonioase a economiei, a edificării cu succes a noii orînduiri sociale"** [2]).

După încheierea cooperativizării agriculturii, Partidul Comunist Român a pornit de la concepția că statornicirea marii proprietăți și a relațiilor de producție socialiste în agricultură constituie numai cadrul social pentru realizarea unei agriculturi moderne, că avantajele sistemului socialist de organizare a producției agricole pot fi pe deplin valorificate numai prin dezvoltarea continuă a bazei tehnice-materiale, prin mecanizare, chimizare, irigații, prin aplicarea largă a științei și a tehnologiilor înaintate.

Pe fondul politicii generale de asigurare a unei dezvoltări proporționale a ansamblului economiei naționale, Congresul al IX-lea al partidului din 1965 a fundamentat raportul optim dintre industrie și agricultură în noua etapă de dezvoltare a țării pe calea socialismului, stabilind drept obiectiv central în domeniul agriculturii intensificarea și modernizarea producției agricole în toate sectoarele de activitate. În perioada de după Congres, partidul a supus unei analize exigente situația din agricultură, a criticat o seamă de neajunsuri și rămîneri în urmă care s-au manifestat și a adoptat măsuri corespunzătoare pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu. Astfel, s-a subliniat necesitatea acordării unei atenții sporite atît agriculturii de stat, cît și celei cooperatiste, asigurării dezvoltării proprietății de stat și cooperatiste.

Congresul al X-lea al partidului a pus la ordinea zilei trecerea la o etapă istorică nouă a țării noastre — etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. În rezoluția adoptată, Congresul a trasat sarcina „continuării liniei de modernizare a agriculturii, de extindere a mecanizării, chimizării, de înfăptuire a programului de irigații și introducere a cuceririlor științei" [3]).

Congresul al XI-lea al partidului din noiembrie 1974 a stabilit orientările și căile pentru realizarea unei agriculturi intensive, de înaltă productivitate. Pe această bază a fost întocmit un program unitar privind dezvoltarea în ansamblu a agriculturii în cincinalul 1976—1980, concretizat în programe speciale, pe sectoare, subramuri, grupe de cultură, specii de animale și altele.

Efectul conjugat al dezvoltării bazei tehnico-materiale cu măsurile de perfecționare a organizării și conducerii agriculturii s-a concretizat în producțiile medii superioare la hectar obținute în 1976—1980, față de cele realizate în cincinalul încheierii cooperativizării agriculturii 1961—1965, cu 1 230 kg la grîu și secară, cu 1 590 kg la porumb, cu 490 kg la floarea-soarelui, cu 6 220 kg la cartofi și 9 950 kg la sfecla de zahăr. Producții superioare cantitativ și calitativ s-au obținut și la cultura legumelor, precum și la plantațiile de viță de vie și pomi fructiferi. De asemenea, efectivul de bovine a crescut de la 4 530 000 în 1961 la 5 216 000 în 1971 și la 6 485 000 în 1981.

În mod deosebit trebuie subliniat că în perioada care a trecut de la încheierea cooperativizării agriculturii **s-a dezvoltat continuu proprietatea cooperativelor agricole de producție.** Astfel, valoarea fondurilor fixe a crescut de la 8 miliarde lei în 1962 la 47,5 miliarde lei în 1980. De asemenea, valoarea fondurilor fixe a întreprinderilor agricole de stat a crescut, în perioada 1960—1980, de la 3,9 miliarde lei la 45,9 miliarde lei. Concomitent statul sprijină țăranii din zonele necooperativizate cu mașini și unelte agricole, cu chimicale și alte produse, cu semințe, animale de rasă, în vederea dezvoltării producției.

1) **Nicolae Ceaușescu. România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate,** vol. 21, Ed. politică, București, 1981, p. 420

2) **Nicolae Ceaușescu,** Op. cit., p. 408

3) Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, Ed. politică, București, 1970, p. 739

Ca urmare a progreselor înregistrate, agricultura noastră socialistă a asigurat în condiții tot mai bune aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și necesitățile de materii prime ale unor sectoare importante ale industriei. Succesele obținute în dezvoltarea producției agricole vegetale și animale s-au răsfrînt nemijlocit **în condițiile de viață ale țărănimii, în ridicarea nivelului său de trai, material și cultural.** Drumul cooperativizării agriculturii s-a dovedit a fi drumul bunăstării pentru întreaga țărănime. Au sporit an de an veniturile reale ale tuturor oamenilor muncii din agricultură. Pe măsura dezvoltării intensive a agriculturii s-a micșorat continuu decalajul dintre nivelul veniturilor obținute de personalul muncitor din întreprinderi industriale și cel al veniturilor obținute de țăranii cooperatori. Sporirea veniturilor bănești ale țărănimii a determinat deplasări în structura consumului acesteia spre produse alimentare de calitate superioară și spre bunuri nealimentare care îmbunătățesc condițiile de viață și confort (textile, încălțăminte, mobilă, electrocasnice, metalochimice etc.), precum și spre bunuri necesare ridicării nivelului cultural (aparate de radio, televizoare, instrumente muzicale, aparate fotografice, cărți etc.). De asemenea, dezvoltarea agriculturii a creat posibilitatea legiferării unui sistem unitar de pensionare a membrilor cooperatori, rezolvîndu-se astfel o problemă socială cu multiple implicații pentru agricultură și țărănime. Țărănimea cooperatistă dispune de numeroase drepturi sociale: concedii de odihnă, asistență medicală gratuită, creșe, grădinițe și ajutoare pentru copii.

În mediul rural s-au îmbunătățit condițiile de locuit ale populației, s-a asigurat electrificarea satelor, modernizarea șoselelor și dezvoltarea utilităților edilitare în toate comunele țării. S-a dezvoltat rețeaua comercială și de alimentație publică. De asemenea, s-a extins rețeaua instituțiilor de învățămînt și cultură și a celei sanitare. **„Acum putem să afirmăm cu toată fermitatea** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor din februarie 1982 — **că numai calea socialistă a agriculturii, în forma proprietății de stat și cooperatiste — care se completează în mod armonios — poate asigura progresul neîntrerupt al agriculturii".**

Ținînd seama de noua calitate a țărănimii cooperatiste — de stăpînă a mijloacelor de producție, producătoare a bunurilor materiale și beneficiară a rezultatelor muncii, Partidul Comunist Român a acționat permanent pentru crearea și perfecționarea cadrului organizatoric menit să asigure participarea activă a țărănimii cooperatiste la conducerea vieții economice și social-politice. În acest sens au fost instituționalizate organe de conducere colectivă la nivelul unităților cooperatiste — **adunarea generală a cooperativelor** —, au fost create organizații obștești proprii ale țărănimii, cu importante atribuții organizatorice, economice și social-politice: **Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție și uniunile județene.** Prin Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție se asigură participarea organizată a țărănimii cooperatiste la conducerea agriculturii și a întregii vieți sociale, președintele U.N.C.A.P. fiind membru al guvernului în calitate de reprezentant direct al țărănimii cooperatiste. Uniunea națională a Cooperativelor Agricole de Producție face parte din Frontul Democrației și Unității Socialiste, organism politic permanent, care asigură un cadru organizatoric corespunzător participării active la viața politică a țărănimii, a tuturor oamenilor muncii. Un nou cadru care asigură participarea directă a reprezentanților țărănimii la conducerea vieții social-economice îl constituie **Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor și Consiliul Național al Agriculturii,** înființate în 1977, organisme reprezentative ale țărănimii, ale tuturor oamenilor muncii din agricultură, menite să realizeze o cît mai bună coordonare a activității din acest domeniu.

În vederea îmbunătățirii conducerii și planificării unitare a agriculturii, a integrării tot mai profunde a activității de producție și economice a unităților agricole de stat și cooperatiste pentru utilizarea cu eficiență maximă a fondului funciar, a mijloacelor tehnice, a forței de muncă și creșterea producției au fost create, în 1979, **consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste.** Avînd o structură și o funcționalitate mult îmbunătățite în comparație cu fostele consilii intercooperatiste, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste asigură crearea unor **condiții egale de producție pentru toate unitățile din aceeași zonă de fertilitate, cooperarea în producție între sectoare, de stat și cooperatist, coordonarea unitară a tuturor problemelor legate de activitatea de concentrare și specializare a producției agricole,** de organizare unitară a teritoriului, indiferent de forma de proprietate, folosirea în mod unitar a bazei tehnice-materiale existente, integrarea mai organică a cercetării cu producția și învățămîntul și perfecționarea pregătirii cadrelor; ele asigură cadrul organizatoric cît și celelalte condiții în vederea aplicării autoconducerii și autogestiunii în toate unitățile. Experiența arată că aceste organisme reprezintă **o formă superioară de manifestare a democrației socialiste,** asigurînd participarea în mod organizat a țărănimii, a tuturor lucrătorilor de pe ogoare la elaborarea politicii agrare, la făurirea propriilor destine.

În prezent agricultura noastră a intrat într-o etapă de dezvoltare. Pe baza unei ample analize a stadiului de dezvoltare a societății socialiste românești, Congresul al XII-lea al partidului, trasînd obiectivele dezvoltării generale a economiei românești în perioada planului cincinal 1981—1985 și punînd în centrul preocupării dezvoltarea bazei energetice și de materii prime interne, a stabilit ca obiectiv fundamental pentru agricultură **realizarea în actualul cincinal a unei noi revoluții agrare,** corespunzător cu noua etapă de dezvoltare a forțelor de producție a societății noastre socialiste. În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **înfăptuirea noii revoluții agrare în țara noastră este un proces profund și complex, tehnic, organizatoric, economic, social, de transformare a agriculturii într-o ramură cu o înaltă productivitate a muncii și cu o eficiență economică ridicată.** Ea vizează direct producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre, nivelul de pregătire profesională și politico-ideologică al lucrătorilor din agricultură. Potrivit documentelor partidului nostru, pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare este necesar să se acționeze, înainte de toate, în următoarele direcții: valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole; ridicarea fertilității economice a solului, aplicarea rațională a îngrășămintelor chimice, extinderea suprafețelor irigate; mecanizarea tuturor lucrărilor agricole atît la producția vegetală, cît și la cea animală; creșterea eficienței investițiilor; perfecționarea continuă a organizării producției și a muncii, a conducerii agriculturii; dezvoltarea cercetării științifice, obținerea unor soiuri de hibrizi cu mare potențial de producție și conținut ridicat de substanțe utile; îmbunătățirea raselor de animale la toate speciile; ridicarea sistematică a nivelului de pregătire profesională și politico-ideologică a forței de muncă. Revoluția agrară are în vedere, în același timp, ridicarea la un nivel superior a gradului de civilizație materială și spirituală a localităților rurale, apropierea condițiilor de viață ale satelor de cele de la orașe. Ea necesită perfecționarea continuă a relațiilor de producție cerută de dezvoltarea puternică a forțelor de producție.

Obiectivele majore ale agriculturii în cincinalul 1981—1985 constau în obținerea unei producții de cereale de 28 de milioane de tone anual, în creșterea efectivului de animale și a producției zootehnice astfel încît ponderea zootehniei în totalul producției agricole să ajungă la 45—46%. Totodată, planul prevede o sporire a retribuției reale cu circa 16%, iar a veniturilor țărănimii cu circa 18% în 1985 față de 1980. Se cuvine, totodată, să arătăm că măsurile adoptate privind majorarea prețurilor de contractare și achiziție a produselor agricole vegetale și animale și așezarea acestor prețuri pe principii economice, perfecționarea sistemului de retribuire a cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii din agricultura cooperatistă, îmbunătățirea activității de mecanizare, precum și programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială asigură creșterea mai puternică a cointeresării materiale a țărănimii, a celorlalți lucrători din agricultură în creșterea producției și pe această bază obținerea unor venituri sporite.

Înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, a obiectivelor noii revoluții agrare în țara noastră depinde hotărîtor de munca susținută a țărănimii, a tuturor lucrătorilor din agricultură pentru creșterea producției agricole, a productivității muncii și eficienței economice, pentru dezvoltarea proprietății socialiste și ridicarea generală a gradului de civilizație materială și spirituală a locuitorilor din mediul rural. Oamenii muncii din agricultură, acționînd cu hotărîre pentru înfăptuirea politicii partidului cu privire la realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, pentru introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei, pentru ridicarea nivelului lor general de pregătire profesională și politică, vor asigura îmbunătățirea continuă a nivelului activității în această ramură de bază a economiei naționale, pentru ridicarea continuă a producției agricole, creînd premisele obiective pentru dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca agricolă și munca industrială, obiectiv fundamental înscris în Programul partidului.

dr. Gheorghe SURPAT

Dosar „R. E.“

OPȚIUNI ÎN STRATEGIA CREȘTERII ECONOMICE

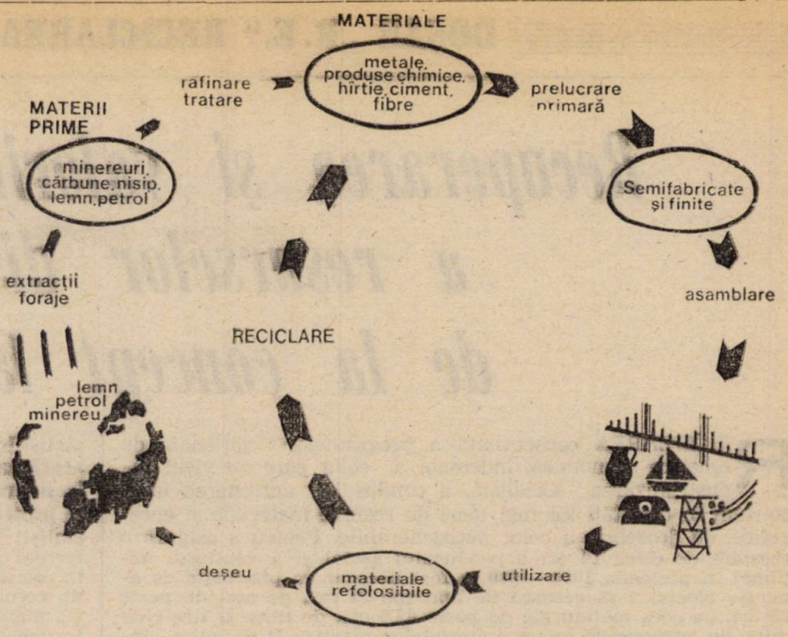

Reciclarea materialelor

● La ce dimensiuni se ridică resursele refolosibile ● Cum se acționează pentru identificarea, colectarea și valorificarea acestora ● Experiențe, soluții ● Modalități de amplificare a procesului de reciclare ● Economii de ordinul miliardelor prin refolosirea materialelor

CARACTERUL LIMITAT al resurselor materiale, trecerea pe scară largă la exploatarea unor zăcăminte cu conținut mai scăzut de substanțe utile, intensificarea manifestării unor fenomene de criză pe piața mondială a materiilor prime și a combustibililor, însoțită de tendința permanentă de creștere a costurilor de exploatare, au generat un nou mod de a gîndi și modela creșterea economică, orientări noi îndreptate spre economisirea resurselor, valorificarea lor superioară, recuperarea și fructificarea în masă a materialelor refolosibile. **„Să ne preocupăm** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta ședință de lucru comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — **de recuperarea și refolosirea într-o măsură mai mare a materialelor din diferite domenii de activitate. Să întărim spiritul de bună gospodărire a materiilor prime și materialelor, să realizăm și să îmbunătățim indicele de folosire a metalului și a altor materii prime. Să acționăm cu toată fermitatea pentru recuperarea și recondiționarea pieselor și subansamblelor, ceea ce va avea o influență importantă în asigurarea bunei aprovizionări tehnico-materiale“.** Secretarul general al partidului a arătat, totodată, că prin reducerea consumurilor materiale, prin valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor trebuie să se asigure compensarea sumelor acordate oamenilor muncii în cadrul creșterii retribuției și a alocației de stat pentru copii, în corelație cu modificarea prețurilor de desfacere a produselor agroalimentare.

Prin actele normative adoptate la începutul anului 1980, în țara noastră s-a asigurat cadrul organizatoric unitar pentru recuperarea și valorificarea tuturor materialelor refolosibile, creîndu-se condițiile generale de funcționare a unui **sistem național de reciclare** a acestora. Ținînd însă seama de faptul că majoritatea preocupărilor specialiștilor au fost orientate, pînă în prezent, cu precădere spre anumite aspecte disparate ale activității de reciclare, se impune lărgirea sferei de cuprindere a acestei problematici, astfel încît redistribuirea resurselor refolosibile pe diferite circuite economice să aibă loc în condițiile unei valorificări maxime și eficiente. În acest sens, **este necesară tratarea problemelor reciclării materialelor din perspectiva relațiilor complexe mediu ambiant-producție-consum (utilizare) și a economisirii eforturilor umane și materiale necesare satisfacerii unor cerințe sociale,** acordîndu-se astfel atenția cuvenită tuturor componentelor procesului de recuperare și reintroducere în circuitul economic a diferitelor resurse refolosibile.

Încercăm să prefigurăm în acest număr, prin intermediul unui grupaj de articole realizat de **Revista economică** în colaborare cu **Institutul de economie industrială** dimensiunea teoretică și practică a problematicii reciclării resurselor în economia noastră națională. Motto-ul unei asemenea dezbateri ample poate fi identificat cu obiectivele esențiale ale acestei activități, conturate în schema de principiu prezentată, adică: **reducerea eforturilor economici naționale orientate spre maximizarea gradului de satisfacere a cerințelor sociale (de producție și consum/utilizare), concomitent cu minimizarea presiunii exercitate de creșterea economică asupra consumului de resurse** preluate din natură sau importate și a cantității de substanțe poluante deversate în mediul ambiant, prin recuperarea și refolosirea produselor scoase din uz și a componentelor acestora, precum și a diferitelor materiale și substanțe utilizabile în realizarea de bunuri și servicii. Este vorba de o abordare sistemică a activității de reciclare a resurselor, interpretată ca un ansamblu de fluxuri materiale, de revenire în sfera producției a tuturor resurselor reutilizabile încorporate în bunuri scoase din uz (mijloace de producție sau bunuri destinate satisfacerii cerințelor populației), în componente ale acestora, sau în diferite reziduuri provenite din procesele de producție și de consum individual.

Recuperarea şi valorificarea complexă a resurselor disponibile — de la concept la practică

REALIZAREA consecventă a programelor naţionale de creştere economică, îndeosebi a celor care au vizat industrializarea socialistă, a condus la antrenarea unui consum în cantităţi tot mai mari de resurse materiale şi energetice, cu deosebire a celor neregenerabile. Pentru a asigura o creştere de circa 14 ori a produsului social şi a venitului naţional în perioada 1950—1979, a fost necesar ca producţia de energie electrică să crească de aproape 31 ori, de oţel de peste 23 ori, de cocs metalurgic de peste 42,6 ori, de fibre şi fire chimice de aproape 86 ori, a materialelor plastice şi răşinilor sintetice (100%) de peste 1 437 ori, de anvelope de peste 23,5 ori etc. În acest proces s-a produs o modificare continuă a raportului dintre cantitatea de resurse procurate din producţia autohtonă şi cea importată. La nivelul anului 1979 s-au asigurat din import 85,6% din cantitatea totală de minereu de fier consumat, 53, 7% din cea de ţiţei, 48,6% din cea de cocs metalurgic, în condiţiile în care producţia autohtonă a acestuia era realizată în proporţie de 56,3% din huilă (inclusiv antracit) importată. Tot din import sînt procurate cantităţi însemnate de minereuri neferoase, aproape întregul necesar de bumbac fibră, precum şi alte resurse de materii prime şi de energie.

Pentru realizarea programelor de creştere economică va fi necesar să se importe, în continuare, prin eforturi valutare deosebite, cantităţi însemnate de resurse. Dar pentru a prefigura cu mai multă claritate dificultăţile pe care le întîmpină ţara noastră în domeniul procurării resurselor energetice şi de materii prime, trebuie precizat şi faptul că ponderea principală a eforturilor sale investiţionale a fost orientată constant îndeosebi spre obţinerea acestor resurse din producţie autohtonă[1]), în condiţiile în care sînt exploatate zăcăminte cu un conţinut de substanţe utile din ce în ce mai scăzut.

Componente ale avuţiei naţionale

DEPENDENŢA strînsă dintre creşterea economică şi amplificarea eforturilor de procurare a resurselor energetice şi de materii prime implică o strategie adecvată, care să conducă la optimizarea acestui raport. În funcţie de tendinţele care se manifestă pe plan mondial în evoluţia preţurilor materiilor prime şi a energiei, precum şi de creşterea continuă a costurilor de producţie, generată de exploatarea unor zăcăminte proprii cu un conţinut tot mai scăzut de substanţe utile, este de aşteptat ca în perioada următoare să se amplifice eforturile pe care economia românească va fi obligată să le facă în acest domeniu. Iată de ce considerăm că adevărata dimensiune a rolului şi locului activităţii de reciclare a resurselor în sistemul economic naţional nu poate fi conturată decît prin prisma acestor eforturi. Cu alte cuvinte, în ansamblul strategiilor care vizează gospodărirea raţională a resurselor de care dispune economia noastră naţională, alături de reducerea consumurilor specifice şi de valorificarea superioară a resurselor prin creşterea gradului de prelucrare, un loc tot mai important îl deţine recuperarea şi reintroducerea în diferite circuite economice a tuturor resurselor refolosibile.

Trebuie precizat că cerinţele gospodăririi raţionale a resurselor disponibile nu sînt specifice numai economiei româneşti. Într-o serie de lucrări publicate în ultimii ani referitoare la problemele economiei mondiale, **în ansamblul opţiunilor specialiştilor, reciclarea resurselor este din ce în ce mai mult prezentă ca fiind o soluţie pentru rezolvarea dificultăţilor ce apar la intersecţia dintre creşterea economică, consumul de resurse şi protecţia mediului înconjurător.** Potrivit opiniilor unor specialişti[2]), potenţialul maxim de recuperare şi refolosire a materiilor prime este estimat la circa 55% din cantitatea necesară, în realitate însă el fiind depăşit încă de pe acum pentru o serie de resurse. În explicarea anumitor limite ale creşterii ponderii materialelor reciclate în consumul total de resurse se are în vedere faptul că orice proces economic preia din natură entropie joasă şi o transformă în entropie înaltă[3]).

Altfel spus, o serie de resurse se găsesc în natură concentrate în zăcăminte, din care sînt preluate şi, prin prelucrări succesive, sînt dispersate într-o multitudine de bunuri şi componente ale acestora, ceea ce face ca recuperarea lor să devină uneori imposibilă. Fără a nega existenţa unor „pierderi" inerente la scara unui întreg sistem economic pentru o anumită substanţă utilă, trebuie să precizăm că asemenea limite nu pot fi explicate numai prin intermediul legii entropiei. În condiţiile în care s-a ajuns la exploatarea unor zăcăminte cu un conţinut foarte scăzut de substanţe utile (sub 0,3% la cupru, spre exemplu), entropia de intrare tinde să o egaleze pe cea de ieşire. Evident că aceste substanţe utile sînt încorporate în bunuri care prezintă un grad ridicat de dispersare pe teritoriu, dar recuperarea lor după scoaterea din uz nu este decît o problemă de perfecţionare a **sistemului de colectare,** concomitent cu **asigurarea tehnologiilor necesare separării lor.** Cu alte cuvinte este de aşteptat ca în perspectivă să crească gradul de participare a reciclării resurselor la asigurarea bazei de materii prime. La o asemenea concluzie conduce şi analiza tendinţelor care se manifestă pe plan mondial în ce priveşte reducerea dimensiunii produselor comparativ cu cele similare care ies din uz, precum şi cea referitoare la miniaturizare. Aceasta înseamnă că gradul de participare a reciclării resurselor la asigurarea bazei de materii prime poate creşte şi datorită faptului că pentru noile produse sînt necesare cantităţi mai reduse de substanţe de genul celor recuperabile din bunurile scoase din uz.

Într-un studiu referitor la gospodărirea raţională a resurselor[4]), probemele reciclării sînt abordate dintr-o perspectivă mult mai cuprinzătoare, în contextul ciclurilor de viaţă ale materiilor prime şi a speranţei de viaţă a bunurilor care le încorporează. Concomitent cu opţiunea pentru o asemenea proiectare a produselor, care să asigure creşterea duratei lor de viaţă, se formulează cu claritate necesitatea ca, **încă din faza de concepţie** a acestora, **să se aibă în vedere posibilităţile de reciclare complexă a resurselor,** înţelegînd prin aceasta : **proiectarea modulară,** care să permită înlocuirea uşoară a componentelor cu o durată de viaţă mai scurtă ; **ameliorarea procedeelor de fabricaţie,** astfel încît să permită repararea şi recondiţionarea bunurilor sau componentelor ; **recuperarea materialelor refolosibile şi separarea substanţelor utile,** atunci cînd un bun sau o componentă a acestuia ies complet din uz. Fireşte că o asemenea abordare globală a problemelor reciclării resurselor, prefigurată şi în alte lucrări de specialitate[5]), este ataşabilă direct resurselor minerale şi îndeosebi metalelor feroase şi neferoase, care, prin natura lor, au o durată de viaţă practic nelimitată în procesele de prelucrare şi de utilizare ele îşi păstrează, de regulă, proprietăţile iniţiale şi pot face obiectul unui număr nelimitat de cicluri de revenire atît în circuite economice identice cu cele parcurse anterior, cît şi pentru realizarea altor valori de întrebuinţare.

Pentru o serie de resurse cum sînt fibrele textile vegetale, cauciucul, materialele plastice, celuloza etc. problematica reciclării trebuie abordată însă în contextul influenţei pe care o au procesele de prelucrare şi de utilizare ulterioară a bunurilor asupra proprietăţilor acestora. Aşa cum se subliniază într-un studiu recent[6]), faptul că proprietăţile iniţiale ale acestor resurse se modifică începînd cu procesul de prelucrare şi încheind cu cel de colectare şi depozitare, conduce implicit la reducerea numărului ciclurilor de revenire în circuitul econo-

---

[1]) Iancu, A., Bogdan, V., Mihăilescu, A., Giuvelea, M. — Resursele şi structura industriei, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1980.

[2]) Carter, Anne P., Leontief, W., Petri P., Viitorul economiei mondiale, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1979.

[3]) Georgescu-Roegen, N., Legea entropiei şi procesul economic, Bucureşti, Editura politică, 1979.

[4]) Gabor, D., Colombo, U., Beyond the Age of Waste, New York, Pergamon Press, 1978, din care a fost reprodusă şi schema din pag. 3

[5]) Bogdan, V., Deaconescu, E., Reciclarea integrală a resurselor încorporate în bunurile materiale scoase din uz, Revista economică nr. 51/1979.

[6]) Studii de economie industrială, nr. 22, Bucureşti 1981.

Agenția pentru protecția mediului înconjurător din S.U.A. conturează o strategie globală de armonizare a relațiilor complexe dintre creșterea economică, utilizarea de resurse și protecția mediului ambiant, în ansamblul căreia se integrează activitatea de reciclare a materialelor. Opțiunile formulate în acest sens sînt prezentate sugestiv în schema alăturată și vizează în mod distinct fazele principale ale ciclului producție-consum-mediu ambiant, adică : procurarea resurselor materiale, prelucrarea lor primară, proiectarea și realizarea produselor, consumul (utilizarea) acestora, sursele de formare și achiziționare a deșeurilor (inclusiv prelucrarea acestora), deversarea în mediul ambiant. Măsurile preconizate se constituie ca părți componente ale acestei strategii globale de valorificare complexă a tuturor resurselor disponibile, în condițiile diminuării cantității de substanțe poluante deversate în mediul ambiant.

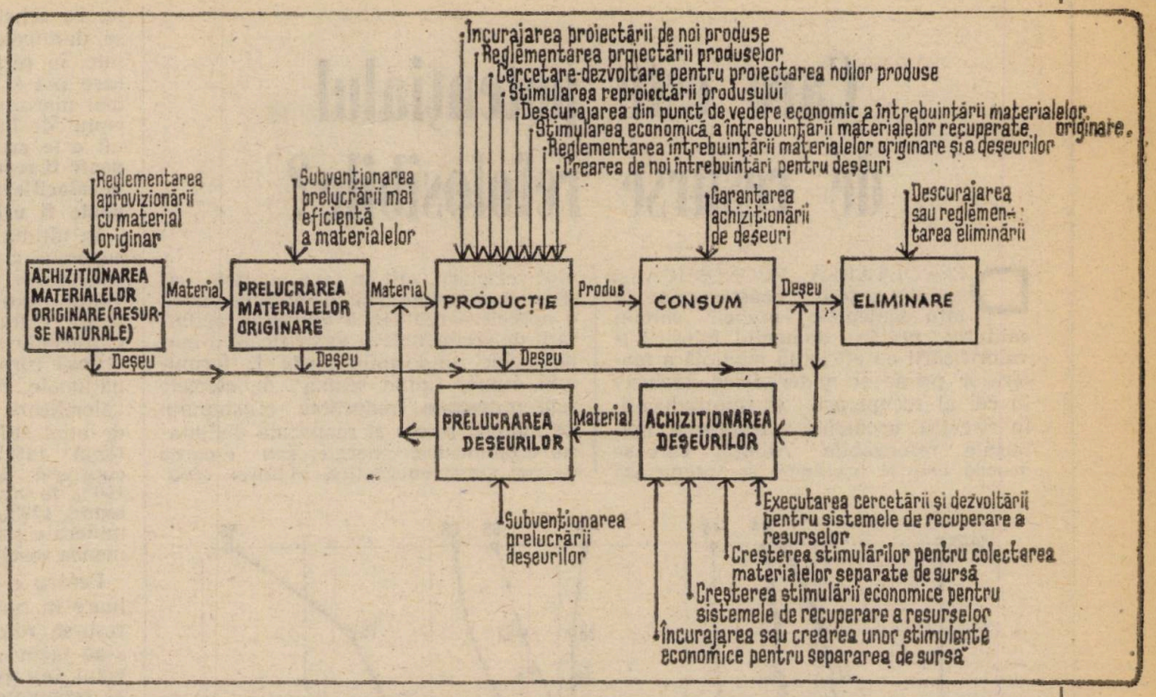

mic. Pentru asemenea tipuri de resurse, reutilizarea lor în vederea realizării aceleiași valori de întrebuințare este mult mai limitată, iar uneori chiar imposibilă. Nu trebuie să se înțeleagă însă că este vorba de imposibilitatea reciclării în sine a unor astfel de resurse, ci numai de conținutul diferit și de specificul acesteia. În fond, chiar dacă nu mai sînt apte pentru realizarea aceleiași valori de întrebuințare, asemenea resurse pot fi refolosite pentru satisfacerea altor cerințe sociale (de producție sau de consum individual).

Indiferent că resursele reciclabile, încorporate în bunuri scoase din uz, în reziduuri industriale sau menajere, fac parte din una sau alta din cele două categorii conturate, ele trebuie interpretate ca fiind componente ale avuției naționale, a căror reintroducere în circuitul economic este o necesitate obiectivă, cel puțin din următoarele perspective :

a) eforturile implicate de procurarea resurselor originare (din producția autohtonă sau din import) tind să depășească în general costurile din activitatea de reciclare, la care, după cum se cunoaște, se adaugă și cele de protejare a mediului ambiant ;

b) în procesul de creștere economică se acumulează pe teritoriu o cantitate tot mai mare de resurse încorporate în bunuri care ies treptat din uz sau în diferite reziduuri, ceea ce conferă fiecărui sistem economic național capacitatea de funcționare prin „autoaprovizionare", reducîndu-se treptat ponderea substanțelor utile preluate din mediul ambiant sau atrase prin import în consumul total de resurse materiale și energetice ;

c) datorită creșterii complexității bunurilor materiale, la scara întregii economii naționale, ieșirea din uz a acestora nu concordă întotdeauna cu pierderea completă a valorii de întrebuințare a tuturor componentelor sau a materialelor pe care le încorporează. Prin reutilizarea acestora în același scop sau în alte destinații devine posibilă satisfacerea unor cerințe sociale cu eforturi umane și materiale mai reduse.

Modalități de sporire a eficienței

ACCENTUAREA caracterului intensiv al creșterii economice, în noua etapă de evoluție a economiei românești, este abordată, în prima reducerii consumului de substanțe utile și de energie implicat de realizarea unei anumite valori de întrebuințare, ca rezultat al aplicării pe scară largă în procesul de producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Ca direcții principale de acțiune s-au conturat deci „desubstanțializarea" producției de bunuri și servicii și reducerea energointensivității acestora îndeosebi prin restructurarea economiei și, mai ales, a industriei, în favoarea acelor ramuri și subramuri care valorifică superior resursele de materii prime și de energie. În condițiile în care, prin intermediul reciclării, o resursă oarecare participă la două sau mai multe cicluri producție-consum (utilizare), activitatea de recuperare și reintroducere în diferite circuite economice a tuturor resurselor încorporate în bunuri (mijloace de producție sau bunuri de consum) scoase din uz, în reziduuri industriale, menajere sau stradale, se constituie ca o modalitate esențială de creștere a eficienței utilizării acestora, ca o componentă a procesului complex de creștere economică cu caracter intensiv.

Această trăsătură a activității de reciclare trebuie văzută din mai multe perspective, luîndu-se în considerare componentele procesului de recuperare și reintroducere în circuitul economic a resurselor, adică : **recondiționarea și reutilizarea unor bunuri în sfera producției** sau cea a consumului ; **recuperarea și reutilizarea** (cu sau fără recondiționare) **a unor componente cu o durată de viață mai mare** decît cea a bunului care le încorporează ; **refolosirea** ca atare a unor materiale obținute din dezmembrarea bunurilor scoase din uz (tablă, piese grele din metal, sîrmă, material lemnos etc.) pentru realizarea directă a unor produse fără a mai fi trecute prin faze inferioare de prelucrare (topire, turnare, laminare etc.) ; **dezvoltarea bazei de materii prime** pentru industrie și alte ramuri prin recuperarea substanțelor utile în condițiile în care au fost epuizate celelalte modalități de reciclare a resurselor încorporate în bunuri scoase din uz, precum și din reziduuri industriale, stradale și menajere. De asemenea, participarea activității de reciclare la creșterea eficienței utilizării resurselor disponibile în complexul economic național trebuie abordată și prin prisma **protecției mediului ambiant.**

Referitor la primele trei modalități de reciclare trebuie precizat că ele contribuie la prelungirea duratei de utilizare a bunurilor, componentelor și a materialelor pe care le încorporează pentru satisfacerea unor cerințe de producție sau de consum. În acest caz este vorba de reintroducerea resurselor în faze superioare de prelucrare ale circuitului economic, ceea ce semnifică valorificarea simultană a tuturor tipurilor de resurse încorporate (materiale, energetice și de muncă trecută). Creșterea eficienței economice se realizează deci prin reducerea eforturilor sociale implicate de satisfacerea anumitor categorii de cerințe și, implicit, prin contribuția acestor modalități la conservarea bazei proprii de materii prime și energetice. Prin intermediul celei de a patra modalități de reciclare se realizează dezvoltarea bazei proprii de materii prime, reducîndu-se presiunea exercitată de creșterea economică asupra rezervelor naturale disponibile.

Pe de altă parte, oricare proces de creștere economică (îndeosebi cele cu caracter extensiv), este însoțit de o creștere corespunzătoare a cantității de substanțe deversate în mediul ambiant, cu efecte nedorite asupra echilibrului ecologic și im-

dr. Vasilie BOGDAN
Vasile BOESCU

(Continuare în pag. 21)

Care este potențialul de resurse refolosibile?

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ și socială a țării noastre pune în fața oamenilor muncii sarcini calitativ noi în domeniul folosirii și valorificării cu eficiență maximă a materiilor prime și materialelor, inclusiv în cel al recuperării și reintroducerii în circuitul economic a resurselor materiale refolosibile. Atenția care se acordă acestei probleme se întemeiază pe faptul că reciclarea materialelor refolosibile asigură nu numai premisele echilibrului material al planului, dar este o sursă potențială de economii de energie atît prin faptul că, prin utilizarea lor, se asigură un consum energetic mai mic decît pentru producerea materiilor prime pe care le înlocuiesc, cît și prin aceea că, prin valorificarea unor astfel de resurse, se obțin noi surse de energie (din reziduuri menajere, materiale refolosibile specifice industriei chimice etc.). În tabelul nr. 1 se prezintă economia de energie realizabilă în cazul unor metale recuperate din materiale refolosibile față de producerea lor din minereu.

Faptul că, de exemplu, 1 tonă de fier vechi echivalează cu 1 tonă de fontă care se obține din 2 tone de minereu și alte cantități de materii prime (cocs, calcar) ; 1 tonă de celuloză echivalează cu 3—4 mc lemn, 800 kWh energie electrică ; 5 tone de resturi textile valorificate înlocuiesc 4 tone amestec tip bumbac, care se obțin din 2 tone bumbac în valoare de circa 3 800 dolari ; 1,3 tone celofibră presupune sacrificarea a 2—3 arbori maturi ; 700 kg poliester se pot obține dintr-o cantitate de țiței echivalentă cu 100 dolari etc., oferă o imagine concludentă asupra a ce pot însemna la scară națională recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.

Dar experiența acumulată în domeniul reciclării, atît în țara noastră, cît și la scară mondială, demonstrează că o apreciere realistă a eficienței activității de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile poate fi formulată numai ținînd seama de efectele sale propagate (reducerea consumului de materii prime și materiale deficitare, economisirea energiei sau crearea de noi surse energetice, evitarea scoaterii din circuitul agricol a unor importante suprafețe blocate în halde și alte tipuri de depozite, limitarea poluării etc.).

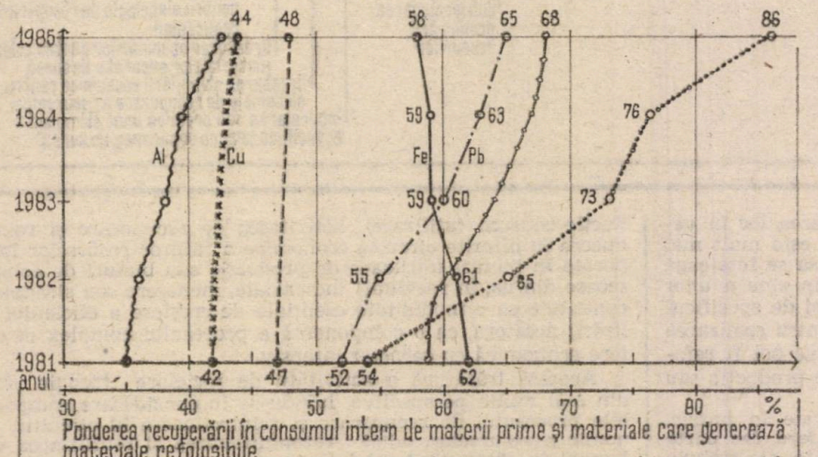

Ponderea recuperării în consumul intern de materii prime și materiale care generează materiale refolosibile

Fier vechi; Materiale refolosibile din cupru; Materiale refolosibile din plumb; Materiale refolosibile din aluminiu; Polietilenă recuperată; Materiale refolosibile lemnoase; Materiale refolosibile din hîrtii-cartoane

50% din necesitățile interne de materii prime se pot asigura prin recuperare și refolosire

ÎN EFORTURILE susținute pentru „autodotarea" cu materii prime și materiale, în tot mai multe țări ale lumii industria reciclării materialelor a devenit o uriașă „mină" de mare randament. Țări cu industrie dezvoltată au pus la punct vaste rețele naționale de recuperare și valorificare a materiilor refolosibile, precum și tehnologii de prelucrare industrială a acestora, asigurînd pe această cale un important volum de materii prime necesare producției.

Economia românească, la rîndul ei, dispune de importante cantități de resurse metalice, chimice, lemnoase, textile, din hîrtie-cartoane, din piele, rezultate din procesele de producție, din iazuri și halde miniere, metalurgice și de termocentrală, nămoluri și alte reziduuri industriale cu conținut de substanțe utile. De asemenea, sînt mari cantități de materiale refolosibile în obiectele de uz casnic, în ambalaje uzate, în construcții și locuințe vechi ce se dezafectează, în fondurile fixe casate, în reziduuri menajere, stradale care pot și trebuie valorificate în cea mai mare măsură. În acest scop, principiul de bază de la care trebuie pornit este acela că **nimic din ceea ce poate fi recuperat nu trebuie să rămînă nevalorificat și că nimic din ceea ce poate fi util nu trebuie aruncat.**

În ultima perioadă activitatea de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile din țara noastră s-a dezvoltat continuu și s-a constituit ca un sector distinct, sfera sa de cuprindere extinzîndu-se în toate ramurile și în strînsă corelare cu nevoile economiei naționale. Nivelurile de recuperare și valorificare au crescut în prezent față de anul 1975 cu 150% la fier vechi și fontă, 146% la materiale refolosibile cuproase, de două ori la plumboase, 160% la aluminiu, 125% la hîrtii-cartoane, 153% la textile, 130% la uleiuri minerale uzate, precum și la alte asemenea resurse refolosibile.

Pentru o mai bună cunoaștere și luare în considerare a potențialului de resurse refolosibile, în anii din urmă s-au făcut o serie de investigații la nivelul întreprinderilor, al ramurilor și al economiei naționale în ansamblul său. Pe această bază s-a și trecut de altfel la stabilirea unor sarcini concrete pe diferite produse (tabelul nr. 2). Aprecierile existente arată că sînt posibilități ca, prin recuperarea unor astfel de resurse, **să se asigure cel puțin 50% din nevoile interne de materii prime și materiale.** În 1985 materialele refolosibile vor participa în consumul intern de materii prime și materiale cu 58% la oțel, 53% la fontă, 44% la cupru, 65% la plumb, 43% la zinc, 43% la aluminiu, 59% la anvelope prin reșapare, peste 50% la polietilenă, 48% la materiale lemnoase, peste 68% la hîrtii-cartoane, 33% la materiale textile (vezi figura).

În scopul realizării prevederilor din Programul național privind recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile pe anii 1981—1985 au fost mobilizate importante fonduri pentru cercetări și investiții care reprezintă, în principal, tehnologii noi de valorificare, dotări cu utilaje și instalații de prelucrare în spațiile de producție existente, precum și dezvoltări de noi capacități de utilizare a resurselor materiale refolosibile :

- **în industria metalurgică** se are în vedere — în afara acțiunilor realizate pînă în prezent — valorificarea zgurilor de oțelării, haldelor siderurgice existente, precum și a unor stocuri metalice (urși, scoarțe, utilaje de turnare etc.).

Tabelul nr. 1

Consum de energie (kcal/g)

	În situația obținerii materiilor prime din minereu	În situația utilizării materialelor refolosibile	Economii (kcal/g)
Aluminiu	44,2	1,7	42,5
Cupru	11,6	1,6	10,0
Fier	3,7	1,4	2,3
Magneziu	78,1	1,6	76,5
Titan	108,5	45,1	63,4

Prin prelucrarea acestor importante resurse urmează să se reintroducă **anual în circuitul economic peste 500 mii tone metal**, circa 40% din cantitatea de zgură utilizată la aglomerare-furnale ;

● **în sectorul minier**, prin trecerea la prelucrarea complexă a iazurilor și haldelor miniere, urmează să se obțină peste 200 mii tone concentrate de fier, peste 9 000 tone bioxid de mangan, 4 000 tone de cupru în concentrate, 500 tone plumb în concentrate, peste 30 tone wolfram, peste 1 000 tone de sulf și alte cantități de metale rare și disperse ;

● **în industria chimică** vor fi dezvoltate capacitățile de valorificare a cenușilor de plumb care să prelucreze în totalitate resursele recuperate (25 000 tone plumb) ; reșaparea anvelopelor va crește de la 300 mii bucăți pe an la 1 775 mii buc/an în paralel cu repararea acestora (800 mii buc/an) ; se va trece la aplicarea tehnologiei de chimizare a cauciucului uzat (50 000 tone/an) și, de asemenea, vor fi asigurate condițiile tehnice de regenerare a întregii cantități de uleiuri minerale uzate colectate, precum și de valorificare a altor importante resurse specifice acestei ramuri ;

● **în industria lemnului și materialelor de construcții** se are în vedere valorificarea lemnului de mari dimensiuni (circa 200 mii bucăți), a cojii lemnoase (circa 600 mii mc), precum și realizarea unor produse ușoare din zguri metalurgice și cenuși de termocentrală ;

● în **industria ușoară** se prevede ca ponderea textilelor refolosibile în totalul firelor și fibrelor noi prelucrate să ajungă la peste 20%. Importante sarcini sînt prevăzute și pentru sectorul sticlei, faianței și porțelanului, unde cercetările întreprinse vizează elaborarea unor tehnologii de fabricație a ambalajelor, utilizînd cioburi în proporție de pînă la 90% și stabilirea unor soluții optime pentru valorificarea integrală a stocurilor de materiale refolosibile.

Sistem integrat de indicatori

PENTRU A ANALIZA în mod complex efectele economice ale recuperării și valorificării materialelor refolosibile, în ultima perioadă se folosesc din ce în ce mai mult noi indicatori, care reflectă mai bine necesitatea de a dezvolta și perfecționa continuu această activitate. Astfel, în legătură cu rolul resurselor refolosibile în echilibrul balanțelor materiale și reducerea efortului valutar, se utilizează în mod curent conceptul de „autonomie națională" (AN), care reprezintă raportul dintre resursele interne (Producție + Recuperări) și consumul național (C), care se compune din resursele interne și import (P + R + I) · $A_n = \frac{P + R}{P + R + I}$ %.

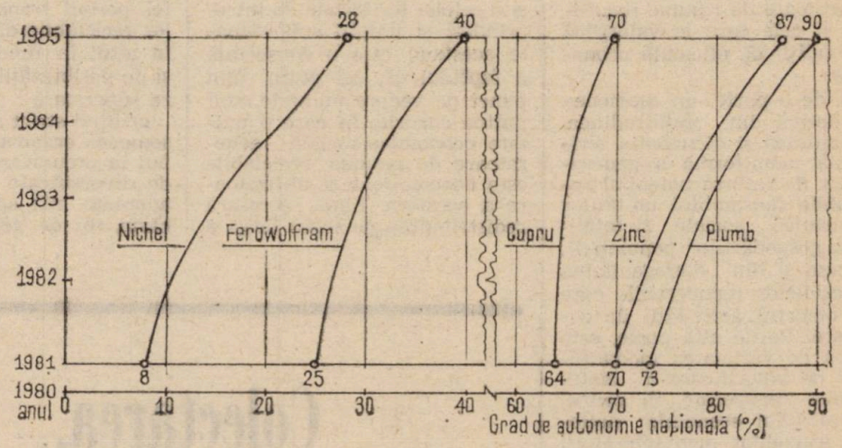

Cu cît aportul materialelor refolosibile în consumul național este mai mare, cu atît materiile prime vor fi mai protejate, iar în cazul în care materia primă nu se produce în țară, ci se asigură din import, efortul valutar pentru a o procura va fi mai mic. O privire de ansamblu asupra participării resurselor la necesarul de consum o oferă sistemul de balanțe materiale. Indicatorii resurselor din balanțe care se întocmesc pentru materiile prime și materialele utilizate permit să se caracterizeze care este aportul materialelor recuperabile la acoperirea nevoilor de consum ale economiei naționale și pot dimensiona gradul de autonomie națională pentru fiecare resursă materială în parte. Spre exemplificare, prin măsurile adoptate în ultima perioadă, gradul de autonomie a economiei naționale la o serie de materii prime importante va crește pînă în anul 1985, ca urmare a extinderii și perfecționării activității de recuperare, după cum rezultă din grafic.

D. A.

Proiectarea de sisteme productive care să fructifice integral resursele

UNA DIN CĂILE esențiale pentru folosirea cît mai completă și complexă a fondului de resurse materiale de care dispunem, constă în **adoptarea în viitor a unor procese tehnologice de extracție a materiilor prime, precum și a unor fluxuri de fabricație în ramurile prelucrătoare**, astfel încît să se asigure recuperarea și valorificarea integrală a subproduselor și coproduselor care în prezent nu-și găsesc utilizarea și adesea se pierd.

În acest scop, o posibilă reciclare integrală a materialelor refolosibile o asigură **conceperea unor platforme industriale cu finalități multiple și complexe**, bazate pe **un sistem de proces industrial circular activ de prelucrare și valorificare** a tuturor componentelor de materii prime, materiale și energie intrate în producție. În acest mod se elimină cazurile în care o serie de componente din materiile prime prelucrate erau transformate în reziduuri nevalorificabile. De asemenea, este deosebit de importantă adaptarea procesului de producție la aceste restricții, care să asigure valorificarea tuturor compônentelor materiilor prime prelucrate în produse utile. În acest fel procesul de producție nu mai este liniar, în sensul de a da produse finite și reziduuri ; el este circular, deoarece din aceleași cantități de materii prime introduse în fabricație pot rezulta produse cu utilizări diverse, eliminîndu-se astfel pierderile de materii prime, combustibil și energie, ceea ce constituie de fapt obiectivul primordial al noii concepții despre procesul de fabricație.

Dan ANDREESCU
M.A.T.M.C.G.F.F.

Tabelul nr. 2

Materiale refolosibile recuperate și valorificate

Tipul de materiale	U.M.	Realizări 1981	Prevederi 1982	Creșteri (%) 1982/1981
Fier vechi	mii t	6 988	7 560	108,2
Fontă veche	mii t	773	800	103,5
Cupru	tone	21 546	22 600	104,9
Alamă	tone	20 638	19 600	—
Bronz	tone	14 434	14 400	—
Aluminiu	tone	31 265	32 150	102,8
Carburi metalice	tone	51,7	96	185,5
Materiale refractare	tone	52 432	79 500	151,6
Uleiuri minerale uzate	tone	73 993	97 000	131,1
Anvelope reșapate	mii buc.	200	340	170,0
Polietilenă total	tone	3 384	5 100	150,7
Hîrtii, cartoane	mii t	229,5	303	132,0
Materiale lemnoase	mii mc	4 653	4 995	107,4
Materiale textile	mii t	63,4	92,0	145,1
Materiale din sticlă	mii t	371,2	318,6	85,9

Colectarea, un punct nodal

—Cerințe și direcții de perfecționare—

ÎN PROCESUL COMPLEX de recuperare și reintroducere în circuitul economic a resurselor refolosibile, un rol esențial revine activității de colectare, considerată ca fiind o adevărată „placă turnantă", prin intermediul căreia trebuie să se asigure desfășurarea normală a fluxurilor materiale dintre sectoarele economico-sociale generatoare de resurse reciclabile și cele care le valorifică în condiții de eficiență economică.

Pe de o parte, un asemenea rol derivă din multitudinea, diversitatea și distribuția teritorială neuniformă a generatorilor de resurse potențial reciclabile (ansamblul unităților economice, sociale și totalitatea gospodăriilor populației), precum și din eterogenitatea materialelor recuperabile care fac obiectul activității de colectare. Pe de altă parte, este vorba de varietatea modalităților de valorificare a materialelor recuperate, în cadrul complexului economic național, sau chiar prin schimburi externe, de numărul mare al unităților economice care pot asigura prelucrarea acestora și de diversitatea cerințelor lor din punctul de vedere al cantităților solicitate, al purității etc. În plus, existența unei discrepanțe obiective între distribuția teritorială a generatorilor de resurse reciclabile și cea a utilizatorilor condiționează desfășurarea de ansamblu a procesului de reciclare, de organizare a activității de colectare, sortare, prelucrare primară și redistribuire a materialelor refolosibile. Iată de ce în cadrul sistemului național de reciclare a resurselor, subsistemului de colectare îi revine sarcina dificilă de a realiza și reglementa efectiv fluxurile de materiale, relațiile financiare și informaționale dintre cele două mari categorii de participanți la procesul de reciclare — generatorii de resurse și utilizatorii acestora.

Piața materialelor refolosibile

DIN PERSPECTIVA rolului ce i se conferă în cadrul sistemului național de reciclare a resurselor, este explicabil de ce măsurile *) adoptate la începutul anilor '80 au vizat cu prioritate reorganizarea pe baze cu totul noi și într-o concepție unitară a întregii activități de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile. Este vorba de conferirea rolului de coordonator a activității de reciclare a resurselor — la nivel național — Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe. Pentru activitatea propriu-zisă de colectare, asigurarea cadrului organizatoric unitar (prin constituirea Centralei pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile și a rețelei teritoriale de întreprinderi și unități subordonate acesteia) este o consecință a faptului că, cel puțin din punct de vedere numeric, sînt puține cazurile în care o unitate economico-socială generatoare de resurse reciclabile este concomitent și utilizatoare a acestora, fiind necesară redistribuirea pe scară largă a resurselor între diferite sectoare sau unități.

Or, pentru un asemenea scop, trebuie să se constituie o adevărată **piață a resurselor reciclabile** în cadrul ramurii circulației mărfurilor, a cărei importanță depășește uneori pe cea a resurselor originare, mai ales în condițiile în care acestea din urmă au caracter limitat sau sînt deficitare pentru economia națională. Firește că o asemenea piață are legități specifice de funcționare, derivate îndeosebi din caracterul ofertei și al cererii de resurse reciclabile. Reflectînd tocmai aceste realități, una din tendințele care se manifestă și pe plan mondial se referă la **constituirea unor organisme unice la nivel guvernamental cu atribuții exclusiv în domeniul reciclării resurselor.** Din punctul de vedere al pieței resurselor reciclabile, existența unor asemenea organisme unice (guvernamentale sau departamentale) are implicații pe multiple planuri, printre care :

a) se asigură integrarea activității de reciclare în mecanismul de funcționare a economiei ;

b) prin intermediul lor se poate asigura simultan atît inventarierea resurselor potențial reciclabile (oferta), cît și stabilirea destinațiilor posibile, în unitățile sau sectoarele care le generează sau în afara acestora (cererea). Devine astfel posibil transferul resurselor reciclabile dintr-un sector în altul în funcție de cerințe și de posibilitățile de prelucrare superioară ;

c) fiind strict specializate, asemenea organisme pot contribui la promovarea unor metode diversificate de colectare, adaptate atît specificului fiecărui tip de generator, cît și fiecărui tip de resurse reciclabile, concomitent cu promovarea unor tehnologii eficiente de transport, separare, sortare, depozitare și livrare ;

d) ca organisme constituite la nivel național, pot interveni în reglementarea raporturilor tipice de piață care se stabilesc între organizatorii și utilizatorii de resurse reciclabile etc.

În cadrul sistemului național de reciclare a resurselor, subsistemului de colectare îi revin îndeosebi sarcini referitoare la piața resurselor reciclabile, ceea ce și explică integrarea sa în ramura circulației mărfurilor, acesta trebuind să asigure :

— urmărirea colectării și valorificării eficiente a materialelor refolosibile în primul rînd în acele unități care sînt concomitent generatoare și utilizatoare de anumite resurse reciclabile ;

— desfășurarea normală a fluxurilor directe dintre unitățile generatoare de materiale refolosibile (în cantități vagonabile) — și cele beneficiare ;

— preluarea directă și integrală cu forțe proprii a tuturor celorlalte cantități de materiale refolosibile provenite de la unitățile economice și sociale sau din gospodăriile individuale ale populației, sortarea și prelucrarea lor primară, stocarea și livrarea acestora la diferiți beneficiari în vederea prelucrării și transformării lor în diferite bunuri.

Structurată pe aceste coordonate, **activitatea Centralei pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile s-a concretizat la nivelul anului 1981 în recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a circa 7,6 milioane tone materiale diverse,** în care ponderea principală au deținut-o metalele vechi. Prin prisma tonajului, ponderea principală au deținut-o reciclările în interiorul unităților economice (54,7%) și schimburile directe de materiale refolosibile între unități (27,1%), în timp ce colectările prin forțe proprii au deținut numai 18,2% din greutatea totală a materialelor colectate. Desigur, tonajul nu reflectă suficient de veridic distribuția efortului real, întrucît prin forțe proprii au fost colectate într-o proporție însemnată materiale caracterizate prin volum mare și greutate redusă (hîrtie, articole din cauciuc, articole textile etc) și printr-o mare răspîndire teritorială, inclusiv în gospodăriile individuale ale populației. Comparativ cu realizările din 1975, greutatea totală a materialelor colectate a crescut cu 33,1%, îndeosebi pe seama reciclării interne în unități și a colectărilor de la populație, care au cunoscut creșteri în proporții de 43,5%, și respectiv de 86%.

Din datele prezentate se observă o tendință clară de orientare a eforturilor spre colectările de la populație. Această tendință este firească în condițiile în care reciclarea internă în unitățile economice și expedierile directe între unități au constituit pînă acum modalitățile principale de valorificare a resurselor, îndeosebi a celor metalifere. Or, în condițiile trecerii din faza creșterii economice cu caracter extensiv la cea intensivă, este de așteptat ca aceste modalități să manifeste o tendință relativă de stabilizare, în timp ce preluarea de la populație a bunurilor uzate să capete o importanță tot mai mare. De altfel, este revelator faptul că, în deceniul precedent, colectările de hîrtie și cartoane vechi au crescut în proporție de 67% — cele de la unități socialiste cu numai 28,1%, iar cele de la populație

*) Decretele Consiliului de Stat nr. 465/1979 și nr. 10/1980

cu 208%, ponderea acestora din urmă crescînd de la 21,6% în anul 1970 la aproape 40% în anul 1981. Cu alte cuvinte, este de așteptat ca în perspectivă piața resurselor reciclabile să se diversifice și să capete noi dimensiuni atît prin atragerea în circuitul economic a unor materiale refolosibile provenite din sfera producției, cît mai ales pe seama preluării bunurilor scoase din uz de către populație, a materialelor refolosibile provenite din reziduurile menajere și stradale.

Diversificarea și perfecționarea modalităților de colectare și valorificare

CORESPUNZĂTOR modificărilor de ordin cantitativ și structural care s-au produs în domeniul colectării materialelor refolosibile și previzibile pentru perioadele următoare, promovarea activității de recuperare și reintroducere în circuitul economic a resurselor refolosibile este condiționată într-o măsură tot mai însemnată de **apropierea sistemului de colectare de locul unde se produc resursele recuperabile.** Din acest punct de vedere este definitoriu, după părerea noastră, faptul că ponderea principală în cantitatea totală de materiale colectate continuă să o dețină unitățile socialiste. În primele 9 luni ale anului 1981 acestea au furnizat 95,7 la sută din greutatea totală a materialelor recuperate, iar gospodăriile populației numai 4,3 la sută. Aceste proporții sînt diferențiate pe tipuri de materiale reciclabile. Astfel, unitățile socialiste dețineau în cazul metalelor 96,6 la sută, al hîrtiei și cartoanelor vechi circa 60 la sută, al materialelor textile 45,4 la sută, iar al numărului de anvelope recuperate peste 97,7 la sută. În perioada respectivă, au fost recuperate 966 mii anvelope, din care de la populație numai 22 mii bucăți, în condițiile în care, potrivit unor estimații, posesorii de autoturisme particulare au scos din uz în aceeași perioadă peste 300 mii anvelope. Concomitent, gospodăriile individuale ale populației, au scos din uz cantități însemnate de articole textile, care nu se regăsesc în procesul de colectare decît într-o proporție foarte redusă.

Explicația unei asemenea situații, nu trebuie căutată exclusiv în domeniul colectării. În cazul anvelopelor pentru autoturisme proprietate personală se poate vorbi de o discrepanță evidentă între mărimea ofertei și cererea extrem de redusă pentru astfel de resurse reciclabile. Datorită faptului că asemenea anvelope înregistrează un grad de uzură care le fac improprii reșapării, pînă în prezent nu s-au identificat decît reutilizări inferioare, care nu justifică din punct de vedere economic valorificarea lor. Această stare de lucruri nu este specifică numai țării noastre. Dintr-un studiu efectuat în Franța [1]) a rezultat că 3 din 4 anvelope pentru autoturisme particulare sînt utilizate incorect, ceea ce le face improprii reșapării. În alte țări colectarea anvelopelor se realizează în vederea mărunțirii și stocării lor pînă la elaborarea unor tehnologii eficiente de valorificare, asemenea acțiuni fiind subvenționate din bugetul statului sau al autorităților locale. Situații similare se regăsesc și în cazul altor resurse refolosibile (textile, mase plastice etc.).

Referitor la capacitatea de colectare, trebuie evidențiat faptul că întreprinderile din subordinea Centralei pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile dispuneau la 31 iunie 1981 de 154 centre cu 2 498 puncte de colectare răspîndite pe întregul teritoriu al țării. Într-un singur an (față de situația existentă la 30 iunie 1980) rețeaua teritorială s-a dezvoltat prin crearea a 15 centre și 387 puncte noi de colectare. S-a ajuns astfel ca în medie pe total țară să revină la un punct de colectare 2 814 gospodării (3 779 în mediul urban și 2 153 în mediul rural). Totuși, rețeaua actuală se dovedește a fi insuficientă, resimțindu-se necesitatea dezvoltării ei, precum și a îmbunătățirii în continuare a modalităților de colectare din gospodăriile populației.

În activitatea de colectare sînt antrenate organizațiile U.T.C. și de pionieri, consiliile populare, precum și cooperația de consum prin sistemul de mandatariat. Trebuie precizat însă că prin intermediul acestora s-a colectat în primele 9 luni ale anului 1981 mai puțin de 40 la sută din greutatea totală a materialelor refolosibile recuperate de la populație, activitatea lor fiind orientată îndeosebi spre metale vechi (peste 90,5 la sută) și într-o mică măsură spre celelalte materiale (hîrtie și cartoane vechi, materiale textile, anvelope etc.). O pondere foarte redusă (numai 2,7 la sută din greutatea totală a materialelor recuperate) o deține activitatea consiliilor populare, prin intermediul serviciilor de salubritate, cu toate că acestea realizează un contact permanent cu populația.

Au fost subliniate aceste aspecte deoarece, potrivit unor studii recente, efectuate sub egida O.C.D.E. [2]), în majoritatea țărilor dezvoltate se manifestă tendința de a spori responsabilitatea autorităților locale în colectarea și chiar prelucrarea primară sau depozitarea materialelor refolosibile rezultate din reziduurile menajere și stradale. Statele respective subvenționează o parte din investițiile realizate de autoritățile locale pentru asigurarea utilajelor necesare colectării, selectării și prelucrării primare a materialelor refolosibile. Corespunzător acestei tendințe, mijloacele tehnice din dotarea municipalității sînt concepute și realizate nu numai în raport cu cerințele eliminării propriu-zise a deșeurilor, a reziduurilor industriale și menajere, ci și în funcție de cerintele selectării din acestea a materialelor refolosibile în vederea reintroducerii lor în circuitul economic.

Dintr-o asemenea perspectivă, trebuie menționat faptul că dotarea tehnică actuală a centrelor de colectare din țara noastră corespunde îndeosebi cerințelor de transport și manipulare a materialelor recuperate, iar cea a întreprinderilor de salubritate vizează aproape în exclusivitate eliminarea sau neutralizarea reziduurilor urbane. Se resimte deci necesitatea **reconsiderării structurale a dotării tehnice a celor două rețele implicate,** astfel încît acestea să răspundă cu prioritate cerințelor de colectare, selectare, manipulare și livrare a materialelor refolosibile.

Ion HENDEL
director comercial
Centrala de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile
Marius COSTEA

● În cadrul unităților Centralei de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile (C.R.V.M.R.) au fost finalizate cercetările și experimentările pe stații pilot a două noi tehnologii. Este vorba de tehnologia de recuperare a cuprului din motoarele electrice scoase din uz și din bandă de bimetal și tehnologia de recuperare a staniului de pe straifurile de tablă cositorită de la întreprinderile de conserve și de pe cutiile de conserve strînse de la populație. În primul caz vor putea fi redate circuitului economic circa 1 000 t/an cupru electrolitic, iar în cel de-al doilea, prin instalația ce se va realiza în 1982 la Buftea, se vor recupera circa 60 t staniu din 6 000 t tablă cositorită.

● În acest an se vor pune în funcțiune 16 instalații de spălare și măcinare a polietilenei de înaltă densitate (navete, butoaie, canistre etc.), cu o capacitate de prelucrare de 4 000 t/an, precum și o instalație de prelucrare a polietilenei de înaltă și joasă densitate (folie din agricultură), pînă la faza de granule, cu o capacitate de 1 500 t/an. Se va asigura astfel, și pe această cale, materia primă necesară întreprinderilor de mase plastice, proporția de recuperare fiind de circa 5%

● În orașul dr. Petru Groza sînt în curs de execuție și omologare 3 module de instalații pentru prelucrarea și brichetarea șpanului, proiectate de Institutul de proiectări pentru construcția de mașini, prin care se demarează o acțiune de maximă eficiență (pe total economie cantitatea de șpan se estimează la aproximativ 800 000 t).

● La Întreprinderea de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile Berceni-București este în curs de execuție o instalație de valorificare superioară a plumbului din acumulatorii uzați, bazată pe o tehnologie nouă, complet mecanizată, de separare în medii dense a fracțiunilor metalice de cele nemetalice și a cenușii de plumb.

● În 1981, în 3 din unitățile centralei (București, Ploiești și Baia Mare) s-au pus în funcțiune instalații pentru granularea și separarea în medii dense a cablurilor subțiri de cupru sau aluminiu cu înveliș PVC, rezultînd un cupru de calitate superioară, folosit direct în industria prelucrătoare (ca înlocuitor de cupru electrolitic).

---

[1]) La Récupération — Récyclage nr. 4, 26 janvier, Paris, 1979
[2]) La Récupération — Récyclage nr. 2, 14 janvier, Paris, 1977

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ÎN SPRIJINUL RECICLĂRII

ACTIVITATEA de reciclare se dezvoltă în strînsă interdependenţă cu capacitatea cercetării ştiinţifice şi a proiectării tehnologice de a oferi în timp util soluţii adecvate, de ordin tehnico-economic şi organizatoric, pentru atragerea în diferite circuite economice a acestor resurse care, prin prisma cantităţilor disponibile în fiecare etapă de evoluţie a procesului de creştere economică, prezintă interes pentru economia naţională. Aşa se explică de ce în ţara noastră, care a acumulat de acum cantităţi apreciabile de resurse potenţial reciclabile, problemelor creşterii rolului cercetării ştiinţifice şi proiectării tehnologice în promovarea activităţii de reciclare li se acordă o importanţă crescîndă. Astfel, potrivit prevederilor Legii pentru adoptarea Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1982, unul din obiectivele majore ale cercetării ştiinţifice şi ale proiectării tehnologice îl constituie **„elaborarea şi aplicarea tehnologiilor de redare în circuitul economic a materialelor refolosibile recuperabile din procesele de producţie şi de consum".**

Evident, rolul cercetării ştiinţifice în dezvoltarea activităţii de reciclare poate fi conturat numai prin luarea în considerare a tuturor fazelor procesului complex de identificare, recuperare şi valorificare a fiecărei resurse disponibile prin reutilizarea ei în vederea realizării de bunuri materiale. Cu alte cuvinte, pe măsură ce volumul şi valoarea unei anumite resurse ating niveluri care justifică recuperarea şi reintroducerea ei în circuitul economic, cercetarea ştiinţifică trebuie să ofere în timp util soluţii adecvate pentru toate fazele procesului de reciclare, în condiţii de eficienţă economică.

Orientarea temelor de cercetare

DIN PERSPECTIVA activităţii de cercetare ştiinţifică în promovarea reciclării resurselor se conturează caracterul pronunţat interdisciplinar al acesteia, presupunînd îmbinarea judicioasă a eforturilor cercetătorilor din domenii tehnice variate şi din economie. Acest caracter este conferit de însăşi natura activităţii de reciclare pentru dezvoltarea căreia cercetarea ştiinţifică şi proiectarea tehnologică sînt chemate să soluţioneze un ansamblu de probleme cu care se confruntă procesul de recuperare şi valorificare a resurselor reciclabile, adică:

— **elaborarea de metodologii** adecvate şi, pe această bază, comensurarea cantităţilor de resurse reciclabile disponibile la un moment dat, conturarea tendinţelor previzibile în evoluţia acestora, inclusiv a importanţei valorificării lor din punctul de vedere al ansamblului sistemului economico-social naţional sau al unor anumite subsisteme ale acestuia;

— **asigurarea condiţiilor tehnico-organizatorice şi economice de colectare, prelucrare primară, stocare şi comercializare a acestora;**

— **identificarea acelor circuite economice care pot asigura valorificarea unor asemenea resurse** în condiţii de eficienţă economică în raport cu care acestea urmează să fie redistribuite;

— **elaborarea şi implementarea tehnologiilor aferente utilizării finale a resurselor recuperate,** în sensul prelucrării lor pentru obţinerea de bunuri materiale, inclusiv proiectarea şi asimilarea în fabricaţie a utilajelor necesare sau conturarea parametrilor tehnico-economici ai celor care urmează a fi importate.

Rezultatele cercetării ştiinţifice şi ale proiectării tehnologice vor putea, după părerea noastră, să răspundă tuturor acestor cerinţe numai în măsura în care organizarea lor este compatibilă cu accepţiunea atribuită conceptului general de reciclare a resurselor în ansamblul sistemului economico-social naţional, reflectat în caracterul unitar al organizării procesului de recuperare şi reintroducere în circuitul economic a resurselor, jalonat în actele normative adoptate la începutul anului 1980. Cînd se afirmă acest lucru se are în vedere faptul că asigurarea compatibilităţii soluţiilor preconizate pentru fiecare fază a procesului de reciclare (colectare, sortare, prelucrare primară, stocare, redistribuire, prelucrare finală) este posibilă **numai în condiţiile în care obiectivele temelor de cercetare ştiinţifică** (tehnică şi economică) referitoare la o resursă oarecare **sînt corelate şi subordonate unui obiectiv mai general, stabilit la nivelul întregii economii naţionale.**

Corespunzător acestor premise au fost structurate investigaţiile efectuate în anul 1980 în cadrul unor institute departamentale de cercetare ştiinţifică şi proiectare tehnologică implicate pînă în prezent în soluţionarea problemelor de ordin tehnic cu care se confruntă activitatea de reciclare a unor resurse în ţara noastră. Cu această ocazie au fost analizate orientările şi obiectivele a 80 teme de cercetare incluse în programele institutelor respective în perioada 1976—1980, din care 33 au fost aplicate în producţie, 21 finalizate, dar neaplicate, iar 26 se găseau în curs de elaborare la data efectuării investigaţiilor.

Trebuie precizat că rezultatele investigaţiilor au evidenţiat unele realizări deosebite în acest domeniu, demonstrînd cu prisosinţă faptul că cercetarea ştiinţifică românească are capacitatea de a soluţiona probleme tehnologice de mare complexitate. Temele de cercetare finalizate şi aplicate în producţie s-au materializat în valorificarea în condiţii de eficienţă economică a unor cantităţi apreciabile de materiale recuperabile, îndeosebi din procesele de producţie. Multe dintre soluţiile tehnice au fost brevetate în ţară şi peste hotare, bucurîndu-se de un prestigiu binemeritat. Astfel, ca să dăm numai un exemplu, la Institutul de cercetări pielărie şi încălţăminte s-au elaborat, brevetat şi aplicat tehnologii pentru obţinerea de Sincrocol, Hidrolizat de colagen, Colagen iodat, din materiale recuperabile, utilizate în medicina veterinară. Numai în cazul Colagenului iodat, realizat la nivel de microproducţie şi preluat de Biofarm, valoarea producţiei este de 3,6 milioane lei pentru 300 mii flacoane.

Pe de altă parte, prin natura obligaţiilor ce le revin ca organisme de cercetare departamentală, activitatea acestor institute este orientată cu prioritate, în mod firesc, spre soluţionarea problemelor de producţie ale unităţilor economice din ramura (sau subramura) din sfera lor de referinţă. Ele îşi desfăşoară activitatea pe principiul autogestiunii economice, fiind obligate să-şi orienteze eforturile spre stabilirea prevederilor contractelor care le încheie cu diferite unităţi economice. Deci, gradul de reflectare a problemelor reciclării resurselor în programele lor de cercetare depinde de interesul pe care îl prezintă acestea pentru unităţile economice beneficiare. Aşa se explică de ce într-un singur caz analizat temele de cercetare aferente reciclării au o pondere mare (de peste 20%) în valoarea lucrărilor contractate. În toate celelalte cazuri ponderea acestor teme se situa între 5% şi 8%.

Cu foarte mici excepţii (cum este cazul cercetărilor privind reciclarea hîrtiei şi cartoanelor vechi), cele 80 de teme de cercetare analizate **aveau ca obiectiv elaborarea şi implementarea tehnologiilor necesare prelucrării materialelor recuperate din procesele de producţie din unităţile economice beneficiare. Nici una nu se referă la modalităţile tehnice de utilizare ca materii prime într-o anumită ramură de referinţă a unor materiale provenite din alte ramuri** (spre exemplu : utilizarea materialelor textile uzate în producţia de hîrtie şi cartoane). O asemenea orientare este generată atît de profilul activităţii institutelor analizate, cît şi de faptul că obiectul preocupărilor lor îl constituiau acele resurse care nu implicau eforturi deosebite pentru estimarea cantităţilor disponibile şi pentru asigurarea condiţiilor tehnico-economice şi organizatorice de colectare, prelucrare primară (îndeosebi separare şi sortare).

Din cele prezentate rezultă că majoritatea cercetărilor ştiinţifice aferente reciclării resurselor, efectuate pînă în prezent în ţara noastră, **au un pronunţat caracter departamental.** Acestea nu au fost iniţiate şi efectuate în contextul caracterului complex, integrator, al procesului de reciclare a resurselor la nivelul întregului sistem economico-

social global. În aceste condiții, soluțiile tehnice preconizate pînă în prezent vizează numai faza finală a acestui proces, adică prelucrarea propriu-zisă a materialelor recuperate.

Tendințe noi în organizarea activității de cercetare

ÎN CONDIȚIILE în care sfera de cuprindere a reciclării resurselor se lărgește continuu, crescînd ponderea celor încorporate în bunuri scoase din uz, indiferent că acestea sînt mijloace de producție sau bunuri de consum, devine imperios necesară adaptarea sistemului de cercetare științifică și de proiectare tehnologică la noile cerințe vizînd, în principal, asigurarea caracterului interdisciplinar al acestora. Aceste cerințe izvorăsc, în primul rînd, din acumularea unor cantități tot mai mari de resurse care nu mai pot fi recuperate și valorificate în cadrul sectorului economic ce le generează, fiind necesară redistribuirea lor pe alte circuite economice care le pot asigura utilizarea în condiții de eficiență economică.

Una din tendințele principale care se manifestă în domeniul reciclării resurselor pe plan mondial se referă la creșterea contribuției cercetării științifice, îndeosebi prin intermediul activității unor **institute de specialitate cu profil complex** — tehnic și economic. Astfel, în cadrul Ministerului Economiei Materialelor din R. D. Germană funcționează Institutul de economia materialelor secundare și a deșeurilor, care are drept atribuție de bază efectuarea de cercetări proprii sau, prin colaborare cu institute aparținînd altor ministere, pentru găsirea unor domenii noi de utilizare a resurselor recuperate. De asemenea, în U.R.S.S., Institutul unional pentru resurse secundare, care

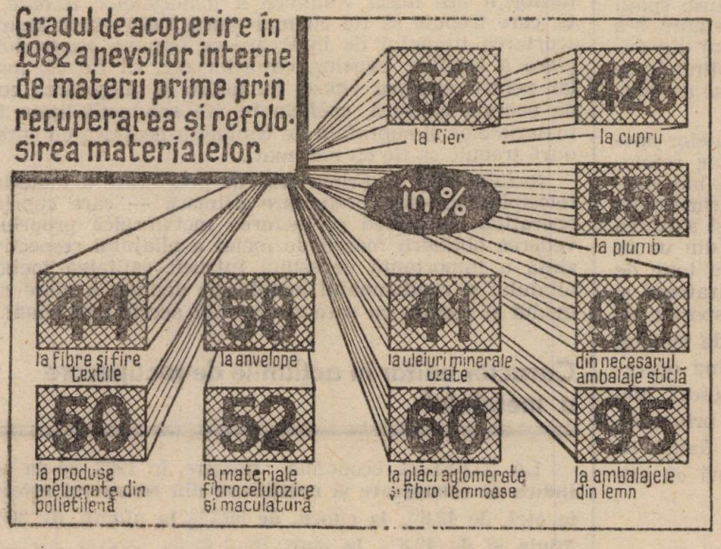

își desfășoară activitatea în subordinea Comitetului de Stat al Aprovizionării Tehnico-Materiale, alături de Uniunea centrală a resurselor secundare, se preocupă de cercetarea științifică, proiectarea tehnologică și introducerea progresului tehnic în acest domeniu de activitate.

În cazul țărilor capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial, organismele guvernamentale specializate au, de regulă, atît atribuții de directivare și execuție, cît și de cercetare științifică. Această situație este specifică Agenției Naționale de Recuperarea și Eliminarea Deșeurilor din Franța, precum și Agenției pentru Protecția Mediului Înconjurător din S.U.A.; de altfel, aceasta din urmă este subvenționată parțial din bugetul de stat, tocmai în acest scop.

Din exemplele prezentate rezultă că odată cu creșterea cantității de resurse potențial reciclabile și cu diversificarea acestora — situație care devine specifică și pentru țara noastră — **se resimte necesitatea coordonării unitare și integrării temelor de cercetare aferente activității de reciclare în cadrul unor programe naționale, în care să se reflecte simultan investigațiile și soluțiile care vizează fiecare fază a procesului de recuperare și valorificare a tuturor resurselor reutilizabile, atît cele de ordin tehnic cît și economico-organizatoric.** Această cerință poate fi ilustrată destul de concludent chiar prin modul în care se încearcă soluționarea problemelor complexe ale reciclării materialelor plastice în țara noastră, domeniu abordat recent de către cercetarea științifică românească. Astfel, într-o primă etapă referitoare la identificarea și estimarea cantităților de materiale plastice recuperabile și reutilizabile în prezent și în perspectivă, Institutul Central de Cercetări Chimice a colaborat strîns în cursul anului 1981 cu 4 unități de cercetare din rețeaua Institutului Central de Cercetări Economice. Aceste investigații, care au făcut obiectul unor contracte de cercetare științifică, preced pe cele referitoare la identificarea domeniilor în care pot fi reutilizate materialele plastice recuperate și la elaborarea tehnologiilor necesare proceselor de colectare, sortare (separare) și prelucrare finală.

Trebuie precizat însă că, în viziune noastră, **nu este vorba de o coordonare cu caracter de directivare, ci de identificarea tuturor problemelor ce se cer soluționate pentru asigurarea reciclării fiecărui tip de resursă,** în condiții de eficiență economică și, pe această bază, de implicarea și orientarea eforturilor mai multor organisme de cercetare în cadrul unor acțiuni coordonate la nivel național, luîndu-se în considerare profilul acestora și contribuția pe care o pot avea în elaborarea unui ansamblu de soluții tehnico-economice și organizatorice aferente tuturor fazelor care compun fluxul de revenire în circuitul economic a resursei respective. În acest mod este posibilă asigurarea compatibilității soluțiilor preconizate și integrarea lor într-un sistem de reciclare viabil.

Tocmai în acest scop ar putea fi luată în considerare **constituirea unui colectiv cu caracter multidisciplinar, în atribuțiile căruia un rol esențial l-ar avea coordonarea la nivel național a eforturilor diferitelor institute de cercetare științifică în soluționarea problemelor din profilul lor de activitate, precum și corelarea în timp a elaborării temelor de cercetare aferente tuturor fazelor procesului de reciclare.** Este vorba de abordarea sistemică a principalelor aspecte ale cercetării științifice și proiectării tehnologice din țara noastră, care au menirea de a soluționa problemele reciclării resurselor prin luarea în considerare a influenței pe care o exercită factorii de natură tehnică, economică și socială în strînsă interdependență cu obiectivele generale ale complexului economico-social național în domeniul valorificării superioare a tuturor resurselor disponibile sau atrase.

dr. Silvia MARINESCU

● În 1982 urmează a fi aplicată în industria textilă o nouă metodă pentru obținerea de produse fono și termoizolante din deșeuri textile „Tefo", prin realizarea unei pături fibroase din 50% materiale recuperate de la populație și 50% materiale recuperate tehnologic. Produsul obținut se utilizează în construcții civile și industriale ca izolator în locul vatei minerale energointensive.

● A fost elaborată o nouă tehnologie în sectorul inului (similară cu tehnologia liniei cardate), prin care se asigură valorificarea firelor de in în amestec cu poliester din filaturi, obținîndu-se totodată și un preț cu 8,75 lei mai scăzut pe kg de fire produse.

● Institutul de cercetări pielărie și încălțăminte a ajuns în faza pilot cu o nouă cercetare privind tehnicile de valorificare a materialelor recuperabile și refolosibile din industria de tricotaje de tip PES, PA și amestecuri. Îmbunătățirile tehnologice constau, în principal, în mărunțirea și lierea materialelor recuperabile și apoi realizarea de panouri utilizate în domeniul construcțiilor și în zootehnie.

● La C.C.H. Vrancea este în curs de proiectare un nou procedeu de valorificare a nămolului de la caustizarea leșiei verzi, prin care se asigură reciclarea varului din nămolul care rezultă în urma tratării leșiei verzi cu var.

Perspectivele „industriei" refolosirii metalului

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ a necesitat, cu deosebire în ultimele decenii, un consum excesiv de materii prime şi combustibil. Ţinînd seama de caracterul limitat al resurselor naturale, pe plan mondial s-a înregistrat, mai ales în anii din urmă, o amplificare a preocupărilor pentru gospodărirea mai raţională a acestora. Dacă combustibilul se „arde", produsele minerale pot fi recuperate şi reciclate, zăcămintele cunoscute asigurînd omenirea, multe secole în continuare, cu cele necesare. Problema care se pune este aceea a utilizării judicioase a acestor resurse.

În ansamblul materialelor refolosibile **metalele** ocupă primul loc, atît prin volumul lor, cît şi prin avantajele economice pe care le aduce folosirea acestora ca materie primă în industria metalurgică. Resursa totală de materiale refolosibile metalice se compune din cele rezultate în procesele de producţie (care se prezintă sub formă de margini, capete, sutaje, şpanuri, oxizi, cenuşi, scoarţe, şlamuri etc.) şi cele provenite din mijloacele fixe casate sau din obiecte scoase din uz de la populaţie sub formă de piese, subansamble şi ansamble. O imagine despre potenţialul existent de metale vechi ne-o putem face dacă subliniem faptul că **în 1981 a fost colectată şi valorificată în ţara noastră o cantitate de aproximativ 7,3 mil. tone.**

Reutilizarea materialelor refolosibile metalice nu este o descoperire recentă ; în toate ţările industrializate există de mult preocupări pentru strîngerea, depozitarea şi prelucrarea acestora. Astfel, S.U.A. reciclează 70% din fier, 50% din aluminiu, 40% din plumb, 12% din zinc, 60% din cupru, iar jumătate din necesarul Franţei de plumb şi o treime din cel de cupru şi zinc este realizat prin reutilizări încă din 1974. În numeroase zone ale lumii, reciclarea reziduurilor menajere din care se extrag metale în proporţie de 10—15%, ca de altfel a tuturor materialelor refolosibile, face obiectul uneia din ramurile cele mai prospere ale industriei, asigurînd materii prime, energie, căldură, îngrăşăminte agricole, materiale de construcţii etc., în paralel cu efectele pozitive asupra menţinerii integre a mediului ambiant. În S.U.A., care dispun de cele mai întinse spaţii de depozitare pentru fierul vechi şi de stocuri importante, s-a trecut şi la recuperarea fracţiunilor metalice nu numai din deşeurile menajere, dar chiar din apele reziduale, obţinîndu-se fosfor, aluminiu, cupru, fier, precum şi cantităţi reduse de zinc, cobalt, mangan şi nichel.

A apărut o întreagă industrie de producere a utilajelor specializate pentru colectarea şi prelucrarea materialelor refolosibile ; autovehicule şi macarale specializate, foarfeci hidraulice, prese de balotat şi brichetat, transportoare, sfărîmătoare, instalaţii shredder de tip modern pentru concasarea şi sortarea mecanizată a utilajelor casate şi a obiectelor scoase din uz de la populaţie etc. Shredderul devorează lunar mii de tone de automobile, frigidere, combine, maşini de gătit, aspiratoare şi altele. Materialele se încarcă cu ajutorul unui transportor cu plăci articulate într-o moară verticală cu ciocane, unde metalul este concasat în bulgări de mărimea pumnului, urmînd operaţiile de sortare : prin absorbţie pentru cele uşoare (praf, hîrtie etc.), prin ardere (cauciuc, plastice, lemn etc.) şi prin tamburi magnetici pentru separarea feroaselor (fier şi fontă) de neferoase (cupru, bronz, plumb etc.). O întreagă uzină cu utilaje moderne macină, sortează, distribuie.

Prelucrarea primară şi randamentul metalurgic

REUTILIZAREA ca atare a unor materiale (tablă, ţevi, profile, capete, margini, ştraifuri etc.), ca şi a unor piese sau ansamble cu sau fără recondiţionare ca piese de schimb prezintă maximum de eficienţă, metalul nemaiparcurgînd fazele de retopire, de prelucrare primară şi de uzinare, realizîndu-se astfel economii de materii prime, de energie, de forţă de muncă, de capacităţi de producţie. Prin dezmembrarea unui tractor casat, de pildă, se pot obţine circa 400 de repere care pot fi folosite ca atare la repararea altor tractoare şi 170 repere recondiţionabile, respectiv 1 200 kg piese, a căror valoare este de aproximativ 10 mii lei. În cazul refolosirii prin retopire, deci ca materie primă, avantajele sînt, de asemenea, importante. Ţinînd seama că fiecare tonă de materiale refolosibile feroase înlocuieşte circa 1 tonă fontă, pentru elaborarea căreia sînt necesare circa 2 t minereu, 1 t cărbuni cocsificabili şi 0,5 t calcar, investiţii deosebit de mari în realizarea de cocserii, fabrici de aglomerare şi secţii de furnale, precum şi cheltuieli de exploatare importante, ne putem uşor da seama de valoarea pe care o reprezintă utilizarea materialelor refolosibile.

Atunci cînd utilizarea ca atare a materialelor metalice nu este posibilă, ele urmează să fie supuse procesului de topire. În acest scop se impune o atentă urmărire a proceselor de elaborare, pornind de la utilizarea unei materii prime cît mai curate şi omogene. Mai departe aceasta presupune ca materialele refolosibile metalice să îndeplinească cîteva condiţii de bază : să fie sortate şi livrate după compoziţia lor chimică, fără impurităţi şi neamestecate cu alte metale ; să corespundă din punct de vedere fizic (formă, dimensiuni, masă volumică) cu cerinţele fiecărui procedeu de elaborare.

Caracteristicile fizice ale materialelor refolosibile metalice pot interveni sub două aspecte în desfăşurarea proceselor de elaborare a oţelului :

— durata de alimentare cu încărcătura feroasă solidă a cuptoarelor ;

— viteza de topire a încărcăturii feroase solide şi, implicit, consumul de energie calorifică necesară topirii încărcăturii respective.

În determinarea dimensiunii acestor parametri, un rol hotărîtor îl are masa volumică a materialelor feroase, refolosite, care trebuie să fie cît mai mare, 1 000—4 500 kg/m³. Pentru scurtarea timpului de încărcare se impune ca gradul de umplere a trocilor, benelor, coşurilor etc. să fie cît mai ridicat, iar pentru mărirea vitezei de topire şi micşorarea consumului de energie calorică, coeficientul de conductibilitate termică a materialelor şi suprafaţa de contact a acestora cu sursa de căldură trebuie să fie cît mai mari.

Rezultă deci că prima fază de prelucrare a materialelor refolosibile, aşa-zisa prelucrare primară — care cuprinde toate operaţiile ce preced prelucrarea metalurgică propriu-zisă în vederea obţinerii mărcii de metal a aliajului respectiv — prezintă o importanţă deosebită întrucît calitatea metalului sau aliajului şi randamentul metalurgic depind în mare măsură de modul şi atenţia cu care se execută aceste operaţiuni.

Caracter unitar în acţiunile de recuperare a metalului

LA NIVELUL economiei noastre, în 1982, **se va asigura un indice de recuperare şi reutilizare din consumul intern de 62% la oţel, de 42,8% la cupru, de 55,1% la plumb, de 36% la aluminiu şi de 42,8% la zinc.** Realizarea acestor prevederi, care constituie o sarcină minimă, presupune ca eforturile factorilor implicaţi să fie concentrate în direcţia perfecţionării activităţii pe linie de colectare şi valorificare a metalului vechi refolosibil.

După părerea noastră, **nu s-a realizat încă un sistem unitar, eficient de organizare care să permită,** decadă cu decadă,

● La Întreprinderea de scule din Minsk a fost concepută, în colaborare cu cercetătorii de la un institut al Academiei de Ştiinţe din Bielorusia, o nouă instalaţie pentru recuperarea metalului din amestecul de praf abraziv şi metal care rămîne după operaţiunile de şlefuire. De asemenea, pentru economisirea metalului scump a fost stabilită o tehnologie îmbunătăţită la operaţiile de sudură electronică. Aceste acţiuni permit uzinei respective să economisească anual peste 1 500 tone de oţel de sculărie.

● În R.D. Germană, la uzinele Leuna din Halle, apele reziduale sînt folosite drept sursă pentru obţinerea de materii prime. În acest fel se recuperează anual, din apele provenite de la instalaţiile de acid salicilic, 265 tone fenol, 144 tone acid salicilic, 190 tone hidrobenzen.

● La Roma, în Italia, funcţionează de aproape 15 ani două uzine de valorificare a reziduurilor menajere. Aici sînt transformate anual peste 500 mii tone de gunoaie în hîrtie, nutreţ pentru vite, fier, mase plastice etc. Prin această reciclare a reziduurilor se asigură o compensare a cheltuielilor pentru salubrizarea oraşului de aproape 100%.

● O problemă dificilă generată de arderea resturilor menajere în vederea recuperării energiei o constituie eliminarea de acid clorhidric în proporţie de aproximativ 60% la arderea ambalajelor din materiale plastice şi 40% la arderea resturilor alimentare, vegetale etc. Cu toate că gazele de combustie sînt dispersate la înălţime de coşurile fabricilor, satisfăcîndu-se astfel normele de protecţie a mediului ambiant, firmele „Rhône-Poulenc" şi „Solway" au pus la punct un procedeu de neutralizare pe cale uscată, eliminîndu-se pînă la 70% din acidul clorhidric degajat.

Cheltuielile necesitate de acest procedeu sînt foarte reduse (incluzînd şi licenţa), iar costul de funcţionare al instalaţiei este de cinci ori mai mic decît al unui procedeu de spălare a gazelor (generator la rîndul său de apă poluată). Se prevede construirea cîtorva astfel de instalaţii în Franţa şi în alte ţări din Piaţa comună.

● În Australia s-a pus la punct un procedeu chimic de reciclare a pneurilor uzate, procedeu brevetat în 32 de ţări. Procedeul se bazează pe următorul principiu: după ce s-au extras cele două jante ale pneului, acesta este decupat în trei părţi, care sînt apoi introduse într-o baie chimică specială. Cauciucul astfel tratat se înmoaie, ajungîndu-se pînă la un punct cînd se separă de componentele fibroase şi de cele metalice în urma unei simple agitări mecanice. În continuare, cauciucul este măcinat şi redus în pudră, urmînd să poată fi întrebuinţat la fabricarea pneurilor, pentru acoperirea diferitelor suprafeţe (terenuri sportive etc.)

● În S.U.A., a fost rezolvată, în mare măsură, problema materialelor plastice refolosibile provenite din industria petrochimică. Se are în vedere retransformarea prin piroliză a deşeurilor de polipropilenă în petrol. Petrolul astfel obţinut este un combustibil industrial care nu conţine deloc sulf şi care poate fi folosit ca atare în oţelării. Eficacitatea noului procedeu constă în aceea că 95% din materialele plastice reciclate sînt transformate în petrol, iar restul de 5% rămîne într-un gaz neutilizabil imediat în cadrul instalaţiei. Avîndu-se în vedere că industria americană de polipropilenă produce în fiecare an 200 000 tone materiale refolosibile, se estimează că prin aplicarea acestui procedeu vor fi recuperate aproximativ 1,3 milioane barili de petrol.

● Studiul realizat în comun de firmele Fldmöble şi Lamort a permis, după mai mult de doi ani de încercări, testarea în funcţiune, timp de mai multe luni, pe o linie de fabricaţie a firmei Lamort, a noii celule destinate descernelizării hîrtiei. Caracteristicile principale ale noului sistem sînt următoarele:

— curentul de aer este injectat în pasta de hîrtie prin două suflante distincte situate la nivele diferite, permiţînd o descernalizare integrală;

— injectorul de aer, de o construcţie simplificată, este din masă plastică cu un inel de uzură ; nu conţine piese în mişcare care să necesite un reglaj complex, evitîndu-se astfel înfundarea lui şi uşurînd întreţinerea;

— dispune de aspiratoare telescopice (reglabile) pentru eliminarea spumelor ce conţin cerneala, reglîndu-se astfel debitul de cerneală eliminată ;

— cheltuielile energetice şi preţul întregii instalaţii sînt reduse.

● Nămolul roşu, rezultat după extragerea aluminiului din bauxită, a constituit mult timp o problemă greu de rezolvat pentru industria jamaicană, date fiind dificultăţile legate de evacuarea acestor deşeuri şi timpul îndelungat — circa 20 de ani — de uscare naturală pe cîmp şi deci de autodistrugere. Ultimele descoperiri în domeniul tratării nămolului roşu au coincis cu anunţarea posibilităţii folosirii acestui nămol, în stare uscată, în producţia de ciment. Metoda constă în concentrarea şi uscarea prin deshidratare în cadrul uzinei de prelucrare a bauxitei, a nămolului care urmează a fi folosit ulterior ca materie primă pentru obţinerea de ciment Portland.

Fabrica jamaicană care şi-a propus utilizarea nămolului roşu în acest scop apreciază că poate folosi lunar circa 50—100 tone de astfel de reziduuri tratate.

obţinerea unor cantităţi sporite de materiale recuperabile atît de la întreprinderi cît şi de la populaţie. În anul trecut unele ministere nu şi-au onorat în întregime sarcinile de predare a materialelor refolosibile, existînd însemnate restanţe la **oţel** (M.I.C.M. — 160 000 tone, M.A.I.A. — 34 000 tone, M.T.Tc. — 53 000 tone), **cupru** (M.I.M. — 1 200 tone, M.I.C.M. — 4 000 tone), **aluminiu** (M.T.Tc. — 400 tone, M.I.M. — 1 700 tone M.I.C.M. — 3 300 tone). De asemenea, cu toate că încă de la începutul anului 1981 s-a luat măsura de mărire a gradului de participare a materialelor refolosibile în balanţele materiale, pentru reducerea corespunzătoare a importurilor, totuşi **nu s-a reuşit ca pe parcursul anului să se îndeplinească integral planul fizic,** la toate sortimentele. Din sarcinile suplimentare s-au realizat numai 52 000 tone de materiale refolosibile feroase şi 2 250 tone plumb. Planul anual de colectare la cupru, zinc şi aluminiu a fost îndeplinit doar în proporţie de 90%, faţă de sarcinile majorate.

Pentru a se cuprinde întreg teritoriul ţării în acţiunea de colectare a metalelor vechi, a fost **mărit** numărul punctelor de colectare, s-au **diversificat** formele şi acţiunile de preluare a metalului vechi, iar în domeniul prelucrării — în afara celor şase secţii de prelucrare de la Berceni, Simeria, Caransebeş, Podu Iloaiei, Titu şi Apahida, prevăzute cu utilaje moderne şi realizate în cincinalul trecut — a continuat dotarea cu utilaje specifice a unităţilor specializate, precum şi a întreprinderilor prelucrătoare ale ministerelor economice.

Pentru întreaga perioadă 1981—1985 volumul materiilor prime, materialelor şi produselor din metal ce urmează a fi recuperate şi refolosite **reprezintă impresionanta sumă de peste 126 miliarde lei, cu o creştere de 65% faţă de cincinalul anterior.** La nivelul anului 1985 se prevede valorificarea a peste 9 milioane tone materiale feroase, 700 mii tone oţeluri aliate, 35 mii tone cupru, 30 mii tone plumb, astfel încît materialele recuperabile să asigure 50% şi în unele cazuri peste 50% din resursele necesare.

Realizarea acestor sarcini presupune perfecţionarea activităţii în toate întreprinderile şi unităţile economice care sînt consumatoare de metal şi în care rezultă materiale refolosibile; pe baza bilanţurilor de materiale, trebuie identificate toate resursele refolosibile şi asigurate gospodărirea, sortarea şi pregătirea în vederea consumării în propria unitate sau livrării la un nivel calitativ superior altor beneficiari. În acest scop în programul de măsuri al centralei au fost prevăzute pentru 1982:

— **completarea reţelei de colectare** cu un număr de 150 puncte fixe şi mobile ;

— **organizarea recuperării din halde şi pubele menajere a materialelor refolosibile** de către personalul unităţilor de gospodărie comunală şi locativă ;

— **organizarea permanentă a unor dispecerate în unităţile din marile oraşe,** în vederea primirii comenzilor şi programării judicioase a mijloacelor de transport, pentru preluarea materialelor refolosibile;

— **creşterea şi extinderea activităţii de dezmembrare, sortare şi şarjare a materialelor metalice refolosibile** în toate centrele şi punctele de colectare în scopul prelucrării, prin forţe proprii, a unei cantităţi cu 10% mai mari ca în 1981 ;

— **intensificarea activităţii de recuperare a oţelurilor aliate** pe baza metodologiei şi nomenclatorului existent în întreprinderi şi de sortare a neferoaselor ; extinderea activităţii de dezmembrare, sortare, selecţionare a materialelor refolosibile ce pot fi valorificate ca atare, precum şi a pieselor şi subansamblelor ;

— **asigurarea dotărilor cu utilaje şi finalizarea tuturor temelor de cercetare şi lucrărilor de dezvoltare tehnologică** şi introducere a progresului tehnic.

Prin mobilizarea tuturor factorilor implicaţi în acest proces, se pot obţine rezultate însemnate, concretizate în valorificarea materialelor metalice refolosibile atît de necesare dezvoltării accentuate şi eficiente a economiei naţionale.

Sorin BULIGESCU
Centrala pentru recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile

Din materiale textile uzate — materii prime utile

DEȘI ÎN INDUSTRIA TEXTILĂ procesul de recuperare și reintroducere în circuitul economic nu este de dată recentă, remarcîndu-se chiar existența unor adevărate tradiții în acest domeniu, abordarea reciclării materialelor rămîne totuși de strictă actualitate datorită problemelor specifice ce se cer a fi soluționate, mai ales în condițiile creșterii cantităților de astfel de resurse provenite indeosebi din sfera consumului. În plus, procesul de reciclare a materialelor textile prezintă o serie de particularități generate atît de specificul producției, comercializării, utilizării și scoaterii din uz a bunurilor care le încorporează, cît și de natura fibrelor utilizate, printre care:

— utilizarea într-o proporție tot mai ridicată a fibrelor sintetice și celulozice în amestecuri cu cele naturale accentuează dificultățile privind colectarea, sortarea, prelucrarea primară și reutilizarea materialelor textile, caracterizate prin eterogenitate, atît din punctul de vedere al naturii fibrelor pe care le încorporează, cît și al gradului de uzură;

— în procesul de prelucrare, și mai ales de utilizare a bunurilor textile, fibrele își pierd o serie din proprietățile fizico-chimice, ceea ce conduce de cele mai multe ori la imposibilitatea recondiționării acestora, reciclarea vizînd cu prioritate procurarea de materii prime pentru industrie;

— realizările obținute pînă în prezent în domeniul procurării de materii prime pentru industria textilă prin intermediul reciclării au vizat aproape în exclusivitate fibrele naturale, pentru cele sintetice și celulozice soluțiile oferite de cercetarea științifică și proiectarea tehnologică găsindu-se încă în faza de experiment etc.

Care este ponderea pierderilor tehnologice atrase în circuitul productiv ?

DATORITĂ SPECIFICULUI proceselor tehnologice, întreprinderile textile sînt mari generatoare de materiale reciclabile pentru care nu este posibilă reintroducerea în același circuit. Exemplificăm acest aspect prin datele referitoare la pierderile tehnologice din procesul de prelucrare a lînii, prezentate în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Ponderea pierderilor tehnologice la obținerea firelor din lînă și gradul de recuperare

— % —

Faza procesului tehnologic	Ponderea căderilor tehnologice, în total materie primă consumată	Proporția materialelor nerecuperabile din total materiale consumate în fiecare fază
Pieptănare fibră	33—34	12
Filatură pieptănată și nepieptănată	6—7	1
Cardare	7—8	3,5
Finisaj	10	3,5

În condițiile tehnologiilor actuale, aproape 12% din cantitatea totală de fibră care parcurge faza de pieptănare reprezintă pierdere tehnologică nerecuperabilă. În faza de filare pierderea de acest tip este de 1%, iar în cele de cardare și finisaj cîte 3,5%. Cu alte cuvinte, aproape 17% din cantitatea totală de materii prime originare este nereciclabilă prin intermediul aceluiași proces tehnologic, reutilizarea ei fiind posibilă numai în condițiile în care i se asigură soluții tehnologice adecvate, atît în ceea ce privește colectarea și sortarea, cît și prelucrarea în vederea obținerii altor tipuri de bunuri (îndeosebi materiale textile nețesute). Totodată, este de reținut și faptul că partea recuperată din căderile tehnologice este alcătuită din fibre care au suportat un prim proces de prelucrare, fiind afectate deci proprietățile lor fizico-chimice, ceea ce implicit reduce posibilitatea parcurgerii unui ciclu nou de recuperare ulterioară.

În prezent întreprinderile textile sînt confruntate îndeosebi cu probleme legate de **valorificarea materialelor reciclabile provenite din procesele proprii de producție.** Ele sînt implicate într-o măsură mult mai redusă în valorificarea materialelor textile încorporate în bunuri uzate recuperabile de la populație. De altfel, așa cum rezultă din schemă, filaturile și țesătoriile din industria bumbacului, lînii, mătăsii, inului și cînepii au asigurat numai în parte (între 62,2% și 83,2%) prin mijloace proprii valorificarea căderilor tehnologice, o pondere însemnată deținînd-o cantitățile redistribuite altor unități din subordinea Ministerului Industriei Ușoare, sau valorificate prin intermediul altor ramuri beneficiare. În raport cu cantitățile mari de materiale recuperabile generate de procesele tehnologice este evidentă preocuparea — atît în cazul întreprinderilor cît și la nivel departamental — pentru asigurarea condițiilor tehnico-economice de valorificare a acestor resurse. Tocmai în acest sens trebuie subliniat că întreprinderile din industria textilă au cantități reduse de materiale încorporate în articole textile uzate preluate de la populație, fiind vorba în cvasitotalitatea lor de fibre de lînă, ceea ce reprezintă circa 8% din cantitatea totală de materiale reciclate consumate în unitățile Centralei industriei lînii.

Referitor la destinația materialelor textile recuperate din sfera producției și cea a consumului, rezultatele investigațiilor efectuate au evidențiat faptul că industria românească dispune de soluții tehnologice pentru o utilizare destul de variată a acestora. Firește, accentul principal s-a pus pe realizarea de fire reutilizabile în producția unor țesături. Astfel, din cantitatea totală de materiale textile recuperate consumate din industria bumbacului, lînii, mătăsii, inului și cînepii, cele pentru producția de fire subțiri sau semigroase dețin o pondere de peste 43%, iar pentru cele de tip vigonie, circa 23%. Restul materialelor au fost utilizate îndeosebi pentru textile nețesute, vată medicinală, împîslitură, destrămătură pentru tapițerie, materiale pentru șters etc.

Trebuie precizat că valorificarea materialelor textile recuperate prin reintroducerea în circuite similare cu cele parcurse anterior are ca rezultat atît obținerea acelorași tipuri de bunuri ca cele din care provin, cît și a altora cu destinații diferite. În primul caz se încadrează și producția de țesături prin utilizarea de fire realizate de cele mai multe ori prin amestec de fibre recuperate cu cele originare. O situație de acest tip se înregistrează la Întreprinderea de postav Buhuși la care, din 21 sortimente de țesături analizate, numai 4 sînt realizate cu participarea de materiale reciclabile într-o proporție mai mare de 50%. Pentru realizarea altor sortimente se utilizează materiale reciclate numai în proporții situate între 25 și 50%, iar în cazul a 9 sortimente această proporție este de pînă la 25%. Utilizarea de materii prime originare în amestec cu materiale reciclate se datorește tocmai faptului că proprietățile fizico-chimice ale acestora din urmă au fost afectate de procesele de prelucrare și de utilizare parcurse anterior.

Utilizarea în exclusivitate sau într-o proporție majoritară a materialelor textile recuperate este posibilă îndeosebi pentru textile nețesute. Astfel, pentru multe dintre produsele întreprinderii NETEX — Bistrița, specializată în prelucrarea materialelor textile recuperate, resursele reciclabile reprezintă aproape în totalitate materia primă de bază.

Soluții tehnologice eficiente

MĂSURA în care utilizarea materialelor textile reciclate este eficientă din punctul de vedere al unităților industriale care le prelucrează trebuie apreciată în mod diferențiat în raport cu gradul de participare a acestor resurse la asigurarea necesarului de materii prime. Firește că în cazul produselor sau sortimentelor realizate exclusiv din materiale recuperate, eficiența constă tocmai în posibilitatea satisfacerii unor cerințe de producție sau de consum individual, fără să se apeleze la resurse originare, care se procură cu eforturi în continuă creștere. Or, pe măsură ce se dezvoltă și se diversifică producția de bunuri materiale, se manifestă cu claritate tendința de creștere a cerințelor economiei pentru o serie de materiale textile nețesute, care pot și trebuie să fie satisfăcute prin recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a resurselor reciclabile.

Investigațiile efectuate au permis evidențierea faptului că în condițiile în care se dispune de soluții tehnologice adecvate, reutilizarea materialelor textile recuperate ca materii prime pentru realizarea unor bunuri în amestec cu fibre originare devine rentabilă. Un exemplu concludent în acest sens este prezentat în tabelul nr. 2, prin comparația dintre prețul de producție (și componentele acestuia) pentru unele sortimente de fire tip bumbac realizate exclusiv din fibre originare și al celor obținute prin participarea în proporție de 50% și 67% a materialelor reciclate, în condițiile aceluiași grad de finețe. Rezultă că, **în cazul utilizării materialelor recuperate, se pot obține fire la un preț de producție mai redus cu 7% pînă la 16%, fără a fi afectată finețea acestora**, ca urmare a reducerii, în principal, a cheltuielilor materiale și a cotei de beneficiu pe unitatea de produs.

Pe de altă parte, se observă că în toate cazurile analizate costurile unitare pe produs cu manopera directă și cheltuielile indirecte sînt superioare în condițiile utilizării materialelor reciclate. Deci, în condițiile tehnologiilor existente, prelucrarea materialelor reciclate presupune un volum superior de muncă, ceea ce diminuează efectele economice pozitive obținute prin reducerea cheltuielilor cu materiile prime. Creșterea eficienței economice a reciclării materialelor textile la nivelul întreprinderilor industriale utilizatoare este posibilă îndeosebi prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, astfel încît să se realizeze o reducere a volumului de muncă implicat.

La concluzii similare privind eficiența economică la nivelul unităților care prelucrează materialele textile recuperate au condus și investigațiile efectuate în cadrul Întreprinderii de postav din Buhuși. Cota medie de rentabilitate pe ansamblul sortimentelor de țesături realizate prin prelucrare de materiale reciclate în amestec cu fibră originară a fost de 10,3% — mai redusă în cazul țesăturilor tip lînă (7,3%) și mult mai ridicată la cele de tip vigonie (16,5%). Trebuie precizat însă că în această unitate există o tradiție îndelungată (de peste 100 ani) în ceea ce privește prelucrarea materialelor textile recuperate. Aceasta pledează pentru necesitatea unei anumite specializări a unităților industriale în ceea ce privește valorifcarea materialelor textile recuperate din procesele de producție și de consum, atît din punctul de vedere al asigurării tehnologiilor și utilajelor adecvate, cît și al formării cadrelor necesare.

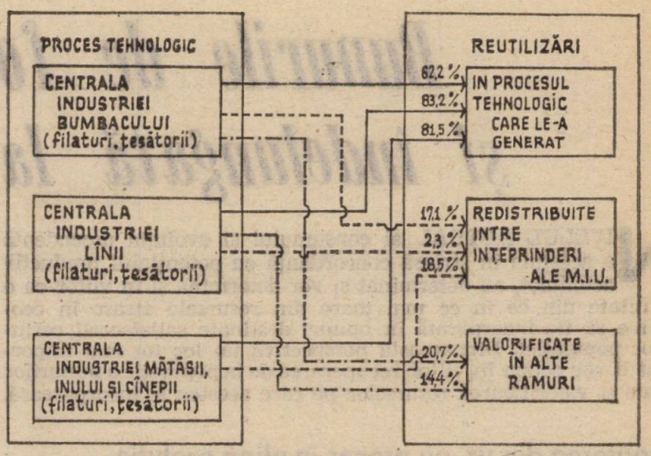

Destinația materialelor textile reciclabile rezultate din procesele de producție, în cadrul unor centrale aparținînd M.I.U.

Cele cîteva aspecte prezentate în legătură cu eficiența economică analizată la nivelul întreprinderilor utilizatoare de materiale textile recuperate nu trebuie să conducă la concluzia că valorificarea integrală a unor asemenea resurse este posibilă în condițiile actuale. În primul rînd, exemplele la care ne-am referit vizează revenirea pe același circuit economic a resurselor recuperate. Dar această posibilitate de reciclare este destul de limitată, deoarece orice proces tehnologic din filaturi și țesătorii generează cantități însemnate de scamă — fibre a căror lungime foarte mică face imposibilă reutilizarea lor pentru producția de fire. În plus, dacă o anumită fibră a fost reciclată anterior, în ciclurile următoare pierderile tehnologice sub formă de scamă se amplifică. Iată de ce considerăm că se impune de urgență aprofundarea investigațiilor în acest domeniu și anume pentru a contura **condițiile de ordin economic în care revenirea pe același circuit a materialelor textile reciclate este justificată prin raportul dintre valoarea și calitatea produselor obținute și eforturile implicate de recuperarea și prelucrarea acestora.** Este vorba de necesitatea de a se stabili o anumită **limită** față de care nu se mai justifică reutilizarea în același scop, fiind necesară redistribuirea materialelor textile în vederea realizării altor tipuri de valori de întrebuințare.

De altfel, așa cum s-a conturat și în practica economică din alte țări, faptul că în urma prelucrării și utilizării o fibră textilă oarecare își pierde o parte din proprietățile fizico-chimice nu înseamnă automat că devine inutilizabilă. Imposibilitatea reutilizării ei trebuie interpretată numai în sensul că nu mai este aptă pentru a participa la realizarea aceleiași valori de întrebuințare (nu mai poate reveni pe același circuit economic). La scara întregii economii naționale se lărgește aria de reutilizare, o dată sau de mai multe ori, a acelorași materiale textile. Esențială în acest caz devine însă identificarea acelui sector pentru care reutilizarea materialelor textile recuperate se justifică din punct de vedere economic și social.

Tabelul nr. 2

Raportul dintre prețurile de producție (și componentele acestora) pentru unele sortimente de fire tip bumbac realizate exclusiv din fibre originare și cele în amestec cu materiale refolosibile %

Sortimentul	Preț unitar de producție	Costuri de producție			
		Total	din care: cheltuieli materiale directe	din care: manoperă directă și cheltuieli indirecte	din care: Beneficiu
Fire tip bumbac Nm 8/1					
— din fibre originare	100	100	100	100	100
— din amestec de fibre originare (33%) și materiale reciclate (67%)	84	83	61	186	92
Fire tip bumbac Nm 10/1					
— din fibre originare	100	100	100	100	100
— din amestec de fibre originare (33%) și materiale reciclate (67%)	84	84	62	186	65
Fire tip bumbac Nm 17/1					
— din fibre originare	100	100	100	100	100
— din amestec de fibre originare (50%) și materiale reciclate (50%)	93	93	69	186	93

Ecaterina DEACONESCU
Mariana VANIA

Bunurile de folosință periodică și îndelungată la a „doua viață"

NIVELUL ACTUAL al consumului și evoluția ascendentă a acestuia în strînsă concordanță cu potențialul productiv acumulat, au determinat și vor determina și în viitor ca o cantitate din ce în ce mai mare din resursele atrase în economie să fie încorporată în bunuri destinate satisfacerii cerințelor populației. Din această perspectivă un loc tot mai important îl vor ocupa în viitor recuperarea de la populație a bunurilor uzate și valorificarea resurselor pe care acestea le încorporează.

Scoaterea din uz, un proces în plină evoluție

EVOLUȚIA PROCESULUI de scoatere din uz a unor bunuri de folosință îndelungată sau de uz curent și periodic este rezultatul influenței unei multitudini de factori economici, tehnici, psiho-sociali, generali sau specifici. Dintre aceștia, însă, gradul de penetrare în consum a diferitelor bunuri este determinant în stabilirea nivelului scoaterilor din uz și, în consecință, a importanței economice a reciclării resurselor încorporate în acestea. De aceea, într-o primă fază a cercetărilor efectuate sub egida Institutului de economie industrială cu privire la evidențierea posibilităților de reciclare a resurselor încorporate în bunurile uzate provenite de la populație, au fost luate în considerare acele bunuri a căror penetrare în consum a început mai devreme și, deci, la care procesul de scoatere din uz a atins niveluri semnificative (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Cantitatea de bunuri scoase din uz de către populație și previziunea evoluției acesteia în viitor

	Scoateri din uz	
	Pînă la 1 ian. 1981	Pe total cincinal 1981—1985
Aparate de radio (mii bucăți)	3 149,4	1 599,6
Televizoare (mii bucăți)	985,1	1 238,0
Frigidere (mii bucăți)	519,4	729,5
Acumulatoare auto (mii bucăți)	818,2	1 258,8
Anvelope auto (mii bucăți)	3 433,7	5 554,1
Țesături-confecții (milioane metri)	*)	1 800,0
Încălțăminte (milioane perechi)	*)	409,2

*) Procesul de scoatere din uz căpătînd un caracter de masă de mai mult timp, cantitățile eliminate sînt foarte mari.

În cazul aparatelor de radio care, au început să intre în dotarea gospodăriilor populației din deceniul al treilea, scoaterile din uz s-au intensificat încă din anul 1962, ajungîndu-se ca la sfîrșitul lui 1980 volumul acestora să fie de aproximativ 3,15 milioane aparate. Din calcule rezultă că, în viitor, procesul de scoatere din uz a aparatelor de radio se va amplifica. Astfel, se estimează că în acest cincinal vor fi scoase din uz aproape 1,6 milioane aparate de radio, ceea ce reprezintă mai mult de jumătate din întreg volumul ieșirilor de pînă acum, iar la nivelul anului 1985 scoaterile din uz vor egala vînzările către populație din 1973. Pentru televizoare procesul de înzestrare a început de-abia în 1957, cunoscînd o amploare mai mare în perioada 1965—1980. În consecință volumul scoaterilor din uz la televizoare a înregistrat niveluri semnificative numai începînd cu anul 1975. Evident, creșterea rapidă a parcului de televizoare din dotarea gospodăriilor populației va determina o amplificare a procesului de scoatere din uz, ajungîndu-se ca în actualul cincinal peste 1,2 milioane de televizoare să-și înceteze utilizarea.

Deși începutul înzestrării gospodăriilor populației cu frigidere se situează, în timp, înaintea înzestrării cu televizoare, evoluția mai lentă a acestuia a avut drept urmare realizarea unui grad de dotare mai redus și, deci, și un nivel mai scăzut al scoaterilor din uz. Pînă la sfîrșitul anului 1980 se estimează că au fost scoase din uz aproape 520 mii de frigidere, într-o cotă medie anuală ce reprezintă 20% din vînzări. Dezvoltarea producției autohtone de frigidere cu compresor a accelerat procesul de scoatere din uz al celor cu absorbție. Așa se explică de ce în cincinalul 1981—1985 vor fi scoase din uz circa 730 mii de frigidere, adică de 1,9 ori mai mult decît în cincinalul precedent.

Gradul de dotare a populației cu autoturisme și utilizarea acestora perioade lungi de timp fac ca numai anumite componente (acumulatoare, anvelope, diferite piese etc.), cu durată de viață mai mică să prezinte interes, în etapa actuală, din punct de vedere al reciclării. Rata medie anuală a eliminărilor, în cincinalul 1981—1985, situîndu-se în jurul cifrei de un milion la anvelope și un sfert de milion la acumulatoare, scoate în evidență, încă de pe acum, o amploare deosebită a procesului de scoatere din uz a acestor componente

În cazul bunurilor de uz curent, cum sînt țesăturile, confecțiile, încălțămintea, penetrația masivă în consumul populației a început mult mai devreme decît pentru bunurile de folosință îndelungată. Firește, în aceste condiții atît evoluția consumului, cît și cea a scoaterilor din uz a acestor bunuri este relativ stabilizată cantitativ. Prin urmare creșterea cantității de țesături-confecții și încălțăminte va fi și în continuare lentă, însă la cote foarte înalte.

Cantitățile de bunuri ce vor fi scoase din uz de către populație în cincinalul 1981—1985 trebuie considerate ca resurse **potențial reciclabile** în afara sferei consumului, cel puțin pentru faptul că, într-o primă fază, o mare parte din ele nu părăsesc imediat această sferă, realizîndu-se o reciclare internă atît la nivelul gospodăriei prin intermediul unei adevărate industrii casnice, cît și la nivelul întregii sfere prin mijlocirea „pieței de mîna a doua" sau a simplei cedări (tabelul nr. 2).

Evident, într-o analiză globală, faptul că populația menține în sfera consumului o parte din bunurile uzate nu este de natură să afecteze semnificativ cantitatea de resurse potențial reciclabile, ci, în principal, calitatea acestora, deoarece prin reutilizări repetate, materialele pe care le încorporează își pierd în bună măsură proprietățile fizico-chimice inițiale, făcîndu-le de multe ori inutilizabile. Reducerea decalajelor dintre nivelul resurselor efectiv reciclabile la un moment dat și cel al resurselor potențial reciclabile presupune acțiunea simultană în trei direcții principale : **conștientizarea populației** cu privire la importanța și necesitatea participării active la activitatea de colectare ; **elaborarea unor tehnologii de valorificare și asimilarea în fabricație a utilajelor** pe care le presupun acestea ; **perfecționarea sistemului de colectare** în concordanță cu cerințele populației.

În viitor importanța sferei consumului în asigurarea unor resurse reciclabile va crește îndeosebi prin :

— amplificarea procesului de scoatere din uz pentru bunurile menționate ;

— extinderea acțiunii acestuia și asupra altor bunuri cum sînt : mașinile de spălat rufe (pînă în anul 1981 au ieșit din uz peste 450 de mii de bucăți), aspiratoarele (pînă în același an ieșiseră din uz circa 286 de mii de bucăți), mașinile de gătit (ale căror vînzări totale depășeau pînă în 1979 cifra de 2 887,7 mii bucăți), mașinile de cusut, motoretele, bicicletele etc. ;

— concentrarea și recuperarea unor bunuri mai mici, cum sînt articolele mărunte de uz casnic sau personal.

Particularități și implicații

RESURSELE RECICLABILE provenite din sfera consumului au o serie de particularități care le diferențiază de cele provenite din sfera producției și care imprimă unele trăsături specifice procesului de reciclare, în toate fazele lui, începînd cu sistemul de colectare și terminînd cu reintroducerea lor efectivă în circuitul economic.

O **primă** particularitate ar consta în aceea că sînt **dispersate teritorial în cantități mici.** Caracterul de masă al consumului pentru majoritatea bunurilor analizate face ca distribuția teritorială a mulțimii actelor individuale de scoatere din uz să se

indentifice, în mod practic, cu cea a populației. Prin urmare, atragerea în circuitul economic a acestor resurse presupune asigurarea unei compatibilități cît mai mari între rețeaua teritorială de colectare și distribuția populației ca generator de resurse reciclabile. Tocmai realizarea acestei compatibilități ridică, după părerea noastră, cele mai dificile probleme în asigurarea unei eficiențe economice activității de colectare, ca primă fază a reciclării. De aceea se impune cu necesitate promovarea unei multitudini de forme de colectare [1]), începînd cu participarea conștientă a populației la această acțiune și terminînd cu antrenarea micilor colectori particulari.

O a **doua** particularitate se referă la **eterogenitatea foarte mare a acestora,** determinată de : diversitatea sortimentală a bunurilor care le încorporează ; multitudinea materialelor care concură la realizarea bunurilor, mai ales în cazul celor cu un grad ridicat de complexitate (televizoare, aparate de radio) ; colectarea globală etc. Eterogenitatea resurselor reciclabile provenite din sfera consumului are implicații directe asupra modului de organizare a colectării, sortării și prelucrării primare, impunînd existența unei dotări corespunzătoare și chiar a unui personal specializat.

O a **treia** particularitate constă în **diversitatea foarte mare a gradelor de uzură,** începînd cu bunuri a căror uzură fizică este foarte mică, deoarece încetarea utilizării lor se datorează deprecierii morale, și terminînd cu bunuri accentuat deteriorate, în cazul cărora pînă și materialele din care sînt constituite nu-și mai păstrează proprietățile fizico-chimice inițiale. Această diversitate este o consecință a caracterului aleator al procesului de scoatere din uz de către populație a bunurilor, în care momentul eliminării din consum nu se stabilește normativ ca în cazul fondurilor fixe și al obiectelor de inventar din sfera producției, ci este rezultatul acțiunii conjugate a unei multitudini de factori economici, tehnici și psiho-sociali. Diversitatea gradelor de uzură a bunurilor scoase din uz de către populație impune, pentru realizarea unei eficiențe economice maxime, **o diversitate a formelor de reciclare, începînd cu recondiționarea bunurilor prin care se realizează și o recuperare a muncii sociale încorporate și terminînd cu recuperarea substanțelor utile reutilizabile în alte scopuri decît cele inițiale.** Evident, reciclarea pe faze conduce la diversificarea soluțiilor tehnologice de valorificare, de eficiența cărora depinde în final mărimea aportului pe care sfera consumului îl poate aduce în reciclarea globală a resurselor.

O a **patra** particularitate o constituie **mobilitatea accentuată a structurii resurselor,** determinată de mobilitatea consumului și de implicațiile pe care le are introducerea progresului tehnic. Limitîndu-ne la bunurile analizate, amintim aici numai cîteva tendințe ce se manifestă atît în țara noastră, cît și pe plan mondial, și anume : trecerea de la producția de aparate de radio și telezivoare cu tuburi electronice la cele cu circuite integrate sau monolite, înlocuirea frigiderelor cu absorbție de cele cu compresor, apariția acumulatorilor cu elementi de nichel și aluminiu, dezvoltarea producției de anvelope cu cord metalic și creșterea ponderii cauciucului sintetic din componența acestora, mărirea ponderii utilizării fibrelor sintetice în defavoarea celor naturale și realizarea majorității țesăturilor din amestecuri de fibre, diversificarea producției de încălțăminte prin folosirea în proporții din ce în ce mai mari a înlocuitorilor textili și a pielii artificiale. Aceste transformări impun **structurarea sistemelor de colectare și a cercetărilor din domeniul tehnologiilor de valorificare nu numai în raport cu structura materială a resurselor actuale, ci și cu cea previzibilă în viitor.**

O a **cincea** particularitate se referă la faptul că populația nu reține în gospodărie decît acele bunuri uzate care prezintă **interes** din punctul de vedere al utilizării lor în alte scopuri sau transformării lor în alte bunuri (mai ales în cazul bunurilor textile). De aceea apreciem că o mare parte din bunurile scoase din uz pînă în anul 1981 (tabelul nr. 1) au fost eliminate pe alte căi decît cele pe care le presupune reciclarea eficientă a resurselor. Așa se explică de ce în reziduurile menajere ale marilor aglomerări urbane materialele utile dețin o pondere foarte mare.

O a **șasea** particularitate vizează **caracterul specific al modalităților de estimare** a cantităților de resurse reciclabile provenite din sfera consumului. Inexistența și imposibilitatea organizării unui sistem informațional la nivelul individului sau al gospodăriei, care să reflecte cantitățile de bunuri scoase din uz, impun utilizarea unor metode speciale de estimare, cum sînt cele prin sondaj [2]).

Aceste particularități caracterizează sfera consumului ca generator de resurse reciclabile la nivel global, reflectînd în același timp deosebirile esențiale față de sfera producției materiale privită din același punct de vedere. Însă reciclarea resurselor încorporate în bunuri ridică de multe ori probleme specifice în raport cu fiecare categorie în parte. Întrucît această problematică este foarte vastă, ne limităm aici la a prezenta doar cîteva considerații mai generale rezultate din cercetările efectuate recent în cadrul Institutului de economie industrială.

Tabelul nr. 2

Destinația și modul de eliminare a bunurilor uzate care nu au mai fost păstrate ca atare în gospodăriile populației

—%—

Destinația și modul de eliminare	Televizoare	Frigidere	Articole textile	Articole de încălțăminte
Total articole uzate din care :	100,0	100,0	100,0	100,0
— transformate în alte bunuri sau reutilizate în alte scopuri	—	—	43,7	3,6
— vîndute unor unități de colectare	2,6	0,9	9,2	—
— vîndute unor persoane particulare	23,5	30,4	5,3	5,3
— cedate la rude, prieteni sau unor persoane particulare	59,2	64,2	31,6	19,7
— eliminate cu resturile menajere, arse sau alte modalități	14,7	4,5	10,2	71,4

● În ceea ce privește aparatele de radio și televizoarele — fiind bunuri de mare complexitate — se impune **o reciclare complexă, pe faze, începîndu-se cu recondiționarea bunurilor ca atare, recuperarea pieselor neuzate** (remarcăm aici faptul că producătorul asigură piese de schimb încă 8 ani după lansarea produsului pe piață, iar durata de viață a acestor bunuri depășește în peste 50% din cazuri 13 ani) și recurgîndu-se numai în ultimă instanță la recuperarea materialelor utile care, în situația de față, cuprind metale rare cum sînt : argintul, wolframul, tungstenul etc. — ce este drept, în cantități mai mici. Chiar și în această situație nu putem fi de acord cu părerile conform cărora eforturile de cercetare în direcția elaborării unor tehnologii de recuperare a acestor bunuri nu ar fi justificate de cantitățile de resurse încorporate, deoarece aparatele de radio și televizoarele presupun aceleași tehnologii de reciclare ca și întreaga aparatură electronică din sfera productivă. Frigiderele, deși sînt produse cu o complexitate mai mică și încorporează cantități mari de substanțe utile (fier, cupru, aluminiu, mase plastice etc.), trebuie să facă obiectul aceluiași tip de reciclare complexă ca în cazul televizoarelor și aparatelor de radio. În acest sens, este edificator un exemplu : din cercetările efectuate cu privire la duratele de utilizare a unor bunuri de folosință îndelungată a reieșit că un frigider are o durată medie de viață de 14 ani, în timp ce numai electromotorul agregatului de recirculare a freonului are o durabilitate mult mai mare.

● Anvelopele uzate provenite de la autoturismele proprietate personală au o serie de particularități care le diferențiază din punctul de vedere al reciclării de cele provenite de la autovehiculele grele și anume : raportul dintre cantitatea de cauciuc și restul materialelor folosite în confecționarea lor este mic, nivelul uzurii mai avansat, datorită utilizării lor peste normele admise, procentajul de cauciuc natural mai scăzut etc. De aceea, gama tehnologiilor de reciclare trebuie considerabil lărgită. Tehnologiile clasice existente nu constituie decît soluții parțiale de reciclare, deoarece chiar și în cazul reșapării și regenerării revenirea în circuitul economic se poate face într-un număr limitat de cicluri, iar metoda pirolizei — prin care se asigură o valorificare integrală — este handicapată încă de costurile foarte ridicate.

Așadar, sfera consumului a devenit încă de pe acum un important generator de resurse reciclabile, al cărui potențial crește permanent pe măsura ridicării nivelului de trai al populației. Perfecționarea activității de recuperare în strînsă concordanță cu intensificarea eforturilor de cercetare în domeniul elaborării tehnologiilor de valorificare superioară a resurselor și cu asimilarea rapidă în producție a utilajelor pe care le presupun, constituie principala direcție de acțiune în vederea creșterii volumului reciclării.

Sorin DINCĂ

[1]) Această problemă a fost abordată pe larg în articolul „Creșterea gradului de preluare a resurselor refolosibile de la populație", Revista economică nr. 27/1980.

[2]) Vezi în acest sens Studii de statistică, București, 1981, și Caietele de studii de economie industrială nr. 12/1970 și 22/1981.

TEHNOLOGIILE ADECVATE ŞI UTILIZAREA MAXIMĂ A MATERIALELOR

O experienţă valoroasă acumulată în unităţile industriale din municipiul Timişoara

POLITICA ECONOMICĂ unitară a partidului şi statului nostru în domeniul gospodăririi şi valorificării superioare a resurselor materiale vizează, ca un obiectiv prioritar, prelungirea în timp a rezervelor de care dispunem, recuperarea şi reintroducerea în circuitul economic a tuturor resurselor refolosibile, obţinerea din aceeaşi cantitate de materii prime şi materiale — cu un consum redus de energie la extracţia şi prelucrarea acestora — a unui volum sporit de produse de calitate şi complexitate ridicată.

Ce relevă un studiu

UN STUDIU efectuat în 40 de unităţi economice reprezentative din Timişoara, asupra volumului şi structurii materialelor refolosibile rezultate în procesele de producţie în 1981 a oferit posibilitatea cuantificării rezervelor de care dispune economia municipiului în vederea creşterii producţiei nete pe seama valorificării diferitelor categorii de materiale recuperabile, care în prezent nu sînt utilizate. Astfel, la nivelul sarcinilor de plan aferente anului trecut, au rezultat peste 220 mii tone de materiale refolosibile, în cadrul cărora ponderi importante deţin cele din oţel şi fontă, lemnul, neferoasele, textilele etc.

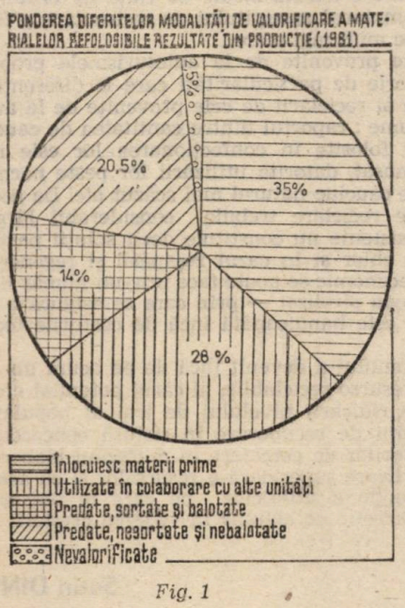

Fig. 1

Atît la nivelul municipiului, cît mai ales în întreprinderile industriale, de construcţii, de transporturi, în institutele de învăţămînt superior şi în licee, factorii de conducere au organizat mai multe acţiuni — **expoziţii tematice, schimburi de experienţă** la întreprinderile cu rezultate pozitive în domeniul valorificării materialelor recuperabile ; a fost întocmit un **catalog** al principalelor categorii de materiale recuperabile ce rezultă din procesele de producţie şi de consum în economia municipiului Timişoara ; s-a stabilit un **program de colaborare** pe plan local între întreprinderile industriale, cooperativele meşteşugăreşti şi atelierele de microproducţie din licee. Toate acestea sînt menite să impulsioneze preocuparea organelor de decizie, a întregului personal muncitor pentru creşterea gradului de valorificare a materialelor refolosibile.

Din studiul menţionat se desprinde însă concluzia că, deşi s-au realizat etape importante în domeniul valorificării materialelor refolosibile, **pînă în prezent sînt reintroduse în circuitul productiv, în condiţii de eficienţă sporită, doar 63% din volumul total al acestora,** o mare cantitate de materiale utilizabile fiind predate întreprinderii de colectare specializate (fig. 1).

O analiză pe ramuri industriale a gradului de valorificare a materialelor refolosibile scoate în evidenţă preocuparea în această direcţie a factorilor de conducere din întreprinderile chimice, de prelucrare a maselor plastice, a lemnului, de pielărie-încălţăminte, în care se înregistrează niveluri superioare de valorificare. Serioase rezerve încă neexploatate în acest domeniu se constată mai ales în întreprinderile constructoare de maşini, de industrie alimentară şi chiar în industria textilă, care înregistrează indici medii inferiori de utilizare a materialelor recuperabile (fig. 2).

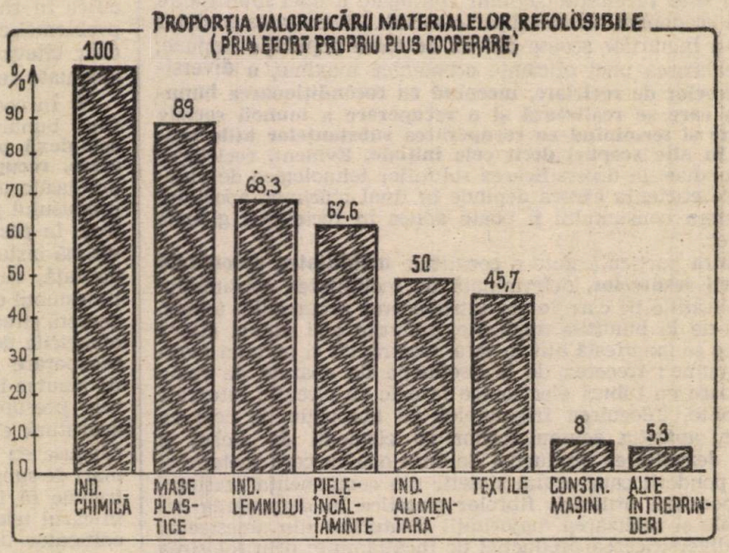

Fig. 2

Investigaţiile efectuate în unităţile economice au evidenţiat rezultate considerabil diferite în domeniul valorificării materialelor refolosibile, la întreprinderi aparţinînd aceleiaşi ramuri, cu acelaşi specific şi avînd condiţii tehnico-organizatorice asemănătoare. Îmbucurător este că majoritatea întreprinderilor şi-au prevăzut măsuri care să asigure îmbunătăţirea coeficientului de utilizare a materialelor, creşteri în acest sens înregistrîndu-se la laminate din oţel şi tablă silicioasă, ţesături din lînă şi bumbac şi la alte materiale. Cele mai importante rezultate se aşteaptă de pe urma modernizării tehnologiilor şi produselor, în sensul reducerii consumurilor specifice pe unitatea de produs

și creării de condiții necesare pentru reciclarea eficientă a materiilor prime și a materialelor. (fig. 3).

Cadru organizatoric adecvat cerințelor producției

ÎNȚELEGEREA de către factorii de decizie, de către întregul personal muncitor din unitățile economice a implicațiilor pe care le au îmbunătățirea coeficientului de utilizare a materiilor prime și, prin aceasta, reducerea volumului materialelor refolosibile, conjugată cu preocuparea lor pentru reintroducerea în circuitul productiv a tuturor categoriilor de resurse materiale ce rezultă în producție, trebuie să conducă la obținerea unui volum sporit de produse fizice realizate din aceeași cantitate de materii prime, la creșterea

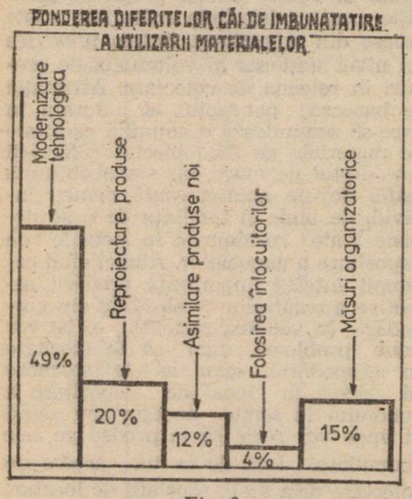

Fig. 3

mai susținută a producției nete, iar pe această bază a venitului național.

Pe baza elementelor sintetizate în studiul efectuat și a prevederilor cuprinse în programele pentru 1982 și în perspectivă, au fost estimate unele efecte economice, concretizate în principalii indicatori de eficiență. Se apreciază că în acest an **prin creșterea cu numai 2% a gradului de valorificare a materialelor refolosibile, la nivelul economiei timișorene se poate asigura sporirea producției nete cu 10%,** cu un ritm superior valorii producției fizice.

Cadrul organizatoric menit să asigure valorificarea eficientă a materialelor recuperabile vizează — în concepția și practica factorilor de decizie, la nivelul municipiului Timișoara — în principal trei etape principale (fig. nr. 4) :

— **inventarierea,** în fiecare întreprindere, a tuturor categoriilor de materiale recuperabile ce rezultă în mod sistematic în activitatea de debitare și prelucrări mecanice și elaborarea de cataloage ale materialelor reutilizabile, cu caracteristicile lor calitative și dimensionale ;

— **organizarea gospodăririi și gestionării** materialelor valorificabile în fiecare întreprindere, eliberarea de materiale noi urmînd să se facă numai după ce factorii ce răspund de această gestiune avizează că nu se pot livra din stoc materiale refolosibile care să le înlocuiască ;

— sortimentele care nu-și găsesc utilizarea în întreprinderile din care provin să fie **redistribuite** altor unități industriale, cooperativelor meșteșugărești, unităților de industrie mică ale consiliului popular, atelierelor-școală de pe lîngă liceele industriale și din institutele de învățămînt superior.

● R.D. Germană va recurge în mod sistematic la materiale recuperabile, ajungînd să economisească în 1985 aproximativ 12% din materiile prime necesare economiei sale, excepție făcînd cele de origine vegetală. S-a estimat că în 1980 au fost introduse în circuitul industrial echivalentul a 21 milioane tone de materii prime, adică 10% din necesarul total.

● În țările ce fac parte din Piața Comună se acordă o atenție tot mai mare recuperării și reutilizării hîrtiilor și cartoanelor vechi, avîndu-se în vedere importanța economică a acestui proces privit prin prisma potențialului teoretic recuperabil, estimat la aproximativ 12 pînă la 24 miliarde franci belgieni pe an. În prezent gradul de recuperare a hîrtiilor și cartoanelor vechi este în medie de 30%, variind de la 19% în Irlanda pînă la 45% în Olanda, în timp ce gradul de utilizare este în medie de 40%, ajungînd chiar și la 60% în unele țări (Anglia, Danemarca).

● Cercetări recente efectuate în S.U.A. au permis să se afirme că este posibilă retransformarea prin piroliză a anumitor materiale plastice în petrol, rezolvîndu-se pe această cale problema unor materiale refolosibile provenite din industria petrochimică. Pentru punerea în practică a rezultatelor acestor cercetări, se va construi o uzină pilot în care vor putea fi convertite în petrol resturile de polipropilenă. Petrolul obținut prin acest procedeu nu conține sulf și poate fi folosit cu succes în oțelării.

● Utilizarea ziarelor vechi pentru confecționarea prin presare a unor panouri izolante pentru industria construcțiilor face obiectul preocupărilor în diferite țări. Astfel, în S.U.A. au fost utilizate în acest sens peste 1,1 milioane tone în anul 1977. De asemenea, Marea Britanie se preocupă de dezvoltarea acestor căi de reutilizare a hîrtiei vechi de ziar, alocînd pentru aceasta 15 milioane de lire pentru anii 1978—1979 și 25 milioane lire pentru perioada 1979—1980. Guvernul englez a calculat că izolarea a 500 000 de case va permite economisirea unui milion de tone de petrol anual.

● Necesitatea unui dialog între producătorii și utilizatorii potențiali ai materialelor refolosibile a generat inițiativa privind organizarea unor burse pentru aceste materiale. Astfel :

— în țările scandinave, încă din 1973 a fost creată o „piață comună nordică" pentru materiale reciclabile ;

— în Marea Britanie, ministerul industriei a hotărît organizarea unei piețe de schimb al materialelor provenite din recuperări, în timp ce în R.F. Germania aceste schimburi de materiale recuperate sînt organizate chiar de către industriile interesate.

● Fierul vechi participă la asigurarea necesarului de materii prime pentru producția de oțel cu : 75,5% în S.U.A., 72,8% în Suedia, 62,1% în Italia, 56,7% în Spania. De asemenea, zgurile de oțelării au devenit resurse potențiale de materii prime. Spre exemplu, Japonia valorifică 10 milioane tone zgură de convertizoare pentru recuperarea metalului, iar R.F.G. reutilizează, după extragerea metalelor, 40% (1,5 mil. tone) din zgura de furnal de oțelării ca autofondant în furnale — aglomerare, iar restul din resursă pentru drumuri ; asemenea realizări sînt obținute și în S.U.A., Belgia, Franța, Anglia.

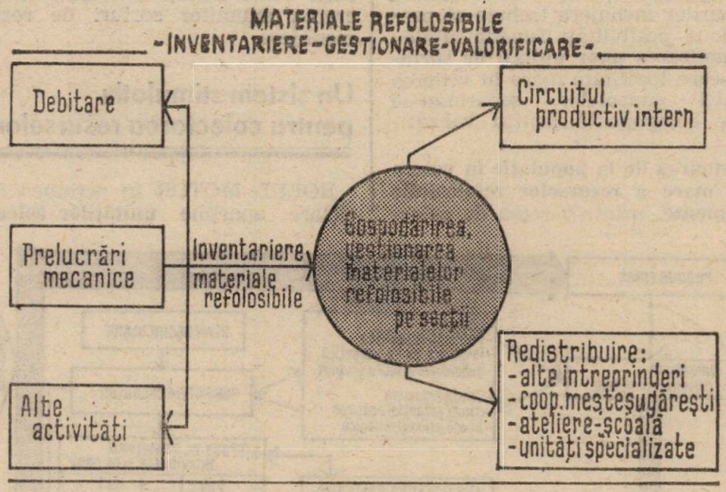

Fig. 4

Experiența acumulată la nivelul multor unități economice din municipiul Timișoara în domeniul recuperării și reintroducerii în circuitul productiv a această bază, eliberarea de fonduri pentru reluarea procesului de producție.

Scăderea relativă a ponderii materialelor refolosibile în totalul consumului de materiale și îmbunătățirea valorificării lor pe plan local se repercutează cu efecte economice favorabile și asupra **indicilor de folosire intensivă a mașinilor și utilajelor,** acestea urmînd să înregistreze **o creștere de peste 2% comparativ cu anul 1981,** precum și asupra nivelului stocurilor de materiale și de producție neterminată, asigurînd accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante cu circa 2,5 zile și, pe materialelor refolosibile oferă noi posibilități de creștere a producției nete, de aplicare concretă în viață a principiilor autogestiunii economice.

Septimiu TAȘCĂU
secretar al Comitetului municipal Timișoara al P.C.R.

Aurel ANCA
vicepreședinte al Consiliului municipal de control muncitoresc al activității economice și sociale

O „mină“ cu resurse complexe: REZIDUURILE MENAJERE

REZIDUURILE MENAJERE reprezintă astăzi pentru multe țări ale lumii o „mină“ cu bogate resurse refolosibile. Prin atragerea lor în circuitul economic, ca urmare a dezvoltării unor tehnologii de recuperare, se asigură economisirea unor importante resurse de materii prime și energetice.

Recuperarea și valorificarea selectivă

RECUPERAREA reziduurilor menajere prezintă aspecte specifice, legate îndeosebi de eterogenitatea lor. Aceasta izvorăște din faptul că fiecare individ nu mai este pur și simplu un consumator, ci devine pe zi ce trece și un furnizor potențial de materiale refolosibile care se formează în gospodăria lui prin consum. În aceste condiții impulsionarea acțiunilor populației pentru predarea deșeurilor apărute în fiecare gospodărie capătă o însemnătate deosebită. Aceasta cu atît mai mult dacă avem în vedere faptul că **un metru cub de gunoi menajer cîntărind 340-360 kg conține între 25-65 kg hîrtie, 4-8 kg mase plastice, peste 5 kg metal, 17 kg textile, circa 40 kg resturi alimentare, sticlă, piele, ceramică etc.**

În stabilirea acțiunilor de reciclare a reziduurilor menajere trebuie să precizăm două posibilități fundamentale :

— **organizarea unor unități de sortare** în fiecare localitate mare în vederea prelucrării gunoaielor, separîndu-se diferitele componente pentru valorificare ;

— **preluarea de la populație în volum cît mai mare a resurselor refolosibile pe sortimente,** printr-o rețea de colectare bine organizată, realizîndu-se astfel separarea componentelor utile încă din gospodăria cetățeanului.

Fiecare din aceste variante prezintă desigur avantaje și dezavantaje. Astfel, pentru ca fiecare localitate mare să aibă uzină de sortare și valorificare a reziduurilor menajere sînt necesare o serie de investiții, precum și profilarea unor întreprinderi pentru producerea instalațiilor respective ; totuși este bine să se facă precizarea că unitățile de exploatare sînt foarte rentabile.

A doua variantă devine acceptabilă prin volumul redus de investiții și prin operativitatea aplicării ei. De aceea, în etapa actuală se cere pus un accent deosebit pe perfecționarea metodei, pentru ca reciclarea reziduurilor menajere să devină o sursă permanentă și eficientă de materiale refolosibile. Evidențierea posibilităților de perfecționare a acestei variante în vederea asigurării unei recuperări și valorificări selective a reziduurilor menajere trebuie să aibă în vedere faptul că întreg sistemul de colectare al unei localități este compus din două subsisteme : **primul** — în care predomină aspectul voluntar, fiind necesară educarea populației ca furnizor disciplinat de reziduuri menajere ; al **doilea** este cel colector, compus din unități specializate în asemenea operațiuni, secții de preindustrializare și industrie mică și chiar mari unități interesate în prelucrarea anumitor sorturi de reziduuri menajere.

Un sistem stimulativ pentru colectarea resurselor

ROLUL MOTOR în acțiunea de reciclare aparține **unităților colectoare,** care trebuie să mobilizeze interesul populației în acțiuni de valorificare a deșeurilor refolosibile. În acest scop, stimularea interesului cetățenilor în procesul valorificării reziduurilor din gospodăriile lor trebuie completată cu perfecționarea mecanismului de colectare, care nu numai să fie la îndemîna fiecărui cetățean interesat, dar să asigure și un flux lesnicios și eficient.

Dacă pentru a stimula populația avem în vedere numai prețul de achiziție pentru diferitele materiale uzate scoase din gospodărie, putem prevedea un nivel staționar al volumului de predări în rețeaua de colectare. Afirmația se bazează pe faptul că durata în care se acumulează o anumită cantitate de materiale ce fac obiectul colectării este destul de mare, iar suma obținută astfel devine neinteresantă pentru individ, de unde și tendința de a se depune toate reziduurile în locurile de depozitare a gunoaielor. Atunci cînd cetățenii înțeleg importanța predării selective a resurselor refolosibile din gospodărie în vederea reciclării, ei își vor pune problema cum să le stocheze în gospodărie, cum să le stocheze să zicem la locul de depozitare a gunoiului în sortul necesar sau cînd și unde vor reuși să le predea pe cele acumulate. Iată de ce un proces de colectare prin școli, asociații de locatari etc., bine organizat, poate da rezultate importante.

Pentru stimularea preocupărilor în predarea selectivă a diferitelor resurse refolosibile trebuie găsită o gamă variată de factori stimulatori care să sporească numărul segmentelor de cetățeni și numărul de cetățeni din fiecare segment angajat în acțiune. Schema pe care o prezentăm încearcă să exprime diferite modalități ce se cer utilizate în vederea formării unor noi segmente de populație care să furnizeze în subsitemul colector resursele menajere în mod selectiv. Pentru stabilirea dimensiunilor optime ale procesului de reciclare se cere avută în vedere capacitatea potențială de deșeuri menajere pe care o anumită localitate o poate asigura. În funcție de această capacitate se pot stabili indicatorii de plan ai reutilizării diferitelor resurse aferente localității pe o bază bine fundamentată și, de asemenea, responsabilitatea factorilor de decizie la nivel teritorial.

În realizarea și depășirea integrală a sarcinilor de plan astfel calculate, un rol important îl au interesul pe care fiecare cetățean îl manifestă pentru participarea la procesul furnizării selective a resurselor recuperabile, formarea și permanentizarea unor deprin-

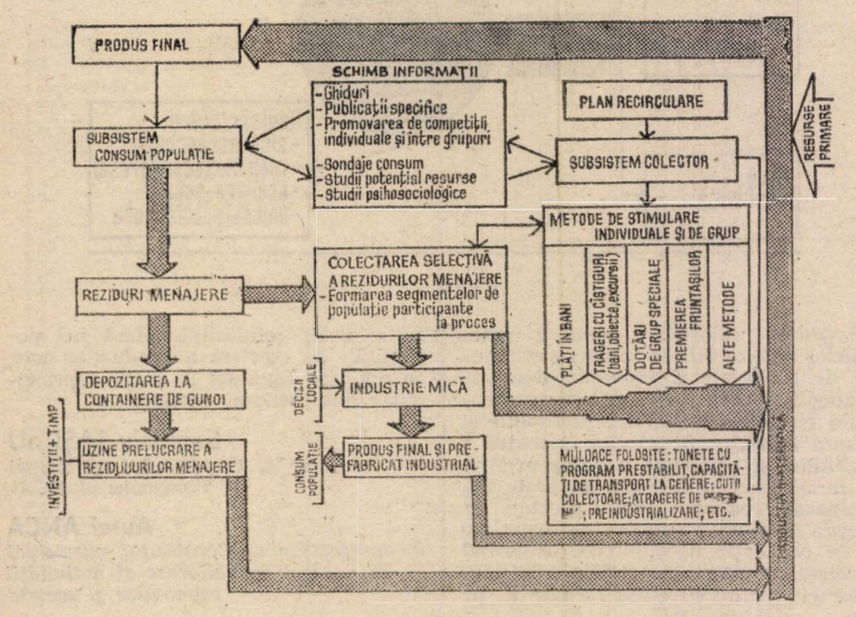

deri în acest sens. Dacă interesul bănesc la achiziționarea directă nu este suficient de mobilizator decît pentru un segment redus al populației, este evident că trebuie găsite alte metode pentru a mobiliza participarea în acest proces a cît mai multor cetățeni. Luînd în considerare marea masă a oamenilor, se poate afirma cu certitudine că suma de 0,60 lei pe care o vor primi de pildă pe un kg de hîrtie colectată nu este suficientă și nu-i va mobiliza în acțiunea de colectare, așa că lada de gunoi este evident direcția cea mai comodă. Dar această sumă poate căpăta o valoare aparte prin transformarea sistemului de plată în forma care poate spori simțitor interesul oamenilor.

Astfel, dacă prin predarea unui kg de hîrtie se va elibera un bilet care să permită participarea la o tragere cu cîștiguri în bani sau în obiecte și excursii care se pot obține exclusiv prin astfel de tragerii se poate spori interesul, mărindu-se simțitor numărul participanților la procesul de reciclare.

Într-o manieră similară se poate proceda și atunci cînd este vorba de grupuri (clase, școli, asociații de locatari, organizații de pionieri și U.T.C. etc.), nu numai prin stabilirea unui plan valoric, ci și prin realizarea de dotări social-culturale, edilitare de interes comun, facilități etc. Se pot folosi, desigur, și mijloace mai complexe, care implică și responsabilitatea cetățenească. Bunăoară, **înființarea „carnetului participantului la colectarea de resurse refolosibile"**, în care să se evidențieze cantitățile predate de fiecare cetățean. Seriile carnetului să fie periodic premiate prin trageri pentru cantități predate, la fiecare sortiment de resursă. Premiul se poate acorda proporțional cu cantitățile de resurse refolosibile înregistrate în carnet. Carnetul va fi, desigur, în fiecare gospodărie un mijloc de a atrage permanent atenția la îndeplinirea acestei sarcini cetățenești.

Subsistemul colector trebuie să devină din ce în ce mai eficient și mai operativ la tendințele create în subsistemul furnizor. Cu alte cuvinte, se cer asigurate la timp capacitățile de colectare necesare în zonele locuite și cît mai la îndemîna cetățenilor, operativitate în preluarea diferitelor sortimente de resurse, promptitudine în operațiunile de plată.

Un rol important în funcționarea cu debit sporit a procesului de colectare îl poate avea **informarea cetățenilor.** În această direcție ar fi necesară **punerea la punct a unui ghid care să asigure informarea cetățenilor asupra detaliilor privind valorificarea reziduurilor menajere din gospodării, importanța acestui proces pentru economia națională,** felul cum fiecare cetățean își poate aduce aportul în această acțiune, precum și programul de colectare prin rulote sau alte mijloace.

Legea gospodăriei comunale statuează unele aspecte cantitativ-calitative în direcția valorificării resurselor menajere refolosibile. Este absolut necesar ca acest document să fie întregit și cu alte măsuri rezultate din experiența practică. Se simte nevoia, de pildă, de **a se stipula mai concret răspunderea teritorială a reciclării.** Această răspundere ce cere corelată armonios cu rezolvarea și a altor probleme, între care cea a poluării și salubrizării localităților. Trebuie pornit de la modul în care fiecare membru al grupului se gospodărește în consens cu cerințele actuale, care impun o valorificare adecvată a reziduurilor menajere. Nu trebuie scăpat din vedere că această valorificare adecvată este și o posibilitate de autodezvoltare a localității prin înființarea de unități ale industriei mici.

Se cristalizează, după cum se vede, un mecanism care poate îmbina menținerea unui bun echilibru ecologic, simultan cu valorificarea a noi resurse refolosibile necesare dezvoltării economico-sociale a localităților.

Eugen HANCĂ
Suceava

Recuperarea și valorificarea complexă a resurselor

(Urmare din pag. 5)

plicit asupra calității vieții. Cu alte cuvinte, efectele pozitive obținute prin dezvoltarea proceselor de producție și de consum tind să fie diminuate de pierderile provocate de perturbarea echilibrului biologic, în condițiile deversării necontrolate de substanțe poluante în mediul ambiant. Dar un asemenea control, oricît de riguros ar fi, antrenează eforturi umane și materiale pentru eliminarea și neutralizarea substanțelor poluante, fără a putea evita în totalitate scoaterea din circuitul productiv a unor suprafețe mari de teren agricol și chiar a unor resurse de apă potabilă sau industrială [7]). Or, prin intermediul reciclării resurselor se reduc chiar eforturile implicate de protecția mediului ambiant și se diminuează efectele nedorite provocate de dezechilibrele ecologice.

Au fost subliniate aceste aspecte pentru a evidenția faptul că participarea activității de reciclare la creșterea eficienței utilizării resurselor disponibile în complexul economic național trebuie abordată într-un context mult mai cuprinzător, luîndu-se în considerare ansamblul relațiilor producție-consum-mediu ambiant. Tocmai dintr-o asemenea perspectivă cuprinzătoare vom încerca să conturăm efectele și eforturile propagate de reciclare resurselor în complexul economic național. În mod corespunzător, în categoria efectelor potențiale ale activității de reciclare s-ar include deci următoarele :

a) valoarea bunurilor create prin prelucrarea resurselor reciclate ;

b) diferența de costuri implicată de procurarea resurselor reciclabile comparativ cu a celor originare ;

c) costul protecției mediului ambiant în care se includ: colectarea, transportul și neutralizarea substanțelor poluante, pierderile inerente provocate de scoaterea din circuitul productiv a unor suprafețe de teren agricol și a unor resurse de apă, precum și cele derivate din perturbarea echilibrului ecologic.

În mod corespunzător, în categoria eforturilor trebuie să fie incluse resursele umane și materiale implicate de colectarea, stocarea, sortarea și prelucrarea substanțelor refolosibile.

Așadar, mecanismul de funcționare a sistemului național de reciclare a resurselor nu se poate limita la unele măsuri care vizează exclusiv obligativitatea colectării și reintroducerii în circuitul economic a tuturor resurselor refolosibile, sau la afectarea balanțelor de materiale ale întreprinderilor prin includerea în partea de disponibil a materialelor refolosibile. **Pentru ca resursele refolosibile să devină efectiv componente ale avuției naționale este necesar deci să se contureze un mecanism propriu al activității de reciclare, bazat pe aplicarea largă a pîrghiilor economice derivate din acțiunea legii valorii în condițiile specifice ale economiei socialiste,** printre care :

— fundamentarea prețurilor de colectare a resurselor reciclabile potrivit eforturilor umane și materiale pe care acestea le implică, ceea ce ar conduce la stimularea generatorilor de resurse în conservarea, păstrarea și predarea acestora la unitățile specializate în colectarea, prelucrarea primară și redistribuirea lor pe acele circuite economice capabile să le asigure reutilizarea în condiții de eficiență economică. Bineînțeles, aceste prețuri (plus cheltuielile de colectare și transport) nu ar trebui să fie prohibitive pentru unitățile economice care valorifică aceste resurse ;

— repartizarea stimulativă a cotei de rentabilitate între unitățile colectoare și cele utilizatoare de resurse reciclabile ;

— corelarea prețurilor resurselor reciclabile cu cele ale resurselor originare etc.

Evident că mecanismul de funcționare a activității de reciclare trebuie integrat și subordonat noului mecanism economico-financiar. Un asemenea deziderat presupune nu numai utilizarea corespunzătoare a pîrghiilor economice, ci, în egală măsură, și adaptarea sistemului informațional-decizional la cerințele noi ale activității de reciclare în etapa actuală și la cele previzibile în perspectivă. Numai în acest mod recuperarea și valorificarea complexă a tuturor resurselor disponibile în complexul economic național vor putea contribui efectiv la reducerea eforturilor implicate de procurarea materiilor prime și a energiei necesare susținerii programelor de creștere economică și, implicit, a celor care vizează protecția mediului înconjurător.

[7]) Hoțuiete, Constantin, Relația calitatea apei — calitatea producției, Revista economică nr. 23/1981.

INDUSTRIA MICĂ, implicată în procesul reciclării

ECONOMIA județului Buzău dispune de importante cantități de materii prime și materiale recuperabile și refolosibile, provenind din procesele de producție sau de consum. Inventarierea efectuată a identificat circa 200 de asemenea categorii de resurse, iar potențialul estimat în materiale utile conținute de acestea se ridică la **peste 300 milioane de lei anual.**

Valorificarea acestor resurse a contribuit, în anul trecut, la dezvoltarea și diversificarea activității de industrie mică a județului, sector în care (includ și prestările de servicii neindustriale) planul producției marfă a fost depășit cu 2% în ansamblu, iar de unitățile din sistemul consiliilor populare, cu 5,9%, producția netă suplimentară reprezentînd 24,2, respectiv 22,9 milioane de lei.

În faza de prototip sau în curs de omologare se află numeroase noi produse, ce vor fi realizate în principal din resurse materiale recuperabile și refolosibile rezultate de la întreprinderile republicane.

Asigurarea unei eficiențe înalte a acestei acțiuni de valorificare în cadrul industriei mici este însă influențată negativ de nerezolvarea unor probleme pe care aș vrea să le aduc — prin intermediul „Revistei economice" — în dezbaterea specialiștilor și a organelor centrale de sinteză.

1 Industria mică din sistemul consiliilor populare este încă lipsită de un **cadru organizatoric** corespunzător necesităților unei activități fluente, operative în toate fazele sale — inventarierea resurselor, cercetare-proiectare, studiul cererii, introducerea în fabricație, producția de serie. La nivelul județului nu există o unitate, secție sau un compartiment cu atribuții distincte, care să poată asigura **conducerea și organizarea** științifică a acestui important sector de activitate.

2 Lipsește, de asemenea, o **metodologie** clară, completă și bine cunoscută de toate organismele implicate — întreprinderi, centrale și ministere producătoare și beneficiare, baze județene de aprovizionare, întreprinderi județene de valorificare a materialelor recuperabile și refolosibile, fapt ce lungește foarte mult drumul de la inventariere la producția de serie. Instrucțiunile pe această linie, emise încă din anii trecuți de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, nu sînt bine cunoscute chiar de cele două unități teritoriale din sistemul său, aflate în județ — și care, de fapt, ar trebui să asigure coordonarea acțiunii de valorificare a resurselor materiale recuperabile și refolosibile.

Instrucțiunile amintite precizează modul cum să fie folosite aceste materiale de către deținător sau de unități din cadrul aceleiași centrale sau aceluiași minister ; **dar nu clarifică modalitățile** (cote, repartiții etc.) **prin care astfel de materiale să ajungă de la producător la unitățile de industrie mică** — mai ales în cazul cînd pe parcursul unui an se reușește să se proiecteze și să se realizeze produse noi, solicitate de economie și de populație, însă care inițial nu au fost cuprinse în plan și, deci, nu au avut baza tehnico-materială asigurată. Or, este cunoscut faptul că industria mică trebuie să se caracterizeze prin operativitate și maleabilitate în adaptarea față de cerere și față de resurse.

Astfel, atît în instrucțiunile menționate, cît și în actele normative care reglementează activitatea de valorificare a materialelor recuperabile și refolosibile se prevede ca aceste materiale să fie depozitate la întreprinderile județene de valorificare — operațiune care, în practică, la unele materiale (îndeosebi la cele metalice) nu se realizează (și nici nu ar fi eficient să se realizeze, de vreme ce circuitul deținător-utilizator ar fi mai simplu, mai puțin costisitor, mai operativ și ar evita riscul de degradare și/sau diminuare cantitativă a cestor resurse). Lacunele instrucțiunilor, necunoașterea modalităților practice de valorificare de către unitățile din ale căror procese de producție rezultă materiale recuperabile și refolosibile, dar și de către unitățile județene de profil, încetinesc mult ritmul de reintroducere în circuitul economic a resurselor respective și de creștere a volumului producției în industria mică.

3 **Cointeresarea unităților** — atît ale industriei republicane, cît și ale **celor de industrie mică** — în valorificarea materialelor recuperabile și refolosibile nu este suficient asigurată prin pîrghia **prețurilor.** Bunăoară, în ce privește materialele recuperabile și refolosibile metalice, prin Decretul nr. 249/1981 prețurile de livrare se stabilesc la o cotă de 60—80% din prețul materialelor bune din care au provenit, în funcție de cheltuielile suplimentare care se fac. Dacă această prevedere este justificată pentru acele materiale care, în urma procesului de prelucrare din care ele rezultă ca resturi, deșeuri etc., își păstrează caracteristicile de calitate inițiale, cu totul altfel stau lucrurile cu cele la care caracteristicile sînt modificate. De exemplu, în unele întreprinderi care realizează diferite piese din tablă prin ștanțare, rezultă benzi metalice perforate ce pot fi valorificate în bune condiții pentru anumite finisaje în construcții sau ca materii prime pentru bunuri de larg consum. Ținînd însă seama de prețurile de achiziție rezultate din aplicarea cotelor menționate, la care se adaugă manopera pentru prelucrare și consumurile specifice mult mărite față de cazul folosirii unor materiale noi, o asemenea producție apare ca ineficientă. În aceeași situație se află și alte laminate recuperabile, de o gamă variată de forme, dimensiuni și calități, a căror refolosire reclamă consum suplimentar de manoperă și pierderi așazis tehnologice ridicate, cheltuieli suplimentare de manipulare și transport ; sau deșeurile tehnologice din industria ușoară, din care se realizează produse finite utilizabile, cu parametri de calitate uneori chiar superiori celor ai produselor rezultate din materie primă nouă, necesitînd însă consumuri mai ridicate — a căror influență nu este luată în calcul în prețurile de producție aprobate.

Pe de altă parte, unele unități industriale care oferă materialele recuperabile și refolosibile au tendința de a stabili prețurile de livrare la nivelul limitelor superioare prevăzute în decretul amintit.

Avînd în vedere aceste elemente de frînare, propunem :

- elaborarea, de către M.A.T.M.C.F.F., a unor **instrucțiuni** mai **complete,** asigurarea cunoașterii și însușirii lor în primul rînd de către unitățile județene din sistemul ministerului, dar și de unitățile furnizoare și beneficiare;
- investirea consiliilor populare județene (prin comisiile teritoriale de planificare), bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială și întreprinderilor județene de valorificare a materialelor recuperabile și refolosibile cu **atribuții de coordonare** a activității în acest domeniu, inclusiv inițierea de acțiuni care să ducă la evidențierea resurselor și la antrenarea specialiștilor din județ la găsirea modalităților concrete și eficiente de readucere a unui volum cît mai mare de astfel de materiale în circuitul economic, asigurîndu-se și rezolvarea unor probleme de protecția mediului;
- investirea unităților județene din sistemul aprovizionării tehnico-materiale și inspectoratelor județene de prețuri cu competența de **avizare a prețurilor** propuse, în limitele prevăzute în decret, de către unitățile care oferă materiale refolosibile.

Nicolae RALEA
Buzău

- **Cenușa de la incinerarea reziduurilor a devenit o sursă potențială de metale. În Franța, de exemplu, prin grija Biroului de cercetări geologice și miniere s-a realizat o instalație care extrage din aceste resurse 15% fier vechi și 1—5% metale neferoase. Cenușile de termocentrale se valorifică complex în proporție de peste 30% în S.U.A., Canada, R.F.G., Polonia. R.D.G. prin criogenarea oxizilor de fier și aluminiu, ca adaos la ciment și agregat în locul nisipului la producerea betonului celular autoclavizat, ca degresant în industria ceramică, la fabricarea ceramicii vitrificate (R.S.C. a realizat produsul „Cryston" utilizat în construcții), la producția de agloporit, la fabricarea cartonului bitumat cu filler în locul calcarului, în construcții rutiere și ameliorarea solurilor.**

- **În domeniul reutilizării cauciucului și maselor plastice, pe plan mondial au fost asimilate noi tehnologii și instalații de valorificare a acestor importante resurse prin : producerea de cauciuc regenerat și pudretă prin criogenare (S.U.A.), chimizare — de unde rezultă materii prime petroliere (Japonia, R.F.G., S.U.A.), obținerea unui material ce servește la îmbrăcăminți rutiere și pentru piste de aerodromuri, fabricarea panourilor fono și termoizolante după tehnologia Bayer (R.F.G.), recuperarea energiei prin arderea cauciucului îmbătrînit în incineratoare speciale (8 600 kcal/kg putere calorică) și înlocuirea cocsului (2 kg cauciuc cu 1 kg cocs metalurgic).**

Obiective simultane: minimizarea reziduurilor, maximizarea eficienței utilizării lor

AȘA CUM în medicină dobîndesc un rol preponderent aspectele de prevenire, de preîntîmpinare a îmbolnăvirilor față de cele de tratare a bolilor deja constituite, și în economie problemele preîntîmpinării, ale evitării producerii unor mari cantități de reziduuri, problemele conceperii bunurilor materiale de așa manieră încît să poată avea multiple valori de întrebuințare în diverse faze de vîrstă, au o importanță deosebită.

Cele două acțiuni ce se desfășoară **simultan** — de minimizare a reziduurilor în fazele de producere a lor și de recuperare și refolosire ulterioară impun, așa cum reiese din materialele cuprinse în acest dosar, **o strictă coordonare și o atentă evaluare a limitelor optime** pînă la care este eficientă utilizarea în același scop sau în alte domenii a materialelor respective. Elucidarea aspectelor referitoare la **valoarea de întrebuințare** pe care o are un produs — utilaj, aparat, bun de consum etc. — pentru **destinația sa inițială** și **diferitele valori de întrebuințare** pe care le poate dobîndi atunci cînd nu mai corespunde scopului respectiv este imperios necesară pentru stabilirea unor prețuri care să reflecte exact realitatea. Apare deci necesară aprecierea și definirea cu discernămînt a **valorilor de întrebuințare alternative** pe care le pot dobîndi utilajele, dar și anumite bunuri de consum scoase din uz și aflate în faze diverse de uzură fizică sau morală. Numai pe baza unei analize atente — în cadrul căreia să se aibă în vedere eficiența la nivelul economiei naționale — se pot decide corect modalitățile, căile de refolosire.

Din proiectare — valori de întrebuințare alternative

RESTRICȚIILE impuse de criza economică mondială au făcut ca criteriul durabilității **să fie prioritar** pentru competitivitatea produselor pe plan mondial. Un rol preventiv de mare importanță îl are faptul ca încă din proiectare bunurile materiale și obiectivele de investiții (clădiri, instalații etc.) să fie astfel concepute încît să poată dobîndi valori de întrebuințare succesive, în diferite faze de vîrstă și de uzură. În condițiile actuale, una din importantele surse de economii de energie și de materii prime o constituie prelungirea duratei de funcționare și realizarea de economii în exploatarea construcțiilor, utilajelor, mașinilor, aparatelor de folosință îndelungată și de uz casnic, a unui număr cît mai mare de produse. În ceea ce privește bunurile de folosință îndelungată apare necesitatea ca **din proiectare să se țină seama de posibilitatea ca anumite module, piese componente care se uzează mai ușor să poată fi înlocuite**, prelungind astfel durata de funcționare a bunurilor respective. Concomitent cu aceasta se cere organizată o amplă rețea de unități care să asigure serviciile de întreținere și reparații. De asemenea, este strict necesară producerea în cantități corespunzătoare a pieselor de schimb. Sînt numeroase domeniile în care există ample posibilități de economisire a resurselor naturale. Important este să se facă o **judicioasă evaluare a domeniului, direcției, fazei în care se fac economiile respective**, pentru a nu ajunge în situația ca încercînd să economisim anumite materii prime sau componente energetice într-o fază de producție să antrenăm prin aceasta o mare risipă de resurse în faza de exploatare sau de utilizare a produselor. Pentru exemplificare vom cita numai situația din construcții, unde economiile la materialele izolatoare conduc la risipă de energie pe perioade de 20—30—50 de ani cît funcționează clădirile respective.

Multitudinea și marea diversitate a resurselor secundare și reziduurilor impune tratarea diferențiată, nuanțată, ierarhizată, a problemelor referitoare la modalitățile de refolosire, recirculare, recuperare a acestora. S-a demonstrat cu cifre și fapte convingătoare că materialele secundare și reziduurile ce provin din procesele de producție industriale și agricole pot fi transformate în bunuri și servicii și nu mai insistăm asupra acestui lucru.

Cum este oare mai eficient să se valorifice diversele reziduuri sau materii secundare? La această întrebare este necesar să se înțeleagă că nu pot fi date soluții general valabile. Pentru soluționarea acestor probleme în mod, pe cît posibil, mai rațional, ar putea să **se stabilească un gradient de criterii de eficiență în funcție de care să se recurgă la diversele soluții alternative posibile.** Aprecierea corectă a amploarei și **evoluției în timp** a cantităților de resurse secundare ori reziduuri generate de fiecare unitate economică este esențială pentru decizia de a se valorifica în plan local ori la nivel centralizat. Se impune cu acuitate să se țină seama de **necesitatea de a se evita pe cît posibil multiplele manevrări și manipulări, transporturile** pe distanțe mari a unor cantități apreciabile de produse de masă, trecerea din patrimoniul unor unități în cel al multor altora, întrucît se poate ajunge ca aceste costuri să depășească valoarea produselor sau serviciilor ce se pot realiza din materialele respective.

O sursă însemnată de economii o constituie cum se știe și extinderea gradului și a gamei de utilizări a materialelor refolosibile. Referitor la ambalajele de sticlă, materiale plastice, lemn, carton ce pot fi utilizate de mai multe ori și în condițiile degradării lor pot fi folosite ca materie primă pentru industriile respective, s-au prezentat date concludente referitoare la posibilitățile încă nefolosite în economia noastră națională. Este însă necesar să se ia în considerare și posibilitatea de a se colecta nu numai ambalajele tip stas, ci și cele provenind de la produsele importate.

Procesul circular activ — o modalitate de valorificare integrală a resurselor materiale

EXPERIENȚA acumulată pînă acum în direcția refolosirii, recirculării și reintroducerii în circuitul economic a materialelor secundare și reziduurilor evidențiază, alături de succese remarcabile, și o gamă de probleme a căror rezolvare impune corelarea eforturilor unor foruri diferite și a unui mare număr de specialiști și în același timp cunoașterea și generalizarea experiențelor pozitive din țara noastră precum și a experienței mondiale.

Problema eliminării într-un mod cît mai eficient a deșeurilor metabolismului social — utilizarea tuturor materialelor refolosibile și a energiei secundare recuperabile, preocupă din ce în ce mai mult întreaga omenire. Au apărut orientări noi în domeniul tehnicii, s-au creat tehnologii și utilaje speciale de recuperare și refolosire a materialelor, institute de cercetări profilate pe găsirea de soluții de recuperare și recirculare, chiar burse de materiale refolosibile, materiale care au început să constituie și obiect al comerțului internațional. O posibilitate de soluționare a anumitor aspecte ale problemei economisirii resurselor materiale și energetice și ale reciclării și recirculării lor cu cheltuieli minime și efecte economice majore oferă și conceptul de **proces circular activ** prezentat într-o suită de articole și dezbateri publicate în revista noastră*). Amintim pe scurt că acest concept se bazează pe ideea că „în natură nimic nu se pierde, totul se transformă". Dar, cum se știe, tipul liniar, strict specializat de industrii actuale generează importante pierderi de substanțe și energii care reprezintă risipă de materii prime și totodată produc pagube incalculabile mediului natural. Aceste materiale pot fi, în mare parte, transformate în bunuri materiale ori în servicii energetice. Conceptul de proces circular activ urmărește să evite aceste pierderi și să realizeze o

*) Revista economică: „Perfecționarea conducerii și organizării economice", nr. 24/1977, „Valorificarea integrală a materiei și energiei", nr. 44/1977 și o suită de dezbateri și studii publicate în anii 1978—1979—1980—1931

corelare a ciclurilor producției cu ciclurile geochimice ale naturii.

Conceptul de proces circular activ implică proiectarea proceselor de producție în funcție de componența materiilor prime și energiilor intrate în producția respectivă și combinarea unor fluxuri tehnologice complexe care să conducă la transformarea în produse utile a întregului potențial material și energetic al acestora. În loc de un produs sau o familie de produse se pot obține o multitudine de produse și se pot furniza servicii energetice utilizînd energia secundară, terțiară, cuaternară. Aplicațiile (schemele de aplicare a acestuia au fost publicate în revistă) sînt posibile în multe domenii, dar cu prioritate în industriile extractive, alimentare, energetice etc. Ilustrativă în acest sens este aplicarea conceptului de proces circular activ la exploatarea apelor geotermale, realizată pe baza proiectării — la Institutul de învățămînt superior din Oradea — a unui **Modul de utilizare complexă a potențialului apelor geotermale de 30-90°C.** Această folosire complexă pentru producerea de energie electrică, căldură, frig etc. — permite **valorificarea întregului gradient de temperatură,** evitînd poluarea termică a apelor, acțiune care se produce în cazul folosirii apelor geotermale în scopuri numai medicale, sau la încălzitul locuințelor. Se evită totodată utilizarea sezonieră și se valorifică amplu și permanent întregul potențial energetic al apelor geotermale. O aplicație a conceptului de proces circular activ în industria extractivă de metale neferoase a condus la valorificarea mai bună a minereurilor, obținîndu-se 8—10 produse în loc de 2—3, ceea ce a sporit valoarea producției.

Mai menționăm faptul că toate centralele electrice ar putea utiliza energia termică pentru încălzit locuințe ori sere iarna, iar vara, prin schimbătoare de căldură, ar putea produce frig. Pe lîngă industriile ce utilizează aburi și apă caldă la temperaturi înalte, s-ar putea găsi utilizări ale acestora la gradiente mai scăzute (neutilizabile în industriile respective), dar care pot contribui la evitarea unor consumuri de hidrocarburi și alte domenii.

Aplicarea conceptului de proces circular activ în industria zahărului ar permite realizarea, în afara produsului principal — zahărul, a multor alte produse obținute din prelucrarea melasei — alcool, drojdie furajeră, îngrășăminte etc., precum și utilizarea reziduurilor de carbonat de calciu care în prezent poluează apele și solul. Conceptul de proces circular poate oferi o anumită modalitate de soluționare globală, rațională a problemelor de **refolosire și recirculare a resurselor secundare și de evitare a pierderilor de energie.** Dar este necesară o amplă stimulare a creativității tehnice, o **reorientare a progresului tehnic** în acest sens pentru a crea tehnologii apte să realizeze randamente apropiate de cele ale sistemelor naturale în care nimic nu se pierde, totul se transformă.

★

ÎN CONCLUZIE amintim că, în condițiile crizei economice mondiale, dezvoltarea bazei proprii de resurse energetice și de materii prime a devenit o acțiune de politică economică prioritară. Or, în ansamblul bazei de resurse energetice și de materii prime naturale un loc din ce în ce mai important va trebui să dețină reciclarea, recircularea produselor și energiilor refolosibile. Pentru atingerea acestui obiectiv este necesară adoptarea unei strategii globale, urmărind valorificarea complexă a tuturor materiilor prime și resurselor energetice și în felul acesta reducerea pierderilor și minimizarea cantităților de substanțe poluante. Fiind vorba în realitate de o **adevărată reorientare a economici,** pentru a servi mai bine în același timp nevoile umane și a evita producerea unor dezechilibre în mediul natural se cere o amplă mobilizare a maselor largi de oameni ai muncii, **o modificare radicală a opticii și a comportamentului tuturor agenților economici.** Aceste probleme fac necesare reflecții ample, respectiv acțiuni concrete atît în planul teoriei economice, cît și în cele ale practicii, organizării, orientării tehnicilor și tehnologiilor.

Dosarul pe această temă urmărește să sensibilizeze factorii economici implicați în această amplă acțiune patriotică, să ofere o sumară trecere în revistă a multiplelor aspecte și dificultăți, probleme ce își așteaptă rezolvarea.

Maria D. POPESCU

Propuneri și sugestii

● **Inventarierea periodică, în fiecare întrepindere, a tuturor categoriilor de materiale recuperabile, astfel încît să se cunoască permanent cantitatea și calitatea acestora, în vederea utilizării directe sau redistribuirii lor în alte unități. De un real folos în acest scop ar fi elaborarea și difuzarea pe scară largă de cataloage ale materialelor reutilizabile, cu precizarea caracteristicilor lor calitative și dimensionale.**

● **Elaborarea bazei metodologice în vederea constituirii și funcționării — la nivel departamental și teritorial — a unor bănci de date privind resursele de materiale refolosibile și materiale locale, unitățile care dețin tehnologii și experiențe pentru valorificarea lor. La cerere, băncile ar putea furniza din memoriile specializate aflate la centrele de calcul electronic, informații grupate fie după natura și caracteristicile materialelor, fie după folosințe posibile. De asemenea, băncile ar putea stoca și pune la dispoziția unităților interesate informații asupra solicitărilor de materiale refolosibile.**

● **Stabilirea condițiilor de eficiență economică în care revenirea pe același circuit a materialelor refolosibile este justificată, adică stabilirea limitei optime pînă la care se admite reutilizarea în același scop a materialelor respective, după care ele să fie redistribuite pentru realizarea altor tipuri de valori de întrebuințare.**

● **În prezent există o discrepanță între prețurile de colectare a materialelor refolosibile și valoarea propriu-zisă a materiilor prime pe care acestea le înlocuiesc. Pornind de la această situație și pentru a stimula predarea și colectarea acestora, se impune fundamentarea prețurilor de colectare a resurselor reciclabile pe baza eforturilor umane și materiale pe care acestea le implică.**

● **Întrucît procesul de colectare presupune un ansamblu de operații nu numai de tip comercial, ci și industrial — de sortare, balotare, brichetare și chiar prelucrare primară — cota de rentabilitate repartizată colectorului nu este în prezent stimulativă. De aceea, ar trebui să se studieze posibilitatea repartizării mai echitabile a cotei de rentabilitate între unitățile colectoare și cele utilizatoare de resurse reciclabile.**

● **Integrarea temelor de cercetare aferente activității de reciclare în cadrul unor programe naționale. În acest context ar fi oportună studierea necesității constituirii unui colectiv cu caracter multidisciplinar în atribuțiile căruia un rol esențial l-ar avea coordonarea la nivel național a eforturilor diferitelor institute de cercetare științifică în soluționarea problemelor din profilul lor de activitate sau al altor sectoare, precum și corelarea în timp a elaborării temelor de cercetare aferente tuturor fazelor procesului de reciclare.**

● **Completarea Legii gospodăriei comunale cu măsuri privind răspunderea organelor teritoriale pentru reciclarea resurselor refolosibile; s-ar rezolva astfel mai bine și alte probleme complementare, între care poluarea și salubrizarea localităților.**

● **Organizarea pe platformele industriale existente a unor unități care să preia și să continue prelucrarea materialelor refolosibile, în concepția de proces industrial circular activ.**

● **Antrenarea industriei mici și locale în colectarea tuturor bunurilor uzate de la populație, care pot fi recondiționate, cît și a celor care pot furniza materiale refolosibile în vederea producerii de noi bunuri materiale.**

● **Asigurarea unei corelații, în timp, între subsistemul furnizor și cel colector, prin dotarea acestuia din urmă cu capacitățile de colectare necesare în zonele locuite, fapt ce ar permite operativitate în preluarea diferitelor sortimente de materiale, promptitudine în operațiunile de plată.**

● **Punerea la punct a unui ghid care să asigure informarea cetățenilor asupra detaliilor privind valorificarea reziduurilor menajere din gospodării, programele de colectare ale unităților specializate etc.**

Dosar realizat de V. BOESCU, V. BOGDAN, C. BÂRNEA

Aspecte actuale ale corelației dintre creșterea productivității și a veniturilor oamenilor muncii

CARACTERISTICA GENERALĂ a planului cincinal în curs „trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă pe seama unei noi calități a muncii și vieții", impune sporirea eficienței, creșterea mai puternică a productivității muncii în măsură să asigure atît mijloacele necesare reproducției socialiste lărgite cît și cele ale ridicării bunăstării membrilor societății. Prin realizarea unei creșteri mai accentuate a productivității muncii sociale, urmează să se obțină, în acest cincinal circa 80 % din sporul venitului național.

Pentru ca dimensiunile creșterii productivității muncii să fie în măsură să-și îndeplinească funcțiile în cadrul procesului de ansamblu al dezvoltării economice se impune, însă, ca sporul plusprodusului obținut pe această cale să devanseze sporul produsului pentru sine. Altfel spus, în procesul reproducției este necesar să se respecte corelația legică dintre creșterea eficienței muncii și veniturile producătorilor, **corelație care se concretizează în evoluția mai rapidă a productivității muncii individuale și sociale în raport cu retribuția nominală, reală și veniturile reale.** Posibilitatea devansării creșterii retribuției și veniturilor de către sporul productivității muncii este în condițiile contemporane o urmare a revoluției tehnico-științifice care face ca eficiența muncii să sporească nu proporțional cu efortul producătorilor ci, mai ales, cu înzestrarea tehnică a muncii, ceea ce nu contravine principiilor repartiției după muncă în socialism. K. Marx considera astfel că : „Productivitatea muncii nu depinde numai de virtuozitatea muncitorilor ci și de perfecțiunea instrumentelor sale".[1])

Sporirea în țara noastră, numai în perioada 1965—1980 de 3,47 ori a înzestrării tehnice a muncii cu fonduri fixe (calculată prin raportarea creșterii de 3,71 ori a volumului fondurilor fixe la creșterea de numai 1,069 ori a volumului populației ocupate) a avut drept efect și ridicarea de 3,28 ori a eficienței muncii (calculată prin raportarea dinamicii de 3,51 ori a venitului național la dinamica populației ocupate), adică obținerea cu aceleași cheltuieli de muncă a unui volum sporit de produse și venit net, potrivit cerințelor legii generale a economiei de timp.

În legătură cu creșterea productivității muncii concludentă este contribuția constant ridicată a acesteia la sporul de venit național, în unele perioade compensînd chiar influența negativă a cheltuielilor materiale de producție (în structura influenței factorilor creșterii venitului național față de 1950, productivitatea muncii a contribuit cu 95,2 % în 1965 ; 102,4 % în 1970 ; 98,8 % în 1975 ; 102,2 % în 1980, urmînd să contribuie cu cca. 97 % în 1985).

Dacă avem însă în vedere că volumul investițiilor a crescut în perioada 1965—1980 de circa 4,41 ori, iar eficiența muncii de numai 3,28 ori, ajungem la concluzia că productivitatea nu a sporit pe măsura efortului făcut, ceea ce obligă la o creștere mai accentuată a rodniciei muncii în viitor. În primul an al cincinalului în curs, nivelul realizării productivității muncii a fost sub prevederi ; în industria republicană productivitatea calculată pe baza producției nete s-a îndeplinit doar în proporție de 99,4%, iar în construcții montaj sub acest nivel. De aceea, secretarul general al partidului — tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** considera : **„Pentru a ne ridica la nivelul țărilor dezvoltate și ținînd seama că în unele sectoare productivitatea este la noi de două și chiar de trei ori mai mică, trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forțele, pentru realizarea în acest cincinal, a unei puternice creșteri a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale".** [2])

În vederea formulării unor concluzii reale privind formele de manifestare ale corelației dintre creșterea productivității muncii și veniturile oamenilor muncii sub cele trei aspecte ale ei, considerăm necesar să analizăm evoluția coeficienților de devansare a dinamicii retribuțiilor nominale, reale și a veniturilor reale de către dinamica productivității muncii individuale și sociale. Rezultatele calculelor sînt redate în tabel.

Evoluția coeficienților de devansare a dinamicii retribuțiilor nominale, reale și a veniturilor reale de către dinamica productivității muncii individuale și sociale în perioada 1965—1985 *)

Indicatori	Cincinalele			
	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981—1985
1. a) Coeficientul de devansare a dinamicii retribuției medii nete pe o persoană de către dinamica productivității muncii	118,8	129,7	98,0	97,0
b) Coeficientul de devansare a dinamicii retribuției medii nete pe o persoană de către dinamica productivității muncii în industrie	117,5	109,3	96,0	—
2. Coeficientul de devansare a dinamicii veniturilor reale de către dinamica productivității muncii	124,2	146,9	106,4	104,7
3. Coeficientul de devansare a dinamicii veniturilor reale de către dinamica productivității muncii sociale	108,5	113,9	99,5	106,7

*) Sursa de date : Anuarul statistic al R. S. România, D.C.S. 1981, p. 93 ; 94 ; 95 ; 96 ; 104-105 ; 120—121 ; 132. Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981-1985, Scînteia nr. 12 086 din 2 iulie 1981, p. 3.

Prima formă de manifestare a corelației amintite se reflectă în coeficientul de devansare a dinamicii retribuției medii nete de către dinamica productivității muncii (calculată prin raportarea dinamicii produsului social la dinamica populației ocupate). Valorile pozitive ale coeficienților în primele două cincinale din perioada analizată, arată un spor mai substanțial al productivității muncii comparativ cu sporul retribuției medii nete, și aceasta, ca urmare a dinamicii mai ridicate a produsului social (1,52 ori și 1,65 ori față de creșterea de numai 1,254 ori și 1,237 ori a retribuțiilor).

Coeficienții subunitari din perioada 1976—1985, sînt urmarea firească a ridicării substanțiale a nivelului retribuțiilor nominale ; în cincinalul precedent de 1,403 ori (adică de la 1 595 lei la 2 238 lei) iar în cincinalul în curs de 1,25 ori (adică de la 2238 lei la 2797 lei), ceea ce reprezintă cele mai mari creșteri de retribuții în întreaga perioadă a făuririi economiei socialiste în patria noastră.

Față de anul de bază — 1965, toți coeficienții au însă, valori pozitive și în creștere, ceea ce reflectă dinamismul înregistrat de economia românească după cel de-al IX-lea Congres al partidului și se reflectă în creșterea de 3,51 ori a produsului social și venitului național. Este drept că retribuția medie netă a sporit mult ; răspunderea în muncă și respectiv rezultatele n-au urmat, însă, întrutotul traiectoria recompenselor ci, uneori, s-au abătut chiar în jos. Avem în vedere că în ultimul cincinal încheiat, unui spor de 40,3% al retribuției medii nete i-a revenit o creștere doar de 40 % a produsului social, comparativ cu deceniul anterior cînd deschiderea dintre cei doi indicatori era în favoarea productivității muncii și anume : cu peste 25% între 1966—1970 și peste 41% între 1971—1975. De aceea, indicația secretarului general al partidului — tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii : **„...să aplicăm mai ferm principiile de retribuție socialistă și, mai cu seamă, să trecem cu fermitate la aplicarea acordului global..., astfel încît să ducă la sporirea mai puternică a cointeresării materiale în raport de producția ce se realizează",** [3]) are o deosebită valoare.

Un alt factor care contribuie la valoare negativă a coeficientului în cincinalul în curs, este creșterea relativ mai lentă a produsului social ; doar cu 34,3% față de 52%, 65% și

[1]) K. Marx, Fr. Engels : Opere volum 23. Ed. politică București, 1966, p. 351—352

[2]) **Nicolae Ceaușescu :** Expunere la Congresul al II-lea al oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe din 24 iunie 1981. Ed. politică București, 1981, p. 27.

[3]) Idem p. 39

40%. Mai edificator, sub raport economic, privind forma de manifestare a corelației la nivel individual este coeficientul stabilit în industrie, prin luarea în calcul a volumului producției, populației și nivelului retribuției din această ramură. Ponderea mare și în creștere continuă a industriei în structura produsului social (57,3 % în 1965, 61,4% în 1970, 66 % în 1975 și 62,8 % în 1980), a făcut ca indicatorul din această ramură să influențeze evoluția și dimensiunile celui de la nivelul întregii economii.

Se constată însă și o manifestare întrucîtva asemănătoare a indicatorilor calculați la cele două nivele (al economiei în ansamblul ei și al industriei) care este pusă în evidență de valorile deopotrivă supraunitare și în creștere pînă în 1975 și subunitare în cincinalul următor. Totuși, dacă în primul cincinal al perioadei luate în studiu, dinamica celor doi indicatori a cunoscut valori aproximativ egale, în cincinalul 1971—1975 indicatorul din industrie s-a situat cu mult atît sub media pe economie (cu 10,4 %) cît și sub nivelul celui din cincinalul anterior (cu 8,2 %). Situația poate fi atribuită dinamicii mai accentuate a retribuției medii a personalului muncitor din prima ramură de bază a economiei — industria (de 1,36 ori față de dinamica mai lentă a retribuției medii pe economie (1,31 ori) precum și părții ridicate a industriei în totalul personalului muncitor (peste 45% în ultimii ani).

Recentele măsuri privind creșterea veniturilor cooperatorilor și ale țărănimii în general, cu circa 25 %, în condițiile realizării producției planificate în anul 1982, vor imprima nu numai un raport mai echitabil veniturilor oamenilor muncii din agricultură cu cele ale lucrătorilor din industrie ci vor constitui puternice stimulente în creșterea producției și productivității muncii.

A doua formă de manifestare a corelației — creșterea mai puternică a productivității muncii individuale față de retribuțiile reale, se reflectă în coeficientul de devansare a dinamicii retribuției reale de către dinamica productivității muncii (calculat prin raportarea dinamicii productivității muncii pe seama produsului social la dinamica retribuției reale). Evoluția indicatorului astfel rezultat are anumite particularități comparativ cu a celui anterior analizat. O primă particularitate este valoarea supraunitară în cincinalul 1976—1980 (106,4 %), față de valoarea subunitară a indicatorilor anteriori (98 % și respectiv 96 %). O a doua particularitate este valoarea constant mai ridicată față de indicatorii anteriori (în primul cincinal cu 5,4—6,7 % ; în cel de-al doilea cu 17,1—37,5 % ; în cel de-al treilea cu 8—10 %, iar în cincinalul în curs cu 7,7 %).

Situarea, în mod constant, a coeficientului calculat pe seama retribuției reale peste nivelul celor calculați pe baza retribuției nominale are la bază evoluția indicilor prețurilor și tarifelor la servicii, potrivit reașezărilor de prețuri, începînd cu anul 1963, care au determinat o creștere mai lentă a retribuțiilor reale decît a celor nominale. Așa se face că în timp ce retribuția medie netă a crescut în 1980 față de 1965 de 2,17 ori (de la 1028 lei la 2238 lei) cea reală a sporit de 1,85 ori.

Recentele măsuri privind actualizarea și îmbunătățirea corelării prețurilor de producție - livrare și, corespunzător, de desfacere cu amănuntul la o serie de produse de consum și servicii, în scopul de a asigura un raport echitabil între prețurile din industrie și agricultură, între cele de producție și de desfacere și de a spori cointeresarea materială a lucrătorilor din agricultură în creșterea eficienței economice sub multiplele ei forme, au dus la majorarea începînd de la 15 februarie a.c. cu circa 35 % a prețurilor de desfacere la unele produse agroalimentare. În vederea ridicării prevăzute a nivelului de trai, s-au acordat compensații de peste 25 miliarde lei, pe baza cărora, față de 1980, retribuțiile medii nominale cresc cu 16,5 %, alocațiile de stat pentru copii cu 35 %, pensiile medii nominale de asigurări sociale cu 15,7 %, iar veniturile țărănimii cu circa 25 %. **„Pentru a nu diminua în nici un fel puterea de cumpărare a oamenilor muncii** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, am hotărît să trecem la majorarea retribuției, a alocației pentru copii și a pensiilor. Aceste indemnizații pe care le-am dat sînt incluse în retribuție și înseamnă de fapt o majorare a retribuției".** [5]) Inevitabil, însă, această creștere a retribuțiilor și a veniturilor populației va afecta și corelațiile stabilite între acestea și creșterea productivității muncii.

A treia formă de manifestare a corelației analizate respectiv, dintre creșterea productivității muncii sociale și veniturile reale, trebuie analizată în strînsă legătură cu fondurile de consum social-cultural primite în mod indirect de oamenii muncii. (Aici trebuie să avem în vedere și intrarea în producție a noi contingente de oameni ai muncii, și în mod special, pentru sfîrșitul acestui cincinal și începutul celui viitor al generației tinere rezultată ca urmare a „exploziei demografice" din anii 1967—1970, — situație care influențează și corelația între productivitate și retribuția medie netă). Cheltuielile destinate de la bugetul de stat pentru finanțarea acțiunilor social-culturale au sporit necontenit fiind în 1980 de 3,39 ori mai mari față de 1965. Numai în cincinalul 1976—1980 au fost destinate de la bugetul de stat pentru finanțarea acțiunilor amintite circa 253 miliarde lei, la care s-au adăugat alte circa 116 miliarde lei atribuite aceluiași scop de organele locale ale puterii de stat.

Luînd în calcul și retribuția socială, corelația dintre creșterea productivității muncii și a veniturilor reale poate fi analizată cu ajutorul coeficientului de devansare a dinamicii veniturilor reale de către dinamica productivității muncii sociale calculată pe baza sporului de venit național. Calculele noastre reflectă că productivitatea muncii sociale a devansat veniturile reale ale populației cu 8,5 % între 1966—1970 și 13,9 % între 1971—1976 ceea ce constituie un aspect pozitiv. Situația nu se mai menține însă, în cincinalul 1976—1980 cînd unei creșteri de 134 % a veniturilor reale ale populației i-a corespuns doar un spor de 133,2% al productivității muncii sociale, ceea ce a imprimat valoare negativă coeficientului respectiv. Această situație decurge din dinamica mai redusă a venitului național din cincinalul 1976—1980 (de 136% față de 146% și respectiv 171% în perioadele anterioare). Așa cum s-a arătat de către secretarul general al partidului nostru — tovarășul Nicolae Ceaușescu în recente documente de partid aceasta își are izvorul atît în accentuarea și prelungirea crizei economice mondiale care prin diferite canale s-a propagat și în economia românească, cît și, în unele deficiențe interne privind gradul încă necorespunzător de valorificare a resurselor.

Este însă de așteptat ca prin creșterea prevăzută pentru cincinalul în curs cu 41,1% a venitului național și cu 19% a veniturilor reale ale populației să se obțină o valoare pozitivă a raportului dintre creșterea productivității muncii și a veniturilor reale.

Continuînd analiza pe anul 1981, potrivit datelor comunicate, coeficientul de devansare a fost de 101,5% (calculat prin raportarea dinamicii de 103,7% a productivității muncii sociale la sporul de 102,2% a veniturilor reale ale populației). Față de coeficientul mediu pe cincinal, cel pe anul 1981 de 101,5% poate fi apreciat ca fiind sub nivelul necesar, ceea ce obligă la intensificarea eforturilor în vederea obținerii unei creșteri mai accentuate a productivității muncii pe seama căreia să se acopere atît nerealizările din anul trecut, să se recupereze cel puțin 30% din compensațiile peste prevederile de plan ca urmare a recentei majorări de prețuri, să se asigure mijloacele necesare reproducției lărgite și ridicării veniturilor membrilor societății, ținînd seama că retribuțiile reale urmează să sporească față de 1980 cu 1,5% în acest an și cu 4% în 1983.

Analiza privind evoluția corelației dintre creșterea productivității muncii și veniturile membrilor societății pune în evidență **manifestarea diferită a acesteia în timp, atît în unitatea celor trei aspecte prin care se manifestă cît și a fiecărui aspect în parte.** Înregistrarea unor valori pozitive și în creștere a coeficienților la sfîrșitul perioadei, arată sporirea mai rapidă a productivității muncii față de venituri, ceea ce **imprimă corelației caracterul de legitate obiectivă.** Indicatorii au evoluat însă diferit ceea ce evidențiază **specificul corelației în diferitele etape ale construcției socialiste** în concordanță cu obiectivele strategice respective și cu condițiile concrete.

În legătură cu corelația analizată considerăm necesar să precizăm și faptul că **între cele două laturi pe care aceasta le presupune** (creșterea productivității muncii și a retribuțiilor sau veniturilor) **se stabilesc conexiuni multiple, directe și inverse care în mod sintetic exprimă faptul că în cadrul procesului unitar de provenință mixtă, laturile acestuia se presupun și condiționează reciproc. Retribuțiile dimensionate în concordanță cu gradul de dezvoltare a forțelor de producție reprezintă o pîrghie a cointeresării materiale ;** stabilite în mod arbitrar adică peste posibilitățile oferite de bază tehnico-materială duc însă la pasivitate, lipsă de interes și frînarea, în perspectivă, a creșterii productivității muncii. De aceea, retribuțiile trebuiesc corelate cît mai judicios cu dinamica productivității muncii. Pentru respectarea acestui deziderat, în cincinalul în curs, productivitatea muncii la nivelul întregii economii urmează să sporească cu circa 27% în timp ce veniturile reale cu 19%. Se poate astfel aprecia că **sporirea mai rapidă a productivității muncii față de veniturile membrilor societății, ca esență a corelației, nu reprezintă un scop în sine ci, premisa esențială a accelerării creșterii economice și astfel, a ridicării bunăstării oamenilor muncii.**

dr. Angelica VRABIE
Galați

[5]) **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste. Scînteia nr. 12 276 din 11 februarie 1982

Consemnări

EPISTEMOLOGIA ȘTIINȚELOR SOCIALE

COLECȚIA „Teorie și metodă în științele sociale" — una din cele mai meritorii inițiative promovate de Editura politică — și-a adăugat un nou volum — al XII-lea dedicat epistemologiei științelor sociale. Realizat sub egida Institutului de Filozofie, în coordonarea a trei reputați specialiști — Angela Botez, Vasile Tonoiu și Cătălin Zamfir — acest volum se distinge prin bogăție tematică și densitate de idei, recomandîndu-se ca una din lecturile cele mai interesante pentru orice cercetător din sfera științelor sociale [1]).

Așa cum subliniază coordonatorii, de la început s-a ridicat problema de principiu, referitoare la însăși natura celor două mari grupuri de științe, în speță — dacă sînt ele structural similare sau diferite. În volum sînt analizate ambele doctrine, „monismul" și „dualismul" metodologic. Nucleul primeia îl formează recunoașterea posibilității principiale a unei științe sociale strict obiective corelată cu principiul universalității explicației prin subsumare la legi. Doctrina „dualismului" metodologic pornește de la teza că metodele celor două ramuri principale de știință vor rămîne totdeauna principial deosebite, că există o opoziție ireductibilă între abordarea științelor naturii, explicativă și abordarea specifică științelor sociale, întemeiată pe „înțelegere", că în domeniul social cercetătorului îi lipsește libertatea, caracteristică științelor naturii în ceea ce privește alegerea conceptelor și a punctului de vedere.

Concluzia schițată este aceea că atitudinea cea mai răspîndită actualmente înclină în favoarea tezei că cele două grupuri de științe sînt fundamental similare, fiecare din ele avînd trăsături specifice, care însă nu prezintă un caracter **principial**, ci unul **gradual**. În sprijinul acestei poziții sînt aduse o serie de argumente, din care menționăm :

1. Influența concepțiilor social-politice și morale ale cercetătorilor asupra alegerii temei, a orientării investigației și a interpretării rezultatelor nu acționează numai în științele sociale ci și în științele naturii desigur, în grade diferite. S-ar putea adăuga și faptul că revoluțiile științifice declanșate de științele naturii au adesea o pregnantă implicație ideologică (Karl R. Popper, referindu-se la Copernic, Darwin și Eistein, afirmă că în toate cele trei cazuri revoluțiile au avut atît o componentă științifică cît și una ideologică).

2) Posibilitățile limitate de a realiza experimente controlate asupra proceselor sociale nu deosebesc **principial** condiția științelor sociale în raport cu cea a științelor naturii, deoarece, pe de o parte există științe ale naturii (astronomia, geologia etc.) care au reușit să formuleze legi și teorii cu mare putere explicativă și predictivă fără a beneficia de aportul procedeelor experimentale, iar pe de altă parte, există științe sociale (psihologia experimentală, lingvistică etc.) care utilizează pe scară largă experimente de laborator și de teren.

3) În ce privește **măsurarea** fenomenelor, linia de demarcație nu coincide cu aceea între științele naturii și științele sociale, criteriul amintit distinge mai curînd discipline cu accentuat caracter teoretic de discipline care au un pronunțat caracter descriptiv, ambele putînd fi întîlnite atît în sfera științelor naturii cît și în sfera științelor sociale.

Merită a fi reținută și ideea din studiul semnat de Mircea Flonta care subliniază că dacă în variantele lor tari monismul și dualismul metodologic sînt teze opuse ce se exclud reciproc, considerate în variantele lor slabe, atenuate, cele două par să nu mai fie ireconciliabile.

Mai mult, pornind de la distincția între metoda științei pe de o parte, tehnicile, instrumentele și procedeele de cercetare, pe de altă parte, am putea vorbi de „pluralism" metodologic, care nu contrazice „monismul" nici în varianta „tare" și nici în cea „atenuată", reconciliabilă cu „dualismul". Metoda științei se interesează de formularea normelor sau a criteriilor de apreciere a valorii de cunoaștere a ipotezelor, norme și criterii comune științei în ansamblul ei — și din acest punct de vedere condițiile de bază ale științificității sînt aceleași și în științele sociale ca și în științele naturii. În ce privește însă tehnicile, instrumentele și procedeele de cercetare, în planul care ne interesează, ele au implicații diferite: adesea ele marchează desebiri notabile nu numai între cele două mari ramuri de științe, ci și între disciplinele din interiorul fiecăreia; în același timp ele posedă și disponibilitatea de a fi „transferate" din unele discipline în altele, accentuîndu-se astfel tendința de depășire a graniței dintre cele două mari ramuri de științe (ale naturii și ale societății). Iată de ce ni se pare întemeiată concluzia conform căreia trebuie să se „depășească discuția generală cu privire la specificitatea metodologică a științelor omului pentru a se concentra asupra clarificării logico-metodologice a chestiunilor puse la ordinea zilei de progresul cercetării în fiecare disciplină. O asemenea reorientare apare astăzi ca o condiție a revitalizării discuției metodologice în științele social-istorice, a scoaterii ei din făgașul unei oscilații de multe ori sterile între un **normativism abstract și un descriptivism necritic**" (p. 42).

ȘTIINȚELE SOCIALE ȘI UMANE ocupă încă o poziție marginală în preocupările epistemologice. (p. 7—9). Desigur, experiența științelor mai dezvoltate, prelucrată prin intermediul epistemologiei, este profitabilă pentru celelalte domenii, și această teză este pe bună dreptate subliniată în volum (vezi p. 8, de ex.), dar nu este liberă și de anumite limite. Referindu-se la transferul schemei cauzale, Cătălin Zamfir arată că odată cu marile plusuri aduse constituirii științelor sociale, această schemă face „complet abstracție de om ca autor al faptelor sociale", „nu oferă nici o indicație cu privire la „de ce-ul" relației cauzale și că identificarea empirică a relației cauzale în științele sociale este extrem de dificilă deoarece „rareori se poate stabili o relație constantă între două fapte sociale", această relație variind în funcție de o mulțime de alți factori (pag. 135—138). Intensificarea preocupărilor de epistemologie în științele sociale constituie nu numai o pîrghie a accelerării dezvoltării lor, ci aduce contribuții specifice la îmbogățirea epistemologiei generale. O convingătoare argumentare în acest sens sînt tezele avansate în volum, ca, de ex. propunerea de unificare a explicației cauzale cu explicația funcțională sau aceea a „principiului postdicției".

În paragraful dedicat epistemologiei economiei politice din studiul semnat de Angela Botez se menționează că această știință parcurge „două drumuri contradictorii, dar complementare: atingerea unor generalizări pînă la axiomatizare și model matematic, pe de o parte, și integrarea faptului economic într-un complex social, pe de altă parte. Astfel că știința economică rămîne o știință cu specific uman, în strînsă interacțiune cu celelalte științe ale socialului" (p. 88), și că „dintre științele umane, știința economică se apropie cel mai mult de vîrsta adultă" (pag. 87).

Și totuși, preocupările de epistemologie economică sînt mai mult decît modeste (să notăm că din cele peste 330 pagini ale cărții, doar cca. 4 pagini îi sînt rezervate, ceea ce, de altfel, oglindește sub acest raport structura ansamblului celor 12 volume din seria „Teorie și metodă...") și aceasta este situația nu numai la noi, ci pe un plan mai general. Dacă am invoca în prelungirea uneia din constatările autorilor că, de regulă, epistemologii profesioniști și-au format cultura înafara științei economice, aceasta n-ar explica lucrurile, ci ar sublinia odată în plus meritele lor de a aduce, totuși, în dezbatere, sfera economică și mai ales ar reliefa că epistemologia economiei politice trebuie să fie înainte de toate, cauza economiștilor înșiși. Iar neglijarea domeniului are explicații și cauze ce țin de însăși logica evoluției economiei politice în contextul de ansamblu al științei și în speță al epistemologiei. Asupra acestor chestiuni vom reveni cu un alt prilej.

Tudorel POSTOLACHE

1) „Epistemologia științelor sociale" (Ed. pol., 1981) cuprinde, după prefața semnată de coordonatori, următoarele studii: Mircea Flonta — Controverse actuale cu privire la metoda științelor social-istorice; Vasile Tonoiu — Puncte de reper în structurarea ideii de problemă epistemologică ; Angela Botez — Științele sociale și mutațiile contemporane în epistemologie; Gheorghiță Geană — Metodele socio-culturale în filozofia contemporană a științei ; Adrian Miron — Limbajul științelor sociale ; Cătălin Zamfir — Explicația cauzală și explicația funcțională. O propunere de unificare ; Clara Dan — Probleme ale probării teoriilor în disciplinele social-umane ; Septimiu Chelcea — Nivelurile de măsurare și evaluarea măsurării în științele social-umane ; Oscar Hofman — Locul și rolul ipotezelor în sociologie ; Sorin M. Rădulescu — Semnificația epistemologică a ipotezei și problemei științifice în constituirea referențialului științific specific cunoașterii sociologice ; Sorin Vieru — Funcții ale teoretizării înăuntrul investigației istorice ; Gh. Socol — Istorie, istoriografie și explicație istorică ; Titus Priboi — Impactul teoriei generale a sistemelor asupra semioticii literaturii ; Cătălin Mamali — Democratizarea cunoașterii sociale și evoluție ; Elena Zamfir — O nouă ipostază a științei instrument de reconstrucție umană.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Preocupări ale lui Nicolae Titulescu în domeniul economico-financiar

DEŞI, îndeobşte cunoscut şi recunoscut ca diplomat şi om politic, Nicolae Titulescu şi-a întregit activitatea cu preocupări şi manifestări economico-financiare ce deţin o pondere, deloc neglijabilă, în angrenajul efervescentei sale deveniri. Titulescu abordează teme, formulează obiective şi militează pentru înfăptuiri adecvate, începînd de la cercetarea interdependenţelor juridico-economice pînă la legislaţie financiară internă şi internaţională. În cele ce urmează ne vom referi la cîteva din preocupările lui Titulescu în acest sens.

La scurt timp de la decernarea titlului de laureat al Facultăţii de drept din Paris şi numirea sa ca profesor suplinitor de drept civil la Universitatea din Iaşi, în 1904, cînd abia împlinise 22 ani, Titulescu pune în discuţie publică o serie de idei de o evidentă valoare ştiinţifică. Titulescu sublinia că „studiul dreptului a suferit de cîtva timp o schimbare de direcţie : în loc ca obiectul său exclusiv să continue a fi textul de lege, începe a se ţine cont în lumea juridică de partea socială şi economică a chestiunilor ce se discută". [1]) Această reorientare a dreptului, impunea, după Titulescu, pregătirea corespunzătoare a juriştilor, în care scop se propunea înfiinţarea pentru jurişti a cursului de economie politică „consacrat chestiunilor române", a celui de doctrine economice, precum şi a unei catedre de istorie a dreptului şi de legislaţie comercială şi civilă comparată. Propunerile s-au concretizat în decursul anilor în înfiinţarea la facultatea de drept a unor catedre universitare de economie naţională, istorie a doctrinelor economice şi de legislaţie comercială.

Avid de a participa la dezbaterea şi remedierea, respectiv ameliorarea problemelor în limita concepţiilor şi mijloacelor vremii, Titulescu nu putea să nu ia parte la radiografia frămîntărilor adînc resimţite la acea dată de cea mai numeroasă pătură a ţării : ţărănimea. În acest scop, înfiinţează, în mai 1907, ziarul „Ţăranul". Supunînd reformele agrare anterioare (începînd cu improprietărirea din 1864) unei viguroase analize critice, Titulescu atrăgea atenţia asupra insuficienţei lotului familial – în condiţiile de cultură agricolă ale vremii. De aceea, sublinia Titulescu, ţăranii au continuat să fie „dependenţi de marii proprietari, în ceea ce priveşte pămîntul necesar pentru agricultură" În plus, păşunile şi fînetele „au rămas mai departe în stăpînirea marilor proprietari"

Critici judicioase formulează Titulescu cu referire la modul de arendare a moşiilor, inventarul viu şi mort, încheierea „învoielilor agricole", etc. La întrebarea : „Cine trebuie să posede prin excelenţă pămîntul unei ţări", Titulescu răspunde fără echivoc : „Acei care nu pot trăi decît muncind pămîntul şi care-şi fac o profesiune de a munci şi pentru ceilalţi membri ai societăţii ocupaţi cu industria, comerţul şi profesiunile libere".

În ceea ce priveşte soluţiile de remediere a situaţiei ţărănimii, Titulescu evoluează de la „concilierea" părţilor în disputa, formulată în 1907, la exproprierea parţială a pămîntului, trebuind să combată în discursul parlamentar din 20 aprilie 1914, rezistenţa

FIŞE

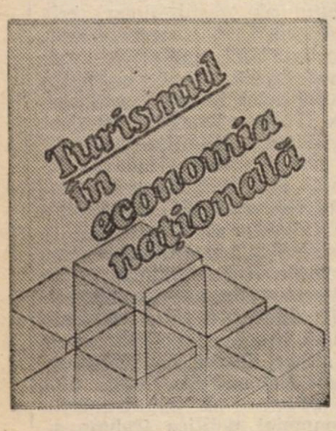

● *Turismul întruneşte cel puţin două atribute care îl situează, în prezent, în avangarda preocupărilor privind dezvoltarea economico-socială: pe de o parte rolul său esenţial în ridicarea calităţii vieţii unor categorii tot mai largi de oameni ai muncii, iar pe de altă parte, efectele pozitive pe care le vădeşte această ramură economică asupra sporirii avuţiei sociale. Din această optică, au fost elaborate studiile cuprinse în volumul „Turismul în economia naţională" tipărit recent, sub coordonarea lui Gheorghe Barbu, la EDITURA SPORT-TURISM. Deşi variate ca tematică studiile, aşa cum se arată în preambulul lucrării, sînt subsumate unor idei diriguitoare de mai largă cuprindere şi perspectivă cum sînt : definirea rolului şi locului turismului în mecanismul economiei naţionale; evidenţierea căilor de perfecţionare a activităţii turistice şi de sporire a eficienţei sale; prefigurarea cadrului de dezvoltare a turismului intern şi internaţional pe baza analizei factorilor de determinare şi de influenţă. În capitole distincte de carte, autorii au aprofundat, printre alte aspecte, şi problema turismului ca ramură a economiei naţionale, factorii care determină dezvoltarea eficientă a turismului, influenţa timpului liber asupra evoluţiei turismului, problema studierii pieţei turistice; au fost investigate totodată, unele implicaţii ale dezvoltării turismului asupra concepţiei de sistematizare a teritoriului şi localităţilor.*

Progres industrial pentru toate statele

● *Dacă existenţa de sine stătătoare a unui sistem al industriei mondiale este un fapt dovedit (sistem ce surprinde deopotrivă dezvoltarea industriei în marea majoritate a statelor lumii cît şi crearea şi adîncirea interdependenţelor dintre industriile naţionale) nu sînt încă îndeajuns clarificate căile apte să asigure o dezvoltare echilibrată a acestui sistem. Dimpotrivă, opinează* Jelica Minic *în articolul „Les objectifs d'une restructuration de l'industrie mondiale" prezentat în numărul din 21 ianuarie a. c. al publicaţiei iugoslave „REVUE DE POLITIQUE INTERNATIONALE", practicile protecţioniste, monopolul exercitat de ţările dezvoltate în domeniul tehnologiei au condus spre o dezechilibrare a acestui sistem, cu efecte perturbatoare pentru economia mondială considerată ca un tot. În sensul asigurării unui sistem al industriei mondiale care să susţină efectiv procesul de apropiere a nivelurilor ţărilor în curs de dezvoltare de cele avansate – proces care ar trebui să permită edificarea unor industrii naţionale eficiente, diversificate, capabile să valorifice superior resursele şi să asigure o utilizare corespunzătoare a capacităţilor de producţie – autoarea avansează cîteva posibile soluţii. Între acestea reţin atenţia propunerile privind frînarea procesului de deplasare a industriilor perimate, poluante, energointensive spre ţările în curs de dezvoltare, precum şi facilitarea accesului tuturor statelor la tehnologia de vîrf.*

Populaţia feminină – un statut profesional îmbunătăţit

● *Tehnologiile viitorului pot să constituie o promisiune pentru îmbunătăţirea statutului profesional al populaţiei feminine, segment al populaţiei active dezavantajată în prezent în ce priveşte nivelul retribuţiei, posibilităţile de promovare, stabilitatea locului de muncă. Capacitatea acestor sisteme tehnologice – cu deosebire a domeniului microelectronicii – de a îmbunătăţi munca femeilor, se arată într-un studiu întreprins în Belgia şi ale cărui concluzii*

acerbă a conservatorilor P. P. Carp şi Alexandru Marghiloman. Titulescu rămîne însă tributar concepţiilor juridice ale vremii, exproprierea urmînd a avea loc – după propunerea lui – în baza principiului utilităţii publice, ceea ce incumba despăgubiri, cu corectivul că anuităţile trebuiau să fie la nivele inferioare veniturilor ţăranilor. Atrăgea totodată, atenţia că problema ţărănească nu este numai una de repartiţie a pămîntului, ci şi de producţie, în care scop anunţa, în principal, soluţia privind schimbarea mijloacelor de cultură. „...dezvoltarea maşinismului nostru agricol va avea ca efect şi dezrobirea ţărănimii de cea mai penibilă a ei obligaţiune şi care se traduce prin obligaţia de a munci o vară întreagă ca să aibă cu ce-şi hrăni vitele iarna" – sublinia astfel Titulescu.

Un loc de seamă în doctrina şi practica financiară a ţării noastre – privite în evoluţia lor istorică – îl ocupă reforma financiară introdusă de Titulescu în anul 1921. Reforma era impusă de necesitatea unificării legislaţiei în acest domeniu, cît şi de anacronismul, respectiv absenţa echităţii fiscale. În acest scop, Titulescu a trebuit să întreprindă studii speciale, mai ales la Paris. „Eu am lucrat mult aici în direcţia finanţelor", scria Titulescu lui Take Ionescu, în mai 1920. Nu mult după aceasta, Titulescu este numit ministrul finanţelor, funcţie pe care o deţine din iunie 1920 pînă în octombrie 1921.

Piatra unghiulară a reformei titulesciene o constituiau contribuţiile directe, cu corolarul lor – impunerea progresivă a venitului global. Contribuţiile indirecte (impozitul pe cifra de afaceri, taxa de consumaţie, etc.), aşezate în general pe articole de larg consum, prin efectul repercusiunii „sfîrşesc prin a apăsa mai ales clasele muncitoreşti, iar nu clasele avute", ceea ce le conferă caracterul de „bir indirect" – aprecia Titulescu.

În lumina principiilor ştiinţei financiare de la acea vreme, Titulescu încerca să stabilească o paletă mai echitabilă a impunerilor pe venituri prin constituirea a şapte categorii de impozite directe, denumite impozite cedulare, respectiv elementare, aplicate asupra veniturilor din : A – proprietăţi funciare necîădite ; B – proprietăţi funciare clădite ; C – exploataţii agricole ; D – comerţ şi industrie ; E – exercitarea profesiilor şi ocupaţiilor necomerciale ; F – lefuri, indemnizaţii, salarii şi rente viagere ; G – valori mobiliare, creanţe, depozite, garanţii. Totodată se introduce progresivitatea impozitelor concomitent cu „degrevarea claselor sărace", prin scutiri şi reduceri de impozite. După luni de dezbateri parlamentare şi discuţii publice, proiectul pentru reforma contribuţiilor directe devine lege la 1 august 1921.

Deşi votată în parlament, legea nu a fost aplicată, sub pretextul excesivităţii impozitelor, – acestea lovind cu deosebire clasele de sus – pentru ca, la 28 martie 1923, să fie adoptată legea contribuţiilor directe. Această ultimă lege păstrează, însă, mare parte din principiile celei din 1921, reducîndu-se numai numărul impozitelor cedulare, respectiv elementare, la 6 (în loc de 7), prin contopirea cedulei privind impozitul pe veniturile proprietăţilor agricole cu aceea a exploatării agricole. Mai trebuie menţionat, de asemenea, că a fost menţinut impozitul progresiv pe venitul global, însă degrevările şi scutirile de impozite – cu deosebire pentru cei puţin avuţi aşa cum le concepuse Titulescu, au fost reduse şi chiar anihilate. În pofida evidentelor limite, principiile reformei financiare din 1921, amendate prin legea din 1923, au constituit eşafodajul sistemului financiar din ţara noastră, pînă la reformele ce au succedat îndeosebi naţionalizarea mijloacelor de producţie din 11 iunie 1948.

dr. Ilie MARINESCU

[1]) În legătură cu necesitatea „schimbării de direcţie" a dreptului N. Titulescu publică o serie de articole intitulate „Observaţiuni asupra reorganizării facultăţilor de drept", ziarul Cronica din 9, 10, 11, 13 14 şi 15 iulie 1904.

sînt prezentate în numărul 4/1981 al publicaţiei „BULLETIN D'INFORMATIONS SOCIALES", rezidă atît în modificările pe care le va determina în ce priveşte conţinutul muncii (în sensul diminuării ponderii muncii fizice) cît şi pe planul structurii profesionale, microelectronica conducînd spre o nouă configuraţie a structurii activităţilor pe ansamblul societăţii. Dar, pentru a transforma această posibilitate în fapt concret, se arată în studiu, se impune încă de pe acum promovarea unei concepţii care să pornească chiar de la cerinţa îmbunătăţirii statutului profesional al femeilor. În această optică ar urma ca şi proiectarea noilor utilaje şi tehnologii să fie în măsură mai mare adaptată particularităţilor psihofiziologice ale femeilor. Totodată, se argumentează în articol, se impun a fi iniţiate măsuri cu caracter socio-economic care să permită orientarea populaţiei feminine spre meserii de viitor, care să susţină interesul acestora pentru îmbogăţirea continuuă a cunoştinţelor profesionale.

Reflecţii despre o economie a oamenilor

● *Academicianul Octav Onicescu ne propune, prin volumul „Pe drumurile vieţii", publicat recent la EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ, o incursiune în climatul cultural, dar şi economic şi social, al unei epoci. În această carte, captivantă prin simplitatea verbului, evenimentele personale ale autorului nu reprezintă decît motive pentru a aduce în prim plan personalităţi ale ştiinţei şi culturii româneşti şi mondiale, de a creiona spaţiul de geneză a unor idei, concepţii, teorii. Volumul prilejuieşte o serie de reflecţii pe marginea unor probleme fundamentale ale ştiinţei contemporane – unitatea ştiinţei, responsabilitatea ştiinţei, raportul dintre om şi natură etc. În multe capitole ale cărţii, autorul, matematician de renume mondial, se apleacă asupra altor domenii ale cunoaşterii, asupra ştiinţelor sociale. Între acestea, reţin atenţia prin subtilitatea observaţiilor, eseuri cum sînt: un proiect demoeconomic; o privire asupra ştiinţei economice; reflecţii despre o economie a oamenilor; vechi reflecţii despre monedă ş.a.*

Istoria agrară

● *Volumul IV al revistei „Terra nostra" cuprinde, conform tradiţiei, o culegere importantă de materiale privind istoria agrară a României. În studiul de deschidere se subliniază însemnătatea istoriei agrare pentru înţelegerea istoriei generale a patriei, rolul său în atestarea milenarei existenţe a poporului român pe meleagurile străbune. Alte studii sînt consacrate unor probleme de factură teoretică cum ar fi definirea conţinutului noţiunii de „istorie economică", analiza stadiului cercetării istoriei agrare în România, contribuţia literaturii beletristice la dezvoltarea istoriei agrare, clasificarea domeniilor de cercetare a istoriei agrare. Mai departe, într-un număr de 19 studii, semnate de autori cunoscuţi din întreaga ţară, pe baza prelucrării unor valoroase izvoare documentare de natură arheologică, arhivistică sau bibliografică, sînt abordate aspecte fundamentale privind trecutul agriculturii româneşti, rolul practicii agricole în asigurarea continuităţii şi formării naţiunii române. O serie de cercetări ale căror concluzii sînt prezentate într-o altă secţiune a revistei au fost axate pe următoarele teme majore: permanenţe etnografice în agricultura românească; începuturile cultivării plantelor şi a domesticirii animalelor în epipaleoliticul din România; agricultura din secolele IV–XIX în diverse zone: la sud şi est de Carpaţi, Podişul Sucevei etc.; suprafeţele cultivate în Ţara Românească şi Moldova; cultura cerealelor, creşterea animalelor; începuturile amenajării pădurilor; prelucrarea cerealelor; vechimea irigaţiilor; trecut, prezent şi perspective în domeniul informaticii agricole.*

FIŞE

ECONOMISIREA ENERGIEI: preocupări şi soluţii alternative

PROBLEMĂ CENTRALĂ a dezvoltării, economisirea energiei şi găsirea de soluţii crizei de resurse constituie preocupări justificate şi cu rezultate promiţătoare ale specialiştilor din întreaga lume. Un amplu studiu asupra stadiului actual şi perspectivelor energetice mondiale a fost publicat recent în revista britanică THE ECONOMIST, **din care prezentăm unele din principalele concluzii.**

ÎN ANII '60, energia însemna creştere, iar creşterea presupunea, de asemenea, consum sporit de energie. Această idee, precumpănitoare la timpul ei, este ilustrată de faptul că între 1960 şi 1973 producţia industrială a ţărilor din O.C.D.E. a crescut cu 6 la sută pe an iar consumul energetic al industriei — cu 5 la sută. Apoi, evoluţia divergentă s-a accentuat : între 1973 şi 1979 producţia industrială a crescut cu 2 la sută pe an, în timp ce consumul de energie în industrie era, la sfîrşitul perioadei, mai mic decît la începutul aceluiaşi interval.

Situaţia s-a modificat simţitor începînd cu 1980, în condiţiile reducerii ofertei de petrol şi ale accentuării fenomenelor de criză. În 1980, presiunea asupra ofertei interne s-a redus cu 8%

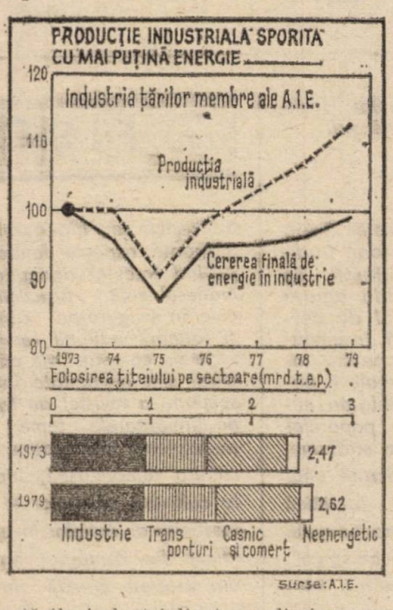

în ţările industrializate, o diminuare aproximativ egală fiind estimată pentru anul trecut. Mai întîi, dat fiind că recesiunea a obligat aceste ţări să consume mai puţin petrol. Apoi, pentru că petrolul existent în ţară — mai scump — a fost înlocuit temporar cu cel din import. În sfîrşit, şi de fapt acesta este principalul element de noutate, s-a accelerat tendinţa de economisire a petrolului.

Industria a fost, fără îndoială, cel mai greu lovită de majorarea preţurilor. Să luăm spre exemplu, petrochimia unde cheltuielile cu hidrocarburile ca materie primă contează cu 60% în costul produsului final. Înainte de 1973, raportul dintre cheltuielile în fonduri fixe şi costurile variabile era de 60:40. Odată cu creşterea preţurilor la hidrocarburi acest raport s-a modificat ajungînd la 30:70, datorită consumului ridicat de energie în etapele de prelucrare superioară a petrolului, cu implicaţii severe asupra producătorilor — în special a acelora din industria vest-europeană, integrată pe verticală — care cu greu îşi mai pot menţine producţia la nivelurile anterioare.

Au apărut **mutaţii geografice**, respectiv apropierea centrelor prelucrătoare de zonele bogate în materii prime, dar mai ales **schimbări structurale** în condiţiile dezvoltării cercetării menite să ducă la economisirea energiei. Iată cîteva exemple :

● În **industria aluminiului**, două fabrici pilot din Statele Unite, ale firmei Alcoa, folosesc cu circa o treime mai puţină energie — faţă de metoda electrolitică clasică — pentru a produce aluminiu. Ca materie primă se foloseşte clorura de aluminiu în locul oxidului de aluminiu (alumina), ceea ce permite ca, în urma tratării electrice în mediu închis să se obţină aluminiu şi clorură fără să mai rezulte reziduurile poluante de fluor.

● În **industria oţelului**, prin prelucrarea metalului vechi în furnale electrice în locul topirii şi rafinării minereului de fier se realizează însemnate economii de energie. Ca pondere în producţia mondială de oţel oţelăriile electrice au crescut de la 15% în 1970 la circa 25% în prezent. O altă soluţie o constituie adoptarea procesului de turnare continuă, importantă sursă de economisire a energiei (între 5 şi 10 la sută pe tona de oţel, în funcţie de calitate) în toate etapele, de la minereu de fier la bare de oţel. Firma Nippon Steel realizează în prezent 70 la sută din producţia sa prin turnare continuă, faţă de 60 la sută cît reprezintă media pe industria japoneză a oţelului sau 40 la sută în industria vest-europeană şi 20 la sută în Statele Unite. Rezultate bune au fost obţinute şi prin îmbunătăţirea amestecului de turnare, pe această cale firma British Steel Corporation realizînd reduceri de consum energetic de la 32 la 23 gigajouli pe tonă.

Sursele alternative de energie...

DINCOLO de aceste căutări, economia ţărilor dezvoltate rămîne în continuare confruntată cu găsirea unei strategii pentru perioada post-petrolieră. Revenirea la cărbune şi extinderea utilizării gazelor naturale sînt luate în calcul, fără a reprezenta însă, un răspuns complet. În contextul acestor căutări, abordarea surselor alternative ridică cîteva probleme, printre care :

● intervalul mare pînă la implementarea adecvată a unor tehnologii noi

● cheltuielile ridicate, de multe ori peste nivelul aşteptărilor, presupuse de dezvoltarea acestor tehnologii

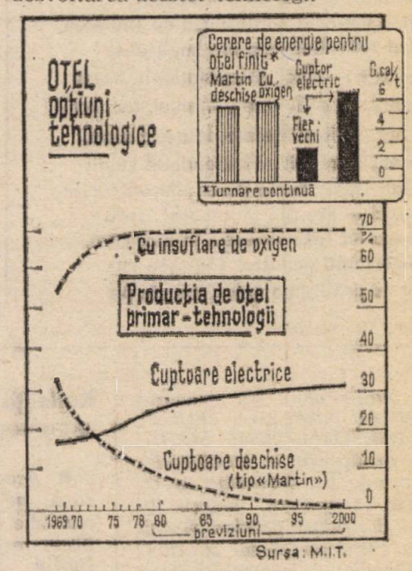

● durata mare pînă la pătrunderea pe piaţă a noilor tehnologii. Această întîrziere poate fi înţeleasă dacă ne gîndim că energetica presupune, de regulă, investiţii mari care se recuperează într-un interval mare de timp şi care fac ca înlocuirea unor tehnologii şi echipamente cu altele noi să nu fie eficientă decît după un interval de timp destul de îndelungat.

În ciuda acestor obstacole, eforturile cercetării sînt totuşi impresionante. Dacă în 1971 guvernul S.U.A. aloca 1 milion de dolari pentru tehnologii privind sursele alternative de energie, aceste cheltuieli ajunseseră la 600 milioane dolari anul trecut. Cercetările actuale se îndreaptă către găsirea de soluţii menite să permită reducerea cheltuielilor încă foarte ridicate presupuse de utilizarea surselor regenerabile de energie.

În ce priveşte **energia solară**, spre exemplu, utilizarea celulelor fotovoltaice este încă de 10 ori mai scumpă decît folosirea cărbunelui sau a energiei nucleare pentru a produce electricitate. În ceea ce priveşte **oceanele**, preocupările

se îndreaptă către conversiunea energiei termice, respectiv folosirea diferenței de temperatură care există între apele de suprafață și cele de adîncime în zonele maritime tropicale.

Și **utilizarea energiei valurilor** se află încă la început : în Anglia, spre exemplu, jumătate din necesarul de energie electrică s-ar putea obține pe această cale dar soluția presupune — cel puțin în prezent — folosirea pentru instalațiile necesare, a întregii producții britanice de oțel în următorii 30 de ani. Mai promițătoare pare a fi utilizarea — sub aspectul posibilităților practice de realizare — a **energiei eoliene,** morile de vînt fiind totodată și mai economicoase decît alte surse regenerabile de energie. Problemele care trebuie rezolvate țin de capacitatea acestor instalații dat fiind că, în prezent, înlocuirea unei centrale nucleare ar presupune nu mai puțin de 500 mori de vînt, înalte de 150 metri.

Mai aproape de utilizarea pe scară largă par a fi, pentru moment, soluțiile tehnologice privind **valorificarea șisturilor bituminoase,** care au devenit deja fezabile sub aspect economic. De asemenea, combustibilul obținut prin **lichefierea cărbunelui** este numai cu 20 la sută mai scump decît țițeiul arab, în prețuri curente echivalent cărbune.

Ce rezultă din inventarul tuturor acestor posibilități ? Menținerea dependenței față de cărbune, energie nucleară, petrol și gaze pentru a produce electricitate, în următorii 20 de ani. Alternativa cu cele mai mari șanse de reușită pentru moment ar consta în renunțarea la centrale cu combustibil lichid în favoarea celor pe cărbune, petrolul rămînînd astfel disponibil pentru transporturi și petrochimie.

Potrivit Băncii Mondiale, în ultimul deceniu al secolului producția suplimentară de energie pe plan mondial va proveni numai în proporție de 5 la sută din petrol față de 62 la sută în anii '60. În ce privește cărbunele, acesta va asigura 40 la sută din producția suplimentară de energie în anii '90, față de numai 7,5 la sută cît reprezenta ponderea sa în balanța energetică a anilor '60.

Opțiuni pentru economisire. Un studiu de caz

CONFRUNTATĂ cu necesitatea economisirii energiei, compania britanică din industria hîrtiei „Wiggins Teape" și-a propus ca, în loc să-și disperseze eforturile în toate cele 20 de fabrici ale sale, să se concentreze asupra primelor două mari consumatoare de energie.

Practicile diferite abordate de cele două fabrici pentru economisirea energiei au dus la rezultate total opuse. Mai întîi o nereușită, înregistrată la fabrica Dartford care și-a propus un însemnat program de investiții pentru restructurarea producției și schimbarea utilajelor. S-a dovedit, însă, că efortul investițional a depășit posibilitățile de adaptare în condițiile menținerii eficienței, iar rezultatele pe planul conservării au fost sub așteptări.

Celălalt experiment, realizat la fabrica Stoneywood s-a soldat cu economii de 12% în 1980 și cu încă 6% în 1981, la energia consumată. Posibilitățile considerate de specialiști în acest caz au avut în vedere depistarea etapelor și locurilor de producție cu consum nejustificat de energie, acționîndu-se în următoarele direcții :

- *îmbunătățirea organizării muncii, prin : control permanent asupra fluxului de producție, stimularea — prin premiere — a întrecerii pentru economisirea energiei. Două treimi din economii s-au realizat pe această cale.*
- *automatizarea controlului asupra echipamentelor energetice. Astfel, investiții de 85 000 lire în procesul de ardere — respectiv controlul asupra amestecului combustibil / aer — au dus la economii de 72 000 lire / an ; investiții de 500 lire în aparatele de cronometrare a proceselor de producție au permis economii cifrate la 4 500 lire / an*
- *înlocuirea încălzirii pe bază de energie electrică a clădirilor cu cea bazată pe reciclarea aburului din procesul de producție*
- *instalarea de echipamente de control pentru încadrarea în limite optime și la prețuri minime a consumului de energie electrică*
- *îmbunătățirea, prin autodotare, a izolării imobilelor, conductelor și a utilajelor. Rezultate bune a dat și utilizarea ventilatoarelor pentru recircularea aerului cald din încăperile situate la etajele superioare către cele situate la nivele inferioare*
- *implementarea de îmbunătățiri în procesul de producție, inclusiv pentru reciclarea căldurii și evitarea pierderilor de căldură.*

Amortizarea cheltuielilor a fost estimată la perioade între 1,21 și 2,94 ani, în condițiile menținerii fluxului de producție la parametri de rentabilitate.

...și cercetările pentru dezvoltare

ÎN 1980, țările dezvoltate membre ale Agenției Internaționale pentru Energie cheltuiau 8,4 miliarde dolari pentru cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, ceea ce reprezenta 143 la sută față de nivelul anului 1974 sau plus 9 la sută față de 1979. Dacă analizăm, însă, evoluția anuală a sumelor alocate cercetării și dezvoltării se constată că în 1980 creșterea a fost inferioară față de cea de 11 la sută din 1979, sau 14 la sută în 1978.

Care sînt elementele acestui fenomen ? În primul rînd trebuie notat reculul substanțial înregistrat în S.U.A. unde actuala Administrație a renunțat la multe din prevederile programului energetic anterior care vizau îndeosebi dezvoltarea combustibililor sintetici.

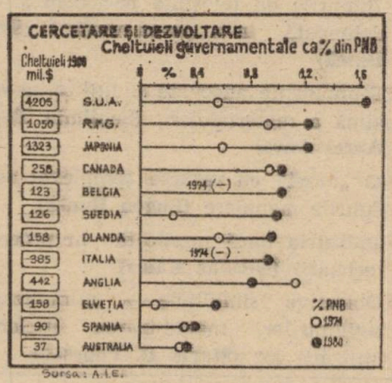

Administrația contează, de asemenea, pe creșterea rolului sectorului particular în ce privește eforturile de conservare și pentru găsirea de noi surse de energie.

La tendința de reducere a cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare au mai contribuit și taxele fiscale majorate impuse acestei activități în mai multe țări vest-europene.

Indiferent de aceste motivații — arată revista „The Economist" — țările în cauză și-au pus exagerat de multe speranțe în sectorul particular odată cu reducerea preocupărilor pentru conservarea energiei. Atitudine care, în condițiile tendinței pe termen lung, din partea O.P.E.C., de majorare a prețurilor la petrol nu poate fi considerat decît cel puțin riscantă, consideră publicația citată.

Em. S.

TEHNOLOGII PENTRU COMBUSTIBILI ȘI ENERGIE ELECTRICĂ

Cost de producție $/baril echivalent petrol	COMBUSTIBILI
Cel puțin 86	• Porumb în etanol • Lemn • Biogaz
56-85	• Cărbune în metanol • Gazeificarea cărbunelui
31-55	• Zahăr în alcool • Lemn în etanol • Gazeificare cărbune (mediu) • Lichefiere cărbune • Lemn în metanol • Țiței light Arabian
Cel mult 30	• Gaze naturale lichefiate • Șisturi bituminoase și nisipuri asfaltice • Gaze naturale • Cărbune

Costuri comparative ale producției de combustibil prețuri 1980

Cost producție în cenți per KWh	ELECTRICITATE
Cel puțin 8,1	• Energ. solară, termală • Energ. eoliană • Energ. termică a oceanelor • Energ. solară (Fotovoltaică)
6,6-8,0	• Biomasă • Gazeificarea cărbunelui în proces integrat
4,1-6,5	• Centrale convenționale cu • Reactoare cu neutroni, petrol • Ardere fluidizată
Cel mult 4,0	• Energie hidroelectrică • Centrale cu cărbune • Termocentrale cu gaze naturale • Energ. geotermică, aburi • Energ. nucleară, reactoare cu apă ușoară

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 10 din 12 martie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— 20 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii. Agricultura socialistă pe drumul progresului și prosperității **(Gheorghe Surpat)** 1

— **DOSAR „R.E."** Reciclarea materialelor 3

● Recuperarea și valorificarea complexă a resurselor disponibile — de la concept la practică **(Vasilie Bogdan, Vasile Boescu)** 4

● Care este potențialul de resurse refolosibile ? **(Dan Andreescu)** 6

● Colectarea — un punct nodal **(Ionel Hendel, Marius Costea)** 8

● Cercetarea științifică în sprijinul reciclării **(Silvia Marinescu)** 10

● Perspectivele „industriei" refolosirii metalului **(Sorin Buligescu)** 12

● Din materiale textile uzate — materii prime utile **(Ecaterina Deaconescu, Mariana Vania)** 14

● Bunurile de folosință periodică și îndelungată la a „doua viață" **(Sorin Dincă)** 16

● Tehnologiile adecvate și utilizarea maximă a materialelor **(Septimiu Tașcă, Aurel Anca)** 18

● O „mină" cu resurse complexe: reziduurile menajere **(Eugen Hancă)** 20

● Industria mică implicată în procesul reciclării **(Nicolae Ralea)** 22

● Obiective simultane — minimizarea reziduurilor, maximizarea eficienței utilizării lor **(Maria D. Popescu)** 23

TEORII ● IDEI

— Aspecte actuale ale corelației dintre creșterea productivității și a veniturilor oamenilor muncii **(Angelica Vrabie)** 25

— Consemnări. Epistemologia științelor sociale **(Tudorel Postolache)** 27

— Școli ● curente ● economiști. Preocupări ale lui Nicolae Titulescu în domeniul economico-financiar **(Ilie Marinescu)** 28

ECONOMIE MONDIALĂ

— Economisirea energiei: preocupări și soluții alternative **(Em. S.)** 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Socialist agriculture on the way to progress and welfare **(Gheorghe Surpat)** 1

— A „R.E." Dossier. Materials recycling 3

● Recovering and turning into account the disposable resources in the national economic system **(Vasilie Bogdan, Vasile Boescu)** 4

● Scientific research : efficient research to turn into account disposable materials **(Silvia Marinescu)** 10

● Simultaneous objectives : minimum wastes and maximum efficiency in their use **(Maria D. Popescu)** 23

— Current aspects of the correlation between production growth and workers' incomes **(Angelica Vrabie)** 25

— The epistemology of social sciences **(Tudorel Postolache)** 27

— Schools ● trends ● economists. Nicolae Titulescu's concerns in the economic and financial field **(Ilie Marinescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— L'agriculture socialiste sur la voie du progrès et de la prospérité **(Gheorghe Surpat)** 1

— Dossier R.E. Le recyclage des matériaux 3

● La récupération et la valorisation complexe — du concept à la pratique des ressources disponibles **(Vasilie Bogdan, Vasile Boescu)** 4

● La recherche scientifique au service du recyclage **(Silvia Marinescu)** 10

● Objectifs simultanés — la minimisation des résidus, la maximisation de l'efficience de leur utilisation **(Maria D. Popescu)** 23

— Aspects actuels de la corrélation entre l'accroissement de la production et les revenus des travailleurs **(Angelica Vrabie)** 25

— L'epistémologie des sciences sociales. **(Tudorel Postolache)** 27

— Ecoles ● courants ● économistes. Préoccupations de Nicolae Titulescu dans le domaine économique et financier **(Ilie Marinescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Социалистическое сельское хозяйство по пути прогресса и благосостояния **(Георге Сурпат)** 1

— Подборка «Р.Э.» Вторичное использование материалов 3

● Сбор утильсырья и комплексное использование имеющихся в распоряжении ресурсов **(Василие Богдан, Василе Боеску)** 4

● Научное исследование в помощь вторичному использованию **(Сильвия Маринеску)** 10

● Одновременные объективы — минимизация отходов, максимизация эффективности их использования **(Мария Д. Попеску)**.. 23

— Современные аспекты корреляции между ростом производства и доходами трудящихся **(Анджелика Врабие)** 25

— Эпистемология общественных наук **(Тудорел Постолаке)** 27

— Школы — течения — экономисты. Интересы Николая Титулеску в экономическо-финансовой области **(Илие Маринеску)** 28

În atenția celor care studiază în învățământul politico-ideologic (la sate)

În vederea desfășurării convorbirilor recapitulative din această lună, pot fi utilizate consultațiile **„Sarcinile trasate de Congresul al XII-lea al partidului cu privire la folosirea rațională a întregului fond funciar, organizarea unitară a teritoriului, încheierea procesului de zonare a culturilor și stabilire a asolamentului în vederea valorificării maxime a tuturor terenurilor agricole"** și **„Documentele Congresului al XII-lea al partidului despre dezvoltarea zootehniei ; sarcinile organelor și organizațiilor de partid pentru sporirea și îmbunătățirea structurii efectivelor de animale ; promovarea tehnologiilor avansate de creștere și îngrijire a animalelor ; asigurarea furajelor și sporirea mai accentuată a producției animaliere"** – publicate în Suplimentul numărului 5/1982 al Revistei economice.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

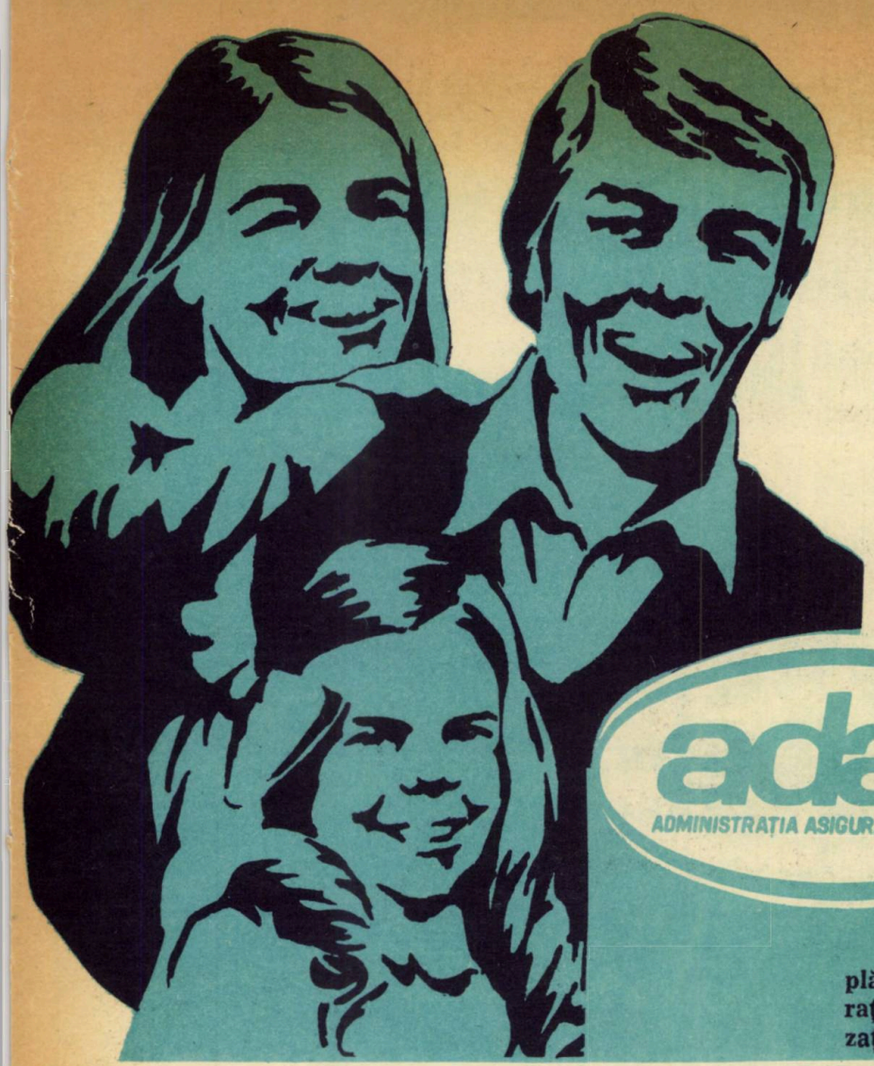

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAŢĂ ŞI VARIANTELE ACESTEIA

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea mixtă de viaţă constituie un sprijin băneşc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacităţii sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerinţe ale populaţiei, asigurarea mixtă de viaţă se practică şi în alte trei variante, realizate prin extinderea protecţiei asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestaţiilor ADAS.

● Asigurarea familială mixtă de viaţă dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceştia putînd încasa suma asigurată, în funcţie de evenimentul asigurat întîmplat.

● Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

● Asigurarea mixtă de viaţă cu indemnizaţie pentru urmaşi garantează persoanelor înscrise în polita primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări. se poate primi : jumătate din suma prevăzută în poliţă, la decesul asiguratului ; o indemnizaţie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viaţă prezintă o serie de caracteristici, dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.

● Primele de asigurare sînt diferenţiate în funcţie de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliţei de asigurare şi de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate şi în rate.

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliţă, asiguraţii primesc sumele asigurate concomitent cu o indemnizaţie de 10%.

● Asigurările participă la tragerile de amortizare, acordîndu-se pentru fiecare combinaţie de litere ieşită la tragere 1 000 de lei.

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primeşte de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliţă, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parţială. După încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliţă şi pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, sumele ulterioare acordîndu-se de ADAS independent de cele pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plăteşte prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliţei.

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliţă referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum şi de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă la alta.

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situaţia în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viaţă, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimţămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît şi pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI, BUCUREȘTI

Cremele din gama „FARMEC-LUX“ conferă tenului suplețe, elasticitate și prospețime

Datorită conținutului bogat în vitamine, substanțe grase naturale (ulei de vizon) și factori hidratanți (complex biologic de hidratare), cremele „Farmec Lux“ au un efect emolient pronunțat, proprietăți de regenerare și posibilitatea de a regla umiditatea tenului, favorizînd absorbția și reținerea apei în celule.

Prin calitățile lor deosebite, produsele „Farmec Lux“ vin în ajutorul dumneavoastră în preocuparea de întreținere zilnică a tenului.

Vă recomandăm produsele „FARMEC-LUX“ :

— Emulsie hidratantă pentru ten gras
— Cremă hidratantă pentru ten normal
— Cremă hidratantă pentru ten uscat

Producător : Întreprinderea de produse cosmetice „FARMEC“ — Cluj-Napoca.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

ONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

mecanismul economico-financiar: FUNCŢIONALITATE-EFICIENŢĂ

Numărul 11 ● Vineri 19 martie 1982

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități agricole din sectorul agricol Ilfov și din județele Ialomița și Călărași

Cu prilejul vizitei, secretarul general al partidului a dat indicații prețioase pentru mobilizarea tuturor forțelor în vederea bunei desfășurări a campaniei agricole de primăvară, intensificării lucrărilor de însămînțare și respectării densităților optime, îmbunătățirii activității în zootehnie, pentru ridicarea continuă a producției agricole — componentă de seamă a creșterii nivelului de trai.

Pe tarlalele C.A.P. din Coșereni

Vizitînd ferma zootehnică de la C.A.P. Otopeni

La serele de la C.A.P. Movilița

D 646

curier
economic legislativ

Probleme de drept economic şi de comerţ internaţional

Conceptul de drept economic şi de drept al comerţului internaţional

Publicăm începînd cu acest număr unele secţiuni din lucrarea „Probleme de drept economic şi de comerţ internaţional pentru ingineri şi economişti", lucrare ce urmează a fi editată în 1983. Invităm cititorii să remită, pe adresa redacţiei, observaţii şi propuneri de îmbunătăţire.

Intr-o lucrare adresată unui segment larg de cititori — ingineri şi economişti —, segment din care se recrutează majoritatea cadrelor de conducere ale economiei, se impune, pentru început, să dăm răspunsuri la unele întrebări care vizează însăşi tematica ei : Ce se înţelege prin drept economic ? Care este obiectul, sfera de cuprindere a dreptului comerţului internaţional ? Prin ce se deosebeşte această ştiinţă de „tehnica comerţului internaţional" ?

La întrebările de mai sus, şi la altele, ne propunem să dăm răspunsuri în cele ce urmează, răspunsuri care au şi menirea să faciliteze înţelegerea necesităţii studierii problemelor complexe pe care le ridică organizarea, conducerea şi funcţionarea întreprinderilor, precum şi a raporturilor juridico-economice la care iau parte acestea, atît pe plan intern cît şi extern, în vederea îndeplinirii întocmai şi la termen a planurilor de producţie.

1. DREPTUL ECONOMIC — RAMURĂ A SISTEMULUI DE DREPT SOCIALIST ROMÂN

1.1. Noţiunea de sistem de drept

Ansamblul normelor juridice instituite de un stat constituie sistemul său de drept. Fiind expresia juridică a clasei conducătoare, sistemul de drept constituie o unitate internă, determinată de structura economică a societăţii respective, pe care o apără. Cu alte cuvinte, fiecărui mod de producţie îi corespunde un anumit sistem de drept, instituit în scopul apărării intereselor politice, economice şi sociale ale clasei conducătoare, dominante. Aşa fiind, pe parcursul milenar al omenirii, structura politică şi socială a statelor, modul lor de producţie, au generat diferite sisteme de drept : sclavagist, apoi feudal şi, mai aproape de epoca contemporană, sisteme de drept burghez.

Apariţia statelor socialiste, cu un mod de producţie bazat pe proprietatea colectivă, de stat şi cooperatistă, a generat un nou sistem de drept, care se deosebeşte radical de cele anterioare, arătate mai sus. Prin normele sale juridice, sistemele de drept socialiste apără şi consolidează proprietatea socialistă, proclamă egalitatea între membrii societăţii, indiferent de sex sau naţionalitate.

Reglementînd un număr mare de raporturi sociale, sistemul nostru de drept, ca şi a altor state, cuprinde mai multe ramuri de drept, printre care : dreptul de stat, dreptul administrativ, dreptul civil, dreptul agricol colectivist, dreptul de familie, dreptul muncitoresc, dreptul penal, dreptul judiciar (organizarea judecătorească, dreptul procesual civil, şi dreptul procesual penal), dreptul internaţional public şi internaţional privat. Aşa cum vom vedea în secţiunea viitoare, complexitatea raporturilor de colaborare dintre întreprinderi, organizarea şi conducerea acestora a dat naştere unei noi ramuri de drept : **Dreptul economic.**

1.2. Sfera de cuprindere a dreptului economic

Poate nu a fost problemă de drept care să fi suscitat atîtea controverse ca existenţa sau inexistenţa unei ramuri distincte de drept economic. Fără să ne antrenăm în această discuţie începută cu foarte mulţi ani în urmă, în unire cu alţi autori, arătăm că faza argumentărilor de ordin hamletian — „a fi sau a nu fi" — a trecut. Astăzi, sîntem în faţa unei realităţi de necontestat. Plecînd de la esenţa statului socialist — proprietatea de stat asupra mijloacelor de producţie —, sistemul nostru economic este bazat pe întreprinderi de stat, care au cunoscut în ultimele decenii o dezvoltare continuă. Corespunzător acestei dezvoltări au fost editate un însemnat număr de acte normative — legi şi decrete —, care în ansamblul lor constituie cadrul, armătura juridică privind înfiinţarea, condu-

Supliment la nr. 11 1982 Revista ECONOMICA

cerea, funcționarea întreprinderilor, precum și cu privire la raporturile de colaborare, de cooperare dintre acestea. Or, acest ansamblu de norme de drept, care reglementează o categorie aparte, calitativ nouă, de raporturi sociale care se nasc atît pe verticală — între organele ierarhic superioare și întreprinderi — cît și pe orizontală — numai între întreprinderi — constituie conținutul dreptului economic.

Cu alte cuvinte, dreptul economic are ca sferă de cuprindere: **raporturile de conducere,** în care includem acele raporturi care se nasc din normele de drept ce atribuie organelor centrale economice dreptul de organizare, planificare și control asupra verigilor economice pe care le coordonează ; **raporturi de organizare internă a producției ; raporturi juridice de colaborare între întreprinderi,** bazate pe contracte economice.

Acceptînd ideea unei grupe distincte de raporturi interne care vizează organizarea producției, administrarea și evidența mijloacelor fixe și circulante, a fondurilor etc., se naște problema dacă nu cumva și raporturile de muncă și disciplina muncii fac parte din această grupă ? Evident, răspunsul îl va da viitorul Cod economic. În prezent, constatăm că o serie de probleme, cum sînt confirmarea în funcție, desfacerea contractului de muncă în anumite condiții etc. sînt reglementate nu numai de Codul muncii, ci și de legea organică a întreprinderilor, Legea nr. 5/1978.

1.3. Izvoarele dreptului economic

O particularitate a dreptului economic este și aceea că în stadiul actual nu dispune de un cod propriu. Ca urmare, izvoarele de drept ale acestei ramuri ale sistemului nostru de drept, pe lîngă Constituție — care consfințește proprietatea de stat asupra mijloacelor de producție — sînt legile, decretele și unele hotărîri ale Consiliului de Miniștri.

Subliniem faptul că potrivit Decretului nr. 204/1976, interpretarea oficială a normelor de drept edictate nu poate fi făcută decît de Marea Adunare Națională și de Consiliul de Stat. Este oprit deci oricăror organe ale administrației de stat să emită instrucțiuni care să conțină norme de drept, altele decît cele edictate prin legi sau decrete.

Principalele legi prin care au fost edictate ansamblul normelor ce constituie dreptul economic sînt : Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României (nr. 8/1972); Legea finanțelor (nr. 9/1972) ; Legea cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială (nr. 14/1971); Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și la funcționarea acestora pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare (nr. 5/1978) ; Legea contractelor economice (nr. 71/1969) ; Legea referitoare la formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiului (nr. 29/1978) ; Legea pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională (nr. 12/1981).

In lipsa unui cod economic, pe parcursul lucrării vom indica la fiecare problemă tratată actul normativ care o reglementează, facilitînd astfel celor interesați consultarea textelor de lege.

Încă o precizare se impune. Normele de drept economic au aplicație numai în raporturile dintre unitățile economice din România. Așa cum vom vedea într-o secțiune viitoare, ele nu pot fi invocate în raporturile juridice încheiate cu parteneri din alte țări.

2. DREPT ȘI TEHNICĂ COMERCIALĂ INTERNAȚIONALĂ

2.1. Noțiunea de drept al comerțului internațional

Am arătat mai sus că dreptul economic se aplică numai raporturilor interne dintre întreprinderi. Diviziunea mondială a muncii — trăsătură caracteristică a societății contemporane, cu corolarul său firesc : intensificarea schimburilor internaționale de valori materiale și spirituale — a impus, încă cu multe decenii în urmă, adoptarea unui cadru juridic care să depășească legislațiile proprii fiecărei țări. În aceste condiții, încă de la sfîrșitul secolului trecut au fost inițiate o serie de convenții internaționale la care au aderat un număr mai mare sau mai mic de țări și au fost elaborate unele reglementări orientative — uzanțe uniforme —, care au fundamentat, de fapt, bazele dreptului comerțului internațional. În perioada care a urmat celui de-al doilea război mondial s-au intensificat acțiunile de încheiere de convenții internaționale, cît și activitatea diverselor organisme internaționale de elaborarea unor noi instrumente orientative, indicative — ce poartă diverse denumiri —, care au menirea să faciliteze, prin oferirea de soluții simple și uniforme, realizarea raporturilor juridice privind schimburile economice dintre state.

În urma acestor eforturi depuse atît de state, cît și de unele organisme internaționale, în special acelea care funcționează sub egida O.N.U., în prezent, pe plan mondial sînt în vigoare un număr însemnat de tratate internaționale (convenții, acorduri, aranjamente etc.), precum și de uzanțe comerciale uniforme, care constituie o veritabilă armătură juridică — care în ansamblul ei formează **dreptul comerțului internațional** — avînd ca scop întregirea sistemelor de drept național, printr-o aplicare a acestora la o sferă geografică mult mai largă decît teritoriul fiecărei țări în parte, în unele cazuri cu vocație mondială.

În literatura de specialitate, acestei ramuri a dreptului internațional i-au fost atribuite denumiri diferite : Dreptul internațional privat comercial, Dreptul comercial internațional etc. Credem că denumirea care exprimă mai bine raporturile pe care le reglementează — raporturi de comerț internațional — este aceea folosită în literatura juridico-economică din țara noastră, precum și din alte țări și anume : **Dreptul comerțului internațional.**

Dreptul comerțului internațional reglementînd, în principal, raporturile patrimoniale dintre parteneri din țări diferite, care se nasc în cadrul colaborării economice internaționale, reglementează, implicit, și raporturile de cooperare economică dintre diferite țări. În condițiile actuale ale dezvoltării schimburilor economice dintre țări, noțiunea de comerț internațional devine sinonimă cu noțiunea de colaborare economică internațională, prin aceea că reglementează, alături de raporturile clasice comer-

ciale internaţionale (născute din vînzare-cumpărare sau prestări de servicii) şi raporturile de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică, raporturi care, de asemenea, au o natură juridică patrimonială.

Aşa cum vom vedea, conţinutul noţiunii de drept al comerţului internaţional, pe parcursul anilor, se îmbogăţeşte continuu, cîştigînd noi valenţe. Fiind o ştiinţă interdisciplinară, ea se adaptează, incluzînd în sfera ei noi norme de drept, menite să constituie cadrul juridic unor noi forme şi tehnici comerciale şi de cooperare economică internaţională.

2.2. Izvoarele dreptului comerţului internaţional

Din secţiunea anterioară conturîndu-se adevărul că dreptul comerţului internaţional reglementează raporturile juridice ale comerţului dintre state, se ridică problema de a şti ce norme de drept constituie conţinutul său şi pe ce cale sînt adoptate. Cu alte cuvinte, care sînt izvoarele de drept ale acestei ştiinţe ? Răspunsul este următorul : complexitatea raporturilor juridico-economice dintre parteneri din state diferite determină ca şi izvoarele de drept care le reglementează să fie multiple : tratate internaţionale, uzanţele uniforme şi sistemele de drept ale statului. Să le analizăm pe rînd.

a) **Tratatele internaţionale.** Purtînd denumiri diferite, tratatele internaţionale au o istorie multimilenară, constituind din cele mai vechi timpuri instrumente juridice eficace — generatoare de drepturi şi obligaţii pentru statele semnatare —, menite să stimuleze prietenia, colaborarea şi pacea între popoare. În epoca modernă şi, în special, în ultimii 50 de ani, tratatele internaţionale care au ca obiect principal colaborarea economică dintre ţări au cunoscut o dezvoltare deosebită, constituind principalul izvor pentru Dreptul comerţului internaţional.

Plecîndu-se de la importanţa pe care o prezintă tratatele ca izvor al dreptului internaţional, sub egida O.N.U. a fost adoptată, la 23 mai 1969, la Viena, o Convenţie cu privire la dreptul tratatelor. Potrivit acestei convenţii, este atribuită denumirea generică de tratat internaţional oricărui document prin care se stabilesc raporturi de drept internaţional, încheiat între două sau mai multe state, sub formă scrisă, indiferent de modul de materializare şi de denumirea particulară pe care o poartă. În practica internaţională cele mai frecvente denumiri atribuite tratatelor sînt : acord, aranjament, cartă, comunicat comun, convenţie, pact, protocol, statut, tratat.

Subliniem că acele tratate internaţionale care au ca obiect raporturile de colaborare economică dintre state poartă, cel mai frecvent, următoarele denumiri : acorduri comerciale, acorduri de plăţi (şi cliring), acorduri de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică, protocoale.

După numărul de participanţi care le încheie, tratatele se împart în două mari grupe : **multilaterale şi bilaterale.** Prin tratatele multilaterale din domeniul comerţului internaţional se stabilesc, de regulă, norme de drept uniform, care, prin aplicarea în ţările semnatare înlătură conflictele de drept dintre diferitele norme pe care le conţin sistemele de drept naţional. Astfel, prin Convenţia cuprinzînd Legea uniformă asupra cambiilor şi biletelor la ordin, adoptată la Geneva în anul 1930, a fost creat un adevărat drept unionist, aplicabil în toate statele semnatare (sau care au aderat ulterior la această convenţie). Tratatele bilaterale au ca obiect, în mod frecvent, unele reglementări dintre cele două ţări partenere, menite să creeze un climat politico-economic care să faciliteze colaborarea, respectiv, schimburile economice ; exemplificăm unele clauze pe care le conţin acordurile bilaterale : acordarea reciprocă a clauzei naţiunii celei mai favorizate ; clauze privind modul de formare a preţurilor, acordarea de credite, modalităţile de plată etc., clauze privind căile de soluţionare a eventualelor litigii ce pot apărea între părţile direct contractante ş.a.

b) **Uzanţele comerciale uniforme internaţionale.** Alături de tratate, uzanţele comerciale prezintă o mare importanţă în comerţul internaţional, constituind un important izvor de drept, în special, pentru raporturile juridice născute din contractele comerciale internaţionale. Dar, ce sînt de fapt, uzanţele comerciale ?

Uzanţele comerciale uniforme internaţionale sînt rezultatul unor clauze contractuale folosite în mod repetat în anumite centre (tîrguri) comerciale. Cu timpul, aceste clauze au devenit obiceiuri curente, uzanţe, folosite de un cerc din ce în ce mai mare de comercianţi, aplicarea lor depăşind teritoriul regional în care au luat naştere, fără a avea însă aceeaşi interpretare în toate ţările. Astfel, bunăoară, condiţia de livrare F.O.B. — liber la bord — nu avea acelaşi cuprins, acelaşi înţeles, în toate zonele geografice ale lumii, obligaţiile şi drepturile ce reveneau părţilor fiind diferite de la o interpretare la alta. Ca urmare, pentru a facilita folosirea unui limbaj comun de către comercianţii din toate ţările, Camera de Comerţ Internaţional de la Paris, consultîndu-se cu diferitele sale comitete naţionale, a realizat o importantă operă de unificare, de uniformizare a uzanţelor, a clauzelor contractuale folosite regional, prin publicarea regulilor **Incoterms,** reguli avînd ca titlu complet „International Rules for the Interpretation of Trade Terms". Astăzi, ediţia **Incoterms 1953** constituie uzanţele uniforme folosite în majoritatea cazurilor în care se încheie contracte comerciale de vînzare internaţională.

Uzanţele amintite nu sînt singurele. În comerţul internaţional se folosesc, în prezent, multe asemenea alte reguli uniforme, printre care amintim : **R.A.F.T.D. 1941** (Revised American Foreign Trade Definitions), care îndeplinesc în S.U.A. o funcţie similară Incoterms-ului european ; Regulile şi uzanţele uniforme referitoare la creditele documentare — 1974, care facilitează efectuarea plăţilor internaţionale prin acreditiv şi scrisoare comercială de credit ; de asemenea, o serie de „condiţii generale" elaborate de Comisia Economică Europeană a O.N.U. au instituit clauze uniforme (uzanţe) menite să faciliteze încheierea diferitelor tipuri de contracte (model 188 — pentru furnizări de materiale şi maşini pentru export ; model 730 — pentru export de bunuri de consum durabile etc.). Constituie, de asemenea, uzanţe comerciale uniforme, diferitele contracte model elaborate de către asociaţiile comerciale.

Facem precizarea că, spre deosebire de tratate, uzanţele comerciale uniforme nu sînt obligatorii pentru părţile contractuale. Adoptarea unor astfel de uzanţe se realizea-

ză, așa cum o indică practica, în principal, prin : înscrierea în contract a unor clauze de trimitere la regulile uniforme cunoscute, arătate mai sus ; prin formularea unor clauze integrate în contracte tip sau condiții generale de ramură. După adoptarea uzanțelor, respectiv implantarea lor în contract, acestea devin un veritabil izvor de drept, respectarea prevederilor pe care le conțin fiind obligatorie pentru părți.

c) **Sistemele de drept național.** Așa cum se subliniază în literatura de specialitate, cu toate progresele obținute în statornicirea unor norme de drept cu aplicație internațională, respectiv a unui cadru juridic uniform, rod al tratatelor încheiate de state, numeroase probleme ale contractelor comerciale internaționale continuă să-și găsească soluții adecvate în sistemele de drept ale statelor. În stadiul actual al uniformizării pe plan internațional al normelor juridice, sistemele de drept național constituie, și vor constitui încă multă vreme, un important izvor de drept al dreptului comerțului internațional.

Problema care se pune în practică este următoarea : Care sistem de drept național urmează a guverna un anumit raport juridic născut dintr-un contract comercial internațional? Simplificînd răspunsul, arătăm că, în principiu, orice sistem de drept național are vocație de a reglementa un anumit contract, cu condiția de a fi ales de părți și de a fi implantat în contract, printr-o clauză expresă. Din acest moment, sistemul de drept ales devine legea contractului **(Lex contractus).**

Ce se întîmplă însă dacă părțile nu aleg expres un anumit sistem de drept național ? În asemenea situații, în cazul în care se nasc litigii, revine ca sarcină arbitrului care le soluționează cauza, să aleagă dreptul aplicabil contractului, după următoarele criterii : în principal, după locul încheierii contractului, adică se va aplica sistemul de drept al țării în care a fost perfectată tranzacția : dacă locul încheierii contractului nu prezintă semnificație (contractul a fost încheiat la un tîrg internațional, sau într-o țară terță), cel de-al doilea criteriu este cel al locului de executare a acestuia.

În situația în care părțile au ales **Lex contractus,** sistemul de drept român, contractului respectiv i se vor aplica normele de drept prevăzute de Codul civil și de Codul comercial, precum și de alte legi care întregesc cadrul comun al dreptului civil. În raporturile comerciale internaționale nu pot fi invocate normele dreptului economic. Aceste norme au o dublă limitare în aplicarea lor : se aplică numai în raporturile născute între unități economice și între acestea și organele ierarhic superioare; normele de drept economic nu pot trece granița țării, avînd deci o aplicație strict teritorială. Practica Comisiei de arbitraj comercial din București este constantă în acest sens.

2.3. Tehnici comerciale — noțiune — interferențe cu normele dreptului comerțului internațional

Noțiunea de „tehnici de comerț exterior" sau de „tehnici comerciale internaționale" este frecvent folosită, constituind și titlul unor lucrări de specialitate. Ea se utilizează pentru a desemna formele în care se realizează unele operațiuni de comerț internațional, sau modalitățile de efectuare a unor secțiuni din ansamblul operațiunilor privind o anumită operație comercială. Astfel, pot fi întîlnite ca „tehnici noi de comerț exterior" operațiuni de switch, operațiuni de hedging, operațiuni de leasing etc., sau, atunci cînd se vrea să se indice unele modalități de efectuare a unor activități legate de încheierea sau derularea unor operațiuni comerciale, se utilizează expresii ca : tehnica negocierilor, tehnica tratativelor comerciale, tehnica plăților internaționale, tehnica creditărilor, tehnica licitațiilor, tehnica vînzărilor prin bursă etc.

Chiar dacă în fapt, uneori, se abuzează de această terminologie, este de necontestat că în preocuparea pentru găsirea de noi soluții care să ducă la intensificarea schimburilor economice internaționale, să faciliteze realizarea acestora, în epoca contemporană, am asistat și mai asistăm, încă, la punerea la punct a unor veritabile noi tehnici de comerț internațional. Desigur că, odată cu evoluția tehnicilor de comerț exterior, evoluează și știința dreptului comerțului internațional.

În frecvente cazuri, și se pare că aceasta este regula, tehnicile de comerț o iau înaintea dezvoltării dreptului, juriștii fiind chemați să găsească cadrul legal adecvat unor tehnici comerciale noi, moderne, deja aplicate în practică. Astfel s-au petrecut lucrurile în cazul diverselor forme de cooperare economică internațională, în cazul contractelor de leasing, de transfer know-how, de engineering, consulting etc. Ne aflăm deci în fața unor strînse interferențe între fenomenele economice și cele juridice, ultimele fiind menite să le fundamenteze și să le promoveze pe primele, în interesul general al societății, cu scopul final : impulsionarea și intensificarea schimburilor economice internaționale. Așadar, situația prezentată este de natură să demonstreze că pe parcursul anilor, însuși conținutul noțiunii de drept al comerțului internațional înregistrează modificări, îmbogățindu-se, datorită preocupărilor permanente de a răspunde formelor, tehnicilor, de realizare a schimburilor economice, într-o continuă preocupare de perfecționare.

Legat de tema pusă în discuție, o subliniere trebuie făcută. Studierea separată sau încercarea de aplicare a unor tehnici de comerț internațional fără să se țină seama de normele de drept care le reglementează, este predestinată eșecului, tocmai datorită legăturii strînse, de neînlăturat, care există între orice tehnică comercială și cadrul juridic ce o reglementează. Astfel, construirea teoretică a unei operațiuni de schimb triunghiular de mărfuri, chiar dacă din punct de vedere tehnic este perfectă, ea poate să fie zădărnicită de unele bariere ridicate de dreptul național al unuia din statele participante, bariere care din necunoașterea normelor de drept respective, nu au fost luate în considerare. Nu odată, unele tranzacții comerciale internaționale, aparent roze, s-au izbit de armături de drept care nu au putut fi surmontate. Este motivul care ne determină să pledăm pentru necesitatea studierii în amănunțime a tuturor normelor de drept naționale și internaționale care privesc o anumită operațiune comercială și numai după aceea să se treacă la încheierea și derularea ei.

dr. AL. DETEȘAN

contract economic

Poziția beneficiarului în contractul economic

În cadrul raporturilor juridice generate de contractele economice, unitatea beneficiară are o serie de obligații referitoare nu numai la plata prețului așa cum s-ar părea la prima vedere, ci și în legătură cu executarea însăși a prestațiilor unității furnizoare. Mai mult, deseori, îndeplinirea obligațiilor beneficiarilor condiționează executarea prestației de către furnizor.

Principalele obligații ale beneficiarului sînt următoarele :

— punerea la dispoziția furnizorului la termen a materiei prime, materialelor, pieselor etc., astfel cum s-a prevăzut în contract ; această obligație nu decurge din lege, includerea ei în contract fiind absolut indispensabilă ;

— prezentarea la termenele stabilite în contract a specificațiilor ori a detaliilor necesare executării contractului, precum și, în cazul utilajelor tehnologice și instalațiilor complexe, predarea la termenele convenite a documentației tehnice pentru obiectiv sau pe ansamble și subansamble ce se pot executa independent ;

— punerea la dispoziție a ambalajelor de către beneficiar cînd, potrivit contractului, îi revine această obligație, sau nerestituirea în termen a ambalajelor, paletelor, containerelor, accesoriilor de paletizare-pachetizare și altor mijloace asemănătoare.

Neîndeplinirea obligațiilor unității beneficiare la care s-a făcut referire mai sus nu poate să rămînă fără consecințe în ceeac ce privește răspunderea patrimonială. Astfel, art. 45 din Legea nr. 71/1969, prevede că părțile sînt de drept în întîrziere, dacă nu își execută obligațiile la termenele prevăzute prin contract. Întîrzierea de drept intervine nu numai în cazul unității furnizoare, ci și în situația în care unitatea beneficiară nu-și îndeplinește la termen obligațiile contractuale. În continuare, același art. 45 prevede că, „beneficiarul răspunde de neexecutarea contractului dacă nu-și respectă obligațiile de a căror îndeplinire depinde executarea acestuia".

Răspunderea astfel consacrată se aplică în variate cazuri de neîndeplinire a obligațiilor unității beneficiare care condiționează executarea de către unitatea furnizoare a prestației ce formează obiectul contractului.

La unele din acestea ne vom referi în continuare.

În cazul în care beneficiarul nu pune la dispoziția furnizorului la termen materia primă, piesele, materialele etc., executarea prestației de către furnizor se decalează în mod corespunzător. Așadar, întîrzierea îndeplinirii de către beneficiar a obligației sale poate avea următoarele consecințe :

— atrage răspunderea beneficiarului în baza prevederilor art. 43 din Legea nr. 71/1969 și a clauzei penale înserate în contract, dar limitează concomitent și răspunderea cu penalități a furnizorului care a depășit termenul de livrare nu din vina sa, ci a beneficiarului ;

— unitatea beneficiară poate fi ținută răspunzătoare și cu daune dacă, prin neîndeplinirea obligației contractuale ce i-a revenit prin lege sau contract, a cauzat prejudicii unității furnizoare.

Sînt însă și cazuri în care neîndeplinirea prestației de către furnizor nu este influențată de neexecutarea sau executarea cu întîrziere a obligației unității beneficiare. În asemenea situații, beneficiara răspunde numai cu penalitate în baza art. 47 din Legea nr. 71/1969 (citățm în acest sens dec. P.A.S. nr. 589/1978).

dr. **C. JORNESCU**

Regimul penalităților în cazul adoptării sau modificării contractului economic

Clauza penală fiind o convenție a părților, odată stipulată în contract dă naștere unor efecte obligatorii pentru ambele părți contractante. Ea poate suferi modificări odată cu contractul economic în care figurează, ca urmare, fie a actelor de planificare, fie prin voința părților.

● **Modificarea clauzei penale — consecință a actelor de planificare.** În cazul anulării, în condițiile legii, a sarcinilor de plan, contractul economic desființîndu-se își va înceta existența și clauza penală. Dacă părțile nu au executat sau au executat necorespunzător prestațiile pînă la data anulării sarcinii de plan, devin exigibile penalitățiile pentru neexecutare sau, după caz, cele pentru întîrziere.

În situația cînd sarcina de plan se reduce sau se majorează ori se fixează alte termene prin repartiții, penalitățile se vor modifica adaptîndu-se noilor cantități și noului termen prevăzute în contract.

● **Modificarea clauzei penale prin voința părților.** Deoarece prevederile referitoare la penalitate din Legea nr. 71/1969 cu caracter imperativ, părțile nu pot prin voința lor — în cursul executării contractului — să stabilească penalități mai mici decît cele din lege. Ele nu au nici dreptul de a le desființa. Orice înțelegere intervenită între părți în perioada executării contractului în scopul înlăturării sau diminuării penalităților este lovită de nulitate, fiind contrară legii și nu produce efecte. În schimb, este valabilă și deci producătoare de efecte juridice înțelegerea părților cu privire la diminuarea penalităților pînă la cuantumul prevăzut de lege, în cazul în care inițial, la încheierea contractului, s-au stipulat penalități mai mari decît cele legale. De asemenea, este valabilă o înțelegere a părților pentru a mări cuantumul penalităților fixate inițial.

În cazurile în care părțile au stabilit la încheierea contractului anumite penalități pentru alte abateri decît cele prevăzute de lege, acestea pot fi mărite ori diminuate, după cum, de asemenea, partenerii contractului pot cădea de acord pentru înlăturarea lor totală. Fiind stipulată prin voința exclusivă a părților în absența oricărei dispoziții legale imperative, convenția cu privire la micșorarea, agravarea sau înlăturarea răspunderii este valabilă și producătoare de efecte juridice.

● Modificarea penalităților, respectiv reducerea sau înlăturarea lor prin hotărîrea organului arbitral nu este cu putință. Practica arbitrală actuală este unanimă în acest sens, spre deosebire de trecut, întemeindu-se pe caracterul convențional al clauzei penale.

J. COSTIN

financiar

Achitarea mărfurilor din import care se derulează prin baze

În cazul mărfurilor importate care se derulează prin baze de aprovizionare și desfacere se încheie două raporturi contractuale distincte care trebuie să fie corelate în acord cu dispozițiile normative aplicabile fiecărui raport contractual. Astfel, primul raport contractual — cel dintre întreprinderea de comerț exterior importatoare și baza de aprovizionare și desfacere — cade sub incidența dispozițiilor legale care reglementează încheierea și executarea contractului de comision. Cel de-al doilea raport, stabilit între bază și beneficiarul final, derivă dintr-un contract de furnizare, supus reglementărilor specifice acestui contract. Deseori, acestui raport contractual i se adaugă altul de custodie, urmînd ca produsele să treacă în administrarea directă sau în proprietatea beneficiarului final pe măsura consumului.

Alături de cerința corelării, aceste raporturi complexe prezintă unele particularități la care ne vom referi în rîndurile care urmează.

Reglementînd decontarea valorii produselor provenite din import, art. 155 (3) din Legea nr. 9/1972 prevede o regulă similară cu aceea stabilită în legătură cu produsele provenite de la furnizorii din țară: „Beneficiarii de mărfuri din import au obligația să accepte sau să refuze plata mărfurilor după primirea și recepționarea lor, în cadrul termenelor legale, pe baza documentelor emise de întreprinderile de comerț exterior".

Cu toate acestea, în cazul cînd primirea și recepția mărfurilor din import nu se efectuează în termen de cel mult 20 de zile de la data primirii facturilor de la întreprinderile de comerț exterior — precizează art. 155 (4) din aceeași lege — beneficiarii sînt obligați să dispună plata documentelor în cauză, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe în funcție de verificare și recepție, în cadrul termenelor și condițiilor din contractele externe.

Situația este similară și în cazul raporturilor de care ne ocupăm. Conform art. 154 (4) din legea amintită, în cazul mărfurilor care, potrivit contractelor, se expediază direct beneficiarilor finali, plata urmînd a se face printr-o unitate intermediară, achitarea mărfurilor se efectuează de unitatea intermediară, la primirea documentelor de decontare întocmite pentru mărfuri efectiv expediate, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe constatate la primirea, recepția și decontarea mărfurilor de către beneficiarii finali.

În ceea ce privește mărfurile care se expediază în custodia beneficiarilor finali, pct. 87 din Normele metodologice nr. 2/1980 privind efectuarea plăților între unitățile socialiste prevede că plata se efectuează de către întreprinderile de comerț exterior importatoare la primirea documentelor care confirmă efectuarea recepției de către beneficiarii finali. Dacă însă „bazele nu primesc documentele de recepție în termen de cel mult 20 de zile de la primirea dispozițiilor de încasare cu facturi, acestea vor dispune plata către întreprinderile de comerț exterior, urmînd să efectueze refuz de plată ulterior, după primirea recepțiilor de la beneficiarii finali, cu respectarea termenelor prevăzute în contractele externe".

Datorită reglementării de mai sus, baza de aprovizionare și desfacere poate ajunge în situația de a fi obligată să achite întreprinderii de comerț exterior, la expirarea celor 20 de zile de la primirea facturii, valoarea produselor importate și să nu poată obține prețul corespunzător de la beneficiarul final care nu a primit mărfurile. Aceasta — deoarece în raporturile dintre baze și beneficiarii finali sînt aplicabile dispozițiile art. 158 lit. b din Legea nr. 9/1972 potrivit cu care plata prețului se poate refuza atunci cînd produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare sau altor termene stabilite de bancă.

Deci, prin efectul celor două dispoziții legale, baza este pusă în situația de a achita întreprinderii de comerț exterior ceea ce nu poate încasa, la un moment, de la beneficiarul final. Această situație dă loc unor consecințe negative, printre care și recurgerea la credite pentru care se percep dobînzi bancare.

Pentru a preîntîmpina, respectiv, pentru a limita producerea acestor consecințe, toate părțile trebuie să dea dovadă de maximă diligență.

Astfel, întrepinderea de comerț exterior are îndatorirea de a verifica dacă mărfurile au intrat efectiv în țară și dacă au fost reexpediate la adresa indicată de bază. În măsura în care au intervenit nereguli sub aceste aspecte, întreprinderea de comerț exterior este obligată să asigure neîntîrziat trimiterea mărfurilor la beneficiarul final indicat de bază ori să-și rectifice factura în raport cu cantitatea de mărfuri efectiv importată și reexpediată.

Beneficiarului final îi revine sarcina de a anunța neîntîrziat baza asupra datei cînd a primit ulterior mărfurile. Dacă lipsa persistă și există indicii că a survenit în timpul transportului din cauze pentru care are a răspunde cărăușul, acesta trebuie acționat neîntîrziat. Dacă dreptul de a reclama lipsa căii ferate nu aparține beneficiarului final, acesta trebuie să transmită din timp părții îndreptățite datele și actele necesare acționării cărăușului.

Subliniem necesitatea respectării acestor obligații, întrucît mai există unități socialiste care nu valorifică în cadrul termenului legal de prescripție pretențiile față de cărăuș ori nu transmit în timp util actele necesare acționării acestuia. Asemenea omisiuni au ca urmare localizarea daunelor în patrimoniul unităților vinovate. Aceste daune cuprind și dobînzile bancare care s-au perceput bazei datorită neîncasării prețului de la beneficiarul final.

Imprejurarea că lipsurile au survenit din vina cărăușului nu absolvă baza de aprovizionare și desfacere de obligația de a achita băncii dobînzile aferente creditelor restante. Răspunderea cărăușului fiind limitată atît în cazul contractului de transport în trafic local, cît și în ca-

zul contractului de transport în trafic internațional, nu se poate pune problema obligării acestuia la plata dobînzilor bancare cu titlu de daune.

În orice caz, refuzurile de plată se impun a fi exercitate de beneficiarii finali cu circumspecție, întrucît în măsura în care neprimirea mărfurilor din import este imputabilă cărăușului, iar dreptul de a-l acționa pe acesta îi aparține beneficiarului final, acesta din urmă nu are dreptul — potrivit practicii arbitrale — de a stărui în refuzul său de plată față de bază.

De asemenea, beneficiarii finali au îndatorirea de a respecta termenele și condițiile din contractele externe atunci cînd neprimirea produselor pentru care se refuză plata este imputabilă furnizorilor străini. Ne referim, desigur, la termene și condiții opozabile beneficiarilor finali și care au fost comunicate la timp acestora.

I. ICZKOVITS

transporturi

Răspunderea pentru lipsuri cantitative în cadrul Convenției S. M. G. S.

Potrivit art. 22, par. 1 din Convenția S.M.G.S., calea ferată este răspunzătoare pentru depășirea termenului de executare a contractului de transport al mărfii și pentru pagubele rezultate ca urmare a pierderii totale sau parțiale ori ca urmare a avariei mărfii.

Referindu-ne exclusiv la cazul lipsurilor cantitative — adică, a pierderilor parțiale — observăm că angajarea în concret a răspunderii căii ferate, depinde și de împrejurările asupra cărora ne vom opri în cele ce urmează.

În primul rînd, cu privire la cantitatea de marfă pe care trebuie s-o elibereze calea ferată la destinație, sînt relevante următoarele dispoziții ale art. 8, par. 6 din convenția amintită: „Dacă în scrisoarea de trăsură sînt indicate două greutăți în rubricile „Greutatea mărfii s-a stabilit de predător" și „Greutatea mărfii s-a stabilit de calea ferată" și ambele greutăți sînt certificate atît de agentul predătorului, cît și de agentul căii ferate, atunci greutatea pentru care se răspunde, se consideră greutatea stabilită de calea ferată.

Dacă în scrisoarea de trăsură este indicată numai o singură greutate în rubrica „Greutatea s-a stabilit de predător" și aceasta este certificată atît de agentul predătorului, cît și de agentul căii ferate în rubrica „Greutatea certificată de predător / calea ferată", atunci greutatea pentru care se răspunde se consideră greutatea stabilită de predător".

Al doilea element, decisiv în ceea ce privește posibilitatea angajării răspunderii căii ferate, este forma și conținutul actului în care se consemnează existența lipsurilor cantitative.

Spre deosebire de reglementările privind traficul feroviar intern, convenția amintită prevede obligativitatea încheierii procesului-verbal comercial tip S.M.G.S. Textul legal consacră această obligativitate nu numai în cazul cînd întocmirea actului se cere de către destinatar, dar și pentru ipoteza în care o atare solicitare lipsește, dar organele căii ferate au sesizat existența lipsurilor (art. 16, par. 3). Calea ferată este scutită de obligativitatea încheierii procesului verbal comercial numai atunci cînd lipsa se încadrează în pierderile normale de 0,50, 1, 1,5 și 2 la sută prevăzute de art. 23, par. 1, din aceeași convenție.

Procesul verbal comercial se încheie înainte de eliberarea mărfii în mîinile destinatarului, el constituind, de regulă, singurul act de constatare a lipsurilor cantitative opozabil căii ferate.

Art. 16, par. 3 al convenției citate, prevede că, „după eliberarea mărfii, destinatarul nu poate cere căii ferate încheierea procesului-verbal comercial, în afară de cazul cînd, aceasta se admite de dispozițiile interne ale căii ferate de destinație". Întrucît art. 59 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr 941/1959 prevede posibilitatea constatării lipsurilor cantitative — cu participarea delegatului cărăușului — și după eliberarea mărfurilor, considerăm că există posibilitatea efectuării unei constatări în depozitul destinatarului în cazul transporturilor ce cad sub incidența Convenției S.M.G.S. Desigur că nu vor putea fi puse în sarcina căii ferate împrejurările care au determinat ori au amplificat lipsurile cantitative în intervalul dintre momentul eliberării mărfurilor și acela al încheierii actului constatator.

Refuzul căii ferate de a încheia procesul-verbal comercial prevăzut de art. 16 par. 3 din convenția amintită se justifică numai în cazurile în care:

— lipsa nu depășește perisabilitățile prevăzute de art. 23, par. 1, pentru mărfurile care, din cauza anumitor însușiri, sînt supuse pierderii din greutate în timpul transportului;

— greutatea constatată la destinație nu diferă de greutatea stabilită în stația de predare cu mai mult de 0,2 la sută.

Cu excepția acestor cazuri, răspunderea căii ferate se poate angaja, aceasta neputîndu-se prevala de neîndeplinirea propriei sale obligații privind încheierea procesului verbal comercial.

În ceea ce privește cuantumul despăgubirii, acesta se stabilește „după prețul indicat în factura furnizorului din străinătate" (art. 24, par. 1), ceea ce poate determina, în cazul produselor importate, diferențe între prețul achitat întreprinderii de comerț exterior care se determină în raport cu dispozițiile normative interne și valoarea daunelor datorate de calea ferată în funcție de prețul prevăzut în factura externă.

Calea ferată mai suportă cheltuielile de transport aferente cantităților lipsă, taxele vamale și alte cheltuieli care s-au efectuat în legătură cu transportul mărfii pierdute parțial, dacă acestea nu au fost incluse în prețul mărfii indicat în factura externă.

Acestea sînt limitele în care răspunde calea ferată pentru lipsurile cantitative ce-i sînt imputabile. La art. 24 par. 2, alin. final din Convenția S.M.G.S. se precizează următoarele: „Cheltuielile și daunele care nu rezultă din contractul de transport nu se restituie". Cu alte cuvinte, răspunderea căii ferate nu poate avea ca obiect daunele indirecte

H. MATEI

Răsfoind prin dosare

Despre penalitățile la nelivrarea produselor din import

Mecanismul importului de materii prime este cunoscut: întreprinderile de comerț exterior, în baza contractului de comision perfectat cu beneficiarii de importuri (de regulă, baze de aprovizionare) încheie contracte comerciale cu partenerii externi pentru import; bazele de aprovizionare încheie, la rîndul lor, contracte economice de livrare cu beneficiarii finali ai materiilor prime — întreprinderile producătoare; evident, fiecare din contractele menționate — cel comercial internațional și cel economic de livrare — este supus unor reglementări diferite, de unde o serie de consecințe, pe care le vom comenta în cele ce urmează.

Dînd o interpretare **sui-generis** mecanismului de import expus, pe parcursul anilor a fost consacrată o anumită practică arbitrală și anume: regimul legal al penalităților prevăzut de Legea contractelor economice a fost surmontat (într-o expresie mai adecvată: **eludat**), bazele de aprovizionare fiind obligate, în cazul nelivrării la timp către beneficiarii finali, la plata unor penalități egale cu suma încasată de la vînzătorii externi, cu titlu de despăgubiri pentru neexecutarea corespunzătoare de către aceștia a contractului extern.

Pe lîngă faptul că penalitățile instituite prin Legea nr. 71/1969 erau în fapt înlăturate această practică avea neajunsul economic care consta în aceea că întreprinderile consumatoare finale ale materiilor prime întîrziate la import încasau, în loc de penalități, sume modice, care, uneori, erau de cîteva mii, dar plăteau, în schimb, beneficiarilor care invocau întîrzierea în livrarea produselor care se fabricau din materiile prime în cauză, penalități de sute de mii de lei. De asemenea, practica instituită de arbitrajul de stat de a obliga bazele de aprovizionare la plata de penalități limitate la sumele încasate (prin intermediul întreprinderilor de comerț exterior) nu era de natură să-i mobilizeze pe acești furnizori intermediari să depună toate diligențele (încă din faza de încheiere a contractelor externe) pentru ca importurile să fie corelate cu contractele economice de livrare a acestora către beneficiarii finali.

Recent, am luat însă cunoștință că prin Hotărîrea nr. 5183, din 5 decembrie 1981, pronunțată în dosarul nr. 2663/1981 al Arbitrajului de Stat Central, practica de mai sus a fost înlăturată și, pe cale de consecință, prevederile Legii contractelor economice și-au găsit o deplină aplicare. Dar, mai bine să reproducem considerentele hotărîrii amintite:

„Din examinarea actelor de la dosar rezultă că situația livrărilor și a restanțelor la finele anului 1979 sînt necontestate de pîrîtă, după cum necontestat este și cuantumul penalităților de 8% la valoarea cantităților restante.

În ceea ce privește cauzele nelivrării — nesosirea din import a produselor contractate — se constată că pentru nelivrarea cantităților contractate furnizorii externi au plătit întreprinderii de comerț exterior comisionare penalitățile stipulate în contractele externe.

Rezultă, astfel, că neexecutarea s-a datorat unor cauze imputabile, pentru care furnizorii externi au considerat că sînt răspunzători achitînd penalitățile datorate.

Față de această situație, pîrîta, la rîndul său, urmează să răspundă față de reclamantă, pentru neexecutarea integrală a contractului de livrare încheiat și întrucît acest contract cade sub incidența Legii contractelor economice, răspunderea sa urmează a fi angajată în condițiile acestei legi, respectiv pentru penalități de 8% la valoarea cantității restanță, conf. art. 47 pct. 3.

Legea citată nu prevede pentru neexecutarea contractelor economice încheiate cazuri de limitare a răspunderii, iar faptul că H.C.M. nr. 69/1975 și Decretul nr. 153/1980 obligă I.C.E. comisionară să vireze bazei comitente numai 40% din penalitățile încasate de la furnizorii externi nu constituie un temei pentru limitarea răspunderii bazei comitente, față de beneficiarul său, la valoarea penalităților ce i-au fost virate de întreprinderea de comerț exterior.

Fiecare din raporturile juridice, pe baza cărora se livrează produsele din import — contractul extern, contractul economic de comerț exterior pe bază de comision și contractul economic de livrare de produse din import — sînt supuse unor reglementări legale specifice și nu s-ar putea înlătura aplicarea unor reglementări, pe considerentul că unui anumit raport juridic i se aplică o altă reglementare.

În consecință, acțiunea urmează a fi admisă împotriva pîrîtei pentru 330 881 lei penalități de nelivrare și 5 053 lei cheltuieli de arbitrare aferente".

Așadar, o hotărîre care este conformă principiilor de drept și înlătură neajunsurile economice pe care le-am arătat. Rămîne însă o problemă deschisă: În condițiile în care se încheie în prezent contractul economic de comision pentru import, bazele pot acționa eficient pentru corelarea contractelor comerciale de import cu cele interne de livrare? Dar despre acest aspect ne vom ocupa în numărul viitor al Suplimentului.

DALEX

CITITORII

Decupînd și expediind formularul de mai jos vă asigurați primirea în trimestrele II, III și IV/1982 a „Revistei economice" și a Suplimentului ei săptămînal.

Abonamentele pot fi făcute și prin oficiile P.T.T.R., costul unui abonament pe trei trimestre fiind de 195 lei, adică 5 lei un număr al revistei.

- — — — — — — — — — — —

(adresa completă a abonatului)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ":

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70 159

Prin mandatul poștal din ziua . . . . . v-am expediat suma de 195 lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR., Filiala Sector 1, București, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă și supliment, pe trimestrele II, III și IV/1982.

(semnătura abonatului)

Gestiuni gestionari

Aspecte privind răspunderea materială a gestionarilor

Judecătoria Oradea a soluționat două litigii, avînd ca obiect răspunderea materială a gestionarilor, litigii care ridică cîteva aspecte teoretice și practice pe care le considerăm interesante.

Întreprinderea de Confecții Oradea a emis decizii de imputare în sarcina a doi maiștri șefi de brigăzi la o secție de producție, respectiv B. V. pentru suma de 3 336 lei și P. F. pentru suma de 4 851 lei, reprezentînd contravaloarea unor produse găsite lipsă la inventar. Cei doi maiștri au introdus contestații la Comisia de judecată de pe lîngă întreprindere, motivînd-o prin faptul că avînd gestiune deschisă, neavînd spații de depozitare pentru produsele semifabricate și finite, nu au control permanent asupra produselor în cauză.

Comisia de judecată, prin hotărîrile nr. 12 și 25/1981, luînd în considerare declarațiile maiștrilor, constatările proprii, precum și practica îndelungată din unitate, admite contestațiile, anulînd deciziile de imputare, pe motivul că într-adevăr, unitatea nu asigură condiții optime de gestionare, ca atare nu se poate atrage răspunderae maiștrilor.

Unitatea, considerînd cele două soluții ca fiind nelegale și netemeinice, face plîngere la Judecătoria Oradea, cu următoarele motivări de fapt și de drept : în conformitate cu prevederile Legii nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste, gestionarii au obligația unei corecte gestionări a bunurilor unității socialiste. Fiecare gestiune are condițiile sale specifice și preluarea gestiunii înseamnă implicit o acceptare a acestor condiții. Se mai aduce un motiv și anume că probele nu au fost suficiente pentru a elucida condițiile reale de gestionare.

Judecătoria Oradea, prin sentințele civile nr. 6 516 și nr. 6 517/1981, admite plîngerea I.C. Oradea, desființează hotărîrile nr. 12 și respectiv 25 ale Comisiei de judecată și menține cele două decizii de imputare emise de unitate.

Considerăm cele două soluții ca fiind legale și temeinice pentru motivele pe care le vom expune în continuare.

Este un principiu bine stabilit că răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă se bazează pe ideea de culpă (vezi în acest sens Decizia secției civile a Tribunalului Suprem nr. 201 din 1979 — Revista Română de Drept nr. 6 din 1979). În gazul gestionarilor, această culpă se prezumă ca existînd în sarcina lor, ca atare simpla lipsă în gestiune atrage răspunderea materială. Este deci vorba de o situație de excepție prevăzută de art. 23, 25, 26, 27 și 31 din Legea nr. 22/1969, față de principiul statuat în art. 102 din Codul muncii, conform căruia, unitatea trebuie să dovedească „vina" persoanei încadrate în muncă. (pentru amănunte — Iosif Urs „Aspecte concrete cu privire la răspunderea materială a gestionarilor" în Suplimentul la „Revista Economică" nr. 2, din 1979, pagina 12).

La același timp, gestionarul este obligat să prevină sustragerea bunurilor, precum și orice altă formă de risipă (art. 8 din H.C.M. nr. 2230 din 1969 privind gestionarea bunurilor materiale ale organizațiilor socialiste). El este exonerat de răspundere în cazul în care pierderile și lipsurile sînt produse ca urmare a unor condiții necorespunzătoare, iar conducerea unității a fost sesizată despre acest lucru. În problema sesizării, considerăm că trebuie făcută o mențiune : dacă mai demult posibilitatea sesizării orale era exclusă, neacceptîndu-se decît cea scrisă (vezi în acest scop Decizia colegiului civil al Tribunalului Suprem nr. 667 din 1968 în Repertoriul de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1952—1969, pagina 589, numărul 513), actualmente se consideră că este suficientă sesizarea verbală (Decizia secției civile a Tribunalului Suprem nr. 729 din 1979 — Revista Română de Drept nr. 10 din 1979). Totuși noi opinăm pentru forma scrisă ca fiind obligatorie, chiar și doar pentru motive de probațiune.

Trebuie să ne oprim puțin asupra noțiunii de „condiții necorespunzătoare" de gestionare. În legislație nu există și nici nu pot exista niște norme care să definească aceste aspecte. Multitudinea de gestiuni, implică și o mare varietate de condiții care vor trebui analizate în mod concret, de la caz la caz. Sub acest aspect, considerăm că s-a greșit în soluționarea contestațiilor introduse la comisia de judecată. În primul rînd, în legislație nu există noțiunea de gestiune deschisă, chiar dacă ea se referă la inexistența unor limite fizice pentru gestiune, în fiecare secție de producție există 4—5 brigăzi care constituie gestiuni separate. În al doilea rînd nu s-au analizat alte aspecte de fapt menite să elucideze condițiile concrete de gestionare. Prin probele administrate în fața instanței de judecată s-a demonstrat că față de condițiile oferite de ciclurile de producție, unitatea a oferit maximum de posibil pentru o bună gestionare. Astfel, într-o secție de producție, cele 4—5 brigăzi nu lucrează produse identice — respectiv una este de sacouri, alta de pantalon ori vestă. Chiar în cazul în care se lucrează aceleași categorii de produse, ele nu sînt pentru aceeași destinație, respectiv piața internă și export, iar în cadrul produselor pentru export pentru firme diferite, ceea ce determină modele și materiale diferite. Ca atare, se exclude posibilitatea confuziilor. Situația este identică în ceea ce privește cele două schimburi. În urma terminării schimbului doi, secțiile de producție se închid, împiedicîndu-se eventualele sustrageri. Apoi s-a constatat că zilnic iese o mare cantitate de produse, aproximativ 1.000 pe secție și schimb. Pentru o astfel de cantitate de produse este o imposibilitate practică construirea unor depozite intermediare.

Un alt aspect asupra căruia dorim să ne oprim puțin este cel al preluării gestiunii. Preluînd o gestiune, persoana acceptă implicit și condițiile. Considerăm că în cazul în care se face sesizare la conducerea unității, că această gestiune nu oferă condiții optime, acest aspect nu mai este de natură să exonereze de răspundere. Într-adevăr, dacă analizăm textul art. 8 amintit anterior (H.C.M. nr. 2230 din 1969), la aliniatul 2 se prevede textual : „La luarea în primire, precum și în timpul gestionării bunurilor, gestionarul este obligat să ceară în scris conducătorului organizației socialiste să ia măsuri de dotare, de pază ori orice alte măsuri necesare pentru păstrarea corespun-

zătoare şi pentru efectuarea în bune condiţii a operaţiilor de primire şi de eliberare a bunurilor". Deci există două momente în care se poate face această sesizare, respectiv a) la luarea în primire a gestiunii ; şi respectiv, b) în timpul gestionării. În aparenţă acest punct b este în contradicţie cu cele expuse de noi anterior. În realitate, considerăm că aceste prevederi se pot aplica doar în situaţia în care în cursul gestionării apar noi elemente menite să modifice condiţiile iniţiale ale gestiunii. Or, în speţă, nu a fost vorba despre astfel de cazuri. Sesizarea s-a făcut în momentul în care în urma constatării lipsurilor s-a întrezărit posibilitatea unei viitoare soluţionări judecătoreşti a litigiului.

ŞTEFAN HERCHI

practică arbitrală comentată

Răspunderea beneficiarului pentru nerespectarea clauzelor de restituire a ambalajelor peste cotele minime legale

Conform Normativului de utilizare şi circulaţie a ambalajelor, paletelor şi containerelor, aprobat prin Ordinul ministrului aprovizionării tehnico-materiale şi controlului gospodăririi fondurilor fixe nr. 95 din 5 august 1981 (V. Bul. Oficial al R.S.R. Partea I nr. 66 din 7 septembrie 1981), ambalajele se restituie cu respectarea cotelor fizice stabilite în anexele normativului.

În cazul în care părţile au convenit expres, prin contract, restituirea în proporţii mai mari decît cele prevăzute de cotele amintite, practica arbitrală a stabilit cu prilejul aplicării unor dispoziţii anterioare (Dec. P.A.S. nr. 1584/1978) că penalităţile pentru nerestituirea în termen a ambalajelor se calculează la valoarea lor integrală şi nu la cota fixată.

O asemenea practică se poate menţine şi în condiţiile noilor reglementări, deoarece Normativul referindu-se la cotele fizice de restituire menţionează că sînt minime, iar întreprinderile furnizoare sînt obligate să primească peste cota fizică fixată şi restul de ambalaje, pînă la restituirea lor integrală, în măsura în care îndeplinesc condiţiile corespunzătoare de calitate.

Dispoziţiile respective sînt dealtfel similare cu normele legale anterioare în materie de ambalaje, care au determinat practica arbitrală amintită.

În concluzie, din interpretarea Normativului reiese, aşadar, că unităţile socialiste pot conveni în mod valabil prin contract restituirea ambalajelor în proporţie de pînă la 100 la sută, cu depăşirea cotei minime fixate.

Răspunderea beneficiarului de marfă, în acest caz pentru nerestituirea către furnizor a ambalajelor, va fi desigur determinată în raport cu cantitatea restituibilă stabilită prin contract, respectîndu-se prevederile legale, aplicabile în materie.

O asemenea soluţie este de natură să mobilizeze unităţile socialiste în vederea intensificării repunerii în circuitul economic şi refolosirii ambalajelor în scopul valorificării intensive a resurselor materiale.

Implicaţii în legătură cu circulaţia ambalajelor

Prin art. 47, pct. 1, lit. c din Legea nr. 71/1969, s-au stabilit penalităţi pentru nepunerea la dispoziţie a ambalajelor de către beneficiar cînd, potrivit contractului îi revine această obligaţie, sau nerestituirea în termen a ambalajelor, paletelor, containerelor, accesorilor de paletizare-pachetizare şi altor mijloace asemănătoare.

Penalităţile sînt determinate pe tranşe, pentru fiecare zi de întîrziere a executării obligaţiei, respectiv de 0,1 la sută în primele 10 zile, 0,2 la sută în următoarele 20 zile şi 0,3 la sută în perioada ce depăşeşte 30 zile pînă cînd curg în continuare penalităţile, în condiţiile legii.

În cazul nepunerii la dispoziţie a ambalajelor de către beneficiar, penalitatea se calculează la preţul prestaţiei nerealizate datorită ambalajelor ce nu au fost puse la dispoziţie sau la preţul ambalajelor, paletelor, containerelor, accesoriilor de paletizare-pachetizare şi altor mijloace asemănătoare, în cazul nerestituirii.

Omisiunea de a se pune la dispoziţie ambalajele de către beneficiar, atunci cînd în mod concret obligaţiile contractuale au trebuit să fie condiţionate de o asemenea obligaţie prealabilă, poate duce şi la alte implicaţii decît plata de către beneficiar a penalităţilor.

Produsul contractat neputînd astfel să fie expediat la destinaţie, deşi cantităţile necesare de marfă erau asigurate, beneficiarul nu mai poate, desigur, să obţină penalităţile ce decurg din nerealizarea efectivă a livrărilor.

Restanţele se datorează într-o asemenea împrejurare culpei unităţii creditoare, care constituie o cauză de exonerare de răspundere pentru neexecutarea contractului. (Dec. P.A.S. nr. 2389/1981).

Înainte de aplicarea noilor norme legale referitoare la circulaţia ambalajelor (Decretul nr. 465/1979, Decretul nr. 146/1980 şi Normativul aprobat prin Ordinul nr. 96 din 5 august 1981 al ministrului aprovizionării tehnico-materiale şi controlului gospodăririi fondurilor fixe) practica arbitrală a statuat că este sancţionat cu penalităţi pentru nerestituirea în termen a ambalajelor şi faptul de a refuza preluarea ambalajelor restituite. (Dec. P.A.S. nr. 1443/1978).

Considerăm că o asemenea rezolvare ar putea fi menţinută în practica arbitrală, întrucît în principiu elementele ce au fundamentat acordarea penalităţilor respective nu au fost schimbate de actuala legislaţie în ce priveşte restituirea ambalajelor.

Obligaţiei beneficiarului de a restitui în termen ambalajele îi corespunde obligaţia corelativă a furnizorului de a primi ambalajele restituite. Or, se poate conchide că ar fi un mod de soluţionare incomplet sancţionarea cu penalităţi numai a beneficiarului, iar nu şi a furnizorului, cînd acesta nu înţelege să primească ambalajele restituite. Ambele comportări asigură, dealtfel, în final, operaţiunea de restituire a ambalajelor a cărei neexecutare este urmată de plata penalităţilor.

Dacă furnizorul nu ar fi sancţionat cu penalităţi pentru refuzul de a primi ambalajele restituite, abaterea în discuţie ar fi privită exclusiv prin prisma obligaţiei încălcată, iar nu a intereselor pe plan economic. Răspunderea unităţilor furnizoare ar fi antrenată numai la unele even-

tuale daune, ceea ce nu ar mai fi de natură sub acest aspect să ducă la o intensificare a reintroducerii ambalajelor în circuitul economic.

In consecință se poate opina că și după apariția noilor acte normative în materie de ambalaje penalitățile prevăzute de art. 47, pct. 1, lit. c din Legea nr. 71/1969 își găsesc aplicarea în toate cazurile în care unitățile socialiste nu și-au îndeplinit obligațiile care, fiind născute pe baza unor contracte economice, privesc restituirea, inclusiv sub aspectul primirii, a ambalajelor refolosibile.

I. DAVIDZON
consilier — Arbitrajul de Stat Central

Necesitatea încheierii contractului economic în forma scrisă prevăzută de lege

Prin acțiune, reclamanta I.C.R.M. Cluj a cerut obligarea pîrîtei, Cooperativa „Tehnometalica" Arad la plata de penalități de întîrziere și de nelivrare a unei cantități de apărătoare chiuvetă restante din anul 1979 și decalată în trim. I/1980 prin adresa furnizoarei nr. 10362 din 16 ianuarie 1980.

Soluționînd litigiul, Arbitrajul a respins pretențiile reclamantei reținînd că pentru cantitatea respectivă de apărătoare chiuvetă nu există contract perfectat prin acordul de voință al părților în una din formele prevăzute de art. 24, alin. final din Legea contractelor economice, iar adresa pîrîtei nr. 10362/1980 nu suplinește lipsa contractului, constituind o simplă ofertă făcută de furnizoare ca restanța din anul 1979 să se livreze în trim. 1/1980.

Prin cererea de rearbitrare formulată împotriva acestei hotărîri, reclamanta a susținut că în mod greșit s-a considerat că pentru produsele respective nu s-a perfectat un acord contractual, întrucît acest acord s-ar fi realizat prin atitudinea asumată de ea, în sensul că nu a răspuns negativ la propunerea făcută de furnizoare ca restanța din anul 1979 să se livreze în trim. I/1980, înțelegînd să accepte tacit această propunere.

In exercitarea dreptului de control s-a reținut că cererea de rearbitrare nu este întemeiată, întrucît acordul de voință al părților de a încheia sau modifica contractul trebuie să fie expres și drept urmare, cererea de rearbitrare a fost respinsă.

Notă

In soluționarea litigiului de mai sus s-a făcut aplicațiunea dispoziției din art. 24, alin. 3 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, care prevăd că „Raporturile contractuale dintre unitățile socialiste, precum și modificarea acestora se stabilesc în formă scrisă". Prin urmare, contractul economic trebuie să îmbrace forma scrisă prevăzută de lege; el nu se poate încheia verbal sau prin manifestarea tacită a voinței, forma scrisă a contractului reprezentînd o condiție indispensabilă a realizării sarcinilor de plan.

Acceptarea de către legiuitor a formei simplificată de contractare, sub forma comenzii urmată de executare, nu infirmă acest principiu, întrucît și în acest caz consimțămîntul se manifestă expres, prin executarea de îndată, de către unitatea furnizoare a comenzii formulată în scris de unitatea beneficiară.

Oferta făcută de furnizoare de a livra restanța din anul 1979, în cursul trim. I/1980, cu mențiunea că în cazul neprimirii unui răspuns în termen de 5 zile, se consideră că oferta a fost acceptată de beneficiară, rămîne o simplă ofertă atît timp cît acordul de voință al beneficiarei nu s-a manifestat în mod expres și în forma prevăzută de lege.

Dealtfel, în speță, nici nu este vorba propriu-zis de o ofertă de contractare, ci de modificare a termenului contractului de livrare dintr-un an de plan în alt an de plan, iar potrivit art. 24, alin. 3 din Legea nr. 71/1969, modificarea contractului se face în formă scrisă.

Este adevărat că practica arbitrală a stabilit că în lipsa unui acord de voință expres, modificarea contractului economic poate fi dedusă și din modul de comportare a părților cu ocazia executării obligațiilor.

In această situație, manifestarea de voință concretizîndu-se, nu mai poate fi contestată chiar dacă nu a fost exprimată în scris.

In speță, neexistînd acord scris, iar manifestarea de voință a beneficiarului neputîndu-se concretiza în lipsa executării obligației în condițiile propuse de furnizoare, nu se poate trage concluzia că contractul dintre părți s-a modificat în sensul decalării termenului contractual de livrare.

Pe de altă parte, sarcina de plan fiind anuală, decalarea termenului dintr-un an de plan în alt an de plan, nu se poate face decît în cazul produselor libere la contractare, iar nu și a celor repartizabile centralizat.

Eleonora CIREAȘĂ

dreptul național al statelor

S.U.A.: REGLEMENTĂRI GENERALE PRIVIND IMPORTUL

a) **Reglementări tarifare.** Nivelul mediu al taxelor vamale de import, conform tratamentului națiunii celei mai favorizate, urmează să fie redus în mod treptat — în conformitate cu reducerile tarifare convenite cu ocazia ultimei runde de negocieri comerciale multilaterale de sub egida G.A.T.T. — pînă la 4,2% în 1987. Pentru unele categorii de produse (de exemplu unele produse textile) taxele vamale sînt sensibil superioare nivelului mediu, putînd depăși 40%. Pentru produse prelucrate provenind din țări în curs de dezvoltare (inclusiv România) se aplică scutiri de taxe vamale, conform schemei S.U.A. de preferințe tarifare generalizate.

b) **Reglementări netarifare.** Importul unui anumit număr de produse pe teritoriul S.U.A. face obiectul unor importante restricții de natură netarifară, astfel:

— produse contingentate supuse regimului licențelor de import (licențele fiind repartizate între importatorii americani, în funcție de țara de origine a mărfurilor): unele produse agricole, între care untul, laptele praf, brînzetu-

rile (cu excepția celor din lapte de capră și de oaie, precum și a celor tip Stilton și Roquefort) ;

— produse nesupuse regimului licențelor de import, însă care fac obiectul unui contingent anual limitativ („absolute quota"), între care unele produse lactate, margarină, alimente pentru animale conținînd lapte praf, ciocolată, anumite tipuri de bumbac și produse din bumbac;

— produse nesupuse regimului licențelor de import, însă care fac obiectul unor contingente tarifare (la epuizarea contingentului orice import suplimentar este supus unei taxe vamale adiționale) : anumite categorii de bovine, pește proaspăt sau congelat, cartofi pentru consum și pentru sămînță, vase de bucătărie din oțel inoxidabil.

În ceea ce privește produsele petroliere, regimul licențelor de import a fost suprimat începînd cu 28 ianuarie 1981.

c) **Reglementări privind sănătatea și securitatea publică.** În S.U.A. există numeroase organisme care elaborează norme referitoare la sănătatea și securitatea publică și care supraveghează respectarea acestora de către produsele fabricate în țară sau provenind din import ; în cazul importului, astfel de norme se pot dovedi adevărate obstacole pentru pătrunderea pe piață. Prezentăm, pe scurt, organismele respective și principalele competențe ale acestora.

— Departamentul Agriculturii reglementează sau controlează importul de carne și produse din carne (inclusiv de pasăre), precum și de cereale, semințe, flori etc. In privința cărnii și a produselor din carne, în general este necesar ca acestea să provină din abatoare și fabrici agreate în prealabil, să fie sterilizate și ambalate ermetic.

— Food and Drug Administration (F.D.A.) — Administrația pentru produse alimentare și medicamente —, aparținînd de Departamentul Sănătății, controlează : condițiile de preparare, compoziție și prezentare a produselor alimentare, altele decît cele care intră în competența Departamentului Agriculturii ; compoziția și prezentarea produselor farmaceutice, a articolelor de parfumerie și a altor produse cosmetice. De asemenea, are o serie de atribuții în domeniul controlului importurilor de aparatură medicală.

— Consumer Product Safety Commission — Comisia pentru siguranța produselor de consum — determină condițiile de import și de comercializare a produselor de consum susceptibile de a prezenta unele pericole din punctul de vedere al utilizării, precum, de exemplu, materialele textile inflamabile, unele jucării, biciclete etc.

— Occupational Safety & Health Administration (O.S.H.A.) reglementează indirect importul de bunuri de echipament, în sensul că acesta trebuie să corespundă normelor de siguranță în utilizare elaborate de către O.S.H.A.

— Environmental Protection Agency (E.P.A.) — Agenția pentru protecția mediului înconjurător — reglementează, între altele, importul de pesticide, care trebuie să facă obiectul unei proceduri de agreere și înregistrare înainte de a intra pe teritoriul S.U.A.

d) **Norme privind ambalarea, etichetarea și marcarea.** Ambalarea în același colet a unor articole diferite însă facturate corect, nu ridică, cu ocazia importului, probleme deosebite ; atunci cînd însă nu este posibil să se distingă și să se identifice ușor mărfurile transportate în același ambalaj, iar mărfurile fac obiectul unor taxe vamale diferite, se va aplica nivelul cel mai înalt de impunere vamală întregului conținut al coletului (există totuși posibilitatea ca importatorul să efectueze, sub supraveghere vamală și în termen de 30 de zile de la redactarea declarației vamale, o sortare a mărfurilor care să permită identificarea, evaluarea cantității și stabilirea valorii fiecărui articol).

În ceea ce privește etichetarea, produsele de consum fac obiectul prevederilor unor taxe diverse, elaborate în aplicarea legii „Fair Packaging and Labeling Act". Ca regulă generală, toate produsele condiționate pentru vînzarea cu amănuntul trebuie să poarte următoarele mențiuni : numele produsului ; cantitatea netă (în unități de măsură americane) ; numele și adresa fabricantului, distribuitorului sau a firmei care a ambalat marfa ; țara de origine ; lista ingredientelor (pentru majoritatea produselor alimentare). În cazul produselor din carne, etichetele trebuie să fie în mod obligatoriu agreate de către serviciile americane competente, anterior efectuării importului.

Pe de altă parte, articolele textile, blănurile și articolele din piele trebuie să fie etichetate astfel încît să se indice compoziția lor exactă. În plus, articolele textile trebuie să fie etichetate astfel încît să rezulte metodele de întreținere ; etichetele trebuie să fie redactate în limba engleză și confecționate astfel încît să rămînă lizibile pe toată durata de utilizare a articolului.

Referitor la marcare, toate produsele susceptibile de a putea face obiectul acestei operațiuni în momentul fabricației trebuie să poarte înscris pe ele, în limba engleză, numele țării de origine ; această mențiune trebuie să fie plasată într-un loc cît mai vizibil și astfel încît să parvină intactă la utilizatorul final. În toate cazurile în care mărfurile nu pot purta în mod nemijlocit mențiunea cu privire la origine (datorită naturii produselor sau a riscurilor de deteriorare), indicarea originii trebuie să fie cuprinsă pe ambalaj (așa cum s-a arătat).

O serie de reguli speciale privind marcarea se aplică la importul anumitor produse precum : ceasuri, instrumente stomatologice și chirurgicale, instrumente științifice și de laborator etc.

Orice marfă (sau ambalajul său, după caz) marcată incorect sau nemarcată poate face obiectul unei taxe de marcaj care se ridică la 10% din valoarea sa în vamă, dacă operațiunea de marcare se poate efectua la vamă (în caz contrar accesul mărfii pe teritoriul american este refuzat, ea trebuind fie reexportată, fie distrusă).

e) **Reglementări privitoare la documentația de import.** În afara licențelor de import, necesare în unele cazuri, cu ocazia importului trebuie prezentate următoarele documente : facturi comerciale, certificate de asigurare maritimă și conosamente, după caz.

Sînt necesare facturi vamale numai pentru loturile de marfă avînd valori de peste 500 dolari și care sînt pasibile de taxe vamale calculabile pe baza valorii lor. Pe de altă parte, facturile vamale trebuie să cuprindă o serie de indicații complementare referitoare la compoziția anumitor produse (articole textile, încălțăminte, pălării, bijuterii, ceasuri, articole din ceramică și din sticlă,

jucării, dulciuri etc.). În plus, deoarece este necesar ca toate declarațiile vamale să conțină — din motive statistice — valorile F.O.B. și C.I.F. ale mărfurilor, exportatorii trebuie să menționeze în facturi sau într-o declarație anexată acestora elementele necesare pentru determinarea acestor valori (în special cheltuielile efectuate între ieșirea din fabrică și momentul încărcării pe vas, dacă acestea nu sînt cuprinse în prețul de vînzare și suma navlului și a asigurării, dacă acestea nu sînt cunoscute de către importatorul american).

Documentele sus-menționate trebuie să fie redactate în limba engleză, dactilografiate ; nu este necesar ca acestea să poarte viză consulară.

În afara documentelor menționate, importul în S.U.A. al anumitor produse este condiționat de prezentarea unor documente suplimentare, astfel : țesăturile din bumbac și din in, încălțămintea, ciorapii, produsele siderurgice trebuie să fie însoțite de certificate speciale furnizate de către consulatele americane ; operele de artă originale (pentru atestarea autenticității), mărfurile americane care reintră pe teritoriul național și produsele cu un conținut de zahăr de peste 10% trebuie să fie însoțite de certificate speciale atestate exclusiv de către exportator.

f) **Regimul special de import al mostrelor.** Toate mostrele importate definitiv în S.U.A. fac obiectul taxelor vamale, cu excepția celor a căror valoare unitară nu depășește 5 dolari și a celor care au fost distruse ori au devenit inutilizabile.

Mostrele care sînt importate temporar sînt admise fie pe baza carnetelor ATA, fie pe baza altei forme de cauțiune. Cauțiunea, destinată să garanteze plata unei sume egale cu 110% (în unele cazuri 200%) din nivelul taxelor vamale aplicabile în cazul neefectuării reexportului în termenele prescrise, sînt în general furnizate de către tranzitari care percep o primă de 2% (minimum 17,5 dolari) din valoarea cauțiunii. Reexportul trebuie să aibă loc într-un interval de 1 an de la data importului (interval care poate fi prelungit pînă la 3 ani). Utilizarea carnetelor ATA nu poate avea loc pentru mărfurile expediate pe cale poștală și nici pentru mărfurile destinate a fi expuse în cadrul unor tîrguri, expoziții sau alte manifestări similare.

În cazul unor călătorii de afaceri care nu depășesc 90 de zile, persoanele respective pot include în declarațiile de bagaje mostre, indiferent de valoare, sub rezerva reexportului acestora cu ocazia părăsirii teritoriului S.U.A. Cu astfel de prilejuri, mostrele urmează regimul vamal al bagajelor, nemaifiind supuse formalităților specifice menționate anterior ; totuși, pentru mostrele cu valori de peste 500 dolari, persoanele în cauză trebuie să prezinte facturi vamale sau o listă descriptivă a acestora.

g) **Uzanțe în relațiile cu parteneri din S.U.A.** În relațiile cu firme americane este util să se aibă în vedere următoarele elemente suplimentare :

— orice corespondență trebuie să fie redactată în limba engleză ; este recomandabil ca ofertele să fie însoțite de cataloage și prospecte în aceeași limbă, precum și de mostre sau fotografii ;

— este preferabil ca ofertele să conțină prețurile exprimate în dolari S.U.A. C.I.F. port american ;

— respectarea riguroasă a termenelor de livrare convenite, precum și abținerea de la orice majorare de preț înlăuntrul perioadei de executare a contractului reprezintă condiții importante pentru desfășurarea normală a relațiilor comerciale ;

— utilizarea de unități de măsură americane constituie o condiție esențială pentru exportul pe piața S.U.A. ;

— în ceea ce privește plata mărfurilor, este uzual să se accepte achitarea prin trate, solicitarea deschiderii de acreditive documentare fiind mai puțin agreată ;

— în general potențialii importatori din regiunile de centru și sud ale S.U.A. nu agreează negocierea și încheierea de contracte prin intermediul unor firme din New York, ci preferă contactul direct cu exportatorul sau utilizarea unor firme locale de intermediere.

Adrian CONSTANTINESCU

Probleme locative și de autogestiune a imobilelor

(Urmare din nr. 9)

ALTE PERSOANE CARE AU DREPTURI LOCATIVE

Se admite că au drepturi locative proprii și în consecință pot invoca beneficiul contractului de închiriere și copiii care se nasc în locuință după încheierea contractului de închiriere, copiii din afara căsătoriei, copiii încredințați titularului contractului de închiriere, spre creștere și educare, precum și părinții titularului de contract. Referitor la această din urmă situație, legea precizează că, aceștia trebuie să fie întreținuți de soți. Această condiție trebuie înțeleasă în sensul că este îndeplinită nu numai în cazul cînd părinții sînt total sau parțial lipsiți de mijloace necesare traiului, ci și atunci cînd, deși au venituri proprii, au totuși nevoie de ajutor sau de asistență din partea copiilor, datorită vîrstei înaintate sau stării de sănătate nesatisfăcătoare. Într-o atare situație este necesar ca părinții să aibă domiciliul și să locuiască efectiv la aceștia. (Pct. 4, alin. 3 din Dec. de îndrum. a Plenului Trib. Sup. nr. 5/1975).

OBLIGAȚIILE UNITĂȚILOR SOCIALISTE CU PRIVIRE LA REȚINEREA CHIRIEI PE STATUL DE RETRIBUȚII

Potrivit art. 37 din Legea nr. 5/1973, chiria datorată de personalul unităților socialiste de stat, cooperatiste sau al organizațiilor obștești, pentru locuința deținută în clădirile proprietate de stat, se va reține de respectivele unități pe statul de plată din retribuția lunară cuvenită, indiferent de orice alte rețineri, chiar dacă prin aceasta se depășesc limitele prevăzute de art. 409 din Codul de procedură civilă. Art. 24, alin. final din H.C.M. nr. 860/1974 autorizează Ministerul Finanțelor de a stabili modul de reținere pe statele de retribuții a chiriei. În baza prevederilor legale citate mai sus, în vederea asigurării unui sistem unitar de aplicare a lor, Ministerul Finanțelor a emis Indicațiile nr. 88602 la 8 august 1973, potrivit cărora unitățile socialiste care rețin chiria pe statele de retribuții au următoarele obligații :

a) să verifice la primirea borderoului de reținere a chiriei recalcu-

late, întocmit de unitățile care au în administrare locuințele, dacă persoanele specificate în acel borderou au calitatea de persoană încadrată în unitatea respectivă și vor comunica în termen de 5 zile, pe scrisoarea tip, eventualele nepotriviri, pentru a se opera rectificările cuvenite ;

b) să confirme în scris unității de administrare a locuințelor, în termen de 5 zile de la primirea comunicării de reținere a chiriei, dacă locatarul respectiv este încadrat în muncă în unitate ;

c) să comunice în același termen data plății retribuției — chenzina a II-a — precum și numărul contului de decontare la bancă din care urmează a se face virarea chiriei ;

d) să rețină la timp pe statele de retribuție, chiriile datorate de personalul lor la nivelul sumelor comunicate și să le vireze unităților care au în administrare locuințele, pe data plății retribuțiilor.

Pe documentul de virare să justifice nominal diferențele dintre suma virată reprezentînd chiriile reținute pe state și totalul sumelor comunicate de unitățile care au în administrare locuințe proprietate de stat ;

e) să comunice unităților care au în administrare locuințele, pe scrisoare tip, orice modificare a contractelor de muncă ori încetarea acestora (plecare prin transfer, demisie, punere în disponibilitate, deces etc.), precum și majorările de retribuții tarifare pînă la 1600 lei lunar, în termen de 5 zile de la data cînd s-a produs aceasta, precizîndu-se atunci cînd este cazul, locul de muncă unde a fost transferată persoana respectivă. În situațiile arătate mai sus, odată cu ridicarea drepturilor de retribuții să rețină și chiria pe luna în curs ;

f) să rețină pe listele de indemnizații pentru concediul de odihnă și pe listele de plată a ajutoarelor materiale, chiria datorată pe luna în care aceștia sînt în concediul de odihnă sau de boală ;

g) unitățile socialiste care aprobă personalului cuprins în listele de plata chiriei, concediu fără plată pe o perioadă de 30 de zile sau mai mult, așa încît practic nu au posibilitatea reținerii chiriei, să anunțe în termen de 5 zile de la data acordării concediului, unitatea de administrare a locuințelor, pentru ca aceasta să urmărească încasarea chiriei cuvenite pe perioada respectivă direct de la locatarii principali.

La înapoierea persoanelor respective din concediu fără plată să rețină și chiria aferentă acestei perioade, dacă aceștia nu fac dovadă că au achitat chiria direct la unitatea care administrează locuințele ;

h) în cazul în care unii dintre cei încadrați doresc să plătească chiria anticipat pe mai multe luni, să rețină pe statul de retribuții suma respectivă, menționînd pe documentul de virare a chiriei diferența în plus față de chiria pe luna curentă, cu explicația „chiriei" plătite anticipat pe lunile... pentru locatarii principali..." ;

i) să recupereze de la persoanele vinovate majorările comunicate de unitatea care administrează locuințele pentru nereținerea sau nevirarea în termen a chiriilor care trebuiau să fie reținute pe statul de salarii.

SANCȚIONAREA SCHIMBULUI FICTIV DE LOCUINȚE

Schimbul fictiv de locuințe reprezintă o formă particulară a simulației. În civil, simulația este o operație juridică constînd în încheierea unui act juridic aparent, cu scopul de a da impresia că s-a creat o situație juridică deosebită de cea reală, și încheierea concomitentă a unui alt act juridic, secret, în care sînt precizate adevăratele raporturi juridice stabilite de părți în realitate. Schimbul fictiv de locuințe reprezintă o formă particulară a simulației tocmai prin faptul că părțile, de regulă, nu încheie un contraînscris în afară de convenția civilă pe care o supun spre aprobare organelor în a căror administrare se află locuințele ce fac obiectul schimbului. De aceea, caracterul fictiv al schimbului rezultă, de cele mai multe ori, din cercetarea ulterioară a situației de fapt. Fictivitatea schimbului de locuințe nu va rezulta, cel mai adesea, din prezentarea contraînscrisului secret, ci din împrejurarea de fapt că unul din coschimbași se mută din localitate în mod voluntar la scurt timp după efectuarea schimbului. Ca orice act juridic simulat nu poate fi opus statului și organelor sale. Prin consecință, schimbul fictiv de locuințe este sancționat cu nulitate. În sensul acesta, Tribunalul Suprem secția civilă prin Decizia nr. 232/1974 a arătat că în cazul în care unul din coschimbași se mută din localitate la scurt timp după aprobarea schimbului și întocmirea noilor contracte de închiriere, „schimbul de locuințe se bazează pe o cauză fictivă.. Un atare schimb de locuințe nu poate fi validat", precizează instanța noastră supremă. Drept consecință, în practică organele care administrează locuințele vor anula aprobarea și vor solicita instanțelor de judecată competente și anularea contractelor de închiriere respective.

CONDIȚIILE GENERALE DE VALIDITATE ALE SCHIMBULUI VOLUNTAR DE LOCUINȚE

Schimbul voluntar de locuințe — ca operațiune juridică — incluzînd un act de drept civil și unul de drept administrativ nu este valabil — nu are validitate juridică — decît dacă ambele aceste acte îndeplinesc atît condițiile speciale prevăzute de legislația locativă, dar și condițiile generale prevăzute de legislația civilă și respectiv de dreptul administrativ pentru existența și validitatea oricărui act juridic. Altfel spus, convenția civilă dintre locatari trebuie să îndeplinească — în esență — condițiile de validitate cerute de Codul civil în art. 948, adică consimțămîntul valabil al părților ; capacitatea de a contracta ; un obiect determinat și o cauză licită. La rîndul său, actul emis de organul administrativ prin care aprobă convenția civilă dintre locatarii principali trebuie să îndeplinească pentru validitatea sa condițiile generale de existență și validitate specifice actelor administrative. Ambele acte juridice — atît convenția civilă cît și actul administrativ — trebuie să fie conforme și condițiilor de ordin special prevăzute în legislația locativă.

În cazul în care actul civil nu întrunește condițiile prevăzute de art. 948 C. civ. el este lovit de nulitate. De pildă, cel care nu și-a dat consimțămîntul ori cel a cărui voință a fost viciată poate cere anularea convenției de schimb. De asemenea, cînd cauza convenției este falsă (de pildă, ascunde un schimb fictiv de locuințe) ori ilicită sau contrarie regulilor de convietuire socialistă, convenția poate fi anulată.

Tot astfel, actul administrativ emis nelegal (de un organ fără competență, ori fără a exista în prealabil convenția dintre locatarii principali etc.), va fi anulat sau revocat, după caz, la cererea celor interesați sau din oficiu, iar efectele sale nu se vor mai produce.

În afara acestor condiții generale prevăzute de legislația civilă și de normele de drept administrativ, atît convenția civilă încheiată între locatarii principali, cît și actul administrativ emis de organele care administrează locuințele ce formează obiectul schimbului trebuie să respecte condițiile de ordin special prevăzute în legislația locativă.

După aprobarea convenției de schimb, locatarii principali vor proceda la încheierea contractelor de închiriere pentru noile locuințe.

Întrebări și răspunsuri

● **MĂNDULESCU ADRIAN — Drobeta-Tr. Severin** avînd domiciliul în Drobeta-Tr. Severin vrea să știe dacă poate deveni proprietar al unui imobil din București. În conformitate cu prevederile art. 11 din Decretul nr. 144/1958 înstrăinarea sau împărțeala, prin acte între vii, a terenurilor cu sau fără construcții de pe teritoriul orașelor și municipiilor se pot face numai cu autorizarea prealabilă a comitetului executiv al consiliului popular și numai în formă autentică. Instanțele judecătorești și notariatele de stat nu pot autentifica nici o înstrăinare de imobile între vii, în lipsa autorizației consiliului popular. În cazul în care veți obține dv sau actualul proprietar al imobilului din București autorizația prevăzută de art. 11 din Decretul citat mai sus, se va putea proceda la vînzare sau donație — ambele prin act autentic. În cazurile de succesiune, moștenitorii pot deveni proprietari, în condițiile Codului civil, fără a fi necesară o asemenea autorizație.

● **HUȚANU D. — Suceava** formulează trei întrebări în legătură cu încheierea contractelor economice și anume:

— cine întocmește procesele verbale de obiecțiuni ;

— cine întocmește procesele verbale de conciliere a obiecțiunilor ;

— care este gradul de participare a juristului în aceste două situații.

Răspunsurile nu pot fi unice și aceleași în toate situațiile de fapt. Ele sînt circumstanțiate în raport de împrejurări. În cazurile în care obiecțiunile se referă numai la condiții pur tehnice (de pildă, calitate, respectarea normelor interne, sortimente, tipodimensiuni) este firesc ca ele să fie formulate de personalul cu pregătire corespunzătoare din cadrul unității. Tot astfel, cînd obiecțiunile privesc termenele de livrare ele se formulează de cei ce se ocupă cu aprovizionarea și desfacerea, de comun acord cu compartimentele de producție. În asemenea situații juriștii din unități își pot aduce contribuția lor numai cu privire la forma și termenele în care aceste procese verbale se pot întocmi spre a produce efectele prevăzute de lege.

Dacă dimpotrivă, obiecțiunile se referă la unele clauze din contract de natură juridică, rolul jurisconsultului este determinant în formularea obiecțiunilor și a proceselor verbale de conciliere.

● **ARDELEANU TITUS — Baia Mare** se interesează dacă deținătorii de cîini din apartamentele de blocuri sînt obligați și la alte taxe sau cote de cheltuieli în afara celor prevăzute de Decretul nr. 425/1981 privitor la stabilirea și încasarea impozitelor și taxelor locale. Potrivit art. 35 din decretul citat, pentru cîinii de agrement (adică cei ținuți în locuințe) se datorează o taxă de 300 lei (pentru primul cîine) și 600 lei pentru al doilea cîine și următorii de fiecare cîine. În ce privește eventuala contribuție a deținătorilor de cîini la cheltuielile comune vă învederăm următoarele. Nici un act normativ nu cuprinde prevederi exprese în acest sens. Potrivit legii cu privire la impozitele și taxele locale, pot fi ținuți cîini în apartamentele din blocuri numai cu aprobarea asociației locatarilor. Deoarece adunarea generală a locatarilor este organul suprem al asociației, ea poate încuviința deținerea cîinilor în apartamente în anumite condiții (de pildă, asigurarea liniștii, obligativitatea controlului periodic al sănătății, contribuirea cu o anumită cotă la cheltuielile comune etc. etc.). Statutul asociației nu interzice luarea unor asemenea hotărîri și potrivit principiului că ceea ce legea nu interzice este permis, astfel de hotărîri nu contravin legii.

Potrivit pct. 2 lit c din Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973, posesorii de autovehicule care folosesc pentru uzul acestora apa din conductele de alimentare aferente clădirii, sînt obligați a suporta plata consumului de apă și, canal, determinate potrivit cu baremurile stabilite de întreprinderea prestatoare în funcție de categoria autovehiculului.

● **ÎNTREPRINDEREA DE MORĂRIT-PANIFICAȚIE ȘI PRODUSE FĂINOASE — Sibiu** se interesează de modul de calculare a pagubelor în cazul în care organele arbitrale resping acțiunile formulate pentru diferențe cantitative refuzate la recepția vagoanelor de cereale. În astfel de cazuri unitatea va proceda la imputarea sumelor plătite cu titlu de despăgubire furnizorilor, inclusiv taxele de arbitrare, dobînzi etc. Prevederile Decretului nr. 208/1976, modificat și completat prin Decretul nr. 339/1981, se referă numai la lipsurile și degradările de bunuri din cadrul unităților socialiste.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR NR. 69 Pitești** — solicită unele precizări cu privire la decontările asociației cu unitățile socialiste furnizoare sau prestatoare.

În conformitate cu prevederile art. 67 alin. 1 din Legea nr. 4/1981, persoanele fizice și persoanele juridice (altele decît unitățile socialiste), deci și asociațiile de locatari sînt obligate să achite valoarea facturilor în termen de 5 zile de la înmînarea avizului de plată. Potrivit alin. 2 din același articol, întîrzierea în achitarea sumelor datorate după expirarea termenului de plată atrage majorări de 1% pentru fiecare zi de întîrziere. Din cele de mai sus rezultă că decontările parțiale între asociații și unitățile socialiste furnizoare sau prestatoare nu sînt îngăduite, Instrucțiunile nr. 2/1980 ale B.N.R.S.R. neavînd aplicare decît în raporturile dintre unitățile socialiste, ori, după cum este cunoscut, asociația de locatari nu este considerată unitate socialistă.

● **ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU CONSTRUCȚII CĂI FERATE, București : PAVEL MATEICA, Călan ; CONSTANTIN IONESCU, Chitila** — Pentru înțelegerea completă și corectă a problemelor ridicate de dv. vă rugăm să citiți articolul intitulat Restituirea indemnizației de concediu, apărut în nr. 8 al suplimentului nostru la pagina 10.

● **CHIVU GHEORGHE, Botoșani** — Decizia de imputare se emite numai împotriva persoanelor încadrate pe bază de contract de muncă (chiar dacă se află în perioada de încercare) și numai în termen de 60 de zile de la data cînd conducătorul unității a luat cunoștință de producerea pagubei. Am prezentat numai condițiile care interesează în cazul relatat de dv. Din scrisoarea primită rezultă că prima decizie de imputare a fost emisă împotriva unei persoane cu care unitatea nu se află în raporturi de muncă, iar a doua a fost emisă peste termenul de 60 de zile prevăzut de art. 108 alin. 2 din Codul muncii.

● **ION RUS, Bistrița** — Potrivit prevederilor pct. 3 din anexa nr. 6 la Decretul Consiliului de Stat nr. 216/1981, prețurile locuințelor contractate cu populația, cu termen de predare stabilit la încheierea contractului după 1 ianuarie 1981, se recalculează potrivit prevederilor acestui decret. Prețurile de vînzare a locuințelor din fondul locativ de stat sînt cele din anexele 3, 4 și 5 la Decretul Consiliului de Stat nr. 216/1981, unice pe țară, și comparabile cu prețurile de deviz (prețuri de producție, nu cu amănuntul). În conformitate cu prevederile art. 36 din Legea nr. 4/1973, pentru nepredarea locuinței la termenul stabilit prin contract, unitatea contractantă va plăti beneficiarului penalități de întîrziere, în condițiile H.C.M. nr 880/1973. În cazul în care se constată că suprafața utilă a unui apartament contractat a fost greșit calculată, se solicită unității contractante diferența de preț respectivă.

● **VIRGILIU Z. PLOSCARU, Baia de Aramă** — Conform prevederilor anexei XI la Legea nr. 57/1974 (cap. II retribuții pentru funcțiile din consiliile populare comunale) la poziția 4 (contabil-calculator) este prevăzută ca retribuție maximă clasa 10 de retribuire.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE MAŞINI-UNELTE DIN BACĂU

Întreprinderea de maşini-unelte din Bacău a intrat în funcţiune în anul 1973. Construcţia halelor a fost realizată în viziune modernă, cu spaţii corespunzătoare pentru montaje şi verificări. Dotarea întreprinderii a fost făcută cu utilaje de înaltă tehnicitate, care permit realizarea unor produse de calitate ridicată, la nivelul exigenţelor beneficiarilor interni şi externi.

În prezent, întreprinderea din Bacău a diversificat producţia asimilată iniţial — maşini de alezat şi frezat cu diametrul între 65–80 şi 100 mm şi maşini de frezat longitudinal cu portal avînd lăţimea mesei de 660 şi 1 000 mm — executînd maşini de alezat şi frezat cu axa broşei de 130 mm, centre de prelucrare din familia maşinilor de alezat, maşini de frezat longitudinal cu portal, avînd lăţimea mesei de 1600, 2200 şi 2500 mm. Aceste maşini pot primi comenzi numerice care le ridică performanţele tehnice.

Datorită posibilităţilor de prelucrare întreprinderea a asimilat o nouă familie de maşini de rectificat cu ax vertical cu platoul de 1000 şi 1600 mm.

Pentru aplicarea unui sistem de organizare modern, Întreprinderea de maşini-unelte din Bacău are în dotare calculator propriu cu ajutorul căruia se realizează un sistem informaţional modern pe bază de prelucrare automată a datelor.

Produsele întreprinderii sînt livrate pe toate meridianele lumii.

I. VASILESCU

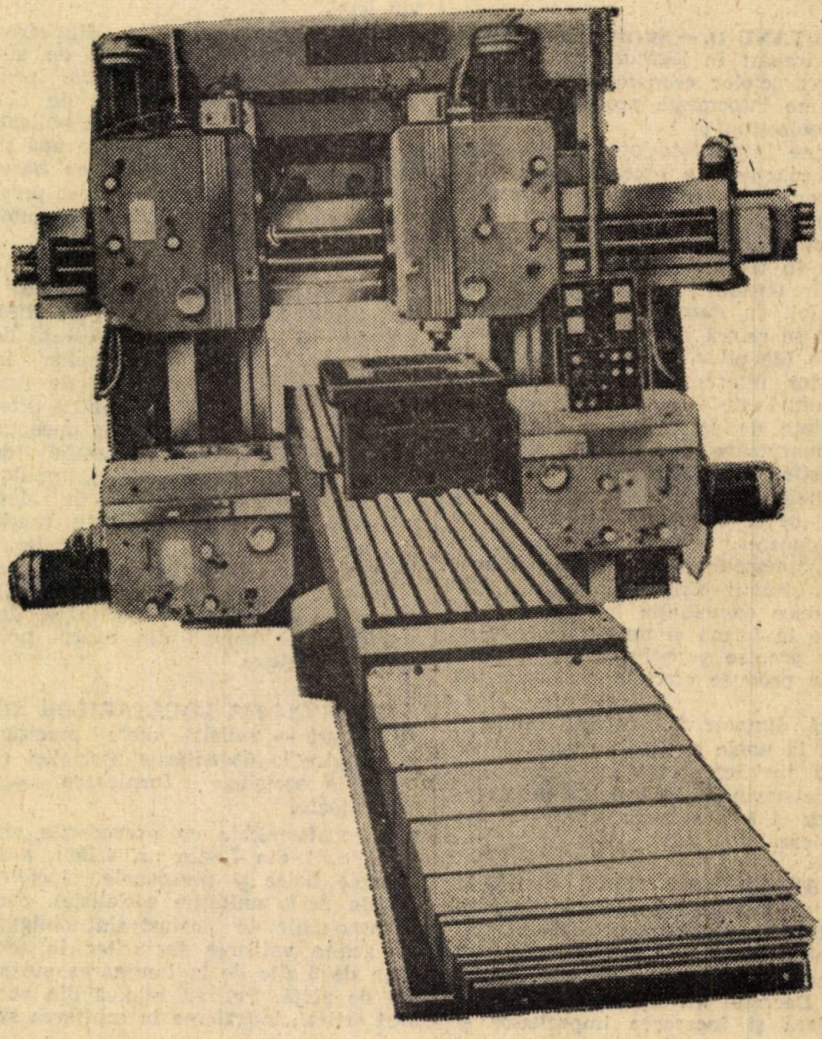

20 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖZPONTI KÖNYVTÁRA DOKUMENTUMTÁR 1983

O concepție novatoare privind dezvoltarea agriculturii

VICTORIA revoluției agrare socialiste, prin încheierea cooperativizării agriculturii în țara noastră, a deschis o nouă etapă în dezvoltarea societății românești — aceea a trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Înaintarea pe o cale nouă, nestrăbătută încă în istorie de țărănimea noastră, a pus în evidență capacitatea organizatorică și novatoare a Partidului Comunist Român, care a găsit cele mai potrivite soluții pentru problemele deosebit de complexe și de dificile în care se desfășoară procesul de dezvoltare și modernizare a agriculturii.

Ramură de bază a economiei

PROBLEMA de bază, cu care s-a început regîndirea politicii agrare în țara noastră după încheierea cooperativizării agriculturii, a fost cea referitoare la locul, dar mai ales rolul agriculturii într-o economie socialistă multilateral dezvoltată, într-o țară cu condiții natural-economice favorabile practicării unei agriculturi intensive și multilaterale, cum este România. Pornind de la interdependența industrie-agricultură, de la necesitatea dezvoltării armonioase, echilibrate a întregii economii naționale, de la necesitatea creșterii aportului agriculturii la sporirea avuției naționale și, mai ales, a venitului național, Partidul Comunist Român a ajuns la concluzia că, în condițiile României, agricultura constituie o ramură de bază, principală a economiei naționale. Abordată la Congresul al IX-lea al P.C.R., dezvoltată la Conferința Națională a P.C.R. din 1967, această teză și-a găsit o strălucită dezvoltare și confirmare în documentele programatice ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cînd, alături de producția de energie, agricultura a fost declarată ramură prioritară a economiei naționale, cu influență hotărîtoare asupra dezvoltării industriei și bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare. Sintetizînd toate aceste teze, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în cuvîntarea rostită la cel de al II-lea Congres al întregii țărănimi din 1981 : **„Viața, experiența, au demonstrat în modul cel mai concludent că, în procesul făuririi socialismului, cooperativizarea, dezvoltarea și modernizarea agriculturii ocupă un loc principal, că promovarea unei politici agrare juste constituie o condiție esențială a dezvoltării armonioase a economiei, a edificării cu succes a noii orînduiri sociale. În același timp, experiența teoretică și practică a țării noastre pune în evidență necesitatea acordării unui rol deosebit agriculturii, pentru dezvoltarea armonioasă a economiei naționale și ridicarea nivelului de trai al poporului, pentru consolidarea independenței naționale".**

În special după 1965, agriculturii i se acordă o atenție tot mai mare, reflectată de altfel și în politica de investiții ; volumul acestora a crescut de la circa 17 milioane lei în perioada 1956—1960, la 126,3 milioane lei în 1976—1980 ; în 1981, agricultura (împreună cu silvicultura și gospodărirea apelor) a primit cele mai mari investiții anuale din istoria sa — 36,0 miliarde lei, reprezentînd 17,3% din totalul investițiilor pe economia națională. Pe această bază s-a desfășurat un amplu program de îmbunătățiri funciare, de înzestrare a agriculturii cu însemnate obiective de producție, de dotare cu mijloacele tehnice necesare creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor agricole.

Cum agricultura nu poate fi practicată fără țărani, problema rolului și locului țărănimii în noile condiții social-economice ale țării a deținut și deține o pondere însemnată în politica agrară a partidului. Prin organizarea socialistă a agriculturii, se poate spune că — pentru prima dată în istorie — țărănimea română a devenit cu adevărat stăpînă pe pămîntul pe care lucrează, transformîndu-se treptat într-o clasă nouă, clasa țărănimii cooperatiste, care constituie o forță importantă în statul nostru socialist, în care alianța muncitorească-țărănească constituie baza politică a orînduirii socialiste în România.

În cei douăzeci de ani de politică agrară românească, pe coordonatele unei concepții novatoare privind rolul și funcțiile agriculturii în condițiile societății socialiste multilateral dezvoltate, agricultura socialistă românească a cunoscut o puternică dezvoltare. S-au asigurat, astfel, în condiții tot mai bune, aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și necesitățile de materii prime ale unor sectoare importante ale industriei noastre. Ilustrativ pentru progresele înregistrate este faptul că producția de cereale a crescut de la 9,6 milioane de tone în 1962, la circa 20 milioane de tone în 1980—1981. S-a dezvoltat puternic producția de floarea soarelui, sfeclă de zahăr, cartofi, legume, struguri, fructe și altele. În mod deosebit a crescut efectivul de animale : de la 4,5 milioane la peste 6,3 milioane la bovine ; de la 4,5 milioane la 12,5 milioane la porcine ; de la 12 milioane la peste 17 milioane la ovine ; de la 34 milioane la peste 109 milioane la păsări. S-a dezvoltat puternic baza tehnico-materială, agricultura dispunînd astăzi de 155 000 de tractoare față de 57 500 în 1962 ; cele 1,6 milioane de tone îngrășăminte substanță activă primite de agricultură în 1981 au reprezentat de peste 11 ori mai mult decît cantitatea primită în 1962.

Sporirea producției agricole a asigurat condițiile creșterii continue a nivelului de trai material și spiritual al poporului, a consumului de bunuri agroalimentare care, la multe produse a crescut, în această perioadă, de mai bine de două ori (numai la carne consumul pe locuitor a crescut de la 26 kg în 1962 la 60 kg în 1980—1981). Odată cu aceasta au crescut veniturile și s-a ridicat continuu bunăstarea materială și spirituală a țărănimii, a statului nostru. Marile realizări obținute în cei douăzeci de ani care au trecut de la încheierea cooperativizării demonstrează cu putere superioritatea agriculturii socialiste, forța creatoare a țărănimii noastre cooperatiste, a tuturor oamenilor muncii de la sate, adevărații artizani ai marilor succese din agricultură.

Rolul pîrghiilor economice în creșterea producției și veniturilor

ÎN DEZVOLTAREA agriculturii noastre socialiste s-au obținut succese de seamă. Avînd însă în vedere condițiile create, obiectivele stabilite, experiența dobîndită, se vădesc însemnate rezerve pentru îmbunătățirea rezultatelor, pentru o creștere mai accentuată a producției agricole vegetale și animale. Pentru valorificarea acestora sînt chemați să actioneze factori tehnici, economici, de stimulare și cointeresare. În acest cadru, perfecționarea recentă a sistemului de prețuri la produsele agricole are o semnificație și mai largă decît cea reieșită din analiza efectelor acestui proces, marcînd amplificarea rolului pîrghiilor economice de conducere și îndrumare a agriculturii, de dezvoltare proporțională la nivel de ramură și în profil teritorial a diferitelor culturi agricole și specii de animale. Astfel, sporirea mai accelerată a producției animaliere, în condițiile în care zootehnia este o ramură prioritară a agriculturii, este stimulată prin creșterea prețurilor de bază la produsele animaliere. Dezvoltarea echilibrată, proporțională nevoilor economiei naționale și importanței pe care o au pentru creșterea agriculturii diferitele culturi agricole se realizează prin diferențierea sporului de preț (primei de producție) pe tona de produs livrată la fondul de stat și la fondul de semințe. De asemenea, stimularea mai puternică a cooperativelor agricole de producție în sporirea livrărilor la hectar către fondul de stat se realizează prin acordarea de prime de producție începînd de la un nivel mai scăzut al livrărilor, iar la același nivel al livrărilor la hectar primă de preț este mai mare pentru cooperativele agricole de producție

decît pentru întreprinderile agricole de stat. Dacă la acestea adăugăm diferențierea zonală a prețurilor de bază la principalele produse vegetale, diferențierea prețurilor în funcție de calitatea produsului sau de sezonul de producție și livrare etc., rezultă că, în general, dispunem de un sistem de prețuri a cărui utilizare stîrnește largi ecouri în rîndul producătorilor agricoli, stimulîndu-i la obținerea de randamente mari, de calitate superioară, cu costuri de producție cît mai mici.

Politica de perfecționare a formelor de retribuire a muncii în cooperativele agricole de producție, pentru a menține treaz interesul țărănimii cooperatiste la sporirea producției agricole și valorificarea eficientă a resurselor de producție a dus la înlăturarea unor forme perimate de retribuire și la introducerea celor care, corespunzînd în mai mare măsură cerințelor socialiste ale repartiției după muncă, stimulează activitatea și responsabilitatea în comun a membrilor cooperatori pentru rezultatele muncii lor. Acestor obiective le corespunde acordul global, cu tarif pe unitatea de produs sau la 1 000 lei valoare a producției fizice obținute, care a devenit forma principală de retribuire a muncii în unitățile cooperatiste. Retribuirea în acord global asigură întărirea răspunderii pentru realizarea producțiilor și beneficiilor planificate, sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și de muncă pe unitatea de produs și, ca urmare, creșterea veniturilor cooperativei și ale cooperatorilor.

Paralel cu perfecționarea formelor de retribuire a muncii, s-a urmărit și creșterea fondului de retribuire, în cadrul politicii generale de apropiere a condițiilor nu numai de lucru, ci și de trai dintre țărănimea cooperatistă și celelalte categorii sociale. Pe această linie se înscrie aplicarea experimentală a legii privind retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste care, prin sistemul tarifelor preconizat, asigură o nouă creștere a veniturilor membrilor cooperatori cu circa 25%.

Dincolo de obiectivul general — ridicarea nivelului de trai al țărănimii cooperatiste — perfecționarea formelor de retribuire a muncii și creșterea fondului de consum destinat țărănimii cooperatiste din venitul național produs în acest important sector de activitate economică urmăresc optimizarea raportului obiectiv necesar de repartizare a forței de muncă pe ramuri ale economiei naționale, prin stăvilirea procesului forțat de migrație a forței de muncă de la sate. În acest sens se cere amintită măsura de a îndrepta spre zootehnie o parte din muncitorii necalificați din industrie, proveniți din mediul rural, cointeresîndu-i prin asigurarea unei retribuții similare celei primite de muncitorii din I.A.S., adică nu mai mică decît cea a muncitorilor necalificați în industrie.

În această ordine de idei, în politica agrară a partidului, conceptul de dezvoltare agricolă se îmbină cu cel de dezvoltare rurală, care are o viziune mai largă, urmărind dezvoltarea satului românesc contemporan, pentru a beneficia de toate cuceririle civilizației contemporane, pentru a se apropia condițiile de trai de la sate de cele de la orașe. Un rol însemnat în această direcție este chemată să-l aducă dezvoltarea industriei mici și a serviciilor în mediul rural. Fapt este că modernizarea tehnică a agriculturii creează disponibilități de forță de muncă la sate, a căror utilizare în industria mică și în servicii nu numai că satisface nevoile reale ale populației rurale, valorifică superior resurse de producție care nu sînt accesibile marii industrii republicane, dar asigură și venituri mai mari — datorită unei productivități mai ridicate a muncii — locuitorilor satelor ocupați în aceste activități. În același timp, industria — fie ea chiar mică — își exercită influența sa transformatoare pe plan social și economic, contribuind la însăși ridicarea la cote mai înalte a mediului rural. Organizarea de întreprinderi anexe în cadrul unităților agricole socialiste, precum și pe lîngă consiliile populare comunale constituie o acțiune de durată care, alături de politica de sistematizare a localităților rurale, are menirea să contribuie la ridicarea nivelului de civilizație în toate satele noastre.

Avînd în vedere situația economică generală (îndeosebi evoluția de pe piețele internaționale de produse agricole), precum și potențialul de producție al țării, exprimat și prin diversitatea resurselor de producție în profil teritorial, partidul promovează politica de dezvoltare intensivă și multilaterală a agriculturii, ca singura opțiune pentru a pune în valoare potențialul agricol al țării, pentru a asigura autonomia alimentară a națiunii noastre. În centrul acestei politici se află sporirea producției de cereale, care a constituit întotdeauna problema numărul unu a agriculturii românești, deoarece de ea depinde dezvoltarea tuturor celorlalte ramuri ale agriculturii care concură la funcționarea complexului agricol național, și mai ales a creșterii animalelor pentru carne.

Politica de dezvoltare multilaterală a agriculturii se îmbină cu cea de specializare zonală sau la nivelul unităților agricole de producție din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. În stabilirea unei structuri de ramură în concordanță cu nevoile economiei naționale și cu condițiile pedoclimatice locale, din diferite zone ale țării, se are în vedere îmbinarea tradiționalului cu modernul, pentru a realiza o eficiență economică mai ridicată. Ilustrativ sub acest aspect este noul concept cu privire la sistemele de creștere și întreținere a animalelor, prin reconsiderarea unor tradiții ale poporului român în practicarea zootehniei, mai ales prin valorificarea superioară a întinselor suprafețe de pășuni și fînețe naturale și prin extinderea culturilor furajere bogate în proteină și cu putere energetică ridicată, care să asigure o furajare rațională și ieftină a unui efectiv sporit de animale.

O parte componentă a politicii Partidului Comunist Român de autonomie alimentară este Programul de autoconducere și autoaprovizionare în profil teritorial. Scopul acestui program îl constituie îmbunătățirea condițiilor de autoaprovizionare în profil teritorial prin lărgirea competențelor organelor teritoriale de conducere (autoconducerea) în asigurarea resurselor alimentare în principal din producție proprie (fondul de consum local) sau din alte unități administrativ-teritoriale (prin fondul central), la nivelul unor consumuri științific determinate, în cadrul cărora produsele animaliere, legumele și fructele să dețină o pondere sporită în condițiile reducerii consumului de cereale. Stimulentele acordate județelor pentru înfăptuirea prevederilor din program se bazează tot pe folosirea pîrghiilor economice de conducere a agriculturii.

Democrație, inițiativă, participare

UNA DIN caracteristicile de bază ale evoluției relațiilor dintre stat și țărănime constă în lărgirea democratismului în conducere, începînd de la nivelul de ansamblu al agriculturii pînă la cel al fiecărei unități de producție. Astfel, instituționalizarea Congresului țărănimii, ca for suprem de dezbatere și adoptare de decizii asupra celor mai importante probleme privind modernizarea agriculturii, cu participarea largă a tuturor categoriilor de oameni ai muncii din agricultură (inclusiv reprezentanții țăranilor individuali), crearea Consiliului Național al Agriculturii și a Consiliilor județene de agricultură, în condițiile întăririi rolului consiliilor de conducere și adunărilor generale din unitățile agricole socialiste — marchează pași importanți pe drumul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, atît pe plan central, cît și pe plan local. Aplicarea principiului autoconducerii stimulează inițiativa tuturor oamenilor muncii din agricultură în valorificarea superioară a resurselor de producție, le întărește responsabilitatea pentru folosirea resurselor materiale și financiare, pentru realizarea unei noi calități în activitatea economică, urmărindu-se rentabilizarea întregii producții, în concordanță cu cerințele principiului autogestiunii economico-financiare.

Existența în agricultura României a celor două forme de proprietate socialistă — de stat și cooperatistă, care se completează în mod armonios — în condițiile predominării proprietății cooperatiste, a adus la ordinea zilei găsirea unor noi forme organizatorice menite să favorizeze conlucrarea mai strînsă dintre aceste două forme de proprietate. Pe această bază au apărut consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, ca organe teritoriale de conducere și îndrumare unitară a agriculturii din raza de activitate a unei stațiuni pentru mecanizarea agriculturii. Crearea consiliilor unice agroindustriale nu afectează cu nimic rolul și importanța cooperativelor agricole de producție, întreprinderilor agricole de stat și stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, care rămîn unitățile de bază de producție în agricultura românească, de a căror consolidare economico-organizatorică depinde în mod direct sporirea producției agricole.

Conducerea unitară a agriculturii românești se exercită nu numai asupra sectorului socialist, ci și asupra gospodăriilor populației — în principal gospodării individuale din zonele necooperativizate și gospodării personale ale membrilor cooperatori. Interesele generale privind sporirea producției agricole determină politica de ajutor material, financiar și tehnic multilateral acordat de către stat acestor gospodării — pentru a contribui în mai mare măsură la sporirea avuției naționale și a venitului național.

Există așadar, condiții hotărîtoare pentru ca agricultura să-și sporească în continuare producția și să aducă o contribuție sporită la înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale dezvoltării economiei românești. Aceasta necesită o amplă mobilizare a tuturor forțelor, valorificarea superioară a potențialului material și tehnico-productiv, o mai largă participare a țărănimii la realizarea programului de dezvoltare a agriculturii.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR: FUNCȚIONALITATE — EFICIENȚĂ

SE ÎMPLINESC patru ani de la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 cînd, din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, era decisă punerea în funcțiune a unui nou mecanism economico-financiar, bazat pe principii economice superioare, menit să asigure reducerea continuă a cheltuielilor de producție, și în primul rînd a celor materiale, ridicarea eficienței economice, a rentabilității producției, ca un principiu esențial al oricărei activități productive, într-un cuvînt trecerea la o nouă calitate în toate sectoarele economiei naționale. Se asigurau astfel condițiile necesare pentru fructificarea deplină a avantajelor pe care le oferea cadrul organizatoric larg democratic de participare activă și nemijlocită a maselor la conducere.

În cursul acestor ani au fost aduse o serie de perfecționări cadrului legislativ, care să înlesnească aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar. Realizările obținute în această perioadă sînt incontestabile, deși — așa cum a precizat secretarul general al partidului în repetate rînduri — s-a acționat și se acționează insuficient de hotărît pentru aplicarea pînă la capăt a noului mecanism economico-financiar, pentru așezarea fermă a întregii activități de conducere pe principii economice, pentru afirmarea plenară a autoconducerii și autogestiunii economice. Tocmai de aceea, sublinia recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „trebuie să aplicăm cu toată consecvența noul mecanism economic în toate sectoarele de activitate, să asigurăm autoconducerea, autogestiunea, astfel ca fiecare unitate să lucreze pe bază de buget propriu de venituri și cheltuieli, ca fiecare activitate economică să aducă o eficiență cît mai sporită, un beneficiu cît mai mare. Insist încă o dată că trebuie să înțelegem că fără o creștere continuă a eficienței economice, a rentabilității fiecărei activități economico-sociale, nu se poate vorbi de aplicarea noului mecanism economic, bazat pe principiile autoconducerii și autogestiunii, nu se poate vorbi de aplicarea legilor economice obiective".**

Esența noului mecanism economico-financiar constă în **autoconducerea muncitorească**, formă corespunzătoare de manifestare a centralismului democratic în etapa actuală, sprijinită pe **autogestiunea și autofinanțarea** unităților economice, soluție originală, adaptată noului nivel de dezvoltare al economiei românești și condițiilor apărute în economia mondială.

Analiza atentă a realităților din perioada relativ scurtă de aplicare a noului mecanism permite formularea unor concluzii privind avantajele oferite de sistemul autoconducerii muncitorești, al autogestiunii și autofinanțării unităților economice, ca și unele carențe care s-au manifestat — mai ales la nivelul unităților economice — în ceea ce privește aplicarea pînă la capăt sau în crearea condițiilor necesare aplicării prevederilor funcționale ale noului mecanism ; totodată, se conturează și unele posibile direcții de perfecționare în continuare a acestuia. În concepția partidului nostru perfecționarea sistemului de conducere și de organizare a economiei, a societății în ansamblul său, are, în mod necesar, un caracter de procesualitate, este un fenomen deschis, care trebuie permanent adaptat nivelului atins de forțele de producție pe baza cuceririlor cele mai noi ale științei și tehnicii, noilor cerințe și restricții care se manifestă în procesul dezvoltării economico-sociale. După cum arăta secretarul general al partidului, orice tendință de subapreciere a acestui fapt, de imobilism și lipsă de flexibilitate, de autosatisfacție, poate genera obstacole în dezvoltarea forțelor de producție, contradicții mai mult sau mai puțin grave în sfera relațiilor de producție, care pot frîna ritmul progresului economico-social.

Principii ale perfecționării activității economico-financiare

ÎNTRUCÎT, în contextul noului mecanism economic, întreaga activitate a întreprinderilor se exprimă prin rezultatele lor financiare, prin relațiile financiare ale acestora cu organele ierarhic superioare, cu bănci și bugetul de stat, în cele ce urmează vom urmări cu precădere modul cum funcționează noul mecanism economico-financiar prin prisma acestor diferite categorii de relații. Mai ales că realizarea convergenței intereselor generale ale societății cu cele ale întreprinderilor, armonizarea cerințelor decurgînd din conducerea economiei pe baza planului național unic cu cele ale autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare impune promovarea fermă în practică a unui sistem de relații financiare care, concomitent cu mobilizarea la dispoziția statului a fondurilor necesare realizării obiectivelor de interes major pentru sporirea rapidă a potențialului productiv al țării și creșterea bunăstării populației, să dea posibilitatea ca întreprinderile, din rezultatele obținute, să restituie fondurile primite de la societate și să-și constituie resursele necesare autofinanțării activității curente, dezvoltării continue a producției și stimulării materiale a colectivului de muncă.

Prin concepția sa, noul mecanism economico-financiar era incompatibil cu elementele de centralism excesiv și tutelare administrativă mărunte acumulate în decursul timpului în sistemul de relații dintre întreprinderi și stat ; în aceste condiții se impunea renunțarea hotărîtă la practica potrivit căreia veniturile unităților, și îndeosebi beneficiul, erau preluate aproape integral la buget ori organul ierarhic care, la rîndul lor, asigurau fondurile necesare finanțării întreprinderilor. Această practică, care conducea la un tranzit dublu de fonduri, bloca în mare măsură acțiunea pîrghiilor economico-financiare, diminua simțitor răspunderea unităților economice pentru eficiența cu care gestionau fondurile de producție ; aceasta întrucît, nefiind puse în situația să-și asigure din și în raport cu rezultatele propriei lor activități mijloacele necesare finanțării producției, dezvoltării acesteia, ele nu erau cointeresate, în suficientă măsură, în obținerea unor beneficii cît mai mari. Neajunsurile menționate erau generate în bună măsură și de faptul că sistemul de organizare a relațiilor financiare dintre întreprinderi și buget era bazat exclusiv pe rezultatele obținute, fără luarea în considerare a fondurilor de producție angajate în circuitul economic. Ca urmare, unitățile, în loc să se preocupe de găsirea de posibilități pentru folosirea cît mai eficientă a bazei tehnico-materiale de care dispuneau, erau tentate să apeleze pentru realizarea sarcinilor de plan la atragerea în circuitul productiv de fonduri suplimentare, întrucît punerea la dispoziția lor a unor fonduri sporite nu era condiționată de obligarea unităților pentru o astfel de utilizare a acestora, încît — din rezultatele obținute — să fie în măsură să le restituie într-o anumită perioadă de timp. Întreprinderile care înregistrau rezultate economico-financiare mai bune cu același volum de fonduri de producție efectuau vărsăminte mai mari la dispoziția organului tutelar ori a bugetului de stat.

Tocmai pentru a evita asemenea fenomene negative, noul mecanism a fost astfel conceput încît relațiile financiare ale întreprinderilor să se desfășoare concomitent pe două planuri principale : pe de o parte, prin intermediul lor **să se asigure o legătură cît mai strînsă și directă între cuantumul fondurilor avansate de societate întreprinderilor și ceea ce la rîndul lor acestea sînt obligate să dea societății** ; pe de altă parte, să creeze cadrul care să permită ca posibilitățile de **constituire a fondurilor necesare desfășurării activității economice, precum și anumite avantaje materiale acordate unităților să depindă, în primul rînd, și într-o măsură cît mai mare, de propriile rezultate economico-financiare pe care le obțin.** Deultfel, tocmai în această viziune au fost concepute perfecționările aduse — pe baza hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 — finanțelor întreprinderilor, potrivit cărora unitățile economice trebuie să-și organizeze și să-și desfășoare astfel activitatea în-

cît să-și asigure acoperirea cheltuielilor lor de producție și circulație pe seama veniturilor proprii, să obțină rezultatele care să le permită restituirea, într-un termen cît mai scurt, a fondurilor bănești care le-au fost avansate de societate, concomitent cu asigurarea resurselor pentru autofinanțarea și participarea într-o măsură cît mai mare la constituirea fondurilor centralizate ale statului.

Măsurile de perfecționare a finanțelor întreprinderilor au avut ca obiectiv central întărirea și ridicarea pe un plan superior a gestiunii economice, asigurarea cadrului și condițiilor necesare înfăptuirii unei reale **autogestiuni și autoconduceri a unităților productive.** Autogestiunea economico-financiară, componentă și suport material al autoconducerii muncitorești, reprezintă în fapt un complex de instrumente economice, de competențe și răspunderi în organizarea și desfășurarea întregii activități economice și sociale, în constituirea și utilizarea fondurilor, în formarea și folosirea rezultatelor obținute din propria activitate.

Prin modul în care este concepută în prezent autogestiunea economico-financiară, ea depășește cadrul strict al nevoilor economice ale unităților, cuprinde în sfera sa și unele activități și nevoi de ordin social. Avem în vedere că din rezultatele obținute, și în primul rînd din beneficii, întreprinderile au posibilitatea să-și constituie o serie de fonduri destinate îmbunătățirii condițiilor de locuit ale personalului muncitor, construirii de cămine, creșe, grădinițe de copii, cantine, cluburi și finanțării funcționării acestora, care pînă nu de mult se făcea de la buget ; **se creează astfel o legătură directă între rezultatele economice ale fiecărei unități și satisfacerea unor nevoi sociale ale colectivului său de muncă,** sporind astfel și pe această cale cointeresarea în obținerea unei eficiențe economice mai mari.

Promovarea în practică a autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării unităților economice a fost conjugată cu **îmbunătățirea planificării financiare,** racordarea organică a acestei activități la cerințele care decurg din aplicarea măsurilor privind **perfecționarea sistemului indicatorilor economico-financiari** și sporirea simțitoare a rolului celor care exprimă laturile calitative ale activității economice, aportul unităților la crearea venitului național și în primul rînd a producției nete și producției fizice, transformarea contractelor economice dintr-un act cu caracter mai mult administrativ într-un instrument principal de fundamentare a planului, de dimensionare a volumului și structurii producției în concordanță cu cerințele pieței interne și externe. Un rol de prim ordin în sistemul de planificare financiară revine bugetului de venituri și cheltuieli, conceput ca instrument principal la dispoziția organelor de conducere colectivă a unităților socialiste pentru înfăptuirea autoconducerii muncitorești, întărirea autogestiunii economico-financiare și autofinanțării.

În concepția noului mecanism economico-financiar, **bugetul de venituri și cheltuieli** sintetizează în expresie bănească activitatea economică și socială din fiecare unitate, modul de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, rezultatele obținute și gradul de eficiență a activității desfășurate. El se elaborează și se fundamentează în strînsă legătură cu indicatorii de plan economic (producția globală, marfă și netă, cheltuielile de producție la 1 000 lei producție marfă, productivitatea muncii etc.).

Înfăptuirea autogestiunii și autofinanțării a impus adoptarea unor măsuri de **perfecționare a sistemului de formare și utilizare a fondurilor, de cointeresare a unităților** în dimensionarea acestora în raport cu cerințele realizării sarcinilor de plan, asigurarea posibilităților ca fondurile să se constituie din rezultate proprii și, în primul rînd, din beneficiu. În prezent întreprinderile își constituie, din beneficii, amortizarea fondurilor fixe și alte resurse următoarele fonduri : fondul de dezvoltare economică ; fondul mijloacelor circulante ; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; fondul pentru acțiuni sociale ; fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii ; fondul pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ; fondul pentru protecția muncii ; alte fonduri prevăzute de dispozițiile legale. În ansamblul lor fondurile care se constituie la nivelul întreprinderilor răspund cerințelor înfăptuirii autogestiunii economico-financiare, asigură resursele bănești necesare autofinanțării activității curente de producție, dezvoltării bazei tehnico-materiale, sporirea cointeresării materiale a personalului muncitor și satisfacerea unor nevoi de ordin social ale colectivului de muncă.

Un nou sistem de indicatori

PERFECȚIONAREA sub toate aspectele a activității de planificare în contextul noului mecanism economico-financiar a făcut și face necesară **îmbunătățirea sistemului indicatorilor de plan.** Trăsătura esențială a acestei îmbunătățiri a constituit-o mai justa ierarhizare a indicatorilor, plasarea pe un loc central a indicatorilor care exprimă activități finale și aspecte de eficiență economică ale dezvoltării, precum și a indicatorilor fizici ai producției, cu destinația acesteia pentru consumul intern și pentru export.

Pentru ridicarea pe o treaptă superioară a rentabilității activității unităților economice, o deosebită importanță a avut introducerea **valorii producției nete** ca indicator de bază al planului în industrie, agricultura de stat, construcții și transporturi. Locul primordial acordat acestui indicator decurge din faptul că el asigură comensurarea nu numai a dimensiunilor cantitative, ci și a celor calitative ale activității fiecărei întreprinderi, exprimă mai fidel eforturile proprii pentru sporirea volumului producției fizice în structura sortimentală necesară economiei. De asemenea, se asigură aprecierea mai exactă a progreselor înregistrate în folosirea mai bună a capacităților de producție, în reducerea consumurilor materiale și creșterea productivității muncii, contribuția la crearea venitului național.

Valoarea producției nete reprezintă în condițiile noului mecanism indicatorul în raport cu care se efectuează calcularea și eliberarea fondului de retribuire a personalului muncitor din unitățile economice. Pentru a cointeresa întreprinderile să producă numai ceea ce este necesar economiei naționale sau ceea ce solicită partenerii externi, la stabilirea și eliberarea fondului de retribuire a oamenilor muncii criteriul de bază îl constituie gradul de realizare a sarcinilor planificate ; se exclud din valoarea producției nete produsele finite, semifabricatele și lucrările cu caracter industrial care nu au asigurată, în perioada respectivă, desfacerea prin contracte, pe piața internă și la export. Așa cum a arătat practica, determinarea fondului de retribuire în corelație cu valoarea producției nete a sporit cointeresarea oamenilor muncii în îndeplinirea exemplară, cu maximă eficiență, a sarcinilor de producție.

Alături de indicatorul valoarea producției nete, în sistemul de conducere și planificare s-a introdus, ca un indicator important **producția fizică,** pentru ca unitățile economice să fie preocupate în egală măsură, nu numai să realizeze indicatorii valorici, ci și structura sortimentală a produselor, așa cum este ea impusă de necesitățile economiei în ansamblul ei. În plus, indicatorul **producția marfă vîndută și încasată** dă expresie finalității activității economice, certitudinea că fiecare produs a fost cerut de economie, de populație, contravaloarea lui s-a încasat și circuitul economic poate reîncepe.

Reconsiderarea, în cadrul noului mecanism economico-financiar, a rolului indicatorului producția marfă vîndută și încasată a stimulat preocuparile întreprinderilor pentru cunoașterea mai bună a cerințelor beneficiarilor. Căci nu este suficient să produci, iar misiunea unei întreprinderi nu se poate reduce doar la a fabrica diferite mărfuri, ci producția trebuie să fie în concordanță cu nevoia socială, verificată de piață, prin vînzarea și încasarea contravalorii acesteia, lucru care permite reîntregirea resurselor financiare ale întreprinderilor, necesare continuității și ritmicității activității productive.

În același scop, al evidențierii cît mai complete a aspectelor calitative ale creșterii economice, în sistemul indicatorilor de plan un loc important l-au căpătat **indicatorii de eficiență** legați de utilizarea forței de muncă, de valorificarea materiilor prime și materialelor și folosirea fondurilor fixe. Se știe cît de importante sînt resursele de muncă și folosirea lor rațională pentru progresul social-economic al oricărei țări. Pornind de la această teză de mare interes principial și practic s-a introdus ca indicator de plan **fondul total de timp de muncă al întreprinderii,** exprimat în ore-om fapt care s-a dovedit folositor pentru dimensionarea judicioasă a necesarului de forță de muncă și stimularea creșterii productivității muncii.

Necesitatea folosirii cu eficiență maximă a resurselor materiale, cerințele obținerii unor valori cît mai mari pe unitatea de materie primă prelucrată au determinat, la rîndul lor, extinderea indicatorilor care reflectă gradul de valorificare a acestora, a **normelor și normativelor de consum și a coeficienților de utilizare.** Acești indicatori servesc, în același timp, la fundamentarea balanțelor materiale, a echilibrului material al dezvoltării. De asemenea, pentru exprimarea intensității și rezultatelor folosirii fondurilor fixe s-a trecut la utilizarea pe scară largă, în munca de planificare, a unor indicatori de eficiență, cum ar fi **beneficii la 1 000 lei fonduri fixe.**

Într-un număr viitor al revistei vom continua să prezentăm realizările obținute ca urmare a aplicării noului mecanism economic, precum și unele direcții de perfecționare în continuare a funcționării sale.

dr. Cornel IUGA

Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI
în sprijinul utilizării rezervelor interne de eficiență (I)

ÎNFĂPTUIREA sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind realizarea unei calități noi, superioare în întreaga activitate economică, accentuarea deosebită a factorilor de ordin intensiv în toate ramurile, ca trăsătură esențială a cincinalului 1981—1985, necesită acțiunea fermă a fiecărei unități economice, a organismelor autoconducerii muncitorești, a fiecărui om al muncii în direcția micșorării accentuate a cheltuielilor materiale, a costurilor de producție în ansamblu, sporirea substanțială a beneficiului. Realizarea unei noi calități în economia națională cuprinde, drept componentă fundamentală, obținerea unei eficiențe economice ridicate, a unei rentabilități superioare. **„Trebuie să se acționeze energic** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1981 — **pentru reducerea continuă a cheltuielilor de producție, a cheltuielilor materiale, pentru creșterea tot mai puternică a eficienței economice, pentru sporirea beneficiilor — unitatea de măsură a bunei activități economice financiare în fiecare sector, în fiecare unitate".**

În condițiile autoconducerii și ale autogestiunii, întreprinderile trebuie să adopte toate măsurile pentru realizarea producției fizice și marfă planificate, la nivel calitativ superior, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă, cu maximum de rentabilitate și beneficii, întărirea răspunderii fiecărei unități economice în fabricarea produselor de care societatea noastră are nevoie, dar cu consumuri minime de resurse pe unitate de efect util.

Promovarea fermă a noului mecanism economico-financiar, potrivit exigențelor deosebite ce se impun în etapa actuală, înfăptuirea tuturor laturilor autogestiunii economico-financiare, sînt nemijlocit condiționate de realizarea efectivă, în fiecare unitate, a funcțiilor multiple ale bugetului de venituri și cheltuieli, înlăturarea neajunsurilor serioase care se manifestă în practică în utilizarea acestui instrument de bază pentru aplicarea unui regim strict de economii în utilizarea resurselor materiale, de muncă și financiare, în realizarea unei calități superioare în conformitate cu potențialul mare de care dispun întreprinderile.

Obligativitatea ca fiecare organizație socialistă să-și elaboreze bugetul propriu de venituri și cheltuieli **a ridicat pe un plan net superior întreaga activitate de planificare, îndreptînd-o spre laturile de ordin calitativ, de eficiență,** acesta fiind conceput ca instrument de bază în fundamentarea temeinică și corelarea de către organele de conducere colectivă din întreprinderi a tuturor indicatorilor de plan. Orice prevedere asumată în proiectul de plan trebuie să aibă **garantată,** prin sarcinile asumate în bugetul de venituri și cheltuieli, nivelul de eficiență, beneficiul și rentabilitatea, care vor trebui realizate. Organismele autoconducerii muncitorești sînt determinate să-și orienteze eforturile spre laturile calitative ale muncii de conducere și planificare, spre rezultatele finale, de eficiență cît mai ridicată. Prin însuși locul său în ansamblul elementelor noului mecanism economico-financiar, elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli impune o **profundă analiză a diferitelor variante de plan ale întreprinderii și prin prisma rezultatelor în domeniul eficienței,** căutarea de soluții, temeinic fundamentate, pentru adoptarea celor mai bune decizii, a variantei de plan cît mai apropiată de cea optimă, ținînd seama cu strictețe și de nivelul indicatorilor de eficiență. În acest fel, sarcinile economice asumate în plan trebuie să se bazeze pe programe concrete, judicios fundamentate, de mobilizare a rezervelor pentru reducerea costurilor, a oricărui fel de cheltuială.

Această funcție a bugetului de venituri și cheltuieli nu înseamnă deci și nu trebuie sub nici o formă să se manifeste în practică ca o reflectare pasivă, bănească, prin indicatorii financiari, a sarcinilor de producție. El este conceput ca un instrument deosebit de activ pentru a preveni stabilirea de sarcini slab fundamentate din punctul de vedere al eficienței, de produse și activități cu rentabilitate scăzută, de resurse neutilizate la gradul cuvenit de eficiență. Temeinicia cu care se fundamentează bugetul de venituri și cheltuieli, sarcinile privind producția fizică și marfă și sub raportul cheltuielilor, constituie într-adevăr garanția atingerii unui nivel înalt de eficiență, obținerii unor venituri tot mai mari.

Conducerile întreprinderilor au datoria și sînt astfel obligate să depisteze factorii și rezervele de reducere a cheltuielilor cu care se obține producția, de realizare a unor beneficii cît mai ridicate. În acest mod, **bugetul, ca sinteză financiară prin intermediul veniturilor și cheltuielilor a activității întreprinderii în perioada de plan, este de natură să prevină orice fel de manifestare a mentalității păgubitoare de a obține producție cu orice preț, subapreciind consumul de resurse, nivelul cheltuielilor și al veniturilor.** Întreprinderile și centralele au create, așadar, condiții de a nu neglija, sub presiunea sarcinilor curente, problemele de perspectivă și în domeniul eficienței, al creșterii veniturilor.

Reprezentînd una din laturile interdependente ale noului mecanism economico-financiar, fiind o oglindă, prin intermediul veniturilor și cheltuielilor, a totalității proceselor și fenomenelor care au loc în organizațiile socialiste, **bugetul de venituri și cheltuieli are, printre funcțiile sale de bază, și pe aceea de a determina manifestarea, în toată amploarea, a autogestiunii economico-financiare.** Această funcție se realizează atît în procesul elaborării bugetului de venituri și cheltuieli, cît și în activitatea complexă de îndeplinire a indicatorilor financiari, a eforturilor continue pentru realizarea echilibrului financiar, a capacității de plată, pentru ca rezultatele de eficiență obținute să fie cel puțin la nivelul celor înscrise în plan. Prin însuși modul cum este structurat, prin componentele sale și prin corelațiile dintre indicatorii pe care-i cuprinde, bugetul pune în evidență măsura în care în fiecare unitate economică cheltuielile sînt depășite de către venituri, nivelul de rentabilitate al întregii activități reflectă potențialul de autofinanțare, de restituire în termen a fondurilor avansate de către societate și a creditelor contractate, măsura în care întreprinderea își îndeplinește una din sarcinile sale deosebite față de societate și anume aceea de a contribui cu mijloace sporite la formarea veniturilor bugetului de stat, gradul în care își poate asigura, pe baza rezultatelor de eficiență, fondul de participare la beneficii a oamenilor muncii și a celorlalte fonduri de stimulare a colectivului respectiv. La toate aceste componente ale autogestiunii economico-financiare, trebuie găsite soluții adecvate atît în procesul elaborării bugetului de venituri și cheltuieli, cît și în conducerea activității pentru realizarea întocmai a prevederilor sale. Este astfel considerabil întărită răspunderea unităților economice în gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor încredințate de către societate, sînt create toate pre-

Tabelul nr. 1

NIVELUL REALIZĂRII UNOR INDICATORI ECONOMICO-FINANCIARI

(în %)

Indicatorii		ÎNTREPRINDERI								
		Autobuzul	Semănătoarea	Pompe Aversa	Laromet	Într. medicamente	I.M.C. 7 Noiembrie	Stofe mobilă	Pionierul	Într. bere
Producția netă	1979	83,1	100,0	105,4	96,2	103,0	98,2	105,0	114,7	92,6
	1980	104,5	102,4	101,6	98,3	111,6	100,0	117,0	110,2	103,4
	Sem. I '81	106,8	101,8	101,9	108,1	130,3	102,8	112,0	102,6	106,6
Valoarea producției marfă	1979	92,1	100,3	100,9	100,6	102,0	104,8	101,9	110,2	94,9
	1980	100,7	104,9	101,6	105,1	113,2	102,2	107,1	116,6	99,0
	Sem. I '81	100,1	105,2	100,8	111,4	105,6	96,6	106,0	100,3	104,0
Costurile de producție totale	1979	97,8	101,0	109,0	101,0	99,2	103,0	103,0	171,0	98,4
	1980	101,0	105,9	102,2	106,6	112,9	99,6	107,0	107,6	97,7
	Sem. I '81	104,0	104,7	122,0	107,7	104,4	94,6	101,0	100,1	101,8
Nivelul costurilor totale la 1 000 lei producție marfă	1979	108,2	109,1	99,9	101,0	98,9	99,9	99,7	99,8	103,8
	1980	99,8	100,9	100,6	101,3	99,6	95,4	99,6	99,7	95,3
	Sem. I '81	118,3	99,6	99,9	101,2	95,7	93,6	96,6	99,9	94,4
Total venituri	1979	97,0	100,0	102,0	100,2	99,0	106,0	100,3	105,5	96,5
	1980	108,0	107,0	104,0	106,0	109,0	103,0	103,0	101,7	95,0
	Sem. I '81	93,0	106,0	102,0	117,0	106,0	84,0	106,0	101,0	105,0
Rezultate financiare	1979	76,0	67,0	103,0	101,0	104,0	80,0	103,0	106,0	92,0
	1980	103,0	102,0	96,0	107,0	109,0	170,0	106,0	100,6	91,0
	Sem. I '81	91,0	110,0	94,0	107,0	105,0	120,0	119,0	100,8	114,0
Beneficii de repartizat	1979	72,0	55,0	102,0	102,0	105,0	73,2	101,0	109,0	92,0
	1980	107,0	100,0	86,0	107,0	112,0	125,3	104,0	101,4	90,0
	Sem. I '81	79,0	148,0	109,0	109,0	103,0	135,6	155,0	103,0	124,0
Rentabilitatea la activitatea totală	1979	84,0	61,5	107,0	105,0	105,0	70,7	103,1	100,5	90,5
	1980	100,0	94,1	87,0	100,0	100,0	124,0	100,0	101,2	93,0
	Sem. I '81	89,0	107,0	114,0	100,0	92,0	168,5	120,4	100,0	112,9
Producția netă la 1 000 lei fonduri fixe totale	1979	80,9	100,0	107,6	103,0	102,0	99,0	104,0	117,0	98,0
	1980	101,1	100,0	103,7	107,5	113,0	100,0	117,0	111,5	107,0
	Sem. I '81	106,4	100,0	103,1	114,5	130,0	103,0	112,0	102,0	—
Beneficii la 1 000 lei fonduri fixe totale	1979	79,0	100,0	105,0	103,0	103,0	72,0	103,0	108,0	97,0
	1980	98,2	100,0	98,0	116,8	112,0	125,0	106,0	102,0	110,0
	Sem. I '81	90,0	100,0	95,0	102,4	103,0	121,7	121,0	101,0	—

misele pentru ca fiecare unitate, de orice fel, să știe ce produce, ce venituri va avea, cît va consuma și ce trebuie să dea societății.

În condițiile folosirii din plin a bugetului de venituri și cheltuieli, **autogestiunea economico-financiară își vădește prin urmare în mod efectiv valențele, atît la nivelul întreprinderii, cît și al fiecărei verigi în parte din structura sa organizatorică.** Interdependența și intercondiționarea dintre profunzimea manifestării autogestiunii economico-financiare, pe de o parte, și folosirea eficientă a bugetului de venituri și cheltuieli, pe de altă parte, reprezintă o latură importantă a aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar.

Bugetul de venituri și cheltuieli are, în același timp, menirea de a constitui un **instrument permanent de lucru pentru realizarea autoconducerii muncitorești**; întreaga și complexa activitate a elaborării și înfăptuirii prevederilor sale **presupune utilizarea cu pricepere a pîrghiilor economice, abandonarea definitivă a caracterului administrativ, funcționăresc în exercitarea conducerii întreprinderilor și centralelor.** Într-o măsură hotărîtoare, prin intermediul bugetului de venituri și cheltuieli, organele democratice de conducere dispun și de mijloacele necesare fundamentării și înfăptuirii deciziilor, mijloace care izvorăsc din calitatea propriei activități a fiecărei întreprinderi în parte. În consecință, este stimulată exercitarea plenară nu numai a competențelor, ci și a răspunderilor pe care le au consiliile și adunările generale ale oamenilor muncii în folosirea cît mai eficientă a resurselor de care dispun în realizarea sarcinilor de plan la producția fizică, producția netă, producția marfă vîndută și încasată în structura și la termenele stabilite, dar cu cheltuieli minime.

Însemnătatea de prim ordin a bugetului de venituri și cheltuieli pentru înfăptuirea efectivă a autoconducerii muncitorești se manifestă și prin aceea că ampla activitate pentru fundamentarea prevederilor sale impune **implicarea largă și nemijlocită a tuturor cadrelor cu munci de răspundere și a întregului colectiv de oameni ai muncii din fiecare întreprindere** în soluționarea multiplelor probleme tehnice, tehnologice, de organizare a producției și a muncii, de aprovizionare și desfacere etc., pentru întreaga perioadă de plan. Cu alte cuvinte, elaborat cu aportul întregului colectiv, bugetul de venituri și cheltuieli permite acestuia să determine și să cunoască, înainte de a trece la realizarea planului, care sînt limitele cheltuielilor în care trebuie să se încadreze cu strictețe, care trebuie să fie nivelul minim al veniturilor, al beneficiului, consecințele realizării și depășirii prevederilor asumate, stimulînd căutările creatoare, spiritul de inițiativă, calculul pe principii strict economice, pentru a obține producție în condiții mult sporite de rentabilitate.

Ca **pîrghie cu caracter operant de conducere și organizare,** obligativitatea bugetului de venituri și cheltuieli determină organismele autoconducerii muncitorești, colectivele de oameni ai muncii, în totalitatea lor, să acționeze pentru prevenirea oricăror manifestări de risipă, de proastă gospodărire, de utilizare sub posibilități a mijloacelor aflate în patrimoniul lor, să sesizeze din vreme tendințele pozitive și negative în privința eficienței utilizării acestor resurse, a cauzelor concrete care le generează, avînd posibilitatea să le localizeze cu precizie și să acționeze în consecință.

Bugetul de venituri și cheltuieli, ca element de bază al noului mecanism economico-financiar pentru realizarea efectivă a autonomiei funcționale a unităților economice are, printre funcțiile sale importante, și pe aceea de **mijloc eficace de control privind întărirea ordinei în mînuirea fondurilor de care dispun unitățile economice, în prevenirea risipei sub orice formă, în sporirea răspunderii pe toate treptele organizatorice din partea tuturor factorilor din economie,** pentru a se acționa ferm în scopul înlăturării și prevenirii oricăror cheltuieli nejustificate, a oricăror acte economice cu rentabilitate scăzută; mînuit corect, el determină răspunderea deosebită din partea celor autorizați să angajeze cheltuieli pe seama patrimoniului întreprinderii, să intre în profunzimea problemelor, să proiecteze și să urmărească în mod asiduu o eficiență cît mai ridicată în tot ceea ce produc. Totodată, bugetul de venituri și cheltuieli creează posibilitatea ca organele de conducere ale întreprinderii să stăpînească, să controleze și să influențeze formarea producției nete pe baza elementelor sale componente, să prevină, prin fundamentarea lor temeinică, manifestările negative, în așa fel încît creșterea acesteia să aibă loc simultan cu sporirea beneficiului.

Potrivit conținutului autogestiunii economico-financiare și autofinanțării, bugetul de venituri și cheltuieli este **o pirghie eficientă de stăpînire și dirijare a fluxurilor bănești ca o reflectare atotcuprinzătoare a relațiilor complexe care apar în funcționarea întreprinderii și centralei.** Totodată, în multitudinea raporturilor întreprinderii cu celelalte unități și verigi ale sistemului de organizare și conducere a economiei naționale, cu statul socialist, bugetul de venituri și cheltuieli este **un mijloc prin care se poate stabili și obține realizarea în permanență a solvabilității întreprinderii, a lichidității ei,** corespunzător înfăptuirii obiectivelor din planul propriu, **se asigură capacitatea de plată și echilibrul financiar** în condițiile unei eficiențe economice cît mai ridicate a activității ei în toate domeniile, la fiecare produs și reper, în toate compartimentele ; elaborînd pe temelii solide bugetul de venituri și cheltuieli, unitatea economică trebuie să dispună de volumul corespunzător de mijloace bănești pentru a-și acoperi, în termen, din inițiativă proprie, obligațiile de plată către partenerii săi în cadrul relațiilor contractuale, către centrală și stat, și să-și onoreze, cu promptitudine, plățile ce se cuvin, conform legii, personalului muncitor. Astfel, bugetul de venituri și cheltuieli, eficient utilizat, poate asigura permanența echilibrului financiar al întreprinderilor, realizarea unui nivel optim al lichidității. Orice întîrziere, orice tergiversare a termenelor de plată scadente, este o dovadă a minuirii necorespunzătoare de către organele de conducere colectivă, de către cadrele întreprinderii, a acestui component de mare eficiență a noului mecanism economico-financiar.

În timpul care a trecut de la introducerea noului mecanism economico-financiar, bugetul de venituri și cheltuieli s-a dovedit a fi o componentă de primă însemnătate pentru înfăptuirea exigențelor impuse de acest mecanism în toată complexitatea sa în activitatea organizațiilor socialiste, pentru valorificarea cu randament sporit a potențialului tehnic, material, uman și financiar al acestora.

Analiza manifestării funcțiilor bugetului de venituri și cheltuieli în anii 1979—1981 la un număr de întreprinderi industriale din București, unități din ramuri diferite și care aparțin de centrale și ministere diferite, evidențiază o serie de realizări notabile, concretizate în niveluri superioare la indicatorii planului de producție, concomitent cu creșterea beneficiului și a principalilor indicatori de eficiență. Datele din tabelul nr. 1 relevă îmbunătățiri de ordin calitativ în activitatea economico-financiară a întreprinderilor, ca urmare a faptului că organismele autoconducerii muncitorești acționează cu responsabilitate sporită pentru gospodărirea părții din avuția națională care formează patrimoniul fiecăreia.

Astfel, producția netă planificată a fost depășită cu 16 mil. lei în 1980 și cu 6 mil. lei în sem. I 1981 la întreprinderea „Semănătoarea", cu 27 mil. lei în 1979, cu 8 mil. lei în 1980 și cu 5 mil. lei în sem. I 1981 la întreprinderea de pompe „Aversa", cu 18 mil. lei în 1979, cu 72 mil. lei în 1980 și cu 98 mil. lei în sem. I 1981 la Întreprinderea de medicamente București, iar la întreprinderea „Pionierul" depășirile au fost de 29 mil. lei în 1979, de 21 mil. lei în 1980 și de 3 mil. lei în sem. I 1981. Pozitiv este și faptul că acele unități care au folosit judicios pîrghiile oferite de noul mecanism economico-financiar, și-au mobilizat într-o măsură sporită rezervele pentru ca depășirea sarcinilor de plan la producția netă să se materializeze în creșterea volumului de beneficii. La Întreprinderea de medicamente beneficiile planificate au fost depășite cu 9 mil. lei în 1979, cu 23 mil. lei în 1980 și cu 2 mil. lei în sem. I 1981, la „Aversa" cu 3 mil. lei în 1979 și cu 10 mil. lei în sem. I 1981, iar la „Pionierul" depășirile în aceiași ani au fost de 4 mil. lei și respectiv 1 mil. lei.

Practica desfășurării activității economico-sociale arată că folosirea de către organismele autoconducerii muncitorești a posibilităților multiple oferite de bugetul de venituri și cheltuieli permite întreprinderilor, indiferent de natura și volumul activității lor, să realizeze indicatori superiori de eficiență, să valorifice în condiții tot mai bune potențialul de care dispun.

Emil CIOFLAN
Costinel LAZĂR
Alexandru PASCAL

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Planul la extracția cărbunelui — îndeplinit ritmic, lună de lună

PLANUL DE PRODUCȚIE la o serie de produse miniere a fost realizat și chiar depășit în 1981 la unele sortimente : huilă mixtă și șlam (peste 600 mii tone), dolomită (peste 140 mii tone), bentonită (circa 23 mii tone), caolin preparat, argilă refractară, calcar etc. În același timp, în alte sectoare prevederile de plan nu au fost realizate (la lignit, cărbune brun, huilă spălată pentru cocs și semicocs, precum și la minereuri neferoase).

Situația se datorează faptului că în unitățile care realizează astfel de produse nu au fost luate măsuri corespunzătoare pentru folosirea la capacitatea disponibilă a utilajelor din dotare, îndeosebi prin reducerea sau chiar eliminarea timpilor neproductivi. Bunăoară, la principalele mecanisme gradul de utilizare a timpului disponibil de lucru a fost mai mic decît nivelul planificat ; la excavatoare cu roți și cupe — 45,5% la Combinatul minier Rovinari și 53,4% la Combinatul minier Motru — față de 75% prevăzut în plan ; la combine de abataj — 75,4% la Combinatul minier Valea Jiului și 65,4% la Combinatul minier Rovinari — față de 87% planificat etc. O altă cauză a neîndeplinirii planului la unele produse o constituie întîrzierile în punerea în funcțiune a noilor capacități de producție (minele Roșința I, Cojmănești), carierele Tismana, Pesteana, Rovinari Est și altele.

Pentru 1982 planul de producție la principalele produse miniere prevede creșteri însemnate față de anul precedent : 119% la cărbune total, 109,7% la cupru în concentrate, 105,9% la zinc în concentrate, 102% la plumb în concentrate, 121% argilă refractară ș.a. O condiție esențială pentru realizarea acestor prevederi o constituie **punerea la termen în funcțiune a tuturor capacităților noi de producție, precum și a celor restante din anul trecut.** În acest scop este necesară concentrarea forțelor pe obiectivele prioritare, accelerarea lucrărilor de decopertare și organizare a celor de exploatare. În același timp se impune **executarea la timp și în bune condiții a lucrărilor de revizii, intreținere și reparații a utilajelor din dotare,** prin specializarea brigăzilor de intervenții, precum și prin ridicarea calificării profesionale a întregului personal ce le deservește.

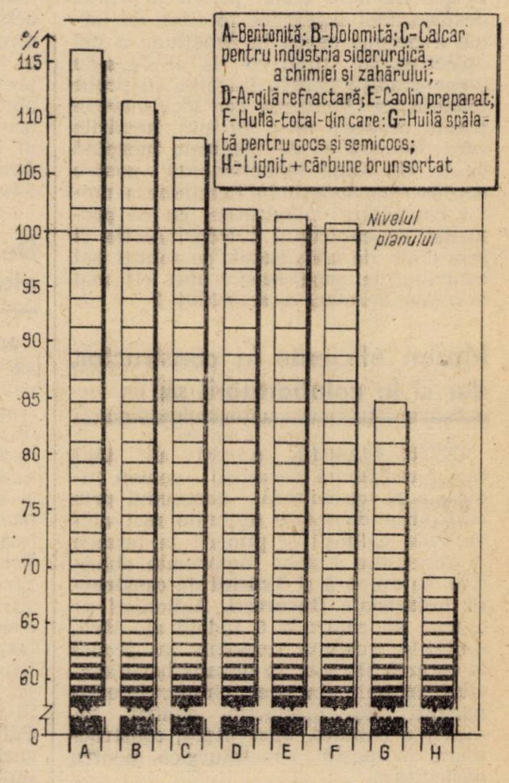

Nivelul realizării planului pe 1981 la unele produse din industria minieră

Noile capacități de producție — în funcțiune la termenele planificate

PUNEREA LA TERMEN ÎN FUNCȚIUNE a noilor capacități prevăzute pentru acest an constituie unul din obiectivele majore ale tuturor factorilor implicați în procesul investițional — de la constructor și pînă la beneficiar. Pe de o parte, pentru constructor, darea la timp în funcțiune sau în devans a obiectivelor prevăzute înseamnă realizarea planului fizic și valoric, recuperarea cheltuielilor ocazionate de organizarea de șantier și desfășurarea producției și, în final, așezarea întregii activități pe principiile autogestiunii economico-financiare. Pe de altă parte, întreprinderile beneficiare își pot realiza producția planificată pe noile capacități, îndeplinind în același timp, în întregime, indicatorii valorici de eficiență. Pornind tocmai de la importanța acestui proces, încă din anul precedent, au fost luate măsuri care să asigure din vreme condițiile necesare unei bune derulări a activității investiționale — deschiderea finanțării, eliberarea terenurilor, asigurarea documentațiilor tehnice, pregătirea șantierelor, contractarea materialelor și a instalațiilor tehnologice etc. Și aceasta cu atît mai mult cu cît la obiectivele de plan din 1982 se mai adaugă și cele nerealizate în anii precedenți.

După cele două luni și jumătate încheiate din 1982, activitatea pe șantierele de construcții-montaj, favorizată în general de o vreme prielnică pentru desfășurarea lucrărilor în timp de iarnă, a permis darea în funcțiune a noi obiective, în timp ce la altele s-au creat condiții pentru intrarea în probe tehnologice. Ponderea cea mai mare în planul pe acest an o au însă, lucrările care urmează să fie realizate începînd cu tr. II. Cum se acționează pentru accelerarea punerii în funcțiune a noilor capacități planificate, cu ce probleme se confruntă întreprinderile și șantierele de construcții, ce soluții pot contribui la asigurarea unei cît mai normale derulări a activității ?

Măsuri eficiente la constructor, dar și la colaboratorii săi

ÎNTRE MARILE unități ale țării care realizează investiții pentru industrie și agricultură, cunoscută prin realizările deosebite obținute mai ales pe linia calității și punerii la termen în funcțiune a unor importante obiective, se numără și **Trustul de construcții industriale București.** Acționînd pe o rază ce cuprinde 8 județe ale țării, unitățile trustului respectiv au predat la termen și chiar în devans beneficiarilor, în anii din urmă, importante capacități de producție pentru industriile chimică, alimentară, constructoare de mașini, metalurgică, pentru agricultură.

Pentru ca întreaga activitate să se deruleze în condițiile respectării principiilor mecanismului economico-financiar și să asigure realizarea tuturor obligațiilor contractuale, trustul și unitățile sale au acordat o atenție deosebită problemelor privitoare la **organizarea superioară a șantierelor, mecanizarea și industrializarea lucrărilor, întărirea colaborării cu toți factorii investiționali.** Din experiența proprie a rezultat că, atunci cînd toate condițiile necesare pregătirii investițiilor sînt asigurate din vreme, activitatea constructorului se desfășoară normal, predarea și intrarea în funcțiune a noilor capacități se efectuează la termenul fixat. Astfel, **în anul trecut, datorită colaborării între beneficiar și constructor în rezolvarea problemelor privitoare la elaborarea proiectelor, avizarea, finanțarea, contractarea de utilaje etc., lucrările de execuție a unor importante obiective s-au derulat în bune condiții, numeroase capacități fiind date în funcțiune înainte de termen.** Este vorba de capacitățile de producție de la C.O.S. Tîrgoviște (trăgătoria de bare, sector oțelărie, laminorul degrosisor), I.S.P.S. Buzău (secția inserții metalice, I.U.P. etapa a treia și a patra), Întreprinderea de frigidere Găești, Turnătoria de fontă de la Rîmnicu Sărat, Instalația de peroxizi organici București, Fabrica de brînzeturi Roșiori, complexele de porci Bîlciurești și Buzău etc. Și exemplele pot continua.

Realizările puteau fi însă și mai mari dacă pe toate șantierele s-ar fi acționat cu fermitate pentru îndeplinirea integrală a planului și predarea în termen a capacităților de producție prevăzute. Bunăoară, din cele 174 de obiective și capacități de producție prevăzute, au fost puse în funcțiune în 1981 doar 74, 10 obiective fiind în faza de recepție, iar alte 4 în probe tehnologice.

De ce unele stadii fizice planificate nu s-au realizat ?

NEREALIZAREA integrală a stadiilor fizice planificate este, în primul rînd, rezultatul unor deficiențe care s-au manifestat în activitatea trustului, legate de organizarea producției la fiecare grup de șantiere, de respectarea strictă a disciplinei tehnologice și de plan, de menținere a unor neajunsuri pe filiera constructor — furnizor de materiale — beneficiar. Este vorba, înainte de toate, de nepregătirea temeinică a unor investiții. La sfîrșitul anului trecut existau, de exemplu, un număr de 34 de investiții neaprobate și nefinanțate, avînd o valoare de plan de aproximativ 72 mil. lei. Întîrzieri s-au manifestat, de pildă, în execuția lucrărilor șantierului nr. 3 Călărași, datorate insuficientelor măsuri luate pentru executarea demolărilor și pregătirea corespunzătoare a amplasamentelor necesare.

În această situație numai simpla intervenție la beneficiari, a conducerii șantierului, pentru urgentarea rezolvării problemelor legate fie de deschiderea finanțării lucrărilor, fie pentru asigurarea amplasamentelor noilor obiective, s-a dovedit, în cele mai multe cazuri, insuficientă. De aceea, pentru perioada următoare, conducerea trustului a luat **măsura ca să nu mai înscrie în planul său de execuție decît acele lucrări care au asigurate în întregime condițiile necesare.** Măsura a determinat, pe majoritatea beneficiarilor, să acționeze din vreme pentru **urgentarea rezolvării unor faze ale procesului investițional,** în special cele privitoare la deschiderea finanțării, asigurarea amplasamentelor, definitivarea documentațiilor de execuție etc.

Pe de altă parte, unele situații de neîncadrare în graficele de execuție s-au datorat **livrării neritmice a materialelor de construcții pe șantiere.** Au fost chiar cazuri de stagnări în producție ca urmare a lipsei acute, în unele perioade, de ciment (grupurile de șantiere Slobozia și Teleorman), a nerespectării graficelor de livrare a prefabricatelor, (șantierul Călărași, Complexele de creștere a porcilor Ialomița), etc.

Aducerea furnizorilor în fața arbitrajului, pentru stabilirea daunelor provocate prin neonorarea la termen a contractelor, a rezolvat în puține cazuri litigiile existente. Penalizarea materială a unora dintre aceștia nu a dus, cum era de așteptat, la îmbunătățirea aprovizionării șantierelor cu materialele deficitare. În aceste condiții producătorii materialelor respective trebuie să adopte măsurile necesare pentru livrarea în întregime a cantităților prevăzute în contracte. Pe lîngă acesta s-au prevăzut și măsuri pe fiecare șantier în vederea înlăturării risipei, pentru o mai bună gospodărire și utilizare a tuturor materialelor.

Prin aceste acțiuni se preconizează asigurarea în acest an a condițiilor necesare desfășurării ritmice a activității pe șantiere, eșalonării corespunzătoare a lucrărilor pe brigăzi și locuri de muncă, încadrării în graficele de execuție, cu consecințe directe asupra respectării termenelor de predare a capacităților de producție.

Eforturi conjugate pentru realizarea tuturor prevederilor planului

ÎN 1982, la nivelul trustului, urmează să fie predate beneficiarilor un număr de 183 noi obiective de investiții, atît în industrie cît și în agricultură, din care 40 în continuare din anul trecut,

B. VASILE
C. BÂRNEA

(Continuare în pag. 15)

Toate forțele de la sate – concentrate în campania agricolă de primăvară

CAMPANIA AGRICOLĂ DE PRIMĂVARĂ din acest an se desfășoară sub semnul măsurilor luate de conducerea partidului și statului nostru pentru perfecționarea întregii activități din acest important sector de producție și creșterea cointeresării materiale a mecanizatorilor, cooperatorilor, colectivelor întreprinderilor agricole de stat, a tuturor celor ce lucrează în agricultură. Complexul de măsuri stabilite la recenta plenară a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor stau în atenția tuturor unităților, a organelor agricole județene.

Cerința imperativă a acestor zile este ca pretutindeni — și în mod deosebit în județele din sudul, sud-estul și sud-vestul țării — **să fie mobilizate puternic mijloacele tehnice și forțele umane din agricultură pentru a se intensifica ritmul însămînțărilor,** astfel încît să se încheie cît mai repede semănatul culturilor din prima epocă. Potrivit programului stabilit la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, în toate sectoarele de activitate s-au luat măsuri pentru buna pregătire a campaniei de primăvară. Un accent deosebit a fost pus pe pregătirea ogoarelor de primăvară pentru însămînțări (451,5 mii ha), fertilizarea semănăturilor de toamnă (3 150 mii ha) și a culturilor de primăvară (2 500 mii ha), pregătirea patului germinativ și semănatul culturilor (5 980 mii ha). Totodată, se întreprind acțiuni susținute în pomicultură, viticultură, legumicultură, precum și în domeniul pajiștilor și fineților.

La culturile de cîmp atenția se concentrează asupra terminării arăturilor, a transportului și împrăștierii de îngrășăminte naturale, fertilizarea fazială a semănăturilor de toamnă — cu prioritate a suprafețelor care nu au primit la însămînțare dozele corespunzătoare de îngrășăminte. Se cer, de asemenea, respectate **amplasarea culturilor stabilite pe baza lucrărilor de zonare a teritoriului** — pentru a asigura condițiile tehnologice necesare fiecărei plante — precum și normele de sămînță la hectar pentru toate culturile, caracteristicile soiurilor și hibrizilor, astfel încît să se asigure densitatea de boabe germinabile stabilită.

Lucrări de bază se execută și în horticultură. Trebuie asigurate, în conformitate cu programul întocmit, **semințe de legume și cartofi la nivelul necesarului** în fiecare unitate agricolă cultivatoare, repararea și revizuirea solariilor, producerea răsadurilor de legume pe cele 1 615 ha de sere înmulțitor, solarii și răsadnițe. Totodată, se impun realizarea integrală a suprafețelor prevăzute pentru producerea de semințe și material săditor legumicol și aplicarea tehnologiilor de cultură capabile să garanteze, în 1983, obținerea întregului necesar din producția internă.

În pomicultură și viticultură se desfășoară acțiuni susținute în vederea organizării și înființării de **plantații noi**, precum și desfacerii materialului săditor pentru gospodăriile populației, la nivelul solicitărilor. De asemenea, continuă acțiunea de încheiere a contractelor cu unitățile socialiste și în mod deosebit cu gospodăriile populației, privind livrarea produselor horticole la fondul de stat.

Pentru asigurarea executării la timp și de bună calitate a lucrărilor agricole din campania de primăvară, la toate secțiile și brigăzile de mecanizare s-au verificat **calitatea reparațiilor, reglarea și pregătirea fiecărui utilaj** pentru condițiile în care el va lucra. Paralel cu pregătirea utilajelor agricole, s-a acordat o atenție deosebită și instruirii tuturor mecanizatorilor, instruirii cooperatorilor, a personalului tehnic, economic și de alte specialități pentru conducerea tractoarelor.

Acțiuni importante au loc și în alte sectoare de activitate din agricultură. La fiecare fermă de producție se urmărește **stabilirea locurilor de amplasare a taberelor de cîmp** și asigurarea din timp cu tot ceea ce este necesar pentru a desfășura o activitate continuă și eficientă în toată perioada campaniei de primăvară.

În cele ce urmează ne vom referi la unele aspecte ale pregătirii și desfășurării campaniei de primăvară într-unul din județele cu pondere în agricultură: Tulcea.

În nordul Dobrogei, primăvara a intrat pe deplin în drepturile sale. Creșterea temperaturilor zilnice favorizează zvîntarea terenului, deci și declanșarea marilor acțiuni agricole, specifice acestui sezon. Una din acestea o constituie însămînțările de primăvară, acțiune ce trebuie realizată în județ pe aproximativ 157 mii de hectare.

De pe acum, lucrările au un ritm bun în cadrul consiliilor unice agroindustriale Mahmudia, Tulcea și Babadag.

Pentru buna desfășurare a lucrărilor agricole de primăvară, specialiștii de la direcția generală județeană pentru agricultură și industrie alimentară, trustul pentru mecanizarea agriculturii, precum și cei de la trustul întreprinderilor agricole de stat urmăresc zi de zi **realizarea programului de măsuri** privind organizarea și desfășurarea lucrărilor din prima campanie agricolă a acestui an. La rîndul lor, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste își organizează și desfășoară întreaga activitate pe bază de programe concrete privind executarea la timp și în cele mai bune condiții a tuturor lucrărilor.

Un rol deosebit se acordă amplasării culturilor agricole. Crearea condițiilor de aplicare a unei rotații rationale la toate culturile, respectarea amplasării acestora în cadrul asolamentelor întocmite la nivelul fiecărei unități și consiliu determină premisele unor sporuri de recolte, cu un consum redus de resurse materiale și umane. Planificîndu-se culturi din soiuri și hibrizi cu perioadă scurtă de vegetație, adaptate condițiilor de sol și climă din această parte a țării, care permit eliberarea mai devreme a terenului, sînt realizate condiții pentru semănatul în timp optim a culturilor din toamnă.

Există toate condițiile ca însămînțările din această primăvară să fie efectuate la timp și la un nivel calitativ ridicat. Repararea tractoarelor și a celorlalte utilaje agricole s-a încheiat la timp, datorită și măsurii luate de organele județene de specialitate ca o serie de piese de schimb necesare să fie asimilate și confecționate pe plan local.

În vederea generalizării în toate unitățile a noilor norme de consum în hrana animalelor, pe bază de **porumb știuleți** sub formă de pastă, conducerile consiliilor unice și ale unităților de stat și cooperatiste au acționat pentru **însămînțarea în ogor propriu și în cultură dublă numai în condiții de irigare** și pe terenuri joase, suprafețele repartizate fiind suficiente pentru producerea cantităților de furaje necesare pe întregul an agricol 1982—1983. De asemenea, curățirea terenurilor de resturi vegetale, corectarea arăturilor, executarea corespunzătoare a capetelor și desființarea drumurilor care nu sînt prevăzute în schițele de organizare a asolamentelor contribuie la pregătirea unui bun pat germinativ, cu efecte pozitive în realizarea unor producții mari. Folosind în acest scop grape cu discuri sau combinatoare (în funcție de starea terenului și cultura ce urmează a fi însămînțată) se asigură o bună calitate a lucrărilor și se evită pierderea apei din sol. Totodată, la pregătirea terenului se folosesc agregate de mașini care asigură — în funcție de tehnologie — printr-o singură trecere lucrările de erbicidare, mobilizarea solului, nivelarea acestuia, semănat etc.

Folosirea rațională a însemnatelor resurse de **gunoi de grajd** — existente în cadrul unităților agricole — au permis unităților din județul Tulcea să transporte și să împrăștie pe terenurile

ce le au în folosință, pînă la 12 martie, peste 213 mii de tone (92% din cantitatea planificată).

Tehnologiile culturilor preconizate a fi semănate în primăvara acestui an pe suprafețele agricole ale unităților specializate din județ, reclamă însă și **utilizarea unei anumite cantități de îngrășăminte chimice,** indispensabilă pentru obținerea producțiilor agricole planificate. Dar, față de necesarul planificat, cantitatea de îngrășăminte recepționată este încă nesemnificativă. Din această cauză, au rămas nefertilizate 14 mii ha pentru grîu și 8 mii ha pentru orz. **Unitățile chimice producătoare de îngrășăminte, cu care întreprinderile agricole din județul Tulcea au încheiat contracte (combinatele din: Craiova, Făgăraș, Bacău, Săvinești și Turnu Măgurele) nu și-au onorat obligațiile contractuale pînă la declanșarea campaniei de însămînțări.** (Așa, de exemplu, din cele 1 147 tone de îngrășăminte pe bază de azot contractate cu combinatul din Craiova nu s-au primit decît 273 tone, iar din cele 1 559 tone de îngrășăminte complexe cu termen de livrare în trimestrul I, de la aceeași unitate, nu s-a primit nici un kilogram).

Starea de vegetație a culturilor însămînțate în toamnă este urmărită permanent și se stabilesc măsurile corespunzătoare pentru fiecare situație în parte. Se examinează fiecare parcelă cultivată, depistîndu-se cele care au fost compromise total, în vederea întoarcerii și reînsămînțării cu porumb boabe.

În ce privește asigurarea cu semințe, unitățile agricole din județ au intrat în posesia întregii cantități necesare în această campanie, corespunzătoare din punct de vedere calitativ. Trustul horticulturii, împreună cu conducerile unităților, ale consiliilor unice și cu consiliile populare, organizează **producerea pe plan local a întregului necesar de răsaduri,** un accent deosebit punîndu-se pe asigurarea calității lor corespunzătoare.

Măsurile tehnico-organizatorice luate de conducerea agriculturii județului Tulcea au permis o **amplasare rațională a culturilor.** Astfel, cultura porumbului pentru boabe este amplasată după leguminoase, cereale păioase și culturi prășitoare, asigurînd o rotație corespunzătoare. Se respectă, de asemenea, **densitatea plantelor** la hectar care, în cazul porumbului pentru boabe, variază de la 45 la 55 mii de plante la hectar în sistem neirigat și între 60 și 65 mii în sistem irigat. Respectarea acestor densități, conjugată cu ceilalți factori de producție (administrarea cantității optime de îngrășăminte, cantității de apă etc.) va face posibilă realizarea unor producții de 4 000, respectiv 6 000 kg la hectar.

Dintre plantele ce urmează a fi însămînțate în prima epocă, un rol deosebit îl are sfecla de zahăr. Fiind o cultură pretențioasă, ea necesită pregătirea unui pat germinativ corespunzător, care poate asigura o germinare și o răsărire uniformă și explozivă plantelor. Specialiștii agronomi au în atribuții verificarea fiecărei sole, urmărind starea de vegetație a plantelor și cantitatea de apă existentă în sol. Semănatul trebuie să înceapă imediat ce utilajele pot intra în teren; întîrzierea lui poate determina o reducere a randamentelor la hectar, chiar și cu circa 10 tone.

Un loc central în campania agricolă de primăvară îl are cultura florii soarelui. Pe lîngă asigurarea unei densități la hectar corespunzătoare, o atenție deosebită se acordă **selectării semințelor** și cunoașterii puterii lor germinative.

Pentru urgentarea însămînțării plantelor din prima epocă și a reducerii consumului de carburanți și lubrifianți s-au constituit deja 104 tabere de cîmp pentru mecanicii agricoli, iar în sectorul agriculturii cooperatiste au luat ființă 234 formații de mecanizatori.

În ce privește **plantațiile de vii și pomi** din județ, un accent deosebit se pune pe **realizarea în termen a desfundării terenului** pentru plantările noi, pe o suprafață de 860 hectare. Lucrările care se execută acum determină în mare măsură nivelul viitoarei recolte de fructe, precum și dezvoltarea în perspectivă a acestui sector. În iarna care a trecut s-a desfășurat o amplă acțiune pentru fertilizarea terenurilor cu îngrășăminte organice.

Lucrarea de bază ce se desfășoară în aceste zile în podgoriile județului o constituie tăierile la vie. Există baza materială și forța de muncă necesare executării în timp optim a acestor lucrări de mare însemnătate pentru producțiile ce urmează a fi realizate.

În scopul realizării unui semănat de bună calitate, cadrele de specialiști, împreună cu șefii secțiilor de mecanizare au asigurat **verificarea tehnică și efectuarea obligatorie a probelor la semănătorile ce se folosesc în campania de primăvară** (mai ales în ce privește mecanismul de distribuție). Lucrul la semănatul culturilor este astfel organizat, încît să se încheie în 3—4 zile la sfecla de zahăr și floarea soarelui, în 10—11 zile la cartofi și în 14—15 zile la porumb și soia. Pentru ca sfecla de zahăr să atingă la timp maturitatea tehnică, însămînțarea acestei plante se efectuează cu prioritate.

Specialiștii agricoli din județ stabilesc prin calcul, pe baza calității semințelor, densitățile optime pe fiecare cultură, soi, hibrid, parcelă potrivit reglementărilor în vigoare; pentru menținerea acestora pînă la recoltare se va face obligatoriu recepția densităților la răsărire, după executarea lucrărilor mecanice și manuale de întreținere.

În vederea executării la timp a tuturor lucrărilor de pregătire a terenurilor și însămînțarea culturilor de primăvară pe terenurile cu exces de umiditate, se procedează la **evacuarea apei** pe suprafețele cu rețea de desecare — prin punerea în funcțiune a tuturor agregatelor de pompare, iar pe suprafețele neamenajate — prin executarea manuală de rigole, șanțuri de scurgere și canale. De asemenea, sînt mobilizate forțe pentru decolmatarea canalelor de desecare, curățirea acestora de vegetație, executarea lucrărilor de reparații în stațiile de pompare și rețeaua de evacuare. În paralel, se depun eforturi susținute pentru **pregătirea sistemelor de irigații,** prin înlăturarea defecțiunilor existente în funcționare, decolmatarea canalelor deschise, repararea conductelor îngropate și revizuirea stațiilor de pompare, a agregatelor tehnice, a vanelor, a hidranților și a echipamentelor de irigații. Punerea în funcțiune a capacității restante din 1981 (de 16 mii hectare) și a celor planificate a se realiza în acest an (10 mii hectare) în sistemul Dăieni — Ostrov — Peceneaga face necesară impulsionarea ritmului de execuție pe șantierele de hidroameliorații ale județului.

În domeniul producției de pășuni și fînețe, s-au stabilit programe privind executarea lucrărilor de regenerare a pajiștilor degradate, reînsămînțări, supraînsămînțări, lucrări antierozionale, combaterea excesului de umiditate, fertilizarea cu îngrășăminte chimice și organice. Se extind acțiunile de masă pentru curățirea pășunilor, folosindu-se contribuția în muncă a crescătorilor de animale.

Acțiuni importante se desfășoară și în horticultură. Realizarea producțiilor planificate de legume a făcut necesară amplasarea acestor culturi numai pe suprafețele irigate și care prezintă siguranță în funcționare. Se extind, totodată, acțiunile de reparare și pregătire a solariilor existente și se va continua acțiunea de construire de noi solarii la unitățile agricole și la gospodăriile populației, acordîndu-se o atenție deosebită pregătirii terenului, acoperirii solariilor și plantării acestora cu speciile de legume stabilite.

În toate unitățile agricole trebuie urmărit ca lucrările să se desfășoare la timp și de bună calitate, pe bază de programe de lucru săptămînale, cu specificarea indicilor de calitate conform tehnologiilor fiecărei culturi. Întreaga **activitate de producție se va desfășura pe echipe, pe sistemul acordului global,** iar la baza tarifelor de retribuire va sta consumul pe manoperă rezultat din tehnologiile diferențiate pe nivele de producție și grad de mecanizare și chimizare.

În săptămîna ce urmează este necesar să se execute ultimele lucrări, ceea ce impune ca mijloacele mecanice și forțele umane din agricultură să fie mobilizate în cîmp, în grădinile de legume, în livezi și vii, unde să se muncească cu hărnicie și răspundere din zori și pînă seara tîrziu. Cadrele de conducere și specialiștii din unitățile agricole, organele de specialitate județene au datoria să acționeze energic pentru mobilizarea tuturor forțelor de la sate, să organizeze temeinic munca mecanizatorilor și cooperatorilor.

Gh. N. IOSIF

60 de ani de la crearea U.T.C.

Tineretul, o puternică forţă revoluţionară în lupta împotriva asupririi, pentru independenţă şi socialism

ANIVERSÂM în acest început de primăvară — într-o atmosferă de puternică emulaţie creatoare a întregului popor — 60 de ani de la făurirea Uniunii Tineretului Comunist şi un sfert de veac de la înfiinţarea Uniunii Asociaţiilor Studenţilor Comunişti — evenimente de referinţă în istoria mişcării revoluţionare şi democratice de tineret din România. Este aceasta expresia deosebitei preţuiri pe care întregul nostru popor o acordă îndelungatelor tradiţii de luptă ale organizaţiei revoluţionare de tineret, gloriosului nostru trecut istoric în care tînăra generaţie s-a implicat cu toată dăruirea şi entuziasmul său patriotic.

Actul istoric săvîrşit în urmă cu şase decenii — făurirea Uniunii Tineretului Comunist — a încununat, în mod obiectiv, o vastă şi bogată experienţă revoluţionară acumulată de mişcarea de tineret din România de la apariţia şi afirmarea sa pe scena vieţii social-politice a ţării la mijlocul veacului trecut — perioadă în care tînăra generaţie, organizaţiile sale s-au manifestat ca o puternică şi dinamică forţă politică. **„În istoria îndelungată a poporului român** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — în luptele desfăşurate de-a lungul secolelor împotriva asupririi naţionale, pentru libertate şi dreptate socială, tineretul şi-a adus din plin contribuţia, a dat nenumărate jertfe. În realizarea unirii şi a formării statului naţional român, în războiul de independenţă, în răscoalele din 1907 şi în atîtea alte momente importante din lupta poporului român, imensa majoritate a tineretului a fost întotdeauna de partea forţelor progresiste, contribuind la formarea şi dezvoltarea statului naţional unitar, la progresul general al patriei noastre".**

O atare realitate istorică îşi are temeiul în apariţia şi dezvoltarea mişcării de tineret ca parte componentă a mişcării muncitoreşti şi socialiste, sub înrîurirea căreia a acţionat în permanenţă — fapt ce a influenţat şi determinat în mod hotărîtor procesul său de maturizare politico-ideologică, de orientare fermă pe direcţia de acţiune revoluţionară, patriotică, a partidului politic al clasei muncitoare făurit în 1893. Făurirea Uniunii Tineretului Comunist a fost o cerinţă obiectivă determinată de profundele mutaţii survenite în societatea românească postbelică, justificată de rolul ce revenea tinerei generaţii în amplul proces de consolidare şi transformare democratică a statului naţional unitar român. Unirea tuturor forţelor tineretului revoluţionar de pe întreaga cuprindere a meleagurilor româneşti — problemă fundamentală a mişcării de tineret din perioada de după Marea Unire — într-o organizaţie comunistă unică crea cadrul politic adecvat afirmării tinerei generaţii pe scena vieţii social-politice a ţării, participării sale la lupta partidului clasei muncitoare pentru a imprima un curs democratic dezvoltării societăţii româneşti. Un proces amplu, profund, care va însuma în finalul său contribuţia decisivă a Partidului Comunist Român, preocuparea sa statornică pentru situarea mişcării de tineret pe temeiul programului şi acţiunii comuniste.

Eforturile stăruitoare depuse de partidul comunist, de mişcarea revoluţionară de tineret şi-au găsit împlinirea firească şi necesară în cadrul Conferinţei generale a tineretului socialist din 19—20 martie 1922 care a sintetizat, prin întreaga desfăşurare a lucrărilor sale şi prin hotărîrile adoptate, rezultatele majore pe care le punea în evidenţă întreg procesul istoric de dezvoltare, întreaga experienţă revoluţionară dobîndită de-a lungul deceniilor de tînăra generaţie. Reunind la Bucureşti, capitala României întregite — pentru prima dată în istoria mişcării revoluţionare de tineret — reprezentanţi ai organizaţiilor din toate provinciile ţării, Conferinţa a pus bazele organizaţiei unice, consecvent revoluţionară a tineretului — Uniunea Tineretului Comunist — aflată sub conducerea nemijlocită a partidului comunist.

Făurirea în martie 1922 a Uniunii Tineretului Comunist a reprezentat un moment de cea mai mare însemnătate în istoria mişcării revoluţionare şi democratice de tineret din ţara noastră, un eveniment care a înrîurit decisiv evoluţia gîndirii şi practicii politice a tinerei generaţii, angajarea sa activă în toate marile bătălii desfăşurate de partidul comunist pentru promovarea şi apărarea intereselor fundamentale — economice, sociale şi politice — ale maselor muncitoare, pentru salvgardarea independenţei şi suveranităţii naţionale a României şi integrităţii sale teritoriale. **„Formarea în 1922 a Uniunii Tineretului Comunist, la un an după crearea Partidului Comunist Român** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — a constituit un moment crucial în istoria mişcării revoluţionare de tineret... Se poate spune că Uniunea Tineretului Comunist a desfăşurat în toată perioada ilegalităţii o intensă activitate de organizare a tineretului, de conducere a luptelor sale alături de clasa muncitoare, de toate forţele revoluţionare şi progresiste din România".**

Confruntată încă din primii ani de existenţă cu mari greutăţi — în primul rînd cele provocate de scoaterea sa în afara legilor în vara anului 1924 — Uniunea Tineretului Comunist a acţionat — în spiritul indicaţiilor partidului comunist şi cu sprijinul său direct — pentru adaptarea şi perfecţionarea construcţiei sale organizatorice potrivit noilor condiţii de ilegalitate, concomitent cu utilizarea tuturor formelor de manifestare publică, a elaborat o platformă politică în care au fost incluse aspiraţiile fundamentale — economice, sociale şi politice — ale tuturor categoriilor de tineri. O atare orientare a înlesnit menţinerea şi dezvoltarea legăturilor Uniunii Tineretului Comunist cu cele mai largi categorii sociale ale tinerei generaţii, afirmarea sa — printr-o intensă activitate propagandistică şi politico-ideologică (publicaţii ilegale, manifeste şi broşuri, manifestări cultural-artistice, sportive şi turistice) — drept o veritabilă şcoală de educaţie revoluţionară, patriotică a partidului comunist în rîndurile tineretului.

Ascendenţa spiritului revoluţionar din mişcarea comunistă de tineret îşi va găsi o primă şi deosebit de concludentă manifestare în timpul marilor confruntări sociale ale proletariatului român din anii crizei economice cînd, mobilizaţi de U.T.C., tinerii muncitori, ţărani, elevi şi studenţi — comunişti, socialişti, social-democraţi sau neorganizaţi —, într-o deplină unitate de acţiune, s-au integrat tumultului revoluţionar, fiind pretutindeni prezenţi, la marile manifestaţii şi demonstraţii de stradă, în comitetele de acţiune, în comitetele şi pichetele de grevă, în gărzile de autoapărare, susţinîndu-şi cu fermitate revendicările legitime. Iar eroicele bătălii de clasă ale petroliştilor şi ceferiştilor din ianuarie-februarie 1933 aveau să polarizeze — pe baza aceloraşi deziderate economice, sociale şi politice majore — marea masă a tineretului muncitor, a elevilor şi studenţilor, a tinerilor din unităţile militare care în acele împrejurări au făcut dovada unui înalt spirit de solidaritate muncitorească.

Cu experienţa acumulată în aceste ample bătălii de clasă, Uniunea Tineretului Comunist s-a manifestat, în anii ce au urmat, ca un viguros detaşament de frunte al mişcării antifasciste româneşti, în lupta pentru apărarea democraţiei şi culturii.

dr. Constantin PETCULESCU

(Continuare în pag. 13)

Participarea activă a tinerilor la dezvoltarea economico-socială a patriei

ANIVERSĂM în această primăvară 60 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și 25 de ani de la înființarea Uniunii Asociației Studenților Comuniști din România, evenimente istorice în viața tinerei generații din țara noastră, întîmpinate de întregul tineret printr-o deplină angajare în înfăptuirea prevederilor celui de-al doilea an al cincinalului, în realizarea hotărîrilor de excepțională însemnătate adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. a indicațiilor și orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu. Acum, în aceste momente de aniversare ne apare mai limpede ca oricînd, privind retrospectiv drumul glorios parcurs de organizația revoluționară a tineretului, contribuția însemnată pe care Uniunea Tineretului Comunist sub conducerea directă, înțeleaptă și clarvăzătoare a partidului, a adus-o la procesul revoluționar de eliberare națională și socială, de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Impulsionate încă din ilegalitate de activitatea însuflețită, plină de dăruire și entuziasm revoluționar, lucidă și matură a tovarășului Nicolae Ceaușescu, eforturile depuse astăzi de întregul tineret al patriei, de organizația sa revoluționară pentru dezvoltarea economico-socială a patriei reflectă din plin profunda recunoștință a tinerei generații față de partid, față de secretarul său general, pentru minunatele condiții de muncă, viață și învățătură ce i-au fost create.

Uniunea Tineretului Comunist, reunind în rîndurile sale peste 3,2 milioane de tineri muncitori, tineri intelectuali, elevi, studenți, militari, români, maghiari, germani, și de alte naționalități formați și educați la școala exigentă a muncii, într-un climat nou eliberat de spectrul mizeriei și al exploatării sociale, participă din plin, alături de întregul nostru popor, la edificarea socialismului și comunismului în patria noastră.

Făurirea unei societăți, mai bune și mai drepte presupune și participarea conștientă, angajarea plenară a tineretului alături de întregul popor în acest complex proces de transformări revoluționare. O premisă esențială a antrenării maselor largi de tineri, a valorificării superioare a înaltului potențial de muncă și creație al acestora o constituie înțelegerea aprofundată a politicii partidului, a concepției revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cu privire la căile și metodele de aplicare creatoare a legilor și principiilor generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile specifice, naționale și istorice ale țării noastre. Iată de ce Uniunea Tineretului Comunist și Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România desfășoară o intensă activitate ideologică, politică și cultural-educativă în rîndul tineretului sporindu-și preocupările pentru însușirea de către tineri a ideilor comuniste, pentru ca acestea să devină convingeri ferme, în vederea formării omului nou, constructor conștient al societății socialiste și comuniste în patria noastră.

Potrivit prevederilor „Programului unitar privind educarea comunistă, revoluționară, prin muncă și pentru muncă a tinerei generații din patria noastră, participarea tot mai activă a întregului tineret la înfăptuirea obiectivelor Programului P.C.R." adoptat de Forumul tinerei generații, îndeplinirea exemplară a sarcinilor economice, principalul domeniu al afirmării energiilor sale creatoare constituie pentru tînăra generație, pentru organizația sa revoluționară obiectivul central al întregii sale activități. Acționînd în spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, al hotărîrilor și angajamentelor asumate la Forumul tinerei generații, Uniunea Tineretului Comunist se situează în primele rînduri ale întrecerii socialiste. Întrecerea utecistă „Tineretul — factor activ în realizarea obiectivelor deceniului științei, tehnicii, calității și eficienței", importantă pîrghie politico-organizatorică de mobilizare a tineretului la înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare economico-socială a patriei, antrenează peste 2 milioane de tineri muncitori, țărani, ingineri și tehnicieni. Creșterea preocupării și răspunderii organizațiilor U.T.C. pentru valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, energiei și combustibilului s-a concretizat în anul 1981 în economii în valoare de peste 1,1 miliarde lei. O atenție deosebită, în concordanță cu complexitatea sarcinilor dezvoltării economice, a fost acordată activității de ridicare a nivelului de calificare și perfecționare a pregătirii profesionale a tineretului, organizării și desfășurării concursurilor profesionale, la care în fazele de masă, au fost antrenați peste 1,4 milioane de tineri. Cuprinderea unui număr cît mai mare de tineri în cadrul inițiativei „Educație-economie-energie" se constituie ca o preocupare constantă a organelor și organizațiilor U.T.C. pentru sporirea contribuției tinerei generații la soluționarea unor obiective prioritare privind dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, creșterea gradului de valorificare a resurselor refolosibile.

Pe de altă parte valoarea lucrărilor desfășurate în cele 11 șantiere naționale, 38 șantiere județene și 217 șantiere locale se va ridica numai în anul 1982 la peste 2 262 565 000 lei adică cu 750 milioane lei mai mult decît în anul 1981.

La sate, cei peste 319 000 de tineri cuprinși în cadrul întrecerii uteciste „Tineretul — prezență responsabilă în înfăptuirea unei profunde revoluții în agricultură", acționează cu energie pentru sporirea producției vegetale și animale prin introducerea celor mai noi metode agrotehnice. În unitățile agricole funcționează peste 320 de „Agrocluburi" inițiate de Uniunea Tineretului Comunist reunind peste 12 000 de tineri, adevărate nuclee de promovare a progresului științific și tehnic în acest important domeniu al economiei naționale. În paralel, organizația de tineret acționează larg în rîndul tineretului sătesc pentru continua ridicare a nivelului de pregătire profesională, numărul tinerilor cuprinși în asemenea acțiuni fiind de peste 250 000.

Un obiectiv esențial al activității Uniunii Tineretului Comunist — formarea membrilor săi, a întregului tineret prin muncă și pentru muncă — include, cu o pondere din ce în ce mai importantă și la cote calitative tot mai ridicate atragerea în forme diferențiate a tinerilor muncitori, tehnicieni, specialiști, elevi și studenți la activitatea de creație științifică și tehnică, unirea eforturilor lor cu cel al altor categorii de oameni ai muncii în cadrul unei ample mișcări de masă, desfășurată pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu — sub egida Festivalului național „Cîntarea României".

Cuprinderea unui număr cît mai mare de tineri în acțiunea de masă „Știință — Tehnică — Producție" s-a situat în centrul preocupărilor Comitetului Central, ale comitetelor județene, ale tuturor organelor și organizațiilor U.T.C., asigurîndu-se diversificarea acțiunilor inițiate și a formelor și metodelor utilizate în acest scop. Ca urmare, în prezent funcționează 2 057 comisii profesional-științifice la nivelul unităților de producție, cercetare, proiectare și de învățămînt, 16 780 cercuri de creație științifică, tehnice și aplicative cuprinzînd peste 489 000 tineri din care 95 590 muncitori și cadre cu pregătire medie ; la ultima fază de masă a Concursului de creație tehnico-științifică a tineretului au fost antrenați peste 241 000 tineri, majoritatea lucrărilor prezentate avînd aplicabilitate practică directă.

Creșterea cantitativă și calitativă a potențialului științific al tineretului, ca rezultat al acțiunii organelor și organizațiilor U.T.C. în formele pe care le-am amintit, s-a materializat în preluarea și soluționarea de către colective de tineri a numeroase teme de cercetare și proiectare ; astfel, în anul 1981, au fost preluate 500 teme de cercetare din planurile proprii ale unităților productive și ale institutelor de cercetare științifică, inginerie tehnologică sau proiectare

→

Tineretul, o puternică forță revoluționară

(Urmare din pag. 11)

a independenței, suveranității și integrității teritoriale a României.

Acționînd cu consecvență în spiritul strategiei politice elaborată de partidul comunist la plenara sa din februarie 1935, Uniunea Tineretului Comunist s-a integrat organic în ampla ofensivă pe tărîm ideologic și cultural declanșată de comuniști, de forțele democratice pentru demascarea esenței reacționare, anticomuniste și antinaționale a fascismului ; s-a preocupat constant pentru dezvoltarea colaborării cu celelalte organizații muncitorești și chiar burghezo-democratice de tineret în vederea cuprinderii tinerei generații — indiferent de profesie, naționalitate sau apartenență politică — într-un cuprinzător front de luptă împotriva fascismului, conceput ca parte componentă a Frontului Național Antihitlerist. Acestor imperative majore i s-a circumscris activitatea susținută a uteciștilor în cadrul Comitetului Național Antifascist, Comitetului Național Antifascist al Tineretului, Frontului tineretului pentru pace, secțiunilor de tineret de pe lîngă organizațiile democratice, antifasciste aflate sub influența partidului comunist și, îndeosebi, a Frontului Studențesc Democrat — un adevărat organism de front antifascist în acțiune al tineretului universitar.

Linia politică profund patriotică a partidului comunist — însușită și promovată cu consecvență de către Uniunea Tineretului Comunist — a înrîurit, în mod hotărîtor, opțiunea politică a marii mase a tineretului în favoarea forțelor antifasciste, situarea sa de acea parte a baricadei de pe care se acționa în sensul intereselor majore ale națiunii : menținerea democrației, apărarea independenței naționale și a integrității teritoriale a României. Stă mărturie grăitoare situarea tineretului, alături de forțele democratice, antifasciste, în timpul campaniilor electorale pentru alegerile parlamentare parțiale din județele Mehedinți și Hunedoara (februarie 1936) sau generale (decembrie 1937), participarea viguroasă la toate marile întruniri și demonstrații antifasciste inițiate și conduse de comuniști în deceniul patru care au culminat cu manifestațiile de referință de la 1 Mai 1939. Atunci, înrolați energic în rîndurile de luptă ale clasei muncitoare conduse de partid, tinerii și-au unit glasurile cu glasul mulțimii pentru a rosti hotărîrea unanimă a poporului român de a apăra pacea, integritatea și independența țării, de a da o ripostă fermă oricărui agresor.

Condusă și îndrumată permanent de Partidul Comunist Român, organizația comunistă de tineret nu numai că și-a asimilat organic exemplul tonifiant al militanților comuniști, dar a făcut ea însăși dovada imenselor disponibilități de acțiune în cîmpul atît de larg al luptei revoluționare ; tinerii comuniști au fost prin faptele lor, exemple de eroism, dîrzenie și combativitate revoluționară. Și între acestea, exemplul cel mai relevant, avînd forța de sugestie cea mai convingătoare îl oferă personalitatea tînărului comunist **Nicolae Ceaușescu**, pilduitor exemplu pentru tînăra generație prin energia, patriotismul înflăcărat și devotamentul față de cauza clasei muncitoare și a partidului comunist, față de interesele majore ale poporului român.

Intrat la o vîrstă fragedă în vîltoarea luptei revoluționare a partidului comunist, în care s-a ilustrat printr-o capacitate organizatorică și de înrîurire politică deosebite, prin combativitate și fermitate revoluționară, patriotism înflăcărat — ca izvoare ale gîndului și faptelor sale de zi cu zi — tînărul comunist Nicolae Ceaușescu a ajuns să se situeze în primele rînduri ale mișcării antifasciste, dobîndind foarte repede admirația și prețuirea tineretului revoluționar, ale muncitorimii — în mijlocul căreia se afla în permanență — și ale unor intelectuali de prestigiu. Dovada cea mai elocventă, desprinsă din imaginea istorică a luptei antifasciste românești, a existenței organizației comuniste de tineret este activitatea remarcabilă a tînărului comunist Nicolae Ceaușescu în cadrul Comitetului Național Antifascist — creat în vara anului 1933 —, contribuția sa determinantă la pregătirea și desfășurarea marilor manifestații antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939, aportul său decisiv la ampla acțiune de reorganizare a Uniunii Tineretului Comunist, în fruntea căruia s-a aflat din însărcinarea conducerii partidului comunist. O activitate tumultuoasă, desfășurată în condițiile unei permanente și dure prigoane a aparatului represiv, marcată de timpul lung și greu petrecut în temnițe, care l-au călit și i-au întărit credința fermă în împlinirea nobilului ideal căruia i-a dedicat toată puterea sa de la vîrsta copilăriei, în viitorul luminos al patriei, al poporului.

Activitatea neobosită desfășurată de tînărul comunist Nicolae Ceaușescu începînd din 1939 în conducerea Uniunii Tineretului Comunist — ca secretar al C.C. al U.T.C. — a contribuit în mod hotărîtor la intensificarea muncii partidului în rîndul tineretului, a imprimat organizației comuniste de tineret forță și dinamism revoluționar, un curs ascendent unității de acțiune a tinerei generații în lupta împotriva fascismului, pentru apărarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a României, grav amenințate în acele momente de politica agresivă și revizionistă a statelor fasciste.

Spiritul de puternică angajare revoluționară, patriotică ce caracterizează toate manifestările Uniunii Tineretului Comunist în viața social-politică a țării, avea să-și afle o concludentă ilustrare în anii dictaturii militare-fasciste și ai războiului hitlerist cînd ea a fost unica organizație politică de tineret care a activat continuu, a fost cea mai importantă și apropiată organizație de masă condusă de partidul comunist, reprezentînd, cu adevărat, rezerva de cadre și principalul său ajutor. Activitatea eroică desfășurată în această perioadă de Uniunea Tineretului Comunist, de întreg tineretul patriotic — afirmat ca o puternică și dinamică forță socială și politică în mișcarea de rezistență antihitleristă a poporului român — s-a constituit într-o însemnată contribuție la pregătirea și înfăptuirea marelui act al renașterii noastre naționale — revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944.

Piatră de hotar în devenirea istorică a poporului român, actul de la 23 August 1944 a inaugurat epoca unor profunde prefaceri revoluționare în societatea românească în care a fost implicat un larg evantai de forțe sociale și politice. În perspectiva istorică înfățișată de partidul comunist, tînăra generație nu numai că și-a regăsit propriile sale aspirații dar, prin intermediul organizațiilor politice și profesionale în care se încadrase, îndeosebi al Uniunii Tineretului Comunist — în fruntea căreia se afla tovarășul Nicolae Ceaușescu — și-a putut formula opțiuni concordante cu noul sens al istoriei ; și-a manifestat plenar voința de acțiune, de valorificare a uriașului său potențial revoluționar în efortul general al națiunii de făurire a unui nou edificiu social-politic. În tot ce s-a realizat în anii tumultuoși ai revoluției democrat-populare — cucerirea puterii politice și instaurarea, la 6 martie 1945, a primului guvern revoluționar-democratic din istoria României, înfăptuirea reformei agrare, democratizarea aparatului de stat, reconstrucția economică pe marile șantiere ale muncii voluntar-patriotice, în întreaga dezvoltare multilaterală a economiei și societății românești de azi — se află încorporate energia și elanul tinerești dăruirea și spiritul de sacrificiu, patriotismul înflăcărat al tinerei generații, aportul său neprecupețit la edificarea celei mai drepte și mai umane societăți pe care a cunoscut-o istoria — societatea socialistă.

←

a căror finalizare a permis obținerea unor efecte economice, evaluate la peste un miliard lei.

O formă specifică a muncii educative în rîndul tineretului desfășurată de organele și organizațiile U.T.C. și A.S.C. o constituie munca patriotică în sprijinul producției. Astfel, numai în anul 1981, U.T.C. și U.A.S.C.R. și-au adus contribuția la realizarea prin muncă patriotică a unor importante lucrări de producție, cercetare și proiectare, au antrenat un mare număr de tineri la acțiuni de strîngere și depozitare a recoltei, de recuperare a materialelor refolosibile, la efectuarea unor lucrări edilitar-gospodărești în valoare totală de peste 10,5 miliarde lei.

Pe baza cadrului nou creat de concepția revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la integrarea învățămîntului cu cercetarea științifică și producția, Uniunea Tineretului Comunist și Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România desfășoară o largă activitate de masă în rîndul tineretului școlar și universitar pentru educarea prin muncă și pentru muncă a tineretului studios, pentru continua ridicare a nivelului instructiv — educativ al școlii românești, în vederea asigurării pregătirii viitoarei forțe de muncă la nivelul exigențelor revoluției tehnico-științifice contemporane, a dezvoltării viitoare a patriei noastre spre noi culmi de civilizație și progres.

Tînăra generație a patriei noastre onorată de atenția și încrederea manifestate de partid, personal de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, conștientă de marile îndatoriri ce-i revin ca puternică forță socială în vasta operă de edificare a unei noi orînduiri, acționează cu toată fermitatea pentru a-și spori contribuția la înfăptuirea măreților obiective stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., de ridicare a României pe noi trepte de progres și civilizație.

Stan POPA

IMPLICAŢII ALE EVOLUŢIEI TEHNOLOGIILOR DE FABRICAŢIE

ANALIZA dezvoltării industriei pe o perioadă îndelungată de timp, va trebui să ia în considerare cu prioritate fenomenele de fond care s-au conturat în ultima vreme în economia mondială : accentuarea spiritului de competitivitate, liminuarea volumului resurselor materiale şi energetice şi creşterea preţurilor acestora, sporirea continuă a necesarului de produse agroalimentare etc; la toate acestea se adaugă influenţa crescîndă a unor factori ce urmăresc creşterea generală a calităţii vieţii — cum ar fi sporirea confortului locuinţelor şi mărirea timpului afectat activităţilor cultural-sportive ale oamenilor muncii. În funcţie de aceste considerente se poate aprecia că, într-o perspectivă mai largă de timp, soluţiile de perfecţionare a proceselor tehnologice din industrie se vor prezenta sub forma unor sisteme globale automate de „servire a producţiei — producţie — urmărire a producţiei" care să reducă treptat intervenţia omului. Potrivit unor estimaţii, structura tehnologiilor industriale se va baza pe funcţionarea unor subsisteme compuse din linii de producţie cu grad diferenţiat de automatizare conduse parţial de oameni prin intermediul microprocesoarelor şi calculatoarelor.

Evoluţia prezumtivă a tehnologiilor industriale

CRIZA ENERGETICĂ, pentru care există indicii că se va accentua în pragul mileniului următor, va impune, datorită necesităţii de a se trece de la energia produsă în principal pe bază de hidrocarburi la alte tipuri de energie, schimbări profunde în concepţia tehnologiilor de fabricaţie a produselor industriale. La rîndul lor, cerinţele de economisire a consumului de energie vor favoriza implementarea în liniile de fabricaţie a unor tehnologii bazate, în principal, pe : miniaturizarea produselor şi, deci şi a maşinilor unelte de fabricaţie a acestora, precum şi robotizarea liniilor tehnologice, prin introducerea microprocesoarelor în circuite organizate de inteligenţă artificială. În felul acesta, procesele de fabricaţie nu vor mai fi deservite şi controlate de către oameni decît în măsura în care procesele automate de producţie vor mai necesita unele operaţiuni de supraveghere şi analiză vizînd perfecţionarea continuă a sistemelor.

Potrivit unor date de prognoză tehnologică, evoluţia spre robotizare a acestor sisteme tranzitorii va fi grăbită spre sfîrşitul acestui mileniu astfel încît, industriile mari se vor prezenta, treptat, sub formă de sisteme şi grupări de sisteme globale automatizate conduse prin intermediul roboţilor, sisteme a căror funcţionare va fi astfel optimizată nu numai din punct de vedere al consumurilor de energie, dar şi sub aspectul minimizării transporturilor intermediare, a consumurilor de materii prime şi recircularea subproduselor. Dimensiunile acestor unităţi industriale vor fi continuu reduse prin acţiunile de miniaturizare a componentelor tehnologice şi prin restrîngerea spaţiilor de producţie la dimensiunile interspaţiilor tehnologice strict necesare funcţionării automate a agregatelor şi asigurării controlului automat al funcţionării şi al calităţii. Ca urmare, elementele de microclimat necesare lucrătorilor din interiorul spaţiilor de producţie ar putea fi înlocuite de apariţia unor zone restrînse cu microclimat optimizat, în care să se desfăşoare automat funcţia de urmărire şi control. În aceste zone, temperatura, umiditatea şi presiunea se vor realiza cu consumuri mici de energie, energie obţinută în general, prin recuperarea energiilor secundare şi a acelora din procesele exoterme.

În interiorul fiecărui sistem automat, **mijloacele de transport** nu vor mai reprezenta elemente distincte, ci vor constitui părţi componente ale liniilor tehnologice; se tinde, astfel, ca problemele de transport să fie rezolvate prin utilizarea dispozitivelor pneumatice sau prin sisteme electromagnetice de tipul motoarelor liniare cunoscute în prezent, cu suspensie pe pernă de aer.

În noile tipuri de tehnologii, **optimizarea consumurilor** de materiale şi de energie va avea consecinţe favorabile asupra creşterii randamentului proceselor de producţie şi a gradului înalt de valorificare a reziduurilor industriale, a gazelor şi pulberilor nocive Containerizarea deşeurilor şi îmbunătăţirea proceselor de filtrare şi reţinere a noxelor vor contribui la asigurarea, într-o perspectivă de timp ce se impune a fi cît mai apropiată, a unei funcţionări **„curate"** a majorităţii industriilor.

Astfel, dimensiunile restrînse ale noilor unităţi industriale, gradul lor ridicat de insonorizare şi funcţionarea lor fără nocivităţi vor permite în mai mare măsură integrarea acestora în zonele de locuit. Ca urmare, plastica arhitecturală a acestor unităţi de producţie va corespunde concepţiei generale de sistematizare a oraşelor, iar funcţia estetică a acestor unităţi va completa pe cea a locuinţelor şi a construcţiilor social-culturale.

Tipurile caracteristice ale industriei viitorului

TIPURILE caracteristice de industrie care, potrivit unor evaluări de specialitate vor predomina în primele decenii ale mileniului următor, se vor diferenţia în funcţie de grupele de produse realizate, fiind influenţate direct de evoluţia tehnologiilor de producţie. **Macroindustriile** (siderurgie, chimie, construcţii de maşini ş.a.) vor reprezenta sisteme şi grupări de sisteme automatizate conduse prin intermediul unui ansamblu ierarhizat de roboţi; ele vor fi optimizate nu numai din punct de vedere al consumurilor de materiale şi energie, ci şi în ceea ce priveşte minimizarea transporturilor intermediare de materii prime, produse, subproduse. Dezvoltarea industriei extractive se va realiza în sensul exploatării diferenţiate şi complete a tuturor componentelor de minereu, prin înnobilarea acestora şi prin aplicarea unor procedee complexe de extragere pe baza unor principii moderne. Macroindustriile vor fi amplasate în continuare în zone sau platforme distincte de celelalte zone ale oraşului integrîndu-se, ori de cîte ori apare oportun, în perimetrul diferitelor localităţi.

Alte industrii cum sînt electrotehnica, electronica, industria bunurilor de consum ş.a., se vor caracteriza printr-o evoluţie pronunţată spre miniaturizare a componentelor tehnologice şi, în consecinţă, prin restrîngerea spaţiilor de producţie la dimensiunile necesare liniilor tehnologice de producţie, acţionării automate a agregatelor şi controlului automat. Cît priveşte **microindustriile**, dispersate pe tot teritoriul ţării, vor asigura valorificarea materiilor prime locale în vederea asigurării unor materiale de construcţii, bunuri de consum, prestări de servicii, piese şi mici ansambluri pentru unităţile de industrie republicană. Dezvoltarea, în continuare, a acestor microindustrii va fi condiţionată de perfecţionarea producerii unor roboţi autoadaptivi, al căror grad de organizare în reţele ierarhizate va contribui la dezvoltarea ca atare a microindustriilor, dar vor interveni şi la asigurarea unor servicii în zonele de locuit, în care vor fi amplasate, în mare majoritate, aceste unităţi industriale.

Întreprinderile de prelucrarea reziduurilor, domeniu în expansiune, va asigura progresiv valorificarea întregului volum al deşeurilor industriale şi menajere care vor fi prelucrate în spaţii protejate şi cu utilaje perfecţionate — pentru a evita poluarea mediului înconjurător ; aceste unităţi vor fi amplasate în apropierea surselor de deşeuri în vederea realizării unor transporturi eficiente, cu costuri minime.

Intreprinderile sezoniere. Accentuarea, spre sfîrşitul anului 2000, a decalajului dintre cererea crescîndă de produse agroalimentare şi cererea mai puţin pronunţată de produse industriale — determinată, în principal, de evoluţia demografică — va conduce, probabil, la amplificarea numărului de industrii mici, dispersate în teritoriu, apte să asigure prelucrarea, sub diferite forme, a produselor agricole şi animale, prin utilizarea unor loturi dotate cu racorduri minime de utilităţi, loturi ce ar putea fi denumite „camping industrial". Caracterul de mobilitate al acestui tip de industrii ar putea să determine schimbări esenţiale în liniile de fabricaţie propriu-zise, care vor trebui concepute în ideea unei producţii care poate fi diversificată cu uşurinţă, în funcţie de materia primă şi de felul produsului, prezentînd suplete în manevrare şi o robusteţe care să corespundă deplasărilor frecvente în timpul perioadei de exploatare.

Implicaţii posibile ale tehnologiilor viitorului asupra construcţiilor industriale

SCHIMBĂRILE esenţiale ce se estimează a se produce în compartimentele de fabricaţie a diverselor ramuri industriale vor genera efecte majore în planul concepţiei de realizare a construc-

țiilor industriale. Astfel, suprafețele de producție raportate la unitatea de produs vor fi substanțial reduse — cu 20—40% — ca urmare a procesului de miniaturizare, de organizare a transportului interior în gabaritele liniei de fabricație și a reducerii personalului. Ca o consecință a acestui fapt, deschiderile și traveele halelor industriale vor fi mai reduse față de cele utilizate în prezent. Volumele construcțiilor industriale, atît în macroindustrie, cît și în microindustrie, vor fi, de asemenea, mai reduse decît cele necesare în prezent, raportate la unitatea de produs datorită, pe de o parte, schimbărilor arătate mai sus, iar pe de altă parte datorită înălțimilor mai mici ale construcțiilor, ca urmare a limitării folosirii podurilor rulante și a reducerii gabaritelor utilajelor. Cerințele de iluminare generală a construcțiilor industriale, ca un corolar al celor de mai sus, se vor modifica în mod substanțial permițînd realizarea unor acoperișuri și pereți prezentînd simplificări importante, în care vor predomina părțile opace, cu pierderi de căldură minime și necesități reduse privind consumul de energie în exploatare.

Aceleași aprecieri sînt valabile și în ce privește confortul interior. Necesitățile se vor schimba esențial, trecîndu-se de la situația actuală, cînd se creează un microclimat interior generalizat la întreg volumul construcției, la zone diversificate, cu microclimat corespunzător cerințelor strict locale ale procesului de producție. Noile principii de realizare a transportului interior, bazate, în esență, pe generalizarea sistemelor pneumatice și electromagnetice, vor conduce la o simplificare a structurilor de rezistență a halelor, datorită faptului că podurile rulante, acționînd cu sarcini mari, vor fi practic eliminate din aceste tipuri de construcții.

Cît privește asigurarea cu energie, utilizarea energiei solare pentru încălzirea clădirilor, prepararea apei calde și a aburului tehnologic va dobîndi o pondere tot mai importantă, iar această opțiune va conduce la o arhitectură specifică, constînd într-o orientare preferențială a construcției în funcție de poziția soarelui, opacizarea pereților spre nord, realizarea unor forme corespunzătoare amplasării captatorilor solari pe fațada sud (sud-est sau sud-vest), dublarea pereților pe anumite zone pentru obținerea efectului de seră etc. Toate cele de mai sus vor produce, ca transformare esențială, desimetrizarea construcțiilor.

Tranziția rapidă a naturii și a specificului proceselor tehnologice care se vor schimba de la o etapă la alta în vederea satisfacerii, la un grad cît mai înalt, a cerințelor de producție va implica utilizarea acelorași spații construite de-a lungul perioadei de exploatare pentru mai multe tipuri de procese tehnologice. Din acest punct de vedere, construcțiile industriale vor suferi, la intervale de 10—15 ani, lucrări de reamenajare, modernizare, reconstrucție parțială astfel încît să corespundă în cea mai mare măsură cerințelor funcționale ale noilor procese tehnologice. În concluzie, construcțiile industriale, așa cum a rezultat din cele arătate, vor fi mai reduse din punct de vedere al volumului construit raportat la unitatea de produs, iar în ceea ce privește confortul, vor fi rațional dotate, eliberînd astfel o cantitate importantă de materiale ce vor fi absorbite de celelalte categorii de construcții.

Se poate presupune că diminuarea cheltuielilor de investiții necesare dezvoltării și modernizării microindustriei va contribui la creșterea pe ansamblu a calității vieții; aceasta se va realiza, în principal, prin optimizarea sistematizării orașelor și prin mărirea gradului de confort în locuințe, obținută din corelarea mai bună a funcționalității lor.

Ținînd seama, că pe planul satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale populației vor apare unele diferențieri rezultate din faptul că cerințele habitatului vor evolua într-un ritm mai încet decît cele legate de cultură-învățămînt-timp liber util se poate afirma că în perspectivă se vor produce anumite restructurări în planul concepției edilitar-urbanistice: construcțiile de locuințe se vor îmbunătăți pe plan calitativ, în sensul că izolațiile termice și fonice vor fi mai bune, iar finisajele se vor putea întreține și schimba pe măsura opțiunii locatarilor; construcțiile social-culturale se vor dezvolta cu precădere în ramurile sportului, timpului liber util, a spațiilor de agrement legate de turism etc.

Extinderea gamei industriilor nepoluante va conduce la crearea unităților urbanistice complexe, care vor cuprinde deopotrivă locuințe, clădiri social-culturale, unități industriale și unele unități de producție nepoluante și care solicită cantități reduse de materii prime. Aceste unități, prin dimensiunile lor restrînse și printr-o funcționare care nu va incomoda viața urbană, vor conferi zonelor rezidențiale o varietate de expresie plastic-arhitecturală, precum și un contrast favorabil prin jocul de volume dintre clădirile de locuit și cele de producție.

TENDINȚELE de evoluție a construcțiilor, care au fost prezentate, permit să se evidențieze necesitatea unei concepții generale de realizare a acestor construcții, concepție al cărei caracter **unitar** se va menține pe întregul orizont de timp analizat; evoluția acestei concepții va subordona evoluția industriei materialelor de construcții și dezvoltarea viitoare a acțiunilor de modulare și tipizare a construcțiilor și a elementelor de construcții. Aceste tendințe vor determina căile de dezvoltare în perspectivă a acțiunilor de tipizare, care vor trebui ca, de la o etapă la alta, să permită concertarea elementelor de progres obținute pe plan tehnologic în diversele ramuri industriale, menținînd astfel în mod continuu tipizarea pe linia ascendentă a creșterii calității și a eficienței.

Petru VERNESCU
Gheorghe SĂNDULESCU
Mircea ENESCU
Gheorghe MICU

Noile capacități de producție

(Urmare din pag. 8)

ceea ce echivalează cu o creștere a planului de producție de peste 16% față de 1981 (excepție fac grupurile Teleorman și Buzău, unde se înregistrează scăderi de plan).

Derularea în bune condițiuni a activității de construcții, ridicarea gradului de eficiență al întregii activități și întărirea autogestiunii au impus, încă de la sfîrșitul anului trecut, intensificarea acțiunilor întreprinse pe linia **pregătirii temeinice a fiecărei investiții în parte.** Pe baza studiilor de eficiență și oportunitate a fiecărui obiectiv prevăzut în plan și a colaborării mai strînse cu beneficiarii, titularii de plan și organele financiare de resort, s-au avut în vedere **eșalonarea mai bună a începerii lucrărilor noi,** precum și **etapizarea corespunzătoare a celor în continuare,** în așa fel încît fiecare capacitate de producție să aibă deschisă finanțarea și asigurate condițiile materiale necesare desfășurării ritmice, conform graficelor a lucrărilor prevăzute. Aceasta a permis o cunoaștere și o evaluare mai bună a tuturor rezervelor existente, dirijarea lor coordonată spre obiectivele prioritare sau rămase în urmă, precum și încadrarea, încă de la începutul anului, în graficele de lucrări atît la nivelul grupurilor de șantiere, cît și la fiecare brigadă și loc de muncă. Ca urmare, în primele două luni ale anului curent au mai fost date în funcțiune încă 3 obiective din cele restante din 1981.

Pentru ca în continuare ritmul lucrărilor să crească și, odată cu aceasta, realizările în direcția finalizării cît mai multor lucrări, la nivelul trustului și la fiecare unitate componentă au fost stabilite măsuri menite să determine eliminarea în întregime, a neajunsurilor semnalate și ridicarea cantitativă a întregii activități de construcții. Dintre acestea, prin importanța și rolul lor, se desprind în principal cele care vizează:

- **întărirea disciplinei tehnologice și de plan și folosirea la maximum a timpului de lucru,** prin respectarea graficului orar de lucru, aplicarea caietului de sarcini cu tehnologii adecvate condițiilor de execuție, creșterea responsabilității cadrelor de conducere în urmărirea și controlul activității subunităților, platformelor și șantierelor;
- **ritmicitatea în aprovizionarea cu materiale de construcții** (în special prefabricate și ciment), prin asigurarea corespunzătoare a livrărilor din partea întreprinderilor furnizoare din cadrul centralelor cimentului și materialelor de construcții;
- **asigurarea întregului parc de mijloace de transport, ridicat, încărcat, în conformitate cu necesitățile existente pe fiecare șantier.** În acest sens este necesar un sprijin mai concret din partea MC Ind. pentru asigurarea condițiilor contractuale cu Centrala de mecanizare pentru construcții industriale București și implicarea acesteia mai mult în activitatea de construcții. Ar fi util, de exemplu, ca utilajele și mijloacele de transport să fie plătite în „lanț tehnologic", iar contractarea tuturor transporturilor pentru prefabricate-beton să se facă în acord global.

Cum optimizăm transporturile?

„În domeniul transporturilor — *aprecia tovarășul* NICOLAE CEAUȘESCU *la al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii* — trebuie puse pe primul plan optimizarea acestora, eliminarea încrucișărilor, reducerea transporturilor inutile... mijloacele auto asigură, în limitele stabilite, satisfacerea în bune condiții a necesităților de transport. Cu o mai bună folosire a acestora putem chiar realiza — și trebuie să realizăm — o reducere a mijloacelor de transport."

Organizarea sectorului transporturilor auto de mărfuri în unități specializate cu caracter departamental sau teritorial, cuprinzînd parc auto de folosință generală, de folosință locală și folosință proprie (1967), concentrarea parcului auto de folosință locală sau proprie al unităților socialiste (de construcții, agricole, de gospodărie comunală, industriale etc.) în întreprinderi de transport (1979) au constituit pași necesari și importanți, dar nu suficienți, în direcția unei astfel de optimizări. Graficul alăturat prezintă, pentru cincinalul trecut, evoluția unor indicatori sintetici ai activității — ponderea transportului auto în totalul transportului de mărfuri, volumul total al transportului (tone) și parcursul mărfurilor (tone/km) — precum și corelația parcurs/volum. În condițiile scăderii relative a ponderii transportului auto în totalul transportului de mărfuri (în fovoarea celui feroviar), creșterea sensibilă a distanței medii de transport al unei tone semnifică — în multe cazuri concrete — și circulația inutilă a unor materiale, deplasări de autovehicule încărcate sub capacitate sau fără încărcătură ; deci risipă de carburanți și lubrifianți, cheltuieli — fără acoperire în servicii prestate — pentru amortizarea, întreținerea și repararea mașinilor, pentru personalul de exploatare etc. (Relativ la acest ultim element, este de notat că volumul activității — în t/km — pe un lucrător din sectorul transporturilor auto de mărfuri a scăzut în 1980, față de nivelul din 1975, cu o treime.)

Criticînd aceste neajunsuri, secretarul general al partidului a indicat să se ia măsuri hotărîte pentru folosirea cît mai eficientă a mijloacelor : organizarea parcurilor comune de transport auto pe orașe, *pentru a asigura încărcarea completă a camioanelor cu produse din întreprinderile orașului sau sectorului respectiv ;* încărcarea camioanelor corespunzător capacității lor și dotarea lor cu remorci, *în așa fel încît să se poată folosi la maximum puterea de tracțiune ;* raționarea și optimizarea aprovizionării și transportului.

Dispunem în prezent de un important parc de mijloace de transport auto, ale căror motoare însumează o putere echivalînd (la nivelul situației din 1980) cu circa 92 la sută față de totalul puterii instalate în termocentralele și hidrocentralele țării. *Creșterea randamentului în utilizarea ei presupune — în limitele posibilităților tehnice —* maximum economic de tonaj pe CP și minimum de consum de carburant pe t/km, *ceea ce corespunde, sub raportul gestiunii energiei, cu ceea ce în industrie înseamnă maximum de producție fizică pe kWh consumat. Acest considerent nu trebuie omis din nici o ipoteză de optimizare a transporturilor auto.*

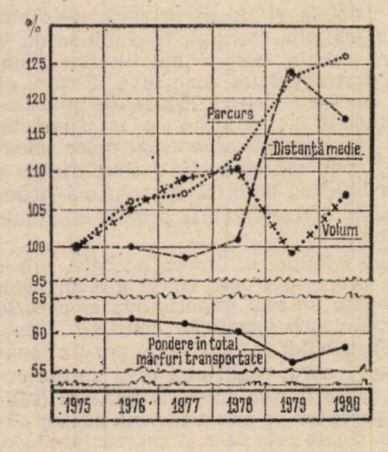

Autorii articolului de mai jos propun o formulă de organizare — testată în practică și cu avantaje demonstrate — a cărei generalizare ar putea contribui substanțial la înfăptuirea cerințelor eficienței : optimizarea transporturilor la nivel județean prin dispecerizare.

Organizarea și conducerea transporturilor în teritoriu

ÎN UTILIZAREA parcului auto pentru transportul de mărfuri există încă rezerve însemnate, legate în principal de organizarea și conducerea procesului de transport.

Referindu-ne, de exemplu, la traficul de marfă al sectorului auto din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor (Centrala de transporturi auto), la nivelul unui an *) s-ar putea obține :

- **prin mărirea cu 1% a coeficientului de utilizare a parcului — creșterea cu 69,1 milioane lei a veniturilor brute, cu 48,3 milioane lei a veniturilor nete și cu 20,2 milioane lei a acumulărilor ;**
- **prin mărirea cu 1% a coeficientului de utilizare a capacității — creșterea cu 61,5 milioane lei a veniturilor brute și cu aceeași sumă a veniturilor nete și, respectiv, a acumulărilor.**

Rezerve similare pot fi identificate și în ce privește activitatea de transporturi auto a altor ministere (ramuri). Întrucît această activitate se desfășoară însă în teritoriu, în general pe o rază limitată (dincolo de care transportul auto devine net neeconomic în comparație cu cel feroviar), considerăm deosebit de semnificativă **evaluarea rezervelor** — și deosebit de importantă **valorificarea lor — pe plan teritorial**, acolo unde apare efectiv influența tuturor surselor generatoare de economii.

*) Calculele au în vedere situația existentă la nivelul anului 1978.

Experiențe în actualitate

Județul Argeș are un potențial mare de transport de folosință generală, proprie și locală (peste 8 000 de autovehicule), în cadrul a 12 unități cu sediul în teritoriu și al 14 altor unități, cu sediul central în afara lui, dar care își desfășoară activitatea în și pentru județ.

Analizînd modul cum aceste unități realizează procesul de transport, constatăm aspecte care, fără îndoială, se regăsesc — cu o intensitate mai mică sau mai mare — și în alte județe și care își așteaptă soluționarea :

— optimizarea totală a procesului de transport este împiedicată de lipsa **coordonării unitare și centralizate** a unui parc cu o dispersie foarte mare ca apartenență și dirijare. Sînt mulți factori de decizie, fără legătură între ei, cu interese și obiective adesea contradictorii ;

— nu există un sistem de **corelare a parcului propriu și local de transport auto cu alte feluri de transport** (de ex. pe calea ferată), **precum și cu parcul auto de folosință generală**, în faza de programare și în special în cea de execuție ;

— nu se poate realiza nici măcar o **optimizare zonală a parcului**, care are o diversitate de servicii de transport, cu multe suprapuneri și paralelisme ;

— **traficul interurban de mărfuri la distanțe mari nu este dispecerizat** ca în sistemul M.T.Tc., neexistînd în primul rînd baza materială necesară și nici sistemul de date suficient cu privire la parc și la personalul de bord ;

— elementul urmărit cu prioritate este satisfacerea imediată a nevoilor de transport cu parcul existent, fără a se avea în vedere întotdeauna și **găsirea soluției celei mai economice.** Aceasta duce la indici de utilizare nesatisfăcători și la frecvente încălcări ale reglementărilor actuale. (Într-un an s-au constatat 2659 abateri de la prevederile Decretului nr. 468/1967 privind disciplina în procesul de transport. O serie de filtre totale de circulație pe arterele mai importante din județ — acțiune realizată împreună cu organele de miliție, pe parcursul unei săptămîni la finele lunii ianuarie a.c. — au depistat 733 de mașini care circulau în gol, consumînd pentru aceste parcursuri neproductive 1672 litri de benzină și 1553 litri de motorină — ceea ce, multiplicat la nivelul unui an, ar reprezenta circa 170 000 litri de carburant consumat inutil) ;

— indicii de exploatare ai parcului sînt cu mult inferiori posibilităților reale, mai ales din lipsa unei conduceri unitare a activității de transporturi la nivelul județului ; rămîn permanent cantități de mărfuri netransportate, apărînd o **lipsă relativă de mijloace de transport.**

Cele menționate relevă necesitatea — iar experiența județului Argeș a dovedit și posibilitatea — **optimizării procesului total de transport, prin condu-**

cerea lui unitară. Se înțelege că pentru o astfel de optimizare, în condițiile existenței unui număr foarte mare de unități discrete (automobile), este necesar să se lucreze după modele economico-matematice, integrate și unitare — așa cum se procedează la dispeceratul energetic. În paralel cu **un sistem integrat și unitar de planificare și dirijare a parcului,** se impune **un sistem informațional-informatic adecvat,** pe fondul unui **cadru organizatoric corespunzător.**

Pînă la realizarea unei organizări a transporturilor pe unități specializate cu conducere unică, merită atenție o organizare care să permită **dispecerizarea transporturilor la nivel județean.**

Această formulă a fost parțial realizată în Argeș, la inițiativa și cu sprijinul comitetului județean de partid. Rolul de coordonare a fost încredințat Întreprinderii de transporturi auto. Schema de ansamblu a sistemului este prezentată în fig. 1.

În situația la care ne referim, parcul auto aparține în continuare deținătorilor actuali. **Dispecerul județean** se organizează în actualul dispecerat I.T.A., căruia i se subordonează **dispecerate la toate întreprinderile posesoare de mijloace de transport.** Aceste dispecerate preiau de la beneficiari comenzile în relația plin/gol și gol/plin și transmit la dispeceratul județean comenzile fără posibilități de combinare (la care unul din sensuri nu are asigurată încărcătura). Dispeceratul județean analizează comenzile și, după ce s-au efectuat toate combinările, transmite soluțiile, precizînd și care unitate va efectua fiecare comandă de transport.

Dispeceratul județean urmează să selecționeze și comenzile ce revin spre efectuare C.F.R., pe care le va transmite regulatorului de circulație al mișcării, spre soluționare.

Realizarea comenzilor este urmărită direct de către dispecerul județean, prin contactarea beneficiarilor.

Abaterile disciplinare și dificultățile constatate în legătură cu aplicarea prevederilor Decretului nr. 468/1977 vor fi urmărite centralizat, aplicîndu-se operativ sancțiuni corespunzătoare.

Toate formalitățile de contractare, efectuare și decontare a transporturilor se fac prin **agenția de colectare și expediere a mărfurilor** (ACEM), aparținînd I.T.A., dispeceratul avînd în exclusivitate sarcini operative.

Mecanismul global de funcționare al acestui sistem se realizează, practic, în conformitate cu procedurile prezentate în diagrama de rutină din fig. 2.

Activități și lucrări de bază	ACEM	AC	AB	CA	DA	DI	DJ
Colectare comenzi transport de la beneficiar	●	●	●	●			
Tratarea administrativă a comenzilor	○						
Combinarea comenzilor și optimizarea lor	○				●	●	
Combinarea comenzilor nerezolvate și nominalizarea autovehiculelor apte pentru transport interurban						●	●
Prezentarea situației parcului și nominalizarea autovehiculelor apte pentru transport interurban		●	●		○	●	●
Programarea definitivă a transporturilor și tarifarea lor	○		○	○	○	○	
Lansarea programelor de transport		○	○	●	●		
Efectuarea transporturilor conform programelor		○		●			
Urmărirea respectării mersului programat	○	●	●		●	●	
Comunicarea abaterilor de la program		○		●	○	●	●
Exercitarea controlului asupra desfășurării programului		○			○	●	●
Soluționarea abaterilor de la program		○	●	○	○	○	●
Evaluarea programului de transport	●					●	●

● cu responsabilitate ○ participant

Fig. 2 : *Diagrama de rutină a conducerii transporturilor auto prin dispecer. ACEM* — agenția de colectare și expediere mărfuri ; *AC* — autocoloană ; *AB* — autobază ; *CA* — conducător auto ; *DA* — dispecer autobază ; *DI* — dispecer interurban I.T.A. ; *DJ* — dispecerat județean

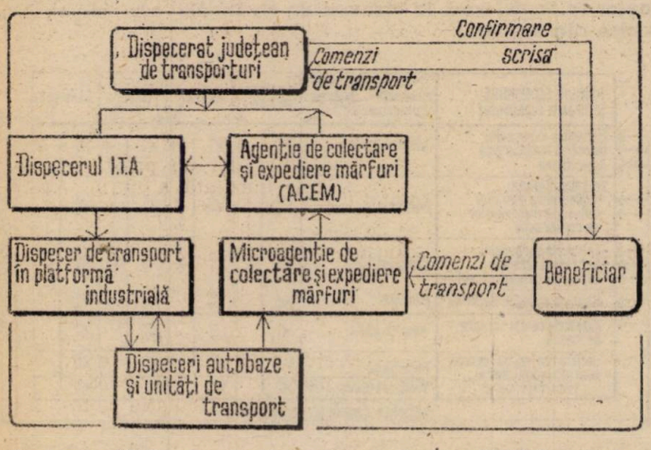

Fig. 1 : *Schema de ansamblu a sistemului în curs de experimentare în județul Argeș*

Sistemul preconizat implică și alte măsuri, printre care :

— organizarea dispeceratelor pe 2 schimburi ;

— utilizarea integrală a remorcilor existente ;

— înscripționarea tuturor autovehiculelor care tractează remorci ;

— extinderea folosirii, pe anumite rute, a autovehiculelor care tractează 2 remorci ;

— amenajarea autovehiculelor specializate (dube, trailere) pentru a putea fi utilizate și la sensul fără încărcătură.

Implementarea — deși încă parțială — a sistemului a dus la rezultate favorabile, concretizate mai ales în :

● **satisfacerea tuturor solicitărilor de transport de mărfuri** pe teritoriul județului, în condițiile **rațională zării severe a consumului de carburanți** (au fost rezolvate în bune condiții și solicitările deosebite, de pildă în campania agricolă de recoltare, aprovizionări de vîrf) ;

● **folosirea unui număr mai mic de mijloace de transport,** prin creșterea indicilor de exploatare ai parcului ;

● posibilitatea **cunoașterii precise a curenților de trafic** din cadrul județului ;

● posibilitatea efectuării unor **previziuni mai precise cu privire la evoluția nevoilor de transport.**

La nivelul întreprinderii noastre, aceste rezultate au contribuit la îmbunătățirea substanțială a indicatorilor economico-financiari pe anul 1981. Veniturile din prestații la activitatea de bază au depășit cu 3,4% nivelul planificat, în condițiile în care totalul kilometrilor parcurși a fost cu 4% inferior celui prevăzut — obținîndu-se o economie de 430 tone de benzină și 403 tone de motorină ; volumul beneficiilor a fost cu 5,8% mai mare față de plan.

Desigur, cele menționate reprezintă numai începuturi ale unei organizări și conduceri superioare a transporturilor, care se cer dezvoltate în continuare pînă la o conducere unitară și totală, ținînd seama și de celelalte feluri de transport (pe calea ferată, naval, aero etc.) — situație în care dimensiunile eficienței pot fi deosebit de ample.

dr. Constantin POPA
directorul I.T.A. — Argeș
dr. Nicolae OPREA
consultant în organizare și conducere

● **NOTA REDACȚIEI.** Analize, opinii și propuneri în legătură cu optimizarea complexă a transporturilor auto au fost publicate și în articole din „R.E." nr. 2/1969 ; 42, 44/1969 ; 16, 47/1981.

Venitul net inclus în prețurile de producție — pîrghie în asigurarea echilibrului între fluxurile materiale și financiare

ÎNTR-UN articol anterior [1]) am arătat care sînt limitele în care venitul net inclus în prețurile de producție este acceptabil din punct de vedere al menținerii stabilității generale a nivelului mediu al prețurilor de producție. Verificarea practică a corectitudinii acestor limite o constituie faptul că ele se atenuează treptat pe diverse stadii de fabricație și că prețul care preia influențele diferitelor cote de venit sau de pierderi își recapătă automat echilibrul.

Trebuie să subliniem că stabilitatea care caracterizează sistemul nostru de prețuri de mai bine de trei decenii dovedește stabilitatea și dezvoltarea armonioasă și mereu ascendentă a societății și economiei românești. Această trăsătură a sistemului nostru de prețuri este și ea supusă legilor dialecticii și capătă forme noi în fiecare etapă ; a ține cu tot dinadinsul la „stabilitate" fără a lua în considerare schimbările care au loc pe plan intern și internațional înseamnă a o transforma în rigiditate, adică să facem dintr-o latură pozitivă o frînă în procesul dezvoltării. Considerăm că evoluția și înțelegerea dialectică a termenului de stabilitate în etapa actuală este determinată de trei factori principali :

— necesitatea introducerii generalizate în producție și în conducerea economică a cuceririlor progresului tehnic ca una din căile de bază pentru trecerea de la dezvoltarea extensivă care a caracterizat economia românească a anilor 50—60—70 la dezvoltarea intensivă ;

— economisirea la maximum a materiilor prime și materialelor neregenerabile, din țară și din import, și necesitatea restructurării și orientării economice românești către acele ramuri industriale și ale economiei pentru care avem resurse interne și cu consumuri reduse de astfel de resurse și energetice ;

— aplicarea deplină a principiilor noului mecanism de conducere și planificare economico-financiară.

O stabilitate rigidă a sistemului nostru de prețuri ar putea deveni una din verigile slabe, care ar putea avea influențe nefavorabile asupra calculului eficienței muncii, elementul de măsură al eforturilor făcute de colectivele oamenilor muncii, de țărănimea cooperatistă, intelectuali, de stat și de societate în ansamblul ei. Subliniem acest aspect pentru a avea mai bine în vedere implicațiile pe care le are determinarea unei rate corecte a venitului net în prețurile de producție, în primul rînd pentru stabilirea corectă a eficienței investițiilor, de cea mai mare importanță în determinarea opțiunilor de viitor.

„Actualizările de prețuri" făcute pînă nu de mult la noi cît și în alte țări socialiste au constat în principal în **„aducerea la zi"** a sistemului existent de prețuri, de regulă, **printr-o nouă repartizare a venitului net** cuprins în prețurile de producție pe baza unor criterii mai mult sau mai puțin riguroase sau unitare. De regulă se avea în vedere ca modificările respective ale prețurilor de producție să nu afecteze prețurile cu amănuntul, ceea ce, așa cum arată experiența, adeseori duce fie la eliminarea unor produse utile din producție, fie la înregistrarea de pierderi, fie la influențarea negativă a calității produselor respective.

Legea, în vigoare de la 1 I 1981, privind actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de contractare și de achiziție în agricultură pune capăt abordării mecaniciste a prețurilor, întemeind perfecționarea continuă a acestora — așa cum rezultă și din enunț — pe o analiză economică complexă, efectuată sistematic asupra tuturor categoriilor de prețuri.

În prezent, pe lîngă acțiunea factorilor menționați mai sus, au apărut și alte fenomene și procese economice noi, a căror luare în considerare implică folosirea unor metode moderne de analiză, printre care și metoda analizei cantitative de perfecționare permanentă a corelării prețurilor, de adaptare continuă a acestora la condițiile economice, de asemenea în permanentă schimbare. Este vorba de procesul obiectiv de introducere vertiginoasă a progresului tehnic și de transformare a științei într-un factor de producție care, prin multiplicarea legăturilor și condiționărilor reciproce între diversele forme ale activității omenești, face nesatisfăcătoare folosirea în continuare a metodelor tradiționale de determinare și dirijare a prețurilor.

Analiza cantitativă ne poate furniza informații exacte pentru principalele produse din economie cu privire la conținutul și transformarea venitului net dintr-un stadiu anterior de producție „i-1" în element de cheltuială materială în stadiul ulterior „i", la transformarea muncii vii — ca unică sursă generatoare a venitului net respectiv — pe un anumit stadiu, în muncă trecută în treapta următoare de prelucrare etc. **Ceea ce pe un stadiu de fabricație este privit ca venit net, pe stadiul următor se transformă în element de cheltuială**, așa cum se poate vedea din schemă.

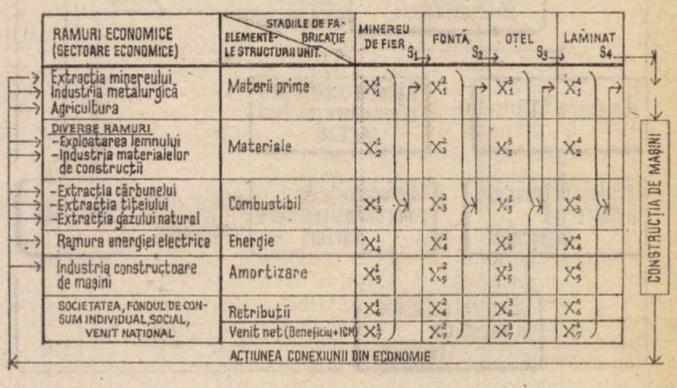

Din cercetările noastre rezultă că includerea în prețurile de producție a unor cote de venit net în limitele admisibilității menținerii echilibrului de preț trebuie să satisfacă totodată principalele cerințe ale acestui echilibru, și anume :

— să reflecte schimbul echivalent între activități ;

— să conducă la determinarea unor prețuri echilibrate pe produse concrete în celelalte ramuri ale economiei naționale ;

— să permită determinarea și aplicarea, dacă este cazul, a unei abateri rationale a prețurilor de producție de la valoare. Prin caracterul rațional al abaterii prețurilor de la valoare, în cazuri bine fundamentate din punct de vedere economic și social, înțelegem că ea nu va anula cerința primordială a echilibrului de preț. Aceasta presupune că zona de raționalitate a abaterilor prețurilor de producție de la valoare este cuprinsă în limitele de admisibilitate ale mărimii normale a cotelor de venit net sau pierdere ($\pm 100\%$). În afară de aceasta, în cadrul fundamentării abaterilor prețurilor de producție de la valoare mai este necesar :

a) să se cunoască și să se pornească de la valoarea produselor respective ;

b) să se identifice condițiile care reclamă introducerea abaterii și a mărimii ei ;

[1]) Revista economică nr. 42 din oct. 1981

c) să se urmărească în ce măsură abaterea respectivă își atinge scopul urmărit în vederea renunțării la ea atunci cînd condițiile care au determinat-o au fost eliminate.

Aducerea cotei de rentabilitate la un nivel normal este o operațiune complexă, dar posibil de realizat într-un termen anumit. Prin aceasta se diminuează și/sau se elimină o parte din pierderi a căror sursă a constituit-o numai rata mare de venit net din alte ramuri. Deoarece urmărirea influenței prețului la produse concrete este foarte greu de prezentat, vom recurge la un exemplu, ipotetic, dar ilustrativ.

Să presupunem că a_{ij} (i — ramura lemn, j — ramura construcții) reprezintă consumul ramurii construcții din ramura lemn și totodată să admitem că prețul lemnului conține 100% venit net, iar în construcții prețurile sînt situate la nivelul costurilor, atunci ar rezulta :

$$a_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_j} = \frac{p_i}{p_j} \cdot \frac{q_{ij}}{q_j}$$

care în următoarele două variante de repartizare a venitului net între cele două ramuri ar fi :*)

	Varianta I	Varianta II
Lemn	100%	50%
Construcții	0	50%

ar deveni :

$$V_I \qquad a_{ij} = \frac{100}{50} = \frac{10}{50} = 2 \cdot \frac{10}{50} = 0{,}40$$

$$V_{II} \qquad a_{ij} = \frac{60}{60} = \frac{10}{50} = 1 \cdot \frac{10}{50} = 0{,}20$$

Iată deci cum mărimea ratei venitului net cuprinsă în prețurile produselor unei ramuri poate influența atît nivelul de preț al ramurii respective, cît și costurile ramurilor consumatoare. Influențele negative sau pozitive se propagă în lanț și de cele mai multe ori sînt destul de dificil de controlat. De aici rezultă și necesitatea obiectivă ca înainte de a stabili un preț să fie văzute toate consecințele pe care acesta le are ; cu atît mai mult este valabil aceasta atunci cînd este vorba de sute de prețuri, de corecturi curente de prețuri în fiecare an sau de două ori pe an ; de asemenea, este cît se poate de clar că în condițiile complexității și intercondiționării reciproce ce există între activitățile, respectiv între ramurile economiei naționale, între industrie și agricultură, în interiorul industriei și în interiorul agriculturii — determinarea științifică atît a prețurilor, cît și a consecințelor lor nu mai este posibilă prin procedeele tradiționale, manual, după intuiție sau experiență — ci trebuie folosite în mai mare măsură procedeele moderne de analiză și decizie

Dat fiind faptul că datele de producție nu pot fi prezentate decît valoric — pornind de la produs, grupă de produse, întreprindere, centrală, minister, ramură etc., pînă la nivelul economiei naționale, modul de evaluare a acestor date trebuie să răspundă scopului analizei cantitative — de a reflecta cît mai fidel posibil proporțiile fizice între activități, de formare a acestor proporții și prin aceasta și a prețurilor. Transpunerea fidelă a relațiilor fizice între fluxurile economice în relații financiar-economice este asigurată de determinarea pentru unul și același produs destinat consumului productiv (investiții), neproductiv și export a **unui singur preț**.

Aceasta înseamnă că dacă ramura „i" livrează ramurii „j" 100 unități naturale iar ramurii „k" 50 unități naturale, într-un anumit produs, raportul $\frac{100}{50} = 2$ trebuie să se păstreze și în cazul în care s-ar presupune că ramura „i" livrează ramurii „j" produse în valoare de 500 lei, iar ramurii „k" — în valoare de 250 lei

$$\left(\frac{500}{250} = 2 \right)$$

În cazul în care pentru același produs, la valori egale nu corespund cantități egale sau invers, la cantități egale corespund valori diferite, coeficienții structurali ai repartizării fizice nu mai sînt identici cu coeficienții acelorași fluxuri exprimați valoric. Acest fapt are o influență negativă asupra puterii de exprimare a coeficienților respectivi, așa cum se poate vedea din exemplul ce urmează :

*) Qj = 50 unități fizice ; qij = 10 unități fizice

— în cazul în care ramura „i" livrează produsul către ramurile „j" și „k" la același preț de producție, să zicem 5 lei pe unitate, avem :

$$a_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_j} = \frac{p_i\, q_{ij}}{p_j\, q_j} = \frac{p_i}{p_j} \cdot \frac{q_{ij}}{q_j} = \frac{5}{1} \cdot \frac{100}{1000} = \frac{500}{1000} = 0{,}500$$

$$a_{ik} = \frac{x_{ik}}{x_k} = \frac{p_{ik}\, q_{ik}}{p_k\, q_k} = \frac{p_i}{p_k} \cdot \frac{q_{ik}}{q_k} = \frac{5}{1} \cdot \frac{50}{500} = 0{,}500$$

deci se păstrează aceiași coeficienți de structură ;

— în cazul în care ramura „i" livrează produsul la prețul de 5 lei pe unitate către ramura „j" și la 4 lei pe unitate către ramura „k", rezultă coeficienți diferiți :

$$a_{ij} = \frac{p_i}{p_j} \cdot \frac{q_{ij}}{q_j} = \frac{5}{1} \cdot 100 = \frac{500}{1000} = 0{,}500$$

$$a_{ik} = \frac{p_i}{p_k} = \frac{q_{ik}}{q_k} \cdot \frac{4}{1} = \frac{50}{500} = \frac{200}{500} = 0{,}400$$

Judecînd după coeficienții de structură ai ramurilor „j" și „k" privind consumurile lor din ramura „i" se poate trage concluzia că pentru ramura „j" este nevoie de un consum de 1,25 ori mai mare pe unitatea de produs decît necesarul pentru același produs al ramurii „k", provenit din ramura „i", ceea ce din punct de vedere cantitativ este fals, întrucît consumul fizic pe unitatea de produs al ramurii „j" provenit din ramura „i" se situează la același nivel cu consumul pe unitatea de produs al ramurii „k" (0,500).

După cum se poate constata din exemplul de mai sus **problema consumului productiv, evaluat la prețuri diferite, ridică probleme pentru ambele unități economice.**

Ca furnizor — dacă ramura „i" își planifică să livreze ramurii „j" produse în valoare de 500 lei și ramurii „k" — în valoare de 250 lei, trebuie să se aibă permanent în vedere că dincolo de aceste valori se ascund cantități diferite determinate de diferențierea prețurilor de livrare.

Consumatorii de produse din ramura „i", fac abstracție de diferențierea prețurilor de producție, folosindu-le ca atare ; ramura „j" are un coeficient de 0,500 iar ramura „k" de 0,400, deci se poate trage concluzia că ramura „k" lucrează mai bine decît ramura „j", ceea ce în realitate nu este adevărat. De aceea trebuie să se facă corectura influențelor diferențelor de preț pentru a se stabili o relație reală, anume că ambele ramuri au coeficienți de consum egali și că prezentarea unui coeficient inferior în ramura „k" este o consecință a achiziționării materiei prime din ramura „i" la un preț mai mic (4 lei în loc de 5 lei cu cît a cumpărat ramura „j"). Dar seria cazurilor de acest gen este destul de mare și corecturile devin greu de efectuat, iar coeficienții de structură devin incompleți. Ei nu mai pot evidenția efortul unei întreprinderi sau ramuri în condiții egale cu alte întreprinderi sau ramuri, deoarece primind o materie primă la un preț mai mic, efortul întreprinderii furnizoare este prezentat de întreprinderea consumatoare înglobat în propriul ei produs ca un rezultat al activității sale, nemaiputînd fi separat de acesta. Or, noul mecanism de conducere și planificare economico-financiară urmărește tocmai determinarea efortului fiecărei întreprinderi, fiecărei ramuri pentru crearea produsului social și a venitului național, ca în funcție de această participare să se poată determina corect eficiența activităților. În încheiere am mai sublinia valențele metodei cantitative de formare a prețurilor în privința optimizării proceselor de producție. Analiza cantitativă fundamentează principiile generale și aplicative ale optimizării creșterii micro și macroeconomice complexe, subliniind conceptul de optimizare reală, insistîndu-se asupra naturii optimizării economice și ecologice ca proces integrat. În caz contrar, optimizarea poate fi numai aparentă, falsă, neconstituind altceva decît o deplasare temporară a fluxurilor materiale, a forței de muncă și financiare dintr-o ramură economică în alta, dintr-un sector economic în altul. Caracterul complex și armonios al optimizării economice și respectiv al creșterii și dezvoltării economice dezvăluie în mod direct rolul prețurilor și asigurarea unei economii proporționate echilibrate exercitat prin nivelul și rata venitului net pe care îl cuprind.

Marcel VOICA

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Controverse occidentale asupra fenomenului monetar

DE MAI BINE de patru decenii, poziţia pe care keynesismul convenţional o deţine în gîndirea economică occidentală este atacată şi contestată de şcoala monetaristă. Polemica ce se desfăşoară între un Lawrence Klein, James Tobin şi chiar Paul Samuelson, de o parte şi un Karl Brunner, Milton Friedman, sau Allan Meltzer, de cealaltă, ocupă multe din paginile unor prestigioase reviste ; a răzbătut din mediul academic în sfera publică, de la teorie trecînd în sfera practică. Ea eclipsează „dialogul" interkeynesist (între variante) şi cel purtat de keynesişti cu reprezentanţi ai altor curente precum cel ultraliberal (F. von Hayek, G. Haberler, F. Machlup, J. Rueff) sau cel radical (P. Sweezy, Ch. Bettelheim, E. Mendel).

În plan teoretic, distanţa ce îi separă pe keynesişti de monetarişti este dificil de evaluat din cel puţin două motive. În primul rînd, atît keynesiştii cît şi monetariştii folosesc un aparat conceptual şi metodologic comun [1]). În al doilea rînd, multe din obiecţiile teoretice ce şi le fac reciproc se bazează pe cercetări empirice sau pe o experienţă interpretată. Dacă am urmări să reliefăm distanţa dintre punctele de vedere respective, raportul între fenomenul real din economie şi fenomenul monetar corespondent ar fi elementul de referinţă esenţial.

Chiar şi atunci cînd ţin seamă de efectul „Pigou" (efectul „încasărilor reale") în analiză, keynesiştii acordă în general o importanţă secundară influenţei mediate – prin rata dobînzii – a factorului monetar asupra cererii agregate. Ei recomandă folosirea cheltuielilor publice care să compenseze insuficienta motivare a agenţilor economici spre deplina utilizare a resurselor. Monetariştii, în schimb, consideră că variaţiile masei monetare exercită o influenţă directă şi solidă asupra cererii globale (măsurată în termeni nominali), asupra nivelului preţurilor şi producţiei [2]). Totodată, ei fac distincţie între această influenţă pe termen scurt şi cea pe termen lung. Pe termen scurt, variaţiile masei monetare ar afecta volumul producţiei, dar acest efort nu ar fi durabil. În ultimă instanţă, creşterile reale ale factorilor de producţie sînt cele care pe termen lung condiţionează avansul real al producţiei.

Deosebiri majore apar în modul în care se apreciază eficacitatea instrumentelor de politică economică, deci în planul teoriei politicii economice. Dacă keynesiştii privilegiază mecanismul bugetar, monetariştii îl resping şi revendică aplicarea cu consecvenţă a unor reguli (rules) monetare. Aici intervine şi modul în care se priveşte evoluţia proceselor în economie. Ceea ce pentru keynesişti reprezintă instabilitate ce nu poate fi tolerată, pentru monetarişti constituie fluctuaţii ale unei economii care este intrinsec stabilă. Pentru ultimii, intervenţia de tip fiscal sau susţinerea cererii globale prin cheltuieli ale statului nu ar face decît să întîrzie procesul de echilibrare „naturală [3]). Ei vorbesc dealtfel de aşa numitul efect de „evicţiune" conform căruia, stimularea cheltuielilor publice prin creşterea impunerii fiscale sau împrumuturi ale statului, nu ar face decît să transmită resurse din sectorul privat în cel public, să substituie unei cereri private, o cerere publică. Se recunoaşte însă că acest efect dispare atunci cînd are loc o expansiune monetară simultană, o mărire a ceea ce se numeşte „bani exteriori" (outside-money). Monetariştii sînt prin urmare adepţii unui buget echilibrat, al abuzării cît mai reduse de puterea pe care o are statul.

Trebuie subliniată, de asemenea, o evoluţie în gîndirea monetară keynesistă : de la subestimarea, ignorarea influenţei masei monetare, la integrarea ei organică în ansamblul măsurilor politicii de stabilizare. Keynesiştii reproşează din acest punct de vedere monetariştilor faptul că, aceştia s-ar posta pe o poziţie extremistă, ce se bizuie numai pe monedă în explicarea fenomenului economic („money alone matters") [4]).

În deceniul trecut, disputa a căpătat o dimensiune corespunzătoare persistenţei fenomenului inflaţionist în condiţiile unei rate ridicate de subutilizare a forţei de muncă. Soluţia keynesistă oferită de curba „Phillips" (la inflaţie mai mare şomaj mai redus şi viceversa) s-a dovedit a fi iluzorie şi impracticabilă. Se părea că şansa ar surîde monetariştilor, pentru a pune la dispoziţia factorilor de decizie noi modalităţi de combatere a stagflaţiei. Într-adevăr, se poate observa în a doua jumătate a anilor '70 creşterea influenţei punctelor de vedere monetariste asupra formării şi aplicării politicii economice. Tendinţa de accentuare a conservatorismului în politica economică nu trebuie desigur circumscrisă la ascensiunea relativă a monetariştilor, ea reflectînd o reacţie complexă şi nu îndeajuns de articulată la funcţionarea defectuoasă a sistemului asistenţial (welfare state) [5]) ; tot în această perioadă se manifestă preocuparea în unele ţări occidentale (Marea Britanie, S.U.A.) faţă de problema creşterii productivităţii muncii, a modernizării structurilor industriale. Devenea tot mai evident că simpla susţinere a cererii agregate prin efectuarea de cheltuieli publice nu este suficientă. Pe acest fundal, deci al concomitenţei fenomenelor de inflaţie, şomaj şi letargică ajustare a structurilor industriale, soluţiile preconizate de monetarişti trec în prim-planul politicii economice din S.U.A., Marea Britanie, Franţa etc.

Acolo însă unde este practicat în forma mai apropiată de exprimarea sa

FIŞE

ILIE MARINESCU

PREŢURILE

● *Propunîndu-şi să depăşească o anume orientare tehnicistă pe care o remarcă în ce priveşte modalităţile de abordare a problematicii preţurilor,* Ilie Marinescu, *tratează, în lucrarea „Preţurile şi interdependenţele lor", publicată recent la* EDITURA ACADEMIEI, *categoria economică de preţ cu precădere prin prisma relaţiilor de interconditionare a acesteia cu celelalte categorii economice. Structurat în cinci părţi, volumul debutează cu analiza unor elemente de factură teoretică cum ar fi legătura dintre conceptele de utilitate, muncă, valoare, costuri şi modul în care aceste categorii se reflectă în preţ. O altă problemă asupra căreia se opreşte autorul este cea a mecanismului de formare şi a metodologiilor de calcul ai preţurilor, diferenţiate pe categorii de bunuri şi servicii, o atenţie aparte acordîndu-se beneficiului şi impozitelor ca surse ale acumulării care se constituie prin preţ. În capitole de carte distincte sînt examinate pîrghiile care asigură echilibrul dintre preţuri şi cererea globală (raporturile între utilitatea şi raritatea bunurilor şi reflectarea acestora în preţ, interdependenţele dintre preţuri şi cererea populaţiei) precum şi rolul sistemului de preţuri în asigurarea unor schimburi internaţionale avantajoase.*

Poluarea – cauză a migraţiei populaţiei

● *Faptul că cerinţele privind asigurarea echilibrului ecologic acţionează ca un ansamblu de restricţii asupra activităţii economice – implicînd în mod curent costuri suplimentare impuse de folosirea unor instalaţii antipoluante – nu constituie unica relaţie a binomului economie-ecologie. În ultima vreme, afirmă* Libor Mesicek *în articolul „K migraci pracovnich sil z oblasti ohrozeneho zivotniho prostred, CSSR" (Probleme ale migraţiei forţei de muncă din zonele poluate în Cehoslovacia), publicat în numărul 11/1981 al revistei „POLITIKA EKONOMIE" se constată în Cehoslovacia o tendinţă de migrare a unei părţi a populaţiei din zonele cu un grad mai ridicat de poluare spre zone care dispun de o calitate a mediului ambiant superioară. Aceste deplasări de populaţie antrenează, firesc, şi mişcarea unui volum important de forţă de muncă, fapt care poate crea importante dezechilibre între cerinţele activităţilor economice şi disponibilităţile de personal calificat. Ce măsuri ar putea fi aplicate în practică, se întreabă L.M., ţinînd seama că aceste mişcări de populaţie au la bază motivaţii strict individuale şi vădesc un caracter spontan? Este limpede, se argumentează în continuare, că măsuri cu caracter administrativ sînt ineficiente. Singura cale viabilă, eficientă, aptă să preîntîmpine anumite dezechilibre demografice şi totodată, economice o constituie, în optica lui L.M., intensificarea şi generalizarea măsurilor de prevenire a poluării mediului în toate zonele industriale.*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

teoretică pură, monetarismul se arată a fi extrem de „costisitor", politic şi social. Experimentul din Marea Britanie – „neterminat" încă, care se bazează pe doctrina monetaristă şi teoria nouă de stimulare a ofertei (supply-side economics[6]) se consideră că a cauzat în această ţară cea mai serioasă recesiune înregistrată în perioada de după al doilea război mondial. În Franţa ultimilor ani '70, cunoscută pentru valul de liberalizare a vieţii economice, s-a aplicat un monetarism ambiguu, nerenunţîndu-se la controlul sistemului de creditare şi sprijinire a sectorului industrial public. Iar în R.F. Germania, unde politica monetară are „tradiţii", accentul pus pe indicatorii monetari a fost relaxat. Dacă avem în minte creşterea masivă a somajului în ţările vest-europene în anii 1980, 1981 şi începutul acestui an putem anticipa un reflux al măsurilor de origine monetaristă. Astfel, încă din al doilea semestru al anului 1981, liderii politici din Franţa, R.F. Germania, Italia nu mai vorbeau despre inflaţie ca fiind inamicul numărul unu al societăţii occidentale. Îngrijorarea faţă de proporţiile şomajului este din ce în ce mai mare şi măsurile de echilibrare a bugetelor se izbesc de o realitate nefavorabilă.

În S.U.A., vizîndu-se în continuare reducerea inflaţiei, se pune în aplicare o politică de sorginte monetaristă combinată cu măsuri de „revigorare" industrială în care controlul masei monetare se face prin rezervele deţinute de băncile comerciale, renunţîndu-se la manipularea ratei scontului. Acest „monetarism practic", introdus de Sistemul Federal de Rezerve din octombrie 1979, a cauzat creşterea excesivă a ratelor dobînzilor pe piaţa internă şi mişcări destabilizatoare de capitol pe piaţa financiară internaţională. În ce priveşte efectele pe plan intern, există opinii reafirmate keynesiste care resping politica monetară („monetaristă") deoarece nu ar ţine seama de variabilitatea vitezei de circulaţie a banilor. Almarin Phillips de la Universitatea Pennsylvania arată astfel că dacă în 1955, un PNB de 398 miliarde dolari era susţinut de o masă monetară de circa 133 miliarde dolari, în 1980, un PNB estimat de 2,7 trilioane dolari era susţinut de un stoc monetar de 385 miliarde [7]). Creşterea vitezei de circulaţie a fost de la 3 la 6,75; această variabilitate ar contracara măsurile de control al masei monetare [8]). Pe plan extern, politica monetară a S.U.A. produce dificultăţi partenerilor săi occidentali în virtutea aprecierii monedei americane în raport cu celelalte valute şi a mişcărilor de capital pe termen scurt provocate de nivelul ridicat al ratelor dobînzii Problematica este complicată îndeosebi de priorităţile diferite de o parte şi, respectiv, de cealaltă a Atlanticului. Americanii urmăresc jugularea inflaţiei, vest-europenii înclină spre luarea unor măsuri care să uşureze situaţia pe piaţa forţei de muncă.

Am prezentat aceste elemente mai concrete, insolite pentru o discuţie teoretică, pentru a pune în lumină caracterul divers, contradictoriu al unui spirit al vremii în lumea occidentală. În pofida conflictelor generate de stări conjuncturale disimilare, de un anumit grad de desincronizare în evoluţia ciclică a economiilor, toate guvernele occidentale, se declară partizane ale revenirii la bugete echilibrate şi nu renunţă în întregime la prescripţii monetariste. Este aceasta o dovadă a declinului în continuare a keynesismului convenţional ? Răspunsul poate fi afirmativ dacă privim lucrurile prin prisma dificultăţilor keynesismului de a oferi soluţii la probleme critice prin mijloace tradiţionale. Monetarismul poate primi acelaşi calificativ. Cît priveşte „supply-side economics", la o analiză mai atentă, el poate fi încadrat în scheme teoretice deja existente. Deci declinul nu este singular, al keynesismului convenţional. Mai corect este să spunem că multe teze economice convenţionale au pierdut din prestigiu, manifestă un „randament descrescător" în totalitatea demersului cognitiv şi pragmatic. De aici şi confuzia în identificarea priorităţilor (problemelor), a rezolvărilor. Este grăitor că „răului" cît şi „binelui" li se asociază noţiunea de intervenţionism, cu care sînt identificate. Chiar şi cînd se respinge intervenţia, ea este „introdusă prin uşa din dos". Iar uneori, ea este parte constitutivă a unei „trileme" alături de inflaţie şi stagnare.

Se poate spune că asistăm la o criză a tipului de intervenţie în economia capitalistă avansată şi că problemele trebuie definite nu în termeni de „mai multă, sau mai puţină intervenţie", ci „ce fel de intervenţie". Şi nicăieri Keynes nu a precizat cu claritate intervenţia de tip keynesian.

Daniel DĂIANU

[1]) Peter Druker ; "Toward The Next Economics", Public Interest, special issue, 1980, p. 9, şi Walter Heller : "The Economy", Norton, 1976, p. 174.

[2]) De exemplu lucrarea lui M. Friedman şi A. D. Schwartz : "A monetary history of the United States", 1867—1960", Princeton Univ. Press, 1963.

[3]) Se poate observa similitudinea cu teoria „coridorului" a suedezului Axel Leijonhufvud.

[4]) La un simpozion al Asociaţiei bancherilor americani, comentîndu-se lucrările lui M. Friedman, J. Tobin a scris pe tablă trei propoziţii : 1) banii nu importă ; 2) banii au importanţă ; 3) numai banii contează. Dintre cele trei, Tobin a ales-o pe ultima ca reflectînd viziunea doctrinei monetariste. La rîndul lor, monetariştii apreciază că Tobin a exagerat cu această apreciere (vezi Samuelson, Readings. Mc Graw Hill, 1969, p. 149).

[5]) Începutul noului deceniu este particularizat în ţările vesteuropene şi S.U.A. de o ofensivă a economiştilor de „dreapta". Principalul lor „cal de bătaie" este intervenţia statului în viaţa economică materializată şi prin creşterea cheltuielilor publice, proces care potrivit concepţiilor respective s-ar afla la originea actualelor dificultăţi economice.

[6]) Vezi D. Dăianu, „Economia ofertei", Revista economică nr. 24, 1981.

[7]) „Money's velocity crucial in inflation fight", International Herald Tribune, 28 may, 1981.

[8]) Cercurile bancare americane apreciază că politica monetară bazată pe manipularea ratei scontului nu a permis un control eficace al masei monetare şi că experienţa cu noua măsură luată indică un progres considerabil (Monthly Economic Letter, Citybank, july, 1981, p. 6—9).

FIŞE

Şcoala : poartă deschisă spre întreprindere

● *În articolul „L'ecole integrée : porte ouverte sur l'entreprise" publicat în numărul din 18 februarie a. c. al revistei „L'USINE NOUVELLE", Carole Thienot prezintă concluziile cele mai importante ale unei analize comparative desfăşurată în cîteva mari unităţi industriale care au organizat sisteme proprii de şcolarizare. Deşi practicată, sub forme felurite, de multă vreme, constată C.T., apropierea şcolii de producţie se impune cu deosebită acuitate astăzi, cînd progresul tehnic, accentuarea spiritului de competitivitate tind să adîncească distanţa între cerinţele producţiei – care se modifică mai rapid şi adesea în direcţii neprevăzute – şi adaptarea sistemului de învăţămînt, proces care se desfăşoară mai lent. Modul în care este concepută integrarea şcolii cu producţia evidenţiază tocmai efortul de a înlătura acest decalaj. Astfel, afirmă C.T., elevii sînt pregătiţi în meserii de avangardă, în acele meserii ce se vor practica în uzină în perspectiva unui anumit număr de ani. Totodată, alături de cunoştinţe profesionale tinerii sînt deprinşi să gîndească economic, sînt familiarizaţi cu metodele moderne de gestiune şi conducere. În aceste condiţii, se arată în studiu, deşi costul calificării este mai ridicat decît în cazul sistemelor tradiţionale de instruire, rezultatele sînt superioare: integrarea mai rapidă şi eficientă în producţie, reducerea absentismului şi a fluctuaţiei etc.*

Microeconomia – o revigorare necesară

● *În plan metodologic, noul raport, pe care Albert Merlin îl consideră necesar a se realiza, în cazul Franţei, între macro şi microeconomic, este exprimat de schimbarea accentului de la metoda deductivă la cea inductivă în cercetarea şi dirijarea fenomenelor economice. Potrivit opiniei exprimate de autor în articolul „L'indispensable sève de la microeconomie" publicat în numărul din 1 februarie a.c. în revista „CRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.É.D.I.S.", ultimul deceniu, care a marcat trecerea de la creşterea economică generalizată la recesiune, deopotrivă cu corolarul său, accentuarea competiţiei pe piaţa mondială, vădeşte tot mai frecvent o anume inoperativitate a modelelor macroeconomice. Elaborate în manieră deductivă, cu alte cuvinte prin determinare aprioric a unor niveluri ale creşterii economice şi, într-o etapă ulterioară, prin defalcarea acestor valori pe niveluri inferioare, A.M. arată că modelele econometrice globale folosite în Franţa vădesc o neconcordanţă cu evoluţia economică reală. Din această optică, singura cale de a construi un sistem de indicatori macroeconomici viabili îi apare autorului a fi aceea a prelucrării informaţiilor existente la nivel microeconomic. Pentru a fi eficientă, revigorarea funcţiilor informaţionale ale întreprinderii trebuie să aibă la bază o dotare adecvată a tuturor întreprinderilor cu tehnică de calcul modernă, să se întemeieze pe dotarea acestora cu bănci de date, organizate într-un sistem unitar la nivel naţional.*

Terminologie economică: analiză și accesibilitate

TRAVERSĂM o epocă în care cunoștințele economice, în general, sînt încorporate, de drept, ca parte integrantă a patrimoniului de cunoștințe al oamenilor muncii în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari ai bunurilor realizate în societate. Fluxul de cunoștințe, de informație economică a cunoscut un nou impuls odată cu trecerea la noul mecanism economico-financiar, expresie directă a adîncirii democrației socialiste; aplicarea fermă și cu maximă eficiență a principiilor acestui mecanism presupune participarea activă, creatoare a tuturor membrilor societății noastre atît la organizarea și conducerea producției cît și la estimarea rezultatelor acesteia. Or, în condițiile sporirii continue a complexității vieții economice aceste activități nu se pot desfășura în afara cunoașterii și aplicării unui sistem complex de cunoștințe economice.

În acest context de perfecționări teoretice și acțiuni practice semnalăm tipărirea la Editura Didactică și Pedagogică sub semnătura profesorilor universitari **Gh. D. Bistriceanu, C. G. Demetrescu, E. I. Macovei** a **„Lexiconului de finanțe-credit, contabilitate și informatică financiar-contabilă"*).** Lucrarea reprezintă o importantă sursă de informare asupra unui ansamblu de cunoștințe economice-financiare. Prin caracterul său de instrument de lucru, cartea contribuie la sistematizarea și fixarea terminologiei economice și financiare, îmbogățește calitativ lexicografia noastră economică, adresîndu-se unui cerc larg de cititori: oameni ai muncii din industrie și agricultură, economiști, cadre de conducere, lucrători din justiție și administrația de stat, studenți, etc.

Avînd la bază o documentare amplă, lucrarea la care ne referim a selectat și prezentat cca. 3 200 de termeni economici și financiari, fapt care o situează în categoria lucrărilor de sinteză. Lucrarea se recomandă și prin accesibilitatea sa, prin formula de redactare utilizată de autori — formula alfabetică — care este operantă și rapidă mai ales pentru cititorul nespecialist; de asemenea, redactarea nu pe coloane ci orizontală, sub formă de „carte "a permis cîștig de spațiu în beneficiul aprofundării unor explicații.

Sub aspectul conținutului, „Lexiconul de finanțe și credit, contabilitate și informatică financiar contabilă", contribuie la îmbogățirea patrimoniului terminologic economic aflat în circulație. El continuă și, pe anumite segmente specializate, îmbogățește „Dicționarul de Economie Politică" apărut în anul 1974. Din punct de vedere metodologic, autorii au fost puși în situația de a opta între varianta excluderii unor termeni economici generali sau varianta conservării acestora alături de cei financiar-bancari; autorii au ales cea de a doua variantă, izbutind să evite însă unele posibile paralelisme, deși tehnica de alcătuire și redactare a unui dicționar și, respectiv, a unui lexicon sînt relativ apropiate. Totuși, lexiconul inventariază și prelucrează, în mod prioritar, un număr apreciabil de termeni cu apartenență la domeniul finanțelor și creditului, a contabilității și informaticii, acesta reprezentînd domeniul specific în care el cantonează. Prin această prismă, lucrarea menționată apare ca originală, de pionerat în domeniul finanțelor și contabilității, autorii izbutind să realizeze identificarea, clasificarea, ordonarea, selecția și sistematizarea, unicizarea și tipizarea terminologiei curente și de uz specializat, financiar bancar, contabil și informatic, fapt pentru care lexiconul constituie o lucrare de referință curentă.

Lexiconul amintit se distinge și prin gradul relativ înalt în care realizează „valorificarea" termenilor economici. Vom explica aceasta prin determinarea unui anume „grad de profilare" și „grad de interferență" care se degajă din volum. Astfel, la litera „A", de pildă, lexiconul „valorifică" un total de 243 termeni din care 218 termeni financiari, 17 termeni de economie generală, 8 termeni din alte specialități. Această distribuție conferă un grad de profilare de 88% iar de „interferență" de 12% (însumarea procentelor termenilor de economie și a celor aparținînd altor specialități). Considerăm că și aceste criterii pun în lumină efortul autorilor spre a preda tiparului o lucrare de calitate.

Desigur o asemenea lucrare complexă este susceptibilă de anumite perfecționări. Astfel, subînțelegînd că cele două volume ale Lexiconului constituie părți integrante ale unei lucrări unice, credem că puteau fi evitate explicațiile foarte apropiate ale unor termeni care sînt prezente atît în vol. I cît și în vol. II (vezi de pildă noțiunea de „analiză"). Pentru asemenea cazuri în practică se utilizează procedeul trimiterii cititorului la unul sau altul din cele două volume — cum de altfel autorii și procedează, dar nu cu acea consecvență pe care o pretinde o lucrare lexicografică. Explicațiile prea extinse — cu toată dorința autorilor de a spori utilitatea și accesibilitatea lucrării — credem că, în unele cazuri, reduc din „suplețea" informației transmise, ca tac oarecum greoaie prin încărcătura explicativă, „deversînd-o" în cadrele unor veritabile prelegeri (vezi articolele: „analiză", „ambalaj", „bibliotecar", „calculator", „cont analitic" ș.a.). Totodată, alegerea anumitor termeni, credem că ar fi trebuit să fie întreprinsă cu mai multă rigurozitate poate chiar renunțîndu-se la unii dintre aceștia, (vezi: în acest sens, conceptele „critica sistemului informațional financiar-contabil", „creșterea animalelor" etc.) sau, în orice caz, numărul acestora să fi fost redus.

Cît privește conținutul celui de-al II-lea volum al lexiconului — lucrare care, asemeni volumului I, este de mare actualitate din punctul de vedere al conținutului semantic al terminologiei, de accentuată noutate și deci de un real interes general — credem că printr-o mai mare economie de spațiu la explicațiile altor termeni, ar fi fost util ca autorii să asigure o mai bună legătură de conținut cu problematica generală a informaticii, a informatizării structurilor economice și sociale. Terminologia, conceptele, valorile lexicale ce țin mai ales de exploatarea și fructificarea sistemelor informatice pentru organizarea și conducerea unităților economice, a centralelor, a conducerii în profil de ramură și teritorial precum și la nivel macroeconomic ar fi necesitat, credem, o tratare mai aprofundată; o asemenea tratare ar fi fost impusă tocmai de ritmul tot mai accelerat de mecanizare și automatizare a producerii și valorificării informației economico-financiare, a dotării economiei naționale, la toate nivelele ei structurale, cu tehnica modernă de calcul. Acestea sînt aspecte, în mod firesc, perfectibile. În general însă se poate afirma că „Lexiconul de finanțe-credit, contabilitate și informatică financiar-contabilă", constituie o lucrare de referință în domeniu, un instrument de lucru pluridisciplinar, util pentru cunoașterea și înfăptuirea politicii economice a partidului și statului nostru.

G. G. CURCĂ

*) Gh. D. Bistriceanu, C. G. Demetrescu, E. I. Macovei „Lexicon de finanțe-credit, contabilitate și informatică financiar-contabilă", Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981, 2 volume.

FIȘE

Sesiune științifică

ÎN ZIUA de 12 martie a.c. a avut loc la Bacău, sub egida Comitetului județean de partid și a Consiliului de educație politică și cultură socialistă din acest județ, sesiunea științifică de referate și comunicări intitulată „Agricultura județului Bacău – realizări și perspective". Desfășurarea lucrărilor sesiunii a întrunit o largă participare – cadre de conducere, specialiști din producție, cadre universitare, activiști de partid – de la Academia „Ștefan Gheorghiu", Institutul Central de Cercetări Economice din București, Universitatea „Al. I. Cuza" din Iași, precum și din județul Bacău. Abordînd în profunzime problemele de mare actualitate ale înfăptuirii noii revoluții agrare, ale întăririi alianței și colaborării dintre clasa muncitoare și țărănime în actuala etapă de dezvoltare economico-socială a României, ale raportului industrie-agricultură și dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii românești, ale problemei energetice în agricultură în condițiile crizei mondiale, ale zonării producției agricole a județului Bacău ș.a., lucrările sesiunii s-au bucurat de un larg interes.

8 Acțiunea legii valorii în socialism

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științelor sociale, din Ministerul Educației și Învățământului, ele nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema „Producția de mărfuri în socialism" cuprinde 4 puncte : 1) Producția de mărfuri ; condițiile existenței și trăsăturile ei în socialism ; 2) Valoarea de întrebuințare și valoarea mărfii ; 3) Ridicarea nivelului calitativ al produselor condiție a progresului economiei noastre ; 4) Acțiunea legii valorii în socialism. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 4.

Subliniem că, pentru anul 1982, materialele oficiale în vederea pregătirii concursului de admitere sînt : programa de economie politică publicată în broșura „Admiterea în învățământul superior" și Manualul de economie politică (coordonator prof. dr. Fl. Burtan) ediția 1980.

I. Conținutul legii valorii

LEGEA valorii este o lege economică obiectivă, comună tuturor modurilor de producție în care producția bunurilor materiale îmbracă forma producției de mărfuri. Economia socialistă nu desființează producția de mărfuri ; ca urmare, legea valorii există și acționează în mod obiectiv și în cadrul modului de producție socialist.

Legea valorii poate fi definită ca legea producției de mărfuri potrivit cărcia mărfurile se produc, se vînd și se cumpără în funcție de mărimea valorii. Aceasta înseamnă că: a) schimbul de mărfuri are la bază valoarea lor; b) prețurile se formează pe baza valorii ; c) mărimea valorii unei mărfi este determinată de timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea ei. Ca atare, deși producătorii cheltuiesc timpi de muncă diferiți, potrivit condițiilor individuale de producție, pentru a crea anumite valori de întrebuințare, legea valorii exprimă necesitatea ca **pe piață să se schimbe echivalente,** adică mărfuri care au valoare socială egală, determinată de timpul de muncă socialmente necesar.

II. Particularitățile legii valorii în socialism

ACȚIUNEA legii valorii este diferită de la orînduire socială la alta, în funcție de esența relațiilor de producție dominante și de natura și particularitățile producției de mărfuri în condițiile socialismului. Astfel, în orînduirile bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, legea valorii acționează spontan, prin mecanismul prețurilor și concurenței. Această acțiune duce la : a) repartizarea spontană a mijloacelor de producție și a forței de muncă pe sfere, ramuri și subramuri, ca urmare a modificării raportului între cererea și oferta de mărfuri pe piață; b) stimularea progresului tehnic și dezvoltarea anarhică a forțelor de producție, în vederea obținerii unor profituri sporite de către proprietarii mijloacelor de producție; c) diferențierea micilor producători și la apariția relațiilor de producție capitaliste, proces în care unii se ruinează, iar alții se îmbogățesc, își sporesc mijloacele de producție și exploatează forța de muncă salariată.

În socialism, statul și unitățile economice folosesc în mod conștient legea valorii, în interesul dezvoltării întregii economii naționale. **Corespunzător intereselor generale ale societății, repartizarea mijloacelor de producție și a forței de muncă pe diferite ramuri și subramuri de activitate, stabilirea volumului și structurii materiale și valorice a produsului social, repartizarea venitului național pentru acumulare și consum, determinarea veniturilor și cheltuielilor bănești ale populației, creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii și altele, se înfăptuiesc prin planul de stat ținîndu-se seama de condițiile concrete existente în fiecare etapă a construcției socialiste, de cerințele întregului sistem de legi economice care acționează, inclusiv de legea valorii.** În socialism, orînduire în care producția este supusă unui control prealabil din partea societății, cum spunea K. Marx, se creează legătura dintre volumul timpului social de muncă întrebuințat pentru producerea anumitor articole și volumul nevoii sociale satisfăcute. În socialism, legea valorii acționează în strînsă legătură cu celelalte legi economice, cum ar fi legea economică fundamentală a socialismului, a dezvoltării planice, proporționale, a economiei naționale, legea economică a repartiției după muncă și alte legi economice obiective, ceea ce permite repartizarea rațională a timpului de muncă al societății, în funcție de nevoile sociale imediate și de perspectivă. De aceea, are o importanță deosebită **cunoașterea și studierea temeinică a nevoii sociale, a pieței, în volumul, structura și dinamica ei.** A produce fără a ține seama de nevoia socială, de piață, înseamnă în fond a ignora acțiunea legii valorii, ceea ce poate avea o serie de consecințe negative. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** subliniază că : **„se impune să ținem într-o măsură mai bună seama în planificare de rolul pieței, al cererii, aceasta fiind în fond o condiție esențială pentru desfășurarea cu maximum de eficiență a întregii activități economice. Trebuie să avem permanent în vedere că legea valorii și alte legități economice continuă să acționeze în socialism și ca atare este necesar să ținem permanent seama de ele în planificarea și conducerea activității economice"** [1]).

Acțiunea legii valorii își găsește expresia în aceea că cheltuielile de muncă trecută și de muncă vie care se fac de diferite întreprinderi pentru producerea mărfurilor, precum și rezultatele obținute se evidențiază în formă valorică, cu ajutorul banilor. În socialism stabilirea mărimii cheltuielilor de muncă socială la care trebuie să se producă mărfurile ca și formarea prețurilor pe baza valorii sînt rezultatul unei activități conștiente, planificate. Statul socialist prin politica sa economică influențează activ asupra nivelului cheltuielilor de producție efectuate de întreprinderi. În acest scop, stabilește norme de consum de muncă trecută și de muncă vie, se preocupă de înzestrarea întreprinderilor cu cele mai noi realizări ale științei și tehnicii, planifică nivelul costurilor de producție și creșterea productivității muncii, extinde experiența înaintată în toate unitățile economice. **În politica de prețuri, statul socialist por-**

[1]) **Nicolae Ceaușescu** : „Expunere la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe", Editura politică, București, 1981, p. 43

neşte de la faptul că schimbul pe bază de echivalente, în funcţie de valoare socială este un principiu fundamental al activităţii economice. Potrivit acestui principiu, Legea cu privire la regimul preţurilor şi tarifelor precizează că „La baza stabilirii preţurilor — în conformitate cu legile economice obiective — trebuie să stea cheltuielile sociale de producţie, ţinîndu-se seama totodată de nivelul de dezvoltare a bazei tehnico-materiale şi posibilităţile de satisfacere a cerinţelor pieţei socialiste, organizate". Stabilirea preţurilor pe baza cheltuielilor sociale de producţie, a valorii, asigură înfăptuirea principiului echivalenţei schimbului de mărfuri şi are efecte pozitive asupra economiei naţionale, legea valorii generînd stimulente în direcţia dezvoltării şi perfecţionării forţelor de producţie. În acest sens colectivele de oameni ai muncii sînt preocupate de introducerea tehnicii avansate, îmbunătăţirea organizării producţiei şi a muncii, generalizarea experienţei avansate, reducerea consumului de materii prime, combustibili şi energie, creşterea productivităţii muncii şi îmbunătăţirea folosirii capacităţilor de producţie de care dispun.

Stabilirea preţurilor pe baza cheltuielilor sociale de producţie, nu înseamnă că în socialism preţurile unor mărfuri nu se pot abate de la valoare. **Abaterea preţurilor de la valoare este folosită în mod conştient ca mijloc de influenţare a diferitelor procese economice :** stimularea introducerii tehnicii noi şi îmbunătăţirea calităţii produselor, economisirea unor materii prime, combustibil şi energie ; modificarea raportului dintre cerere şi ofertă, ridicarea nivelului de trai, etc. De exemplu, dacă interesele economiei naţionale impun economisirea unor materii prime, combustibil şi energie, paralel cu stabilirea unor normative de consum pot fi fixate şi practicate preţuri mai mari pentru acestea, precum şi pentru produsele create cu ajutorul lor. La fel, în cazul mărfurilor pentru care societatea nu dispune, într-o anumită etapă, de posibilitatea de a le produce într-o cantitate care să satisfacă cererea se pot stabili preţuri mai mari. În acelaşi timp, stimularea cererii pentru anumite produse şi asigurarea posibilităţii de consumare a lor de către toate categoriile populaţiei, indiferent de disponibilităţile băneşti, impun practicarea unor preţuri mai mici decît cheltuielile sociale de producţie. Asigurarea unui echilibru corespunzător între preţurile diferitelor categorii de produse constituie un factor important al desfăşurării în bune condiţii a activităţii economice. Abaterea preţului de la valoare peste limitele raţionale, impuse de situaţia economică concretă dintr-o anumită etapă, ar face ca unele întreprinderi să încaseze în urma vînzării mărfurilor, mai mult sau mai puţin decît cheltuielile de muncă efectuate, obţinînd o rentabilitate mare care nu ar fi rezultatul efortului propriu, sau dimpotrivă, să nu înregistreze rentabilitate. În ambele cazuri principiile autogestiunii, eficienţei economice şi cointeresării materiale sînt încălcate.

În condiţiile participării într-o măsură tot mai mare la circuitul economic mondial sporeşte însemnătatea luării în considerare a cerinţelor legii valorii în acest domeniu de o importanţă deosebită. Prin comerţul exterior economia naţională îşi asigură o mare parte din necesarul de materii prime, materiale, energie, precum şi unele maşini şi utilaje. În acelaşi timp exportă produse ale industriei construcţiei de maşini, metalurgice, chimice, materialelor de construcţii, forestiere şi din alte domenii. Activitatea din domeniul comerţului exterior trebuie să constituie un factor de sporire a venitului naţional, să determine economisirea muncii sociale.

Intensificarea schimburilor comerciale cu alte ţări determină în mod necesar sporirea folosirii legii valorii în acest domeniu important al activităţii economice. Pe baza cerinţelor acestei legi, reducerea cheltuielilor de producţie şi de circulaţie, constituie o necesitate de prim ordin, ceea ce impune creşterea răspunderii întreprinderilor pentru îmbunătăţirea calităţii produselor şi a structurii lor pe piaţa externă, în scopul realizării unui export de mărfuri de o înaltă eficienţă economică. În acest scop, întreprinderilor cu sarcini de export le revin obligaţii tot mai mari în direcţia creşterii ponderii produselor cu un grad înalt de prelucrare, cu un cost de producţie cît mai redus şi respectiv cu o rentabilitate ridicată.

În acest sens, Programul partidului preciza că preţurile de vînzare pe piaţa internaţională trebuie să exprime valorificarea tot mai înaltă, superioară a produselor, realizarea unor schimburi economice echivalente şi echilibrate. Pentru realizarea acestei cerinţe este necesară sporirea mai accentuată în totalul mărfurilor exportate a ponderii produselor care valorifică superior materiile prime, energia şi munca socială, să se acţioneze pentru reducerea cheltuielilor de producţie şi de circulaţie, pentru ridicarea nivelului calitativ al produselor.

III. Legea valorii şi creşterea eficienţei economice

EXISTENŢA şi acţiunea legii valorii, precum şi exprimarea cu ajutorul categoriilor valorice a relaţiilor economice implică cunoaşterea şi folosirea lor în conducerea planificată şi desfăşurarea activităţii economice. Legea valorii şi categoriile valorice (cost, preţ, beneficiu, credit, dobînda, etc.) stimulează colectivele de oameni ai muncii în vederea realizării sarcinilor de plan privind volumul, structura şi calitatea produselor, reducerea costurilor de producţie, obţinerea de rezultate care să asigure ridicarea eficienţei întregii activităţi. În această privinţă un rol important revine indicatorilor valorici, şi în cadrul lor valorii producţiei nete„ precum şi perfecţionării relaţiilor de vînzare-cumpărare pe bază de contracte între întreprinderi, în concordanţă cu principiile noului mecanism economico-financiar. Folosirea categoriilor valorice şi a indicatorilor valorici în conducerea planificată nu exclude folosirea indicatorilor fizici. Dimpotrivă, nevoia socială este satisfăcută cu valori de întrebuinţare care trebuiesc create în volumul şi structura corespunzătoare.

Acţiunea legii valorii **stimulează economic reducerea continuă a timpului de producţie individual,** fapt ce impune odată în plus introducerea şi folosirea în producţie a unei tehnici superioare pentru perfecţionarea pe baze ştiinţifice a organizării producţiei şi a muncii, în socialism, unde producţia este supusă unui control prealabil real din partea societăţii, se asigură legătura dintre volumul timpului social de muncă întrebuinţat pentru producerea anumitor mărfuri şi volumul nevoii sociale satisfăcute. Aceasta este una din trăsăturile esenţiale ale acţiunii legii valorii în socialism, generată de interacţiunea acestei legi cu legea dezvoltării planice, proporţionale. În acest sens, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** subliniază că : **„se impune să ţinem într-o măsură mai mare seama în planificare de rolul pieţei, al cererii, aceasta fiind o condiţie esenţială pentru desfăşurarea cu maximum de eficienţă a întregii activităţi economice. Trebuie să avem permanent în vedere că legea valorii şi alte legităţi economice continuă să acţioneze în socialism şi ca atare este necesar să ţinem permanent seama de ele în planificarea şi conducerea activităţii economice".**

Aceasta este raţiunea pentru care, şedinţa de lucru comună a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale din februarie 1982, a adoptat un complex de măsuri pentru reaşezarea şi corelarea pe principii economice a preţurilor produselor agricole şi majorarea preţurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare, în acelaşi timp cu creşterea retribuţiei personalului muncitor, a alocaţiilor de stat pentru copii şi a pensiilor. Aceste măsuri de perfecţionare a activităţii economice izvorăsc din necesităţi obiective cu privire la corelarea judicioasă a preţurilor de desfacere cu amănuntul a produselor agroalimentare cu costurile şi preţurile de producţie, stimularea unităţilor producătoare în valorificarea superioară a resurselor materiale, de muncă şi financiare. În acelaşi timp se are în vedere şi asigurarea unor raporturi de schimb corespunzătoare între diferite ramuri şi sectoare de activitate, între sat şi oraş, o mai strînsă legătură între preţurile interne şi externe, aplicarea consecventă a principiilor autogestiunii economico-financiare în toate unităţile. Actualizarea preţurilor a fost impusă, în principal, de creşterea puternică a preţurilor pe plan mondial la o serie de materii prime, şi îndeosebi la petrol, şi alte resurse energetice, precum şi de majorarea retribuţiilor în cincinalul trecut.

În concluzie toate aceste măsuri urmăresc crearea condiţiilor pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, pentru desfăşurarea unei activităţi rentabile în toate unităţile economice.

conf. dr. Ilie BĂBAIŢA
Universitatea din Timişoara

Tendințe actuale în comerțul internațional

A DEVENIT o axiomă faptul că participarea la schimburile economice internaționale constituie pentru fiecare țară, indiferent de nivelul său de dezvoltare sau de sistemul social-politic, o necesitate imperioasă. Înzestrarea inegală cu resurse de materii prime a țărilor lumii, nivelul diferențiat al dezvoltării capacităților lor de producție industrială și al gradului lor de tehnicitate determină în prezent o intensificare a participării statelor la circuitul economic mondial. Factorii economici obiectivi și cei istorici au determinat o dezvoltare diferențiată a economiilor naționale, cu efecte de specializare într-o serie de ramuri economice, dînd naștere la un flux intens de mărfuri între state și în consecință la interdependență internațională.

Tabelul nr.1

Dinamica și structura pe grupe de mărfuri a comerțului mondial în perioada 1973—1980

	1973	1976	1978	1979	1980
Exporturi mondiale (miliarde dolari)	574	991	1303	1638	1973
— în procente —	100	172,6	227,0	285,4	343,7
din care, în procente					
— produse agricole	21	17	16	16	15
— produse minerale (altele decît combustibili)	6	4	4	4	5
— Combustibili	11	20	17	20	24
— Produse manufacturate	61	57	60	58	55

Sursa : GATT, International Trade 1980/81, Geneva 1981

În condițiile actualei crize a economiei mondiale, participarea la schimburile internaționale a devenit, pentru o serie de țări, o cale de a încerca să limiteze efectele crizei asupra propriilor economii naționale și de a transfera pe umerii altor state costul acestei limitări. Din acest punct de vedere, în ultimii ani au apărut în comerțul internațional o serie de fenomene calitativ noi, care-i alterează funcțiile de bază și efectele benefice asupra tuturor economiilor naționale. O evocare succintă a acestor fenomene ar trebui să includă : încercarea principalelor puteri comerciale occidentale de a stabili reguli comerciale care să se substituie principiilor și prevederilor convenite pe plan multilateral în G.A.T.T. ; proliferarea „zonelor cenușii" ale comerțului internațional prin măsuri așa-zis temporare de limitare a schimburilor economice în sectoarele mai greu lovite de criză ; scăderea continuă a puterii de cumpărare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol ; creșterea frecvenței de utilizare a măsurilor de protecționism administrativ în condițiile reglementării internaționale a instrumentelor protecționismului legislativ ; recîștigarea poziției dolarului american în plățile internaționale concomitent cu o concentrare excesivă a reglementării acestora în valutele a numai cinci țări. Efectul combinat al acestor factori, conjugat cu stagnarea la un nivel scăzut a producției materiale în economia occidentală și cu creșterea generală a nivelului dobînzii la credite — care stau la baza unui volum însemnat de plăți din comerțul internațional — au condus la **stagnarea volumului valoric al comerțului mondial în ultimii doi ani.** Această tendință este cu atît mai evidentă în comerțul țărilor occidentale, ale căror importuri au scăzut în 1981 cu 2,5—3% față de nivelul anului precedent, ceea ce echivalează de fapt cu o îngustare a pieței de desfacere pentru exporturile celorlalte țări. Nici perspectivele pentru acest an nu sînt mai încurajatoare : continuarea stării de recesiune a economiei occidentale asociată cu așa-numita strategie de recucerire a pieților interne, amplificarea contenciosului comercial S.U.A. — Piața comună—Japonia, creșterea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare (la 524 miliarde dolari în 1981) împovărate de menținerea la un nivel înalt a dobînzilor constituie factori de limitare a exporturilor și importurilor care nu vor face, de fapt, decît să prelungească criza economiei mondiale și a comerțului internațional.

Acorduri și dezacorduri

SUB FORMULA dorinței de a apăra un pretins comerț liber, la jumătatea lunii ianuarie a.c. s-a desfășurat la Key Biscayne (Florida) o reuniune tripartită americano-japono-vest-europeană care a încercat să determine pe japonezi, sub aparența consensului, să-și deschidă piața în speranța echilibrării balanței comerciale cu S.U.A. (față de care Japonia a înregistrat un excedent de 15 miliarde dolari în 1981, care ar putea spori la 25 miliarde dolari în 1982) și cu Piața comună (excedent japonez de 10 miliarde dolari). Dezacordul consemnat cu acest prilej a pus în evidență însă încercarea coordonării politicilor de comerț exterior ale „celor trei" față de terți, idee degajată deja la ultimele reuniuni la nivel înalt ale principalelor țări occidentale. La scurt timp după încheierea acordurilor din „Runda Tokio", țările occidentale au încercat să impună în practica relațiilor comerciale internaționale un set diferit de măsuri, sub umbrela politicilor economice naționale de restructurare a sectoarelor industriale. Astfel, în răstimpul celor trei ani scurși de la încheierea „rundei Tokio" au fost reînnoite și extinse acordurile de limitare „voluntară» a exporturilor pe piețele țărilor dezvoltate de produse siderurgice, automobile, fibre sintetice și produse textile, produse petrochimice și ale construcțiilor navale, din așa-numitele „zone cenușii" ale comerțului internațional. Cu excepția sectorului textilelor unde G.A.T.T. și-a asumat gestiunea Acordului multifibre (reînnoit în decembrie 1981 pentru a treia oară), toate celelalte acorduri de limitare a exporturilor au caracter bilateral, aflîndu-se în afara jurisdicției unui organism multilateral de control. Acest fapt reprezintă, așa cum sublinia la începutul lunii martie a.c. directorul general al G.A.T.T., Arthur Dunkel, o amenințare directă la adresa progreselor făcute în ultimii 30 de ani de comunitatea internațională pentru liberalizarea schimburilor comerciale mondiale.

Pe de altă parte, confruntate cu o scădere importantă a competitivității produselor americane în raport cu cele japoneze și vest-europene, dar și față de produsele unor țări în curs de dezvoltare, S.U.A. au afirmat deschis la reuniunea Forumului vest-european de management de la Davos, la începutul lunii februarie, ca și la reuniunea Comitetului consultativ pentru comerț și industrie al O.C.D.E., din luna martie a.c., că ele „ar putea reveni asupra angajamentului lor în favoarea liberului schimb dacă partenerii lor continuă să recurgă la protecționism". Această afirmație evocă o preocupare recentă menită să introducă o strînsă reciprocitate între tratamentul aplicat mărfurilor și investițiilor americane în străinătate și cel aplicat mărfurilor și investițiilor străine în S.U.A. Anunțarea acestei intenții a produs o vie reacție în rîndul principalilor parteneri ai S.U.A. care și-au propus să înscrie problema pe ordinea de zi a viitoarei reuniuni inter-occidentale la nivel înalt de la Versailles, din luna iunie. Preocuparea americană pune serioase probleme japonezilor care se află în plin proces de restructurare a ofensivei pe piața americană, de la prioritatea acordată mărfurilor spre cea a investițiilor, ca și Pieței comune față de care americanii reclamă abolirea sistemului de subvenții din politica agricolă și siderurgică a „celor zece".

Examinînd faptele care stau la baza acestei intenții constatăm că accesul pe piața japoneză este adeseori împiedicat de un complex de bariere netarifare : volumul redus al contingentelor de import pentru produse agricole și durata excesiv de lungă a procedurilor de testare și omologare pentru produsele industriale constituie o frînă majoră în calea exporturilor celorlalte state. Este frecvent citat, în acest sens, cazul omologării de echipament electronic nou, operație a cărei durată poate ajunge în Japonia la circa doi ani, adică timp suficient pentru ca la actualul ritm al inovației tehnologice hotărîrea de omologare să devină caducă datorită învechirii produsului. Pe de altă parte, este cunoscut faptul că în politica agricolă comună a C.E.E. sistemul subvențiilor îndeplinește un dublu rol : pe plan intern subvențiile stimulează o producție agricolă cu costuri ridicate, iar pe plan extern sporesc competitivitatea produselor agricole vest-europene prin practicarea unor prețuri relativ scăzute care nu reflectă costurile de producție, împiedicînd totodată, importul de mărfuri din aceeași categorie.

După toate probabilitățile, viitoarea reuniune ministerială a G.A.T.T., din luna noiembrie a.c., își va concentra o mare parte a atenției asupra acestui aspect. Dealtfel, condițiile economice generale din economia mondială nefiind schimbate după ultima rundă, nu există nici un indiciu că noua reuniune ar putea lansa o nouă etapă a negocierilor comerciale multilaterale, ea urmînd să evalueze stadiul aplicării hotărîrilor adoptate la Geneva în aprilie 1979. Ceea ce se poate afirma însă cu certitudine este faptul că dacă viitoarea reuniune nu va conveni asupra unui program coerent de asanare pe termen lung a problemelor cu care este confruntat comerțul internațional s-ar putea asista la o ascuțire în continuare a contradicțiilor comerciale, la un proces de multiplicare a barierelor discriminatorii, în principal netarifare, care va anula valabili-

atea principiilor G.A.T.T. și de pe urma căruia vor suferi în primul rînd țările în curs de dezvoltare.

Evoluții ale puterii de cumpărare

UN ALT FENOMEN caracteristic comerțului internațional contemporan este **scăderea constantă a puterii de cumpărare a țărilor în curs de dezvoltare.** În tot cursul deceniului trecut, puterea de cumpărare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare (fără țările exportatoare de petrol excedentare în capital) a crescut cu numai 121 miliarde dolari, față de 471 miliarde dolari în cazul țărilor dezvoltate. În plus, acest spor al puterii de cumpărare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare nu se datorește unei creșteri reale a prețurilor, ci unei creșteri substanțiale a volumului fizic al exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

Dacă ne referim la exportul de produse de bază (fără țiței) constatăm că în deceniul 1970—1980, în pofida unei creșteri aproape identice a volumului exportului, puterea de cumpărare a acestuia a crescut cu numai 18% în țările cel mai puțin dezvoltate, cu 32% în celelalte țări în curs de dezvoltare și cu 55% în țările dezvoltate.

Examinînd, prin aceeași prismă, cum a evoluat puterea de cumpărare a exporturilor de produse industriale prelucrate, constatarea pe care o putem face este că deși exportul țărilor în curs de dezvoltare a crescut mai rapid decît cel al țărilor dezvoltate, puterea de cumpărare a exporturilor a continuat să evolueze divergent. Deși volumul exporturilor de produse manufacturate ale țărilor cel mai puțin dezvoltate a crescut cu 90%, efectul acestei creșteri asupra puterii de cumpărare a fost redus în proporție de peste 2/3 ca urmare a deciinului relativ al prețurilor de export, Chiar și în cazul celorlalte țări în curs de dezvoltare, 1/3 din creșterea volumului exportului lor a fost anihilată de același factor. Să notăm totuși că, în strînsă legătură cu strategiile de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare, rezultatele exporturilor țărilor care au adoptat o strategie bazată pe promovarea exporturilor au fost net superioare celor ale țărilor care și-au axat procesul dezvoltării economice pe strategiile de înlocuire a importurilor, fapt care confirmă și în condițiile de criză ale economiei mondiale rolul stimulator al comerțului exterior asupra creșterii economice[1]).

Tabelul nr. 2

Factori determinanți ai modificărilor în puterea de cumpărare a exporturilor de produse manufacturate în perioada 1970—1980

— miliarde dolari —

	Țările cel mai puțin dezvoltate	Țări în curs de dezvoltare	Țări dezvoltate
Creșterea puterii de cumpărare a exporturilor	1,1	53,9	297,8
— Datorită volumului exportului	3,9	77,4	346,4
— Datorită modificărilor în prețul exportului	—2,7	—23,5	—48,6

Sursa : World Bank, World Development Report 1981, Washington 1981.

Rezultă, așadar, că în deceniul trecut, deși puterea de cumpărare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare a crescut cu 34% (produse de bază și produse manufacturate), în timp ce cifra corespunzătoare țărilor dezvoltate a fost de 71%, disproporția dintre acestea a continuat să rămînă gravă, puterea de cumpărare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare fiind de 4,3 ori mai mică decît cea a exporturilor țărilor dezvoltate la sfîrșitul deceniului trecut. Acest decalaj iese și mai pregnant în evidență dacă avem în vedere că în aceeași perioadă exporturile țărilor în curs de dezvoltare în țările dezvoltate (în prețuri constante), fără cele de țiței, au sporit numai cu 12,61 miliarde dolari, față de 37,57 miliarde dolari cît reprezintă majorarea exporturilor țărilor dezvoltate în cele în curs de dezvoltare.

Tabelul nr. 3

Distribuția regională a comerțului mondial

— în procente, din valoare —

		1963	1973	1980
Țări capitaliste dezvoltate	Exp.	64	68	61,5
	Imp.	64,5	69,5	66,0
Țări în curs de dezvoltare exportatoare de petrol	Exp.	9	9	17,5
	Imp	5,5	5	8,6
Alte țări în curs de dezvoltare	Exp.	13	10,5	10
	Imp.	15,5	13	15
din care „Cel mai puțin dezvoltate"	Exp.	—	0,5	0,5
	Imp.	—	0,5	1,0
Țări socialiste	Exp.	12	10	9
	Imp.	11	10	8,5

Sursa : GATT, International Trade 1980/81, Geneva 1981

[1]) Bela Balassa, Trade in Manufactured Goods : Patterns of change, World Development, vol. 9, nr. 3/1981

Tabelul nr. 1

Factori determinanți ai creșterii comerțului mondial în perioada 1970—1980

— în miliarde dolari, prețuri curente —

	Total	Combustibil	Materii prime*	Produse manufacturate	Aur
Valoarea comerțului mondial în 1980	2133 [1])	535	400	1170	27
Creșterea valorică între 1970—1980	1818	507	312	973	26
Procente din totalul creșterii	100	28	17	54	1
Influența creșterii prețurilor asupra creșterii valorilor totale (în procente)	87	98	82	81	101
Creșterea volumului între 1970—1980	74	29	64	96	—4

*) Altele decît combustibili

[1]) GATT apreciază volumul total al exporturilor mondiale la numai 1973 miliarde dolari.

Sursa : World Bank, World Development Report 1981, Washington 1981

comerțului internațional a crescut cu 74% între anii 1970 și 1980, valoarea comerțului internațional a crescut cu 87% ca urmare a majorării prețurilor. Dacă ne referim numai la produsele industriale prelucrate, cele care reprezintă apanajul țărilor dezvoltate, trebuie să remarcăm că deși acestea au contribuit cu 54% la creșterea valorică a comerțului internațional, 81% din sporul de valoare a comerțului cu produse manufacturate este imputabil majorării prețurilor (vezi tabelul nr. 4).

De semnalat că dacă pînă de curînd țările exportatoare de țiței membre ale O.P.E.C. nu fuseseră afectate de acești factori, în 1981 și în primele luni ale acestui an ele au fost forțate să-și reducă prețul afișat cu circa 4—5 dolari/baril, reflectînd reducerea cu circa 17% a consumului de țiței în țările occidentale.

Tendințe crescînde de protecționism

AȘA cum arătam, în condițiile persistenței îndelungate a fenomenelor de criză sectorială în economia occidentală și a limitării de către G.A.T.T. a instrumentelor legislative de protecție care pot fi invocate de state, **a crescut rolul protecționismului administrativ.** Această formă de protecționism s-a dezvoltat pe măsură ce rolul de protecție al taxelor vamale a scăzut ca urmare a rundelor de negocieri tarifare din cadrul G.A.T.T. Trăsătura primordială a protecționismului administrativ este că nu implică statul și răspunderea acestuia, introducerea acestui tip de măsuri neputînd fi atacată în baza convențiilor internaționale bilaterale sau multilaterale. Pe de altă parte, măsurile de protecționism administrativ au caracter exclusiv tehnic și își bazează eficiența pe lipsa de transparență a condițiilor de comercializare de pe diferite piețe. De asemenea, protecționismul administrativ nu implică răspunderea internațională a statelor atîta timp cît natura măsurilor de acest tip ține în principal de politica economică internă. Generic, tipurile de măsuri de protecționism administrativ includ procedurile anti-dumping, de evaluare în vamă, restricțiile introduse cu scopul echilibrării balanței de plăți, taxele compensatorii și clauzele eșapatorii.

În practică, aplicarea acestor măsuri are, în unele cazuri, caracter discriminatoriu (anti-dumping, taxe compensatorii), iar în altele caracter nediscriminatoriu (evaluare în vamă, restricții introduse cu scopul echilibrării balanței de plăți, clauze eșapatorii). Aproape fără excepție, țările occidentale au →

Priorităţi şi reorientări în dezvoltarea economică

R. S. Cehoslovacă: Sporirea eficienţei în utilizarea energiei

AVÎND resurse naturale limitate, Cehoslovacia resimte impactul creşterii preţurilor pe piaţa mondială la o serie de meserii prime, la combustibili şi energie — relevă presa economică din această ţară. Fapt care se reflectă, între altele, în politica sa energetică: astfel, în comparaţie cu cincinalul precedent, în perioada 1981—1985 se urmăreşte sporirea substanţială a producţiei de energie electrică în centralele nucleare, accelerarea ritmului de creştere a consumului de combustibili solizi şi limitarea simţitoare a consumului de petrol şi gaze naturale.

La rîndul său, programul de raţionalizare a consumului de combustibili şi energie, de utilizare superioară a acestora, care face parte integrantă din cel de-al şaptelea plan cincinal de dezvoltare a economiei naţionale, prevede în ansamblu ca în 1985 să se realizeze, faţă de nivelul consumurilor din anul 1980, economii de 12,4 milioane tone echivalent cărbune. În acest sens s-a ţinut seama de efectele diferitelor măsuri de modernizare şi restructurare a economiei cehoslovace, care urmează a fi aplicate în actualul cincinal, cum sînt introducerea electronicii în diverse ramuri, extinderea capacităţilor de cracare a petrolului ş.a.

Economii de combustibili şi energie scontate în 1985, faţă de 1980 (în mil. t. e. c.)

— Transformarea şi transportul combustibililor şi energiei	1,92
— Metalurgie	1,80
— Construcţii de maşini	1,16
— Industria chimică şi ramurile producătoare de bunuri industriale de consum	2,15
— Industria materialelor de construcţii	0,63
— Agricultura şi industria alimentară	0,85
— Transporturile	0,52
— În sfera activităţii neproductive	1,89
— Alte domenii	circa 1,5
Total pe economie	12,4

Surse: Le commerce extérieur tchécoslovaque, nr. 1/1982.

În ceea ce priveşte posibilităţile de economisire, acestea variază de la o ramură de activitate la alta, după cum rezultă din datele tabelului alăturat.

Cu referire numai la domeniile cu cel mai mare potenţial de economisire, în transformarea şi transportul combustibililor şi energiei — de pildă — se va recurge la reamenajarea centralelor electrice existente, pentru ca ele să devină concomitent furnizoare de energie termică pentru întreprinderi industriale sau pentru uzul casnic al populaţiei; de asemenea, se vor ameliora parametrii de exploatare a centralelor pe bază de cărbune (îndeosebi prin modernizarea cazanelor), se vor reduce pierderile de energie în reţelele de distribuţie a electricităţii şi gazelor.

În metalurgie economiile de energie urmează a fi obţinute în special prin reducerea ritmului de creştere a producţiei de oţel şi prin aplicarea de tehnologii noi (în producţia de aluminiu, de exemplu, pe această ultimă cale se prevede să se reducă la jumătate consumul specific de energie electrică). În domeniul industriei chimice principala cale de reducere a necesarului de energie o va constitui restructurarea producţiei prin mărirea ponderii acelor produse livrabile la export a căror fabricare reclamă consumuri scăzute de energie şi prin mărirea importului de produse chimice energointensive. În ceea ce priveşte complexa sferă a activităţilor neproductive, aici este prevăzut un amplu evantai de măsuri de economisire, cum ar fi reducerea pierderilor de căldură în edificiile noi (prin ridicarea nivelului tehnic al sistemelor de încălzire), modernizarea patrimoniului imobiliar, modificarea principiilor urbanistice care stau la baza edificării unor mari ansamble de locuit, mărirea randamentului energetic al aparatelor electrocasnice.

N. P.

←

recurs la introducerea repetată şi abuzivă de asemenea măsuri în ultimii trei ani cu scopul de a limita chiar şi temporar accesul la pieţe al unor produse aflate în concurenţă directă cu ramurile economice aşa-zis sensibile din economiile lor naţionale, nefăcînd altceva decît să întîrzie procesul de restructurare industrială. În timp ce oportunitatea acestor măsuri este serios contestată, eficienţa lor pentru economiile occidentale este importantă, iar influenţa negativă asupra exporturilor majoră, atît din punct de vedere al volumului, cît şi al duratei de suspendare a drepturilor de export pe pieţele respective. Potrivit unui studiu întocmit în iunie 1981 de Douglas R. Nelson, consultant al Băncii Mondiale, numai 35% din procedurile antidumping şi 20% din cele de aplicare a clauzelor eşapatorii deschise în S.U.A. în 1979 au avut la bază cauze reale de producere a prejudiciului, dar ele au împiedicat derularea în condiţii normale a unui volum de comerţ de circa 1 miliard dolari. Dacă ne referim la ţările faţă de care asemenea măsuri au fost frecvent luate, atît de către S.U.A. cît şi de ţările membre ale Pieţei comune, constatăm că acestea includ atît ţări occidentale, cît şi pe cele socialiste şi în curs de dezvoltare.

Influenţa evoluţiilor cursurilor valutare

UN ALT aspect care influenţează evoluţia schimburilor comerciale este **creşterea cursurilor principalelor valute folosite ca mijloace internaţionale de plată.** În prezent peste 85% din totalul plăţilor internaţionale legate de comerţ se efectuează în valutele a cinci ţări (S.U.A., R.F. Germania, Anglia, Franţa şi Japonia). Între participarea acestor ţări la comerţul internaţional şi folosirea valutelor lor ca mijloc de decontare se manifestă o mare discrepanţă: în timp ce S.U.A. realizează numai 11,7% din comerţul internaţional, dolarul american este folosit pentru un volum de decontări legate de comerţ de 54,8%; pentru R.F. Germania ponderile corespunzătoare sînt de 11,1% şi 14,4%; pentru Anglia 5,9% şi respectiv 7,5%; pentru Franţa 6,3% şi 6,1%, iar pentru Japonia 6,6% şi respectiv 2,3%. Trebuie remarcat că numai în cursul anului 1981, datorită politicii monetare restrictive americane şi creşterii încordării internaţionale cursul dolarului american a crescut cu circa 14%, ceea ce a echivalat cu o scumpire majoră a preţului importurilor celorlalte state, în primul rînd în curs de dezvoltare, afectînd serios capacitatea lor de import şi realizarea unor importante obiective economice în condiţiile în care puterea de cumpărare a exporturilor lor — datorită evoluţiei nefavorabile a preţurilor — a continuat să se deterioreze.

Necesitatea depăşirii impasurilor actuale

DEPĂŞIREA actualului impas în care se află comerţul internaţional constituie o necesitate la realizarea căreia trebuie să ia parte egală toate statele, experienţa demonstrînd că nici o încercare de a dicta reguli universal valabile de către un număr restrîns de state nu poate conduce la satisfacerea intereselor economice ale fiecărei ţări. În acest context, trezesc o vie îngrijorare şi încercările ţărilor occidentale de introducere a unui tratament de gradualizare a avantajelor regimului preferinţelor vamale în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare, ca şi cele de revitalizare a activităţii Comitetului de coordonare şi control al comerţului Est-Vest (COCOM) în domeniul exportului de produse cu grad ridicat de tehnicitate spre ţările socialiste.

În concepţia partidului şi statului nostru, pentru o democratizare reală a relaţiilor internaţionale, inclusiv în domeniul comercial, trebuie depuse eforturi susţinute din partea tuturor statelor pentru a se lichida piedicile existente din comerţul internaţional, obstacolele artificial create, de natură să împiedice desfăşurarea normală a comerţului. Exprimînd această necesitate ardentă, de aşezare pe principii calitativ noi a comerţului internaţional, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia la Plenara comună a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului suprem al dezvoltării economice şi sociale, din noiembrie 1981, că este „necesar să se treacă la elaborarea principiilor de bază ale noii ordini economice internaţionale, ale relaţiilor bazate pe echitate şi raporturi avantajoase, care să înlocuiască actualele norme de relaţii economice mondiale inechitabile".

dr. Eugen DIJMĂRESCU

Utilizarea tehnologiilor adecvate

DE MULTE ori, termenul „tehnologie adecvată" se referă la tehnologii simple care implică utilizarea intensivă a forței de muncă, incluzînd mai puțin tehnologii de vîrf. Potrivit specialiștilor O.N.U.D.I., însă este greu de presupus că ar fi inadecvate pentru țările rămase în urmă tehnologiile de vîrf, transferabile din țările industrializate. Criteriul de apreciere a tehnologiilor ca adecvate ar ține, astfel, mai curînd de capacitatea acestora de a veni în întîmpinarea realizării obiectivelor sociale pe care și le-au propus țările în curs de dezvoltare. În această viziune, tehnologiile adecvate ar trebui să contribuie la înlăturarea șomajului, la îmbunătățirea condițiilor de muncă, la asigurarea trebuințelor de bază ale populației precum și a unei repartizări echitabile a venitului național realizat, — ele fiind, așadar, diferite de la o țară la alta, în funcție de ponderea pe care o capătă unul sau altul dintre factorii enumerați.

Forumul internațional asupra tehnologiilor industriale adecvate, organizat de O.N.U.D.I. în India cu participarea a 300 oameni de știință din țări în curs de dezvoltare și industrializate sublinia concluzia că tehnologiile adecvate se referă deopotrivă la cele de largă utilizare, cît și la cele presupuse a fi utilizate pe scară restrînsă, la nivel local și cu cheltuieli reduse, în funcție de obiectivele asumate, resursele disponibile și condițiile în care tehnologiile respective urmează a fi aplicate.

Potrivit specialiștilor participanți la reuniunea menționată, selectarea tehnologiilor adecvate ar depinde de mai mulți factori, printre care : dimensiunile pieței potențiale ; disponibilitățile de resurse naturale ; asigurarea suveranității naționale în ce privește utilizarea acestor resurse ; rolul sectorului de stat și particular ; nivelul de dezvoltare al forțelor de producție ; repartizarea geografică a obiectivelor industriale ; raportul în care diferite tehnologii sau procese favorizează utilizarea intensivă a capitalului sau a forței de muncă ; sursele de energie disponibile ; existența unei mîini de lucru calificate ; impactul tehnologiilor asupra mediului înconjurător.

Analiza acestor factori indică existența unui număr însemnat de domenii privind transferul de tehnologie sau cooperarea internațională în vederea dezvoltării tehnologiilor adecvate în țările aflate în curs de dezvoltare. Buletinul informativ al O.N.U.D.I., **„Development issue paper for the 1980 s"** menționează deopotrivă existența și a numeroase obstacole în calea implementării efective a tehnologiilor adecvate. Iată cîteva dintre acestea : dependența față de furnizorii occidentali pentru echipamentele necesare ; interesele firmelor străine diferite de cele ale țărilor în curs de dezvoltare în care operează ; considerarea de multe ori cu prioritate a criteriilor tehnico-inginerești înaintea celor ce țin de dezvoltare ; înclinația investitorilor către realizarea de proiecte de amploare pe baza celor mai avansate tehnologii, precum și prejudecățile în legătură cu recurgera la obiective de dimensiuni mai mici realizabile cu echipamente mai puțin sofisticate, aici incluzîndu-se practicarea acordării de ajutoare externe legate.

Toate aceste elemente au concurat la situația actuală, în care țările în curs de dezvoltare sînt încă departe de a dispune de tehnologiile necesare. După cum menționa publicația menționată, nici o țară în curs de dezvoltare nu și-a creat condițiile necesare pentru rezolvarea problemelor fundamentale cu care care se confruntă majoritatea populației — probleme ce țin de malnutriție, lipsa de îngrijire medicală corespunzătoare, locuință și educație, instabilitatea locurilor de muncă, venituri scăzute. Tehnologiile disponibile în țările rămase în urmă sînt încă departe de a răspunde deziderateler cele mai urgente ale acestor țări ; dovada o face tocmai faptul că aceste probleme devin din ce în ce mai acute în tot mai multe țări ale lumii, contribuind, astfel, la adîncirea decalajului care le separă de țările dezvoltate.

Breviar

Suedia și-a propus să majoreze în 1982 ajutorul acordat țărilor cele mai sărace în cadrul programului de cooperare internațională pentru dezvoltare. Potrivit acestui program, cheltuielile dedicate dezvoltării vor crește cu 8,9% în acest an, urmînd să reprezinte mai mult de 1 la sută din produsul intern brut al țării. Atenția prioritară urmează a fi acordată dezvoltării rurale, inclusiv industriei mici și infrastructurii în zonele rurale, precum și problemelor de ordin ecologic în aceste regiuni.

Din fondurile suedeze de asistență pentru dezvoltare o treime vor fi acordate prin intermediul organizațiilor internaționale — în primul rînd celor din sistemul O.N.U. —, celelalte fonduri fiind destinate programelor bilaterale și cu caracter regional (cooperare economică în zona de sud a Africii, asistență pentru probleme sociale în America Latină și în sudul Africii). Programul mai prevede alocarea de fonduri pentru creditele concesionare și pentru stimularea activității Agenției suedeze de cercetare în domeniul cooperării cu țările în curs de dezvoltare.

Cooperarea „Sud-Sud"

DIN INIȚIATIVA Forumului pentru politici de dezvoltare din cadrul Fundației (vest)-germane pentru dezvoltarea internațională, la sfîrșitul anului trecut a fost organizată o masă rotundă internațională cu participarea UNITAR și a reprezentanților unor institute de cercetare din țări în curs de dezvoltare și industrializare. Reuniunea avea să constituie punctul de plecare pentru un nou program care își propune să studieze posibilitățile practice de realizare și avantajele potențiale ale cooperării regionale și interregionale, în contextul preocupărilor pentru dezvoltarea „lumii a treia", prin eforturi proprii colective.

După cum arăta directorul executiv al UNITAR, Davidson Nicol, în susținerea acestui proiect de cercetare, experiența a demonstrat că strategiile bilaterale s-au dovedit nesatisfăcătoare, iar negocierile globale avansează încă încet în vederea rezolvării problemelor legate de subdezvoltare. Aceste concluzii sînt de natură să impună abordarea cooperării „Sud-Sud" ca o strategie complementară în sprijinul eforturilor globale pentru lichidarea subdezvoltării. Practica a arătat că țări din aceeași zonă geografică pot coopera cu rezultate bune în această direcție, chiar dacă ele sînt caracterizate prin nivele diferite de dezvoltare, sisteme sociale, economice și culturale diferite.

Mai mult, inițiativele pe plan regional — fie ele din America Latină, Asia de Est, de Sud sau Sud-Est, din Africa precum și cele provenind de la organizațiile constituite în aceste regiuni — pot și trebuie să contribuie la revitalizarea Dialogului „Nord-Sud", prin stimularea cooperării între țări cu obiective comune și care au disponibilitățile comune de resurse naturale, umane și financiare destinate creșterii economice și dezvoltării sociale și culturale. — sublinia directorul UNITAR.

Programul lansat sub egida UNITAR își propune astfel să sprijine țările în curs de dezvoltare în preocupările lor comune în domenii vizînd comerțul, folosirea capacităților industriale, finanțele, forța de muncă și piețele de desfacere. Pe baza cercetărilor ce se vor desfășura pe parcursul următorilor doi ani, propunerile și recomandările rezultate urmează să facă obiectul unui plan global privind cooperarea între țările în curs de dezvoltare.

Pagină realizată de
Em. STANCU

O.C.D.E.: optimism reținut pentru 1982

PREVIZIUNI RECENTE ale Secretariatului O.C.D.E. se referă la posibilitatea unei înviorări lente în cursul anului curent, urmată de o creștere mai rapidă, cu 6 la sută pe an, către mijlocul anului 1983, a volumului comerțului exterior al principalelor șapte țări industrializate (S.U.A., Canada, Franța, R.F.G., Anglia, Italia și Japonia).

În timp ce, pe ansamblul țărilor în cauză balanța de plăți se anticipează că va fi echilibrată, analizele pe țări prognozează situații net diferențiate, mai ales în ce privește exporturile. Astfel, Statele Unite, a căror monedă a înregistrat o poziție relativ fermă în 1981, sînt așteptate să înregistreze reduceri de pînă la 5,5 la sută în volumul exporturilor, în acest an. Exporturile Japoniei, deși urmează să se majoreze în continuare, vor crește cu o rată ceva mai moderată decît cea din anul trecut de 13 la sută, respectiv cu circa 7 la sută anticipat la începutul anului. Pentru R.F. Germania se așteaptă ca exporturile să crească cu o rată de 11 la sută pe an, (7% în 1981).

Strategia în materie de export adoptată de țările O.C.D.E. în ultimii ani, pentru a depăși șocul provocat de creșterea prețurilor petrolului s-a bazat pe orientarea livrărilor cu preponderență către țările O.P.E.C.

Principalele piețe de desfacere pentru produsele industrializate occidentale — Nigeria, Irak ș.a. — au înregistrat deficite însemnate în balanțele lor de plăți de pe urma acestui comerț, datorită reducerii temporare a prețului petrolului și a majorării ponderii Arabiei Saudite în producția de țiței a O.P.E.C., ceea ce va permite țărilor industrializate să rămînă în continuare pe aceste piețe, în special cu mărfuri livrate pe credit.

Alte țări O.P.E.C., care pînă acum erau cunoscute ca avînd o capacitate mai mică de absorbție — datorită potențialului lor economic scăzut — sînt așteptate să își majoreze cu circa 20 la sută importurile din țările industrializate în cursul acestui an.

În ce privește țările în curs de dezvoltare nepetroliere, acestea vor fi confruntate în continuare cu deficite majorate ale balanțelor lor de plăți, ceea ce va face ca importurile lor de produse manufacturate să se diminueze sensibil.

În perioada imediat următoare principalele piețe de desfacere pentru produsele de export ale țărilor industrializate se pare că vor fi tot țările dezvoltate, așteptîndu-se o majorare a comerțului intra-O.C.D.E.

IMPORTURI MONDIALE

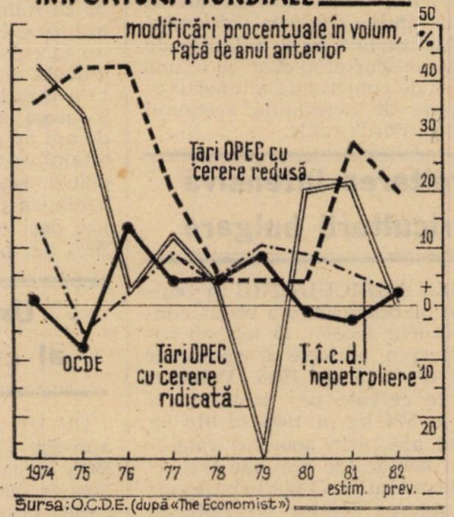

Sursa: O.C.D.E. (după «The Economist»)

Programe de dezvoltare

Mexic: accent prioritar pe diversificarea și prelucrarea materiilor prime

ECONOMIA MEXICANĂ a înregistrat în ultimii ani una din cele mai dinamice evoluții din rîndul țărilor latino-americane, pentru anul 1981 datele provizorii vorbind de un ritm de creștere al P.I.B. de 7 la sută.

În prezent, Mexicul promovează o politică de consolidare a rezervelor de hidrocarburi și de diversificare a celorlalte surse de energie prin valorificarea zăcămintelor de cărbuni și utilizarea energiei geotermale. În industria prelucrătoare, accentul se pune pe diversificarea producției, urmărindu-se promovarea exporturilor de produse prelucrate, a căror valoare în 1981 a depășit 3 miliarde dolari.

O evoluție pozitivă înregistrează industria siderurgică, în 1981 producția de oțel totalizînd 7,7 milioane tone. Pentru dezvoltarea ei se prevăd în continuare investiții însemnate.

Ca urmare a bazei largi de materii prime de care dispune, industria petrochimică s-a dezvoltat într-un ritm rapid (o medie anuală de 18 la sută în perioada 1977—1981). Pentru 1982 și 1983 sînt prevăzute investiții de 170 milioane dolari în vederea extinderii unor capacități de producție existente și construirii de noi unități petrochimice printre care: o unitate pentru anhidridă ftalică în localitatea Tampico (capacitate 15 mii tone/an); fabrici de P.V.C. în localitățile Tlalnepantla și Altamira (32 mii tone/an și respectiv 72 mii tone/an), o fabrică de polistiren în localitatea Xalostos, și extinderea capacităților de producție ale fabricilor de polistiren din Lecheria și Coatzacoalcos. Se preconizează ca în anul 1990 capacitatea de producție de produse petrochimice de bază să se ridice la peste 23 milioane tone/an.

Agricultura continuă să figureze pe lista priorităților în cadrul economiei mexicane. Principalul obiectiv urmărit îl reprezintă sporirea producției agricole de bază, în vederea realizării unui grad mai ridicat de autoaprovizionare și, prin aceasta, a reducerii importurilor (în anul 1981, importurile de cereale au scăzut la 6 milioane tone, comparativ cu 10 milioane tone în 1980). Mexicul și-a propus ca pînă în anul 1990 să ajungă la deplina autoaprovizionare alimentară. Paralel cu măsurile vizînd creșterea producției agricole, o atenție particulară se acordă creării de centre agroindustriale. În anul 1982 se preconizează constituirea a 14 asemenea centre specializate în prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor, laptelui, cafelei etc.

Relațiile economice dintre România și Mexic s-au dezvoltat continuu în ultimii ani, fapt reflectat atît de sporirea volumului schimburilor comerciale, cît și de lărgirea și diversificarea formelor de cooperare. Exporturile țării noastre în Mexic constau din mașini-unelte, utilaje industriale, rulmenți, produse chimice, iar importurile din condimente, cafea și bumbac fibră.

Maria Rodica RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 8—12 MARTIE a.c., a marcat redresarea poziției **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale, în condițiile reducerii relative și temporare a dobînzilor interne atît în S.U.A. cît și în țările vest-europene.

Cursul lirei sterline față de dolar a continuat să slăbească, în principal sub influența reducerii prețului la țiței pe piața internațională, a diminuării dobînzii de bază de către marile bănci de clearing din Marea Britanie de la 13,5% la 13%. La finele intervalului analizat lira sterlină era cotată la 1,8025 dolari, comparativ cu 1,8325 dolari în ziua de referință de 5 martie 1982. **Poziția francului elvețian** față de dolarul S.U.A., dar mai ales față de marca vest-germană s-a menținut fermă în cea mai mare parte a săptămînii, reflectînd evoluția relativ mai favorabilă a activității economice din această țară precum și efectul produs pe piață de nereușita măsurilor de prevenire a aprecierii francului față de moneda vest-germană, întreprinse de autoritățile monetare elvețiene. La 12 martie francul elvețian era cotat la 1,8725 franci/1 dolar, față de 1,8675 franci/1 dolar în ziua de referință. Față de marca vest-germană moneda elvețiană a atins în cursul intervalului peste 1,27 mărci/1 franc, cel mai înalt nivel din ultimii trei ani și jumătate. **Cursul mărcii vest-germane** față de dolar a înregistrat în săptămîna analizată o depreciere de circa 0,65%, atingînd la finele intervalului 2,3750 mărci/1 dolar (2,3550 mărci/1 dolar în ziua de referință).

O depreciere mai pronunțată a cunoscut **francul francez** (de circa 1%) al cărui curs față de dolarul S.U.A. s-a situat la 12 martie la 6,0875 franci/1 dolar, comparativ cu 6,0275 franci/1 dolar la finele săptămînii anterioare. Poziția monedei franceze a înregistrat o tendință de deteriorare și în raport cu marca vest-germană. În cursul intervalului analizat Banca Franței a intervenit în repetate rînduri prin vînzări de dolari și de mărci vest-germane în vederea sprijinirii valutei naționale.

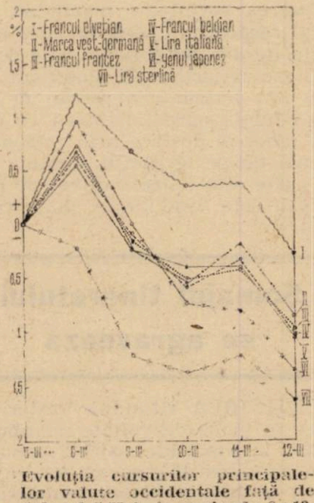

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 8—12. III. Bază: 5.III a.c.

Procente apropiate de depreciere față de dolar (de circa 1,04%) au înregistrat **francul belgian** (cursul atingînd 44 franci/1 dolar comparativ cu 43,55 franci/1 dolar în ziua de referință) și **lira italiană** (cotată la finele săptămînii la 1 233,25 lire/1 dolar față de 1 270 lire/1 dolar la 5 martie a.c.). **Yenul japonez** a marcat o depreciere mai pronunțată față de moneda americană, în principal ca efect al accentuării ecartului de dobîndă între fondurile în yeni și cele în dolari. La 12 martie yenul era cotat la 239,25 yeni/1 dolar față de 236 yeni/1 dolar în ziua de referință.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au cunoscut următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 5 și, respectiv, 12 martie a.c.): eurodolari 15,125% și 15%, euromărci vest-germane 10,125% și 9,5%, eurofranci elvețieni 8,375% și 7,0625%, eurolire sterline 14% și 13,375%.

Prețul aurului s-a înscris în continuare pe o curbă descendentă, atingînd la cel de al doilea fixing de la Londra din 12 martie 323,25 dolari/uncie (342 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna precedentă).

Gheorghe MUNTEA
Alexandru OLTEAN

Implicații ale dobînzilor înalte

CHIAR DACĂ nu se mai situează la niveluri de peste 20%, așa cum s-a întîmplat anul trecut în două rînduri, a doua oară pentru o perioadă de mai multe săptămîni în cursul verii (vezi graficul), rata dobînzii preferențiale în S.U.A. — după scăderea din ultima parte a anului — s-a reînscris pe o traiectorie ascendentă, după care a reînceput să scadă ușor.

Evoluția amintită, deși nu reprezintă principala cauză a dificultăților economice ale celorlalte țări occidentale dez-

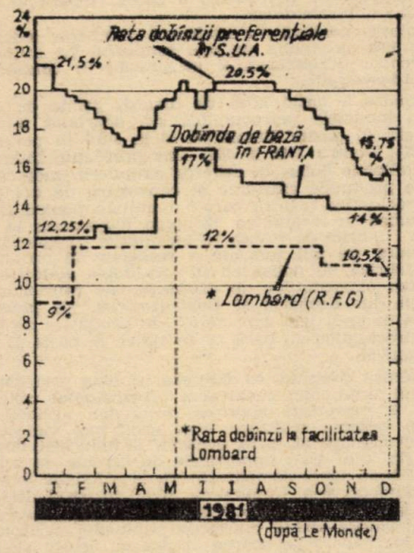

(după Le Monde)

voltate, contribuie totuși în bună măsură, prin implicațiile sale multiple, la agravarea recesiunii, inflației și șomajului cu care se confruntă aceste țări. În același timp, nivelul oscilant, dar în continuare ridicat al dobînzilor are o incidență puternică asupra situației financiar-bancare a țărilor în curs de dezvoltare, prin scumpirea artificială a mărfurilor importate de acestea și mai ales prin creșterea exagerată a dobînzilor la creditele internaționale la care ele sînt nevoite să apeleze. Nivelul ridicat al dobînzilor din ultimii ani și-a găsit reflectarea în creșterea vertiginoasă a datoriei externe a țărilor „lumii a treia", care totaliza la sfîrșitul anului trecut 524 de miliarde dolari.

U.R.S.S.: rațiunile economisirii

FAPTUL că industria este concentrată în esență în partea europeană a Uniunii Sovietice, în timp ce un volum crescînd de materii prime și energie trebuie exploatat (adeseori în condiții grele) și transportat din Siberia, Asia Centrală și Orientul Îndepărtat a determinat o creștere simțitoare a cheltuielilor de extracție și de transport. Astfel, numai ultima categorie de cheltuieli însumează, pe ansamblul țării, aproximativ 80 miliarde de ruble pe an, ceea ce sporește rentabilitatea investițiilor în elaborarea de tehnologii cu puține deșeuri și energoeconomicoase, în făurirea unei structuri industriale care să permită folosirea mai complexă a materiilor prime.

Pe de altă parte, aplicarea politicii de economisire este justificată și de majorarea prețurilor la materii prime și energie pe piața mondială, fiecare procent de economie în consumul de resurse energetice din Uniunea Sovietică echivalînd, la prețurile din 1981, cu circa 2,5 miliarde dolari. La rîndul său, reducerea cheltuielilor materiale cu un singur procent pe întreaga economie națională asigură un spor al venitului național de 6 miliarde ruble.

Ample rezerve pot fi valorificate și pe seama altor factori ai producției: calculele arată că prin îmbunătățirea organizării muncii în industria U.R.S.S. și ridicarea productivității muncii pînă la nivelul celei din întreprinderile fruntașe s-ar obține sporirea volumului producției industriale cu 3 miliarde de ruble pe an, iar scurtarea doar cu o lună a termenelor de construcție a obiectivelor industriale ar determina economii de pînă la 2 miliarde ruble.

Dezvoltarea intensivă a agriculturii bulgare

PONDEREA AGRICULTURII în venitul național al Bulgariei s-a redus continuu în ultimele decenii, în schimb volumul producției agricole a sporit de peste două ori față de 1956. Volumul producției de cereale pe locuitor a crescut de la 574 kg în 1956 la 910 kg în 1980, mai ales prin sporirea randamentului la hectar (de aproape trei ori în intervalul amintit). O contribuție directă la obținerea acestor rezultate au avut-o creșterea cu 40% în ultimul deceniu a gradului de mecanizare a lucrărilor agricole, ca și dublarea puterii instalațiilor energetice raportată la o persoană ocupată în agricultură. În același timp numărul specialiștilor cu studii superioare care lucrează în această ramură a ajuns la aproape 20 de mii. Toate acestea au permis creșterea de 8 ori în ultimele două decenii a productivității muncii în agricultură.

Pe linia autoaprovizionării, după cum informează agenția **B.T.A.**, începînd din acest an județele nu vor mai primi din fondul centralizat al statului produse agroalimentare pe care le pot obține pe propriul lor teritoriu. Fondul centralizat va fi asigurat prin vînzarea cantității de produse alimentare rămase după satisfacerea cerințelor populației din județul respectiv. Județelor care nu au condiții de a-și acoperi normele de consum li se repartizează planificat alimente din fondul centralizat. O parte din producția agroalimentară ce rămîne în județ se desface prin rețeaua comercială de pe teritoriul acesteia; cealaltă parte este folosită direct de populație sau este vîndută pe piața cooperatistă.

Șomajul tineretului se agravează

ÎNCETINIREA ritmului creșterii economice în țările dezvoltate membre ale O.C.D.E. în condițiile sporirii populației active cu circa 1% pe an va atrage, potrivit ultimei prognoze semestriale a acestei organizații, o creștere a șomajului care urmează să afecteze în acest an peste 8% din populația activă (chiar 10% în Europa occidentală). Se prevede că numărul șomerilor va atinge 28,5 milioane în al doilea semestru al anului în curs, cel mai puternic afectați — dincolo de variațiile destul de mari de la o țară la alta — fiind tinerii. Astfel, în acest an tinerii în vîrstă de sub 25 de ani ar putea constitui peste 41% din totalul șomerilor pe ansamblul principalelor șapte țări occidentale industrializate, la care se referă tabelul de mai jos, deși ei reprezintă mai puțin de 20% din populația lor activă.

Șomajul tinerilor
(în % din populația activă)

	1979	1980	1981	1982 *)
S.U.A.	11,2	13,2	14	16,25
Japonia	3,5	3,6	4,25	4,25
R. F. G.	3,7	4,3	7	9
Franța	13,3	15,0	17,0	20,5
Anglia	11,3	15,1	19,6	20,5
Italia	25,6	25,0	27	29,5
Canada	13,0	13,2	12,75	13,5
TOTAL	10,8	12,4	14	15,5

*) Previziuni.
Sursa : O.C.D.E.

Un sector de vîrf al creșterii japoneze

CU UN RITM ANUAL de creștere de aproape 23% pe an (care ajunge la 49% în cazul circuitelor integrate) industria electronică japoneză nu s-a resimțit practic de pe urma crizei economice mondiale, reușind, dimpotrivă — grație concentrării puternice a exporturilor — să cucerească noi segmente dintre cele mai dinamice ale pieței mondiale.

Obținerea unui asemenea ritm susținut de creștere este atribuită în primul rînd integrării verticale a firmelor electronice japoneze, care reușesc să amortizeze mai repede fondurile alocate pentru cercetări în domeniul circuitelor integrate de bază încorporînd rapid rezultatele obținute, într-o gamă vastă de produse finite. Marea diversitate de produse electronice, atît industriale cît și de larg consum (de la calculatoare și roboți pînă la jocuri electronice) constituie un alt factor al dezvoltării atît de rapide a industriei nipone.

Intensificarea protecționismului în S.U.A. și Europa occidentală a determinat firmele japoneze să accelereze perfecționările tehnologice și să-și diversifice geografic debușeele inclusiv în domeniul bunurilor de consum (magnetoscoape, televizoare în culori etc.). Paralel ea stimulează investițiile în străinătate încă din prima fază a ciclului de viață al unui produs nou, întreprinderile respective continuînd să facă apel la componente venite din Japonia (un magnetoscop, de exemplu, are între 3 000 și 5 000 de componente).

Hotărîtor însă, constată revista **L'Usine Nouvelle**, rămîne valorificarea rapidă a efortului de cercetare. Firma „Matsushita Electric", de pildă, care este cel mai mare deținător nipon de brevete, are zece mii de cercetători. Ea investește în cercetare peste 100 miliarde de yeni pe an, depunînd în anul 1980 un număr de 8 670 de brevete în 65 de țări ale lumii.

GLOSAR

Depozite bancare

ESTE O PRACTICĂ uzuală ca deținătorii de fonduri disponibile să le constituie sub formă de depozite la instituțiile bancare. Din punct de vedere juridic, sumele din depozite nu sînt considerate ca o simplă primire în păstrare, ci ca fiind luate de bănci cu împrumut de la clienți. Aceasta conferă băncilor deplin drept de proprietate asupra depozitelor, pe care pot să le utilizeze potrivit necesităților activității lor curente, cu obligația de restituire a sumelor în condițiile convenite cu deponenții.

În funcție de modul în care se pot retrage fondurile se disting două principale categorii de depozite bancare : la vedere și la termen.

Depozitele la vedere sînt cele asupra cărora deponentul are drept de dispoziție, respectiv de retragere, în orice moment, la simpla sa cerere. Sub această formă se constituie în general sumele destinate unor cheltuieli curente, depuse în principal din considerente de siguranță și de facilitare a transferurilor.

Avînd ca argumentare incertitudinea duratei rămînerii sumelor astfel primite, băncile nu acordă, de regulă, dobînda la depozitele la vedere, deși în fapt le utilizează pentru finanțări.

Pentru deponenți interesul depozitelor la vedere, care sînt nepurtătoare de dobînzi, rezidă în posibilitatea manevrării rapide, prin intermediul băncilor, a fondurilor depuse, utilizîndu-se procedee tehnice operative ca cecul, dispoziția de plată, scrisoarea de credit, acreditivul documentar.

Băncile oferă și alte servicii, cum ar fi de exemplu colectarea sumelor pe care le are de încasat titularul unui depozit.

Depozitele la termen sînt constituite cu condiția ca retragerea să nu se facă decît după un interval determinat de timp.

Există o varietate de astfel de depozite, între care mai cunoscute sînt :

depozitele cu preaviz, a căror restituire se poate cere oricînd de deponent, dar remiterea efectivă a fondurilor de către bancă se face numai după o anumită perioadă de la momentul solicitării ;

depozitele cu durată fixă, care rămîn blocate și nu pot fi recuperate decît exclusiv după data prestabilită ;

depozitele cu destinație specială, constituite în vederea efectuării unei operațiuni determinate, cum ar fi, de exemplu, plata de dividende acționarilor, rambursarea anumitor creditori, onorarea unor obligații.

bonuri de casă, care sînt de fapt titluri de credit emise de bănci cu scadență fixă, în scopul atragerii de fonduri de la deținătorii de capitaluri. Prin subscrierea acestor bonuri sumele sînt imobilizate, în principiu, pînă la scadență, dar avantajul lor constă în posibilitatea de a fi transformate în fonduri lichide prin negocierea pe piață.

certificate de depozit, care reprezintă de asemenea titluri de credit emise de bănci oferind celor ce le subscriu posibilitatea de a le mobiliza înainte de scadență dacă nu mai pot ține imobilizate fondurile.

Datorită certitudinii duratei pe care pot fi fructificate fondurile constituite în depozite la termen, băncile oferă la acestea dobînzi corelate cu nivelul celor practicate pe piețele monetare și financiare.

Rolul depozitelor este esențial în resursele și bilanțul unei bănci, întrucît constituie elementul fundamental pentru desfășurarea activității de credit.

Depozitele bancare ocupă un loc important în economia celor mai dezvoltate țări capitaliste, în ultimii ani reprezentînd procente situate între 75% și 90% din volumul total al disponibilităților monetare și cvasimonetare.

Radu NEGREA

Aglomerări urbane

Ion Bălan, Filiași — Dintre marile orașe ale lumii cea mai rapidă extindere în perioada postbelică au înregistrat-o cele situate în țări în curs de dezvoltare. Față de o creștere de trei ori în comparație cu 1950 a numărului locuitorilor, comună multor orașe din lumea a treia, populația unor zone metropolitane ca Manila, Djakarta, Ciudad de Mexico și Khartum a sporit de patru ori, iar în cazul unor orașe ca Sao Paulo și Bagdad de cinci ori, în vreme ce cîteva din cele mai mari orașe ale Africii subsahariene (Lagos, Nairobi, Dar-es-Salaam) au acum o populație de șapte ori mai numeroasă decît în 1950. Orașe ca Bombay, Djakarta, Cairo, Lagos sau Manila primesc anual cel puțin un sfert de milion de oameni fiecare. Dacă această tendință va continua, în anul 2000 primele 15 mari orașe ale lumii vor fi numai din țări în curs de dezvoltare, mai ales din America Latină și Asia. Creșterea rapidă a populației lipsită de mijloace a marilor orașe din lumea a treia agravează și mai mult acuta criză de locuințe pe care o cunosc acestea, accelerînd cofiletarea bidonvillurilor, lipsite de apă curentă, canalizare, servicii de salubritate și de transport în comun, uneori chiar de lumină electrică.

Criza de locuințe din orașele lumii a treia este în primul rînd un rezultat al sărăciei, al faptului că o bună parte din locuitorii lor nu au loc de muncă sigur și un salariu decent, care să le permită să aibă o locuință corespunzătoare. Dar, așa cum subliniază specialiștii Institutului internațional pentru mediu și dezvoltare din Buenos Aires, ea este legată cel mai adesea și de lipsa unui control guvernamental asupra tranzacțiilor (în fapt speculații) imobiliare, ca și de afluxul continuu de oameni atrași spre orașe de iluzia că acolo vor găsi de lucru și un trai mai bun. Fără un program de reforme și de dezvoltare rurală care să ridice realmente nivelul de trai la sate și astfel să stăvilească acest aflux, se arată în studiul citat, nici o politică de construcții de locuințe, fie ea cît de modestă, nu va putea fi vreodată încununată de succes.

Protecția mediului — stimulator al conjuncturii

Mihai Badea, Făgăraș — Sincronismul dintre adoptarea unei legislații mai severe privind protecția mediului înconjurător, pe de o parte, și reducerea programelor de investiții particulare și creșterea dimensiunilor șomajului, pe de alta, a îndemnat o serie de analiști grăbiți din unele țări capitaliste dezvoltate să stabilească o legătură cauzală între cele două fenomene. Criticii noii legislații antipoluare din R. F. Germania, de pildă, au avansat teza că dacă investigațiile pentru instalații de depoluare ar fi fost afectate unor scopuri direct productive, s-ar fi putut crea mai multe locuri de muncă. Teza respectivă este infirmată de un studiu apărut anul trecut la München potrivit căruia, cel puțin în perioada avută în vedere, investițiile private au fost afectate de perspectivele conjuncturale defavorabile și nu din cauza afectării unor resurse financiare pentru combaterea poluării. Mai mult, numeroase studii pe această temă efectuate în R.F.G. și în alte țări au ajuns la concluzia că politica de protecție a mediului are consecințe stimulatoare pentru conjunctură, creînd mai multe locuri de muncă decît desființează, cu alte cuvinte că alternativa locuri de muncă sau mediu nepoluant este falsă.

Înăsprirea legislației antipoluare are ca efect între altele căutarea unor noi tehnologii prin care deșeurile poluante să poată fi utilizate ca materii prime (de pildă pentru producerea de tetraclorură de carbon), economisindu-se atît cheltuielile ridicate pentru depozitarea deșeurilor, cît și materii prime și energie.

Petrol submarin

Jean Dîrdală, Ploiești — 1) Ponderea petrolului exploatat în largul mării în totalul producției mondiale de petrol se apreciază că depășește în prezent 25%, pentru sfîrșitul deceniului prevăzîndu-se o pondere de aproape 40%. Numărul țărilor care extrag petrol în zonele lor economice exclusive, a ajuns la 35. Potrivit unor estimații, două treimi din petrolul care rămîne de descoperit în lume s-ar găsi pe platourile continentale sau în adîncurile oceanelor.

2) În ultimii trei ani valoarea investițiilor americane în Europa occidentală a sporit într-un ritm anual de peste 14%. Această creștere s-a datorat în proporție de trei sferturi reinvestirii profiturilor, alți factori fiind inflația și fluctuația cursurilor valutare. Investițiile noi provenind din S.U.A. nu au reprezentat decît 4% din totalul investițiilor americane în capital fix în Europa occidentală, în primul semestru al anului trecut.

Mihai Dumitru, Medgidia — Vom avea în vedere propunerea dv., care ni se pare foarte interesantă.

Romeo Someșan, Luduș — Vă rugăm să vă adresați revistei „Lumea", de profilul căreia articolul dv. pare mai apropiat.

Satelit

Doina Pătulea, Brăila — Satelitul Marecs A, lansat în decembrie anul trecut din Guyana franceză, cu ajutorul unei rachete „Ariane" construită prin cooperarea mai multor țări vest-europene, este primul satelit din lume destinat exclusiv telecomunicațiilor cu navele comerciale aflate în cursă. Satelitul a fost plasat pe o orbită geostaționară la o altitudine de 36 000 km deasupra Oceanului Atlantic, urmînd ca cel de al doilea satelit din această serie, care va fi lansat spre sfîrșitul primăverii, să fie plasat deasupra Oceanului Pacific. Sateliții respectivi vor mări considerabil capacitatea de comunicare a stațiilor radio de pe coastă cu navele aflate în cursă, avînd 22 circuite telex și numeroase circuite telefonice, îmbunătățind totodată și calitatea comunicațiilor, în special a celor cu navele aflate la mare distanță. Satelitul va fi utilizat de Organizația internațională a sateliților maritimi (INMARSAT), grupînd 36 de state. Pînă în prezent peste 1 000 de nave aparținînd țărilor membre ale organizației au fost echipate cu instalațiile necesare legăturilor radio prin satelit.

Cu ajutorul unor rachete „Ariane" urmează a fi lansați în anii următori peste 20 de sateliți de telecomunicații, în baza unor contracte ferme încheiate cu țări sau consorții din diverse zone ale globului.

Conferință

Virgiliu Avădanei, Bîrlad — 1) Conferința Națiunilor Unite asupra dreptului mării, a cărei a 11-a sesiune și-a început lucrările la 8 martie a.c. la New York, are ca obiectiv definitivarea proiectului unei convenții globale care să reglementeze principalele probleme legate de folosirea spațiului și resurselor oceanului planetar. În eventualitatea că această sesiune, prevăzută a dura pînă la 30 aprilie a.c., se va încheia cu succes, convenția ar urma să fie semnată în luna septembrie a.c. la Caracas. Principalele probleme rămase în suspensie sînt legate de modalitățile de exploatare, în interesul tuturor statelor, a zăcămintelor minerale din fundul oceanelor, care pot deveni o sursă importantă de materii prime, inclusiv de materiale strategice. Nodulii polimetalici de pe fundul Pacificului, de pildă, conțin 10—50% mangan, 2—26% fier, 0,16—2% nichel, pînă la 1,6% cupru, 2,3% cobalt și altele.

2) Este adevărat că mările și oceanele globului conțin 20 000 de specii de animale cu valoare alimentară, dar nu trebuie uitat că 70% din totalul „capturilor" mondiale se fac din numai șapte specii, care din acest motiv sînt grav amenințate. De pildă, se apreciază că din cauza supraexploatării după 1945, balenele au fost exterminate în proporție de nouă zecimi.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 11 din 19 martie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— 20 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii. O concepție novatoare privind dezvoltarea agriculturii **(Oprea Parpală)** 1

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență **(Cornel Iuga)** 3

— Bugetul de venituri și cheltuieli în sprijinul mobilizării rezervelor interne de eficiență (I). **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 5

— Noile capacități de producție — în funcțiune la termenele planificate **(B. Vasile, C. Bârnea)** 8

— Toate forțele de la sate — concentrate în campania agricolă de primăvară **(Gh. N. Iosif)** 9

— **60 de ani de la crearea U.T.C.**
● Tineretul, o puternică forță revoluționară în lupta împotriva asupririi, pentru independență și socialism **(Constantin Petculescu)** 11

● Participarea activă a tinerilor la dezvoltarea economico-socială a patriei **(Stan Popa)** 12

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Implicații ale evoluției tehnologiilor de fabricație **(Petru Vernescu, Gheorghe Săndulescu, Mircea Enescu, Gheorghe Micu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Experiențe în actualitate.Organizarea și conducerea transporturilor în teritoriu **(Constantin Popa, Nicolae Oprea)** 16

TEORII — IDEI

— Venitul net inclus în prețurile de producție — pîrghie în asigurarea echilibrului între fluxurile materiale și financiare **(Marcel Voica)** 18

— Școli ● curente ● economiști. Controverse occidentale asupra fenomenului monetar **(Daniel Dăianu)** 20

— Terminologie economică : analiză și accesibilitate **(G. G. Curcă)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Acțiunea legii valorii în socialism **(Ilie Băbăiță)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Tendințe actuale în comerțul internațional **(Eugen Dijmărescu)** 25

— Priorități și reorientări în dezvoltarea economică. R.S. Cehoslovacă : sporirea eficienței în utilizarea energiei 27

— Forumul dezvoltării 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

20 years since agriculture become cooperatist. An inovating conception on the development of the agriculture. **(Oprea Parpală)** 1
- The economic and financial mechanism : functionality and efficiency **(Cornel Iuga)** 3
- The budget of revenues and expenditures, to support mobilisation of internal ressources of efficiency (I) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 5
- The youth, a powerful revolutionnary force in the struggle against oppression, for independence and socialism **(Constantin Petculescu)** 11
— Active participation of the youth to the economic and social development of the homeland **(Stan Popa)** 12
— The net revenue included in the production prices — a lever to secure balance between material and financial flows **(Marcel Voica)** 18
— Schools ● trends ● economists. Occidental disputes on the monetary phenomenon **(Daniel Dăianu)** 20
— New trends in the international trade **(Eugen Dijmărescu)** 25

DANS LE NUMÉRO

— 20 depuis l'achèvement de la coopérativisation de l'agriculture. Conception novatrice concernant le développement de l'agriculture **(Oprea Parpală)** 1
— Le mécanisme économico-financier : fonctionnel et efficient **(Cornel Iuga)** 3
— Le budget des revenus et des dépenses au service de la mobilisation des reserves internes de l'efficience (I) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 5
— 60 depuis la création de l'U.T.C. La jeunesse, une puissante force révolutionnaire dans la lutte contre l'oppression, pour l'indépendance et le socialisme **(Constantin Petculescu)** 11
— La participation active des jeunes au développement économique et social du pays **(Stan Popa)** 12
— Le revenu net inclu dans les prix de production — levier de l'équilibre entre les flux matériaux et financiers **(Marcel Voica)** 18
— Ecoles ● courantes ● économistes. Controverses occidentales sur le phénomène monétaire **(Daniel Dăianu)** 20
— Tendances actuelles dans le commerce international **(Eugen Dijmărescu)** 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— 20-летие кооперативизации сельского хозяйства. Новаторская концепция о развитии сельского хозяйства **(Опря Парпалэ)** 1
— Финансово-экономический механизм: функциональность-эффективность **(Корнел Юга)** 3
— Бюджет доходов и расходов в поддержку мобилизации внутренних резервов эффективности (I) **(Эмил Чиофлан, Костинел Лазэр, Александру Паскал)** 5
— 60-летие С.К.М. Молодежь — мощная революционная сила в борьбе против угнетения, за независимость и социализм **(Константин Петкулеску)** 11
— Активное участие молодёжи в социально-экономическом развитии родины **(Стан Попа)** 12
— Чистый доход, включаемый в производственную цену — рычаг в обеспечении равновесия между материальными и финансовыми потоками **(Марчел Войка)** 18
— Школы ● течения ● экономисты. Дискуссии на Западе относительно монетных проблем **(Даниэл Дэяну)** 20
— Настоящие тенденции в международной торговле (Эуджен Дижмэреску) 25

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod. 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI

Pentru frumusețea dumneavoastră !

Intreprinderea de produse cosmetice „MIRAJ" – București vă recomandă gama „GEROVITAL" pentru îngrijirea și regenerarea pielii și părului.

- **Lapte demachiant GEROVITAL**
- **Loțiune tonică GEROVITAL**
- **Cremă hidratantă de zi pentru ten uscat GEROVITAL**
- **Cremă hidratantă de zi pentru ten gras și normal GEROVITAL**
- **Cremă nutritivă de noapte GEROVITAL**
- **Șampon GEROVITAL cu sulf**
- **Șampon GEROVITAL cu gudron**

Producător : Intreprinderea de produse cosmetice „MIRAJ"

1982 APR 2 7

STIMAȚI DEPUNĂTORI,

aveți înscrisă dobînda în libretul dv.?

Sucursalele, filialele și agențiile C.E.C. orășenești autorizate înscriu în tot cursul anului dobînda cuvenită titularilor pentru depunerile efectuate pe:

— libretele de economii cu dobîndă;

— libretele de economii pentru cumpărarea de locuințe proprietate personală;

— libretele de economii cu dobîndă și cîștiguri;

— libretele de economii pentru turism;

— libretele de economii cu dobîndă și cîștiguri în autoturisme.

În cadrul sucursalelor, filialelor și agențiilor C.E.C. autorizate sînt afișate simbolurile libretelor de economii (primele două grupe de numere menționate pe libret) pentru care unitatea respectivă efectuează înscrierea dobînzilor.

Începînd cu data de 1 octombrie a fiecărui an, unitățile poștale efectuează restituiri numai din libretele de economii în care a fost înscrisă dobînda pe anul precedent. Dacă nu s-a făcut această operație, se efectuează restituiri numai la unitățile C.E.C.

Solicitați în fiecare an, unităților C.E.C. înscrierea dobînzii în libretul dv.

* * * * * * * * * * * * * * * * * * *

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

autogestiunea în întreprinderi

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Numărul 12 ● Vineri 26 martie 1982

ADUNAREA SOLEMNĂ CONSACRATĂ ANIVERSĂRII A 60 DE ANI DE LA CREAREA UNIUNII TINERETULUI COMUNIST ŞI A 25 DE ANI DE LA ÎNFIINŢAREA UNIUNII ASOCIAŢIILOR STUDENŢILOR COMUNIŞTI DIN ROMÂNIA

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

a adus un fierbinte omagiu tineretului patriei,
măreţelor sale tradiţii revoluţionare,
patriotismului şi avîntului cu care a contribuit şi contribuie
la înflorirea ţării noastre,
la împlinirea idealurilor socialismului

Tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu
le-au fost inminate diplomele de onoare, insignele şi plachetele jubiliare ale U.T.C. şi U.A.S.C.R.

D 646

oferte
DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

INTREPRINDEREA „INDEPENDENȚA" SIBIU
Str. Karl Marx, nr. 33
Telefon : 34100, int. 150
Telex : 69341

Oferă materiale disponibile, livrarea făcîndu-se numai cu mijloacele beneficiarului

PROFILE GRELE

— 150×100×10 OL 37.2 kg. 5645
— 150×100×10 OL 37.3K kg. 7138
— INP 200 OL 37.2K kg. 87892
— ∅ 140 35 MnSi 12 kg. 776
— ∅ 180 41 CN.12 kg. 717
— ∅ 200 35 MnSi 12 kg. 6036
— BL.200 40 MOCN 15 kg. 2229
— BL. 350 OLC 25 kg. 11325
— BL.350 OL 37.1 kg. 6280

PROFILE UȘOARE ȘI MIJLOCII

— ∅ 19 OLC 45 kg. 1873
— ∅ 20 OL 70.1K kg. 290
— ∅ 22 OL 70.1K kg. 354
— ∅ 24 OL 44.2K kg. 1700
— ∅ 28 OL 70.1K kg. 2130
— Profil 80×10 OL 60.1K kg. 10227
— 130×8 OL 37.2 kg. 9223
— 60×6 41 MOCr11 kg. 1050
— ∅ 56 coj. Rul. 2 kg. 928
— ∅ 60 35 M.16 kg. 800
— ∅ 75 100 Cr. 6 RUL.1 kg. 10628
— ∅ 75 SM.12 kg. 11939
— ∅ 85 coj. Rul. 2 kg. 1840
— ∅ 85 coj. 33 MOCr.11 kg. 3034
— ∅ 85 coj. 40 C.10 kg. 1187
— 100×50×8 OL 37.2 kg. 3761
— 120×120×14 OL 37.2 kg. 1810

PROFILE INOX ȘI ALIATE

— ∅ 1,2 4360 kg. 22
— ∅ 2,5 4360 kg. 25
— ∅ 16 7386 kg. 200
— ∅ 20 PAK 1 kg. 146
— ∅ 22 4523 kg. 432
— ∅ 22 PAK.1 kg. 336
— ∅ 24 4762 kg. 1000
— ∅ 25 7733 kg. 416
— ∅ 25 4413 kg. 105
— ∅ 26 4762 kg. 1002
— ∅ 26 2H13 kg. 297
— ∅ 45 7131 kg. 500
— Bd. 50×10 4016 kg. 724
— 50×14 4841 kg. 150
— 50×16 4841 kg. 11075
— 60×10 4541 kg. 123
— 60×10 4841 kg. 172
— 60×12 4301 kg. 240
— 70×5 4541 kg. 500
— 70×6 4541 kg. 272
— 70×8 4571 kg. 129
— 75×5 4571 kg. 398
— 60×14 4510 kg. 191
— 60×18 4571 kg. 362
— 60×20 4000 kg. 292
— 60×30 4571 kg. 27
— 70×12 4006 kg. 143
— 70×20 4541 kg. 215
— 70×30 AKVS kg. 125
— 80×10 4006 kg. 178
— 80×12 4006 kg. 322
— 80×12 4823 kg. 178
— 80×25 4841 kg. 301
— 80×40 4762 kg. 677
— 90×14 4541 kg. 100
— 90×16 4841 kg. 390
— 100×16 4510 kg. 163
— 110×40 4762 kg. 404
— 140×20 4828 kg. 110
— 150×20 4571 kg. 230
— Rot. ∅ 50 5637 kg. 512
— ∅ 50 1H13 kg. 120
— ∅ 100 8159 kg. 3814

TABLĂ MIJLOCIE ȘI GROASĂ

— 6 mm. OL.66.1K kg. 23400
— 6 mm. OL.50.1K kg. 12000
— 13 mm. OL.52.2K kg. 8776
— 18 mm. OL.50.1K kg. 3761
— 28 mm. OL.42.1K kg. 6882
— 28 mm. K.41.2B kg. 2345
— 28 mm. OL.42.1 kg. 5019
— 30 mm. OL.60.1K kg. 28675
— 32 mm. OL.42.1K kg. 8351
— 32 mm. OL.52.2K kg. 3386
— 34 mm. K.41.2B kg. 4565
— 35 mm. OL.60.1K kg. 2540
— 50 mm. OL.60.1K kg. 2912
— 2,5 mm. OL.30.2K kg. 9057

TABLĂ INOX ȘI ALIATĂ

— Tb. 1,5 W.0904 kg. 8000
— 2 W.5028 kg. 2835
— 25 65 G kg. 366
— 3 8161 kg. 1266
— 3 4360 kg. 111
— 3 5028 kg. 620
— 3 4762 kg. 2835
— 4 4360 kg. 162
— 5 4713 kg. 1244
— 12 7380 kg. 4222
— 10 4712 kg. 448
— 12 5637 kg. 1127
— 12 5680 kg. 866
— 15 5680 kg. 1070
— 15 7225 kg. 4127
— 20 5637 kg. 1885
— 20 5680 kg. 2654
— 50 5680 kg. 7024
— pl. 7+3/H2+4541 kg. 152
— 8+2/H2+4002 kg. 462
— 9+3/H2+4002 kg. 5705
— 9+3/H2+4541 kg. 1150
— 13+3/H2+4541 kg. 255
— 20+2/17Mn4+4541 kg. 1089
— 25+2/17Mn4+4541 kg. 8169
— 30+2/0744+4541 kg. 5780
— 30+2/17Mn4+4541 kg. 2953

OȚEL ALIAT SCULE

— 3H 2V8 ∅ 20 kg. 200
— 5HV 25 ∅ 90 kg. 967
— W 2842 140×50 kg. 143
— W 2842 160×160 kg. 173
— W 2581 200×80 kg. 200

OȚEL CARBON

— OSC 10 ∅ 16 kg. 1100
— ∅ 22 kg. 600
— OSC 7 ∅ 27 kg. 6140
— OSC 7 ∅ 28 kg. 2400
— OSC 10 ∅ 28 kg. 493
— U 10 A 70 kg. 155
— OSC 10 160 kg. 500
— OSL 1 50×50 kg. 2000
— OSL 1 60×60 kg. 3111

OȚEL RAPID

— W.3343 ∅ 5,8 kg. 38
— W.3355 8×8 kg. 90
— W.3355 10×6 kg. 200
— W.3355 16×4 kg. 300
— W.3355 16×6 kg. 300

Supliment la nr. 12 1982 **Revista ECONOMICA**

ȚEVI CONSTRUCȚII

— 6×1 OLT 35 kg. 800
— 13×2 OLT 35 kg. 211
— 13,5×2,9 ST.35 kg. 1237
— 15×1,5 OLT 35 kg. 1000
— 16×1,5 OLT.35KII kg. 1000
— 16×3 OLT 35 kg. 1626
— 16,1×1,98 OLT 35 kg. 1626
— 18×3 OLT 35K kg. 67
— 18×3 OLT 45K kg. 732
— 18×3 OLT 45KII kg. 2000
— 20×1,2 OLT 35 kg. 367
— 20×1,5 OLT 35K kg. 244
— OLT 45KII kg. 52
— 20×2 OLT 35.8III kg. 398
— OLT 35R kg. 143
— OLT 45R kg. 52
— OLT 35K kg. 149
— 20×3 OLT 35K kg. 367
— 21,3×3,6 ST.35 kg. 1070
— 22×1,5 OLT 35K kg. 382
— 22×3 OLT 35KII kg. 469
— 22×4 OLT 35K kg. 500
— 25×1,5 OLT 35K kg. 705
— 25×2 OLT 35K kg. 5664
— 25×3 OLT 35KII kg. 3970
— 28×4,5 OLT 35K kg. 150
— 30×1,5 OLT 35KII kg. 703
— 30×2,5 OLT 45 kg. 700
— 32×6 OLT 35 kg. 226
— OLT 65 kg. 232
— 32×7 OLT 35KII kg. 2237
— 34×1,5 ST.35.8II kg. 6930
— 34×2 OLT 35KII kg. 2460
— 34×3 OLT 35K kg. 648
— 35×2 OLT 35KII kg. 10000
— 35×5 OLT 35 kg. 131
— OLT 45KII kg. 179
— 35×7 OLT 65 kg. 82
— 38×2,5 OLT 35KII kg. 500
— 38×3×5010 OLT 35KB kg. 5000
— 40×2 OLT 35K kg. 994
— OLT 35 kg. 87
— 40×2,5 OLT 35 kg. 300
— 40×4 OLT 45 kg. 595
— 40×5 OLT 35KII kg. 167
— 40×5,5 OLT 35 kg. 102
— 40×7 OLT 45 kg. 12
— 40×9 OLT 45KII kg. 103
— 40×10 OLT 35 kg. 2245
— 42×5 OLT 45 kg. 23
— 42×5 OLT 45KII kg. 1761
— 42,5×5 ST.35 kg. 260
— 45×3,5 OLT 45 kg. 127
— 45×4 OLT 35KII kg. 700
— OLT 45K kg. 682
— 45×5 OLT 45 kg. 29
— 45×6 OLT 35 kg. 4000
— 45×8 OLT 45 kg. 1000
— OLT 35KI kg. 521
— OLT 35KII kg. 496
— 4,5×9,5 OLT 35 kg. 191
— 48×8 OLT 65 kg. 1500
— 48×10 16 MO3 kg. 1000
— 48,3×2,9 ST.4 kg. 479
— 50×3 OLT 35 kg. 464
— 50×4,5 OLT 45 kg. 27
— 50×8 OLT 35 kg. 400
— 57×12 OLT 45 kg. 500
— 60×6 OLT 45 kg. 329
— 60×8 OLT 65 kg. 1325
— 65×6 16 MO3 kg. 68
— 65×8 16 MO3 kg. 163
— 65×8 OLT 35 kg. 416
— 70×8 kg. 2000
— 72×4,5 kg. 400
— 73×5 kg. 300
— 83×14 16 MO3 kg. 1350
— 88,9×8 ST.45 kg. 1113
— 89×5 OLT 45 kg. 3500
— 89×8 14 CrMO4 kg. 1973
— 89×10 kg. 167
— 95×12 OLT 65 kg. 5000
— 95×16 OLT 45 kg. 742
— 95×14 OLT 65 kg. 2595
— 102×4 OLT 45KII kg. 8352
— 102×8 OLT 35K kg. 187
— 108×7 OLT 45KII kg. 450
— 108×8 OLT 35R kg. 1286
— 108×16 OLT 45 kg. 1300
— 108×18 OLT 35 kg. 1114
— 114×7 OLT 35K kg. 655
— 114×8 OLT 45K kg. 1700
— 114×22 OLT 35 kg. 194
— OLT 45 kg. 194
— 121×18 OLT 35K kg. 1537
— 127×6 OLT 45 kg. 1000
— 127×12 14 CrMo4 kg. 1659
— 127×25 kg. 72
— 133×8 ST.45.8III kg. 135
— 133×22 OLT 35 kg. 1668
— 140×10 OLT 35K kg. 1928
— 140×12 OLT 65 kg. 10000
— 140×14 kg. 5000
— 140×16 OLT 45 kg. 5936
— 140×20 OLT 45 kg. 3000
— 140×22 OLT 35 kg. 800
— 140×25 OLT 45 kg. 5210
— 146×5 OLT 35KII kg. 1104
— 146×8 OLT 45 kg. 2060
— 146×18 kg. 2000
— 146×20 kg. 601
— 146×25 kg. 1500
— 146×28 kg. 1230
— 152×20 OLT 35 kg. 3000
— OLT 35K kg. 411
— 159×6,3 14 CrMO4 kg. 1695
— 168×8 OLT 45R kg. 496
— 168×14 St.2 kg. 1316
— 168×14 St. 4 AI kg. 3074
— 168×16 OLT 35.KII kg. 3195
— 168×18 OLT 45 kg. 6000
— 168×20 OLT 45K kg. 216
— 168×22 OLT 45 kg. 8000
— 168×28 OLT 45 kg. 481
— 168,3×22 ST. 35 kg. 610
— 178×12 ST.4 kg. 696
— 178×12 ST.2 kg. 2398
— 191×12 ST.4 kg. 964
— 194×14 OLT 45 K kg. 1976
— 194×18 OLT 35 kg. 4061
— 194×22 OLT 65 kg. 242
— 219×8 ST.2 kg. 1296
— 219×10 16 MO3 kg. 99
— 219×12 OLT 65 kg. 3047
— 219×12 ST.4 kg. 4220
— 219×16 OLT 65 kg. 6000
— 219×20 OLT 35 kg. 3400
— 219×22 OLT 45 kg. 5000
— 219×25 OLT 35 kg. 5655
— 219×28 OLT 45 kg. 387
— 241×18 OLT 35 kg. 1648
— 245×8 ST.4 kg. 1548
— 245×8 ST.2 kg. 16000
— 245×9 16 MO3 kg. 244
— 245×10 OLT 35.K kg. 1100
— 245×14 ST.4 kg. 2081
— 245×40 41.CM 12 kg. 620
— 273×8 ST.4 kg. 2715
— 273×10 OLT 35.R kg. 145
— 273×12 ST.35.8DIN kg. 1050
— 273×18 OLT 65 kg. 10000
— 273×14 OLT 45 kg. 38
— 273×20 OLT 65 kg. 3340
— 273×20 OLT 45 kg. 4017
— 273×32 OLT 45 kg. 7029
— 273×45 41CN.12 kg. 2097
— 280×27 OLT 45 kg. 2000
— 299×12 ST.4 kg. 1104
— 299×28 OLT 45 kg. 621
— 299×32 OLT 45 kg. 5000
— 299×36 OLT 45 kg. 2417
— OLT 45KII kg. 3377
— 323,9×11,13 kg. 828
— 323,9×12,5 kg. 473
— 324×20 OLT 45 kg. 133
— OLT 52,3K kg. 1786
— 325×12 ST 4 kg. 3160
— 324×28 OLT 45 kg. 3062
— 324×32 40.C.10 kg. 1202
— 325×8 ST.2 kg. 1987
— 325×10 ST.2 kg. 604
— 325×11 ST.2 kg. 469
— 325×25 OLT 45 kg. 314
— 356×20 ST.4 kg. 2089
— OLT 35.R kg. 152
— 356×14 10 KAN kg. 382
— 377×28 OLT 45 kg. 1497
— 377×30 OLT 45 kg. 934

ȚEVI INOX ȘI ALIATE

— Tv. 60×1,25 7220 kg. 1406
— 35×2,5 4713 kg. 836
— 35×2,5 4742 kg. 550
— 42×2,5 7380 kg. 1965
— 42×3,5 7335 kg. 108
— 60×4,5 5415 kg. 246
— 60×6 7362 kg. 114
— 60×8 7380 kg. 184
— 76,1×2 4306 kg. 230
— 83×8 4016 kg. 223
— 83×8 4510 kg. 132
— 89×8 7335 kg. 3004
— 101,6×5,7 7380 kg. 77
— 101,6×5,7 ASTMA A.N kg. 562
— 168,3×7,1 FG.29.T kg. 1280
— 219×8 FG.29.T kg. 652
— 219,1×5,9 kg. 1150
— 273×9 4306 kg. 106
— 50×11 7362 kg. 282
— 127×12 7335 kg. 732
— 172×22 7335 kg. 477
— 168,3×12,5 7386 kg. 8237
— 168,3×14,2 ASTM 200 kg. 1570
— 273×14,2 7386 kg. 470
— 273×36 7715 kg. 574
— 273×32 7779 kg. 437
— 273×14 ASTM 200 kg. 1170
— 323,9×14,2 7362 kg. 1181
— 355,6×16 7386 kg. 2442
— 323,9×17,4 4828 kg. 1613

BARE TRASE

— ∅ 7,5 OL 50.1K kg. 2606
— ∅ 8,2 OLC 25 kg. 871
— ∅ 52 OLC 45 kg. 408
— OLC 60 kg. 2770
— ∅ 53 OL 60 kg. 700
— ∅ 55 OLC 35 kg. 580
— ∅ 65 OL 37 kg. 3985
— OL.50.1K kg. 4919
— ∅ 70 OLC 15 kg. 1560
— OLC 55 kg. 4993
— OL 37 kg. 1040
— OL 60.1K kg. 1560
— Exg 10 OLC 35 kg. 500
— Exg. 11 OLC 35 kg. 500
— OL 50.1K kg. 721

— ∅ 8—18 MC.10 kg. 793
— Exg. 12 OL. 50.1K kg. 500
— ∅ 8.5 Arc 5 kg. 600
— ∅ 9,2 21 MOMC.12 kg. 203
— ∅ 10 Arc 5 kg. 325
— ∅ 21 40 C.10 kg. 1900
— Exg. 50 13 CN.30 kg. 898

LAMINATE ALAMĂ

— Am 58 M ∅ 85 kg. 450
— Am 63 1/2T patrat 8 kg. 13
— Am 58 1/2T exg. 17 kg. 300
— Am 58 1/2T lat 60×20 kg. 300
— SOMEŞ 17 Tv ∅ 19×1 kg. 230
— M 9 71 F 33 Tv. ∅ 20×2 kg. 340
— Am 63 1/2T Tv. ∅ 35×5 kg. 1071

LAMINATE ALUMINIU

— Anticoroidal ∅ 60 kg. 536
— Al 99,5 1/2T Tab. 15 mm kg. 800
— idem STAS 2339 ∅ 65 kg. 519
— AlMg 3 Tab. 6 mm kg. 1803
— Al Mg 2,5 Tab. 30 mm kg. 942
— Tv. Tl 99,5 1/2T ∅ 40×5 kg. 276

LAMINATE CUPRU

— Bare rot. Cu 9 1/2 T ∅ 10 kg. 100
— Cu 9 M ∅ 100 kg. 100
— idem patrate Cu 9 1/2T patr. 30 kg. 108
— Bare late Cu 9 1/2T 20×15 kg. 350
— Idem 25×12,5 kg. 482
— idem 36×12,5 kg. 751
— Tv. Cu 1/2T ∅ 20×2 kg. 130
— Tv. Cu 9 1/2T ∅ 25×2,5 kg. 1000
— idem ∅ 28×3 kg. 380

LAMINATE PLUMB

— Tv. Pb 3 ∅ 66×3 kg. 600

SÎRMĂ ALUMINIU

— Sîrmă Al Mg 3 ∅ 1,8 kg. 176
— idem ∅ 2,4 kg. 353

FITINGURI

— Mufă 3" 1306 forjat buc. 2
— M2SD—3/4" fig. 271 buc. 50
— idem 1" buc. 207
— idem 3" buc. 10
— idem 4" buc. 10
— Piuliță P4 1/2" fig. 310 buc. 100
— Cruce C.1—3/4" fig. 180 buc. 97
— Reducție 1/2"—1 1/4" buc. 272
— Cot rac. 01.UA2-1" fig. 97 buc. 12
— idem UA1—1 1/4" fig. 95 buc. 16
— Teu B1—2" fig. 130 buc. 57
— idem 3 buc. 30
— Niplu S—D 1/4" fig. 281 buc. 200

ROBINEȚI, CLAPETE

— Clapă reglare Dn. 175LFV buc. 4
— idem Dn 225 buc. 2
— Robinet fig. 800 1 1/4" buc. 174
— idem sertar cod Dn. 350 buc. 1
— idem drept cod 13 Dn. 50 buc. 20
— idem sertar cod 11 Dn. 250 buc. 1
— idem cutie cod 15 Dn. 65 buc. 80
— Clapă valvă cod 22 Dn. 65 buc. 48
— idem Dn. 250 buc. 3
— Sorb cod 25 cu ventil Dn. 80 buc. 2
— idem Dn. 300 buc. 2
— Clapetă cod 11 reț. Dn. 80 buc. 10
— Robinet clapă 4631 Dn. 50 buc. 65
— Sorb flanșe 100 cod 24 buc. 2
— idem ventil cod 25 Dn. 250 buc. 2
— Rob. cep F. 10/80 ST. 1603 buc. 23

MOTOARE ELECTRICE

— ASI 1,2—3000 B.14 buc. 10
— ASI 2,2—1500 B.5 buc. 8
— idem 2,2—1000 B.5 buc. 80
— idem 0,37—3000 B.3 buc. 10
— idem 11—750 B.3 buc. 1
— 1,1—1500 B.3 2 axe buc. 165
— 0,6—1500 B.3 500 V buc. 1
— 1,5—1710 B.5 60 Hz buc. 1
— 2.2—1000 B.3 B5 buc. 36
— 22—1000 B3 buc. 16
— 30—1000 B5 buc. 1
— 15—750 B3 buc. 2
— 22—1500 B5 buc. 9
— 75—1500 B3 buc. 1
— 55—1000 B3 buc. 10
— AE 17—1000 buc. 4
— 22—1500 buc. 2
— MIB2 110.750 buc. 3
— ASTM 10—1500 B3 buc. 1
— idem 15—1500 B3 buc. 2
— AIFM 15—1000 buc. 4
— idem 15—1500 B5 buc. 5
— CC 1,7—1500 110 V buc. 28
— idem 2,7—1500 110 V buc. 30
— MCM.802 7,5—1000 440 V buc. 1
— MCM.803 11—800 440 V buc. 1

VENTILATOARE

— 315—0,37/1500 buc. 6
— VAT 315/6—0,55/1500 buc. 3
— VAT 315/12—0,55/3000 buc. 4
— VAT 400/12—0,37/1500 buc. 3
— VAT 500/12—5,5/3000 buc. 1
— V.425Q—100H/60—3 buc. 1
— V.10—630Q—250 H.680—3 buc. 3
— V.491Q—315H—240—5 buc. 4
— V.491Q—315—H.320—3 buc. 8
— V.432Q—355H—540—12 buc. 8
— V.10—630Q—355H—720—14 buc. 2
— V.432Q—400H—560—3 buc. 14
— V.1—560Q—500H—550—12 buc. 8
— V.432Q—500H—555—5 buc. 1
— V.432GQ—560H—600—14 buc. 2
— V.432G Q—600H—545—10 buc. 1
— V.432G Q.630H—540—8 buc. 2
— V1—710 Q—630H—950—3 buc. 4
— V.407G Q—710H—88—3 buc. 3
— V.432G Q—730H—522—3 buc. 1
— V.472 Q—900H—372—5 buc. 3
— V.407G Q—1000H—166—12 buc. 1
— V.432 Q—1000 H—506—12 buc. 4
— V.432—Q—1000 H—525—5 buc. 1
— V.432 Q—1000 H—530—12 buc. 11
— V.407G Q—1600 H—46—12 buc. 2
— V.472G Q—2000 H—70—3 buc. 1
— V.473 Q—2500 H—310—5 buc. 7
— V.454 Q—2500 H—565—5 buc. 10
— V.433 Q—2800 H—430—5 buc. 4
— V.433 Q—2800 H.560—3 buc. 4
— V.462G Q.3550 H—78—3 buc. 1
— V. 427 Q—5000 H—94—14 buc. 6
— V.427 Q—3550 H—98—16 buc. 16
— V.426 Q—4000 H—80—7 buc. 8
— V.427 Q—4500 H—94—7 buc. 19
— V.427 Q—4500 H—94—16 buc. 6
— V. 427 Q—5600 H—91—5 buc. 5
— V.427 Q—8000 H—95—3 buc. 1
— V.483G Q—8000 H—300—5 buc. 1
— V.474 Q—9000 H—98—7 buc. 7
— V.474 Q—9000 H—98—16 buc. 6
— V.426 Q—9000 H—140—5 buc. 14
— V.427 Q—9000 H—140—14 buc. 15
— V.475 Q—10000 H—206—12 buc. 1
— V.474G Q—11200 H—210—3 buc. 2
— VRCV Q—12500 H—16 buc. 3
— VRCV Q—125000 H—60 buc. 2
— IRD Q—14000 H—47 buc. 2

MATERIALE COMPLETARE

— Colector PM 41609 350 A buc. 12
— idem PM 46530 500 A buc. 1
— GEŞ 500 A buc. 5
— PM. 45407 buc. 3
— Disp. comandă AFL 220 V buc. 7
— Intrerup. aut. prot. 0,25 A buc. 139
— idem 0,40 A buc. 20
— idem 1 A buc. 180
— idem 2,5 A buc. 20
— Transf. aprindere 5000 V buc. 5
— idem T.21 5—15 buc. 11
— Ventil pneum. tip 9500 buc. 49
— idem reglare tip B4F20 buc. 9
— idem V4F25 buc. 36
— idem buc. 27
— idem cu membrană buc. 21
— idem (cu membrană electromag. 24 Vcc Nw 65 buc. 32
— idem Nw80 buc. 22
— idem buc. 4
— pt. păcură Nw 80 buc. 4
— SFM 80 buc. 10
— 24 Vcc Nw 100 buc. 24
— Motovariator R 93.W/A 220 V buc. 1
— 3VZI—DT.80 buc. 2
— Variator turație PIV. AKO 30—16 buc. 1
— Electrovariator buc. 1
— Electromot. ASM 133 4—1000 buc. 1
— Butelie NUL GAS N.2 pt. Mescalit buc. 42
— Reductor pt. butelie cu manom. buc. 90
— Butelie exo CO2 pt. infral. buc. 79
— Reductor cu manom. pt. butelie buc. 94
— Contactori CE 5—GB—11 buc. 16
— Amestecăt. Gaz-aer R 1 buc. 1
— Amestec-gaz-aer N 5866 buc. 1
— Arzător comb. lichid 117 G. 32 buc. 1
— idem ulei buc. 2
— Amestec. gaz-aer tip VSB 424 buc. 2
— Reg. gaz. aer 1/2—1 tip 7218 buc. 3
— idem HauK 3/4"—3/4" buc. 10
— Reg. cu disp. SV 20 buc. 7
— idem SV 25 buc. 1
— idem SV 40 buc. 7
— SV 50 buc. 2
— idem f. disp. SV 65 buc. 3
— idem SV 50 buc. 3
— idem cu disp. SV 50 buc. 13
— idem f. disp. SV 50 buc. 1
— idem SV 65 buc. 1
— idem pres. tip 226 HE buc. 1
— idem cu membrană Nw 15 buc. 1
— idem f. disp. SV 20 buc. 3

— idem cu disp. SV 40 buc. 3
— idem pres. tip 226 HE buc. 6
— Supapă sig. tip 8664 buc. 6
— Ventil sig. cu pilot S. 100 buc. 2
— idem S. 100 Nw 150 buc. 2
— idem S. 100 Nw 100 buc. 3
— Aparat mescalit buc. 8
— Debitmetru gaz 0,03—0,35 Nm 3/h buc. 18
— idem 0,03—0,35 Nm3/h buc. 17
— idem 0,03—0,50 Nm3/h buc. 23
— idem 1—13 Nm3/h buc. 23
— idem 1,5—15 buc. 38
— idem 1,4—16 buc. 17
— idem 2—20 buc. 30
— idem 2—35 buc. 10
— Debitmetru ext. 8—80 Nm3/h buc. 20
— idem gaz 30—400 l/h buc. 52
— Manometre cu contact ∅ 160 0—6 bari buc. 27
— idem ∅ 160 0—600 m CA buc. 49
— idem ∅ 160 0—1000 mCA buc. 7
— idem dif. ∅ 160 1000 mCA buc. 11
— idem ∅ 160 0—1600 mCA buc. 62
— Manom. cont. ∅ 160—1000+1500 mCA buc. 29
— idem buc. 9
— idem buc. 10
— Clapetă reținere 52 buc. 1
— Aprinzător ZBG buc. 12
— Regulator temp. 30—100°C buc. 1
— idem 10—110°C buc. 1
— idem 40—140°C buc. 6
— Rotametru gaz 5—50 buc. 2
— Termostat pt. termocuple buc. 2
— Termoregulator 10—110°C buc. 7
— Tractor tensiometric buc. 5
— Termocuplu cu cot 90° PtRhPt 710/570 buc. 15
— Termocuplu NiCrNi L=1200 tije 250 buc. 267
— idem NiCrNi 0—1200°C buc. 1
— Autotransf. RTPS 580/6 buc. 10
— Analizoare infralit buc. 35
— Catalizator RO.21 kg. 1000

TERMOCUPLE, TABLOURI ELECTRICE

— Bobină BF—1/0,6 A buc. 50
— idem sinterizare 100/380y buc. 4
— Termocuplu 263002182 buc. 70
— idem 263004103 buc. 50
— idem 283004003/3 buc. 100
— idem 263001153 buc. 20
— idem 263001155 buc. 20
— idem 263001483/450 buc. 40
— idem 263002183 buc. 30
— idem 264002151 buc. 20
— idem 286001106 buc. 20
— idem 286001108 buc. 8
— idem 2990001522 buc. 5
— Termorezistență 29300Z—2000 buc. 200
— Adaptor indicator poziție AIP-90-1 buc. 5
— Convertor tens. ELX—120 buc. 1
— Element fixare ELX—115 buc. 1
— Adaptor ELT—162 AF752 0—1000 buc. 10
— Echipament cîntărire bunc. buc. 1
— Logometru 0—150° buc. 1
— Manometru tub—U (0—800) buc. 4
— Tablou cdă. L.18402/02 buc. 2
— idem 18860/05 buc. 6
— idem 19157/01 buc. 1
— idem 14380/00 buc. 1
— idem 15134/00 buc. 1
— idem 15837/00 buc. 21
— idem 16228/00 buc. 1
— idem 16366/00 buc. 8
— idem 16668/00 buc. 1
— idem 16783/00 buc. 4
— idem 17343/00 buc. 2
— idem 17575/00 buc. 2
— idem 18366/03 buc. 5
— idem 18401/00 buc. 1
— idem 18402/00 buc. 3
— Tablou cdă. L. 18416/00 buc. 9
— idem 18499/00 buc. 1
— idem 18861/00 buc. 1
— idem 18884/01 buc. 1
— idem 19143/01 buc. 1
— idem 19175/00 buc. 1
— idem 15666/00 buc. 1
— idem 14969/00 buc. 1
— idem 17575/02 buc. 2
— idem 18130/00 buc. 2
— idem 19144/02 buc. 1
— Cutie forță macara buc. 5
— Tablou L.15177/01 buc. 1
— idem L.16152/00 buc. 1
— idem L.16366/00 buc. 2
— idem L.16462/00 buc. 2
— idem L.16782/00 buc. 1
— idem L.16783/01 buc. 1
— idem L. 17461/00 buc. 1
— idem L. 17587/00 buc. 1
— idem L.18118/00 buc. 5
— idem L. 18368/00 buc. 5
— idem L.18402/00 buc. 10
— idem L.18436/00 buc. 1
— idem L. 18608/00 buc. 1
— idem L. 18883/00 buc. 1
— idem L.12123/00 buc. 4
— Panou elicoidal buc. 6

CABLURI ELECTRICE

— CSyABZy 16×1 ml. 400
— CSyABy 16×1,5 ml. 1000
— idem 33×2,5 ml. 120
— CSyy 5×1 ml. 130
— 5×2,5 ml. 465
— 7×2,5 ml. 846
— 9×2,5 ml. 3000
— 12×2,5 ml. 460
— 16×1,5 ml. 800
— 16×2,5 ml. 200
— 19×2,5 ml. 396
— 24×2,5 ml. 984
— 30×1,5 ml. 500
— 30×2,5 ml. 44
— 33×2,5 ml. 109
— CyABy 2×1,5 ml. 500
— 3×1,5 ml. 605
— 3×16 ml. 830
— 3×25 ml. 1130
— MCE 70 ml. 1995
— 120 ml. 1000
— MyyM 2×6 ml. 960
— 2×25 ml. 174
— 3×4 ml.4151
— 3×6 ml. 2097
— MCG 1×70 ml. 755
— 3×35 ml. 1000
— 3×35+16 ml. 679
— 3×50+25 ml. 1204
— Cyy 1×1,5 ml. 10000
— 1×4 ml. 1000
— 1×16 ml. 2835
— 1×50 ml. 5300
— 2×6 ml. 650
— 3×25 ml. 512
— 3×70 ml. 263
— 4×35 ml. 265
— Fy 50 ml. 3000
— 120 ml. 507
— 150 ml. 355
— AFy 10 ml. 888
— ACyy 3×6 ml. 1000
— 3×10 ml. 100
— 3×16 ml. 225
— 3×25 ml. 300
— My FF 50 ml. 1400
— ACyABy 3×6 ml. 160
— 3×240 ml. 570
— 4×10 ml. 400
— 4×16 ml. 500
— 3×120+70 ml. 475
— F—750 1 ml. 875
— FFF 750 1,5 ml. 708
— 2,5 ml. 1853
— ACHPBI 3×150 ml. 295
— FyyA 1,5 ml. 725
— 2,5 ml. 1679
— 2×1,5 ml. 1779
— 3×2,5 ml. 2384
— 4×1,5 ml. 215
— VAy 1,5 ml. 74

CONDUCTORI BOBINAJ

— Cu—BB 0,70 kg. 125
— 0,80 kg. 121
— 1,0 kg. 113
— 1,10 kg. 45
— 1,30 kg. 107
— 1,40 kg. 272
— 1,50 kg. 50
— 2,83×19,5 kg. 36
— bob. sticlat D=9,10 kg. 83

APARATAJ ELECTRIC

— Trafo CITI 300/5 buc. 60
— idem 500/5 buc. 90
— idem 750/5 buc. 120
— 1000/5 buc. 30
— 1500/5 buc. 100
— 2000/5 buc. 25
— 3000/5 buc. 66
— CIT 400/5 buc. 40
— TIRBO 6 Kv buc. 80
— 1000/100 buc. 18
— Separatori STIP 10/630 buc. 88
— idem 10/800 buc. 10
— 10/1250 buc. 17
— 20/800 buc. 10
— Trafo CITI 2500/5 buc. 10
— Manometre MCI 0—4 bari buc. 100
— 0—6 buc. 80
— 0—10 buc. 10
— 0—40 buc. 10
— Vibratoare VEE 250 buc. 20
— idem VEE 600 buc. 15

CUPLAJE ELECTROMAGNETICE

— 82.003.11.C1 buc. 5
— 82.012.14.C1 buc. 6
— 82.113.11.C1 buc. 5
— 82.113.14.C1 buc. 6
— 82.113.19.C1 buc. 20
— 84.003.09.C1 buc. 3
— 84.013.11.C1 buc. 6
— 84.013.14.C1 buc. 18
— 84.013.16.C1 buc. 5
— 84.053.16.C1 buc. 6

APARATE ELECTRICE JOASĂ TENSIUNE

— Balastru bobină șoc. 65W buc. 39
— Bc BA7S 6V 2W 1050 buc. 150
— Bloc releu termic cod. 3670 TSA 10A Ir. 0,24-0,4A buc. 56
— Idem Ir 0,8-1,3 A buc. 100

— Idem Ir 1,8A buc. 15
— Idem Ir 2,4 buc. 100
— Idem Ir 3,3 buc. 400
— Idem TSA 32A Ir. 25A 3672 buc. 600
— Idem Ir 32A buc. 340
— Bobină electromagn. 650 buc. 1
— 4435 220V buc. 21
— 6504 buc. 24
— 4450 buc. 15
— Buton cdă. RG 652A buc. 200
— 653A buc. 350
— Conector 16 mm buc. 2000
— 32 mm buc. 503
— Comutator stea triunghi 63A buc. 100
— Idem buc. 15
— Comutator stea triunghi 32 A cod. 1723 buc. 512
— Idem cod 1723 buc. 57
— Conector şir 10×2,5 mm buc. 10000
— Contactor TCA 10A Ir. IA 327 buc. 30
— Idem Ir. 1,3A buc. 20
— Idem Ir 1,8A buc. 50
— Idem Ir 2,8A buc. 35
— Idem Ir 6A buc. 30
— Idem Ir 8A buc. 30
— Contactor TCA 6A 380V 4001 buc. 600
— Idem AR-10-IV 8104 buc. 100
— Idem AR 40A buc. 700
— Idem AR 63A buc. 700
— Idem AR 160A 380V 8112 buc. 100
— 500V 8112 buc. 25
— Idem AR 250-3 buc. 275
— Idem AR-400 buc. 20
— Controler 6000 buc. 40
— 6010 buc. 60
— 6020 110V buc. 15
— 6020 220V buc. 175
— 6063 buc. 100
— Cutie caps. S 10 60975 buc. 75
— S 22 61060 buc. 200
— S 23 buc. 250
— S 21.35.11 buc. 90
— Dulie bachelită E. 27 buc. 600
— Electromagnet 6550 buc. 6
— Întrerup. USOL 100A 4101 buc. 30
— Întrerup. aut. monopolar 1A 16A Ir. IA 4636 buc. 150
— Idem IA. 16 Ir. 0,25 buc. 130
— Idem IA 16 Ir. 0,40 buc. 20
— Idem IA 16 Ir. 2,5 buc. 20
— Inversor de sens. 63A 1774 buc. 200
— Lampă 7005 ELBA buc. 19
— Limitator 4463-4464 buc. 1200
— 6131 buc. 100
— 6136 buc. 200
— 6137 buc. 40
— 7420 buc. 260
— Magnet FB 1-44 buc. 577
— 3W 46029 buc. 117
— Microîntrerupător 3362 buc. 116
— 5932 buc. 150
— 5953 buc. 105
— 5954 buc. 195
— Papuc ştanţat 6×8,2 buc. 500
— 8×8,2 buc. 1000
— 10×11,2 buc. 2800
— 10×13,5 buc. 700
— 10×18,5 buc. 300
— 12×13,5 buc. 3000
— 12×16,5 buc. 2780
— Papuc ştanţat 12×18,5 buc. 2200
— 12×21 buc. 100
— 30×25 buc. 792
— Patron fuzibil normal 2A buc. 2800
— 4A buc. 3700
— Perii carbobronz 8×20×40 buc. 165
— 10×10×30 buc. 202
— Perii cărbune 10×10×35/4 buc. 114
— 16×20×35/11,2 buc. 101
— 16×20×45 buc. 708
— Idem buc. 29
— 16×25×40 buc. 210
— 16×20×35/12,6 buc. 647
— Idem 20×20×35 buc. 1694
— Priză CS 10 buc. 15
— Redresor 32V 15A RS 7226 buc. 2
— 24V.24A RS 70025A buc. 10
— 220V 10A RS 70500A buc. 6
— RS 73269 B buc. 20
— Releu RI-3-1 220V RS 71613A buc. 4
— RP-6A-pilpiire buc. 4
— Sig fuzibila FIN 10Kv 6,3A buc. 14
— Suport sig. MPR 400A buc. 400
— Transform. TMA 63VA 220/110 buc. 17
— Idem TMA 160VA 380/24 buc. 23
— Idem TMA 250VA 220/24 buc. 50
— Idem TMA 630VA 220/24 buc. 5
— Tub flexib. metalic ∅ 42 ml. 190
— Idem ∅ 48 ml. 178
— Tub izolaţie linox ∅ 9 ml. 300
— Idem ∅ 11 ml 600
— Ampermetru AE4 0-75 buc. 1
— 1000/5 buc. 1
— E 541 0-120 buc. 1
— 0-200 buc. 2
— E6 0-40/1 buc. 2
— 0-50A buc. 2
— 0-150A 75/5 buc. 1
— 0-500 500/5 buc. 1
— 0-250 buc. 6
— E7 0-10 buc. 5
— 0-50/5 buc. 2
— 0-100 buc. 1
— 0-250 buc. 10
— M.53 0-25 buc. 1
— 0 -1000 buc. 1
— Manometru ∅ 60 0-25B buc. 75
— 0-40B buc. 35
— 0-25 oxg. buc. 100
— ∅ 100 0-1-B buc. 50
— 0-1,6 B buc. 5
— 0-2,5 B buc. 50
— 0-4 B buc. 75
— 0-4 B buc. 50
— 0-10 B buc. 100
— 0-25 B buc. 40
— 0-40 B buc. 35
— 0-100 B buc. 20
— ∅ 160 0-2,5 buc. 9
— 0-10 buc. 4
— 0-16 buc. 8
— 0-40 buc. 14
— 0-60 buc. 13
— 0-60 buc. 4
— 0-100 buc. 10
— 0-160 buc. 15
— 0-400 buc. 11
— Manometru ∅ 160 0-400 B buc. 14
— ∅ 100 0-25 antivibr. buc. 25
— Manovacumetru ∅ 100-1+1,5 buc. 50
— Voltmetru E.53 0-600V buc. 1
— E.54 0-100 V buc. 1
— 0-250 V buc. 2
— E.7 0-600V buc. 2
— M.53 0-15V buc. 2
— 0-100V buc. 1
— 0-40V buc. 1

● Plăci cauciuc. 451

— DCX fără inserţ. 5 mm kg. 406
— A 1S 6 mm kg. 800
— B 2 N 6 mm kg. 300
— Petrol fără ins. 6 mm kg. 2000
— A 1 S 8 mm kg. 800
— B 2 P 8 mm kg. 700
— A 1 S 10 mm kg. 800
— Petrol f-ins. 25 mm kg. 300
— Covor electroizolant kg. 800
— Corinton kg. 600
— Covor cu dungi kg. 350

● Benzi transportoare — cauciuc : 453

— Bd. BG-3-100×400 kg. 500
— Bd. BG. 3-500×10 kg. 1000
— Bd. tr. cauciuc 500×4×1 kg. 1500
— Idem 500×4 kg. 2000
— Idem 650×4 kg. 1000
— Bd. 250 PES/PA 400×14×4 kg. 755

● Tuburi şi furtune cauciuc 454

— Tub G 10/4 ml. 143,10
— Furtun P-D.10 ml. 400
— Idem S-10/10 ml. 53,52
— D 12,5 A ml. 61,0
— G 13 S ml. 200,0
— AR 13 ml. 400
— refuI. A-D-19 ml. 100
— Idem apă D-20 ml. 71,50
— Tub A 10/35 ml 200,0
— Furtun ref. G-D-35 ml. 300,0
— Furtun P D-35 ml. 1200,0
— Tub A 10/38 ml. 300
— Furtun ref. P.D. 38 ml. 300
— Furtun SR ∅ 38 ml. 45
— Tub abs. apă D 38×10 ml. 382
— Sorb P D-38×3000 buc. 2
— Furtun refr. P-D-40 ml. 600
— Tub laborat. A-45 ml. 100
— Idem acizi D-45 ml. 64,20
— Idem PR. D. 50 ml. 73,201
— Tub A 10/50 ml. 31,36
— Sorb P50×1000 buc. 2
— Furtun refr. P. D-75 ml. 255,0
— Idem apă D. 75 ml. 32,501
— Sorb apă D 88×1500 buc. 1
— Idem petrol D. 100 ml. 6,01
— Tub abs. apă D. 100 ml. 40,0
— Idem ref. apă D. 125 ml. 2,42
— Idem apă D. 125 ml 2,50
— Idem petr. D. 150 ml. 4,0
— Ide mapă D.150 ml. 99.10
— Furtun refr. acizi D. 150 ml. 5,32
— Furtun aliment ∅ 20 ml 50,0
— Idem ∅ 35 ml. 60,0
— Idem ∅ 38 ml. 600,0
— Idem ∅ 40 ml. 200,0
— Idem ∅ 45 ml. 16,0
— Furtun IP. capete 6,5×15,5 ml. 200
— 8×17,5 ml. 30,0
— 13×23 ml. 20,0
— 13×24,5 ml. 60,0
— 16×26 ml. 100,0
— 16/100 atm. ml. 300,0
— 19/30 mm ml. 20,0
— Furtun IP. 19/32 mm ml. 50,0
— Idem 25/38 mm ml. 50,0
— Idem 25/39,5 m mml. 6,0

— Idem 32/46 ml. 80,0
— Idem 32/51 ml. 30,0
— Idem 38/52 ml. 20,0

● Curele trapezoidale 455

— 10×6×800 buc. 18
— 10×6×1025 buc. 1
— 10×6×1060 buc. 17
— 10×61210 buc. 50
— 10×6×2120 buc. 7
— 10×8×1137 buc. 16
— 10×8×1143 buc. 15
— 10×8×2000 buc. 5
— 12,5×10×117 buc. 83
— 13×8×530 buc. 10
— 13×8×727 buc. 14
— 13×8×750 buc. 64
— 13×8×917 buc. 109
— 13×8×948 buc. 78
— 13×8×960 buc. 10
— 13×8×1108 buc. 105
— 13×8×1070 buc. 60
— 13×8×1175 buc. 3
— 13×8×1267 buc. 19
— 13×8×1317 buc. 8
— 13×8×1330 buc. 3
— 13×8×3350 buc. 51
— 13×10×1347 buc. 5
— 17×11×710 buc. 36
— 17×11×750 buc. 191
— 17×11×800 buc. 100
— 17×11×1170 buc. 16
— 17×11×1650 buc. 40
— 17×11×2900 buc. 8
— 17×11×3100 buc. 7
— 17×11×3600 buc. 3
— 17×11×4100 buc. 20
— 17×11×4150 buc. 7
— 17×11×4300 buc. 10
— 17×11×4500 buc. 1
— 17×11×4750 buc. 1
— 17×11×6300 buc. 11
— 17×13×2500 buc. 40
— 17×13×4500 buc. 100
— 22×12,5×1320 buc. 25
— 22×14×1450 buc. 3
— 22×14×2560 buc. 10
— 22×14×2650 buc. 10
— 22×14×4750 buc. 8
— 22×14×6700 buc. 20
— 22×18×2800 buc. 52
— 25×16×1310 buc. 50
— 32×19×3350 buc. 5
— 32×19×7500 buc. 2
— 32×19×9500 buc. 9
— 32×19×9999 buc. 1
— 32×20×3000 buc. 60
— 32×20×3150 buc. 50
— 32×20×4250 buc. 80
— 32×20×5000 buc. 25
— 32×20×6300 buc. 121
— 38×10×1300 buc. 2
— 38×25×4000 buc. 5
— 40×12×1334 buc. 15
— 50×16×2340 buc. 9
— 50×17×2500 buc. 1

● Curele mătase 456

— 560×50 buc. 39
— 620×50 buc. 19
— 700×40 buc. 14
— 740×40 buc. 9
— 750×40 buc. 18
— 1550×60 buc. 1
— 1600×65 buc. 10
— 2550×40 buc. 36
— 1600×70 buc. 22

● Curele transmisie

— 120×3 kg. 50
— 150×4 kg. 300
— 200×4 kg. 25
— 200×6 kg. 150
— 300×3 kg. 400
— 400×5 kg. 100
— 500×10 kg. 500,0
— 1000×6 kg. 113,30
— 340×8×4 kg. 700,0

● Țesături, impletituri 464

— Scurt. țesăt. kg. 81,0
— Tesăt. oțel 4.0×0,80 kg. 300,976
— Tesăt. Am 0,16×0,160 kg. 10,0
— Idem 0,20×0,100 kg. 30,0
— Idem 0,20×0,125 kg. 50,0
— Idem 0,25×0,160 kg. 20,0
— Idem 0,315×0,200 kg. 150,0
— Idem 0,50×0,160 kg. 30,0
— Idem 1,00×0,250 kg. 30,0
— Idem 0,50×0,320 kg. 20,0
— Idem 1,20×0,630 kg. 100,0
— Idem 1,00×0,800 kg. 100,0
— Idem 1,25×0,620 kg. 200,0
— Tesăt-Am 1,25×0,630 kg. 50,0
— Idem 2,00×1,00 kg. 600,0
— Idem 3,15×0,800 kg. 30,0
— Idem 5,00×1,250 kg. 700,0
— Idem 1,6×1,00 kg. 30,0
— Idem 3,15×0,500 kg. 200,0
— Idem 3,15×2,00 kg. 300,0
— Tes-BZF 0,08×0,063 kg. 100,07

● Piele — 457

— Garn. piele 5 mm kg. 200,0
— Idem 71×48×20×4 buc. 996
— idem desen buc. 18

● P.V.C.-uri diverse — 459
— Capac PVC 30×40 kg. 35,800
— Idem 40×60 kg. 6,600
— Fir relon ml. 46,900
— Jgheab PVC 30×40 kg. 25,200
— Idem 40×60 kg. 7,500
— Rașchete pt. malaxor buc. 79

RULMENȚI

— 1204 buc. 50
— 1204 K buc. 20
— 1307 K buc. 16
— 1309 C3 buc. 50
— 1310 buc. 10
— 1316 L buc. 30
— 2206 buc. 20
— 2211 buc. 30
— 2215 buc. 4
— 2218 buc. 5
— 2228 buc. 2
— 2320 buc. 8
— 2326 buc. 8
— 6010 buc. 600
— 6008 buc. 300
— 6015 buc. 20
— 6017 buc. 10
— 6021 buc. 8
— 6022 buc. 7
— 6038 buc. 1
— 6210 buc. 100
— 6216 buc. 20
— 6217 buc. 140
— 6226 buc. 8
— 6318 buc. 50
— 22240 buc. 2
— 23038 buc. 4
— 23052 buc. 6
— 23136 buc. 2
— 23148 K buc. 1
— 23236 M buc. 27

VOPSELE

— Chit cromitic kg. 100
— Email nitro albastru E 652—1 kg. 500
— Vopsea galbenă V. 451—3A kg. 728
— Email gri E 815—- kg. 1110
— idem crem E 5068—40 kg. 359
— Grund pasivant G 834—40 kg. 4000
— Nitroemail roșu kg. 1000
— Vopsea neagră V 901—2A kg. 400
— Lac IF—105 kg. 223
— Email gri oliv E 5001—83 kg. 1000
— Lac L—907 kg. 134

PÎNZETURI

— Pînză cubituz 2 fețe ml. 1515
— idem filtru M 30—355—110 ml. 109
— Postav art. 810—12=210 lat ml. 193

CHIMICALE

— Acid boric tehnic kg. 1000
— Catalizator NC 1 kg. 1036
— Fosfatol tip IV kg. 5000
— Monofosfat de aluminiu kg. 930
— Sare SC 430 kg. 3000
— Sare SC 960 kg. 1000

REDUCTOARE DE TURAȚIE ȘI MOTOREDUCTOARE

— 1H—80×3,15—1 buc. 7
— 2H—225×40—2 buc. 1
— 2H—1130×31,5—0 buc. 1
— 2H—1130×31,5—0 buc. 1
— 3H—385×80—6 buc. 1
— 3H 485×50—2 buc. 1
— 3H—485×100—2 buc. 8
— 2CH—285×12,5—0 buc. 4
— 2CH—285×12,5—1 buc. 2
— 2CH—335×20—4 buc. 1
— 3CH—390×80—0 buc. 2
— 1M1—160×31,5—3 buc. 1
— 1M2—80×50—1 buc. 1
— 1M2—250×40—6 buc. 2
— 2gA—11,2×1,1/1500—H05 buc. 2
— 2gA—20—fm—H01 buc. 2
— 2gA—20×0,37/750—H01 buc. 1
— 2gA—20×0,63/750—H01 buc. 1
— 2gA—20×fm—H03 buc. 1
— 2gA—20×0,55/1500—H05 buc. 1
— 2IA—8×4/1500—H01 buc. 1
— 2LA—16×3/1500—H05 buc. 5
— 2LA—20 fm.HO1 buc. 1
— 3LA—45×0,75/1500—H01 buc. 1
— 3LA—56 fm H01 buc. 1
— 3LA—50×0,75/1500—H01 buc. 1
— 3LA—71×0,75/1500—H01 buc. 2
— 3LA—71×1/1500—H01 buc. 1
— 3LA—71×1,5/1500—H02 buc. 1
— 3NA—45×3/1500—H01 buc. 1
— 3NA—71×1,1/1000—V05 buc. 2
— 3OA—71×1.6/750—H01 buc. 1
— RSV—1 1/50 buc. 1

DIVERSE MATERIALE

— Arzător ACLU 10 buc. 3
— Robinet de reglaj cu clapă Dn 200 Pn. 6 buc. 2
— Ventil electropneumatic VEP 5/2 3.1.1.02.00000 buc. 100
— idem VEP 5/2 3.1.2.02.00000 buc. 34
— Compresor 1C 350 buc. 11
— idem C.500 buc. 1
— idem 6C1 B2 buc. 2
— idem 6C1 B6 buc. 22
— Electropompă Cerna 200 Q=200 m/h H=10 buc. 1
— idem Sadu 50—3 Q=8m3 H—16 mm CA buc. 2
— idem MIL 402—2 Q=85 H=160 Hg. buc. 12
— Pompă, cu clape Dn. 50 buc. 30
— Pompă manuală PHM. 400 buc. 1
— Pompă H.12.01.26 SM buc. 50
— Pompă cu pistoane axiale 725 EX—15° buc. 4
— idem 725 EX—25° buc. 4
— idem 723 EX—18° buc. 1
— idem 716 BZ—1000—V1100 buc. 2
— idem 716 BZ—2000—V1200 buc. 4
— Robinet 65.1.1. buc. 15
— idem 65.1.2 buc. 30
— idem 65.2.2. buc. 10
— Supapă 76.12.200.13.1 buc. 100
— idem 76.12.200.20.2 buc. 100
— idem 76.12.200.32.2. buc. 50
— Drosel 81.22.12.10.1. buc. 30
— idem 81.22.12.20.3. buc. 15
— Diferențial spate ARO buc. 11
— Suport filtru 86.18.091 buc. 70
— Distribuitor cu 4 căi cod. 95.04.000 buc. 3
— Filtru AP—103 buc. 1
— idem AP—136 buc. 1
— idem AP—141 buc. 2
— idem 775—B 0 2" buc. 1
— Ungător AP—144 buc. 2
— Robinet 136—35 buc. 28
— Răcitor cod. 242.20 buc. 6
— Cirlig 5 tf. buc. 30

ORGANE DE ASAMBLARE

— Stas 5144 M. 6×35 buc. 30974
— idem M.8×32 buc. 31011
— idem M. 10×40 buc. 10000
— Stas 4272 M. 12×100 p. 1,25 buc. 44691
— idem M.16×65 buc. 12180
— idem M.16×70 buc. 10000
— Stas 4845 M. 10×50 buc. 10000
— idem M.8×45 buc. 5000
— M. 10×25 buc. 5000
— M.10×55 buc. 8000
— M.16×45 buc. 5000
— M.16×65 buc. 15000
— M.16×50 buc. 5000
— M.16×60 buc. 10000
— Stas 6219 M.10×35 buc. 10000
— M.10×45 buc. 5000

MATERIALE REFRACTARE

— Căr. des. 645—21—26, Imp. buc. 16
— idem 645—21—27 buc. 13
— 645—21—13—15 buc. 8
— 58/16—26—3E bucș. 381
— 58/16—26—4E buc. 12
— 58/16—26—5E buc. 906
— PS2 Imp. buc. 412
— PS1 buc. 4062
— PL 7 buc. 1680
— PL 11 buc. 194
— N 4 buc. 55
— N 11 buc. 1559
— 2R (N7) imp. China buc. 10...
— idem 985—3—1—2—12 imp. buc 100
— Căr. normale N. 1 ICRC—12 buc. 1200
— Căr. fasonate
— 197—29 ICRC 12 buc. 74
— 197.30 buc. 24
— 209.11.124.4. ICRC—12 buc. 128
— 25—1—31 D.82 buc. 391
— 25—2.79 buc. 610
— 25.2—91 buc. 10
— 25—2—79 buc. 94
— 25.2.84 buc. 2
— 25—2—86 buc. 26
— 25—2—87 buc. 15
— 25.2—88 buc. 2
— 25—2—89 buc. 78
— 25—2—90 buc. 3
— 25—2—91 buc. 95
— 2657—1.2.2.0. ST 10 buc. 10
— 1446—13.41.14.5 buc. 500
— 1446—5.1.37 buc. 2
— 1446—5.1.38 buc. 1
— 1446—5.1.42 BIP 0,5 buc. 8
— 1446—5—1.43 buc. 2
— 1446—5.1.44 BIS 1,4 buc. 1
— 1446—5.1.65 buc. 1
— 1446—5—1.66 buc. 16
— 2163—17—24 ICRC.12 buc. 2
— 2163—17.37 buc. 8
— 2163—17.46 buc. 37
— 1909—2—10.20.4. ST.6 buc. 9
— 1909.2.10.20.11. ST. 6 buc. 6
— BS—2 RC.71 buc. 480
— OLC—1—9—10 buc. 175
— OWR.73 ICRC.12 buc. 450
— Căr. fasonate IRM—155A buc. 5
— Căr. dop. refr. I RCA 77 buc. 1400
— Beton termoiz. BID kg. 11968
— Chit corind. A+E 85% kg. 1068
— Distanțier OMO—2—69 buc. 4
— Inel rosing ∅ 15 kg. 211
— Inel rosing ∅ 25 kg. 226
— Izolator 8 canale buc. 304
— idem 1446—19—13 buc. 320
— 1446—19—13—23 buc. 224
— 1446—19—32—1 buc. 9
— 158—14 buc. 42
— 1446—13—41.14.1 buc. 650
— 778—1—06.41—11.1 buc. 2670
— F.W.N. D.17 buc. 214
— 985—0,3 ∅ 9 buc. 252
— NUC. 985—03 ∅ 10 buc. 60
— NUC. 985—03 ∅ 25 buc. 200
— NUC. 985.03 ∅ 22 buc. 1000
— OMO—1.96.2 buc. 136
— OMO—7.6.3.5 buc. 200
— NUC. 985.03 ∅ 11 buc. 3096
— NUC. 985.03 ∅ 14 buc. 1000
— Iz. 8 canale NUC. 985.03. ∅ 15 buc. 300
— idem profil 12 canale buc. 1983
— des. 1807—14.27 buc. 11
— idem. des. NIC 41.14.1/A buc. 114
— idem des. NIC. 41.14.4./A buc. 62
— NUC.985.03.03 buc. 726
— Tub ceram. ∅ 10×24×315 buc. 91
— idem ∅ 10×30×100 buc. 74
— ∅ 10×35×270 buc. 15
— ∅ 12×26×258 buc. 149
— ∅ 12×30×50 buc. 614
— ∅ 14×30∅360 buc. 424
— ∅ 14×31×340 buc. 328
— ∅ 14×31,4×350 buc. 400
— ∅ 14×40×280 buc. 116
— ∅ 15×18×300 buc. 400
— ∅ 15×25×240 buc. 2
— ∅ 15×25×285 buc. 2307
— ∅ 15×25×310 buc. 21
— ∅ 15×25×310 buc. 111
— ∅ 15×25×315 buc. 50
— ∅ 15×25×360 buc. 252
— ∅ 15×40×170 buc. 32
— ∅ 15×30×120 buc. 140
— ∅ 15×40×270 buc. 380
— ∅ 16×31×290 buc. 316
— ∅ 16×40×150 buc. 65
— ∅ 16×40×245 buc. 49
— ∅ 16×40×260 buc. 14
— ∅ 16×40×280 buc. 38
— ∅ 18×31,5×300 buc. 700
— ∅ 18×38×255 buc. 67
— ∅ 20×33×300 buc. 60
— ∅ 18×38×265 buc. 50
— ∅ 18×38×265 buc. 28
— ∅ 18×40×250 buc. 118
— ∅ 18×40×300 buc. 270
— ∅ 18×42×400 buc. 103
— ∅ 18×42×420 buc. 23
— ∅ 20×31,5×300 buc. 611
— ∅ 20×31,5×343 buc. 868
— ∅ 20×35×175 buc. 45
— ∅ 20×35×350 buc. 80
— ∅ 20×36×280 buc. 202
— ∅ 20×37×260 buc. 63
— ∅ 23×50×454 buc. 104
— ∅ 24×31,5×250 buc. 66
— ∅ 24×42×385 buc. 70
— ∅ 24×42×450 buc. 5
— ∅ 24×50×470 buc. 86
— ∅ 24×55×410 buc. 5
— ∅ 25×31,5×300 buc. 450
— ∅ 52×55×380 buc. 98
— 778—106—4 buc. 614
— ∅ 25×40×230 buc. 310
— 1446—21.1.1.39 buc. 124
— ∅ 24×40×300 buc. 95
— Căr. PL. 12 Safir buc. 253
— Căr. 230×150×75 St. 10 buc. 186
— 250×150×85 LFGROL buc. 477
— MPP—5—1—16 imp. buc. 37
— MPPS—1—18 buc. 31
— MPP5—1—19 buc. 7
— MPP5—1—24 buc. 792
— MPP5—1—33 buc. 36
— MPP5—1—35—3 Izol. buc. 146
— MPP5—1—26 RC.71 buc. 11
— MPP5—/MPP3—1—12 imp. buc. 37
— idem 1—12 buc. 2066
— 1—25 buc. 67
— 1—28 buc. 35
— 1—29 buc. 18
— 1—31 buc. 100
— 1—32 buc. 37
— MPP6/MPP7—1—24 RC.71 buc. 225
— 1—27 buc. 82
— 1—11 buc. 488
— 1—13 buc. 40
— 1—15 buc. 1291
— 1—17 buc. 135
— 1—18 buc. 235
— 1—19 buc. 331
— 1—21 RC.71 buc. 61
— 1—29 Imp. buc. 547
— 1—30 buc. 16
— 1—32 buc. 466
— 1—33 buc. 11
— 1—38 buc. 6

— 1—42 buc. 2131
— 1—43 buc. 124
— 1—44 buc. 520
— 1—47 buc. 30
— 1—48 buc. 107
— 1—49 buc. 107
— 1—50 buc. 79
— 1—51 buc. 177
— 1—52 buc. 93
— 1—53 buc. 268
— 1—54 buc. 10
— 1—21 RC.71 buc. 2312
— 1—24 buc. 384
— 1—26 buc. 298
— 1—25 buc. 625
— MPP5/MPP3—1—25 buc. 469
— 2253—1—2.11 Imp. buc. 26
— Iz. 22531.1.35.3 buc. 2930
— Căr. 2253—2—2—11. Imp. buc. 100
— 2253—2—1.1.10 buc. 320
— 2253.2.1.11 Imp buc. 52
— 2253.2.1.12 buc. 300
— 2253.2.1.14 buc. 2362
— 2253—2—1.15 buc. 22
— 2253—2.1.1.6 buc. 196
— 2253—3—1.12 buc. 130
— 2253—3—1.14 buc. 1210
— 2253—3—1.15 buc. 10
— 2253—3.1.16 buc. 100
— 2253—2.1.29 buc. 845
— 2253—2—1.30 buc. 622
— 2253—2.1.31 buc. 310
— 2253.2.1.32 buc. 832
— 2253.2.1.33 buc. 34
— 2253.3.1.10 Imp. 190
— 22.53—3.1.30 buc. 280
— 2253.3.1.29 buc. 410
— 2253—3.1.27 buc. 115
— 2253.3.1.28 buc. 5
— 2253 3—1.31 buc. 140
— Tub ∅ 15×50×360 buc. 320
— Izol. cod. 40155 buc. 1000
— idem 45133 buc. 500
— 30078 buc. 100
— 30083 buc. 150
— 30086 buc. 60
— 20039 buc. 2
— 45123 buc. 1200
— 30081 buc. 200
— 30020 buc. 200
— 45178 buc. 56760
— 30085 buc. 47
— 45233 buc. 500
— 45059 buc. 1390
— 55059 buc. 50385
— 55021 buc. 78300
— 45366 buc. 232
— Iz. cod 42103 buc. 2690
— idem des. 778.10.64.1.11.1 buc. 1672
— idem cod 52100 buc. 6000
— idem cod 52095 buc. 1000

CĂRĂMIZI REFRACTARE

— Căr. N.7 EC.82 buc. 7500
— Căr. N.11 C.71 buc. 192
— R. buc. 1500
— RD. buc. 828
— 2RD buc. 762
— L6 buc. 885
— LD10 buc. 497
— UB.3 buc. 15
— UB.4 buc. 54
— UB.7 buc. 99
— UB.8 buc. 20
— 2S—32 buc. 270
— 2S—10 buc. 5210
— 2R—32 CA.75 buc. 13000
— PS.7 buc. 1494
— R.32 buc. 600
— RD. buc. 3500
— 2RD buc. 340
— LD.10 buc. 400
— UB.2 buc. 100
— UB.3 buc. 58
— UB.6 buc. 100
— S.10 buc. 200
— 2S16 C.71 buc. 1514
— idem CA.75 buc. 1500
— UB.9 D.77 buc. 64
— N.1 D.79 buc. 2840
— UB.7 buc. 150
— 2S.10 buc. 30
— PS.6 D.82 buc. 329
— 2L6 buc. 1200
— PT.4 buc. 94
— 2S16 buc. 226
— 72.54 Des. 645.2.1.2.54 C.71 buc. 37
— 500×375×100 F.92 buc. 60
— des. 645.2.1.6C.69 buc. 4
— idem 8 buc. 2
— Căr. des. 645.2.1.11 C.69 buc. 59
— idem 12 buc. 7
— idem 13 buc. 4
— idem 14 buc. 5
— idem 16 buc. 8
— idem 17 buc. 6
— idem 17 C.71 buc. 12
— idem 18 C.69 buc. 34
— idem 19 buc. 13
— idem 20 buc. 8
— idem 2—46 buc. 5
— 2—48 C.71 buc. 107
— idem 49 buc. 31
— 2—51 buc. 2
— 2—52 buc. 3
— 2.53 buc. 2
— 2—54 buc. 6
— 2—55 buc. 8
— 56 C.69 buc. 8
— —57 buc. 3
— —58 buc. 14
— —59 buc. 9
— —60 buc. 2
— —61 buc. 4
— —61 CA.75 buc. 3
— —64 buc. 27
— —64/A buc. 6
— —75 buc. 6
— —79 E.71 buc. 39
— 79/A buc. 15
— —79/BC.69 buc. 32
— 44 C.69 buc. 5
— 12.6 C.71 buc. 4
— 3126.2.5. C.69 buc. 25
— 3571.8.1.2.1. CA.75 buc. 5
— 3571.8.1.2.5 buc. 5
— Căr. des. 3571.8.1.2.7. CA.75 buc. 3
— idem 9 buc. 3
— 454.13—2—8 buc. 2
— 1058.2.1.7.2. buc. 1
— 1260.2.8.4.5.D.82 buc. 102
— 1260.2.8.4.5.1.2. buc. 413
— 1260.2.8.4.2.2. BIP.05 buc. 8
— 1260.2.8.4.2.3 BIP.05 buc. 12
— 1535.4.2.2. C.71 buc. 56
— 1535.4.2.9 buc. 6
— 1535.4.2.6. buc. 22
— 1535.4.2.4 buc. 68
— 1265.19.2.—2—6—3B80 buc. 2
— 1535.4.2.2.10 CA 75 buc. 3
— 2 C. 71 buc. 134
— 8 buc. 3
— 11 buc. 4
— 2551.20.3.20 CA.75 buc. 10
— 2253.2.1.23 C.71 buc. 1379
— idem —24 CA.75 buc. 30
— —23 C.73 buc. 193
— 2253—2—1—24 buc. 316
— 2626—1.2—10 C.71 buc. 2
— idem 2—9 buc. 2
— idem 2—11 buc. 2
— idem 2—12 buc. 2
— idem 2—13 buc. 11
— idem 14 buc. 2
— 1.4.35 buc. 25
— 1.4.61 buc. 26
— PT. 6 buc. 27
— Masă ştampare M 185 B kg. 13106

SCULE, AMC-uri, SDV-uri

— Alezor NI.4802 ∅ 34 buc. 19
— idem ST 590 ∅ 6,5 buc. 4
— idem ∅ 7,4 buc. 4
— idem ∅ 23 buc. 2
— idem ∅ 25 buc. 2
— ∅ 28 buc. 4
— ∅ 31 buc. 1
— ST. 1263 ∅ 19 buc. 5
— idem ∅ 21 buc. 9
— ∅ 22 buc. 19
— ∅ 23 buc. 11
— ∅ 26 buc. 6
— ∅ 27 buc. 3
— ∅ 32 buc. 13
— ∅ 36 buc. 17
— ∅ 38 buc. 12
— ∅ 40 buc. 10
— ∅ 44 buc. 1
— ∅ 46 buc. 2
— ∅ 48 buc. 3
— ∅ 50 buc. 3
— ST. 1265 ∅ 10,5 buc. 11
— idem ∅ 37 buc. 1
— ST. 1266 ∅ 15 buc. 8
— idem ∅ 17 buc. 12
— ∅ 21 buc. 2
— ∅ 25 buc. 4
— ∅ 26 buc. 2
— ∅ 27 buc. 1
— ∅ 32 buc. 5
— ST 2647 ∅ 6 buc. 15
— ∅ 8 buc. 20
— ∅ 10 buc. 20
— ∅ 13 buc. 21
— ∅ 20 buc. 14
— ∅ 30 buc. 16
— Alezor ST. 5713/A ∅ 31,5 buc. 2
— idem 37—45 buc. 1
— idem 45—55 buc. 2
— Burghiu ST. 573 ∅ 11 buc. 105
— idem ∅ 11,2 buc. 8
— ∅ 11,2 buc. 218
— ∅ 11,3 buc. 6
— ∅ 11,4 buc. 6
— ∅ 11,7 buc. 110
— ∅ 12 buc. 310
— ∅ 12,3 buc. 6
— ∅ 12,5 buc. 230
— ∅ 12,7 buc. 50
— ∅ 13 buc. 90
— ∅ 13,2 buc. 12
— ∅ 14,5 buc. 18
— ∅ 15 buc. 225
— ∅ 16 buc. 31
— ∅ 16,25 buc. 25
— ∅ 17 buc. 5
— ∅ 18 buc. 11
— ∅ 18,25 buc. 15
— ST. 574 ∅ 9,3 buc. 17
— ∅ 9,5 buc. 375
— ∅ 9,5 buc. 59
— ∅ 10,2 buc. 31

— ∅ 10,5 buc. 15
— ∅ 11,5 buc. 30
— ∅ 11,9 buc. 10
— ∅ 13,2 buc. 40
— ∅ 13,5 buc. 60
— ∅ 13,7 buc. 30
— ∅ 14,5 buc. 30
— ∅ 15 buc. 33
— ∅ 19,5 buc. 5
— ∅ 19,5 buc. 15
— ∅ 19,5 buc. 5
— ST. 575 ∅ 22,75 buc. 11
— ∅ 25,75 buc. 4
— ST. 6727 ∅ 11,5 buc. 10
— ∅ 12,5 buc. 14
— ∅ 27 buc. 1
— ∅ 31 buc. 21
— ∅ 32 buc. 10
— ∅ 44 buc. 12
— ∅ 46 buc. 5
— ST. 9128 ∅ 12 buc. 20
— idem ∅ 21 buc. 5
— SC. 43 ∅ 9×350 buc. 160
— SC. ∅ 11×250 buc. 385
— SC. ∅ 11×250 buc. 365
— SC. ∅ 113 ∅ 15×250 buc. 60
— SC. 113 ∅ 17 buc. 500
— Filiere ST. 1160 M.12 buc. 6
— idem M.14 buc. 5
— M.16×1 buc. 10
— M.24×1 buc. 7
— M.27×1,5 buc. 10
— M.27×1,5 buc. 5
— ST. 1160 G 11/2" buc. 3
— idem 1 3/8" buc. 3
— ST. 8261 IPE 9 buc. 21
— idem M.11 buc. 21
— idem M.13,5 buc. 19
— M. 21 buc. 27
— M. 29 buc. 27
— M. 42 buc. 6
— Freză ST. 578 ∅ 80×63 buc. 3
— idem ∅ 40×32 buc. 10
— idem ∅ 50×36 buc. 5
— ST. 580 ∅ 50×4 buc. 7
— ∅ 100×12 buc. 2
— 80×14 buc. 2
— ST. 59II 50×2 buc. 45
— 50×25 buc. 13
— 50×3 buc. 27
— 63×0,8 buc. 2
— 63×2 buc. 40
— 63×25 buc. 15
— 63×3 buc. 62
— 80×3,5 buc. 3
— 80×4 buc. 13
— 100×2,5 buc. 21
— 125×1,6 buc. 27
— 125×2,5 buc. 41
— 160×2 buc. 121
— 200×6 buc. 18
— ST. 1682 A ∅ 5 buc. 8
— idem ∅ 36 buc. 8
— ST. 2214 ∅ 50×5 buc. 2
— idem 100×20 buc. 2
— ST. 2215 A ∅ 50×5 buc. 10
— idem ∅ 50×6 buc. 31
— ∅ 80×10 buc. 50
— ∅ 80×16 buc. 2
— ST. 2763 M. 7 buc. 8
— idem M.8 buc. 24
— idem M.8 buc. 8
— ST. 3092 M.1,25 buc. 1
— M.3 buc. 2
— M.3,25 buc. 3
— M.4,25 buc. 4
— M.6 buc. 1
— M.9 buc. 1
— M.11 buc. 1
— ST. 3540 R.10 buc. 4
— idem R.12 buc. 10
— R.16 buc. 3
— Freze ST. 3542 40×55 buc. 5
— 40×60 buc. 4
— 40×65 buc. 4
— 40×75 buc. 8
— 40×85 buc. 4
— 40×100 buc. 4
— 50×55 buc. 5
— 63×65 buc. 1
— 63×90 buc. 3
— 63×100 buc. 2
— ST.3542 80×65 buc. 2
— idem 80×70 buc. 4
— 80×75 buc. 5
— 80×80 buc. 1
— ST.3543 100×30 buc. 3
— ST. 3545 R.4 buc. 4
— R.5 buc. 7
— R.6 buc. 5
— R.8 buc. 3
— ST.5145—A 10×70 buc. 7
— 10×75 buc. 12
— 10×80 buc. 12
— 16×80 buc. 7
— 16×85 buc. 3
— 25×25 buc. 6
— 25×65 buc. 9
— 25×70 buc. 7
— 25×75 buc. 10
— 25×85 buc. 8
— ST. 5145—B 10×70 buc. 8
— 10×80 buc. 8
— 16×60 buc. 3
— 16×65 buc. 10
— 16×80 buc. 1
— 16×85 buc. 9
— 25×55 buc. 5
— 25×60 buc. 3
— 25×70 buc. 10
— 25×75 buc. 17
— 25×80 buc. 33
— 25×85 buc. 5
— ST.5651 63×45 buc. 7
— 63×60 buc. 15
— 63×60 buc. 1
— 100×90 buc. 10
— ST. 5252—A 5×11 buc. 3
— ST. 9211 ∅ 100 buc. 1
— ∅ 25 buc. 1
— Cap frezat ∅ 200 buc. 2
— Freză ST. 4083 160×20 buc. 1
— SUPD 162 ∅ 16×180 buc. 80
— 103 ∅ 24×155 buc. 80
— 227 ∅ 45×40 buc. 80
— 228 ∅ 45×40 buc. 80
— ∅ 16×160 buc. 91
— ∅ 30×165 buc. 97
— Burghie ST. 574 ∅ 9 buc. 85
— idem ∅ 9A buc. 17
— Filiere ST. 1160 M.5×0,5 buc. 8
— idem M.16×1 buc. 35
— ST. 8956 M.G 5/8 buc. 120
— Tarozi ST. 1112/7 12×1,25 buc. 30
— idem 1112/9 M.7 buc. 40
— idem 1112/13 W.1/16 OR buc. 5
— 1112/7 M.16×1,5 buc. 20
— idem M.25×2 buc. 2
— 1112/8 M.22 buc. 2
— idem M.24×1,5 buc. 40
— M. 27 buc. buc. 13
— Tarod 1112/8 M.30 buc. 6
— idem M.52 buc. 11
— ST. 1153 M.14 buc. 99
— M.16×1 buc. 5
— idem M.16×1,5 buc. 23
— M. 18×1 buc. 68
— M.18×1,5 buc. 16
— M. 22 buc. 37
— M.24×2 buc. 20
— M.27 buc. 37
— M.33 buc. 15
— M.36×1,5 buc. 7
— M.52 buc. 4
— 1824 1 1/4 7/8" buc. 11
— 1112/14 IPE 16 buc. 40
— idem 21 buc. 12
— idem 29 buc. 20
— idem 36 buc. 23
— idem 7447 unic M.8 buc. 1014
— idem joc M.8×1 buc. 40
— idem M.10×1 buc. 26
— idem M.11 buc. 7
— M.12 buc. 462
— M.12 buc. 185
— M.14 buc. 60
— M.18 buc. 298
— M.18 buc. 74
— M.20 buc. 10
— M.22 buc. 168
— M.22 buc. 16
— M.27 buc. 30
— M.27 buc. 36
— Tampon ∅ 4 H.10 buc. 3
— idem ∅ 8 H.8 buc. 3
— idem ∅ 9 H.8 buc. 10
— ∅ 13 H.8 buc. 2
— ∅ 14 H.8 buc. 1
— ∅ 17 H.8 buc. 3
— ∅ 19 H. 8 buc. 4
— ∅ 21 H.7 buc. 7
— ∅ 22 H.8 buc. 2
— ∅ 24 H.8 buc. 11
— ∅ 26 H.7 buc. 4
— ∅ 26 H.8 buc. 5
— ∅ 29 H.7 buc. 5
— ∅ 29 H.8 buc. 6
— ∅ 30 H.8 buc. 9
— ∅ 30 H.11 buc. 6
— ∅ 31 H.7 buc. 3
— ∅ 31 H.8 buc. 3
— ∅ 32 H.8 buc. 4
— ∅ 34 H. 8 buc. 2
— ∅ 35 H.5 buc. 4
— ∅ 37 H.7 buc. 3
— ∅ 37 H.8 buc. 4
— ∅ 38 H.8 buc. 3
— ∅ 42 H.8 buc. 4
— ∅ 48 H.8 buc. 2
— ∅ 49 H.7 buc. 2
— ∅ 48 H.8 buc. 3
— ∅ 51 H. 7 buc. 1
— ∅ 53 H.8 buc. 2
— ∅ 56 H.8 buc. 3
— ∅ 58 H.8 buc. 4
— ∅ 59 H.8 buc. 4
— ∅ 61 H.7 buc. 6
— ∅ 61 H.8 buc. 5
— ∅ 61 H.9 buc. 2
— ∅ 62 H.8 buc. 4
— NT. 62 H.8 buc. 3
— ∅ 62 H.8 buc. 2
— ∅ 67 H.7 buc. 3
— Tampon ∅ 98 H.7 buc. 2
— idem ∅ 9 H. 8 buc. 5
— Inel filet T M3 6h buc. 2
— idem M5 6E buc. 5
— idem M6 6g buc. 13
— M8 6g buc. 10
— M 10 6h buc. 1

— 10×1 6h buc. 5
— M.14×1 6h buc. 9
— 15×1,5 6h buc. 6
— 16× 1 6h buc. 5
— 16×1,5 6h buc. 6
— M18 6h buc. 4
— M18×1 6h buc. 4
— 20×1 6h buc. 1
— Inel filet T 20×1,5 6h buc. 2
— 22×1,5 6h buc. 2
— 33×1,5 6g buc. 3
— 36×1,5 6g buc. 11
— 36×2 6g buc. 2
— 39×1,5 6g buc. 5
— Tampon ∅ 67 H.8 buc. 7
— ∅ 68 H.7 buc. 6
— ∅ 69 H.7 buc. 3
— ∅ 69 H.8 buc. 2
— ∅ 71 H.8 buc. 1
— ∅ 72 H.7 buc. 2
— ∅ 72 H.7 buc. 2
— ∅ 72 H.8 buc. 2
— NT. 72 H.8 buc. 6
— ∅ 72 H.8 buc. 2
— ∅ 73 H.7 buc. 1
— ∅ 73 H.8 buc. 4
— ∅ 74 H.7 buc. 4
— ∅ 74 H.8 buc. 3
— ∅ 76 H.8 buc. 1
— ∅ 79 H.7 buc. 2
— ∅ 79 H.8 buc. 2
— ∅ 81 H.7 buc. 1
— ∅ 82 H.7 buc. 1
— ∅ 82 H.8 buc. 1
— ∅ 86 H.8 buc. 4
— ∅ 87 H.7 buc. 1
— ∅ 87 H.8 buc. 1
— ∅ 88 H.7 buc. 1
— ∅ 88 H. 8 buc. 1
— ∅ 89 H.7 buc. 5
— ∅ 89 H.8 buc. 3
— ∅ 90 H. 7 buc. 2
— ∅ 91 H.8 buc. 1
— ∅ 92 H.8 buc. 1
— ∅ 93 H.7 buc. 2
— ∅ 94 H.7 buc. 2
— ∅ 94 H.8 buc. 1
— ∅ 95 H.7 buc. 5
— ∅ 96 H.7 buc. 1
— ∅ 97 H.8 buc. 3
— Inel filet 76×1,5 buc. 1
— NT M.3 6h buc. 1
— M.6 6h buc. 5
— M.6 6g buc. 13
— M.7 6g buc. 5
— M.8 buc. 4
— M.8 6g buc. 10
— M.8 6b buc. 4
— M.8×1 6h buc. 5
— M.9 6h buc. 2
— M.12 6h buc. 1
— M.12 buc. 1
— M.12 6g buc. 5
— M.12×1 6g buc. 6
— ∅ 14 6 g buc. 9
— Inel filet M. 14 6 g buc. 2
— idem M. 14x1,5 6h buc. 3
— idem M. 14x1,5 6e buc. 2
— idem M. 16 6g buc. 3
— idem M. 16x1,5 6h buc. 5
— idem M. 16x1 6h buc. 4
— idem M. 16x1,5 6h buc. 6
— idem M. 18 6h buc. 4
— idem M. 20 6g buc. 6
— idem NT. M. 20x1 6h buc. 6
— idem M. 20x2 6g buc. 3
— idem M. 22×1 6h buc. 13
— idem M. 22x1,5 6g buc. 2
— idem 27x2 buc. 8
— idem M. 38 6g buc. 2
— idem M. 36x1,5 6g buc. 11
— idem M. 39x1,5 buc. 9
— idem M. 60x1,5 buc. 1
— idem M. 76x1,5 buc. 1
— Cablu special ∅ 47 buc. 5
— idem ∅ 51,2 buc. 5
— idem pneum. ∅ 9 buc. 2
— idem ∅ 11 buc. 4
— idem ∅ 12 buc. 12
— idem ∅ 13,5 buc. 3
— idem ∅ 14 buc. 2
— idem ∅ 15 buc. 4
— idem ∅ 17 buc. 2
— idem ∅ 19 buc. 2
— idem ∅ 22 buc. 2
— idem ∅ 9 buc. 2
— idem ∅ 11 buc. 2
— idem ∅ 12 buc. 2
— idem ∅ 13,6 buc. 2
— idem ∅ 14 buc. 2
— idem ∅ 15 buc. 2
— Calibru special ∅ 17 buc. 2
— idem ∅ 19 buc. 2
— idem ∅ 22 buc. 2
— idem ∅ 52 buc. 5
— idem ∅ 58 buc. 4
— idem pneum. ∅ 90 buc. 4
— Pietre polizor EM 601 15x15x6 80 M buc. 1560
— idem 16x10x4 16 Jg buc. 53
— idem 30x6x6 40 H buc. 40
— idem 32x10x10 25 M buc. 42
— idem 32x25x13 60 J buc. 30
— idem 35x10x8 180 G buc. 80
— idem 35x8x280 G buc. 100
— idem 35x6x6 280 M buc. 40
— idem 40x6x6 400 L buc. 40
— idem 40x32x13 25 M buc. 642
— idem 45x6x10 280 M buc. 12
— idem 50x32x20 60 J buc. 50
— idem 60x6x20 280 M buc. 80
— idem 60x60x20 80 M buc. 1137
— idem E 601 150x20x20 80 L buc. 568
— idem EN 603/2 100x6x20 25 M buc. 60
— idem EN 601/3 50x20x10 40 J buc. 55
— idem cu tije 944 80 M buc. 50
— idem pilă pătrată 6x100 CV 180 L buc. 1204
— idem 6x100 CN 180 L buc. 5400
— idem 6x100 EN 180 L buc. 700
— idem 6x100 EN 400 N buc. 3410
— idem 100x10x5 400 P buc. 83
— poliz. EN-601 250x20x76 25 M buc. 60
— idem 300x32x32 40 M buc. 2
— idem 300x75x200 280 M buc. 10
— idem 300x75x203 60 M buc. 86
— idem 350x50x187 16 M buc. 3
— idem 350x50x127 250 buc. 2
— idem 350x100x127 46 M buc. 25
— Pietre poliz. EN-601 400x32x127 60 J C.N.-601 buc. 6
— idem 400x50x50 40 M EB-601 buc. 79
— idem 400x50x50 80 Q EB-601 buc. 116
— idem 500x50x50 125 Q EB-601 buc. 19
— idem 500x50x50 80 Q buc. 1

DISCURI DIAMANTATE

— 1/2 D 107—75 M 14 UI — ∅ 200—10/10 buc. 2
— 6A2 D 76 BR 100 ∅ 200 — 15 — 4 buc. 5
— 6A2 D 107 BR 75 ∅ 250-5-4-5 buc. 5
— 6A2 D 76 BR 100 ∅ 250-15-4 buc. 4
— 1A1 D 91 50 R ∅ 250-40-4 buc. 3
— 1A1 D 107 75 R ∅ 300-25-3 buc. 3
— 1A1 D 107 M 125 ∅ 300-40-5 buc. 2
— 1A1 D 107 125 R ∅ 350-40-3 buc. 3
— 1A1 D 107 75 R ∅ 350-40-4 buc. 3
— 1A1 D 107 M 125 ∅ 350-50-5 buc. 2
— 1A1 D 107 M 150 ∅ 400-25-5 buc. 2
— 1A1 D 107 75 R ∅ 400-40-4 buc. 4
— 1A1 D 107 75 R ∅ 400-50-4 buc. 3
— 1A1 D 107 125 ∅ 400-60-5 buc. 1
— 1A1 D 107 150 M ∅ 400-30-5 buc. 1
— 1A1 D 107 125 M ∅ 400-60-5 buc. 1

DESEN ARC

— idem ∅ 1,2 des. 312.044.06.71 buc. 40
— idem ∅ 1,5 des. 6120.126.420 buc. 50
— idem ∅ 0,5 des 517.67.05.14 buc. 7
— idem ∅ 06 des. 400.22 buc. 150
— idem ∅ 0,7 des. R.401.09 buc. 1500
— idem ∅ 0,8 des R. 401.14 buc. 2720
— idem ∅ 0,8 des R 401.15 buc. 700
— idem ∅ 1,0 des C 41.118.18 buc. 2 000
— idem ∅ 1,0 des KG 402 buc. 10
— idem ∅ 1,5 des 312.064.0127 buc. 50
— idem ∅ 1,5 des 3784.1815 buc. 96
— idem ∅ 1,5 des 381.01.015 buc. 100
— idem ∅ 1,5 des A-76.13 buc. 100
— idem ∅ 1,6 des 070-543/A buc. 50
— idem ∅ 1,6 des 7381.163 buc. 6
— idem ∅ 1,8 des 33662.06 buc. 188
— idem ∅ 2 des 6114/3-4.1628 buc. 470
— idem ∅ 2,2 des 3784.13.14 buc. 11
— idem ∅ 2,5 des 11648.717.083 buc. 78
— idem ∅ 2,5 des 16223 367/A buc. 8600
— idem ∅ 2,5 des D-24.5.16 LI buc. 3668
— idem ∅ 2,5 des. D. 26 S. 16 buc. 800
— idem ∅ 2,8 des 066 (4014472) buc. 24
— idem ∅ 3 des 6114/IV 11.25 F. buc. 112
— idem ∅ 3 des M. 25.13.21 buc. 5
— idem ∅ 3 des CML 60.03 buc. 9
— idem ∅ 4 des 14961.79.10 buc. 12
— idem ∅ 4 des 38890/1940136 buc. 100
— idem ∅ 4,5 des 0642 buc. 50
— idem ∅ 4,5 des. 1211.18.13 buc. 1704
— idem ∅ 5 des 13474.3242 buc. 10
— idem ∅ 5 des 31678-175.71.25 buc. 50
— idem ∅ 5 des 510.13.14.28 buc. 10
— idem ∅ 5 des C-411.21 buc. 20
— idem ∅ 5 des C.H. 6112.12.33 buc. 10
— Arc ∅ 5 des M. 2315.390 buc. 33
— idem ∅ 5 des M. 4758-22-1-0 buc. 12
— idem ∅ 5,5 des 27.01.612 buc. 18
— idem ∅ 6 des 1000:018 buc. 19
— idem ∅ 6 des 11039-0987.44 buc. 27
— idem ∅ 6 des 27103.03.74 buc. 8
— idem ∅ 6 des 271.06.04.74 buc. 72
— idem ∅ 6 des 271.08.08.04 buc. 36
— idem ∅ 6 des 272.08.09.74 buc. 50
— idem ∅ 6 des 272.08.10.24 buc. 50
— idem ∅ 6 des 36704.01.24 buc. 34

— idem ∅ 6 des 372.113.154 buc. 24
— idem ∅ 75 des 40822.02.14 buc. 96
— idem ∅ 6 des 40125.1433 buc. 63
— idem ∅ 6 des 4530108.84 buc. 7
— idem ∅ 6 des 491260.504 buc. 100
— idem ∅ 6 des 9765.043/4 M buc. 10
— idem ∅ 6 des MTV 25.113 buc. 16
— idem ∅ 6 des PCC-4-46 buc. 8
— idem ∅ 6,5 des 271.03.04.44/A buc. 20
— idem ∅ 7 des 1103.28.146 buc. 8
— idem ∅ 7 des 1103.128.183 buc. 4
— idem ∅ 7 des 12183.57 buc. 42
— idem ∅ des 124.024 buc. 800
— idem ∅ 7 des. 5555.317 buc. 10
— idem ∅ 7 des 13139.255.962 buc. 8
—i dem ∅ 75 des 40822.02.14 buc. 24
— idem ∅ 8 des 10123 1021328 buc. 96
— idem ∅ 8 des. 1165. 45 buc. 48
— idem ∅ 8 des 12113.213 buc. 50
— idem ∅ 8 des 25912. 1398150 buc. 12
— idem ∅ 8 des 271.020.944 buc. 4
— idem ∅ 8 des. 271.030.09.94 buc. 42
— idem ∅ 8 des. 271.031 744 buc. 19
— idem ∅ 8 des. 271 041 414 buc. 8
— idem ∅ 8 des. 411110.239 buc. 46
— idem ∅ 8 des 42232 50 buc. 8
— idem ∅ 8 des. 6.08.103 buc. 23
— idem ∅ 8 des SL.-11312 3 A buc. 3
— idem ∅ 8 des. T-932.730.35 buc. 10
— diem ∅ 8 des. CML-10-07 buc. 5
— idem ∅ 8 des NM 9765 056 buc. 2
— idem ∅ 8 des NM 9765 057 buc. 6
— idem ∅ 8 des. OMO 23 510 buc. 22
— idem ∅ 9 des. 2248 28655 74 buc. 29
— idem ∅ 9 des. 5216 915 buc. 20
— idem ∅ 9 des 554-03.10.20 buc. 8
— idem ∅ 10 des. 020 222 buc. 49
— idem ∅ 10 des 11508 36 buc 39
— idem ∅ 10 des. 259 604 332 764 buc. 30
— idem ∅ 10 des. 271 01 050 4 buc. 18
— idem ∅ 10 des. 445 944 15 buc. 20
— idem ∅ 10 des. 48821 546 11 buc. 145
— idem ∅ 10 des. 491 25 01 54 buc. 20
— idem ∅ 10 des. 522 037 buc. 29
— idem ∅ 10 des. 71412 20 buc. 2
— idem ∅ 10 des. 6114-3 4 227 buc. 71
— idem ∅ 10 des. 615 215 19 buc. 24
— idem ∅ 10 des. CML 10 06 buc. 14
— idem ∅ 10,5 des 110 68 75 buc. 40
— idem ∅ 11 des. 1103 128 152 buc. 8
— idem ∅ 11 des. 26114-4500 364 buc. 8
— idem ∅ 11 des. 9841 2112. 106 buc. 43
— idem ∅ 12 des. 9511/A-53 buc. 1
— idem ∅ 12 des. 11338643 buc. 6
— idem ∅ 12 des. 11508 37 buc. 39
— idem ∅ 12 des. 12673 738 buc. 10
— idem ∅ 12 des. 1460 2124 buc. 4
— idem ∅ 12 des. 244339 07 191 buc. 6
— idem ∅ 12 des. 2705 2474 buc. 16
— idem ∅ 12 des. 3485 01 99/A buc. 16
— idem ∅ 12 des. 395 143 buc. 6
— idem ∅ 12 des. 54404 628 buc. 14
— idem ∅ 12 des. 9511-A-53 buc. 178
— idem ∅ 12 des. MPP-8-119 buc. 62
— idem ∅ 13 des. 2215 1115 buc. 8
— idem ∅ 20 buc. 6
— idem ∅ 22 des. 6114-4-418 buc. 5
— idem ∅ 22 des. 4423 6523 buc. 96
— idem ∅ 25 des. OL-5910/A buc. 12
— idem ∅ 26 des. 758 1604 buc. 2
— idem ∅ 30 des. 5572 11 31 buc. 40
— idem ∅ 30 des. 601 340 789 buc. 1
— idem ∅ 35 des. 16822082 buc. 8
— Supapă 15.11.10.0 buc. 10
— idem 15 31 16 0 buc. 2
— idem 15 4 40 0 buc. 4
— Drosel 16 3 06 0 buc. 50
— idem 16 1 16 0 buc. 16
— Supapă 71 10 1 200 13 1 buc. 3
— idem 17 3 10 0 buc. 7
— Distribuitor 64 10 05 1 1 10 buc. 11
— idem 64 10 01 1 1 16 buc. 3
— idem 64 11 05 1 10 buc. 7
— idem 64 40 02 1 1 10 buc. 12
— idem 64 50 01 1 1 1 1 13 buc. 8
— idem 64 50 02 8 4 7 1 20 buc. 3
— idem 64 50 02 83 11 20 buc. 4
— idem 64 50 02 84 1 12 0 buc. 26
— Placă 64-281 buc. 25
— Supapă 73 10 1 100 13 1 buc. 4
— idem 73 10 1 063 16 2 buc. 5
— idem 73 10 1 063 20 2 buc. 5
— idem 73 10 1 100 20 2 buc. 6
— Placă 73-31 buc. 20
— idem 73-67 buc. 6
— Supapă 74 20 1 100 13 1 buc. 10
— idem 76 12 200 20 2 buc. 48
— idem 76 12 200 13 1 buc. 66
— idem 76 14 200 20 2 buc. 5
— idem 81 11 22 10 1 buc. 12
— idem 81 12 22 10 1 buc. 8
— idem 81 22 12 20 3 buc. 10
— Releu 92 02 M buc. 8
— Pupitru 1058.3 15 1 0 V II buc. 2
— Grup pompare 1058 3 15 20 VI buc. 4
— idem 1648 3 15 20 VII buc. 3
— Clapetă simplă aer 2 1/2" buc. 5
— idem 5" buc. 3
— idem 8" buc. 14
— idem dublă 4"—1 1/2" buc. 1
— idem 5"—2" buc. 31
— idem 8"—3" buc. 1
— idem reținere cu anexe buc. 1
— Dispozitiv lipsă gaz aer DN 50 buc. 5
— idem DN 80 buc. 1
— idem siguranță lipsă aer DN 80 buc. 5
— Regulator RPG 350 DN 50 buc. 20
— idem RPA 4 DN 50 buc. 5
— idem RPG 560 DN 125 buc. 1
— Supapă blocare 4 1/4" buc. 72
— Clapetă dublă 1 1/2—1" buc. 2
— idem 1 1/2—2 1/2" buc. 1
— Compensatori DN 150 buc. 4
— idem DN 200 buc. 12
— idem DN 350 buc. 1
— idem DN 400 buc. 4
—C il. hidr. DN 80.50. 111x825 buc. 2
— idem 160 80 50 133x870 buc. 5
— idem 160 80 50 133x200 buc. 7
— idem 160 80 50 133x1100 buc. 3
— Vizor mare 14-25-14 buc. 14000
— idem mic buc. 5500
— Filtru sinterizare DN 10 buc. 5301
— Pahar macrolon DN 16 buc. 4200
— idem DN 10 buc. 985
— Corp 750 D 4314 buc. 4
— Filtru BZ sinterizat DN 32 buc. 800
— Distribuitor 10 06 0 06 1 0 buc. 18
— idem 10 11 5 06 0 buc. 12
— idem 10 11 8 10 1 buc. 4
— idem 10 66 5 06 10 buc. 7
— Placă capăt 1065 14 400 buc. 1
— Roată dinț. 1935 13 50 buc. 2
— Inel K 835 453 buc. 1
— idem K 834 497 buc. 1
— idem K 934 028 buc. 1
— idem K 935 284 buc. 1
— idem K 033 654 buc. 1
— idem K 033 658 buc. 1
— idem K 033 654 buc. 1
— idem K 033 657 buc. 1

F.C.M.P.M. — Rădăuți
str. Gh. Doja nr. 5
telefon 989/61341

Oferă :

— Motoare electrice 0,37 kW 1500 rot/min. 2/3 cu flanșă buc. 600
— idem 0,37 kW 3000 rot/min. 2/3 cu flanșă buc. 300
— Pompe MV 100x30 II cu motor 0,75 kW 3000 rot/min 2/3 cu flanșă buc. 200
— Nitroemail roșu E 2101 t. 9
— PFL melaminat diverse culori mp. 40
— Pastă verde nichelaj t. 2
— Pastă roșie nichelaj t. 7
— Avertizor incendiu import U.R.S.S. buc. 13
— Tablouri electrice C II buc. 500
— Tuburi fluorescente 65 W buc. 350
— Abajoare lustră buc. 350

FABRICA DE UTILAJE PIESE DE SCHIMB BUCUREȘTI
Str. Veseliei nr. 5, Sector 5
Cod 762127
Tel. 23.13.01

MOTOREDUCTOARE

— 2 NA 71 H01 1,1x1000 buc. 15
— 2 LA 16 H01 3x1500 buc. 7
— 2 GA 12,5 H01 0,75x1500 buc. 1
— 3 LA 71 H01 0,55x1000 buc. 1
— 2 LA 20 H01 3x1500 buc. 10
— 2 LA 16 H01 1,5x1500 buc. 13
— 2 NA 14 H01 4x1000 buc. 2
— 2 GA 16 H01 0,75x1500 buc. 20
— 2 GA 20 H01 0,55x1500 buc. 3
— 2 GA 20 H01 0,75x1500 buc. 50
— 2 IA 20 H01 1,5x1500 buc. 16
— 2 NA 18 H01 5,5x1500 buc. 2
— 2 IA 20 H01 1,1x1500 buc. 15
— 2 IA 9 H01 2,2x1500 buc. 2
— RV 35/25 0,75x1500 buc. 5
— RV 40/25 0,75x1500 buc. 3
— RV 40/25 1,1x1500 buc. 20

Întrebări și răspunsuri

● **ION TOIA, Cotești, Vrancea** — Art. 13 din Hotărîrea nr. 880/1965 (și în prezent în vigoare) prevede la capitolul III — „ajutoare în caz de maternitate" — atît ajutoarele pentru sarcină și lehuzie, cît și cele pentru îngrijirea copilului bolnav. În cazul ajutoarelor pentru îngrijirea copilului bolnav este pusă condiția — pentru mamele încadrate cu contracte de muncă pe durată determinată (temporar) — ca ele să îndeplinească condițiile de vechime în muncă prevăzute de art. 3, alin. 2, adică cel puțin patru luni în ultimele 12 luni premergătoare concediului medical, sau 10 luni în ultimii doi ani premergători concediului medical. Pentru concediile de sarcină și lehuzie este prevăzută însă numai condiția ca mamele, la data acordării concediului, să fie avut calitatea de personal muncitor, încadrat cu contracte de muncă, în condițiile prevăzute de Legea nr. 1/1970 și de Codul muncii.

● **B. I., Oradea** — Cît timp contractul de muncă al soțului dv. n-a fost desfăcut, el este considerat titular al dreptului la alocația de stat pentru copii. În consecință dv. veți putea deveni beneficiară a dreptului la alocație numai din luna în care va înceta calitatea de persoană încadrată în muncă a soțului dv.

● **MIRCEA DEOANCĂ, Brad** — Fiind condamnat să executați un an închisoare, la locul de muncă, vi s-a desfăcut contractul în temeiul art. 130 litera K din Codul muncii. Potrivit acestei prevederi unitatea avea posibilitatea și nu obligația desfacerii contractului de muncă. În prezent, măsura luată fiind legală, nu poate fi anulată pe calea contestației.

● **ȘTEFAN DUȚU, Turnu Severin** 130 litera K din Codul muncii. Potrivit art. 68 din Legea nr. 12/1971, persoanele încadrate înainte de apariția legii — cu respectarea reglementărilor legale — care nu îndeplinesc condițiile de studii prevăzute în lege, pot ocupa în continuare aceleași funcții dacă își îndeplinesc în mod corespunzător sarcinile ce le revin. Aceste prevederi se aplică și în cazul cînd aceste persoane trec la alte unități, dacă își păstrează vechimea neîntreruptă în muncă.

● **AFÉL SIMION, MARIA DUȚU, Alexandria** — Fiind pensionat la 15 ianuarie 1982 aveți drept la compensația de concediu pe anul 1982 numai pentru perioada lucrată în luna ianuarie a.c.

● **TRAIAN HUȚANU, Galați** — Organele de specialitate din unitatea dv. fac o corectă aplicare a legii, dacă socotesc că data pensionării dv. trebuie să fie 1 februarie 1982 și nu 4 ianuarie 1982. În cazul în care stăruiți ca pensionarea să se considere de la data de 4 ianuarie, deci înainte de pensionare, n-aveți drept la indemnizația de concediu pe întregul an.

● **NICOLAE ALBU, București** — Conform prevederilor anexei nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, în cazul trecerii în altă funcție cu nivele de retribuire mai mici se poate păstra retribuirea tarifară avută anterior numai dacă personalul în cauză a deținut această funcție cel puțin trei ani. Din cele relatate de dv. rezultă că nu îndepliniți această condiți, deoarece ați fost încadrat ca șef secție schimb (clasa 30 de retribuire) la 1 decembrie 1980, iar la 1 martie 1981, deci după trei luni, ați fost trecut ca șef atelier.

● **PETRU VASILE TRIFESCU, Brad** — Potrivit art. 130 din Codul muncii unitatea avea posibilitate să vă desfacă contractul de muncă, ceea ce a și făcut. În consecință, fiind încadrat pe baza unui nou contract de muncă, sînteți considerat că ați întrerupt vechimea în muncă și în aceeași unitate. Vechimea dv. neîntreruptă în muncă se socotește de la data de 16 august 1981, data reîncadrării cu un nou contract de muncă.

● **ȘTEFAN STĂNESCU, Drobeta-Tr. Severin** — Pentru a putea fi trecut la gradația a VII-a este necesar să fie îndeplinite condițiile prevăzute de art. 33 din Legea nr. 57/1974, și anume să vă încadrați în numărul procentual al celor care pot beneficia de ultima gradație și ca trecerea dv. în această gradație să fie aprobată de organul ierarhic superior. Faptul că pînă în luna septembrie 1978 ați fost încadrat în clasa 21 de retribuire, care corespunde în unitatea dv. — pentru funcția ce o dețineți prezent — gradației a VII-a, nu poate determina o altă soluție.

● **MARIA GĂRI, Constanța** — Răspunsul primit de la organele de specialitate, privind posibilitatea promovării dv. în funcție corespunde reglementării instituite prin Decretul nr. 367/1980, ale cărei prevederi sînt în vigoare și în prezent.

● **GHEORGHE COSTEA, Baia Mare** — Din scrisoarea dv. rezultă că aveți o vechime în muncă de 12 ani. Atunci cînd ați întrerupt munca pentru a urma cursurile de zi ale facultății de subingineri erați încadrat la categ. 6-1 în meseria de lăcătuș — construcții metalice. În situația dv. se aplică prevederile art. 35 lit. c. din Legea nr. 57/1974, potrivit cărora cei care la data promovării examenului de diplomă (licență) de subingineri au o vechime de cel puțin patru ani ca muncitori, în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută la categoria (sau funcția) ocupată.

● **ION CULCEA, Turnu Măgurele** — Absolvenții învățămîntului superior cu diplomă (licență) care au urmat cursurile serale sau fără frecvență se încadrează — potrivit art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974 — în funcția corespunzătoare studiilor absolvite la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută, dacă retribuția tarifară pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu retribuția tarifară avută anterior absolvirii studiilor.

● **OCTAVIA POPESCU, Ploiești** — Personalul care, potrivit prevederilor art. 71 al. 4 din Legea nr. 57/1974 și a Decretului nr. 100/1979 beneficiază de retribuția tarifară majorată, are drept la diurna de delegare, dacă sînt îndeplinite condițiile prevăzute de reglementarea în vigoare privind drepturile personalului muncitor în delegare (Hotărîrea nr. 822/1959).

● **FLOREA CIOBANU, Caracal** — Posturile vacante fiind publicate, iar transformarea postului de jurisconsult în postul de jurisconsult principal nefiind posibilă, nu aveți dreptul promovării jurisconsultului în cauză în funcția de jurisconsult principal (sau consilier).

● **ILIE SĂLCEANU, Craiova** — Potrivit art. 21 din Hotărîrea nr. 880/1965, pentru calcularea ajutoarelor acordate pe linia asigurărilor sociale de stat se ia în considerare retribuția tarifară de încadrare din luna în care s-a produs incapacitatea temporară de muncă. Dacă îmbolnăvirea unei persoane a survenit în luna în care i s-a modificat retribuția tarifară de încadrare, se ia în considerare retribuția tarifară avută **în momentul îmbolnăvirii.**

● **SILVIA DAVID, Carei** — La data transferării dv. nu era prevăzută gradația a VI-a pentru funcția ce ați deținut-o. Această gradație a fost introdusă ca urmare a aplicării Legii nr. 4/1978 de modificare a Legii nr. 57/1974. Nu este posibil ca în prezent să se rectifice încadrarea făcută în anul 1976 — acordarea ultimei gradații se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 33 din Legea nr. 12/1971.

Sarcinile organizaţiilor socialiste în legătură cu stabilirea şi plata primelor la asigurarea prin efectul Legii de răspundere civilă auto

Prin „Decretul nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat", devenit Legea nr. 19/1972, s-a introdus asigurarea prin efectul Legii de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule. În cadrul acestui Decret, la titlul II, capitolul III, se stabilesc deţinătorii de autovehicule ce intră sub incidenţa asigurării, cazurile în care se acordă despăgubiri, cuantumul primelor de asigurare şi termenele de plată a acestora, precum şi principiile care se aplică la stabilirea despăgubirilor.

Prin „H.C.M. nr. 1715/1971 pentru stabilirea unor măsuri în executarea Decretului nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat" s-a reglementat procedura de stabilire şi de încasare a primelor de asigurare, precum şi celelalte norme de executare a dispoziţiilor privind asigurarea prin efectul Legii de răspunderea civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule. În acest sens arătăm că potrivit dispoziţiilor art. 10, alineatul 2, din această hotărîre, la asigurarea prin efectul Legii de răspundere civilă auto, organizaţiile socialiste care deţin autovehicule înmatriculate în Republica Socialistă România, ce sînt folosite pe teritoriul ţării, au obligaţia să stabilească, potrivit tarifului, primele de asigurare şi majorările datorate şi să le plătească Administraţiei Asigurărilor de Stat.

În aplicarea acestor dispoziţii au fost emise „Instrucţiunile nr. 7/1976 ale ministrului finanţelor, pentru executarea de către organizaţiile socialiste a unor sarcini ce le revin, potrivit legii, cu privire la asigurările de stat".

În cele ce urmează redăm, din normativele sus-menţionate, obligaţiile ce revin organizaţiilor socialiste, în legătură cu stabilirea şi plata primelor la asigurarea prin efectul Legii de răspundere civilă auto.

Fiecare organizaţie socialistă (organ sau organizaţie de stat, instituţie sau întreprindere de stat, organizaţie cooperatistă, obştească, profesională, culturală, sportivă, asociaţie etc.) îşi stabileşte primele de asigurare, precum şi, dacă este cazul, majorările de întîrziere, ce datorează pentru autovehiculele pe care le deţine, şi le plăteşte sucursalei ADAS în a cărei rază îşi are sediul şi sînt înmatriculate autovehiculele.

Organizaţia socialistă deţinătoare de autovehicule obligată la plata primelor de asigurare este cea înscrisă în certificatul de înmatriculare, în autorizaţia de circulaţie provizorie sau în autorizaţia de circulaţie de garaj.

Primele de asigurare se plătesc pentru toate autovehiculele cu o capacitate cilindrică mai mare de 69 cm^3, înmatriculate la inspectoratele

→

miliției județene, respectiv al municipiului București, precum și pentru toate troleibuzele înmatriculate la întreprinderile de transport care le dețin, potrivit „Decretului nr. 328/1966 privind circulația pe drumurile publice", republicat în baza Decretului nr. 128/1970.

Primele de asigurare se datorează de la 1 ianuarie a anului înmatriculării autovehiculelor pînă la 31 decembrie a anului radierii acestora.

Primele de asigurare anuale sînt următoarele:

— 175 lei pentru fiecare autoturism, autostation, autobuz, autocar, microbuz, autocamion, autofurgon, autodubă, autobasculantă, autocisternă, autocamionetă, autofurgonetă, autotractor rutier, autoizotermă, autofrigorific, autospecial (autovehicul pentru gospodăria comunală sau pentru stingerea incendiilor, autosanitară, autodepanatoare, autovehicul cu instalație de radioficare, caravană cinematografică, autoatelier, automacara și altele asemănătoare), troleibuz și alte autovehicule, cu sau fără remorci;

— 40 lei pentru fiecare motociclu cu o capacitate cilindrică mai mare de 69 cm³ (motocicletă, scuter, mototricicletă și altele asemănătoare), cu sau fără ataș.

Primele de asigurare de mai sus se plătesc anual, pînă la sfîrșitul lunii martie a fiecărui an, pentru anul în curs, atît pentru fiecare autovehicul care există înmatriculat la 1 ianuarie cît și pentru fiecare autovehicul care se înmatriculează de la 1 ianuarie pînă la 31 martie.

Pentru autovehiculele înmatriculate începînd cu 1 aprilie pînă la 31 decembrie a fiecărui an, primele de asigurare de mai sus se plătesc în cel mult 15 zile de la data înmatriculării.

Primele de asigurare se plătesc numai pentru autovehicule. Pentru remorci, semiremorci și atașe nu se plătesc prime de asigurare.

Primele de asigurare se plătesc și pentru fiecare autorizație de circulație de garaj.

Pentru autovehiculele care se radiază din evidența circulației, primele de asigurare nu se mai plătesc începînd cu anul următor celui în care s-a făcut radierea.

Pentru autovehiculele care în același an se radiază de către un deținător și se înmatriculează de către un alt deținător, primele de asigurare pentru tot anul respectiv se plătesc separat de fiecare deținător. In cazul unor autovehicule care se radiază și se înmatriculează de același deținător, nu se plătesc din nou prime de asigurare pe același an.

Prin deținător, în sensul celor de mai sus, se înțelege organizația socialistă cu personalitate juridică proprie. Formează aceeași persoană juridică (același deținător) unitățile aceleiași organizații și care unități, fiecare în parte, nu au personalitate juridică proprie.

Prin înmatricularea unui autovehicul în Republica Socialistă România se înțelege atît înmatricularea făcută în baza certificatului de înmatriculare cît și cea făcută în baza autorizației de circulație provizorie. În cazul în care înainte de certificatul de înmatriculare s-a eliberat autorizația de circulație provizorie, se consideră ca dată a înmatriculării data emiterii autorizației de circulație provizorie.

Plata primelor de asigurare și a majorărilor de întîrziere aferente se face în contul bancar al sucursalei ADAS, menționîndu-se pe verso dispoziției de plată suma majorărilor de întîrziere plătite, precum și numărul autovehiculelor pentru care s-au plătit primele de asigurare, grupate astfel:

„. . . . . autovehicule (altele decît motociluri)

. . . . . motocicluri

. . . . . autorizații de circulație de garaj".

→

Pentru autovehiculele nou intrate în parc și neînmatriculate încă la organele de miliție, pe verso dispoziției de plată a primelor de asigurare sau într-o specificație anexă – care se prezintă organelor de miliție odată cu celelalte acte necesare pentru înmatriculare – se vor menționa seriile de motor ale autovehiculelor respective.

Pentru neplata în termen a primelor, asiguații plătesc, pentru fiecare lună sau fracțiune de lună de întîrziere, o majorare de 1%. Majorările astfel calculate nu pot fi mai mici de 10 lei, indiferent de cuantumul primei de plată și nici mai mari ca prima exigibilă, dacă acestea depășesc 10 lei.

Majorările de întîrziere se calculează începînd cu prima zi după expirarea termenului de plată și pînă în ziua plății efective a primei. La calcularea majorărilor de întîrziere, fracțiunea de lună se consideră drept lună întreagă. Luna se consideră începînd cu data care urmează termenului de plată, pînă la data corespunzătoare a lunii următoare (exclusiv).

Dacă termenul de plată cade într-o zi de repaus legal, majorările de întîrziere se calculează începînd cu ziua următoare celei de repaus.

Majorările de întîrziere se calculează și se plătesc de fiecare organizație socialistă plătitoare odată cu primele de asigurare neplătite în termen.

Potrivit dispozițiilor art. 6, pct. 13, din H.C.M. nr. 68/1970, neplata la termen a primelor de asigurare de către organizațiile socialiste constituie și contravenție, pentru care se aplică amenzile prevăzute la art. 7, lit. b, din aceeași hotărîre, personalului muncitor din organizațiile socialiste, precum și membrilor cooperativelor sau ai altor organizații obștești, care au săvîrșit asemenea fapte.

Pentru autovehiculele care au fost omise, primele de asigurare se stabilesc și se plătesc pentru tot timpul cît acestea au fost omise, însă pe cel mult doi ani în urmă, în afară de anul în curs; revizuirea primelor stabilite se admite pe aceeași perioadă. Primele sau diferențele de primă stabilite retroactiv se plătesc în două rate egale, prima rată în termen de 30 zile și a doua în termen de 60 zile de la data constatării situației de fapt.

Primele de asigurare de plată suplimentar pe anul în curs se plătesc pînă la sfîrșitul lunii martie. Dacă acest termen a expirat, primele de asigurare suplimentare pentru anul în curs se plătesc în același fel ca și primele de plată suplimentar pentru anii anteriori.

Pentru neplata în termen a primelor de asigurare suplimentare, majorările de întîrziere se calculează de la expirarea termenelor de plată stabilite așa cum se arată mai sus.

Primele de asigurare sau majorările de întîrziere plătite în plus se restituie, pe baza justificării organizației socialiste plătitoare, de sucursalele ADAS în termen de 30 de zile de la data cererii restituirii plusului.

Organele ADAS au dreptul să verifice legalitatea stabilirii și plății de către organizațiile socialiste a primelor de asigurare și a majorărilor aferente, să introducă la bancă dispoziții de încasare pentru sumele neplătite la termen și să aplice, în caz de contravenție, amenzile prevăzute de H.C.M. nr. 68/1970.

Potrivit prevederilor cap. I, lit. D, din Instrucțiunile nr. 7/1976 ale ministrului finanțelor, organele de control financiar intern au obligația de a verifica, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, legalitatea stabilirii și plății de către organizațiile socialiste a primelor de asigurare și a majorărilor aferente.

Vă prezentăm

TRUSTUL DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE ȘI AGROZOOTEHNICE DIN BUCUREȘTI

Unitate reprezentativă a Ministerului Construcțiilor Industriale, trustul și-a cîștigat un binemeritat prestigiu pentru calitatea lucrărilor executate.

În cele peste trei decenii de activitate, colectivul trustului a realizat peste 1 250 de capacități noi de producție — în industria chimică, metalurgică, constructoare de mașini, ușoară, alimentară, materiale de construcții, agricultură, construcții hidroenergetice etc. Dintre acestea menționăm trei combinate chimice, 10 unități constructoare de mașini, 10 întreprinderi de industrie ușoară, 10 de industrie alimentară, opt combinate pentru industria lemnului, 20 unități de materiale de construcții, trei întreprinderi ale industriei metalurgice, trei baraje și uzine hidrotehnice, 40 silozuri de cereale, 200 pătule prefabricate pentru porumb, șapte fabrici de nutrețuri combinate, 40 stații de mașini și tractoare, centre mecanice agricole și gospodării de stat, complexe pentru creșterea și îngrășarea porcilor, complexe avicole și de seră etc.

Iată cîteva din obiectivele construite : unitatea de acid sulfuric de la Năvodari, Combinatul chimic din Giurgiu, întreprinderile de radio și televizoare, de cinescoape, de calculatoare electronice, „Conect" și „Automatica" din București, Șantierul naval din Galați, Întreprinderea de motoare Militari, întreprinderile de tricotaje din Iași, de țesături și fibre din sticlă Militari, Tăbăcăria minerală de la Jilava, precum și lucrări social-culturale cum sînt : palatul radioteleviziunii și sala mare de concerte, stadionul „23 August", sala sporturilor „23 August", sala sporturilor și bazinul acoperit Floreasca, parcul sportiv Dinamo.

De asemenea trustul a construit spitalul cu 500 de paturi și policlinica din Phenian (R.P.D. Coreeană), Marele pavilion al Expoziției economiei naționale, Complexul de locuințe din Piața Palatului, Complexul turistic Mangalia-Nord-Neptun, noul complex al Institutului politehnic București, spitalul de gastroenterologie cu 900 de paturi și policlinica Fundeni și altele.

În prezent își desfășoară activitatea peste hotare peste 600 de constructori ai trustului.

Ion VASILESCU

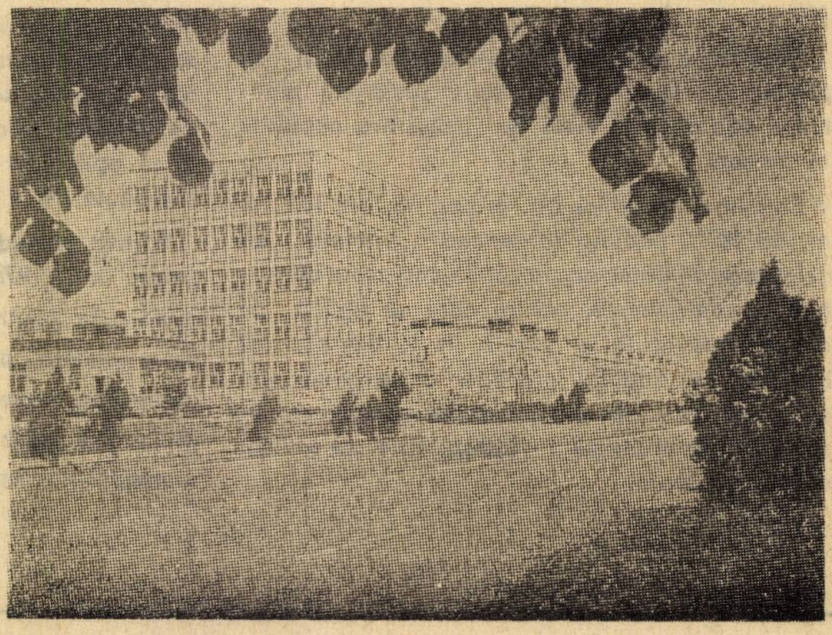

ORSZÁGOS MŰSZAKI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

TINERETUL, ÎN PRIMELE RÎNDURI ALE MUNCII PENTRU ÎNĂLȚAREA PATRIEI SOCIALISTE

EVENIMENT cu profundă rezonanță în viața întregului nostru popor, vibranta aniversare — în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu — a șase decenii de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a 25 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România a constituit un minunat prilej de cinstire a tineretului patriei, a glorioaselor sale tradiții de luptă revoluționară, a patriotismului înflăcărat, a elanului și abnegației cu care, sub steagul partidului, a acționat și acționează pentru înfăptuirea celor mai nobile aspirații și idealuri ale poporului nostru.

Contribuția activă adusă de tineretul revoluționar la lupta pentru eliberarea națională și socială și la înfăptuirea politicii partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră și-a găsit o emoționantă recunoaștere în decorarea Uniunii Tineretului Comunist cu titlul de Erou al Muncii Socialiste și în conferirea Ordinului „23 August" clasa I Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România. **„Acordarea acestor înalte titluri și ordine ale Republicii Socialiste România** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în magistrala cuvîntare rostită la adunarea solemnă din Capitală — **constituie o înaltă prețuire și apreciere pe care partidul și statul nostru, întregul popor le dau organizațiilor revoluționare ale tineretului și studenților, întregului tineret, atît pentru trecutul glorios, revoluționar, de luptă în slujba înaltelor idealuri ale eliberării sociale și naționale, cît și pentru contribuția deosebită pe care organizațiile revoluționare ale tineretului, întregul tineret o au la marile transformări revoluționare din România, la înfăptuirea revoluției socialiste și la ridicarea țării pe noi culmi de progres și civilizație, la creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului, la întărirea forței patriei noastre socialiste, a independenței și suveranității sale".**

În toate evenimentele și momentele importante ale istoriei poporului nostru, ale luptei sale pentru eliberare națională și socială, releva secretarul general al partidului, tineretul s-a aflat cu consecvență în primele rînduri ale forțelor progresiste. Din perspectiva istorică a celor șase decenii care s-au scurs de la constituirea Uniunii Tineretului Comunist se conturează cu claritate contribuția deosebită pe care tinerii comuniști au adus-o la organizarea și participarea tineretului la lupta împotriva regimului burghezo-moșieresc, pentru apărarea cuceririlor democratice ale tuturor oamenilor muncii, împotriva fascismului și războiului, pentru apărarea independenței, integrității și suveranității țării.

Participant activ, sub conducerea partidului comunist, la înfăptuirea revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, tineretul comunist s-a angajat apoi cu toate forțele, împreună cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, la realizarea măreței opere de transformare revoluționară a societății și de construcție socialistă.

Dînd dovadă de un înalt patriotism, organizațiile revoluționare ale tineretului, Uniunea Tineretului Comunist și Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România, întregul tineret au participat și participă activ, cu entuziasmul și elanul specifice vîrstei, la înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român de dezvoltare economico-socială a țării și ridicare continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregii noastre națiuni. Remarcabilele succese obținute de țara noastră în dezvoltarea economico-socială se reflectă în creșterea producției industriale de 50 de ori față de 1938, în sporirea produsului social de peste 15 ori, a venitului național pe locuitor de peste 11 ori, a veniturilor totale reale ale oamenilor muncii de peste 6 ori, în dezvoltarea puternică a învățămîntului, științei și culturii. În toate aceste realizări aprecia secretarul general al partidului, este prezentă munca, activitatea creatoare a organizațiilor revoluționare, a întregului nostru tineret, care, în strînsă unitate cu întregul popor, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, înfăptuiește neabătut politica internă și externă a Partidului Comunist Român.

Continuînd tradițiile revoluționare care s-au afirmat și dezvoltat în cadrul partidului, al Uniunii Tineretului Comunist, tînăra generație înscrie noi pagini și momente memorabile în istoria contemporană a României, angajată plenar în înfăptuirea obiectivului fundamental al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism trasat de Programul partidului, a sarcinilor actualului cincinal care urmează să asigure trecerea României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la cel de țară socialistă mediu dezvoltată. Așa cum arăta secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la adunarea solemnă consacrată jubileului organizației revoluționare de tineret, avem toate condițiile pentru a înfăptui neabătut prevederile planului cincinal, în ciuda crizei economice mondiale care afectează într-o măsură mai mare sau mai mică toate țările, inclusiv România, și a greutăților provocate de unele rămîneri în urmă în dezvoltarea bazei energetice și de materii prime și în realizarea unor prevederi din agricultură.

Pe drept cuvînt, toate problemele legate de dezvoltarea patriei noastre privesc întregul popor, în cadrul căruia tineretul reprezintă un factor hotărîtor în procesul de producție. De aceea, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, aceste probleme trebuie să stea permanent în fața organizațiilor revoluționare ale tineretului. Între ele la un loc de frunte se înscriu ridicarea continuă a nivelului tehnic și a calității produselor, reducerea consumurilor materiale și creșterea mai susținută a productivității muncii, în vederea sporirii necontenite a eficienței economice și aplicării cu fermitate a noului mecanism economico-financiar. O atenție deosebită se cere acordată în acest context asigurării tuturor condițiilor necesare pentru a realiza, în scurt timp, o balanță de plăți activă.

În epoca actualei revoluții științifice și tehnice, în care știința a devenit un factor determinant al progresului economic și social, realizarea unei noi calități a muncii și a vieții este indisolubil legată de așezarea la baza dezvoltării forțelor de producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, ale cunoașterii umane în general. De aici decurge pentru tineret sarcina ridicării continue a nivelului de cunoștințe, ca și a participării sale active, pe măsura condițiilor create, la dezvoltarea științei și tehnicii contemporane.

O atenție deosebită trebuie acordată în același timp dezvoltării conștiinței revoluționare, patriotice a tineretului, întăririi frăției tinerilor, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, perfecționării și lărgirii continue a formelor de organizare și conducere democratică a societății. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „nici nu se poate concepe socialismul fără participarea poporului la conducere, fără o largă democrație revoluționară, muncitorească !".** În sistemul democrației noastre socialiste tineretul, la fel ca toți oamenii muncii, ca întregul popor, are posibilitatea de a participa la conducerea tuturor domeniilor de activitate. Valorificarea deplină, responsabilă a acestei posibilități de participare la dezbaterea și luarea hotărîrilor privind dezvoltarea patriei și la înfăptuirea lor neabătută constituie o condiție esențială a perfecționării și dezvoltării continue a societății noastre socialiste.

Reprezentînd viitorul națiunii, tineretul român, ca și tinerii din întreaga lume dealtfel, este în același timp profund preocupat de problematica vieții internaționale, fiind direct interesat să se facă totul pentru ca în lume să se adopte o politică realistă, constructivă, de colaborare și pace, de respect al dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și organiza viața așa cum o dorește, fără nici un amestec din afară. Animat de un profund patriotism, tineretul României socialiste nutrește sentimente de solidaritate militantă cu forțele progresiste și democratice ale tineretului din lumea întreagă, fără deosebire de convingeri politice, filozofice sau religioase, ridicîndu-și glasul și acționînd neabătut, alături de întregul nostru popor, de toate componentele înaintate ale lumii contemporane, pentru pace, dezarmare, securitate, pentru cooperare și dezvoltare.

Prețuind marile realizări obținute în dezvoltarea socialistă a patriei, în întărirea independenței și suveranității ei, tînăra generație răspunde cu însuflețire și patos revoluționar îndemnului adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu de a nu precupeți nici un efort pentru a dezvolta mai departe toate aceste cuceriri istorice, pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, pentru triumful socialismului și comunismului în România, al cauzei colaborării și păcii în lume.

Dinu DRAGOMIRESCU

20 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii

SATUL ROMÂNESC PE COORDONATELE PROGRESULUI (I)

ORICE considerație privind agricultura — ramură economică de bază, a cărei importanță sporește considerabil în actuala etapă de dezvoltare — este indestructibil legată de sat. Este o legătură ce a dobîndit consistență în decursul vremii, de-a lungul unui proces evolutiv complex, de secole, în care activitățile specifice muncii agricole și-au aflat corespondențe multiple și variate în plan social, spiritual, psihologic. Comuniunea de esență între munca agricolă și devenirea comunității sătești, ca entitate economică și socioculturală distinctă, nu a diminuat cu nimic în epoca noastră, perioadă ce a consemnat penetrarea masivă și transformatoare a progresului tehnic în această ramură economică socotită, cîndva, condamnată la înapoiere. Dar, neîndoios, formele în care se întrepătrund cei doi factori sînt altele. Împlinirile satului românesc constituie imaginea fidelă a unor progrese reale înregistrate de țara noastră în procesul dezvoltării economice, a sensului lor umanist.

Privit în perspectiva celor două decenii de agricultură socialistă, satul românesc se înfățișează astăzi cu un bogat bilanț de realizări și împliniri economico-sociale și spirituale ce nu s-ar fi putut obține niciodată în condițiile orînduirii burghezo-moșierești, în cadrul căreia imensa majoritate a țărănimii cunoștea o dureroasă stare de sărăcie și înapoiere. Deopotrivă cu relațiile sociale inechitabile, înapoierea agriculturii practicate în România în perioada antebelică se datora dimensiunilor foarte mici ale proprietății rurale, fragmentării acestei proprietăți ca atare, lipsei de inventar tehnic corespunzător, capacității modeste de asimilare a progresului tehnic — factori care nu permiteau obținerea unor randamente comparative cu cele obținute în alte țări. Înseși statisticile oficiale ale vremii consemnau, în 1937, existența unui plug, în medie, la 5,9 ha teren, a unei grape — la 7,5 ha, a unei semănători — la 185,3 ha, a unui tractor — la circa 3 000 ha, a unei secerători — la 72,2 ha și a unei mașini de treierat — la 324,6 ha cultivate cu păioase — ceea ce reprezenta foarte puțin. Toate aceste elemente influențau negativ agricultura din perioada premergătoare instaurării noii orînduiri socialiste în patria noastră, precum și satul, nivelul de viață și civilizație al locuitorilor satelor.

Înfăptuirea revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 — inițiată și condusă de Partidul Comunist Român — a inaugurat o nouă epocă în istoria țării, deschizînd cale unor profunde și radicale prefaceri economico-sociale, în cadrul cărora rezolvarea socialistă a problemei agrar-țărănești, ca parte integrantă a operei de construire a socialismului, a deținut un loc și rol de prim ordin. Raportîndu-se creator la condițiile concret-istorice ale țării noastre Partidul Comunist Român, la Plenara Comitetului Central din 3—5 martie 1949, a elaborat principii ale unei politici agrare proprii, care a fost completată și îmbogățită pe parcursul aplicării ei, dovedindu-și astfel capacitatea de a soluționa complexa sarcină a transformării socialiste a agriculturii — în condițiile întăririi continue a alianței muncitorești-țărănești, temelia de granit a orînduirii noi, socialiste.

Procesul de cooperativizare a agriculturii s-a realizat în paralel cu dezvoltarea industriei socialiste — proces care a asigurat creșterea continuă a bazei tehnico-materiale a agriculturii, cu sprijinul material, economic și politic al statului socialist. A fost astfel inaugurată o nouă epocă istorică în dezvoltarea agriculturii românești, în modul de viață și trai al țărănimii. Unirea celor peste 3 milioane de gospodării mici și mijlocii în mari unități agricole cooperatiste a constituit o adevărată revoluție în viața satelor noastre, în organizarea producției și a muncii agricole, în însăși spiritualitatea țăranului român. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor din 27 februarie a.c., **„prin organizarea socialistă a agriculturii, se poate spune că pentru prima dată țărănimea a devenit cu adevărat stăpînă pe pămîntul pe care lucrează, transformîndu-se treptat într-o clasă nouă, — clasa țărănimii cooperatiste care constituie o forță importantă în statul nostru socialist".**

Creșterea producției agricole — temelia ridicării satului pe treptele civilizației socialiste

POLITICA consecventă promovată de partid pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, mai ales, în perioada ce a urmat Congresului al IX-lea, a făcut ca această ramură de bază a economiei naționale, reorganizată pe baze socialiste (cuprinzînd, în 1980, 4 011 C.A.P., 407 I.A.S. și 714 S.M.A.) să-și manifeste din plin superioritatea față de agricultura care se practica anterior, fărîmițată și înapoiată din punct de vedere al dotării tehnico-materiale, al randamentului productiv. Înzestrarea tehnică a agriculturii a constituit și constituie o premisă de bază a creșterii producțiilor agricole — temelia sporirii bunăstării și ridicării satului pe treptele civilizației socialiste.

Creșterea puternică a bazei tehnico-materiale a agriculturii ca urmare a dezvoltării unor subramuri ale industriei profilate pe producția de utilaje agricole, a desfășurării unor importante programe de investiții s-a concretizat în punerea la dispoziția unităților agricole — la sfîrșitul anului 1981 — a 155 000 de tractoare, față de 57 000 cîte erau în 1962, anul de încheiere a cooperativizării, precum și a unei largi game de mașini și utilaje multifuncționale, a tot mai numeroase și eficiente mijloace de transport. Totodată, prin construirea unor ample sisteme de irigații — de la 150 000 ha de teren irigat, în 1962, s-a ajuns astăzi la o suprafață amenajată pentru irigat de aproape 2 300 000 hectare — în agricultura noastră s-a urmărit reducerea gradului de dependență față de condițiile climatice naturale. De asemenea, la reorganizarea socialistă a agriculturii și introducerea în această ramură a unor metode, procedee și tehnologii bazate pe cuceririle științei agrotehnice, un rol însemnat îl are detașamentul de cadre tehnice — agronomice pregătit în sistemul învățămîntului de stat (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Numărul specialiștilor ce lucrează în agricultură

	1960	1965	1980
Cu studii superioare			
Ingineri agronomi	3 880	7 270	12 633
Ingineri zootehniști	612	1 625	4 222
Medici veterinari	401	811	3 122
Ingineri mecanici	434	972	2 684
Cu studii medii			
Agronomi	3 719	6 134	7 259
Zootehniști	621	1 570	2 424
Veterinari	402	1 970	2 890

Pe temelia importantelor realizări obținute în ce privește asigurarea agriculturii cu mașinile, utilajele, instalațiile, produsele și cadrele calificate proprii unei agriculturi care trebuie să-și sporească randamentul, a fost consemnată creșterea continuă a producției agricole. Datele înserate în tabelul nr. 2 sînt edificatoare pentru progresele obținute la principalele produse agricole. În ansamblu, se poate arăta, că în ultimele trei decenii, producția globală agricolă a României a înregistrat o creștere de circa 3,5 ori — în condițiile în care ponderea populației ocupate în agricultură s-a redus de la circa trei pătrimi din total la 29%.

Tabelul nr. 2

Producția principalelor produse agricole

	U/M	1938	1965	1980	Prevederi 1985
Grîu și secară	mii t.	3 960,6	6 061,9	6 406,6	7 600
Porumb	mii t.	4 092,2	5 877,0	11 152,7	16 600
Floarea-soarelui	mii t.	58,3	564,0	816,6	1 260
Sfeclă de zahăr	mii t.	445,7	3 013,2	5 562,0	12 600
Cartofi	mii t.	1 331,2	2 194,7	4 134,8	6 700
Carne (în viu), total	mii t.	763	1 116	2 476	4 000
Lapte, total	mii hl.	21 575	32 518	53 145	87 600
Lînă, total	tone	15 130	25 410	37 376	64 200
Ouă	mil. buc.	1 354	2 630	6 727	8 620

Se apreciază însă, și pe bună dreptate, de către conducerea superioară de partid, de secretarul său general că, raportat la eforturile depuse pentru dotarea acestei ramuri, în comparație cu nivelurile de eficiență înregistrate pe plan mondial, rezultatele nu sînt întru totul satisfăcătoare. Există ample rezerve nevalorificate. Tocmai din această perspectivă, comparînd posibilitățile cu cerințele tot mai mari de produse agricole a fost elaborat și pus în operă, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, un ansamblu de principii și măsuri, denumit generic „noua revoluție agrară", care are menirea să impulsioneze creșterea, în condiții de eficiență sporită, a producțiilor agricole, unica sursă de satisfacere a cerințelor de consum ale populației și industriei. În această concepție novatoare, un loc important revine legării și mai trainice a bunăstării lucrătorilor ogoarelor de calitatea muncii lor, idee ce a dobîndit conținut concret prin adoptarea și elaborarea în aceste ultime luni, a unor importante acte cu caracter normativ. Iată dar premise fundamentale ale cadrului în care s-a asigurat și se asigură penetrarea masivă a simbolurilor civilizației moderne în mediul rural, transformarea comunității sătești.

Sporirea puternică a veniturilor țărănimii

CREȘTEREA productivității muncii agricole, a producțiilor obținute în agricultură, prin munca țărănimii cooperatiste în colaborare cu cea a mecanizatorilor din S.M.A., a tuturor lucrătorilor și specialiștilor agricoli, a constituit și constituie sursa creșterii continue a veniturilor directe ale țărănimii cooperatiste și ale celorlalți oameni ai muncii ocupați în agricultură. Pe baza aplicării principiilor socialiste de retribuire după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate, a sporirii cointeresării materiale și a întăririi răspunderii materiale, a perfecționării continue a sistemului repartiției după muncă, în spiritul eticii și echității socialiste, veniturile membrilor C.A.P. au cunoscut o dinamică ascendentă. Astfel, în cincinalul 1976—1980, veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și în gospodăriile personale au crescut — ca și retribuțiile reale ale oamenilor muncii din celelalte ramuri — cu 29%, cu mult peste prevederile inițiale ale cincinalului precedent, fapt ce s-a repercutat direct în creșterea nivelului de trai material și spiritual al țărănimii. Trebuie, de asemenea, menționat și faptul că în condițiile socialismului, prin sprijinul acordat de stat s-au dezvoltat economic și gospodăriile individuale ale țăranilor din zonele necooperativizate, ale căror producții și, implicit, venituri au crescut simțitor, ca urmare a valorificării superioare a unei însemnate părți a producțiilor acestora. În ansamblu, veniturile nominale nete ale țărănimii, provenite din munca în C.A.P. și gospodăriile personale pe o persoană activă au sporit între 1951—1980 de 7,7 ori.

Alături de veniturile directe provenite din muncă, țărănimea și membrii familiilor de țărani beneficiază, împreună cu întreaga populație a țării, de fondurile sociale de consum alocate de stat pentru asigurarea unui învățămînt gratuit, de toate gradele, pentru ocrotirea sănătății, asistență socială etc. Toate aceste servicii gratuite, sau cu plată redusă, precum și venituri în bani (pensii, alocații pentru copii, ajutoare etc.) suportate de la bugetul de stat, de care beneficiază și țărănimea — și care alcătuiesc ceea ce se numește retribuția socială — au crescut, în medie, pe an și locuitor de la 720 lei, în 1960, la 3 325 lei în 1981, ceea ce reprezintă o sporire de 4,6 ori. Prin aplicarea noii legi a retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste, act normativ care prevede tarife îmbunătățite de retribuire pe normele de muncă de la 40 la 65 lei în producția vegetală și de la 50 la 80 lei în zootehnie, veniturile țărănimii vor spori și mai mult — apropiindu-se simțitor de nivelul retribuțiilor lucrătorilor din celelalte ramuri neagricole.

Consumul de bunuri și servicii în mediul rural — amplificare susținută, mutații structurale

MARILE transformări petrecute în modul de viață al țărănimii în anii socialismului, au influențat puternic și comportamentul de consum al acesteia. În perioada actuală cererea populației sătești nu se mai mărginește, ca în trecut, la anumite mărfuri simple, ci se orientează spre articole solicitate și desfăcute la orașe, mărfuri care răspund unor cerințe noi, specifice unui nivel de viață superior. Apropierea structurii cererii și desfacerii de mărfuri de consum personal în mediul rural de cererea și structura acesteia din mediul urban demonstrează pregnant roadele înfăptuirii politicii partidului și statului nostru de înlăturare treptată a discrepanței dintre sat și oraș.

În cadrul schimbului de activități dintre industrie și agricultură, concomitent cu fluxul de mărfuri dinspre sat spre

Tabelul nr. 3

Desfacerile de mărfuri în mediul rural prin comerțul cooperatist în perioada 1950—1981

	1950	1965	1981	1981 / 1950
Total vînzări mărfuri	4 020	17 855	44 923	11,1 ori
mărfuri alimentare	961	5 471	11 931	12,4 ori
alimentație publică	510	2 623	10 524	20,6 ori
mărfuri nealimentare	2 549	9 761	22 468	8,8 ori

oraș, pe măsura creșterii producției agricole livrată la fondul de stat, aprovizionarea satului cu mărfuri industriale de consum personal a cunoscut și cunoaște o extindere și diversificare corespunzător mutațiilor intervenite în viața satului românesc sub influența industrializării țării și a modernizării agriculturii socialiste. Evoluția desfacerilor de mărfuri în mediul rural, prin comerțul cooperatist, în perioada 1950—1981 (tabelul nr. 3) este edificatoare în privința saltului cantitativ și calitativ înregistrat de consumul populației rurale în cele peste trei decenii de construcție socialistă. Totodată, populația satelor își procură cantități însemnate de mărfuri, mai ales bunuri de folosință îndelungată, și din rețeaua comercială urbană, proporție ce se estimează la circa 15% din totalul cumpărărilor efectuate de populația rurală.

Dar în sfera consumului a crescut și mai puternic, în această perioadă, în mediul rural, consumul de servicii, care în intervalul 1950—1980 a înregistrat o dinamică de 13,4 ori. Prin extinderea unităților de alimentație publică în mediul rural (patiserii, resturante, bufete, cofetării, secții de preparate culinare, brutării, braserii), precum și a diverselor unități prestatoare de servicii de pe lîngă unitățile cooperatiste, cresc posibilitățile de utilizare mai bună a timpului, în scopul cultivării și lărgirii orizontului spiritual, condiții generatoare de progres și civilizație.

În acest cadru, semnificative pentru procesul de atenuare și, în perspectivă, de înlăturare treptată a deosebirilor ce mai separă satul de oraș sînt creșterile substanțiale în ce privește desfacerea la sate a articolelor de îmbrăcăminte, încălțăminte, textile, galanterie, articole de toaletă, bunuri de uz îndelungat, confort casnic etc. În perioada 1962—1980, desfacerile la textile și încălțăminte au sporit, la sate, de 2,7 ori, la mobilă de 12,6 ori, la articole electrocasnice — de 5,4 ori, la articole metalochimice de 2,7 ori etc. Cunosc o continuă sporire cumpărările de produse ce satisfac trebuințe de ordin cultural : aparate de radio, televizoare, cărți, publicații, discuri muzicale, magnetofoane, instrumente muzicale ș.a. (tabelul nr. 4). Așa cum a-

Tabelul nr. 4

Dinamica vînzărilor prin comerțul cooperatist a unor bunuri de uz îndelungat în mediul rural

— bucăți —

Denumirea	1970	1980	1980 / 1970
Frigidere	18 048	68 900	3,8 ori
Mașini de cusut	26 254	35 300	1,3 ori
Mașini de spălat rufe	18 424	48 750	3,5 ori
Aspiratoare de praf	6 217	23 400	1,2 ori
Aparate de radio	64 671	112 100	1,7 ori
Televizoare	48 962	98 100	2 ori

minteam, bunurile de folosință îndelungată, precum și cele de uz cultural, atrase în consumul țărănimii, ca produse ce devin indispensabile familiilor țărănești, contribuie la ridicarea nivelului de civilizație și cultură al satului românesc.

Pentru a satisface cererea de consum a populației din mediul sătesc, comerțul cooperatist s-a preocupat atît de orientarea și asigurarea fondului de marfă, cît și de dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale necesară desfășurării unui comerț modern, civilizat. Astfel, de la 16 030 unități comerciale existente în 1950, numărul acestora s-a ridicat la aproape 19 000 în 1980, dintre care peste 2 200 sînt magazine universale. De la 2 108 unități de alimentație publică, în 1950, numărul acestora s-a ridicat, în 1980, la 8 785, dintre care 1 104 restaurante. În localitățile rurale mai mari au fost organizate magazine de mobilă, după modelul celor din mediul urban. Așadar, țăranul de astăzi al României socialiste, nu numai că se alimentează mai bine, se îmbracă mai bine, are condiții de viață superioare dar sub influența pozitivă a factorilor economico-sociali și politici proprii noii orînduiri se preocupă tot mai mult de ridicarea gradului său de instrucție și educație.

prof. dr. Gavril HORJA
lector drd. Petre MARICA

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI
în sprijinul mobilizării rezervelor interne de eficiență (II)

BUGETUL de venituri și cheltuieli contribuie, așa cum s-a arătat în prima parte a articolului *), în tot mai mare măsură la manifestarea în practică a funcționalității noului mecanism economico-financiar, în ceea ce este esențial — și anume în așezarea trainică a întregii activități pe principiile eficienței economice ridicate ; prin modul de utilizare a acestuia, este tot mai mult depășită înțelegerea greșită, criticată de repetate ori de către conducerea partidului, că noul mecanism economico-financiar ar însemna posibilitatea de a cheltui mai ușor, fără a da prea multă socoteală de aceste cheltuieli. Au avut loc îmbunătățiri sensibile în condițiile desfășurării activității economice, **pîrghiile autogestiunii economico-financiare, autoconducerii muncitorești și autofinanțării își manifestă tot mai amplu valențele și implicațiile pe plan calitativ,** al randamentelor superioare în utilizarea resurselor. Interdependența autoconducere — autogestiune — autofinanțare se vădește de netăgăduit prin modul tot mai amplu de exercitare de către întreprinderi a competențelor decizionale, implicînd tot mai activ și direct pe producătorii nemijlociți în actul conducerii, stimulîndu-se dezvoltarea producției și desfacerii, a prestărilor de servicii, a exportului, în condiții superioare de eficiență. Bugetul de venituri și cheltuieli a fost utilizat cu mai mult succes ca mijloc de planificare, analiză, execuție și control, de realizare a echilibrului financiar.

Apreciind la justa valoare aceste realizări, analiza atentă a evoluției indicatorilor economico-financiari de eficiență a întreprinderilor arată că, în utilizarea bugetului de venituri și cheltuieli, ca și a altor componente ale noului mecanism economico-financiar, se acționează cu timiditate, că există manifestări de superficialitate și birocratism, diminuîndu-se efectele obținute. Practica arată persistența unor modalități anacronice, rutiniere, de lucru, la o serie de întreprinderi. Așa cum sublinia secretarul general al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** noul mecanism economico-financiar **„își face loc cu greu, întîmpină rezistență din partea vechiului, a obișnuinței de a lucra fără a da socoteală pentru rezultatele economice obținute".**

Neajunsurile care se manifestă în activitatea unor întreprinderi referitoare la depășirea cheltuielilor prevăzute în buget, chiar în condițiile cînd sarcinile de plan n-au fost realizate întocmai, volumul important al cheltuielilor neeconomicoase, al creditelor restante, lipsa capacității de plată sînt situații care arată că bugetul de venituri și cheltuieli nu este mînuit peste tot cu fermitatea necesară.

Multe neajunsuri își au originea în modul încă necorespunzător de elaborare și fundamentare a bugetului de venituri și cheltuieli. Practica de a dimensiona indicatorii acestuia prin transformare bănească, aproape automată, în cheltuieli și venituri a sarcinilor de plan economic, amputează de la bun început funcții deosebit de importante ale acestei pîrghii în conducerea pe baze moderne a activității, laturi ale autogestiunii economico-financiare. Calculele și corelațiile din **tabelul nr. 2** evidențiază faptul că, la întreprinderile la care ne referim într-o serie de cazuri, dinamica indicatorilor privind cheltuielile este mai rapidă decît a producției marfă și a producției nete ; totodată, ritmul creșterii veniturilor, rezultatelor financiare, beneficiului și a principalilor indicatori de eficiență este mai mic la o parte din unități. Or, problema esențială a activității unităților economice, parametrul de bază al eficienței conducerii, este sporirea producției potrivit nevoilor societății, dar în condițiile micșorării cheltuielilor pe unitate de produs. **Folosirea funcțiilor bugetului de venituri și cheltuieli trebuie să conducă la eradicarea oricărei manifestări de a produce fără a ține seama cu strictețe de evoluția costurilor, a oricărui fel de cheltuială ocazionată cu producția respectivă, de la cercetare-proiectare și pînă la desfacere inclusiv.**

Acoperirea cheltuielilor din veniturile proprii și realizarea unei rentabilități cît mai ridicate este încă, în bună parte, privită global, pe ansamblul unității economice și într-o măsură insuficientă pentru fiecare produs sau activitate în parte, pentru fiecare secție, atelier, compartiment sau formație de lucru, cu aportul efectiv al cadrelor tehnico-inginerești din fiecare secție, atelier, a maiștrilor, muncitorilor, pentru a se garanta un nivel ridicat de eficiență, maximum posibil în condițiile date ale perioadei de plan, pe baza unei temeinice analize, a unor programe de măsuri judicioase, realiste și analitice. Din aceas-

*) Revista economică nr. 11/1982

Tabelul nr. 2

Dinamica unor indicatori principali ai activității întreprinderilor în 1980 față de 1979

Indicatorii	Întreprinderile								
	„Autobuzul"	Semănătoarea	Pompe „Aversa"	Laromet	Întreprinderea medicamente	I.M.C. 7 noiembrie	Stofe mobilă	„Pionierul"	Întreprinderea bere
Producția netă	74,3	107,3	97,8	111,4	111,9	102,9	121,8	98,3	118,9
Valoarea producției marfă	89,6	115,0	97,3	102,7	112,8	96,8	111,1	120,8	112,1
Costurile de producție	101,7	124,2	101,3	102,3	114,7	92,4	104,6	66,3	104,9
Nivelul costurilor totale la 1 000 lei prod marfă	111,6	100,0	104,2	99,0	100,2	95,4	94,2	103,0	92,6
Valoarea fondurilor fixe la finele perioadei	103,9	105,7	101,9	109,2	104,3	97,6	104,4	103,9	107,1
Total venituri	79,9	110,8	97,6	94,1	113,0	94,5	109,8	100,4	104,5
Rezultate financiare	56,8	103,1	88,7	115,8	111,1	170,0	126,4	95,7	103,8
Beneficii de repartizat	50,3	94,3	68,5	107,4	112,3	147,8	101,7	128,8	260,2
Mijloace circulante la finele perioadei	103,6	116,7	76,5	108,0	116,8	88,2	88,1	103,7	90,9
Total mijloace circulante	103,8	116,6	94,6	106,9	116,8	89,3	95,4	103,7	90,9
Rentabilitatea la activitatea totală	52,6	100,0	35,1	100,9	106,6	225,0	124,2	89,3	250,0
Producția netă de 1 000 lei fonduri fixe	70,9	101,5	96,1	92,1	107,4	102,6	123,7	94,5	110,2
Beneficii la 1 000 lei fonduri fixe totale	51,4	97,6	87,1	92,3	107,7	162,9	117,0	96,9	113,5

Tabelul nr. 3

Diferența absolută (+ sau —) dintre nivelul realizat și cel planificat la unii indicatori de cheltuieli

Indicatorii		Întreprinderile								
		„Autobuzul"	„Semănătoarea"	Pompe „Aversa"	Laromet	Într. medicamente	I.M.C. 7 noiembrie	Stofe mobilă	„Pionierul"	Întreprinderea bere
Fond de retribuire total (mil. lei)	1979	— 2,0	— 0,8	+ 5,0	— 1,7	— 0,6	— 0,4	+ 0,9	+ 7,1	— 8,0
	1980	+ 6,0	—	+ 3,0	— 1,9	+ 4,8	— 0,3	+ 4,1	+ 5,3	— 14,0
	Sem. I. 81	— 1,6	+ 2,0	+ 1,0	+ 1,2	+ 5,3	—	+ 1,3	+ 0,9	— 1,0
Număr total mediu scriptic personal (persoane)	1979	—	+ 17,0	+35,0	—19,0	— 55,0	+15,0	—	+147,0	—190,0
	1980	+68,0	+ 10,0	+50,0	— 3,0	+124,0	+ 1,0	+37,0	+158,0	—209,0
	Sem. I. 81	—	—	— 1,0	—46,0	+ 35,0	— 5,0	+33,0	+ 22,0	+ 12,0
Nivelul costurilor totale la 1 000 lei producție marfă (lei)	1979	+56,8	+ 72,0	— 0,4	+ 9,0	— 7,4	— 0,1	— 1,6	— 1,3	+ 17,9
	1980	— 1.0	+ 7,9	+ 4,3	+12,2	— 2,4	—23,7	— 2,5	— 2,2	— 22,3
	Sem. I. 81	—15,0	— 2,6	— 0,2	+10,2	— 31,0	—57,8	—12,7	— 0,3	— 50,0
a) Cheltuieli materiale (lei/1 000)	1979	+40,6	+ 23,6	— 0,5	+ 4,3	— 3,1	—15,1	— 4,9	— 13,2	+ 8,4
	1980	—18,0	+ 15,1	+ 4,5	— 1,9	— 0,1	— 7,6	—39,3	— 5,4	— 15,9
	Sem. I. 81	—29,0	— 10,8	— 0,1	—25,3	— 31,8	—24,1	— 8,9	— 0,8	— 16,1
b) Cheltuieli cu munca vie (lei/1 000)	1979	+16,2	+ 48,9	— 0,2	+ 5,0	— 4,3	+15,1	+ 3,2	+ 11,9	+ 9,5
	1980	+17,0	— 7,2	— 0,2	+14,3	— 2,3	—15,0	+36,2	+ 3,2	— 6,4
	Sem. I. 81	+14,0	+ 8,2	— 0,1	+ 7,1	+ 4,8	—33,7	—13,8	+ 0,5	— 6,9
Costurile de producție totale pe elemente primare (mil. lei)	1979	—47,4	+ 21,0	+ 6,6	+10,0	— 9,3	— 0,3	+ 5,2	+231,0	— 8,0
	1980	+12,0	+ 99,0	+15,0	+63,0	+149,0	+ 2,1	+11,4	+ 26,0	— 12,0
	Sem. I. 81	+35.0	+ 46,0	+86,0	+18,0	+ 29,0	— 2,0	+ 1,6	+ 1,0	+ 4,0
Materii prime, mat. de bază și aux. din afară (mil. lei)	1979	—32,9	+ 11,0	+ 7,5	+ 5,0	+ 58,0	— 0,9	— 2,0	+ 13,5	— 0,7
	1980	—31,0	+106,0	+13,0	+52,7	—847,0	+ 0,3	— 0,7	+ 21,0	— 4,1
	Sem. I. 81	+15,0	— 14,0	+77,0	+32,1	+ 61,0	— 1,6	— 0,9	—	+ 1,4
Materiale recuperabile și refolosibile (mil. lei)	1979	— 0,3	+ 7,0	+ 0,4	— 4,0	—	—	—	+ 5,0	+ 0,8
	1980	— 1,6	+ 1,8	+ 0,1	+ 3,9	—	—	—	—	— 0,8
	Sem. I. 81	— 1,3	— 0,1	— 0,7	—	—	—	—	—	+ 0,2
Combustibil, energie, apă din afară (mil. lei)	1979	— 0,3	— 1,0	— 1,2	— 1,0	—	—	—	+ 1,6	— 1,2
	1980	+ 1,2	— 3,2	+ 0,1	— 2,4	— 6,0	— 0,2	—	— 0,7	— 1,3
	Sem. I. 81	+ 1,8	+ 1,2	+ 3,1	— 0,1	— 2,0	+ 0,7	+ 0,3	— 0,2	+ 2,8
Amortizarea fondurilor fixe (mil. lei)	1979	— 1,2	—	— 1,1	— 3,0	— 3,0	—	—	—	— 3,4
	1980	+ 0,4	— 1,6	— 1,9	— 2,4	—	+ 0,8	—	+ 0,1	+ 1,0
	Sem. I. 81	+ 0,6	— 1,2	+ 5.0	—	+ 2,0	+ 1,2	—	—	— 0,7
Retribuții, impozite și C.S.A. (mil. lei)	1979	— 5,0	+ 18,0	+ 1,8	+ 6,0	— 5,0	+ 1,2	+ 2,0	+ 13,5	+ 4,9
	1980	+15,0	+ 15,0	—14,0	+ 9,2	+ 6,0	— 0,4	+11,4	+ 8,6	— 8,7
	Sem. I. 81	+ 0,8	+ 8,0	— 4,0	+ 4,9	— 1,0	— 1,2	+ 1.6	+ 0,3	— 0,2

tă cauză, bugetul de venituri și cheltuieli nu-și exercită încă peste tot rolul cuvenit pentru alegerea variantei de plan care ar permite și maximum de eficiență. De aceea, considerăm că o **fundamentare mai complexă a indicatorilor înscriși în buget ar permite o mai largă depistare și atragere a rezervelor de ridicare a eficienței.**

Totodată, apar paralelisme și insuficientă legătură între planul costurilor de producție și bugetul de venituri și cheltuieli, ceea ce, din păcate, favorizează sistemul global la care ne-am referit de aprofundare și urmărire a veniturilor și rentabilității, practică ce nu sancționează sever risipa și slaba eficiență. Propunem, în consecință, ca **planul costurilor de producție să fie componentă inseparabilă a bugetului de venituri și cheltuieli, găsindu-se, în același timp, soluții adecvate de urmărire curentă a acestora, inclusiv pe unitatea de produs, de efect util în genere.**

O altă problemă care nu și-a găsit rezolvarea cuvenită prin bugetul de venituri și cheltuieli, potrivit cerințelor actuale, este aceea a **respectării și încadrării în normele și normativele de consum.** Studiul întreprins de noi arată că, în prezent, se întîlnesc dese situații în care determinarea veniturilor și cheltuielilor nu se sprijină întotdeauna pe normele și normativele aprobate. Acest lucru arată, odată în plus, că avem de-a face, pe de o parte, cu un anumit automatism în elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli, iar, pe de altă parte, cu o aprofundare insuficient de temeinică a căilor și posibilităților de a reduce cît mai mult cheltuielile și a spori, în consecință, veniturile, beneficiile. Nu se înțelege încă peste tot că chiar prevederile din normele și normativele de cheltuieli nu reprezintă „un drept" de a cheltui resursele într-un anumit cuantum, ci un nivel maxim peste care nu se poate trece în nici un fel, cu nici o justificare ; exprimă cu alte cuvinte răspunderea în fața societății de a căuta soluții de ordin tehnic, tehnologic, de organizare etc., pentru a obține producția prevăzută cu cheltuieli minime.

Extinderea sistemului de norme și normative în cadrul noului mecanism economico-financiar, creșterea rolului lor ca instrumente ale organelor de conducere colectivă din fiecare întreprindere pentru limitarea la strictul necesar a oricărei cheltuieli și reducerea lor continuă, are o deosebită importanță pentru realizarea din plin a funcțiilor bugetului de venituri și cheltuieli, pentru fundamentarea temeinică a indicatorilor pe care-i cuprinde în concordanță deplină cu cerințele obiective ale înfăptuirii reproducției lărgite intensive în întreaga economie națională. Ne exprimăm părerea că, odată cu activitatea continuă pentru extinderea, actualizarea și perfecționarea lor, pentru creșterea caracterului mobilizator al acestora în perfecționarea întregii activități spre ridicarea la cote superioare a parametrilor de eficiență, **este necesar ca întreprinderile și centralele să fie stimulate într-o măsură sporită ca, prin bugetul de venituri și cheltuieli, să-și asume sarcini de a efectua cheltuieli pe unitate de produs, de efect util în genere, mai mici decît cele prevăzute în normele și normativele în vigoare,** asumîndu-și, altfel spus, sarcini sporite privind volumul beneficiului planificat.

În acest context, considerăm că, odată cu creșterea rolului și caracterului mobilizator al normelor și normativelor, **o pondere mai mare din beneficiul planificat, rezultat prin stabilirea de cheltuieli și consumuri de materiale sub normele în vigoare în perioada de plan, să rămînă la dispoziția întreprinderii pentru sporirea potențialului ei de autofinanțare** și de restituire mai rapidă a fondurilor primite de la societate, iar o anumită cotă din beneficiul planificat obținut în acest mod să alimenteze bineînțeles și sporirea fondurilor pentru stimularea personalului muncitor.

Emil CIOFLAN
Costinel LAZĂR
Alexandru PASCAL

(Continuare în pag. 7)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

ACCELERAREA MIȘCĂRII STOCURILOR DE MATERII PRIME — condiție a asigurării unui flux normal al producției

LA REALIZAREA ritmică a producției în întreprinderi, în sortimentele planificate și contractate, în condițiile unei eficiențe economice ridicate, o contribuție deosebit de importantă este chemată să aducă aprovizionarea rațională cu materiale. În condițiile întăririi autogestiunii economico-financiare, se impune ca în fiecare unitate productivă să se acționeze mai energic pentru asigurarea materiilor prime necesare, menținerea strictă a stocurilor de materiale în limitele aprobate de reglementările în vigoare, și mai ales pentru accelerarea mișcării lor, atragerea cît mai rapidă a tuturor disponibilităților de această natură în circuitul producției.

Problema accelerării mișcării stocurilor de materii prime se cere abordată în întreprinderi frontal, pe multiple planuri, dat fiind că ea reprezintă o componentă esențială a asigurării continue a bazei materiale a producției. Cerința este de maximă actualitate dacă avem în vedere faptul că în prezent există cazuri cînd stocurile de materii prime nu se mențin în limitele reglementate, apărînd atît plusuri care grevează situația financiară a întreprinderii, cît și minusuri sau chiar lipsa temporară a stocului, ceea ce creează greutăți desfășurării normale a fluxului producției. Pentru a veni în sprijinul eforturilor întreprinderilor prezentăm în continuare o serie de modalități curente de acțiune, menite să asigure menținerea în permanență a stocurilor de materiale în limitele normate (pe baza unei analize efectuate în unități din industria chimică).

Mai multă creativitate pentru asigurarea materiilor prime

O CAUZĂ IMPORTANTĂ a formării de stocuri supranormative de materiale o constituie neasigurarea ritmică în întreprinderi a unor materii prime și materiale din producția internă sau din import. În special acolo unde în rețeta de fabricație a produsului finit intră un mare număr de componenți — așa cum este cazul multor întreprinderi din chimie — lipsa unuia singur, care nu are substituent, determină apariția de stocuri supranormative în sfera celorlalți constituenți care, deși au fost aprovizionați, nu pot fi din această cauză utilizați.

Probleme de acest gen apar frecvent și în întreprinderi din cadrul Centralei producătoare de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri care, fabricînd o gamă largă de produse finite — mai multe mii — trebuie să se aprovizioneze cu un număr foarte mare de materii prime și materiale, atît din țară, cît și din import ; orice dereglare în aprovizionare — chiar la un număr redus de materii prime — pune producătorul în situația de a nu le putea utiliza pe cele deja aprovizionate. Situații similare se întîlnesc și la producătorii de anvelope, unde lipsa mai frecventă a rețelei cord, de exemplu, conduce uneori la sistarea temporară a producției de anvelope, celelalte materii prime aprovizionate rămînînd temporar în stoc.

În aceste cazuri, într-o optică „clasică", pentru neasigurarea fluxului producției cu materiale necesare și formarea stocurilor supranormative erau făcuți răspunzători în exclusivitate — de către beneficiari — furnizorii de materii prime din import sau din țară. În condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar, a principiilor autogestiunii — fără a diminua răspunderea furnizorului în respectarea la vreme a obligațiilor sale contractuale — apare necesară o preocupare sporită creativă și organizațională a beneficiarilor pentru asigurarea cu materiale a fluxului producției conform cerințelor. O contribuție de seamă la asigurarea bazei materiale a planului în această optică nouă este chemată să aducă asimilarea și realizarea în țară de produse care să reducă dependența ritmicității producției de importuri. Iată de ce merită a fi prezentată spre extindere experiența Combinatului petrochimic Borzești, care a trecut — cu sprijinul specialiștilor din cadrul unităților beneficiare — la producerea latexului butadienstirenic carboxilat și a celui acrilonitrilic carboxilat necesar pentru consumul unor producători de încălțăminte din industria noastră — produse care pînă acuma se importau, iar importul se realiza cu neregularitate, generînd stocuri supranormative de alte produse (pe de altă parte, prin această acțiune se va aduce gestiunii utilizatorilor o economie de 1,4 milioane dolari numai în perioada aprilie-decembrie 1982).

De asemenea, se cere subliniat faptul că stă în sarcina directă a întreprinderii beneficiare și a centralei economice de care aparține să depună eforturi substanțial sporite față de prezent pentru a asigura cunoașterea din vreme cît mai precisă a cerințelor și pe această bază depunerea în timp util a documentațiilor, a specificațiilor de materiale la furnizori, precum și pentru o colaborare mai activă cu aceștia și urmărirea mai riguroasă pe parcursul fabricației la producător a materiilor prime și a materialelor de care au nevoie.

Concentrarea eforturilor pentru grăbirea atingerii parametrilor proiectați

ÎNTÎRZIEREA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE față de termenele planificate a unor noi instalații tehnologice sau nefuncționarea la parametri proiectați a anumitor fonduri fixe constituie surse importante de generare a stocurilor supranormative. Aprovizionarea începe în anul de plan conform contractelor, iar dacă instalația nu intră în funcțiune la termen sau nu funcționează la capacitatea care s-a luat în calcul la determinarea necesarului, apar stocuri supranormative. Printre alte exemple de acest gen se numără și instalația de producere a cauciucului polibutadienic de la Brazi care, deși a avut plan de producție din trimestrul II 1981, încă nu a început să lucreze, termenul fiind decalat. Atingerea parametrilor proiectați trebuie urmărită cu atenție maximă deoarece altfel rămîn nefructificate și fondurile însemnate investite în respectivele instalații tehnologice, a căror valoare nu începe a se amortiza la termenul scadent, prin aceasta cauzîndu-se alte greutăți economiei naționale.

Este adevărat că legea prevede că într-un interval de 45—90 zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea, unitățile beneficiare pot cere pe linie ierarhică modificarea contractelor. Dar la datele respective unele materiale și produse destinate a fi utilizate pe noile capacități, mai ales cele din import, se găsesc deja în unități și, în cazul că nu există alt consumator, acestea rămîn în continuare în stoc. Ca urmare, pentru atingerea parametrilor proiectați conform planului, în toate întreprinderile în cauză se cere acționat cu mai multă consecvență decît în prezent în vederea realizării unei aprovizionări ritmice, creșterii calificării cadrelor, perfecționării utilizării, întreținerii și reparării fondurilor fixe, întăririi disciplinei tehnologice, căi de acțiune importante în prevenirea formării de stocuri supranormative, cît și pentru a da economiei produsele care au fost luate în calcul și care, nefiind fabricate la termen, reclamă cheltuieli suplimentare pentru procurarea lor.

Și exploatarea corectă a instalațiilor la parametri proiectați, astfel încît să se obțină atît producția fizică planificată, cît și calitatea prevăzută în unitățile producătoare prezintă un interes deosebit pentru economie și din alt punct de vedere. Sînt frecvente cazurile cînd, din cauza funcționării defectuoase a instalațiilor, nu se realizează producția planificată cantitativ și sortimental. Din această cauză, se ivesc neajunsuri în gestiunea întreprinderilor : la furnizori apar stocuri supranormative sau cu mișcare lentă de produse, deoarece caracteristicile lor tehnico-funcționale diferă de cele înscrise în contractele cu beneficiarii, iar la beneficiarii care nu primesc la termen materiile prime respective rămîn stocuri la alte produse, care sînt aprovizionate pentru a intra în componența unui produs finit complex împreună cu materialele nelivrate la termen. Asemenea situații sînt generate, printre altele, și de unele întreprinderi furnizoare de cauciuc sintetic ale Centralei industriale de rafinării și petrochimie, care, din această cauză, pricinuiesc însemnate greutăți producătorilor de anvelope și articole tehnice din cauciuc din economie. Pentru a preveni influențele negative se impune ca în fiecare întreprindere să se acționeze cu mai multă responsabilitate pentru menținerea instalațiilor în permanentă stare de funcționare, în așa fel încît producția fizică să fie realizată integral, în sortimentele planificate și de calitatea corespunzătoare.

Necesarul de aprovizionat — mai temeinic fundamentat

UNELE CAUZE ale formării de stocuri supranormative rezidă în însuși mecanismul de calcul al necesarului de aprovizionat. Aici apar două aspecte : pe de o parte, faptul că necesarul se fundamentează în luna aprilie a anului precedent anului de plan, înainte ca planul de producție al anului să fie complet actualizat și definitivat, ceea ce face ca orice schimbare ulterioară în programul de fabricație — și ele sînt numeroase în practică — să conducă la formarea de stocuri ; pe de altă parte, chiar modul în care se elaborează balanțele sintetice ale diferitelor materiale. La nivelul organelor de sinteză, balanțele se întocmesc pentru un nomenclator restrîns de produse, în compunerea cărora — sau a unora dintre acestea — intră un număr apreciabil de sortimente care reclamă, pentru producerea lor, materii prime și materiale diverse a căror normă de consum diferă de la un sortiment la altul. Or, la data cînd se calculează necesarul anului de plan, întreprinderea are la bază o balanță pe total produs și nu pe sortimente, ceea ce o obligă să facă niște aproximări care nu concordă întotdeauna cu realitatea ulterioară a producției. De exemplu, cînd furnizorul de cauciuc sintetic SBR își calculează necesarul de butadienă, săpun de colofoniu, acizi grași și acid metacrilic ar trebui, în mod normal, să cunoască exact cît va produce în anul de plan din fiecare din cele 11 sortimente pe care le poate fabrica. În realitate, aceste date sînt cunoscute numai orientativ, pe baza experienței, întrucît balanțele sintetice din cincinal nu conțin prevederi referitoare la sortimentele ce urmează a se produce în fiecare din anii cincinalului, iar date exacte se cunosc abia după elaborarea balanței analitice.

Rezolvarea acestei situații este cerută după părerea noastră și din alte considerente — de exemplu, pentru a cunoaște cît export sau import trebuie făcut din fiecare sortiment ; se poate aprecia că, în prezent, cînd dispunem de o dotare corespunzătoare cu tehnică electronică de calcul, problema este pe deplin rezolvabilă, în sensul că balanțele sintetice ale produselor care includ în ele mai multe sortimente să fie detaliate în balanțe analitice pentru fiecare din sortimentele ce urmează a se fabrica

Mai sînt și cazuri în care stocurile de material peste nivelul normat rezultă din cauză că exportul nu se poate face conform planului sau pentru că, la data calculării necesarului, încă nu se cunosc exact sortimentele ce urmează a se exporta, ceea ce duce, pe parcursul executării, la unele modificări în structura producției, cu efecte asupra necesarului de aprovizionat.

Dintre factorii enumerați ca fiind generatori de stocuri supranormative și de greutăți în aprovizionarea cu materii prime și materiale, ponderea de bază o are nerealizarea la termen, cantitativă și calitativă, a sortimentelor planificate și contractate cu beneficiarii. În acest scop, în primul rînd, întreprinderilor producătoare le revine o responsabilitate deosebită, care reclamă preocupări sporite în vederea cunoașterii cît mai amănunțite a cerințelor beneficiarilor și a evoluției acestora, cooperarea mai activă cu furnizorii lor de materii prime pe parcursul pregătirii producției și desfășurării fabricației. Desigur, la stricta respectare a prevederilor contractuale se cere adăugat și efortul sporit al furnizorilor pentru ca toate materialele livrate să ajungă la beneficiari la termenele și de calitatea prevăzute în contract.

I. VASILESCU

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI

(Urmare din pag. 5)

În bugetul de venituri și cheltuieli să se evidențieze distinct veniturile și beneficiile obținute pe calea arătată. Totodată, pentru a implica nemijlocit în mai mare măsură centrala în sprijinirea întreprinderilor pentru a-și asuma prin plan beneficii sporite pe această cale, ar urma ca o cotă din beneficiul respectiv să treacă la dispoziția acesteia. În acest mod, atît în procesul elaborării, cît și în procesul îndeplinirii prevederilor bugetului de venituri și cheltuieli, întreprinderile și centralele, fiecare secție, atelier și formație de lucru în parte, organele colective de conducere ar acționa cu mai multă hotărîre pentru perfecționarea tehnologiilor, reproiectarea și reînnoirea produselor pe baza unor consumuri materiale minime, perfecționarea organizării producției și a muncii, reducerea personalului auxiliar și neproductiv, creșterea mai accentuată a productivității muncii.

Aspecte de formalism și de slabă eficiență în folosirea bugetului de venituri și cheltuieli sînt reflectate și de faptul că, deși cheltuielile sînt limite maxime admise, fizionomia indicatorilor realizați arată că au o frecvență mare cazurile cînd aceste cheltuieli sînt realizate la niveluri superioare celor stabilite **(tabelul nr. 3).** Printre cauzele principale ale acestei situații este și aceea că, în procesul elaborării bugetului de venituri și cheltuieli nu sînt peste tot fundamentate judicios căile și factorii care să garanteze încadrarea strictă a cheltuielilor efective în nivelurile stabilite.

Întreaga activitate de elaborare și fundamentare a bugetului de venituri și cheltuieli, de urmărire a indicatorilor pe care-i cuprinde, **trebuie să pună în valoare gîndirea și acțiunea creatoare a întregului colectiv.** Considerăm că însăși organizarea și desfășurarea activității comisiilor pe domenii din cadrul întreprinderii trebuie să fie axate pe sporirea contribuției lor la fundamentarea temeinică a prevederilor din buget, dimensionarea la strictul necesar a oricăror cheltuieli și urmărirea aplicării integrale a măsurilor stabilite.

Fizionomia indicatorilor privind cheltuielile întreprinderilor arată că organele de conducere colectivă trebuie să acționeze cu mai multă fermitate pentru folosirea bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument eficace de întărire a disciplinei, a ordinei desăvîrșite în efectuarea oricărei cheltuieli, în urmărirea realizării cu strictețe, la termenele fixate, a tuturor măsurilor din programele care au stat la baza fundamentării indicatorilor din buget.

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

Indicatorii noului mecanism economic stimulează perfecționarea structurii schimburilor

ÎN cadrul dezbaterii organizate de Revista economică pe tema noii calități în activitatea de comerț exterior am publicat pînă în prezent aspecte privind : perfecționarea sistemului informațional, organizarea în vederea valorificării priorităților obținute în domeniul inovației tehnice (avantajelor comparative). Continuăm dezbaterea cu un punct de vedere interesant privind utilizarea indicatorilor noului mecanism de comerț exterior în delimitarea zonelor de creștere intensivă, extensivă și de pierdere în dezvoltarea schimburilor.

ÎN CADRUL ședinței de lucru comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 9 februarie a.c. secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** vorbind despre necesitatea aplicării cu consecvență a noului mecanism economic în toate sectoarele de activitate, a autoconducerii și autogestiunii, astfel ca fiecare unitate economică să funcționeze eficient, cu beneficii, arăta că în domeniul comerțului exterior trebuie **„să facem totul pentru a asigura realizarea unui export la nivelul cerințelor pieței mondiale din toate punctele de vedere, pentru o bună valorificare a produselor românești pe piața internațională, pentru realizarea unei balanțe comerciale excedentare, în conformitate cu prevederile planului".** Subliniereа acestei legături esențiale între funcționarea noului mecanism economic — cu toate pîrghiile și principiile sale economice — și eficiența comerțului exterior considerăm că este de maximă importanță, atît sub raport teoretic cît și practic, desemnînd în fond direcția de acțiune pentru realizarea noii calități în activitatea de comerț exterior.

Dacă obiectivul prioritar al etapei actuale în activitatea de comerț exterior este obținerea unei balanțe comerciale excedentare, desigur că acest obiectiv se regăsește pe toate subcomponentele sale, respectiv balanțele comerciale import/export ale ministerelor, centralelor industriale, întreprinderilor. Oprindu-ne deocamdată la acest obiectiv, să vedem pîrghiile de care dispunem în reglarea sa.

Din analiza noului mecanism de comerț exterior se desprind ca esențiale cel puțin 3 principii, care trebuie să reflecte în activitatea tuturor verigilor sistemului de comerț exterior, indiferent de tipul operațiunilor pe care-l desfășoară — și anume : principiul autogestiunii financiar-valutare, principiul echilibrului valutar și principiul creșterii de tip intensiv a producției de export. Desigur, că nu poate fi vorba de aplicarea lor separată, ci fiecare le presupune implicit și pe celelalte, fapt ce reflectă o dată mai mult complexitatea, saltul revoluționar, calitativ ce trebuie realizat în practica de comerț exterior.

Autogestiunea este incompatibilă cu birocratismul, cu împingerea deciziei pe scară ierarhică cît mai sus, din teama de a nu greși. Teama de a nu greși poate fi și ea limitată prin recunoașterea condițiilor de risc în care se iau deciziile în activitatea de comerț exterior (actualizarea Codului comercial român din 1887), scăderea gradului de nedeterminare prin informații de marketing. Autogestiunea presupune totodată mobilizarea energiilor prin recompensarea celor vrednici, respectiv prin utilizarea pîrghiilor create de noul mecanism economic : prime de export și alte stimulente. Organele bancare care nu aprobă eliberarea fondurilor de premiere a fruntașilor în producția pentru export produc economiei naționale prejudicii mult mai mari decît suma economisită.

Autogestiunea în activitatea de comerț exterior implică posibilitatea ca întreprinderile și centralele industriale să-și constituie un nucleu de marketing, care să aducă informațiile absolut necesare pentru formularea programelor de marketing ale întreprinderilor specializate pentru export și ale centralelor industriale, respectiv pentru fundamentarea planului de export. Trecerea pe piața internațională de la comerț exterior clasic la relații economice internaționale, noțiune ce incumbă o atenție — cel puțin egală cu cea acordată fabricării mărfii — problemelor de finanțare valutară, asigurare a creditelor de export, politicilor comerciale și de distribuție pe pieţele externe, problemelor de transporturi și asigurări internaționale, marketing, prognoză tehnologică ș.a. presupune revizuirea însesi a funcțiilor întreprinderilor comerciale specializate.

Întreprinderile specializate pentru producția de export trebuie, la rîndul lor, să aibă posibilitatea constituirii unor compartimente de proiectare în care să realizeze produse noi cerute pe piața externă, cu promptitudine și în contact direct cu partenerul extern ; să poată asimila cu promptitudine unele invenții românești, încă în faza protecției lor pe piața internațională.

Pentru a sprijini realizarea principiului echilibrului valutar în cadrul balanței import/export a întreprinderii, centralei, ramurii sau economiei naționale, noul mecanism economic a introdus indicatorul „curs comercial unic", care să permită evaluarea uniformă și, deci, comparabilitatea între încasările din exporturi și plățile la importuri.

Introducerea acestui indicator răspunde exigențelor teoriei comerțului internațional și, în același timp, este un instrument de conducere operativă în activitatea de comerț exterior, permițînd stabilirea unui fapt esențial : dacă activitatea de comerț exterior se încheie cu cîștig sau cu pierdere.

Pentru a veni în întîmpinarea necesităților întreprinderilor, centralelor industriale, ramurilor, organelor de sinteză care trebuie să utilizeze cursul comercial unic în conducerea operativă a activității de comerț exterior, prezentăm în continuare, un sistem simplu de analiză, care permite identificarea limitelor de creștere intensivă a exporturilor și importurilor, limitelor de creștere extensivă și apoi momentul în care dezvoltarea în continuare a schimburilor produce pierderi.

Potrivit legii, cursul comercial unic reflectă media cursurilor de revenire la export și import la nivel de economie națională. În afară de funcțiile pe care le îndeplinește ca instrument de planificare, o atenție mult mai mare trebuie acordată funcției sale de control și reglare a activității economice din domeniul comerțului exterior.

Dacă vom privi cursul comercial unic nu ca un raport static, ci ca o mărime dinamică, evoluînd cu fiecare nouă operațiune de export-import realizată, putem surprinde mai exact funcția economică a urmăririi acestui indicator atît la nivelul ansamblului activității de comerț exterior, cît și la nivel de ramură, centrală industrială, întreprindere. Înregistrarea sistematică a abaterilor pozitive sau negative de la nivelul cursului comercial unic, respectiv curs comercial mediu pe grupe de mărfuri, poate constitui un element de bază al conducerii dinamice

în activitatea de comerț exterior, un barometru sensibil al eficienței operațiunilor efectuate.

Deși la prima vedere poate să pară extrem de dificilă realizarea unui sistem de urmărire și reglare axat pe cursul comercial unic, după cum vom vedea în continuare lucrurile nu sînt chiar atît de complicate.

Pornind de la adevărul axiomatic că pentru economia națională este avantajos să exporte mărfurile care înregistrează cursuri de revenire mai mici decît cursul comercial unic și, invers, să importe mărfuri care înregistrează cursuri de revenire mai mari decît această medie, putem realiza o ordonare a operațiunilor comerciale într-un sistem simplu de coordonate. În graficul nr. 1 am considerat pe abscisă volumul valoric al schimburilor (export sau import), exprimat în valută, iar pe ordonată nivelul cursurilor de revenire obținute.

Problema care se pune este de a delimita punctul pînă la care dezvoltarea schimburilor se realizează în condiții de sporire a cîștigului net și, respectiv, de unde încep pierderile pe calea comerțului exterior.

Graficul nr. 1

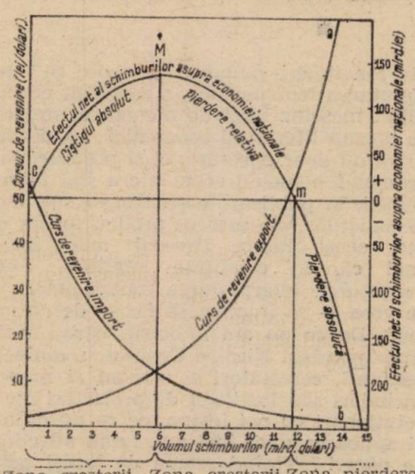

Zona creșterii intensive — Zona creșterii extensive — Zona pierdere V.N.

Graficul nr. 2

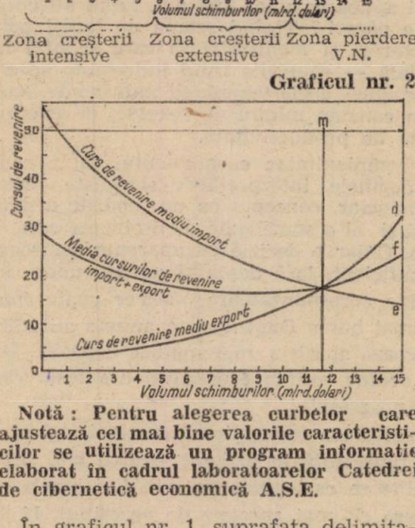

Notă: Pentru alegerea curbelor care ajustează cel mai bine valorile caracteristicilor se utilizează un program informatic elaborat în cadrul laboratoarelor Catedrei de cibernetică economică A.S.E.

În graficul nr. 1, suprafața delimitată de curba „a" a cursurilor de revenire la export și axa x-ilor corespunde valorii totale interne a mărfurilor exportate, exprimate în lei, iar suprafața delimitată de curba „b" (a cursurilor de revenire la import) și axa x-ilor corespunde valorii totale interne a mărfurilor importate. Deși balanța import-export se presupune a fi echilibrată (condiție imperativă a autogestiunii), vom vedea că nu pentru orice volum al dezvoltării schimburilor (exporturile/importurile exprimate în valută) reprezentat pe axa x-ilor, se înregistrează de la sine o echilibrare a plăților și încasărilor interne în lei (încasări ale întreprinderilor care livrează mărfuri la export și plăți ale beneficiarilor de import), dată fiind variația cursurilor de revenire de la o operațiune la alta.

Ecartul între încasările și plățile în lei din activitatea de comerț exterior desemnează tocmai **cîștigul net** sau **pierderea netă** pentru economia națională, ramura sau unitatea economică repectivă reieșită din schimburile sale externe. În spiritul noului mecanism economic, principala sarcină a autoconducerii financiar-valutare este de a asigura un cîștig cît mai mare pentru economia națională, pe seama unei eficiente participări la diviziunea internațională a muncii.

Această noțiune de mare generalitate se regăsește practic într-o serie de particularități ale producției de export, ale aparatului de comercializare, ale poziției țării față de resursele de materii prime și energie, ale stadiului promovării progresului tehnic.

Ceea ce evidențiază reprezentarea grafică (fig. 1) este faptul că în dezvoltarea schimburilor intervin unele momente de semnificație economică majoră, ce pot și trebuie să fie cunoscute și utilizate în stabilirea strategiei de comerț exterior, atît microeconomică cît și macroeconomică, pe țări, zone sau relații. Este, practic, vorba de un **indicator calitativ al schimburilor**, fără cunoașterea căruia s-ar face „comerț de dragul comerțului".

Astfel, punctul de intersecție „M" al curbelor „a" și „b" indică volumul schimburilor și cursul de revenire al tranzacțiilor de export și import care asigură, în condițiile unei balanțe comerciale echilibrate, un cîștig maxim pe seama transformării avantajelor comparative deținute de exportator și raționalității importurilor.

Punctului „M" îi corespunde, pe curba „c" a efectului dezvoltării schimburilor (cîștigul net în lei din comerț exterior), un punct de maxim, după care creșterea volumului schimburilor nu duce decît la reducerea eficienței (a cîștigului net în lei), marcînd astfel limita creșterii intensive.

Dacă se face abstracție de evoluția după o legitate statistică a rezultatelor economice din activitatea de comerț exterior și se continuă dezvoltarea schimburilor, intrînd în zonele tot mai nefavorabile ale comerțului internațional (piețele, prețurile cele mai puțin avantajoase) se tinde către un nivel minim — cîștig zero — din activitatea de comerț exterior, nivel determinat prin intersecția curbelor „d" și „e" ale cursurilor de revenire medii la export și, respectiv, import (graficul nr. 2). Este vorba de **limita creșterii extensive a comerțului exterior**, după care dezvoltarea schimburilor duce la transformarea pierderii relative în pierdere absolută — scurgere de venit național.

Îmbunătățirea utilizării factorilor de producție în unitățile specializate de export prin reducerea prețului complet de export duce la aplatizarea curbei „a" a cursurilor de revenire la export, ceea ce implică o deplasare pozitivă pe axa „x"-ilor a volumului optim al schimburilor și, respectiv, a volumului cîștigului net. Avînd în vedere dezvoltarea interdependentă a economiei mondiale, optimul economiei naționale presupune și un volum optim al schimburilor. Un volum redus al schimburilor înseamnă utilizarea incompletă a surselor de creștere economică, în timp ce extinderea peste posibilitățile reale ale momentului poate avea drept consecință o pierdere netă de venit național. Cursul comercial unic poate indica, în măsura în care este judicios utilizat, atît volumul optim al schimburilor cît și pragul peste care extinderea acestora se traduce în pierdere netă de venit național. Acest sistem de analiză rămîne valabil în ceea ce privește concluziile și în cazul în care modificăm premisa luată, a unei balanțe neechilibrate. În cazul înregistrării unui deficit în balanța comercială, acesta va fi mai mic dacă volumul exportului nu intră în zona pierderii absolute și, invers, în cazul balanței excedentare, excedentul balanței comerciale va fi mai mare dacă exportul nu depășește punctul cîștigului zero.

Cursul comercial unic este un indicator de importanță majoră pentru reglarea atît cantitativă cît și structurală calitativă a schimburilor comerciale externe, în măsura în care se calculează, pe baza unor prețuri interne corect determinate

Exprimînd trendul raportului dintre prețurile interne și cele internaționale, evoluția cursului comercial mediu reflectă implicit nivelul productivității muncii pe produse și grupe de produse, rezervele existente în unele ramuri, întreprinderi, pentru înscrierea la nivelul cheltuielilor medii internaționale de muncă socială pe produs.

În cadrul ședinței de lucru, amintită mai înainte, secretarul general al partidului arăta că **„trebuie ca pe baza bunei organizări, a mecanizării, automatizării și introducerii electronicii și microelectronicii în conducerea proceselor de producție — să asigurăm o creștere mult mai substanțială a productivității muncii sociale. Să nu uităm nici un moment că tocmai în acest domeniu trebuie să obținem o dezvoltare mai rapidă, să demonstrăm superioritatea economiei noastre socialiste asupra economiei capitaliste".** Dezvoltarea intensivă, pe baza unei înalte productivități a producției industriale și agricole, atrage după sine posibilitatea dezvoltării intensive a exporturilor, creșterea eficienței în activitatea de comerț exterior, ca o cerință implicită a noului mecanism economic.

Preocupările pentru mai buna organizare și conducere nu pot să lipsească nici în activitatea de comerț exterior, astfel că perfecționarea instrumentarului de metode de analiză prin utilizarea curentă a indicatorilor noului mecanism economic nu poate avea decît efective pozitive.

În condițiile cînd întreaga economie națională se orientează către dezvoltarea de tip intensiv, trebuie delimitate și pentru activitatea de comerț exterior zonele de dezvoltare de tip intensiv, extensiv sau de pierdere.

Sistemul de analiză și reglare pe baza cursului comercial unic, respectiv a cursului comercial mediu pe produse și grupe de produse, își va dovedi pe deplin valențele și în perspectiva preocupărilor de trecere la convertibilitatea monedei naționale, slujind de pe acum în modul cel mai direct obiectivul de întărire a monedei.

dr. Ovidiu RUJAN

Autogestiunea în întreprinderi

CUNOAȘTERE ȘI ACȚIUNE

Puncte de vedere

ÎNTR-O EPOCĂ în care criza mondială de energie, de materii prime și materiale devine mai pronunțată, revoluția științifică și tehnică capătă aspecte noi, explozia informațională tinde să domine viața cotidiană și întrebări de tipul „ce forme poate îmbrăca viitorul" se aud cu o frecvență tot mai ridicată, cunoașterea, în intimitate, a fenomenelor economice se prezintă nu numai ca un obiectiv, dar și ca un risc. Nicăieri altundeva ca în domeniul economiei, perisabilitatea informației — și în consecință, a efectelor ei — nu se dovedește mai acută.

Tocmai în acest cadru, în procesul complex al formulării și realizării deciziilor, crește rolul informației, pentru și de la cei care lucrează nemijlocit în producție, pentru și de la unitățile economice ; o expresie — o cauză și deopotrivă o consecință — a acestei dinamici o constituie autogestiunea și autoconducerea unităților, sporirea atribuțiilor acestora în condițiile acțiunii noului mecanism economico-financiar.

Nimic mai adevărat decît aserțiunea că proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție face din fiecare membru al societății un purtător al inițiativei economice, un participant direct la opera activă de conducere a întregii vieți economice a țării, la toate nivelurile. Și, tot atît de adevărat este că numai prin bune intenții, această participare nu se realizează decît în plan teoretic. A fi mai critic, mai exigent față de punctele de vedere emise, sau chiar față de propriile puncte de vedere înseamnă cunoaștere. Pentru că a conduce, înseamnă a cunoaște ; proprietarul, producătorul și beneficiarul mijloacelor de producție ale noii societăți nu poate lua parte activă la conducerea și desfășurarea vieții economico-sociale, așa după cum o cere actuala etapă de dezvoltare, fără a cunoaște realitatea, ce trebuie făcut, cum trebuie acționat.

Producătorii, în calitate și de proprietari, trebuie să dobîndească în mod obligatoriu — și să-și lărgească mereu — cunoștințele profesionale, dar și **din** și **în** toate domeniile. Muncitorul cu un nivel mediu de calificare nu-și poate limita necesitățile de pregătire doar la orizontul strict al producției. O dată cu dezvoltarea forțelor de producție, cerințele cresc, devin tot mai ample și nu întotdeauna cantonează în sfera „procurării mijloacelor de subzistență necesare refacerii forței de muncă", după cum arăta Marx, deși citîndu-l în continuare pe clasic, „numai după ce și-au asigurat cele necesare traiului oamenii se pot ocupa cu știința, politica, literatura, arta și alte activități sociale". Tocmai pornind de la asemenea cerințe, în zilele noastre preocupările sînt orientate și către descoperirea propriei naturi umane, a punctelor comune cu cei din jurul nostru. Era televiziunii creează lent, dar constant, norme de comportament judicioase, în care problemele individuale și specifice se îmbină organic cu cele de ordin general. Omul devine din ce în ce mai puțin un simplu consumator de informație, metamorfozîndu-se, într-o măsură crescîndă, într-un subiect animat de necesitatea de a deveni o parte a problemei pe care o tratează informația. La aceasta se adaugă atitudinea critică vis-a-vis de informație : este completă sau incompletă, obiectivă sau neobiectivă, încurajatoare sau nu ? Răspunsurile apar prin simpla referire la alte informații. Iată, deci, contextul în care sporește cererea de participare pentru cele mai largi pături ale societății.

Edificarea unei „voințe generale" nu este la îndemîna oricărei colectivități. Este adevărat, e mai ușor să se formuleze o sarcină decît să fie tradusă în viață, pe de o parte. Pe de altă parte, necesitatea de participare poate dezamăgi uneori, ea putînd deveni, cu fără prea mare greutate, un instrument ineficient. Am învățat — și continuăm să învățăm din experiență — că și în acest domeniu nimic nu trebuie considerat ca fiind absolut. Prin cunoaștere, prin abordarea dialectică a fenomenologiei economice, așa după cum ne îndemna secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vom reuși să diversificăm formele și metodele participării oamenilor muncii la actul conducerii, în însăși cadrul larg democratic al societății noastre ; tocmai pe acest fond se vădesc utile judecățile critice, se elimină tot ceea ce a fost recunoscut ca greșit.

Însuși secretarul general al partidului, atrăgea atenția asupra unor opțiuni care, în timp, s-au dovedit a fi greșite, realizîndu-se necesitatea unei mai bune cunoașteri și folosiri a legilor economice. Dar nu oricum. De cea mai mare însemnătate atît pe planul teoriei, cît și pe cel a participării, este distincția dintre acțiunea reală a legii economice și modul de formulare a legii. Între ele nu trebuie făcută nici o confuzie, după cum nu poate fi confundată dialectica obiectivă cu dialectica subiectivă. Într-adevăr, așa cum se arată într-o interesantă lucrare*), în mod firesc formularea științifică a unei legi presupune reflectarea acțiunii reale a legii independentă de voința oamenilor, dar tocmai pentru că legea științifică nu este decît o reflectare esențializată a realității, formularea ei nu poate fi decît aproximativă, deschisă și mereu perfecționabilă. Cu alte cuvinte, formularea legii științifice este dependentă de gradul de surprindere a realității, precizia reflectării mărindu-se odată cu progresul cunoașterii. Istoria generală a științei economice arată că acest lucru este valabil nu numai pentru științele economice și sociale, ci și pentru toate celelalte discipline.

■

SPRIJINIȚI pe aceste convingeri, putem fi de acord că înțelegerea, analiza și interpretarea fenomenelor, a realității economice, deschise specialiștilor, maselor largi de oameni ai muncii, bazate indiscutabil pe o bogată literatură economică, pe dezbateri largi și fructuoase sînt nu doar necesare, ci și posibile. Neîndoielnic, și pînă în prezent fenomenul economic a stat mereu în atenția oamenilor muncii, în publicațiile românești sînt amplu găzduite opiniile specialiștilor, ale tuturor producătorilor de bunuri materiale. Este, acest lucru, firescul unei societăți umaniste. Numai că, în condițiile amintite, complexe și dificile ale prezentului, interpretarea fenomenelor și proceselor economice se vrea — se impune să fie — de natură superioară, calitativ nouă. De ce nu am îmbogăți corespunzător, așa cum ne îndeamnă tovarășul Nicolae Ceaușescu, dialogul între noi, economiști, ingineri, cercetători și oameni ai muncii de pe ogoare, din întreprinderi sau instituții de proiectări etc. ? De ce n-am fi mai revoluționari cu noi înșine, de ce nu ne-am angaja la formularea și aplicarea unor idei noi, luînd atitudine critică față de propriile păreri ? Ținînd seama de însăși perioada de ample restructurări și modificări în care se află întreaga economie mondială — căutările fiind îndreptate spre a găsi acel sistem de a produce, acele tehnologii industriale, agricole etc., prezentînd un consum minim de resurse, de energie, și un maxim randament de productivitate.

Niciodată ca acum complexitatea economicului nu a compromis schematismul, dogmele, interpretările simpliste. Noul mecanism economico-financiar, conceput ca un mod de a gîndi și vedea lucrurile ridică și el o sumedenie de probleme care, în timp, își cer rezolvarea. Chiar o decizie cu aparențe riguroase, dar nefundamentată suficient, lasă deschisă portița unor interpretări nu întotdeauna corespunzătoare, ceea ce poate compromite intențiile cele mai bune. După cum o anume atitudine față de realități proliferează apariția unor metode depășite. Din necesitate, nicicînd ca acuma, știința economică n-a fost vreodată chemată în slujba progresului.

Considerăm că autogestiunea economico-financiară, autoconducerea muncitorească reprezintă în prezent, pentru noi, sistemul în măsură să fertilizeze eșaloanele puterii decizionale, să aducă actul de conducere cît mai aproape de necesități. Hotărîrile luate de conducerea partidului nostru relevă, o dată mai mult, generoasele resurse de afirmare ale oamenilor muncii ; dar, se impune ca aceste resurse să fie scoase în mai mare măsură la suprafață, prin toate căile posibile, în primul rînd cele relevate pe fondul legislației în vigoare.

În condițiile epocii actuale, de planetarism și simultaneitate a informațiilor, gîndirea își propune să soluționeze problemele

*) Mecanismul acțiunii legilor economice în socialism, Studii, Ed. politică, Buc., 1980, p. 11—12.

nu declarativ, ci apelînd la un complex instrumentar științific, la cunoaștere, rigurozitate, interpretări realiste. Autogestiunea este concepută ca practica unei largi și veritabile democrații. Iată, deci, un nou mod de a vedea lucrurile, o invitație spre o hermeneutică descentralizată, văzută și afișată din unghiul de vedere al bazei, ceea ce antrenează, deopotrivă, inițiativa, opinia, munca și răspunderea.

■

DEFININDU-SE ca exercitarea colectivă a puterii, autogestiunea nu este numai expresia unei aspirații sociale, ci și aceea a condițiilor concrete ale progresului către o putere colectivă. Autogestiunea face să sporească inițiativele și angajarea maselor numai dacă se înlătură schematismul administrativ, tendințele unor unități de a obține avantaje economice nejustificate, respectîndu-se, la toate nivelurile și eșaloanele, interesul social. Nici o forță mediatorie nu dăruie dreptul și libertatea ca autoconducerea, pentru că necesitățile nu pot fi dezlipite de răspunderi așa după cum drepturile nu pot fi enunțate fără îndatoriri. Autoconducerea socialistă poate fi, în consecință, definită ca o mișcare revoluționară a clasei muncitoare, țărănimii, a intelectualității îndreptată spre transformarea societății.

Recentul program întocmit și aplicat din indicația și cu contribuția personală a tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind noua revoluție agrară, este în măsură să evidențieze imensele resurse existente și încă nevalorificate deplin, din acest sector de bază al economiei naționale. S-au revăzut tezele agrare enunțate cu ani în urmă, fundamentîndu-se o nouă politică agrară, la alte dimensiuni și de alt randament. Înfăptuirea acestei politici implică o mobilizare deplină a eforturilor, o angajare fermă din partea tuturor celor angrenați în procesul complex, amplu, de dezvoltare a agriculturii românești.

Acțiunea legii dezvoltării planice proporționale, atunci cînd ține seama, în mod obiectiv, de nevoia socială — în structura, volumul și dinamica ei, permite asigurarea unei ierarhizări a satisfacerii nevoilor în concordanță cu țelul fundamental al societății noastre socialiste : ridicarea continuă a bunăstării întregului popor. Dacă însă uneori prevederile elaborate la nivel de centrală, întreprindere, minister nu se întemeiază pe cunoașterea îndeajuns a nevoilor societății, pe studierea cererii pieței interne și externe, pe posibila acțiune a factorilor economici, ele prezintă riscul de a ajunge în dezacord cu realitatea. Este un proces de natură să diminueze însăși eficiența activităților, satisfacerea nevoii de consum a populației.

■

CÎT DE BINE vom reuși să sporim eficiența unei activități este, de la sine înțeles, că se află pe deplin în puterea colectivelor de oameni ai muncii. Ceea ce caracterizează în acest sens și în mod deosebit ultima perioadă, sînt măsurile inițiate de secretarul general al partidului, pe fondul acțiunii noului mecanism economico-financiar, vizînd creșterea gradului de cointeresare materială a producătorilor, din industrie, din agricultură, din întreaga economie. Cele trei categorii fundamentale de stimulente materiale, (cointeresarea generală, de grup și personală) se află într-o indisolubilă unitate și interacțiune. De aici necesitatea de a fi folosite corelat, armonios, pentru că omiterea, subevaluarea sau supraevaluarea uneia sau alteia dintre aceste categorii nu poate decît să prejudicieze economia. Cunoașterea și mînuirea echilibrată a acestor stimulente contribuie la armonizarea cît mai deplină a intereselor generale, de grup și personale în societatea noastră socialistă.

Există opinii potrivit cărora, în condițiile socialismului, cînd cu toții sîntem și proprietari, producători și beneficiari, a acorda atenție cointeresării materiale înseamnă a minimaliza rolul conștiinței noi, de tip superior celei din orînduirile unde scopul producției este obținerea unei plusvalori cît mai mari. Atîta vreme cît repartiția se face, așa după cum arătam, după muncă, veniturile trebuie să crească în mod corespunzător cu rezultatele muncii, ceea ce determină implicit creșterea avuției naționale. Însăși legea economică fundamentală a socialismului impune satisfacerea necesităților materiale și spirituale mereu crescînde, ale tuturor membrilor societății socialiste. Tocmai în acest spirit, al sporirii bunăstării pe baza progreselor înregistrate în dezvoltarea economiei, al amplificării veniturilor și cîștigurilor pentru cei care lucrează mai bine, au fost elaborate măsurile de creștere a retribuției, de sporire a veniturilor țărănimii. O muncă mai intensă, în fabrici și uzine, în C.A.P.-uri, pe loturile personale, în institutele de cercetări și proiectări trebuie în mod firesc să aducă venituri mai ridicate.

În această lumină este necesar să sporească și aprecierea socială a muncii agricole, astfel încît veniturile țărănimii să corespundă muncii depuse, rezultatelor obținute. Noile reglementări în domeniu, sub auspiciile cărora am intrat în cel de-al doilea an al cincinalului, vor transpune mai bine în viață acest lucru. Sistemul autogestiunii, autoconducerii trebuie să prindă viață mai în adîncime în agricultura noastră socialistă. Prin cointeresare trebuie să se creeze o legătură mai strînsă între eficiența cu care sînt gospodărite fondurile de producție și veniturile individuale ale țăranilor gospodari. Astfel s-ar realiza nu numai o dezvoltare puternică, ci și diversificată a fiecărei gospodării. În agricultură, mai mult ca în oricare alte ramuri economice, dependența de factorii naturali se resimte puternic ; și din acest motiv la toate nivelele producției trebuie întreprinse măsurile necesare pentru ca toți ceilalți factori de producție să contribuie la sporirea siguranței acesteia.

■

LĂRGIREA sferei de activitate a unităților agricole înseamnă creșterea posibilității desfășurării unor diverse alte activități ca : exploatarea și prelucrarea unor materii prime aflate la îndemînă, care nu necesită mijloace prea complicate sau forță de muncă de înaltă calificare ; construcții, prestări de servicii, comerciale etc. Acest lucru este deja materializat în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste din agricultura noastră. O extindere a unor astfel de activități ar ajuta la o mai bună folosire a capacităților agricole existente, la creșterea gradului de ocupare a forței de muncă aflată periodic la dispoziție sau a celei eliberate în urma modernizării producției. Pe această cale se asigură, deopotrivă, premise însemnate pentru satisfacerea diferitelor nevoi ale întreprinderilor sau instituțiilor din imediata apropiere a satelor și, nu în ultimul rînd, pentru împlinirea unor necesități ale populației. În final, se asigură creșterea veniturilor personale ale locuitorilor satelor.

Structura unităților economice agricole este necesar să fie mai mult în concordanță cu dezvoltarea actuală a forțelor de producție. Pe lîngă marile întreprinderi agricole — C.U.A.S.C.-uri puternice, în stare să rezolve sarcini mai ample —, cooperativele de mărime mijlocie sau micile cooperative de producție trebuie să-și mărească gradul de flexibilitate, să fie capabile să se adapteze mai bine, mai eficient cerințelor beneficiarilor, consumatorilor. Asemenea mici cooperative, construite pe modelul unităților de mică industrie ar preveni, totodată, concentrările exagerate de mijloace materiale și bănești în unitățile mamut, mari consumatoare de materii prime și materiale, cu cheltuieli generale ridicate. Prin creșterea atribuțiilor lor, prin realizarea unui mod de conducere suplu, apt să pună mai bine în valoare inițiativa și priceperea din unitățile agricole — în fapt atribute esențiale ale autogestiunii economico-financiare — unitățile economice din agricultură vor contribui mai mult la creșterea puternică a producției, la valorificarea superioară a potențialului lor material și uman.

Un rol important — după cum reiese din hotărîrile de partid și de stat recente — îl vor avea în continuare gospodăriile individuale ale locuitorilor satelor. Avantajele gospodăriilor individuale, dincolo de realizarea autoaprovizionării, decurg și din faptul că, pe lîngă creșterea rapidă a producției, ele permit accentuarea diviziunii sociale a muncii. Producția cerealieră mecanizată revenind, în bună măsură, marilor unități agricole, gospodăriile individuale dobîndesc atribuții — și deci și răspunderi — mai mari în ce privește cultivarea legumelor și a fructelor, precum și creșterea animalelor — ceea ce necesită un volum mare și diversificat de muncă. Punerea în valoare a posibilităților acestor gospodării este menită să contribuie la creșterea livrărilor de produse agricole și ca urmare, la completarea veniturilor țăranilor.

Rod al suflului înnoitor imprimat dezvoltării noastre de gîndirea și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, conceperea și aplicarea noului mecanism economico-financiar, măsurile întreprinse pentru creșterea rolului unor pîrghii și stimulente, se constituie drept premise hotărîtoare ale progresului economico-social al țării ; într-o etapă ce are drept obiectiv fundamental o nouă calitate în perimetrul întregii activități.

Vasile BARBU

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Exigențe ale sporirii accentuate a producției de cărbune

IN ETAPA ACTUALĂ, mai mult ca oricînd, o importanță deosebită se acordă dezvoltării bazei energetice, valorificării ei superioare și raționale, asigurării în viitorul apropiat a independenței energetice a țării noastre. Realizarea integrală a tuturor obiectivelor prevăzute pentru acest an, multe din ele sporite față de cele din 1981 (dublarea rezervelor de țiței în comparație cu extracția anuală programată, iar la gaze naturale, huilă, lignit rezervele ce urmează a fi puse în evidență vor trebui să compenseze integral pe cele consumate prin producție), impune mobilizarea inițiativei și energiei creatoare a tuturor factorilor implicați, de la ministere și centrale economice, pînă la fiecare întreprindere în parte.

Creșterea randamentului utilajelor și instalațiilor complexe

ÎN ANUL 1982 o atenție deosebită se acordă sporirii producției de cărbune, care va trebui să atingă un nivel de cel puțin 44 milioane tone, creșteri însemnate fiind prevăzute la lignit. La ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 18 martie a.c. a fost subliniată din nou necesitatea sporirii accentuate a producției de cărbune indigen, insistîndu-se asupra sarcinilor deosebit de importante ce revin industriei miniere pentru acoperirea nevoilor crescînde de cărbune ale termocentralelor și ale industriei metalurgice.

Pentru asigurarea condițiilor de realizare a sarcinilor, încă din anul 1981 Ministerul Minelor, combinatele miniere, au trecut hotărît la aplicarea unor ample programe de măsuri, care să conducă la lichidarea neajunsurilor care mai persistă în desfășurarea activității, la organizarea mai bună a producției, introducerea progresului tehnic, creșterea productivității muncii etc., cu efecte directe asupra nivelului eficienței economice. Principala direcție de acțiune o constituie **îmbunătățirea substanțială a condițiilor de utilizare a dotării tehnice din exploatările miniere.**

În ultimii ani s-au depus eforturi însemnate pentru mecanizarea lucrărilor miniere, pentru modernizarea tehnologiilor de deschidere, pregătire și extracție a straturilor de cărbune, unitățile fiind dotate cu utilaje de mare productivitate și complexitate tehnică din producția internă și din import. În prezent, ele dispun de peste 270 combine de înaintare pentru săparea galeriilor miniere și de tot atîtea combine de abataj, în cea mai mare parte reprezentînd complexe mecanizate, de 30 excavatoare cu rotor pentru carierele de lignit, de un număr însemnat de instalații de haldare, transportoare etc.

Deși s-au făcut eforturi deosebite pentru dotarea întreprinderilor miniere cu utilaje și instalații moderne, de înalt randament, totuși gradul de folosire al acestora lasă încă de dorit. Astfel, la combinele de abataj fondul de timp disponibil de lucru a fost utilizat în 1981 numai circa 82%, iar la combinele de înaintare acest indice a fost și mai scăzut (circa 80%), în condițiile în care aceste realizări se situează sub cele din 1980. Aceeași situație se remarcă și în privința indicilor de utilizare intensivă. Astfel, productivitatea medie orară la combine de înaintare a scăzut de la 2,29 m^3 în 1980 la circa 2,0 m^3 în 1981, iar în cazul combinelor de abataj de la 36 tone/h la 33 t/h. Nu putem trece cu vederea nici faptul că la excavatoarele cu rotor — utilaj ce valorează în medie 150—200 milioane lei bucata — iar linia tehnologică completă a unui astfel de excavator înglobează 600—800 milioane lei — nu s-a utilizat nici jumătate din timpul disponibil de lucru, în condițiile în care producția pierdută într-o oră de nefuncționare la un singur excavator reprezintă 600—700 tone lignit.

Îmbunătățirea utilizării fondului de timp cu numai 1 la sută la această categorie de utilaje ar asigura, de exemplu, o producție suplimentară de 300—400 mii tone lignit/an.

Pornind tocmai de la această stare de lucruri, în programele de măsuri în sprijinul realizării sarcinilor de plan pe 1982, s-au prevăzut, în primul rînd, modalitățile concrete pentru intensificarea lucrărilor de decopertare și de investiții, urgentarea montării utilajelor tehnologice, utilizarea mai deplină a mijloacelor tehnice din dotare, introducerea de tehnologii de lucru înaintate, în subteran și în cariere întărirea disciplinei în muncă etc. Ca urmare a transpunerii în viață a multora din măsurile preconizate, **producția de cărbune a crescut în luna februarie a.c., ceea ce a și permis sporirea livrărilor zilnice către termocentralele electrice de la 65 mii t/zi în trim. IV 1981 la circa 90 mii t/zi în februarie acest an.**

Totuși, pe total sector, producția de cărbune net pe primele două luni și jumătate ale anului 1982 s-a situat sub prevederi cu circa 400 mii tone. Rezultatul cel mai nefavorabil și care determină situarea sub plan pe ansamblul extracției de cărbune, este înregistrat de C.M. Rovinari, unde toate unitățile componente (I.M. Rovinari cu 124,6 mii tone, I.M. Roșia-Pește-ana cu peste 165 mii tone și I.M. Urdari — circa 93 mii tone) s-au situat sub sarcinile prevăzute. Această situație se datorește, în principal, nepregătirii încă din anul trecut a fronturilor de lucru din cariere cu rezervă activă corespunzătoare planului de producție, neutilizării la capacitatea prevăzută a mijloacelor tehnice din dotare, precum și timpului nefavorabil pe perioade mai lungi (temperaturi foarte scăzute în lunile de iarnă), care a provocat frecvente ruperi ale covoarelor de cauciuc de la transportoarele de mare capacitate.

Aruncînd o privire critică asupra cauzelor care au condus la folosirea incompletă a timpului de lucru, remarcăm **ponderea covîrșitoare a staginărilor și reparațiilor accidentale** datorate defecțiunilor mecanice și electrice, fie la excavatorul propriu-zis, fie la rețeaua de transportoare, precum și a opririlor tehnologice neprevăzute. De aici se desprinde în mod firesc, ca primă măsură de îmbunătățire a utilizării liniilor tehnologice în carierele de lignit, **necesitatea întăririi echipelor de exploatare și întreținere** a acestor utilaje **cu cadre de calificare corespunzătoare** — formate în cadrul ministerului, combinatului minier sau la locul de muncă — care, prin pregătirea lor, să asigure, conducerea, manevrarea instalațiilor, potrivit condițiilor concrete de lucru și caracteristicilor straturilor de rocă sau de cărbune. Aceeași importanță o are și **efectuarea sistematică și corectă a tuturor lucrărilor de întreținere, revizie și reparație, riguros încadrate în grafice de lucru, susținute cu o bază materială corespunzătoare de piese de schimb și materiale,** asortate la nevoile curente și depozitate în apropierea locurilor de muncă, pentru evitarea staginărilor suplimentare ale utilajelor în așteptarea mijloacelor necesare efectuării reparațiilor. În acest domeniu se impune un sprijin mai substanțial și din partea furnizorilor de piese de schimb (unități al ministerelor constructoare de mașini) și de materiale, îndeosebi covoare de cauciuc pentru transportoare cu bandă și soluții de vulcanizare a covoarelor, la care se înregistrează în mod sistematic restanțe de 15—25% față de cantitățile contractate.

În același timp, este necesar ca și unitățile Ministerului Minelor să depună eforturi sporite pentru creșterea volumului de piese de schimb din fabricația proprie, pentru asimilarea de noi repere necesare sectorului extractiv, acordînd atenție prioritară acelor

piese care sînt deficitare și care se procură pe piețele externe pe devize libere, astfel ca în acest an producția de piese de schimb să crească față de 1980 cu circa 50%, diminuînd totodată efortul valutar cu 50—60%. Paralel cu creșterea volumului de piese de schimb, este absolut necesară concentrarea eforturilor și spre organizarea mai bună a procesului de recuperare și recondiționare a unor piese, asigurîndu-se astfel un volum suplimentar de piese de schimb cu cheltuieli materiale și de muncă minime.

Pregătirea fronturilor de lucru

CREȘTEREA producției de cărbune și sporirea eficienței activității miniere se află într-o nemijlocită legătură cu îmbunătățirea conducerii și organizării tehnice a lucrărilor. În acest sens, se impune luarea unor măsuri încă din faza de deschidere și pregătire a carierelor și abatajelor pentru executarea tuturor lucrărilor auxiliare (rețele de drenare a apelor pluviale și freatice, căi de acces și de transport, rețele de alimentare cu apă și energie, platforme de lucru etc.); la prima vedere aceste lucrări par mai puțin importante și, pe motivul scurtării termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități și al realizării de economii sînt supuse cu multă ușurință unor simplificări, amînări sau soluții provizorii. Aceste „soluții" se răzbună însă uneori în timpul exploatării, provocînd pierderi incomparabile cu „cîștigul" realizat în faza de execuție.

Sînt destul de frecvente cazurile de împotmolire, blocare în noroi și apă a utilajelor de excavare și transport, întreruperi în alimentarea fronturilor de lucru cu apă și energie electrică sau pneumatică, deteriorări de utilaje, manevre prelungite etc. Acestea, precum și altele, au implicații directe asupra calității cărbunelui extras și livrat consumatorilor. Astfel, datorită conținutului ridicat de rocă în cărbune, termocentralele pierd zilnic importante capacități de producție de energie electrică și termică. Merită să fie arătat că reducerile de putere electrică în termocentralele pe cărbune însumează 700—800 MW, echivalent cu o producție anuală de circa 3 miliarde kWh energie electrică. Este doar un exemplu care ilustrează efectele nedorite pe care organizarea deficitară a producției le transmite, asupra calității materiilor prime, asupra gradului de folosire a utilajelor și instalațiilor și, în final, asupra producției întreprinderilor beneficiare.

Mai mult decît atît, sînt cazuri în care nu se urmărește îndeaproape realizarea **unei concordanțe între tipurile de utilaje folosite și condițiile geologico-miniere concrete din fiecare mină** (grosimea și înclinarea straturilor, duritatea rocilor, caracteristici tectonice etc.), ceea ce determină, pe lîngă o reducere a producției posibil de realizat și o diminuare a eficienței economice scontate. Pentru 1982 se prevede ca pe baza corelării mai bune a producției cu tipurile de utilaje în exploatare, indicii de utilizare extensivă și intensivă să crească cu 10—20% față de 1981 la combine, iar la excavatoarele cu rotor utilizarea fondului de timp disponibil să ajungă în medie la 60% (față de 49% realizat în 1981). La unele excavatoare este necesară chiar creșterea gradului de utilizare în timp și a capacităților orare medii cu peste 50% (în carierele Gîrla, Tismana, Rovinari Est, Lupoaia).

Alături de acestea, se impune și **o mai mare operativitate în realizarea la termen și punerea în exploatare a noilor capacități prevăzute pentru acest an,** cum sînt cele de huilă de la exploatările Petrila-Sud și Cîmpul lui Neag din Valea-Jiului, cele din carierele Pești, Tismana, Jilț Sud, Roșia de Jiu, Rovinari Est, minele Urdari, Tehomir din bazinul carbonifer Oltenia și Horezu-Vîlcea etc, care la un loc trebuie să asigure un spor de producție de 3—4 milioane tone cărbune. În acest scop, se impune **accelerarea lucrărilor de deschidere și pregătire în subteran și de descopertare în cariere,** astfel ca volumul de rocă excavată în 1982 să depășească descoperta realizată în 1981 cu peste 55%, reprezentînd o cantitate suplimentară de rocă excavată și transportată la haldă de circa 30 milioane mc. Pentru realizarea impresionantului volum de excavații trebuie urgentate lucrările de asamblare a celor 6 noi excavatoare cu rotor, aflate pe platformele de montaj în carierele din Oltenia. Un rol important în această acțiune revine și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, furnizorul principal, prin urgentarea execuției și livrării subansamblelor și pieselor restante, încadrarea în graficele de lucrări convenite cu beneficiarul și respectarea ordinei de livrări în concordanță cu ordinea de montaj.

Obiective prioritare, direcții de acțiune

PENTRU creșterea producției de cărbune la nivelul stabilit și recuperarea pînă la sfîrșitul anului a restanțelor înregistrate pe primele 2 luni, ca și pentru accelerarea ritmului de extracție și livrare se are în vedere :

1 Suplimentarea forței de muncă necesare cu peste 11 mii oameni pînă în iunie anul curent. Paralel cu aceasta vor trebui asigurate spațiile de cazare și masă, dotarea cu utilaje corespunzătoare, în special la C.M. Rovinari și Motru, care vor absorbi circa 85% din totalul forței de muncă suplimentare distribuite pentru : completarea formațiilor de lucru existente, asigurîndu-se astfel funcționarea tuturor liniilor tehnologice de excavare și transport a sterilului din descopertă și a lignitului din cariere, în regim de lucru continuu ; completarea formațiilor existente și constituirea de noi formații în abataje, la lucrările de deschidere și pregătire și în alte lucrări în subteran.

2 Creșterea gradului de folosire a utilajelor tehnologice prin : ● asigurarea de către întreprinderile miniere a măsurilor necesare pentru creșterea timpului de funcționare a celor din carierele de lignit de la Rovinari si Motru, la 65% din timpul disponibil față de 60% cît este prevăzut în plan (și 47,6% realizat în 1981). Pentru aceasta va trebui să se asigure plasarea sistematică la toate liniile tehnologice din carierele de lignit a personalului muncitor stabilit prin normativele aprobate de ministere, ca și redistribuirea personalului tehnic de coordonare necesar funcționării corespunzătoare a utilajelor în program de lucru continuu ; ● amenajarea neîntîrziată și menținerea în condiții bune a drumurilor de acces la utilajele mari și la transportoare, în principal a drumurilor magistrale de la C.M. Rovinari și Motru ; ● pregătirea personalului necesar pentru liniile tehnologice care urmează a fi puse în funcțiune în acest an, astfel încît acesta să poată fi repartizat la punctele de lucru de pe utilaje, odată cu începerea marșului pe platformele de montaj sau a efectuării probelor tehnologice la transportoarele de mare capacitate.

3 Îmbunătățirea funcționării transportoarelor cu bandă de mare capacitate prin : sporirea calității covoarelor de cauciuc și livrarea ritmică de către întreprinderile chimice a necesarului de covoare de cauciuc cu inserție textilă și corzi de oțel, de material plastic și soluție de lipit și înlocuirea acelor covoare uzate care nu mai prezintă siguranță în funcționare, asigurarea livrării eșalonate de către ministerele constructoare de mașini, începînd cu trim. II, a circa 30 prese pentru vulcanizarea benzilor de cauciuc de la transportoarele de mare capacitate, pe baza prototipului omologat recent.

4 Executarea reparației utilajelor tehnologice la termenele stabilite prin grafice și remedierea operativă a defecțiunilor accidentale. Pentru aceste operațiuni este necesar ca : ● Centrala industrială de utilaj petrolier și minier să întreprindă măsurile adecvate introducerii imediate în fabricație a pieselor de schimb și subansamblelor, pe baza comenzilor transmise de către C.M. Rovinari și Motru ; ● Ministerul Minelor și C.M. Rovinari și Motru, cu sprijinul C.I.U.P.M. Ploiești, să asigure neîntîrziat realizarea întocmai a programului de activare a complexelor mecanizate de abataj existente în parc, astfel încît în acest an să fie puse în funcțiune 13 complexe de abataj (4 la C.M. Rovinari și 9 la C.M. Motru).

5 Îmbunătățirea calității cărbunelui livrat. Aceasta cere din partea întreprinderilor miniere perfecționarea tehnologiilor de lucru din cariere și subteran, în vederea reducerii conținutului de steril în cărbunele extras și pentru realizarea instalațiilor de sortare-claubare la toate minele. În acest sens trebuie să se asigure construirea și punerea în funcțiune cît mai curînd posibil a celor 4 instalații de presfărîmare a cărbunelui și eliminarea corpurilor străine la carierele din bazinul Gorj, menținerea în stare de funcțiune a concasoarelor de cărbune de pe excavatoarele cu rotor în scopul eliminării supragranulației la cărbunele livrat ca și executarea tuturor lucrărilor de asecare și drenare a apelor în cariere, astfel încît descopertarea și curățirea sterilului de pe acoperișul stratelor de cărbune să se poată desfășura în cele mai bune condițiuni.

H. PINCAS
Z. CSIK
Gh. DRĂGHICI

LIVRAREA RITMICĂ A MATERIALELOR PE ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII

— Cimentul, o problemă importantă în aprovizionare —

ÎNTRE PROBLEMELE MAJORE care condiționează ritmul de desfășurare a activității pe șantierele de construcții-montaj, se numără și aprovizionarea ritmică — cantitativă, calitativă și la termenele contractuale — cu diferite materii prime și materiale. Oricît de bine poate fi organizată activitatea pe un șantier de construcții, dacă aprovizionarea cu un produs sau altul nu este făcută la timp, apar dereglări, deseori cu consecințe negative asupra respectării termenelor de dare în funcțiune, asupra costurilor etc. În nr. 12 al Revistei economice, în articolul intitulat „Noile capacități de producție — în funcțiune la termenele planificate", sînt arătate concret asemenea cazuri. Sînt relevate, de pildă, consecințele nesosirii pe șantiere la termen a cantităților solicitate de ciment și prefabricate. În cele ce urmează prezentăm o analiză în legătură cu aceste aspecte.

Activitatea desfășurată în anul trecut de către unitățile Centralei cimentului evidențiază faptul că, deși pe ansamblu rezultatele sînt superioare față de perioadele anterioare, totuși sarcina de plan nu a fost în întregime realizată. La principalul sortiment — cimentul — planul a fost îndeplinit numai în proporție de 96,9%. Cu toate depășirile înregistrate la celelalte produse (103% la plăci de azbociment, 104,6% la tuburi azbociment, 101% la var etc.), nu s-a putut compensa, cum era și firesc, nerealizarea de 3,1% la ciment. Aceasta a făcut ca, în anul trecut și, în special, în al doilea semestru, să se resimtă o lipsă de ciment pe șantierele de construcții, cu implicații directe asupra derulării normale, ritmice a activității. Cum a fost posibil ca prevederile de plan la producția de ciment să nu fie realizate în întregime, ce s-a întreprins concret pentru recuperarea restanțelor ?

Corelarea producției cu cerințele

DIN CAPUL LOCULUI trebuie subliniat că, în special în prima parte a anului trecut, a existat o preocupare mai mare din partea centralei pentru îmbunătățirea calitativă a muncii în cadrul fiecărei întreprinderi. Au fost organizate analize și schimburi de experiență, s-au inițiat și stabilit o serie de măsuri diferențiate, în funcție de condițiile concrete din întreprinderi, și care au vizat în general : consolidarea activității la noile combinate (Hoghiz, Deva, Taşca, cu linii de 3 000 t/zi), reducerea consumurilor de combustibil și energie prin acțiunea cumulată de creștere a productivității muncii pe liniile de preparare uscată a cimentului și experimentarea arderii fracționate și pe cărbuni, îmbunătățirea activității de întreținere și reparații a utilajelor și liniilor tehnologice prin realizarea unui volum sporit de piese de schimb etc.

Din păcate, o serie de neajunsuri legate direct de munca de zi cu zi a unităților nu au fost înlăturate la vreme, ceea ce s-a repercutat negativ asupra nivelului producției obținute în 1981. Este vorba de neutilizarea la capacitatea disponibilă a agregatelor de bază, de stagnările apărute în procesul de producție datorate căderii accidentale a unor instalații, neaprovizionării ritmice cu materii prime, lipsei de energie în anumite perioade de timp etc. Aceste stări de lucruri au avut o înrîurire negativă asupra sincronizării în timp a cererii de ciment cu posibilitățile de producție ale întreprinderilor centralei. În special în semestrul II din 1981 s-a constatat că cererea de ciment a devansat cu mult prevederile de plan (situația fiind inversă în lunile de iarnă), ceea ce a dus la neacoperirea integrală a solicitărilor beneficiarilor.

Deși pe șantiere activitatea este continuă, totuși **cererea de materiale de construcții, inclusiv de ciment, este diferențiată de la o perioadă la alta**, în funcție de o multitudine de factori — de la condițiile naturale și pînă la stadiul fizic al lucrărilor la unul sau altul din obiective. Or, cunoașterea acestei evoluții de către unitățile furnizoare de ciment, asigurarea unei concordanțe corespunzătoare, pe etape, între posibilitățile de producție ale acestora și nevoile șantierelor sînt fundamentale, de ele depinzînd realizarea sortimentelor necesare în cantitățile și la termenul solicitat. Aceasta cu atît mai mult cu cît fiecare întreprindere și colectiv de muncă au răspunderea pentru realizarea producției, gospodărirea rațională a părții din avuția socială primită spre administrare și dezvoltare. Încercările ulterioare de remediere a acestei situații nu au putut contracara efectul negativ înregistrat prin necorelarea, încă de la începutul anului de plan, a producției de ciment cu cererea șantierelor. Aceasta întrucît în contractele perfectate nu s-au prevăzut termene de livrare pe etape, în funcție de solicitările previzibile ale constructorului și ale celorlalți beneficiari, ci doar global pe întregul an.

Pe de altă parte, în unele întreprinderi, s-au mai manifestat serioase carențe în ceea ce privește **respectarea disciplinei tehnologice și de producție.** Au existat cazuri de funcționare a liniilor de fabricație fără unele dispozitive tehnologice și aparate de măsură și control necesare (întreprinderile Hoghiz și Cîmpulung), s-au înregistrat frecvente defecțiuni mecanice, electrice și de zidărie la unele linii tehnologice și utilaje, ca urmare a neasigurării la vreme a reparațiilor corespunzătoare (întreprinderile Deva, Hoghiz) etc. Toate acestea au determinat, pe lîngă degradări ale instalațiilor în funcțiune (virole de cuptor, plăci de răcitor grătar, zidărie refractară etc.), opriri nejustificate ale procesului de fabricație, consumuri exagerate de combustibil și energie și diminuarea considerabilă a producției obținute. De altfel, cele mai mari nerealizări la producția de ciment se înregistrează tocmai la aceste întreprinderi : Hoghiz 24%, Deva 14%, Cîmpulung 7,5%, unde s-a acționat cu multă întîrziere pentru înlăturarea neajunsurilor. Merită relevat de altfel că, în unitățile respective, în loc de acțiuni continue pentru preîntîmpinarea unor greutăți, pentru stoparea neajunsurilor în derularea producției, se caută „vinovați" din afară, așa zise cauze obiective. Acest mod de gîndire în conducerea unor unități se cere grabnic înlăturat, bunul mers al activității impunînd o conducere suplă, eficientă, a proceselor de fabricație.

Pentru a avea o imagine completă a cauzelor care au condus la nerealizarea producției de ciment planificată trebuie să evidențiem și greutățile întîmpinate de unitățile producătoare de ciment în ceea ce privește asigurarea ritmică și de calitate a materiilor prime, în special a calcarului și argilei, precum și a pieselor de schimb. În anul trecut M.I.C.M. și-a onorat doar 38% din angajamentele asumate prin contracte privind piesele de schimb, rămîneri serioase în urmă înregistrîndu-se la role și inele de rulare pentru mori și cuptoare, ciocane de concasor, axe de ventilatoare, suflante, coroane dințate etc. Pentru anul în curs au fost încheiate din vreme cu diverși beneficiari contracte ferme pentru livrarea unor piese de schimb și subansamble. Totodată, pentru a preîntîmpina repetarea situației din anul trecut, unitățile centralei vor executa prin efort propriu o bună parte din piesele de schimb necesare.

Acțiuni complexe în scopul onorării obligațiilor

SARCINILE mobilizatoare prevăzute pentru 1982 au impus întreprinderilor centralei o reevaluare a posibilităților și rezervelor proprii care să permită lichidarea rapidă a neajunsurilor existente, îndeplinirea integrală și chiar depășirea prevederilor de plan. În acest scop au fost elaborate ample programe de măsuri care au vizat, în special, îmbunătățirea laturilor calitative ale activității, sporirea eficienței economice și a producției la toate sortimentele, în special la ciment. Trebuie să subliniem, în mod deosebit, preocupările pentru **creșterea ponderii procesului uscat de elaborare a cimentului pe linii tehnologice de 3 000 t/zi**, care va reprezenta în

B. VASILE
C. BĂRNEA

(Continuare în pag. 16)

Noi orientări în creșterea animalelor (I)

CREȘTEREA ANIMALELOR a fost legată întotdeauna de pămînt. Din vremuri imemoriale, strămoșii noștri au practicat transhumanța la ovine, oscilînd — în funcție de sezon — între „munte" (vara, pe pășune) și „baltă" (iarna, la nutreturi grosiere). Marile cantități de produse secundare de la cereale (paie, iar mai tîrziu — după introducerea culturii porumbului — și cocenii de porumb) erau transformate în lînă, brînză și carne nu prin transportarea lor la mari distanțe, ci prin aducerea oilor (nu cu mijloace de transport costisitoare, ci pe propriile picioare) la locul de producere a acestor furaje. Tot prin valorificarea la locul de producție a pășunilor naturale a fost organizată mai tîrziu și creșterea taurinelor pentru carne. Creșterea cailor — care au constituit principala forță de tracțiune din agricultură — a mărit gradul de „legare" a animalului de pămînt, deoarece a ușurat deplasarea crescătorului spre zonele furajere sezoniere.

Considerată prin prisma restricțiilor actuale, tradiția țărănimii noastre se dovedește o dată mai mult demnă de a fi adîncită, reinterpretată și pusă în valoare.

Cuvîntarea rostită de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 22 ianuarie a.c. a constituit **un moment de cotitură în elaborarea conceptelor privind coordonatele de dezvoltare a creșterii animalelor în țara noastră, în concordanță cu tradițiile țăranului român, cu practica mondială, cu necesitățile și posibilitățile agriculturii românești.**

Limitele tehnologiilor de tip industrial

CARACTERUL revoluționar al coordonatelor de restructurare a gîndirii în organizarea zootehniei din țara noastră este pus în evidență de faptul că ele sînt preconizate într-un moment în care modernizarea agriculturii mondiale a promovat unul din cele mai mari paradoxuri : creșterea animalelor fără asigurarea unei baze furajere proprii, prin crearea de combinate industriale în care furajarea se face numai pe bază de produse primite din afara lor.

Fără îndoială că modelul de producție industrial în creșterea animalelor (îndeosebi porcine și păsări) promovat în țara noastră în ultimii douăzeci de ani, a însemnat un avans tehnic remarcabil în ceea ce privește metodele de creștere, concretizate mai ales în :

— alimentația rațională a animalelor, pe baza unor rații furajere echilibrate, ca rezultat al dezvoltării industriei producătoare de furaje combinate ;

— ameliorarea genetică a animalelor prin încrucișări care au dus la crearea unor tipuri și linii de mare randament, cu un coeficient ridicat de conversiune a furajelor, cu o creștere mai rapidă, mai prolifice, producătoare de carne de calitate superioară ;

— îmbunătățirea asistenței veterinare, mai ales a celei preventive (care a înlocuit-o pe cea curativă, imposibil de aplicat la efectivul mare de animale concentrat în aceeași unitate), prin îmbunătățiri constructive (aerisire, evacuarea dejecțiilor, profilaxie etc.) ;

— organizarea creșterii animalelor în partizi mari („pe bandă"), ceea ce a ușurat procesul tehnologic și a contribuit la creșterea eficienței muncii depuse de îngrijitor ;

— gestionarea mai eficientă a resurselor de producție, care a dus, de regulă, la un cost de producție mai redus în comparație cu sistemul gospodăresc ;

— perfecționarea întregului „lanț alimentar", inclusiv a întreprinderilor aflate în amonte și în aval de combinatul industrial.

Aceste consecințe pozitive nu numai că nu pot fi însă considerate în totalitate ca satisfăcătoare, dar însuși efectul lor pozitiv a fost limitat de insuficiențele proprii sistemului. În general, se poate spune că greutățile care s-au ivit în generalizarea acestui sistem, datorită piedicilor pe care le pune sporirii mai rapide a producției animaliere, arată o dată în plus, cît poate fi de dăunător importul de tehnologii care nu sînt în concordanță cu posibilitățile naționale, cu tradiția chiar a țărănimii noastre.

În primul rînd, sistemul industrial de creștere a animalelor se bazează în exclusivitate pe produse cerealiere, supuse în prealabil unei prelucrări și înnobilări proteice în fabricile de furaje combinate, fapt care a dus concomitent la **creșterea consumurilor de furaje concentrate și a investițiilor** destinate unei întregi industrii producătoare de furaje combinate, la subaprecierea vechilor sisteme de producere a furajelor. Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta la consfătuirea amintită : **„chiar acolo unde am avut, în trecut, experiențe bune, s-au părăsit tehnologiile de furajare respective și s-au adoptat sisteme noi care au dus la creșterea consumurilor cu 50 la sută, chiar la dublarea lor. În mod cu totul inadmisibil, în contradicție cu realitățile din țara noastră și cu practica mondială, Ministerul Agriculturii a neglijat pășunile și fînețele, consumul de furaje grosiere, pretinzînd că nu se poate face zootehnie decît cu furaje concentrate".**

Transportul — uneori pe distanțe mari — al materiei prime (porumb, orz, soia ș.a.) de la locul de producere la locul de prelucrare (fabrica de furaje combinate) și transportul preparatelor la locul de consum, determină cheltuieli mari, care măresc prețul de livrare al furajelor combinate într-o proporție superioară celei în care sînt înnobilate furajele primare pentru a le spori puterea nutritivă. De aceea, diminuarea consumurilor de furaje pe unitatea de produs n-a fost însoțită și de o reducere proporțională a costurilor de producție. Mai mult decît atît, transportul de aprovizionare, prelucrarea materiei prime și transportul de desfacere a furajelor combinate au solicitat însemnate consumuri energetice, fabrica înlocuind în bună măsură energia biologică pe care o degajă orice animal spre a se hrăni.

În al doilea rînd, sistemul de creștere a animalelor „fără pămînt" nu numai că a dus la o ruptură artificială între producția vegetală și cea animală în cadrul exploatărilor agricole, dar el s-a dovedit — firește — un sistem mijlociu, identic de la o zonă de producție la alta, pe cînd regula în agricultură este diversitatea, adică adaptarea sistemelor de producție la condițiile și la resursele locale. Cu timpul, uniformitatea a devenit o piedică în calea valorificării diverselor resurse de producție agricolă nu numai din diferite zone, dar chiar și din cadrul uneia și aceleiași zone, limitînd capacitatea de gestiune a organizatorului procesului de producție, care a devenit dependent de aprovizionarea din afară. Gîndirea inventivă și novatoare a fost deseori înlocuită prin platitudinea funcționarului, animalul fiind privit ca orice alt mijloc de producție neînsuflețit. Lipsa de grijă pentru asigurarea unei baze furajere variate, bogate și corespunzătoare nu numai că a limitat spiritul de inițiativă, dar a încurajat și lipsa de responsabilitate în muncă, deoarece vinovat de toate neajunsurile a devenit cineva din afara întreprinderii.

În același timp, cu toate măsurile profilactice adoptate, concentrarea unor mari efective de animale într-un spațiu restrîns a mărit considerabil riscurile sanitare. Nu întîmplător, pe măsura creșterii nivelului de concentrare a efectivelor de animale în combinatele de tip industrial, în zootehnia noastră se constată o creștere a procentului de mortalități : măsurile curative, care pot avea efecte pozitive în cazul unei dimensionări optime a efectivelor de animale, devin fără efect la concentrări de zeci de mii sau chiar sute de mii de capete. De aceea, pe bună dreptate, în ultimii ani s-a trecut la construirea de „filiale" sau „ferme satelit" ale marilor combinate, răspîndite pe o rază de zeci de kilometri, ceea ce permite, în ace-

laşi timp să se organizeze un sistem raţional de aprovizionare cu furaje.

Cu timpul, marile combinate (mai ales de porcine, dar şi de păsări) au devenit o sursă de poluare a mediului înconjurător, fapt care contravine însăşi naturii agriculturii. Evacuarea dejecţiilor (dintre care unele, cum sînt cele de la porcine, nu pot fi folosite imediat ca îngrăşămînt natural) a devenit nu numai o complicată problemă de ordin tehnic, ci şi o problemă cu serioase implicaţii social-economice pentru mediul înconjurător şi pentru populaţia din jur.

Din punct de vedere economic, sistemul de creştere a animalelor „fără pămînt" se dovedeşte fragil sub mai multe aspecte.

În primul rînd, el este un sistem de creştere bazat pe substituirea forţei de muncă prin mari investiţii. Un loc de muncă (apreciat prin investiţia necesară pentru suprafaţa construită şi amenajată pe care îşi desfăşoară activitatea de îngrijitor) se ridică la mii de lei. Nu întîmplător el a fost implementat şi extins în zootehnia unei ţări (S.U.A., de unde a fost „importat" de ţările europene) în care factorul limitativ al procesului de producţie este nu capitalul, ci forţa de muncă. Or, în agricultura noastră există încă mari resurse de forţă de muncă nefolosite (inclusiv în gospodăria personală), care îşi puteau găsi o valorificare superioară prin dezvoltarea mai puternică a creşterii animalelor, pe baze tradiţionale. Sistemele industriale au limitat posibilităţile de migraţie internă a forţei de muncă din agricultură (dinspre producţia vegetală spre cea animală), precum şi folosirea mai completă a forţei de muncă ocupate deja în zootehnie.

Investiţiile mari au fost necesitate şi de crearea unor condiţii artificiale de trai pentru animale (mai ales pentru păsări sau vaci de lapte) : iluminat tot timpul zilei, ventilaţie continuă, încălzit etc., toate acestea solicitînd însemnate consumuri energetice şi slăbind rezistenţa organismului animal la diferite boli sau la un simplu curent, care au pricinuit de multe ori pagube însemnate prin mortalităţi.

În sfîrşit, într-o perioadă în care pe piaţa mondială creşte cererea de cereale pentru alimentaţie (România putînd şi trebuind să redevină o mare exportatoare de cereale), iar preţul acestora şi al soiei este în continuă ascensiune, dependenţa creşterii animalelor în exclusivitate de binomul „cereale-soia" ar face simţită influenţa fluctuaţiilor de preţ de pe piaţa mondială asupra cheltuielilor de producţie şi, deci, a costurilor de producţie din zootehnie.

Reconsiderarea critică a sistemelor industriale

DE ACEEA, în majoritatea ţărilor occidentale, în care procesul de creştere industrială („fără pămînt") a animalelor a atins un stadiu prea înaintat, are loc o **reconsiderare critică** a sistemelor de furajare şi a gradului de concentrare a efectivelor de animale în aceeaşi întreprindere. Ambele măsuri sînt generate de grija de a nu favoriza ruptura „pămînt-animal", care pune în pericol valorificarea resurselor furajere la nivelul fiecărei întreprinderi agricole şi determină un consum exagerat de cereale în creşterea animalelor prin deturnarea lor din alimentaţia umană, precum şi de cea de a micşora riscul provocat de boli şi de alţi factori genetici şi de mediu sau cel de poluare a mediului înconjurător.

În acest context se înscrie recentul „război al manioculuí", provocat de importul de manioc ieftin (în principal din Thailanda) de către unele ţări membre ale Comunităţii Economice Europene, mari crescătoare de animale, care concurează cerealele furajere scumpe obţinute în cadrul Pieţei Comune. Considerentele de eficienţă economică, precum şi cele care decurg din necesitatea imperioasă de folosire mai raţională a resurselor cerealiere ale omenirii (în primul rînd în alimentaţia umană) acţionează în favoarea manioculuí (produs bogat în amidon), al cărui import pentru furajarea porcilor a crescut spectaculos în ultimii ani.

Mult mai semnificative sînt „politicile structurilor" promovate de statele occidentale în domeniul creşterii animalelor, prin adoptarea unor măsuri economice şi chiar administrative drastice, prin care limitează concentrarea efectivelor de animale la nivel de întreprindere.

În Austria, este nevoie de o autorizaţie specială pentru a organiza o crescătorie intensivă cu un efectiv mai mare de 400 de porci la îngrăşat sau de 60 de scroafe de reproducţie ; de asemenea, se cere o autorizaţie specială pentru marile crescătorii de viţei la îngrăşat, de pui de frigare şi de găini ouătoare.

În Elveţia, pentru a spori ponderea în producţia animală a fermelor zootehnice care utilizează propriile lor resurse furajere, în ianuarie 1980 au intrat în vigoare noi reglementări care limitează numărul de animale şi de păsări pe exploataţie. După o perioadă de tranziţie de 12 ani, fermierii care depăşesc numărul de animale stabilit vor trebui să obţină o autorizaţie specială sau să plătească o taxă suplimentară. Totodată, pentru folosirea mai intensivă în scopuri furajere a terenurilor în pantă, au fost introduse prime pentru utilizarea agricolă a acestor terenuri : 200 de franci la hectar dacă terenul este folosit pentru producerea de fîn şi 70 de franci dacă este utilizat ca păşune (inclusiv pentru terenurile utilizate prin transhumanţă !).

În Finlanda, marile ferme zootehnice plătesc taxe speciale ; din 1978 n-a mai fost acordată nici o autorizaţie pentru organizarea de crescătorii de peste 500 de porci sau 4 000 de găini ouătoare, iar pentru organizarea unei crescătorii de peste 30 de vaci de lapte este necesară o autorizaţie specială. Crescătoriilor avicole cu o capacitate de peste 20 000 de pui de o zi le-au fost impuse restricţii în sensul ca numărul de pui să nu depăşească un anumit procent din anii anteriori.

În Olanda, o lege adoptată în 1981 reglementează numărul marilor crescătorii intensive de animale dirijate de fermieri a căror activitate principală se situează în afara agriculturii.

În Suedia, politica agricolă caută actualmente să limiteze proliferarea marilor crescătorii de animale ; din 1979, producătorii de ouă, posesori a peste 1 000 de găini ouătoare pe an, plătesc taxe de producţie după un tarif progresiv (taxa atinge nivel maxim la efectivul de 50 000 de găini ouătoare), iar la sfîrşitul anului 1980 s-a introdus o restricţie corespunzătoare producătorilor de carne de porc (printr-o majorare a preţurilor plătite exploatanţilor care cresc mai puţin de 2 500 de porci pe an).

Desigur că nu se pune problema preluării mecanice a unor asemenea măsuri, mai ales că proprietatea socialistă deschide noi perspective dimensiunii optime a întreprinderii, concentrării efectivelor de animale. Interesantă şi utilă poate fi însă luarea în consideraţie a tendinţei şi reconsiderare critică a sistemelor de creştere a animalelor, care se manifestă nu numai în teorie, ci şi în practica internaţională.

prof. dr. Oprea PARPALA

Livrarea ritmică a materialelor

(Urmare din pag. 14)

1982 76% din total producţie faţă de 71% în anul trecut. Extinderea procedeului uscat şi renunţarea treptată la procedeul umed va asigura un spor însemnat al producţiei şi eficienţei economice în industria cimentului, reducerea cu 40% a consumului de combustibil, paralel cu creşterea gradului de fiabilitate şi a randamentelor în exploatare. Concomitent cu aceasta, un accent deosebit se va pune pe **sporirea producţiei de cimenturi speciale** (P 40—P 45) la Hoghiz, Deva şi Aleşd, ceea ce va permite satisfacerea în condiţii de calitate superioară a cerinţelor beneficiarilor interni şi externi.

Alături de aceste două direcţii fundamentale, în programul prioritar de măsuri sînt prevăzute şi alte acţiuni care se referă, cu precădere, la :

● **consolidarea în continuare a activităţii combinatelor Hoghiz, Deva şi Taşca**, pe linia ridicării în permanenţă a performanţelor acestor unităţi prin îmbunătăţirea funcţionării utilajelor şi creşterea gradului de fiabilitate a liniilor tehnologice ;

● **reducerea consumurilor energetice** prin funcţionarea optimă a agregatelor şi, în primul rînd, creşterea gradului de funcţionare paralelă a morilor de făină cu cuptoarele de clincher la liniile de 800 t/zi şi 3 000 t/zi şi sporirea indicilor intensivi la morile de ciment ;

● **intensificarea lucrărilor de construcţii** la şantierele fabricilor noi, Aleşd II şi Medgidia II, în vederea devansării cu cel puţin 2 luni a termenelor de punere în funcţiune prevăzute pentru acest an ;

● **îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale** prin asigurarea la timp şi în cantităţile solicitate a materiilor prime (argilă, calcar etc.) şi a pieselor de schimb necesare.

Desigur, aplicarea fermă şi concretă a întregului program de măsuri stabilit, studierea şi aprofundarea aspectelor care mai apar pe parcursul derulării activităţii de producţie vor contribui la realizarea, în bune condiţii şi cu eficienţă sporită a tuturor prevederilor din planul pe acest an, onorarea integrală a obligaţiilor contractuale.

Dimensiuni ale procesului de constituire a comunităților urbane

DACĂ ar fi să utilizăm limbajul metaforei, am putea spune cu îndreptățire că sufletul județului Gorj îl reprezintă cărbunele. Exploatările cunoscute de sute de ani, laolaltă cu cele puse în evidență și valorificate în ultima vreme, alcătuiesc o rețea a cărbunelui, substanță energetică deosebit de valoroasă, apta să contribuie, în mare măsură, la acoperirea cerințelor de energie ale economiei românești. Tocmai datorită acestor importante disponibilități de resurse energetice, în bazinele carbonifere ale județului au fost realizate ample programe de investiții, concretizate în importante obiective industriale și social-edilitare, în tehnologii și utilaje de înaltă performanță.

Bazinul Rovinari reprezintă un astfel de obiectiv complex care, cu deosebire în ultimul cincinal, a cunoscut o puternică dezvoltare. Iar în lumina importantelor sarcini de plan, procesul de dezvoltare industrială, economică și socială în acest spațiu geografic va continua, se va amplifica. Ceea ce oferă însă o notă particulară acestui proces este faptul că, spre deosebire de alte activități industriale care pot fi amplasate, de regulă, pe lîngă localități deja constituite, în cazul exploatărilor miniere de mari proporții apare necesară crearea unei infrastructuri complexe în preajma zăcămîntului propriu-zis. Acest proces se vădește și în cazul platformei miniere de la Rovinari. Asigurarea, în concordanță cu nivelurile planificate ale producției de cărbune, a forței de muncă, a dat naștere proiectului, care astăzi, din punct de vedere constructiv, se află într-un stadiu avansat - proiectul construirii orașului Rovinari, oraș conceput să găzduiască, cel puțin într-o primă etapă, circa 4 000—5 500 de familii ce urmează a se stabili în acest perimetru.

Din punct de vedere edilitar orașul este, practic, realizat. Cum se va realiza însă popularea acestei localități și cum va deveni ea, în scurt timp, o comunitate stabilă și echilibrată — condiție absolut necesară pentru îndeplinirea funcțiilor sale economice — și nu un loc de tranziție ? În ce măsură converg, se verifică gîndurile proiectantului în raport cu aspirațiile și mentalitățile populației ? Iată expuse succint problemele care au stat la baza unei cercetări complexe — economice, antropologice, sociologice, psihologice, medicale etc. — desfășurată de cercetători din cadrul Laboratorului de antropologie al Institutului „Victor Babeș" *) și cu sprijinul organelor locale de partid și de stat — cercetare menită să contribuie la edificarea centrelor industriale-agrare Motru și Rovinari, în spiritul Decretelor Consiliului de Stat**).

PROBLEMA centrală a investigației a fost aceea de a evidenția modalitățile cele mai eficiente prin care se poate constitui, în orașul Rovinari, o comunitate umană viabilă, ținîndu-se seama că formarea unui oraș tradițional se realizează urmînd o serie de legități specifice și în intervale relativ mari de timp — uneori de ordinul a zeci și sute de ani. Pentru a se putea realiza unele prognoze asupra structurii și caracteristicilor populației ce va locui în noul oraș, a fost supusă investigației populația care locuiește actualmente în perimetrul orașului, în ceea ce poartă numele de „colonia Roșia", și care numără circa 2 500 de persoane, urmărindu-se, totodată, și evidențierea unor mișcări de populație într-un spațiu geografic mai larg, la nivelul bazinului Rovinari și chiar la nivel de județ. Prin utilizarea unor tehnici complexe — anchete de opinie, bugete de familie, dări de seamă statistice, teste psihologice și medicale — a fost determinată structura socio-profesională a populației respective, au fost precizate caracteristicile sale, din punct de vedere al zonei de proveniență. S-a constatat că, forța de muncă a platformei era asigurată în proporție de 30% din județul Gorj și 20% din alte județe ale țării, în general limitrofe, în timp ce la nivelul „coloniei Roșia" proporția amintită este de 59% și, respectiv, 41%. S-a vădit, totodată, că populația cuprinsă în eșantion prezintă un nivel ridicat al fluctuației efective — circa o pătrime din personalul platformei își schimba anual locul de muncă, precum și un nivel relativ ridicat al fluctuației potențiale. Dacă se ține seama de nivelul constant al fluctuației și de cifrele de plan pentru 1985, în viitorii patru ani — concluzionează autorii studiului — va trebui să se efectueze angajarea pe platforma Rovinari a circa 8 500 de persoane, în marea majoritate provenind din alte județe. Această populație va reprezenta, în condițiile amintite, și principala masă de locuitori ai orașului.

Asigurarea unui nivel mai înalt de stabilitate a populației — element indispensabil bunei funcționări a activității întreprinderilor combinatului — trebuie să urmărească elementele capabile să confere locuitorilor viitorului oraș coeziunea necesară, să întărească sentimentul de apartenență la comunitatea respectivă. Pentru a afla care sînt căile ce pot conduce spre acest obiectiv, cercetarea a pus în evidență două planuri distincte, care se întrepătrund. Astfel, la nivelul mentalităților populației existente, a modelelor socio-culturale, locuitorii din Roșia se află în faza de tranziție de la sat la oraș, de la rural la urban. Tocmai de aceea, opțiunile lor pentru modele de viață și aspirații de factură rurală sau urbană au un caracter necristalizat, în mod frecvent constatîndu-se existența simultană a valorilor specifice vieții în oraș alături de cele ale mediului rural. În acest sens, cercetarea a pus în lumină faptul că un procent ridicat din populație și-a exprimat opțiunea pentru a locui în case de tip rural, și că această tendință crește proporțional cu vechimea locuirii în blocuri. Apare astfel, opinează autorii, ca deosebit de trainică imaginea gospodăriei de tip rural cu funcționalitatea sa economică și socială specifică.

În virtutea acestor constatări s-a vădit că există o anumită disfuncționalitate între modul cum a fost construit și realizat orașul — ca un ansamblu de locuințe format din blocuri de patru etaje, — și aspirațiile viitorilor locuitori. Necesitatea ca orașul Rovinari să fi fost conceput nu numai ca o localitate de rezidență, ci și ca un oraș cu funcțiuni economice complexe, și în primul rînd agricole decurge logic din cerința utilizării productive a fiecărui metru pătrat de pămînt, inclusiv în orașe ; din modul de viață și tipul de gospodărie cu care a fost obișnuită majoritatea locuitorilor ; din structura demografică a familiilor în care este de prevăzut și existența unor persoane vîrstnice, o pondere însemnată revenind femeilor; în sfîrșit, într-un plan mai larg, din cerința de a asigura un echilibru în ce privește resursele agricole — deosebit de importante, în lumina legilor privind autoaprovizionarea județelor cu resurse agroalimentare. — în condițiile în care exploatarea cărbunelui conduce inevitabil la diminuarea suprafeței agricole în microzona Rovinari.

Un al doilea plan în care a fost urmărită constituirea comunității Rovinari este cel psihosociologic și cultural. Investigațiile desfășurate cu ajutorul instrumentarului psihosociologic au evidențiat necesitatea întăririi gradului de participare la viața colectivă, creșterea atașamentului față de colectivitate. Se pune problema de a crea acei factori capabili să conducă, într-o perioadă de timp care este de dorit să fie cît mai scurtă, la omogenizarea spirituală a unei populații extrem de diverse, cu niveluri culturale deosebite, cu aspirații felurite, adesea necristalizate. Acești factori, concluzionează autorii studiului, sînt de natură culturală, psihologică, sociologică. Cercetările, dar în aceeași măsură și observațiile pe plan local, au evidențiat importanța unor elemente aparent minore dar cu efecte deosebit de mari în planul asigurării echilibrului social al viitorului oraș: necesitatea adaptării instituțiilor culturale la structura de viață și registrul de aspirații al populației, crearea unor forme participative la viața obștească, realizarea unor baze sportive (care pot fi amenajate cu resurse locale) și chiar adoptarea oficială a unei anumite denumiri a orașului, sau crearea condițiilor pentru desfășurarea unor evenimente familiale de tradiție etc. sînt doar cîteva dintre elementele vizate.

Deși concluziile care s-au desprins pe parcursul cercetării au inevitabil un caracter parțial, acest studiu de caz evidențiază importanța integrării, cu funcții practice însemnate a cercetării sociologice în toate activitățile cu caracter edilitar și urbanistic, cu atît mai mult cu cît centrul industrial-agrar ce ia naștere la Rovinari reprezintă un autentic experiment social, soluțiile preconizate urmînd a fi integrate în concepția de realizare a unor unități economice și teritorial-administrative similare.

Cristian POPESCU

*) „Nivele și forme de adaptare la viața urbană în zona Rovinari". Cercetare realizată de prof. dr. doc. V. Săhleanu, V. Mihăilescu, V. Nicolau, M. Stahovschi, A. Alecu, I. Gagheș, M. Vlădescu, L. Marcus.

**) Decrete ale Consiliului de Stat privind înființarea centrelor industrial-agrare Motru Rovinari, Scînteia, 18 dec. 1981.

INVESTIGAȚIE ÎN 18 JUDEȚE

Implicarea compartimentelor de organizare în buna gestiune și valorificare a resurselor întreprinderilor

Prin definiție, orice activitate — considerată ca un proces continuu, orice acțiune — element dinamic menit să modifice unul sau altul dintre parametrii activității sau să rezolve într-un interval delimitat o problemă circumscrisă acesteia, implică organizare. Încă în formularea dată, prin legea din 1978, atribuțiilor întreprinderii în ce privește organizarea conducerii, producției și a muncii s-a introdus o deschidere spre ceea ce practica unităților economice impune cu acuitate crescîndă: **o paletă tot mai largă, tot mai diversificată a domeniilor în care compartimentul de organizare trebuie să-și afle o implicare fie directă, cu responsabilitate, fie ca participant de specialitate în colaborarea interdisciplinară cu alte compartimente de muncă.**

Pe măsură ce exigențele caracteristice și conexiunile funcționale ale noului mecanism economico-financiar sînt mai profund identificate și mai insistent aduse în fruntea listei priorităților, cresc și solicitările cărora organizarea trebuie să le facă față. Se constată că ea nu mai poate fi omisă decît cu sacrificii deliberate pe planul eficienței, cînd e vorba de elaborarea, fundamentarea și execuția planului, de modernizarea produselor și tehnologiilor, de creșterea indicilor de utilizare a fondurilor fixe, de gestiunea resurselor materiale și energetice, de calitatea produselor și serviciilor, de perfecționarea pregătirii personalului muncitor, de relațiile cu exteriorul; în mod corespunzător, aprecierea activității de organizare nu se mai poate face în raport doar cu nivelul productivității muncii, aportul ei se cere cîntărit (distinct sau implicit) în modul de realizare a producției fizice și de îndeplinire a obligațiilor contractuale, în cuantumul cheltuielilor de orice natură, al producției nete, al beneficiilor.

În cercurile specialiștilor din cercetarea de profil și ale practicienilor se vorbește tot mai insistent despre necesitatea unui sistem de indicatori care să caracterizeze **„starea de organizare"** a întreprinderii, ca element în determinarea sarcinilor de plan și în orientarea dezvoltării. Probabil că începutul ar trebui făcut printr-o redefinire a statutului compartimentului de organizare; prin redimensionarea și redistribuirea cîmpului său de intervenție; prin introducerea unor responsabilități complementare care, într-o structură mai elastică, să descurajeze retranșarea închistată și sterilă în spatele fișei postului, să mute accentul de pe rutină pe idei, să stimuleze neastîmpărul iscoditor al participării, să facă din acest compartiment un polarizator al forțelor colectivului spre înscrierea în comandamentele etapei, spre cele ce se profilează în perspectivă. Dar acest început nu va putea fi lansat cu șanse reale de înscriere pe orbita reușitei, fără a asigura în proporții semnificative „faza zero": continuarea și intensificarea pregătirii organizatorului (și utilizarea lui ca atare), ca profesie distinctă, cu bagajul necesar de cunoștințe tehnice și economice, dar mai cu seamă cu un orizont cuprinzător și cu o bună stăpînire a metodelor specifice domeniului (unele atît de flexibile, încît servesc în situații din cele mai diferite).

Luări de poziție în legătură cu „organizarea organizării" au fost frecvent găzduite în paginile acestei rubrici *). Le adăugăm, astăzi, informații culese de la 19 cabinete județene și municipale de organizare și opinii exprimate de unii dintre diri torii acestora.

*) Pledoarie pentru o „cultură organizatorică" (T. Pintea, A. Boer), nr. 1/1980; Un amplu domeniu de intervenție (I. Dumbravă), nr. 1/1980; Redefinirea funcției și a principalelor ei componente (A. Cristea), nr. 4/1980; Valențele organizării în producția modernă (I. Anghelina), nr. 17/1980; Personalul de specialitate — un potențial spirit de creativitate adaptabilitate și eficiență (E. Hancă), nr. 3/1981; Problematica organizării și conducerii în pregătirea noilor cadre (N. Tâmplaru), nr. 42/1981; Perfecționarea organizării și conducerii întreprinderii — sursă de eficiență (I.B. Popescu), nr. 45, 46, 47/1981; Organizarea organizării (A. Cristea), nr. 9/1982.

Medii și extreme, aparențe și substraturi

CITĂM la întîmplare, din bilanțul pe 1981 al compartimentelor de organizare ale unităților economice din diferite județe:

● **Bihor:** în 38 de întreprinderi au fost elaborate 237 studii și proiecte și au fost aplicate 206, cu eficiență estimată nivelul unui an de 105,5 milioane de lei spor la producția globală — respectiv 15,9 milioane la cea netă, creșterea beneficiilor cu 16,1 milioane, reducerea necesarului de personal muncitor cu 976 lucrători.

● **Iași:** 248 de studii realizate și aplicate potrivit programelor proprii ale compartimentelor O.P.M. vor aduce, anul acesta, o producție suplimentară de 37 milioane de lei, reduceri în valoare de 18 milioane ale consumurilor de materii prime și materiale, o economie relativă de 1 632 persoane.

● **Vîlcea:** din 176 studii elaborate, 129 au fost implementate pînă la sfîrșitul anului, efectul cumulat rezultat din antecalculații fiind de 35 milioane lei în plus la producția marfă, 7,3 milioane la beneficii, 34,7 milioane lei în minus la cheltuielile de producție, redistribuirea în munci productive a 548 de lucrători din personalul auxiliar și de deservire.

● **Olt:** în 22 de unități economice au fost elaborate în total 228 de studii și proiecte de organizare, a căror contribuție la creșterea productivității muncii rezultă dintr-o economie relativă din 1 132 persoane.

Fără îndoială, cînd operezi cu cifre globale îți asumi conștient riscul unei imagini oarecum deformate prin eludarea tocmai a detaliilor ce dau substanță fenomenului studiat. În cazul de față: **1)** județele — chiar și cele cîteva menționate — nu se situează toate pe același plan al potențialului economic, al structurii acestuia (judecate fie măcar sub raportul numărului și profilului întreprinderilor); **2)** chiar în cadrul fiecărui județ, unitățile economice se diferențiază între ele după natură și volumul activității, după complexitatea și dificultatea problemelor pe care le au de rezolvat într-o anume perioadă, după experiența colectivă și capacitatea individuală a cadrelor; **3)** eficiența prevăzută — și cu atît mai mult cea reală, de post-calcul — a unui studiu nu este neapărat și cea mai mare posibilă în condițiile date, cel mai adesea neexistînd termeni de comparație (fie o problemă similară, pînă la amănunt, divers rezolvată; fie mai multe variante ale unghiurilor de vedere ale soluțiilor — mod de abordare strict necesar, dar de regulă eludat sub presiunea crizei de timp ori sub depresiunea demoditării) și nici măcar un barem orientativ al raportului efort/efect.

Argeșul are, numai în industria republicană, 30 de întreprinderi. Dar din cele circa 300 de studii elaborate anul trecut în întreaga economie a județului, 54% se concentrează doar în 5 unități, între care și cele mai mari (Întreprinderea de autoturisme — 53, Combinatul petrochimic — 52), dar numai cîte două din cele mijlocii (Întreprinderea de motoare electrice — 16, Combinatul de articole tehnice din cauciuc — 16, „Electroargeș" — 16). În rest — flori rare, roade sărace. În numeroase județe se preocupările de perfecționare a organizării se regăsesc cu precădere în cîteva sectoare ale industriei (construcții de mașini, textile-confecții, prelucrarea lemnului) și sînt cu totul neînsemnate în unitățile din construcții, agricultură, transporturi, comerț-servicii, ramuri în general deficitare sub raportul folosirii raționale a forței de muncă (semn, oare, că și la nivelul con

ii lor problema este alături de centrul atenției?). Industria leţului Arad a realizat în 1981, pe seama măsurilor de perionare a organizării producției și muncii, 26,8% din sporul productivitate. Prea puțin față de prevederi — considerat bal ; dar coborînd, în partea inferioară a ecartului de la me- , pînă la 11%. Cum să apreciem situația de la Întreprinderea vagoane, cu numai 20,4 procente ? Principala intervenție ıpra productivității — cu o pondere de 52% — s-a operat aici deasupra rezervelor interne : prin schimbarea structurii proției, prin extinderea cooperării cu alte unități. Tot prin astde căi (care solicită, într-adevăr eforturi — dar nu de creași de organizare) a obținut întreprinderea „Tricoul roșu" o din expresia valorică a creșterii de productivitate, ceea ce timulat-o ca în fundamentarea sarcinii pe 1982 să avanseze incredibil 77% ! Dacă vom trece asupra planificării chestiu- rodniciei muncii, poate că va apare un cîștig la cifrele ratate, dar nu și în valorificarea potențialului, nu și pentru sotate, nu și pentru venitul național.

anurile tematice de studii – o formalitate ?

INSISTĂM asupra **laturii de concepție a activității de orgare**, pentru că greutatea ei specifică în încărcarea compartintelor O.P.M. trebuie să crească pe măsură ce alte compoînte ale acesteia intră, firesc, pe făgașul unor operații de ruă (continue sau periodice) ori sînt asistate de mijloace mone care le reduc consumul de timp (pînă și normarea muncii epe să beneficieze de avantajele calculului automat).

Planurile tematice de studii ale compartimentelor de orgare reprezintă instrumentul de ordonare, orientare și promare în timp a preocupărilor de concepție. Ele trebuie să fie pirate din diagnosticul realității întreprinderii, din intuirea imbărilor pe care ea le va cunoaște (pentru a veni în întîmarea lor), calindu-le pe necesitățile cele mai stringente retate din pregătirea, fundamentarea și execuția planului de zvoltare economico-socială al unității respective. Implicit deci, cere ca ele să fie gîndite împreună cu alte compartimente, cu ții de producție, să se coreleze cu prevederile referitoare la șterea productivității muncii și cu alte capitole din progral unitar de măsuri al întreprinderii, să se înscrie în obiecle unei problematici-cadru date de organul de conducere cotivă, să fie avizate și controlate de acesta.

Așa se și întîmpiă în numeroase cazuri. Totuși, după cum eciază unele cabinete de organizare, o astfel de practică raală este încă departe de a fi generalizată. În Prahova, la tăți de talie mai modestă (Uzina de produse pentru conucții „Dacia" Ploiești, Întreprinderea de în Ploiești, Fila- de lînă Mizil), dar și la unele cu pondere în economia jului (Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugăscă), planurile tematice din anul trecut nu au abordat lii care să rezolve problemele majore. La Întreprinderea de cotaje și la filatura din Focșani, aceste planuri au fost întocte superficial și nici jumătate din ele nu au fost finalizate. număr neînsemnat de teme — parte din ele neavînd nici tingențe cu organizarea — au figurat în programele unor tăți bucureștene ca „Stela", Întreprinderea de ventilatoare, mpuri Noi", „Flamura Roșie", „Tehnica nouă", „Borangicul", mănătoarea" ș.a.

● „În multe unități planurile de studii ale O.P.M. sînt forte și cuprind un număr redus de teme spre rezolvare. Nu se orează tematici de analize, astfel că propunerile de măsuri au o fundamentare temeinică, ele fiind făcute pe baza expeței unor cadre de conducere." **(Profiriu Ștefănescu,** directo- Cabinetului județan **Mehedinți)** ● „Se desprinde o lipsă xigență în privința unei programări riguroase a desfășurării ărilor pe faze îndeosebi în perioada de implementare, de ilire a obiectivelor de lucru, care să poată asigura o bună ărire și raportare a realizării lucrării în diferitele ei studii. ederea obținerii eficienței prezumate." **(Dumitru Ionescu,** ctorul Cabinetului municipal **București)** ● „În domeniul elaării și aplicării planurilor trebuie făcut mai mult, în sensul ilirii termenelor de analiză și soluționare, a responsabilitățir și termenelor de aplicare în producție, pentru obținerea i eficiențe economice sporite." **(Ion Manea,** directorul Cabiului județan **Olt).**

Este cel puțin neplăcut ca organizatorii să nu-și organizeze, nu științific, cel puțin ordonat propria muncă. De bună nă, în unele cazuri situația este imputabilă calității cadre- sub aspectul nu numai al pregătirii, experienței și talentuci și al capacității (și voinței) de implicare — și nu totuna posibilitățile de selecție pe plan local oferă alternative ntat mai bune. Dar să nu trecem cu vederea și alți factori. ● „În multe unități din județ, de problemele de organizare cupă un număr insuficient de persoane și care nu au abit cursuri de specializare în domeniu." (Cabinetul județean **Gorj)** ● „Cu excepția întreprinderilor din ramura construcției de mașini, numărul personalului din compartimentele de organizare este redus, iar ca pregătire profesională, uneori nu include cele mai corespunzătoare cadre, care să poată rezolva în totalitate multiplele probleme legate de îmbunătățirea continuă a organizării producției și a muncii." **(I. Manea)** ● „Prin raționalizarea aparatului funcțional s-a menținut în aceste compartimente numărul de persoane strict necesar pentru lucrările de normare și de protecția muncii ; pentru activitatea de concepție nu rămîn nici timp, nici personal. S-a ajuns în unele situații la renunțarea la preocupările pentru îmbunătățirea organizării pe bază de proiecte și studii, cu implicații negative în sporirea eficienței economice." **(Nicolae Tâmplaru,** directorul Cabinetului județean **Timiș)** ● „În general activitatea de organizare este lăsată în responsabilitatea unei singure persoane, de obicei șeful de compartiment." **(Mihai Mitu,** directorul Cabinetului județean **Ialomița)**

Există resurse pentru ca această insuficiență de personal să fie suplinită cînd e obiectivă, să fie diminuată cînd e relativă (lăsînd deoparte varianta — la care, fără explicație plauzibilă, se recurge tot mai rar — de a folosi ajutorul cabinetelor teritoriale de organizare pentru efectuarea, pe bază contractuală sau obștească, a unor studii și proiecte al căror volum ori grad de dificultate depășesc capacitatea întreprinderii ; raportul efort/efect al acestor studii — în cadrul celor plătite — este în mod curent de 1/2,5 — la Iași, Bihor ș.a., 1/3,5 — la Alba, atingînd chiar și circa 1/20 — la Maramureș ș.a., în 1981).

Cît de reală este lipsa de capacitate ?

ÎN CONDIȚIILE complementarității activităților dintr-o întreprindere modernă, dacă e firesc ca organizatorii să se intereze și în alte specialități, la fel de firesc e ca și alți specialiști să contribuie la soluționarea problemelor de organizare, în cadrul tratării interdisciplinare a acestora. Se dovedește în experiența a tot mai numeroase întreprinderi că barierele formalizate ale atribuțiilor postului nu sînt rigide decît pentru cei ce le doresc să fie așa — și că, în condițiile autoconducerii, trebuie să primeze nu respectarea pînă la inerție și împietrire a unor structuri nedeformabile, ci **folosirea omului potrivit la locul și în momentul potrivit.** În majoritatea unităților din județul Brăila, personalul de conducere și funcțional cu studii superioare lucrează o zi pe săptămînă la studii de organizare sau la proiectarea de produse și tehnologii noi. În afara celor 9 studii proprii, serviciul de organizare de la Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele a mai condus în anul trecut elaborarea a încă 8 studii, la care, conlucrînd cu comisia inginerilor și tehnicienilor, a antrenat specialiști din alte compartimente și din secții ; aceștia au colaborat și la întocmirea unor programe de creștere a productivității muncii, la realizarea programului de reexaminare și îmbunătățire a normelor și normativelor de muncă locale. Sînt însă prea puține întreprinderile în care se face uz în mod decis și consecvent de acest potențial. Mai mult : ● „la unele unități, deși în comisiile de creștere a productivității muncii și organizare științifică, a producției și a muncii sînt cuprinși și lucrători din compartimentele O.P.M., aceste compartimente nu le sprijină în elaborarea programelor de activitate, în efectuarea analizelor și studiilor prevăzute". **(Profiriu Ștefănescu)** ● „Sprijinirea compartimentelor de organizare prin antrenarea în mod corespunzător a cadrelor de bază și specialiștilor din întreprindere" devine o preocupare necesară pentru conducerile operative și organele de conducere colectivă **(Dumitru Ionescu).**

Să nu fim greșit înțeleși. Nu sîntem partizanii unei destructurări care să ducă la nefuncționalitate și la erodarea răspunderilor. Una este concursul ocazional, sau chiar periodic, al unui specialist la acțiuni care nu-s direct de resortul său, dar la care aportul său este binevenit, și alta este deturnarea acestui specialist de la ceea ce trebuie să constituie ocupația sa prioritară și obligată. Or, tocmai organizatorii sînt, destul de frecvent, victimele unor astfel de dislocări, ale concepției unor organe de conducere, că ei sînt oamenii potriviți pentru fel de fel de treburi pe care „n-are cine să le facă". ● „Activitatea compartimentelor de organizare, la majoritatea unităților din județ, se rezumă la rezolvarea unor sarcini curente și, în multe cazuri, în afara sarcinilor proprii domeniului. La această situație contribuie în mod deosebit stilul defectuos de muncă al unor

Dorin CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 23)

TEHNOLOGII PENTRU VIITOR [1]

1. Un tabel al tehnologiilor de perspectivă

„ADEVĂRATA ISTORIE, aceea a progresului spiritului uman, ar fi în realitate istoria industriei" se afirmă într-o carte de tehnologie tipărită la Bucureşti în anul 1858. Tehnologia era înţeleasă ca artă industrială şi în vremea aceea cuprindea materiale de construcţie ca lemnul, fierul, inclusiv prelucrarea prin strunjire, piatra, fabricaţia cărămizilor, apoi olăritul şi tehnologia materialelor textile. Şi, nu mai este cazul să insistăm cît de cuprinzătoare este tehnologia astăzi.

Infrafundamentele tehnologice şi spirituale ale societăţii umane, fundamentele economice, arhitectura şi structura ei culturală, toţi aceşti factori împreună cu modul în care este condusă societatea determină ritmurile progresului. Visăm de multe ori la viitor, însă orice viitor înseamnă de fapt tehnologii noi.

De aceea cînd vorbim de viitor, de civilizaţie în adevăratul înţeles al cuvîntului, ar trebui să ne întrebăm ce tehnologie o va putea susţine ?

A răspunde la o astfel de întrebare nu este uşor. De aceea vom căuta să răspundem la o temă prealabilă, şi anume : care sînt tehnologiile principale ale epocii contemporane şi care sînt tendinţele de viitor ? Principalele tehnologii pot fi clasificate, într-o încercare de a le cuprinde cît mai sintetic, într-un număr de clase (tabelul 1) care pot fi privite, fiecare, la nivel de microinginerie, macroinginerie sau inginerie globală. Nivelul microingineriei corespunde noţiunii de microeconomie deci la nivel de întreprindere, atelier, loc de muncă, maşină, unealtă etc. Nivelul macroingineriei corespunde unui teritoriu, judeţ, regiune sau ţară. Nivelul ingineriei globale se referă la întreaga noastră planetă. După cum se poate observa din tabelul 1 cîteva tehnologii de bază vor determina progresul tehnic în etapele următoare : microelectronica, inteligenţa artificială, robotica, ingineria genetică şi probabil fuziunea termonucleară. La scară socială şi globală predomină **sistemele** tehnologice, socio-tehnologice şi socio-ecologice.

2. Problema materialelor

TRĂIM O EPOCĂ în care etapele tehnologice nu mai sînt caracterizate de material (piatra, bronzul, fierul) ci de maşină sau de prelucrarea automată a informaţiei fără însă ca prin aceasta importanţa materialelor să se micşoreze. Dacă înainte, materialul, mai exact **un** material, caracteriza o epocă tehnologică din istoria omenirii, astăzi materialele se supun cerinţelor funcţionale ale sistemelor mecanice şi ale sistemelor de transmitere, stocare şi prelucrare a informaţiei. Actuala epocă tehnologică este caracterizată de fapt prin îmbinarea mecano-informaţională, esenţa ei nedepinzînd de material ci mai curînd de conceptele de sistem pe care materialele trebuie să le asigure în practică.

Materialele se dezvoltă şi se vor dezvolta în două direcţii principale : a) pentru construcţii mecanice şi maşini ; b) pentru electronică, comunicaţii şi informatică.

Această principală dedublare a materialelor este caracteristică pentru etapa actuală. Principala concluzie la care am ajuns din examinarea problemei materialelor este aceea că nu ne putem aştepta la noi materiale senzaţionale în viitorul previzibil cum au fost spre exemplu materialele supraconducătoare (deşi încă nu s-a ajuns la supraconductibilitate la temperatura camerei) sau chiar semiconductorii organici sau sticlele metalice[1]) etc. **Oţelul** rămîne principalul material pentru maşini, crescînd însă într-o măsură accelerată utilizarea aluminiului şi maselor plastice

Tabelul nr. 1

Tendinţe tehnologice actuale şi de perspectivă

	Microinginerie	Macroinginerie	Inginerie globală
1. Tehnologii mecanice	— robotica	— sisteme socio-tehnologice de producţie, transport, distribuţie — sisteme urbanistice, de locuit, amenajarea teritoriului	— tehnica spaţiului circumterestru
2. Tehnologii informaţionale	— inteligenţa artificială — microelectronica, optoelectronica şi optonica	— inteligenţa socială, sistem informatic naţional (reţea de calculatoare, de transmisie de date), servicii telematice pentru populaţie	— inteligenţa globală, sistemul informaţional şi audiovizual al O.N.U. (UNESCO)
3. Tehnologii energetice	— fuziunea termonucleară — diverse surse noi de energie	— managementul sistemic al energiei	— captarea energiei solare în spaţiul circumterestru
4. Tehnologiile materialelor	— polimeri, aliaje de polimeri, materiale compuse cu polimeri — noi materiale electronice şi optice	— reciclarea materialelor — explorarea resurselor minerale sărace şi a celor adînci din scoarţa şi mantaua terestră	— explorarea resurselor minerale ale oceanelor
5. Biotehnologii	— ingineria genetică	— **sisteme** agricole, silvice şi zootehnice — sisteme bioindustriale, industria proteinelor — sisteme medicale	— **sistemul** ecologic societate mediu
6. Tehnologii pentru dezvoltare	— tehnologii adaptate pentru industria mică rurală	— sistemul dualismului tehnologic	
7. Tehnologia economiei	— sisteme informatice pentru gestiune, fără hîrtie — măsurarea muncii	— moneda electronică	
8. Ortotehnologii	(de incertă perspectivă)		

[1]) O clasă nouă de materiale pentru electrotehnică şi electronică constituie **sticlele metalice.** Anumite aliaje metalice pot fi aduse la o structură amorfă de unde denumirea de sticle metalice. Asemenea materiale magnetice, au pierderi energetice incomparabil mai mici decît materialele magnetice clasice (tole de fier cu siciliu sau ferite) pînă la frecvenţa de 200 kHz. Pentru un transformator uzual de 1 k VA pierderile se reduc de la 112 W în cazul clasic la 14 W utilizînd o sticlă metalică preparată din fier, nichel, bor şi siliciu printr-un procedeu tehnologic relativ simplu şi cu mic consum de energie

Siliciul rămîne principalul material pentru microelectronică. Pentru cerințe speciale, mecanice sau informatice, se vor folosi și vor apărea noi materiale compuse, materiale ceramice, materiale sticloase și sticle metalice, pulberi metalice sinterizate, compuși intermetalici, noi compuși chimici (există semne de întrebare ce fel de surprize pot apărea prin combinații noi), cristale lichide, cristale moleculare etc.

Apariția unor noi materiale surprinzătoare pentru domeniile

Fig. nr. 1.

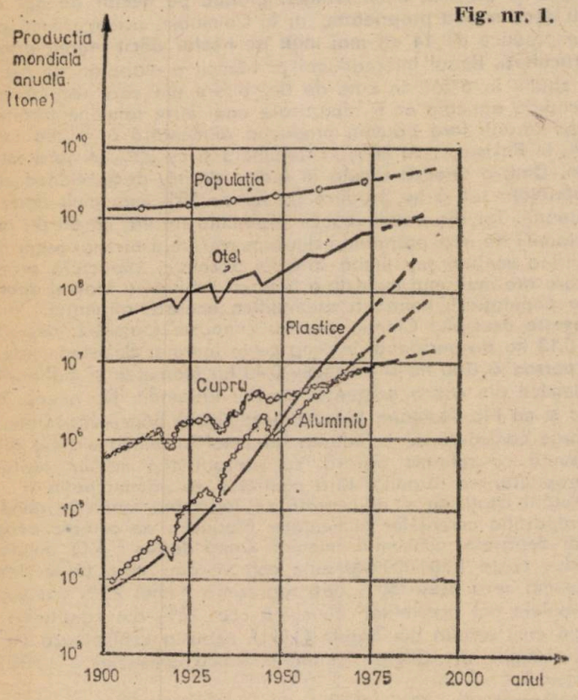

mecanic și informațional depinde de cunoașterea din domeniul **fizicii stării condensate** în care fizica solidului predomină. Frontul cunoașterii fundamentale se îndreaptă însă către fizica condițiilor extreme (temperaturi foarte joase sau / și presiuni foarte înalte) ceea ce nu știm încă la ce va duce, din punct de vedere practic pentru condițiile uzuale de lucru. Aceasta nu înseamnă că asemenea cercetări să nu fie dezvoltate, din contră, ele sînt necesare și pot avea unele aplicații practice în viitor, dar această îndepărtare a cercetării fundamentale de zona normală explorată pînă în prezent confirmă teza că nu sînt de așteptat noi materiale revoluționare, de largă utilizare, în viitor. Totuși, cercetările efectuate în ultimii douăzeci de ani și în special în ultimul deceniu au arătat că la presiuni foarte ridicate substanța capătă proprietăți noi, uneori bizare ; pînă acum un rezultat spectaculos este obținerea diamantului direct din grafit, fără catalizator, la 3000°C și presiune de 200 000 bari. Se mai constată că la presiuni foarte ridicate toate corpurile devin semiconductoare și apoi metalice, iar dacă și temperatura este extrem de scăzută multe dintre ele devin supraconductoare.

Fig. nr. 2

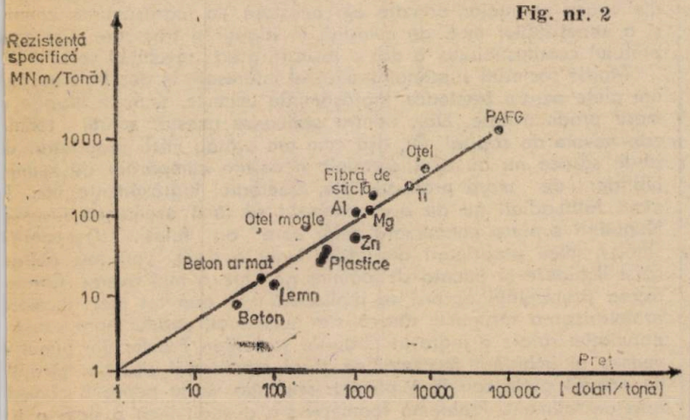

Rămîne de exploatat în cea mai mare măsură ceea ce se cunoaște, de îmbinat cercetarea fizică cu aceea tehnică, iar cîmpul de activitate, din acest punct de vedere, este extrem de vast. Există probleme științifice nerezolvate lăsate în urma frontului de atac al științei, cum ar fi o mai bună înțelegere a legăturii între aspectele macroscopice și microscopice (bazate pe mecanica cuantică) ale fizicii materialelor. Asemenea probleme au caracter fundamental, elucidarea lor pentru diferite tipuri de materiale va duce la realizarea tehnologică a unor materiale de calitate superioară, în condiții economice mai avantajoase. Este necesară de asemenea o mai bună înțelegere a conceptului de material perfect (fără defecte și impurități) și a trecerii controlate la materiale cu defecte sau / și cu impurități. Acest lucru a început să fie elucidat atît pentru proprietățile mecanice cît și cele electronice ale materialelor. Fizica suprafețelor materialelor reprezintă de asemenea un domeniu de mare importanță tehnologică atît pentru mecanică cît și pentru electronică. Toate aceste probleme au determinat constituirea unei **științe a materialelor** care îmbină cunoașterea științifică cu tehnologia materialelor. Această știință despre o lume condensată în care trăim poate să producă materiale mai ușoare, mai rezistente și mai elastice decît oțelul (pentru aplicațiile unde utilizarea lor se impune din punct de vedere tehnic și economic), care să transmită sau să prelucreze mai bine informația optică (fibrele optice, materiale opto-electronice, pentru optica neliniară) sau informația electronică. Probabil este necesară o nouă organizare a cunoștințelor despre materiale. De asemenea știința materialelor va utiliza informatica. Se știe că tratarea „benzilor de energie" ale corpurilor solide se face astăzi cu calculatorul electronic, ceea ce permite studierea amănunțită a efectului defectelor și impurităților asupra acestor benzi. Se impune utilizarea prelucrării informatice în cristalografie, în măsurători asupra corpurilor condensate, probabil și utilizarea inteligenței artificiale. Se apreciază că utilizarea microprocesoarelor va schimba fața laboratoarelor din domeniul științei materialelor în acest deceniu, după cum modelarea, simularea și inteligența artificială vor influența cercetările asupra stării condensate.

În momentul de față accentul cel mai mare în domeniul creării de noi materiale este pus pe polimeri și materiale compuse pe bază de polimeri. O tendință în creștere este aceea a aliajelor de polimeri care s-ar putea să cunoască același succes ca și aliajele metalice. Este oare justificată teama lipsei de materiale?

Tabelul nr. 2

Rezerve minerale metalice, după P. M. Kelly (1979)

Metalul	Proporția în scoarța terestră (%)	Distribuția rezervelor mondiale valorificabile cunoscute azi (%)
Aluminiu	8,13	Australia (25%), Guineea (21%) U.R.S.S. (10%) Jamaica (10%)
Fier	5,00	U.R.S.S. (43%), Canada (14%), Australia (7%) Europa (7%)...
Titan	0,44	Norvegia (20%), Canada (20%), S.U.A. (20%), U.R.S.S. (20%)...
Mangan	0,10	U.R.S.S. (27%), Africa de Sud (41%) Gabon (13%), Australia (6%), Brazilia (6%)
Molibden	0,0001	S.U.A. (55%), Canada (15%), U.R.S.S. (15%) Chile (15%)
Crom	0,02	Africa de Sud (74%), Zimbabwe (23%)
Zirconiu	0,016	(lipsesc informații)
Nichel	0,008	Noua Caledonie (22%), Cuba (22%), U.R.S.S. (13%), Indonezia (11%), Australia (6%)
Zinc	0,0065	Canada (25%) S.U.A. (20%), U.R.S.S. (15%), Australia (7%)
Cupru	0,0045	S.U.A. (20%), Chile (20%), U.R.S.S. (9%), Canada (9%), Peru (7%), Zair (7%), Zambia (7%)
Cobalt	0,0023	Zair (30%), Noua Caledonie (18%), Cuba (15%), Zambia (15%), U.R.S.S. (8%), Canada (8%), Australia (7%)
Tungsten	0,0001	China (60%), Canada (10%), Coreea (10%).

Sursa materialelor o constituie în ultimă instanță mineralele. Rezervele cu concentrație normală (exploatabile azi) și rezervele subconcentrate (exploatabile mîine, dar cu cost energetic și economic mai ridicat) precum și rezervele oceanice ar putea fi suficiente pentru o perioadă relativ lungă de timp. În tabelul 2 se prezintă conținutul în minerale metalice al **scoarței terestre** și distribuția lor în diferite părți ale globului. Rezervele de aluminiu sînt mai mari dar trebuie avută în vedere și creșterea rapidă a producției de aluminiu (fig.1.). Evaluări recente arată că producțiile de oțel și aluminiu pot fi asigurate pentru 100 de ani în

Mihai DRĂGĂNESCU

(Continuare în pag. 21)

Consemnări

DESPRE „CUM MOARE CEALALTĂ JUMĂTATE"...

ÎN JURUL ANILOR 1950 problema foametei și consecințelor ei nefaste pentru om și societate, a intrat în conștiința oamenilor ca urmare a unor cercetări întreprinse de oameni de știință progresiști : economiști, sociologi, medici ș.a. Printre aceștia Josue de Castro cu cartea sa „Geografia Foamei" ocupă un loc de frunte. Astăzi problema foametei în lume este reluată și analizată tot mai mult de diferite organisme internaționale ale O.N.U. ca F.A.O., Organizația mondială a sănătății, Biroul Internațional al Muncii, ca și de unele institute ca Banca Mondială etc. În fapt — a devenit tot mai evident că problema foamei nu este doar o problemă economică ci mai ales una politică : ideile noii ordini economice impun această conștientizare. De aceea, problema foamei a pătruns în discuțiile clubului de la Roma și în scenariile viitorologilor. Nu numai latura umanitară a problemei foamei a devenit neliniștitoare în acest secol de dezvoltare a identității popoarelor din lumea a treia, ci și latura dezvoltării economice a țărilor bogate — care resimt printre altele restrîngerea pieților de desfacere, stagnarea, consecințele fenomenului numit zero dezvoltare de către L.C. Tharow în cartea sa „The Zero-Sun Society". În seria lucrărilor demne de reținut pentru problemele foamei trebuie menționată lucrarea lui Susan George „Cum moare cealaltă jumătate" (How the Other Half Dies) (1978).

Adeseori criza alimentară a fost și este încă prezentată ca fiind determinată de fenomenele naturii (secete, inundații, condițiile sol și climă etc.). Este o optică naturalistă care încearcă să despovăreze de responsabilitate sistemul colonial și neocolonial care de fapt au generat-o. Privită astfel, foametea va continua să existe atîta timp cît omul va fi neputincios în fața naturii. În același scop se mai acreditează și o altă explicație : aceea că foametea ar fi determinată de creșterea exponențială a populației, ritmul creșterii produselor alimentare fiind comparativ mai lent. Acest din urmă factor, asociat condițiilor de climă și sol nefavorabile agriculturii ca și „lenei" unor popoare, ar fi cauzele foametei mondiale.

Există destule argumente care pot fi evocate pentru a demitiza argumentația naturalistă a foametei. Cînd populația era de numai 400 milioane locuitori în China, foametea bîntuia an de an, malnutriția și bolile secerau anual sute de mii de oameni, iar acum, deși în aceeași țară trăiesc peste 800 milioane locuitori pe aceeași suprafață, fenomenul de foamete, malnutriția și bolile endemice nu mai bîntuie ca în perioada cînd populația era numai pe jumătate. Deși, nu poate fi ignorat rolul factorilor social-politici implicați în „starea de foamete", precizează Susan George în cartea la care ne-am referit. „Eu încerc să spulber acest mit popular care este promovat în mare parte de acele forțe care au interes să mențină această perdea groasă de fum în jurul problemei foamei mondiale". Și mai departe atrage atenția asupra faptului că foamea și foametea există mai ales în țări cu mari latifundii ca în America Latină, Africa și Asia de sud. Or, în America Latină 17% din proprietarii de pămînt controlează 90% din suprafața agricol În Asia de sud 20% din marii proprietari, controlează 80% din s prafața agricolă, iar în Africa 66% din proprietarii agricoli dețin num 1% din pămînt. Din datele Băncii Mondiale rezultă că în medie 22 țări în curs de dezvoltare, 33% din populația agricolă activă n are nici un petec de pămînt. Din cercetările făcute de aceeași banc în 40 de țări, mai rezultă că mica proprietate realizează o produ ție mult mai mare pe hectar decît marile latifundii. Astfel în A gentina și Brazilia, **micii fermieri produc pe hectar de opt ori m mult decît marea proprietate,** iar în Columbia, aceeași mică propri tate produce de **14 ori mai mult pe hectar decît marea proprieta particulară.** Biroul Internațional al Muncii a elaborat, de asemene un studiu în 6 țări în curs de dezvoltare din care rezultă că dac terenurile agricole ar fi repartizate egal între familiile țărănești, i clusiv țăranii fără pămînt, producția alimentară ar putea crește c 10% în Pakistan , cu 28% în Columbia și cu 80% în nord-estul Br ziliei. Dintr-o analiză făcută în India rezultă, de asemenea, că mic proprietate sub 5 ha produce pe ha cu 50% mai mult decît mari latifundii. Tot din datele Băncii Mondiale rezultă că 80 de milioan de familii de micî proprietari din lumea a treia au mai puțin ca 2 h realizînd venituri sub limita sărăciei absolute. „Structura proprietă agrare are mult mai mult de-a face cu lichidarea foamei decît măr mea populației". Pentru a exemplifica această afirmație, autoare folosește exemplul Chinei care nu cunoaște foametea deși dispun de 0,13 ha de persoană, în timp ce în India și Pakistan unde revin pe persoană 0,50 ha și respectiv 0,40 ha foametea și malnutriția sî endemice din cauza existenței marilor latifundii. De aceea, în co sens și cu Mc. Namara, fostul președinte al Băncii Mondiale, Susa George consideră că lichidarea foametei în lumea a treia ar trebu începută cu reforma agrară, cu exproprierea marilor latifundii împroprietărirea țăranilor fără pămînt și cu pămînt puțin.

Autorii citați, ca și alții, arată că foametea mai este generată de repartiția cerealelor alimentare. Producția de cereale acoperă chiar depășește consumul omenirii. După datele F.A.O. an de an s produc peste 1 300 000 000 tone cereale din care țările dezvolta consumă ceva peste 50% deși reprezintă numai 25% din populați Animalele din aceste țări consumă cca. 25% din cantitatea total După cum rezultă din datele O.N.U. aceasta echivalează cu cons mul uman al Chinei și Indiei, adică consumul a 1 400 000 0 oameni !

Profesorul E. O. Heady de la Universitatea din Aim Iowa, S.U.A., prelimină pentru S.U.A. în 1985 „o producție cereale de 331,5 milioane tone din care va rămîne un disponibil 171,8 milioane tone cereale ce vor acoperi exportul necesar cca. 50 milioane tone cereale. Acest surplus de cereale la expo constituie o armă în negocierile noastre", așa cum a spus Butz, fo tul ministru al agriculturii din această țară. Lipsa de cereale d lume (precizează C.I.A. printr-un document secret) poate Washingtonului „o putere virtuală de viață și moarte asupra soart celor care au nevoie de aceste cereale". Alimentele au devenit zilele noastre nu numai o sursă de profit ci și un instrument de co trol economic și politic, de dominație asupra lumii și îndeosebi as pra celor mai năpăstuiți de pe pămînt". Revoluția verde, atît mult trîmbițată a pus în evidență și mai mult încărcătura social-p litică a problemelor agriculturii și alimentației. Generată de mar dezvoltare a agrobiologiei și a agrotehnicii moderne, revoluția ver a fost privită un timp cu mari speranțe. Soiurile de grîu și orez mare productivitate create de Dr. Norman Borlaug de la Fundaț Rockfeller din Mexico, cultivate cu bune rezultate în India, Pakista Bangladeș, în principal în Asia de sud, nu au putut fi extinse în din cauza cerințelor ridicate ale acestora de îngrășăminte chimi și a necesităților mari de investiții în irigații și tractoare. Creștere prețului combustibilului a dat o lovitură grea „revoluției verzi".

Marile societăți supranaționale sînt interesate în deschiderea un noi piețe pentru tractoare, îngrășăminte chimice, semințe hibride mare productivitate. Dar, pentru aplicarea acestor soluții tehni este nevoie de capital. Or, așa cum am arătat, micii proprietari d țările sărace nu au avut creditele necesare cumpărării de semin hibride, de mare productivitate, tractoare, îngrășăminte etc., i marii latifundiari nu au avut interesul să facă asemenea investiț Neputînd suporta concurența celor care au folosit descoperir științei, micii proprietari din țările lumii a treia, au fost obligc să-și lichideze și bucata de pămînt pe care o mai aveau. Conce trarea proprietății agrare se realizează în ritm tot mai accelerc proletarizarea țărănimii sărace s-a accentuat, exodul spre orașe populației rurale a îngroșat rîndurile șomerilor. Practic din punct vedere al lichidării foametei ca și al ameliorării situației țăranil cu pămînt puțin sau fără pămînt, revoluția verde poate fi consid rată un faliment. Problema foametei s-a dovedit încă o dată a fi problemă social-politică și nu tehnică sau de comerț și schimbu McNamara, fostul președinte al Băncii Mondiale, care nu poate suspectat că ar nutri idei socialiste — cu ocazia unui Consiliu directorilor Băncii Mondiale — a subliniat faptul că **„posesiune pămîntului și puterea politică și economică sînt concentrate în m diul rural în țările lumii a treia în mîinile unei mici minorități și**

ceastă concentrare se accentuează tot mai mult. Procesul concen-ării merge rapid înainte, țăranii cu mici proprietăți nu mai au nici perspectivă, productivitatea și stimulentele se erodează tot mai ult".

Introducerea noilor tehnologii de tip american în agricultură se alizează cu ajutorul elitelor locale din țările sărace, pregătite în niversitățile din vest. Dar, odată cu importul de tehnologii agricole oderne fără a se ține seama de condițiile diferite de climă și sol, încălca un principiu fundamental al economiei agrare care evede că **agrotehnica este o știință a „locului", a „parcelei", că u poate fi transplantată agrotehnica străină în țări cu alt sol și cu ndiții diferite în ceea ce privește clima.** Dar foametea și malnutri-a în țările în curs de dezvoltare, îmbracă și forme care afectează rav generațiile viitoare. Specialiștii în nutriție au demonstrat că acă în perioada intrauterină și în primele luni, copiii nu sînt ali-entați cu suficiente calorii și proteine, inteligența le va fi afec-tă pentru toată viața, datorită faptului că celulele creierului programate" să se dezvolte în perioada respectivă suferă din cauza osei de alimente proteice. Cercetări comparative făcute în Guate-ala, Mexic ș.a. au evidențiat acest aspect. Din 500 copii din clasa ijlocie bine alimentați numai 1% au avut un coeficient de inteli-ență sub 80 (adică sub medie) în timp ce înregistrările făcute pe 00 copii, din categoria celor săraci 62% au avut coeficientul de teligență sub 80 datorită subalimentației și unui consum redus de roteine în perioada dezvoltării intrauterine.

Referindu-se la situațiile dezastruoase pentru oamenii din țările curs de dezvoltare, Susan George, în capitolul cu titlul „Om sărac, m bogat. Cine este hoțul !" acuză marile latifundii din Africa, Asia e sud și America Latină, dar și schimburile comerciale și „aju-oarele" date de țările bogate sub formă de împrumuturi țărilor să-ice. Mai mult ca oricînd — în zilele noastre este evident faptul că rin creșterea prețurilor mărfurilor vîndute de țările dezvoltate țărilor ărace și în curs de dezvoltare ca și prin limitarea importurilor roduselor fabricate și semifabricate din aceste țări, balanța de plăți acestora se deteriorează tot mai mult.

În 1975, arată Mc.Namara, țările industriale importau din cele curs de dezvoltare mărfuri în valoare de 26 miliarde dolari și ex-ortau în valoare de 123 miliarde, rezultînd un deficit de aproape 00 miliarde. În 1980 datorită restricțiilor la importul din țările în urs de dezvoltare și prețurilor ridicate la export la mărfurile din rile industrializate, deficitul balanței lor comerciale este în creștere ccentuată. În aceeași perioadă deficitul balanței de plăți a crescut datorită creșterii dobînzilor la împrumuturile anterioare. Datoriile rilor foarte sărace după raportul Băncii Mondiale erau în 1980 de 6,8 miliarde dolari cu dobînzi și rate scadente de 7,4 miliarde do-ri. În țările mediu dezvoltate, datoriile reprezentau 268,9 miliarde, r dobînzile și ratele scadente se ridicau la 65,3 miliarde dolari. entru 1985 același raport prelimină o datorie de cca. 545 miliarde entru țările mediu și slab dezvoltate în condițiile în care rata de ește a produsului lor național brut va marca o tendință puter-că de scădere față de perioada 1970—1975.

Prinsă în cleștele puternic al capitalului financiar situația eco-mică a acestor țări se va înrăutăți, foametea se va extinde tot mai ult. În aceste condiții economice, țările în curs de dezvoltare vor ebui să importe în 1985 după calculele O.N.U. cca. 85 milioane ne cereale față de 16 milioane cît au importat în 1970.

O problemă de bază care se pune în țările în curs de dezvoltare este aceea dacă agricultura se va transforma într-o **agricultură modernă,** pentru piață, o agricultură mecanizată, chimizată, irigată, o **agricultură intensivă pe bază de capital sau o agricultură intensivă pe bază de muncă.** Transformarea agriculturii din aceste țări într-o agricultură de tip modern, deși ar asigura o sporire a producției, ar duce la o dependență tot mai mare de țările industriale prin necesitatea cumpărării de mașini agricole, de îngrășăminte chimice, echipamente pentru irigații și transporturi, pentru semințe de mare productivitate. Considerăm ca principala investiție pe care ar trebui să o facă aceste țări este **investiția în educație,** în formarea cadrelor care să conducă cu competență fermele agricole. Precum se știe, această investiție revine în economie după o perioadă mai lungă de timp. Așa cum spunea un președinte al unei țări în curs de dezvoltare : avem nevoie de pește ca ajutor pentru a ne potoli foamea, avem nevoie de cîrligul cu care să prindem peștele noi, la noi acasă, dar cea mai mare nevoie o avem de educație care să ne învețe cum să facem cîrligul cu care să prindem peștele. Vom fi mai liberi, peștele va fi mai ieftin și popoarele noastre vor supraviețui în libertate și independență.

Rezolvarea problemei alimentare s-ar putea face mai ales prin forțe proprii, prin dezvoltarea unei agriculturi adecvate condițiilor social-climatice și istorice proprii fiecărei țări, prin creșterea producției pe ha și cap de animal.

Ar fi de mare folos adoptarea unor tehnologii intermediare agricole, potrivite tipurilor de proprietate agricolă pe loturi mai restrînse. Transformarea bruscă a agriculturii actuale latifundiare într-o agricultură modernă de tip american, necesită importante împrumuturi financiare, producție de masă, standardizată care să poată fi exportată. Or, pentru lichidarea foametei și malnutriției, este nevoie de o alimentație mai bună, pentru oameni, de **producție pentru mase,** nu **producție de masă** care să fie exportată pentru realizarea de profituri maxime.

Dezvoltarea într-un ritm rapid a proprietății rurale din țările cu mari latifundii, în ferme agro-industriale mari, va avea aceleași limite pe care le are agricultura țărilor dezvoltate : poluare, consum energetic, în domeniul apei, al îngrășămintelor chimice ș.a. Dar cea mai grea consecință va fi, și ea a început deja să apară în țările în curs de dezvoltare, **concentrarea populației rurale în marile orașe, creșterea șomajului industriei, cu toate consecințele negative ale unei urbanizări rapide.**

Ca și cartea lui Josue de Castro — „Geografia foamei", cartea Susanei George are un mesaj complex și reia, cu alte cuvinte, ideea exprimată de Josue de Castro, care spunea „...Cred în puterea biologică a nevoii, care a călăuzit întotdeauna omenirea în momentele cele mai grele ale istoriei sale pe drumul spre supraviețuire. Foamea însăși va fi forța călăuzitoare, motorul unei revoluții sociale care va putea să îndepărteze omenirea din fața prăpastiei ce amenință să înghită civilizația noastră cu mai multă lăcomie decît amenință oceanele să înghită pămînturile noastre" (1955) ; Cartea Susanei George se încheie cu această semnificativă și îngrijorătoare constatare : „Citirea acestei cărți vă va lua 6 ore, timp în care pe glob au murit de foame sau de boli cauzate de foamete 2 500 oameni".

Bucur ȘCHIOPU

Compartimentele de organizare

(Urmare din pag. 19)

nsilii ale oamenilor muncii și birouri executive, care nu an-enează în suficientă măsură și nu valorifică potențialul de are dispun compartimentele respective." **(Alexandru Stanciu,** irectorul Cabinetului județean **Vrancea)** ● „Activitatea aces-r compartimente este îngreunată de insuficienta delimitare a ribuțiilor ce le revin, de lipsa de stabilitate a cadrelor și de eutilizarea, de către conducerile întreprinderilor, a acestor mpartimente la elaborarea de studii și analize în domeniul rganizării." **(Bujor Bogdan,** directorul Cabinetului municipal **etroșani)** ● „Compartimentele sînt frecvent utilizate de C.O.M., irourile executive și conducerea operativă din unități la rezol-area unor probleme care nu intră în specificul activității de rganizare, în detrimentul unor lucrări și studii specifice." **oan Vulcan,** directorul Cabinetului municipal **Lugoj).** Caz con-ret: la noua întreprindere lugojană de utilaje de ridicat și ransportat, aflată în plină dezvoltare, lucrători din compar-imentul de organizare funcționau, în timpul programului de cru, ca profesori la grupul școlar integrat acestei unități, ne-aiavînd vreme pentru a ține la zi fișele posturilor cu desele odificări în structura funcțională.

La Întreprinderea mecanică Cugir, Întreprinderea de porțelan lba Iulia, Întreprinderea de cînepă Sebeș și alte unități din județul Alba, consiliile oamenilor muncii nu numai că ajută compartimentele O.P.M. în rezolvarea sarcinilor ce le revin, dar analizează lunar informări prezentate de acestea, în legătură cu stadiul de realizare a măsurilor stabilite prin programele de creștere a productivității muncii. N-ar merita oare ca această experiență să fie generalizată în stilul și metodele de muncă ale conducerilor colective ?

Prezentăm drept concluzie la această investigație, o opinie **(Nicolae Tâmplaru)** care ni se pare a sintetiza foarte clar starea actuală și direcțiile de îmbunătățire a ei : ● „Forțele organizatorice și ale conducerii unor întreprinderi sînt risipite simultan pe o diversitate mare de probleme nu totdeauna importante, fără a exista o ordine a abordării lor, o foarte riguroasă scară a priorităților, unele fiind tratate în campanii și de multe ori formal. În situația actuală, multe adaptări organizatorice nu reprezintă rezultatul unor soluții studiate și pregătite din vreme, ci doar ajustări efectuate în condițiile crizei de timp, ale presiunii respectării termenelor etc. Degrevarea planurilor de activitate ale compartimentelor O.P.M. de probleme mărunte ar putea permite, chiar în condițiile «insuficienței» personalului din cadrul acestora, axarea activității de organizare și conducere pe rezolvarea celor mai importante probleme și mai ales pe schimbarea centrului de greutate de la acțiunile tip corectiv, de adaptare, la cele de tip previzional, de concepție și proiectare. Rolul compartimentelor este unul de concepție, de realizator și coordonator de studii și proiecte de organizare. Ele trebuie să fie amplasate în cadrul și în domeniul concepției."

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

NEOKEYNESISMUL ÎN CONTEMPORANEITATEA ECONOMICĂ (I)

INCEPUTUL ANILOR '70 a marcat o breşă în evoluţia economică şi socială postbelică a ţărilor capitaliste dezvoltate, în sensul inversării tendinţelor de creştere relativ rapidă manifestate în anii '50 şi '60. De aproape un deceniu aceste ţări sînt confruntate cu o înrăutăţire a situaţiei lor economice, caracterizată printr-o creştere tot mai lentă, prin simultaneitatea stagnării şi inflaţiei, prin conjuncţia şomajului de mari proporţii cu creşterea foarte rapidă a preţurilor, prin tensiuni monetare continue şi generalizate, prin scăderea drastică a volumului investiţiilor productive şi deteriorarea climatului economic în general. Dezbaterile ştiinţifice în jurul acestor evoluţii, a noii conjuncturi economice depresive, au generat din partea a numeroşi economişti, sociologi, politologi, demografi ş.a., explicaţii şi interpretări, propuneri de măsuri şi acţiuni de cele mai multe ori contradictorii.

Accentuarea fazelor recesive mai abrupte şi mai durabile — care au făcut tot mai frecvente comparaţiile dintre situaţia actuală şi cea din anii 1929—1933 — s-a răsfrînt într-o inflexiune majoră a politicii economice şi, în ultimă instanţă, pe fondul controverselor mai vechi, într-o polemică deschisă între adepţii liberalismului şi cei ai doctrinei de intervenţie, promovînd ideea influenţării de către stat a acţiunilor economico-sociale, doctrină a cărei aplicare a condus la unele efecte pozitive în primele decenii postbelice. Pentru că, în pofida numeroaselor orientări, reorientări, restructurări continue etc., din gîndirea economică nemarxistă, inspiraţia ei teoretică emană de la două surse principale: neoclasică şi keynesistă.

Acesta a fost şi rămîne, în fapt, fondul doctrinar al disputelor pe tărîmul teoriei şi practicii economice dintre diferitele curente de gîndire din ţările occidentale — indiferent că aceste dispute îmbracă, mai recent, forma unor reproşuri sau a condamnării tezelor, politicilor şi terapeuticii keynesiste, a monetarismului, teoriei capitalului uman şi alocării timpului, a noii filozofii economice întruchipate de „economia ofertei", a criticii sărăcirii, denaturării sau interpretării necorespunzătoare a doctrinei originare, a valabilităţii şi a cerinţei relecturării continue a lucrărilor autorilor creatori ai uneia sau alteia dintre şcoli. [1])

Pornind tocmai de la asemenea expresii ale disputei menţionate, să urmărim însă componente şi semnificaţii pe care gîndirea keynesistă le poate avea astăzi. *) În sistemul gîndirii economice nemarxiste postbelice, orientarea keynesistă actuală prezintă o semnificaţie aparte. Pe de o parte, pentru faptul că fiind parte constitutivă a „teoriei academice", este una din orientările fundamentale cu care îşi împart cîmpul de investigaţie economiştii de viziune mai nouă sau tradiţional neoclasică. Iar, pe de altă parte, întrucît, prin caracterul pragmatic al ipotezelor, teoremelor şi modelelor privind fenomenele noi ale capitalismului monopolist, a inspirat şi servit — de pe poziţiile unei teorii aplicate — politicile economice ale ţărilor capitaliste industrializate începînd cu primii ani de după război. Studiul analitic al lucrărilor celor mai reprezentativi autori din teoria economică nemarxistă permite relevarea unor aspecte definitorii ale actualei orientări keynesiste.

Teoria lui J.M. Keynes a marcat o etapă în evoluţia gîndirii economice din ţările occidentale. Ea a exercitat o influenţă importantă chiar şi asupra unor continuatori, într-o variantă sau alta, a abordării neoclasice — care s-au văzut nevoiţi ca de pildă P. Samuelson [2]), A. Leinjonhufvud [3]), să recurgă la „o recuperare neoclasică" a unor teze keynesiste ; ei au admis astfel unele premise keynesiste şi au promovat ideea intervenţiei permanente a statului în „acţiunile pentru deplina folosire a resurselor". Alţii dintre continuatorii amintiţi, precum R. Solow [4]) au avansat unele observaţii critice, iar o altă grupă de cercetători şi-a însuşit anumite concepte, variabile şi secvenţe metodologice ale analizei macroeconomice etc.

Tocmai în acest context, aşa cum remarca un autor occidental „H. Savall [5]) spre deosebire de mulţi alţi economişti notorii, Keynes a avut şansa de a vedea ideile sale „prelungite de numeroşi alţi teoreticieni ai economiei", încît pe planul teoriei economice contemporane se poate spune că el „a fost un dascăl fericit pentru că a avut şi are mulţi discipoli mai ales (dar nu numai) în ţările anglo-saxone". O asemenea apreciere este confirmată peremptoriu de J. Ullmo [6]), dar de data aceasta pentru partea continentală a Europei : „În fapt, noi trăim în universul keynesist, noi îi datorăm lui conceptele şi mijloacele noastre de acţiune" — sublinia economistul menţionat.

Într-adevăr, tezele, postulatele şi fundamentările de politică economică elaborate de J.M. Keynes apar explicit şi implicit în numeroase şi importante studii economice occidentale. Dar, discipolii săi se afirmă în teoria actuală nemarxistă nu doar printr-o simplă preluare a principiilor metodei şi recomandărilor de politică economică şi socială. Confruntarea de pînă acum cu practica a teoriei keynesiste condiţiile postbelice şi actuale din ţările capitaliste dezvoltate şi din economia

*) Un colectiv de cercetători de la **Institutul de economie socialistă** şi cadre didactice din învăţămîntul superior integrate în activitatea de cercetare şi-a propus să studieze, începînd cu anul trecut, gîndirea economică nemarxistă. În acest cadru a fost elaborată o lucrare despre actuala orientare keynesistă, intitulată **„Neokeynesismul în gîndirea economică occidentală"**. Venind în întîmpinarea unor exigenţe de acoperire a unui hiatus existent în cercetarea doctrinelor economice contemporane, autorii acestui studiu au urmărit să înlesnească cunoaşterea analitică a unela dintre principalele orientări postbelice din teoria occidentală, ale cărei idei de bază sînt implicate în practica economică a multor ţări capitaliste dezvoltate. Cercetările întreprinse astfel — redate într-o formă sintetică — urmează să fie publicate în mai multe numere ale revistei.

FIŞE

Revista Comisiei Naţionale Române pentru Unesco

● *Ultima apariţie (numărul 4) din anul trecut a „REVISTEI COMISIEI NAŢIONALE ROMÂNE PENTRU UNESCO" este dedicată, în cea mai mare parte, relevării experienţei ţării noastre în domeniul integrării învăţămîntului cu practica productivă, componentă a sistemului global de instruire şi educare a tinerelor generaţii, în consens cu cerinţele actualei etape de dezvoltare a economiei şi societăţii. Astfel, în studii purtînd semnătura unor autori de prestigiu din sfera învăţămîntului şi culturii, a cercetării sociale, sînt trasate jaloanele concepţiei româneşti, în continuă perfecţionare, a integrării învăţămîntului cu cercetarea şi producţia. Îşi află, în acest cadru, o expunere de detaliu aspecte cum sînt: elemente de abordare sistemică a integrării învăţămîntului universitar cu producţia; profilarea cercetării ştiinţifice; modele experimentale privind educaţia tehnologică a tineretului şcolar; practica productivă comasată; modele teoretice şi programe operaţionale de integrare a educaţiei cu munca productivă; relaţia dintre dinamica modelului de calificare profesională şi dinamica sistemului de învăţămînt etc. În alte secţiuni, publicaţia amintită prezintă o serie de informaţii privind manifestări ştiinţifice cu caracter internaţional, interviuri, recenzii.*

Munca intelectuală

● *Determinarea cît mai riguroasă a cuantumului de muncă prestată de diferitele categorii de lucrători are o importanţă deosebită în economia socialistă datorită, pe de o parte, raportului direct ce se stabileşte între calitatea şi cantitatea muncii şi retribuţie, iar pe de altă parte datorită influenţei acestei categorii economice asupra indicatorilor de eficienţă, în general. Dar, constată* R. Georgiev *în articolul „Nivelul de intelectualizare a producţiei şi schimbări în conţinutul muncii", publicat în numărul din 10/1981 al revistei bulgare „ICONOMICESKA MISL", realizările metodologice în această arie sînt departe de a fi satisfăcătoare. Acest stadiu este determinat şi de o anume barieră psihologică a cercetătorilor înşişi, anume considerarea disjuncţiei muncă fizică — muncă intelectuală drept fundamentală. Este drept, apreciază R.G., o asemenea distincţie metodologică este importantă, dar ea nu mai corespunde decît parţial modificărilor induse în planul conţinutului muncii de către actuala revoluţie ştiinţifică şi tehnică. Apare astăzi necesar să aprofundăm însuşi conţinutul conceptului de „muncă intelectuală". Orientînd investigaţia în acest sens, continuă autorul, s-ar evidenţia faptul că în noţiunea de „muncă intelectuală" se cuprind atît activităţi bazate pe urmărire, observare etc., cît şi activităţi creative. Or, analizele şi cuantificările privind munca vor trebui în viitor să se bazeze tocmai pe această distincţie, activităţi propriu-zis intelectuale urmînd a fi considerate cele inovative, creatoare de noutate.*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

mondială, i-au determinat pe aceşti economişti occidentali să regîndească unele concepte, să le amelioreze prin înlăturarea unor insuficienţe şi neconcordanţe cu noile evoluţii economico-sociale.

În acest context s-a format neokeynesismul care — în accepţiunea noastră — reprezintă nu simpla preluare a ideilor, postulatelor, concluziilor şi recomandărilor lui J.M. Keynes ci regîndirea acestora, continuarea, extinderea, completarea şi corectarea lor în condiţiile capitalismului monopolist de stat. Nu mai este vorba, deci, de un keynesism pur, ci de un nou keynesism (neokeynesism), care pornind de la sistemul teoretic keynesist l-a dezvoltat şi adaptat condiţiilor în care a trebuit să fie aplicat.

Ţinînd cont de schimbările caracteristice epocii monopoliste actuale, ca şi teoria keynesistă — tentativă de răspuns la impasul economiei capitaliste din anii '30 — neokeynesismul, analizînd evoluţia şi structurile economice din perioada postbelică, încearcă să explice tulburările sistemului capitalist ; acest curent încearcă să găsească origina disfuncţiilor sistemului capitalist la nivel macroeconomic, încearcă să repereze măsuri de politică economică globală în scopul reglării procesului de reproducţie a capitalului. Aceste direcţii — mobiluri tematice neokeynesiste — sînt departe însă de a avea semnificaţia unei simple întruchipări a dezideratului keynesist, de a face din economia politică „o ştiinţă precisă, pragmatică, eficace, operaţională". În fapt, prin concentrarea accentelor, prin mutarea centrului de greutate a cercetărilor spre problematici specifice etapei actuale a capitalismului, se asigură o dezvoltare, o lărgire a caracteristicii utilitariste a teoriilor economice occidentale.

Din acest punct de vedere este foarte interesantă apropierea pe care o face economistul francez J. Lambert [7]) între John M. Keynes, neokeynesiştii şi Adam Smith. Lambert apreciază că la distanţă de o sută cincizeci de ani, prin lucrările sale, Keynes, adept al unei ştiinţe economice operaţionale, a orientat economiştii occidentali spre ambiţii asemănătoare cu cele ale lui A. Smith ; acesta, în „Cercetarea asupra naturii şi cauzelor avuţiei naţiunilor", proiectase să facă din ştiinţa economică „o ramificaţie a cunoştinţelor legislatorului şi a omului de stat pentru a oferi populaţiei un venit sau o substanţă abundentă".

Relevînd acest aspect, vrem să subliniem manifestarea în forme noi a orientării utilitarist-apologetice a gîndirii economice occidentale, generată firesc de inseşi condiţiile capitalist-monopoliste de astăzi. Adîncirea crizei de sistem a capitalismului, înmulţirea fenomenelor de instabilitate şi dezechilibru, de recul economic şi social, ascuţirea contradicţiilor pe plan intern şi extern — sintetizate din punct de vedere economic de L. Stoleru în formulările : „multiplicarea dezechilibrelor structurale" ; „încheierea adaptării factorilor de creştere la debuşeele lor" — necesităţile practice ale unei coordonări a măsurilor monopoliste de stat, au făcut imposibilă, teoretic şi practic, ignorarea fenomenelor noi, determinînd, în mai mare măsură, teoria economică occidentală să se preocupe de adecvarea concepţiilor şi a instrumentarului de analiză la nivelul economiei naţionale în ansamblu.

Astfel autorii neokeynesişti, în proporţii şi nuanţe diferite, au precizat, completat şi lărgit schema keynesistă a evoluţiei, echilibrului şi stabilităţii în economie sau, inspirîndu-se şi preluînd postulatele lui Keynes, au iniţiat noi demersuri teoretice, au transpus pe termen lung analizele tradiţionale pe termen scurt, au aprofundat şi prelungit analiza macroeconomică şi au contribuit la dezvoltarea terminaţiilor operaţionale cuprinse în ea.

Apreciat drept „ o viguroasă şcoală de gîndire" în Anglia, S.U.A., Italia, dar prezent şi în celelalte ţări capitaliste dezvoltate — Franţa, R.F. Germania, Olanda, Japonia etc. — şi chiar şi în unele ţări în curs de dezvoltare (India ş.a.), curentul neokeynesist este reprezentat de contribuţiile de inspiraţie keynesistă ale lui Evsey D. Domar, Roy F. Harrod, Alvin Hansen în analiza creşterii şi a tendinţelor de evoluţie economică. El este reprezentat, de asemenea, de dezvoltările teoriei keynesiste a repartiţiei, a capitalului şi ratei profitului realizate de Nicholas Kaldor, Joan Robinson, K.A. Naqvi, R.F. Kahn, J.A. Mirrless, Luigi Pasinetti ; de construcţiile teoretice ale lui Piero Sraffa din domeniul valorii şi a preţurilor ; de ideile privind consolidarea funcţiilor operaţionale ale tezelor keynesiste, formulate de Abba Lerner, R. Matthews ; de prelungirile problematice în domeniul economiei internaţionale evidente în lucrările lui F. Machlup, W. Godley, P. Atkinson, I. Begg, F. Cripps, M.A. Danes, G. Gudgin — pentru a nu cita decît unele nume consacrate sau pe cale de afirmare în teoria economică occidentală.

dr. Sorica SAVA

[1]) Vezi, de pildă, autori şi lucrări ca : W. Guzzardi Jr. „The New Down to Earth Economics', Fortune, december, 1978 ; M. Friedman „Nobel Lecture : inflation and unemployment" The Journal of Political Economy, june 1977 ; G. Becker „Human Capital", A Theoretical and Empirical Approach, Columbia University Press, 1964 ; H. Lepage „Keynes est mort... vivent les Reaganantes", Focus, novembre 1981 ; Gilbert Koenig „L'archaisme de la théorie „Nouvelle" de l'emploi", Eurepargne, novembre 1981 ; A. Leijonhufvud „On Keynesian Economics and the Economics of Keynes", Oxford University Press 1968, Joan Robinson „Solving the stagflation puzzle", Challenge, november/december 1979, etc.

[2]) P.A. Samuelson : A se vedea unele din principalele sale lucrări ştiinţifice: „Foundations of Economic Analysis" Harvard University Press, 1947 ; „Economists and the History of Ideas", The American Economic Review, nr. 1, 1962 ; „Parable and realism in capital theory : the surrogate production function", Review of Economic Statistics, june 1962, „The Pasinetti paradox in neoclassical and more general models", Review Economic Studies, vol. 33, 1966.

[3]) A. Leijonhufvud op. cit.

[4]) R.M. Solow : a se vedea de pildă „Investiment and technical progress" în „Mathematical methods in social sciences". Stanford U.P. 1960 ; „A contribution to the theory of economic growth", Quarterly Journal of Economics, vol. 70, 1957, ş.a.

[5]) H. Savall, „G. Bérancer, L'Hétérodoxie en science économique", Dalloz, Paris, 1977.

[6]) J. Ullmo „Preface" à L. Stoleru „L'équilibre et la croissance économiques", Dunod, Paris, 1969, p. X.

[7]) J. Lambert, „Objectifs, méthodes et problèmes de la science économique", în „Encyclopedie de l'économie, le présent en question", Paris, 1978.

Sesiuni ştiinţifice

● *Sub egida* Institutului de economie socialistă *din cadrul* Institutului Central de Cercetări Economice *şi a* Comitetului sectorului 1 al U.T.C., *recent a fost organizată o sesiune ştiinţifică consacrată celei de a 60-a* aniversări a creării Uniunii Tineretului Comunist. *Comunicările, elaborate de cadre de cercetători ce activează în cercetarea economică au fost reunite sub genericul „Probleme actuale ale dezvoltării economice". Cele circa douăzeci de lucrări prezentate au acoperit o arie tematică largă precum şi niveluri de tratare diverse — de la analiza concretă pînă la cercetări de pronunţată factură teoretică. Înscriindu-se în preocupările ce animă întreaga cercetare economică, privind sporirea contribuţiei acesteia la soluţionarea unor probleme de stringentă actualitate ale dezvoltării economiei româneşti, autorii comunicărilor au abordat, între altele, corelaţia dintre progresele consemnate în dezvoltarea economiei româneşti şi creşterea bunăstării populaţiei ; raportul dintre creşterea eficienţei economice şi restructurarea industriei ; aspecte ale eficienţei economice a investiţiilor ; unele consideraţii cu privire la strategia pe termen lung de dezvoltare a întreprinderii ; implicaţii ale introducerii sistemelor electronice de birou etc.*

● *Seminarul de economie mondială, ale cărui lucrări s-au desfăşurat zilele trecute sub auspiciile* Institutului de economie mondială, *a supus dezbaterii o problemă de cert interes teoretic şi practic :* „Teoria stimulării ofertei în confruntare cu realităţile economice". *Atît în studiul de sinteză prezentat, cît şi în discuţiile ce s-au desfăşurat ulterior, cadre de cercetători din institut, cadre didactice, specialişti au abordat deopotrivă originile economico-istorice ale teoriei amintite şi impactul său cu evoluţia economiei mondiale. Au fost, de asemenea, avansate idei privind încercările întreprinse în unele state occidentale în direcţia aplicării acestor postulate teoretice precum şi implicaţiile lor în ipostaza de doctrină economică oficială.*

● *Săptămîna trecută a avut loc sesiunea de comunicări intitulată* „O nouă calitate în cercetare", *organizată sub egida* Comitetului de partid al sectorului 3 al municipiului Bucureşti. *Referatele şi dezbaterile care au urmat au fost concentrate asupra problematicii de larg interes a sporirii aportului cercetării şi proiectării la introducerea progresului tehnic în industria energetică, metalurgică, în construcţii de maşini, industria chimică şi uşoară. Lucrările sesiunii au întrunit o largă participare a*

FIŞE

unor specialişti din mari întreprinderi industriale, cercetători din institute de profil de cercetări şi proiectări, cadre de conducere de la Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci, activişti de partid. Au fost evidenţiate cu acest prilej realizările obţinute şi acţiunile concrete ce se cer întreprinse în continuare pentru valorificarea în grad înalt a potenţialului creativ disponibil în unităţile sectorului 3 în vederea accelerării înnoirii tehnologiilor şi a produselor, pentru reducerea pe această cale a importurilor şi lărgirea bazei autohtone de materii prime, utilizarea noilor surse energetice, aplicarea unor soluţii de reducere a consumurilor materiale şi creştere a productivităţii.

9

Perfecționarea sistemului de indicatori. Producția netă și producția fizică – indicatori fundamentali ai planului economic

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior în anul 1982, tema „Indicatorii activității economice" cuprinde 4 puncte : 1) Indicatorii economici — expresie a proceselor și fenomenelor economice ce pot fi exprimate numeric ; 2) Indicatorii cantitativi și indicatorii calitativi; 3) Perfecționarea sistemului de indicatori. Producția netă și producția fizică — indicatori fundamentali ai planului economic ; 4) Corelarea indicatorilor economici în politica economică a P.C.R. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 3. Subliniem că pentru anul 1982, documentul oficial în vederea pregătirii concursului de admitere sînt : programa de economie politică publicată în broșura „Admiterea în învățămîntul superior" și manualul de economie politică (coordonator prof. dr. Fl. Burtan), ediția 1980.

Îmbunătățirea sistemului de indicatori – componentă a procesului de perfecționare a mecanismului economico-financiar

ÎNDEPLINIREA funcțiilor mecanismului economico-financiar este condiționată de cunoașterea reală și la timp a eforturilor depuse și a rezultatelor obținute, începînd cu fiecare loc de muncă și pînă la nivelul economiei naționale. Sistemul de indicatori pentru măsurarea cheltuielilor și rezultatelor — componentă de bază a mecanismului economico-financiar — trebuie să asigure informații precise cu privire la modul în care s-a desfășurat activitatea de producție pe toate treptele structurii organizatorice.

Pentru ca sistemul de indicatori să exprime într-o concepție științifică, unitară și de largă perspectivă eficiența activității depuse el trebuie îmbunătățit permanent — ca parte componentă a unui proces mai larg de perfecționare a mecanismului economico-financiar. Fiecărui stadiu de dezvoltare a forțelor de producție și fiecărui tip dominant al reproducției lărgite îi corespunde un anumit mecanism economico-financiar, care poartă amprenta relațiilor de producție istoricește determinate.

Dezvoltarea și modernizarea continuă a bazei tehnice materiale, ridicarea gradului de pregătire profesional-științifică și a nivelului de înțelegere a realității economico-sociale, trecerea la un stadiu nou de dezvoltare a forțelor de producție, concomitent cu schimbarea caracterului structurii economiei naționale și a tipului dominant de reproducție lărgită, sînt factori obiectivi care determină necesitatea perfecționării mecanismului economico-financiar. În felul acesta, mecanismul economico-financiar este atît **expresia** stadiului de dezvoltare a forțelor de producție și de maturizare a relațiilor de producție, cît și **condiția** accelerării progresului eonomico-social în perspectivă prin asigurarea influenței din ce în ce mai puternice a factorilor calitativi, de eficiență și competitivitate. De aceea, preocuparea permanentă pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar în raport cu exigențele concrete pe care le ridică fiecare etapă a dezvoltării economice nu poate avea un alt criteriu de apreciere decît **înfăptuirea sarcinilor cantitative și calitative ale dezvoltării, creșterea eficienței intregii activități economice.**

Înțelegînd în toată profunzimea și multilateralitatea sa necesitatea și posibilitatea adaptării mecanismului economico-financiar la exigențele modelului actual de trecere la o dezvoltare de tip intensiv, la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a fost adoptată Hotărîrea cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Printre măsurile stabilite de plenară, un loc important îl ocupă perfecționarea sistemului de indicatori fundamentali ai planului economic. În esență, concepția care stă la baza sistemului de indicatori fundamentali ai planului economic este construită pe următoarele principii :

a) realizarea concordanței producției cu necesitățile reale ale economiei naționale, sub aspect cantitativ, sortimental și calitativ ;

b) valorificarea superioară a resurselor natural-materiale, utilizarea cu eficiență maximă a mijloacelor de producție consumate ;

c) reflectarea corectă a aportului fiecărei unități economice la crearea venitului național, în dependență directă de efortul depus ;

d) asigurarea unei concordanțe depline între îndeplinirea planului în expresie valorică și în expresie fizică ;

e) evitarea înregistrărilor repetate în calculul indicatorilor valorici, precum și a tendințelor de a deforma aprecierea rezultatelor obținute ;

f) folosirea în calculul indicatorilor valorici a unor prețuri care să exprime corect cheltuielile sociale de producție ;

g) înfăptuirea, prin intermediul lor, a obiectivelor fiecărei etape a edificării socialiste.

Aceste principii formează un sistem, unitatea lor este indispensabilă pentru fundamentarea celor mai adecvați indicatori de apreciere a rezultatelor utile obținute și de comensurare a efortului propriu depus de unitățile economice.

Producția fizică, producția netă și producția marfă – indicatori fundamentali ai planului economic

CA URMARE a măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, în prezent indicatorii de bază pentru fundamentarea planului economic sînt **producția fizică, valoarea producției nete și producția marfă.**

Importanța **producției fizice** în fundamentarea planului decurge din necesitatea obiectivă de a asigura concordanța deplină a producției cu cerințele reale ale economiei naționale și ale populației. Corespunzător acțiunii legilor economice ale socialismului și, în primul rînd, a legii economice fundamentale, această concordanță trebuie înfăptuită cantitativ (ca volum), structural (pe sortimente și tipodimensiuni) și calitativ. Necesitățile societății nu pot fi satisfăcute decît cu bunuri materiale și servicii exprimate în tone de cărbune, număr de tractoare, litri de lapte, perechi de încălțăminte etc. Iată de ce, producția fizică, determinată în raport cu nevoile reale, pe sortimente și pe calități constituie în prezent un indicator de bază în fundamentarea și în aprecierea modului de îndeplinire a planului economic la nivelul întreprinderilor industriale și agricole, de construcții, în transporturi și telecomunicații.

Pentru caracterizarea producției fizice se folosesc o serie de indicatori exprimați în kg, t, m. m^2, l, km, perechi, bucăți etc., cu ajutorul cărora se fundamentează sarcinile de producție pe secții, se măsoară productivitatea muncii, se dimensionează volumul și structura exportului, livrările la fondul pieței etc. Pe această bază se stabilesc cantitățile de materii prime, materiale, combustibili și energie necesare producției ce urmează a se fabrica, pornindu-se de la imperativul realizării unor consumuri specifice cît mai mici posibil.

Cu ajutorul indicatorilor în expresie naturală, se urmărește modul în care a fost îndeplinit planul la producția fizică de mașini, utilaje și instalații, bunuri de consum și alte produse sau servicii necesare satisfacerii cerințelor economiei naționale și exportului.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

În vederea cunoașterii aportului fiecărei unități economice la crearea venitului național, în prezent, în practica planificării din țara noastră se folosește ca indicator de bază pentru măsurarea rezultatelor utile **valoarea producției nete.** Dacă avem în vedere că pentru producerea unui produs se consumă mijloace de producție a căror valoare se regăsește în valoarea produsului finit sub formă de cheltuieli materiale, ceea ce trebuie să ne intereseze este valoarea nouă ce se creează peste cea transmisă de mijloacele de producție consumate. Această **valoare nou creată se exprimă la nivelul întreprinderii cu ajutorul indicatorului valoarea producției nete, la nivelul ramurii cu produsul net, iar la nivelul economiei naționale cu venitul național.**

Valoarea mijloacelor de producție consumate și valoarea nou creată sînt exprimate cu ajutorul indicatorului valoric **producție globală.** Pînă în anul 1979 producția globală era indicatorul de bază al planului economic. După adoptarea Hotărîrii C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare s-a înlocuit producția globală ca indicator de bază cu producția netă. Această măsură a fost determinată de faptul că indicatorul producția globală împingea la consumuri materiale mari prin folosirea unor materii prime și materiale scumpe, în dauna valorii nou create, fapt ce micșora eficiența producției. De asemenea, ca urmare a adîncirii diviziunii sociale a muncii în interiorul fiecărei unități, materia primă trece prin mai multe stadii pînă să se transforme în produs finit. Producția globală înregistra cheltuieli cu materiile prime repetat, în funcție de fazele prin care ele trec, avînd ca rezultat deformarea realității. În această situație, producția globală se putea îndeplini și depăși ușor conținînd duble sau triple înregistrări, fără ca fizic îndeplinirea să însemne în toate cazurile un spor de valoare de întrebuințare.

Apărea deci o contradicție (neconcordanță) între îndeplinirea planului în expresie valorică și în expresie fizică. Or, așa după cum am mai arătat, hotărîtoare este îndeplinirea planului în expresie fizică, orice rezultate trebuind să se concretizeze fizic în produse sau servicii, mijloace de producție sau bunuri de consum cu care să se satisfacă efectiv necesitățile reale ale economiei și populației.

Avînd în vedere neajunsurile folosirii producției globale ca indicator de bază și ținînd seama de exigențele pe care le ridică trecerea la o calitate nouă, superioară, în întreaga activitate economică, în prezent producția netă înlocuiește producția globală ea devenind unul din indicatorii de bază ai planului economic. Exprimînd valoarea nou creată în fiecare unitate economică, **producția netă asigură,** ca urmare a realizării ei, **resursele necesare restituirii obligațiilor față de societate, constituirii fondurilor proprii necesare autodezvoltării prin autofinanțare, participării la beneficii și satisfacerii altor nevoi de interes social ale colectivelor de oameni ai muncii.**

Prin folosirea producției nete ca indicator de bază al planului, activitatea întreprinderilor este direcționată spre obținerea unor produse care să înmagazineze muncă complexă, de calificare superioară al cărei rezultat este o valoare nouă ridicată la fiecare unitate de cheltuială materială de producție. La aceeași muncă vie depusă, unitatea economică care va avea cele mai mici cheltuieli cu mijloacele de producție consumate va avea și cea mai mare valoare nou creată, respectiv producție netă. În felul acesta, este stimulată activitatea din întreprinderi atît în direcția reducerii consumurilor materiale de producție, cît și în cea a ridicării calificării și complexității muncii prestate. Pe baza producției nete, se pot calcula o serie de indicatori de eficiență ca : productivitatea muncii (exprimată în lei pe om-oră), producția netă la 1 000 lei fonduri fixe etc.

Pentru asigurarea echilibrului fizico-valoric în realizarea planului fiecărei unități, acesta se apreciază ca îndeplinit numai dacă producția netă are o acoperire fizică în bunuri materiale și servicii care corespund cantitativ, sortimental și calitativ necesităților de consum ale economiei naționale și populației. În corelarea fondului de retribuire a personalului muncitor cu producția netă se ține seama de necesitatea ca toate produsele obținute să fie de calitate corespunzătoare și să aibă desfacerea asigurată.

Întrucît majoritatea bunurilor materiale — mijloace de producție și bunuri de consum — sînt mărfuri, în aprecierea rezultatelor obținute de unitățile economice se folosește și un alt indicator de bază — **producția marfă vîndută și încasată.** În esență, acest indicator cuprinde toate rezultatele utile obținute de o întreprindere care se realizează în urma vînzării-cumpărării către o altă întreprindere sau populație. Prin planificarea și urmărirea realizării acestui indicator se asigură veniturile efective în urma activității depuse, care se compară cu cheltuielile verificîndu-se, pe această bază, modul cum funcționează autogestiunea economico-financiară a unității.

Datorită faptului că fiecare indicator răspunde unei anumite cerințe a planificării dezvoltării economiei naționale, este necesar ca în practica economică să fie folosiți împreună deoarece numai în acest fel pot fi evitate neajunsurile pe care le poate genera absolutizarea unuia dintre ei. Numai împreună producția fizică, producția netă și producția marfă vîndută și încasată, pot constitui sistemul de indicatori de apreciere simultană a rezultatelor atît din punct de vedere al intereselor generale, cît și a celor colective și personale. Unitatea acestor interese economice se realizează prin înfăptuirea concomitentă a sarcinilor de producție la producția fizică, producția netă și la producția marfă vîndută și încasată.

Fundamentate în concordanță cu exigențele etapei actuale, măsurile de perfecționare aduse sistemului indicatorilor de plan urmăresc orientarea activității unităților economice în direcția utilizării cu eficiență maximă a capacităților de producție existente, valorificării superioare a resurselor de materii prime, combustibil și energie, creșterea rolului și răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în realizarea și depășirea sarcinilor de plan, atît la producția fizică cît și la producția netă și producția marfă vîndută și încasată.

lector univ. dr. Constantin POPESCU
Academia de studii economice București

Tehnologii pentru viitor

(Urmare din pag. 21)

raport cu rezervele existente în condițiile utilizării și altor materiale cum sînt masele plastice.

În fig. 2 este prezentată creșterea prețului materialelor odată cu mărirea rezistenței lor. De aceea se apreciază că din punct de vedere tehnic nu sînt limitări în realizarea unor performanțe mecanice superioare ci mai curînd limitări de preț, economice. După cum se observă materialele compuse, uneori superioare oțelului, sînt scumpe și nu pot fi utilizate decît pentru aplicații speciale. Totuși s-a realizat experimental, de către firma Ford, un automobil cu un material compus din masă plastică armată cu fibre de grafit (P.A.F.G.) reducîndu-se greutatea vehiculului la mai mult de jumătate. Noul avion Boeing 767 care intră în producție în anul 1982 va utiliza de asemenea un astfel de material compus, dar nu și în structura de rezistență, ca la automobil, pentru moment din cauza insuficientei experiențe în utilizarea acestui material. Îmbinarea dintre aluminiu și P.A.F.G. ridică problema acumulării unor sarcini electrice (efecte de suprafață) iar ecranarea electromagnetică este deficitară. O metodă de creștere a rezistenței pieselor este aceea de a trata numai suprafețele pentru a obține proprietățile dorite. Nu este întotdeauna nevoie ca aceleași proprietăți să le posede și volumul materialului. Atunci prin implantare ionică, acoperiri, sau alte procedee pot fi asigurate proprietățile dorite în zona de suprafață.

Rezervele de **titan,** folosit pentru industria aerospațială și industria chimică, apar de asemenea suficiente. În schimb rezervele de **cupru** sînt reduse, iar la actualul consum în raport cu rezervele existente ele vor fi epuizate în cîteva zeci de ani[2]). Înlocuirea cuprului cu aluminiu și apoi cu fibre optice pentru telecomunicații ar putea să prelungească această perioadă. Dacă fibrele optice ar putea înlocui cablurile de telecomunicații atunci am putea recicla „minele" de cupru îngropate de om.

Reciclarea trebuie să devină o constantă a gîndirii tehnice, economice și politice în raport cu materialele, în general. Acest lucru prezintă implicații legate și de comportamentul industrial și social. Mercurul, plumbul, cositorul, manganul și alte metale, ca și cuprul, concurează în viitoarele decenii la un proces sever de reciclare.

Pentru oțeluri și aliaje de calitate superioară **cromul, molibdenul, cobaltul** prezintă o deosebită importanță, la aceste metale de aliere nu se poate renunța și, deși rezerve există, distribuția pe suprafața globului este foarte inegală creînd implicații pe plan economic și politic.

Mai trebuie avută în vedere și relația dintre materiale și energie. Producerea de materiale implică consum de energie cu atît mai mare cu cît concentrațiile mineralelor sînt mai sărace. Problema energiei este de aceea mai importantă decît a materialelor. Vom avea materiale dacă vom avea energie. Dar cîtă energie putem pune în joc din punct de vedere ecologic ?

[2]) Estimarea nu ține cont de nodulii minerali de pe fundurile oceanelor.

Politicile economice occidentale confruntate cu dilema inflaţie-şomaj

ÎNTRE multiplele fenomene de criză economică care confruntă ţările occidentale, şomajul şi inflaţia au ajuns din nou pe prim plan. Peste 25 milioane şomeri aşteaptă la birourile de plasare din ţările membre ale O.C.D.E.; în multe ţări — Marea Britanie, S.U.A., R.F. Germania — şomajul se află la cele mai înalte niveluri din perioada postbelică. În acelaşi timp, în ultimii ani în ciuda încetinirii evidente a creşterii economice şi a prelungirii tendinţelor recesioniste, inflaţia s-a menţinu la cote înalte în toate ţările (vezi tabelul). Este, de asemenea, semnificativ că faţă de a doua jumătate a deceniului trecut, rata inflaţiei s-a accentuat acum şi în ţările care reuşiseră să o controleze într-o anumită măsură — R.F. Germania sau Elveţia.

Priorităţi diferite

CUM ABORDEAZĂ politicile economice occidentale această dublă dificultate: şomaj în creştere şi inflaţie ridicată? O trecere în revistă a măsurilor de politică economică luate în ultimii doi ani de ţările occidentale scoate în relief priorităţi şi moduri de abordare deosebite. Să exemplificăm cu cazurile cele mai semnificative.

În Marea Britanie combaterea inflaţiei a fost obiectivul prioritar al politicii economice în ultimii doi ani de guvernare conservatoare. Ea a fost promovată printr-o politică monetară restrictivă (de control strict al masei monetare) şi prin limitarea cheltuielilor bugetare. Costul social deosebit de ridicat al acestei orientări — creşterea la niveluri record pentru perioada postbelică a ratei şomajului şi cvasistagnarea creşterii economice — împinge însă politica guvernului spre un evident impas. Tensiunile sociale şi politice generate de existenţa a peste 3 milioane şomeri, precum şi dificultăţile multiple care rezultă din utilizarea incompletă a capacităţilor de producţie, au dus la o scădere evidentă a popularităţii partidului conservator, la ascuţirea contradicţiilor dintre partide şi în consecinţă la acceptarea anumitor relaxări în politica monetară, în ciuda faptului că progresele în lupta contra inflaţiei sînt minore.

În R.F. Germania s-a urmărit atît ţinerea sub control a inflaţiei (prin intermediul politicii monetare restrictive) cît şi stimularea creşterii economice (prin măsuri fiscal-bugetare) pentru absorbirea numărului tot mai mare de şomeri. Scăderea substanţială a cursului mărcii vest-germane faţă de dolar în 1980 şi 1981 a dus, însă, la scumpirea importului vest-german şi, în consecinţă, la accentuarea presiunilor inflaţioniste. În acelaşi timp, ca urmare a politicii dobînzilor înalte promovată de autorităţile americane, nivelul dobînzilor a crescut şi în R.F. Germania, frînînd considerabil procesul de relansare a creşterii economice. Rezultatul final consemnat în prezent de statistica vest-germană ilustrează impasul acestei orientări: numărul şomerilor este cel mai mare din întreaga perioadă postbelică, iar inflaţia s-a agravat, în loc să se atenueze.

În S.U.A. se semnalează aceeaşi diferenţiere a politicii economice. Politica monetară restrictivă urmată în ultimii doi ani de Sistemul Federal de Rezerve este destinată combaterii inflaţiei, iar politica bugetară — în mod deosebit reducerea impozitelor — are ca scop stimularea creşterii economice. Impasul acestei orientări rezultă din **contradicţia tot mai evidentă dintre politica monetară şi cea bugetară:** ca urmare a dobînzilor înalte care derivă din restricţiile monetare, stimularea creşterii economice urmărită de reducerea impozitelor este anihilată, iar rezultatul final apare sub forma unor deficite bugetare considerabile (deficitul prevăzut pentru anul fiscal următor este de peste 100 miliarde dolari), care la rîndul lor accentuează atît recesiunea, cît şi inflaţia. Creşterea ratei şomajului pînă la aproape 9%, cel mai înalt nivel din perioada postbelică, în condiţiile în care economia americană nu dă semne de relansare — dimpotrivă, există o probabilitate ridicată ca recesiunea să se prelungească cel puţin pînă în vară — a dus la amplificarea în Congres şi în rîndul opiniei publice a controverselor privind politica economică din această ţară.

O orientare inedită

ÎN ACEST CONTEXT, al impasului politicii economice occidentale, este semnificativ modul în care noul guvern socialist al Franţei a abordat dilema „inflaţie sau şomaj". Punctul de plecare îl constituie stabilirea obiectivului prioritar al politicii economice. Guvernul francez consideră că angajarea mai deplină a forţei de muncă, stimularea corespunzătoare a creşterii economice trebuie să constituie preocuparea prioritară, de care depinde îmbunătăţirea întregului climat conjunctural, stabilirea echilibrului general şi în acest cadru atenuarea inflaţiei.

Stimularea activităţii economice este încredinţată politicii bugetare, considerată suficient de flexibilă şi de diferenţiată pentru a genera creşterea numai a acelor sectoare unde există potenţialul necesar şi a evita astfel supraîncălzirea conjuncturală. În acest sens, se apreciază că o majorare cu 27% a cheltuielilor publice generează o creştere suplimentară a economiei franceze cu un procent, ceea ce absoarbe o parte din oţa de muncă neangajată. Fondurile publice pentru 1982 sînt destinate ramurilor industriale cu potenţial nefolo-

Evoluţia preţurilor şi producţiei în principalele ţări occidentale în perioada 1962—1980 (în %)

	Media 1962—1972	Modificări anuale							
		1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Produsul naţional brut (în termeni reali)									
S.U.A.	4,0	5,8	—0,6	—1,1	5,4	5,5	4,8	3,2	—0,2
Japonia	10,4	10,0	—0,3	1,4	6,5	5,3	5,1	5,6	4,2
Franţa	5,5	5,4	3,2	0,2	5,2	3,1	3,7	3,5	1,2
R. F. Germania	4,5	4,9	0,5	—1,8	5,2	2,8	3,6	4,5	1,8
Marea Britanie	2,9	7,1	—2,0	—1,1	2,8	1,6	3,9	1,7	—1,7
Indicele de preţuri al P.N.B.									
S.U.A.	3,6	5,7	8,7	9,3	5,2	5,8	7.3	8.5	9,0
Japonia	5.0	10,0	20,0	8,6	4,8	5,7	4,6	2,5	3,1
Franţa	4,8	7,8	11,1	13,4	9,9	9,0	9,5	10,1	11,6
R. F. Germania	4,0	6,0	6,8	6,7	3,2	3,8	3,9	3,9	5,0
Marea Britanie	5,2	7,0	15,0	26,9	14,6	13,9	10,6	14,8	18,8

Sursa : Raportul anual F.M.I., 1981.

sit, construcției de locuințe, investițiilor în domeniul economisirii energiei, acordării de credite productive ieftine. Limitarea cheltuielilor bugetare neproductive, orientarea intervenției statului spre domeniul productiv urmărește nu amplificarea generală a cererii, ceea ce ar putea supraîncălzi economia și ar majora prețurile, ci o majorare a cererii corelată cu sporirea producției și productivității muncii.

Creșterea productivității muncii este considerată cheia succesului, subliniindu-se că orice majorare a costurilor care nu este contrabalansată de sporirea productivității se repercutează în majorarea prețurilor, deci în accentuarea inflației. Concluzia care rezultă de aici este că orice politică antiinflaționistă care nu se bazează pe creșterea productivității este sortită eșecului. Acesta este considerat motivul pentru care strategiile antiinflaționiste anterioare nu au fost încununate de succes.

Negarea curbei Phillips ?

PORNIND de la realitatea coexistenței celor două fenomene, strategia economică franceză propune un atac simultan atît asupra inflației, cît și asupra șomajului. Negarea postulatelor „curbei Phillips" este evidentă : strategia franceză nu acceptă majorarea șomajului drept costul atenuării inflației. Dimpotrivă, bătălia contra inflației este demarată odată cu apelarea la măsuri de stimulare a creșterii economice care vizează reducerea șomajului.

O asemenea orientare se pare că este în cîștig de teren în gîndirea economică occidentală. În această orientare se poate înscrie, într-o anumită măsură, și noul curent la modă și anume teoria stimulării ofertei („supply-side-economics") care subliniază că dificultățile economice, inclusiv șomajul și inflația, pot fi rezolvate numai în domeniul ofertei, al producției și nu prin manevrarea cererii. Noul curent se explică prin tendințele manifestate în economiile occidentale în ultimele două decenii.

În ultimele decenii inflația a devenit un însoțitor permanent al ciclului economic capitalist. Mai mult, începînd cu a doua jumătate a anilor '60, odată cu accentuarea creșterilor de prețuri, asistăm la un aspect nou, de prelungire a fenomenului inflaționist și în perioadele de stagnare a creșterii economice (așa-numita stagflație).

Gravitatea fenomenului inflaționist este reliefată în primul rînd de escalada continuă a prețurilor. Astfel, față de numai 2—3% în anii '60, creșterile anuale de prețuri pe ansamblul O.C.D.E. au ajuns la 5—7% la începutul deceniului trecut și la peste 11% în 1980, menținîndu-se ridicate și în 1981 (aproape 10%).

Pericolele pe care le conține fenomenul inflaționist rezidă în al doilea rînd în faptul că, așa cum recunosc specialiștii occidentali, există un impas evident în conceperea unei strategii eficiente de combatere a inflației. Soluția „clasică" de combatere a inflației, utilizată frecvent în primele două decenii postbelice, a fost răcirea climatului conjunctural, acceptarea recesiunii și a majorării șomajului. De aici a rezultat și cunoscuta „curbă Phillips", conform căreia inflația și șomajul s-ar găsi în relație invers proporțională, pentru diminuarea creșterilor de preț fiind necesară o politică deflaționistă, de descurajare a creșterii economice (vezi graficul).

Soluțiile rezultate din teoria „curbei Phillips" s-au dovedit tot mai greu realizabile odată cu generalizarea stagflației. Inflația nu a mai putut fi combătută cu recesiunea deoarece ambele fenomene au început să coexiste. Impasul teoretic s-a reflectat evident în practică : toate „combinațiile" de politică monetară, fiscală sau de alt tip la care au apelat guvernele occidentale, au avut performanțe cu mult sub așteptări. Se poate spune că stagflația, precum și multiplele aspecte ale crizei cu care sînt confruntate în prezent economiile occidentale au determinat eșecul total sau parțial al politicii antiinflaționiste. După un deceniu în care a fost combătută prin cele mai diverse metode și în care a fost declarată în nenumărate rînduri inamicul public numărul 1, inflația rămîne una din problemele cele mai serioase ale economiei occidentale.

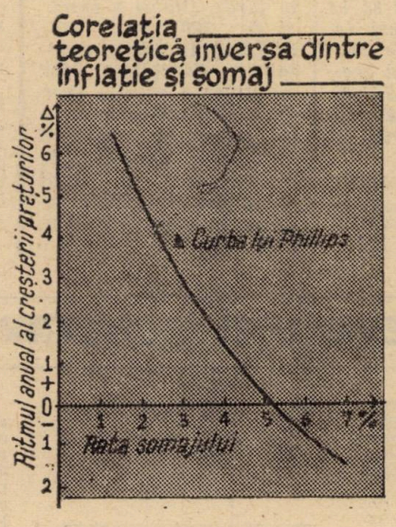

Fără să reușească să pună sub control inflația, politica economică occidentală bazată pe postulatele curbei lui A.W. Phillips a trebuit să rezolve în ultimii ani și problema creșterii fără precedent a șomajului.

Pornind de la concepția că atenuarea creșterilor de prețuri trebuie realizată prin încetinirea creșterii economice, această politică generează în esență, o agravare a inflației. Datorită creșterii substanțiale a costurilor energiei și materiilor prime după 1974, menținerea stabilității prețurilor impune ca o necesitate creșterea productivității. În același timp, prin apelarea la măsuri restrictive (reducerea cheltuielilor bugetare, înăsprirea condițiilor de creditare etc.) se descurajează creșterea productivității muncii, deci se accentuează procesul inflaționist.

Judecînd prin prisma acestor impasuri se înțelege mai bine noul curent de gîndire economică care accentuează importanța ofertei. Strategia franceză ajunge tot din aceste considerente, la acea formulare care poate părea paradoxală și anume că lupta contra inflației este dusă nu prin mijloace restrictive, ci prin stimularea creșterii economice. Strategia franceză apare astfel ca o orientare inedită între politicile duse de țările occidentale. În timp ce în S.U.A. și Marea Britanie, ca urmare a curentului monetarist care este la modă, lupta contra inflației este dusă printr-o restricționare fără precedent a pîrghiilor monetare, prin majorarea la niveluri record a ratei dobînzilor, Franța preconizează o politică de stimulare a creșterii economice, de încurajare a investițiilor. Acest lucru explică și poziția deosebit de critică a autorităților franceze față de politica dobînzilor înalte promovată de S.U.A.

Desigur, este greu de prevăzut în ce măsură opțiunea de politică economică a guvernului francez va fi încununată de succes. Pînă acum, rata inflației în Franța s-a situat la niveluri intermediare în rîndul țărilor dezvoltate. Creșterea prețurilor bunurilor de consum în Franța a fost de 13,5% în 1980 și de 13,6% în 1981, ritm mai înalt decît Elveția, Japonia sau R.F. Germania (4—8%), dar mai redus decît în Anglia sau Italia (13—20%). Rata mai înaltă a inflației în Franța comparativ cu cea din R.F. Germania a fost unul din factorii principali care au acționat în sensul devalorizării francului francez și revalorizării mărcii vest-germane în cadrul sistemului monetar vest-european. În perspectiva anului 1982, prognozele O.C.D.E. indică menținerea ratei inflației în Franța la circa 11—12%, în timp ce în unele țări occidentale, în special în S.U.A., se întrevede o oarecare atenuare a inflației.

Opțiunea la care ne-am referit și care neagă postulatele curbei Phillips se remarcă prin faptul că nu acceptă combaterea inflației cu prețul șomajului și al recesiunii și că încearcă atenuarea dezechilibrului inflaționist acționînd asupra uneia din cauzele sale evidente — majorarea costurilor — și printr-o pîrghie eficace : creșterea productivității muncii. Dar ea nu înseamnă că dificultățile economiei occidentale și în acest context dilema inflație—șomaj va fi în mod sigur rezolvată. Dimpotrivă, probabilitatea înclină spre agravarea acestor dificultăți deoarece, așa cum sublinia președintele Băncii Centrale a R.F. Germania, K.O. Poehl, inflația ridicată și șomajul constituie o combinație deosebit de explozivă.

Gabriela CRĂINICEANU
Mugur ISĂRESCU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Accentuarea șomajului în Piața comună

ȘOMAJUL în țările Pieței comune se va accentua puternic în cursul actualului deceniu ca urmare a recesiunii economice și a creșterii ofertei de forță de muncă provenind în special din partea tineretului — apreciază un studiu realizat la Universitatea din Cambridge în legătură cu perspectivele dezvoltării economice în Piața comună. Studiul citat apreciază că pînă în 1985 numărul șomerilor va ajunge în C.E.E. la 13 milioane, ceea ce va reprezenta circa 12 la sută din totalul forței de muncă disponibile. Rata șomajului va putea atinge chiar 15 la sută în țările mai puternic afectate de criză, printre care Anglia, Belgia și Irlanda.

Studiul apreciază că guvernele țărilor comunitare au contribuit în mare măsură la accentuarea crizei prin politicile lor antiinflaționiste, ca și prin lipsa lor de decizie în politica energetică. De aceea, eventuale măsuri de înviorare economică ar presupune : ajutoare comunitare sporite pentru țările cu venituri mai scăzute și care au fost cel mai mult afectate de criza petrolului ; încurajarea eforturilor pentru trecerea la utilizarea de surse alternative de energie precum și pentru economisirea petrolului ; echilibrarea balanțelor de plăți ale țărilor comunitare.

Cerere scăzută la bumbac

PREȚURILE la bumbacul american au scăzut considerabil în 1981 sub influența unor factori ce țin de existența unui surplus de ofertă peste cerere în S.U.A. — și în general de cererea scăzută pe piața mondială — precum și de ratele înalte ale dobînzile americane. Prognozele pentru recolta anului 1982 lasă să se întrevadă posibilitatea unei creșteri a prețurilor în a doua jumătate a anului. Dacă la începutul anului trecut prețurile „spot" erau în jurul a 95 cenți/livră la bursa din New York, la sfîrșitul anului ele coborîseră pînă la circa 64 cenți/livră. Aprecierile specialiștilor americani situează recolta americană în sezonul 1981-82 la 15,57 mil. baloturi (a 480 livre), față de 11,1 mil. baloturi anul trecut. Consumul S.U.A. este estimat la 5,9 mil. baloturi, iar exportul la 7 mil. baloturi.

Departamentul Agriculturii al S.U.A. estimează o producție mondială de 71 mil. baloturi în sezonul agricol curent, față de un nivel al cererii de 66,5 mil. baloturi. Față de acest tablou rezultă că creșterea prețurilor nu va putea apărea decît în partea a doua a anului, stimulată de o creștere a cererii așteptată în intervalul respectiv.

Oțel : previziuni 1985

ÎN ANUL 1985 — apreciază într-un recent raport Institutul internațional al fierului și oțelului, din Belgia — capacitatea anuală de producție a oțelului brut în țările în curs de dezvoltare va ajunge la 97 milioane de tone, ceea ce va reprezenta triplul celei din 1974. În același interval, pentru țările capitaliste dezvoltate creșterea se prezumă a fi de circa 8%, pînă la un nivel de 539 mil. tone. Previziunile asupra consumului indică, pentru anul în curs, cifra de 104 mil. tone (+5% față de 1981) în țările „lumii a treia" și de 380 mil. tone (+3,9%) în țările capitaliste dezvoltate dar menținerea acestui ritm de creștere a consumului, consideră institutul menționat depinde de o reducere a ratei dobînzilor și de o liberalizare în comerțul mondial.

Programe de dezvoltare

Noua politică energetică a Braziliei

DE CURÎND Brazilia a elaborat un nou plan privind politica energetică a țării pînă în anul 2000, plan care modifică obiectivele anterioare ale „Planului 1995", și care se referă în principal la repartizarea teritorială a consumului energetic obținut din centrale hidroelectrice, termoelectrice pe bază de cărbune sau centrale nucleare, accentul punîndu-se pe acestea din urmă.

Conform aprecierilor specialiștilor companiei naționale Electro-Gaz, în viitorul apropiat nu se va mai putea conta pe un ritm mediu anual de creștere de 12 la sută al producției de energie electrică, cum s-a înregistrat în ultimii ani.

„Planul 2000" nu mai prevede construirea de mari centrale, propunîndu-și, în schimb intensificarea exploatării rezervelor locale de huilă, chiar a celor cu un potențial limitat, în scopul diminuării cheltuielilor de transport. Va fi acordată prioritate terminării unei rețele de interconexiuni căruia „Planul 1995" îi acorda mai puțină importanță ; problema se pune deja pentru centralele hidroelectrice Faz de Arreia și Salta Santiago pe fluviul Iguaçu, în Statul Parana.

O altă caracteristică a noului plan este aceea a unei mai bune orientări spre satisfacerea nevoilor regionale care pînă în prezent au fost neglijate.

Construcția reactoarelor atomice va fi întîrziată cu unu sau doi ani datorită situației financiare a țării. Viitoarele centrale nucleare vor fi construite în statul Sao Paulo. Centrala nucleară Angra II este prevăzută să producă energie începînd cu 1987, iar Angra III — la jumătatea anului 1989. Centralele IV și V vor fi terminate în 1989 și 1990.

În 1981 au intrat în funcțiune două unități pentru producerea de elemente pentru centrale nucleare : complexul de producere și îmbogățirea uraniului de la Pocos de Caldas (în statul Minas Gerais) și fabrica de combustibili de la Resende (Rio de Janeiro). Producția de concentrate de uraniu se prevede să atingă 550 tone/an din care 240 tone vor fi livrate Argentinei conform contractelor existente. La sfîrșitul anului 1982 complexul Pacos de Caldas va începe să producă concentratele de uraniu necesare fabricării de combustibili necesari centralelor Angra II și Angra III.

În ce privește relațiile economice româno-braziliene sînt menționat acțiunile de cooperare realizate în principal în sectorul mașinilor-unelte și al materialelor de transport, bază pentru inițierea de noi acțiuni comune de interes reciproc. România exportă în Brazilia mașini-unelte, utilaje industriale, produse chimice și importă din această țară minereu de fier și produse agricole.

Elena ANGELESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 15—19 MARTIE a.c., principala caracteristică a evoluțiilor de pe piețele valutare internaționale a fost dată de menținerea și consolidarea poziției **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale, în special în condițiile majorării dobînzilor la fondurile în moneda americană.

Majorarea dobînzii preferențiale „prime rate" de către o serie de mari bănci americane de la 16 la 16,5 la sută (cu consecințe asupra evoluției în același sens a dobînzilor la fondurile în dolari pe piața internațională de capital), precum și publicarea unor date privind rezultatul activității economice în S.U.A. în anul 1981 (între care cele referitoare la majorarea excedentului balanței plăților curente la 6,58 miliarde dolari), au exercitat o influență favorabilă asupra dolarului.

Poziția **lirei sterline** a înregistrat o ușoară redresare de la nivelurile scăzute atinse în săptămîna anterioară, pe de o parte sub influența lichidării unor poziții speculative în scopul prelurării de profit, iar pe de altă parte ca efect al achizițiilor de lire sterline din alte valute europene, dat fiind nivelul mai atractiv al dobînzilor la fondurile în moneda britanică. La finele intervalului analizat lira sterlină era cotată la 1,8050 dolari, comparativ cu 1,8025 dolari în ziua de referință de 12 martie 1982. Cursul **mărcii vest-germane** față de dolar s-a înscris pe o curbă descendentă (la aceasta contribuind și diminuarea ratelor la facilitatea lombard de la 10 la sută la 9,5 la sută) situîndu-se la sfîrșitul săptămînii la 2,3850 mărci/1 dolar (2,3725 mărci/1 dolar în ziua de referință).

Francul elvețian a pierdut sensibil teren, în raport cu nivelurile înalte atinse în săptămîna precedentă, fiind cotat la 19 martie la 1,8975 franci/1 dolar (1,8725 franci/1 dolar în ziua de 12 martie a.c.)

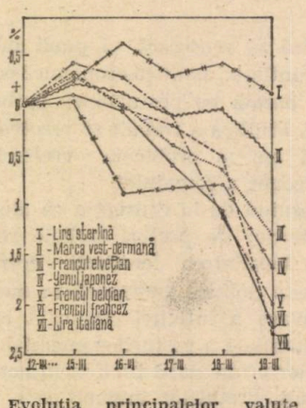

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 15—19 III 1982. Bază : 12 III a.c.

O depreciere pronunțată față de dolar ca și față de alte valute occidentale a cunoscut **francul francez** sub influența nefavorabilă exercitată pe piață de anticiparea de către numeroși operatori de devize a unei devalorizări a acestuia față de marca vest-germană precum și a publicării unor date relevînd o evoluție puțin favorabilă a economiei franceze (între care majorarea deficitului balanței plăților curente la 40,6 miliarde franci în 1982). Majorarea ratei dobînzii de intervenție de către Banca Franței de la 14 la 17 la sută nu a fost de natură să stopeze procesul de deteriorare a poziției monedei franceze. La finele săptămînii francul era cotat la 6,2250 franci/1 dolar, comparativ cu 6,0875 franci/1 dolar în ziua de referință (o depreciere de peste 2,2 la sută). Procente apropiate de depreciere față de dolarul S.U.A. au înregistrat și lira italiană (de peste 2,2 la sută, de la 1 283,25 lire/1 dolar la 1 313 lire/1 dolar) și **francul belgian** (de peste 2 la sută, de la 44 franci/1 dolar la 44,9 franci/1 dolar).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 12 și respectiv 19 martie a.c.) : eurodolari 15 la sută și 15,4375 la sută, euromărci vest-germane 9,5 la sută și 9,375 la sută, eurofranci elvețieni 7,0625 la sută și 6,625 la sută, eurolire sterline 13,375 la sută și 13,6875 la sută.

Prețul aurului s-a înscris în continuare pe o curbă descendentă situîndu-se, la cel de al doilea fixing de la Londra de la sfîrșitul săptămînii la 315,75 dolari/uncie (323,25 dolari/uncie la ultimul fixing din precedenta săptămînă).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Investiții în industria petrolieră

REDUCEREA temporară a prețului internațional al petrolului a atras atenția specialiștilor asupra unor noi evoluții ciclice ale prețurilor și, în consecință, asupra necesității amplificării eforturilor pentru elaborarea unei strategii de utilizare mai rațională a acestei resurse, în contextul diversificării structurii balanței energetice.

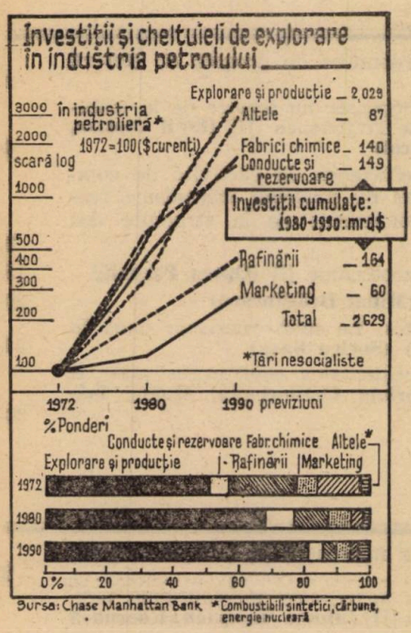

Eforturile investiționale se îndreaptă, desigur, către exploatarea cît mai eficientă a resurselor existente, iar în procesul de rafinare, către obținerea de produse în măsură să asigure venituri ridicate și rapide. Dar, așa după cum rezultă și din graficul alăturat, cea mai mare parte a cheltuielilor se îndreaptă către cercetare, explorarea de noi zăcăminte și îmbunătățirea proceselor de producție. Din totalul cheltuielilor de investiții în industria petrolieră nesocialistă, cele trei capitole de cheltuieli menționate dețineau în 1980 circa 68 la sută, față de 50 la sută în 1972, fiind prevăzute să ajungă la peste 80 la sută la nivelul anului 1990.

Previziunile specialiștilor de la banca Chase Manhattan anticipează totodată reducerea ponderii investițiilor în noi rafinării, precum și a celor destinate activității de marketing, urmînd să crească sau cel puțin să se mențină la un nivel aproximativ constant cheltuielile de investiție pentru construirea de rezervoare și conducte, precum și pentru construirea de noi obiective petrochimice.

Agricultura — o sursă importantă de materii prime

ȘI ÎN CAZUL R.D. Germane cea mai mare parte a producției agricole servește ca materie primă pentru industrie, ținînd seama că numai 13% din produsele agricole pot fi consumate fără a necesita o prelucrare industrială (este vorba în special de fructe și legume proaspete, cartofi și ouă) și că 12,7% sînt folosite ca sămînță și furaje. Astfel, scrie **Die Wirtschaft**, circa jumătate din materiile prime necesare economiei naționale provin din agricultură și silvicultură, ele fiind folosite la peste 70% din produsele economiei naționale. Un rol cheie joacă în acest sens cerealele, utilizate în proporție de 67% în sectorul zootehnic, în mare parte sub formă de furaje concentrate. Din sectorul zootehnic o materie primă tot mai valoroasă o reprezintă pieile, datorită puternicei creșteri a prețurilor la produsele de marochinărie.

Sarcina de sporire a bazei proprii de materii prime, trasată de cel de al X-lea Congres al P.S.U.G., presupune din partea agriculturii, în primul rînd, ridicarea în continuare a producției medii la hectar, scrie în continuare revista citată, cu atît mai mult cu cît suprafața arabilă pe locuitor este în R.D.G. de numai 0,26 ha, față de 0,35 ha în Franța, 0,86 ha în S.U.A. sau 1,86 ha în Canada. Deși producția de cereale pe locuitor (540 kg) se situează cu mult peste media mondială de 320 kg, ea nu este încă suficientă. R.D. Germană își acoperă în prezent din producție proprie 94,3% din necesarul de alimente. Obținerea pînă la sfîrșitul actualului cincinal a unei producții anuale de cel puțin 10 milioane t de cereale va permite renunțarea în perspectivă la importul de cereale care a fost în cincinalul trecut de circa 2,5—3 milioane t pe an. În același timp, o atenție sporită este acordată transportului și depozitării corespunzătoare a produselor agricole sezoniere pentru prevenirea pierderilor.

Restructurări necesare în energetică

POTRIVIT previziunilor firmei de prognoză economică D.R.I., în țările Europei occidentale structura producției de energie electrică va cunoaște, pînă la finele secolului, modificări substanțiale. Spre anul 2000, în comparație cu nivelul din 1980, cota producției termocentralelor pe cărbune se va diminua de la 37,2% la 35,5%; o scădere importantă va cunoaște ponderea generatoarelor funcționînd cu petrol și gaze — de la 25% la 9,5%. Centralele nucleare, în schimb, își vor mări aportul de la 12,7% la 35,8%. Diferența dintre suma acestor surse și totalul producției va fi acoperită de hidrocentrale. În ciuda acestei restructurări produse sub impulsul crizei energetice, este de așteptat ca în 1990 utilizatorii industriali să plătească, pentru unitatea de energie consumată, în medie cu 43% mai mult în 1990 decît la sfîrșitul deceniului trecut.

Program energetic italian

ÎN ITALIA a fost inițiat un amplu program de dezvoltare a energiei nucleare care, alături de preocupările pentru creșterea producției de cărbune, va contribui la reducerea dependenței de petrol (acesta asigurînd în prezent 67,2% din necesitățile energetice ale țării).

Planul, evaluat la 12 500 miliarde lire, prevede construirea în următorii 10 ani a trei noi centrale nucleare, respectiv două de 1 000 MW fiecare instalate în nordul țării și una de 2 000 MW în zona meridională. Acestea se vor adăuga centralelor de la Montaltodi-Castro (2 000 MW), situată la nord de capitala țării și celei de 840 MW din provincia Emilia Romagna, ambele aflate în curs de realizare. Tot în următorii 10 ani urmează să intre în funcțiune nouă termocentrale.

Planul prevede și investiții însumînd 840 miliarde lire pentru economisirea energiei, urmărindu-se în acest sens reducerea cu pînă la 10% a consumului de petrol pînă în anul 1990. Investiții în valoare de 1 400 miliarde lire vor fi consacrate realizării de instalații de încălzire solară pentru locuințe particulare.

Vietnam: învățămîntul în slujba dezvoltării

UNA dintre componentele de bază ale reformei învățămîntului în curs de aplicare în Republica Socialistă Vietnam este introducerea, începînd din acest an școlar a unui program unic de orientare profesională în școlile de toate gradele de pe cuprinsul țării. Rolul acestui program, scrie revista **Le courrier du Vietnam**, este de a asigura ca la ieșirea de pe băncile școlii elevii să fie capabili să-și însușească o meserie utilă societății și care să corespundă în același timp aptitudinilor și aspirațiilor lor. Programul prevede acordarea unei atenții sporite lucrărilor practice tehnice menite să faciliteze înțelegerea noțiunilor teoretice și să familiarizeze pe elevi cu producția. Reforma în curs vizează, de asemenea, extinderea pe tot cuprinsul țării a învățămîntului general de 12 ani, dintre care primii opt vor reprezenta învățămîntul general de bază.

Paralel se va perfecționa programa așa-numitului învățămînt complementar, un sistem de învățare permanentă pentru adulți, menit să faciliteze introducerea în producție a progresului științific și tehnic.

La rîndul său, campania de cinci ani, pînă în 1985, denumită „Lumina culturii", are ca obiectiv principal lichidarea analfabetismului și extinderea învățămîntului general de bază.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 12 din 26 martie 1982

— Tineretul, în primele rînduri ale muncii pentru înălțarea patriei socialiste **(Dinu Dragomirescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— 20 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii. Satul românesc pe coordonatele progresului (I) **(Gavril Horja, Petre Marica)** 2

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate.

- Bugetul de venituri și cheltuieli în sprijinul mobilizării rezervelor interne de eficiență (II) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 4
- Accelerarea mișcării stocurilor de materii prime — condiție a asigurării unui flux normal al producției **(I. Vasilescu)** 6
- Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior. Indicatorii noului mecanism economic stimulează perfecționarea structurii schimburilor **(Ovidiu Rujan)** 8
- Puncte de vedere. Cunoaștere și acțiune **(Vasile Barbu)** 10

— Exigențe ale sporirii accentuate a producției de cărbune **(H. Pincas, Z. Csik, Gh. Drăghici)** 12

— Livrarea ritmică a materialelor pe șantierele de construcții **(B. Vasile, C. Bârnea)** 14

— Noi orientări în creșterea animalelor (I) **(Oprea Parpală)** 15

— Dimensiuni ale procesului de constituire a comunităților urbane **(Cristian Popescu)** 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Implicarea compartimentelor de organizare în buna gestiune și valorificare a resurselor întreprinderilor **(Dorin Constantinescu)** 18

TEORII — IDEI

— Tehnologii pentru viitor (I) **(Mihai Drăgănescu)** 20

— Consemnări. Despre „cum moare cealaltă jumătate"... **(Bucur Șchiopu)** 22

— Școli • curente • economiști. Neokeynesismul în contemporaneitatea economică (I) **(Sorica Sava)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Perfecționarea sistemului de indicatori. Producția netă și producția fizică — indicatori fundamentali ai planului economic **(Constantin Popescu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Politicile economice occidentale confruntate cu dilema inflație-șomaj **(Gabriela Crăiniceanu, Mugur Isărescu)** 28

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Oferte de produse

IN THIS ISSUE

— Romanian village on the coordinates of the progress (I) **(Gavril Horja, Petre Marica)** 2

— The budget of revenues and expenditures as a support to mobilize domestic reserves of efficiency (II) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 4

— Ways to increase efficiency in foreign trade. The indicators of the new economic mechanism stimulate improvement in trade structures **(Ovidiu Rujan)** 8

— New directions for animal farming (I) **(Oprea Parpală)** 15

— Technologies for the future (I) **(Mihai Drăgănescu)** 20

— Schools • trends • economists. Neokeynesism in the economic contemporaneousness (I) **(Sorica Sava)** 24

— Occidental economic policies confronted with the dilemma inflation-unemployment **(Gabriela Crăiniceanu, Mugur Isărescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Le village roumain sur le coordonnées du progrès (I) **(Gavril Horja, Petre Marica)** 2

— Le budget des revenus et des dépenses au service de la mobilisation des réserves internes de l'efficience (II) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 4

— Voies de l'accroissement de l'efficience de l'activité de commerce extérieur. Les indicateurs du nouveau mécanisme économique stimulent le perfectionnement de la structure des échanges **(Ovidiu Rujan)** 8

— Nouvelles orientations dans la zootechnie (I) **(Oprea Parpală)** 15

— Technologies pour le futur (I) **(Mihai Drăgănescu)** 20

— Ecoles • courants • économistes. Le néokeynesisme dans la contemporanéité économique (I) **(Sorica Sava)** 24

— Les politiques économiques occidentales confrontées avec le dilème inflation-chômage **(Gabriela Crăiniceanu, Mugur Isărescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Румынское село на координатах прогресса (I) **(Гаврил Хоржа, Петре Марика)** 2

— Бюджет доходов и расходов в поддержку мобилизации внутренних резервов эффективности (II) **(Эмиль Чиофлан, Костинел Лазэр, Александру Паскал)** 4

— Пути повышения эффективности внешнеторговой деятельности. Показатели нового экономического механизма во внешней торговле стимулируют совершенствование структуры обмена **(Овидиу Ружан)** 8

— Новые координаты развития животноводства (I) **(Опря Парпалэ)** 15

— Технологии для будущего (I) **(Михай Дрэгэнеску)** 20

— Школы • течения • экономисты. Неокейнесизм в экономической современности (I) **(Сорика Сава)** 24

— Западная экономическая политика в столкновении с дилеммой инфляция — безработица **(Габриэла Крэйничану, Мугур Исэреску)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R.. factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, — cod. 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat vă oferă toate tipurile de televizoare cu circuite integrate realizate de Intreprinderea „Electronica" București.

TV

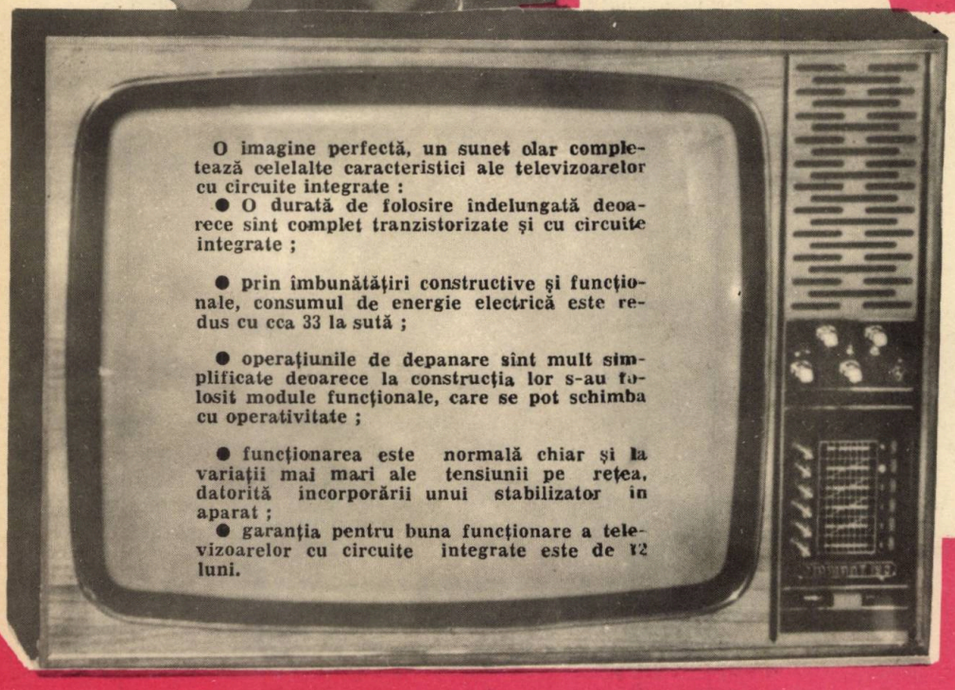

O imagine perfectă, un sunet olar completează celelalte caracteristici ale televizoarelor cu circuite integrate :

- O durată de folosire îndelungată deoarece sînt complet tranzistorizate și cu circuite integrate ;
- prin îmbunătățiri constructive și funcționale, consumul de energie electrică este redus cu cca 33 la sută ;
- operațiunile de depanare sînt mult simplificate deoarece la construcția lor s-au folosit module funcționale, care se pot schimba cu operativitate ;
- funcționarea este normală chiar și la variații mai mari ale tensiunii pe rețea, datorită incorporării unui stabilizator în aparat ;
- garanția pentru buna funcționare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului	Preț (lei)
OLT	**44**	**2 920**
OLT	**41**	**3 000**
SNAGOV	**47**	**2 920**
SNAGOV	**47**	**3 065**
SIRIUS	**50**	**3 050**
SIRIUS	**50**	**3 200**
DIAMANT	**61**	**3 600**
DIAMANT	**61**	**3 720**

Alegeți din magazinele comerțului de stat televizorul potrivit preferințelor dv. !

ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT—ADAS

reaminteşte tuturor deţinătorilor de autovehicule că
MIERCURI 31 MARTIE

1982 APR 27

este ultima zi de plată a primelor datorate la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, pe anul în curs. După această dată se plătesc majorări de întîrzieri. Nu aminaţi însă plata pînă în ultima zi.

Indiferent de tipul autovehiculului — cu excepţia motociclurilor — se plăteşte o primă anuală de asigurare de 175 lei de către organizaţiile socialiste şi de 350 lei de către cetăţeni şi alte categorii de asiguraţi, iar pentru motocicluri — 40 lei, respectiv 80 lei

adas
ADMINISTRATIA ASIGURARILOR DE STAT

Lei 5
(inclusiv suplimen

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

MATERIILE PRIME

accelerarea atragerii în circuitul economic

Numărul 13 ● Vineri 2 aprilie 1982

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII

BAZA TEHNICO - MATERIALA A AGRICULTURII

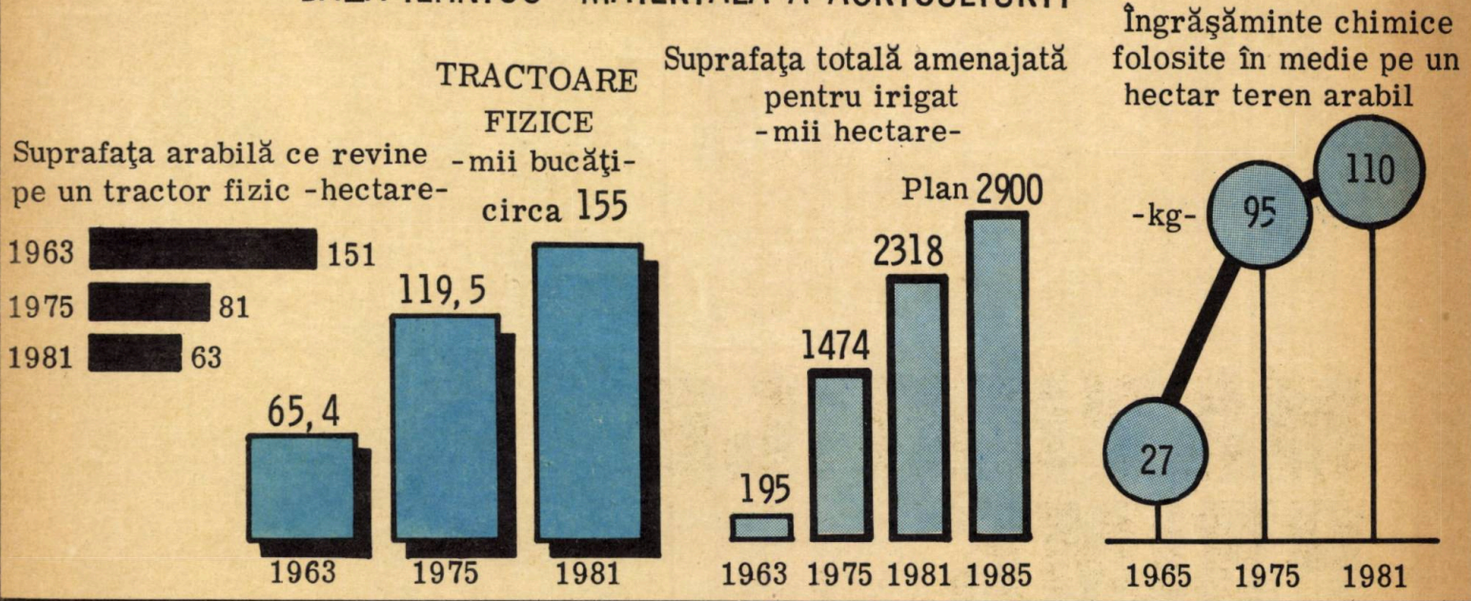

PRODUCŢIA PRINCIPALELOR CULTURI VEGETALE

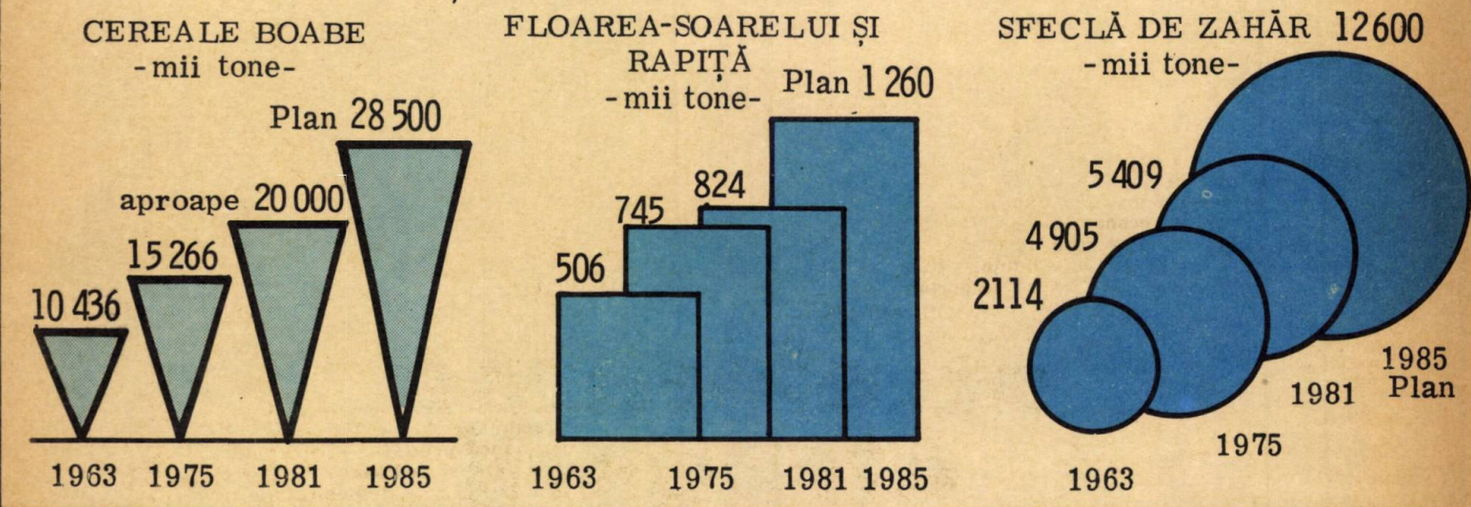

EFECTIVELE DE ANIMALE (la sfîrşitul anului)

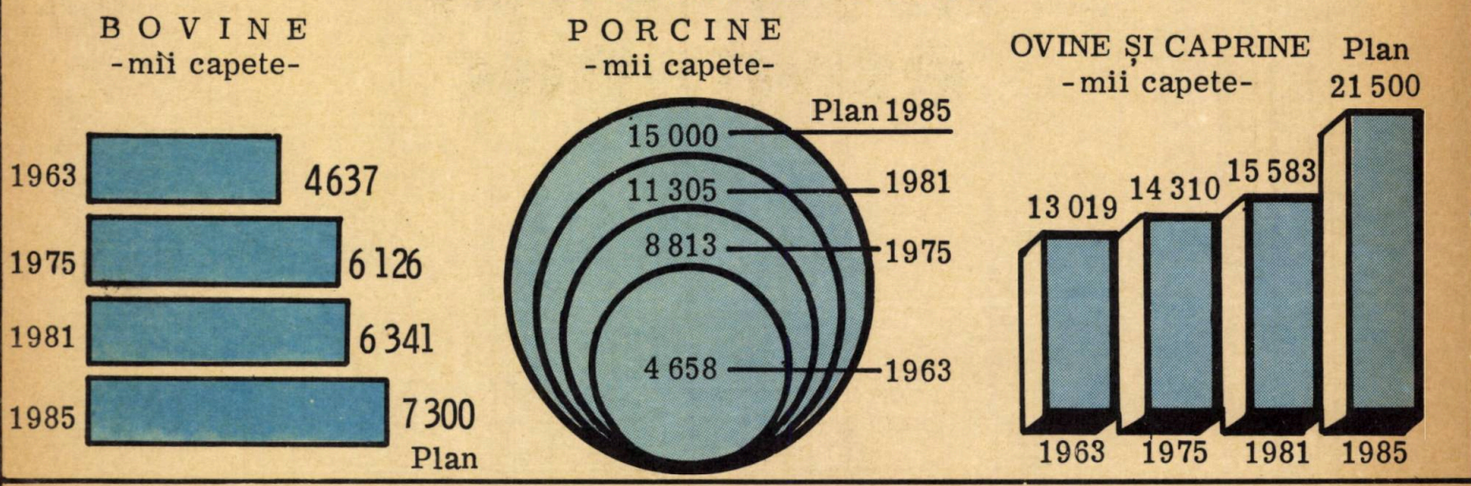

- Ritmul mediu anual de creştere a producţiei agricole în perioada 1981-1985 va fi de 4, 5 - 5, 0 la sută.

D 646

ÎN PAG. 9–13 — NORME PRIVIND EXECUTAREA UNOR LUCRĂRI DE CĂTRE C.A.P.

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

NOI METODE DE ORGANIZARE A ÎNTREȚINERII ȘI REPARĂRII FONDURILOR FIXE PRODUCTIVE

ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA fondurilor fixe productive din dotarea întreprinderilor nu mai pot fi desfășurate eficient prin mijloacele tradiționale cunoscute, ci trebuie așezate pe baze științifice. Concepția ca utilajele să fie reparate atunci cînd au „căzut" nu mai poate fi admisă, întrucît declanșează perturbații în lanț pe fluxul de fabricație.

„**Trebuie** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 24 noiembrie 1981 — **să punem pe primul plan asigurarea bunei întrețineri, a reparațiilor capitale ale mijloacelor pe care le avem, pentru că acestea sînt hotărîtoare pentru desfășurarea în bune condiții a planului și realizarea lui**".

Importanța acestor preocupări crește în lumina prevederilor Decretului Consiliului de Stat pentru instituirea unor reguli privind exploatarea și întreținerea instalațiilor, utilajelor și mașinilor, întărirea ordinii și disciplinei în muncă în unitățile cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare.

In cele ce urmează prezentăm unele rezultate obținute la întreprinderea „Tractorul" — Brașov și alte unități ale Centralei industriale de tractoare, Întreprinderea de autocamioane — Brașov și Întreprinderea mecanică — Mija, prin aplicarea unor cercetări întreprinse de Academia „Ștefan Gheorghiu", vizînd mai buna organizare a activităților mecano-energetice în scopul reducerii cheltuielilor de producție.

ÎNTREȚINEREA FUNCȚIONALĂ CURENTĂ

Întreținerea funcțională curentă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor la parametrii proiectați (tehnici și tehnologici) — ca o componentă a sistemului terotehnic — are un rol important în cadrul funcției de producție. Ea cuprinde, ca operații specifice :

— **curățirea, îndepărtarea impurităților și a agenților poluanți** (realizate de către fiecare muncitor deservent, în cazul utilajelor universale și de către personalul de specialitate, în cazul instalațiilor complexe) ;

— **lubrifierea** (completarea cu uleiuri, vaselină, gresarea se fac de către muncitorii deservenți, iar schimbarea uleiurilor — numai centralizat, de către personal de specialitate și sincronizată cu intervențiile planificate) ;

— **urmărirea zilnică a comportării în exploatare** a mașinilor, utilajelor și instalațiilor.

In vederea realizării acestui sistem, fiecare muncitor deservent a fost instruit, de către personalul de specialitate de la întreținere și reparații, asupra modului cum trebuie să realizeze operațiile curente ce-i revin ; a fost dotat cu materiale și cu inventarul necesar ; a urmărit zilnic comportarea în exploatare a utilajelor, anunțînd imediat baza de întreținere a secției, în cazul cînd au apărut defecțiuni (și nu au putut fi remediate prin reglaj, strîngeri sau limitări de cursă). Pentru fiecare mașină-unealtă, utilaj sau instalație s-au întocmit instrucțiuni de realizare a operațiilor de întreținere curentă, programe și scheme de ungere (specificîndu-se cînd, cum, cu ce, de către cine se execută această operație). Zilnic, realizarea concretă a întreținerii curente la fiecare mașină, utilaj sau instalație, a fost controlată de : muncitorii bazelor de întreținere, dacă operațiile au fost realizate de muncitorii deservenți; șeful bazei de întreținere (sau, după caz, mecanicul-șef), dacă ele au fost executate de muncitorii bazei de întreținere sau ai secției de reparații ; muncitorii specialiști mecano-energetici, cînd curățirea și lubrifierea au fost executate de muncitorii deservenți ; șeful bazei de întreținere (sau după caz, mecanicul-șef) cînd urmărirea comportării a fost efectuată de electromecanici, lăcătuși mecanici, hidraulicieni etc.

S-a stabilit, pentru fiecare utilaj, **bugetul lunar de cheltuieli** privind întreținerea funcțională curentă, iar la finele fiecărei luni, bazele de întreținere din secții, (sau mecanicul-șef, dacă activitatea a fost organizată descentralizat) au analizat încadrarea în buget, în cazul depășirii lui luînd măsuri de corecție.

Personalul de întreținere din baze, nominalizat pentru a face instruirea personalului deservent, a fost cel dintîi sensibilizat pentru a ști ce are de făcut ; în acest sens i s-au expus importanța sistemului, operațiile specifice, sursele de poluare și agenții poluanți, măsurile ce se impun pentru înlăturarea cauzelor care produc poluare și, prin aceasta, determină degradarea sau corodarea mașinilor, au fost precizate materialele și inventarul tehnic pentru realizarea operațiilor, cînd și sub ce formă se execută acestea. Apoi, s-a trecut la instruirea în masă a muncitorilor deservenți.

Pentru realizarea operațiilor specifice sistemului au fost concepute teme-program, cu responsabilități și termene precise ; au fost întocmite fișe tehnologice de realizare a

Supliment la nr. 13 1982 Revista ECONOMICA

operațiilor (cuprinzînd și normarea acestora, pentru a constitui operații de bază, ca și cele din flux). Totodată s-a asigurat aprovizionarea la timp cu lubrifianții necesari pentru completarea nivelurilor la uleiurile de ungere, răcire și cele hidraulice și au fost stabilite limitele consumurilor, modul de conservare și distribuire, avîndu-se în vedere eliminarea pierderilor din diverse cauze (garnituri uzate, organe slăbite, piese cu uzură mare etc.) prin înlăturarea acestora imediat ce au apărut.

În cadrul aplicării noului sistem de organizare a operațiilor de lubrifiere la Întreprinderea „Tractorul" — Brașov, s-a completat dotarea personalului deservent cu inventar specializat, au fost înzestrate toate utilajele cu scheme de ungere corespunzătoare fiecărui tip sau fiecărei grupe de fonduri fixe productive, s-au asigurat controlul și completarea nivelului uleiului după program; fiecare muncitor deservent și-a gresat mașina conform schemei. S-a introdus centralizarea schimbării uleiului, sincronizată cu intervențiile planificate (Rc1, Rc2, Rk), organizîndu-se depozite de uleiuri și colectarea celor uzate de către fiecare secție și atelier. Ca rezultat, la nivelul unui an, ● **durata** — ca proporție din programul de lucru — a **opririlor accidentale** din cauza lipsei de lubrifiant sau a deteriorării sistemului de ungere **a scăzut de la 6% la 1,5%** (în condițiile unei mai mici fluctuații a personalului și unor mai bune proprietăți de lubrifiere a materialelor utilizate, reducerea ar fi fost și mai mare), **iar pierderile de producție datorate opririlor s-au micșorat de la 8 milioane la 2 milioane de lei;**

● **cheltuielile cu lubrifierea** (aprovizionare, depozitare, conservare, utilizare) **s-au diminuat cu 10%,** rezultînd o economie de 300 000 de lei;

● **consumurile de uleiuri, unsori și alte materiale au fost reduse cu 14%,** economisindu-se 420 000 de lei;

● **proporția colectării uleiurilor uzate** (în vederea regenerării) **a crescut de la 60% la 95%.**

ÎNTREȚINEREA FUNCȚIONALĂ PERIODICĂ DE TIP PREVENTIV-PLANIFICAT

Prevenirea defecțiunilor a permis (cu o anumită probabilitate) cunoașterea, înainte de apariția acestora, a pieselor care trebuiau înlocuite, creîndu-se astfel posibilitatea de **a se dimensiona stocurile de piese de schimb conform calculelor economice** și de **a se înlocui piesele uzate înainte de apariția defectelor sau de producerea avariei.** În acest fel s-au diminuat imobilizările de fonduri bănești, s-au redus considerabil cheltuielile de întreținere și reparații, au crescut randamentele utilajelor și s-au creat premisele pentru realizarea și depășirea indicatorilor de plan la producția fizică.

Sistemul de întreținere funcțională de tip preventiv-planificat a deplasat intervențiile **înainte** de defectarea fondurilor fixe, punînd accentul pe **prevenirea,** nu pe înlăturarea defecțiunilor. El a avut la bază următoarele obiective:

● **evitarea „îmbătrînirii" fondurilor fixe productive și prelungirea duratei lor de viață,** prin: reglări, verificări periodice, restricții funcționale; revizii generale și parțiale, cu înlocuirea pieselor uzate; lubrifiere la timp, de calitate și conform cerințelor; funcționarea corectă și permanentă a tuturor aparatelor, indicatoarelor, limitatoarelor etc.; stabilirea efectivă a perioadei de Rk în funcție de starea tehnică a fondului fix productiv și de pregătirea anticipată ce i s-a făcut;

● **menținerea randamentelor la parametrii dați de constructor,** prin: mecanizarea lucrărilor de prindere și slăbire a pieselor de transportat; automatizarea unor operații, a indicării unor parametri de control, de semnalizare și oprire;

● **eliminarea opririlor accidentale,** prin: reglări, verificări, revizii, înlocuiri de piese uzate, repararea aparatelor, indicatoarelor și limitatoarelor blocate;

● **reducerea costurilor de întreținere,** prin: recondiționarea, repararea și refolosirea pieselor uzate; efectuarea de operații și lucrări limită, dar la timp; introducerea sistemului preventiv de lucru prin detecție, deducție etc.; înlocuirea operațiilor de tip Rt, Rc1, Rc2 cu altele ce permit cu anticipație înlăturarea deficiențelor;

● **continuitatea în funcționare,** prin: pregătiri anticipate și intervenții rapide; responsabilitate unică, directă și materială; legarea de producție a electromecanicului, lăcătușului mecanic (făcînd parte din aceeași echipă);

● **creșterea calității producției,** prin: păstrarea parametrilor de lucru (reglaj, verificare, înlocuirea aparatelor defecte); instruirea personalului deservent;

● **mărirea siguranței în funcționare,** prin: reglarea la parametrii nominali a tuturor mecanismelor, reglarea acționărilor, automatelor, limitatoarelor; autodotări cu AMC-uri specifice;

● **crearea stocurilor necesare de piese de schimb,** prin: cunoașterea pieselor (pe grupe de mașini) care au uzură rapidă, medie și lentă; realizarea pieselor de schimb conform graficului de uzură;

● **crearea unor sectoare puternice de recondiționări de piese și reutilizarea acestora,** prin: trierea pieselor uzate, alegerea tehnologiei de recondiționare, recondiționarea propriu-zisă, introducerea în magazii ca piese bune;

● **diminuarea consumurilor de energie, carburanți și lubrifianți,** prin: stabilirea consumurilor, înlăturarea oricăror forme de risipă sau consum suplimentar;

● **utilizarea echilibrată a forței de muncă de la bazele de întreținere,** prin: nominalizarea sarcinilor concrete de rezolvat, creșterea răspunderii datorită individualizării muncii, aplicarea formelor stimulative de retribuire (acord global), integrarea fiecărei persoane în formații de lucru direct productive.

Noul sistem propus cuprinde, ca lucrări și operații specifice: **depistarea** — prin verificări periodice, examinări și revizii — **a pieselor și subansamblelor defecte; înlocuirea sau repararea lor,** înainte ca ele să determine scoaterea din funcțiune a mașinii, utilajului sau instalației; **înlocuirea sistematică a anumitor piese a căror durabilitate este cunoscută statistic,** evitîndu-se folosirea lor pînă la completa lor ieșire din serviciu.

Aplicarea sistemului a scos în evidență următoarele **AVANTAJE ECONOMICE:**

● **mărimea producției întreprinderii,** datorită întreținerii în stare de funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor prin reducerea și eliminarea opririlor accidentale, a avariilor;

● **reducerea cheltuielilor anuale de întreținere și reparații,** prin operații și lucrări specifice care nu le-au exclus pe cele prevăzute în actualele normative, dar au fost altfel organizate;

● **diminuarea** (și redistribuirea) **unei părți din personalul muncitor** de la întreținere și reparații, pe baza aplicării unor tehnologii de întreținere;

● **creșterea răspunderii muncitorilor deservenți,** prin participarea lor activă la întreținerea mașinilor și efectuarea unor operații impuse de sistem;

● **limitarea sferei de acțiune a muncitorilor specialiști din bazele de întreținere și creșterea răspunderii lor** față de operațiile și lucrările efectuate.

Precizăm că introducerea noului sistem a fost precedată de **rezolvarea unor probleme cu caracter tehnic și organizatoric.** Astfel, mașinile, utilajele și instalațiile din dotare au fost predate electromecanicilor sau lăcătușilor mecanici ai bazelor de întreținere, care să răspundă direct de buna lor funcționare. S-au creat compartimente tehni-

ce pentru proiectarea pieselor de schimb, a tehnologiilor de execuţie, pentru elaborarea de schiţe, sisteme de ungere, scheme electrice, electronice, hidraulice etc. şi au fost organizate secţii, ateliere sau formaţii de lucru pentru executarea pieselor de schimb noi şi remedierea celor uzate. La nivelul întreprinderilor au fost constituite baze de piese de rezervă (DCPS — depozit central de piese de schimb), de unde piesele sînt eliberate secţiilor în funcţie de solicitările acestora, iar în bazele de întreţinere au fost înfiinţate magazii pentru piese de schimb (MPS). La nivelul fiecărei baze de întreţinere din secţiile de producţie au fost stabilite bugete de venituri şi cheltuieli. Totodată. s-au reorganizat evidenţa şi gestiunea proprie, atît pentru piesele recondiţionate, cît şi pentru cele noi.

OPERAŢII PROPRII SISTEMULUI

Noul sistem are următoarele operaţii proprii :
— verificarea periodică a dotării,
— revizia parţială a subansamblelor şi ansamblelor,
— revizia generală a fondurilor fixe productive.

● **VERIFICAREA PERIODICĂ (Vp)** a fondurilor fixe productive a avut ca obiectiv principal depistarea din timp a posibilităţilor de apariţie a unor avarii accidentale — gripări, dereglări, uzuri. Piesele sînt măsurate, comparate cu etaloane, folosind AMC-uri specifice. Operaţia s-a efectuat în exclusivitate de către muncitorii bazelor de întreţinere din secţiile productive, care au avut în primire un număr de maşini, utilaje şi instalaţii şi au răspuns din punct de vedere tehnic şi funcţional de acestea, luînd toate măsurile pentru înlăturarea deficienţelor în funcţionare, prin reglare, măsurare, control preventiv etc.

Verificarea periodică a fost planificată la intervalul prevăzut de normativele actuale pentru forma de întreţinere de tip „revizie tehnică" (Rt). Dacă la verificare s-a constat că anumite piese nu mai prezintă garanţie în funcţionare, mecanicul le-a înlocuit imediat, predîndu-le pentru recondiţionare pe cele uzate.

Programarea pentru verificarea periodică s-a făcut fie pe grupe de maşini, fie pe linii tehnologice. De exemplu: dacă un electromecanic sau lăcătuş mecanic are în primire şi răspunde de buna funcţionare a 10, 20, 30 de maşini sau utilaje, el poate verifica într-o zi 2—3 dintre acestea. In cazul maşinilor cu grad de complexitate mic sau din aceeaşi grupă, numărul celor de a căror bună funcţionare el răspunde este mai mare.

Pentru ca această răspundere să fie direct legată de nivelul producţiei obţinut pe maşinile avute în grijă, electromecanicii sau lăcătuşii mecanici au fost incluşi în formaţiile de lucru direct productive din secţii sau ateliere şi retribuiţi global în echipă. Orice staţionare a maşinilor din cauza defecţiunilor a atras după sine penalizări la retribuţie, în funcţie de orele nelucrate ale mijloacelor fixe respective (propunerea de penalizare se face de către şeful bazei de întreţinere şi este aprobată de şeful de secţie).

● **REVIZIA PARŢIALĂ** (Rp) a comportat examinarea funcţionării pieselor, subansamblelor şi ansamblelor de bază care condiţionează bunul mers al maşinilor-unelte, utilajelor şi instalaţiilor, gradul de precizie şi siguranţă în funcţionare. În cadrul acestei operaţii — după caz — au fost înlăturate cauzele zgomotelor anormale, deficienţele în sistemul de lubrifiere ; s-au înlocuit rulmenţii uzaţi, curelele deteriorate, piesele ce nu prezentau garanţia unei funcţionări normale în continuare a maşinilor, conductele fisurate, ambreiajele uzate, dispozitivele (de comandă, fixare, reglare, prelucrare etc.), ce prezentau defecţiuni ; au fost remediate defectele din sistemele electrice, electronice, hidraulice, pneumatice etc.

Lucrările s-au realizat pe subansamble şi ansamble (demontări, degresări, măsurători, înlocuiri de piese uzate, recondiţionări, reglări). Înlocuirea unor componente (electromotoare, pompe, capete de lucru, contactoare etc.) cu altele din rezervă a permis ca timpul de staţionare să fie minim.

Revizia parţială a fost planificată la intervalul prevăzut în normativele actuale pentru forma de intervenţie de tip „reparaţie curentă de gradul 1" (Rc1), dar în realizarea practică ea s-a deosebit de aceasta prin următoarele : intervenţia s-a făcut numai la organele şi subansamblele cu uzură, dereglate etc. — deci, doar în măsura în care s-a impus ; a pretins o pregătire anticipată cu piese de schimb, subansamble şi chiar ansamble şi componente complexe ; operaţia s-a executat, în mare parte, în pauzele tehnologice şi în schimburile neprogramate, ceea ce **a scurtat timpul de intervenţie**, faţă de cel prevăzut la Rc1, **cu 50—80%**.

Cheltuielile pentru intervenţie au scăzut cu pînă la 30% faţă de cele alocate în normativ, întrucît s-a intervenit numai acolo unde a fost necesar, iar operaţia s-a efectuat o bună calitate, cu multă răspundere, de către muncitorii repartizaţi pe maşini, utilaje şi instalaţii, care s-au preocupat îndeaproape de recondiţionarea pieselor uzate, de procurarea pieselor noi strict necesare, făcînd totul pentru că utilajele să funcţioneze continuu.

Şi în această formă de organizare muncitorii au făcut parte din formaţiile de lucru direct productive şi au primit retribuţia — integrală sau diminuată — în funcţie de staţionările înregistrate în cursul lunii.

Personalul bazei de întreţinere — şi în special lăcătuşii mecanicii care au avut în primire anumite utilaje sau instalaţii — au luat măsuri din timp (imediat după verificările periodice) pentru obţinerea pieselor de schimb din DCPS sau MPS. În cazul cînd acestea nu existau în stoc (mai ales cele pentru utilaje unicat, piese cu grad mare de complexitate etc.), s-a acţionat prin baza de întreţinere, pentru realizarea lor la timp şi de calitate, aplicînd una din următoarele variante ; 1) demontarea ansamblului în intervalul cînd utilajul nu funcţiona şi executarea piesei (pieselor) după model ; 2) demontarea ansamblului după luarea de măsuri pentru ca producţia să nu stagneze — şi proiectarea, apoi realizarea pieselor de schimb ; 3) demontarea ansamblului, recondiţionarea pieselor uzate, şi remontarea imediată; 4) demontarea ansamblelor sau subansamblelor uzate şi înlocuirea lor cu altele, de schimb, recondiţionate anterior şi înregistrate ca piese de schimb.

In cazul scoaterii accidentale din funcţiune a unui utilaj s-a admis abaterea de la programul zilnic de verificări periodice şi revizii, pentru a-l repune imediat în funcţiune ; reintrarea în program s-a făcut pe parcurs şi prin organizarea lunară a activităţilor şi lucrărilor specifice.

Încărcarea muncitorilor din bazele de întreţinere a fost asigurată pe baza normelor de verificări periodice şi revizii programate. Intervenţiile accidentale s-au normat separat şi au fost considerate lucrări extraplan, avînd alt regim de execuţie şi de plată.

● **REVIZIA GENERALĂ** (Rg) a urmărit verificarea în detaliu a ansamblurilor funcţionale, siguranţa în funcţionare şi precizia acestora. După verificarea în întregime a maşinii, utilajului sau instalaţiei, pentru a se evidenţia toate deficienţele, s-au făcut operaţii de remediere a pieselor uzate sau de înlocuire a celor ce nu puteau fi recondiţionate, de înlocuire a sistemelor electrice, electronice, hidraulice etc. care prezentau deficienţe în funcţionare, erau uzate, arse sau distruse. Cu această ocazie s-au efectuat şi unele lucrări de modernizare (ataşarea de dispozitive care măresc randamentul maşinii şi productivitatea muncii), fără a mai aştepta reparaţia capitală, dacă fluxul tehnologic cerea imediat această modificare.

Lucrarea de revizie generală a fost planificată la intervalul prevăzut în normativele actuale pentru tipul de intervenţie „reparaţie curentă de gradul 2" (Rc2), deosebindu-se însă de aceasta prin următoarele elemente noi :

intervenția, deși de ordin general, a cuprins numai organele și mecanismele care reclamau operații de remediere și recondiționări ; a pretins o pregătire anticipată completă cu piese de schimb.

Timpul de intervenție s-a scurtat față de cel prevăzut pentru Rc2 **cu 30—50%** (prin pregătirile anticipate și modul de organizare a realizării lucrărilor — fie în etape, fie în schimburile neprogramate, fie prin înlocuirea cu componente, agregate și chiar mașini de schimb), iar **cheltuielile de intervenție au fost mai mici cu 15—25%** față de cele planificate pentru Rc2 (datorită scurtării timpului de intervenții, realizării numai a operațiilor ce rezultau ca indispensabile din fișele de constatare, în funcție de starea tehnică a utilajului respectiv). Totodată, datorită implicării directe a lăcătușilor mecanici la revizia generală a utilajelor și instalațiilor repartizate, lucrările și operațiile au fost realizate de bună calitate.

În cazul cînd au apărut opriri accidentale, remedierile s-au făcut fie de către baza de întreținere, fie de compartimentul mecanic-șef — în funcție de complexitatea utilajului și gravitatea avariei — și au fost considerate ca lucrări extraplan, fiind evidențiate separat.

Revizia generală s-a executat de către echipe compuse din : lăcătușul mecanic sau electromecanicul care a avut în primire un număr determinat de mașini, utilaje sau instalații ; lăcătușii ajustori din baza de întreținere a secției ; specialiști în electronică, hidraulică, sau dispozitive pneumatice (asigurați la nivel centralizat) ; muncitori deserveți (după caz).

Planificarea începerii reviziei generale s-a făcut în funcție de planul de încărcare a specialiștilor din alte sectoare (electromecanici, electroniști, automatiști ș.a.), pentru ca aceștia să poată lua parte efectiv la realizarea lucrărilor programate. Intervenția programată nu a început decît după ce s-a pregătit totul — piesele de schimb (mecanice, electrice) sau ansamble complete, șeful bazei de întreținere a secției fiind direct interesat și răspunzător de această pregătire anticipată ; intervențiile s-au făcut mai mult în schimburile neprogramate, pauzele tehnologice sau de reglaj și în duminicile rezervate pentru întreținere.

Muncitorii care participă la realizarea reviziei generale sînt muncitori productivi normați. Ei lucrează în acord global și aparțin fie formațiilor de lucru din secția de bază, dar îndrumați metodologic de mecanicul-șef, fie direct acestuia, în cazul organizării centralizate a lucrărilor.

Fondul alocat a fost cel prevăzut în normativul de întreținere și reparații pentru Rc2. **Din economiile realizate s-au efectuat modernizări, adaptări, modificări care au înlăturat uzura morală a utilajelor și au permis folosirea lor cu funcții multiple.**

Pentru realizarea în bune condiții a lucrărilor de verificări periodice, revizii parțiale și generale au fost proiectate scheme logice de organizare, teme-program și fișe tehnologice tip, adaptate de fiecare întreprindere la specificul său.

Într-un viitor număr al suplimentului „R.E." vom prezenta : calcule comparative (sistemul actual și cel nou) privind costul intervențiilor, durata lor și alte elemente ce caracterizează eficiența ; rezultatele concrete obținute de unele întreprinderi prin aplicarea noului sistem ; probleme de organizare (inclusiv determinarea necesarului de personal) legate de implementarea lui.

Dr. Iulian CEAUȘU
expert în organizare și conducere
Academia „Ștefan Gheorghiu"

GESTIUNEA CALITĂȚII PRODUSELOR

în contextul noului mecanism economico-financiar

TRANSPUNEREA corectă și eficientă în viață a principiilor autogestiunii și autoconducerii muncitorești, ale mecanismului economico-financiar depinde și de modul în care fiecare unitate știe și înțelege să-și dezvolte producția, folosind tehnica modernă, îmbunătățind continuu calitatea produselor și serviciilor, în scopul obținerii unei rentabilități ridicate ; iar această impune depășirea opticii cantitative asupra producției și combaterea atitudinii indiferente față de beneficiar. Încă înainte de a introduce în fabricație un produs, furnizorul trebuie să aibă în vedere cerința consumatorilor de a-l putea obține de o calitate cît mai bună și la un preț cît mai scăzut ; în același timp, el trebuie să aibă în vedere și propriile interese — de a recupera cheltuielile făcute și de a-și asigura o anumită cotă de beneficii. Aceste interese sînt satisfăcute cumulativ atunci cînd cumpărătorului i se oferă **un produs bun,** pe care producătorul să-l realizeze **cu un cost de producție rațional.**

Urmărirea sistematică a nivelului calitativ al produselor și serviciilor, identificarea costurilor pe care le implică obținerea calității dorite, controlul și dirijarea acestora, posibilitățile de analiză și eliminare a anomaliilor apărute presupun ca în cadrul întreprinderilor producătoare, conducătorii să dispună de un instrument complex, operativ, bazat pe o viziune sistemică, avînd un puternic accent dinamic și previzional și un grad ridicat de funcționalitate, de natură să asigure nu numai menținerea, ci chiar ridicarea nivelului calității produselor. Un asemenea obiectiv îl poate asigura încadrarea într-un sistem global de planificare, organizare, coordonare, control și evaluare a tuturor acțiunilor și activităților care își propun menținerea sau ridicarea calității produselor și serviciilor — în condiții de maximă eficiență economică — la un nivel care să corespundă necesităților beneficiarilor. Privite printr-o asemenea prismă, ansamblul acțiunilor care converg către menținerea și/sau ridicarea calității produselor pot fi încadrate în sistemul de conducere al întreprinderii, și anume într-un subsistem specializat — **gestiunea calității produselor.**

SCOP, OBIECTIVE

GESTIUNEA CALITĂȚII, ca sistem complex, dinamic și previzional de acțiune, își realizează obiectivele prin intermediul proceselor de decizie cu o largă rază de acțiune în timp și spațiu (deosebindu-se, prin aceasta, în mod esențial de „bilanțul calității", instrument care oferă informații asupra situației prezente și cel mult retrospective).

Introducerea și generalizarea gestiunii calității cer **sensibilizarea** — atît a personalului de conducere, cît și a executanților — față de necesitatea și avantajele aplicării ei, popularizarea, clarificarea și acceptarea elementelor ce caracterizează subsistemul — **scop, obiective, rol,** precum și găsirea unor **soluții organizatorice de integrare în sistemul de conducere al întreprinderii.**

Gestiunea calității își propune ca scop **menținerea și/sau ridicarea nivelului calitativ al produselor, în condiții de eficiență economică maximă.**

Principalele obiective care se pot realiza prin conceperea și implementarea subsistemului pot fi formulate astfel :

- **cunoașterea** în detaliu și într-o viziune sistemică a **stării și evoluției principalilor factori care condiționează calitatea produselor ;**
- **identificarea, evaluarea, urmărirea și dirijarea principalelor costuri implicate de asigurarea calității planificate a produselor ;**

● punerea la dispoziția conducătorilor a unui **instrument de urmărire operativă a sarcinilor de plan privind calitatea produselor ;**

● **asigurarea elementelor economice și organizatorice esențiale pentru adoptarea deciziilor privind îmbunătățirea calității produselor,** într-o **abordare previzională** a dezvoltării unității ;

● **creșterea eficienței activității unităților** prin ridicarea nivelului calitativ al produselor, în viziunea noului mecanism economic-financiar.

INTEGRAREA ÎN SISTEMUL DE CONDUCERE AL ÎNTREPRINDERII

Potrivit teoriei diferențierii și integrării, subsistemul de gestiune a calității poate fi considerat drept o componentă a sistemului global de conducere a unităților economice. El poate fi deci delimitat și analizat în sine, orientat în vederea realizării propriilor obiective, prin metode și tehnici specifice.

Limitele de funcționare ale acestui subsistem sînt date, ca în cadrul oricărui sistem, de intrări, stare și ieșiri (vezi schema).

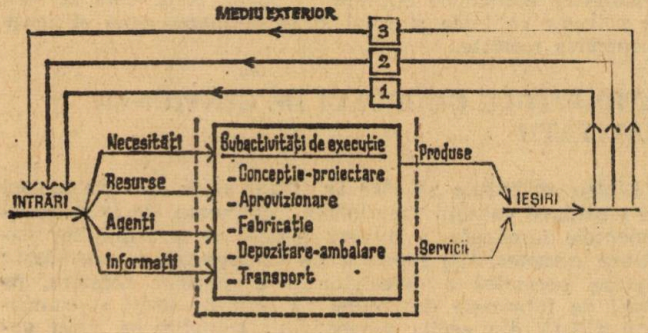

Subsistemul de gestiune a calității produselor

Intrările sînt alcătuite aici din : **necesități** (comanda socială), **resurse** (materii prime, materiale, utilaje, S.D.V. și A.M.C.), **agenți** (forță de muncă), **informații.** Cantitatea și calitatea fiecărei intrări în parte condiționează cantitea și calitatea ieșirilor sistemului.

Stările subsistemului — respectiv evoluția trecută a unor activități legate de calitatea produselor (vînzările, rebuturile și remanierile, reclamațiile etc.) — sînt luate în considerare în vederea extrapolării tendințelor comportamentale și dirijării sale previzionale potrivit obiectivelor propuse.

Ieșirile sînt alcătuite din **produse** și **servicii** de un anumit nivel calitativ. În vederea obținerii ieșirilor, respectiv a obiectivelor, în cadrul subsistemului se desfășoară o serie de **procese de execuție.**

Activității de conducere, ca modalitate esențială de autoreglare conștientă, îi revine rolul de a optimiza modul de funcționare al întreprinderii ca sistem și al gestiunii calității ca subsistem, prin intermediul deciziilor introduse în sistem, bazate pe analiza ieșirilor perioadei precedente. **Autoreglarea** are loc pe baza unor modalități specifice de reacție inversă, de analiză și reintroducere în sistem a ieșirilor legate de calitatea produselor. Astfel, prima modalitate de autoreglare (notată în schemă cu **1**) se referă la reacția inversă a însuși subsistemului de gestiune a calității, prin care se încearcă anihilarea factorilor perturbatori și racordarea la cerințele mediului potrivit disponibilităților și competențelor decizionale acordate, a doua **(2)** se referă la conducerea întreprinderii, iar a treia **(3)** la conducerea din partea organelor ierarhic superioare.

Intreaga funcționlitate a subsistemului, performanțele și capacitatea acestuia de a elimina, preîntîmpina ori contracara apariția factorilor care pot perturba obținerea nivelului dorit al calității produselor, precum și posibilitatea de autoreglare în vederea realizării obiectivelor propuse depind așadar, în ultimă instanță, de calitatea sistemului conducător.

Gestiunea calității produselor exercită funcțiile generale ale conducerii prin adaptarea lor la specificul scopului și activităților sale. Realizarea scopului și a obiectivelor menționate necesită organizarea subsistemului în așa fel, încît să poată realiza următoarele **funcții specifice :**

a) **previzionarea și planificarea calității produselor.** Utilizînd studiile de prognoză, de cercetare a pieței, subsistemul contribuie la fundamentarea deciziilor privind structura producției întreprinderii în profil calitativ, avînd în vedere în primul rînd cerințele beneficiarilor, dar și posibilitățile de realizare existente și de perspectivă ale întreprinderii, locul și rolul său în cadrul economiei naționale. Ca rezultate ale exercitării acestei funcții specifice pot fi menționate : elaborarea secțiunilor de plan privind îmbunătățirea calității produselor, din planurile cincinale și anuale ale întreprinderii ; programul anual de creștere a calității produselor ; bugetul previzional al calității, axat pe ridicarea nivelului calitativ al produselor ;

b) **Asigurarea nivelului calitativ previzionat.** În vederea realizării acestei funcții, conducerea întreprinderii, folosind aparatul de conducere specializat și cu sarcini precise în îndeplinirea obiectivelor gestiunii calității produselor, adoptă și aplică un ansamblu de decizii și acțiuni cu caracter organizatoric, de coordonare, antrenare și control. Acestea se referă la activitățile de concepție tehnică, organizare, personal, fabricație, aprovizionare, desfacere, transport-ambalare, service ș.a., reflectate în fișele operative de creștere a calității produselor, parte din ele reunite în planuri și programe special concepute pentru creșterea calității producției, iar restul integrate în planurile și programele de lucru concepute și aplicate în mod obișnuit de compartimentele întreprinderii. Condiția esențială a realizării acestei funcții constă în aplicarea exactă a deciziilor și măsurilor stabilite, cu cît mai reduse modificări sub influența factorilor conjuncturali ;

c) **evaluarea nivelului calitativ al produselor.** Raportarea realizărilor obținute la nivelul calitativ stabilit dă naștere, în principal, la două categori de procese : cu caracter **constatativ** — determinarea nivelului calitativ al produselor fabricate, comparat cu nivelurile prevîzionate, stabilindu-se măsura în care acestea au fost realizate și principalele cauze care au determinat abaterile respective ; cu caracter **corectiv** — stabilirea deciziilor și măsurilor menite să elimine abaterile negative constatate și să acționeze asupra cauzelor ce le generează, pentru a preîntîmpina repetarea lor în viitor.

In exercitarea acestei funcții un rol deosebit îl dețin acțiunile de **evaluare a mărimii costurilor calității, pe categorii și elemente de cheltuieli,** precum și **efectele aplicării măsurilor de creștere a calității, reflectate în bilanțul calității produselor.**

UNELE CLARIFICARI DE ORDIN METODOLOGIC

Complexitatea și multitudinea problemelor ce se cer abordate în legătură cu raționalizarea calității impun, tratarea lor unitară, integrarea lor într-un subsistem a cărui conducere necesită eforturi de modificare a opticii și a comportamentului — de la unul de tip pasiv, în care rolul principal revine controlului de calitate, preponderent constatativ, la **un comportament activ și ofensiv,** prin elaborarea și implementarea gestiunii calității.

Pentru a analiza evoluția calității produselor pe o perioadă anterioară și a stabili obiectivele care vor completa strategia întreprinderii cu sarcini privitoare la calitate, este necesar ca studiile de gestiune a calității produselor să se axeze în principal pe trei mari **probleme :**

a) **caracterizarea calității produselor întreprinderii pe o anumită perioadă** (3—5 ani anteriori celui în care se face studiul). Se colectează și analizează date privitoare la : caracterizarea producției întreprinderii (nivelul de

tehnicitate al producției, caracteristicile principalelor procese tehnologice, durata ciclului de producție etc.) ; evoluția indicatorilor semnificativi pentru eficiența activității întreprinderii ; elemente de caracterizare a calității și competitivității produselor principale ; modul de organizare a activităților C.T.C., fiabilitate-metodologie, identificarea principalelor defecte de calitate și, pe cît posibil, a cauzelor lor ; evoluția costului calității, pe trei categorii — cheltuieli pentru prevenirea apariției defectelor, pentru identificarea defectelor, cheltuielile determinate de noncalitate ;

b) **analiza critică a activităților de asigurare și control al calității produselor.** Se analizează, în special, cauzele noncalității legate de : concepția constructivă a produselor ; execuție (calitatea tehnologiilor de fabricație) ; ritmicitatea obținerii producției ; nivelul de calificare al muncitorilor și concordanța lui cu gradul de complexitate al operațiilor executate, repartizarea personalului tehnic pe schimburi, gradul de asigurare a C.T.C. cu personal calificat ; nivelul dotării cu aparate de măsură și control ; modul în care activități ca aprovizionarea, transportul, depozitarea și service-ul influențează asupra obținerii nivelului planificat al calității ;

c) **raționalizarea calității produselor întreprinderii, prin elaborarea și implementarea gestiunii calității.** Se evidențiază măsurile de creștere a calității produselor rezultate din abordarea celor două probleme anterioare, concomitent cu evidențierea căilor de reducere a costului calității. Această problemă își găsește finalizarea și materializarea în bugetul previzional și respectiv bilanțul calității, care reliefează economiile nete ce se obțin prin aplicarea măsurilor de raționalizare.

In privința **domeniilor și modalităților de aplicare,** este de menționat necesitatea de a adapta metodologia de proiectare și implementare a subsistemului la necesitățile și specificul producției unității respective. Astfel, metodologia se poate aplica **orizontal,** în cazul unor întreprinderi caracterizate printr-un tip de producție de masă, cu o nomenclatură a producției foarte restrînsă, în care situație întreaga producție va constitui obiectul de studiu în vederea proiectării subsistemului. În cazul întreprinderilor cu producție de serie mare și mijlocie în a căror nomenclatură de producție se disting produse sau familii de produse care dețin o pondere ridicată în volumul și valoarea producției marfă vîndută și încasată, metodologia se poate aplica **vertical,** urmărind factorii de influență ai calității pe întreg ciclul cercetare-proiectare, producție, desfacere, comportare în exploatare a produselor. În întreprinderile cu o producție individuală sau de serie mică, aplicarea gestiunii calității ridică unele dificultăți datorită volumului important și diversificat de date ce trebuie culese odată cu modificarea nomenclaturii

IMPLICAȚII STRUCTURALE

Cerințele ridicate pe de o parte de complexitatea problemelor ce trebuie rezolvate în cadrul gestiunii calității (care depășesc cu mult sfera activităților desfășurate în compartimentul C.T.C.), iar pe de altă parte de rezolvarea acestora cu costuri cît mai reduse aduc în atenția conducerii întreprinderii cel puțin următoarele alternative de soluționare :

● **reorganizarea compartimentului C.T.C.** Această soluție organizatorică presupune revederea atribuțiilor, sarcinilor, responsabilităților personalului C.T.C., dar și a capacității și performanțelor profesionale și intelectuale ale acestuia. O astfel de acțiune ar permite selectarea, din personalul operativ, a unui grup alcătuit din minimum 4 persoane, apt să îndeplinească cerințele gestiunii calității. Grupul de gestiunea calității, al cărui șef ar fi — evident — șeful compartimentului C.T.C., subordonat directorului unității, ar urma să fie degrevat de o parte din sarcinile curente (acestea fiind repartizate corpului de control), primind în schimb noi atribuții. Soluția prezintă următoarele avantaje : posibilitatea rezolvării imediate, întrucît nu sînt necesare resurse suplimentare — materiale sau umane ; simplificarea implementării sistemului — nefiind necesar un compartiment special, deci modificări în structura organizatorică existentă. Un dezavantaj însemnat îl constituie omogenitatea profesională a grupului, ceea ce nu ar permite corelarea, analiza și interpretarea datelor furnizate de sistem, astfel încît performanțele acestuia nu ar putea fi exploatate suficient ;

● **utilizarea metodei conducerii prin proiecte** — crearea unui **grup intercompartimental,** alcătuit din 4-5 persoane cooptate din serviciile C.T.C., tehnic, desfacere și contabilitate. Dintre modalitățile organizatorice ale metodei C.P.P. considerăm că cea mai potrivită cerințelor gestiunii calității este forma cu stat major. Avantajele și dezavantajele acestei alternative de soluționare sînt cele care în țesc în mod obișnuit metoda. În ce privește restricția temporală a metodei — posibilitatea de a funcționa cîțiva ani — considerăm că ea nu constituie un impediment. O dată cu expirarea timpului menționat, sistemul va putea funcționa fie prin intermediul relațiilor organizaționale create și ancorate prin atribuții și responsabilități corespunzătoare, fie prin redistribuirea atribuțiilor, sarcinilor și responsabilităților între compartimentele participante. Oricum, un rol hotărîtor în viabilitatea sistemului îl vor avea rezultatele economice obținute și optica modificată în ceea ce privește calitatea și rolul ei în obținerea unei eficiențe economice ridicate.

ATRIBUȚIILE GRUPULUI DE GESTIUNEA CALITĂȚII

Dintre atribuțiile pe care ar trebui să le exercite grupul de gestiunea calității menționăm : obținerea, de la compartimentele implicate, a tuturor datelor și informațiilor necesare caracterizării modului de comportare a sistemului ; analiza periodică a defectelor și a cauzelor acestora, pe secții de fabricație (împreună cu șefii de secții și controlorii C.T.C. din secția respectivă) ; actualizarea listei generale a defectelor de calitate și a cauzelor acestora cu noile elemente apărute de la analiza precedentă ; informarea periodică a secțiilor și a conducerii întreprinderii asupra cauzelor care dețin ponderea cea mai mare în producția rebutată, pe secții ; analiza și interpretarea — periodică și ori de cîte ori se cere — a datelor de caracterizare a subsistemului ; urmărirea costului total al calității și al componentelor sale în corelație cu aspectele tehnice, materiale și umane cerute de gestiunea calității ; analiza și avizarea periodică a fișelor operative, a deciziilor de creștere a calității produselor, pe secții ; furnizarea de informații — periodic, precum și la cererea expresă a compartimentelor funcționale sau operaționale — asupra activităților care concură la asigurarea calității, asupra defectelor specifice și a cauzelor acestora, precum și asupra nivelului costului calității (total și pe componente) ; elaborarea planului anual de creștere a calității produselor ; elaborarea bugetului previzional al calității produselor ; organizarea de acțiuni de informare-motivare cu privire la gestiunea calității în secții sau la anumite niveluri ierarhice ; urmărirea modului de aplicare a deciziilor cuprinse în planul anual de creștere a calității produselor și informarea conducerii asupra stadiului de îndeplinire, a eficienței scontate și obținute, a cauzelor neîndeplinirii unor decizii ; instruirea personalului care concură la funcționarea sistemului de gestiune a calității produselor.

Pentru a clarifica mai bine statutul organizatoric al grupului de gestiunea calității, menționăm că acesta **nu** trebuie să se ocupe de : efectuarea controlului interfazic sau final (acceptarea sau neacceptarea produselor) ; elaborarea deciziilor operative din fișele operative de creștere a calității produselor, pe secții ; modificarea, fără acceptul conducerii, a relațiilor organizaționale cu celelalte compartimente ale întreprinderii ; introducerea, înlocuirea sau scoaterea unor componente în sau din sistem fără analiza și avizul conducerii întreprinderii.

Rezervele pe care gestiunea calității le evidențiază în ce privește reducerea costurilor, concomitent cu menținerea sau creșterea nivelului general al calității produselor reprezintă un însemnat potențial de eficiență, încă neexploatat de marea majoritate a întreprinderilor. Punerea în valoare și atragerea în circuitul economic a acestui potențial latent depind, în principal, de doi factori: promovarea consecventă a subsistemului în rîndurile specialiștilor și formarea unui nou model de mentalitate, care să micșoreze rezistența față de schimbările solicitate de introducerea lui. Acest din urmă factor reprezintă, după părerea noastră — din punctul de vedere al dificultăților pe care le ridică, dar și din cel al efectelor ce se pot obține, o dată realizat — cheia de boltă a succesului acțiunii de implementare și generalizare a subsistemului. O modalitate convingătoare ar constitui-o demonstrarea avantajelor economice și sociale ale acestuia prin funcționarea sa experimentală în întreprinderi-model din diferite ramuri și popularizarea largă a rezultatelor obținute, prin schimburi de experiență.

G. CĂPRĂRESCU
asistent universitar
...emia de studii economice

Conducerea numerică a proceselor

AFIRMAREA largă a revoluției tehnico-științifice în cincinalul calității și al eficienței impune ca atenția conducătorilor și a specialiștilor să se îndrepte din ce în ce mai mult spre conducerea numerică a proceselor, extinderea și utilizarea eficientă a mijloacelor celei de-a doua revoluții industriale — electronica, tehnica de calcul, roboții industriali, inteligența artificială, mijloace care sînt din ce în ce mai mult legate de informație. Automatica, informatica, comunicațiile sînt domeniile în care se acționează asupra informației, dar suportul acestora îl constituie un aparat, un utilaj industrial sau un dispozitiv.

În contextul dezvoltării explozive a tehnicii de calcul și a microelectronicii (dezvoltare ce conduce la reducerea substanțială a prețului componentelor L.S.I.), al apariției pe piața mondială a unui număr important de componente „inteligente" de tip microprocesor, cu complexitate și facilități de generația a patra, devine tot mai evidentă necesitatea extinderii sistemelor de conducere numerică a proceselor. Aceasta este posibilă prin adoptarea unor programe unitare de cercetare-dezvoltare, orientate pe noile concepte și tehnologii.

Astfel, pe plan mondial se definitivează deja tehnologia VLSI (Very Large Scale Integration) care va permite, începînd cu anul în curs, să se producă memorii de 256 k biți (CCD) pe un „chip", iar în anul 1985 se preconizează să se ajungă la 4 milioane de biți pe un „chip" (o pastilă de siliciu cu latura de 1 cm). Ultima generație de microprocesoare cuprinde unități foarte puternice, utilizînd cuvinte de 16 sau 32 biți. Dintre acestea amintim cele mai reprezentative tipuri ; microprocesorul INTEL MP 8086 (în tehnologia NMOS) conține circa 30 000 de tranzistori, are cuvîntul de 16 sau 8 biți, posedă un set de 135 instrucțiuni, iar memoria maximă (adresabilă) este de 1 M octeți ; microprocesorul ZILOG Z 8 000 are cuvîntul de 32 biți, 418 instrucțiuni, memoria operativă fiind de 10 M octeți ; microprocesorul MOTROLA 68 000 are cuvîntul de 32 biți, conține cca. 68 000 de tranzistori, iar memoria operativă este de 16 M octeți.

Astfel de realizări conduc la conceptul de „microcalculator pe o singură pastilă" sau „calculator pe o singură placheță", cu puteri de calcul comparabile cu cele ale calculatoarelor medii și mari convenționale, producînd o revoluționare a tuturor conceptelor clasice de conducere (urmărire, reglare, comandă, caracterizare) și impunînd reașezarea pe baze noi a echipamentelor de conducere, în scopul de a spori eficiența acestora. Astfel, noile echipamente de conducere (numerică) răspund cerințelor de descentralizare și ierarhizare a conducerii, asigură un plus de viteză și precizie calculelor, gestionarea fluxului informațional, astfel încît se realizează o mare flexibilitate în aplicații. În plus, ele rezolvă sarcini complexe, ca : citirea și interpretarea datelor furnizate de proces sub forma unor mărimi analogice sau numerice, sincrone sau asincrone ; comanda elementelor de execuție ale procesului, conform unui program memorat ; dialogul cu operatorul uman (realizat prin afișare, înregistrare, semnalizare, funcționare în regim interactiv și în timp real).

Dintre multiplele avantaje oferite de conducerea numerică enumerăm doar cîteva :

— flexibilitatea deosebită a logicii programate ;

— fiabilitate în funcționare foarte ridicată (viața unor componente poate depăși, fizic, 100 de ani) ;

— scurtarea ciclului de asimilare în fabricație ;

— sporirea competitivității pe plan mondial a produselor cu astfel de echipamente.

În ultimii ani, în țara noastră au fost obținute progrese remarcabile în domeniul mașinilor-unelte cu comandă program (CNC—NUMEROM 450), al minicalculatoarelor (CORAL 4011 și INDEPENDENT 100) și microcalculatoarelor (Felix M 118) ; se impun, pentru viitor, eforturi din ce în ce mai mari în vederea integrării rapide a noilor concepții de conducere a proceselor în economie, producerii în țară a unor echipamente de tip „calculator pe o placheță".

Un astfel de echipament asigură o magistrală comună de comunicație într-o mare diversitate de module (active sau pasive), cum ar fi : unități centrale (microprocesoare) ; unități de prelucrare (aritmetice, în virgulă mobilă) ; memorii (RAM, ROM etc.) și interfețe periferice programabile ce facilitează comunicarea echipamentului cu exteriorul (transmisii de date serial, paralel, sincron sau asincron, convertoare A/N sau N/A etc.), asigurînd totodată și compatibilitatea cu alte echipamente cu „inteligență artificială".

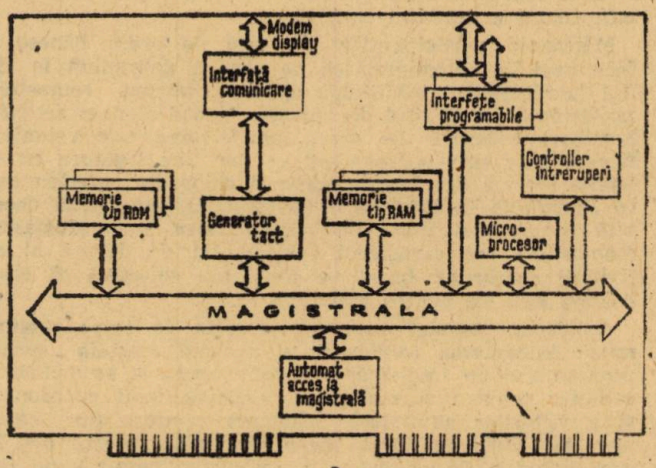

Schema-bloc a unui astfel de echipament de comandă numerică este prezentată în figură. Este vorba de un „calculator pe o placheță", cu care pot fi echipate utilaje industriale, mașini-unelte (pentru o automatizare suplă) și roboți industriali ; sisteme complexe ierarhizate de achiziție a datelor, supraveghere și comandă etc. El oferă importante facilități legate de viteza de execuție, flexibilitatea în aplicații și conduce în final, cu cheltuieli minime, la o calitate sporită în procesul de conducere.

Petru ȘUTRU
secretarul Comisiei inginerilor
și tehnicienilor din sectorul 4
București
Alexandru CIUPERCĂ

documentar extern

Cercurile de calitate

Potrivit aprecierii specialiștilor, cheltuielile suplimentare determinate de proasta gestiune a calității produselor se ridică la 5% în Japonia și 10% în Statele Unite — considerabil sub nivelul din alte țări capitaliste dezvoltate (de pildă, în Franța 20%).

La situația mai favorabilă, din acest punct de vedere, a industriei americane și mai cu seamă a celei japoneze, o contribuție însemnată a adus un instrument de implicare a muncitorilor, cadrelor tehnice și de conducere în acțiunile pentru îmbunătățirea performanțelor produselor : **cercurile de calitate.**

Metoda a fost inițiată în Japonia, în 1949 (de către Uniunea științifică a inginerilor), perfecționată și organizată pe plan național (cu contribuția unui specialist american) în 1954, pentru ca astăzi să fie, în această țară, practic generalizată : sute de mii de cercuri, milioane de membri. Ea s-a extins, cu începere din 1975, în S.U.A., Marea Britanie, Suedia, R.F.G., Franța ș.a.

Un cerc de calitate se compune de regulă din 6-10 persoane — muncitori, maiștri și cadre tehnice care lucrează, în general, în aceeași secție (atelier). Ei se întrunesc săptămînal timp de circa o oră și, sub conducerea unui „animator" pe care-l aleg din rîndurile lor, stabilesc o problemă pe care să o rezolve, privind eliminarea cauzelor unor defecțiuni de calitate. Cînd au găsit o soluție, o supun conducerii (atelierului, secției, întreprinderii), care fie că o acceptă (în care caz programează imediat aplicarea ei), fie că o respinge (motivînd precis refuzul). La nivelul întreprinderii, activitatea cercurilor este urmărită de un coordonator, care ține seama de cerințele și restricțiile legate de organizarea existentă și de structura specific locală a gestiunii calității.

Motivarea participanților nu este de ordin bănesc, ci face apel la autostimularea pe care o determină în rîndul lucrătorilor posibilitatea de a-și afirma competența profesională și spiritul de inovare, în cadrul unei activități creatoare colective. De aceea, participarea este voluntară, fiecare cerc este independent — dar ține legătura cu celelalte cercuri din întreprindere și chiar din exterior, ceea ce contribuie la lărgirea orizontului. O importanță deosebită (poate mai mare decît capacitatea și entuziasmul membrilor) are caracterul continuu și de durată al activității cercurilor, bazat pe conștiința colectivă că întotdeauna este loc pentru mai bine.

Aplicarea metodei comportă o serie de etape preliminare : informarea conducerii și acordul acesteia asupra programului de implementare, informarea și sensibilizarea cadrelor tehnice și maiștrilor, alegerea unui coordonator și a viitorilor animatori, instruirea acestora (în cadrul unor seminarii cu durata de o săptămînă, pentru a-și însuși metodele de conducere a grupurilor, tehnicile de analiză și de rezolvare a problemelor, etapele de elaborare a soluțiilor și modul de prezentare a acestora conducerii), informarea întregului personal, constituirea primului cerc din voluntari etc.

Inainte de a trece la lucru, membrii cercurilor de calitate trebuie instruiți în ce privește tehnicile de control, utilizarea unor metode ca diagrama cauze-efecte (Ishikawa), diagrama ABC (Pareto), brainstormingul etc. Astfel înarmați pentru o abordare științifică, ei vor proceda la definirea efectului (defectele de calitate), identificarea cauzelor și gruparea lor pe categorii (materii prime și materiale, manoperă, utilaj, metodă-tehnologie) ; vor analiza importanța relativă a fiecăreia dintre ele, determinînd care cauze dețin ponderea principală (de exemplu, cele 20% din cauze a căror eliminare va reduce cu 80% efectul) și vor căuta soluțiile. Este bine ca la început să fie atacate probleme mai simple, a căror rezolvare va da membrilor cercurilor încredere în posibilitățile lor. În cazul unei probleme mai complexe, cercurile se pot diviza în subcolective care să abordeze diferitele ei elemente și să facă apel la specialiști pentru a le ajuta în clarificarea unor chestiuni mai dificile.

In practica multor cercuri, aria preocupărilor lor s-a extins și asupra altor probleme ale întreprinderii, avînd legătură directă sau indirectă cu calitatea : reducerea deșeurilor, rebuturilor și remedierilor, îmbunătățirea funcționării controlului de calitate și dezvoltarea autocontrolului, diminuarea costurilor de producție, creșterea productivității muncii, reducerea duratei de imobilizare a mașinilor etc.

Succesul metodei depinde într-o măsură hotărîtoare de doi factori : receptivitatea din partea cadrelor de conducere la diferite nivele și evitarea alunecării activității cercurilor în formalism, scleroză și abaterea de la tema inițială. Eficiența este surprinzător de mare ; se apreciază, în general, că **raportul cost/rezultate este de 1 la 6.**

Aplicații industriale ale pernei de aer

● *O întreprindere constructoare de material rulant din Belgia folosește un transbordor pe perne de aer pentru transferul rapid al vagoanelor între două linii ferate paralele din secțiile de fabricație. În punctul de transbordare, aceste linii sînt intersectate perpendicular pe direcția lor — în dreptul boghiurilor vagonului — de două șanțuri adînci de 20 cm, în care se deplasează la nivelul șinelor cîte o platformă pe pernă de aer, cu capacitatea de sustensie corespunzătoare sarcinii. Impingerea laterală a vagoanelor se face manual, cu un efort redus din partea muncitorilor.*

● *La sincrotronul cu protoni al centrului de fizică nucleară din Geneva (Elveția), ansamblul de detectori pentru studierea antimateriei — construcție complexă și de mare gabarit, cîntărind 40 de tone — a fost deplasat pe o distanță de 30 m, de la locul de asamblare la cel de montare, prin tractare de către un singur om, cu ajutorul unui dispozitiv cu pedale similar cu o bicicletă. Deplasarea instalației, cu un efort de tracțiune (40 kg) reprezentînd a mia parte din masa ei, a fost posibilă datorită utilizării unor perne de aer și corectării neregularităților de pe suprafața pardoselii prin aplicarea unui strat dur de rășini epoxodice.*

Prognoză științifico-tehnică

În Bulgaria a fost creat un sistem eficace de prognoză în domeniul științifico-tehnic. Esența lui constă în a asigura continuitatea în primirea, prelucrarea, actualizarea, restructurarea și utilizarea unor informații concrete și cu destinație precisă, servind practicii conducerii și planificării. Pînă acum au fost elaborate 23 de prognoze, privind principalele orientări ale științei și progresului tehnic. Cele mai importante dintre ele se referă la energetică, utilizarea eficientă a resurselor de materii prime, siderurgia și metalurgia neferoasă, chimizarea economiei naționale, dezvoltarea biologiei, a electronicii și automatizării, creșterea eficienței agriculturii. Datele de prognoză sînt utilizate la elaborarea programelor pe termen lung. Astfel, cu participarea a 1 800 oameni de știință și specialiști au fost elaborate 18 programe complexe asupra principalelor orientări ale progresului științific. Aceste programe, care definesc nu numai orientările esențiale, ci și obiectivele concrete și resursele indispensabile pentru realizarea lor, sînt utilizate pentru analize, ca și pentru fundamentarea deciziilor de planificare.

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

agricultură

Norme privind executarea unor lucrări de către C.A.P.

Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii şi Uniunea Naţională a Cooperativelor Agricole de Producţie au adoptat (sub nr. 612/1982, 2077/1982 şi 64/1982) „NORME METODOLOGICE privind executarea de lucrări şi realizarea de produse prin cooperare între unităţile agricole cooperatiste şi unităţile din subordinea Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii". În cele ce urmează le publicăm în întregime.

Potrivit planului de măsuri aprobat de conducerea partidului şi hotărîrii Plenarei Consiliului Naţional al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii şi Gospodăririi Apelor din 27 februarie 1982, unităţile agricole cooperatiste, împreună cu unităţile din subordinea Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, vor organiza acţiuni de cooperare şi executare de lucrări, care să asigure o mai bună folosire a forţei de muncă din agricultura cooperatistă şi creşterea gradului de cooperare a acestuia pînă la 300 zile pe an de cooperator. Totodată, aceste acţiuni vor contribui la îndeplinirea sarcinilor de plan ale unităţilor Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, la consolidarea unităţilor agricole cooperatiste şi sporirea veniturilor cooperatorilor.

1. În acest scop, unităţile agricole cooperatiste şi unităţile din subordinea Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii vor organiza activităţi comune, după cum urmează :

— executarea lucrărilor de **exploatarea masei lemnoase** prevăzute în planul de stat pentru unităţile Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii privind doborîrea, fasonarea, precum şi scosul şi apropiatul lemnului cu atelajele unităţilor agricole cooperatiste

— exploatarea masei lemnoase din acţiunea de igienizare şi curăţire a pădurilor, din locuri greu şi foarte greu accesibile, de arbori căzuţi, rupţi şi doboriţi de vînt şi zăpadă şi scoaterea materialului lemnos ;

— executarea lucrărilor de **reîmpăduriri** şi întreţinerea plantaţiilor tinere, inclusiv prin culturi furajere intercalate ;

— executarea lucrărilor în pepiniere şi răchitării, începînd cu pregătirea terenului, semănat-butăşit, întreţinere, pînă la recoltare ;

— punerea la dispoziţia cooperativelor agricole de producţie a unor suprafeţe de pădure corespunzătoare pentru recoltarea fructelor de pădure, ciupercilor comestibile din flora montană, seminţe forestiere şi alte produse accesorii ale pădurii.

— executarea de lucrări privind construirea de drumuri forestiere, corecţia torenţilor şi ameliorarea terenurilor degradate, efectuarea de construcţii silvice, piscicole şi altele.

2. Unităţile agricole cooperatiste vor stabili, odată cu elaborarea planurilor de producţie anual, disponibilul forţei de muncă proprie, pe perioada de activitate, care poate fi utilizată la executarea lucrărilor şi acţiunilor prevăzute la pct. 1, pentru unităţile forestiere de exploatare şi transport, inspectoratele silvice judeţene şi alte unităţi din subordinea Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii.

Pe baza disponibilului de forţă de muncă, unităţile agricole cooperatiste vor stabili cu unităţile din subordinea M.E.F.M.C., volumul lucrărilor şi activităţilor care se vor executa în anul următor, încheind contractele respective pînă la data de 18 decembrie a fiecărui an, potrivit modelelor din anexele nr. 1—3.

Conducerile inspectoratelor silvice judeţene şi ale celorlalte întreprinderi din cadrul Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii pot da împuternicire conducerilor unităţilor din subordine, fără personalitate juridică, de a încheia contracte.

Direcţiile generale agricole, uniunile judeţene ale cooperativelor agricole de producţie, inspectoratele silvice judeţene şi celelalte unităţi din cadrul I.E.F.M.C., vor aronda unităţile agricole cooperatiste cu disponibil de forţă de muncă, pentru executarea de lucrări şi alte activităţi la cele mai apropiate unităţi din subordinea M.E.F.M.C.

3. Unităţile agricole cooperatiste, vor contracta unele suprafeţe din fondul forestier — poieni, goluri, linii parcelare, terenuri de sub liniile de înaltă tensiune, plantaţii forestiere etc., pe termen de cel puţin 10 ani, în vederea cultivării cu arbuşti fructiferi, cereale, furaje şi alte culturi.

În acest scop, inspectoratele silvice judeţene, împreună cu unităţile agricole cooperatiste, vor stabili anual suprafeţele de teren din fondul forestier ce pot fi cultivate şi vor încheia pînă la 15 decembrie al fiecărui an, contracte, cu plata în natură, potrivit modelului din anexa nr. 4.

Contractele de lungă durată se vor adapta anual, în ceea ce priveşte suprafeţele cultivate şi condiţiile de plată în natură, în funcţie de necesitatea gospodăririi raţionale a fondului forestier.

4. Unităţile agricole cooperatiste vor închiria pe termen lung, pe bază de contracte încheiate cu unităţile silvice, după modelul din anexa nr. 5, suprafeţe de păduri păşunabile, poieni şi goluri, pentru care se vor acorda înlesniri la plata taxelor de păşunat, cu obligaţia unităţilor agricole cooperatiste de a executa lucrări de ameliorare, fără ca prin acestea să se aducă prejudicii vegetaţiei forestiere.

Contractele pe termen lung pentru păşunat în pădure se încheie numai pentru păduri încadrate în grupa a II-a funcţională, care nu intră în rînd de regenerare în perioada respectivă.

Păşunatul în suprafeţele de păduri care au vegetaţie ierboasă puţină şi care urmează a fi folosite numai pentru trecerea animalelor, sînt scutite de taxe.

Contractele de păşunat se vor încheia pe baza repartiţiei dată de comisia constituită pe lîngă comitetul executiv al consiliului popular judeţean, repartiţii care sînt obligatorii atît pentru inspectoratele silvice, cît şi pentru unităţile agricole cooperatiste.

5. În vederea asigurării unor cantităţi suplimentare de furaje necesare animalelor în timpul iernii, unităţile agricole cooperatiste pot recolta gratuit frunze şi frunzare din parchetele de produse principale, răriturі şi curăţiri, constituite din specii de foioase, pe bază de autorizaţii eliberate de unităţile de exploatare forestieră şi transport sau de ocoalele silvice, după caz.

De asemenea, unităţile agricole cooperatiste vor organiza recoltarea şi stringerea de ghindă, jir şi alte seminţe forestiere, care se vor utiliza pentru hrana animalelor proprii, pe baza autorizaţiilor eliberate de ocoalele silvice.

Recoltarea de ghindă, jir şi alte seminţe forestiere pentru a fi cultivate în pepiniere sau pentru valorificare la export, se va face din arboretele stabilite de unităţile silvice şi sub îndrumarea personalului silvic.

6. Unităţile agricole cooperatiste vor organiza recoltarea cetinei de răşinoase din parchetele în exploatare, puse la dispoziţie în mod gratuit de unităţile de exploatare şi transport, în vederea valorificării acesteia către unităţile specializate pentru protecţia de biostimulatori sau pentru extragerea de uleiuri.

7. Unităţile din subordinea M.E.F.M.C. şi unităţile agricole cooperatiste vor organiza acţiuni de cooperare pentru prelucrarea în comun a unor cantităţi de material lemnos, răchită şi alte produse silvice, în scopul obţinerii de bunuri de larg consum, obiecte de artă populară şi artizanat, precum şi alte produse pentru piaţa internă şi export.

Pentru activităţile de cooperare se vor încheia contracte pe termen lung (3—5 ani), potrivit modelului din anexa nr. 6.

8. Unităţile agricole cooperatiste, cu sprijinul consiliilor populare, vor organiza în fiecare an, acţiuni de curăţire a păşunilor proprietate de stat, de vegetaţie forestieră sub 20 ani. Materialul lemnos rezultat va fi preluat fără plată de către unităţile agricole cooperatiste respective, care îl vor folosi la construcţii agrozootehnice, confecţionarea de cozi-unelte, araci, coşuri, mături şi alte obiecte pentru nevoi proprii, sau pentru valorificare.

9. Pentru executarea corespunzătoare a lucrărilor contractate cu unităţile din subordinea M.E.F.M.C., şi pentru acoperirea productivităţii muncii, unităţile agricole cooperatiste vor lua măsuri de permanentizare a formaţiilor de lucru, iar unităţile beneficiare vor asigura instruirea cooperatorilor şi îndrumarea tehnică necesară.

10. Lucrările executate pe bază de contracte cu unităţile agricole cooperatiste se vor deconta de unităţile beneficiare la valoarea devizelor pe lucrări sau pe baza tarifelor legale de plată a muncii, la care se adaugă impozitul pe fondul de retribuire şi contribuţia pentru asigurări sociale.

În cazul utilizării de atelaje sau mijloace mecanice, decontările se vor face pe baza tarifelor în vigoare pentru fiecare categorie de mijloace folosite.

Cantităţile de fructe de pădure, ciuperci comestibile, plante medicinale din flora spontană şi alte produse accesorii ale pădurii, se vor deconta unităţilor agricole cooperatiste la preţurile legale în vigoare la data recepţiei.

La produsele ce se realizează prin cooperare, din veniturile obţinute se scad cheltuielile de producţie, iar rezultatele financiare se împart între unităţile agricole cooperatiste şi unităţile Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii participante, proporţional cu contribuţia fiecăruia.

11. Departamentul Silviculturii, Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare şi Uniunea Naţională a Cooperativelor Agricole de Producţie, vor lua măsuri ca unităţile subordonate din zonele cooperativizate să-şi asigure, în mod organizat, întreaga forţă de muncă din cooperativele de producţie, astfel încît, membrii cooperativelor agricole de producţie să fie cuprinşi în activităţile productive, pe o perioadă cît mai mare din an.

12. Direcţiile generale pentru agricultură şi industrie alimentară, uniunile judeţene ale cooperativelor agricole de producţie, inspectoratele silvice şi celelalte unităţi din subordinea M.E.F.M.C., vor stabili acţiunile şi volumele de lucrări ce se vor realiza, potrivit prezentelor norme, în anul 1982 şi vor lua măsuri de concretizare a acestora prin încheierea de contracte economice între unităţile agricole cooperatiste şi unităţile M.E.F.M.C., pînă la 31 martie a.c.

Pe parcursul anului se va urmări modul de desfăşurare a acţiunilor şi se vor lua măsuri de îndeplinirea obligaţiilor stabilite de părţi, prin contracte.

Anexa nr. 1

CONTRACT

pentru *) . . . . . .

. . . . . .

Între . . . . . , cu sediul în . . . . . telefon . . . . denumită în acest contract EXECUTANT, reprezentată prin . . . . . preşedinte, ... inginer şef, ... contabil şef, avînd cont la bancă nr. . . . . şi . . . . . cu sediul în . . . . . telefon nr. . . . . prin . . . . . în baza împuternicirii nr. . . . din . . . în calitate de BENEFICIAR, reprezentată prin . . . . . avînd cont la bancă nr. . . . a intervenit prezentul contract :

1. Obiectul prezentului contract este de a efectua lucrările prevăzute în anexă, în volumul şi la termenele menţionate pentru fiecare lucrare.

2. Executantul de lucrări se obligă :

a. să asigure efectuarea lucrărilor prevăzute în contract, cu respectarea tehnologiilor şi a normelor tehnice de lucru ;

b. să ia măsuri pentru ca membrii cooperatori să respecte programul de lucru, disciplina la locul de muncă, să se conformeze indicaţiilor tehnice date de personalul de specialitate al beneficiarului ;

c. să asigure transportul cooperatorilor de la unitate la locul de producţie şi invers ;

d. să participe la efectuarea recepţiei lucrărilor şi să ia măsuri de remediere a celor necorespunzătoare constatate cu ocazia recepţiei ;

3. Beneficiarul se obligă :

a. să organizeze şi să definitiveze locurile de muncă, să repartizeze formaţiile de cooperatori în funcţie de nevoile producţiei, să dea indicaţiile tehnice necesare şi să supravegheze prin personal calificat efectuarea lucrărilor ;

b. să asigure uneltele, sculele, instalaţiile şi alte mijloace de lucru necesare efectuării lucrărilor contractate în funcţie de specificul fiecăreia ;

c. să asigure echipamentul de lucru şi cel de protecţie a muncii, conform normelor legale în vigoare ;

d. să marcheze prin pancarde avertizoare sau alte mijloace vizibile spaţiile în care accesul cooperatorilor este interzis din motive de securitatea muncii ;

e. să efectueze instructajul de protecţia muncii iniţial şi periodic şi să asigure măsurile de protecţia muncii pe tot timpul executării lucrărilor ;

f. să asigure cazarea corespunzătoare, în mod gratuit, cooperatorilor care execută lucrările prin prezentul contract ;

g. să efectueze împreună cu executantul recepţia cantitativă şi calitativă a lucrărilor executate, la termenele stabilite în graficele întocmite de cele două părţi.

4. Plata lucrărilor efectuate se face de beneficiar, în funcţie de specificul lucrării, la valoarea devizelor pe lucrări sau a tarifelor legale în vigoare inclusiv impozitul pe fondul de retribuire şi cota de CAS, în termen de cel mult 5 zile de la recepţie.

5. Prevederile prezentului contract se întregesc în mod corespunzător cu prevederile legii contractelor economice.

Pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligaţiilor din prezentul contract partea în culpă va plăti celeilalte părţi penalităţile prevăzute de dispoziţiile legale în vigoare.

Încheiat azi . . . . . .

EXECUTANT BENEFICIAR

*) — exploatarea masei lemnoase ;
— corectarea torenţilor ;
— construcţii silvice, vînătoreşti şi piscicole ;
— construcţii de drumuri forestiere ;
— lucrări în carieră de piatră şi balastiere.

Anexa nr. 2

CONTRACT

privind efectuarea de lucrări *

Între . . . . . cu sediul în . . . . . denumit în acest contract EXECUTANT, reprezentată prin . . . . . preşedinte, ... inginer şef, ... contabil şef, avînd cont la bancă nr. . . . . şi . . . . . .

Inspectoratul silvic judeţean . . . . . cu sediul în . . . . . prin Ocolul silvic . . . . . ., în baza împuternicirii nr. . . . din . . . . . ., reprezentat prin . . . . . şeful ocolului, cu sediul în . . . . . avînd cont la bancă nr. . . . . denumit în prezentul contract BENEFICIAR, a intervenit următorul contract :

1. Obiectul prezentului contract este de a efectua lucrările prevăzute în anexă, în volumul şi la termenele orientative menţionate pentru fiecare lucrare.

Cu cel puţin 15 zile înainte de începerea lucrărilor, beneficiarul va stabili împreună cu executantul volumul lucrărilor şi termenele de execuţie, în funcţie de starea vremii şi evoluţia vegetaţiei, astfel încît să se asigure efectuarea lucrărilor în perioadele optime.

În cazul cînd din motive obiective, executantul nu poate efectua o parte din lucrări în perioadele optime, beneficiarul este îndreptăţit să efectueze lucrările cu alte persoane.

2. Executantul de lucrări se obligă :

a. să asigure efectuarea lucrărilor prevăzute în contract,

ANEXĂ

privind lucrările ce se contractează

Denumirea lucrărilor	U/M	Distanţa de lucru ml	Volum lucrări	Tarif de plată lei/um	Valoarea estimativă a lucrărilor — lei —	Termen execuţie		Obs.
						începere	terminare	

DIRECTOR (împuternicit)
CONTABIL ŞEF,
TEHNICIAN NORMARE-RETRIBUIRE

PREŞEDINTE,
INGINER ŞEF,
CONTABIL ŞEF,

NOTĂ
Anexa se completează ţinîndu-se seama de specificul lucrărilor contractate

Anexă la contractul nr. . . .

Situaţia lucrărilor de executat cu fonduri în anul . . ., de către C.A.P. . . . . :

Denumirea şantierului (UP, u.s.)	Simbolul articolului de deviz Denumirea lucrării	U/M	Cantitatea	Preţ unitar	Valoarea totală (col. 5x x col. 6)	Perioada de lucru	Norma de producţie	Zile/om necesare (col. 5: : col. 9)	Nr. zilnic de muncitori (col. 10: : col. 8	Obs.
A. Lucrări finanţate din investiţii										
TOTAL I :										
Impozit global pe fondul de retribuire total manoperă 15,0%										
TOTAL II :										
CAS se determină prin aplicarea cotei de 15% la manoperă din totalul II										
TOTAL A :										
B. Lucrări finanţate din fonduri de producţie										
TOTAL I :										
Impozit :										
TOTAL II :										
CAS :										
TOTAL B :										
VALOARE DE CONTRACT (TOTAL A + TOTAL B) :										

Din partea Oc. Silvic,

Din partea C.A.P.,

cu respectarea tehnologiilor și a normelor tehnice de lucru ;

b. să ia măsuri pentru ca membrii cooperatori să respecte programul de lucru, disciplina la locul de muncă, să se conformeze indicațiilor tehnice date de personalul de specialitate al beneficiarului ;

c. să asigure transportul cooperatorilor de la unitate la locul de producție și invers ;

d. să participe la efectuarea recepției lucrărilor și să ia măsuri de remediere a celor necorespunzătoare, constatate cu ocazia recepției ;

3. Beneficiarul se obligă :

a. să organizeze și să definitiveze locurile de muncă, să repartizeze formațiile de cooperatori în funcție de nevoile producției, să dea indicațiile tehnice necesare și să supravegheze prin personal calificat efectuarea lucrărilor;

b. să asigure uneltele, sculele, instalațiile și alte mijloace de lucru necesare efectuării lucrărilor contractate în funcție de specificul fiecăreia ;

c. să asigure echipamentul de lucru și cel de protecție a muncii, conform normelor legale în vigoare ;

d. să marcheze prin pancarte avertizoare sau alte mijloace vizibile, spațiile în care accesul cooperatorilor este interzis din motive de securitatea muncii ;

e. să efectueze instructajul de protecția muncii inițial și periodic și să asigure măsurile de protecția muncii pe tot timpul executării lucrărilor ;

f. să asigure cazarea corespunzătoare, în mod gratuit, cooperatorilor care execută lucrările prin prezentul contract ;

g. să efectueze împreună cu executantul recepția cantitativă și calitativă a lucrătorilor executate, la termenele stabilite în graficele întocmite de cele două părți.

4. Plata lucrărilor efectuate se face de beneficiar, în funcție de specificul lucrării, la valoarea devizelor pe lucrări sau a tarifelor legale în vigoare, inclusiv impozitul pe fondul de retribuire și cota de CAS, în termen de cel mult 5 zile de la recepție.

5. Prevederile prezentului contract se întregesc în mod corespunzător cu prevederile legii contractelor economice.

Pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor din prezentul contract, partea în culpă va plăti celeilalte părți, penalitățile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.

Încheiat astăzi . . . . . .

Anexa nr. 3

CONTRACT

privind recoltarea de fructe de pădure, ciuperci comestibile, plante medicinale, semințe forestiere și alte produse accesorii ale pădurii

Între . . . . . cu sediul în . . . . . denumit în acest contract EXECUTANT, reprezentat prin . . . . . președinte . . . inginer șef și . . . . . contabil șef, având cont la bancă nr . . . . . și Inspectoratul silvic județean . . . . . cu sediul în . . . . . prin Ocolul silvic . . . . . ,în baza împuternicirii nr. . . din . . reprezentat prin . . șeful ocolului, cu sediul în . . . . . având cont la bancă nr. . . . . denumit în acest contract BENEFICIAR, a intervenit următorul contract :

1. Obiectul prezentului contract este recoltarea de fructe de pădure, ciuperci comestibile, plante medicinale, semințe forestiere și alte produse accesorii ale pădurii pe anii . . . . . .

2. Executantul se obligă să predea la punctele de achiziție stabilite împreună cu beneficiarul, produsele recoltate în aceeași zi din suprafețele de pădure repartizate în acest scop, în condițiile de calitate prevăzute în anexa la contract.

3. Beneficiarul se obligă :

a. să repartizeze suprafețele de pădure de pe care executantul va recolta produsele ;

b. să organizeze primirea întregii cantități de produse recoltate de executant ;

c. să instruiască recoltatorii cu privire la calitatea produselor, modul de recoltare și transport până la punctele de achiziție, precum și cu privire la normele de securitate a muncii și de prevenire a incendiilor în păduri ;

d. să efectueze bilunar plata produselor recepționate de la membrii cooperativelor agricole de producție, la prețurile de achiziție legal stabilite ;

e. să asigure cazarea în cabane a recoltatorilor, la cererea executantului în limita posibilităților.

4. În cazul cînd din motive obiective executantul nu poate efectua recoltarea produselor contractate în perioadele stabilite de către părți, beneficiarul este îndreptățit să execute recoltarea cu alte persoane.

5. Prezentul contract economic se completează în mod corespunzător cu prevederile Legii contractelor economice.

Încheiat azi . . . . . .

Anexa nr. 4

CONTRACT

pentru cultivarea unor suprafețe din fondul forestier

Între . . . . . cu sediul în . . . . . telefon nr. . . . . denumită în acest contract EXECUTANT, reprezentată prin . . . . . președinte, ... inginer șef, ... contabil șef, având cont la bancă nr. . . . . prin . . . . . în baza împuternicirii nr. . . . . din . . . . . în calitate de DEȚINĂTOR de teren, reprezentată prin . . . . . director, ... ,contabil șef, având cont la bancă nr. . . . . a intervenit prezentul contract :

1 .Obiectul prezentului contract este de a cultiva cu cereale, furaje, plante tehnice, arbuști fructiferi și altele, suprafețele de teren din fondul forestier, potrivit anexei, pentru o perioadă de . . . . . ani.

2. Executantul de lucrări se obligă :

a) să cultive integral suprafețele contractate, cu respectarea tehnologiilor și a normelor tehnice de lucru ;

b) să asigure sămînță sau materialul de plantat, îngrășămintele și mijloacele tehnice de lucru necesare ;

c) să participe la evaluarea în cîmp a recoltei și la recepția producției obținute ;

d) să respecte normele tehnice privind protecția și îngrijirea culturilor forestiere.

3. Deținătorul de teren se obligă :

a) să pună la dispoziția executantului terenurile prevăzute în contract înaintea termenelor optime de începere a lucrărilor agricole ;

b) să asigure, la cererea executantului, materialul săditor pentru arbuști fructiferi, la prețurile legale în vigoare;

c) să asigure paza culturilor agricole prin personalul silvic de teren, de la însămînțare pînă la recoltarea și transportul produselor ;

d) să marcheze prin pancarde avertizoare sau alte mijloace vizibile spațiile în care accesul cooperatorilor este interzis din motive de securitatea muncii ;

---

*) împăduriri, reîmpăduriri și întreținerea culturilor tinere ;

— înființarea, întreținerea și exploatarea răchităriilor;
— recoltarea semințelor pentru culturi forestiere ;
— lucrări în pepiniere ;
— tăieri de îngrijire a arboretelor tinere.

e) împreună cu executantul, să efectueze evaluarea în cîmp a culturilor, potrivit dispozițiilor legale în vigoare;

f) să facă recepția recoltei realizate împreună cu executantul și să elibereze documente de transport pentru produsele obținute.

4. Producția obținută se împarte între unitatea silvică și unitatea agricolă cooperatistă, potrivit anexei, în următoarele limite:

30—50% pentru unitatea silvică

50—70% pentru unitatea agricolă cooperatistă *

Terenurile plantate cu arbuști fructiferi, se pun la dispoziția unității agricole cooperatiste în mod gratuit pe perioada ciclului de cultură, cu obligația ca întreaga producție ce se realizează să fie valorificată unității silvice deținătoare de teren, la prețurile legale în vigoare. deținătoare de teren, la prețurile legale în vigoare.

5. Prevederile prezentului contract se întregesc în mod corespunzător cu dispozițiile Legii contractelor economice.

Pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor din prezentul contract, partea în culpă va plăti celeilalte părți penalitățile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.

Pentru distrugerea sau degradarea puieților forestieri, cauzate de executant, cu prilejul efectuării lucrărilor în culturile intercalate, acesta va suporta pagubele produse.

Încheiat astăzi . . . . . .

Anexa nr. 5

CONTRACT

pentru închirierea unor suprafețe de păduri, poieni și goluri pentru pășunat și recoltat iarbă*

Între . . . . . cu sediul în . . . . . denumită beneficiar, reprezentată prin . . . . . președinte, ... inginer șef, ... contabil șef, avînd cont la bancă nr. . . . . și . . . . . cu sediul în . . . . . reprezentată prin . . . . . și . . . . . în baza împuternicirii nr. . . . din . . . . . în calitate de deținător de teren forestier, avînd cont la bancă nr. . . . . a intervenit prezentul contract:

1. Obiectul prezentului contract este închirierea de păduri pășunabile, poieni și goluri, în suprafețele, perioadele și numărul de animale prevăzute în anexă.

2. Deținătorul de teren forestier se obligă să delimiteze suprafețele de pădurie pășunabile, poieni și goluri, repartizate beneficiarului, de comisia județeană.

3. Beneficiarul se obligă:

a) să respecte limitele suprafețelor pășunabile repartizate, numărul de animale stabilit și perioadele admise la pășunat;

b) să nu producă prejudicii vegetației forestiere prin tăierea, scoaterea din rădăcini, distrugerea sau degradarea arborilor, puieților sau lăstarilor;

c) să respecte normele legale privind prevenirea incendiilor în păduri;

d) să asigure respectarea dispozițiilor legale privind protecția vînatului;

e) să protejeze vegetația forestieră în suprafețele stabilite pentru recoltat iarbă.

4. În scopul ridicării potențialului productiv al suprafețelor delimitate pentru pășunat, contractate pe termen lung, beneficiarul poate executa lucrări de ameliorare, fără ca prin aceste lucrări să se aducă prejudicii vegetației forestiere.

5. Plata taxelor de pășunat, stabilite potrivit legii, se face integral la începerea perioadei de pășunat, sau în două rate la termenele stabilite de comun acord.

Pentru suprafețele de păduri care au vegetația ierboasă puțină și care urmează să fie folosite pentru trecerea animalelor, nu se percep taxe de pășunat.

6. Prevederile prezentului contract se întregesc în mod corespunzător cu dispozițiile Legii contractelor economice.

Încheiat astăzi . . . . . .

Anexa nr. 6

CONTRACT DE COOPERARE

privind prelucrarea de material lemnos, răchită și alte produse silvice

Între . . . . . , cu sediul în . . . . . reprezentată prin . . . . . președinte, ... inginer șef și . . . . . contabil șef, avînd cont la bancă nr. . . . . și Unitatea din subordinea MEFMC. . . . . cu sediul în . . . . . reprezentat prin . . . . inspector șef și . . . . . contabil șef, avînd cont la bancă nr. . . . . a intervenit următorul contract de cooperare:

1. Obiectul prezentului contract este realizarea în comun pe perioada . . . . . a unor produse din lemn și împletituri concretizate de către părți prin grafice anuale.

2. Unitatea din subordinea MEFMC. . . . . se obligă:

a. să pună la dispoziția unității agricole cooperatiste materia primă, materiale și mijloacele de producție convenite între părți;

b. să asigure, la cerere, spațiile necesare realizării producției și să acorde asistența tehnică necesară;

c. să asigure comenzile necesare desfacerii producției realizate în cooperare.

3. Unitatea agricolă cooperatistă se obligă:

a. să producă în întreaga materie primă și materialele puse la dispoziție, produsele în cantitățile, sortimentele și la termenele prevăzute în graficele anuale; produsele se vor realiza în spațiile beneficiarului, ale cooperativei sau la domiciliul cooperatorilor, după caz;

b. să valorifice în contul unității MEFMC produsele realizate, la termenele stabilite în grafice și în condițiile de calitate prevăzute în STAS, normele interne sau caietele de sarcină;

c. să respecte consumurile specifice normate, comunicate de unitatea MEFMC.

4. Activitatea productivă ce se realizează potrivit prezentului contract este coordonată de consiliul de cooperare format din directorul, inginerul șef și contabilul șef al unității MEFMC, președintele, inginerul șef și contabilul șef al unității agricole cooperatiste. Președintele consiliului de cooperare este directorul unității MEFMC

5. Din veniturile obținute se acoperă cheltuielile de producție efectuate de părți, iar rezultatele financiare se împart proporțional cu contribuția fiecăreia.

6. Prevederile prezentului contract se întregesc în mod corespunzător cu dispozițiile legii contractelor economice.

Pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor din prezentul contract partea în culpă va plăti celeilalte părți penalitățile prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.

Încheiat azi . . . . . .

*) La stabilirea procentului între limitele prevăzute, se va avea în vedere ca unitatea agricolă cooperatistă, din valoarea producției obținute, să-și recupereze integral cheltuielile de producție efectuate și să obțină un anumit beneficiu.

*) În plantațiile tinere, recoltarea ierbii se face cu secera.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

TRUSTUL ENERGOCONSTRUCȚIA BUCUREȘTI
Calea Dorobanți, 105
Tel. 79.60.20/124

Oferă :

● **PIESE SCHIMB COMPRESOR — TIMPURI NOI C-5**
— Arc supapă C5 11.03 buc. 41
— Amortizor supapă 09.11.04 buc. 91
— Ax manșon EC 5 08.02 buc. 205
— Filtru aer 211.11.09.100 buc. 6
— Cuplă Motor EC 5.08.01. C buc. 3
— Arc aspirație C5.30.03 A buc. 537
— Arc refulare C5.30.05 A buc. 615
— Arc refulare C5.29.07. A buc. 595
— Chiuloasă înaltă pres. C5.28.01 A buc. 10
— Chiuloasă joasă pres. C5.27.01. B buc. 10
— Arc aspirație C5.29.03 A buc. 246
— Inel etanșare asp. C5.29.05 A buc. 72
— Inel etanșare refui. C5.29.06 A buc. 61
— Inel etanșare aspir. C5.30.04 A buc. 269
— Inel etanș. refui. C5.30.06 A buc. 78
— Scaun supapă C5 30.01. A buc. 16
— Corp supapă C5 29.08 A buc. 17
— idem C5 30.08 A buc. 16
— Amortizor C5 30.02. A buc. 156
— idem C5 29.02 A buc. 169
— Piston D. 130-CN C5 04.09 buc. 15
— Piston C5 12.31 A buc. 7
— Piston D 130-R 1 C5 04.09 buc. 15
— idem — R 2 C5 04.09 buc. 20
— Inel siguranță D. 120 NL 126 buc. 7
— idem D. 150 NL. 126 buc. 3
— Răcitor aer intern. C5 09.00 A buc. 6
— Roată curea C5 24.54 A buc. 12
— Fulie I C5 11.16.01 B buc. 12
— idem C5 10.12 buc. 12
— Arc C5 12.16 buc. 26
— Ax C5 10.03 A buc. 17
— Bucșe C5 10.11 A buc. 30
— Rotor compresor C5 10.10 A buc. 19
— Stator cu carcasă C5 10.01 A buc. 17
— Șaibă distanță C5 10.09 A buc. 9
— Suport carcasă suflantă C5 10.26 buc. 4
— Arc C5 14.09 buc. 16
— Cuplă MC 5 06.24 C buc. 1
— Cilindru presiune MC 5 06.06 buc. 11
— Ax principal MC 5 24.03 A buc. 2
— Cortar C10 01.01 A buc. 2
— Chiuloasă față joasă pres. C 10 29.01 A buc. 2
— Roată curea C 10 0115 A buc. 4
— Fulie C 10 10.12 A buc. 6
— Capac lagăr față C 10 01.12 A buc. 4
● **P.S. COMPRESOR — TIMPURI NOI G.C. 1**
— Inel siguranță C 1 01.07 A buc. 2
● **P.S. COMPRESOR — TIMPURI NOI C. 300**
— Supapă aspirație C 300.13.40 buc. 2
— Bolț piston 114.50.01 buc. 18
— Piston R 1 629.25.53 A buc. 26
— Piston R 2 629.25.53 A buc. 16
— Segmenți CR 1 706.02 buc. 271
— Bielă compresor EC. 240 buc. 5
— Arbore cotit EC-240 buc. 5
— Corp bielă C 5 3008 buc. 16
— Bolț ECV 240-06.02 buc. 22
— Segmenți C sup. R 2 706.01 buc. 27
— Segmenți R 2706.01 buc. 48
— Bolț ECV. 240 N 06.02 buc. 22
— Semicuplă cu ghiară C 1.05.60.88 A buc. 1
● **P.S. utilaje diverse**
— Lanț Gali 1" triplu m 69
● **P.S. pentru truse sudură**
— Arzător Nr. 7 buc. 84
— idem 6 buc. 16
— idem 1 buc. 124
— Buton robinet A buc. 285
— idem B buc. 380
— Bec tăiere ext S 100 buc. 18
— idem interior tăiere 50-100 buc. 34
— idem arzător Nr. 6 buc. 250
— idem exterior tăiere 100-300 buc. 59
— idem sudură Nr. 1 buc. 97
— idem 7 buc. 184
— Dop închidere 1.58 buc. 249
— Duză tăiere buc. 34
— idem Nr. 5 buc. 88
— Etichetă oxigen buc. 51
— idem acetilenă buc. 62
— Fluture închidere buc. 18
— Fus robinet oxigen buc. 99
— idem oxigen buc. 245
— idem acetilenă buc. 56
— Ansamblu închidere oxigen A 1—3 buc. 100
— Garnitură tăiere oxig. buc. 33
— idem oxigen buc. 233
— Injector Nr. 2 buc. 73
— idem Nr. 1 buc. 202
— idem Nr. 0 buc. 275
— idem Nr. 6 buc. 183
— idem Nr. 5 buc. 73
— idem Nr. 4 buc. 108
— idem bec Nr. 4 buc. 7
— Trusă pentru desfundat buc. 67
— Ansamblu mînă A 1—4 buc. 21
— idem arzător 5—5 buc. 138
— Mîner trusă buc. 9
— Mușfine nr. 2 buc. 217
— idem nr. 1 buc. 11
— idem nr. 2 buc. 342
— idem nr. 1 buc. 80
— idem nr. 5 buc. 184
— idem nr. 4 buc. 178
— idem nr. 3 buc. 104
— idem nr. 6 buc. 40
— idem nr. 0 buc. 111
— Niplu oxigen buc. 9
— idem acetilenă buc. 55
— Piuliță cu guler buc. 170
— Piuliță buc. 126
— Pîrghie deschid. oxigen buc. 8
— Piuliță record acetilenă buc. 95
— Chei ASA buc. 98
— Rozetă robinet buc. 181
— Șurub fixare 1.57 buc. 218
— idem alamă M5x14 buc. 15
● **Piese schimb pentru fierăstrău mecanic**
— Ax 20-05 buc. 1
— Sabot 20-33 buc. 3
— Carcasă 50 buc. 28
— Bucșă 10-07 buc. 1
— idem 10-34 buc. 1
— Bonă ghidaj 20-10 buc. 1
— Bucșă ștanță al. buc. 1
● **Piese schimb pentru mașina de găurit**
— Ghiară 11-12 buc. 4
— idem 11-36 buc. 4
— idem 11-37 buc. 4
— Pastile 21-11 buc. 4
— idem 21-23 buc. 4
— Pompă ungere buc. 1
— Cupă 40-19 buc. 2
— idem 40—73 buc. 2
— Ghiară 11/8 buc. 4
— idem 11/36 buc. 4
— Pastile 21-18 buc. 4
— idem 21-23 buc. 4
— Melc 30-40 buc. 1
— Cămă 30-81 buc. 1
— Arc spiral 40-25 A buc. 2
— Cupla 40-53 buc. 2
— idem 40-56 buc. 2
● **P.S. betoniere 250-500 l.**
— Bobină electromagnetică buc. 5
— Lagăr superior buc. 31
— Cupă încărcare bet. 250 l. buc. 1
— Disc cuplare bet. 500 l. buc. 10
— Lagăr inferior buc. 115
— Inel etanșare 2 bet. 500 l. buc. 20
— idem 1 idem buc. 40
— Lagăr betonieră bet. 500 l. buc. 43
— Paletă amestec net. 250 l. buc. 25
— idem răzuitor int. bet. 500 l. buc. 322
— Roată lanț. bet. 250 l. buc. 30
— idem 500 l. buc. 33
— Roată cablu bet. 250 l. buc. 12
— Tobă malaxor bet. 500 l. CL buc. 6
● **Piese schimb vibrator**
— Butelie vibrator ∅ 38 buc. 279
— idem ∅ 45 buc. 288
— idem ∅ 63 buc. 95
— Pinion vibrator PV 500 buc. 1377
— Capac carcasă vibrator buc. 69
— Cablu vibrator buc. 69
● **Piese schimb Auto Roman Diesel**
— Inel grafit buc. 9
— Bucșă ax camă față buc. 50
— idem intermed. buc. 72
— Capac spre volant buc. 10
— Capac paller 4 buc. 5
— Garnituri capac buc. 150
— Ax pinion distrib. buc. 16
— Chid supapă adm. buc. 28
— idem evac. buc. 19
— Garnituri capac chiulasă buc. 50
— Scaun supapă adm. buc. 100

— idem evac. buc. 100
— Dispozitiv antren. buc. 21
— Supape evacuare buc. 80
— Arc int. supapă buc. 300
— Arc ext. buc. 300
— Apărătoare buc. 200
— Ax culbutori buc. 50
— Bucşi culbutori buc. 40
— Tije tacheţi buc. 70
— Pinion distribuţie buc. 40
— Bucşi pinion intermediar buc. 30
— Bucşi bielă motor buc. 200
— Bolţ piston buc. 230
— Garnitură pompă alim. buc. 100
— Pîrghie pompă combust. buc. 240
— Element filtru motorină R buc. 2400
— idem aer buc. 270
— Record injector buc. 150
— Inelul pompei de transfer buc. 100
— Racord refulare buc. 100
— Ax ansamblu buc. 86
— Manşon regulator buc. 99
— Pinion cdă. pompă ulei buc. 45
— Rotor pompă apă buc. 31
— Ventilator motor buc. 8
— Buşon de umplere buc. 80
— Ventilator buc. 15
— Arc torsiune ambreiaj buc. 61
— Arc principal ambreiaj buc. 142
— Burduf pîrghie buc. 103
— Inel "0" 34x3 buc. 1553
— Inel CF 34,2x3 buc. 158
— Bucşă sup. fuzetă buc. 400
— idem inf. fuzetă buc. 200
— Pivot fuzetă. Raba buc. 100
— Burduf de protecţie buc. 175
— Arbore planetar buc. 20
— Bolţ saboţi buc. 180
— Manşetă buc. 154
— Capac protecţie cil. buc. 60
— Manşon buc. 116
— Bucşă cercel arc. faţă buc. 200
— Garnitură piston cil. fr. buc. 200
— Dispozitiv rabatabil geam buc. 54
— Amortizor cabină buc. 30
— Inel antrenare I buc. 201
— idem II buc. 101
— idem III buc. 137
— Inel RD buc. 100
— Bucşe ghidare despicată buc. 96
— idem buc. 112
— idem buc. 115
— idem buc. 31
— Electromotor ştergător parb. 24 V buc. 110
— Lagăr ştergător parbriz buc. 120
— Condensator alternator buc. 800
— Bucşă lagăr buc. 110
— Întrerupător uşă buc. 80
— Rezistenţă termoinjector buc. 100

● P.S. auto SR 113

— Cuzinet palier CN set. 50
— idem R1 set. 50
— idem R2 set. 50
— idem R4 set. 30
— Garnituri chiulasă buc. 500
— idem capac tacheţi buc. 450
— idem galerie adm. evac. buc. 1000
— Arc supapă motor buc. 63
— Semicon supapă buc. 120
— Bucşă arbore camă R1 set. 200
— Bucşă arbore camă R2 set. 70
— idem tachet motor buc. 362
— Segmenţi piston motor CN set. 190
— idem R1 set 140
— idem R2 set 110
— idem R3 set 90
— Inel sig. bolţ piston buc. 120
— Cuzineţi bielă CN set 90
— Şurub capac bielă buc. 120
— Deflector ulei buc. 34
— Fulie arbore cotit buc. 22
— Volant motor buc. 15
— Filtru decantor benz. buc. 15
— Element filtru dec. benz. buc. 467
— Corp pompă benz. buc. 37
— Diafragmă pompă benz. buc. 860
— Pîrghie pompă benz. buc. 52
— Pîrghie interm. pompă benz. buc. 76
— Capac pompă benzină buc. 32
— Supapă pompă benz. buc. 550
— Tub flexibil pompă benz. buc. 228
— Arbore princip. carburator buc. 57
— idem secundar carburator buc. 42
— Jicler rolanţi carburator buc. 170
— idem principal carburator buc. 1100
— Duze aer carburator buc. 100
— Obturator ans. buc. 200
— Plutitor carburator buc. 20
— Tije acţ. pompă ulei buc. 50
— Corp pompă ulei buc. 22
— Element filtru ulei buc. 1577
— Cot radiator sup. buc. 450
— idem inf. buc. 160
— Garnituri presetupă pompă apă buc. 51
— Ventilator buc. 37
— idem cu 6 palete buc. 22
— Arc placă pres. ambreaj buc. 120
— Furcă pîrghie buc. 17
— Disc ambreiaj buc. 50
— Disc ferodou buc. 13
— Garnituri cil. pres. buc. 2000
— idem inelară buc. 1100
— Carter cutie viteză buc. 19
— Arbore intermed. buc. 37
— Pinion arbore int. buc. 18
— Pinion arbore sec. buc. 12
— Capac cutie viteză buc. 3
— Priză putere buc. 3
— Pompă hidraulică buc. 4
— Manşon amortizare buc. 250
— Şaibe pinion planetar buc. 82
— Satelit cilindric buc. 37
— Bolţ sferic buc. 26
— Pîrghie sup. fuzetă buc. 9
— Pîrghie fuzetă dr. buc. 3
— Bucşi pivot fuzetă buc. 80
— Garnituri col. fr. buc. 222
— Resort frînă sp. lag. buc. 150
— Resort frînă spate buc. 225
— Resort frînă spate scurt. buc. 279
— Segmenţi ferodou 401x110x11,5 buc. 948
— Garnituri cil. fr. spate buc. 6600
— Cil. fr. faţă stg. buc. 30
— idem dr. buc. 30
— Segmenţi ferodou 254x7,5x7 buc. 884
— Flanşă elastică mec. dr. buc. 230
— Furcă cordon buc. 14
— Ax levier dr. cu unele buc. 13
— idem ans. cu role buc. 20
— idem intermed. direcţie buc. 19
— Tampon elastic ans. buc. 80
— Bucşă din cauciuc buc. 174
— Bulon cercel arc. faţă buc. 1[illegible]
— idem buc. 158
— Bucşi aere faţă buc. 50
— idem buc. 117
— Foaie arc nr. 1 buc. 30
— idem nr. 2 buc. 11
— Bulon arc suspensie sp. buc. 190
— Bucşă călcat arc sp. buc. 70
— Garnituri piston pompă fr. buc. 1200
— idem buc. 1300
— Supapă regulator pres. ans. buc. 147
— Garnitură buc. 280
— idem etanş. buc. 210
— Piston compresor CN buc. 69
— idem R1 buc. 66
— idem R2 buc. 50
— Segmenţi CN set. 140
— idem R1 set. 72
— idem R 2 set 50
— Bolţ piston compresor buc. 15
— Bielă compresor buc. 5
— Chiulasă refulare buc. 54
— Garnituri servo set. 251
— Geam parbriz buc. 30
— idem spate buc. 23
— Dispozitiv ridicat geam buc. 34
— Pinion ridicat geam buc. 16
— Braţ şterg. parbriz buc. 230
— Electromotor stg. parbriz buc. 125
— Perii electro. buc. 200
— Cap fişe bujii buc. 256
— Rotor distribuţie buc. 270
— Capac distribuţie buc. 830
— Perii electr. buc. 790
— Colector dinam. buc. 58
— Perii masă buc. 1242
— Perii alternativ buc. 1951
— Bujii M 18 buc. 31
— Intrerupător lumini bord buc. 170
— Comutator centr. lumini buc. 59
— Buton claxon buc. 26
— Becuri 12 Vx40 x 45 W buc. 1800
— Releu pornire elec. buc. 150

● P.S. auto TV 12 ARO

— Supapă evacuare buc. 40
— Segmenţi piston R1 buc. 40
— idem R2 buc. 40
— idem R3 buc. 40
— Pastilă supapă pompă benz. buc. 200
— Arbore pompă apă buc. 17
— Arc placă pres. amb. buc. 23
— Şaibă pinion planetar buc. 60
— Bulon sferic cap bară buc. 20
— Tampon elastic faţă motor buc. 60
— Inel pompă centrală fr. buc. 1000
— Garnituri cil. frînă buc. 600
— Racord flexibil buc. 50
— Geam parbriz TV 12 buc. 60
— Lamă ştergător parb. buc. 167
— Comutator stg. parb. buc. 95

● P.S. Dacia 1300

— Bucşă ax ambreiaj buc. 3
— Baie ulei buc. 2
— Ghid supapă buc. 130
— Garnituri colect. ev. buc. 25
— Pinion distrib. arbore came buc. 33
— Arbore cu came buc. 3
— Arc supapă buc. 20
— Calotă resort buc. 100
— Ax culbutori buc. 22
— Şurub regl. culbutori buc. 70
— Tije culbutori buc. 75
— Tacheţi motor buc. 60
— Pompă semidisc buc. 5
— Volant motor buc. 2
— Rac de antrenare buc. 7
— Bielă motor buc. 1
— Şurub bielă buc. 20
— Rezervor benzină buc. 1
— Colecţie reparaţie membră benz. set. 5
— Filtru ans. buc. 10

— Cameră detenţă gaze buc. 9
— Arbore cdă. pompă ulei buc. 8
— Pinion pompă ulei buc. 10
— Ventilator ans. buc. 3
— Bucşă ax. comandă buc. 30
— idem de centrare buc. 25
— Ax furcă ambreiaj buc. 11
— Con mobil vit. II buc. 17
— Sincron vit. 3-4 buc. 10
— Butac sincron vit. 3—4 buc. 11
— Rondele sprijin 3-4 buc. 150
— Ax mers înapoi buc. 4
— Pinion intermed. mers înapoi buc. 4
— Rondele reglaj buc. 140
— Selector ptr. mers înapoi buc. 4
— Cutie diferenţial buc. 9
— Piuliţă reglaj dif. buc. 5
— Axul braţului buc. 40
— Buşon butuc buc. 46
— Ax volan ans. buc. 2
— Bură antiruliu faţă buc. 20
— idem spate buc. 20
— Arc spiral spate buc. 16
— Amortizor spate buc. 55
— Comandă frînă mînă buc. 4
— Tablă închidere lamp. buc. 3
— Panon uşă spate stg. buc. 1
— idem dr. buc. 1
— Tablou bord buc. 1
— Barete tensiune buc. 19

● Rulmenţi
— 6015 buc. 10
— 6017 buc. 11
— 6024 buc. 11
— 6026 J buc. 20
— 6211 buc. 1
— 6211 N buc. 100
— 6214 buc. 19
— 6216 buc. 7
— 6220 buc. 82
— 6224 buc. 40
— 6304-2RS buc. 16
— 6306 N buc. 70
— 6308 N buc. 70
— 6406 buc. 2
— 6408 buc. 2
— 6410 buc. 2
— 6411 buc. 15
— 6412 buc. 12
— 7204 B buc. 1
— 7209 buc. 1
— 7310 B buc. 5
— 3209 buc. 50
— 3212 buc. 20
— 1213 buc. 2
— 1214 buc. 10
— 1215 buc. 6
— 1216 buc. 50
— 1217 buc. 45
— 1314 buc. 15
— 1315 buc. 42
— 1317 buc. 4
— 2305 buc. 9
— 2310 buc. 18
— 2312 buc. 1
— N-310 buc. 1
— N-313 buc. 58
— NU-216 E buc.26
— NU-2312 buc. 2
— NJ-212 E buc. 60
— NJ-215 buc. 9
— NJ-310 buc. 6
— NJ-308 buc. 131
— NJ-311 buc. 4

● Rulmenţi speciali
— 42.620 buc. 1
— 64.805 buc. 46
— 109.906 buc. 200
— 330.078 buc. 2
— 390.509 buc. 70
— 495.406 buc. 1
— 530.206 buc. 2
— 588.711 buc. 20
— 636.705 buc. 1
— 704.702 buc. 46
— 790.601 buc. 88
— 790.711 buc. 176
— 804.701 buc. 176
— 804.701 buc. 6
— 804.705 buc. 18
— 836.906 buc. 4
— 864.904 buc. 10
— 922.205 buc. 35
— 954.712 buc. 10
— 977.906 buc. 4
— 977.909 buc. 149

Răsfoind prin dosare

Despre modificarea retroactivă a repartiţiilor

Pentru întărirea rolului contractelor economice şi a disciplinei de plan, Legea nr. 14/1971, la art. 100, prevede că „se interzice modificarea sau anularea repartiţiilor de către coordonatorii de balanţe după expirarea perioadei pentru care acestea au fost emise". Din textul citat se desprinde, fără echivoc, ideea că orice act care tinde să reducă obligaţiile de livrare stabilite prin repartiţii, pe o perioadă de plan expirată, trebuie privit ca fiind fără efecte, ca ilegal emis şi, deci, fără consecinţe juridice asupra contractelor economice încheiate. Respectarea acestei reguli fundamentale este de esenţa disciplinei de plan, fără de care înseşi principiile de disciplină contractuală şi de autogestiune economico-financiară ar fi profund subminate.

Fără îndoială, că supravegherea respectării disciplinei de plan şi contractuale revine ca atribut permanent tuturor întreprinderilor, tuturor organelor centrale coordonatoare, şi, în aceeaşi măsură, Arbitrajului de Stat. Din păcate, Dosarul nr. 1963/1981 al Arbitrajului de stat interjudeţean Braşov infirmă această susţinere.

Dar, mai întîi, să rezumăm speţa: Reclamanta (Cooperativa „Constructorul" Buzău) solicită ca pîrîta (Combinatul de lianţi Hoghiz) să fie obligată la penalităţi de neexecutare a contractului de livrare încheiat pentru anul 1980; pîrîta, prin întîmpinare, aşa cum se reţine prin hotărîrea nr. 2680, din 21 septembrie 1981, „se prevalează de dispoziţia M.A.T.M. şi M.E.F.M.C. urmare căreia, pentru trimestrul I—III cantităţile nelivrate au fost anulate.." Cercetînd actul invocat constatăm, cu surprindere, că acesta este intitulat „Program de livrare a cimentului pe trim. IV 1980" şi că a fost comunicat de către centrala cimentului Bucureşti, pîrîtei în cauză, la 3 noiembrie 1980, adică după o lună de la expirarea termenelor de livrare pe trim. I—III/1980. Aşa fiind, este evident că acest act, denumit „Program de livrare", nu putea avea forţa legală de anulare a unor sarcini de plan rezultate dintr-o repartiţie, de vreme ce el a fost emis după expirarea perioadei de plan. Mai mult decît atît, el nici nu a fost comunicat beneficiarei din contract — reclamantă în dosar.

Cu toată evidenţa nelegalităţii anulării sarcinii de livrare, organul de arbitraj, referindu-se la actual amintit, prin hotărîrea dată reţine: „În raport de măsura astfel dispusă, cotele aferente trim. I—III **s-au redus la cantităţile efectiv livrate. În speţă, pentru restanţele provenite din trim. I—III, pîrîta nu datorează penalităţi de neexecutare".**

Evident, este mai uşor de acceptat, tale quale, un act emis de organele centrale, decît să fie înlăturat printr-o motivare corespunzătoare, temeinică. Dar dacă acest lucru nu-l fac nici organele de arbitraj, atunci cine să-l facă?

Sub aspect economic, problema pusă în discuţie are multiple implicaţii negative. Nu trebuie uitat că prin acceptarea unor modificări retroactive a repartiţiilor, pe lîngă faptul că se încalcă legea, se dă şi **o primă de încurajare acelor furnizori care nu-şi îndeplinesc obligaţiile de livrare. De asemenea, şi beneficiarii sînt grav şi nedrept prejudiciaţi,** prin aceea că pentru neexecutarea obligaţiilor proprii de livrare, din cauza neprimirii materiilor prime, plătesc penalităţi, fără să se poată regresa împotriva furnizorilor, ce sînt absolviţi de orice răspundere printr-o simplă anulare a sarcinii de plan neexecutată.

Acesta să fie oare spiritul Legii contractelor economice şi a Legii nr. 14/1971? În ce ne priveşte, sîntem convinşi de contrariu; funcţionarea sincronizată a noului mecanism economic impune o riguroasă disciplină de plan şi contractuală. Mai trebuie să se convingă şi acele organe care mai emit acte de anulare a unor repartiţii pentru perioade expirate, precum şi organele de arbitraj care le iau în considerare.

DALEX

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, miercuri, 31 martie, a avut loc plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

1. În cadrul plenarei a fost examinat și aprobat în unanimitate Raportul privind situația economico-financiară pe ansamblul economiei naționale, rezultată pe bază de bilanț, în anul 1981.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român a apreciat că în anul 1981 au fost obținute rezultate importante în dezvoltarea economică și social-culturală a țării, în creșterea potențialului productiv și tehnico-științific al economiei naționale, în lărgirea și modernizarea forțelor de producție, în ridicarea eficienței economice și perfecționarea conducerii economico-sociale, în sporirea avuției naționale și, ca urmare, s-a asigurat înfăptuirea programului partidului de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al tuturor cetățenilor.

Realizarea de către unitățile economice a unei creșteri cu 12,3 la sută a beneficiului net, a unui excedent de peste 8,5 miliarde lei la bugetul statului, precum și a unui excedent de peste 300 milioane dolari la balanța comercială a României constituie succese importante în măsură să asigure înfăptuirea în continuare a programului partidului de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Rezultatele înregistrate confirmă realismul și justețea politicii partidului, care aplică în mod creator adevărurile generale, legitățile socialismului la condițiile istorice concrete ale României și la a cărei fundamentare un rol important îl are secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Plenara a evidențiat că succesele obținute ilustrează elanul și abnegația cu care oamenii muncii de la orașe și sate — români, maghiari, germani și de alte naționalități — întregul popor au acționat în strînsă unitate, sub conducerea partidului, a secretarului său general, pentru înfăptuirea sarcinilor actualului plan cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Dînd o înaltă apreciere succeselor deosebite obținute, Comitetul Central a apreciat că în anul 1981 se puteau obține rezultate și mai bune în toate domeniile de activitate, dacă o serie de unități și-ar fi îndeplinit mai bine sarcinile. În legătură cu aceasta, s-a subliniat faptul că nu în toate sectoarele s-a acționat cu exigența și responsabilitatea necesare pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, pentru creșterea eficienței la toate locurile de muncă și îndeplinirea integrală a tuturor indicatorilor de plan.

Comitetul Central al P.C.R. a cerut guvernului, ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor să acționeze cu fermitate în vederea recuperării rămînerilor în urmă și înlăturării grabnice a tuturor neajunsurilor, prin organizarea superioară a muncii și a producției, folosirea integrală a capacităților de producție, a mașinilor și utilajelor din dotarea întreprinderilor. Plenara a stabilit ca obiectiv prioritar ridicarea nivelului calitativ al producției, creșterea eficienței economice, încadrarea tuturor unităților producătoare în normele de consum stabilite și reducerea continuă a consumului de energie și materii prime, perfecționarea și generalizarea tehnologiilor moderne, de mare randament și eficacitate, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor refolosibile, reducerea continuă a cheltuielilor de producție. În vederea satisfacerii cerințelor de forță de muncă în toate sectoarele de activitate, plenara a stabilit ca guvernul să ia măsuri urgente pentru folosirea rațională, cît mai judicioasă a forțelor de muncă prin redistribuirea lor în funcție de nevoile economiei naționale și reducerea în continuare a personalului neproductiv. O importanță deosebită s-a acordat sarcinilor ce revin ministerelor, centralelor și întreprinderilor pentru perfecționarea aplicării noului mecanism economico-financiar.

Comitetul Central al P.C.R. a cerut ministerelor, organelor centrale de sinteză, organelor și organizațiilor de partid să ia imediat toate măsurile necesare pentru a se asigura îndeplinirea integrală și în mod ritmic a tuturor sarcinilor de plan.

Plenara a aprobat măsurile adoptate de Comitetul Politic Executiv privind recuperarea integrală a nerealizărilor la export din anul trecut, la producția pentru care au existat contracte, valorînd circa 1 miliard de dolari. Trebuie să se facă totul pentru îmbunătățirea comerțului exterior, îndeosebi pentru creșterea exportului, în vederea realizării obiectivului stabilit de conducerea partidului și statului privind echilibrarea balanței de plăți și lichidarea datoriei externe.

Plenara și-a exprimat încrederea că întreaga noastră clasă muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, vor acționa și în viitor cu abnegație și energii sporite pentru realizarea exemplară a planului de producție pe anul în curs și pe întregul cincinal, asigurînd astfel o bază tot mai temeinică pentru progresul neîntrerupt al economiei noastre naționale, pentru înflorirea continuă a patriei, pentru îmbunătățirea permanentă a calității vieții întregului popor.

2. Comitetul Central al P.C.R. a analizat și aprobat în unanimitate Raportul privind realizarea programului de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în 1990.

Plenara a dat o înaltă apreciere contribuției hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și fundamentarea în-

tregii politici energetice a țării și a planurilor de dezvoltare în acest domeniu, care pornesc de la necesitatea de a asigura creșterea puternică și buna gospodărire a tuturor resurselor energetice în vederea progresului multilateral al economiei naționale, a sporirii continue a avuției socialiste și creșterii, pe această bază, a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Pornind de la cerințele economiei naționale și ținînd cont de implicațiile crizei energetice mondiale, Comitetul Central al partidului a aprobat măsuri menite să asigure înfăptuirea neabătută a programului energetic, astfel încît, în linii generale, pînă în anul 1990 România să-și asigure o independență în ceea ce privește energia și combustibilii. Plenara a indicat să se acționeze pentru extinderea și perfecționarea sistemului electroenergetic național, devansarea realizării de centrale electrice pe cărbuni, valorificarea potențialului hidraulic, introducerea în balanța energetică a noilor resurse de energie și diminuarea folosirii hidrocarburilor. Pînă la sfîrșitul acestui deceniu vor fi operate schimbări în structura puterilor instalate, extinzîndu-se construcția de centrale pe cărbune, de hidrocentrale, precum și utilizarea sporită a resurselor noi de energie. În domeniul energiei nucleare s-a hotărît accelerarea lucrărilor de construcție și amplificare a puterii instalate în centralele nuclearo-electrice. Pe aceste baze se va asigura creșterea producției de energie electrică de la 74,1 miliarde kWh la 82,5 miliarde kWh în 1985 și la 110 miliarde kWh în 1990.

Plenara a adoptat, de asemenea, un ansamblu de măsuri vizînd creșterea contribuției cercetării științifice și tehnologice la realizarea programului energetic, precum și pentru perfecționarea conducerii sectorului energetic și reducerea continuă a consumului de energie.

Plenara și-a exprimat convingerea că organele și organizațiile de partid vor face totul pentru a asigura unirea și mobilizarea largă a inițiativei și eforturilor oamenilor muncii din toate ramurile economiei naționale care contribuie la dezvoltarea bazei energetice a țării — și în primul rînd a puternicului detașament al minerilor și energeticienilor — asigurînd îndeplinirea exemplară a tuturor obiectivelor și prevederilor stabilite.

În legătură cu îndeplinirea programului de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în 1990, plenara a adoptat în unanimitate o hotărîre, care se va da publicității.

3. Comitetul Central al P.C.R. a examinat și aprobat, în unanimitate, Raportul privind rezultatele recensămîntului animalelor domestice, de la 1 februarie 1982, și unele măsuri pentru realizarea programului de întărire a autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, precum și asigurarea aprovizionării în bune condiții a populației.

Analizînd rezultatele recensămîntului, plenara a subliniat că în anul 1981 s-a înregistrat o creștere importantă a efectivelor de animale, cu excepția bovinelor, aceasta constituind o dovadă grăitoare a justeței politicii partidului de dezvoltare și modernizare a agriculturii, în concordanță cu directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. Sporirea efectivelor de animale și păsări a fost posibilă ca urmare a măsurilor și sprijinului acordate de partid și de stat în asigurarea condițiilor de creștere a animalelor și a cointeresării producătorilor agricoli.

Apreciind că în prezent agricultura noastră dispune de efectivele necesare realizării programelor privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, plenara a stabilit o serie de măsuri pentru realizarea în cele mai bune condiții a acestei sarcini economice importante, asigurîndu-se condițiile pentru realizarea unui consum corespunzător al întregii populații. Plenara a hotărît să se acorde în continuare cea mai mare atenție dezvoltării zootehniei, îmbunătățirii substanțiale a activității de creștere și reproducție a animalelor.

Plenara și-a exprimat convingerea că muncitorii din întreprinderile agricole de stat, țăranii cooperatori, specialiștii, producătorii individuali, toți lucrătorii din zootehnie vor acționa și pe viitor cu întreaga responsabilitate pentru înfăptuirea programelor privind sporirea efectivelor de animale la toate speciile, condiție esențială a creșterii veniturilor lor și, totodată, a satisfacerii cerințelor economiei naționale, a bunei aprovizionări a populației.

Plenara a adoptat în unanimitate o hotărîre cu privire la unele măsuri pentru realizarea programului de întărire a autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, precum și asigurarea aprovizionării în bune condiții a populației, care se va da publicității.

4. Comitetul Central al P.C.R. a analizat și aprobat, în unanimitate, Raportul cu privire la efectivul, compoziția și structura organizatorică a partidului la 31 decembrie 1981. La această dată, Partidul Comunist Român cuprindea în rîndurile sale 3 150 312 membri de partid, cu 106 476 mai mulți decît la finele anului 1980. Din totalul membrilor de partid, 75,03 la sută își desfășoară activitatea în sfera producției materiale, din care 55,14 la sută provin din rîndul clasei muncitoare. Faptul că 20,31 la sută din populația majoră a țării și 30,44 la sută din cea activă fac parte din rîndurile partidului demonstrează forța organizatorică a partidului, adeziunea deplină a întregului popor la politica sa internă și externă, unitatea lui indisolubilă în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii noastre, personalitate proeminentă a vieții politice contemporane.

Plenara Comitetului Central a apreciat că, acționînd în spiritul hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, al orientărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, comitetele județene, municipale, orășenești și comunale, organele și organizațiile de partid din întreprinderi, instituții și unități agricole au desfășurat o susținută și intensă activitate politico-organizatorică pentru întărirea continuă a rîndurilor partidului și creșterea rolului său de forță politică conducătoare a întregii societăți, pentru educația revoluționară a membrilor de partid, pentru ridicarea continuă a conștiinței socialiste a maselor.

Plenara C.C. al P.C.R. a indicat comitetelor județene, municipale, orășenești și comunale să acționeze în continuare pentru ridicarea la un nivel tot mai înalt a activității politice și organizatorice a tuturor organelor și organizațiilor de partid, pentru întărirea permanentă, în primul rînd calitativă, a rîndurilor partidului, asigurînd acordarea înaltului titlu de comunist acelor oameni ai muncii care prin întreaga lor activitate dovedesc că luptă cu hotărîre pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

5. Comitetul Central al P.C.R. a examinat și aprobat, în unanimitate, Raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul 1981 de către organele de partid, de stat și organizațiile de masă pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului. S-a evidențiat că, pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea, a prevederilor Programului și Statutului partidului, în conformitate cu indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, organele de partid, organizațiile de masă, conducerile ministerelor și instituțiilor centrale au acționat consecvent în direcția perfecționării continue a muncii de selecționare, creștere și promovare a cadrelor, care, în strînsă unitate cu masele largi de oameni ai muncii, militează cu fermitate pentru asigurarea progresului multilateral al României socialiste. A crescut ponderea muncitorilor în aparatul de partid și al organizațiilor de masă, compoziția pe profesii și categorii sociale a cadrelor de partid, de stat, ale organizațiilor de masă și din economie corespunzînd concepției partidului privind rolul ce revine clasei muncitoare în societatea noastră, în strînsă unitate și colaborare deplină cu țărănimea, intelectualitatea și celelalte categorii de oameni ai muncii. A sporit, totodată, gradul de participare a femeilor la viața economico-socială și politică a țării, s-a manifestat o preocupare deosebită pentru promovarea în funcții de conducere a celor mai bune cadre din rîndul naționalităților conlocuitoare, corespunzător structurii pe naționalități a populației, au fost create condiții pentru îmbinarea armonioasă a experienței cadrelor mai vîrstnice cu entuziasmul și puterea de muncă ale celor tinere.

Organele de partid, ministerele, centralele și întreprinderile industriale au acordat în același timp o atenție sporită pregătirii muncitorilor și specialiștilor necesari pentru realizarea planului de producție în industrie, agricultură, construcții, transporturi și celelalte sectoare de activitate. În anul 1981 au intrat în producție peste 380 000 muncitori calificați, 16 022 maiștri și 37 000 absolvenți ai învățămîntului superior, din care peste 61 la sută ai facultăților cu profil tehnic.

Comitetul Central a stabilit un program de măsuri care să asigure perfecționarea continuă a muncii organelor de partid, de stat, a organizațiilor de masă și obștești pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor conducerii partidului, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu în domeniul politicii de cadre.

6. Plenara a analizat și aprobat în unanimitate Raportul privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii în 1981.

Plenara Comitetului Central a subliniat că prin scrisori și audiențe s-a realizat și în anul 1981 un amplu dialog între conducerea partidului, organele de partid și de stat, organizațiile de masă și obștești și masele largi de oameni ai muncii, s-au întărit și mai mult legăturile partidului cu poporul, s-a întărit democrația muncitorească, socialistă în țara noastră.

Prin scrisori și audiențe, cei ce muncesc și-au exprimat aprobarea deplină la politica internă și externă a partidului și statului nostru, precum și înalta apreciere față de înfăptuirile remarcabile obținute de poporul român, sub conducerea P.C.R., a secretarului său general, în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Plenara a relevat însemnătatea deosebită a indicațiilor date de secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1981 privind activitatea cu scrisorile și audiențele, care au avut un larg ecou în rîndul maselor de oameni ai muncii, sporind preocuparea cetățenilor pentru respectarea legalității, a normelor eticii și echității socialiste, și au dus la creșterea răspunderii organelor

(Continuare în pag. 7)

O CONCEPȚIE NOVATOARE CU PRIVIRE LA CONDUCEREA ȘTIINȚIFICĂ A SOCIETĂȚII

CU OPT ANI ÎN URMĂ, la sfîrșit de martie, Marea Adunare Națională, dînd expresie voinței întregului nostru popor, l-a ales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în cea mai înaltă funcție de stat, aceea de Președinte al Republicii Socialiste România. A fost unul din cele mai vibrante momente din istoria neamului nostru și va rămîne pentru totdeauna în conștiința și ființa poporului nostru.

Necesitățile și împrejurările sociale ale devenirii istorice a României în actuala și următoarea etapă explică într-o măsură hotărîtoare, din punct de vedere social-istoric, cerința ca atît în fruntea partidului cît și a statului să se afle un conducător cu însușiri, posibilități și capacități individuale deosebite, un conducător care în alegerea modalităților de acțiune pentru rezolvarea sarcinilor, în organizarea și conducerea acțiunii maselor populare spre realizarea aspirațiilor și idealurilor sale să țină pe de-a întregul seama de tendințele obiective ale **dezvoltării sociale. „Teoria noastră revoluționară,** arata tovarășul **Nicolae Ceaușescu, demonstrează în mod incontestabil că nu voința subiectivă a unor personalități este aceea care schimbă cursul dezvoltării omenirii, ci, dimpotrivă, intențiile și actele oamenilor sînt determinate de legile inexorabile ale progresului istoric. Numai în măsura în care personalitățile înțeleg tendințele obiective ale acestor legi, necesitățile imperioase ale mersului înainte al societății, ele pot aduce o contribuție pozitivă la transformarea lumii, la înfăptuirea aspirațiilor și idealurilor omenirii, ale fiecărei națiuni în parte".**

Un bilanț al celor 17 ani de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului, al celor 8 ani de cînd a fost învestit cu suprema funcție în stat scoate în evidență faptul că în acest răstimp partidul s-a afirmat cu putere ca nucleul vital al întregii noastre națiuni, fiind forța cea mai activă în organizarea plenară a întregului popor în amplul proces de deplină valorificare a tuturor resurselor materiale și umane de care dispunem, de sporire continuă a bunăstării materiale. În această perioadă președintele țării a chemat întregul popor să acționeze cu toată forța și vigoarea pentru a pune în mișcare toate resursele, toate energiile, inițiativele și spiritul revoluționar în slujba marilor idealuri ale socialismului și comunismului. A cunoscut o și mai puternică intensificare procesul revoluționar inițiat și continuu îmbogățit de personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, proces de profundă înnoire în toate domeniile vieții sociale. S-a afirmat o concepție nouă și un nou sistem de conducere a societății, întemeiate pe știință și pe adîncirea continuă a democrației muncitorești, pe dezvoltarea umanismului revoluționar.

În această perioadă s-au afirmat mai puternic în întreaga gîndire și acțiune a partidului spiritul novator și cutezant, clarviziunea și realismul, promovarea neabătută a legăturii indisolubile între teoria și practica socială. Prin întreaga sa creație teoretică și practică în fruntea partidului și a țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a afirmat ca cel mai autentic exponent al năzuințelor de progres și prosperitate ale națiunii noastre socialiste, a determinat o cotitură radicală, cu profunde semnificații, și în activitatea teoretică a partidului, cotitură caracterizată printr-o abordare originală a unei sfere largi de probleme, de principală însemnătate, printr-o viguroasă manifestare a spiritului creator, potrivnic dogmelor și șabloanelor, imobilismului și osificării.

Definirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu și continua îmbunătățire a conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, deslușirea dialecticii procesului de edificare a acesteia reprezintă unul din elementele cele mai de preț ale patrimoniului teoretic al partidului nostru. Pornind de la rolul hotărîtor al dezvoltării forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, acest concept dezvăluie în întreaga multitudine și complexitate obiectivele acțiunii istorice a maselor călăuzite de partid în vederea valorificării depline a valențelor socialismului, ca mod superior de organizare a societății pe toate planurile — al raporturilor de producție, al relațiilor interumane, al realizării unei democrații autentice, al conștiinței și eticii sociale, al dezvoltării nestingherite a personalității creatoare a omului, al înfloririi spirituale a întregii societăți. Există o corelație organică între acest concept și ideea, frecvent subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind **caracterul neîntrerupt al transformărilor revoluționare** ca lege a dezvoltării istorice în socialism. Procesul revoluționar continuă și va continua în vederea realizării obiectivelor strategice stabilite în Programul partidului, în vederea soluționării contradicțiilor ce iau naștere pe parcursul dezvoltării sociale, reconsiderării critice curajoase a ceea ce s-a perimat, continuei perfecționări a sistemului nostru social și politic în toate componentele sale.

Fundamentarea științei conducerii societății noastre socialiste, a modalităților de exercitare de către partid a rolului său ca forță politică conducătoare a întregii societăți, a integrării partidului în societate, lărgirea democrației sociale și economice, prin instituționalizarea unor forme originale de participare directă, efectivă a maselor, în frunte cu clasa muncitoare la conducerea treburilor constituie în opera secretarului general al partidului și Președinte al Republicii o unitate dialectică indisolubilă.

Procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate are loc în condițiile accelerării ritmului progresului istoric, al unei dezvoltări puternice a forțelor de producție, pe fondul afirmării viguroase a revoluției științifico-tehnice. Pentru a face față noilor cerințe, Partidul Comunist Român desfășoară un amplu proces de perfecționare a conținutului și formelor conducerii în vederea găsirii căilor adecvate de stăpînire și dirijare a complexității proceselor economice și sociale.

În tratarea problemelor științei conducerii societății secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut permanent în vedere deosebirile calitative determinate de caracterul orînduirii, de tipul relațiilor de producție, de mecanismele interne și mai ales de scopurile proprii fiecărui sistem social considerat. Revoluția și construcția socialistă, așezînd la temelia întregului edificiu social relații de producție, sociale și politice, radical noi în comparație cu orînduirea capitalistă, aduce cu sine noi forme de organizare, cristalizează noi principii și norme de dirijare și reglare conștientă a întregului sistem social, corespunzătoare țelurilor umaniste proprii societății socialiste și comuniste. În fapt, o conducere autentic științifică devine posibilă numai în societatea socialistă, mai întîi, pentru că oferă terenul economico-social cel mai propice utilizării deplin eficiente a instrumentelor științei în conducerea socială și, în al doilea rînd, întrucît ea creează posibilitatea ca această conducere să se realizeze nu numai la nivelurile inferioare ale structurilor sociale, ci la dimensiunile întregii societăți.

În această perioadă partidul nostru, cu aportul decisiv al tovarășului Nicolae Ceaușescu, a subliniat imperativul dezvoltării ramurilor moderne ale științelor în strînsă legătură cu necesitățile construcției socialiste, al elaborării și aplicării științei conducerii noii societăți. Un puternic stimulent pentru intensificarea activității teoretice și practice în această direcție l-a constituit cuvîntarea rostită, în martie 1972, de secretarul general al partidului la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, în care sînt amănunțit analizate obiectivul și principiile de bază ale științei conducerii societății socialiste, sistemul conducerii vieții politice și economico-sociale ; direcțiile esențiale în studierea științei conducerii. Un capitol special din Programul P.C.R., adoptat de Congresul al XI-lea la indicația și cu contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu, este consacrat conducerii și organizării științifice a societății, reflectînd concepția Partidului Comunist Român asupra rolului de

importanță prioritară ce-i revine științei conducerii în etapa actuală de dezvoltare a societății noastre.

În centrul concepției elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la știința conducerii stă înțelegerea dialectică a raportului dintre obiectiv și subiectiv în conducerea societății socialiste, dintre cerințele legilor economico-sociale ale dezvoltării și activitatea rațională, conștient orientată a factorului de conducere politică. Modificînd din temelii relațiile sociale și, în primul rînd, relațiile de producție, revoluția socialistă creează premisele obiective pentru dirijarea și stăpînirea întregului proces de dezvoltare economico-socială, pentru schimbarea raportului dintre spontan și conștient în sensul sporirii posibilităților de reglare a sistemului social în ansamblu.

Faptul că dirijarea conștientă a întregii opere de construcție socială este atît o necesitate, cît și o posibilitate obiectivă, generată de natura sistemului socialist, nu înseamnă că virtuțile noii orînduiri se realizează în mod automat și lucrul acesta îl cunoaștem cu toții din practica socială. Secretarul general al partidului nostru consideră de datoria sa să procedeze continuu la reconsiderarea critică, curajoasă a propriei activități, să caute cu perseverență și îndrăzneală creatoare soluții eficiente pentru probleme încă nerezolvate. Perfecționarea continuă a organizării și conducerii sociale, a raporturilor de producție și sociale, reprezintă o legitate a întregii opere de edificare a socialismului și comunismului, un obiectiv central al științei conducerii societății. Conducerea științifică a societății socialiste presupune excluderea oricărei viziuni statice, necritice. Ori de cîte ori s-a manifestat o asemenea viziune, ea n-a făcut decît să dăuneze cauzei edificării socialismului.

Punerea în valoare a superiorității socialismului față de orînduirile sociale precedente impune o activitate permanentă, consecventă, pentru descifrarea cerințelor legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, pentru studierea scrupuloasă a realităților concret istorice din fiecare țară și din fiecare etapă de dezvoltare, pentru elaborarea strategiei, a prognozelor sociale pe termene medii și lungi, a planurilor dezvoltării economico-sociale, pe o temelie realmente științifică. Orice încălcare a cerințelor obiective ale legilor sociale, orice atitudini voluntariste, subiectiviste duc la „penalizări" sub forma disfuncțiilor, dereglărilor, dezechilibrelor, contradicțiilor.

Conducerea societății socialiste — privită ca un sistem complex și dinamic — implică, în gîndirea și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, o coordonare și articulare perfectă a tuturor domeniilor și sectoarelor vieții sociale la nivelul întregii țări. Aceasta este atributul inalienabil al factorului principal de decizie politică, partidul comunist — chemat să dirijeze conștient ansamblul proceselor sociale. Înarmat cu teoria și metoda materialismului dialectic și istoric de interpretare a fenomenelor sociale, partidul asigură atît elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a societății, cît și conducerea activității politico-organizatorice de vaste proporții, la toate nivelurile vieții sociale, în vederea înfăptuirii în practică a acestei politici.

Legile sociale au un pronunțat caracter tendențial, cerințele lor creînd posibilitatea unor diverse variante de acțiune, impunînd opțiuni în funcție de un ansamblu de condiții în continuă schimbare. Aici își spune cuvîntul hotărîtor capacitatea factorului de conducere de a explora diferite alternative și a stabili obiective și ritmuri optime — detașînd viitorii dezirabili posibili, de cei dezirabili, dar imposibili, într-o etapă dată, de a confrunta deciziile cu rezultatele, de a manifesta cea mai mare receptivitate față de maturizarea unor noi cerințe obiective, de a sesiza fenomenele cu caracter perturbator, de a introduce pe parcurs corecțiile necesare, asigurînd astfel autoreglarea întregului sistem social.

Cade în sarcina partidului, ca principal factor al conducerii conștiente a societății, să detecteze la timp contradicțiile inerente procesului de dezvoltare istorică a societății, să adopte și să aplice măsuri adecvate pentru depășirea lor. **„Viața — sounea tovarășul Nicolae Ceaușescu — arată că și în această orînduire există și vor exista contradicții, probabil și în comunism contradicțiile nu vor dispărea... esențialul este de a cunoaște contradicțiile, de a le sesiza la timp, de a lua măsuri ca ele să nu ducă la cioeniri și, după părerea mea, tocmai în acest sens gîndeau clasicii marxism-leninismului cînd vorbeau de acțiunea conștientă a omului, de folosirea legilor obiective în dezvoltarea societății".**

Actuala etapă de dezvoltare a societății noastre se caracterizează printr-un grad tot mai înalt de complexitate a organismului social-economic, prin amplificarea crescîndă a problematicii construcției socialiste. Creșterea continuă a rolului conducător al P.C.R., a cărui misiune este unirea tuturor forțelor materiale și spirituale ale țării într-o direcție unică, dinamizarea întregii activități sociale, reprezintă în concepția partidului nostru o legitate a procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Este pentru noi o axiomă că partidul comunist, ca forță politică conducătoare a întregii societăți, îndeplinește principalul rol de subiect politic al conducerii sociale. Trebuie precizat, în același timp, că este nucleul unui întreg sistem ale cărui părți componente participă la conducerea societății : statul socialist, sistemul de organizații obștești, forme organizatorice multiple, care asigură participarea democratică tot mai largă a tuturor membrilor societății la activitatea de conducere și decizie. Plecînd de la aceste considerente teoretice partidul nostru consideră că punerea în valoare a superiorității orînduirii socialiste nu se realizează de la sine, ci impune o activitate susținută pentru studierea temeinică a realităților concrete din fiecare etapă în vederea conducerii societății cu tendințele obiective ale dezvoltării sociale. Aceasta, în concepția secretarului general al partidului, este o cerință sine qua non pentru realizarea unei conduceri cu adevărat științifice a societății. Exprimînd tocmai această cerință a practicii construcției societății socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„formarea unei concepții clare marxist-leniniste despre știința conducerii (...) reprezintă o premisă principală a înfăptuirii cu succes a sarcinilor tot mai complexe pe care le ridică procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră".**

Partidul nostru comunist, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, plecînd de la adevărul general cu privire la rolul factorului conștient în revoluția și construcția socialistă, au elaborat o concepție științifică clară cu privire la conducerea societății, obiectivele, principiile și metodele de bază ale acestei activități, oferind în acest fel practicii economico-sociale un instrument riguros și operațional pentru traducerea în viață a idealurilor măreție ale socialismului și comunismului. Elaborarea acestei concepții s-a sprijinit pe cunoașterea profundă a legilor obiective ale progresului social care guvernează construcția societății socialiste. **„Întreaga activitate de conducere** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să se bazeze pe studierea și cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării sociale — atît a celor cu caracter general, cît și a celor ce se formează și acționează în cadrul orînduirii socialiste".**

În concepția partidului nostru, întreaga activitate de orientare a vieții economico-sociale trebuie să se desfășoare conform principiilor de bază care asigură neabătut caracterul partinic și în același timp științific al unei conduceri eficiente a societății și anume, munca și conducerea colectivă, participarea maselor la elaborarea și înfăptuirea tuturor hotărîrilor, asigurarea conducerii unitare a întregii activități economico-sociale, centralismul democratic, corelația armonioasă dintre factorii interni și externi ai construcției socialiste, subordonarea întregii activități economico-sociale scopului ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor, țelul suprem al politicii partidului. Așa cum se subliniază în Programul P.C.R., principiile conducerii științifice a societății socialiste țin seama de caracterul noii orînduiri, de necesitatea asigurării participării la conducerea vieții economico-sociale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, de imperativul dezvoltării și adîncirii democrației socialiste, de țelurile fundamentale ale socialismului și comunismului.

Activitatea creatoare a partidului nostru pentru așezarea conducerii vieții social-economice pe baze științifice s-a concretizat în elaborarea direcțiilor esențiale în care va acționa partidul în continuare pentru ridicarea nivelului de eficiență a conducerii societății. Aceste direcții vizează : cunoașterea cît mai aprofundată a proceselor economico-sociale, a realității în care trăim, repartizarea mai eficientă a forțelor materiale și umane în toate sectoarele de activitate, organizarea mai rațională a întregii vieți economico-sociale, întărirea controlului maselor asupra aparatului administrativ, cunoașterea permanentă a contradicțiilor existente în societate, luarea măsurilor corespunzătoare pentru soluționarea lor.

Abordarea științifică a conducerii societății și economiei presupune spirit de răspundere, exigență în muncă, pregătire corespunzătoare — politică și profesională — îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor încredințate, renunțarea la subiectivism în aprecierea lor și, mai ales, a rezultatelor obținute. Conducerea științifică se bazează pe mijloace de control și criterii determinate pentru cuantificarea aprecierii și evaluării rezultatelor.

Acest caracter operațional, de instrument metodologic în orientarea de către partid a întregii vieți economico-sociale din țara noastră **„conferă științei conducerii un rol fundamental în asigurarea mersului înainte al societății omenești pe calea civilizației și progresului"**, punînd încă o dată în evidență capacitatea creatoare a partidului nostru de a dezvolta concepția generală marxist-leninistă, tocmai în domeniile cele mai solicitate de practică, de realizarea concretă a obiectivelor majore ale construcției socialiste în România.

prof. dr. Mihai CHIOREANU

20 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii

SATUL ROMÂNESC PE COORDONATELE PROGRESULUI (II)

ORGANIZAREA, pe principii socialiste, a agriculturii românești a schimbat din temelii înfățișarea satelor existente pe cuprinsul patriei. În anii socialismului și, îndeosebi, în cele două decenii ce au urmat desăvîrșirii procesului de cooperativizare, mutațiile înnoitoare survenite în comunitățile rurale din punct de vedere al condițiilor edilitare, sociale, culturale și spirituale sînt prezente în fiecare comună, în fiecare sat înscris pe harta țării (există astăzi 13 124 sate). Prin generalizarea relațiilor de producție socialiste și desființarea exploatării omului de către om, satul românesc a depășit starea de înapoiere și sărăcie care îl caracterizase secole de-a rîndul, angajîndu-se ferm pe orbita luminoasă a civilizației și culturii, a progresului general.

Un vast program de dezvoltare edilitară

ÎN CADRUL amplului program inițiat de partid de ridicare sistematică a gradului de civilizație și bunăstare a maselor largi populare, o preocupare constantă a constituit-o și o constituie și în etapa actuală, dezvoltarea pe scară largă a construcției de locuințe și edilitar-gospodărești, factor esențial în asigurarea unei vieți confortabile, moderne. Astfel, ca urmare a construirii în intervalul 1951—1980 a 4,4 milioane de locuințe, la orașe și sate, peste 15 milioane de locuitori (circa 73% din total) trăiesc azi în locuințe noi, sănătoase, spațioase. Prin dinamica construcției și a numărului de locuințe date în folosință, în raport cu populația ei, România socialistă se situează, la acest indicator, printre primele țări din Europa și din lume.

În timp ce în România interbelică, din cele circa 4 milioane de locuințe existente, mai mult de jumătate erau cu pardoseală de pămînt, 660 000 aveau doar o singură încăpere, iar alte 600 000 nu dispuneau de ferestre mobile, consemnîndu-se, în preajma celui de-al doilea război mondial, existența a încă circa 40 000 de bordeie, în ultimele trei decenii s-au construit numai la sate aproape 2 milioane de locuințe (tabelul nr. 5), dispunînd de cel puțin 2—3 camere. În locul opaițelor și lămpilor cu petrol de odinioară, a apărut la sate iluminatul electric. Încheierea, încă din anul 1975, a electrificării tuturor zonelor rurale, a permis penetrarea în satele noastre a aparatului de radio sau a sistemelor de radioficare, a televiziunii; frigiderul, mașina de spălat rufe, fierul de călcat electric, toate celelalte binefaceri de ordin material și cultural bazate pe proprietățile electricității sînt prezente astăzi în cea mai mare parte a locuințelor din mediul sătesc.

Tabelul nr. 5

Locuințe construite în mediul rural

1951—1960	1961—1970	1971—1980	Total 1951—1980
907995	817359	274279	1999633

Un rol important în ridicarea nivelului de civilizație al satelor îl îndeplinește vasta acțiune de sistematizare și dezvoltare economico-socială și edilitar-gospodărească, construirea în mediul rural a unor edificii social-culturale: școli, cămine culturale, dispensare, case de naștere, băi publice etc., precum și a unor unități de industrie mică, artizanală, unități prestatoare de servicii către populație. Concomitent cu dezvoltarea construcțiilor, are loc o îmbunătățire a echipării tehnico-edilitare a localităților rurale, prin extinderea alimentării cu apă potabilă, energie electrică și termică, modernizarea rețelei de drumuri, dezvoltarea transporturilor și telecomunicațiilor. Toate aceste măsuri și acțiuni — desfășurate și pe fondul extinderii industriei mici în mediul rural — conduc lá apropierea treptată a condițiilor de trai, materiale și social-culturale din mediul rural de cele din mediul urban.

Împliniri social-culturale de amploare

CA UN ASPECT important al procesului de ridicare a calității vieții locuitorilor satului românesc de astăzi, în condițiile victoriei revoluției agrare socialiste, se înscriu marile realizări obținute pe linia dezvoltării învățămîntului și în domeniul ocrotirii sănătății. Este o distanță enormă, pe care țărănimea a străbătut-o sub îndrumarea partidului, în strînsă alianță cu clasa muncitoare, cu celelalte categorii de oameni ai muncii de la vechiul sat, în care exploatarea economică a țăranului se îmbina cu privarea lui de cele mai elementare bunuri și servicii de ordin social-cultural, la satul de astăzi, expresie a prosperității și progresului. Saltul pe care l-a făcut satul nostru, din perspectiva accesului la învățămînt, știință și cultură îl atestă, înainte de toate, dezvoltarea învățămîntului în mediul rural, posibilitatea populației rurale de a beneficia, cu drepturi depline, de toate binefacerile științei și culturii.

Între primele acțiuni de amplă cuprindere și cu profundă semnificație umanistă inițiate în anii socialismului, se remarcă acțiunea de culturalizare a maselor țărănești prin alfabetizarea celor circa 4 milioane de analfabeți — moștenire gravă și nedorită de la regimul burghezo-moșieresc; a urmat apoi vasta acțiune de construire la sate a unei largi rețele de școli, prelungirea duratei învățămîntului general, obligatoriu și gratuit de la 4 la 7 și apoi la 8 ani, generalizarea gimnaziului, iar în prezent a învățămîntului de 10 ani; acordarea în ciclurile primar, gimnazial și liceal a manualelor gratuit, amplasarea în mediul rural a unor licee agroindustriale ș.a. (tabelul nr. 6).

Toate aceste succese înregistrate în procesul dezvoltării învățămîntului în satele țării, ca și accesul real, neîngrădit și garantat la învățămîntul liceal și superior al tuturor fiilor de țărani reprezintă realizări de prestigiu ale politicii partidului și statului nostru de ridicare a nivelului de instruire, educație și cultură al țărănimii, confirmarea faptului că, după cum sublinia secretarul general al partidului, **„drumul cooperativizării agriculturii s-a dovedit a fi drumul bunăstării și belșugului, al muncii libere, al unei vieți luminoase și fericite pentru întreaga țărănime"**.

Tabelul nr. 6

Număr de unități școlare, elevi și personal didactic în mediul rural — anul școlar 1981—1982 —

	Unități	Număr de copii (elevi)	Personal didactic	Observații
Grădinițe de copii	10 136	507 255	18 702	educatoare
Școli primare (cl. I—IV)	6 414	350 714	36 223	învățători
Gimnazii (cl.V—VIII)	6 036	992 055	62 551	profesori și maiștri
Licee (cl. IX—XII)	120	193 345	5 410	profesori și maiștri

prof. dr. Gavril HORJA
lector univ. drd. Petre MARICA

(Continuare în pag. 31)

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Accelerarea punerii în valoare a noi rezerve de creștere a producției de țiței și gaze

ÎN ACEST AN, ca de altfel în întregul cincinal, așa cum se subliniază în documentele de partid, se cer depuse eforturi susținute pentru intensa dezvoltare a bazei proprii de materii prime. Cu prioritate se urmărește depistarea și valorificarea unor cantități cît mai mari de hidrocarburi și cărbune. În acest sens, răspunderi deosebite revin industriei de petrol și gaze care, prin realizarea la timp și darea în exploatare a unui important număr de noi capacități productive, mai buna organizare a muncii, este chemată să sporească producția atît de necesară pentru prelucrare în unitățile petrochimice și rafinării, pentru asigurarea economiei naționale cu o gamă variată de materii prime și combustibil.

Obiective majore în procesul investițional

SPORIREA PRODUCȚIEI de țiței și gaze reclamă, în primul rînd, impulsionarea lucrărilor de cercetare geologică pentru descoperirea de noi rezerve, de foraj de exploatare și injecție și darea în producție a noilor capacități prevăzute. Punerea în evidență și conturarea unei structuri productive necesită un timp relativ mare (minimum 4—5 ani), ceea ce ar însemna ca investițiile făcute în această perioadă să fie imobilizate, recuperarea lor începînd abia după trecerea acestor ani. De aceea, pentru creșterea eficienței economice, **în paralel cu cercetarea se realizează și forajul de exploatare și punerea în producție a sondelor.**

Volumul mare de investiții din industria extractivă de țiței și gaze este determinat de specificul procesului complex de producție al acesteia. În tabel este redată structura investițiilor din industria petrolieră în anii 1981—1982.

Din analiza structurii investițiilor rezultă că ponderea mare o au lucrările geologice și de foraj de exploatare, pentru asigurarea producției cu rezerve pe o perioadă de timp cît mai mare, precum și punerea acestora în exploatare prin sonde noi. În acest scop, investiții însemnate sînt prevăzute pentru **realizarea programelor prioritare pentru forajul de mare adîncime.** Ca urmare a rezultatelor obținute în anii din urmă, pentru 1982 s-a stabilit creșterea volumului acestui foraj cu 40% față de anul precedent, confirmîndu-se în fapt ipoteza că există hidrocarburi exploatabile la mare adîncime. Rezultatele bune obținute pînă acum au condus la reorientarea activității în zone de mare interes în care s-a găsit țiței la peste 4 000 m adîncime: Vîrteju, Văluța, Stoenița, Slăvuța, Bibești, Conțești, Călina-Drăganu.

Tot pe linia investițiilor merită relevat faptul că, în vederea unei valorificări mai operative a rezervelor de hidrocarburi, au început lucrările pentru realizarea stațiilor de compresoare gaze la Daneș, Filitelnic, Taga, iar conductele de legare a cîmpurilor de gaze la consumatori vor însuma peste 600 km. Concomitent cu acestea, se va extinde automatizarea cîmpurilor de sonde, care va cuprinde peste 1000 sonde și se va efectua, totodată, o vastă acțiune de electrificare a instalațiilor de foraj în vederea trecerii de pe consum de motorină pe energie electrică. Concentrarea, pe de altă parte, a eforturilor în zona de vest a țării în vederea punerii în valoarea în cel mai scurt timp a zăcămintelor de țiței și gaze nou descoperite constituie o altă preocupare a colectivelor care concură la realizarea investițiilor la termen și cu eficiență cît mai ridicată.

Pentru realizarea planului de investiții și de punere în funcțiune a capacităților de producție planificate în 1982, au fost luate măsuri de asigurare cu documentație, contractare a utilajelor și perfectare a formelor de ocupare a terenurilor aferente, încă din semestrul II 1981. Concomitent au fost organizate noi grupuri și șantiere de construcții în vederea satisfacerii necesităților crescute ale industriei de petrol în domeniul punerii în exploatare de sonde și instalații. Întrucît experiența a demonstrat multiplele avantaje tehnice și economice pe care le oferă utilizarea proiectelor tip cu care se realizează indici tehnico-economici avantajoși și care oferă soluții temeinic controlate sub toate aspectele (se reduce durata de elaborare a documentațiilor de investiții și se creează baza pentru sporirea gradului de industrializare și transformare a procesului de producție pe șantiere într-un proces de montaj) s-a luat măsura că pînă la sfîrșitul anului în curs să existe 33 proiecte tip. Totodată, s-a extins realizarea de instalații tipizate, procedeu ce a permis reducerea simțitoare a construcțiilor. S-a ajuns astfel ca în prezent peste 95% din mijloacele fixe din industria de petrol să fie montate pe fundații prefabricate în aer liber, fără construcții costisitoare și greoaie, iar în cazul cînd procesul tehnologic solicită și spații închise să se folosească barăci metalice prefabricate din tablă ondulată la care costul este mai redus datorită și rapidității în montaj și demontaj.

Destinația investițiilor	Anii	
	1981	1982
— pentru descoperirea de noi rezerve de țiței și gaze	32,0	32,2
— pentru forajul sondelor de exploatare și creșterea recuperării din zăcămînt	19,0	19,7
— pentru instalații de punere în producție	20,0	18,8
— pentru dotarea organizațiilor de foraj și construcții-montaj	29,0	29,3

Capacitățile planificate — în exploatare la termenele fixate

ÎN ANSAMBLUL mult îmbunătățit al măsurilor luate din timp, constructorii de pe șantiere au abordat noile obiective și le continuă pe cele începute, în condiții mai favorabile decît în anii precedenți. Aceasta deoarece gradul de asigurare cu documentații este mult mai mare față de anii anteriori (peste 83% la 30 decembrie 1981 și peste 90% la finele trim. I anul curent, diferența pînă la 100% fiind condiționată de rezultatele sondelor de cercetare geologică care se sapă în zone cu totul noi). Graficele de proiectare a investițiilor, precum și cele peste 3 500 de proiecte de execuție, au asigurat începerea și desfășurarea ritmică a lucrărilor.

Dispunînd de o bună pregătire a investițiilor, încă din prima lună a anului 1982, la total investiții s-au realizat prevederile de plan, astfel că pe trimestrul I 1982 acest indicator să poată fi chiar depășit. De remarcat faptul că sondele care constituie capacități de producție din industria de petrol sînt puse în producție ritmic, în concordanță cu programele elaborate.

În primele 3 luni ale acestui an au fost puse în funcțiune circa 200 sonde de țiței cu o capacitate de producție de peste 1 400 t/zi, urmînd ca în trimestrul II numărul lor ca și producția de țiței să fie dublate. Concomitent s-au realizat 12 capacități de colectare, transport și depozitare a țițeiului și peste 100 km drumuri la sonde de cercetare și exploatare. Totodată, în vederea îmbunătățirii condițiilor de muncă în șantiere au fost date în folosință circa 200 apartamente, 150 campanente în zone noi cu intensă activitate și concentrare de mijloace materiale și forță de muncă.

Dar, cu toate că pe minister la total investiții planul a fost realizat, în anu-

mite sectoare, ca cele din bazinul Transilvaniei și în zona de Vest, se înregistrează unele rămîneri în urmă. Situația se datorează, în special temperaturii foarte scăzute din perioada iernii, cînd nu s-au putut desfășura normal lucrările de montaj instalații și conducte magistrale de țiței și gaze.

Avînd în vedere situația respectivă, cît și necesitatea accelerării sporirii producției de hidrocarburi, ministerul de resort și unitățile sale componente au alcătuit programe de măsuri suplimentare pentru trim. II 1982, care cuprind între altele :

- dirijarea și redistribuirea a circa 200 muncitori și tehnicieni cu dotarea corespunzătoare în zona de Vest a țării pentru intensificarea activității de cercetare și exploatare în perimetre de mare interes și eficiență economică ;
- începerea și intensificarea lucrărilor la stația de compresoare a gazelor de la Daneș (județul Mureș), și la conducta de gaze Hurezani — București, astfel ca pînă la finele anului ele să fie puse în funcțiune ;
- impulsionarea colaborării dintre beneficiari, constructori, proiectanți, furnizori și alți parteneri pentru livrarea ritmică a materialului tubular (țevi de extracție, burlane de foraj, țevi pentru conducte) a unor instalații, motoare și sape de foraj.

Activarea sondelor vechi și menținerea unui debit constant în extracție

ÎN PROCESUL DE EXTRACȚIE a țițeiului și gazelor se întîlnesc o serie de particularități ale exploatării zăcămintelor, care se reflectă în nivelul producției cît și în eficiența economică. De aceea pentru anihilarea declinului de producție al unor sonde se impun investiții pentru forajul sondelor în vederea menținerii nivelului constant al producției; totodată, devine necesară schimbarea în timp a sistemelor de extracție, aplicarea de noi procedee tehnologice (injecție de fluide în strat și operațiuni de stimulare a afluxului de țiței în gaura de sondă), care solicită lucrări de investiții și cheltuieli de exploatare suplimentare. În scopul diminuării la minimum a declinului de producție s-au stabilit din timp programe concrete pentru fiecare zăcămînt și sondă, pe baza cărora se realizează zilnic zeci de operațiuni tehnologice. Prin acțiunile desfășurate anul trecut, de pildă, s-a reușit să se reducă declinul cu 13 la sută față de cel înregistrat în 1980.

Pentru 1982 s-au prevăzut investiții în vederea descoperirii de noi zăcăminte de țiței și gaze, pentru punerea în exploatare a acestora, introducerea de noi procese de recuperare secundară mai mari cu 25,5 la sută la total și 33,2 la sută la construcții-montaj față de anul 1981. Aceste creșteri impun mărirea capacității de proiectare, pregătire și execuție, precum și o mai mare eficiență în realizarea lucrărilor. În acest scop sînt prevăzute a se realiza procese de injecție de apă, abur în zăcămînt, injecție de soluții micelare care, la rîndul lor, vor contribui la creșterea coeficientului de recuperare a țițeiului în zăcăminte. În afară de acestea se preconizează noi experimente de combustie subterană și extinderea lor la Suplacul de Barcău și la Videle — Bălăria.

De altfel, în anii următori se va amplifica exploatarea prin combustie subterană la un mare număr de zăcăminte astfel că, în final, să se obțină creșterea mai accelerată a factorului de recuperare a țițeiului, element important care — alături de alți factori — va contribui la realizarea planului la cotele anuale stabilite pentru extracția de hidrocarburi.

Valeriu SOARE
director adjunct
Ministerul Petrolului

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

(Urmare din pag. 2)

și organizațiilor de partid pentru conducerea directă a acestei activități.

Plenara a stabilit măsuri care să asigure îmbunătățirea organizării, conținutului și eficienței muncii în domeniul scrisorilor și audiențelor, determinînd astfel atragerea tot mai largă a maselor la conducerea treburilor obștești. la rezolvarea problemelor concrete pe care le ridică viața, la dezvoltarea democrației socialiste, la întărirea unității dintre partid și popor.

7. Plenara a examinat Raportul privind activitatea internațională a partidului și statului în 1981 și principalele orientări în politica externă în anul 1982.

Aprobînd întru totul activitatea internațională a partidului și statului, Comitetul Central a subliniat că ea s-a desfășurat în conformitate cu obiectivele stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., cu orientările și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Plenara a dat o înaltă apreciere rolului hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceausescu în elaborarea și în înfăptuirea politicii externe a partidului și statului, contribuției sale deosebite la promovarea cauzei destinderii, securității, păcii și colaborării internaționale, la realizarea idealurilor de libertate, independență și progres ale tuturor popoarelor. În condițiile complexe ale situației internaționale actuale, strălucitele inițiative și actiunile energice ale tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru dezarmare și pace s-au bucurat de adeziunea și participarea entuziastă a întregii noastre națiuni, au avut un larg ecou internațional și au dat o puternică expresie solidarității cu forțele politice și opinia publică din Europa și din alte continente în lupta pentru dezarmare, și în primul rînd pentru dezarmare nucleară, pentru salvgardarea dreptului popoarelor la viață, la dezvoltare liberă și independentă.

C.C. al P.C.R. a subliniat că în realizarea obiectivelor politicii externe a partidului și statului nostru o importanță deosebită au avut-o continuarea și intensificarea dialogului la nivelul cel mai înalt, materializat în întîlnirile și convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu șefi de stat și de guvern, cu conducători de partide și mișcări de eliberare națională, cu alte personalități politice, reprezentanți ai vieții economice și cultural-științifice din diverse țări.

Plenara a relevat cu satisfacție că Partidul Comunist Român a dezvoltat și diversificat relațiile de colaborare și solidaritate cu partidele comuniste și muncitorești, partidele socialiste și social-democrate, cu alte partide și forțe politice de guvernămînt, organizații și mișcări de eliberare națională.

Comitetul Central a apreciat preocuparea constantă a Partidului Comunist Român, a Republicii Socialiste România de a pune pe prim plan întărirea prieteniei și colaborării cu toate statele socialiste, acordînd în acest cadru, o atenție deosebită relațiilor cu țările socialiste vecine. Partidul și statul nostru au consolidat, de asemenea, relațiile de colaborare și solidaritate cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate. Totodată, în spiritul coexistenței pașnice, România și-a extins relațiile cu țările capitaliste dezvoltate.

C.C. al P.C.R. a subliniat că România socialistă a acționat în anul 1981 cu fermitate pentru întărirea securității și cooperării în Europa, pentru dezvoltarea colaborării dintre țările balcanice, pentru oprirea amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune și retragerea celor existente, pentru înlăturarea completă a armelor nucleare de pe continentul european și începerea de negocieri în acest scop, pentru trecerea la măsuri de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru soluționarea prin mijloace pașnice a tuturor problemelor litigioase dintre state, pentru lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice mondiale.

Plenara a hotărît ca și în viitor activitatea internațională a partidului și statului să fie consacrată neabătut întăririi colaborării și solidarității cu forțele progresiste, democratice, antiimperialiste, cu toate popoarele, pentru a se imprima un curs nou în viața internațională, spre destindere, securitate, independență națională, dezarmare și colaborare, pentru triumful păcii și socialismului.

Plenara a hotărît să se intensifice acțiunile și manifestările consacrate păcii și dezarmării ale poporului nostru, concomitent cu manifestările altor popoare, în slujba acestei cauze nobile, aceasta exprimînd hotărîrea României de a face totul pentru înfăptuirea năzuințelor celor mai arzătoare ale omenirii, pentru eliberarea tuturor națiunilor de pericolul unui război atomic nimicitor.

În legătură cu activitatea internațională a partidului și statului, plenara a adoptat în unanimitate o hotărîre, care se va da publicității.

În încheierea lucrărilor plenarei, întîmpinat cu vii și puternice aplauze, a luat cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român.

PRODUCȚIA FIZICĂ — realizată ritmic, la toate sortimentele

NE AFLĂM ÎNTR-O PERIOADĂ deosebit de importantă pentru activitatea economică în care eforturile tuturor colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi sînt concentrate spre mobilizarea rezervelor menite să contribuie la îndeplinirea ritmică, integrală, a prevederilor de plan pe trimestrul al II-lea, la recuperarea cît mai grabnică a restanțelor din lunile anterioare. O activitate plină de însuflețire se desfășoară în acest sens și în **întreprinderea „Steaua Roșie" — București,** unitate reprezentativă a industriei constructoare de mașini, specializată în producerea de echipamente și aparatură hidraulică. Ne propunem în continuare să analizăm, pe exemplul acestei unități, modul în care se acționează pentru îndeplinirea, lună de lună, a prevederilor de plan, pentru onorarea în întregime a contractelor economice și sporirea eficienței.

Corelație optimă între structura fabricației și nevoile economiei

ÎN ULTIMII ANI întreprinderea „Steaua Roșie" a cunoscut un amplu proces de restructurare a profilului de fabricație, trecînd la asimilarea în producția de serie (peste 95% din capacitate) a aparaturii hidraulice de înaltă tehnicitate, în locul utilajelor de ridicat, transportat și pentru construcții. S-a realizat astfel, la scara economiei naționale, reducerea totală a importurilor de servodirecții și motoare hidraulice, în condițiile sporirii considerabile a eficienței economice atît la beneficiar cît și la producător.

Modificarea profilului fabricației este rezultatul nemijlocit al efortului creativ al colectivului de oameni ai muncii de aici, al participării directe la înnoirea și perfecționarea procesului de producție, la pregătirea și organizarea superioară a fabricației, cu efecte directe asupra utilizării integrale a mijloacelor fixe din dotare, a introducerii unor noi utilaje și tehnologii moderne de înalt randament, a sporirii de peste 25—30 de ori a valorii nou create pe unitatea de produs. Toate acestea au avut ca urmare firească realizarea în 1981 și chiar depășirea prevederilor de plan la o serie de indicatori (100% la producția marfă, 102,8% la producția netă, 101,7% la productivitatea muncii, 115,5% la beneficii, 92,4% la cheltuieli materiale etc.) și așezarea, pe această bază, a întregii activități pe principiile autogestiunii economice.

În ceea ce privește însă producția fizică, aceasta nu a fost realizată nici în anul trecut, nici pe primul trimestru din 1982. O detaliere a pozițiilor de plan numai pe acest an reliefează faptul că în timp ce la unele sortimente prevederile au fost depășite (120% la motoare și servodirecții, 118,7% la instalații hidraulice complexe), la altele — acolo unde nu s-a intervenit la timp pentru contractarea fermă a producției cu diverși beneficiari — nivelul realizărilor a fost cu mult sub așteptări (60% la dispozitive de strîngere hidraulică, 56% la universale hidraulice, 75% la plăci supape S.D.H. și M.H.L.). Considerăm că, din acest punct de vedere, strategia pe termen lung privind promovarea progresului tehnic nu a fost suficient susținută de cea referitoare la asigurarea din vreme a contractelor economice, de cunoașterea în devans a pieței și solicitărilor beneficiarilor. Se impune, de aceea, din partea colectivului întreprinderii, a specialiștilor și cadrelor de decizie, ca, la pregătirea fabricației și stabilirea sortotipodimensiunilor ce urmează a fi realizate, să se țină seama, în mai mare măsură de cerințele pieței, de testarea din vreme a diferiților beneficiari astfel încît planul de producție să poată fi stabilit pe o bază reală de desfacere, avînd asigurate **contracte economice ferme.**

O altă cauză a nerealizării integrale a producției fizice a constituit-o **necorelarea între producție și activitatea de cercetare aplicativă, privind asimilarea a noi sortotipodimensiuni.** Aceasta a făcut ca la finele anului trecut, odată cu transferul elementelor de ungere la I.E.H. Rm.-Vîlcea, întreprinderea să nu poată acoperi cu noi produse planul fizic și valoric existent. Încercările ulterioare ale colectivului de remediere a acestei situații (din păcate prea tardive) nu au avut darul să acopere golul de producție existent. Acum se află în fază de cercetare sau de asimilare unele produse sau sortimente noi (amortizoarele hidraulice, pompele cu roți dințate MD2 și MD3, motorul hidraulic de 315 cm³, pompele de înaltă presiune etc.), dar care vor fi introduse în fabricație abia începînd cu luna aprilie a acestui an. Or, ele trebuiau să fie asimilate încă de la sfîrșitul anului trecut ca să poată înlocui, cantitativ, sortimental și calitativ producția de aproape 100 milioane lei pe care au reprezentat-o elementele de ungere.

În sfîrșit, la nerealizarea planului fizic un aport însemnat l-a adus și **nepunerea în funcțiune, la întreaga capacitate, a noii investiții,** rămasă restantă din 1981 și care ar fi permis sporirea producției de motoare și servodirecții hidraulice de peste 10 ori. Desigur, vina principală o poartă constructorul, care nu a reușit să se încadreze în graficele de execuție planificate. Dar tot atît de adevărat este și faptul că întreprinderea nu a sprijinit în suficientă măsură eforturile acestuia, nu a intervenit operativ la factorii decidenți pentru urgentarea lucrărilor și finalizarea montajului utilajelor, nu a pus întotdeauna la dispoziție forța de muncă calificată și necalificată necesară în unele etape și pentru anumite lucrări. Se impune, de aceea, ca, pentru perioada următoare, acest obiectiv important să fie cît mai repede finalizat, un rol deosebit revenind în acest sens întreprinderii, prin sprijinul pe care îl va acorda constructorului.

Acțiuni și măsuri ferme pentru ridicarea întregii activități la nivelul cerințelor

PORNIND tocmai de la neajunsurile constatate și de la rezervele existente în procesul de producție, cu prilejul adunărilor generale ale oamenilor muncii, a fost stabilit un amplu program de măsuri, cu termene și responsabilități, avînd ca obiectiv prioritar îmbunătățirea calitativă a întregii activități. În acest scop s-a trecut la **fundamentarea mai strictă a planului de producție, în funcție de nevoile imediate și de perspectivă ale economiei naționale, punînd la baza întocmirii graficelor de lucru contractele economice ferme încheiate cu diverși beneficiari.** Aceasta asigură o bază trainică pentru desfășurarea normală a procesului de fabricație, pentru procurarea din vreme a materiilor prime și materialelor necesare, pentru livrarea ritmică a producției contractate.

În același timp, o altă direcție prioritară o constituie **urgentarea asimilării în producție a noilor sortotipodimensiuni, asigurîndu-se totodată și piața de desfacere pentru acestea.** Ca să dăm doar un singur exemplu — la amortizoarele hidraulice — deși acestea sînt abia în faza de asimilare, prin testarea din vreme a pieței au fost asigurate, încă pentru acest an, contracte pentru 80 de seturi, echivalînd cu o valoare a producției de peste 2 milioane lei.

O atenție deosebită este acordată și **îmbunătățirii relațiilor de colaborare** atît în ceea ce privește urgentarea lucrărilor de investiții, rămase restante din 1981, cît și respectarea mai strictă a disciplinei contractuale, în special de beneficiarii diferitelor instalații și echipamente hidraulice.

Alături de aceste acțiuni prioritare, în programul de măsuri au fost cuprinse și alte obiective care, în mod direct sau indirect, vor contribui la sporirea producției și la creșterea eficienței economice:

- întocmirea programelor de fabricație pe secții și ateliere corelate cu termenele contractuale și duratele de execuție (de la 5—6 luni pînă la 45—60 de zile);
- îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și mecanizarea unor operații (execuția a 16 instalații de spălat sub presiune și prin liftare, prin autoutilare; execuția dispozitivului de spălat sub presiune a reperelor de la distribuitorul agricol BOSCH și a instalației de regenerare cu tricloretilenă; proiectarea, în întreprindere, a standurilor de probă pentru recepția motoarelor și pompelor primite prin cooperare);
- tipizarea elementelor componente ale instalațiilor hidraulice complexe, în special a aparaturii de comandă, în scopul sporirii productivității muncii, a operativității în execuție și reducerii costurilor de fabricație;
- extinderea poliservirii mașinilor-unelte, astfel ca economia relativă de personal să crească cu cel puțin 10%;
- perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor prin cuprinderea în cursuri de perfecționare a 430 muncitori și 37 personal tehnic cu studii medii și superioare.

Corneliu BÂRNEA

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI

în sprijinul mobilizării rezervelor interne de eficiență (III)

ASPECTELE subliniate în numărul precedent al revistei privind evoluția cheltuielilor la întreprinderile la care se referă studiul nostru își găsesc, inevitabil, corespondent în evoluția veniturilor, rezultatelor financiare, beneficiului, în gradul de realizare a unor indicatori principali de eficiență **(tabelele nr. 4 și nr. 5)**. Datele demonstrează că nu în toate întreprinderile se înțelege realmente faptul că bugetele de venituri și cheltuieli nu reprezintă ceva formal, ci trebuie să devină un instrument activ al autogestiunii, care să contribuie la mobilizarea rezervelor pentru rezolvarea, cu rigurozitate a sarcinilor de plan, concomitent cu încasarea de venituri cît mai mari, cu obținerea unei eficiențe economice ridicate.

Totodată, se desprinde necesitatea unei conlucrări mai strînse a întreprinderilor, centralelor, ministerelor și în elaborarea și fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli, într-un mod similar cum se realizează această conlucrare în elaborarea proiectului de plan economic. Aceasta cu atît mai mult cu cît, potrivit prevederilor legale, bugetul de venituri și cheltuieli al unităților economice se integrează în sistemul bugetelor de venituri și cheltuieli ce se întocmesc la nivel de centrală, minister sau alte organe centrale și locale în concordanță cu planul național unic, în scopul asigurării echilibrului pe ansamblul economiei naționale.

Neajunsuri se manifestă, așa cum reflectă și datele și calculele din tabelele prezentate, și în faza de execuție a bugetului de venituri și cheltuieli. În multe întreprinderi el n-a devenit realmente **un instrument de bază, operant, cu rol activ** în conducerea eficientă a activității, neurmărindu-se înfăptuirea cu rigurozitate a tuturor măsurilor, a prevederilor programelor pentru reducerea cheltuielilor, pentru realizarea indicatorilor de eficiență stabiliți. Acest lucru este reflectat, de exemplu, de faptul că nu peste tot se acționează cu energie pentru înlocuirea unor tehnologii potrivit măsurilor adoptate, de exigența slabă în revizuirea și aplicarea normelor de consum de materii prime, combustibil și energie, a normelor privind indicatorii de utilizare a capacităților de producție ; unități și chiar centrale nu urmăresc totdeauna cu atenție evo-

Tabelul nr. 4

Evoluția veniturilor, rezultatelor financiare și a beneficiului

INDICATORII		ÎNTREPRINDERILE								
		„Autobuzul"	„Semănătoarea"	Pompe „Aversa"	„Laromet"	Întrep. medicamente	I.C.M. „7 Noiembrie"	Stofe mobilă	„Pionierul"	Întreprinderea de bere
		I. Indicele de îndeplinire a planului (în %)								
Total venituri	1979	97,0	100,0	102,0	100,2	99,0	106,0	100,3	105,5	96,5
	1980	108,0	107,0	104,0	106,0	109,0	103,0	103,0	101,7	95,0
	Sem. I. 81	93,0	106,0	102,0	107,0	106,0	84,0	106,0	101,0	105,0
a) Încasări din vînzarea producției marfă la intern	1979	132,0	101,0	102,0	101,2	99,0	103,6	101,0	107,0	96,0
	1980	119,0	102,0	104,0	106,0	106,0	97,6	104,0	102,0	95,0
	Sem. I. 81	116,0	57,0	102,0	117,0	103,0	76,4	106,0	103,0	105,0
b) Încasări din vînzarea producției marfă la export	1979	15,0	94,0	108,0	—	102,0	104,0	104,0	104,0	—
	1980	79,0	89,0	116,0	—	96,0	131,0	100,0	101,7	—
	Sem. I. 81	39,0	—	100,0	—	99,0	—	—	101,2	—
Rezultate financiare	1979	76,0	67,0	103,0	101,0	104,0	80,0	103,0	106,0	93,0
	1980	103,0	102,0	96,0	107,0	109,0	170,0	106,0	100,6	97,0
	Sem. I. 81	91,0	110,0	94,0	107,0	105,0	120,0	119,0	100,8	114,7
Beneficii de repartizat	1979	72,0	55,0	102,0	102,0	105,0	73,2	101,0	109,0	92,0
	1980	107,0	100,0	86,0	107,0	112,0	125,3	104,0	101,4	90,0
	Sem. I. 81	79,0	148,0	109,0	109,0	103,0	135,6	155,0	103,0	123,0
		II. Diferența absolută (+ sau —) dintre nivelul realizat și cel planificat (mii lei)								
Total venituri	1979	— 82	—	+20	+ 3	+ 11	+4,7	+1	+26,4	—58
	1980	+199	+ 37	+43	+59	+171	+2,2	+9	+ 8,6	—90
	Sem. I. 81	— 61	+ 63	+ 9	+87	+ 62	—6,6	+7,5	+ 2	+37,5
a) Încasări din vînzarea producției marfă la intern	1979	+721	+ 69	+16	+ 3	— 14	+2,2	+1	+17,2	—59
	1980	+320	+146	+35	+59	+182	—1,6	+9	+ 4,5	—90
	Sem. I. 81	+103	— 10	+ 9	+87	+ 64	—9,9	+7,6	+ 1,5	+37,5
b) Încasări din vînzarea producției marfă la export	1979	—803	— 20	+ 3	—	+ 3	+0,1	+0,2	+ 9,2	—
	1980	—123	— 8	+ 8	—	— 11	+3,2	—	+ 4,1	—
	Sem. I. 81	—164	—	—	—	— 2	—	—	+ 0,4	—
Rezultate financiare	1979	—231	—128	+11	+ 1	+ 20	—3,3	+1,9	+ 7,4	—47,3
	1980	+ 16	+ 4	—12	+ 8	+ 42	+7,7	+4,7	+ 0,7	—20,8
	Sem. I. 81	— 15	+ 13	—10	+ 4	+ 23	—1,7	+7,9	+ 0,4	+44,9
Beneficii de repartizat	1979	—156,8	—147	+ 2,7	+ 3	+ 9	—1,5	+0,3	+ 4	— 7,1
	1980	+ 15	—	—18	+ 8	+ 23	+0,8	+1	+ 0,8	—24,8
	Sem. I. 81	— 10	+ 12,4	+10	+ 5	+ 2	+1,2	+5,9	+ 0,8	+39,6

Tabelul nr. 5

Diferența absolută dintre nivelul realizat și cel planificat la unii indicatori de eficiență

INDICATORI		INTREPRINDERILE								
		„Autobuzul"	„Semănătoarea"	Pompe „Aversa"	„Laromet"	Intrep. medicamente	I.C.M. „7 noiembrie"	Stofe mobila	„Pionierul"	Întreprinderea de bere
Rentabilitatea la activitatea de bază (calculată la costurile de producție) în %	1979	— 7	—10	+ 1	—	+ 1	— 1,9	+ 1	+ 0,2	— 1,5
	1980 Sem. I	—	— 1	— 6	— 0,5	—	+ 1,9	—	+ 0,4	— 3,5
	1981	— 2	+ 1	+ 5	+ 1	— 3	+ 6,1	+ 9	+ 0,1	+12
Rentabilitatea la activitatea totală (%)	1979	— 7	—10	+ 1	+ 0,5	+ 1	+ 1,9	+ 1	+ 0,2	— 1,5
	1980 Sem. I	—	— 1	— 6	—	—	+ 1,9	—	+ 0,4	— 3
	1981	— 2	+ 1	+ 5	—	— 3	+ 6,1	+ 9	+ 0,1	+10
Producția netă la 1 000 lei fonduri fixe totale (lei/1 000)	1979	—366	—	+ 37	+ 11	+ 13	— 2,5	+ 40	+304	—15
	1980 Sem. I	+ 12	—	+ 35	+ 23	+ 97	—	+172	+202	—63
	1981	+ 31	—	+ 15	+ 19	+105	+ 5	+ 71	+ 24	—
Beneficii la 1 000 lei fonduri fixe totale (lei/1 000)	1979	—300	—	+ 34	+ 6	—	— 9	+ 19	+ 91	—23
	1980 Sem. I	— 11	—	+ 12	+ 28	+ 28	+ 9	— 56	+ 19	—75
	1981	— 22	—	— 14	+ 2	+ 2	+ 5	+ 77	+ 4	—
Viteza de rotație a mijloacelor circulante totale (zile)	1979	+ 20	+23	+ 68	+ 8	— 1	+18	—	+ 9	+18
	1980 Sem. I	—	+10	+ 55	+ 1	+ 7	+ 8	+ 1	+ 10	+30
	1981	+ 20	+ 6	+ 48	— 5	+ 26	—30	+ 7	+ 33	—10
Mijloace circulante totale la 1 000 lei producție globală (lei/1 000)	1979	+ 28	+84	—255	+ 3	— 4	+47	+ 23	— 15,2	+87
	1980 Sem. I	+ 5	— 1	+ 7	—163	+ 1	+17	+ 3	+ 16,5	+52
	1981	+132	+77	—158	—111	—135	+88	— 4	+ 69,7	—

luția costurilor pe produs și nici nu actualizează sistematic calculațiile de costuri respective cu elemente noi ce intervin în tehnică, tehnologie, organizare etc.

Realizarea funcțiilor bugetului de venituri și cheltuieli ca pîrghie cu caracter operant de conducere și organizare impune urmărirea, în litera programelor stabilite, a obiectivelor în domeniul cercetării tehnico-științifice, proiectării, modernizării tehnologiilor, înnoirii și modernizării producției reflectate în parametrii tehnici, economici, ergonomici de fond, a sarcinilor stabilite în domeniul organizării producției și a muncii, a întăririi disciplinei tehnologice, a disciplinei muncii în toate compartimentele, a îndeplinirii stricte a atribuțiilor de către fiecare lucrător. Or, analiza și urmărirea cu multă regularitate, în acest spirit, a mersului îndeplinirii indicatorilor din bugetul de venituri și cheltuieli trebuie îmbunătățite serios, în așa fel încît **efectuarea oricărei cheltuieli,** indiferent de mărime și de locul unde se produce, **să fie determinată de o necesitate imperioasă, să se justifice întru totul** atît din punct de vedere al momentului și oportunității, cît și al cuantumului ei și al rezultatelor certe. Cheltuielile pe elemente primare, de regulă, nu sînt urmărite prin bugetul de venituri și cheltuieli și cunosc o tendință spre un nivel superior celor prevăzute în planul costurilor de producție, inclusiv cheltuielile cu fondul total de retribuire ; în același timp prevederile de sporire a veniturilor și beneficiului, indicatorii de eficiență nu înregistrează o dinamică adecvată. Grăitor este și faptul, în sensul celor arătate mai sus, că cheltuielile nejustificate, concretizate în amenzi, penalizări, pierderi din rebuturi și remanieri, dobînzi penalizatoare, penalități plătite beneficiarilor pentru nerespectarea prevederilor contractuale, se regăsesc, an de an, în bilanțurile marii majorități a întreprinderilor cuprinse în cercetarea noastră. Aceste neajunsuri se reflectă negativ în echilibrul financiar al întreprinderii și al capacității sale de plată.

Este necesar să fie aplicate mai ferm prevederile legale privind răspunderea materială pentru evitarea și recuperarea cheltuielilor neeconomicoase, a amenzilor și penalităților, a pierderilor ca urmare a nerealizării vitezei de rotație a mijloacelor circulante, a neurmăririi încasării în termenul stabilit de lege a contravalorii mărfurilor și serviciilor. Cheltuieli de genul celor de mai sus trebuie suportate de către acei membri ai colectivului din vina cărora s-au produs atunci cînd sînt o urmare a neîndeplinirii stricte a obligațiilor de serviciu ; iar atunci cînd stabilirea răspunderii personale pentru unele sume nu este posibilă, cuantumul lor ar trebui să se scadă nu din rezultatele financiare, ci din beneficiul rămas la dispoziția întreprinderii și numai după aceea să se facă alocările prevăzute la formarea fondurilor proprii. Această prevedere ar trebui să se aplice și în cazul dobînzii la creditele restante, iar beneficiul care se poate obține prin utilizarea creditului nerambursat în termen pentru perioada respectivă să treacă la buget ca beneficiu necuvenit. În documentele de partid, insistîndu-se asupra cerințelor aplicării unui riguros regim de economii pentru ca fiecare leu cheltuit să aducă rezultate superioare, s-a subliniat cu hotărîre sarcina de a se pune capăt în unitățile noastre economice cheltuielilor neeconomicoase care afectează rentabilitatea, care oglindesc consumuri inutile de resurse. Or, în condițiile manifestării, în toată amploarea lor, a funcțiilor bugetului de venituri și cheltuieli, a realizării caracterului său de instrument operant de conducere, apariția unor asemenea cheltuieli poate și trebuie să fie prevenită și eradicată.

Totodată, pentru a determina unitățile economice să-și maximizeze prin bugetul de venituri și cheltuieli volumul beneficiului, pentru a le cointeresa și mai mult în vederea mobilizării tuturor rezervelor în direcția prevederii prin plan a unui beneficiu cît mai mare, considerăm necesar ca **alocările pentru constituirea fondurilor cu destinație economică ale întreprinderii și centralei să se facă numai din beneficiul planificat** și, bineînțeles, în măsura în care acesta este realizat. Din beneficiul obținut peste plan să se aloce anumite cote, în funcție de căile economice, de eforturile proprii de obținere a acestui beneficiu, pentru fondurile de stimulare a colectivelor de oameni ai muncii, iar restul, care ar constitui ponderea cea mai mare, să fie vărsat la bugetul de stat. Prin aceasta, bugetul de venituri și cheltuieli s-ar transforma într-un instrument cu eficiență mult sporită atît în procesul elaborării planului, cît și al înfăptuirii lui. Întreaga structură a bugetului de venituri și cheltuieli, în strînsă corelație cu funcționalitatea autofinanțării unităților economice, **trebuie să determine întreprinderile și centralele să-și asume sarcini maxime de micșorare a cheltuielilor și de creștere a beneficiilor.** Pe de altă parte, nerealizarea sarcinilor asumate prin bugetul de venituri și cheltuieli trebuie să aibă urmări mai serioase asupra întreprinderilor respective și a veniturilor colectivelor de oameni ai muncii, în deplină concordanță cu principiile socialiste de muncă și repartiție *).

Emil CIOFLAN
Costinel LAZĂR
Alexandru PASCAL

*) Opiniile noastre în legătură cu aceste probleme au fost expuse în studiul „Autofinanțarea unităților economice", publicat în Revista economică, 1981, nr. 21 și 22.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Exigențe ale reducerii stocurilor supranormative în industrie

PENTRU FIECARE ÎNTREPRINDERE industrială asigurarea la timp, în condiții de calitate și în structura sortimentală cerută a materiilor prime și materialelor necesare derulării ritmice a producției, reprezintă un obiectiv prioritar, de el depinzînd atît gradul de îndeplinire a sarcinilor de plan, cît și nivelul eficienței economice realizate. În același timp, cunoașterea din vreme a necesarului de aprovizionat, în funcție de cerințele producției, permite evitarea formării de stocuri supranormative, fără mișcare sau cu mișcare lentă, atragerea tuturor disponibilităților de această natură în circuitul productiv, diminuarea cheltuielilor neproductive cauzate de existența acestora și orientarea lor spre dezvoltarea producției, îmbunătățirea calității și sporirea eficienței economice.

Ținînd seama de importanța procesului aprovizionării tehnico-materiale, de necesitatea adaptării lui la cerințele concrete ale fiecărei întreprinderi, ne propunem în continuare să prezentăm, pe exemplul cîtorva unități bucureștene, modul în care se acționează — în condițiile autoconducerii și autogestiunii — pentru accelerarea mișcării stocurilor de materii prime, lichidarea acestora și încadrarea lor în limitele normate.

O corelație optimă între necesarul de aprovizionat și planul fizic de producție

O PRIVIRE de ansamblu asupra derulării activității economice la nivelul Capitalei reliefează faptul că în 1981, în numeroase întreprinderi s-au menținut însemnate stocuri supranormative. O asemenea situație conduce la concluzia că în procesul aprovizionării tehnico-materiale au existat și se mai mențin încă o serie de neajunsuri care conduc, în final, la un dezechilibru între nevoile de materii prime și posibilitățile de producție, la formarea de stocuri supranormative la unele unități, în timp ce altele au deficite însemnate la o serie întreagă de sortimente din plan. În aceste situații colectivele de oameni ai muncii din unitățile economice nu au acționat cu toată vigoarea pentru a realiza o dimensionare corespunzătoare a stocurilor, pentru introducerea grabnică în circuitul economic a materialelor care depășesc necesitățile desfășurării normale a proceselor de producție.

Din analizele și controalele efectuate a rezultat că **principala cauză a formării stocurilor supranormative în unități o constituie neconcordanța între planul de producție și cel de aprovizionare.** S-a constatat astfel că, în multe situații, întreprinderile nu-și fundamentează, din vreme, planul de producție, în structura sortimentală solicitată de beneficiari. Necunoașterea în suficientă măsură a programului de producție a făcut ca fundamentarea necesarului de aprovizionat să fie realizată empiric, după orientarea producției executate anterior, sau global, în funcție de indicele general de consum pe milionul de lei producție, apărînd astfel o discrepanță între volumul materialelor aflate în stoc și necesarul de materii prime pentru derularea ritmică a activității. Dacă luăm ca exemplu numai metalul, materie primă mult solicitată în întreaga economie, se constată că în unele întreprinderi, ca urmare a acestei neconcordanțe, au existat în tot cursul anului trecut stocuri supranormative de metal cu mișcare lentă (I.M.G.B. — 632 tone, „Vulcan" — 5 460 tone, I.M.U.C. — 903 tone etc.).

Evident, marea majoritate a întreprinderilor s-au preocupat de lichidarea cît mai rapidă a stocurilor supranormative și introducerea în circuitul productiv a materiilor prime neutilizate. Așa cum rezultă din tabel, situația comparativă a trim. I. 1981—1982 reliefează faptul că în toate unitățile analizate, stocurile de metal s-au diminuat simțitor, în unele cazuri fiind chiar epuizate. Dar măsurile întreprinse nu au avut darul să rezolve definitiv această problemă, analizele efectuate reliefînd faptul că, după reglementarea parțială a situației stocurilor, la aceleași întreprinderi apar noi stocuri, uneori într-un volum și mai mare. Și aceasta datorită, în primul rînd, neconcordanței dintre planul de producție și cel de aprovizionare.

Mai mult decît atît, în unele cazuri formarea, pe parcursul anului, a acestor stocuri a fost și rezultatul **deselor schimbări de structură a producției** la care întreprinderile apelează pentru realizarea indicatorilor de plan, ca urmare a necorelării, din vreme, a producției cu cerințele beneficiarilor interni și externi. Astfel de situații s-au înregistrat în 1981 la „Griviția Roșie", „Steaua Roșie", „Autobuzul" etc. Este, din acest punct de vedere, de datoria fiecărei întreprinderi ca, în munca de organizare și fundamentare a planului, **să țină mai mult cont de solicitările diferiților beneficiari, să cunoască mai bine orientările în modificarea producției acestora,** în așa fel încît să nu mai apară neconcordanțe între prevederile planului și nevoile economiei naționale. Aceasta ar antrena după sine posibilitatea încheierii unor contracte ferme de aprovizionare cu materii prime, într-o structură optimă, care să asigure ritmicitatea producției atît la furnizori cît și la beneficiari.

Constituirea stocurilor supranormative este și un rezultat direct al **lipsei de sincronizare în aprovizionarea tuturor gamelor de materiale pentru aceeași perioadă de plan.** Sînt frecvente cazurile cînd unii furnizori livrează materialele la sfîrșitul perioadei de plan, cînd nu mai ajută cu nimic la realizarea planului pe trimestrul respectiv sau cînd materiale primite la începutul trimestrului nu pot fi introduse în producție datorită faptului că utilizarea lor este condiționată de materiile prime prevăzute a fi livrate la sfîrșitul trimestrului.

O vină importantă în crearea, dar mai ales menținerea acestor stocuri, o au, după părerea noastră, și institutele de proiectare care nu țin seama, în suficientă măsură, contrar indicațiilor date de conducerea de partid și de stat, de introducerea în proiecte și a materialelor fără mișcare existente în întreprinderi, de folosirea în procent mai mare a înlocuitorilor, în special, de renunțarea, pe cît posibil, la importuri și la folosirea în proporție mai mare a materialelor deficitare. Institutele noastre de cercetare nu au tradus în viață la nivelul cerințelor aceste indicații de a înlocui materialele deficitare importate cu altele fabricate în țară sau de a grăbi asimilarea lor. Este un „lux" pentru industria noastră de a folosi astfel de materiale în procente foarte mari față de țările dezvoltate industrial. Ca să dăm doar cîteva exemple, să amintim folosirea de bronzuri superioare cu procent mare de staniu, produs în exclusivitate importat cu sume mari, utilizarea de vopseluri care au la bază numai pigmenți din import sau folosirea de oțeluri speciale aliate, care de asemenea necesită materiale din import sau chiar solicitarea aducerii lor din străinătate și altele. Din acest punct de vedere este de datoria fiecărui factor implicat într-o formă sau alta în procesul producției de a asigura utilizarea integrală și valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale, de a cunoaște în per-

Situația comparativă a stocurilor supranormative la metal în trimestrele I 1981 și 1982

Întreprinderea	TRIM. I 1981		TRIM. I 1982	
	Valoarea (mii lei)	Cantitate (tone)	Valoarea (mii lei)	Cantitate (tone)
„Griviția Roșie"	6 714	1 119	54	9
Întrep. „Mașini Grele București"	3 792	632	60	10
„Vulcan"	37 760	5 460	1 848	308
„23 August"	5 352	892	1 510	265
Întrep. de „Mașini și Utilaje Chimice" București	5 418	903	318	53
„Steaua Roșie"	2 112	352	108	15
„Autobuzul"	3 756	626	—	—

Aurel ORVAS
director general al Bazei de aprovizionare tehnico-materiale a municipiului București

(Continuare în pag. 14)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

Valorificarea potențialului de export al micii industrii

ÎN ETAPA actuală, un obiectiv major pentru toate sectoarele economiei naționale îl constituie creșterea cantitativă și calitativă a exporturilor. În acest context, un rol sporit poate și trebuie să-l joace industria mică — sector ce dispune de însemnate resurse, încă neexploatate pe deplin, în ceea ce privește lărgirea desfacerilor pe piața externă.

Recent, în Mesajul adresat Congresului al VI-lea al cooperației meșteșugărești, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia **„necesitatea ca unitățile cooperației meșteșugărești să acorde o atenție mult mai mare sporirii și perfecționării producției de mărfuri destinate exportului, realizării acesteia în cele mai bune condiții de calitate și la prețuri competitive pe piața externă. Realitățile arată că avem mari posibilități în această privință — și trebuie să facem totul pentru ca ele să fie cît mai deplin puse în valoare".**

Noul mecanism economico-financiar, condițiile favorabile pe care trebuie să le creeze autoconducerea și autogestiunea, modalitățile specifice instituite pentru activitatea de comerț exterior oferă și industriei mici un cadru stimulativ pentru dezvoltarea producției destinate pieței externe. Întrucît însă industria mică prezintă numeroase particularități în raport cu cea republicană, și date fiind problemele cu care ea este confruntată, modalitățile de promovare a exporturilor trebuie abordate în mod specific. Tocmai în scopul evidențierii acestor probleme și modalități, am considerat utilă o analiză în cadrul unui județ a cărui industrie mică a dobîndit o experiență notabilă în domeniul producției de export : județul Cluj. Studiul a fost efectuat în unități reprezentative, cum sînt : cooperativele „Arta jucăriilor", „Arta textilă", „Constructorul", „Deservirea", „Casa de mode", „Arta decorativă", „Drum nou", „Metalurgica", „Mobilă și tapițerie", „Munca invalizilor", „Solidaritatea", „Tricotajul", precum și la Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești.

Se poate considera că cercetarea este reprezentativă, avîndu-se în vedere că, din comparațiile efectuate cu situația existentă pe plan național, precum și în alte județe, rezultă că județul Cluj dispune de o rețea a industriei mici dezvoltată atît sub aspectul volumului de activitate, cît și sub cel al diversității acesteia și că, în același timp, se realizează un volum important de exporturi (județul deținînd, din acest punct de vedere, un loc fruntaș pe țară).

Activitatea de export ocupă o pondere semnificativă în ansamblul activității desfășurate de către unitățile de mică industrie ale județului Cluj, între 5 și 10% la „Metalurgica", „Solidaritatea", „Munca invalizilor", 30% la „Arta decorativă", 40—50% la „Tricotajul", „Arta jucăriilor", „Mobilă și tapițerie" și circa 80% la „Drum nou". Desfacerile sînt efectuate atît pe piețele țărilor socialiste, cît și pe piețele țărilor capitaliste dezvoltate. Astfel, „Solidaritatea" exportă produse exclusiv în țări socialiste (U.R.S.S., R.D. Germană), „Tricotajul" cu prioritate în U.R.S.S. și R.S. Cehoslovacă ; restul exportului industriei mici clujene se îndreaptă în cea mai mare parte (iar la unele unități chiar în exclusivitate) spre piețele unor țări vest-europene (Franța, Olanda, R.F. Germania, Belgia, Marea Britanie, Italia, Austria și S.U.A.)

O privire generală asupra exporturilor realizate indică faptul că există o bună concentrare pe țări, precum și o specializare notabilă pe produse între unitățile participante la această activitate ; de exemplu, cooperativa „Mobilă și tapițerie" exportă jucării din lemn numai în R.F. Germania, mobilă stil numai în Olanda etc. Același lucru este valabil și în cazul unităților de profilul industriei ușoare. Pe ansamblul județului, această specializare și concentrare (pe produse și, respectiv, pe țări) este îmbinată cu o diversificare semnificativă a produselor, ceea ce asigură exporturilor o stabilitate corespunzătoare.

Constatări în planul producției

DIVERSIFICAREA producției pentru export are loc în condițiile specifice de activitate ale industriei mici : realizarea unor modele variate, în serii mici, care presupun un grad ridicat de specializare profesională, produse destinate unor segmente specifice ale pieței externe. Lărgirea și diversificarea producției pentru export constituie, pe de altă parte, procese care trebuie să aibă loc în contextul asigurării **unui grad cît mai înalt de valorificare a resurselor autohtone, în special locale,** element important al autogestiunii pe plan teritorial și la nivelul fiecărei unități. Aceste particularități ridică o serie de probleme pe linia producției.

O primă problemă o constituie **conținutul național al produselor** — de la concepție pînă la ambalaj —, gradul în care, pînă în prezent, s-a realizat o creștere a acestuia în contextul exigențelor concrete ale pieței externe. Dacă, în marea majoritate a cazurilor, produsele destinate piețelor celorlalte țări socialiste au un conținut 100% românesc, nu aceeași este întotdeauna situația în ceea ce privește exporturile spre țările capitaliste dezvoltate. În acest ultim sens, o activitate bună este desfășurată de cooperativa „Arta decorativă", care realizează un export aproape integral românesc (concepție, materii prime, mijloace de muncă, execuție), singura componentă care se importă fiind ambalajul*). Credem că, sub acest aspect „Arta decorativă" poate constitui un exemplu demn de urmat de către celelalte unități, avînd în vedere că expoturile lor orientate spre țările capitaliste dezvoltate se realizează cu preponderență în lohn (cu contribuția clientului străin, care furnizează modele, unele materii prime și materiale), precum și cu utilizarea unor mijloace de producție puse temporar la dispoziție de către cumpărător, gradul de asimilare internă fiind foarte diferit de la caz la caz.

Este de remarcat că la toate unitățile se depun eforturi importante pentru creșterea gradului de integrare al produselor exportate și renunțarea treptată (parțială sau totală) la sistemul lohn, avantajele unor asemenea măsuri fiind evidente. Dificultățile în acest sens sînt însă destul de serioase ; unele materiale furnizate de unitățile marii industrii nu sînt întotdeauna la nivelul exigențelor pieței externe, iar cele de calitate corespunzătoare, fie sînt exportate ca atare, fie că sînt utilizate tot în industria republicană, unitățile din industria mică neavînd de cele mai multe ori posibilitatea de a primi o parte din aceste materiale în vederea prelucrării în producția proprie, deși pentru economia națională este mai rentabil exportul lor sub formă de produse prelucrate.

În măsura în care realizează produse exclusive sau de serie mică destinate exportului, credem că industria mică pe lîngă materilei prime și materialele disponibile pe plan local (inclusiv cele refolosibile), ar trebui să beneficieze de **anumite cantități de materii prime și materiale noi, de cea mai bună calitate și într-o diversitate corespunzătoare** cerințelor clienților externi. Evident, acestea sînt probleme care nu pot fi rezolvate pe plan local, ci impun reglemntarea lor la nivel central, cu participarea forurilor tutelare ale unităților producătoare și exportatoare.

O a doua problemă de maximă importanță, relevată de studiu, la nivelul producției o constituie **activitatea de creație.** În cadrul unităților cercetate funcționează colective de creație formate din 1—5 cadre cu pregătire superioară (arte plastice, design, etnografie), a căror activitate poate fi apreciată drept pozitivă. Aceste colective elaborează colecții de modele care stau la baza contractărilor atît pentru piața internă, cît și pentru cea externă. Creșterea în continuare a calității muncii și a eficienței poate fi realizată prin punerea pe baze economice a creației, astfel încît ea să constituie o sursă de venituri pentru cooperativele respective și o sursă de finanțare (și stimulare materială adecvată) a acestei activități. (nu există un sistem de vînzare-cumpărare a modelelor sau a colecțiilor, redistribuirea acestora făcîndu-se — în cadrul cooperației meșteșugărești, de exemplu — de către UCECOM, deseori la solicitarea întreprinderii exportatoare „ICECOOP", sau a clienților externi).

Ancheta a relevat că punerea în valoare a rezervelor neexploatate este încă frînată de o serie de restricții: materiale care pot fi utilizate în producție, gama de vopsele și coloranți, condițiile tehnice de realizare a producției etc. Pe de altă parte, activitatea în domeniul creației este apreciată aproape în exclusivitate pe baza unor indicatori

Sub genericul „Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior s-au mai publicat puncte de vedere în R.E. nr. 7, 9, 12/1982.

*) În toate cazurile cercetate a fost întîlnită problema ambalajului. Cu toate acestea, nu credem că se impune să facem aici o expunere detaliată a problemei, aceasta nefiind specifică numai industriei mici.

cantitativi (norme care prevăd elaborarea a 30—40 de modele pe lună), iar nu calitativi. În același timp, creșterea calității creației este frînată de multe ori din cauze ținînd de lipsa unei documentații adecvate, la nivelul exigențelor piețelor externe. În acest sens, multe opinii exprimate în cadrul cercetării converg spre necesitatea creării unui nucleu de documentare adecvat, cel puțin la nivelul județelor cu rețele mai dezvoltate ale industriei mici și cu un volum important de export. Există, de asemenea, și alte probleme care, pînă în prezent, nu au căpătat rezolvări de principiu. De exemplu, organizarea unor vizite de documentare la importatori sau chiar forme de specializare și perfecționare în străinătate, bineînțeles în cazurile justificate de volumul exportului. Se apreciază că, cel puțin în cazul creațiilor de excepție, valorificate la export, ar putea fi găsite instrumente de sporire a emulației între creatori (cote de remunerare suplimentară pe baza anumitor criterii specifice, premii etc.) — instrumente a căror utilizare ar întregi firesc atribuțiile cooperativelor pe linia autoconducerii și autogestiunii. În sfîrșit, am mai reținut faptul că, în anumite cazuri, creatorii de modele sînt încărcați cu activități birocratice sau de altă natură, nespecifice pregătirii și funcției lor. De aici concluzia ce se desprinde din studiu că sectoarele și nucleele de creație existente au asigurate cadrele necesare pentru dezvoltare și afirmare, dar sînt insuficiente condițiile materiale (nivel de dotare, materii prime, materiale, remunerare) necesare.

Constatări în planul comercializării externe

ÎN CAZUL industriei mici, desfacerea produselor pe piața externă — finalitatea întregii activități de producție pentru export — prezintă o serie de particularități, datorită, între altele, faptului că unitățile din acest sector în mod obiectiv nu dispun — în aceeași măsură ca unitățile din industria republicană — de resursele materiale și, mai ales, umane care să permită o abordare directă a pieței. De aici decurg unele aspecte care nu sînt specifice numai industriei mici din județul Cluj, dar care se verifică în cazurile cercetate din județ.

În acest domeniu, două sînt principalele categorii de probleme care au reținut atenția : cele legate de promovare și marketing și cele refritoare la relațiile dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior.

În ceea ce privește prima categorie — problemele de promovare și marketing —, situația întîlnită în cadrul cercetării efectuate nu poate fi caracterizată drept favorabilă. În majoritatea cazurilor unitățile producătoare nu cunosc destinatarul final, consumatorul și nici, modul în care produsele ajunse pe piețele de export satisfac — în parte sau în totalitate — cerințele concrete pe un anumit segment determinat de piață, rezervele existente pentru a lărgi gama sortimentală a ofertei pe piața respectivă. Uneori nu sînt cunoscute în suficientă măsură nici detalii cu privire la importatorul produselor ; se poate preciza în mod generic numai faptul că acesta este fie tot un producător, fie un mare magazin sau un lanț de magazine din țara respectivă sau că, eventual, produsele desfăcute se reexportă (fiind vorba de firme importatoare cu activitate internațională). Cu atît mai puțin se poate vorbi în toate cazurile, de cunoașterea concurenței efective sau potențiale (nivel cantitativ și calitativ al desfacerilor, strategii specifice utilizate etc.). Relativ rare sînt, de asemenea, cazurile în care sînt cunoscute (cel puțin cu aproximație) nivelurile de preț la care produsele românești ajung la cumpărătorul final, la consumator.

În asemenea condiții, care fac ca sub raportul activității de producție pentru export autogestiunea să devină inoperantă, unitățile de industrie mică producătoare fiind adesea izolate de piața externă, nu-și pot elabora o strategie proprie de marketing, acțiuni proprii de promovare, cu efecte concrete pe linia volumului exporturilor, a eficienței acestora. Cauzele situației sînt multiple și, în cea mai mare parte, obiective din punctul de vedere al unităților producătoare : lipsa de cadre calificate, carențe ale cadrului organizatoric și normativ (deseori, după cum s-a constatat, nici mecanismul actual nu este cunoscut în suficientă măsură) etc.

Din discuțiile purtate cu factorii competenți și din opiniile exprimate cu aceste prilejuri rezultă faptul că modalitatea optimă de soluționare favorabilă a acestei situații nu este ușor de găsit. A prevalat, totuși, părerea că se cere analizată posibilitatea înființării unui compartiment de marketing pentru industria mică la nivel județean, 2—3 cadre cu pregătire corespunzătoare fiind, în principiu, în măsură să rezolve problemele legate de adaptarea și promovarea exporturilor pentru ansamblul unităților (bineînțeles însă că, în acest sens, restricțiile ar trebui să fie multiple : cadre cu pregătire superioară și multilaterală, cu experiență corespunzătoare și cunoștințe economice, tehnice, juridice adecvate etc.). Credem că o astfel de soluție ar merita să fie analizată de către organele responsabile de resort.

Contribuții la încasările valutare

PRIN punerea în valoare a factorilor specifici : satisfacerea de segmente relativ înguste ale cererii externe, unde prevalente sînt modelul, calitatea, gama sortimentală variată, însă de serie mică, performanțele deosebite ale produselor etc. mica industrie contribuie în numeroase țări, în funcție de specificul și de gradul de dezvoltare atins — într-o măsură semnificativă la realizarea veniturilor totale din export, ale unor țări dezvoltate din punct de vedere economic, cît și în curs de dezvoltare. Astfel, în Franța 38 000 întreprinderi mici și mijlocii realizează circa 45% din exporturile totale ale acestei țări ; 32% din exporturile italiene se datoresc activității productive desfășurate de circa 3 000 unități de dimensiuni mici și medii ; în Japonia circa 40% din exporturi sînt realizate — direct sau indirect — de către întreprinderi din aceeași categorie ; tot întreprinderile mici și mijlocii contribuie cu aproximativ 16% la totalul încasărilor valutare anuale ale Indiei etc.

Trebuie menționat că sfera de cuprindere a noțiunii de industrie mică este foarte diferită de la o țară la alta, cea utilizată pe plan internațional fiind substanțial mai largă decît cea consacrată prin normele legale pentru industria mică românească. Astfel, în practica internațională criteriul principal de definire a acestui sector îl constituie dimensiunea întreprinderilor (de obicei pînă la 500 salariați) ; în definirea dată de Legea nr. 2/1980, sfera industriei mici românești este limitată la unitățile din subordonarea cooperației și la cele proprii ale consiliilor populare, unități avînd un obiect de activitate limitat la cel precizat prin textul legal. Datorită acestor diferențieri problematica poate să intereseze multe alte ramuri ale economiei.

Succesele obținute de către unitățile de industrie mică pe linia pătrunderii, menținerii și creșterii activității de export pe piețele externe se datoresc în bună măsură flexibilității în ceea ce privește adaptarea rapidă la condițiile cererii în continuă schimbare. Acesta este, fără îndoială, un element de primă importanță care permite obținerea unor rezultate pozitive în domeniul exportului, într-un climat de ascuțită concurență. În același timp, spre deosebire de marile întreprinderi, unitățile de industrie mică sînt mult mai vulnerabile la fluctuațiile cererii, ele dispunînd de resurse materiale și financiare mai reduse și, deseori, neavînd experiența necesară abordării pieței externe. Din acest motiv, în multe țări, au fost puse în practică mecanisme variate de sprijinire și stimulare a activității de export desfășurate de întreprinderile care se încadrează în acest sector.

În acest sens, pe plan instituțional sînt practicate diverse forme de asociere a micilor întreprinderi, constituite inclusiv cu sprijinul statului. Asemenea asociații au drept scop principal reunirea eforturilor membrilor pentru a putea dispune de asistență specializată pe linia informării economice și tehnice, a creației, pentru adaptarea la cerințele partenerilor comerciali actuali și potențiali, a formării cadrelor necesare etc. De asemenea, există diverse organisme specializate pentru acordarea unei asistențe calificate în domeniul comercializării efective a produselor, cu luarea în considerare a particularităților activității industriei mici.

Pe de altă parte, în vederea stimulării activității de producție și de comercializare, funcționează diverse instrumente — adaptate specificului industriei mici — de natură fiscală și financiar-bancară. Este vorba, în primul rînd, de scutiri, reduceri sau rambursări de impozite și taxe percepute la nivelul producției și/sau al comercializării acesteia. (Practicate pentru a impulsiona exporturile în general, astfel de facilități sînt mai mari atunci cînd este vorba de exportul de produse ale industriei mici și mijlocii). În al doilea rînd, sînt practicate condiții concesionale de finanțare a activității, în special a celei legate de export ; astfel de condiții se concretizează mai ales în forme variate de acordare de credite cu dobînzi reduse și termene de rambursare mai lungi în comparație cu cele practicate în mod obișnuit pe piață (credite acordate, de multe ori, de către instituții financiare — sau departamente din cadrul acestora — specializate în finanțarea activității micii industrii). În fine, în multe țări funcționează mecanisme speciale de garantare împotriva riscurilor și de asigurare a veniturilor. Asupra mecanismului de stimulare a exportului micii industrii în practica internațională ne propunem să revenim într-un articol viitor.

Cu privire la cea de-a doua categorie de probleme — cele legate de relațiile existente între unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior — trebuie menționat, în primul rînd, faptul că majoritatea unităților clujene de industrie mică cercetate își comercializează pe piața externă produsele prin intermediul întreprinderii de comerț exterior ICECOOP, cu care colaborează, de cele mai multe ori, în condiții bune. Se poate aprecia că, în prezent, această intermediere este necesară și utilă, inclusiv în cazurile — foarte frecvente, dealtfel, pentru unitățile clujene — în care aranjamentele inițiale cu partenerii externi sînt realizate cu participarea directă a producătorului, ulterior contractul extern încheindu-se și derulîndu-se de către ICECOOP. Dacă, în genere, se adoptă o strategie pasivă, de primire de comenzi, de la extern și nu una activă, de penetrare pe piețele externe, motivele sînt evidente : unitățile de industrie mică nu dispun, așa cum am arătat deja, de personal calificat sau cu experiență în marketing și prospectare externă și, în general, în probleme de organizare și tehnică de comerț exterior (expediții și transporturi internaționale, de vămuire etc.) ; spre exemplu, la jumătatea anului 1981, în întregul sistem al U.J.C.M. Cluj era încadrat un singur cadru cu studii superioare specializat pe probleme de comerț exterior, dar și acesta își desfășura activitatea la una din cooperative, în probleme de... retribuire a

muncii ! Ancheta a relevat că un factor motivațional important în distribuirea comenzilor atît pentru clientul extern, cît și pentru întreprinderea de comerț exterior — care preferă adesea unitățile producătoare clujene — îl constituie experiența dobîndită de acestea în producția pentru export, calitatea produselor, punctualitatea în livrări etc., ceea ce generează încredere și apreciere, condiții esențiale pentru o bună colborare. Pe de altă parte, chiar dacă contractele externe se încheie la Cluj sau la București, sînt asigurate prezența și participarea efectivă a reprezentanților unităților producătoare, ceea ce conferă un anumit grad de stabilitate și continuitate relațiilor dintre cele trei părți (producător, exportator, client extern).

Cu toate că relațiile dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior sînt apreciate drept bune, pot fi făcuți pași suplimentari pe linia activității comerciale propriuzise. Astfel, ar fi binevenită inițierea și permanentizarea — inclusiv cu participarea producătorilor — a unor contacte durabile în țările importatoare. Pe plan intern, o direcție de acțiune a cărei oportunitate se cere a fi analizată cu atenție de către factorii interesați este aceea a realizării unui anumit grad de descentralizare, în plan teritorial a activității de comerț exterior a industriei mici. Aceasta ar presupune înființarea unor unități cu atribuții specifice de comerț exterior, județene sau interjudețene, fie de sine stătătoare, fie grefate pe scheletul organizatoric al unei unități reprezentative, cu experiență. Argumentația, derivată din discuțiile purtate, pare a fi substanțială în special în cazul județului Cluj, unde există nu numai necesitatea, ci și condițiile propice pentru transpunerea în practică — eventual cu caracter experimental, pentru o primă perioadă — a unei asemenea propuneri. Unitățile din centrele importante de industrie mică, cum este Clujul, ar putea, în principiu, să asigure buna desfășurare a activității de comerț exterior pentru industria mică din încă cel puțin 2—3 județe limitrofe (de exemplu Sălaj, Bistrița-Năsăud, Alba, Hunedoara).

Din analiza efectuată la nivelul industriei mici din județul Cluj rezultă, credem, unele direcții posibile de perfecționare a activității care, evident, pot fi puse în practică în cele mai multe județe ale țării în scopul creșterii contribuției acesteia la activitatea de export.

A. **Pe linia perfecționării și creșterii producției pentru export :**

● crearea de unități specializate pentru export, dintre cele care au dobîndit o experiență însemnată în domeniu și acordarea unor facilități corespunzătoare pe linia dotării, aprovizionării și desfacerii la extern a producției ;

● facilitarea condițiilor de realizare a unor investiții de volum redus, ce se amortizează foarte repede, în scopul creșterii nivelului tehnic al dotării unităților care realizează producție pentru export ;

● perfecționarea mecanismului de aprovizionare cu materii prime și materiale a unităților producătoare pentru export, avînd în vedere gradul de prelucrare și valorificare superior pe care-l asigură prin producția de serie mică, de modă etc ;

● acordarea unor stimulente unităților cu producție de export, pe linie fiscală și de creditare a activității (scutirea sau reducerea de diferite taxe, și impozite, dobînzi și perioade de rambursare avantajoase etc.) ;

● lărgirea posibilităților unităților de industrie mică specializate pe producția de export de a atrage în sfera producției pentru export cei mai buni lucrători și creatori prin pîrghii de cointeresare materială ;

● impulsionarea — prin măsuri organizatorice și de cointeresare — a participării indirecte (pe cale de subcontractare), a industriei mici la exporturile realizate de industria republicană (prin furnituri de piese și subansamble).

B. **Pe linia comercializării producției pe piața externă :**

● acordarea unei atenții sporite prezentării produselor de export (format, colorit, ambalaj, prospecte etc.), inclusiv prin crearea posibilităților și prin stimularea activității de documentare, cercetare, proiectare și creație originală ;

● creșterea și diversificarea publicității externe pentru produsele de export ale industriei mici, acordarea atenției corespunzătoare adaptării acestei publicități la specificul produselor respective ; sporirea participării cu produse reprezentative la diverse tîrguri și expoziții internaționale ;

● analiza posibilităților de îmbunătățire a condițiilor de acordare a creditelor de export în favoarea clienților externi, avînd în vedere că este vorba, în general, de firme cu resurse financiare limitate, care solicită credite pe termene scurte.

Desigur, aria problemelor, implicațiilor acestora sînt mult mai largi, analiza de față fiind departe de a îndeplini condițiile unui studiu exhaustiv. Cu toate acestea, considerăm că cele de mai sus pot constitui eventuale puncte de reflecție pentru organele locale și centrale care activează în domeniu, pentru toți factorii interesați, pentru o analiză mai adîncită asupra ansamblului conexiunilor și implicațiilor de natură economică, organizatorică etc. care să conducă la măsuri de perfecționare a condițiilor generale de realizare a sarcinilor sporite care stau în fața industriei mici, în ceea ce privește sporirea și diversificarea exporturilor.

Adrian CONSTANTINESCU
Leonida BROTAC
Almoș VORZSAK

Reducerea stocurilor supranormative

(Urmare din pag. 11)

manență nevoile de asemenea materii prime, în structura prevăzută și de a le dirija spre sectoarele unde se înregistrează deficite în acoperirea necesarului planificat.

Un punct de vedere în soluționarea problemei stocurilor de producție

ȚINÎND SEAMA de dificultățile întîmpinate în procesul de producție ca urmare a existenței și menținerii încă la cote ridicate a stocurilor supranomative în unele unități, ar fi necesar, după părerea noastră, **o intervenție mai hotărîtă în însăși orientarea privind metodologia de aprovizionare tehnico-materială.** Astfel, într-o primă etapă ar fi necesar **să se treacă la o formă unitară de aprovizionare pentru toate materialele de uz general, aceasta făcîndu-se prin bazele județene de aprovizionare,** asigurîndu-se pe această cale cunoașterea din vreme a tuturor stocurilor existente la nivelul unităților economice și dirijarea lor prin balanță spre zonele sau întreprinderile cu deficit de anumite resurse. În acest scop, este necesar **să se urgenteze codificarea unitară pe întreaga economie a tuturor materialelor folosite de industria noastră** pentru a se putea centraliza pe calculator atît necesarul solicitat de întreprinderi pentru anumite perioade de plan, cît și stocurile disponibile existente în depozitele acestora, în vederea redistribuirii lor înainte de a se trece la programarea fabricării altora care nu ar avea desfacerea asigurată și care, la rîndul lor, s-ar transforma în stocuri fără mișcare. Acest lucru se impune cu atît mai mult cu cît în prezent aceste stocuri rămîn nedistribuite nu numai la nivel de economie, dar și la nivel de ministere și chiar de centrale și care la rîndul lor solicită de multe ori repartiții pentru aceleași materiale existente în stocuri fără mișcare în întreprinderile din subordinea lor, în condițiile în care se plîng că nu li s-au repartizat cote la nivelul solicitat.

Sîntem de părere că etapa următoare ar putea fi **desființarea aprovizionării directe de către întreprinderi prin relații reciproce cu producătorul, aceasta fiind preluată în întregime de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, prin unitățile sale teritoriale.** Aceasta presupune crearea unor depozite sau grupuri de depozite mixte sau pe specialități subordonate teritorial, care să preia întrega producție de la întreprinderile producătoare și care să desfacă materialele la cererea beneficiarilor, în sortimentele și cantitățile solicitate de aceștia, în limita cotelor alocate. Desigur, nu se exclude nici livrarea vagonabilă directă de la producător către marii beneficiari, dar aceasta să fie făcută sub directa îndrumare și coordonare a bazelor teritoriale care își au compartimente proprii de depozitare, gestionare și livrare directă la beneficiarii cu care cooperează, în scopul reglării necesarului de aprovizionat de la un trimestru la altul, în funcție de desfășurarea producției, modificările de plan, de structură etc.

Schimbarea metodologiei actuale de aprovizionare și aplicarea formei arătate mai înainte, ar ridica pe o treaptă superioară activitatea de aprovizionare tehnico-materială, ducînd la multiple avantaje atît la nivelul întreprinderilor cît și al economiei în ansamblu și anume:

— reducerea sau renunțarea treptată la creditele bancare pentru stocurile materiale din întreprinderi;

— diminuarea personalului, atras în prezent în activitatea de aprovizionare;

— eliberarea de spații de depozitare în întreprinderi și redarea acestora activității de producție;

— preîntîmpinarea producerii la furnizor a produselor fără desfacere asigurată, planificarea producției pe structurile sortimentale solicitate de beneficiari și economisirea de materii prime;

— cunoașterea disponibilităților de capacitate existentă la producători, în funcție de stocurile din economie ce pot fi cuantificate în orice moment, pe grupe de materiale și sortimente;

— mai buna folosire a mijloacelor de transport și pe calea ferată, cu economisirea corespunzătoare a energiei și combustibilului.

Noi orientări în creșterea animalelor (II)

CARE SÎNT noile coordonate menite să revoluționeze sistemul de creștere a animalelor în țara noastră, astfel încît sporirea producției să fie însoțită și de creșterea rentabilității unităților crescătoare de animale?

Prima ca importanță este **problema bazei furajere,** deoarece creșterea animalelor nu este nimic altceva decît o industrie biologică transformatoare, de înnobilare a produselor vegetale sub forma celei mai prețioase componente a rației alimentare umane — proteina animală.

Asigurarea și echilibrarea bazei furajere

ÎN ACTUALELE CONDIȚII ale crizei energetice și alimentare mondiale, pe prim plan se impune **perfecționarea structurii** bazei furajere, prin orientarea în mai mare măsură (chiar cu prioritate) spre resursele furajere mai ieftine și a căror includere în circuitul productiv solicită utilizarea mai intensivă a întregului fond funciar. Desigur că nimeni nu neagă importanța cerealelor pentru dezvoltarea unei zootehnii moderne, intensive ; se prevede, de aceea, ca la nivelul anului 1985, să dispunem de 4—5 milioane de tone de furaje concentrate. Dar, în același timp, trebuie valorificate resursele cu un potențial nefolosit și care pot produce furaje ieftine.

Din rîndul acestora fac parte, în primul rînd, cele peste 4 milioane de hectare de **pășuni și fînețe naturale,** fără a căror punere în valoare nu se poate concepe dezvoltarea zootehniei. Din păcate, exagerarea rolului cerealelor în structura bazei furajere din țara noastră a dus nejustificat la neglijarea valorificării potențialului lor de producție. Actualul randament este mai mult un dar la naturii, deoarece îmbunătățirile necesare au fost ignorate. Or, nu trebuie uitat că însăși în țara cu una dintre cele mai mari producții de cereale pe locuitor — S.U.A., pășunile și fînețele naturale ocupă un loc central în ierarhia consumului de furaje (aproape la egalitate cu cerealele), asigurînd îngrășarea unui mare număr de vite la un cost de producție scăzut, cu cheltuieli minime pentru furajare, îngrijire, adăpostire, adăpare etc.

Lichidarea atitudinii de dezinteres față de ameliorarea pășunilor și fînețelor naturale se impune ca o măsură de prim ordin. Desigur că înfăptuirea programului pentru punerea în valoare a pășunilor și fînețelor naturale prin creșterea suprafețelor, îngrășare și supraînsămînțare, precum și introducerea anuală în asolament a unei suprafețe de aproape două milioane hectare de fînețe și pășuni necesită investiții suplimentare.

Rezultatele obținute în unități de producție confirmă că producția de masă verde la hectar pășune și fîneață naturală — chiar în condițiile de cîmpie — poate fi triplată prin aplicarea măsurilor de ameliorare. În condițiile unui pășunat rațional, pe pajiștile bine întreținute și fertilizate din zonele de deal, se pot obține sporuri în greutate la bovine de 700—1 000 grame pe zi (comparabile cu cele obținute în sistem industrial) și producții de 700—900 kg carne la hectar pe o perioadă de vegetație. De altfel, aproape că nici o cultură furajeră (chiar cerealieră) nu valorifică așa de bine îngrășămintele chimice ca pajiștile naturale. Prin sporul de masă verde obținut și consumat de bovine, 1 kg de azot dă 1 kg de carne, echivalență care nu se întîlnește nici la cultura porumbului. Efecte însemnate se obțin și prin folosirea unor metode simple și ieftine de ameliorare a pajiștilor naturale (ca tîrlirea, tarlalizarea la pășunat etc.).

Realizarea unei baze furajere echilibrate, corespunzător direcțiilor de producție din agricultura noastră, va fi asigurată prin completarea resurselor furajere menționate cu peste un milion de hectare de plante de nutreț. La revederea planurilor de culturi pe fiecare județ și unitate agricolă, în sensul ca, începînd încă din luna mai, să se asigure produsele necesare pe specii de animale pentru furajarea lor corespunzătoare, se impune să se aibă în vedere o astfel de structură, care să îmbine culturile mari producătoare de energie (în u.n.) cu cele mari producătoare de proteină digestibilă (p.d.) ; să se realizeze deci o îmbinare rațională între cantitatea și calitatea recoltei de plante de nutreț la hectar. În condițiile țării noastre, plantele de nutreț care dau cel mai mare randament de u.n. la hectar sînt **sfecla furajeră** și **porumbul pentru siloz,** iar cele care dau cel mai mare randament de p.d. — **lucerna** și **trifoiul.** În ce privește costul de producție, tot aceste culturi se află la antipozi : cel mai mic cost de producție pe u.n. îl dau porumbul pentru însilozat și sfecla furajeră, iar cel mai mic cost pe kg de p.d. — lucerna și trifoiul. Dintre ele, porumbul pentru însilozarea separată a știuleților și a cocenilor oferă și avantajul că se poate practica și în cultură dublă sau succesivă. Dar, în același timp, nu poate fi trecut cu vederea faptul că transportul și depozitarea porumbului pentru siloz necesită însemnate consumuri energetice, într-o perioadă scurtă de timp de muncă, ceea ce a făcut ca la un moment dat să apară rezerve față de această cultură (atît pe plan mondial, cît și în țara noastră), concretizate în reducerea suprafețelor cultivate. Dar, cum porumbul se numără printre plantele cu cel mai mare coeficient de conversiune a energiei solare, el a revenit în actualitate și ca plantă de nutreț însilozat, fără ca aceasta să micșoreze necesitatea reducerii cheltuielilor pentru transportare și depozitare sau a unui echilibru cu plantele de nutreț producătoare de proteină — echilibru fără de care s-ar ajunge la un supraconsum de furaje și la creșterea costurilor în zootehnie.

În aceste condiții, extinderea suprafețelor de leguminoase perene în cultură pură sau în amestec cu graminee perene, pînă la minimum 60% din suprafața arabilă prevăzută pentru baza furajeră, este de natură să asigure **echilibrul proteic** pe ansamblul bazei furajere. Deosebit de valoroasă este **cultura lucernei** care depășește chiar și soia prin producția de proteină digestibilă la hectar și care, sub formă de făină, poate fi administrată chiar și în furajarea porcilor.

Practicarea culturilor succesive pe toate suprafețele corespunzătoare, paralel cu extinderea și intensificarea (prin fertilizare și irigare din resurse locale) culturilor de **sfeclă furajeră** semizaharată, gulii, varză furajeră și rapiță de toamnă în zonele care au condiții pedoclimatice favorabile pentru obținerea unor randamente ridicate, vor contribui la dezvoltarea și diversificarea unei baze furajere eficiente.

Tocmai de aceea, suprafețele de culturi furajere și producțiile de nutreț, exprimate în cantități și valori nutritive, constituie **indicatori ai planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării.**

Cît privește **cartofii,** dat fiind costul lor de producție încă ridicat, precum și concurența furajării animalelor cu alimentația umană (și industria prelucrătoare), utilizarea lor pe scară mai largă este indicată numai în principalele zone de cultură și numai din categoriile de calitate care nu pot intra în consumul alimentar.

În condițiile în care în România producția de cereale este principala ramură vegetală, noi dispunem de mari cantități de **produse secundare** (paie, coceni, pleavă); în utilizarea lor ca furaj țărănimea română are o veche tradiție care, din păcate, este încă subapreciată. (De altfel, țări care practică de mult timp o zootehnie modernă — cum este Republica Democrată Germană — au pus la punct instalații și metode de pregătire și înnobilare a paielor, această resursă devenind un component obligatoriu în furajarea vitelor și ovinelor.) Cocenii de porumb, de pildă, — utilizați pe larg în furajarea de iarnă a animalelor în gospodăria țăranului nostru — au o valoare energetică echivalentă cu cea a finului de calitate mijlocie. Se cere însă inițiativă și spirit gospodăresc din partea fiecărui conducător de unitate agricolă pentru ca, folosind instalații simple, necostisitoare, să asigure creșterea valorii nutritive și valorificarea superioară a acestor însemnate resurse furajere.

Prima parte a articolului a apărut în nr. 12 al „R. E."

Un sistem de întreținere adecvat

O NOUĂ STRUCTURĂ a bazei furajere impune și **un nou sistem de furajare și deci, de întreținere a animalelor.** Este clar că instalațiile și mecanismele din actualele combinate de tip industrial nu corespund noilor tehnologii de furajare. Desigur că nu se poate pune problema renunțării la aceste obiective, dar ele trebuie adaptate la noile tehnologii de furajare — prin amenajări simple, care să permită ca încă în a doua jumătate a acestui an să se treacă la noul sistem de furajare și de întreținere a animalelor. În acest fel se vor putea realiza nu numai o furajare rațională, ci și însemnate economii energetice la iluminat, încălzit etc., apropiind animalul de mediul său natural de creștere și reproducție.

O mențiune specială impune problema pregătirii și folosirii **pastei din știuleți de porumb** care, mai ales în marile combinate de creștere industrială a animalelor devine furajul de bază (furajele combinate transformîndu-se în furaj complementar) și care se prepară din știuleții recoltați cu cîteva zile înainte de a ajunge la maturitate deplină (cu 35—40% umiditate), depozitate fiind în silozuri speciale, construite chiar lîngă halele de porci. Trecerea la acest sistem de **furajare mixtă,** în care pasta de porumb-știuleți deține cea mai mare pondere, prezintă importante avantaje atît pentru producător (se devansează campania de recoltare a porumbului, crește randamentul combinelor și se reduc pierderile la recoltat; se elimină cheltuielile și consumurile energetice pentru transport la fabrica de nutrețuri combinate și apoi la complex etc.), cît și pentru beneficiar (asigurarea din timp cu furaj de bună calitate, la un cost mai redus.

În același timp, se impune o revedere mai atentă a actualelor proiecte pentru **construcții zootehnice,** care încă fac abuz de ciment și alte materiale energofage, menținînd ridicată **investiția pe loc de animal.** Or, nu construcția este factorul hotărîtor în obținerea unor randamente mari pe animal și unei calități superioare a produselor, ci calitatea animalelor, furajarea și îngrijirea. Fără a neglija elementul adăpost, care constituie totuși un factor de producție, trebuie mers pe linia unor amenajări cît mai simple care, asigurînd condiții igienico-sanitare corespunzătoare, să permită în același timp realizarea unui nivel ridicat al productivității muncii.

Desigur, asupra eficienței investițiilor pentru construcții influențează și densitatea animalelor pe metru pătrat, precum și rulajul mai multor serii de animale (ca urmare a îngrășării intensive). Așadar, **producția fizică** (lapte, carne etc.) **obținută pe metrul pătrat de construcție sau la o mie de lei investiție pentru construcții zootehnice** poate deveni un indicator de seamă pentru eficiența economică a investițiilor în acest domeniu.

Reunirea creșterii animalelor cu cultivarea plantelor în aceeași unitate agricolă pune într-un mod nou și problema depozitării, inclusiv a construcțiilor speciale pentru depozitarea furajelor, mai ales a celor voluminoase : porumb siloz (inclusiv pastă), sfeclă, cartofi, gulii etc. Pe lîngă realizarea lor cu investiții minime pe m^3 capacitate de depozitare, o deosebită atenție solicită asigurarea unei înalte funcționalități atît sub aspectul condițiilor de păstrare calitativă a furajelor, cît și al reducerii la minimum a cheltuielilor solicitate de depozitarea furajelor și, apoi, de furajare. Imediata apropiere a depozitării furajelor — mai ales a celor voluminoase suculente — de locul de consum, de grajd apare ca un imperativ nu numai pentru noile construcții zootehnice, ci și pentru cele vechi, care necesită reamenajări tehnice și tehnologice.

Transpunerea în viață a Programului de autoconducere și autoaprovizionare în profil teritorial pune într-o lumină nouă problema priorităților în dezvoltarea diferitelor ramuri animaliere, în raport cu necesitățile economiei naționale, cu posibilitățile de furajare și cu efectivele de animale existente. În condițiile în care animalele se transformă tot mai mult în concurente ale omului în ceea ce privește producția de cereale, în întreaga lume se manifestă tendința de dezvoltare mai rapidă a creșterii bovinelor îndeosebi ; de asemenea, în multe țări — chiar dezvoltate — are loc o reconsiderare a creșterii ovinelor. Fenomenul este explicabil dacă ținem seama că ambele ramuri se bazează în principal pe **utilizarea bazei furajere naturale** (pășuni și fînețe naturale), precum și pe **valorificarea superioară a produselor secundare** din agricultură. De aceea, într-o zootehnie modernă, multilateral dezvoltată, creșterea bovinelor îndeosebi ocupă locul central. În același timp, de la ambele ramuri, în afară de produsul principal — lapte sau lînă — se obțin însemnate cantități de carne, pentru echilibrarea balanței de carne a țării.

Pentru actualele condiții din România necesitatea dezvoltării prioritare a acestor ramuri este accentuată și de următoarele împrejurări. În creșterea bovinelor, ultimul recensămînt al animalelor a pus în evidență reducerea efectivelor (față de anul 1981) cu 180 000 de capete, în condițiile în care greutatea minimă de tăiere este de 400 kg. În asemenea condiții, pentru a asigura baza necesară reproducției lărgite a efectivului de bovine, astfel încît să se satisfacă necesarul de carne pe locuitor la nivelul normelor de consum științific fundamentate, este necesară diminuarea tăierilor de bovine în următorii doi ani, astfel încît să se realizeze sporirea efectivelor de bovine destinate tăierii la o greutate nu mai mică de 400 kg. Efectivele de porcine de care dispunem asigură obținerea chiar a unui spor de producție de carne, pentru a nu tăia bovinele sub greutatea minimă și pentru a realiza efectivele de bovine pentru tăiere prevăzute în programul de autoaprovizionare pentru anul 1985.

Cît privește **creșterea ovinelor** (unde efectivele au sporit într-un singur an cu 2 milioane de capete), producția de lînă fină încă nu acoperă nevoile interne (fiind nevoiți să importăm). De aceea, sporirea mai departe a efectivelor de ovine cu lînă pură imprimă și acestei ramuri un caracter prioritar.

Antrenarea în mai mare măsură a gospodăriilor populației (nu numai ale membrilor cooperatori) la dezvoltarea creșterii animalelor în vederea asigurării autoaprovizionării (prin autoproducție) creează noi relații în cooperativa agricolă de producție și aceste gospodării, în sensul că C.A.P. vine în sprijinul acestora prin punerea la dispoziție a unor cantități de furaje concentrate și grosiere (pe lîngă cele pe care membrul cooperator le obține pe lotul în folosință personală). În felul acesta devine posibil ca toți locuitorii satelor să crească bovine și ovine. Totodată, se preconizează și schimbarea structurii efectivelor de animale crescute în gospodăriile personale, prin introducerea unei noi rase de oi specializată, în primul rînd, în producția de lapte. La randamentul pe care îl dau, 5 oi pot asigura producția de lapte obținută de regulă de la o vacă, prezentînd însă avantajul că sînt mai ușor de furajat și de întreținut decît vaca.

Noul profil profesional al crescătorilor de animale

ÎNTOTDEAUNA și peste tot, organizarea unei zootehnii de mare randament a presupus existența unor crescători pricepuți, atașați profesiei și cu dragoste de animale. Mai mult decît cultivatorul de plante, crescătorul de animale este chemat să modeleze cu grijă organismele vii pe care le are în îngrijire. De aceea, **profesia de zootehnist** este prețuită în întreaga lume și retribuită ca atare. Or, unul din locurile înguste din zootehnia românească îl constituie tocmai lipsa de crescători de animale de înaltă calificare, care să manifeste atașament față de profesie și obiectele muncii lui. Din păcate, în unele locuri a apărut o mentalitate cu totul străină spiritului tradițional al poporului român față de crescătorii de animale. Măsurile de stimulare a acestor profesii prin noul sistem de retribuire a muncii în C.A.P., precum și cele de reîntoarcere în agricultură (pentru a lucra în zootehnie) a unor muncitori necalificați din industrie pot constitui o bază serioasă pentru asigurarea cu muncitori calificați a acestei importante ramuri agricole.

Totuși, ca pe ansamblul agriculturii, și în zootehnie ne apropiem de momentul în care vechea generație de cooperatori va trebui înlocuită prin alta nouă, cu o calificare profesională superioară. În acest context, s-ar impune ca rețeaua de licee agroindustriale să fie mai clar orientată spre pregătirea noilor lucrători din agricultură. Actualul sistem de învățămînt din aceste licee, mai mult teoretic, în care pregătirea practică a elevilor se rezumă la participarea sporadică la muncă în campanii agricole (ca și studenții de orice profil), nu este de natură să contribuie la pregătirea temeinică a unor zootehniști cu dragoste de meserie și de animale. Poate că ar fi bine să fie reconsiderată experiența vechilor școli sau licee agricole din România, care dispuneau de o bază agricolă (inclusiv zootehnică) proprie, unde toate lucrările, în tot cursul anului, se executau cu elevii, astfel că aceștia se familiarizau cu întreg procesul tehnologic. Chiar dacă nu ar fi posibilă organizarea unei ferme zootehnice pe lîngă fiecare liceu agroindustrial, nu ar fi lipsită de interes deservirea completă și permanentă a cîte unui grajd de animale din fiecare specie, din cooperativa agricolă de producție învecinată, de către elevii de la liceul agroindustrial.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

ORGANIZAREA: aport sporit la creșterea productivității muncii și a eficienței economice ÎN INDUSTRIA MINIERĂ

COMITETUL POLITIC EXECUTIV al C.C. al P.C.R. a adoptat, în ședința din 18 martie a.c., hotăriri menite să asigure dezvoltarea și mai puternică a bazei energetice și de materii prime, condiție hotăritoare pentru înfăptuirea obiectivelor actualului plan cincinal. În ce privește industria minieră, care în anul 1981 nu și-a realizat sarcinile de plan și a înregistrat pierderi, s-a stabilit să se ia măsuri pentru asigurarea necesarului de forță de muncă, prin redistribuirea disponibilului rezultat, în alte ramuri, din reducerea în continuare a personalului neproductiv.

Totodată, în sectorul minier se pune cu acuitate problema unor acțiuni hotărîte pentru creșterea mai puternică a productivității muncii, pe baza unei mai bune organizări a producției și a muncii.

În articolul de mai jos, autorul abordează aspecte specifice al utilizării raționale a personalului muncitor din subteran, avansînd unele propuneri pe care, considerîndu-le demne de analizat, redacția le supune atenției forurilor competente – Ministerul Minelor, Ministerul Muncii, Consiliul Organizării Economico-Sociale.

Tribuna specialistului

Căi de îmbunătățire a utilizării forței de muncă

FOLOSIREA rațională a forței de muncă — factor important de creștere a productivității muncii sociale — a constituit obiectul unor importante măsuri organizatorice în deosebi în ultimele 3 cincinale, legate de extinderea normării personalului tehnic și economic, de alte specialități și administrativ, aplicarea în toate unitățile a normelor unitare de structură, stabilirea prin plan a ponderilor de personal TESA în numărul total al personalului muncitor. Începînd cu anul 1981 s-a aplicat o nouă structură a personalului muncitor, avînd ca scop principal scăderea treptată a ponderii personalului din activitățile neproductive, auxiliare și trecerea lucrătorilor eliberați din aceste munci în activitatea de bază a unităților.

Activități direct corelate în procesul de producție

ȚINÎND SEAMA, de particularitățile procesului de producție din sectorul minier, sugerăm unele posibilități de îmbunătățire a utilizării forței de muncă prin dimensionarea și structurarea optimă a personalului muncitor din subteran.

Pornim de la premisele îndeobște cunoscute și acceptate : în subteran are loc prima acțiune asupra obiectului muncii, urmînd ca acesta (minereul excavat) să sufere, în funcție de fluxul tehnologic, modificările necesare; dimensionarea întregii activități de la suprafață și a bazei ei tehnico-materiale (personal ; utilaje, construcții etc.) este condiționată de activitatea din subteran, care deține deci un caracter prioritar în obținerea producției.

Pentru extragerea substanței minerale utile, unitățile miniere execută un complex de lucrări (distincte ca succesiune și tehnologie) — de deschidere, pregătire și abataj. Organizarea personalului muncitor din subteran este strîns legată de această desfășurare a procesului de producție specific. În funcție de locul de muncă și activitatea pe care o prestează fiecare om al muncii, s-a adoptat următoarea grupare pe categorii : 1) muncitori direct productivi ; 2) muncitori indirect productivi ; 3) muncitori de deservire ; 4) personal tehnic productiv.

Avînd însă în vedere că, în condițiile din subteran, activitățile indirect productive și de deservire sînt indispensabile bunului mers al procesului de producție, aflîndu-se într-o relație intimă cu cele de bază, opinăm ca

întregul personal muncitor ce își desfășoară activitatea în subteran să fie încadrat în grupa „direct productivi“, el contribuind deopotrivă la extragerea substanței minerale utile.

De fapt, cine sînt acești lucrători „indirect productivi“, și de „deservire“ și în ce constă munca lor ?

O primă categorie o constituie lucrătorii de la **punctele fixe :** stații de pompare (care evacuează la suprafață apa din și de pe obiectul muncii ; deci, o activitate necesară pentru a se acționa direct asupra obiectului muncii) ; stații de ventilatoare (care evacuează grazele viciate emanate de obiectul muncii sau de exploziile provocate în vederea depilării obiectului muncii, pentru a se putea acționa direct asupra minereului) ; stații de compresoare (necesare producerii aerului comprimat, care pune în mișcare utilajele cu care se acționează direct asupra obiectului muncii). Cea de-a doua grupă e formată din lucrătorii de la **transport** și **încărcarea-descărcarea** diferitelor materiale și piese : lemn de mină (necesar armării lucrărilor miniere, pentru a se putea acționa direct asupra obiectului muncii), bolțari (necesari la armări, sau la ridicarea rostogoalelor pentru evacuarea minereului, creînd posibilitatea mișcării obiectului muncii), piese de schimb (necesare reparării utilajelor din dotarea formațiilor de lucru sau a minei — cu care se acționează direct asupra obiectului muncii) etc.

Pe de altă parte, atît obiectul muncii, cît și lucrătorii sînt în același loc : în subteran, iar într-un fel sau altul, toți acești lucrători acționează mai mult sau mai puțin **direct** asupra obiectului muncii.

Toate activitățile din subteran sînt productive — nu pentru că influențează productivitatea muncii din producția nemijlocită, ci pentru că sînt părți inseparabile ale ei, produsul material — minereul — rezultînd din executarea întregului ansamblu de munci și de funcții ce revin **muncitorului productiv colectiv.**

Problema nu este pur teoretică, ci are însemnate implicații practice, întrucît întreprinderile miniere trebuie să se încadreze în normative (procente din numărul total de personal), pentru grupele „indirect productivi“ și „deservire“.

În etapa actuală, cînd se impune reducerea — pe baza unor măsuri judicios gîndite — a numărului de personal neangrenat direct în producție și trecerea acestuia în cadrul personalului de producție, cu efecte pozitive asupra utilizării raționale și eficiente a forței de muncă, principalele rezerve de sporire în continuare a eficienței muncii sociale pot fi puse în valoare prin acțiuni de îmbunătățire a utilizării personalului de producție. Revoluția tehnico-științifică, adîncind deopotrivă diviziunea muncii și cooperarea între diferite activități, produce schimbări radicale. Crește rolul profesiilor legate de servirea utilajelor, de întreținerea lor, de aprovizionarea cu piese, materiale ; sporește greutatea specifică a unor meserii ca mecanic de întreținere, mecanic lăcătuș, electrician ș.a., de calitatea muncii cărora depinde randamentul „omului de la frontul de lucru“.

Opțiunea pentru o creștere reală a productivității muncii

ÎN CONTEXTUL acestor realități, prezentăm în tabelul din pag. 19 cîteva ipoteze de împărțire a personalului muncitor (pe exemplul unei centrale miniere).

● **Ipoteza I-a :** situația existentă, corespunzătoare actualelor normative de personal.

● **Ipoteza a II-a :** reducerea numărului de muncitori direct productivi cu 1 000, datorită acțiunilor de mecanizare (de exemplu : săparea suitorilor cu găuri lungi de mină) și aplicării metodelor de exploatare de mare productivitate (în locul metodei ascendent cu rambleu uscat — utilizarea rambleului hidraulic, sau a metodelor de exploatare combinate, cameră cu pilieri). Acestea asigură o îmbunătățire a productivității muncii pe mină, dar în același timp ponderea muncitorilor indirect productivi și de deservire, precum și a personalului de conducere, administrativ și funcționari depășește nivelele din normative.

● **Ipoteza a III-a :** reducerea numărului de muncitori direct productivi cu 1 000 persoane și încadrarea în normativele de personal (care sînt maximale), astfel că față de situația existentă, trebuie să se reducă numărul muncitorilor indirect pro-

Structura personalului muncitor	Ipoteze		
	I	II	III
TOTAL PERSONAL	30 000 (100%)	29 000 (100%)	28 718 (100%)
din care : muncitori	27 300 (91%)	26 300 (90,63%)	26 133 (91%)
— direct productivi	23 400 (78%)	22 400 (77,24%)	22 400 (78%)
— indirect productivi	2 550 (8,5%)	2 550 (8,79%)	2 241 (8,5%)
— de deservire	1 350 (4,5%)	1 350 (4,65%)	1 292 (4,5%)
personal de conducere, administrativ și funcționari	1 500 (5%)	1 500 (5,17%)	1 436 (5%)

ductivi cu 109, al muncitorilor de deservire cu 58 și al personalului de conducere, administrație și funcționari cu 64.

Unele întreprinderi miniere preferă să-și păstreze numărul de muncitori direct productivi — renunțînd la o posibilitate importantă de creștere a productivității muncii — pentru a nu fi nevoite să reducă și numărul (stabilit potrivit normativului) **la celelalte categorii de personal.**

Unitățile miniere în care nivelul de mecanizare și tehnologiile permit aplicarea ipotezei a II-a nu pot reduce personalul indirect productiv și de deservire (volumul producției este cel puțin ca și în situația inițială, fronturile de lucru trebuie aprovizionate cu materialele și piesele necesare, numărul punctelor fixe rămîne același), acesta fiind indispensabil pentru a se crea cele mai bune condiții muncitorilor de la front. Evident, în cazul cuprinderii întregului personal muncitor din subteran în grupa muncitorilor direct productivi, rezolvarea problemei ar fi cît se poate de simplă, reducerea personalului total cu circa 3% asigurînd un însemnat spor de productivitate.

Întrucît condițiile de zăcămînt și dotare tehnico-materială diferă de la o mină la alta, ni se pare că ar fi mai firesc ca

determinarea grupării personalului muncitor să se facă nu uniform, ci **de către înseși unitățile miniere, cu deplina responsabilitate pe care le-o conferă autoconducerea și autogestiunea și pe care le-o impun indicatorii de eficiență economică.**

Bineînțeles, ar urma să se respecte anumite **restricții,** care pot fi cel mai bine explicate prin relația cauză-efect. Adică, la mișcarea personalului dintr-o grupă (subgrupă) în alta, există o cauză care are drept consecință (efect) o îmbunătățire a activității, materializată pe planul indicatorilor economici — în speță, creșterea productivității muncii. Atunci cînd se acționează în direcția organizării mai bune a producției și muncii va crește ponderea muncitorilor direct productivi, iar în cazul schimbării unor tehnologii de lucru, al dotării cu utilaje cu caracteristici superioare, al extinderii gamei de operații mecanizate etc., deși numărul total de muncitori se reduce, va crește ponderea celor indirect productivi și de deservire.

Rezultă, deci, că — întrucît **o creștere reală a productivității muncii se obține prin organizarea mai bună a producției și a muncii, utilizarea deplină a timpului de lucru, introducerea mecanizării și tehnologiilor moderne de lucru** — gruparea propusă a personalului muncitor ar facilita valorificarea tuturor acestor căi. Cuprinderea tuturor muncitorilor din subteran în grupa celor direct productivi ar fi mai elastică, s-ar adapta mai ușor unor necesități ale producției.

Dimensionarea optimă a personalului muncitor

PORNIND de la ipoteza că în subteran toate activitățile au caracter nemijlocit sau mijlocit productiv, pentru o utilizare rațională, eficientă a forței de muncă structurarea pe diferite categorii de personal, stabilirea numărului de muncitori pe genuri de lucrări trebuie să asigure păstrarea unor proporții echilibrate, optime.

Dimensionarea optimă a personalului muncitor din subteran presupune : determinarea unor norme fundamentate științific și perfecționarea lor continuă, pe măsură ce ele suferă „uzură morală" ; crearea tuturor condițiilor pentru desfășurarea neîntreruptă a procesului de producție ; eliminarea întreruperilor generate de cauze subiective. Un personal mai numeros decît strictul necesar generează o irosire a muncii sociale, iar invers, funcționarea defectuoasă a unității, cu întreruperi și goluri în activitatea productivă, dă naștere tendinței de a „umfla" personalul față de necesarul determinat pe baza unor criterii științifice, pentru a se putea reechilibra realizarea planului.

La orice unitate minieră, elementele care condiționează dimensionarea personalului muncitor sînt : omul și calitățile lui ; procesul de producție ; gradul de mecanizare ; mărimea și/sau dispersia locurilor de muncă ; condițiile naturale (de microclimat, geologico-miniere etc.).

Procesul de producție minier presupune, pentru organizarea rațională a producției și a muncii, analiza amănunțită a desfășurării lui pe categorii de lucrări, unele încadrate în **procese periodice, ciclice** (formate din operații ce se execută într-o anumită succesiune determinată de tehnologia respectivă și care, după efectuarea ultimei, se reiau în aceeași ordine), **altele în procese nerepetitive** (în sensul că deși acțiunea lor tehnologică asupra obiectului muncii este aceeași, conținutul și volumul muncii nu se repetă întocmai de la un ciclu la altul). Caracterul ciclic permite cu multă ușurință determinarea consumului de muncă, respectiv a numărului de muncitori, asigurînd gradul de încărcare a tuturor muncitorilor de la toate fronturile de lucru, cu ajutorul „formației tip". În ce privește activitățile cu specific de muncă nerepetitivă (întreținerea și repararea utilajelor sau instalațiilor, întreținerea lucrărilor miniere, controlul aerajului, activitatea manipulanților de materiale, recoltarea probelor geologice etc.), este mai dificilă, totuși posibilă măsurarea lor (prin observări instantanee, fotografieri, cronometrări), avînd însă în vedere că : activitatea desfășurată trebuie să facă față unor evenimente ce apar în mod aleatoriu etc. ; rezultatele activității muncitorilor sînt subordonate ritmului de funcționare a mașinilor, pe care nu îl pot depăși ; stimularea depășirii cantitative trebuie să se mențină în anumite limite, dincolo de care ar provoca scăderea calitativă a producției (prin abateri de la normele tehnice) sau scăderea gradului de securitate a muncii ; unele rezultate ale activității muncitorilor nu se pot materializa în produse.

De altfel, pe măsură ce conținutul muncii se modifică, schimbîndu-se raportul dintre consumul de energie fizică și psihică în favoarea acesteia din urmă, pe măsură ce cresc calificarea muncitorilor și gradul de mecanizare, asistăm la mărirea ponderii muncii nerepetitive în totalul activității din subteran ; muncitorului i se cer mai multe cunoștințe teoretice și practice (trebuie să cunoască un proces tehnologic, un grup mai mare de mașini, modul de organizare și de deservire a procesului de producție etc.), să se orienteze repede, să aibă inițiativă, o conștiință profesională ridicată, un dezvoltat simț al răspunderii etc. Măsurarea muncii nerepetitive permite cunoașterea gradului de utilizare a muncitorilor, ceea ce ajută la o dimensionare optimă a personalului, adică la o utilizare rațională și eficientă a lui.

Un exemplu de măsurare a muncii cu activitate nerepetitivă este **stabilirea numărului optim de maiștri în subteran.** Avînd la bază numeroase cronometrări și observații instantanee, considerăm că numărul optim al formațiilor de lucru conduse de un maistru se poate calcula cu următoarea relație *) :

$$NF = \frac{Ts - Tpîg}{nt\left(ts + \frac{do}{Vo} + \frac{dv}{Vv}\right) KT}$$

Numărul astfel determinat al locurilor de muncă ce pot fi conduse de un maistru constituie **formația optimă de maistru** (vezi nota din pag. 25), deoarece ea are în vedere : volumul și complexitatea lucrărilor miniere ; dispersia locurilor de muncă ;

Virgil IGA
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 25)

*) **Semnificații : NF** — numărul locurilor de muncă ce pot fi conduse de un maistru într-un schimb ; **Ts** — durata unui schimb (480 sau 360 min) ; **Tpîg** — timpul de pregătire și încheiere general (în min.) ; **nt** — numărul trecerilor (controalelor) necesare la un loc de muncă în decursul unui schimb (minim 2) ; **ts** — timpul mediu al unei opriri la un loc de muncă, cu ocazia unei treceri (min.) ; **do** — distanța medie pe orizontală între locurile de muncă (m) ; **dv** — distanța medie pe verticală între locurile de muncă (m) ; **Vo** — viteza medie pe orizontală de deplasare de la un loc de muncă la altul (m/min.) ; **Vv** — viteza medie pe verticală de deplasare de la un loc de muncă la altul (m/min.) ; **KT** — coeficient de corecție. **KT** este egal cu : $K_1 \times K_2 K_3$. K_1 — coeficient ce depinde de numărul muncitorilor în formațiile de lucru (și are valorile : între 2—4 muncitori/formație, $K_1 = 1$; pentru fiecare muncitor ce depășește numărul de 4 din formațiile de lucru se adaugă 0,03 la coeficientul K^1) ; K^2 — coeficient în funcție de natura lucrărilor executate de formațiile de lucru (avînd valorile : pentru brigăzi și echipe de la front-abataje, lucrări de înaintare, lucrări speciale — $K_2 = 1$; pentru fiecare brigadă sau echipă cu activitate de muncă nerepetitivă — întreținerea galeriei, întreținerea electromecanică, transport etc. — se scade 0,03 din coeficientul K_2) ; K_3 — coeficientul gradului de confort, care se măsoară cu catatermometrul umed și are valorile : 0,75 pentru 6—9 catagrade umede ; 0,85 pentru 10—12 ; 1,00 pentru 13—19 ; 0,90 pentru 20 catagrade umede.

TEHNOLOGII PENTRU VIITOR (II)

3. Tehnologiile mecanice. Robotica

FĂRĂ îndoială că în domeniul tehnologiilor mecanice viitorul îl reprezintă robotica, automatizarea flexibilă pe această bază, tehnologia privită ca sistem. Importanța tehnologiilor mecanice rezultă din necesitatea omului de a avea de a face cu corpuri macroscopice și în primul rînd cu corpurile solide. Prin „solid" realizăm mașini, calculatoare electronice, dirijăm fluide și gaze, curentul electric etc. De aici rolul fundamental al tehnologiei mecanice.

Robotica și sistemele tehnologice bazate pe robotică reprezintă însă principalele direcții în tehnologia mecanică, asemenea tehnologii beneficiind de posibilități deschise de microelectronică, informatică și inteligență artificială.

Numărul de roboți a devenit un indicator al progresului tehnologic al unei țări și am putea spune al gradului ei de înaintare în cea de a doua revoluție industrială. În tabelul 3 se prezintă distribuția roboților în funcțiune în anul 1980 pentru un număr de țări. Se poate observa avansul pe care îl are Japonia. Tendințe noi le constituie integrarea unor roboți în corpul mașinilor-unelte pentru încărcarea și descărcarea acestora, economisind spații de producție, apoi creșterea ponderii roboților de **asamblare** (în Japonia, de la 9,8% în 1980, la 16,9% estimat pentru 1985 și 21,7% în 1990), creșterea ponderii roboților de **control** (în Japonia, de la 4,9% în 1980, la 7,9% estimat în 1985 și 10% în 1990; fabricanții de roboți

Tabelul nr. 3

Distribuția roboților în cîteva țări, după Robert Sugarman — 1980

Țara	Roboți programabili cu servomecanism de control		Roboți programabili fără servomecanism de control	Total roboți	Manipulatori
	cu traiectorie punct cu punct	cu traiectorie continuă			
Japonia	3 000		11 000	14 000	33 000
R.F.G.	300	150	400	850	5 000
			cel puțin		
S.U.A.	1 810	345	1 100 *)	3 255	**)
Marea Britanie	60	85	40	185	**)
Polonia	70	40	250	360	360
Belgia	7	3	**)		7
Suedia	450	120	**)		**)
Norvegia	20	20	130	170	30
Finlanda	20	10	80	110	20

*) lipsesc informații privind roboții specializați, cifra de 1 100 cuprinzînd numai roboți de uz general

**) lipsesc informații

încep să vîndă celule flexibile de fabricație). În Japonia 61 de laboratoare universitare lucrează activ în domeniul roboticii. O politică deosebită de a Japoniei realizează, se pare, Italia. În anul 1980 Italia a produs 420 de roboți, de către 12 întreprinderi, din care a exportat 160. O singură întreprindere (Norda) a fabricat peste jumătate din roboții italieni, celelalte fiind întreprinderi mici, specializate pentru producerea de roboți de uz special, de deosebită calitate. Merită amintit că Italia este al 5-lea producător mondial de mașini-unelte și al 3-lea exportator mondial. Este interesantă și repartiția geografică a țărilor care asigură componente producătorilor italieni de roboți industriali (tabelul 4). Introducerea roboților depinde atît de factori economici dar și de factori sociali. Din punct de vedere economic trebuie să se aleagă între producția manuală, cu automatizare

Fig. nr. 3

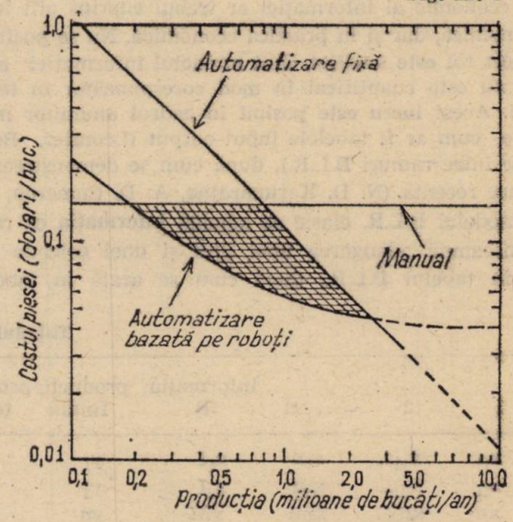

Variația costului unei piese (fabricată manual, cu automatizare fixă sau cu automatizare cu roboți) în funcție de volumul producției (după R. Sugarman, 1980). Zona broșurată este avantajoasă pentru utilizarea roboților.

fixă sau automatizare flexibilă cu roboți (fig. 3) existînd, în funcție de natura piesei sau produsului, o plajă, relativă la numărul de bucăți, în care producția cu roboți se impune.

În țara noastră, ca urmare a directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. s-a trecut la realizarea de roboți industriali, un număr de peste 15 colective industriale, universitare și din cercetare lucrînd în această direcție. În anul 1982 începe fabricarea primelor tipuri de roboți industriali din generația I-a. Nu insistăm mai mult asupra acestei teme avînd în vedere că recent au avut loc primul simpozion național de Inteligență artificială și robotică industrială, detalii găsindu-se în volumele cu lucrările acestor simpozioane.

4. Tehnologiile informaționale

PRINCIPALELE tendințe în domeniul tehnologiilor informaționale au fost prezentate în tabelul 1. Nu ne vom opri asupra microelectronicii sau asupra inteligenței artificiale asupra cărora am expus în ultimul timp o serie de considerații și puncte de vedere și nici asupra conceptului de inteligență socială sau, corelat cu el, de sistem informtic național.

Tabelul nr. 4

Repartiția pe țări a componentelor pentru roboți fabricați în Italia (după ref. bibl. (37).

	Italia	S.U.A.	C.E.E.
părți mecanice	100%	—	—
sisteme electronice de control	60%	40%	—
motoare	80%	15%	5%
software	50%	30%	20%
organe de prindere	90%	—	—
dispozitive speciale	50%	30%	20%
mini și microcalculatoare cuplate la roboți	40%	50%	10%

Ne vom mărgini, în primul rînd, la a scoate în evidenţă rolul economic al informaţiei, faptul că tehnologiile informaţionale pot deveni adevărate **tehnologii ale economiei** (vezi tabelul 1, numărul anterior) din momentul în care moneda ia forma unei informaţii electronice şi mai ales dacă s-ar reuşi să se măsoare, într-un fel anume, munca. Ideea măsurării efortului în muncă, expusă principial într-o lucrare anterioară, apare acum posibilă. O ştire de presă [1]), pe care nu am verificat-o prin accesul la comunicări sau rapoarte ştiinţifice publicate, arată că această posibilitate se apropie mult de realitate. Vor putea atunci ideile economice marxiste referitoare la valoare căpăta un contur mai net prin măsurări în raport cu munca ?

Rolul economic al informaţiei ar trebui cuprins atît în gîndirea economică, dar şi în practica economică. Nu se poate afirma că acest rol este neglijat, însă impactul informaţiei asupra societăţii nu este cuantificat în mod corespunzător în termeni economici. Acest lucru este posibil în cadrul anumitor modele economice, cum ar fi tabelele input-output (Leontief, Balanţa legăturilor între ramuri B.L.R.), după cum se demonstrează într-o lucrare recentă (N. D. Karunaratne, A. D. Cameron, 1980). Dacă la modelul B.L.R. clasic se adaugă **informaţia** ca ramură aceasta înseamnă adăugarea unei linii şi unei coloane suplimentare în tabelul B.L.R., după cum se arată în tabelul 5

Tabelul nr. 5

	1	2	....n	informaţia (I)	producţia finală	producţia totală
1	x_{11}	x_{12}...	x_{1n}	x_{1I}	y_1	x_1
2	x_{21}	x_{22}...	x_{2n}	x_{2I}	y_2	x_2
n	x_{n1}	x_{n2}...	x_{nn}	x_{nI}	y_n	x_n
informaţia	x_{I1}	x_{I2}..	x_{In}	x_{II}	y_I	x_I
valoarea nou creată		v_1	v_2...	v_n	v_I	
producţia totală			x_1	x_2...	x_n	x_I

În tabelul 5, x_{1I}, x_{2I}, ..., x_{nI} reprezintă valoarea produselor informaţionale (inclusiv calculatoare şi orice alt mijloc suport al informaţiei) şi a informaţiilor consumate în ramurile 1, 2, ..., n, iar x_{I1}, x_{I2}, ..., x_{In} reprezintă valoarea produselor care sînt livrate industriei de produse informaţionale şi de informaţii de către celelalte n ramuri. Mărimea x_{II} reprezintă autoconsumul de produse informaţionale şi informaţii în însăşi ramura informaţiei.

Un asemenea aranjament al modelului B.L.R. ar permite aprecierea rolului informaţiei în economie, ponderea şi influenţele ei structurale, precum şi o înţelegere mai adîncă a rolului informaţiei şi industriilor de produse informaţionale (microelectronica, echipamente de calcul etc.) în structura economiei şi evident o corectare ştiinţifică a modelului de creştere economică.

Domeniul informaţional poate fi, la rîndul lui, divizat în ramuri. Atunci x_{II} devine şi el o matrice a relaţiilor între ramurile informaţiei, ceea ce duce la mărirea numărului total de ramuri de la n + 1 la n + (numărul de ramuri informaţionale) şi deci la un model B.L.R. mult mai detaliat. Acest lucru ar putea permite o evaluare macroeconomică şi a eficienţei informaticii ca ramură din ce în ce mai importantă a economiei. În fine, un ultim aspect la care ne vom referi este acela al componentei sistemului informatic naţional (S.I.N.) îndreptată spre populaţie. Acest aspect este uneori neglijat, însă serviciile telematice pentru populaţie reprezintă o tendinţă evidentă a tehnologiei contemporane cu mari implicaţii pentru viaţa omului la domiciliu, publică şi în muncă.

5. Consecinţele şi condiţiile economico-sociale ale noilor tehnologii mecanice şi informaţionale

ÎNCHEIEREA revoluţiei industriale începută în secolul XVIII printr-o revoluţie a microelectronicii, informaticii şi roboticii în ultimii 30 de ani ai secolului XX şi începutul secolului XXI ar putea da dreptate acelora care vorbesc de o singură revoluţie industrială întinsă pe mai multe sute de ani. Să nu se uite însă că prima revoluţie industrială a generat capitalismul. Teoretizarea acumulării de capital de către Adam Smith ca mijloc al creşterii economice avea să servească din plin gîndirii economice capitaliste. Marx a fost cel care a sesizat rolul major al progresului tehnic în procesul de creştere. Deşi Ricardo, mai înainte, a înţeles rolul progresului tehnic în creşterea economică, Marx a scos în evidenţă cu putere rolul schimbărilor tehnologice, în general, în viaţa societăţii. Acest lucru este unanim recunoscut. Noile tehnologii şi investiţiile, acumulările, duc la creşterea forţelor de producţie, iar nivelului acestora trebuie să le corespundă anumite relaţii de producţie, anumite tipuri de societăţi. Aceasta este o lege universală a societăţii umane evidenţiată de Marx. Tot Marx a arătat că în anumite perioade pot apare neconcordanţe, uneori contradicţii grave, care în cele din urmă trebuie să fie rezolvate. Concordanţa nu se realizează niciodată automat, către ea se tinde şi, în mod normal, în cele din urmă se va împlini. Alţi factori care pot interveni temporar în realizarea concordanţei dintre forţele şi relaţiile de producţie sînt, în primul rînd, modul de conducere al societăţii cu tot ceea ce el implică din punct de vedere ideologic şi politic, apoi factori de ordin cultural. La aceleaşi forţe de producţie avem astăzi societăţile noi socialiste dar şi societăţi capitaliste.

Tocmai de aceea considerăm că revoluţia microelectronicii, informaticii şi roboticii este de fapt o nouă revoluţie industrială şi nu una pur tehnologică. A doua revoluţie industrială nu este posibilă fără asigurarea anumitor condiţii deşi logica dezvoltării tehnologiei contemporane o aduce în mod firesc pe aceasta pe primul plan. Se verifică încă o dată caracterul tendenţial al legilor istorice căci comunismul nu vine de la sine, este o tendinţă, dar perfect posibil de realizat.

Fenomenul esenţial pe care îl produc tehnologiile robotice şi informaţionale este acela al creşterii productivităţii muncii sociale ceea ce duce la reducerea timpului de lucru în modul de producţie instituţionalizat. Acest fenomen ridică probleme majore de ordin economic şi social. Menţinerea duratei de lucru în condiţiile noilor tehnologii ar duce la creşterea şomajului, ceea ce, dealtfel, se şi constată în prezent în ţările capitaliste, creînd perturbaţii sociale puternice. De aceea economiştii occidentali constată că „gîndirea economică prezintă astăzi o stare nefericită în faţa crizei şi perspectivelor de agravare a şomajului, iar repunerile sub întrebare a teoriilor economice se multiplică" (Rolande Cuvillier, 1981, p. 5). Opoziţia industriaşilor capitalişti faţă de reducerea timpului de lucru, bazată pe interese subiective, microeconomice, vine în contradicţie cu fenomenele macroeconomice şi macrosociale. Această opoziţie a fost permanentă în capitalism şi ea a putut şi poate fi înfrîntă numai prin acţiunile revendicative ale muncitorilor, sau, ca în cazul recent al Franţei, prin acţiunea statului. Problema se complică căci reducerea timpului de lucru, acceptată ca alternativă la şomajul celei mai mari părţi a populaţiei, ridică probleme noi cum ar fi organizarea altor activităţi la scară socială în locul celor productive şi în special dezvoltarea serviciilor pentru nevoile de acoperire a timpului liber.

Mihai DRĂGĂNESCU

[1]) Ştire de presă (martie 1980) : „In timpul unei călătorii în jurul globului, profesorul Locken Mayes din California a purtat un mic mecanism electronic în jurul corpului care a înregistrat continuu pulsul, temperatura, precum şi orele la care a adormit şi s-a trezit din somn... Experienţa efectuată de-a lungul călătoriei îndelungate, precum şi cea efectuată în cursul unor examene universitare dificile demonstrează posibilitatea utilizării micromecanismelor electronice la măsurarea intensităţii eforturilor fizice şi psihice... Noile micromecanisme electronice sînt utilizate totodată pentru supravegherea stării de alertă a muncitorilor industriali care lucrează noaptea, a piloţilor de cursă lungă.

Mecanismul economico-financiar

CARE sînt termenii cei mai adecvați în care poate să fie formulată problematica unei lucrări privind noul mecanism economico-financiar ? Ce domenii ar trebui să acopere cu prioritate o astfel de carte ? Iată întrebări pe care le socotim pe deplin justificate — și necesare —, acum, cînd se împlinesc patru ani de la adoptarea cadrului de aplicare a noului mecanism economico-financiar — interval de timp în care, în practica economică, s-au acumulat numeroase informații, au prins contur tendințe diverse, s-au evidențiat unele fenomene inedite. Cu acest gînd am parcurs lucrarea **Mecanismul economico-financiar al R.S. România** publicată de curînd la Editura Scrisul Românesc, carte elaborată de **Eugen Vasilescu** și **Petre Petrescu***).

Din punct de vedere al concepției, volumul a fost realizat în manieră monografică autorii urmărind cu precădere să expună, să explice, să detalieze ansamblul de norme și reglementări juridice, economice, financiare etc., care alcătuiesc osatura mecanismului economico-financiar în vigoare. Tocmai în virtutea acestei logici sînt comentate, în capitolele distincte, principiile generale care fundamentează concepția cu privire la mecanismul economic și financiar: democrația socialistă cu corolarele sale autoconducerea și autogestiunea; sistemul indicatorilor economici și funcțiunile lor specifice; raporturile ce se stabilesc între feluriți agenți economici în procesul economic — întreprinderi, centrale, ministere, unitățile cuprinse în sistemul bancar. Și, din această expunere succintă se evidențiază optica preponderent metodologică prin care sînt cercetate și prezentate în lucrare, problemele noului mecanism economico-financiar.

Caracterul sistemic și gradat al analizei pornește de la structura de bază a mecanismului economic — întreprinderea — desfășurîndu-se pe planuri succesive pînă la examinarea și cuantificarea factorilor chemați să asigure starea de proporționalitate, echilibrul la scara întregii economii naționale. O atenție deosebită se acordă în lucrare rolului crescînd, necesității activizării pîrghiilor valorice în acțiunea de aplicare a mecanismului perfecționat cum sînt: banii, finanțele, creditul, fondurile, costurile, prețul, beneficiul, cointeresarea și răspunderea personalului muncitor, acumulările la buget ș.a. În acest sens în carte este avansată ideea necesității unor schimbări de optică, de concepție în modul de utilizare a acestor instrumente. Însăși aplicarea în practică, cu eficiența scontată, a noilor reglementări privind desfășurarea proceselor economice este condiționată de modificarea, de adaptarea cadrului economic general — structura unor instituții financiar-bancare, accentuarea rolului unităților economice de bază în întocmirea planurilor de producție, modalitățile de acordare a creditelor etc. — astfel încît creșterea rolului întreprinderii și derularea unei producții eficiente să devină o realitate omniprezentă. Într-o asemenea perspectivă, în concepția autorilor, accelerarea procesului de restructurare a relațiilor dintre unitățile economice, a relațiilor financiare — accelerare impusă de cerința accentuării laturilor calitative în toate sferele de activitate — poate fi înfăptuită pornindu-se de la realitățile existente în economia națională și pe plan mondial, de la înțelegerea superioară a obiectivelor de dezvoltare stabilite de conducerea de partid și de stat.

Sistemul economic unitar, cu subsistemele financiar, bănesc și de credit ; resursele materiale și modul de utilizare a acestora cu eficiență cît mai ridicată; fundamentarea, pe baze realiste, a sistemului de cointeresare a personalului muncitor, consolidarea cadrului instituțional al acestui sistem; antrenarea mai largă, a unităților de bază (întreprinderi și centrale), în procesul de concepere și elaborare a planului, creșterea atribuțiilor și răspunderilor pe parcursul înfăptuirii sale; valorificarea plenară a potențialului material, financiar și de forță de muncă — sînt cîteva din preocupările ce-și găsesc o analiză corespunzătoare în cuprinsul acestei lucrări. Celor de mai sus li se adaugă alte cîteva probleme de bază abordate de autori între care cele privind metodologia și instrumentele de fundamentare a planului propriu al unităților în corelare cu planul național unic, a bugetului de venituri și cheltuieli în corelare cu bugetul statului, a sistemului de contracte, fundamentarea deciziilor și urmărirea execuției lor, cît și a indicatorilor specifici mecanismului economic perfecționat (producția netă, producția fizică, producția marfă vîndută și încasată, fondul total de timp de muncă la dispoziția unității, indicatorii calitativi ai eficienței fondurilor fixe, și mijloacelor circulante, viteza de rotație a acestora ș.a.). Analiza aspectelor menționate este întregită, pe parcursul lucrării, de prezentarea detaliată și comentarea avizată a prevederilor și reglementărilor juridice care se află în uz și care orientează diversele fluxuri economice și financiare. În acest cadru, pe baza folosirii unor modele statistico-matematice, a unor exemple extrase din datele furnizate de evidențele mai multor unități din industrie, agricultură, comerț, cercetarea științifică etc. autorii formulează o concluzie deosebit de importantă. Anume că necesarul total de mijloace circulante pentru autofinanțare, nu se poate, practic, asigura numai din beneficiile care se obțin de către unitatea economică. Tocmai de aceea un rol deosebit în susținerea procesului de autofinanțare revine pîrghiei creditului, care trebuie să fie astfel conceput încît să stimuleze întreprinderile spre a desfășura o activitate rentabilă.

În legătură cu unele rămîneri în urmă constatate în procesul aplicării noului mecanism, în lucrare sînt formulate o serie de opinii și propuneri constructive, precizîndu-se posibile căi și soluții apte să conducă la preîntîmpinarea apariției, în autogestiune, a unor factori cu acțiune dezechilibrantă: încetinirea vitezei de rotație, imobilizările, neacoperirea integrală a producției cu contracte la intern și la extern, neplata la termen a obligațiilor exigibile, calitatea slabă a producției comparativ cu exigențele beneficiarilor, cu cerințele asigurării competitivității sale la export, caracterul neritmic al formării acumulărilor la bugetul statului ș.a. Deși cuprinde unele considerații de natură concret-aplicativă, apreciem că lucrarea ar fi trebuit să încorporeze în mai mare măsură date evidențiate de realitatea procesului economic precum și analize ale unor fenomene concrete; aceasta ar fi putut permite autorului să-și îmbogățească concluziile. Afirmăm aceasta întrucît pare tot mai limpede necesitatea de a confrunta permanent cadrul jurisdicțional și organizatoric în care se desfășoară acțiunea de implementare a noului mecanism cu efectele — uneori diferite ca tendință, —, constatate în activitatea unităților, și ca atare necesitatea de a adapta continuu aceste pîrghii la cerințele în permanentă evoluție, ale desfășurării unei activități economice cu un grad cît mai înalt de eficiență. Totodată ar fi fost util după părerea noastră, să se acorde o atenție mai mare aspectelor care privesc activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională avînd în vedere problemele specifice pe care le ridică aplicarea noului mecanism în această sferă de activitate.

Prin problematică, prin conținut, prin însuși modul de abordare a unor aspecte de importanță deosebită pentru economia națională, lucrarea se înscrie ca o carte utilă pentru o categorie largă de cititori: factori de decizie din unități economice, din rețeaua finanțe-bănci, cercetători, cadre didactice, studenți etc.

prof. dr. I. RUCĂREANU

*) E. Vasilescu, P. Petrescu, „Mecanismul economico-financiar al R. S. România", Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1981.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti

NUMELE sibianului Nicolae Cristea*) este strîns legat de lupta – desfăşurată în ultima treime a secolului trecut – pentru emanciparea socială şi naţională a românilor din Transilvania, pentru promovarea meseriilor şi protejarea micului producător. De la începutul activităţii, Nicolae Cristea urmăreşte îmbunătăţirea soartei poporului său. Motivele care l-au determinat să urmărească acest ideal de luptă pentru emanciparea economică şi politică a românilor transilvăneni ni le explică în „memoriile" scrise şi publicate parţial în anul 1900 : „După ce în toamna anului 1865, am devenit redactor al „T.R.",... ca publicist ex professo, vrînd-nevrînd trebuia să mă fac şi mai familiar de cum eram cu soarta poporului român în toate direcţiunile. Politica poporului român pretindea aceasta" [1]).

Nicolae Cristea înţelegea că, pentru a fi publicist şi a lupta pentru o cauză dreaptă, trebuie să cunoşti poporul, să cunoşti viaţa acestuia, în toate amănuntele: „Pentru că – subliniază în »memoriile« amintite – a lucra în ale politicii unui popor, fără a avea cunoştinţă despre părţile constitutive ale organismului lui, este egal cu practicarea medicinăriei din partea unui medic, care n-are idee despre părţile constitutive ale organismului omenesc" [2]). Munca de redactor i-a lărgit orizontul său, l-a pus în legătură mai directă cu problemele economice, sociale şi politice.

Ideii de progres economic şi social al poporului îi va subordona întreaga activitate. Cristea a pornit de la starea de fapt existentă în Transilvania în deceniul al şaptelea al secolului trecut. Dar şi-a dat seama că această stare era produsul unui proces istoric îndelungat, în care românii au suferit o dublă exploatare : naţională şi socială. „Este ştiut – scria el – că în trecut, dinainte de revoluţia din 1848, aici, în Transilvania, meseriile erau puse sub scutul privilegiilor. Nu era permis ori-şi-cum şi ori-şi-unde să se practice una sau alta dintre meserii. Atunci românului, ca român, aici în ţară nu-i era permis a practica meseria. Iar dacă totuşi se încumeta cineva să practiseze şi se dovedea că practisează meseria, i se confiscau instrumentele de lucru şi se mai pedepsea şi cu alte pedepse. Vrînd un român cu orice preţ să fie meseriaş, trebuia să-şi renege naţionalitatea sau cel puţin să zică că e grec, cum făceau neguţătorii". Nicolae Cristea demonstrează că această situaţie nu se schimbase în mod radical nici după desfiinţarea iobăgiei în Transilvania (1848–1853). Multe rămăşiţe ale iobăgiei s-au perpetuat şi au afectat dezvoltarea ei generală, au împiedicat asupra condiţiei economice a ţăranilor, asupra progresului, asupra micilor producători, a căror soartă l-a preocupat în chip constant pe Cristea.

El sublinia că menţinerea meseriilor şi industriei la un nivel scăzut frîna progresul economic şi politic al românilor. Susţinător al dezvoltării industriale a Transilvaniei, Cristea socotea că progresul se poate realiza concomitent prin industria de fabrică dar şi prin dezvoltarea meseriilor. El propune încurajarea acestor activităţi pe calea organizării meseriilor. Acţionează astfel pentru înfiinţarea unei organizaţii profesionale, convoacă diferiţi meseriaşi români, discută, întocmeşte statute, face cereri. Ca rezultat este faptul că : „Partea primă a acestei întreprinderi şi-a aflat finalizarea cu ziua de 23 aprilie (5 mai 1867) cînd „Reuniunea sodalilor români", cea dintîi din felul acesta între români, s-a constituit, pe baza statutelor aprobate de guvernul regesc din Cluj, în adunarea generală ţinută în sala cea mare a Seminarului Andrean".

Reuniunea sodalilor români din Sibiu a constituit de fapt, prima organizaţie a calfelor româneşti pentru sprijinirea drepturilor lor. Ea nu era omogenă din punct de vedere de clasă, cuprinzînd şi maiştri-patroni. Nu avea nici un scop politico-social bine precizat şi, cu deosebire, o paletă largă de obiective profesional-culturale. În articolul I al Statutelor Reuniunii se arăta astfel că : „Reuniunea sodalilor români are de scop înaintarea în cultură cu deosebire în cîştigarea cunoştinţelor reale". La capitolul „Mijloace spre ajungerea scopului", se scria : „Spre atingerea scopului, Reuniunea statorniceşte unele zile, respectiv seri în săptămînă, în care se adună laolaltă, ca să asculte prelegeri privitoare la starea industriei din trecut şi prezent, la starea comerţului şi mişcarea lui, la legătura industriei, comerţului cu agricultura şi alte economii ; apoi, pentru recrearea şi cultura spirituală ca să cetească obiecte de natură beletristică, poezii şi în fine să se facă deprinderi : în scriere, computu şi cîntări". Deşi iniţiatorul reuniunii şi autorul statutelor sale – Nicolae Cristea – ţinea să precizeze că în adunările Reuniunii lecturile şi discuţiile politico-naţionale sînt excluse, în realitate el a urmărit şi asemenea scopuri. Nu o dată Cristea a afirmat că emanciparea economică a unui popor aduce şi pe cea politică. În condiţiile de atunci, a însera, însă în actele oficiale a unei reuniuni româneşti scopuri politice, ar fi însemnat interzicerea ei de la început de către organele oficiale.

Că Nicolae Cristea a îmbrăţişat cu căldură ideea necesităţii emancipării politice, a reunirii Transilvaniei cu patria mamă, ne-o dovedeşte, printre altele, ac-

FIŞE

N° 46 Introduction à l'analyse politique en science et technologie

● *Înfiinţată cu aproape două decenii în urmă, colecţia de studii publicată sub egida UNESCO avînd drept titlu generic „ETUDES ET DOCUMENTS DE POLITIQUE SCIENTIFIQUE" a îmbrăţişat un larg evantai de probleme privind impactul dintre ştiinţă şi societate în epoca noastră. Rolul ştiinţei şi tehnologiei în dezvoltarea economică, aspectele internaţionale ale inovării tehnologice, raportul dintre structura activităţii ştiinţifice şi structura sistemului de învăţămînt, iată cîteva aspecte de factură generală pentru a căror analiză au fost destinate numere speciale. Alte ediţii ale colecţiei amintite au fost gîndite sub formă de monografie, urmărindu-se prezentarea unor experienţe naţionale în domeniul politicii şi organizării cercetării ştiinţifice.*

Continuînd această manieră de a privi devenirea ştiinţei în societatea contemporană, cea de a 46-a apariţie este intitulată „Introduction à l'analyse politique en science et technologie". În cele patru secţiuni ale publicaţiei sînt adîncite o serie de aspecte metodologice, sînt formulate concluzii cu o arie mai largă de cuprindere. Astfel, urmărindu-se ca publicaţia să reprezinte şi un eficient purtător de informaţie, să ofere posibilitatea cunoaşterii experienţei mondiale în ce priveşte politica în domeniul ştiinţei şi tehnologiei, alături de prezentarea noţiunilor şi principiilor fundamentale în acest sens (cărora le este alocat spaţiul unui prim capitol al lucrării) în revistă sînt tratate probleme de un deosebit interes teoretic şi practic. Între acestea, influenţa principalelor resurse care caracterizează potenţialul ştiinţific şi tehnologic al unei naţiuni – resursele umane, financiare, informaţionale şi instituţionale – asupra dezvoltării economice; probleme ale transferului noilor tehnologii din sfera concepţiei în cea a practicii; aspecte ale cooperării internaţionale în domeniul ştiinţei şi tehnologiei, etc.

Comerţ exterior

● *Asemeni celor mai multe ţări ale lumii şi pentru R. D. Germană comerţul exterior reprezintă o componentă de bază a politicii economice. După cum se menţionează în articolul „La stabilité et la croissance caractérisent le commerce extérieur de la R.D.A." – prezentat în numărul pe ianuarie/februarie al publicaţiei R.D.A. – INFORMATIONS ECONOMIQUES – ca o expresie a acestei necesităţi volumul comerţului exterior a sporit continuu în ultimii ani, după cum o evoluţie pozitivă vădeşte structura acestuia : 51,3% din mărfurile exportate sînt maşini, echipamente şi mijloace de transport. O atenţie deosebită se acordă în strategia promovării unui comerţ exterior eficient, potrivit articolului menţionat, diversificării formelor şi a domeniilor de cooperare tehnico-ştiinţifică cu alte ţări. Astfel, se consideră că în actuala conjunctură economică, o atenţie mai mare trebuie să se acorde cooperării, indeosebi tehnico-ştiinţifice în anumite domenii care, pînă nu de mult, s-au aflat într-o zonă de mai mic interes. Între acestea, accentul va fi pus pe elaborarea, în comun cu alte ţări, a unor metode apte să asigure o valorificare cît mai înaltă a materiilor prime disponibile, inclusiv a materialelor secundare ; pe dezvoltarea producţiei unor bunuri de*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

tivitatea sa de redactor responsabil al „Telegrafului Român". În această calitate, a scris o serie de articole îndreptate împotriva abuzurilor puterii de stat a Austro-Ungariei, care duceau la ruinarea micilor producători, împiedicînd dezvoltarea forţelor de producţie ale Transilvaniei. În aceleaşi articole Cristea a încercat să fundamenteze din punct de vedere teoretic căile pe care trebuia să le urmeze Transilvania pentru a-şi dezvolta economia ; avea în vedere, în primul rînd, populaţia românească, care constituia majoritatea şi suferea exploatarea cea mai cruntă în cadrul imperiului. „La noi — scria Nicolae Cristea, relevînd rămăşiţele feudale din economia Transilvaniei în cel de-al VIII-lea deceniu al secolului trecut — legăturile feudalismului, care sînt piedici absolute pentru înaintare, îndeosebi în cultivarea pămîntului, nu sînt desfiinţate încă nici în ziua de astăzi şi cu atît mai puţin complanate cu desăvîrşire". Tot Nicolae Cristea mai arăta că imperiul Austro-Ungar, deşi a pretins o serie întreagă de dări şi prestaţiuni, n-a luat nici o măsură pentru dezvoltarea economică a Transilvaniei. Economistul şi istoricul din Sibiu a relevat rolul nefast al supraimpunerilor dualismului Austro-Ungar, care au frînat procesul de acumulare a capitalului în Transilvania... „Statul nu s-ar cădea să absoarbă atîta din producţiune, încît muncitorilor să nu le mai rămînă nici un venit — arăta astfel Nicolae Cristea. Mai pînă aici am ajuns noi astăzi, prin necontenitele urcări ale dărilor şi poverilor pretinse din partea statului... că văzînd cu ochii (se) micşorează toată averea şi chiar capitalul naţional. Şi astăzi mai mult ca oricînd altă dată, e bunăstarea şi avuţia materială a unui popor condiţiunea cea mai eminentă şi pentru prosperarea sa în privinţa poziţiunii politice".

Referindu-se la poporul român din Transilvania, Nicolae Cristea arată că acesta se ocupă aproape în exclusivitate cu agricultura. „Dar chiar şi în practicarea agriculturii poporul nostru e departe înapoi... Poporul nostru munceşte mult, poate mai mult decît alte popoare, însă nu are spor la muncă, pentru că nu cunoaşte avantajele artei de puterile naturale şi şi mecanice". De aceea, — propune el —, poporului să i se creeze şcoli de agricultură, să se răspîndească cunoştinţele agronomice, să i se explice avantajele ce le dau feluritele maşini pentru agronomie. Este precursorul unor idei de factură cooperatistă şi animatorul unor practici asociaţioniste care să-i ajute pe micii producători. El propune crearea unor asociaţii care să cumpere maşini agricole şi pe care apoi să le închirieze ţăranilor individuali. Nicolae Cristea se situează de partea micului producător agricol în lupta sa împotriva marelui proprietar funciar. El propune măsuri de apărare a micilor producători de ruina economică, diversificarea agriculturii etc.

Nicolae Cristea nu s-a limitat numai la constatări şi propuneri în legătură cu agricultura, el a privit economia în ansamblul său. „Dacă căutăm la însuşirile naturale ale ţării, trebuie să zicem că ţară de agricultură par excelentian nu este;... munţii şi pădurile, mineralele răspîndite sub toată suprafaţa ţării, apele deşi nu mari, dară multe, ne arată, că unde este în primă linie ca să lucrăm pentru a da ţării şi populaţiunii ei altă faţă.." A da ţării o „altă faţă" presupunea, după Nicolae Cristea, dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naţionale, a agriculturii dar şi a industriei. Prin industrie el înţelegea de fapt şi meseriile. Dezvoltarea industriei şi a comerţului, scria Nicolae Cristea... „a fost osia în jurul căreia s-a învîrtit o viaţă mai mişcată a popoarelor..." Industria este — după el — „garanţia libertăţii şi independenţei naţionale..." pentru că „înaintea puterii ce o dezvoltă un popor care are industrie şi comerţ, avere şi cultură, se sfarmă orice lege asupritoare ca spuma valurilor înaintea stîncilor". Că industria, „cu poziţia ei mijlocitoare între agricultură şi comerţ are chemarea de a trimite amîndourora puteri", sau că industria constituie „unul dintre izvoarele cele mai de căpetenie ale bunăstării şi ale bogăţiei statelor civilizate", pentru Nicolae Cristea constituie „un adevăr mai presus de orice discuţiune". Economistul transilvănean a observat procesul de pauperizare a micilor producători şi polarizarea averilor datorită dezvoltării industriei capitaliste. Propune chiar şi măsuri pentru a diminua acest proces în Transilvania, unde nu se atinseseră proporţiile din ţările capitaliste ale apusului european. Mijloacele erau, după Cristea, crearea de „reuniuni pentru meseriaşi", în toate oraşele, încurajarea meseriilor pentru a crea o „clasă de mijloc". Ele izvorau din grija de a feri poporul de exploatarea marelui capital, fiind îndreptate şi în direcţia emancipării politice şi naţionale a poporului român. Luptînd pentru emancipareа economică şi politică a poporului român, Nicolae Cristea, era convins că, prin aceasta, va contribui „şi la apropierea şi înfrăţirea naţionalităţilor" din Transilvania.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

*) S-a născut la 14/26 octombrie 1834 la Ocna, lîngă Sibiu. Părinţii săi au fost ţărani. A urmat, cu unele întreruperi, la şcoala din Ocna, apoi la gimnaziul şi seminarul din Sibiu. În toamna anului 1861, a fost trimis bursier al diocesei din Sibiu la Universitatea din Leipzig. Aici, a făcut cunoscută, în cercurile universitare, situaţia economică şi socială a românilor, cu deosebire a celor din Austro-Ungaria. Semnificativă este, în acest sens, atitudinea pe care a luat-o faţă de cursul profesorului de istorie H. de Treitschke. Acesta pe atunci era docent privat la Universitatea din Leipzig, şi preda istoria Europei. Dispunînd de informaţii neexacte despre evenimentele din Transilvania anilor 1848—1849, Treitschke, i-a prezentat pe români într-o lumină nefavorabilă. Nicolae Cristea a atras atenţia profesorului, printr-o scrisoare, asupra neexactităţilor comise. Treitschke a făcut de la catedră, rectificările necesare şi, tot printr-o scrisoare, i-a mulţumit lui Nicolae Cristea pentru restabilirea adevărului. Reîntorcîndu-se în patrie, în anul 1865, devine redactor responsabil al Telegrafului Român, muncă pe care o îndeplineşte timp de 18 ani.

1) Nicolae Cristea — Memorii
2) Idem

consum cu un nivel ridicat de competitivitate ; se vor depune eforturi în direcţia lărgirii aplicaţiilor microelectronice, etc.

Impulsionarea creatorilor

● Jules R. Arbose *comentează, în articolul „Intrapreneurship: holding on to people with ideas" publicat în numărul din martie a.c. al revistei INTERNATIONAL MANAGEMENT, rezultatele unui experiment original iniţiat în Suedia privind pregătirea a ceea ce ar putea fi numit „Oameni cu aptitudini de inventatori şi inovatori". Este vorba, în fapt de o modalitate sui generis prin care se încearcă valorificarea economică a ideilor noi, a invenţiilor. Astfel, subliniază I.R.A., diferite firme au fost interesate în a valorifica anumite idei ale salariaţilor care propuneau organizarea unor activităţi economice restrînse ca arie, dar eficiente ; valorificarea unor terenuri abandonate în perimetrul unei uzine prin practicarea legumiculturii, utilizarea unui bazin de apă nefolosit în vederea organizării unei crescătorii de peşte, folosirea unor instalaţii vechi sau a unor utilaje (părţi ale acestora) pentru fabricarea unor produse — iată, se arată în articol, cîteva exemple concrete în acest sens. Elementele pe baza cărora se aprobă de către întreprindere finanţarea unor astfel de proiecte — a căror valoare constă tocmai în ingeniozitatea de a folosi resursele secundare existente în întreprinderi — constau în predeterminarea potenţialului de export şi o rentabilitate dovedită în maximum trei ani. Salariaţii care au astfel de idei — în această etapă evidenţiindu-se rostul pregătirii prin sistemul de instruire menţionat —, sînt învăţaţi să judece economic, să cunoască practica economică şi în acest fel să-şi fundamenteze pe criterii de eficienţă proiectele.*

Dezbatere ştiinţifică

● *La* INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE *a avut loc, săptămîna trecută, o dezbatere ştiinţifică pe tema:* „UNELE PROBLEME PRIVIND PREŢURILE INTERNE ŞI INCIDENŢA FACTORILOR EXTERNI ASUPRA ACESTORA", *manifestare care se înscrie în seria acţiunilor cu caracter ştiinţific pe care I.C.C.E. le organizează periodic. Au luat parte cadre de conducere şi cercetători ştiinţifici din institutele de profil subordonate I.C.C.E., cadre didactice de la Academia „ŞTEFAN GHEORGHIU" şi A.S.E.-Bucureşti, redactori din presa economică, alţi specialişti.*

Intervenţiile participanţilor, care au constituit un rodnic schimb de idei, s-au referit în special la probleme cum ar fi: conţinutul şi legităţile evoluţiei relaţiei dintre productivitate-valoare şi preţ; reflectarea — în practica actualizării şi îmbunătăţirii corelării pe principii economice a preţurilor — a cerinţelor acestei legităţi; tendinţe actuale şi de perspectivă în evoluţia preţurilor internaţionale; orientări în asigurarea acoperirii efortului valutar pentru plata materiilor prime provenite din import; mobilitatea şi diversitatea existentă în procesele de adaptare a economiilor altor ţări la schimbările din economia mondială etc.

Dezbaterea a reprezentat un fructuos dialog pe tema pusă în discuţie, reflectînd interesul faţă de problemele pe care le ridică funcţionarea noului mecanism economico-financiar, utilizarea pîrghiilor valorice, luarea în considerare a fenomenelor care se manifestă pe plan mondial şi, în general, sporirea aportului cercetării ştiinţifice la rezolvarea unor cerinţe actuale ale practicii economice.

FIŞE

10 Creșterea productivității muncii — imperativ esențial al dezvoltării societății noastre

CONTINUAM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale, din Ministerul Educației și Învățământului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema „Productivitatea muncii" cuprinde 4 puncte: 1) Productivitatea individuală și productivitatea socială; 2) Creșterea productivității muncii — imperativ esențial al dezvoltării societății noastre; 3) Factorii creșterii productivității muncii; 4) Importanța și căile creșterii productivității muncii în etapa actuală, în lumina documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 2.

Subliniem că, pentru anul 1982, documentele oficiale în vederea pregătirii concursului de admitere sînt: programa de economie politică (publicată în broșura: „Admiterea în învățământul superior") și manualul de economie politică (coordonator prof. dr. Fl. Burtan), ediția 1980.

ÎN CENTRUL strategiei dezvoltării economiei naționale, partidul nostru a situat ferm creșterea productivității muncii, ca formă principală a eficienței economice. Programul Partidului Comunist Român înscrie între direcțiile de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, sporirea continuă a productivității muncii ca **„factor esențial în dezvoltarea generală a societății"**.

1. Necesitatea și implicațiile creșterii continue a productivității muncii pentru dezvoltarea economico-socială

RIDICAREA productivității muncii implică schimbări importante în procesul de producție menite să determine reducerea timpului de muncă necesar pentru obținerea unei unități de produs. **Cu cît cantitatea de bunuri obținută într-o unitate de timp este mai mare, sau cu cît timpul necesar pentru obținerea unei unități de produs este mai mic, cu atît productivitatea muncii este mai înaltă.** Indicele creșterii productivității muncii într-o perioadă dată (Iw) este raportul procentual dintre nivelul productivității muncii în perioada curentă (W_1) și nivelul productivității muncii în perioada de bază (W_0); deci $I_w = \frac{W_1}{W_0} 100$. Creșterea productivității muncii reprezintă, așadar, o **economisire de muncă socială**, în sensul că aceeași cantitate de muncă socială se regăsește într-o cantitate mai mare de produse, reducîndu-se valoarea pe o unitate de produs.

Tendința de economisire a muncii este caracteristică oricărei societăți, întrucît timpul de muncă de care dispune este limitat, iar necesitățile de consum sporesc necontenit. Rezultă că **creșterea productivității muncii constituie o lege economică generală a progresului economico-social.** Economia de muncă și repartizarea planică a timpului de muncă pe diferite ramuri de producție rămîn prima lege economică a producției. Formele concrete de manifestare a acestei legi, intensitatea acțiunii ei, consecințele social-economice pe care le generează se află în corelație directă cu gradul de dezvoltare a forțelor de producție, cu condițiile tehnico-economice de muncă și cu natura relațiilor de producție proprii unei orînduiri.

Fiecare orînduire nouă a apărut și s-a dezvoltat tocmai pentru că a realizat un progres însemnat în creșterea productivității muncii. Prin înlăturarea proprietății privat-capitaliste asupra mijloacelor de producție și generalizarea în întreaga economie a proprietății socialiste, se realizează concordanța între relațiile de producție și caracterul forțelor de producție, acestea din urmă căpătînd cîmp liber de acțiune. Tocmai aceasta creează condițiile pentru acțiunea liberă a legii creșterii productivității muncii. Desigur, cerințele acestei legi nu se realizează de la sine, hotărîtoare în acest sens fiind politica economică, activitatea organizatorică și politico-educativă, menite să mobilizeze și să fructifice toate posibilitățile de economisire a timpului de muncă al societății.

Înțelegerea necesității și implicațiilor creșterii productivității muncii presupune mai multe aspecte.

În primul rînd, în România socialistă, creșterea necontenită și în ritm rapid a productivității muncii reprezintă **o condiție esențială a consolidării noii orînduiri, o necesitate vitală pentru afirmarea superiorității ei, pentru trecerea la o nouă calitate, pentru realizarea unei dezvoltări accelerate, intensive, a forțelor de producție, care să asigure făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.**

Caracteristica fundamentală a actualului cincinal, stabilită de cel de al XII-lea Congres al P.C.R., o constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, accentuarea factorilor calitativi, afirmarea plenară a eficienței economice în toate domeniile de activitate. În contextul acesta, creșterea productivității muncii are o semnificație esențială pentru realizarea sarcinilor mari, multiple și complexe ce stau în fața poporului nostru, reflectînd gradul de folosire a potențialului uman productiv, raționalitatea cu care sînt utilizate resursele materiale, de energie, de combustibil și, prin aceasta, posibilitățile de creștere economică în ansamblul economiei naționale.

Maximizarea valorii producției nete în volumul, structura și calitatea impuse de nevoia socială reală, prin minimizarea, în primul rînd, a cheltuielilor materiale, pentru fiecare unitate de efect fizic util, pe seama creșterii productivității muncii, constituie esența procesului de înfăptuire a saltului revoluționar de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, în toate domeniile vieții economico-sociale.

În al doilea rînd, creșterea continuă și în ritmuri susținute a productivității muncii este impusă deopotrivă de **necesitatea sporirii venitului național.** Sursa esențială de creștere a venitului național o reprezintă munca depusă în sfera productivă. Ca atare, creșterea rapidă a acestuia depinde nemijlocit de modul în care este utilizată munca în totalitatea sa, adică de nivelul productivității muncii. Cu cît pentru fiecare unitate de produs fizic, producție netă sau venit național vom cheltui mai puține resurse materiale — materii prime, combustibil și energie — cu atît sporesc posibilitățile societății de accelerare a dezvoltării economico-sociale pe o perioadă îndelungată de timp.

În al treilea rînd, sporirea productivității muncii, determinînd creșterea venitului național, asigură implicit și posibilitatea pentru majorarea resurselor destinate măririi veniturilor directe ale oamenilor muncii și a fondurilor sociale destinate satisfacerii cerințelor generale ale populației — intensificarea construcției de locuințe, lărgirea și perfecționarea rețelei de asistență sanitară, ridicarea generală a gradului de instruire, de cultură și civilizație, dezvoltarea serviciilor publice la orașe și sate etc. **Creșterea productivității muncii constituie, de aceea, premisa esențială a îmbunătățirii neîncetate a condițiilor de viață ale celor ce muncesc, a ridicării calității vieții întregului popor.** Ca urmare, este necesar ca fiecare întreprindere, fiecare om al muncii să sporească rodnicia muncii prestate, să diminueze cantitatea de muncă pentru obținerea unui produs.

În acest sens, o importanță specială are înțelegerea corelației dintre creșterea productivității muncii și sporirea retribuției oamenilor muncii. În cadrul economiei naționale, în permanență ritmul de creștere a productivității muncii trebuie să fie mai mare decît ritmul de creștere a retribuției pentru că numai în acest fel se asigură ridicarea eficienței economice, a venitului național.

Creșterea productivității muncii reprezintă, totodată, condiția de bază pentru trecerea treptată la săptămîna de lucru redusă. Numai pe măsura creșterii cantității de bunuri create de munca socială apare posibilitatea reducerii săptămînii de lucru. Ca urmare, obiectivele stabilite de partidul nostru pentru tre-

cerea în actualul cincinal la săptămîna de lucru de 44 ore, se bazează pe creșterea considerabilă a productivității muncii. Avînd în vedere tocmai asemenea aspecte, secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia că : **„Cu cît este mai mare productivitatea muncii, cu cît bogățiile naționale sînt valorificate la un nivel mai înalt, cu atît se creează posibilități mai mari pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale întregii populații, concomitent cu înfăptuirea în ritm rapid a reproducției lărgite".**

În al patrulea rînd, creșterea productivității muncii în ritmuri susținute este necesară în mod deosebit **pentru extinderea și adîncirea relațiilor de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică ale țării noastre cu celelalte țări ale lumii.** În condițiile obținerii unei productivități înalte se creează posibilități pentru realizarea unui comerț exterior eficient, avantajos, pentru participarea mai activă a României la schimbul mondial de valori materiale, la circuitul universal de informație științifică, la revoluția tehnico-științifică contemporană. Orice rămînere în urmă pe planul productivității muncii influențează negativ competitivitatea produselor pe piața externă, afectînd astfel venitul național.

În al cincilea rînd, creșterea puternică a productivității muncii are o importanță specială pentru țara noastră pentru **lichidarea decalajelor care ne mai despart de țările avansate economic, pentru intrarea României la sfîrșitul cincinalului 1981—1985, în rîndul țărilor cu dezvoltare medie.** Accentuarea factorilor intensivi, calitativi, ai creșterii productivității muncii constituie o soluție optimă pentru depășirea mai rapidă a stadiului de țară în curs de dezvoltare și înscrierea țării noastre în rîndul țărilor mediu dezvoltate.

2. Creșterea productivității muncii — obiectiv permanent al politicii P.C.R. de dezvoltare economico-socială eficientă

REALITATEA economiei naționale demonstrează justețea politicii partidului nostru de a asigura în permanență o dinamică susținută a productivității muncii în concordanță cu exigențele propășirii patriei, cu interesele întregului popor. Există o legătură indestructibilă între creșterea productivității muncii, sporirea venitului național, ridicarea nivelului de trai și forța economică a țării. Aceasta înseamnă că sporirea productivității muncii în fiecare etapă a dezvoltării economico-sociale are o mare importanță atît pentru economia națională cît și pentru fiecare membru al societății noastre.

Datele statistice atestă o creștere substanțială a productivității muncii de-a lungul întregii perioade a construcției socialiste, îndeosebi în ultimii 17 ani. Creșterea sporului de venit național de la 111 miliarde lei cît a fost în primii 15 ani ai construcției socialiste la peste 400 miliarde în perioada 1966—1980 evidențiază eficiența mereu mai înaltă a efortului de dezvoltare economico-socială stabilitatea creșterii productivității muncii în țara noastră. Este de remarcat că, an de an, pe măsura dezvoltării și diversificării economiei naționale, a creșterii proporției producțiilor, sporirea productivității muncii a asigurat valori tot mai mari. Dacă în anul 1965, de exemplu, un procent de creștere a productivității muncii în industrie a reprezentat un spor de producție de 1,5 miliarde lei, valoarea acestui spor s-a ridicat la circa 2,7 miliarde lei în anul 1970, la circa 5 miliarde lei în anul 1975, ajungînd în anul 1980 la 9 miliarde lei. Cu atît mai importantă devine această problemă în cincinalul 1981—1985, cînd, corespunzător amplificării producției, productivitatea muncii calculată pe baza producției nete va crește în industrie cu 40,4%, într-un ritm mediu anual de 7% și în construcții-montaj, cu 30,1%, într-un ritm mediu anual de 5,4%. Este relevant că un procent de creștere a productivității muncii la nivelul anului 1985 va reprezenta un spor de producție de circa 14,7 miliarde lei. Ca urmare, peste 80% din sporul de venit național estimat a se realiza în actualul cincinal trebuie să se asigure pe seama ridicării productivității muncii sociale.

De o mare însemnătate este creșterea productivității muncii **în agricultura** țării noastre. În această ramură de bază a economiei românești, pe măsura dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale, s-au creat condiții pentru realizarea unei productivități a muncii superioare. În acest context general favorabil se manifestă însă diferențieri între nivelul productivității muncii în întreprinderile agricole de stat, care este mai ridicat, și cel în cooperativele agricole de producție. Crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste asigură un cadru mai favorabil pentru egalizarea treptată a nivelurilor productivității muncii obținute în agricultura de stat și cea cooperatistă, pe baza unei mai bune organizări și utilizări a condițiilor tehnice și economice. Legea pentru adoptarea Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în perioada 1981—1985 prevede un ansamblu de obiective și norme menite să ducă la accentuarea eficienței economice în agricultura noastră socialistă. Este semnificativ faptul că producția netă agricolă la sfîrșitul actualului cincinal va fi mai mare cu 38,6% față de 1980, înregistrînd un ritm mediu anual de creștere de 6,8%.

Cu toate succesele înregistrate, nivelul productivității muncii sociale în țara noastră este încă mic față de cel atins în țările dezvoltate economic, ceea ce impune mobilizarea și valorificarea tuturor rezervelor interne din întreprinderi și din întreaga economie națională.

Creșterea permanentă a productivității muncii în toate ramurile economice, avînd multiple implicații, este condiționată de un sistem complex de factori și căi ce trebuie optimizați în dinamică, începînd de la fiecare unitate economică. Căile esențiale de acțiune pentru toți oamenii muncii în scopul sporirii productivității muncii sociale sînt : aplicarea hotărîtă a programelor de automatizare și mecanizare, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și neproductiv și creșterea numărului personalului direct productiv, organizarea rațională a producției și a muncii, introducerea unei ordini și discipline ferme în toate unitățile economice, creșterea nivelului calificării tehnico-profesionale, stimularea gîndirii creatoare, a spiritului novator al oamenilor muncii, întărirea educației economice a acestora etc.

Corelarea corectă a acestor posibilități de creștere a productivității muncii constituie o componentă importantă a politicii economice a partidului nostru orientată spre ridicarea eficienței întregii activități economico-sociale. Un rol important în atingerea nivelurilor planificate ale productivității muncii revine programelor elaborate pe întreprinderi, centrale, ministere, precum și în profil teritorial. Acestea constituie un instrument principal cu ajutorul căruia se descoperă, se mobilizează și se pun în valoare diferitii factori care determină productivitatea muncii în funcție de însemnătatea și greutatea specifică a lor.

Creșterea susținută a productivității muncii nu trebuie să se obțină prin sporirea eforturilor fizice, prin cheltuieli suplimentare de muncă, ci prin afirmarea puternică a aspectelor calitative, a inițiativei și concepției tehnico-economice, a gîndirii economice, a spiritului gospodăresc din partea tuturor oamenilor muncii. Întregul popor, fiecare om al muncii este vital interesat într-o cît mai rapidă sporire a productivității muncii, deoarece orice succes în acest domeniu înseamnă posibilități mai mari pentru dezvoltarea generală, liberă și independentă a patriei, pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului — esența însăși a politicii partidului nostru comunist.

conf. univ. dr. Dumitru CIUCUR

Utilizarea forței de muncă

(Urmare din pag. 18)

obligativitatea controlării unui loc de muncă de minimum două ori în decursul unui schimb. Ținînd seama de formația optimă de maistru, relația permite determinarea numărului necesar de maiștri în funcție de numărul total al brigăzilor (echipelor), astfel că prin aceasta se asigură condițiile unui grad maxim de ocupare, maistrul putînd în același timp să-și exercite rolul și atribuțiile conform prevederilor Legii nr. 6/1976 și Decretul nr. 400/1981.

Față de modul cum se stabilește în prezent mărimea formațiilor de lucru (conform normelor de structură date prin Decretul nr. 162/1973 și ordinului M.M.P.G. nr 1634/1980, care prevede minimum 3 locuri de muncă și 20 de muncitori la lucrările de înaintare, iar la abataje minimum 2 locuri de muncă cu 25 de muncitori), metodologia propusă permite să se determine în mod științific numărul de maiștri ; ea poate fi aplicată în orice unitate minieră cu activitate în subteran.

Cele cîteva aspecte prezentate ilustrează posibilități pentru o utilizare cît mai eficientă a forței de muncă din subteran, pentru a asigura creșterea producției și productivității muncii.

) **Exemplu de calcul. Considerăm : **TS** = 480 min., **Tpig** = 66 min., **nt** = 2, **ts** = 21 min., **do** = 75 m, **dv** = 20 m, **Vo** = 83,33 m/min., **Vv** = 8,33 m/min. În două brigăzi de la front există cîte 6 muncitori, iar brigăzile cu activitate nerepetitivă sînt în număr de 2. $K_1 = 1 + (0,03x2) + (0,03x2) = 1,12$; $K_2 = 1,00 - (0,03x2) = 0,94$; $K_3 = 1$ (valoarea măsurată cu catatermometrul umed este 13,3). Deci, **KT** — 1,2x0,94x1=1,052.

$$NF = \frac{480 - 66}{2\left(21 + \frac{75}{83,33} + \frac{20}{8,33}\right) 1,052} = 8,3$$

Se adoptă 8 formații de lucru, ce pot fi conduse de un maistru. Evident, în funcție de numărul total al formațiilor de lucru se poate determina numărul de maiștri necesari pe total mină.

Implicaţiile creditului scump asupra economiei ţărilor occidentale

SITUAŢIA de pe pieţele de credit a infirmat declaraţiile oficiale şi previziunile experţilor din ţările occidentale, făcute cu mai bine de un an în urmă, că nivelul dobînzilor nu va putea rămîne ridicat o lungă perioadă de timp din cauza repercusiunilor sale negative asupra activităţii economice. Într-o mare măsură, creditul a continuat să fie excesiv de scump datorită politicii restrictive a autorităţilor monetare din cele mai dezvoltate ţări, mai cu seamă din S.U.A., scopul măsurilor adoptate fiind de a se frîna procesul inflaţionist. La menţinerea unor dobînzi ridicate a contribuit şi modul în care au acţionat băncile comerciale, în condiţiile existenţei unei cereri susţinute de fonduri pe pieţele de credit. Datele publicate arată, spre exemplu, că în S.U.A. liniile de credit deschise clientelei de către bănci au sporit în 1980 cu 40%, atunci cînd experienţa a dovedit că, în mod uzual, creşterea creditelor efectiv utilizate se situează între 10% şi 20%. Pentru a putea face faţă aşteptatelor solicitări de utilizare a acestor linii de credit, băncile au intrat într-o acerbă concurenţă, ridicînd dobînzile la depozitele ce trebuiau a fi atrase ca sursă de refinanţare.

Este interesant că deşi dobînzile nominale au prezentat în unele ţări o scădere la finele anului 1981 comparativ cu sfîrşitul anului precedent (vezi tabelul), costul real al creditului a continuat să crească, în întreaga lume capitalistă. Întrucît în cursul anului a avut loc o reducere a ratei inflaţiei în majoritatea ţărilor occidentale, în vreme ce scăderile de dobînzi nominale au fost destul de limitate, a rezultat o creştere aproape generală a dobînzilor reale. După cum se ştie, dobînzile reale se calculează scăzînd rata inflaţiei din dobînzile uzuale percepute de bănci, pentru a se obţine astfel randamentul efectiv al operaţiunilor de credit.

În unele perioade, acţiunea conjugată a mai multor factori a făcut ca dobînzile reale să fie chiar negative, cum s-a întîmplat la mijlocul anilor '70, cînd au atins —2,3% în S.U.A. şi —12% în Italia, Anglia, Japonia. O asemenea situaţie, însă, creează serioase dificultăţi în ce priveşte atragerea de capitaluri spre pieţele de credit, deoarece deţinătorii de fonduri se îndreaptă către alte forme de plasament, care să le asigure rentabilitatea.

Un nivel rezonabil al dobînzii reale este considerat prin tradiţie în lumea capitalistă că s-ar situa între 2% şi 2,5%, întrucît apare îndeajuns de stimulator pentru deţinătorii de fonduri şi nu constituie o sarcină excesivă pentru debitori. Reprezentarea grafică a evoluţiei dobînzii reale în S.U.A. arată că în jurul acestui nivel a şi tins ea să oscileze în cea mai mare parte a anilor '70 (vezi graficul).

Aşa cum se poate observa, în 1981 s-a ajuns ca în S.U.A. dobînzile reale să se ridice la 10%, un nivel care nu are nici un fel de precedent în istoria acestei ţări. Existenţa unor dobînzi reale de peste 4% în alte ţări dezvoltate indică un cost efectiv al creditului neobişnuit de mare chiar pentru economia capitalistă, supusă acţiunii unor factori eratici.

O situaţie ieşită din comun în ce priveşte nivelul dobînzilor prezintă unele ţări latino-americane ca Argentina şi Brazilia. Este ştiut că, prin tradiţie, aceste ţări acţionează în principal pe calea politicii monetare pentru combaterea procesului inflaţionist. Înregistrarea în anul 1981 a unei rate a inflaţiei de circa 60% în Argentina şi de 110% în Brazilia (faţă de 80% în 1980) a făcut necesară aplicarea unor asemenea dobînzi încît să permită, împreună cu alte măsuri restrictive, comprimarea agregatelor monetare. De menţionat că o politică a banilor scumpi a devenit necesară şi ca urmare a faptului că întărirea dolarului a dus anul trecut la o reducere a capacităţii concurenţiale externe a ţărilor respective cu circa 10%. S-a încercat aşadar, ca prin dobînzi ridicate să se sprijine politica de susţinere a monedelor naţionale, legate de cursul dolarului şi devenite vulnerabile din cauza elementului adăugat de nivelul dobînzilor nominale şi reale din S.U.A. care a provocat în întreaga lume capitalistă migraţii masive de capitaluri.

Aprecieri controversate

EFECTELE dobînzilor reale record atinse în ultima perioadă de timp au fost apreciate în moduri diferite în ţările occidentale. Unii experţi au salutat în această evoluţie producerea unei adevărate „revoluţii a dobînzilor", făcînd afirmaţia că s-a creat o armă absolută în lupta contra inflaţiei. Se susţine că pe această cale sînt descurajaţi cei care caută să obţină credite pentru consum sau activităţi neproductive, profitînd atunci cînd costurile reale sînt scăzute, ceea ce duce la propagarea inflaţiei.

Dobînzile reale nu pot fi suportate, în opinia susţinătorilor acestei teze, decît de cei care fac investiţii cu adevărat productive, oferind un grad înalt de rentabilitate, pentru a se putea suporta creditul scump. Rezultatele sînt prezentate ca fiind pozitive, deoarece astfel s-ar produce o restructurare industrială, realizîndu-se o „însănătoşire" a întregului sistem economic. Argumentele aduse sînt că dobînzile reale mari lovesc direct întreprinderile fragile, favorizează concentrarea societăţilor industriale şi comerciale, stimulează internaţionalizarea grupurilor care îşi procură capitaluri de pe pieţele de credit internaţionale. Practic se realizează desfiinţarea a numeroase firme ale căror performanţe nu le permit să suporte datorii contractate la dobînzi atît de ridicate, avînd loc o selecţie ca în natură unde se supravieţuieşte doar dispunînd de forţă şi capacitate de adaptare.

Mai există, însă, şi alte puncte de vedere asupra urmărilor nivelului excesiv de înalt al dobînzilor reale, care se consideră că ar accentua factori aflaţi la originea actualei crize economice: căutarea unei rentabilităţi pe termen scurt ca fiind singura în măsură să acopere costurile creditelor; concentrarea pentru a spori potenţialul financiar, care se face însă în detrimentul forţei de muncă; hipertrofierea activităţii pur financiare a firmelor în dauna activităţii lor productive; extinderea periculoasă a afacerilor cu caracter speculativ.

Controversele teoretice asupra incidenţei negative sau pozitive a creditului scump asupra structurilor economice nu au cum să ascundă efectele imediate, evident dăunătoare, pe care evoluţia dobînzilor nominale şi reale le-a avut atît în fiecare dintre ţările occidentale cît şi pe plan internaţional.

Datele publicate ilustrează că S.U.A. plătesc un preţ destul de mare pentru politica dobînzilor înalte practicată neîntrerupt timp de peste doi ani. În această ţară, sectorul construcţiilor civile reacţionează întotdeauna cel mai sensibil la costul creditului, o nouă dovadă fiind faptul că între 1978 şi 1981 s-a produs o restrîngere a activităţii cu peste 50%. Numărul de locuinţe noi puse pe şantier în 1981, de circa 1 milion, reprezintă nivelul cel mai scăzut înregistrat din anul 1946. Acesta nu este doar un aspect conjunctural, cu caracter pur economic, ci ridică şi probleme sociale, avînd în vedere că evoluţia demografică din S.U.A. face necesară construirea unui număr de 1,8—2 milioane locuinţe noi pe an.

Distinct de reducerea ritmului construcţiilor, dobînzile excesiv de mari au creat dificultăţi în S.U.A. în ce priveşte dobîndirea în sine a unei proprietăţi. Potrivit unor calcule date publicităţii, o familie americană situată la un nivel mediu pe scara veniturilor trebuie să aloce acum peste 32% din venitul său anual pentru rambursarea creditului ipotecar, dacă vrea să dobîndească o proprietate tot de nivel mediu şi nu una inferioară. Pentru comparaţie, procentul respectiv a fost în jur de 15% între 1960 şi 1975, dublarea lui la începutul anilor '80 fiind rezultatul creşterii componentei dobînzi din ratele de rambursat, întrucît proporţia costului efectiv al proprietăţii a rămas relativ constantă.

Un alt sector al economiei americane care a resimţit direct efectele dobînzilor înalte îl reprezintă industria

Dobînda reală în S.U.A. (în %)

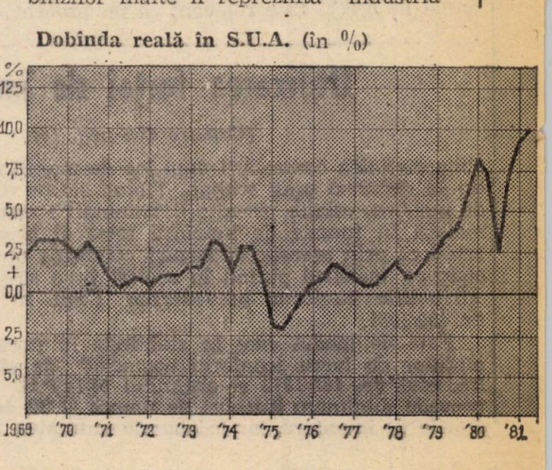

Dobînda preferențială a băncilor comerciale (în %)

	1978	1979	1980	1981			1982
	Dec.	Dec.	Dec.	Iunie	Sept.	Dec.	Ian.
S.U.A.	11,75	15,25	21,50	20,00	19,50	15,75	15,75
Canada	11,50	15,00	18,25	20,00	21,25	16,50	16,50
Japonia	4,50	6,51	8,16	7,18	7,10	7,00	6,90
Australia	11,00	10,75	13,50	15,75	15,75	15,75	16,50
Anglia	13,50	18,00	15,00	13,00	14,00	14,50	14,00
Belgia	10,00	15,25	15,75	17,50	18,00	18,00	17,50
Franța	9,80	12,50	12,25	15,90	15,30	14,00	14,00
R. F. Germania	5,50	9,75	11,50	14,25	14,25	13,00	13,00
Italia	15,00	19,50	20,50	22,50	22,50	22,50	22,50
Olanda	12,00	15,00	10,75	13,25	13,75	12,00	11,00
Austria	8,75	8,50	12,50	13,50	13,50	13,50	13,50
Spania	9,00	9,00	18,50	18,25	17,27	17,04	16,84
Suedia	8,50	10,75	11,75	13,75	13,75	13,50	13,50
Elveția	5,00	5,00	5,75	7,00	8,00	8,00	8,00
Argentina	86,75	80,00	77,00	181,00	91,00	92,60	92,00
Brazilia	61,70	57,00	88,00	129,50	126,50	138,09	138,09
Hong Kong	8,75	14,50	17,00	17,00	20,00	16,00	16,00
Venezuela	10,25	13,00	15,00	13,00	17,00	15,50	15,75

Sursa : World Financial Markets

automobilelor. În 1981 producția de automobile nu mai reprezenta decît 75% din nivelul atins în 1978 și, ca o ilustrare grăitoare a situației, pentru trimestrul I al anului 1982 compania Ford — pentru prima oară în istoria sa — nu va mai distribui dividende.

Analize economice scot în evidență că au fost afectate de scumpirea creditului și sectoare de înaltă tehnicitate, ca producția de semiconductori și construcțiile de avioane, ca de altfel și vînzările de mărfuri cu plata în rate și serviciile pentru populație. În sfîrșit, este de arătat că și agricultura americană are de suferit de pe urma dobînzilor mari, ținînd cont că producția în acest sector este puternic dependentă de creditul bancar. Specificul activității face necesară angajarea de credite pentru acoperirea cheltuielilor efectuate pînă la obținerea recoltei sau vînzarea animalelor, cînd se rambursează sumele angajate. Sînt citate, în ultimul timp, lichidări în masă de ferme și exploatări agricole, iar specialiștii consideră inevitabilă o creștere însemnată a prețului produselor alimentare pentru acoperirea costurilor sporite ale finanțării producției.

În condițiile în care economia americană funcționează într-o proporție de 72% din capacitatea sa de producție și are nevoie de noi investiții și de relansarea afacerilor, suportarea unei dobînzi reale de 10% nu este de natură să stimuleze oamenii de afaceri. S-a și anunțat că întreprinderile americane se pregătesc să reducă în 1982 cu 0,5% volumul investițiilor, după doi ani în care s-a înregistrat deja o stagnare pe acest plan.

După părerea lui James Tobin, laureat al premiului Nobel pentru economie pe anul 1981, relansarea activității se va lovi de zidul banilor și al dobînzilor, fiind de așteptat ca stagnarea economiei americane să se prelungească, în parte și din această cauză, cel puțin pînă în 1985.

Vulnerabilitate sporită

DIN CELE ARĂTATE nu trebuie, desigur, să se desprindă ideea că numai dobînzile excesive au stat la baza dificultăților care confruntă economia S.U.A. și a altor țări occidentale. Aflată de la începutul anilor '80 într-un ciclu economic depresiv, lumea capitalistă a trebuit să mai suporte și consecințele negative ale creditului scump, care a venit ca o agravantă a situației.

Și în celelalte țări occidentale creditul scump a creat, ca în S.U.A., probleme în desfășurarea activității unor importante sectoare economice, o vulnerabilitate sporită prezentînd cele care desfac mărfurile cu plata la termen. Chiar pentru o țară cu un important potențial economic și financiar ca R. F. Germania, suportarea efectelor nivelului ridicat al dobînzilor s-a dovedit dificilă. În 1981 în această țară s-a înregistrat un număr record de falimente : 15 000, în creștere cu 25% față de 1980 și cu 20% comparativ cu recordul absolut care a fost atins în 1977. S-a precizat că societățile industriale și comerciale au ajuns într-o asemenea situație în principal din cauza problemelor întîmpinate pe plan financiar.

Fenomen comun tuturor țărilor occidentale, creșterea dobînzilor a atins o amploare deosebită în S.U.A. pentru ca apoi să se propage și să producă efecte pe ansamblul lumii capitaliste, în pofida măsurilor luate pentru stăvilirea acestui proces de „contaminare". Nu o dată, reprezentanții băncilor centrale ale țărilor vest-europene au declarat că acestea nu pot proceda la reducerea absolut necesară economic a dobînzilor din cauza nivelului foarte înalt la care se situează costul creditului în S.U.A. O asemenea tentativă ar fi avut ca rezultat intensificarea fluxurilor de capital spre S.U.A., atrase și așa de dobînzile mari și de întărirea dolarului, iar urmările erau o destabilizare financiară și o slăbire excesivă a monedelor naționale.

În fapt, autoritățile vest-germane au fost puse în fața unei dileme, deoarece trebuiau să urmărească obiectivele monetare proprii și, în același timp, să evite ca raporturile de curs valutar să depășească anumite limite, prejudiciabile atît din punct de vedere al producției interne, cît și al inflației.

În efortul de a frîna creșterea dobînzilor interne atunci cînd în străinătate avea loc o creștere susținută, autoritățile din unele țări au fost nevoite să intervină pe piețele valutare pentru a susține cursul monedei naționale, handicapată de atracția acelor valute ce ofereau dobînzi ridicate. Asemenea intervenții au presupus recurgerea la rezervele monetare oficiale, ducînd la diminuări semnificative. Spre exemplu, numai în primele trei trimestre ale anului 1981 Franța a suferit o pierdere netă, din intervențiile pe piață, cifrată la 7,5 miliarde dolari, iar Anglia 5 miliarde dolari, după ce mai avusese de suportat și în 1980 asemenea pierderi atingînd 2,3 miliarde dolari.

Și pentru țările care s-au aflat într-o situație aparent avantajoasă, ca spre exemplu S.U.A., au rezultat unele efecte negative. Astfel, din cauza menținerii dobînzilor la niveluri prea ridicate în raport cu cele practicate pe alte piețe, intrările masive de capitaluri străine au antrenat o expansiune monetară internă excesivă. De aici au apărut rezultate divergente ale politicii monetare restrictive, pentru că acțiunea antiinflaționistă incontestabilă pe care o au dobînzile ridicate a fost în parte anihilată de mărirea masei banilor în circulație. Iar încercările de a corecta complicațiile astfel apărute au condus la distorsiuni și noi dificultăți în economie, cum ar fi privarea unor sectoare aflate în recesiune de sursele absolut necesare de finanțare sau crearea unor „șocuri" de trezorerie unor firme industriale și comerciale avînd o situație financiară precară.

În fața unor atît de evidente consecințe negative ale creditului scump asupra economiei țărilor capitaliste, în ultimul timp au început să ia atitudine chiar oamenii politici. O poziție deosebit de fermă a adoptat în această privință cancelarul vest-german Helmut Schmidt, care a afirmat în repetate rînduri că a devenit absolut necesar să se procedeze la o reducere simțitoare și generalizată la scară mondială a nivelului dobînzilor. Punctul său de vedere este că o nouă creștere a dobînzilor în 1982 ar însemna un adevărat dezastru pentru activitatea de investiții și pentru utilizarea forței de muncă, nu numai în țările industrializate, ci și în cele în curs de dezvoltare.

Reacționînd la cerințele care se fac auzite din toate direcțiile, autoritățile din unele țări vest-europene au trecut recent la unele măsuri menite să determine o ieftinire a creditului. La jumătatea lunii martie 1982 a fost inițiată pentru prima oară o acțiune comună a băncilor centrale din R.F. Germania, Elveția și Olanda, care au anunțat reducerea concomitentă a dobînzilor oficiale în țările respective, cu cîte o jumătate de procent.

Problema rămîne, totuși, preocupantă, deoarece autoritățile din S.U.A. și din Anglia și-au reafirmat nu demult intenția de a continua politica monetară restrictivă, menținînd ridicat nivelul dobînzilor. Interdependența dintre țările dezvoltate va face dificilă în aceste condiții imprimarea unui curs net de scădere a dobînzilor, corespunzător necesităților evidente ale economiei acestor țări.

În funcție de obiectivele proprii și de poziția pe care o au pe plan comercial și monetar, țările capitaliste continuă să constituie diferite grupări de interese, foarte greu de conciliat, în ce privește abordarea unor stringente probleme economice. Se dovedesc, o dată mai mult, dificultățile întîmpinate de aceste țări în a realiza acțiuni coordonate care prezintă o mare importanță nu numai pentru interesele lor naționale, ci, în ultimă analiză, pentru însăși stabilitatea economiei mondiale.

Radu NEGREA

Programe de dezvoltare

Turcia: preocupări economice

TURCIA cunoaște semnele unei înviorări în activitatea economică, concretizată în 1981 în creșterea cu 4,4 la sută a produsului național brut și reducerea la 40 la sută a ratei inflației. S-a redus și deficitul balanței de plăți, la 2,1 miliarde dolari în 1981 față de 3,1 mrd. dolari în 1979, pentru acest an așteptîndu-se o nouă diminuare, pînă la nivelul a 1,6 mrd. dolari.

Agricultura a redevenit o prioritate a programelor de creștere economică după ce, mult timp industria a atras atenția principală atît în ce privește ponderea investițiilor și rolul ei în formarea P.N.B., cît și în ce privește participarea la încasările din export. În prezent sectorul agricol contribuie cu aproape 25 la sută la formarea P.N.B. și participă substanțial la încasările din export. În 1980, spre exemplu, exporturile de produse agricole însumau 1,7 miliarde dolari, respectiv 58 la sută din totalul încasărilor din export, estimările pentru întregul an 1981 fiind la nivelul a 2 miliarde dolari. Se pune accent pe îmbunătățirea randamentelor la hectar, astfel încît producția să poată acoperi necesitățile de hrană ale unei populații de 45 milioane locuitori și care se estimează că va atinge 70 milioane către sfîrșitul secolului. În acest scop se urmărește intensificarea mecanizării proceselor de producție și în primul rînd creșterea numărului de tractoare pe unitate de suprafață arabilă, îmbunătățirea calității semințelor, utilizarea pesticidelor și a îngrășămintelor. Programele agricole prevăd, alături de zona Izmir și Adana, dezvoltarea agriculturii în regiunile din sud-estul țării pe baza inițierii unor proiecte de electrificare și irigare realizabile prin utilizarea apelor fluviului Eufrat. În următorii 20 de ani suprafața totală irigată — care în prezent însumează 3 milioane hectare — se va dubla. Atenție se acordă de asemenea industrializării produselor agricole; produsele prelucrate dețin deja 12 la sută din încasările externe din agricultură.

Eforturi deosebite sînt preconizate și în sectorul energetic, Turcia importînd în prezent peste 85 la sută din necesarul anual de 18 milioane tone petrol (care reprezintă 40 la sută din consumul energetic al țării). Se urmărește, în acest sens creșterea ponderii, în balanța energetică, a căderilor de apă și a cărbunelui ca surse energetice, astfel ca pînă la sfîrșitul secolului economia țării să-și acopere din resurse interne necesarul de energie. Principalele proiecte energetice se referă la terminarea, pînă în 1985, a termocentralei de la Afsin-Elbistan, darea în exploatare, pînă în 1991, a unei prime hidrocentrale la barajul Atatürk pe fluviul Eufrat și tot pe acest fluviu a altor două centrale electrice, la Karabaya și Keban. Pe de altă parte se prevede majorarea la 2 milioane tone a producției interne de țiței — provenind în special din exploatările din zona Diyarbakir aflată în sud-estul țării — și trecerea, începînd cu 1984, la procese de recuperare secundară în zona Bati Raman. Energia nucleară este prevăzută să constituie o sursă alternativă în actuala criză energetică, Turcia dispunînd de rezerve de uraniu estimate la circa 4 500 tone.

Obiectiv prioritar, promovarea exporturilor va fi stimulată prin tratamentul preferențial acordat producției destinate exportului, care va beneficia în continuare de subvenții guvernamentale și de dobînzi mai scăzute față de nivelul general pe economie.

Pentru realizarea programului său de dezvoltare, Turcia va continua să apeleze la investiții externe, acestea urmînd să fie orientate inclusiv în domenii ca minerit, agricultură și prelucrarea petrolului.

Schimburile comerciale româno-turce, care se desfășoară pe baza acordului pe termen lung semnat la 27 octombrie 1970 și prelungit pe perioada 1980—1982, au crescut continuu, majorîndu-se de peste șase ori numai în intervalul 1975—1981. Cooperarea dintre cele două țări, avînd de asemenea la bază acorduri pe termen lung, s-a concretizat în realizarea în Turcia a unei instalații de bicromat de sodiu, a unei rafinării de petrol (în Anatolia Centrală) și altele. Există interes pentru inițierea unor acțiuni comune în domeniul energetic, metalurgic și al materialelor de construcții.

În evoluția pozitivă a relațiilor tradiționale dintre cele două țări, un rol deosebit a revenit frecventelor contacte la diferite nivele, și în primul rînd la cel mai înalt nivel. În acest cadru se înscrie și actuala vizită, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a generalului Kenan Evren, șef de stat al Republicii Turcia, vizită care va constitui, fără îndoială, un nou prilej de dezvoltare a relațiilor de colaborare pe multiple planuri, de strîngere a relațiilor tradiționale dintre cele două țări și popoare.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 22—26 MARTIE 1982 a marcat o ușoară, dar generală, redresare a dolarului S.U.A. în raport cu celelalte valute occidentale.

Nivelul inflației de circa 7 la sută în 1982 (de altfel indicele prețurilor de consum a crescut doar cu 0,2 la sută în februarie a.c., după o creștere de 0,3 la sută cu o lună înainte) și menținerea nivelelor ridicate de dobîndă la depozitele în dolari, au fost factori care, alături de propriile probleme interne cărora au trebuit să le facă față celelalte valute occidentale, au contribuit la menținerea unei poziții ferme a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Yenul japonez, cu o cotație de 247 yeni/1 dolar la 26 martie (cel mai scăzut nivel din ultimii 2 ani și jumătate), a înregistrat o depreciere de 1,5 la sută în relația sa cu dolarul S.U.A. (243,25 yeni/1 dolar la 19 martie). Scăderea excedentului comercial pe primele 10 zile ale lunii martie la 75,4 milioane dolari, comparativ cu un excedent de 463,1 mil. dolari în perioada corespunzătoare a lunii precedente, o accentuată „fugă" a capitalurilor străine din Japonia după ce oficialitățile au anunțat intenția lor de a reduce nivelul dobînzilor interne (de altfel nivelul dobînzii preferențiale „prime rate" pe termen lung a fost redus de la 8,6 la sută la 8,4 la sută p.a.), cu scopul de a impulsiona economia, au contribuit la înrăutățirea poziției monedei nipone pe piețele de schimb.

Deprecierea cu 1 la sută, pe ansamblul perioadei, a **lirei sterline** (1,7875 dolari/1 liră la 26 martie față de 1,8050 dolari/1 liră la 19 martie). a fost pusă de observatori pe seama continuării procesului de reducere a nivelului dobînzilor la depozitele în lire sterline, precum și pe perspectiva unor noi conflicte sociale de muncă. **Francul elvețian** și **francul belgian** au înregistrat procente apropiate de depreciere în săptămîna prezentată (circa 0,9 la sută), cotînd la 1,9150 franci elvețieni/1 dolar pe 26 martie (1,8975 franci/1 dolar cursul de referință) și respectiv 45,25 franci belgieni/1 dolar (44,90 franci/1 dolar cursul de închidere din 19 martie); de menționat însă, în legătură cu moneda belgiană, că poziția sa în cadrul sistemului valutar vest-european s-a deteriorat din nou, Banca Centrală a Belgiei fiind nevoită să intervină tot mai des pe piață pentru a susține cursul în cadrul limitelor prestabilite. **Marca vest-germană** s-a depreciat în acest interval doar cu 0,5 la sută (2,3975 mărci/1 dolar, față de 2,3850 mărci/1 dolar — cursul de referință), mai ales ca urmare a publicării datelor privind reducerea la 0,6 miliarde mărci, în luna februarie a.c., a deficitului balanței de plăți a R.F.G. (de la 3,4 miliarde mărci în luna ianuarie a.c.) și a creșterii la 3,6 miliarde mărci în luna februarie a.c. a excedentului balanței comerciale (de la 1,1 miliarde mărci în ianuarie a. c.), poziția sa în cadrul sistemului valutar vest-european conferindu-i, pentru prima dată, de la deprecierea francului belgian, locul de cea mai puternică valută.

Francul francez a cotat în ziua de 23 martie la aproape 6,28 franci/1 dolar, cel mai scăzut nivel în relația cu dolarul S.U.A. din ultimele 3 decenii. Scăderea cu 3 la sută a producției industriale în Franța în luna ianuarie a.c. — după o creștere cu 1,5 la sută în decembrie 1981 —, rezultatele recentelor alegeri legislative au influențat negativ poziția francului, Banca Franței fiind nevoită să intervină prin diverse căi pentru a proteja cursul francului pe piețele valutare (între altele, a fost ridicată de la 17 la 18 la sută și ulterior la 20 la sută dobînda de bază zilnică și a fost redusă de la 1 lună la 2 săptămîni perioada permisă exportatorilor francezi de a repatria valuta obținută la extern). **Lira italiană** era tranzacționată la sfîrșitul intervalului la 1 317 lire/1 dolar, respectiv cu 0,3 la sută sub cursul din 19 martie, de 1 313 lire/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni s-au situat în jurul a 15,4375 la sută la eurodolari, 9,3125 la sută la euromărcile vest-germane și 13,6875 la sută la eurolire sterline — procente apropiate cu cele al închiderii de referință — în timp ce la eurofrancii elvețieni au fost circa 6,75 la sută, în creștere cu 0,125 la sută față de nivelul de referință.

Prețul aurului la Londra a evoluat pe o linie ascendentă, al doilea fixing din 26 martie de 322,25 dolari/uncie, fiind cu 6,50 dolari/uncie peste cel corespunzător din 19 martie 1982.

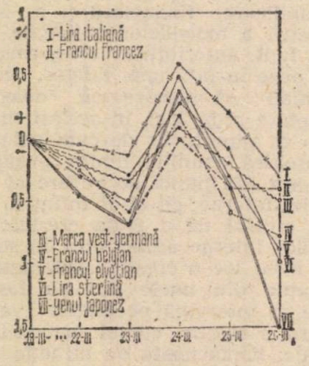

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 22—26 III 1982. Bază : 19.III.1982.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEAN

R.P. UNGARĂ

Modalităţi de economisire a energiei

NUMEROASELE concluzii ale studiilor elaborate în Ungaria cu privire la evoluţia în perspectivă a cerinţelor de energie ale populaţiei diferă unele de altele în multe privinţe, dar sînt unanime în a aprecia că şi în viitor vor acţiona cu putere factorii care sporesc aceste cerinţe, şi anume : urbanizarea, extinderea serviciilor comunale, a furnizării energiei prin conducte, creşterea traficului automobilistic şi amplificarea dotării cu maşini de uz casnic a populaţiei. Un factor invers, în schimb, îl constituie comportamentul mai economic al consumatorului, ajutat de extinderea aparaturii de precizie pentru măsurare şi reglare şi stimulat de evoluţia preţurilor la combustibili şi energie şi de reglementările legale.

De altfel, în ultimii douăzeci de ani consumul de energie al populaţiei ungare s-a triplat, ponderea sa în balanţa energetică a economiei naţionale crescînd de la 18% la 24%. Cea mai rapidă creştere s-a înregistrat în cursul ultimului cincinal, cu toate că în 1979 şi 1980 — sub influenţa majorării preţurilor şi a diferitelor măsuri de economisire — consumul s-a moderat într-o măsură însemnată. Potrivit prognozelor acceptate în prezent, ritmul de creştere de pînă acum nu va putea, firește, să continue ; în viitoarea perioadă de douăzeci de ani este probabilă o creştere cu numai circa 50—60%.

Un mecanism în schimbare

POTRIVIT experienţei internaţionale peste cota de 500—600 kWh pe an şi locuitor, de care s-a apropiat Ungaria, consumul de energie electrică are aproape exclusiv un caracter termic. De aici urmează că, prin folosirea altor surse de energie pe baza unor soluţii care să asigure aceeaşi eficienţă, în multe cazuri se pot obţine economii însemnate. De aceea, în Ungaria se consideră că mai poate constitui obiect de reflecţie dacă este sau nu cazul să se realizeze consumul pronosticat de energie electrică pentru nevoi casnice, de care depinde decizia cu privire la investiţiile energetice necesare. Se consideră însă drept un lucru cert creşterea considerabilă a ponderii formelor de energie transportabilă prin conducte, a gazului îmbuteliat şi a benzinei, în schimb cunoscînd proporţii mai reduse extinderea utilizării combustibililor solizi de către populaţie. Cota-parte deţinută de aceştia din urmă în consumul total, care în 1960 era încă de 90%, a scăzut în 1980 la 44% şi se prevede că va fi de numai 29% în anul 2000. Ponderea gazului lichefiat şi a celui furnizat prin conducte va spori în următorii 20 de ani de la 14 la 19%, cea a petrolului şi benzinei va fi în continuare de 24—25%, în timp ce ponderea energiei termice furnizate pe bază de termoficare va creşte între anii 1980 şi 2000 de la 10 la 15%, iar cea a energiei electrice — de la 7 la 13%.

Poate că nici nu este necesar să se atragă atenţia asupra faptului că şi aceste proporţii sînt susceptibile de modificări sub influenţa condiţiilor economice, inclusiv a schimbărilor care intervin în reglementări.

Este de ajuns şi mai puţin

CONSUMUL de energie pentru încălzit a crescut în ultimii douăzeci de ani de aproape două ori şi jumătate, participarea sa la consumul total de energie al populaţiei majorîndu-se de la 58 la 63%. Un rol însemnat în această privinţă a revenit extinderii fondului de locuinţe, creşterii suprafeţei medii a locuinţelor, modificării în obişnuinţele consumatorilor, extinderii centralelor de încălzire cu funcţionare continuă, precum şi prelungirii sezonului de încălzire. Comparaţiile internaţionale arată că aici există cele mai mari posibilităţi de economisire, printre ele numărîndu-se aplicarea unor procedee moderne în construcţii pentru asigurarea izolării termice, reglarea automată a temperaturii şi utilizarea — în locul încălzitului continuu — a celui intermitent.

În cursul elaborării prognozei s-a constatat că actualul consum mediu zilnic de apă caldă pe locuitor (de 35 de litri) va creşte, odată cu intrarea într-un nou mileniu, la 60 de litri. Aici posibilităţile de economisire sînt mai reduse, nivelul consumului fiind influenţat, în primul rînd, de caracterul dotării. În locuinţele care nu dispun de apă curentă nivelul consumului zilnic pe locuitor este de 15 litri, în cele dotate cu încălzitoare de apă electrice — de 40 litri, în cele cu încălzitoare cu gaz — de 50 de litri, iar în cele beneficiind de termoficare — de 100 litri (!) pe zi şi persoană. Este probabil că la această din urmă categorie consumul ar putea fi diminuat la un nivel mai realist, dacă s-ar perfecţiona sistemul de măsurare a acestuia, iar cheltuielile ar fi suportate integral de către consumatori.

Într-o anumită măsură ar putea fi îmbunătăţit şi gradul de eficienţă al instalaţiilor de apă caldă (cu 8—10%); o altă posibilitate de economisire ar putea s-o constituie recuperarea într-o proporţie însemnată a energiei termice din apa caldă uzată.

Ponderea gătitului hranei în utilizarea energiei de către populaţie a scăzut continuu : în 1960 ea era încă de 20%, în prezent este de 8%, iar la sfîrşitul secolului va fi de numai 5%. Şi în acest domeniu există posibilităţi de economisire, de pildă prin asemenea metode simple cum sînt realizarea unui profil concav al fundului vaselor de bucătărie şi folosirea unor vase ermetic închise pentru fiert sub presiune.

Scade şi rolul iluminatului în balanţa energetică a consumului casnic, apreciindu-se că tendinţa se va menţine îndeosebi dacă va lua extindere utilizarea surselor economicoase de iluminat, deoarece eficienţa soluţiilor pe care se bazează actualele lămpi incandescente este foarte redusă. Creşte în schimb rapid fondul de maşini şi aparate electrice al populaţiei ; acesta a fost de 5 milioane de bucăţi în 1960, de 25 milioane în 1980 şi, potrivit estimărilor, va atinge cifra de 35 milioane în anul 2000.

Dotarea cu instalaţiile cele mai importante — frigider, maşină de spălat, maşină de călcat, televizor — se apropie de nivelul ce poate fi considerat ca fiind de saturaţie. Lărgirea în continuare a dotării cu aparatură casnică ridică probleme la care este încă dificil să se dea un răspuns. Într-un domeniu cum este spălatul rufelor o cale ce poate fi luată în considerare constă în extinderea spălătoriilor bine dotate şi prevăzute cu aparate automate, funcţionînd pe baza sistemului de abonamente. Paralel cu aceasta, desigur, vor fi continuate eforturile avînd drept obiect scăderea consumului specific de energie al maşinilor de uz casnic.

Comportament mai economic

UN element esenţial prin prisma cerinţelor energetice ale populaţiei R.P. Ungare, îl constituie de asemenea evoluţia parcului de autovehicule proprietate personală. Acesta a crescut în ultimii 20 de ani de la 100 de mii la 1,1 milioane de bucăţi (la o populaţie de 10,7 milioane de locuitori), evoluţie însoţită de creşterea de douăsprezece ori a consumului de carburanţi. Acest ritm de creştere nu poate în nici un caz să continue într-o perspectivă mai largă. Potrivit estimărilor, dezvoltarea automobilismului în Ungaria va continua şi în anii de după 1990, dar pe o bază tehnică înnoită. Peste zece ani parcul de maşini va fi de circa un milion şi jumătate, dar norma medie a consumului de carburanţi la 100 de kilometri urmează să scadă la circa 6 litri. În schimb, spre sfîrşitul mileniului este de aşteptat ca, sub influenţa condiţiilor mai grele de reparaţii, garare şi transport, populaţia să renunţe treptat la autovehiculele proprietate personală. Va lua extindere sistemul de închiriere a autoturismelor, iar norma de consum va putea fi scăzută în continuare.

Nu numai în cazul automobilismului, dar şi în cel al întregului consum de energie al populaţiei, crearea condiţiilor pentru un comportament mai economic este decisivă şi din punctul de vedere al politicii de ridicare a nivelului de trai. Într-o perspectivă de 10—15 ani actuala pondere — de 13% — a cheltuielilor energetice în bugetul familiilor ungare ar putea ajunge la 18—20%, încît acest capitol de cheltuieli să treacă pe locul doi, imediat după cele legate de alimentaţie.

András SZÖKE
„Figyelö", Budapesta

Prognoză a consumului de energie

AUTORII celei mai recente prognoze publicate de Agenția internațională pentru energie cu privire la evoluția în deceniul actual a consumului de energie al țărilor capitaliste dezvoltate membre ale acestei organizații apreciază că ritmul mediu anual al creșterii consumului de resurse primare de combustibili și energie va fi considerabil devansat de ritmul creșterii produsului intern brut în aceleași țări. Dinamica prognozată a diverșilor indicatori din domeniul menționat se prezintă după cum urmează :

Indicatorul	Ritm mediu anual (în %) 1974—1979	1980—1985	1986—1990
Consumul resurselor primare de combustibili și energie	1,1	2,0	2,2
Produsul intern brut	2,6	3,4	3,4
Consumul final de energie	1,0	1,5	1,7
Importul net de petrol	0,3	0,7	—0,8
Consumul de petrol	0,6	0,4	—0,9

Ca urmare a aplicării diferitelor măsuri de economisire a energiei, consumul resurselor primare de combustibili și energie ar urma să sporească, în medie pe țările membre, față de nivelul atins în 1979, de numai 1,25 ori pînă în 1990, cînd va reprezenta circa 6 560 mil. t.c.c. Totodată, se prevede că ponderea petrolului în balanța energetică a țărilor membre ale A.I.E. se va micșora de la 50% în anul 1979 la 46% în 1985 și la 39% în 1990.

Industria de mașini agricole în așteptarea relansării

ÎNCERCÎND să discearnă șansele pe care le are industria de mașini agricole din țările capitaliste dezvoltate de a ieși, în cursul acestui an, dintr-o criză prelungită, revista „L'Usine Nouvelle" arată că aceasta a fost determinată de conjunctura nefavorabilă de pe piața internă și internațională, cauzată — la rîndul ei — de restrîngerea investițiilor în agricultura majorității țărilor nesocialiste. Cele mai afectate de criza economică sînt marile companii internaționale din S.U.A. și Canada (International Harvester, Massey Ferguson și John Deere), care se situează — în ordine inversă — pe primele trei locuri în cadrul industriei de mașini agricole din lumea nesocialistă), urmate de firme din țările Pieței comune vest-europene ș.a.

Printre măsurile de redresare aplicate figurează reducerea efectivelor de salariați cu multe mii de persoane, reducerea stocurilor de produse finite (prin închiderea temporară a unor uzine, însoțită de șomaj parțial), lichidarea unor activități care nu sînt indispensabile pentru producția de bază, regruparea proceselor de fabricație în uzinele cele mai moderne etc. Se apreciază că tocmai prin aplicarea din timp a măsurilor de genul celor menționate, ca și a unui program de inovare, modernizare și de austeritate financiară, John Deere a fost singura dintre marile firme din această ramură care a reușit să-și sporească simțitor volumul vînzărilor în cursul anului trecut.

Penetrația crescîndă a electronicii

DUPĂ opinia a numeroși specialiști, în actualul deceniu electronica își va intensifica pătrunderea în diverse ramuri de producție și domenii de activitate, atît sub forma utilajelor și instalațiilor electronice, cît și a unor componente de acest gen. O prognoză elaborată anul trecut de firma americană Gnostic Concepts Inc. asupra evoluției utilizării componentelor electronice în țările nesocialiste apreciază că aceasta se va intensifica îndeosebi datorită orientării tot mai accentuate către automatizare, ceea ce se va reflecta — între altele — în sporirea de peste 3,4 ori a valorii producției totale de utilaje și instalații electronice în țările respective (luîndu-se în considerație și o rată medie a inflației de 10% pe an).

Datele din tabelul de mai jos indică o creștere previzibilă mai rapidă a producției instalațiilor electronice destinate echipării autovehiculelor și a celor cu destinație profesională ; în ceea ce privește modificarea repartiției geografice a producției electronice a lumii nesocialiste se previzionează o întărire a pozițiilor deținute de S.U.A. și Japonia, în condițiile scăderii ponderii țărilor vest-europene.

Evoluții previzibile în producția industriei electronice

Categoria utilajelor și instalațiilor	(în miliarde dolari, la prețuri curente) 1980	1985	1990
Mijloace de comunicare	58	104	188
Tehnică de calcul	54	106	209
Utilaje și instalații cu destinație militară	50	88	156
Aparate electronice de uz casnic	44	71	117
Utilaje și instalații folosite în industrie	22	42	77
Aparate de măsură și control	19	38	74
Utilaje și instalații cu caracter profesional	13	26	56
Instalații electronice pentru echiparea autovehiculelor	7	18	41

Sursa : „Electronic Business", nr. 2 1981.

Albania: învățămîntul pe treptele ascensiunii

ÎN perioada postbelică, în Albania a avut loc o dezvoltare fără precedent a tuturor verigilor sistemului educațional, la toate nivelele de școlarizare. Față de situația existentă înainte de eliberarea țării, efectivul elevilor și studenților s-a majorat de 13 ori, iar cel al cadrelor didactice de 24 de ori ; numărul elevilor și studenților la mia de locuitori a crescut de la 54 de persoane în 1938 la 274 în 1980.

După cum se subliniază în presa albaneză, dezvoltarea rapidă și multilaterală a învățămîntului a asigurat nu numai ridicarea generală a indicelui nivelului de școlarizare, dar a determinat și îmbunătățirea sensibilă a structurii populației școlarizate pe diferite categorii de instituții de învățămînt, în concordanță cu cerințele economiei naționale în plin proces de modernizare. Astfel, concomitent cu sporirea ponderii — în cadrul populației — a absolvenților învățămîntului secundar, și îndeosebi celei a absolvenților școlilor profesionale, se apreciază că în 1980 efectivul cadrelor cu pregătire superioară depășea de 75 de ori pe cel înregistrat cu trei decenii înainte. S-a îmbunătățit totodată raportul între nivelele de școlarizare a populației din mediul rural și cel urban, mai ales ca urmare a creșterii considerabile a numărului membrilor gospodăriilor colective care au absolvit învățămîntul de 8 ani și cursul secundar.

Biotehnologiile în industria chimică din S.U.A.

ÎN deceniul actual biotehnologiile vor părăsi tot mai mult laboratoarele experimentale și stațiile-pilot, urmînd a fi aplicate pe scară industrială în diferite ramuri de activitate. O prognoză efectuată anul trecut în acest domeniu, pe ansamblul industriei produselor chimice organice din S.U.A., prevede că producția articolelor respective realizate pe baza ingineriei genetice va atinge — în expresie valorică — 500 milioane de dolari în 1990 și 7,2 mlrd. dolari în anul 2000. O producție de valoare aproximativ egală ar urma să furnizeze aplicarea biotehnologiilor în industria medicamentelor și cea alimentară.

După opinia specialiștilor utilizarea, în diverse procese de fermentație, a unor microorganisme genetic modificate va prezenta o serie de avantaje comparativ cu tehnologiile tradiționale, cum ar fi : rapiditatea reacțiilor chimice, reducerea la minimum a produselor secundare, a reziduurilor, micșorarea numărului de stadii ale proceselor tehnologice respective, nivelul coborît al energointensivității produselor obținute ș.a. Se apreciază că tehnologiile bazate pe ingineria genetică și-ar găsi aplicare în realizarea a circa unui sfert din întreaga producție chimică a Statelor Unite.

SATUL ROMÂNESC PE COORDONATELE PROGRESULUI

(Urmare din pag. 5)

În 2 260 de comune există deja şcoli de 10 ani, în care sînt incluşi peste 50% din absolvenţii ciclului gimnazial, cealaltă parte fiind şcolarizată în şcolile din mediul urban; pînă în 1985 gradul de cuprindere al absolvenţilor clasei a VIII-a în şcolile de 10 ani din mediul rural va depăşi 80%. Cei peste 104 000 de învăţători, maiştri şi profesori care îşi practică profesiunea în satele ţării constituie, în acelaşi timp, o forţă de răspîndire a culturii şi ştiinţei în masele ţărăneşti, o forţă de transformare spirituală a satului, de apropiere a acestuia de nivelul cultural, spiritual al localităţilor urbane.

Existenţa la sate a 2 702 cămine culturale, a peste 2 600 biblioteci, peste 5 000 cinematografe, 145 caravane cinematografice, desfăşurarea la sate — numai în anul 1980 — a peste 460 000 spectacole cultural-artistice care au întrunit circa 39,6 mil. participanţi, precum şi activitatea celor 27 080 echipe şi formaţii artistice de amatori din mediul rural, formaţii ce numără peste 350 000 de membri, participanţi la Festivalul Naţional „Cîntarea României" reflectă gradul tot mai înalt de satisfacere la sate a unor trebuinţe de ordin cultural-spiritual, efectele benefice ale amplei mişcări cultural-educative iniţiată de partidul nostru pentru educaţia patriotică, revoluţionară a maselor, de înscriere fermă a vieţii sătesti pe traiectoria civilizaţiei socialiste (tabelul nr. 7).

Tabelul nr. 7

Aşezăminte şi activităţi culturale la sate, în anul 1980

	Număr
Cămine culturale	2 702
Spectacole	468 152
Spectatori	39 569 000
Echipe artistice	27 080
Membri ai echipelor	350 844
Cinematografe	5 033
Biblioteci	2 679
Volume	3 637 059
Cititori	1 652 926

O îmbunătăţire radicală se constată astăzi în satele noastre sub raportul ocrotirii sănătăţii, a mamelor şi copiilor, în genere a stării de sănătate, îmbunătăţire concretizată în prelungirea ratei medii a vieţii populaţiei, şi care a crescut de la 42 de ani, în anul 1942, la circa 70 de ani în prezent. Dacă în 1938 doar 2,2% din numărul copiilor se năşteau în unităţi de ocrotire a sănătăţii, încă din 1975 peste 97% din copii s-au născut în unităţi spitaliceşti. Ca urmare a grijii faţă de om, a politicii sociale juste promovate în ţara noastră, mortalitatea generală s-a redus de la 19,1‰, în 1938, la 10,4‰ în 1980, iar mortalitatea infantilă de la 179‰ în 1938, la 29,3‰ în 1980. Existenţa la sate a peste 6 600 de medici, din care 1 756 stomatologi, a 932 case de naşteri, 671 de farmacii şi peste 24 000 cadre sanitare cu pregătire medie (tabelul nr. 8) atestă accesul larg — bazat pe garantarea gratuităţii — a ţăranilor şi membrilor lor de familie — la asistenţa medicală. Poate fi remarcată, şi din această perspectivă, o distanţă uriaşă între satul de odinioară, lipsit în cea mai mare parte de asistenţa medicală corespunzătoare, şi satul contemporan, care beneficiază plenar de progresele înregistrate de ştiinţa medicală.

Tabelul nr. 8

Unităţi de ocrotirea sănătăţii şi personal sanitar-medical în mediul rural, în 1980

	Unităţi sau număr de persoane
Dispensare	2 972
Case de naşteri	932
Medici	6 692
din care : stomatologi	1 756
Personal mediu sanitar	24 107
Farmacii	671

Pe de altă parte, instituirea şi generalizarea sistemului de pensii pentru ţărănime, inclusiv pentru ţăranii din zonele necooperativizate, constituie încă o expresie elocventă a politicii sociale, profund umaniste, a partidului.

După cum este cunoscut, potrivit reglementărilor legale, întreaga ţărănime beneficiază de pensii — pentru munca prestată şi limită de vîrstă, pentru pierderea capacităţii de muncă, pensie de urmaş, pensie suplimentară. În cadrul acestui sistem de asigurări sociale, fiecare ţăran cooperator beneficiază — după încheierea perioadei active, sau în caz de invaliditate — de pensie, la care se adaugă ajutoarele în natură si în bani din fondurile sociale statutare ale C.A.P. şi veniturile obţinute din gospodăria personală. Dar, în afara pensiilor, potrivit sistemului general de asigurări sociale extins şi în agricultură, membrii C.A.P. au dreptul la indemnizaţii pentru incapacitate temporară de muncă, indemnizaţii lunare pentru copii, au dreptul la odihnă şi tratament balneoclimateric. Ţăranii cooperatori, inclusiv cei pensionari, precum şi membrii lor de familie au dreptul, de asemenea, la asistenţă medicală, întreţinere şi tratament în mod gratuit în spitale, policlinici, dispensare, case de naştere etc. Numai în cursul anului 1980 au primit pensii 1 194 300 de ţărani cooperatori, fondul de pensii C.A.P. ridicîndu-se la 2 283,1 milioane lei; de asemenea, din numărul de peste 155 000 ţărani cu gospodării individuale din zone necooperativizate, au beneficiat de pensii, în 1980, un număr de 55 000, în sumă totală de 66 milioane lei.

Sistemul de pensii al ţărănimii — realizare a orînduirii noastre socialiste — reflectă şi pe acest plan preocuparea permanentă a partidului şi statului nostru pentru sporirea continuă a bunăstării tuturor oamenilor muncii, sensul profund umanist al societăţii pe care o edificăm astăzi pe pămîntul patriei noastre.

Noua revoluţie agrară — un cadru generos, stimulativ pentru dezvoltarea satului românesc

ÎNFĂPTUIREA obiectivului strategic al cincinalului 1981—1985, stabilit de cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. de situare a României socialiste între ţările cu nivel mediu de dezvoltare economică şi apropierea treptată de nivelul ţărilor avansate, impune cu necesitate dezvoltarea şi mai puternică a agriculturii, ramură de bază ce condiţionează hotărîtor progresul general al societăţii noastre. În acest sens, după cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, este necesară realizarea unei noi revoluţii agrare **„în ce priveşte producţia, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficienţa economică, activitatea socială generală din satele noastre"**.

Realizarea programului de revoluţionare a agriculturii, în actualul cincinal, sporirea producţiei medii anuale de cereale la 26—27 milioane tone, dezvoltarea puternică a zootehniei şi, în genere, intensificarea producţiei agricole pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii agricole, vor conduce la ridicarea satului pe o nouă treaptă de progres şi civilizaţie. Aplicarea în practică a complexului de măsuri adoptate de Plenara comună de lucru a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale din 9 februarie a.c. privind stabilirea unei concordanţe mai bune între preţurile din industrie şi cele din agricultură are menirea să asigure, încă în acest an, creşterea substanţială a producţiei în agricultură, sporind, astfel, cointeresarea ţărănimii în raport cu mărirea producţiei agricole şi livrarea la fondul de stat a unor cantităţi sporite de produse agricole. Ca urmare a acestor măsuri, inclusiv a aplicării — după experimentare — a noii legi de retribuire a muncii în C.A.P. —, sînt create condiţii ca veniturile reale ale ţărănimii să crească cu circa 25%, fapt care se va repercuta direct în creşterea bunăstării materiale şi spirituale a ţărănimii.

Construirea din fondurile statului, pînă în 1985, la oraşe şi sate, a încă 50 mii locuri în grădiniţe, 6 mii noi săli de clasă, 49 mii locuri în internate, asigurarea a 6 mii noi locuri în creşe, 73 dispensare-policlinică, 33 mii paturi în spitale vor contribui într-o măsură şi mai însemnată la ridicarea continuă, pe treptele progresului, a localităţilor noastre rurale.

Prin aplicarea în continuare a programului de sistematizare teritorială, crearea reţelei de oraşe şi centre urbane repartizate echilibrat, echitabil pe întreg cuprinsul ţării, se va acţiona pentru dezvoltarea oraşelor dar şi a comunelor, ca centre economice puternice, apte să ofere locuitorilor condiţii optime de muncă şi viaţă. În acest sens, este prevăzut ca pînă în 1985 să se transforme în oraşe agroindustriale încă 140 centre comunale.

Remarcabilele realizări obţinute pînă în prezent pe linia ridicării satelor pe drumul progresului, ca şi prevederile de viitor reliefează pregnant justeţea şi spiritul umanist al politicii partidului de ridicare continuă a nivelului de trai material şi cultural al tuturor celor ce muncesc de la oraşe şi sate, crearea premiselor practice pentru apropierea treptată a condiţiilor de muncă şi de viaţă ale lucrătorilor ogoarelor de cele ale muncitorilor din sectoarele neagricole, diminuarea şi, în perspectivă, înlăturarea treptată a deosebirilor esenţiale dintre oraş şi sat, creşterea bunăstării materiale şi spirituale a întregului nostru popor.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 13 din 2 aprilie 1982

— Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român 1

— O concepție novatoare cu privire la conducerea științifică a societății **(Mihai Chioreanu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— 20 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii. Satul românesc pe coordonatele progresului (II) **(Gavril Horja, Petre Marica)** 5

— Accelerarea punerii în valoare a noi rezerve de creștere a producției de țiței și gaze **(Valeriu Soare)** 6

— Producția fizică — realizată ritmic, la toate sortimentele **(Corneliu Bârnea)** 8

— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate

- Bugetul de venituri și cheltuieli în sprijinul mobilizării rezervelor interne de eficiență (III) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 9
- Exigențe ale reducerii stocurilor supranormative în industrie **(Aurel Orvas)** 11
- Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior. Valorificarea potențialului de export al micii industrii **(Adrian Constantinescu, Leonida Brotac, Almoș Vorzsak)** 12

— Noi orientări în creșterea animalelor (II) **(Oprea Parpală)** 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Tribuna specialistului. Căi de îmbunătățire a utilizării forței de muncă **(Virgil Iga)** 17

TEORII — IDEI

— Tehnologii pentru viitor (II) **(Mihai Drăgănescu)** 19

— Mecanismul economico-financiar **(I. Rucăreanu)** 21

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(Toader Ionescu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Creșterea productivității muncii — imperativ esențial al dezvoltării societății noastre **(Dumitru Ciucur)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Implicațiile creditului scump asupra economiei țărilor occidentale **(Radu Negrea)** 26

— Tendințe — conjuncturi 28

— R.P. Ungară. Modalități de economisire a energiei **(András Szöke)** 29

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— An innovative conception concerning the scientific management of the society **(Mihai Chioreanu)** 3
— Romanian village on the coordinates of the progress (II) **(Gavril Horja, Petre Marica)** 5
— The budget of revenues and expenditures to support mobilizing domestic ressources of efficiency (II) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 9
— Ways to increase efficiency in foreign trade. Turning into account the export potential of the small industry **(Adrian Constantinescu, Leonida Brotac, Almoș Vorzsak)** 12
— New trend in animal farming (II) **(Oprea Parpală)** 15
— Technologies for the future (II) **(Mihai Drăgănescu)** 19
— Schools • trends • economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought **(Toader Ionescu)** 22
— The impact of the expensive credit on the economy of the western countries **(Radu Negrea)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Une conception novatrice sur la direction scientifique de la société **(Mihai Chioreanu)** 3
— Le village roumain sur les coordonnées du progrès (II) **Gavril Horja, Petre Marica)** 5
— Le budget des revenus et des dépenses au service de la mobilisation des réserves internes de l'efficience (II) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 9
— Voies d'accroissement de l'efficience du commerce extérieur. La valorisation du potentiel d'exportation de la petite industrie **(Adrian Constantinescu, Leonida Brotac, Almoș Vorzsak)** 12
— Nouvelles orientations dans la zootechnie (II) **(Oprea Parpală)** 15
— Technologies pour le futur (II) **(Mihai Drăgănescu)** 19
— Ecoles • courants • economistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine **(Toader Ionescu)** 22
— Implications de la cherté du crédit sur l'économie des pays occidentaux **(Radu Negrea)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Обновляющая концепция относительно научного руководства обществом **(Михаи Кюряну)** 3
— Румынское село на координатах прогресса (II) **(Гаврил Хоржа, Петре Марика)** 5
— Бюджет доходов и расходов в поддержку мобилизации внутренних резервов эффективности (III)**(Эмиль Чюфлан, Костинел Лазэр, Александру Паскал)** 9
— Пути повышения эффективности во внешнеторговой деятельности. Использование экспортного потенциала мелкой промышленности **(Адриян Константинеску, Леонида Бротак, Алмеш Воржак)** 12
— Новые направления в развитии животноводства (II) **(Опря Парпалэ)** 15
— Технологии для будущего (II) **(Михай Дрэгэнеску)** 19
— Школы • течения • экономисты. Передовые традиции экономического мышления в Румынии **(Тоадер Ионеску)** 22
— Как отражается дорогостоящий кредит на экономике западных стран **(Раду Негря)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, — cod. 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 615 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

MAGYAR TÁJÉKOZTATÁSI KÖNYVTÁR ES DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

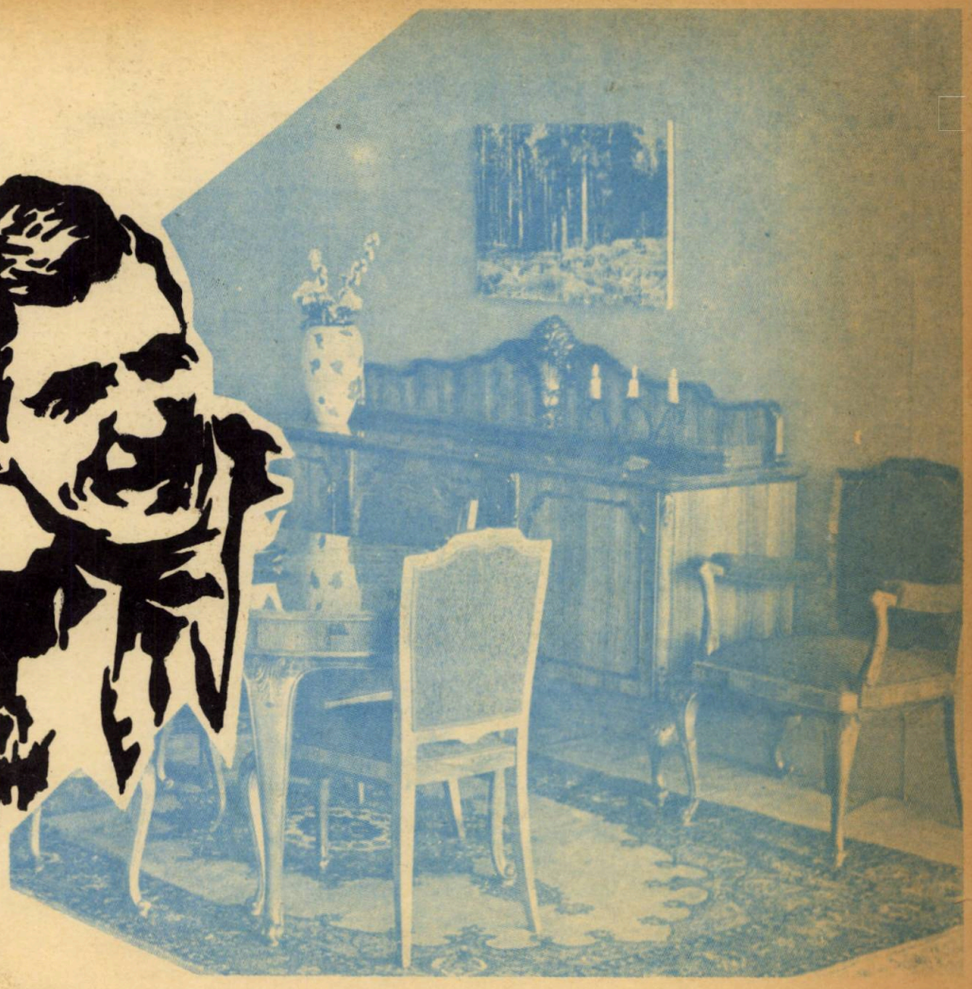

O ASIGURARE UTILĂ ÎN ORICE GOSPODĂRIE

Administrația Asigurărilor de Stat aduce la cunoștința celor interesați că pot contracta **ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI**, care cuprinde în unul și același contract trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;
— asigurarea de accidente produse la domiciliu ;
— asigurarea de răspundere civilă legală.

În asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimentare, materiale de construcții și altele.

În baza acestei asigurări Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, explozie, inundație, ploaie torențială, furtună, avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție a bunurilor cauzate de riscurile asigurate etc.

În asigurarea de accidente sînt cuprinși pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliu ; soții, precum și părinții și copiii acestora dacă în mod statornic locuiesc și gospodăresc împreună.

În baza asigurării de răspundere civilă legală se plătesc sumele datorate potrivit legii față de proprietar pentru unele pagube produse la imobil, precum și sumele datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului. Totodată, se plătesc și sumele datorate cu titlu de dezdăunare locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurabile ori la elementele de construcție ale apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită, la cererea asiguratului, pentru bunurile din gospodărie.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

1982 MAJ 25

Produse din carne, legume, fructe, precum și băuturi răcoritoare, care conțin vitamine și au o mare valoare nutritivă, vă oferă

INTREPRINDEREA DE LEGUME ȘI FRUCTE – BERCENI Fabrica „Flora" – Șos. Viilor nr. 55, sectorul 5 telefon 23 89 70

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PARTICIPARE ACTIVĂ, SPIRIT CREATOR ÎN ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR ECONOMICE

Numărul 14 ● Vineri 9 aprilie 1982

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

VIZITA ÎN ȚARA NOASTRĂ A GENERALULUI KENAN EVREN, ȘEF DE STAT AL REPUBLICII TURCIA

expresie a relațiilor de prietenie dintre poporul român și poporul turc, a dorinței comune de a lărgi colaborarea în interesul reciproc, al păcii și destinderii în Balcani, în Europa și în lume

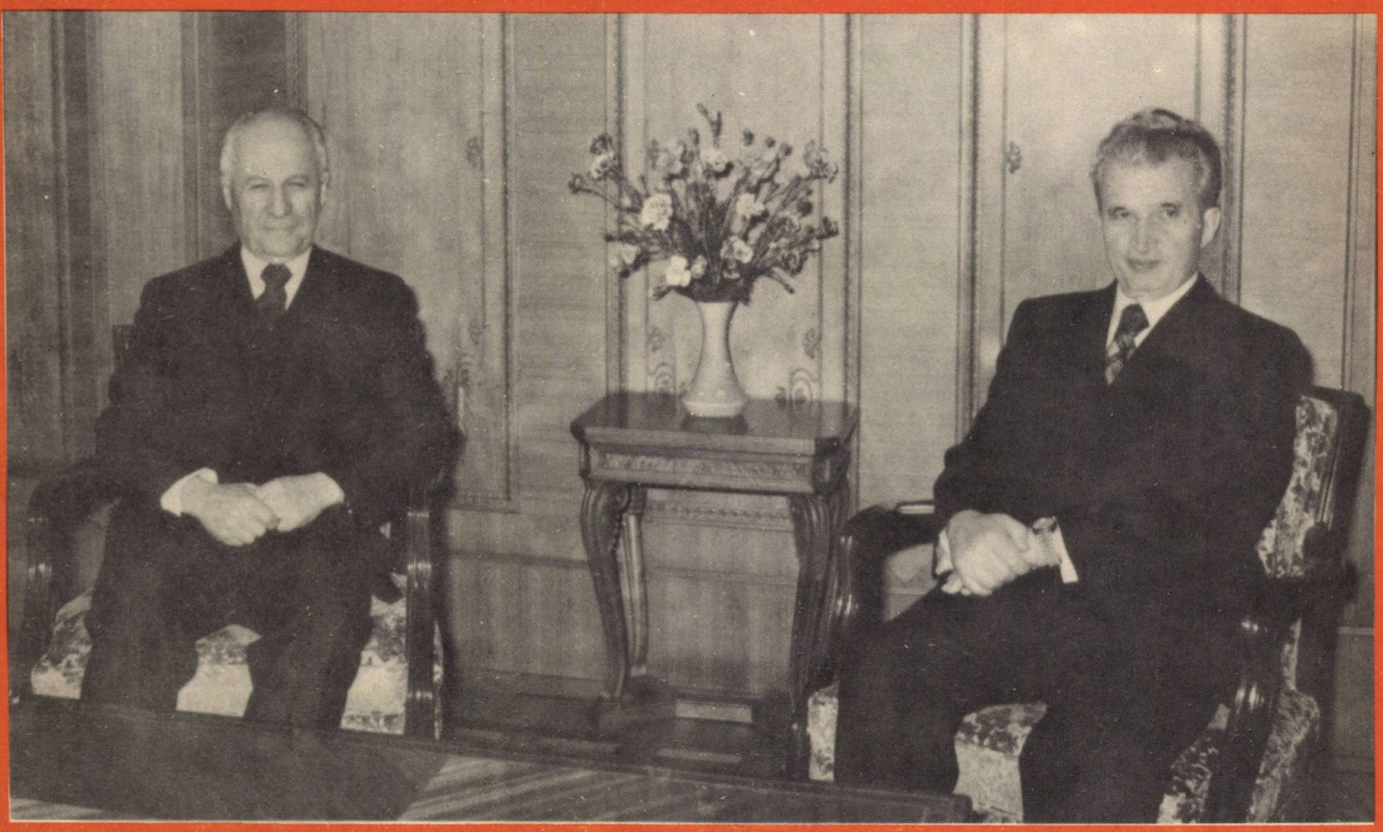

D 646

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

PROBLEME DE ARBITRAJ

PRACTICĂ ARBITRALĂ — DECIZII ALE PRIMULUI ARBITRU DE STAT

Perfectarea contractelor economice

● **Data încheierii contractului.** Contractul între unităţile socialiste care au sediul în localităţi diferite se consideră încheiat în momentul cînd înscrisul întocmit şi semnat de furnizor, trimis beneficiarului spre semnare, a fost reprimit de furnizor semnat de beneficiar. În speţă, nu s-a perfectat contractul în forma prevăzută de Legea nr. 71/1969 modificată şi completată prin Legea cu nr. 3/1979 întrucît contractul semnat de beneficiar nu a fost primit de furnizor, Direcţia judeţeană de poştă Prahova confirmînd această situaţie. În consecinţă, nu există temei pentru acordarea penalităţilor de întîrziere. (Dec. PAS nr. 89/30.I.1982).

● **Contract în formă simplificată. Comandă confirmată în scris.** Contractul economic se poate încheia şi sub forma comenzii confirmate în scris, conf. art. 24 al. 3 din Legea nr. 71/1969 — modificată şi completată prin Legea cu nr. 3/1979. Pentru a exista contract economic, confirmarea comenzii trebuie să fie totală şi fără rezerve sau condiţii. De asemenea, trebuie făcută fără propuneri de modificare sau completarea clauzelor din comandă. Cum forma comenzii confirmate în scris este incompatibilă cu existenţa unor obiecţiuni asupra clauzelor din comandă, iar în speţă furnizoarea n-a acceptat dimensiunile solicitate de beneficiară, s-a considerat că nu s-a încheiat un contract în formă simplificată. (Dec. PAS nr. 7/30.I.1982).

● **Obiecţiuni la contract. Renunţare expresă. Consecinţe.** Prin obiecţiunile la contract formulate de beneficiar s-a prevăzut că expedierea produselor cade în sarcina furnizorului. În termenul prevăzut la art. 25, lit. d din Legea nr. 71/1969 a contractelor economice, beneficiarul a comunicat în scris furnizorului că înţelege să ridice produsele cu mijloace proprii, ceea ce în fapt constituie o renunţare la obiecţiuni. Întrucît beneficiarul nu şi-a îndeplinit obligaţia de ridicare a produselor, pe care furnizorul a dovedit că le-a executat şi avut în stoc la termenele contractuale, pretenţiunea beneficiarului la penalităţi pentru neexecutarea obligaţiilor contractuale a fost respinsă. (Dec. PAS nr. 211/27.II.1982).

● **Clauza contractuală contrară legii.** Potrivit art. 23 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată şi republicată prin Legea nr. 3/1979, în contractele economice nu pot fi cuprinse clauze contrare legii. Clauzele prin care se încalcă prevederile legale sînt nule, urmînd a fi înlocuite cu prevederile corespunzătoare legii. În raporturile dintre organizaţiile socialiste, nu sînt permise clauze sub condiţie. Părţile nu pot conveni prin înscrierea unei clauze speciale, în contract, asupra scutirii de răspundere, în alte condiţii decît cele prevăzute în lege. În speţă, produsul fiind repartizat, clauza din contract prin care s-a condiţionat realizarea livrării deşeurilor de aprobarea planului de casări a fost considerată nulă de organul arbitral şi înlocuită cu termenele de livrare prevăzute prin repartiţia emisă în condiţiile legii. (Dec. PAS nr. 306/27.II.1982).

Transporturi

● **Reclamaţia administrativă în contractul de transport.** Reclamaţia administrativă este o cerere scrisă adresată, de către cel în drept, organului competent a o rezolva, prin care se formulează pretenţii bine precizate şi care este însoţită de toate actele necesare rezolvării ei. Reclamaţia ad-tivă trebuie introdusă înlăuntrul termenului de prescripţie. Conf. art. 84, pct. 2 din Regulamentul de transport, dreptul de a reclama aparţine persoanei care are dreptul de a acţiona calea ferată în baza art. 85. În speţă, transportul fiind eliberat la destinaţie, dreptul la acţiune aparţine, conf. art. 85 poz. 3, lit. b din Regulamentul de transport, destinatarei. Întrucît reclamaţia ad-tivă a fost introdusă de expeditoare, fără a avea cesiune din partea destinatarei, s-a considerat că a fost formulată de o persoană fără calitate. În aceste condiţii, reclamaţia ad-tivă nefiind formulată în condiţiile legii s-a considerat

Supliment la nr. 14 1982 Revista ECONOMICA

că în mod greşit organul arbitral a reţinut că s-a întrerupt termenul de prescripţie. În consecinţă, s-a dispus rearbitrarea litigiului. (Dec. PAS nr. 180/30.I.1980).

● **Transport auto. Taxe transport.** Potrivit art. 9 din Decretul nr. 468/1977 cu privire la organizarea şi executarea transporturilor cu autovehicule, transporturilor de mărfuri executate cu mijloace auto puse la dispoziţia exclusivă a expeditorului, li se aplică tarif dublu în cazul cînd unitatea expeditoare cere termene mai mici decît cele legale stabilite. În speţă, unitatea de transport a fost îndreptăţită să încaseze tariful dublu la prestaţiile în litigiu, deoarece din scrisoarea de trăsură rezultă că acestea au fost depuse în termene mai mici decît cele legal stabilite. (Dec. PAS nr. 36/30.I.1982).

● **Transport auto. Taxa pentru depăşirea duratelor de încărcare şi consecinţele.** Părţile participante la transport au obligaţia de a confirma datele referitoare la modul de utilizare a mijloacelor auto şi prestaţia realizată pentru a se putea stabili tariful aplicabil. Verificarea timpului de utilizare a mijloacelor de transport se poate face pe baza diagramelor tahograf cu care au fost dotate acestea, din care rezultă timpul de utilizare şi distanţele parcurse. (Dec. PAS nr. 101/30.I.1982).

● **Livrări de cereale. Lipsuri cantitative. Scurgeri pe timpul transportului.** Reclamanta IVCPT Argeş a solicitat obligarea uneia din pîrîtele Reg. cf.. Craiova sau Întreprinderea **Silozul** Constanţa, care va fi găsită în culpă, la plata c/val. cantităţii de orz constatată lipsă la recepţie de Întreprinderea de bere Piteşti. Arbitrajul a introdus în cauză din oficiu pe Întreprinderea de bere Piteşti — beneficiara efectivă. Soluţionînd litigiul, Arbitrajul a admis acţiunea faţă de Întreprinderea de bere Piteşti, reţinînd că aceasta avea obligaţia să achite verigii intermediare c/val. mărfii livrate şi să se îndrepte împotriva furnizorului sau cărăuşului pentru lipsurile cantitative constatate. Din oficiu, a schimbat calitatea procesuală a Reg. cf. Craiova şi Întreprinderea „Silozul" Constanţa chemate în garanţie şi le-a obligat să suporte cota parte din c/val. cantit. de orz constatată la unul din vagoane, întrucît pierderea s-a produs prin scurgere. S-a localizat în patrimoniul beneficiarei efective, scăzămîntul normal de 1 la sută şi diferenţa de cîntar de 2 la mie. Cererea de rearbitrare formulată de Întreprinderea **Silozul** Constanţa a fost respinsă pe motiv că aceasta a contribuit la producerea scurgerii pe timpul transportului, deoarece a acceptat să încarce cereale într-un vagon necorespunzător acestei mărfi, asumîndu-şi astfel riscul scurgerii mărfii în situaţia cînd materialul folosit la etanşare cedează. Cererea de rearbitrare formulată de Întreprinderea de bere Piteşti a fost admisă, reţinîndu-se că diferenţa cantitativă s-a constatat numai prin cîntărirea vagonului pe cîntarul liniei de garaj a întreprinderii, fără a se încheia un act de constatare opozabil. Întrucît în situaţia cînd beneficiara efectivă ar fi încheiat acte opozabile, cărăuşul, este scutit de răspundere pentru pierderea de 1 la sută din greutate şi 2 la mie eroare de cîntar, conf. art. 76 din Regulamentul de transport şi Ord. Dir. generale de metrologie, standarde şi invenţii nr. 642/1962, s-a considerat că nu se justifică suportarea nici de către Întreprinderea de bere a perisabilităţii normale şi a diferenţei de cîntar. În consecinţă, s-a dispus rearbitrarea litigiului. (Dec. PAS nr. 176/30.I.1982).

● **Căi ferate, Locaţii achitate de Navrom Galaţi pentru nedescărcarea vagoanelor încărcate cu marfă pentru export. Acţiune în regres.** Potrivit art. 30 din contractul de prestări servicii, NAVROM Galaţi avea obligaţia de a supune aprobării CCAP —, cererile beneficiarei de prestaţii (Fructexport) pentru acceptarea expedierii mărfurilor spre port, în raport cu capacitatea de operare şi de depozitare a portului şi de a transmite beneficiarei de prestaţii acceptul CCAP, în termen de 24 ore. În speţă, NAVROM Galaţi a făcut dovada că şi-a îndeplinit obligaţiile prevăzute de art. 30 din contract, astfel că împrejurarea că CCAP şi-a dat acceptul numai în momentul în care nava a sosit în port, nu-i este imputabilă. În aceste condiţii, s-a considerat în mod întemeiat că NAVROM nu este în culpă pentru locaţiile înregistrate la vagoanele în discuţie. Dealtfel, suportarea acestor locaţii de către NAVROM, în condiţiile art. 12 lit. b din Decretul nr. 309/1978 nu se justifică, deoarece aceasta e de strictă interpretare şi reglementează numai modul de recuperare a c/staliilor achitate armatorilor străini de la unit. în culpă. (Dec. PAS 134/30.I. 1982).

● **Căi ferate. Locaţii. Defecţiuni la sistemul de descărcare.** Potrivit Instrucţiunilor tehnice pentru exploatarea vagoanelor speciale CV, în caz de defecţiuni tehnice constatate la primirea vagoanelor precum şi la descărcarea lor, destinatarul are obligaţia să anunţe staţia C.F.R., urmînd ca aceasta să înştiinţeze revizia de vagoane pentru a se deplasa imediat în vederea analizării defecţiunii. În cazul cînd vagonul nu se poate descărca normal se va descărca pneumatic prin montarea la gura recipientului a dispozitivului de intervenţie pentru descărcarea pneumatică cu respectarea prescripţiilor impuse de art. 5.5.7. Cînd nu îşi îndeplineşte aceste obligaţii, destinatarul răspunde pentru locaţiile produse. (Dec. PAS nr. 146/30.I.1982).

● **Căi ferate. Drept la acţiune împotriva cărăuşului.** Conform art. 85 din Regulament, acţiunea împotriva cărăuşului aparţine destinatarului din momentul în care a primit scrisoarea de trăsură sau şi-a valorificat drepturile ce-i aparţin. Iniţiativa cesiunii acestui drept nu poate să aparţină decît destinatarului, deoarece numai titularul dreptului este în măsură să cunoască dacă şi-a valorificat sau nu dreptul la acţiune împotriva cărăuşului sau imposibilitatea de a acţiona pe cărăuş. (Dec. PAS 144/30.I.1982).

● **Lipsuri cantitative. Neasigurarea integrităţii mărfurilor pe timpul transportului. Consecinţe.** Conf. art. 86, pct. 3 lit. a din Regulamentul de transport, acţiunea contra căii ferate nu se stinge în caz de reclamaţie pentru pierderea parţială dacă aceasta a fost constatată înainte de luarea în primire a mărfii de către cel în drept, conf. art. 62. La art. 62 pct. 1 din acelaşi regulament, se prevede că în situaţia cînd pierderea parţială sau avaria este descoperită sau presupusă de calea ferată sau invocată de către cei în drept, c.f. este obligată să întocmească un proces-verbal, constatînd starea şi greutatea mărfii. În speţă vagonul a sosit violat, cu o uşă ruptă, pe care calea ferată a aplicat sigiliul fără a se conforma art. 62 pct. 1.

În această situație, s-a considerat că lipsurile constatate la destinație îi sînt imputabile cărăușului. (Dec. PAS 116/30.I.1982).

● **Locații. Vagoane puse la dispoziție peste capacitatea liniei industriale.** Capacitatea liniei industriale este determinată în raport cu numărul de vagoane convenționale, respectiv tonajul maxim de mărfuri ce se pot încărca-descărca în 24 ore. La art. 7 (16) din TLM-C.F.R., astfel cum a fost modificat prin Ord. MT nr. 1077/1975 s-a stabilit obligarea destinatarilor de a asigura în incinta întreprinderii o capacitate zilnică egală cu valoarea medie de sosiri din luna respectivă, sporit cu un coeficient de 1,3 cînd mărfurile provin din intern. Prin contractul încheiat de părți s-a prevăzut că în cazul cînd se află la descărcare un număr mai mare de vagoane decît cel prevăzut în planul operativ de transport, destinatarul este obligat să descarce media zilnică a planului corectată cu coeficientul de neuniformitate aprobat prin H.C.M. nr. 425/1975. Intrucît capacitatea liniei industriale și planul operativ de trasnsport sînt exprimate atît în tone cît și în vagoane, este nerelevant faptul că la stabilirea obligațiilor destinatarei de a descărca vagoanele puse la dispoziție s-a avut în vedere numai tonajul. (Dec. PAS 106/30.I.1982).

● **Căi ferate. Locații. Nedescărcarea în termen liber tarifar a vagoanelor cu mărfuri din import.** Ministerul Transportului și Telecomunicațiilor — Departamentul căilor ferate are dreptul să formuleze acțiuni pentru locațiile produse prin nedescărcarea în termenul liber tarifar a vagoanelor care circulă în trafic internațional. M.T.Tc. poate cesiona dreptul său la acțiune regionalelor de cale ferată pe teritoriul cărora s-au produs locațiile, dacă consideră că acestea, avînd la dispoziție toate actele doveditoare îi poate reprezenta interesele. În lipsa cesiunii dreptului la acțiune, regionalele de cale ferată nu pot avea calitate procesuală. (Dec. PAS 69/30.I.1982).

● **Căi ferate. Lipsuri cantitative. Produs obligatoriu la cîntărire.** În cazul lipsurilor cantitative, constatarea cu calea ferată este obligatorie întotdeauna cînd transportul a sosit violat, precum și atunci cînd calea ferată este răspunzătoare de greutatea mărfii, deoarece a cîntărit-o la preluarea spre transport, sau — cum este cazul în speță — avea obligația să o cîntărească conf. dispoz. art. 28 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, în această din urmă situație chiar dacă nu s-a conformat obligației respective. Pentru a se angaja răspunderea cărăușului, lipsa cantitativă trebuie să fie opozabilă cărăușului, iar determinarea cantității trebuie să se facă prin aceleași elemente ca la expediție, conf. art. 36 al. 2 din Regulament. (Dec. PAS 62/30.I.1982).

● **Transport sosit intact. Constatare ulterioară, urme de violare la sigilii. Consecințe.** Potrivit art. 59, alin. 2 din Reg. aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, atunci cînd există bănuieli că lipsa constatată la transport provine de pe parcurs și ar fi imputabilă cărăușului, în termen de 5 zile de la primirea mărfii, va fi sesizat și acesta printr-o reclamație scrisă, adresată șefului unității de transport de destinație, cu invitarea de a trimite un delegat care să participe la constatare. În speță, nu s-a făcut dovada sesizării stației CF cu privire la starea plombelor și invitării pentru constatare, în afară de faptul că nu există certitudine nici asupra momentului cînd s-au violat plombele — în timpul transportului sau în timp ce vagonul se afla în paza destinatarei, deoarece constatarea s-a făcut ulterior primirii vagonului de la stația CF, cînd plombele considerîndu-se intacte, păstrarea lor pînă la prezentarea furnizorului nu a impus anumite condiții care să le asigure securitatea. În lipsa unor dovezi opozabile din care să rezulte cu certitudine că la data predării vagonului către destinatar, plombele erau violate, nu se poate reține răspunderea cărăușului pentru lipsuri cantitative. (Dec. PAS 283/27.II.1982).

● **Tarifare dublă. Condiții de aplicare.** Art. 9, alin. 1 din Decretul nr. 468/1977 cu privire la organizarea și efectuarea transporturilor cu autovehicule stabilește cazurile în care se pot pune la dispoziție unităților expeditoare, autovehicule pentru transport de mărfuri care, potrivit cerințelor exprese ale acestora urmează să circule încărcate parțial. În acele situații, precum și în situația în care se solicită punerea la dispoziție a autovehiculelor în termene mai mici decît cele legal stabilite, transportul se tarifează dublu. Executarea și decontarea transporturilor prevăzute de art. 9 alin. 1 din decretul menționat se face pe bază de scrisori de transport speciale. Termenele în care se solicită punerea la dispoziție a mijloacelor auto — atît în cazul existenței unui contract economic anual de prestații de transport, ca și în cazul transporturilor în afară de contract — sînt stabilite la art. 77 și 82 din Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto. Aceste dispoziții prevăd obligativitatea depunerii pentru fiecare autovehicul a cîte unei scrisori de trăsură tip, pînă la ora 13 a zilei lucrătoare, precedente celei pentru care se solicită punerea mijlocului auto la dispoziție. Chiar și în situația cînd s-a depus programarea pe zile a capacității de transport, făcută potrivit art. 39 lit. c din Normele metodologice menționate, expeditorul are obligația solicitării prestației în termenul legal. (Dec. PAS nr. 263/27.II.1982).

● **Transporturi pe bază de convenție. Sancțiuni aplicabile părții în culpă pentru neexecutarea obligațiilor asumate.** Transportul de muncitori între localitatea de domiciliu și locul de muncă, cu autobuze puse în exclusivitate la dispoziția organizațiilor socialiste și care circulă potrivit unor grafice stabilite în funcție de necesitățile de producție sau de servicii (program de lucru, stații, în parcurs, durata de staționare etc.) se efectuează pe bază de convenții încheiate între unitățile de transport auto și organizațiile socialiste beneficiare. Prin H.C.M. nr. 548/6.IX.1961, modificat prin H.C.M. nr. 1054/15 mai 1968 s-au aprobat Instrucțiunile privind aplicarea tarifelor pentru curse puse la dispoziția organizațiilor socialiste pe bază de convenție, potrivit cărora la încheierea convențiilor, părțile vor utiliza modelul de convenție anexat la instrucțiuni. Pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin convenție, partea în culpă datorează celeilalte părți, penalitățile prevăzute de Instrucțiunile aprobate prin H.C.M. nr. 1054/1968. Existînd deci, o reglementare specială, nu se pot aplica la această categorie de transporturi și alte sancțiuni. (Dec. PAS 278/27.II.1982).

● **Căi ferate. Decontare. Taxe de transport cu întîrziere. Penalităţi aplicabile.** Potrivit art. 14 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată şi completă prin Legea nr. 3/1979, contractele economice dintre unităţile socialiste pot fi, în raport de obiect, de mai multe categorii, conţinutul lor stabilindu-se potrivit Legii contractelor economice, reglementărilor specifice domeniului de activitate respectiv, precum şi cu respectarea cadrului determinat prin contracte model elaborate pe ramuri, grupe de produse sau categorii de lucrări şi servicii. Transporturile de mărfuri pe calea ferată se execută începînd cu anul 1976 în baza contractului model economic anual de transport pe calea ferată, aprobat prin Ordinul nr. 673/1976 al M.T.Tc. In conformitate cu art. 11 din contractul model, pentru neexecutarea sau executarea parţială ori necorespunzătoare a obligaţiilor asumate prin contract, partea în culpă datorează celeilalte părţi penalităţile prevăzute în Tariful de mărfuri C.F.R. şi H.C.M. nr. 425/1975. Pentru decontarea cu întîrziere a taxelor de transport nu s-a stabilit prin contractul model ce sancţiune se aplică plătitorului. Întrucît însă contractul s-a încheiat în temeiul Legii nr. 71/1979, se aplică penalităţile prevăzute la art. 47 pct. 5 din Legea contractelor economice pentru fiecare zi de întîrziere a plăţii preţului prestaţiei de transport, de la data cînd acesta este datorat pînă la efectuarea plăţii 0,1 la sută în primele 10 zile, 0,2 la sută în următoarele 20 zile şi 0,3 la sută în perioada ce depăşeşte 30 zile, din suma ce trebuia achitată. (Dec. PAS 298/27.II.1982).

● **Lipsuri cantitative la transport imputabile furnizorului şi cărăuşului. Acţiunea beneficiarului. Prescripţie.** Potrivit art. 41 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979, produsele trec în administrarea directă sau proprietatea unităţii beneficiare pe data predării produselor către cărăuş. Prin predarea la transport, furnizorul a transmis integral beneficiarului cantitatea de produse înscrisă în documentele de transport şi factură, dar cărăuşul a predat-o cu lipsuri cantitative din cauze, stabilite de organul arbitral ca fiind imputabile atît expeditorului (art. 18 şi 22 din Reg. aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959) cît şi cărăuşului (art. 38 din acelaşi Reg.). Ceea ce a fost o dată transmis de furnizor beneficiarului prin faptul predării către cărăuş, nu mai poate fi socotit netransmis din cauza altui fapt, cel al nepredării în totalitate a produselor la destinaţie de către cărăuş. Cele două fapte fiind distincte dau naştere la consecinţe juridice distincte: unul este un fapt prin care s-a îndeplinit o obligaţie, izvorînd din contractul de furnizare, iar celălalt este un fapt prin care s-a executat o obligaţie din contractul de transport. Pentru dauna produsă beneficiarului pe timpul transportului în condiţiile speţei, stabilite de org. arb., ca fiind imputabile atît expeditorului cît şi cărăuşului, dreptul beneficiarului la despăgubiri împotriva furnizorului se prescrie în termen de 18 luni potrivit art. 3 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripţia extinctivă. Prescripţia dreptului la acţiune începe să curgă conf. art. 10 din decret, de la data cînd produsele au fost efectiv preluate de beneficiar de la cărăuş. (Dec. PAS nr. 275/27.II.1982).

● **Produs obligatoriu la cîntărire. Lipsuri cantitative la destinaţie. Constatare necorespunzătoare a furnizorului şi cărăuşului.** Potrivit art. 39 din Reg. aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, cînd cărăuşul a cîntărit mărfurile el răspunde de cantitatea constatată pe cîntarul său ori pe cîntarele recunoscute de el, înscrisă în documentul de transport. Pentru a putea fi antrenată răspunderea cărăuşului trebuie ca actele de constatare să fie întocmite în condiţii de opozabilitate faţă de acesta, iar lipsa cantitativă să fie stabilită în raport de elementele specificative de determinare înscrise în actele de livrare şi documentele de transport şi să fie determinată de cauze imputabile cărăuşului. În speţă, transportul a sosit intact şi a fost preluat fără obiecţiuni de către destinatar, care a cerut cărăuşului să recîntărească vagoanele şi să trimită un delegat la constatare. Întrucît cărăuşul a refuzat recîntărirea din motive tehnice şi nu a trimis delegat la constatare, destinatarul a făcut constatarea în conf. cu disp. art. 70 din Reg. mai sus arătat, dar cu nerespectarea art. 36 şi 12 din acelaşi regulament, în sensul determinării greutăţii produselor, prin cîntăriri fracţionate, adică prin alt mod decît la expediere — cîntărire pe cîntar pod basculă, situaţie în care org. arb. a reţinut că actele de constatare nu sînt încheiate în condiţii de opozabilitate nici faţă de cărăuş, nici faţă de furnizor. (Dec. PAS 227/27.II.1982).

● **Vagoane puse la încărcare. Locaţii. Consecinţe.** În cazul cînd cărăuşul pune la dispoziţia expeditorului peste plan vagoane la încărcare şi acestea sînt primite, denotă un interes din partea expeditorului care avea drept de refuz. Drept consecinţă, încărcarea vagoanelor trebuie să se facă în termenul liber tarifar, o prelungire a acestuia fiind sancţionată potrivit art. 10 din TLM Partea I. (Dec. PAS nr. 261/27.II.1982).

● **Căi ferate. Acţiune pentru încasare. Taxe de locaţii. Prescripţie.** Introducerea în bancă de către creditor a dispoziţiei de încasare, nu este prevăzută printre situaţiile limitativ enumerate la art. 13 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripţia extinctivă, astfel că folosirea formei legale de decontare prin bancă, pentru încasarea taxelor de locaţii nu poate duce la suspendarea prescripţiei. Cursul prescripţiei nu poate fi nici întrerupt în acest caz, întrucît dispoziţia de încasare introdusă în bancă, dar neacceptată de debitor, nu constituie titlu executor şi în consecinţă disp. art. 16 din Decretul nr. 167/1958 nu-şi găseşte aplicabilitatea. Pentru obţinerea taxelor de locaţii, cărăuşul are deschisă calea acţiunii arbitrale, pe care trebuie să o formuleze în termenul prevăzut la art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, folosirea formei legale de decontare prin bancă a taxelor de locaţii neputînd duce la suspendarea sau întreruperea prescripţiei, ci în anumite situaţii de fapt temeinic motivate putînd să justifice o repunere în termen, în condiţiile art. 19 din acelaşi decret. (Dec. PAS 242/27.II.1982).

Consecinţele neexecutării contractelor

● **Livrare de produse repartizate centralizat. Nerespectarea sortimentelor prevăzute în repartiţie.** Avînd în vedere necesitatea respectării prevederilor actului de planificare, potrivit art. 38 al. 1 din Legea contractelor

economice, modificarea contractului prin acordul părților nu se poate face dacă aceasta privește elementele cuprinse în repartiție. În situația cînd sortimentele sînt prevăzute în repartiție, părțile nu au dreptul să modifice tacit contr. prin livrarea altor sortimente. (Dec. PAS nr. 22/30.I.1982).

● **Livrări de utilaje în garnitură incompletă. Penalități de întîrziere în decontare. Neacordare.** Beneficiarul nu este în culpă pentru decontarea cu întîrziere a c/val. utilajului avîndu-se în vedere că în conformitate cu prevederile art. 158 din Legea finanțelor, refuzul c/valorii utilajului livrat în garnitură incompletă a fost justificat, iar după primirea completărilor, în anul următor de plan, pîrîta a depus diligențele pentru aprobarea fondurilor necesare plății. (Dec. PAS nr. 50/30.I.1982).

● **Livrare de produse necontractate și neacceptate de beneficiar. Consecințe.** În cazul livrării de produse făcută fără respectarea formei contractuale și neacceptate de beneficiar din orice cauză (în speță și pentru calitate necorespunzătoare), refuzul de plată a prețului este justificat, atunci cînd beneficiarul restituie produsele sau le ține la dispoziția furnizorului. (Dec. PAS 241/27.II.1981).

● **Contract economic privind valorificarea spațiilor de cazare din rețeaua Ministerului Turismului. Neexecutare integrală. Consecințe.** Contractul economic privind valorificarea spațiului de cazare din rețeaua Ministerului Turismului se încheie în baza Legii contractelor economice nr. 71/1969 modificată și completată cu Legea nr. 3/1979 și Ordinul Ministerului Turismului nr. 588/29 sep. 1979. Potrivit pct. 4.5.2 din Ordinul menționat, beneficiarul suportă c/val. locurilor neocupate pînă la nivelul proporțiilor de garantare a plăților locurilor contractate, stabilite de Ministerul Turismului, la tarifele de cazare prevăzute în contract, plus cheltuielile de regie. Pentru nevalorificarea locurilor contractate, unitatea de turism beneficiară datorează prestatorului cu titlu de daune c/val. acestora. (Dec. PAS 293/27.II.1982).

● **Vicii ascunse la utilaje, instalații și bunuri de folosință îndelungată. Răspundere furnizor.** Potrivit art. 31 din Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor, unitățile producătoare răspund pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție, precum și de eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație, apărute în perioada de utilizare normată și sînt obligate să stabilească, în condițiile prevăzute în contracte, de comun acord cu beneficiarii și proiectanții, măsuri și termene de remediere sau de înlocuire a produselor necorespunzătoare. În conf. cu art. 33 din aceeași lege, furnizorul răspunde față de beneficiar, în perioada de garanție, pentru daunele prin nerealizarea parametrilor proiectați, datorită deficiențelor de calitate al utilajelor, instalațiilor și bunurilor de folosință îndelungată livrate. Ca atare, chiar și atunci cînd a remediat sau înlocuit produsele necorespunzătoare calitativ, unitatea furnizoare rămîne răspunzătoare pentru unele daune cauzate unității beneficiare, care ar putea fi cheltuielile pe care aceasta din urmă le-a efectuat pînă la descoperirea viciilor ascunse prin prelucrarea produselor, cheltuieli ocazionate de efectuarea analizelor de laborator necesare stabilirii cauzelor care au determinat viciile ascunse, cheltuielile de transport. (Dec. PAS 255/27.II.1982).

● **Livrare de produse după expirarea anului de plan. Consecințe.** Potrivit art. 41 lit. b din Legea contractelor economice, produsele trec în administrarea directă a unității beneficiare pe data predării lor către organul de transport. În speță, produsul a fost livrat după expirarea anului de plan. Conf. art. 40 din Legea contractelor economice, beneficiarul poate refuza primirea produselor livrate cu întîrziere în cadrul anului de plan, în cazul în care dovedește că este în imposibilitate de a le mai folosi. Această dovadă nu este necesară în cazul livrărilor efectuate după expirarea duratei de valabilitate a sarcinii de plan. În consecință, nu poate fi obligat la plata c/valorii produselor respective. (Dec. PAS 172/30.I.1982).

● **Penalități de nelivrare. Produs sezonier.** Pentru produsele sezoniere sarcina de plan expiră la finele sezonului în această situație, acțiunea derivînd din nelivrarea produselor sezoniere trebuie introdusă în termen de 6 luni de la data cînd pentru produsele respective sezonul a fost depășit și nu de la finele anului. (Dec. PAS nr. 113/30.I. 1982).

● **Penalități de întîrziere în decontare.** Potrivit art. 47 pct. 5 din Legea contractelor economice pîrîta-beneficiară datorează penalități de întîrziere în plata prețului de la data primirii și recepționării produselor. Conf. art. 46 din Normele metodologice BNRSR, BAIA, BI și BRCE nr. 2/1980 în situația neprimirii de către unitatea plătitoare, odată cu marfa, a dispoziției de plată cu factura, aceasta are obligația să intervină la furnizor pentru a i se trimite documentele de plată. Dacă factura nu a fost primită într-un termen de maximum 20 zile de la primirea mărfii, iar plătitorul este în măsură să determine suma de plată, la expirarea termenului de mai sus, acesta este obligat să efectueze plata, prin dispoziția de plată simplă. Cum în speță, plătitorul era în posesia documentelor de plată la data primirii produselor, s-a considerat că trebuia să efectueze plata la data recepției produselor și pentru întîrziere datorează penalități. (Dec. PAS 122/30..I 1982).

● **Penalități de nelivrare pînă la finele anului de plan. Anularea repartiției, consecințe.** Repartiția care a stat la baza contractului intervenit între părțile în litigiu a fost anulată de coordonatorul de balanță de comun acord cu organul tutelar al beneficiarei, la 28.XII.1980 în cadrul anului de plan. În aceste condiții s-a reținut că furnizorul nu datorează penalități. (Dec. PAS nr. 127/30.I.1982).

● **Daune. În completarea penalităților.** Răspunderea patrimonială are rolul de a înlătura urmările provocate de nerespectarea de către unitatea debitoare a obligațiilor contractuale. Principiul reparării integrale a prejudiciului este consacrat de Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, care la art. 44 prevede că unitatea socialistă care nu execută obligațiile asumate prin contract, ori le execută necorespunzător, datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa. Despăgubirea se datorează numai în măsura în

care prejudiciul nu a fost acoperit prin plata penalităților prevăzute în contract. În speță, reclamanta a introdus o acțiune în daune, fără ca în prealabil să-și valorifice dreptul la penalități. Constatînd că penalitățile ce s-ar fi putut pretinde erau prescrise, conf. art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă și că acestea ar fi acoperit daunele pretinse s-au respins în mod justificat, pretențiile reclamantei. (Decizia PAS nr. 177/30.I.1982).

Prețuri — întîrzierea plăților

● **Lista prețului, legal. Nelivrare. Consecințe.** Este de principiu că produsele se livrează la prețul legal în vigoare la data livrării. Potrivit dispozițiilor legale este interzisă livrarea produselor care nu au preț legal fixat. În situația în care produsul contractat nu are preț legal fixat, furnizorul se află în imposibilitate să execute livrarea. În consecință, beneficiarul nu poate pretinde penalități pentru întîrzierea în livrare sau nelivrare. (Dec. PAS 96/30.I.1982).

● **Prețul de învoială stabilit în baza Normativului U.N.C.A.P., depășește limita prevăzută în Normele CSP nr. 5015/1972. Consecințe.** Conf. art. 141 din Legea nr. 19/1971, organizațiile cooperatiste agricole vînd produsele și prestează serviciile, la prețuri și tarife de învoială. Prețurile și tarifele de învoială practicate de organizațiile cooperatiste agricole, pentru produsele rezultînd din prelucrări industriale, construcții, prestări de servicii și alte activități neagricole se determină pe baza normativelor date de UNCAP, cu acordul Comitetului de Stat pentru Prețuri. Art. 44 din Legea nr. 19/1971 prevede că organizațiile de stat și cooperatiste achizitoare au obligația să se încadreze în prețurile stabilite conform dispozițiilor legale. Normele CSP nr. 5015/1972 stabilesc limitele de preț în care organizațiile de stat și cooperatiste achizitoare se pot învoi cu producătorii. În măsura în care prețurile de învoială plătite de unitățile de stat depășesc limitele prevăzute în Normele CSP sus arătate, culpa este a acestor unități, nu a CAP-urilor furnizoare, întrucît cooperativele respective nu au încasat sume peste prețurile legale și anume prețurile de învoială. (Dec. PAS 264/27.II.1982).

● **Penalități de întîrziere în plata prețului și penalități pentru refuzul nejustificat de plată.** Penalitățile prev. de art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969 modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, sancționează numai întîrzierea în plata unor sume datorate cu titlu de preț al produselor, lucrărilor sau serviciilor. Astfel, în cazul cînd unitatea debitoare refuză inițial prețul datorat, iar ulterior revine asupra refuzului și achită prețul, sînt aplicabile prevederile legale sus-menționate. Potrivit legii, penalitatea de întîrziere în plata prețului se aplică de la data cînd prețul este datorat și pînă la efectuarea plății. Prețul se consideră datorat numai după primirea și recepționarea produselor, lucrărilor executate sau serviciilor prestate conf. art. 154(3) din Legea nr. 9/1972, republicată în anul 1979, iar termenul în cadrul căruia trebuie făcută plata este stabilit de bancă, potrivit pct. 100 din Normele metodologice nr. 2/1980. În situația în care unitatea debitoare nu revine asupra refuzului de plată și este obligată prin hotărîrea arbitrală să achite suma, sînt aplicabile prevederile art. 47 pct. 6 din Legea contractelor economice, potrivit cărora unitatea socialistă în culpă va plăti pentru fiecare zi de refuz nejustificat o penalitate de 0,3 la sută din valoarea prețului neachitat. Potrivit disp. legale sus-menționate penalitățile sînt datorate de la data refuzului pînă la data plății. Întrucît în speță unitatea debitoare a revenit asupra refuzului de plată și a achitat suma pretinsă anterior acțiunii, pentru întîrzierea în decontare a fost sancționată cu penalități de întîrziere în temeiul art. 47 pct. 5 din Legea contractelor economice. (Dec. PAS nr. 187/30.I.1982).

● **Penalități de întîrziere în plata prețului.** Potrivit art. 154 din Legea finanțelor nr. 9/1972, plățile trebuie efectuate la data exigibilității obligațiilor, creditorul fiind obligat să le ceară, iar debitorul să le efectueze. În conf. cu pct. 46 din Normele metodologice nr. 2/1980 pentru efectuarea plăților între unitățile socialiste, dacă factura nu a fost primită într-un termen de maximum 20 zile de la primirea mărfii, iar plătitorul este în măsură să determine suma de plată la expirarea acestui termen, este obligat să efectueze plata prin dispoziția de plată. În speță, factura emisă de furnizor s-a primit de beneficiar, dar plata prețului a fost inițial justificat refuzată, determinat de primirea ulterioară a transportului. Întrucît însă, după primirea mărfii, beneficiarul nu a efectuat plata prețului din proprie inițiativă, deși cunoștea prețul, organul arbitral a reținut răspunderea acestuia în temeiul disp. art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969 a contractelor economice. (Dec. PAS nr. 307/27.II.1982).

● **Transport predat la destinație. Refuz nejustificat de plată a prețului mărfii. Culpa procesuală.** În conf. cu art. 274 c. pr. civilă, aplicabil în litigiile arbitrale, potrivit cu art. 71 RPA, partea care cade în pretenții va fi obligată să plătească cheltuielile de arbitrare. Reclamanta expeditoare a formulat reclamație administrativă și a promovat acțiune împotriva cărăușului pentru plata de daune echivalente prețului unei mărfi nepredate la destinație. În fapt, marfa fiind primită de destinatar la data cînd prin răspunsul la încercarea de conciliere a comunicat expeditorului contrariu și l-a îndrumat pe acesta, să ceară lămuriri cărăușului — care nu a răspuns la reclamația administrativă — se impunea introducerea în cauză a destinatarului. Practica arbitrală a statuat că, în litigiile care privesc lipsuri calitative și cantitative, prezența tuturor părților interesate este necesară pentru stabilirea corectă a răspunderii și rezolvarea completă a litigiului. În speță, nu s-a reținut culpa cărăușului pentru nepredarea mărfii la destinație, pentru ca obligarea sa la suportarea cheltuielilor de arbitrare să se justifice. (Dec. PAS nr. 219/27.II.1982).

● **Produs necomandat. Refuz de plată a prețului.** În conf. cu art. 158 lit. b din Legea finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979 și Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, beneficiarul are dreptul ca, înlăuntrul termenului stabilit pentru acceptare sau pentru depunerea documentelor la bancă, să refuze plata, integral sau par-

țial, după caz, cînd livrarea produselor, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor nu constituie obiectul unui contract sau nu are alt temei legal, cu condiția să nu folosească bunurile pentru care se cere plata. Stabilindu-se de către org. arbitral că produsul livrat de reclamantă a fost necomandat și necontractat, fiind ținut la dispoziția sa în custodia pîrîtului s-a reținut ca legal refuzul de plată al prețului. (Dec. PAS nr. 294/27.II.1982).

● **Prestații succesive. Regularizarea plății.** În situația în care executarea unui contract, într-o perioadă de timp limitată, se efectuează prestații succesive în legătură cu care prestatoarea formulează pretenții rezultate din faptul că nu s-a achitat o parte din totalul prestațiilor executate succesiv, beneficiarul poate opune creanța sa în acoperirea creanței celeilalte părți. Ca atare, în final, plata se va face numai pentru diferența dintre cele două creanțe, întrucît în cazul prestațiilor succesive datoriile nu provin din operații distincte, astfel că între părți nu intervine o compensație în sensul prevederilor art. 1143 și urm. C. civ., ci o decontare finală făcută după o serie de prestații succesive, a căror plată poate suferi unele modificări după terminarea unei etape de prestații. Un astfel de mod de regularizare nu împiedică controlul prin leu. (Dec. PAS nr. 220/27.II.1982).

● **Factura introdusă în bancă, neacceptată plata și retrasă de creditor. Consecințe.** Art. 157 din Legea finanțelor nr. 9/1972 prevede că instrumentele de decontare emise de creditor și pentru care debitorul a acceptat plata, precum și cele emise de debitor în favoarea creditorului sînt, în raporturile de decontare bancară, titluri executorii, pe baza cărora se fac operațiile de plăți între unitățile socialiste. Arbitrajul a respins ca inadmisibilă acțiunea creditorului care a introdus în bancă o factură pentru care nu a primit refuz de plată, deoarece în acest caz nu mai poate obține un al doilea titlu executor. În rearbitrare s-a constatat însă că deși nu s-a dovedit că pîrîtul a refuzat plata prestațiilor efectuate de reclamant în beneficiul său, acesta contestă prin întîmpinare c/val, prestațiilor ce formează obiectul acțiunii, iar creditorul și-a retras factura din bancă, situație în care nu se mai poate reține că reclamantul se află în posesia unui titlu executoriu. (Dec. PAS 291/27.II.1982).

Jurisdicții — cheltuieli de arbitrare

● **Competență materială.** Reclamanta și-a îndreptat acțiunea împotriva MTTc, iar organul arbitral a introdus în cauză, din oficiu, în calitate de pîrît pe Regionala c.f.r. Brașov în locul acesteia, declinîndu-și competența în favoarea Arbitrajului de stat interjud. Brașov. Arbitrajul de stat interjud. Brașov s-a considerat necompetent să soluționeze litigiul. În temeiul art. 18 din Legea nr. 5/1954 primul arbitru de stat a stabilit că Arbitrajul de stat al municip. București fiind legal sesizat nu putea să-și decline competența în favoarea ASJ Brașov prin scoaterea din cauză a uneia din pîrîte, deoarece în acest fel se pronunța implicit și asupra fondului. (Dec. PAS nr. 19/30.I. 1982).

● **Acțiune restituită. Data cînd se considera sesizat organul arbitral.** Potrivit art. 25 din Reg. proc. arbitrale, dacă se constată că cererea nu îndeplinește condițiile prevăzute de art. 8 și 9 din aceleași reguli, PAS sau arbitrul de stat șef va restitui cererea, pe cale de adresă, părții care a introdus-o, indicînd elementele a căror lipsă a determinat restituirea. În cazul cînd, în termen de 8 zile de la primirea adresei de restituire, partea va introduce din nou cererea, completată însă cu toate elementele a căror lipsă determinase restituirea, organul arbitral va fi socotit sesizat pe data cînd a fost introdusă prima cerere. (Dec. PAS 303/27.02.1982).

● **Cerere de rearbitrare tardivă.** Potrivit art. 32 pct. 2 alin. 6 din Legea nr. 5/1954 pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de stat, PAS poate fi sesizat, în vederea exercitării dreptului de control, în termen de 30 zile de la pronunțarea hotărîrii, iar conf. art. 32 alin. 1 din aceeași lege, PAS poate exercita din oficiu, dreptul de control, în termen de cel mult 3 luni de la pronunțarea hotărîrii arbitrale. În conf. cu disp. art. 103 c.pr.civ, aplicabile în procesul arbitral, potrivit art. 71 RPA, neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea, afară de cazul cînd legea dispune altfel sau cînd partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei. În acest din urmă caz, actul de procedură se va îndeplini în termen de 15 zile de la încetarea împiedicării, în același termen arătîndu-se și motivele împiedicării. (Dec. PAS 302/27.II.1982).

● **Acțiune arbitrală. Data introducerii.** În conf. cu art. 13 din RPA, ziua introducerii cererii la Arbitrajul de stat se socotește ziua cînd cererea a fost înregistrată la organul arbitral. Dacă partea care își are sediul în altă localitate decît organul arbitral trimite cererea printr-un organ de expediție competent, ziua introducerii cererii la Arbitraj se socotește ziua predării la organul de expediție competent. (Dec. PAS nr. 305/27.II.1982).

● **Competență materială. Prorogare.** În temeiul art. 14 al. 2 din Legea nr. 5/1954 PAS poate trimite spre rezolvare arbitrajelor de stat interjudețene sau Arbitrajului de stat al municip. București, litigii de competența Arbitrajului de Stat Central cu excepția acelora care, potrivit art. 9 din Legea nr. 5/1954 sînt de competența exclusivă a Arbitrajului de Stat Central. Fiind vorba de un caz de prorogare de competență specific procesului arbitral, care operează în temeiul unei dispoziții a PAS nu este necesar consimțămîntul părților și acestea nu pot invoca excepția de necompetență. (Dec. PAS 16/30.I.1982).

● **Conflict negativ al competenței.** Dacă un organ arbitral își declină competența în favoarea unui arbitraj departamental, iar acesta din urmă se consideră necompetent să soluționeze litigiul, dosarul trebuie înaintat primului arbitru de stat pentru rezolvarea conflictului de competență, în temeiul art. 18 din Legea nr. 5/1954. În speță, Arbitrajul de stat al municipiului București și-a declinat competența în favoarea Arbitrajului M.I.C.M. considerînd că ambele părți sînt subordonate acestuia. Întrucît, ca urmare a apariției Decretului nr. 265/1981 una din părți nu mai este subordonată M.I.C.M. s-a stabilit că în speță

nu sînt întrunite condiţiile prevăzute de art. 7 lit. c din Legea nr. 5/1954 şi că Arbitrajul de stat al municip. Bucureşti este competent să soluţioneze litigiul. (Decizia PAS nr. 94/30.I.1982).

● **Cheltuielile de arbitrare. Neacordare. Introducerea acţiunii înainte de expirarea termenului de tratare a reclamaţiei administrative.** În cazul în care reclamanta introduce acţiune fără a respecta termenul de tratare a reclaţiei ad-tive, prevăzut de art. 29 şi 8 din Convenţia SMGS, nu i se cuvin cheltuielile de arbitrare. (Dec. PAS nr. 117/30.I.1982).

● **Decontare preţ produse după sesizarea arbitrajului. Cheltuieli de arbitrare.** Beneficiarul livrării a achitat preţul produselor după introducerea acţiunii. Stabilindu-se că transportul privind aceste produse s-a primit anterior înregistrării acţiunii, debitorul a fost obligat la plata cheltuielilor de arbitrare în temeiul art. 274 c.pr.civ, întrucît chiar dacă la data concilierii prearbitrale transportul nu era preluat, beneficiarul nu a dovedit că nu putea să facă demersuri la reclamant pentru retragerea acţiunii, în vederea restituirii taxei de timbru, în condiţiile parag. 21 lit. b din Instrucţiunile M.F. nr. 1711/27 oct. 1960. (Decizia PAS 296/27.II.1982).

● **Cheltuieli de arbitrare. Neacordare. Lipsa culpa procesuală.** În conf. cu art. 3 al. 3 din Reg. proc. arbitrale, în cazul în care părţile nu sînt în aceeaşi localitate, în lipsa unei încercări de conciliere prin întrunirea delegaţilor părţilor, cel interesat a sesiza Arbitrajul de stat, va comunica în scris părţii celeilalte pretenţiile sale privind obiectul conflictului, cu arătarea motivelor pe care se întemeiază. Potrivit art. 3 al. 4 din aceleaşi reguli, cealaltă parte este obligată a răspunde în scris şi motivat, la toate pretenţiile reclamantei în termen de 5 zile de la primirea comunicării. În speţă, s-a stabilit că în raport cu data primirii concilierii, pîrîta a emis dispoziţia de plată a sumei pretinsă de reclamantă, înlăuntrul termenului de 5 zile prev. de RPA, caz în care pîrîta neaflîndu-se în culpă procesuală, nu a fost obligată la plata cheltuielilor de arbitrare. Dealtfel, în conf. cu art. 275 c.pr.civ., aplicabil în procesul arbitral potrivit art. 71 RPA. pîrîtul care recunoaşte pînă la prima zi de înfăţişare pretenţiile reclamantului, nu va putea fi obligat la plata cheltuielilor de judecată. (Dec. PAS 292/27.II.1982).

Export

● **Livrări de produse la export. Lipsuri calitative. Daune. Răspundere.** Potrivit art. 79 din Legea contractelor economice, unităţile producătoare răspund pentru toate pagubele sau cheltuielile suportate de întreprinderea de comerţ exterior ca urmare a bonificaţiilor solicitate de beneficiarii externi pentru lipsurile calitative ale produselor livrate. (Dec. PAS nr. 25/30.I.1982).

● **Livrări de produse la export. Durata executării contractului.** Potrivit art. 66 din Legea contractelor economice, obligaţiile de livrare a produselor destinate exportului, prevăzute în contractele economice rămîn în vigoare pe toată durata de valabilitate a angajamentelor stabilite în raporturile cu partenerii externi şi în limitele condiţiilor prevăzute în contractele încheiate cu aceştia. Întrucît în speţă produsele contractate erau destinate exportului, nu s-a putut reţine că obligaţia de livrare a pîrîtei-furnizoare s-a stins la finele anului, această obligaţie subzistă în continuare, pe durata valabilităţii angajamentelor externe. (Dec. PAS nr. 24/31.I.1982).

Ambalaje

● **Nerestituirea în termen a ambalajelor. Consecinţe.** Ambalajele din metal sînt exceptate de la recuperare, potrivit anexei nr. 2 la Intruc. aprobate prin Ordinul MATMCGFF nr. 108/1975. În această situaţie nu se pot pretinde penalităţi pentru nerestituirea în termen a acestor ambalaje. Întrucît, însă, butoaiele şi bidoanele metalice provenite de la ambalarea vinaromului nu figurează în anexa sus-menţionată, s-a considerat că acestea circulă în regim de restituire şi, ca atare, funcţionează răspunderea pentru nerestituirea în termen. (Dec. PAS 90/30.I.1982).

● **Ambalaje calitativ necorespunzătoare. Constatare opozabilă expeditorului.** Art. 70 din Reg. aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 stabileşte că în toate cazurile cînd la verificarea de către beneficiar a mărfurilor sosite din transport, se constată lipsuri cantitative sau deficienţe calitative şi delegatul furnizorului sau însoţitorul transportului aparţinînd furnizorului nu este de faţă, precum şi în cazurile în care la primirea mărfurilor de la cărăuş se nasc divergenţe între organele acestuia şi reprezentantul beneficiarului, acesta din urmă va chema la faţa locului delegaţii menţionaţi în textul respectiv. Constatarea făcută de membrii comisiei de primire în condiţiile art. 70 (delegat neutru) şi 61 din Reg. sus-arătat, consemnată într-un proces-verbal încheiat cu respectarea prevederilor art. 62 din acelaşi regulament este opozabilă expeditorului. Neparticiparea cărăuşului la constatarea defecţiunilor ambalajelor transportate, este lipsită de concludenţă în speţă, deoarece vagonul a sosit în stare bună, iar cauza defecţiunilor era prin natura lor imputabilă expeditorului şi nu cărăuşului, pentru a se întocmi un act de constatare opozabil acestuia din urmă. (Dec. PAS 288/27.II.1982).

Diverse

● **Răspundere civilă. Daune cauzate de mistreţi.** Unitatea socialistă care are în administrare sau folosinţă fondurile de vînătoare răspund pentru pagubele cauzate de mistreţi culturilor agricole, în temeiul art. 998-999 c.civ. pentru neîndeplinirea obligaţiilor prevăzute de Legea nr. 26/1976 (art. 8 şi 10). La stabilirea întinderii răspunderii acestora se va avea în vedere şi modul în care deţinătorii terenurilor agricole şi-au îndeplinit obligaţiile ce le reveneau potrivit Decretului nr. 231/1974 în legătură cu asigurarea pazei culturilor agricole, şi Ord. MAIAMEFMC nr. 35/381/1979. (Dec. PAS 23/30.I.1982).

● **Răspundere delictuală. Prejudiciu material. Întindere.** În vederea angajării răspunderii delictuale, pagubele cauzate trebuie să fie consecinţa directă a faptei dăunătoare.

Potrivit art. 1074 C. civil, prejudiciul material cuprinde sau poate cuprinde pierderea efectiv suferită și beneficiul nerealizat. Pentru a se naște dreptul la reparațiune, prejudiciul trebuie să fie cert, atît în privința existenței sale cît și cu privire la posibilitatea de a se stabili întinderea lui. (Dec. PAS 237/27.II.1982).

● **Persoane juridice. Reorganizare. Divizare.** Potrivit art. 48 din Decretul nr. 31/1954 unitatea socialistă care a preluat, prin divizare, o parte din activul altei unități socialiste, răspunde față de creditori pentru obligațiile persoanei juridice care a încetat de a avea ființă prin divizare, cu condiția ca prin dispoz. de reorganizare să nu se fi dispus altfel. (Dec. PAS nr. 159/30.I.1982 și Dec. PAS nr. 137/30.I.1982).

Grupaj realizat de :
M. BARTOK
E. POPA
Arbitrajul de Stat Central

Probleme de drept economic și de comerț internațional

Bazele juridice ale întreprinderilor de stat

Întreprinderea a constituit și va mai constitui obiect de cercetare sub multiple unghiuri. O cît de sumară privire asupra lucrărilor publicate pînă în prezent ne duce la constatarea că predomină studiile cu caracter economic privind organizarea, pe diverse, planuri și conducerea întreprinderilor.

Față de tematica cercetării noastre, ne-am propus să abordăm întreprinderea din unghiul de vedere al normelor de drept care constituie bazele sale juridice. Ca urmare, vom analiza elementele definitorii ale conceptului de întreprindere, așa cum rezultă din legea sa fundamentală — Legea nr. 5/1978 —, norme de înființare, reorganizare și desființare, rolul și importanța dobîndirii personalității juridice, patrimoniul, componența și funcțiile sale, principiile autoconducerii și organele de conducere ale întreprinderii. În această structură, urmează ca mecanismul economico-financiar să fie abordat într-un capitol distinct. Decizia să urmăm această sistematizare a fost determinată de o logică simplă : pentru a înțelege mecanismul complex de funcționare al unui agregat, este necesar să cunoaștem principiile lui constructive, părțile sale componente.

1. CONCEPTUL DE ÎNTREPRINDERE ÎN DREPTUL ROMÂN

1.1. Elemente definitorii — cadrul legislativ

Legea nr. 5/1978 arată că „întreprinderea de stat este unitatea de bază în care se desfășoară activitatea economico-socială și în care oamenii muncii, pe baza principiului autoconducerii muncitorești, își exercită direct prerogativele ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție — bunuri ale întregului popor —, producători și beneficiari ai bunurilor materiale". În continuare, același act normativ stabilește elementele definitorii ale întreprinderii :

a) **Personalitatea juridică,** dobîndită potrivit prevederilor legii, constituie principalul element definitoriu, datorită căreia întreprinderea are o autonomie funcțională — intră în raporturi juridice cu alte unități — și un patrimoniu distinct, pe care îl administrează în nume propriu, în care scop are cont la bancă, contabilitate proprie, beneficiază de credite și încheie bilanț.

b) **Planul propriu** este cel de-al doilea element definitoriu prevăzut expres de lege și acesta marchează ideea fundamentală și anume aceea că o întreprindere are, în toate cazurile, un **obiect de activitate productiv.** Cu alte cuvinte, activitatea fiecărei întreprinderi este determinată și se desfășoară pe baza unui plan de producție, care însă face parte integrantă din planul național unic de dezvoltare economico-socială. În realizarea planului întreprinderile sînt obligate, așa cum prevede legea, „să desfășoare o activitate rentabilă, cu eficiență sporită".

c) **Autoconducerea muncitorească** este o componentă majoră a conceptului de întreprindere. Pentru realizarea autoconducerii, prin lege sînt reglementate organele colective de conducere — adunarea generală, consiliul oamenilor muncii, biroul executiv —, precum și atribuțiile care le revin. Autoconducerea muncitorească a întreprinderii se supune **centralismului democratic** și are permanent în vedere principiile **autogestiunii economico-financiare.**

d) **Denumirea, sediul central și obiectul activității** — elemente stabilite prin actul de înființare — au menirea să personalizeze, să nominalizeze o întreprindere de alta. Așa cum vom vedea, prezintă importanță în exercitarea atributelor conferite de personalitatea juridică.

Organizarea și funcționarea întreprinderilor este reglementată de Legea nr. 5/1978, ale cărei norme de drept se coroborează cu prevederile celorlalte acte normative, care constituie, în ansamblul lor, dreptul economic.

1.2. Clasificarea unităților economice

Întreprinderea, deși este formația de bază a sistemului nostru economic, nu este singura formă pe care o îmbracă unitățile economice. Potrivit Legii nr. 5/1978, în prezent funcționează trei tipuri de unități economice : întreprinderea, centrala, unitatea economică componentă.

a) **Întreprinderea.** Elementele definitorii le-am arătat mai sus : personalitate juridică ; plan propriu, deci obiect de activitate productiv ; autoconducere muncitorească ; denumire și sediu central. În continuare, se impune să arătăm că întreprinderile pot fi, la rîndul lor, clasificate după două criterii principale :

— **în funcție de subordonarea lor :** întreprinderi de interes republican și întreprinderi de interes local. Importanța acestei clasificări rezidă în faptul că modul de înființare urmează reguli proprii, precum și în faptul că coordonarea și controlul activității lor sînt supuse unor organe diferite. De asemenea, metodologia și planificarea, regimul juridic al beneficiilor și competența de soluționare a litigiilor este deosebită, în funcție de subordonare. Întreprin-

derile de interes republican, sînt subordonate direct centralelor industriale sau unităților asimilate acestora, ministerelor sau altor organe centrale ; cele de interes local sînt subordonate consiliului popular, potrivit actului de înființare ;

— **în funcție de obiectul de activitate,** întreprinderile pot fi : industriale (producătoare de bunuri materiale), de construcții-montaj, de proiectare-cercetare, de prestări de servicii (hoteliere, transport etc.), de comercializarea mărfurilor către fondul pieței, de aprovizionare și desfacere în cadrul aprovizionării tehnico-materiale (baze). În raport cu obiectul de activitate, modul de determinare a sarcinilor de plan va fi diferit, precum și indicatorii utilizați.

b) **Centrala.** Potrivit Legii nr. 5/1978, centrala este o unitate economică autonomă de producție, construcții, circulația mărfurilor, transporturi și alte prestări de servicii care cuprinde întreprinderi subordonate și unități componente — fabrici, uzine, exploatări, autobaze, secții, ateliere, unități de cercetare etc. — grupate :

— după criteriul omogenității produselor sau al tehnologiilor de fabricație, al cooperării în producție, sau,

— după criteriul amplasării teritoriale al unităților care o compun.

Ca și întreprinderea, centrala are personalitate juridică, un patrimoniu propriu, denumire și sediu central, intrînd în raporturi contractuale cu banca, pentru credite și cu alte centrale și întreprinderi, chiar dacă acestea din urmă îi sînt subordonate. Are evidență contabilă, conturi la bancă și încheie bilanț contabil.

Din economia Legii nr. 5/1978 rezultă că centrala are ca funcție principală conducerea, îndrumarea și controlul activității întreprinderilor subordonate și a unităților componente ; pentru realizarea funcțiilor sale, centrala este titulară de plan, care reprezintă suma planurilor defalcate pe întreprinderi și unități componente.

Așa cum vom vedea, funcționarea centralelor se întemeiază pe principiile autoconducerii și autogestiunii.

c) **Unitatea componentă.** În principiu, sînt unități componente ale centralelor sau ale întreprinderilor formațiile productive organizate ca uzine distincte, fabrici, exploatări, grupuri de șantiere, șantiere, secții, loturi, sectoare, autobaze, depozite și alte unități similare. Asemenea unități componente, ca regulă generală, nu au personalitate juridică, dar au o autonomie operativă a cărei sferă este decisă de centrala sau întreprinderea din care fac parte:

— uzinele, fabricile, grupurile de șantiere etc. au plan propriu și buget de venituri și cheltuieli, parte integrantă a planului și bugetului întreprinderii sau centralei din care fac parte ;

— asemenea unități și altele similare, pot intra în raporturi contractuale cu alte unități — în baza mandatului primit — pot avea conturi la bancă și pot beneficia de credite, au evidență și încheie balanțe contabile, care se integrează în bilanțul centralei sau al întreprinderii.

Pe cale de excepție, potrivit Legii nr. 5/1978, uzinele, fabricile exploatările și alte unități similare, cu activitate complexă și condiții specifice de producție, situate în alte localități sau pe alte amplasamente decît centrala sau întreprinderea de care aparțin **se pot organiza, în cazuri** temeinic justificate, ca unități cu **personalitate juridică,** potrivit normelor legale privind organizarea și funcționarea întreprinderilor.

Așadar, unitățile componente pot îmbrăca forma unor simple formații productive, fără personalitate juridică și fără dreptul de a intra în relații contractuale cu alte unități, fără contabilitate proprie, precum și forme complexe, ale unor veritabile unități cu independență operativă, plan și buget propriu, cont la bancă, drept la credite, și pînă la a avea personalitate juridică.

1.3. Înființarea, reorganizarea și desființarea unităților economice

Unitățile economice de stat au un regim juridic diferit privind înființarea, reorganizarea și desființarea, în funcție de o serie de elemente pe care le vom rezuma în cele ce urmează.

a) **Înființare.** Potrivit Legii nr. 5/1978 :

— întreprinderile de interes republican **se înființează** prin decret al Consiliului de Stat, iar cele de interes local, prin hotăriri ale consiliilor populare ;

— centralele se înființează numai prin decret al Consiliului de Stat ;

— unitățile componente **se înființează diferit, în funcție** de gradul lor de complexitate : unitățile componente cu personalitate juridică se înființează prin decret al Consiliului de Stat ; fabricile, uzinele, exploatările, grupurile de șantiere și altele similare, prin ordinul ministrului, pe baza hotăririi consiliului de conducere al ministerului (respectiv prin decizia consiliului popular) cu acordul Consiliului Organizării Economico-Sociale ; secțiile, șantierele, atelierele, loturile, depozitele și altele similare, prin decizia directorului sau a directorului general, pe baza hotăririi consiliului oamenilor muncii al întreprinderii sau a centralei în cadrul căreia funcționează.

Prin actul de înființarea se stabilesc denumirea, sediul și obiectul de activitate. Aceste atribute ale unităților economice prezintă importanță pentru identificarea lor, în raporturile pe care le au între ele și cu organele ierarhic superioare, pe parcursul funcționării.

b) **Reorganizare.** În practică, reorganizarea unităților economice se poate realiza pe mai multe căi :

— **absorbția,** situație în care o anumită unitate economică, care își menține ființa, înglobează o altă unitate, aceasta din urmă încetînd să mai existe ;

— **fuziunea,** operație care presupune contopirea a două sau mai multe unități economice, pentru a da naștere uneia noi ;

— **divizarea totală,** situație în care o unitate economică dispare total, iar patrimoniul este împărțit și transmis unor alte unități ;

— **divizarea parțială,** operație ce implică desprinderea numai a unei anumite părți din patrimoniul unității economice, care se transmite unei alte unități.

Ca regulă generală, reorganizarea unităților **se face de** către aceleași organe care au hotărît înființarea lor. Aceleași organe au calitatea să modifice denumirea, sediul sau obiectul de activitate al unităților economice.

c) **Desființarea.** Ca și în cazul reorganizării, desființarea unităților economice este de competența aceloraşi organe care le înființează. În asemenea situații, patrimoniul unităților desființate urmează calea prevăzută în actul de desființare.

2. PERSONALITATEA JURIDICĂ A ÎNTREPRINDERII

2.1. Noțiunea de personalitate juridică — elemente componente

Încă din perioada dreptului român s-au căutat soluții pentru ca grupări de persoane fizice să poată fi reprezentate în comun, să dispună de o avere proprie — patrimoniu —, care să fie administrată distinct, de cea a colectivității de persoane fizice care au constituit-o.

Dacă în fază de început, prima persoană juridică a fost statul, împreună cu diversele sale organisme și fundații de drept public, pe măsură ce asociațiile meşteşugăreşti şi negustoreşti s-au dezvoltat au apărut persoanele juridice de drept privat. Odată cu dezvoltarea comerțului și a producției industriale dobîndirea personalității juridice de către primele societăți comerciale a devenit o necesitate ; nevoia de a se realiza mari capitaluri, de a fi administrate în mod unitar și de a se limita răspunderea la cotele subscrise de fiecare participant la formarea unor asemenea capitaluri, a impus constituirea de patrimonii distincte ale societăților comerciale, de cele ale fiecărei persoane fizice care a participat la alcătuirea lor.

Pentru a răspunde la imperativele economice arătate, soluția unanim acceptată este aceea că odată cu înființarea unor astfel de întreprinderi colective — societăți comerciale — printr-o tehnică juridică prevăzută de sistemele naționale de drept li se acordă și personalitate juridică. Aceasta înseamnă că o întreprindere cu capital colectiv, constituită deci de mai multe persoane fizice, prin dobîndirea personalității juridice devine subiect de drept distinct, are o organizare și un patrimoniu propriu, afectat realizării obiectului productiv prevăzut în statutul ei de înființare.

În sistemul nostru economic, înființarea și funcționarea cu rezultate pozitive (realizarea de beneficii) a unei întreprinderi este de neconceput fără ca aceasta să fie dotată cu mijloace de producție și financiare proprii și să aibă calitatea de a intra în raporturi juridice, în nume propriu, cu alte întreprinderi și, în general, cu orice organizații socialiste sau instituții de stat ; or, tocmai în acest scop, pe calea unei tehnici juridice prevăzute de dreptul nostru economic, întreprinderile sînt investite, în condițiile legii, cu personalitate juridică.

Din cele expuse mai sus și în lumina sistemului nostru de drept, conchidem că personalitatea juridică este o creație juridică prin care se consfințește o necesitate și o realitate economică (sau socială) ; apariția, respectiv înființarea prin efectul legii sau al hotărîrii unei colectivități de persoane fizice, aprobată sau autorizată de stat, a unei noi formații colective, organizate și de-sine-stătătoare, dotată cu un patrimoniu propriu, și care are un scop determinat. Dacă definiția dată mai sus este valabilă pentru toate organizațiile care dobîndesc personalitate juridică în România, să vedem care sînt elementele constitutive ale personalității juridice dobîndite de o întreprindere.

a) **Organizarea de-sine-stătătoare** este primul element constitutiv prevăzut de Decretul nr. 31/1954. Prin această condiție, în cadrul întreprinderii se înțelege organizarea colectivului care o compune cu respectarea structurii impuse de normele de drept. Avem în vedere prevederile Decretului nr. 162/1973 și Legea nr. 5/1978 și, pentru întreprinderile de comerț exterior, ale Legii nr. 12/1980. Evident, structura organizatorică este diferită în funcție de dimensiunile și complexitatea întreprinderii sau centralei industriale.

b) **Patrimoniul propriu** este un alt element al personalității juridice, prin care se înțelege totalitatea drepturilor de administrare — constituite din mijloace fixe, mijloace circulante și creanțe — și a obligațiilor pe care le are noua formațiune colectivă — întreprinderea — distincte de cele ale persoanelor fizice care o compun și de cele ale altor unități cu personalitate juridică. Cu privire la patrimoniu vom reveni în secțiunea viitoare.

c) **Scopul** este ultimul element constitutiv al personalității juridice impus de Decretul nr. 31/1954 ; în cazul întreprinderii el este sinonim cu obiectul de activitate stabilit prin actul de înființare, care, fie că îl detaliază, fie că îl enunță în termeni generali, urmînd ca detalierea să se facă de organul colectiv de conducere, sau de organele ierarhic superioare competente.

Obiectul de activitate determină direct capacitatea de folosință a persoanelor juridice, făcîndu-se astfel aplicația regulii **specialității capacității de folosință.** Această regulă se aplică întreprinderilor în sensul că acestea nu pot încheia acte, respectiv nu pot stabili raporturi juridice, în afara obiectului specializat al activității sale ; încălcarea acestei reguli este sancționată cu nulitatea absolută a actelor respective. Astfel, bunăoară, dacă o întreprindere care are ca obiect producerea de bunuri de larg consum, ar încheia un contract de export cu un partener extern, un asemenea contract ar fi nul de drept deoarece depășește obiectul ei de activitate.

d) **Participarea în nume propriu la circuitul civil,** element constitutiv al personalității juridice, este, în același timp, o importantă consecință a dobîndirii ei, care face posibilă funcționarea întreprinderilor.

Grație acestui atribuit pe care îl aduce după sine dobîndirea personalității juridice, este posibilă administrarea patrimoniului, în scopul realizării obiectului activității, prin încheierea de contracte de aprovizionare și desfacere, achiziționarea de piese de schimb etc., încheierea de raporturi de muncă, dispunerea asupra mijloacelor financiare ș.a.

În condițiile autogestiunii economico-financiare, participarea în nume propriu de către întreprinderi la circuitul civil are noi valențe, modul în care se finalizează această participare determinînd beneficiile pe care le realizează.

e) **Răspunderea în nume propriu** este un element constitutiv al personalității juridice, fiind mijlocul juridic care asigură respectarea întocmai a normelor de drept privind actele și faptele juridice pe care le săvîrșește întreprinderea ; este garanția pe care o au participanții la circuitul civil cu privire la comportarea fiecărei persoane

juridice în parte, conformă cu normele de drept care o cîrmuiesc.

Îndeplinirea obiectului de activitate, a prevederilor de plan şi realizarea de beneficii, în condiţiile stabilite de dreptul economic, ar fi imposibilă fără existenţa răspunderii patrimoniale proprii, care devine astfel o condiţie sine qua non a conceptului de personalitate juridică.

2.2. Dobîndirea şi exercitarea personalităţii juridice

Pentru ca o unitate economică să dobîndească personalitate juridică sînt necesare două condiţii cumulative :

— prin actul de înfiinţare să se prevadă că vor avea personalitate juridică ;

— înregistrarea unităţii economice la Ministerul Finanţelor, sau, în cazul celor de subordonare locală, la organele financiare judeţene (sau al municipiului Bucureşti), dată de la care unitatea respectivă dobîndeşte personalitate juridică.

Odată dobîndită personalitatea juridică, unitatea economică exercită toate prerogativele, care constituie însăşi conţinutul ei : deschide cont la bancă, primeşte credite bancare, intră în raporturi contractuale etc. Mai complicată este situaţia unităţilor componente fără personalitate juridică.

Aşa cum am arătat, unităţile componente au plan propriu şi buget de venituri şi cheltuieli, parte integrantă a planului şi bugetului întreprinderii sau centralei de care aparţin. Evident, pentru realizarea acestor planuri, unităţile componente trebuie să dispună, la scară redusă, de toate mijloacele şi instrumentele tehnice, economico-juridice, de care dispune şi întreprinderea sau centrala din care fac parte. Dacă o mare parte din aceste condiţii preliminare funcţionării unităţilor componente se realizează prin măsuri organizatorice şi acte de administrare luate de întreprinderea sau centrala din care fac parte — dotare cu mijloace fixe şi circulante, deschiderea subcontului bancar, organizarea evidenţei contabile ş.a. —, pentru obţinerea autonomiei operative şi funcţionale, ceea ce implică intrarea în raporturi juridice cu alte unităţi şi cu persoane fizice, legea a instituit un procedeu de tehnică juridică ce aparţine dreptului civil, şi anume „împuternicirea de reprezentare" pe care o dă centrala sau întreprinderea, din care fac parte, şefului unităţii componente.Ne aflăm în faţa unui mandat de o factură specială, în care mandatarul — şeful unităţii componente — îndeplineşte o serie de fapte şi acte juridice, în limita mandatului primit, dar cu scopul direct, de interes economic — realizarea planului şi a bugetului propriu de venituri şi cheltuieli.

Dacă această soluţie corespunde în cazul unor unităţi componente mici şi mijlocii, ea nu este confirmată de viaţă ca eficace în cazul unor mari unităţi cum sînt acelea pe care sînt grefate centralele industriale.

3. PATRIMONIUL ÎNTREPRINDERII

3.1. Conceptul de patrimoniu

Element constitutiv al personalităţii juridice, patrimoniul poate fi definit ca reprezentînd totalitatea drepturilor evaluabile în bani — bunuri materiale, disponibil bănesc şi drepturi de creanţă — ale unui subiect de drept, în cazul nostru o întreprindere, precum şi totalitatea obligaţiilor acesteia, constînd din sume de bani pe care trebuie să le plătească la anumite scadenţe.

În definiţia de mai sus este utilizată expresia de „totalitate", care sugerează, subliniază ideea că un patrimoniu poate fi constituit dintr-o diversitate nelimitată de bunuri, creanţe şi obligaţii ; toate aceste elemente, din cauza naturii lor juridice diferite constituie mai multe grupe (ansambluri sau mase) de bunuri, drepturi de creanţe şi obligaţii distincte. Deşi fiecare grupă de bunuri, drepturi de creanţă sau obligaţii au un regim juridic distinct, ele constituie, împreună, o universalitate juridică, care formează, în totalitatea lor, un patrimoniu. De aici concluzia că fiecare persoană fizică sau juridică nu poate avea decît un singur patrimoniu.

Fiind un element constitutiv al personalităţii juridice, inexistenţa patrimoniului paralizează însăşi procesul de manifestare pe plan economic, pe parcursul funcţionării întreprinderii, a celorlalte elemente ale personalităţii juridice, printre care participarea la circuitul civil şi răspunderea proprie.

O ultimă subliniere se impune. Tot ca o consecinţă a faptului că patrimoniul este un element constitutiv al personalităţii juridice, patrimoniul unei întreprinderi este distinct şi de-sine-stătător, în raport cu patrimoniul persoanelor fizice care compun colectivul întreprinderii, precum şi de al altor unităţi economice. Privit astfel, patrimoniul unei întreprinderi constituie suportul ei economic, fără de care principiile autogestiunii economico-financiare ar fi imposibil de aplicat, de tradus în viaţă.

În prezentarea economică a oricărui patrimoniu, elementele care îl compun sînt grupate în două mari categorii : elemente de activ şi elemente de pasiv, urmînd structura bilanţului contabil, de care ne vom ocupa într-o secţiune finală.

În literatura de specialitate se subliniază că elementele de activ — mijloacele fixe, mijloacele circulante şi drepturile de creanţă — constituie conţinutul economic al patrimoniului, iar elementele de pasiv constituie conţinutul lui juridic, care indică sursele celor de activ şi sînt constituite din totalitatea fondurilor, care justifică dreptul de administrare directă şi din totalitatea creditorilor, care exprimă obligaţiile de plată.

3.2. Elementele de activ ale patrimoniului

Prin conţinutul lor economic şi al funcţiilor pe care le îndeplinesc, fac parte din activul unui patrimoniu următoarele grupe de elemente : mijloace fixe, mijloace circulante şi drepturile de creanţă.

a) **Mijloace fixe.** Mijloacele fixe, principalele elemente din activul unui patrimoniu, sînt constituite din totalitatea bunurilor aflate în administrarea întreprinderii — imobile, maşini şi unelte, linii tehnologice, mijloace de transport etc. — care participă în procesul de muncă cu întreaga lor valoare, din care se consumă şi îşi transmit valoarea asupra produsului creat, în mod treptat, de-a lungul mai multor cicluri de producţie.

Legat de denumirea acestei grupe de elemente de activ, arătăm că în unele acte normative şi lucrări de specialitate, ele sînt desemnate sub numele de fonduri fixe. Această ultimă denumire o considerăm improprie deoarece prin **fonduri,** strict economic, se înţeleg sursele de finanţare ale **mijloacelor fixe şi circulante,** respectiv fonduri pentru dezvoltare, fonduri pentru mijloace circulante, fonduri pentru acţiuni sociale etc.

Denumirea de mijloace fixe şi, deci, nu aceea de fonduri fixe, indică bunuri materiale aflate în patrimoniul unei întreprinderi care îndeplinesc, cumulativ, următoarele condiţii :

— să aibă o valoare de inventar de cel puţin 500 lei ;

— durata normată de serviciu, de folosinţă, să fie mai mare de un an ;

— să aibă ca destinaţie economică folosirea lor repetată în procesul de producţie, şi nu aceea de materie primă (cum ar fi, de exemplu, un motor care este înglobat într-un tractor, ce constituie produsul finit al unei întreprinderi).

Fundamentarea juridică, respectiv dreptul asupra acestei grupe de elemente componente ale patrimoniului îl constituie **dreptul de administrare directă,** dobîndit odată cu înzestrarea iniţială cu mijloace fixe a întreprinderii sau prin intrarea lor legală în administrare, pe parcursul existenţei ei.

Căile de intrare în patrimoniul unei întreprinderi a mijloacelor fixe sînt multiple : prin realizarea unor obiective de investiţii, în regie proprie sau pe bază contractuală de către autreprenori ; prin autoutilare, respectiv construirea unor utilaje sau alte bunuri prin mijloace proprii ; prin cumpărare, în baza unor contracte economice ; prin transfer, de la o altă unitate economică.

Am arătat că o particularitate a mijloacelor fixe o constituie trecerea lor treptată asupra produselor nou create; procedeul tehnic-contabil pentru evidenţierea unor astfel de treceri treptate se numeşte **amortizare.** Potrivit normelor de drept economic (Legea nr. 62/1968) pentru urmărirea sistematică a amortizărilor, se întocmesc planuri de amortizare, care se includ în bugetul de venituri şi cheltuieli şi care se execută prin vărsarea chenzinală a cotelor stabilite, la unitatea bancară, într-un cont special.

Ieşirea din patrimoniu a mijloacelor fixe se poate face prin două căi : scoaterea din funcţiune, operaţie reglementată prin Decretul nr. 41/1982 ; transferul către alte unităţi economice, potrivit prevederilor înscrise în Decretul nr. 244/1955 şi Decretul nr. 1015/1966.

b) **Mijloace circulante.** Această grupă de elemente de activ ale patrimoniului cuprinde totalitatea materiilor prime, a materialelor, combustibililor, produselor finite etc.; precum şi a mijloacelor băneşti de care dispune la un moment dat întreprinderea.

Mijloacele fixe au o dublă sursă, ce constituie două temeiuri juridice diferite care explică, respectiv care justifică prezenţa lor în activul patrimonial al unei întreprinderi :

— dreptul de administrare directă, pentru acea parte a mijloacelor circulante — denumite mijloace circulante proprii — pe care întreprinderea le-a dobîndit prin dotare, la înfiinţare sau pe parcursul funcţionării ei prin alocarea unei cote din beneficiul realizat ;

— pentru o altă parte a mijloacelor circulante — denumite mijloace împrumutate — temeiul juridic îl constituie obligaţia luată de a le restitui la termenele şi în condiţiile stabilite, potrivit legii ; din această categorie fac parte, în special, disponibilul bănesc aflat în cont la bancă şi care a fost împrumutat, în cadrul planului de credite aprobat.

Dreptul de administrare directă a mijloacelor circulante are un conţinut diferit de cel privind mijloacele fixe. Dacă mijloacele fixe trebuie să fie administrate numai în interesul proceselor de producţie şi nu pot fi înstrăinate decît prin transfer legal dispus, mijloacele circulante, atunci cînd sînt sub forma unor bunuri materiale, constituie, în mod curent, obiectul contractelor de livrare, sau sînt înglobate total în produsele nou create ; cînd sînt sub formă de disponibil bănesc întreprinderea are dreptul să dispună virarea lor în alte conturi, fie ca urmare a unor plăţi privind bunuri primite, fie ca plata unor obligaţii faţă de bugetul de stat sau faţă de organele ierarhic superioare. Aşadar, dreptul de administrare directă a mijloacelor circulante se manifestă şi prin dreptul de dispoziţie asupra acestora, fie prin darea lor în consum, în procesul de producţie, fie prin înstrăinarea lor, pe baza contractelor de livrare încheiate, sau prin virarea unor mijloace băneşti către alte unităţi, ori către bugetul de stat.

c) **Dreptul de creanţă.** Creanţele constituie o grupă aparte de elemente din activul patrimonial (privite din punctul de vedere al creditorului), care se deosebesc de primele două grupe, prin natura lor juridică diferită. Creanţele, respectiv **drepturile de creanţă** constau în dreptul creditorului — titularul patrimoniului —, rezultat dintr-un raport juridic, de a pretinde debitorului — persoană juridică sau fizică — de a-i da, de regulă, o sumă de bani, la scadenţa stabilită.

Spre deosebire la dreptul real arătat mai sus — dreptul de administrare directă —, dreptul de creanţă este un drept relativ opozabil numai debitorului. Acest drept constituie element de activ deoarece valoarea patrimoniului este majorată cu valoarea creanţelor, respectiv face parte din valoarea totală a acestuia, şi care, la realizarea lor, prin încasare, se transformă în disponibil bănesc.

Sub aspect economic, procesul de formare a creanţelor are la bază tot o mutaţie, o transformare, a unor elemente de activ din grupa bunurilor care constituie mijloacele circulante, în drepturi de creanţe. Astfel, livrarea unor produse finite, diminuează valoarea acestora, cu o sumă egală cu dreptul de creanţă născut asupra clientului, drept de creanţă care, la încasarea sumei, se transformă la rîndul lui, în disponibil bănesc, în cont la bancă. De asemenea, lipsa unor bunuri din gestiunea unui gestionar se poate transforma într-o creanţă, în baza angajamentului

de plată luat de acesta; la încasarea valorii lor, creanța se transformă în disponibil bănesc.

În evidența contabilă a întreprinderilor și, în special, în bilanțurile periodice care se încheie, **creanțele** se împart în : clienți interni, clienți externi, debitori interni, debitori externi și alte creanțe.

3.3. Elementele de pasiv ale patrimoniului

Am arătat că elementele de pasiv ale patrimoniului constituie conținutul său juridic : totalitatea fondurilor, care exprimă dreptul de administrare directă a mijloacelor fixe și circulante ; totalitatea creditorilor, care indică obligațiile de plată.

a) **Fondurile întreprinderii.** Elemente de pasiv ale patrimoniului, fondurile întreprinderii se formează prin alocări, în cotele stabilite de lege, din beneficiile realizate. Ele se materializează, în toate cazurile, în mijloace materiale și bănești, aflate în activul patrimoniului, indicînd astfel sursele acestora.

Fondurile întreprinderii sînt grupate în : fondul de dezvoltare economică ; fondul mijloacelor circulante ; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; fondul pentru acțiuni sociale ; fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii ; fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ; fondul pentru protecția muncii; alte fonduri prevăzute de dispozițiile legale.

Pentru a răspunde funcțiilor economice pentru care au fost create, fiecare fond în parte are o reglementare juridică proprie, pe care o vom analiza într-o secțiune viitoare.

b) **Obligații de plată.** Într-o accepțiune largă obligațiile patrimoniale ale unei întreprinderi reprezintă totalitatea datoriilor, a obligațiilor de plată, pe care le are față de creditori și care au izvoare de drept multiple: legea, pentru obligațiile de plată față de bugetul de stat și asigurări sociale ; contractele economice și faptul juridic al livrării, pentru obligațiile de plată față de furnizori ; contractul de împrumut bancar, pentru creditele primite etc.

Obligațiile unei întreprinderi se clasifică în mai multe grupe, potrivit regimului diferit pe care îl au, dintre care cele mai importante sînt creditele bancare pentru mijloace circulante (care pot fi pe termen scurt, pe termen mijlociu sau lung), decontări cu bugetul statului, decontări cu asigurările sociale, furnizori, creditori etc.

Fiind elemente de pasiv, obligațiile constituie sursa celor de activ. Astfel, grupa creditelor bancare, arată cît anume din disponibilul bănesc aflat în cont sau ce valoare din materiile prime achitate are drept sursă creditele puse la dispoziție de banca finanțatoare. De asemenea, contul furnizori, care este un element de pasiv, indică faptul că anumite materiale intrate în activul întreprinderii încă nu au fost plătite, deci reprezintă o obligație de plată.

3.4. Gestionarea valorilor materiale și bănești aflate în patrimoniu

Bunurile materiale și disponibilul bănesc aflat în patrimoniul unei întreprinderi, constituind o parte din avutul național, sînt supuse unor reglementări imperative privind gestionarea și administrarea lor (Legea nr. 22/1979, H.C.M. nr. 2230/1969 și Regulamentul operațiunilor de casă, aprobat prin Decretul nr. 209/1976).

a) **Gestiune-gestionar.** Prin noțiunea de gestiune se înțelege forma, organizarea și activitatea de primire, păstrare și eliberare a unor valori materiale, de către o persoană încadrată, numită gestionar. În cazul în care obiectul gestiunii îl constituie numerarul sau alte valori (timbre, tichete de transport etc.), gestiunea se numește casierie, iar gestionarul casier.

În întreprinderi cu un volum mare de bunuri, se pot înființa mai multe gestiuni, grupate după natura materialelor, a locurilor de depozitare etc.

În cazul unităților comerciale gestiunile sînt mixte, în sensul că : același gestionar gestionează atît mărfuri cît și numerar ; evidența se ține în toate cazurile numai valoric ; mărfurile se transformă în bani pe măsura vînzării lor, gestionarul fiind ținut să justifice soldul valoric, ce poate fi constituit numai din mărfuri sau din mărfuri plus numerarul încasat în cursul zilei.

b) **Condiții pentru a fi gestionar.** Pentru ca o persoană să poată fi încadrată pe post de gestionar, trebuie să îndeplinească, cumulativ, mai multe condiții :

— să aibă vîrsta de 21 ani și pregătirea necesară naturii și importanței gestiunii ;

— să facă dovada că în funcția avută anterior, la o altă organizație socialistă, nu a produs pagube, sau dacă a produs, de ce natură și dacă au fost acoperite ;

— să nu fi fost condamnat pentru unele infracțiuni specifice ; chiar dacă a fost amnistiat, nu poate ocupa posturi gestionare timp de doi ani ;

— în cazul gestiunilor colective, este necesar avizul scris al celorlalți gestionari.

c) **Garanții.** Potrivit normelor de drept, gestionarii au obligația de a constitui garanții, al căror natură și valoare este diferită, în funcție de importanța (volumul) gestiunilor :

— garanții în numerar, a căror plafon se stabilește de întreprindere, și care se reține din retribuția lunară, în rate de 1/10 ;

— garanții suplimentare constînd din : afectarea unor bunuri imobile sau mobile de folosință îndelungată, proprietatea gestionarului sau a unor terți ; obligații asumate de terți de a acoperi eventualele pagube provocate de gestionar.

Atît garanțiile în numerar, cît și cele suplimentare vor fi urmărite de întreprindere numai în situația în care împotriva gestionarului s-a constituit un titlu executoriu (decizie de imputație, angajament de plată, hotărîre judecătorească), reprezentînd o pagubă certă în gestiune. Dacă urmărirea s-a făcut asupra garanției în numerar, aceasta va fi reîntregită pînă la plafonul inițial stabilit.

d) **Primirea, păstrarea și eliberarea valorilor** materiale din gestiune se face cu respectarea următoarelor reguli :

— primirea în gestiune se face de către o comisie de recepție, din care face parte și gestionarul, constatările calitative și cantitative privind bunurile trebuind să fie consemnate într-un document, numit proces-verbal de recepție ;

— art. 8 din H.C.M. nr. 2230/1969 prevede că gestionarii au obligația „să prevină sustragerea bunurilor și orice formă de risipă, să le ferească de degradare și să le păstreze potrivit prescripțiilor tehnice și celor igienico-sanitare. La luarea în primire, precum și în timpul gestionării bunurilor, gestionarul este obligat să ceară în scris conducătorului organizației socialiste să ia măsuri de dotare, de pază și orice alte măsuri necesare, pentru păstrarea corespunzătoare și pentru efectuarea în bune condiții a operațiilor de primire și de eliberarea bunurilor";

— același act normativ prevede că „eliberarea bunurilor se face de către gestionari în cantitatea, calitatea și sortimentele specificate în actele de eliberare. Se interzice eliberarea de bunuri pe bază de dispoziție verbală sau provizorie. În cazul în care gestionarul are printre atribuțiile sale de serviciu și vînzarea de mărfuri, el este obligat să respecte dispozițiile legale referitoare la comerțul socialist".

e) **Controlul gestiunilor.** Necesitatea păstrării integrității avutului național, obligă organele de conducere din întreprinderi să organizeze controlul modului în care se desfășoară activitatea gestionarilor și dacă este păstrată integritatea bunurilor primite în gestiune; acest control se realizează prin inventarieri periodice, care, de regulă, sînt anuale. De la această regulă fac excepție, în sensul că sînt supuse inventarierii și în cursul anului:

— mijloacele bănești, hîrtiile de valoare, cecurile și alte valori aflate în casa unității economice, se inventariază cel puțin o dată pe lună;

— decontările cu organele ierarhic superioare, cu subunitățile cu contabilitate proprie, precum și timbrele și efectele aflate în depozitele unităților de poștă și telecomunicații care efectuează distribuirea acestor valori, se inventariază cel puțin o dată pe trimestru;

— mărfurile și ambalajele la depozitele de repartizare din alimentația publică, la unitățile de desfacere cu amănuntul și de alimentație publică, la care vînzarea se face pe bază de bon (cu plata prin casă sau la vînzător) sau plata se face direct la vînzător fără bon, dar care au casă de marcaj, se inventariază cel puțin de două ori pe an;

— materialele, mărfurile, ambalajele și produsele din centrele de deservire a populației la care desfacerea se face pe bază de bon (chitanță, bon de comandă etc.), se inventariază cel puțin de două ori pe an.

3.5. Evidența contabilă a patrimoniului — bilanțul întreprinderii

Gestiunea modernă a întreprinderilor implică, în primul rînd, organizarea unei evidențe care să reflecte în orice moment elementele componente ale patrimoniului, cît și fenomenele economice legate de aprovizionare, producție și desfacere, ce au loc într-o permanentă dinamică.

După scopul urmărit, modul de organizare și tehnicile folosite, evidența economică îmbracă următoarele forme:

— **evidența tehnico-operativă,** formă de evidență care are ca obiect înregistrarea și reflectarea fenomenelor primare, cum sînt: intrarea și ieșirea valorilor materiale și bănești, evidență care poate fi organizată cantitativ sau valoric (în unitățile comerciale cu amănuntul); evidența relațiilor contractuale și stadiu de executare a contractelor; evidența forței de muncă, a timpului lucrat etc.;

— **evidența contabilă,** spre deosebire de cea tehnico-operativă care se organizează pe compartimente (servicii, depozite, secții de producție), este unitară pe întreprindere, avînd următoarele trăsături care o caracterizează: folosește o metodă proprie de organizarea evidenței, bazată pe conturi unitare pe fiecare ramură economică; ca formă de înregistrare se folosește metoda sintetică, ce se dezvoltă pe fișe analitice; înregistrările se fac numai pe bază de documente, care trebuie să reflecte fenomenul supus înregistrării și să fie aprobate de organele competente; periodic (lunar, trimestrial și anual), folosind o tehnică și o metodă proprie, se întocmesc balanțe de verificare și bilanțuri care reflectă situația patrimoniului și a rezultatelor financiare, la momentul dat;

— **evidența statistică,** a treia formă de evidență economică, are ca obiect centralizarea și sistematizarea periodică, a datelor furnizate de evidența tehnico-operativă și aceea contabilă, reliefînd gradul de realizare a principalilor indicatori economici și financiari.

Evidența contabilă, principala formă de evidență economică, se organizează pe grupele de elemente patrimoniale și pe segmentele vitale ale activității întreprinderii, avînd astfel următoarele **secțiuni de contabilitate:** mijloace fixe, mijloace materiale, disponibil bănesc și credite, retribuție, cheltuieli de producție și de circulație, fonduri, investiții, creditori, rezultate financiare etc.

În literatura de specialitate, și prin actele normative, bilanțul este definit ca fiind documentul de gestiune în care se reflectă, în expresie bănească, mijloacele aflate la dispoziția unității socialiste la un moment dat, în comparație cu sursele de proveniență și de formare a lor.

Bilanțurile contabile încheiate de unitățile economice servesc la: a) reflectarea în expresie bănească a patrimoniului prin înregistrarea exactă și la timp a tuturor operațiilor economice și financiare; b) exercitarea controlului permanent asupra existenței și mișcării valorilor patrimoniale; c) asigurarea informațiilor necesare unităților economice, celor subordonate acestora și organelor ierarhic superioare cu privire la realizarea planului economic și financiar, gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, precum și rezultatele obținute. (art. 3 din H.C.M. nr. 1885/1970).

După întocmirea bilanțurilor contabile, acestea sînt supuse analizei organului de conducere colectivă a întreprinderii și a organului ierarhic superior și în final, cîte un exemplar se trimite organului ierarhic superior și băncii finanțatoare.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU

Întrebări și răspunsuri

● **OCTAVIAN IONUȚIU, Oradea** — Din scrisoarea dv. rezultă că la 14 octombrie 1978 ați întrerupt activitatea în vederea satisfacerii stagiului militar, fiind încorporat la 21 octombrie 1978. Fiind trecut în rezervă la 11 martie 1980, v-ați reluat activitatea la 31 martie 1980, în baza aceluiași contract de muncă încheiat înainte de întreruperea activității pentru îndeplinirea obligațiilor militare. În această situație dv. aveți dreptul să vi se recunoască vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate de la 3 august 1976. Această soluție are la bază prevederile art. 8 din Legea nr. 1/1971 potrivit cărora „vechime neîntreruptă în aceeași unitate are personalul care a lucrat într-o unitate pe baza aceluiași contract de muncă încheiat pe durată nedeterminată". Adresați-vă comisiei de judecată din unitate.

● **DORU IANIȘEVSKI, Timișoara** — Soluțiile la care vă referiți — privind echivalarea a cel puțin doi ani de studii superioare tehnice cu absolvirea cursului de specializare cu profil tehnic — au avut valabilitate pînă la emiterea de către Ministerul Educației și Învățămîntului a Regulamentului cadru privind organizarea și desfășurarea cursurilor speciale de maiștri și a cursurilor de specializare cu profil tehnic sau economic, cu nr. 2238 din 20 decembrie 1973. În consecință este necesar să promovați și acest curs, organizat în baza regulamentului susmenționat.

● **DUMITRU TÎRLIE, Săvîrșin, Arad.** — În ipoteza în care ați beneficiat de concediul anual de odihnă în luna ianuarie 1982 și ați fost pensionat la 1 februarie 1982, nu aveți obligația să restituiți cota parte din indemnizația de concediu aferentă perioadei nelucrate în anul 1982. Legea nr. 26/1967 privind concediul de odihnă a personalului nu prevede această obligație.

● **RADU NEACȘU, Rm. Vîlcea** — Este necesar să aveți o vechime de cel puțin cinci ani în funcții pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare, pentru a vă putea prezenta la concursul instituit pentru obținerea calității de expert contabil.

● **BAZA DE APROVIZIONARE ȘI DESFACERE NR. 2, Galați** — La pensionare, persoana primește compensarea în bani a concediului neefectuat în anul calendaristic în care are loc desfacerea contractului de muncă, pro rata temporis, respectiv pentru perioada lucrată de la 1 ianuarie a anului pînă la data desfacerii contractului de muncă. Atunci cînd persoana încadrată în muncă a beneficiat de concediul de odihnă integral pe anul în curs și ulterior a fost pensionată, nu se restituie cota parte din indemnizația de concediu, corespunzătoare timpului nelucrat în anul în care a avut loc pensionarea. Răspunsul la care vă referiți nu este complet.

● **ANANIE DALIA, Arad** — Potrivit prevederilor Legii nr. 3/1977, pensia suplimentară se acordă din fondul constituit din contribuția personalului muncitor. În aceste condiții, pensionarul încadrat în muncă trebuie să contribuie la constituirea fondului destinat plății pensiei suplimentare ca oricare altă persoană încadrată.

● **ȘTEFANIA MĂRGĂRIT, Brașov** — Răspunsul ce vi s-a comunicat de către organele de specialitate din unitatea unde lucrați corespunde reglementării în vigoare. Cît timp posturile sînt blocate, nu este posibilă organizarea concursului pentru promovarea în funcția de contabil principal, neexistînd un post vacant în unitate.

● **DEPOZITE REPARTIZARE, Drăgășani** — Codul muncii (art. 123) prevede că orele prestate de persoanele încadrate în muncă peste programul de lucru, în scopul asigurării serviciului pe unitate — cu excepția celor care îndeplinesc funcții de conducere a unităților — se compensează cu timp liber corespunzător în următoarele 60 de zile. În aplicarea Decretului nr. 231/1974 privind paza și securitatea bunurilor, persoanelor care fac paza obștească li se aplică prevederile art. 123 din Codul muncii sus-menționate.

● **CĂLIN AVASILOAIE, Bocșa** — Nu sînt excepții de la legea cunoscută de dv.

● **MAI MULȚI CITITORI** ne întreabă : Care sînt **veniturile cu caracter permanent care se iau în considerare la stabilirea indemnizației pentru concediul anual de odihnă?** Legea nr. 26/1967 privind concediul anual de odihnă al personalului prevede — la art. 17 — că personalul muncitor are dreptul la o indemnizație care se calculează pe baza retribuției medii zilnice din ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu. Pentru a se da răspunsul corect este necesar să se determine : Care sînt veniturile care se iau în considerare la stabilirea retribuției medii zilnice ? În primul rînd retribuția tarifară de încadrare cuvenită pentru timpul efectiv lucrat, inclusiv majorările prevăzute de lege. În al doilea rînd, pentru personalul care lucrează în acord (în orice formă de acord) diferența de acord corespunzătoare, apoi pentru personalul care lucrează în regie, adaosul la retribuția tarifară în cazul depășirii sarcinilor și indicatorilor de plan, respectiv diminuarea retribuției tarifare pentru nerealizarea sarcinilor și indicatorilor decurgînd din planul unității sau a sarcinilor proprii. De asemenea, sporul la retribuție pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate ; indemnizația acordată funcțiilor de conducere ; suma primită drept indemnizație de concediu în anul calendaristic anterior ; sporul la retribuție acordat celor care lucrează în timpul nopții, inclusiv gărzile asigurate de personalul medical ; sporul la retribuție pentru prestarea orelor suplimentare ; sporul la retribuție pentru munca prestată în condiții deosebite, respectiv pentru munci de șantier; indemnizația de zbor acordată personalului navigant, exclusiv sporul care se acordă pentru zborul în condiții deosebite care nu se include în retribuția tarifară. Retribuția medie zilnică se obține prin împărțirea sumei realizate în ultimele 12 luni la numărul mediu al zilelor lucrătoare în cursul unei luni (25,5 sau 24,4 — după caz). Se exclud atît perioadele, cît și sumele încasate în timpul incapacității temporare de muncă, concediului de maternitate, concediului pentru îngrijirea copilului bolnav în vîrstă de pînă la trei ani, concediului de studii, îndeplinirii obligațiilor militare, concediului fără plată de pînă la 30 zile. Veniturile se iau în considerare pe luni întregi, respectiv cele efectiv încasate pînă la 1 al lunii plecării în concediu (indiferent de data la care persoana încadrată în muncă pleacă în concediu). Atunci cînd sînt și perioade care nu se includ în calcul, îndemnizația se stabilește prin adunarea veniturilor realizate în perioadele care se iau în considerare și care se împart la numărul zilelor lucrătoare cuprinse în acele perioade. Retribuția medie zilnică se înmulțește cu numărul zilelor de concediu cuvenite. În cazul personalului care se reîncadrează în muncă, în cursul anului, cu menținerea vechimii neîntrerupte în muncă, și care beneficiază deci de concediul anual de odihnă cu durata proporțională cu lunile cuprinse în intervalul de la data reîncadrării pînă la sfîrșitul anului calendaristic în curs, se iau în considerare veniturile realizate în perioada lucrată pînă la data plecării în concediu — pe luni întregi — care se adună, raportîndu-se la numărul lunilor cuprinse în acea perioadă — rezultatul împărțindu-se la 25,5 sau după caz — la 24,4 zile. Retribuția medie pe o zi se înmulțește cu numărul zilelor de concediu cuvenite.

Participare activă, spirit creator în înfăptuirea sarcinilor economice

PLENARA C.C. al P.C.R. desfășurată săptămîna trecută — urmată de lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale, unde au fost adoptate importante legi — a dezbătut probleme de mare însemnătate pentru realizarea planului pe acest an și a cincinalului, pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, a obiectivelor generale ale dezvoltării economico-sociale a țării. Anvergura acestui eveniment este pusă în lumină de ampla cuvîntare rostită la plenară de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — analiză științifică, pătrunzătoare a realităților economiei noastre privite în contextul evoluției economice mondiale, de hotărîrile adoptate — între care hotărîrea cu privire la realizarea programului de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în 1990.

Reflectînd clarviziunea politică proprie a secretarului general al partidului, capacitatea sa de a investiga realitatea, de a elabora soluțiile cele mai potrivite, în acord cu cerințele legilor economice obiective care acționează în această etapă a dezvoltării și construcției socialiste a țării, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu relevă cerințe stringente, exigențe ale dezvoltării echilibrate a economiei românești într-o perioadă caracterizată de mutații profunde în planul creșterii forțelor de producție ; într-o perioadă de accentuare a competiției economice dintre state, în condițiile unui climat internațional care cunoaște o evoluție complexă, adeseori contradictorie.

În această perspectivă cuprinzătoare, în lumina orientărilor Congresului al XII-lea, în cuvîntare, secretarul general al partidului formulează, fundamentează și detaliază măsuri care să permită o mai bună adaptare a economiei românești la restricțiile implacabile ale crizei de materii prime și energie, depășirea condițiilor dificile generate pe fondul crizei economice mondiale. O idee centrală care se degajă din cuvîntare — program concret de acțiune pentru întregul nostru popor, pentru asigurarea progresului economico-social al patriei — este cea a înaltei responsabilități a oamenilor muncii față de avuția națională, față de creșterea ei, pentru îndeplinirea hotărîrilor adoptate. O responsabilitate care implică, în mod esențial, organizarea, ordinea și disciplina exemplare, efortul de creativitate și ingeniozitate pe care trebuie să-l depună fiecare la locul său de producție — în industrie sau agricultură, în cercetare și proiectare, în toate sectoarele și celulele economiei.

Dacă responsabilitatea mai înaltă și munca mai bine organizată ar fi caracterizat activitatea din anul trecut a fiecărui minister, a fiecărei unități economico-sociale, rezultatele pozitive obținute în dezvoltarea economiei — concretizate în creșterea producției și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății, în sporirea beneficiilor și obținerea unui excedent financiar de peste 8 mld. lei, în realizarea unui excedent la balanța comercială de peste 300 milioane dolari — ar fi putut fi cu mult mai bune. Chiar în condițiile dificile ale crizei economice mondiale, ar fi putut fi prevenite o serie de greutăți din domeniul aprovizionării tehnico-materiale, nerealizările privind dezvoltarea unor ramuri însemnate de activitate, din domeniul eficienței, al obținerii unor produse importante etc.

Pe un plan de vitală însemnătate pentru progresul economiei noastre, secretarul general al partidului reafirmă acțiunile și măsurile cu privire la dezvoltarea mai puternică a bazei energetice, a bazei de materii prime proprii, în scopul de a se asigura într-o mai mare măsură din țară necesarul pentru activitatea economică. Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că restructură-

rile concepute în acest cadru pentru producția de energie și materii prime — de exemplu, o creștere puternică, pînă în 1985 și mai apoi 1990, în totalul producției de energie electrică, a energiei electrice obținut în hidrocentrale, pe bază de cărbune, în centrale nucleare începînd din cincinalul următor, pe bază de resurse energetice refolosibile și surse noi, odată cu reducerea de circa 9 ori, în același interval, a ponderii energiei electrice obținută pe bază de hidrocarburi — se impun realizate în paralel cu dimensionarea cît mai riguroasă a necesarului energetic și material pentru economie. Din calculul de planificare a acestui necesar, din orice activitate de producție trebuie eliminate cu desăvîrșire consumurile irațională, risipa. În schimb, se impune acțiunea hotărîtă, la toate nivelurile, pentru ca indicii de creștere ai consumului de energie și materii prime să fie mai mici, cu mult mai mici chiar decît creșterea producției — o parte a acesteia fiind necesar să fie obținută tocmai pe seama reducerii consumurilor.

Obligă în acest sens restricțiile crizei energetice și de materii prime ; dificultățile de a procura din import resursele ; anvergura dezvoltării noastre corelată cu posibilitățile limitate ale economiei de a asigura material o creștere economică extensivă ; cerința de a asigura o aprovizionare tehnico-materială corespunzătoare pentru toate unitățile; faptul că în multe țări ale lumii o asemenea corelație se urmărește cu insistență, avînd efecte benefice asupra sporirii eficienței și competitivității produselor cu care produsele românești vin în contact pe piața mondială. Fac posibilă înfăptuirea unei asemenea opțiuni însăși dotarea tehnică a unităților noastre, deseori similară și chiar mai bună uneori în raport cu cea a întreprinderilor din țările dezvoltate ; capacitatea ridicată de cercetare, concepție și producție a economiei naționale ; rezervele mari — tehnice, dar și de natură organizatorică — care există în unități pentru conceperea și aplicarea de tehnologii noi, economicoase, pentru reducerea severă a consumurilor pe unitatea de produs, la nivelul consumurilor practicate în economiile avansate, pentru recuperarea și refolosirea materialelor utilizate.

Secretarul general al partidului subliniază că începuturile realizate astfel în industria ușoară, privind asigurarea unor creșteri de producție, pe cincinal, la țesături, produse din piele, cauciuc mase plastice etc., în condițiile menținerii consumurilor respective la nivelul celor din 1981 ; măsurile preconizate în aceeași direcție pentru industria chimică, a materialelor de construcții, pentru toate celelalte sectoare consumatoare de materii prime și materiale — menținîndu-se, ridicîndu-se chiar la un nivel mai înalt calitatea producției — trebuie amplificate cu hotărîre. **„Aceasta constituie o sursă uriașă de care dispunem în momentul de față, pe care o avem la dispoziție, nu trebuie nici s-o mai importăm sau să o producem în țară ; nu trebuie să săpăm nici noi sonde, nici noi mine, ci trebuie să folosim rațional, inteligent ceea ce avem la îndemînă. Aceasta constituie problema numărul unu care trebuie să preocupe toate organele de partid și de stat, guvernul, toate întreprinderile, toate organizațiile de partid, toate colectivele de oameni ai muncii"** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Realizarea echilibrului material al dezvoltării țării impune, deci, acțiuni concrete, responsabile, eliminarea oricăror declarații și angajamente de complezență — numai munca, faptele, rezultatele în activitate fiind cele care pot dovedi abnegația și angajarea, responsabilitatea socială a fiecăruia. Alături de acțiunile pentru restructurarea producției de energie, pentru creșterea producției interne de materii prime și materiale — obiective care concentrează în mod prioritar investiții ale acestui an și cincinalului, alături de acțiunile pentru diminuarea și eliminarea produselor și activităților mari consumatoare de energie și materii prime, asemenea măsuri condiționează hotărîtor realizarea independenței energetice a țării, creșterea independenței ei economice — trăsături fundamentale ale progresului României.

În direcția sporirii eficienței, a reducerii consumurilor și sporirii rentabilității unităților, un rol mai însemnat trebuie să-l dețină aplicarea noului mecanism economico-financiar. Este vorba, în primul rînd, de o mai bună gospodărire a mijloacelor, a celor financiare, bazată pe prețuri care să reflecte realmente efortul pentru obținerea produselor și desfășurarea activităților ; de creșterea mai puternică a beneficiilor și reducerea hotărîtă a cheltuielilor neproductive, a producțiilor și activităților nerentabile ; de întărirea ordinei și disciplinei și folosirea mai bună a timpului de lucru și a capacităților de producție de care dispunem ; de realizarea unui control riguros asupra felului în care se cheltuie fiecare leu. În fapt, principiul de bază al mecanismului economic — autogestiunea, autoconducerea — nu poate fi conceput fără o activitate rentabilă în toate sectoarele, sublinia secretarul general al partidului, fără o creștere în acest sens a răspunderii conducătorilor din unități, inclusiv răspundere materială, penală pentru pagube și gospodărire necorespunzătoare a fondurilor și avuției încredințate. Deopotrivă cu răspunderile sporite pe întreaga filieră a activității din economie, autogestiunea și autoconducerea presupun — trebuie să presupună — creșterea gradului de cointeresare materială a fiecăruia în lumina principiului socialist al obținerii veniturilor după cantitatea și calitatea muncii. Exigențele dezvoltării calitative a economiei, ale sporirii productivității impun ca veniturile tuturor categoriilor de oameni ai muncii să fie mai strîns condiționate de gradul de realizare a planului, de activitatea efectiv desfășurată — la nivelul posibilităților care există în economie urmînd să se creeze pentru fiecare condiții de obținere a unor venituri și retribuții ridicate.

În mod prioritar atenția trebuie concentrată asupra exportului, urmărindu-se cu insistență, în fiecare unitate, realizarea în întregime, la timp, în bune condiții, a sarcinilor, a comenzilor. Acțiunile hotărîte pentru reducerea importurilor desfășurate în același timp trebuie să asigure în mai mare măsură o balanță comercială excedentară, obținîndu-se și valuta necesară pentru a restitui o parte din creditele contractate, iar în perspectivă o balanță de plăți activă. În acest cadru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia necesitatea de a nu mai crește creditele : **„chiar dacă în activitatea curentă se mai apelează la unele credite** — arăta secretarul general al partidului — **acestea trebuie să se facă nu pentru a duce la creșterea creditelor, ci dimpotrivă, ele trebuie să ajute la desfășurarea activității pentru reducerea nivelului creditelor".** Sînt obiective care trebuie materializate cît mai operativ în preocupări intense la nivelul fiecărei întreprinderi și unități din economie, fie de cercetare, de proiectare, de producție sau din alte domenii.

Așa cum se desprinde din cuvîntare, unităților socialiste, din agricultură, organelor agricole, consiliilor populare, tuturor deținătorilor de animale le revin sarcini însemnate pentru dezvoltarea zootehniei, pentru realizarea programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială a populației. Datele oferite de recensămîntul animalelor, desfășurat nu de mult, relevă posibilități majore pentru înfăptuirea programului de creștere a efectivelor pînă în 1985 și a programului de autoaprovizionare. Transformarea însă a acestor posibilități în realitate este condiționată de realizarea măsurilor necesare, în fiecare județ, în fiecare unitate pentru obținerea efectivelor și a greutății de tăiere a animalelor. Ridicarea continuă a activității din agricultură, sporirea rolului acesteia în dezvoltarea generală a societății, pentru creșterea continuă a nivelului de trai al poporului depind, deopotrivă, de înfăptuirea în bune condițiuni a lucrărilor agricole, în cadrul campaniei începută nu cu mult timp în urmă, de eliminarea întîrzierilor ce deja se fac simțite, de încadrarea strictă în graficele de lucru elaborate. Condițiile create în acest cincinal pentru dezvoltarea mai intensivă a producției agricole, pentru creșterea gradului de cointeresare al celor ocupați în această ramură de bază a economiei trebuie superior valorificate, măsura cea mai grăitoare a înfăptuirii acestor cerințe imperioase constituind-o numai rezultatele obținute, sporirea puternică a producției agricole vegetale și animale.

Dimensiunile, calitatea, tehnicitatea înaltă a bazei tehnico-materiale a economiei, cadrul de măsuri și stimulativ inițiat, pregătirea și experiența dobîndite de oamenii muncii din toate sectoarele de activitate — constituie premise de mare însemnătate pentru realizarea sarcinilor pe anul 1982, inclusiv a restanțelor din anul trecut, pentru înfăptuirea prevederilor cincinalului menit să marcheze trecerea României în stadiul de țară cu nivel mediu de dezvoltare economică. Esențială devine acum munca stăruitoare pentru înfăptuirea prevederilor și obiectivelor concepute, întărirea răspunderii, a exigenței și disciplinei în toate sectoarele de activitate. Esențială devine angajarea deplină a fiecărui om al muncii, cu toate disponibilitățile și aptitudinile creatoare, în procesul complex al dezvoltării economico-sociale a României, al ridicării țării pe noi trepte de progres.

Dan POPESCU

Dezvoltarea accelerată a bazei energetice a țării

O PROBLEMĂ deosebit de importantă pentru dezvoltarea economiei românești o constituie înfăptuirea programului de producere a energiei și dezvoltare a bazei energetice a țării. Pornind de la cerințele economiei naționale și ținînd cont de implicațiile crizei energetice mondiale, C.C. al P.C.R. a adoptat la recenta plenară o Hotărîre prin care sînt stabilite o serie de măsuri și acțiuni menite să asigure înfăptuirea neabătută a programului energetic, astfel încît, în linii generale, pînă în anul 1990 România să-și asigure independența în ce privește energia și combustibilii. Noile orientări în dezvoltarea energeticii românești, Hotărîrea adoptată în acest sens, exprimă grija și preocuparea permanentă a partidului și statului nostru, personal a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, pentru soluționarea uneia dintre problemele fundamentale ale dezvoltării economiei naționale, ale înfăptuirii programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, problemă ce capătă o însemnătate excepțională în condițiile agravării crizei economice mondiale, ale crizei energetice și de materii prime.

Trandafir COCÂRLĂ
ministrul energiei electrice

Valorificarea complexă a resurselor energetice

ENERGETICA s-a bucurat în anii construcției socialiste de o atenție deosebită din partea partidului și statului nostru, ca una din ramurile de importanță vitală pentru întreaga activitate economico-socială. An de an, în planurile de dezvoltare a țării au fost prevăzute investiții masive pentru crearea de noi capacități producătoare de energie, pentru modernizarea întregului potențial disponibil. Ca urmare a condițiilor create, a realizării și îndeplinirii cu succes a prevederilor planurilor de dezvoltare economico-socială a țării, **producția de energie electrică a crescut în ultimii 30 de ani de 32 ori**, dezvoltîndu-se corespunzător instalațiile de producere, transport și distribuție, în cadrul unui sistem energetic unic național.

Paralel cu aceasta a crescut și consumul de energie electrică, de la 128 kWh/locuitor în 1950 la 1 614 kWh/locuitor în 1970 și la peste 3 100 kWh/locuitor în 1981. Este însă de menționat că, treptat, în ultimele cincinale, ritmul mediu de creștere a consumului s-a redus, ca urmare a utilizării mai judicioase a energiei electrice în toate compartimentele activității social-economice ale țării. Astfel, față de un ritm mediu anual de 15,7% în perioada 1961—1970, în deceniul 1971—1980 s-a înregistrat un ritm mediu de 7,6% pe an (tabelul nr. 1). Este de relevat faptul că în ultimii doi ani ai perioadei, respectiv 1979—1980, ritmul a fost și mai scăzut (3,9%).

Tabelul nr. 1

Evoluția consumului de energie electrică și a producției globale industriale (în procente)

	1961—1970	1971—1980
Ritmul mediu anual de creștere a consumului de energie electrică	15,7	7,6
Ritmul mediu anual de creștere a producției industriale	12,1	11,2
Raportul dintre ritmul de creștere a consumului de energie electrică și ritmul de creștere a producției industriale (indice de devansare)	1,30	0,67

Această reducere a ritmului a devenit posibilă ca urmare a aplicării ferme a unui larg program de măsuri privind utilizarea rațională și eficientă a energiei electrice și termice. Principalele direcții care s-au avut în vedere au fost îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, restructurarea producției de materiale energointensive, reașezarea pe baze tehnico-științifice a normelor de consum, utilizarea de înlocuitori ai produselor mari consumatoare de energie, stimularea participării tuturor colectivelor de oameni ai muncii pentru reducerea consumurilor și prevenirea risipei etc.

Corespunzător prevederilor Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. pentru valorificarea rațională și eficientă a resurselor energetice ale țării s-a impus, din ce în ce mai mult **construirea de centrale termoelectrice pe cărbuni inferiori** (lignit și șisturi bituminoase), **dezvoltarea termoficării, intensificarea realizării de centrale hidroelectrice**, desfășurarea de activități pentru pregătirea construirii centralelor nuclearo-electrice și valorificarea surselor neconvenționale de energie electrică. În ceea ce privește centralele termoelectrice, se remarcă, în primul rînd, **intensificarea utilizării cărbunilor în producerea energiei electrice și termice** (de la 26% în anul 1975 la circa 33% în etapa actuală), concomitent cu scăderea ponderii energiei electrice produse pe hidrocarburi. Trebuie menționate și preocupările actuale pentru creșterea eficienței în funcționarea marilor centrale termoelectrice, prin reducerea suportului de hidrocarburi la arderea în cazane a lignitului din bazinul Oltenia, realizarea de instalații de îmbunătățire a preparării lignitului, aplicarea unor soluții perfecționate privind transportul și manipularea lor, recuperarea căldurii reziduale din apa de răcire etc.

O atenție specială se acordă **introducerii și extinderii termoficării, ca un important mijloc de economisire a combustibililor.** Astfel, din totalul puterii instalate în centralele termoelectrice, cele de termoficare reprezintă circa 25%. În ceea ce privește centralele hidroelectrice, se remarcă, în ultimii 20 de ani, o continuă creștere a ponderii acestora — de la 5,2% la 17,5% în producția de energie și de la 11,8% la 20,7% la puterea instalată. Concomitent, gradul de valorificare al potențialului hidroenergetic al țării a sporit de la 23% în anul 1975, la 30% în anul 1980. În acest context se cer menționate și numeroasele centrale hidroelectrice construite pe rîurile interioare, inclusiv cele amenajate în aval, în cascadă, pentru a se utiliza mai bine investițiile din centralele de bază.

Acțiuni deosebite au fost întreprinse și în ce privește extinderea rețelelor de transport și distribuție a energiei. În acest domeniu s-a urmărit pe cît posibil extinderea treptei de 20 KV în domeniul electrificării rurale și chiar urbane, restrîngîndu-se treptele inferioare sau intermediare. Totodată, o preocupare de bază a constituit-o și **reducerea pierderilor în rețelele electrice,** prin promovarea cu precădere a soluțiilor de maximă eficiență. În acest sens, pe lîngă soluțiile menționate, s-au prevăzut, în cadrul unui amplu program și alte măsuri, cum ar fi mărirea secțiunii la liniile de 400 kV prin montarea de conductoare cu 3×450 O1A1/fază, față de soluția anterioară cu 2×450 O1A1/fază ; producerea locală a întregii puteri reactive ; optimizarea regimurilor de funcționare în paralel a elementelor de rețea etc. Datorită acestor măsuri **pierderile în rețelele electrice au scăzut continuu de la o valoare de 7,84% din totalul producției în 1970, la 7,48% în 1975, ajungîndu-se în prezent la valori sub 6%.**

Pentru prevenirea avariilor și limitarea extinderii lor la nivelul întregului sistem este în curs de implementare o automatică de sistem care prevede luarea succesivă de diferite măsuri, în funcție de amploarea și persistența avariei, insularizarea marilor platforme industriale pe centralele proprii, pornirea automată a unor grupuri în centralele hidroelectrice din zonele energetic deficitare, menținerea în funcțiune numai cu serviciile proprii a unor mari grupuri din centralele termoelectrice etc. În vederea punerii în funcțiune a acestei automatici sînt totodată, în curs analize și probe la consumatori pentru a se face corelări între gradul de siguranță în funcționarea instalațiilor de pe platformă și al celor din sistemul energetic, precum și între puterea consumatorilor prioritari și aceea a surselor locale ce urmează a rămîne în funcțiune, insular, la o întrerupere a alimentării din sistemul energetic. Totodată, s-a acționat pentru îmbunătățirea activității de exploatare, întreținere și reparații precum și pentru creșterea calificării personalului.

Direcții prioritare ale dezvoltării energeticii

HOTĂRÎREA PLENAREI C.C. AL P.C.R. din 31 martie a.c asupra realizării programului de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în

1990 a prevăzut că sînt necesare în continuare măsuri pentru extinderea și perfecționarea sistemului electroenergetic național, devansarea realizării de centrale electrice pe cărbuni, valorificarea potențialului hidraulic, introducerea în balanța energetică a noilor resurse de energie și diminuarea folosirii hidrocarburilor. Pentru atingerea unei producții de energie electrică de 82,5 miliarde kWh în 1985 și de 110 miliarde kWh în 1990 se va instala, în actualul cincinal, o putere nouă de 7 920 MW, din care circa 2 500 MW în centrale hidroelectrice și 5 420 MW în termocentrale funcționînd pe cărbune, șisturi și resurse refolosibile, iar în perioada anilor 1986—1990 o alta de 9 350 MW. Dezvoltarea industriei, ritmul ridicat al construcției de locuințe, necesitățile de căldură sub formă de abur tehnologic și de apă fierbinte pentru încălzire impun ca toate centralele termoelectrice noi să se realizeze ca centrale de termoficare pentru a produce, combinat, energia electrică și termică.

Prin realizarea noilor **capacități hidroenergetice** gradul de utilizare a potențialului apelor țării va crește de la 30% în anul 1980 la 45% în anul 1985 și la 65% în 1990. Pe rîurile interioare, în actualul cincinal va fi pusă în funcțiune o putere de peste 2 000 MW prin realizarea cu precădere de centrale hidroelectrice cu folosințe complexe (irigații, prevenirea inundațiilor și viiturilor, utilizări industriale, piscicultură, transport, agrement). Dintre centralele hidroelectrice mai importante, pe rîuri interioare, prevăzute a se realiza în această perioadă pot fi menționate : C.H.E. Rîul Mare, C.H.E. Drăgan-Iad, C.H.E. Siriu-Surduc, C.H.E. Jiu Bumbești, C.H.E. pe rîul Olt sectoarele Călimănești,Turnu, Slatina-Dunăre, C.H.E. pe rîul Siret sectorul Bistrița-Trotuș, C.H.E. pe rîul Someș aval Tarnița, C.H.E. Sebeș aval și altele.

Un accent deosebit se va pune și pe **construcția de microhidrocentrale.** Din potențialul hidroenergetic al țării, evaluat la 40 miliarde kWh, aproape 2 miliarde kWh se prevăd a fi produse prin microhidrocentrale, pînă la sfîrșitul anului 1985 urmînd a fi amenajate cel puțin 500 microhidrocentrale. În cincinalul 1986—1990 programul de realizare de microhidrocentrale urmează să fie intensificat pe baza inventarierii unor noi amplasamente, în această perioadă urmînd a se amenaja peste 1 500 microunități.

Referindu-ne la programul de construcții de centrale termoelectrice este necesar să subliniem faptul că puterea instalată a fost la finele anului 1980 de 11 388 MW, din care 7 740 MW în centrale de condensație și 3 448 MW în centrale de termoficare. Cele mai noi centrale termoelectrice de condensație au fost realizate pe bază de cărbune. Dintre acestea se detașează centralele de la Deva — 1 260 MW și Rovinari — 1 720 MW. Sînt în curs de instalare încă 4 grupuri de 330 MW pe lignit la C.E.T. Turceni, precum și mai multe grupuri de termoficare pe lignit de 50 MW la C.E.T. Borzești, Giurgiu și de 120 MW la Craiova. În acest cincinal se prevede darea în funcțiune a primei centrale termocelectrice funcționînd pe șisturi de la Anina — echipată cu 3 grupuri de 330 MW.

În scopul cunoașterii posibilităților de dezvoltare a termoficării pe o perioadă de perspectivă, au fost examinate 115 localități cu consumuri mai importante de căldură. Dintre acestea, 60 de localități au consumuri de căldură de peste 150 Gcal/h, ceea ce justifică instalarea de grupuri de termoficare. Dintre centralele de termoficare prevăzute a se realiza pînă în anul 1985 menționăm cele de la Giurgiu, Craiova, Iași, Drobeta-Tr. Severin, Oradea-Est, Suceava, București, Bacău, Arad și altele.

În vederea reducerii consumurilor specifice de combustibili de la centralele termoelectrice de condensație Paroșeni, Deva, Doicești și a eliberării de hidrocarburi s-a trecut la adaptarea grupurilor respective și pentru alimentarea cu căldură a consumatorilor din zonă. În viitor se prevede trecerea la funcționarea în regim de termoficare și a grupurilor de condensație de la centralele Rovinari, Turceni și Craiova-Işalnița. Tot în scopul eliberării unor cantități suplimentare de hidrocarburi se prevede trecerea la funcționarea pe cărbune a unor centrale care în prezent funcționează pe hidrocarburi cum ar fi Pitești-Sud, Govora și altele. De asemenea, pentru recuperarea resurselor energetice secundare existente la marii consumatori de energie, în perioada 1981—1985 s-a prevăzut extinderea C.E.T. Galați aparținînd de M.E.E. cu 2 grupuri de termoficare de 105 MW.

Un alt domeniu important abordat îl reprezintă și trecerea la **înfăptuirea programului de construcții de centrale nucleare-electrice.** Pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat au fost stabilite măsuri pentru accelerarea lucrărilor de construcție și amplificarea puterii instalate inițial prevăzute pentru centralele nuclearoelectrice aflate în construcție sau la care lucrările vor începe în curînd. Astfel, centrala de la Cernavodă va fi dotată cu 5 grupuri de cîte 660 MW în loc de 4 grupuri cît s-a prevăzut inițial; în Moldova urmează a se realiza o centrală nuclearoelectrică cu 3 grupuri de cîte 1 000 MW, din care 1 grup va fi pus în funcțiune pînă în anul 1990; în Transilvania se va amplasa cea de a treia centrală similară cu cea de la Cernavodă, astfel încît puterea instalată în centrale nucleare va fi de 4 500 MW în 1990, urmînd să ajungă la 9 600 MW în anul 1995.

Înfăptuirea programului de energetică nucleară implică participarea majorității ramurilor economiei naționale, cărora le revine sarcina realizării capacităților de producție, a materialelor speciale, echipamentelor, combustibilului nuclear și apei grele. Este de subliniat faptul că, în lumina lucrărilor recentei plenare a C.C. al P.C.R., au fost luate măsuri corespunzătoare pentru accelerarea lucrărilor, întărirea colaborării tuturor factorilor implicați.

În atenția specialiștilor noștri, așa cum s-a subliniat și în recentele documente de partid, este pusă și atragerea de alte surse pentru sporirea potențialului energetic al țării. Cercetările multidisciplinare care s-au desfășurat în ultimii ani au pus în evidență **posibilitatea creșterii potențialului total al României prin introducerea pe scară largă a instalațiilor de conversie a energiei solare în căldură pentru utilizări în industrie, agricultură, încălzirea și prepararea apei calde menajere, folosirea căldurii apelor geotermale de joasă temperatură în aceleași scopuri, valorificarea energiei eoliene în instalații de putere mică și mijlocie.** Prin fructificarea acestor resurse, valorificarea energetică a deșeurilor urbane, precum și a tehnologiilor de obținere a biogazului din procese de fermentare etc., se prevede obținerea unui aport energetic de 5 500 mii tcc în anul 1985 și de 7 000—10 000 mii tcc în anul 1990. Instalațiile de valorificare a surselor noi vor fi diseminate într-un număr foarte mare de unități, deoarece fiecare județ, prin folosirea mijloacelor locale, urmează să treacă la realizarea unor astfel de instalații, pe baza unor programe aprobate.

Prin realizarea programului de construcții de centrale electrice și de valorificare a surselor noi de energie structura producției de energie electrică va cunoaște schimbări importante (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2.

Dinamica structurii producției de energie electrică

	1985	1990
Producția de energie electrică din care :	100	100
— în hidrocentrale	21,2	24,0
— în centrale nuclearo-electrice	—	22,7
— pe bază de cărbune și șisturi	47,5	44,0
— pe bază de hidrocarburi	24,3	4,6
— pe resurse energetice refolosibile și surse noi	2,2	4,7

Îmbunătățirea funcționării sistemului energetic național și alimentării consumatorilor

ÎN SCOPUL înlăturării neajunsurilor existente, care în anul 1981 și în special în perioada vîrfului de iarnă 1981—1982 au provocat greutăți consumatorilor, se vor depune eforturi, în spiritul sarcinilor stabilite de recenta plenară a C.C. al P.C.R., pentru ridicarea nivelului de exploatare a grupurilor energetice, stabilizarea cadrelor și ridicarea calificării personalului de exploatare, întărirea ordinei și disciplinei în toate unitățile. Se vor lua măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață a personalului muncitor din localitățile în care sînt amplasate centrale electrice, în special la Turceni și Rovinari. Vor fi, de asemenea, luate măsuri pentru o mai bună organizare a activității de reparații, pentru ca durata lor de execuție să fie mai redusă și pe această cale să se realizeze întreg volumul de reparații la o calitate superioară, astfel ca la intrarea în iarnă toate grupurile să fie disponibile. La grupurile de 330 MW de la Turceni și Rovinari se vor realiza în cursul anilor 1982—1983 și în colaborare cu M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E., modernizările experimentale la grupul 6 din Rovinari, iar grupurile noi, cu funcționare pe cărbune, vor fi asigurate încă de la montaj cu aceste îmbunătățiri.

Avem în vedere un complex de măsuri și acțiuni și pentru amplificarea și modernizarea depozitelor de cărbune la toate centralele existente, astfel ca la vîrful de sarcină pentru perioada de iarnă centralele să aibă asigurate stocuri pentru minimum 30 de zile. Vor fi luate de asemenea măsuri pentru creșterea cantitativă și calitativă a volumului de piese de schimb în unitățile proprii și se va mări volumul pieselor și subansamblelor recondiționate.

(Continuare în pag. 14)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

REALIZAREA INTEGRALĂ A BENEFICIILOR — sursa de alimentare a fondurilor proprii

Ce arată o analiză a activității pe bază de bilanț

ÎNTĂRIREA autogestiunii economico-financiare a fiecărei unități economice constituie un imperativ și, în același timp, un rezultat al ridicării pe un plan superior a răspunderii în gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor materiale, de muncă și bănești, concomitent cu sporirea autonomiei funcționale, în cadrul conducerii unitare planificate a întregii economii naționale. Fiecare unitate economică este înființată cu un scop social — care constituie obiectul ei de activitate; pentru realizarea acestui scop statul îi încredințează spre administrare o parte din avuția națională și îi integrează activitatea în planul național unic, instrumentul pe baza căruia este condus procesul complex de dezvoltare economico-socială a țării. În cadrul acestui proces este hotărîtoare afirmarea cît mai deplină a autogestiunii fiecărei unități economice, care presupune desfășurarea activității în așa fel încît să satisfacă concomitent, următoarele cerințe: acoperirea cheltuielilor din veniturile proprii și obținerea de beneficii care să-i permită restituirea sumelor primite de la societate; formarea fondurilor proprii de dezvoltare și de cointeresare materială, precum și o contribuție sporită la formarea fondurilor generale ale statului.

Implicate nemijlocit în satisfacerea unor asemenea cerințe, unitățile din industria cărbunelui își amplifică eforturile pentru perfecționarea continuă a activității, ridicarea nivelului calitativ al muncii, obținerea unei producții sporite. O dovadă în acest sens o constituie și activitatea unităților din cadrul Combinatului minier Ploiești.

Activitatea combinatului s-a desfășurat în anul 1981 în condiții care au favorizat obținerea unor rezultate economico-financiare mai bune decît în anul precedent. Cînd facem această afirmație avem în vedere: **a) o structură organizatorică mai restrînsă,** ceea ce a permis în a doua parte a anului concentrarea atenției organelor de conducere colectivă pe activitatea întreprinderilor miniere Cîmpulung și Căpeni, precum și a exploatărilor Filipești, Șotînga și Ceptura rămase în cadrul combinatului; **b) desfășurarea unei activități rentabile,** în condițiile prețurilor de producție și de livrare actualizate, ceea ce a creat premise îmbunătățite pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare.

Principalul factor pozitiv al activității economico-financiare din 1981 a unităților miniere din cadrul combinatului îl constituie acela că — **pe lîngă acoperirea cheltuielilor de producție din veniturile proprii** — au obținut **beneficii** care, împreună cu alte resurse, au permis constituirea fondurilor proprii necesare finanțării producției și investițiilor, precum și a fondurilor de cointeresare materială și, de asemenea, sporirea contribuției la formarea fondurilor centralizate ale statului, prin vărsămintele efectuate la buget, din beneficii.

Ținînd seama că unitățile combinatului au depășit cu bine pragul rentabilității, toate încheindu-și activitatea cu beneficii în 1981, și avînd în vedere sarcinile sporite în domeniul creșterii eficienței activității economice în anul 1982 se impune, în continuare, valorificarea tuturor rezervelor interne existente, pentru consolidarea fermă a situației economico-financiare și pentru obținerea de rezultate mai bune.

Din acest punct de privire, analiza rezultatelor activității economico-financiare, pe baza bilanțului contabil la 31 decembrie 1981, scoate în evidență unele direcții prioritare, în care ar trebui acționat mai hotărît pentru realizarea sarcinilor cantitative și calitative de plan.

Îmbunătățirea structurii fondurilor întreprinderii

ACTIVUL bilanțului contabil la 31 dec. 1981 evidențiază pe ansamblu o creștere de circa 19%, față de anul precedent, a valorii mijloacelor și cheltuielilor pentru investiții, aceasta reprezentînd în fapt o creștere a părții din avuția națională existentă în administrarea unităților. În cadrul acesteia mijloacele fixe au crescut cu 12%, mijloacele circulante cu 7,2%, iar mijloacele și cheltuielile pentru investiții cu 44%. Aceste mutații, produse în structura mijloacelor de care dispun unitățile, sînt pozitive din punctul de vedere al comparației între creșterea mijloacelor fixe — partea cea mai activă a avuției naționale — și creșterea mijloacelor circulante. Trebuie însă ținut seama de faptul că activul a crescut în special pe seama unei sporiri a eforturilor de investiții. De aceea, evoluția acestei părți a activului trebuie supusă unui control mai riguros în viitor, atît pe total, cît mai ales pe elementele componente. În ce privește anul 1981, mijloacele și cheltuielile pentru investiții au avut în componența lor o pondere relativ redusă de investiții puse în funcțiune, ceea ce înseamnă că procesul investițional — și așa destul de însemnat din punct de vedere al eforturilor făcute pentru menținerea și dezvoltarea producției — durează perioade lungi și se finalizează greoi. Această constatare rezultă și din alte aspecte oferite de structura mijloacelor și cheltuielilor pentru investiții. De exemplu, investițiile puse în funcțiune — deși au depășit, așa cum era prevăzut investițiile în curs de execuție — au reprezentat totuși numai 75% din volumul planificat, ceea ce a influențat negativ realizarea unor capacități de producție planificate și, în final, realizarea sarcinilor fizice de plan, în special la Întreprinderea minieră Căpeni și la unele mine din cadrul activității proprii a combinatului. Totodată, în structura mijloacelor și cheltuielilor pentru investiții, au existat elemente care reprezintă prin excelență imobilizări, cum sînt: investiții nepuse în funcțiune la termenele planificate, fiind neterminate; cheltuieli pentru lucrări de investiții miniere și de foraj care n-au dat rezultate; stocuri de utilaje care necesită montaj și debitori pentru investiții, care, deși aveau o pondere relativ redusă (circa 10% din total), dețineau un volum însemnat. De asemenea, ca urmare a nerealizării investițiilor la nivelul planificat, au rămas mijloace bănești disponibile în conturile de investiții (care reprezentau circa 6% din volumul total al mijloacelor și cheltuielilor pentru investiții), fenomen deosebit de negativ în condițiile în care la alte obiective de investiții din economie — care se puteau realiza — s-au făcut eforturi deosebite pentru asigurarea mijloacelor bănești necesare.

Și în ce privește evoluția și structura mijloacelor circulante se impun îmbunătățiri. În anul 1981, volumul acestora a înregistrat o creștere moderată, dar, cu toate acestea, creșterea mijloacelor circulante a devansat pe aceea a necesarului normal, determinat în funcție de sarcinile de plan, normele de consum și de stoc și normativele stabilite pentru unele elemente, ceea ce a condus, pe ansamblu, la încetinirea vitezei de rotație față de prevederi. Pe lîngă respectarea vitezei de rotație, problema de bază care trebuie mai bine soluționată în domeniul mijloacelor circulante constă într-o **corelare mai corespunzătoare a structurii stocurilor cu necesitățile producției.** Situația din anul 1981 arată că deși unitățile au fost bogate în stocuri — cele mai mari depășiri față de plan fiind la materii prime și materiale — totuși baza materială a planului n-a fost asigurată în

mod corespunzător. Procesul de producție a fost perturbat în cursul anului de lipsa unor materiale curente cum sînt: piese de schimb pentru repararea utilajelor conducătoare din mine și cariere; șină și traverse de cale ferată internă, anvelope, carburanți și lubrifianți. În aprovizionarea cu astfel de materiale, de care depinde realizarea sarcinilor de plan, în special la extracția și transportul cărbunelui, este necesar ca unitățile combinatului să fie sprijinite mai ferm de către organele centrale de aprovizionare, inclusiv din cadrul Ministerului Minelor. Totodată, cu toate greutățile cunoscute în confecționarea volumului crescînd de piese de schimb, concomitent cu creșterea însemnată a ponderii mașinilor, utilajelor și instalațiilor în totalul mijloacelor fixe din economie, se face simțită **necesitatea unei priorități mai ferme pe care trebuie să o acorde toate uzinele furnizoare respectării contractelor pentru livrarea pieselor necesare reparației utilajelor din dotarea unităților miniere** (este cazul mai ales al întreprinderii „UNIO"-Satu Mare și Întreprinderii de utilaj minier Petroșani, care au înregistrat însemnate restanțe față de contracte la livrările din anul 1981).

Utilizarea mai eficientă a mijloacelor materiale și bănești

REALIZĂRILE din 1981 arată că în industria carboniferă, inclusiv în unitățile din subordinea Combinatului minier Ploiești se impune o îmbunătățire substanțială a eficienței utilizării mijloacelor de producție, pe măsura eforturilor făcute de stat pentru dezvoltarea acestei ramuri.

Pe ansamblul combinatului au revenit la 1 000 de lei fonduri fixe mai puțin decît era prevăzut: producție marfă industrială cu 8,4%; producția netă cu 9,4%, iar beneficii cu circa 20%. Nerealizarea producției la 1 000 lei fonduri fixe a avut o influență hotărîtoare asupra nerealizării integrale a beneficiilor. Dacă se analizează corelația directă între acești doi indicatori, la exemplul rezultatelor financiare aferente producției marfă fabricată, rezultă că, de fapt, influența nerealizării planului de producție asupra beneficiilor putea fi mai mare dacă nu interveneau, în compensație, rezultatele pozitive obținute din reducerea cheltuielilor la alte elemente. În cazul unităților din cadrul combinatului suma cheltuielilor legate de fondurile fixe (amortizare, reparații, întreținere) plus beneficiile planificate, raportată la beneficii, arată un raport de 5,8. Aceasta înseamnă că, fiecare procent de nerealizare a planului de producție marfă a amplificat cu 5,8 procente nerealizarea planului de beneficii (rezultate financiare) aferente acestei producții, datorită faptului că au crescut cheltuielile constante în discuție, pe unitatea de produs. Dacă ținem seama că mai sînt și alte elemente de cheltuieli și plăți cu caracter relativ constant, devin și mai evidente posibilitățile pe care le au unitățile miniere în cauză, în domeniul îmbunătățirii rezultatelor financiare, în primul rînd pe seama creșterii producției la 1 000 lei fonduri fixe.

Și în domeniul mijloacelor circulante au rezultat posibilități de utilizare mai eficientă. Din acest punct de vedere trebuie sporite în primul rînd preocupările pentru recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb, anvelopelor, uleiurilor, armăturilor metalice, lemnului de mină și altor materiale. Or, așa cum a rezultat și cu ocazia analizei pe bază de bilanț, sarcinile în acest domeniu n-au fost realizate de către unele unități.

Totodată, cu toate rezultatele bune obținute de unele unități în reducerea consumurilor și a cheltuielilor materiale (întreprinderile miniere Cîmpulung și Cîmpeni și mina Șotînga), pe ansamblul conmbinatului trebuie intensificate acțiunile de ordin tehnic și tehnologic care să permită încadrarea în normele de consum, în special la: covorul de cauciuc, lanț transportor și la materialele deficitare arătate mai înainte, ținînd seama că unele unități au depășit consumurile respective în anul 1981.

Căi pentru asigurarea resurselor de finanțare a activității proprii

SOLDUL efectiv al balanței financiare a veniturilor din care se formează resursele financiare și a cheltuielilor de acoperit s-a situat, în 1981, în limitele prevederilor, cu o ușoară îmbunătățire. Modul cum a fost realizat echilibrul dintre venituri și cheltuieli a influențat și mutațiile produse în bilanț, în domeniul resurselor de acoperire a mijloacelor din activ.

Analiza acestor mutații conduce la concluzia că trebuie intensificate preocupările în special în următoarele direcții:

a) Realizarea integrală a tuturor veniturilor din care se formează resursele de alimentare a fondurilor proprii. În anul 1981 s-au realizat toate aceste resurse, cu excepția celor care provin din beneficii. Aceasta a produs perturbații în special în structura resurselor de finanțare a mijloacelor circulante la unele unități, cît și pe ansamblul combinatului.

Fondul propriu al mijloacelor circulante n-a fost constituit la nivelul planificat (—8%), iar ponderea resurselor proprii în totalul resurselor de acoperire a mijloacelor circulante — deși a crescut față de finele anului precedent — a fost totuși mai redusă decît s-a prevăzut prin bugetul de venituri și cheltuieli pentru finele anului 1981 (49,4% față de 60,5%). Deși ponderea creditelor pentru mijloace circulante a scăzut față de prevederi (de la 26 la 25%), creditele au depășit cu 12,2% volumul planificat inițial, ceea ce a afectat în final rezultatele financiare, cu plata unui volum mai mare de dobînzi.

b) Reducerea obligațiilor de plată. Principala resursă din afară, pe seama cărora au fost acoperite mijloacele circulante existente la finele anului, au constituit-o sumele reprezentînd obligații de plată către furnizori și creditori. Acestea au crescut față de prevederi cu 16,6 procente (de la 13,4 la 30%). Atragerea din afară a unui asemenea spor de resurse pentru finanțarea mijloacelor circulante reprezintă un fenomen negativ, ținînd seama că din punct de vedere legal astfel de resurse constituie credite acordate între unitățile socialiste, interzise de Legea finanțelor; existența lor generează greutăți financiare unităților furnizoare sau creditoare și constituie una din cauzele așa zisului blocaj în lanț. Desigur, este vorba de acele plăți neefectuate la scadență. In cazul unor unități, este vorba însă și de o planificare necorespunzătoare a resurselor atrase, de o subevaluare a acestora cu ocazia planificării, ceea ce nu a fost de natură să întărească simțul gospodăresc în administrarea fondurilor, depășindu-se aprovizionările și structurile planificate la o serie de materiale.

c) Restituirea datoriilor către societate. In ce privește acoperirea cheltuielilor cu investițiile este pozitiv faptul că a sporit ponderea resurselor proprii pentru finanțarea investițiilor din fondul de dezvoltare economică al întreprinderilor (de la 25,4% la 51%) și pentru finanțarea construcțiilor de locuințe și alte investiții cu caracter social (de la 29% la 37%), reducîndu-se în mod corespunzător ponderea creditelor bancare, de completare. Această evoluție în structura resurselor pentru finanțarea investițiilor s-a produs însă în condițiile nerealizării integrale a planului de investiții, ceea ce justifică parțial scăderea ponderii împrumuturilor bancare (pe lîngă faptul că necesitățile de a apela la resurse bancare s-au redus din cauza nerealizării planului de investiții, unitățile au rămas și cu unele disponibilități de resurse proprii neconsumate, la finele anului).

In cazul fondului de investiții propriu al combinatului, din care se finanțează obiective noi și dezvoltări importante, atrage atenția ponderea încă destul de ridicată a alocațiilor de la bugetul statului (cca. 55% din total), ceea ce arată atît importanța pe care o acordă statul dezvoltării industriei carbonifere, cît și ritmul relativ lent de restituire a datoriilor către societate pentru sumele primite de unități în anii anteriori în vederea realizării investițiilor.

d) Evitarea imobilizării de resurse. O concluzie de ansamblu ce se degajă din analiza modului cum au fost formate și utilizate resursele pentru investiții este aceea că, deși prin plan și în execuție s-au asigurat resursele necesare finanțării acțiunilor de investiții, acestea din urmă n-au fost realizate integral și ca urmare o parte din resurse au rămas imobilizate (la fondul propriu de investiții al centralei, disponibilitățile de resurse rămase la finele anului reprezintă peste 15% din totalul fondului respectiv, format în timpul anului).

Toate aspectele arătate mai sus sugerează o idee de bază și anume: întărirea autogestiunii economico-financiare impune responsabilități sporite în realizarea integrală a tuturor sarcinilor de plan și în primul rînd a producției fizice, producției nete și beneficiilor.

Conjugînd acest ultim aspect cu cele arătate mai înainte, în domeniul imobilizărilor de fonduri pentru producție și investiții, cît și al rezultatelor financiare obținute din activitatea anului 1981, la unitățile din cadrul Combinatului minier Ploiești, se desprinde necesitatea ca acestea să acționeze mai ferm pentru sporirea producției la 1 000 de lei fonduri fixe, realizarea integrală a planului de investiții, gospodărirea mai judicioasă a mijloacelor circulante.

N. SĂVOIU
Ministerul Finanțelor

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI

în sprijinul mobilizării rezervelor interne (IV)

CUNOSCUT FIIND CĂ cea mai mare parte a cheltuielilor directe și indirecte ocazionate de desfășurarea nemijlocită a activității economice se consumă în secțiile și sectoarele de producție, bugetul de venituri și cheltuieli trebuie să fie astfel fundamentat și urmărit încît să determine ca toate verigile organizatorice din întreprindere (secție, atelier, formație de lucru, compartiment de activitate) să-și aducă nemijlocit contribuția la buna utilizare a acestei pîrghii în întregul proces al conducerii. Însăși Legea finanțelor stabilește expres faptul că realizarea conducerii financiare pe toate treptele organizatorice se desfășoară pe baza bugetului de venituri și cheltuieli. În etapa actuală este vitală deplasarea răspunderii privind nivelul costurilor și al veniturilor spre sectoarele de concepție, tehnice și de producție, respectiv acolo unde se efectuează marea majoritate a cheltuielilor, la acei factori de a căror activitate depinde efectiv nivelul de eficiență.

Insemnătatea deosebită a cerinței ca bugetul de venituri și cheltuieli la nivelul întreprinderii să reprezinte, în fapt, înmănuncherea într-un sistem unitar și închegat a bugetelor verigilor componente rezultă din necesitatea **realizării efective a autogestiunii economico-financiare, a autoconducerii muncitorești,** a sporirii răspunderilor ce revin fiecărei verigi în cadrul efortului general pentru o activitate cît mai eficientă, a măsurării cu precizie a contribuției ei la rezultatele pe ansamblul întreprinderii. Analizele întreprinse arată că, pînă în prezent, în mod practic bugetul de venituri și cheltuieli nu se elaborează și nu se urmărește decît la nivelul întreprinderii în ansamblu. Acest fapt determină ca rezerve importante în direcția măririi veniturilor și micșorării cheltuielilor să nu fie mobilizate sau să se desfășoare acțiuni de „campanie" pe această linie; determină ca răspunderea pentru realizarea indicatorilor de eficiență să nu se manifeste direct acolo unde se realizează nemijlocit atît cheltuielile cît și veniturile. Drept urmare, valențele noului mecanism economico-financiar, ale autogestiunii economico-financiare nu pătrund în absolut toți „porii" întreprinderii, la toate nivelurile ; se ajunge inevitabil la neîmpliniri și în domeniul afirmării, în toată profunzimea lor, a principiilor socialiste de muncă și repartiție, mai ales prin sistemul de participare la beneficii și al celorlalte fonduri pentru stimularea materială colectivă, creează greutăți în prevenirea manifestărilor, profund dăunătoare, de nivelare a repartizării și folosirii fondurilor respective pe secții, ateliere etc.

Maniera globală prin care se manifestă în mod practic elaborarea și urmărirea realizării bugetului de venituri și cheltuieli se vădește și prin aceea că defalcarea indicatorilor bugetului nu se face pe luni și nici decadal, ceea ce împiedică bugetul să devină un instrument curent și de mare eficiență de lucru pentru organele de conducere colectivă, pentru prevenirea oricăror cheltuieli nejustificate, a oricăror fenomene de risipă, a abaterilor de la prevederile de plan.

Este deci necesar, și propunem ca actele normative cu privire la bugetul de venituri și cheltuieli să cuprindă, în macheta generală, un anumit număr de indicatori și elemente obligatorii pentru elaborarea bugetelor la nivelul fiecărei verigi din cadrul întreprinderii, pînă la formația de lucru inclusiv, precum și defalcarea cel puțin pe decade a prevederilor din buget. Totodată, în condițiile transformării bugetului de venituri și cheltuieli într-un instrument real de lucru la nivelul acestor verigi, se cuvine studiată necesitatea ca acordarea **retribuției conducătorilor acestor verigi să fie condiționată și de gradul realizării ritmice a unor indicatori de eficiență prevăzuți în buget.**

În același timp, se impune **perfecționarea mai rapidă a organizării secțiilor și a altor compartimente** din cadrul întreprinderilor prin prisma cerințelor aplicării, la nivelul lor, a unor laturi ale autogestiunii economico-financiare și manifestării reale și depline a funcțiilor bugetului de venituri și cheltuieli, domeniu în care lucrurile nu s-au schimbat practic prea mult, frînînd serios folosirea bugetului la subunități. Aceasta trebuie să aibă în vedere, printre altele, posibilitatea evidențierii și localizării operative și precise a cheltuielilor și a veniturilor, pe cauze care le generează, a tendințelor care se manifestă și care să ofere informații operative și exacte privind evoluția veniturilor și cheltuielilor, concomitent cu îndeplinirea planului de producție. Contrar unor așa-zise greutăți și justificări întîlnite în multe locuri, asemenea probleme se pot rezolva fără creșteri ale personalului ocupat în activități economico-financiare, prin modernizarea fluxurilor informaționale, utilizarea metodelor moderne de calcul și evidență a costurilor, prin dotarea corespunzătoare și folosirea deplină a mijloacelor moderne de calcul, ca și prin corecta dimensionare și redistribuire pe compartimente a personalului. Devine deosebit de stringentă necesitatea accelerării introducerii metodelor moderne de calcul și evidență a costurilor și rezultatelor financiare care să permită sesizarea operativă și cu precizie a posibilităților apariției în execuție a unor depășiri a cheltuielilor, a factorilor care le generează, pentru ca organele de decizie să acționeze fără întîrziere.

Folosirea eficientă a bugetului de venituri și cheltuieli are un rol important în accelerarea rotației mijloacelor materiale și bănești din patrimoniul întreprinderilor, în realizarea cu viteză sporită a ciclului bani-marfă-bani și încluderea cît mai rapidă în circuitul economic a tuturor mijloacelor. Aceasta trebuie să-și găsească corespondent deplin în îmbunătățiri substanțiale ale indicatorilor calitativi, de eficiență. Așa cum atestă datele de bilanț, unele centrale și întreprinderi au obținut sub acest aspect, realizări notabile. În același timp, apar importante neajunsuri în folosirea eficace a bugetului de venituri și cheltuieli, fapt ce-și găsește reflectarea și în aceea că principiul autofinanțării unităților economice nu se manifestă peste tot în toată amploarea sa. Durata unei rotații a mijloacelor circulante, de pildă, față de cea planificată, a fost mai mare în anul 1980 cu 10 zile, iar în semestrul I.1981 cu 6 zile la „Semănătoarea", cu 55 și, respectiv, cu 48 de zile la întreprinderea „Aversa", cu 7 și, respectiv, 26 zile la Întreprinderea de medicamente. Desigur, cauze sînt multiple, printre ele numărîndu-se și schimbările în structura producției. Dar, tot atît de adevărat este faptul că, prin pîrghiile noului mecanism economico-financiar, inclusiv bugetul de venituri și cheltuieli, se acționează insuficient pentru a înlătura și, mai ales, a preveni imobilizări de resurse materiale și financiare, crearea de stocuri supranormative de materii prime, producție neterminată, semifabricate și produse finite.

Problemele vizînd viteza de rotație a mijloacelor circulante sînt în strînsă corelație cu volumul imobilizărilor de mijloace circulante, destul de importante la întreprinderile analizate. Astfel de fenomene determină inevitabil utilizarea unui volum mai important de credite față de prevederile înscrise în bugetele de venituri și cheltuieli. Ca urmare, creditele nerambursate la scadență, reflectate în datele din bilanț, reprezentau, la sfîrșitul sem. I.1981, 62 mil. lei la „Autobuzul", 18 mil. lei la „Aversa", 2,5 mil. lei la „Pionierul", 2 mil. lei la „Laromet".

Fenomenele scoase în evidență sînt, în fond, neajunsuri în utilizarea laturi-

lor și pîrghiilor complexe ale noului mecanism economico-financiar. Practica unor întreprinderi confirmă că, atunci cînd bugetul de venituri și cheltuieli este utilizat efectiv, cu toate funcțiile pe care le are, fenomene ca cele arătate mai sus, păgubitoare pentru întreprinderi și societate, în contradicție cu exigențele înfăptuirii autogestiunii economico-financiare, autoconducerii muncitorești și autofinanțării pot fi înlăturate și, mai ales, prevenite. Ele deformează imaginea indicatorilor de eficiență obținută prin eforturile proprii ale colectivului fiecărei întreprinderi. Eradicarea unor asemenea situații ține tocmai de esența aplicării ferme, așa cum a fost conceput de către partidul nostru, a noului mecanism economico-financiar ; ea trebuie să se manifeste, prin utilizarea deplină a bugetului de venituri și cheltuieli și a altor pîrghii de către consiliul oamenilor muncii în toate momentele circuitului fondurilor, începînd cu fazele de cercetare, proiectare, marketing, pînă în procesul de execuție, de desfacere și încasare a contravalorii produselor, în munca de fiecare zi, în absolut toate compartimentele ; această posibilitate o oferă din plin bugetul de venituri și cheltuieli.

O cauză a unor fenomene ca cele menționate, considerăm că este și lipsa de fermitate din partea unor unități bancare în aplicarea, în spiritul și litera lor, a tuturor prevederilor legale pentru a stopa și preveni din faze incipiente, imobilizări de fonduri, credite restante și alte asemenea situații în contradicție cu rigorile aplicării noului mecanism economico-financiar. Aparatul financiar-bancar dispune efectiv de toate pîrghiile pentru a opri prelungirea, în forme mai mult sau mai puțin camuflate, a unor situații antieconomice manifestate în practica economică cu ani în urmă și cărora trebuie să li se pună capăt cu desăvîrșire. Între multe altele, efectele nemijlocite, de zi cu zi, ale utilizării în profunzime a bugetului de venituri și cheltuieli trebuie să se regăsească în accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, a fondurilor în ansamblul lor, evitarea oricăror imobilizări de produse finite, materii prime și alte resurse, încasarea și plata în termenul stipulat în contracte a contravalorii bunurilor și serviciilor.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, consecințele pe planul îmbunătățirii calitative a activității economice nu pot fi urmarea automată a adaptării complexului de măsuri privind introducerea noului mecanism economico-financiar. Hotărîtoare este activitatea susținută, perseverența, înalta responsabilitate a tuturor cadrelor, a organismelor autoconducerii muncitorești pentru manifestarea în practica fiecărei întreprinderi, în activitatea ei curentă și de perspectivă, a funcțiilor fiecărui component al acestui mecanism. Ținînd seama că neajunsurile în folosirea unei pîrghii, afectează eficiența utilizării celorlalte. **Trebuie înrădăcinată concepția de a nu se admite, sub nici un motiv, adoptarea unor decizii, declanșarea unor procese tehnice și economice, pînă nu sînt cunoscute în adîncime, preventiv, implicațiile imediate și viitoare asupra eficienței și nu sînt întrunite mijloacele care să garanteze realizarea celor stabilite.**

Neîmplinirile existente în folosirea bugetului de venituri și cheltuieli evidențiază cerința imperioasă a realizării unui salt calitativ atît în fundamentarea cît și în folosirea sa, pentru ca acest instrument să joace rolul pe care-l are în aplicarea fermă a exigențelor noului mecanism economico-financiar. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia din nou la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie 1982, necesitatea acordării unei atenții deosebite aplicării noului mecanism economico-financiar, creșterii rentabilității și eficienței economice, ca autoconducerea muncitorească și autogestiunea să devină efectiv forme de bază ale conducerii la toate nivelurile. **„Trebuie să înțelegem că este necesar să facem totul pentru ca fiecare sector, fiecare produs finit să aducă beneficiu ; fiecare leu cheltuit să aducă beneficiu. Să realizăm, pe această bază, creșterea generală a avuției naționale, a venitului național — singura cale de a asigura mijloacele necesare reproducției lărgite, dezvoltării generale a forțelor de producție, a societății noastre și ridicării nivelului de viață material și spiritual al poporului".**

Aplicarea în mod consecvent a principiilor noului mecanism economico-financiar potrivit exigențelor deosebite stabilite la plenara C.C. al P.C.R. din martie 1982, impune utilizarea cu eficiență sporită a bugetului de venituri și cheltuieli, larga manifestare a funcțiilor sale ca instrument de bază al întăririi răspunderii organismelor autoconducerii muncitorești, a fiecărui om al muncii pentru realizarea unei producții de înaltă calitate, cu cheltuieli minime, cu o rentabilitate și eficiență cît mai ridicate, în interesul întregii noastre societăți, al ridicării continue a bunăstării poporului.

Emil CIOFLAN
Costinel LAZĂR
Alexandru PASCAL

- **Planul costurilor de producție să devină componentă inseparabilă a bugetului de venituri și cheltuieli.**

- **Întreprinderile și centralele să fie stimulate într-o măsură sporită ca, prin bugetul de venituri și cheltuieli să-și asume sarcini de a efectua cheltuieli pe unitatea de produs, de efect util în genere, mai mici decît cele prevăzute în normele și normativele în vigoare ; o pondere mai mare din beneficiul planificat obținut pe această cale să rămînă la dispoziția unităților economice pentru sporirea potențialului de autofinanțare și de restituire mai rapidă a fondurilor primite de la societate, iar o anumită cotă să alimenteze și fondurile pentru stimularea personalului muncitor. Pentru aceasta ar fi necesar ca în bugetul de venituri și cheltuieli să se evidențieze distinct beneficiile obținute pe această cale.**

- **Conlucrarea mai strînsă a întreprinderilor, centralelor, ministerelor, consiliilor populare, în elaborarea și fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli, într-un mod similar cum ea se realizează la elaborarea planului economic.**

- **Aplicarea mai fermă, potrivit principiilor socialismului, a prevederilor legale privind răspunderea materială pentru prevenirea și recuperarea cheltuielilor neeconomicoase. Aceste cheltuieli trebuie suportate de acei membri ai colectivului din vina cărora s-au produs din cauza neîndeplinirii obligațiilor de muncă. Cînd stabilirea răspunderii personale pentru unele sume nu este posibilă, cuantumul lor să afecteze beneficiul rămas la dispoziția întreprinderii și numai după aceea să se facă alocările pentru fondurile proprii.**

- **Sistemul de creditare să determine, preocuparea întreprinderilor pentru gospodărirea cu eficiență cît mai ridicată a fondurilor. Restituirea creditelor acordate întreprinderii pentru completarea fondurilor proprii, să se facă din aceste fonduri pe măsura constituirii lor planificate.**

- **Beneficiul care se poate obține prin utilizarea creditului nerambursat în termen în perioada respectivă să fie vărsat la buget ca beneficiu necuvenit, iar dobînda la acest credit să fie suportată de personalul muncitor vinovat de acest lucru.**

- **Alocările pentru constituirea fondurilor cu destinație economică să se facă numai din beneficiul planificat și în măsura în care acesta este realizat. Din beneficiul peste plan, să se aloce, în funcție de căile economice de obținere, anumite cote numai pentru fondurile de stimulare a colectivului de oameni ai muncii, iar restul, care ar avea ponderea cea mai mare, să fie vărsat la buget.**

- **Bugetul de venituri și cheltuieli să fie conceput pînă la fiecare formație de muncă. Actele normative să cuprindă, în machetă, un anumit număr de indicatori și elemente obligatorii pentru elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli la nivelul fiecărei verigi din întreprindere.**

- **Acordarea retribuției conducătorilor fiecărei verigi din întreprindere, inclusiv a formației de lucru, să fie condiționată și de gradul realizării ritmice a unor indicatori de eficiență prevăzuți în buget.**

Exigențe ale creșterii eficienței producției și circulației metalului în economie

EXIGENȚELE ACTIVITĂȚII economice impun ca fiecare întreprindere să acționeze în cadrul noului mecanism economico-financiar de așa natură încît să asigure realizarea ritmică a sarcinilor de plan, în condiții de calitate și de maximă eficiență. O bună derulare a activității de producție presupune — așa cum s-a subliniat și în documentele recentei plenare a partidului — elaborarea de studii aprofundate, efectuate din timp, atît asupra cererilor, cît și a posibilităților de aprovizionare cu materii prime, acoperirea din vreme cu comenzi a producției, utilizarea de tehnologii de înaltă productivitate, astfel încît tot ceea ce se produce să fie eficient, să asigure o rentabilitate ridicată.

În acest context, convorbirea pe care redactori ai „Revistei economice" au purtat-o recent cu tovarășul **Costache Trotuș** — adjunct al ministrului industriei metalurgice, directorul general al Centralei industriale siderurgice din Galați, are ca obiectiv formularea unor soluții pentru creșterea eficienței utilizării metalului pe traiectoria producător-consumator.

● Combinatul siderurgic Galați trebuie să asigure în acest an cel puțin 50 la sută din nevoile de metal ale economiei, în condițiile unei structuri calitative superioare, care să permită diminuarea la limita minimă a importurilor. Cum s-a pregătit colectivul combinatului pentru atingerea acestui obiectiv ?

ÎNTR-ADEVĂR, în acest an, conform planului, trebuie să asigurăm în medie mai bine de 50 la sută din nevoile țării cu metal, iar la unele sortimente chiar mai mult : la tablă groasă și mijlocie, bandă laminată la cald 100 la sută, bandă laminată la rece 90 la sută etc. Sarcinile sînt mobilizatoare. Există însă condiții pentru a fi realizate. Valorificarea mai activă a marilor rezerve de care dispune combinatul trebuie să conducă — așa cum a rezultat cu prilejul vizitei efectuate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în unitatea noastră la sfîrșitul anului trecut — la sporirea producției de metal la cotele planificate, la diversificarea sortimentală și ridicarea calității, la diminuarea continuă a costurilor. Pentru aceasta au fost luate din vreme măsuri tehnico-organizatorice atît la nivelul combinatului, cît și pe fiecare unitate productivă în parte. Între acestea, la loc de frunte se înscriu utilizarea la parametrii planificați a capacităților de producție (printr-o mai bună organizare a muncii și aprovizionarea ritmică cu materii prime și materiale), extinderea unor tehnologii înaintate de înaltă productivitate și economicitate, diminuarea consumului specific de cocs și energie pe tona de metal, sporirea procentului de scoatere a metalului din lingouri, valorificarea unor cantități sporite de resurse refolosibile, inclusiv de energie secundară. Ca urmare a înfăptuirii multora din aceste măsuri, la sfîrșitul primelor 2 luni ale acestui an s-au livrat economiei, în plus față de prevederi, peste 33 000 t de metal (tablă și bandă laminată la rece, tablă și bandă zincată); planul nu a fost însă îndeplinit în întregime, înregistrîndu-se restanțe la unele sortimente, în special la oțel, fontă brută, laminate finite pline și cocs metalurgic. Evident, și planul de livrări pe primele două luni ale anului a fost afectat de nerealizarea integrală a planului fizic.

Trebuie să spunem însă că dacă am reușit să acoperim mai bine cererile de produse plate din metal ale țării începînd cu a doua jumătate a anului trecut, nu în măsură suficientă am mobilizat rezervele de care dispunem pentru reducerea costurilor pe unitatea de produs. Cheltuielile la 1 000 lei producție marfă la metalul produs în 1981 au fost depășite cu 35 lei față de nivelul normat. Fenomenul are la bază, în primul rînd, neîncadrarea în consumurile normate de materii prime, energie și combustibil, utilizarea la parametrii scăzuți a unora dintre agregate de bază și, foarte important, neasigurarea ritmică a bazei materiale a planului.

● Ce măsuri ați luat pentru valorificarea rezervelor disponibile prin efort propriu ? Ce așteptați de la furnizorii dv. pentru a evita „golurile" în producție ?

DEFICIENȚELE proprii au fost amplu analizate în adunările generale ale oamenilor muncii pe fiecare unitate de producție cît și la nivelul combinatului, găsindu-se importante rezerve a căror mobilizare va contribui la realizarea planului nu numai cantitativ și sortimental, ci și la indicatorii de calitate și eficiență. Pentru aceasta însă este necesar să depunem în continuare eforturi în vederea aprovizionării combinatului cu o serie de materii prime, întrucît producția pe primele luni ale anului a fost afectată de lipsa unor cantități importante de cocs, minereu de fier, materiale refractare, electrozi de grafit, nisip etc. Este vorba, desigur, de cantități, dar și de ritmicitate. În acest sens trebuie să arăt că **se pierde mult timp cu transportul unor materiale — îndeosebi cocs — datorită faptului că vasele noastre de 10 000 tone nu mai vin la Galați**, ci se opresc și descarcă parțial marfa tocmai la Constanța. În acest mod se irosesc în plus cu transportul (încărcatul-descărcatul) mai bine de două zile. Și nu înțeleg de ce. Se motivează, în condițiile impuse de trecerea navelor prin brațul Sulina, că adîncimea apei nu ar permite accesul unor nave cu deplasament de 10 000 tone. Personal, nu sînt de acord cu această afirmație, dat fiind, că după cîte știu, atît vase românești cît și străine cu minereu de 10 000 t și peste această cantitate, ancorează în portul Galați fără probleme. Nu văd de ce cele încărcate cu cocs trebuie să facă excepție. Dacă echipajele ar fi din Galați, nu cred că ar mai ancora la Constanța.

Unele neajunsuri s-au manifestat și continuă să se manifeste și în ce privește realizarea contractelor de **aprovizionare cu piese de schimb.** Nu am primit importante cantități de rulmenți, cilindri de laminor de la I.M.G.B., role pentru turnarea continuă de la U.C.M. Reșița și I.U.T. Buzău. Pe ansamblul M.I.C.M., livrările pe trim. I a.c. se situează doar la 50 la sută din obligațiile contractuale.

● Înțelegem că unii furnizori au creat probleme în onorarea la termen a contractelor de livrare către combinat. Cum acționează însă combinatul pentru asigurarea bazei materiale a planului, dat fiind că el însuși este și un mare producător de cocs, energie ș.a. ?

TREBUIE SĂ ARĂTĂM că în realizarea planului propriu la cocs metalurgic s-au produs unele oscilații. Astfel, în timp ce în luna februarie a.c. planul la acest produs a fost îndeplinit și depășit, în lunile ianuarie și martie s-au înregistrat restanțe, care au avut consecințe negative asupra nivelului producției noastre de fontă ; acestea s-au datorat nefuncționării sau funcționării sub parametrii prevăzuți a unor baterii de cocsificare, din cauză că aceste instalații au fost suprasolicitate în anii dinainte, întreținute necorespunzător și reparate superficial. În luna februarie a.c., cînd a fost pusă în funcțiune bateria modernizată nr. 7 de cocsificare — care a funcționat la nivelul parametrilor proiectați — planul la cocs metalurgic a fost realizat. Avînd în vedere corelația strînsă dintre starea utilajelor și nivelul producției, trebuie să depunem în continuare eforturi susținute pentru urgentarea încheierii reparațiilor și modernizărilor la cocseria veche și funcționarea la parametrii prevăzuți a tuturor bateriilor.

Pe de altă parte, dacă ne referim la cocsul metalurgic — și exemplul este relevant — trebuie să arătăm că în bună parte, consumurile efectiv realizate în lunile ianuarie și februarie 1982, deși mai reduse față de realizările anului precedent, s-au situat peste nivelul normat. Consumurile mai mari sînt determinate de unele dereglări în funcționarea furnalelor cauzate de neritmicitatea în aprovizionarea cu cocs, de unele neajunsuri proprii în exploatarea lor. **Din calculele noastre reiese că o aprovizionare neritmică și o funcționare cu întreruperi a utilajelor mărește automat consumul obișnuit cu 15—20 kg cocs pe tona de fontă.**

Este cazul să mai amintim că, cu toate realizările obținute în anii din urmă în recuperarea și valorificarea resurselor energetice secundare, mai avem multe de făcut pentru ca acestea să fie în totalitate atrase în circuitul productiv, pentru a diminua consumurile primare la nivelul normat.

● Dată fiind corelația directă între gradul de utilizare a capacităților de fabricație și volumul producției, ce trebuie întreprins pentru ca toate agregatele și instalațiile combinatului să funcționeze la parametrii prevăzuți ?

FOLOSIREA CAPACITĂȚILOR de producție la nivelul proiectat este un proces complex, care presupune buna întreținere și repararea la timp a fondurilor fixe, ridicarea continuă a calificării personalului, aprovizionarea ritmică etc. Eforturilor combinatului în aceste domenii trebuie să li se adauge **preocupări sporite ale constructorilor noilor capacități de producție pentru terminarea lucrărilor de investiții la obiectivele puse în funcțiune pe soluții de provizorat.** Cerința este de maximă importanță, dat fiind că în combinat nu există încă nici un obiectiv cu investiția complet terminată, deși acestea produc de ani de zile. În anul trecut, dintr-un număr de 62 de asemenea adevărate „codițe" de investiții neterminate — despre care și în „Revista economică" s-a scris de cîteva ori în decursul ultimilor ani — s-au realizat numai 12. Situația trebuie de urgență remediată, întrucît neracordarea unor asemenea capacități la circuitul producției diminuează rezultatele celor aflate în funcțiune, contribuie în mod efectiv la depășirea consumurilor specifice normate. Eforturile constructorilor ar putea fi operativ amplificate în acest sens, cu atît mai mult cu cît întreprinderea constructoare se află tot în subordinea Ministerului Industriei Metalurgice.

O maximă concentrare se cere realizată și în direcția **asigurării cu piese de schimb și subansamble**, deoarece mari greutăți sînt create combinatului nostru de faptul că furnizorii din construcția de mașini amînă permanent termenele de livrare a pieselor contractate. Din observațiile noastre reiese că termenele la care **furnizorii asigură livrarea pieselor de schimb sînt în medie decalate cu 6—9 luni față de necesitățile impuse de planul de reparații curente și capitale.** În 1981, de exemplu, producătorii din cadrul M.I.C.M. înregistrau restanțe de 751 mil. lei (40 la sută din volumul contractat), iar cei din M.I.M.U.E.E. de 60 mil. lei (50 la sută din volumul contractat). Este adevărat că în valori absolute s-au livrat mai multe piese decît în alți ani ; lipsesc însă tocmai subansamblele și piesele de care avem cea mai mare nevoie (cele cu manoperă multă, complexitate ridicată etc.), la care furnizorii din Reșița, Hunedoara, Buzău, București, Ploiești au mari restanțe în livrări. Tot în această problemă este necesar să subliniez și **deficiențele din cadrul unității proprii producătoare de piese de schimb.** Deși în ansamblu aceasta își realizează planul, la unele sortimente mai dificile se înregistrează totuși restanțe. Evident, va trebui să luăm măsuri de așa natură încît planul în acest sector să fie realizat la fiecare sortiment și, chiar mai mult, să se asimileze noi tipuri de piese de schimb.

Mai energic se cere acționat și pentru perfecționarea activității de reparații, de scurtare a duratei de execuție și de creștere a calității acestora, în special a celor capitale. Prelungirea perioadelor de imobilizare, de pildă, a cowperelor în reparații cu 1—3 ani (cu urmări asupra scăderii temperaturii aerului insuflat în furnale cu circa 100°C) a făcut ca actualmente să existe 5 asemenea instalații imobilizate cu ciclul de reparații depășit. Un ajutor sporit trebuie să ne acorde în operațiunile de reparare Centrala industrială de produse refractare Brașov, Întreprinderea de construcții-montaj și reparații siderurgice Galați și alte unități pentru asigurarea materialelor refractare și execuția în timp minim a lucrărilor . Viața a demonstrat că atunci cînd toți factorii au contribuit mai activ la rezolvarea problemelor, lucrurile au început să capete o turnură favorabilă : în luna martie a.c. planul s-a realizat, consumurile au scăzut, disciplina contractuală a cunoscut o îmbunătățire evidentă.

● Cum ar putea utilizatorii metalului să contribuie la creșterea eficienței valorificării și circulației metalului în economie ?

DIN EXPERIENȚA NOASTRĂ rezultă în mod clar că, în unele cazuri, ceea ce se cîștigă cu foarte mult efort la producător pe linia creșterii calității oțelului, a înnoirii gamei sortimentale, se irosește de către unii beneficiari în procesul utilizării metalului, în așa fel încît pe ansamblu economia nu înregistrează un spor de eficiență. Două exemple pot fi concludente în acest sens.

La insistențele repetate ale beneficiarului — Centrala industrială navală Galați — colectivul combinatului nostru a depus eforturi mari în vederea realizării unei table speciale pentru construcția de nave și instalații tehnologice pentru poduri, a cărei realizare a necesitat lucrări de asimilare, tratamente speciale etc. Cantitățile cerute au fost livrate integral și chiar în avans. Am depus un efort suplimentar pentru că am înțeles că este vorba de realizarea de nave — produs prioritar, solicitat mult de transportul intern și la export ; totodată, prin aceasta am dorit să contribuim la valorificarea superioară a metalului, la utilizarea lui în produse care să aducă o eficiență economică maximă. Am rămas însă contrariați cînd am constatat că mai multe nave stau pe apă (de multe luni) neterminate, pentru că beneficiarul s-a grăbit să ceară tabla, dar nu s-a îngrijit în același timp, să asigure motoarele, precum și alte furnituri necesare finalizării lucrărilor. În aceste condiții o importantă cantitate de metal rămîne practic imobilizată o perioadă îndelungată.

Semnificativ poate fi și modul în care unele unități constructoare de mașini solicită și folosesc produsele plate din metal. Combinatul siderurgic din Galați realizează în procesul de fabricație al metalului toată structura sortimentală proiectată din oțel necalmat și calmat. Structura programului nostru de fabricație a fost fundamentată de cerințele existente la nivel de economie, astfel încît producția de oțel necalmat să crească pe măsura numeroaselor utilizări din economie ; căci, se știe, **se obține o eficiență sporită prin utilizarea oțelului necalmat în locul celui calmat într-o serie de situații, fără a se afecta cu nimic calitatea produsului final.** În practică însă, solicitările beneficiarilor noștri de oțeluri necalmate s-au diminuat, deoarece acestea au un preț scăzut și multe întreprinderi constructoare de mașini nu sînt interesate să-l achiziționeze. Motivul ? Independent de destinațiile pe care i le dau ulterior, beneficiarii solicită cu predilecție oțeluri calmate, aliate, care au un preț ridicat, deoarece aceasta le permite ca — aplicînd procentele ridicate de regie la valoarea materialelor — să raporteze o valoare nou creată mai mare, cu toate implicațiile favorabile ce decurg de aici pentru ei. La aceasta contribuie și faptul că din comoditate și pentru un plus de siguranță care nu este absolut necesar, unii proiectanți indică prin proiecte utilizarea unor oțeluri superioare acolo unde de fapt nu este nevoie de acest lucru. Sînt cazuri în care s-a indicat prin proiect și se folosește oțel calmat la construcția cabinelor de autovehicule și tractoare, unde pînă nu de mult se utiliza, cu rezultate bune, tabla din oțel necalmat.

● Realizarea unui echilibru optim între stabilitatea și mobilitatea producției constituie deci o condiție sine qua non a eficienței...

EVIDENT că da. Iată un alt exemplu în acest sens : numeroase unități beneficiare au prezentat inițial combinatului nostru reparțiții pentru 1982 care cuprindeau cereri mari de oțel carbon de calitate, a cărui producere în cantitățile solicitate ar fi necesitat un efort suplimentar substanțial al colectivului nostru. Cu toate acestea am hotărît să-l fabricăm, pentru a veni în sprijinul industriei noastre constructoare de mașini ; cantitățile și sortimentele respective au fost prinse în planul pe acest an și a început pregătirea fabricației. După numai 2 luni, însă, beneficiarii au revenit, de această dată cu renunțări masive, solicitînd în schimb tablă obișnuită. Bineînțeles că acest lucru a influențat în bună măsură realizarea indicatorului valoric al producției globale cît și pe cel al rentabilității, deoarece planul la nivelul combinatului era fundamentat pe oțelul de scule solicitat inițial, care era mai scump decît sortimentele cerute ulterior. Evident, un asemenea mod de lucru este de natură să diminueze nu numai eficiența la producător de metal, ci și pe cea de la nivelul economiei.

Să mai menționăm, în acest context, că în multe cazuri unitățile constructoare de mașini încheie contracte de aprovizionare fără să aibă nominalizată producția în funcție de cererile concrete. Din această pricină o bună parte din metalul livrat se depozitează de către beneficiari și devine stoc care se lichidează greu ; iar o altă parte, deși se folosește, rămîne înglobată — timp îndelungat — în produse neterminate.

Răspunzînd noilor cerințe ale economiei, sarcinilor cuprinse în documentele recentei Plenare a C.C. al P.C.R., de a face totul pentru continua dezvoltare a bazei de materii prime și energetice a țării, colectivul combinatului nostru își va mobiliza tot mai mult potențialul disponibil pentru a realiza integral prevederile planului pe acest an, pentru diminuarea costurilor de fabricație, pentru creșterea eficienței pe întregul circuit al metalului în economie.

Convorbire realizată de
V. BOESCU
B. PĂDURE

DIRECȚII ALE MODERNIZĂRII BAZEI TEHNICE A AGRICULTURII

PENTRU ECONOMIA ROMÂNEASCĂ agricultura a fost și rămîne una din ramurile sale de bază, de care depinde în bună măsură ridicarea nivelului de viață al poporului și aprovizionarea industriei cu materii prime.

Cu deosebire, odată cu declanșarea crizei de energie și materii prime, ca și a crizei alimentare care se agravează pe plan mondial, importanța agriculturii a crescut considerabil. Pe de o parte pentru că prețurile produselor agricole cresc neîncetat datorită tendinței de rămînere în urmă a producției agroalimentare pe glob în raport cu cererea mondială ; pe de altă parte, agricultura a devenit principala sursă de materii prime regenerabile și mulți văd în ea și o rezolvare a problemei energetice prin cultivarea unor plante cu foarte mare și rapidă producție de biomasă, transformabilă prin diverse procedee, în sursă energetică.

Ținînd seama de aceste perspective și de importanța agriculturii pentru economia națională, în ultimele două decenii, după încheierea cooperativizării, agricultura românească a cunoscut un amplu proces de dezvoltare intensivă, complexă, prin care s-a urmărit valorificarea integrală a condițiilor agro-pedoclimatice și economice favorabile de care dispune țara noastră.

În acest context este necesar să reamintim că România era cunoscută în trecut ca o țară „eminamente agrară", deși agricultura vechii orînduiri avea drept caracteristică esențială o productivitate extrem de scăzută, ca urmare a slabei înzestrări tehnice și a exploatării maselor țărănești. Înainte de cel de al doilea război mondial valoarea inventarului agricol ce revenea la un hectar de pămînt arabil era de 15 ori mai mică în România decît în Germania și de 42 de ori mai mică decît în Elveția, unui tractor revenindu-i 2 493 ha teren arabil. Caracterul extensiv al agriculturii se definea printr-o, practic, insesizabilă penetrație a tehnicii, printr-un grad extrem de scăzut de mecanizare și chimizare, printr-un aport aproape nul al științei agricole, baza producțiilor fiind fertilitatea naturală a pămîntului, efortul și experiența țărănimii. Zootehnia prezenta și ea același grad de înapoiere, rasele fiind primitive, tardive și cu producții mici de carne, lapte, lînă etc. De aceea, numai odată cu făurirea relațiilor socialiste au fost create premisele dezvoltării unei agriculturi de mare randament, bazată pe tehnici și pe metode moderne. Recent, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„În cei 20 de ani, agricultura socialistă românească a cunoscut o puternică dezvoltare, asigurînd în condiții tot mai bune aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și necesitățile de materii prime ale unor sectoare importante ale industriei noastre. Astfel, producția de cereale a crescut de la 9.600.000 tone în 1962 la circa 20 milioane tone în 1980—81. S-a dezvoltat puternic baza de mecanizare, agricultura românească dispunînd astăzi de 150 000 de tractoare, față de 57 500 în 1962, precum și de mașinile agricole corespunzătoare. De la 190 000 ha irigate, am ajuns la aproape 2 300 000. De asemenea, agricultura a primit în 1981 de 11 ori mai multe îngrășăminte față de 1962".**

Revoluționarea tehnologiilor, componentă a noii revoluții agrare

ÎN CELE DOUĂ DECENII care au trecut de la încheierea cooperativizării, partidul nostru a acordat atenție deosebită modernizării și intensificării producției agricole, o contribuție decisivă avînd-o dezvoltarea puternică, accelerată a bazei tehnico-materiale a acestei ramuri economice. S-au înfăptuit programe ample de sporire a capacității productive a întregului fond funciar, prin intrarea în funcțiune a unor mari sisteme de irigații și desecări, prin efectuarea unor lucrări complexe pentru combaterea eroziunilor și ridicarea fertilității terenurilor slab productive.

Paralel cu mecanizarea complexă a lucrărilor de cîmp și zootehnice, cu extinderea suprafețelor irigate, s-a urmărit generalizarea soiurilor și hibrizilor de mare randament, executarea în bune condițiuni a lucrărilor agricole, administrarea rațională a îngrășămintelor, asigurarea unei densități optime la hectar la toate culturile. Un rol important a revenit generalizării experienței înaintate în organizarea și conducerea unităților agricole, perfecționării relațiilor de producție la sate, consolidării proprietății de stat și cooperatiste. Înființarea consiliilor unice agroindustriale, pe baza hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979 a constituit un pas hotărîtor în realizarea cadrului organizatoric necesar concentrării și specializării producției, exploatării cu rezultate maxime a fondului funciar și mijloacelor tehnice ale agriculturii.

Și în continuare dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice a agriculturii este una din coordonatele esențiale ale politicii economice a partidului nostru, o componentă a noii revoluții agrare. De altfel, pentru accelerarea acestui proces, la inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, volumul investițiilor destinate agriculturii a fost sporit în acest cincinal la 155 miliarde lei, cu 22 miliarde mai mult decît în prevederile din Directive.

Dezvoltarea agriculturii mondiale, precum și propria noastră experiență au demonstrat cu prisosință că singura cale de sporire a producției și a productivității muncii agricole este aplicarea pe scară largă a științei și tehnicii înaintate, folosirea unor mijloace de muncă din ce în ce mai avansate, care să influențeze într-o măsură tot mai mare factorii naturali, de care depinde procesul producției agricole. Sînt cerințe care determină ca în etapa actuală înfăptuirea noii revoluții agrare să se bazeze și pe **o revoluționare a tehnologiilor agricole,** ca factor primordial al progresului tehnic al agriculturii. Se consideră chiar că din punct de vedere al tehnologiilor agricole prima și cea mai de amploare fază a revoluției agricole ar fi **„revoluția mecanică"** care constă în înlocuirea forței fizice prin cea mecanică. Continuînd această etapizare, cea de a doua fază a revoluției agricole este considerată **„revoluția chimică",** al cărei efect direct este o creștere substanțială a randamentului la hectar ; se apreciază că nici în țările cu agricultură avansată această fază nu a atins nivelul maxim, deși sînt numeroase opinii care apreciază că extinderea pe mai departe a chimizării ar putea fi dăunătoare și prea costisitoare. În sfîrșit o a treia fază a revoluției tehnologice în agricultură este **„revoluția biologică".** Această fază se află abia la începutul ei chiar și în țările dezvoltate. Ea urmărește crearea de noi hibrizi vegetali și animali, de cea mai mare productivitate, reducerea termenului de vegetație a plantelor în vederea obținerii mai multor recolte sau de îngrășare a animalelor, crearea de noi specii de plante și animale adaptate condițiilor naturale, cu rezistență sporită.

Desigur, aceste faze nu se succed ca atare în timp, ci ele se suprapun în cea mai mare parte, mai ales pentru țările care caută să reducă decalajul tehnologic față de țările cu agricultură avansată. De asemenea, precizăm că în concepția noastră, modelele actualmente oferite de țările cu agricultură considerată avansată, și mai ales acel așa-numit „model american" de agricultură, nu poate fi în nici un caz copiat ca atare de alte țări, argumentele în acest sens fiind multiple. Dar poate cel mai convingător, ar fi acela dat de profesorul Bucur Șchiopu și anume că agricultura — „este o știință a «locului», a «parcelei», că nu poate fi transplantată agrotehnica străină în țări cu alt sol și cu condiții diferite în ceea ce privește clima". [1]).

Încercînd să facem o apreciere a nivelului dezvoltării tehnologice a agriculturii noastre prin prisma celor trei „faze" amintite credem că se poate spune că a fost parcursă în cea mai mare parte faza revoluției mecanice, deși și în această privință, așa cum vom vedea, rămîn de făcut încă destule adaptări pentru optimizarea sistemului de mecanizare, că încă mai avem de parcurs o bună parte din faza chimică, deși în acest caz, un apel mai important la mijloacele naturale de fertilizare a solului, mult timp neglijate, este strict necesar.

Cît privește revoluția biologică, cu toate eforturile făcute și pînă acum, ea se găsește totuși într-o fază incipientă. Tocmai de aceea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia recent faptul că **„este necesar să se asigure perfecționarea activității de cercetare, de realizare a semințelor de înaltă productivitate, de îmbunătățire a raselor de animale, perfecționarea continuă a tehnologiilor, a sistemului de furajare. Dispunem în cercetare de forțe tehnice, de cadre capabile, care, în strînsă legătură cu producția, cu unitățile agricole, pot soluționa rapid problemele și cerințele dezvoltării unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate".**

[1]) Bucur Șchiopu : Despre „Cum moare cealaltă jumătate", Revista economică, nr. 12/1982

Consumul energetic și eficiența introducerii tehnicii noi în agricultură

ÎN CONDIȚIILE ACTUALE și în perspectivă, una dintre restricțiile de bază care se ridică în calea continuării procesului de mecanizare și chimizare a agriculturii o constituie consumul energetic. Față de sistemul tradițional de agricultură în care raportul consum de energie pe unitatea de energie produsă era subunitar, deci intrările de energie erau mai mici decît ieșirile, obținîndu-se un cîștig energetic net, în sistemul agriculturii intensive situația s-a inversat, iar raportul intrări-ieșiri s-a deteriorat considerabil. Trebuie să ținem seama mai ales de faptul că lanțul agroalimentar modern presupune consumuri ridicate de energie atît în amonte cît și în aval de agricultura propriu-zisă — respectiv în producția de mijloace de producție pentru agricultură și ulterior în transportul, depozitarea, condiționarea și prelucrarea produsului agricol, în afara consumului agricol propriu-zis.

După calculele specialiștilor acest fenomen se înregistrează și în țara noastră. Date publicate pentru întregul sistem agroalimentar arată că în anul 1950 se consumau circa 2 kilocalorii de energie culturală [2]) pentru 1 kilocalorie produs alimentar. În anul 1975 raportul devenise de 5 la 1, iar în anul 1980 de circa 8 la 1. Iată de ce în mod necesar pentru ca agricultura noastră să înregistreze o eficiență sporită atît prin extinderea mecanizării, cît și a chimizării, este necesar să se țină seama de acest fenomen, pentru optimizarea raportului între energia consumată și cea obținută.

Din punct de vedere al dezvoltării bazei energetice a agriculturii, în momentul de față, la fiecare 100 ha suprafață arabilă țara noastră dispune de mijloace energetice cu o putere efectivă de 200 CP. Ca suprafață cultivată care revine pe un tractor fizic, România, care deține o pondere de 1,70-1,80% din numărul total de tractoare din Europa, se situează aproximativ la nivelul mediei mondiale. În orice caz, în această privință în România revine pe tractor fizic o suprafață de 3,5 ori mai mare decît media europeană și de 6-10 ori mai mare decît în țările europene cu agricultura avansată.

Odată cu trecerea la agricultura intensivă, mecanizată și chimizată se schimbă radical și structura consumului energetic, în sensul unei reduceri considerabile a consumului de energie biologică (umană și animală) și al unei creșteri extrem de intense a consumului de energie tehnologică, a cărei principală sursă o constituie combustibilii fosili și, în special, petrolul. Indiscutabil criza energetică pe care o trăim pune în discuție oportunitatea extinderii în continuare a unor tehnologii agricole energointensive. Pe de altă parte însă, suprafața de teren agricol fiind limitată, iar cerințele de produse agroalimentare în creștere, necesitatea sporirii producției agricole va determina și găsirea unor noi tehnologii care să asigure sporirea producțiilor la hectar. Important este să se găsească acele tehnologii agricole în care creșterea producției să nu aibă un cost energetic prea ridicat. Din acest punct de vedere există mai multe direcții de acțiune care considerăm că ar trebui avute în vedere cu prioritate, și care, de altfel, reies cu claritate din orientările date cu diferite prilejuri de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În primul rînd definirea unui **model optim de agricultură** întemeiat pe specificul nu numai al țării, dar și al fiecărei zone agricole, care să îmbine elemente din agricultura tradițională, cu cerințele și mijloacele unei agriculturi moderne, de mare randament. În acest sens în ultima perioadă considerăm că s-au înregistrat o serie de progrese. Ne referim atît la trecerea folosirii pe scară mai largă — extindere care trebuie să se producă și în continuare — a îngrășămintelor naturale pentru fertilizarea solului, cît și la zootehnie, de exemplu, prin introducerea unui nou sistem de furajare și chiar, în general, de creștere a animalelor. Poate că în această din urmă privință ar trebui revăzute și dimensiunile, considerate optime, ale fermelor zootehnice și valorificată în mai mare măsură experiența și tradițiile crescătorilor de animale din zonele de deal și munte, ca și din alte zone specifice.

În cadrul aceleiași sfere de preocupări, o transpunere mai energică în producție a rezultatelor cercetării științifice, deci ale revoluției biologice, crearea de soiuri și rase de mare productivitate și rezistență, adaptate condițiilor agrometeorologice, a fost cerută cu insistență de secretarul general al partidului ca o condiție a creșterii și stabilității producției agricole. De asemenea, respectarea zonării științifice a producției agricole pentru valorificarea maximă a condițiilor naturale este de o deosebită importanță și, în acest cadru, precizăm că zonarea și autoaprovizionarea sînt două noțiuni care nu trebuie să se contrazică, să se anuleze reciproc, ci, din contra, să se îmbine și să se completeze într-un raport optim.

În al doilea rînd trebuie să se acționeze cu toată hotărîrea pentru **reducerea consumului energetic în condițiile actualei baze tehnice** de care dispune agricultura noastră. Pe de o parte este necesar să se introducă un regim strict de economii deoarece, după unele calcule, consumul specific de energie este mai ridicat decît în alte țări. Pentru reducerea acestui consum este necesar, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului să se utilizeze integral puterea disponibilă a tractoarelor prin formarea corespunzătoare a agregatelor, și efectuarea mai multor operațiuni la o singură trecere, evitarea la maximum a curselor în gol, reducerea consumurilor de carburanți și lubrifianți printr-o întreținere atentă și reglare corespunzătoare a motoarelor. De o deosebită importanță pentru reducerea consumurilor energetice este și efectuarea în timp optim a unor lucrări. De exemplu, efectuarea arăturilor de toamnă, după perioada optimă, în sol înghețat sau cu exces de umiditate, mărește substanțial, uneori pînă la dublare, consumul de carburanți. În sfîrșit o mai bună repartizare teritorială a parcului de tractoare, dar și determinarea științifică a limitei economice de utilizare a unei mașini sînt factori care pot influența reducerea consumului energetic. Evident, asemenea aspecte sînt multiple și ele se referă la toate fazele lanțului agroalimentar ; de pildă, utilizarea îngrășămintelor chimice, efectuarea rațională a irigațiilor — introducerea unor automatizări care să ia în considerație parametrii meteorologici —, transportul pe rute optime a recoltei și modul de condiționare și depozitare etc., sînt tot atîtea domenii în care este necesar să se acționeze pentru diminuarea consumurilor energetice în vederea creșterii eficienței producției agricole.

În al treilea rînd, pentru înfăptuirea noii revoluții agrare este necesară **modernizarea în continuare a sistemului de mașini și tractoare agricole.** Trebuie precizat că în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut întîlniri de lucru cu specialiști din domeniul cercetării, proiectării și construcției de mașini agricole, dînd cu aceste prilejuri orientări deosebit de prețioase pentru perfecționarea acestora, în strînsă legătură cu condițiile specifice ale agriculturii noastre și cu necesitățile reducerii consumului de carburanți. Prin această prismă, principalele cerințe față de noile mașini agricole sînt : randament ridicat, greutate redusă, viteză mare de lucru, rezistență la eforturi, fiabilitate sporită, cheltuieli de exploatare și amortizare reduse.

Desigur nu ne propunem să tratăm aceste probleme sub aspect tehnic, ci doar să sugerăm unele direcții de actualitate. În acest sens, pentru scurtarea duratei de efectuare a lucrărilor agricole și pentru folosirea intensivă a parcului de tractoare, mai ales cînd acestea sînt de puteri mari, se impune o lățime de lucru sporită a mașinilor agricole, precum și asigurarea unui complex de agregate care să efectueze mai multe operații la o singură trecere. În același timp se pune și problema **raportului optim între ponderea tractoarelor de mare putere și a celor de putere mai mică,** știut fiind că la o serie de lucrări agricole, tractoarele de putere redusă, cu consumuri mici de carburant, sînt suficiente. În aceeași ordine de idei, mai ales pentru lucrări în legumicultură, viticultură etc., pe parcele mai mici, credem că **motocultivatoarele** ar da rezultate foarte bune, fiind și mult mai economicoase. Aceste tipuri de mașini dotate cu agregatele necesare ar fi deosebit de bine venite și pentru gospodăriile țărănești individuale, de la care, de asemenea, se așteaptă o sporire simțitoare a producției agricole.

O altă direcție de preocupare o constituie **creșterea gradului de universalitate** a utilajelor agricole, mărindu-se astfel posibilitățile și perioada anuală de folosire a mașinilor. Astfel, prin schimbarea echipamentelor combina multifuncțională C—20 va putea fi utilizată la recoltarea a peste 20 de culturi agricole diferite. De asemenea, prin crearea unor șasiuri multifuncționale pe care se vor putea monta un număr mare de echipamente, acestea vor putea efectua lucrări extrem de diversificate. Precizăm că aceste preocupări pentru universalizare ar trebui să se manifeste și în cazul tractoarelor cu puteri mici și al motocultivatoarelor.

În sfîrșit, pentru reducerea consumului energetic în agricultură, se apreciază că o direcție de viitor o constituie **extinderea utilizării surselor de energie neconvenționale** și în primul rînd a energiei solare, eoliene și din biomasă.

Repartizarea teritorială a potențialului solar în țara noastră prezintă următoarea zonalitate : pe primul loc se situează zona litoralului unde durata strălucirii soarelui depășește 2 500 ore

Nicolae SAVU

(Continuare în pag. 26)

[2]) I. Puia și V. Soran înțeleg prin energie culturală totalul energiei consumată pentru obținerea producției agricole (în afara energiei solare), atît în lucrările agricole propriu-zise, cît și în amonte și în aval de acestea. Pentru datele citate vezi „Revista economică" nr. 38/1981 I. Puia și V. Soran, Producerea, conservarea și utilizarea rațională a energiei în agricultură

Dezvoltarea producției zootehnice — obiectiv prioritar al agriculturii

CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE FURAJE, UTILIZAREA LOR RAȚIONALĂ

DOCUMENTELE recentei Plenare a C.C. al P.C.R., au pus un accent deosebit pe dezvoltarea în continuare a zootehniei, pe necesitatea îmbunătățirii substanțiale a activității de creștere și reproducție a animalelor.

Sporirea rapidă a producției animaliere, în direcțiile și la nivelurile stabilite prin programul național de dezvoltare a zootehniei, prin planul cincinal de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, precum și prin programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială impune — paralel cu mărirea și îmbunătățirea efectivelor de animale — asigurarea producției de furaje necesare pentru diferitele specii și categorii de animale și furajarea acestora în condiții de maximă eficiență economică.

În ansamblul măsurilor luate în ultimul timp pentru valorificarea mai deplină a resurselor de care dispun toate sectoarele agriculturii pentru sporirea producției vegetale și animale, un loc de însemnătate aparte deține stabilirea — din inițiativa și sub directa conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu — a unui cadru normativ corespunzător în legătură cu furajarea animalelor, concretizat în Legea privind organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri, adoptată de Marea Adunare Națională la 1 aprilie a.c.

Promovînd o nouă concepție cu privire la asigurarea și utilizarea rațională a furajelor în zootehnie, legea situează pe primul plan al prevederilor sale **criteriul eficienței biologice și economice.** Ea pune, pe de altă parte, accentul atît pe valorificarea superioară și deplină a resurselor de furaje existente în agricultură și în alte ramuri ale economiei noastre naționale, cît și pe fundamentarea științifică a furajării tuturor speciilor de animale ; totodată, se are în vedere crearea condițiilor pentru acoperirea integrală a nevoilor de nutrețuri din resurse interne.

Noile orientări vizează, în primul rînd, valorificarea superioară a potențialului celor aproape 4,5 mil. ha de **pajiști naturale** și utilizarea cît mai eficientă a producțiilor secundare obținute în sectorul vegetal — căi esențiale de sporire a producției animaliere, fără consumuri ridicate de resurse energetice. În același timp, fiecare unitate agricolă — în funcție de efectivele de animale și producțiile planificate — trebuie să prevadă în planurile de cultură plante furajere valoroase, care găsesc condiții optime de dezvoltare și furnizează cantități maxime de unități nutritive și proteină digestibilă la unitatea de suprafață, astfel încît să se realizeze balanțe furajere echilibrate, contribuind și pe această cale la creșterea eficienței economice în zootehnie.

Acoperirea din resurse proprii a necesarului de nutrețuri

ACEASTĂ PREOCUPARE se impune cu atît mai mult cu cît, în perioada ultimilor ani, — datorită unor orientări insuficient fundamentate din partea ministerului de resort, a organelor agricole județene și a unităților — ponderea plantelor de nutreț în totalul suprafeței arabile a scăzut simțitor, s-a înrăutățit structura furajeră, iar în domeniul ameliorării pajiștilor naturale și al utilizării furajelor grosiere realizările au fost modeste. Astfel, în perioada 1975—1980, cu toate că efectivul de bovine a crescut cu 4,8 la sută, iar cel de ovine cu 14,5 la sută, suprafețele cultivate cu plante de nutreț au scăzut cu 41,7 la sută. Cel mai negativ aspect al acestei evoluții l-a reprezentat reducerea (aproape la jumătate, în ultimii 5 ani) a suprafețelor cultivate cu lucernă și trifoi, deși este recunoscută importanța acestor plante în furajarea animalelor și în păstrarea fertilității solurilor.

Prin noua lege se instituie obligația fiecărei unități agricole socialiste de a stabili, prin planurile de cultură, suprafețele destinate furajelor, care să asigure acoperirea necesarului total de substanțe nutritive, inclusiv furajele concentrate și o rezervă de nutrețuri care să permită furajarea în condiții normale a animalelor și în perioadele cu recolte mai slabe. Se ține seama de experiența îndelungată, de tradiția crescătorilor de animale privind **folosirea tuturor resurselor de furaje** de care dispunem și administrarea lor judicioasă în hrana animalelor.

Din analiza evoluției structurii culturilor furajere rezultă că leguminoasele perene și plantele pentru însilozare au ocupat pînă acum ponderi reduse și care au scăzut și mai mult în cincinalul precedent — de pildă lucerna și trifoiul de la 50 la sută în 1975 la 46,7 la sută în 1980, iar porumbul pentru siloz de la 11,3 la 5,2 la sută (tabelul nr. 1).

Pentru remedierea acestei situații și creșterea calității bazei furajere, legea prevede **extinderea suprafețelor de leguminoase perene** în cultură pură sau în amestec cu graminee perene, pînă la minimum 60 la sută din suprafața arabilă repartizată pentru baza furajeră. De asemenea, vor fi mărite suprafețele ocupate cu porumb siloz (atît în cultură pură, cît și în cultură succesivă), precum și cu alte culturi pentru obținerea nutrețurilor suculente (sfeclă furajeră, gulii, varza și morcovul furajer).

În vederea folosirii cu randament ridicat a tuturor suprafețelor destinate producerii furajelor, unitățile agricole sînt datoare să stabilească **structuri corespunzătoare de culturi** de o înaltă productivitate și cu un conținut ridicat de substanțe nutritive.

Tabelul nr. 1

Modificarea structurii culturilor furajere

Specificare	1975		1980	
	mii ha	%	mii ha	%
Perene vechi și noi pentru fîn, din care :	392	61,3	555	65,3
— lucernă și trifoi	729	50,0	397	46,7
Anuale pentru fîn	86	5,9	34	4,0
Anuale pentru masă verde	169	11,3	115	13,5
Plante pentru însilozare	231	15,9	70	8,2
Rădăcinoase de nutreț	80	5,6	76	9,0
Total plante de nutreț, din care :	1 458	100,0	850	100,0
— porumb pentru însilozare	166	11,3	44	5,2

Pentru a ilustra importanța acestei prevederi și unele modalități concrete de înfăptuire a ei, vom recurge la prezentarea unei experiențe pozitive recente, care evidențiază și posibilitatea obținerii unei înalte eficiențe.

Un exemplu de optimizare a structurii culturilor furajere

FERMA Dragomirești din cadrul I.A.S. Ciorogîrla (jud. Giurgiu), specializată în producția de lapte, deține un efectiv de 1 300 bovine, din care 859 vaci și juninci gestante. Ea își autoproduce furajele de volum de pe o suprafață de 540 ha.

În situația de pînă acum, structura culturilor furajere a fost deficitară, o pondere ridicată deținînd culturile de orz și grîu masă verde, care dau furaje în cantități mici și de slabă calitate.

Pentru efectivul menționat, necesarul de furaje — calculat pe baza normelor de consum recomandate de M.A.I.A. — totalizează : 4 709 mii de unități nutritive ; 5 461 tone de substanță uscată ; 464 tone de proteină digestibilă. Asigurarea acestor elemente nutritive presupune realizarea unor importante canti-

tăți de furaje : fînuri — 1 135 tone ; masă verde — 11 973 tone ; suculente — 6 714 tone ; grosiere — 803 tone ; concentrate — 611 tone. Cu excepția concentratelor, care în cea mai mare parte sînt procurate din afara unității, toate celelalte furaje trebuie produse în fermă. În structura de pînă acum, ferma realiza următoarele cantități de principii nutritive și de furaje : 4 210 mii unități nutritive ; 393 tone de proteină digestibilă ; 5 800 tone de substanță uscată ; 1 000 tone de fînuri ; 5 900 tone de suculente ; 1 291 tone de grosiere și 7 475 tone de masă verde.

Întrucît aceste cantități nu satisfac în cea mai mare parte necesarul, conducerea întreprinderii și a fermei s-au orientat către **optimizarea structurii culturilor furajere.**

Pornind de la condițiile ecologice existente în zonă și de la cerințele plantelor față de acestea, au fost selectate pentru ferma Dragomirești culturile : lucernă și borceag (masă verde și fîn), porumb (masă verde, siloz, boabe), sfeclă furajeră, orz pentru fulguit, sorg (masă verde și siloz), lolium (masă verde) și orz (boabe).

Tabelul nr. 2

Producția medie și globală la culturile selectate pentru structura bazei furajere

	Prod. medie (t/ha)	Prod. globală (lei/ha)
Lucernă masă verde	70	9 870
Lucernă fîn	11	5 500
Borceag masă verde	40	4 800
Borceag fîn	10	5 000
Porumb siloz	65	7 800
Porumb masă verde	40	3 200
Sfeclă furajeră	100	25 000
Orz pentru fulguit	6	4 920
Porumb boabe	6	7 620
Sorg masă verde	40	4 400
Sorg siloz	45	5 400
Lolium masă verde	40	5 640
Porumb siloz cultură dublă	35	4 200
Porumb masă verde cultură dublă	30	2 400
Graminee fîn	9	4 500

În tabelul nr. 2 sînt indicate producțiile medii la hectar (stabilite în funcție de potențialul productiv al terenului și valoarea lor pe baza prețurilor de producție stabilite pentru anul 1982), luate în calcul pentru structura aleasă.

Pornind de la indicatorii tehnico-economici ce caracterizează fiecare cultură, a fost întocmit un model economico-matematic de programare liniară, avînd ca funcție scop maximizarea beneficiului. Sistemul restricțional se referă la : asigurarea necesarului de unități nutritive, proteină și substanță uscată solicitat de efectivele de animale existente și de normele raționale de furajare, ocuparea în întregime a suprafeței destinate culturilor furajere, asigurarea unor succesiuni raționale, revenirea unor culturi pe aceeași suprafață numai după un anumit număr de ani, încadrarea în disponibilitățile de resurse materiale, tehnice, umane și financiare ale fermei.

Tabelul nr. 3

Asigurarea necesarului de furaje în structura existentă și în varianta optimă

Specificare	Necesar	Situația actuală	Varianta optimă	Diferența față de necesar	
				Situația actuală	Varianta optimă
Unități nutritive (mii)	4 709	4 210	6 120	— 499	+ 1 411
Substanță uscată (t)	5 461	5 800	7 754	+ 339	+ 2 293
Proteină digestibilă (t)	464	393	638	— 71	+ 174
Fînuri (t)	1 135	1 000	1 495	— 135	+ 360
Masă verde (t)	11 973	7 475	12 550	— 4 498	+ 577
Suculente (t)	6 714	5 900	14 770	— 814	+ 8 056

Structura optimă a culturilor furajere este materializată în următoarele suprafețe : lucernă masă verde — 90 ha ; lucernă fîn — 45 ha ; borceag masă verde — 40 ha ; borceag fîn — 100 ha ; sfeclă furajeră — 70 ha ; porumb siloz — 70 ha ; porumb boabe — 38 ha ; orz pentru fulguit — 27 ha ; lolium masă verde — 60 ha ; porumb masă verde (cultură dublă) — 75 ha și porumb siloz (cultură dublă) — 92 ha.

Această repartiție a culturilor permite obținerea unei producții globale de circa 5,4 milioane lei, și a unui beneficiu de 1 245 mii lei, asigurînd și necesarul de furaje pe categorii (tabelul nr. 3).

Dintre culturile propuse a fi cultivate, în urma optimizării au fost excluse : sorgul pentru masă verde și siloz, gramineele pentru fîn și porumbul masă verde, care prin producțiile și conținutul în principii nutritive nu pot contribui substanțial la asigurarea cantităților necesare, în condițiile realizării unui beneficiu maxim. Pe de altă parte leguminoasele (lucerna și borceagul) ocupă 275 ha, ceea ce reprezintă mai mult de jumătate din suprafața totală destinată producerii furajelor.

Din datele tabelului nr. 3 rezultă că structura actuală nu acoperă necesarul de furaje al fermei la nici un sortiment (cu excepția substanței uscate, la care depășirea rezultă din folosirea unor cantități exagerate de furaje grosiere procurate de la alte ferme ale întreprinderii). Structura optimă recomandată creează posibilitatea depășirii necesarului la toate sortimentele de furaje și la toate categoriile de principii nutritive.

Posibilitatea de a asigura, prin folosirea structurii optime, a unor rezerve de furaje se integrează organic în prevederile legii referitoare la constituirea unei rezerve de nutrețuri pentru perioadele cu recolte mai slabe.

Un alt aspect ce nu poate fi neglijat se referă la mărimea principalilor **indicatori de eficiență economică.** Astfel, calculele evidențiază superioritatea variantei optime, care oferă — în comparație cu situația actuală — posibilitatea de a se obține o producție globală cu 48 la sută mai mare, un beneficiu de peste 1,2 milioane lei (față de 12 mii lei în prezent) și creșterea cu 30 la sută a ratei rentabilității.

Cazul concret analizat scoate în evidență rezervele ce există în fermele producătoare de furaje, în ceea ce privește obținerea unor producții ridicate și valoroase sub aspect nutritiv și a unor rezultate economice superioare.

Legea privind organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri — prin atribuțiile, obligațiile, răspunderile și stimulentele pe care le instituie — oferă condiții pentru punerea deplină în valoare a acestor rezerve, în scopul înfăptuirii amplelor obiective urmărite în zootehnie.

dr. Ion ALECU
Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" București
dr. Nicolae DAVID
Academia de studii economice

Dezvoltarea bazei energetice

(Urmare din pag. 4)

Înfăptuirea programului energetic aprobat la recenta plenară a partidului necesită un efort sporit din partea **cercetării științifice.** Aceasta este chemată să abordeze în profunzime unele probleme privitoare la dezvoltarea tehnologică și promovarea progresului tehnic atît în domeniul producției de energie, cît și al utilizării acesteia cu eficiență economică ridicată. Pentru aceasta, eforturile principale ale institutelor de specialitate ce intră în componența ministerului nostru vor fi îndreptate spre cercetarea și stabilirea de soluții pentru rezolvarea unor probleme ca:

— optimizarea schemelor de amenajare complexă hidroenergetică a cursurilor de apă;

— elaborarea de soluții economice pentru înlocuirea hidrocarburilor de adaos folosite la menținerea flăcării în cazanele pe combustibili solizi ale termocentralelor;

— definitivarea și generalizarea soluțiilor de amenajare tehnică a centralelor electrice pentru producția combinată de energie electrică și căldură;

— cercetarea și asigurarea soluțiilor tehnice pentru reducerea în continuare a pierderilor la transportul și distribuția energiei electrice prin rețele ;

— asigurarea, prin măsuri tehnice, a menținerii în funcționare a echipamentelor energetice la marile centrale pe cărbune și generalizarea soluțiilor tehnice verificate pe instalațiile de la C.E.T. Rovinari ;

— stabilirea de soluții tehnice și normative îmbunătățite care să scurteze durata de intervenție pentru întreținerea și repararea echipamentelor energetice.

REALIZAREA PROGRAMULUI de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în 1990 vor asigura condiții tot mai bune pentru progresul susținut și multilateral al economiei naționale, pentru sporirea producției și a venitului național, temelie sănătoasă și sigură a creșterii nivelului de trai al întregului nostru popor.

PUNCTE DE VEDERE

Un model de analiză a eficienței utilizării forței de muncă și a fondurilor fixe

TRANSPUNEREA în practică a concepției privind saltul la o nouă calitate, realizarea unor progrese cît mai substanțiale în toate sferele activității economice — procese de anvergură care presupun accentuarea acțiunii factorilor intensivi ai dezvoltării — solicită și unele reelaborări de natură metodologică. În această optică ne apare drept necesară și cerința comensurării cît mai exacte a eficienței utilizării unor factori (extensivi) ai creșterii economice — forța de muncă (M) și fondurile fixe (F). În sistemul de indicatori utilizați în prezent, determinarea eficienței se efectuează prin compararea rezultatelor activității productive — producția netă (P) — cu consumul de factori respectivi, cu ajutorul cunoscutului sistem de indicatori direcți și inverși (vezi tabelul).

masă de fonduri fixe ce revin pe un om al muncii : f=F/M, fie prin indicatorul invers al necesarului specific de forță de muncă cu ajutorul căruia se pune și se menține în funcțiune o unitate valorică (o mie lei, un milion de lei etc.) de fonduri fixe : m=M/F. Indicatorul de eficiență al oricărui factor, indiferent de forma lui, poate fi exprimat ca produs între indicatorul de eficiență al celuilalt factor și indicatorul ales în mod adecvat al îmbinării factorilor extensivi :

W=P/M=(P/F) . (F/M) — ef sau
t=1/w=1/ef=nm,

e=P/F=(P/M) . (M/F)= wm sau
n=1/e=1/wm=tf. (1)

Într-un articol publicat anterior *) am arătat că relațiile cunoscute în care

Eficiența folosirii	Indicatorul direct *)		Indicatorul invers *)	
	denumirea	formula de calcul	denumirea	formula de calcul
forței de muncă M	productivitatea muncii	W=P/M	necesar (consum) specific de forță de muncă pentru o unitate de producție	t=M/P
fondurilor fixe F	eficiența fondurilor fixe	e=P/F	necesar (consum) specific de fonduri fixe pentru o unitate de producție	n=F/P

*) Atributul de „direct" sau „invers" atașat indicatorului evidențiază direcția de mișcare a indicatorului în comparație cu sensul modificării eficienței utilizării factorului respectiv

Pornind de la cele relevate în tabel, de la considerente teoretice și practice, se poate face constatarea că indicatorii de eficiență ai utilizării factorilor extensivi ai creșterii economice măsoară eficiența fiecărui factor în mod izolat, rupt unul de celălalt. În procesul real de producție, însă, factorii respectivi se întrepătrund, acționează într-o îmbinare organică, în proporții bine determinate, specifice nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, nivelului tehnologiilor de fabricație și al organizării sociale a producției materiale. Tocmai de aceea apare necesitatea — necesitate căreia vom căuta să-i răspundem în cele ce urmează — de a elabora indicatori care să reflecte mai bine, mai nuanțat realitatea obiectivă a procesului de producție.

Proporția în care se îmbină forța de muncă cu fondurile fixe se cuantifică fie prin indicatorul direct al înzestrării tehnice a forței de muncă determinat ca

*) Vezi L. Tövissi, Al. Isaic Maniu, Considerații privind modelarea acțiunii unor factori calitativi în procesul dezvoltării industriale, Revista economică nr. 18/1980

apare ca argument factorul extensiv — forța de muncă (M) sau fondurile fixe (F) — iar ca parametri, eficiența lui : P = M.w sau P = F.e (2) sau, într-o formulare mai analitică, introducînd în structura funcției și indicatorul de îmbinare a factorilor :

P = M.e.f, (3)

P = F.w.m, (4)

pot fi interpretate ca „funcții de producție sui-generis."

Unul din inconvenientele acestor forme constă în aceea că factorul extensiv se combină, alături de indicatorul de îmbinare adecvat (f sau m), cu indicatorul de eficiență al celuilalt factor, fapt care nu permite decelarea influenței fiecărui factor în parte. Un alt inconvenient al analizei definite sub această formă constă în tratarea nesistemică a procesului de producție, în unilateralitatea abordării, precum și în separarea nedialectică a celor doi factori extensivi — unul de altul, precum și de indicatorii de eficiență ai utilizării lor. Modelele de analiză definite prin relațiile (2), (3) și (4) nu permit, de asemenea, operarea simultan în raport cu toți factorii implicați, ci numai izolat, în raport cu fiecare factor extensiv luat separat.

În pofida neajunsurilor semnalate, metoda prezintă interes. Funcția de producție definită ca în relațiile (2), (3) sau (4) este, de fapt, o concretizare și dezvoltare a metodei de analiză factorială uzitată în mod curent în statistica economică. Parametrii modelelor de analiză rezultă direct prin calculele implicate de formulele de definiție privind datele unui moment (perioadă) de timp dat sau — în cazul analizei dinamice — privind datele a două momente (perioade), și nu ca estimatori statistici ai modelului econometric ca în cazul funcțiilor de producție clasice, deduși dintr-o serie cronologică de lungime corespunzătoare, sau dintr-un eșantion de date de volum necesar printr-o metodă de estimare.

După cum se cunoaște, funcția de producție econometrică permite partajarea influenței fiecărui factor extensiv asupra dinamicii producției, precum și a efectului influenței factorului calitativ — factor încorporat atît în factorii extensivi, cît și în modul lor de îmbinare, realizat în cadrul organizării sociale a procesului economic, numit în mod uzual progres tehnic. Dar cu metoda de descompunere factorială, stricto sensu, nu poate fi rezolvată o problemă de atare complexitate ca urmare a caracterului său unilateral, a formalizării limitate a dezvoltărilor factoriale aplicate, a gradului de abstractizare insuficient de evoluat. Simplitatea calculelor, corespondența nemijlocită a fiecărui termen al dezvoltării factoriale cu anumite concepte uzuale concrete, accesibilitatea intuitivă directă, conferă totuși metodei utilitate practică. De aceea, păstrînd aceste calități, vom prezenta în cele ce urmează un artificiu de compromis prin care se încearcă înlăturarea limitelor amintite, prin care se urmărește evidențierea influenței factorilor extensivi și a celui intensiv asupra volumului și dinamicii producției.

Poate fi imaginat și alcătuit un indicator de potențial de producție ca cel obținut din îmbinarea, printr-o schemă multiplicativă, a celor doi factori cantitativi — M, volumul forței de muncă, și F volumul fondurilor fixe : MF. Un asemenea indicator este neuzual, dar structura lui logică este analoagă cu aceea a unor indicatori bine cunoscuți, ca de pildă volumul transporturilor ex-

prof. dr. L. TÖVISSI

(Continuare în pag. 24)

Evaluarea randamentului tehnologiilor de recuperare a țițeiului

ORIENTAREA fermă spre lărgirea bazei proprii de materii prime și energie a repus în actualitate o serie de modalități de exploatare și valorificare a unor zăcăminte, cunoscute de mai multă vreme, dar a căror utilizare se vădise, în condițiile anterioare crizei, ineficientă. Acesta este și cazul tehnologiilor de creștere a „factorului final de recuperare" a petrolului, aspect asupra căruia ne vom opri în cele ce urmează.

Faptul că în condițiile de astăzi circa 70% din volumul rezervelor de petrol rămîne în zăcămînt evidențiază necesitatea accentuării preocupărilor pe linia implementării cît mai rapide a noilor tehnologii de recuperare . În acest context se ridică și problema evaluării judicioase a eficienței metodei respective. În fapt, acțiunea de recuperare a țițeiului presupune eforturi investiționale substanțiale, care se recuperează în perioade îndelungate de timp, ceea ce conduce la o amortizare lentă a investițiilor. Tocmai de acest lucru — ca și de necesitatea de a diminua pe cît posibil cantitatea de țiței importat — trebuie ținut seama atunci cînd se apreciază eficiența acestor investiții.

*Sub aspect cantitativ, indicatorul în funcție de care se exprimă, în industria extractivă a petrolului, eficiența tehnologiilor de recuperare, îl reprezintă factorul final de recuperare *). Calculul de eficiență se raportează, așadar, la valoarea întregului zăcămînt, iar procesul de recuperare se desfășoară pe o perioadă lungă de timp. Tocmai de aceea, o judecare a eficienței în funcție doar de evoluția, respectiv creșterea an de an a ponderii factorului final de recuperare în totalul producției de țiței exploatat — după cum se apreciază uneori în prezent — nu este îndeajuns de concludentă. De pildă, la nivelul economiei naționale, producția obținută prin tehnologiile de recuperare, valoare ce exprimă ponderea țițeiului recuperat în volumul total al producției, evidențiază evoluții diverse. Calculat, bunăoară, pentru o perioadă de șapte ani (1973—1979), nivelul creșterii față de anul precedent este relativ fluctuant, (vezi și tabel).*

Se observă că, deși factorul final de recuperare a crescut continuu, sporurile față de anii anteriori înregistrează oscilații, cu tendință generală de scădere, datorită, în principal, fenomenului de declin natural al zăcămintelor. Nu trebuie, deci, desprinsă concluzia că asemenea tehnologii sînt ineficiente.

În evaluarea eficienței finale a tehnologiilor de recuperare trebuie ținut seama și de alte argumente. Astfel, pentru a se atinge indicele final de recuperare calculat pentru întreg zăcămîntul, se cer a fi utilizate de la început cele mai performante tehnologii, chiar dacă o asemenea orientare presupune, în faza inițială, eforturi băneștí și materiale mai mari. În ipoteza utilizării unor tehnologii prin care se urmărește ca, în orizontul unui an sau doi, să se obțină un volum de țiței recuperat cît mai mare, poate fi pusă în pericol însăși valorificarea completă a petrolului din zăcămînt. Acest risc este determinat de faptul că aplicarea unor tehnologii de acest fel nu mai permite, într-o fază ulterioară, continuarea, prin noi procedee, a exploatării zăcămîntului.

Determinarea riguroasă a prețului la petrolul recuperat, pe baza costurilor de producție, raportarea permanentă a acestor prețuri la evoluțiile înregistrate pe plan mondial, constituie pîrghii importante pentru stimularea inițiativelor de economisire a acestei resurse la consumatorii din celelalte ramuri, contribuie nemijlocit la protejarea rezervelor noastre de țiței.

Anul	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Ponderea factorului de recuperare în total producție	29,8	30,1	30,5	30,9	31,35	31,55	31,77
Evoluții față de anul precedent	0	0,3	0,4	0,45		0,2	0,22

Marcel ȘUVELEA
Doina ZAFIU
Institutul de economie industrială

* Indicatorul amintit se calculează astfel : $E_r = \frac{Rr}{R_g}$ formulă în care E_r reprezintă factorul final de recuperare, R_r rezerva recuperabilă și R_g rezerva geologică.

SUBSTITUIREA IMPORTULUI — COMPONENTĂ A STRATEGIEI DEZVOLTĂRII

ÎN LITERATURA tehnică și economică din ultimii ani poate fi întîlnită cu o frecvență din ce în ce mai mare noțiunea de „import substituting" (substituirea importului). Este vorba de o orientare ce se face tot mai simțită la nivelul practicii economice mondiale, privind înlocuirea unor materiale importate cu altele (de dorit mai puțin costisitoare) existente pe plan intern. În numeroase cazuri noțiunea la care ne referim are însă un conținut mai cuprinzător ; ea denotă închegarea unei strategii a dezvoltării industriale elaborată și utilizată de țările industrializate, strategie prin care se urmărește diminuarea dependenței de anumite materii prime de import devenite, sau care pot deveni în timp, deficitare. Din acest motiv, perspectiva de cuprindere a strategiei privind substituirea importului este elaborată pentru perioade relativ largi de timp : între 20 și 30 de ani.

Materialele care urmează a fi înlocuite sînt alese după criterii care țin seama de evoluția prețului în timp, de rezervele minerale și de distribuția lor geografică, de prognoza necesarului, de importanța acestora pentru ramuri industriale considerate „de vîrf" etc. Orientarea privind înlocuirea importului vizează finalizarea, la nivel industrial, a tehnologiilor care permit înlocuirea unui material cu altul, urmărindu-se ca performanțele calitative ale produselor finite să nu fie afectate esențial de noul material sau de noua tehnologie.

Pentru o țară în care industria electrotehnică și electronică solicită un consum din ce în ce mai mare de cositor (rezerva mondială, precum se știe, este limitată), înlocuirea acestui metal care se utilizează la realizarea conexiunilor electrice constituie o alegere de optim previzional. În cazul Japoniei, de exemplu, înlocuirea cositorului cu polimeri electroconductori a implicat modificarea tehnologiei de lipire, modificare cu efect favorabil asupra calității sudurii, deoarece a permis renunțarea la lipirea caldă, care putea afecta termic piesa electrică. Noul material se aplică la rece și se întărește în prezența oxigenului din atmosferă.

În altă țară, în care cererea de aluminiu este mare, iar producția internă nu posedă resursele necesare spre a satisface, în condiții de eficiență, această cerere (cazul S.U.A.) — și ținînd seama de dificultățile în perspectivă de procurare a aluminiului de pe piața mondială — se urmărește insistent extinderea gamei de materii prime (caolin, dawsonit, alunit, anorthosit, nefelină, cenuse de cărbune) care se pot folosi pentru unele destinații acolo unde înainte se folosea aluminiul. Într-o asemenea perspectivă, potrivit unor date previzionale, pot fi prezentate și alte metale deficitare, precum și înlocuitorii lor potențiali (tabelul).

Chiar dacă unele metale propuse a înlocui pe cele de bază prezintă aceeași dificultate de obținere (imediată sau de perspectivă), crearea rezervelor tehnologice cuprinse în strategia de înlocuire a importurilor permite o adaptabilitate mai mare la conjunctura pieței mondiale, la disponibilitățile de resurse proprii unei țări.

Principalele metale incluse în programul de „import substituting"

Metalul de bază	Materialul cu care se înlocuiește
Crom	Nichel, molibden, vanadiu
Cobalt	Nichel
Cupru	Aluminiu, polimeri
Plumb	Cauciuc, cupru, polimeri, zinc, titan
Molibden	Tungsten, vanadiu
Staniu	Aluminiu, polimeri
Tungsten	Molibden
Zinc	Aluminiu, polimeri

Sursa : Herman Kahn, W. Brown, L. Martel : The Next 200 Years. Ed. William Morrow, New York 1976, p. 87

Mai trebuie menționat că tehnologiile dezvoltate pentru a substitui unele materii prime importate sînt nu atît adaptări ale actualelor tehnologii, cît mai ales noi procedee de fabricație (de exemplu, folosirea fibrelor optice în telecomunicații și înlocuirea astfel a cuprului) situate în vîrful ierarhiei tehnice, ceea ce face ca prin „import substituting" să se înțeleagă un ansamblu de activități tehnico-științifice care promovează tehnologii noi, implicînd înlocuirea unor materiale deficitare sau scumpe cu altele disponibile sau mai ieftine.

Noile tehnologii — prin nivelul lor — formează obiectul priorităților în domeniu, prezintă în perspectivă certitudinea eficienței economice, iar prin amploarea forțelor de cercetare-dezvoltare antrenate pot asigura un avans tehnologic, avans la care contribuie esențial operativitatea și judiciozitatea cu care se decide inițierea cercetărilor. Existența concomitentă, în cadrul economiei naționale, a materialelor tradiționale (deficitare) și a înlocuitorilor acestora, mărește potențialul economic al țării și permite dirijarea, după priorități strategice, a resurselor — orientare pe care se pune un accent deosebit și în economia românească.

Gheorghe MANEA

ORGANIZAREA: aport sporit la creşterea productivităţii muncii şi a eficienţei economice ÎN UNITĂŢILE INDUSTRIALE

MICROECONOMIA FORŢEI DE MUNCĂ

„Avem rezerve mari în ce priveşte creşterea productivităţii muncii... De aceea, este necesar să luăm toate măsurile în vederea bunei organizări a producţiei şi a muncii, pentru a asigura o creştere corespunzătoare a productivităţii muncii în toate sectoarele."

NICOLAE CEAUŞESCU

(din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie 1982)

Desfăşurarea în condiţii eficiente a activităţii unităţilor industriale impune utilizarea şi combinarea optimă a elementelor procesului productiv. Abordarea diferitelor aspecte ce caracterizează asigurarea, evidenţierea, menţinerea şi utilizarea raţională a potenţialului uman ne conduce la formularea conceptului de microeconomie a forţei de muncă. *).

Microeconomia forţei de muncă urmăreşte caracterizarea nivelului de stare şi a eficienţei cu care este folosit potenţialul uman în „celula" organizatorică de bază a industriei — unitatea economică industrială. Analizele în acest domeniu sînt utile şi necesare conducerilor colective din întreprinderi pentru fundamentarea strategiilor şi a deciziilor tactice privind utilizarea resurselor umane, iar compartimentelor de organizare — pentru orientarea propriilor acţiuni în vederea transpunerii în viaţă a acestor decizii.

Creşterea economică şi forţa de muncă

CREŞTEREA ECONOMICĂ în socialism reprezintă procesul de sporire a produsului social şi a venitului naţional pe locuitor, prin utilizarea cu eficienţă maximă a factorilor de producţie, combinaţi între ei în diferite modele economice — sau, în expresie concentrată, **sporirea producţiei şi a productivităţii muncii.** Creşterea economică este un proces complex, la realizarea căruia contribuie o multitudine de factori şi condiţii : factorii fundamentali sînt investiţia (sau acumularea de fonduri fixe) şi munca, fiecare dintre ei avînd un dublu caracter: extensiv (cantitativ) şi intensiv (calitativ). Ei nu pot fi trataţi global, sau izolaţi de alţi factori — între care un rol crescînd au volumul şi calitatea resurselor naturale atrase în circuitul economic — între ei existînd raporturi nu numai de substituire, ci şi de complementaritate.

Dacă tipul extensiv de creştere economică se bazează pe antrenarea laturii cantitative a factorilor, progresul economic contemporan are în vedere, în principal, laturile **calitative** ale factorilor menţionaţi. Se poate vorbi, simplificînd analiza, de acţiunea următorilor factori ai creşterii economice : ● **investiţii** (fonduri fixe); ● **munca** (avînd în vedere personalul antrenat în muncă şi durata muncii); ● **volumul şi calitatea resurselor** (naturale ori create de om) atrase în circuitul economic; ● **calitatea resurselor de muncă** (determinată de nivelul formării profesionale).

În fig. 1 este reprezentată schematic influenţa factorilor asupra creşterii economice.

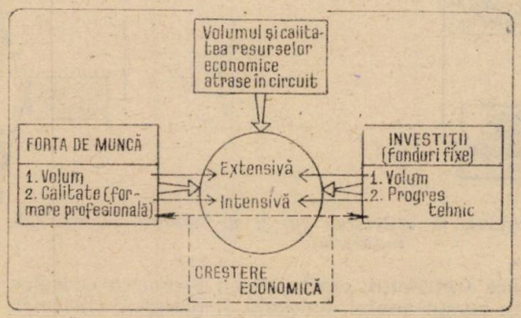

Fig. 1 : *Corelaţii şi factori ai creşterii economice*

Fără a minimaliza importanţa altor factori, **potenţialul uman**, ca izvor al forţei de muncă — principala forţă de producţie a societăţii — **reprezintă un factor esenţial al creşterii economice, resursa principală a dinamismului economiei.**

Economia forţei de muncă

ÎN CADRUL întreprinderii industriale unde colectivul de oameni ai muncii reprezintă forţa de muncă reală, problematica creşterii economice, în interacţiunea factorilor de creştere, se concretizează în sporirea producţiei (în principal fizice) şi a valorii nou create (producţia netă).

Asigurarea şi folosirea raţională a forţei de muncă în întreprinderea industrială impune o dublă analiză : extensivă şi intensivă. **Latura extensivă** (cantitativă) urmăreşte : asigurarea unităţii cu personalul necesar îndeplinirii programului de producţie; folosirea integrală a fondului de timp pentru muncă (disponibil şi în cadrul schimbului de lucru); reducerea fluctuaţiei executanţilor. **Latura intensivă** (calitativă) are ca obiective : orientarea, selecţia şi pregătirea forţei de muncă prin forme adecvate; concordanţa dintre calificarea lucrătorului şi lucrarea prestată, dintre înzestrarea tehnică şi conţinutul calificării, dintre calificare şi meseria exercitată; influenţa utilizării forţei de muncă asupra productivităţii muncii.

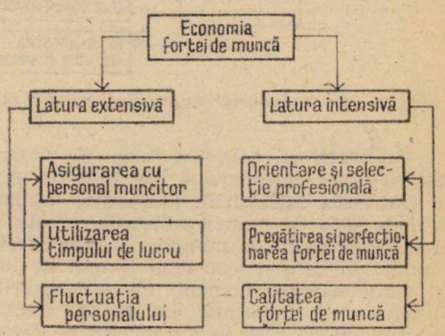

Fig. 2 : *Laturile şi factorii economiei forţei de muncă*

Elementele menţionate se circumscriu cadrului mai larg al problematicii forţei de muncă din întreprindere, ca element central al desfăşurării procesului de producţie. Este vorba de economisirea muncii vii — „economia forţei de muncă" sau „economia personalului", reprezentînd **ansamblul măsurilor şi acţiunilor prin care se asigură, menţine şi utilizează raţional personalul muncitor din întreprinderea industrială.** Laturile şi factorii de influenţă ai acesteia sînt reflectate în fig. 2.

Cele două laturi sînt în unitate dialectică şi nu pot fi tratate izolat. Utilizarea extensivă conduce la asigurarea cu potenţial uman, fără de care nu poate avea loc producţia, iar sporul de producţie se datoreşte în principal, în acest caz, creşterii numărului de personal încadrat; latura intensivă asigură realizarea unui spor de producţie cu acelaşi potenţial uman — asigurat de latura extensivă — deci cu un consum de muncă mai redus. Abordarea unilaterală prezintă consecinţe negative pentru economia forţei de muncă. Preocuparea în direcţia folosirii extensive poate conduce la neglijarea calificării şi perfecţionării profesionale, iar o atenţie exagerată dată folosirii intensive poate avea urmări nefavorabile pentru utilizarea în întregime, permanentă şi la fiecare loc de muncă, a principalei forţe de producţie.

*) **Nota red.** : Vezi şi „Probleme ale microeconomiei muncii. Creaţia şi risipa de valoare", Revista economică (supliment) nr. 24, 1980

Economia forței de muncă este rezultanta interacțiunii, echilibrului dintre cele două laturi, identificîndu-se cu sporirea producției și a productivității muncii. Este un proces de durată, permanent, dinamic, puternic influențat de organizarea și normarea pe baze științifice a muncii și intercondiționat cu progresul științifico-tehnic, cu tehnica productivă avansată. Acest ultim element semnifică necesitatea preocupării majore în direcția utilizării raționale a omului, a asigurării unei concordanțe depline între calificarea acestuia și tehnica pe care trebuie să o mînuiască.

Calitatea forței de muncă

CALITATEA PERSONALULUI, componentă esențială a economiei forței de muncă, reprezintă o îmbinare a modului de formare profesională cu cel de utilizare nemijlocit productivă. **Calitatea forței de muncă** reprezintă ansamblul componentelor de formare profesională și de utilizare a potențialului uman (fig. 3).

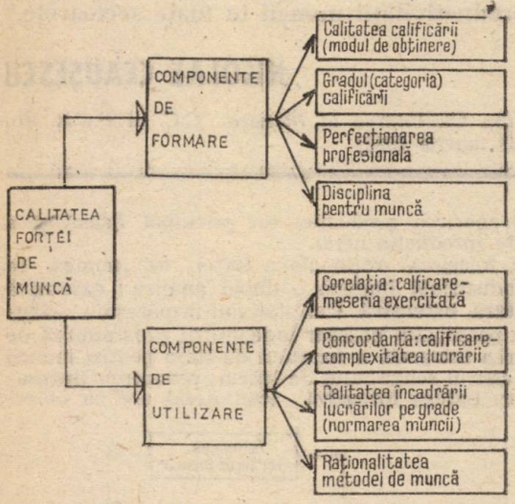

Fig. 3 : *Componentele calității forței de muncă*

Pentru **obținerea** sa, calitatea forței de muncă este decisiv influențată de către calificare și mai ales de modul de dobîndire a ei (calitatea calificării), iar pentru **utilizarea** sa — de însușirea metodelor de muncă rationale, create prin studiul și organizarea ergonomică a muncii. Componentele de utilizare reflectă modul în care se consumă timpul de lucru al muncitorului și caracterizează domenii ale organizării muncii, cum ar fi : diviziunea și cooperarea în muncă, disciplina socialistă a muncii, organizarea rațională a locului de muncă.

Asigurarea și utilizarea forței de muncă

ORDONÎND, grupînd și ierarhizînd prioritățile privind problematica forței de muncă, ajungem la schema de detaliu cu referire la asigurarea și utilizarea forței de muncă în unitatea industrială, prezentată în fig. 4.

În legătură cu **asigurarea cu forță de muncă** se urmăresc patru grupe de probleme :

1) **structura forței de muncă.** Această grupă cuprinde: structura generală a personalului muncitor; structura muncitorilor pe meserii ; structura personalului TESA ; analiza structurii C.O.M. În vederea studierii aspectelor menționate se pot concepe machete de lucru pentru culegerea informațiilor primare. De exemplu, macheta „Componența și structura muncitorilor" ar cuprinde o grupare a muncitorilor direct productivi, indirect productivi și de deservire generală, pe categoriile concrete ale acestora (participanți la realizarea produselor de profil ale întreprinderii, reglori, recepționeri de materii prime, personal operativ în informatică etc.);

2) **formarea profesională.** Ea abordează probleme privind: caracterizarea selecției profesionale; structura muncitorilor calificați pe forme de calificare; situația îndeplinirii normelor de muncă. De exemplu, macheta „Situația îndeplinirii normelor de muncă" va cuprinde repartizarea muncitorilor după indicele de îndeplinire a normei de muncă (sub 70%, 71—75%, ...peste 130%) corelat cu forma de dobîndire a calificării (absolvent de liceu treapta I, școală profesională, practică la locul de muncă);

3) **perfecționarea formării profesionale.** Studiul ei necesită investigarea formelor de perfecționare, a duratelor acestora, a modului de realizare a planului pe modalități concrete de perfecționare: reciclare, recalificare, policalificare;

4) **calitatea forței de muncă.** La această grupă de probleme, investigația se referă la corelația care se realizează între calificarea muncitorilor și lucrările efectiv executate de aceștia, concordanța dintre nivelul de pregătire al personalului TESA și cerințele profesionale ale posturilor, mișcarea calitativă (prin prisma evoluției ascendente a categoriei medii de calificare) a forței de muncă.

Abordarea acestor probleme și formularea unor indicatori de structură adecvați ne oferă o imagine de ansamblu a modului de asigurare cu potențial uman de către întreprindere.

În legătură cu **utilizarea forței de muncă** se urmăresc două grupe mari de probleme :

1) **utilizarea extensivă.** Prin analize referitoare la modul în care este utilizat timpul de lucru (pe baza balanței statistice întocmită la nivel de unitate sau secție de producție) și la folosirea celor 480 de minute în cadrul schimbului, se pot depista rezerve însemnate pe linia mai bunei folosiri a fondului de timp pentru muncă (ansamblul problemelor respective este cuprins în domeniul „Caracterizarea sintetică a forței de muncă"). Totodată, sînt necesare analizele ansamblului problemelor sociale ale personalului muncitor (condiții corespunzătoare de muncă și viață; înființarea și funcționarea creșelor, grădinițelor, cantinelor, spațiile locative, asistența medicală; realizarea măsurilor de protecția și igiena muncii etc.) și o investigare atentă a fenomenului circulației și fluctuației (atît efectivă, cît și latentă) a forței de muncă, adoptîndu-se măsuri profilactice pentru realizarea stabilității în muncă a personalului unității;

2) **utilizarea intensivă** cercetează implicațiile folosirii efective a forței de muncă în procesul de producție asupra creșterii productivității muncii (detaliind influența pe grupele mari de factori: progres tehnic, perfecționarea conducerii și organizării, calificare și perfecționarea calificării, factori naturali, modificări structurale). De asemenea, ea cuprinde și reflectarea efectelor utilizării forței de muncă în indicatorii economici sintetici ai rezultatelor producției. În acest scop se analizează corelația dintre producția marfă vîndută și încasată — sau producția netă, sau venitul net, sau beneficiu — și costul total

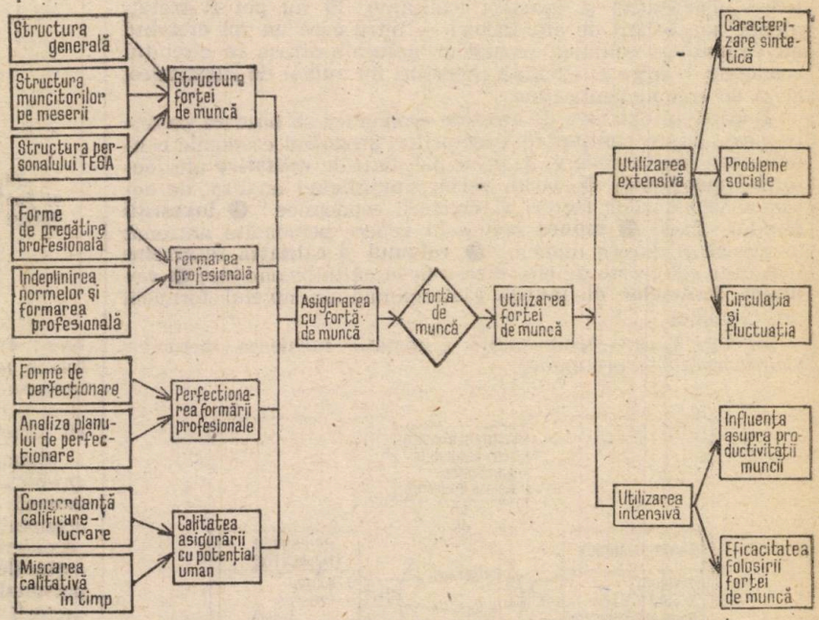

Fig. 4 : *Asigurarea și utilizarea forței de muncă în unitățile industriale*

al forței de muncă (retribuții, cheltuieli cu formarea cadrelor, sporuri, premii în cursul anului, delegații și detașări, cheltuieli de transport etc.). Asemenea corelații pot servi și la caracterizarea nivelului organizării muncii în întreprindere.

Pentru fiecare din domeniile vizînd utilizarea forței de muncă se pot concepe indicatori adecvați, care, împreună cu conceperea și utilizarea unor machete de culegere a datelor, vor servi la caracterizarea asigurării și utilizării forței de muncă, ca suport pentru decizia economică referitoare la acest principal element component al procesului de producție.

Dumitru PURDEA
Universitatea „Babeș-Bolyai"
Cluj-Napoca

TEHNOLOGII PENTRU VIITOR (III)

6. Biotehnologii

DIRECȚIA principală în domeniul biotehnologiei o constituie ingineria genetică explicată în acest mod de prof. Gh. Zarnea : „Odată cu apariția ingineriei genetice, s-a profilat o nouă orientare în evoluția științelor biologice, marcată de apariția **ingineriei biologice,** numită... **geniu biologic, inginerie microbiană...** sau **biochimică...,** născută din convergența microbiologiei și geneticii macroorganismelor cu biochimia acizilor nucleici și enzimologia, cu imunochimia și tehnicile de culturi celulare **in vitro,** care furnizează o gamă largă de concepte și tehnici, menite să aducă servicii unor domenii foarte diferite, din care nu vor lipsi medicina și farmacia, chimia și agricultura, alimentația, producerea de energie și protecția mediului".

Iar însăși ingineria genetică înseamnă tehnologia ce permite modificarea informației genetice a unui material biologic prin inserție de gene noi. Ceea ce apare interesant în ingineria genetică este abordarea funcțională, genele avînd anumite funcții, desigur depinzînd de structura lor. În același timp, cred că se poate vorbi și de o arhitectură genetică, prin îmbinarea de funcții asigurate de gene.

Se conturează o nouă revoluție științifică și tehnologică bazată pe biologie care începe cu utilizarea microorganismelor modificate prin tehnici de inginerie genetică, dar apoi va trece și la organisme vii complexe. Chiar și la om ? Primul mare filozof român, Vasile Conta, filozof materialist, spunea despre specia umană în lucrarea sa „Teoria ondulației universale (1876—1877)" : „După ce va ajunge la punctul culminant..., apoi va începe a decădea, pentru a se stinge... și a lăsa locul unei alte specii animale mai perfecționate, la care ea va fi dat naștere".

Biotehnologiile sînt chemate în primul rînd să asigure rezolvarea problemei alimentației pentru populația globului. Problema alimentației devine la fel de urgentă și îngrijorătoare ca și aceea a energiei. Criza alimentației se va manifesta în primul rînd în ceea ce privește proteinele. Este știut că pe măsura dezvoltării economice a unei țări consumul de proteine crește. Principalele surse de proteine le oferă carnea animală și peștele și în mult mai mică măsură direct vegetalele Penuria de proteine care se conturează ridică pentru multe țări probleme economice și politice serioase. Se pune problema independenței alimentare, în special în raport cu proteinele, la fel cum se dezbate independența energetică a fiecărei țări În relațiile internaționale se conturează „arma alimentară" Principala sursă de proteine o constituie creșterea animalelor dar și animalele trebuie să fie alimentate cu proteine : la carnea de pasăre pentru 1 kg de proteină animală se consumă 3 kg de proteine vegetale și 8 kg pentru 1 kg de proteină animală în cazul rumegătoarelor. Principala sursă de proteine vegetale pentru animale este soia (37% proteine față de 9,2% pentru porumb și 11% pentru grîu), însă această plantă este utilizată și ca importantă sursă de ulei vegetal. Utilizarea directă a proteinelor vegetale de către om nu pare a avea succes pentru a înlocui proteinele animale, astfel încît creșterea animalelor se impune cu acuitate. Ceea ce biotehnologia poate oferi sînt în special proteinele necesare pentru alimentarea animalelor. Cu toate criticile aduse, **fabricarea industrială de proteine** pentru alimentarea animalelor se va dovedi viabilă. Materia primă este asigurată de n — parafine sau de gaz metan, petrol ori metanol (alcool metilic) și în viitor de diverse deșeuri agricole și industriale. Deși în Italia și Japonia au fost închise uzine și interzisă fabricarea de proteine pentru animale pe baza unor obiecții sanitare, acestea „au fost respinse în mod științific unele după altele, în mod convingător" (Jacque Senez, 1979). Specialiștii sînt de părere că „a aștepta pentru a crea o industrie de proteine o conjunctură pe deplin favorabilă ar însemna să se cedeze presiunilor economice și politice ale țărilor exportatoare de proteine convenționale..." (Jacque Senez, 1979).

O altă direcție importantă o constituie producția de **plante energetice,** adică în scopul obținerii unei biomase convenabile pentru producerea energiei. Biotehnologia ar putea oferi mijloace enzimatice sau microbiene pentru obținerea de combustibili lichizi (etanol, butanol) plecînd de la biomasă (celuloză) prin manipulări ale codurilor genetice ale bacteriilor în scopuri energetice etc.

Biotehnologia ar putea rezolva în viitor și transformarea energiei chimice direct în energie mecanică. Anumite molecule organice sub acțiunea anumitor agenți își pot schimba configurația spațială contractîndu-se. O fibră de colagen introdusă într-o soluție concentrată de bromură de litiu se contractă și poate ridica o greutate de cîteva sute de ori mai mare decît greutatea ei proprie. Se preconizează și se experimentează motoare care să folosească asemenea proprietăți.

Recent s-a anunțat posibilitatea producției biologice de hidrogen cu ajutorul unor bacterii fotosintetice (Rhodospirillum). În general utilizarea microorganismelor orientează industria chimică spre tehnologii „blînde", economice din punct de vedere energetic.

7. Tehnologii pentru dezvoltare

ALĂTURI de tehnologiile de vîrf care antrenează frontul progresului omenirii trebuie să fie considerate și tehnologiile care asigură dezvoltarea țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic. Preferăm denumirea de tehnologii pentru dezvoltare în loc de tehnologii apropiate (appropiate technology) sau de tehnologii intermediare. Ideea tehnologiilor intermediare aparține din anii 1960 lui Schumacher, care o expune în detaliu în volumul „Small is beautiful" (1973). Plecînd de la faptul că în țările nedezvoltate principala problemă o reprezintă neutilizarea forței de muncă el preconizează crearea de industrie mică, locală, acolo unde oamenii trăiesc, bazată pe tehnologii simple care să utilizeze în principal munca și mai puțin investiții costisitoare. Propunerea lui Schumacher nu reprezintă însă o soluție total acceptabilă pentru țările în curs de dezvoltare, ceea ce a condus la elaborarea noțiunii de tehnologie apropiată, adică o asemenea configurație de tehnologii care să asigure o strategie de dezvoltare bazată în principal pe autobizuire, adaptată condițiilor și obiectivelor fiecărei țări. Conceptul de tehnologie apropiată sau de tehnologie pentru dezvoltare este un concept dinamic căci configurația de tehnologii utilizate se va schimba de la o etapă de dezvoltare la alta. Problema a fost dezbătută în cadrul Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.) la New Delhi și Anand în India, apoi la Viena în anul 1978. S-a ajuns la conceptul unui **dualism tehnologic** care înseamnă o îmbinare între **industria de scară medie și mare** bazată pe investiții industriale și mașini de productivitate ridicată, cu **industria mică** bazată pe tehnologii în care munca este utilizată în mod intensiv. Numai o asemenea îmbinare poate asigura într-adevăr dezvoltarea. acesta fiind un adevăr mai general. Industria mare, de bază, asigură o infrastructură tehnologică care să susțină și industria mică, iar pe măsura dezvoltării economice transferul de tehnologii către industria mică va crește. Industria mică în țările în curs de dezvoltare este în primul rînd o industrie rurală. Se recunoaște că dezvoltarea în țările slab dezvoltate trebuie să înceapă în mediul rural unde se găsește majoritatea populației. prin sprijinirea și dezvoltarea agriculturii și simultan a unei industrii rurale : energie (spre ex. biogaz), căi și mijloace de transport pentru mediul rural, ateliere rurale, industrie alimentară, textilă etc. Dualismul tehnologic ridică unele probleme, dar o politică tehnologică și economică corespunzătoare adaptabilă în timp, îl fac viabil.

Întrebarea pe care ne-o punem este aceea a rolului pe care microelectronica și informatica, în general tehnologiile informaționale, îl au în cadrul tehnologiilor de dezvoltare. Aceasta este o problemă care va fi dezbătută la a doua Conferință mondială asupra strategiilor și politicii în domeniul informaticii care va avea loc la Havana în anul 1983 sub denumirea „Informatica, dezvoltarea și pacea". Problema este în atenția multor foruri naționale și internaționale.

8. Tehnologii energetice

PRIN **tehnologii energetice** înțelegem atît modul de a obține energie, dar și managementul sistemic al energiei.

Pesimismul energetic este poate cel mai răspîndit astăzi deși creșterea populației, rezervele de resurse naturale epuizabile, producția agricolă și animală, criza economică sînt tot atîtea motive de îngrijorare.

Fuziunea termonucleară este privită totuși ca marea speranță energetică a omenirii și probabil că acesta este adevărul deși încă, nu de mult, se mai afirma că „viitorul aparține în mod clar fisiunii nucleare" (A.M. Angelivi, 1980). Fără îndoială că energia nucleară este numai una din soluții alături de o varietate de noi surse de energie ceea ce duce la aprecierea „că sîntem într-adevăr în pragul unei ere excitante care va duce

la o completă reconsiderare a configurațiilor de producere și consum a energiei" (D. Christiansen, 1980).

Sursele alternative de energie (solară, termică și foto voltaică, eoliană, geotermică, hidroelectrică, a biomasei, termică a mărilor și oceanului, a fluxului și refluxului, a valurilor, gazeificarea cărbunelui, procedeul magnetohidrodinamic etc.) ar putea asigura 30 la sută din viitoarele resurse. Se apreciază însă că „pe termen lung — să spunem un secol de azi înainte — singurele opțiuni majore de energie vor fi puterea solară și puterea nucleară, fiecare sub diferite forme". (D.J. Rose, 1981).

Franța, spre exemplu, dispunea în anul 1981 de 23 de centrale nuclearo-electrice cu o putere de 19 000 MW, reprezentînd 25 la sută din capacitatea totală a țării. Se intenționa ca în anul 1989 puterea centralelor nuclearo-electrice să atingă 64 000 MW, dar se pare că acest program a fost revizuit în sensul unei dezvoltări mai puțin rapide. S.U.A. dispuneau în 1980 de circa 72 reactoare nucleare în funcțiune. În urma accidentului de la „Three Miles Island" din Pennsylvania, în martie 1979, apoi a dispariției fără urmă a unor cantități de uraniu și a neliniștei create de reziduurile radioactive s-a ajuns la conștiința pericolului pe care reactoarele nucleare îl reprezintă în mod potențial, ceea ce a dus la intervenția publicului și la dezbateri politice.

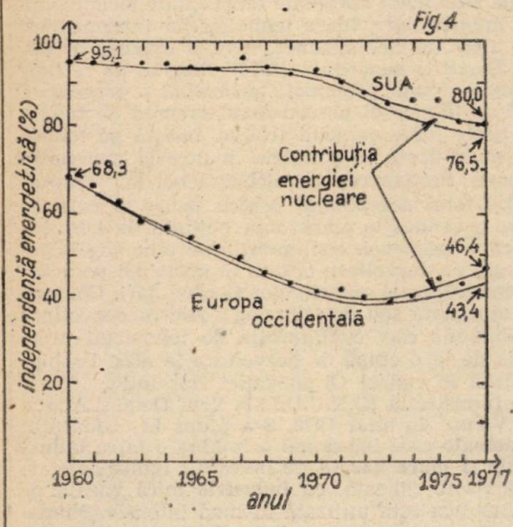

Independența energetică a Europei în comparație cu S.U.A. (după A.M. Angelini, 1980).

O problemă importantă o constituie **independența energetică.** În fig. 4 se prezintă gradul de independență energetică al S.U.A. și Europei occidentale, reieșind situația mai grea a Europei, cu toată redresarea obținută pe seama gazului și petrolului din Marea Nordului. Pentru acest din urmă motiv, Olanda, Norvegia și Marea Britanie sînt mai puțin dependente, în schimb Franța (cu 26 la sută acoperire din resurse interne), Italia (20 la sută), Belgia (18 la sută) sînt într-o situație mai puțin favorabilă. Astfel se și explică politica nuclear-energetică a Franței.

Prof. Ioan-Iovițț Popescu (1980) consideră că toate căile sînt deschise spre realizarea fuziunii termonucleare controlate. Rezultatele obținute în ultimii 4 ani în S.U.A., U.R.S.S., Europa și Japonia privind fuziunea termonucleară controlată au devenit deosebit de încurajatoare. Se apreciază că : pînă în anul 1990 fuziunea va deveni o realitate controlabilă tehnic ; în jurul anului 2 000 va funcționa prima centrală electrică bazată pe fuziunea termonucleară.

Congresul S.U.A. a aprobat în 1980 un program „Magnetic Fusion Energy Engineering Act" despre care se estimează că va costa 20 miliarde de dolari pentru a produce ceva electricitate la sfîrșitul anilor 80 și un reactor comercial de 500 MW înainte de anul 2 000. Realizarea fuziunii controlate va ridica mult mai puține probleme pentru mediul înconjurător, iar rezervele de energie apar nelimitate (deuteriul din apa oceanelor ar ajunge un număr de miliarde de ani, iar litiul — necesar obținerii tritiului care interacționează cu deuteriul prin reacția D+T→ He+n+94 MWh per gram — pentru 150 de milioane de ani).

Dar dacă fuziunea termonucleară nu va reuși ca procedeu controlabil ? Vor asigura celelalte surse de energie necesarul societății umane ? Societatea are nevoie de o sursă „veșnică" de energie, iar rolul acesta îl joacă în prezent energia solară. Este ea suficientă sau va trebui să-i adaptăm întreaga viață pe pămînt. Și ce va însemna această adaptare ?

Dar ce vom putea face în fața degradării entropice ? Pesimismul entropic înglobează pesimismul energetic, alimentar și al resurselor de materii prime. Vom putea evita sfîrșitul entropic, este posibilă o eră antientropică ? Am încercat să expun unele considerații într-un studiu anterior (1981) care conduce la ideea unor ortotehnologii care ar putea oferi tehnologii pe deplin antientropice. De aceea am înscris în tabelul 1 (publicat în partea întîia a studiului), tentativa unor ortotehnologii de viitor.

9. Macroinginerie și inginerie globală

TERMENUL de macroinginerie se aplică realizării și funcționării de sisteme tehnice mari. Am reținut această denumire pentru sistemele care sînt cuprinse la nivelul întregii societăți. Macroinginerie la nivelul mondial o numim inginerie globală. Tabelul 1, prin exemplele prezentate, ilustrează aceste noțiuni. În cîteva din paragrafele anterioare am depășit domeniul microingineriei atacînd uneori și probleme ale macroingineriei. Acest lucru este firesc căci anumite cuceriri ale științei și tehnologiei nu pot fi folosite deplin și eficient decît printr-o organizare și inginerie la scara întregii societăți. Astfel stau lucrurile cu robotica care presupune trecerea la un nivel industrial superior, la o reindustrializare a societății pe o bază sistemică. Nu putem dezvolta acum problematica macroingineriei care ar implica studii mai aprofundate însă se poate afirma că ea ridică probleme specifice care nu se referă numai la teoria sistemelor mari ci și la modul în care asemenea sisteme se cuplează cu societatea. Din acest punct de vedere cred că un sistem macrotehnic nu trebuie să transforme sau să contribuie la transformarea societății, în totalitatea ei, într-un sistem. Aceasta ar fi regula cea mai importantă pe care un sistem macrotehnic (sau sociotehnic) trebuie s-o respecte. Societatea trebuie să rămînă nu numai un sistem deschis ci și altceva decît sistem, o societate cu putere de creație și inovare. Societatea ca sistem este o aproximație utilă pentru tratarea multor aspecte, dar de fapt ea nu trebuie să ajungă exact un sistem. Ce altceva atunci ? În altă parte am folosit noțiunea de **sistem introdeschis** însă dacă introdeschiderea constituie un element arhitectural al societății atunci societatea văzută prin arhitectura ei apare altfel decît un sistem. Arhitectura îmbrăcînd, în general, o parte sistemică și una nesistemică, în condițiile unui echilibru între aceste părți, societatea tinde să fie mai mult decît sistem, ceea ce am putea numi **arhem** (de la o realitate cu arhitectură care nu se reduce total sau în cea mai mare parte la sistem). Orice macrosistem tehnic nu trebuie să reducă caracterul arhemic al societății la unul sistemic. Pentru acest lucru este necesar ca și conducerea societății și a marilor ei sisteme să aibă în punctele culminante un caracter arhitectural.

În ceea ce privește **ingineria globală,** cea mai dificilă problemă globală este aceea a sistemului „societate mondială — mediu", iar în acest cadru problema fundamentală este aceea a populației.

Pentru sistemul ecologic societate — mediu, populația umană a fost aproape un factor exogen. Ea a crescut fără un control social sau ingineresc. Totuși există o serie de factori care influențează creșterea unei populații și care ar putea fi controlați indirect :

a) **economici** — un copil născut într-o țară industrializată costă societatea de zece ori mai mult decît un copil născut în lumea a treia ;

— automatizarea și roboții reduc necesarul de forță de muncă umană și deci presiunea creșterii populației.

b) **biologici, psihologici și sociali**

— determinarea genetică pentru supraviețuirea speciei este o constantă inatacabilă ;

— creșterea inteligenței sociale prin educație și schimbarea comportamentului.

Se va observa că din punctul de vedere al relației cu mediul înconjurător spațio-temporal global, societatea trebuie să fie tratată în primul rînd ca sistem. Numai viziunea sistemică poate asigura condiția elementară a supraviețuirii în raport cu mediul înconjurător. Dar viziunea sistemică implică un mod abstract de gîndire, ea nu rezolvă de la sine problemele. Pentru aceasta este nevoie de un anumit comportament psihologic și social. Comportamentul depinde de mediul social, iar mediul social de comportamentul exprimat prin relațiile sociale. Cum se poate inocula aici viziunea abstractă sistemică asupra societății ? Cum nu putem transforma toți oamenii în oameni de știință, rămîne calea apelului la o raționalitate intuitivă, mai ușor de apelat, și la o afectivitate specifică, mai greu de găsit, dar nu imposibilă.

Un exemplu îl oferă campania pentru pace. **„Nu există, într-adevăr, astăzi problemă mai importantă decît problema păcii"** afirmă tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** președintele Republicii Socialiste România și Secretarul general al Partidului Comunist Român. A realiza pacea nu este ușor, ea nici nu s-a realizat pînă în prezent, dar acționînd în această direcție se va putea obține o primă mare transformare a societății umane : starea de pace. Ea este condiția supraviețuirii societății umane în raport cu ea însăși.

Mihai DRĂGĂNESCU

Consemnări

RESTRUCTURĂRI ÎN ECONOMIA POLITICĂ

ÎNCERCA o sinteză a unei lucrări de concepție, ea însăși o foarte densă sinteză, care, în plus, prin noutatea și caracterul fundamental al tezelor afirmate se impune ca punct de referință în abordarea respectivului domeniu al cunoașterii — este o operațiune extrem de grea, care, de regulă, se soldează, într-o măsură mai mare sau mai mică, cu sărăcirea universului de idei cuprins între coperțile cărții. Este și cazul rîndurilor de față. Pentru că lucrarea prof. Tudorel Postolache, „Restructurări în economia politică" *), prin caracterul, concepția, sfera de cuprindere și densitatea ideilor, face parte din categoria lucrărilor de excepție, greu de prezentat, analizat și apreciat în numai cîteva pagini.

În primul rînd trebuie menționat că se numără printre extrem de puținele lucrări din literatura economică contemporană care, propunîndu-și descifrarea „naturii și logicii actualelor restructurări din economia politică", „îndrăznește" abordarea (prezentă explicit sau, în unele cazuri implicit, în paginile cărții) a „marii problematici" a economiei politice, a acelor probleme fundamentale de natură filozofico-metodologică cu rol determinant în modul de înfățișare și tratare a oricărora din problemele parțiale, particulare ale realității economice și reflectării ei în planul ideilor : problema naturii și structurii cunoașterii economice, problema legilor, structurii și particularităților dinamicii economiei politice, a factorilor structurali (exogeni — ce țin de natura obiectului cunoașterii și endogeni — proprii cunoașterii înseși) ce determină această dinamică, respectiv a condiționărilor și intercondiționărilor dintre dinamica realității economico-sociale și cea a economiei politice ș.a. Totodată, pentru identificarea principalelor direcții în care se va dezvolta și în care se impune a fi dezvoltată economia politică, în conținutul tematic al cărții s-a impus, ca o condiție logică, analiza logicii și mecanismelor procesului de dezvoltare a economiei. Astfel, profesorul Postolache și-a asumat, față de sine și față de știința noastră economică, o sarcină dificilă și de mare răspundere. Dificilă — deoarece dimensiunile și complexitatea temei reclamă nu numai o vastă cultură economică de specialitate, de istorie a economiei și gîndirii economice, de istorie și filozofie a științei, de metodologie a cunoașterii științifice în general și sociale în particular, dar și un uriaș efort de sinteză și o mare capacitate de construcție ideatică. De mare răspundere — deoarece concluziile, în virtutea însăși a naturii obiectului investigației, sînt inerent și nemijlocit practic-politice. Și, după părerea noastră, prof. Postolache și-a îndeplinit în cele mai bune condițiuni sarcina asumată, oferindu-ne o concepție unitară, coerentă și autentic înnoitoare asupra subiectului. Unele dintre cele mai importante, în opinia noastră, componente ale acestei concepții, în care se și materializează principalele contribuții ale autorului, încercăm să le schițăm mai jos.

Lucrarea profesorului Postolache este, cel puțin după cunoștința noastră, prima și deocamdată singura încercare de abordare globală, atotcuprinzătoare, a stării actuale a economiei politice. Imensul număr de studii elaborate pînă în prezent, atît de autori marxiști cît și burghezi, au vizat numai segmente separate și/sau în cadrul acestora, numai anumite aspecte ale acestei totalități, unitare în diversitatea ei, care este economia politică. T. Postolache, printr-o concepție clară, asupra ideologicului și științificului în cunoașterea economică și asupra raporturilor dintre ele, afirmă și valorifică atît valențele tezei dublei naturi a economiei politice-științifică și ideologică cît și potențele metodologico-cognitive ale tezei unicității corpului de cunoștințe științifice. El dă astfel un răspuns propriu — și nu abstract ci practic, aplicat — uneia din problemele fundamentale de care s-a izbit și se izbește încă în dezvoltarea sa cunoașterea economică, în general cunoașterea socială.

Expresie a unei poziții profund științifice, abordarea globală a stării economiei politice contemporane (rezultat legic al tezei unicității acesteia ca știință) nu echivalează la prof. Postolache cu globalismul abordării (nici sub aspect ideologic și nici cognitiv). Ea implică și se materializează într-o abordare diferențiată și interdependentă, în virtutea dublei naturi (implicit diversității ideologice) și a structurii calitativ diferite a obiectului cunoașterii. Baza analizei sale o constituie delimitarea în structura obiectului economiei politice a două compartimente — al teoriei (inclusiv istoriei ei) și al metodelor și instrumentelor de cercetare — și, în cadrul teoriei economice, a unor „subnivele" : tehnico-economic, economic propriu-zis, economico-social și social propriu-zis. Delimitarea acestor compartimente și nivele — calitativ diferite sub aspectul raporturilor de interdependență dintre ideologic și cognitiv — asigură autorului abordarea diferențiată — în cadrul unei viziuni de ansamblu, unitare — a posibilităților (și realizărilor) cunoașterii științifice în fiecare din compartimentele și nivelele menționate. Dintr-o asemenea perspectivă autorul afirmă că „teoriile și metodele, provenind din arsenale diferite, nu pot fi etanș separate, ele se pot îmbina dînd la iveală sinteze cu o capacitate de cuprindere sporită". Este astfel recuperată și integrată metodologiei cunoașterii economice, într-o formulare explicativă, teza caracterului modular al construcțiilor științifice, cu valoare generală în știință.

În și pentru descifrarea logicii și naturii actualelor restructurări, pornind de la o serie de concluzii ale istoriei economiei politice și ale istoriei și filozofiei științei, în lucrare se elaborează o teorie a mecanismului dezvoltării economiei politice ca știință. Este, după cunoștința noastră, prima încercare de acest fel nu numai din literatura economică românească ci, în general din literatura economică marxistă, și importanța acestui fapt cu greu ar putea fi supraapreciată. Valoarea metodologico-operațională a contribuției impun, credem, schițarea principalelor ei coordonate.

La baza acestei teorii (care în lucrare este formulată numai ca teorie a restructurărilor) se află următoarele idei : procesul dezvoltării economiei politice este un proces de schimbări calitative ; aceste schimbări se manifestă ca proces de restructurare a sistemului de cunoștințe ; sursa schimbărilor rezidă în problemele (necesitățile) calitativ noi ale vieții economice, probleme ce se constituie în „factori restructuranți" ; direcțiile și etapele dezvoltării de pînă în prezent a economiei politice sînt — istoric dar și logic (în virtutea independenței relative a cunoașterii) — o reflectare a direcțiilor și stadiilor parcurse de modurile de producție care au impus cunoașterea economică ca știință — capitalismul și socialismul ; mecanismul trecerii de la un stadiu la altul (care este în esență mecanismul ciclului secular) a determinat structura mecanismului restructurărilor din economia politică.

Principalele componente ale acestui mecanism (aflate în raporturi de interdependență și intercondiționare) sînt identificate a fi : a) accelerarea progreselor științifice (acumularea cantitativă) ; b) starea de „subdezvoltare" a economiei politice — manifestată în faptul că nu mai poate formula răspunsuri satisfăcătoare la numeroase probleme cardinale noi ale vieții economice, și constînd în : imprecizia (în raport cu noile cerințe) a instrumentelor de măsurare a fenomenelor și proceselor economice și sociale ; „parcelarea" sistemului categorial ; perimarea unor cunoștințe și rămînerea în urmă ca urmare a unor restructurări calitative în realitatea economică ; inegalitatea dezvoltării diferitelor științe economice particulare ; c) criza economiei politice — constînd în faptul că, drept urmare a noilor cunoștințe și noilor probleme ce nu pot fi explicate pe baza reprezentărilor (teoriilor) existente, coerența internă a sistemului de cunoștințe se deteriorează în asemenea proporții, încît sînt puse sub un dramatic semn de întrebare multe din ideile fundamentale ce-i asigurau această coerență ; d) saltul calitativ — constînd în restabilirea coerenței sistemului de cunoștințe prin reelaborarea (sau „reordonarea") sistemului categorial care înlănțuie organic noile cunoștințe și asigură o explicație satisfăcătoare noilor probleme.

Analiza istoriei economiei politice din ultimii 15 ani pe baza unei asemenea structurări a procesului dezvoltării sale și prin prisma concepției menționate asupra raporturilor dintre dimensiunile cognitivă și ideologică ale economiei politice, a asigurat profesorului Postolache un solid fundament concluziilor sale asupra cauzelor, conținutului, naturii și particularităților crizei actuale din economia politică burgheză și respectiv marxistă, asupra necesității, tot mai acut resimțită, de înscriere a economiei politice pe traiectoria unui nou salt, asupra condiționării obiective a acestui salt de către progresul economiei politice marxiste cu integrarea organică a tot ce a dat valoros știința contemporană.

Vasile PILAT

(Continuare în pag. 24)

*) Tudorel Postolache, „Restructurări în economia politică", Ed. politică, București, 1981

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

NEOKEYNESISMUL ÎN CONTEMPORANEITATEA ECONOMICĂ (II)

DEFINIREA neokeynesismului presupune evidenţierea specificităţii acestei orientări din punct de vedere conceptual, al modalităţilor de tratare şi al recomandărilor, respectiv strategiilor de politică economică care decurg din premisele adoptate. Aceste demersuri alcătuiesc, în fond, cele trei direcţii în care cercetările neokeynesiste – realizînd o reinterpretare şi o nouă utilizare a instrumentelor metodologice – au continuat şi lărgit schema teoretică şi operaţională keynesistă.

Dar această particularizare necesită, după opinia noastră, o dublă delimitare – prin raportarea abordării neokeynesiste nu numai la gîndirea economică a lui Keynes dar şi la diversele curente de orientare neoclasică din gîndirea economică nemarxistă actuală. În pofida faptului că fiecare teorie se dezvoltă într-o măsură relativ autonomă, orice construcţie teoretică nu poate face abstracţie de alte explicaţii, de alte interpretări ale realităţilor economice.

Deşi departajarea propusă nu este uşoară şi comportă anumite schematizări – unele postulate keynesiste nu au însemnat şi nici nu puteau să reprezinte o ruptură radicală [1]) cu teze neoclasice – adoptarea acestui tip de cercetare analitică a orientării neokeynesiste prezintă certe calităţi pe linia cunoaşterii şi înţelegerii de fond a unor fenomene şi procese din economia, atît de bulversată astăzi, a ţărilor capitaliste dezvoltate. Ea ne permite nu numai să depăşim maniera de tratare relativ facilă a unor exegeţi universitari, după care neokeynesismul a apărut ca o continuare şi o simplă completare a lui Keynes care „a lăsat succesorilor săi grija de a ataca anumite chestiuni" [2]). Dar şi să evităm frecventa prezentare simplificatoare şi ambiguă a keynesismului, respectiv a neokeynesismului, prin reducerea conţinutului metodologic, teoretic, operaţional, apologetic, al acestor doctrine doar la intervenţia statului[3]) deşi nu în aceasta constă „originalitatea" lui Keynes şi a autorilor neokeynesişti iar ca problematică economică, într-un fel sau altul, rolul statului este prezent în orice abordare teoretică occidentală postbelică. Din acest punct de vedere este edificator însuşi faptul că trăsătura de „economie mixtă" a societăţilor capitaliste dezvoltate – adică includerea statului în mecanismul funcţional drept agent economic şi nu neapărat prin existenţa unei proprietăţi de stat – a devenit un datum de fond al oricărei analize economice occidentale. A fost firesc să se întîmple aşa, întrucît, intensificarea concentrării şi centralizării capitalului, expansiunea monopolurilor, transnaţionalizarea sferei de exploatare, lărgirea temporală şi spaţială a orizontului economic etc. nu puteau să nu se reflecte în modificarea schemei de funcţionare a economiei din punctul de vedere al agenţilor, funcţiilor, şi operaţiunilor economice.

Aceste evoluţii profunde şi ireversibile s-au răsfrînt pe plan metodologic în tipul de analiză macroeconomică. Introdus frontal de către Keynes şi dezvoltat ulterior, prin atribuirea – pentru administraţia economică guvernamentală – a rolului de sprijin pentru acţiunile economice, o asemenea analiză este folosită în studiul relaţiilor dintre procesele, agregatele economiei naţionale de către toţi economiştii occidentali, indiferent de orientările conceptuale diferite, keynesişti sau nekeynesişti şi chiar neoclasici. Prin urmare deosebirile între cele două mari orientări, keynesismul şi neokeynesismul trebuie căutate în postulatele, interpretările şi mai ales în explicaţiile, ipotezele de cauzalitate şi dependenţă ce debuşează pe ansamblu în problematici diferite, însoţite de subtilităţi metodologice şi de tratare particulare.

Pe plan conceptual, cercetările neokeynesiste mai vechi sau mai recente se disting prin specificitatea abordării naturii şi tipurilor dinamicii economice a capitalismului postbelic – adică a problemelor echilibrului şi dezechilibrelor economice, a mecanismelor de ajustare şi respectiv a factorilor de reglare a evoluţiei economice. De aici şi specificul analizei şi concluziilor din teoria respectivă a producţiei, ocupaţiei şi a repartiţiei veniturilor, din teoria conceperii şi evaluării capitalului, ratei profitului şi a formării valorii şi preţurilor ; de aici specificul neokeynesist de fundamentare a acţiunilor, măsurilor din domeniul fiscal-bugetar, al comerţului exterior şi al cursurilor de schimb.

Preluînd unele postulate keynesiste – sintetizate în tripla afirmaţie : echilibrul economic este îndoielnic, nu se poate asigura prin mecanismele clasice ale pieţei, se stabileşte ca efect al anumitor funcţii comportamentale la un nivel de subocupare al forţei de muncă care cere intervenţia statului – şi conştienţi de invalidarea prin fapte a tezei neoclasice care excludea posibilitatea apariţiei crizelor de supraproducţie, autorii neokeynesişti neagă existenţa unei tendinţe spontane spre echilibru cu o folosire optimă a resurselor sistemului economic capitalist. Dar situîndu-se teoretic pe aceeaşi poziţie cu Keynes – cercetarea sistemului economic de piaţă din punctul de vedere al posibilităţii de autoreglare – aceşti economişti nu doar preiau ci generalizează pesimismul keynesian, ridicînd la rangul de premisă fundamentală caracterul problematic al evoluţiei economice echilibrate şi al asigurării folosirii depline a resurselor – mai ales a celor de muncă.

Analiza dinamicii economice a lui R.F. Harrod din care se degajă ideea că este aproape imposibil ca economia să se găsească în situaţie de creştere echilibrată cu o ocupaţie deplină a forţei de muncă – sintetizată în concluzia că nici o teorie nu poate fi completă dacă nealiiează cauzele fundamentale ale instabilităţii"[4]) – reprezintă o dovadă a acestei concepţii generale neokeynesiste.

Fără a fi întru totul de acord cu Andre Piettre[5]) în sensul că epigonii lui Keynes s-ar remarca prin „îndrăzneala" explicaţiilor, „temeritatea" aplicaţiilor şi „prelungirea" lor, trebuie să arătăm că această viziune pesimistă se concretizează într-o încercare de conceptualizare a trăsăturilor de funcţionare a economiei ţărilor capita-

Prima parte a articolului a apărut în numărul 12 al R.E.

FIŞE

● *Cea mai recentă apariţie în seria „Idei contemporane" a* EDITURII POLITICE *reuneşte, sub titlul „Noua revoluţie agrară în România", comunicările prezentate în cadrul unei sesiuni ştiinţifice ce s-a desfăşurat la mijlocul anului trecut sub egida unor prestigioase instituţii ştiinţifice – Academia R.S.R., Academia de ştiinţe agricole şi silvice, Academia de ştiinţe sociale şi politice, Academia „Ştefan Gheorghiu". Ceea ce se impune de la primul contact cu volumul este paleta largă a temelor şi modalităţilor de abordare a problematicii noii revoluţii agrare. Lucru firesc dacă se are în vedere caracterul complex al subiectului supus dezbaterii, subiect ce solicită o contribuţie originală deopotrivă în plan teoretic şi în planul activităţii practice. În această optică, alături de studii în care sînt conturate unele repere ale definirii conceptului de „nouă revoluţie agrară", în care sînt analizate proporţiile optime între cele două domenii fundamentale ale economiei – industria şi agricultura, în care sînt schiţate unele conexiuni între revoluţia de tip industrial şi cea din agricultură, îşi află un loc justificat studii cu un caracter mai specializat. Avem în vedere materialele care tratează rolul chimiei în înfăptuirea noii revoluţii agrare, contribuţia biologiei, a ştiinţei pedologice etc. Ceea ce imprimă însă o trăsătură caracteristică volumului este efortul general pentru o abordare cît mai largă, cuprinzătoare, interdisciplinară a problemelor dezvoltării agriculturii. În acest spaţiu de confruntare creatoare pe tărîmul ideilor, îşi află un loc fertil de afirmare soluţii originale privind valorificarea eficientă a tuturor produselor agricole, tratarea, în manieră complexă, a subsistemului agriculturii, integrarea variabilelor sociale şi psiho-culturale între factorii apţi să conducă la înfăptuirea noii revoluţii agrare.*

Repartizarea investiţiilor

● *În condiţiile trecerii economiei U.R.S.S. pe calea dezvoltării intensive, se impune o regîndire a raporturilor ce iau naştere între componentele dezvoltării economice şi investiţii, subliniază* N. Barişnikov şi G. Galahov *în articolul „Kapitalnoe stroitelstvo reşaiuşcii uciastok soţialisticeskovo vosproizvodstva" (Construcţiile capitale, sector decisiv al reproducţiei socialiste), publicat în nr. 3/1982 al revistei „PLANOVOE HOZEAISTVO". Astfel, este cunoscut că investiţiile care*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

liste dezvoltate și de clarificare – cel puțin pe plan empiric – asupra aspectelor ce țin de mutațiile posibile și probabile ale evoluției condițiilor de valorificare ale capitalului contemporan. Înclinația aceasta a apropierii de realități, în scopul elaborării unor metode, modele, teorii mai eficiente sistemului capitalist, este caracteristică fiecărui autor neokeynesist. N. Kaldor[1]), referindu-se la dogma echilibrului și mecanismului automat de autoreglare, afirmă că „sterilitatea intelectuală generată de metodele științei economice neoclasice" rezidă tocmai în aprecierile asupra realității „deduse din ipoteze apriori" cum ar fi cea „a maximizării profitului combinată cu o concurență perfectă și universală".

La rîndul său Joan Robinson[2]) relevă caracterul pur abstract al teoriei neoclasice ai cărei promotori fiind „departe de problemele economice ale lumii reale" nu au înțeles esențialul din teoria lui Keynes ; „spargerea gogoașei echilibrului" și „studiul vieții așa cum se derulează în timp" cu marcarea „diferenței dintre ieri și mîine, trecutul fiind irevocabil și viitorul nesigur".

Ca și Keynes, neokeynesiștii analizează funcționarea sistemului economic în ansamblu, pe baza relațiilor cauzale : cerere – ofertă, investiții – economisire, venit ocupație, ofertă de muncă – salariul nominal, cererea de lichiditate – stocul de monedă – rata dobînzii, etc. În aceiași termeni își pun și problema mai multor echilibre posibile la diverse nivele de folosire a resurselor (chiar și prin subocuparea forței de muncă) a obținerii echilibrului global prin disocierea dar și rearticularea echilibrelor de pe cele trei piețe (a produselor, a muncii și a monedei) ; în acest cadru doctrinarii neokeynesiști își centrează analiza asupra determinării venitului național, asupra anticipării cererii care suscită producția, a influenței relației investiții-economisire prin mecanismul veniturilor și activarea funcției reglatoare a monedei.

Extinzînd în timp analiza macroeconomică keynesistă tradițională, economiștii neokeynesiști au dezvoltat statica economică a lui Keynes pe linia contestării dogmei neoclasice a echilibrului și a mecanismelor de reglare automată, punînd bazele unor concepții dinamice asupra echilibrului, construind ceea ce se denumește „sisteme dinamice keynesiste"[3]). În acest cadru autorii de orientare neokeynesistă au elaborat modele matematice sau literare ale creșterii și ale aspectelor asociate acesteia ; pornind de la anumite forme ale existenței, apariției sau mișcării realității economice ei au completat problematica evoluției economiilor naționale cu aspecte noi, au introdus în modelul simplu keynesist o serie de elemente dinamice cum ar fi : creșterea demografică, acumularea și formarea de capital, progresul tehnic, ameliorarea cunoștințelor, rata profitului, desfășurarea ciclică a operațiunilor economice etc. Asemenea cercetări neokeynesiste contrastează cu lucrările teoreticienilor neoclasici ; preocupați de „utilizarea eficientă a resurselor rare și cu folosințe alternative" aceștia vor să demonstreze, ca răspuns la opiniile de orientare keynesistă, posibilitatea ca procesul creșterii să se deruleze în echilibrul deplinei ocupații. Ei atribuie astfel un rol central teoriei productivității marginale, prin ipotezele cruciale de funcționare eficientă a sistemului de concurență a economiei capitaliste, în condițiile unei perfecte flexibilități a prețurilor pe toate piețele și a completei substituibilități a factorilor de producție.

Reînnoirea dinamică suscitată prin modelele creșterii de sorginte neokeynesistă pornește de la negarea ab initio a capacității și efectelor de echilibru ale mecanismului microeconomic ; de la înlocuirea noțiunii de mecanism automat cu cea a funcțiilor comportamentale (de investiții, economisire, consum, lichiditate) care, depinzînd de obiceiuri, înclinații psihosociologice, se manifestă independent, la nivel macro. În acest fel se introduce pe întreg perimetrul acțiunilor economice nu numai optica ci și mecanismul veniturilor ; în accepția respectivă echilibrul general rezultă din trei categorii de decizii (ale întreprinzătorilor, consumatorilor și a celor ce economisesc) care printr-un sistem de interpătrunderi continue depind de mărimea și structura venitului global, net și a veniturilor distribuite. N. Kaldor[4]) rezumă aceste postulate în felul următor : „contrar a ceea ce ne învață teoria neoclasică, legea piețelor nu acționează, oferta nu este în mod necesar egală cu cererea, economisirea nu este neapărat și integral investită, comportamentele de investiții și nu cele față de economii sînt fundamentale".

În contrast cu abordarea neoclasică, pentru neokeynesiști creșterea nu este, deci, în mod necesar echilibrată ci dezechilibrată. Adică piețele nu sînt prin ipoteză în echilibru, în vederea unei creșteri echilibrate trebuind să se acționeze pentru a se obține o mărire proporțională – cu aceeași rată constantă – a tuturor variabilelor globale. Pe acest front de investigație se înscriu modelele și studiile neokeynesiste în care se prezintă condiții ale creșterii echilibrate sau ale echilibrului dinamic (E. Domar), se discută situațiile de echilibru, stabilitate și dezechilibru, sugerîndu-se o tipologie a dezechilibrelor (R. Harrod, R.F. Kahn, D.W. Jorgenson), se analizează funcțiile repartiției în stabilirea echilibrului macroeconomic, în determinarea nivelului și evoluției produsului, venitului național și a ocupației (N. Kaldor, J. Robinson, L. Pasinetti), se introduce efectul progresului tehnic (N. Kaldor, J.A. Mirrless, J. Robinson), a sistemului monetar (F.H. Kahn și R. Matthews), a celui fiscal-bugetar (Lerner) și explicații ale creșterii ciclice Philips, Bergstrom) ș.a.

dr. Sorica SAVA

---

[1]) Jésus Ibarrola „Ordre et conceptualisation dans la Général Theory", Revue economique, novembre 1975.

[2]) Jacques Lecaillon „Analyse economique et répartition du revenu national" Editions Cujas, Paris, 1966, p. 47.

[3]) De această optică nu se îndepărtează prea mult nici unele din manualele sau lucrările noastre.

[4]) R. F. Harrod „Towards a Dinamic Economics, MacMillan, London 1948, p. 39.

[5]) Andre Piettre „Pensée economique et théories contemporaines", Dalloz, Paris 1979, p. 323.

[6]) N. Kaldor „Marginal productivity and the macro-economic theories of distribution", Review of Economic Studies, vol. 33 1966, p. 310.

[7]) Joan Robinson „Pourquoi des economistes", Preuve IV trim. 1972.

[8]) J. M. Keynes „Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor" Editura științifică, București, 1979, p. 380.

[9]) N. Kaldor op. cit. în loc. cit.

---

au drept destinație mărirea capacității productive constituie o cale importantă de sporire a volumului producției, un mijloc de modelare a structurii economiei. În același timp, însă, arată autorii, subevaluarea în acest cadru a influențelor generate de cerințele pieței, de acțiunea legii valorii – în planificarea investițiilor poate duce la diminuarea eficienței finale prevăzute. Numai o temeinică cunoaștere a mecanismului și exigențelor de acțiune a legilor economice obiective, a legii valorii, subliniază autorii, asigură stabilirea în mod corect a priorităților de repartizare a investițiilor destinate dezvoltării diferitelor ramuri și regiuni economice din țară. Pe această bază se pot determina în mod just proporțiile corespunzătoare la nivelul economiei naționale, între ramuri ale industriei precum și în cadrul lor.

Manifestare științifică

● *La Cluj-Napoca, sub egida unor foruri locale, s-a desfășurat recent manifestarea științifică avînd ca temă „Știința modernă și energia". În forme variate – expuneri, dezbateri etc. – organizatorii și-au propus abordarea unei problematici economice de mare importanță și anume promovarea, la scară industrială, a noilor tehnologii caracterizate prin consumuri energetice mai scăzute, în scopul economisirii energiei sub orice formă. Bucurîndu-se de participarea unui mare număr de specialiști, cadre de conducere, cercetători și cadre didactice, simpozionul, aflat la cea de a III-a ediție, a îmbogățit paleta acțiunilor urmărind economisirea severă a energiei, creșterea gradului de utilizare a surselor neconvenționale de energie.*

Florin STĂNCIULESCU

DINAMICA SISTEMELOR MARI

● *Cercetările privind sistemele mari – elaborate metodologice caracterizate prin existența a mai multe subsisteme interconectate, în care se desfășoară multiple procese de intercondiționare – au fost stimulate atît de necesitatea cunoașterii mai profunde a sistemelor naturale cît și de cerințele utilizării eficiente a tehnologiilor moderne. În această arie de preocupări, lucrarea „Dinamica sistemelor mari", tipărită recent la* EDITURA ACADEMIEI *sub semnătura lui* Florin Stănciulescu, *își propune să adîncească unele aspecte ale aplicării acestor teorii în analiza sistemelor economice, sociale, ecologice. În carte se dezvoltă un ansamblu de metode și tehnici de analiză, simulare și optimizare a sistemelor mari bazate pe descompunerea sistemelor în subsisteme interconectate, cu explicarea interacțiunilor între subsisteme și coordonarea acestora. Lucrarea, prin obiectivele pe care și le propune, se adresează proiectanților, cadrelor didactice și specialiștilor din diverse domenii de activitate : automatică, informatică, industrie, ecologie, economie, sociologie ș.a.,*

FIȘE

Restructurări în economia politică

(Urmare din pag. 21)

Pentru determinarea conținutului acestui salt în cazul economiei politice a capitalismului, autorul analizează, în cea de a doua secțiune a cărții, principalele probleme noi ale economiei capitaliste, cu funcții restructurante pentru economia politică (problemele noi ale economiei socialiste și economiei mondiale urmînd a fi tratate în lucrări ulterioare). În vederea stabilirii acestor probleme și a sensului acțiunii lor, se analizează mecanismul dinamicii stadiale a modurilor de producție, mecanism identificat în mecanismul ciclului secular.

Nu ne putem opri aici asupra acestor probleme și nici asupra importantelor contribuții de ordin istoriografic și analitic ale prof. Postolache în cercetarea și fundamentarea tezei ciclului secular, cu toate că și acest lucru trebuie evidențiat în condițiile în care în literatura economică este încă considerată o teză apologetică burgheză. Ceea ce se cere în mod deosebit subliniat este ideea intimei legături dintre fazele ciclului secular și stadiile evoluției modului de producție capitalist — idee originală, enunțată cu peste un deceniu în urmă, formulată pe larg în lucrarea din 1975 a aceluiași autor „Capitalismul monopolist de stat" și dezvoltată și aplicată în prezenta carte la analiza economiei capitaliste din ultimul deceniu.

Această teză, pe baza căreia prof. Postolache a conceput o periodizare originală a stadiilor modului de producție capitalist și fazelor acestuia — prezentată pe larg în 1975 — are, credem, o valoare teoretico-metodologică fundamentală, ale cărei valențe explicative și constructive vor fi, cu siguranță, mult mai larg valorificate. Ea reprezintă unul din principalii piloni de susținere (directă și indirectă) — chiar dacă nu întotdeauna este invocată — a unora dintre cele mai importante teze-concluzii ale prof. Postolache, rezultate din analiza calitativă (pe care o facilitează) a capitalismului contemporan. Am menționa, astfel, definirea actualului stadiu al modului de producție capitalist ca reprezentînd un stadiu nou (deosebit de cel analizat de Lenin), stadiul monopolist-statal, teză căreia prof. Postolache i-a dat o solidă argumentare științifică, ca și teza nonidentității dintre definirea și periodizarea crizei modului de producție capitalist (ale cărei faze sînt legate, în ultimă instanță, de mișcarea „seculară" a reproducției sociale) și conținutul și periodizarea crizei sistemului capitalist ca formațiune socială. Construită pe această ultimă teză și pe caracterizarea actualei faze a capitalismului monopolist de stat ca fază descendentă, respingerea de către prof. Postolache a tezei potrivit căreia statele capitaliste dezvoltate nu ar mai putea rezolva problema creșterii economice, capătă o solidă fundamentare științifică. În fine, pe baza determinării conținutului actualei faze a capitalismului monopolist de stat și a delimitării dintre dinamica modului de producție capitalist și cea a sistemului capitalist, profesorul Postolache formulează teza originală despre un posibil nou stadiu al modului de producție capitalist, schițîndu-i principalele probabile trăsături.

Aceste concluzii, departe de a fi expresia unor simple speculații scolastice, au o nemijlocită și deosebită importanță metodologică și practico-politică. Problemele pe care le vizează sînt cardinale pentru descifrarea tendințelor din economiile diferitelor țări, a posibilelor lor evoluții politice, a posibilităților și căilor trecerii la socialism a noi popoare (abordate în paragraful final al cărții).

Un interes aparte prezintă capitolul de introducere al lucrării prof. Postolache, în care se prezintă o sinteză a contribuțiilor majore ale partidului nostru, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și a economiștilor români, la dezvoltarea științei economice.

Bazată pe o bogată și relevantă literatură de specialitate, pătrunsă de un profund și autentic spirit partinic — care în concepția materializată în creația științifică a profesorului Postolache se identifică cu spiritul științific — lucrarea de față demonstrează vocația autorului ei pentru construcțiile ideatice de largă respirație, de fin mînuitor al raționamentului logic și subtil analist, capacitatea sa de sinteză, de a surprinde esențialul și a-l formula sintetic și clar. Este o lucrare al cărui dens și original conținut nu se lasă surprins în numai cîteva pagini. Ea se cere citită.

Un model de analiză

(Urmare din pag. 15)

primat în tone—kilometri. În cazul în care 1 000 de muncitori (M=1 000) utilizează un volum de fonduri fixe de F=200 milioane lei, produsul lor : MF= 200 miliarde lei — oameni, ar putea fi interpretat ca volum de fonduri fixe cu care acționează un muncitor sau ca număr de muncitori ce corespunde la 1 leu fonduri fixe. Evident, interpretarea indicatorului MF prin reducere la extrem (la unitate) conduce la o anumită abstracție, dar ea exprimă îmbinarea unui volum de forță de muncă M și a unui volum de fonduri fixe F într-o combinație dată MF.

Admițînd un asemenea indicator al potențialului de producție extensiv, se poate deduce un indicator intensiv de eficiență economică complexă a utilizării lui sub forma ;

$$\varepsilon = P/MF \qquad (5)$$

ceea ce exprimă producția pe unitatea produsului MF.

Acest indicator poate fi interpretat în termenii uzuali ai practicii acceptînd următoarele căi echivalente de dezvoltare a formulei (5) ;

$$\varepsilon = P/MF = (P/M) : F = W : F \qquad (6)$$

sau

$$\varepsilon = P/MF = (P/F) : M = e : M \qquad (7)$$

sau — și mai clar — sub formă de indici dinamici :

$$i_\varepsilon = \frac{\varepsilon_1}{\varepsilon_0} = \frac{P_1}{M_1F_1} : \frac{P_0}{M_0F_0} = \frac{P_1}{P_0} : \frac{(M_1F_1)}{M_0F_0} = i_p : i_M\, I_F \qquad (8)$$

Deci, pentru a obține o creștere a eficienței utilizării factorilor intensivi este necesar ca producția să crească într-un ritm mai mare decît produsul dintre indicii de creștere a forței de muncă și fondurilor fixe ($i_p > i_M \cdot i_F$).

De aici, pe prima cale de dezvoltare a relației se obține sistemul :

$$i_\varepsilon = \left(\frac{P_1}{M_1} : \frac{P_0}{M_0}\right) : \frac{F_1}{F_0} = \frac{W_1}{W_0} : \frac{F_1}{F_0} = i_W : i_F, \qquad (9)$$

adică procentul de creștere a productivității muncii (i_W) ce revine la un procent de creștere a fondurilor fixe (i_F), iar pe cea de a doua cale :

$$i_\varepsilon = \left(\frac{P_1}{F_1} : \frac{P_0}{F_0}\right) : \frac{M_1}{M^0} = \frac{e_1}{e_0} : \frac{M_1}{M_0} = i_e : i_M, \qquad (10)$$

adică procentul de creștere a eficienței fondurilor fixe (i_e) la un procent de creștere a forței de muncă (i_M).

Pentru a spori eficiența complexă este deci necesar ca productivitatea muncii să crească mai rapid decît volumul fondurilor fixe utilizate ($i_W > i_F$) sau, în mod echivalent, ca dinamica eficienței utilizării fondurilor fixe să devanseze dinamica forței de muncă

$$(i_e > i_M).$$

Valoarea cognitivă și calitatea operațională a indicatorului propus și a metodei de analiză bazate pe el sînt concludente. Se observă că, deși indicatorul este conceput ca un indicator sintetic și complex, totuși, în procesul descifrării conținutului său economic, apar două planuri de analiză și de interpretare, alternative și paralele, ce nu se intersectează și ce nu se pot aduce în același plan de reprezentare. În acest sens, și această soluție este construită din aceleași elemente ca soluțiile (2) — care în formă dinamică sînt

$$i_p = i_M \cdot i_W = i_F \cdot i_e \qquad \text{respectiv (3)}$$

și (4) — care sub formă de indici sînt

$i_p = i_M \cdot i_e \cdot i_f = i_F \cdot i_W \cdot i_m$. Diferă însă structura prin care se îmbină factorii respectivi și, ca urmare, și conținutul informațional al noului model ; el exprimă ritmul de creștere a eficienței utilizării unui factor extensiv raportat la indicele celuilalt factor extensiv.

În etapa creșterii economice extensive — caracterizată prin amplificarea volumului factorilor extensivi angrenați — dinamica producției rămîne, de regulă, în urma dinamicii potențialului productiv compus (cuantificat cu produsul MF), adică $i_p < i_M \cdot i_F$. În schimb, în etapa calitativ superioară a creșterii intensive, sensul inegalității se schimbă în $i_p \geqslant i_M \cdot i_F$. În industria românească, în perioada 1976—1979, indicele eficienței complexe i_ε a luat deja valori apropiate de 1, și anume 0,97 (în 1976), 0,99 (în 1977), 0,96 (în 1978) și 0,95 (în 1979), ceea ce crează condiții reale pentru a trece la etapa dezvoltării intensive, a eficienței superioare de utilizare a forțelor de producție, transpunînd în viață obiectivul stabilit de Congresul al XII-lea al partidului.

11 Sistemul socialist de retribuire a muncii

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale, din Ministerul Educației și Învățământului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema „Retribuirea după muncă" cuprinde 4 puncte : 1. „Repartiția după muncă — lege economică a socialismului" ; 2. „Stimularea și răspunderea materială" ; 3. „Sistemul socialist de retribuire a muncii" ; 4. „Retribuția muncii în C.A.P.". Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 3.

Subliniem că, pentru anul 1982, documentele oficiale în vederea pregătirii concursului de admitere sînt : programa de economie politică (publicată în broșura : „Admiterea în învățământul superior") și manualul de economie politică (coordonator prof. dr. Fl. Burtan), ediția 1980.

ÎN SOCIALISM producătorii sînt în același timp proprietari ai mijloacelor de producție, precum și beneficiari ai întregului produs obținut. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție generează necesitatea repartiției fondului de consum individual în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depusă în folosul societății. Cu alte cuvinte, partea din venitul național destinată consumului individual care revine fiecărui om al muncii trebuie să fie proporțională cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse în folosul societății. Aceasta este cerința esențială a legii repartiției după muncă care se concretizează în principiul „de la fiecare după capacitatea sa, fiecăruia în raport cu munca depusă".

Noțiunea de retribuție exprimă partea din venitul național destinată consumului individual care revine fiecărui om al muncii în raport cu munca depusă de el și constituie principala formă a veniturilor bănești ale producătorilor socialiști ; retribuția mijlocește trecerea în proprietatea personală a bunurilor de consum individual, adică însușirea efectivă — sub forma bunurilor materiale și a serviciilor — a părții ce li se cuvine producătorilor din venitul național creat.

I. Retribuția nominală și retribuția reală

EXISTENȚA producției de mărfuri face ca retribuția să îmbrace două forme : retribuția nominală și retribuția reală.

Retribuția nominală este suma de bani pe care o primește fiecare om al muncii în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse.

Retribuția reală reprezintă cantitatea de bunuri materiale și volumul serviciilor ce pot fi obținute în schimbul retribuției nominale. Prin urmare, mărimea absolută a retribuției reale depinde, pe de o parte, **de nivelul retribuției nominale nete** cu care se află într-un raport direct proporțional, și, pe de altă parte, **de nivelul prețurilor și tarifelor,** cu care se află în raport invers proporțional.

În fiecare etapă nivelul retribuției reale depinde direct de nivelul venitului național și de repartizarea lui pentru fondul de acumulare și fondul de consum, precum și de munca depusă de fiecare. Dependența retribuției de nivelul venitului național, pe de o parte, și de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii fiecăruia, pe de altă parte, face ca retribuția să joace un rol foarte important în rîndul instrumentelor mecanismului economic cu ajutorul cărora se realizează în practica economică îmbinarea armonioasă a intereselor individuale cu cele sociale, cointeresarea materială a oamenilor muncii în participarea la munca socială, pe măsura capacității lor, dezvoltarea multilaterală a personalității umane și, în același timp, pregătirea condițiilor de trecere treptată la societatea comunistă.

Avînd în vedere locul important pe care îl ocupă retribuția în sistemul stimulenților economici folosiți în scopul creșterii volumului și eficienței muncii sociale, apare necesară existența unui sistem de instrumente și metode cu ajutorul cărora să se determine **mărimea retribuției individuale, dinamica acesteia în funcție de aportul la dezvoltarea producției** și să se asigure aplicarea criteriilor unice de diferențiere în remunerarea muncii, astfel încît principiul „venituri egale la muncă egală" să fie respectat atît la nivelul economiei naționale, cît și al ramurilor și unităților economice. Totalitatea acestor instrumente, a formelor și metodelor folosite pentru stabilirea raportului necesar între munca prestată și retribuția cuvenită constituie **sistemul socialist de retribuire.** În strînsă legătură cu acesta funcționează **sistemul de normare a muncii,** care pe lîngă anumite funcții legate de organizarea științifică a muncii și de asigurare a repartizării proporționale a muncii pe diverse sfere de necesități îndeplinește și funcția de măsurare a muncii, funcție ce mijlocește acțiunea de apreciere a aportului în muncă al fiecărui om al muncii.

Sistemul socialist de retribuire folosit în prezent în unitățile socialiste de stat din țara noastră are următoarele componente : a) **formele de retribuire,** b) **sistemul tarifar,** c) **sistemul premial,** d) **sistemul de participare a oamenilor muncii la beneficii** și e) **sistemul de sporuri.** Fiecare componentă a acestui sistem îndeplinește anumite funcții în procesul complex de apreciere a muncii depuse de fiecare persoană în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii.

II. Formele de retribuire

FORMELE DE RETRIBUIRE desemnează modalitățile concrete de remunerare a oamenilor muncii în diferite sectoare de activitate. Varietatea formelor de retribuire este determinată, pe de o parte, de modalitățile concrete ale măsurării (evaluării) muncii depuse — în unități de timp (oră, zi, lună), sau rezultate măsurabile (bucăți, lucrări, operații etc.) și, pe de altă parte, de diversitatea proceselor tehnologice și a problemelor ce se pun în legătură cu realizarea indicatorilor tehnico-economici la nivelul fiecărei unități economice.

Formele fundamentale de retribuire sînt : **retribuirea pe unitatea de timp** (sau în regie) și **retribuirea în acord** (sau cu bucata). Se mai folosesc și forme mixte prin îmbinarea unor elemente ale retribuirii în regie cu cele ale retribuirii în acord și o formă de retribuire pe bază de tarife sau cote procentuale.

Retribuirea pe unitatea de timp (în regie), se folosește în ramurile și locurile de muncă unde volumul producției nu poate fi influențat direct de către lucrători și pentru personalul din sfera neproductivă. Specific acestei forme de retribuire este faptul că primirea retribuției este condiționată de îndeplinirea sarcinilor de serviciu prevăzute în regulamente, normative etc.

Retribuirea în acord (cu bucata) constă în remunerarea muncii în funcție de cantitatea de produse sau numărul de operații executate. În acest caz mărimea retribuției cuvenite unui lucrător pe o unitate de timp se calculează prin înmulțirea produselor sau lucrărilor efectuate cu tariful respectiv (retribuția cuvenită pentru un produs sau o lucrare). Această formă de retribuire se aplică în toate locurile de muncă unde volumul producției poate fi influențat de către lucrătorii din sectoarele respective. În funcție de modul de tarifare a rezultatelor muncii, acordul poate fi direct sau progresiv.

Acordul direct presupune existența unui tarif constant pentru rezultatele obținute. Ca urmare, mărimea retribuției într-o unitate de timp este direct proporțională cu rezultatele obținute (numărul produselor, operațiilor sau al lucrărilor executate).

Acordul progresiv presupune o tarifare diferită a lucrărilor, și anume : de regulă, pentru sarcinile prevăzute în norma zilnică de lucru tariful este constant, iar pentru lucrările care depășesc sarcinile normate se aplică un tarif majorat. Atît acordul direct, cît și cel progresiv, poate fi individual, atunci cînd aprecierea rezultatelor se poate face pentru fiecare lucrător, sau colectiv (echipă, formație de lucru etc.), atunci cînd rezul-

atele retribuite aparțin colectivului respectiv. În acest din urmă caz retribuția ce revine fiecărui participant se stabilește n raport cu timpul lucrat și cu nivelul de calificare.

Acordul global este o formă particulară a acordului colectiv care se folosește pe baza unui contract angajament între unitatea economică și o formație de lucru din subordinea sa. În contract se prevăd lucrările ce trebuie executate, condițiile le execuție și sumele cuvenite drept retribuție lucrătorilor subunității, participanți la contract care s-au angajat să lucreze în acord global. Introducerea acordului global presupune : a) determinarea pe baze de norme fundamentate a volumului de muncă necesar pentru executarea lucrării prevăzute în contract și tarifarea acesteia ; b) determinarea volumului cheltuielilor materiale necesare pentru o unitate de produs sau la 1 000 de lei producție marfă ; c) precizarea răspunderii părților contractuale. Suma totală a retribuției cuvenită formației se repartizează fiecărui membru al formației de lucru în raport cu retribuția tarifară de încadrare și cu timpul efectiv lucrat. Această formă de retribuire s-a dovedit a fi un puternic factor de sporire a cointeresării materiale, a veniturilor lucrătorilor și, totodată, de creștere a productivității muncii, de îmbunătățire a rezultatelor obținute în activitatea productivă. De aceea ea se aplică în forme adaptate în cele mai diferite sectoare ale economiei naționale.

Acordul indirect este o formă de retribuire în acord a personalului care deservește pe membrii unor colective retribuiți în acord ; mărimea retribuției personalului retribuit în acord indirect este proporțional cu nivelul mediu de realizare a normelor de către muncitorii de bază.

Retribuirea pe bază de tarife sau cote procentuale este o formă asemănătoare acordului direct și se aplică în acele activități unde munca nu poate fi normată (achiziții, desfacerea mărfurilor și prestărilor de servicii). În acest caz retribuția se constituie dintr-o parte fixă, de cel mult 50 la sută din retribuția tarifară de încadrare, și dintr-o parte variabilă, diferențiată în funcție de tipul unității, volumul și structura desfacerilor, beneficiul planificat etc.

Sistemul tarifar constituie un alt element important al sistemului de retribuire care servește la stabilirea nivelului retribuției în funcție de calificare și importanța socială a muncii. Sistemul tarifar cuprinde următoarele elemente ; a) rețele tarifare sau listele de funcții pentru personalul muncitor și operativ, și nomenclatorul de funcții pentru celelalte categorii de personal ; b) retribuția de bază și c) indicatoarele tarifare de calificare, pentru muncitori calificați și lista de lucrări necalificate pentru muncitorii necalificați.

Rețele tarifare cuprind numărul de categorii de calificare (6—8) și retribuția tarifară pentru fiecare categorie de calificare stabilită pe trei nivele ; bază, treapta I și treapta a II-a. Cu ajutorul diferențierilor stabilite prin rețeaua tarifară se realizează încadrarea și, respectiv, retribuirea muncii în funcție de calificare, cunoștințele și experiența necesară executării lucrărilor aferente fiecărei categorii. Rețelele tarifare sînt diferențiate, la rîndul lor, prin nivelul **retribuției de bază** a primei categorii de calificare în funcție de importanța socială a ramurii, subramurii sau întreprinderii.

Pentru personalul tehnic productiv, de conducere și administrație retribuția tarifară se diferențiază pe clase și gradații (6—7 pentru fiecare clasă), pe baza nomenclatorului de funcții, care cuprinde un număr de 44 de nivele pe întreaga economie națională. Prin corelarea rețelelor tarifare și a listelor de funcții pentru muncitorii calificați și personalul operativ cu nomenclatorul de funcții pentru celelalte categorii de personal se realizează o corelare a diferențierii în remunerarea muncii la scara întregii economii naționale în cadrul unui normativ social de diferențiere de 1—5,5 dintre retribuția tarifară minimă și cea maximă. Această diferențiere, care se va menține și în anii ce urmează, îndeplinește un rol important în realizarea principiului eticii și echității socialiste.

Retribuția tarifară constituie partea principală a retribuției totale și elementul determinant pentru diferențierea retribuției în funcție de calificare și importanța socială a muncii. De aceea se urmărește ca ponderea retribuției tarifare în totalul retribuției medii să reprezinte cca. 90 la sută.

Sistemul premial ca element al sistemului de retribuție este un instrument de stimulare materială a unor realizări de importanță deosebită în creșterea eficienței.

Sistemul de participare a oamenilor muncii la beneficii a fost introdus, ca urmare a trecerii la noul mecanism economico-financiar, a trecerii la autoconducere și autogestiunea economică financiară a unităților economice. În conformitatea cu reglementările legale se formează, la nivelul unităților economiei pe seama beneficiului planificat și, mai ales, a celui obținut peste plan, un fond care se repartizează oamenilor muncii, anual, în funcție de contribuția adusă, de calificare și vechimea în unitatea respectivă. Acest fond se numește **fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii.** Modalitatea în care legea prevede constituirea și repartizarea acestui fond orientează colectivele de oameni ai muncii spre îndeplinirea indicatorilor de cea mai mare importanță pentru economia națională ; producția netă și producția fizică, economia de materii-prime și materiale, îndeplinirea și depășirea sarcinilor la export etc. Fondul de participare a oamenilor muncii se repartizează de către adunarea generală a oamenilor muncii, iar suma ce revine fiecărui participant se stabilește în raport cu retribuția tarifară la care se adaugă sporul de vechime și indemnizația de conducere.

Sistemul de sporuri. În cadrul acestui sistem, un loc principal îl ocupă sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate prin care se urmărește creșterea stabilității personalului. Se mai acordă sporuri pentru condiții deosebite de lucru (mediu toxic, condiții grele de muncă, muncă de noapte ș.a.).

În anii construcției socialiste, ca urmare a sporirii avuției naționale au crescut veniturile tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Astfel în perioada 1950—1980 retribuția medie nominală netă a crescut de 6,7 ori, iar retribuția reală de 4,2 ori. În anii cincinalului 1976—1980 s-au înregistrat cele mai substanțiale majorări ale veniturilor populației din întreaga perioadă a construcției socialiste din țara noastră.

Așa cum a subliniat recent, la Plenara C.C. al P.C.R., din 31 martie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar să fie aduse o serie de îmbunătățiri în privința cointeresării materiale. În acest sens s-a precizat că trebuie găsite forme corespunzătoare pentru generalizarea acordului în toate domeniile, astfel ca veniturile tuturor să fie legate de gradul de realizare a planului.

prof. dr. Nicolae BĂDILĂ
Institutul politehnic București

Direcții ale modernizării

(Urmare din pag. 12)

an, echivalentul unei radiații solare globale de 135-140 kcal/cm²/an ; pe locul următor se plasează regiunile de cîmpie, urmînd în mod firesc, zona submontană și depresiunile unde durata strălucirii soarelui ajunge la circa 2 000 ore/an. Prin urmare, teritoriul țării noastre se bucură de un însemnat potențial solar care, chiar în cele mai nefavorabile condiții, poate aduce o însemnată contribuție energetică. Principalele domenii din producția agricolă în care energia solară poate fi utilizată cu bune rezultate sînt : prepararea apei calde tehnologice, uscarea cerealelor, acționarea pompelor de irigație, răcirea produselor agricole și fabricarea gheței.

Cea de a doua sursă energetică regenerabilă aproape complet neglijată în prezent, dar a cărei folosire poate aduce mari economii de energie fosilă, mai ales pentru desfășurarea proceselor de producție staționare, este energia eoliană. Potențialul eolian al țării noastre este considerat ca relativ ridicat, deși caracterizat printr-o mare neuniformitate atît teritorială cît și temporală. Cel mai ridicat potențial eolian al țării se află în zona litoralului unde vîntul bate aproximativ 6 100—6 400 ore/an (65% din timp) cu o viteză de 5-7 m/sec. Energia eoliană ar putea deveni în zonele de cîmpie o însemnată sursă de energie ieftină, în completarea sau substituirea celei convenționale, în special pentru alimentare cu apă și în ferme și pășuni, irigații și desecări, acționări de mașini staționare etc. La rîndul său s-a dovedit că biogazul este o sursă energetică ieftină, care poate acoperi în mare măsură necesitățile energetice ale complexelor zootehnice, iar odată cu perfecționarea soluțiilor tehnice există toate premisele pentru extinderea utilizării lui.

Am încercat în cele de mai sus să ne referim la cîteva probleme pe care necesitatea reducerii consumului energetic le ridică în fața modernizării în continuare a bazei tehnice a agriculturii noastre, o componentă esențială a noii revoluții agrare. Desigur, aceasta este numai o latură a unui proces, care, așa cum spunea secretarul general al partidului, este deosebit de complex, urmărind să asigure un nou avînt agriculturii noastre socialiste, sporirea contribuției acestei ramuri de bază a economiei, considerată ca una din prioritățile acestui cincinal, la dezvoltarea economiei și creșterea bunăstării populației.

Agravarea restricţiilor şi deteriorarea calităţii vieţii muncitorilor imigranţi

NOILE LEGI şi reglementări cu privire la imigraţie aplicate de ţările capitaliste dezvoltate scot în evidenţă preocupările grave pe care accentuarea fără precedent a şomajului, în corelaţie cu existenţa unei mase de forţă de muncă străină le pun în faţa guvernelor.

În S.U.A., prin legea pusă în aplicare la 1 iulie 1968, se acordă prioritate la imigraţie cîtorva categorii de persoane, îndeosebi celor care posedă o calificare înaltă. Această lege înlocuieşte criteriul originii geografice — aplicat anterior prin sistemul de cote — cu cel al calificării. Prevederile acestei legi se extind şi asupra efectivului de studenţi străini, veniţi la studii în S.U.A. Racolarea acestora este facilitată prin acordarea cu mai mare uşurinţă şi după o perioadă mai scurtă de timp (2 ani) a statutului de rezident permanent.

Legea intrată în vigoare în 1973 interzice în mod practic accesul în Regatul Unit al forţei de muncă necalificate şi, totodată, acordă imigranţilor un regim de muncitori temporari, concretizat în limitarea termenului de angajare şi reînnoirea anuală a permisului de muncă, indicarea locului de muncă şi consimţămîntul direcţiei pentru eventuala schimbare a acestuia, expulzarea forţei de muncă străine — în caz de „forţă majoră".

În Elveţia, mai ales din anii 1966—67 s-au luat măsuri energice de restrîngere a imigraţiei. Restricţia principală se referă la interzicerea acompanierii imigranţilor de către familiile lor — în această ţară există 4 statute diferite pentru muncitorii străini. Muncitorii permanenţi posedă autorizaţie de a locui mai mulţi ani în Elveţia şi au posibilitatea de a-şi reînnoi contractul de muncă anual. Abia după 10 ani de şedere în această ţară imigranţii respectivi pot fi echivalaţi cu elveţienii din punct de vedere al legislaţiei muncii. Muncitorii temporari (2—3 ani) sînt supuşi restricţiilor poliţiei ce se ocupă cu controlul străinilor. Muncitorii sezonieri deţin un contract de muncă şi un permis de şedere ce nu depăşeşte 9 luni. Navetiştii de frontieră sînt obligaţi să părăsească zilnic ţara. În anii anteriori Consiliul Federal al Elveţiei a decis reducerea cu 10 la sută a numărului de lucrători străini în fiecare întreprindere, ceea ce a determinat expulzarea parţială a forţei de muncă străine. În prezent, s-a trecut la plafonarea imigraţiei, prin stabilirea unor cote fixe pe fiecare canton.

În Suedia, după acordul din 1954 cu privire la constituirea pieţei nordice a muncii, care prevede libera circulaţie a forţei de muncă între ţările nordice şi care a contribuit la saturarea pieţei muncii, mai ales cu finlandezi, legile din 1975 şi 1976 prevăd interdicţia imigrării mîinii de lucru provenind din ţările nenordice şi un strict control al imigrării rezidenţilor temporari, cum ar fi studenţii străini.

În R.F. Germania, recrutarea şi folosirea afluxului de muncitori străini care s-a produs în anii '60 au fost încredinţate unei administraţii centralizate. Primele măsuri de diminuare a imigrării s-au luat în 1972 prin reducerea numărului de vize eliberate şi ca urmare a creşterii taxei forfetare percepute întreprinzătorilor. Ca urmare a deteriorării situaţiei economice şi apreciindu-se că imigraţia a atins probabil punctul critic, în noiembrie 1973 guvernul R.F.G. a decis interzicerea importului de forţă de muncă din ţările ce nu fac parte din Comunitatea Economică Europeană. De asemenea, s-au introdus o serie de restricţii cu privire la imigrarea familială, descendenţii şi ascendenţii muncitorului imigrant avînd acces în R.F.G. numai dacă acesta a lucrat în această ţară cel puţin 3 ani şi dacă deţine o locuinţă adecvată pentru a-şi primi familia.

La ora actuală sînt preconizate măsuri pentru accelerarea reducerii efectivului de imigranţi prin repatrierea acestora. Se propune ca străinii rămaşi fără slujbă ce părăsesc R.F.G. în termen de 3 luni, luîndu-şi şi familia cu ei, să beneficieze de anumite îndemnizaţii, care ar urma să se reducă la 20 la sută pentru fiecare lună de întîrziere în luarea deciziei de repatriere. Totodată, se recomandă ca sumele reţinute pentru pensie să fie transferate instituţiei de asigurări sociale din ţara de origine.

În Franţa, s-a condiţionat obţinerea permisului de şedere de existenţa cărţii de muncă. O decizie a Consiliului de Miniştri din iulie 1974 a hotărît întreruperea introducerii forţei de muncă străine, cu unele mici excepţii. Legea din 10 ianuarie 1980 suprimă imigrarea deghizată sub paravanul unei şederi turistice. Această lege precizează că permisul de şedere este acordat numai celor care deţin un permis de muncă. În acest context „Ministerul de interne poate da o hotărîre de expulzare a străinului, cînd acesta a rămas pe teritoriu la expirarea a 3 luni de la intrarea în Franţa fără a fi titular al unui act de şedere eliberat legal".[1])

Începînd cu 1 iunie 1977 autorităţile franceze încurajează repatrierea imigranţilor din Franţa oferind imigrantului un ajutor de retur de 10 000 F. Acordarea acestui ajutor presupune respectarea a 3 condiţii :[2]) — imigrantul să aibă o situaţie clară, cu drept de şedere şi cu o vechime de minimum 5 ani în Franţa,

— să fie însoţit, la repatriere, de întreaga familie,

— să renunţe la dreptul de şedere şi de muncă.

Din această incursiune făcută în legislaţiile naţionale cu privire la imigraţia forţei de muncă reiese că în general condiţiile de viaţă ale imigranţilor se deteriorează. Aceştia sînt supuşi unor multiple inechităţi şi discriminări care determină şi intensifică procesul de marginalizare.

Mijloc de sporire a profiturilor

SALARIILE imigranţilor, raportate la cele ale populaţiei autohtone din ţările Europei occidentale, sînt, de regulă, mai mici cu 20—30 la sută, afectînd, îndeosebi, forţa de muncă necalificată sau cu o calificare medie. Nivelul salariilor medii ale imigranţilor din S.U.A. faţă de salariile medii ale americanilor este de cîteva ori mai mic, nereprezentînd, uneori, nici măcar 1/4 din cuantumul acestora. Ca urmare a discriminărilor la care sînt supuşi în unele ţări muncitorii calificaţi imigranţi, aceştia primesc salarii aproape pe jumătate din cît ar fi trebuit să obţină. Astfel, în Australia, recunoaşterea calificării este confirmată după cinci ani de lucru în această ţară. Pînă atunci ei sînt consideraţi muncitori necalificaţi şi salarizaţi ca atare.

De multe ori, imigranţii — îndeosebi cei „clandestini" — sînt plătiţi nu numai la un nivel inferior faţă de autohtoni, dar chiar sub minimul legal prevăzut în contractele colective, încheiate între sindicatele din ţara respectivă şi patronat.

Salariul relativ al muncitorilor imigranţi variază între 1/4 şi 1/3 din valoarea nou creată de aceştia, profitul obţinut prin exploatarea forţei de muncă străine fiind dublu şi chiar triplu raportat la salariul oferit muncitorilor imigranţi — se apreciază, că numai în ultimul deceniu, în Europa occidentală, prin folosirea forţei de muncă importate, s-au obţinut profituri suplimentare de peste 20 miliarde dolari.

Dacă avem în vedere numai folosirea forţei de muncă străine calificate provenite din ţările în curs de dezvoltare, potrivit unui raport întocmit de experţi ai UNCTAD, în deceniul şapte, numai trei ţări occidentale, care au absorbit 3/4 din hemoragia creierelor ţărilor în curs de dezvoltare (S.U.A., Canada şi Regatul Unit) au obţinut — prin economisirea cheltuielilor necesare pregătirii personalului calificat imigrat şi suportate de ţările de emigraţie — cîştiguri nete, de ordinul a 3,8 miliarde dolari, anual, care anihilează şi, uneori, chiar depăşesc ajutorul public pentru dezvoltare acordat ţărilor lumii a treia[3]). În acest context, racolarea de către ţările capitaliste dezvoltate a cadrelor de specialişti, din ţările în curs de dezvoltare, reprezintă o formă de manifestare a neocolonialismului, un aspect care evidenţiază criza actualei ordini internaţionale. „Aceasta este, în fond, o nouă formă de exploatare imperialistă, care are drept consecinţă menţinerea în stare de înapoiere a popoarelor mai slab dezvoltate, a naţiunilor care depun eforturi pentru propăşirea lor economico-socială de sine stătătoare"[4]).

Folosirea forţei de muncă străine asigură monopolurilor obţinerea unor

1 Eric-Jean Thomas, La condition du travailleur immigré en France. În volumul: Les travailleurs immigrés en Europe: quel statut ? Les Presses de l'UNESCO, pag. 49

2) Carole Barjon, Un bilanţ al ajutorului de retur pentru muncitorii imigranţi. Problèmes économiques 1724/1981, pag. 13

3) Technologie: aspects du transfert inverse de technologie relatifs au developpement. TD/239, Manila, 1979, pag. 15

4) **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, Ed. politică, 1977, pag. 399

profituri substanțiale nu numai prin exploatarea imigranților și „furtul" de inteligență, ci și datorită presiunii exercitate de aceasta asupra nivelului salariilor populației autohtone[5]).

Condiții de muncă și de locuit inechitabile

INECHITĂȚILE încep să se manifeste încă din momentul obținerii de către imigranți a permisului de ședere. Acesta se acordă pe un termen limitat, de regulă, 1 sau 2 ani și este condiționat de existența unui permis de muncă care se eliberează în funcție de nevoia de mînă de lucru din țara respectivă și care comportă un șir de restricții[6]). Odată angajați, imigranților li se oferă muncile cele mai grele, mai murdare, mai vătămătoare și mai periculoase, pe care populația autohtonă refuză să le mai presteze. Acești „sclavi ai timpurilor moderne" sînt supuși unor metode de exploatare precapitaliste, lucrînd pînă la 80 ore pe săptămînă, uneori și în zilele de repaus. Datorită gradului înalt de intensitate a muncii, numărul anual de accidente de muncă este considerat alarmant. Or, victimele acestora sînt, în proporție de 2/3 imigranți, frecvența accidentării fiind de șapte ori mai mare în rîndurile forței de muncă străine. Ca urmare a creșterii cadenței muncii și a condițiilor necorespunzătoare în care se desfășoară, cu o protecție sub limita necesară, aproximativ 200 000 muncitori străini solicită, zilnic, asistență medicală, iar rata spitalizării este de cîteva ori mai ridicată pentru imigranți în comparație cu media națională din țările Europei occidentale.

Posibilitatea imigranților de a frecventa cursuri de calificare este minimă, iar promovarea profesională este puțin accesibilă. In condițiile crizei economice din Occident, concedierile vizează cu prioritate pe imigranți, care se află în „prima linie". Șomajul afectează peste 3/4 din străinii în vîrstă de 18—24 ani aflați în R.F.G., este de peste 3 ori mai mare față de media națională pentru cetățenii „de culoare" din Marea Britanie și de 2 ori mai mare în rîndul imigranților din Franța comparativ cu cel autohton.

După unele aprecieri, pe ansamblul țărilor capitaliste, membre ale O.C.D.E. dintre cele aproape 30 milioane persoane în căutare de lucru, aproximativ 1/4 sînt imigranți.

Pentru forța de muncă străină, la deteriorarea condițiilor de muncă se adaugă condițiile de locuit necorespunzătoare care nu permit nici măcar refacerea potențialului fizic, ambele contribuind la transformarea imigranților în veritabile epave umane. Deși chiria percepută străinilor reprezintă pînă la 1/3 din salariul acestora exploatării muncii adăugîndu-i-se și cea a proprietarilor de imobile situația locuințelor pentru imigranți este considerată inacceptabilă de însăși autoritățile locale[7]).

În pofida ratificării de către guvernele țărilor membre a celei de-a 97-a convenții a Organizației Internaționale a Muncii — care prevede egalitatea în drepturi între imigranți și populația autohtonă — discriminarea socială, politică și rasială a forței de muncă străine este omniprezentă. În majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, regimul juridic al străinilor nu este nici precis conturat, nici consecvent aplicat. În numeroase state, legislația cu privire la imigrație este completată și interpretată prin diverse circulare ministeriale, adesea contradictorii, care conferă normelor de conviețuire un caracter ambiguu. În acest cadru — inechitatea în domeniul asistenței sociale, privarea de la exercitarea unor drepturi politice, conflictele rasiale etc. — conferă vieții imigranților amprenta frustrării, provizoratului și umilinței.

Muncitorii imigranți care sînt concediați, de regulă, nu primesc indemnizația de șomaj și sînt pasibili de expulzare. Dacă se repatriază, în numeroase cazuri, pierd dreptul la pensie. Dacă familiile muncitorilor imigranți se află în țara de origine, alocațiile familiale se acordă extrem de rar, cu numeroase dificultăți și diferențiat. Același tratament discriminatoriu se aplică și membrilor de familie prezenți, alături de muncitorii imigranți, în țările Europei occidentale : alocația de maternitate se acordă parțial, familiile cu mulți copii nu beneficiază de aceleași înlesniri ca cele autohtone, cheltuielile pentru instrucția copiilor sînt minime. Șansele acestora pentru a obține o bursă de studii sînt de aproape zece ori mai mici decît a localnicilor. Din cei peste 4 milioane copii ai imigranților, aflați în Europa occidentală, ca reprezentanți ai celei de a doua generații, între 1/4 și 1/2 nu au posibilitatea să frecventeze cursurile școlare sau sînt nevoiți să le abandoneze.

Datorită absenței unor drepturi politice, anularea permiselor de ședere poate fi aplicată imigranților în orice moment, sub pretextul „securității naționale" sau al „menținerii ordinii publice". Pe lîngă faptul că străinii nu au drept de vot, ei sînt împiedicați și în posibilitatea de a încheia contracte de muncă colective. Apărarea drepturilor lor comune, prin intermediul acestor contracte este considerată, uneori, ca o acțiune politică primejdioasă, fiind pasibilă cu expulzarea.

În R.F.G., spre exemplu, în baza legii asupra străinilor, (...) imigranților nu le sînt acordate libertate de întrunire publică, libertatea de asociere, libertatea de mișcare, libera alegere și exercitare a profesiei. În scopul reprimării unor acțiuni revendicative ale muncitorilor imigranți, sau a împiedicării coalizării acestora cu lupta economică și politică a muncitorilor autohtoni, s-au încheiat o serie de înțelegeri interstatale, pe baza cărora se asigură intensificarea activității consulare a țărilor de unde provin imigranții, care întreprind „presiuni asupra concetățenilor lor" cu scopul de a se preveni „tulburarea ordinii publice" din țara respectivă.

În concluzie, ca urmare a inechităților și discriminărilor multiple, imigranții se găsesc într-o situație net inferioară în ce privește drepturile cetățenești. Datorită fie analfabetismului, fie barierelor lingvistice imigranții nu beneficiază nici măcar de acele drepturi care le sînt recunoscute. Ca atare, se poate aprecia că : „În 1980, muncitorul imigrant rămîne pe de-a-ntregul un străin. El participă la dezvoltarea economică a țării în care lucrează, dar nu trage din aceasta nici un beneficiu"[10]).

Dan FOCȘA

5) Astfel, la Congresul XIX-lea al Partidului Comunist Francez, denunțîndu-se politica de imigrație a autorităților, se aprecia : (...) Ea permite patronatului să-și mărească profiturile și să apese pe salariile muncitorilor francezi (...) Cahiers du communisme 2/1971, pag. 93

6) Spre exemplu: în R.F.G., (...) el nu este valabil decît pentru un anumit întreprinzător și pentru o activitate profesională precisă și, în principiu, numai în districtul biroului de plasare competent (...) Lucrare citată, UNESCO, 1981, pag. 124

7) O anchetă efectuată în landul Rhenania de Nord — Westfalia, unde trăiesc 1/3 din imigranții aflați în R.F.G. relevă că 35% din familiile acestora locuiesc în case dărăpănate, din care 20% în subsoluri și barăci insalubre, 35% din locuințe nu au bucătărie, în 68% nu sînt grupuri sanitare iar în 84% nu este apă caldă

8) Gilles Yerbunt Inégaux en droits. Problèmes économiques 1314/1973, pag. 9

9) Bernard Brizay. Peut on se passer des travailleurs imigres? „Entreprise" 948/1973, pag. 121

10) Eric-Jean Thomas, Synthèse et éléments de comparaison lucrare citată, UNESCO, 1981, pag. 241

Seminarul Institutului de Economie Mondială

IN ZIUA de 31 martie 1982 a avut loc un nou seminar al Institutului de economie mondială, avînd, de această dată tema: „Teoria și practica contemporană privind datoria externă". Referatul introductiv a fost prezentat de dr. Aurel Ghibuțiu. În cursul dezbaterilor care au urmat au intervenit cu comentarii prof. dr. Constantin Ionete, Mugur Isărescu, dr. Eugen Dijmărescu, Marin Frâncu și directorul Institutului, Costin Murgescu. Au fost abordate cu acest prilej unele teorii cu privire la factorii interni și externi de natură să conducă la acumularea, în special de către țări cu monedă neconvertibilă, a unor datorii externe, la relațiile dintre resursele interne și cele atrase din afară în procesul de dezvoltare economică la ciclul datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare etc. De asemenea, atît în referat cît și în comentariile participanților au fost evidențiate aspecte privind povara datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, dificultățile legate de serviciul datoriei externe în contextul actualei crize economice mondiale, perspectivele datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și influența probabilă asupra sistemului valutar-financiar internațional etc., subliniindu-se necesitatea găsirii, în contextul trecerii la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, a unor modalități eficiente pentru a reduce povara datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare.

R. P. Chineză

PROCESUL REAJUSTĂRII ECONOMIEI ÎN PLINĂ DESFĂȘURARE

PROCESUL DE EDIFICARE a societății socialiste se desfășoară în prezent în R.P. Chineză în lumina cursului strategic definit de a treia plenară a celui de-al XI-lea Comitet Central al P.C. Chinez care a avut loc la finele anului 1978. După cum se cunoaște, cu acel prilej și ulterior, la a doua sesiune (din iunie 1979) a celei de-a V-a legislaturi a Adunării Naționale a Reprezentanților Populari, relevîndu-se succesele incontestabile în construcția economică, au fost arătate o serie de tendințe negative, de neajunsuri, ce au împiedicat o evoluție superioară a economiei naționale. Cele două momente de referință menționate au consemnat hotărîrea ca efortul general de modernizare a țării să fie bazat pe „reajustare", adică pe dezvoltarea realmente echilibrată a sectoarelor economice principale și îmbunătățirea considerabilă a structurilor de organizare a vieții economice. În acest sens au fost reliefate rolul primordial pe care dezvoltarea agriculturii și a infrastructurii îl deține pentru progresul de ansamblu al țării, necesitatea îmbinării conducerii prin plan cu mecanismul pieței, a utilizării mult mai largi a pîrghiilor economice și evitarea pe cît posibil a soluțiilor administrative în dirijarea proceselor din economie.

După cum se arată în diverse documente de partid și de stat, politica de „reajustare, reformă, reorganizare și ameliorare", inițiată în ultimii ani, este un proces deosebit de complex, care reclamă schimbări esențiale în toate domeniile de activitate social-economică. Revelatoare este astfel precizarea făcută de premierul Consiliului de stat, Zhao Ziyang, care, în raportul prezentat la a patra sesiune a celei de-a V-a Adunări Naționale a Reprezentanților Populari (decembrie, 1981) sublinia : „Prin reajustare, noi înțelegem nu numai că trebuie să reechilibrăm raporturile între industrie și agricultură, între industria ușoară și industria grea, între acumulare și consum, dar și necesitatea de a modifica diferite tipuri de produse, de tehnologii, de întreprinderi și sisteme de organizare în vederea raționalizării întregii activități economice. Prin urmare, conținutul reajustării este mult mai vast decît ne-am imaginat". Referitor la reforma întregului sistem de gestiune economică, tot premierul Consiliului de stat arăta că „aceasta cere încă și mai mult timp pentru transpunere în viață". Pornindu-se de la această complexitate a etapei actuale prin care trece economia țării, de la experiența cîștigată în primii ani de aplicare a noilor măsuri, se apreciază în momentul de față că procesul de reajustare va reprezenta pentru cel puțin perioada actualului plan cincinal (1981—1985) obiectivul central al politicii economice.

Noua strategie de dezvoltare economică, după cum se subliniază la Beijing, este cu atît mai realistă cu cît, pe de o parte, se încearcă corelarea în mod judicios a nevoilor cu resursele țării, iar pe de altă parte se ține seama de condițiile particulare social-istorice și economice ale spațiului chinezesc. Direcțiile de acțiune pe care se avansează sînt grăitoare în această privință. În primul rînd programul de dezvoltare este conceput în raport cu puterea economică efectivă (existentă) a țării. Acest lucru poate fi exemplificat prin schimbarea raportului între acumulare și consum (acestuia din urmă revenindu-i 70% din venitul național în 1981 față de 63,5% în 1978), prin stabilirea unor noi priorități în domeniul industrial, prin revitalizarea economiei individuale — complement important al sectorului socialist de stat și cooperatist. În strînsă legătură cu acest principiu se urmărește constituirea unei structuri economice raționale, care să asigure o evoluție generală coerentă, să satisfacă în grad substanțial mai înalt necesitățile de consum ale populației. Din această perspectivă devine mai clară poziția prioritară în această perioadă a agriculturii și a transporturilor în raport cu alte sectoare în programul de dezvoltare general, schimbarea obiectivului major al industriei grele din acela de a servi propriei dezvoltări în acela de a sluji progresului producției bunurilor de consum și dezvoltării serviciilor, a cercetării științifice și a culturii. Cifrele pe 1981 relevă reechilibrările ce se produc înăuntrul structurii industriale. Astfel, în timp ce pentru industria ușoară valoarea producției globale a înregistrat față, de 1980 o creștere de circa 12%, în industria grea valoarea producției globale a fost cu 5% mai mică. Cît privește rezultatele în agricultură, obținerea în 1981 a celei de-a a doua producții ca volum din toată istoria Republicii, în ciuda unor condiții mai mult decît nefavorabil (secetă și inundații) reflectă măsurile luate în sfera politicii rurale : crearea și perfecționarea sistemului de răspundere pentru munca depusă și diversificarea culturilor ; creșterea substanțială a prețurilor de achiziție la produsele agricole. În același context al mutațiilor în structura economică, poate fi privită și preocuparea intensă pentru apropierea și egalizarea nivelelor de dezvoltare între regiuni, pentru valorificarea imensului potențial economic al provinciilor occidentale. O a treia direcție de acțiune, nu mai puțin importantă decît celelalte, este trecerea spre o dezvoltare intensivă a producției. În acest scop se are în vedere, în primul rînd, modernizarea actualelor capacități de producție (în întreaga Chină există în prezent circa 400 000 întreprinderi industriale) și nu extinderea lor. În plus, se acționează pentru ca orice activitate economică să devină rentabilă, să facă posibilă acoperirea cheltuielilor prin venituri ; întreprinderilor li se cere să facă uz de autogestiune și celelalte condiții create de reformele din ultimii ani. Concret, asimilarea noului tip de comportament al întreprinderii presupune raționalizarea producției, stabilirea strictă a disciplinei în muncă, un stil de conducere și organizare eficace, asimilarea progresului tehnic pe scară largă. În sfîrșit, direcția de acțiune care este punctul de pornire și de sprijin pentru toate celelalte măsuri privește reforma sistemului de gestiune economică. După cum subliniază conducătorii chinezi, sistemul — „copiat" la începutul deceniului șase — ce trebuie schimbat se caracterizează printr-un grad înalt de centralizare și unificare, fiind puternic dependent de mijloacele administrative de control. Dacă acest sistem a avut un rol pozitiv în primii ani după Eliberare, în prezent el se dovedește lipsit de flexibilitate și nu mai face față exigențelor timpului. Așa cum scria revista „China Populară" (nr. 3/1981), „situația economică precară din China care durează de multă vreme, dezacordul dintre producție și cerere, rezultatele economice slabe și risipa enormă sînt toate în legătură directă cu un sistem irațional de organizare a economiei" (p. 14). Reformele inițiate urmăresc înlăturarea fenomenelor care încătușau dezvoltarea forțelor de producție prin flexibilizarea controlului exercitat de stat, transformarea întreprinderilor în entități economice autonome — cu motivație și potențial real spre progres, cu drepturi și obligații precise —, realizarea conexiunii între producție și consum prin formarea mecanismului „pieței reglementate". Reforma economică încurajează și adoptarea unor modalități diferite de organizare — un exemplu este atenția acordată economiei individuale și economiei cooperatiste — adecvate stadiului atins de dezvoltarea forțelor de producție în R.P. Chineză.

În domeniul relațiilor economice externe, noua strategie economică urmărește atragerea de resurse (capital și tehnologie) din exterior, care să potențeze efortul propriu de dezvoltare. Este de remarcat în acest sens accentul care se pune pe cooperarea în producție cu parteneri străini în domenii cheie, pentru progresul țării și anume dezvoltarea transporturilor și a bazei energetice (cărbune și petrol). Relațiile comerciale vor continua să se extindă pe baza unei evaluări temeinice a avantajelor comparative pe care le deține țara, ceea ce implică adîncirea specializării în conformitate cu dinamica internă a economiei naționale și cu mutațiile structurale de pe piața mondială. „Deschiderea spre exterior" specifică noii strategii este ilustrată și de participarea țării la activitatea unor importante organisme economice internaționale (Banca Mondială, F.M.I.) și colaborarea cu acestea în folosul accelerării dezvoltării economice proprii.

1981 a fost un an bun pentru procesul de „reajustare, reformă, reorganizare și ameliorare", a subliniat premierul Zhao Ziyang la sesiunea din decembrie. Progresul înfăptuit în stabilizarea situației economice este dovedit, printre altele, de reducerea considerabilă a deficitului bugetar, de controlul mai bun exercitat asupra mișcării prețurilor, de crearea a numeroase noi locuri de muncă, și de creșterea veniturilor majorității oamenilor muncii.

Poporul nostru salută și se bucură de progresele economice, de realizările pe toate planurile ale poporului chinez, fiind convins că acestea contribuie și la dezvoltarea puternică a relațiilor bilaterale în diverse domenii.

Un rol hotărîtor în extinderea și diversificarea legăturilor economice între cele două țări l-au avut întîlnirile și vizitele reciproce la nivel înalt, materializate în încheierea unor importante acorduri de colaborare economică, tehnico-științifică și în producție pe termen lung. Vizita oficială de prietenie pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, o va efectua în R.P. Chineză la invitația conducerii de partid și de stat a acestei țări, va reprezenta, fără îndoială un nou moment de referință în dezvoltarea reciproc avantajoasă a relațiilor pe multiple planuri dintre cele două țări, în promovarea cauzei socialismului și păcii în lume.

Daniel DĂIANU

Noi reglementări în agricultura Pieței comune

DATE publicității la sfîrșitul anului trecut orientările privind agricultura propuse de Comisia Pieței comune au în vedere, ca element principal modernizarea politicii comunitare în acest domeniu de activitate, în sensul adaptării ei la cerințele actuale de dezvoltare economică a țărilor membre. Inițiată în plină perioadă de recesiune, noua politică își propune ca atare să ducă la creșterea rolului agriculturii în activitatea economică a tuturor țărilor membre sub aspecte ce țin de reglementarea producției interne, stimularea investițiilor productive, o mai bună utilizare a forței de muncă disponibile.

Semnificativă este importanța ce se prevede a se acorda, prin noul program cercetării în scopul modernizării activității cu caracter agricol, creșterii calității produselor și a proceselor de prelucrare, restructurării și diversificării producției și a tehnologiilor de producție.

Un capitol special se referă la conservarea energiei, Comisia Pieței comune pronunțîndu-se pentru dezvoltarea surselor de energie noi și alternative. Utilizarea energiei solare, a deșeurilor, a resturilor vegetale vor face obiectul eforturilor de cercetare și aplicare atît la nivelul producătorilor individuali, cît și la cel al statelor membre și al comunității. Se prevede de asemenea creșterea suprafețelor împădurite, paralel cu îmbunătățirea gospodăririi pădurilor existente. Interesant de menționat în acest cadru este atenția ce se acordă gospodăririi atente a tuturor terenurilor împădurite și cultivabile — inclusiv a celor din zonele de contact.

În ceea ce privește politica de sprijinire a prețurilor, Comisia Pieței comune se pronunță pentru stimularea diferențiată a producătorilor, în special a celor cu veniturile cele mai scăzute sau care, în condițiile actuale de recesiune economică, își văd amenințată activitatea desfășurată fără a avea perspectiva găsirii unor locuri de muncă în sectorul industrial. Măsurile privind subvențiile urmează a fi corelate cu evoluția veniturilor agricole, cu deciziile anuale privind fixarea prețurilor și situația bugetară pe ansamblul țărilor comunitare, fără ca aceste ajutoare să devină o practică generalizată și permanentă.

Mișcările nejustificate de prețuri și concurența speculativă provocate, la nivelul comunității, de unele din măsurile luate pînă acum în diferite țări din C.E.E. au determinat decizia Comisiei privind instituirea unui control mai sever asupra prețurilor, pe baza unui cod de reglementări în ce privește valabilitatea măsurilor respective.

Măsuri sînt prevăzute și în ce privește structura diferitelor culturi agricole. Astfel, la cereale — unde s-a stabilit o producție de 130 mil. t pentru 1988, eventuala depășire a plafoanelor anuale va determina automat reducerea, în următorul an, a prețurilor comunitare de intervenție. La culturile de grîu tip durum subvențiile vor acoperi numai producția de pe primele 10 ha în cadrul unei ferme agricole.

Pentru produsele lactate Comisia C.E.E. se pronunță pentru menținerea unei creșteri a producției la un nivel mai mic sau egal cu cel al consumului comunitar (creștere estimată la circa 0,5% pe an) în vederea preîntîmpinării formării de stocuri neasimilabile pe piață, a căror menținere presupune alocații bugetare de natură să sporească povara fiscală.

Comunitatea se degrevează, de asemenea, de orice răspundere determinată de pierderile în venituri de pe urma eventualelor producții excedentare la zahăr, iar alte măsuri se referă la stimularea — prin prețuri și regim vamal diferențiat — a producției de fructe, legume, ulei de măsline și vinuri în special în acele regiuni din zona comunitară mai puțin productive sau care fac mai greu față concurenței din partea producătorilor tradiționali.

Programe de dezvoltare

Columbia: priorități în domeniul energiei

CONFRUNTATĂ cu severe probleme energetice Columbia își propune ca, pînă în 1984 să orienteze peste jumătate din investițiile totale pentru dezvoltarea extracției de cărbuni, pentru intensificarea explorărilor și exploatărilor petroliere și pentru dezvoltarea industriei energiei electrice. Un proiect de mari proporții îl constituie darea în exploatare a minei de cărbuni El Cerrejon, situată în nordul țării, care conține rezerve de cărbune energetic estimate la 3 miliarde tone (explorarea a 7 zone dintr-un număr de 35 zone carbonifere a permis evidențierea unor rezerve certe de cărbuni de 16,5 miliarde tone). Lucrările vor include construcțiile de la suprafața minei, construirea unui port la Marea Caraibilor și a unei căi ferate de legătură între mină și port, în lungime de 150 km. Darea în exploatare a minei este prevăzută să aibă loc în 1986, cu o producție inițială de 7 mil. t și care va spori la 15 mil. t în 1989 (Columbia intenționează ca spre sfîrșitul secolului să exporte 50 mil. t cărbuni pe an).

Investițiile destinate explorării și exploatării zăcămintelor de țiței și gaze naturale urmează să contribuie la reducerea substanțială a importurilor de țiței și la atingerea autoaprovizionării cu țiței în următorii cinci ani.

O atenție deosebită se acordă extinderii gradului de electrificare prin construirea de centrale electrice — în principal hidroelectrice — și prin extinderea sistemelor de transmisie și distribuție. Cel mai important proiect îl constituie sistemul hidroenergetic care se va realiza în bazinul Alto Sinu, al cărui cost este estimat la 1,66 miliarde dolari.

Investiții însemnate sînt prevăzute pentru dezvoltarea rețelei de transport, respectiv modernizarea și extinderea căilor rutiere și feroviare și efectuarea de amenajări portuare (în porturile Santa Maria, Barranquilla, Cartagena, Buenaventura, Tumaco).

În cadrul proiectelor de dezvoltare a sistemului de comunicații atrage atenția proiectul privind construirea sistemului de telecomunicații prin satelit care urmează să intre în funcțiune în anul 1984.

Industria și agricultura vor beneficia de investiții comparativ mai modeste, distingîndu-se, în industrie, proiectul privind construirea unei fabrici de hîrtie din bagassa (cu o capacitate de 87 000 t/an hîrtie de scris și de tipar), iar în agricultură — proiectele privind dezvoltarea rurală integrată și cele de sprijinire a întreprinderilor agroindustriale și a gospodăriilor agricole mici.

Relațiile economice dintre România și Columbia cunosc un curs ascendent. România exportă în Columbia în principal mașini, utilaje și mijloace de transport și importă produse exportate tradițional de Columbia printre care : bumbac fibră, cafea, banane. Cu prilejul lucrărilor Comisiei mixte româno-columbiene care s-au desfășurat în 1981 la București au fost reliefate noi domenii în care România și Columbia sînt interesate să colaboreze în următorii ani.

Maria DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 29 III — 2 IV 1982 a fost caracterizat de continuarea redresării, aproape generală, a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. Continuarea menținerii unui trend ferm al dobînzilor la dolar — între altele, dobînda la împrumuturile pe bază de gaj de acțiuni pe piața monetară internă a fost ridicată de marile bănci americane de la 14,75% la 15,5%, iar fondurile federale au fost tranzacționate la un moment dat la 17% (cu peste 2% peste nivelul închiderii din 26 martie) — i-a conferit acestuia o poziție fermă pe piețele de schimb.

Existența unor factori negativi de influență pentru **francul elvețian,** dintre care amintim : scăderea cu 0,5% a dobînzilor acordate de bănci clienților nebancari la perioadele de pînă la 12 luni au afectat poziția acestuia în relația sa cu dolarul S.U.A., față de care cota la închiderea intervalului analizat la 1,94 franci/1 dolar cu 1,3% sub cursul de referință din 26 martie de 1,9150 franci / 1 dolar. **Lira italiană** era cotată la închiderea din 2 aprilie la 1 323 lire / 1 dolar, în depreciere cu 0,5% față de cursul de închidere a săptămînii precedente, poziția sa fiind de mult afectată și în cadrul sistemului valutar vest-european, ca de altfel și a **francului belgian** (45,40 franci / 1 dolar pe 2 aprilie, comparativ cu nivelul de 45,25 franci / 1 dolar), împreună cu care ocupă unul din locurile inferioare. **Francul francez** a avut o evoluție destul de oscilantă, determinantă între altele și de intervențiile masive ale Băncii Franței prin cumpărarea de franci (intervenții cifrate pe ansamblu săptămînii la peste 10 miliarde franci), cursul de la închiderea perioadei prezentate de 6,27 franci / 1 dolar fiind cu 0,3% sub cel de referință de 6,25 franci / 1 dolar. **Marca vest-germană,** după o depreciere de peste 1% la 31 martie (2,4250 mărci / 1 dolar), termină acest interval la 2,4025 mărci / 1 dolar, respectiv cu 0,2% sub nivelul închiderii din 26 martie de 2,3975 mărci / 1 dolar. **Lira sterlină** a evoluat între 1,78 și 1,79 dolari / 1 liră în tot acest interval (o ușoară repreciere de 0,1% la închiderea săptămînii), poziția sa relativ stabilă în relația cu dolarul fiind determinată de prognozarea reducerii inflației la o singură cifră pînă la sfîrșitul acestui an, dacă nu și mai devreme și la 7,5% la mijlocul lui 1983 și de nivelul relativ mai redus al dobînzilor la depozitele în sterline. Intervențiile susținute ale Băncii Japoniei pe piață a contribuit la redresarea pînă la 243 yeni / 1 dolar (repreciere de 1,5%) pe data de 1 aprilie ; slăbirea acestor intervenții însă, a dus la pierderea pozițiilor cîștigate de către yen, astfel că la închiderea din 2 aprilie cursul de 246,50 yeni / 1 dolar era cu numai 0,2% în repreciere față de nivelul din 26 martie, de 247 yeni / 1 dolar.

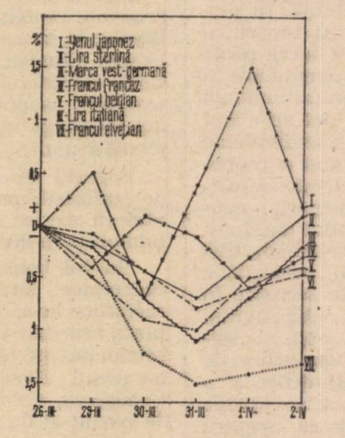

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 29 III — 2 IV 1982. Baza : 26 III a.c.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat la sfîrșitul săptămînii în jurul a 15,4375% la eurodolari, 9,125% la euromarca vest-germană, 5,625% la eurofrancul elvețian și 13,625% la eurosterlină.

Prețul aurului la Londra a evoluat pe o linie ușor ascendentă, al doilea fixing din ziua de 2 aprilie, de 327,75 dolari / uncie fiind cu 5,50 dolari / uncie peste cel corespunzător din 26 martie.

Gheorghe MUNTEANU
Alexandru OLTEANU

GLOSAR

Bursele [I]

BURSELE constituie una din pieţele caracteristice ţărilor cu economie de piaţă, pe care se oferă şi se desfac, după o procedură specială, mărfuri sau valori fungibile.

În aceste ţări, schimburile de valori au fost mult înlesnite în decursul timpului prin întîlnirea dintre producători şi consumatori în locuri şi zile convenite. În felul acesta au apărut pieţele zilnice şi săptămînale pentru mărfurile de consum curent, iar pentru alte nevoi, pieţele organizate la intervale mai mari de timp. Comerţul cu ridicată a organizat pieţe îndeosebi anuale : tîrgurile, care s-au deosebit de pieţe prin aceea că nu consumatorii, ci comercianţii erau partenerii de tranzacţii ai producătorilor.

Atît pieţele, cît şi tîrgurile au un element comun : mărfurile care se vînd şi se cumpără sînt prezente, în ultima vreme mai cu seamă sub formă de mostre, astfel încît tranzacţiile se încheie în cunoştinţă de cauză, iar livrările se efectuează fie direct de la tîrg, fie prin expedierea mărfurilor de la producători la domiciliile sau sediile cumpărătorilor.

Spre deosebire de pieţe şi tîrguri, bursele mijlocesc schimburile de valori fără ca acestea să fie prezentate de vînzători şi examinate de cumpărători. Din această cauză, valorile care se negociază la burse trebuie să aibă anumite însuşiri şi îndeosebi să poată fi determinate prin număr, volum sau greutate şi schimbate cu altele de acelaşi fel şi cantitate. Ca urmare, există de exemplu burse de cereale, dar nu este de conceput existenţa unor burse de antichităţi sau de opere de artă.

Primele burse au apărut în Evul Mediu, fiind denumite după familia veneţiană Della Borsa (în flamandă : van der Burse) care, la sfîrşitul secolului XIV a înfiinţat la Bruges (Flandra) un local în care se negociau periodic diferite valori, atît mărfuri (aur, argint), cît şi hîrtii de valoare. Ulterior, bursele de mărfuri s-au separat de bursele la care se negociau hîrtiile de valoare.

În 1531 a fost înfiinţată bursa din Anvers, în 1564 a început să funcţioneze la Londra The Royal Exhange, prima bursă din Paris a fost înfiinţată în 1724, iar cea din New York în 1817. Principalele burse de valori se află în Europa, la Londra (Stock Exchange), Paris, Milano, Frankfurt am Main, München, iar în S.U.A. la New York (cele două burse din Wall Street).

În căutarea unei definiţii actuale, se poate spune că **bursa este o organizaţie capitalistă, înfiinţată pe bază de lege şi supravegheată de stat,. în scopul încheierii de tranzacţii fără prezentarea, predarea şi plata concomitentă a obiectului tranzacţiei.** În acest scop, ea reuneşte într-un local propriu, în mod regulat şi la intervale de timp scurte — de obicei zilnic — reprezentanţii comerţului şi ai băncilor, precum şi alte persoane participante la afaceri (în engl. **broker** — cel care lucrează pentru contul unei firme — sau **jobber,** în cazul în care persoana lucrează pe cont propriu ; în fr. **courtier** ; în rom. termenul generic este **agent de bursă**).

Obiectul tranzacţiilor de bursă îl formează mărfurile **(bursa de mărfuri),** valorile mobiliare **(bursa de acţiuni şi obligaţiuni)** sau valutele şi devizele **(bursa valutară,** sau de **devize).**

Bursele funcţionează pe baza unui regulament care prevede.: structura organizatorică, felul valorilor care se negociază, modul de recrutare a membrilor şi de desfăşurare a operaţiilor bursiere, inclusiv modul de stabilire a preţurilor de vînzare-cumpărare („cotaţia"). La şedinţele bursei participă reprezentanţii autorizaţi ai firmelor specializate în comerţul care intră în profilul acelei burse : întreprinderi comerciale în cazul bursei de acţiuni şi obligaţiuni sau al bursei valutare.

La şedinţa bursei sînt prezentate pe de o parte cererile pentru valorile care se negociază, primite de întreprinderile sau băncile participante la şedinţă de la clienţii respectivi, precum şi propriile cereri, iar pe de altă parte ofertele de asemenea valori. În funcţie de mărimea cererii şi ofertei, bursa stabileşte preţul sau cursul valorilor negociate. Acest preţ sau curs este publicat în lista bursieră care se difuzează pe piaţă.

Preturile sau cursurile bursiere nu sînt unice. Există **cursuri de vînzare,** uşor superioare celor **de cumpărare ;** preturi sau cursuri **la vedere** şi **la termen,** ultimele fiind, în principiu, superioare celor la vedere.

Bursele sînt organe foarte sensibile ale economiei de piaţă. Adeseori, scăderea abruptă a cursurilor bursiere a constituit semnalul declanşării unei crize economice. A rămas înscrisă în analele capitalismului contemporan ziua „neagră" de 29 octombrie 1929 a bursei de acţiuni din New York, care a premers declanşării marii crize economice mondiale din 1929—1933.

C. K.

Reciclarea deşeurilor

Minel Berceanu, Tîrgovişte — Există cel puţin două argumente în favoarea dezvoltării mai rapide a industriei reciclării deşeurilor. Primul dintre ele îl reprezintă importantele economii de energie realizate în procesul de producţie atunci cînd se utilizează deşeuri ca materii prime. Astfel, relevă publicaţia franceză **C.N.P.F. La revue des entreprises,** dacă în loc de a folosi minereu de fier se recurge la fier vechi pentru a produce o tonă de oţel se economisesc 1,5 barili de petrol, iar în cazul în care în loc de bauxită se utilizează ca materie primă deşeuri de aluminiu consumul de energie este de 20 de ori mai mic. Cel de-al doilea argument îl reprezintă contribuţia importantă a sectorului de recuperare a deşeurilor la sporirea exportului, ţinînd seama de interesul existent pe piaţa internaţională pentru această categorie de materiale. De exemplu Franţa exportă jumătate din cantitatea de 12 milioane de tone de fier vechi recuperată anual, 100 000 t de cupru (recuperat în proporţie de 90%), material textil, precum şi 80—90% din materialul plastic recuperat.

Acest export nu reprezintă însă un fapt pozitiv decît în măsura în care materialele respective nu-şi găsesc utilizarea în ţară, mai ales dacă ţinem seama de economia de energie pe care o antrenează folosirea lor. În sprijinul acestei afirmaţii revista citează cazul polietilenei reciclabile vîndută Italiei de către Franţa şi care revine în această din urmă ţară sub forma importului de saci de plastic pentru gunoi, care ar putea fi foarte bine produşi în Franţa.

Unul din principalele obstacole în calea dezvoltării unei veritabile industrii franceze a recuperării şi reciclării deşeurilor — conchide articolul menţionat — rămîne cel psihologic, şi anume reticienţa beneficiarilor de a utiliza materiale reciclate.

Alături de deşeurile rezultate din procesul de producţie (deosebit de apreciate pentru că li se cunoaşte exact compoziţia), o sursă importantă de materiale reciclabile o reprezintă gunoiul menajer, a cărui structură se repartizează în Franţa după cum urmează : 25% hîrtie şi carton, 10% sticlă, 4% textile, 3% material plastic,. 5% metale, restul fiind produse putrescibile.

Deşerturi

Lucia Ciotârnaie, Bucureşti — Deşerturile a căror apariţie a fost favorizată de acţiunea umană au o suprafaţă apreciată la circa 9,1 milioane de kilometri pătraţi, respectiv 6,7% din suprafaţa uscatului. Este vorba de zone semiaride, cu un regim de precipitaţii de pînă la 250 mm pe an, exploatate necorespunzător de om şi caracterizate în consecinţă prin eroziunea solului, sporirea salinităţii (atît a terenurilor irigate cît şi a apei utilizate pentru irigaţii). Aceste fenomene se traduc printr-o reducere a randamentului terenu-

rilor respective pînă cînd devin neproductive. Spre comparaţie, deşerturile „naturale" datorate condiţiilor climatice reprezintă circa 48 milioane kmp, respectiv 36,3% din suprafaţa uscatului, iar terenurile cultivate pentru producţia alimentară însumează pe glob 13 milioane kmp. Potrivit preşedintelui Uniunii internaţionale pentru conservarea naturii, dr. Mohammed El Kassas, profesor de botanică la Universitatea din Cairo (vezi desenul), dacă extinderea deşerturilor va continua în ritmul actual, suprafaţa cultivabilă a planetei urmează să se reducă pînă la sfîrşitul secolului cu circa 300 000 kmp numai pe această cale. Alţi 300 000 kmp de terenuri cultivabile ar urma să fie scoşi din circuitul agricol datorită urbanizării, în vreme ce o suprafaţă cel mult egală de terenuri noi ar putea fi pusă în valoare pînă atunci.

Populaţie

Ştefan Maciu, Bucureşti — 1) În Declaraţia adoptată de Conferinţa parlamentarilor din Asia în problemele populaţiei şi dezvoltării, desfăşurată la Beijing anul trecut a fost reluată recomandarea formulată în Declaraţia de la Colombo de a se organiza în anul 1984 o Conferinţă mondială a populaţiei, sub auspiciile Organizaţiei Naţiunilor Unite. Obiectivele principale ale acestei conferinţe ar fi trecerea în revistă a progreselor realizate în problemele populaţiei în cursul deceniului scurs de la Conferinţa mondială a populaţiei de la Bucureşti din 1974 şi formularea de recomandări pentru noi programe de acţiune în acest domeniu. In Declaraţia de la Beijing se mai propune organizarea în fiecare an a unei Zile mondiale a populaţiei în scopul de a favoriza mai buna înţelegere a problemelor demografice şi integrarea lor accelerată în problematica dezvoltării.

Participanţii la reuniune şi-au reafirmat totodată hotărîrea de a contribui prin promovarea unor politici adecvate la realizarea unui ritm de creştere a populaţiei de 1% pe an pe continentul asiatic pînă anul 2000.

2) Petrolul procurat de pe aşa numita piaţă liberă de la Rotterdam nu contează în prezent cu mai mult de 5% în consumul mondial de petrol.

Energie eoliană

Iuliu Feneşan, Geoagiu Băi — Nu există cifre exacte şi nici măcar estimaţii asupra numărului total de mori de vînt aflate în funcţiune în lume în momentul de faţă, ca sursă de energie electrică sau de energie mecanică directă. Date parţiale referitoare la zece ţări ale lumii, citate în **Journal of Commerce,** consemnează existenţa a circa un milion de mori de vînt folosite la pomparea apei pentru uz casnic, adăparea animalelor şi irigaţii. Este cert că criza energetică determină o puternică sporire a interesului pentru aceste dispozitive simple, astfel încît în ţările respective se apreciază că la începutul deceniului viitor vor fi în funcţiune zeci de milioane de pompe care folosesc energia eoliană. Captarea acestei surse ieftine de energie este deosebit de utilă în regiunile rurale izolate, situate departe de reţelele electrice, de asemenea în regiunile aride în care există o nevoie stringentă de apă şi chiar o mică cantitate de apă poate ridica substanţial nivelul de trai al oamenilor.

Dacă principiul de bază după care funcţionează o moară de vînt nu s-a schimbat de-a lungul veacurilor, tehnologia de fabricaţie s-a modificat. În ţările dezvoltate tipul cel mai obişnuit astăzi, cu mai multe palete, are un preţ care variază între 4 000 şi 10 000 de dolari, avînd o durată de viaţă de circa 30 de ani. În ţările în curs de dezvoltare, cele mai răspîndite sînt morile de vînt construite din materiale mai ieftine, de exemplu din bambus, care costă sub 000 de dolari, fiind în acest fel destul de accesibile. Durata lor de funcţionare este de circa zece ani.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 14 din 9 aprilie 1982

— Participare activă, spirit creator în înfăptuirea sarcinilor economice **(Dan Popescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezvoltarea accelerată a bazei energetice a țării **(Trandafir Cocârlă)** 3

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate
- Realizarea integrală a beneficiilor — sursa de alimentare a fondurilor proprii **(N. Săvoiu)** 5
- Bugetul de venituri și cheltuieli în sprijinul mobilizării rezervelor interne (IV) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 7

— Exigențe ale creșterii eficienței producției și circulației metalului în economie **(V. Boescu, B. Pădure)** 9

— Direcții ale modernizării bazei tehnice a agriculturii **(Nicolaie Savu)** 11

— Creșterea producției de furaje, utilizarea lor rațională **(Ion Alecu, Nicolae David)** 13

— Un model de analiză a eficienței utilizării forței de muncă și a fondurilor fixe **(L. Tövissi)** 15

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Evaluarea randamentului tehnologiilor de recuperare a țițeiului **(Marcel Suvelea, Doina Zafiu)**

— Substituirea importului — componentă a strategiei dezvoltării **(Gheorghe Manea)** 16

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Organizarea în unitățile industriale. Microeconomia forței de muncă **(Dumitru Purdea)** 17

TEORII • IDEI

— Tehnologii pentru viitor (III) **(Mihai Drăgănescu)** 19

— Consemnări. Restructurări în economia politică **(Vasile Pilat)** 21

— Școli • curente • economiști. Neokeynesismul în contemporaneitatea economică (II) **(Sorica Sava)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Sistemul socialist de retribuire a muncii **(Nicolae Bădilă)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Agravarea restricțiilor și deteriorarea calității vieții muncitorilor imigranți **(Dan Focșa)** 27

— R.P. Chineză. Procesul reajustării economiei în plină desfășurare **(Daniel Dăianu)** 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economico-legislativ.

IN THIS ISSUE

— Active participation, creative spirit to fulfi the economic tasks **(Dan Popescu)** 1

— Accelerated development of the energy basis **(Trandafir Cocârlă)** 3

— The budget of revenues and expenditures, a support to mobilize domestic efficiency reserves (IV) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 7

— An analysis model on the efficiency of labour force and fixed assets use **(L. Tövissi)** 15

— Technologies for the future (III) **(Mihai Drăgănescu)** 19

— Schools • trends • economists. Neokeynesism in the economic contemporaneousness (II) **(Sorica Sava)** 22

— Aggravated restrictions and worsening of the quality of life for the imigrant workers **(Dan Focșa)** 27

— People's Republic of China. Full swing in the process of readjustment in economy **(Daniel Dăianu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Participation active, esprit créateur dans l'accomplissement des taches économiques **(Dan Popescu)** 1

— Développement accéléré de la base énergetique du pays **(Trandafir Cocârlă)** 3

— Le budget des revenus et des dépenses au service de la mobilisation des réserves internes de l'entreprises (IV) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal)** 7

— Un modèle d'analyse de l'efficience de l'utilisation de la main d'oeuvre et des fonds fixes **(L. Tövissi)** 15

— Technologies pour le futur (III)(**Mihai Drăgănescu)** 19

— Ecoles • courants • économistes. Le néokeynesisme dans la contemporanéité économique (II) **(Sorica Sava)** 22

— L'aggravation des restrictions et la détériorations de la qualité de la vie des travailleurs immigrants **(Dan Focșa)** 27

— La République Populaire de Chine. Le processus de reajustement de l'économie en plein développement **(Daniel Dăianu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Активное участие и творческий дух в выполнении экономических заданий **(Дан Попеску)** 1

— Ускоренное развитие энергетической базы страны **(Трандафир Кокырлэ)** 3

— Бюджет доходов и расходов в поддержку мобилизации внутренних резервов эффективности (IV) **(Эмиль Чиофлан, Костинел Лазэр, Александру Паскал)** 7

— Модель анализа эффективности использования рабочей силы и основных фондов **(Л. Товиссн)** 15

— Технологии для будущего (III) **(Михай Драгэнеску)** 19

— Школы • течения • экономисты. Неокеунесизм в экономической современности (II) **(Сорика Сава)** 22

— Усиление ограничений и ухудшение качества жизни рабочих — иммигрантов **(Дан Фокша)** 27

— Китайская Н.Р. Развертывается процесс переналаживания экономики **(Даниел Дэяну)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod. 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

● IUTINA ● TEXTINA ● OINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● TEXTINA ● OINA ● IUTINA ●

● IUTINA ● TEXTINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● OINA ● IUTINA ●

● IUTINA ● TEXTINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● IUTINA ● TEXTINA ●

● TEXTINA ● OINA ●
● OINA ● IUTINA ●
● IUTINA ● TEXTINA ●

Magazinele universale VICTORIA, BUCUREȘTI, UNIREA, BUCUR-OBOR, prin raioanele specializate în desfacerea țesăturilor decorative, pun la dispoziția celor interesați o varietate de țesături de uz casnic, într-o gamă diversă de modele și poziții coloristice și având o mare rezistență în utilizare.

Țesăturile destinate decorațiunilor interioare sînt realizate din fire de in și cînepă, în amestec cu alte fibre, la care se pot aplica o serie de tratamente (albire, vopsire, imprimare) ce conferă produselor moliciune, un tușeu plăcut.

Oricărei locuințe i se poate acorda un plus de confort și modernitate prin aplicarea unor decorațiuni interioare de bun gust.

● Mobilierul (scaune, fotolii, canapele etc.) poate fi tapițat cu TEXTINA, stofă de mobilă modernă și deosebit de rezistentă.

● Draperiile pot fi confecționate din OINA sau IUTINA, țesături vopsite sau imprimate, care au calitatea de a menține răcoare în cameră pe timpul verii sau căldură în timpul iernii.

Pentru tapetarea pereților locuinței, în special ai holurilor, se poate utiliza cu succes articolul OINA — natur, vopsit uni sau imprimat.

OINA și IUTINA sînt țesături ideale pentru confecționarea huselor pentru fotoliile autoturismelor.

În curînd magazinele și raioanele specializate vor pune în vînzare articole de marochinărie executate din țesături decorative IUTINA—OINA—TEXTINA, articole adecvate sezonului estival.

Aceste articole satisfac cele mai exigente gusturi, mai ales dacă sînt confecționate cu ingeniozitate și rafinament.

Draperiile, husele, tapetele și tapițeriile realizate din țesăturile decorative TEXTINA, OINA, IUTINA asigură fiecărui cămin o ambianță intimă, familiară, completînd cu originalitate nota specifică locuinței.

TRECÎND PE CALEA VICTORIEI, DIN BUCUREŞTI, la nr. 81 veţi descoperi un magazin de confecţii pentru femei şi bărbaţi.

Nu se numeşte „SEZONUL", dar vă oferă — în orice sezon — articole vestimentare concepute după cele mai moderne linii ale creatorilor de modă.

Magazinul — complet asezonat modei de primăvară — vă oferă :

- **pantaloni din plușcort şi catifea,**
- **jachete din catifea,**
- **bluzoane din tercot,**
- **impermeabile din tercot şi tercot „Vucova" cerată,**
- **impermeabile din tercot „Bucur" cu mesadă,**
- **scurte din tercot „Oreste",**
- **vestuţe din tercot îmblănite,**
- **bluzoane din stofă, căptuşite, confecţionate în combinaţie cu alte stofe sau plușcort,**

articole care satisfac cele mai exigente gusturi bărbăteşti,

iar pentru garderoba feminină :

- **salopete**
- **bluze de vară, confecţionate din ţesături gen pînză topită**
- **compleuri din stofă, catifea şi ţesături tip in**
- **bleizere şi taioare.**

Colorit, linie, funcţionalitate, contexturi originale — **iată atributele oricărui model din vitrinele şi rafturile magazinului bucureştean din Calea Victoriei nr. 81.**

1982 MAJ 0 7

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

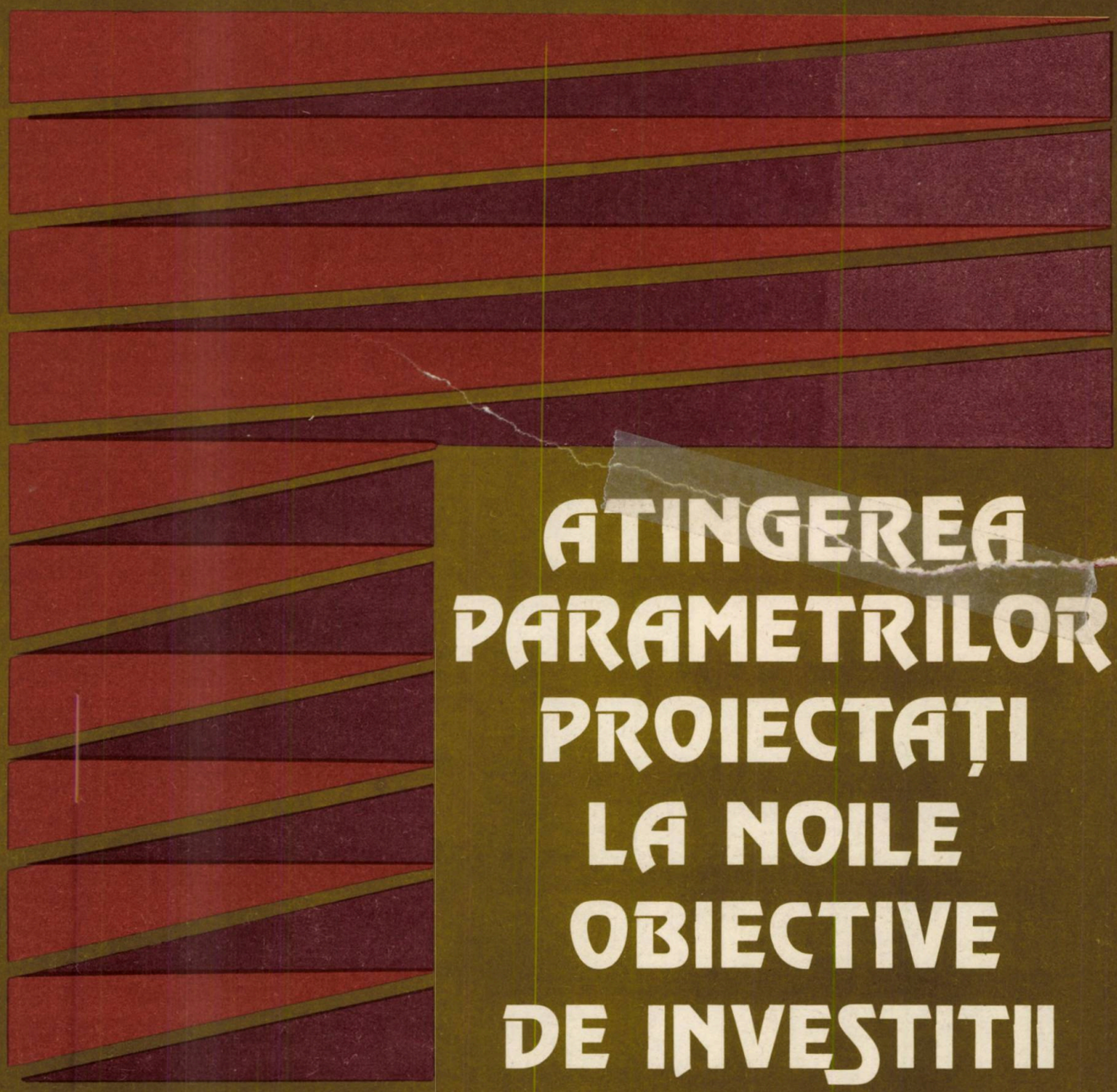

ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI LA NOILE OBIECTIVE DE INVESTIȚII

Numărul 15 ● Vineri 16 aprilie 1982

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN REPUBLICA POPULARĂ CHINEZĂ

Expresie
a tradiţionalelor
relaţii
de caldă prietenie,
a dorinţei comune
de a da noi dimensiuni
colaborării
multilaterale
dintre cele două ţări,
partide şi popoare

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Prognoza prețurilor internaționale ale produselor de bază

Prețurile internaționale ale produselor de bază influențează costul importului și balanțele de plăți ale țărilor care le achiziționează. În același timp, ele determină nivelul încasărilor din export ale țărilor producătoare, potențialul de import al acestora, avînd consecințe asupra exportului altor țări. Se poate spune deci, că orice analiză a comerțului mondial, a balanței de plăți și chiar a prețurilor interne trebuie să aibă în vedere evoluția prețurilor materiilor prime pe piața mondială. Prognoza prețurilor materiilor prime este indispensabilă pentru factorii de decizie în domeniul relațiilor economice internaționale. Analiza variațiilor viitoare posibile ale acestora este de mare importanță pentru implementarea obiectivelor fixate prin plan, pentru utilizarea optimă și efectivă a instrumentelor de politică economică și comercială disponibile.

Prognoza prețurilor internaționale presupune o cunoaștere aprofundată a pieței, informații la zi privind evenimentele care au afectat perspectivele prețului unui produs în trecut, dar și cele care au avut deja loc (deși impactul va fi simțit în viitor), ca și orice schimbare probabilă a avea loc în viitor. În funcție de situația particulară pe care o reprezintă fiecare piață, se folosesc diverse metode de prognoză neexistînd o rețetă pentru ce metodă să se aplice. Desigur că metodele vor diferi în funcție de caracteristicile și comportamentul pieței, de orizontul de prognoză, de costuri și de mijloace de realizare. Din punct de vedere al analizei științifice, metodele de prognoză a prețurilor pot fi clasificate în metode necauzale și metode cauzale. **Metodele necauzale** consideră unul sau mai mulți indicatori ai pieței separat fără a lua în considerație corelațiile cauzale. O astfel de metodă este utilizarea opiniilor producătorilor sau consumatorilor asupra prețurilor, producției, stocurilor, ca instrumente de diagnoză și prognoză. În aceeași categorie de metode se pot include și metodele „naive", care constau în determinarea evoluției prezente și viitoare a prețurilor materiilor prime pe baza evoluției acestora în trecut, prin extrapolări mecanice sub formă de trenduri de mînă, trenduri stabilite matematic, ca de exemplu schemele de autoregresie, prognoze în ipoteza evoluției neschimbate sau a schimbării în același ritm. **Metodele cauzale** permit calcularea valorilor alternative ale prețurilor în ipoteze alternative ale variabilelor explicative. Cea mai puțin formalizată și cea mai subiectivă metodă cauzală poate fi considerată metoda intuitivă. Ea se bazează pe cunoașterea integrală a pieței, pe un contact permanent cu comerțul, cu cererea și oferta, pe capacitatea de a prevedea reacția pieței la evenimentele previzibile a avea loc. Metoda balanței este o metodă cauzală ceva mai formalizată și implică cuantificarea raportului dintre cerere și ofertă. Conform acestei metode, trebuie estimat impactul oricărei schimbări în raportul cerere-ofertă (surplus sau deficit) și cuantificat efectul acesteia asupra prețului. Cele mai formalizate metode sînt cele econometrice, care constau în estimarea corelațiilor în trecut prin identificarea și cuantificarea forțelor care determină evoluția prețurilor și aplicarea lor cu sau fără modificări pentru viitor. Dacă se consideră că s-ar putea să aibă loc evenimente sau evoluții care nu pot fi reflectate în prognoza bazată pe trecut este absolut necesar să se modifice rezultatele corelațiilor trecute. De asemenea, deoarece ecuațiile metodelor privesc situația medie, prognoza implică determinarea abaterilor probabile de la medie.

Diferența între metodele intuitive și cele econometrice constă în formalizare, deoarece aceeași factori pot fi considerați atît de modelul intuitiv, cît și în cel econometric. Econometria transformă abordarea logică intuitivă într-o operație tehnică organizată, obținîndu-se astfel un instrument de prognoză riguros. Totuși nu este posibil să se ia decizii sau să se acționeze direct pe baza rezultatelor modelului. Acestea trebuie să fie interpretate calitativ, iar interpretarea să se bazeze pe înțelegerea pieței respective, cunoașterea structurii și explicarea rațională a modelului însuși ; a limitelor și plusurilor sale. Rezultatele pot fi modificate pe baza judecății experților, informațiilor specifice pe țară privind trenduri probabile ale producției și cunoștințelor despre costurile de producție. O altă clasificare a modelelor de prognoză a prețurilor materiilor prime delimitează modelele de echilibru și de dezechilibru al pieței. Modele de echilibru al pieței sînt folosite pentru prognozarea majorității prețurilor materiilor prime.

Supliment la
nr. 15 1982
Revista ECONOMICA

Cererea și oferta sînt prognozate în mod independent în ipoteza că prețurilor vor rămîne neschimbate pe perioada prognozată. Prognoza independentă scoate în evidență un dezechilibru între cererea și oferta mondială. Trendurile prețurilor de echilibru al pieței sînt calculate folosind elasticitățile cererii și ofertei față de preț. Procedeul nu este satisfăcător, dar oferă suficientă flexibilitate experților pe produse pentru ca în funcție de informația și experiența deținută să facă predicții. Prognoze de ofertă și cerere pot fi făcute pentru un mare număr de țări și regiuni în parte cu ajutorul unor modele econometrice simple. Ofertele sînt prognozate de obicei prin modele simple de trend sau modele bazate pe răspunsul întîrziat al ofertei din perioada anterioară. Cererea este prognozată pe baza estimărilor elasticității față de venit, specifice pe țări și regiuni și pe baza prognozelor creșterii demografice și a produsului intern brut. În cazul mărfurilor cu înlocuitori (concurenți), prețurile produselor concurente sînt incluse în modelul de cerere specific pe țări. Dacă sînt identificate mai multe domenii importante de utilizare finală, se fac prognoze de cerere separate pentru fiecare domeniu de utilizare. Prognozele de bază sînt suplimentate cu informații specifice pe țări privind factori ca: planuri de extindere a capacității, disponibilitatea de noi tehnologii, schimbări instituționale. Se mai încorporează în model prognoze efectuate de organisme internaționale specializate : grupuri interguvernamentale, F.A.O., bănci ale țărilor, economiști specializați în prognoze.

Modelele de dezechilibru al pieței sînt mai sofisticate și conțin : ecuații de cerere și ofertă pentru principalele țări sau regiuni producătoare și consumatoare, una sau mai multe ecuații de preț ce corelează prețurile pe principalele piețe cu nivelul stocurilor exprimate de obicei ca un raport dintre stocuri și cererea mondială sau o variabilă similară care indică dimensiunea globală a pieței, ca și cu alte variabile. În majoritatea modelelor, prețurile sînt exprimate în termeni reali. Spre deosebire de modelele mai simple de echilibru al piețelor, structura decalată (întîrziată) mai complexă a ecuațiilor de cerere și ofertă ale modelelor de dezechilibru tind să capteze majoritatea fluctuațiilor ciclice ale prețurilor de piață. Pînă de curînd, prognozele prețurilor materiilor prime luau de obicei forma unor extrapolări a trendurilor existente de tipul estimărilor minim-maxim. Dar, caracteristica de bază a majorității piețelor materiilor prime este că trendurile sînt aproape o abstracție statistică. Rareori, cererea, oferta și prețurile se află pe trend ; ele sînt de obicei mult sub sau deasupra trendului.

În esență, noile tehnici disponibile permit construirea unui model comportamental matematic al sistemului pe care-l reprezintă o piață. Ca rezultat, pentru a prognoza viitorul nu mai este necesar să te bazezi pe felul cum s-a comportat în medie o piață în trecut. Modelele matematice încorporează comportamentul integral al pieței, în așa fel încît se poate prognoza nu numai trendul probabil, ci mai important, comportamentul din jurul acestui trend. Unele materii prime manifestă o instabilitate extremă a prețurilor, care nu este chiar întîmplătoare. În cazul cuprului, de exemplu, 95%din variațiile anuale ale prețurilor sînt datorate variației cuantificabile a cererii și ofertei. Variațiile prețurilor și altor variabile pot fi prognozate cu succes dacă s-au determinat caracteristicile comportamentale ale piețelor materiilor prime. Prognozele statistice nu pot elimina complet incertitudinea viitorului. Calitatea prognozelor poate fi însă mult îmbunătățită prin analiza matematică a corelațiilor care au determinat cererea, oferta și prețul în trecut și a celor probabile să aibă loc în viitor. Această abordare științifică permite și stabilirea probabilității erorii în avans. Probabilitatea atașată prețurilor viitoare probabile poate fi în sine un ghid pentru deciziile de politică economică și estimări de plan.

Ion ANTON
I.E.M.

conjunctura pe piețele valutare și de capital

Influența ciclului economiei mondiale asupra situației monetar-financiare internaționale (I)

Așa cum s-a subliniat în comentarile precedente de la această rubrică, două fenomene au caracterizat spațiul monetar-financiar în 1980 și 1981 : creșterea la niveluri fără precedent a ratei dobînzilor și fluctuațiile puternice ale cursurilor de schimb.

Desigur, ambele fenomene sînt determinate de o multitudine de factori, ceea ce face dificilă atît explicarea modificărilor trecute, cît mai ales depistarea tendințelor viitoare. În ultimă instanță, ambele fenomene reflectă starea din economia mondială care, după cum se știe, este caracterizată prin agravarea fenomenelor de criză și prin accentuarea incertitudinilor economice și politice.

În aceste condiții, perspectiva dobînzilor și a cursurilor valutare în perioada următoare va fi hotărîtă de modul în care va evolua conjunctura economiei mondiale și — avînd în vedere ponderea economiei americane în economia mondială — în mod deosebit de perspectiva ciclului conjunctural din S.U.A. Ne vom limita, în această primă parte, la analiza perspectivei economiei americane și a ratei dobînzilor din această țară, perspectivă care întrevede pentru acest an o menținere a economiei americane într-o cvasistagnare a creșterii, concomitent cu înregistrarea unor niveluri relativ ridicate a ratei dobînzilor. În condițiile înregistrării unor oscilații sensibile de lună la lună, în partea a doua a anului ar fi posibilă instaurarea unei tendințe descrescătoare a ratei dobînzilor, dacă recesiunea din economia americană se va agrava și Sistemul Federal de Rezerve (Banca centrală a S.U.A.) va fi obligată să promoveze o politică monetară expansivă.

Care sînt elementele pe care ne bazăm această prognoză ?

Recesiunea prezentă a economiei americane a atins punctul maxim în prima parte a trimestrului I. 1982. Situația principalilor indicatori ai creșterii ilustrează proporțiile declinului economic.

Rata șomajului, care era de 7,2% în ianuarie 1981 și de 7,6% în iulie 1981 (momentul considerat începutul actualei recesiuni) a ajuns 8,5% în ianuarie 1982 și 8,8% în februarie 1982 — tendință recunoscută de oficialități — este de creștere în următoarele luni pînă la recordul postbelic de circa 10%. Numărul șomerilor de 9,58 milioane în februarie 1982, era cu 1,6 milioane mai mare decît în ianuarie 1981 și cu 1,8 milioane mai mare decît în iulie 1982.

Producția industrială a scăzut cu 2,5% în ianuarie 1982, a șasea scădere lunară consecutivă și cea mai mare scădere lunară după cea de 3% în mai 1980. Comparativ cu ianuarie 1981, nivelul global al producției industriale americane era în ianuarie 1982 cu 8,1% mai scăzut.

— Gradul de utilizare al capacităților de producție s-a restrîns din nou, de la 73% în decembrie 1981 la 70,4% în ianuarie 1982, egalînd astfel nivelul minim pentru perioada postbelică, atins în mai 1975.

— Producția de autovehicule — ramura manufacturieră cea mai afectată de criză — era în ianuarie 1982 cu 22% sub nivelul din ianuarie 1981. Cu o producție anuală de numai 3,6 milioane bucăți (comparativ cu vîrfurile din perioadele de avînt de 8—10 milioane bucăți), activitatea acestei ramuri se află la cota cea mai scăzută din ultimii 20 de ani.

— Construcțiile de locuințe — alt domeniu economic puternic afectat — se situa în ianuarie 1982 cu 43,6% sub

nivelul din ianuarie 1981. Activitatea de construcții în general (inclusiv construcțiile industriale) s-a diminuat din ianuarie 1981 pînă în ianuarie 1982 cu 17,8% și cu 24% față de ianuarie 1979 (nivelul maxim atins anterior).

— Numărul falimentelor a ajuns la un nivel fără precedent. Rambursarea datoriilor scadente absoarbe în medie jumătate din profiturile corporațiilor americane.

Majoritatea economiștilor americani, precum și unele cercuri oficiale apreciază în consecință, că în acest an economia americană va fi cvasistagnată, iar relansarea se va realiza, probabil în 1983.

Mai mult, se avansează tot mai des ipoteza unei depresiuni de lungă durată a economiei americane, în special dacă nivelul înalt al dobînzilor se va menține o perioadă mai îndelungată, iar contradicțiile politicii economice actuale nu vor fi depășite.

În ceea ce privește piața creditului trebuie subliniat că în ciuda presiunilor sociale și politice, pentru reducerea dobînzilor, Sistemul Federal de Rezerve (S.F.R.) a continuat politica monetară de control riguros a masei monetare. Din acest motiv rata dobînzilor s-a menținut ridicată cu toate că rata inflației s-a diminuat (prețurile bunurilor de consum au crescut în lunile de iarnă într-un ritm de numai 5—7% (anual) față de 8,9% în 1981 și 12,4% în 1980). Mai mult, finanțarea deficitelor substanțiale ale bugetului federal absoarbe o mare parte din disponibilitățile piețelor de capital din S.U.A., ceea ce acționează tot în sensul creșterii ratei dobînzilor. În aceste condiții, dacă S.F.R. nu va relaxa în lunile următoare politica monetară, nivelul dobînzilor în S.U.A. se va menține ridicat, ceea ce mărește riscul instaurării unei depresiuni.

Concluzia analizei pe care am făcut-o este că probabilitatea ridicată a agravării recesiunii din economia americană și riscurile instaurării unei depresiuni vor determina autoritățile monetare americane să relaxeze politica monetară, ceea ce face probabilă scăderea treptată a ratei dobînzilor în partea a doua a anului (de la un nivel al ratei preferențiale de cca 16% în prezent, la 12—13% spre sfîrșitul acestui an).

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

Noțiuni, termeni, operațiuni

Costul distribuției

Creșterea persistentă a prețurilor tuturor categoriilor de mărfuri paralel cu manifestarea fenomenelor de criză și depresiune economică constituie una din principalele caracteristici actuale ale economiei mondiale.

Ponderea mare pe care costurile de distribuție le dețin în prețul de vînzare cu amănuntul determină acordarea unei atenții sporite strategiei de distribuție pentru limitarea unei creșteri explozive a prețurilor.

Ascensiunea costurilor de distribuție apare ca fiind determinată în prezent de contextul general al scumpirii generale a serviciilor, sporirii impozitelor directe și indirecte plătite de întreprinderi, creșterii dobînzilor la credite etc.

În același timp existența unei economii „dense concurențial" face ca distribuția să nu se mai limiteze la simplul flux de mărfuri fizice, incorporînd și alte operațiuni și funcțiuni între care sînt de enumerat: găsirea și punerea în contract a vînzătorilor și cumpărătorilor, asortarea și constituirea mărfurilor în partizi acceptabile cumpărătorilor (merchandising); stabilirea prețurilor; promovarea produselor; vînzarea propriu-zisă către veriga următoare; distribuția fizică respectiv transportul și stocarea mărfii.

În determinarea creșterii costurilor distribuției în prezent — cu repercusiuni imediate asupra prețului mărfurilor — un rol important l-au jucat componentele vizînd transportul, stocarea și depozitarea.

Acestea au cunoscut evoluții explozive de costuri ca urmare a creșterii prețurilor la sursele de energie și îndeosebi la petrol și derivate de petrol, cît și creșterii dobînzilor percepute la credite, inclusiv la creditele acordate cu termene scurte sau lungi.

Rezultatul acestor amplificări de costuri ale distribuției a dus la creșterea ponderii distribuției în prețul mărfurilor. În funcție de produse și piețe s-au înregistrat uneori dublări sau chiar triplări de prețuri.

Astfel, spre exemplu după unele estimări, costurile de distribuție în Franța variază după cum urmează:

FORMA DE COMERȚ	Costul distribuției (în procente)
1) Comerț cu ridicata	
— alimente	10—12
— textile	12—15
— încălțăminte	15—17
— furnituri industriale	15—18
2) Centrale de cumpărare	
— ale marilor magazine	2—5
— ale grupurilor de cumpărare	3—6
3) Comerț de detaliu	
— mari magazine	29—32
— societăți cu sucursale	
— alimentare	24—28
— încălțăminte	35—38
— supermarketuri	22—24
— magazine mari cu suprafețe discount	10—14
4) Comerț specializat	
— alimentare	19—21
— încălțăminte	30—33
— electromecanice și radio	28—32
— haine, confecții	29—33
— cămăși, galanterie	28—32

Marjele de rabat nu diferă prea mult nici pentru alte țări membre ale C.E.E. nivelul fiind cu aproximație, același și fiind impus de legile concurenței.

Pentru R.F.G. la confecții de exemplu, prețul este estimat a se forma după următorul mecanism:

	Procente față de prețul CIF eventual scutire
— prețul CIF (100%)	
— taxe vamale import	11%
— impozit pe circulația produselor	4—7%
— comision agent, independent de vînzare	10—15%
— angrosist	80—120%
— detailist	

Costurile de distribuție la radioreceptoare și TV se estimează la 130—190% din prețul inițial de vînzare, la electromotoare 80—90%, mașini-unelte 70% etc.

Desigur că aceste exemple pun probleme scurtării canalelor de distribuție și respectiv a optimizării lor. Orice scurtare a canalelor de distribuție trebuie să țină seama de faptul că o serie de activități nu pot fi eliminate. Într-un număr precedent (Supliment la RE 25/1980) citam cazul depozitării la intermediarul angrosist. Reducerea la aceste verigi trebuie corelată cu faptul că intermediarul din veriga precedentă trebuie să-și asigure baza materială de depozitare și să suporte riscul unor costuri mai mari. Stocarea la un intermediar care nu este în contract permanent cu piața poate duce la uzura morală a mărfii sau chiar la deteriorarea fizică atunci cînd nu e corelată cu o rotație corespunzătoare a stocurilor.

— UTILIZAREA UNOR FORME MODERNE DE COOPERARE COMERCIALĂ INTERNAȚIONALĂ PENTRU DIMINUAREA COSTURILOR DE DISTRIBUȚIE: Găsirea unor surse ieftine de marfă, respectiv eventuala diminuare a prețurilor mărfii prin utilizarea unor forme moderne de cooperare constituie o preocupare de actualitate a inter-

mediarilor de comerț internațional în contextul creșterii generale a prețurilor pe piețele comerciale de mărfuri.

Una din aceste posibilități de ieftinire a distribuției (și implicit pentru întreprinderile de comerț exterior românești de ieftinire a importurilor) o constituie preluarea unor mărfuri din cadrul unor aranjamente de cooperare existente între doi sau mai mulți parteneri din țări distincte, mărfuri care nu prezintă interes de moment pentru partenerii care au constituit aranjamentul în cauză.

Presupunînd spre exemplu existența unui aranjament comercial de cooperare în care decontările se fac prin compensație (aranjament de tip barter, buy back, formula românească de cooperare) constituit între firmele A și B în care partenerul A a realizat excedente importante la exporturile sale către B (A nefiind interesat pentru moment în mărfurile oferite de B) se poate realiza o reechilibrare a schimburilor între cele două firme prin intervenția unui terț interesat (în cazul de față întreprinderea românească de comerț exterior).

Aceasta va realiza prin importul în numele firmei A a mărfurilor oferite de firma B atît fluientizarea schimburilor între cele două firme, cît și o ieftinire a importului său mergînd pînă la un procent egal cu dobînda pe care firma B ar fi urmat să o plătească pentru creditul primit (sub formă de marfă) de la firma A.

Aplicarea acestei tehnici (inspirată din tehnica operațiunilor de switch) își poate dovedi valențe deosebite în ieftinirea importurilor românești de materii prime, respectiv în diminuarea prețului acestora prin reducerea costurilor de comercializare.

Ea trebuie să țină seama de următoarele etape :

— identificarea furnizorilor mărfii în cauză ;

— identificarea aranjamentelor de cooperare ale acestora în care decontările se fac prin compensații ;

— găsirea acelor aranjamente în care furnizorul este deficitar, marfa sa neprezentînd interes pentru partenerul din acțiunea de cooperare respectivă ;

— calcularea procentului de dobîndă economisită prin intervenția intermediarului terț ;

— tratarea cu furnizorul mărfii a diminuării de preț proporțională cu economiile de dobîndă realizate prin intervenția intermediarului.

Utilizarea acestei tehnici ia o deosebită amploare în perioada actuală cînd reducerea prețului prin economisirea de dobînzi la credite capătă o deosebită importanță. În acest context tot mai multe firme, îndeosebi comerciale, constituite pe lîngă marile bănci, acordă o atenție sporită găsirii oportunităților de intermediere în comerțul internațional.

Acționînd în aceeași direcție întreprinderile românești de comerț exterior pot realiza importante economii în valută prin importul de mărfuri la prețuri competitive.

Florin POGONARU

Restructurări în producția și comerțul mondial

Rolul marilor firme pe piața internațională a produselor chimice

(I). Pentru a înțelege evoluțiile actuale pe piața internațională a produselor chimice trebuie precizat că structura actuală a industriei chimice pe plan mondial prezintă anumite caracteristici bine definite :

1) Capacitatea de producție, tehnologiile de fabricație și schimburile internaționale constituie monopolul unui număr relativ restrîns de firme. Puternicul grad de concentrare al producției și comercializării existent în această ramură se datorește atît cuantumului ridicat al cheltuielilor de cercetare și dezvoltare pentru lansarea pe piață a unui nou produs, cît și investițiilor foarte mari necesitînd o puternică forță economică și financiară din partea producătorilor. Pe plan mondial asistăm în prezent la un „nou val" de achiziționări și fuzionări, rezultate ca urmare a condițiilor specifice create de actuala criză economică. Principala caracteristică a acestei noi etape o constituie faptul că aceste achiziționări și fuzionări nu mai antrenează neapărat eliminarea concurenților (ca în perioada anterioară), ci conduce mai ales la un proces de diversificare (specializare) a activităților participanților prin realizarea integrării pe verticală sau formarea de conglomerate.

Rezultatul acestor prefaceri a fost acela că în prezent un număr de aproximativ 25 de mari firme domină producția și comerțul cu produse chimice pe plan mondial (vezi tabelul).

Tabel nr.1

Ierarhia primelor firme chimice pe plan mondial în anul 1980

- milioane franci -

Firma	Naționalitatea	Cifra de afaceri în sectorul chimic	Cifra de afaceri globală	Cheltuieli pentru cercetare și dezv
1.Hoechst	R.F.G.	(68.000)	69.403	3.018
2.Bayer	R.F.G.	66.874	66.874	2.875
3.BASF	R.F.G.	(55.800)	69.579	2.306
4.ICI	Anglia	(53.406)	61.722	2.290
5.Royal Dutch/Shell	Anglia-Olanda	34.420	369.976	2.225
6.Montedison	Italia	32.457	37.971	859
7.Unilever	Olanda-Anglia	32.182	109.627	1.557
8.Rhône-Poulenc	Franța	30.199	30.199	1.367
9.Ciba-Geigy	Elveția	29.400	30.500	2.399
10.AKZO	Olanda	26.525	26.525	1.097
11.Solvay	Belgia	19.937	19.937	648
12.Henkel	R.F.G.	17.699	17.699	317
13.British Petroleum	Anglia	17.032	273.748	-
14.D.S.M.	Olanda	16.891	31.775	-
„Exxon	S.U.A.	15.200	490.189	2.210
Dow Chemical	S.U.A.	14.577	48.030	1.419
15.Hoffmann-La Roche	Elveția	13.967	14.930	1.773
16.C.W.Hois (Veba)	R.F.G.	13.221	13.221	371
17.Beecham	Anglia	12.903	12.903	436
18.Courtaulds	Anglia	12.668	18.467	-
19.S.N.Elf Aquitaine	Franța	(11.000)	76.702	1.130
20.CdF Chimie	Franța	10.954	10.954	185
21.Sandoz	Elveția	10.127	12.544	1.062
22.CFP/Total	Franța	9.553	101.044	172
23.Pechiney Ugine Kuhlmann	Franța	(9.200)	38.111	370
24.L'Oréal	Franța	6.555	6.555	-
25.L'Air Liquide	Franța	5.496	11.034	-
- ATO Chimie	Franța	6.435	6.435	220

Notă : Acest clasament a apărut în revista „Chimie actualités" din 4 septembrie 1981

— cifrele din paranteză reprezintă estimări

[1]. Activitatea de inginerie a firmei nu este inclusă

Cifra de afaceri a firmei Hoechst în Franța 6,3 miliarde franci

[2]. Cifra de afaceri a firmei Bayer (inclusiv Agfa-Gevaert) în Franța 4,5 mld FF

[3]. Cifra de afaceri a firmei BASF în Franța, 3,5 miliarde FF. A fost exclusă din calcul activitatea firmei în domeniul petrolier

[4]. A fost exclusă din calcul activitatea în domeniul petrolier

[5] Cifra de afaceri a firmei Shell-Chimie în Franța, 3 miliarde FF

[6]. Cifra de afaceri a firmei Montedison în Franța, 701 milioane FF

2) Marile firme stabilite în principal în Europa occidentală, Statele Unite şi Japonia posedă un număr foarte mare de filiale şi întreprinderi afiliate, atît în ţările capitaliste dezvoltate cît şi în cele în curs de dezvoltare. De remarcat că în ţările în curs de dezvoltare, în majoritatea cazurilor filialele se ocupă numai de anumite activităţi specifice cum ar fi : amestecul diverselor subproduse pentru obţinerea produselor finale, extragerea substanţelor active din diverse plante (industria medicamentelor) sau condiţionarea finală a unor produse.

3) Între marile firme şi filialele lor s-au stabilit legături foarte strînse prin intermediul operaţiilor în asociere, acordurilor de aprovizionare şi schimburilor de tehnologie. Ca urmare a acestei situaţii o bună parte din comerţul internaţional cu produse chimice se efectuează între marile firme şi filialele lor.

4) Printre metodele utilizate de marile firme chimice pentru consolidarea poziţiei lor dominante pe piaţă se remarcă utilizarea practicilor comerciale restrictive (aspect ce va fi analizat pe larg ulterior).

5) Pe plan mondial se observă, o pronunţată tendinţă de încurajare a dezvoltării acestei ramuri de către autorităţile diverselor ţări ca urmare a importanţei economice şi strategice deosebite a ei, a rolului ei foarte important în contextul economiei moderne.

6) Ierarhia marilor firme chimice la nivelul anului 1980, demonstrează că firmele vest-germane s-au adaptat cel mai bine noului cadru economic creat de criza energetică, atît prin prisma volumului cifrei de afaceri realizate, cît şi a consolidării poziţiei dominante deţinută în cazul celor mai multe produse pe principalele pieţe dezvoltate.

Firma Hoechst a realizat în anul 1980 o cifră de afaceri în domeniul chimiei de 68.000 milioane franci (locul I), cifrele de afaceri pe principalele domenii de activitate evidenţiind, de asemenea, importanţa sa în sectorul farmaceutic CA 11.000 milioane FF (locul I), sectorul materialelor plastice CA 9.500 milioane FF (locul III), sectorul fibrelor CA 5.300 milioane FF (locul III) şi cel al îngrăşămintelor CA 1.100 milioane FF.

Majoritatea activităţii de producţie a acestei firme se realizează în Republica Federală Germania urmată de ţările Pieţei comune şi celelalte ţări vest-europene. Firma Hoechst îşi realizează, de asemenea, o parte din producţie în S.U.A. şi cîteva ţări în curs de dezvoltare din Asia, America Latină şi Africa, constituind prin varietatea preocupărilor şi multitudinea filialelor un exemplu tipic de firmă modernă, cu o activitate deosebit de eficientă.

Firma Bayer, care are un profil foarte divers de activitate, s-a plasat pe locul II, cu o cifră de afaceri în domeniul chimic de 66.874 milioane FF din care în sectorul materialelor plastice 13.460 milioane FF (locul I), în cel al produselor farmaceutice de 9.980 milioane FF (locul II), iar în sectorul fitofarmaceutic de 7.660 milioane FF (locul I).

Cifra de afaceri a firmei BASF în domeniul chimic în anul 1980 a fost de 55.800 milioane FF, din care în sectorul îngrăşămintelor de 8.100 milioane de FF (locul I), în sectorul materialelor plastice de 10.786 milioane FF (locul II), iar în sectorul fitofarmaceutic de 2.700 milioane FF (locul V). Firma posedă un număr de peste 100 de filiale, localizate în principal în Europa occidentală, Canada, Statele Unite şi America Latină, ea fiind implicată şi în domeniul producţiei de ţiţei şi gaze naturale.

Pe locul IV în ierarhia mondială a firmelor chimice, în anul 1980, se afla **firma engleză I.C.I.** cu un volum al cifrei de afaceri de 53.406 milioane de franci.

Diversificîndu-şi încontinuu nomenclatorul de producţie firma ICI a ajuns să deţină în anul 1980 ponderi importante în sectorul materialelor plastice (locul VII — 7.970 milioane franci), al îngrăşămintelor (locul III — 5.400 milioane franci), al fibrelor (locul V — 4.666 milioane franci), sectorul fitofarmaceutic (locul IV — 2.700 milioane de franci).

Firma italiană **Montedison** a luat naştere în anul 1970 prin fuzionarea firmelor Montecatini (vechi producător de îngrăşăminte şi coloranţi) şi Edison SPA (producătoare de produse chimice, farmaceutice, siderurgice, textile şi electrice). În urma fuzionării firma şi-a redus activitatea în domeniul industriei siderurgice şi electrice extinzîndu-şi puternic activitatea în domeniul produselor chimice şi farmaceutice.

Cifra de afaceri a firmei Montedison în domeniul chimic în anul 1980 a fost de 32.457 milioane franci, firma aflîndu-se pe locul VI în sectorul materialelor plastice (7.974 milioane franci) pe locul VI în sectorul fibrelor (3.880 milioane franci), pe locul XII în sectorul farmaceutic (3.431 milioane franci) şi pe locul VIII în sectorul îngrăşămintelor (cu o cifră de afaceri de 2.279 milioane franci).

Principalele filiale ale acestei firmei se află în Elveţia, Spania şi Franţa.

Firma franceză **Rhone-Poulenc** şi-a început activitatea fabricînd coloranţi şi produse chimice anorganice. Acestor preocupări li s-au adăugat pe parcurs (datorită achiziţiilor făcute) activitatea în sectorul farmaceutic, în sectorul fibrelor artificiale, al produselor chimice de bază, al produselor petrochimice şi al materialelor plastice.

Cifra de afaceri a firmei în domeniul chimic, în anul 1980 a fost de 30.199 milioane de franci, firma deţinînd locul IV în sectorul fibrelor sintetice (5.103 milioane de franci), locul IV în sectorul îngrăşămintelor, (3.895 milioane de franci) locul VIII în sectorul farmaceutic (4.650 milioane de franci) şi locul VI în sectorul fitofarmaceutic (2.500 milioane franci).

Majoritatea întreprinderilor producătoare aparţinînd acestei firme se află în Franţa, firma avînd însă filiale şi în celelalte ţări ale Pieţei comune, în S.U.A., Canada, Elveţia şi America Latină.

Iolanda DĂDUIANU
Petre PRISECARU
I.E.M.

Sisteme de asigurare şi mobilizare a creditelor de export

Franţa

Ca şi în alte ţări europene finanţarea exportului presupune în mod firesc efectuarea unei asigurări, încheiată printr-o societate de stat, denumită pe scurt COFACE. În Franţa, atît creditele furnizor cît şi creditele cumpărător pot fi deschise prin 2 categorii principale de bănci comerciale : băncile de depozit şi băncile de investiţii (de afaceri).

Finanţarea exportului pe termen scurt este cu prioritate făcută de băncile comerciale, cu următoarele condiţii :

a) creditele să se acorde pentru mărfuri, servicii în curs de livrare sau deja livrate ;

b) durata creditului să nu depăşească 18 luni ;

c) creditele să nu fie acordate pentru luvrări ale societăţii-mamă către filiale din străinătate.

Cu îndeplinirea acestor condiţii creditele pot fi scontate unei bănci comerciale, care la rîndul lor le cedează către Banque de France.

Cînd perioada creditului este între 6 şi 12 luni, scontarea se poate face pentru 100% din valoare ; pentru creditele de 12—18 luni se scontează numai 90% din valoare. Rata minimă a dobînzii este de regulă sub nivelul curent al pieţei plus comisionul.

Acest mecanism funcţionează cu mare promptitudine şi prin condiţiile stimulatoare oferite constituie o pîrghie importantă de stimulare a exporturilor franceze.

Pentru creditele pe termen mediu şi lung, ca regulă, scontarea se face prin Banque Française pour le Commerce Exterior (BFCE) şi numai în unele cazuri direct prin Banque de France, banca centrală. BFCE efectuează toate tranzacţiile bancare uzuale legate de activităţi de comerţ exterior, fără să se suprapună cu activitatea băncilor comerciale, urmărind să înlesnească legăturile dintre băncile comerciale şi banca centrală în operaţiuni de finanţare a exporturilor.

Începînd din 1971 s-au introdus noi reglementări privind activitatea băncilor comerciale, astfel :

1. Băncile comerciale finanțează exportul pentru acea parte a creditului care nu este imediat mobilizabilă, la un nivel de dobîndă fix pe toată durata acordării creditului ;

2. Băncile comerciale, care au aderat la convenție, se angajează să participe la finanțarea exporturilor cu o cotă medie de circa 2—4% din valoarea depozitelor, efectuîndu-se o compensare reciprocă între bănci în limitele acestei cote calculate de autorități pentru fiecare în parte.

Mecanismul de acordare a creditului furnizor este următorul :

— Se emit trate pentru întreaga sumă a creditului de export acordat ;

— Tratele se prezintă la B.F.C.E., care garantează plata și mobilizează tratele, cedîndu-le Băncii Franței. De remarcat este faptul că mobilizarea nu acoperă întreaga perioadă pînă la scadența tratelor, ci, spre exemplu, în cazul unui credit pe 7 ani mobilizarea tratelor se face numai pentru ultimii 3 ani ; pentru primii 3 ani de credit tratele se scontează pe loc de B.F.C.E., iar pentru al 4-lea an tratele se scontează după un an de la acordarea creditului.

Pentru exportatori acest mecanism este simplu, în sensul că ei sînt imediat plătiți de banca comercială pentru întreaga sumă a creditului. Rambursarea acestei sume este făcută băncii comerciale de către B.F.C.E. pentru cota corespunzătoare tratelor de pînă la 3 ani, în timp ce restul este avansat inițial de băncile comerciale. Pe măsura trecerii timpului și desfășurării livrărilor, tratele sînt scontate de B.F.C.E. și băncile comerciale primesc sumele avansate. În concluzie, băncile comerciale mobilizează trate cu scadență de peste 3 ani iar B.F.C.E. mobilizează trate scadente pînă în 3 ani. Așadar, pentru creditele pe 7 ani B.F.C.E. nu-și utilizează propriile resurse, ci ea mobilizează tratele băncilor comerciale numai în măsura în care le poate ceda Băncii Franței. Exportatorul plătește în acest caz o dobîndă stabilită ca medie ponderată, între dobînda Băncii Franței și cea a băncilor comerciale. Pentru creditele mai mici de 7 ani condițiile și termenele variază corespunzător.

Mecanismul de desfășurare a creditului cumpărător este în linii generale la fel. Alegerea între formula credit cumpărător sau credit furnizor este la latitudinea părților interesate. B.F.C.E. este însărcinată cu scontarea și mobilizarea creditelor pe termen mediu, urmînd aceeași procedură ca în cazul creditelor furnizoare. Solicitantul de credit este însuși cumpărătorul sau o agenție guvernamentală. Uzual aceste credite sînt acoperite prin asigurare COFACE. Dobînzile percepute în cazul creditului cumpărător sînt mai ridicate decît pentru creditul furnizor. Se practică și încheierea de acorduri (protocoale) între guvernul francez și guvernele țărilor partenere la exportul francez, în scopul stimulării exportului. Aceste credite acordate în cadrul acordurilor guvernamentale includ asigurarea COFACE. Condițiile favorabile ale acestor credite se reflectă, de asemenea, în durata mai mare a condițiilor de plată, avansuri reduse, contribuții la suportarea dobînzilor, credite acordate în avans pentru procurarea de elemente de producție (materii prime, semifabricate) sau de bunuri de consum — pe termen mediu sau lung. Acorduri financiare pot interveni, de asemenea, între o bancă franceză și o bancă străină (cu sau fără acord guvernamental)), în scopul promovării exporturilor.

S.U.A.

Creditele de export pînă la 5 ani pot fi în S.U.A. finanțate de băncile comerciale și într-o oarecare măsură de companiile financiare și firmele de factoring. Creditele pe o durată mai mare de 5 ani ca și cele care implică riscuri politice sau comerciale depășind posibilitățile firmelor private sînt finanțate de Export-Import-Bank (Eximbank), o instituție guvernamentală creată în 1943 care îndeplinește importante funcții pe linia finanțării comerțului exterior. Sursele de finanțare ale Eximbank sînt pe de o parte capitalul și rezervele sale evaluate la cîteva miliarde de dolari, iar pe de altă parte împrumuturile făcute pe piețele de capital sau de la trezoreria S.U.A. Plafonul său de credite atinge în acest fel circa 15 miliarde dolari.

Dintre instrumentele de stimulare a exporturilor utilizate de Eximbank amintim :

1. Creditele acordate de Eximbank nominalizat pe un anume client extern în vederea achiziționării de mărfuri sau servicii de pe piața americană. Derularea creditului se face prin plata de către Eximbank a furnizorului american, urmînd ca debitorul extern să ramburseze creditul la Eximbank în dolari. Dobînda practicată la astfel de credite este substanțial mai mică decît nivelul pieței (inclusiv comisionul băncii).

Acordarea de credite prin Eximbank pentru cumpărarea de mărfuri și servicii de pe piața S.U.A. este condiționată de : dovedirea capacității de rambursare a beneficiarului, demonstrarea că proiectul este fezabil (sănătos) și nu afectează economia americană sau economia țării importatoare. Aceste credite pot include și costurile de distribuție, în cazul în care vînzările pe o piață externă implică astfel de cheltuieli.

2. Împrumuturi acordate băncilor comerciale americane pentru scontarea documentelor negociabile privind exportul de mărfuri sau servicii americane efectuat după 1 ianuarie 1969, în cuantum de pînă la 100% din aceste sume.

3. Credite specializate, pentru promovarea unor sectoare eficiente ale exportului cum sînt : industria centralelor nucleare sau produsele agricole.

4. Garanții pentru rambursarea creditelor acordate de firmele americane unor cumpărători străini.

5. Reasigurarea garanțiilor emise de Foreign Credit Insurance Association — care grupează 65 de societăți de asigurări ce desfășoară operații de asigurare a creditelor de export.

JAPONIA

Similar sistemului american, în Japonia sarcina de finanțare pe termen mediu și lung a creditelor de export revine în principal Băncii de export-import a Japoniei (Export-Import Bank of Japan), o instituție guvernamentală, ale cărei resurse sînt constituite din capitalul propriu și completat prin împrumuturi guvernamentale sau de pe piețele externe.

Împrumuturile acordate de B.E.I.J. sînt destinate finanțării creditelor de export acordate de firmele japoneze. În același timp B.E.I.J. acordă împrumuturi pentru investiții în străinătate ale firmelor japoneze (societăți mixte de producție și comercializare etc.) ca și pentru cumpărarea de acțiuni ale unor companii străine.

În conformitate cu statutul său B.E.I.J. „nu concurează băncile comerciale sau alte instituții financiare în finanțarea exporturilor, importurilor sau investițiilor în străinătate". În consecință, ea nu acordă credite pe perioade mai scurte de 6 luni sau pentru operațiuni ce pot fi finanțate de firme private, desfășurînd de cele mai multe ori operațiuni de finanțare mixtă, împreună cu firme private financiare. Banca centrală — Bank of Japan — efectuează, de asemenea, unele operațiuni de finanțare a exporturilor în condiții avantajoase scontînd tratele creditelor de export prezentate de exportatori sau bănci comerciale prin perceperea unor dobînzi reduse. Operațiuni de finanțare pe termen mediu și lung a exporturilor pe credit mai efectuează Societatea de finanțare a întreprinderilor mici și mijlocii (Small and Medium Size Enterprises Finance Corporation) prin membrii săi.

I. GEORGESCU

documentar

Modalităţi de verificare a bonităţii firmelor comerciale străine

● Noţiunea de bonitate comercială-solvabilitate — lichiditate — rentabilitate

Pentru evitarea anumitor riscuri comerciale prezintă importanţă deosebită edificarea exportatorilor asupra **bonităţii cumpărătorilor potenţiali,** importanţă care se accentuează în vînzările pe credit, fie chiar şi pe termen scurt.

Ce este, în fond, şi ce semnificaţie poate fi atribuită noţiunii des întîlnită în literatura de specialitate, de **bonitate comercială ?** Într-o accepţiune largă, prin bonitate se înţelege capacitatea de plată a unei firme comerciale. Sub aspect tehnico-economic sînt trei noţiuni componente ale bonităţii comerciale — solvabilitate, lichiditate şi rentabilitate — şi care au un conţinut bine definit :

— solvabilitatea unei firme comerciale dintr-un stat cu economie capitalistă înseamnă gradul în care capitalul social asigură acoperirea creditelor pe termen mediu şi lung ; se calculează sub forma unui raport dintre capitalul social şi totalul creditelor pe termen mediu şi scurt plus capitalul social ;

— lichiditatea financiară a unei firme este indicatorul care arată capacitatea pe care o are de a acoperi prin elementele patrimoniale active — contul casa, contul efecte de încasat, debitori pe termen scurt etc. —, elementele de pasiv, respectiv obligaţiile de plată contractate pe termen scurt ;

— rentabilitatea unei firme comerciale este al treilea indicator de sinteză prin care poate fi apreciată bonitatea şi care arată care este rata beneficiului net a anului financiar supus analizei ; acest indicator este urmărit de partenerii de afaceri pentru a se cunoaşte gradul de prosperitate a firmei supuse analizei.

Verificarea bonităţii unui viitor partener comercial poate fi realizată pe mai multe căi, care pot fi astfel grupate : a) surse de informare indirecte, în care includem cele obţinute de la băncile comerciale din ţara partenerului potenţial, de la parteneri de afaceri tradiţionali etc. ; b) surse de informare directe, axate pe analiza unor documente contabile şi comerciale emanate de către firma în cauză.

● Modalităţi indirecte de verificare a bonităţii comerciale

Terţele persoane care pot să furnizeze informaţii asupra bonităţii unei anumite firme pot fi : bănci corespondente ale B.R.C.E., parteneri comerciali ai întreprinderilor noastre de comerţ exterior cu tradiţie în raporturi contractuale din ţările cu economie capitalistă şi case specializate în furnizarea de asemenea informaţii.

a) **Băncile comerciale** din centrele industriale sau comerciale unde îşi are sediul central firma a cărei bonitate ne interesează, sînt cele mai indicate să fie folosite, deoarece datorită legăturilor pe care le au între ele sînt în măsură să obţină într-un termen scurt informaţii cerute şi cu un grad ridicat de exactitate. Ele, cunoscînd disponibilul de monedă naţională sau de valute aflate în conturile curente, rulajele tranzacţiilor comerciale pe care le realizează, nivelul creditelor pe care le pot obţine, prestigiul comercial de care se bucură pe piaţa locală etc., sînt în măsură să facă o apreciere de ansamblu asupra bonităţii pe care o are firma în cauză. Mai mult de cît atît, prin compartimente specializate, şi în interesul operaţiunilor comerciale de acordare a creditelor, de avalizare a cambiilor etc., băncile comerciale cunosc foarte de aproape poziţia pe piaţă a firmelor industriale sau comerciale care le sînt clienţe sau cu care pot intra în raporturi de afaceri financiare.

b) **Partenerii comerciali** tradiţionali, care prin comportarea pe care au avut-o pe parcursul derulării mai multor contracte comerciale internaţionale au cîştigat încrederea întreprinderilor noastre de comerţ exterior, pot fi folosiţi cu succes pentru a obţine informaţii asupra bonităţii unor firme comerciale care îşi desfăşoară activitatea pe aceeaşi piaţă cu ei.

c) **Case specializate.** În multe state capitaliste dezvoltate funcţionează firme specializate care, în baza comenzilor primite, furnizează date cu un grad ridicat de probitate.

În general se recomandă ca pentru verificarea bonităţii pe această cale, şi pe altele posibile, întreprinderile de comerţ exterior să apeleze la agenţiile comerciale care cunosc condiţiile locale şi pot lua cu competenţă decizia cu privire la canalele cele mai eficiente pentru obţinerea informaţiilor necesare.

● Modalităţi directe : registrul de comerţ ; şi analiza bilanţului şi a contului de profit şi pierdere

Pentru întărirea securităţii şi creditului tranzacţiilor comerciale cu firmele comerciale individuale din statele capitaliste dezvoltate cu care întreţinem relaţii de colaborare economică internaţională prezintă o importanţă deosebită instituţia registrului de comerţ ; ea pune la îndemîna organizaţiilor economice române autorizate să înfăptuiască operaţii de comerţ exterior un instrument de prim ordin de informare şi certitudine în desfăşurarea activităţilor comerciale. În acest mod, instituţia registrului de comerţ îndeplineşte în circuitul comercial extern o adevărată funcţie de asigurare a răspunderii ce revine unui comerciant pentru executarea obligaţiilor asumate prin acte de comerţ, punînd la dispoziţia partenerului român date complete asupra solvabilităţii şi creditului său comercial.

Analiza directă a bonităţii comerciale a unui viitor partener de afaceri este facilitată de obligaţia ce revine tuturor societăţilor comerciale, obligaţie izvorîtă din dreptul intern ale acestora, de a publica anual bilanţul şi contul de profit şi pierdere. Aşadar, punctul de plecare îl constituie aceste două documente care, aşa cum vom vedea, prezintă o sinteză a patrimoniului social şi, în special, a modului în care s-a desfăşurat activitatea economică pe perioada dată, reflectată în componenţa elementelor de activ şi de pasiv.

În situaţiile în care legislaţiile naţionale nu obligă firmele comerciale care sînt constituite sub anumite forme (societăţi comerciale în nume colectiv, în comandită simplă etc.) să publice bilanţul şi contul de profit şi pierdere, aceste documente contabile pot fi procurate prin solicitarea lor de la partenerul comercial, în cadrul negocierilor.

Pentru a uşura înţelegerea temei, facem precizarea că sub aspectul formei de prezentare, potrivit practicii din ţările cu economie capitalistă, bilanţul poate fi prezentat, atît sub forma clasică — elementele de activ în stînga, iar cele de pasiv în dreapta —, cît şi într-o formă mai modernă, în care elementele de activ şi cele de pasiv se înscriu pe verticală, adică în mod succesiv. În continuare, vom reda o schiţă de bilanţ, sub această din urmă formă (vezi pagina următoare).

Plecînd de la datele furnizate de bilanţul mai sus redat, să încercăm să determinăm bonitatea societăţii comerciale respective.

a) **Lichiditatea patrimonială.** Aşa cum am arătat, este un indicator ce rezultă dintr-un raport între elementele patrimoniale active care pot fi transformate într-un termen scurt. Acest indicator, care interesează în primul rînd terţele persoane, parteneri de afaceri, în general, creditorii societăţii, poate fi calculat sub două variante : lichiditatea generală şi lichiditatea redusă.

Nr. crit.	Elemente patrimoniale	Cifre ipotetice în mii dolari S.U.A.
	Active	
1.	fonduri fixe	50.000
2.	disponibil în cont curent	11.000
3.	disponibil în casă	90
4.	titluri de credit	1.000
5.	debitori pe termen scurt	11.000
6.	materii prime, materiale etc.	1.100
7.	produse finite (mărfuri)	400
	Total elemente active	**74.590**
	Pasive	
8.	capital social	20.000
9.	fondul de rezervă	3.600
10.	alte fonduri	2.750
11.	creditori pe termen scurt	20.640
12.	creditori pe termen mediu şi lung	22.800
13.	beneficiu net	4.800
	Total elemente pasive	74.590

Formula de analiză care poate fi utilizată este următoarea (în care rezultatul este exprimat în procente) :

$$K.l:p. = \frac{\Sigma \text{ E.p.t.s.}}{\Sigma \text{ C.t.s.}}$$

K.l:p = indicatorul lichidităţii patrimoniale.

E.p.t.s. = elementele patrimoniale din activul societăţii care pot fi transformate în termen scurt în disponibil bănes, sau de cont (disponibil în cont curent, disponibil în casă, titluri de credit cum sînt cambiile, obligaţiile şi acţiunile altor societăţi, recipise-warant etc., debitori solvabili pe termen scurt, stocuri de materii prime şi materiale, produse finite vandabile etc.).

C.t.s. = elementele patrimoniale pasive cu scadenţă pe termen scurt (furnizori, credite bancare, impozite, salarii etc.).

Înlocuind în formulă elementele patrimoniale din modelul de bilanţ de mai sus, vom obţine următoarea situaţie (cifrele din paranteze indicînd numărul curent din tabelul prezentat) :

$$K.l:p. = \frac{11.000(2)+90(3)+1000(4)+11.000(5)+1.100(6)+400(7)}{20.640(11)} = \frac{24.590}{20640}\,100 = 119{,}1\%$$

Rezultatul obţinut mai sus permite unele concluzii interesante :

— pentru societate este un semnal de alarmă dat fiind raportul strîns între elementele patrimoniale uşor lichidabile şi creditorii pe termen scurt (prima grupă depăşind numai cu 19,1% obligaţiile pe termen scurt de plată) ;

— pentru creditori situaţia solvabilităţii este satisfăcătoare, dar marja de 19,1% îi va determina să fie circumspecţi în acordarea de noi credite.

În asemenea situaţii se impune stabilirea **lichidităţii reduse** în sensul că la stabilirea coeficentului se elimină stocurile de materii prime şi de produse fără desfacere asigurată. În această ipoteză rezultatul va fi următorul :

$$K.l:p. = \frac{11.000(2)+90(3)+1.000(4)+11.000(5)}{20.640(11)}\,100 = \frac{23.090}{20.640}\,100 = 111{,}9\%$$

Aşadar, excluzînd din calcul materiile şi produsele finite aflate în stoc, lichiditatea redusă dă garanţia creditorilor că societatea este solvabilă, avînd un disponibil suplimentar faţă de obligaţiile contractuale de 11,9%, dar se recomandă totuşi prudenţă.

b) **Solvabilitatea patrimonială.** Se calculează prin raportul între capitalul social şi totalul elementelor patrimoniale reprezentînd creditele societăţii pe termen mediu şi lung, plus capitalul social. Formula va fi următoarea :

$$K\ s.p = \frac{C.s.}{C.m.l. + C.s.}$$ în care :

K.s.p. = indicatorul solvabilităţii patrimoniale
C.s. = capitalul social
C.m.l. = creditori pe termen mediu şi lung

Introducînd în formulă elementele patrimoniale din tabelul prezentat mai sus (pentru identificarea cărora vom reda în paranteză numărul curent din tabel) obţinem următorul rezultat :

$$K.s.p. = \frac{20.000(8)}{22.800(12)+20.000(8)} = 46{,}73\%$$

Rezultatul de mai sus indică o solvabilitate relativ bună. În literatura de specialitate şi în practica economică se apreciază că acest raport variază, în general, între 40 şi 60%, limita de 30% fiind considerată ca minimă.

c) **Rentabilitatea întreprinderii.** Indicator de sinteză, care interesează deopotrivă asociaţii, cît şi terţele persoane cu care societatea comercială este în raporturi de afaceri, rata beneficiului net prin care se exprimă acest indicator demonstrînd randamentul pe care l-a avut în perioada dată, modul de organizare a procesului de producţie şi eficienţa economică a comercializării mărfurilor rezultate din propria fabricaţie. Se calculează în mai multe variante printre care următoarele trei sînt principale : rata beneficiului de întreprindere ; rata beneficiului raportat la activul total şi rata beneficiului realizat de asociaţi (acţionari).

Reluînd elementele patrimoniale din tabelul anterior, vom prezenta modul de calcul, astfel :

$$B'n.l. = \frac{B.n.}{C.s.}\,100$$, în care :

B'n.l. — rata beneficiului net al întreprinderii.

B.n. = beneficiul net al întreprinderii — societăţii comerciale.

C.s. = capitalul social constituit din aportul efectiv depus de fiecare asociat.

Înlocuind în formulă elementele patrimoniale de mai sus, vom obţine următoarea situaţie (cifrele din paranteze indicînd numărul curent din tabelul prezentat) :

$$B'n.l. = \frac{4800(14)}{20.000(8)}\,100 = 24\%$$

Aşadar, rata beneficiului de întreprindere indică o prosperitate ridicată a partenerului potenţial.

Al. D.

Redactor coordonator : **dr. Ioan GEORGESCU**

contract economic

Comportamentul unităților socialiste în cadrul executării contractelor economice

Unitățile socialiste sînt obligate — potrivit art. 33 din Legea nr. 71/1969 — să execute contractele economice în natură, cu respectarea întocmai a cantității, termenelor și celorlalte obligații asumate.

Pentru a atinge acest scop — acela al executării contractelor economice — unitățile economice desfășoară, prin personalul muncitor, activități complexe menite să asigure realizarea și predarea în termen a prestației contractate. In aprecierea acestei activități prezintă relevanță comportamentul pe care unitatea socialistă, prin propriul său colectiv de oameni ai muncii l-a avut în cursul executării contractului economic.

Explicația rezidă în faptul că, deși culpa debitorului care nu și-a executat la termen și în mod corespunzător obligația este prezumată și în materia contractelor economice, atunci cînd se pune problema răspunderii sau a exonerării de răspundere pentru neîndeplinirea obligațiilor, intră în joc comportamentul pe care l-a avut unitatea socialistă în cadrul executării. Căci, în ipoteza avută în vedere, apărarea de răspunderea contractuală constituie o situație de excepție ce se poate justifica numai prin constatarea unui **anume** comportament pe care unitatea socialistă l-a avut în timpul executării.

Despre ce fel de comportament este vorba ?

Documentele de partid recente subliniază sarcina unităților socialiste, a colectivelor de oameni ai muncii, de a face **totul** pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, și — implicit — a obligațiilor rezultînd din contractele economice. Acestei cerințe îi corespunde, pe plan juridic, ceea ce literatura de specialitate a considerat a fi gradul de diligență pe care trebuie să-l manifeste unitățile socialiste cu ocazia executării contractelor economice. S-a considerat, pe drept cuvînt, că diligența cerută este diligența unității socialiste fruntașe, adică diligența maximă.

Adoptarea acestui criteriu este cît se poate de explicabilă, dacă avem în vedere faptul că executarea contractelor economice interesează nu numai părțile contractante, ci însăși statul socialist, întreaga colectivitate. Prin urmare, exonerarea de răspundere pentru neîndeplinirea conformă a obligațiilor asumate prin contractele economice poate fi admisă numai în cazul acelor unități care dovedesc că executarea acestor obligații a fost obiectiv imposibilă, deși au făcut diligențele maxime în direcția prevenirii sau înlăturării cauzelor care împiedică executarea. Pentru a se ajunge la o asemenea concluzie, trebuie să se analizeze comportamentul unității socialiste debitoare. Această analiză trebuie să fie **concretă** ; cu alte cuvinte ea nu se poate mărgini la **faptul în sine** al existenței unor impedimente în calea executării obligațiilor contractuale, ci trebuie să constituie o cercetare amănunțită și aprofundată a tuturor condițiilor particulare în care urma să aibă loc executarea contractului respectiv.

De pildă, seceta constituie un caz tipic de forță majoră în agricultură. Dacă, în raport cu o anume dezvoltare a tehnicii irigării culturilor și un anume grad de dotare tehnică a unităților agricole, o astfel de împrejurare poate să aibă consecințe exoneratorii de răspunderea pentru nerespectarea obligațiilor contractuale, este posibil ca asemenea consecințe să nu fie admise în cazul unității socialiste care, deși a avut la dispoziție, nu a utilizat toate mijloacele tehnice în vederea prevenirii și combaterii consecințelor secetei. Este vorba deci, de comportamentul pe care unitatea socialistă a manifestat-o în condițiile concrete ale secetei. Tot astfel, simplul fapt al excesului de umiditate din sol în urma unor inundații nu determină în mod necesar exonerarea de răspundere a unității agricole care invocă acest motiv în justificarea neîndeplinirii obligațiilor sale contractuale. Așa cum s-a subliniat în diferite ocazii, unitățile agricole au obligația de a reînsămînța suprafețele calamitate, desigur, dacă — în raport cu amploarea și persistența umidității excesive din sol — reînsămînțarea apare posibilă. Este vorba, iarăși, de comportamentul concret al unității debitoare, comportament care se examinează în funcție de criteriul diligenței maxime și se raportează la condițiile și posibilitățile concrete.

Lipsa prețului legal constituie și ea, potrivit practicii arbitrale, o împrejurare exoneratoare de răspundere pentru neîndeplinirea la termen a obligației contractuale de livrare. Această consecință este dedusă din interdicția legală de a se livra produse care nu au prețul legal stabilit.

Aceeași împrejurare — lipsa prețului — poate să rămînă însă indiferentă sub aspectul răspunderii unității furnizoare pentru nelivrarea la termen a produselor contractate.

Astfel, în ipoteza cînd competența de stabilire a prețului revine chiar furnizorului contractual, acesta nu poate invoca neîndeplinirea propriilor sale obligații privind fixarea prețului pentru a obține, în acest fel, apărarea de răspundere pentru nerespectarea termenului contractual de livrare. Intr-adevăr, stabilirea prețului fiind la îndemîna ei, unitatea furnizoare are îndatorirea de a face totul pentru ca prețul să fie din timp reglementat, în loc să întîrzie fixarea prețului în speranța de a-și confecționa astfel o scuză pentru anihilarea consecințelor nelivrării la termen a produselor contractate. Și de această dată, soluția se bazează pe cercetarea în concret a posibilităților și comportamentului unității furnizoare fără să se limiteze doar la lipsa prețului.

In mod similar, dar nu identic, se analizează comportamentul unității furnizoare care invocă neomologarea produselor pentru a justifica neîndeplinirea la termen a obligației de livrare.

Omologarea constituie o operațiune care se realizează de un subiect de drept distinct de unitatea furnizoare. Cu toate acestea, aprobarea omologării depinde, în foarte mare măsură, de modul în care unitatea furnizoare și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în legătură cu asimilarea produselor noi. Din această cauză, chiar dacă lipsa omologării constituie un impediment legal în calea îndeplinirii obligației contractuale de livrare, se poate pune problema răspunderii pentru daunele încercate de unitatea beneficiară ca urmare a nelivrării produselor contractate. In acest caz, unitatea furnizoare nu răspunde pentru neîndeplinirea obligației de livrare, ci pentru neîndeplinirea îndatoririlor care i-au revenit în legătură cu asimilarea produselor și

care au împiedicat, pînă la urmă, fabricarea și livrarea produselor ca urmare a interdicției de a se introduce în circuitul economic produse neomologate. În mod firesc, se impune cercetarea, în concret, a comportamentului unității furnizoare în procesul de asimilare a produsului nou, simplul fapt al neomologării produsului în timp util nefiind suficient pentru angajarea răspunderii cu daune.

În sfîrșit, unitățile beneficiare răspund de omisiunile și greșelile cuprinse în documentația de execuție pe care au obligația de a o pune la dispoziția unității furnizoare în vederea executării și livrării produselor contractate. Considerăm totuși, că nu poate rămîne fără consecințe, pe planul răspunderii patrimoniale, fapta unității furnizoare care nu semnalează lipsurile și greșelile documentației de execuție ce i s-a transmis, deși avea posibilitatea de a sesiza aceste lipsuri și greșeli la scurt timp după primirea proiectului.

O atare îndatorire, chiar dacă nu este consacrată în mod expres cu privire la contractul de furnizare, face parte din sfera comportamentului de maximă diligență de care trebuie să dea dovadă unitățile socialiste în cursul executării contractelor economice. Acest comportament este dictat așa cum s-a arătat, de imperativul îndeplinirii sarcinii de plan. El se raportează la condițiile concrete ale executării, numai în acest fel putîndu-se reține elementele necesare pentru stabilirea răspunderii.

I. ICZKOVITS

financiar

Scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe

Prin Decretul nr. 49/1982 (publicat în B. Of. nr. 18 din 16 feb. 1982) s-a dat o nouă reglementare problemei scoaterii din funcțiune a fondurilor fixe, înlocuindu-se reglementările anterioare privitoare la casarea mijloacelor fixe conținute în Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 771/1962. În cele ce urmează vom prezenta prevederile din noul act normativ ce trebuie avute în vedere la nivelul unităților economice de stat.

1. Reglementări cu caracter general

Prin **scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe** se înțelege demolarea, demontarea sau dezmembrarea acestora, valorificarea ansamblelor, subansamblelor, pieselor componente și materialelor rezultate din dezmembrare, precum și scăderea din gestiunea unităților a valorii fondurilor fixe (art. 1).

Condițiile ce trebuie să le îndeplinească fondurile fixe pentru a fi scoase din funcțiune : — să aibă durata de serviciu normată expirată ; — să prezinte un grad avansat de uzură ; — să nu mai poată primi o altă destinație sau utilizare în cadrul economiei naționale ; — costul reparării și modernizării lor să depășească 60% din valoarea de înlocuire a fondului fix (art. 2, alin. 2). Prin **valoare de înlocuire** se înțelege suma cheltuielilor necesare a se efectua pentru procurarea unui fond fix nou, echivalent cu cel propus a fi scos din funcțiune, inclusiv cheltuielile de transport, montare și punere în funcțiune. În cazurile în care nu se poate stabili valoarea de înlocuire a fondului fix, acesta se consideră egală cu valoarea de inventar (art. 2, alin. 2).

Propunerile de scoatere din funcțiune a fondurilor fixe cu durată de serviciu normată expirată sau care expiră în anul pentru care se fac propunerile, analizate și însușite de organele de conducere colectivă ale unităților socialiste de stat, se înaintează odată cu lucrările de fundamentare a propunerilor de plan, numai după ce organele ierarhic superioare au efectuat toate redistribuirile între unitățile subordonate acestora. Propunerile vor fi însoțite de măsuri concrete privind valorificarea sau recuperarea acestora. Pentru fondurile fixe care se propun a fi scoase din funcțiune se va menționa atît valoarea lor de inventar, cît și valoarea reziduală, respectiv valoarea ansamblelor, subansamblelor, pieselor componente, precum și a materialelor valorificabile rezultate din demolarea sau dezmembrarea fondurilor fixe, din care se scad cheltuielile efectuate cu scoaterea efectivă din funcțiune a acestora (art. 3, alin. 1).

Pentru fondurile fixe de natura utilajelor și instalațiilor cu ciclu lung de fabricație care urmează a fi înlocuite, propunerile de scoatere din funcțiune se vor prezenta înainte de expirarea duratei de serviciu normate, ținînd seama de ciclul de fabricație al acestora, în liste separate. După aprobarea prin decret a propunerilor de scoatere din funcțiune, băncile finanțatoare vor deschide finanțarea, în vederea comandării pentru execuție la furnizori a utilajelor și instalațiilor de înlocuire (art. 4).

Scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe se aprobă anual prin decret al Consiliului de Stat (art. 5).

Nu pot fi scoase din funcțiune, chiar dacă îndeplinesc condițiile de la art. 2, fondurile fixe în exploatare, necesare procesului de producție și pentru care nu există posibilități efective de înlocuire. În astfel de cazuri depășirea procentului de 60% se aprobă de Consiliul de Miniștri pe baza propunerilor organelor de conducere colectivă ale ministerelor, celorlalte organe centrale sau locale și a documentațiilor tehnico-economice de fundamentare a oportunității și eficienței reparației capitale (art. 6).

Scoaterea efectivă din funcțiune a fiecărui fond fix, se aprobă și se realizează în cadrul volumului aprobat prin decret pentru anul respectiv de către organele de conducere colectivă de la diversele niveluri organizatorice. Scoaterea efectivă din funcțiune se va putea efectua și în anul următor celui pentru care s-a dat aprobarea prin decret, dacă operațiunea nu s-a putut realiza pînă la sfîrșitul anului respectiv (art. 7 și 9).

La nivelul unităților economice scoaterea efectivă din funcțiune se aprobă de adunarea generală a oamenilor muncii și se confirmă de organul de conducere colectivă al centralei sau organul ierarhic superior, pentru fondurile fixe a căror valoare unitară nu depășește 100 000 lei (la întreprinderile de gradele II—VI) sau 300 000 lei (la întreprinderile de gradele I și special) (art. 7, pct. a și b). Pentru fondurile fixe cu o valoare unitară peste 300 000 lei competența de aprobare a scoaterii efective din funcțiune a lor o au organele superioare arătate detaliat la art. 7, pct. c și d și la art. 8. Listele cuprinzînd fondurile fixe care urmează a fi scoase efectiv din funcțiune se afișează — timp de două săptămîni și cu cel puțin 15 zile înainte de aprobarea scoaterii efective din funcțiune — în unitățile deținătoare și pe secții, pentru a putea fi examinate de către întregul colectiv de oameni ai muncii, în vederea găsirii unor eventuale noi posibilități de folosire a acestora, în cadrul unității (art. 7, alin. 2, 3).

Scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe cu durata de serviciu normată neexpirată este interzisă. În mod cu totul excepțional, atunci cînd există aprobări pentru executarea unor obiective noi de investiții ori dezvoltări de capacități existente, al căror amplasament afectează unele fonduri fixe sau în alte situații justificate, acestea pot fi scoase din funcțiune numai după aprobarea prin decret al Consiliului de Stat în baza unor fundamentări tehnico-economice și după analiza tuturor posibilităților de reutilizare în circuitul productiv a fondurilor propuse pentru dezafectare (art. 11, alin. 1, 2). Propunerile de scoatere din funcțiune a fondurilor fixe în cazul executării unui obiectiv de investiții urmează procedura indicată în detaliu

la art. 11, alin. 3—5, iar în cazul rețelelor electrice și de telecomunicații sau de altă natură, aeriene sau subterane, care urmează să fie deviate pe alt traseu din cauza executării unor obiective de investiții pe amplasamentul acestora, cheltuielile corespunzătoare de realizare a lor pe noul traseu, inclusiv partea neamortizată a rețelelor scoase din funcțiune, se includ în devizul general al obiectivului de investiții (art. 11, alin. ultim).

Este interzisă scoaterea efectivă din funcțiune a fondurilor fixe cu durata de serviciu normată expirată, înainte de aprobarea documentației de către organele competente prevăzute la art. 7 și 8, precum și a fondurilor fixe cu durata de serviciu normată neexpirată, înainte de aprobarea lor prin decret al Consiliului de Stat sau prin decret prezidențial, după caz (art. 13).

2. Comisiile de analiză, avizare și valorificare a fondurilor fixe care urmează a fi scoase din funcțiune

Conform prevederilor art. 10 și cap. I al anexei nr. 1 a decretului, se instituie în toate unitățile, economice sau bugetare, și la toate nivelurile organizatorice, comisiile de analiză, avizare și valorificare a fondurilor fixe care urmează a fi scoase din funcțiune. Comisiile se numesc de către conducătorii unităților socialiste de stat.

La întreprinderi, centrale și unități asimilate acestora, pentru fondurile fixe proprii, comisia se compune din cel puțin 7 membri și anume : — directorul tehnic sau inginerul șef, președinte ; — conducătorul compartimentului mecanic sau energetic ; — inginerul sau tehnicianul constructor ; — conducătorul compartimentului financiar-contabil ; — muncitori de înaltă calificare ; — delegat al organelor financiar-bancare și — alți specialiști. Asemenea comisii, completate cu un delegat al întreprinderii sau centralei tutelare, se pot numi și la unitățile cu autogestiune economico-financiară fără personalitate juridică situate la distanțe mari, în afara sediului principal. Pentru unitățile care își desfășoară activitatea în străinătate, comisia se compune din 3—5 membri (pct. 1).

La centrale și unități asimilate acestora, pentru fondurile fixe ale unităților subordonate, comisia se compune din cel puțin 5 membri și anume : — directorul tehnic, președinte ; conducătorul compartimentului mecanic sau energetic ; — conducătorul compartimentului financiar-contabil ; — un inginer constructor ; — delegat al organelor financiar-bancare și — alți specialiști (pct. 2).

La ministere, celelalte organe centrale de stat și la consiliile populare județene și al municipiului București, pentru fondurile fixe proprii și ale unităților subordonate, comisia se compune din cel puțin 7 membri și anume : — un adjunct al ministrului sau al conducătorului organului central sau un vicepreședinte al consiliului popular județean ori al municipiului București, președinte ; — conducătorul compartimentului tehnic ; — conducătorul compartimentului mecano-energetic ; — un inginer constructor ; — conducătorul compartimentului financiar-contabil ; — delegați ai MF și organelor bancare și — alți specialiști (pct. 3.).

Componența detaliată a comisiilor la unitățile bugetare este prevăzută la pct. 4—7 din anexă.

În cazul în care structura organizatorică nu prevede funcțiile de la pct. 1—6, în comisiile respective pot fi numite persoane cu funcții similare (pct. 8).

Secretarul comisiei va fi desemnat de președinte dintre membrii acesteia (pct. 9).

Comisiile verifică la fața locului starea fondurilor fixe, îndeplinirea condițiilor de scoatere din funcțiune și realitatea datelor cuprinse în documentație. Constatările se consemnează într-un proces-verbal de scoatere din funcțiune a fondurilor fixe, care se depune conducătorului unității în termen de 5 zile de la primirea documentației complete. Termenul poate fi prelungit la cererea președintelui comisiei, de conducătorul unității cu cel mult 10 zile, dacă sînt necesare unele analize tehnice. Avizul favorabil al comisiei se supune dezbaterii și însușirii de către organul colectiv de conducere al unității (pct. 10).

Dacă documentația însușită de organul colectiv de conducere se referă la fonduri fixe ce depășesc competențele de aprobare a acestuia prevăzute la art. 7 din decret, documentația împreună cu procesul-verbal se înaintează organului ierarhic superior. Conducătorul organului ierarhic superior poate dispune verificarea stării de uzură sau a degradării fondurilor fixe prin comisia de analiză, avizare și valorificare proprie. Concluziile și propunerile comisiei se consemnează în procesul-verbal de scoatere din funcțiune a fondurilor fixe, care se depune conducerii organului ierarhic superior în termen de 10 zile de la primirea documentației. Termenul poate fi prelungit, la cererea președintelui comisiei, cu cel mult 15 zile, dacă sînt necesare avize, analize sau verificări suplimentare (pct. 11).

Comisiile de analiză, avizare și valorificare, precum și conducătorii unităților socialiste de stat, ai organelor ierarhic superioare, care nu-și însușesc documentația prezentată, vor stabili măsurile ce trebuie luate pentru folosirea în continuare a fondurilor fixe (pct. 12).

3. Documentația privind scoaterea efectivă din funcțiune a fondurilor fixe

Prevederile referitoare la întocmirea și conținutul documentației privind scoaterea efectivă din funcție a fondurilor fixe sînt redate în cap. II al anexei nr. 1 a decretului.

Documentația privind scoaterea efectivă din funcțiune a fondurilor fixe se prezintă conducerii unității socialiste de stat de către conducătorul compartimentului care le are în exploatare ori de alte persoane desemnate în acest scop de conducerea unității. Documentația cuprinde nota privind starea tehnică a fondului fix propus a fi scos din funcțiune și termenul în care trebuie efectuată dezmembrarea sau dezafectarea, la care se anexează și următoarele acte și avize : 1. Pentru toate fondurile fixe propuse a fi scoase din funcțiune : — devizul estimativ al reparației capitale, din care să rezulte că acesta depășește 60% din valoarea de înlocuire ; — comunicarea organului central în subordinea căruia se află unitățile care au propus scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe, din care să rezulte că nu au fost solicitate pentru preluare de alte unități socialiste, în termen de 60 de zile de la transmiterea acestor fonduri fixe. 2. Pentru fondurile fixe care se încadrează în prevederile art. 12 din decret (acele cu durata normată neexpirată), avariate prin accidente, incendii sau calamități naturale, documentația se completează și cu actul constatator al avariei. 3. Pentru fondurile fixe care se încadrează în prevederile art. 12 din decret și care sînt utilizate la executarea de lucrări sau prestări de servicii în străinătate : — avizele ministerului tutelar și al MCECEI din care să rezulte că fondurile fixe în cauză nu mai pot fi folosite pentru executarea altor lucrări contractate sau în perspectivă a fi contractate în străinătate și nici nu pot fi valorificate în străinătate, la o valoare cel puțin egală cu valoarea subansamblelor, pieselor și materialelor ce se pot recupera în urma scoaterii efective din funcțiune ; — o calculație din care să rezulte că cheltuielile necesare pentru transportul și efectuarea reparațiilor capitale în țară sînt mai mari decît valoarea care s-ar recupera, pe calea amortizării, de la scoaterea din funcțiune pînă la expirarea duratei de serviciu normate. 4. Pentru clădiri (codul de clasificare 1) : — avizul Inspectoratului General de Stat pentru Investiții-Construcții. 5. Pentru construcții speciale de manipulare și transport în industria minieră (cod 203.5—203.8) și pentru sonde de țiței, gaze și sare (cod 201.2) : — avizul Inspectoratului geologic minier. 6. Pentru căi ferate și aparate de cale ferată (cod 231.1—231.3), drumuri (cod 232.1—232.2), poduri, viaducte, podețe, pasarele, poduri-apeducte (cod 235), tunele (cod 236), din afara unităților socialiste de stat : — avizul MTTc. 7. Pentru construcții speciale pentru cultură fizică și sport (cod 294) : avizul CNEFS. 8. Pentru cazane de abur și de apă caldă (cod 300), recipienți sub presiune, utilaje și instalații de ridicat (cod 65) supuse verificării inspecției de specialitate : — avizul Inspecției pentru cazane, recipienți sub presiune și instalații de ridicat din cadrul MATMCGFF. 9. Pentru generatoare de energie electrică cu puteri mai mari de 1000 kW (cod 306) : — avizul MEE. 10. Pentru aparate și instalații de măsurare, control și reglare (cod 5) supuse verificărilor de stat : — avizul Direc-

ției generale a metrologiei de stat din cadrul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor. 11. Pentru mașini, utilaje și instalații pentru industria poligrafică (cod 415) : — avizul Centralei industriale poligrafice din subordinea Consiliului Culturii și Educației Socialiste. 12. Pentru mijloace de transport naval (cod 62) : — proces-verbal de expertiză întocmit de Registrul naval român la care nava este înregistrată. 13. Pentru mijloace de transport aerian : — proces-verbal de expertiză întocmit de Registrul aerian român la care aeronava este înregistrată. 14. Pentru calculatoare electronice: — avizul Institutului central pentru conducere și informatică.

4. Valorificarea valorilor materiale rezultate în urma dezmembrării fondurilor fixe scoase din funcțiune

Dezmembrarea fondurilor fixe scoase din funcțiune se face, după aprobarea documentației elaborate potrivit prevederilor din anexa nr. 1 de către : a) întreprinderile de specialitate care execută reparații capitale în mod centralizat, pentru fondurile fixe de natura mașinilor de forță și utilajelor energetice ; mașinilor, utilajelor și instalațiilor de lucru ; aparatelor de măsură, control și reglare și mijloacelor de transport de serie. Ministerele tutelare, întreprinderile care execută reparațiile capitale și grupele de utilaje care se dezmembrează, sînt arătate, nominal și în detaliu în lista de la punctul a din anexa nr. 2 la decret ; b) întreprinderile specializate în executarea reparațiilor capitale pentru utilajele de construcții, din parcul propriu al fiecărui minister și din parcul republican; c) întreprinderile care le au în administrare, pentru mașini-unelte, cu excepția unităților rdin subordinea MICh, MEFMC și MTTc, în ce privește mașinile-unelte universale pentru care acestea au întreprinderi specializate (pct. 1).

Unitățile care au în administrare mașini-unelte la care se efectuează dezmembrarea vor expedia piesele care se pot refolosi ca atare sau prin recondiționare la depozitele zonale de piese de schimb de pe lîngă întreprinderile producătoare de mașini-unelte din subordinea Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică (MIMUEE), care vor asigura și recondiționarea pieselor care necesită această operație. Piesele grele refolosibile se vor expedia de către deținători la întreprinderîle producătoare de mașini-unelte, potrivit dispozițiilor MIMUEE (pct. 2).

Ansamblele, subansamblele sau piesele de schimb refolosibile rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe scoase din funcțiune, vor fi evidențiate în gestiunea unității deținătoare, care a efectuat dezmembrarea sau în gestiunea depozitului zonal de piese de schimb, după caz. La sfîrșitul fiecărui an, lista nominală a ansamblelor, subansamblelor și pieselor de schimb rezultate din dezmembrare în anul respectiv și existente în stoc va fi transmisă ministerelor, celorlalte organe centrale și locale în subordinea în care se află unitățile deținătoare. Aceste liste se transmit coordonatorilor de balanțe pentru a fi avute în vedere la elaborarea proiectelor de plan pe anul următor (pct. 3).

Comisiile (constituite conform prevederilor din anexa nr. 1) vor urmări ca ansamblele, subansamblele, piesele componente și materialele rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe să se utilizeze pentru executarea de fonduri fixe noi, ca piese de schimb pentru lucrări de reparații, fie în starea în care se obțin, fie prin recondiționarea lor. Metalele feroase și neferoase care nu se reține de unități, materialele refractare, precum și celelalte materiale rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe, pentru care este organizată colectarea și valorificarea prin unități specializate, vor fi predate acestora în termen de 30 de zile de la data scoaterii din funcțiune. Celelalte materiale obținute din dezmembrarea fondurilor fixe pot fi reținute de unitățile care le-au dezmembrat pentru consum propriu sau pentru valorificare în sectorul socialist (pct. 4).

Scoaterea efectivă din funcțiune a fondurilor fixe, prin demolare, demontare sau dezmembrare, se execută de echipe constituite în fiecare unitate socialistă de stat, în prezența unui delegat numit de conducătorul unității (pct. 5).

Ansamblele, subansamblele, piesele componente și materialele rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe care se reține pentru a fi refolosite se înregistrează la prețurile legale — respectiv la prețurile determinate în baza prevederilor Decretului nr. 249/1981 — ținînd seama de gradul de uzură sau de degradare stabilit de comisiile de scoatere din funcțiune. Materialele rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe se valorifică potrivit legii — respectiv Legii nr. 14/1971. Cheltuielile efectuate cu demontarea, manipularea și transportul fondurilor fixe scoase din funcțiune care se predau pentru a fi dezmembrate se suportă de către întreprinderile de reparații capitale specializate în acest scop. În cazul în care dezmembrarea se face de întreprinderile care au avut în administrare fondurile fixe, cheltuielile vor afecta rezultatele acestor unități (art. 14, alin. 3—5).

Sumele reprezentînd contravaloarea ansamblelor, subansamblelor, pieselor componente și celorlalte materiale rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe reținute de unități sau valorificate în exterior, diminuate cu cheltuielile efectuate cu operațiunile de demontare, transport, manipulare, recondiționare și altele, legate de valorificarea acestora, la care se adaugă rentabilitatea medie planificată a activității respective din cadrul întreprinderii specializate care efectuează dezmembrarea, se depun la unitățile bancare la care își au conturile de finanțare unitățile care le au în administrare, pînă la data de 15 ale lunii următoare celei în care s-a terminat operațiunea de valorificare și vor fi utilizate potrivit legii (art. 15).

În cazul în care se constată că degradarea sau uzura avansată a fondurilor fixe propuse a fi scoase din funcțiune se datorează gospodăririi necorespunzătoare sau neefectuării la timp și în bune condiții a lucrărilor de întreținere și reparații, se vor lua măsuri de recuperare a pagubei de la persoanele vinovate, potrivit legii.

N. TRIFAN

raporturi de muncă

Calculul indemnizației de concediu în unele situații de excepție

Potrivit art. 17 din Legea nr. 26/1967 indemnizația de concediu se calculează pe baza retribuției medii zilnice din ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu. În ipoteza în care, în perioada de referință (ultimele 12 luni), în unitate s-au lucrat unele luni 48 ore săptămînal, iar în alte luni, în program redus de lucru de 46 ore, **calculul se face separat** pentru lunile cînd s-a lucrat 48 ore săptămînal și **separat** pentru lunile cînd s-a lucrat cu săptămîna de lucru redusă. În acest scop veniturile cu caracter permanent, realizate în prima parte a perioadei de referință, se împart la numărul de luni cuprinse în această perioadă, rezultatul împărțindu-se la 25,5 zile, obținîndu-se retribuția medie zilnică din perioada respectivă. În același mod se calculează indemnizația zilnică pentru lunile cînd s-a lucrat 46 ore săptămînal, cu deosebirea că retribuția medie lunară se împarte la 24,4 zile (numărul mediu al zilelor lucrătoare în cursul unei luni corespunzînd — în cazul regimului de lucru de 46 ore săptămînal — numărului mediu de 292,8 zile pe an.

Retribuțiile medii pe o zi din ambele perioade se înmulțesc cu numărul de zile de concediu de odihnă aferente fiecăreia, iar sumele astfel obținute, se însumează

dacă un muncitor — spre pildă — cu o vechime în muncă de 20 de ani, avînd drept la un concediu anual de odihnă de 24 zile lucrătoare a lucrat — 4 luni în regim de 48 ore săptămînal şi 8 luni în regim de lucru redus, retribuţia medie zilnică din prima perioadă — spre exemplu — 120 lei — se înmulţeşte cu 8, iar retribuţia medie zilnică din a doua perioadă (140 lei) se înmulţeşte cu 16.

In ipoteza în care în ultimele 12 o persoană a fost şi în unele situaţii prevăzute de art. 17 (3) din legea susmenţionată (în incapacitate temporară de muncă, în concediu fără plată mai mic de 30 de zile etc.) deducerea perioadelor respective se face din media zilelor lucrătoare pe un an corespunzătoare regimurilor de lucru de 48 respectiv 46 ore săptămînal, această medie se calculează proporţional cu numărul de luni lucrate în fiecare din cele două programe de lucru. Astfel, dacă s-a lucrat 7 luni cîte 48 ore săptămînal şi 5 luni în regim de 46 ore, calculul se face în modul următor :

$$\frac{7 \text{ luni} \times 306 \text{ zile}}{12 \text{ luni}} = \frac{2142}{12} = 178{,}5 \text{ zile}$$

şi

$$\frac{5 \text{ luni} \times 292{,}8 \text{ zile}}{12 \text{ luni}} = \frac{1464}{12}$$

Din aceste medii se reduc zilele ce se exclud din calcul din cele două perioade, veniturile obţinute fiind împărţite la numărul de zile rămase, obţinîndu-se în acest mod indemnizaţiile zilnice aferente celor două perioade. Aceste indemnizaţii se înmulţesc cu numărul de zile de concediu corespunzătoare şi, prin însumare, rezultă indemnizaţia de concediu de odihnă cuvenită conform legii.

S. IOAN

Probleme locative şi de autogestiune a imobilelor

DREPTUL LA O CAMERĂ SUPLIMENTARĂ

Potrivit prevederilor art. 7 alin. 3 din Legea nr. 5/1973, au dreptul la o cameră în plus, cu majorarea corespunzătoare a chiriei, două categorii de persoane şi anume :

— persoanele care prin natura activităţii pe care o desfăşoară necesită spaţiu suplimentar (în anexa nr. 1 cap. I la H.C.M. nr. 860/1973 sînt prevăzute beneficiarii dreptului la un spaţiu suplmentar) ;

— cei care datorită stării sănătăţii ori stării fizice au nevoie de un asemenea spaţiu (bolile, precum şi persoanele a căror stare fizică necesită atribuirea unei camere în plus sînt prevăzute în anexa nr. 1 cap. II la H.C.M. nr. 860/1973).

Potrivit art. 20 fraza finală din H.C.M. nr. 860/1973, camera în plus se acordă în cadrul aceluiaşi apartament, indiferent de numărul persoanelor din familie care au dreptul la o asemenea suprafaţă.

Din prevederile de mai sus rezultă că dreptul la suprafaţa suplimentară decurge direct din lege şi nu-i poate fi refuzat. Pe cale de consecinţă deci, în cazul cînd sînt întrunite cerinţele legii, dreptul chiriaşului nu poate fi obstaculat sau paralizat de cel ce închiriază (persoană fizică sau juridică) ; acest drept există indiferent dacă organul administrativ competent a emis sau nu autorizaţia. Emiterea autorizaţiei nu reprezintă în esenţă decît un act de confirmare a dreptului derivînd direct din lege. Iată de ce, în cazurile în care o asemenea autorizaţie este refuzată celui îndreptăţit la o cameră în plus însă acesta o deţine în fapt, el nu pierde spaţiul suplimentar chiar dacă i se refuză închirierea. Intr-o atare situaţie, precum şi atunci cînd celui îndreptăţit i se refuză încheierea contractului de închiriere corespunzător (adică în care să fie inclus şi spaţiul suplimentar), cel în cauză îşi poate realiza dreptul său pe calea unei acţiuni în justiţie.

Dovada afecţiunii de care suferă bolnavul se face cu certificat medical eliberat de policlinica teritorială, semnat de medicul de specialitate şi directorul policlinicii (nota la anexa I cap. II la H.C.M. nr. 860/1973). Calitatea de pensionar de invaliditate gradul I se dovedeşte cu decizia de pensie (nota b acelaşi act normativ).

Persoanele care la data publicării Legii nr. 5/1973 au deţinut o cameră în plus acordată potrivit reglementărilor anterioare, beneficiază şi în viitor de acea cameră, cu majorarea corespunzătoare a chiriei, chiar dacă nu mai intră în nici una din categoriile noi de îndreptăţiţi. Aşa cum s-a decis, întrucît legea nu face nici o distincţie, prevederea legală citată se aplică nu numai cînd beneficiarul locuieşte în apartamentul ce-l deţinea la publicarea legii, ci şi în caz de intrare în altă locuinţă supusă normării (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1385/1972).

In aplicarea prevederilor cuprinse în art. 7 din Legea nr. 5/1973 şi în art. 20 din H.C.M. nr. 860/1973, practica instanţelor noastre judecătoreşti a adus unele precizări atît cu privire la persoanele îndreptăţite, cît şi la spaţiul suplimentar.

● In ce priveşte persoanele îndreptăţite s-a decis că cei în cauză pierd dreptul la spaţiul suplimentar dacă nu mai deţin calitatea sau funcţia, ori nu mai au boala sau starea fizică ce le generaseră această îndreptăţire. De asemenea, dată fiind destinaţia specială a spaţiului suplimentar (a camerei în plus), cei ce nu exercită efectiv şi personal folosinţa încăperii respective, pierd acest drept. De pildă, dacă beneficiarul procedează la subînchiriere, el pierde acest drept (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 307/1962). Aceeaşi consecinţă în cazul cînd beneficiarul cedează spaţiul suplimentar unei alte persoane.

● Cu privire la spaţiul suplimentar, deşi prevederea cuprinsă în art. 7 alin. 3 din Legea nr. 5/1973 se referă la o cameră în plus şi deci, în principiu, el nu se poate concretiza sub forma unei suprafeţe locative suplimentare înăuntrul aceleiaşi camere, instanţele judecătoreşti, ţinînd seama de anumite împrejurări de fapt, au acordat spaţiul în plus nu neapărat sub forma unei încăperi separate (Trib. Suprem dec. civ. nr. 1031/1970). De asemenea, s-a decis că persoanele bolnave nu beneficiază de o cameră specială pentru însoţitorul de care au nevoie (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1861/1974). In toate cazurile însă, adică şi atunci cînd spaţiul suplimentar se acordă înăuntrul aceleiaşi încăperi, trebuie asigurată norma locativă minimă de 8 mp prevăzută de lege (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1971/1971). Camera în plus se poate acorda numai în cadrul aceleiaşi locuinţe sau apartament, deci nu în apartamente deosebite sau la adrese diferite (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 629/1970). De asemenea, dacă sînt mai mulţi membrii ce au vocaţie fiecare la un spaţiu suplimentar, în aceeaşi familie, se acordă totuşi numai o singură încăpere (art. 20 din H.C.M. nr. 860/1973 şi dec. civ. a Trib. Suprem, nr. 629/1970). Făcînd aplicarea prevederii cuprinse în nota de sub lit. a din anexa nr. 1 cap. II la H.C.M. nr. 860/1973, s-a decis că în cazul în care camera se acordă pentru motive de boală sau pentru stare fizică deficitară, persoana îndreptăţită poate pretinde ca ea să fie separată (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1334/1970). Totuşi, în cazul în care bolnavul nu are familie şi trăieşte singur s-a considerat că spaţiul suplimentar la care are dreptul i se poate acorda în aceeaşi cameră, deoarece nu are de cine să se

izoleze și deci acordarea unei camere în plus nu este absolut necesară (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1334/1975).

În situația în care în cadrul apartamentului în care locuiește un chiriaș ce are îndreptățire la spațiul suplimentar — pe care însă nu-l deține din cauza unei imposibilități de fapt — se eliberează o cameră de locuit, cel în cauză este obligat a-și exercita în termenul legal dreptul de extindere spre a putea dobîndi în mod legal folosința acestei încăperi (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 307/1962, actuală și sub prevederile Legii nr. 5/1973). Potrivit prevederilor art. 64 alin. ultim din Legea nr. 5/1973, dobîndirea suprafeței suplimentare nu este posibilă însă pe calea exercitării dreptului de extindere atunci cînd apartamentul este proprietate personală, iar proprietarul a solicitat punerea la dispoziție a suprafeței locuibile eliberate.

SUPRAFAȚA EXCEDENTARĂ

Potrivit prevederilor art. 7 alin 1 din Legea nr. 5/1973, suprafața locuibilă care depășește norma locativă constituie suprafață excedentară. Din definiția legală citată mai sus rezultă că suprafața excedentară se poate prezenta sub două forme și anume într-o cameră sau în mai multe camere, indiferent de întinderea ei. În cazul cînd suprafața excedentară se află într-o singură încăpere ea atrage majorarea chiriei, neputînd fi închiriată unei alte persoane. Dimpotrivă, în cazul în care suprafața excedentară există în camere diferite, suprafața locativă a chiriașului poate fi restrînsă potrivit legii, iar suprafața ce excede norma locativă a acestuia să fie închiriată unei alte persoane, cu condiția esențială ca să se prezinte sub forma uneia sau mai multor camere separate. Aceasta înseamnă că suprafața excedentară poate fi închiriată unei alte persoane numai dacă ea nu servește de trecere pentru locatari, pentru intrare sau ieșire, ori pentru folosirea dependințelor sau dacă accesul la ea nu necesită trecerea prin suprafața locuibilă a altei persoane.

Legea nr. 5/1973 reglementează — așa cum s-a arătat — numai două modalități sub care se poate prezenta suprafața excedentară : într-o încăpere sau în mai multe camere. În practică se pot întîlni însă și cazuri cînd suprafața excendentară nu constituie o cameră separată, dar prin transformări ale apartamentului (locuinței) unele încăperi ar putea deveni separate. Instanța noastră supremă confruntată cu o asemenea speță s-a pronunțat în sens afirmativ, considerînd că o asemenea rezolvare este posibilă, decizînd că locatarul poate fi obligat să permită efectuarea transformării, cu condiția sine qua non a aprobării prealabile a proprietarului (persoană fizică sau juridică). În considerentele dec. civ. nr. 1205/1969 (actuală și sub reglementarea prezentă) se arată că proprietarul are dreptul să ceară efectuarea unor transformări — la care locatarul nu se poate opune — de pe urma cărora suprafața excedentară ocupată de locatar să devină cameră separată. De pildă, prin transformare o cameră de trecere poate deveni o încăpere separată. Din prevederea cuprinsă în art. 7 alin. 2 a Legii nr. 5/1973, potrivit căreia numai suprafața excedentară ce se prezintă sub forma unor camere separate este susceptibilă de a fi închiriată altei persoane, s-a considerat că în cazul în care din două încăperi nici una nu acoperă suprafața locativă legală a locatarilor, aceștia sînt în drept să le ocupe pe ambele, chiar dacă în acest mod vor deține o suprafață excedentară (este cazul de pildă al unei camere de 7 mp și a alteia de 15 mp ; nici una nu acoperă norma minimă legală, dar ambele depășesc norma locativă).

C. J.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII NAVALE ȘI UTILAJ TEHNOLOGIC — Tulcea
Str. Portului nr. 8

- Țeava 609×7,14×10,31 t 1673
- Pompa TB 500—1250 (pompa de dragă) buc. 4
- Electromotoare navale pentru grupuri de pompare tip SDN buc. 14
- Electromotor MIP 500—5kV buc. 8
- Transformator TTUNL 6 kV — 160 KVA buc. 16
- idem 6 kV—630 KVA buc. 5
- Instalație redresare galvanizare IRG—3 buc. 10
- Redresor PMG 24V—50A buc. 26
- Separatoare STIS—10 kV buc. 9
- Ampermetre portabile AP 53 buc. 30
- Voltmetre portabile VP 53 buc. 30
- Separatoare STIS—10 kW buc. 9
- Indicator DSF buc. 40
- Conductor bobinaj textil 1,25 kg. 25
- idem 0,40 kg. 25
- idem 0,45 kg. 25
- idem 0,70 kg. 25
- idem 0,85 kg. 25
- idem 1,20 kg. 25
- idem 1,40 kg. 25
- idem 1,60 kg. 25
- Flux sudura FSM 37 t 30
- Flux suduă FL 10 t 3,6
- Flux sudură FB 20 t 3,1
- Electrozi craituire ∅ 8×350 mm buc. 30000
- idem ∅ 10×350 mm buc. 10000
- Umerare cauciuc buc. 50

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE AUTOTURISME PITEȘTI FABRICA PIESE AUTO PRODUSE METALICE PITEȘTI
Str. N. Bălcescu nr. 165

- Bare Al ∅ 22 kg. 121
- Bare Al 19×19 kg. 570
- Oțel carbon W 1525 40×20 kg. 112
- Oțel rapid 25×25 ; 32×32 kg. 1073 kg. 1073
- Oțel rapid W 3355 22×22 kg. 867
- Sirmă Al ∅ 3,25 kg. 190
- Combinezoane doc buc. 3
- Motor electric 45×3000 2N buc. 1
- Șezlong buc. 2
- Arbore cardan buc. 6
- Arbore cotit SR 113 buc. 2
- Acumulator electric 3 PAI 310 buc. 17
- Bandă ferodou buc. 12
- Carter cutie viteză SR 113 buc. 2
- Carter transmisie IMS buc. 1
- Capac cutie viteză buc. 2
- Cercel arc spate SR 113 buc. 6
- Cilindri basculare hidraulici buc. 2
- Cruci cardan buc. 5
- Platine buc. 8
- Colector evacuare buc. 1
- Furcă schimbare viteză SR 113 buc. 10
- Furcă cutie viteză SR 113 buc. 2
- Fulie pompă apă buc. 7
- Garnituri cilindri frină buc. 234
- Galerie evacuare dr. TV, SR 113 buc. 2
- Indicator pompă apă SR 131 buc. 19
- Indicator bord SR 131 buc. 4
- Indicator ulei SR 131 buc. 4
- Indicator curent SR 131 buc. 13
- Jiglere SR 113 buc. 28
- Jiglere sarcină buc. 31
- Lanțuri antiderapante buc. 359
- Lamele ștergător buc. 8
- Lamele ștergător TV buc. 17
- Manșoane diferite buc. 6
- Pistoane motor SR 113 buc. 12
- Pistoane compresor buc. 4
- Pivot buc. 1
- Pirghie pompă benzină SR 113 buc. 11
- Pirghie suspensie 1459 buc. 1

— Placă ambreiaj SR 113 buc. 2
— Pompă ulei buc. 1
— Pinioane viteză 2—3 buc. 5
— Pinioane viteză 3 buc. 8
— Pinioane arbore cotit buc. 6
— Pinioane angrenare buc. 4
— Pinion ax came buc. 2
— Pinion delcou buc. 4
— Pinion mers înapoi buc. 2
— Pinion tren fix buc. 4
— Pinion planetar buc. 3
— Pinion antrenare 2—3 buc. 6
— Pinion antrenare 3—4 buc. 5
— Tambur frînă SR 132 buc. 2
— Tamburi M 46 buc. 3
— Talere supape buc. 141

ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT
Str. Unității nr. 79-91 Sector 3
Telefon 21 51 40-48
Telex 11698

PROFILE GRELE
— UNP 260 kg. 129
PROFILE MIJLOCII ȘI UȘOARE
— Rul ∅ 25 kg. 300
— Rul ∅ 30 kg. 150
— Rul ∅ 48 kg. 48
— Rul ∅ 90 kg. 75
OȚEL CARBON DE SCULE
— OSC 7 ∅ 56 kg. 50
— OSC 8 ∅ 6 kg. 26
— OSC 8 ∅ 10 kg. 10
— OSC 8 ∅ 14 kg. 10
— U 8 A ∅ 20 kg. 40
— OSC 8 ∅ 30 kg. 25
— U 8 A ∅ 55 kg. 100
— OSC 10 ∅ 6 kg. 50
— OSC 10 Hexagon 14 kg. 12
— OSC 10 ∅ 36 kg. 25
— OSC 10 ∅ 50 kg. 54
— OSC 10 ∅ 80 kg. 30
— OSC 10 8×8 kg. 35
OȚEL ALIAT DE SCULE
— W2419 ∅ 3,5 kg. 10
— HVG ∅ 4,5 kg. 5
— W 2419 ∅ 5 kg. 10
— W 2519 ∅ 2 kg. 8
— W 2519 ∅ 5 kg. 24
— W 2080 ∅ 6 kg. 18
— W 2080 ∅ 6,2 kg. 2
OȚEL RAPID
— W 3355 ∅ 7 kg. 20
— Idem ∅ 16 kg. 20
— Idem 8×8 kg. 34
ȚEAVA CONSTRUCȚII
— 299×16 kg. 318
— OLT 35 28×1,5 kg. 100
— ST 15×1 kg. 50
— Țeavă inst. 2 1/2 kg. 285
BANDĂ
— Bandă nichel 45×3 kg. 45
— Bandă Kantal 45×3 kg. 150
NEFEROASE
— Țeavă cupru 6×1 kg. 20
— Plumb bloc kg. 157
— Țeavă am. 22×2,5 kg. 15
— Șîmă am. ∅ 3 kg. 40
— Sîrmă am. ∅ 4 kg. 20
— Șîrmă am. ∅ 0,5 kg. 40
BARE TRASE
— OL 42 hex. 27 kg. 70
— OL 42 hex. 32 kg. 50
— OLC 35 ∅ 7,5 kg. 86
HÎRTII, CARTOANE
— Carton prespan 0,25 mm kg. 175
— Idem 0,50 mm kg. 40
— Carton filtrat pt. lichide de alimentare kg. 50
— Hîrtie înregistratoare Mtr. 1000
— Hîrtie bandă pt. perforat telex kg. 30
BENZI OȚEL ALIAT PT. FREZE
— 23×0,14 mm kg. 35
— 22×0,15 mm kg. 130
— 22×0,16 mm kg. 85
— 22×0,18 mm kg. 46
— 22×0,20 mm kg. 42
— 25×0,35 mm kg. 167
— 25×0,40 mm kg. 150
SÎRMĂ CU REZ. PESTE 50 kgf/mm2
— Sîrmă OSC 9 ∅ 0,91 mm kg. 1100
SÎRMĂ OȚEL ARC
— Sîrmă RR ∅ 1,2 kg. 40
— Idem RR ∅ 2,50 kg. 80
— Idem RR ∅ 2,00 kg. 25
— Sîrmă arc 3 ∅ 5 kg. 10
— Sîrmă sudură ∅ 1,20 kg. 15
— Bare fontă Fc 20 ∅ 20 kg. 60
— Electrozi arămiți ∅ 10 buc. 900
— Șaibă grawer ∅ 10 kg. 5
RULMENȚI :
— N 306 buc. 2
— NU 305 Na buc. 2
— Bueșe H 207 buc. 30
— Idem H 209 buc. 15
— Idem H 305 buc. 10
— Rulmenți 1211 K buc. 2
— Idem 2305 K buc. 20
— Idem NN 3011 buc. 2
— Idem 2310 K buc. 3
— Idem 3211 buc. 10
— Idem 3306 buc. 2
— Idem 6209 buc. 2
— Idem 7205 buc. 8
— Idem 30215 buc. 10
— Idem 30220 buc. 1
— Idem 32205 buc. 3
— Idem 32210 buc. 12
— Idem 32214 conici buc. 2
— Idem 32303 buc. 5
— Idem 32304 buc. 20
— Idem 32305 buc. 27
— Idem 32309 buc. 2
— Idem 51106 buc. 20
— Idem 51108 buc. 15
— Idem 51109 buc. 10
— Idem 51201 buc. 17
— Idem 51202 buc. 27
— Idem 51203 buc. 17
— Idem 51305 buc. 15
— Idem 51407 buc. 14
— Idem 52202 buc. 15
— Idem 52305 buc. 15
— Idem 52405 buc. 12
— Idem 634 buc. 50
— Idem 1303 buc. 10
— Idem 2307 K buc. 5
— Idem 3200 buc. 5
— Idem 6006 2 RSA buc. 50
— Idem 941/10 buc. 30
— Idem 941/12 buc. 30
MATERIALE ELECTRICE
— Bare silită 12×250×200 buc. 50
— Becuri 40 W buc. 250
— Idem 60 W buc. 200
— Idem 75 W buc. 150
— Bec 12/15 buc. 24
— Plăci seleniu 60×60 buc. 52
— Bec 6/15 W buc. 80
— Plăci pertinax 2 mm buc. 10
— Idem 5 mm buc. 75
— Bandă uleiată mot. 20 mm Mtr. 1500
— Contactori 10 A 380 V buc. 60
— Priză CS 11 buc. 24
— Bloc RTa 10 A-0,4 buc. 30
— BRT TSA 10-4,5 A buc. 20
— BRT TSA 32-1,8 buc. 20
— Releu R.1 13 A-83 buc. 15
— R 13 Relee BT 244 buc. 25
— Condensator ceramic buc. 24
— Chei c-dă cu placă buc. 7
— Corp iluminat 1×40 W FIRA buc. 19
— Cond. FY 4 mm buc. 400
— Contoar CA 435 5 A buc. 8
— Col. redresor RD 70507 B 40×40 buc. 3
— Cond. Fy 10 Mtr. 1925
— Col. redresor RS 70510B 50×50 buc. 3
— Idem 70509 B 40×40 buc. 4
— Idem 80510 H 40×40 buc. 3
— Idem 71341 A 40×40 buc. 5
— Patoane 16 A bucș 1000
— Idem 25 A buc. 1000
— Idem 63 A buc. 150
— Idem 80 A buc. 50
— Idem 100 A buc. 50
— Priză și fișă 32 Amp. buc. 9
— Soclu E 10 buc. 50
— Tub linoxinic 1,5 mm buc. 200
— Idem 2 mm buc. 150
— Duroflex 10 mm buc. 50
— Relon tip granule buc. 50
— Releu Timp EL 100/7 220 V buc. 2
CURELE TRAPEZOIDALE
— 10×6×900 buc. 10
— 17×11×850 buc. 4
— 22×14×2240 buc. 3
— 13×8×1417 buc. 27
— 17×11×800 buc. 17
— Curele fără sfîrșit 760×25 buc. 3
PIESE AUTO
— Diaf. pompă benzină TV 12 C buc. 22
— Electromotor șterg. parbiz EP 422-12 V buc. 24
— Sită pompă benzină TV buc. 28
— Flanșe ax volant TV buc. 2
— Jiglerț TV buc. 6
— Perii colector dinam SR 113 buc. 4
— Perii electromotor TV buc. 16
— Platine TV 41 buc. 5
— Sită pompă benzină TV 41 buc. 28
— Garnit presă TV buc. 8
— Garnit chiuloasă SR 113 buc. 2
— Contact platinat TV M 461 Perechi 8
— Filtru ulei Dacia buc. 3
— Capac delco TV M 461 buc. 2
— Site pompă benzină M 461 buc. 28
— Bațe stergător cu lame ptr. IMS buc. 2
PRODUSE CHIMICE ȘI VOPSELE
— Emaur Galben kg. 140
— Grund auto kg. 50
— Acid hidric kg. 15
— Acid azotic kg. 100
— Dinox 010 L kg. 42
— Lac ALM kg. 100

VĂ PREZENTĂM:

PRODUSELE ÎNTREPRINDERII DE SCULE, DISPOZITIVE ŞI VERIFICATOARE AUTO-COSTEŞTI-ARGEŞ

INTREPRINDEREA OFERĂ PENTRU CONTRACTARE:

● SCULE AŞCHIETOARE

- Freze melc şi disc modul
- Freze cu alezaj: profilate, unghiulare, disc, cilindro-frontale
- Freze pentru prelucrarea lemnului
- Tarozi de mînă şi de maşină, speciali
- Alezoare de mînă şi de maşină
- Burghie elicoidale speciale pentru metal şi lemn
- Adîncitoare, lărgitoare elicoidale
- Cuţite roată de mortezat dantură
- Şevere
- Cuţite de strunjit cu plăcuţă lipită, profilate disc şi prismatice

● CONSTRUCŢII ŞI CONFECŢII METALICE

- dulapuri, mese, bancuri de lucru, rastele
- ferme şi grinzi metalice
- module pentru cabine şi barăci metalice
- tiranţi, axe, bride, contraprize şi console pentru solidarizare
- butoaie şi bidoane metalice pentru lacuri şi vopsele

● VERIFICATOARE

- dispozitive de control
- şabloane
- calibre

● DISPOZITIVE, ŞTANŢE, MATRIŢE

- Cleşti, dispozitive, portelectrozi, electrozi de sudură prin puncte
- Dispozitive de lucru pentru prelucrări mecanice
- Ştanţe de decupat, perforat, îndoit etc.
- Matriţe pentru cauciuc, mase plastice, aliaje neferoase

● ORGANE DE MAŞINI SPECIALE, PIESE DE SCHIMB PENTRU MAŞINI ŞI UTILAJE

- şuruburi, piuliţe, prezoane, şaibe, ştifturi, dopuri filetate
- axe canelate, roţi dinţate clilindrice, bucşe, dornuri de prindere, flanşe etc.

● PIESE TURNATE DIN FONTĂ CENUŞIE

- rame canal, capace, roţi etc.

Se primesc comenzi şi se execută imediat oricare dintre produsele mai sus-menţionate

ÎN ATENŢIA CITITORILOR!

În curînd în centrele de difuzare a presei:

● Conjunctura economiei mondiale — 1982, preţul 30 lei

● Regimul de valorificare şi preţurile produselor agricole, preţul 20 lei

Lucrarea „Legislaţia întreprinderii de la A la Z" fiind epuizată, urmează să fie tipărit un nou tiraj, care se va difuza exclusiv prin centrele de difuzare a presei.

Cititorii care au achitat cu anticipaţie costul lucrării o vor primi, în cel mai scurt timp posibil, la adresa indicată.

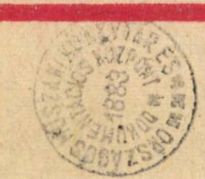

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

PÎRGHII ESENȚIALE DE ÎNTĂRIRE A AUTOCONDUCERII

— Întreprinderile și unitățile în procesul distribuirii și redistribuirii venitului național —

ÎN ÎNFĂPTUIREA politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării, de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului, un rol important revine finanțelor, care au sarcina să asigure constituirea, repartizarea și utilizarea planificată a fondurilor bănești ale societății, să contribuie la elaborarea și îndeplinirea planului național unic. În acest cadru de ansamblu, prin rolul lor — care se realizează cu ajutorul unor instrumente și metode proprii, al unor pîrghii financiare — finanțele sînt chemate să contribuie la buna funcționare a mecanismului economic și social, a autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare, să exercite controlul general asupra desfășurării procesului reproducției sociale, în vederea obținerii unei eficiențe cît mai ridicate în toate domeniile de activitate — obiective relevate de secretarul general al partidului la recenta plenară a C.C. al P.C.R.

Sarcinile finanțelor sînt îndeplinite, în mare măsură, prin intermediul bugetului de stat. Prin structura sa, prin modul său de elaborare și prin corelațiile care le are stabilite cu planul național unic de dezvoltare economico-socială, cu toate componentele sistemului de planuri financiare din economie, bugetul de stat reflectă în mod sintetic întreaga activitate economică și socială, rezultatele acesteia din fiecare an, ca și principalele tendințe ale fenomenelor economice pe plan intern și extern. Este un instrument de bază al repartizării venitului național.

Statul folosește bugetul său ca instrument al distribuirii venitului național, prin intermediul căruia, în calitatea sa de proprietar al mijloacelor de producție, preia o parte a valorii nou create în unitățile economice de stat. Pe această cale se formează cea mai mare parte a veniturilor bugetului de stat. De exemplu, la nivelul anului 1982, 65,9% din totalul veniturilor bugetului de stat se realizează sub forma prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, vărsămintelor din beneficiile unităților economice de stat, a impozitului pe circulația mărfurilor și a taxei pentru folosirea terenurilor proprietate de stat. Prin cheltuielile sale, bugetul de stat realizează redistribuirea venitului național. Așadar, bugetul de stat este implicat prin veniturile sale în procesul de repartiție a venitului național, iar prin cheltuielile bugetare el asigură redistribuirea celei mai mari părți a venitului național. În aceste condiții bugetul de stat devine o **pîrghie puternică folosită de către stat în scopul de a asigura utilizarea cît mai eficientă a venitului național.**

Structura veniturilor și cheltuielilor bugetului de stat, proveniența și respectiv destinația acestora, localizate pe titulari de plan cu ajutorul clasificației bugetare, oferă informații cu privire la modul cum diferitele sectoare și unități din economie și-au realizat indicatorii de eficiență și au contribuit la producerea venitului național. Se poate spune, fără să greșim, că bugetul de stat reprezintă o oglindă a eficienței economiei naționale în care se reflectă, în ultimă instanță, rezultatele pozitive din anumite domenii de activitate ca și neajunsurile care produc efecte negative de ordin economic-financiar.

Tocmai de aceea este necesar ca bugetul de stat să constituie nu doar o simplă reflectare financiară a prevederilor planului, ci, în mai mare măsură, o pîrghie de influențare asupra planificării economice și sociale, de stabilire a priorităților și opțiunilor cu prilejul elaborării și definitivării planului național unic.

Necesitatea lărgirii sferei autofinanțării întreprinderilor

RELAȚIA dintre buget, pe de o parte, și eficiență, autoconducerea și autogestiunea unităților din economie, pe de altă parte, mai îmbracă și un alt aspect. Prin pîrghiile financiare pe care le reprezintă veniturile și cheltuielile sale, **bugetul de stat constituie un instrument puternic de exercitare a controlului asupra întregii activități economice și sociale.** Menționăm însă că un asemenea control, prin intermediul pîrghiilor financiare, trebuie executat și asupra sistemului de prețuri, avînd în vedere implicațiile social-economice și rolul acestui sistem în realizarea autogestiunii economico-financiare și în formarea celei mai mari părți a veniturilor centralizate ale statului. Constituirea veniturilor și realizarea cheltuielilor bugetare reflectă și în ce măsură eficiența în activitatea economică a unităților reprezintă efectul efortului propriu, al creșterii cantității de muncă și inteligență încorporate în produse sau al modificărilor de plan, de structură a producției, respectiv al acțiunii unor prețuri cu abateri mari de la cheltuielile necesitate de realizarea și desfășurarea ca atare a activităților.

Din această perspectivă și în condițiile autogestiunii economico-financiare, se relevă cu acuitate cerința realizării controlului — de către organele financiar-bancare — al rentabilității, al prețului fiecărui produs. Iar instrumentele utilizate în acest sens trebuie să fie precise, cu o acțiune subordonată direct exigențelor realității. Aprecierea rentabilității doar ca indicator mediu pe întreprindere și reglarea ei în același mod, în timp ce unele produse sînt nerentabile sau nu se realizează ca valori de întrebuințare, nu mai poate satisface astăzi.

În controlul prețului și al rentabilității fiecărui produs, o pîrghie financiară ce oferă majore posibilități de apreciere reală a eficienței o considerăm însă ca fiind impozitul pe circulația mărfurilor — dat fiind faptul că acesta rămîne constant în preț, nesupus influenței unor factori care nu derivă din activitatea benefică sau risipitoare a unităților productive. Sînt argumente care, după părerea noastră, pledează în favoarea **reconsiderării impozitului pe circulația mărfurilor,** practicat în prezent doar la un număr relativ limitat de produse, în favoarea întăririi funcției sale de pîrghie în controlul prețurilor și reglarea rentabilității produselor, — ceea ce ar fi de natură să frîneze mai mult tendința unor unități de a solicita și obține uneori cu ușurință și fără justificare economică reașezări de prețuri cu scopul realizării fără efort propriu a indicatorilor valorici. Trebuie ținut seama de faptul că lărgirea sferei autofinanțării, ca cerință a autogestiunii economico-financiare, va conduce treptat — și inevitabil — la restrîngerea vărsămintelor din beneficii ca mijloc de prelevare la bugetul de stat a unei părți a venitului net, fapt ce trebuie să conducă implicit la sporirea rolului impozitului pe circulația mărfurilor în formarea veniturilor bugetare. Pe măsură ce întreprinderile vor reține o parte din ce în ce mai mare din beneficii pentru lărgirea autofinanțării, bugetul de stat trebuie să dispună de o bază certă de venituri, nesupuse unor situații aleatorii determinate de eficiența cu care își desfășoară activitatea anumite unități. Tocmai în acest sens, în aplicarea noului mecanism economico-financiar bugetul de stat poate contribui într-o măsură mai mare la întărirea autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor, creîndu-se premise pentru restrîngerea cu mai multă hotărîre a finanțării centralizate a unor obiective și activități.

În lumina contextului menționat, considerăm că mai sînt încă posibilități ca **o parte din sarcinile bugetului de stat să treacă în autofinanțarea întreprinderilor** — care să folosească în acest scop o parte mai mare din beneficiile pe care le realizează. Așa, de pildă, o cotă sporită din beneficiu s-ar putea folosi pentru alimentarea fondului de dezvoltare al întreprinderii și a fondului pentru investiții la întreprinderile noi, pentru dezvoltări importante constituite la nivelul centralelor, reducîndu-se în mod corespunzător participarea bugetului de stat la constituirea acestor fonduri. Ca urmare, ar spori contribuția fondurilor proprii la finanțarea investițiilor, bugetul urmînd să acopere numai cheltuielile privind construirea unor obiective noi de interes general, ca și a unor obiective în construcția cărora — din păcate — întreprinderile nu sînt încă cointeresate, ca de exemplu cele care privesc protejarea mediului înconjurător, înlăturarea surselor de poluare a atmosferei sau apelor, unele obiective cu caracter social etc. De asemenea, prin con-

dr. Constantin TOPCIU

(Continuare în pag. 13)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

CREȘTEREA EFICIENȚEI CREDITĂRII BANCARE

ÎN SCOPUL asigurării eficienței creditării bancare, în prezent, băncile manifestă preocupări sporite pentru depistarea și lichidarea imobilizărilor și a creditelor nerambursate la scadență, îndeosebi cu prilejul verificării garanției creditelor acordate. Cu toate acestea, concomitent cu lichidarea imobilizărilor depistate și a creditelor nerambursate la scadență, se constată apariția de noi imobilizări și credite nerambursate. În aceste condiții, pentru creșterea eficienței creditării bancare se impune, după opinia noastră, mutarea centrului de greutate în activitatea băncilor de la preocupările pentru **lichidarea** imobilizărilor și a creditelor nerambursate la scadență, la cele pentru **prevenirea** apariției lor.

Realizarea acestui important obiectiv face necesară întărirea controlului bancar preventiv exercitat cu prilejul verificării bugetelor de venituri și cheltuieli, planificării creditelor, încheierii contractelor de credite și îndeosebi al acordării creditelor, ca un control prealabil. În acest mod, **organele de control bancar au posibilitatea să influențeze în sens pozitiv autogestiunea unităților economice respective,** contribuind la creșterea eficienței creditării bancare. Această posibilitate nu este folosită însă în toate cazurile și în suficientă măsură de organele de control bancar, ceea ce se reflectă în faptul că, în unele cazuri, veniturile prevăzute nu se realizează, iar cheltuielile stabilite inițial nu se justifică în totalitate ; evident, în astfel de situații controlul bancar preventiv exercitat cu prilejul elaborării bugetelor de venituri și cheltuieli nu a fost suficient de aprofundat.

Contractul de credit — instrument de întărire a autogestiunii

ÎN CE PRIVEȘTE planificarea creditelor, concomitent cu perfecționările ce au avut loc în ultimul timp, reflectate corespunzător în creșterea eficienței creditării bancare, **considerăm că se impune ca, odată cu elaborarea anuală a bugetelor de venituri și cheltuieli, să se întocmească pe aceeași perioadă de timp și planul de credite.** Aceasta ar face posibilă punerea lor de acord, încă de la începutul anului, evitîndu-se astfel, în mai mare măsură decît în prezent, diferențele între ele, ce apar pe parcurs la nivelul fiecărui trimestru, ceea ce ar contribui la creșterea eficienței creditării bancare.

Potrivit prevederilor Legii finanțelor, creditele acordate de bănci se bazează pe contracte intervenite între bănci și unitățile economice beneficiare. Recurgerea la ele trebuie să aibă drept efect atît creșterea răspunderii băncilor, cît mai ales creșterea răspunderii unităților economice solicitatoare pentru folosirea eficientă a creditelor și rambursarea lor la scadență. În realitate se constată că, de regulă, contractele de credite nu se deosebesc decît în mică măsură de fostele cereri de credite ce îndeplineau și acest rol, respectiv nu mobilizează în suficientă măsură unitățile economice creditate pentru rambursarea la scadență a creditelor de care beneficiază și folosirea lor cu eficiență ridicată. Aceasta se datorează faptului că contractele de credite cuprind, în majoritatea lor, prevederi generale, conținute deja în legi și norme în vigoare, ceea ce fac inutilă menționarea lor în contracte, precum și faptului că lipsesc de regulă elementele concrete și particulare fiecărui caz, inclusiv măsurile asiguratorii care să disciplineze unitățile economice.

Pentru a contribui la creșterea eficienței creditării bancare, considerăm oportună conceperea, încheierea și utilizarea contractelor de credite ca **instrumente de concretizare și delimitare a drepturilor și obligațiilor reciproce între părți,** bănci și unități economice beneficiare, asemănătoare contractelor economice intervenite între furnizori și cumpărători, ambele organizate pe principiul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare. Ca să devină în fapt instrumente active și operative de desfășurare a unei activități eficiente, de mobilizare a unităților economice la rambursarea creditelor în termenele prevăzute, contractele de credite trebuie să fie, după părerea noastră, nu aproape identice, așa cum se întîmplă în prezent în practică, ci diferențiate de la caz la caz, particularizate pe fiecare caz în parte, prin includerea cu preponderență a elementelor specifice și măsurilor asiguratorii care să contribuie la creșterea eficienței creditării bancare.

Perfecționările vizînd elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli (planificarea creditelor și încheierea contractelor de credite) sînt foarte importante și necesare, dar nu suficiente. Mutarea centrului de greutate al exercitării controlului bancar de la **verificarea garanției creditelor, la acordarea lor,** măsură pentru care opinăm, ar avea drept consecință trecerea de la controlul postoperativ la cel preventiv și, respectiv, de la preocupările de lichidare a imobilizărilor la cele de prevenire a apariției lor. În prezent, urmărindu-se întărirea ordinii și disciplinei de plan în gospodărirea mijloacelor materiale și financiare, în cazul unităților economice care nu realizează sarcinile de plan, își imobilizează mijloacele circulante și nu rambursează creditele la scadență, iar incapacitatea de plată depășește 60 de zile, băncile pot institui controlul prealabil asupra plăților, în baza căruia plățile pot fi refuzate de către bănci în măsura în care prin efectuarea lor s-ar contribui la amplificarea imobilizărilor existente. În aceste situații controlul bancar vizează, în principal, lichidarea imobilizărilor și oprirea amplificării lor, dar nu prevenirea apariției acestora. În ce privește acordarea creditelor, controlul la care se rezumă cu acest prilej, de regulă, băncile, respectiv organele de control bancar, este încadrarea în disponibilitățile existente în conturi și creditele aprobate, adică în plafonul de credite al contului curent sau al conturilor simple, fără să se analizeze oportunitatea și eficiența creditelor acordate ce se încadrează în cele aprobate, respectiv fără să se țină seama de schimbările apărute pe parcurs, de la planificarea creditelor și încheierea contractelor de creditare, pînă în momentul acordării lor.

Întrucît în unele cazuri, deși planificate, creditele se dovedesc ulterior că sînt ineficiente, se desprinde **necesitatea urmăririi în momentul acordării lor, a eficienței creditelor solicitate de unitățile economice respective.** Chiar dacă se încadrează în plafoane, dar sînt ineficiente — întrucît acoperă imobilizări și conduc la apariția creditelor nerambursate la scadență determinate de imobilizări — sîntem de părere că **băncile trebuie să refuze acordarea creditelor respective.**

Rambursarea creditelor la termen

ÎNTRUCÎT eficiența, în general, inclusiv eficiența creditelor bancare, are un caracter complex, se impune ca analiza făcută în momentul acordării creditelor și controlul cu caracter preventiv, respectiv prealabil, exercitat cu acest prilej, să fie făcute în mod sistemic și prospectiv. Aceasta înseamnă că criteriile de interpretare și indicatorii de eficiență folosiți nu trebuie să fie singulari sau parțiali, ci să implice majoritatea lor, iar perioada analizată să nu fie cea expirată, ci — pornind de la situația prezentă — să se analizeze evoluția indicatorilor de eficiență pe perioada viitoare egală cu cea în care urmează să se folosească creditele. Procedîndu-se astfel, se previne constituirea de imobilizări și de credite nerambursate la scadență determinate de imobilizări, făcînd astfel fără obiect necesitatea exercitării în viitor a controlului bancar vizînd lichidarea imobilizărilor, așa cum se face în prezent, deoarece imobilizările au fost lichidate.

În condițiile în care, cu toate măsurile întreprinse, apar totuși unele imobilizări, datorită cărora unitățile economice nu pot onora la un moment dat plățile ce se impun să fie făcute, se pune problema modului în care acestea pot fi onorate. În unele cazuri, imposibilitatea continuării plăților are loc ca urmare a nesincronizării între încasări și plăți. În măsura în care aceasta este de scurtă durată și cuantumul redus, pentru a se evita complicarea în mod

inutil — așa cum se întîmplă în prezent, prin trecerea lor la restanță și onorarea ulterioară în limita efectuării de încasări într-o anumită ordine de prioritate — sîntem de părere că în astfel de cazuri se poate proceda mai simplu, **admițîndu-se efectuarea plăților peste limita disponibilităților din conturi și a creditelor aprobate,** ca excepție de la regula prevăzută de Legea finanțelor de a se limita plățile la ele.

În alte cazuri, imposibilitatea efectuării plăților are loc datorită constituirii de stocuri peste necesar, sau fără desfacere asigurată. În astfel de cazuri, nefăcîndu-se distincția netă ce se impune între cauzele obiective și cele subiective, se acordă credite pentru nevoi temporare, deși cauzele datorită cărora se constituie stocurile sînt în realitate subiective și nu obiective. În astfel de situații, în loc ca unitățile economice respective să fie penalizate pentru constituirea nejustificată a stocurilor, plătind dobînda majorată de pînă la 12 la sută, ele sînt stimulate prin reducerea dobînzilor de la 5 la 2 la sută. Pentru evitarea unor astfel de situații, considerăm oportună, cu prilejul acordării creditelor de către bănci, **delimitarea strictă a cauzelor obiective, justificatoare, de cele subiective, generatoare de deficiențe,** ca una din posibilitățile importante de asigurare a rambursării creditelor la scadență și creștere a eficienței creditării bancare.

O situație deosebită prezintă cazurile caracterizate prin incapacitate de plată de mai lungă durată. Potrivit prevederilor Legii finanțelor, băncile pot acorda unităților economice, în astfel de cazuri, credite pentru refacerea capacității de plată, cu dobîndă majorată, pe termen de pînă la 6 sau 12 luni. În mod asemănător s-ar putea prevedea, după opinia noastră, acordarea de către bănci **a creditelor cu dobînda curentă pînă la 30 zile,** contribuindu-se astfel la localizarea deficiențelor existente la cumpărători sau plătitori, cu evitarea fenomenului concretizat în neplata și blocajul în lanț. Pentru mobilizarea unităților economice plătitoare la lichidarea accelerată a incapacității de plată și prevenirea ei în viitor se impune pretinderea de către bănci, în ambele cazuri, a întocmirii **planurilor de măsuri** a căror aplicare să contribuie la redresarea situației și revenirea la capacitatea de plată, făcîndu-se posibilă și rambursarea creditelor de care s-a beneficiat în acest scop.

Datorită condiționării creditelor respective de întocmirea planurilor de măsuri mobilizatoare, în condițiile în care nerecurgerea la ele este la latitudinea unităților economice, așa cum este reglementată în prezent, se constată faptul că multe unități economice, deși interesate în obținerea creditelor menționate, nu le solicită, preferînd să aibă plăți neefectuate și să le plătească dobînzi mai mari, numai să nu fie obligate să întocmească planuri de măsuri și să urmărească îndeplinirea lor. În aceste condiții, **după opinia noastră, solicitarea creditelor pentru refacerea capacității de plată nu ar mai trebui să fie de competența beneficiarilor,** așa cum este reglementată de normele în vigoare, ci de competența băncilor, influențînd astfel în sens pozitiv activitatea unităților economice respective. Procedîndu-se astfel, unitățile economice nu mai pot evita întocmirea planurilor de măsuri, inclusiv preocuparea pentru îndeplinirea lor.

Un alt neajuns ce se manifestă în practică constă în faptul că, de regulă, creditele solicitate se acordă la termene maxime, inclusiv în cazurile în care nu există certitudine de rambursare a lor și de lichidare a incapacității de plată, ceea ce echivalează cu o prelungire a stării de fapt necorespunzătoare. Aceasta este atestată de lipsa de mobilizare a unităților economice, constatată în practică, pentru accelerarea lichidării incapacității de plată, corelată în unele cazuri cu nerambursarea creditelor respective pînă la expirarea termenelor maxime la care au fost acordate. Pentru creșterea eficienței utilizării acestor credite se impune ca **acordarea lor să nu se facă automat pe termenele maxime,** așa cum se procedează de regulă, ci pe termene cît mai reduse, în interiorul limitei de timp maximă, și **nici automat în toate cazurile de incapacitate de plată,** ci numai în cazurile în care se apreciază posibilitatea rambursării lor la scadență. Numai în aceste condiții creditele pentru refacerea capacității de plată au eficiența scontată.

În concluzie, creditarea bancară implică, după opinia noastră, importante rezerve nevalorificate de creștere a eficienței sale, vizînd atît întocmirea bugetelor de venituri și cheltuieli, planificarea creditelor și încheierea contractelor de credite, cît îndeosebi momentul acordării creditelor, ca ultim prilej de exercitare a controlului cu caracter preventiv, respectiv prealabil, în baza căruia se impune să fie pus accentul pe prevenirea imobilizărilor.

dr. George ȘOVEI

COMENTARIU LA UN GRAFIC

De ce nu sînt folosite mijloacele tehnice din dotare la nivelul posibilităților ?

UTILIZAREA cît mai eficientă a mijloacelor tehnice de exploatare și transport cu care sînt înzestrate întreprinderile din industria de exploatare a lemnului constituie o cerință esențială pentru îndeplinirea planului de producție. Din analiza rezultatelor obținute în 1981 rezultă că la fierăstraie mecanice, tractoare și funiculare, indicele planificat de utilizare a timpului disponibil a fost realizat și chiar depășit (graficul). Dacă însă se ia în considerație numărul mare de zile de inactivitate se poate constata ușor că nivelele planificate sînt subdimensionate. De altfel, aceste nivele sînt situate sub cele realizate în anul 1980, ceea ce reflectă și mai pregnant disponibilitățile în acest domeniu. De menționat că stagnările în utilizarea mijloacelor de exploatare și transport au determinat în 1981 nerealizarea planului de exploatare a masei lemnoase cu circa 1 milion mc, diminuarea stocurilor tehnice în exploatările forestiere. În același timp, nerealizările respective au influențat negativ înfăptuirea planului de livrări pe sortimente lemnoase și în primele luni din acest an.

O detaliere a stagnărilor pe cauze relevă că acestea se datorează, pe de o parte, lipsei pieselor de schimb, a anvelopelor pentru tractoare și autotrenuri, a cablurilor la tractoare și funiculare, a combustibilului etc. Pe de altă parte însă ele se datorează unor neajunsuri ce s-au manifestat în unitățile de exploatare și transport a lemnului în direcția asigurării la timp a necesarului de forță de muncă, organizării corespunzătoare a exploatării parchetelor, în gospodărirea combustibilului și utilizarea rațională a diferitelor mijloace de transport.

Avînd în vedere necesitatea reconstituirii integrale și în termen cît mai scurt a stocurilor normate de materiale lemnoase în fabricile de prelucrare a lemnului, îndeosebi la cele de celuloză, precum și faptul că în 1982 masa lemnoasă ce urmează a fi exploatată crește față de anul precedent cu circa 1 500 mii mc, este necesar, în primul rînd, ca mijloacele de exploatare și transport din dotare să lucreze la parametri cît mai ridicați. Pentru aceasta, Centrala de exploatare a lemnului trebuie să rezolve și problema necesarului de piese de schimb, iar M.E.F.M.C., împreună cu ministerele furnizoare (M. I. Ch., M.I.M., M.I.M.U.E.E.), să stabilească grafice pentru asigurarea livrărilor integrale, ritmice și de calitate corespunzătoare, a cotelor de motorină, benzină, uleiuri minerale, anvelope, acumulatori, cabluri de tracțiune ș.a.

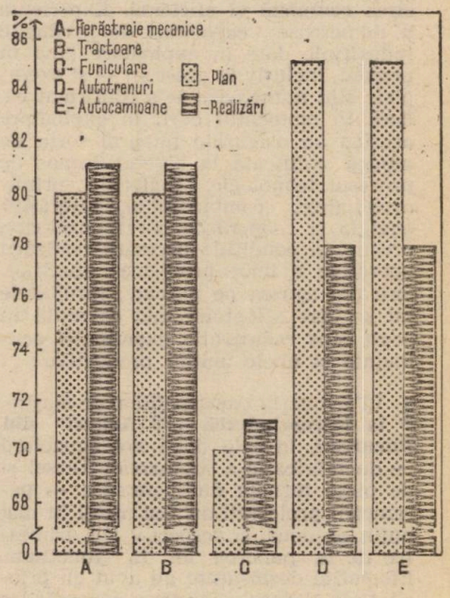

Realizarea indicilor de utilizare a fondului de timp disponibil al mijloacelor de exploatare și transport forestier, în 1981, la Centrala de exploatare a lemnului

Atingerea în termene cît mai scurte a parametrilor proiectați la noile obiective de investiții

PENTRU continua dezvoltare a economiei și, pe această cale, a bunăstării și progresului întregii țări, partidul și statul nostru au desfășurat o politică consecventă de investiții, alocînd an de an fonduri însemnate pentru edificarea, lărgirea și modernizarea bazei tehnice a producției. În prezent unitățile productive au o dotare cu fonduri fixe moderne, de mare randament, automatizate și electronizate, cu caracteristici tehnico-funcționale situate la nivelul celor mai bune realizări de pe plan mondial. Aplicarea fermă în întreprinderi a principiilor autogestiunii, cerința recuperării cît mai operative a fondurilor cheltuite și obținerea de beneficii, realizarea integrală a producției la termenele planificate cu cheltuieli mici, economisirea resurselor, fac stringent necesară utilizarea în grad înalt a tuturor fondurilor fixe puse în funcțiune, exploatarea și întreținerea lor corespunzătoare, valorificarea completă și complexă a potențialului tehnic disponibil.

În acest context se poate spune că utilizarea la nivelul parametrilor proiectați, încă din primele luni de la intrarea în funcțiune, a noilor capacități de producție reprezintă o cerință esențială pentru ridicarea eficienței economice. Așa cum se sublinia în cadrul lucrărilor recentei plenare a C.C. al P.C.R. în întreprinderi, centrale industriale și ministere se cer depuse eforturi considerabil sporite pentru folosirea integrală a capacităților de producție la indici înalți de exploatare, factor hotărîtor al realizării și depășirii nivelurilor planificate ale producției, creșterii productivității și reducerii costurilor, sporirii beneficiilor, a eficienței autogestiunii și a gradului de satisfacere a cerințelor beneficiarilor.

Pregătirea temeinică a producției — încă din faza de investiții

— DE LA ÎNCEPUT se cere precizat faptul că **atingerea la termen a parametrilor proiectați ai fondurilor fixe reprezintă o acțiune cu mai multe șanse de reușită atunci cînd capacitățile respective le sînt asigurate — încă de pe parcursul realizării investițiilor — toate condițiile necesare pentru folosirea completă și eficientă.** Experiența a numeroase capacități de producție industriale date în exploatare pînă în prezent, inclusiv în acest an — și exemplele sînt numeroase — a confirmat că, dacă în momentul dării în exploatare acestea au asigurate integral forța de muncă calificată la nivelul impus de procesul tehnologic, materiile prime, materialele, combustibilul, utilitățile, energia și cooperările corespunzătoare, precum și condițiile necesare realizării operative a unor probleme specifice, care pot apărea pe parcurs, rezultatele nu se lasă așteptate. Iată ce arată în acest sens radiografia experienței acumulate la unele unități productive :

1 În industria construcțiilor de mașini, **la întreprinderea „23 August" din București,** la cele două noi capacități — de fabricație a motoarelor Diesel și de piese turnate din neferoase — parametrii proiectați au fost atinși în mai puțin de două, și respectiv trei trimestre de la punerea lor în funcțiune. Eforturile desfășurate au avut cu prioritate în vedere asigurarea cooperărilor și a aprovizionării cu materialele necesare desfășurării producției în flux continuu ; încă din fază de finalizare a investiției, de comun acord cu furnizorii, s-au stabilit grafice de livrare eșalonată a materiilor prime. În plus, a fost urmărită și sprijinită la partenerii de colaborare realizarea unei calități corespunzătoare a diverselor subansamble necesare.

2 În industria ușoară, **la Întreprinderea integrată de lînă Suceava,** în anul 1981, nivelul de etapă al indicatorilor tehnico-economici aprobați a fost realizat integral, în urma aplicării unor măsuri de pregătire temeinică tehnico-organizatorică a producției ce trebuia realizată pe fondurile fixe puse în funcțiune, printre care : • îmbunătățirea din fază de proiect a amestecului în preparația filaturii, în vederea reducerii staționărilor la carde și la ringuri ; • elaborarea unui program de efectuare a reviziilor curente de către echipe de reparații în zilele de pauză ; • creșterea indicelui de utilizare la mașinile de țesut prin reducerea timpului de staționare în reparații curente și asigurarea condițiilor necesare evitării reparațiilor accidentale ; • organizarea mai bună a locurilor de muncă prin predarea schimbului din mers ; • asigurarea stocurilor interfazice ; • perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a personalului muncitor prin cursuri de calificare și altele. Prin asemenea măsuri și o serie de alte capacități de producție din industria ușoară (secția de plușuri și blănuri artificiale de la întreprinderea textilă „Țesătoriile reunite"-București, secțiile de tricotaje și perdele tricotate de la Întreprinderea de tricotaje Roșiori de Vede, secția de vase emailate Focșani și secția de țesături finisate tip bumbac de la întreprinderea textilă „Moldova"-Botoșani, puse în funcțiune în trimestrul IV 1980), la care se adaugă și altele din ramura construcțiilor de mașini, energetică și chimie, au realizat integral la acest început de cincinal indicatorii tehnico-economici aprobați pentru etapa finală.

Trebuie spus însă că în ultimii 5 ani realizarea principalilor indicatori tehnico-economici la capacitățile de producție industrială puse în funcțiune a înregistrat o evoluție diferită : alături de realizări bune, de capacități în care parametrii proiectați au fost atinși la termen sau în devans — ceea ce a determinat plusuri de producție și reduceri de costuri la unele produse — au existat și o serie de capacități la care indicii de utilizare s-au situat sub nivelurile stabilite. Neatingerea parametrilor aprobați, în termenele prevăzute, a avut drept consecință, potrivit estimărilor efectuate, lipsirea economiei de importante cantități de bunuri materiale. Numai în 1981 nerealizarea nivelului producției proiectate la toate capacitățile puse în funcțiune a avut ca rezultat pierderea unei producții de mai multe miliarde lei.

Este posibil ca la înregistrarea acestor nerealizări să fi contribuit și unele cauze obiective, însă experiența de pînă acum a arătat că **posibilitățile de înlăturare a neajunsurilor care intervin după punerea în funcțiune a noilor capacități stau, în majoritatea situațiilor, în puterea organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor și centralelor respective.** Așa după cum a relevat și analiza întreprinsă, acolo unde organele de conducere, întreg colectivul unității, se preocupă din timp pentru crearea condițiilor care să permită funcționarea optimă a noilor capacități, asemenea neajunsuri sînt evitate.

Realizarea producției, a productivității muncii, a costurilor de producție și a altor indicatori de eficiență economică aprobați, într-o perioadă de timp relativ scurtă — în unele cazuri inferioară termenelor prevăzute în grafice — depinde în majoritatea cazurilor și de gradul de fundamentare prin documentațiile tehnico-economice a oportunității noilor capacități, inclusiv a structurii sortimentale, în funcție de

cererile consumatorilor. Pentru că, în cazul noilor capacități din industria construcțiilor de mașini, electrotehnică și electronicii, precum și din ramurile industriei bunurilor de larg consum, ușoară, alimentară și prelucrarea lemnului, un rol important în determinarea nivelului de rentabilitate al activității îl prezintă **adaptarea operativă la schimbările care intervin pe piața de consum,** internă și internațională. Problema este de maximă importanță, deoarece există în economie unele capacități la care parametrii proiectați inițial ai fondurilor fixe nu pot fi atinși datorită faptului că cererile pentru a căror satisfacere au fost construite aceste noi capacități s-au modificat în perioada scursă de la elaborarea documentației și pînă la punerea în funcțiune a investiției. Se naște, pe bună dreptate, întrebarea : cum a fost fundamentată oportunitatea capacităților respective dacă, încă din primii ani ai punerii în funcțiune, ele nu au asigurată desfacerea integrală a producției ?

Astfel de greutăți se pot datora fie modificării pe parcurs, în funcție de evoluția anumitor conjuncturi pe piața internă sau internațională, a cererii unor consumatori în ceea ce privește cantitățile necesare pe sortimente de produse, fie nerealizării în termenele planificate a unor capacități consumatoare avute în vedere inițial. Pentru eliminarea unor asemenea neajunsuri **apare necesar ca întreprinderile și centralele să dispună în structura lor organizatorică de un compartiment destinat cunoașterii perspectivei consumului pe piața internă și internațională,** la produsele din profilul lor de activitate, în funcție de care să-și orienteze dezvoltarea sau diversificarea producției în mod operativ atunci cînd necesitățile consumului o cer.

Desigur, în cazul modificării structurii producției, posibilitatea realizării nivelurilor aprobate la principalii indicatori, inclusiv la producție, este mai dificilă atunci cînd noile produse cerute de beneficiari au un grad de complexitate superior celui care a stat inițial la baza fundamentării parametrilor prin documentațiile tehnico-economice Dacă modificarea operată în structura producției nu are un caracter temporar, astfel încît după o anumită perioadă de timp să se revină la structura sortimentală inițială, realizarea noilor indicatori este posibilă, de regulă, numai după ce parametrii proiectați au fost actualizați în funcție de noile condiții în care capacitatea este utilizată. Rezultă că în această situație întreprinderea și centrala în cauză sînt acelea care trebuie să asigure elaborarea cît mai operativă a documentației necesare și să prezinte cît mai rapid spre aprobare indicatorii actualizați în funcție de noile condiții.

Implicarea unităților beneficiare în realizarea performanțelor fondurilor fixe

UN ROL HOTĂRÎTOR în atingerea parametrilor aprobați în termene relativ scurte după punerea în funcțiune a noilor capacități de producție îl au modul de funcționare a utilajelor conducătoare, care depinde direct de gradul de cunoaștere a structurii caracteristicilor și a modului corect de exploatare a respectivelor fonduri fixe de către personalul muncitor care le folosește, dar și calitatea pe care producătorul a asigurat-o efectiv respectivelor utilaje și instalații.

Și în acest domeniu se înregistrează neajunsuri, atît la unele capacități înzestrate cu utilaje și instalații produse în țară, cît și la sectoare productive dotate cu utilaje din import. Asemenea situații ar putea fi evitate în condițiile **adîncirii de către beneficiarii de investiții a procesului de cunoaștere a modului de comportare în exploatare a unor utilaje și instalații similare,** livrate de întreprinderile constructoare sau firmele furnizoare altor beneficiari. Un caz concret îl constituie oțelăria electrică și turnare continuă de la Combinatul siderurgic Reșița. Deși indicatorii aprobați la această secție trebuiau atinși încă din 1978, ei nu au fost realizați nici pînă la finele anului 1981, datorită, în principal funcționării defectuoase a unor utilaje de bază, din care cauză se înregistrează un număr mare de opriri accidentale, cu pierderile de producție corespunzătoare. Numai în 1981 s-au înregistrat la acest obiectiv circa 170 000 ore — cuptor opriri accidentale, datorită unor deranjamente mecanice, electrice și hidraulice care, împreună cu opririle determinate de alte cauze, au condus la o pierdere de producție, în 1981, de 43 500 tone semifabricate.

Și acesta este un exemplu care se regăsește și la alte capacități puse în funcțiune în ultimii ani. De aceea, pentru evitarea unor astfel de situații **este necesar ca, mai înainte de contractare, să se cunoască și să se verifice temeinic și de către întreprinderile beneficiare comportarea utilajelor în exploatare,** în condițiile în care ele au fost produse anterior și se află deja în exploatare. Beneficiarii trebuie să urmărească mai riguros includerea în contractele care se încheie cu furnizorii de utilaje și instalații sau părți componente ale acestora a unor clauze precise prin care pe de o parte producătorii să acorde o mai susținută asistență tehnică în exploatarea fondurilor fixe livrate, iar pe de altă parte să-și asume răspunderea materială corespunzătoare în situațiile în care utilajele livrate nu confirmă în exploatare performanțele tehnico-economice garantate și care au fost avute în vedere de proiectanți la întocmirea documentațiilor.

La unele capacități de producție **neatingerea nivelurilor aprobate la principalii parametri tehnico-funcționali a fost determinată de lipsa materiilor prime** care nu totdeauna se asigură în mod ritmic și la calitatea prevăzută în documentație, influențînd în mod negativ nivelul stabilit. Deși la prima vedere, răspunderea pentru neasigurarea conform prevederilor din proiecte a materiilor prime, semifabricatelor și a unor utilități revine furnizorilor, constituind o obligație contractuală, totuși, ca unități direct interesate în desfășurarea normală a procesului de producție, **întreprinderile beneficiare ca și centralele cărora le aparțin pot și trebuie să contribuie în mai mare măsură la asigurarea necesarului de materiale.**

Asigurarea unei aprovizionări ritmice a proceselor de producție

STABILIREA, de comun acord cu furnizorii, a unor grafice de livrare a materiilor prime, semifabricatelor, combustibililor, energiei etc. și a unui contact cît mai strîns cu aceștia, în vederea cunoașterii din timp a greutăților și neajunsurilor care pot apărea, ar permite beneficiarilor adoptarea din timp a măsurilor necesare în vederea diminuării efectului negativ. Prin redistribuirea mai activă ca în prezent între întreprinderile din cadrul centralei a unor materii prime sau semifabricate, anumite neajunsuri legate de lipsa temporară a unor materii prime sau semifabricate pot fi operativ înlăturate.

Probleme mai deosebite, în care materia primă poate influența într-un sens sau altul realizarea nivelului parametrilor aprobați, se întîlnesc în ramurile industriei extractive și industriei alimentare, unde pot exista, și din păcate mai există, uneori mari deosebiri între conținutul în substanțe utile al materiilor prime luat în considerare la întocmirea documentației tehnico-economice și cel efectiv realizat. Dar, și în aceste cazuri, ar putea exista soluții de rezolvare a problemei. Atît la obiectivele care prelucrează produse ale industriei extractive (minereu de fier, cupru, zinc, bauxită, cărbuni etc), cît și la cele ale industriei alimentare (fabrici de zahăr, fabrici de ulei și altele) ar putea fi avuți în vedere, la stabilirea capacității de producție și a altor indicatori, anumiți **coeficienți de corecție :** capacitatea de producție s-ar putea stabili în raport de o materie primă cu un anumit conținut de substanțe utile, de regulă cea mai frecvent obținută — așa-zisa materie primă etalon — iar pentru abaterile de la acest conținut s-ar putea stabili coeficienți de corecție, care să acționeze în ambele sensuri.

Se desprinde deci clar concluzia că **rolul hotărîtor în asigurarea condițiilor necesare folosirii capacităților de producție la nivelul parametrilor aprobați trebuie să-l aibă, în primul rînd, întreprinderile și centralele beneficiare.** Organele de conducere colectivă ale acestora trebuie să stabilească măsuri concrete, cu responsabilități pe fiecare compartiment și să asigure o strînsă colaborare cu toți factorii implicați, care pot și trebuie să-și aducă aportul la înlăturarea greutăților care mai apar, creînd astfel premisele de atingere în termen cît mai scurt a parametrilor proiectați la capacitățile restante și evitînd apariția unor asemenea neajunsuri la noile capacități de producție care se pun în funcțiune în cadrul activității de investiții.

I. MIHAI

Realizarea integrală a producției fizice, în structura planificată

ÎNDEPLINIREA integrală a planului fizic pe acest an și pe întregul cincinal reprezintă o cerință majoră pentru fiecare unitate productivă, pentru întreaga economie. Așa cum se sublinia la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 9 aprilie a.c. eforturile întregului potențial productiv din întreprinderi se cer orientate asupra realizării integrale a producției fizice — la toate produsele —, indicator de bază al economiei naționale, prin accelerarea punerii în funcțiune și atingerii parametrilor proiectați la noile obiective de investiții, utilizarea în grad înalt a fondurilor fixe productive, intensificarea procesului de înnoire a produselor și tehnologiilor, creșterea productivității muncii în condițiile economisirii și valorificării superioare a materiilor prime și energiei, ale creșterii eficienței întregii activități productive.

În desfășurarea ritmică a activității pe șantierele de construcții o deosebită importanță prezintă **aprovizionarea cu prefabricate.** În măsura în care livrarea acestor produse de către furnizori este făcută la termenele contractuale, în cantitățile, sortimentele și calitatea solicitată, constructorii pot să execute montarea lor conform graficelor de lucrări.

Unitățile producătoare de prefabricate aparținînd de **Centrala materialelor de construcții** au reușit în cursul anului trecut să îndeplinească și chiar să depășească prevederile de plan la o serie de poziții fizice (tuburi precomprimate 100%, elemente din beton armat pentru construcții de hale industriale și agrozootehnice 126,1%, blocuri și cărămizi ceramice 100% plăci termoizolatoare tip „Stabilit" 143,3% etc.). Din păcate, însă, la alte produse, nu puține la număr, nivelul realizărilor s-a situat sub posibilități. Este vorba de panouri mari (95,2%), stîlpi pentru linii electrice aeriene (88,9%), beton celular autoclavizat (93,6%), materiale și elemente de construcții din mase plastice (99%), țigle și cărămidă din argilă (89,3%), obiecte sanitare din porțelan (95,2%) etc.

Aceste nerealizări se datorează, în bună măsură, unor deficiențe în desfășurarea proceselor de producție, în **organizarea corespunzătoare a acestora — de la nivelul întreprinderii și pînă la secțiile și locurile de muncă.**

Testarea și cunoașterea cerințelor beneficiarilor

ÎN ANUL TRECUT necunoașterea îndeaproape, în unele cazuri, a cerințelor reale ale constructorilor a făcut ca însăși producția să nu se poată adapta rapid și în întregime la modificările în structura solicitărilor. Au existat, este drept, o serie de încercări în acest sens, s-au adus unele corective și s-au făcut actualizări, dar acestea, pe de o parte, s-au realizat prea tîrziu (în al doilea semestru al anului trecut), iar pe de altă parte nu au putut soluționa în întregime necorelarea între solicitările beneficiarilor și planul de producție al centralei. Necunoașterea din vreme și în totalitate a necesarului de materiale de construcții a făcut ca întreprinderile și centrala să nu poată contracta la timp o serie de materii prime și semifabricate (oțel beton, sîrmă și toroane pentru beton precomprimat, bitum, deșeuri de hîrtie pentru carton bituminat etc.), componente ale unor produse industriale foarte mult solicitate de constructor. Așa se explică de ce șantierele de construcții nu au putut primi la vreme și în cantitățile necesare prefabricatele din beton, în special panourile mari, betonul celular autoclavizat, stîlpii pentru liniile electrice aeriene.

Pe de altă parte, lipsa de prognozare în unele situații a evoluției cererii a antrenat după sine și o mai slabă organizare a activității productive printr-o încărcare necorespunzătoare a capacităților de producție, dificultăți în asigurarea dotărilor necesare pentru satisfacerea unor sortotipodimensiuni, folosirea incompletă a timpului de lucru și a forței de muncă etc., și care au determinat neritmicitate în livrarea producției, neonorarea la termen a contractelor încheiate, depășirea cheltuielilor de producție și, în final, nerealizarea obiectivelor prevăzute de autogestiunea economico-financiară. La acestea se cuvine să mai adăugăm și faptul că există încă unele necorelări între necesitățile șantierelor și termenele de livrare a produselor de către furnizori. Astfel, furnizorul de oțel beton întreprinderea „Laminorul"-Brăila a fixat prin contracte ca termene de livrare, la comanda unităților beneficiare de acest sortiment, ultima decadă a trim. I. 1982, fără a ține seama de intervențiile repetate ale Centralei materialelor de construcții de a onora cererile începînd cu luna ianuarie a.c. Cerere justă întrucît, începînd cu a doua jumătate a lunii februarie, nevoile șantierelor pentru prefabricate din beton și beton celular autoclavizat tind să atingă un nivel foarte ridicat. În aceeași situație de neînțeles se găsește și colaborarea centralei cu întreprinderi ale Ministerului Industriei Metalurgice, care nu a dat încă curs favorabil cererii de a se livra sîrmă trasă mată STAS 438/80, în loc de sîrmă trasă mată STAS 889/80, care nu poate fi folosită în producția de prefabricate. Desigur că și aceste aspecte pot și trebuie să constituie subiect de reflecție atît pentru Centrala materialelor de construcții, cît și pentru furnizorii săi.

Calitatea — o cerință justificată

PONDEREA VALORICĂ a produselor de calitatea I, realizate de unitățile centralei din total producție, a reprezentat în cursul anului trecut 85,11% față de 85% planificat. Pentru a se ajunge la realizările respective s-au întreprins acțiuni pentru ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă, pentru perfecționarea bazei tehnice, îmbunătățirea calității materiilor prime și materialelor primite de la furnizori etc. Au fost organizate, din inițiativa centralei, o suită de analize, schimburi de experiență etc., acțiuni care au vizat găsirea celor mai adecvate soluții pentru creșterea calității și fiabilității produselor în exploatare. Un loc important l-au avut și analizele privind îmbunătățirea calității elementelor prefabricate din beton armat și beton precomprimat de la București și Buzău, la care au participat specialiști din toate întreprinderile centralei, din cercetare și proiectare, precum și delegați ai trustului de construcții.

Cu toate acestea, nu în toate cazurile măsurile stabilite și-au găsit finalitatea, nu toate soluțiile avansate au fost transpuse în viață, ceea ce a făcut ca nivelele calitative propuse să nu fie atinse la o serie de materiale de construcții (panouri mari, tuburi de presiune din beton armat precomprimat, produse bituminate etc.). Pe de altă parte, deși centrala a primit sarcina să-și extindă considerabil producția de cabine de băi spațiale finisate și echipate, totuși la nivelul unităților, activitatea de finisare a panourilor mari este încă în fază embrionară.

Pornind de la rezultatele obținute pînă în prezent de la dificultățile întîmpinate în realizarea prevederilor de plan în anul trecut, colectivele de oameni ai muncii din cadrul centralei au adoptat pentru acest an ample programe de măsuri, cu termene și responsabilități precise, care să conducă la obținerea unui salt calitativ în întreaga activitate desfășurată. În urma analizelor și studiilor efectuate, s-a **definitivat o structură de plan care corespunde în mai mare măsură nevoilor economiei naționale, posibilităților tehnice ale centralei.** Ponderea, în acest an, o dețin materialele de construcții cu cerere ridicată și desfacere asigurată (prefabricate din beton, beton celular autoclavizat, tuburi precomprimate, produse hidroizolatoare bituminate, tuburi de canalizare, țigle și olane din argilă etc.), celelalte înregistrînd o creștere lentă sau o diminuare față de perioadele anterioare.

In același timp atenția specialiștilor este îndreptată și în direcția **valorificării și extinderii aplicării în producție a unor noi tehnologii de fabricație,** rod al cercetării proprii, și care vor contribui la creșterea calității produselor realizate, la sporirea producției, în condiții superioare de eficiență. În cel mai scurt timp vor fi introduse în procesele de producție noi tehnologii privind monoarderea la fabricarea gresiei glazurate și extinderea înglobării combustibililor solizi în masa de argilă la fabricarea blocurilor ceramice. Numai prin generalizarea acestor două tehnologii se estimează obținerea unui spor de producție de 2%, paralel cu reducerea consumurilor de combustibil și energie cu 1—2%.

În sfîrșit, **problema cooperării în producție** ocupă un loc important pe agenda de lucru a centralei. Este vorba, în primul rînd, de **perfecționarea procesului aprovizionării tehnico-materiale,** în special în ceea ce privește oțelurile superioare și sîrmele din beton precomprimat, pentru diametrele mici (15,2 mm). Asigurarea din partea furnizorilor a întregii cantități contractate, la termenele prevăzute și în condiții de calitate are menirea să soluționeze o mare parte din dificultățile existente încă în activitatea centralei.

B. VASILE
C. BÂRNEA

Soluții pentru reducerea consumului energetic pe fiecare unitate de produs

CONSUMUL de energie electrică și combustibil în sectoarele calde la unele întreprinderi constructoare de mașini reprezintă 53 la sută din energia alocată acestora, iar gradul mediu de utilizare a energiei în executarea diferitelor produse din aceste sectoare atinge abia 25—30%, față de 55% cît se realizează pe ansamblul industriei constructoare de mașini. Situația respectivă este destul de păgubitoare pentru întreprinderi și pentru economia națională în general, fapt ce impune măsuri pe o întreagă filieră de activități. Așa cum s-a subliniat la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în toate sectoarele economiei este necesar să se aplice măsuri hotărîte pentru reducerea substanțială a consumurilor materiale, de energie și combustibil pe fiecare unitate de produs.

Nu vom spune o noutate afirmînd că reducerea consumurilor de combustibil și energie în procesele tehnologice de turnare, forjare și tratamente termice, ca și creșterea eficienței producției în aceste sectoare se hotărăsc în mare parte de către cercetători și proiectanți prin deciziile pe care le iau cu privire la complexitatea constructivă a pieselor ce compun produsele, tehnologiile de execuție prevăzute, toleranțele dimensionale și gradul de finisare al suprafețelor, natura și calitatea materiilor prime ș.a. Odată proiectul unui produs sau proces tehnologic întocmit, toate eforturile ulterioare în vederea reducerii cheltuielilor materiale, consumurilor energetice și de muncă vie nu mai pot acționa decît în cadrul unor limite ce nu depășesc 20—25% din cuantumul cheltuielilor totale de producție. Această realitate determină ca activitatea factorilor din sectoarele de concepție a producției să devină hotărîtoare pentru reușita oricăror acțiuni ce se impun în prezent în reducerea consumului de energie.

■

CERCETAREA științifică și ingineria tehnologică dispun de multiple posibilități pentru îmbunătățirea indicatorului **consum specific de energie** raportat la parametrii principali ai produsului sau procesului tehnologic conceput și trebuie observat că în majoritatea cazurilor este vorba de metode și procedee de lucru cunoscute, care trebuie însă aprofundate și aplicate cu mai multă rigurozitate. În practica inginerească de proiectare a utilajelor, instalațiilor și proceselor tehnologice este uzuală, spre exemplu, elaborarea soluțiilor de proiectare în mai multe variante, a căror comparare după diferite criterii permite selectarea variantei optime. Introducînd în criteriile de comparație pe cel energetic (cu ponderea impusă de actuala criză energetică) și consacrînd o parte a proiectului special aspectelor energetice, se va urmări ca orice soluție constructivă sau tehnologică adoptată să aibă la bază calcule de optimizare bazate pe premisa asigurării unor consumuri specifice minime de metal, energie, combustibil și alte materiale tehnologice.

În sensul celor expuse trebuie regîndită și actuala fișă comparativă a „nivelurilor și criteriilor de calitate", ce se întocmește la fiecare produs sau proces tehnologic proiectat, acordîndu-se ponderea specifică necesară factorilor energetici. Analiza valorii, ca metodă care urmărește reducerea costurilor de fabricație și a consumurilor energetice concomitent cu îmbunătățirea calitativă a produselor, este legiferată în economia noastră. Cu toate acestea ea se aplică în mică măsură în practica de proiectare, de unde și caracterul episodico-sporadic al unor acțiuni unilaterale promovate în proiectare avînd drept scop reducerea, într-o perioadă, a masei de metal, în alta a consumului de muncă vie, altă dată a energiei înglobate în produse etc. Încetățenind ca metodă de lucru **abordarea sistemică-complexă a tuturor parametrilor care definesc calitatea unui produs, instalație sau proces tehnologic** și utilizînd **analiza valorii,** respectiv analiza funcțiilor și utilității componentelor produselor la nivelul fazei de proiectare a acestuia, se va asigura aplicarea unor soluții fundamentale noi în sfera concepției și fabricației.

Concomitent cu folosirea unor principii de proiectare avînd un caracter general-aplicabil și în alte institute de concepție, cercetătorii și proiectanții din domeniul sectoarelor calde acționează în direcții specifice profilului lor de activitate cum ar fi: perfecționarea construcției și înzidirii cuptoarelor industriale pentru creșterea randamentului lor termotehnic, generalizarea introducerii instalațiilor de recuperare a căldurii gazelor arse degajate de cuptoare, elaborarea fontei cu grafit nodular feritică (unde nu mai este necesar tratamentul de feritizare), formarea cu rășini autoîntăritoare, optimizarea consumurilor energetice la cubilouri prin utilizarea calculatorului electronic, extinderea proceselor de deformare la semicald, aplicarea tratamentelor termomecanice la piesele forjate, promovarea tehnologiilor de tratament termic în vid și la presiuni scăzute ș.a. Bunăoară, eliminarea tratamentului termic de feritizare la piesele ce se vor executa din fontă feritică, pentru care se consumă circa 900kWh/t, va conduce la reducerea a circa 25 000 MWh energie pînă în anul 1985; aplicarea tehnologiilor de formare cu rășini autoîntăritoare la I.C.M. — Giurgiu, C.U.G. — Cluj, I.M. — Gheorghieni și alte turnătorii va permite reducerea în aceeași perioadă a circa 65 000 MWh energie; introducerea tehnologiei de forjare orbitală are drept rezultat economii de energie de peste 30% și de investiții — pentru procurarea utilajelor — de circa 50%; controlarea tratamentelor termice cu ajutorul calculatorului electronic scurtează ciclul de lucru, îmbunătățește calitatea pieselor și determină o creștere a randamentului termic al instalațiilor pînă la 70% ș.a.

În vederea organizării unor baze de șarjare ca să asigure pregătirea optimă a materialelor de fuziune corespunzător necesităților dictate de specificul agregatelor de topire și tehnologiilor de elaborare a oțelului și fontei pentru turnarea de piese mecanice, reducerea consumului de energie electrică pe tona de piese bune turnate și scurtarea timpului de șarjare, recent s-au elaborat proiecte-tip de astfel de instalații. Instalațiile sînt alcătuite din module tehnologice tip care, în funcție de structura materialelor de fuziune ce alcătuiesc șarjele și capacitatea de prelucrare necesară, pot fi combinate în diferite variante. Institutul de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări pentru sectoarele calde a elaborat împreună cu Institutul de cercetări metalurgice o lucrare de mare importanță pentru **optimizarea consumurilor energetice și de materiale la cubilourile de topit fontă,** stabilindu-se relațiile și modelele matematice între parametrii încărcăturii și ai funcționării cubiloului.

■

ÎNAINTE de a încheia seria considerațiilor de față, vom mai stărui asupra cîtorva aspecte aflate la interferența sferelor de activitate a factorilor din sectoarele de concepție și a celor din exploatare, cum ar fi dimensionarea judicioasă a capacităților de încălzire și utilizarea lor eficientă, dotarea cuptoarelor cu instalații de ardere a căror putere termică trebuie să nu depășească pe cea necesară, măsurarea și contorizarea reală a consumurilor de agenți energetici ș.a. Pe de altă parte factorul organizare prezintă o importanță hotărîtoare pentru reducerea consumurilor energetice în sectoarele calde, funcționarea în gol sau cu o încărcare parțială a unor asemenea instalații termice cum sînt cuptoarele de forjă, tratament termic și de topire, mari consumatoare de energie, diminuînd în mare parte orice eforturi făcute în sfera concepției privind optimizarea construcției și capacității utilajelor și instalațiilor, în funcție de sarcinile tehnologice ce le revin.

Ion HERA-BUCUR

Utilizarea timpului de lucru – factor de creștere a productivității

ÎN CADRUL preocupărilor permanente de perfecționare a organizării și conducerii economiei în scopul creșterii eficienței economice și al sporirii nivelului de trai al oamenilor muncii, măsurile de actualizare a prețurilor de desfacere a produselor agro-alimentare au fost însoțite de majorarea retribuției oamenilor muncii, a alocațiilor pentru copii și a pensiilor, cu o sumă care depășește 25 miliarde de lei. Pentru a nu se diminua veniturile societății, s-a prevăzut ca, încă din anul acesta, să se recupereze cel puțin 30% din suma respectivă, iar pînă la sfîrșitul cincinalului suma să fie recuperată în întregime.

O modalitate importantă pentru atingerea obiectivului propus o constituie maximizarea eficienței cu care se cheltuiește în procesele de producție munca vie și materializată. De aceea, așa cum arăta și secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste **„trebuie să înțelegem că se impune să facem totul pentru ca anul acesta să realizăm, peste ceea ce am stabilit inițial prin plan, o reducere mai accentuată a cheltuielilor materiale, creșterea mai puternică a productivității muncii, să producem în general mai multe bunuri cu un consum material și de muncă mai mic"**.

Traducerea în viață a acestor sarcini de o deosebită însemnătate pentru întreaga economie națională presupune mobilizarea tuturor factorilor disponibili— intensivi și extensivi — de creștere a productivității muncii. Iată de ce, alături de alți factori, pentru sporirea accentuată a productivității muncii se impune utilizarea în grad înalt a fondului de timp disponibil al lucrătorilor din industrie.

Folosirea productivă integrală a zilei de muncă

UTILIZAREA eficientă a forței de muncă reprezintă o caracteristică definitorie a dezvoltării economice din anii construcției socialiste. Progresele considerabile care s-au înregistrat în ridicarea gradului de folosire a forței de muncă, în perfecționarea structurii profesionale și sporirea calificării în corelație cu sporirea vertiginoasă a înzestrării tehnice și-au găsit o reflectare sintetică și expresivă în creșterea productivității muncii (tabelul nr. 1).

Productivitatea muncii pe o persoană în industrie a crescut de 2,7 ori în perioada anilor 1966-1980; în ultimul cincinal încheiat se constată menținerea unor **ritmuri superioare** mediei pe total industrie în ramurile care asigură promovarea progresului tehnic în întreaga economie (construcții de mașini — 8,2%), în ramurile care conferă o prelucrare superioară materiei prime (industria chimică — 7,6%), precum și intensificarea ritmurilor de creștere a productivității muncii în ramurile industriale care folosesc în principal materii prime indigene (industria sticlei, porțelanului și faianței — 8%, industria materialelor de construcții — 8%, exploatarea și prelucrarea lemnului — 6,4%, industria alimentară — 5,4%), tendințe care se manifestă și în primii ani ai cincinalului actual.

Între nivelul și dinamica productivității muncii, pe de o parte, și gradul de utilizare a timpului de lucru, pe de altă parte, există o strînsă corelație. Creșterea utilizării timpului asigură sporirea productivității; la rîndul ei, creșterea productivității ridică valoarea fiecărui procent de utilizare a timpului de muncă.

● **Ca urmare a creșterii productivității,** valoarea unui procent de utilizare a timpului de lucru, **exprimată în producție netă, a sporit de la 1 069 mil. lei în anul 1970, la 3 251 mil. lei în anul 1980 și va ajunge la peste 4 900 mil. lei la nivelul anului 1985.**

● **De asemenea, după calculele noastre,** pierderea unui singur minut **la fiecare loc de muncă, în cadrul unui schimb în industrie,** echivalează **cu ziua de muncă a peste 5 500 de muncitori, 125 maiștri, 102 tehnicieni și 135 ingineri. Aceste calcule pun cu pregnanță în evidență necesitatea intensificării rezervelor existente, activizării acestora în vederea utilizării cît mai depline a timpului de lucru destinat producției de bunuri materiale.**

Reflectînd eforturile oamenilor muncii de valorificare cît mai deplină a potențialului productiv de care dispun, studiul întreprins arată că **fondul de timp maxim disponibil, al industriei republicane în anul 1980 a fost utilizat în proporție de 93,2%.** Cu toate acestea, pe ansamblul industriei, 6,8% din timpul destinat producției de bunuri materiale a constituit timp pierdut, neutilizat; în unele ramuri ale industriei, proporția timpului nelucrat a fost și mai mare. Proporția timpului nelucrat înregistrează tendințe de scădere în anul 1980 față de anul 1976 în întreprinderi ale industriei extractive nemetalifere, de confecții și poligrafice; ea a rămas constantă în industria combustibilului și cea textilă și a marcat o ușoară tendință de creștere în întreprinderi ale industriei alimentare, metalurgice, materialelor de construcții, construcțiilor de mașini. Dacă se iau în calcul și rezultatele înregistrate în anii 1981 și începutul lui 1982 se poate considera că **proporția timpului nelucrat, inclusiv pierderile de timp de muncă din industria noastră constituie o însemnată rezervă de creștere în continuare a productivității muncii,** pentru a cărei valorificare în grad considerabil mai înalt ca în prezent se cer angrenate mult mai profund și mai eficient eforturile creative și organizatorice ale tuturor oamenilor muncii.

Rezerve însemnate de sporire a producției și productivității

ATENȚIA care trebuie acordată utilizării cît mai depline a timpului de lucru rezultă, în primul rînd, din volumul mare de om-ore pierdute care stă în spatele celor cîteva procente de timp neutilizat, în al doilea rînd din faptul că, an de an, pe măsura amplificării activității industriale, fiecărui procent de timp neutilizat îi corespunde un volum sporit de om-ore pierdute, iar în al treilea rînd, din faptul că, datorită creșterii productivității orare a muncii, odată cu trecerea timpului, fiecare oră de muncă nelucrată înseamnă o pierdere de producție din ce în ce mai mare.

Astfel, dacă în anul 1976 unui procent **de timp neutilizat** îi corespundeau **47 205 om-ore pierdute, în anul 1980 un procent de timp pierdut reprezenta un volum de 59 270 om-ore pierdute, adică cu 25,5% mai mare decît în 1976, pentru ca valoarea acestui procent să crească în continuare în anii 1981 și 1982.**

Tabelul nr. 1

Dinamica productivității muncii pe o persoană în industrie

	Evoluții față de 1965 = 100:			Ritmul mediu anual de creștere în perioada:	
	1970	1975	1980	1966-1980	1976-1980
Industrie-total	142	194	269	6,8	6,7
Energie electrică și termică	191	285	357	8,9	4,5
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	155	222	330	8,3	8,2
Chimie	176	256	370	9,1	7,6
Extracția minereurilor nemetalifere și produse din substanțe abrazive	129	233	351	8,7	8,5
Materiale de construcții	150	204	300	7,6	8,0
Exploatarea și prelucrarea lemnului	128	162	221	5,4	6,4
Sticlă, porțelan, faianță	140	185	272	6,9	8,0
Textilă	133	166	241	6,0	7,8
Pielărie, blănărie, încălțăminte	121	156	213	5,2	6,5
Alimentară	115	135	175	3,8	5,4

Tabelul nr. 2

Echivalentul unor procente de timp de lucru în producție, productivitate și număr de muncitori ocupați suplimentar în industria republicană în anii 1976 și 1980

Procente de timp de lucru :	Echivalentul în : producție globală (mii lei)		productivitatea muncii (lei/muncitor)		număr de muncitori utilizați suplimentar	
	1976	1980	1976	1980	1976	1980
1%	6 316,3	9 433,9	3 060	3 618	20 641	26 077
2%	12 632,6	18 867,8	6 120	7 236	41 282	52 154
3%	18 948,9	28 301,7	9 180	10 854	61 932	78 231
4%	25 265,2	37 735,6	12 240	14 472	82 564	104 308
5%	31 581,5	47 169,5	15 300	18 090	103 205	130 385
6%	37 897,8	56 603,4	18 360	21 708	123 846	156 462

Datele tabelului nr. 2 arată că un procent sau mai multe de timp neutilizat în anul 1980 echivalează cu producții, productivități și efective de muncitori necesari suplimentar considerabil mai mari decît în anul 1976.

Raportat la unități de măsură specifice timpului de lucru se poate arăta că dacă în anul 1976 un minut echivala **cu 1,5 mil. lei, iar o oră cu o producție de aproximativ 90 mil. lei, în anul 1980 un minut de lucru prețuia 2,6 mil. lei, iar o oră însemna o producție de 168 mil. lei, iar la nivelul anului 1982 valoarea unui minut de lucru crește și mai mult.** În acest an, într-un singur minut în industrie se poate produce sau pierde o producție de 2,8 mil. lei, iar într-o oră de 168 mil. lei.

Desigur, existența unei tendințe de potențare a valorii timpului de lucru se explică în fapt prin continua creștere a eforturilor de investiții pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a industriei, pentru creșterea înzestrării muncii cu fonduri fixe productive, pentru ridicarea calificării forței de muncă.

Rezervele considerabile pe care le reprezintă timpul nelucrat existent în industrie și cîștigul pe care îl poate obține economia națională prin utilizarea sa productivă sînt ilustrate în tabelul nr. 3. Așa cum rezultă din calcule, la nivelul anului 1980, **din comparația dintre nivelurile efectiv realizate și cele care ar fi fost posibile în condițiile utilizării depline a fondului de timp maxim disponibil se conturează rezerve potențiale de creștere a producției industriale de 64 150 mil. lei și de reducere relativă a numărului mediu de personal muncitor cu circa 177 mii persoane.** Fiindcă astfel de rezerve s-au menținut și în primii doi ani ai actualului cincinal, apare ca deosebit de necesară investigarea cauzelor existenței lor și, pe această bază, a măsurilor de valorificare.

Resursele relativ abundente de forță de muncă pentru industrie, faptul că pînă nu de mult întreprinderile se puteau baza pe atragerea de noi brațe de muncă, în special din agricultură sau din activitățile casnice, au determinat în unele unități o insuficientă preocupare pentru a evita irosirea oricărei părți din fondul de timp destinat producției.

În acest context a fost posibil ca, chiar dacă în ultimii ani mișcarea și **fluctuația personalului** muncitor din industrie s-au diminuat, ele să rămînă încă mari. Apreciem că în acest domeniu există **rezerve** importante de sporire a productivității, deoarece : ● este cunoscut faptul că se pierde mult timp pentru rezolvarea formalităților necesare plecării dintr-o unitate economică și încadrării în alta ; ● randamentul în muncă al muncitorului fluctuant este mai scăzut, deoarece acesta este cu gîndul la plecare ; ● muncitorii proaspăt încadrați au o productivitate redusă. Nu încape nici o îndoială că pierderile de timp de lucru și deci de productivitate sînt mult mai mari la muncitorii care odată cu schimbarea locului de muncă își schimbă și meseria, ei avînd nevoie de o perioadă relativ îndelungată pentru însușirea noii meserii.

Deficiențele de organizare a producției și a muncii sînt cauze dintre cele mai importante ale neutilizării depline și productive a timpului de muncă. Este vorba, între altele, de : ● lipsa unor materii prime și materiale sau neasigurarea lor ritmică, ● existența unor locuri înguste pe fluxul fabricației, ● lipsa de corelare a programelor de producție a unor întreprinderi care cooperează la realizarea unui produs finit ș.a.

Gradul insuficient de extindere a acordului și, respectiv, a acordului global — acolo unde procesul tehnologic și tehnologiile de producție reclamă o astfel de formă de organizare și retribuire a muncii — determină o utilizare mai slabă a timpului de lucru. Cu ocazia unor cercetări întreprinse, s-a constatat că pierderile de timp de muncă sînt de 2—3 ori mai mari la muncitorii retribuiți în regie, comparativ cu cei retribuiți în acord. Este interesant de semnalat că organizarea și retribuirea muncii în acord global cointeresează puternic și personalul de întreținere și reparații, precum și muncitorii necalificați, în buna funcționare a mașinilor și utilajelor, în organizarea și aprovizionarea corespunzătoare a locurilor de muncă, ei fiind direct interesați de creșterea productivității muncii muncitorilor direct productivi, de felul cum aceștia își utilizează timpul de lucru.

Gradul de utilizare extensivă și intensivă a timpului de lucru depinde în mare măsură și de unele caracteristici demoeconomice ale forței de muncă. Analiza absențelor nemotivate în întreprinderi de profil diferit și în cadrul lor pe secții și categorii de personal arată că sub forma absenteismului aparent fără motiv, se ascund cauze dintre cele mai variate : gradul de instrucție și de calificare, nivelul de educație, vechimea în muncă, meserie și întreprindere. În acest sens, citām unele date înregistrate la secția de încălțăminte a întreprinderii „Dîmbovița" București, în anul 1981 : 25% din muncitorii necalificați dădeau circa 53% din absențele nemotivate și 30% din învoiri ; muncitorii tineri (media grupei de vîrstă era de 22 de ani), cu o vechime mică în muncă (2 ani) și în întreprindere (1,7 ani) — deținînd 23% din totalul cazurilor observate — dădeau 83,6% din absențele nemotivate.

Importanța reducerii, pe cît posibil, a învoirilor și concediilor fără plată din industrie este evidentă dacă socotim că la nivelul anului 1980 timpul pierdut pe această cale s-a ridicat la 79,2 mil. ore-om, echivalînd cu timpul de lucru a peste 33 mii muncitori și o diminuare a producției de peste 13 miliarde lei. Eliminarea absențelor nemotivate, a învoirilor și a concediilor fără plată reprezintă o importantă rezervă de îmbunătățire a utilizării forței de muncă și de creștere a productivității muncii. Numai pe această cale productivitatea muncii în industria republicană poate să crească cu 4%, iar în unele ramuri sporul de productivitate ar putea fi și mai mare (4,8% în industria electronică și electrotehnică, 4,3% în industria combustibilului etc.).

Tabelul nr. 3

Nivelurile efective ale producției, productivității și numărului de muncitori comparativ cu cele posibile în condițiile utilizării depline a fondului de timp maxim disponibil, în industria republicană

Indicatori	Anii	Nivelul realizat în condițiile timpului efectiv lucrat	Nivel posibil în condițiile utilizării integrale a timpului disponibil	Rezerve potențial existente
Producția industrială (mil. lei)*)	1976	590 576,4	631 632,5	41 056,1
	1980	879 241,6	943 392,3	64 150,7
Productivitatea muncii (lei/muncitor)	1976	286 112	306 002	19 890
	1980	337 165	361 765	24 600
Numărul mediu al muncitorilor	1976	2 064 139	1 929 975	134 164
	1980	2 607 746	2 430 421	177 325

*) Calculată pe baza datelor furnizate de Anuarul statistic al R.S.R. privind producția globală industrială și ponderea industriei republicane în totalul producției industriale

dr. Gheorghe RĂBOACA
Lucia MIHĂILESCU
Institutul de economie socialistă

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

POTENȚIALUL DE EXPORT AL MICROPRODUCȚIEI

CARACTERISTICE pentru desfășurarea revoluției tehnico-științifice contemporane sînt transformarea științei în forță nemijlocită de producție, implicarea tot mai directă a oamenilor de știință, cercetătorilor, proiectanților în realizarea cu o frecvență mereu accelerată a noilor generații de produse și tehnologii. Concentrarea în domeniul cercetării, ingineriei tehnologice și proiectării tehnice a unor importante forțe de inovație, care asigură cea mai mare parte din necesarul de documentații tehnice pentru noile tehnologii, produse și obiective de investiții al economiei, reprezintă un potențial ce-și găsește debușee nu numai în țară, ci și peste hotare.

Dezvoltarea puternică a cercetării aplicative, inclusiv sub forma microproducției unităților de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare (I.C.S.I.T.) — ca și a celor de învățămînt superior — poate constitui, în prezent și mai ales în viitor, un punct forte al strategiei de export a României *), o cale de înscriere a țării noastre în noul tip de diviziune internațională a muncii, în curs de constituire pe plan mondial, între furnizorii de servicii (engineering, know-how, consulting, management, marketing) și furnizorii tradiționali de mărfuri. Pentru a ilustra potențialul existent azi în domeniul exportului de produse de mică serie, cu o încărcătură tehnico-științifică deosebită, caracteristică microproducției unităților noastre de cercetare, putem arăta că Institutul central pentru construcții de mașini a dezvoltat activități de microproducție în 12 din cele 22 de I.C.S.I.T.-uri din subordine, în unele din acestea microproducția deținînd 20—30% din planul valoric de activitate al unităților respective [1]).

Desigur că principalul obiectiv urmărit prin organizarea microproducției îl constituie reducerea ciclului cercetare-proiectare-producție, valorificarea imediată în producție a rezultatelor cercetării și proiectării în diversele subramuri ale construcțiilor de mașini. Execuția prin microproducție a prototipurilor, modelelor experimentale pentru produsele noi și modernizate, cu parametri tehnico-economici perfecționați constituie obiective prioritare în actuala etapă de dezvoltare industrială intensivă, în care accentul se pune pe calitate, înnoire, competitivitate. Problema atragerii microproducției către activitatea de export se pune, deci, numai în condițiile realizării concomitente și în bune condiții a sarcinilor curente de cercetare-proiectare, privind realizarea de materiale, aparatură, produse ce substituie importurile, de instalații și utilaje necesare ocazional unor întreprinderi din ramură.

În acest context credem utilă discutarea limitelor economice, de rentabilitate ale extinderii microproducției. **Limita minimă** este legată de posibilitatea pe care o oferă un contract (comandă), de utilizare a forței de muncă de calificare foarte înaltă de care dispune un institut, atît sub aspectul nivelului tehnic, cît și al apropierii de profil. Restricția externă privește punctul unde se situează produsul propus a fi omologat prin microproducție pe curba ciclului său de viață. **Limita maximă** este evaluată în funcție de gradul de dotare cu forță de muncă, utilaje, de existența și dimensiunile bazei proprii de microproducție (în prezent, numai 5 din cele 22 de unități ale I.C.C.M. au astfel de baze) — ceea ce face ca principiul economiei de scară să acționeze invers față de cazul producției de serie. Încălcarea, într-un sens sau altul, a acestor limite transformă activitatea de microproducție, dintr-o cale flexibilă de adaptare la impactul revoluției tehnico-științifice contemporane, de mare rentabilitate directă și propagată în întreaga economie, într-un atelier nerentabil de mică industrie.

Avantajele ofertei complexe : produs + servicii

O ATENȚIE specială se cere acordată modului de atragere a microproducției în activitatea de export. Dintre căile practicate pe plan internațional pot fi menționate : subfurnizarea pentru furnizorul general de export, cooperarea internațională triunghiulară pentru livrări complexe, subfurnizor la licitații internaționale, export de produse (instalații) unicat sau de serie mică din domeniile de vîrf ale tehnicii.

Pentru a da o imagine asupra domeniilor posibil de abordat menționăm cîteva din preocupările actuale ale activităților de microproducție în cadrul I.C.C.M. : piese turnate extrudate și forjate de precizie, presă de montaj, mașină de debroșat electronic, mașină de prelucrat cu ultrasunete, tractoare modernizate cu tracțiune pe 4 roți, instalație de foraj geologic, cutii de automatizare. În actuala etapă, structura microproducției a fost orientată astfel ca ponderea cea mai mare să o reprezinte produsele fizice rezultate din activitatea proprie. Avînd în vedere faptul că transferul de tehnologie pe piața internațională se efectuează cu atît mai avantajos cu cît stadiul aplicativ al unei invenții este mai avansat (pe traiectoria : prototip, instalație pilot de fabricație, pregătirea seriei zero), realizarea prin microproducție a unei oferte cît mai complete de export, prin dezvoltarea cercetărilor originale pînă la un stadiu cît mai ușor de aplicat în producție, poate să constituie o principală cale de valorificare superioară a creativității tehnice din I.C.S.I.T.-uri.

În prezent, toate întreprinderile industriale de comerț exterior ce deservesc centralele industriale din construcțiile de mașini și, implicit, institutele și centrele de cercetare din ramură au atribuții pe linia comercializării de servicii — engineering, know-how, consulting etc. — concomitent cu exportul de mărfuri. Desigur că o ofertă „pachet" de mărfuri și servicii la export poate să constituie formula optimă de comercializare externă pentru un I.C.S.I.T., ofertă în care microproducția poate juca un rol decisiv, materializînd ideile tehnice într-un produs sau tehnologie mult mai ușor de valorificat industrial decît engineering-ul sau licența luate separat.

Contribuția microproducției ca subfurnizor, la realizarea operațiunilor de exporturi complexe, desigur în limitele menționate anterior, este — mai mult decît o posibilitate — o cerință imperioasă a realităților contemporane. În adjudecarea ofertelor de licitații pentru importurile de mașini și utilaje complexe, un criteriu principal îl constituie nivelul tehnic al soluțiilor constructive, performanțele economice și tehnice. Realizarea în cadrul microproducției a diverse dispozitive și aparate sub comandă specială (unicat sau serie mică) pentru astfel de livrări complexe poate să conducă la sporirea competitivității ofertei, fără a mai recurge la importuri costisitoare. Dar cum toate aceste oferte pentru livrări complexe de mașini și utilaje, obiective „la cheie", trebuie elaborate în intervale de timp foarte strînse, este necesar să funcționeze sistemul informațional ireproșabil între : I.C.E. — I.C.S.I.T. — piața externă și retur.

Competitivitatea ca problemă de comunicație

AM AJUNS în fapt la o problemă vitală pentru promovarea exportului de inteligență, și anume calitatea comunicației cu mediul economic în care-și desfășoară activitatea o unitate de cercetare-proiectare. Noțiunea de export de inteligență acoperă în mare măsură exportul microproducției, în accepțiunea pe care am încercat s-o delimităm mai înainte. Or, transferul de cunoștințe contra plată, de informații tehnice materializate într-un produs, material sau serviciu de tehnicitate ridicată implică deținerea unui tezaur de informații tehnice și economice bine administrat.

Reacția promptă la cerințele întreprinderilor de comerț exterior este condiționată de cunoașterea și informarea curentă în I.C.S.I.T.-uri asupra principalelor norme și standarde internaționale în domeniul de profil, asupra gamei de fabricație și tehnologiilor utilizate de principalii producători mondiali, gradului de omologare a producției interne pentru conformitate cu normele internaționale, compatibilității tehnice a subfurniturii. Deși aparent mult mai ușoară ar părea informarea lor asupra disponibilităților de export existente în țară, practic se constată, din discuțiile purtate între unitățile de cercetare-proiectare și I.C.E.-uri, că terenul de întîlnire a intereselor este în bună parte necunoscut. Astfel, întreprinderile specializate de comerț exterior nu dispun la ora actuală de cataloage privind posibilitățile de execuție în microproducție ale I.C.S.I.T.-urilor — și doar cu totul

*) Sub genericul „Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior" s-au mai publicat puncte de vedere în R.E. nr. 7, 9, 12, 13/1982

[1]) A.S.E.—I.C.C.M. „Sistem de stimulare a exportului de produse executate de institutele de cercetări" București, 1981

întîmplător de informații privind produsele realizate pînă în prezent. În aceste condiții, identificarea potențialului executant pentru o comandă de export devine foarte greoaie, practic irealizabilă în termen util. Tipărirea unor cataloage decente privind realizările din domeniul microproducției pe sectoare de activitate ca și asupra posibilităților de execuție ca profil, nivel tehnic, parametri, serie de execuție, termene ș.a., pentru fiecare I.C.S.I.T. ar permite nu numai rezolvarea operativă a cererilor externe, dar și trecerea la o strategie ofensivă, de ofertare a acestor produse de tehnicitate ridicată.

În realizarea promovării pe piața externă a microproducției, un rol deosebit poate avea activitatea de consulting. Este unanim recunoscut astăzi rolul acesteia ca avanpost pe piața externă pentru exportul de mașini și utilaje, echipamente, instalații și cu atît mai mult deci pentru exportul de mare complexitate tehnică al producției I.C.S.I.T.-urilor. Adeseori, firma de consulting care elaborează caietul de sarcini pentru o licitație joacă un rol hotărîtor în desemnarea cîștigătorului licitației, prin normele și caracteristicile tehnice impuse ofertanților. Iată deci că o altă cale de penetrare ar putea-o constitui consulting-ul, cu condiția ca acești consultanți să dețină material publicitar privind potențialul de export al microproducției, eventual includerea I.C.S.I.T.-urilor în cataloagele internaționale ale producătorilor pe grupe de produse. Este evident faptul că exigențele importatorilor de tehnică de vîrf sînt mult mai mari ca de obicei, ceea ce presupune existența unui portofoliu de referințe tehnice solide, distincții la saloanele internaționale de invenții, comunicări la congresele internaționale de specialitate, pentru a te putea lansa în domenii mult disputate ca : optica, electronica, energia nucleară, aeronautica etc. O atenție deosebită trebuie acordată **construirii imaginii de firmă ;** și la acest capitol trebuie să recunoaștem că se impune să pornim de foarte departe, inclusiv analizînd emblemele actuale, total necomerciale ale acestor unități. Consultînd, spre exemplu, ultimul catalog al Tîrgului internațional București, la grupa de produse „Aparataj și echipament de măsură, control și reglare" întîlnim, între ofertanții români : „I.A.E.I." (Întreprinderea de aparataj electric de instalații" Titu) și „I.A.E.M" (Întreprinderea de aparate electrice de măsură" Timișoara). Trebuie să recunoaștem că asemenea mărci de export nu denotă o abordare foarte serioasă a strategiei de export, active, de penetrare pe piețele externe (exportatorii francezi de profil beneficiind tot de posibilitatea de exprimare într-o limbă latină, au ales denumirea de marcă pentru aparate opto-electronice „Cometa", mult mai ușor de reținut și pronunțat). În același catalog, mai întîlnim ca mărci expozante : „I.E.I.A.", „I E.J.T.", „I.E.M.I", „I.E.P.A.M.", „I.M.U.A.S.", I.P.R.S.", „I.P.S.U.I.C.", „I.P.T.E.", „I.T.R.D.", unele cu profil de fabricație foarte apropiat. Este discutabilă atractivitatea unei mărci de tipul „I.P.A.-T.C.T.", ce prevalează în consoane, ea desemnînd în fapt o culme a tehnicii românești, de înalt nivel mondial — respectiv Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații — după cum au demonstrat sistemele informatice prezentate în funcțiune la ultima ediție a T.I.B. Nu se poate spune că este un lucru tocmai ușor promovarea unor asemenea mărci „necomerciale" la export.

Formularea unor opțiuni proprii ale I.C.S.I.T.-urilor asupra debușeelor externe presupune accesul acestora la informații de marketing, privind cererea externă, proiecte și licitații internaționale, comenzi nesoluționate în mod convențional de întreprinderile de comerț exterior, importuri de completare dificil de realizat ș.a.

Necesitatea unor indicatori specifici

AVANTAJELE pe care le oferă microproducția în I.C.S.I.T.-uri sînt evaluate, ca în toate domeniile, pe baza unor indicatori economici. De la bun început trebuie precizat că — date fiind condițiile specifice de organizare a producției — productivitatea muncii și, respectiv, cheltuielile de producție sînt mai ridicate în cazul microproducției. Aceasta poate face ca uneori, în special în cazul subfurnizării, componentele realizate în cadrul microproducției să nu se încadreze în nivelul cursului de revenire aprobat pe grupa de produse respectivă. Este, totuși, eficient în acest caz exportul ? În măsura în care sînt respectate limitele economice, credem că da. Să nu uităm că microproducția este și o formă de instruire a cadrelor de cercetători-proiectanți, de verificare a unor ipoteze și, mai mult sau mai puțin, un produs secundar al cercetării.

Dezvoltarea în continuare a microproducției pentru export este frînată de limitarea rentabilității sale la circa 10%, ceea ce o dezavantajează relativ cu alte activități similare industriale. Pentru a compensa acest dezavantaj ar trebui ca **stimulentele de export să funcționeze din plin,** considerîndu-se întreaga activitate de export ca efectuată peste plan. În acest fel se poate asigura atragerea unui personal cu calificare superioară — muncitori, cadre tehnice — absolut necesar realizării de produse de mare complexitate tehnică, unicate ș.a.m.d. În altă ordine de idei, o atenție deosebită trebuie să acorde și centralele industriale asigurării condițiilor materiale (materii prime, utilaje, forță de muncă etc.) pentru microproducția de export a unităților din subordine, potrivit Legii nr. 12/1980.

Actualul mecanism de comerț exterior oferă largi posibilități de stimulare a noilor exportatori, direcți sau indirecți (subfurnizori), pentru depășirile de plan la export sau pentru contribuțiile la raționalizarea importurilor. Statutul juridic de furnizor la export al I.C.S.I.T.-urilor cu centre de microproducție trebuie să ia în considerație toate aceste particularități menționate, astfel încît să se stimuleze prin toate categoriile de pîrghii economice (financiar-bancare, planificare, organizatorice) lansarea la export a acestui important sector economic.

dr. Ioan GEORGESCU

„Revista economică" își propune să găzduiască în paginile sale o dezbatere mai amplă cu factorii interesați din domeniul exportului unităților de cercetare, inginerie tehnologică, proiectare, învățămîntul superior tehnic.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Mașina de honuit cămăși de cilindru MHC 360

ICSITMUA — „Titan"-București a realizat, în cadrul familiei de mașini specializate, mașina de honuit cămășile de cilindru pentru autoturismul „Dacia" 1300. Concepția tehnică ce stă la baza noului produs permite acestuia să se integreze fără modificări în linii complet automate sau la sisteme de alimentare specifice producției de serie mare și de masă, avînd și un grad de universalitate relativ ridicat, în sensul că mașina poate honui (roda) și alte diametre de cilindru cuprinse în gama ∅ 30 — ∅ 180 lungimi maxime de rodaj de peste 200 mm.

Componente de înaltă fiabilitate asigură condițiile obținerii unor rezultate practice deosebite. Iată cîteva caracteristici tehnice mai importante care concură la o productivitate de 3—4 ori mai mare față de alte procedee similare : dispune de 2 capete de honuit, diametrul minim de rodat este de 30 mm, cel maxim de 180 mm, lungimea maximă de rodat ajunge la 210 mm, cursa maximă a broșei de honuit este de 360 mm, iar viteza de rotire a acesteia se situează, în funcție de cerințe, la 90... 372 sau 250... 1000 rot/min.

Mașina este echipată cu instalație de filtrare fină cu centrifugă, de concepție proprie, care asigură realizarea parametrilor impuși de un proces tehnologic extrem de complex și precis și

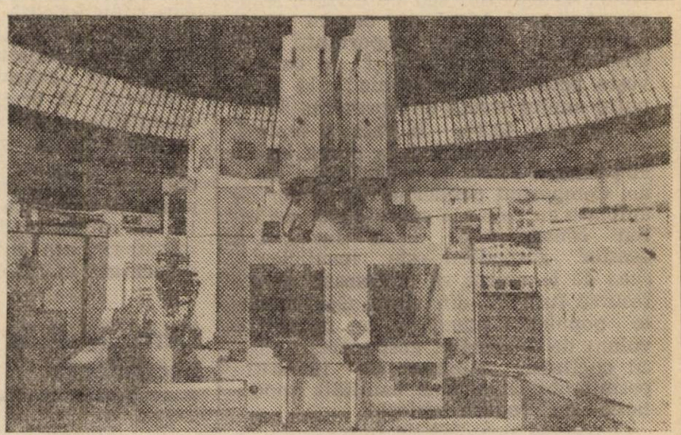

urmează să echipeze, în scurt timp, liniile tehnologice ale Întreprinderii de autoturisme din Pitești contribuind, totodată, la reducerea cheltuielilor valutare necesare pentru importarea sa.

M. P.

Autoaprovizionarea teritorială

Rezerve pentru creșterea producției agricole în gospodăriile populației

POTRIVIT principiilor și normelor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, în fiecare localitate rurală, în fiecare fermă și întreprindere agricolă se iau măsuri pentru a se valorifica la un nivel superior toate terenurile cultivabile, pentru a crește numeric și calitativ efectivele de animale. Acțiunile pentru sporirea producției de cereale, carne, lapte și alte produse agricole au în vedere, totodată, **valorificarea mai bună a rezervelor existente în gospodăriile populației,** care constituie — în sistemul nostru economico-social — un tip aparte de unități economice agricole, bazate pe muncă proprie, însă indisolubil legate de economia socialistă și integrate în mod complex în structura acesteia.

Cele trei forme de gospodării ale populației — ale membrilor cooperativelor agricole, ale țăranilor din zonele necooperativizate de deal și munte, ale personalului muncitor și altor oameni ai muncii de la sate și orașe — prezintă între ele unele deosebiri, dar și trăsături caracteristice comune, prin care se conturează natura lor economico-socială, de pildă : folosesc forța de muncă proprie a membrilor familiilor respective ; activitatea lor are o structură economico-funcțională mixtă, natural-marfară, diversificată ; veniturile (în natură și în bani) obținute sînt corelate cu cantitatea, calitatea, importanța și rezultatul efectiv al efortului și contribuției proprii ale celor care le primesc ; activitatea lor are un caracter programat indirect (fiind încadrată în planul național unic), pe baza folosirii unor pîrghii și forme economice și juridico-administrative specifice ; activitatea lor prezintă o anumită stabilitate și are un rol important în creșterea producției agricole, a veniturilor țărănimii și a bunăstării întregului popor.

În etapa actuală, în care problema creșterii eficiente a producției agricole a fost accentuată de noile condiții ale dezvoltării economiei noastre naționale, de trecerea la autoconducerea și autoaprovizionarea locală teritorială a populației cu produse agroalimentare, importanța sectorului gospodăriilor agricole ale populației a sporit în mod considerabil. În Cuvîntarea la plenara din februarie a.c. a Consiliului Național al Agriculturii, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** arăta : **„trebuie să se acorde un ajutor și mai puternic țăranilor din zonele necooperativizate, sprijinindu-i cu tot ce este necesar, inclusiv cu mașini și unelte agricole, cu chimicale și alte produse, cu semințe, animale de rasă, în vederea dezvoltării producției".**

Potențialul și condițiile valorificării lui

ROLUL important al gospodăriilor agricole ale populației în sporirea producției agricole vegetale și animale și în creșterea veniturilor și bunăstării țărănimii și ale celorlalți oameni ai muncii rezultă din resursele de care acestea dispun, din ponderea participării lor la obținerea diferitelor produse agricole, din funcțiile economico-sociale pe care ele le îndeplinesc în cadrul economiei noastre naționale.

Gospodăriile agricole ale populației dispun de peste 2,3 milioane ha de suprafață agricolă, din care jumătate arabilă (15,6%, respectiv 12,6% din total). Lor le revin 8,2% din pășuni, 47,1% din fînețe, 37,8% din suprafața de vii, 22,1% din cea de livezi, precum și 23,4% din suprafața cultivată cu porumb, 43,6% din cea de cartofi, legume și pepeni, 11,6% din cea cu plante de nutreț. Ponderi importante dețin gospodăriile populației și în ce privește potențialul zootehnic : la începutul anului trecut el reprezenta 38,6% la bovine, 43,3% la vaci și junînci, 27,7% la porcine, 43,2 la ovine, 42,8% la păsări și 84,2% la coloniile de albine. Comparînd ponderile efectivelor de animale cu cele ale suprafețelor de teren constatăm că baza furajeră a acestor gospodării este insuficientă, ceea ce le obligă să folosească unele resurse furajere din afară. Gospodăriile populației posedă și un important volum de amenajări gospodărești care, cu cheltuieli minime de investiții, permit obținerea unei cantități importante de produse agricole.

O resursă deosebit de importantă de care dispun aceste gospodării este forța de muncă proprie, într-o structură complexă de vîrstă și nivel de calificare. Este vorba, practic, de aproape întreaga forță de muncă ocupată în agricultură, la care se adaugă lucrătorii navetiști (din ramuri și activități neagricole) care-și au domiciliul în mediul rural, copiii și bătrînii satelor, alte persoane din localități rurale și urbane — și care permanent sau ocazional, în limita timpului disponibil, lucrează în gospodăria proprie sau a familiilor lor.

Gospodăriile populației folosesc un volum important de resurse puse la dispoziție de unitățile agricole socialiste și de alte unități economice și instituții de stat și cooperatiste, cum sînt : pășuni proprietate de stat și cooperatistă, resurse furajere din unitățile agricole, silvice, industriale și comerciale, mijloace tehnice, materiale și credite acordate în condiții avantajoase de către stat. O condiție deosebit de importantă, determinată de cadrul economic, social și politic socialist în care funcționează gospodăriile populației, este posibilitatea de a-și procura din comerț mijloacele de producție și bunuri de consum și de a-și vinde producția la prețuri remuneratorii și stimulative, prin sistemul de contractare și achiziții și pe piață.

Folosind aceste condiții gospodăriile populației aduc un aport important la producția agricolă animală și vegetală, la unele produse deținînd ponderi însemnate, așa cum rezultă din datele prezentate în tabel.

Caracteristicile unei dinamici ascendente

PE FONDUL dezvoltării generale a agriculturii în ultimele trei cincinale, se desprind, pentru ansamblul gospodăriilor populației, unele caracteristici și tendințe semnificative : ● creșterea continuă a cantităților efective de produse animale și vegetale obținute ; ● menținerea sau chiar creșterea ponderii lor în total la principalele produse vegetale și animale, cu excepția cîtorva (de pildă carne, ouă) la care producția a sporit în ritm mai susținut în unitățile agricole socialiste ; ● în comparație cu gospodăriile membrilor C.A.P., un ritm mai susținut de creștere a producțiilor l-au înregistrat gospodăriile individuale în special cele din zonele de deal și munte — iar, pe această bază, ponderea lor a sporit la majoritatea produselor animale și vegetale menționate. Corelînd ponderile efectivelor de animale și ale producției animale și vegetale cu ponderea gospodăriilor populației în suprafața agricolă, se desprinde caracteristica acestor gospodării — cu tendință de accentuare — de a prelucra biologic-productiv resursele proprii și cele primite din afară, în ramuri și activități agricole cu caracter multilateral, intensiv și eficient, care se situează preponderent în fazele superioare ale circuitului producției agricole (producția de carne, lapte, lînă, ouă, brînză, cartofi, legume, fructe, miere de albine etc.) — caracteristică ce amplifică rolul gospodăriilor populației în valorificarea superioară a resurselor agricole primare, prin obținerea unei cantități sporite de principii nutritive superioare.

Pe baza aspectelor menționate pot fi conturate și funcțiile economice, sociale și politice pe care le îndeplinesc gospodăriile populației în țara noastră, în etapa actuală. Dintre acestea menționăm : asigurarea unei părți din fondul local de produse agroalimentare pentru hrana membrilor lor și a celorlalți cetățeni de la sate și orașe în condițiile autoaprovizionării teritoria-

Evoluția cantității unor produse agricole vegetale și animale și a ponderii gospodăriilor populației

Produse	Prod. totală a țării 1980/1965 %	1965 (% din total)		1980 (% din total)	
		Gospod. membrilor coop.	Gospod. individuale	Gospod. membrilor coop.	Gospod. individuale
Carne	221,8	43,1	11,5	28,0	14,5
Lapte	163,4	40,3	16,0	34,1	22,6
Lînă	147,0	32,4	10,1	29,0	13,6
Ouă	255,7	62,0	22,3	44,3	17,2
Miere	186,8	47,7	27,7	43,7	47,3
Porumb	189,7	13,8	3,0	18.0	5,9
Fasole	113,7	22,6	7,5	22,0	8,4
Cartofi	188,3	35,1	14,0	38,0	20,4
Ceapă	129,5	39,6	6,4	37,8	11,1
Varză	239,4	27,0	6,6	33,3	12,1
Tomate	228,8	21,2	3,3	36,8	6,1
Struguri	142,4	31,1	2,7	31,3	4,5
Fructe	122,4	45,2	30,1	40,1	22,2

le ; contribuția la aprovizionarea industriei cu materii prime agricole ; participarea la export cu un volum important de produse, în sortimente diversificate și de calitate superioară ; utilizarea mai deplină și mai eficientă a forței de muncă ; sporirea veniturilor și a nivelului de trai al deținătorilor de gospodării ; influența pozitivă în stabilizarea populației în mediul rural și în zonele de deal și de munte.

Orientări pentru perfecționarea activității

PENTRU ca aceste funcții să se poată realiza la un nivel superior, considerăm necesară — în completarea măsurilor luate în ultima vreme din inițiativa conducerii de partid și de stat — orientarea activității gospodăriilor populației în următoarele direcții :

● **îmbunătățirea structurii pe categorii de folosință a suprafețelor agricole de care dispun.** În această privință considerăm că ponderea suprafeței ocupată cu vii și pepiniere viticole, de 9,48% din întreaga suprafață agricolă pe care o au gospodăriile cooperatorilor (față de 1,73% pe ansamblul agriculturii), ar putea fi diminuată (mai ales că multe din viile proprietate personală ale cooperatorilor din zonele de cîmpie sînt bătrîne, descompletate, slab productive și amplasate pe terenuri arabile fertile), în favoarea creșterii suprafețelor ocupate cu pomi fructiferi, cu plante tehnice și de nutreț. În sprijinul acestei propuneri pledează și faptul că din producția lor de struguri, doar o mică parte se folosește ca struguri de masă sau este livrată la fondul de stat, restul fiind valorificată prin vinificație ;

● **îmbunătățirea structurii suprafețelor cu diferite culturi,** prin creșterea în continuare a ponderii culturii porumbului, cartofilor, legumelor, pepenilor, a legumelor timpurii (în solarii), a plantelor tehnice și de nutreț ; sporirea ponderii culturilor duble (orz — porumb, rapiță, masă verde — porumb) ; extinderea culturilor intercalate (sfeclă printre pomi, fasole și dovleci printre porumb), a culturilor succesive de legume etc. ;

● în privința **dimensionării** gospodăriilor populației, considerăm că ar trebui instituit un sistem care să stimuleze mai bine valorificarea **potențialului de muncă și hărnicie personală** al membrilor acestor gospodării ;

● **intensificarea și diversificarea cooperării cu activitatea unităților socialiste,** pe baza unor criterii stimulative și echitabile, în scopul satisfacerii unor cerințe și nevoi sociale privind creșterea și vînzarea la fondul de stat a producției agricole ;

● accelerarea aplicării măsurilor stabilite privind **acordarea unui sprijin mai mare** din partea industriei socialiste, a unităților de mecanizare a agriculturii, a unităților agricole socialiste, a organelor locale de stat pe linia deservirii cu mașini, furnizării de unelte agricole, produse chimice, semințe, animale de rasă, materiale de construcții, servicii.

Valorificînd acest sprijin și avantajele create prin noile prețuri de contractare și achiziții, orientîndu-se cu precădere spre produsele cele mai necesare în balanța autoaprovizionării teritoriale a fiecărui județ și fiecărei localități și pentru obținerea cărora dispun de condiții favorabile, mărindu-și livrările la fondul de stat, gospodăriile populației pot și trebuie să contribuie într-o măsură mereu sporită la creșterea producției agricole, la ridicarea generală a nivelului satului românesc.

dr. Mircea BOȚA
Iași

Pîrghii esențiale de întărire a autoconducerii

(Urmare din pag. 1)

stituirea, în mai mare măsură, pe seama resurselor proprii, a fondului pentru acțiuni sociale s-ar putea realiza, după opinia noastră, posibilitatea trecerii în autofinanțarea întreprinderilor și a altor cheltuieli social-culturale care în prezent sînt finanțate de la buget : ajutoare de asigurări sociale, acoperirea unor cheltuieli privind ocrotirea sănătății etc.

O altă chestiune acum. Potrivit reglementărilor actuale, întreprinderile pot beneficia de alocații de la buget în anumite situații excepționale, cînd din motive obiective nu-și pot acoperi cheltuielile din venituri proprii sau cînd din motive de politică economico-socială la anumite produse prețurile se stabilesc sub valoare. Sîntem de părere că și în asemenea situații este necesar să funcționeze pîrghii financiare care să acționeze direct asupra produselor — sub formă de subvenții incluse în preț, ca mijloc de cointeresare a întrerinderilor în fabricarea unor produse care prezintă interes pentru economia națională. Subvenția va acționa în aceste condiții și ca pîrghie de control al prețurilor, urmînd să fie obținută de unitățile în cauză numai pe măsura realizării produselor.

Autogestiunea în unitățile social-culturale

BUGETUL DE STAT poate constitui un instrument de întărire a autogestiunii economico-financiare și în domeniul social-cultural, ceea ce va avea ca efect reducerea volumului cheltuielilor respective finanțate în prezent de la buget. Aplicarea autogestiunii economico-financiare și instituirea măsurilor de autofinanțare a instituțiilor de stat din sectorul social-cultural, ridică însă anumite probleme, care se cer clarificate.

În primul rînd, trecerea la autogestiune economică-financiară a acestor instituții trebuie să aibă ca efect realizarea unui spor de eficiență în activitatea lor, reflectată în îmbunătățirea calității serviciilor pe care ele le prestează : instruirea și educarea elevilor și studenților, îngrijirea bolnavilor etc. Prin urmare aplicarea autogestiunii să nu conducă în nici un caz la slăbirea eficienței activității de bază a instituțiilor. În al doilea rînd, este necesar să se stabilească valoarea prestațiilor pe care ele le efectuează ca și modalitatea de compensare a lor. Compensarea se poate face pe mai multe căi : prin fonduri alocate de la buget, așa cum se întîmplă în majoritatea cazurilor în prezent, prin acoperirea unei părți a cheltuielilor acestor unități din fondurile întreprinderilor economice, prin desfășurarea de către unitățile social-culturale a unor activități care aduc venituri etc.

Oricare ar fi variantele aplicate instituțiilor de stat, cert este un lucru și anume că acestea sînt obligate de-acum prin lege să se angajeze plenar — ca și unitățile economice — pe făgașul aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar, satisfăcînd cerințele în toate direcțiile impuse de acesta : autoconducere, autogestiune, autocontrol, autofinanțare. Drept urmare se impune formarea unei optici noi și în unitățile respective în aprecierea efortului pe care trebuie să-l facă fiecare om al muncii pentru sine, pentru instituție și pentru societate.

BUGETUL DE STAT înregistrează în ultimă instanță rezultatele activității economice și sociale, reflectă efectele acesteia și oferă, în același timp, pîrghii puternice de influențare, care dacă sînt folosite corespunzător pot determina sporuri de eficiență în toate domeniile. De aceea, orice măsură ce se adoptă în economie trebuie analizată și prin prisma influențelor pe care le poate produce asupra veniturilor și cheltuielilor bugetului de stat, ca un criteriu „sine qua non" de apreciere a oportunității ei. În acest mod se poate împlini rolul ce îi revine bugetului de stat în înfăptuirea planului unic, a autogestiunii, în creșterea eficienței.

Necesitatea și eficiența cultivării terenurilor slab productive

CREȘTEREA PRODUCȚIEI agricole în ritmurile și proporțiile prevăzute în actualul cincinal este condiționată prioritar de buna exploatare și mărirea capacității productive a principalei resurse a agriculturii — pămîntul.

În ultimii 30 de ani, ritmul mediu de scoatere a terenurilor din circuitul agricol s-a ridicat la 0,1%, iar aceste schimbări de destinație (pentru amplasarea de obiective industriale, de construcții, transporturi ș.a.) s-au înregistrat cu precădere în zone cu terenuri plane, fertile. Tocmai de aceea, partidul și statul nostru au luat o serie de măsuri privind limitarea scoaterii din circuit a unor terenuri productive (Legea nr. 59/1974 constituind un act de mare importanță pentru limitarea risipirii acestui bun național).

De asemenea, pe linia economisirii terenurilor agricole, proiectanții noilor obiective industriale au obligația de a prevedea în documentația de fundamentare a investițiilor, în condițiile ocupării de terenuri agricole, **amenajarea unor suprafețe echivalente** din categoria celor neproductive, pentru a putea fi cultivate.

Această măsură este pe deplin justificată și binevenită. Însă, în practică, s-a constatat destul de frecvent că, de pildă, proiectantul se deplasează la o cooperativă agricolă și conducerea acesteia îi indică amenajarea unei suprafețe (de obicei nivelarea unui ogaș sau unei ravene) care, de fapt, în anii trecuți, mai făcuse obiectul uneia sau mai multor amenajări, însă datorită unor lucrări singulare, fără o viziune tehnică sistemică și complexă, acestea nu au putut asigura reintrarea integrală a terenului în rîndul celor productive (în anul următor, datorită viiturilor din amonte, se formează din nou ravena respectivă). Aceasta constituie cauza unor pierderi cu dublu aspect : pe de o parte repetate cheltuieli de amenajare, iar pe de altă parte lipsirea agriculturii de un teren cultivabil. De aceea, considerăm că **sumele necesare pentru amenajările unor suprafețe de către beneficiarii viitoarelor obiective de investiții ar trebui vărsate direct la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare,** care cunoaște ordinea de urgență a lucrărilor funciare ce trebuie efectuate.

În lucrările multor economiști, ingineri, sociologi se vorbește despre așa-numita **datorie socială** a menținerii terenurilor în circuitul agricol, adică de o **eficiență socială de perspectivă.** Este, desigur, și aceasta o viziune justificată, care poate fi cuantificată economic evaluînd terenul sustras degradării sale naturale printr-o folosire neraționalâ. Și totuși, din situațiile pe care le vom analiza în cele ce urmează rezultă că eficiența are nu numai un aspect social și economic de perspectivă, ci și unul prezent.

Să luăm cazul unei zone colinare, pe un teren puternic erodat, cu o înclinație ridicată, pe care se preconizează înființarea unei plantații pomicole. Pe terenul respectiv se află o pășune care producea fînețuri de pe urma cărora se obținea un venit de circa 800 lei/ha. Valoarea unui hectar amenajat pentru plantație se ridică la circa 120 mii lei și se va caracteriza prin : cheltuieli anuale de producție — 30 mii lei ; producția de fructe — 9 000 kg/ha ; valoarea producției — 30,6 mii lei. (În calculele pe care le facem sînt luate în considerație prețurile de producție, de achiziție și de desfacere la nivelul anului 1981).

Comparînd efortul cu efectul, vedem că investițiile nu se recuperează și se pierde un venit cert. Și totuși, prin prisma economiei naționale, plantația este eficientă — deoarece **piața va dispune de o producție suplimentară** de 9 000 kg fructe, degrevînd un hectar din zona de șes, care va putea fi cultivat cu cereale. În acest context, dacă vom considera că obținerea unui venit net de 3 000 lei la cultura de cereale pe hectarul din zona de șes este condiționată de amenajarea plantației menționate pe un teren slab productiv din zona colinară, atunci eficiența judecată sistematic are deja o dublă ipostază : în afară de 9 000 kg de fructe se mai obțin și 7 000 kg de porumb. Dacă atribuim condiționarea obținerii venitului net pe un hectar amplasat în zona de șes, cultivat cu cereale și căruia nu a mai fost nevoie să i se schimbe destinația pentru plantații, atunci, **durata de recuperare a investiției** pomicole trece deja de la un orizont infinit la un orizont finit, de circa **40 de ani.**

Însă, noul mecanism economico-financiar reclamă ca și la nivel de unitate să se obțină rezultate financiare pozitive, în vederea asigurării reproducției lărgite și cointeresării personalului muncitor. De aceea, este necesar să se studieze toate posibilitățile de rentabilizare a fiecărui domeniu de activitate, inclusiv a **folosirii terenurilor slab productive,** cum este cazul exemplului de mai sus. În acest sens, se constată că durata de recuperare este în funcție de volumul investițiilor și al beneficiului anual. La rîndul său, beneficiul depinde de mărimea cheltuielilor anuale, a producției fizice și a prețului de desfacere a fructelor, existînd un **punct critic** după care producția devine rentabilă (vezi graficul).

Nivelul cheltuielilor fixe la ha rămînînd constant la orice nivel al producției, înseamnă că dacă au fost epuizate toate căile de reducere a costurilor, rămîne doar un singur factor de schimbare a punctului critic, și, deci, de mărire a zonei beneficiilor : **mărirea producției valorice,** care la rîndul său depinde de nivelul recoltei la ha și de prețul de vînzare. În condițiile unor prețuri de vînzare date, pentru rentabilizarea luării în cultură a terenurilor slab productive rămîne să se acționeze în sensul **diminuării valorii investiției** (prin efectuarea unor lucrări cu materiale locale), al **reducerii costurilor fixe și variabile** și, bineînțeles, al **creșterii producției fizice.**

De altfel, dacă în exemplul de mai sus valoarea investiției ar trece de la 120 mii la 100 mii lei/ha, dacă și cheltuielile de producție anuale s-ar reduce la 25 mii lei, iar producția ar crește la 12 000 kg fructe/ha, atunci — în condițiile menținerii prețului de vînzare la același nivel — durata de recuperare ar fi de **6,6 ani,** adică sub media indicatorului respectiv calculat pe economia națională. Și totuși, chiar dacă posibilitățile menționate au fost deja epuizate, luarea în cultură a terenurilor slab productive rămîne eficientă pentru economia națională, afirmație ce va fi demonstrată în ipotezele ce urmează.

Să presupunem că la nivelul unui consiliu unic agroindustrial există posibilitatea înființării — pentru unitățile componente — a unui depozit în care fructele să fie păstrate o perioadă mai îndelungată. Investiția specifică la un hectar de plantație (materializată pentru depozitul respectiv) s-ar ridica, de exemplu, la 12 000 lei, dar realizarea ei ar determina (după satisfacerea obligației contractuale de predare la fondul de stat a 4 000 kg, la recoltare) obținerea, în luna martie, a unui preț de 5,30 lei/kg. Durata de recuperare a investiției va fi de **13,75 ani.**

Dacă vom lua în considerare și venitul net obținut de pe un ha de cereale în zona de cîmpie, atunci durata de recuperare ar fi de numai **10,4 ani.**

În noile condiții de organizare a agriculturii noastre socialiste există posibilități multiple de **cooperare la nivelul consiliului unic agroindustrial, pentru valorificarea superioară a producției.** Astfel, în cazul cînd consiliul va amenaja un magazin propriu de desfacere a produselor agricole, necesitînd o investiție specifică de 6 600 lei la un ha plantație, prețul ce se va obține pentru fructe ar ajunge la 6,50 lei/kg. În asemenea condiții, păstrîndu-se aceleași obligații contractuale față de stat, durata de recuperare a investiției va fi de **9,17 ani.**

Astfel de analize amănunțite evidențiază eficiența economică a cultivării terenurilor slab productive, fără însă a considera întreaga gamă a efectelor. Așadar, cele 4 000 kg de fructe contractate cu statul sînt vîndute la un preț mediu cu amănuntul (pe toate sezoanele de consum) de cca. 4,80 lei, deci o încasare totală de 19 200 lei, pentru care revin eforturi de investiții de circa 5 000 lei și cheltuieli de desfacere curente de 600 lei. În

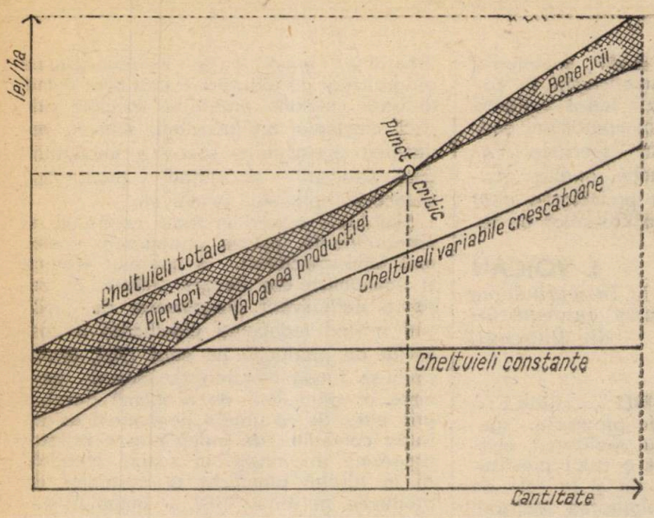

Pragul de rentabilitate al cultivării terenurilor slab productive

această situație, durata de recuperare a investițiilor va fi de **7,5 ani.**

Iată, prin urmare, cum o investiție care practic părea nerecuperabilă a ajuns la o durată de recuperare de numai 7,5 ani, ceea ce înseamnă **o eficiență medie de 0,15 lei**, adică exact coeficientul care se preconizează în calculele economice pe ansamblul economiei naționale. Însă, nici aceste calcule nu au epuizat toate posibilitățile. Astfel, să presupunem că din cele 4 000 kg contractate cu statul s-a planificat să se prelucreze industrial circa 2 000 kg, fiind necesară o investiție specifică de 8 000 lei și cheltuieli de prelucrare de 4 000 lei, eforturi în urma cărora prețul de vînzare crește la 10 lei/kg de compoturi și gemuri obținute, iar durata de recuperare ajunge la numai **5,9 ani.**

Dar preluarea în circuitul agricol a suprafeței respective are și **influențe conexe,** nu numai asupra prezentului, dar și a viitorului. Ca atare (considerînd evaluarea terenului la 20 000 lei/ha), viitorul va trebui să „returneze" prezentului „plata" pentru cheltuielile de menținere în circuitul agricol a terenului respectiv. Aceste calcule de eficiență (de considerare a evaluării terenului) se realizează prin folosirea fie a metodei „actualizării", fie prin adăugarea la efectele obținute, a sumei ce rezultă din evaluarea terenurilor respective. Potrivit primei metode, efectul s-ar ridica la aproximativ 3 000 lei/ha (rezultat din multiplicarea coeficientului normat de eficiență de 0,15 cu 20 000 lei). În condițiile includerii la efecte a evaluării terenurilor, atunci durata de recuperare a investițiilor ar ajunge doar la **3,3 ani.** Considerăm **justificată din acest punct de vedere economic luarea în calcul a evaluării terenului,** deoarece trecerea sa din categoria „neproductiv sau slab productiv" în cea a plantațiilor mărește avuția națională.

Eficiența calculată în ultimele cazuri analizate ar putea fi și mai ridicată dacă s-ar găsi și folosi noi posibilități de reducere a cheltuielilor de investiții și a celor de producție.

În calcul au fost luate doar efectele ce pot fi cuantificate. Se cunoaște însă că „salvarea" fiecărui metru pătrat de teren agricol înseamnă **menținerea echilibrului natural,** care însă, pînă în prezent nu are „preț", dar care ar trebui și ea evaluată și cuantificată economic, în ambele sensuri (ca efect și ca efort), atunci cînd se proiectează o nouă investiție. În cazul plantației respective, efortul pentru menținerea echilibrului natural nu se mai evaluează, însă ea constituie o măsură protecționistă, din care rezultă efecte ce duc în final la scăderea duratei de recuperare a investiției materializate în plantație.

Din considerațiile de mai sus se pot desprinde cîteva concluzii importante cu privire la luarea, respectiv menținerea în circuitul agricol a terenurilor slab productive.

● În situația actuală, **cuprinderea în cultură a tuturor terenurilor slab productive, precum și a celor care au fost scoase temporar din circuitul agricol** se impune în mod deosebit. Se va asigura, astfel, **o cantitate sporită de produse** necesare acoperirii cererii pieței și, totodată, se va crea în ramurile prelucrătoare — inclusiv în sfera comercială — **un plus de venit net.**

● Se reclamă tot mai mult studierea posibilităților — conform cerințelor noului mecanism economico-financiar — pentru o astfel de **redistribuire a venitului net creat** între sferele participante la realizarea produselor finite (agricultură-industrie-comerț), care să ofere unităților agricole un stimulent puternic pentru **reintregrarea în cultură a tuturor suprafețelor de teren slab productive.**

● Pentru creșterea venitului net apare necesară **cooperarea** unităților din cadrul consiliului unic agroindustrial **în vederea creării unor unități de prelucrare și comercializare** a produselor. Aceasta va facilita **rămînerea efectului net la nivelul agriculturii,** ca o resursă pentru transpunerea în practică a revoluției tehnice în această importantă ramură.

● Sînt necesare o permanentă **inventariere a stării terenurilor agricole,** din punctul de vedere al fertilității lor, luarea de măsuri agrotehnice pentru **menținerea capacității productive,** folosirea judicioasă a investițiilor alocate pentru **realizarea unor lucrări de combatere a eroziunii, sărăturării sau înmlăștinării** terenurilor agricole.

La nivelul ministerului, direcției agricole județene sau al consiliului unic agroindustrial ar fi utilă **constituirea de fonduri pentru introducerea în circuitul agricol a terenurilor slab productive** — fonduri ale căror surse să fie contravaloarea terenurilor scoase din circuit pentru destinații industriale, transporturi sau construcții.

dr. Camelia CĂMĂȘOIU
dr. Ion CĂMĂȘOIU

OPINII

Concentrarea parcului de autovehicule — sursă de creștere a eficienței în transporturi

ÎN SPORIREA eficienței activității productive desfășurate în întreaga economie, un rol deosebit revine perfecționării continue a transporturilor efectuate cu mijloace auto. În acest context, se cuvine subliniat faptul că una din căile principale care permit obținerea unor rezultate superioare în transportul auto o reprezintă concentrarea parcului auto în unități specializate, *dotate cu baza tehnico-materială corespunzătoare, care să permită exploatarea, întreținerea și repararea autovehiculelor în condiții superioare. Măsurile luate în ultimul deceniu în acest domeniu au convers spre realizarea unui asemenea deziderat, dar apreciem că este necesară luarea unor măsuri mai ample care să determine o concentrare sporită, mai eficientă, a parcului de autovehicule.*

În acest sens, considerăm utilă realizarea concentrării întregului parc de autovehicule proprietate de stat la nivelul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, în unități de transport auto specializate coordonate la nivel județean de către întreprinderi de transport, iar la nivel republican prin Departamentul Transporturilor Auto. *Efectuarea concentrării parcului de autovehicule în modul arătat, ar permite, după părerea mea, obținerea următoarelor* avantaje :

— realizarea unei utilizări optime a întregului parc de autovehicule, asigurîndu-se astfel creșterea productivității muncii ;

— creșterea rolului contractelor economice între unitățile de transport și cele beneficiare, îmbunătățirea activității de planificare și organizare a transportului în cadrul județelor ;

— extinderea procedeelor moderne de prelucrare a datelor, inclusiv teleprelucrarea informațiilor ;

— realizarea unei aprovizionări mai bune cu piese de schimb, anvelope, carburanți etc. ;

— crearea unor condiții mai bune în vederea realizării unei recondiționări a pieselor și agregatelor, reducîndu-se actuala dispersare a acestei activități de o importanță crucială în acțiunea de reducere a costurilor ;

— utilizarea mai bună și mai intensă a actualei baze materiale create în vederea întreținerii și reparării autovehiculelor ;

— creșterea gradului de disciplină și siguranță a circulației.

Realizarea transporturilor auto prin intermediul unei singure întreprinderi de transport în cadrul fiecărui județ ar duce, după părerea noastră, la satisfacerea într-un grad sporit a necesarului de transport al unităților economice de pe raza județelor respective. Avantajele potențiale ale unui asemenea sistem pot fi materializate prin aplicarea în întreprinderile respective a unor măsuri de menținere în stare de funcționare a întregului parc de autovehicule, prin executarea operativă și de calitate a reparațiilor, prin pregătirea mai bună a conducătorilor auto etc., în așa fel încît necesitățile beneficiarilor să fie asigurate la timp.

Ernest SATVANYI
tehnician Autobaza Vișeu

CITITORII AU CUVÎNTUL

Productivitate

DE ANI DE ZILE urmăresc un fenomen pe care doresc să-l aduc la cunoştinţa specialiştilor din economie. Despre ce este vorba? Despre modul de realizare şi de raportare a productivităţii muncii în activitatea de construcţii-montaj, care, după părerea mea, prezintă următoarele particularităţi:

1. Productivitatea muncii raportată la producţia globală reprezintă raportul dintre producţia globală şi numărul mediu scriptic de personal; după mine, în acest calcul numărul mediu ar trebui corectat cu un coeficient reprezentînd diferenţa dintre regimul de lucru aprobat şi aplicat în perioada respectivă şi regimul normal, de 8 ore pe zi.

2. Productivitatea muncii raportată la producţia netă este tot un raport între producţia netă şi numărul mediu scriptic realizat în perioada dată. Dar, întrucît fondul de retribuire face parte integrantă – cu o pondere foarte ridicată – din valoarea producţiei nete, este încurajată artificial acordarea cu mare uşurinţă a regimului prelungit de lucru pe şantiere, mai ales în perioada de vară, fără a se cere însă asigurări pentru realizarea unei producţii suplimentare corespunzătoare şi fără a se corecta în consecinţă fondul de manoperă.

Ca atare, raportarea realizării productivităţii muncii la şantiere se referă la regimul de 8 ore pe zi, cu toate că în fapt s-a lucrat mai mult. Această metodologie frînează valorificarea deplină a rezervelor de creştere a productivităţii muncii prin mecanizare, modernizarea tehnologiilor şi îmbunătăţirea organizării.

Mircea CIOBOTARU
Iaşi

ECOURI

Costuri

ARTICOLUL intitulat „Reducerea costurilor de producţie – resursă majoră a sporirii eficienţei", publicat în „Revista Economică" nr. 40/1981, analizează aspecte de mare importanţă şi actualitate pentru economia naţională, care formează esenţa noului mecanism economico-financiar. Considerăm că este absolut real faptul că în multe cazuri programele de măsuri privind reducerea costurilor au caracter formal. Atîta timp cît răspunderea, în structura administrativă a întreprinderii, îi revine contabilului şef – fiindcă lui i se cer aceste programe de măsuri – şi cum el nu are în subordine ateliere de proiectare şi ingineri tehnologi, recurge de multe ori la rezolvarea formală a sarcinii ce-i revine.

În întreprinderea noastră am propus ca în atelierele de proiectare să fie cuprinşi şi economişti cu atribuţii privind analize economice, analiza valorii, marcheting şi chiar participarea la elaborarea de tehnologii, dar propunerea ne-a fost refuzată de centrală (C.I.E.T.A.) şi minister, care consideră că economiştii nu sînt decît personal de administraţie, funcţionăresc, spre deosebire de toate categoriile de personal cu studii superioare (chimişti, fizicieni, matematicieni). În cazul propus de noi, sau într-o variantă apropiată, eventual un compartiment economico-tehnic (consumuri specifice, normare, preţuri de producţie, analize economice) ar conduce la proiectarea unor programe de reducere a costurilor pe temelii mai solide.

I. VOICAN
contabil şef la Întreprinderea de elemente pentru automatizări din Bucureşti

★

MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE a organizat întocmirea de programe speciale de măsuri pentru realizarea nivelurilor de cheltuieli, atît a celor prevăzute în planurile anuale, cît şi în cele de perspectivă. Pentru asigurarea realizării nivelelor de cheltuieli planificate s-au transmis sarcini pentru întocmirea programelor speciale de reducere a costurilor de producţie şi fundamentarea integrală a sarcinilor de reducere cu măsuri concrete la nivelul fiecărei unităţi şi loc de muncă. Centralele, întreprinderile şi toate direcţiile din minister au fost obligate să acţioneze cu măsuri eficiente în sectoarele de care răspund pentru reducerea costurilor la nivelele de cheltuieli din planul cincinal aprobat.

Programele speciale de măsuri pentru reducerea costurilor de producţie care se prezintă de centrale la minister sînt însoţite de situaţii cu fundamentarea reducerii costurilor prin măsuri cu termene de executare, responsabili şi efecte economice.

La transmiterea sarcinilor de plan către unităţi sînt unele situaţii cînd nu pot fi identificate măsuri care să fundamenteze integral sarcinile de reducere, chiar de la începutul anului de plan. Prin continuarea analizelor la nivelul întreprinderilor în cauză şi cu sprijinul centralelor, al institutelor de proiectare şi cercetare şi al ministerului se identifică în cursul anului de plan măsuri suplimentare de fundamentare.

C. CIUMBULEA
director în Ministerul Industriei Chimice

★

PROBLEMELE ridicate în articolul publicat în „Revista economică" sînt deosebit de importante şi de stringentă actualitate, ţinînd seama că reducerea costurilor de producţie, îndeosebi a cheltuielilor materiale, constituie în prezent o sursă de bază a sporirii beneficiilor, rentabilităţii şi producţiei nete, a creşterii eficienţei economice în fiecare unitate economică.

În articol este corect subliniată problema creşterii contribuţiei la reducerea costurilor, a soluţiilor tehnice şi tehnologice, a antrenării sectoarelor tehnice din toate unităţile în activitatea de reducere a consumurilor specifice, de creştere a gradului de valorificare a materiilor prime şi materialelor, de sporire a volumului de economii pe seama realizării obiectivelor din planul tehnic.

Pe această linie, Ministerul Industriei Metalurgice şi centralele industriale acţionează mai susţinut la întreprinderile din subordine, urmărindu-se fundamentarea programelor de reducere a costurilor avînd la bază celelalte programe speciale privind creşterea productivităţii muncii, reducerea consumurilor specifice, îmbunătăţirea structurii şi calităţii produselor, obiectivele planului tehnic etc.

Sînt luate măsuri în toate centralele şi întreprinderile, pentru antrenarea celor mai buni specialişti, a cadrelor tehnice şi economice din fiecare unitate, în vederea definitivării programelor de măsuri privind reducerea planificată a costurilor de producţie pe anul 1982, urmărindu-se fundamentarea cu măsuri concrete a volumului de economii aprobat prin plan. Se va urmări permanent asigurarea condiţiilor de îndeplinire a acestor programe de măsuri în scopul încadrării în nivelul planificat al costurilor de producţie pe anul 1982 şi actualul cincinal.

I. BRAŞOV
director în Ministerul Industriei Metalurgice

★

TEMA abordată o apreciem ca fiind de mare actualitate, îndeosebi în ce priveşte reducerea consumului de materiale şi valorificarea superioară a acestora. Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini îi revin sarcini deosebit de importante pe această linie, aşa cum rezultă, de altfel, şi din datele prezentate. În actualul cincinal M.I.C.M. trebuie să obţină o reducere a cheltuielilor totale la 1 000 lei producţie marfă cu 14,5 procente faţă de 8,2, pe ansamblul industriei republicane, iar la costurile materiale 12,4 faţă de 6,3 la sută. Această sarcină majoră se urmăreşte cu toată atenţia de conducerea ministerului, de cadrele de specialitate, de toţi lucrătorii din aparatul M.I.C.M.

Subliniem că acţiunile menite să conducă la reducerea costurilor în unităţile M.I.C.M. au caracter permanent şi nu de campanie. Aceasta a făcut ca majoritatea întreprinderilor exemplificate în articol ca avînd importante neîncadrări în costurile materiale, să recupereze unele rămîneri în urmă. Prin continuarea şi intensificarea acţiunilor de stabilire a noi măsuri se va urmări recuperarea integrală a rămînerilor în urmă şi la întreprinderea mecanică „Ceahlăul" Piatra Neamţ. Măsurile suplimentare care sînt în curs de aplicare vor contribui, de asemenea, la recuperarea în cea mai mare măsură a rămînerilor în urmă şi la alte întreprinderi.

Ne exprimăm convingerea că publicarea în „Revista economică" a unor articole de natura celui la care facem referire, contribuie la stimularea iniţiativelor menite să conducă la înlăturarea unor neajunsuri şi la sporirea eficienţei economice.

C. PĂNESCU
director în M.I.C.M.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

ORGANIZAREA — aport sporit la creşterea productivităţii muncii şi a eficienţei economice

ÎN CONSTRUCŢIA DE MAŞINI

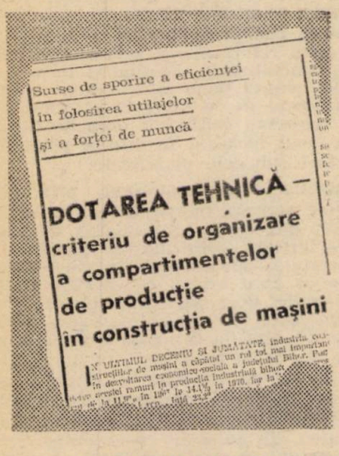
Surse de sporire a eficienţei în folosirea utilajelor şi a forţei de muncă

DOTAREA TEHNICĂ — criteriu de organizare a compartimentelor de producţie în construcţia de maşini

— Anchetă „R.E." în 10 întreprinderi —

IN ARTICOLUL (al cărui titlul este reprodus alături) publicat în nr. 5/1982 al revistei noastre, dr. Tiberiu Vesselenyi, *directorul Cabinetului teritorial de organizare al judeţului Bihor, analiza corespondenţa dintre cerinţele normativului departamental şi nevoile reale ale unităţilor, în ce priveşte* criteriile de organizare şi dimensionare a formaţiilor de lucru, *respectiv* numărul de muncitori ce revine la un maistru, *în întreprinderile constructoare de maşini din judeţ, propunînd ca această dimensionare să ţină seama de* dotarea tehnică şi complexitatea tehnologică a proceselor de producţie, *ca şi de* nivelul pregătirii profesionale a lucrătorilor.

Problemele ridicate de autor prezentînd un larg interes pentru optimizarea folosirii forţei de muncă în construcţia de maşini (iar pe un plan mai general regăsindu-se şi în alte ramuri, unde îmbracă aspecte specifice), redacţia s-a adresat unor cadre de conducere şi specialişti cu atribuţii în domeniul organizării din diferite unităţi, solicitîndu-le opinia în legătură cu aspecte rezultate din analiza făcută la Oradea şi cu propunerile formulate în articolul menţionat.*

*) Vezi de pildă, articolul „Căi de îmbunătăţire a utilizării forţei de muncă" (V. Iga), Revista economică, nr. 13/1982

DIMENSIONAREA OPTIMĂ A FORMAŢIILOR DE LUCRU (I)

În cele ce urmează prezentăm — sistematizate pe elemente ale temei puse în discuţie — răspunsurile primite, în cadrul anchetei „R. E.", de la :

- ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ MUSCEL Cîmpulung Muscel : **Nicolae Poteraşu,** preşedintele consiliului oamenilor muncii, **ing. Teodor Birzu,** şeful serviciului organizarea producţiei ;
- CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER Ploieşti : **ec. T. Oprea,** preşedintele consiliului oamenilor muncii ;
- ÎNTREPRINDEREA DE TRACTOARE ŞI MAŞINI AGRICOLE Craiova : **Virgil Predoaica,** preşedintele consiliului oamenilor muncii, **ing. Grigore Taloi,** şeful biroului O.P.M. ;
- ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ DE UTILAJ TEHNOLOGIC Moreni : **Gheorghe Anghelache,** preşedintele consiliului oamenilor muncii ;
- ÎNTREPRINDEREA DE MAŞINI GRELE Bucureşti : **Nicolae Badea,** preşedintele consiliului oamenilor muncii ;
- ÎNTREPRINDEREA DE AUTOCAMIOANE Braşov : **ec. Constantin Răţoi,** preşedintele consiliului oamenilor muncii ;
- ÎNTREPRINDEREA DE TRACTOARE Miercurea Ciuc : **Alexandru Csibi,** preşedintele consiliului oamenilor muncii, **ing. Emil Moldovan,** şeful biroului O.P.M. ;
- ÎNTREPRINDEREA DE AUTOTURISME Piteşti-Colibaşi : **Dumitru Popescu,** preşedintele consiliului oamenilor muncii ;
- ÎNTREPRINDEREA DE STRUNGURI Arad : **ec. Ioan Ciorba,** preşedintele consiliului oamenilor muncii, **ing. Vasile Abrudan, ing. Ludovic Horvath ;**
- ÎNTREPRINDEREA „TRACTORUL" Braşov : **ec. Marin Matei,** preşedintele consiliului oamenilor muncii, **ing. Vlad Barzacovschi,** şeful serviciului organizarea producţiei.

Excepţii care infirmă regula

PARTICIPANŢII la anchetă sînt de părere că în organizarea formaţiilor de lucru şi, în general, în sistemele de organizare a conducerii, producţiei şi muncii trebuie să intervină, cu un grad ridicat de elasticitate, îmbunătăţiri care să vină în întîmpinarea exigenţelor noului mecanism economico-financiar, să transpună în planul specific spiritul noilor reglementări introduse prin Legea nr. 24/1981 (care a modificat şi completat Legea nr. 5/1978) şi prin Decretul nr. 400/1981, să contribuie la valorificarea şi în acest domeniu a avantajelor autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii.

Actualul Normativ unificat de constituire a formaţiilor de lucru conduse de maiştri în ramura construcţii de maşini (aprobat prin ordinul nr. 90/1979 al M.I.C.M.), „se referă la : activitatea pentru care se constituie formaţia, principalele operaţii (lucrări, produse) care caracterizează această activitate, parametrii tehnico-organizatorici care condiţionează constituirea formaţiei — şi stabileşte numărul minim de muncitori necesar" (I.A. Braşov). Se apreciază că acest normativ „în principiu corespunde cu situaţiile concrete de pe teren" („Tractorul" Braşov), „răspunde" în majoritatea cazurilor, cerinţelor de dimensionare a formaţiilor de lucru" **(C.I.U.P.M. Ploieşti),** pe care le abordează în mod „oarecum diferenţiat, ţinînd cont de tipul utilajelor deservite, de condiţiile specifice de muncă, de faptul că în cadrul formaţiei mai activează şi şefi de echipă care preiau o parte din sarcinile maistrului" **(I.T.M.A. Craiova).**

Supradimensionare, subdimensionare = diminuarea eficienţei

ASTFEL de „în principiu", „în majoritatea cazurilor" şi „oarecum" sugerează, voalat, marja foarte elastică pe care ar trebui să o admită cel ce ţine cu tot dinadinsul să tipizeze — simplist, indistinct — ceea ce se refuză unei tratări nediferenţiate şi insuficient documentate.

Ce-i drept, „normativul stabileşte că o formaţie poate avea un număr de muncitori cuprins între cifra minimă indicată şi dublul ei minus unu (de exemplu, între 20 şi 39). Aceasta înseamnă că este la latitudinea şi îndemîna şefului de secţie, a serviciului organizarea producţiei de a stabili numărul de muncitori din formaţia de lucru între limitele respective, ţinînd cont de diferite elemente" **(I.M. Muscel).** Cu alte cuvinte, elasticitatea este şi ea tipizată. Cu ce rezultate ?

4 dintre întreprinderile cuprinse în anchetă reclamă nu mai puţin de 30 de poziţii din normativ, la care **dimensiunea indicată a formaţiilor de lucru nu corespunde condiţiilor concrete,** iar aplicarea ei ca atare ar duce fie la **risipă de forţă de muncă** ori la o **încărcare insuficientă a maiştrilor,** fie la **neacoperirea posturilor de muncă** ori la o **diluare a asistenţei tehnice.**

„Trebuie să spunem că nu de puţine ori, în dezbaterile de specialitate pe linia organizării producţiei şi a muncii s-a pus problema rigidităţii şi netemeiniciei prezentelor reglementări normative privind constituirea formaţiilor de lucru conduse de maiştri, respectiv şefi de echipă, fixate prin ordinele M.I.C.M. nr. 90/1979 şi 94/1980. De exemplu, în întreprinderea noastră funcţionează două centre de prelucrare tip CU-1000 şi o linie de strunguri automate cu comandă numerică tip ERI-250, utilaje cu grad ridicat de complexitate, cu productivitate deosebit de mare. Ar fi cu totul justificat ca la aceste utilaje, ţinînd seama şi de aportul lor deosebit la realizarea producţiei marfă, să se aplice alte criterii de constituire a formaţiilor. De asemenea, avem în dotare o linie de acoperiri galvanice, automatizată, de mare randament ; considerăm că nici aici nu se aplică în modul cel mai fericit prevederile normativelor în vigoare" **(Întreprinderea de tractoare Miercurea Ciuc).**

„Din normativ (cod 1.42) reiese că 15 oameni trebuie să deservească 3 agregate şi instalaţii de sudură automată sub strat de flux, în mediu de argon şi CO_2, ceea ce este neraţional, deoarece în medie acestea pot fi deservite de 6 oameni ; ceilalţi 9 oameni ar însemna să nu producă" **(I.M.U.T. Moreni).**

Nu pot fi corelate cu normativul situaţii poate particulare, dar semnificative prin pondere :

— la **U.A.P.-Colibaşi** : instalaţia mecanizată de formare, finisare, asamblare, turnare a blocului motor pentru autoturismul „Dacia" (la care numărul de 25 de muncitori pe schimb depăşeşte necesarul) ; linia tehnologică de tratament termic primar şi secundar al pieselor (deservită de 10 muncitori pe schimb, în vreme ce normativul prevede o formaţie de minimum 15) ; complexul de maşini pentru formarea, miezuirea şi turnarea mecanizată a pieselor din fontă (20 de muncitori pe schimb, faţă de minimum 25 în normativ) ; linia de executare a jenţilor auto (10 muncitori) ;

— la **I.M.G. Bucureşti** : instalaţia presei de 12 000 tf — utilaj de extremă complexitate, deservit de utilaje de mare gabarit (unicate), cum sînt podurile de forjare cu sarcini de 350 tf ; cuptoarele de tratament termic cu vatră mobilă de 100 m^2, cu regim automat de funcţionare ; centrul de prelucrări mecanice pentru echipament nuclear (format din maşini-unelte, mese rotative şi fixe de foarte mari dimensiuni) care realizează, cu 17 axe cu comandă numerică (din care 3 pot lucra simultan), orice profil spaţial etc.

Faptul că la astfel de instalaţii, deosebit de pretenţioase în exploatare, necesarul efectiv de muncitori este inferior celui cerut pentru constituirea unei formaţii nu înseamnă că se poate renunţa la conducerea acesteia de către un maistru care să nu fie solicitat şi la alte posturi de lucru. „Numărul de muncitori nu ar trebui să constituie o condiţie de constituire a formaţiilor de lucru, atunci cînd formaţiile deservesc linii tehnologice de prelucrare completă a unor repere" **(Întreprinderea de strunguri Arad).**

„La prepararea mecanizată a amestecurilor de formare este stabilită o formaţie de 30 de muncitori, ceea ce considerăm că este imposibil de realizat în practică ; la turnătoria noastră de fontă, cu o capacitate de 60 mii t piese turnate pe an, instalaţia de preparare a amestecului de miezuire, compusă din 5 baterii, are circa 12—15 muncitori pe schimb" **(„Tractorul"-Braşov).**

Formaţia indicată în normativ e prea mare şi „la debitarea materialelor, unde de regulă un muncitor deserveşte 2—3 utilaje ; se prevăd cel puţin 20 de utilaje şi 35 de muncitori, cînd, practic, ar trebui numai 20 de muncitori. Aceeaşi situaţie şi la tratament termic primar şi secundar al pieselor (cod 1.19), unde în loc de 20 de muncitori ar trebui doar 12—14. Maistrul rămîne, în continuare, un factor principal în realizarea sarcinilor de plan, în instruirea, ridicarea calificării şi perfecţionarea profesională a muncitorilor din formaţie, în însuşirea noilor tehnologii şi adaptarea lor pe maşini-unelte ; un număr prea mare de muncitori în subordine nu-i dă posibilitatea de a rezolva practic multiplele sarcini care-i revin din Legea nr. 6/1977" **(C.I.U.P.M.).**

La fel de ineficientă este rezolvarea dată prin normativ unor situaţii inverse, de subdimensionare. „La scularie-matriţerie se prevăd 20 de oameni în formaţie, care execută operaţii de prelucrări pe maşini aşchietoare sau operaţii de ajustaj, montaj, tratament termic etc. În mod practic, muncitorii care lucrează pe maşini-unelte universale execută piese şi operaţii tehnologice corespunzătoare categoriei lor de calificare — fie că sînt de categorie medie şi li se repartizează lucrări de categorie medie, fie că sînt de categorie înaltă şi li se repartizează lucrări de mare complexitate ; pentru ambele cazuri, asistenţa tehnică ce se acordă de către maistru constă în repartizarea lucrării cu documentaţia respectivă şi eventuale explicaţii cu privire la succesiunea fazelor de lucru. Din această cauză, noi susţinem că numărul prevăzut în normativ la codul 1.79 scularie-matriţerie este mic şi propunem minimum 30 de oameni în formaţia de lucru condusă de un maistru. La codul 1.27, care prevede limite de 30 oameni care să deservească cel puţin 30 de maşini, considerăm că numărul ar trebui să crească cu 5, cuprinzînd şi muncitorii indirect productivi şi de deservire aferenţi" **(I.M.U.T. Moreni).**

Implicaţii concrete

REDĂM in extenso, ca deosebit de semnificativ, un fragment mai lung din amplul şi documentatul răspuns primit de la **I.M. Muscel.**

„În întreprinderea noastră, după natura activităţilor ce se desfăşoară în secţii şi ateliere, se regăsesc 29 din categoriile cuprinse în normativ. Pentru o parte din aceste activităţi normativul dă posibilitatea stabilirii unor formaţii de lucru pentru maistri, corespunzătoare atingerii unui randament şi unei productivităţi eficiente, deoarece se poate stabili numărul de muncitori în formaţie, în funcţie şi de categoria lucrărilor, şi de complexitatea liniilor, instalaţiilor, tehnologiilor, şi de valoarea, importanţa şi numărul utilajelor deservite, îndeosebi pentru locurile de muncă cu funcţionare continuă şi cu grad mare de periculozitate în exploatare, care se încadrează în prevederile Decretului nr. 400/1981

Astfel, au putut fi organizate formaţii de 12 lucrători pentru un maistru — adică la nivelul necesarului — la : standurile de rodaj, probe şi încercări (unde lucrările ce se execută cer o mare răspundere şi competenţă, întrucît de ele depinde calitatea motoarelor ce se montează pe autoturisme) ; atelierul de tratament termic secundar (dotat cu instalaţii automate de foarte mare valoare, cu grad ridicat de periculozitate şi cu regimuri tehnologice care trebuie respectate cu deosebită strictete pentru a asigura calitatea unor şarje mari de piese) ; fabrica de matriţe din atelierul de prelucrări prin copiere (unde, pe maşini-unelte de mare gabarit şi valoare, se prelucrează piese complexe, cerînd o atenţie deosebită în execuţie pentru a evita rebuturile şi accidentele tehnice care ar cauza mari pagube şi imobilizări). Acestea şi încă o serie de alte activităţi avînd stabilite valori bune în normativ, s-au putut obţine rezultate corespunzătoare în ce priveşte volumul şi calitatea produselor executate, creşterea calificării muncitorilor ; indicii de utilizare a maşinilor s-au încadrat în cifrele prestabilite, cheltuielile de producţie au fost sub cele planificate.

Există însă şi activităţi pentru care normativul, prin cifrele prevăzute, nu satisface cerinţele actuale, îndeosebi din punctele de vedere menţionate în articolul din «R.E.» Activitatea de montaj maşini-unelte, de pildă, caracterizată prin lucrări complexe, nu poate fi condusă potrivit cerinţelor specifice de productivitate şi calitate, în cazul întreprinderilor care nu au ca specific execuţia de maşini-unelte în serie (şi unde, deci, asemenea lucrări constituie unicate — cum ar fi montajul de maşini-agregat, linii de transfer, cu valori unitare de 0,4 pînă la 2 milioane de lei), decît dacă formaţiile au maximum 15—29 de muncitori (în normativ ele sînt încadrate în grupa cu 25—49 de muncitori). Aceeaşi limită este necesară la montajul agregatelor de securitate ale autoturismelor (frîne, direcţii, transmisii), la montarea motoarelor, a autoturismelor — care, în clasificarea din normativ, n-ar putea fi încadrate ca specific decît la capitolul «lucrări de montaj al produselor de serie pe bandă» (35—69 de muncitori) sau «lucrări de montaj general al produselor de serie» (40—79 de muncitori în formaţie). Din cauza deficienţelor normativului, am înregistrat mari dificultăţi la aceste activităţi, privind productivitatea, calitatea şi mai ales cheltuielile de producţie — în special cele materiale — ridicate. Pentru a elimina aceste situaţii şi a nu avea reclamaţii de calitate la produsele livrate pe piaţa internă şi la export, ca să întărim responsabilitatea pentru lucrările executate la aceste locuri de muncă de foarte mare importanţă şi răspundere, am trecut la soluţia organizării, în cadrul formaţiei de 35—40 de muncitori prevăzută de normativ, a mai multor tacte cu cîte 6—12 muncitori, după importanţa şi complexitatea operaţiilor respective ; dintre aceştia, un muncitor cu încadrarea maximă (5 sau 6) a fost numit responsabil de tact, încredinţîndu-i-se conducerea subformaţiei. Numai în acest fel a fost posibil ca un maistru să conducă o formaţie de 40 de oameni. La atelierul de montaj autoturisme, organizat în acest fel, productivitatea a crescut cu 19,5% ; ea ar putea spori şi mai mult (ritmul zilnic de montaj ajungînd de la cel actual, de 50—60 autoturisme în 2 schimburi, la circa 70), dacă am putea organiza aici formaţiile cu maximum 15—20 de muncitori la un maistru.

(Nota red. : intervenim aici cu o precizare în acelaşi sens, făcută de **„Tractorul"-Braşov**, „Formaţia stabilită pentru lucrări de montaj general al produselor de serie pe bandă este prea mare în raport cu posibilităţile maistrului de a cuprinde şi urmări execuţia corectă, în condiţiile de calitate prescrise la aceste operaţii. Din experienţă rezultă că este necesară reducerea formaţiei la 20—25 de muncitori.")

Numărul normat de muncitori (30—59) într-o formaţie este exagerat şi la activităţi ca : forjare liberă la ciocane şi prese, ambutisarea şi ştanţarea la rece a pieselor (utilaje scumpe, muncitori — de regulă — de categorii mici) ; sudură electrică şi autogenă şi tinichigerie auto (calificare relativ redusă a muncitorilor, dar cerinţe de calitate deosebite) ; vulcanizare (grad ridicat de periculozitate a instalaţiilor, o mare precizie necesară în respectarea reţetelor şi a regimurilor de lucru, mai ales la piesele utilizate pentru etanşări şi în sistemele de frînare şi direcţie). Un plafon de 20—39 muncitori ar fi maximul adecvat nevoilor reale. La fel pentru vopsirea caroseriilor şi celorlalte piese din tablă (la care normativul prevede 35—69 de muncitori în formaţie) — proces tehnologic care, pe lîngă periculozitate, e caracterizat prin calitatea cerută a execuţiei ; pentru a elimina neplăcerile cauzate de insuficienţa maiştrilor, în condiţiile în care muncitorii au calificare redusă şi încadrări mici, am fost nevoiţi ca la atelierul respectiv să întărim asistenţa tehnică prin mărirea numărului de tehnologi.

Pentru activitatea de control, normativul prevede formaţii de lucru de 25—49 controlori la un maistru. Nu e corect. Astfel de formaţii trebuie determinate după importanţa pieselor şi lucrărilor de controlat — şi nicidecum după un normativ dat în număr fix de oameni. În nici un caz nu trebuie depăşit, în aceste cazuri, numărul minim de muncitori care alcătuiesc o formaţie de lucru pentru un maistru în activitatea pe care o controlează.

Sînt şi două activităţi pentru care apreciem că numărul de muncitori prevăzut în normativ este, în condiţiile noastre, prea mic : la întreţinerea edilelor (în loc de 25—49, e justificată o formaţie de 30—59) ; la lucrările de tapiţerie (în loc de 35—69, ar trebui 40—79)."

Dorin CONSTANTINESCU

A doua parte a sintezei răspunsurilor la anchetă va fi publicată în numărul viitor al revistei şi se va referi la criteriile ce ar trebui avute în vedere la constituirea formaţiilor de lucru conduse de maistru.

Valoarea internaţională a mărfurilor şi cîteva probleme conexe [I]

CATEGORIE a relaţiilor economice externe, valoarea internaţională formează nucleul a numeroase procese avînd tangenţă cu diviziunea internaţională a muncii, cu schimbul de mărfuri mondial, cu migrarea capitalului şi a forţei de muncă pe arena internaţională. Ea se constituie în cadrul acestor procese şi le influenţează la rîndul ei, direct sau indirect.

Formarea valorii internaţionale

VALOAREA INTERNAŢIONALĂ este o sinteză a condiţiilor de producţie — în continuă schimbare — a mărfurilor care se vînd pe piaţa mondială. Ele vizează deopotrivă nivelul forţei productive a muncii naţionale a diferitelor popoare cît şi repartizarea producţiei unei mărfi între participanţii la diviziunea internaţională a muncii.

Punctele de „sprijin" ale valorii internaţionale a mărfurilor sînt valorile naţionale — aşa cum ele rezultă din premisele materiale şi subiective ale producţiei din fiecare ţară, din eficienţa acesteia. Determinată de cantitatea de muncă medie din diverse ţări, mărimea valorii naţionale diferă de la o ţară la alta în funcţie de nivelul de evoluţie economică. În ţările dezvoltate, unde productivitatea şi intensitatea muncii sînt superioare mediei mondiale, durata de fabricaţie a unei mărfi oarecare este mai mică decît cea „normală", situaţia fiind opusă în ţările aflate pe trepte inferioare de civilizaţie materială. Corespunzător, valoarea naţională este mai redusă în primele ţări şi mai ridicată în ultimele.

Venind în contact pe piaţa internaţională, valorile naţionale formează o scară ale cărei trepte sînt cu atît mai numeroase cu cît mai mare este mulţimea ţărilor exportatoare ; diferenţele dintre aceste trepte depind firesc întru totul de distanţa dintre muncile medii fixate în valorile naţionale. Deşi fiecare participant la piaţa mondială **tinde** sub presiunea concurenţei să producă mai ieftin şi să se alinieze la cheltuielile medii universale, o egalitate a valorilor naţionale este exclusă, căci la tehnica diferită de fabricaţie se adaugă inegalităţi în organizarea producţiei şi a muncii, în volumul producţiei fabricate, în condiţiile naturale, în gradul de calificare şi disciplină a muncii. Odată cu extinderea numărului de ţări care se industrializează, creşte necesar şi suma concurenţilor şi a valorilor naţionale care intră în relaţie, prin urmare şi diversitatea lor. Pînă la un punct şi pentru o perioadă anume este posibilă şi creşterea discrepanţelor cantitative dintre valorile naţionale. **Odată cu diversitatea creşte deci şi decalajul dintre limitele minime şi maxime ale acestor valori.**

Pe piaţa mondială, valorile naţionale îşi pierd specificitatea în privinţa mărimii şi se constituie o valoare unică pentru una şi aceeaşi marfă de o calitate anumită. Aceasta implică reducerea muncilor medii naţionale, de calităţi diferite, neomogene, la **munca medie universală,** de aceeaşi calitate, de aceeaşi complexitate şi intensitate. Durata acestei munci abstracte universale, la care se ajunge spontan în procesul schimbului de mărfuri, determină mărimea valorii internaţionale, ca bază a preţului cu acelaşi nume. Ea este un indice de consum de energie, de muncă, şi nu pur şi simplu durată fizică de timp cheltuit. Astfel am avea de-a face cu tot atîtea valori internaţionale cîte valori naţionale există. Valoarea internaţională a unei mărfi nu este însă un simplu raport între cantităţile medii de muncă cheltuite în diverse ţări în ramura de producţie dată. Pentru fiecare ramură, valoarea internaţională a mărfii se constituie prin relaţie concomitentă, cu condiţiile de producţie ale celorlalte mărfuri, de alte genuri. Ea este o rezultantă a „omogenizării" complexităţii şi intensităţii muncilor din ansamblul sferelor care produc pentru comerţul exterior. În valoarea internaţională a unei singure mărfi se „reflectă" premisele materiale şi subiective ale tuturor ramurilor participante la diviziunea internaţională a muncii.

Presupunînd că volumul de mărfuri vîndut de diferite ţări este acelaşi, valoarea internaţională este egală cu valoarea naţională a ţării în care munca medie se situează la nivelul celei universale. Ea se măsoară în acest caz prin durata muncii medii din această ţară, iar valorile naţionale ale celorlalte ţări, mai mari sau mai mici, se contractă ori se dilată, ajungînd la aceleaşi numitor comun, la aceeaşi substanţă general valabilă.

Întrucît volumul de mărfuri realizat pe piaţa mondială diferă de la ţară la ţară, valoarea internaţională nu este o simplă medie aritmetică a valorilor naţionale. Ea depinde concomitent de aceste valori naţionale şi de repartizarea între ţări a producţiei pentru export. În actul complex de egalizare a valorilor naţionale, cuvîntul hotărîtor îl are ţara care exportă cea mai mare cantitate de mărfuri sau grupul de ţări care exportă această cantitate. Teoretic tratînd problema, cînd **o singură ţară exportă** majoritatea produselor de un fel anumit, valoarea naţională a mărfii respective reglează valoarea internaţională. Cît de mult se apropie această valoare de cea naţională depinde de diferenţa dintre cantitatea totală de mărfuri exportate şi cantitatea exportată de vînzătorul principal şi de diferenţa dintre valoarea naţională a principalului exportator şi valoarea naţională a celorlalţi exportatori.

Cînd majoritatea mărfurilor create în condiţii medii, inferioare sau superioare este rezultatul activităţii **unui grup** de producători, cheltuielile mijlocii ale grupului sînt acelea care reglează valoarea internaţională. Spunem mijlocii ale grupului, căci în interiorul unui grup sau unei categorii de producători există unele diferenţe de cheltuieli de producţie, o anumită ierarhie a acestora şi nu egalitate deplină. Aceste cheltuieli medii tind firesc către cheltuielile de producţie ale ţării care deţine ponderea cea mai mare în cadrul grupului.

Valoarea internaţională a unei mărfi este în alţi termeni funcţie de productivitatea muncii naţionale a diferitelor ţări şi de gradul de participare al ţărilor la diviziunea mondială a muncii, măsurat prin raportul dintre producţia exportată (de fiecare ţară) şi exportul mondial (pentru marfa respectivă). La rîndul său gradul de participare la diviziunea internaţională a muncii **depinde** de gradul de specializare a producţiei pentru export şi volumul total al producţiei unei ramuri dintr-o ţară, influenţat hotărîtor de puterea economică. O ţară anume poate, în funcţie de politica promovată, să exporte un procent anume din fiecare produs în parte, indiferent dacă este de bază, intermediar sau final, sau să exporte un procent mai ridicat dintr-un număr relativ limitat de produse. În ipoteza ultimă, creşte gradul de specializare şi participare la diviziunea internaţională a muncii — la un produs social dat —, iar valoarea internaţională e „obligată" să se apropie mai sensibil de cea naţională a ţării respective.

Din procesul de egalizare a valorilor naţionale, a unor inegalităţi deci, s-a tras adesea concluzia că producătorii mai puţin eficienţi cedează în favoarea celorlalţi — care lucrează cu o productivitate şi intensitate superioară mediei, o anumită cantitate de muncă, că ceea ce pierd primii cîştigă ultimii, avînd loc astfel un transfer de venit naţional între state. Se pare că nu acesta este adevărul. Transferul de venit naţional între ţări devine realitate în cazul schimbului de neechivalente.

Dacă mărfurile se vînd la preţuri corespunzătoare valorii internaţionale pierderea şi respectiv cîştigul de muncă apar ca atare dacă facem abstracţie de calitatea muncii, comparînd muncile brute, durata lor, timpul fizic. Cînd în calcul se ia şi calitatea muncii, la o privire atentă deci a procesului de egalizare a inegalităţilor, se constată că schimbul mărfurilor la valoarea unică mondială, e schimb de cantităţi egale de muncă de aceeaşi calitate. **Schimbul de munci inegale şi redistribuirea de venit naţional au valabilitate doar atunci cînd preţurile se abat de la valoarea internaţională.**

Datorită productivităţii şi intensităţii **inegale** a muncilor naţionale, **acelaşi**

număr de produse se creează în intervale de timp inegale, cu munci avînd calităţi diferite. Pentru a măsura adecvat aceste munci trebuie — aşa cum am amintit — să le transformăm în munci de calitate egală. Altfel, cu aceeaşi unitate de măsură — durata de timp — măsurăm substanţe neomogene şi facem aprecieri lipsite de rigoare.

Fie 3 unităţi economice care lucrează în aceeaşi ramură producînd după cum urmează : A produce 1 produs în 10 ore de muncă medie ; B produce 1 produs în 12 ore de muncă sub medie ; C produce 1 produs în 8 ore de muncă superioare mediei.

Reduse la munci de aceeaşi calitate, cele 8 ore de muncă şi respectiv 12, echivalează cu 10 ore de muncă medie simplă. Cantităţile inegale de munci calitativ diferite, sînt deci cantităţi egale de muncă de aceeaşi calitate, concretizate în **volume egale de produse.** Valorile naţionale diferite sînt valori internaţionale egale şi concomitent munci egale cantitativ şi calitativ.

Cînd se vînd pe piaţă produsele celor trei unităţi, beneficiarii nu primesc în schimbul banilor plătiţi un plus de muncă mijlocie de la întreprinderile care lucrează sub media mondială şi nu sînt frustraţi printr-un minus de muncă de producătorii care lucrează cu o forţă productivă superioară a muncii. Numărul de produse primit este şi el egal. Considerînd că valorile de întrebuinţare create de cele două categorii extreme de unităţi s-ar schimba între ele, nici una nu ar furniza mai mult decît a primit în privinţa muncii şi a numărului de produse. Dacă media mondială a muncii necesare pe produs este de 10 ore, schimbul între A şi C înseamnă schimb de **10 produse,** contra **10 produse,** în care au fost materializate acelaşi număr de ore de muncă de calitate normală în urma acestui schimb, C nu cîştigă nimic.

De aci nu reiese că unităţile slab productive nu înregistrează pierderi în cadrul schimbului de mărfuri. **Ele pierd timp de muncă şi resurse materiale.** Spunem şi resurse materiale, întrucît consumul de spaţii de producţie şi de mijloace de producţie în genere este direct proporţional cu durata perioadei de producţie şi invers proporţional cu productivitatea şi intensitatea muncii. Aceste pierderi reale de substanţă nu sînt însă cîştiguri pentru producătorii mai eficienţi. Ar fi absurd să se creadă, de exemplu, că în interiorul unei ţări producătorii dintr-o ramură care se gospodăresc bine preiau fără echivalent muncă, valoare şi resurse de la cei care cheltuiesc neeconomicos factorii lor de producţie. În aceeaşti ipoteză, minusul şi plusul de muncă s-ar anula. In realitate, risipa de muncă, indiferent de formele sale, constituie **o pierdere netă şi ireversibilă,** o cantitate de energie legată, de entropie înaltă, nefolosibilă. În relaţiile dintre ţări lucrurile sînt asemănătoare.

Situaţia producătorilor mai puţin eficienţi este prejudiciată înainte de actul de schimb. Chiar dacă mărfurile se vînd pe piaţa mondială la preţuri corespunzătoare valorii internaţionale, ei pierd timp de muncă şi resurse, dar nu pentru că furnizează mai multă muncă decît primesc ci pentru că risipesc muncă şi mijloace materiale, creînd mărfuri la costuri mai ridicate decît cele economic admise, deteriorîndu-şi astfel premisele reproducţiei.

Sporirea eficienţei comerţului exterior, creşterea ratei acestuia ca şi a volumului de încasări valutare impun deopotrivă, alături de vînzarea mărfurilor la preţuri care oglindesc valoarea internaţională şi producerea de mărfuri la o valoare naţională cît mai apropiată de cea internaţională, ori egală cu ea. Problema nu este simplu de soluţionat căci diferenţa dintre cele două valori este condiţionată atît de nivelul de dezvoltare economică al ţărilor şi de puterea lor economică, cît şi de modul în care producţia de mărfuri pentru export este repartizată pe condiţii de producţie inferioare, medii şi superioare. Ricardo susţinea că valoarea în genere e reglată de condiţiile de producţie inferioare mediei în toate sferele de producţie ; el exprima poate un adevăr, căci în perioada în care a scris „Principiile de economie politică şi impunere", majoritatea mărfurilor se crea probabil în această extremă nefavorabilă. Marx afirma că de regulă în industrie, condiţiile medii de producţie determină valoarea ; valoarea poate fi însă determinată în concepţia autorului capitalului şi de condiţiile superioare mediei, deci de cheltuielile sub medii, atunci cînd în extrema favorabilă a unei ramuri de producţie se creează majoritatea mărfurilor.

În prezent se pare că pentru tot mai multe ramuri s-a creat şi se creează o astfel de ierarhie a producătorilor de diverse talii şi o astfel de relaţie între cantităţile produselor create de ei, încît valoarea internaţională e reglată de condiţiile de producţie superioare mediei. Pentru ţările în care valoarea naţională a produsului e reglată încă (în ramurile care exportă mărfuri) de condiţiile medii —, diferenţa între valoarea naţională şi internaţională este foarte mare. Reducerea ei implică, între altele, sporirea gradului de specializare a producţiei şi concomitent (pentru ţări de dimensiuni relativ mici) şi creşterea eforturilor de cooperare internaţională. Aşa se poate grăbi apariţia taliei optime şi odată cu ea a „efectului" de scară, deosebit de important pentru reducerea cheltuielilor de fabricaţie în multe ramuri. (Noi am presupus tratînd procesul de formare al valorii internaţionale — că principiile care se impun sînt cele medii. În continuare menţinem aceeaşi ipoteză).

Valoarea internaţională unică are aplicabilitate la mărfuri de aceeaşi calitate. Cînd calitatea mărfurilor de acelaşi gen e diferită, diferite sînt şi valorile internaţionale. Dacă în intervale de timp egale se creează mărfuri de calităţi diferite, asistăm la existenţa unei diversităţi de valori internaţionale. Marfa de **calitate superioară are o valoare mai mare** decît cea a mărfii de calitate medie, căci întruchipează în ea o muncă superioară calitativ. Invers stau lucrurile cu mărfurile aşezate în situaţie opusă.

În prezent, în comerţul internaţional, la multe categorii de mărfuri, competiţia se desfăşoară nu atît în baza costurilor de producţie, cît a calităţii. Pentru că saturaţia cu bunuri în ţările dezvoltare a ajuns la un nivel ridicat, multe pături sociale preferă produsul mai scump, dar calitativ superior, care satisface în grad mai înalt o necesitate şi care este de fapt adesea şi mai ieftin, dacă punctul de referinţă este nu preţul total, ci preţul pe unitate de efect util. Eficienţa comerţului exterior depinde şi ea hotărîtor de această calitate şi nu de costul redus sau de valoarea naţională scăzută, pe produs. Teoretic şi practic, problema relaţiei dintre valoarea naţională şi cea internaţională şi a rentabilităţii rezultate de aci pentru diverse ţări se pune pentru mărfuri de aceeaşi calitate, dar şi pentru mărfuri de calităţi diferite. Într-un sistem lipsit de dinamism în privinţa calităţii, la o calitate dată este mai eficientă economia care produce mai ieftin. Lucrurile se modifică cînd sistemele devin **dinamice,** cînd mutaţiile de structură sînt rapide, cînd se fabrică mărfuri de calităţi inegale, care au valori internaţionale diferite. Întrucît valorile naţionale mai ridicate ale produselor de calitate superioară conţin rentabilităţi mai mari, devin mai eficiente economiile care produc mai „scump". Să nu uităm apoi că a produce mărfuri de calitate superioară înseamnă a deţine o poziţie avantajoasă, care permite şi preţuri situate deasupra valorii internaţionale a mărfurilor, datorită relaţiei dintre cerere şi ofertă.

Cîştigul suplimentar are valabilitate şi pentru marfa unitară vîndută şi pentru marfa totală, el fiind susţinut inclusiv de posibilitatea de desfacere certă şi mai rapidă a produselor fabricate. Optica în comerţul internaţional actual e alta decît în trecut, căci piaţa devine pentru o serie de mărfuri o piaţă a cumpărătorilor.

Un caz particular al calităţii superioare a mărfurilor şi deci al complexităţii ridicate a muncii îl constituie produsul cu **greutate mai mică,** rezultat al unui consum inferior de materii prime, materiale şi energie. Un grad superior de raţionalitate al folosirii acestor mijloace este o dovadă a unei calităţi deosebite a muncii, echivalînd cu o cantitate mai mare de muncă abstractă, creatoare de valoare.

Oricît ar părea de paradoxal, produsul în care se fixează mai puţină substanţă materială are nu numai un preţ mai ridicat, dar şi o valoare internaţională mai mare. În produsul purtător al acestei valori mai mari se întîlnesc calitatea superioară a muncii care l-a creat şi utilitatea deosebită a folosirii lui (prin urmare, calitatea superioară a muncii viitoare), armonia dintre interesele economice ale producătorului şi consumatorului. Crearea acestui produs este un gen special de solidaritate în procesul de cooperare între popoare, de ajutor reciproc, mai ales în împrejurările actuale ale restricţiilor severe de aprovizionare cu materii prime şi combustibili. Utilizatorul produsului calitativ superior economiseşte muncă vie, obiecte ale muncii şi energie, iar producătorul încasează un preţ mai mare decît în situaţia opusă, livrînd prin intermediul mărfii vîndute o cantitate mai redusă de resurse naturale. Pe fiecare unitate de resursă consumată şi furnizată beneficiarilor externi, se încasează mai multă valută şi se conservă de aceea mai bine patrimoniul de bogăţii naturale ale ţării. **Legea economiei de timp şi de resurse este astfel propagată în multe verigi ale procesului mondial de producţie, promovată deci şi nu stînjenită sau negată.**

C. SÎRBU

OM-TEHNICĂ-MEDIU

VALORIFICAREA COMPLEXĂ A ENERGIEI MĂRII NEGRE

PORTURILE de pe litoralul românesc al Mării Negre au constituit dintotdeauna o importantă poartă a schimburilor noastre comerciale cu alte țări și, implicit, un factor stimulativ pentru dezvoltarea economiei naționale în ansamblu. Dezvoltarea lor s-a realizat, de altfel, în strînsă legătură cu fluxul de mărfuri prevăzut a se desfășura prin aceste porți maritime. Încercînd să sesizăm, într-un orizont mai larg de timp, modul în care dezvoltarea economiei se va răsfrînge asupra activităților portuare, cea mai însemnată cerință este aceea de a mări capacitatea porturilor, cu deosebire prin crearea posibilităților de primire a unor nave cu un deplasament cît mai mare. Practic, se pune problema să asigurăm adîncimile optime și pentru navele cu deplasament maxim care au acces prin strîmtorile Bosfor și Dardanele. În aceste condiții se profilează ca o opțiune strategică cu implicații multiple și pe termen lung determinarea soluției tehnice privind amenajările portuare apte să asigure adîncimile solicitate. Pînă în prezent, soluția utilizată pentru a cîștiga adîncime a constat în crearea unor diguri de piatră, pentru a căror construire se consumă însă cantități enorme de material. Dacă pentru adîncimi mici soluția a fost bună, pentru adîncimi mai mari, ea devine discutabilă, datorită, în primul rînd, reliefului platoului continental al Mării Negre.

Litoralul românesc prezintă o particularitate și anume, pe o suprafață importantă, fundul mării nu scade brusc. Aceasta face ca reamenajările noastre portuare să aibă mereu tendința ieșirii spre larg, pentru asigurarea adîncimilor impuse de navigație, adîncimi ce sînt în continuă creștere.

Dacă ținem seama de condițiile specifice ale strîmtorii Bosfor, a cărei adîncime minimă este de 27 m și dacă dorim ca orice navă ce trece din Mediterana, prin Marea Marmara, în Marea Neagră, să poată intra și în porturile noastre, atunci trebuie în primul rînd să asigurăm această adîncime și în incintele noastre portuare. Cum panta fundului mării, în apropierea țărmului românesc, are valori cuprinse între 0,01 și 0,002, se poate ușor observa că adîncimea Bosforului poate fi atinsă la distanțe cuprinse între 2,7 și 13,5 km de țărm. Aceste cifre considerăm că obligă la reexaminarea soluțiilor folosite pînă în prezent la proiectarea digurilor de adăpostire a navelor, deoarece prin utilizarea actualei tehnologii cantitățile de piatră necesare pentru a avansa în larg și a cîștiga astfel adîncime vor fi enorme iar lucrările extrem de costisitoare. Cît privește varianta descărcării parțiale în larg a navelor în mare plină de valuri, deci fără adăpostire, și apoi tragerea la danele porturilor noastre existente a petrolierelor mari, nu considerăm că ar fi o soluție de viitor, chiar dacă ea se practică în prezent. Trebuie deci să ne gîndim de pe acum la nevoile de mîine ale porții noastre maritime.

În acest sens, o soluție mai eficientă pentru aceste probleme ne apare a fi construirea de diguri flotante dirijate mult spre larg, astfel încît, acvatoriul delimitat de ele să asigure adîncimi convenabile celor mai mari nave care pot pătrunde în Marea Neagră.

Asemenea variante ar putea prezenta și alte avantaje. Astfel, caracterul mobil al digurilor, amplasamentul lor în largul coastelor, le transformă în autentice captatoare de energie: energia valurilor, a vîntului, energia solară. Aceste diguri de protecție pot să devină purtătoare de echipament energetic, pot fi concepute astfel încît să devină structuri ale unor adevărate hidrocentrale marine, dispuse în lanț pe toată lungimea digurilor de adăpostire. Adoptarea unei asemenea soluții tehnologice ar permite nu numai evitarea unor importante consumuri de materii prime și energie prin construirea de diguri, eliminarea riscurilor dereglării unor curenți marini de coastă, dar ar permite și obținerea de energie, diminuîndu-se astfel simțitor și costul investiției. Dacă ținem seama și de faptul că un front de captare a energiei valurilor în larg apără, într-o oarecare măsură, coastele putem anticipa și o economie obținută prin diminuarea cheltuielilor ce se fac în prezent cu lucrările de apărare costieră. Nu pot fi trecute cu vederea nici unele aspecte privind îmbunătățirea plajelor, în special din sudul litoralului nostru, precum și posibilitățile de extindere a amenajărilor turistice spre larg, toate acestea permise de existența unui front de captare a energiei valurilor mării. Iată deci o soluție tehnică ce permite folosirea complexă a potențialului energetic al mării precum și satisfacerea în condiții corespunzătoare a cerințelor de natură economică, turistică și chiar ecologică.

Folosințe energetice

DEȘI, pînă la ora actuală, nu cunoaștem valoarea exactă a energiei purtate de valurile din largul Mării Negre, totuși, estimările ce s-au făcut în ultimul timp, în special după realizarea platformei de foraj marin „Gloria" indică, pentru adîncimi mai mari de 25 m, cifra de 54 500 kWh/m. an, pentru potențialul energetic brut și 8,30 kW/m, pentru puterea medie specifică, la 25% calm. În calculul energiei, dintre elementele valurilor (înălțime, perioadă și lungime de undă) rolul preponderent îl joacă înălțimea, energia fiind proporțională cu pătratul acesteia. O privire globală asupra valorilor medii lunare ale înălțimilor maxime înregistrate de valuri la cele două posturi de observație amplasate la Constanța și Mangalia indică cifre în general sub 1 m, deși, accidental, în dreptul coastelor românești au apărut valuri pînă la 9,80 m înălțime. Cele menționate anterior conduc la o primă constatare și anume că dispozitivele de captare trebuiesc astfel concepute încît să poată prelua o gamă cît mai mare de valuri, în special din categoria valurilor mici, care sînt mai frecvente. Din experiențe de laborator a rezultat că pentru aceste valuri mici, eficienți sînt captatorii plutitori, cu acțiune directă asupra generatorilor electrici liniari. Cît privește distanța optimă de amplasare în larg a acestor diguri plutitoare se apreciază că zona favorabilă amplasării unui front de hidrocentrale marine la noi s-ar situa de la izobata de 25 m spre larg, ceea ce ar corespunde unei depărtări de țărm de 4—11 km.

Înzestrarea unor obiective energetice marine și cu dispozitive de captare eoliene și solare alături de cele destinate recuperării energiei valurilor nu poate decît să conducă la sporirea eficienței lor. Relativ la potențialul eolian pe mare, trebuie subliniat faptul că în aceleași condiții meteorologice, viteza vîntului e mai mare pe suprafața apelor decît a uscatului, iar densitatea aerului, care în calculele de captare eoliană joacă un rol important, e mai mare la nivelul mării decît pe crestele munților. La acestea se mai adaugă și faptul că pentru viteze ale vîntului cuprinse între 6 și 9 m/s, numărul mediu de ore în decursul unui an în unele puncte de pe litoral este mai mare, chiar decît pe Vîrful Omu (Sulina 3 280 ore/an — Vîrful Omu 2 222 ore/an). În consecință, o aceeași turbină amplasată pe o centrală marină de larg va oferi de cca. trei ori mai multă energie electrică decît pe Vîrful Omu. Unele estimări făcute pentru litoralul românesc conduc la concluzia că se poate obține o energie brută

ing. Constantin IULIAN

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

NEOKEYNESISMUL ÎN CONTEMPORANEITATEA ECONOMICĂ (III)

Particularizarea cercetărilor de tip neokeynesist în ansamblul gîndirii economice nemarxiste derivă dintr-o serie de elemente analitice cum ar fi rolul cererii şi al investiţiei, caracterul inflexibil al preţurilor şi complementar al factorilor de producţie. Acestea, reflectînd ipoteze explicative – de cauzalitate şi dependenţă – specifice, conferă anumite trăsături distinctive teoriei repartiţiei monetare, fiscal-bugetare şi valutare de tip neokeynesist.

Pentru autorii neokeynesişti problema centrală a evoluţiei economice pe termen lung – ca şi pe termen scurt – a echilibrului şi dezechilibrelor economiei de piaţă o reprezintă **cererea.** De aceea, din punct de vedere conceptual studiile neokeynesiste sînt modele ale cererii. Spre deosebire de modele neoclasice, prin excelenţă ale **ofertei** – modele în care producţia variază, este limitată de evoluţia resurselor disponibile şi oferta îşi creează propria sa cerere – modelele neokeynesiste au ca variabilă determinantă venitul (cererea globală) de care depind nivelul şi fluctuaţiile activităţii economice, oferta neintervenind decît ca factor limitativ.

Această primordialitate a cererii este analizată pe cel puţin trei planuri : rolul incitativ sau restrictiv al cererii viitoare; acţiunea cererii ca factor de stabilitate şi echilibrare pe pieţele produselor, a muncii şi a monedei; caracterul reglator al cererii guvernamentale. Preluînd principiul keynesist al incertitudinii care caracterizează funcţionarea economiei de piaţă, incertitudine generată de comportamentele autonome de consum, economisire şi investiţii, autorii neokeynesişti relevă semnificaţia esenţială a anticipărilor întreprinzătorilor asupra cererii viitoare (venitul scontat a se obţine ţinînd cont de costurile de producţie şi evoluţia previzibilă a pieţei) şi a raportului acesteia cu capacitatea de producţie existentă. Conceptul acesta definitoriu pentru neokeynesism, al determinării venitului naţional prin nivelul cererii prevăzute (suma cheltuielilor viitoare de consum şi investiţii) – în contrast cu teza neoclasică a stabilirii proporţiilor activităţii economice prin nivelul ocupaţiei aşa cum se fixează pe piaţa muncii – oferă aprecieri interesante cu privire la „caracterul instabil al creşterii capitaliste" [1]).

Pe baza influenţei acestei cereri prevăzute, denumită bizar de Keynes „cerere efectivă", economiştii de orientare neokeynesistă explică folosirea incompletă a resurselor, subocupaţia, prin absenţa cererii guvernamentale de completare a cererii private inerent insuficientă, cu atît mai mult pe termen lung, în condiţiile capitalismului postbelic. În abordarea neokeynesistă, instabilitatea creşterii ce decurge din această folosire incompletă a resurselor are drept factor explicativ esenţial insuficienţa investiţiilor. De aici şi postulatele asupra rolului comportamentului în materie de investiţii, de „motor al sistemului"[2]), cererea de investiţii devenind, în consecinţă, acţiunea economică fundamentală pentru reechilibrarea economiilor capitaliste postbelice. Aceste relaţii sînt evidente în toate analizele neokeynesiste ale creşterii în care se încearcă prezentarea unei scheme posibile a echilibrului prin cererea intermediată de investiţii. Orizontul şi instrumentele analizei originare – cea a lui Keynes – sînt completate astfel, în concepţia neokeynesistă, cu studiul amplu al cererii de investiţii şi al efectelor creşterii capacităţii naţionale de producţie.

Dar influenţa modificatoare a cheltuielilor globale asupra nivelului şi structurii venitului naţional apare comensurată nu numai prin analiza forţei stimulative sau inhibatoare a investiţiei cu ajutorul multiplicatorului (amplificarea cererii datorită investiţiei) şi a acceleratorului (amplificarea investiţiei datorită cererii) dar şi prin studiul relaţiei dintre mărimea capitalului în funcţiune şi producţia obţinută în condiţiile utilizării sale. Prezentat de N. Kaldor încă din anul 1939, coeficientul capitalului a fost definit de R.F. Harrod şi S. Kuznets în ideea de a preciza o relaţie funcţională semnificativă pentru efectele posibile ale investiţiilor asupra folosirii capacităţilor de producţie şi a forţei de muncă, în condiţiile concurenţei[3]) investiţionale şi ale ridicării gradului de capitalizare a activităţii economice.

Accentul deosebit pus pe efectele investiţiilor înseamnă însă mai mult decît acceptarea simplă a ideii transformării economiilor în investiţii ca o condiţie a echilibrului economic sau respingerea tezei neoclasice a transformării automate şi integrale a oricărei economisiri în investiţie[4]). Căci adoptarea „legii psihologice fundamentale" a lui Keynes[5]) (starea de spirit a societăţii este de aşa natură încît atunci cînd creşte venitul global, consumul creşte dar nu cu aceeaşi mărime) şi a postulatului diferenţei esenţiale dintre motivele ce incită la economisire (ca non consum) şi la investiţii serveşte pentru definirea altor relaţii de echilibru ale creşterii economice în condiţiile acumulării continue de capital şi ale progresului tehnic.

E. Domar[6]), subliniind limitele analizei keynesiste bazată pe ipoteza capacităţii de producţie fixe, arată că investiţia[7]) – variabilă independentă de consum şi economisire – nu este numai cheltuială, creatoare de venit, ci şi o majorare a stocului de capital, respectiv o creştere a capacităţii de producţie. De aceea, asigurarea

FIŞE

DEVELOPMENT

ENERGY ENVIRONMENT DEVELOPMENT

● *Articolul „Energy, environment and development strategies" (Energie, mediu şi strategii de dezvoltare), care deschide numărul 2/1981 al publicaţiei* DEVELOPMENT, *conturează principalele jaloane ale manierei în care îşi propune să investigheze publicaţia amintită – organ al Societăţii Internaţionale pentru Dezvoltare –, problemele actuale ale dezvoltării : anume într-o manieră globală şi interdisciplinară. Un argument pentru această optică îl reprezintă şi structura numărului la care ne referim. Astfel, relaţiile ce se stabilesc între factorul energetic, cerinţele protejării mediului şi alegerea unei anumite strategii de dezvoltare sînt privite din unghiuri diverse, urmărindu-se deopotrivă sesizarea unor aspecte teoretice precum şi relevarea unor experienţe naţionale. Reţin în acest cadru atenţia articole ce aprofundează probleme precum energia şi noua ordine economică, tehnologiile energetice de tranziţie, energia şi problema alimentară, raportul dintre tehnologie şi energie etc. Alte studii inserate în revistă se referă la experienţa braziliană în substituirea petrolului, la opţiunile energetice suedeze, evidenţiază concepţia şi rezultatele utilizării resurselor regenerabile în ţări precum China şi India.*

Planificarea comerţului exterior

● *În studiul „Makroeconomické souvislosti vnejsich ekonomickych vztahu" (Contextul macroeconomic al relaţiilor economice externe) publicat în nr. 1/1982 al revistei economice* „POLITICKA EKONOMIE", Miroslav Hrncir *îşi propune să determine care sînt elementele în funcţie de care se poate asigura o fundamentare cît mai riguroasă a deciziilor privind comerţul exterior. În mod concret, subliniază autorul, în condiţiile economiei socialiste se pune problema armonizării deciziilor apriorice privind fluxurile şi volumul schimburilor comerciale externe cu evoluţia curentă a producţiei în funcţie de cerinţele beneficiarilor externi. Tocmai pe această bază, considerînd că pentru o economie cu o piaţă internă relativ redusă, unica opţiune realistă este cea a orientării spre export, autorul opinează că întreprinderile trebuie să joace un rol mult mai important în realizarea efectivă a unor schimburi externe avantajoase. Cu precădere la acest nivel, subliniază M.H., se poate elabora o strategie realistă privind importurile şi exporturile, date fiind condiţiile extrem de schimbătoare ale preţurilor la materii prime, la produse industrializate şi tehnologii, existente pe piaţa mondială. Cît priveşte deciziile macroeconomice, acestea ar trebui să aibă un caracter mai curînd orientativ decît normativ, urmărindu-se în primul rînd crearea unui cadru de stimulare a întreprinderilor direct productive.*

echilibrului între cerere şi ofertă şi a ocupaţiei depline a forţei de muncă cere respectarea unei a doua egalităţi : creşterea venitului (mai precis a cererii) — „efectul de venit" — să fie egală cu creşterea capacităţii de producţie — „efectul de capacitate" — adică masa venitului creat prin creşterea investiţiilor să permită să se desfacă masa suplimentară de bunuri generată de sporirea capacităţii de producţie.

Deopotrivă, noi relaţii de echilibru între investiţii — creşterea venitului naţional — economisirea globală, se degajă şi din analiza harrodiană a creşterii, adesea confundată cu cea a lui E. Domar, dar în fapt diferită prin conţinut şi obiective. Pentru Harrod, asigurarea creşterii echilibrate, stabile (creşterea venitului naţional cu o rată constantă de la o perioadă la alta şi compatibilă cu criteriul folosirii depline a capacităţii de producţie şi forţei de muncă) presupune ca investiţia ex-ante stabilită în legătură cu rata de creştere probabilă a activităţii generale să fie egală cu investiţia realizată ex-post ; ceea ce în dinamică — pe fondul cerinţei generale de adecvare continuă a cererii la ofertă — se transformă în egalitatea dintre rata de creştere a investiţiei corectată cu rata de creştere a venitului naţional şi rata acumulării.

Abordarea complexă a investiţiei ca flux autonom, indus, prin principiul „riscului crescînd" etc., în condiţiile concurenţei imperfecte şi a poziţiei dominante a societăţilor multinaţionale, se răsfrînge şi în unele caracteristici ale teoriei neokeynesiste a producţiei. Optica neokeynesistă este foarte diferită de cea neoclasică, în sensul că nerecunoscînd capacitatea pieţei actuale de a ordona, la scară naţională ca şi la nivelul întreprinderii, combinarea factorilor de producţie, adoptă ipoteza complementarităţii şi nu a substituibilităţii ex-post sau ex-ante a celor doi factori esenţiali : capitalul şi munca. Această opoziţie, complementaritate — substituţie, dobîndeşte valoarea unor ipoteze pentru funcţii de producţie diferite, de stabilitate, echilibru potrivit conceptului neoclasic, de instabilitate, dezechilibru, potrivit conceptului neokeynesist, funcţii imanente sistemului economiei de piaţă.

În teoria neokeynesistă a producţiei sînt de menţionat şi consideraţiile privind progresul tehnic. Pe cînd economiştii neoclasici analizează producţia prin funcţii liniare şi omogene, modificabile prin efectul progresului tehnic, neokeynesiştii — J. Robinson şi N. Kaldor mai ales — consideră că nu se poate disocia progresul tehnic de acumularea de capital. Ca atare, trebuie elaborată o funcţie de progres tehnic pentru a exprima „relaţia dintre rata de creştere a capitalului şi cea a producţiei, care să încorporeze, fără a le izola unele de altele, efectele ameliorării continue a cunoştinţelor ca şi efectele unei creşteri a capitalului"[8]).

Curentul neokeynesist pornind de la postulatele lui Keynes a dezvoltat teoria ocupării forţei de muncă în condiţiile proprii perioadei postbelice. Teza fundamentală neokeynesistă, cererea globală (şi nu oscilaţiile de pe piaţa muncii) determină ocupaţia, evidenţiază menţinerea ideii interacţiunii de tip keynesist dintre echilibru şi ocupaţie. Dar asimilînd acest concept, aceşti autori trec peste ipoteza posibilităţii asigurării echilibrului economic cu un nivel de subocupaţie — datorită insuficienţei investiţiilor rezultate din anticipările defavorabile ale întreprinderilor asupra ratei profitului — aşa cum gîndea Keynes. În optica lor existenţa şomajului exprimă o gravă disfuncţionalitate şi de aceea încearcă să degajeze condiţiile necesare menţinerii ocupării depline pe o anumită perioadă de timp — sau mai exact, ca în analiza lui E. Domar, „rata de creştere a venitului naţional care reclamă menţinerea ocupaţiei depline".

Încercînd să formalizeze realităţile ultimelor decenii, economiştii de orientare neokeynesistă susţin că nivelul ocupaţiei depline a forţei de muncă depinde de mărimea venitului, respectiv, a cererii globale, care la rîndul său este determinată de volumul curent al investiţiilor. De aceea, atunci cînd stocul de capital, respectiv capacitatea de producţie variază, ocupaţia urmează aceeaşi curbă, fiind influenţată de mărimea venitului naţional şi de gradul de intensitate a folosirii capitalului — exprimat cu ajutorul noţiunii de „productivitate a capitalului"[9]). Cu alte cuvinte, autorii neokeynesişti duc mai departe analiza ocupării — dincolo de soluţia venitului crescînd — pentru înlăturarea şomajului. Dezvoltînd noţiunea de „ocupare deplină" prin includerea unui plafon „maxim" şi a unui prag „minim", neokeynesiştii mai tineri[10]) se ridică împotriva a ceea ce consideră „o caricaturizare a principiului cererii efective". De aici şi aprecierea că „tratamentul inflaţionist" al ocupării prin reducerea salariului real corespunde realităţilor instituţionale de astăzi, aluzie la gradul ridicat de organizare a forţei de muncă în sindicate şi alte organizaţii.

dr. Sorica SAVA

[1]) G. Abraham-Frois „Problématiques de la croissance" Economica, Paris, 1978.
[2]) N. Kaldor „Some fallacies in the interpretation of Kaldor", Review of Economic Studies, vol. 37. 1970.
[3]) Joan Robinson „Essays in the Theory of Economic Growth" Macmillan Co Ltd. London 1963.
[4]) R.M. Solow „A contribution to the Theory of Economic Growth". Quarterly of Economics, vol. 70, 1956.
[5]) J.M. Keynes „Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii şi a banilor". Ed. ştiinţifică, Bucureşti 1970, p. 141.
[6]) E.D. Domar „Essays in the Theory of Economic Growth", Oxford University Press, New York. 1957.
[7]) R.F. Harrod „Towards a Dynamic Economics", Macmillan Co Ltd. London 1963.
[8]) N. Kaldor „The technical progress function and the production function" Economica, vol. 29, 1962.
[9]) E. Domar, op. cit.
[10]) G. Koenig „L'archaïsme de la théorie «nouvelle» de l'emploi", Eurépargne nov. 1981.

FIŞE

Agricultură

● *În articolul* „Agricultural Policy in Developing Countries" *(Politica agricolă în ţările în curs de dezvoltare), publicat într-un număr din 1981 al revistei* INTERECONOMICS, *din Hamburg, autorii* (Herman Priebe şi Wilhelm Hankel) *subliniază consecinţele negative pentru întreaga economie naţională ale minimalizării importanţei agriculturii, mai ales cînd este vorba de ţări care şi-au cucerit independenţa în deceniile din urmă. „În aceste ţări — se arată în articol — de dezvoltarea agriculturii depind nu numai asigurarea unei hrane mai îndestulătoare pentru populaţie, ci şi mijloacele pe care ele le pot aloca, pe baza efortului lor propriu, pentru investiţii în restul economiei şi pentru importurile necesare industrializării". Autorii pledează pentru stabilirea unor preţuri care să acopere cheltuielile pentru obţinerea produselor agricole, stimulînd pe producători, cu atît mai mult cu cît în agricultură, pretutindeni în lume, se constată o mare elasticitate a ofertei. În plus, stimularea producţiei agricole este de natură să reducă migraţia spre oraşe a populaţiei din mediul rural, care la un moment dat poate deveni o frînă în calea dezvoltării agriculturii şi prin aceasta a economiei în general. Autorii pledează pentru încetinirea creşterii cheltuielilor de producţie prin evitarea mecanizării sau chimizării cu orice preţ, atunci cînd tracţiunea animală sau îngrăşămintele organice îşi dovedesc utilitatea.*

Marketing industrial

● *Deşi întîlneşte încă numeroase obstacole — deopotrivă de natură subiectivă şi practică — transferul complexului de metode de studiu al pieţei, cunoscut sub denumirea de marketing, din sfera bunurilor de consum la nivelul întreprinderilor industriale producătoare de utilaje şi echipamente, reprezintă una din căile esenţiale de asigurare a competitivităţii — opinează* François Roche şi Pierre Virolleaud *în articolul* „Compétitivité — les armes du marketing industriel" *publicat în numărul din 18 martie a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE". Desigur, susţin autorii, nu este vorba despre un transfer integral şi nediferenţiat ci în primul rînd aplicarea unei concepţii similare privind elaborarea strategiilor de dezvoltare la nivel de întreprindere. Deosebirile, adesea fundamentale, între marketingul utilizat pe piaţa bunurilor de consum şi marketingul industrial rezidă în specificul relaţiilor dintre întreprinderile industriale. În această zonă a economiei, evidenţiază autorii, cererea are, în esenţă, un caracter derivat, rolul cel mai însemnat revenind factorului tehnologic ; de asemenea, diferă circuitele de decizie în ce priveşte actul de cumpărare, act ce are drept obiect utilaje complexe, de valoare ridicată, cu efecte pe termen lung asupra evoluţiei întreprinderii cumpărătoare. Adesea ignorată de întreprinzători, folosirea marketingului industrial poate deveni, tocmai în virtutea acestui fapt, o şansă de reuşită. Asemenea oricărei noutăţi, aplicarea principiilor de marketing în industrie, subliniază autorii, poate oferi întreprinderilor care le utilizează o pîrghie eficientă în orientarea propriei activităţi, în sporirea competitivităţii.*

VALORIFICAREA ENERGIEI MĂRII NEGRE

(Urmare din pag. 21)

medie pe 1 m front instalat de cca 12 200 kWh/an, ceea ce constituie o valoare demnă de luat în considerare.

În ceea ce privește energia solară, în cazul folosirii panourilor cu celule fotoelectrice (bazate pe conversie fotovoltaică) la actualul nivel de dezvoltare tehnică nu putem obține decît o energie captată de 156 kWh/m^2 an *).

Evaluările ce s-au făcut pînă în prezent, vizînd energia solară brută, în zona litoralului nostru, variază între 1 279 și 1 511 kWh/m^2 an. Pentru un prim calcul de orientare, vom adopta cifra de 1 200 kWh/m^2 an, considerînd că, pentru zonele de larg, cifra este acoperitoare.

Avînd în vedere captarea globală a energiilor regenerabile — solară, eoliană și a valurilor — în cadrul unor amenajări de larg, amplasate în dreptul coastelor românești ale Mării Negre, putem trage concluzia că pe fiecare metru front instalat pot fi obținuți cca. 35 000 kWh/an. În tabel sînt prezentate, într-o formă sintetică, valorile probabile ale energiilor brute, ale randamentelor globale de captare, precum și ale energiilor captate, pe 1 m front instalat.

Energiile probabile, brute și captate, pe 1 m front instalat în largul Mării Negre, în dreptul coastelor românești

Natura energiei	Energie brută	Randament global de captare	Energie captată (kWh/an)
Energie valuri	54 500	0,50	27 250
Energie eoliană	12 200	0,39	4 758
Energie solară	24 000	0,13	3 120
		Total	35 128

Din acest tabel se poate vedea că ponderea principală o deține energia valurilor (77,6%), după care urmează energia eoliană (13,5%). Energia solară, deși în stare brută, este cantitativ superioară celei eoliene, ocupă ultimul loc în cadrul unei centrale cu instalații mixte, datorită randamentului slab al dispozitivelor practice de captare.

Revenind la efectul protector al unui front de electrocentrale marine de larg, ele ar juca și rolul unor diguri flotante de apărare, în spatele lui putînd fi amenajate spații de acostare pentru operațiuni pe nave. Porturile noastre existente ar deveni astfel niște porturi interioare unui mare port, ce ar proteja întregul nostru litoral. Marele acvatoriu ce ar lua naștere și care s-ar întinde de la nord de Sf. Gheorghe la Vama Veche (fig.) ar măsura cca. 2 600 km^2. În el ar putea pătrunde orice navă care în prezent trece prin Bosfor. Deoarece vînturile dominante bat din direcția NE, gurile de intrare, mai precis de intrare a navelor în spatele frontului, trebuie orientate spre sud. Acest front ar ușura mult circulația de coastă, care s-ar face, în întregime, la adăpost de valuri.

Trebuie menționat că o astfel de amenajare a ieșirii noastre la mare ar putea mări volumul schimburilor de mărfuri din porturile noastre, pe de o parte, iar pe de altă parte, ar micșora mult timpul de staționare a navelor în radă.

De asemenea, se poate avansa ideea dezvoltării unor ferme marine, în apele protejate de electrocentralele de larg, ceea ce ar mări lista efectelor pozitive, cu implicații deosebite în economia noastră națională

*) Cele mai evoluate celule fotoelectrice sînt cele cu siliciu produse în Franța de societatea RTC, la mare concurență cu „SOLAREX" din S.U.A. Prețul de cost al acestor celule este în jur de 20 franci/watt pentru cele cu eficacitate de 13% și de cca. 15 franci/watt pentru cele cu eficacitate de 10—12%.

Opinia economiștilor străini este că abia cînd se va ajunge la 7,5 franci/watt pentru celulele fotoelectrice industriale energia debitată de ele va fi competitivă cu cea produsă de alte surse. Avînd în vedere însă că materia primă necesară confecției celulelor fotoelectrice (nisip cuarțos Si O_2) nu creează probleme în viitorul apropiat, iar tehnologiile de execuție pot fi îmbunătățite, specialiștii speră să se ajungă pînă la 4—6 franci/watt, în jurul anului 1985

Deși o amenajare integrală a litoralului românesc necesită mari cheltuieli, avantajele care se obțin, în urma acestei amenajări integrale, în perspectiva viitorului apropiat, ar justifica din plin aceste cheltuieli.

Efecte turistice considerabile

PRIN STĂVILIREA valurilor în larg, apărarea costieră nu ar avea decît de ciștigat. Se știe că în prezent se fac cheltuieli mari pentru păstrarea țărmului, mai precis pentru a diminua acțiunea distructivă a valurilor asupra pămîntului. Tendința mării, la Constanța, spre exemplu, este de a înainta 1 m/an. Or, această evoluție poate fi oprită prin soluții clasice numai prin crearea unui dig protector din materiale rezistente, puse în calea valurilor. Și dacă totuși e nevoie să oprim valurile, de ce să nu le valorificăm și energia ? Este evident că și în spatele unui front de captare, situat la mai mulți kilometri de țărm, se vor mai forma valuri de vînt, dar acestea vor fi mult reduse ca amplitudine.

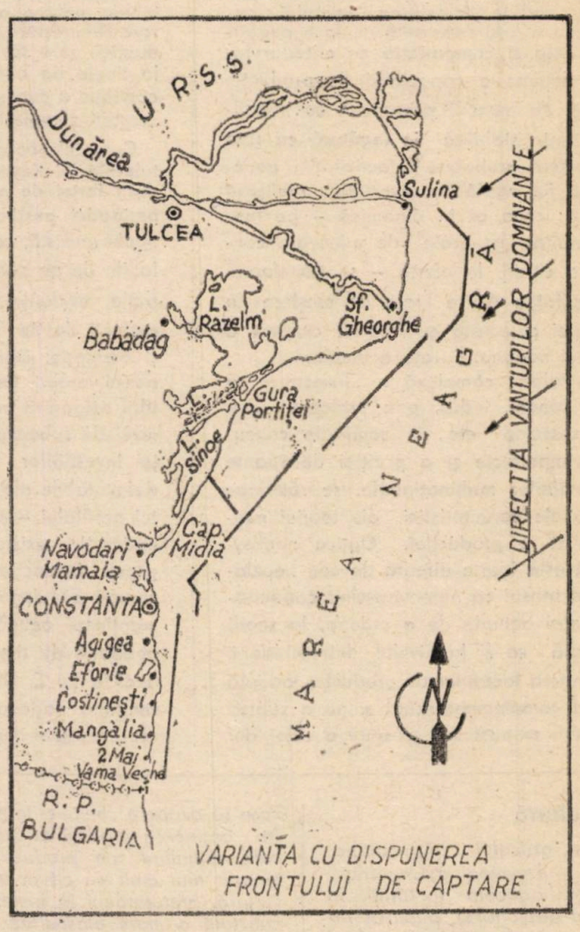

Un calcul orientativ ne poate ușor conduce la concluzia că la vînturi de 100 km/oră, înălțimea valurilor ridicate, spre exemplu la Constanța, ar fi de aproximativ 5 ori mai mică în spatele frontului decît în fața sa, iar energia lor, energie care ar acționa asupra țărmului, ar fi de cca. 25 ori mai mică.

Deoarece valurile realizează o mișcare fără transport de debit, un front de centrale ar proteja apele din spate, aidoma unui dig. Peliculele petrolifere, care uneori degradează plajele, vor întîlni în lanțul de electrocentrale, un prim obstacol. Distanța mare față de țărm a obiectivelor energetice de captare nu va stingheri activitatea turistică. Mai mult, se poate afirma că această activitate va fi stimulată prin faptul că, marea liniștită va permite practicarea sporturilor tot timpul sezonului fără întreruperi cauzate de valurile de furtună. Într-o perspectivă mai îndepărtată la adăpostul frontului de captare a energiei valurilor ar putea fi construite hoteluri plutitoare, baze sportive de larg, aeroporturi plutitoare, insule artificiale etc.

12 Autogestiunea economico-financiară a unităților economice și trăsăturile ei

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale, din Ministerul Educației și Învățămîntului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior, în anul 1982, tema „Retribuirea după muncă" cuprinde 4 puncte : 1. „Repartiția după muncă — lege economică a socialismului" ; 2. „Stimularea și răspunderea materială" ; 3. „Sistemul socialist de retribuire a muncii" ; 4. „Retribuția muncii în C.A.P.". Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 3.

Subliniem că, pentru anul 1982, documentele oficiale în vederea pregătirii concursului de admitere sînt : programa de economie politică (publicată în broșura : „Admiterea în învățămîntul superior") și manualul de economie politică (coordonator prof. dr. Fl. Burtan), ediția 1980.

1. Autogestiunea economico-financiară — formă superioară de gestiune economică

a) Caracterul obiectiv necesar al autogestiunii economico-financiare.

Autogestiunea economico-financiară reprezintă o formă superioară de gestiune economică, adică de organizare și conducere a unităților economice, corespunzător stadiului actual de dezvoltare a economiei naționale. Ea reflectă cerințele obiective ale dezvoltării unităților economice ca organisme de sine stătătoare, autonome și rentabile, care trebuie să gospodărească cu maximă eficiență partea din avuția națională ce le este încredințată și să contribuie la dezvoltarea economiei naționale.

În conturarea conținutului conceptului de autogestiune, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus accentul pe buna gospodărire a mijloacelor de producție, pe așezarea întregii activități a unităților economice pe principii de economicitate, pe creșterea eficienței și rentabilității. **„Autoconducerea muncitorească și autogestiunea** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — presupun ca fiecare unitate, desfășurîndu-și activitatea pe bază de buget propriu de venituri și cheltuieli, să asigure obținerea unui beneficiu maxim. Să se acționeze astfel încît fiecare unitate să recurgă tot mai puțin la credite de producție, să dispună de fonduri în cont la bancă pentru a-și asigura finanțarea activității. Esența noului mecanism economic constă tocmai în realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă, cu maximum de rentabilitate și beneficii"** [1]).

Caracterul obiectiv necesar al organizării întreprinderilor pe principiile autogestiunii economico-financiare decurge, în primul rînd, din forma concretă de organizare a proprietății socialiste. Proprietatea socialistă unică nu poate fi gospodărită global, economia națională nu poate fi privită ca o singură mare întreprindere. Statul gospodărește și dezvoltă activitatea economică prin intermediul întreprinderilor. Din fondul general al proprietății sociale, fiecărei întreprinderi i se atribuie o fracțiune, o cantitate de fonduri materiale și bănești, delimitate precis de patrimoniul economic al altor unități. Punctul de plecare al autogestiunii economice rezidă, prin urmare, în faptul că **patrimoniul economiei naționale este încredințat unor unități economice pentru buna gospodărire și în scopul desfășurării unei activități social-mente utile și rentabile.**

Organizarea întreprinderilor pe principiile autogestiunii economice și autofinanțării decurge, de asemenea, din locul pe care unitatea economică îl ocupă în economia națională, din modul de desfășurare a complexului de raporturi ale întreprinderii cu statul socialist, cu celelalte unități economice (unitatea ierarhic superioară, furnizorii, clienții, unitățile bancare etc) precum și cu personalul propriu.

Conferința Națională a partidului din decembrie 1967 a constituit un moment important în perfecționarea mecanismului economico-financiar al țării noastre, în special prin accentul pus pe necesitatea ca fiecare întreprindere să-și compenseze cheltuielile din propriile venituri, să fie rentabilă, precum și prin trecerea de la conducerea unipersonală la conducerea colectivă.

Dezvoltarea continuă a economiei naționale, adîncirea democrației economice, crearea de organisme de conducere colectivă la toate nivelele au impus și perfecționarea în continuare a mecanismului economic, ridicarea sa pe o nouă treaptă calitativă. La Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că s-a creat o contradicție între cadrul nou, larg democratic al conducerii și mecanismul economico-financiar — prea centralizat și rigid. Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare din 22—23 martie 1978 a formulat o concepție superioară cu privire la mecanismul economic, a instituționalizat autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară.

Autoconducerea muncitorească a unităților economice asigură participarea activă a tuturor oamenilor muncii la activitatea de conducere, asigură integrarea întregului personal în cadrul uneia sau mai multor forme de conducere. Astfel, ea se realizează prin organe de conducere colectivă la care participă întreg personalul muncitor — **adunarea generală a oamenilor muncii** și prin organe de conducere colectivă la care participă reprezentanții oamenilor muncii — **Consiliul oamenilor muncii și biroul executiv.**

Autoconducerea muncitorească se exercită la toate nivelurile economiei naționale. Sistemul autoconducerii muncitorești cuprinde și **consiliile de conducere** ale ministerelor și altor organe centrale, precum și **congresele** și **consiliile naționale** ale oamenilor muncii pe diferite domenii și ramuri de activitate.

Organele autoconducerii muncitorești au dreptul în cadrul ariei lor de activitate și cu respectarea legilor în vigoare să adopte toate deciziile necesare pentru îndeplinirea planului de producție și rezolvarea problemelor economico-sociale ale colectivului de oameni ai muncii.

b) Conceptul de autogestiune economico-financiară.

Autogestiunea economico-financiară — componentă esențială a noului mecanism economico-financiar — reprezintă o formă de organizare și conducere planificată a unităților economice, care presupune comensurarea și compararea valorică a cheltuielilor cu rezultatele, acoperirea cheltuielilor de producție și circulație din venituri proprii, precum și asigurarea rentabilității în scopul autofinanțării, restituirii fondurilor primite de la societate, dezvoltării și cointeresării materiale a oamenilor muncii.

În accepțiunea cea mai uzuală, ca principiu de organizare și conducere a unităților economice, gestiunea economică reprezintă acoperirea cheltuielilor din venituri proprii și obținerea de beneficii. Față de acest concept, **autogestiunea economico-financiară este o categorie mai complexă** și implică o lărgire a atributelor gestiunii economice.

În primul rînd, autogestiunea **trebuie privită în strînsă corelație cu autoconducerea muncitorească.** Autoconducerea, autogestiunea, inclusiv, **autofinanțarea** și participarea la beneficii reprezintă pîrghiile de bază ale funcționării întreprinderii în condițiile noului mecanism economico-financiar. Ele alcătuiesc un tot unitar. Autogestiunea economico-financiară, autofinanțarea pe care o implică autogestiunea reprezintă pîr-

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe (24 iunie 1981), Ed. politică, București, 1981, p. 26

ghii, mijloace economico-financiare de înfăptuire efectivă a autoconducerii muncitorești.

Potrivit principiului autogestiunii economico-financiare, **fiecare întreprindere are obligația să-și acopere cheltuielile de producție și de circulație din venituri proprii și să obțină beneficii, să fie rentabilă.** Totodată, **întreprinderea trebuie să restituie fondurile primite de la societate.** De asemenea, întreprinderea trebuie să asigure **autofinanțarea producției** și a **dezvoltării activității sale,** să **intereseze oamenii muncii** în gospodărirea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și bănești, reducerea cheltuielilor materiale și **sporirea valorii nou create,** deci a **producției nete.**

Un atribut al autogestiunii îl constituie și **participarea unității** într-o măsură mai mare **la formarea fondurilor centralizate ale statului** pentru satisfacerea necesităților generale ale societății.

În conformitate cu cerințele autogestiunii economice, **activitatea economică** — în cadrul mecanismului economico-financiar actual — **este apreciată, alături de indicatorii cantitativi, în mai mare măsură după cei calitativi,** după finalitatea economico-financiară a eforturilor depuse. Indicatorii producția netă și producția fizică reflectă mai bine laturile calitative ale activității unităților economice. Exprimînd valoarea nou creată în procesul de producție, **producția netă reflectă mult mai exact** decît alți indicatori **contribuția unităților economice la creșterea venitului național, mobilizează în mai mare măsură unitățile economice** la valorificarea multilaterală a resurselor și rezervelor existente, pentru minimizarea stocurilor și maximizarea veniturilor. Înfăptuirea unei dependențe mai strînse a situației economico-financiare a fiecărei unități de rezultatele activității proprii include și **acoperirea cheltuielilor valutare ocazionate de importul de mărfuri, din vînzări în exterior,** include deci **autofinanțarea importului.**

2. Trăsăturile autogestiunii economico-financiare

a) **Autonomia economico-operativă, financiară și materială a unităților economice.**

Autonomia economico-operativă, funcțională, se manifestă în dreptul pe care-l are unitatea economică, colectivul de oameni ai muncii de a organiza, în mod de sine stătător, activitatea de producție și de a folosi cele mai bune metode pentru realizarea sarcinilor de producție, cu cele mai mici cheltuieli materiale și de muncă și pentru a obține cele mai bune rezultate economice. În cadrul noului mecanism economico-financiar, unitățile economice dispun de o **autonomie mai largă și atribuții sporite,** care se exercită în condițiile respectării conducerii planificate, unitare, a economiei pe baza planului național unic de dezvoltare economico-socială.

Pentru a-și exercita prerogativele autonomiei, centralele ca și întreprinderile subordonate direct ministerelor sau altor organe centrale ale administrației de stat, consiliilor populare, au personalitate juridică, sînt **titulare de plan** și răspund de îndeplinirea planului și de situația economico-financiară a întregii activități. Ele **încheie bilanț, au cont la bancă,** beneficiază de **credite bancare,** au relații economice și financiare cu alte unități, precum și cu beneficiari și furnizori străini. Ele au **relații bugetare directe.**

Unitățile economice care funcționează în cadrul centralelor sau întreprinderilor exercită în întregime atribuțiile din domeniul producției și parțial celelalte atribuții ; au plan propriu și buget de venituri și cheltuieli ; realizează relațiile cu bugetul prin intermediul întreprinderii din care fac parte ; li se poate delega dreptul de persoană juridică în limitele atribuțiilor ce li se fixează.

În condițiile noului mecanism economico-financiar, consiliile oamenilor muncii dispun de largi atribuții în elaborarea planurilor proprii de dezvoltare economico-socială și a bugetelor de venituri și cheltuieli. În elaborarea planului, întreprinderile trebuie să se bazeze pe studierea temeinică a pieței interne și externe, pe contractarea din timp a întregii producții, valorificarea maximă a potențialului productiv, să asigure crearea resurselor financiare.

Autonomia funcțională se bazează atît pe autonomia materială, adică pe existența unui patrimoniu în posesia și gospodărirea întreprinderii, a fondurilor de producție și circulație, **cît și pe dreptul de a se autofinanța.** Noul mecanism economic asigură lărgirea autofinanțării, creșterea și consolidarea fondurilor proprii ale întreprinderilor. O parte mai mare decît în trecut din beneficiile planificate și mai ales peste plan rămîn la dispoziția întreprinderii.

Un rol important în realizarea de către întreprinderi a autogestiunii economico-financiare îl are **bugetul propriu de venituri și cheltuieli.** Întocmind și aprobînd bugetul de venituri și cheltuieli, organele de conducere colectivă din întreprinderi răspund de **dimensionarea judicioasă a veniturilor și cheltuielilor,** a rezultatelor financiare, a celorlalți indicatori de eficiență, a fondurilor proprii ale întreprinderii, a creditelor bancare, a vărsămintelor la bugetul de stat și altele. Echilibrul financiar al întreprinderii, asigurarea capacității de plată în condițiile autogestiunii este abordată și prin reflectarea în gestiunea întreprinderilor a activității de comerț exterior. Întreprinderile trebuie să-și asigure **mijloacele valutare de plată pentru importuri din exporturile efectuate** și să desfășoare un export rentabil. Oglindirea activității de comerț exterior se face prin **balanța comercială și planul de încasări și plăți valutare** care face parte integrantă din bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderilor.

b) **Realizarea relațiilor economice directe dintre întreprinderi.**

Caracterul complex al economiei naționale, adîncirea diviziunii muncii obligă la stabilirea de către întreprinderi a unor contacte directe. Noul mecanism economic cere să se asigure un caracter realist planurilor economice și o mai mare certitudine și operativitate legăturilor dintre unitățile economice. Contractele devin un instrument al planificării. În momentul aprobării, planurile trebuie să aibă la bază contracte ferme, practic integral, pentru consumul intern ; de asemenea ; producția de export și importurile necesare trebuie să fie fundamentate pe contracte ferme, contracte cadru, comenzi sau convenții care să asigure certitudinea aprovizionării și desfacerii.

c) **Cointeresarea și răspunderea materială colectivă și personală pentru activitatea depusă.**

Principiul cointeresării materiale trebuie să acționeze în două sensuri : în sensul **stimulării** activității pozitive și în sensul **răspunderii materiale** pentru prejudiciile aduse.

Un aspect important al cointeresării materiale a întreprinderii și a colectivului de lucrători constă în aceea că întreprinderea obține venit net, **beneficii** în funcție de rezultatele activității economice. Dacă întreprinderea va produce și va livra cantitatea de produse și sortimentul planificat, prevăzute în contractele economice, ea va încasa mijloacele bănești care acoperă cheltuielile de producție și asigură venitul net și care-i permit să achiziționeze noi materii prime, materiale etc., pentru a-și desfășura în continuare normal producția.

Cointeresarea materială personală se realizează, în principal, cu ajutorul **retribuirii.** Un rol important în asigurarea îmbinării intereselor individuale cu cele colective îl are introducerea sistemului de stabilire a fondului de retribuire în funcție de îndeplinirea valorii producției nete și producției fizice.

În corelarea intereselor întreprinderii cu cele ale personalului, o deosebită importanță prezintă constituirea fondului pentru **participarea oamenilor muncii la beneficii,** precum și constituirea din beneficiu a fondului pentru construcția de locuințe și alte investiții cu caracter social, constituirea fondului pentru acțiuni sociale la dispoziția întreprinderii și altele.

d) **Controlul asupra activității economice.**

Controlul reprezintă un instrument important de identificare a rezervelor existente în economie, de prevenire și identificare a deficiențelor și de stabilire a măsurilor pentru îmbunătățirea activității, respectarea legalității, întărirea disciplinei, întărirea răspunderii și grijii față de apărarea și gospodărirea avutului obștesc.

Controlul operativ asupra activității economice se poate efectua numai dacă există o **evidență exactă și un flux informațional operativ** și eficient. O primă fază a controlului este **controlul preventiv,** care se execută de serviciul de contabilitate al întreprinderii înainte de efectuarea operațiunilor economice și a cheltuielilor **pentru a stabili oportunitatea** acestora.

Controlul financiar intern se efectuează în scopul de a verifica periodic gestiunea materială sau bănească, operațiunile de decontare și de casă etc. **Controlul bancar,** efectuat de organele de credit, este executat cu prilejul decontărilor fără numerar, al eliberării mijloacelor bănești pentru retribuție, premii și alte plăți în numerar. Banca eliberează fondul de retribuire proporțional cu îndeplinirea planului producției nete, nu admite plata lucrărilor din alte fonduri decît cele prevăzute, nu efectuează plăți decît pe baza documentației necesare.

Autogestiunea economico-financiară are o largă generalitate. Aplicabilitatea sa nu se rezumă la unitățile economice, ci se extinde, în forme specifice și la unitățile teritorial-administrative, social-culturale, de învățămînt.

conf. dr. Nicolae STOICA
Universitatea „Al. I. Cuza" din Iași

Ipoteze cu privire la natura actualei depresiuni din economia mondială

ÎNCEPUTĂ ca o criză tipică a economiei capitaliste, actuala depresiune și-a extins influența și și-a transmis efectele negative asupra tuturor țărilor lumii, cuprinzînd practic întreaga economie mondială. Acest fapt își are explicația în interdependența strînsă dintre economiile naționale în cadrul economiei mondiale, ca și în marea pondere pe care o ocupă încă țările capitaliste dezvoltate în comerțul mondial ca și în celelalte relații economice internaționale. Totodată, criza și depresiunea actuală au un caracter extrem de complex. Ele nu s-au limitat la domeniul economiei, la procesele de producție și reproducție, ci au cuprins structurile tehnologice, sursele și modul de utilizare a energiei și materiilor prime, raporturile dintre sursele alimentare și potențialul demografic, modelele de creștere și dezvoltare economică, structurile sociale și instituționale ale multor țări, ordinea economică și politică internațională și, în primul rînd, relațiile dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Tabelul nr. 1

Variațiile anuale ale producției industriale (în %)
prețuri constante

	Avînt	Criză		Înviorare incertă și depresiune				Recesiune
	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Australia	9,2	—6,8	0,9	2,0	— 1,0	3,0	6,7	3,6
Austria	5,3	5,0	—6,4	6,8	3,2	2,3	8,0	4,1
Belgia	6,4	3,4	—10,0	9,2	0,0	1,7	4,5	—0,9
Canada	9,6	3,2	5,5	4,9	3,1	6,1	4,5	—0,9
Danemarca*)	4,5	—4,4	— 4,5	10,6	0,9	2,7	4,3	0,0
Elveția	3,7	0,9	—13,3	1,0	4,9	0,0	2,8	4,6
Finlanda	7,0	4,1	— 4,0	1,0	1,0	4,9	10,3	7,6
Franța	7,2	0,0	— 4,0	9,0	1,8	0,9	4,5	0,0
R.F.G.	5,8	—1,9	— 6,6	8,0	2,8	0,9	5,3	0,0
Irlanda	9,2	2,9	— 5,7	6,0	8,5	8,7	8,0	0,7
Italia	9,3	4,8	— 9,1	12,0	1,8	1,7	6,9	4,8
Japonia	13,7	—3,5	—10,8	11,0	4,5	6,0	8,1	6,8
Marea Britanie	7,8	—2,8	— 4,8	3,0	4,8	2,8	3,6	—7,0
Norvegia	5,8	4,4	5,3	6,0	— 1,0	10,5	6,0	7,3
Olanda	5,3	5,1	— 3,0	8,0	0,0	0,9	2,7	0,9
Portugalia	0,0	1,9	— 4,8	4,0	12,5	6,8	7,2	6,0
Suedia	7,8	5,1	— 2,0	— 1,0	— 5,1	— 2,1	6,5	1,0
S.U.A.	7,8	0,0	— 9,1	11,0	5,4	6,0	4,8	—4,9

*) Numai industria prelucrătoare.
Sursa : Calculat după datele din Monthly Bulletin of Statistics, N. 4, O.N.U., colecția 1975—ian. 1982.

Anul 1973, care încheia o perioadă neobișnuit de lungă de creștere economică în țările capitaliste dezvoltate, se anunța — cel puțin în estimațiile unor economiști occidentali — ca unul cu perspective foarte încurajatoare. Dar, ca și în ciclurile precedente din istoria capitalismului, criza avea să izbucnească, și de data aceasta, în momentul cel mai neașteptat. Particularitățile sale vor deveni profunzimea și durata depresiunii.

După studiile efectuate asupra istoriei ciclurilor, din 1815 și pînă în anii '30, se considera altădată că o creștere anuală de 3 la sută indică o prosperitate excepțională, una de 2 la sută un avînt considerabil și una de 1 la sută o înviorare moderată. Corespunzător, o depresiune excepțională ar presupune o scădere de 3 la sută, una obișnuită — 2 la sută și o depresiune moderată — 1 la sută[1]). În prezent, asemenea procente sînt cu totul inadecvate pentru a exprima boom-ul sau criza. Ca urmare a crizei din 1974—1975, producția industrială a scăzut în proporții ce au depășit cu mult pe cele ale unei depresiuni excepționale (vezi tabelul nr. 1).

O altă particularitate principală a actualei crize și depresiuni este **procesul de mondializare** a acesteia sub un dublu aspect. Pe de o parte, are loc un **proces de transmitere a crizei sau efectelor sale** dintr-o serie de țări în altele, iar pe de altă parte, are loc o **transformare a sa într-o criză economică mondială.**

Procesul internaționalizării crizei și depresiunii este bazat îndeosebi pe mecanismele transmiterii fenomenelor de criză sau a efectelor acesteia dintr-o țară în altele. Pornite în țări cum sînt Statele Unite și Japonia, ca urmare a locului pe care acestea îl ocupă în economia lumii, criza și apoi depresiunea își extind treptat cîmpul de acțiune în alte țări capitaliste dezvoltate, cuprinzîndu-le aproape pe toate. Cu alte cuvinte, în anii 1974/1975 are loc o **resincronizare internațională a fazelor ciclului economic**, mai precis o situare a crizei în același moment în majoritatea țărilor occidentale. O asemenea coincidență cronologică nu mai cunoscuse economia capitalistă în perioada postbelică decît în cazuri relativ izolate. De altfel, resincronizarea o mai întîlnim numai parțial în recesiunea din 1980, cînd din 18 țări 4 cunosc o scădere, 3 țări o stagnare, dar restul de 11 creșteri mai mari sau mai mici. Efectul resincronizării crizei și a depresiunii ce-i urmează se resimte sub forma scăderii bruște și simultane a producției industriale în aproape toate țările, urmată de reducerea importurilor și a exporturilor. Are loc o creștere masivă a numărului șomerilor, o scumpire a creditului, scăderea acumulării brute și nete, precum și a investițiilor în capital fix. Pe planul relațiilor externe are loc înrăutățirea balanțelor comerciale și, deseori, și a celor de plăți.

Numeroase pîrghii economice de primă importanță, în rîndul cărora un loc central îl ocupă comerțul exterior cu bunuri și servicii, relațiile valutare, financiare și de credit contribuie la translația internațională a crizei și depresiunii. Se poate observa însă că forța de transmitere și, respectiv, gravitatea cu care este resimțită criza depinde, între altele, de locul relativ pe care diferitele țări îl ocupă în schimburile economice internaționale și, mai ales, în comerțul exterior al partenerilor lor, de potențialul lor economic, de ponderea exporturilor și a importurilor în produsul intern brut sau venitul național etc.

Unul din cele mai directe indicii ale declanșării unei crize ciclice în interiorul unei economii naționale este scăderea mai mult sau mai puțin bruscă și puternică a importurilor, ceea ce — ținînd seama de ponderea ridicată a acestora în comerțul mondial — a încetinit dinamica relațiilor comerciale mondiale (vezi tabelul nr. 2). Unul din efecte a fost și acela al reducerii exporturilor nu numai ale țărilor capitaliste dar și ale țărilor necapitaliste, deși economiile acestora din urmă se caracterizează printr-o creștere mai alertă. Astfel, volumul exporturilor țărilor în curs de dezvoltare (în prețuri constante) a scăzut în 1975 față de 1974 cu 4,8 la sută, iar în 1980 cu 3,1 la sută față de anul precedent. În trim. III al anului 1981 el era cu 8,7 la sută mai mic decît în perioada corespunzătoare a anului 1980.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, cauza acestui fenomen trebuie căutată în faptul că **efectele crizelor nu se opresc la granițele țărilor capitaliste, ci se resimt în întreaga economie mondială, inclusiv în economiile țărilor socialiste.** În ce privește dinamica exporturilor României se constată că atît în actualele condiții cît și în cele ale crizei din 1974/1975 au avut loc fluctuații importante. În 1975, anul în care criza s-a manifestat din plin, exporturile României au scăzut, față de anul precedent, cu 5,5 la sută către Norvegia, cu 6,5 la sută către Belgia, cu 6,7 la sută către R.F.G., cu 7,1 la sută către Franța, cu 12 la sută către Italia, cu 18,6 la sută către Elveția, cu 28,3 la sută către Austria, cu 38,7 la sută către Finlanda, cu 48,1 la sută către Marea Britanie. Tot astfel, în 1980 față de 1979, exportul țării noastre a scăzut cu 12 la sută către S.U.A., cu 13 la sută către Canada, cu 14 la sută către Marea Britanie, cu 19 la sută către Irlanda, cu 34 la sută către Portugalia etc. Trebuie remarcat că România a reușit să evite sau să atenueze unele dintre efectele crizei mai ales datorită faptului că exporturile și importurile sale au o diversitate relativ mare din punct de vedere al ariei geografice, că ele se efectuează atît cu țări socialiste, cît și cu țări capitaliste dezvoltate și cu țări în curs de dezvoltare nesocialiste. Așa se

Tabelul nr. 2

Variațiile volumului comerțului exterior în 1975 față de 1974 (în %)
(în prețuri constante)

Țările	Importuri	Exporturi
Australia	—20,6	8,0
Austria	— 6,6	— 7,4
Belgia	— 5,6	— 7,4
Canada	— 5,6	— 7,4
Danemarca	— 5,6	— 3,9
Elveția	—18,1	— 8,3
Finlanda	—16,0*)	—17,3
Franța	— 7,4	— 3,9
R.F.G.	— 2,1**)	—10,7
Irlanda	—13,1	7,0
Italia	—11,5	2,0
Japonia	—20,6	2,0
Marea Britanie	— 6,6	— 2,0
Norvegia	0,0	4,0
Noua Zeelandă	—24,3	2,0
Olanda	— 3,0	— 4,0
Portugalia	—36,0	—17,0
Suedia	—10,0***)	—10,0
S.U.A.	—11,5	— 2,0

*) 1976 față de 1974/1975
**) 1974 față de 1973
***) 1976 față de 1975
Sursa : Calculat după datele din Monthly Bulletin of Statistics, N. 4, O.N.U., colecția 1975—ian. 1982.

[1]) Vezi G. Haberler, **Prospérité et Dépression**, Geneva, Société des Nations, 1937, p. 395

explică împrejurarea că, în ciuda crizei, exportul total al României a sporit cu 10 la sută în 1974, cu 15 la sută în 1975, în 1980 cu 24 la sută, iar în 1981 cu 11,3 la sută. După cum se vede, **criza din economia mondială şi-a pus amprenta asupra relaţiilor economice externe româneşti, printr-o fluctuaţie a ritmurilor de creştere a ansamblului exporturilor şi nu printr-o reducere absolută a acestora.**

Scăderea importurilor în timpul crizelor este legată de tendinţa economiei capitaliste de reechilibrare a capacităţii de absorbţie a pieţei interne (mai precis a puterii globale de cumpărare în vederea consumului productiv şi neproductiv, al consumului public şi personal) în raport cu volumul total al producţiei naţionale însumate cu importurile şi scăzînd exporturile. În fapt, are loc nu numai o scădere a importurilor, ci şi a producţiei. În determinarea ritmurilor de scădere a acestor două elemente un rol important îl joacă elasticitatea diferită a cererii la diversele mărfuri importate sau produse în interior. Desigur, scăderea cererii solvabile trebuie înţeleasă nu numai în sensul reducerii volumului de numerar disponibil, dar şi a creditului sub toate formele şi cu toate destinaţiile sale (inclusiv a creditelor destinate investiţiilor ce nu sînt autofinanţate de către firme şi întreprinderi).

Reducerea importurilor ţărilor capitaliste dezvoltate în perioadele de criză şi depresiune este însă şi rezultatul politicii economice externe promovate de guvernele acestor state. Aşa cum subliniază numeroase documente ale Naţiunilor Unite, ca şi Rapoartele din anii 1978—1981 ale Băncii Mondiale, politica economică externă a acestor ţări a devenit tot mai protecţionistă şi discriminatorie. Desigur, într-o măsură oarecare, efectele protecţionismului aplicat de ţările capitaliste dezvoltate se resimt asupra tuturor ţărilor lumii, inclusiv în relaţiile reciproce dintre statele cu economie capitalistă avansată. Totuşi, **efectele transmise ale crizelor şi depresiunilor nu sînt resimţite în mod egal de către toate ţările.** O criză ciclică a creşterii economice, manifestată, de regulă, în condiţiile capitalismului modern, ca o criză de supraproducţie, se transmite în ţările în curs de dezvoltare într-un sens dublu. Pe de o parte ea declanşează o criză de supraproducţie de materii prime în aceste ţări (în raport cu absorbţia pieţelor externe şi cu capacităţile de prelucrare în industria proprie a acestor ţări rămase în urmă). Totodată, ea declanşează o criză de subproducţie în sensul adîncirii decalajelor faţă de ţările dezvoltate, deoarece reducerea veniturilor din export frînează importurile de tehnologie şi deci procesul dezvoltării.

Situaţia actuală se deosebeşte însă de cele cunoscute anterior. Pe de o parte, scăderea volumului exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare în perioadele celor două puncte maxime de depresiune (1974/1975 şi 1980) s-a produs în contextul în care se declanşa criza energetică şi a materiilor prime, altfel spus, în momentul în care a ieşit la iveală pericolul unei penurii relative sau chiar absolute (în perspectivă mai îndepărtată) de produse primare. Pe de altă parte, îngustarea pieţei mondiale se grefa pe o creştere importantă, iar la unele produse chiar exagerată a preţurilor materiilor prime. Această situaţie a înrăutăţit poziţiile majorităţii ţărilor în curs de dezvoltare care şi-au văzut reduse exporturile într-un moment în care importurile lor energetice (în primul rînd cele petroliere) s-au scumpit brusc şi într-o măsură ce depăşea considerabil creşterea preţurilor la propriile produse primare de export. În plus, sub presiunea unilateralităţii propriei economii, aceste ţări sînt nevoite să importe produse industriale (scumpite şi ele) şi produse agro-alimentare. De aceea, preţurile relative ale produselor lor, adică preţurile la export raportate la cele de import pot să şi scadă chiar şi atunci cînd preţurile la export ale acestor ţări au sporit. Aşadar, în cadrul actualei crize şi depresiuni cele care suferă fluctuaţii deosebit de negative sînt exporturile ţărilor furnizoare de materii prime ca urmare a reducerii volumului şi, deseori, şi a preţurilor relative ale mărfurilor importate de către ţările dezvoltate.

Depresiunea la care ne-am referit în cele de mai sus are caracteristici care ne permit să apreciem că ea este, cel puţin în parte, urmarea unei crize ciclice. În măsura în care fenomenele respective sînt generate de o criză ciclică, ele sînt temporare, chiar dacă au o durată mai mare decît de obicei. Ritmul, durata şi forma ciclului sînt legate de procesul creşterii economice, de dinamica acestuia, de particularităţile concrete în care are loc acest proces la un moment dat şi într-o ţară dată. Probabil că din acest motiv nu există o similitudine deplină între diferitele cicluri chiar în interiorul unuia şi aceluiaşi stadiu de dezvoltare a economiei capitaliste.

Pe de altă parte, trebuie amintit că unele cercetări au pus în evidenţă existenţa unei ciclicităţi a creşterii economice şi în economia socialistă, ajungîndu-se la concluzia că socialismul creează condiţii pentru dirijarea conştientă a ciclului[2]), ceea ce nu exclude ivirea unor neconcordanţe sau neproporţionalităţi care, nesoluţionate la timp şi în mod corespunzător pot să genereze dificultăţi ciclice în procesul creşterii economice. Unele din aceste dificultăţi pot fi efectul unei translaţii a efectelor crizei din exteriorul economiilor socialiste, efecte transmise prin intermediul relaţiilor comerciale, valutare, financiare şi repercutate şi asupra producţiei, repartiţiei, sistemului de preţuri etc. Altele pot avea ca sursă disfuncţionalităţi interne generate de neproporţionalităţi între resursele şi dinamica producţiei, între diferite sectoare, între mărimea fondurilor alocate din venitul naţional diferitelor capitole ale consumului social etc.

Ceea ce este important de observat este faptul că **actuala depresiune cu caracter temporar din economia mondială se grefează pe o serie de fenomene de criză de alt tip, al căror ritm istoric este cu totul altul.** De aceea, pe bună dreptate observa prof. N. Dobrotă în recenta sa carte : „a reduce ansamblul crizelor economice doar la criza tipului de creştere promovat de ţările capitaliste înseamnă a da o imagine falsă asupra crizei actuale din economia ţărilor occidentale“[3]) şi, am adăuga noi, nu numai din economia occidentală dar şi din economia mondială.

În fapt, putem remarca : a) nu este vorba despre un singur tip de crize; b) criza economiei mondiale nu afectează numai procesul creşterii producţiei dar şi sferele tehnologiei şi ale resurselor materiale în genere ; c) ea nu se limitează la ţările capitaliste dezvoltate.

Din acest punct de vedere se poate observa că **alături** de fenomenele crizei creşterii economice se manifestă un tip de crize pe care le putem denumi **crize ale dezvoltării sau crize structurale.** Acestea apar ca urmare a unor modificări treptate ce nu schimbă dintr-o dată şi substanţial raporturile iniţiale de echilibru din economia naţională, dar care, la un moment dat, ating anumite „praguri critice“ ce determină disfuncţionalităţi şi disproporţii, neconcordanţe flagrante între dinamica şi ponderea diferitelor sectoare, ramuri şi subramuri ale economiei naţionale, între diferitele fonduri etc. Ele se exprimă în raporturi necorespunzătoare între : forţa de muncă ocupată într-un sector şi ponderea acestuia în venitul naţional ; preţurile produselor diferitelor sectoare pe pieţele interne ; preţurile diferitelor produse astfel încît puterea competitivă a mărfurilor exportate este deteriorată în raport cu dinamica preţurilor mărfurilor importate ş.a.m.d.

O astfel de criză, pe care o denumim structurală, este tipică proceselor dezvoltării economice, cu alte cuvinte, proceselor caracterizate prin mutaţii calitative în structurile economiilor naţionale ca şi în structurile economiei mondiale.

În prezent, există o flagrantă neconcordanţă pe plan mondial între dinamica producţiei industriale şi a celei agricole, între ritmurile producţiei industriei prelucrătoare şi cele ale industriei extractive. Aceste disproporţii au generat în economia mondială criza energetică, a materiilor prime, criza alimentară. O disproporţie gravă există şi între dinamica producţiei agro-alimentare mondiale şi potenţialul demografic, ceea ce a agravat criza alimentară. Modelele tehnologice pe baza cărora a avut loc în ultimii 30—35 de ani creşterea şi dezvoltarea economică s-au dovedit a fi în neconcordanţă structurală cu cerinţele raţionalităţii în gestionarea resurselor globului, ca şi cu cele ale respectării echilibrelor ecologice.

Realizarea echilibrelor necesare rezolvării disproporţiilor semnalate mai sus, ca şi a altora de acest gen, presupune o remodelare a tipului de tehnologie ca şi a tipului de dezvoltare a economiei mondiale, a structurilor acesteia. O soluţie retrogradă ar însemna încetinirea sau stoparea creşterii producţiei industriale în genere, a celei prelucrătoare în special, o plafonare a creşterii demografice, o reîntoarcere la tehnicile „tradiţionale“ ş.a.m.d. Efectele unor asemenea soluţii sînt imprevizibile în domeniul agravării decalajelor internaţionale ca şi al relaţiilor economice şi politice interstatale. La fel de absurdă ar fi adoptarea unor modele ale creşterii şi dezvoltării economiilor naţionale pe baze autarhice, închise relaţiilor cu celelalte ţări.

Soluţionarea acestui tip de crize poate avea loc numai pe baza statuării unei noi ordini economice şi politice internaţionale, bazate pe egalitate şi echitate, astfel încît dificultăţile generate de depresiune să nu mai fie suportate, ca altădată, îndeosebi de către ţările mai puţin dezvoltate.

N.S. STĂNESCU

[2]) Em. Dobrescu, **Optimul economiei socialiste,** Bucureşti, Ed. politică, 1976, p. 16—17 şi 198—212

[3]) N. Dobrotă, **Reproducţia capitalistă contemporană. Probleme economice actuale ale ţărilor capitaliste dezvoltate,** Bucureşti, Ed. politică, 1981, p. 398

R. P. D. Coreeană

OBIECTIVE MAJORE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICE ÎN ANII '80

ÎN CADRUL STRATEGIEI ECONOMICE de perspectivă adoptată de Congresul al VI-lea al Partidului Muncii din Coreea (octombrie 1980), obiectivul central îl constituie **realizarea independenței economiei naționale față de importul de materii prime și combustibili.** Nivelurile de producție care urmează să fie atinse la finele acestui deceniu, în principalele sectoare, sînt următoarele : 100 miliarde kWh de energie electrică, 120 milioane tone de cărbune, 15 milioane tone de oțel, 1,5 milioane tone de metale neferoase, 7 milioane tone de îngrășăminte chimice, 1,5 miliarde metri de țesături, 5 milioane tone de produse marine, 15 milioane tone de cereale, precum și recuperarea pentru agricultură a unor terenuri actualmente improprii însumînd circa 300 mii ha.

Rezolvarea satisfăcătoare a problemei aprovizionării economiei naționale a R.P.D. Coreene cu materii prime, combustibili și energie implică valorificarea maximă a resurselor naționale atît pe calea extinderii capacităților proprii de extracție și prelucrare, cît și pe calea restructurării ramurilor industriale consumatoare de materii prime și combustibili din import, în vederea trecerii lor treptate la aprovizionarea din surse interne, restructurările respective vizînd, în special, industria chimică și metalurgică.

In scopul lărgirii bazei naționale de combustibili și materii prime sînt continuate lucrările de modernizare și extindere a capacităților existente (în primul rînd în bazinul carbonifer Anju, cel mai important zăcămînt de cărbune superior din R.P.D. Coreeană, a cărui producție se preconizează să ajungă, în următorii ani, la 15 milioane tone anual, precum și la minele Sunchon, Tokchon, Kaechon). În consens cu politica de valorificare maximă a resurselor naționale, urmează a fi atrase în circuitul economic și o serie de zăcăminte recent descoperite de cărbune bituminos, cu putere calorică redusă, concentrate în principal în provincia Hamkyeung de Nord.

În vederea realizării creșterilor stabilite în domeniul producției de minereu de fier, o importanță deosebită prezintă lucrările de extindere și modernizare a minei Musan — una dintre cele mai mari exploatări de acest fel din lume — care urmează să producă, la nivelul anului 1984, aproximativ 10 milioane tone de minereu.

Sectorul energiei electrice (furnizată în proporții aproximativ egale pe bază de termocentrale și hidrocentrale) va cunoaște o dezvoltare rapidă în perioada următoare, electricitatea constituind principala bază energetică a producției industriale. Un rol important în acest sens sînt menite să joace resursele hidroenergetice încă nevalorificate, al căror potențial este estimat la 8 milioane kW. Se prevede a fi construite numeroase baraje și hidrocentrale de mărime medie și mică pe Daidong-gang, Chongchon și pe alte rîuri cu debit mare, precum și în zonele favorabile ale coastei de vest. De asemenea, se va dezvolta în continuare termoenergetica, înainte de toate prin construirea de noi capacități în apropierea zonelor de extracție a cărbunelui.

În concordanță cu politica pe termen lung, planul de dezvoltare a economiei naționale a R.P.D. Coreene în anul 1982, considerat an hotărîtor pentru îndeplinirea înainte de termen a planului septenal 1978—1984, acordă o atenție deosebită industriei chimice, ca furnizor atît de îngrășăminte artificiale, cît și de materii prime industriale — fibre sintetice (vinalon, viscoză), rășini sintetice, clorură de polivinil, fenol, uree, aldehidă formică. Se apreciază că profilarea industriei chimice anorganice pe utilizarea bogatelor resurse autohtone de antracit și calcar, precum și organizarea pe plan național a producției de cauciuc sintetic au marcat o cotitură în dezvoltarea acestui sector, în vederea reducerii importurilor respective. Programul de investiții pentru sporirea potențialului industriei chimice în actualul deceniu include construirea atît a unor mari uzine chimice, cît și a unor unități de proporții medii și mici ; la amplasarea lor teritorială se urmărește apropierea de resursele de materii prime, precum și corelarea cu dezvoltarea altor ramuri ale economiei naționale.

Alături de industria chimică, industria metalurgică constituie una din cele mai dinamice ramuri ale economiei naționale a R.P.D. Coreene, ea urmînd să înregistreze în anul în curs creșteri sensibile în special la producția de oțel, laminate din oțel și metale neferoase. În cadrul orientărilor spre valorificarea resurselor interne se prevede ca — prin introducerea pe scară largă a metodei de cocsificare și calcinare a cărbunelui — să se reducă gradul de dependență a acestui sector față de import.

În contextul preocupărilor de **modernizare a tuturor ramurilor economiei naționale,** constituind o dominantă a politicii promovate de R.P.D. Coreeană în anii '80, rolul hotărîtor revine industriei construcțiilor de mașini și utilaje. Un accent deosebit se pune pe dezvoltarea în continuare a construcției de utilaje miniere și echipamente energetice perfecționate, de mare precizie și cu randament superior.

Procesul de mecanizare complexă a agriculturii reclamă extinderea capacităților de producție în special la uzinele de tractoare, în vederea asigurării — la nivelul anului 1984 — a unei producții de aproximativ 45 000 unități. Pe această bază se urmărește creșterea gradului de dotare a agriculturii pînă la nivelul de 10—12 tractoare per suta de hectare.

O importanță deosebită în rezolvarea sarcinilor prevăzute pe ansamblul economiei naționale prezintă **măsurile de perfecționare a sistemului de conducere economică** concepute să ofere o mai justă corelare a conducerii centrale cu inițiativa locală. Între eforturile depuse în acest sens se înscrie și introducerea noului sistem de aprovizionare tehnico-materială a întreprinderilor care, întărind rolul statului în asigurarea livrării în condiții corespunzătoare, pe bază de plan, a materiilor prime și materialelor necesare către toate întreprinderile din țară, permite, totodată, eliminarea metodelor birocratice, imprimînd conducerii economiei un mai pronunțat caracter științific și rațional.

Direcțiile de perspectivă stabilite de Congresul al VI-lea al Partidului Muncii din Coreea includ, de asemenea, intensificarea schimburilor economice externe și a cooperării pe baza egalității și avantajului reciproc, prevăzîndu-se — între altele — ca la finele acestui deceniu volumul exporturilor să depășească de 4,2 ori nivelul atins în 1980. Măsurile care se întreprind în acest scop, ca și cele preconizate în viitor, vizează sporirea producției de mărfuri destinate exportului, îmbunătățirea calității acestora, lărgirea capacităților de depozitare și transport.

În direcția perfecționării structurii exportului se prevede extinderea nomenclatorului și majorarea, în cadrul acestuia, a ponderii produselor prelucrate, în primul rînd a produselor industriei construcțiilor de mașini, corespunzător diversificării potențialului economic al țării. În prezent, R.P.D. Coreeană oferă la export o gamă largă de articole : produse metalurgice (laminate din oțel, oțeluri aliate, unele oțeluri speciale, laminate din metale neferoase), produse ale construcției de mașini (mașini-unelte, tractoare, macarale electrice etc.), articole ale industriei ușoare și alimentare, produse agricole (orez, porumb), precum și unele materii prime și materiale (cărbune, minereu de fier, grafit, clincher de magneziu).

Relațiile de cooperare economică și tehnico-științifică dintre R. S. România și R. P. D. Coreeană se dezvoltă în cadrul favorabil creat de Tratatul de prietenie și colaborare semnat între cele două țări. În ceea ce priveste schimburile comerciale reciproce, exportul părții române în R. P. D. Coreeană include, în principal, mașini și utilaje, autocamioane, rulmenți, sodă caustică, cauciuc sintetic, iar importul din această țară — oțel, laminate din oțel, mașini-unelte, clincher de magneziu, produse ale industriei ușoare.

Vizita oficială de prietenie pe care o efectuează în prezent în R.P.D. Coreeană tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația tovarășului Kim Ir Sen, secretar general al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, președintele R.P.D. Coreene, convorbirile la nivel înalt care au loc cu această ocazie și înțelegerile la care se va ajunge vor constitui, fără îndoială, un nou impuls pentru lărgirea și diversificarea colaborării pe multiple planuri dintre cele două țări și popoare.

Otilia NEGUȚ
cercetător la I.E.M.

Noi perspective în tehnologie

ÎMPREUNĂ cu energia abundentă și cu baza ieftină de materii prime, progresul tehnologic a constituit temelia expansiunii rapide a industriei petrochimice în perioada postbelică. Tehnologiile pentru intermediarii petrochimici au fost dezvoltate în țările industrializate, aplicarea lor generalizîndu-se treptat și în alte țări. În schimb, la produsele cu grad înalt de prelucrare (cum sînt materialele plastice speciale, antidăunătorii, coloranții, medicamentele, produsele cosmetice și detergenții), politica patentelor a făcut dificilă răspîndirea tehnologiilor respective, drepturile de utilizare a lor fiind tranzacționate. Pluralitatea tehnologică existentă în cazul multor produse prelucrate este rezultatul concurenței dintre firmele producătoare care au mers pe linia dezvoltării și promovării propriilor produse.

Progresul neîntrerupt pe plan științific și tehnologic a condus la schimbări rapide în cadrul producției, la produsele anorganice, la materialele plastice și la fibrele sintetice de exemplu, perimarea tehnologiilor și nu uzura fizică a instalațiilor determinînd reînnoirea ciclică a echipamentului de producție. Introducerea progresului tehnologic pe scară industrială, rezultat firesc al revoluției tehnico-științifice, a fost cel care a permis în trecut nu numai recuperarea cheltuielilor cu cercetarea ci și compensarea creșterii costurilor echipamentelor și al materiilor prime.

Agravarea crizei energetice a adus pe primul plan trei aspecte deosebit de importante în domeniul tehnologic. În primul rînd, în cazul noilor investiții escaladarea prețurilor țițeiului și ale materiilor prime a contribuit la mărirea apreciabilă a costului echipamentului și al construcțiilor industriale, în paralel reglementările privind protecția mediului conducînd și ele la suplimentarea cuantumului costurilor tehnologice. În al doilea rînd, accentul în cercetarea tehnologică s-a deplasat pe dezvoltarea unor surse alternative de materii prime, pe asigurarea flexibilității (diversificării) ofertei de materii prime, pe economisirea energiei și pe îmbunătățirea randamentului procedeelor existente. În al treilea rînd, motorul progresului tehnologic îl constituie fără îndoială creșterea cererii, în timp ce stadiul de maturitate sau de saturare al unor piețe, prin îmbătrînirea produselor, provoacă încetinirea ritmului schimbărilor tehnologice.

Firma Shell Chemicals (S.U.A.) consideră că pînă în anul 2000, din principalele 100 de procedee tehnologice din chimie, 30—40 vor fi radical schimbate. În general, pentru intermediarii petrochimici nu se anticipează modificări ale bazei de materii prime, ale mărimii capacităților și ale procedeelor de obținere ci numai îmbunătățirea catalizatorilor, realizarea unor economii la prețul de cost, creșterea gradului de integrare și utilizare. În cadrul produselor prelucrate este improbabilă apariția unor noi polimeri de bază (ca polietilena, polistirenul și poliesterii), ci doar unele modificări în procedeele de obținere ale unor produse, cum sînt polipropilena, etilen-glicolul, oxidul de propilenă și polietilena lineară.

Pe termen lung principalele direcții de evoluție tehnologică sînt legate pe de o parte de metan, metanol și catalizatorii de tip zeolitic, iar pe de altă parte de biotehnologie și electrochimie.

Tehnologiile de prelucrare a metanului se vor baza desigur pe gazul sintetic produs dintr-o varietate de materii prime : cărbune, lignit, biomasă, reziduuri obținute la prelucrarea țițeiului, șisturi bituminoase și nisipuri asfaltice. Numai în cazul S.U.A. se estimează că pînă în anul 2000 produsele rezultate din metan vor înlocui în proporție de 30% pe cele provenind din etilenă. Concomitent, tehnologiile chimice se vor adapta transformării metanolului în olefine, aromatice și benzine, la această tendință contribuind în mare măsură catalizatorii de tip zeolitic. Cu un spectru larg de proveniențe și de utilizări metanolul a început deja să se bucure de interesul industriei petrochimice, avantajat fiind și de obținerea ușoară a unei purități înalte, care mărește eficiența transporturilor la mare distanță.

Biotehnologia se va dezvolta spectaculos pînă la sfîrșitul secolului și va avea un impact sesizabil asupra structurii producției chimice. Produsele complexe, cu valoare ridicată vor fi realizate în special în cadrul firmelor de inginerie genetică și farmaceutice. Specialiștii prevăd o îmbunătățire radicală a procedeelor de fermentare, prin intermediul cărora se vor realiza produse chimice de mare tonaj, îndeosebi în țări cu potențial ridicat de valorificare, cum este Brazilia.

Procedeele electrochimice se află doar la începutul dezvoltării lor, întrucît cercetările privind folosirea laserului, a procedeelor celulare și a arcului voltaic pot conduce la rezultate deosebite. Pe plan mondial există deja un procedeu de înalt randament utilizînd arcul voltaic pentru producerea acetilenei din cărbune sau procedee de electroliză a apei pentru obținerea hidrogenului. Inconvenientul major al utilizării procedeelor electrochimice pe scară largă îl reprezintă în prezent costul energiei electrice, viitorul lor depinzînd de măsura în care sursele nucleare și solare pot crea o abundență de electricitate, situație previzibilă după anul 2000.

Iolanda DĂDULANU
Petre PRISECARU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 5—9 IV 1982, dolarul S.U.A. a înregistrat o repreciere generală pe piețele valutare. Menținerea unei tendințe ferme a dobînzilor la depozitele în dolari — atît la intern, cît și pe piața eurodolarilor —, precum și unele prognoze privind cifrele masei monetare în circulație în S.U.A., care ar indica un argument în plus de continuare a nivelelor ridicate de dobîndă, cel puțin pentru viitorul apropiat, au contribuit la întărirea cursului monedei americane pe piețele de schimb, al cărei curs în raport cu celelalte valute occidentale se situa la închiderea din 9 aprilie peste cursurile de referință (2 aprilie 1982).

Lira sterlină a fost cel mai puternic afectată în perioada prezentată, atît în raport cu dolarul S.U.A. (față de care a înregistrat o depreciere de 2% — 1,7550 dolari/1 lră pe 9 aprilie, comparativ cu 1,79 dolari/1 lră pe 2 aprilie, cît și față de celelalte valute occidentale (de altfel, indicele de depreciere a monedei engleze în raport cu monedele principalilor 10 parteneri comerciali ai Angliei a scăzut sub 90%, cel mai redus din ultimele luni). Recordul de depreciere din ultimii 5 ani în relația sa cu dolarul de 1,7475 dolari/1 lră, înregistrat la 8 aprilie, a fost determinat în primul rînd de situația politică internațională creată ca urmare a diferendului dintre Anglia și Argentina.

Continuarea relaxării politicii monetare de către autoritățile elvețiene centrale, care a condus la o nouă scădere, între 0,25 și 0,50%, a nivelului de dobînzi acordate de către bănci clienților lor nebancari la depozitele între 1 și 11 luni a determinat o slăbire a cursului **francului elvețian,** care era tranzacționat la sfîrșitul săptămînii la 1,9775 franci/1 dolar, cu 1,9% sub cursul de referință de 1,94 franci/1 dolar. **Francul belgian** continuă să ocupe poziția cea mai slabă în cadrul sistemului valutar vest-european, cu toate că Banca Centrală a Belgiei a fost nevoită să intervină direct pe piață, cumpărînd franci, și indirect, prin ridicarea cu 1% (de la 13 la 14%) a taxei oficiale a scontului ; cotația de la închiderea din 9.04.82 de 45,80 franci/1 dolar, era cu 0,9% sub cea din 2 aprilie, de 45,40 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** a înregistrat pe ansamblul intervalului analizat o depreciere de 0,7% (2,42 mărci/1 dolar, comparativ cu 2,4025 mărci/1 dolar), procent apropiat înregistrat și de **francul francez** (6,31 franci/1 dolar, față de 6,27 franci/1 dolar respectiv). După o evoluție în jurul a 1 323—1 325 lire/1 dolar, publicarea deficitului comercial pe luna februarie a.c. de peste 2,9 miliarde lire (comparativ cu un deficit de numai 1,5 miliarde lire în ianuarie a.c.) a contribuit la slăbirea cursului lirei pe piață, cursul de la închiderea săptămînii de 1 330 lire/1 dolar reprezentînd o depreciere de 0,5% (1,323 lire/1 dolar pe 2 aprilie). **Yenul japonez** a fost tranzacționat între 246,50 și 248,5 yeni/1 dolar, cotația de la închiderea din 9 aprilie de 247,50 yeni/1 dolar reprezentînd o depreciere de 0,4% față de cursul de referință de 246,50 yeni/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jurul a 9,125% la euromarca vest-germană și 5,5625% la eurofrancul elvețian (procente apropiate de închiderea din 2 aprilie, în timp ce eurodolarul s-a situat la închiderea săptămînii la 15,6875% (15,4375% pe 2 aprilie), iar eurolira sterlină la 13,875% (13,625% nivelul de referință).

Prețul aurului la Londra a marcat o creștere continuă, al doilea fixing din 8 aprilie (ultima zi lucrătoare a săptămînii pe această piață) de 351,50 dolari/uncie fiind cu 23,75 dolari/uncie peste cel corespunzător din 2 aprilie, de 327,75 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

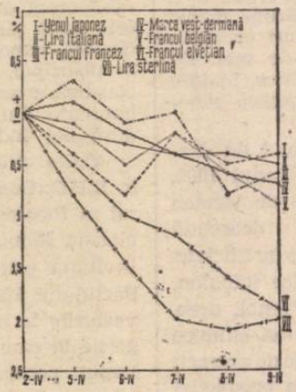

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 5—9 IV. Bază : 2 IV 1982

R. P. Chineză: dezvoltarea bazei energetice

ÎN ETAPA de reajustare structurală pe care o parcurge în actualul cincinal economia chineză, dezvoltarea mai rapidă a bazei energetice reprezintă un obiectiv prioritar în vederea acoperirii necesarului crescînd de energie al țării. Realizarea acestui obiectiv este concepută, în primul rînd, pe baza valorificării a două resurse existente din abundență — cărbunele și energia hidraulică. China posedă zăcăminte de cărbune estimate la 600 miliarde de tone, a căror valorificare presupune atît deschiderea de noi mine (în actualul cincinal îndeosebi în Provinciile Shanxi și Guizhou), cît mai ales dezvoltarea rețelei feroviare și a infrastructurii portuare — o altă prioritate a etapei actuale.

Potențialul hidroenergetic, estimat la 680 mii MW, situează China pe unul din primele locuri din lume. Pentru valorificarea acestui imens potențial, paralel cu construirea de hidrocentrale de mare capacitate, se urmărește accelerarea construirii de hidrocentrale mici, de pînă la 12 MW. În această țară cu o suprafață deosebit de întinsă, cu un relief accidentat, în care și resursele sînt foarte răspîndite și în care 80% din populație trăiește în mediul rural, hidrocentralele mici pot aduce o importantă contribuție la acoperirea necesarului de energie electrică, cu respectarea exigențelor rentabilității.

Prin sporirea ponderii acestor două resurse în balanța energetică se urmărește, totodată, crearea condițiilor ca petrolul — al cărui volum de extracție a depășit 100 milioane de tone în ultimii ani — să poată fi utilizat mai ales ca materie primă în petrochimie. Dintre resursele reînnoibile de energie, deosebit de răspîndită este utilizarea biogazului, domeniu în care în China s-a acumulat o bogată experiență. Paralel, o preocupare crescîndă se manifestă pentru economisirea energiei și reducerea consumului pe unitatea de producție industrială, apreciindu-se că există încă mari rezerve în această direcție.

Producția de aluminiu — repercusiunile crizei

CONFORM datelor publicate de Institutul internațional pentru aluminiu stocurile de metal nevîndute (la producător) au atins în țările nesocialiste, la sfîrșitul anului trecut, nivelul record de 3 083 mii tone; în ceea ce privește anul în curs, după aprecierea experților unor firme de specialitate, producția de aluminiu primar și gradul de utilizare a capacităților de producție în ramura respectivă din principalele țări producătoare se vor menține la un nivel relativ scăzut, din cauza cvasistagnării cererii de aluminiu din partea altor ramuri și domenii de activitate.

Se consideră că menținerea în continuare a acestei situații va determina — îndeosebi în Japonia, în țările Europei occidentale și S.U.A. — închiderea de noi uzine care au costuri comparativ mai ridicate și va frîna investițiile în extinderea capacităților în metalurgia aluminiului. Astfel, după cum se poate vedea din graficul de mai jos, elaborat pe baza previziuni-

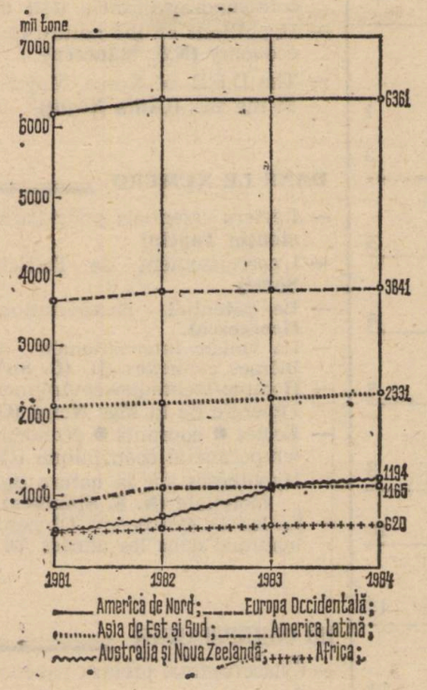

lor institutului menționat anterior, în perioada decembrie 1981 — decembrie 1984 capacitățile de producere a aluminiului primar vor cunoaște o creștere considerabilă (de peste două ori) doar în Australia și Noua Zeelandă; concomitent ele vor rămîne practic constante în Asia de Est și Sud (sub efectul reducerii lor previzibile în Japonia) și în Europa occidentală.

Competitivitate comparativă

RAPORTÎND costul unei ore de muncă (în care se includ și contribuțiile sociale) la valoarea medie a producției obținute pe om-oră în industria prelucrătoare din zece țări occidentale industrializate, un studiu elaborat de Dresdner Bank AG din R.F. Germania ajunge la concluzia, reluată succint de revista **International Management** (martie 1982), că cele mai competitive din punctul de vedere al „costului real al muncii prestate" în sectorul menționat sînt Japonia, urmată de Franța și S.U.A. Astfel, considerînd raportul citat egal cu 100 în Japonia, el este 107 în Franța și 116 în S.U.A. În clasamentul respectiv urmează Olanda (119), R.F.G. (120), Spania (128), Anglia (137), Belgia (139), Suedia (140) și Italia (142).

Acest avantaj comparativ în favoarea țărilor din fruntea listei nu este numai rezultatul diferențelor de productivitate a muncii, ci și al deosebirilor uneori considerabile între nivelurile salariilor (dintre cele zece țări luate în calcul numai în Marea Britanie și Spania salariile nominale orare erau mai scăzute decît în Japonia și Franța).

Gazeificare subterană

GAZEIFICAREA subterană a cărbunelui, metodă utilizată deja în Uniunea Sovietică și Statele Unite, este aplicată în prezent, experimental, la un zăcămînt marginal, rămas intact, din bazinul carbonifer Borinage din Belgia. Aflat la o adîncime de 800—900 m, cărbunele respectiv are un grad redus de umiditate și se află sub straturi impermeabile, care asigură etanșeitatea zăcămîntului. Sînt astfel întrunite condițiile pentru a se putea exploata între 50 și 70 la sută din cărbunele conținut în zăcămînt și a se obține gaze combustibile cu o putere calorifică suficient de mare.

Se apreciază că realizarea, încă în cursul acestui an, a proiectului respectiv (de către Belgia în colaborare cu R.F.G.) va deschide o cale de perspectivă pentru soluționarea problemelor energetice ale țărilor vest-europene, constituind, totodată, un prilej de verificare și prevenire a eventualelor consecințe ecologice ale acestei modalități de exploatare a zăcămintelor de cărbune.

Industria cauciucului — în căutarea ieșirii din criză

EXAMINÎND natura dificultăților întîmpinate de industria cauciucului, și în special de cea a anvelopelor, din țările capitaliste dezvoltate — dificultăți care au drept consecință restructurarea producției, închiderea unor fabrici, dezafectarea parțială a capacităților sau chiar falimentul unor firme — publicația **Multinational Business** evidențiază că acestea au cauze multiple. Este vorba aici, în primul rînd, de criza energetică (al cărei efect se repercutează asupra industriei anvelopelor prin intermediul industriei automobilelor, de care ea este strîns legată), dar și de extinderea producției și utilizării anvelopelor radiale (ceea ce a determinat restrîngerea folosirii anvelopelor de rezervă) etc.

În anii 1979 și 1980 numai în S.U.A. și-au închis porțile 15 fabrici de anvelope, în Europa occidentală — 25 de fabrici ș.a.m.d. Falimentul unor firme de specialitate, retragerea altora (cu o producție diversificată) din această ramură, frecventele reduceri de personal efectuate de firmele rămase pe poziții au determinat, în țările producătoare de cauciuc sintetic și anvelope, îngroșarea rîndurilor șomerilor.

Marile companii transnaționale caută să iasă din actuala situație conjuncturală nu numai prin concentrarea producției de anvelope în fabricile cele mai moderne, ci și prin penetrația crescîndă în producția principalei materii prime — cauciucul sintetic și cel natural, prin diversificarea nomenclaturii articolelor din cauciuc și extinderea livrării acestora către alți beneficiari, în afara industriei automobilelor (de pildă, către industria de avioane și subramura corespunzătoare a transporturilor), ca și prin îmbunătățirea continuă a calității, a fiabilității anvelopelor înseși.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 15 din 16 aprilie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate
● Pîrghii esențiale de întărire a autoconducerii **(Constantin Topciu)** 1
● Creșterea eficienței creditării bancare **(George Șovei)** 2

— Atingerea în termene cît mai scurte a parametrilor proiectați la noile obiective de investiții **(I. Mihai)** 4

— Realizarea integrală a producției fizice, în structura planificată **(B. Vasile, C. Bârnea)** 6

— Soluții pentru reducerea consumului energetic pe fiecare unitate de produs **(Ion Hera-Bucur)** 7

— Utilizarea timpului de lucru — factor de creștere a productivității **(Gheorghe Răboacă, Lucia Mihăilescu)** 8

— Potențialul de export al microproducției **(Ioan Georgescu)** 10

— Autoaprovizionarea teritorială. Rezerve pentru creșterea producției agricole în gospodăriile populației **(Mircea Boța)** 12

— Necesitatea și eficiența cultivării terenurilor slab productive **(Camelia Cămășoiu, Ion Cămășoiu)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Ancheta „R.E." în 10 întreprinderi. Dimensionarea optimă a formațiilor de lucru (I) **(Dorin Constantinescu)** 17

TEORII ● IDEI

— Valoarea internațională a mărfurilor și cîteva probleme conexe (I) **(C. Sîrbu)** 19

— Om — tehnică — mediu. Valorificarea complexă a energiei Mării Negre **(Constantin Iulian)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Neokeynesismul în contemporaneitatea economică (III) **(Sorica Sava)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Autogestiunea economico-financiară a unităților economice și trăsăturile ei **(Nicolae Stoica)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Ipoteze cu privire la natura actualei depresiuni din economia mondială **(N.S. Stănescu)** 27

— R.P.D. Coreeană. Obiective majore ale dezvoltării economice în anii '80 **(Otilia Neguț)** 29

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Essential levers for management strengthening **(Constantin Topciu)** 1
— Increasing efficiency in banking lending **(George Șovei)** 2
— The exportation potential of the microproduction **(Ioan Georgescu)** 10
— International value of merchandise and some connected issues (I) **(C. Sîrbu)** 19
— Turning into complex account the energy of the Black Sea **(Constantin Iulian)** 21
— Schools ● trends ● economists. Neokeynesism in the economic contemporaneousness (III) **(Sorica Sava)** 22
— Hypothesis on the nature of the present depression in the world economy **(N.S. Stănescu)** 27
— The D.P.R. of Korea. Major goals of the economic development in the '80s **(Otilia Neguț)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Leviers essentiels pour l'affermissement de l'autogestion **(Constantin Topciu)** 1
— L'accroissement de l'efficience des crédits bancaires **(George Șovei)** 2
— Le potentiel d'exportation de la microproduction **(Ioan Georgescu).** 10
— La valeur internationale des marchandises et quelques problèmes connexes (I). **(C. Sîrbu)** 19
— Homme-technique-environnement. La valorisation complexe de l'énergie de la Mer Noire **(Constantin Iulian)** 21
— Ecoles ● courants ● économistes. Le néokeynesisme dans la contemporanéité économique (III) **(Sorica Sava)** 22
— Hypothèses sur la nature de l'actuelle dépression de l'économie mondiale **(N. S. Stănescu)** 27
— La R.P.D. Corréenne. Objectifs majeurs du développement économique dans les années '80 **(Otilia Neguț)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Существенные рычаги укрепления самоуправления **(Константин Тончиу)** 1
— Повышение эффективности банковского кредитования **(Джордже Шовей)** 2
— Экспортный потенциал микропроизводства **(Иоан Джорджеску)** 10
— Международная стоимость товаров и несколько смежных вопросов (I) **(К. Сырбу)** 19
— Комплексное освоение энергии Черного моря **(Константин Юлиан)** 21
— Школы ● течения ● экономисты. Неокеунесизм в экономической современности (III) **(Сорика Сава)** 22
— Гипотезы относительно природы нынешней депресии в мировой экономике **(Н.С. Стэнеску)** 27
— Корейская Н.Д.Р. — Основные задачи экономического развития в 80-е годы **(Отилия Негуц)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

CENTROCOOP A DESCHIS ÎN CALEA VICTORIEI NR. 16—18 (Pasajul bijuteria)

magazinul EXPO-ART

COOP

Unitatea prezintă o gamă variată de articole — unicate și noutăți — din grupele : ceramică, sticlă, artizanat lemn și textile, împletituri, covoare românești și orientale, mic mobilier și confecții artizanale, realizate de meșteri și creatori populari renumiți, din unitățile de producție ale industriei mici, din sistemul cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

Vizitați magazinul EXPO-ART!

ISPIF

MINISTERUL AGRICULTURII ŞI INDUSTRIEI ALIMENTARE
DIRECŢIA GENERALĂ ECONOMICĂ PENTRU ÎMBUNĂTĂŢIRI FUNCIARE ŞI CONSTRUCŢII ÎN AGRICULTURĂ

I.S.P.I.F.

1982 MAJ 25

INSTITUTUL DE STUDII ŞI PROIECTĂRI PENTRU ÎMBUNĂTĂŢIRI FUNCIARE

Execută lucrări de :

PROIECTARE

● irigaţii, desecare, combaterea eroziunii solului, amenajări piscicole ; ● canale magistrale : de aducţiune distribuţie, colectoare, de evacuare ; ● reţele de conducte pentru distribuirea apei la irigaţii ; ● prize de apă, noduri hidrotehnice, stăvilare şi sifoane ; ● lucrări de artă pe reţelc de canale şi conducte ; ● nivelări şi modeliări pentru irigaţii şi desecări ; ● reţele de drenaj închis cu tuburi ; ● puţuri de drenaj ; ● staţii de pompare fixe şi plutitoare pentru captare, aducţiune şi evacuare ; ● staţii de pompare pentru reţele de canale, drenuri şi conducte ; ● instalaţii electrice şi de automatizare pentru staţii de pompare şi stăvilare ; ● canale de coastă, valuri, terasări pe versanţi pentru prevenirea şi combaterea eroziunii solului ; ● lucrări de artă pe ravene şi torenţi pentru combaterea eroziunii de adîncime pe terenurile agricole ; ● amenajări de pepiniere piscicole ; ● amenajări de crescătorii şi iazuri piscicole ; ● recuperarea terenurilor agricole degradate în compensarea celor ocupate de lucrări hidroameliorative ; ● studii agroeconomice şi eficienţa economică a lucrărilor.

STUDII ŞI PROSPECŢIUNI

● studii complexe, topografice, geochimice, hidrogeologice, pentru irigaţii — desecări; ● studii complexe topografice, geotehnice, hidrogeologice pentru combaterea eroziunii solului ; ● studii complexe geotehnice — inginero-geologice şi hidrologice pentru lucrări hidrotehnice (acumulări — indiguiri, regularizări) ; ● studii pedologice pentru amenajări irigaţii, desecări, combaterea eroziunilor şi ameliorarea sărăturilor ; ● studii hidrogeologice, hidrologice şi hidrochimice pentru alimentări cu apă potabilă şi industrială ; ● studii geotehnice pentru construcţii industriale, lucrări de artă, alunecări de teren, fundaţii speciale, ecrane ; ● studii de hidrogeologie generală pentru rezerve de ape minerale: ● studii geologice pentru omologarea rezervelor de materiale de construcţie : argile, nisipuri, calcar, etc. ; ● studii geofizice (electrometrice, radiometrice, seismice) ; ● determinări geotehnice, fizico-chimice, hidrochimice, şi radiometrice în laborator ; ● expertize şi asistenţă tehnică la execuţia lucrărilor speciale (baraje, terasamente, ecrane, alimentări cu apă) ; ● foraje manuale şi semimecanice cu încercări experimentale ; ● foraje mecanice de explorare, cu pompări şi injecţii experimentale; ● lucrări miniere de explorare, cu lucrări experimentale în galerii şi puţuri.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

o prioritate în strategia dezvoltării

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE

Numărul 16 ● Vineri 23 aprilie 1982

În spiritul dorinței comune a celor două partide, țări și popoare
de a intensifica legăturile de caldă prietenie
și strînsă cooperare româno-coreene

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN REPUBLICA POPULARĂ DEMOCRATĂ COREEANĂ

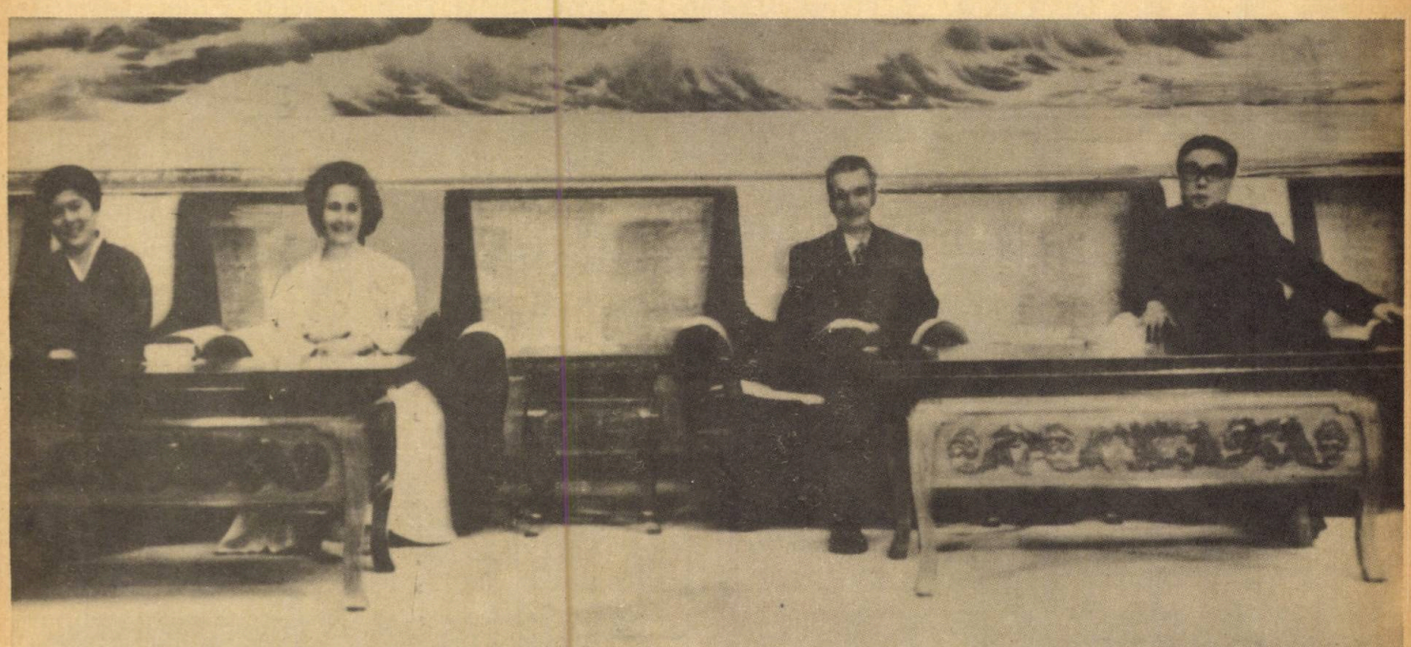

D 646

curier
economic legislativ

Societățile comerciale — parteneri în schimburile comerciale internaționale

Axate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, întreprinderile din țările cu economie capitalistă îmbracă o multitudine de forme, avînd însă toate o trăsătură comună : la baza constituirii lor stă ideea de investire de capital în vederea obținerii unui profit cît mai mare, în condițiile limitării riscurilor privind investițiile făcute.

Cititorul s-ar putea să se întrebe : De ce este util să se studieze modul de constituire și funcționare a întreprinderilor din țările cu economie capitalistă ? Răspunsul nu este simplu ; el comportă unele motivații.

În condițiile actuale, cînd pe plan mondial se dispută o concurență acerbă, promovarea eficientă a operațiunilor de comerț exterior cu parteneri din țările cu orînduire capitalistă impune desfășurarea unor multiple activități, printre care cele privind studierea pieților și a conjuncturii se află pe primul loc. Așa cum nu se pot presupune relații de comerț exterior fără o temeinică studiere a pieței partenerilor potențiali, tot astfel este de neconceput ca în tratativele care se duc cu reprezentanții firmelor externe — de regulă societăți comerciale — reprezentanții întreprinderilor românești să nu le cunoască forma organizatorică, de conducere și funcționare.

La întrebări ca : Are competența de a semna un contract reprezentantul gerant al unei societăți ? Cum funcționează o societate cu răspundere limitată? Trebuie ca administratorul-director general al unei societăți anonime să dispună de o procură specială pentru a semna un contract? — orice economist sau inginer abilitat să conducă tratative trebuie să-și poată răspunde, fără vreo prealabilă consultare.

Importanța studierii întreprinderii, respectiv a societăților comerciale din statele cu economie capitalistă nu se rezumă numai la cunoașterea partenerului extern. Cum bine se știe, o formă de cooperare economică internațională este aceea a constituirii de societăți mixte. Or, noțiunea de societate mixtă este strîns legată de aceea de societate comercială, prima trebuind să ia formele secundei, pentru a putea fi înființată. La rîndul lor, societățile comerciale pot îmbrăca forme diferite, cu particularități și reglementări proprii fiecăreia din ele, uneorii sensibil diferite față de normele cu caracter general. Dacă avem în vedere și faptul că unele aspecte legate de constituirea sau funcționarea aceleași forme de societate au uneori o reglementare diferită, de la țară la țară, necesitatea studierii acestor forme apare și mai evidentă.

1. CONCEPTUL DE COMERCIANT ȘI FIRMA COMERCIALĂ

1.1. Acte și fapte de comerț

Pentru o mai bună înțelegere a conceptului de comerciant se impune o explicare, chiar și foarte pe scurt a două noțiuni : acte de comerț și fapte de comerț : aceste noțiuni, la rîndul lor, trebuie precedate de alte două și anume acte juridice și fapte juridice.

Ca urmare, în cele ce urmează vom prezenta, mai întîi, conceptul de acte și fapte de comerț exterior în lumina dreptului nostru, după care ne vom ocupa de actele de comerț din țările cu economie capitalistă.

a) **Acte de comerț exterior.** Prin **act juridic** se înțelege o manifestare de voință săvîrșită cu scopul de a da naștere, a modifica, a transmite sau a stinge drepturi și obligații. Exemple : vînzare-cumpărare, donație, închiriere, partaj etc.

Pentru ca un act juridic de drept comun civil să constituie **act juridic de comerț exterior** trebuie să îndeplinească două condiții determinante :

— prima, să fie efectuat de către o întreprindere de comerț exterior în cadrul obiectului său de activitate ; aceasta înseamnă că actul juridic respectiv este un act comercial, constituind în mod obișnuit o activitate economică, adică îndeplinește **criteriul de comercialitate ;**

— a doua condiție pe care trebuie să o îndeplinească actul juridic este aceea de **internaționalitate**, în sensul ca să conțină unele elemente de extraneitate, cum ar fi : unul din participanți să fie o persoană juridică sau fizică străină ; obiectul actului juridic să fie susceptibil a fi executat și transportat în țări diferite (o marfă care trece mai multe granițe) ; prețul prestației să fie stabilit și plătit într-o valută (dolari, franci elvețieni, ruble etc.).

Facem mențiunea că cele două criterii — comercialitatea și internaționalitatea — trebuie să se regăsească cumulativ, pentru ca un act juridic să fie considerat act de comerț exterior. Cu alte cuvinte, caracterul de extraneitate al unui act juridic se conjugă cu cel comercial pentru a conferi acelui act juridic natura de act juridic de comerț exterior. Astfel, dacă un străin, persoană fizică sau persoană juridică aflată în țara noastră cumpără cu

Supliment la nr. 16 1983 Revista ECONOMICA

bani în scopul satisfacerii unor nevoi de consumaţie individuală, actul juridic astfel încheiat, deşi conţine un element de extraneitate, nu este un act juridic de comerţ exterior.

Potrivit art. 3 al Legii nr. 1/1971 privind activităţile de comerţ exterior şi de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică, sînt acte de comerţ exterior : vînzarea-cumpărarea sau schimburile de mărfuri, prestările de servicii, transporturile şi expediţiile internaţionale, proiectare şi executarea de lucrări, asistenţă sau colaborare tehnică, acordare de licenţe, pentru folosirea brevetelor de invenţii, consignaţia sau depozitul, reprezentarea şi comisionul, operaţiunile financiar-valutare, asigurări, turismul ş.a.

Modul de redactare al art. 3 din legea amintită impune unele precizări. Legea nu stabileşte care anume sînt acte de comerţ, ci se mulţumeşte să stabilească **activităţile de comerţ exterior.** Această noţiune are o sferă mult mai cuprinzătoare, incluzînd, alături de actele juridice de comerţ exterior menţionate mai sus, şi operaţiunile tehnico-materiale care intervin, în acest domeniu, operaţiuni lipsite de semnificaţie juridică. Astfel, spre exemplu, legea consideră activităţi şi prospectările, demersurile, tratativele privind operaţiunile de comerţ exterior, care nu se materializează în mod necesar în acte juridice, putînd rămîne simple operaţiuni tehnico-materiale.

De asemenea, actele de comerţ exterior nu trebuie confundate nici cu **actele de comerţ intern.** Sfera de cuprindere a acestora din urmă se limitează la actele juridice care intervin în activitatea de comerţ interior, cum sînt : cumpărarea şi desfacerea mărfurilor către populaţie, desfacerea mărfurilor prin consignaţie ; intermedierea de vînzări-cumpărări etc.

b) **Fapte de comerţ exterior.** Prin **fapt juridic** se înţelege atît un eveniment material, cît şi o manifestare de voinţă săvîrşită în alt scop decît acela de a produce efecte de drept, care dau naştere, modifică, transmit sau sting drepturi şi obligaţii. Pentru ca un fapt juridic să constituie un **fapt juridic de comerţ exterior,** trebuie să conţină aceleaşi elemente, aceleaşi criterii distinctive ca şi în cazul actelor de comerţ exterior : comercialitatea şi internaţionalitatea.

Referindu-ne numai la domeniul care ne preocupă, dăm cîteva exemple de fapte juridice de comerţ exterior care pot apărea în raporturile întreprinderilor noastre cu cele străine : uzurparea dreptului de marcă de fabrică, de comerţ şi de servicii sau a altor drepturi de proprietate industrială, concurenţa neloială, plata sau încasarea unor sume nedatorate etc.

Aşa cum vom vedea într-o viitoare secţiune, delimitarea actelor şi faptelor de comerţ exterior de actele şi faptele juridice interne, prezintă importanţă sub aspectul dreptului aplicabil. Raporturile juridice care se nasc în urma unui act sau fapt de comerţ exterior ies de sub cîrmuirea dreptului intern, astfel de reglementări avînd izvoare multiple : tratatele internaţionale, uzanţele şi sistemele de drept ale statelor.

c) **Actele de comerţ în legislaţia statelor cu economie capitalistă.** Calificarea unui act juridic drept act de comerţ urmează reguli diferite, în funcţie de conceptul îmbrăţişat de sistemul de drept naţional, statele cu economie capitaliste cunoscînd două concepte marj : conceptul de act de comerţ potrivit sistemului obiectiv ; conceptul potrivit sistemului subiectiv.

Potrivit sistemului obiectiv — adoptat de dreptul francez, belgian, spaniol, statele Americii Latine etc. — actul de comerţ este caracterizat prin elemente intrinseci, indiferent de faptul dacă persoana care îl săvîrşeşte este sau nu comerciant ; aceste elemente sînt : obiectul (exemplu : operaţiuni bancare), scopul (exemplu : cumpărarea în scopul de revindere), forma (exemplu : tragerea unei cambii).

Aşadar, potrivit conceptului obiectiv asupra actelor de comerţ, acestea includ acele acte juridice care privesc :

— **acte obiective de comerţ :** cumpărarea şi vînzarea comercială, inclusiv producerea de mărfuri în scopul vînzării ; operaţii de primire de mărfuri în consignaţie, în scopul vînzării lor ; operaţii făcute asupra imobilelor, în scop de speculaţii ; operaţii bancare şi de bursă ; operaţiuni cambiale ş.a.;

— **acte auxiliare de comerţ,** numite şi acte accesorii de comerţ, cuprind operaţiuni care se interpun în sfera schimbului, cum sînt transportul maritim sau fluvial, precum şi înjlocirea de tranzacţii.

Potrivit sistemului subiectiv — adoptat de legislaţia R.F.G. şi a altor state — conceptul de act de comerţ se determină în funcţie de un criteriu subsidiar ; în lumina acestui sistem, este act de comerţ orice act juridic săvîrşit de o persoană care are calitatea de comerciant.

1.2. Comerciant : persoană fizică — persoană juridică

Comerţul, ca activitate de intermediere între producători şi consumatori, s-a conturat cu milenii în urmă, odată cu apariţia monedei, cînd schimbul în natură —trocul — a fost înlocuit cu circuitul M—B—M şi B—M—B. Odată cu apariţia primelor state centralizate au fost edictate coduri de legi, care cuprind şi norme de drept privind organizarea şi efectuarea actelor de comerţ. Codul lui Hammurabi (1728—1686 î.e.n., creatorul statului centralizat babilonian) este elocventă în acest sens : tratează despre contracte în 44 de articole, din care 7 reglementează societăţile comerciale.

În evul mediu comerţul s-a dezvoltat continuu, ajungînd să îmbrace forme moderne odată cu apariţia modului de producţie capitalist. Sistemele de drept naţional au urmat aceeaşi cale de continuă perfecţionare. Astfel, încă în 1673, Colbert, promotorul mercantilismului în Franţa lui Ludovic al XIV-lea, a elaborat şi a făcut să fie edictată Ordonanţa privind organizarea comerţului, ale cărui norme de drept au servit ca îndrumar pentru Codul comercial francez, din 1808.

În prezent, statele cu economie capitalistă cunosc două sisteme diferite de reglementare a comerţului. În unele state, cum este Franţa şi alte state care au urmat modelul ei, sistemul este dualist, în sensul că există un cod civil, care constituie dreptul comun, şi, separat, un cod comercial, care reglementează raporturile dintre comercianţi. În alte state, aşa cum este cazul cu Italia, R.F.G. şi altele, normele de drept privind comerţul sînt cuprinse în cadrul unui sistem unitar de legi, de regulă, sub forma unui cod civil. Indiferent de tehnica legislativă urmată, toate statele cu economie capitalistă dispun de reglementări precise şi detaliate privind activitatea comercială, care este desfăşurată atît de comercianţi — persoane fizice, cît şi de comercianţi — persoane juridice.

În prezent, datorită concentrării continue a capitalului, în vederea asigurării unei producţii moderne, iar pe de altă parte, pentru limitarea răspunderii la capitalul subscris, comerciantul-persoană fizică ocupă un loc tot mai nesemnificativ în comerţul internaţional. Cu toate acestea, el mai poate să apară în raporturile comerciale ale întreprinderilor noastre de comerţ exterior, în special în operaţiunile de intermediere, motiv ce ne determină să-l prezentăm, chiar şi foarte pe scurt.

a) **Comerciant — persoană fizică.** Calitatea de comerciant-persoană fizică se dobîndeşte diferit, în funcţie de conceptul subiectiv sau obiectiv care domină sistemul de drept naţional.

Potrivit conceptului subiectiv, adoptat de legislaţia comercială a R.F.G. şi a altor state, comerciant cu firmă individuală este persoana fizică care execută o profesiune comercială şi are numele sau firma înscrisă în registrul profesional de comerţ, sau aceea care are o întreprindere economică organizată, efectuînd operaţiuni de interpunere în producţie şi circulaţia bunurilor şi în care-şi desfăşoară activitatea după anumite metode. Deci,

odată cu înscrierea în registrul profesional de comerț, persoana fizică dobîndește calitatea de comerciant indiferent dacă săvîrșește ori nu acte de comerț.

Conceptul obiectiv, adoptat de Codul comercial francez este axat, pe noțiunea de act de comerț. Pentru determinarea conceptului de comerciant, se are în vedere nu profesiunea comercială a persoanei fizice respective, unită cu faptul înscrierii firmei în registrul de comerț, ci săvîrșirea de către ea a unor acte de comerț obiective sau prin natura lor, în mod obișnuit și cu titlu profesional, indiferent de faptul dacă este sau nu înscrisă în acest registru. Așadar, calificarea legală a noțiunii de comerciant este dată de următoarele elemente : executarea repetată a unor acte de comerț obiective sau auxiliare ; această exercitare să se facă cu titlu profesional ; persoana fizică să lucreze în numele său propriu, angajîndu-și astfel răspunderea sa nemărginită.

b) **Comerciant — persoană juridică.** Apariția pe scena comerțului a comerciantului persoană juridică a fost determinată atît de factori socio-politici, cît mai ales, de factori economici. Factori — economici și sociali —, apăruți după depășirea perioadei în care modul de producție era bazat pe munca sclavilor, printre care dezvoltarea comerțului, lipsa unor principii de drept comun care să reglementeze indiviziunea, opreliștile impuse clericilor, militarilor și nobililor de a face acte degradante cum era comerțul și împrumutul cu dobîndă — au impus căutarea unor instituții de drept care să răspundă situației economice noi și să surmonteze unele percepte morale și de etică depășite. Aceasta, cu atît mai mult, dacă avem în vedere că tocmai primele două clase — clericii și militarii — dețineau însemnate capitaluri mobiliare care riscau să rămînă nefructificate. Pe de altă parte, în perioada de înflorire a comerțului italian, ce a urmat cruciadelor, sfera geografică a afacerilor s-a extins considerabil : un circuit intens de schimburi comerciale s-a stabilit de-a lungul drumurilor ce legau centrul și vestul Europei de porturile de îmbarcare pentru Orient — Veneția, Bari, Genova etc. — operații care solicitau importante credite. Comercianții, persoane fizice din acea vreme, oricît de importante ar fi fost propriile lor capitaluri, au simțit nevoia de a face apel la resursele altora, atît din pricină că, comerțul făcîndu-se mai ales pe mare, reclama însemnate mijloace financiare pentru echiparea, armarea și traficul vaselor comerciale, cît mai ales, pentru că riscurile unor asemenea operațiuni erau, în acea vreme deosebit de mari.

La început, creditele, născute în aceste condiții, erau acordate pentru fiecare act de comerț în parte, respectiv pentru fiecare expediție maritimă, contractul astfel încheiat avînd un profund caracter aleatoriu ; vitregiile naturii, pirateria, imperfecțiunile tehnice ale navigației îi imprimau din plin această caracteristică. Însă, pe măsură ce comerțul maritim se intensifică și este continuat, în mod sistematic pe uscat — prin nenumărate porturi, drumuri terestre și centre comerciale din interiorul statelor în formare — caracterul aleatoriu al contractului de împrumut se atenuează, devenind din ce în ce mai stabil, mai fără riscuri. Astfel se naște creditul de lungă durată, al cărui volum sporește mereu ; se cere deci, pregnant, găsirea unor soluții pentru a învinge opreliștile de care am vorbit. Cu alte cuvinte, a devenit necesar ca, fără schimbarea ordinii sociale (și implicit de drept), care impunea unele restricții păturilor conducătoare, respectiv clericilor să nu împrumute bani cu dobîndă (Dreptul canonic), iar nobililor și militarilor să nu facă acte de comerț, să se găsească soluții economico-juridice care, prin eludarea interdicțiilor amintite, să permită investirea capitalurilor deținute de către aceste pături.

Soluția a fost găsită în **contractul în comandită.** În acest contract, creditorul care împrumuta fondurile era comanditarul (comendator), iar debitorul era comanditatul (comendant). Potrivit acestui contract, între părți se nasc drepturi și obligații a căror natură le dau creditorilor calitatea de asociați care își limitează răspunderea la suma adusă ca aport în societatea astfel născută. Aceștia, evident, nu aveau dreptul să se amestece în gestiunea întreprinderii și ceea ce este cel mai important, **numele lor rămînea ocult.** Așa fiind, nobilii, clericii și toți cei loviți de interdicția de a specula fondurile proprii, puteau de acum înainte să le fructifice în voie.

Iată deci, cum a fost escaladată prima barieră : interdicția păturilor conducătoare de a împrumuta bani cu dobîndă și, respectiv, de a face acte de comerț. A mai rămas de făcut pasul următor pentru a se naște societatea comercială cu personalitate juridică proprie. Acest pas a fost grăbit de alți factori de ordin economic, printre care cel mai important este următorul : Creditorii (pentru a avea cît mai multe elemente care erau determinate în acordarea creditelor) voiau să cunoască în momentul cînd li se solicita creditul de către membrii societății, în ce măsură acesta era garantat. Cu alte cuvinte, care era consistența garanțiilor date de asociați privind împrumutul care urma să fie acordat. Evident, în condițiile în care creditorii sociali veneau în concurs cu creditorii personali ai fiecărui asociat — consecință a regimului de indiviziune a bunurilor aduse ca aport — garanțiile pentru credite acordate societății, în scop lucrativ erau substanțial diminuate. Această realitate economică a impus, deci, găsirea unui cadru juridic care să asigure separarea patrimoniului propriu fiecărui asociat de cel al societății constituite prin contractul de comandită. Pentru a răspunde la acest deziderat economic obiectiv al acelei epoci, au fost inventate și puse în mișcare o serie de tehnici juridice cum sînt : acordarea unui nume propriu societății, un sediu social și o publicitate, prin care asociații declară — după anumite prescripții legale — că societatea astfel înființată are personalitate juridică proprie și, implicit, un patrimoniu distinct.

Procesul de formare (care a durat secole) datorită factorilor economici și sociali specifici epocii medievale, sub presiunea dezvoltării continue a comerțului, a dat naștere astfel primelor societăți comerciale cu personalitate juridică. Este un exemplu concludent care demonstrează că regimul relațiilor economice impun armătura juridică și nu invers ; cauza este în toate cazurile fenomenul economic, iar reglementarea juridică — efectul. Cu alte cuvinte, fenomenele economice se situează în faza primară, iar reglementările juridice, generate de acestea, se situează, în mod firesc, în tandem, respectiv în fază secundară.

1.3. Registrul de comerț — firma comercială

Sistemele de drept ale statelor cu economie capitalistă conțin reglementări detaliate atît cu privire la registrul de comerț, cît și cu privire la firma comercială.

a) **Instituția registrului de comerț** — pe lîngă faptul că în unele cazuri este constitutivă de drepturi — prezintă importanță și pentru partenerii de afaceri ai comerciantului persoană fizică sau juridică, contribuind la întărirea securității și creditului privind tranzacțiile comerciale .Datorită acestui registru pot fi obținute informații asupra partenerului comercial cu privire la solvabilitatea și creditul comercial al acestuia.

Sub aspect istoric, instituția registrului de comerț a apărut în dreptul statutar al cetăților italiene, următor organizării comercianților în corporații ; dezvoltarea relațiilor marfă-bani și necesitatea de a asigura securitatea acestor relații au determinat reglementarea — prima dată în Codul comercial german din 1861 — a acestei instituții concepută ca instrument juridic cu ajutorul căruia terțele persoane care tratează cu un comerciant persoană fizică sau juridică (în dreptul francez un decret din 23 martie 1967 supune societățile comerciale obligativității înscrierii în registrul de comerț) să se poată informa oricînd și exact asupra situației sale.

Ca mod de reglementare, instituția registrului de comerț nu se prezintă însă sub un aspect unitar în toate aceste state, fără ca totuși, aceste deosebiri să-i altereze fondul

comun. Astfel, în legislația comercială din R.F.G. registrul de comerț este o instituție constitutivă de drepturi în înțelesul mai sus arătat, în sensul că persoana care și-a înscris firma în el dobîndește, prin însuși acest fapt, calitatea de comerciant ; dar în același timp, registrul de comerț constituie și un instrument de informare pentru terțele persoane. Această concepție este primită și în dreptul elvețian.

În dreptul comercial francez, față de criteriul adoptat pentru determinarea calității de comerciant, registrul de comerț este numai o instituție informativă, cu scopul de a pune la dispoziția terțelor persoane datele necesare cunoașterii situației întreprinderii cu care contractează.

Registrul de comerț constituie astfel un adevărt „cazier comercial" care trebuie folosit în practica operațiilor de comerț, întrucît poate oglindi, în orice moment, situația unui comerciant.

b) **Firma comercială.** Cu privire la firma comercială — instrument de individualizare a comerciantului — sistemele de drept ale statelor cu economie capitalistă îmbrățișează două concepții diferite : a veracității firmei și a libertății firmei.

În concepția **veracității firmei** — primită în statele capitaliste din Europa continentală — firma individuală trebuie să corespundă cu numele adevăratului titular al comerțului respectiv, fiind conformă cu starea sa civilă. În acest sens, legislația elvețiană formulează principiul potrivit căruia persoana care conduce singură o activitate comercială fără a avea vreun asociat, nu poate folosi ca firmă decît numele și prenumele său. În general, în concepția veracității firmei, o firmă individuală se compune obligator din numele și prenumele comerciantului, scrise în întregime sau prin prescurtare, adică din numele patronimic și inițiala prenumelui său. Nu se poate adăuga nici o altă mențiune, în afară de acelea destinate să precizeze felul și obiectul comerțului respectiv.

În concepția **libertății firmei** — primită în dreptul anglo-saxon — se lasă comerciantului deplina libertate în alegerea ei, cu obligația însă de a-și înscrie firma aleasă în registrul de comerț în cazul în care diferă de adevăratul său nume.

Considerăm util să menționăm că în practica relațiilor de comerț exterior cu statele capitaliste dezvoltate putem întîlni așa-numita firmă individuală derivată. Astfel, în situația în care firma este cedată împreună cu fondul de comerț respectiv, dobînditorul ei este obligat să aducă aceasta la cunoștința terțelor persoane prin înscrierea pe firmă a cuvîntului „succesor", avertizîndu-se astfel că raportul între firmă și persoana al cărui nume este trecut în ea a încetat. De aceea, noua firmă — purtînd mențiunea „succesor" — se numește firmă derivată și ea reprezintă numai „reputația comercială" a întreprinderii, pe care dobînditorul fondului de comerț o conduce acum.

2. SOCIETĂȚI COMERCIALE — TIPURI — ÎNFIINȚARE

2.1. Elemente definitorii

Am arătat ca pe măsură ce comerțul internațional s-a dezvoltat, comerciantul-persoană fizică a cedat locul unui nou tip de comerciant — societatea comercială — capabilă să atragă mari capitaluri și care prezintă și o serie de alte avantaje, printre care limitarea răspunderii asociaților. Proliferarea societăților comerciale este demonstrată de evoluția acestora în Franța. Astfel, în anul 1944 erau 67.016 societăți în nume colectiv (formă primară a societăților comerciale, respectiv prima treaptă de a trece de la comerciantul — persoană fizică la comerciantul — persoană juridică), pentru ca numărul lor să ajungă în 1967 la 85.981, fiecare avînd un capital mic și cu rol insignifiant în comerțul internațional ; în aceeași perioadă, evoluția societăților anonime, respectiv a concentrării de mari capitaluri a fost următoarea : 48.009 în 1944, și 107.583 în 1967 ; în ce privește evoluția societăților cu răspundere limitată, tipul de societăți cu caracter lucrativ și capital mediu, aceasta a fost și mai pregnantă : 86.109 în 1944, pentru ca în 1967 numărul să ajungă la 343.639.

În continuare vom prezenta, pe scurt elementele definitorii ale societăților comerciale.

a) **Autonomia patrimonială.** Ca regulă generală, societățile comerciale se constituie ca **persoană juridică.** Înzestrarea societății comerciale cu calitate de persoană juridică are drept consecințe participarea sa, în nume propriu la comerț și răspunderea patrimonială proprie. Ca atribute de identificare societatea comercială, persoană juridică, are o denumire — firma socială, un domiciliu — sediul social și o naționalitate.

Societatea comercială, ca persoană juridică, are un patrimoniu propriu, distinct de cele ale asociaților. Nașterea societății comerciale, ca subiect colectiv de drept operează **separarea** patrimoniilor asociaților de patrimoniul societății. Astfel, bunurile aduse de asociați la constituirea societății comerciale ies din patrimoniul lor și trec în patrimoniul societății pentru a constitui în mod exclusiv dreptul de gaj general al creditorilor sociali, adică al acelor creditori a căror creanță s-a născut dintr-o obligație asumată de societatea comercială pe cale de acte și fapte juridice.

Pe planul raporturilor juridice dintre societate și asociați, autonomia patrimonială a societății, ca persoană juridică, înseamnă că asociații nu vor rămîne coproprietari asupra bunurilor aduse ca aport, ca în cazul indiviziunii, societatea, ea însăși, devenind proprietară a acelor bunuri. Drepturile asociaților față de societate nu vor fi reprezentate decît prin părți sociale care sînt esențialmente drepturi mobiliare : dreptul la beneficiile sociale, dreptul la rambursarea valorică a aporturilor, dreptul de a participa la conducerea și la administrarea societății.

b) **Capital social propriu.** Prima condiție pentru ca o societate comercială să poată fi înființată este aducerea în societate de către fiecare asociat a unui **aport social,** a căror totalitate constituie capitalul social.

Aportul social al părților care înființează societatea comercială poate consta :

— într-o sumă de bani, pe care se obligă să o aducă în patrimoniul societății ;

— în natură : imobile, utilaje, mașini, materiale, mărfuri, fond de comerț, brevete de invenție, marcă de fabrică etc.

Capitalul social nu trebuie confundat cu patrimoniul societății comerciale. Prin capital social se înțelege valoarea nominală a acțiunilor sau a părților sociale, adică valoarea aporturilor calculată la momentul în care ele au fost aduse. Constituind măsura drepturilor asociaților și regulatorul raporturilor societății cu terți, **capitalul social trebuie să rămînă fix, intangibil și egal ca valoare cu aporturile de origine.** Drept urmare, în timpul cît există societatea, asociații nu pot să-și retragă aporturile, iar la dizolvarea acesteia nu li se va putea rambursa aportul adus, decît după ce creditorii sociali vor fi fost plătiți.

În opoziție cu capitalul social, patrimoniul societății comerciale este constituit din ansamblul drepturilor și obligațiilor sale cu conținut economic, iar valoarea sa este variabilă pe parcursul existenței societății ; în timp ce primul rămîne fix, cel de-al doilea — patrimoniul — se poate mări sau micșora, după cum societatea va avea beneficii sau pierderi.

c) **Obiect de activitate legal, statutar definit.** Pentru constituirea unei societăți comerciale, alături de aportul social, se impune ca prin contractul de societate — statutul societății — să se stabilească obiectul activității. Sistemele de drept național al statelor capitaliste prevăd — sub condiția de nulitate a contractului de asociere — ca obiectul de activitate să fie licit și expres înscris în statut.

Legat de obiectul societăților comerciale se ridică în unele țări, unele probleme privind capacitatea de folosință a personalității juridice. Într-o primă teorie, aceea a legislațiilor neolatine, societatea comercială, ca persoană juridică, are o capacitate de folosință funcțională, lega-

tă de scopul ei legal și statutar. Actele juridice încheiate de o societate comercială cu depășirea capacității ei de folosință specială nu produc efecte juridice. Trebuie precizat însă că, această teorie nu limitează sfera drepturilor și obligațiilor care pot fi dobîndite sau asumate de societatea comercială. Sub rezerva drepturilor proprii persoanei fizice, o societate comercială poate dobîndi orice drept și poate să-și asume orice obligație, care, direct sau indirect, este de natură a concura la realizarea obiectului ei de activitate. Într-o a doua teorie, consacrată de sistemul germano-elvețian și italian, capacitatea de folosință a societăților comerciale nu este limitată de principiul specialității. Într-o a treia teorie, consacrată de dreptul anglo-american, cunoscută sub numele de **ultra-vires**, actele juridice încheiate de o societate de tipul **company** în afara puterii prevăzute în **The memorandum of association** nu produc efecte juridice chiar dacă a fost ratificat de adunarea generală. Această teorie a suferit o serie de modificări de natură a atenua dificultățile la care a dat naștere în practica relațiilor comerciale interne și internaționale atît pe calea practicii contractuale cît și pe cale judecătorească.

Securitatea tranzacțiilor comerciale internaționale încheiate de întreprinderile române de comerț exterior cu societățile comerciale din statele al căror drept consacră teoria **capacității funcționale** sau doctrina **ultra-vires** implică investigarea, în fiecare caz în parte, a documentelor constitutive ale societăților la care ne referim, evitîndu-se astfel încheierea unor contracte nule datorită încălcării capacității speciale de folosință a societății respective.

d) **Înființare prin contract.** Spre deosebire de întreprinderile din țara noastră, societățile comerciale în statele cu economie capitalistă se înființează, ca regulă generală, prin contracte de asociere, care trebuie să îndeplinească unele condiții de fond și formă.

Printre condițiile de fond ale contractului de societate se numără : acordul de voință a două sau mai multe persoane de a constitui societatea ; subscrierea și aducerea efectivă a unui aport social ; stabilirea obiectului de activitate ; participarea la beneficii sau pierderi.

Am arătat mai sus, că potrivit sistemelor de drept național, pentru ca un contract de asociere să nu fie lovit de nulitate, obiectul să nu trebuie să fie contrar legii, bunelor moravuri sau ordinii publice. Atît bunele moravuri, cît și ordinea publică, fiind noțiuni care pot avea sens și conținut sensibil diferit, în funcție de țara în care urmează a fi constituită societatea, trebuie analizate prin prisma jurisprudenței fiecărei țări, care ia în considerare, în afara dispozițiilor legale și realități extrajuridice cum sînt obiceiurile, religia etc.

Dreptul și doctrina arată ca necesare două condiții de formă, fără îndeplinirea cărora nici o societate comercială, care tinde la personalitate juridică, nu poate să ia naștere : redactarea și semnarea unui înscris ; întocmirea formelor de publicitate. Înscrisul care constată încheierea contractului și clauzele lui este statutul societății, singurul act opozabil terților persoane. Potrivit dreptului vest-german și celui italian, statutul de înființare al unei societăți comerciale se perfectează pe cale notarială.

În funcție de tipul de societate diferă și forma statutului, care, de obicei conține : precizarea formei de societate (în comandită, cu răspunderea limitată, anonimă etc.); numele și prenumele, profesia și adresa asociaților ; obiectul pe care îl are societatea ; denumirea și sediul social al societății ; capitalul social și repartizarea lui pe asociați ; modul de conducere și gestionare a societății ; repartizarea beneficiului și a pierderii ; modul de executare a controlului asupra gestiunii ; clauzele cu privire la încetarea societății, lichidarea ei etc.

Formalitățile de publicitate — ca o condiție de formă a contractului de societate, de regulă, sînt următoarele :

— inserarea unui anunț cu privire la viitoarea societate, într-un ziar de mare tiraj, iar în unele state și pentru anumite tipuri de societate și în buletinul oficial național (în Franța — Bulletin des annonces légales obligatoires, prescurtat B.A.L.O. ; în Belgia — Le Moniteur de Belge etc.) ;

— depunerea la grefa tribunalului comercial (competent pe raza unde își are sediul societatea) a unui înscris, denumit declarație de conformitate, semnată de membrii fondatori și de membrii cu funcții de administrare și conducere, prin care se relatează toate operațiile efectuate în vederea constituirii societății ; declarația se încheie cu afirmația expresă potrivit căreia toate operațiile efectuate sînt conforme cu legea ;

— înscrierea în registul de comerț.

În legătură cu această ultimă operație, considerăm utilă o precizare preliminară : din momentul înscrierii, societatea comercială dobîndește personalitate juridică, operațiunea avînd de aceea o importanță fundamentală.

2.2. Tipuri de societăți comerciale — clasificare

O primă clasificare a societăților în statele cu economie capitalistă, ale căror sisteme de drept privat sînt dualiste (drept civil și drept comercial), este aceea în societăți civile și societăți comerciale. Dată fiind natura lucrării de față, nu considerăm util să ne ocupăm, nici chiar la modul general, de societățile civile.

a) **După forma lor de constituire și funcționare,** societățile comerciale cunoscute în aproape toate statele capitaliste europene și într-acelea a căror legislație este inspirată după a celor dintîi, sînt de următoarele tipuri :

— **societate în nume colectiv,** caracterizată printr-un număr redus de asociați, capital restrîns, operațiuni relativ limitate și răspundere solidară și nemărginită pentru datoriile neacoperite din patrimoniul societății ;

— **societate în comandită simplă,** în care asociații sînt de două feluri : comanditați, care răspund solidar și nemărginit, administrînd direct societatea și comanditari, care răspund numai cu aportul propriu și care nu au dreptul să se amestece în administrarea societății ;

— **societate în comandită pe acțiuni,** care are aceleași caracteristici cu cea în comandită simplă, cu deosebirea că părțile comanditarilor sînt exprimate în acțiuni ;

— **societate în participare,** a cărei specific constă în faptul că alcătuirea ei nu duce la căpătarea personalității juridice, funcționează în mod ocult (fără cunoașterea participanților), în cele mai multe cazuri avînd un obiect al activității de scurtă durată ;

— **societate cu răspundere limitată,** în care capitalul și afacerile pot fi de mai mari proporții și în care părțile asociaților înscrise în statute nu sînt transmisibile. iar răspunderea lor este limitată la plafonul capitalului subscris ;

— **societate anonimă (pe acțiuni),** care înlesnește cumulul de capitaluri mari și în care asociații se numesc acționari, iar părțile sociale sînt reprezentate prin cote fixe de capital, numite acțiuni, de regulă transmisibile și în care răspunderea asociaților rămîne în limita acțiunilor subscrise.

Potrivit dreptului englez, societățile se împart în două mari grupe : **partnership și company.** Prima grupă se divide la rîndul ei în : **general partnership,** similară societăților în nume colectiv și **limited partnership,** care are drept corespondent societatea în comandită simplă.

Grupa de **company** cunoaște ca subdiviziuni :

— **company limited by shares,** care se caracterizează prin răspunderea limitată, sub aspect organizatoric, putînd fi : **public company** și avînd trăsăturile funcționale ale societății pe acțiuni, ori **private company,** similară societății cu răspundere limitată, din dreptul european continental ;

— **unlimited company,** de importanță secundară în raport cu grupa precedentă și a cărei trăsătură esențială, așa cum o arată și denumirea, este răspunderea nelimitată a asociaților.

Dreptul S.U.A. se caracterizează prin aceea că asociații pot constitui și alte societăți decît cele prestabilite legis-

lativ, prin combinarea normelor legale ajungîndu-se la un număr foarte mare de astfel de subiecte colective de drept. Societăților pe acțiuni le corespund, în mod aproximativ, cele desemnate sub numele de **corporation, business corporation** sau **business stock corporation.**

b) **Clasificare după obiectul de activitate.** Pentru nespecialiști, denumirea de societate comercială ar putea crea o confuzie, în sensul că o asemenea societate ar avea întotdeauna ca obiect comercializarea de mărfuri. În realitate, denumirea de societate comercială a fost adoptată cu scopul de a deosebi acest gen de societate de cele civile, neproductive. Dar, nici societățile comerciale nu au în toate cazurile un obiect al activității direct productiv, în sensul de realizare de produse destinate circuitului economic. În foarte multe cazuri obiectul lor este acela de a pune în circulație mărfuri, altfel de a presta servicii etc. Iată de ce considerăm util să facem o cît de sumară clasificare a societăților comerciale, după obiectul lor de activitate. Sub acest aspect întîlnim următoarele genuri de societăți comerciale :

— de producție de mărfuri (înțelegînd prin „mărfuri" întreaga gamă de produse industriale, de la cele mai complexe mașini și utilaje la articolele mărunte de uz curent);

— de comercializarea mărfurilor, care pot avea atît mari unități angros cît și rețele de magazine cu amănuntul ; aceste societăți pot derula afacerile fie prin cumpărare-revînzare, fie prin primirea mărfurilor în comision-vînzare-decontare ;

— de construcții-montaj și exploatări miniere de tot felul ;

— de prestări de servicii în domeniul financiar (bănci, case de depuneri și consemnațiuni, agenți de schimb etc.) ;

— de prestări servicii în transporturi și asigurări (transport feroviar, rutier, aerian, maritim, agenturare, expediții, transporturi urbane, precum și asigurări de toate genurile) ;

— de prestări de servicii și în alte domenii (controlul mărfurilor, expertize, spectacole de cinematograf și teatru etc.).

Desigur, clasificarea societăților comerciale după obiectul activității lor ar putea îmbrăca și o altă formă, mai detaliată sau mai restrînsă. Ceea ce am urmărit noi a fost să demonstrăm ce gamă variată de activități, din domenii atît de diferite, pot constitui obiectul unei societăți comerciale (termen care este departe de a fi atît de propriu cum ar fi acela, bunăoară, de societate economică).

Varietatea mare de activități pe care le poate desfășura o societate comercială și complexitatea diferită a acestora a determinat ca în legislațiile unor țări cu economie capitalistă, unele activități, care interesează o masă mare de întreprinderi, să nu poată di desfășurate decît de societăți puternice de capitaluri. Astfel, în Franța, R. F. Germania, Italia etc. activitățile de bancă, de asigurări etc. nu pot fi desfășurate decît de societăți anonime.

c) **Societăți de persoane—societăți de capital.** Plecîndu-se de la unele considerente care se au în vedere la constituirea societăților comerciale și cu privire la modul de constituire a capitalului, în literatura de specialitate acestea mai sînt clasificate, fără ca această clasificare să prezinte vreun interes practic, în două mari grupe :

— **societăți de persoane,** care se caracterizează prin următoarele trăsături : la constituirea lor se are în vedere calitățile personale ale asociaților, respectiv se constituie **intuitu personae** ; aportul social nu este, de regulă, transmisibil ; asociații răspund nelimitat și solidar pentru obligațiile create ; din această categorie de societăți fac parte, în principal, societățile în nume colectiv și societățile în comandită simplă, precum și cele cu răspundere limitată, dar numai într-o anumită măsură ;

— **societățile de capital,** care se caracterizează prin aceea că : asociații nu se aleg după calitățile lor personale, în cele mai dese cazuri nici nu se cunosc ; capitalul social este constituit din acțiuni, care sînt transmisibile ; răspunderea este limitată la capitalul subscris de fiecare acționar asociat ; din această categorie de societăți fac parte, prin excelență, societățile anonime, și numai într-o măsură și cele cu răspundere limitată, care au, deci, caracter mixt.

2.3. Societatea anonimă (pe acțiuni) — trăsături proprii — înființare

Societatea anonimă a apărut în secolul XVII, impulsionată de o serie de factori economici, printre care pe primul loc se situau marile cuceriri coloniale care au impus, la rîndul lor, intensificarea transporturilor maritime și perfecționarea tehnicii de navigație, pentru care se cereau capitaluri mari.

Evoluția spectaculoasă a acestui tip de societate, numeroasele scandaluri financiare provocate, falimentele etc. au determinat luarea de măsuri legislative, menite să prevină abuzurile și să protejeze interesele acționarilor și ale terților persoane, de regulă creditorii societății.

a) **Reglementări.** Societatea anonimă este reglementată sub diferite denumiri. În **Franța** : Société anonyme (S.A.), fiind reglementată prin Legea din 24 iulie 1966 ; în R.F. Germania : Actiengesellschaft (A.G.) — Legea din 31 ianuarie 1937 ; în Anglia : Public company — Legea din 1948 ; în Belgia : Société anonyme (S.A.) — Legea coordonatoare din 30 noiembrie 1935 ; în Italia : Societá per azioni (S.p.A.) — art. 2385—2471 din Codul civil din 1942; în Olanda : Naanloze Vennootschap (N.V.) — Legea din 2 iunie 1928, integrată în Codul comercial, art. 36—56 ; în S.U.A. Corporation (busines corporation, business stock corporation sau share corporation).

Fiind prototipul societății de capital, prin construcția juridică a societăților anonime pot fi mobilizate uriașe resurse financiare, reclamate în tot mai mare măsură de imensele operațiuni industriale și comerciale. În ultimă analiză, acest tip de societate reprezintă forma juridică de asociere a capitalurilor.

b) **Număr minim de asociați.** Spre deosebire de alte tipuri de societăți comerciale, prin sistemele de drept al unor state se prevede un număr minim de asociați, fără de care societatea anonimă nu poate fi constituită. Astfel, în Franța și Belgia, numărul minim al membrilor fondatori este de șapte ; în R.F. Germania sînt necesari cinci membri fondatori ; în Italia sînt suficienți doi asociați, care pot fi și străini.

Facem precizarea că membrii fondatori ai unei societăți anonime pot fi atît persoane fizice, cît și persoane juridice, adică alte societăți comerciale, aflate în funcțiune.

c) **Capital social minim.** Societatea anonimă fiind o întreprindere tipică de mare capital, care poate avea orice obiect de activitate, prin sistemele de drept național ale statelor este reglementat și plafonul minim de capital pe care trebuie să-l aibă pentru a putea lua ființă. Astfel, în Franța, prin Legea din 1966, capitalul minim a fost stabilit la 500.000 franci, dacă societatea se constituie prin subscripție publică de acțiuni (constituire continuată) ; 100.000 franci în cazul constituirii simultane (fără subscripție) ; în R. F. Germania, plafonul minim al capitalului social este de 100.000 D.M., ; în Italia, capitalul social minim este stabilit la 1.000.000 lire ; în Elveția este de 50.000 franci.

d) **Acțiuni.** Capitalul social al oricărei societăți anonime este constituit din fracțiuni de o valoare egală, denumite **acțiuni,** a căror valoare minimă este stabilită, în general, prin dreptul național (în Franța 100 franci).

Acțiunile unei societăți anonime pot fi : **nominative,** cînd individualizarea se face prin înscrierea numelui acționaru-

lui ; **la purtător,** situație în care individualizarea se realizează printr-un număr (seria acțiunii). Privite din unghiul de vedere al prețului, distingem : **acțiuni la preț egal** respectiv emise la valoarea lor nominală ; **acțiuni cu primă,** emise la o valoare mai mare decît acea înscrisă în cuprinsul ei.

Așa cum vom vedea, ca regulă generală, acțiunile constituie titluri de credit, făcînd obiectul unor intense negocieri la bursele de valori.

Acțiunile conferă deținătorilor lor două atribute principale : să participe la conducerea societății, prin dreptul de vot în cadrul adunărilor generale și să încaseze cota parte din beneficiu, denumit **dividend.**

d) **Procedura de constituire.** Am arătat mai sus că consituirea oricărei societăți comerciale se face prin încheierea unui contract, sub formă de statut. În cazul societăților anonime inițiativa redactării statutului o au membrii fondatori cărora le revine și obligația de întocmire a tuturor formalităților de înființare a societății. Astfel, membrii fondatori depun proiectul de statut la grefa tribunalului comercial, înainte de subscripția capitalului, iar copii de pe acest proiect se comunică tuturor solicitanților care doresc să participe la subscrierea de acțiuni.

Capitalul prevăzut în statut poate fi subscris în formă publică, prin notificare într-o publicație, adică acțiunea de subscriere este continuată mai multe luni, sau sub formă simultană, atunci cînd membrii fondatori subscriu ei în întregime capitalul. În acest din urmă caz, nu se mai depune proiectul de statut la tribunal și nu se face publicitate.

Pentru ca societatea anonimă să ia ființă este convocată adunarea generală constitutivă, prin grija fondatorilor. Adunarea generală constitutivă este învestită să constate și să hotărască cu privire la următoarele probleme esențiale de care depinde constituirea legală a societății : dacă capitalul a fost în întregime subscris ; conținutul statutului ; numirea primilor administratori sau membri ai consiliului de supraveghere ; numirea unuia sau mai multor cenzori, potrivit dreptului național ; autorizează societatea să preia în contul său angajamentele anterioare luate de către fondatori.

După adoptarea statutului de către adunarea generală constitutivă, este obligatorie publicarea unei inserții într-un jurnal de anunțuri de pe raza unde își are sediul social societatea nou înființată, după care se efectuează formalitățile de înscriere în registrul de comerț.

Denumirea societății poate fi realizată dintr-un cuvînt fantezist sau din numele unor asociați ; în toate cazurile însă trebuie ca în denumire să intre și mențiunea de „societate anonimă", (sub o formă prescurtată, arătată mai sus), urmată de indicarea capitalului social.

2.4. Societatea cu răspundere limitată — analiză comparativă cu societatea anonimă

Societatea cu răspundere limitată este un tip mai nou de societate comercială, fiind reglementată pentru prima oară în Germania, prin Legea din 20 aprilie 1892, sub denumirea de **Gesellschaft mit beschrankter Haftung** (G.m.b.H.) îmbrăcînd, așa cum se subliniază în literatura de specialitate, atît trăsăturile societăților comerciale de persoane, cît și ale celor de capital. Sub această formă de societate, relativ mai modernă, se împacă necesitatea concentrării de mari capitaluri (evident, mai mici decît în societățile anonime) cu principiul netransmisibilității părților sociale, precum și cu limitarea, de regulă, a numărului maxim de asociați.

Astăzi, societatea cu răspundere limitată este cunoscută în mai toate țările lumii capitaliste : Franța : **Société à responsabilité limités** (S.A.R.L.) reglementată de Legea din 1925 ; Belgia : **Société de personnes à responsabilité limités** — Legea din 1935 ; Italia : **Società con responsabilita limitata** (S.r.1.) — art. 2472-2497 din Codul civil din 1942; Spania : **Sociedad con responsabilidad limitada** — Legea din 1953 ; Anglia : **Limited liability company** : S.U.A. : **Closed corporation.** De asemenea este legiferată și în **Portugalia** printr-o lege din 1901, în **Austria 1906, în Luxemburg** — 1935, în Elveția, prin Codul federal al obligațiilor din 1936.

În cele ce urmează prezentăm **trăsăturile proprii ale acestui tip de societate comercială, în comparație cu societatea anonimă.**

a) **Număr de asociați limitat.** Spre deosebire de societatea anonimă, în cazul societății cu răspundere limitată sînt suficienți doi asociați pentru a o constitui. Așa cum am mai arătat elementul **intuitu personae** are un rol hotărîtor în alegerea asociaților.

Dacă numărul de acționari ai unei **societăți anonime** este practic nelimitat, putînd să fie de ordinul miilor, în cazul societății cu răspundere limitată numărul asociaților este plafonat. Astfel, în Franța și Belgia nu pot fi decît maximum 50 asociați. În unele state, cum este Belgia, asociații trebuie să fie persoane fizice.

b) **Obiectul de activitate.** Ca și în cazul societății anonime, obiectul trebuie să fie înscris în statut și să fie licit, să nu contravină ordinii publice sau bunelor moravuri. În Franța și în alte țări capitaliste, nu pot constitui obiect al acestor societăți următoarele activități : operațiunile de asigurare ; de depuneri și economii ; operațiunile bancare ; profesiunea de agent de schimb ; întreprinderea de spectacole, cu excepția cinematografului ; transporturi aeriene prin servicii regulate ; societăți de investiții.

c) **Capitalul social.** Fiind tipul de întreprindere cu capital mediu, prin sistemele de drept național al statelor, plafonul minim al capitalului este mult mai scăzut decît în cazul socetăților anonime, astfel : 20.000 franci în Franța, care trebuie subscris și depus integral ; 20.000 D.M. în R.F. Germania, care trebuie subscris integral și depus într-o proporție de cel puțin o pătrime ; de 50 000 lire în Italia, care trebuie să fie subscris integral și depus în proporție de trei zecimi și spre deosebire de alte state, părțile sînt liber cedabile, în afară de cazul cînd prin statut nu se prevede altfel ; 50.000 franci belgieni, care trebuie subscris integral și depus într-o proporție de cel puțin o cincime, cu condiția ca totalul depunerilor să nu fie sub plafonul de 50.000 franci.

Capitalul social se împarte în părți de valori egale, al căror minim este prevăzut, în cele mai multe cazuri, de dreptul național (în R.F. Germania fiecare parte trebuie să aibă o valoare nominală de minimum 500 D.M., în Franța, nu poate fi sub 1.000 franci, iar în Italia de 1.000 lire fiecare). În mod obligatoriu, în statut se consemnează repartizarea părților între asociați.

d) **Procedură simplă de constituire.** De regulă, formalitățile de constituire a societăților cu răspundere limitată sînt mult mai simple Asociații redactează statutul prin care se creează, în anumite limite prevăzute de lege, regimul convenabil privind administrarea societății și modul de împărțire a beneficiilor.

După întocmirea raportului prin care se constată depunerea părților subscrise, viitorii asociați definitivează statutul și îl semnează.

Pe lîngă arătarea formei de societate, statutul trebuie să conțină în mod obligatoriu : denumirea, obiectul, totalul capitalului social, evaluarea tuturor bunurilor imobile, modul de repartizare a beneficiilor și a eventualelor pierderi, modul de administrare, regulile privind adunarea asociaților, durata, cauze de dizolvare etc.

Pentru ca o societate cu răspundere limitată să capete personalitate juridică, după semnarea statutului, sînt necesare două formalități :

— publicarea unei inserții într-un ziar de anunțuri, potrivit normelor de drept prevăzute în dreptul național ;

— înscrierererea în registrul de comerț al tribunalului comercial competent.

2.5. Societăţile multinaţionale

Pe măsura concentrării capitalului şi a intensificării concurenţei, în ultimele decenii se manifestă un accentuat proces de fuziune între societăţile comerciale, atît pe plan naţional, cît şi internaţional. Pe de altă parte, amploarea pe care au luat-o investiţiile străine de capital în diverse ţări cu economie capitalistă dezvoltată şi, în special, în curs de dezvoltare, a condus la internaţionalizarea societăţilor comerciale, apărînd pe arena economică a acestor ţări aşa-numitele societăţi multinaţionale, supranaţionale, sau transnaţionale.

În literatura economică se subliniază, pe bună dreptate, că ceea ce este caracteristic societăţilor multinaţionale contemporane este faptul că desfăşoară o deosebit de extinsă activitate nemijlocită de producţie şi comercializare, concomitent pe multiple pieţe, în cadrul unei reţele internaţionale de implantări proprii, realizate pe calea investiţiei directe externe. Indiferent dacă, în planul apartenenţei, capitalul lor este naţional sau multinaţional, unor asemenea companii le este specifică structura internaţională proprie ; această caracteristică le deosebeşte de monopolurile şi companiile internaţionale capitaliste din trecut, care, în general, îmbrăcau forma unor înţelegeri între mari firme dintr-o ţară sau alta, privind împărţirea pieţelor în cadrul unei pieţe internaţionale de unităţi de producţie şi comercializare aflate pe teritoriul diverselor state şi în interiorul cărora cel puţin schimburile din aceste unităţi — care ocupă o pondere importantă — sînt, practic, scoase de sub influenţa politicilor economice ale statelor.

Sub aspectul tehnicii juridice modalităţile de internaţionalizare a societăţilor comerciale sînt multiple. De regulă, ele îmbracă forma naţională a unui tip de societate din statul unde ia fiinţă. Cu alte cuvinte, fiecare societate locală primeşte naţionalitatea şi urmează regulile sistemului de drept al statului în care a fost înfiinţată ; ceea ce este comun acestor societăţi este capitalul, aparţinînd în cea mai mare parte gigantului industrial sau financiar care le-a înfiinţat şi care astfel orientează activitatea lor, în beneficiul şi conform cu interesele întreprinderii-mamă.

Pentru recunoaşterea personalităţii juridice a societăţilor internaţionale şi limitarea dreptului de exerciţiu al acestora, pe plan internaţional se depun eforturi pentru crearea unei ordini juridice echitabile. În prezent, în cadrul C.E.E./O.N.U. se observă o preocupare susţinută pentru armonizarea reglementărilor juridice naţionale cu privire la societăţilor comerciale (şi, în special, cele anonime), precum şi pentru crearea unor mari **societăţi anonime europene** sau de tip european care ar urma să depindă, în special, de ordinea juridică comunitară.

2.6. Societăţi comerciale mixte cu participare românească — reglementări

Sub denumire de societăţi mixte, frecvent folosită în literatura noastră economică, se înţeleg societăţi comerciale la înfiinţarea cărora contribuie cu aport social parteneri din ţări diferite ; în cazul nostru, unul sau mai mulţi parteneri străini şi una sau mai multe întreprinderi din România. Înfiinţarea unor astfel de societăţi — care pot avea sediul în străinătate sau în România — constituie o formă de cooperare economică internaţională, în întreprinderi comune.

Este binecunoscut că penetrarea pe pieţe străine ridică pentru firmele industriale sau comerciale ale oricărei ţări probleme complexe, printre care stabilirea formei de comercializare prezintă importanţă primordială. Dacă este adevărat că vînzarea internaţională realizată direct de producători (sau întreprinderi specializate în operaţiuni de export-import) către întreprinderile consumatoare (sau către agenţii de import) deţine un loc important în comerţul internaţional, tot atît de adevărat este faptul că, în cadrul cooperării internaţionale, cîştigă teren exportul de mărfuri din ţări cu economie socialistă, ţări cu economie capitalistă, prin intermediul societăţilor mixte. Fenomenul comercializării mărfurilor pe pieţe străine prin societăţi comerciale înfiinţate cu participarea întreprinderilor din ţările socialiste exportatoare îşi are multiple explicaţii, printre care, considerăm că determinantă este cunoaşterea mai bine a pieţei şi posibilitatea pe care o au asemenea societăţi comerciale de a activa pe piaţa externă ca o întreprindere locală, bucurîndu-se de toate drepturile celorlalte întreprinderi din ţara respectivă.

Alături de societăţi mixte pentru comercializarea mărfurilor româneşti, în ultimul timp, tot mai multe societăţi mixte cu participare românească iau fiinţă în diverse ţări, care au ca obiect al activităţii producţia industrială sau agricolă, diverse exploatări, operaţiuni bancare, lucrări de consulting etc.

a) Actul normativ care reglementează participarea unităţilor economice române la societăţi mixte în străinătate — Decretul nr. 52/1975 —, la art. 3, scoate în evidenţă scopurile avute în vedere prin constituirea de societăţi mixte în străinătate : participarea la realizarea de programe de dezvoltare economică în alte ţări prin construirea de obiective economice şi noi capacităţi de producţie, dezvoltarea şi modernizarea celor existente ; participarea la lucrări de prospecţiuni, explorări şi exploatări pentru valorificarea resurselor naturale din alte ţări şi asigurarea economiei naţionale cu surse stabile de materii prime pe perioade de lungă durată ; promovarea exportului românesc de utilaje şi instalaţii complexe ; participarea la activităţi de engineering şi consulting, acordarea de asistenţă tehnică, punerea în valoare a brevetelor româneşti ; dezvoltarea reţelei comerciale şi de distribuţie a ţării noastre în străinătate şi participarea în măsură mai mare la circuitul economic mondial ; dezvoltarea activităţii financiar-bancare, crearea de noi reţele de transporturi şi „service", precum şi a altor activităţi.

b) Posibilitatea constituirii unor societăţi mixte cu sediul social în ţara noastră este prevăzută în Legea nr. 1/1971, art. 58, alin. 1 : „Organizaţiile economice române pot constitui, cu aprobarea organelor în drept, societăţi mixte în străinătate şi în Republica Socialistă România, în domeniul producţiei industriale şi agricole, al activităţii de construcţii, transporturi, comerţ, cercetare tehnico-ştiinţifică şi servicii".

Scopul acestor societăţi este definit de art. 2 din Decretul nr. 424/1972, şi anume : realizarea unor obiective care să contribuie la dezvoltarea economiei naţionale, extinderea, modernizarea şi reutilarea unor obiective existente, accelerarea introducerii unor tehnologii moderne, ridicarea nivelului tehnic calitativ al producţiei şi serviciilor, precum şi asigurarea unei înalte productivităţi a muncii ; promovarea exporturilor, lărgirea pieţelor, diversificarea produselor pentru export şi dezvoltarea activităţii de cooperare pe terţe pieţe ; promovarea şi dezvoltarea activităţii de cercetare ştiinţifică ; introducerea metodelor moderne de organizare a producţiei şi conducerii întreprinderilor ; formarea cadrelor de specialişti pentru producţie, organizarea şi conducerea întreprinderilor, inclusiv pentru activitatea comercială.

c) Societăţile mixte au naţionalitatea statului în care au fost înfiinţate, se conduc şi funcţionează potrivit normelor de drept naţional care reglementează tipul de societate comercială ales. Astfel dacă o societate mixtă este înfiinţată cu sediul la Paris, ea va avea naţionalitate franceză, iar dacă prin statut se prevede că îmbracă forma societăţii comerciale cu răspundere limitată, ea se bucură de toate avantajele prevăzute de legea franceză privind acest tip de societate : număr mic de asociaţi — doi ; capital mic — 50.000 de franci ; formalităţi simple de înfiinţare ; nu este obligatorie publicarea bilanţului ; lipsa cenzorilor ; conducere simplă — de regulă, doi co-directori etc.

Înfiinţarea, conducerea şi funcţionarea, reorganizarea şi încetarea societăţilor mixte cu participare românească

urmează toate regulile privind tipurile societății comerciale pe care le analizăm în secțiunile ce urmează.

Se impune să subliniem că pentru înființarea de societăți mixte întreprinderile românești au obligația să țină seama de prevederile actelor normative menționate, cu privire la cota de participare, oportunitate etc. și, înainte de luarea deciziei finale, să se întocmească un temeinic studiu de fundamentare, studiu care constituie, așa cum viața o arată, premisa succesului.

3. CONDUCEREA ȘI FUNCȚIONAREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE

3.1. Organe de conducere ale societății anonime

Sistemele de drept național al statelor cu economie capitalistă consacră modalități diferite de conducere a societăților anonime. Astfel, Legea franceză din 1966 prevede două modalități : în prima formă, tradițională, conducerea se realizează de către un **consiliu de administrare și de către un președinte** — director general ; în cea de-a doua formă, mai nouă, specifică dreptului german, conducerea efectivă îi revine unui **directorat** al societății și unui **consiliu de supraveghere,** care numește directoratul și îi controlează activitatea.

a) **Conducerea societății prin formula : consiliu de administrație — președinte-director general.** Trăsătura esențială este faptul că, exceptînd pe președinte, consiliul de administrație (compus din 3—12 membri) acționează sub formă colectivă. Membrii consiliului (administratori) sînt numiți, fie prin statut, situație în care mandatul lor este de maximum 3 ani, fie de către adunarea generală a acționarilor, caz în care mandatul poate fi de 6 ani. În ambele cazuri, ei pot fi reluați. Dacă între ședințele adunării generale se produc posturi vacante de administratori (prin demisie, decese etc.), consiliul de administrație poate face numiri provizorii, numiri ce sînt supuse ratificării primei adunări generale. Dacă numărul rămas este sub cel minim de 3 administratori, este necesară convocarea adunării generale extraordinare.

Pentru a fi numit administrator, sînt necesare anumite condiții : candidatul trebuie să fie asociat și să dispună de numărul minim de acțiuni prevăzut de statut — acțiuni care sînt afectate în totalitate pentru a garanta actele de gestiune ale administratorului ; totodată, legea franceză limitează dreptul unor asociați de a ocupa, în același timp, mai mult de opt posturi de administrator.

Pentru activitatea desfășurată, administratorii sînt remunerați prin **tantieme,** a căror mărime este în funcție de beneficiul net al exercițiului, fiind exprimate în procente. Pe lîngă tantieme prin statut se poate stabili și o altă formă de remunerare, cunoscută sub denumirea de **jetoane de prezență** (constituite din sume alocate pentru fiecare prezență la o ședință, sau dintr-o sumă globală care, la sfîrșitul anului, se împarte între administratori).

Președintele consiliului este ales dintre administratorii — persoane fizice și nu juridice, pe o durată de șase ani (putînd fi reales). În calitate de președinte al consiliului de administrație, el convoacă și conduce dezbaterile, iar între ședințe își asumă conducerea generală a societății. El poate numi și directori executivi.

În Italia, conducerea este încredințată tot unui consiliu de administrație ales de adunarea acționarilor care însă, pe lîngă alegerea administratorilor-delegați, poate transmite o parte din competențele sale unui număr restrîns de administratori-delegați, grupați într-un consiliu executiv, care au drepturi egale de acțiune.

b) **Conducerea societății prin formula : directorat — consiliu de supraveghere.** Formulă specifică dreptului vest-german, preluată și de alte țări (în Franța prin Legea din 1966), se caracterizează prin acordarea de largi atribuții directoratului și împuternicirea consiliului de supraveghere cu dreptul de control al activității desfășurate de directori. În esență, formula directorat-consiliu de supraveghere constă în împărțirea atribuțiilor consiliului de administrare în două organe distincte de conducere : directoratul, care asigură conducerea generală a întreprinderii, și consiliul de supraveghere, care numește directorii și exercită controlul permanent al modului de administrare a societății ; în această formulă dispare, deci, atît consiliul de administrare, cît și funcția de președinte — director general.

Directoratul este numit pe o perioadă limitată (de patru ani în Franța și de cinci ani în R.F. Germania) de către consiliul de supraveghere, care conferă unuia dintre ei și calitatea de președinte al directoratului. Ei pot fi revocați de către consiliul de supraveghere (în Franța de adunarea generală). Această măsură trebuie să fie motivată, în lipsa unor motive temeinice societatea putînd fi obligată la daune-interese.

Consiliul de supraveghere poate fi constituit din 3 pînă la 12 membri în Franța și de 3—21 în R.F. Germania. Aceștia sînt acționari — persoane fizice sau juridice (situație în care asemenea membrii acționează prin reprezentanți) — care dețin un anumit număr de acțiuni, stabilit prin statut, fiind numiți de adunarea generală pe timp de șase ani în Franța și patru ani în R.F. Germania. În cazul în care statutul nu conține o prevedere contrară, ei sînt reeligibili. De asemenea, ei sînt revocabili în orice moment prin hotărîrea adunărilor generale.

3.2. Organe de conducere ale societății cu răspundere limitată

Conducerea societăților cu răspundere limitată este asigurată prin numirea prin statut a unor **administratori** (directori), care nu trebuie să fie neapărat din rîndurile asociaților. Administratorii statutari sau numiți printr-un act posterior sînt revocabili prin decizia unui număr de asociați, reprezentînd mai mult de jumătate din capitalul social.

La cererea unui asociat, administratorul poate fi revocat prin hotărîre judecătorească pentru cauze legitime, după cum și administratorii au dreptul să demisioneze, tot pentru cauze legitime, pe care trebuie să le prezinte adunării asociaților. Dacă nu este menționată în registrul de comerț, încetarea din funcție prin demisie sau revocare nu este opozabilă față de terți.

Administratorii pot să facă toate actele de administrare ale societății, în cazul că atribuțiile lor le-au fost precis determinate prin statute. Ei au atribuții egale, la care se adaugă dreptul fiecăruia de a se opune oricărei operațiuni inițiate de ceilalți administratori, evident, înainte de a fi perfectate. Opoziția făcută de un administrator față de actele altui administrator este însă fără efect în raport cu terții, în afară de cazul cînd se stabilește că terții au luat cunoștință de această opoziție.

Atît față de societate cît și față de terți, administratorii au o răspundere individuală sau solidară în următoarele situații : nerespectarea regulilor legale (neîndeplinirea formalităților de publicitate) ; încălcarea statutelor prin depășirea atribuțiilor acordate ; comiterea unor greșeli în gestiunea societății.

Spre deosebire de sistemul francez și de cel vest-german, care se aseamănă, în Italia administrarea societății cu răspundere limitată este încredințată unui consiliu de administrație, care are un sistem de funcționare analog celor constituite în cadrul societăților anonime ; nu sînt rare cazurile în care conducerea este redusă la unul sau doi administratori ; Codul obligațiilor din Elveția prevede că fiecare asociat are dreptul de a conduce societatea și de a o reprezenta, evident dacă prin statut nu s-a stabilit altfel.

3.3. Organe de control

Societățile comerciale constituind pilonii sistemului economic capitalist, prin dreptul național al acestor state s-au instituit și unele forme de control, menite să apere interesele asociaților, atunci cînd aceștia nu iau parte

direct la conducerea societăților, la constituirea cărora au adus un aport social. Dacă la o societate cu răspundere limitată, instituirea unui organ specializat de control (commissaires aux comptes, Wirtschaftsprüfer, accontans etc., termeni corespunzători denumirii de cenzori, în limba noastră) se face numai în anumite condiții, în situația societăților anonime numirea unui asemenea organ este obligatorie. Cenzorii au funcția de a controla societatea, fiind aleși dintre persoanele fizice sau juridice constituite, de regulă, în corpuri de experți. Primii cenzori sînt numiți de către adunarea constitutivă, iar la cele care iau ființă simultan — prin statut. Pe parcursul existenței, numirea lor se face de către adunarea generală ordinară. Mandatul lor poate dura șase exerciții.

În cazul societăților cu răspundere limitată numirea de cenzori se face după criterii diferite. Astfel, ei trebuie să fie numiți obligatoriu potrivit următoarelor reguli: în Franța, în situația în care capitalul social depășește 300 000 franci; — în Belgia, este obligatorie numirea de cenzori (denumiți comisari de supraveghere) ori de cîte ori societatea are mai mult de cinci membri; în Italia nu este obligatorie instituirea unui organ de control specializat decît în măsura în care capitalul social depășește 1 000 000 lire italiene (situație destul de frecvent întîlnită).

Principalele atribuții ale cenzorilor sînt următoarele: verifică evidențele, valorile și controlează regularitatea și corectitudinea conturilor, evident, fără să facă imixtiuni în modul de gestionare; certifică realitatea și sinceritatea inventarierilor anuale, a conturilor de exploatare generală, a contului de profit și pierdere și a bilanțului; semnalează adunării asociaților rezultatele controlului efectuat, r devînd neregulile constatate; aduce la cunoștința procuraturii faptele delictuale de care au luat cunoștință în exercitarea funcției.

Pentru îndeplinirea acestor atribuții, cenzorii au dreptul să verifice în tot cursul anului actele și scriptele contabile ale societății. De asemenea, pot pune întrebări și cere informații administrației și chiar terților persoane.

Instituirea de cenzori nu este unica formă de control asupra activității desfășurate de societate. Așa cum vom vedea, adunarea generală a asociaților exercită, de asemenea, un control periodic. Tot astfel, cu privire la societățile cu răspundere limitată, regula este că pe tot timpul funcționării, asociații sînt în drept să obțină informații și comunicări privind modul de desfășurare a afacerilor, aceasta constituind o primă modalitate de control. În general, hotărîrile mai importante privind activitatea societății se iau în colectiv în cadrul unor adunări ale asociaților. Dar tot atît de bine se poate prevedea prin statut ca unele hotărîri să poată fi luate prin consultarea scrisă a acestora. De pildă, în legislația belgiană, vest-germană și elvețiană, dreptul de consultare în scris a asociaților este prevăzut în mod expres, convocarea adunării generale fiind deci facultativă.

3.4. Adunarea generală a asociaților (acționarilor)

Organul suprem de conducere și control al societăților comerciale îl constituie adunarea generală a asociaților, respectiv a acționarilor. Convocarea adunării generale se face de către organul de conducere (consiliul de administrație sau de consiliul de supraveghere), care are obligația să stabilească și ordinea de zi. În cazuri de necesități, dictate de unele împrejurări privind mersul afacerilor sau neregularitatea gestiunii, adunarea generală ordinară poate fi convocată și de cenzori, ori de către mandatarul desemnat de președintele tribunalului comercial, la cererea unuia sau a mai multor acționari, care reprezintă cel puțin o zecime din capitalul social. Pentru a putea lua parte la adunarea generală, este suficient ca acționarii nominativi să se legitimeze. În cazul celorlalți acționari, ei trebuie să prezinte acțiunile la purtător înainte de data cînd urmează să aibă loc adunarea generală, în baza cărora, după verificare, li se eliberează o legitimație care le dă dreptul să participe la lucrări.

Pentru prima convocare, quorum-ul trebuie să fie compus dintr-un număr de acționari care să reprezinte cel puțin un sfert din capitalul social. Dacă acest quorum nu este atins, consiliul de administrație convoacă o a doua adunare adunare, care deliberează valabil, indiferent de ponderea, de proporția capitalului social reprezentat. Hotărîrile se iau în mod valabil cu întrunirea majorității simple din voturile exprimate.

După ce ascultă raportul consiliului (care prezintă modul în care a funcționat societatea, beneficiile realizate în exercițiul încheiat și face propuneri privind împărțirea lor) și raportul cenzorilor, adunarea generală anuală se pronunță asupra propunerilor făcute de consiliu (de administrație ori de supraveghere). Tot adunarea generală numește în posturile vacante cenzori și administratori și dă descărcare administratorilor al căror mandat a încetat. Facem mențiunea că, în cursul anului, organul de conducere poate să reunească alte adunări ordinare, în special cînd statutele rezervă adunării dreptul de a lua unele hotărîri și cînd din cauza urgenței nu se poate să se aștepte reuninea adunării anuale. La fel se procedează și cînd este necesar să se ia alte hotărîri grave și urgente (de exemplu, de a examina la cererea cenzorilor revocarea eventuală a unor administratori).

În cursul existenței societății, este uneori necesar de a se modifica statutul: de pildă a spori sau a diminua capitalul etc. etc. Asemenea hotăriri nu pot fi luate decît de adunările extraordinare. Condițiile de convocare și de deliberare sînt mai severe decît cele pentru adunările ordinare, dată fiind importanța hotărîrilor care urmează a fi luate. Astfel textul rezoluțiilor propuse adunării trebuie să fie ținut la dispoziția acționarilor la sediul social, cel puțin cu 15 zile înaintea datei de reunire a primei adunări. Sub aspectul compoziției adunării extraordinare este de menționat că acționarii au acces, chiar dacă posedă numai o singură acțiune. Fiecare acționar dispune de un număr de voturi proporțional cu numărul de acțiuni pe care le deține (și cel puțin un vot de fiecare acțiune), în afară de cazul acțiunilor cu dublu vot sau de limitare statutară, cu condiția ca această limitare să fie uniformă pentru toate acțiunile.

3.5. Funcționare — regimul beneficiilor

Societățile comerciale intră în raporturi juridice cu terții, prin actele și faptele de comerț săvîrșite de către organele de conducere. Natura juridică a activității desfășurate de organele de conducere a fost mult discutată de literatura de specialitate, fiind atribuit, deseori, caracterul de mandat. Doctrina modernă, explică poziția juridică a administratorilor prin conceptul de organ, organ reprezentativ sau reprezentare organică. Spre deosebire de reprezentantul convențional ori cel legal, organul societății, ca persoană juridică face parte din aceasta, participă la structura sa. Noțiunea de organ explică pe deplin de ce actele și faptele administratorilor sînt actele și faptele societății comerciale însăși. Ea ne face să înțelegem mai bine statutul juridic al administratorilor mai ales în ceea ce privește puterile și responsabilitatea lor contractuală și delictuală. În dreptul comercial francez contemporan și al altor state, regimul juridic al administratorilor sau direcției este călăuzit de ideea asigurării securității terților. În esență, organele societății comerciale sînt investite cu puterile cele mai întinse pentru a acționa în orice împrejurare în numele societății în scopul întăririi securității juridice a terților în raporturile lor cu societatea comercială.

În calitate de organe reprezentative ale societăților comerciale, administratorii încheie raporturi juridice, prin care creează drepturi și obligațiuni în contul acestora.

Pentru identificarea subiectului de drepturi și obligațiuni, toate actele — facturi, anunțuri, prospecte, oferte etc. — care emană de la societate, trebuie să poarte, pe

lîngă denumirea respectivă, şi menţiunea tipului de societate — anonimă, sau cu răspundere limitată — precum şi indicarea capitalului social. Nerespectarea acestei obligaţii este sancţionată cu amendă, iar răspunderea administratorilor poate merge pînă la cea penală.

Organelor de conducere le revine obligaţia de a organiza evidenţa contabilă a gestiunii societăţii, precum şi aceea de a întocmi bilanţul contabil şi contul de profit şi pierdere, iar atunci cînd normele de drept o prevăd, publicarea acestora, după închiderea perioadei financiare anuale.

Ca regulă generală, asociaţii oricărei societăţi comerciale, prin plasamentele făcute sub forma aportului social urmăresc realizarea unui profit, care, în cazul societăţilor anonime se numeşte dividend.

Determinarea beneficiului net al unei societăţi, pleacă de la beneficiul brut, din care se scad prelevările pentru anumite fonduri de rezervă, care, în principiu, sînt de trei feluri :

— rezerve legale, care se constituie în mod obligatoriu prin prelevarea a 5% din beneficiile nete ale fiecărui exerciţiu de activitate, diminuate, dacă este cazul, cu pierderile anterioare ; această constituire a rezervei legale încetează de a fi obligatorie cînd fondul de rezervă atinge o zecime din capitalul social ;

— rezerva statutară sau ordinară, prevăzută pentru societăţi anonime, poate fi constituită prin prelevarea unei cote, de pildă, de 5% ;

— rezerva facultativă sau extraordinară este hotărîtă prin votul adunării generale ; de exemplu, atunci cînd beneficiile anului au fost deosebit de importante, ele vor putea fi distribuite în viitoarele exerciţii.

După impozitarea beneficiului net, acesta se distribuie asociaţilor, potrivit prevederilor statutare, şi proporţional cu aportul social.

4. REORGANIZAREA — DIZOLVAREA — FALIMENTUL SOCIETĂŢILOR COMERCIALE

4.1. Transformarea, fuzionarea şi scindarea societăţilor comerciale

Consideraţie de ordin economic şi, uneori, de ordin fiscal pot determina reorganizarea societăţilor comerciale, care se realizează pe calea : transformării, fuzionării şi scindării.

a) **Transformarea.** Pe parcursul existenţei unei societăţi comerciale se întîmplă, destul de frecvent, să se constate necesitatea de a-şi schimba forma juridică, în scopul de a fi bine, sau şi mai bine, adaptată obiectului activităţii sale. De exemplu, o societate în nume colectiv, care vrea să subziste după decesul unuia dintre asociaţi, va putea avînd în vedere prezenţa unui minor incapabil de a fi comerciant, să se transforme în societate în comandită simplă, sau în societate cu răspundere limitată. La rîndul său, o societate cu răspundere limitată, a cărei activitate a căpătat o mare dezvoltare, se va putea transforma în societate anonimă, sporindu-şi astfel capitalul prin plasarea unor acţiuni şi prin alte mijloace. Transformarea are adeseori numai un scop fiscal, adică se au în vedere unele schimbări intervenite în legislaţia fiscală care pot să facă un tip de societate mai avantajos decît altul.

Transformarea unei societăţi nu trebuie să fie înţeleasă ca o dizolvare a vechii societăţi, urmată de apariţia unei noi societăţi care să preia patrimoniul precedentei, ci, pur şi simplu, ca o modificare a modului juridic de funcţionare, ceea ce însă asigură menţinerea persoanei juridice, ca o condiţie de fond. Deoarece transformarea constituie o modificare statutară, va putea fi efectuată numai cu respectarea condiţiilor cerute pentru modificarea statutelor în tipul de societate preconizat. Este necesar, de asemenea, să se îndeplinească integral condiţiile de fond cerute pentru noul tip de societate, mai ales, în ceea ce priveşte volumul capitalului social, numărul asociaţilor şi altele. Totodată, este necesar ca şi terţii să fie avertizaţi de această transformare, ceea ce în mod obişnuit se realizează prin publicitate, deoarece creditorii sociali, anteriori transformării societăţii comerciale, păstrează garanţiile şi dreptul de urmărire conferite de către forma socială veche.

b) **Fuzionarea — scindarea.** Necontenitul progres al ştiinţei şi tehnicii, apariţia neîncetată a unor produse care se fabrică pe baza unor tehnologii necunoscute anterior, concentrarea acţiunilor mai multor societăţi în mîna unui grup financiar, speculaţiile de bursă sînt tot atîtea cauze care determină frecvent fuzionări de societăţi, după cum pot duce la scindare, cînd anumite interese o cer.

Cînd o societate este absorbită de o altă societate, care subzistă singură, sau cînd două societăţi se contopesc pentru a constitui o societate nouă, ne aflăm în faţa unei operaţiuni de fuzionare. Operaţia de scindare în schimb, are loc atunci cînd o societate este desfiinţată, iar patrimoniul său este atribuit mai multor societăţi. Se poate petrece, în sfîrşit, şi dubla operaţiune de fuzionare şi scindare, cînd o societate cedează, ca aport, patrimoniul său altor societăţi existente sau participă cu acestea la constituirea, unor societăţii noi.

Toate aceste operaţiuni pot să fie efectuate între societăţi de tipuri diferite (de pildă, între o societate anonimă şi o societate cu răspundere limitată). Decizia şi opţiunea pentru una sau alta dintre ele sînt adoptate de către fiecare dintre societăţile interesate, în condiţiile cerute de modificarea statutelor lor, avîndu-se în vedere proiectul de contract stabilit de conducătorii celor două societăţi şi rapoartele cenzorilor. Dacă însă operaţia proiectată are ca efect creşterea angajamentelor asociaţilor sau sporirea acţiunilor uneia sau mai multor societăţi implicate în respectiva operaţiune, aceasta nu poate fi hotărîtă decît pe baza aprobării unanime a asociaţilor sau a acţionarilor, iar dacă operaţia duce la crearea unor societăţi noi, fiecare dintre acestea sînt constituite după regulile proprii tipului de societate adoptat. Proiectul de contract este depus la grefa tribunalului comercial al locului unde se află sediul social al societăţilor absorbante şi absorbite. Reamintim că operaţia trebuie să facă obiectul unei publicaţii (aviz inserat într-un jurnal de anunţuri etc.).

Proiectul va fi supus adunărilor asociaţilor, respectiv ale acţionarilor, numai după îndeplinirea formelor de publicitate. Vor trebui respectate, de asemenea, diversele formalităţi de publicitate, prevăzute atît pentru modificările statutare cît şi — eventual — pentru crearea unei societăţi noi, după ce fiecare adunare a aprobat contractul de fuzionare.

4.2. Dizolvarea şi lichidarea societăţilor comerciale

Dizolvarea este o instituţie juridică specifică societăţilor comerciale şi care se deosebeşte de încetarea unui contract prin aceea că o societate dizolvată nu-şi pierde automat personalitatea juridică şi prin ea nu sînt desfiinţate nici raporturile economico-juridice stabilite de reprezentanţii societăţii în funcţiune. Cu alte cuvinte, pentru ca o societate comercială să înceteze total să mai existe, ea trebuie să treacă prin două faze succesive în timp : prima, dizolvarea şi, cea de a doua, lichidarea patrimoniului.

a) **Dizolvarea.** Cauzele de dizolvare a unei societăţi comerciale sînt multiple, printre care cele care privesc societăţile anonime şi cele cu răspundere limitată sînt următoarele :

— împlinirea timpului pentru care a fost constituită societatea, dacă prin hotărîrea asociaţilor (acţionarilor) acest termen nu a fost prorogat pentru o nouă perioadă ;

— îndeplinirea obiectului sau imposibilitatea realizării lui ; cîteva exemple de îndeplinirea obiectului : expirarea

unui contract de concesiune (linie de autobuze, cale ferată etc.), de exploatare a unei mine, de exploatări petroliere etc.; un exemplu de imposibilitate a realizării obiectului: concesiunea unui drept de exercitare a unei mine care printr-un cutremur se surpă total;

— prin acordul de voință al asociaților, care au dreptul să hotărască dizolvarea societății și la un alt termen decît cel inițial; o asemenea hotărîre se ia în cadrul unei adunări generale extraordinare; acest mod de dizolvare este destul de frecvent în practică;

— prin hotărîrea tribunalului comercial competent, la cererea adresată acestuia de către un asociat, cerere care trebuie să fie temeinic motivată, ca, de exemplu: dacă unii asociați nu-și îndeplinesc obligațiile; dacă între asociați există o stare permanentă de neînțelegere, care compromite buna desfășurare a afacerilor ș.a.; aprecierea legitimității și gravității motivelor invocate revine instanței de judecată, prin hotărîrea pe care o pronunță;

— scăderea numărului de acționări sub cel prevăzut pentru societățile anonime, sau, în cazul celor cu răspundere limitată, depășirea numărului maxim de asociați; în asemenea situații, pentru evitarea dizolvării se pot lua măsuri corespunzătoare: atragerea de noi acționari prin vînzarea unor acțiuni, transformarea într-un alt tip de societate etc.;

— reducerea capitalului sub cel minim prevăzut de dreptul național;

— pierderea suferită de societatea comercială, mai mare de trei pătrimi din capitalul social;

— falimentul societății comerciale, de care ne vom ocupa în secțiunea următoare.

Personalitatea juridică a societății dizolvate îi supraviețuiește însă acesteia. Rațiunea supraviețuirii personalității juridice rezidă din necesitatea realizării lichidării creditelor, urmăririi debitelor, transformării bunurilor sociale în disponibilități lichide etc. Ca urmare a păstrării personalității juridice, societatea comercială dizolvată își menține denumirea și sediul social, poate sta în justiție, sau poate fi chiar declarată falită, pe tot parcursul lichidării.

b) **Lichidarea patrimoniului.** Actul de dizolvare a unei societăți comerciale atrage în mod automat intrarea ei în faza de lichidare, prin aceasta înțelegîndu-se ansamblul de operațiuni necesare pentru încheierea afacerilor angajate, pentru transformarea în numerar a activului, plata pasivului și, în sfîrșit, partajarea valorilor rămase (în numerar sau, uneori, în bunuri).

Pentru realizarea operațiunilor de lichidare, asociații numesc unul sau mai mulți lichidatori. Dacă nu se realizează un acord, lichidatorii sînt numiți de către președintele tribunalului comercial competent, prin ordonanță. În cazul în care dizolvarea a fost pronunțată prin hotărîrea judecătorească, tot tribunalului îi revine ca, prin aceeași hotărîre, să numească și lichidatorul (sau lichidatorii) societății. Mandatul încredințat lichidatorului este de regulă pe o durată de trei ani, termen care poate fi prelungit, prin voința celor care l-au numit (asociații ori tribunalul comercial), desigur în baza motivării scrise a lichidatorului, din care trebuie să rezulte cauzele pentru care operațiunea nu a putut fi încheiată.

Pe parcursul operațiunilor de lichidare, lichidatorii reprezintă societatea, fiind investiți cu atribuții foarte precise:

— conservarea patrimoniului, care se realizează prin luarea tuturor măsurilor pentru ca nici un element al activului să nu fie înstrăinat;

— în scopul reintroducerii în patrimoniu a creanțelor, lichidatorul este învestit să urmărească pe cale judiciară pe toți debitorii societății, terțe persoane, putînd să exercite aceleași drepturi și împotriva eventualilor asociați debitori;

— transformarea patrimoniului în disponibilități lichide, prin aceste acte înțelegînd vînzarea bunurilor mobile și imobile, atribuție care este îngrădită de anumite restricții; pentru vînzarea către o persoană care are calitatea de asociat, administrator, director general, membru al consiliului de supraveghere, cenzor etc., este necesar consimțămîntul unanim al asociaților sau autorizația tribunalului comercial;

— plata creditorilor societății, operație care trebuie efectuată cu luarea în considerare a celor privilegiați și ipotecari; în vederea regularizării pasivului, pe lîngă publicitatea legală privind intrarea în lichidare a societății, în practică lichidatorii efectuează o publicitate suplimentară prin care invită pe toți creditorii să-și formuleze pretențiile, aceasta fiind o cale facilă de stabilire cît mai exactă a creditelor pe care le are de plătit societatea.

În mod normal, activitatea de lichidare a unei societăți se încheie după plata integrală a creditorilor, urmată de împărțirea activului net între asociați (acționari). Între obligațiile lichidatorului intră și aceea de a convoca asociații în vederea stabilirii contului final al societății, pentru a-l descărca de mandatul primit și pentru a controla încheierea lichidării societății. Dacă din diferite motive, adunarea asociaților nu poate să ia o hotărîre de ratificare a contului de lichidare a societății, tribunalul comercial hotărăște, la cererea celor interesați. Hotărîrea de încheiere a lichidării este inserată într-o publicație de anunțuri, iar în unele cazuri, cînd legislația națională o prevede, și în buletinul oficial al țării respective.

Activitatea lichidatorilor este controlată de cenzori sau de organe de control numite de tribunalul comercial.

Pe tot timpul lichidării firma comercială a societății va cuprinde mențiunea „societate în lichidare". Odată cu ultimul act de lichidare încetează și personalitatea juridică.

4.3. Concordatul — moratoriul — falimentul

O conjunctură nefavorabilă, unele erori de ordin economic, de conducere și strategie, sau unele greșeli în procesul de producție ori de comercializare, sînt tot atîtea cauze care pe parcursul funcționării societăților comerciale pot crea dificultăți financiare, care pot merge pînă la situația extremă a încetării plăților. În funcție de gradul dereglării financiare, sistemele de drept ale statelor cu economie capitalistă prevăd căi de atenuare a urmărilor, ce pot fi grupate în două mari categorii:

— concordatul moratoriul și reglementarea judiciară, care au nota comună constînd în aceea că se urmărește salvarea societății comerciale de la dizolvare, apreciindu-se că își va putea îmbunătăți situația financiară, prin măsurile preconizate de conducerea societății și aprobate de creditori;

— falimentul, este măsura extremă și care duce la dizolvarea societății comerciale.

a) **Concordatul preventiv.** Cunoscut și sub denumirea de concordat prefalimentar, este o convenție intervenită, între societatea comercială debitoare și masa creditorilor, asupra modului și termenelor de plată a creanțelor pe care aceștia le dețin.

Concordatul se poate realiza, fie pe cale amiabilă, fie pe cale judiciară. Cererea de concordat preventiv se adresează de către reprezentanții autorizați ai societății tribunalului competent să declare falimentul, cu precizarea cotei ce poate fi plătită creditorilor (cel puțin 40 la sută), precum și a termenelor de plată și a garanțiilor oferite. Tribunalul convoacă creditorii în adunare generală, unde se hotărăște asupra acceptării ofertei, într-un cvorum de cel puțin o treime din creanțe.

Efectele concordatului preventiv: societatea comercială nu mai este declarată în stare de faliment, reluîndu-și astfel activitatea; creanțele se reduc proporțional față de creditori, cu cota concordată (chiar și față de acei care nu au participat sau nu au votat pentru acordarea concordatului); creditorii dobîndesc dreptul să urmărească în mod individual pe debitor, de la data la care acesta s-a obligat să efectueze plățile.

Concordatul preventiv este legiferat în mai toate țările, printre care : Italia (legea din 16 martie 1942) ; Belgia (legea din 1946) ; R.F. Germania (legea din 5 iulie 1927); Suedia (legea din 13 mai 1921) ; Egipt (legea nr. 26 din martie 1910) ; Elveția, S.U.A., Canada.

b) **Concordatul postfalimentar.** În majoritatea statelor cu economie capitalistă este reglementată și o altă formă a concordatului și anume a celui postfalimentar.

Cererea societății comerciale făcute pentru acordarea unui asemenea concordat va trebui să arate cota oferită creditorilor chirografari și garanțiile ce se dau ; concordatul se încheie dacă propunerea falitului este primită de majoritatea numerică a creditorilor și care reprezintă cel puțin 2/3 din creanțele admise. Admiterea ofertei de concordat postfalimentar este supusă omologării tribunalului, după care devine obligatorie chiar față de creditorii care s-au opus și care au lipsit de la votarea ei.

Concordatul potfalimentar pune capăt stării de faliment, creînd pentru fiecare creditor un nou drept de creanță, al cărui obiect este cota concordată, care nu poate fi mai mică de 40 la sută. De asemenea, el produce toate efectele arătate mai sus, la concordatul preventiv.

c) **Moratoriul.** Este o cale judiciară, care dacă este admisă de tribunalul competent — la cererea comerciantului falit — are ca efect suspendarea executării hotărîrii de declarare a falimentului.

Pentru obținerea moratoriului, falitul trebuie să facă dovada că încetarea plăților este cauzată de unele evenimente extraordinare, neprevăzute și care nu au putut fi surmontate la acel moment și că, în fapt, în termenul propus va deveni solvabil.

Dacă cererea este admisă în principiu, se convoacă creditorii, iar aceștia urmează să statueze în fond asupra ei, trebuind să fie aprobată cu o majoritate de cel puțin jumătate din valoarea totală a creanțelor. Pentru încheierea operațiunii se acordă maximum un an, perioadă în care o comisie desemnată de creditori supraveghează îndeplinirea condițiilor stabilite.

Dacă situația financiară a debitorului s-a îmbunătățit sau dacă se constată că nu sînt posibilități pentru executarea lui, moratoriul poate fi revocat de către tribunal la cererea oricăruia dintre creditori. În această ultimă situație procedura falimentului își urmează cursul.

Moratoriul este legiferat în diferite țări, printre care Belgia, Spania, Italia.

d) **Reglementarea judiciară.** În Franța, printr-o lege din 1967, instituția falimentului în cazul societăților comerciale, așa cum era reglementată prin Codul comercial, a fost înlăturată, instituindu-se procedura reglementării judiciare și a lichidării bunurilor. Potrivit acestei legislații moderne, după sesizare, tribunalul competent are latitudinea să pronunțe două soluții diferite : a) reglementarea judiciară; b) lichidarea bunurilor.

În situația reglementării judiciare a societăților comerciale, procedura este următoarea : tribunalul numește 1—3 persoane care poartă denumirea de sindici ; aceștia asistă în mod obligatoriu societatea pentru toate actele de administrare și de dispoziție asupra bunurilor ; creditorii trebuie să depună creanțele lor sindicului (sindicilor), care le verifică ; în același timp, societatea este obligată să facă oferte de concordat, precizînd măsurile pe care le are în vedere pentru restabilirea situației sale financiare ; creditorii sînt reuniți și invitați a se pronunța prin vot asupra propunerilor de redresare întocmite de societate ; procentul necesar pentru valabilitatea hotărîrilor creditorilor este de minimum jumătate din numărul lor și de două treimi din totalul creanțelor.

După ce concordatul a fost votat și apoi omologat de către tribunalul comercial, devine obligatoriu pentru toți creditorii (chiar dacă nu au participat la vot sau au votat împotrivă), iar societatea își recapătă în întregime dreptul de dispoziție și instituția sindicilor își încetează funcția de asistare și controlul asupra actelor de administrare a societății.

În situația în care se apreciază de către tribunalul comercial că aplicarea reglementării judiciare nu va da rezultate, acesta poate declara direct **lichidarea bunurilor,** adică se declanșează procedura similară falimentului.

e) **Falimentul.** Prin faliment se înțelege starea de încetare a plăților a unui comerciant față de creditorii săi, la cererea debitorului sau a creditorilor. Este o procedură specială de executare silită, unitară, colectivă și concursuală, instituită în favoarea creditorilor, prin împărțirea riscurilor între aceștia.

Oricare ar fi definiția dată, elementele definitorii ale falimentului sînt următoarele :

— dizolvarea întreprinderii prin hotărîrea declarativă de faliment și instituirea unei proceduri concursuale speciale de executare silită asupra tuturor bunurilor debitorului ;

— distribuirea produsului lichidării activelor patrimoniale în mod proporțional cu creanțele tuturor creditorilor ;

— sancționarea falitului sau a organelor de conducere a societății comerciale, în raport cu gradul de culpabilitate, sancțiuni care pot fi și de natură penală.

Starea de faliment, poate fi pronunțată la cererea mai multor părți interesate ; societatea care își încetează plățile este obligată să declare acest fapt într-un termen scurt la grefa tribunalului comercial competent din raza căruia își are sediul ca orice alt comerciant. Totodată, este îndatorată să depună la grefă, bilanțul și contul de profit și pierderi, situația valorică a creanțelor sale, a datoriilor sale, cu indicarea numelui și a domiciliului fiecăruia dintre creditori. Cererea de declarare în stare de reglementare judiciară poate fi, de asemenea, adresată de către unul sau mai mulți dintre creditorii societății. Acest drept îl au toți creditorii individuali ai societății. Declararea în stare de faliment poate fi pronunțată și din oficiu, de către tribunalul comercial.

Prin efectul sentinței declarative a stării de faliment, întregul patrimoniu al comerciantului falit este afectat creditorilor săi, care sînt uniți în scopul recuperării unei cote proporționale din creanțele lor. Ca urmare, este interzisă urmărirea individuală împotriva falitului, inclusiv pentru despăgubirile destinate să acopere prejudiciul cauzat prin neexecutarea contractului de comerț exterior.

Creditorii astfel uniți constituie așa-numita masă credală, care nu are personalitate juridică, dar în schimb are o individualitate proprie, cu scopul de a asigura repartizarea activului firmei comerciale falite între toți creditorii ei. În vederea constituirii masei credale, toți creditorii firmei comerciale declarată în faliment trebuie să depună creanțele lor în 15 zile de la publicarea hotărîrii declarative, la grefa tribunalului care a declarat falimentul. Depunerea și verificarea creanțelor sînt esențiale pentru însăși exercitarea urmăririi concursuale.

Activul firmei falite se compune din bunurile aflate în patrimoniul ei în momentul declarării stării de faliment. În practica raporturilor de comerț exterior trebuie reținut că din acest activ se pot revendica de către proprietarii lor bunurile mobile, administrîndu-se dovada că sînt proprietarii lor.

După admiterea creanțelor, se procedează la lichidarea activului falimentului, prin vînzarea bunurilor firmei comerciale la licitație publică. Suma rezultată din această vînzare se repartizează între creditori conform tabloului de creanțe verificate și admise, fiecărui creditor atribuindu-se o cotă proporțională cu creanța sa.

Facem mențiunea că la realizarea în fapt a procedurii falimentului concură mai multe organe : judecătorul sindic, numit odată cu declararea falimentului, adunarea creditorilor și, desigur, instanța judecătorească, care, de regulă, este tribunalul comercial.

dr. Al. DETEȘAN

contract economic

Obligația părților de a preveni și limita prejudiciul

Interesele generale ale economiei impun cu necesitate ca sarcinile de plan să fie executate, în care scop toate unitățile socialiste, atît părțile din contract, cît și organele lor tutelare, sînt obligate de a colabora, luînd toate măsurile ce se impun în vederea realizării tuturor obligațiilor contractuale la termen și în condițiile convenite. În numele aceloraşi interese, părțile din contract au datoria de a limita prejudiciul în cazul în care totuși, contractul economic nu a fost executat sau prestațiile au fost realizate în mod necorespunzător, indiferent unde urmează a se localiza paguba. În legătură cu obligația ambelor părți contractante de a acționa în vederea prevenirii sau limitării prejudiciului sînt necesare următoarele precizări.

De regulă, neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a prestațiilor din contractul economic sînt datorate activității necorespunzătoare sau chiar inactivității unității furnizoare. Acesteia îi aparține fapta ilicită (acțiune sau omisiune). În baza principiului colaborării tovărășești dintre unitățile socialiste, unitatea beneficiară — creditoare a prestației — nu are dreptul să asiste pasiv la nerealizarea sarcinilor de plan și respectiv a obligațiilor contractuale de către furnizor, mulțumindu-se a pretinde penalități și eventual daune. Ea trebuie să acționeze pentru contracararea consecințelor negative ale conduitei ilicite a partenerului contractual. Dacă nu are o conduită activă în sensul prevenirii sau limitării prejudiciului, fapta sa se consideră ilicită. Fapta creditoarei, deși nu concură la cauzarea prejudiciului și nici nu constituie cauza unică a pagubei furnizorului debitor, totuși ea se consideră ilicită prin simplul fapt că unitatea nu a dat dovadă de o conduită activă. Efectele faptei ilicite a unității creditoare se răsfrînge — așa cum am arătat — nu asupra prejudiciului, ci asupra propriului său drept la despăgubire. Conduita creditorului apare deci, ca o condiție pentru exercitarea dreptului său la despăgubire. Numai făcînd dovada că a acționat în vederea prevenirii sau limitării prejudiciului, unitatea creditoare își poate deschide calea pentru exercitarea propriului său drept la despăgubire.

În practica unităților socialiste se întîlnesc însă, și cazuri în care obligația contractuală nu se execută sau este executată necorespunzător de către unitatea beneficiară care devine astfel debitoarea prestației, iar furnizorul îmbracă calitatea de creditor. Regimul aplicabil este același, indiferent de poziția părților din contract, ceea ce înseamnă că la exercitarea dreptului la despăgubiri a furnizorului va acționa ca o condiție conduita acestuia.

Practica arbitrală aplică în mod consecvent această cerință legică a economiei socialiste (Dec. P.A.S. nr. 1595/1977). Astfel, sancționînd lipsa de conduită activă a unui furnizor principal în livrarea utilajului complex, organul arbitral a respins cererea acestuia de despăgubiri în calitate de beneficiar de la unitatea colaboratoare pentru livrarea cu întîrziere a unui ansamblu (Dec. P.A.S. nr. 2509/1977). În alt caz, organul arbitral a sancționat fapta ilicită a unității furnizoare care nu a luat măsuri de valorificare a unor cantități de struguri neridicate la termen de beneficiar. Acțiunea în pretenții a furnizorului a fost respinsă pe motiv că acesta avea obligația și posibilitatea de a valorifica strugurii neridicați la termen de beneficiar (Dec. P.A.S. nr. 78/1978).

J. COSTIN

Înlocuirea produselor necorespunzătoare

Înlocuirea produselor cu defecte ca și remedierea lor pot avea loc atît înăuntrul termenului de garanție cît și după expirarea acestuia, pe toată durata perioadei de utilizare normată.

Faptul înlocuirii produsului are ca efect, în planul dreptului, reintrarea acestuia în patrimoniul furnizorului cu toate semnificațiile juridice și implicațiile care iau naștere și anume: livrarea se consideră neexecutată; furnizorul datorează penalități de întîrziere; dacă pînă la expirarea contractului sau a anului de plan înlocuirea nu are loc, furnizorul datorează și penalități pentru neexecutare; în cazul în care dauna unității beneficiare excede suma acestor penalități, furnizorul este ținut și la daune; prețul nu este datorat. Dacă a fost încasat de furnizor este obligat a-l restitui, fiind de asemenea dator a plăti penalități pentru deținerea unei sume fără îndreptățire.

Înlocuirea produselor este admisibilă fără a se distinge dacă pentru produsele respective se emit sau nu acte de planificare. Dacă furnizorul nu obține alte repartiții pentru materia primă sau materialele necesare fabricării noilor produse în locul celor restituite, este de la sine înțeles că această formă de reparare în natură nu va putea fi adusă la îndeplinire, unitatea urmînd a răspunde cu daune. Dacă produsele ce urmează a fi înlocuite și materia primă necesară fabricării nu fac parte din categoria celor pentru care se emit acte de planificare, producătorul poate proceda la înlocuire, organizînd în condiții optime activitatea sa de producție spre a nu afecta alte obligații contractuale.

Pe toată perioada în care produsul se află în custodie la beneficiar, la dispoziția furnizorului, fiind refuzat ca necorespunzător calitativ, cel din urmă avînd obligația înlocuirii, unitatea beneficiară este datoare a păstra marfa în astfel de condiții încît aceasta să nu se degradeze și mai mult. Dacă unitatea beneficiară a păstrat marfa în condiții necorespunzătoare, agravînd din această cauză deficiențele existente, ea își angajează propria sa răspundere. În situația dată, furnizorul are drept la despăgubiri provenind din degradările pricinuite prin fapta beneficiarului.

O mențiune cu totul specială trebuie făcută cu privire la obligația, furnizorilor de materiale de construcții sau de elemente de construcții de a remedia sau înlocui produsele necorespunzătoare calitativ. Aceste unități, potrivit art. 89 alin. 2 din Legea nr. 8/1977 sînt obligate ca, în termen de 15 zile de la primirea comunicării unității de construcții, să remedieze sau să înlocuiască materialele sau elementele de construcții și instalații necorespunzătoare din punct de vedere calitativ. Ele răspund pentru daunele produse prin neexecutarea sau executarea cu întîrziere a acestei obligații.

dr. C. JORNESCU

Probleme locative și de autogestiune a imobilelor

Suprafața locativă

În conformitate cu prevederile art. 2 alin 1 din Legea nr. 5/1973, suprafața locativă cuprinde **suprafața locuibilă și dependințele.**

În continuare, în art. 2 alin. 2, actul normativ citat definește **suprafața locuibilă,** înțelegînd-o ca suprafața camerelor care, determinate ca atare prin construcția lor, servesc pentru locuit, **inclusiv holurile și camerele de trecere.** Holul și camerele de trecere sînt cuprinse — potrivit legii — în noțiunea de suprafață locuibilă independent de împrejurarea că au sau nu lumină directă. Deși legea citată nu le menționează expres, camerele de serviciu fac parte din suprafața locuibilă deoarece și ele au fost destinate prin construcție de a fi locuite (în acest sens Trib. Suprem deciziile civile nr. 53/1971 și nr. 1042/1971).

● **Holul** fiind prin destinație, camera în jurul căreia se află celelalte încăperi sau care face legătura între intrarea apartamentului și restul camerelor de locuit sau spre dependințe, este considerat de legea actuală ca făcînd parte din suprafața locuibilă, indiferent de faptul că este folosit de un singur locatar sau de mai mulți. Holul trebuie deosebit de vestibul (antreu) sau de vestiar care este o încăpere de dimensiuni relativ reduse, situată la intrarea în apartament, făcînd parte din categoria dependințelor (art. 2 alin. final din Legea nr. 5/1973 și dec. civ. a Trib. Suprem nr. 1731/1971). Distincția dintre hol și antreu (vestiar) servește la determinarea suprafeței locuibile (locative), în care este inclus holul. De asemenea, la stabilirea chiriei această deosebire trebuie avută în vedere dat fiind că pentru vestibul (antreu) se calculează o chirie mai mică fiind considerat ca făcînd parte din categoria dependințelor.

Deoarece prin art. 2 din Legea nr. 5/1973 s-a atribuit holurilor caracterul de suprafețe locuibile (ca oricăror alte încăperi destinate prin construcție de a servi pentru locuit), dezafectarea lui și transformarea într-o dependință duce implicit la reducerea suprafeței locuibile. Prin consecință, o asemenea transformare nu poate fi făcută decît cu aprobarea comitetului (biroului) executiv al consiliului popular (Trib. Suprem dec. nr. 1455/1975 și nr. 2148/1972). Holul fiind considerat prin lege ca suprafață locuibilă înseamnă că se datorează chirie și pentru această încăpere, chiar dacă se află în folosință comună. Într-o astfel de situație, chiria aferentă holului se calculează pentru fiecare locatar principal în raport cu numărul membrilor săi de familie (Trib. Suprem dec. civ. nr. 1495/1970).

Holul poate fi închiriat în exclusivitate unui singur locatar care să-l folosească drept cameră de locuit singur sau împreună cu alți membrii ai familiei sale. Cînd a fost închiriat unui singur locatar, holul nu poate servi altor locatari drept loc de trecere. Aceștia urmează să folosească altă cale de acces spre camerele lor, indiferent dacă respectivii locatari au intrat în apartament odată cu locatarul beneficiar al holului sau ulterior.

Holul închiriat inițial în exclusivitate unui singur locatar poate fi ulterior închiriat și altor locatari dar numai cu dubla condiție : ca primului să nu i se restrîngă în acest mod suprafața locuibilă la care are drept în conformitate cu legea și numai dacă celorlalți locatari nu li se poate asigura o altă cale de acces spre camerele lor. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1514/1967). De la sine înțeles că într-o asemenea situație, cînd holul este repartizat și închiriat mai multor locatari el nu poate servi decît drept cameră de acces și nu de locuit (Trib. Suprem, dec. civ. nr 143/1969), sau cameră în care să se poată depozita mobilier dar numai în măsura în care nu se știrbește dreptul de trecere și de folosință a altui locatar. În cazul în care dreptul de trecere și de folosință a unui colocatar sînt știrbite,se poate dispune de către instanța judecătorească evacuarea acelor obiecte care, prin dimensiuni, mod de așezare, folosință și destinație sînt de natură să împiedice trecerea și utilizarea normală a holului în aceleași condiții și de către celălalt colocatar (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 2183/1967).

● **Camerele de trecere** propriu-zise fac parte — așa cum s-a arătat — din suprafața locuibilă. Totuși ele nu pot fi închiriate separat dat fiind că, potrivit destinației dată prin construcție servesc întotdeauna ca încăperi prin care se trece dintr-o cameră de locuit în alta sau spre o dependință.

Dependințe

Potrivit prevederilor art. 2 alin. final din Legea nr. 5/1973, prin dependințe se înțeleg încăperile care deservesc suprafața locuibilă. Definiția legală continuă cu o enumerare expresă și limitativă a acestora și anume : vestibulul, antreul, tinda, veranda, culoarul, bucătăria, chicineta, oficiul, cămara, debaraua, camera de baie, closetul, spălătoria, uscătoria, pivnița, boxa de subsol, magazia din zid, loggia și terasa acoperită. Deoarece legea citată cuprinde — așa cum am arătat — enumerarea limitativă a dependințelor, extinderea acestei noțiuni prin analogie nu este permisă, fapt ce impune a preciza exact conținutul ei spre a nu fi supuse aceluiași regim juridic și alte părți din clădire sau încăperi (de pildă, dulapul în perete, podul, magazia din scînduri, terasa neacoperită, balconul neacoperit). Acestea nu pot fi considerate dependințe. Precizăm în continuare termenii folosiți de lege utilizînd în acest scop Dicționarul explicativ al limbii române.

Vestibulul sau vestiarul sinonim cu antreul, este prima încăpere de dimensiuni mici, a unei locuințe, în care se intră venind din afară. (Trib. Suprem. dec., civ. nr. 1731/1971). În dicționar se găsește și noțiunea de vestiar, definită de asemenea ca fiind o mică încăpere, la intrarea în locuință, unde se lasă paltoanele, pălăriile etc. Față de înțelesul care li se dă acestor încăperi, este vorba de aceeași dependință.

Tinda este încăperea de intrare în casele țărănești. Uneori prin tindă se înțelege și prispa, foișorul, cerdacul sau pridvorul.

Veranda este o galerie exterioară (balcon sau terasă), acoperită și închisă cu pereți și ferestre numeroase, care prelungește spațiul camerei de zi, fiind situată la parterul sau etajul unei clădiri.

Culoarul este o încăpere îngustă și lungă în interiorul unei clădiri, care servește ca loc de trecere între încăperile situate pe același plan.

Bucătăria este încăperea în care se gătește mîncarea, iar chicineta o încăpere de dimensiuni reduse (în apartamente mici din blocuri), care servește în același scop (bucătărioară).

Oficiul este o încăpere mică, lîngă sufragerie, unde se depozitează, de regulă, tacîmuri, mîncăruri etc.

Cămara este o încăpere de dimensiuni reduse, în care se păstrează alimente.

Debaraua o încăpere, de asemenea, de dimensiuni reduse, în care se păstrează obiecte ce se folosesc mai rar (Trib. Suprem dec. civ. nr. 419/1961) decizie cu caracter orientativ și în prezent.

Camera de baie este o încăpere special amenajată în acest scop (avînd cadă sau duș). Tot astfel, spălătoria și uscătoria sînt încăperi special amenajate pentru spălarea și respectiv uscarea rufelor.

Pivnița (beciul) este o încăpere ce se află de obicei sub clădire și este destinată pentru păstrarea unor materiale (lemne, cărbuni) sau a unor produse alimentare.

Boxa la subsol este un compartiment mic avînd destinația de a servi pentru păstrarea unor obiecte. Cît

privește magazia de zid, destinația ei este aceea pe care o arată însăși numirea (de magazie).

Loggia este o încăpere sau galerie exterioară acoperită și deschisă spre exterior prin arcade sprijinite pe coloane sau stîlpi, uneori putînd fi exterioară gabaritului clădirii, fiind deosebită de balcon care este definit ca o platformă cu balustrada la peretele exterior al unei clădiri.

Terasa nu are galerie, arcade sau coloane și, după caz, poate fi acoperită sau descoperită.

În esență, pentru a stabili dacă o încăpere face parte din suprafața locuibilă sau este o dependință, trebuie a se avea în vedere, în primul rînd, destinația acesteia prin construcție. De exemplu, faptul plasării în bucătărie a unor mobile de cameră nu are caracterul de modificare structurală și deci nu schimbă destinația sa inițială din bucătărie în cameră de locuit. (Trib. jud. Brașov dec. civ. nr 11/1972). Nu poate fi neglijată însă și denumriea sub care această încăpere figurează în contractul de închiriere, în fișa de recuzare ori în ordinul de repartizare.

Este necesar a preciza că printr-o modificare constructivă efectuată ulterior în condițiile legii și cu acordul părților se poate schimba destinația unei dependințe în cameră de locuit și invers.

C. J.

COMBINATUL APICOL BUCUREȘTI
Bd. Ficusului nr. 42
telefon 33 28 32 ; 33 20 50/114

Oferă :

- **Cilindru hidraulic buc. 4**
- **Filtru magnetic tip 110 buc. 1**
- **Filtru magnetic buc. 2**
- **Corzi relon de 0,5 kg. 21,500**
- **Ceramică diferită:**
- **50×50 galbenă buc. 6060**
- **30×30 diferite culori buc. 1076**
- **30×30 italiană kg. 136**
- **Capace PVC pt. borcane 1 1 buc. 26744**
- **Drosere de 400 buc. 78**
- **Drosere de 250 buc. 4**
- **Hidranți ∅ 100 buc. 4**
- **Cutii hidranți de 100 buc. 5**
- **Robineți ∅ 125 buc. 8**
- **Menghine de 150 buc. 67**
- **Ferestre lemn : 160×130 cm cu 3 canate duble, (199 mp × 174,38/ mp buc. 50**
- **Tîmplărie metalică : 610×210 cm kg. 5000**
- **Idem 240×200 cm kg. 800**
- **Tîmplărie SECO metal : 150×230 cm (2 canate cu 3 ochiuri buc. 5**
- **Idem 75×230 cm (1 canat cu 3 ochiuri) buc. 3**
- **Radiatoare**
- **Elemente radiator × 10 el ; 600× 220/4 buc. 32**
- **3 el — buc. 150**
- **5 el buc. 80**
- **12 el buc. 18**

FABRICA DE UTILAJE PIESE DE SCHIMB — București
Str. Veseliei nr. 5
Cod. 762127
Telefon 23 13 01
Oferă :

- **Ventilator V 426 Q = 5000 mc H = 100 mmCA poz. de montaj 7 cu motor electric 3 Kw×1500 rot/ min. buc. 11**
- **Ventilator V 472/5 Q = 2000 mc H = mm CA poz. montaj 14 cu motor electric 3 Kw×3000 rot/min. buc. 12**
- **Ventilator V 454 Q = 3550 mc H = 650 mm CA poz. montaj 3 cu motor de 13 Kw × 3000 rot/min. buc. 1**
- **Ventilator V 434 Q = 25000 mc H = 190 mm CA poz. montaj 3 cu motor electric 22 Kw × 1500 rot/min. buc. 3**
- **Ventilator V 4-710 Q = 10000 mc. H = 126 mm CA cu motor electric 5,5 Kw × 1500**
- **poz. montaj 3 buc. 3**
- **poz. montaj 12 buc. 1**
- **poz. montaj 14 buc. 2**

I.U.T.I.F.P.E.C. BUZĂU
Str. Dr. Petru Groza nr. 2
tel. 14654
Oferă :

- **Cablu electric CYABY 3×120+70 = ml. 1.200**
- **Cablu electric CYABY 3×50+25 = ml. 930**
- **Cablu electric CYABY 2×4 = ml. 915**
- **Țeavă conductă ∅ 530×7 = ml. 5.000**
- **Papuci șenilă cauciuc S 650 = buc. 1.000**

ÎNTREPRINDEREA DE PORDUSE ELECTROTEHNICE BISTRIȚA
Drumul Cetății nr. 19
Oferă :

Cabluri de semnalizare și control izolate în PVC

— STAS 8779/70, sortimentele :
CSYY,
CSYEY,
CSYAbY
și CSYEAbY
toate dimensiunile, sub formă de colaci, de lungimi sub 50 ml.

I.F.E.T. PITEȘTI

Oferă, cu livrare promptă, fără reparație, un sortiment variat de scaune tapisate cu finisaj luciu oglindă sau mat :

Tipul	Preț amănunt	Preț livrare
● Olt III.	248	223
● Argeș	298	268
● Trivale	310	279
● Mariana	325	292

Cei interesați se vor adresa la I.F.E.T. Pitești, str. Dobrogeanu Gherea nr. 1, telefon 36600/interior 151, biroul desfacere.

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE ȘI MONTAJE

— ICIM — BRAȘOV

Str. Carpaților nr. 9, telefon 22480

Oferă spre vînzare :

PANOURI HIDRAULICE PENTRU ACȚIONAREA INSTALAȚIILOR DE TURNAREA BETONULUI LA ÎNTREPRINDERILE DE PREFABRICATE (25 buc).

- **tipul „Steaua Roșie" București cod 651—10—07—000 NID 8073/79**
- **dimensiuni 1000 × 600 × 500 mm**
- **presiunea maximă 150 kgf asigurată de o pompă Ex 716— 15°**
- **debit 28 l/minut**
- **capacitate rezervor ulei = 250 l.**
- **prețul = 89.000 lei**

Vizitele oficiale de prietenie ale tovarășului Nicolae Ceaușescu,

împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în R.P. Chineză și în R.P.D. Coreeană

ELOCVENTE MANIFESTĂRI ALE PRIETENIEI ȘI SOLIDARITĂȚII, PUTERNIC IMPULS PENTRU DEZVOLTAREA COLABORĂRII PE MULTIPLE PLANURI

COMUNIȘTII, întregul popor român au luat cunoștință cu deosebită satisfacție de rezultatele rodnice ale vizitelor oficiale de prietenie întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Chineză și Republica Populară Democrată Coreeană, apreciind, pe bună dreptate, că ele deschid perspective deosebite dezvoltării colaborării pe multiple planuri cu partidele și popoarele țărilor vizitate, spre binele comun, al cauzei socialismului, progresului și păcii în lume.

Am fost în aceste zile martorii manifestărilor de caldă prețuire, de profundă stimă și considerație care i-au însoțit permanent pe înalții soli ai poporului român în timpul vizitei în cele două țări prietene. O atmosferă prietenească, de stimă, înțelegere și respect reciproc a caracterizat și convorbirile pe care secretarul general al partidului, președintele republicii le-a purtat la Beijing și Phenian.

Așa cum s-a subliniat în repetate rînduri în cursul vizitelor, dezvoltarea cu succes a relațiilor reciproce este indisolubil legată de așezarea lor consecventă pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. În spiritul principiilor menționate, un rol de excepțională însemnătate în adîncirea prieteniei și colaborării tradiționale dintre Partidul Comunist Român, poporul român și partidele și popoarele celor două țări socialiste vizitate l-au avut, de-a lungul anilor, contactele nemijlocite la nivel înalt, convorbirile purtate cu acest prilej.

Se poate aprecia cu deplin temei că, prin rezultatele cu care s-au încheiat, ca și prin întreaga lor desfășurare, recentele vizite oficiale de prietenie ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Chineză și Republica Populară Democrată Coreeană constituie evenimente cu profunde semnificații care vor da un nou și puternic impuls conlucrării în domeniile politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de interes comun, care să corespundă pe deplin intereselor de progres ale popoarelor noastre, cauzei generale a socialismului și păcii. În acest cadru a fost evidențiată necesitatea de a se acționa în continuare pentru ca și nivelul relațiilor economice să se ridice la nivelul înalt pe care l-au atins raporturile politice cu aceste două țări socialiste aflate în plină dezvoltare.

„Noi apreciem, declara tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Beijing, **că există toate condițiile ca, prin eforturi comune, raporturile româno-chineze — întemeiate trainic pe principiile socialismului, pe deplină egalitate, stimă și respect reciproc — să cunoască, în continuare, o puternică înflorire, pe măsura posibilităților sporite pe care le crează dezvoltarea economico-socială a țărilor noastre".**

În același spirit, tovarășul **Hu Yaobang,** președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, declara că **„dezvoltarea continuă a colaborării noastre în domeniile politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii va stimula puternic bunăstarea și prosperitatea celor două țări".**

Ca o concretizare a hotărîrii României și Chinei de a conferi noi dimensiuni raporturilor lor economice reciproc avantajoase, pentru valorificarea posibilităților create de extindere a cooperării în producție și cercetare în domenii importante cum sînt punerea în valoare a resurselor energetice și de materii prime, producția de instalații complexe, utilaje și mașini pentru industriile chimică, metalurgică, energetică, de materiale de construcții, transporturi, agricultură și industrie alimentară, producția de mașini și aparatură electrotehnică și electronică etc., în timpul vizitei în Republica Populară Chineză au fost semnate mai multe documente de colaborare economică și tehnico-științifică. Dintre acestea se detașează prin însemnătatea sa deosebită **Acordul-Program între guver-**

nele român și chinez cu privire la direcțiile de bază ale colaborării economice și tehnico-științifice pe termen lung, apreciat de ambele părți ca un document de importanță istorică pentru promovarea colaborării dintre cele două țări. Împreună cu înțelegerile deja existente în sectoare cum ar fi industria carboniferă, metalurgia neferoasă, schimburile comerciale, acest acord este menit să asigure o perspectivă trainică pe baze stabile, și pe termen lung, conlucrării bilaterale, deschizîndu-i largi orizonturi. A fost semnat, totodată, un protocol privind colaborarea și cooperarea în domeniul industriei construcțiilor de mașini și s-a stabilit ca guvernele celor două țări, Comisia mixtă de colaborare economică și tehnico-științifică, organele de planificare și de comerț exterior să acționeze pentru sporirea continuă, pe o bază stabilă și echilibrată, a schimburilor reciproce de mărfuri. A mai fost semnat, de asemenea, un acord de colaborare între guvernele celor două țări în domeniul folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice.

Constatîndu-se cu satisfacție rezultatele importante obținute în extinderea legăturilor în domeniile culturii, învățămîntului, științei, mijloacelor de informare în masă, ocrotirii sănătății, sportului, au fost semnate mai multe documente menite să promoveze în continuare această colaborare.

Cu ocazia convorbirilor la nivel înalt s-a căzut totodată de acord să se dea un nou impuls și să se valorifice în mai mare măsură posibilitățile de a intensifica în continuare contactele politice, schimburile de experiență pe linie de partid și de stat.

Desigur, așa cum s-a menționat de ambele părți, în spiritul sincerității depline ce caracterizează relațiile dintre cele două țări și partide, sînt și probleme unde există anumite deosebiri de păreri sau rezolvări diferite ale unor aspecte ale construcției socialiste, dar ele au fost considerate firești avînd în vedere realitățile economico-sociale din cele două țări, faptul că în construcția socialistă nu există și nici nu poate exista un model. După cum a subliniat cu putere în cursul vizitei tovarășul Nicolae Ceaușescu, tocmai datorită faptului că au pornit de la această premisă fundamentală, relațiile româno-chineze au cunoscut o dezvoltare deosebită, viața demonstrînd că numai pe baza principiilor revoluționare ale socialismului științific, ale deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc se poate asigura o colaborare fructuoasă între țările socialiste, între partidele comuniste și muncitorești, între toate forțele revoluționare, se poate asigura întărirea solidarității lor.

Se poate aprecia că înfăptuirea acordurilor și înțelegerilor la care s-a ajuns în urma convorbirilor pe care secretarul general al partidului nostru, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a avut cu tovarășul Hu Yaobang, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, cu tovarășul Zhao Ziyang, premierul Consiliului de Stat al R.P. Chineze, cu tovarășul Den Xiaoping, vicepreședinte al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, cu alți conducători de partid și de stat, va ridica pe o nouă treaptă conlucrarea româno-chineză, în interesul operei de construcție socialistă în cele două țări, al prosperității ambelor popoare.

Moment de puternică reafirmare și emoționantă manifestare a sentimentelor de caldă prietenie și prețuire reciprocă, vizita în R.P.D. Coreeană a înalților oaspeți români și convorbirile purtate au prilejuit semnarea unor documente oficiale de mare însemnătate pentru promovarea în continuare a colaborării româno-coreene în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural, cît și pe plan internațional.

Așa cum își exprima convingerea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la solemnitatea decorării tovarășului Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene, cu ordinul „Steaua Republicii Socialiste România", clasa I, cu eșarfă, **„tradiționalele relații româno-coreene — întemeiate trainic pe deplina egalitate în drepturi, stimă și respect reciproc — vor cunoaște o dezvoltare continuă pe multiple planuri, afirmîndu-se ca un exemplu de raporturi între popoare libere și independente, care conlucrează și se întrajutorează frățește în edificarea noii orînduiri, în lupta pentru colaborare și pace în lume".**

La rîndul său, tovarășul **Kim Ir Sen** declara : **„Ca țări socialiste, Coreea și România au stabilit raporturi strînse de prietenie pe baza principiilor independenței și ale solidarității internaționale. Aceste relații tradiționale de prietenie și colaborare se întăresc pe zi ce trece prin lupta comună împotriva imperialismului, pentru victoria cauzei păcii, socialismului și comunismului".**

Documentele semnate cu ocazia vizitei identifică noi căi și posibilități pentru a ridica și mai mult nivelul relațiilor româno-coreene, corespunzător posibilităților sporite de care dispun țările noastre, în interesul înaintării lor mai rapide pe calea progresului economic și social. Avem în vedere în primul rînd **Declarația comună a Republicii Socialiste România și Republicii Populare Democrate Coreene** și **Acordul privind direcțiile de bază ale dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice.** Cu acest prilej au fost încheiate și alte documente importante, dintre care menționăm acordul privind colaborarea în domeniul valorificării de zăcăminte de metale neferoase și acordul privind cooperarea în domeniul folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice.

După cum era și firesc, convorbirile la nivel înalt româno-chineze și româno-coreene au prilejuit și un schimb de păreri în probleme majore ale vieții internaționale de a căror soluționare depinde asigurarea păcii și colaborării în lumea de azi, cum sînt oprirea neîntîrziată a cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, reglementarea tuturor problemelor litigioase numai pe cale pașnică, prin negocieri, cu participarea țărilor interesate, pe baza respectării independenței, suveranității, integrității teritoriale, a dreptului fiecărui popor de a se dezvolta liber, fără nici un amestec din afară. Pozițiile comune sau apropiate care s-au desprins în aceste probleme creează, fără îndoială, bazele unei conlucrări mai strînse pe plan internațional, în slujba idealurilor de libertate, independență națională și progres, de pace și colaborare.

Expresii ale înaltului prestigiu de care știința românească se bucură pe toate meridianele lumii, ale relațiilor foarte bune dintre oamenii de știință din România și cei din cele două țări prietene, le-au constituit primirile de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a delegațiilor oamenilor de știință chinezi și a oamenilor de știință și cultură coreeni. Cu aceste prilejuri oamenii de știință din cele două țări au exprimat omagiile și aleasa lor admirație tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu pentru contribuția adusă la dezvoltarea cercetării științifice românești prin cercetările proprii și prin atenția pe care o acordă organizării, funcționării și perfecționării instituțiilor de știință, cultură și învățămînt. În cursul întîlnirilor, o dată mai mult, tovarășa Elena Ceaușescu a evidențiat rolul important al științei și tehnicii în sporirea potențialului economic al țărilor și pe această bază în amplificarea colaborării economice reciproc avantajoase, a relevat misiunea nobilă ce revine științei și gîndirii umane pentru folosirea tuturor descoperirilor și resurselor exclusiv în scopuri pașnice, preocuparea României de a mobiliza pe toți reprezentanții geniului creator al umanității în lupta împotriva armelor și războiului, pentru pacea, fericirea și bunăstarea tuturor popoarelor.

Salutînd cu satisfacție rezultatele noilor convorbiri la nivel înalt, care oferă o bază trainică lărgirii conlucrării pe multiple planuri româno-chineze și româno-coreene, poporul nostru își reafirmă în aceste zile recunoștința față de secretarul general al partidului pentru întreaga sa activitate în slujba intereselor fundamentale ale poporului român, a cauzei prieteniei și solidarității între toate forțele revoluționare, a socialismului și păcii în lume.

Dinu DRAGOMIRESCU

Planul fizic realizat ritmic, fără importuri de completare

PENTRU ÎNTREPRINDERILE din industria motoarelor electrice realizarea la termen, în condiții de calitate superioară și în structura sortimentală prevăzută a întregii producții fizice planificate reprezintă un obiectiv prioritar. Aceasta întrucît pe măsura dezvoltării ramurilor și subramurilor de vîrf ale economiei, cererea de motoare electrice cunoaște o tendință de creștere atît din punct de vedere cantitativ cît și calitativ, concomitent cu diversificarea sortimentală foarte rapidă a acestora. Pentru satisfacerea unor asemenea cerințe Centrala de motoare și materiale electrotehnice București acordă o mare atenție studierii aprofundate a tendințelor noi în structura cererii beneficiarilor și adaptarea rapidă a execuției, de așa natură încît să evite orice perturbație în realizarea planului și onorarea contractelor economice. In 1982 cele 11 întreprinderi specializate în producția de motoare electrice, cabluri, conductori etc., ale centralei vor trebui să realizeze față de anul trecut o producție mai mare cu aproximativ 25%. Este o creștere importantă, care a impus și impune o serie de acțiuni și măsuri menite să contribuie la mobilizarea mai deplină a rezervelor disponibile.

Efortul propriu — la baza onorării angajamentelor

ANALIZA ACTIVITĂȚII ECONOMICE la nivelul centralei reliefează faptul că, pe primele trei luni din acest an, ca urmare a eforturilor susținute ale colectivelor întreprinderilor, planul fizic a fost îndeplinit integral, cu respectarea strictă a tuturor obligațiilor contractuale încheiate cu beneficiarii interni și externi. Stabilirea unei orientări precise în domeniul producției a permis fundamentarea din vreme a planurilor de aprovizionare, asigurîndu-se baza de materii prime necesară derulării ritmice a întregii activități, precum și realizarea tuturor sortimentelor planificate, în condiții de calitate superioară.

Factorul hotărîtor în obținerea acestor rezultate l-a constituit **stimularea gîndirii proprii** în rezolvarea unor probleme tehnice, curente și de perspectivă, pînă mai ieri nesoluționate decît pe calea importurilor. Astfel, pornind de la indicațiile conducerii superioare de partid în acest domeniu și de la experiența acumulată s-a trecut hotărît la asimilarea în producție a unor sortotipodimensiuni, pînă acum obținute din import, la modernizarea produselor existente și realizarea de noi produse, ca rezultat al cercetărilor proprii, în laboratoarele unităților Din cele peste 250 de poziții de plan solicitate de beneficiari pentru a fi asimilate în vederea reducerii importurilor — care totalizează o valoare de aproximativ 48 milioane dolari — peste 130 au fost, pînă în prezent, trecute în producția de serie, urmînd ca, în anii următori, să se asimileze și restul de produse necesare economiei naționale. Ținînd seama de domeniile foarte variate de utilizare, problema centrală o reprezintă **„miniaturizarea" motoarelor electrice, paralel cu sporirea performanțelor în funcționarea lor.** Pe de o parte, aceasta conduce la diminuarea consumurilor pe unitatea de produs, cu consecințe directe asupra reducerii cheltuielilor materiale, iar pe dé altă parte asigură consumuri reduse în exploatare la beneficiar.

Introducerea în procesul de fabricație a unor produse cu caracteristici superioare (motoare pentru acționări principale și avans, generatoare pentru excavatoarele tip ESRC 470 și SchRs 1400/7, motoare pentru compresoare frigorifice de 38 kW și 20 kW etc.) a condus la modificarea structurii producției, la creșterea adaptabilității ei față de schimbările, foarte rapide, în cererea de produse electrice pe plan mondial și, pe aceast bază, la asigurarea unui plan de producție mai realist, în funcție de posibilitățile tehnico-materiale ale întreprinderilor centralei. Pentru a se ajunge la aceste performanțe au trebuit s fie învinse dificultăți legate în primul rînd de activitatea proprie a întreprinderilor centralei — de la asigurarea dotării tehnice, care a fost reconsiderată în funcție de noile solicitări ș pînă la inerția unor cadre de specialiști și cercetători în ceea ce privește promovarea mai susținută și sprijinul acordat creației tehnice originale. Pentru depășirea unor neajunsuri legate în special de promovarea progresului tehnic, de un real folos ar fi, după opinia specialiștilor, **crearea unui institut național specializat în cercetarea și introducerea în producție a noi tipuri de motoare electrice.** Cu toate eforturile specialiștilor centralei, ale celor din cadrul Institutului de cercetări și proiectări electrotehnice acestea nu pot suplini în întregime lipsa unui organism național de acest fel, și aceasta se reflectă în special în rezultatele muncii de cercetare fundamentală, privind tendințele și evoluția producției de motoare pe o perioadă mai lungă de timp. În acest sens a fost avansată chiar propunerea ca institutul, în măsura în care s-ar constitui, să poată fi patronat de C.I.M.M.E., realizîndu-se astfel și o integrare mai bună a cercetării cu producția, cu rezultate valoroase în ceea ce privește nivelul eficienței scontate.

Rezervele disponibile — mai rapid atrase în producție

CU TOATE rezultatele bune obținute, sînt încă unele restanțe în ceea ce privește realizarea integrală a prevederilor de plan la o serie de indicatori, în special datorită unor deficiențe întîmpinate în activitatea unor întreprinderi din cadrul centralei. Astfel, la o serie de indicatori valorici planul nu a fost realizat (producția netă 97,65%, productivitatea muncii 94,55% etc.), ceea ce a avut repercusiuni negative asupra activității financiare și nivelului eficienței scontate. Este vorba, în principal, de neasimilarea la vreme a unor mașini și utilaje de precizie ridicată, insuficienta dotare cu piese de schimb necesare derulării ritmice a producției, depășirea nejustificată a cheltuielilor de producție, preocuparea mai redusă în unele întreprinderi de organizare superioară a producției și a muncii, neurmărirea îndeaproape, în unele cazuri, a rezolvării în termen a problemelor legate de aprovizionarea ritmică etc.

Alături de acestea se cuvine să menționăm și dificultățile întîmpinate de centrală din partea unor furnizori de materii prime și materiale (M.I.M., M.I.Ch. etc) care au contribuit într-o anumită măsură la diminuarea realizărilor obținute. Ca să dăm doar un singur exemplu trebuie să subliniem faptul că nici pînă în prezent unitățile M.I.M. nu au asimilat în producție benzile electrotehnice fără siliciu, cu utilizare în special la motoarele electrice de putere mică (15 kW), ceea ce a făcut ca unele întreprinderi din cadrul centralei (Întreprinderea de motoare electrice Pitești) să nu realizeze o serie de economii la cheltuielile materiale. Dacă s-ar fi asimilat acest material la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, la un preț de circa 10,50 lei/kg., numai în anul 1982 s-ar fi obținut economii la costuri în valoare de 15 590 mii lei. Pe de altă parte, Ministerul industriei metalurgice nu a asigurat o serie de parametri de bază ai metalului livrat (inducție magnetică, duritate, rezistență de izolație), la nivelul cerințelor producătorilor de motoare electrice, necesitate impusă pe de o parte de reducerea consumurilor de materiale importante la motoare (tablă electrotehnică, cupru, aluminiu), iar pe de altă parte de creșterea parametrilor energetici (randament, factor de putere).

Făcînd o analiză amplă a acestor neajunsuri, în adunările generale ale oamenilor muncii au fost stabilite măsuri precise, cu termene și responsabilități în așa fel încît, în cel mai scurt timp, ele să fie eliminate din activitatea centralei, iar rezultatele economice obținute să fie maxime. Între acestea un loc important îl ocupă cele referitoare la **întărirea colaborării între unitățile centralei și întreprinderile furnizoare, creșterea fiabilității și randamentelor produselor realizate, accelerarea acțiunii de asimilare a unor noi tipuri de motoare, producerea în țară a unor subansamble și piese de schimb, renunțîndu-se complet la importurile de completare etc.** O parte din aceste măsuri au și fost transpuse în practică, astfel încît în întîmpinarea zilei de „1 Mai" întreprinderile centralei au obținut, pe primele 20 de zile din luna aprilie, sporuri însemnate ale producției, raportînd depășiri substanțiale ale prevederilor de plan.

C. BĂRNEA

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

APLICAREA UNUI SISTEM DE FINANȚARE STIMULATIV PENTRU FOLOSIREA ECONOMICOASĂ A FONDURILOR

DEZVOLTAREA în ritmuri înalte a producției materiale, desfășurarea armonioasă a vieții economice solicită preocupări sporite pentru o conducere științifică a activității la nivel macro și microeconomic, încît să fie puse în mișcare toate pîrghiile care pot asigura o dimensionare riguroasă a fondurilor de producție încredințate spre administrare unităților de către societate ; concomitent este necesară o astfel de utilizare a lor, încît eforturile făcute să se materializeze în rezultate cît mai mari. În acest context, prezintă o deosebită însemnătate **promovarea efectivă în practică a unui sistem de finanțare, care, printr-o îmbinare organică a celor trei componente ale sale — autofinanțarea, creditul bancar și finanțarea bugetară — să fie în măsură să-și concerteze acțiunea cu a celorlalte pîrghii economice, să determine și să stimuleze unitățile economice să-și desfășoare astfel activitatea, încît mijloacele productive de care dispun să fie folosite cît mai eficace, să-și realizeze sarcinile care le revin din planul național unic de dezvoltare economică și socială și bugetul de venituri și cheltuieli cu un volum cît mai mic de fonduri fixe și mijloace circulante.**

Pornind de la aceste cerințe, perfecționările aduse de noul mecanism economico-financiar în sistemul de finanțare pun un accent deosebit pe promovarea largă a principiului autofinanțării, principiu de natură să sporească în mod considerabil interesul întreprinderilor, centralelor și ministerelor economice pentru rezultatele pe care trebuie să le obțină, să amplifice preocupările lor pentru dimensionarea riguroasă a fondurilor angrenate în circuitul productiv, pentru reducerea costurilor de fabricație și creșterea continuă a rentabilității producției. În același timp, autofinanțarea răspunde cerinței formulate de partidul nostru ca fiecare unitate să desfășoare o activitate rentabilă și pe această bază să aibă un aport din ce în ce mai mare la formarea fondurilor de care are nevoie societatea noastră, pentru continua și rapida dezvoltare a forțelor de producție, a potențialului economic al țării și satisfacerea altor nevoi obștești, concomitent cu asigurarea resurselor financiare necesare propriei sale dezvoltări.

Aplicarea efectivă a principiului autogestiunii și autofinanțării în activitatea tuturor unităților economice este nemijlocit și în gradul cel mai înalt condiționată de calitatea și eficiența gospodăririi de către fiecare colectiv a fondurilor încredințate de societate, de preocupările continue pentru folosirea deplină a acestora și reducerea la strictul necesar a cheltuielilor și consumurilor, cît și de modul în care sistemul de prețuri reușește să reflecte corect nivelul și dinamica cheltuielilor socialmente necesare pentru realizarea produselor și a serviciilor.

După cîte se știe, în cursul cincinalului trecut au intervenit o serie de modificări în condițiile de producție dintr-o serie de ramuri și sectoare de activitate : în ramurile prelucrătoare efortul de modernizare a bazei tehnico-materiale și a tehnologiilor, de ridicare a productivității muncii au condus la scăderea costurilor de producție și sporirea rentabilității, în timp ce în anumite ramuri furnizoare de materii prime, îndeosebi din industria extractivă, fenomenele menționate nu au putut contracara și compensa integral efortul suplimentar făcut pentru atragerea în circuitul economic a unor zăcăminte cu un conținut util mai scăzut sau situate în condiții mai grele de exploatare, ceea ce a condus la creșterea costurilor unitare la o serie de materii prime de bază. Semnificativ pentru evoluția acestui fenomen este faptul că în timp ce în cincinalul trecut economiile obținute din reducerea costurilor de producție în industria republicană, îndeosebi în ramurile prelucrătoare, au însumat cca. 100 miliarde lei, în ramurile extractive și cele furnizoare de materii prime s-a înregistrat o tendință de creștere a costurilor pe unitate de produs : în anul 1980 indicele costului producției interne a fost, comparativ cu 1973, de 227% la țiței, 172% la cărbune cocsificabil și 128% la minereul de fier. Ca urmare, au avut loc schimbări importante în rata rentabilității diferitelor ramuri, sporind în cele prelucrătoare, în condițiile în care în cele furnizoare de materii prime s-a diminuat sau chiar s-a ajuns la pierderi.

Este evident că, deși pe ansamblul economiei naționale avea loc o compensare a rentabilității scăzute sau a pierderilor în unele ramuri, cu rentabilitățile mari din celelalte, menținerea acestei situații nu era în măsură să răspundă exigențelor noului mecanism economico-financiar, autogestiunii și autofinanțării întreprinderilor, nu stimula ridicarea generală a eficienței economice, preocupările întreprinderilor prelucrătoare pentru aplicarea unor soluții tehnice și tehnologice menite să asigure reducerea consumurilor specifice, folosirea unor materiale înlocuitoare, adîncirea gradului de prelucrare și valorificare a materiilor prime și materialelor, atragerea în circuitul productiv a însemnatelor cantități de materii și materiale refolosibile, a resurselor secundare și deșeurilor.

Toate acestea au făcut necesară, alături de alte măsuri de ordin economic și organizatoric, și reexaminarea nivelului prețurilor, actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare în industrie, construcții, transporturi, în agricultură, în toate ramurile și sectoarele economiei. Actualizarea prețurilor s-a impus și ca urmare a marilor schimbări intervenite în evoluția prețurilor pe plan mondial la o serie de materii prime pe care țara noastră le importă pentru satisfacerea necesităților economiei naționale. Astfel, în ultimul deceniu, prețurile la materiile prime de bază pe piața mondială au crescut de cca. 2,7 ori în medie la total materii prime și de cca. 22 ori la țiței. Actualizarea și corelarea prețurilor de producție și de livrare în industrie, construcții și transporturi, precum și a prețurilor de cumpărare la produsele agricole s-a făcut pornind de la costurile medii de ramură, analizate critic, determinate prin luarea în considerare a cheltuielilor de producție ale tuturor unităților care fabrică același produs, considerîndu-se că acestea exprimă concludent condițiile de producție din țara noastră, nivelul real al productivității muncii sociale, iar pentru cele provenite din import au fost avute în vedere, în principal, prețurile de pe piața mondială.

În raport cu evoluția și nivelul costurilor de producție în diferite ramuri, ale prețurilor de import și cu cerințele rentabilității, s-a considerat necesară o creștere diferențiată a prețurilor. Ca urmare, în cadrul indicelui general de majorare a prețurilor de producție, de cca. 13,9%, în anul 1981 s-a asigurat o sporire mai accentuată a prețurilor în industria extractivă, metalurgie, chimie, combustibili, energie electrică, ramuri în care indicele de creștere a fost de 2—3 ori sau chiar mai mult peste media pe economie, în timp ce la produsele industriei construcțiilor de mașini nivelul prețurilor a rămas practic nemodificat. Concomitent, pentru compensarea cheltuielilor generate de modificarea prețurilor produselor industriale destinate proceselor de producție din agricultură ca și pentru stimularea producătorilor agricoli în sporirea producției, au fost mărite prețurile de producție, de achiziție și de contractare din agricultură cu 12%, iar în acest an s-au adoptat noi măsuri în această direcție prin acordarea de prime de producție. Aceste măsuri vor duce la mărirea prețurilor de cumpărare în agricultură cu peste 25 miliarde lei (cca. 30%) la nivelul producției planificate pe 1982.

Noile prețuri de producție și livrare în industrie, prețurile de deviz în construcții, tarifele în transporturi, telecomunicații și în alte servicii productive, prețurile de cumpărare a produselor agricole permit ca toate unitățile economice să-și acopere cheltuielile normale de producție din venituri proprii și să obțină beneficii, asigură desfășurarea unei activități rentabile în toate

unitățile economice. Hotărîtor în această direcție este realizarea de către fiecare întreprindere și ramură a producției fizice planificate, încadrarea în consumurile normate, materiale și de manoperă, cunoscîndu-se bine faptul că o bună parte din costuri — amortizare, cheltuielile cu întreținerea utilajului, cele administrativ-gospodărești — au un **caracter convențional constant,** că acestea sînt cu atît mai mici pe unitate de produs cu cît producția este mai mare și invers.

Fără îndoială că desfășurarea unei activități rentabile reprezintă **prima condiție** pentru înfăptuirea autogestiunii și autofinanțării, întrucît este evident că nu se poate vorbi de autofinanțare în cazul unei unități care nu este în măsură să-și acopere din veniturile proprii obținute din realizarea producției marfă pe piața internă ori la export, cel puțin cheltuielile curente de producție. Autogestiunea și autofinanțarea nu se pot însă rezuma numai la cerința ca o unitate, o ramură să-și acopere cheltuielile din venituri proprii și să obțină beneficii. Autofinanțarea implică obținerea unor rezultate financiare care să permită îndeplinirea obligațiilor față de societate care revin unităților economice și realizarea unor beneficii în măsură să permită : **acoperirea creșterii fondului propriu de mijloace circulante determinată de sporirea activității curente de producție ; constituirea fondului de dezvoltare economică a întreprinderii destinat finanțării investițiilor proprii ; a fondului de construcții de locuințe și altor obiective de ordin social, ca și a fondurilor de cointeresare materială a colectivului de muncă, în principal a fondului social și a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii.**

Apare deci necesar ca, la dimensionarea nivelului prețurilor de producție, ca și a nivelului venitului net al societății și în mod deosebit al beneficiului cuprins în aceste prețuri să se aibă în vedere atît costurile normale de producție, cît și volumul fondurilor necesare pentru realizarea producției respective. În acest fel se pot asigura condiții economice reale pentru aplicarea efectivă a principiului autofinanțării, nu numai în ce privește activitatea curentă de producție ci și pentru înfăptuirea din resurse proprii și în primul rînd din beneficii a reproducției lărgite atît la nivelul întreprinderilor cît și al ramurilor economiei naționale. Noile prețuri puse în aplicare în cursul acestui cincinal au marcat un pas însemnat pe calea eliminării dispersiei mari în ce privește rata rentabilității calculată ca raport între beneficiu și volumul costurilor totale de producție a diferitelor produse și ramuri. Cu toate acestea, există încă diferențe însemnate mai ales în ce privește rata rentabilității calculată în raport cu fondurile fixe, între ramurile furnizoare de materii prime, energie, transporturi, pe de o parte, și ramurile prelucrătoare, pe de altă parte, diferențe care depășesc uneori raportul 1 la 10, deși în ultima perioadă și în acest domeniu s-au înregistrat anumite aplatizări. Ca urmare, finanțarea reproducției lărgite în ramurile extractive și în cea a energiei electrice nu se poate asigura în prezent integral numai pe seama resurselor proprii.

Desigur, **principiul autofinanțării nu poate fi absolutizat.** Există și vor exista și în viitor situații în care în anumite perioade se cer efectuate eforturi însemnate de dezvoltare, îndeosebi pentru asigurarea din producția internă a necesarului de materii prime, energie sau alte produse. În astfel de situații, deși ramurile sau întreprinderile în cauză sînt în măsură să-și acopere din veniturile obținute cheltuielile de producție, să obțină anumite beneficii, totuși resursele proprii sînt inferioare nevoilor planificate de fonduri pentru finanțarea reproducției lărgite.

Potrivit principiilor noului mecanism economico-financiar, dezvoltarea întreprinderilor existente (investiții productive de natura dezvoltării, modernizării, eliminării locurilor înguste, îmbunătățirea proceselor tehnologice) se realizează din resurse proprii (amortizare, beneficii), iar în situația cînd acestea sînt insuficiente se poate apela la credite bancare ; construirea de întreprinderi noi cu personalitate juridică, precum și dezvoltările importante se realizează din fondul pentru finanțarea investițiilor constituit la centrale, ministere și organe locale ale administrației de stat, după caz, din resursele acestora, iar atunci cînd și aceste fonduri sînt insuficiente, diferența se acoperă prin alocări din fondul central de dezvoltare economico-socială, cuprins în bugetul republican, ori din fondurile locale de dezvoltare economico-socială cuprinse în bugetele județelor, ale municipiilor, orașelor și comunelor, după caz.

Participarea **concomitentă a mai multor surse la finanțarea dezvoltării fondurilor fixe răspunde necesității asigurării unei creșteri dinamice, echilibrate și proporționale a economiei naționale,** ca bază pentru satisfacerea optimă a nevoilor sociale, întărește răspunderea și cointeresarea unităților în obținerea unor rezultate care să le permită să-și creeze resursele pentru finanțarea propriilor nevoi de dezvoltare, le determină să studieze și să cunoască mai temeinic cerințele economiei, tendințele progresului tehnic și, în funcție de acestea, să-și orienteze extinderea capacităților de producție ori crearea de noi capacități.

În ce privește **finanțarea mijloacelor circulante,** măsurile luate în aplicarea noului mecanism pornesc de la imperativul ca fiecare unitate să-și desfășoare activitatea cu un volum de fonduri dimensionat corespunzător nevoilor reale de realizare a sarcinilor de plan, de a preveni imobilizările de mijloace materiale și bănești, care influențează negativ eficiența economică. **Necesarul total de mijloace circulante se determină prin bugetul de venituri și cheltuieli, în funcție de specificul ramurilor de activitate, pe baza stocurilor de materii prime, materiale, combustibili, producției în curs de fabricație, semifabricate, piese de schimb, produse finite, mărfuri și a altor cheltuieli de natura mijloacelor circulante, dimensionate în funcție de sarcinile de plan, normele de stoc și normativele de mijloace circulante.**

Volumul total al mijloacelor circulante necesar bunei desfășurări a activității unităților economice de stat în funcțiune se acoperă din fondul mijloacelor circulante, constituit de acestea din beneficii și alte resurse precum și din credite bancare acordate pe bază de contracte, în care se prevăd volumul acestora, condițiile de acordare și rambursare, nivelul dobînzilor, obligațiile și răspunderile unităților pentru realizarea indicatorilor de plan și utilizarea eficientă a fondurilor proprii și împrumutate. La unitățile economice de stat noi, fondurile pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante se asigură de la bugetul de stat.

În vederea cointeresării unităților economice, centralelor și ministerelor de a găsi soluții pentru realizarea nivelurilor de producție planificate în primul rînd prin folosirea cît mai bună și cu eficiență maximă a capacităților existente și a apela la construirea de noi unități sau pentru dezvoltări mari, numai în cazuri bine motivate, **prin noul mecanism s-a instituționalizat principiul restituirii fondurilor primite pentru investiții și a celor pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante al întreprinderilor noi.** Experiența de pînă acum arată că trecerea la aplicarea acestui principiu a intensificat preocupările din unele ramuri și unități pentru realizarea dezvoltării în cît mai mare măsură pe seama factorilor intensivi.

În scopul de a amplifica și mai mult aceste preocupări, apare necesar să se stabilească, pe bază de norme și normative, în raport de condițiile fiecărei ramuri, **durate maxime,** în care unitățile sînt obligate să restituie sumele primite din partea societății. Aceasta ar cointeresa, după părerea noastră, într-un grad sporit, unitățile în obținerea unor rezultate financiare cît mai mari, care să le permită ca în termenul stabilit să-și asigure atît resursele necesare restituirii fondurilor primite, cît și necesitățile proprii de autofinanțare și ridicarea veniturilor colectivului de oameni ai muncii.

Așa cum a indicat conducerea partidului și statului nostru, principiile noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii, se cer aplicate nu numai în economie, ci și în unitățile administrativ-teritoriale, în cele de învățămînt, cultură, artă etc., criteriile eficienței trebuind să guverneze practic orice domeniu de activitate ; pretutindeni trebuie să se manifeste un înalt spirit de răspundere în utilizarea avuției naționale, a fondurilor încredințate, să sporească simțitor preocupările pentru organizarea unor activități de pe urma cărora să se obțină venituri din ce în ce mai mari. În spiritul rigorilor noului mecanism economico-financiar se cer întreprinse măsuri ferme pentru așezarea activității tuturor unităților economice de interes local pe principiile eficienței și rentabilității, pentru dezvoltarea și diversificarea mai rapidă a industriei mici și prestărilor de servicii ; încasarea integrală a impozitelor și taxelor, antrenarea în mai mare măsură a populației în activitatea de gospodărire a localităților, utilizarea într-un regim sever de economii a fondurilor, astfel ca într-un termen cît mai scurt să se asigure condițiile necesare autofinanțării din venituri proprii a tuturor localităților.

Consiliile populare care administrează o bună parte din avuția națională trebuie să dea dovadă de o înaltă grijă în cheltuirea banului public, să manifeste o largă inițiativă, astfel încît marile eforturi financiare pe care le face societatea noastră pentru dezvoltarea și modernizarea unităților economice de interes local, construcții de locuințe, lucrări edilitare și gospodărești, pentru învățămînt, ocrotirea sănătății, cultură și artă să contribuie din plin la ridicarea gradului de civilizație materială și spirituală a întregului popor.

dr. Cornel IUGA

O prioritate în strategia dezvoltării

VALORIFICAREA RAȚIONALĂ A MATERIILOR PRIME ȘI ENERGIEI

ACOPERIREA necesarului în continuă creștere de materii prime, materiale, combustibili și energie se înscrie, pe plan mondial, între factorii hotărîtori, poate cel mai important, în asigurarea dezvoltării. Creșterea rapidă a consumurilor, care a determinat tendința de epuizare a resurselor și trecerea la exploatarea de zăcăminte pe bază de tehnologii mai costisitoare, precum și vulnerabilitatea aprovizionării datorită unor situații conjuncturale, au dus la mărirea în ritm fără precedent a prețului tuturor materiilor prime. La cupru, cobalt, argint, zinc, plumb, cositor, țiței, de pildă, prețurile au crescut în ultimul deceniu de 5—15 ori.

Pentru asigurarea înfăptuirii programului de dezvoltare a economiei naționale, partidul și statul nostru au inițiat ample acțiuni pe linia lărgirii bazei interne de materii prime și energetice și pentru gospodărirea rațională, economisirea și valorificarea superioară a resurselor. Aceste probleme s-au situat în centrul atenției și la lucrările Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, care au pus în evidență prioritatea sarcinilor în domeniul gospodăririi materiilor prime, materialelor și energiei, reducerii consumurilor materiale și creșterii gradului de valorificare, stabilind cuprinderea în planul cincinal 1981—1985 de sarcini care să asigure saltul calitativ necesar în domeniul respectiv. Ținînd seama de importanța deosebită pe care o prezintă promovarea unei politici ferme de gospodărire rațională a materiilor prime și de reducere a consumurilor materiale, de economisire strictă a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate și de valorificare superioară a resurselor, plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c. a reanalizat sarcinile prevăzute în planul cincinal în acest domeniu, stabilind redimensionarea acestora.

La ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 9 aprilie a.c. s-a subliniat din nou că promovarea unei politici ferme de gospodărire rațională a materiilor prime și de reducere a consumurilor materiale, de economisire strictă a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate prezintă o importanță deosebită în etapa actuală. Pentru a asigura valorificarea rezervelor existente în acest domeniu, Comitetul Politic Executiv a **aprobat niveluri orientative pe ministere, stabilind reduceri mai accentuate față de prevederile planului cincinal actual și a adoptat măsuri corespunzătoare pentru înfăptuirea lor. S-a indicat ca fiecare minister, împreună cu institutele de cercetare, să treacă imediat la analiza fiecărui produs, stabilindu-se, cu termene precise de aplicare, noile tehnologii ce vor fi utilizate pentru reducerea cu cel puțin 20—25% a consumurilor pe întregul cincinal.** Pe această bază prevederile pentru 1985 vor trebui realizate încă din 1983, astfel încît în perioada 1984—1985 să se lucreze pe baza noilor norme de consum.

Comitetul Politic Executiv a hotărît, de asemenea, ca noile sarcini să fie dezbătute în consiliile de conducere ale ministerelor și institutelor de cercetări, în conducerile întreprinderilor și în secțiile unităților industriale, în adunările generale de partid din lunile următoare, precum și în adunările generale ale oamenilor muncii pe întreprinderi, în vederea stabilirii soluțiilor concrete pentru aducerea la îndeplinire.

Reducerea consumurilor specifice pe fiecare unitate de produs

REDUCEREA CONSUMURILOR de materii prime, materiale, combustibili și energie constituie una din căile principale în ridicarea gradului de gospodărire a materiilor prime, combustibilului și energiei. Sigur, problema care se pune este strîns legată de îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, diversificarea producției, lichidarea risipei de orice fel, în condițiile ridicării continue a calității produselor. Astfel, în **industria construcțiilor de mașini,** reducerea consumurilor de laminate feroase și neferoase cu peste 25% reprezintă o sarcină deosebit de importantă, pentru a cărei realizare este necesară intensificarea acțiunilor de reproiectare și modernizare constructiv-funcțională a produselor în scopul ușurării acestora, respectiv scăderii greutății proprii pe unitatea de capacitate. Dimensionînd la strictul necesar fiecare piesă componentă, adoptînd soluții care asigură o greutate minimă acesteia — turnare, forjare, ambutisare etc. — realizînd valorificarea integrală, în special pe calea tratamentelor termice, a calităților fizico-mecanice ale materialelor folosite, se apreciază că reproiectarea va asigura 50—60% din economiile de metale feroase și neferoase din această ramură.

O atenție deosebită va trebui să se acorde **îmbunătățirii tehnologiilor de fabricație și promovării tehnologiilor care asigură reducerea substanțială a pierderilor** prin rebuturi, adausuri de prelucrare, prin debitare (capete, margini) etc. Prin măsuri de folosire pe scară mai largă a turnărilor de precizie, formărilor la rece, forjărilor în matrițe, în special în matrițe închise, optimizării debitărilor, valorificării capetelor și marginilor de laminate pentru fabricarea de repere mici etc. va trebui să se asigure îmbunătățirea coeficientului de utilizare a metalului peste prevederile planului cincinal.

În **industria metalurgică** se impun însemnate reduceri ale consumurilor specifice în special la feroaliaje și alte elemente de aliere, care se pot obține în principal prin creșterea, în producția de oțeluri aliate, a ponderii oțelurilor slab aliate cu calități superioare, precum și la electrozi și nipluri de grafit prin îmbunătățirea calității lor și perfecționarea tehnologiilor de elaborare a metalului în oțelării și turnătorii de oțel. În combinatele siderurgice vor trebui adoptate măsuri pentru reducerea pierderilor de oțel lingou la fabricația de laminate în principal prin extinderea turnării continue, a turnărilor și retopirilor în vid, astfel ca să se asigure sporirea în continuare a coeficientului de scoatere — care trebuie să ajungă în 1985 la peste 86%.

În **industria chimică,** reducerea consumurilor se va realiza îndeosebi prin îmbunătățirea randamentelor în instalații pe calea perfecționării tehnologiilor și folosirii de catalizatori cu eficiență sporită, prin optimizarea proceselor de fabricație și asigurarea continuității în funcționarea instalațiilor, precum și prin gospodărirea mai bună a materiilor prime.

În industria prelucrării lemnului și materialelor de construcții urmează a se reduce consumurile specifice în special la masa lemnoasă și cherestea precum și la celuloză și semiceluloză papetară, la ciment și alte materiale de construcții. Pentru a se ajunge la o reducere cît mai substanțială a consumurilor specifice în această ramură este necesar să se acționeze pentru majorarea coeficientului de utilizare a masei lemnoase prin producerea cherestelei la dimensiunile semifabricatelor utilizate în producția de mobilă, să se extindă tehnologiile noi la fabricarea de hîrtii cu gramaje reduse, să fie folosite cantități sporite de zgură și cenușă de termocentrală la producerea materialelor de zidărie și să se treacă la utilizarea pe scară mai largă a materiilor prime locale și diverse materiale înlocuitoare la producția de beton celular autoclavizat. Este necesar, totodată, să se aibă în vedere realizarea de noi tipuri de prefabricate, cu consumuri reduse de ciment, extinderea producției de plăci prefabricate din ipsos pentru pereți despărțitori și de împîsliturі din fibre de sticlă pentru hidroizolații.

În **industria ușoară,** prin extinderea utilizării firelor de finețe sporită, reducerea greutății unitare a țesăturilor, tricotajelor, confecțiilor și încălțămintei, diminuarea pierderilor de fabricație și creșterea utilizării înlocuitorilor, sînt prevăzute diminuări ale consumurilor

specifice de materii prime cu pînă la 20%.

De asemenea, au fost stabilite sarcini suplimentare care să asigure economisirea resurselor energetice ținînd seama de rolul hotărîtor al acestora în asigurarea dezvoltării economice în perioadele ce urmează. S-a stabilit ca în anul 1985 consumurile specifice la energie primară și resurse energetice refolosibile să fie reduse față de necesarul calculat potrivit normelor din 1981 cu 15%. Pentru realizarea acestor reduceri sînt necesare măsuri ferme în toate ramurile economiei pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație sub aspectul randamentelor energetice, pentru grăbirea înlocuirii proceselor tehnologice învechite, mari consumatoare de energie și pentru modernizarea instalațiilor existente, în vederea aducerii lor la parametri superiori de exploatare. Așa, spre exemplu, va trebui extins procedeul de turnare continuă a oțelului, intensificată însuflarea de oxigen la furnale, elaborate noi tehnologii, cu consumuri mai reduse, pentru obținerea de alumină, aluminiu, acetilenă, amoniac, carbid, îngrășăminte, la producția de fibre și fire sintetice, la fabricarea cauciucului și maselor plastice, celulozei și hîrtiei.

Sînt, de asemenea, necesare măsuri pentru raționalizarea fluxurilor de producție, restrîngerea utilizării de materii prime și materiale energointensive, recuperarea integrală a resurselor energetice, termice și combustibile rezultate din procese tehnologice, dotarea cuptoarelor industriale și altor instalații consumatoare de combustibil cu echipamente de recuperare a căldurii, valorificarea căldurii conținute în apa de răcire, gaze evacuate, produse și deșeuri calde etc. Totodată, în fiecare unitate va trebui să se acționeze în direcția folosirii corespunzătoare a utilajelor, evitarea mersului în gol sau în sarcină redusă a acestora, pentru buna întreținere și exploatare a bazei tehnice în vederea eliminării opririlor accidentale, generatoare de consumuri suplimentare de energie.

Un rol deosebit în realizarea obiectivelor stabilite în domeniul economisirii combustibililor și energiei revine industriei construcțiilor de mașini, unde vor trebui intensificate cercetările pentru însușirea în fabricație de noi mașini, utilaje și instalații cu consumuri energetice diminuate și modernizarea sub acest aspect a tuturor produselor a căror fabricație continuă în anii următori. Sînt necesare eforturi deosebite pentru creșterea randamentelor la toate utilajele energetice — motoare electrice și termice, transformatoare, cazane, grupuri termo și hidrogeneratoare etc., pentru creșterea siguranței în funcționare a cazanelor pe cărbuni din dotarea marilor termocentrale, pentru asigurarea necesarului de aparatură de măsură, control și automatizare a proceselor de ardere, a proceselor chimice etc.

Trepte superioare în valorificarea intensivă a resurselor materiale

DEZVOLTAREA ÎN CONTINUARE a țării noastre pe plan economico-social este condiționată într-o măsură tot mai mare de gospodărirea rațională a tuturor resurselor materiale și energetice de care dispunem, de **valorificarea intensivă, superioară** a acestora, impunîndu-se obținerea pe tona de materie primă a unei valori economice echivalente cu cea realizată în țările dezvoltate. Atingerea acestui obiectiv a devenit tot mai imperioasă în condițiile majorării continue a prețurilor materiilor prime și energiei pe plan mondial, care trebuie compensate prin accentuarea gradului valorificării lor superioare, realizînd produse de valoare economică tot mai înaltă, care să încorporeze în principal concepție tehnologică modernă și manoperă de calitate superioară.

În conformitate cu sarcina stabilită la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 9 aprilie a.c., gradul de valorificare pe ansamblul industriei urmează să crească în 1985 față de 1980 cu 35% calculat pe baza producției marfă (față de 30,2% prevăzut în planul cincinal) și cu 44% calculat pe baza producției nete (37,3%). Ținînd seama de situația existentă și posibilitățile reale de îmbunătățire a rezultatelor creșterea gradului de valorificare va fi mai accentuată în ramurile prelucrătoare — în industria construcțiilor de mașini, electrotehnică și electronică, industria chimică, industria ușoară. Ministerele, centralele și întreprinderile vor trebui să acționeze cu perseverență pentru îmbunătățirea structurii sortimentale a fabricației, promovînd produsele cu consumuri reduse de materii prime și materiale, cu grad ridicat de prelucrare și finisare, acordînd o deosebită atenție ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției și îndeplinirii la timp a programelor de asimilare a produselor noi și de modernizare a celor existente.

În realizarea sarcinilor de îmbunătățire a gradului de valorificare a resurselor materiale și energetice un rol deosebit de important revine acțiunilor de **colectare și valorificare a materialelor refolosibile,** în care scop vor trebui luate măsuri pentru îmbunătățirea utilizării capacităților de prelucrare existente și crearea de noi capacități, în special pentru valorificarea complexă a zgurilor de oțelării și furnale și a cenușilor de plumb ; pentru prelucrarea cauciucului și maselor plastice uzate și regenerarea uleiurilor minerale și catalizatorilor uzați ; pentru extragerea substanțelor minerale utile din halde miniere și depozite de zguri metalurgice. Aducerea la îndeplinire a sarcinilor privind reducerea consumurilor și creșterea gradului de valorificare trebuie să devină preocupare de bază la toate nivelurile — de la unitățile productive la organele centrale de sinteză, ținînd seama de importanța deosebită pe care o au pentru dezvoltarea economiei în anii care urmează. Aceasta va facilita sporirea accentuată a producției, fără cheltuieli suplimentare, obținerea de beneficii și rentabilități superioare, atît în întreprinderi cît și la nivelul economiei naționale.

Ștefan GABOR
director în C.S.P.

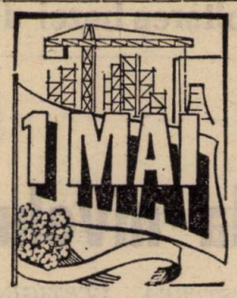

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Producție fizică peste plan

● **Minerii de la Exploatarea Uricani** — importantă unitate carboniferă a Văii Jiului — au adăugat, în prima decadă a lunii aprilie, încă 1 800 tone de cărbune cocsificabil celor aproape 15 000 tone extrase suplimentar în trimestrul întîi al anului. Sporul a fost obținut exclusiv pe seama creșterii productivității muncii, indicator care a fost cu 40 kg pe post superior nivelului planificat.

● **Energeticienii de la Iernut, Fîntînele și Tîrnăveni din județul Mureș** au produs și emis în sistemul energetic național în cele peste 110 zile trecute din acest an, 70 milioane kWh energie electrică peste prevederile de plan. Gospodărind cu pricepere fiecare gram de combustibil, energeticienii mureșeni au economisit, totodată, 2 200 tone combustibil convențional și au diminuat cu 2,5 milioane kWh consumul propriu de energie electrică.

● **Siderurgiștii hunedoreni** au obținut, în prima decadă a lunii aprilie, importante sporuri la producția de metal. Cele două oțelării Martin au elaborat suplimentar aproape 1 600 tone oțel de calitate superioară, iar laminoarele de sîrmă și de profile fine au realizat în plus 1 000 tone de produse siderurgice. Depășirile amintite se adaugă altor 12 000 tone de aglomerat feros, 2 000 tone de cocs, 1 600 tone de calcar, peste 100 tone de mașini și utilaje pentru industria metalurgică realizate peste prevederile de plan în primul trimestru al anului.

● **Întreprinderea de celule electrice prefabricate Băilești** a livrat, în plus, la export de la începutul anului 100 posturi de transformare de exterior. În acest fel, colectivul de aici, care și-a îndeplinit integral sarcinile revenite la principalii indicatori economici, și-a depășit planul la export cu aproape 7,5 milioane de lei. În prezent, pe fluxul de fabricație al unității se află noi produse care vor fi finalizate și expediate beneficiarilor externi cu 10—15 zile în avans față de prevederile din contractele economice.

● **Colectivul întreprinderii de mașini-unelte pentru presare și forjare Tg. Jiu** a realizat în plus în perioada ce a trecut din acest an 25 mașini-unelte și utilaje diverse pentru prelucrarea metalului prin deformare plastică. Însoțit de introducerea în fabricație a două noi tipuri de prese hidraulice, care au ridicat la 20 numărul sortimentelor înscrise pînă acum în nomenclatorul întreprinderii gorjene, succesul este întregit de depășirea producției-marfă cu 2,2 milioane lei.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Producția de cărbune – la nivelul cerințelor economiei naționale

CREȘTEREA VERTIGINOASĂ în ultimul deceniu a prețului țițeiului pe piața mondială a impus sporirea producției de cărbune, în special a lignitului, în producerea energiei electrice. În prezent, tot mai multe țări își reajustează politica energetică în vederea contracarării influențelor nefavorabile ale instabilității pieței mondiale a petrolului asupra economiilor lor, adoptînd măsuri pentru extinderea exploatării și folosirii cărbunelui în balanța energiei primare.

În țara noastră problema creșterii producției de cărbune s-a aflat în permanență în atenția partidului și a statului. Așa se explică sporirea producției de energie electrică pe bază de cărbune de la 18 la sută în 1965, la circa 33 la sută în acest an și la peste 47 la sută în 1985, ajungîndu-se astfel ca aproape jumătate din necesarul de energie electrică al țării să fie asigurat de termocentralele care folosesc cărbunele, în special lignitul.

Recenta Hotărîre a plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la realizarea programului de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în 1990, elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, subliniază încă o dată grija permanentă pe care partidul o acordă dezvoltării susținute a bazei energetice a țării noastre. Ea izvorăște din cerința vitală a asigurării independenței energetice, în stabilirea căilor de dezvoltare a bazei energetice a țării pornindu-se tocmai de la necesitatea asigurării creșterii gradului de valorificare și a unei bune gospodăriri a tuturor resurselor energetice, inclusiv a cărbunelui inferior.

În centrul atenției – lucrările de pregătire

PENTRU ASIGURAREA condițiilor de realizare a planului pe acest an cît și pe întregul cincinal, Ministerul Minelor, combinatele și întreprinderile miniere au trecut hotărît la aplicarea unor ample programe de măsuri menite să determine lichidarea neajunsurilor care mai persistă în desfășurarea activității, prin organizarea mai bună a muncii, utilizarea cu randament sporit a tehnicii din dotare, cu efecte pozitive asupra eficienței întregii activități ș.a. Ca urmare a transpunerii în viață a multora din măsurile preconizate, **producția de cărbune din primul trimestru al anului în curs a crescut, față de anul trecut, ceea ce a permis sporirea livrărilor zilnice către termocentralele electrice de la 65 mii t/zi în trimestrul IV 1981 la 88,5 mii t/zi în luna martie anul curent.** Un aport deosebit în acest sens îl au combinatele miniere din Valea Jiului, Ploiești, Motru și alte întreprinderi care au livrat țării zeci de mii de tone peste prevederi. Cu toate acestea însă producția pe ansamblu nu s-a situat la nivelul stabilit, datorită în special rămînerilor în urmă la C.M. Rovinari (cu un minus de peste 580 mii tone), determinate de nerealizarea volumelor de descopertă din anii trecuți.

Pentru recuperarea rămînerilor în urmă atît din 1981 cît și din primul trimestru al anului curent, s-a stabilit ca în **1982 să se realizeze suplimentar o cantitate de 4 milioane tone cărbune.** Din această cantitate, 3,4 milioane tone vor fi obținute din exploatările în cariere, bazinul Gorjului avînd contribuția cea mai mare (circa 3 milioane tone). În anul următor, producția de cărbune va ajunge — potrivit programului — la 60,2 milioane tone, din care 51 milioane tone lignit și cărbune brun, în continuare producția de lignit urmînd să crească peste nivelul planului cincinal cu 1,7 milioane tone în 1984 și 1,5 milioane tone în 1985 (dinamica producției de lignit și cărbune brun — sursa principală pentru producerea energiei electrice — este redată în grafic). Aceasta înseamnă că în perioada anilor 1981—1985, extracția de lignit și cărbune brun va însuma circa 256 milioane tone, respectiv de 2,3 ori mai mult decît în cincinalul anterior. La realizarea producției de lignit prevăzută pentru anul 1985, bazinele carbonifere vor contribui astfel : 55 milioane tone din Gorj, aproape 6 milioane tone din Mehedinți, peste 7 milioane tone din Vîlcea și Muntenia și peste 5 milioane tone din Transilvania.

În vederea dezvoltării accentuate a producției de lignit și cărbune brun, vor fi necesare însă **importante lucrări de pregătire și descopertă.** Astfel, ținînd seama că nici în cincinalul anterior și nici în anul 1981 nu s-a realizat volumul planificat, s-a stabilit ca în anul în curs să se execute o cantitate de descopertă de circa 103 milioane mc pentru ca la nivelul anului 1985 lucrările de această natură să atingă 170 milioane mc. Volumul cel mai mare, circa 149 milioane mc în 1985, urmează să fie realizat în bazinul Gorj unde, față de volumul realizat în 1981 (40,7 mil. mc) va reprezenta o creștere de peste 3,6 ori. La cariera de șisturi bituminoase de la Anina, care va trebui să intre în producție în anul 1983 se va executa, de asemenea, un volum important de descopertă, care în 1985 va reprezenta 6 milioane mc, în timp ce producția de șisturi se va ridica la 10 milioane tone.

Corespunzător producției prevăzute a se extrage din subteran, în acest an urmează să se execute peste prevederile planului 9,4 km lucrări miniere pentru deschideri și pregătiri, cu 58,1 km mai mult decît în 1981, astfel încît volumul total al acestora să ajungă la 222,7 km. Pentru asigurarea realizării volumului planificat și a celui suplimentar de lucrări de pregătire și descopertă și respectiv a producției de cărbune pentru 1982 și în anii următori **este în curs de aplicare un complex de măsuri de mare amploare.** Astfel, forța de muncă suplimentară va crește de la circa 2 300 muncitori în luna martie a.c. la peste 11 000 în iunie a.c. Aproximativ 85% din această forță de muncă suplimentară va participa la realizarea sarcinilor de producție — planificate și suplimentare — ale combinatelor miniere Rovinari și Motru.

Mobilizarea acestor importante forțe umane și materiale și utilizarea lor cu randament sporit presupune o amplă activitate organizatorică, materială și financiară. În vederea asigurării condițiilor de cazare și masă s-au luat din timp măsuri speciale pentru realizarea într-un timp record a spațiilor necesare. Ele sînt menite să conducă la crearea unor condiții de muncă și de viață corespunzătoare pentru toți oamenii muncii antrenați în acest efort concentrat pentru realizarea programului privind dezvoltarea producției de cărbune.

Utilizarea la parametri ridicați a parcului de utilaje și instalații

PARALEL cu măsurile și eforturile directe pentru creșterea continuă a volumului de lucrări de pregătiri și descopertă și respectiv a celui de cărbune extras și pus la dispoziția unităților energetice, se vor desfășura acțiuni multiple în vederea îmbunătățirii întregii activități economice a unităților carbonifere. Între altele, se cere ca eforturile însemnate făcute în decursul anilor și în prezent pentru mecanizarea lucrărilor miniere, modernizarea tehnologiilor de deschidere, pregătire și extracție a cărbunelui (unitățile miniere dispun de peste 270 combine de înaintare și cam tot atîtea combine de abataj, circa 180 complexe de susținere mecanizată pentru subteran, de 60 de excavatoare cu cupe de peste 2,5 mc și 30 excavatoare cu rotor) să fie mai bine valorificate.

Numeroase întreprinderi au în centrul preocupărilor **folosirea cu maximă eficiență a mașinilor și instalațiilor de care dispun,** realizînd sau chiar depășind indicii de utilizare planificați. Situația este însă cu totul diferită la carierele Combinatului minier Rovinari unde, datorită numeroaselor întreruperi în funcționare, indicii de utilizare a timpului disponibil sînt încă mult sub prevederile planului. În vederea creșterii gradului de folosire a utilajelor și instalațiilor, în programele de măsuri întocmite pentru realizarea sarcinilor

de plan și recuperarea rămînerilor în urmă s-au prevăzut modalități concrete de îmbunătățire a situației. Astfel, ministerul și conducerile combinatelor miniere Rovinari și Motru au trecut la aplicarea măsurilor necesare pentru **reducerea timpului de staționare a utilajelor tehnologice.** Se are în vedere, în special, organizarea mai bună a muncii, recrutarea pentru liniile tehnologice din carierele de lignit a personalului muncitor stabilit prin normativele aprobate, asigurarea prin redistribuire a personalului tehnic de coordonare necesar funcționării corespunzătoare a utilajelor pentru program de lucru „în foc continuu".

acest scop, se vor organiza, cu sprijinul ministerelor de profil, activități permanente de „service" la combinatele miniere Rovinari și Motru, pentru intervenții operative la utilajele tehnologice din cariere și din subteran. Toate acestea vor contribui hotărîtor la activarea unor complexe mecanizate de abataj existente în parcurile combinatelor miniere.

Realizarea volumelor suplimentare atît la pregătiri și descopertă, cît și la lignit și cărbune brun necesită și un **efort deosebit de dotare tehnică.** De aceea, s-a stabilit ca în anul 1982, pentru creșterea capacității de lucru în carierele de lignit, să se monteze și să fie

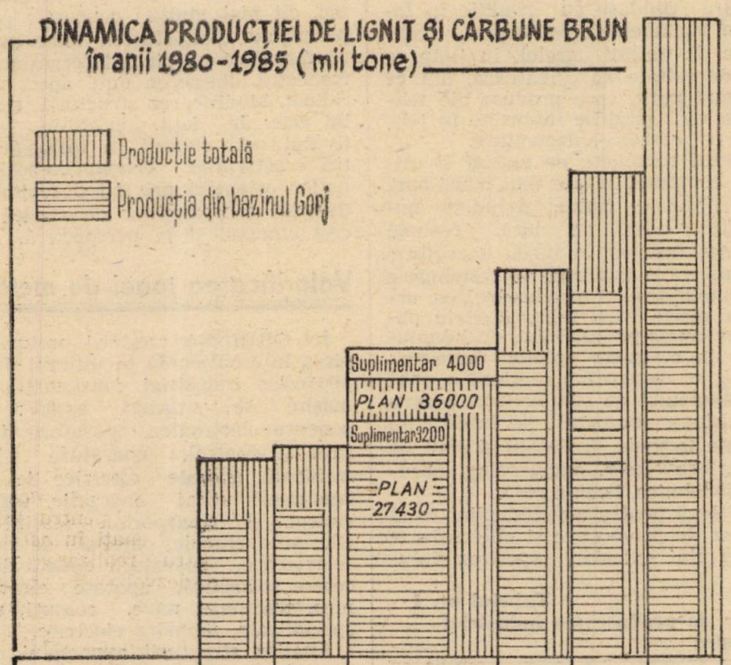

ANUL	1980	1981	1982	1983	1984	1985
TOTAL din care:	26100	27661	40000	51000	63000	75000
Bazinul GORJ	18197	19436	30630	39375	47750	55470

O atenție deosebită este acordată **pregătirii profesionale a personalului** necesar pentru liniile tehnologice care urmează a fi puse în funcțiune în anul 1982, astfel încît acesta să poată fi repartizat la punctele de lucru de pe utilaje concomitent cu începerea marșului de pe platformele de montaj sau a efectuării probelor tehnologice la transportoarele de mare capacitate. Totodată, se procedează la amenajarea drumurilor de acces la marile utilaje și la transportoarele magistrale etc. Se urmărește ca prin aplicarea acestor măsuri indicele planificat de utilizare a timpului disponibil să crească de la 60 la sută la 65 la sută, ceea ce — față de 47,6 la sută atins în anul 1981 — va reprezenta o contribuție importantă la realizarea planului de producție pe anul 1982.

Un alt grup de măsuri concrete se referă la dotarea unităților miniere cu echipamentele și materialele necesare reparării benzilor de cauciuc, **asigurarea cu piese de schimb** pentru repararea imediată a utilajelor tehnologice la termenele stabilite și pentru remedierea operativă a defecțiunilor accidentale. În

puse în funcțiune în devans 11 excavatoare cu rotor și 6 mașini de haldat, iar în anul 1983 încă 5 excavatoare de același fel și o mașină de haldat. Sînt prevăzute, de asemenea, și dotări cu alte diverse utilaje, printre care : peste 2 400 autobasculante de 16 tone, 6 exacavatoare cu cupă, 10 excavatoare S. 1 202, și altele.

Transportul materialului minier (cărbune și steril) din cariere și subteran la locul de destinație, respectiv la beneficiari, constituie una din problemele majore ale acestui sector. Rezolvarea ei solicită participarea și colaborarea mai eficientă ale celor implicați în acest domeniu. În ceea ce le privește, unităților de specialitate ale ministerului le revine sarcina de a monta la cariera Oltețu-Vîlcea, pînă la sfîrșitul lunii noiembrie a.c., o bandă magistrală pentru transportul sterilului. Totodată, va trebui proiectat cît mai repede un punct de încărcare a cărbunelui în gara Popești, iar Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor de a executa și a pune în funcțiune pentru unitățile carboni-

Romică STANCIU
adjunct al ministrului minelor

(Continuare în pag. 21)

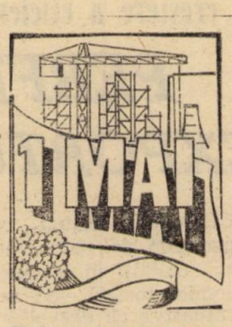

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Noi obiective în funcțiune

● În perioada parcursă din acest an, **în unitățile Ministerului economiei forestiere și materialelor de construcții** au fost puse în funcțiune 16 obiective de investiții, dintre care 9 în avans față de termenele planificate. Lucrările reprezintă capacități productive intrate în funcțiune integral sau parțial, precum și extinderi de capacități în întreprinderile existente. Fabrica de mobilă și scaune din Tg. Neamț, de pildă, începînd din luna martie, poate realiza în plus o producție marfă în valoare de 30 milioane lei pe an, iar cea de la Giurgiu mobilă în valoare de 50 milioane lei pe an. O capacitate de 10 000 tone pe an celuloză chimică din rășinoase a fost pusă în funcțiune la combinatul din Zărnești.

● Pe șantierele marilor obiective de pe **platforma Combinatului de la Brazi** — obiective cu termen de punere în funcțiune anul acesta — au fost înregistrate noi succese în întrecerea socialistă. La instalația de cauciuc polibutadienic — materie primă pentru fabricarea anvelopelor — aproape 90 la sută din volumul lucrărilor tehnice de mare complexitate s-a încheiat.

● În **portul Constanța,** la dana nr. 68, au început lucrările de montaj la o linie tehnologică destinată încărcării navelor cu ciment în vrac. Proiectată pentru o capacitate de pînă la 8 000 tone ciment în 24 de ore, ea va contribui la ușurarea muncii de încărcare a navelor, la reducerea substanțială a staționării acestora la dană, precum și la obținerea unor importante economii bănești și materiale.

● Constructorii de locuințe din cadrul **Trustului de construcții locale Constanța** au predat beneficiarilor cel de-al 6 000-lea apartament realizat de la începutul actualului cincinal. În această perioadă la Constanța, Năvodari, Medgidia și Cernavodă au prins contur noi și moderne ansambluri de locuințe cu spații comerciale și alte diverse dotări social-edilitare. De menționat că oamenii muncii din cadrul trustului de construcții locale, care au de executat numai în acest an 5 000 de apartamente, și-au depășit sarcinile de plan aferente perioadei scurse din acest an, predînd la cheie peste prevederi 134 de apartamente și garsoniere.

● Pe platforma **Combinatului petrochimic de la Pitești** a fost pusă în funcțiune o instalație pentru reducerea viscozității gudronului obținut prin distilarea în vid a păcurii în scopul obținerii unor produse petroliere superioare. Construită după un proiect elaborat de specialiștii Institutului de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare pentru rafinării de la Ploiești și echipată cu utilaje și aparatură realizate integral în țara noastră, noua instalație este, într-un grad ridicat, automatizată, asigurînd procesului de prelucrare a substanțelor reziduale o înaltă eficiență economică.

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

PERFECȚIONAREA STRUCTURII EXPORTULUI DE MAȘINI ȘI UTILAJE

CINCINALUL actual reprezintă o perioadă de promovare fermă a noii calități în întreaga activitate economico-socială, de accentuare a căilor intensive de dezvoltare a economiei naționale, de ridicare la un nou nivel a eficienței economice generale — proces ce include, ca o componentă importantă, creșterea eficienței schimburilor noastre economice externe, promovarea unei strategii moderne, active a comerțului exterior *).

Industria construcțiilor de mașini, ale cărei produse se situează azi printre primele grupe de mărfuri în structura exporturilor românești, este chemată să aducă o substanțială contribuție la realizarea acestor comandamente, dezvoltînd pe o treaptă superioară rezultatele obținute pînă în prezent (vezi graficul).

An de an, o cotă tot mai mare a producției naționale de mașini, utilaje și instalații este destinată pieței externe ; dacă în ultimii ani, pe ansamblul ramurii ponderea exportului s-a ridicat la circa 1/3 din volumul producției, ea a fost mult mai mare în cazul anumitor produse și grupe de produse (vezi tabelul nr. 1).

În 1985, circa o treime din exporturile țării noastre vor fi reprezentate de grupa mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport, indicator caracteristic pentru țările cu nivel de dezvoltare medie (în prezent, acest indicator este — potrivit cifrelor G.A.T.T. — de peste 40% în țările capitaliste dezvoltate și de circa 13% în țările în curs de dezvoltare).

Structura exportului de mașini, utilaje și instalații a fost orientată îndeosebi spre produse cu tradiție în fabricația românească de mașini (construcția de mașini grele), în timp ce țările dezvoltate se orientează, din ce în ce mai mult, spre produse ale tehnicii de vîrf, produse intensive în tehnologie și cercetare-dezvoltare.

Exportul românesc de mașini și utilaje se compune, în cea mai mare parte, din produse finite, avînd un nomenclator destul de larg. Trebuie menționat însă că în țările dezvoltate se manifestă o tendință de restrîngere a nomenclatorului produselor, ca urmare a specializării fabricației, în paralel cu creșterea gradului de adaptabilitate la cerințele pieței externe ; totodată, se remarcă o creștere a ponderii exportului ca subfurnizor, pentru a impulsiona exportul de inteligență sub toate formele (instalații și linii de montaj, know-how, engineering, documentații tehnice, licențe etc.).

Rezultă că pentru a-și îndeplini rolul de factor de promovare și eficientizare a comerțului exterior, sporirea volumului exportului de mașini, utilaje, instalații și mijloace de transport trebuie să se desfășoare în paralel cu perfecționarea structurii acestuia, în sensul creșterii ponderii produselor care valorifică superior materiile prime, energia, și munca națională, care înglobează cît mai mult progres tehnic, cît mai multă concepție proprie, permițînd înregistrarea unor avantaje comparative pe piața internațională, și respectiv, obținerea unui aport valutar ridicat. Modificarea structurii exportului este, de fapt, expresia imperativului noii calități în întreaga noastră activitate economico-socială, a noilor orientări privind dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini în acest cincinal și în perspectivă.

Tabelul nr. 1

Evoluția producției și exportului unor grupe de produse ale industriei constructoare de mașini

		1960	1965	1970	1975	1980
Utilaj energetic și electrotehnic	a.	51,5	104,6	200	648,7	1 370,5
	f.	7,2	8,5	7,9	9,6	9,7
Mașini-unelte pentru prelucrat metale prin așchiere	b.	704	1 671	3 825	6 451	7 052
	d.	4 441	7 163	14 138	28 267	29 439
	e.	15,9	23,3	27,1	22,8	24,0
Mașini, utilaje și instalații pentru explorare geologică, pentru forajul și exploatarea sondelor din care :	a.	88,1	237,6	268,3	712,9	1 852,2
	f.	12,3	19,3	10,6	10,6	13,1
— instalații de foraj complete *)	b.	26	52	35	198	120
	d.	116	74	31	125	207
	e	22,4	70,3	100	100	58,0
Excavatoare	b.	36	90	21	422	57
	d.	127	465	732	1 209	1 325
	e.	28,3	19,4	2,9	34,9	4,3
Tractoare	b. **)	4 526	3 405	13 475	35 714	52 744
	d.	17 102	15 836	29 287	50 003	70 873
	e.	26,5	21,5	46,0	71,4	74,4
Locomotive electrice și diesel pentru linii magistrale	b.	—	45	57	61	94
	d.	10	110	265	334	276
	e.	—	40,9	21,5	18,3	34,1
Vagoane de mărfuri pentru linii magistrale *)	b.	3 477	2 860	4 507	9 126	7 434
	d	3 058	6 994	8 218	14 334	12 287
	e.	100	40,9	54,8	63,7	60,5
Autoturisme de teren și oraș	b.	—	328	5 409	21 611	21 417
	d.	1 200	3 653	23 604	68 013	88 232
	e.	—	9	22,9	31,8	24,3

a — volumul exportului în milioane lei valută ;
b — „ „ în bucăți ;
c — „ producției în milioane lei ;
d — „ „ în bucăți ;
e — ponderea exportului în producție (în procente)
f — ponderea grupei de produse în exportul total de mașini, utilaje și mijloace de transport (în procente)
*) echivalente ; **) inclusiv seturi de subansamble nemontate
Sursa : Prelucrări după Anuarul statistic al R.S.R., 1981

Valorificarea tonei de metal

ÎN ORDINEA creșterii prețurilor pe piața internațională în ultimul deceniu, produsele industriei construcțiilor de mașini se situează astfel : componente electronice, aparatură de măsură și control, aparatură electromedicală, aparate electrice de joasă tensiune, utilaj energetic, utilaj de ridicat și transportat, mașini textile, autovehicule, aparate de radio și televizoare, aparatură optică, de cercetare științifică, aparate electrocasnice, tractoare, nave, ceasuri, utilaje specializate, motoare electrice.

Analiza structurii exportului românesc de mașini și utilaje arată că, în prezent, o pondere însemnată revine tractoarelor și mașinilor agricole, utilajului energetic, petrolier și minier, materialului rulant, în timp ce produsele cu un grad ridicat de prelucrare (electronice și electrotehnice, mecanică fină și optică, mașini-unelte) au o participare relativ redusă la export. Astfel, de exemplu, grupa de mijloace ale tehnicii de calcul electronice are o cotă a exportului în producția internă, de numai 1% și o pondere foarte modestă în exportul ramurii.

Or, în ultimele două decenii, acesta a fost unul din segmentele cele mai dinamice ale pieței externe (în Europa occidentală creșterea anuală a pieței în ultimii ani a fost de 8%), perspectivele fiind în continuare favorabile (vezi documentarul O.N.U. E.C.E./E.N.G./A.U.T./3).

Existența unor serioase rezerve de perfecționare structurală a exportului de produse ale construcțiilor de mașini rezultă și din faptul că, în prezent, acesta este constituit în mare parte din mărfuri cu un preț de export pînă la 5 000 de dolari pe tonă, în timp ce produsele cu prețuri de peste 10 000 de dolari și de peste 20 000 de dolari pe tonă sînt slab reprezentate.

Iată de ce este necesar, pe măsura afirmării producției interne și ca o premisă a creșterii și eficientizării acesteia,

*) Sub genericul „Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior" s-au mai publicat puncte de vedere în R.E. nr. 7, 9, 12, 13, 15/1982

Tabelul nr. 2

Timpul mediu de asimilare și modernizare a produselor industriei constructoare de mașini

	Cincinalul 1971—1975	Perioada 1971—1977
Autocamioane și turisme	3	2,7
Tractoare și mașini agricole	2,8	3
Utilaj petrolier și minier	3,2	3
Utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat	3,8	3
Utilaj tehnologic și material rulant	3	3,6
Nave maritime și fluviale	3,2	3,4
Mașini-unelte și mecanică fină	3	2,1
Mașini și aparate electrice	...	3,1
Motoare și materiale electrotehnice	...	2,2
Produse electronice și tehnică de calcul	3	2,5
Echipamente de telecomunicații și automatizare	3,5	3,3
Mașini și utilaje pentru industria ușoară	2,2	3,7

Sursa : Studii de economie industrială nr. 6/1979

să se dezvolte cu prioritate exportul produselor aflate în avangarda progresului tehnic, să fie promovate pe piața externă realizările industriei românești de vîrf, ale electronicii și microelectronicii, mijloacelor de automatizare și conducere a producției, ale mecanicii fine și opticii, mașinile-unelte cu comandă program, etc — de preferat în cadrul livrărilor complexe, unde ponderea exportului de inteligență este mai mare.

În actualul stadiu de dezvoltare a țării noastre a devenit evident că, în condițiile unei diversificări interne a producției care generează o structură

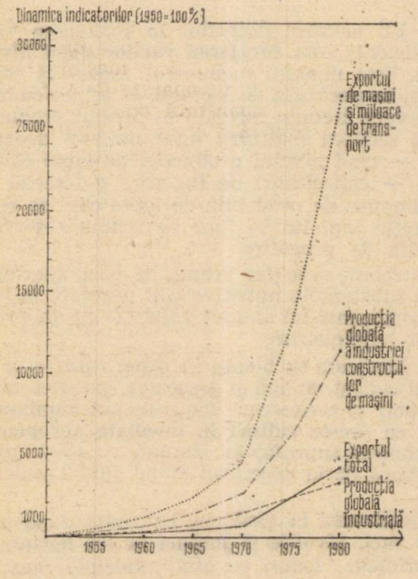

complexă a economiei naționale, este necesară și posibilă dezvoltarea specializată a producției pentru export în raport cu structura sistemului productiv național. Experiența internațională arată că obținerea de cîștiguri ridicate la export este condiționată de concentrarea eforturilor de promovare a unei game relativ limitate de produse, în vederea realizării de avantaje absolute în anumite domenii, paralel cu desfășurarea unor programe pentru valorificarea avantajelor comparative rezultate din evoluția conjuncturii externe. Este concludent, în acest sens, exemplul fabricației românești de motoare electrice care, realizate într-o gamă mai restrînsă și specializată și la un nivel tehnic comparabil cu cel al produselor unor firme de renume din străinătate, obțin la export prețuri mai ridicate decît cele din alte țări socialiste. Ne referim apoi la reducerea consumului energetic, creșterea gradului de prelucrare (produse intensive în tehnologie și cercetare-dezvoltare), tipizare — care reprezintă criterii principale ale restructurării în producția de utilaje și instalații tehnologice, după cum livrarea de instalații complexe, „la cheie", constituie o importantă cale de creștere a eficienței comercializării acestei categorii de produse.

După cum se știe, țara noastră ocupă de mult timp locuri fruntașe în producția și exportul de utilaj petrolier, expresie a experienței tehnologice, a nivelului ridicat de dotare tehnică a industriei respective. În prezent și în perspectivă, dezvoltarea acestui domeniu de export este indisolubil legată de realizarea unor mutații în strategia producției și desfacerii, de adaptare rapidă la noile caracteristici ale cererii externe : instalații de foraj off-shore, instalații capabile să foreze în zone de deșert sau în zone cu temperaturi de pînă la —60° C, înzestrarea instalațiilor cu echipamente și acționări perfecționate, asigurarea unui flux continuu al pieselor de schimb către beneficiar.

În domeniul mașinilor-unelte, al produselor electrotehnice și electronice diversificarea gamei sortimentale, reducerea greutății, fiabilitatea ridicată sînt condiții ale creșterii gradului de penetrare pe piața externă, îndeosebi europeană, în contextul apariției de noi producători competitivi din țările în curs de dezvoltare mai avansate din Asia și America Latină.

În ceea ce privește mașinile agricole, alături de completarea nomenclatorului, cerința multifuncționalității va ghida strategia producției și desfacerii, impunîndu-se crearea de sisteme de mașini de înalt randament pentru toate utilizările agricole și zootehnice. Aceasta este, de altfel, strategia urmată de marile firme producătoare de tractoare pe plan internațional (John Deere, International Harvester, Long Case, Allis Chalmers, Ford — S.U.A.: Massey Ferguson, David Brown — Anglia; Lamborghini, Fiat, Sam — Italia Renault — Franța ; Belarus — U.R.S.S.) reflectată corespunzător în competitivitatea pe piața mondială, atît prin volumul și orientarea vînzărilor, cît și prin prețurile realizate.

O corelație nemijlocită : înnoire—competitivitate

ALĂTURI de nivelul tehnic și calitativ al produselor industriale exportate, o importanță deosebită pentru competitivitatea acestora o are flexibilitatea industriei constructoare de mașini, viteza de reacție la modificările cerințelor pieței internaționale, capacitatea de a urma — și devansa — ritmul introducerii progresului tehnic pe plan mondial. Trebuie să se țină seama de faptul că, la unele produse, cursa ameliorărilor tehnice este foarte rapidă și, pentru a rămîne competitivi, este necesară o reducere substanțială a termenelor de asimilare în fabricație a noilor produse. La produsele electronice și electrotehnice, de exemplu, perioada de „noutate" este în medie de 2 ani, la motoare de 3-4 ani ș.a.m.d. În țara noastră s-au făcut eforturi de reducere continuă a timpului de asimilare a unui nou produs (de la 3,1 ani în medie în cincinalul 1971—1975, la 2,8 ani în cincinalul 1976—1980 — vezi tabelul nr. 2). Cu toate acestea, la o serie de produse importante, prezente în exportul românesc (cum sînt utilajele tehnologice, materialul rulant, mijloacele de automatizare) s-au înregistrat timpi lungi de asimilare, depășind mult media, ceea ce a influențat negativ competitivitatea acestora pe piața internațională.

La fel de importante — pentru eficiența exportului de mașini și utilaje — sînt și implicațiile folosirii unor tehnologii moderne, la nivelul celor mai înalte cuceriri ale științei mondiale, cu un înalt grad de mecanizare și automatizare a proceselor de producție și de muncă. Aceasta are influență atît asupra costurilor de fabricație, cît și asupra calității produselor și a termenelor de realizare.

Desigur, este necesar ca toate aceste măsuri — de modernizare și înnoire a produselor, de îmbunătățire a calității acestora, de schimbare a tehnologiilor învechite sau ineficiente — să se realizeze în primul rînd pe baza concepției proprii (nu este nici eficient și nici de folos să se cumpere inteligența altora, cînd, pentru a păstra piețele externe cîștigate, trebuie să se accelereze ritmul introducerii progresului tehnic, în consens cu tendințele manifestate pe plan mondial). Or, o perioadă destul de îndelungată, industria constructoare de mașini a apelat masiv la importul de tehnologie (40 la sută din importul total al țării în perioada 1967—1978), acoperit însă numai în proporție de 21% prin exportul direct de concepție proprie, în timp ce, pe total economie, acest indicator a fost de 79%. — vezi „Studii de economie industrială", nr. 16/1980).

Asigurarea service-ului și asistenței tehnice în exploatare

EXPORTUL mașinilor, utilajelor, instalațiilor și mijloacelor de transport este condiționat în mare măsură de capacitatea producătorului de a asi-

Olga MIHĂESCU
Ioan POPA

(Continuare în pag. 28)

Autoaprovizionarea teritorială

Creșterea randamentelor și rentabilității în producția laptelui de vacă

ÎMBUNĂTĂȚIREA continuă a alimentației populației este legată nu numai de consumul total de alimente pe locuitor, ci în primul rînd de schimbările calitative ale rațiilor, în sensul asigurării ponderii fiziologic normale a produselor de origine animală.

Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole vegetale și animale în perioada 1982—1985 acordă o atenție deosebită, în acest sens, creșterii producției de lapte și produse lactate, care, prin calitățile lor nutritive, constituie o componentă a alimentației raționale. Se prevede că pînă în 1985, la fiecare 10 cetățeni să se asigure o vacă în lactație, astfel încît întreaga populație să beneficieze de un consum de lapte sporit pe locuitor.

La sfîrșitul actualului cincinal, industria laptelui va da o producție de aproape două ori mai mare față de cea din 1971. Acest spor va fi posibil datorită creșterii atît a cantității de lapte — ca rezultat al măririi efectivelor de vaci și a randamentelor medii pe animal —, cît și a volumului de investiții, concretizat prin punerea în funcțiune a noi obiective ; totodată, modernizarea și diversificarea tehnologiilor de fabricație vor permite obținerea unor produse lactate care să corespundă variatelor gusturi și nevoi ale diferitelor categorii de consumatori.

● EFECTIVUL DE VACI ȘI STRUCTURA LUI. La începutul anului trecut, din efectivul total de bovine al țării (6 485 mii capete), vacile, bivolițele și junincile reprezentau 49,2 la sută, numărul lor fiind cu 37 la sută mai mare decît la începutul anului 1966 (însă ponderea în total a oscilat în acest interval, vîrful de 50 la sută din 1971 nemaifiind atins în anii următori). Repartizarea lor pe categorii de unități era următoarea : unități agricole de stat 13,4 la sută, cooperative agricole de producție 43,3 la sută, gospodăriile populației 43,3 la sută. În perioada menționată, producția de lapte a sporit cu 72,6 la sută, datorită creșterii atît a efectivelor, cît și a producției medii pe vacă furajată (cu 27 la sută în 1980 față de 1965) ; la cantitatea totală de lapte de vacă și bivoliță furnizată în 1980, cele trei categorii de unități agricole au participat cu 15 la sută, 30 la sută, și, respectiv, 55 la sută.

Asigurarea nivelurilor de consum la lapte și produse din lapte, prevăzute în programul de autoaprovizionare teritorială, se va obține în măsură mai mică prin **creșterea efectivelor de vaci** și în principal prin **sporirea producției medii.** Aceasta a fost, pînă acum, cu mult inferioară posibilităților, dacă ținem seama că mărirea suprafețelor destinate culturilor furajere a devansat-o pe cea a efectivelor de animale. Specialiștii apreciază că în 1980 existau, din acest punct de vedere, condiții pentru realizarea unei producții medii de cel puțin 2 500 litri de lapte pe vacă furajată, dar nivelul atins a fost, pe ansamblul agriculturii, de 1 901 litri (din care 2 341 l în întreprinderile agricole de stat și 1 367 l în cooperativele agricole de producție, pe județe ea variind între 1 421 l în Dolj și 2 346 l în Suceava). Obținerea producției medii prevăzute pentru anul 1985, de 3 000 l lapte/vacă, este pe deplin posibilă prin valorificarea superioară a potențialului.

O evoluție similară cu cea preconizată la noi, în sensul mutării accentului pe **latura intensivă** — creșterea producției medii pe animal, se înregistrează și în țări cu o agricultură dezvoltată. Astfel, efectivele de bovine în țările membre ale Organizației Economice pentru Cooperare și Dezvoltare (O.E.C.D.), după ce au atins în 1975 un nivel record — 307 milioane de capete, au marcat o scădere în perioada ulterioară, estimîndu-se că nivelul lor va atinge în 1982 circa 303 milioane. Potrivit calculelor de prognoză, fluctuații importante ale efectivelor de bovine, cu tendință de scădere a celor de vaci pentru lapte, se vor înregistra în Canada și Australia ; se apreciază că nevoile de lapte ale Canadei și S.U.A. ar putea fi satisfăcute cu un efectiv de vaci mai redus cu 7, respectiv 9 la sută.

În țările membre ale Pieței Comune, creșterea efectivelor (de la 77 milioane de capete în 1976 la un nivel preconizat de 80 milioane în 1982) va fi stopată de măsurile luate de C.E.E. în vederea frînării producției de lapte.

Dacă în țările cu suprafețe foarte mari de pășuni (cum sînt S.U.A., Brazilia, Argentina, Noua Zeelandă) există orientarea de a crește bovine din rase specializate fie pentru producția de carne, fie pentru cea de lapte, în zonele geografice cu suprafețe limitate de pășuni, și cu densitate mare a populației — cum este cazul țărilor din Europa, printre care și România — asigurarea atît a laptelui cît și a cărnii se realizează cu **rase de taurine cu aptitudini mixte.**

În condițiile specifice din țara noastră, programul de ameliorare a taurinelor urmărește concentrarea efectivelor în trei rase de bază : Bălțata românească, Bruna de Maramureș și Friza.

Una dintre cele mai importante măsuri care asigură o eficiență sporită fermei este **corecta structurare a efectivului de bovine,** determinată de cîteva elemente fundamentale : efectivul de vaci trebuie să se găsească în permanență în proporție de 80 la sută în producție și 20 la sută în repaus ; menținerea în fermă a întregului efectiv de vițele și folosirea integrală a lor la reproducție, pentru a se asigura primipare în număr cît mai mare ; nivelul de control al unei mătci funcțional eficiente este existența permanentă în efectiv a 50 la sută vaci gestante. O astfel de structură dă posibilitatea de a împrospăta matca din prăsilă proprie, cu generații noi de animale, ameliorate genetic, ceea ce are ca rezultat sporirea producției medii de lapte.

● FURAJAREA. Un element hotărîtor în realizarea unei producții de lapte eficiente este **furajarea vacilor după nivelul productiv individual.** Este unanim recunoscut faptul că solicitările maxime nu sînt în perioada de lactație, ci în perioada de repaus, timp în care vaca trebuie furajată la nivelul producției maxime estimate, în vederea realizării unor rezerve, deoarece imediat după fătare — cînd nivelul producției de lapte este în permanentă creștere — capacitatea de ingerare a femelei se află sub solicitările impuse de producția de lapte care se realizează, respectiv secreția laptelui se face pe seama rezervelor acumulate în perioada de pregătire.

Pe de altă parte, trebuie să se țină seama de particularitățile hrănirii, în sensul că substanțele nutritive sînt necesare în anumite cantități și proporții, într-un anumit volum și cu un anume mod de preparare și administrare.

Ponderea mare a furajelor suculente în rație, caracterul lor voluminos, conținutul ridicat de apă și greutatea specifică mare, dificultățile de transport și conservare fac necesară **amplasarea suprafețelor ocupate cu aceste culturi în imediata apropiere a fermelor de vaci.** Stabilirea suprafețelor ocupate cu aceste plante ar trebui să pornească de la necesarul anual optim, calculat după rații furajere.

În ce privește repartizarea în teritoriu, calculată după indicatorul **„numărul de vaci, bivolițe și juninci la 100 hectare de teren agricol"**, pe primele locuri se află județele Suceava, Neamț, Maramureș, cu peste 32 de capete ; încărcătură mai slabă se află în județele Tulcea (10 capete), Ialomița, Caraș-Severin, Constanța, Mehedinți (13—16 capete). Un astfel de ecart este în neconcordanță cu posibilitățile de furajare în județele țării și cu cerințele autoaprovizionării în profil teritorial.

Măsurile luate în ultima perioadă din inițiativa conducerii de partid și de stat au în vedere, pe de o parte, aplicarea obligatorie a unor norme raționale de furajare, a unor tehnologii care să asigure continua reducere a consumurilor de furajare pe litrul de lapte produs, iar pe de altă parte, rezolvarea deplină a problemei furajelor, atît prin valorificarea pajiștilor naturale, cît și prin creșterea randamentelor la hectar, îmbunătățirea structurii suprafețelor cultivate cu plante de nutreț, extinderea culturilor duble, folosirea integrală a unor produse secundare din agricultură.

● VIAȚA PRODUCTIVĂ. La un efectiv dat, nivelul producției medii depinde într-o măsură importantă și de modul în care

sînt asigurate condițiile unei desfășurări normale a funcțiilor biologice complexe ale vacilor. În legătură cu aceasta, considerăm că practica zootehnică ar trebui să țină seama de concluziile cercetărilor privind **vîrsta optimă pentru reproducție** a tineretului taurin femel. Practica de pînă acum indica pentru reproducție vîrsta de 18 luni, dar studii din diferite țări cu rezultate deosebite în creșterea vacilor pentru lapte arată că această vîrstă poate fi de 15 și chiar 13 luni, cu condiția ca animalele să atingă 85 la sută din greutatea de adult.

Din estimările economice efectuate de noi rezultă că de la naștere și pînă la intrarea în producție, o femelă necesită o cheltuială de aproximativ 7 400 de lei, sumă ce trebuie recuperată în viața productivă a animalului, printr-o **producție suplimentară de lapte. Mai precis : cantitatea de lapte de la o vacă aflată în producție trebuie să compenseze nu numai cheltuielile efectuate pentru obținerea sa, ci și cheltuielile efectuate pînă la trecerea tineretului la turma de bază** — care, în actualele condiții de prețuri, reprezintă echivalentul a 3 654 litri de lapte și trebuie recuperate pe parcursul duratei productive. Dacă durata de exploatare a animalului este considerată a fi de 8 lactații, atunci în fiecare lactație trebuie obținută o producție suplimentară de aproximativ 457 litri, pentru a asigura **premisele reproducției economice lărgite** în acest atît de important sector al zootehniei.

Referitor la durata de exploatare a vacilor de lapte trebuie făcută o distincție între **durata de producție potențială și cea economică.** Studiile în acest domeniu sînt mult rămase în urmă și, de aceea, nu rareori întîlnim în practică structuri necorespunzătoare ale efectivelor din ferme. Totuși, acest aspect nu-l putem pune numai pe seama necunoașterii duratei normale de exploatare.

Este paradoxal faptul că animale care de ani de zile sînt neproductive, care cu tot tratamentul medical aplicat nu pot fi recuperate și care consumă zilnic hrană în valoare de cel puțin 12—13 lei pe cap, nu pot fi scoase din efectiv. Această anomalie este determinată de faptul că unitatea zootehnică are ca indicator de plan **„efectivul la sfîrșitul anului".** Pe parcursul anului o parte dintre vaci depășesc vîrsta productivă ; ca urmare, **planul efectivului de animale nu se mai corelează cu planul producției de lapte** (calculat pe baza randamentului mediu), excluzînd de la început criteriul eficienței economice.

● RENTABILITATEA. Rezolvarea aspectelor menționate va avea ca efect nu numai creșterea producției de lapte, ci și mărirea eficienței economice a activității în acest sector, care — ca, de altfel, întreaga agricultură — este supus influenței pe care o exercită evoluția costurilor resurselor de producție.

Statisticile F.A.O. relevă că nivelul costului de producție, în majoritatea țărilor cu pondere în creșterea vacilor de lapte, este în continuă creștere. Ca urmare a sporirii rapide a cheltuielilor de producție și a reducerii veniturilor, eficiența economică în creșterea și exploatarea vacilor de lapte în diferite țări europene s-a redus continuu. Astfel, în Belgia, unde producția medie de lapte pe o vacă este de 3 600—3 800 litri, rentabilitatea a scăzut cu 15—25 la sută, în funcție de dimensiunea fermelor de vaci. În Franța, în ultimii ani numărul fermelor specializate în producția de lapte s-a micșorat cu 5 la sută, din cauza rentabilității lor reduse. Și în Iugoslavia, indicatorii economici ai producției de lapte în sectorul agriculturii cooperatiste arată o situație nefavorabilă.

În ce privește țara noastră, din calculele statistice efectuate la Departamentul Agriculturii de Stat rezultă că **în perioada 1970—1980, costul unitar al laptelui de vacă a crescut cu două treimi.** La aceasta a contribuit, nu în mică măsură, tendința de a concentra efective mari de vaci în unități zootehnice gigant, cu gestiune greoaie și neeficientă, cu importante cheltuieli de investiție și de producție, nejustificate prin nivelul producției medii de lapte. Această concentrare, pe lîngă alte dificultăți pe care le-a provocat, a făcut ca aprovizionarea cu furaje să devină o problemă uneori spinoasă. Totodată, uriașa cantitate de gunoi de grajd ce rezultă la un mare complex de vaci, în loc să constituie o sursă de venituri (dată fiind importanța administrării de îngrășăminte organice pentru creșterea producțiilor agricole), are efecte economice și ecologice negative ; transportul și împrăștierea acestei cantități pe suprafețe mari de teren ar implica un nivel prohibitiv al cheltuielilor, al necesarului de mijloace mecanice și al consumului de carburanți, iar acumularea gunoiului în incinta complexului ocupă teren sustras de la alte destinații și prezintă pericol de poluare a mediului.

În afară de nivelul ridicat al costului laptelui, obținerea unor rezultate economice nefavorabile în creșterea taurinelor pentru lapte s-a datorat în bună parte și sistemului de prețuri practicat. În medie, pe perioada 1976—1978, costul laptelui în fermele de stat a fost mai mare cu 29,1 la sută față de prețul mediu de realizare a aceluiași produs, ceea ce înseamnă că **în bună parte munca socială nu a fost recunoscută de societate.**

Problema a fost, în principiu, rezolvată prin recenta așezare pe baze economice a prețurilor de producție, contractare și achiziție. Producătorii de lapte obțin prețuri diferențiate pe surse și zone, precum și în funcție de **calitatea produsului.** Pentru aprecierea calității se are însă în vedere un singur element — conținutul de grăsime ; or, **evaluarea ar trebui făcută și după alte elemente calitative, cum ar fi, de exemplu, conținutul în proteină — parametru căruia i se dă o atenție deosebită în majoritatea țărilor cu zootehnie dezvoltată.**

Prețurile de producție și de contractare practicate în prezent vor asigura rentabilitatea producției de lapte în condițiile unei raționalizări stricte a cheltuielilor, prin fructificarea rezervelor de creștere a eficienței, existente în fiecare fermă de stat, în fiecare cooperativă agricolă.

■ VALORIFICAREA COMPLETĂ. Una din aceste rezerve, pe care trebuie să o aibă în centrul atenției atît producătorii de lapte cît și industria produselor lactate, o reprezintă valorificarea deplină a cantităților obținute, respectiv prelucrate.

În prezent, de regulă, preluarea laptelui de la producători (ferme de stat și cooperatiste, gospodării personale) se face, de către unitățile specializate, de două ori pe zi. Sistemul este neeconomic prin nivelul ridicat al consumurilor — și cheltuielilor — ce revin pe litrul de lapte pentru transportul unor cantități relativ mici.

Alte țări practică tot mai larg **preluarea laptelui o dată la două zile.** Aceasta necesită aplicarea, la producător, a unor metode de conservare a produsului, pentru a-l menține proaspăt, cu întreaga sa valoare nutritivă inițială și cu însușiri organoleptice corespunzătoare. Nu de mult, în țara noastră a fost pusă la punct o astfel de **metodă eficientă, bazată pe folosirea unui adaos de perhidrol** (apă oxigenată cu o concentrație de 30 la sută). Extinderea și generalizarea acesteia în unitățile zootehnice producătoare de lapte, și în mod deosebit asigurarea condițiilor concrete de implementare, este fără doar și poate un cîștig ce nu trebuie să fie neglijat. An de an, în sezonul cald, unitățile agricole pierd (prin depreciere) însemnate cantități de lapte, cu implicații dintre cele mai serioase asupra rentabilității economice. Credem că rezolvarea problemei ar fi posibilă prin organizarea unor mici **stații zonale de producere a apei oxigenate,** care ar necesita instalații simple și puțin costisitoare ; aceste stații ar putea funcționa în cadrul fiecărui consiliu agroindustrial sau chiar la fabricile de produse lactate, de unde perhidrolul să fie adus la producător cu mașinile care vin, goale, să încarce laptele.

Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială stabilește obligația consiliilor populare de a dezvolta, în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, unități mici de prelucrare a produselor agroalimentare, inclusiv a laptelui, în scopul satisfacerii necesarului fondului de consum local. Totodată, se vor avea în vedere diversificarea produselor lactate și prelucrarea unor cantități sporite de lapte în zonele și localitățile mari producătoare, în unități specializate.

În procesul de prelucrare a laptelui un accent deosebit se impune a fi acordat **subproduselor** rezultate. Bunăoară, laptele smîntînit rezultat de la fabricarea untului are toate componentele și însușirile laptelui integral, ceea ce permite valorificarea lui într-o bogată gamă de produse (lapte de consum, băuturi răcoritoare, produse dietetice acide, brînzeturi, în hrana animalelor etc.). De asemenea, se impune a fi mult extinsă utilizarea **zarei** și **zerului.** În multe țări ale lumii zara se consumă ca atare, sub formă de băutură răcoritoare, iar din zer se prepară băuturi, brînzeturi, unt, acid lactic, zer concentrat și zer praf, drojdie furajeră și altele.

Cele cîteva aspecte menționate ilustrează modul complex în care trebuie abordată problematica îmbunătățirii producției de lapte, sub raport cantitativ și al eficienței economice. Acțiunile în acest domeniu important al noii revoluții agrare, îmbinînd valorificarea tradiției și a experiențelor bune de pînă acum cu rezultatele științei, trebuie să mobilizeze factorii de decizie și cadrele de conducere la nivel departamental, teritorial, al unităților și fermelor, pe toți lucrătorii din această ramură a zootehniei și din unitățile prelucrătoare, pe deținătorii de loturi individuale și gospodării personale, pentru realizarea exemplară a prevederilor programului de autoaprovizionare.

Gh. N. IOSIF

Sporirea rolului cointeresării materiale în creșterea producției agricole

PENTRU creșterea eficienței și rentabilității producției agricole, în lumina noului mecanism economico-financiar, statul folosește o serie de pîrghii economice și financiare, între care prețul constituie una dintre cele mai importante. Alături de celelalte categorii de preț, prețurile de contractare și achiziție constituie un instrument important în creșterea cointeresării materiale a lucrătorilor din agricultură, a țărănimii în general, în îndeplinirea și depășirea indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului de producție, în contractarea și livrarea unor cantități tot mai mari de produse agricole vegetale și animale la fondul de stat. De asemenea, prețurile de contractare și achiziție exercită o influență directă asupra veniturilor bănești ale unităților agricole socialiste de stat și cooperatiste, precum și ale producătorilor individuali.

Politica de prețuri adoptată de partid și de stat în domeniul achizițiilor și contractărilor de produse agricole vizează îmbinarea eficientă a intereselor generale ale agriculturii, ale economiei naționale cu interesele unităților agricole și ale producătorilor individuali. Pentru ca aceste prețuri să-și îndeplinească mai pregnant rolul de pîrghie economică-financiară, au fost adoptate acte normative care stipulează noi măsuri destinate îmbunătățirii sistemului de contractare și achiziție destinate îmbunătățirii sistemului de contractare și achiziție a produselor agricole, creînd un cadru legislativ perfecționat desfășurării relațiilor de vînzare-cumpărare între producătorii și beneficiarii produselor agricole, menit să stimuleze participarea mai activă a țărănimii la dezvoltarea economică a țării, să permită realizarea schimbului de produse între sat și oraș, în conformitate cu principiile eticii și echității socialiste.

După cum este cunoscut, începînd din acest an prețurile de contractare și achiziție și primele stimulative au fost majorate, fiind acordate în mod diferențiat și progresiv, în raport cu categoria și cantitățile de produse livrate la fondul de stat.

De exemplu, la **laptele de vacă** pentru unitățile agricole de stat valoarea minimă a primei acordate este de 0,40 lei/litru, în condițiile în care se livrează la fondul de stat 2 000 litri de lapte de la fiecare vacă sau bivoliță furajată, iar valoarea maximă este de 1,10 lei/litru, dacă se contractează și livrează peste 3 500 litri. Aceste prime sînt încă și mai stimulative pentru cooperativele de producție și, îndeosebi, pentru producătorii individuali. Pentru cantități contractate de pînă la 500 litri de lapte pe fiecare vacă sau bivoliță, producătorii individuali primesc o primă minimă de 0,30 lei/litru, iar peste 2 000 litri o primă de 1,1 lei/litru. Și în domeniul producției vegetale sistemul de prețuri a suferit modificări importante. Astfel, la producția de sfeclă de zahăr, prețul actual de contractare pe tonă este de 345 lei, iar prima medie ce se poate acorda — de 205 lei, exprimînd o creștere de 59% față de prețul de contractare. În cazul contractării și livrării la fondul de stat a unei producții cuprinse între 25 și 30 t/ha, I.A.S.-urile beneficiază de o primă de 150 lei/tonă, iar dacă producțiile depășesc 35 t/ha, prima maximă este de 250 lei/tonă.

Calculele făcute la nivelul sectorului agricol cooperatist al județului Mureș, estimează pentru acest an că prețurile și primele acordate, corespunzător nivelului planificat al principalelor categorii de produse destinate livrării la fondul de stat, vor aduce un venit suplimentar total de 312 milioane lei, ceea ce va reprezenta o creștere de peste 34%, comparativ cu ceea ce s-ar fi putut obține în condițiile vechiului sistem practicat. Din această sumă, circa 111 milioane de lei se vor obține pe seama diferențelor de preț, la produsele animale contractate (carne și lapte), creșteri mai însemnate înregistrîndu-se la laptele de vacă (35%) și carnea de bovine (29%), iar venitul suplimentar realizabil din primele acordate la produsele vegetale și animale este estimat la 200 milioane lei (tabelul nr. 1).

Sectorului gospodăriilor populației i se acordă actualmente o importanță deosebită, constituind o sursă suplimentară de creștere a producției de lapte, carne, ouă, miere, legume, fructe, cartofi, plante tehnice și altele, de valorificare a unor cantități sporite din asemenea produse la fondul de stat.

Prevederile recentelor documente reflectă și grija partidului și statului pentru atragerea gospodăriilor populației la creștere și diversificarea ofertei de produse agro-alimentare pe piață, după ce și-au asigurat nevoile proprii de consum. Stimulați de actualul nivel al prețurilor numeroși locuitori din comunele, satele și chiar din localitățile urbane ale județului au început să cultive importante suprafețe de teren și să crească un număr mai mare de animale și păsări de curte. În ce privește, de pildă, sfecla de zahăr, în comuna Săulia se prevede să se cultive 230 hectare de pe care să se obțină 38 000 kg/ha, iar în comuna Rîciu, pe 200 ha, o producție medie de 35 030 kg/ha. Rezultate asemănătoare sînt estimate și pentru locuitorii comunelor Mureșeni, Nazna ș.a. Producțiile sporite vor permite gospodarilor să beneficieze de nivelul maxim de primă, asigurîndu-le venituri suplimentare cu peste 50% mai mari, comparativ cu cele realizate anul trecut (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Veniturile suplimentare ce vor putea fi obținute în 1982 în sectorul cooperatist al județului Mureș

	Producția livrată la fondul de stat (mil. lei)		Venituri realizate	
	prețuri vechi	prețuri noi	suplimentare (mil. lei)	%
Pe seama diferenței de preț				
Carne de bovine	118	152	37	129
Carne de porcine	65	87	22	134
Carne de ovine	16	20	4	125
Carne de pasăre	19	21	2	110
Lapte de vacă	124	168	44	135
Lapte de oaie	6	8	2	133
Pe seama primelor acordate				
Grîu-secară	111	127	16	114
Porumb boabe	106	133	27	125
Orz, orzoaică	93	116	23	125
Sfeclă de zahăr	114	201	87	176
In pentru fibră	30	36	6	120
Cînepă fibră	13	18	5	138
Tutun	45	47	2	104
Legume	39	44	5	113
Fructe	10	10	—	100
Lapte de vacă	x	30	30	x
Total	909	1 218	312	134

Tabelul nr. 2

Estimarea producțiilor de sfeclă de zahăr și a veniturilor aferente în gospodăriile populației, în anul 1982, în unele comune din județul Mureș

	Săulia	Rîciu	Mureșeni	Nazna
Cantitatea planificată a fi livrată la fondul de stat (tone)	8 740	7 006	4 964	4 100
Venituri ce vor putea fi obținute (mii lei)	4 807,0	3 853,3	2 730,2	2 255,0
— la prețul contractat	3 015,3	2 417,1	1 712,6	1 414,5
— pe seama primelor	1 791,7	1 436,2	1 017,6	840,5
Venituri realizate în 1981 (mii lei)	2 840	1 778	1 436	1 265
Venituri suplimentare în 1982 față de 1981 (mii lei)	1 967	2 075,3	1 294,2	990,0

Județul Mureș are o bogată **tradiție în creșterea animalelor**, valorificînd din plin potențialul productiv al raselor noastre autohtone și dispunînd de importante rezerve furajere. Numeroși cetățeni din mediul rural și chiar din unele localități urbane sînt vechi crescători de vite. Producțiile asigură necesarul de lapte pentru familiile lor, dar cantitatea cea mai mare de lapte o contractează cu statul. Un exemplu elocvent îl

Agatha POPESCU
Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu"
Ion FĂGĂRĂȘAN
Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară a județului Mureș

(Continuare în pag. 27)

CERINȚE DE UTILIZARE A ENERGIEI în concordanță cu exigențele calitative ale dezvoltării

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor privind asigurarea bazei materiale a desfășurării normale, eficiente, a procesului economic, un loc prioritar revine **energiei.** Component indispensabil al oricărui proces productiv, al oricărei activități sociale, factorul energetic influențează nemijlocit dinamica dezvoltării economice, condiționează hotărîtor realizarea obiectivelor propuse. De aceea, preocupările privind lărgirea bazei energetice proprii, orientare de amplă perspectivă, a cărei expresie concretă, mobilizatoare, o reprezintă „Programul de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în 1990", aprobat la recenta plenară a C.C. al P.C.R., reflectă acțiunea consecventă a partidului de a fundamenta pe baze temeinice dezvoltarea societății românești. Subliniind că sporurile prevăzute la producția de energie, deopotrivă cu îmbunătățirea structurii resurselor și consumurilor de energie, urmăresc mai cu seamă degrevarea balanței de plăți a țării de o serie de importuri costisitoare, secretarul general al partidului a evidențiat, totodată, necesitatea de a se asigura o utilizare mai eficientă a energiei la nivelul întregii economii. Se impune ca indicele de creștere a consumului de materii prime și energie să fie mai mic decît creșterea generală a producției — domeniu în care există importante rezerve.

Apare, așadar, limpede că asigurarea necesarului energetic și reducerea consumurilor specifice de energie reprezintă obiective de interes național, sporirea eficienței cu care se consumă energia în toate sferele de activitate constituind o pîrghie de bază în asigurarea progresului general. În vederea traducerii cît mai curînd în viață a acestor deziderate, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a hotărît în ședința din 9 aprilie a.c. să se treacă imediat la analiza fiecărui produs și a fiecărui proces consumator de energie, stabilindu-se cu termene precise de aplicare noi tehnologii ce trebuie utilizate și îmbunătățirile tehnice care sînt necesare în instalațiile industriale, pentru reducerea cu cel puțin 20—25 la sută a consumurilor pe întregul cincinal 1981—1985. În acest fel, trebuie să se asigure reducerea, în 1985, a consumului de energie primară cu 15 la sută față de necesarul calculat potrivit normelor de consum din 1981. Pornind de la asemenea sarcini, ne propunem, în continuare, să explorăm unele căi susceptibile de a asigura consistența faptică a acestui imperativ economic.

Elaborarea, analizarea și actualizarea balanțelor și prognozelor energetice reprezintă o activitate continuă, care necesită nu numai cunoașterea foarte bună a realităților din fiecare ramură a economiei naționale, a tehnologiilor și particularităților fiecăreia, ci și o corectă evidență statistică pentru perioade trecute, precum și o imagine cît mai clară a dezvoltării economice proiectate în perspectivă. De asemenea, este necesară cunoașterea rezervelor naționale de energie primară, a resurselor și consumurilor, a condițiilor specifice de dezvoltare posibilă a bazei energetice a economiei și prevederea influențelor pe care tehnica nouă și îmbunătățirea structurii producției industriale și a tehnologiilor le vor avea asupra consumurilor de energie primară și de energie electrică. Totodată, trebuie să fie cunoscute realitățile din alte țări cu privire la resursele folosite, consumuri, structuri de balanțe energetice, măsuri aplicate sau preconizate pentru conservarea energiei.

Pentru a se putea urmări și analiza fenomenele complexe din domeniul producerii, transportului, prelucrării și utilizării energiei în diferitele ei forme, în prezent se folosesc indicatori economici specifici, dintre care principalii sînt :

În **domeniul producției** (extracției) energiei primare : investiția specifică pentru obținerea unei tone combustibil convențional (inclusiv investițiile adiționale pentru întreținerea capacităților de extracție a combustibililor minerali primari) ; costul (respectiv costul de producție) la care revine o tonă combustibil convențional din fiecare formă de energie primară folosită.

În domeniul **consumului de energie** (primară și electrică) : a) consumurile specifice energetice (cantitative) ; b) indicii de corelație cu ceilalți indicatori economici, pe ansamblu și în fiecare ramură a economiei naționale.

În acest cadru, indicatorul principal care reflectă echilibrul balanțelor energetice și eficiența măsurilor de economisire a energiei, aplicate în fiecare țară, este așa-numitul **„indice de elasticitate"**, indicator care se calculează prin raportul dintre creșterea consumului total intern de energie dintr-un an și creșterea produsului național brut (respectiv, a venitului național) din același an. Este, deci, un indicator care se referă la ansamblul economiei naționale și trebuie să fie calculat cu atenție și corectitudine, atît pentru consumul de energie primară, cît și în mod separat, pentru consumul de energie electrică.

În situațiile normale, indicele de elasticitate pentru consumul total de energie primară trebuie să fie subunitar și cu atît mai scăzut cu cît eficiența cu care se folosesc combustibilii este mai bună. Scăderea accentuată a acestui foarte important indicator economic arată, fără îndoială, că se aplică cu succes atît măsuri de creștere a randamentelor cu care se utilizează combustibilii primari, cît și măsuri de creștere a produsului intern brut într-o structură favorabilă. Valorile supraunitare ale indicelui de elasticitate reflectă, dimpotrivă, risipa de energie, efecte slabe sau inexistența măsurilor de economisire, imprimarea unei orientări nefavorabile structurii producției industriale și, în general, o stare necorespunzătoare în instalațiile și tehnologiile consumatoare.

Indicele de elasticitate privitor la energia electrică este supraunitar chiar în țări intens electrificate, dar care nu au aplicat măsuri de raționalizare a consumurilor, precum și în țări în curs de dezvoltare, care acordă atenție prioritară electrificării, și tinde să devină în mod normal subunitar pe măsură ce electrificarea s-a extins și se aplică măsuri de economisire în toate ramurile economiei naționale. După creșterea masivă a prețului petrolului pe piața mondială, indicele de elasticitate referitor la consumurile globale anuale de energie primară a înregistrat o evoluție descendentă în țările industrializate, importatoare de mari cantități de petrol, datorită aplicării unui ansamblu de măsuri de conservarea energiei (vezi tabelul nr. 1).

Printre principalii factori care au jucat un rol important în acțiunile întreprinse pentru conservarea energiei se numără restructurarea producției industriale (îndeosebi în metalurgie și chimie), scoaterea din funcțiune a instalațiilor învechite care funcționau cu consumuri specifice mari de energie, reînnoirea utilajelor în sectoarele cheie ale industriei și prin aceasta îmbunătățirea tehnologiilor, dezvoltarea transportului în comun și îngrădirea transportului auto individual, recuperarea resurselor energetice secundare în industrie prin realizarea de instalații recuperatoare în fabricile existente, dezvoltarea producerii combinate de energie electrică și termică.

Urmărind datele înscrise în tabelul 2 se remarcă faptul că în țara noastră indicele de elasticitate pentru energia primară este subunitar și în scădere accentuată. Dar dacă ținem seama de faptul că consumurile specifice energetice proiectate nu se îndeplinesc întotdeauna, de faptul că numeroase întreprinderi depășesc normele și cotele de consum planificate, că numeroase

Tabelul nr. 1

Evoluția indicelui de elasticitate într-o serie de state cu economie dezvoltată

	1960—1968	1969—1973	1974—1978
Canada	0,83	1,21	0,58
Franța	1,16	1,30	0,96
Italia	1,63	1,77	1,15
Japonia	1,09	0,83	0,53
Marea Britanie	0,75	0,67	0,55
R. F. Germania	1,06	1,03	0,96
S.U.A.	1,04	1,12	0,69

Sursa : Perspectives économiques de l'OCDE — Paris, juillet 1979.

instalații de recuperare de resurse energetice secundare nu sînt ținute în funcționare continuă etc. se poate ușor constata că indicii de elasticitate ar fi putut fi mai scăzuți.

Așadar, indicii de elasticitate, indici sintetici, servesc ca mijloace de control asupra orientării economiei și a balanțelor energetice și îndeosebi în prognozele energetice, constituind în același timp elemente sigure pentru aprecierea justeții politicii energetice aplicate, a rezultatelor obținute în domeniul conservării și economisirii energiei, precum și în îmbunătățirea structurii producției industriale (deoarece 75—80% din consumurile energetice se realizează în industrie).

Consumurile specifice de energie primară și, respectiv, de energie electrică, sînt indicatori economici care reflectă fidel nivelul tehnologiilor folosite în fiecare ramură industrială, starea tehnică a instalațiilor în care se consumă energia și grija cu care se aplică măsurile pentru economisirea energiei și micșorarea pierderilor. Consumurile specifice energetice se calculează pe unitatea fizică de producție, sau pe unitate valorică realizată în industrie. Aceste calcule se folosesc la predeterminarea consumurilor de energie și combustibili, în scopul elaborării balanțelor energetice și pentru a aprecia progresele ce se realizează în ridicarea nivelului tehnic al instalațiilor consumatoare și în creșterea randamentelor cu care se utilizează combustibilii și energia electrică.

Pentru un același produs industrial, compararea consumurilor de energie (măsurate cu aceeași unitate de măsură) în diferite țări poate oferi o imagine comparativă a tehnologiilor folosite, a nivelului tehnic al instalațiilor industriale utilizate și a eficienței cu care este folosită energia primară. Se poate constata o diversitate foarte mare din analiza unor asemenea consumuri specifice, în unele țări membre ale O.C.D.E., pentru principalele produse industriale, mari consumatoare de energie.

Mai departe, consumul specific de energie pe unitatea fizică de producție reflectă nivelul tehnic al procedeelor industriale utilizate. Consumul de energie raportat la valoarea producției pe ramuri industriale este un indice mai cuprinzător, care arată și îmbunătățirile care se realizează în structura producției industriale. În România, consumul specific mediu de energie primară în industrie a scăzut de la 185 tone combustibil convențional/1 mil. lei producție industrială în 1965, la 155 în 1970, 111 în 1975 și 95 în 1980 (scădere cu aproape 50% în 1980 față de 1965). În același timp, indicele mediu de consum de energie electrică în industrie a scăzut de la 75 mii kWh/1 mil. lei producție industrială în 1965, la 69 mii kWh în 1975 și 56 mii kWh în 1980 (scădere cu aproape 30% în 1980 față de 1965).

Acțiunile întreprinse de mai multă vreme în țara noastră pentru scăderea consumurilor specifice energetice au dat o serie de rezultate, cu deosebire în ultimii 10 ani. Prin îmbunătățirea și modernizarea, pe de o parte, a tehnologiilor și a structurii producției, în fiecare ramură a industriei, iar pe de altă parte prin ridicarea nivelului tehnic al instalațiilor și creșterea randamentelor cu care se consumă energia, indicele sintetic care reflectă creșterea eficienței economice în folosirea energiei s-a îmbunătățit. Cu toate acestea, indicele de consum mediu de energie în raport cu venitul național creat anual pe un locuitor în țara noastră, în ultimii 10 ani, este de 1,5—1,6 ori mai mare față de cel din alte țări europene cu industrie dezvoltată. Aceasta arată că în domeniul economisirii energiei există încă multe rezerve nepuse în valoare, în toate sectoarele economiei, în ceea ce privește creșterea eficienței cu care sînt utilizați combustibilii și energia.

Să concluzionăm acum asupra acestor cîteva considerente privind indicatorii menționați și conținutul lor. La nivel macroeconomic, indicatorii folosiți în domeniul energetic (indici de elasticitate, consumuri medii exprimate în kilocalorii pe tona de produs, consumuri medii de energie pe unitate valorică de producție industrială) pot fi considerați în etapa actuală de dezvoltare suficienți și bine folosiți. Ei permit atît comparații cu ceea ce se întîmplă în alte țări, cît și analize retrospective asupra evoluției, în precedentii 20—30 de ani, asupra realizărilor și realităților existente în domeniul conservării energiei în economia noastră.

În general se apreciază — și pe bună dreptate — că indicii sintetici (globali) pe ansamblul economiei nu sînt de natură să releve deficiențele pe ramuri ale economiei, deficiențe care mai persistă în ceea ce privește aplicarea fermă a metodelor de economisire a combustibililor și energiei electrice. Tocmai de aceea, utilizarea lor în practica de planificare, de prognozare și de analiză economică trebuie menținută la nivelul global, macroeconomic. Aceasta nu înseamnă însă că fenomenele respective nu trebuie mai larg și mai precis cunoscute și comensurate. Dimpotrivă, a venit vremea ca practica indicatorilor sintetici energetici — desigur, adaptați sferelor respective — să fie extinsă la nivelul fiecărei ramuri a economiei.

Tabelul nr. 1

Evoluția indicelui de elasticitate în România

	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980
Creșterea medie anuală a produsului național brut — %	13,3	7	9,5	8,8	10,6	8,1
Creșterea medie anuală a consumului intern de energie primară — %	11,8	6,3	8,2	6,8	6,8	5,1
Creșterea medie anuală a consumului intern de energie electrică — %	15,3	12,1	12,5	9,86	9,4	6,5
INDICELE DE ELASTICITATE PENTRU ENERGIA PRIMARĂ	0,89	0,90	0,86	0,77	0,64	0,63
INDICELE DE ELASTICITATE PENTRU ENERGIA ELECTRICĂ	1,15	1,72	1,32	1,1	0,89	0,80

Ar fi chiar util ca asemenea indicatori să fie folosiți și în analizele energetice pe subramuri, deoarece pe această cale ar fi posibil să se pună mai bine în evidență progresul care se realizează în fiecare ramură în ceea ce privește scăderea consumului de energie în raport cu producția netă, cu producția fizică și chiar cu creșterea productivității muncii.

Menționăm și faptul că folosirea indicatorilor specifici producției de energie (investiție specifică și cost pe tona combustibil convențional) rămîne bineînțeles limitată la nivelul balanței globale de energie pe întreaga economie, al prognozelor energetice și al subramurilor (extractivă-minieră) care produc energie primară sau care introduc în utilizare, la scară industrială, forme noi de energie — solară, eoliană, geotermală, nucleară. De o deosebită eficacitate în analizele energetice, făcute în timp, sau la un anumit moment, și îndeosebi în fundamentarea necesităților de consum (pentru planuri anuale sau de perspectivă) sînt și indicii de consumuri specifice în raport cu unitatea de producție industrială fizică. Pentru planurile de perspectivă și schițări de prognoze pot să fie utilizate și consumuri specifice în raport cu valori de producție, dar în practica elaborării planurilor definitive și a aplicării măsurilor de economisire trebuie să fie folosite consumuri specifice fizice pe unitatea fizică de produs.

Există uneori tendința de a se masca lipsa de măsuri de economisire a combustibililor și energiei electrice, randamentele nemulțumitoare ale unor instalații consumatoare și eficiența scăzută cu care este folosită energia în unele întreprinderi, prin schimbarea periodică a conținutului indicilor de consumuri specifice (norme de consum). Pentru a se putea pune în evidență efectele aplicării măsurilor de economisire a combustibililor și energiei electrice, este necesar să se păstreze o riguroasă evidență cifrică a consumurilor, dar și un conținut constant al indicatorului de consum specific.

În fapt, sistemul de indicatori de consumuri specifice energetice (norme de consum) s-a dovedit, în planificare și în urmărirea executării planului, mijlocul cel mai eficace și cel mai sigur pentru cunoașterea relațiilor din fiecare ramură a economiei, din fiecare subramură a industriei și fiecare întreprindere. Dar el ar trebui încă mult extins. Există încă foarte multe produse industriale și prestări de servicii pentru care nu sînt stabilite și nu se urmăresc consumuri specifice energetice. Buna organizare, urmărire și interpretare a indicelui de consum specific de energie (primară și, separat, electrică) este în primul rînd necesară și de folosință consumatorului. Nu se poate concepe o acțiune serioasă de conservare a energiei, de economisire, de perfecționare a tehnologiei, fără să se fi organizat în prealabil, într-o întreprindere, respectiv într-o ramură industrială, evidența consumurilor specifice energetice pe întreprinderi și pe secții. Iată, dar, doar cîteva repere care relevă însemnătatea deosebită pe care o prezintă modul de elaborare și utilizare a indicatorilor în politica de reducere a consumurilor energetice.

Ioan HERESCU
Emil COSTIN

ORGANIZAREA: aport sporit la creșterea productivității muncii și a eficienței economice

ÎN CONSTRUCȚIA DE MAȘINI

DIMENSIONAREA OPTIMĂ A FORMAȚIILOR DE LUCRU (II)

— Anchetă „R.E." în 10 întreprinderi —

AU PARTICIPAT președinții consiliilor oamenilor muncii și specialiști din compartimentele de organizare a producției și a muncii de la: **Întreprinderea de autoturisme Pitești — Colibași; Întreprinderea de autocamioane și întreprinderea „Tractorul" — Brașov; Întreprinderea mecanică Muscel — Cîmpulung; Întreprinderea de tractoare — Miercurea Ciuc; Întreprinderea de tractoare și mașini agricole — Craiova; Întreprinderea de mașini grele — București; Întreprinderea de strunguri — Arad; Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic — Moreni; Centrala industrială de utilaj petrolier și minier — Ploiești.**

Criterii de constituire

PRIMA PARTE a sintezei răspunsurilor primite în cadrul anchetei („R.E." nr. 15/1982) a relevat multiple situații în care prevederile Normativului unificat de constituire a formațiilor de lucru conduse de maiștri în ramura construcțiilor de mașini, aprobat prin ordinul nr. 90/1979 al M.I.C.M., nu corespund cu cerințele reale ale unităților. Este adevărat că la elaborarea acestuia, „atît întreprinderile, cît și centralele industriale au fost consultate atît de ministerul tutelar cît și de organul coordonator — Ministerul Muncii. Totuși, avînd în vedere experiența de aproape 3 ani în aplicarea normativului, nu este lipsit de interes să se întreprindă o acțiune de perfecționare a lui, în scopul eliminării unor neajunsuri" **(„Tractorul" Brașov)**; o astfel de îmbunătățire trebuie „să permită organizarea și funcționarea unităților cu o productivitate, rentabilitate și eficiență economică, corespunzătoare sarcinilor actualului cincinal" **(I. M. Muscel).**

„Practica a dovedit că prin descongestionarea timpului de lucru al maistrului de unele activități pur administrativ-funcționărești, acesta se poate dedica mai mult laturilor tehnico-profesionale și de producție", ceea ce permite ca la o serie de activități de complexitate redusă și cu caracter repetitiv „numărul de muncitori în formația de lucru să crească în medie cu 25%" **(I.M.U.T. Moreni).**

Așa cum sugera, însă, articolul din nr. 5/1982 al „R.E"., care a servit ca punct de plecare anchetei, este necesar ca limita minimă dată prin normativ și cea maximă dedusă din aceasta să fie acoperitoare pentru multitudinea ipotezelor de lucru. În acest sens, în rîndul celor ce au răspuns la anchetă predomină opinia că ar trebui introduse corective în funcție de anumite criterii.

Nivelul profesional al muncitorilor

ASTFEL, numărul muncitorilor nu poate fi luat în considerație ca unitate de măsură, dacă nu ne referim în același timp și cu aceeași ponderе și la calitatea lor profesională. Aceste două elemente corespund, pe planul microeconomiei forței de muncă *), dezvoltării extensive și, respectiv, intensive.

„Ne pronunțăm favorabil pentru includerea nivelului mediu de pregătire al personalului subordonat, ca un criteriu determinant la stabilirea și dimensionarea formației de lucru conduse de maistru" **(I. T. Miercurea Ciuc).** Mai mult, potențialul efectiv al formației și, în consecință, gradul de dificultate al exercitării atribuțiilor maistrului sînt puternic influențate de structura muncitorilor după formele de calificare — la locul de muncă, prin școli profesionale, prin liceu, școli sau cursuri postliceale **(I.T.M.A. Craiova)**; de proporția muncitorilor cu calificare înaltă (categ. 4—7), medie (categ. 1—3) și a celor în formare, ținînd seama că „muncitorii în formare trebuie supravegheați și controlați permanent atît în ce privește executarea operațiilor, cît mai ales respectarea normelor de tehnica securității și protecția muncii" **(I.M.U.T. Moreni).** „Cu cît nivelul de pregătire al muncitorilor este mai ridicat, cu atît maistrul poate avea în formația de lucru un număr mai mare de muncitori, în special în sectoarele (de montaje, de pregătire, de ajustări, parțial în sculărie etc.), unde există multă muncă manuală cu dotare tehnică redusă — acest criteriu de optimizare putînd fi valabil și în cadrul formațiilor de prelucrări mecanice universale, cu o varietate mare de operații și produse. Bineînțeles, se impune mai multă atenție la acordarea categoriilor, de care să beneficieze numai acei muncitori care și-au însușit în bune condiții cunoștințele teoretice și practice de care au nevoie la locul de muncă respectiv" **(Întreprinderea de strunguri Arad).**

„Propunerea ca dimensiunea formației să fie stabilită și după criteriul calităților profesionale — atît ale muncitorilor, cît și ale maiștrilor — este bună, dar trebuie experimentată pe un termen mai lung" **(I. A. Brașov).**

„Un inconvenient care trebuie înlăturat constă în faptul că nu este stabilită proporția muncitorilor indirect productivi și de deservire generală în numărul total al formației. Se pot, deci — măcar ipotetic — constitui formații de lucru în care ponderea principală să o dețină aceste categorii de personal, iar ca urmare maistrul, chiar bine pregătit profesional, nu își aduce aportul cuvenit. De aceea, în normativ sau la aplicarea lui ar trebui considerat drept criteriu și acest raport" **(I.M.U.T. Moreni).**

Dotarea tehnică și caracterul fabricației

O SERIE de situații concrete, citate în prima parte a sintezei, ilustrează necesitatea de a se ține seama, la dimensionarea formațiilor de lucru, de complexitatea dotării tehnice și a specificului tehnologic al locului de muncă.

Fără îndoială că la prelucrarea pieselor în serie, pe mașini-unelte universale, numărul acestora constituie și el un parametru de luat în considerare; apare însă necesar — pentru a evita confuziile — ca „într-o anexă a normativului să se precizeze care mașini-unelte fac parte din grupa «universale» și care din grupa «specializate, de înaltă precizie»" — **(I.M.U.T. Moreni).**

„În sectoare de activitate cum sînt liniile complexe de prelucrare și sectoarele calde, cu foc continuu, pentru constituirea formațiilor de maistru trebuie luate în considerare grupele de utilaje bine definite **(Într. de strunguri Arad)**, numărul de muncitori fiind determinat în funcție de cerințele deservirii acestora".

Pe de altă parte, producția cu caracter de unicat sau de serie mică ar trebui în alt mod tratată decît cea de serie mare. „Întreprinderea noastră realizează în proporție de peste 90% produse unicat, de mare complexitate, ceea ce presupune din partea maistrului o cunoaștere perfectă a dotărilor și a fabricației, o supraveghere tehnică sporită. Același lucru se poate spune și despre caracterul fabricației. În condițiile construcției de echipament nuclear, turbine, utilaj chimic etc., cu cerințe deosebite de calitate — și mai ales în faza de asimilare în fabricație a acestora — asistența tehnică acordată de maiștri pentru fiecare operație crește. Din această cauză, ca și date fiind diversitatea și complexitatea mașinilor de prelucrare, la unități cum este a noastră criteriul numărului de utilaje nu ar fi operant" **(I.M.G. București).**

O documentare detaliată, o fundamentare solidă

DEȘI ANCHETA noastră a cuprins un eșantion redus de întreprinderi, opinia unanimă a acestora că normativul necesită îmbunătățiri trebuie interpretată, de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică și Ministerul Muncii, ca o cerință exprimată responsabil de cadrele de conducere și specialiștii care ne-au răspuns, de a se asigura și pe acest plan condiții pentru o eficiență sporită a activității.

*) Vezi articolul pe această temă al lui Dumitru Purdea, din nr. 14/1982 al revistei.

În concluzie :

● „Este necesar **să se elaboreze la nivel central o metodologie care să permită normarea formațiilor conduse de maiștri avînd în vedere principiile expuse** în articolul din «R.E.» și ancheta organizată de revistă" **(I. A. Brașov)** :

● În acest scop „**organele în drept să solicite la unități observații și propuneri** la normativul menționat, pe baza cărora să-l revizuiască" **(I.A.P. Colibași)** ;

● Pentru a echilibra mai bine principiile unitare cu diversitatea situațiilor concrete, „să se declanșeze o acțiune de **elaborare a unui normativ republican, sub coordonarea unui institut specializat, care ar urma să întocmească machete normative pentru o gamă cît mai mare și mai variată de unități economice, ținînd seama de natura multifactorială a parametrului studiat.** Astfel s-ar putea pune pe baze științifice problema dimensionării formațiilor de lucru conduse de maiștri în concordanță cu cerințele de creștere a productivității muncii, în contextul calității superioare pe care o impun noul mecanism economico-financiar, autoconducerea muncitorească și autogestiunea întreprinderilor" **(I. T. Miercurea Ciuc)**.

Neconcordanță între normativ și plan

A-I ASIGURA maistrului posibilitatea de a-și acoperi satisfăcător domeniul variat de atribuții date prin lege prezintă o importanță deosebit de actuală cel puțin sub aspectul următoarelor comandamente, subliniate într-o serie de recente documente de partid și de stat :

● **organizarea superioară a muncii**, în vederea creșterii productivității și folosirii mai bune a fondurilor fixe. Cele mai mari rezerve ale unei astfel de organizări se găsesc la nivelul nucleului de bază — formația de lucru ;

● **aplicarea unor laturi ale autogestiunii economico-financiare la eșaloanele constitutive ale întreprinderii.** În ipoteza — care se impune — a elaborării bugetului de venituri și cheltuieli pînă la fiecare formație de lucru, conducerea aplicării acestuia va reveni firesc maistrului ;

● **îmbunătățirea calității de execuție a lucrărilor și produselor**, pentru a le mări utilitatea pe piața internă și competitivitatea pe piața externă. Răspunsurile la anchetă au subliniat în mod deosebit atenția ce trebuie dată, inclusiv printr-un cadru organizatoric adecvat, asistenței tehnice și controlului permanent al calității execuției fiecărei operații ;

● răspunderea privind **continuitatea procesului de producție și a funcționării instalațiilor, utilajelor și mașinilor din dotare, îndeosebi la procesele cu foc continuu și cu grad ridicat de periculozitate,** care cer „reducerea numărului minim de persoane la un maistru, în vederea lărgirii posibilității de control și supraveghere" **(I.T. Miercurea Ciuc)**. Numărul locurilor de muncă din această categorie este, în unele întreprinderi ale construcției de mașini, important („avem 78 de instalații cu grad ridicat de pericol în exploatări și 204 linii tehnologice, utilaje și mașini care lucrează «cu foc continuu» și care, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 400/1981, implică răspunderi deosebite" — **I.A.P. Colibași)**.

Cresc, deci, exigențele față de fiecare maistru în parte, față de corpul de maiștri al fiecărei întreprinderi. Cum se reflectă aceasta în asigurarea necesarului de conducători direcți ai procesului de producție ?

„Actualele prevederi, referitoare la obligativitatea respectării numărului de muncitori la un maistru, condiționată de numărul de maiștri pe întreprindere raportat la numărul de muncitori, considerăm că sînt depășite și trebuie puse în concordanță cu modificările survenite în dotarea și profilul de fabricație al întreprinderilor" **(I.M.G. București)**.

„Faptul că numărul de maiștri se calculează în mod automat după o cifră medie a muncitorilor dintr-o formație de lucru și după numărul total al muncitorilor din întreprindere împiedică organizarea formațiilor după prevederile normativului. Prin indicatorii de plan pe 1982, întreprinderii noastre i-au fost stabilite și numărul de muncitori, și cel de maiștri — rezultînd, în medie, un maistru la o formație alcătuită din 35 de muncitori.

Această dimensionare este făcută în mod mecanic. Ni s-a acordat, prin plan, un număr de 190 de maiștri, iar necesarul calculat potrivit normativului — ținînd cont de specificul și importanța fiecărei activități — este de 201. Repercusiunile negative ale organizării activităților cu un minus de 11 maiștri se resimt. Propunerea noastră este următoarea :

maiștrii fiind încadrați la structura muncitori, nu mai este necesar să se stabilească pentru ei o cifră fixă, prin plan, atîta timp cît unitatea se încadrează în numărul de muncitori planificat și respectă prevederile normative referitoare la stabilirea formațiilor de lucru, deci și a numărului de maiștri necesar" **(I.M. Muscel)**.

Atribuțiile întreprinderii în organizarea atelierelor

MERGÎND mai departe pe filiera problematicii puse în discuție, ajungem la relația normată formații de lucru — atelier (secție). Și aici practica întreprinderilor impune unele reconsiderări, sugerate în articolul din „R.E." nr.5/1982. Răspunsurile la anchetă aduc noi argumente faptice.

„Considerăm că aplicarea propunerii privind constituirea subunităților de producție (secții și ateliere) pe criteriul tehnologic va reflecta mai bine condițiile reale de organizare. Și în întreprinderea «1 Mai» Ploiești, la unele sectoare de activitate, organizarea atelierelor sau secțiilor numai pe baza numărului de personal și numărului de formații nu se corelează cu modul efectiv de desfășurare a procesului de producție. Astfel, în cadrul secției forjă-tratamente termice, constituirea unui atelier este condiționată de existența a 4 formații de lucru pe schimb, fiecare dintre ele cu un număr minim de muncitori. Ținînd seama de importanța și valoarea utilajelor și de faptul că acestea sînt amplasate în spații dispersate, în ipoteza aplicării criteriului tehnologic am putea organiza un atelier de producție pentru presa de 1 600 tf și utilajele aferente, șeful de atelier urmînd să aibă în subordine 3 formații care să-și desfășoare activitatea în cele 3 schimburi" **(C.I.U.P.M. Ploiești)**.

„Secția de montaj al autoturismelor ARO are trei activități oarecum separate : montaj general, vopsitorie, probe finale și finisări, fiecare din ele avînd o deosebită importanță pentru calitatea produsului, pentru competitivitatea lui la export. Potrivit actualelor reglementări, nu se pot organiza trei ateliere distincte, deoarece fiecare din acestea ar necesita minimum 4 formații de lucru, plus 12 formații pentru cei doi șefi de secție — în total, deci, 24 de formații, respectiv minimum 840 de muncitori ; or, efectivul secției, dimensionat după normative, este de 725 de muncitori grupați în 18 formații. Așa se face că în prezent avem constituit un singur atelier, celelalte două activități fiind conduse de cîte un inginer, încadrat ca tehnolog la secție, dar avînd în realitate atribuții de șef de atelier.

Pe de altă parte, metodologia de gradare prevede ca pentru eventuala aprobare de către C.O.E.S. și emiterea decretului de constituire a atelierelor, documentația de organizare să fie depusă în anul anterior. Intervalul este atît de lung încît, în condițiile evoluției rapide a parametrilor producției, se poate ca organizarea solicitată să nu mai fie necesară.

Considerăm că această metodologie este depășită.

Printre îmbunătățirile aduse recent (prin Legea nr. 24/1981) Legii nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și la funcționarea acestora pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare se numără și aceea (art. 64 pct. x) care introduce, ca atribuții ale adunării generale a oamenilor muncii : «hotărăște asupra numărului de personal ce se încadrează în întreprindere în strînsă corelare cu indicatorii de plan, cu programele de producție rezultate din contractele economice, precum și cu posibilitățile de asigurare a fondurilor de retribuire ; hotărăște asupra repartizării personalului muncitor pe secții, fabrici, compartimente de concepție și funcționale». Așa e și firesc, fiind vorba de o organizare internă, pe care forul autoconducerii muncitorești din unitatea socialistă de stat — constituită pe bază de decret și avînd personalitate juridică — trebuie să aibă deplină competență de a o rezolva el însuși, respectînd spiritul și litera legii.

Propunem să fie îmbunătățite actele normative privind structura organizatorică a întreprinderilor, pentru a corespunde acestor prevederi și **să se elaboreze un normativ eficient pentru gradarea întreprinderilor, secțiilor, atelierelor, pe care să-l poată aplica fiecare unitate, iar organizarea făcută pe baza acestui normativ, ca și numărul necesar de muncitori, corelat cu numărul de muncitori planificat, să fie aprobate de adunarea generală a oamenilor muncii" (I.M. Muscel)**.

Legea stabilește în mod explicit modul în care, în organizarea și funcționarea întreprinderilor, principiul autoconducerii muncitorești și al autogestiunii economico-financiare se îmbină cu cel al centralismului democratic, modul în care desfășurarea activității întreprinderilor pe bază de plan se îmbină cu autonomia lor funcțională, exprimată în largi atribuții, inclusiv în organizarea producției și a muncii. Propunerile rezultate din ancheta noastră se înscriu în acest cadru al prerogativelor și răspunderilor ce constituie fondul democrației muncitorești urmărind creșterea eficienței economice, ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități.

Dorin CONSTANTINESCU

Valoarea internațională a mărfurilor și cîteva probleme conexe [II]

Valoarea internațională a mărfurilor create într-un interval de timp determinat *)

VALOAREA internațională a unei unități de marfă — de o calitate anumită — este unică indiferent de țara sa de origine și de rodnicia muncii cu care a fost produsă. În contrast cu aceasta, valoarea națională a unei mărfi diferă de la o țară la alta, datorită diferenței de productivitate a muncii. De aici rezultă că **valoarea internațională** (nouă) **a mărfurilor create într-un interval de timp determinat** într-o ramură de producție este diferită în diverse țări în funcție de cantitatea de produse fabricată în acest interval. Întîlnim, prin urmare, o întreagă diversitate de valori internaționale create într-un interval de timp determinat, echivalentă diversității valorilor naționale ale unei mărfi. Mulțimea acestei ultime diversități se reflectă într-o mulțime de același ordin a valorilor internaționale amintite. Analogia încetează însă în acest punct al analizei. Încetează pentru că relația dintre valorile internaționale create de diverse țări într-un interval de timp determinat, este alta decît relația dintre valorile naționale ale unei mărfi. Acolo unde forța productivă a muncii e mai ridicată valoarea națională a unei mărfi este mai scăzută și invers. Pentru valoarea internațională creată într-un interval de timp determinat situația este **opusă.** Ea este cu atît mai mare cu cît este mai substanțial volumul de produse creat în acest interval și cu cît este deci mai scăzută valoarea națională a unității de marfă. Țările care produc unitatea de produs la valoarea națională cea mai redusă „creează" cea mai mare valoare internațională; corespunzător țările care produc aceeași marfă la valoarea națională cea mai ridicată „creează" cea mai redusă cantitate de valoare internațională într-un interval de timp determinat.

La un moment dat valoarea internațională (nouă) a mărfurilor create de o țară într-un interval de timp determinat se află în raport direct proporțional cu cantitatea de produse fabricate (cu forța productivă a muncii) și în raport invers proporțional cu timpul de muncă cheltuit pentru a fabrica un produs (cu valoarea națională). Această relație are valabilitate indiferent de categoria condițiilor de producție — medii, inferioare ori superioare mediei — care reglează valoarea internațională pe unitatea de marfă. În direcția amintită acționează egalizarea pe piața internațională a inegalităților, a valorilor naționale diferite (aflate în relație direct proporțională cu timpul cheltuit), a timpului inegal utilizat de diverse țări pentru a produce una și aceeași marfă. Egalizarea inegalităților la nivelul unei **unități de marfă** înseamnă implicit inegalitate de **valoare nouă a totalității mărfurilor** create în același interval de timp. În ultimă instanță această inegalitate, are ca premisă inițială deosebirile în calitatea muncii vii — prestate de diferite popoare — și a calității aparatului tehnic de producție dintr-o ramură ori alta de activitate.

Prin vînzarea la același preț unitar a unor cantități inegale de mărfuri create în intervale egale de timp se încasează sume inegale de bani universali. „În măsura în care, într-o țară dată, producția capitalistă se dezvoltă, în aceeași măsură intensitatea și productivitatea muncii naționale se ridică peste nivelul internațional. Diferitele cantități de mărfuri de același fel care, în diferite țări, sînt produse în același timp de muncă au, așadar, valori internaționale diferite, care se exprimă în prețuri diferite, adică în sume de bani care variază în funcție de valorile internaționale"[1]).

Valorile internaționale ale mărfurilor create în diverse țări într-un timp egal sînt diferite nu doar la nivelul unora și acelorași ramuri de producție (valori de întrebuințare) ci și în medie pe economia națională. La acest ultim nivel (reflectat pe plan intern prin venitul național care revine pe o persoană activă) diferențele dintre țări provin deopotrivă din deosebirile de productivitate existente la scara ramurilor și din cele privind structura de ramură a economiilor naționale, din ponderea diferită a fiecărui sector în ansamblul producției țării. Chiar dacă am presupune că forța productivă a muncii în fiecare ramură este aceeași în toate țările, deosebiri în valoarea internațională creată în medie pe economia națională ar exista totuși în virtutea diferențelor de structură. Valoarea cea mai ridicată se produce în țările în care ramurile de vîrf, moderne, de mare eficacitate dețin ponderea cea mai însemnată. În genere cu cît mai ridicată este ponderea ramurilor moderne, cu efect pozitiv de antrenare în întreaga viață economică, cu atît mai ridicată este și forța productivă a muncii în ramurile vechi, clasice, fără de care nu se poate concepe existența; pentru țările cu economie bine și complex structurată în direcția creării unei valori mari într-un interval de timp determinat în medie pe economie acționează concomitent forța productivă înaltă a muncii din fiecare ramură cît și ponderea ridicată a ramurilor moderne, noi, purtătoare și propagatoare de progres tehnic.

Dacă am include într-un lot de marfă destinat pieței mondiale produsele create, — în același interval de timp, de fiecare țară participantă la comerțul mondial — în aceeași pondere pe care o au în economia națională, am constata că cea mai mare valoare internațională (nouă) fixează lotul sau mulțimea provenind din țara cea mai dezvoltată, cu nivelul de dezvoltare economic cel mai ridicat. Ea va obține corespunzător pentru acest lot cantitatea cea mai mare de bani universali.

Produsele care intră în orbita pieței mondiale sînt create în ramuri care diferă în privința calificării forței de muncă și sub raportul tehnicii producției, adică a factorului pe care literatura de specialitate din țările occidentale industrializate îl numește intensitate capitalistică (intensité capitalistique).

Avînd în vedere relațiile dintre cei doi factori, ramurile se pot grupa astfel: ramuri în care există forță de muncă de calificare ridicată, și mijloace de muncă de tehnicitate ridicată (1); ramuri cu forță de muncă de calificare ridicată și mijloace de muncă de tehnicitate redusă (2); ramuri cu forță de muncă de calificare redusă și mijloace de muncă de tehnicitate ridicată (3) și ramuri cu forță de muncă de calificare redusă și mijloace de muncă de tehnicitate redusă (4).

Valoarea unei mărfi vîndute pe piața internațională și valoarea mărfurilor create într-un interval de timp determinat, diferă de la ramură la ramură în funcție de calitatea celor doi factori, și de relația lor reciprocă în procesul producerii bunurilor materiale. Cea mai mare cantitate de valoare nouă într-un interval de timp determinat se creează în ramurile care beneficiază deopotrivă de forța de muncă calificată și de nivel tehnic ridicat al producției (1) și cea mai mică în ramurile sau sectoarele în care cei doi factori se află în situație opusă (4). O poziție intermediară ocupă cazurile 2 și 3.

Principial abordînd problema, credem că nu greșim susținînd că în diverse ramuri, în același interval de timp, se creează mărimi inegale de valoare nouă atît în funcție de calificarea forței de muncă, a personalului, cît și în funcție de nivelul tehnic al producției. Acestea depind, la rîndul lor, de felul valorilor de întrebuințare create, de complexitatea lor, de dificultatea mai mare sau mai mică existentă în actul lor de producție, într-o perioadă anumită.

De regulă analizele noastre privind valoarea nou creată se opresc la primul factor, admițînd că cel de al doilea ori nu contează ori se află obligatoriu la egalitate cu nivelul calificării. Din grupajul prezentat reiese însă că este compatibilă o înaltă calificare a forței de muncă (complexitate a muncii) cu tehnicitate redusă și invers. Presupunînd că în două ramuri de producție forța de muncă întrebuințată este în medie de aceeași calitate, valoarea nouă creată de ele în intervale de timp egale va fi diferită în funcție de tehnicitatea aparatului de producție, mai mare în ramura în care complexitatea

*) Sub acest titlu tratăm problema valorii **noi** cuprinsă în valoarea totală a mărfurilor create într-un interval de timp determinat.

[1]) Marx-Engels: Opere, vol. 23, Editura politică, pag. 569.

acestui aparat este mai ridicată și invers.

Pe un plan mai general ideea de mai sus poate fi formulată astfel: **în condițiile utilizării unor cantități egale de muncă vie de aceeași calitate, în același interval de timp se creează mărimi diferite de valoare nouă** în funcție de nivelul de tehnicitate al aparatului de producție. Se pare că și mașinile „participă" la procesul de creare a valorii noi, întrucît ele îndeplinesc — pe scară tot mai largă — funcții similare sau echivalente cu cele realizate de om. Roboții și operațiunile executate autonom de ei vin în sprijinul acestei afirmații. Dacă lucrurile nu ar sta astfel mecanizarea și automatizarea producției n-ar avea sens și finalitate.

Succesul mereu mai evident al Japoniei în relațiile comerciale internaționale și un oarecare declin temporar al altor țări dezvoltate se explică, între altele, — dar nu în ultimul rînd — prin orientarea acestei țări spre ramurile moderne, înalt productive de produse și de valori noi. Produsele a căror fabricație implică o înaltă calificare a forței de muncă și înaltă tehnicitate reprezentau în 1963 circa 36% din comerțul exterior al Japoniei, iar în 1977 circa 60%. A crescut totodată întrucîtva ponderea produselor din ramurile cu calificare superioară și tehnicitate slabă. Scad ca pondere în schimb produsele fabricate care solicită forță de muncă slab calificată, indiferent de nivelul de tehnicitate al producției. Pentru R.F.G. și S.U.A. se constată în aceeași perioadă de timp o stagnare relativă a ponderii produselor fabricate în cele patru categorii de ramuri. Dinamismul pentru Japonia și imobilismul pentru R.F.G. și S.U.A. s-au soldat firesc cu cîștigarea și respectiv pierderea de poziții[3]).

Concludentă ni se pare a fi orientarea tot mai fermă a Japoniei către fabricarea și utilizarea roboților. Din cei 60 000 de roboți care funcționau în lume în 1980, aproape 47 000 se aflau la dispoziția acestei țări. Toyoto dispunea în același an de 250 de roboți, urmînd ca în cîțiva ani să instaleze încă 720[3]). Pentru viitor piața roboților în Japonia va spori în medie cu 20% anual, atingînd în 1990 un volum care va permite instalarea în fiecare an a unui număr de roboți egal cu întregul parc al acestor „unelte" existent în lume în 1982[4]).

În finalul acestei părți mai adăugăm că judecățile privind eficiența comerțului exterior nu se fac și nu se pot face doar în baza analizei valorii naționale a unor mărfuri privite izolat: ele sînt cu totul neconcludente. Șansa fiecărui gen de marfă vîndut de o țară pe piața mondială atîrnă atît de productivitatea ramurii care a creat-o cît și de situația de ansamblu a economiei unei țări și de poziția ei în relațiile mondiale. Schimbul echivalent sau neechivalent pentru o marfă sau alta depinde hotărîtor de această situație.

Nivelul și puterea economică ridicată a țărilor capitaliste dezvoltate le permite acestora (respectiv întreprinderilor lor) să producă mărfuri cu o rodnicie mare a muncii și concomitent să se adapteze la nevoile schimbătoare ale pieței mondiale, să reînnoiască rapid gama produselor fabricate, să desfacă mărfuri pe baza creditelor de export, să fie mediatori între producătorii de materii prime și consumatorii finali, să ofere servicii post-vînzare prompte și de calitate, să recurgă la leasing, să studieze în detaliu piața și să producă valori de întrebuințare pentru care există o nevoie socială relativ certă, să influențeze într-un fel anume însăși cererea de produse etc.[5]). Același nivel și putere economică mare permit manevrarea și dominarea de către aceste țări a suprastructurilor internaționale organizatorice și financiare care deservesc legăturile comerciale dintre state.

La aceasta se adaugă și faptul că valoarea internațională a mărfurilor se măsoară prin intermediul etalonului internațional, prin moneda națională a unei țări sau a cîtorva țări, că plățile se realizează și ele prin mijlocirea valutelor convertibile ale țărilor dezvoltate economic, de aci decurgînd o serie de avantaje. Lupta dintre monedele naționale, pentru a cuceri titlul de etalon monetar internațional sau pentru a ocupa un loc privilegiat în raporturile valutare se desfășoară în virtutea acestor avantaje care ar trebui incluse în teoria comerțului internațional.

Raportul de schimb al mărfurilor produse de diverse categorii de țări, evoluția pozitivă sau negativă periodică a acestui raport, pot fi explicate și înțelese numai în baza cunoașterii tuturor acestor factori, a interacțiunilor dintre producție, desfacere, modul de organizare și funcționare al relațiilor valutar-financiare. Momentul producției și valoarea pe unitatea de produs națională și internațională constituie o verigă necesară, dar insuficientă, în lanțul analizei eficienței relațiilor comerciale internaționale.

Influența valorii internaționale asupra valorii naționale a unei mărfi

PUNCTUL de plecare al valorii internaționale a mărfurilor sînt valorile naționale ale acestora, prin urmare cantitățile de muncă socialmente necesare producerii bunurilor, așa cum ele se formează la nivelul țărilor participante la comerțul mondial. Valoarea internațională a diverselor mărfuri influențează la rîndul ei asupra mărimii valorii naționale. Prima constituie deci, într-un mod anume, o premisă, pentru cea de a doua. Influența amintită sporește odată cu multiplicarea relațiilor economice dintre țări, cu creșterea procentului de mărfuri realizat pe piața internațională. Pentru o țară anumită, influența exercitată de valoarea internațională asupra costurilor sociale de producție este cu atît mai mare cu cît mai mare este importul de materii prime și de mijloace de muncă. În consecință, dinamica eficienței producției din ramurile întemeiate pe materii prime importate, este oscilantă pînă la un punct, independent de modul în care sînt gospodărite baza materială și forța de muncă. Cînd valorile și prețurile internaționale ale mărfurilor importate cresc, eficiența economică măsurată prin valoarea mărfurilor produse scade în țara importatoare și invers în situația opusă. Prin reacție în lanț efectul pozitiv sau negativ se transmite în grade diferite în întreaga economie națională și afectează inclusiv nivelul de trai al populației.

Valorile naționale ale mărfurilor și eficiența producției naționale cresc sau scad și în ipoteza în care se modifică prețurile internaționale fără ca această modificare să reflecte schimbări în valoarea internațională a mărfurilor importate. În legătură cu aceasta se naște întrebarea dacă valoarea se compune sau se descompune, dacă se constituie din părți independente sau se divide.

Așa cum scria Marx, valoarea nu se compune din salariu, profit și rentă, ci se descompune, această formulă semnificînd că mărimea valorii create se înscrie în limitele volumului muncii cheltuite, că ea e independentă de felul în care se distribuie între clase și ramuri, că mărimea totală a veniturilor nu poate depăși cantitatea de valoare creată, ultima fiind limita cantitativă pînă la care se poate extinde suma veniturilor. Marx insista asupra descompunerii pentru a ilustra netemeinicia teoriilor care negau munca în calitate de unic izvor al veniturilor claselor productive și neproductive, susținînd că renta e produsă de pămînt, profitul de capital și salariul de muncitor[6]).

Din existența valorii ca mărime independentă de felul în care ea se divide în salariu, profit și rentă nu rezultă însă că ea nu se compune într-un fel anume, din segmente de muncă cheltuite în diverse puncte ale sistemului economic național și internațional. Această teză nu neagă credem și formarea parțială a valorii naționale, prin intermediul prețului materiilor prime și nu nemijlocit prin valoarea lor internațională.

Datorită diviziunii internaționale a muncii, valoarea mărfii din fiecare țară este creată prin cooperare, prin cheltuirea de munci în numeroase economii naționale, într-o mare diversitate de condiții. Valoarea națională a unei mărfi create cu mijloace de producție (materii prime) procurate din alte țări cuprinde deci, în afară de munca cheltuită în țara dată, și pe cea cuprinsă în aceste mijloace de producție. Includerea valorii lor în valoarea națională nu se poate face însă, după părerea noastră, decît prin intermediul prețurilor. Unei astfel de abordări i s-ar putea obiecta că nu face deosebire între prețul de cost care se formează realmente ca o sumă de prețuri, și valoarea care se constituie ca o sumă de munci sau de valori parțiale, independent de raportul cantitativ dintre preț și valoarea factorilor de producție. Problema este firește discutabilă. Amintim însă în sprijinul afirmației noastre că o marfă se cumpără de pe piața internațională în schimbul banilor universali, a devizelor obținute prin exportul de mărfuri,

[3]) Vezi L'industrie allemande perd-elle de sa puissance ? In Problemes economiques nr. 1 745/1981 p. 22—24.

[3]) Vezi Revoluțiile industriale în istoria societății. Editura politică 1981, p. 340.

[4]) Vezi L'industrie électronique Japonaise à la conquête du marché mondial. Problemes économiques nr. 1 754/1981, p. 31.

[5]) Vezi A. Iancu : Raporturile de schimb și cerințe ale schimbării structurii economice. Deteriorarea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare. Revista economică nr. 16/1980.

[6]) Vezi K. Marx — Fr. Engels : Opere vol. 25. partea a II-a, Editura politică, București, 1973, p. 383—384.

ca purtătoare a unei cantități anumite de muncă națională, redusă la munca abstractă internațională. Presupunînd pentru a nu complica problema că munca națională, care a creat produsele exportate, are aceeași complexitate ca și munca națională care a creat produsele importate, supuse apoi procesului de prelucrare într-o anumită țară, rezultă că volumul de devize încasat (și apoi plătit) este egal cu munca furnizată în schimbul lor — dacă prețul e egal cu valoarea.

Cînd materiile prime și energetice se cumpără de pe piața internațională la un preț peste valoare, din țară iese o cantitate mai mare de muncă decît cea intrată. În ultimă analiză producerea mărfii costă nu suma valorii internaționale a materiilor prime prelucrate și a muncii naționale cheltuite, ci suma ultimei munci și a muncii livrate în afară pentru procurarea materiilor prime. Valoarea națională a mărfii date este în acest caz **superioară sumei aritmetice** a segmentelor de valori **create** în afară și în interior. Cînd prețurile internaționale ale mărfurilor importate sînt inferioare valorii (tot internaționale), valoarea națională a mărfurilor create e inferioară sumei amintite.

Schimbul internațional de mărfuri întemeiat pe prețuri care se abat de la valoare se soldează de fiecare dată cu plusuri sau minusuri de muncă. Ceea ce cîștigă un partener, pierde celălalt și pierderea este **definitivă** la nivelul țării căci partenerii aparțin unor națiuni diferite. În interiorul țărilor schimbul de neechivalențe nu trimite gratuit o parte din muncă și avuție peste graniță ci redistribuie avuția și valoarea în cadrul spațiului economic al fiecărei națiuni.

Plusul de muncă trimis peste graniță de țara importatoare prin intermediul prețurilor peste valoare, reprezentînd și un minus de avuție națională coincide cu o cheltuială suplimentară de muncă pentru producerea mărfii care întrebuințează mijloace de producție (materii prime) importate. Corespunzător, cîștigul de muncă și avuție generat de prețul situat sub valoarea internațională a produsului importat echivalează cu un minus de muncă cheltuită și deci cu o sporire a productivității muncii.

Cu cît este mai mare cantitatea de materii prime cumpărate din afara țării, ale căror prețuri sînt situate deasupra valorii internaționale, cu atît se impune deci o folosire mai rațională a lor. O reducere a consumurilor specifice poate să lase neatinsă valoarea națională a mărfurilor fabricate, să nu determine o sporire a ei față de perioada anterioară. Dacă produsele fabricate se exportă într-o conjunctură favorabilă, adică tot la prețuri superioare valorii, atunci minusul înregistrat la importul materiilor prime se compensează parțial sau total prin plusul realizat la export. Este posibil însă ca prețul produsului fabricat pentru export să aibă o altă dinamică decît prețul materiei prime importate pentru fabricarea lui sau să crească mai lent ori să fie constant. În ipoteza dinamicii opuse exportul cumulează efectele negative ale sale și ale importului neavantajos. Se pierde de două ori muncă și substanță, pierderea oglindindu-se în pasivul balanței de plăți. Cînd consumurile fizice (de materii prime) naționale pentru produsul exportat depășesc media mondială, pierderea se amplifică.

Cu cît exportul se întemeiază mai mult pe materii prime importate ale căror prețuri sînt în creștere cu atît se impune mai stringent încadrarea condițiilor interne de producție și de calitate ale produsului în limitele celor internaționale. Paralel se impune și o triere mai severă a produselor exportate, ținînd seama de consumurile materiale pe care le comportă fabricarea lor, alegerea pentru vînzare în alte țări a mărfurilor care, prin natura valorilor lor de întrebuințare, implică mai puține cheltuieli de materii prime și de energie, fructificînd superior resursele naturale și forța de muncă. Pînă la sfîrșitul lunii aprilie, în țara noastră, vor fi elaborate normative de valorificare a tonei de materii prime la export. Ele au menirea să orienteze activitatea unităților economice, a institutelor de cercetare și inginerie tehnologică, în vederea fabricării de produse cu aport valutar cît mai ridicat. În acest scop se va proceda la reanalizarea fiecărui produs, menținîndu-se sau introducîndu-se în fabricație numai produse cu consumuri reduse de materii prime și materiale, cu grad ridicat de valorificare pe piața externă.

Prețul mijloacelor de muncă procurate din exterior diferite de valoare, influențează și el mărimea valorii naționale a mărfurilor. Specificul circuitului valorii mijloacelor de muncă, transmiterea treptată a acestei valori determinată de durata lor mare de folosință, de deservirea mai multor cicluri de fabricație face ca oscilația prețurilor la utilaje, mașini etc. să influențeze într-o măsură incomparabil mai mică cheltuielile totale de fabricație ale unei mărfi decît oscilația prețurilor la materiile prime. Mijloacele de muncă importate influențează mărimea valorii naționale în primul rînd prin nivelul lor de tehnicitate. Cele mai mari dereglări în economia mondială și în comerțul exterior au loc datorită variațiilor sensibile periodice ale prețurilor materiilor prime. Legile care guvernează producția lor au un cuvînt greu de spus în această direcție.

C. SÎRBU

Producția de cărbune

(Urmare din pag. 9)

fere cale ferată normală pe distanțele Băbeni — Popești, Tîrgu Cărbunești — Albeni, Dudaș — Husnicioara și drumul de legătură Berbești — Popești. Toate acestea se cer finalizate etapizat pînă în luna august 1983.

Acțiuni similare se preconizează pentru îmbunătățirea și asigurarea funcționării sistemului de întreținere și reparare în termen scurt și de nivel calitativ ridicat a tuturor utilajelor și instalațiilor tehnologice care determină în mod hotărîtor volumul lucrărilor sau producția realizată. În acest scop, producția și aprovizionarea cu piese de schimb stă în preocupările curente ale specialiștilor din unitățile noastre și din unitățile specializate ale industriei construcțiilor de mașini și altor ramuri.

Ridicarea calității cărbunelui, o cerință realizabilă

O PROBLEMĂ importantă menită să satisfacă la un grad superior cerințele justificate ale beneficiarilor este ridicarea continuă a calității cărbunelui livrat. Este îndeobște cunoscut că un cărbune cu putere calorică ridicată, permite să se obțină randamente ridicate în utilizare la termocentrale. În vederea atingerii acestui obiectiv s-a trecut la luarea mai multor măsuri pentru îmbunătățirea tehnologiilor de lucru în cariere și subteran. Acestea vizează în special **reducerea conținutului de steril în cărbunele livrat termocentralelor** prin realizarea instalațiilor de sortare — claubare la toate minele. Pentru aceasta se vor construi și pune în funcțiune în 1982—1983 încă 4 instalații de prestărîmare a cărbunelui și eliminare a corpurilor străine. De asemenea, se va asigura menținerea în stare de funcționare a concasoarelor de cărbune de pe excavatoarele cu rotor, în scopul eliminării supragranulației la cărbunele livrat unităților energetice. În același timp, se va urmări în mod special **executarea lucrărilor de asecare și drenare a apelor în cariere,** pentru ca descopertarea și curățirea sterilului de pe acoperișul stratelor de cărbune să se poată desfășura normal.

Programul stabilește, totodată, măsuri care să conducă nu numai la îmbunătățirea tehnologiilor de lucru în subteran și în cariere, ci și **la identificarea, extinderea și exploatarea mai amplă a rezervelor de cărbune,** capabile să acopere, în prezent, necesarul pentru circa 100 de ani. Astfel, urmează ca împreună cu Ministerul Geologiei, cu institutele de cercetare geologică și unitățile profilate pentru lucrări de explorare geologică, să fie intensificate preocupările pentru punerea în evidență și atragerea în circuitul economic de noi rezerve de cărbune pentru a se obține o creștere a gradului de asigurare cu acest combustibil necesar tuturor sectoarelor consumatoare ale economiei naționale. Totodată, Ministerul Geologiei va extinde lucrările de cercetare în toate zonele țării pentru promovarea de noi rezerve, iar unitățile miniere vor intensifica cercetările în vederea stabilirii condițiilor tehnice pentru a crește gradul de extracție și valorificare a rezervelor de cărbune de care dispun. Concomitent, specialiștii din unitățile carbonifere și institutele de cercetare minieră vor extinde cercetările și experimentările pentru găsirea unor soluții tehnice și noi procedee tehnologice de exploatare a zăcămintelor situate în condiții geologico-miniere mai grele (Ișalnița-Prunișor, zonele București, Lugoj, Caransebeș și nord-vestul Transilvaniei etc.).

Considerăm că există condiții pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor ce ne revin din programul de producere a cărbunelui în cincinalul 1981—1985, asigurînd astfel sistemul energetic, pe ocilalți consumatori de cărbune cu cantitățile necesare pentru dezvoltarea și buna funcționare a tuturor unităților, pentru satisfacerea cerințelor economiei noastre naționale.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

„Teoria critică" şi problematica economică

INIŢIAL de inspiraţie marxistă, „teoria critică" — o viziune filozofică elaborată de reprezentanţii „Şcolii de la Frankfurt" — şi la ale cărei componente şi semnificaţii ne vom referi mai jos — nu putea să nu acorde, ca şi Marx dealtfel, o atenţie specială raporturilor filozofiei cu economia politică şi, în genere, cu problematica economică. Fundamentînd „teoria critică", filozofii aparţinînd acestei şcoli, constituită la începutul anilor '30 în Germania, au raportat-o de la început la realitatea economică contemporană. Tinzînd să meargă pînă la esenţă în analiza societăţii occidentale, întemeietorii „teoriei critice" au considerat necesar că ea trebuie să capete, totodată, „forma unei critici a economiei"[1]).

În explicarea alienărilor care se manifestă la nivelul individului, mai ales într-o societate cum este cea capitalistă contemporană, în care totul, inclusiv cultura, dobîndeşte statutul de marfă, intră în circuitul economic, reprezentanţii „teoriei critice" plecau de la relevanţa structurilor economice pentru om şi condiţia sa. Max Horkheimer, unul dintre principalii fondatori ai „teoriei critice", aprecia astfel teoria economică a societăţii şi istoriei drept fundamentală pentru înţelegerea ştiinţifică a societăţii.[2])

Dar argumentele „teoriei critice" nu se confundă cu cele ale teoriei economice, „teoria critică" îşi păstrează caracterul filozofic, perspectiva totalizatoare, în sensul că ea raportează totul la „cunoaşterea dezvoltării istorice în ansamblul ei", la tendinţele globale ale societăţii şi le interpretează antropologic, în lumina valorilor şi aspiraţiilor de emancipare umane. Tocmai în această direcţie filozofii „Şcolii de la Frankfurt" apreciază gîndirea lui Marx pe care au luat-o drept model în elaborarea „teoriei critice". O asemenea concepţie se opune oricărui pozitivism unilateral al faptelor sau fetişizărilor economiciste, oferind fenomenelor economice o interpretare în cadrul unei concepţii filozofice şi sociologice de ansamblu ; în acest cadru, specificul „teoriei critice" este dat de „inversarea conceptelor care domnesc actualmente în economie", relevîndu-se că „schimbul (considerat n.n.) echitabil devine cauza agravării nedreptăţilor sociale"[3]), iar economia capitalistă în ansamblul ei consolidează domnia monopolurilor, generează noi forme de alienare a omului, într-un cuvînt, constituie o cauză esenţială a „răului către care trebuie să se îndrepte în primul rînd critica teoretică şi practică".[4]).

Economismul ca deformare metodologică şi ideologică în înţelegerea societăţii îşi găseşte în cadrul „teoriei critice" o replică consistentă, aceasta opunîndu-i-se ireductibil. În viziunea profund umanistă a „teoriei critice" „în loc de a stăpîni oamenii, economia trebuie să-i servească"[5]). Economismul ca materialism vulgar nu constă, în viziunea „teoriei critice", în a acorda prea mare importanţă domeniului economic, ci, dimpotrivă, în a-l concepe într-un mod prea îngust, unilateral ; în fapt, în accepţia amintită, critica economismului nu înseamnă nicidecum o îndepărtare de la analiza economică, ci a insista ca ea să fie cît mai completă şi complexă, să fie racordată tot timpul la ansamblul societal şi istoric, definită din punct de vedere istoric. „Filozofia adevărată, arată acelaşi Max Horkheimer, nu mai constă astăzi în a părăsi terenul analizelor economice şi sociale concrete pentru întoarcerea la domeniul categoriilor abstracte, izolate de orice context şi golite de conţinutul concret, ci, dimpotrivă, constă în a împiedica diluarea conceptelor economice într-un ansamblu de detalii, el însuşi vidat de orice conţinut şi rupt de orice context, dar capabil să mascheze realitatea într-un context dat"[6]).

Perspectiva antropologică este inerentă filozofiei critice, în perspectiva ei omul constituie problema fundamentală a filozofiei, în legătură cu care trebuie puse toate celelalte probleme, inclusiv aceea de a înţelege de ce în societatea capitalistă actuală economia domină oamenii, cum vor ajunge oamenii înşişi să determine ansamblul relaţiilor lor, inclusiv pe cele economice, de ce progresul economic generează noi forme de alienare a omului, depersonalizarea şi criza identităţii sale.

Reprezentanţii „Şcolii de la Frankfurt" au contribuit în mod substanţial, deşi împreună şi cu alte filozofii, dar dintr-o perspectivă dialectică nu lipsită de deformări în evoluţiile ei ulterioare, la analiza acestui fenomen de înstrăinare umană, de pierdere a identităţii şi individualităţii omului ; în societatea capitalistă „industrialismul transformă sufletul omului în lucru"[7]) — se arăta într-o lucrare — îi extirpă conştiinţa, fiind supus tot mai mult unor comportamente standardizate. Omul nu se mai defineşte în asemenea condiţii „decît ca un lucru, ca element al statisticii..." Pînă la urmă, într-un asemenea univers uman standardizat, instrumentalizat, totul devine instrument al dominaţiei din partea celor care domină economic, pînă şi ştiinţa şi cultura, însuşi limbajul şi raţiunea. Forţînd lucrurile şi ducînd analiza unui asemenea fenomen real de alienare umană pînă dincolo de cadrele în care el se desfăşoară, mai ales pe fondul crorilor fascismului şi ale conflagraţiei mondiale, reprezentanţii „Şcolii de la Frankfurt" n-au putut evita ei înşişi capcana economismului şi a tehnocratismului ca viziuni deformatoare asupra societăţii şi relaţiilor sociale, pe care ei le-au combătut cu consistenţă şi supleţe dialectică. Aceşti reprezentanţi au ajuns astfel să ia uneori tendinţele şi intenţiile burgheziei monopoliste drept realitate definitivă şi absolută. Astfel, Horkheimer şi Adorno ajung să afirme chiar că „Violenţa societăţii industriale s-a instalat în spiritul oamenilor" ; sau Marcuse merge pînă la a considera că în societatea industrială capitalistă avansată dispare orice opoziţie negativă, producîndu-se „integrarea în sistemul existent a forţelor sociale odinioară negative şi transcendente"[8]). Se afirmă că, în astfel de condiţii, clasa muncitoare şi-ar

FIŞE

CONJUNCTURA ECONOMIEI MONDIALE

Conturînd evoluţia economiei mondiale într-un interval de timp limitat — retrospectiv pentru anul 1981 şi prospectiv pentru 1982 — noua apariţie a publicaţiei tradiţionale, „Conjunctura economiei mondiale", realizată de Institutul de Economie Mondială şi editată de „Revista economică", îşi propune să lărgească genul de materiale prezentate. După cum se subliniază în preambulul volumului, deopotrivă cu articolele ce urmăresc să surprindă tendinţe conjuncturale anuale, au fost inserate o serie de studii cu o orientare preponderent analitică. Potrivit acestei concepţii, lucrarea este divizată în trei părţi: evoluţia conjuncturii economice internaţionale în 1981 şi estimări pe 1982; perspective pe pieţele internaţionale de mărfuri; dezvoltarea relaţiilor economice internaţionale. În cadrul fiecărui capitol, alături de studii de caz — cum ar fi evoluţia principalelor pieţe de mărfuri: combustibili, produse primare, produse agroalimentare, piaţa internaţională a ţevilor din oţel etc. — sînt inserate studii ce abordează domenii de mai mare complexitate: evoluţia economiei capitaliste în 1981; situaţia valutar-financiară internaţională; criza energetică mondială, rolul crescînd al industriei mici în sporirea exportului etc.

Progres tehnic

● *Progresul tehnico-ştiinţific, conjunctura economică mondială, modificările ce survin la nivelul structurilor sociale reprezintă factori de mare complexitate care impun o continuă activitate de perfecţionare a conducerii economiei şi societăţii. În acest proces, se subliniază în articolul „Nouveaux points dans la planification" — publicat în numărul 12/1981 al buletinului informativ „PROBLEMES ECONOMIQUES" care apare în Bulgaria — o atenţie aparte se acordă planificării, sporirii eficienţei acestui instrument de conducere. Unul dintre elementele centrale care sînt supuse unei analize conceptuale se referă la planificarea progresului tehnico-ştiinţific. După cum se subliniază în articol, în condiţiile actuale, în care progresul tehnic constituie, într-o măsură tot mai însemnată, principala cale de asigurare a competitivităţii produselor, se conturează aspecte noi în ce priveşte planificarea în acest domeniu. Dificultatea majoră pe care o întîmpină planificatorii constă în îmbinarea planificării pe termen lung cu planificarea micro-economică, mult mai sensibilă la cerinţele fluctuante ale pieţei. În aceste condiţii se vădeşte necesitatea iniţierii unor analize de fond asupra mecanismului dezvoltării cunoştinţelor ştiinţifice, a determinării efectelor unor opţiuni în planificarea tehnologică pe termen lung asupra structurii industriei, a economiei în ansamblu.*

Creativitatea şi stimularea ei

● „Encourage staff tohink creatively" (*A încuraja lucrătorii să gîndească creativ*) este titlul *unui articol publicat de* Reino Avela *în numărul din aprilie a.c.*

fi pierdut rolul de forță socială revoluționară. Ducînd la absurd procesul alienării omului într-o asemenea societate, reprezentanții „Școlii de la Frankfurt" tind să anuleze perspectiva emancipării și dezalienării. Sau, în orice caz, o restring foarte mult. „Rezultatul, spune tot Marcuse, este o ființă umană abrutizată, schilodită și frustrată, care își apără cu înverșunare propria sa robie". Într-un asemenea univers total alienat, Marcuse transpune perspectiva emancipării doar pe plan subiectiv, aceea a creierii unor necesități subiective noi, care să difere calitativ de „necesitățile de agresiune și reprimare predominante", care să ducă la apariția „unui tip uman ale cărui impulsuri vitale, biologice merg în direcția libertății". În felul acesta, nemaisesizînd cu claritate forțele sociale opuse societății capitaliste în stare să o revoluționeze, Marcuse cade într-un fel de biologism și dă prioritate dimensiunii psihologice a omului în proiectarea emancipării sale viitoare.

Criticînd economismul, reprezentanții „teoriei critice" au căzut în antropologism, uneori un antropologism general psihologic, ca în cazul lui Erich Fromm, alteori într-un antropologism vitalist, freudist, așa cum se prezintă concepția lui Marcuse. Deși au pledat inițial pentru strînsa corelație între „teoria critică" și cea economică, împotriva, așa cum am văzut, a deformărilor economiste, alunecarea pe panta antropologismului psihologist sau de altă nuanță — sub influența, într-o măsură considerabilă a psihanalizei și a îndepărtării de marxism — i-a făcut pe reprezentanții acestei orientări filozofice progresiste să se dezică într-o mare măsură de intențiile inițiale ale „teoriei critice" privind raportarea ei la problematica economică. Deși un gînditor ca Erich Fromm, care a întreprins și el studii de psihanaliză dar s-a detașat poate cel mai mult de întemeietorul acesteia — S. Freud —, evidențiază necesitatea imperioasă a umanizării tehnicii în societatea capitalistă occidentală, a punerii ordinatoarelor în slujba omului și realizării valorilor unui „umanism radical", această formulă rămîne relativ abstractă și ineficientă dacă nu indică forțele sociale pe care să se sprijine realizarea unei asemenea concepții umaniste, dacă nu leagă împlinirea acestei concepții de realizarea proiectului umanist de înlăturarea proprietății monopoliste. Prin aceasta, umanismul promovat de Erich Fromm și de ceilalți adepți ai „teoriei critice" nu mai este atît de radical pe cît se intitulează.

Dealtfel, analizele întreprinse de reprezentanții „Școlii de la Frankfurt" asupra societății capitaliste dezvoltate sînt îndreptate mai ales asupra dimensiunilor ei tehnologice și industriale, abandonîndu-se mai ales analiza relațiilor de producție capitaliste, rolul revoluționării acestora în asigurarea umanizării tehnicii. Așa se face că, adeseori, reprezentanții „Școlii de la Frankfurt", absolutizînd elementele de asemănare care se vădesc realmente în condițiile industrialismului, în planul forțelor de producție, între cele două societăți, ajung să nu mai facă distincția de esență — socială — între societatea capitalistă și cea socialistă, ei rămînînd astfel prizonierii concepției tehnocrate și a unei anumite forme de economicism; cu toată critica adusă acestora.

În opera lui Marcuse din ultima perioadă a creației sale, antieconomismul capătă însă și sensul respingerii principiilor economice propriu-zise, cele ale eficacității și randamentului care, după Marcuse, ar avea, în genere, un caracter represiv. Legat de aceasta el ajunge să considere că munca ar ține de imperiul nonlibertății, al unei alienări totale. El, care în tinerețe, sub influența lui Marx, considerase munca expresia fundamentală a libertății umane. Dar ulterior Marcuse leagă emanciparea deplină a omului de utopia transformării muncii în joc, într-o activitate transformată predominant din efort în plăcere. Efortul muncii, al creației, oricît vor fi ele eliberate de elementele de duritate și efort fizic, de aspectele lor mecanice care vor fi preluate tot mai mult de mașini, nu va dispare niciodată și este o utopie, o iluzie să ne închipuim astfel.

Cu toate aceste denaturări de esență ale proiectărilor inițiale ale „teoriei critice", explicabile în bună măsură, așa cum arătam, prin îndepărtarea de marxism, reprezentanții săi au întreprins una dintre cele mai complexe și nuanțate analize ale crizei societății capitaliste contemporane, insistînd asupra multidimensionalității acesteia și oprindu-se, ca filozofi, mai ales asupra crizei valorilor civilizației și culturii occidentale ca o componentă esențială. În acest context deosebit de interesante sînt considerațiile cu privire la criza societății occidentale ale reprezentantului în viață al „Școlii de la Frankfurt", Jürgen Habermas, dintr-o ultimă lucrare a sa publicată[9]), în care, pe lîngă o abordare multilaterală a fenomenului crizei, încearcă și o tipologizare a crizelor. El distinge, pe lîngă criza economică, criza de raționalitate și de legitimare (pentru sistemul politic), criza de motivație (pentru sistemul socio-cultural), criza ideologiei și a idealurilor burgheze. El pune în evidență rolul sistemului politic care „ocupă o poziție dominantă în raport cu sistemul economic și socio-cultural".

Concepțiile dezvoltate de reprezentanții „teoriei critice" se înscriu în largul front critic care străbate gîndirea progresistă contemporană și dezvăluie contradicțiile profunde ale civilizației și culturii burgheze intrată într-o criză profundă. Ei au menținut astfel gîndirea filozofică în contact nemijlocit cu problematica complexă a omului și societății burgheze actuale, inclusiv cu cea economică, care are numeroase implicații social-umane, generează noi forme de alienare și deteriorare a condiției omului.

prof. dr. Ioan FLOREA
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[1]) Max Horkheimer : Théorie traditionnelle et théorie critique, Editions Gallimard, Paris, 1974, p. 32.
[2]) Idem, p. 68.
[3]) Ibidem
[4]) Idem, p. 36.
[5]) Idem, p. 87.
[6]) Idem, p. 88
[7]) Max Horkheimer, Theodor W. Adorno : **La dialectique de la Raison**, Editions Gallimard, Paris, 1974, p. 44
[8]) Herbert Marcuse : **Scrieri filozofice**, Ed. politică, București, 1977, p. 373.
[9]) Este vorba despre lucrarea **Rațiune și legitimitate** (de văzut ediția franceză Payot, Paris, 1978).

---

al publicației INTERNATIONAL MANAGEMENT — *articol în care autorul urmărește să stabilească o corelație între succesul unor întreprinderi și preocuparea conducătorilor acestora pentru a stimula creativitatea personalului. Potrivit opiniilor exprimate în articol, bazate pe analiza unor situații concrete, cele mai multe probleme de perfecționare a activității pot fi rezolvate la niveluri ierarhice inferioare dacă oamenilor li se asigură timpul necesar, dacă ei sînt încurajați să gîndească creativ. Pentru a pune în practică un asemenea sistem de conducere, există deja cristalizate o serie de elemente, subliniază R.A. Astfel, este deosebit de important ca salariații să fie încunoștiințați despre interesul conducerii pentru stimularea creativității personalului. De asemenea, este important să se asigure condiții — timp, eliberarea de acțiuni rutiniere, — pentru lucrători, astfel încît aceștia să poată să-și dezvolte ideile. În ceea ce s-ar putea numi o „strategie a stimulării creativității la nivel microeconomic", R.A. consideră că trebuie inclusă, ca o regulă generală, evitarea ca deciziile unui nivel ierarhic superior să vizeze detaliile activității nivelului subordonat. În același timp se sugerează necesitatea unei mai bune propagande făcută persoanelor creative, avantajelor obținute de întreprindere și inventatori prin implementarea ideilor noi.*

Extrapolări sau elaborări conceptuale ?

● *Constituie oare planificarea, în întreprinderile capitaliste, un domeniu condamnat la ineficiență, la sterilitate? Cei care înclină spre o atare concluzie, susține* P.W. Beck *în articolul* „La planification d'entreprise dans un avenir incertain" *publicat în numărul din 1 aprilie al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.E.D.E.I.S.", *au în vedere două elemente. Pe de o parte sporirea sarcinilor pe care le au de soluționat planificatorii ca urmare a creșterii complexității realității economico-sociale, a evoluției contradictorii a economiei mondiale în ultimul deceniu, ca urmare a exploziei informaționale. Pe de altă parte, anumite reproșuri îndreptate spre planificatori s-ar întemeia, după cum susține P.W.B., pe anumite neîmpliniri imanente activității de planificare; spre exemplu, apelul la calculator a condus la creșterea, în munca de planificare, a ponderii activităților de alimentare cu date a calculatoarelor în detrimentul reflecției conceptuale; de asemenea, tendința spre formalizare și matematizare a condus la alegerea cu prioritate a variabilelor ce se pretează*

FIȘE

la măsurare în detrimentul elementelor calitative. Deși întemeiate, argumentele enunțate anterior, susține autorul studiului, nu surprind totuși esența fenomenului. Ceea ce trebuie criticat nu este planificarea în sine ci un anumit mod de a practica planificarea, condamnată e secului fiind planificarea de tip extrapolativ. Este evident, continuă P.W.B., că în condiții de criză sporește gradul de incertitudine în ce privește evoluția viitoare; pentru a fi eficientă, planificarea la nivel microeconomic presupune creșterea rolului judecăților calitative, a elaborărilor conceptuale, iar pe plan metodologic, substituirea previziunilor extrapolative cu elaborarea de scenarii.

13 Congresul al XII-lea al P.C.R. despre necesitatea ridicării continue a eficienței economice

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior, în anul 1982, tema „Fondurile întreprinderii și autogestiunea economică-financiară" cuprinde 5 puncte : 1. „Fondurile întreprinderii ; circuitul și rotația lor" ; 2. „Necesitatea și căile utilizării eficiente a fondurilor fixe" ; 3. „Căile îmbunătățirii folosirii capacității de producție" ; 4. „Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei" ; 5. „Congresul al XII-lea al P.C.R. despre necesitatea ridicării continue a eficienței economice". Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 5, iar în numărul precedent al revistei a fost publicată consultația referitoare la punctul 4 al aceleiași teme.

Subliniem că, pentru anul 1982, documentele oficiale în vederea pregătirii concursului de admitere sînt : programa de economie politică (publicată în broșura : „Admiterea în învățămîntul superior") și manualul de economie politică (coordonator prof. dr. Fl. Burtan), ediția 1980.

1. Conceptul de eficiență economică ; indicatori de exprimare a eficienței economice

ORICE activitate economică desfășurată în societate trebuie să aibă ca finalitate producerea de valori de întrebuințare materiale și spirituale care să corespundă unor nevoi reale și să fie eficientă, adică rezultatele obținute să fie superioare cantitativ și calitativ cheltuielilor efectuate, efortului depus.

Atît economiei naționale în ansamblu cît și fiecărei întreprinderi în parte nu-i poate fi indiferent cu ce cheltuieli se realizează producția, costul producției, mărimea beneficiului pe care-l obține în activitatea depusă. Eficiența economică reprezintă astfel o problemă fundamentală a societății, a economiei naționale. Ea este expresia bunei gospodăriri, a utilizării raționale a fondurilor de care dispune societatea, a valorificării superioare a resurselor.

Într-o accepțiune generală, eficiența economică este expresia raportului dintre rezultate și cheltuieli, dintre efectul util obținut și efortul depus.

Dată fiind complexitatea proceselor și fenomenelor economice, **eficiența economică** nu **se exprimă** printr-un singur indicator sintetic, ci **printr-o varietate de indicatori,** printr-un sistem de indicatori. Există astfel **indicatori de eficiență sintetici de largă generalitate** ca : venitul național pe locuitor ; productivitatea muncii ; nivelul costului de producție pe unitatea de produs ; rata rentabilității.

Există, de asemenea, **indicatori ai eficienței specifici diferitelor sfere ale procesului reproducției sociale, diferitelor domenii de activitate sau ramuri.** Între aceștia un loc important îl ocupă indicatorii eficienței producției, comerțului interior și exterior, transporturilor, indicatorii eficienței investițiilor, cercetării științifice, învățămîntului și alții.

Eficiența producției se exprimă prin productivitatea muncii, nivelul costului de producție și al cheltuielilor materiale pe unitatea de produs ; venitul net la 1 000 lei fonduri de producție (fixe și circulante) ; producția netă la 1 000 de lei fonduri fixe ; cheltuieli la 1 000 de lei producție marfă, ș.a.

Eficiența economică este abordată, de asemenea, și la nivelul **diferitelor verigi și trepte ale sistemului economico-organizatoric al economiei naționale.** Sub acest aspect distingem la nivel microeconomic **eficiența economică a unităților economice,** a întreprinderilor, a centralelor industriale etc. la nivel macroeconomic, **eficiența economică** a diferitelor sectoare și ramuri economice, precum și a **economiei naționale în ansamblu.**

Autogestiunea economică a unităților economice, forma optimă de gospodărire a patrimoniului economiei naționale se bazează pe principiul eficienței economice. Unitățile economice trebuie să obțină **rentabilitate, beneficiu,** atît în ansamblu, cît și pe fiecare produs în parte. În același timp nu pot fi adoptate soluții optime la nivelul întreprinderii, rupte de contextul economiei naționale. **În permanență trebuie urmărit optimul economiei naționale, eficiența economică generală prin prisma raportului dintre rezultatele obținute la scara economiei naționale și totalul cheltuielilor pe ansamblul economiei.**

Eficiența economică pe ansamblu cît și pe fiecare întreprindere în parte depinde mult de **dezvoltarea fiecărei unități economice în concordanță cu interesele economiei naționale** ținînd seama de capacitățile de producție existente în economia națională, de piața internă și externă, respectiv de comenzi și de posibilitățile de aprovizionare materială și, de asemenea, de asigurarea cu forță de muncă.

O cerință esențială a economiei naționale este aceea ca în procesul interdependențelor economice dintre unități și ramuri să se asigure **o eficiență maximă atît la unitățile și ramurile producătoare, cît și la cele beneficiare.** În acest sens, interesează nu numai un cost minim al produsului în unitatea producătoare ci și **comportarea produsului la beneficiar,** utilizarea produsului respectiv cu cheltuieli de exploatare reduse. În prezent, de exemplu, o mare importanță are producerea unor produse care încorporează puțină materie primă și energie și în același timp sînt mici consumatoare în procesul de exploatare.

Eficiența economică trebuie abordată și din perspectiva timpului, a relației dialectice trecut-prezent-viitor. Sub acest aspect distingem **eficiența economică imediată, apropiată și îndepărtată.**

Adoptarea deciziilor economice, care angajează resurse financiare și materiale pentru producție sau investiții trebuie să pornească de la **cunoașterea rezultatelor și cheltuielilor imediate și de perspectivă** luînd în considerare complexul factorilor, atît al factorilor naturali cît și al factorilor social-politici și economici, atît al factorilor interni cît și al factorilor externi.

Eficiența economică prezentă, imediată, depinde de dimensiunea avuției naționale, a potențialului economic existent, de nivelul tehnicii, de gradul de aplicabilitate al științei, de organizarea producției și muncii, de calitatea forței de muncă și de alți factori.

Eficiența economică viitoare, apropiată sau îndepărtată depinde considerabil de volumul fondurilor alocate pentru investiții, de politica de investiții, precum și de preocuparea pentru păstrarea și conservarea calităților tehnico-productive ale mijloacelor de producție, ale utilajelor, instalațiilor, mediului înconjurător, pămîntului etc. În această privință, o mare importanță are efectuarea din timp a lucrărilor de întreținere, a reparației utilajelor și instalațiilor, protejarea mediului natural, aerului, apei și solului, prevenirea degradării solului și adoptarea măsurilor de refacere a terenurilor degradate prin efectuarea complexului de îmbunătățiri funciare.

Optimul raportului dintre rezultate și cheltuieli este indisolubil legat de luarea în considerare în activitatea de prognoză și planificare a eficienței economice și economico-sociale. În această privință, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Trebuie să ne propunem o mai bună planificare în domeniile eficienței economice. Încă de la întocmirea planurilor fiecărei întreprinderi, ale fiecărui minister, a planului general de dezvoltare economico-socială, acest obiectiv trebuie să-și găsească reflectarea, stabilindu-se soluțiile corespunzătoare pentru creș-**

terea eficienței" [1]). De aceea, **eficiența economică** trebuie să fie un **criteriu principal al opțiunilor de plan** și al optimizării planurilor economice.

2. Creșterea eficienței economice, realizarea unei calități noi, superioare în întreaga activitate economică

ÎN dezvoltarea impetuoasă a economiei naționale, în anii economiei socialiste planificate, un rol însemnat l-a avut creșterea eficienței economice. Astfel, în perioada 1950—1980 productivitatea muncii în industrie a crescut de 9,3 ori, de la 30,6 mii lei la 293,8 mii lei producție globală industrială pe o persoană. În aceeași perioadă, venitul național raportat la populația ocupată în sfera productivă a sporit de 13 ori.

Pe baza Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., dezvoltarea economiei naționale în perioada planului cincinal 1981—1985 și în perspectivă va fi caracterizată prin accentuarea laturilor calitative ale economiei, prin sporirea eficienței economice. **„Caracteristica generală a planului**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, o constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă"** [2]).

Dezvoltarea intensivă reprezintă un tip de dezvoltare în care creșterea produsului social și a venitului național se obține nu atît prin sporirea mijloacelor materiale și umane de producție, cît prin sporirea eficienței, productivității, calității. Cu alte cuvinte, creșterea producției trebuie să se realizeze cu același volum, sau chiar cu un volum mai mic de resurse materiale și umane, respectiv de fonduri fixe, de materii prime, energie și oameni.

În condițiile scumpirii considerabile a resurselor economice, materii prime, combustibil etc., a limitării severe a resurselor economice comparativ cu nevoile, problema creșterii intensive, a creșterii bazată pe eficiență și pe calitate se pune în toate țările. Acest imperativ este cu atît mai puternic pentru țara noastră cu cît la noi cheltuielile materiale și de muncă pentru obținerea unei unități de produs sînt, în medie, mai ridicate de peste 2—3 ori comparativ cu țările dezvoltate.

Progresul țării noastre, trecerea României la stadiul de țară mediu dezvoltată, creșterea nivelului de trai sînt indisolubil legate de creșterea eficienței, a calității.

Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit direcțiile principale ale creșterii calitative, ale accentuării eficienței economice. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat la Congres importanța **„sporirii mai accentuate a eficienței activității economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, folosirea intensivă a mașinilor, utilajelor, reducerea costurilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale și creșterea beneficiilor"** [3]).

În perioada 1981—1985 creșterea eficienței economice, pe ansamblul economiei își găsește expresia în **sporirea mai rapidă a venitului național decît a produsului social, a producției nete industriale față de producția marfă.**

O direcție importantă a creșterii eficienței economice, în proporții mai mari ca în alte perioade o reprezintă **utilizarea mai bună a fondurilor fixe, a mașinilor și utilajelor, instalațiilor existente.**

În cincinalul actual accentul se pune nu atît pe crearea de unități economice noi, cît pe ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului existent, completîndu-se dotările, în unele sectoare, cît și pe folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor de care dispunem. Foarte concludente în această privință sînt prevederile de realizare a producției industriale din anul 1982 — substanțial mai mari decît cele realizate în 1981 — aproape integral în unitățile existente.

Această orientare permite să realizăm marile obiective ale planului cincinal cu resurse materiale și financiare proporțional mai mici, folosind o rată de acumulare mai mică decît în cincinalele anterioare. În perioada 1981—1985 creșterea eficienței economice se va realiza, de asemenea, prin **mai buna utilizare a forței de muncă.** Pe seama productivității muncii se va realiza circa 80% din producția netă în industrie. Creșterea producției se va obține în mai mică măsură pe seama sporirii volumului forței de muncă decît în alte perioade, cît mai ales pe seama calificării, a productivității. Numărul locurilor de muncă va spori în perioada 1981—1985 cu circa 580 mii, aproximativ jumătate față de cincinalul anterior.

Calea principală a creșterii productivității și eficienței o va constitui **intensificarea progresului tehnic,** a procesului de mecanizare și automatizare a producției, de trecere la microprocesoare și roboți industriali, la tehnologii mai eficiente, mai productive.

Înnoirea producției, a nomenclatorului de produse, regenerarea producției, trecerea la generații de produse cu parametri superiori, la realizarea unor sortimente de înaltă tehnicitate și randament, competitive pe plan mondial, reprezintă alte aspecte ale dezvoltării intensive calitative. Îmbătrînirea tehnică, întîrzierea introducerii în producție a tipurilor noi de produse, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** devine o frînă a dezvoltării.

Ținîndu-se seama de acest imperativ, în planul cincinal 1981—1985 se prevede o îmbunătățire a structurii producției. Circa jumătate din volumul producției ramurilor prelucrătoare și 70% din industria construcțiilor de mașini o vor reprezenta produsele noi puse în fabricație în cursul cincinalului.

Organizarea superioară a producției și muncii este, de asemenea, o direcție a creșterii intensive, calitative în actualul cincinal.

Analiza dezvoltării noastre economice arată că numeroase unități de producție dotate la nivel tehnic înalt, avînd un personal bine calificat au obținut rezultate inferioare comparativ cu firme similare din țări dezvoltate datorită lipsurilor în ce privește organizarea. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea ca printr-o mai bună organizare, prin preocuparea de a realiza continuu înnoirea producției, întreprinderile noastre trebuie să realizeze într-un termen scurt producții comparabile cu uzinele similare din străinătate, aceasta fiind o condiție a creșterii competitivității industriei noastre.

Dezvoltarea intensivă, calitativă, creșterea eficienței economiei naționale presupune **restructurarea industriei** prin asigurarea unei dinamici înalte ramurilor, subramurilor, produselor care valorifică mai bine munca națională, care încorporează mai puțină materie primă și mai multă inteligență, orginalitate și creativitate. În cincinalul actual aceste ramuri industriale se vor dezvolta în ritmuri de 2—3 ori mai ridicate decît media creșterii industriei în ansamblu. În același timp, unele ramuri, subramuri, activități energo-intensive trebuiesc dimensionate la nevoile stricte ale economiei naționale.

Dezvoltarea mai accentuată a agriculturii, modernizarea sa continuă, creșterea producției interne de materii prime sînt, de asemenea, direcții ale dezvoltării intensive în sens larg. Asigurarea creșterii eficienței economice obligă la **reducerea importului de materii prime scumpe** și producerea acestora pe plan intern.

O problemă esențială a întregii economii o reprezintă, de asemenea, **mai buna utilizare a resurselor de materii prime și materiale, precum și recuperarea și refolosirea materialelor, recondiționarea pieselor și subansamblelor.** Pe întregul cincinal se prevede refolosirea a 40 milioane tone fier vechi care echivalează cu economisirea a 80 mil. tone minereu și 20 mil. tone cocs. Ponderea recuperărilor în consumul intern va reprezenta 58 la sută la oțel, 59 la sută la anvelope, 50 la sută la materiale lemnoase. În toate țările, mai ales în țările dezvoltate, recuperarea materiilor prime vechi are o pondere ridicată. De asemenea, în țările dezvoltate a luat ființă o **puternică industrie a recondiționării utilajelor.** În țara noastră se impune creșterea eforturilor în această privință. Prevederile planului cincinal în domeniul refolosirii și recondiționării pieselor sînt foarte importante, pe această cale urmînd a se asigura, în 1985, aproape 20 la sută din necesarul de piese al economiei.

Creșterea intensivă calitativă a întregii economii naționale include și **perfecționarea activității de comerț exterior, sporirea eficienței acestuia, asigurarea unei balanțe comerciale și de plăți active.**

În afară de factorii legați de activitatea de producție, **creșterea eficienței economice este în strînsă legătură cu buna utilizare a instrumentelor financiar-valorice,** a mecanismului economico-financiar. O mare importanță are, în această privință, utilizarea pîrghiilor cointeresării materiale a întreprinderilor și personalului muncitor, a beneficiului și retribuției, a pîrghiei prețurilor, dobînzii și creditului. Orientările Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la creșterea eficienței economice, a creșterii calității întregii activități economice au un rol determinant în realizarea amplelor obiective ale dezvoltării economiei noastre naționale, pentru progresul multilateral al patriei noastre.

conf. dr. Nicolae STOICA
Universitatea „Al. I. Cuza" — Iași

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, București, 1971, p. 819.

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, 24 iunie, 1981, Editura politică, București, 1981, p. 18.

Agricultură și resurse, hrană și consum

IN NUMEROASE ȚĂRI, în cadrul multor organizații, instituții și reuniuni internaționale se constată în ultimul timp o preocupare crescîndă față de căile de rezolvare a problemei alimentare, mai ales în condițiile decalajelor profunde existente între diferite țări pe planul consumului și al repartizării resurselor alimentare.

După cum declara recent E. Saouma, directorul general al F.A.O., „din nou, după anii agricoli dezastruoși 1972 și 1974, situația a devenit gravă. Sună clopotele de alarmă în problema alimentației, ca urmare a nivelului critic al producției agricole înregistrat pe plan mondial în anul 1981". Situația este însă paradoxală : în timp ce America de Nord și țările vest-europene continuă să dețină însemnate excedente alimentare, numai o mică parte din țările cu deficite alimentare dispun de valută forte pentru un import suficient de alimente. Criza alimentară declanșată este și o consecință a creșterii vertiginoase a prețurilor energiei în deceniul 70 și este accentuată de inflația din țările capitaliste dezvoltate. Să privim mai întîi **problema consumului alimentar.** Țările în curs de dezvoltare au înregistrat o evoluție nesatisfăcătoare, atît în privința aportului caloric, cît și proteic : în ultimul deceniu aportul caloric pe locuitor în țările în curs de dezvoltare s-a majorat cu numai 3% (adică cu mai puțin de 100 calorii / zi), la un nivel ce reprezintă numai două treimi din cel al țărilor capitaliste dezvoltate. În același timp, aportul de proteine animale pe locuitor în țările în curs de dezvoltare a crescut foarte puțin, atingînd în prezent în medie 11 grame pe zi (comparativ cu 54 grame pe zi în țările capitaliste dezvoltate).

Încercînd să dea un răspuns la întrebarea „care sînt componentele unei alimentații satisfăcătoare ?", specialiștii F.A.O. apreciază că un regim alimentar este satisfăcător dacă furnizează 2 800 calorii și 40 grame proteină animală zilnic pe locuitor. În funcție de această definiție populația globului se împarte în trei categorii : nivel național bun și foarte bun (peste 1 miliard de locuitori) în America de Nord, Oceania, țările vest-europene, Argentina, Uruguay, țările socialiste europene, Japonia ; categoria intermediară (sub 1 miliard de locuitori) în Egipt, țările vest-africane, unele țări din America de Sud ; subnutriți (care constituie jumătate din populația globului) — unele din țările asiatice în curs de dezvoltare și, parțial, din Africa.

Desigur, aceste categorii sînt relative, pentru că există mari decalaje chiar în interiorul zonelor și țărilor respective. Un grad mai mare de precizie apare la o altă clasificare făcută în cadrul F.A.O. Potrivit acesteia, 15% din populația globului este foarte bine hrănită, 10% bine, 15% intră în categorii intermediare, în timp ce 10% din omenire este victima unor carențe alimentare grave, iar 50% suferă, în grade diferite, de malnutriție.

Soluția pentru ieșirea din această stare o constituie, în primul rînd, **realizarea unei producții agricole sporite în fiecare țară.** Specialiștii vest-germani de la revista „D+C" (Development and Cooperation) apreciază că fiecare țară trebuie să-și găsească calea proprie de majorare a producției globale și nu să imite modelul american sau european, care se bazează pe cheltuieli mari ce pot determina creșterea producției doar la prețuri pe care țările în curs de dezvoltare nu le pot plăti.

Ajungem, astfel, la un alt aspect al problemei alimentare, legat, de **tipul de agricultură cel mai adecvat** unei anumite structuri economice și în măsură să răspundă optim cerințelor de consum ale populației, precum și echilibrării în general a economiei naționale. Există, într-adevăr, o mare varietate de sugestii în acest sens care, în ultimă analiză, se pot sintetiza în propunerile vizînd abordarea dezvoltării agriculturii potrivit unuia sau altuia din tipurile practicate în prezent în lume. Țările industrializate, dezvoltate economic, practică o agricultură bazată pe consum ridicat de energie, îngrășăminte, pesticide, dispunînd de un grad înalt de mecanizare a lucrărilor agricole ; în aceste țări, 85 la sută din consumul de cereale ce revine pe locuitor este de fapt destinat hranei animalelor ce vor fi ulterior sacrificate pentru consumul uman. Caracteristică pentru tipul de agricultură practicat în țările dezvoltate este ponderea scăzută a forței de muncă angajată în această activitate, respectiv circa 7 la sută din totalul populației active. Și încă un detaliu : agricultura irigată folosește aici de zece ori mai multă apă decît întregul consum casnic al populației din țările în cauză.

Specialistul olandez în problemele agriculturii lumii a treia, André van Dam*), care citează aceste cifre prezintă, în alternativă, tipul de agricultură tradițională practicată în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, unde această activitate se bazează pe utilizarea extensivă a forței de muncă.

Aici, din media consumului anual de cereale, numai o pătrime se îndreaptă către hrana animalelor destinate ulterior consumului uman. În multe, dacă nu în cea mai mare parte a țărilor rămase în urmă, subalimentarea și malnutriția sînt fenomene cu largă răspîndire, strîns legate de fenomenul mai larg al sărăciei manifestat prin imposibilitatea acoperirii cerințelor de bază ale populației în ce privește locuința,

* André van Dam, What Food for Everybody, raport prezentat către Clubul de la Roma în cadrul simpozionului de la Caracas, iunie 1981 (cf. text apărut în revista Development and Cooperation 6/1981).

Ponderea cheltuielilor alimentare în totalul cheltuielilor de consum industrial

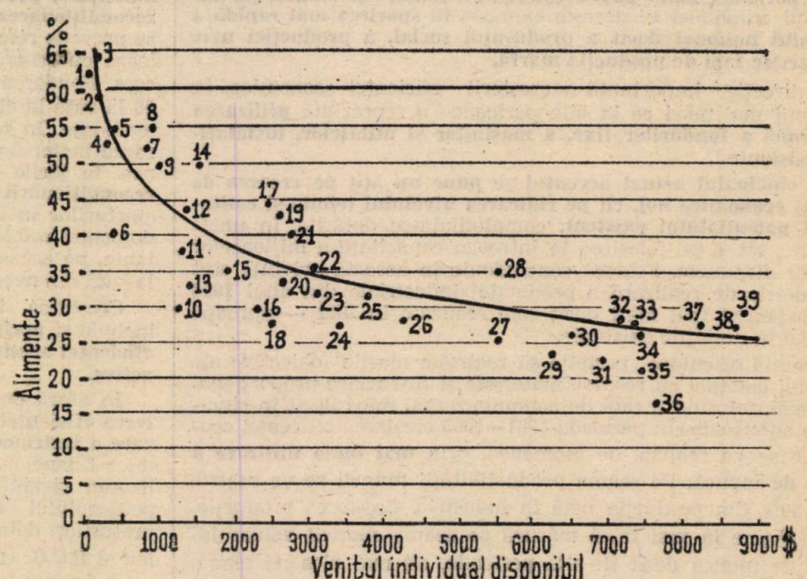

1. India 2. Sierra Leone 3. Sri Lanka 4. Honduras 5. Thailanda 6. Salvador 7. Coreea de Sud 8. Iordania 9. Panama 10. Fiji 11. Cipru 12. Jamaica 13. Africa de Sud 14. Portugalia 15. Malta 16. Hong Kong 17. Irlanda 18. Singapore 19. Venezuela 20. Spania 21. Grecia 22. Italia 23. Porto Rico 24. Israel 25. Anglia 26. Japonia 27. Austria 28. Finlanda 29. Franța 30. Australia 31. Olanda 32. Norvegia 33. R.F. Germania 34. Belgia 35. Canada 36. S.U.A. 37. Suedia 38. Danemarca 39. Elveția.

Sursa : Calculat după statisticile naționale

educația, îngrijirea medicală corespunzătoare etc.

S-a afirmat, de nenumărate ori, că efectele crizei alimentare mondiale pot fi rezolvate prin modernizarea agriculturii țărilor în curs de dezvoltare. Părerile sînt, însă, împărțite în ce privește opțiunile tehnologice. O soluție ar consta în transferul masiv de tehnologie în domeniul irigațiilor, în ce privește îngrășămintele, pesticidele, semințele selecționate, introducerea mecanizării lucrărilor agricole, industrializarea producției agricole. Un studiu american asupra acestei probleme arată însă că, dacă transferul de tehnologie propriu-zisă este realizabil, strategiile de dezvoltare și metodele aplicabile în activitatea agricolă trebuie studiate, cercetate și elaborate în țările în cauză. Iată un singur exemplu citat de specialistul olandez menționat : obiectivul dublării, spre exemplu, a producției agricole într-o țară în curs de dezvoltare ar putea implica triplarea consumului de energie, în condițiile în care, în majoritatea lor aceste țări duc lipsă de energie. Pe de altă parte, crearea unei agriculturi energointensive nu și-ar afla finalitatea într-o regiune unde populația nu-și poate permite să cumpere produse agricole la prețurile ridicate impuse de consumul de energie. Fără ca aceasta să implice sau să ducă la opulență — opinează van Dam — țările din așa-zisa „lume a treia" și-ar putea, deci, rezolva problema agrară aplicînd o agricultură bazată pe antrenarea în această activitate a maselor largi ale populației de care ele dispun.

Criza alimentară ar fi determinată de fapt, de o criză a producției de cereale dat fiind că circa 70 la sută din suprafețele cultivate în prezent pe glob sînt destinate culturilor cerealiere sau, altfel spus, dat fiind că actuala producție de cereale acoperă jumătate din consumul alimentar mondial. În aceste condiții este lesne de înțeles cît de ușor ar putea fi afectat biosistemul planetei noastre în cazul unor dezechilibre în consum.

Dar de fapt, care sînt **posibilitățile de consum de care dispunem ?** În cadrul acestui biosistem sînt folosite terenurile arabile, pășunile, zonele de pescuit și pădurile, toate avînd posibilități limitate de creștere. Producția de pește — după ce a crescut de la 20 la 70 milioane tone între anii 1950 și 1970 — stagnează în jurul ultimei cifre sau chiar scade ; pădurile sînt distruse la nivel de 10 mil. hectare anual — fie că această distrugere se face prin urbanizare, deșertificare, industrializare sau folosirea lemnului ca sursă de energie și materie primă ; pășunile devin suprasolicitate sau sînt transformate a fortiori în terenuri arabile. La acest tablou mai trebuie adăugat faptul că și o mare parte din terenurile arabile dispar ca urmare a urbanizării, dezvoltării transporturilor, a industrializării, mineritului, pentru a nu mai menționa eroziunea solurilor, băltirile și sărăturarea solurilor. Ar mai trebui menționat încă și prețul în creștere al produselor agricole în condițiile în care, chiar cu tehnologii și utilaje îmbunătățite nu pot fi adăugate agriculturii decît pămînturi din ce în ce mai sărace, mai puțin adecvate acestei activități. Prețurile majorate vor face și mai dramatică situația țărilor sărace, care încă de pe acum nu dispun de resursele financiare necesare achiziționării produselor destinate consumului alimentar corespunzător unei diete rationale, situație care este mult complicată de repartizarea inechitabilă pe glob a produselor alimentare, de persistența monoculturii în aceste țări, de rolul companiilor transnaționale în agricultura lor.

Care ar fi soluțiile ? André van Dam pleacă de la premisa că acestea diferă inevitabil de la o regiune la alta, cercetările trebuind să se îndrepte către crearea de noi alimente din surse locale, adaptate cerințelor și obiceiurilor alimentare locale.

În al doilea rînd, ingineria genetică poate da naștere la specii noi de plante sau la alimente noi pornind de la plante existente. Ar putea fi considerate și alte surse de proteine, între acestea fiind de notat : proteinele extrase din frunze, care sînt de asemenea surse importante de vitamine și minerale și conțin substanțe fibroase ce pot fi folosite în hrana animalelor.

Există încă posibilități în ce privește pescuitul și în special acvacultura, în ce privește cultura plantelor agricole în soluție de apă bogată în substanțe nutritive (în special în zone cu climat deșertic cu soluri sărace), ca și în hrănirea animalelor cu alimente necerealiere — inclusiv alge, ierburi de mare, deșeuri de gospodărie.

Soluțiile preconizate nu contrazic necesitatea modernizării agriculturii în țările rămase în urmă, dar această modernizare trebuie să aibă în vedere o îmbinare cît mai rațională între tehnologia modernă și resursele disponibile pe plan local. Soluțiile sale nu exclud, bunăoară, utilizarea serelor, extinderea culturilor multiple și mai ales, reducerea risipei în consumul alimentar, ci pledează pentru considerarea atentă a condițiilor economice și ecologice în alegerea strategiilor care, la rîndul lor, trebuie să țină cont de posibilitățile, resursele și cerințele pe plan local.

Răspunzînd unor teorii mai vechi sau mai noi care încearcă să „explice" subalimentația prin presiunea demografică din țările în curs de dezvoltare, M. Klatzmann, în cartea sa „Nourir lo miliards d' hommes", apreciază că planeta dispune de resurse suficiente pentru a putea hrăni în mod satisfăcător o populație mult mai numeroasă decît cea actuală, depășind chiar 10 miliarde de locuitori. Prin aplicarea unor tehnici agricole îmbunătățite, care necesită cantități sporite de îngrășăminte, resursele existente ar putea permite creșterea producției agricole mondiale de cinci ori. În legătură cu îngrășămintele chimice, spre exemplu, atît de necesare sporirii producției, Terra ar dispune, potrivit aprecierilor lui Klatzmann, de cantități abundente de fosfați și potasiu, care ar garanta o aprovizionare suficientă timp de mai multe secole. În privința îngrășămintelor azotoase produse din hidrocarburi, energia nucleară ar putea înlocui o parte din petrol, făcîndu-l disponibil pentru producerea de îngrășăminte.

O exploatare completă a resurselor planetei în direcția creșterii producției agricole necesită însă investiții considerabile. Dar și în această privință Klatzmann este optimist spunînd : „Nu am încercat să calculăm toate cheltuielile ce ar fi necesare — din convingerea că totalul acestora nu va reprezenta decît o mică parte din tot ceea ce astăzi se consacră în lume cheltuielilor pentru înarmare".

Virginia CAMPEANU
I.E.M.

Cointeresarea în creșterea producției agricole

(Urmare din pag. 14)

constituie comuna Breaza, unde gospodăriile populației dețin 430 de vaci de lapte și vor livra statului în acest an 7 100 hl, ceea ce înseamnă un venit suplimentar, față de 1981, de peste 1,2 milioane lei.

În afara prețurilor și primelor stimulative, producătorilor agricoli li se acordă și o serie de alte **avantaje.** Unitățile agricole și producătorii individuali vor primi semințe selecționate și material săditor din soiuri și hibrizi de mare valoare și productivitate (ale căror rezultate au fost verificate experimental de institutele de cercetare de profil) îngrășăminte organice și anorganice în scopul ridicării potențialului productiv al terenurilor cultivate, materiale destinate combaterii bolilor și dăunătorilor (insecticide și insecto-fungicide etc.) ; de asemenea, anumite lucrări agricole de pregătire și întreținere a terenului, de recoltare a plantelor etc., vor putea fi executate mecanizat cu ajutorul mașinilor și utilajelor puse la dispoziție de unitățile agricole specializate.

Prin Decretul nr. 391/1980 privind organizarea prestărilor de servicii pentru industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli s-a stabilit obligația întreprinderilor specializate de a prelucra sfecla de zahăr, semințele oleaginoase și alte produse vegetale predate de populație statului și de a le livra în schimb zahăr, ulei și alte produse. Astfel pentru 100 kg de sfeclă de zahăr predată spre industrializare, un producător agricol poate primi 8,5 kg zahăr, iar pentru 100 kg semințe de floarea soarelui — 38,6 litri de ulei și 30 kg de șroturi. Deținătorii de animale beneficiază de asigurarea de reproducători de rasă valoroși, asistență tehnică și mijloace financiare (sub formă de credite în condiții avantajoase) pentru procurarea de animale de producție și pentru amenajarea terenurilor destinate culturilor furajere, dreptul de a folosi în condiții avantajoase pășunile și fînețele proprietate de stat, precum și suprafețele pășunabile din zona forestieră, îndrumare tehnică de specialitate și medicamente de uz veterinar.

În virtutea noilor prevederi legale, pe plan local crește rolul organelor comunale, orășenești și județene în luarea de măsuri pentru îndeplinirea integrală a programelor de creștere a producției agricole, îmbunătățirea activității de contractare și achiziție a acestor produse de la unitățile agricole și gospodăriile individuale, asigurarea cu produse agroalimentare a populației din unitățile administrativ-teritoriale.

Priorități și orientări în dezvoltarea economică

R.D.G.: PREOCUPĂRI PENTRU RECICLAREA MATERIALELOR

RECICLAREA materialelor vechi sau uzate este considerată în R.D. Germană ca o problemă de importanță națională, avîndu-se în vedere și gama restrînsă a resurselor de materii prime de care dispune țara. După apre-

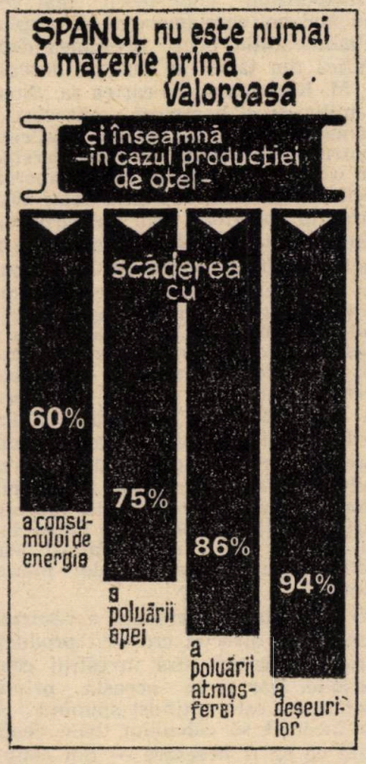

cierea specialiștilor, R.D.G. a atins în această privință un nivel ridicat în comparație cu realizările pe plan mondial într-o serie de domenii ; astfel, în metalurgie metalul vechi, colectat și reciclat, reprezintă aproximativ 50% din necesarul de materie primă de bază în cazul producției de oțel, 45% în al celei de plumb, 37% în al celei de cupru, 20% în al celei de zinc ș.a.m.d.

Se consideră că, în afara resurselor secundare „tradiționale" (metale și texti'e vechi, maculatură, ambalaje de sticlă, uleiuri uzate), există în prezent aproximativ 500 de alte materiale secundare cum ar fi materiale electronice vechi, materiale reziduale solide sau lichide, diferite minerale însoțitoare și săruri chimice, deșeuri de ceramică, mase plastice, cabluri vechi etc., care nu sînt reciclate în economia R.D.G. decît într-o proporție de circa 30%.

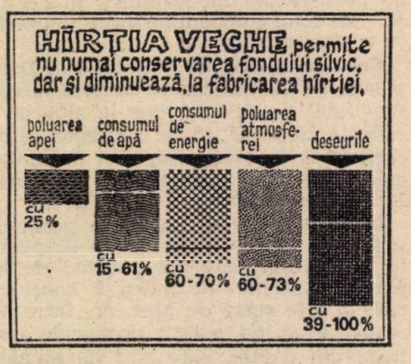

Ținîndu-se seama de necesitățile crescînde de materii prime și energie ale țării în actualul cincinal, în cadrul planurilor de promovare a realizărilor științei și tehnicii în diferite ramuri au fost stabilite — la nivelul întregii economii naționale a R.D.G. — aproximativ

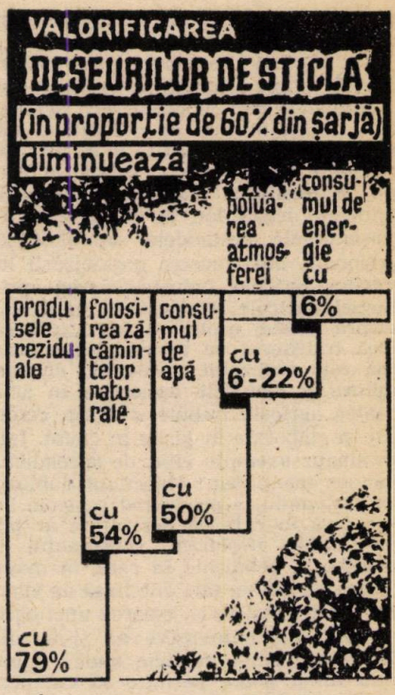

300 de sarcini privind utilizarea unor materiale secundare. Se evaluează că, la nivelul anului 1985, vor fi valorificate 30 mil. tone de materiale secundare, față de 22 mil. tone în 1980.

Atenția deosebită acordată reciclării materialelor secundare se datorește nu numai necesității de a se reduce volumul importurilor de materii prime corespunzătoare, dar și faptului că pe această cale se pot realiza importante economii de muncă, energie și investiții, în comparație cu prelucrarea primară a materiilor prime. De asemenea, prin reciclarea materialelor scade gradul de poluare a apei și atmosferei.

Graficele, pe care le reproducem din nr. 2 și 3/1982 ale revistei Sozialistische Finanzwirtschaft, *ilustrează cele de mai sus în trei importante sectoare de reciclare a materialelor : metal, hîrtie și sticlă.*

V.P.

Perfecționarea structurii exportului

(Urmare din pag. 11)

gura piesele de schimb necesare funcționării acestora, de a acorda asistență tehnică corespunzătoare, în cel mai scurt timp și cu cea mai înaltă competență. Aceasta presupune practic, existența unei rețele de asistență tehnică suprapusă celei de desfacere. În condițiile în care, însă, orientarea zonală și structurală a exportului național nu se stabilizează și concentrează, această cerință obiectivă nu se poate realiza.

Majoritatea firmelor mari producătoare de produse industriale tind spre crearea unui număr limitat de ample depozite regionale de piese de schimb, destinate satisfacerii necesităților rețelei proprii de service din cîteva țări.

Pentru țara noastră, se pune atît problema îmbunătățirii formelor de organizare a rețelei de service extern și a completării acesteia, cît și cea — mai spinoasă — a asigurării pieselor de schimb necesare. În acest sens s-au luat o serie de măsuri pentru realizarea lor de către industria constructoare de mașini în cantitățile necesare — preconizîndu-se un raport de circa 1/3 între producția de piese de schimb și cea a produselor finite — și de o calitate corespunzătoare cerințelor.

CA URMARE a eforturilor de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor industriei construcțiilor de mașini, de modernizare a structurii acesteia și de adaptare la cerințele și exigențele pieței mondiale, a crescut mult eficiența exportului acestor produse. Astfel, cursul de revenire realizat în cincinalul trecut a fost cu 14% mai bun decît cel înregistrat în 1975 la mașini și utilaje și cu 10 % mai bun la produse intermediare. În aceeași perioadă, cursul mediu de revenire al produselor acestei ramuri industriale a fost cu 10% mai bun decît al exportului de produse metalurgice și cu 26% decît al celor chimice. În aceste condiții a crescut gradul de acoperire a importurilor ramurii prin exportul propriu, de la 50% în 1975 la 97% în 1980.

Se impune și pe viitor accentuarea creșterii pe cale intensivă a exporturilor, pentru a asigura mijloacele necesare importurilor și rambursării creditelor angajate în trecut, pentru dezvoltarea ramurii, în vederea realizării unei balanțe de plăți externe echilibrate, pe grupa de produse.

Creșterea de tip intensiv presupune : modernizarea structurii nomenclatorului și adaptarea lui la tendințele pieței mondiale ; limitarea și eliminarea exportului produselor cu aport valutar scăzut ; sporirea mai accentuată a ponderii mărfurilor care valorifică superior materiile prime, energia și munca socială ; ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor la nivelul celor mai înalte realizări ale producției mondiale; înnoirea și modernizarea rapidă a produselor și tehnologiilor naționale ; îmbunătățirea și diversificarea formelor de comercializare a produselor etc.

PRIORITĂȚI ÎN INDUSTRIA MONDIALĂ DE MATERIAL RULANT

PRELUNGIREA crizei economice mondiale, a crizei energetice, a materiilor prime și a sistemului monetar internațional va contribui la o anumită diminuare, pe parcursul actualului deceniu, a investițiilor în sectorul de material rulant feroviar. În aceste condiții se pare că atenția prioritară se va îndrepta către folosirea mai intensă a mijloacelor de transport existente în locul extinderii parcurilor, precum și către prelungirea duratei de exploatare a materialului rulant — peste durata normală de viață — prin reechipări și recondiționări. De altfel, industria constructoare de material rulant de cale ferată din principalele țări producătoare resimte de pe acum efectele acestei conjuncturi. Ea este deja confruntată cu restrîngerea piețelor interne, ceea ce va face ca orientarea către piețele externe să constituie trăsătura predominantă a deceniului 1981—1990, iar intensificarea concurenței — o consecință firească a acestei orientări.

Pe de altă parte, datorită unor cauze ce țin de menținerea și accentuarea dificultăților financiare ale țărilor în curs de dezvoltare, capacitatea de absorbție a acestora nu a putut fi încă transformată în cerere solvabilă.

În ce privește schimburile internaționale cu material rulant, prognozele indică faptul că o pondere crescîndă o vor avea, alături de produsele finite, livrările separate de piese și subansamble, ca o consecință a interesului manifestat de numeroase țări, îndeosebi din rîndul celor aflate în curs de dezvoltare, de a-și crea industrii feroviare proprii.

Principalele tendințe ce se vor concretiza pe piața internațională în acest domeniu vor fi următoarele :

- *continuarea acțiunii de dieselizare, cu precădere în țările în curs de dezvoltare ;*
- *extinderea electrificării căilor ferate ;*
- *îmbunătățirea continuă a parametrilor tehnici, economici, funcționali și estetici ai materialului rulant ;*
- *generalizarea utilizării unor componente și subansamble net superioare celor anterioare sub raportul performanțelor și fiabilității ;*
- *introducerea pe scară largă a componentelor electronice în scopul automatizării comenzilor și supravegherii bunei funcționări a locomotivelor și garniturilor de tren ;*
- *utilizarea în măsură crescîndă, în cadrul operațiunilor de manevră, a locomotivelor diesel-hidraulice și electrice de puteri mici și mijlocii (pînă la 1 500 C.P.), precum și extinderea comenzii prin radio de la distanță ;*
- *creșterea rolului trenurilor automotor diesel, precum și al celor electrice în transportul suburban și interurban de călători, în condițiile extinderii preocupărilor în direcția rezolvării problemelor de trafic din marile aglomerări urbane, în sensul introducerii unor sisteme rapide de tranzit, cum sînt tramvaiele, metrourile și materialul rulant neconvențional ;*
- *perfecționarea infrastructurii feroviare, de natură să permită sporirea substanțială a capacității de trafic.*

Caracteristice îndeosebi perioadelor de recesiune economică și de înrăutățire a climatului investițional, activitatea de reechipare a materialului rulant de cale ferată constînd în principal în înlocuirea unor componente de bază cum sînt motoarele diesel, transmisiile etc. cu altele superioare sub raportul performanțelor, precum și activitatea de leasing dispun de bune premise de dezvoltare în acest deceniu.

Gabriela CRĂINICEANU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

India : către autoaprovizionare în sectorul energetic

DEZVOLTAREA economică a Republicii India va determina — potrivit celor mai recente prognoze — creșterea cererii de energie într-un ritm chiar mai rapid decît cel prevăzut pentru P.N.B. În cifre absolute, cererea de produse petroliere va crește de la 620 mii barili/zi în 1980—81, la 1,86 mil. barili pe zi în anul 2000. Importurile indiene de țiței și produse petroliere s-au ridicat în urmă cu doi ani la 24,5 mil. tone absorbind 75 la sută din încasările externe ale țării.

În fața acestor perspective, guvernul a adoptat un program menit să ducă la reducerea treptată în perspectivă a dependenței de importul de petrol și la acoperirea cererii de energie. Planul se referă, în principal la : dezvoltarea industriei proprii de produse petroliere ; conservarea energiei ; exploatarea surselor regenerabile de energie, în special în vederea acoperirii cererii de energie în așezările rurale ; accelerarea exploatării resurselor interne de energie, în primul rînd energia nucleară, petrolul și cărbunele.

Perspectiva asigurării autoaprovizionării cu petrol și gaze este dată de identificarea, anul trecut a noi zăcăminte de petrol și gaze. O primă zonă o constituie exploatările offshore din sud-estul țării, în apropiere de Rameshwaran (cu o producție de 1 500 barili pe zi, extracția efectuîndu-se la adîncimea de 2 000 metri) și Godavary (unde forajele au semnalat prezența petrolului la mare adîncime). În regiunea limitrofă coastei de vest, în apropierea orașului Bombay a fost depistată o structură cu hidrocarburi acoperind o suprafață de 80 kmp unde la numai o lună după descoperire producția zilnică de țiței a ajuns la 4 400 barili. Tot în partea vestică a țării, de data aceasta pe continent, la Bharuch (statul Gujarat) au fost descoperite rezerve de gaze naturale a căror valoare comercială nu a fost încă evaluată în întregime.

Prin trecerea la exploatarea curentă în aceste zone, precum și prin majorarea producției în regiunea Assam și prin punerea în valoare a rezervelor importante care se pare că există în Golful Bengal (sectorul deltei Mahanadi) India speră să obțină o producție de țiței și echivalent țiței de 38 mil. tone în 1985.

Potrivit planului adoptat, se urmărește ca intensificarea activității de exploatare pentru găsirea de noi rezerve de țiței și reducerea importurilor la țiței și produse petroliere să fie însoțită de stimularea folosirii rezervelor de cărbune. Se prevede un ritm de creștere de 12,79 la sută pe an pentru perioada celui de al șaselea plan cincinal 1981—1985 în ce privește consumul de cărbune. În acest interval, producția de energie electrică va crește cu un ritm mediu anual de 11,3 la sută.

Cooperarea româno-indiană în domeniul petrolier datează încă din anul 1967, odată cu primele foraje din sectorul de stat indian, executate cu asistență tehnică și materiale din România. Țara noastră a mai participat la construirea rafinăriei de la Gauhati, a realizat instalații pentru rafinăria de la Barauni, blocul de ulei al rafinăriei de la Haldia și a acordat asistență tehnică la instalația de solventare a rafinăriei de la Bongaigaon.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 12—16 APRILIE a.c., activitatea de pe piețele valutare internaționale s-a concretizat într-un volum moderat de tranzacții, în cadrul cărora cursul **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale a marcat evoluții contradictorii.

După un inițial recul de la nivelurile înalte atinse la finele săptămînii anterioare, poziția monedei americane a cunoscut un proces de reconsolidare treptată, în principal ca efect al reînscrierii pe o curbă ascendentă a dobînzilor la fondurile în dolari. Dobînzile la fondurile federale (nivelul de deschidere) s-au majorat de la 14,75 la sută în ziua de 13 aprilie a.c., la 15,75 la sută în zilele de 14 și 15 aprilie, pentru a slăbi ușor la 15,625 la sută, la finele intervalului analizat. În raport cu cotele atinse la începutul săptămînii, dobînzile la fondurile în eurodolari au marcat creșteri de circa 0,125 puncte procentuale. Majoritatea operatorilor de devize a anticipat și o sporire a masei monetare din S.U.A. cu 3—5 miliarde dolari în noua săptămînă de raportare, contînd astfel pe apropiate măsuri de scumpire a creditului de către autoritățile monetare centrale americane.

Poziția **lirei sterline** s-a aflat în continuare sub influența evoluțiilor înregistrate în diferendul anglo-argentinian asupra insulelor Falkland. La finele intervalului analizat lira sterlină era cotată la 1,7575 dolari, comparativ cu 1,7550 dolari în ziua de referință de 9 aprilie a.c. Cursul **francului elvețian** față de dolar, ca și față de o serie de valute europene s-a menținut ferm, între altele și ca reacție recuperatorie la vînzările masive operate în săptămînile anterioare precum și sub influența publicării unor date privind evoluția curentă a economiei elvețiene (ca de exemplu, creș-

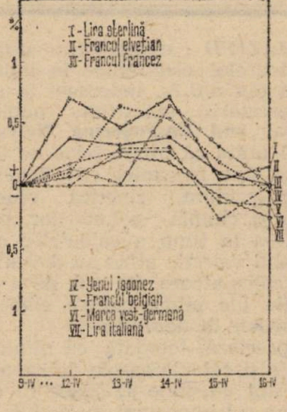

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 12—16.IV. Bază: 9.IV a.c.

terea rezervelor de devize ale țării cu 866 milioane franci, la 23,96 miliarde franci în decada încheiată la 8 aprilie a.c.). La finele săptămînii cursul se situa la 1,9775 franci/1 dolar, cotă similară celei atinse în ziua de referință. Poziția **mărcii vest-germane** față de dolar s-a deteriorat ușor, la nivelul întregului interval analizat. La 16 aprilie marca era cotată la 2,4220 mărci/1 dolar, comparativ cu 2,42 mărci/1 dolar la sfîrșitul săptămînii anterioare (o depreciere de 0,15 la sută). Cursul **francului francez** față de dolar s-a menținut în apropierea nivelului scăzut atins la finele săptămînii precedente, situîndu-se la 15 aprilie a.c. la 6,31 franci/1 dolar. La nivelul întregului interval analizat **francul belgian** și **lira italiană** au marcat noi deprecieri față de dolarul S.U.A., de 0,6 la sută și respectiv 0,25 la sută, fiind cotate la finele săptămînii la 45,83 franci/1 dolar și 1 333,50 lire/1 dolar.

Nivelul **dobînzilor** la fondurile în principalele eurovalute a prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 9 și 16 aprilie a.c.) : eurodolari 15,3675 la sută și 15,625 la sută, eurofranci elvețieni 5,5625 la sută și 5,6875 la sută, euromărci vest-germane 9,125 la sută și 9,0625 la sută și eurolire sterline 13,875 la sută și 14 la sută.

Prețul aurului și-a continuat evoluția ascendentă, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra din ultima zi a intervalului analizat la 332,75 dolari/uncie, fiind astfel cu 11,25 dolari/uncie superior celui atins la finele săptămînii anterioare.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dezvoltarea industriei siderurgice în țările nesocialiste

ÎN CURSUL deceniului trecut industria siderurgică din țările nesocialiste a înregistrat unele modificări în repartiția sa geografică. Astfel, ca un element intrinsec al industrializării, producția de oțel pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare a sporit de 2,6 ori (de la 22,1 mil. tone în 1970 la 57,1 mil. tone în 1980). Totodată, după aprecierea specialiștilor, dezvoltarea siderurgiei în acest grup de țări a fost frînată de repercusiunile crizei economice, împletită cu cea energetică, repercusiuni resimțite mai puternic de siderurgia țărilor capitaliste dezvoltate, care a cunoscut o reducere absolută a producției de oțel (în total, de la 444,6 mil. tone în 1975 la 405 mil. tone în 1980), în condițiile neutilizării unor importante capacități de producție.

Ca urmare, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în ansamblul producției de oțel din lumea nesocialistă nu s-a modificat substanțial (vezi graficul alăturat), iar amplul decalaj dintre producțiile de oțel ale celor două grupuri de țări, raportate pe un locuitor, se menține în continuare (în 1980 în țările capitaliste dezvoltate s-au produs, în medie, 534 kg/loc. față de numai 29 kg/loc. în cadrul celuilalt grup de țări); în cercurile de specialitate se apreciază, totuși, că în deceniul actual siderurgia țărilor în curs de dezvoltare va continua să-și extindă în ritm susținut capacitățile, respectiv cu 85—86 mil. tone pînă în 1990.

Evoluția producției de oțel (în milioane de tone)

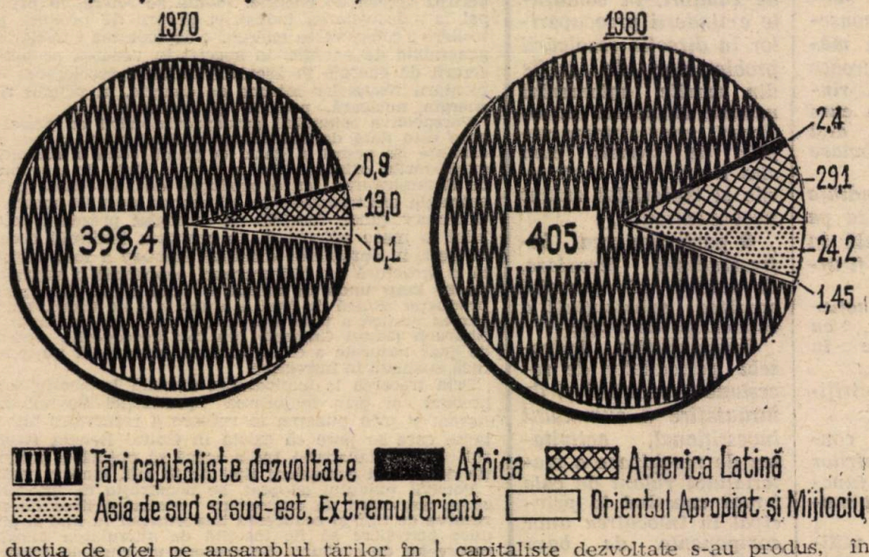

Sondaje privind pregătirea profesională

DUPĂ cum au scos la iveală sondaje sociologice efectuate în Uniunea Sovietică și citate de Agenția Novosti, există un raport nemijlocit între numărul copiilor dintr-o familie și posibilitățile mamei lor de a-și ridica pregătirea profesională. În cazul familiilor fără copii, dintr-o sută de femei căsătorite își perfecționau pregătirea și își ridicau calificarea 28, în cazul celor cu un copil — 13, al celor cu doi copii — 7, iar al celor cu patru și mai mulți copii — doar 0,6. La cursurile serale și fără frecvență din cadrul învățămîntului superior bărbații căsătoriți dețin o pondere de 35—50 la sută, în timp ce femeile căsătorite reprezintă numai 2—8 la sută, iar printre ele puține au copii. Ceea ce denotă că „situația familială" joacă în viața femeii un rol foarte important, îndeosebi prin intermediul factorului timp.

În același timp, comentează agenția citată, o femeie va considera totuși că viața ei nu este împlinită fără copii, chiar dacă a reușit să obțină titlul de profesor universitar sau a devenit directoarea unei mari întreprinderi. De aceea, este necesar să se țină seama de locul important pe care îl ocupă în viața femeii problemele maternității și cele familiale în general, astfel încît ea să poată îmbina armonios sarcinile profesionale cu cele casnice.

Chimia și electronica

ANALIZÎND experiența utilizării calculatoarelor electronice în industria chimică din S.U.A., îndeosebi în sectorul cercetării științifice, publicația **Chemical and Engineering News** (nr. 19/1981) arăta că într-o serie de domenii, cum sînt, mecanica cuantică, dinamica moleculară, cinetica reacțiilor chimice și chimia polimerilor, pentru efectuarea la timp a calculelor cerute de nivelul teoretic atins au devenit necesare calculatoare din cea de a patra generație (de pildă, pentru elaborarea unor modele de dezvoltare).

Se apreciază, totodată, că minicalculatoarele și calculatoarele de capacitate medie sînt chemate să joace în continuare un rol important în analiza complexelor sisteme chimico-tehnologice din industria respectivă, în soluționarea problemelor elaborării de programe pe linia dezvoltării standardelor etc. Pe de altă parte, în vederea ridicării eficienței utilizării calculatoarelor în industria chimică din S.U.A. se recomandă, în principal, îmbunătățirea înzestrării sistemelor existente de calculatoare cu instalații electronice periferice în scopul de a lărgi posibilitățile de acces la calculatoare; înființarea — pe lîngă universități — a unor centre regionale de calcul, orientate către soluționarea problemelor dintr-un anumit domeniu al cunoașterii, dar care să dispună de o rezervă de capacitate pentru rezolvarea altor probleme actuale; crearea unor fonduri destinate achiziționării de procesoare, care să permită sporirea puterii de calcul a calculatoarelor de capacitate medie.

Lenta afirmare a electromobilului

APRECIERILE optimiste asupra perspectivelor utilizării electromobilelor, îndeosebi în cadrul transportului urban, concretizate în perioada imediat următoare izbucnirii „crizei petrolului" prin anunțarea și elaborarea a numeroase proiecte atît în domeniul construcției vehiculelor cît și în cel al lansării producției lor de serie, au fost temporar temperate. După opinia actuală a majorității specialiștilor, modelele de electromobile realizate pînă în prezent suferă încă de prea multe imperfecțiuni pentru a se putea trece la utilizarea lor în masă, în următorii ani existînd totuși premise favorabile pentru folosirea lor în transportul urban de mărfuri.

În țările capitaliste dezvoltate se desfășoară în continuare, de regulă cu ajutorul financiar al statului, complexe cercetări și experimentări, menite să contribuie la perfecționarea electromobilului, la îmbunătățirea parametrilor funcționării sale, la reducerea costului său inițial și a celui de exploatare. Anglia, de pildă, dispunea anul trecut de un parc de electromobile de 40 mii de unități, compus în special din autofurgonete, afectate transportului de produse alimentare sau altor funcții cu caracter comercial. În Statele Unite, unde accentul se pune pe folosirea tracțiunii electrice la autoturisme, a fost anunțată recent elaborarea unui tip de acumulator (bazat pe polimeri buni conducători de electricitate), cu un volum de trei ori mai mic și cu o capacitate de înmagazinare a energiei de zece ori mai mare decît în cazul acumulatoarelor existente. Totuși, termenul de lansare a producției electromobilelor în serie (de exemplu, de către compania „General Motors") a fost amînat către mijlocul actualului deceniu.

Cercetări analoage se desfășoară în Japonia, unde — sub impulsul unor măsuri mai riguroase privind combaterea poluării atmosferice — a fost elaborat un program care prevedea inițial ca în 1985 să existe în exploatare 200 mii de electromobile. Anul trecut numărul efectiv al acestora era de circa 500 unități; prețurile lor erau de 2,5—3 ori mai ridicate decît ale autovehiculelor de aceeași capacitate avînd motoare cu ardere internă, dar cheltuielile de exploatare respective s-au apropiat foarte mult.

GLOSAR

Burse [II]

DIN ÎNTREGUL MECANISM al bursei, stabilirea cursului este piesa cea mai importantă, asupra căreia vom insista în cele ce urmează. **Cursul oficial** al bursei este stabilit de conducerea bursei cu sprijinul agenților de bursă. Tranzacțiile care au loc prin intermediul agenților de bursă **trebuie** să fie avute în vedere la stabilirea cursului ; celelalte tranzacții **pot** fi luate în considerare de conducerea bursei.

Valorile care se negociază prin intermediul agenților de bursă sînt cele **admise** la bursă. De exemplu nu toate acțiunile și obligațiunile emise și aflate în circulație sînt admise la bursă, ci numai unele din ele, acestea fiind înscrise în registrul bursei și figurînd pe lista titlurilor cotate. Celelalte titluri sînt negociate pe piața liberă (neoficială) — în cazul în care au acces pe această piață, și ea reglementată prin anumite dispoziții legale — sau pe piața liberă neorganizată, pe care sînt negociate hîrtiile de valoare neadmise nici la bursa oficială și nici la piața liberă.

În principiu există două categorii de cursuri la care se pot încheia tranzacții între vînzători și cumpărători. Primul este **cursul ferm,** pe care partenerii îl pot stabili de comun acord. În acest caz, nu este nevoie de mecanismul bursei decît pentru înregistrarea cursului de către agentul de bursă **(curs înregistrat).** Al doilea este cursul rezultat din jocul cererii și ofertei la bursă **(curs formulat),** care rămîne nedecis pînă cînd bursa nu s-a pronunțat și nu a stabilit cursul oficial.

Regula pe care orice bursă o respectă este aceea ca odată ce cursul a fost stabilit, nivelul lui să facă posibilă efectuarea cît mai multor tranzacții de vînzare-cumpărare. Cu alte cuvinte, agentul de bursă va fi de acord cu acel curs care : (a) îi va da posibilitatea să încheie toate tranzacțiile pentru care clienții nu au precizat vreun curs (dispoziții de vînzare sau cumpărare „la cel mai bun curs") ; (b) îi va da posibilitatea să încheie toate tranzacțiile de cumpărare pentru care clienții au indicat cursuri superioare celui formulat și toate tranzacțiile de vînzare pentru care clienții au indicat cursuri inferioare celui formulat ; (c) îi va da posibilitatea să încheie toate tranzacțiile pentru care clienții au indicat ca limită tocmai nivelul cursului formulat.

Din cele de mai sus rezultă că bursa nu are nici o posibilitate de a decide alt curs formulat decît cel care rezultă din echilibrarea cererii și ofertei și cu atît mai puțin alt curs decît cel înregistrat. Afirmînd acestea facem bineînțeles abstracție de speculațiile bursiere, foarte frecvente : ele majorează artificial volumul cererii sau ofertei pentru a determina formarea unui anumit curs, deci reprezintă influențe exterioare mecanismului bursei, care nu face altceva decît să țină seama de volumul dat al cererii și ofertei pentru o anumită valoare.

Odată ce cursul a fost formulat, el este înscris pe tabela de marcaj a bursei și devine în felul acesta cursul oficial, valabil pentru toate dispozițiile de vînzare-cumpărare date agenților de bursă.

După publicarea cursului, agentul de bursă stabilește legătura dintre cumpărători și vînzători și încheie actele de cumpărare-vînzare. Cu aceasta, rolul bursei s-a terminat.

C. K.

Locuri de muncă

Preda Cotelescu, Roșiorii de Vede — Creșterea numărului șomerilor în această perioadă de ritmuri lente ale activității economice a reactualizat, într-adevăr, în multe țări occidentale, vechea dilemă între a cheltui resurse bugetare pentru alocații de șomaj sau pentru crearea de noi locuri de muncă. Dacă în ce privește crearea unui nou loc de muncă cheltuielile sînt bine cunoscute (crearea celui mai ieftin loc de muncă în cadrul programului guvernamental de combatere a șomajului costa anul trecut în Anglia 1 500 de lire sterline), pierderile — sau lipsa de cîștig a societății — de pe urma șomajului sînt mult mai puțin precis evaluabile. Estimările în această ultimă privință citate de ziarul **Financial Times** (1 decembrie 1981) variază de la 3 000 la 4 500 lire sterline pe an, dintre care cel mult o treime reprezintă sume primite efectiv de șomerul aflat în căutare de lucru. Restul este format din impozite pe venituri, contribuții pentru asigurări, alte impozite indirecte care ar fi revenit sub formă de venituri bugetului statului dacă cei în cauză ar fi fost angajați undeva. Tocmai mărimea acestei componente mai greu de evaluat a costului pentru societate formează obiectul disputelor între diverși cercetători, dimensiunea concretă depinzînd de tipul muncii prestate, ca și de situația generală a economiei.

Economisire

Anca Preda, Brașov — În vederea reducerii excedentului temporar al ofertei de petrol pe piața mondială, producția țărilor membre ale O.P.E.C. a fost diminuată la 20 milioane de barili pe zi din care 40 la sută aparțin Arabiei Saudite (spre comparație volumul extracției O.P.E.C. era în 1979 de 31 milioane de barili pe zi). Datorită în bună măsură eforturilor de economisire a energiei întreprinse în urma creșterii prețurilor, dar și datorită ritmurilor lente ale activității economice, reducerea cererii de petrol se pare că va continua. Prognoze ale O.C.D.E. indică faptul că în prima parte a anului 1983 consumul de petrol al celor 24 de țări capitaliste membre ale organizației ar putea fi cu 15 la sută mai redus decît în 1979, deși produsul lor național brut însumat ar urma să fie cu 7 la sută mai mare decît atunci.

Turism

Dan Nițu, București — Conform datelor Organizației Mondiale a Turismului, încasările de pe urma turismului internațional (în prețuri și tarife curente) au sporit în perioada 1950—1980 de la 2,1 la 96,4 miliarde dolari, sensibil mai rapid decît numărul sosirilor de turiști, care a crescut de la 25,3 la 285 milioane. Raportate la valoarea importului mondial, de circa 2 250 miliarde dolari în 1980, încasările de pe urma turismului internațional au o pondere destul de redusă (circa 4,2 la sută). În cazul R. F. Germania, care contează cu circa o cincime în traficul turistic internațional fiind principala țară emițătoare de turiști, cheltuielile de 20,8 miliarde dolari în 1980 ale vest-germanilor care au călătorit peste hotare au fost acoperite, în parte, de importurile pe care țările vizitate le-au putut face din R.F.G. cu încasările valutare obținute de ele din turism. Acesta este apreciat ca unul din motivele pentru care R.F. Germania se află pe unul din primele locuri în ierarhia țărilor exportatoare de bunuri și servicii ale lumii.

Turismul acționează ca un factor stimulator al creșterii economice și prin efectul direct pe care îl are în echilibrarea sau în orice caz în reducerea deficitului balanței de plăți (vezi tabelul). În cazul Austriei, Spaniei și Greciei, de exemplu, veniturile din turismul internațional reprezintă echivalentul unei cincimi din încasările din export, iar în Malta — chiar 27,6 la sută, în vreme ce în S.U.A. — țara cu cele mai mari venituri de pe urma turiștilor străini — ponderea încasărilor din turism în exportul de mărfuri nu depășea în 1980 2,9 la sută, iar în Italia — țară situată pe locul doi în ierarhia amintită — circa 3,5 la sută.

Soldul (mld. dolari) în 1980

Țara	Turism internațional	Comerț exterior
Italia	+ 7010	— 10 867
Spania	+ 5715	— 6 696
Austria	+ 3372	— 3 530
Franța	+ 2198	— 3 617
Grecia	+ 1420	— 3 303
Elveția	+ 1153	+ 590
Mexic	+ 1033	— 7 743
Singapore	+ 1015	— 1 528

Sursa : IMF, Balance of Payments Yearbook , 1981

Se schimbă clima ?

Viorica Siminică, Joseni — Există într-adevăr o opinie tot mai răspîndită, la care în ultimii doi ani s-au raliat și Organizația Meteorologică Mondială și Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, potrivit căreia creșterea globală a temperaturii provocată de acumularea de bioxid de carbon în atmosferă datorită consumului de energie în creștere reprezintă cel mai mare pericol climatic care confruntă actualmente societatea omenească. În ultimul deceniu, în ciuda unor ierni foarte grele, temperatura medie anuală pe glob a crescut cu circa 0,2°C și o serie de studii prevăd că această tendință s-ar putea accentua în deceniile care urmează datorită suprapunerii așa numitului „efect de seră" (determinat de concentrarea crescîndă de bioxid de carbon în atmosferă, bănuită că reține căldura, așa cum ar face o plapumă care ar înconjura Pămîntul) cu o intensificare a radiației termice a Soarelui.

Reprezentînd o descoperire recent făcută la Observatorul din Boulder (Colorado, S.U.A.), variația intensității radiației solare ar avea un caracter ciclic, durata ciclului — legată de o modificare de proporții minime a dimensiunilor Soarelui — fiind de 76 de ani. În prezent Pămîntul s-ar găsi în faza de minimum a variațiilor solare, astfel încît în cursul următoarelor patru decenii ar urma să se producă o intensificare a radiației solare capabilă să ridice cu 0,5°C temperatura Pămîntului. Un studiu recent consacrat numai „efectului de seră" prevede pe de altă parte creșterea cu 1°C a temperaturii în următorii 25-30 de ani. Acțiunea simultană în același sens a celor două fenomene amintite, avertizează publicația britanică **Earthscan,** ar putea avea ca efect o secetă prelungită în principalele zone agricole ale lumii, făcînd necesară între altele modificarea actualelor tehnologii agricole.

Potrivit aceleiași teorii, divergența celor două fenomene în ultimele decenii ar explica iernile grele înregistrate începînd cu sfîrșitul anilor 70, slăbirea radiației solare fiind compensată numai parțial de „efectul de seră".

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 16 din 23 aprilie 1982

— Vizitele oficiale de prietenie ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în R.P. Chineză și în R.P.D. Coreeană. Elocvente manifestări ale prieteniei și solidarității, puternic impuls pentru dezvoltarea colaborării pe multiple planuri **(Dinu Dragomirescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul fizic realizat ritmic, fără importuri de completare **(C. Bârnea)** 3

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Aplicarea unui sistem de finanțare stimulativ pentru folosirea economicoasă a fondurilor **(Cornel Iuga)** 4

— O prioritate în strategia dezvoltării. Valorificarea rațională a materiilor prime și energiei **(Ștefan Gabor)** 6

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Producția de cărbune la nivelul cerințelor economiei naționale **(Romică Stanciu)** 8

— Perfecționarea structurii exportului de mașini și utilaje **(Olga Mihăescu, Ioan Popa)** 10

— Autoaprovizionarea teritorială. Creșterea randamentelor și rentabilității în producția laptelui de vacă **(Gh. N. Iosif)** 12

— Sporirea rolului cointeresării materiale în creșterea producției agricole **(Agatha Popescu, Ion Făgărășan)** 14

— Cerințe de utilizare a energiei în concordanță cu exigențele calitative ale dezvoltării **(Ioan Herescu, Emil Costin)** 15

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Dimensionarea optimă a formațiilor de lucru (II) **(Dorin Constantinescu)** 17

TEORII—IDEI

— Valoarea internațională a mărfurilor și cîteva probleme conexe (II) **(C. Sîrbu)** 19

— Școli • curente • economiști. „Teoria critică" și problematica economică **(Ioan Florea)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Congresul al XII-lea al P.C.R., despre necesitatea ridicării continue a eficienței economice **(Nicolae Stoica)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Agricultură și resurse, hrană și consum **(Virginia Câmpeanu)** 26

— Priorități și orientări în dezvoltarea economică. R.D.G. : preocupări pentru reciclarea materialelor 28

— Tendințe • conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The official friendship visits of comrade Nicolae Ceaușescu, together with comrade Elena Ceaușescu in the People's Republic of China and the Korean Democratic People's Republic Eloquent demonstrations of friendship and solidarity, a strong impulse for the development of a multilateral collaboration **(Dinu Dragomirescu)** 1

— Enforcing a stimulative financing system aimed to use funds economically **(Cornel Iuga)** 4

— Coal output related to the requirement of the national economy **(Romică Stanciu)** 8

— Improving the structure of the exports of machines and equipment **(Olga Mihăescu, Ioan Popa)** 10

— The international value of merchandise and some connected issues (II) **(C. Sîrbu)** 19

— Schools • trends • economists. The „critical theory" and the economic problematique **(Ioan Florea)** 22

— Agriculture and resources, food and consumption **(Virginia Câmpeanu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Les visites officielles d'amitié du camarade Nicolae Ceaușescu avec la camarade Elena Ceaușescu dans la République Populaire Chinoise et la République Populaire Démocratique Coréenne. Des manifestations éloquentes de l'amitié et de la solidarité, une puissante impulsion pour le développement de la collaboration multilatérale **(Dinu Dragomirescu)** 1

— L'application d'un systéme stimulatif de financement pour l'utilisation économique des fonds **(Cornel Iuga)** 4

— La production de charbon au niveau de la demande de l'économie nationale **(Romică Stanciu)** 8

— Le perfectionnement de la structure de l'exportation de machines-outils **(Olga Mihăescu, Ioan Popa)** 10

— La valeur internationale des marchandises et quelques problèmes connexes (II) **(C. Sîrbu)** 19

— Ecoles • courants • économistes. „La théorie critique" et la problématique économique **(Ioan Florea)** 22

— Agriculture et ressources, aliments et consommation **(Virginia Câmpeanu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Официальные дружественные визиты товарища Николае Чаушеску, вместе с товарищем Елена Чаушеску, в Китайскую Н. Р. и в Корейскую Н.Д.Р. Выразительные проявления дружбы и солидарности, мощный импульс для развития многостороннего сотрудничества **(Дину Драгомиреску)** 1

— Проведение в жизнь системы финансирования, стимулирующей рачительное использование фондов **(Корнел Юга)** 4

— Добычу угля, на уровень запросов народного хозяйства **(Ромика Станчиу)** 8

— Совершенствование структуры экспорта машин и оборудования **(Олга Михэеску, Иоан Иона)** 10

— Международная стоимость товаров и несколько смежных вопросов (II) **(К. Сырбу)** 19

— Школы • течения • экономисты. «Критическая теория» и экономическая проблематика **(Иоан Флоря)** 22

— Сельское хозяйство и ресурсы, пища и потребление **(Вирджиния Кымпяну)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R.. factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 615 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

● IUTINA ● TEXTINA ● OINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● TEXTINA ● OINA ● IUTINA ●

● IUTINA ● TEXTINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● OINA ● IUTINA ●

● IUTINA ● TEXTINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● IUTINA ● TEXTINA ●

● TEXTINA ● OINA ●
● OINA ● IUTINA ●
● IUTINA ● TEXTINA ●

Magazinele universale VICTORIA, BUCUREȘTI, UNIREA, BUCUR-OBOR, prin raioanele specializate în desfacerea țesăturilor decorative, pun la dispoziția celor interesați o varietate de țesături de uz casnic, într-o gamă diversă de modele și poziții coloristice și avînd o mare rezistență în utilizare.

Țesăturile destinate decorațiunilor interioare sînt realizate din fire de in și cînepă, în amestec cu alte fibre, la care se pot aplica o serie de tratamente (albire, vopsire, imprimare) ce conferă produselor moliciune, un tușeu plăcut.

Oricărei locuințe i se poate acorda un plus de confort și modernitate prin aplicarea unor decorațiuni interioare de bun gust.

● Mobilierul (scaune, fotolii, canapele etc.) poate fi tapițat cu TEXTINA, stofă de mobilă modernă și deosebit de rezistentă.

● Draperiile pot fi confecționate din OINA sau IUTINA, țesături vopsite sau imprimate, care au calitatea de a menține răcoare în cameră pe timpul verii sau căldură în timpul iernii.

Pentru tapetarea pereților locuinței, în special ai holurilor, se poate utiliza cu succes articolul OINA — natur, vopsit uni sau imprimat.

OINA și IUTINA sînt țesături ideale pentru confecționarea huselor pentru fotoliile autoturismelor.

În curînd magazinele și raioanele specializate vor pune în vînzare articole de marochinărie executate din țesături decorative IUTINA—OINA—TEXTINA, articole adecvate sezonului estival.

Aceste articole satisfac cele mai exigente gusturi, mai ales dacă sînt confecționate cu ingeniozitate și rafinament.

Draperiile, husele, tapetele și tapițeriile realizate din țesăturile decorative TEXTINA, OINA, IUTINA asigură fiecărui cămin o ambianță intimă, familiară, completînd cu originalitate nota specifică locuinței.

Pentru agenda dumneavoastră de vacanţă,

ATRĂGĂTOARE UNITĂŢI TURISTICE!

Pe cele mai diferite trasee turistice, în locuri de o frumuseţe aparte, în apropierea unor interesante monumente istorice sau de artă, în staţiuni balneoclimaterice, numeroase hanuri, hoteluri, cabane oferă condiţii bune de odihnă şi reconfortare, pentru petrecerea concediului de odihnă sau a unui sfîrşit de săptămînă.

Iată cîteva dintre aceste ospitaliere unităţi turistice :

- Hanul SOVEJA din staţiunea climaterică cu acelaşi nume din judeţul Vrancea
- Hanul TISMANA din localitatea Tismana, judeţul Gorj
- Hanul TOPOLOG situat la 17 km de Rîmnicu-Vîlcea, pe drumul naţional spre Piteşti
- Cabana FÎNTÎNIŢA HAIDUCULUI, la 8 km de Avrig şi 18 km de Sibiu pe drumul naţional spre Braşov
- Hanul BREŢCU-OITUZ din judeţul Covasna, la 2 km de localitatea Breţcu, pe şoseaua Braşov — Tg. Secuiesc — Gh. Gheorghiu-Dej, km. 81
- Hotelul HENIU din Prundu Bîrgăului, judeţul Bistriţa Năsăud, pe şoseaua naţională Bistriţa — Vatra Dornei, km 20.

Pentru reţineri de locuri şi informaţii vă puteţi adresa Agenţiei de turism din holul casei de bilete nr. 2 a Sălii Palatului, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 26, telefon 14 52 09

In imagine : Hotelul HENIU din Prundu Bîrgăului (exterior şi restaurant)

COOP

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 17 ● Vineri 30 aprilie 1982

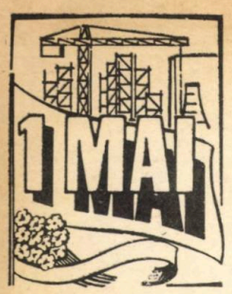

În întîmpinarea Zilei Muncii — realizarea sarcinilor și angajamentelor asumate în întrecere

— Colectivele situate pe locul I în întrecerea socialistă pe primul trimestru al anului —

IN INDUSTRIA DE EXTRACȚIE ȘI PREPARARE A CĂRBUNELUI
Intreprinderea minieră Vulcan
IN DOMENIUL PRODUCERII ENERGIEI HIDROELECTRICE
Intreprinderea electrocentrale „Porțile de Fier"
IN INDUSTRIA METALURGICĂ — SUBRAMURA METALURGIEI FEROASE
Intreprinderea „Ciocanul" Nădrag
IN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI — SUBRAMURA UTILAJ ENERGETIC, PETROLIER ȘI UTILAJ TEHNOLOGIC PENTRU METALURGIE, CHIMIE, MATERIALE DE CONSTRUCȚIE ȘI ALTE RAMURI
Intreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie" — București
IN INDUSTRIA CHIMICĂ — SUBRAMURA RAFINĂRII ȘI PETROCHIMIE
Intreprinderea Rafinăria Ploiești
IN INDUSTRIA EXPLOATĂRII LEMNULUI
Intreprinderea forestieră de exploatare și transport Rimnicu Vilcea
IN INDUSTRIA TEXTILĂ (BUMBAC)
Intreprinderea „Filatura românească de bumbac" București
IN INDUSTRIA ALIMENTARĂ — SUBRAMURA MORĂRIT, PANIFICAȚIE ȘI PRODUSE FĂINOASE
Intreprinderea de morărit, panificație și produse făinoase Teleorman
IN DOMENIUL CONSTRUCȚII-MONTAJ — ALTE MINISTERE
Intreprinderea „Energopetrol" Cîmpina
IN DOMENIUL TRANSPORTURILOR FEROVIARE — REGIONALE DE CĂI FERATE
Regionala de căi ferate Iași
IN DOMENIUL COMERȚULUI INTERIOR — ÎNTREPRINDERI COMERCIALE CU AMĂNUNTUL
Intreprinderea comercială de stat — mărfuri alimentare Pitești, județul Argeș
IN DOMENIUL GOSPODĂRIEI COMUNALE
Intreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Gorj
IN DOMENIUL PRODUCERII ENERGIEI ELECTRICE PE BAZĂ DE HIDROCARBURI
Intreprinderea electrocentrale Constanța
IN DOMENIUL EXTRACȚIEI ȚIȚEIULUI ȘI GAZULUI METAN
Schela de extracție Boldești, județul Prahova
IN INDUSTRIA DE TRACTOARE, MAȘINI AGRICOLE, AUTOCAMIOANE, TURISME, RULMENȚI ȘI ORGANE DE ASAMBLARE
Intreprinderea mecanică fină Sinaia
IN INDUSTRIA ELECTROTEHNICĂ, ELECTRONICĂ ȘI TEHNICĂ DE CALCUL, ECHIPAMENTE PENTRU TELECOMUNICAȚII ȘI AUTOMATIZĂRI
Intreprinderea „Electroaparataj" — București
IN INDUSTRIA CHIMICĂ — SUBRAMURA CHIMIE ANORGANICĂ ȘI ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE
Combinatul chimic Rm. Vilcea
IN INDUSTRIA MATERIALELOR NEFEROASE ȘI RARE
Intreprinderea de alumină Oradea
IN INDUSTRIA CIMENTULUI ȘI A MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII
Intreprinderea de materiale de construcții Brașov
IN INDUSTRIA TEXTILĂ (MĂTASE, IN, CINEPĂ, LÎNĂ)
Intreprinderea „Libertatea" Sibiu
IN INDUSTRIA ULEIULUI, ZAHĂRULUI ȘI A PRODUSELOR ZAHAROASE
Intreprinderea de ulei „Muntenia" — București
IN INTREPRINDERI AGRICOLE DE STAT CU PROFIL ZOOTEHNIC — MIXT
Intreprinderea agricolă de stat Prejmer, județul Brașov
IN DOMENIUL TRANSPORTURILOR RUTIERE
Intreprinderea de transporturi auto Gorj
IN COOPERAȚIA DE PRODUCȚIE, ACHIZIȚII ȘI DESFACERE A MĂRFURILOR — UNIUNI JUDEȚENE
Uniunea județeană a cooperativelor de producție, achiziții, desfacere a mărfurilor și de credit Vilcea
IN DOMENIUL PRODUCERII ENERGIEI ELECTRICE PE BAZĂ DE CĂRBUNE
Intreprinderea „Electrocentrale" — Deva
IN DOMENIUL EXTRACȚIEI ȘI PREPARĂRII MINEREURILOR
Exploatarea minieră Baia Sprie
IN INDUSTRIA PRELUCRĂRILOR METALURGICE
Intreprinderea „Cablul românesc" — Ploiești
IN INDUSTRIA PRODUCĂTOARE DE MAȘINI-UNELTE, MECANICĂ FINĂ ȘI SCULE, ECHIPAMENT SPECIAL
Intreprinderea de aparate și utilaje pentru cercetare București
IN INDUSTRIA CHIMICĂ — SUBRAMURA CAUCIUC ȘI MASE PLASTICE
Intreprinderea de anvelope „Victoria" — Florești, județul Prahova
IN DOMENIUL PRELUCRĂRII LEMNULUI
Intreprinderea de mobilier și decorațiuni „Heliade" București
IN INDUSTRIA CAUCIUCULUI ȘI ÎNCĂLȚĂMINTEI
Intreprinderea de piele și încălțăminte „Pionierul" București
IN INDUSTRIA CONFECȚIILOR
Intreprinderea de confecții Suceava
IN DOMENIUL PRODUCȚIEI ȘI INDUSTRIALIZĂRII PEȘTELUI
Intreprinderea piscicolă Zau de Cîmpie, județul Mureș
INTREPRINDERI DE STAT PENTRU CREȘTEREA ȘI ÎNGRĂȘAREA PORCILOR
Combinatul pentru producerea și industrializarea cărnii de porc Timiș
IN TRANSPORTURI FEROVIARE — DEPOURI DE CALE FERATĂ
Depoul Fetești
IN DOMENIUL CIRCULAȚIEI MĂRFURILOR — INTREPRINDERI COMERCIALE CU RIDICATA
Intreprinderea comercială de stat cu ridicata pentru mărfuri textile-încălțăminte Timișoara
IN DOMENIUL GOSPODĂRIEI DE LOCUINȚE ȘI PRESTĂRI ÎN CONSTRUCȚII
Intreprinderea de construcții, reparații, administrare locativă Brașov
IN DOMENIUL TRANSPORTULUI ȘI DISTRIBUȚIEI ENERGIEI ELECTRICE
Intreprinderea de rețele electrice Tg. Mureș
IN DOMENIUL FORAJULUI SONDELOR DE ȚIȚEI ȘI GAZE
Schela de foraj Zemeș, județul Bacău
IN INDUSTRIA PRODUSELOR REFRACTARE
Intreprinderea „Carbochim" — Cluj-Napoca
IN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI DE RIDICAT, MATERIAL RULANT, CONSTRUCȚII NAVALE ȘI ECHIPAMENT AERONAUTIC
Intreprinderea de avioane Craiova
IN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI — ALTE MINISTERE
Intreprinderea de piese de schimb și utilaje pentru industria chimică Satu Mare
IN INDUSTRIA DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI
Intreprinderea de medicamente și coloranți „Sintofarm" — București
IN INDUSTRIA CELULOZEI ȘI HÎRTIEI
Intreprinderea de hîrtie și carton ondulat Ghimbav, județul Brașov
IN INDUSTRIA STICLEI, CERAMICII FINE ȘI ARTICOLELOR CASNICE
Intreprinderea de porțelan menaj Curtea de Argeș
IN INDUSTRIA ALIMENTARĂ — SUBRAMURA INDUSTRIALIZAREA CĂRNII
Intreprinderea de preparate și conserve din carne București
IN INDUSTRIA POLIGRAFICĂ
Intreprinderea poligrafică „Bucureștii Noi"
IN DOMENIUL TRANSPORTURILOR NAVALE
Intreprinderea de exploatare portuară Constanța
IN DOMENIUL APROVIZIONĂRII TEHNICO-MATERIALE
Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Bacău
IN COOPERAȚIA MEȘTEȘUGĂREASCĂ
Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Caraș-Severin
IN DOMENIUL PROSPECȚIUNILOR ȘI EXPLORĂRILOR GEOLOGICE
Intreprinderea de prospecțiuni și explorări geologice Suceava
IN INDUSTRIA DE MAȘINI ȘI UTILAJE ELECTRICE, MOTOARE ȘI MATERIALE ELECTROTEHNICE
Intreprinderea de conductori electrici emailați Zalău
IN INDUSTRIA CHIMICĂ — SUBRAMURA FIRE ȘI FIBRE SINTETICE
Combinatul de fibre sintetice Săvinești
IN INDUSTRIA TRICOTAJELOR
Intreprinderea de tricotaje și perdele Pașcani
IN INDUSTRIA BERII, SPIRTULUI, AMIDONULUI, APELOR MINERALE ȘI TUTUNULUI
Intreprinderea de bere București
IN DOMENIUL POȘTEI ȘI TELECOMUNICAȚIILOR
Direcția județeană de poștă și telecomunicații Sibiu
IN DOMENIUL COMERȚULUI INTERIOR — ÎNTREPRINDERI DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ
Intreprinderea de alimentație publică Focșani
IN DOMENIUL RECUPERĂRII ȘI VALORIFICĂRII MATERIALELOR REFOLOSIBILE
Intreprinderea județeană pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile Botoșani
IN TRANSPORTUL LOCAL
Intreprinderea județeană de transport local Vrancea
INDUSTRIA METALURGICĂ
Centrala industrială de produse refractare Brașov
INDUSTRIA MAȘINILOR UNELTE, ELECTRONICII ȘI ELECTROTEHNICII
Centrala industrială de echipament special București
INDUSTRIA CHIMICĂ
Centrala de utilaje și piese de schimb pentru industria chimică
ECONOMIA FORESTIERĂ, MATERIALE DE CONSTRUCȚII
Centrala de utilaje și piese de schimb București
INDUSTRIA ALIMENTARĂ
Centrala industrială de morărit, decorticat, panificație și produse făinoase

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Optimizarea organizării flexibile a unui sistem de prelucrare cu mașini cu comandă numerică

FLEXIBILITATEA în construcția de mașini reprezintă posibilitatea de adaptare rapidă și în condiții economice a unui sistem de prelucrare industrial (mașină, grup de mașini, linie de fabricație, atelier sau uzină) la anumite sarcini de producție date, adaptare în care variații destul de însemnate ale mărimilor de intrare să nu determine perturbații mari în funcționarea sistemului.

Sistemul integrat flexibil de fabricație reprezintă acel sistem de prelucrare care răspunde cerințelor automatizării procesului de producție în fabricația de serie mică și unicat, cu integrarea fluxului de informații și de materiale.

Caracteristicile principale ale unor astfel de sisteme constau în : capacitatea de a prelucra piese diferite, cu asemănări (mai mari sau mai mici) de formă și proces tehnologic ; posibilitatea ca seriile diferite de piese să fie prelucrate concomitent sau succesiv ; automatizarea alimentării cu piese și scule — ceea ce atrage după sine necesitatea de a se coordona prelucrarea informațiilor de ordin tehnic și a celor de natură organizatorică.

Pornind de la o situație concretă existentă la Întreprinderea de mașini-agregat și mașini-unelte speciale din Iași, a fost studiat și conceput un **sistem de programare flexibilă a producției pentru un complex de prelucrare alcătuit din mai multe centre de prelucrare cu comandă numerică,** în cazul uzinării unor piese tip carcasă prismatică.

În general, controlabilitatea flexibilității unui sistem de prelucrare industrial revine la a determina o funcție de forma : **F = f (t, s, o),** în care **t** reprezintă parametrul care cuantifică sistemul tehnic și tehnologic, **s** — parametrul ce descrie variația în timp a sarcinii de producție, **o** — parametrul care cuantifică sistemul din punct de vedere organizatoric.

Așadar, studiul a avut în vedere adaptarea, în condiții optime, a cuplului de parametri „t" și „o" la variațiile permanente ale sarcinii de producție

Informații de intrare

Datele inițiale în elaborarea complexului de programare pentru conducerea sistemului au fost structurate pe patru nivele :

1. informații privind **tehnologia de prelucrare,** materialul semifabricatului, modul de obținere a semifabricatului, succesiunea fazelor de prelucrare, tratamentul termic ;

2. informații **geometrice :** date ce descriu forma geometrică a pieselor prelucrate în cadrul sistemului integrat flexibil. Piesele tip carcasă — destinate să suporte lagărele organelor în mișcare de rotație, preluînd prin intermediul acestora reacțiunile provocate de forțele active (tehnologice) și inerțiale — reclamă prelucrarea unor tipuri de suprafețe particulare, care în ansamblu compun un volum paralelipipedic. Aceste suprafețe pot fi : suprafețele alezajelor principale, suprafețe plane exterioare sau interioare, suprafețe cilindrice (filetate sau nefiletate) ;

3. informații privind **sistemul de prelucrare,** care iau în considerare atît performanțele fiecăruia dintre centrele de prelucrare componente ale complexului, cît și posibilitățile sistemelor auxiliare care îl deservesc — respectiv sistemul flexibil de transport al semifabricatelor și al pieselor finite, sistemul de rotire în plan vertical și orizontal al semifabricatelor, sistemul de alimentare automată cu magazinul de scule a fiecărui centru de prelucrare ;

4. informații privind **sarcinile de producție** ale sistemului integrat flexibil de prelucrare, destinate să traducă în limbajul calculatorului tocmai sarcinile mereu variabile ale planului de producție.

Etapele studiului

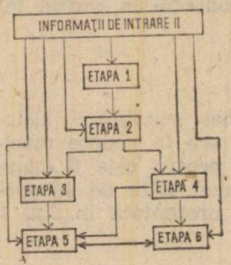

Fig. 1

Pentru abordarea acestei complexe probleme se întrevăd mai multe etape, ale căror succesiune și conexiuni sînt ilustrate schematic în organigrama din fig. 1.

● Etapa 1 : **determinarea fazelor fundamentale de prelucrare și a succesiunii lor.** În cazul nostru faza fundamentală cuprinde uzinarea tuturor punctelor sau suprafețelor din cadrul unei poziții de prelucrare a unui centru de prelucrare, avînd în vedere procedeele convenționale de așchiere care sînt cumulate pe acesta (frezarea suprafețelor plane, strunjirea suprafețelor cilindrice ale alezajelor axelor principale, alezări, filetări etc.). Forma geometrică particulară a pieselor prismatice impune un anumit număr de faze fundamentale care se prelucrează într-o anumită succesiune, dictată de cerințele tehnologice.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 17 1982

● Etapa 2 : **determinarea grupelor de faze fundamentale consecutive care se vor putea prelucra continuu,** în condiţiile oferite de complexul de prelucrare. Întrucît centrele de prelucrare cu comandă numerică oferă posibilităţi mult mai largi de concentrare a operaţiilor faţă de maşinile-unelte convenţionale, unele dintre fazele fundamentale se vor prelucra continuu, constituindu-se astfel grupări de faze fundamentale. Scopul este de a se obţine, în cadrul întregului proces de prelucrare, nuclee de bază care să fie capabile a suporta optimizări din punct de vedere tehnologic şi organizatoric, prin asocierea acestor nuclee optimizate realizîndu-se un program de prelucrare optim.

● Etapa 3 : **optimizarea tehnologică a fiecărui grup de faze fundamentale.** Ea are drept scop determinarea unor timpi de bază optimi pentru fiecare din grupurile de faze fundamentale anterior determinate pe baza raţionamentului — deja pus la punct în teoria aşchierii — ce are în vedere determinarea parametrilor regimului de aşchiere în funcţie de durabilitatea optimă a sculelor :
Topt = /(1-n) : n/ × / ts + 60 (Csc : Cu) /, în care :

Topt reprezintă durabilitatea optimă a tăişului sculei (min.), **n** — exponentul durabilităţii sculelor, **ts** — timpul schimbării sculei uzate (min.), **Csc** — constanta relativă a costului sculei raportat la durabilitatea tăişului ei (lei), **Cu** — costul uzinajului pe maşină (lei/oră).

● Etapa 4 : **optimizarea organizatorică a succesiunii de uzinare a punctelor de prelucrare** din cadrul fiecărui grup pe baza reducerii timpului total auxiliar. Din multitudinea zintă tocmai obţinerea unei durate de prelucrare minime, pe baz reducerii timpului total auxiliar. Din multitudinea situaţiilor posibile se determină pentru fiecare grup de faze fundamentale un traseu cu durată de parcurs minimă, care să ia în considerare mişcările de poziţionare a sculelor şi semifabricatelor, schimbările automate ale sculelor şi magazinelor de scule, rotirea platoului centrului de prelucrare, rotirea piesei în plan vertical, fixarea semifabricatului pe paletele sistemului de transfer.

● Etapa 5 : **alcătuirea programului de prelucrare optim pentru fiecare grup de faze fundamentale,** program destinat comenzilor numerice ale fiecărei centru de prelucrare din cadrul sistemului integrat flexibil.

● Etapa 6 : **realizarea unui program flexibil,** în scopul repartizării optime a sarcinilor de producţie în cadrul întregului sistem de prelucrare.

Elaborarea programului flexibil

Elaborarea acestui program, destinat conducerii sistemului integrat flexibil de prelucrare, are în vedere rezolvarea problemelor generale enunţate pentru cele 6 etape. În acest sens, se impune realizarea unei suite de subprograme a căror înlănţuire logică este prezentată în fig. 2

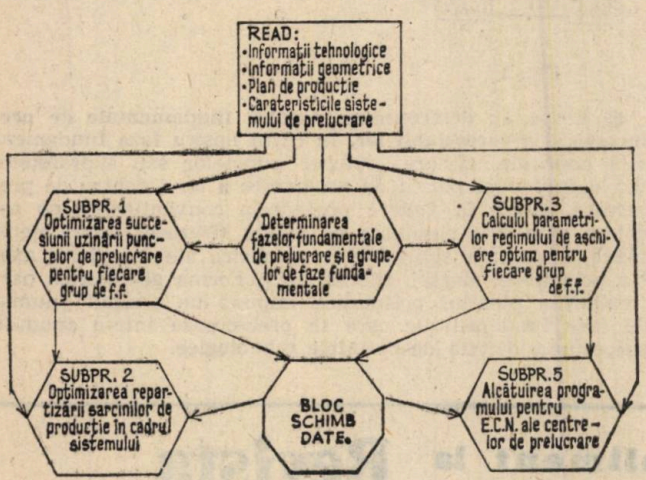

Fig. 2

În cadrul studiului au fost realizate şi cele două etape de calcul ale subgrupului 1.

Analizînd informaţiile de intrare şi ţinînd seama de criteriile impuse de către tehnologia de prelucrare, ajungem la concluzia că pentru o anumită gamă de piese (bunăoară în cazul pieselor prismatice tip carcasă RRF) vor exista un anumit număr de faze fundamentale de prelucrare, într-o anumită succesiune riguros impusă. În situaţia dată a fost stabilit un număr maxim de 45 de faze de prelucrare, aflate într-o succesiune invariabilă. Pentru fiecare tipodimensiune de piesă din gama studiată şi în funcţie de complexitatea ei a fost determinat un anumit număr de faze fundamentale de prelucrare. S-a impus apoi determinarea acelor grupări de faze fundamentale succesive care se pot prelucra continuu — adică a căror prelucrare succesivă nu necesită o întrerupere relativ însemnată ca timp, cauzată de necesitatea rotirii piesei în plan vertical, efectuării tratamentului termic sau schimbării magazinului de scule al centrului de prelucrare.

În general, pentru prelucrarea pieselor prismatice tip carcasă pe centre de prelucrare cu comandă numerică, valoarea timpilor auxiliari pentru un grup de faze fundamentale, anterior determinat, se poate stabili printr-o relaţie ce ia în calcul următoarele elemente : timpul de deplasare a sculei în mişcarea de poziţionare ; numărul de puncte de prelucrare ; timpul de schimbare automată a sculei ; numărul total de schimbări automate ale sculelor ; timpul de rotaţie a platoului centrului de prelucrare ; numărul total de rotaţii ale platoului.

La fiecare dintre grupele de faze fundamentale s-a ivit necesitatea determinării unei succesiuni optime de uzinare a diferitelor puncte de prelucrare. Timpul auxiliar pentru un anumit grup de faze fundamentale, adunat cu timpul de bază corespunzător constituie un timp optim de prelucrare pentru respectiva fază fundamentală, utilizat apoi în cadrul subprogramului 3, iar succesiunea optimă de uzinare a punctelor de prelucrare din cadrul fiecărui grup de faze fundamentale este necesară alcătuirii subprogramului 5.

Pentru a determina, din multitudinea succesiunilor posibile, pe aceea căreia să-i corespundă un timp auxiliar minim, a fost conceput un algoritm care, reducînd foarte mult volumul calculelor, determină cu precizie suficientă succesiunea optimă de uzinare a punctelor de prelucrare din cadrul unui grup de faze funcţionale. Acest algoritm are posibilitatea de a determina şi valoarea totală a timpilor auxiliari corespunzători succesiunii respective.

Rezolvarea principalelor aspecte de programare şi organizare a prelucrării pieselor contribuie la utilizarea raţională a capacităţilor maşinilor şi la optimizarea duratei de prelucrare.

Mihai NICULAE, Dumitru ZETU
Institutul politehnic Iaşi

D. NICHIFOREL
Întreprinderea de maşini-unelte Suceava

E. CRACIUN
Centrul teritorial de calcul electronic Suceava

Întreținerea și repararea fondurilor fixe

Avantaje ale sistemului de întreținere funcțională preventivă

ÎNTR-UN ARTICOL anterior (publicat în Suplimentul „R.E." nr. 13/1982) au fost prezentate obiectivele și operațiile specifice ale sistemului de **întreținere funcțională curentă** și de **întreținere funcțională periodică de tip preventiv-planificat** a mașinilor, utilajelor și instalațiilor — sistem aplicat în unele întreprinderi constructoare de mașini prin integrarea cu producția a unei activități de cercetare desfășurate de Academia „Ștefan Gheorghiu". Așa cum am anunțat cu acel prilej, redăm, în cele ce urmează, unele calcule comparative care evidențiază eficiența economică a noului sistem, în comparație cu cel aplicat în mod curent, precum și unele probleme de organizare legate de implementarea lui.

Amintim că întreținerea de tip preventiv-planificat își propune **să descopere și prevină defecțiunile în fază incipientă, intervenind imediat pentru cercetarea lor și, astfel, preîntîmpinînd avariile.** Sistemul presupune asigurarea unor **stocuri de piese de schimb, componente și agregate,** pentru a le înlocui pe cele uzate atunci cînd se impune acest lucru, dar în special cu ocazia efectuării operațiilor de întreținere.

Cheltuieli reduse, spor de producție

La Întreprinderea „Tractorul" din Brașov, aplicarea acestui sistem, combinat cu cel de revizii tehnice și reparații, a permis ca — punîndu-se un accent deosebit pe verificarea periodică — să se efectueze numai operațiile de strictă necesitate și numai la acele fonduri fixe a căror stare impunea intervenția planificată de tip RC_1, RC_2, deficiențele fiind înlăturate cu prilejul operațiilor de verificări, revizii parțiale și generale. Ca rezultat s-a prelungit timpul de funcționare între intervenții, s-a scurtat durata acestora (ele fiind executate în afara schimburilor programate) și, în cazul fondurilor fixe care corespundeau din punct de vedere tehnic și funcțional (datorită întreținerii, lubrifierii și reglării executate, la timp și de bună calitate, în principal chiar de către muncitorii deservenți, instruiți în mod corespunzător) chiar s-a renunțat la efectuarea unor intervenții planificate.

La nivelul unui an, **din volumul total al cheltuielilor de întreținere și reparații anticipat conform normativului, s-au consumat numai 48%, economiile însumînd 140 milioane de lei.** Totodată, reducerea duratei intervențiilor a determinat **creșterea duratei active a fondurilor fixe în cursul anului cu un total de 28 mii de zile,** ceea ce a permis **să se realizeze o producție suplimentară de peste 13,4 milioane de lei.**

Calculînd avantajele ce vor rezulta din generalizarea noului sistem la cele 477 mașini-unelte și utilaje din secțiile de prelucrări mecanice ale Întreprinderii metalurgice Buzău (unitate subordonată Centralei industriale de tractoare), reducerea cheltuielilor pe ciclul dintre două reparații capitale ar totaliza într-un an **peste 2 milioane de lei, iar producția suplimentară — circa 1,2 milioane de lei.**

Să luăm, pentru exemplificarea de detaliu, cazul unui **strung automat tip 1B 140,** de la „Tractorul" Brașov, pe perioada de exploatare de la intrarea în inventar, ca nou, pînă la prima reparație capitală. Potrivit Normativului de întreținere și reparații (M.I.C.M., 1978 — grupa 405), pentru cele 12 Rt, 6 RC_1 și 2 RC_2 necesare în acest interval, aplicînd cotele procentuale din valoarea de înlocuire, corespunzătoare acestor operații, rezultă o valoare totală a intervențiilor de 121 749,66 lei. Folosindu-se sistemul de întreținere funcțională, s-au realizat efectiv : 48 de verificări periodice, pentru care s-a cheltuit o sumă reprezentînd 208,3% față de cea aferentă reviziilor tehnice : 9 revizii parțiale, cu o cheltuială de 60,6% față de cea prevăzută pentru reparațiile curente de gradul I ; 2 revizii generale, la care cheltuielile au însumat 40% din cele corespunzătoare reparațiilor curente de gradul II. Diferențele de costuri între sistemul nou și cel stabilit prin normativ, rezultate din datele contabile, au însumat —33 907,36 lei. Scăzînd din această sumă cheltuielile de stocaj al pieselor de schimb (3,8% din valoare pe an), rezultă **o economie,** la strungul respectiv, **de 29 104,15 lei,** ceea ce reprezintă 23,9% din valoarea prevăzută a intervențiilor și echivalează cu 16,6% din valoarea de înlocuire a fondului fix, conform datelor statistice.

În ce privește durata totală a intervențiilor, **s-au cîștigat 42 de zile** (reprezentînd peste 51% din timpul alocat potrivit normativului) ; o revizie parțială a consumat, în medie, 3 zile, o revizie generală — 6 zile, iar verificările periodice nu au solicitat scoaterea din funcțiune a strungului decît pentru timpul necesar înlocuirii pieselor ce nu mai prezentau garanție în funcționare. Calculînd pe baza datelor statistice la nivelul economiei naționale privind producția netă orară pe o mașină-unealtă universală (30 lei) și ținînd seama de regimul de funcționare (în 2 schimburi) al strungului, în cele 42 de zile s-a realizat suplimentar o producție netă de **20 160 lei.**

Calculele efectuate pentru alte categorii, grupe, subgrupe și tipuri de fonduri fixe dau următoarele cifre, în lei, reprezentînd **reducerea de cost** (notată cu —) între sistemul întreținerii funcționale de tip preventiv-planificat și cel actual (de revizii tehnice și reparații curente de gradele I și II) între două reparații capitale, respectiv **producția netă suplimentară** (notată cu +) obținută, în cazul noului sistem, în orele cîștigate prin scurtarea timpilor de imobilizare :

— mașină de debitat circulară pentru diametre de 201-250 mm : —27 588, +24 470 ;
— mașină de găurit verticală cu diametre de 6—10 mm : —4324, +6 000 ;
— strung paralel, H=200 mm, L=1500 mm : —31 440, +39 330 ;
— mașină de frezat universală cu masă pînă la 1250 mm : —16 456, +46 230 ;
— mașină de rectificat universală, I=125 mm, D pînă la 750 mm : —31 176 ; +25 440 ;
— ciocan de forjă pentru mase de pînă la 100 kg : —54 792, +15 369 ;
— presă pneumatică pentru o forță de presare de peste 30 t : —11 333, +12 960 ;
— cilindru de îndreptat table cu grosime de pînă la 16 mm: —5967, +18 000.

Unele probleme de organizare

Printr-o organizare corespunzătoare a activității de întreținere preventivă se pot reduce numărul și intensitatea intervențiilor, așa încît pentru efectuarea acestora să se consume un timp minim. Dar reducerea de personal aferentă nu se poate face imediat, ci numai **după ce programul este aplicat în întregime și funcționează corect.** La început este chiar posibil ca necesarul de personal să crească, datorită faptului că trebuie asigurate însușirea și exercitarea noilor atribuții, sarcini și responsabilități, ca apoi — după ce se capătă o rutină în executarea lucrărilor — acesta să fie redus într-o proporție importantă, fără a neglija operațiile specifice de întreținere propriu-zise și nici pe cele de planificare, execuție și gestiune a pieselor de schimb, proiectare de tehnologii, urmărirea realizării lucrărilor etc.

Amintim că la întreținerea de tip preventiv-planificat, o serie de operații (curățirea, lubrifierea și reglarea, de la caz la caz, urmărirea comportării în exploatare, verificarea presiunii uleiului, apei, aerului, temperatura de lucru etc.) se efectuează de către personalul deservent, cu condiția instruirii muncitorilor (asupra parametrilor de reglaj, schemei de ungere și modului de realizare) și dotării cu inventarul necesar. Elaborarea schemelor de ungere, a în-

structiunilor de întreținere și reglaj și efectuarea instructajului revin, prin compartimentul mecano-energetic, tehnicienilor și electromecanicilor sectorului de întreținere din secția sau atelierul respectiv.

Mecanicii și electricienii (în cazul policalificării — electromecanicii) de la întreținere execută lucrări de remediere a echipamentelor electrice sau electronice, schimbarea pieselor uzate, și alte lucrări de întreținere propriu-zisă care solicită calificare în domeniu, instrumente și aparate de măsură și control — precum și lucrări de echilibrare, lipire, nituire, ajustare, probe etc., care necesită cunoașterea operațiilor și asigurarea unei bune calități.

În bazele de întreținere se execută piese de schimb necesare intervențiilor ; fiecare bază dispune de mașini-unelte proprii, în funcție de utilajele secției.

Numărul de muncitori electromecanici, lăcătuși mecanici, electricieni necesari pentru efectuarea verificărilor periodice, reviziilor parțiale și generale variază, în funcție de numărul de mașini și utilaje din secțiile și atelierele de bază, între, minimum 3 și maximum 9 (la programul de lucru în 2 schimburi), respectiv minimum 4 și maximum 13 (la 3 schimburi) la fiecare 50 de fonduri fixe. Necesarul de muncitori pentru servirea mașinilor-unelte ale bazelor de întreținere este de 4 (1 schimb), 9 (2 schimburi), 13 (3 schimburi) pentru 5 mașini-unelte, numărul lor raportat la o mașină scăzînd proporțional cu creșterea numărului mașinilor, întrucît intervine poliservirea, iar la unele mașini-unelte (raboteze, mașini de găurit, mașini de rectificat plan) operațiile respective se execută de ceilalți muncitori, astfel că nu este nevoie de deserventi nominalizați. Astfel, în cazul a 35 de mașini-unelte, pentru fiecare schimb sînt necesari 19 muncitori.

dr. Iulian CEAUȘU
expert în organizare și conducere
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Fundamentarea științifică a planurilor de creștere a producției fizice

ÎN IERARHIA indicatorilor care stau la baza aprecierii rezultatelor activității economice a întreprinderilor, conform exigențelor noului mecanism economico-financiar, un loc important îl ocupă producția fizică. Volumul și structura acestui indicator condiționează direct mărimea celorlalți indicatori de plan, printre care producția netă, productivitatea muncii, producția marfă și producția globală. De realizarea producției fizice pe total și pe fiecare sortiment în parte depind onorarea contractelor încheiate cu beneficiarii, încasarea la termen a contravalorii produselor furnizate, evitarea recurgerii la credite și a penalizărilor.

Pentru a veni în ajutorul întreprinderilor industriale în acțiunea de descoperire a noi rezerve interne și de fundamentare științifică a sarcinilor de plan privind producția fizică, redăm în continuare un exemplu de calcul și analiză foarte accesibil și eficient pentru toate unitățile și compartimentele productive (centrală, întreprindere, secții, sectoare și locuri de muncă), folosind metoda substituției *).

Din analiza efectuată asupra unei secții de prelucrări mecanice a unei întreprinderi constructoare de mașini a reieșit că producția obținută de secție în anul 1979 a fost de 76 812 buc., iar în anul 1980 de 101 352 buc. Factorii care au influențat asupra volumului total al producției obținute sînt redați în tabel

	1979	1980
Capacit. de prod. a secției (buc./zi)	400	450
Gradul de echipare tehnologică (%)	0,94	0,98
Coeficientul de utilizare intensivă (%)	0,80	0,84
Coeficientul de utilizare extensivă (%)	0,84	0,90
Nr. de zile lucrătoare	304	304

Producția fizică obținută pe fiecare an în parte rezultă din relația :

$Q_{79} = 400 \times 0{,}94 \times 0{,}80 \times 0{,}84 \times 304 = 76\,812{,}288$ buc.

$Q_{80} = 450 \times 0{,}98 \times 0{,}84 \times 0{,}90 \times 304 = 101\,352{,}388$ buc.

Creșterea producției în anul 1980 cu 24 540 buc. față de 1979, s-a datorat factorilor menționați, a căror influență a fost calculată în felul următor :

A = (450×0,94×0,80×0,84×304) — (400×0,94×0,80×0,84×304) = 9601,536 buc.

B = (450×0,98×0,80×0,84×304) — (450×0,94×0,80×0,84×304) = 3677,184 buc.

C = (450×0,98×0,84×0,84×304) — (450×0,98×0,80×0,84×304) = 4504,55 buc ;

D = (450×0,98×0,84×0,90×304) — (450×0,98×0,84×0,84×304) = 6756,82 buc.

Prin urmare, creșterea capacității de producție a influențat creșterea producției fizice în anul 1980 cu 9601,536 buc. Sporirea gradului de echipare tehnologică în același interval a influențat creșterea producției anului 1980 cu 3677,184 buc., iar îmbunătățirea coeficienților de utilizare intensivă și extensivă a capacităților de producție a influențat cu 4504,55 buc. și, respectiv, 6756,820 buc.

Pe baza acestei metodologii putem efectua variate analize privind valorificarea rezervelor interne de care dispun unitățile industriale, în scopul fundamentării științifice a planului de creștere a producției fizice — fie în condițiile efectuării de noi investiții (creșterii volumului capacităților de producție), fie fără a efectua noi investiții, pe baza calculării mărimii de influență a celorlalți factori. De asemenea, analiza poate fundamenta științific elaborarea proiectelor de plan fie prin luarea în considerație a tuturor rezervelor de care dispune unitatea, fie indicînd căile concrete de sporire a producției fizice în cazul unui volum de producție prevăzut a se realiza în cadrul sectorului, în conformitate cu necesitățile de dezvoltare ale economiei naționale.

De exemplu, pentru următorul an de plan, dată fiind creșterea solicitărilor la export, se cere ca producția fizică să atingă nivelul de 122 000 buc. Poate secția să realizeze această sarcină de plan ? Pe ce căi și prin ce mijloace poate ea să obțină o producție suplimentară de 20 648 buc. ? Pentru a răspunde la aceste întrebări, trebuie să se facă mai întîi analiza privind valorificarea rezervelor interne ale unității cu privire la creșterea producției fizice.

Din tabel se observă că secția are rezerve interne pe linia creșterii gradului de echipare tehnologică și îmbunătățirii coeficienților de utilizare intensivă a capacităților de producție

Prin elaborarea și aplicarea de măsuri tehnico-organizatorice adecvate, secția poate să-și mărească gradul de echipare tehnologică la 100%, coeficientul de utilizare intensivă poate să crească, de pildă, cu 10 procente, iar cel de utilizare extensivă cu 5 procente. Ce producție suplimentară va obține secția prin valorificarea acestor rezerve interne ?

$Qp_1 = 450 \times 1{,}00 \times 0{,}94 \times 0{,}95 \times 304 = 122\,162{,}40$ buc.

Prin urmare, **secția poate să realizeze sarcina suplimentară de creștere a producției fizice fără a recurge la noi investiții,** deci la crearea de noi capacități de producție.

I. OPREI
Brașov

*) **Metoda substituției** se bazează pe următorul model matematic : Fie R_0 și R_1 mărimile ce caracterizează un fenomen tehnico-economic în perioada de bază (o) și cea curentă (1), iar a_1, b_1, c_1, d_1,... și a_0, b_0, c_0, d_0,... factorii de influență asupra fenomenului studiat în perioada curentă și cea de bază, de unde : $R_1 = a_1, b_1, c_1, d_1$; $R_0 = a_0, b_0, c_0, d_0$,... ; $R_1 - R_0 = A+B+C+D$... în care : A, B, C, D reprezintă mărimile factorilor de influență a, b, c, d, ca diferență între a_1 și a_0, respectiv între b_1 și b_0, între c_1 și c_0 și între d_1 și d_0 — de unde :

$A = (a_1\ b_0\ c_0\ d_0) - (a_0\ b_0\ c_0\ d_0)$;
$B = (a_1\ b_1\ c_0\ d_0) - (a_1\ b_0\ c_0\ d_0)$;
$C = (a_1\ b_1\ c_1\ d_0) - (a_1\ b_1\ c_1\ d_0)$;
$D = (a_1\ b_1\ c_1\ d_1) - (a_1\ b_1\ c_1\ d_0)$.

Autoconducerea și autogestiunea în activitatea de turism

ORGANIZAREA cadrului necesar folosirii judicioase a timpului liber al cetățenilor prin dezvoltarea activităților turistice constituie o importantă comandă socială a actualei etape de dezvoltare a țării. Dincolo de natura sa economică, turismul constituie un factor educativ cu posibilități multiple de influențare a maselor, un factor de cultură, de destindere și de sănătate.

Modernizarea și dezvoltarea bazei materiale a activității acestui sector, diversificarea și îmbunătățirea prestărilor de servicii în toate zonele turistice, precum și amplificarea acțiunilor de turism internațional au condus la importante acumulări cantitative și progrese calitative. Acestea se cer a fi în continuare perfecționate, atît pentru valorificarea cît mai deplină a posibilităților și vocației turistice românești, cît și pentru **a pune în concordanță sistemul de planificare, cadrul organizatoric, formele, metodele și tehnicile de conducere și organizare, cu cerințele mecanismului economico-financiar** — astfel ca să se stimuleze participarea activă, nemijlocită și angajată a lucrătorilor din turism la obținerea unor rezultate mereu superioare.

În contextul noului mecanism economico-financiar, autoconducerea muncitorească presupune ca în fiecare unitate turistică, colectivul de oameni ai muncii să poarte răspunderea directă și nemijlocită pentru resursele ce i-au fost încredințate de către societate pentru administrare, să realizeze un volum cît mai mare de prestații cu o eficiență ridicată, astfel încît unitatea respectivă să-și acopere din veniturile proprii cheltuielile de producție și circulație și să obțină beneficii. Aceasta reclamă o serie de mutații în concepția și execuția unor procese proprii acestei ramuri — multe din ele fiind de domeniul perfecționării organizării și conducerii, deci de ordin calitativ — printre care amintim :

● **valorificarea cadrului organizatoric de manifestare a autoconducerii, asigurarea funcționalității maxime a sistemului organelor de conducere colectivă.** Autoconducerea implică o participare intensă a întregului personal al unității turistice la procesul de conducere și în special la stabilirea strategiei de dezvoltare economico-socială a respectivei unități ;

● **perfecționarea structurii de concepție, producție și a celei funcționale** (de administrație) a unității turistice, pe baza unor norme de structură corespunzătoare specificului proceselor (produselor) turistice și în care să se concretizeze principiile, metodele și tehnicile moderne de organizare și conducere. Acestea obligă la o reconsiderare a concepțiilor actuale privind structurarea activităților, ierarhizarea deciziilor, competențelor și responsabilităților, statutul unor unități din sistem. Din acest punct de vedere activitățile economico-sociale se cer a fi tot mai mult integrate la nivelul considerat în funcție de obiectivele stabilite, de sarcinile și indicatorii de plan, de criteriile pentru aprecierea obiectivă a rezultatelor obținute ;

● **asigurarea unui caracter elastic, operațional al proceselor de conducere și optimizarea** lor în conditiile participării colectivelor de oameni ai muncii la actul de decizie. Totodată, este necesară **perfecționarea metodelor, tehnicilor, și instrumentelor de conducere adecvate specificului activității de turism** care, constituite în baza tehnico-materială a conducerii, să servească tot mai eficient cerințele autoconducerii și autogestiunii, pe fondul noului mecanism economico-financiar ;

● **restructurarea sistemelor informaționale și comunicaționale** în cadrul unității turistice, în sensul democratizării lor, astfel ca toți oamenii muncii din cadrul colectivului să fie informați cu privire la principalele aspecte ale activității economice, tehnice și sociale a întreprinderii. **Asigurarea unor informații adecvate la nivelul nucleelor de bază** va înlesni participarea efectivă și eficientă a oamenilor muncii la luarea deciziilor. În această ordine de idei, o serie de întreprinderi turistice își propun ca lunar sau chiar la perioade mai scurte, formațiile de lucru din cadrul hotelurilor, unităților de alimentație publică, secțiilor de fabricație etc. să fie informate, prin grafice sugestive, cu privire la stadiul utilizării capacităților de cazare, numărul de turiști externi și interni, volumul prestațiilor realizate, al desfacerilor de mărfuri, indicele de utilizare a fondului de timp, situația beneficiilor ș.a. ;

● reconsiderarea **realizării și utilizării unor pîrghii economice și financiare,** care în activitatea turistică și-au dovedit valențe deosebite. Se pune, în primul rînd, problema **lărgirii participării unităților turistice la planificarea propriei lor activități.** Activitatea de planificare trebuie să pornească de la unitățile turistice, care să o orienteze cu toată răspunderea spre valorificarea potențialului de care dispun pentru a contribui la înfăptuirea obiectivelor partidului privind dezvoltarea economico-socială a tuturor județelor și zonelor țării.

În vederea unei fundamentări temeinice a proiectelor de plan, care presupune ca premisă estimarea prin metode științifice a cerințelor pieței turistice interne și externe trebuie avute în vedere : **utilizarea optimă a capacităților de cazare,** stabilindu-se coeficientul de utilizare a acestora și indicii de folosire a fondului disponibil de timp al bazei tehnico-materiale existente, pentru a asigura desfășurarea normală a realizării serviciilor turistice și posibilitatea adaptării la cerințele suplimentare ale pieței ; **programul de aprovizionare,** care să prevadă concret sursele de mărfuri, materii prime și materiale ; **folosirea eficientă a forței de muncă,** în concordanță cu sarcinile de creștere a productivității muncii, urmărind încadrarea în normativele de personal ; **asigurarea resurselor financiare** necesare acoperirii costurilor și asigurarea **echilibrului veniturilor cu cheltuielile și beneficiul planificat.**

Sistemul specific de indicatori va trebui să fie structurat și completat cu **indicatori care să fie legați mai direct de rezultatele finale și care să exprime mai bine laturile calitative ale activității economice** — de pildă :

— cu privire la **circulația turistică :** numărul turiștilor (români și străini), ponderea turiștilor pe categorii de tarife, durata medie a sejurului ,încasarea medie totală pe turist sau pe turist-zi, încasarea medie din servicii complementare și vînzării de mărfuri ;

— cu privire la **folosirea bazei materiale :** coeficientul de utilizare a capacității de cazare, durata de recuperare a investițiilor, coeficienții de utilizare a capacității de transport, încasarea medie pe loc de cazare, încasarea medie pe loc în autocar etc.

Menționăm, de asemenea, ca indicatori mai importanți de eficiență : în turismul **internațional** — aportul valutar net (diferența dintre încasări și plăți), ponderea aportului în devize pe categorii, raportul între cheltuielile în lei și aportul în valută ; în turismul **intern** — ponderea serviciilor turistice în totalul încasărilor, nivelul cheltuielilor la 1000 lei activitate ș.a. La aceștia se adaugă o serie de indicatori de eficiență legați de utilizarea forței de muncă, valorificarea materiilor prime și materialelor, folosirea fondurilor fixe.

Sistemul de **retribuire** și de **participare la beneficii** constituie, de asemenea, un factor de mobilizare a oamenilor muncii la realizarea sarcinilor unității turistice.

Un rol deosebit în înfăptuirea autoconducerii, în întărirea autogestiunii economico-financiare și autofinanțării revine **bugetului de venituri și cheltuieli***) care sintetizează în expresie bănească activitatea economică și socială din fiecare unitate turistică, modul de gospodărire a resurselor materiale și bănești, gradul de eficiență al activității.

Exercitarea autogestiunii implică deopotrivă acțiuni stă-

*) Cu privire la structura și rolul bugetului de venituri și cheltuieli în activitatea turistică, vezi articolul din „Revista economică" (Supliment), nr. 16, 1981.

ruitoare pentru **ridicarea substanțială a calității serviciilor turistice, creșterea ponderii serviciilor complementare, majorarea volumului desfacerilor de mărfuri, reducerea continuă a cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii și diminuarea cheltuielilor administrativ-gospodărești.**

Un loc prioritar trebuie să îl ocupe în întreaga activitate **înnoirea „produselor turistice"**, îmbogățirea ofertei turistice cu valențe de originalitate și specific național, promovarea cu maximă răspundere a tehnologiilor moderne în activitățile hoteliere și de alimentație publică, capabile să determine o eficiență sporită atît pentru prestatorul, cît și pentru beneficiarul de servicii turistice.

Ion BODOLAN

Evaluarea calității produselor program

CONDUCEREA modernă a oricărei activități nu se poate realiza eficient fără un sistem informatic corespunzător, care să permită prelucrarea rapidă a datelor și să pună la dispoziția factorilor de decizie, informațiile necesare.

Programul directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1986—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 prevede sarcini deosebite și în domeniul informaticii românești, a căror îndeplinire impune accentuarea laturilor calitative, concentrarea eforturilor de proiectare și implementare a produselor program în direcția ridicării calității și eficienței acestora, a sporirii aportului pe care ele îl aduc în procesul de conducere și de execuție.

Calitatea produselor program reprezintă ansamblul însușirilor ce exprimă gradul în care ele satisfac nevoia socială în funcție de **parametrii tehnico-economici, gradul de utilitate și eficiență economică în exploatare.**

După părerea noastră, gradul de utilitate al produselor program cuprinde următoarele elemente :

— **calitatea de concepție-proiectare** — măsura în care proiectul produsului program asigură satisfacerea cerințelor utilizatorilor ;

— **calitatea de execuție** — măsura în care procesul de elaborare se desfășoară conform fluxurilor tehnologice și specificațiilor stabilite ;

— **calitatea de conformitate** — gradul de concordanță dintre însușirile reale ale produsului program și cele prezentate în documentația finală ;

— **capacitatea de utilizare,** care dă norma comportamentului produsului program în rezolvarea problemelor curente ;

— **capacitatea de mentenanță** — măsura în care pot fi eliminate anomaliile ce apar la anumite execuții.

Toate acestea se regăsesc în final în **disponibilitatea** produsului program, care este dată de capacitatea de utilizare curentă și de capacitatea de mentenanță.

Însușirile calitative ale produselor program se creează în procesul de elaborare, dar se manifestă în procesul de utilizare. Calitatea procesului de elaborare reflectă modul de realizare, laturile activității de concepție tehnologică, măsurile organizatorice din unitățile de informatică și dă garanția realizării de produse program performante. Calitatea produselor program reprezintă expresia finală a procesului de realizare, sintetizînd nivelul tehnic, funcțional și economic caracteristic fiecărui produs program ; ea are nu numai un aspect complex, ci și unul dinamic, întrucît conținutul produselor evoluează în timp — în funcție de cerințele practice — atît extensiv (prin modificarea numărului de funcții de prelucrare), cît și intensiv (prin îmbunătățirea performanțelor).

Gestiunea calității și eficiența economică

O sarcină de bază în domeniul produselor program este realizarea acestora în condiții care să asigure eficiența economică atît în unitatea de informatică, cît și la beneficiari. Aceasta face ca introducerea sistemului de **gestiune a calității produselor program** să urmărească în principal : costul și efectele economico-financiare ale nivelului de calitate realizat la un produs program sau ale îmbunătățirii lui ; interdependența cerințelor economice cu cele sociale ; interdependența dintre elementele economice și cele tehnice care caracterizează produsele program.

Calitatea produselor program influențează reducerea costurilor acestora prin :

- **creșterea numărului de beneficiari care le utilizează.**
- **reducerea fondului de timp calculator necesar testării programelor.**
- **diminuarea efortului de programare pentru a asigura portabilitatea produsului program.**
- **creșterea duratei de utilizare a programelor fără întreruperi.**
- **reducerea consumului de resurse pentru proiectarea și codificarea produselor program.**
- **reutilizarea unor componente performante în realizarea de noi produse program.**
- **creșterea performanțelor și reducerea consumului de resurse pentru rezolvarea problemelor concrete.**

De aici și coordonatele majore ale sistemului de gestiune a calității produselor program, care se referă la :

— **analiza calității** — identificarea și evaluarea factorilor și cauzelor care influențează nivelul calității, punerea în evidență a rezervelor pentru îmbunătățirea acesteia, evaluarea stării și dinamicii eficienței economice a ridicării calității produselor program pe durata ciclului lor de viață;

— **optimizarea calității** — identificarea și evaluarea acelui nivel al calității care să corespundă cel mai bine nevoilor sociale în condițiile unei eficiențe economice ridicate, la un moment dat sau în perspectivă ;

— **măsurarea calității** — stabilirea unui sistem de indicatori, care să dea o imagine cît mai fidelă asupra însușirilor pe care le au programele și să asigure comparabilitatea acestora.

Gestiunea calității produselor program, trebuie abordată în complexitatea ei, din punctul de vedere atît al realizatorilor, cît mai ales al utilizatorilor. Aceasta deoarece : măsurarea nivelului calității se efectuează în timpul utilizării curente de către beneficiar a produselor program ; beneficiarul este acela care confirmă calitatea ; analiza acesteia este determinată de solicitările beneficiarilor ; criteriile de optimizare a calității iau în considerare cerințele beneficiarilor ; scopul pentru care este realizat produsul program este parte a activității pe care o desfășoară beneficiarul.

Beneficiarul și realizatorul produselor program formează, în cadrul economiei naționale, un sistem dinamic complex, nivelul calității produselor program fiind determinat de interacțiunile care se generează în interiorul sistemului și de intensitatea lor la diferite momente.

Măsurarea nivelului calității

Pentru stabilirea calității produsului program, din multitudinea de însușiri sau proprietăți care-l caracterizează se vor lua în considerare în mod deosebit cele legate direct de utilizarea lui, denumite **caracteristici de calitate.**

Diversitatea și numărul mare al acestor caracteristici, faptul că nu toate pot fi măsurate fac imposibilă stabilirea unei singure metode sau unui singur indicator cu ajutorul cărora să măsurăm nivelul calității produselor program.

Pentru o caracterizare corectă considerăm că trebuie respectate cel puțin următoarele cerințe :

- ierarhizarea caracteristicilor de calitate măsurabile, după importanța pe care fiecare din ele o prezintă la beneficiar ;
- evaluarea cît mai precisă a nivelului fiecărei caracteristici și sporirea efortului pentru creșterea preciziei ;
- nivelul maxim al caracteristicilor trebuie să reflecte cele mai bune realizări pe plan mondial, iar nivelul minim să nu fie sub cel admis de beneficiar ;
- stabilirea modului în care se utilizează informația pri-

vind calitatea pentru creşterea ciclului de viaţă al produsului program.

La identificarea şi clasificarea caracteristicilor de calitate se porneşte de la faptul că nu există o singură caracteristică apţă să definească printr-o valoare utilă nivelul calităţii, iar unele caracteristici nu sînt măsurabile. De asemenea, proprietăţile produselor program variază în raport cu obiectivele pe care le definesc beneficiarii. Aşadar, se impune realizarea unui echilibru în considerarea diferitelor caracteristici drept obiective de calitate.

Structura setului de caracteristici de calitate se realizează luînd în considerare trei momente principale ale ciclului de viaţă ale unui produs program şi anume : utilizarea iniţială, revizuirea produsului şi tranziţia acestuia.

Corespunzător celor trei momente, setul de caracteristici se grupează în modul următor :

● **EXPLOATARE INIŢIALĂ :**

— **corectitudine** — satisfacerea propriilor specificaţii şi îndeplinirea completă a obiectivelor utilizatorului ;
— **fiabilitate** — îndeplinirea funcţiunilor prevăzute, fără erori, într-un anumit interval de timp şi în condiţii de exploatare date ;
— **eficacitate** — utilizarea eficientă a resurselor de calcul pentru a realiza funcţiunile prevăzute ;
— **integritate** — limitarea acţiunilor la un domeniu bine definit, protejînd astfel execuţia altor componente ;
— **uşurinţa în utilizare** — capacitatea de a permite exploatarea, pregătirea intrărilor şi interpretarea ieşirilor, fără un efort deosebit din partea utilizatorului ;

● **REVIZUIRE :**

— **mentenabilitate** — posibilitatea de localizare şi corectare rapidă şi uşoară a erorilor detectate în timpul exploatării ;
— **adaptabilitate** — capacitatea de a permite modificări pentru a satisface noi cerinţe de utilizare ;

● **TRANZIŢIE :**

— **portabilitate** — posibilitatea produsului program de a fi transferat pe un sistem de calcul diferit de cel stabilit iniţial :
— **interoperabilitate** — posibilitatea de cuplare uşoară cu un alt produs program.

Avînd ca punct de plecare acest set de caracteristici, se poate construi un cadru pentru specificarea şi măsurarea calităţii produselor program, încorporînd noi caracteristici. **Ierarhizarea pe nivele** permite concentrarea la nivelul superior a caracteristicilor sau factorilor care definesc calitatea ; la nivelul următor se identifică o serie de caracteristici secundare, care influenţează nivelul general de performanţă al produselor program ; pe nivelul al treilea se identifică atributele produselor program, care se distribuie în funcţie de natura influenţei pe care o au asupra caracteristicilor de calitate.

Evaluarea nivelului pe care îl are fiecare caracteristică sau atribut se realizează folosind **metrici** adecvate. După realizarea produsului program, folosind datele de comportament se recalculează, folosind aceleaşi metrici, nivelul fiecărei caracteristici. Aplicabilitatea metricilor diferă în cadrul fiecărei etape a ciclului de viaţă. Astfel, metricile pentru mentenabilitate sau pentru flexibilitate apar în etapa de revizuire a produselor program. Metricile se diferenţiază din punctul de vedere al formei de prezentare a nivelului caracteristicii de calitate, astfel : măsuri **relative**, date sub formă procentuală — implicînd considerarea atributelor produsului program ; măsuri **binare** — care determină prezenţa sau absenţa unui atribut. O imagine completă asupra calităţii produsului program se poate realiza numai cu ajutorul unui set de metrici.

Preocupările actuale în domeniul calităţii produselor program * sînt îndreptate cu precădere către identificarea, definirea şi validarea metricilor pentru diferite caracteristici de calitate şi atribute ale produselor program, cu precizarea modului de utilizare pentru fiecare etapă din ciclul de viaţă al acestora. Metricile pot fi utilizate ca instrumente în informarea conducerii unităţilor de informatică asupra calităţii programelor care sînt elaborate, ca măsuri ale calităţii produselor program şi ca mod de închidere a buclei de reacţie pentru personalul implicat în elaborarea de produse program. Ele permit estimarea şi planificarea necesarului pentru realizarea de produse program şi evaluarea efectelor economice pe care le implică implementarea fiecărui produs program. În acest fel se creează premisa studierii atît a procesului de realizare a produselor program, cît şi a produselor, corelînd eforturile şi consumurile de resurse cu calitatea produselor obţinute.

Cerinţe generale ale optimizării calităţii

Orice produs program se poate realiza în mai multe variante din punctul de vedere al calităţii. Considerăm că este necesar să se ţină seama în primul rînd de cerinţele formulate de beneficiar şi de disponibilul de resurse al unităţii de informatică, aceasta trebuind să aleagă, din variantele de calitate propuse, pe aceea care satisface mai cerinţele utilizatorilor, cît şi propriile sale exigenţe de eficienţă.

Utilizatorii vor solicita totdeauna produse program cu un ridicat nivel calitativ, cu o disponibilitate mare în utilizarea curentă, dar pe care să le obţină la preţuri cît mai scăzute. Cei doi parteneri — beneficiarul şi unitatea de informatică — pot avea tendinţe contradictorii ; în această situaţie, prioritatea în stabilirea cerinţelor calităţii este dată de interesele economiei naţionale. Calitatea produselor program trebuie să aibă un nivel optim, care este — în cele mai multe cazuri — diferite de optimul evaluat numai prin prisma realizatorului sau prin cea beneficiarului. Optimizarea calităţii impune **găsirea unui echilibru între cerinţele realizatorului, cele ale beneficiarului şi cele ale economiei naţionale,** aşa încît să fie stimulate construirea de produse program performante, generalizarea utilizării lor în condiţii de eficienţă economică ridicată.

În abordarea aspectelor legate de optimizarea calităţii produselor program se au în vedere :
— valorificarea superioară a resurselor existente în unitatea de informatică ;
— satisfacerea la un nivel ridicat a cerinţelor formulate de beneficiar ;
— corelarea costurilor de realizare a produsului program cu costurile pe care le implică utilizarea curentă a produsului respectiv.

Din multitudinea criteriilor economice avute în vedere la stabilirea nivelului optim al calităţii, se poate folosi cu bune rezultate criteriul **minimizării costului calităţii.** Acesta poate fi aplicat oricărui tip de produs program datorită caracterului general pe care îl are prognozarea consumurilor de resurse pentru elaborarea şi utilizarea lor curentă.

Elaborarea şi utilizarea de produse program de un înalt nivel calitativ — utile şi rentabile — implică aplicarea unor tehnici de programare evoluate, lucrul în echipe complexe, realizarea unui grad ridicat de organizare al activităţii de analiză, proiectare şi programare. De asemenea, planificarea, măsurarea şi analiza trebuie să se efectueze

* De pildă, B. W. Boehm („Characteristics of software quality", North Holland Publ. Co., 1980), T. Gibb („Software metrics technology", Software Reliability, vol. 2, Infotech 1977), S. N. Mohanty („Models and measurements for quality assessment of software", Computing Surveys, vol. 13, nr. 3), W. M. Turski („Software quality control : techniques and user's criteria", în Constructing quality software, North Holland Publ. Co., 1980) analizează posibilităţile pe care le oferă unele tehnici de analiză a calităţii produselor program, propunînd algoritmi de calcul pentru indicatorii ce desemnează nivelele unor caracteristici de calitate cum sînt : fiabilitatea, portabilitatea, corectitudinea, mentenabilitatea produselor program. Verificarea ipotezelor este realizată de autori prin măsurători efectuate pentru produse program al căror comportament a fost înregistrat un timp îndelungat.

permanent, pe toată durata ciclului de viață a produsului program.

Promovarea unei activități de asigurare și control al calității produselor program, sprijinită de metode, tehnici și instrumente asociate, reprezintă o sarcină prioritară de conducere și organizare, ce trebuie încadrată în strategia generală a unității de informatică.

Generalizarea evaluării nivelului calității produselor program impune cu acuitate creșterea gradului de automatizare a acestui proces, prin realizarea de sisteme de programe destinate culegerii de informații privind comportamentul produselor program și pentru calculul indicatorilor.

Se creează premisa ca și produsele program elaborate pentru calculatoare și minicalculatoare să corespundă cerințelor unui sistem generalizat de gestiune economică a calității produselor program.

Introducerea de normative și standarde permite elaborarea de metodologii unice de acceptare a produselor program și de încadrare a acestora în planuri distincte, după nivelul calitativ pe care îl prezintă fiecare program. Un exemplu edificator în acest sens îl constituie „Normativul privind acceptarea, testarea, experimentarea și omologarea produselor program de uz general", întocmit la Institutul central pentru conducere și informatică în anul 1981.

dr. Tudor BARON
Alexandru BALOG
dr. Ion IVAN

DE PESTE HOTARE

Reducerea cheltuielilor de întreținere a programelor informatice

Într-un studiu publicat în revista franceză „Direction et gestion", Jean Benassy abordează necesitatea diminuării dificultăților proprii operațiilor de întreținere a produselor program, pentru a mări productivitatea muncii, a reduce cheltuielile aferente acestor operații și a permite echipelor de analiști și programatori să abordeze informatizarea a noi sectoare, întreprinderi, activități.

Autorul evidențiază următoarele căi adecvate acestui scop :

— îmbunătățirea documentării programelor, pentru a permite înțelegerea lor și de către alte persoane decît cele ce le-au elaborat. Programatorul trebuie să descrie clar, logic și complet datele, eventual incluzînd în dosarul programului un „dicționar de date" (de intrare, variabile intermediare, de ieșire), în care să precizeze pentru fiecare simbol definiția sa în limbaj natural. În ce privește documentația privind tratarea datelor, schema logică (organigrama) prea detaliată dăunează înțelegerii logicii generale, iar cea generală cuprinde prea puține detalii ; este de preferat ca în programul însuși să fie incluse cîteva comentarii, limitate la elemente pur descriptive. În cazul programelor concepute cu o logică modulară și ierarhizată, prezentarea se poate limita la acțiunile de întreprins (lăsînd deoparte înlănțuirea lor în timp și condițiile de execuție), ceea ce permite să se construiască scheme din ce în ce mai detaliate, pentru o abordare care să meargă de la general la particular ;

— însușirea de către programatori a unui anumit „stil" în elaborarea programelor, în sensul ca redactarea acestora să fie precedată de o fază de concepție în care să se definească treptat structura, tradusă apoi în instrucțiuni. Modulele trebuie să fie relativ independente unele de altele, iar instrucțiunile care le compun să aibă între ele un grad ridicat de coeziune. Un pas mai departe îl reprezintă programarea structurată : programul să se descompună în module ierarhizate, alcătuite după reguli stricte (cu un circuit normal între module al tratării erorilor), să conțină comentarii corespunzînd structurii sale ;

— îmbunătățirea arhitecturii programelor ; redactarea în primul rînd a modulului principal și testarea lui (înlocuind modulele subordonate, încă inexistente, prin simple instrucțiuni de legătură care să stimuleze execuția funcțiilor absente), apoi — succesiv — modulele subordonate etc. ; formularea mai bună a problemelor, analizînd ce date sînt necesare în domeniul respectiv, în ce loc și în ce moment și stabilind astfel o schemă care să descrie fluxurile fizice prin intermediul informațiilor ; conturarea adevăratelor probleme (care de regulă nu sînt nici cele pe care le pune utilizatorul, nici cele pe care le presupune informaticianul), printr-un studiu profund, efectuat împreună cu specialiștii în organizare și care să determine nevoile reale și domeniul de rentabilitate al calculatorului.

Cursuri internaționale de informatică

Centrul internațional de instruire și informare în domeniul tehnicii de calcul, din Budapesta — cunoscut sub egida SZAMOK — se află în al zecelea an de activitate privind organizarea de cursuri de inițiere și specializare pentru cadre de conducere, proiectanți de sisteme informatice, programatori, analiști de sisteme, proiectanți de produse și construcții, documentariști, economiști și ingineri. În acest interval, seminariile desfășurate de SZAMOK au fost frecventate de peste 1 500 de participanți, provenind din 45 de țări. Pentru anul 1982 sînt prevăzute 26 de cursuri, cu durata între 3 zile și 4 săptămîni. Citățm, dintre temele acestora : sisteme de conducere și informatica pentru conducere ; metode de proiectare a programelor (Warnier, Jackson) ; programarea în logică (PROLORG) ; limbaje — FORTRAN, COBOL, PLPL, ADA, CDL2, ALEPH ; informatică distribuită ș.a.

Filiera senzori — microprocesoare — roboți

Specialiștii de la filiala din Geneva a Institutului de cercetare și dezvoltare industrială Battelle apreciază că, datorită impactului microelectronicii, în viitorul apropiat va cunoaște o puternică afirmare utilizarea senzorilor (captorilor) — îndeosebi a celor optici, cu transmisii prin fibre de sticlă — pentru perceperea mediului, indispensabilă progresului automatizării. Se mizează pe apariția unor senzori din ce în ce mai „inteligenți", care, cu ajutorul microprocesoarelor, să selecteze direct datele, reținîndu-le pe cele mai semnificative. Ei vor „ști" să liniarizeze semnalele primite, să stabilească valori medii, să înregistreze simultan doi sau trei parametri (de exemplu temperatură, presiune, viteză). Astfel de componente mai fiabile și mai precise vor deschide calea spre o nouă generație de produse. De pildă, datorită senzorilor mai sensibili, prelucrării mai rapide a semnalelor și comenzii simultane și coordonate a mai multor motoare, mișcările organelor roboților industriali își vor putea atenua caracterul strict secvențial, devenind mai armonioase. Acest concept de „buclă activă" depășește, dealtfel, sfera roboticii industriale ; de pildă, se află în studiu — pentru automobile — un „amortizor activ", care, în funcție de semnalele (transmise de senzori plasați în fața vehiculului) asupra imperfecțiunilor suprafeței carosabile, își va regla automat comportarea, atenuînd considerabil șocurile.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

Disciplina producției și a muncii în unitățile cu foc continuu sau care au instalații, utilaje și mașini cu grad ridicat de pericol

Dezvoltarea economico-socială a țării și promovarea fermă a progresului tehnic au determinat ridicarea continuă a nivelului calitativ și a complexității proceselor de producție, precum și folosirea în măsură tot mai accentuată a unor instalații, utilaje și mașini cu foc continuu sau cu grad ridicat de pericol în exploatare. Funcționarea acestora impune un regim special de folosire, supraveghere, verificare, întreținere și reparare. În scopul întăririi ordinii și disciplinei personalului muncitor din aceste unități — elemente absolut indispensabile bunei lor funcționări — a fost adoptat de către Consiliul de Stat, Decretul nr .400/1981. Dat fiind că o covîrșitoare masă de oameni ai muncii lucrează în aceste unități, în cele ce urmează prezentăm prevederile mai importante din acest act normativ, aducînd unele lămuriri.

● *Obligații comune întregului personal muncitor din unitate.* Potrivit prevederilor art. 2 alin. 2, personalul muncitor este obligat să respecte cu strictețe ordinea și disciplina la locul de muncă, să urmărească și să aplice cu fermitate normele și instrucțiunile referitoare la desfășurarea procesului de producție, să-și îndeplinească cu simț de înaltă răspundere îndatoririle de serviciu, să manifeste intransigență față de orice abatere de la regulile stabilite. În conformitate cu art. 12 îi este interzis personalului muncitor să introducă sau să consume în unitate băuturi alcoolice ori să faciliteze săvîrșirea acestor fapte.

Persoanelor care se prezintă la programul de lucru sub influența alcoolului li se interzice accesul în unitate și li se aplică sancțiunile prevăzute de lege.

Fumatul sau introducerea de țigări, chibrituri, brichete, materiale ori produse care ar putea provoca incendii sau explozii sînt interzise în locurile de muncă în care fumatul sau introducerea acestora este oprită.

● *Obligațiile muncitorilor și ale personalului operativ.* Potrivit prevederilor art. 11 au următoarele obligații:

— să cunoască caracteristicile constructive și funcționale ale instalațiilor, utilajelor și mașinilor la care lucrează, să aplice întocmai normele de funcționare și întreținere a acestora, de protecție a muncii și prevenire a incendiilor ;

— să asigure, potrivit prescripțiilor tehnice, supravegherea permanentă a instalațiilor, utilajelor și mașinilor și a celorlalte mijloace încredințate, să verifice buna funcționare a dispozitivelor de siguranță, a aparaturii de măsură și control ;

— să folosească și să păstreze, în conformitate cu regulile stabilite, echipamentul de protecție și dispozitivele de siguranță;

— să se prezinte la serviciu în deplină capacitate de muncă, pentru a putea executa în bune condiții sarcinile ce le revin;

— să aducă de îndată la cunoștința conducătorului locului de muncă orice neregulă, defecțiune, anomalie sau altă situație de natură să constituie un pericol, pe care le constată în locul de muncă, precum și orice încălcare a normelor de protecție a muncii sau de prevenire a incendiilor;

— să nu părăsească locul de muncă fără aprobarea maistrului sau a altui conducător al formației de lucru, dată în condițiile prevăzute de lege; în timpul serviciului să se preocupe permanent de buna desfășurare a activității ;

— să ia măsuri urgente de lichidare a avariilor și accidentelor atunci cînd se produc, potrivit programelor întocmite în acest scop, să stea la dispoziția unității sau să se prezinte la cel mai scurt timp în serviciu în caz de avarii ori alte necesități urgente ;

— să respecte regulile de acces în unitatea în care lucrează și să nu primească persoane străine în incinta unității decît în conformitate cu dispozițiile în vigoare ;

— să respecte cu strictețe dispozițiile referitoare la predarea-primirea organizată a schimbului; la terminarea programului nu pot părăsi locul de muncă pînă nu se prezintă înlocuitorul, iar încetarea activității se face numai după predarea instalației, utilajului sau mașinii, de care răspund, lucrătorului din schimbul următor, în prezența inginerului de schimb, șefului de instalație, maistrului sau altui conducător al formației de lucru din schimbul care preia activitatea ;

— să asigure, cu respectarea strictă a prescripțiilor tehnice, instalația, utilajul sau mașina la care lucrează în cazul în care, potrivit programului de lucru, acestea nu se predau altui schimb.

Muncitorii și celălalt personal operativ trebuie să-și îndeplinească întocmai îndatoririle de serviciu, să prevină orice faptă care ar putea pune în pericol securitatea personalului și integritatea instalațiilor, utilajelor, mașinilor și altor bunuri, să înlăture operativ orice situații care ar putea constitui o sursă de pericol.

● *Obligațiile maiștrilor și celorlalți conducători ai formațiilor de lucru.* În conformitate cu art. 8 din decret, aceștia sînt obligați să ia măsuri pentru :

— respectarea riguroasă a tehnologiilor de fabricație și a instrucțiunilor privind întreținerea instalațiilor, utilajelor și mașinilor ;

— funcționarea instalațiilor, mașinilor și utilajelor în condiții de deplină siguranță; prevenirea și eliminarea întreruperilor sau deficiențelor în funcționarea acestora;

— organizarea fiecărui loc de muncă și pregătirea condițiilor de fabricație, repartizarea lucrărilor pe fiecare echipă, brigadă și pe muncitorii formației de lucru, supravegherea și îndrumarea fiecărui muncitor în vederea însușirii cunoștințelor și deprinderilor necesare executării în bune condiții a sarcinilor de producție, supravegherea executării operațiilor pe întreg timpul desfășurării lucrărilor ;

— însușirea de către membrii formației de lucru a reglementărilor privind ordinea și disciplina tehnologică și de muncă, a prescripțiilor de exploatare și întreținere a instalațiilor, utilajelor și mașinilor, precum și a regulilor de manipulare, transport și depozitare a materiilor prime și produselor ;

— instruirea muncitorilor din formație și supravegherea aplicării stricte a prescripțiilor privind protecția muncii, a regulilor de igienă a muncii și de prevenire și stingere a incendiilor; repetarea periodică a instructajului și verificarea însușirii acestuia de către membrii formației ;

— asigurarea dispozitivelor de securitate a muncii și a utilizării echipamentelor de protecție și de lucru prevăzute de normele specifice fiecărui loc de muncă; urmărirea realizării lucrărilor de protecție a muncii și de prevenire a incendiilor, dotarea locurilor de muncă cu prescripțiile tehnice de exploatare necesare ;

— efectuarea la timp a operațiilor de întreținere; participarea la reviziile tehnice și reparațiile planificate ;

— interzicerea participării la lucru a celor care nu sînt apți să îndeplinească sarcinile de serviciu, sesizarea șefu-

lui ierarhic pentru înlocuirea celor care lipsesc; urmărirea efectuării controlului medical stabilit pentru personalul în subordine ;

— preluarea sarcinilor formației de la schimbul precedent și predarea sarcinilor către schimbul următor, cu precizarea obiectivelor de urmărit.

● *Obligațiile șefilor de secții, ateliere și instalații sau alte compartimente de producție similare.* Potrivit prevederilor art. 7, cei în cauză au următoarele obligații :

— organizează procesul de producție și repartizează sarcinile de muncă pe întreg personalul din subordine ;

— iau măsuri pentru asigurarea fiecărui loc de muncă cu instrucțiuni tehnice specifice privind exploatarea în condiții normale a instalațiilor, utilajelor și mașinilor; stabilesc măsurile ce trebuie luate în caz de dereglări, întreruperi sau avarii;

— asigură stabilirea și aducerea la cunoștința fiecărei persoane a atribuțiilor și răspunderilor ce-i revin la locul de muncă, verifică modul cum acestea au fost însușite și se îndeplinesc de întregul personal;

— elaborează programe de fabricație care să asigure funcționarea instalațiilor la parametrii nominali și în deplină securitate ;

— repartizează personalul tehnic pe schimburi pentru a asigura asistența tehnică necesară aplicării corecte a tehnologiilor de fabricație ;

— controlează și răspund ca la locurile de muncă cu pericol de explozie și incendii, personalul muncitor să utilizeze echipamentul de protecție specific acestor locuri, de la începerea pînă la terminarea programului de lucru ;

— controlează zilnic starea tehnică a instalațiilor, utilajelor și mașinilor, respectarea normelor de exploatare a acestora și a regimului de lucru stabilit;

— asigură executarea reviziilor tehnice obligatorii și reparațiilor planificate ale instalațiilor, utilajelor și mașinilor, potrivit prevederilor documentațiilor tehnice; răspund de pregătirea instalației în vederea executării reparațiilor și controlează asigurarea tuturor măsurilor de securitate a acesteia ;

— organizează instruirea periodică a personalului muncitor cu privire la funcționarea, exploatarea și întreținerea instalațiilor, utilajelor și mașinilor în condiții de siguranță cunoașterea și aplicarea normelor de protecție a muncii, de prevenire și stingere a incendiilor și a normelor de intervenție pentru prevenirea dereglărilor, întreruperilor, avariilor, a accidentelor tehnice și uzurii premature.

În caz de avarii sau alte accidente tehnice, șefii de secții, instalații, ateliere sau alte compartimente de producție similare sînt obligați să participe nemijlocit la lichidarea urmărilor acestora, la cercetarea cauzelor și stabilirea măsurilor pentru repunerea în funcțiune a instalațiilor și la conducerea operațiilor pentru intrarea în regim normal de funcționare.

● *Obligațiile conducătorilor de unități și a persoanelor cu funcții de conducere.* Persoanele de mai sus, în baza prevederilor art. 9, trebuie să-și îndeplinească în mod exemplar îndatoririle de serviciu, să ia măsuri pentru instaurarea ordinii și a unei discipline ferme a întregului personal, să dezvolte în rîndul acestuia simțul datoriei și răspunderii, să sancționeze cu promptitudine și cu severitate orice încălcare sau nerespectare a normelor de exploatare și a atribuțiilor de serviciu.

De asemenea, în baza art. 10 din decret, personalul cu funcții de conducere are obligația ca, în cadrul competenței sale, să dea dispoziții clare și precise, să asigure condițiile necesare pentru executarea lor și să controleze sistematic modul cum sînt aduse la îndeplinire.

● *Obligațiile conducerilor de unități.* Potrivit prevederilor art. 5 din decret, conducerile unităților au obligația să asigure:

— recepționarea și punerea în funcțiune a instalațiilor, utilajelor și mașinilor, cu respectarea strictă a prevederilor din documentația tehnică de execuție ;

— respectarea riguroasă a normativelor tehnice privind exploatarea instalațiilor, utilajelor și mașinilor, precum și echiparea acestora cu aparatură de măsură, control și automatizare; verificarea și menținerea aparaturii în stare de perfectă funcționare ;

— efectuarea operațiilor de întreținere, revizii și reparații cu respectarea riguroasă a normelor și normativelor tehnice ;

— repartizarea sarcinilor de producție pe sectoare, ateliere, șantiere, loturi, formații de lucru, astfel încît să se asigure în permanență desfășurarea procesului de producție în condiții de siguranță și eficiență;

— organizarea judicioasă a muncii în schimburi, a controlului și a asistenței tehnice în toate schimburile prin personal calificat, în măsură să intervină operativ pentru îndrumarea procesului de producție și prevenirea oricăror dereglări, întreruperi sau avarii; desemnarea persoanelor care asigură asistența tehnică și a celor autorizate să dispună oprirea sau repunerea în funcțiune a instalațiilor, utilajelor și mașinilor;

— selecționarea și încadrarea personalului cu calificare necesară pentru exploatarea, întreținerea și repararea instalațiilor, utilajelor și mașinilor și organizarea formelor de perfecționare a pregătirii profesionale, precum și a verificării periodice a cunoștințelor și a aptitudinilor acestuia ;

— luarea măsurilor pentru protecția muncii, prevenirea și stingerea incendiilor, dotarea locurilor de muncă cu mijloace de protecție a instalațiilor și cu aparatura și materialele necesare în acest scop;

— asigurarea personalului muncitor cu echipament de protecție și de lucru specific locurilor de muncă cu grad ridicat de pericol, în vederea prevenirii accidentelor, exploziilor și incendiilor;

— folosirea, depozitarea și transportul materiilor explozive, inflamabile și a altor materiale ce prezintă pericol, în conformitate cu reglementările specifice în vigoare ;

— stabilirea locurilor de muncă unde accesul sau circulația este interzisă sau permisă numai în anumite condiții, precum și a locurilor de muncă unde este interzis fumatul sau introducerea de țigări, chibrituri, brichete, materiale ori produse care ar putea provoca incendii sau explozii;

— efectuarea serviciului de pază și ordine în condițiile prevăzute de lege, stabilirea regulilor stricte privind intrarea și ieșirea din unitate; interzicerea accesului în unitate a persoanelor care se prezintă la programul de lucru sub influența alcoolului;

— respectarea și aplicarea riguroasă a tuturor reglementărilor privind siguranța în funcționare a instalațiilor, utilajelor, mașinilor, cazanelor, instalațiilor sub presiune, instalațiilor de ridicat, aparatelor consumatoare de combustibil, aparaturii de măsură, control și automatizare.

De asemenea, în baza art. 6, conducerile unităților sînt obligate să ia toate măsurile necesare pentru prevenirea avariilor, exploziilor, incendiilor și altor accidente, precum și eliminarea fără întîrziere a oricăror defecțiuni tehnice ivite în desfășurarea procesului de producție.

În cazul întreruperilor accidentale, conducerile unităților vor lua măsuri neîntîrziate pentru repunerea în funcțiune

în cel mai scurt timp a capacităților de producție, vor analiza cauzele, vor stabili măsuri de prevenire a unor asemenea evenimente și vor trage la răspundere pe cei vinovați.

Conducerile unităților sînt obligate să asigure evidența avariilor și oricăror accidente tehnice în producție, precum și raportarea imediată a acestora în condițiile legii.

● *Răspunderi.* Potrivit art. 17 din decret, încălcarea prevederilor sale atrage, după caz, răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală a celor vinovați. Desigur că responsabilitatea este condiționată de întrunirea cumulativă a elementelor esențiale oricărei forme de răspundere. Lipsa unuia dintre elementele esențiale determină exonerarea de răspundere. Actul normativ pe care îl comentăm nu face referire nici direct, nici indirect la necesitatea întrunirii elementelor indispensabile pentru existența diferitelor forme de răspundere, fapt ce nu are nici un fel de relevanță, deoarece normele legale care reglementează fiecare modalitate de răspundere stabilesc condițiile în care aceasta este angrenată. Menționăm aci că art. 2 alin. 1 din decret prevede că persoanele vinovate răspund direct, indiferent de funcția deținută, reiterînd astfel dispozițiile din Codul muncii referitoare la răspundere.

● *Sancțiuni.* În art. 18, decretul incriminează o serie de fapte, considerîndu-le infracțiuni, stabilind pedeapsa cu închisoarea de la 3 luni la 2 ani. Acestea sînt:

— lăsarea fără supravegherea impusă de prescripțiile tehnice a instalației, utilajului sau mașinii la care lucrează;

— plecarea de la locul de muncă în timpul programului de lucru fără aprobarea maistrului sau a altui conducător al formației de lucru;

— încetarea activității înainte de predarea instalației, utilajului sau mașinii, în condițiile legii, lucrătorului din schimbul următor;

— neasigurarea, potrivit prescripțiilor tehnice, la terminarea programului de lucru, a instalației, utilajului sau mașinii cu grad ridicat de pericol în exploatare, în cazul în care nu este prevăzută predarea către un alt schimb.

Constituie, de asemenea, infracțiune și se sancționează cu pedeapsa prevăzută mai sus săvîrșirea uneia dintre următoarele fapte de către personalul muncitor, indiferent de funcție:

— fumatul sau introducerea de țigări, chibrituri, brichete, materiale ori produse care ar putea provoca incendii sau explozii, în locurile de muncă în care fumatul sau introducerea acestora este interzisă;

— introducerea sau consumarea de băuturi alcoolice în unitate ori prezența în unitate sub influența băuturilor alcoolice.

Dacă prin săvîrșirea uneia din faptele prevăzute mai sus s-a produs o tulburare bunului mers al unității sau o pagubă avutului obștesc, oricare ar fi valoarea acesteia, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 5 ani.

În cazul în care fapta prevăzută mai sus a avut ca urmare o perturbare deosebit de gravă a activității unității ori a produs o pagubă importantă economiei naționale sau vătămare gravă a integrității corporale, a sănătății ori moartea unei persoane, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 20 de ani, interzicerea unor drepturi și confiscarea parțială a averii, iar dacă a avut ca urmare vătămarea gravă a integrității corporale, sănătății ori moartea mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani, interzicerea unor drepturi și confiscarea parțială a averii.

Fapta săvîrșită din culpă se pedepsește; în acest caz, maximul pedepselor prevăzute mai sus se reduce cu o pătrime.

dr. C. IORNESCU

transporturi

Condițiile de formulare a reclamației administrative

Reglementările în vigoare conferă consecințe importante reclamației administrative, mijloc operativ de rezolvare a pretențiilor izvorînd din executarea necorespunzătoare a contractului privind transportul mărfurilor pe calea ferată.

Aceste consecințe se referă, printre altele, la cursul prescripției extinctive, la suportarea penalităților ori a dobînzilor, iar în cadrul Convenției S.M.G.S., chiar la exercitarea acțiunii împotriva căii ferate.

Pentru ca aceste efecte să se producă, este necesar ca reclamațiile să îndeplinească anumite condiții:

O primă condiție este aceea ca **reclamația să fie formulată de partea îndreptățită.** Conform Regulamentului de transport C.F.R., acest drept aparține fie predătorului, fie destinatarului, în funcție de anumite fapte juridice expres prevăzute de regulamentul respectiv.

În cadrul Convenției S.M.G.S., reclamația administrativă poate să fie introdusă:

— în cazul pierderii totale a mărfii — de către predător, cu condiția prezentării duplicatului scrisorii de trăsură, sau de către destinatar, cu condiția prezentării scrisorii de trăsură sau a duplicatului scrisorii de trăsură;

— în cazul pierderii parțiale sau deteriorării mărfii de către predător sau destinatar, cu condiția prezentării scrisorii de trăsură și a prezentării procesului verbal comercial eliberat destinatarului de calea ferată în stația de destinație;

— în cazul depășirii termenului pentru executarea contractului de transport de către destinatar cu condiția prezentării scrisorii de trăsură;

— în cazul perceperii în plus a taxelor de transport:

a) de către predător, pentru sumele plătite de el, cu condiția prezentării duplicatului scrisorii de trăsură sau a unui alt document doveditor, conform dispozițiilor interne ale căii ferate de predare;

b) de către destinatar, pentru sumele plătite de acesta, cu condiția prezentării scrisorii de trăsură.

Introducerea reclamației administrative de către altă unitate decît cea îndreptățită potrivit dispozițiilor normative în vigoare lipsește reclamația de efecte.

Această consecință poate fi evitată prin întocmirea unei cesiuni de către cel îndreptățit să reclame.

Cesiunea trebuie să fie dată în scris, într-o formulare din care să rezulte clar intenția de a ceda dreptul de a intenta reclamația administrativă. Ea trebuie să se adreseze unei unități determinate ca beneficiară a cesiunii. Cesiunea trebuie să aibă dată certă pentru a se putea verifica dacă a fost întocmită și semnată înainte de împlinirea termenului de prescripție care stinge dreptul la acțiune al cedentului.

Socotim că o cesiune dată ulterior împlinirii acelui termen este ineficientă, întrucît cesionarul nu poate să transmită un drept la reclamație, respectiv la acțiune, care s-a stins anterior prin prescripție.

O a doua condiție se referă la **forma reclamației administrative.** Aceasta trebuie făcută neapărat în scris și să cuprindă suficiente elemente atît pentru identificarea transportului, cît și pentru analizarea pretențiilor reclamantului. Dealtfel, întreaga procedură de rezolvare a reclamației are loc în scris.

În sfîrșit, a treia condiție legată de intentarea reclamației administrative o constituie **prezentarea actelor dispuse prin actul normativ ce reglementează executarea transportului respectiv.** Este condiția pe care unitățile socialiste o nesocotesc frecvent.

Actele care trebuie depuse pentru reclamațiile privind contractele de transport în trafic local sînt următoarele :

a) În cazul reclamațiilor pentru lipsuri sau avarii :

— documentul de transport în original (unicatul în cazul reclamației introduse de destinatar sau duplicatul în cazul reclamației din partea predătorului) ;

— cesiunea drepturilor, în cazul reclamațiilor depuse de un terț sau de una din părțile contractului de transport în numele celeilalte ;

— procesul verbal de constatare a lipsei sau avariei ;

— dovada valorii mărfii (facturi, certificate, expertize etc.) ;

— orice alte acte necesare pentru dovedirea pretențiilor

b) În cazul restituirilor de taxe :

— documentul de transport în original ;

— dovada plății taxelor a căror restituire se cere ;

— cesiunea drepturilor în cazul reclamației introduse de altă unitate decît aceea care a achitat taxe de transport.

Cît privește Convenția S.M.G.S., aceasta prevede — la art. 28, par. 7 — că „la reclamație, în afara scrisorii de trăsură sau a duplicatului scrisorii de trăsură, în cazurile respective, trebuie să se anexeze : procesul-verbal comercial, documentul care confirmă valoarea mărfii pierdute sau avariate, precum și alte documente pe care se bazează reclamația".

Sînt cazuri cînd parte din aceste documente nu se află în posesia unității îndreptățite să introducă reclamația administrativă. Această unitate trebuie să le solicite în timp util celui care le deține, acesta fiind obligat să le pună neîntîrziat la dispoziție.

Așa cum s-a reținut și prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2522/1981, reclamația administrativă neînsoțită de actele necesare conform art. 28 din Convenția S.M.G.S. nu produce efecte suspensive de prescripție. Ca atare, lipsa acestor documente poate determina imposibilitatea obținerii daunelor de la calea ferată în ipoteza în care reclamația administrativă nu este completată cu actele necesare înlăuntrul termenului de prescripție. Aceasta — deoarece, potrivit art. 30, par. 4, din convenția amintită, reclamațiile și cererile a căror termen de prescripție a expirat nu pot fi prezentate sub formă de acțiune.

Considerăm că partea care, prin refuzul de a pune la dispoziție actele pe care le deține, determină prescrierea dreptului de a obține despăgubiri de la calea ferată este obligată să acopere prejudiciul astfel produs unității care exclusiv din această cauză nu și-a putut valorifica pretențiile. Ne referim, desigur, la pretenții întemeiate în fond căci, în ipoteza în care calea ferată nu poate fi ținută — oricum — să răspundă, lipsește raportul de cauzalitate dintre nepunerea actelor la dispoziție și prejudiciul constînd în imposibilitatea obținerii despăgubirilor în cadrul contractului de transport

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Clauza de opțiune în raporturile de comerț exterior

Potrivit definiției sale uzuale, opțiunea se analizează ca o propunere fermă de a încheia un contract determinat de comerț exterior într-un anumit termen.

Ea poate fi materializată într-un înscris de-sine-stătător sau în contextul altui contract (cel mai adesea o vînzare comercială internațională). În mod obișnuit, așa cum o demonstrează practica întreprinderilor române de comerț exterior, opțiunea se găsește inserată sub forma unei clauze speciale în cuprinsul unei convenții cu un alt obiect.

Pornind de la atari constatări de fapt, vocabularul comercial întocmit sub egida Consiliului Economic Româno—American nici nu reține existența opțiunii de-sine-stătătoare în relațiile de afaceri, definind-o ca o convenție colaterală care, stipulată într-o tranzacție principală, dă dreptul uneia dintre părți sau ambelor să aleagă un anumit mod de acțiune în raporturile juridice dintre ele. Exemplificînd această idee, vocabularul amintit menționează cu acest titlu :

— opțiunea de a reînnoi un contract în curs de executare sau

— opțiunea de a ține o ofertă deschisă și deci susceptibilă de acceptare pe un timp determinat, înainte ca efectele sale să înceteze.

În oricare dintre formele arătate (fie de convenție autonomă, fie de clauză introdusă într-un contract de comerț exterior) se cere ca opțiunea să cuprindă — enunțate explicit sau prin referire — toate elementele necesare spre a face posibilă încheierea operațiunii avute în vedere de către propunător, chiar din momentul cînd beneficiarul își exprimă acceptarea, fără alte tratative suplimentare.

Redusă la o clauză inserată într-un contract principal, opțiunea deține față de acesta o poziție juridică subordonată, deși constituie prin natura ei intrinsecă un **negotium** distinct. În consecință, ea devine operantă odată cu definitivarea contractului principal (eventual la împlinirea condiției suspensive care îl afectează). Cauzele acestuia de nulitate se pot de asemenea repercuta asupra validității opțiunii, cel puțin dacă avem în vedere așa-numitele cauze convergente de nulitate, cum sînt lipsa de capacitate de folosință sau de exercițiu ori viciile de consimțămînt ale părților în cauză.

Conexiunea dintre clauza de opțiune și contractul principal prezintă totodată avantajul incontestabil al unor însemnate simplificări. Astfel, elementele necesare pentru validitatea opțiunii pot fi reunite printr-o referire globală, dar neechivocă la anumite prevederi ale contractului principal, cum sînt cele privind obiectul livrării, cantitatea și calitatea mărfii, prețul, modalitatea de plată,

condițiile de transport sau jurisdicția competentă (desigur, numai în măsura în care părțile s-au înțeles să le mențină nemodificate în cadrul viitorului contract ce formează substanța opțiunii).

Un exemplu edificator în această privință, selectat din practică, îl pot constitui raporturile juridice dintre o întreprindere română de comerț exterior (vînzător) și un partener din R.F. Germania (cumpărător). Părțile au încheiat la 7 martie 1972 un contract pentru livrarea unei anumite cantități de produse românești în cursul anului 1973. În anexa la acest contract principal s-a stipulat că vînzătorul acordă cumpărătorului un drept de opțiune pentru a-și procura de la același partener în anul următor 1974 o altă cantitate, precis specificată, de mărfuri similare din punct de vedere calitativ și sortimental, la prețul stabilit prin contractul principal și în condițiile de plată și de transport pe care acesta le prevede. Totodată s-a precizat termenul limită pînă cînd cumpărătorul trebuia să-și comunice decizia sa. Opțiunea a fost acordată pînă la 30 mai 1972.

Prevederile contractuale citate au instituit astfel o opțiune de un gen special și anume **opțiunea pentru reînnoirea contractului în curs**, sub condiția expresă a acceptării beneficiarului într-un termen determinat.

În cadrul raporturilor juridice arătate, executarea obligațiilor asumate pe anul 1973, și care formau obiectul contractului principal, a decurs fără nici un incident. Dificultățile au apărut însă în legătură cu anul următor, 1974, la care se referea clauza de opțiune. În adevăr, cumpărătorul a pretins pe cale arbitrală despăgubiri aferente unor livrări efectuate în 1974. Vînzătorul a refuzat să le plătească deoarece, potrivit tezei sale, opțiunea nu operase, așa încît, în lipsă de contract, nu a existat în sarcina sa în anul 1974 nici o obligație de furnizare de mărfuri față de cumpărător, livrările menționate de acesta avînd caracter întîmplător și în orice caz extracontractual. Totodată, vînzătorul a invocat incompetența Comisiei de arbitraj de la București — sesizată cu soluționarea litigiului — deducînd-o din lipsa oricărei clauze compromisorii referitoare la eventualele litigii născute între părți în legătură cu livrările din anul 1974.

Rezolvarea menționatei excepții de incompetență impunea să se constate în prealabil, în fapt, dacă opțiunea referitoare la anul 1974 operase sau nu în raporturile dintre părți. În adevăr, în cazul unui răspuns negativ, era evident că între ele nu se încheiase un nou contract privitor la anul 1974 și că deci nu exista nici clauză compromisorie, care să aibă de obiect vreun diferend corelativ. Dacă însă cumpărătorul și-a exercitat la timp dreptul de opțiune, provocînd astfel **eo ipso**, așadar în mod automat, încheierea valabilă a contractului de livrare de mărfuri pe anul 1974, se mai cerea condiția adițională ca prevederile clauzei de opțiune să cuprindă o referire neîndoielnică din care să rezulte că a fost preluată și clauza compromisorie din contractul principal, asigurîndu-i astfel aplicare și în anul 1974.

În speța ce ne preocupă, organul arbitral a apreciat că lipsea o conexiune clară între clauza de opțiune și clauza compromisorie din contractul principal. În consecință, excepția de incompetență a Comisiei de arbitraj de la București, a fost admisă.

În problema semnalată, jurisprudența constantă arbitrală, pe care o împărtășim, a statuat așadar, începînd cu Hotărîrea nr. 210 din 2 decembrie 1977, că orice clauză, de opțiune, destinată să reînnoiască pe o perioadă de timp viitoare contractul principal de vînzare comercială internațională în care se găsește inserată, poate să implice alegerea unei anumite jurisdicții arbitrale de comerț exterior numai dacă aceasta este specificată în mod expres sau se face trimitere neîndoielnică la prevederile contractului principal care o stipulează. În caz contrar, dubiul se interpretează — dat fiind că arbitrajul de comerț exterior constituie o jurisdicție derogatorie de la dreptul comun procesual — în favoarea competenței tribunalelor de stat.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

INTREPRINDEREA DE UTILAJ GREU ȘI TRANSPORT ÎN CONSTRUCȚII – MUNICIPIUL GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ, JUDEȚUL BACĂU, Strada Gării nr. 3

Execută pe bază de comenzi ferme prin Secția de Reparații I.U.G.T.C. Bacău, reparații capitale sau de alt volum la următoarele tipuri de utilaje :

- CILINDRI COMPACTORI R. 12, R8–14, VT–801
- ÎNCĂRCĂTOARE HON. D.561, TO.18, TIH
- REMORCI TRAILER de 12–20–40–60 tone.
- AUTOGREDERE D. 557, D.395, DZ.98
- SAPATOARE SANT ETT. 354, ER.7.AM
- PRELUCRĂRI MECANICE.

Relații suplimentare la :
Telefon : oraș Gh. Gheorghiu-Dej 933/13970 Biroul Producție Industrială sau la Secția de Reparații Bacău, Calea Republicii 207, telefon 931/16590.

ÎN NUMĂRUL VIITOR

Probleme privind administrarea și gestionarea imobilelor

Acordul privind obstacolele tehnice din calea comerțului internațional

Acordul privind obstacolele tehnice din calea comerțului internațional se înscrie în ansamblul de instrumente juridice menite să conducă la liberalizarea și ordonarea schimburilor comerciale dintre state, convenite cu ocazia ultimei runde de negocieri comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T. (Runda Tokio). Intrat în vigoare de la 1 ianuarie 1980, Acordul este destinat să limiteze efectele nefavorabile ale aplicării diverselor standarde și norme cu caracter tehnic asupra comerțului internațional și să stimuleze cooperarea între părțile semnatare în acest domeniu, în special prin recurgerea, atunci cînd este cazul, la standardele și normele convenite pe plan internațional. În prezent, Acordul este aplicat de către 31 de țări, din care o treime în curs de dezvoltare [1].

Standardele și reglementările cu caracter tehnic sînt elaborate în general la nivel național, de către diverse tipuri de organisme; nu întotdeauna acestea au la bază standardele internaționale adoptate de către diverse organizații specializate, cum sînt: Organizația Internațională pentru Standardizare (I.S.O.), Comisia Internațională Electrotehnică și F.A.O. (prin Codex Alimentarius).

Textul Acordului General pentru Tarife Vamale și Comerț (G.A.T.T.) nu cuprinde decît o serie de referințe generale cu privire la standardele și normele tehnice. Iar paralel cu reducerile tarifare succesive convenite după 1947 — deci paralel cu reducerea efectelor protecționiste ale obstacolelor tarifare în comerțul mondial — s-au multiplicat și diversificat obstacolele netarifare, între care standardele și normele tehnice, cu efecte care, practic, au compensat într-o bună măsură diminuarea taxelor vamale.

În consecință, s-a vădit necesitatea acoperirii „golului juridic" existent între insuficiența prevederilor G.A.T.T. și realitatea practică în domeniul standardelor și reglementărilor cu caracter tehnic. În acest scop a fost încheiat Acordul privind obstacolele tehnice din calea comerțului internațional. Acesta stabilește un sistem mai detaliat de drepturi și obligații în vederea limitării obstacolelor artificiale din calea comerțului și consacră cerința ca statele semnatare să participe în mod activ la elaborarea unor standarde și norme internaționale. Prevederile Acordului nu se suprapun activităților desfășurate în domeniu de către organizațiile internaționale specializate, ci joacă numai un rol complementar.

Reafirmînd principiile tratamentului național și tratamentului națiunii celei mai favorizate înscrise în textul G.A.T.T., Acordul își propune să canalizeze eforturile statelor semnatare în direcția prevenirii utilizării normelor standardelor tehnice în scopul protejării producătorilor naționali împotriva concurenței posibile din partea unor produse similare provenind din import.

Acordul se referă la standarde, reglementări tehnice (inclusiv cu privire la ambalare, marcare și etichetare), metode de testare și proceduri de verificare, precum și la sisteme de certificare a conformării produselor importate la cerințele respective. Aria sa de aplicare cuprinde atît sectorul industriei, cît și cel al agriculturii. Prin Acord se stabilesc în mod detaliat procedurile necesare în vederea asigurării cunoașterii de către toate părțile interesate a standardelor, reglementărilor tehnice etc., precum și a accesului la sistemele de certificare menționate. În acest sens, părțile semnatare sînt ținute să publice și să notifice, în stadiul de proiect, reglementările și sistemele de certificare naționale, dacă acestea nu corespund normelor internaționale în domeniu; de asemenea, ele trebuie să ofere suficient timp celorlalte părți pentru a face eventuale comentarii în scris asupra proiectelor respective. Aceste proceduri sînt menite să prevină situații în care partenerii comerciali pot fi puși în fața unui „fapt împlinit" în legătură cu introducerea unor obstacole cu caracter tehnic în calea schimburilor reciproce.

Pentru a se asigura un echilibru al drepturilor și obligațiilor între statele unde reglementările în domeniul standardelor și normelor tehnice intră în atribuțiile autorităților guvernamentale centrale, cele unde astfel de activități sînt de competența autorităților locale (în general state federale) și cele unde reglementarea unor asemenea probleme intră în sfera de preocupări a sectorului privat, se prevede că toate statele semnatare se obligă să depună toate eforturile necesare pentru ca acțiunile autorităților locale și cele ale sectorului privat să nu contravină obligațiilor stipulate în textul Acordului.

În scopul alinierii standardelor și normelor tehnice naționale la cele internaționale și avînd în vedere faptul că țările în curs de dezvoltare pot întîmpina dificultăți în acest sens, Asordul prevede acordarea de asistență tehnică, în domeniu, acestor țări. Prin această asistență tehnică se urmărește sprijinirea autorităților din țările respective în elaborarea reglementărilor naționale cu caracter tehnic cu efecte pe planul schimburilor comerciale externe, în înființarea unor organisme naționale de standardizare și certificare, precum și în ceea ce privește conformarea propriilor produse de export la reglementările tehnice impuse la import de către partenerii comerciali ai acestora.

Tot ținînd seama de situația specifică a țărilor în curs de dezvoltare, Acordul prevede și posibilitatea acceptării unor amînări temporare de la îndeplinirea anumitor obligații care revin acestora.

Adrian CONSTANTINESCU
I.E.M.

1). Argentina, Australia, Belgia, Brazilia, Canada, Chile, Coreea de Sud, Danemarca, Elveția, Filipine, Finlanda, Franța, R.F. Germania, Grecia, Hong-Kong, Irlanda, Iugoslavia, Japonia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Noua Zeelandă, Olanda, Pakistan, România, Singapore, Spania, S.U.A., Suedia, Tunisia, Ungaria.

În curînd în centrele de difuzare a presei:

CONJUNCTURA ECONOMIEI MONDIALE — 1982

Întrebări și răspunsuri

● **IOAN BRUMĂ, Bicaz** — În conformitate cu circulara Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 96633/1972, învățători (cu definitivarea în învățămînt) care nu îndeplinesc condiția de pregătire cerută pentru funcția de maistru-instructor, dar care au obținut gradele didactice II sau I, sînt considerați ca detașați pe funcția de maistru-instructor, conform art. 33 din Statutul personalului didactic. Ca atare sînt retribuiți potrivit pregătirii lor ca învățători cu gradul didactic respectiv, așa cum se apreciază și în H.C.M. nr. 2840/1980 (Anexa 1 A — Nota — pct. 2).

● **FLORIAN DUMITRESCU, București** — Potrivit prevederilor art. 2 din Legea nr. 1/1977 persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 25 de ani, care muncesc în unitățile economice de stat, plătesc o contribuție fixă, lunară, diferențiată în funcție de retribuția tarifară de încadrare. Față de aceste prevederi, contribuția fixă, lunară datorată de persoanele fără copii se stabilește în funcție de retribuția tarifară de încadrare, indiferent de faptul că retribuția efectiv realizată este mai mare sau mai mică decît retribuția tarifară de încadrare și de motivele pentru care persoanele în cauză nu au lucrat sau au lucrat mai puține zile lucrătoare în luna respectivă. În conformitate cu prevederile art. 64 (1) din Legea nr. 3/1977 contribuția de 2 la sută pentru pensia suplimentară se calculează în funcție de retribuția tarifară lunară de încadrare pentru perioada în care persoana în cauză este încadrată în muncă.

● **GH. CONSTANTINESCU, București** — Potrivit dispozițiilor Decretului nr. 208/1976, republicat, evaluarea pagubelor se face luîndu-se ca bază prețul cu amănuntul (cînd bunurile lipsă au stabilite astfel de prețuri) la data producerii pagubei. Numai în cazul în care bunurile nu au prețuri cu amănuntul stabilite potrivit dispozițiilor legale, dar au stabilite prețuri de livrare sau de producție, evaluarea pagubei se face luîndu-se ca bază aceste prețuri, la care se aplică coeficientul de 1,05 sau 1,25. Dispozițiile Decretului nr. 339/1981 se aplică și pentru pagubele pricinuite pînă la data intrării sale în vigoare, în măsura în care, pînă la această dată, nu a fost constituit un titlu definitiv privind recuperarea pagubei.

● **TEODORU HRISTANTI, Brăila** — De la desfacerea contractului dv. de muncă au trecut — așa cum arătați — circa 8 ani, iar de la reîncadrarea în aceeași funcție — dar la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția respectivă — cam aceeași perioadă. În consecință este depășit termenul înlăuntrul căruia puteați să contestați încadrarea dv.

● **CONSTANTIN FLORIN, Găești** — Numai în perioada în care veți fi încadrat ca jurist se va lua în considerare ca vechime în funcții juridice. Persoana încadrată ca tehnician principal care are în atribuțiile sale de serviciu urmărirea respectării disciplinei contractuale, nu are vechime în specialitate juridică.

● **ELENA BULIGĂ, Cîmpina** — Conform prevederilor art. 7 din Decretul nr. 246/1977, alocația de stat pentru copii se acordă începînd din luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege. În cazul relatat de dv. (cererea depusă la 5 noiembrie 1981) alocația trebuia să se acorde începînd cu luna decembrie 1981.

● **DUMITRU D. PITARU, Drăgotești, Gorj** — În ipoteza în care ați fost transferat în interesul serviciului de la Exploatarea minieră Leșul Ursului la mina Pilat din comuna Drăgotești aveți dreptul să beneficiați de art. 75 din Legea nr. 57/1974 dacă înainte de transferare nu aveați domiciliul în comuna unde ați fost transferat. În ce privește celelalte două întrebări vă rugăm să ne trimiteți copii după deciziile de încadrare avute la vechiul loc de muncă, precum și după ordinul prin care s-a dispus transferarea dv. în interesul serviciului.

● **MARIA SCHUELTZ, Timișoara** — Situația dv. se încadrează în prevederile art. 10 din Legea nr. 1/1971 care — la lit. c — prevăd că se recunoaște vechimea neîntreruptă în muncă personalului care a încetat activitatea și s-a reîncadrat în termen de 90 de zile în altă localitate, pentru a-și urma soțul (soția) care are locul de muncă în acea localitate. Repartiția absolvenților învățămîntului superior nu este asimilată cu transferul în interesul serviciului, nici în aplicarea art. 9 din legea sus-menționată și nici în aplicarea art. 75 din Legea nr. 57/1974.

● **VASILE NICOARĂ, Brașov** — Absolventul liceului de arte plastice se încadrează în producție la categoria I. După ce efectuează practica în tură (6-9 luni) se poate prezenta la proba practică în fața comisiei din unitate pentru a fi încadrat în categoria a II-a, în caz de reușită.

● **MARIA VLAD, Bistrița-Năsăud** — De la data la care cercetarea și urmărirea penală a încetat prin Ordonanța Procuraturii, unitatea avea obligația să vă reîncadreze în funcția avută. Vă puteți adresa Judecătoriei locale cerînd reintegrarea dv.

● **PARASCHIVA MUȘAT, Zimnicea** — Din scrisoarea dv. precum și din decizia alăturată în copie rezultă că ați fost calificată la locul de muncă, fiind încadrată ca lucrător II între anii 1969—1972. Dacă această încadrare este înregistrată în carnetul dv. de muncă, aveți dreptul să funcționați ca bucătar II, chiar dacă o perioadă de timp nu ați lucrat, iar o altă perioadă ați fost muncitoare necalificată. Adresați-vă Comisiei de judecată, dovedind că, în fapt, prestați muncă de bucătar II.

● **NICOLAE PETRESCU, Tg. Jiu** — Absolventul învățămîntului de cultură generală poate ocupa funcția de tehnician numai dacă are o vechime de cel puțin cinci ani. Absolvirea cursului de calificare de ajutor programator nu poate determina derogarea de la condițiile de vechime sus-menționate.

● **EUGEN NICOARĂ, Drobeta-Tr. Severin** — Absolvenții învățămîntului mediu care sînt și absolvenți ai școlii profesionale se încadrează direct la categoria a II-a, fiind asimilați cu muncitorii care au absolvit cursurile de specializare postliceală.

● **MATILDA TEODORESCU, Piatra Neamț** — După șase ani de activitate ca profesor în învățămînt ați fost transferată în interesul serviciului la Casa corpului didactic, unde ați ocupat funcția de documentarist. După trei ani ați fost trecută din nou în învățămînt. Cei 6 ani lucrați anterior perioadei cît ați fost încadrată la Casa corpului didactic se iau în considerare ca vechime în învățămînt, deoarece n-ați plecat — la timpul său — din funcția didactică prin demisie. Numai în caz de demisie, respectiv de cerere a desfacerii contractului de muncă din inițiativa personalului, nu se ia în considerare vechimea anterioară în învățămînt.

● **GHEORGHE APOSTOL, Bogdănești, Suceava** — Conform reglementării în vigoare perioada cît ați prestat serviciul militar, plecînd dintr-o funcție didactică și revenind în învățămînt, se ia în considerare ca vechime în învățămînt, retribuirea dv. trebuind să țină seama de această vechime.

● **ALEXANDRU LUPȘA, Baia Mare** — Muncitorul instalator tehnico-sanitar poate fi încadrat, conform indicatorului tarifar de încadrare 2005, la categoria a V-a numai dacă în unitate sînt lucrări dintre cele prevăzute în indicator pentru această categorie și dacă muncitorul este utilizat — în majoritatea timpului de lucru — la executarea unor asemenea lucrări. Aprecierea realizării acestor condiții este de competența conducerii unității.

● **GHEORGHE IFTINCA, municipiul Gh. Gheorghiu-Dej** — Corepetitorul cu studii medii se încadrează între clasele 12 și 19 de retribuire, respectiv între 1940 și 2380 lei, la care se adaugă majorarea prevăzută de Decretul nr. 45/1982. Vechimea minimă necesară este de patru ani.

Vă prezentăm

ŞANTIERUL NAVAL BRĂILA

O întreprindere în plină dezvoltare • Progresul tehnologic – reflectat în lărgirea şi modernizarea profilului de fabricaţie

Aidoma celorlalte oraşe din ţara noastră, Brăila a devenit un puternic centru industrial.

Una din unităţile reprezentative ale municipiului Brăila este Şantierul naval. Această citadelă a construcţiilor de nave a luat fiinţă în anul 1939, sub denumirea de Şantierul naval „România". Din anul 1949 a început construcţia de tancuri petroliere de 1000 de tone ; în perioada 1953–1958 se executau nave nituite, iar din anul 1960 s-a trecut la construcţia navelor sudate. În această perioadă au fost asimilate şi diversificate noi tipuri de nave ca : dormitoare de 22 şi 42 de locuri, ceamuri de 200 tone, poduri trecere de 36 tone, poduri plutitoare de 10–16 metri, şalande de 40 şi 100 tone, şalupe de 45–65 C.P. etc.

Introducerea noilor tehnologii şi a progresului tehnic au permis vrednicului colectiv de muncă brăilean să treacă la o nouă etapă de dezvoltare – construcţia de şlepuri pentru transportul fructelor de 1000 şi 1700 de tone, complexe fluviale de 900 tone, şalupe de 150 C.P., remorchere de 1200 C.P. şi altele, exportate în numeroase ţări din lume.

Capacitatea actuală a şantierului este destinată construcţiei de nave maritime şi fluviale de transport mărfuri generale avînd un volum de reparaţii de 118 milioane lei anual.

În cincinalul actual Şantierul naval Brăila va realiza, faţă de 37 nave de transport maritim şi 5 nave tehnice cîte s-au construit în cincinalul 1975–1980, un număr de 63 de nave maritime pentru transport mărfuri generale, 19 nave tehnice diferite şi un volum de reparaţii nave maritime şi fluviale de 540 milioane lei.

Printre noile produse ale şantierului mai menţionăm : tancul multifuncţional de 5 000 tdw, nava de aprovizionare pentru platforma de foraj marin de 4 800 C.P. ; remorcherul de 6 000 C.P.

Ion VASILESCU

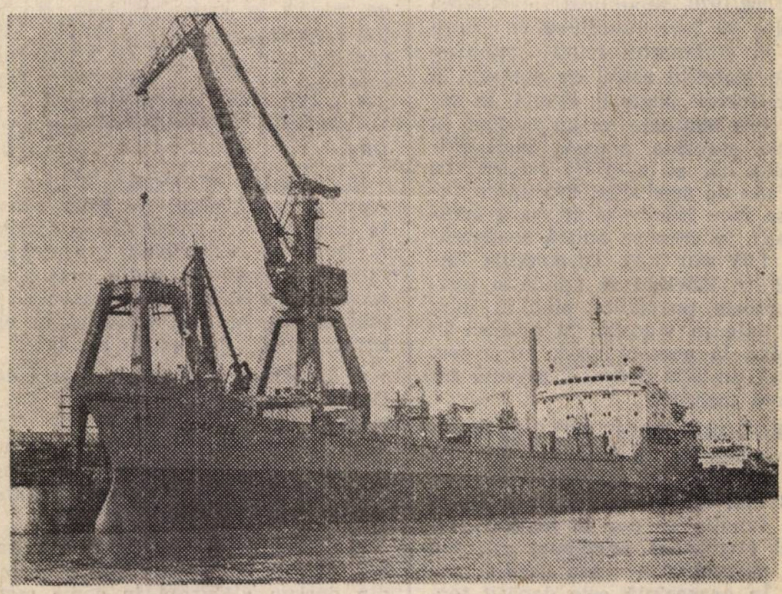

Nave la cheiul de armare

OBSZ. MŰSZAKI KÖNYVTÁR 1883

SUB SEMNUL ANGAJĂRII PLENARE PENTRU PROGRESUL ECONOMICO-SOCIAL AL PATRIEI

AU TRECUT mai bine de nouă decenii de cînd zilei de 1 Mai, zi de la mijlocul primăverii, i-a fost conferită o semnificație socială majoră. Atunci, în anul 1889, acestei date ce în termeni calendaristici anunța plinătatea primăverii, reînvierea sevelor vitale ale naturii, i-a fost atribuit simbolul de zi a solidarității celor ce muncesc, a celor oprimați de o orînduire alcătuită inuman, ce permitea semenilor să-și exploateze semenii, ce consfințea drept legi naturale polarizarea bogăției și a sărăciei. Astăzi, pe pămîntul României socialiste, sărbătorirea Zilei solidarității internaționale a celor ce muncesc este mai plină de conținut, mai bogată în semnificații decît în perioadele precedente. Căci, dacă la începuturile sale, sărbătoarea oamenilor muncii de pretutindeni dobîndea clar semnificația solidarității de clasă, era sărbătoarea mîinilor contopite cu unealta, cu strungul, a celor ce voiau un trai mai bun, în orînduirea nouă pe care o edificăm pe pămîntul patriei socialiste, în care ne formăm pe noi înșine neîncetat 1 Mai reprezintă o sărbătoare a tuturor locuitorilor acestei țări, a întregului popor înfrățit în efortul comun, de a asigura vetrei strămoșești un loc demn între popoarele lumii, de a trăi în prosperitate și pace. Însăși ideea solidarității internaționale a devenit astăzi cu mult mai largă. Încorporate ca principii ale politicii externe promovate de România socialistă, idealurile de pace, de întrajutorare cu alte popoare, respectul suveranității și independenței tuturor statelor reprezintă proiectarea esenței solidarității muncitorești la un nivel mult mai înalt — la nivel de politică de stat.

Întîiul de mai sărbătorit în anii socialismului dobîndește însă și o altă semnificație, mai profundă care se cere subliniată. Într-o societate a egalității, într-o țară angajată ferm pe calea pregresului, care vrea să se înalțe, prin propriile sale forțe, pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres, această zi de primăvară plină este o sărbătoare a muncii. Este un minunat prilej de a cinsti ființa umană prin ce are ea mai nobil — munca, de a aduce un omagiu forței geniului uman de a transforma lumea în care trăiește — de a o transforma fără să-și pericliteze existența, spre binele celor ce trăim astăzi dar și a generațiilor ce vor veni.

SĂRBĂTORIREA, în acest al doilea an al cincinalului 1981—1985, a zilei de 1 Mai se desfășoară într-un cadru de puternică emulație creatoare ce însuflețește întregul nostru popor angajat plenar în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului. Economia românească, societatea în toate compartimentele sale cunoaște prefaceri semnificative al căror sens major, vital pentru progresul țării, îl constituie afirmarea unei noi calități în fiecare domeniu de activitate, creșterea neîntreruptă și substanțială a eficienței economice.

Au fost elaborate, cu aportul hotărîtor al secretarului general al partidului, obiectivele dezvoltării în actuala etapă, au fost identificate căile și concretizate mijloacele de înfăptuire a lor. Înscrierea României la finele acestui cincinal în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie se va susține pe un amplu proces de perfecționare a structurilor economiei, de orientare pronunțată spre promovarea și asimilarea operativă a progresului tehnic, de creștere a calității și competitivității producției. În decursul celui de al șaptelea cincinal se vor dezvolta armonios cele două ramuri de bază ale economiei : industria și agricultura, sarcini deosebite revenind celor ce lucrează în agricultură în ce privește creșterea producției, valorificarea superioară a fondului funciar și a bazei tehnico-materiale.

Creșterea eficienței și competitivității economiei românești are la bază, ca o componentă strategică fundamentală, valorificarea superioară a materiilor prime și energiei, produse indispensabile derulării unei activități productive normale, ritmice, dar a căror procurare de pe piața mondială este supusă incertitudinii și fluctuațiilor. În acest sens, alături de măsuri de largă cuprindere și al căror efect se vădește în timp, cum ar fi restructurarea industriei în funcție de criteriul energetic — prin dezvoltarea ramurilor, a subramurilor și produselor care încorporează cantități cît mai reduse de materii prime și energie — se desfășoară, la nivelul fiecărui loc de muncă, acțiuni susținute privind reducerea sistematică a consumurilor. Deopotrivă cu valorificarea la maximum a acestei inestimabile resurse de asigurare cu materii prime și energie care este economisirea, un accent aparte se pune, după cum se subliniază și în recentele documente de partid, pe lărgirea bazei proprii de materii prime și, mai cu seamă, energetice. Relevant în această privință, Programul energetic aprobat la plenara din 31 martie a.c. precizează căile concrete prin care se va putea asigura, la sfîrșitul actualului deceniu, independența energetică a țării între care restructurarea producției de energie electrică, extinderea exploatărilor carbonifere etc. Realizarea acestor obiective, esențiale pentru progresul economico-social al țării, presupune o amplă mobilizare a tuturor oamenilor muncii, o participare activă, angajată, creatoare.

AFIRMAREA noii calități în toate domeniile de activitate pretinde din partea fiecărui cetățean al patriei să muncească cît mai bine, cît mai eficient. Căci munca este unicul izvor, nesecat, de energie care, încorporat în bunurile ce alcătuiesc universul nostru cotidian ne poate face viața mai bogată, mai frumoasă. A munci mai bine astăzi înseamnă însă, cu prioritate, a infuza fiecare acțiune a noastră cu seva neprețuită a gîndirii creatoare. În această perioadă deosebit de complexă pe care o parcurge economia mondială, în care se afirmă fenomene inedite, adesea cu efecte contradictorii, în condițiile în care economia românească își propune, ca sarcină prioritară, trecerea la o nouă calitate, accentuarea acțiunii factorilor economici intensivi, munca creatoare reprezintă principala resursă — inepuizabilă — a progresului.

Într-un cadru de cuprinzătoare și profundă democrație, în condițiile angajamentului firesc, necesar, al fiecărui om al muncii în sporirea avuției sociale se cer amplificate eforturile tuturor oamenilor pentru perfecționarea neîntreruptă a activității. Sporirea continuă a eficienței economice, gestionarea riguroasă, responsabilă a resurselor materiale, afirmarea activă în diviziunea internațională a muncii — iată obiective esențiale ale dezvoltării economiei și societății românești ce nu pot fi realizate decît prin încorporarea, la fiecare loc de muncă, a noului, prin crearea neîncetată de noutate în toate domeniile de activitate : în știință, în tehnică, în producție. În același timp, gîndirea creatoare este singura în măsură să potențeze nu numai eficiența acțiunilor noastre de astăzi, dar mai cu seamă să ne orienteze în viitor, să ne ajute să stabilim o cît mai înțeleaptă dozare a acțiunilor noastre pe termen scurt cu cele ale căror efecte se vor concretiza într-un timp mai îndepărtat. Iată de ce acest întîi de mai pe care îl sărbătorim anul acesta poate fi considerat o expresie a muncii creatoare plină de iăruire a întregului popor pentru înfăptuirea obiectivelor dezvoltării, pentru progresul neîntrerupt al patriei socialiste.

Cristian POPESCU

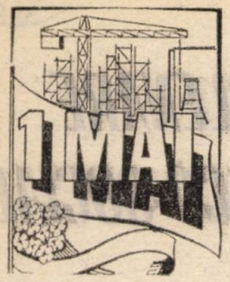

Agricultura județului Bacău pe coordonatele noii revoluții agrare

Alexandrina GĂINUȘE
membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean Bacău al P.C.R.

COMUNIȘTII, toți oamenii muncii de pe meleagurile băcăoane au primit cu profundă satisfacție și mîndrie patriotică vestea că organizației de partid a județului Bacău i s-a conferit Ordinul „Meritul Agricol" clasa II-a, pentru rezultatele deosebite obținute în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan la principalii indicatori din agricultură în anul 1981, rezultate care au situat-o pe locul II în întrecerea dintre județele țării în domeniul agriculturii.

Acordarea acestei distincții constituie o elocventă expresie a înaltei prețuiri pe care partidul și statul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu o dau muncii, eforturilor și dăruirii pentru progresul economico-social al patriei, pentru creșterea continuă a bunăstării întregului popor. Totodată, ea reprezintă un puternic și stimulator îmbold în mobilizarea și mai largă a potențialului uman și material de care dispune astăzi agricultura județului Bacău, în vederea îndeplinirii marilor obiective în domeniul agrar, stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Sub conducerea comitetului județean al P.C.R., organele și organizațiile de partid, colectivele de oameni ai muncii din unitățile agricole au acționat neobosit pentru înfăptuirea sarcinilor noii revoluții agrare, obținînd și în 1981 — cu toate condițiile climatice mai puțin favorabile — rezultate bune atît în sectorul vegetal, cît și în cel al creșterii animalelor. Ca urmare a activității depuse, au fost livrate la fondul de stat peste 52 mii tone de grîu, circa 22 mii tone de cartofi de toamnă, 32 mii tone de legume de cîmp, 27,6 mii tone de struguri, aproape 50 mii tone de carne, 323 mii hl de lapte, circa 65 milioane de ouă și alte importante cantități de produse vegetale și animale. Aceasta a contribuit la o mai bună aprovizionare a populației, la asigurarea industriei alimentare cu materii prime și la rezolvarea altor nevoi ale economiei naționale.

Este de remarcat numărul mare al unităților agricole din județ care și-au îndeplinit și depășit principalii indicatori ai producției și planurile de beneficii. Pe primul loc se situează **Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea păsărilor Buhuși**, căreia i-a fost decernat **Ordinul „Meritul Agricol" clasa a II-a.** Rezultate deosebite au obținut și colectivele de oameni ai muncii de la întreprinderile : „Avicola", I.A.S. Traian, I.S.C.I.P. Nicolae Bălcescu, asociațiile economice intercooperatiste Buhoci (pentru creșterea porcinelor), Sascut (viticultură), Răcăciuni și Gheorghe Gheorghiu-Dej (legumicultură), cooperativele agricole de producție Faraoani, Căbești, Negri, Parincea, Corbasca și altele, care au participat la bilanțul economic agricol al județului cu realizări dintre cele mai frumoase. Succesele obținute în producție se datorează în primul rînd răspunderii manifestate în îndeplinirea sarcinilor, dăruirii și spiritului revoluționar cu care s-a acționat pentru fructificarea cît mai deplină a condițiilor existente.

Două decenii de profunde transformări, de dezvoltare continuă și multilaterală

TREBUIE amintit, de altfel, că în ultima perioadă agricultura județului a ocupat în mai multe rînduri locuri fruntașe în întrecerea pe țară, că o serie de unități cooperatiste și de stat au primit distincții ale Republicii pentru producțiile obținute și pentru îmbunătățirea eficienței economice a activității.

Dezvoltarea agriculturii băcăoane reflectă justețea politicii agrare a partidului nostru, superioritatea formelor socialiste de proprietate și de organizare, raționalitatea conceptului și procesului de transformare radicală, revoluționară a bazei tehnico-materiale, caracterul unitar și consecvent al complexului de acțiuni orientate spre folosirea mai productivă a pămîntului, a celorlalte mijloace de producție, a forței de muncă pentru a imprima un puternic dinamism producției agricole.

În cele două decenii care au trecut de la încheierea cooperativizării, munca în agricultură și rodnicia ei, înfățișarea și întreaga viață a satului au cunoscut prefaceri fundamentale. Referindu-ne, de pildă, la înzestrarea tehnico-materială, investițiile alocate agriculturii județului în acest interval, însumînd aproape 6 miliarde de lei (din care mai mult de 2/3 în ultimii zece ani), sau materializat în creșterea puternică a parcului de mașini, ceea ce a permis ca în ultimii ani, lucrările de mare volum — arat, semănat, recoltat — să se execute în întregime mecanizat (suprafața arabilă ce revine, în prezent, în medie pe un tractor este de numai 54 ha, față de 168 ha în anul 1965 și de 4 937 ha în 1950) ; în construirea și punerea în funcțiune a circa 120 de obiective agrozootehnice, între care unele de mare capacitate (complexe avicole, o întreprindere pentru creșterea și îngrășarea porcilor, îngrășătorii de taurine, sere legumicole, silozuri de cereale ș.a.) ; în amenajarea pentru irigații a peste 16 mii hectare de teren arabil, îndiguiri și ameliorări pe importante suprafețe. Valoarea fondurilor fixe din agricultura socialistă a județului este în prezent de peste 6 ori superioară celei din 1965.

Consolidarea economico-organizatorică a cooperativelor agricole de producție le-a permis totodată ca, pe lîngă creditele acordate de stat, să aloce din resurse proprii, în volum mereu sporit, fonduri pentru dezvoltare.

Fertilitatea ogoarelor, volumul producției vegetale au sporit și prin administrarea tot mai intensivă de îngrășăminte. Anul trecut, de pildă, numai îngrășămintele chimice utilizate au reprezentat 107 kg la hectar, față de 84 kg în 1975 și 48 kg în 1965.

Îmbunătățirea necesară a **sistemului de organizare, conducere și planificare a agriculturii** a avut, și pentru unitățile agricole din județul nostru, efecte din cele mai favorabile. Pe acest fond se afirmă tot mai pregnant valențele autoconducerii și autogestiunii, ridicarea continuă a conștiinței politice și a calităților profesionale ale lucrătorilor din unitățile agricole.

Ca rezultat al tuturor acestor condiții create, producția globală agricolă a județului Bacău a fost, în 1981, de 3,1 miliarde lei — dublă față de cea din anul încheierii cooperativizării. În cadrul ei o dinamică deosebită a înregistrat creșterea animalelor, care deține azi, o pondere de 50%. Contribuția județului la constituirea fondului centralizat de produse agroalimentare al statului a crescut, în comparație cu volumul livrărilor din 1965, de 3—4 ori la cereale (la care s-a atins un nivel anual de peste 120 mii t), sfeclă de zahăr (aproape 220 mii t), carne, legume, fructe.

Această dezvoltare se reflectă și în viața țărănimii, ale cărei venituri au fost, în anul trecut, de peste 3 ori mai mari decît cele din 1965 și cu aproape 35% superioare celor din 1975. În comunele și satele județului au fost construite, în ultimii douăzeci de ani, peste 30 mii de case noi, 1 280 de apartamente, numeroase localuri pentru învățămînt, cultură, sănătate, s-au dezvoltat rețeaua comercială, ca și cea de producție și servicii a industriei mici.

Putem afirma că potențialul la care s-a ajuns reprezintă o bază solidă pentru continuarea pe o treaptă superioară a dezvoltării intensive și modernizării agriculturii județului nostru, pe coordonatele conceptului noii revoluții agrare, formulat și fundamentat științific de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Din estimările noastre rezultă că, în condițiile unui an normal sub raport meteorologic și ținînd seama de structura și nivelele planurilor pe unități, de efectele prezumate ale perfecționărilor organizatorice și ale puternicelor stimulente materiale introduse prin măsurile adoptate recent de conducerea de partid și de stat, mobilizînd deplin rezervele încă nefolosite, vom putea obține în 1982 o producție globală de 3,7 miliarde de lei, aproape cu o cincime superioară celei de anul trecut.

Folosirea integrală și eficientă a resurselor funciare

AGRICULTURA județului Bacău deține o suprafață totală de 333 677 hectare, din care 57% arabil, 37,7% pășuni și fînețe, 5,3% vii și livezi (menționăm că proporțiile medii pe țară ale acestor categorii de folosințe sînt, respectiv, de 65,7% 29,9% și 4,4%). Acest potențial trebuie valorificat cu eficiență sporită; de aceea, organizația de partid a județului, consiliile populare, organele agricole, mobilizînd oamenii muncii din agricultură, pe toți cetățenii satelor, desfășoară o amplă și intensă acțiune pentru **protejarea, ameliorarea și folosirea integrală și eficientă a pămîntului,** pentru cultivarea tuturor suprafețelor de teren din sectorul de stat, cooperatist și al gospodăriilor populației.

O valorificare intensivă a suprafețelor agricole presupune, în primul rînd, sporirea potențialului productiv al pămîntului, adăugînd fertilității lui naturale efectul investirii de muncă vie și materializată. În ultimele decenii, în țara noastră se constată o scădere substanțială a conținutului în humus al solurilor, cu consecințe negative asupra fertilității naturale. De aceea, se impune aplicarea unui complex de măsuri tehnice și economice (fertilizare naturală, amendamente, rotația culturilor etc.) pentru redresarea acesteia.

În județul Bacău, de exemplu, sînt prevăzute a fi fertilizate anual suprafețe agricole ce însumează circa 10 500 hectare, prin administrarea a 400 mii tone de gunoi de grajd și folosirea rațională a întregii cantități de îngrășăminte chimice.

Pe aceleași considerente se extind lucrările de **combatere a eroziunii solului** (pe o suprafață de 20 mii hectare, în localitățile Nicolae Bălcescu, Orbeni, Motoșeni, Dealu Morii, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Buhuși, Găiceana și altele), de înlăturare a excesului de umiditate (pe o suprafață de 7 800 ha, în zonele Zeletin, Berbeci, Filipești, Săucești, Răcăciuni, Sascut ș.a.), de amenajare a noi suprafețe irigate (pe 1 880 hectare, în culoarele Siretului și Tazlăului), precum și defrișarea stufărișului, desființarea unor drumuri inutile, regularizarea unor cursuri de apă etc., ceea ce va modifica structura modului de folosință a terenului. Efectele măsurilor preconizate se vor materializa încă în acest an în realizarea unor producții medii la hectar de 2 260 kg la grîu și secară, 3 090 kg la porumb, 1 960 kg de floarea-soarelui și circa 30 mii kg la sfecla de zahăr, ceea ce va permite ca producția totală să asigure **necesarul de consum al populației, furajarea rațională a animalelor și predarea cantităților planificate la fondul central al statului,** iar la nivelul anului 1985, randamentele medii la hectar vor crește la cele 4 culturi de bază menționate, respectiv cu 21,7%, 11,7% 17,3% și 14%. Desigur, la obținerea acestor sporuri de producție vor contribui, de asemenea, introducerea și generalizarea unor soiuri mai productive, rezistente la boli și dăunători și care să valorifice superior potențialul productiv al terenurilor. Totodată, un accent deosebit se pune pe respectarea densității plantelor la hectar, executarea de bună calitate a lucrărilor de întreținere, recoltare, valorificare și depozitare a întregii producții.

Parametri ai programului județean de autoaprovizionare

PE BAZA principiului autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale cu produse agroalimentare, se acordă o mare importanță culturilor horticole. Producțiile acestora trebuie să acopere necesarul de consum al populației din comunele și orașele județului și să creeze un disponibil necesar îndeplinirii sarcinilor de livrare la fondul de stat (vezi tabelul).

Pentru buna aprovizionare cu legume și fructe a populației din municipii și orașe au fost create **zone legumicole și pomicole,** formate din localitățile preorășenești. Bunăoară, municipiul Bacău este aprovizionat cu legume din comunele: Letea Veche, Hemeiuși, Măgura, Mărgineni, Săucești, Nicolae Bălcescu, Traian, Buhoci, Tarmoși, Faraoani. Asemănător, un număr de aproximativ 14 localități rurale constituie așa-zisa **„centură legumicolă"** pentru municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej și orașele Buhuși, Moinești, Comănești, Tîrgu Ocna și Slănic Moldova.

Deosebit de importantă este și măsura luată privind **utilizarea căldurii reziduale** (de la combinatele chimice, termocentrale și alte mari unități industriale ale județului) în procesul de producție din sere și solarii. Este o acțiune cu efecte economico-productive dintre cele mai semnificative și care creează, în același timp, premisele unei aprovizionări normale în sezonul rece, cu o gamă diversificată de produse proaspete. Fără îndoială că suprafața agricolă amenajată cu sere și solarii se impune a fi mult extinsă dacă ținem seama de potențialul de căldură reziduală existent în județ.

În ceea ce privește îmbunătățirea aprovizionării populației cu fructe, în acest cincinal se va extinde și consolida patrimoniul pomicol, realizîndu-se plantații cu densități normale, modernizîndu-se plantațiile existente pe o suprafață de 200 hectare și plantîndu-se în masiv alte 175 hectare; organele agricole județene de specialitate asigură material biologic de înaltă valoare productivă (110 mii pomi fructiferi) atît unităților agricole socialiste, cît și gospodăriilor populației.

Valorificarea într-o formă intensivă a suprafețelor agricole de mici dimensiuni și răzlețe este asigurată prin **consolidarea și extinderea plantațiilor de căpșuni, coacăze și agrișe,** arbuști cu un potențial productiv deloc de neglijat. Extinderea acestora este justificată de multiplele avantaje pe care le creează atît unităților agricole de stat și cooperatiste (unde nivelul de intensificare este mult mai accentuat), cît și gospodăriilor populației; anul acesta, de exemplu, astfel de plantații sînt prevăzute a funcționa pe o suprafață de 253 hectare. Unul dintre aceste avantaje îl constituie veniturile suplimentare ce pot fi obținute ca urmare a actualizării și îmbunătățirii prețurilor de producție, contractare și achiziție; prețurile la căpșuni, de pildă, au crescut cu pînă la 33% (diferențiate pe sezoane și calități), iar la coacăze negre între 33 și 66%.

Un accent deosebit se pune, în cadrul programului de autoaprovizionare teritorială pe modernizarea a 400 hectare de plantații viticole și înființarea în perioada 1982—1985 a noi plantații însumînd 1 500 hectare. Suprafețele nou înființate, ca și cele modernizate privesc în exclusivitate soiurile producătoare de struguri de masă a căror producție este destinată, în primul rînd, satisfacerii nevoilor de consum direct.

Producțiile de legume și fructe în județul Bacău

	1982		1985		1985/1982 (%)	
	Suprafața (ha)	Producția medie (kg/ha)	Suprafața (ha)	Producția medie (kg/ha)	Suprafață	Producție medie
Fasole boabe	3 500	1 150	3 700	1 640	105,7	142,6
Cartofi timpurii	600	15 500	1 200	17 916	200,0	115,6
Cartofi de toamnă	5 500	21 180	4 700	22 900	95,5	108,1
Legume total	4 850	18 430	4 850	21 535	100,0	116,6
din care: tomate	815	30 850	915	34 500	112,3	111,8
Ceapă uscată	500	14 700	570	15 610	114,0	106,2
Varză	450	28 620	450	39 670	100,0	138,6
Rădăcinoase	370	24 590	370	25 110	100,0	102,1
Fasole verde	550	7 510	550	8 550	100,0	113,8
Mazăre verde	200	6 250	200	6 900	100,0	110,4
Fructe	4 206	5 610	5 000	9 440	118,9	168,3

Importante sporuri în producția zootehnică

ȘI ÎN ZOOTEHNIE sînt preconizate evoluții substanțiale. Dacă în 1982 estimăm o producție de carne de aproximativ 75 mii de tone, din care 62 mii tone pentru fondul de stat, la sfîrșitul cincinalului aceste nivele urmează să fie cu 29%, respectiv cu 21% mai mari. Pe specii, ponderea principală o dețin porcinele, urmate de bovine și păsări. În ce privește laptele, comparativ cu o producție de 1 764,6 mii hl și un consum de 1 367,8 mii hl în acest an, în 1985 se va ajunge la 2 438,7 mii, respectiv 1 654,8 mii hl.

Dezvoltarea sectorului zootehnic presupune asigurarea unei furajări raționale și eficiente, prin valorificarea la un nivel superior a tuturor resurselor

(Continuare în pag. 8)

PROGRESUL TEHNIC — FACTOR DINAMIZATOR AL DEZVOLTĂRII INTENSIVE

Vasile BĂRBULEȚ
prim-secretar al Comitetului județean Sibiu al P.C.R.

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate impune — ca o necesitate generală, obiectivă — utilizarea pe scară tot mai largă a progresului științifico-tehnic, modernizarea, perfecționarea întregului aparat de producție. Cu atît mai mult în condițiile crizei mondiale de materii prime și energie, nivelul eficienței economice este strins legat de promovarea în producție a celor mai avansate cuceriri ale progresului tehnic, de accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor. În fiecare ramură și unitate economică trebuie asigurate însemnate sporuri ale nivelului producției obținute într-o unitate de timp, pe o mașină și pe un muncitor ; reducerea consumurilor materiale și energetice pe fiecare produs ; sporirea gradului de valorificare a materiilor prime și îmbunătățirea calității și competitivității produselor ; realizarea unor premise esențiale pentru creșterea exporturilor și reducerea importurilor, pentru valorificarea tuturor resurselor locale și refolosibile. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, sublinia astfel : **„La baza întregii activități trebuie să punem cele mai înaintate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, asigurînd ridicarea nivelului tehnic și a calității tuturor produselor, aplicarea unor tehnologii noi care să permită reducerea consumului de materii prime, materiale și energie, scăderea cheltuielilor de fabricație".**

Finalitatea înnoirii producției : competitivitate, eficiență

ACESTE OPȚIUNI și deopotrivă trăsături ale dezvoltării intensive a economiei românești se evidențiază cu putere și în economia, respectiv industria județului Sibiu, județ puternic industrializat, cu o bogată tradiție industrială. Asemeni tuturor județelor țării, și județul Sibiu a beneficiat — cu deosebire în ultimul deceniu și jumătate — de fonduri importante de investiții, care se cifrează la 25,8 miliarde lei. Din această sumă, circa 3/4 a fost alocată ramurilor direct producătoare de bunuri materiale (industrie, agricultură, construcții și industrie mică), majoritatea fondurilor fiind dirijate pentru achiziționarea de noi mașini, utilaje și instalații cu performanțe tehnice și economice înalte, pentru realizarea și aplicarea unor tehnologii moderne, cu randament și productivitate ridicate, comparabile cu cele mai bune realizări pe plan mondial. De remarcat este și faptul că, din cele 13 miliarde lei fonduri fixe productive, circa 2/3 au fost puse în funcțiune numai în ultimul deceniu.

Rezultatele obținute reflectă aceste eforturi. Numai în 1981, de pildă, primul an al cincinalului științei, progresului tehnic, calității și eficienței, ca urmare a activității pline de abnegație și dăruire a tuturor oamenilor muncii, la nivelul județului s-a obținut, peste sarcinile de plan, o producție netă în valoare de 462,5 milioane lei. În totalul producției industriale, ponderea produselor noi și reproiectate a reprezentat peste 35%. În aceste condiții, costurile de producție totale la 1 000 lei producție marfă au scăzut, în anul trecut, cu 5,6 lei (realizîndu-se o economie de 203 milioane lei), iar cele materiale cu 8,4 lei (respectiv 304,5 milioane lei) ; planul de beneficii s-a îndeplinit în proporție de 113,6 la sută, obținîndu-se suplimentar beneficii de 516 milioane lei, s-au consemnat importante economii de metal, combustibili și energie.

Să mai menționăm că volumul produselor destinate exportului a crescut în ultimii 15 ani de 5,3 ori și de 20,6 ori pe relația devize libere. În prezent produsele din județul Sibiu sînt livrate în peste 80 de state de pe toate continentele, industria constructoare de mașini, electronică, de mijloace de transport și chimia deținînd o pondere de peste 50 la sută în planul de export al județului. La nivelul județului, pînă la finele actualului cincinal, comparativ cu 1980, volumul exportului se va dubla. Produsele industriei constructoare de mașini, de pildă, vor crește de trei ori, iar în acest cadru, miniprodusele (produsele de mecanică fină, aparatele de măsură și control, elementele hidropneumatice ș.a.) vor cunoaște creșteri și mai mari.

Ce factori concreți au acționat în acest cadru ? Reducerea substanțială, de la un an la altul, a consumurilor specifice materiale și energetice a fost determinată, pe de o parte, de îmbunătățirea permanentă a structurii economiei județului, în cadrul căreia s-au promovat cu precădere ramurile și tehnicile de complexitate ridicată, înalt prelucrătoare. În conceperea și realizarea tuturor obiectivelor și sarcinilor economice s-a pornit de la necesitatea valorificării intensive, superioare a tuturor resurselor materiale și energetice de care dispunem în județ, prin creșterea coeficientului de utilizare a materiilor prime, prin realizarea, pe fiecare tonă de materii prime, a unei valori economice crescînde. O însemnată premisă de plecare în acest sens a constituit-o faptul că dispunem în industria județului de dotarea tehnică și capacitatea profesională necesare pentru a ne compara rezultatele nu numai cu ceea ce am realizat în perioada trecută, ci cu tot ce se obține mai valoros în lume. Tocmai pe această bază s-a acționat ferm, în cadrul unor programe judicios fundamentate și de lungă perspectivă, pentru reorientarea gîndirii tehnico-economice în toate unitățile.

Ca rezultat al tuturor acestor premise, orientări și măsuri, în prezent, în industria județului realizăm un coeficient de utilizare a laminatelor din oțel de 0,85%, iar consumurile specifice de materiale, combustibili și energie electrică la fiecare milion de lei producție marfă sînt în continuă scădere, situîndu-se și în 1981 sub nivelul cifrelor planificate. În aceste condiții, a crescut substanțial valoarea producției finite obținute din tona de materii prime, prin sporirea valorii nou create, ridicarea gradului de prelucrare, a nivelului calitativ al produselor și a performanțelor tehnico-funcționale — vezi și tabelul nr. 1. Numai în cursul anului trecut, valoarea producției finite realizată din fiecare tonă de metal a crescut cu circa 3 000 de lei, iar în cincinalul trecut cu peste 40 la sută. Sporuri similare s-au obținut și în ceea ce privește valorificarea lemnului, bumbacului, a altor materii prime.

Tabelul nr. 1

Repere ale valorificării superioare a resurselor

	Producție industrială realizată (lei)	
	1975	1981
o tonă metal	38 600	54 590
1 MWh energie electrică	38 900	55 100

În fiecare unitate economică au fost amplificate eforturile tehnice și organizatorice în vederea constituirii soluțiilor originale ce au vizat și vizează perfecționarea și modernizarea proceselor de producție, a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și tehnologiilor din unitățile noastre, scurtarea la minimum posibil a drumului de la idee la produs sau tehnologie (tabel nr. 2). S-a urmărit ca produsele și tehnologiile să înglobeze mai puține materii prime și materiale, combustibili și energie, și tot mai multă gîndire și imaginație, inginerie tehnologică și inteligență, asigurînd în acest mod creșterea competitivității produselor noastre pe piețele tradiționale, extinderea pe noi piețe. În acest sens, putem spune că am obținut, în special în ultima perioadă, o serie de rezultate semnificative. Numai în cincinalul trecut, de pildă, s-au introdus în producția de serie aproape 100 de tehnologii noi în toate ramurile și subramurile județului. Numai elaborarea la I.M.M.N. Copșa Mică a unei noi tehnologii pentru recuperarea materialelor utile din zgurile neprelucrate pînă în prezent — ceea ce a permis obținerea anuală a peste 200 tone stibiu metalic, 100 tone antimoniat de sodiu și 40 tone sulfură de stibiu — a condus la reducerea importurilor acestor materiale cu 7 milioane lei/an.

Fiind un județ puternic industrializat, Sibiul este, în același timp, un consumator relativ mare de materii prime, combustibili și energie. De aici se desprinde o singură concluzie : contribuția pe care județul Sibiu poate — și trebuie — să o aducă la satisfacerea cerințelor crescînde de energie și combustibili constă în economisirea lor la maximum, pe toate căile. Cu alte cuvinte, și în cazul județului Sibiu, **cea mai sigură și ieftină formă de producere a energiei este economisirea ei.** Tocmai în lumina măsurilor inițiate în acest sens de conducerea partidului, de tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, Comitetul județean de partid a adoptat un program special în domeniul reducerii și economisirii pe toate căile a tuturor formelor de energie și combustibili, stabilind sarcini și responsabilități precise, cu termene concrete pe fiecare ramură, domeniu și unitate.

Potrivit măsurilor stabilite urmează să realizăm numai de la întreprinderile constructoare de mașini din județ, pînă la finele anului 1985, prin recuperarea resurselor energetice refolosibile din gazele arse, deșeuri combustibile și din gazele combustibile o economie de cel puțin 10 000 tcc/an. Se acționează în acest sens pentru modernizarea a o serie de cuptoare, în vederea recuperării și valorificării căldurii conținute în gazele evacuate, apele de răcire, produsele calde, deșeuri ș.a. De asemenea, încă în acest an, cu gazele arse de la Întreprinderea de geamuri și „Vitrometan" din Mediaș vom încălzi locuințele, unitățile comerciale și obiectivele social-culturale din cartierul „Vitrometan" Mediaș. Asemenea programe am stabilit și pentru platformele și zonele industriale din Sibiu, Copșa Mică, Cisnădie, Tălmaciu ș.a.

Valorificarea superioară a potențialului de creativitate

ÎN ANSAMBLUL factorilor care își pun puternic amprenta asupra dezvoltării intensive se numără creativitatea tehnică, emulația tuturor cadrelor tehnice de a rezolva, prin forțe proprii, probleme ale producției de o complexitate tot mai ridicată. Comitetul județean de partid a acționat și acționează consecvent, printr-o intensă activitate politico-educativă, pentru a crea un climat optim afirmării creației tehnice originale, pentru a determina cadrele noastre tehnice să gîndească și să creeze fără complexe, cu o puternică încredere în forțele proprii.

Ampla mobilizare și participare a oamenilor muncii din județul Sibiu la creația științifică și tehnică, în cadrul celei de a II-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României", a marcat realizarea a peste 11 800 obiective la care au fost antrenați 74 000 muncitori, maiștri, ingineri, tehnicieni și alți specialiști. Numai în anul 1981, numărul inventatorilor și inovatorilor se ridica, în județ, la 2 364, organizați pe 85 de cercuri. Din cele 108 invenții finalizate, se aplică în producție 90, iar din cele 135 inovații realizate, pînă în prezent s-au implementat 123. Eficiența economică totală netă a invențiilor se ridică la 51,8 milioane lei, iar a inovațiilor la 9,9 milioane lei [1]). Ca o confirmare a acestei bogate activități, Comisiei județene de creație tehnico-științifică de masă a județului Sibiu i-a fost decernată Diploma de onoare și titlul de laureat pentru locul I pe țară, obținut în întrecerea dintre județe.

O activitate ce concentrează însemnate preocupări și în județul nostru este aceea a autoutilării. Multe unități economice s-au convins că aceasta este o cale sigură, ieftină și rapidă de perfecționare a unor mașini și utilaje, de modernizare a acestora prin construirea unor dispozitive și subansamble care măresc productivitatea muncii și, concomitent, duc la reducerea efortului fizic al muncitorilor. O serie de întreprinderi cum sînt : I.P.A. și „Independența"-Sibiu, „Geamuri" Mediaș, „Mănuși și Ciorapi" Agnita ș.a. au proiectat și realizat numeroase mașini și instalații necesare, multe din ele cu un grad de complexitate ridicat. În aceste unități ca și în multe altele, de altfel, s-au format colective, ateliere, secții specializate pentru activitatea de autoutilare, începînd cu proiectarea, realizarea și pînă la probele tehnologice. Prin extinderea autoutilării avem permanent în vedere — așa cum o cere tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului — reducerea în ritm susținut a importurilor. Finalizarea acestui obiectiv de mare însemnătate caracterizează o gamă largă de preocupări din întreprinderile sibiene. Există în acest sens o bună experiență, dar și cerințe cărora trebuie să le răspundem mai exigent.

S-au întreprins susținute acțiuni politice și organizatorice în vederea mobilizării muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, a tuturor cadrelor de specialiști la elaborarea de noi soluții tehnice originale — în scopul valorificării tuturor resurselor materiale, a întregului potențial productiv și de forță de muncă de care dispunem. S-au întocmit în acest sens programe de asimilare a unor produse și materiale, programe detaliate, cu sarcini și responsabilități precis stabilite, a căror realizare se urmărește cu insistență. În scopul cunoașterii și extinderii soluțiilor optime de asimilări a materialelor, subansamblelor și pieselor de schimb din import, al înlocuirii acestora cu alte materiale din țară, au fost organizate pe plan județean consfătuiri, simpozioane, schimburi de experiență, expoziții tehnice în cadrul cărora s-au identificat noi posibilități pentru folosirea unor înlocuitori din producția internă, recondiționarea pieselor de schimb și subansamblelor din import, raționalizarea consumurilor la unele materii prime și materiale, mobilizarea unor stocuri de materiale fără mișcare. În asemenea condiții, numai în anul 1981, la nivelul județului, importul s-a redus, prin introducerea în fabricație a unor produse noi și reproiectate cu 67,6 mil. lei ; prin introducerea unor tehnologii noi și extinderea celor avansate cu 63 mil. lei, și cu 42,8 mil. lei prin asimilări de piese de schimb, subansamble și materiale. O contribuție însemnată la crearea de produse noi, cu parametri tehnico-funcționali superiori, și-au adus-o unitățile de cercetare-proiectare din județ, care alcătuiesc sectorul de avangardă al proiectării, cercetării și ingineriei tehnologice.

Acțiuni pentru creșterea eficienței creației tehnice

PORNIND de la potențialul însemnat de cercetare și acțiune inovatoare de care dispunem [2]), de la cerința racordării permanente la obiectivele dezvoltării județului în actualul cincinal, Comitetul județean de partid acționează consecvent pentru identificarea și valorificarea integrală a rezervelor, pentru stimularea participării cadrelor tehnice și economice în rezolvarea, prin forțe proprii, a tuturor problemelor ridicate de dezvoltarea economico-socială a județului și a fiecărei unități în parte. Toate acestea se realizează în cadrul unor programe judicios fundamentate, care asigură o planificare riguroasă a perspectivei, o rațională repartizare a forțelor, o realistă dimensionare a obiectivelor.

Pornind de la obiectivele Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului, tehnic aprobat la Congresul al XII-lea al partidului, s-a fundamentat, pe plan județean, un program propriu, cu sarcini de anvergură, mobilizatoare pe perioada 1981—1985. Obiectivele acestui program s-au defalcat riguros pe fiecare unitate economică sau de cercetare-proiectare, care dispun astfel de propriile programe în cadrul cărora își pot evalua în mod cît mai riguros resursele și prioritățile.

Urmărindu-se cu consecvență aceste acțiuni, punîndu-se noi accente, în funcție de cerințele dinamice și prioritățile economiei, la sfîrșitul anului trecut, o plenară a Comitetului județean de partid consacrată special activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic a adoptat o hotărîre, respectiv o serie de programe concrete de măsuri ce vizează întregul cincinal 1981—1985.

În esență, programele adoptate își propun următoarele obiective prioritare : proiectarea, reproiectarea și asimilarea în fabricație a 63 386 produse, ceea ce va asigura, în anul 1985, o pondere a produselor noi și reproiectate de minimum 60 la sută ; introducerea în procesul de producție a 40 de tehnologii noi și modernizate, de înalt randament și productivitate ; diminuarea consumurilor specifice de materii prime și materiale cu minimum 25 la sută pînă la finele acestui cincinal ; reducerea cu fiecare an a consumurilor de energie electrică cu 15 000 MWh, a consumurilor de combustibili cu 25 000 tcc și valorificarea integrală a resurselor de energie secundară și recuperabilă ; sti-

[1]) Dintre lucrările premiate, atît la nivel județean cît și național, pentru importanța și originalitatea lor menționăm : instalația mobilă de recondiționare fizică a uleiului electroizolant realizată la Întreprinderea de rețele electrice Sibiu, brevetată ca invenție și care asigură o economie de 3,2 milioane lei pe fiecare instalație ; ciocan pneumatic de abataj cu protecție antiscîntei, brevetat ca invenție și realizat de întreprinderea „Independența" — Sibiu ș.a.

[2]) De-a lungul ultimilor ani, în cea mai mare parte a unităților industriale s-a dezvoltat și perfecționat considerabil baza tehnico-materială a activității de cercetare-proiectare. Dispunem în acest domeniu de un corp tehnico-ingineresc ce cuprinde cca. 3 200 cadre cu o temeinică experiență și pregătire profesională și cu o înaltă specializare pe diverse sectoare de activitate, corespunzător structurii economiei județului. Pe teritoriul județului activează cu bune rezultate 10 institute de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, sau filiale ale acestora, reprezentînd o forță considerabilă, distribuită într-o largă paletă de preocupări de maximă însemnătate pentru economia națională. În cadrul Institutului de învățămînt superior din Sibiu se desfășoară o susținută activitate de cercetare științifică, orientată cu precădere în direcția fanoirii tehnologice, reducerii consumurilor materiale și energetice, mecanizării și automatizării producției.

Tabelul nr. 2

Ponderea unor produse noi și reproiectate

Indicatori Întreprinderi		1 — Pondere produse noi și reproiectate în total producție marfă			2 — Valoare produse noi și reproiectate în total producție marfă			Tehnologii noi și modernizate introduse în fabricație	
		1976	1977	1978	1979	1980	1981	1976—80	1981
Total județ	1	13,3	25,6	38	51,5	60,2	35,1	—	—
	2 mld. lei	2,4	5,3	8,6	12,3	15,2	8		
„Libertatea" Sibiu	1	53,2	35,2	37,6	37,2	62,6	30,4	24	9
	2 (mii)	232 887	348 368	415 000	452 865	673 840	215 718		
I.M. Mîrșa	1	2,9	10,0	18,0	74,0	96,4	61,9	398	22
	2 (mil.)	103,4	307,2	340,7	1 511,8	3 328,3	2 145,1		
„Independența" Sibiu	1	16,7	24,5	56,9	39,2	47	18	310	59
	2 (mii)	196 700	328 205	731 310	542 192	743 593	256 041		
„Vitrometan"	1	12,8	34,6	40	60	58	23	11	2
	2 (mii)	31 332	93 129	114 191	186 562	189 808	77 622		
„Balanța"	1	18	25,1	37,2	42,5	51,7	10,8	728	136
	2 (mil)	107,2	125,3	138,8	146,5	220,7	82,0		

mularea puternică a mișcării de invenții și inovații prin cunoașterea și generalizarea experienței înaintate dintr-un șir de unități economice ale județului ; ridicarea performanțelor calitative, tehnico-funcționale ale tuturor produselor realizate în județ, la nivelul celor obținute de țările industriale dezvoltate, în condițiile atingerii unor indicatori de eficiență similari ; creșterea gradului de dotare a tuturor întreprinderilor cu S.D.V.-uri, utilaje și instalații realizate prin autoutilare ; aplicarea la scară industrială a unor tehnologii moderne, de mare precizie și economicitate : prelucrarea cu laseri, sudura prin frecare, electroeroziunea, sudura cu jet de electroni, extruderea la rece, robotizarea unor operații, agregatizarea în activitatea de prelucrări mecanice și montaj ș.a. ; realizarea unor noi obiective care să asigure punerea în valoare a potențialului hidroenergetic al rîurilor de munte și valorificarea unor resurse energetice neconvenționale.

Evident, am prezentat doar obiectivele mari, de ordin strategic, ale măsurilor de promovare largă, în toate domeniile de activitate, a progresului tehnic, a cuceririlor științei și tehnicii contemporane. Rezultatele obținute în primul an al actualului cincinal — între care se detașează ponderea mare a produselor noi și reproiectate, economiile înregistrate la cheltuielile materiale și totale, reducerea importurilor cu peste 173 milioane lei, concomitent cu creșterea exporturilor cu 22,8 la sută față de realizările din 1980 — rezultatele din trimestrul I al acestui an — un plus față de prevederi la producția netă industrială de 135 milioane lei, la producția marfă de 145 mil. lei, la productivitatea muncii de 1 333 lei, reducerea cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă cu 9,3 lei și a cheltuielilor materiale cu 8,1 lei, un plus de beneficii de 96 milioane lei etc. — demonstrează realismul programelor stabilite.

Din analiza activității, în lumina sarcinilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c., de ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din aprilie a.c., se desprind cîteva direcții de acțiune pe care colectivele de oameni ai muncii din economia județului Sibiu își vor concentra în viitor cu precădere eforturile, în scopul eliminării unor neajunsuri și optimizării întregii activități de afirmare a progresului tehnic.

a) În scopul asigurării unui ritm înalt de asimilare în fabricație a produselor noi prevăzute în planurile tehnice anuale, vom acorda o atenție sporită derulării corespunzătoare a acestor planuri, respectării sau devansării termenelor planificate pe diferitele faze ale procesului de cercetare-proiectare-prototip.

b) Ca și în alte privințe, și în aceea a ritmului înnoirii, parametrii esențiali de comparație trebuie să-i constituie realizările „de vîrf" pe plan mondial. În aceste condiții calitativ noi, este de la sine înțeles că produse cu un ciclu de asimilare de 3—5 ani — așa cum s-au mai întîlnit în nomenclatoarele de fabricație ale unor întreprinderi din județ — vor fi eliminate de pe planșetele proiectanților ; în caz de realizare, proiectul respectiv nu mai reprezintă o noutate tehnică.

c) În aria aceleiași cerințe — a sporirii competitivității produsului nou, a creației tehnice originale în general — se înscrie orientarea fermă a forțelor de concepție către acele noutăți tehnice care înglobează cantități minime de materiale și energie pentru performanțe funcționale superioare, sau consumă în exploatare minimum de energie și combustibili.

d) Perfecționarea tehnologiilor de fabricație, înnoirea tehnologică în general constituie în continuare pentru industria județului Sibiu un domeniu practic inepuizabil de diminuare a consumurilor materiale și energetice și de sporire a productivității muncii. Semnificativă sub aspectul marilor rezerve ce se ascund la acest capitol este cuprinzătoarea „inventariere" a tehnologiilor aplicate în industrie, în urma căreia, în întreprinderi mari consumatoare de energie s-au depistat încă aproximativ 30 de tehnologii în exploatare prin eliminarea cărora — acționăm hotărît în acest sens — consumurile energetice se vor diminua cu peste 35 000 tec.

e) În viitorul apropiat, în județul Sibiu se vor accentua preocupările pe linia promovării și implementării largi în producție a unor soluții tehnico-organizatorice moderne și de mare randament, a unor tehnologii și surse de energie neconvenționale, al căror impact va determina previzibile mutații calitative în însăși structura ramurilor industriale ale județului. În acest sens un succes de dată relativ recentă îl constituie punerea în funcțiune, la Întreprinderea de piese auto Sibiu, a unor sisteme flexibile de manipulare cu roboți industriali, ceea ce marchează o premieră tehnică absolută în industria sibiană.

În ceea ce privește implementarea unor tehnologii neconvenționale, al căror principal avantaj constă în obținerea unor importante economii de materiale la prelucrare, s-a trecut în mod hotărît de la faza experimentărilor de laborator la cea a aplicării pe scară industrială, cu bune și promițătoare rezultate. De altfel, ca o recunoaștere a priorității dobîndite de specialiștii județului în acest domeniu, Sibiul va fi, în cursul lunii iunie a.c., gazda unui simpozion național pe tema tehnologiilor neconvenționale.

Avem o bună experiență în privința valorificării resurselor locale de energie neconvențională, experiență pe care o vom dezvolta pe multiple planuri în cursul acestui cincinal. Beneficiind de condiții naturale avantajoase (o rețea hidrografică bogată, rîuri cu potențial hidroenergetic ridicat) județul Sibiu va materializa pînă în 1985 un program concret de valorificare a acestui potențial. Acest program cuprinde instalarea a aproape 50 de microhidrocentrale cu o putere totală instalată de peste 32 500 kW. Pe teritoriul județului funcționează o centrală electrică eoliană după proiectul căreia urmează a se construi obiective similare în Delta Dunării și pe litoralul Mării Negre. Am obținut și unele rezultate — ce-i drept, de interes deocamdată local — în folosirea energiei solare și a biogazului.

ÎN LUMINA SARCINILOR și obiectivelor strategice ale actualului cincinal, a orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, promovarea pe scară largă a progresului tehnic, a spiritului novator, revoluționar în întreaga activitate economico-socială constituie o cerință primordială a sporirii eficienței și a trecerii la o nouă calitate în economia românească. Județul Sibiu, prin potențialul său tehnic și uman valoros, prin tradițiile de hărnicie, înalt profesionalism și spirit gospodăresc ale oamenilor acestor locuri, prin creșterea răspunderii, deplina angajare muncitorească, sporirea gradului de inițiativă și creativitate în muncă, își poate aduce o contribuție mărită la realizarea acestor importante sarcini.

Calitate și eficiență în procesul modernizării economiei românești

ELEMENTUL definitoriu al actualului plan cincinal îl reprezintă, precum este știut, accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării, ceea ce trebuie să se concretizeze în final în sporirea valorii nou create de fiecare întreprindere în condițiile creșterii substanțiale a eficienței economice. Nu este întîmplător faptul că cel de al șaptelea plan cincinal este chemat să marcheze o schimbare de fond în modul de dezvoltare a economiei. În perioadele anterioare a avut loc o importantă dezvoltare a bazei tehnico-materiale, au fost materializate programe importante de investiții în toate ramurile economiei, ceea ce a permis asigurarea unei structuri productive puternice, moderne.

Tocmai pornind de la această acumulare considerabilă în sfera mijloacelor de producție, de la mutațiile ce au survenit la nivelul forței de muncă, de la cerințele privind ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii, creșterea eficienței tuturor activităților economice apare ca o exigență firească. Trecerea la o nouă calitate dobîndește un caracter cu atît mai imperativ cu cît în economia mondială, pe fondul crizei de materii prime și energie, al restricțiilor generate de aceasta, se vădește o serie de dezechilibre, mai cu seamă în ce privește aprovizionarea cu materii prime și energie, fenomene care afectează și economia românească.

În plan macroeconomic s-a urmărit înfăptuirea unor noi corelații între efortul de dezvoltare și efectele obținute. Astfel, în ultimul deceniu, a fost formulată explicit în documentele de partid cerința devansării ritmului de creștere a produsului social de către ritmul de creștere a venitului național, dinamică ce reflectă valorificarea cu eficiență sporită a factorilor de producție, reducerea sistematică și substanțială a cheltuielilor de producție și, cu deosebire, a consumurilor materiale. În ultimii 10 ani, indicele de valorificare la metal, lemn, materii prime, produse chimice și ale industriei ușoare a crescut de 2—2,5 ori. În același interval de timp, productivitatea muncii s-a dublat, fapt care atestă convingător că în dezvoltarea producției au acționat cu o pondere însemnată, factori de natură intensivă (vezi și tabelul).

Modelarea producției în funcție de criteriul economicității

DACĂ în orice condiții, reducerea costurilor, și în primul rînd a consumurilor materiale și energetice, constituie o direcție esențială de sporire a valorii nou create, de creștere a productivității muncii, în prezent acest proces dobîndește o însemnătate prioritară. În funcție de criteriul energetic au fost concepute și puse în practică importante acțiuni de restructurare a industriei, urmînd a fi impulsionată și în continuare dezvoltarea ramurilor industriale care necesită un consum energetic redus. Procesul de modelare a economiei în funcție de criteriul amintit nu vizează numai nivelul macroeconomic, ci el se aplică, cu diferențierile de rigoare, la nivelul unităților productive, acestea avînd datoria nu numai să minimizeze consumurile, dar să-și adapteze cît mai eficient structura de producție în funcție de acest element. Caracterul de maximă generalitate al criteriului minimizării consumurilor materiale și energetice se vădește dacă urmărim strategia de dezvoltare a unei ramuri de bază a economiei naționale : agricultura. Investită cu sarcini deosebite în direcția asigurării populației și industriei cu produse în volum și diversitate sortimentală cît mai mari, agricultura României socialiste trebuie să dobîndească prerogativele unei agriculturi eficiente și din punct de vedere al costurilor, al consumurilor. Acest fapt este cu atît mai însemnat cu cît, prin mecanizare, chimizare, irigare, agricultura a devenit, în fapt, un mare consumator de energie.

Tocmai în sensul celor menționate anterior, Comitetul Politic Executiv a aprobat recent niveluri orientative pe ministere, stabilind reduceri mai accentuate față de prevederile planului cincinal 1981—1985 și adoptînd măsuri corespunzătoare pentru îmbunătățirea lor. Printre altele, s-a indicat să se treacă imediat la analiza fiecărui produs, stabilindu-se tehnologii corespunzătoare pentru reducerea cu cel puțin 20—25 la sută a consumurilor pe întregul cincinal, realizîndu-se încă din 1983 prevederile care vizau inițial anul 1985. În ce privește gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, conducerea de partid și de stat a hotărît ca în acest cincinal să se majoreze sarcina la 35 la sută în 1985 față de 1980, comparativ cu 30,2 la sută prevăzut inițial — nivel calculat pe baza producției marfă și cu 44 la sută față de 37,3 la sută — nivel calculat pe baza producției nete. Pentru atingerea acestor obiec-

Repere ale unor mutații calitative în dezvoltarea economiei românești

	1976—1980	1981—1985
Devansarea creșterii produsului social de către creșterea venitului național	1,04	1,16
Devansarea creșterii producției globale de către creșterea producției nete (în industrie)	1,06	1,15
Ponderea volumului de construcții-montaj în totalul investițiilor (%)	35	27
Creșterea productivității muncii (%)	1980	1985 *)
— industrie	100	140,4
— agricultură	100	150,4
— construcții-montaj	100	130,0
Producția netă la 1 000 lei fonduri fixe, valoare neamortizată în industria prelucrătoare (lei)	1980 **) 710	1985 **) 900
Gradul de valorificare a materiilor prime de bază în industria prelucrătoare (%)	1980 100	1985 *) 132
Economiile obținute ca urmare a reducerii cheltuielilor în industrie (mld. lei)	100	200

*) Creștere pe cincinal ; **) Nivel anual.

tive ministerelor și organelor centrale le revine obligația să reanalizeze fiecare produs, urmînd ca în perspectivă să fie menținute sau introduse în fabricație numai produse cu consumuri reduse de materii prime și materiale și cu grad ridicat de valorificare pe piața externă.

Productivitatea muncii, factor principal de creștere a venitului național și de susținere a procesului de creștere a eficienței, urmează să sporească cu 40% în industrie, cu 50% în agricultură și cu 30% în construcții-montaj. De reținut este faptul că în industrie se preconizează ca 80% din sporul producției să se realizeze pe seama creșterii productivității muncii. Saltul calitativ pe care îl parcurge economia noastră în actualul cincinal este oglindit și printr-o coordonare mai bună a producției materiale și a fluxurilor financiare. În această perspectivă se prevede îmbunătățirea unor indicatori valorici de bază ai eficienței, între care producția și beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe.

La elaborarea programului de dezvoltare un rol esențial revine progresului tehnic, cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, creșterii nivelului calitativ al producției, a competitivității produselor. Numai prin încorporarea curajoasă, operativă a ideilor noi în produse de înaltă calitate și competitivitate, se subliniază cu deplin temei în documentele de partid, se poate asigura creșterea continuă a performanțelor tehnico-economice ale fiecărui produs, se pot asigura condiții de participare competitivă a mărfurilor românești pe piața externă. Se prevede, pe această bază, creșterea comerțului exterior deopotrivă cu îmbunătățirea structurii sale ; de remarcat că din sporul total de export ce se va realiza în 1985, față de 1981, circa 27% urmează să se realizeze pe seama îmbunătățirii structurii și creșterii gradului de valorificare a produselor.

Exigențe în repartizarea și finalizarea investițiilor

O PÎRGHIE DE BAZĂ în materializarea politicii de modernizare a structurii economiei, de creștere a eficienței o reprezintă investițiile. Pentru perioada 1981—1985 este prevăzut ca economia națională să beneficieze de fonduri de investiții în valoare de 1 300—1 350 miliarde lei, cu 40—45% mai mult decît în cincinalul precedent. Prin modul de alocare a investițiilor se accentuează activitatea din industria extractivă, din agricultură, se va avea în vedere dezvoltarea ramurilor de prelucrare avansată a resurselor naturale, acordîndu-se atenție dotării întreprinderilor cu mașini, utilaje și instalații moderne, cu consum redus de combustibili, energie și materii prime. Se urmărește, de asemenea, și îmbunătățirea în continuare a repartizării teritoriale a forțelor de producție. Accentul pus pe modernizări și reutilări în unitățile existente și mai puțin pe dezvoltarea extensivă are în vedere, între altele, suprafețele mari de producție existente și producția relativ scăzută pe unitatea de suprafață. Se urmărește, în acest context, îmbunătățirea raportului dintre fondurile fixe active și fondurile fixe pasive, între ponderea utilajelor care produc și ponderea construcțiilor. Dacă în 1975 ponderea volumului de construcții-montaj, în țara noastră, în volumul total al investițiilor, a fost de 47,1%, în 1980 aceasta a scăzut la 41,2% și se prevede ca în 1985 să ajungă la 40%. Deși reprezintă pași însemnați pe calea creșterii eficienței, procentele menționate relevă decalaje față de alte țări unde indicatorii respectivi prezintă nivele mai mici, astfel încît se cere acționat pe mai departe, mai cu seamă în faza de proiectare, pentru realizarea unor construcții mai ieftine, mai ușoare, din materiale locale sau din înlocuitori care duc la reducerea consumurilor.

Un rol important revine investițiilor și eficienței lor în agricultură unde — în cadrul înfăptuirii unei noi revoluții agrare care să ducă la creșterea accentuată a producției agricole — acestea constituie suportul material pentru intensificarea producției agricole industrializarea proceselor de muncă din agricultură, transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale și obținerea de rezultate la nivelul cel mai ridicat. O legătură strînsă trebuie să existe între obiectivele agriculturii și investițiile proprii, directe, pe de o parte, și investițiile din sectoarele constructoare de mașini agricole, de producere a îngrășămintelor chimice, de preparare și industrializare a produselor agricole, pe de altă parte.

Pentru a releva importanța sporirii eficienței investițiilor în agricultură, este cazul să amintim că volumul mediu anual al acestora a fost de 1 287 milioane în intervalul 1951—1955, în actualul cincinal fiind prevăzute 155 miliarde lei. Investiția medie pe o persoană ocupată în agricultură a crescut, în același interval de timp, de 25 ori, ceea ce evidențiază gradul ridicat de înzestrare tehnică a muncii agricole.

Participare eficientă la diviziunea internațională a muncii

EXISTĂ o relație strînsă de intercondiționare între comerțul exterior și creșterea economică. Cu cît o economie este mai dezvoltată, cu atît poate participa mai activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de mărfuri avantajos pentru toți partenerii; la rîndul său, comerțul stimulează creșterea economică, prin volumul și diversitatea produselor care trebuie realizate pentru piața externă. Avînd în vedere în primul rînd necesitățile dezvoltării economiei, dar și posibilitățile acesteia, ritmul de creștere a comerțului exterior este mai ridicat decît cel al investițiilor, producției industriale și produsului social. În țara noastră, în perioada 1950—1979, volumul comerțului exterior a crescut de 33,74 ori. Corespunzător, s-a modificat ponderea mărfurilor românești în comerțul mondial de la 0,37% în 1960 la 0,63% în prezent. În actualul cincinal, se prevede ca volumul activităților de comerț exterior să sporească cu 50—57%. Pornind de la tendința manifestată de unele întreprinderi de a stabili un necesar de import supradimensionat în comparație cu cerințele reale un accent special se acordă producerii în țară a o serie de produse care se importă. **„Industria noastră,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie să-și facă un titlu de cinste din a asigura cu forțe proprii mașinile și instalațiile, aparatura de măsură și control, utilajele de cercetare și piesele de schimb necesare economiei noastre într-o măsură tot mai mare. Nu trebuie să mai facem importuri mai cu seamă în domeniul construcțiilor de mașini, decît prin acorduri de compensație din același domeniu."**

În realizarea unui comerț exterior eficient, în majorarea aportului acestuia la dezvoltarea economică și socială a țării, este deosebit de important ca, o dată cu creșterea volumului de export, să sporească ponderea produselor înalt prelucrate, cu nivel tehnic ridicat, pe care să se obțină valori cît mai mari în raport cu unitatea de materie primă pe care o conțin. Răspunzînd apelului conducerii partidului, industria noastră a sporit ponderea grupei de mașini și utilaje în totalul exportului, de la 3,2% în 1950, la 18,2% în 1965 și la cca. 39% în prezent. Exportul reprezintă astăzi cca. 25% din producția de rulmenți, 20% din producția de mașini-unelte pentru așchierea metalelor, 60% din producția de tractoare, locomotive Diesel ș.a.

Mijlocul principal de mărire a aportului comerțului exterior la creșterea economică constă în obținerea unor prețuri cît mai bune pe piața externă, concomitent cu diminuarea cheltuielilor de producție în țară. Aceasta impune, pentru produsele destinate exportului, și în general pentru toate produsele, o productivitate sporită a muncii, reducerea la strictul necesar a consumurilor materiale, a combustibililor și energiei, îmbunătățirea și modernizarea tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea calității poduselor, adaptarea permanentă a producției la cerințele pieței externe, eliminarea exporturilor de produse care nu au o eficiență corspunzătoare, aplicarea noului mecanism economico-financiar și în domeniul comerțului exterior, introducerea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare în întreprinderile de comerț exterior.

DISPUNEM DE O CONCEPȚIE CLARĂ, originală cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în următorii ani, care se întemeiază pe cunoașterea profundă a realităților țării noastre, pe investigarea continuă a fenomenelor care au loc în economia mondială. Realizarea progresului economic estimat, înfăptuirea tuturor obiectivelor de dezvoltare socială, creșterea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii apar astfel, ca sarcini practice, cerințe ale activității de zi cu zi. Iar cei chemați să înfăptuiască noua calitate în economie sînt oamenii muncii, întregul nostru popor, calitatea activității fiecăruia constituind temelia progresului general al patriei.

dr. Virgil DINCA

Pe coordonatele noii revoluții agrare

(Urmare din pag. 3)

furajere, și în special a celor grosiere și fibroase, precum și pe folosirea mai deplină a pășunilor și fînețelor naturale

Dispunînd de suprafețe însemnate de pășuni (circa 93 200 ha) și fînețe (32 700 ha), județul Bacău poate crește și îngrășa un efectiv de animale, considerabil sporit față de cel actual. S-au stabilit, în acest an, măsuri pentru punerea în valoare a resurselor de furaje din zonele de deal și munte. Programele elaborate sînt orientate către **ridicarea potențialului productiv al pajiștilor și fînețelor naturale** din zona de munte, asigurarea unei încărcături optime de bovine și ovine pe aceste suprafețe, sporirea contribuției gospodăriilor populației la realizarea programului de autoaprovizionare la nivel județean.

A fost creat cadrul natural economic pentru deplasarea, încă din această primăvară, a circa 2 000 de bovine și 14 mii de ovine din unitățile agricole cu deficit de pășune; în prezent se lucrează la amenajarea taberelor de vară, asigurarea lor cu apă ș.a. Studiile efectuate de specialiști în 13 comune din zona de munte a județului au scos în evidență importantele rezerve de care acestea dispun pentru dezvoltarea sectorului zootehnic. Prin valorificarea lor, în actualul cincinal efectivele de animale în gospodăriile populației din zona necooperativizată a județului sînt estimate să crească cu 6 mii de bovine și aproximativ 56 mii de ovine. Încă din acest an, prin planurile de cultură s-a prevăzut creșterea suprafeței arabile cu 4 000 ha, ce urmează a fi cultivate cu furaje fibroase, suculente și grosiere. De asemenea, un accent deosebit se pune pe asigurarea necesarului de semințe. Ca urmare, au sporit suprafețele destinate acestui scop (850 ha de loturi semincere în cadrul întreprinderii județene de pajiști), iar în cadrul cooperativelor agricole de producție se vor produce peste 60 tone sămînță de lucernă și trifoi, precum și a 18 tone sămînță de gulii și sfeclă furajeră. Fără îndoială, aplicarea integrală a măsurilor stabilite va contribui la o stabilizare a forței de muncă în agricultura județului, o participare mult superioară la muncă a lucrătorilor, ceea ce va avea ca efect realizarea unor producții sporite și va contribui la realizarea pe deplin a autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale — laturi esențiale ale complexului program de înfăptuire a noii revoluții agrare.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Perfecționarea mecanismului de promovare a exporturilor

DEZVOLTAREA schimburilor economice externe, necesitate obiectivă cu atît mai stringentă cu cît o țară este mai mică, poate fi impulsionată prin funcționarea a două mecanisme specifice: mecanismul de stimulare a exporturilor și mecanismul de promovare a exporturilor.

Mecanismul de stimulare are în vedere pîrghiile de natură bugetară, fiscală, financiar-bancară și asigurări, utilizate în politica comercială a statului în vederea dezvoltării schimburilor, echilibrării balanței comerciale și de plăți *). Aceste pîrghii se pot regăsi indirect și la nivel microeconomic, în măsuri de planificare, organizare, cointeresare, luate de firmele exportatoare.

Mecanismul de promovare are, de asemenea, două componente: macroeconomică și microeconomică.

Componenta macroeconomică desemnează acțiunile de inițiativă guvernamentală orientate spre: cunoașterea de parteneri externi, a potențialului economic al unei țări, a ofertei sale de export, facilitarea contractelor între oameni de afaceri străini și exportatorii din țară prin camere de comerț, birouri și agenții comerciale în străinătate, servicii de informare (marketing, conjunctură, politici comerciale și vamale, prognoză tehnologică, design), asigurate exportatorilor.

Componenta microeconomică desemnează aceleași funcții la nivel de întreprindere și produs, cu mențiunea că varietatea de forme și posibilități de promovare rămîn deschise inițiativei exportatorului.

În general, pe plan mondial se constată o corelație semnificativă între nivelul dezvoltării sectorului serviciilor (comerciale, inginerești, financiar-bancare, asigurări) și anvergura activității de promovare a exporturilor. Ba chiar mai mult, a început să fie teoretizată diviziunea „firească" a muncii între țările în curs de dezvoltare ce dispun de resurse naturale și de forță de muncă pe de o parte și țările dezvoltate industrial cu un sector al serviciilor (știință, tehnologii, marketing, management etc.) superdezvoltat, pe de altă parte.

Chiar dacă nu sîntem de acord cu asemenea „teorii" asupra ordinii economice internaționale, fapt este că nivelul eforturilor de marketing ale firmelor din țările capitaliste dezvoltate, concretizate în programe strategice pe termen lung, campanii publicitare de anvergură, promovarea persuasivă a

*) Folosirea mecanismului de stimulare a exportului în contextul autoconducerii și autogestiunii a fost analizată în R.E. nr. 22, 33/1981.

**) Sub genericul „Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior" s-au mai publicat puncte de vedere în R.E. nr. 7, 9, 12, 13, 15, 16/1982.

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

imaginii de marcă, acordarea unor servicii gratuite clienților prezenți sau potențiali (consulting în realizarea unor studii de fezabilitate, în elaborarea unor programe de dezvoltare zonale sau sectoriale, în instruirea cadrelor pe echipamentele exportatorului, în elaborarea de caiete de sarcini pentru licitații ș.a.m.d.) devin adeseori adevărate bariere în pătrunderea pe piața externă a unor noi exportatori mici și mijlocii, în special din țări în curs de dezvoltare.

La acestea se adaugă condițiile de credit preferențiale acordate cumpărătorilor, în special la livrări complexe de linii și obiective industriale, proiecte importante, exporturi de mașini și utilaje, condiții favorizate de dispersarea sarcinii de finanțare și a riscului comercial între numeroase institute de credit și de asigurări.

Cunoașterea și recunoașterea acestor realități ale piețelor internaționale a mecanismelor de promovare ale concurenței nu poate să aducă decît un plus de realism în fundamentarea programelor noastre de export, a întregii strategii pe piața externă.

Funcții specifice întreprinderilor specializate pentru export

PRINCIPIILE noului mecanism economic statuate prin Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 prevăd ca premisă de bază pentru începerea activității de producție într-o întreprindere sau centrală industrială identificarea cerințelor reale de consum intern sau la export. Teoria și practica economică dispun în prezent de cunoștințe sistematice pentru determinarea cerințelor reale de consum, prin constituirea unei discipline economice specifice — marketingul. Calcule efectuate de o serie de economiști atît din țări socialiste cît și din țări nesocialiste au arătat că potențialul economic al informațiilor de marketing este incomparabil mai mare decît cheltuielile de procurare a lor.

În consecință este necesar ca în spiritul întăririi autoconducerii muncitorești în toate întreprinderile cu sarcini de export să se studieze organizat cerințele reale de consum intern și cererea externă, indiferent cum denumim această activitate. Rezultă din cele de mai sus că activitatea de marketing în sine, optica de marketing constituie o importantă pîrghie de promovare a exporturilor.

Este adevărat că legea nu prevede explicit ca întreprinderile specializate pentru producția de export să-și restructureze funcțiile potrivit acestui obiectiv. Însă nu se poate ca fiecare sarcină firească a unei întreprinderi, reieșită din statutul său de organizare să fie din nou legiferată ca sarcină expresă întrucît în acest fel se diminuează cîmpul de inițiativă și acțiune al autoconducerii. Apare firesc ca atunci cînd ponderea producției destinată exportului depășește 60 la sută din producția totală a unei întreprinderi (caz frecvent pentru întreprinderile specializate de export), acestea să-și reorienteze funcțiile potrivit obiectivelor de satisfacere a cererii externe.

Astfel, compartimentul de planificare nu-și poate desfășura în mod responsabil activitatea într-o întreprindere specializată pentru producția de export în lipsa unui sistem informațional de marketing care să-i furnizeze elemente de prognoză de marketing, oportunități și restricții pe piețele externe. Și se pare că nu posturile în schemă lipsesc pentru realizarea unor asemenea activități, ci actuala pregătire a lucrătorilor în aceste sectoare sau și mai simplu: ce se cere să facă lucrătorilor din aceste servicii.

Compartimentul financiar, în eventualitatea specializării întreprinderii pentru export trebuie să-și restructureze — pe baza atribuțiilor de autoconducere muncitorească — bugetul de venituri și cheltuieli pentru a putea desfășura o activitate de promovare a exporturilor, începînd cu tipărirea de prospecte, cataloage, manuale de funcționare în limbi străine, acțiuni sistematice de informare a agenților comerciale și societăților mixte, partenerilor din străinătate asupra noutăților din nomenclatorul de export, pregătirea corespunzătoare a celor mai reprezentative exponate și materialul publicitar însoțitor pentru tîrgurile de mostre, urmărirea realizării de încasări din vînzări de licențe, engineering, know-how asistență tehnică, service pe piața externă, ca și posibilitatea de desfășurare a unor asemenea servicii inginerești cu titlu gratuit ca formă de promovare a exportului produselor de bază — în special pentru mașini și utilaje.

Compartimentul desfacere, corespunzător diminuării fondului de marfă desfăcut pe piața internă, trebuie să se transforme într-un compartiment de export, capabil să desfășoare cercetări de marketing, să se racordeze la sursele de informații de

marketing existente să-și dezvolte surse proprii de informare, să întocmească programe de marketing pe produse și țări, să recomande politica de planificare și dezvoltare a produselor pentru export compartimentului tehnic.

Compartimentul tehnic, potrivit legii trebuie să-și axeze cu prioritate activitatea asupra înnoirii nomenclatorului de export, să perfecționeze parametrii tehnici și funcționali ai produselor din nomenclatorul de export, să urmeze strategia de planificare a produselor recomandată de funcția de marketing a întreprinderii, și încorporată în planul tehnic.

Desigur că nu va fi posibilă orientarea după optica de marketing internațional a funcțiilor în toate întreprinderile specializate pentru producția de export, dată fiind variația mare a cotei producției de export de la o unitate la alta. Dar tocmai acest fapt ridică problema statutului întreprinderii specializate pentru producția de export, specializare care să rezulte dintr-o opțiune strategică pe termen lung.

Autogestiunea informației

A DEVENIT astăzi un adevăr elementar faptul că orice bun material, rezultat din procesul muncii reunește trei factori fundamentali : materiale, energie și informație.

Dacă pentru materii prime, materiale, energie, autogestiunea își propune să realizeze programe macro și microeconomice, pentru economisirea lor cu maximum de exigență, constatăm cu surprindere că în domeniul gestiunii informației se face încă foarte multă risipă.

Constatarea are o legătură directă cu problema discutată — a promovării exporturilor — sub multiple aspecte. Inexistența funcției de marketing în multe întreprinderi exportatoare echivalează cu o risipă, respectiv penurie de informații absolut necesare fundamentării planului de producție în întreprinderile specializate. Lipsa acestei surse de informații (generată de funcția de marketing) pentru celelalte compartimente ale întreprinderii face ca între structura producției și structura cererii externe să se producă o ruptură, sancționată astăzi sever pe piața internațională.

Dovada cea mai palpabilă a marii valori economice a informațiilor (tehnice, comerciale, financiare etc.) o constituie faptul că transferul de informații sub formă de servicii deține azi o pondere însemnată în comerțul invizibil mondial, însăși țările dezvoltate industrial neputîndu-se lipsi de importul de astfel de servicii (licențe, engineering, consulting, servicii financiar-bancare, marketing, management etc.).

Pentru a asigura promptitudinea necesară în activitatea de comerț exterior, în orice moment o întreprindere de comerț exterior, indiferent de profil ar trebui, ca pe baza consultării unor cataloage privind producția internă, microproducția unităților de cercetare, serviciile, pe unități producătoare prestatoare să poată orienta o cerere externă către executantul intern. Lipsa unor asemenea cataloage de produse, actualizate, completate permanent face ca identificarea producătorului să fie dificilă, în special în cazul microproducției unităților de cercetare științifică, inginerie tehnologică, proiectare, învățămînt, al prestatorilor de servicii inginerești și comerciale. Carențele în gestiunea informației generează efecte economice din cele mai ciudate cum ar fi producerea în cadrul aceluiași minister, a acelorași utilaje atît în producție de serie cît și prin autodotare.

În gestiunea informațiilor necesare exporturilor alături de funcția de marketing a întreprinderii (nivel microeconomic) un rol mult mai mare poate juca Camera de comerț și industrie, Asociația română de marketing, compartimentele de comerț exterior (marketing) din ministere economice, centrale industriale, întreprinderi de comerț exterior.

În practica internațională este uzual ca o cameră de comerț să ofere multiple servicii exportatorilor, mergînd de la rapoarte specializate pe ramuri și domenii industriale privind evoluția piețelor, politica comercială, vamală etc. și pînă la negocierea de tranzacții pe piețele externe prin filialele proprii. Prin băncile de informații pe care le gestionează camerele de comerț pot oferi cu promptitudine consultanță exportatorilor asupra oportunității și fezabilității unei tranzacții comerciale, a clauzelor contractuale optime. Ele constituie totodată un canal eficient de lansare a noilor exportatori, a noilor produse, în introducerea pe noi piețe. Întrucît modul de lucru al acestor organisme a fost frecvent și pe larg prezentat în suplimentul „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale" al revistei, nu vom insista acum asupra acestor aspecte.

Un bun exemplu de gestiune modernă a informațiilor de comerț exterior oferă „Centrul român de comerț exterior" (vezi Revista economică nr. 7/1982), dar din păcate solicitanții de informații ai centrului sînt încă puțini, datorită între altele, inexistentei funcției de marketing în multe întreprinderi cu sarcini de export și chiar specializate pentru export.

Asociația română de marketing care a împlinit anul trecut 10 ani de activitate a constituit un catalizator al dezvoltării funcției de marketing în întreprinderi, al promovării preocupărilor pentru perfecționarea activității de comerț exterior.

Marketingul văzut ca un capitol al „Economiei informațiilor" a fost promovat în centrele industriale importante ale țării prin filialele AROMAR, s-au realizat schimburi de experiență între exportatori prin simpozioane, dezbateri ca și pin buletinul asociației privind metodele și tehnicile de comercializare și promovare.

În scopul impulsionării exportului de servicii inginerești au fost pregătiți prin cursuri post-universitare organizate de AROMAR, Secția teorie, împreună cu Institutul român de consulting un număr de circa 400 cadre tehnice care în prezent constituie o bună parte din activul de consultanți pentru export de inteligență al institutului. Asociația a organizat cursuri postuniversitare, prin Centrul de cercetări de marketing, în diferite zone ale țării, pentru formarea de cadre de specialiști în întreprinderi.

În final subliniem faptul că dezvoltarea funcției de marketing, promovarea opticii de marketing în întreprinderi constituie o formă specifică de economie, economia de informații tot atît de importantă sau chiar mai importantă decît economia altor resurse.

dr. Ioan GEORGESCU

Acțiuni de cooperare economică internațională ale unor întreprinderi românești

SELMAR CORPORATION

Întreprinderea de comerț exterior „Navlomar", firmă românească specializată pentru servicii privind navigația fluvială și maritimă, împreună cu firma libaneză Sership Co. Ltd. – Beirut, au constituit societatea mixtă | pentru transport maritim internațional Selmar Corporation-Monrovia, societate pe acțiuni cu răspundere limitată, cu sediul în Liberia.

Societatea își propune să desfășoare operațiuni comerciale privind achiziția și exploatarea tehnico-comercială a navelor maritime de transporturi.

ROMFARMA S.A.

Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri București participă ca acționar la Societatea Romfarma S.A. – Madrid care are ca obiect de activitate producția și comercializarea de produse cosmetice și farmaceutice.

CROSSWORLD MARITIMA

Întreprinderea de comerț exterior „Navlomar" – București împreună cu firma greacă E.G. Loukedes – Pireu au constituit Societatea mixtă pentru comerț maritim internațional Crossworld Maritima – Panama, societate anonimă pe acțiuni cu sediul în Republica Panama. Societatea are ca obiect de activitate cumpărarea, vînzarea, construirea și navlosirea de nave maritime și alte operații anexe comerțului maritim.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

ACCELERAREA CREȘTERII PRODUCȚIEI DE ȚIȚEI

Microanchetă în schelele de foraj și extracție ale Trustului petrolului din Bolintin

ÎN CONDIȚIILE cerințelor crescînde de materii prime, combustibili și energie, eforturile unităților din sectorul de extracție, pentru îndeplinirea prevederilor de plan pe acest an, capătă o deosebită însemnătate. **„Se impune** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie 1982 — **să acordăm o atenție deosebită soluționării în bune condiții a problemelor aprovizionării tehnico-materiale, realizării sarcinilor puse de Congresul al XII-lea cu privire la dezvoltarea mai puternică a bazei energetice, a bazei de materii prime proprii, pentru a asigura într-o măsură mai mare din țară a necesarului bunei activități economice".**

Cum acționează unitățile specializate din sectorul extracției țițeiului pentru mobilizarea rezervelor de sporire continuă a producției ? Iată obiectivul microanchetei efectuate de „Revista economică" în schelele de foraj și extracție ale Trustului petrolului din Bolintin, care trebuie să acopere, în acest an, aproape 25 la sută din producția de țiței și gaze naturale a țării.

Extinderea lucrărilor de cercetare a subsolului

PENTRU CREAREA condițiilor de sporire a producției de țiței și gaze o importanță deosebită are **cercetarea și studierea la mică și mare adîncime a subsolului.** Activitatea desfășurată de geologi și de specialiștii trustului prin mijloace noi, moderne, a pus în evidență, în 1981, cît și în primele luni ale anului curent — resurse din zăcăminte noi în zonele Ileana, Stoenești, Căldăraru, (jud. Călărași), Independența, Oprișenești, Bordei Verde (jud. Brăila), Bălăria, Videle (județul Teleorman) etc. Pe baza documentațiilor întocmite, unitățile de foraj ale trustului (Schela de foraj București, Schela de foraj-extracție Brăila, Șantierul de construcții-montaj Cartojani) și-au intensificat activitatea, au depășit planul de lucrări de săpare a sondelor și de investiții, punînd în acest fel la dispoziție un număr sporit de sonde pentru extracția țițeiului și gazelor. La **Schela Cartojani** — unitate decorată cu Ordinul Muncii clasa I și cîștigătoare a „Steagului roșu" pe ramură pentru rezultatele obținute în 1981 — prin punerea în funcțiune, în trimestrul I, a 23 sonde noi, producția zilnică de țiței a sporit cu 77 tone. În același timp, la **Schela Videle** intrarea în funcțiune a 21 sonde noi a permis creșterea producției de țiței cu 110 tone zilnic. Eforturile depuse de brigăzile de foraj ale schelei București — în lunile martie și aprilie — s-au materializat în realizarea unor noi sonde productive, care contribuie din plin la recuperarea restanțelor din primele 2 luni ale anului. Sînt zone, ca de pildă, Ileana, Videle, Cartojani unde, datorită organizării superioare a muncii și utilizării de metode înaintate, cu o singură instalație se forează, la adîncimi medii, 2 sonde pe lună. Scurtarea perioadei de foraj prin utilizarea de viteze sporite, prin montarea și demontarea instalațiilor în termene mai reduse cu 2—3 zile față de anii trecuți, efectuarea volumului de investiții la timp, au permis punerea în exploatare cu 10—20 de zile mai devreme a zeci de noi sonde.

La nivelul trustului, **planul de foraj de exploatare și injecție a fost depășit în trimestrul I a.c., cu 11 265 m, iar la forajul de mare adîncime cu 789 m.** Prin atingerea unor viteze sporite față de plan — facilitată și de faptul că industria constructoare de mașini a pus la dispoziția unităților de foraj instalații moderne, de mare randament — numărul sondelor săpate depășește prevederile, creîndu-se condiții pentru mărirea zilnică a cantităților de țiței și gaze extrase. Merită relevat și faptul că în 1982 s-a accentuat preocuparea pentru **săparea de sonde și la mare adîncime** (4 000—6 000 m). Pînă în prezent au fost forate două asemenea sonde din cele 8 prevăzute pentru acest an.

Diminuarea fondului de sonde inactive

DIN MICROANCHETA întreprinsă în schelele trustului a rezultat că un aport important la sporirea producției de țiței îl aduce **diminuarea la limita minimă a fondului de sonde inactive prin intervenții și măsuri operative geologo-tehnologice.** După cum se știe, pe parcursul activității de extracție a țițeiului, la unele sonde scade debitul zilnic, parte din ele se nisipează, iar altele suportă diferite avarii etc. Intervenția operativă a specialiștilor pentru activarea și punerea lor în exploatare are o mare importanță pentru realizarea planului de extracție, întrucît prin măsurile adoptate și aplicate se ajunge, nu de puține ori, ca producția obținută să se dubleze. La Schela Cartojani, de pildă, prin aplicarea unor metode moderne de impulsionare a producției, în trimestrul I a.c. au fost activate mai bine de jumătate din sondele inactive, iar producția obținută zilnic a sporit cu peste 100 tone. Menținerea unui echilibru între sondele inactive și cele ce produc, impune ca numărul brigăzilor specializate pentru intervenții să fie corespunzător. Iată de ce la schela Cartojani, în acest an, numărul unor astfel de brigăzi a fost sporit cu încă două, urmînd ca pînă la finele trimestrului II a.c. să mai fie organizate alte două.

În schele de extracție se aplică, odată cu intervențiile sau reparațiile capitale **la sonde, o gamă largă de măsuri geologo-tehnologice pentru mărirea debitului de extracție, cît și pentru menținerea lor în stare de funcționare pe o perioadă cît mai lungă.** La Schela Brăila, datorită viiturilor de nisip, unele sonde nu se mai puteau exploata. Intervențiile făcute pentru consolidarea lor prin injectare de nisip cu granulație diferită, la presiuni ridicate, introducerea de filtre, au permis repunerea lor în funcțiune, oprirea infiltrării nisipului fin în masa de țiței. Astfel, la zăcămîntul Independența, ca să dăm doar un singur exemplu, unde s-au obținut timp de douăzeci de ani la rînd o producție de țiței de 120—130 t/zi, prin aplicarea unui complex de măsuri geologo-tehnologice cantitatea extrasă a crescut în prezent la 260 t/zi, urmînd ca pînă la sfîrșitul anului să ajungă la 300 t/zi.

Alte intervenții au constat în **mărirea debitului brut al sondelor** (apă și țiței) **pentru a menține debitul net de extracție al țițeiului.** Această tehnologie de sporire a debitelor sondelor, în condițiile cînd impuritățile au tendință de creștere a permis, aproape în toate schelele trustului, să se mențină la cote ridicate extracția țițeiului, contribuind, în mare măsură, la realizarea sarcinilor

de plan. De asemenea, de o deosebită eficacitate s-a dovedit și trecerea unui număr important de sonde de la extracția țițeiului prin pompaj la extracția **în gaz lift** (erupție artificială). Pornind de la faptul că la pompaj cursele de suprafață ale instalațiilor sînt limitate pe unitatea de timp, iar cantitatea de țiței extras se menține la cote mici, prin injecția de gaze la un număr însemnat de sonde s-a ajuns la sporirea considerabilă a cantității zilnice extrase din zăcămînt prin erupție artificială.

Cu bune rezultate s-a soldat și utilizarea metodei **combustiei subterane în zăcămînt** la Schela Videle și în zona comunei Bălăria. Un element deosebit, apărut prin utilizarea metodei respective, îl reprezintă trecerea unui mare număr de sonde din pompaj în gaz lift, ceea ce a permis creșterea producției de 3—4 ori pe fiecare sondă. În acest an, metoda combustiei subterane se va aplica la un număr de alte 150 sonde.

Evident, în funcție de situația constatată la fiecare sondă, metodele ce se utilizează sînt diferite. Merită evidențiat faptul că, pe total trust, măsurile geologo-tehnologice ce se aplică în acest an s-au extins cu 25% față de 1981. Eficiența scontată este relevantă : menținerea în stare de funcționare în producții constante și superioare a majorității sondelor în exploatare, ceea ce echivalează cu cîteva mii de tone de țiței extrase zilnic.

Recuperarea în termen cît mai scurt a restanțelor

ÎN CADRUL trustului Bolintin, cu excepția schelei Videle — unde prevederile de plan pînă la 15 aprilie a.c. au fost depășite la țiței extras (circa 2 000 tone), la gaze (9 000 mii m³), la producția marfă și netă (102,1%) — celelalte schele au înregistrat nerealizări. Parțial acestea sînt și rezultatul creșterii sarcinilor de plan față de 1981 (schela Cartojani trebuie să producă zilnic 200 tone țiței în plus în acest an față de 1981), dar și timpului friguros, cît și unor dificultăți organizatorice proprii. Ne-am referi în acest ultim caz la existența încă a unui mare număr de sonde inactive cu care s-a intrat în noul an de plan, la timpul relativ ridicat de punere în funcțiune a sondelor noi cît și la executarea operațiilor de intervenții, la extinderea cu încetineală a unor procedee tehnologice ce s-au dovedit de mare eficacitate etc.

Interlocutorii care au participat la realizarea microanchetei au relevat că, începînd din a doua jumătate a lunii martie, prin măsurile luate la toate nivelurile, participarea activă a specialiștilor la analizarea săptămînală și uneori chiar mai frecventă a situației realizării sarcinilor de plan la fiecare schelă, zăcămînt și sondă, s-au obținut rezultate mai bune în îndeplinirea sarcinilor zilnice de producție. Astfel Schela Cartojani, începînd de la 17 martie a.c., s-a încadrat în prevederile de plan, iar de la 12 aprilie produce zilnic în plus 70 tone țiței ; schela Videle s-a încadrat de la 11 februarie în limitele planului, ajungînd ca, din martie, să producă zilnic 140 tone țiței peste plan ; schela Titu, rămasă sub plan în martie și prima jumătate a lunii aprilie cu 70 tone zilnic, a reușit în continuare să se încadreze în prevederile de plan. Cît privește producția de gaze și gazolină, planul este realizat și depășit de fiecare schelă, inclusiv la nivelul trustului.

Problema care se pune este aceea de **a recupera în timp cît mai scurt rămînerea în urmă în realizarea planului** (circa 43 000 tone țiței în trimestrul I și restanțele din 1981 — 72 000 tone). Bilanțul lunii aprilie a.c., în care au fost luate măsuri hotărîte pentru mobilizarea rezervelor potențiale, arată că s-au recuperat în bună parte restanțele din prima parte a anului, 4 schele de extracție — în afara celei din Brăila producînd zilnic sute de tone de țiței peste plan, astfel că pînă la încheierea trimestrului II a.c. ele se vor afla în situația de a recupera restanțele și a avea totodată depășiri de plan care să contribuie la recuperarea cantității de țiței restante din 1981. **În luna aprilie, ca urmare a întrecerii desfășurate în întîmpinarea zilei de 1 Mai, a fost realizată o producție mai mare de țiței cu peste 300 tone față de martie a.c.**

Un domeniu căruia se cere să i se acorde maximum de atenție îl constituie **realizarea prevederilor forajului de cercetare.** Evident, interesează realizarea și depășirea forajului de exploatare și injecție (planul pe 4 luni este mult depășit, dar în egală măsură trebuie să se urmărească și realizarea forajului de cercetare, care asigură condițiile pentru producția viitoare. Or, din păcate, planul în acest domeniu nu a fost realizat în primele patru luni ale anului cu circa 30%. Mai multă atenție se cere acordată și **lărgirii activității în direcția forajului de mare adîncime.** Întrucît activitatea pentru punerea în exploatare a unor asemenea sonde durează mai mult, este necesar ca, încă în acest an, numărul sondelor de mare adîncime să fie amplificat, acestea asigurînd, într-un viitor apropiat, o bază substanțială de creștere mai acentuată a producției de țiței.

O altă problemă importantă care se impune a fi mai operativ soluționată este **asigurarea pieselor de schimb.** În această privință contribuția unităților proprii ale Ministerului Industriei Petrolului și a unităților specializate ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini poate și trebuie să fie mai substanțială. În acest sens este necesar ca și trustul din Bolintin să acționeze din timp pentru a-și crea rezerve de piese și subansamble care sînt solicitate cel mai mult, prin atelierele proprii de reparații, să sporească calitatea recondiționării acelora care se pretează la aceasta. Astfel, va fi cu putință să se evite pe viitor stagnarea executării unor intervenții sau reparații capitale în așteptarea necesului de piese de schimb.

V. BOESCU
C. BÂRNEA

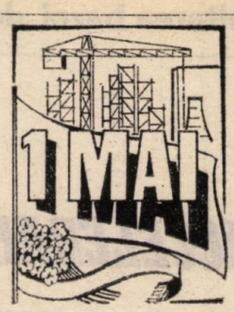

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Producție fizică peste plan

● Unitățile aparținînd **Combinatului cărbunelui din Ploiești** au majorat la 50 000 tone cantitatea de lignit livrată suplimentar termocentralelor, în perioada ianuarie — 25 aprilie. Cele mai mari cantități de cărbune peste plan au fost obținute de minerii exploatărilor Cîmpulung Muscel, Filipeștii de Pădure și Șotînga, prin folosirea cu randament sporit a întregului potențial tehnic de care dispun și prin promovarea de metode înaintate.

● În perioada parcursă din acest an, **întreprinderile Centralei de prelucrare a lemnului și ale Centralei de exploatare a lemnului** au livrat, suplimentar, pentru populație mobilă în valoare de aproape 300 milioane lei, cele ale Centralei materialelor de construcții plăci de azbociment în sumă de peste 300 000 milioane lei, iar cele ale Centralei pentru utilaje și piese de schimb 50 tone obiecte sanitare din fontă și 30 tone obiecte sanitare din porțelan.

● Colectivul **Întreprinderii electrocentrale din Curtea de Argeș**, care asigură exploatarea celor 17 hidrocentrale finalizate pînă acum pe cursul rîului Argeș, a produs peste plan în perioada ianuarie — 25 aprilie a.c. 5 000 000 kWh energie electrică. De remarcat că sporul de producție menționat a fost obținut în condițiile punerii la dispoziția dispecerului energetic național a unei puteri efectiv utilizabile, superioară cu 16 MW celei planificate.

● Aplicarea unor tehnologii moderne de extracție și tratare a zăcămintelor din zonă a permis sondorilor **schelei de extracție Târgoviște** să consemneze în bilanțul realizărilor în perioada ianuarie — 25 aprilie un plus de aproape 1 500 tone țiței. Acest important succes, la care se adaugă și un beneficiu de peste 2 milioane lei, a fost obținut prin mai buna utilizare a instalațiilor din dotare, promovarea de tehnologii înaintate și reducerea consumurilor de materiale și energie.

● **Constructorii de locuințe din județul Mureș** au atacat, în avans față de grafice, fundația ultimelor 113 apartamente din planul pe acest an de 3 166 apartamente prevăzute a fi construite în județ. În cinstea sărbătorii de la 1 Mai, constructorii și montorii mureșeni raportează predarea primelor 326 apartamente, alte 540 fiind în stadii finale de finisaj.

● **Colectivul Întreprinderii de alumină din Slatina** a expediat pe adresa unor beneficiari externi, în plus față de obligațiile contractuale revenite în perioada parcursă din acest an, peste 7 000 tone de blocuri, bare și sîrmă din aluminiu și aliaje, a căror valoare totală se ridică la 80 milioane lei. Datorită sporirii, la mai mult de o treime din producția totală de aluminiu realizată aici, a ponderii metalului cu puritate 99,6—99,7 la sută s-a asigurat creșterea competitivității produselor pe piața mondială.

RIDICAREA CALITĂȚII PRODUSELOR — CERINȚĂ DE BAZĂ A ECONOMIEI MODERNE

SPORIREA continuă a performanțelor tehnico-funcționale ale produselor și proceselor tehnologice reprezintă o cerință hotărîtoare pentru producția modernă în procesul satisfacerii la un nivel superior a exigențelor beneficiarilor interni și ale exportului, a lărgirii competitivității produselor românești. În această direcție, în actualul cincinal, în toate întreprinderile din economia națională eforturile creative și organizaționale ale valorosului potențial de care dispun sînt orientate spre : ● ridicarea parametrilor tehnico-funcționali ai produselor, ● modernizarea tehnologiilor de fabricație, ● asigurarea condițiilor tehnico-materiale și a preciziei mijloacelor de producție și de măsurare necesare realizării și comensurării nivelurilor calitative prevăzute, ● îmbunătățirea organizării și creșterea exigenței controlului tehnic de calitate ● încadrarea costurilor calității la nivelurile prevăzute și diminuarea acestora în procesul de fabricație, fără a se afecta cu nimic calitatea, ● perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor, ● întărirea ordinii și disciplinei la toate locurile de muncă.

Orientări consecvente spre creșterea parametrilor tehnico-funcționali

RIDICAREA PARAMETRILOR tehnico-funcționali ai produselor și tehnologiilor constituie una din preocupările esențiale ale întreprinderilor, centralelor și ministerelor — coroborate cu acțiunile Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor — care au aplicat o serie de măsuri vizînd :

1 **Accelerarea înnoirii produselor,** prin asimilarea și introducerea în fabricație a unei game lărgite de mașini, utilaje, materiale și bunuri de consum noi, cu performanțe superioare. În primele luni din acest an, de pildă, s-a trecut la realizarea tractorului pe șenile SM-800, a mașinilor de prelucrat prin electroeroziune „Electrofil"10 cu adaptabilitate mărită la fabricarea matrițelor, a unor laminoare de in, flaiere fine de bumbac, componente electronice de înaltă performanță (circuite imprimate flexibile, circuite integrate liniar de uz industrial), țevi extrudate din aliaje dure de aluminiu, noi tipuri de anvelope și latexuri, hîrtii și cartoane pentru sectorul electrotehnic, diferite sortimente de calități superioare de bunuri ale industriilor ușoară și alimentară.

2 **Îmbunătățirea calității și a fiabilității produselor aflate în fabricație.** În vederea realizării sarcinii de mare responsabilitate de creștere a producției de cărbune, prin eforturile depuse în unitățile de profil din Valea Jiului și în Bazinul minier Oltenia au fost sporite performanțele realizate în exploatarea utilajelor miniere, a combinelor de înaintare, a complexelor de susținere mecanizată și a altor utilaje care lucrează în subteran ; au fost reparate și mai atent întreținute benzile transportoare, s-au repus în funcțiune și s-au montat noi electromagneți la cea mai mare parte din mine și s-a reorganizat activitatea de CTC. Aceste măsuri au avut drept urmare situarea puterii calorifice a cărbunilor livrați termocentralelor de la combinatele miniere Rovinari și Motru, în luna martie a.c., la niveluri superioare perioadelor precedente. Pentru dezvoltarea în general a bazei de materii prime și energetice a țării, acțiuni similare au vizat și sporirea performanțelor utilajului petrolier (sape de foraj, agregate de cimentare și fisurare, pompe de extracție etc.), precum și la agregatele și instalațiile din ramura energetică și industria chimică.

Iată exemple edificatoare și din industria constructoare de mașini : prin măsurile de perfecționare aplicate la echipamentele electrice, hidraulice și mecanice de la strungurile paralele cu comenzi numerice de conturare și de la mașinile de injecție, a crescut disponibilitatea acestora cu circa 40 de procente ; prin înlocuirea reductorului planetar cu o punte motoare cu calități superioare, fiabilitatea autogrederului de 180 CP a sporit considerabil. În general, în această ramură atenția a fost orientată prioritar și în direcția creșterii continue a calității în funcționarea utilajelor tehnologice din cadrul noilor obiective industriale puse în funcțiune, în vederea scurtării substațiale a duratei perioadei de atingere a parametrilor proiectați, așa cum s-a întîmplat în cazul noilor capacități de la combinatele siderurgice Galați și Călărași, cel de utilaj greu Giurgiu, Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, Întreprinderea de anvelope Zalău ș.a. Prin efortul concentrat al unităților din chimie au crescut, printre altele, gradul de ignifugare și rezistență mecanică a benzilor de cauciuc folosite în subteran de către întreprinderile miniere ; la uleiurile de transformator și turbină s-a dublat perioada de utilizare ; la P.V.C. suspensie s-a redus conținutul în monomer liber și a scăzut gradul de impurificare, îmbunătățindu-se prelucrabilitatea și ca urmare competitivitatea acestuia.

3 **Promovarea pe scară largă a tehnologiilor noi și modernizarea celor existente,** acțiune cu multiple efecte favorabile asupra ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor, a procesului de fabricație în general. La reperele cu rol funcțional din componența utilajelor petroliere s-a aplicat cu bune rezultate sudarea în mediu de argon, turnarea centrifugală și elaborarea de oțeluri rezistente la temperaturi scăzute ; prin reproiectarea tehnologiilor și revizuirea întregului flux de fabricație a unor ansamble pentru autocamioane (în special demaroare) s-a reușit ca acestea să realizeze în prezent de peste 3 ori mai multe cicluri de cuptoare-decuplare. În unitățile metalurgice au fost puse la punct tehnologii eficiente de fabricație a cărămizilor speciale necesare turnării oțelului G52—58, precum și de execuție a tablelor din aliaje și placate cu aluminiu pentru industria aeronautică, de prelucrare a aluminiului rafinat de înaltă puritate pentru componentele electrotehnice.

4 **Desfășurarea consecventă a activității de metrologie.** În trimestrul I al acestui an s-a continuat acțiunea de transmitere către întreprinderi a unităților de măsură, efectuîndu-se verificarea și etalonarea a circa 250 mii mijloace de măsurare, din care peste 75 mii etaloane. Totodată, în această perioadă, au fost autorizate 5 700 de persoane care activează în domeniul metrologiei și un număr de 175 de laboratoare și ateliere de reparat mijloace de măsură și control. În cadrul Institutului național de metrologie au fost aprobate numeroase modele pentru mijloace de măsurare perfecționate, au fost finalizate faze de cercetare și zeci de norme tehnice de metrologie, au fost executate prin microproducție mijloace de măsurare de peste 0,2 milioane lei, care au contribuit totodată substanțial la reducerea importului. În cadrul acțiunilor desfășurate, preocupările au fost orientate și spre continua modernizare, completare și perfecționare a mijloacelor de măsurare din dotarea a numeroase unități productive.

Responsabilitate sporită pentru ridicarea performanțelor calitative

DESIGUR, rezultatele obținute în acțiunea de asigurare a unui nivel ridicat al calității produselor sînt diferi-

te de la unitate la unitate. În acest cadru, se cere subliniat faptul că, alături de rezultatele înregistrate, în întreprinderi se mențin în continuare însemnate rezerve a căror atragere în circuitul productiv reprezintă valoroase surse de sporire în continuare, la cote și mai înalte, a calității și competitivității produselor. Pentru accelerarea punerii lor în valoare, **apreciem util ca în atenția specialiștilor să stea și examinarea următoarelor căi de acțiune, capabile** să contribuie la creșterea în continuare a performanțelor tehnico-funcționale ale produselor realizate :

● **sporirea atenției acordate perfecționării activității de pregătire complexă și completă a fabricației,** cu accent pe elaborarea din fază de proiect a unor cît mai adecvate soluții constructive și tehnologice. Așa cum rezultă din experiența primului trimestru din 1982, preocupările în acest sens se cer amplificate pentru sporirea în continuare a calității lanțurilor miniere, a unor categorii de motoare, a matrițelor din metal dur pentru presarea la rece a unor organe de asamblare, a electrozilor siderurgici, a unor anumite tipuri de rețele cord vîscoză. Într-o asemenea acțiune apare necesar ca întreprinderile și centralele industriale să acționeze mai energic pentru asigurarea în totalitate a bazei tehnico-materiale încă de la începerea producției de serie, să realizeze antrenarea în mai mare măsură a specialiștilor în acordarea asistenței tehnice la operațiunile de verificare în producție a soluțiilor constructive și tehnologice adoptate. În toate întreprinderile, astfel de măsuri sînt menite să înlăture necesitatea corectării lor abia pe parcursul procesului de execuție, eliminîndu-se în acest fel cheltuieli suplimentare ulterioare de remediere ;

● **lărgirea în continuare a dotării cu mijloace de măsurare și control, precum și cu standuri de probă și continua urmărire a parametrilor lor de funcționare în unitățile în care acest lucru apare necesar,** prin acțiuni multiple îndreptate spre : urmărirea riguroasă a funcționării instalațiilor de control nedistructiv (în metalurgie) ; concentrarea producătorilor spre accelerarea modernizării unor aparate de măsură și introducerea în fabricație a tipurilor noi; executarea integrală de către unitățile din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. a programelor lunare de fabricare a standurilor de probe ; **elaborarea din timp a unor programe tehnologice de control,** care ar permite deplasarea mai accentuată a preocupărilor de la dotarea fragmentară cu mijloacele necesare asigurării calității către conceperea și utilizarea unor tehnologii unitare, integrate de control ;

● **respectarea riguroasă în procesul de producție a tuturor prevederilor din documentațiile tehnice de execuție și control a diferitelor produse,** pornind de la utilizarea dimensiunilor specificate de materie primă, la executarea întocmai a tuturor operațiunilor de prelucrare și de control prevăzute și pînă la adoptarea de măsuri de completare a programelor unice de calitate, într-un cuvînt, întărirea disciplinei tehnologice și a muncii;

● **întreținerea și repararea corespunzătoare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, inclusiv asigurarea pieselor de schimb necesare.** Acțiunile comune ale cercetării din unitățile productive și din institutele de specialitate vor trebui în continuare mai susținut orientate spre aducerea continuă a utilajelor din dotare la parametri inițiali prin modernizări succesive ale subansamblelor componente;

● **desfășurarea ritmică a procesului de aprovizionare tehnico-materială,** proces în a cărui perfecționare, pentru creșterea calității, se așteaptă — alături de un efort propriu sporit al unităților producătoare pentru onorarea la vreme a prevederilor contractuale — o contribuție substanțial îmbogățită a unităților beneficiare. În condițiile întăririi autogestiunii, o contribuție de seamă la asigurarea bazei materiale a planului este chemată să aducă asimilarea și realizarea în țară, prin efort propriu de materiale și produse care să reducă dependența calității de ritmicitatea și caracteristicile uneori necorespunzătoare a unor importuri. Unitățile beneficiare și-ar putea spori considerabil aportul la buna desfășurare a procesului de aprovizionare, și deci a creșterii calității produselor proprii prin sporirea eficienței activității pentru cunoașterea cît mai precisă, din vreme, a cerințelor propriei producții, ceea ce va putea contribui la întocmirea și depunerea în timp util, de către acestea, a documentațiilor de execuție și a specificațiilor de materiale la furnizori, pentru urmărirea mai consecventă pe parcursul fabricației, la producător, a realizării și primirii unor materii prime, piese și subansamble cu caracteristicile tehnico-funcționale de care au nevoie.

Fără îndoială, la toate acestea se cere adăugat și o grijă permanentă pentru ca **toate materialele să fie transportate în condiții corespunzătoare, pentru a ajunge la beneficiari la termenele și de calitatea prevăzute în contract, iar la aceștia din urmă să asigure condițiile de conservare, depozitare și manipulare prevăzute de normele în vigoare;**

● **îmbunătățirea organizării activității de control al calității,** în sensul accentuării caracterului său activ și de prevenire a executării și livrării de produse cu deficiențe calitative; completarea tehnologiilor de control tehnic prin introducerea și extinderea unor metode moderne de verificare a calității care să asigure sporirea acesteia în condițiile economisirii resurselor materiale (gestiunea calității produselor, programe „zero defecte", cercuri de calitate, metode statistico-matematice etc.); creșterea răspunderii și exigenței controlului pe toate fazele proceselor de fabricație etc.

În condițiile întăririi autogestiunii, apare firească cerința pentru fiecare întreprindere de a aborda prioritar problemele ridicării calității produselor, dat fiind că pe această cale se aduce o contribuție majoră la realizarea a două comandamente de bază ale sporirii beneficiilor și eficienței: creșterea competitivității și diminuarea costurilor producției.

B. CODRU

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Produse în premieră pe țară

● Au fost omologate și lansate în fabricație, **la Întreprinderea mecanică din orașul Dr. Petru Groza,** în premieră pe țară, primele trei tipuri de motocare de 3,2 tone. Dotate cu motor Diesel, benă, basculantă, platformă, cisternă, cu o cabină avînd două locuri, motocarele consumă 10,6 litri motorină la 100 km și pot transporta mărfuri în greutate utilă de 3 200 kg cu o viteză medie de 50—60 km la oră. Cele cu benă basculantă au capacitatea benei de 1,8 mc, mecanismul de basculare hidraulic, iar greutatea maximă a încărcăturii transportate de 3 050 kg ; cele cu cisternă pot fi folosite pentru transportul produselor lichide — destinate în principal unităților din industria alimentară și industria chimică. Fabricarea acestor produse va determina reducerea efortului valutar al țării, întrucît ele se procurau, pînă în prezent, în exclusivitate din import.

● **La Întreprinderea de tractoare și mașini agricole din Craiova** au fost realizate primele tractoare de 80 CP. Noul tractor, care completează gama celor cu încărcător hidraulic de 45 CP și a celor articulate de 180 CP — agricole și industriale — fabricate pînă acum, este dotat cu încărcător frontal, fiind în principal destinat șantierelor de construcții, unităților industriale și silvice. Specialiștii craioveni efectuează în prezent probele de stand, după care urmează a fi testate de institutele de cercetări de profil și de către beneficiari în vederea omologării.

● **Întreprinderea „Electromotor" din Timișoara** a introdus în fabricație o serie de microagregate hidroenergetice, realizate după proiecte puse la punct de specialiștii unității. Avînd puteri cuprinse între 5 și 15 kWa, acestea sînt destinate punerii în valoare a resurselor energetice existente în ape cu debite și căderi mici, situate în zone montane și colinare.

● Un original „Motorobot agricol" a fost realizat la **Întreprinderea de producție și prestări „Centrocoop" Oradea,** destinat lucrărilor agricole din micile gospodării țărănești. Echipat cu un motor cu ardere internă de 4 CP, noul utilaj este echipat cu 3 dispozitive specifice operațiunilor din agricultură : sapă rotativă, plug pentru arat și plug pentru îngropat. El poate executa operațiuni de arat, săpat și îngropat atît în teren liber, cît și printre rîndurile altor culturi (vie, cartofi ș.a.). Dintre caracteristicile sale tehnice menționăm greutatea mică (46 kg), viteza de înaintare de 3 km pe oră, precum și consumul redus de combustibil. „Motorobotul agricol", avînd o lungime de numai 1,36 metri, lucrează și pe terenuri accidentate, putînd urca, sub sarcină, pante de pînă la 35 de grade. Performanțele tehnice, precum și prețul scăzut al noului produs, al cărui prototip a fost omologat în aceste zile, îl fac competitiv atît de piața internă, cît și la export.

Înnoirea producţiei şi exigenţele creşterii economice

DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ care caracterizează actuala etapă de evoluţie a economiei mondiale constituie rezultatul direct al revoluţiei tehnico-ştiinţifice, al implicării nemijlocite a acesteia în depăşirea restricţiilor crizei mondiale de energie, materii prime şi materiale. În acest cadru de probleme, corespunzător obiectivelor, cu precădere calitative, ale dezvoltării economico-sociale a ţării, obiective urmărind valorificarea superioară a întregului nostru potenţial material şi de forţă de muncă, ştiinţa şi tehnica românească sînt chemate astăzi să contribuie în şi mai mare măsură la desfăşurarea cu un randament cît mai înalt a tuturor proceselor economice, la sporirea eficienţei în toate domeniile de activitate.

Un rezultat de mare însemnătate al contribuţiei ştiinţei şi tehnicii la dezvoltarea producţiei naţionale se regăseşte în ritmul accelerat de înnoire a producţiei, de introducere în fabricaţie a unor produse noi sau modernizate, cu parametri tehnico-funcţionali şi economici superiori, cu un grad înalt de competitivitate pe piaţa internaţională, ca şi în introducerea în fabricaţie a unor tehnologii noi şi eficiente, apte să permită ridicarea nivelului calitativ al produselor, concomitent cu economisirea severă a resurselor materiale şi a energiei, cu valorificarea lor mai bună.

Materialul de faţă urmăreşte să se concentreze asupra unora din problemele pe care le ridică creşterea contribuţiei ştiinţei şi tehnologiei la dezvoltarea calitativă a economiei româneşti, acţiune privită în condiţiile aplicării prevederilor noului mecanism economico-financiar. Domeniul supus cu precădere investigaţiei îl constituie industria metalurgică şi a construcţiilor de maşini, ramuri purtătoare de progres tehnic pentru dezvoltarea întregii noastre economii

Îmbunătăţirea parametrilor funcţional-constructivi

POTRIVIT sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, în anul 1982 producţia marfă din ramurile prelucrătoare ale industriei republicane urmează să fie realizată în proporţie de cca. 16,5 la sută pe seama produselor noi şi modernizate, introduse în fabricaţie în anul 1981, ca şi pe seama produselor ce vor fi asimilate în 1982. Este un obiectiv care presupune acţiuni complexe, integrate în domeniul cercetării, producţiei, sensibilizării pieţei interne faţă de aceste produse, evidenţierii, pe piaţa externă, a unor surse certe de desfacere a lor, stimulării, prin diverse pîrghii, a întreprinderilor în scopul de a realiza produsele noi — măsuri care, practic, în totalitate, se înscriu în sfera de acţiune a noului mecanism economico-financiar.

Referindu-ne la gama de produse noi, subliniem importanţa pe care o capătă dezvoltarea producţiei de materiale noi, cu caracteristici fizico-mecanice superioare, de aliaje noi cu proprietăţi deosebite, însemnătatea dezvoltării microelectronicii, a electronizării, a pătrunderii acestora în cele mai diverse domenii de aplicaţie tehnică ; importanţa deschiderii unor noi domenii de utilizare, în condiţii de eficienţă superioară, pentru produsele tradiţionale, modernizate însă şi obţinute cu costuri mai mici. Tocmai în această lumină, în cadrul planului pe acest an, pe cincinal, au fost accentuate producţia de utilaje tehnologice de randament înalt, producţia de echipamente, maşini-agregate, mecanisme şi produse cu un grad foarte avansat de modularizare şi miniaturizare, la care comanda se înfăptuieşte cu blocuri electronice, înglobînd microprocesoare — şi care pot executa astfel, pe baza programelor stabilite, procese complete, reducînd efortul şi asigurînd creşterea eficienţei economice a fabricaţiei.

Simbioza dintre electronică şi mecanică, care trebuie să devină o prezenţă evidentă în toate ramurile economiei româneşti, înlesneşte pătrunderile avantajoase pe o piaţă externă caracterizată de o concurenţă din ce în ce mai aspră. În aceste condiţii, apare necesară utilizarea tehnicii electronice de calcul, nu numai pentru a răspunde complexităţii activităţii prezente, pentru a uşura rolul omului în procesul muncii, ci şi ca o premisă care să permită deplasarea în mai mare măsură a activităţii acestuia spre cercetarea ştiinţifică şi tehnologică şi aceasta nu neapărat într-un cadru organizatoric distinct, ci promovîndu-se în mod hotărît, în toate întreprinderile, cercetarea uzinală. Numai astfel devine posibilă, de exemplu, extinderea, cu rezultate corespunzătoare, a activităţii de construcţii de maşini cu funcţiuni mecano-electronice-informaţionale, utilizîndu-se şi realizîndu-se maşinile-unelte cu comandă numerică, liniile flexibile de montaj, maşinile multifuncţionale, multioperaţionale, roboţii industriali cu comenzi programate şi cu dispozitive care informează — în fiecare fază de lucru — asupra desfăşurării activităţii din punct de vedere tehnologic şi al rezultatelor la care s-a ajuns în fiecare moment.

Aşa cum arătam, asimilarea de produse noi, ritmul şi proporţiile acestui proces constituie un factor principal, cu influenţă hotărîtoare asupra creşterii gradului de valorificare a materiilor prime şi materialelor, asupra reducerii cheltuielilor respective şi creşterii eficienţei economice. Ponderea ridicată a participării creativităţii, cercetării ştiinţifice şi ingineriei tehnologice la reducerea cheltuielilor materiale este ilustrată prin aceea că, de pildă, în construcţia de maşini, potrivit unor calcule, reducerea consumurilor materiale se obţine în proporţie de 60—75 la sută în faza de concepţie a produselor şi numai în proporţie de 25—40 la sută în faza de execuţie — prin perfecţionări constructive sau tehnologice. Exemplele oferite de mai multe întreprinderi industriale — între care „23 August", I.M.U.A.B., „Autobuzul", „Aversa", „Electroaparataj" din Capitală, inclusiv de institutele de cercetări aferente — atestă însă nu numai aceste posibilităţi de economisire a resurselor în faza de concepţie şi execuţie, ci şi rezervele de economii ce se vădesc în condiţiile materializării măsurilor amintite, rezerve care trebuie valorificate. Pe plan mondial, o serie de produse de referinţă au parametri economici din ce în ce mai ridicaţi.

În acest cadru, o sarcină importantă a actualului cincinal o constituie revederea sistematică a tuturor produselor şi reperelor în scopul perfecţionării funcţional-constructive a acestora, a creşterii parametrilor funcţionali şi de rezistenţă, a reducerii greutăţii produselor. Cunoscut în practică sub denumirea de modernizarea produselor, acest proces asigură îmbunătăţirea parametrilor lor, dar într-o zonă de valori limitată, determinată, în mare parte, de concepţia iniţială avută în vedere la proiectarea produsului respectiv. Ceea ce se impune însă, în primul rînd, este crearea de noi produse bazate pe noi principii funcţionale, pe utilizarea de soluţii tehnico-ştiinţifice corespunzătoare exigenţelor de eficienţă. Condiţiile superioare create pentru desfăşurarea activităţii de cercetare, stimularea, pe diverse căi, în mai mare măsură, a activităţii de invenţii şi inovaţii, normativele severe şi sarcinile exigente privind consumul de materii prime şi materiale a căror înfăptuire este impulsionată în condiţiile aplicării noului mecanism economico-financiar — sînt doar cîteva direcţii de realizare a acestui imperativ. Practica noastră economică dovedeşte, totodată, oportunitatea preocupărilor pentru formarea unei concepţii noi la cadrele tehnice şi economice asupra categoriei de eficienţă, asupra metodelor de evaluare a acesteia — ambele procese tributare încă unui orizont limitat de abordare a eficienţei în timp şi spaţiu.

Procesul de înnoire — de la concepţie la realizare

O ALTĂ chestiune acum, care ni se pare importantă. Procesul de înnoire şi modernizare a produselor, privit mai ales sub aspectul creşterii eficienţei utilizării resurselor, impune

ca analizele şi soluţiile care se elaborează în institutele d cercetare şi inginerie tehnologică, în sectoarele de concepţ şi pregătire a fabricaţiei din centrale şi întreprinderi s abordeze două direcţii principale de acţiune : selectare principiului funcţional care asigură cel mai ridicat randament al produsului şi cele mai mici consumuri materiale ş de manoperă ; dimensionarea strictă a pieselor component. sub aspectul rezistenţei mecanice şi durabilităţii.

Dimensionarea judicioasă a caracteristicilor funcţionale şi a mărimii pieselor componente implică o gamă largă de cerinţe privind evitarea supradimensionărilor de orice natură, respectîndu-se însă parametrii de durabilitate, fiabilitate sau rezistenţă mecanică ai produselor. Supradimensionările pot fi evitate prin cunoaşterea cît mai exactă a proprietăţilor materialelor folosite, în vederea valorificării depline a caracteristicilor de rezistenţă, precum şi prin cunoaşterea parametrilor de mediu în care va lucra produsul ce se fabrică — condiţii esenţiale pentru asigurarea economiei de resurse materiale încă din faza de concepţie a produselor.

În acest sens se impune, pe de o parte, ca ramurile furnizoare de materiale, şi îndeosebi metalurgia, să livreze materiale cu proprietăţi de rezistenţă garantate, iar, pe de altă parte, ca proiectanţii să acorde atenţia cuvenită stabilirii condiţiilor reale de lucru — forţă, temperatură, presiune, mediu — ale produsului. În acest context se impune extinderea experimentării — pe modele sau prototipuri — a dimensiunilor şi condiţiilor de lucru previzibile ale produsului, eliminîndu-se şi pe această cale supradimensionările. Rezultate bune au fost obţinute în construcţia de autocamioane, vagoane, locomotive diesel-hidraulice, pompe, motoare electrice şi altele.

În activitatea de concepţie a produselor noi trebuie să se răspundă în mai mare măsură cerinţei de a realiza produse care să ofere economii maxime în exploatare. Necesitatea stringentă a colaborării creative între cei ce elaborează produsele şi cei ce le folosesc nu este deloc o problemă nouă, dar ea îşi aşteaptă în continuare rezolvarea. După cum se constată în practică, deşi în sfera exploatării produselor se acumulează numeroase date cum sînt : cheltuielile de întreţinere, numărul şi tipul defecţiunilor şi avariilor ş.a., aceste date sînt consemnate de cele mai multe ori incomplet şi nesemnificativ, lipsind aproape complet transmiterea lor dinspre sfera exploatării spre cea a concepţiei. Tocmai în scopul eliminării acestei rupturi se impune ca relaţia concepţie-fabricaţie-exploatare să dispună de o bază tehnico-ştiinţifică şi de un cadru administrativ-organizatoric corespunzătoare, care să conducă la îmbunătăţirea rapidă a produselor create, pe baza informaţiilor furnizate din sectorul exploatării.

Valorificarea la nivelul concepţiei a datelor de funcţionare a produselor solicită mutaţii mai profunde în activităţile de cercetare, dezvoltare, proiectare, încercări — în toate compartimentele legate de creaţia tehnico-ştiinţifică. Cunoaşterea şi specificarea corespunzătoare a caracteristicilor de fiabilitate şi mentenabilitate a produselor, informaţii solicitate tot mai mult de beneficiarii produselor, impun dezvoltarea în mai mare măsură a activităţii laboratoarelor de încercări, folosirea intensivă, la capacitatea maximă, a aparaturii de măsură şi control cu care sînt dotate unităţile.

Concepţia produsului trebuie, de asemenea, să asigure o concordanţă cît mai ridicată între durata de viaţă a diferitelor repere şi subansamble, precum şi o dimensionare a acestei durate în raport cu durata previzibilă a perioadei de uzură morală. Sînt cazuri în care produse cu randamente şi performanţe scăzute, de mult depăşite din punct de vedere moral, trebuie menţinute în funcţiune, deoarece nu s-au amortizat şi nu sînt uzate fizic. Un al doilea aspect, strîns legat de cele de mai sus, este cel al asigurării, încă din proiectare, a unei asemenea fiabilităţi a produselor încît să se evite orice întreruperi accidentale în funcţionare, care să necesite reparaţii şi piese de schimb peste cele stabilite în conceperea produsului. O asemenea abordare a proiectării produsului prin prisma creşterii fiabilităţii şi în care comportarea şi durabilitatea diferitelor componente sînt dinainte stabilite, permite predeterminarea pe baza unor normative ştiinţifice, fundamentate, a necesarului cantitativ şi sortimental de piese de schimb şi, pe această cale, o reducere substanţială a volumului de piese consumate.

Toate acestea fac necesar ca în cadrul fiecărui minister sau centrală industrială să se ia măsuri ca institutele de proiectare şi sectoarele de concepţie din centrale şi întreprinderi să fie obligate, aşa cum a indicat conducerea partidului, ca odată cu proiectarea şi asimilarea produsului să stabilească normative de întreţinere şi reparaţii, precum şi volumele şi duratele pieselor de schimb necesare, inclusiv subansamblele şi reperele ce urmează a fi modernizate prin diferitele reparaţii capitale prevăzute.

REPERE ALE ÎNNOIRII PRODUCŢIEI ÎN INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAŞINI

	1966—1975	1976—1985
Produse noi şi modernizate	peste 8 400	circa 17 000
	1965	1980
— hidroagregate (MW)	22	178
— turboagregate (MW)	12	2 330
— instalaţii de foraj (adîncime de foraj) (m)	3 000	6 000
— maşini-unelte **din care :**		
• strunguri normale (diametrul de prelucrare mm)	800	3 500
• maşini de alezat şi frezat (diametrul broşei mm)	125	225
• maşini portale (lăţimea mesei, mm)	—	3 150
— tractoare — CP	65	350
— combine de recoltat cereale	C 1 tractată	C 16 autopropulsată
— cazane cu abur (capacitate unitară t abur/h)	420	1 035
— locomotive diesel electrice (CP)	2 100	4 000
— locomotive electrice (CP)	—	5 100
— calculatoare electronice		un sortiment larg de la calculatoare şi microcalculatoare pînă la sisteme de calcul
— componente electronice	cu germaniu	siliciu, circuite integrate, logice şi liniare, microprocesoare

Să menţionăm însă şi o altă chestiune. Un obiectiv de seamă al industriei constructoare de maşini, al metalurgiei, chimiei, al industriei româneşti în general, îl constituie realizarea în concepţie originală, proprie, la un nivel tehnic corespunzător, a sistemelor de maşini necesare economiei. Această problemă este nominalizată în programe speciale de produse şi grupe de produse, care fundamentează actualul plan cincinal de dezvoltare economico-socială a ţării şi pun bazele unor acţiuni pentru orizonturi de timp chiar mai îndepărtate. Sarcinile şi orientările în acest cadru sînt stabilite pornind de la industria de uz general (piese turnate şi forjate, reductoare, rulmenţi, armături industriale, organe de asamblare, motoare cu ardere internă, motoare electrice, maşini hidraulice, ventilatoare, compresoare, componente electronice şi microelectronice), continuînd cu industria utilajelor tehnologice (utilaje energetice, petroliere, pentru lucrări miniere, pentru industria metalurgică, chimică, alimentară, uşoară şi altele), deopotrivă fiind stabilite programe de valorificare a materialelor refolosibile (regenerarea nisipurilor de turnătorie, valorificarea deşeurilor din laminate feroase şi neferoase, valorificarea cuvelor de acumulatori şi altele).

Prin aceste programe se asigură asimilarea de produse noi, creînd condiţii pentru înfăptuirea obiectivelor de independenţă energetică, de independenţă economică în ansamblu a ţării noastre — prin realizarea de echipamente tehnologice pentru valorificarea cît mai bună a bazei proprii de materii prime şi resurse energetice de care dispunem ; crearea de sisteme cinematice şi tipizate de maşini care să permită valorificarea maximă a produselor agricole ; realizarea unor produse competitive ale industriei construcţiilor de maşini şi a metalurgiei, apte să degreveze sau să reducă la maximum importurile, să permită o utilizare superioară a materiilor prime şi energiei ; asigurarea unei calităţi ridicate a proceselor de fabricaţie, a produselor create de economia naţională prin dezvoltarea aparaturii de laborator şi pentru cercetare ştiinţifică ; participarea mai eficientă a industriei la dezvoltarea echilibrată şi armonioasă a tuturor judeţelor etc. Ceea ce impune — în condiţiile interdependenţelor care există în economia noastră — din partea tuturor întreprinderilor, centralelor şi ministerelor, acţiuni hotărîte pentru realizarea programelor respective.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

EXPERIENȚA ÎNTREPRINDERILOR FRUNTAȘE

Principiul-forță al autoconducerii: rezolvarea problemelor prin forțe proprii

ADRESÎND — cu prilejul solemnității de la începutul acestei luni — cele mai calde felicitări județelor și unităților economico-sociale fruntașe în întrecerea socialistă pe anul 1981, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia :

„Avem o bună bază tehnico-materială. Mai presus de toate, avem astăzi o forță puternică, cu o înaltă calificare — de muncitori, cooperatori și țărani, de alți oameni ai muncii din celelalte ramuri de activitate, de ingineri, de tehnicieni — care, acționînd într-o deplină unitate, îmbinînd cît mai bine activitatea de producție cu învățămîntul, cu cercetarea, pot soluționa problemele complexe ale dezvoltării noastre, ale progresului economic-social."

Printre unitățile economice cărora președintele Republicii le-a conferit — și înmînat personal — „Ordinul Muncii" clasa I, pentru locul 1 în întrecerea din industrie, s-a numărat și **Întreprinderea chimică Dudești,** din Capitală.

Colectivul I.C.D. s-a afirmat, în competiția cu celelalte unități productive din chimie — majoritatea lor de talie incomparabil mai mare — prin rezultate care, cîntărite obiectiv prin prisma criteriilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., nu au mai putut suferi interpretări arbitrare. Este vorba, în principal, de depășiri ale planului cu **42,9%** la producția netă, cu **37,8%** la producția marfă vîndută și încasată, cu **4,1%** la livrările pentru export și **8,9%** la cele pentru fondul pieței, cu **54,5%** la productivitatea muncii (calculată la producția netă), cu **56,2%** (în expresie absolută — cu circa 138 milioane de lei) la beneficii. Este, evident, o evoluție care confirmă și pentru anul 1981 înscrierea hotărîtă a acestui colectiv pe linia aplicării neabătute a principiilor noului mecanism economico-financiar pe linia noii calități, tradusă în limbaj curent prin eficiență economică. Așa cum vom vedea, este vorba de **o înțelegere corectă a eficienței raportată și la întreprindere, și la beneficiarii săi, și la cerințele de ansamblu ale economiei naționale.**

Prezentînd, în cele ce urmează, unele elemente ale **concepției de orientare și acțiune** și ale **stilului de muncă** formate potrivit unei asemenea înțelegeri, unele elemente ale **experienței** acumulate în materializarea acestei orientări, trebuie să pornim de la o scurtă caracterizare a I.C.D.

Calculată pe fiecare om al muncii din întreprindere, producția marfă din anul trecut a reprezentat peste un milion de lei, cu circa jumătate superioară mediei pe ramură (numărul personalului muncitor fiind de peste 2,5 ori mai mic decît media din cele 80 de unități ale chimiei). Cu o gamă sortimentală deosebit de bogată, în permanentă completare (produsele noi și modernizate au însumat în 1981 o pătrime din valoarea producției marfă, față de o zecime, cît era planificat), încadrată în mare parte în ceea ce se cheamă „chimia de mic tonaj", I.C.D. este singurul sau principalul furnizor din țară pentru o serie de produse cerute de progresul tehnic în cele mai diferite sectoare economice. Valoarea ce se adaugă aici materiei prime, printr-o prelucrare cu consistență încărcătură de tehnologie nouă, justifică apartenența acestei unități la eșalonul de vîrf al industriei românești. Dacă adăugăm și faptul că o parte semnificativă din activitate are caracter de pilot (întreprinderea face parte din sistemul Institutului central de chimie), ne dăm lesne seama că specificul problematicii care se pune în fața consiliului de conducere, a întregului colectiv ține de permanenta **mobilitate, adaptare, inovare.** Este meritul consiliului oamenilor muncii de a fi intuit și instaurat în practica de toate zilele o metodă de abordare și rezolvare ce pune ordine în complexul eterogen și dinamic al comandamentelor imediate și de perspectivă.

O caracterizează președintele acestui organ colectiv, inginerul **Dan Gherghel :**

— Principalul e să te oprești asupra cîtorva priorități de esență și de durată, cărora să le subsumezi — sau în lumina cărora să interpretezi — diferitele preocupări și solicitări. Formula funcționează impecabil cînd concretizarea priorităților — de bună seamă derivate din comandamentele la nivel național — rămîne apanajul autoconducerii, fără o teleghidare desprinsă de realitățile întreprinderii. Sîntem partizanii acțiunilor concertate și concentrate pentru a da, fizic răspunsul optim „z" la problema „x", formulată corelat cu condițiile „y". Cine crede că poate scurtcircuita factorul „y" printr-o simplă apăsare pe butonul de comandă al campaniilor uniformizate riscă dereglarea sistemului. Dimpotrivă, punînd în ecuație acest factor putem să evaluăm corect rezervele reale, să prezentăm credibil și mobilizator colectivului prioritățile, să antrenăm toate forțele pentru a găsi răspunsul.

CRONICA '81 a I.C.D. abundă în exemple ce validează această aserțiune. Să detaliem unul dintre ele.

Sarcina de a dezvolta puternic și rapid producția de reactivi, substanțe cu largi utilizări în chimie dar și în alte industrii, a fost considerată prin prisma imperativului asigurării unei balanțe comerciale active a țării, viziune ce a conștientizat oamenii muncii asupra implicațiilor pe plan național ale modului în care o vor rezolva. Programul prevede asimilarea a peste 4 000 de sortimente — număr împătrit față de cel actual. Împreună cu Centrul de cercetări pentru reactivi (născut din întreprindere, încadrat în principal cu specialiști din activul acesteia și integrat funcțional cu ea) s-au analizat posibilitățile, s-au gradat și repartizat responsabilitățile și s-au stabilit ca orientări :

— efectuarea de urgență a adaptărilor tehnologice capabile să permită **renunțarea la importul unor materii prime** (carbonat de potasiu, acid citric, hidroxid de sodiu) și folosirea celor, cu caracteristici întrucîtva diferite, produse în țară. În primul trimestru din acest an, substituirea s-a operat la 12 sortimente de reactivi ;

— elaborarea tehnologiilor necesare pentru **a înlocui importul** unei game cît mai largi de reactivi **ca produs finit, cu importul doar al acelor substanțe constituente ce nu se fabrică la noi** — și care să fie prelucrate în produse similare. Deci, cu un efort valutar mai mic, un efect economic sporit ;

— valorificarea deplină a potențialului științific propriu. Nu din patriotism local, ci sub presiunea timpului și a eficienței economice. Au fost situații cînd un studiu comandat institutului de specialitate a ocupat luni de zile un întreg colectiv, a costat sute de mii de lei, pentru ca rezultatul să se dovedească străin de condițiile de fabricație. În vreme ce colectivul de 22 de oameni ai centrului propriu de cercetări a rezolvat, într-un an, tehnologiile pentru circa 70 de reactivi ;

— derivînd din aceasta, **concentrarea la maximum a ciclului cercetare-microproducție-producție industrială ;**

— capacitarea sectorului mecano-energetic de **a realiza operativ adaptarea instalațiilor pentru o schimbare frecventă a sortimentelor,** din care unele se produc în cantități mici ;

— asigurarea unei **calități înalte a produselor,** care să aducă I.C.D. — și România — în postura de **exportator** de reactivi. (Anul trecut, din valoarea totală a produselor ce se realizează în mai multe clase de calitate, cea superioară a deținut 98,3%, ceea ce a demonstrat potențialul pentru atingerea

acestui obiectiv.) În mod special, accelerarea cercetării și a investiției pentru obținerea reactivilor de foarte mare puritate. Concepută modular, cu funcționalitate multiplă, noua secție va avea un grad înalt de flexibilitate, îngăduind trecerea rapidă de la un produs la altul prin modificări constructive și funcționale lesnicioase ;

— ridicarea corespunzătoare a **nivelului profesional** al operatorilor chimiști — de altfel element indispensabil al întregului proces de înnoire a produselor. Perfecționarea se face la locul de muncă, sub îndrumarea operatorilor cu categorii înalte ; pe măsură ce muncitorii ajung nu numai să cunoască și conducă procesul, ci și să-l intuiască, se extinde zona lor de acțiune. (Forma specifică de policalificare-poliservire cuprinde și instruirea operatorilor pentru conducerea moto- și electrostivuitoarelor aferente instalației, măsură ce a permis să se elimine, la personalul indirect productiv, posturi cu o slabă încărcare a programului de lucru.).

— *Optica economică* — ne spune președintele C.O.M. — *dă acțiunilor noastre relief, consistență, o finalitate mai clar conturată în implicațiile ei și, prin aceasta, forța de antrenare a participării. Pe măsură ce oamenii au pătruns nu numai teoretic, ci la dimensiunea concretă a întreprinderii și a muncii lor esența mecanismului economico-financiar, a crescut calitatea dezbaterilor din adunările generale ; se pun probleme de fond, se avansează soluții. Fără primatul eficienței economice, funcție-scop a autogestiunii, autoconducerea ar rămîne declarativă. La nivelul unității economice, autoconducerea aduce atribuții sporite, care accentuează și responsabilitățile. Exercițiul reușit al responsabilităților justifică o nouă lărgire a autonomiei și așa mai departe. În această spirală dialectică are loc procesul de trecere a oamenilor la o nouă calitate : de la cea de simplu executant (la orice eșalon), la cea de participant conștient la decizie și executant. Multe dintre procesele noastre de fabricație (cu substanțe inflamabile sau explozive, cu regimuri înalte de temperatură și presiune) sînt din categoria celor la care, cum se spune, nu poți greși de două ori. La fel înțelegem și gestiunea valorilor pe care societatea ni le-a încredințat spre administrare și sporire. Forțînd comparația, e necesar ca în gospodăria noastră să punem, ca la intrarea în instalațiile noastre, avizul : „Interzisă intrarea persoanelor neavizate !" Iar noi toți să fim perfect și permanent avizați, să ne luptăm pentru a ne rezolva problemele prin forțe proprii și cît mai bine.*

Și iată cîteva rezolvări întreprinse în acest spirit.

Investiții. În 1981 a fost pusă în funcțiune o nouă capacitate pentru peroxizi organici, utilizați ca inițiatori de polimerizare la o serie de produse. Pentru finalizarea ei întreprinderea a executat în propriile ateliere unele repere care, altfel, ar fi necesitat import (ventile cu bilă), a conceput și realizat sistemele logice necesare elementelor de comandă pneumatică, a preluat asupra sa montajul tehnologic. La fel s-a procedat la o altă investiție importantă, adusă acum în pragul probelor tehnologice — instalația de eterglicoli. Diverse studii și proiecte pentru lucrări de dezvoltare sînt elaborate de specialiștii întreprinderii — ceea ce ar însemna economii substanțiale, dacă regimul de omologare a documentațiilor n-ar impune ca ele să poarte, încă prin antet, girul unui institut de specialitate. Și se apelează, pro forma, la un astfel de girant. Iar antetul se plătește...

Producția netă. O comandă urgentă și de mare volum : condiționarea a zece mii de tone de pesticide (sosite de la furnizor în stare brută) în timp util, pentru a putea fi utilizate în campania agricolă. A fost încă una din acele acțiuni concentrate de care vorbea președintele C.O.M. Pentru întreprindere era o activitate nouă, care a cerut măsuri aparte. A fost realizată, în termen record și în întregime din resurse proprii, instalația necesară ; s-a adoptat o organizare specială, pentru a se lucra în „foc continuu" ; au fost soluționate operativ locurile înguste ce s-au ivit ; întregul personal de conducere, administrativ și funcționăresc a lucrat efectiv pe instalație, o zi pe săptămînă. Timp de 4 luni, pesticidele s-au aflat în fruntea listei priorităților. Comanda a fost executată în bune condiții. S-a cîștigat mult la producția netă. S-a cîștigat încă o experiență în mobilizarea forțelor. S-a cîștigat experiență într-o fabricație ce va reveni în actualitate ; de pildă, au și fost modernizate fluxurile de ambalare. S-a reconfirmat intuitiv, pe înțelesul fiecărui muncitor, importanța activității care adaugă valoare, în interesul întreprinderii și al economiei naționale.

Valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor. Anul trecut, în consiliul oamenilor muncii au fost analizate de 2 ori bilanțul material, de 3 ori gradul de utilizare a materiilor prime, de 4 ori orientările și rezultatele în recuperarea materialelor refolosibile. S-au stabilit sarcini concrete pe secții, instalații, individual pentru personalul tehnic; în legătură cu perfecționarea tehnologiilor în vederea diminuării consumurilor, inclusiv de energie și combustibil. S-a accentuat rolul fișelor-limită pe secție, instalație, produs. Circuitul materiilor prime și al produselor a fost raționalizat, eliminîndu-se depozitările intermediare. Prin defalcarea indicatorului „producție marfă vîndută și încasată" pe secții, acestea au fost cointeresate și antrenate în rezolvarea problemelor de aprovizionare și de expediere a produselor, inclusiv în asigurarea transportului plin-plin, pentru folosirea cît mai bună a capacității și timpului mijloacelor auto afectate („Transchim" e încă prea pasiv în această privință, nu și-a găsit „cadența" adecvată). Pe baza acestor îmbunătățiri, cheltuielile materiale la **1 000 lei producție marfă** au fost micșorate cu un procent sub nivelul planificat, iar reducerea normelor de consum la 32 de materii prime, în special din import, a dat în primul trimestru din acest an economii de circa 5 milioane de lei. Importante reduceri de cheltuieli a asigurat organizarea reciclării ambalajelor — butoaiele ce sosesc cu materii prime sînt curățate și folosite la livrarea produselor ; la un butoi de 200 l se cîștigă astfel între 60 și 240 de lei, iar rulajul anual este de mii de butoaie. Au fost recuperate pentru a fi valorificate fie intern, fie la terți cantități însemnate de materiale refolosibile — oțel, plumb, hîrtie, polietilenă, cioburi de sticlă ș.a. În legătură cu aceasta s-a relevat cît de importantă este colaborarea — bazată pe interes reciproc — între cel ce predă și cel ce preia astfel de resurse. De pildă, I.C.D. s-a dotat cu o mașină pentru balotarea deșeurilor de hîrtie, ceea ce micșorează volumul de transport ; și-a găsit, chiar la o întreprindere din vecinătate, debușeu pentru deșeurile de sticlă ; dar are dificultăți în predarea fierului vechi — și chiar a polietilenei (Întreprinderea de mase plastice Buzău nu preia întreaga cantitate, neavînd pusă la punct tehnologia de reciclare).

— Ce considerați, tovarășe președinte al C.O.M., că ar mai trebui pentru ca rezolvarea problemelor întreprinderii prin forțe proprii să se afirme și mai mult și să dea rezultate încă mai bune ?

— Să fim lăsați să o facem. În unele perioade sîntem solicitați de controale paralele — simultane sau imediat succesive, de multe ori în una și aceeași problemă, privită din unghiurile de vedere specifice ale diferitelor organe. Pentru fiecare, aceiași oameni trebuie să prezinte aceleași situații, interpretate sub alte aspecte, trebuie elaborate programe de măsuri... Un astfel de control a constatat că la noi, fișele posturilor sînt foarte încărcate. Așa e. Din 1975 încoace producția noastră s-a triplat, dar organigrama a rămas aceeași, astfel încît fiecare om are un grad ridicat de ocupare, potrivit atribuțiilor și responsabilităților sale ; timpul e drămuit și nu suportă irosire. Raportul efort/efect ce rezultă pentru noi din frecvența controalelor (plus a ședințelor și altor acțiuni exterioare problemelor întreprinderii) nu ne e întotdeauna favorabil și s-ar îmbunătăți mult printr-o comasare a lor.

Bilanțul parțial — estimat pe patru luni — **cu care colectivul Întreprinderii chimice Dudești întîmpină sărbătoarea de la 1 Mai atestă constanța ascensiunii ;** plusurile față de plan însumează 30 milioane de lei la producția marfă, 9,7 milioane la cea netă, 5 milioane la valoarea produselor noi și reproiectate, 81 mii de lei la export, 7 100 lei la productivitatea muncii, 7,5 milioane la beneficii. Un start bun, promițător.

Dan CONDREA

Valoarea internațională a mărfurilor și cîteva probleme conexe [III]

Valoarea internațională și costurile naționale

COMPONENTA de bază a valorii naționale și internaționale a mărfurilor este prețul de cost. Spre deosebire de valoare, el conține doar cantitatea de muncă plătită și se formează prin intermediul prețurilor. De aceea îi și spune preț de cost, adică un cost constituit direct prin preț.

Valoarea internațională unică coexistă paralel cu valori naționale diferite și cu prețuri de cost naționale diferite. Specificitatea formării prețului de cost generează unele relații particulare între el și valoarea națională, în sensul că nu întotdeauna unei valori naționale mai mici îi corespunde și un preț de cost mai mic. Scara valorilor naționale nu e însoțită, de aceea, de o scară identică a costurilor naționale.

La valori naționale egale, costurile pot fi diferite în diverse țări, ca rezultat al abaterii prețului forței de muncă și al mijloacelor de producție de la valoarea lor. Nu este exclusă nici situația în care unei valori naționale mai ridicate pentru țara mai puțin dezvoltată economic, să-i corespundă un preț de cost mai scăzut decît cel al țării dezvoltate. Diferența dintre valoarea internațională unică și prețul de cost al produsului fabricat de prima țară poate fi în consecință mai mare decît diferența dintre aceleași categorii pentru a doua țară. Așa stînd lucrurile, competiția pe piața internațională dintre produse de același fel și aceeași calitate depinde considerabil de diferența dintre costurile naționale și valoarea internațională (respectiv prețul internațional).

O cauză importantă a diferențelor dintre prețurile de cost naționale o constituie nivelele diferite ale salariului plătit în diverse țări. Dacă tehnica de producție a unui produs oarecare este aceeași și aceeași este și cantitatea medie de muncă socială întrebuințată pentru fabricarea lui în diverse țări, prețul de cost este mai mic în țara în care salariul este mai redus, datorită nivelului general de dezvoltare economică mai scăzut.

Într-o anumită perioadă de timp producătorii care plătesc salarii mai mici și ale căror costuri de fabricație sînt mai reduse, pot vinde mărfurile lor la prețuri fixate sub valoarea internațională, concurînd astfel producătorii ale căror costuri sînt mai mari (valorile naționale fiind egale). Asemenea împrejurări generează adesea măsuri de ordin protecționist, însoțite de restructurări și restrîngeri de activitate sau perfecționări radicale ale producției unor ramuri din țările dezvoltate economic, afectate de concurența produselor străine. Diferența de prețuri internaționale pentru una și aceeași marfă este posibilă și cînd prețurile de cost și valorile naționale sînt egale în diverse țări. Această diferență are o bază economică mai solidă însă, în prezența prețurilor de cost diferite.

Prețul de vînzare competitiv pe piața internațională, întemeiat pe costuri naționale mai reduse, constituie un mijloc posibil de utilizat de țările în curs de dezvoltare pentru a acumula fondurile necesare efectuării investițiilor solicitate de sporirea productivității muncii în diverse ramuri. Gradul de eficacitate al acestui preț depinde hotărîtor de articolul produs și vîndut pe piața mondială, de simplitatea ori complexitatea lui, de ușurința ori dificultatea cu care este creat etc.

Relația salariu-preț nu este univocă. Prețul de vînzare competitiv, determinat în cele din urmă de salariul redus, este doar un aspect al acestei relații. Un alt aspect tot atît de important îl constituie influența inversă a prețului de vînzare asupra salariilor plătite. Nevoia stringentă de valută **obligă** o serie de țări mai puțin dezvoltate să vîndă uneori mărfuri la prețuri sensibil sub valoarea internațională, mai ales atunci cînd oferta depășește cererea. Aceste prețuri joase devin la rîndul lor una din premisele salariilor mici plătite în țările respective și o cale de livrare gratuită de muncă și produse popoarelor mai dezvoltate.

Costurile mai reduse care au la bază salarii joase **reflectă**, pentru economiile naționale respective, existența unor puncte slabe, ori mai curînd verigi slabe decît forte. Acest adevăr se dezvăluie în întreaga lui semnificație dacă luăm în calcul nu o ramură izolată de producție și puterea ei de pătrundere pe piața internațională ci eficiența comerțului exterior în ansamblul său. În cele mai multe cazuri competiția întemeiată pe costuri și salarii reduse implică o insuficientă structurare și dezvoltare a economiei, un raport nesatisfăcător între exporturi și importuri, soldat cu deficite însemnate ale balanței de plăți. Înrăutățirea raportului de schimb pentru țările în curs de dezvoltare este și ea concludentă în privința fragilității situației lor pe piața mondială, deși în unele ramuri aceste țări sînt competitive producînd la costuri relativ reduse. Numai în răstimp de 5 ani, între 1972—1976, țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol au pierdut în relațiile lor comerciale externe peste 26 miliarde de dolari, adică 5,2 miliarde anual.

Diferența dintre costurile naționale ale unei mărfi constituie nu numai o cauză a abaterii prețului de la valoarea internațională, ci și un factor care influențează asupra mărimii viitoare a valorii internaționale a mărfurilor. Această influență se realizează prin modificarea repartizării între țări a producției mărfurilor pentru piața mondială ca efect al exportului de capital generat sau amplificat de diferența dintre costurile naționale.

Tendința firească a capitalului este de a se deplasa teritorial, în interiorul țării și între țări pentru a găsi punctele în care se pot produce mărfuri cu cheltuieli mai scăzute, în care, deci, aceeași masă de plusvaloare se creează cu o cantitate mai mică de capital. Mișcarea sau migrarea **spațială** a capitalului este o condiție a autovalorificării lui, a realizării eficiente a stadiilor pe care le parcurge acesta în mișcarea sa circulară.

La un grad ridicat de eficiență a producției, periodic, ritmul de creștere al productivității muncii se încetinește, iar tendința de scădere a valorii naționale a mărfurilor slăbește în intensitate[1]). În anumite perioade valoarea poate chiar să crească, datorită unor serii de factori. Cu cît este mai ridicat nivelul forței productive a muncii într-o ramură, și pe ansamblul economiei naționale, și cu cît mai redusă este ziua de muncă, cu atît mai mici sînt posibilitățile de sporire ale supramuncii și plusvalorii ca izvor al profitului.

Substituind munca vie cu capitalul pentru a reduce salariul pe produs și costurile de fabricație, întreprinderile capitaliste ajung la un punct în care substituirea ulterioară se lovește de limite severe în cadrul țării de origine. O parte în creștere de capital „evadează" de aceea peste graniță chiar dacă prin aceasta este prejudiciată utilizarea forței de muncă pe plan național. Nevoia extensiei masei de plus valoare și de profit și a corectării pozitive a ratei profitului impun delocalizarea producției, migrarea capitalului către țări mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic.

Migrînd în alte țări, la o valoare nouă egală sau mai mică, capitalul creează și însușește o cantitate mai mare de plusvaloare, iar profitul la un capital dat crește, o principală cauză constituind-o salariul scăzut. Prin folosirea de mijloace de muncă de aceeași tehnicitate cu cele din cadrul societății mamă, filialele implantate în țările în curs de dezvoltare pot produce în multe situații o valoare nouă mai mare, cu o masă egală de forță de muncă, datorită duratei mai mari a zilei de lucru.

În anii '70 în numeroase țări ale lumii a treia, salariul oscila între 10—20 la sută din salariul plătit în țările dezvoltate din punct de vedere economic, pe unitatea de produs el prezentînd adesea diferențe de ordin superior, grație duratei mari a zilei de muncă în prima categorie de țări. În Coreea de Sud un muncitor lucrează 2 800 ore de muncă pe an față de numai 1 900 în R.F.G., în vreme ce salariul zilnic din ultima țară este net superior celui din prima țară[2]). Un raport din 1970 asupra productivității muncii filialelor americane constată că în medie folosirea muncii străine impune un timp cu 8 la sută mai mare decît folosirea muncii din S.U.A. (pentru montajul aparatelor de tip radio), iar salariul mediu în acest caz reprezintă 14 la sută din costul salariului american. În Asia de Sud-Est

[1]) Vezi Le développement economique de l'Europe : la rupture de 1974 et ses prolongements dans l'avenir. In Problèmes économiques, 1717—1981, p. 3—8

[2]) La nouvelle division internationale du travail et ses répercussions sur l'emploi, în Problèmes Economiques, 1592 din 1978, p. 20—26

conform aceluiași raport, costurile unitare salariale variază între 3 și 11,5 la sută din costurile unitare americane, pentru Mexic media fiind de 20 la sută[3]).

Salariul scăzut nu este însă echivalent și cu o valoare națională mai redusă a forței de muncă în țara mai puțin dezvoltată din punct de vedere economic. Durata muncii necesare și valoarea forței de muncă măsurată prin această durată, în categoria de țări amintite, este de regulă mai mare ca în țările dezvoltate. În contrast cu această realitate, salariul nominal, prețul forței de muncă este mai ridicat în țările dezvoltate și mai scăzut în celelalte. Logica producției de mărfuri și a expresiilor monetare și relația în evoluție dintre productivitate și salarii generează astfel de „contradicții". Derularea relațiilor marfă-bani și mișcarea prețurilor are loc de o asemenea manieră în țările dezvoltate, încît prețul forței de muncă crește — ca tendință generală — pe parcursul sporirii rodniciei muncii, în ciuda mișcării opuse — tot ca tendință — a valorii forței de muncă. (Aceasta nu exclude creșterea periodică a valorii acestei mărfi speciale). În țările în care nivelul de dezvoltare economică este scăzut și salariul nominal e redus, deși aici durata muncii necesară poate să absoarbă partea precumpănitoare a zilei de lucru, „Valoarea relativă a banilor — spunea Marx — va fi deci mică la o națiune cu un mod de producție capitalist **mai dezvoltat** decît la o națiune cu un mod de producție capitalist mai puțin dezvoltat". Rezultă, prin urmare, că salariul nominal, echivalentul forței de muncă exprimat în bani, va fi de asemenea **mai ridicat** la **prima națiune** decît la cea de-a doua... Dar chiar dacă se face abstracție de această inegalitate relativă a banilor în diferite țări, se constată adesea că **salariul pe zi, pe săptămînă** etc. este **mai ridicat la prima** națiune decît la cea de a doua, în timp ce prețul relativ al muncii, adică prețul muncii în raport cu plus-valoarea și cu valoarea produsului este mai ridicat la a doua națiune decît la prima[4]).

Nivelul dezvoltării economice își pune amprenta și asupra salariilor nominale și asupra ratelor plusvalorii și profitului. În țările dezvoltate rata plusvalorii este în medie mai mare — pînă la un punct — iar rata profitului mai mică decît ratele corespunzătoare din țările mai puțin dezvoltate. La capitalul investit **în întreprinderile filialelor** din țările în curs de dezvoltare și rata plusvalorii și rata profitului sînt însă mai mari decît ratele respective existente în țările dezvoltate. Cauza o constituie întîlnirea în aceste filiale a salariilor scăzute plătite muncitorilor naționali ai țării gazdă și a tehnicilor de același randament (sau de randament apropiat) cu cele care funcționează în cadrul societăților mamă.

Plătit ori calculat în valuta convertibilă a țării exportatoare de capital, salariul nominal în țara în curs de dezvoltare ori slab dezvoltată revine pentru filiale la sume mici ori derizorii. Forța productivă ridicată a muncii, însoțită de salariul nominal redus contractă munca necesară și ridică rata supramuncii în aceste filiale — asigurînd, totodată, o rată ridicată a profitului.

Decalajele dintre costurile salariale favorizate de cursul firesc al expresiilor monetare ale valorii forței de muncă au determinat pentru unele țări, mai ales în ultimii ani, extinderea considerabilă a procesului de delocalizare a producției. În acest sens, amintim doar că în 1961 filialele de producție ale industriei prelucrătoare a R.F.G. implantate în alte țări, aveau efective de 350 000 de oameni, iar în 1975 de 1,5 milioane. În 1961, la 100 persoane angajate în R.F.G., reveneau între 4 și 5 persoane angajate în străinătate, iar în 1975 aproximativ 20[5]).

Migrația internațională a capitalului în funcție de diferența dintre costurile aceluiași produs fabricat în diverse țări, modifică repartizarea geografică a forțelor de producție și diviziunea internațională a muncii și odată cu aceasta condițiile generale de formare a valorii naționale și internaționale.

Extinderea cîmpului de producție în țări care au nivele mai joase de dezvoltare economică și reducerea relativă sau absolută a producției în unele ramuri din țările mai dezvoltate economic schimbă ponderea diverselor țări în exportul total al unui produs și concomitent mărimile valorilor naționale ale acestuia. Diseminarea prin exportul de capital a tehnicilor mai eficiente, folosirea lor într-un număr mai mare de țări, introducerea a noi metode de organizare a producției și a muncii acționează în sensul reducerii timpului de muncă național necesar fabricării bunurilor materiale și prin aceasta al reducerii valorii internaționale. Faptul că această reducere se realizează înainte de toate în beneficiul capitalului extern nu modifică datele problemei discutate.

Scopul imediat al producției în afara granițelor naționale nu este reducerea valorii internaționale a produsului ci a costurilor de fabricație, împrejurare ale cărei urmări pozitive asupra profitului sînt indiscutabile. Modificarea diviziunii internaționale capitaliste a muncii, a repartizării producției între țări este dictată deci nu atît de apariția unor condiții de producție mai eficiente ca atare în diverse țări, ci a unor premise mai favorabile de valorificare a capitalului. Privind însă lucrurile în perspectivă, cele mai mari rezerve de sporire a forței productive a muncii există în țările în curs de dezvoltare. Amplasarea unor ramuri de producție noi în aceste țări sau extinderea pe baze tehnice moderne a celor existente, chiar prin exportul de capital, în ciuda multiplicării temporare a unor dificultăți, este în principiu bine venită.

Dinamica valorii naționale și internaționale a mărfurilor ca și relația reciprocă dintre acestea este influențată și de comerțul internațional și de exportul de capital. Rata profitului depinde și ea pentru fiecare țară de gradul utilizării celor două fluxuri.

Obținerea unei rate relativ ridicate a profitului prin intermediul exportului de capital implică asigurarea de către acesta a unei anumite protecții a relațiilor comerciale internaționale, promovate de țara exportatoare. Exportul de capital american în Europa occidentală în perioada postbelică și producerea de mărfuri în acest spațiu la costuri mai reduse permiteau o mai ușoară și eficientă pătrundere a mărfurilor americane pe piețele țărilor respective: concomitent, ei frîna concurența care ar fi fost exercitată de mărfurile fabricate de țările europene în plină expansiune economică, asupra mărfurilor americane vîndute pe piața internă și externă — în ipoteza lipsei exportului de capital american. Țările din Europa occidentală urmăresc scopuri similare prin extinderea delocalizării producției, în țări mai puțin dezvoltate. În absența acestui proces, concurența exercitată de produsele străine, create cu forță de muncă mai ieftină, ar fi mai accentuată și ar avea o arie mai mare de cuprindere. Realitatea este, firește, foarte complexă și greu de disecat, căci uneori întreprinderile mari, delocalizînd o parte din producție în țări mai puțin dezvoltate, concurează unitățile mici și mijlocii „rămase" acasă, în țara proprie.

Comerțul internațional este, la rîndul lui, atît un proces de aprovizionare și desfacere cît și un mijloc de creștere periodică a ratei profitului ori de frînare a scăderii ei. De regulă, țările dezvoltate obțin la capitalul investit în producția de mărfuri destinate pieței mondiale o rată mai mare a profitului decît la capitalul angajat în producția de mărfuri vîndută pe piața internă.

Comerțul internațional și exportul de capital ca subsisteme de bază ale relațiilor internaționale de ansamblu se completează și se susțin reciproc. Uneori ele cresc concomitent, alteori sensurile lor de evoluție sînt contrarii. Periodic și unul și altul se pot retrage parțial ori relativ. Un studiu făcut în 1977 asupra a 180 societăți multinaționale americane arată că circa 11 la sută din numărul lor de filiale în străinătate au fost lichidate între anii 1968-1974, o parte din ele fiind situate în Europa. Acest proces de dispariție a filialelor existente coincide în anii respectivi cu diminuarea formării de noi filiale[6]).

Categoriile valorice și pe plan național și internațional conțin esențe similare. Desfășurat în baza legii valorii, schimbul de mărfuri intern și internațional favorizează dezvoltarea forțelor de producție, dar acționează și în sensul diferențierii producătorilor, al adîncirii decalajelor. La un moment dat, evoluția relațiilor comerciale internaționale clasice e tot mai mult stînjenită de contradicția dintre capacitatea de producție și de plată a diverselor popoare. Capacitatea de producție și de plată a unor țări devine prea strîmtă pentru a exercita o influență favorabilă prin import asupra folosirii capacităților de producție ale altor țări și asupra dezvoltării forțelor lor de producție. Se impune, de aceea, extinderea cooperării directe în producție, a cooperării care permite țărilor mai puțin dezvoltate să-și lărgească efectiv scara producției și să-și modifice, în propriul lor interes, structura internă de ramură. Aceasta depinde decisiv de felul valorilor de întrebuințare create prin cooperare. În prezent ea se îndreaptă prea mult spre produse la modă, care s-au dovedit a fi de mică utilitate, dar mari risipitoare de resurse.

C. SÎRBU

---

[3]) Vezi Charles Albert Michalet, Le Capitalisme mondiale, Franța 1976, p. 145

[4]) K. Marx—Fr. Engels, Opere vol. 23, pag. 568

[5]) Vezi La nouvelle division internationale du travail et ses répercussions sur l'emploi. În Problemes économiques, nr. 1592 din 1978, p. 20—26

[6]) Vezi : Monique Fouet, „Les Etats-Unis — une économie dominante dans une période de transition". Paris, 1980, p. 138

CONVORBIRI ECONOMICE cu JOSEPH W. EATON

profesor de sociologie la Universitatea din Pittsburgh (S.U.A.)

Lichidarea sărăciei absolute prin dezarmare

CU OCAZIA unei vizite efectuate nu demult la Bucureşti, profesorul Joseph W. Eaton, *specialist în domeniul politicii sociale, a acordat revistei noastre un interviu, din care reproducem largi extrase.*

● Cum apreciaţi cauzele sărăciei ?

— Există ţări sărace care au resurse remarcabile ca de pildă Brazilia, Argentina sau multe state din Africa şi, pe de altă parte, ţări aproape fără resurse ca Elveţia, Israel, Japonia care cunosc un nivel de trai foarte ridicat, ceea ce ne duce la concluzia că dezvoltarea este legată în mod evident şi de calificarea factorului uman. Acesta este cred elementul ce ne dă cea mai multă speranţă din întreaga ştiinţă economică. Fiinţele umane sînt o resursă economică esenţială, dacă ştim să le dezvoltăm. Atît în ţările occidentale cît şi în cele socialiste s-a pus un mare accent pe dezvoltarea umană, pe învăţămînt, pe pregătirea tehnică, pentru că fără ele nu se poate obţine o productivitate înaltă a muncii.

O altă parte a ecuaţiei bătăliei împotriva sărăciei este gradul de coeziune socială care există într-o societate, disponibilitatea oamenilor de a lucra împreună, pentru că atunci cînd există entuziasm şi motivaţie ideologică produsul muncii este adeseori superior. Ecuaţia umană este foarte importantă, iar lipsa de unitate poate fi catastrofală. Aşadar, sărăcia depinde, printre altele, de baza de resurse materiale, dar mult mai importantă este ecuaţia umană, atît pe planul talentelor individuale cît şi pe cel al organizării oamenilor pentru a munci împreună pentru un anumit scop.

● Se poate vorbi de o dinamică a noţiunii de sărăcie ?

— Sărăcia nu este uşor de definit: Ea se poate măsura în termeni relativi: oamenii îşi măsoară adesea nivelul de trai în comparaţie cu cel al vecinilor. De aceea, în perioade foarte dificile, cînd majoritatea oamenilor cîştigă foarte puţin, ei pot să nu se considere săraci în vreme ce în alte împrejurări ar face-o.

Există, desigur, un standard absolut al sărăciei — un nivel de sărăcie care nu permite supravieţuirea. Acest gen de sărăcie este foarte rar în S.U.A. şi atunci cînd există el reflectă incapacitatea persoanelor în cauză de a beneficia de asistenţa socială de care ar fi îndreptăţite să beneficieze. De aceea, sărăcia absolută în accepţia amintită este mai curînd un accident decît o situaţie răspîndită.

Sărăcia relativă este o problemă serioasă în toate ţările în care există o distribuţie foarte inegală a veniturilor.

Desigur, în perioade excepţionale, ca cel de al doilea război mondial, sărăcia absolută era răspîndită. Astăzi în ţările europene un asemenea nivel de sărăcie este foarte rar, în schimb în ţările în curs de dezvoltare este foarte răspîndit : există sute de milioane de oameni care trăiesc în preajma nivelului absolut al sărăciei. Numărul celor aflaţi în această situaţie este atît de mare şi sporeşte atît de repede încît problema sărăciei şi mizeriei este o problemă mondială. Şi deoarece lumea cheltuieşte peste 500 miliarde de dolari pe an pentru înarmare se impune să ne întrebăm de ce nu ne putem dezvolta inteligenţa colectivă pentru a face nenecesar să cheltuim atîţia bani pentru arme cînd aceşti bani ar putea fi utilizaţi pentru a reduce sărăcia absolută.

Se fac o serie de eforturi pentru a reduce sărăcia la scară mondială. Unul dintre ele este asistenţa economică, al cărei volum nu e prea ridicat : probabil nici o ţară nu alocă, în acest scop, mai mult de 1% din produsul ei intern brut. Altul este încurajarea comerţului şi a dezvoltării în ţările în care nivelul de trai este foarte scăzut. Dar într-o mare parte a lumii dezvoltarea obţinută pe baza modernizării, a industrializării, a intensificării comerţului nu este suficientă pentru a acoperi creşterea populaţiei, astfel încît există un real pericol de sporire a sărăciei în locul reducerii ei.

● Credeţi că s-ar putea stabili o relaţie între utilizarea tot mai largă a roboţilor şi actualul nivel ridicat al şomajului ?

— Utilizarea crescîndă a roboţilor, a maşinilor în general nu a contribuit prin ea însăşi la şomaj. Am auzit estimaţii că în S.U.A. 25% din populaţie va lucra în curînd cu calculatoare ; cînd eram eu elev nimeni nu lucra cu calculatoare. Cu alte cuvinte, trăim mari schimbări. Să nu uităm nici că mulţi oameni lucrează din greu şi că le rămîne foarte puţin timp liber. O societate raţională poate să reducă considerabil timpul de muncă, astfel încît oamenii să aibă mai mult timp liber. Nu mecanizarea este cauza şomajului, ea permite dimpotrivă o creştere a nivelului de trai. Şomajul este legat de o organizare insuficientă a societăţii pentru a utiliza forţa de muncă disponibilă, căci în orice societate în care există şomaj sau forţă de muncă subutilizată, există şi o mulţime de munci care nu sînt efectuate. În ţările în curs de dezvoltare, unde există foarte numeroşi şomeri totali sau parţiali, terenurile nu sînt utilizate corespunzător, clădirile au nevoie de reparaţii, oameni sînt bolnavi şi mor pentru că nimeni nu se îngrijeşte de ei — într-un cuvînt există foarte multe lucruri de făcut. Şi în S.U.A., unde nivelul şomajului a ajuns în prezent la circa 9%, există numeroase lucruri de făcut, de la reducerea poluării apelor la curăţenia străzilor, ameliorarea pădurilor, crearea de cămine de bătrîni, de sanatorii — neglijate actualmente. Există multe de făcut pretutindeni, ceea ce lipseşte uneori sînt factorii care să asigure posibilitatea de a utiliza deplin această forţă de muncă şi a ridica astfel nivelul de trai. Cred deci că roboţii sînt doar un simbol al modernizării, ei pot să înlăture oameni temporar (telefonul, de exemplu, a determinat dispariţia mesagerilor), dar ei eliberează societatea în sensul că îi permit să-şi utilizeze energia în alte scopuri.

● Ce rol atribuiţi negocierilor în soluţionarea conflictelor ?

— Într-o lume în care oamenii au un nivel tot mai ridicat de instruire, cu cunoştinţe care depăşesc sfera intereselor lor personale sau ale localităţii în care trăiesc, astfel încît înţelegerea problemelor generale nu mai este monopolul unei elite restrînse (oamenii de rînd, citind ziare şi reviste, pot avea o înţelegere la fel de mare a problemelor ca şi un om de stat), o mare proporţie din producţia omenirii este alocată înarmării, iar armele sînt total inutile, cu excepţia furnizării mijloacelor de apărare împotriva unei ameninţări externe, atunci cînd ea periclitează în mod real supravieţuirea unui stat. Dar majoritatea ţărilor lumii nu sînt înconjurate de inamici. Cu toate acestea ele cheltuiesc mult pentru înarmare, din motive de prestigiu sau pentru că se tem.

Dacă dorim atît să evităm un al treilea război mondial catastrofal cît şi să reducem aceste cheltuieli absurde pentru produse inutile trebuie să acceptăm un minim de condiţii. Una este că nu ne putem permite să sporim numărul zonelor destabilizate din lume ; există destule conflicte între state sau în care mari puteri din afară intervin şi agravează conflictul, aşa cum se întîmplă în prezent într-o mare parte a Africii şi în Orientul Mijlociu. România oferă un exemplu foarte interesant de moderaţie, adoptînd poziţia că, oricare ar fi preferinţele ei, ea se pronunţă împotriva utilizării violenţei ca mijloc de soluţionare a conflictelor şi în favoarea utilizării negocierilor. România exercită o influenţă în această direcţie menţinînd bune relaţii cu ţări care adeseori nu se recunosc unele pe altele sau se află în conflict. Cred că este nevoie ca mai multe ţări din O.N.U. să prefere procesul negocierilor în locul utilizării forţei.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

NEOKEYNESISMUL ÎN CONTEMPORANEITATEA ECONOMICĂ (IV)

PE PLAN CONCEPTUAL, ceea ce defineşte cel mai bine orientarea neokeynesistă în gîndirea economică occidentală este teoria repartiţiei. Accentul principal pus pe momentul repartiţiei în funcţionarea economiei are la bază interacţiunea dintre distribuirea veniturilor, acumulare, realizarea profiturilor şi formarea de capital.

Evidenţiind carenţele şi criticînd fundamentele teoriei neoclasice a capitalului, a ratei profitului, a repartiţiei privită ca „un subprodus al teoriei producţiei" prin condiţiile ei tehnice constituite potrivit productivităţii marginale a fiecărui factor, autorii neokeynesişti — N. Kaldor, J. Robinson, P. Sraffa, L. Pasinetti, apreciaţi ca şefi de şcoală, ş.a. — insistă asupra acţiunii distribuirii veniturilor asupra cererii şi ofertei, încercînd să elaboreze relaţii funcţionale adecvate condiţiilor noi de valorificare a capitalului din perioada postbelică. Astfel, într-o formă sau alta, obiectul studiilor neokeynesiste privind repartiţia îl constituie determinarea şi comensurarea efectului reglator al distribuirii veniturilor asupra evoluţiei echilibrate şi a folosirii depline a resurselor şi a forţei de muncă disponibile prin flexibilitatea înclinaţiei spre economii.

„Teoria repartiţiei bazată pe productivitatea marginală (de esenţă neoclasică, deci, n.n.), arată J. Robinson este irealistă". Căci, „în realitate, părţile venitului sînt determinate prin nivelurile investiţiilor şi a înclinaţiilor spre economisire". Într-adevăr, stabilirea relaţiei ce uneşte — prin intermediul înclinaţiilor diferite spre economisire ale întreprinzătorilor şi muncitorilor — rata profitului şi distribuirea veniturilor cu rata de creştere a economiei reprezintă trăsătura definitorie a acestui gen de cercetări. Noutatea şi operaţionalitatea acestei relaţii, cel puţin pentru gîndirea nemarxistă contemporană, constă în faptul că utilizîndu-se conceptele keynesiste a) ale determinării venitului prin cererea efectivă, şi b) ale investiţiei ca variabilă independentă de consum şi economisire, se construieşte o legătură directă între distribuirea veniturilor şi acumulare. În fapt, o asemenea interacţiune porneşte de la ipoteza că factorul principal al determinării nivelului general al preţurilor este mărimea salariului nominal.

Luigi Pasinetti[1]) prezintă sintetic această schemă neokeynesistă a repartiţiei: considerînd repartiţia ca „un sistem de relaţii necesare pentru a se asigura echilibrul şi ocupaţia deplină a forţei de muncă", la o rată dată de creştere a populaţiei şi de aplicare a progresului tehnic, „există o singură rată a acumulării care menţine sistemul economic în situaţia de creştere echilibrată" ; potrivit lui Pasinetti, pentru ca să se realizeze această mărime cerută a acumulării naţionale este necesar „să existe o anumită repartiţie". De aici, pe de o parte, rolul determinant al ponderilor profiturilor şi salariilor în venitul naţional, pentru satisfacerea condiţiilor de echilibru de pe cele trei pieţe : a produselor, a muncii şi a monedei. Iar, pe de altă parte, relaţia de cauzalitate inversă care a stat la baza primelor studii neokeynesiste ale repartiţiei : dependenţa ratei profitului de rata de creştere a venitului naţional expusă literar de J. Robinson[2]), formalizată de N. Kaldor[3]) şi adoptată şi de alţi economişti de orientare neokeynesistă.[4])

Această manieră de abordare a repartiţiei este apreciată în gîndirea economică occidentală drept „cea mai fecundă şi mai novatoare cercetare"[5]). Calificare atribuită datorită sesizării influenţei repartiţiei în dinamica economică dar şi criticii severe a conceptului neoclasic de capital — factor omogen ce suprapune două noţiuni (capital fizic şi financiar), a determinării ratei profitului prin productivitatea marginală a capitalului ; şi totodată motivată prin încercarea de abordare a problemelor acumulării şi ale stabilirii ratei profitului prin analiza valorii şi a formării preţurilor în condiţiile concurenţei monopoliste.

Este vorba, în primul rînd, de cercetările lui P. Sraffa[6]) care refuzînd cercul vicios al determinării neoclasice a preţurilor în termeni de cerere şi ofertă şi definirea capitalului prin rata profitului, analizează sistemul preţurilor de producţie încercînd o explicare a transformării valorii în preţ prin introducerea noţiunilor de „preţuri normale" (preţurile tuturor bunurilor determinate de costurile de producţie, inclusiv de o rată de profit „normală", adică uniformă, pentru întreg sistemul economic) şi de „frontiere ale preţului factorilor". Conceptele acestea, mai mult sau mai puţin preneoclasice, constituie, de altfel, elemente ce stau la baza analizei relaţiei rata profitului — rata creşterii economice.

În sfîrşit, cercetarea problematică a orientării neokeynesiste nu poate face abstracţie de ceea ce s-ar putea denumi aspecte ale teoriei monetare, financiar-bugetare, comerciale şi valutare şi care alcătuiesc, în bună parte, cadrul conceptual al politicii economice de tip neokeynesist din anii mai vechi sau mai recenţi postbelici. Adepţi, ca şi Keynes, ai unităţii „economiei reale" cu cea „monetară", depăşind conceptul neoclasic al separării acesteia din urmă, economiştii neokeynesişti consideră că moneda, respectiv creşterea masei monetare în circulaţie, poate fi folosită cu scopul incitării investiţiei prin coborîrea ratei dobînzii şi sporirea capacităţii de finanţare a datoriei publice. De aici şi viziunea asupra inflaţiei ca fenomen nu pur monetar ci economic, generat nu de cantitatea de monedă ci de dezechilibrul dintre cerere şi ofertă.

Pe baza postulatelor keynesiste în domeniul monetar, neokeynesişti reafirmă rolul important al instrumentului monetar (rata scontului, vînzarea şi cumpărarea de titluri pe piaţa liberă, transferurile de fonduri din sau spre străinătate), alături de cel bugetar, în dinamica economică prin efectele asupra venitului şi implicit asupra ocupării forţei de muncă. Pe acest plan trebuie subliniată una dintre principalele prelungiri operaţionale ale keynesismului, conceptul de „finanţe funcţionale", introdus de A.P. Lerner[7]), potrivit căruia statul, în funcţie de obiectivul urmărit (anti-deflaţionist sau anti-inflaţionist), poate influenţa evoluţia economiei prin cumpărarea sau vînzarea de titluri (open market), majorarea sau reducerea veniturilor (subvenţii sau impozite) şi luarea sau acordarea de împrumuturi (politica de credit). Potrivit acestui concept, funcţiile financiare ale statului trebuie să se intre-

FIŞE

Economia serviciilor

● *În perioada 1960–1980 serviciile au înregistrat în Cehoslovacia o creştere substanţială,* afirmă Antonin Kerner şi Valerie Michalova *în studiul* „Příspěvek do diskuse o službach" *(Contribuţii la studiul serviciilor) publicat în nr. 3/1982 al revistei* POLITIKA ECONOMIE. *Măsurată prin intermediul cheltuielilor efectuate de populaţie pentru a-şi procura diverse servicii, creşterea respectivă indică o triplare. Dar, cu toate că în derularea procesului de reproducţie serviciile deţin un rol tot mai însemnat, nivelul de elaborare conceptuală este considerat de autori încă nesatisfăcător. Conceptul de „servicii" nu şi-a aflat încă o încadrare corespunzătoare în aparatul teoretic al economiei politice socialiste în care se operează cu distincţia muncă productivă – muncă neproductivă. Deoarece, susţin autorii, a considera serviciile drept activitate neproductivă contravine realităţii ; dezvoltarea, alături de serviciile personale, a unor activităţi de întreţinere, recondiţionare a unor piese şi utilaje, conservarea energiei prin îmbunătăţirea izolaţiei clădirilor etc. sînt activităţi ce vădesc un aport real la sporirea gradului de valorificare a materiilor prime atrase în circuitul productiv. Tocmai pentru a contribui la îmbunătăţirea fundamentării, în plan teoretic, a rolului serviciilor în economia socialistă A.K. şi V.M. consideră că cercetarea economică trebuie să aprofundeze aspecte cum sînt : natura valorii de întrebuinţare produsă prin servicii ; caracterul de marfă al serviciilor ; locul serviciilor în procesul reproducţiei în actuala etapă etc.*

Cercetare şi producţie

● *Deşi, susţine* Edwin Mansfield *în articolul* „Innovation, investment and productivity" *publicat în numărul 2/1982 al revistei americane* „ECONOMIC IMPACT", *este hazardat să se considere că scăderea efectivă de productivitate înregistrată în economia americană s-ar datora exclusiv diminuării ritmului de inovare, acest factor are, neîndoios, o însemnătate considerabilă. De unde şi necesitatea studierii sale care, însă, sub aspect cuantificabil, se vădeşte a fi extrem de dificilă datorită neomogenităţii datelor. Desfăşurînd o astfel de analiză, o primă constatare, afirmă autorul, este aceea că procesul de inovare nu are un caracter uniform, el diferenţiindu-se în timp, şi pe*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

pătrundă și să se ralieze acțiunilor monetar-financiare ale sectorului privat.

Admițind posibilitatea teoretică a două tipuri de efecte ale fiscalității pe piața muncii, autorii neokeynesiști consideră că „efectele de substituție" sînt neglijabile față de „efectele de venit". Asemenea aspecte conceptuale, de nuanță mai pronunțat pragmatică, adăugate celor de mai mare amplitudine pe planul reproducției sociale sînt înglobate într-un tip specific de politică economică — consecință a premiselor teoretice adoptate.

Alături de punerea la îndoială a capacității spontane a economiei capitaliste de a se autoregla, economiștii neokeynesiști încearcă să găsească procese interne de echilibrare, diferite de cele care puteau interveni în capitalismul mai puțin dezvoltat. În acest context, ei urmăresc să cupleze două căi de obținere a echilibrului economic : mecanismul pieței și rolul reglator al politicii economice.

Relevînd carențele ce pot surveni de partea unor agenți economici, ca și conflictele dintre aceștia, neokeynesiștii susțin necesitatea ca statul să ducă o politică economică activă, acționînd nu numai asupra cotei dobînzii sau emisiunii monetare, dar luînd și măsuri capabile de a influența mărimile macro-economice, suplinind insuficiența investițiilor private, micșorînd tendința spre tezaurizare și intervenind în formarea veniturilor, crearea ocupației etc.

Pentru neokeynesiști ca și pentru Keynes intervenția statului în economie nu mai este simplu accidentală și defavorabilă, ci necesară, pozitivă și permanentă. „Fără măsuri guvernamentale, scrie J. Robinson, capitalismul în mod obligatoriu va suferi de un rău de tip keynesist. Economisirea care nu va corespunde investiției va deveni mai degrabă un viciu decît o virtute, contrar opticii laissez-faire-ului."[8])

Prezentînd acest concept global al politicii economice am vrea însă să subliniem că intervenția statului în general nu este tipică doar pentru neokeynesism. Este exact ceea ce just remarca Andréa Brignone[9]) : „cînd se vorbește despre intervenția statului în capitalismul avansat trebuie excluse două situații : situația de non-intervenție totală și situația în care statul este singurul agent de decizie".

Într-adevăr, cu excepția poate a „curentului ultraliberal" care în pofida, neîntrunirii condițiilor concurenței pure și perfecte și a tuturor dereglărilor ivite, speră totuși ca sistemul economic să funcționeze în „schema ideală", practic, în teoria economică nemarxistă, indiferent de variantele conceptuale sau metodologice, statul nu lipsește ca o variabilă funcțională importantă. Diferențele constau în rolul și amploarea care se atribuie statului.

Așa de pildă, pentru economiștii neoclasici, adepți ai mecanismului reglator al pieței, în varianta „economiei ofertei" sau a monetarismului etc. rolul statului se concretizează de partea ofertei și pentru sprijinirea inițiativei private în procesul asigurării optimum-ului economic, politica economică trebuind să aibă ca scop exercitarea de presiuni asupra costurilor, menținînd, totodată, cheltuielile guvernamentale la un nivel cît mai scăzut posibil. Această opțiune economică este denumită sugestiv de H. de Man „cura de slăbire a celor slăbiți".

Specificitatea politicii economice de tip neokeynesist, rezultată din îmbinarea celor două căi de reglare a sistemului, derivă în principal din ideea că cererea, mult mai elastică decît oferta, este elementul esențial al evoluției economiei capitaliste postbelice. Astfel, politica economică neokeynesistă este o politică de acțiune și de gestiune a cererii, statul exercitînd un control asupra acestuia în procesul stabilizării economiei. Intervenția statului asupra cererii globale realizată prin cheltuielile publice este însă departe de a face din acesta, în mod simplist, un fel de „keynesism hidraulic"[10]), după care „este suficient să pui în mișcare pompa cheltuielilor publice sau a încasărilor fiscale pentru a scoate economia din situația de criză".

În studiile neokeynesiste se păstrează deci cunoscutul postulat al lui Keynes. Dar se insistă asupra necesității echilibrării nivelului cererii globale (investiții + consum) cu resursele disponibile prin fiscalitate, cheltuieli publice și alte măsuri, menționîndu-se că nivelul cererii trebuie să fie suficient de ridicat pentru a asigura ocuparea deplină a forței de muncă, creșterea economică, sau atît de scăzut încît să se evite inflația. Pentru neokeynesism apare drept specifică deci și abordarea inflației alături de imperativul ocupației depline — drept parte integrantă a politicii guvernamentale.

Această schemă rezumativă a intervenției macroeconomice de tip neokeynesist, de stimulare a cererii interne (productive prin incitare, sprijinire și control a investițiilor și de consum propriu-zis prin impactul cheltuielilor publice, politica veniturilor și jocul măsurilor monetare, fiscale etc.) definește conceptul de politică economică antiinflaționistă, anticiclică, de expansiune echilibrată cu asigurarea ocupării depline.

Aceste caracteristici explică, în mare măsură, influența neokeynesismului asupra politicilor economice din țările occidentale ; dar, totodată și tendința, mai mult sau mai puțin recentă, de substituire a acestuia printr-un așa-zis „metakeynesism", care, depășind analiza de tip keynesist, să înglobeze explicațiile și soluțiile ale însăși predecesorilor lui Keynes. Această căutare asiduă a unor remedii la relele reînnoite ale economiei capitaliste denumite eufemistic mutații intervenite în funcționarea sistemului economic începînd cu anii '70, marchează nu numai dejucarea „speranțelor analitice" ale economiștilor occidentali, dar și ceea ce J. Robinson — exponentă a orientării neokeynesiste — considera drept cea de-a doua criză a economiei politice nemarxiste.

dr. Sorica SAVA

[1]) L. Pasinetti „Growth and Income Distribution. Essays in Economic Theory", Cambridge University Press, Cambridge, 1979, p. 104.

[2]) J. Robinson, „The Accumulation of Capital", Macmillan, London 1956, p. 253.

[3]) N. Kaldor, „A model of Economic Growth" The Economic Journal, 1957, pp. 591—624.

[4]) R. Kahn, „Exercises in the Analyses of Growth', Oxford Economic Papers, 1959, pp. 143—156.

[5]) G. Abraham-Frois, „Les problematiquès de la croissance", Economica, Paris, 1978.

[6]) P. Sraffa, „Production de marchandises par des marchandises", Dunod, Paris, 1970.

[7]) A.P. Lerner, „Economics of employment", New York McGraw-Hill, 1951.

[8]) J. Robinson, „Marx and Keynes", în „Collected Economic Essays", vol. 1, Oxford University Press, 1960.

[9]) A. Brignone, „Les mécanismes generaux de l'economie", Larousse, Paris, 1978.

[10]) G. Koenig, „L'archaisme de la theorie «Nouvelle» de l'emploi", Eurépargne, nov. 1981.

---

diferite sectoare ale industriei. Cît privește cheltuielile pentru cercetare — așa cum se subliniază în articol — în ultimii ani se înregistrează o mutație semnificativă care are, însă, adesori efecte contradictorii : pe de o parte se reduce ponderea cheltuielilor afectate cercetărilor de lungă durată și care comportă riscuri mai mari în favoarea celor cu eficiență pe termen scurt ; pe de altă parte, este tot mai vădită orientarea producătorilor pentru a asimila în fabricația curentă produse în întregime noi comparativ cu îmbunătățirea unor produse sau tehnologii deja existente.

Asupra ritmului de inovare, afirmă E. M. acționează și climatul de nesiguranță ce caracterizează economia capitalistă și care mărește riscul investitorilor. Tocmai de aceea, un rol important în revitalizarea procesului de înnoire revine organismelor guvernamentale. Pentru a atinge eficiența dorită, acțiunea guvernamentală ar trebui să țină seama, potrivit opiniei autorului, de cîteva elemente proprii actualei conjuncturi economice. Între acestea, necesitatea ca perfecționarea tehnologiilor să țină seama în mai mare măsură de cerințele pieței ; adoptarea unei politici elastice în planificarea progresului tehnic, — cadru în care se urmărește evitarea unor efecte nedorite, constatate în ultimele trei decenii, ale centralizării excesive a deciziilor privind orientarea dezvoltării tehnologice.

Colocvii de economie

● *Sub egida Comitetului județean de partid, revistei „Transilvania", a forurilor culturale și de învățămînt locale, la Sibiu, la sfîrșitul săptămînii trecute, s-au desfășurat* colocviile de economie ale revistei „Transilvania". *În jurul unei teme de mare actualitate — vizînd aplicarea, cu cele mai bune rezultate, a mecanismului economico-financiar, funcțiile practice ale autogestiunii, autoconducerii și autofinanțării unităților, în lumina orientărilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — manifestarea a reunit specialiști și cercetători, cadre didactice universitare — din județ sau invitați, conducători ai unor întreprinderi și instituții din județul Sibiu. Cîteva comunicări prezentate, detaliind laturi ale tematicii menționate, au fost urmate de un rodnic dialog între participanții la colocviu. S-au desprins astfel concluzii interesante și utile în ce privește aplicarea în practică a mecanismului economico-financiar, în ce privește conducerea și desfășurarea activității unităților prin prisma exigențelor dezvoltării intensive și ridicării calitative a economiei în această etapă.*

FIȘE

INDUSTRIE ŞI DEZVOLTARE

APROAPE ne obişnuisem cu absenţa din peisaju literaturii noastre ştiinţifice de largă circulaţie, adică a literaturii adresate celui mai larg public şi tineretului, a cărţii economice, cu alte cuvinte a cărţii care, riguros ştiinţific, dar cu alte mijloace decît ale profesorului de economie politică, atrăgător şi convingător să prezinte şi să caracterizeze problemele economiei, să le evalueze şi să le descifreze mecanismele, să ajungă în sfera politicului, cu soluţii fundamentate, să deslueşască viitorul. Cu cîteva luni în urmă, parcă pentru a ne contrazice, Editura Albatros ne oferea însă cartea lui Dan Popescu, cercetător şi publicist „Civilizaţie şi industrie"*) consacrată nu nemijlocit economiei, ci ideilor economice, aridei istorii a doctrinelor economice, această ştiinţă despre ştiinţa economică.

Autorul a ales bine subiectul cărţii : industrializarea, obiect al confruntărilor de idei şi disputelor ştiinţifice şi politice, de cel puţin 150 de ani, adică din momentul în care marea, bătrîna şi înţeleapta Europă şi-a dat seama că mica şi tînăra Anglie, cu cei zece milioane de locuitori, cu meşterii ei iscusiţi, cu savanţi fără titluri academice şi lucrînd în curte sau în magaziile abandonate de ţărani, cu paşnicele sale maşini de tors şi de ţesut, devenise treptat şi pentru aproape un secol, prima putere economică şi politică a lumii. Industrializarea, astăzi o chestiune vitală pentru progresul a cel puţin trei sferturi din omenire şi pînă la urmă soluţia gravelor probleme ale subdezvoltării cu care se confruntă dramatic lumea noastră ; industrializarea, şi în general progresul industriei — care au polarizat şi vor polariza încă multe decenii principalele eforturi de progres ale naţiunilor : industria, axul oricărei economii în vremea noastră.

Pretextul cărţii este raportul dintre civilizaţie şi industrie ; începînd cu prima pagină autorul îşi convinge cititorul că vechea civilizaţie a Europei a născut industria, care treptat şi-a creat, dezvoltat şi subordonat o nouă civilizaţie şi care, la rîndul ei, ajunsă pe culmile actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice, începe să-şi subordoneze industria, democratizînd-o şi umanizînd-o.

*) Dan Popescu, Civilizaţie şi industrie, Ed. Albatros, 1981, 254 pag.

De-a lungul volumului este urmărită evoluţia confruntărilor de idei pe tărîmul progresului industrial — declanşate de afirmarea, la începutul secolului trecut, de către Fredrich List, a necesităţii şi posibilităţii industrializării Germaniei — care au depăşit curînd cadrul naţional al acestei ţări şi apoi şi al ţărilor europene şi al S.U.A., devenind confruntări internaţionale — pînă la acuitatea lor contemporană.

Autorul ne dezvăluie mecanismul dezvoltării şi îmbogăţirii ideilor în sprijinul industrializării în ciuda modificării intereselor care le animă şi a purtătorilor lor, începînd cu clasele progresiste, cu burghezia, apoi cu proletariatul şi terminînd cu naţiunile rămase în urmă în domeniul industrializării ; mecanismul dezvoltării ideilor potrivnice, precum şi continuitatea confruntărilor, indiferent dacă faţă în faţă stau curentele liberalismului clasic şi protecţionismului, agrarianismului şi industrialismului, sau concepţiile contemporane ale industrializării şi cele ale complementarităţii economiilor naţionale etc. Firesc, un spaţiu important este rezervat evoluţiei ideilor din România, Dan Popescu reuşind o încadrare a acestora în confruntările internaţionale, începînd cu mijlocul secolului trecut şi pînă în zilele noastre. Interesante şi binevenite ni se par aprecierile sale cu privire la concepţiile industrialiste ale protecţioniştilor români, dar şi la cele ale neoliberalilor care, rămînînd adversari ai protecţionismului, avansează soluţii interesante şi nu rareori originale cu privire la posibilitatea şi direcţiile industrializării şi, bineînţeles, concluziile socialiştilor români, care, la cumpăna veacului al XIX-lea cu al XX-lea, formulau cele mai avansate şi democratice soluţii de industrializare a ţării noastre.

Continuînd redarea confruntărilor, autorul ajunge la corelaţia seculară şi dinamică dintre industrie şi agricultură şi la problemele delicatului echilibru dintre aceste ramuri. Din perspectiva ideilor cercetate, el pune în lumină imensul rol al agriculturii şi al ţărănimii în progresul industrial, dar şi rolul industriei în dezvoltarea şi modernizarea producţiei agricole, în dezvoltarea tehnică şi transformarea agriculturii într-o ramură modernă, de mare eficienţă, demonstrînd că ţările cele mai dezvoltate industrial sînt concomitent şi ţările cu cea mai avansată agricultură. El formulează necesitatea şi posibilitatea realizării echilibrului optim şi dorit între cele două ramuri în condiţiile industrializării contemporane.

Cu dibăcie Dan Popescu îşi călăuzeşte cititorul prin hăţişul complicatei problematici a subiectului. Atenţiei sale nu-i scapă nici o problemă importantă cu care se confruntă industria şi care trebuie să-şi afle soluţii. Autorul ne dezvăluie mecanismul progresului maşinist, dialectica dezvoltării tehnicii, de la umila maşină pusă în mişcare de ascultătorul măgar al meşterului Wyatt, pînă la microprocesoarele şi roboţii moderni. El ne demonstrează convingător consecinţele progresului tehnic, legăturile sale cu acumularea, necesitatea şi posibilitatea unor acumulări înalte precum şi soluţiile acestei probleme capitale, legăturile dintre acumulare şi ritmurile progresului industrial şi economic, corelaţiile dintre nivelul dezvoltării economice şi structurile industriei, problemele modernizării acestor structuri, marile contradicţii dintre progresul industrial şi mediul natural, corelaţiile dintre factorii interni şi cei externi, dintre acumulare proprie şi cooperarea internaţională, dintre industrializare şi bunăstare etc. În ciuda lungului periplu istoric, cartea „Civilizaţie şi industrie" rămîne profund contemporană. Urmărite în timp, ideile sînt astfel selectate şi valorificate încît autorul se desparte de cititor aşindu-l în cea mai vie actualitate, dar cu faţa spre un viitor cunoscut.

Actualitatea cărţii este subliniată de cuprinzătoarea şi argumentata prezentare a concepţiei Partidului Comunist Român, fundamentată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu privire la industrializarea unitară şi de perspectivă îndelungată a ţării noastre, perfect încadrată în concepţia mai largă despre progresul forţelor de producţie în lumea contemporană şi despre necesitatea industrializării tuturor ţărilor şi intim legată de celelalte concepţii privitoare la soluţionarea gravelor probleme ale economiei mondiale, inclusiv a creării unei noi ordini economice mondiale.

Dan Popescu se implică discret dar substanţial în confruntările de idei şi în dezbaterea problemelor industrializării. Profund cunoscător al acestor probleme, el selectează riguros opiniile pe care le găseşte în literatura mondială şi naţională, inclusiv în paginile cărţilor pe care nu s-a uscat încă cerneala şi aduce argumente originale, interesante, decisive, pe care le caută în istorie, în statistică, în viaţa de toate zilele.

Volumul nu epuizează problematica raportului dintre civilizaţie şi industrie, tel pe care autorul nici nu şi l-a propus. Adîncirea tratării categoriei de civilizaţie, a unor trăsături ale perspectivei industriale, a efectelor acestei perspective asupra societăţii ; o selectare mai riguroasă a unor probleme, revederea unor formulări etc., ar fi putut îmbogăţi conţinutul volumului.

Cu o construcţie căreia îi putem reproşa puţin, cartea ne încîntă şi prin varietatea procedeelor publicistice folosite : relatarea detaşată a istoricului, care consemnează fapte ale secolelor trecute, fraza densă şi riguroasă a cercetătorului contemporan, metafora şi impresiile colorate ale călătorului, faptul divers şi reportajul etc. În ansamblu, o carte pe care o recomand marelui cititor, largului public care este tineretul.

Ion BLAGA

14 Importanța și căile reducerii costurilor de producție

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale din Ministerul Educației și Învățământului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema „Prețul și rentabilitatea" cuprinde 6 puncte : 1. „Costul de producție și valoarea" ; 2. „Importanța și căile reducerii costurilor de producție" ; 3. „Sistemul de prețuri — instrument al politicii economice" ; 4. „Programul P.C.R. cu privire la politica de prețuri în țara noastră" ; 5. „Venitul net al întreprinderii și venitul net centralizat al statului" ; 6. „Beneficiul și rentabilitatea întreprinderii". Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 2.

Menționăm că în revista „Forum" nr. 3 și 4 din 1982 au fost publicate condițiile de admitere în învățământul superior în acest an. Pentru pregătirea candidaților la disciplina economie politică este indicat manualul de economie politică ediția 1980 (coordonator prof. dr. Fl. Burtan).

Pentru evitarea oricăror confuzii, publicăm programa oficială de economie politică pentru concursul de admitere, păstrînd numerotarea temelor din manualul mai sus menționat : 3. Făurirea economiei socialiste unitare în România. 4. Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. 5. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. 6. Dezvoltarea planificată a economiei naționale. 7. Politica industrială a Partidului Comunist Român. 8. Politica agrară a Partidului Comunist Român. 9. Modernizarea structurii economiei românești. 10. Producția de mărfuri în socialism. 11. Indicatorii activității economice. 12. Productivitatea muncii. 13. Retribuirea după muncă. 14. Fondurile întreprinderii și autogestiunea economico-financiară. 15. Prețul și rentabilitatea. 16. Venitul național și fondul național de dezvoltare economico-socială. 17. Reproducția socialistă. 18. Politica P.C.R. de creștere continuă a nivelului de trai al poporului. 19. Economia țărilor socialiste. 20. Esența și formele exploatării capitaliste. 21. Capitalismul monopolist. 22. Criza generală a capitalismului. 23. Lichidarea subdezvoltării — problemă majoră a contemporaneității. 24. România în circuitul economic mondial. 25. Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale. Pentru fiecare temă punctele care trebuie avute în vedere sînt cele publicate în revista noastră.

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ a patriei noastre, atingerea unei noi calități în întreaga activitate, impun, ca o necesitate de prim ordin pentru buna funcționare a mecanismului economico-financiar cunoașterea și folosirea ansamblului de categorii și pîrghii valorice cu ajutorul cărora se urmăresc și se reglează fenomenele și procesele economice în condiții de eficiență maximă.

Dintre categoriile care reflectă modul de folosire a resurselor materiale, umane și financiare în condițiile producției de mărfuri, cele mai uzitate sînt : valoarea, costul, prețul, venitul net, rentabilitatea, beneficiul etc.

1. Costul de producție și valoarea

PENTRU înțelegerea conținutului costului de producție, trebuie să cunoaștem componentele valorii mărfii.

În socialism structura valorii mărfii este formată din :

a) valoarea mijloacelor de producție consumate ;

b) valoarea creată de munca pentru sine ;

c) valoarea creată de munca pentru societate.

Costul de producție cuprinde sub formă bănească, primele două componente ale valorii.

Între valoare și cost există deci o diferență cantitativă. Aceasta rezultă din faptul că unitatea economică plătește valoarea mijloacelor de producție consumate pentru producerea mărfurilor și numai o parte din valoarea nouă, creată — de munca pentru sine — **sub forma retribuției.**

Totodată, costul se deosebește de valoare nu numai cantitativ ci și prin faptul că în timp ce valoarea este aceeași pentru produsele de același fel, costul diferă de la o unitate economică la alta, în funcție de modalitățile de conducere, organizare și gestionare a bunurilor, nivelul de calificare al cadrelor etc.

Sub această formă, costul de producție reprezintă barometrul activității întreprinderii, prin intermediul său — ca indicator sintetic — se reflectă fidel modul de desfășurare a acesteia, pe o anumită perioadă de timp. O activitate pozitivă duce la reducerea costului pe unitate de produs — mărind valoarea creată pentru societate, la fel cum o activitate defectuoasă conduce la majorarea costului și diminuarea corespunzătoare a părții din valoare.

Costul de producție reprezintă o categorie economică a producției de mărfuri, care exprimă sub formă bănească acea parte din valoarea mărfii reprezentată prin înlocuirea valorii mijloacelor de producție consumate și cheltuielile pentru retribuirea lucrătorilor.

2. Structura și nivelul costului de producție

VOLUMUL CHELTUIELILOR efectuate de o anumită întreprindere pentru fabricarea și desfacerea unei mărfi constituie **nivelul costului de producție** — sau **mărimea** lui. El se determină pentru **fiecare produs** sau **pentru întreaga producție** de un anumit fel a întreprinderii.

Structura costului de producție reflectă ponderea pe care o au diferite cheltuieli în volumul general al costurilor de producție și diferă de la o ramură la alta în funcție de specificul procesului de producție, de gradul de organizare, nivelul de înzestrare tehnică etc. Corespunzător legislației în vigoare, structura costului de producție pe **elemente primare** este următoarea : materii prime și materiale, combustibil, energie, apă, retribuții, contribuții la asigurări sociale, amortizarea fondurilor fixe, cheltuieli pentru introducerea tehnicii noi, dobînzi și alte cheltuieli bănești. Evident, structura costurilor de producție diferă în funcție de ramură : în ramurile prelucrătoare, ponderea cea mai mare o au cheltuielile materiale, în timp ce în ramurile extractive, cum este cazul gazului metan, proporția cea mai importantă o au amortizările și cheltuielile pentru retribuirea personalului. De aceea, pentru reducerea costului de producție, colectivele de oameni ai muncii trebuie să se orienteze spre elementele de cheltuieli cu ponderea mai mare. Trebuie să reținem faptul că, deși este reprezentativă și reflectă specificul ramurii, structura costurilor de producție nu este fixă ; ea se modifică în urma introducerii tehnicii noi, valorificării superioare a resurselor materiale, îmbunătățirii folosirii fondurilor fixe.

Analiza structurii costului de producție ne permite înțelegerea contribuției diferitelor ramuri ale producției materiale la structura valorică a produsului social, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social fiind determinată în principal de ponderea cheltuielilor materiale în industrie, agricultură, construcții etc.

În practica economică se folosește și un alt criteriu de clasificare a cheltuielilor, pe **articole de calculație.**

Această grupare permite determinarea costului pe produs, grupe de produse etc.

Corespunzător acestui criteriu, se disting :

a) cheltuieli directe — formate din :

— materii prime și materiale ;

— combustibil, energie, apă ;

— retribuții directe ;

— impozitul și contribuția la asigurări sociale pentru retribuția directă.

b) cheltuieli indirecte — formate din :

— cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajelor ;

— cheltuieli generale ale secțiilor de fabricație ;
— cheltuieli generale ale întreprinderii.

Suma cheltuielilor directe și indirecte ne conduce la obținerea costului de producție pe unitate de produs. Dacă din acesta se scad cheltuielile generale ale întreprinderii, se obține costul de secție.

Cheltuielile directe se pot nominaliza direct pe produs și au caracter **„convențional-variabil"** adică cresc sau descresc în funcție de volumul producției.

Cele indirecte se individualizează cu ajutorul unor chei de repartizare prin metode specifice fiecărei ramuri și au caracter **„convențional-constant"**, ele rămîn deci constante sau se schimbă relativ puțin, la o anumită modificare a producției (ex. : retribuția personalului administrativ, amortizări etc). Acest specific al cheltuielilor indirecte conduce la tendința de reducere a costului de producție în condițiile creșterii producției, a productivității muncii.

Această a doua clasificare are mare importanță, fiind metoda principală folosită în munca de planificare și evidență a costurilor, pentru stabilirea și urmărirea căilor de reducere a cheltuielilor de producție.

În condițiile actualului mecanism economico-financiar, **funcțiile costului de producție** evoluează pe următoarele direcții fundamentale :

— ca indicator sintetic, el oferă posibilitatea cunoașterii concrete a consumului de resurse pentru fabricarea unui produs, a întregii producții-marfă ;

— nivelul costului de producție permite aprecierea reală a modului de gospodărire a resurselor și orientează organele de conducere colectivă asupra căilor de economisire a acestora ;

— prin funcția de evidență și control el folosește la realizarea bugetului de venituri și cheltuieli ;

— costul de producție reprezintă baza calculului indicatorilor de măsurare a eficienței economice cum sînt : cheltuieli la 1 000 lei producție-marfă, costul de producție pe unitate de produs, producția netă și beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe, rata rentabilității.

La un anumit nivel dat al prețului de producție, prin compararea acestuia cu costul de producție, reținem **nivelul rentabilității** unităților economice. În acest sens, costul de producție devine una din pîrghiile de cointeresare a colectivelor de oameni ai muncii, a conducerii unităților economice.

Cunoașterea structurii costului de producție are importanță nu numai în munca de planificare și evidență, ci și în stabilirea unor programe concrete de acțiune pentru reducerea cheltuielilor de producție.

3. Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. despre căile de reducere a costului de producție

REDUCEREA cheltuielilor de producție, cu deosebire a celor materiale, reprezintă o necesitate de prim ordin a dezvoltării în ritm susținut a producției materiale în condițiile sporirii eficienței economice. În Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Un alt obiectiv important este sporirea mai accentuată a eficienței activității economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, reducerea costurilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale și creșterea beneficiilor".**

Pentru țara noastră, **necesitatea reducerii costului de producție** prezintă semnificații deosebite. Prin efectele sale favorabile, reducerea cheltuielilor de producție conduce la producerea unei cantități mai mari de produse din aceeași cantitate de resurse și cu același volum de muncă vie. Întrucît economia noastră are resurse limitate de materii prime și energie, la unele produse acoperindu-și nevoile din import, economisirea acestor resurse reprezintă mari economii valutare. Totodată reducerea costurilor contribuie la sporirea competitivității produselor.

În procesul scăderii costurilor se creează condiții pentru sporirea venitului net al societății, capacității societății de a acumula, de a se dezvolta, este favorizată creșterea numărului de locuri de muncă. În condițiile reducerii costurilor, societatea dispune de mijloace economice suplimentare pentru realizarea programului de sporire a veniturilor reale ale populației. Dacă în industria republicană costurile la 1 000 lei producție marfă s-ar reduce cu 1 leu peste prevederi, s-ar realiza un spor suplimentar de venit național cu peste 1,2 mlrd. lei.

Planul național unic pe perioada 1981-1985 prevede o reducere a costurilor totale la 1 000 lei producție marfă în industrie cu 8,2%, iar în construcții-montaj și transporturi cu 5%.

Căile de reducere a costurilor de producție formează un tot unitar și diferă de la o unitate economică la alta în funcție de specificul și condițiile concrete ale producției, importanța lor fiind stabilită de elementele de cheltuieli care au ponderea cea mai mare în structura acestuia.

Subliniind cerința creșterii eficienței economice în toate unitățile de producție, la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, arăta că în prezent se impune luarea unor măsuri hotărîte pentru reducerea consumurilor materiale, a consumurilor energetice, ținînd seama că pe unitatea de produs avem încă consumuri mult mai mari comparativ cu cele ce se realizează pe plan mondial la produse similare. În acest sens, se apreciază că la nivelul economiei naționale cu resursele de materiale din 1981 putem să realizăm producția din 1985 cu condiția reducerii consumurilor specifice de materiale și a creșterii gradului de recuperare și recondiționare.

a) Reducerea cheltuielilor materiale de producție. Ponderea mare a cheltuielilor materiale în majoritatea ramurilor economice și în structura produsului social pune în centrul activității tuturor unităților economice sarcina de reducere a acestor cheltuieli. Astfel, pe ansamblul economiei, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va trebui să se reducă de la 57,7% în 1980, la 55,5% în 1985.

Folosirea cît mai rațională, micșorarea consumurilor specifice la materii prime, materiale, combustibil și energie reprezintă calea cea mai importantă de reducere a costului de producție. În acest sens, în Directivele Congresului al XII-lea al partidului se prevede ca în cincinalul 1981-1985 consumurile normate de metal în industria constructoare de mașini să se reducă cu cel puțin 20-23%, prin introducerea unor tehnologii avansate de prelucrare, modernizarea structurii producției, respectarea normelor de consum, reducerea și valorificarea deșeurilor, eliminarea rebuturilor, folosirea înlocuitorilor.

Numai prin refolosirea și recuperarea materialelor rezultate din prelucrarea unor produse trebuie să asigurăm în acest cincinal cca. 40-50% din nevoile interne de fier, neferoase, fibre textile, uleiuri minerale etc. Indicele de valorificare a materiilor prime de bază și a energiei va trebui în aceeași perioadă să crească cu 32-34%, aceasta realizîndu-se pe baza obținerii unor produse cu valoare economică ridicată, care să reflecte atît noile tehnologii cît și un înalt nivel de calificare.

Creșterea volumului producției nete, a calității producției, în condițiile reducerii cheltuielilor materiale, reprezintă esența procesului de trecere la dezvoltarea intensivă — soluția de depășire mai rapidă a stadiului de țară în curs de dezvoltare.

b) Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe reprezintă o altă cale importantă a reducerii costului de producție.

Folosirea cu randament maxim a mașinilor și utilajelor, a suprafețelor de producție se realizează prin îmbunătățirea indicilor de utilizare, buna întreținere și reparare a acestora, folosirea integrală a timpului de lucru. Creșterea parametrilor tehnici și economici, ridicarea nivelului calitativ al mașinilor și utilajelor trebuie să asigure în condițiile factorilor de mai sus în industria prelucrătoare cca. 800 lei producție netă la 1 000 lei fonduri fixe (valoare neamortizată).

c) O altă cale de reducere a costului de producție o reprezintă **creșterea productivității muncii.**

Creșterea cantității de produse obținută în unitate de timp cu aceeași cheltuială de muncă vie înseamnă că se reduce cota de retribuție pe unitate de produs.

În condițiile creșterii productivității muncii, datorită caracterului convențional-constant al cheltuielilor indirecte, ponderea acestora pe unitatea de produs scade, întrucît o parte din cheltuieli nu cresc proporțional cu mărimea producției. Ritmul mai înalt al creșterii productivității muncii față de ritmul înzestrării muncii vii cu fonduri de producție influențează în sensul diminuării cheltuielilor materiale pe unitate de produs și a ponderii acestora în totalul cheltuielilor de producție.

După cum știm documentele de partid stabilesc ca sarcina de creștere a productivității muncii calculată pe baza producției nete în industrie să fie de peste 40% în 1985 față de 1980, asigurîndu-se astfel ca 80% din sporul producției nete industriale să se obțină pe această cale.

d) Reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești și a altor cheltuieli neproductive, reprezintă o altă sursă de reducere a costului de producție. Raționalizarea aparatului administrativ, a personalului ajutător, reducerea cheltuielilor neproductive — poștă, telegraf, telefon, reducerea penalizărilor, amenzilor, locațiilor, dobînzilor penalizatoare, a cheltuielilor de birou, mecanizarea lucrărilor de evidență, perfecționarea conducerii și organizării unităților economice, asigură reducerea acestor cheltuieli.

Îmbinarea acestor căi, valorificarea tuturor rezervelor existente, întărirea muncii organelor de conducere colectivă pe linia creșterii spiritului gospodăresc la fiecare loc de muncă în utilizarea resurselor, vor contribui la creșterea eficienței tuturor sectoarelor de activitate, la dezvoltarea rapidă a avuției naționale, a bunăstării poporului.

prof. Ioan BONCOTĂ

Exodul de inteligență și consecințele sale

Tendințe generale

EXODUL de inteligență a apărut ca fenomen tipic, istoricește nou, în perioada imediat postbelică. Dacă pînă la al doilea război mondial emigrarea specialiștilor nu a avut niciodată o semnificație internațională, fenomenul s-a conturat ulterior sub forma fluxului din Europa occidentală — în special din Marea Britanie — spre S.U.A., deci ca o migrare dintr-o zonă dezvoltată spre altă zonă dezvoltată. De aici și termenul englezesc sub care fenomenul este cunoscut pe plan internațional, de „brain drain" — scurgere în exterior a creierelor termen prin care presa britanică desemna la acea vreme fuga competențelor naționale peste ocean.

Deși Marea Britanie era o țară dezvoltată care putea să suporte mai ușor decît țările în curs de dezvoltare de astăzi fuga specialiștilor, fenomenul a avut chiar și în această țară rapid consecințe negative vizibile. În cîțiva ani s-a observat o diminuare îngrijorătoare a capacității concurențiale a firmelor britanice, o rămînere în urmă tot mai pronunțată a cercetării și dezvoltării, apariția unor grave probleme sociale etc. Brain-drain-ul, exodul de inteligență spre S.U.A. a generat, în consecință, o reacție generală de apărare în societatea britanică, atît din partea factorilor politici, cît și a celor economici, sociali ; în scurt timp au apărut puternice resentimente la scară națională împotriva migrării specialiștilor. Atît în Marea Britanie, cît și în alte țări vest-europene s-a creat un întreg mecanism de oprire a scurgerii de inteligență spre S.U.A. Emigrarea specialiștilor vest-europeni peste Ocean ar fi continuat dacă S.U.A. nu ar fi găsit, însă, o sursă mai ieftină de specialiști în țările lumii a treia și nu ar fi modificat în acest sens, în 1965, legea imigrărilor.

Analizînd tendința migrării specialiștilor în perioada postbelică, desprindem două perioade. Între 1950—1967, principalii beneficiari ai exodului de inteligență au fost S.U.A. și Canada, „exportatorii" de cadre de specialitate fiind țările vest-europene și țările în curs de dezvoltare. Astfel, între anii 1961 și 1965 ponderea intelectualilor din țările capitaliste dezvoltate emigrați în S.U.A. și Canada atingea circa 60—80% din totalul categoriei respective de emigranți, restul de 20% provenind din țările în curs de dezvoltare.

În anul 1967, pentru prima dată, numărul intelectualilor emigrați din lumea a treia în S.U.A. a depășit numărul celor proveniți din Europa occidentală, ca urmare a adoptării, de către guvernul american (în 1965), a legii privind imigrarea. O altă cauză ar consta în aceea că dezvoltarea țărilor europene a îngustat decalajele în ce privește nivelul de salarizare și condițiile materiale în care se desfășoară cercetarea.

Într-un interval scurt, „furtul de inteligență" din țările în curs de dezvoltare s-a dublat. S-a ajuns, astfel, ca la începutul anilor '70 majoritatea imigranților cu înaltă calificare aflați în S.U.A. să provină din țările în curs de dezvoltare (circa 80 la sută).

Caracteristic pentru perioada care a urmat după 1967 este faptul că nu numai S.U.A., dar și țările vest-europene dezvoltate devin beneficiare nete ale influxului de specialiști, furnizorul principal de cadre calificate fiind țările în curs de dezvoltare. Într-un studiu elaborat de U.N.C.T.A.D. se arată că un mare număr de cadre calificate provine din Pakistan, India, Sri Lanca, Filipine, Iran și Siria, în anumite profesii, numărul emigranților din lumea a treia crescînd anual cu 10—40 la sută în deceniul trecut.

Desigur, fenomenul de „migrare a inteligențelor" din țările în curs de dezvoltare este complex, determinat și favorizat de mai multe cauze. În rîndul acestora, pe prim plan se situează structurile inegale din economia mondială, decalajele în creștere dintre țările dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare, decalaje care generează diferențe notabile între nivelurile de salarizare practicate în cele două mari grupe de țări.

De asemenea, nu poate fi neglijat faptul că polarizarea bogăției în lumea contemporană este însoțită de discrepanțe flagrante ale potențialului material de cercetare științifică, de faptul că țările dezvoltate — dispunînd de resursele financiare, de experiența și dotarea necesare — monopolizează în mare măsură procesul de cercetare-dezvoltare, de creare de noi tehnologii, cu toate consecințele negative care decurg de aici.

Consecințe macroeconomice nefaste

ÎN AFARA implicațiilor negative pe care „furtul de inteligență" le are asupra imigranților ca atare, trebuie subliniate consecințele nefaste, puternic dezechilibratoare ale fenomenului asupra țărilor în curs de dezvoltare, ale economiei mondiale în general.

Analiza consecințelor macroeconomice pe care le are exodul de inteligență, de competențe, din țările în curs de dezvoltare spre țările capitaliste dezvoltate pornește de la sesizarea a două grupe mari de efecte :

— pe de o parte, ca urmare a diminuării personalului calificat, țările în curs de dezvoltare suferă o pierdere, în lanț, de avantaje ;

— pe de altă parte, sporindu-și numărul de specialiști fără a face eforturi materiale și morale, țările occidentale cîștigă o serie de avantaje.

Să ne oprim pentru început la prima grupă de efecte și anume la pierderile înregistrate de țările în curs de dezvoltare ca urmare a exodului de inteligență. Într-o analiză chiar și sumară se pot desprinde trei tipuri de pierderi.

În primul rînd, țările în curs de dezvoltare înregistrează o pierdere directă și efectivă de venit, pierdere care rezultă din faptul că efortul material făcut de statele respective cu școlarizarea și specializarea emigranților nu se fructifică în economia respectivă. Or, este evident că aceste investiții sînt costisitoare. Conform unor calcule efectuate de organismele internaționale de specialitate, la mijlocul deceniului trecut costul mediu suportat de țările în curs de dezvoltare pentru formarea unui specialist era de 30—55 mii dolari. În prezent acest cost mediu se ridică, probabil, la aproape 100 mii dolari, dacă avem în vedere că în ultimul timp s-a înregistrat o rată mondială a inflației de peste 10% pe an. Luînd în considerare că în ultimii 15 ani din țările în curs de dezvoltare au emigrat circa 500 mii de specialiști, rezultă că pierderile directe de venituri înregistrate de lumea a treia sînt de ordinul miliardelor de dolari.

În al doilea rînd, trebuie luate în calcul greutățile financiare generate de lipsa de specialiști. În toate țările în curs de dezvoltare se resimte acut lipsa cadrelor de înaltă calificare, iar exodul de inteligență accentuează această lipsă. În consecință, țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să apeleze la specialiști străini, iar aceștia din urmă sînt plătiți cu salarii de pînă la de 50 ori mai mari decît salariile locale. Ca urmare a acestui fapt, țările rămase în urmă cheltuiesc în fiecare an cu 20% mai mult pentru achiziționarea de tehnologie.

În al treilea rînd, trebuie avute în vedere o serie de consecințe indirecte ale emigrării forței de muncă înalt calificate — consecințe care merg de la fenomenele de blocaj asupra activității economice — din lipsă de personal specializat — pînă la impactul socio-moral negativ al emigrării. Este adevărat, multe din aceste consecințe indirecte nu pot fi cuantificate valoric dar impactul lor este deloc neglijabil.

Reversul, asupra țărilor în curs de dezvoltare, al acestor efecte negative ale exodului de inteligență reprezintă un cumul de efecte pozitive pentru țările occidentale, efecte pozitive care se pot cuantifica și evalua într-un mod asemănător.

Consecințele exodului de inteligență sînt acum bine cunoscute. Ele au fost evidențiate de organizațiile internaționale, de presă — atît de presa din țările în curs de dezvoltare, cît și de cea din țările occidentale. Ele au fost analizate și prezentate în studiile făcute de reputate institute de specialitate, de economiști și sociologi occidentali care nu pot fi bănuiți că ar fi părtinitori.

Iată ce se menționează în acest sens într-unul dintre cele mai apreciate studii privind situația economiei mondiale : raportul R.I.O., raportul despre restructurarea ordinii internaționale întocmit de un colectiv de specialiști din mai multe țări — dezvoltate, socialiste, în curs de dezvoltare — sub conducerea cunoscutului profesor olandez Jan Tinbergen, laureat al premiului Nobel pentru economie. „În perioada 1960—1972 — menționează raportul — ca urmare a emigrării specialiștilor autohtoni în S.U.A., Canada și Marea

→

Grecia: program de relansare economică

MOŞTENIND o serie de dificultăţi economice, care afectează şi în prezent Grecia, guvernul P.A.S.O.K. condus de premierul Andreas Papandreu şi-a propus un program de măsuri menit să ducă la relansarea economiei elene, programul guvernamental vizînd în principal revitalizarea sectoarelor de bază, ridicarea ritmului de creştere economică la o rată anuală de 2,5 la sută, reducerea inflaţiei la 20—22 la sută, precum şi ameliorarea situaţiei categoriilor sociale cu venituri reduse prin iniţierea unei noi politici fiscale şi sociale. Sînt, de asemenea, evidente preocupările noului guvern în direcţia lărgirii participării democratice a maselor la viaţa economică, prin înfiinţarea, în principalele întreprinderi, a unor „consilii de supraveghere" a modului de aplicare a măsurilor economice stabilite de guvern.

În sprijinul dezvoltării economiei elene şi al coordonării cu sistemele investiţionale ale Pieţei comune, anul trecut a fost promulgată o nouă lege a investiţiilor care prevede ca stimulente investiţionale : subvenţiile parţiale acordate de stat, subvenţiile de dobîndă, amortizările suplimentare sau scutirile temporare de impozite. Sectoarele care cad sub incidenţa acestei legi sînt industria prelucrătoare, extractivă, energia, turismul şi cercetarea ştiinţifică cu aplicaţii industriale. Noile stimulente investiţionale vor fi acordate exclusiv întreprinderilor implicate direct în activitatea productivă, respectiv pentru realizarea de construcţii industriale noi, depozitarea mărfurilor, achiziţionarea de maşini şi echipamente pentru producţie sau cercetare ş.a.

Sector deosebit de dinamic al economiei, industria a ajuns să deţină circa o treime din P.N.B.-ul ţării, iar produsele industriale asigură aproape jumătate din totalul exporturilor, priorităţile de politică economică îndreptîndu-se către dezvoltarea pieţei interne, diversificarea posibilităţilor de export şi reducerea dependenţei de import. Pe acest fond se explică interesul pentru valorificarea resurselor minerale disponibile: astfel, a fost extinsă exploatarea zăcămintelor de azbest (prelucrarea urmînd să asigure 100 mii t/an fire azbest), urmează să fie puse în valoare noi zăcăminte de ferocrom (estimîndu-se o producţie de 30 mii t/an), de plumb şi zinc, de petrol (în regiunea Thassos) şi uraniu (în nordul ţării).

Caracteristică este preocuparea pentru reorientarea industriei prelucrătoare care în prezent este dominată de ramuri ale industriei uşoare şi alimentare. Producţia de ciment, aluminiu, feronichel, oţel, azbest, construcţii navale s-a dezvoltat continuu în ultimii ani ajungînd să deţină 25 la sută din volumul producţiei industriale.

În sectorul energetic, un program special recent elaborat prevede acoperirea crescîndă a cererii de energie electrică prin valorificarea surselor locale : căderi de apă în regim natural, lignit şi turbă (estimări recente situează rezervele de lignit la 3,15 mrd.t. din care 675 mil. t — rezerve certe). Ponderea centralelor electrice pe bază de surse energetice locale urmează să ajungă, la sfîrşitul anilor '80, la 84% în balanţa energetică. Programul prevede construirea, în această perioadă, a 8 termocentrale pe bază de lignit şi a 7 hidrocentrale, acestea din urmă însumînd 1 257 MW, ceea ce va da hidroenergiei o pondere de 12 la sută în balanţa energetică a ţării.

O problemă acută o constituie în continuare găsirea de disponibilităţi pentru acoperirea necesităţilor de petrol, în condiţiile în care rezervele descoperite în zona Prinos din nordul Mării Egee, vor acoperi numai 13 la sută din cererea internă. De aceea, se prevede alocarea de fonduri însemnate pentru lucrările de prospectare efectuate de Întreprinderea Publică a Petrolului, paralel cu iniţierea unor programe de folosire a energiei solare şi a uraniului ca surse de energie.

Agricultura rămîne unul din principalele sectoare ale economiei utilizînd circa 27 la sută din populaţia activă a ţării şi contribuind cu 17 la formarea P.N.B. Obiectivele actuale în acest domeniu se referă la creşterea productivităţii şi diversificarea producţiei agricole, la realizarea acestor sarcini o contribuţie însemnată urmînd să o aibă creşterea suprafeţelor irigate, îmbunătăţirea nivelului tehnologic şi a infrastructurii agricole, precum şi restructurarea producţiei agricole în funcţie de cerinţele pieţei interne şi în special a celei externe. Pînă în 1985 se prevede adaptarea agriculturii Greciei la politica Pieţei comune al cărei membru a devenit cu începere din 1981.

Relaţiile economice dintre România şi Grecia se dezvoltă necontenit, recenta sesiune a Comisiei mixte de cooperare economică, industrială şi tehnică subliniind interesul ambelor părţi pentru amplificarea şi diversificarea într-un ritm intens a schimburilor comerciale dintre cele două ţări. Totodată au fost identificate noi posibilităţi de cooperare economică în domenii de interes reciproc, cum sînt realizarea unor obiective în domeniul petrochimiei, producerea în comun de echipamente pentru centrale hidroelectrice, efectuarea de prospecţiuni şi foraje petroliere, acţiuni în sectorul telecomunicaţiilor, construcţiilor navale, transportului feroviar, maritim, rutier şi aerian, constituirea de noi societăţi mixte, în cercetarea ştiinţifică şi altele. De asemenea, cele două părţi au convenit să extindă cadrul juridic prin negocierea unui program pe termen lung privind cooperarea economică.

În acest context, apropiata vizită pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu o vor efectua în Grecia la invitaţia preşedintelui Republicii Elene, Constantin Karamanlis, se înscrie ca un moment de referinţă în cronica relaţiilor dintre cele două ţări. Opinia publică din ţara noastră îşi exprimă încrederea că această întîlnire la nivelul cel mai înalt va constitui o nouă şi importantă contribuţie la lărgirea şi diversificarea relaţiilor tradiţionale de prietenie dintre România şi Grecia, la cauza păcii şi înţelegerii dintre cele două ţări şi popoare.

Florina OLTEANU

←

Britanie, ţările în curs de dezvoltare au pierdut 50,9 miliarde dolari, adică mai mult cu 4,6 miliarde dolari decît sumele reprezentînd ajutorul pentru dezvoltare, respectiv, de 46,3 miliarde dolari, acordate în aceeaşi perioadă de cele trei ţări industrializate lumii a treia. Altfel spus, ca urmare a exodului de inteligenţă, nu ţările capitaliste dezvoltate au ajutat ţările în curs de dezvoltare ci invers lumea a treia a finanţat, a sprijinit dezvoltarea statelor occidentale.

În nici un domeniu decalajul dintre ţările industrializate şi cele din lumea a treia nu este atît de marcant ca în domeniul cercetării ştiinţifice şi al dezvoltării tehnologice. Deşi 90% din totalul tehnicienilor şi oamenilor de ştiinţă care au trăit în toate timpurile se află astăzi în viaţă, peste 90% lucrează în ţările industrializate. Peste 90% din activităţile lor sînt concentrate în cercetări în slujba lumii bogate şi pentru convertirea descoperirilor lor în procese tehnice utilizate exclusiv în ţările de origine „Minoritatea bogată comandă deci o proporţie covîrşitoare a dezvoltării tehnico-ştiinţifice".

Este, deci cît se poate de justificată preocuparea ţărilor în curs de dezvoltare de a opri scurgerea de inteligenţă, emigrarea specialiştilor spre state bogate. Dar nu numai ţările în curs de dezvoltare au această preocupare. Organismele internaţionale şi regionale, precum şi toate instituţiile care privesc cu responsabilitate tendinţele din economia mondială, destinul lumii noastre, manifestă o atenţie deosebită faţă de exodul de inteligenţă, deoarece acesta afectează profund echilibrul relaţiilor internaţionale „Fuga creierelor — arată un studiu de specialitate U.N.C.T.A.D. — constituie, fără îndoială, unul din factorii esenţiali care alimentează dezvoltarea inegală a economiei mondiale. Cum ar putea fi, oare, lichidate sărăcia şi mizeria atît timp cît persistă racolarea specialiştilor de care ţările în curs de dezvoltare duc o lipsă cronică" ?

Mugur ISĂRESCU

Șomajul: perspective pesimiste pentru anii '80

REFERINDU-SE la problema gravă a șomajului în țările Comunității Economice Europene, Comisia Pieței Comune dădea, recent, un detaliu care, dacă nu mai este surprinzător prin perenitatea problemei, rămîne ilustrativ prin comparația realizată: în decembrie 1981, cei 10 259 000 de șomeri reprezentau o cifră superioară totalului agricultorilor din cele zece țări comunitare. Este, de fapt, o situație cu atît mai dificilă dacă adăugăm că numai în ultimele două trimestre ale anului trecut, numărul șomerilor a crescut cu 31,6% depășind 9% din populația activă la data respectivă. Dacă toate țările comunitare sînt în prezent afectate de acest flagel, situația pe țări este deosebit de diversă: Belgia conta cu 12,9% din populația activă, Anglia cu 11,3%, Irlanda cu 11,5%, Italia — 9,6%, Franța — 8,9%, R.F.G. — 6,5%. Analiza variațiilor șomajului, în ultimul an calendaristic, arată că în această perioadă cel mai grav afectate au fost Germania federală, Olanda și Luxemburg. În R.F. Germania, de exemplu, șomajul a crescut cu 43,1%, numărul celor în căutare de lucru ajungînd la 1,7 milioane persoane.

Revista care publică aceste date, „30 jours d'Europe" (publicație a Comisiei C.E.E.) nu poate evita să menționeze faptul că persistența recesiunii în țările menționate, la care se adaugă aspecte ce țin de evoluția demografică previzibilă sînt elemente de natură să ducă la agravarea în continuare a acestui fenomen. Mai mult, datele statistice arată că, dată fiind amploarea deosebită a șomajului prognozată pentru următorii ani, vor fi tot mai numeroși cei care vor renunța să mai spere în găsirea unui loc de muncă stabil. Departe de a se alinia creșterii ofertei de forță de muncă, cererea se pare că se va îngusta tot mai mult în următorii ani. Astfel, serviciile, care constituiau pînă acum singurul sector în măsură să mai absoarbă forță de muncă disponibilă a intrat, încă de anul trecut, într-o fază de regres considerabil ce va fi caracteristic și pentru acest an. La fel și în agricultură, încadrarea forței de muncă continuă să scadă, iar cel mai puternic afectat rămîne în continuare sectorul industrial: aici, numai în intervalul 1976-1981 industria textilă, de exemplu, a pierdut 8,8 mil. locuri de muncă la care mai pot fi adăugate metalurgia — 8,2 mil., construcțiile de mașini cu 2,5 mil., industria de automobile și construcțiile navale — 6,3 milioane de șomeri. Cît privește siderurgia, această ramură a pierdut, din 1974, circa o treime din salariați, cele mai drastice reduceri înregistrîndu-se în Anglia (41%), Luxemburg (35%), Franța (33%) și Belgia (30%).

Dinamica șomajului

	Rata șomajului			
	bărbați		femei	
	1977	1979	1977	1979
R.F.G.	3,2	—	5,2	—
Belgia	4,9	5,3	12,7	14,9
Danemarca	4,3	—	6,2	—
Franța	3,3	4,1	7,2	7,9
Grecia	—	—	—	—
Irlanda	10,5	8,5	6,8	6,4
Italia	4,5	4,9	12,5	13,3
Luxemburg	0,5	0,5	0,7	1,2
Olanda	4,1	3,7	4,2	5,2
Anglia	6,5	5,8	4	4

Sursa: O.C.D.E. (după „30 jours d'Europe", C.E.E.).

Caracteristic este, de asemenea faptul că a crescut durata medie a intervalului în care o persoană aptă de muncă se află în căutarea unui post. Astfel, din totalul șomerilor din ... care se aflau de mai mult de șase luni în căutarea unui loc de muncă reprezentau 60% în 1979, față de 51,7% în 1973, iar cei care căutau de lucru de mai mult de un an reprezentau, în același an, 37,4% față de 29,7% în 1973.

O categorie a populației puternic afectată de șomaj o reprezintă în prezent tineretul: 40% din totalul șomerilor din Piața comună sînt tineri sub 25 de ani; ponderea lor ajunge chiar pînă la 50% din totalul șomerilor în Italia, Luxemburg și Olanda. Într-o situație la fel de dezavantajată se află și femeile care, deși nu reprezintă decît o treime din totalul salariaților contribuie cu 45% la totalul celor fără slujbă. Șomajul feminin este în prezent cel mai accentuat în Belgia, Danemarca, Franța și Irlanda.

La acest tablou general ar mai trebui adăugat un detaliu, și anume faptul că nici cele mai optimiste prognoze privind evoluția situației economice pînă în 1985 nu anticipează posibilitatea unei ameliorări a situației pe piața muncii în țările comunitare.

Toate încercările vizînd adoptarea de măsuri destinate combaterii șomajului — îmbunătățirea sistemului de alocații de șomaj, activități de reciclare și pregătire a cadrelor, ajutoarele selective etc. — nu au avut, după cum era de așteptat decît o eficacitate limitată — scrie publicația citată. Unele au determinat, dimpotrivă, rezultate negative în sensul reducerii competitivității anumitor unități economice. Și ar fi greu de crezut în posibilitatea unor ameliorări de fond atîta timp cît vor persista condițiile sociale și economice generatoare de asemenea fenomene, cu atît mai accentuate în condiții de criză.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 19—23 APRILIE a.c. caracteristica principală a evoluțiilor de pe piața valutară internațională a fost dată de deteriorarea poziției **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale, sub influența slăbirii dobînzilor la fondurile în moneda americană atît pe piața S.U.A., cît și pe cea internațională de capital, precum și a menținerii tendințelor recesioniste în economia Statelor Unite.

Nivelul dobînzilor la fondurile federale (deschiderea) s-a diminuat de la 15% în ziua de 19 aprilie la 14,625% în ultima zi a intervalului analizat. Dobînzile la fondurile în eurodolari au înregistrat în această perioadă o scădere cu 0,5 puncte procentuale.

La nivelul întregului interval analizat, **lira sterlină** a înregistrat, față de dolar, o apreciere de circa 1,2%, fiind cotată la 23 aprilie a.c. la 1,7735 dolari. Un procent apropiat de apreciere față de dolar a cunoscut **marca vest-germană** (circa 1,22%), atît ca rezultat al deteriorării în ansamblu a poziției monedei americane, cît și al menținerii neschimbate a politicii de credit de către Banca Federală (în condițiile în care se anticipa o reducere a ratei la facilitatea lombard). La finele săptămînii cursul se situa la 2,3950 mărci/1 dolar, comparativ cu 2,4240 mărci/1 dolar la 16 aprilie a.c.

Francul francez a înregistrat o revenire sensibilă după pierderile de poziție suferite în săptămînile anterioare, între altele și sub influența publicării datelor privind restrîngerea deficitului comercial al țării la 4,46 mrd. franci în luna martie a.c. (de la 5,23 mrd. franci în februarie). Aceasta a permis Băncii Franței să procedeze la noi reduceri ale ratei de intervenție (de la 17% la 16%) fără să slăbească prin aceasta poziția monedei naționale. La sfîrșitul intervalului francul era cotat la 6,2550 franci/1 dolar, față de 6,31 franci/1 dolar în ziua de referință de 16 aprilie a.c. **Francul elvețian** a cunoscut aprecieri pronunțate față de dolar în prima parte a intervalului (între altele și sub influența publicării datelor privind restrîngerea deficitului comercial la 502,5 mil. franci în martie a.c.) pentru ca ulterior, ca efect al ecartului de dobîndă menținut față de dolar, poziția sa să se deterioreze. La finele intervalului francul elvețian cota la 1,97 franci/1 dolar (1,9775 franci/1 dolar în ziua de referință). Un procent pronunțat de apreciere față de dolar a cunoscut **francul belgian** (circa 1,3%), cotat la 23 aprilie la 45,25 franci/1 dolar, în timp ce **lira italiană** a marcat aprecieri mai modeste (circa 0,8% la nivelul întregului interval) ca rezultat al evoluțiilor mai puțin favorabile a balanței de plăți. La finele săptămînii lira era cotată la 1 322,25 lire/1 dolar, comparativ cu 1 333,50 lire/1 dolar în ziua de referință. În cadrul E.M.S. lira italiană a trecut pe locul celei mai slabe valute, anterior ocupat de francul belgian.

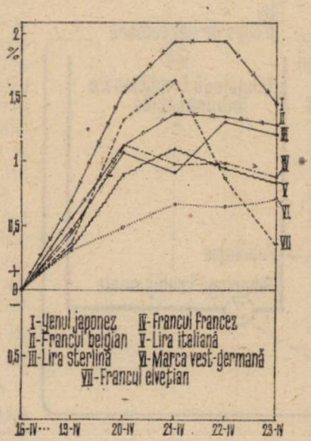

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 19—23 IV a.c. Bază: 16 aprilie a.c.

Ca efect al restrîngerii ecartului de dobîndă față de dolar, cursul **yenului japonez** s-a consolidat (apreciere de aproape 1,6%), situîndu-se la finele intervalului la 244 yeni/1 dolar (247,75 yeni/1 dolar la 16 aprilie).

Evoluția dobînzilor la fondurile în principalele eurovalute a fost următoarea (se dau nivelurile de ofertă pentru depozitele pe 6 luni din zilele de 16 și 23 aprilie a.c.): eurodolari 15,625% și 15,125%, euromărci vest-germane 9,0625% și 8,8125%, eurofranci elvețieni 5,6875% și 5,5%.

Prețul aurului a oscilat între 355—363 dolari/uncie, situîndu-se la 23 aprilie, la al doilea fixing de la Londra la 357 dolari/uncie (ultimul fixing de la finele săptămînii precedente fiind de 362,75 dolari/uncie).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Ajutoarele pentru dezvoltare — o obligație internațională

O PROPUNERE poate greu de acceptat și de realizat în practică a apărut de curînd în paginile publicației Universității Națiunilor Unite, **Development Forum,** în legătură cu ajutoarele externe pentru dezvoltare în favoarea țărilor rămase în urmă. Dincolo de gradul lor de fezabilitate, ni s-a părut interesant spiritul care se degajă din propunerile respective, acela al statuării răspunderii ce revine comunității internaționale în direcția sprijinirii eforturilor de emancipare ale țărilor rămase în urmă. Aceasta, pentru că în prezent ajutoarele externe și cuantumul lor rămîn mai mult sau mai puțin un atribut al voinței țărilor donatoare, înțeles de mulți dintre ofertanți, ca un factor cu valoare și caracter aleatoriu ceea ce a făcut, dealtfel, ca ajutoarele pentru dezvoltare să se mențină mult sub nivelul fixat de Organizația Națiunilor Unite (în ce privește ponderea lor în PNB-ul țărilor donatoare).

Pornind de aici, editorii revistei Development Forum sugerează ca aceste fonduri să nu mai fie considerate drept ajutoare ci o formă de impozit pe care țările dezvoltate ar trebui să îl plătească unor foruri internaționale în mod coordonat și pe anumite criterii determinate, la fel cum în prezent sînt prelevate încasări internaționale derivînd din dreptul mării, la fel cum C.E.E. prelevă taxe asupra valorii adăugate produsă în Piața comună sau așa cum funcționează sistemul STABEX inițiat tot de C.E.E. cu partenerii săi „de peste mări".

Iată care ar fi mecanismul acestei propuneri susținută de publicația citată. În primul rînd, **acordarea obligatorie, imediată și automată de ajutoare internaționale în „situații de urgență"** caracterizate prin creșterea prețurilor sau prin efectele determinate de lipsa de coordonare a diferitelor măsuri internaționale, naționale, guvernamentale și neguvernamentale.

O a doua etapă se referă la **realizarea unei repartizări mai echitabile a rezervelor financiare internaționale** și stabilirea unei legături coerente între aceste rezerve și transferul de resurse către lumea a treia, respectiv propunîndu-se acordarea, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare a unor părți mai mari din drepturile speciale de tragere nou create. De fapt aceasta constituie o propunere mai veche, neacceptată pînă în prezent, și la care se mai adaugă, tot ca propunere, o etapă intermediară și anume ca **țările dezvoltate să aloce în mod voluntar țărilor în curs de dezvoltare sau instituțiilor financiare multilaterale o parte din D.S.T. ce le-au fost afectate.**

În al treilea rînd, se avansează **posibilitatea introducerii unui impozit internațional asupra producției și consumului de petrol și gaze naturale,** eventual ca o taxă de 2 la sută asupra prețului pieței mondiale, aceste fonduri urmînd să servească pentru dezvoltarea de surse alternative de energie în țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol.

După cum arătam la început, se poate aprecia că chiar și numai punerea în discuție a acestor măsuri reprezintă un prim pas către înțelegerea caracterului internațional pe care trebuie să îl capete răspunderea și ajutorul față de eforturile de înlăturare a sărăciei în țările în curs de dezvoltare.

Breviar

● Ajutorul acordat de O.C.D.E. țărilor în curs de dezvoltare s-a majorat în 1980 cu circa 9 la sută, crescînd respectiv de la 0,35 la 0,37 la sută din P.I.B. al țărilor membre ale organizației.

Un fapt pozitiv îl constituie creșterea Ajutorului oficial pentru dezvoltare furnizat de unele țări (Austria, Italia, Finlanda și Elveția) unde raportul dintre cuantumul acestui ajutor și P.I.B. era pînă în prezent inferior mediei realizate per total țări donatoare. Un trend în creștere este remarcat în cazul Olandei, Japoniei și Franței.

Olanda a realizat în 1980, un nivel record, respectiv de 0,99 la sută din P.I.B., față de 0,93 la sută în 1979.

TEHNOLOGII ADECVATE

Un experiment la nivel local

SUB acest titlu revista **Societății pentru dezvoltare internațională, DEVELOPMENT,** prezintă spre dezbatere proiectul unui program menit să clarifice raportul dintre tehnologiile de vîrf din țările industrializate și cele tradiționale existente în țările în curs de dezvoltare, în contextul preocupărilor pentru definirea și implementarea — în acest din urmă grup de țări — a tehnologiilor adecvate. Ideea mai atentă decît pînă în prezent a rolului tehnologiilor de vîrf, — notat cu (1) în graficul alăturat — sau al tehnologiilor intermediare (1a) astfel încît transferul de tehnologie să nu mai ducă — așa cum se întîmplă de multe ori — la disfuncții economico-sociale în țările beneficiare, să nu creeze simple „insule" moderne neadaptabile — dacă nu chiar factori negativi — la procesul dezvoltării integrate a țărilor rămase în urmă.

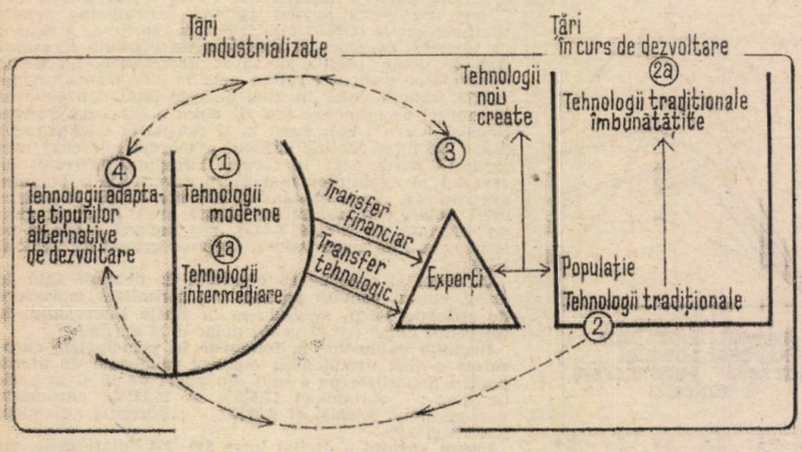

Transferul de tehnologie urmărit de țările industrializate, inclusiv în scopul de a controla dezvoltarea țărilor rămase în urmă, a dus la neglijarea cunoștințelor și a tehnologiilor tradiționale din aceste țări. Potrivit programului propus, ar putea apare astfel un nou tip de tehnologie, pe baza unui nou sistem de cercetare și dezvoltare realizat pe seama cunoștințelor tradiționale și cu contribuția experților în materie. Aceștia ar fi chemați nu să ofere soluții „din afară" sau să preia neschimbate cunoștințele locale; trăind în mijlocul populației respective, învățînd de la aceasta, ei ar trebui să creeze astfel noi tehnologii, să le dezvolte în interesul colectivităților și națiunilor respective, pe baza resurselor și cunoștințelor existente pe plan local.

Se creează în acest fel (vezi graficul), interconexiuni între tehnologiile de vîrf și cele tradiționale pe de o parte și între tipurile alternative de dezvoltare din înșeși țările industrializate — apărute în contextul căutărilor de noi forme de creștere mai puțin afectate de sistemul capitalist clasic de dezvoltare — și tehnologiile nou create sau cele tradiționale din țările rămase în urmă.

Aflat încă în stadiul de proiect, programul vizează extinderea acestor relații de la nivelul comunităților locale la nivelul națiunilor și ca raporturi între națiuni, în spiritul conceptului dezvoltării colective prin forțe proprii, concept susținut tot mai mult în forul Națiunilor Unite de grupul țărilor aflate în curs de dezvoltare.

inițială a programului o constituie conceptul potrivit căruia dezvoltarea poate și trebuie văzută ca un act inițiat din interiorul țărilor în cauză, în interesul lor și potrivit condițiilor existente pe plan local, precum și pe baza eforturilor colective din aceste țări. În acest context se impune o abordare

Pagină realizată de
Em. STANCU

Copiii, sub impactul exploatării

CONFORM datelor furnizate de Organizația internațională a muncii, la sfîrșitul anului trecut circa 55 milioane de copii sub 15 ani prestau în lume diferite munci în calitate de angajați, în marea lor majoritate în țările în curs de dezvoltare. Dar, după opinia specialiștilor, această cifră reprezintă doar „vîrful icebergului", deoarece nu include decît persoanele angajate cu norma de timp întreagă. Or, în numeroase țări munca prestată de copii îmbracă un caracter ilicit, nefiind ca atare declarată sau este minimalizată.

Cercetările medicale au demonstrat că muncile grele, deseori penibile și prestate de la o vîrstă precoce în condiții insalubre sau în medii toxice, au grave repercusiuni asupra dezvoltării normale a copiilor, asupra sănătății lor fizice și mintale. Astfel, de pildă, o anchetă efectuată în Japonia a evidențiat că persoanele care au început să muncească înainte de a împlini 14 ani au rămas, în medie, cu 4 cm mai scunde decît persoanele al căror stagiu de muncă a început după 18 ani.

Citînd cifrele de mai sus, publicația **Forum du développement** arăta recent că, deși este cauzată — în general — de necesitatea completării veniturilor insuficiente ale familiei, angajarea în muncă a copiilor contribuie la agravarea șomajului adulților, îndeosebi în țările cu un nivel ridicat al acestuia (ponderea copiilor în vîrstă de 10—14 ani în ansamblul populației active fiind — de exemplu — de 30% în Tanzania și de 25% în Thailanda, față de 1,6% în S.U.A.). Totodată, nivelul, de regulă scăzut, al remunerării muncii copiilor imprimă o tendință descendentă și salariilor primite de muncitorii adulți, necalificați, ambii factori menționați contribuind de fapt la perpetuarea cercului vicios al sărăciei. Realități și efecte, a căror eliminare — relevă publicația — nu este posibilă decît în condițiile înlăturării cauzelor sociale, ale modificării radicale a structurilor economice care le generează.

Evoluția resurselor petroliere

CONFORM unor evaluări publicate de revista **Oil and Gas Journal**, rezervele totale certe de petrol (inclusiv gaze condensate) ale țărilor capitaliste industrializate și ale celor în curs de dezvoltare se ridicau — la finele anului 1981 — la 79,7 miliarde tone, înregistrînd o creștere de 4 la sută în raport cu aceeași perioadă din 1980. Din acest total țările membre ale O.P.E.C. dețin circa 75 la sută (Arabia Saudită 22,4 mlrd. tone, Kuweit 8,9, Iran 7,7, Emiratele Arabe Unite 4,2, Irak 4,0, Libia 3,0, Venezuela 2,9 ; Nigeria 2,2 etc), Mexic 8 mlrd. tone, S.U.A. 4, Anglia 2.

În ceea ce privește volumul extracției de petrol brut din lumea nesocialistă, acesta s-a redus în cursul anului trecut cu 8,4 la sută față de nivelul atins în 1980. Ca urmare, s-a îmbunătățit întrucîtva indicele de acoperire a extracției curente prin rezerve disponibile, el fiind — de asemenea la sfîrșitul lui 1981 — de 39 de ani. La aceasta se adaugă și prognozele firmei italiene AGIP, conform cărora volumul resurselor de petrol care urmează a fi descoperite în următoarele decenii în țările nesocialiste (îndeosebi în Orientul Apropiat și Mijlociu și în cele două Americi) ar însuma 139 miliarde de tone.

Orientări în comerțul exterior cehoslovac

ANUL TRECUT volumul comerțului exterior cehoslovac a sporit cu 7,5%, o creștere mai rapidă, de 9,4% înregistrîndu-se în cazul exportului. Către țările socialiste exportul a crescut anul trecut cu 12%, iar către cele nesocialiste — cu 4%, reflectînd atît încetinirea generală a ritmului activității economice, cît și obstacolele ridicate în țările dezvoltate în calea anumitor mărfuri făcînd obiectul exportului cehoslovac. După cum arăta Bohumil Urban, ministrul comerțului exterior al R.S. Cehoslovace în buletinul **Brno 82** (nr. 3), aceasta a diminuat și posibilitățile de import ale Cehoslovaciei din țările respective.

Pe ansamblul perioadei 1981—1985, planul cincinal prevede o creștere cu circa 30% a volumului comerțului exterior. Realizarea acestui obiectiv, subliniază ministrul cehoslovac, presupune asigurarea unei mai mari stabilități a schimburilor pe baza unor acorduri pe termen lung și a utilizării unor forme mai avansate de cooperare economică și tehnică, dar și sporirea potențialului de export al economiei prin accelerarea dezvoltării unor ramuri industriale ale căror produse sînt solicitate pe piața externă, ca și prin sprijinirea ramurilor care se bazează pe utilizarea unor materii prime disponibile în țară, cum sînt industria prelucrării lemnului, industria celulozei și hîrtiei, a ceramicii și sticlei. Paralel, se au în vedere măsuri economice și organizatorice care să asigure scurtarea termenelor de livrare a mărfurilor solicitate la export.

O atenție sporită se acordă relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare, cu care anul trecut au fost încheiate 36 de acorduri și convenții comerciale.

R. F. G. — un nou sector afectat de criză

RECENTUL Tîrg internațional al meșteșugurilor — cel de al 34-lea — care s-a ținut la München, a constituit un prilej pentru presa vest-germană de a evoca dificultățile acestui important sector al economiei naționale a R.F.G. Repercusiunile crizei economice asupra atelierelor meșteșugărești, a micilor întreprinderi industriale și de prestări de servicii s-au concretizat anul trecut nu numai în stagnarea cifrei globale de afaceri (vezi graficul) și a profiturilor, dar și în micșorarea cu 10% (față de nivelul atins în 1980) a investițiilor în cadrul ramurii, în sporirea cu 45% a numărului falimentelor, în reducerea personalului angajat (pentru anul în curs prevăzîndu-se o nouă reducere a efectivelor cu 1—2%). Se apreciază că cele mai afectate în ultimii ani au fost unitățile meșteșugărești din sectorul construcțiilor sau deservind acest domeniu, cele legate de industria automobilelor și cele lucrînd pe baza de subcontractare.

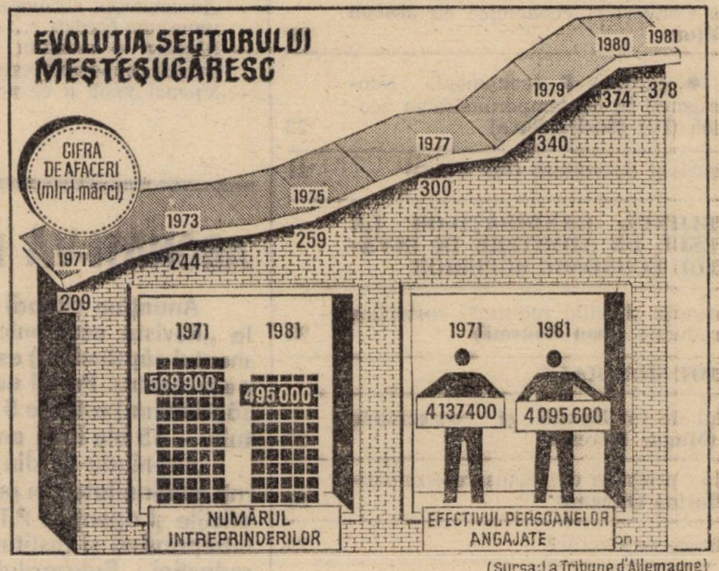

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 17 din 30 aprilie 1982

— Sub semnul angajării plenare pentru progresul economico-social al patriei **(Cristian Popescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Agricultura județului Bacău pe coordonatele noii revoluții agrare **(Alexandrina Găinușe)** 2

— Progresul tehnic — factor dinamizator al dezvoltării intensive **(Vasile Bărbuleț)** 4

— Calitate și eficiență în procesul modernizării economiei românești **(Virgil Dincă)** 7

— Perfecționarea mecanismului de promovare a exporturilor **(Ioan Georgescu)** 9

— Accelerarea creșterii producției de țiței **(V. Boescu, C. Bârnea)** 11

— Ridicarea calității produselor — cerință de bază a economiei moderne **(B. Codru)** 13

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Înnoirea producției și exigențele creșterii economice **(Barbu Gh. Petrescu)** 15

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Principiul-forță al autoconducerii : rezolvarea problemelor prin forțe proprii **(Dan Condrea)** 17

TEORII—IDEI

— Valoarea internațională a mărfurilor și cîteva probleme conexe (III) **(C. Sîrbu)** 19

— Lichidarea sărăciei absolute prin dezarmare. Convorbiri economice cu **Joseph W. Eaton** 21

— Școli • curente • economiști. Neokeynesismul în contemporaneitatea economică (IV) **(Sorica Sava)** 22

— Industrie și dezvoltare **(Ion Blaga)** 24

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Importanța și căile reducerii costurilor de producție **(Ioan Boncotă)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Exodul de inteligență și consecințele sale **(Mugur Isărescu)** 27

— Grecia : program de relansare economică **(Florina Olteanu)** 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Forumul dezvoltării 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— The agriculture of the district of Bacău on the coordinates of the new agrarian revolution **(Alexandrina Găinușe)** 2

— Technological progress — a dynamic factor for the intensive development **(Vasile Bărbuleț)** 4

— Improving the mechanism of promoting exports **(Ioan Georgescu)** 9

— Production renewal and the requirements of the economic growth **(Barbu Gh. Petrescu)** 15

— The international value of merchandise and some connected issues (III) **(C. Sîrbu)** 19

— Abolishing absolute poverty through disarmament. Economic talks with **Joseph W. Eaton** 21

— Schools • trends • economists. Neokeynesism in the economic contemporaneousness (IV) **(Sorica Sava)** 22

— The „brain drain" and its consequences **(Mugur Isărescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— L'agriculture du district Bacău sur les coordonnées de la nouvelle révolution agraire **(Alexandrina Găinușe)** 2

— Le progrès technique — facteur de dynamisation du développement de l'économie roumaine **(Vasile Bărbuleț)** 4

— Le perfectionnement du mécanisme de promotion des exportations **(Ioan Georgescu)** 9

— Le renouvellement de la production et les exigences de la croissance économique **(Barbu Gh. Petrescu)** 15

— La valeur internationale des marchandises et quelques problèmes connexes (III). **(C. Sîrbu)** 19

— La liquidation de la pauvreté absolue par le désarmement. Discussions économiques avec **Joseph W. Eaton** 21

— Ecoles • courants • économistes. Le néokeynesisme dans la contemporanéité économique (IV) **(Sorica Sava)** 22

— L'exode d'intelligence et ses conséquences **(Mugur Isărescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Сельское хозяйство уезда Бакэу на координатах новой аграрной революции **(Александрина Гэйнуше)** 2

— Технический прогресс — динамизирующий фактор интенсивного развития **(Василе Бэрбулец)** 4

— Совершенствование механизма расширения экспорта **(Иоан Джорджеску)** 9

— Обновление продукции и требования роста экономики **(Барбу Г. Петреску)** 15

— Международная стоимость товаров и несколько смежных вопросов (III) **(К. Сырбу)** 19

— Ликвидация абсолютной бедности путем разоружения. Экономические беседы с... **Джозефом Итоном** 21

— Школы • течения • экономисты. Неокейнесизм в экономической современности (IV) **(Сорика Сава)** 22

— Утечка умов и ее последствия **(Мугур Исэреску)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 615 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Nelipsit din căminul dv., radioreceptorul staţionar PACIFIC sau BUCIUM 3!

Complet tranzistorizate, radioreceptoarele PACIFIC şi BUCIUM 3 prezintă următoarele caracteristici:

- **dispun de 5-6 game de undă;**
- **au sensibilitate şi selectivitate în redare;**
- **sînt dotate cu picup la care pot fi audiate discurile fonografice;**
- **consum de energie electrică redus;**

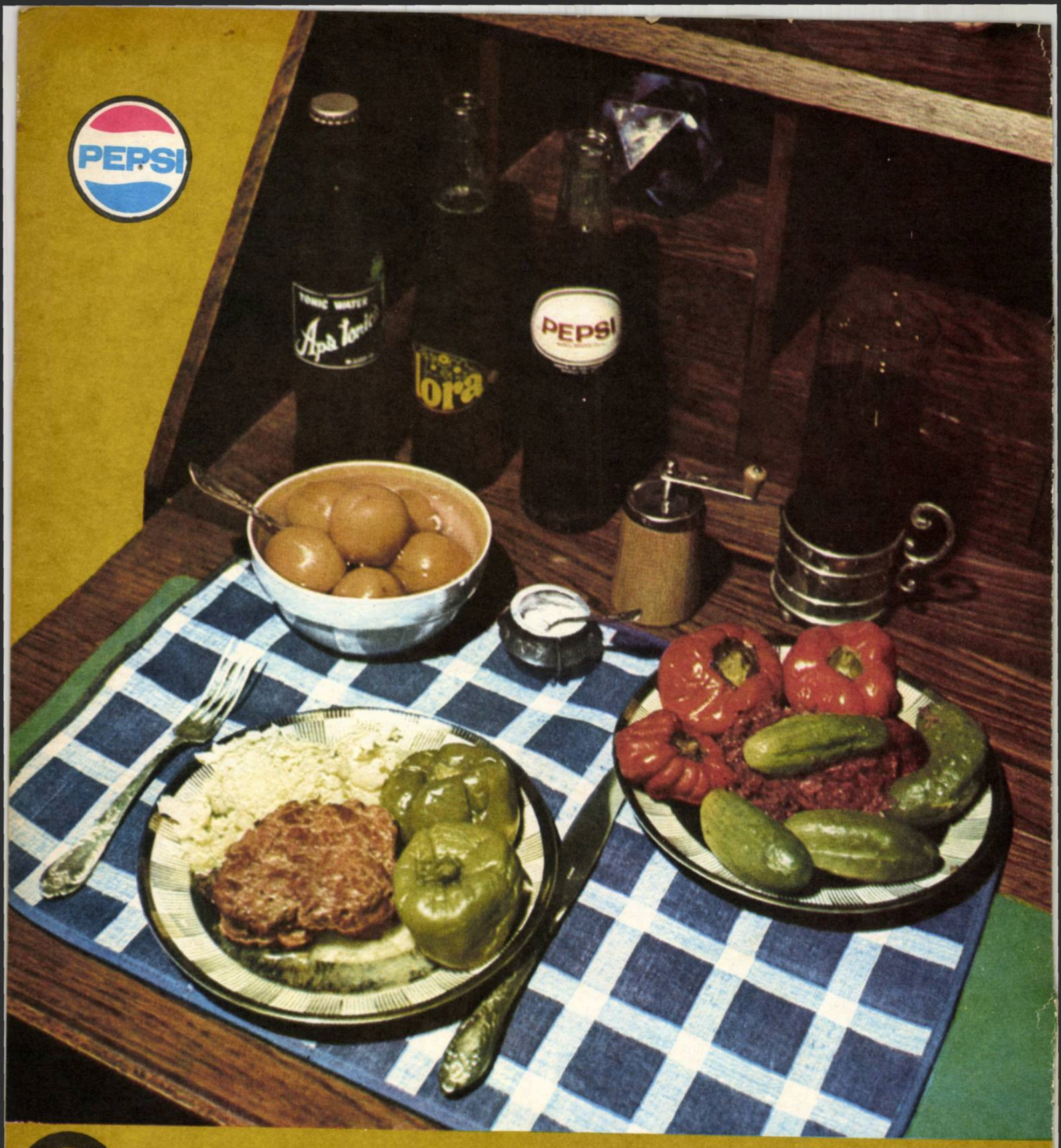

1982 MAJ 2 5

Produse din carne, legume, fructe, precum și băuturi răcoritoare, care conțin vitamine și au o mare valoare nutritivă, vă oferă

INTREPRINDEREA DE LEGUME ȘI FRUCTE – BERCENI Fabrica „Flora" – Șos. Viilor nr. 55, sectorul 5

telefon 23 89 70

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR HIDROENERGETICE

Numărul 18 ● Vineri 7 mai 1982

ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,

a celorlalți conducători de partid și de stat, într-o atmosferă sărbătorească, de fierbinte patriotism, de puternică solidaritate internaționalistă a avut loc

MAREA ADUNARE POPULARĂ CONSACRATĂ ZILEI DE 1 MAI

D 646

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

PENTRU

CONSILIILE POPULARE

Probleme de administrare și gestionare a imobilelor

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

Cuprins:

I. Organe de administrare a imobilelor — personal utilizat
1. Asociația locatarilor
2. Adunarea generală
3. Comitetul asociației locatarilor
4. Președintele comitetului asociației locatarilor
5. Comisia de cenzori
6. Administratorul imobilului
7. Personalul asociației — drepturi bănești

II. Fondurile și mijloacele materiale ale asociației — evidența contabilă
1. Fondul de rulment
2. Fondul de reparații ce revine ca obligații proprietarilor — persoane fizice
3. Mijloacele materiale ale asociației
4. Mijloacele bănești ale asociației
5. Contul lunar al gestiunii asociației
6. Reguli privind registrele de evidență contabilă — păstrarea documentelor

III. Cheltuieli comune de folosință, întreținere și reparații — repartizare
1. Noțiunea de cheltuieli comune — contractarea cu furnizorii — obligațiile locatarilor
2. Cheltuieli comune de folosință care se repartizează după suprafața locativă
3. Cheltuieli comune de folosință care se repartizează după numărul locatarilor
4. Defalcarea cheltuielilor comune de folosință aferente suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință
5. Cheltuieli comune pentru întreținere și reparații
6. Încasarea cotelor părți din cheltuieli

I. Organe de administrare a imobilelor — personal utilizat

1. ASOCIAȚIA LOCATARILOR

a) Membrii asociației. Primul articol al Statutului prevede că „asociația locatarilor este forma organizată de participare a cetățenilor la buna gospodărire și întreținere a locuințelor, la realizarea diferitelor acțiuni edilitare, precum și la promovarea și respectarea relațiilor de conviețuire socialistă între locatari. Asociația locatarilor se constituie pe fiecare clădire cu mai multe apartamente sau pe un grup de clădiri, cu cel mult 600 de membri. Asociația se constituie indiferent de forma de proprietate, dacă clădirile au instalații și părți de folosință comună sau membrii săi au interese locative comune. Asociația locatarilor dobîndește personalitate juridică de la data înregistrării la organele financiare locale".

Sînt de drept membri ai asociației locatarilor — prevede art. 3 din Statut — titularii contractelor de închiriere; persoanele fizice care locuiesc în apartamentele ce le aparțin în proprietate personală, iar în caz de proprietate comună a membrilor unei familii, unul dintre proprietari desemnat de aceștia; persoanele juridice care își au sediul ori desfășoară activități în suprafețele locative deținute cu orice titlu în clădirea în care sînt și locuințe.

Din textul citat rezultă că asociația cuprinde 4 categorii de membri: chiriașii, proprietarii ce locuiesc în apartamentul ce le aparține, coproprietarul desemnat de coproprietarii membri de familie, precum și persoanele juridice care utilizează suprafețe locative în clădirea respectivă. Cu privire la fiecare categorie sînt necesare unele lămuriri.

Titularii contractelor de închiriere sînt membri ai asociației numai dacă locuiesc efectiv în imobil (în afară de cazurile în care legea dă dreptul la păstrarea suprafeței locative și în caz de absență), indiferent dacă locatarul este o persoană fizică sau juridică. În cazul în care un apartament este închiriat la mai multe persoane, acestea fiind titulare ale contractelor de închiriere, sînt de drept membri ai asociației. Chiar și chiriașul unei singure camere din apartament are calitatea de membru al asociației.

Nu sînt membri ai asociației subchiriașii, deoarece ei nu au calitatea de locatari principali. De asemenea, nu sînt membri ai asociației persoanele ce fac parte din familia titularului contractului de închiriere.

Minorii, în cazurile de excepție, în care ar deveni titu-

Supliment la nr. 18 1982 Revista ECONOMICA

lari ai contractelor de închiriere, devin membri ai asociației locatarilor, drepturile lor exercitîndu-se potrivit prevederilor art. 8—11 din Decretul nr. 31/1954.

Proprietarii persoane fizice care locuiesc în apartament reprezintă a doua categorie de membri ai asociației. În cazul cînd apartamentul este coproprietatea mai multor persoane ce nu fac parte din aceeași familie, în înțelesul dat acesteia de art. 5 din Legea nr. 4/1973, toți coproprietarii sînt membrii asociației, indiferent dacă a avut sau nu a avut loc ieșirea din indiviziune. Sînt membri ai asociației și minorii care devin proprietari, cu condiția de a locui efectiv în apartament, drepturile și obligațiile aferente acestei calități se exercită și se îndeplinesc, potrivit legii de reprezentanții lor legali. De asemenea, uzufructuarii care locuiesc în apartament și titularii dreptului de habitație sînt membri ai asociației.

Condiția de a locui efectiv în apartament este considerată îndeplinită și în cazul în care proprietarii se află în una din situațiile prevăzute de lege cînd sînt obligați a părăsi localitatea (se află în detașare, în misiune temporară în străinătate etc.).

Nu sînt membri ai asociației :

— membrii de familie ai proprietarului apartamentului sau ai chiriașului ;

— persoanele care nu locuiesc apartamentele ce le dețin în proprietate personală.

Coproprietarul ce deține apartamentul în coproprietate cu unul sau mai mulți membri ai familiei (în sensul art. 5 din Legea nr. 4/1973) și este desemnat de aceștia, devine — potrivit textului art. 3 alin. 1 din statut — membru al asociației. Din textul citat se desprinde ideea esențială că cel în cauză trebuie să locuiască efectiv în apartamentul al cărui coproprietar este. Această condiție nu este cerută celorlalți membri de familie coproprietari care desemnează pe cel ce urmează a deveni membru al asociației.

Ultima categorie de membri sînt persoanele juridice ce au sediul sau își desfășoară activitatea în suprafețe locative deținute cu orice titlu în clădirea în care sînt și locuințe. Fiecare unitate este considerată ca un membru, indiferent de suprafața deținută și de destinația acesteia. În concepția statutului asociației, nu interesează — pentru acordarea calității de membru — numărul de camere deținute, suprafața, destinația spațiului ocupat sau obiectul ei de activitate.

Din cele de mai sus rezultă că nici un alt criteriu nu poate fi avut în vedere pentru determinarea calității de membru al asociației de locatari decît cele expres și limitativ precizate în statut. Numărul de apartamente, numărul membrilor de familie, al locatarului principal sau al proprietarului, suprafața locativă deținută și nici alte împrejurări de fapt nu pot fi luate în considerare pentru atribuirea calității de membru al asociației.

b) **Drepturi și obligații.** Art. 3 și 7 din statut prevăd drepturile și obligațiile membrilor asociației. Printre drepturile principale ale membrilor asociației este și acela de a primi explicații cu privire la calculul cotei de contribuție la cheltuielile comune și să conteste la comitetul asociației, în termen de 10 zile de la afișarea listei de plată, cuantumul stabilit al acestei cote, iar în cazul cînd contestația a fost respinsă, să se adreseze adunării generale ; contestația nu suspendă plata contribuției (art. 3, lit. c).

La obligațiile statutare referitoare la respectarea hotărîrilor adunării generale a locatarilor și la participarea la acțiunile corespunzătoare scopului asociației, se adaugă cele prevăzute de Legea nr. 5/1973 și H.C.M. nr. 860/1973 pentru proprietari sau chiriași, după caz.

Potrivit art. 4 din Statutul privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor, organele asociației locatarilor sînt : adunarea generală a locatarilor ; comitetul asociației ; comisia de cenzori. Membrii aleși în comitetul asociației și în comisia de cenzori desfășoară o activitate voluntară, care nu este recompensată material.

2. ADUNAREA GENERALĂ

a. **Constituire-funcționare.** Ca regulă generală, adunarea generală se întrunește în ședință ordinară o dată pe an, în cursul primului trimestru, și în ședințe extraordinare, din inițiativa comitetului sau la cererea a cel puțin o treime din numărul total al membrilor asociației.

Statutul, la art. 6, prevede că adunarea generală este valabil constituită prin prezența a cel puțin jumătate plus unu din totalul membrilor asociației și hotărăște cu două treimi din numărul voturilor celor prezenți. Orice membru al asociației poate fi reprezentat de către o persoană majoră din familia sa. Persoanele juridice participă la adunarea generală prin delegați cu împuternicire scrisă.

Discuțiile și hotărîrile adunării generale se consemnează într-un proces-verbal semnat de președintele și secretarul ședinței. Hotărîrile luate sînt executorii, sub condiția să fie luate cu respectarea normelor de drept. În cazul în care se încalcă prevederile statutare sau alte dispoziții legale pot fi contestate la instanțele judecătorești de către membrii asociației și alte persoane interesate, în termen de 15 zile de la data adoptării lor. De asemenea, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare pot dispune prin decizie anularea hotărîrilor nelegale ale adunării generale a asociației locatarilor, rămase definitive prin neexercitarea dreptului de contestație de către membrii asociației.

Potrivit prevederilor art. 5 alin. final din statut, la **ședințele adunării generale vor fi invitați proprietarii** care nu au calitatea de membri ai asociației, dacă urmează să fie discutate probleme care îi interesează.

Prevederile statutare cuprinse în art. 6 (citate mai sus) necesită unele lămuriri.

Reprezentarea pe care o dă membrul asociației unui membru din familia sa pentru a participa și a-l reprezenta la ședința adunării generale nu este necesar să se prezinte sub formă scrisă. Ori de cîte ori legea cere o împuternicire scrisă, prevede această cerință în mod expres.

Convocarea adunării generale se face cu cel puțin 5 zile înainte de data fixată, prin afișare ori prin comunicare individuală sub luare de semnătură (art. 6 alin. 2 din statut).

Adunarea generală va fi condusă de un prezidiu sau de un președinte ales în ședința respectivă.

b. **Atribuții.** Atribuțiile adunării generale a asociației locatarilor sînt prevăzute în principal în art. 5 din statut ; adunarea generală :

— aprobă darea de seamă anuală asupra activității comitetului asociației, raportul comisiei de cenzori și raportul execuției bugetare, acordînd anual descărcare de gestiune comitetului și administratorului asociației ; aprobă anual bugetul asociației, pe capitole ;

— hotărăște asupra naturii și volumului mijloacelor materiale și băneștí strict necesare desfășurării activității asociației ; hotărăște modul de folosire a mijloacelor băneștí, sumele pînă la care comitetul asociației poate angaja cheltuieli în numele asociației și, potrivit normelor legale, limita maximă a sumelor ce se pot reține în casa proprie pentru efectuarea cheltuielilor curente din fondul de rulment ;

— desemnează dintre membrii asociației pe administratorul acesteia, care, de regulă, își desfășoară activitatea fără a fi retribuit ;

— hotărăște numărul și funcția persoanelor necesare pentru asigurarea îndeplinirii lucrărilor de administrare și bună gospodărire ;

— hotărăște asupra cuantumului retribuției, indemnizațiilor și premiilor anuale pentru personalul încadrat cu contracte de muncă sau pe bază de convenție de prestare de servicii, asupra recompenselor anuale, precum și asupra acordării alocației pentru copiii personalului încadrat cu contract de muncă ;

— alege, o dată la doi ani, dintre membrii asociației, comitetul asociației, desemnînd dintre membrii acestuia

pe președinte, vicepreședinte și secretar, precum și un număr corespunzător de supleanți ; alegerea comitetului se confirmă de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular al localității în care se află asociația ;

— alege, o dată la doi ani, dintre membrii asociației, comisia de cenzori ;

— revocă, atunci cînd este cazul, membrii comitetului asociației și ai comisiei de cenzori ;

— hotărăște în orice alte probleme privind activitatea asociației locatarilor.

De asemenea, adunarea generală :

— stabilește numărul de membri titulari, și de membri supleanți ai comitetului (art. 8 alin 1) ;

— stabilește numărul de cenzori (art. 12 alin 1) ;

— rezolvă contestațiile membrilor asociației împotriva hotărîrilor luate de comitet referitoare la cuantumul sumelor de plată (art. 3 alin. 2 lit. c) ;

— hotărăște dacă locatarii — chiar care nu au calitatea de membri ai asociației — pot sau nu să dețină cîini în apartamentele lor și în ce condiții anume (Legea nr. 25/1981, art. 29 alin. 2).

Potrivit prevederilor art. 7 alin. 2 din statut, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare pot dispune anularea hotărîrilor nelegale luate de adunările generale ale asociațiilor de locatari cu sediul pe raza teritorial-administrativă respectivă, rămase definitive prin neexercitarea dreptului de contestație la judecătorie de către membrii asociației.

3. COMITETUL ASOCIAȚIEI LOCATARILOR

a) **Alegere-funcționare.** Comitetul asociației locatarilor este ales de adunarea generală, pe o perioadă de doi ani, cu respectarea următoarelor prevederi din Statut (art. 8) :

— este alcătuit dintr-un număr de 5—15 membri și pînă la 5 supleanți, stabilit de adunarea generală în raport cu numărul membrilor asociației ;

— în cazul clădirilor cu mai multe scări, din comitet va face parte cel puțin cîte un locatar de la fiecare scară, iar în cazul clădirilor proprietate mixtă, cel puțin un proprietar persoană fizică ;

— cînd asociația locatarilor are ca membri și persoane juridice, în comitetul asociației va fi ales și cel puțin unul din delegații acestora.

Hotărîrea adunării generale prin care eventual ar fi încălcate dispozițiile statutului cu privire la compunerea comitetului nu va fi confirmată de organele locale ale administrației de stat sau anulată de judecătorie la cererea celor interesați. Nu vor fi alese în comitet persoanele cu capacitate juridică redusă sau cele care nu au calitatea de membri ai asociației.

Calitatea de membru al comitetului încetează în următoarele situații :

— la expirarea perioadei pentru care a avut loc alegerea comitetului ;

— prin revocare de către adunarea generală, înainte de expirarea acestei perioade ;

— prin pierderea calității de membru al asociației ;

— prin deces sau prin pierderea capacității juridice.

Modul de lucru al comitetului este precizat de art. 10 din Statut și anume : se întrunește cel puțin o dată pe lună, lucrează valabil în prezența a jumătate plus unu din numărul membrilor săi și decide valabil cu cel puțin două treimi din voturile celor prezenți. Discuțiile și deciziile se consemnează într-un registru de procese-verbale, care se păstrează de președintele sau administratorul asociației ; procesul-verbal se va semna de toți membrii participanți.

La ședințele comitetului este recomandabil a participa și administratorul — nu ca membru cu drept de vot — spre a furniza acestuia toate datele necesare luării deciziilor și spre a cunoaște felul în care comitetul a înțeles și a conceput anumite măsuri sau hotărîri.

b) **Atribuții.** Potrivit art. 9 din Statut, atribuțiile comitetului sînt următoarele :

— aduce la îndeplinire hotărîrile adunării generale, execută bugetul asociației și întocmește proiectul de buget pentru anul următor, prezintă adunării generale dări de seamă asupra activității desfășurate, precum și propuneri de măsuri pentru îmbunătățirea acesteia ;

— asigură, conform legii, exploatarea în condiții corespunzătoare, buna gospodărire, folosire, întreținere și conservare a părților și instalațiilor comune din clădire, precum și a mijloacelor materiale ale asociației și răspunde de integritatea lor ;

— ia măsuri pentru efectuarea la timp a lucrărilor de întreținere și reparații la părțile și instalațiile comune, care sînt stabilite ca obligații legale ale persoanelor care le folosesc, iar în cazul membrilor asociației care sînt proprietari ai locuințelor, și a lucrărilor de întreținere și reparații la părțile și instalațiile comune ale clădirii, stabilite ca obligații legale ale acestora ; supraveghează pe parcurs execuția lucrărilor și participă la recepția lor;

— desemnează în intervalul dintre adunările generale pe administrator, supunînd această măsură aprobării primei adunări generale ; încheie convenții de prestări de servicii cu administratorul și personalul pentru întreținere și curățenie, precum și contractul de muncă sau convenția cu fochiștii și decide asupra desfacerii convenției sau contractului de muncă ;

— emite decizii de imputare, în condițiile Codului muncii, pentru pagubele cauzate asociației de personalul încadrat cu contract de muncă ; asigură, potrivit dispozițiilor legii civile, recuperarea pagubelor cauzate de personalul încadrat pe bază de convenție de prestare de servicii ;

— ia măsuri pentru a încheia abonamente cu furnizorii de apă, energie electrică, energie termică, gaze, combustibil lichid pentru calorifer și altele asemenea, în vederea asigurării funcționării normale a părților și instalațiilor comune, precum și pentru procurarea materialelor necesare întreținerii și reparării acestora ;

— înștiințează pe proprietari de necesitatea efectuării reparațiilor ce cad în sarcina lor, la părțile și instalațiile comune ale clădirii luînd la nevoie măsurile prevăzute de lege ; pentru apartamentele proprietate de stat, înștiințarea va fi făcută unității de stat care le are în administrare directă. Sesizează unității care are în administrare imobilul degradările, avariile și altele asemenea, produse părților și instalațiilor comune ale clădirii și bunurilor aferente acesteia și indică persoanele care le-au cauzat, în vederea luării măsurilor legale împotriva celor vinovați. În cazul în care persoanele vinovate de producerea pagubelor nu pot fi identificate, ia măsuri de reparare în contul locatarilor ;

— mobilizează locatarii la acțiuni voluntare pentru înfrumusețarea clădirilor, păstrarea curățeniei și igienei în imobile, îngrijirea spațiilor verzi aferente și a curților interioare, colectarea deșeurilor ;

— organizează vizitarea apartamentelor în vederea asigurării unei igiene corespunzătoare, luînd, cînd este cazul, măsuri pentru dezinfecție sau deratizare a întregului imobil, precum și pentru înlăturarea pierderilor de apă datorate instalațiilor defecte ori a altor pierderi, care determină creșterea nejustificată a cheltuielilor comune ;

— sprijină inițiativele întreprinse de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare, de deputați și organizații obștești privind organizarea de acțiuni cu caracter edilitar și social-gospodăresc ;

— se ocupă de prevenirea și aplanarea unor mici neînțelegeri de ordin locativ ; poate chema în fața sa, pentru a le atrage atenția asupra abaterilor săvîrșite, sau poate pune în discuția adunării generale pe locatarii restanțieri, pe cei care încalcă normele de conviețuire socialistă sau obligațiile locative, putînd cere în condițiile legii, instanțelor judecătorești evacuarea celor în cauză; de asemenea, se poate adresa altor organe de jurisdicție, în condițiile legii ; în caz de abateri repetate, comitetul asociației locatarilor poate aduce la cunoștința organelor de conducere colectivă din unitățile în care sînt

încadrate în muncă persoanele vinovate, comportarea acestora ;

— atestă plata la zi a cotelor de contribuţie la cheltuielile comune ;

— asigură condiţiile necesare securităţii şi igienei în procesul muncii, precum şi de prevenire şi stingere a incendiilor ;

— asigură organizarea evidenţei contabile şi înregistrarea la zi a operaţiunilor financiar-contabile.

De asemenea comitetul asociaţiei :

— stabileşte termenul de restituire a sumelor necheltuite din fondul pentru procurarea mijloacelor materiale altele decît cele cu caracter administrativ-gospodăresc (art. 20 fraza finală din statut) ;

— aprobă scoaterea din funcţiune a fondurilor fixe şi declanşarea obiectivelor de inventar (cap. IV lit. A final, din Metodologia de încheiere, executare şi încetare a raporturilor de muncă, de conducere a evidenţei, efectuare a operaţiilor şi disciplina financiară şi de casă, precum şi de verificare financiar-contabilă la asociaţiile de locatari ,aprobată prin Ordinul comun nr. 5/1978) ;

— justifică necesitatea unui plafon mai mare de 500 lei ce poate fi păstrat în casa asociaţiei (Cap. III pct. 3 din metodologia citată) ;

— se preocupă de gestionarea chitanţelor şi cecurilor, stabilind persoana care manipulează aceste documente (Cap. II pct. 3 din metodologie) ;

— poate dispune afişarea separat pe apartamente suprafeţele care se iau în calcul la stabilirea contribuţiei la cheltuielile de încălzire (Cap. II pct. 4 din metodologie) ;

— confirmă în scris persoanelor juridice sumele de plată cu titlu de contribuţie la cheltuielile comune (Cap. II pct. 4 din metodologie) ;

— stabileşte locul şi programul unde se face plata cotelor de contribuţie (Cap. IV pct. 2) ;

— ia măsuri de lichidare a drepturilor şi obligaţiilor asociaţiei (Cap. II pct. 5 din metodologie) ;

— rezolvă contestaţiile membrilor asociaţiei cu privire la cuantumul sumelor de plată la care au fost obligate (art. 3 lit. c din statut) ;

— solicită relaţii de la organele competente cu privire la antecedentele penale ale administratorului (art. 14 alin. ultim din statut).

De asemenea, potrivit art. 9 lit. o din statut, comitetul asociaţiei îndeplineşte orice alte obligaţii prevăzute de dispoziţiile legale. Astfel, comitetul :

— ia măsuri pentru folosirea judicioasă şi corespunzătoare a părţilor şi instalaţiilor comune ale clădirii ;

— aprobă cumpărarea mijloacelor materiale necesare asociaţiei locatarilor ;

— ia în primire de la unitatea constructoare sau de la unitatea de gospodărie comunală şi locativă părţile şi instalaţiile de folosinţă comună ale clădirii ;

— predă administratorului, la intrarea acestuia în funcţiune pe bază de proces-verbal, părţile şi instalaţiile comune ale clădirii.

4. PREŞEDINTELE COMITETULUI ASOCIAŢIEI LOCATARILOR

Preşedintele comitetului asociaţiei locatarilor este ales, potrivit art. 5, lit. e, din Statut, de către adunarea generală, pe o perioadă de doi ani. Acelaşi text prevede că odată cu alegerea preşedintelui se alege şi un vicepreşedinte.

Atribuţiile preşedintelui sînt sintetic formulate prin Statut, care la art. 11, prevede : „În intervalul dintre şedinţe (ale comitetului n.n.), preşedintele comitetului asociaţiei asigură realizarea măsurilor stabilite de adunarea generală şi de comitet, controlează şi dă indicaţii corespunzătoare personalului asociaţiei pentru rezolvarea sarcinilor ce îi revin".

Preşedintele reprezintă asociaţia faţă de terţi, dacă este delegat de comitet în acest scop (art. 16 alin. final din statut). Asociaţia locatarilor avînd calitatea de persoană juridică îşi exercită drepturile şi îşi îndeplineşte obligaţiile prin organele sale, astfel cum prevede art. 35 alin. 1 din Decretul nr. 31/1954. În situaţia de faţă, preşedintele acţionează ca organ reprezentativ al asociaţiei locatarilor. Actele juridice făcute de preşedinte, în limitele puterii ce i-au fost conferite sînt însăşi actele asociaţiei. Faptele licite sau ilicite săvîrşite de preşedinte obligă însăşi asociaţia, dacă au fost îndeplinite cu prilejul exercitării acestui mandat. Faptele ilicite atrag şi răspunderea personală a preşedintelui faţă de asociaţie, cît şi faţă de terţi (art. 35 alin. final din Decretul nr. 31/1954).

Pentru exercitarea atribuţiilor ce îi revin, preşedintele :

— primeşte sesizările administratorului spre a fi supuse discuţiei comitetului ;

— primeşte de la administrator cererile şi reclamaţiile membrilor asociaţiei pe care le supune dezbaterii comitetului ;

— convoacă comitetul asociaţiei ori de cîte ori consideră necesar, dar cel puţin o dată pe lună ;

— întocmeşte ordinea de zi a şedinţei comitetului ;

— conduce lucrările şedinţei comitetului ;

— semnează deciziile de imputare emise de comitetul asociaţiei, precum şi orice alte acte (cereri de chemare în judecată, sesizări, reclamaţii) emanate de la comitet ;

— semnează adeverinţele privind calitatea de persoană încadrată în muncă pe baza unui contract de muncă (pct. 6 alin. final din metodologie) ;

— semnează adeverinţele celor ce prestează munca în baza unei convenţii de prestare de servicii (prin analogie cu prevederea sus-citată).

De asemenea, preşedintele comitetului :

— dă indicaţii personalului asociaţiei şi controlează modul de aducere la îndeplinire ;

— păstrează registrul de procese-verbale al comitetului asociaţiei, dacă acesta nu a fost încredinţat administratorului (art. 10 alin. 2 din statut) ;

— semnează alături de secretarul şedinţei, procesele verbale ale şedinţelor adunărilor generale (art. 6 alin. final din statut) ;

— certifică prin semnătură pe ultima pagină a registrelor contabile, numărul de file, numerotate (de la . . . pînă la . . .) ;

— dă sarcini administratorului asociaţiei (art. 16 fraza finală din statut) şi controlează modul de îndeplinire a acestora.

5. COMISIA DE CENZORI

Organul de control al gestiunii asociaţiei locatarilor este comisia de cenzori care, potrivit art. 5, lit. f, se alege de către adunarea generală, pentru o perioadă de doi ani. Potrivit art. 12 din Statut comisia de cenzori se compune dintr-un număr de 5—7 membri stabilit de adunarea generală şi se aleg dintre persoanele care nu fac parte din comitetul asociaţiei. Pe cît posibil, este indicat să fie alese persoane care au cunoştinţe şi experienţă în domeniul economic, financiar sau juridic. Comisia de cenzori alege dintre membrii săi un preşedinte.

Fiind organul propriu de control al asociaţiei locatarilor, prin art. 13 din Statut se prevăd următoarele atribuţii ce revin comisiei de cenzori :

— verifică îndeplinirea condiţiilor statutare privitoare la prezenţă şi vot în adunările generale ;

— verifică execuţia bugetară şi propunerile pentru proiectul de buget al asociaţiei pentru anul următor ;

— efectuează controlul preventiv pentru plăţile cu numerar şi urmăreşte depunerea în contul curent a numerarului care depăşeşte plafonul de casă. Viza de control preventiv se acodă printr-un membru al comisiei, în cazul în care asociaţia nu are o persoană care îndeplineşte în mod voluntar funcţia de contabil ;

— verifică, cel puţin o dată pe trimestru, gestiunea asociaţiei, stabilirea şi încasarea, potrivit normelor legale, a cotei de contribuţie la cheltuielile comune datorate de membrii asociaţiei, consemnînd constatările într-un re-

gistru de procese-verbale, care se păstrează de președinte sau de un alt membru al comisiei ;

— întocmește pe baza verificării efectuate și prezintă adunării generale, rapoarte asupra activității sale și asupra gestiunii asociației, propunînd anual descărcarea de gestiune a comitetului și a administratorului cu privire la activitatea desfășurată ;

— propune, spre aprobare, adunării generale sau, după caz, comitetului asociației, măsurile necesare pentru buna gospodărire a bunurilor și fondurilor asociației, imputarea și recuperarea sumelor ce reprezintă despăgubiri pentru pagube cauzate de personalul asociației, inclusiv sesizarea organelor de urmărire penală cînd constată săvîrșirea unor infracțiuni.

De regulă, comisia de cenzori lucrează în comun, în afară de cazurile exprese prevăzute de statut sau de alte acte normative, caz în care exercitarea controlului se face de către un singur cenzor (art. 13 lit. c din statut). De asemenea, potrivit mențiunii din formularul tipizat simbolul 14.12.4, un singur membru al comisiei de cenzori, verifică și semnează lista de plată a cotelor de contribuție la cheltuielile comune, întocmită pentru luna anterioară.

În practică s-a constatat că în numeroase cazuri controlul comisiei de cenzori se efectuează în mod sumar și formal, ori cu multă ușurință. Este, de aceea, imperios necesar a sublinia că în toate situațiile în care activitatea administratorului sau a altor persoane din comitet prezintă caracter infracțional, iar aceasta a fost posibilă datorită neglijenței sau ușurinței comisiei de cenzori, membri săi își angajează propria lor răspundere penală și eventual civilă.

Mandatul membrilor comisiei de cenzori încetează în următoarele cazuri :

— prin revocarea înainte de expirarea duratei pentru care au fost aleși ;

— prin pierderea calității de membru al asociației ;

— prin expirarea perioadei pentru care au fost aleși ;

— prin pierderea sau diminuarea capacității juridice, în condițiile legii ;

— prin deces.

Președintele comisiei de cenzori, fiind ales de comisie, poate fi revocat tot de către aceasta. El păstrează registrul de procese-verbale al comisiei de cenzori și desemnează pe membrul acesteia care va da viza de control preventiv și pe cel care verifică listele de plată lunare.

6. ADMINISTRATORUL IMOBILULUI

a. **Desemnare.** Administratorul imobilului este ales, potrivit art. 5, lit. c, din Statut, de către adunarea generală, numai din rîndul membrilor asociației. Statutul prevede că administratorul :

— de regulă, își desfășoară activitatea în mod voluntar ;

— atunci cînd volumul activității pe care o desfășoară justifică retribuirea lui, adunarea generală aprobă acordarea unei indemnizații, care poate avea plafonul maxim prevăzut în tabelul din secțiunea următoare, situație în care se încheie o convenție pentru prestare de servicii.

b. **Atribuții.** Potrivit art. 16 din Statut, administratorul răspunde de buna funcționare și integritatea părților și instalațiilor de folosință comună din clădire, de mijloacele materiale ale asociației și de utilizarea în bune condiții a acestora ; asigură întocmirea listelor lunare de plată și încasarea cotelor de contribuție la cheltuielile comune ; se îngrijește de efectuarea cheltuielilor strict necesare activității asociației și confirmă consumurile colective stabilite prin aparatele de măsură ale unităților furnizoare ; face abonamente cu furnizorii de apă, gaze, energie electrică, energie termică, controlează și îndrumă personalul asociației cu privire la îndeplinirea sarcinilor de serviciu ; asigură întocmirea și păstrarea evidențelor asociației ; reprezintă asociația față de terți, cu excepția cazurilor în care comitetul asociației deleagă în acest scop pe președinte sau un membru al asociației ; îndeplinește orice alte sarcini primite de la comitetul asociației și de la președinte.

Statutul, la art. 14, alin. ultim prevede că persoanele care îndeplinesc în mod voluntar funcțiile de administrator contabil și casier, precum și administratorul încadrat pe bază de convenție, trebuie să aibă pregătirea necesară, să fie buni gospodari, să nu fi suferit condamnări pentru infracțiuni care, potrivit legii, le fac necorespunzătoare pentru a ocupa funcția de gestionar ; în scopul verificării îndeplinirii acestor condiții, comitetul asociației poate solicita relații organelor competente.

Durata convenției și programul de muncă se stabilesc de comun acord cu comitetul asociației, cu respectarea prevederilor legale.

În afara atribuțiilor și sarcinilor prevăzute în art. 16 din statut, administratorul îndeplinește și următoarele activități :

— ia în primire pe bază de proces-verbal la intrarea în funcțiune, părțile și instalațiile comune ale clădirii și întregul inventar al asociației ;

— afișează la loc vizibil și la timp lista de plată a cotelor de contribuție (art. 28 lit. c din statut) ;

— întocmește un tabel lunar cu obligațiile neachitate de asociație și cu drepturile ei neîncasate (cap. II pct. 6 din metodologie) ;

— face somații de plată debitorilor (art. 22 din statut) ;

— ia măsuri de îndeplinire a procedurii pentru obținerea titlurilor executorii notariale și de executare silită a debitorilor (art. 22 din statut) ;

— supraveghează menținerea și starea de funcționare și curățenie a părților și instalațiilor comune ;

— efectuează aprovizionarea la timp cu combustibil (dacă este cazul) și cu alte materiale necesare ;

— asigură întocmirea statelor de plată a drepturilor personalului, reținerea și vărsarea impozitului pe retribuție și a contribuției de asigurări sociale ;

— dă explicații verbale sau scrise membrilor asociației și familiilor acestora ;

— primește și înregistrează cererile și reclamațiile celor interesați și le supune spre aprobare organului competent ;

— constată degradările, deteriorările la părțile și instalațiile comune și înștiințează comitetul atunci cînd sînt necesare lucrări de întreținere sau reparații și urmărește executarea și calitatea acestora ;

— participă la ședințele adunării generale și ale comitetului și dă lămuririle solicitate ;

— asigură efectuarea încasărilor și plăților numai pe bază de acte justificative și legale. El are și obligații cu privire la prevenirea și stingerea incendiilor, în baza art. 22 din Decretul nr. 232/1974.

7. PERSONALUL ASOCIAȚIEI — DREPTURI BĂNEȘTI

Statutul asociației locatarilor prevede două căi de angajare a personalului propriu necesar pentru funcționarea centralelor termice aflate în exploatare proprie și pentru întreținerea curățeniei :

— pentru fochiști se pot încheia contracte de muncă sau convenții de prestări servicii ;

— pentru îngrijitori pot fi încheiate numai convenții de prestări de serviciu.

Prima cale — prin contract de muncă — generează toate drepturile pe care le are orice persoană încadrată în muncă, iar cea de a doua — prin convenție — nu dă dreptul decît la încasarea indemnizației.

Prin Statut se prevăd limitele maxime de retribuire și anume :

1. Administrator, indemnizație de :

— 491 lei la asociații cu pînă la 100 membri ;

— 720 lei — între 101—300 membri ;

— 943 lei — între 301—450 membri ;
— 1.145 lei — peste 450 membri.

2. Fochiști, indemnizație de 847 lei, sau o retribuție tarifară de 2 203 lei.

3. Îngrijitori, indemnizație de 720 lei.

Asociațiile de locatari au obligația de a vărsa la bugetul statului impozitul aferent retribuției și indemnizațiilor plătite personalului acestora, calculat cu cota de 15,5% prevăzută la art. 13 pct. 28 lit. II din Legea nr. 1/1977 privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităților socialiste de stat. De asemenea, au obligația de a reține și vărsa la bugetul statului contribuția prevăzută la capitolul III din Legea nr. 1/1977, pentru personalul fără copii, încadrat cu contract de muncă la aceste asociații.

a) **Contract de muncă.** Se încheie numai cu fochiștii, în situația în care asociația locatarilor are centrală termică în exploatare proprie, folosindu-se următorul formular, prevăzut de „Metodologia", aprobat prin Ordinul nr. 5/1978 al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor, Casa de Economii și Consemnațiuni.

CONTRACT DE MUNCĂ

Între Asociația locatarilor din . . . . . , str. . . . . nr. . . bloc , . . telefon . . . . ; reprezentată prin . . . . . ; președintele comitetului asociației și . . . . . ; domiciliat (ă) în . . . . . ; str. . . . . ; nr. . . . bloc . . . scara . . . etajul . . . apartamentul . . . sectorul . . . avînd buletinul de identitate seria . . . eliberat de . . . la data . . . avînd ca studii . . . . . conform actului . . . . . ; nr. . . eliberat de . . . . . la data de . . . . . fiind calificat . . . . . conform actului . . . . . nr. . . . eliberat la data . . . . . de . . . . . a intervenit în baza art. 14 alin. 5 din Statutul privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor, aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, prezentul contract de muncă, în următoarele condiții :

I. Durata contractului de muncă :

a) nedeterminată, persoana încadrată urmînd să înceapă activitatea la data de . . . . . .

b) determinată, de . . . . . , și intră în vigoare la data de . . . . , pînă la data . . . , situație ce a făcut necesară încheierea contractului pe durată determinată . . . . . .

II. Funcția (meseria) pentru care se încheie contractul de muncă . . . . . .

III. Condiții de încadrare : cu durată normală a programului de lucru, cu 1/2 din durata acestuia. . . . . .

IV. Retribuția tarifară lunară convenită este de . . lei.

V. Asociația locatarilor are obligația :

— să suporte și să achite lunar contribuția pentru asigurările sociale de stat ;

— să depună la bugetul statului impozitul aferent retribuției potrivit legii ;

— să rețină și să depună lunar contribuția pentru pensia suplimentară și contribuția pentru personalul fără copii, potrivit dispozițiilor legale ;

— să prezinte organelor direcției pentru problemele de muncă și ocrotiri sociale — la încheiere și la sfîrșitul fiecărui an (dacă nu intervin modificări în cursul anului) — contractele de muncă ale personalului pentru a fi vizate.

VI. Obligațiile persoanei încadrate în muncă . . .

PREȘEDINTELE COMITETULUI ASOCIAȚIEI LOCATARILOR

PERSOANA ÎNCADRATĂ ÎN MUNCĂ

Vizat și înregistrat sub nr. . . . . din . . . . .
D.P.M.O.S. a județului (municipiului) . . . . . .

L.S. Semnătura

Metodologia menționată prevede o serie de norme privind contractul de muncă ce trebuie respectat, și pe care le reproducem în cele ce urmează :

— contractul de muncă se vizează de direcțiile pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale județene și a municipiului București, cu ocazia întocmirii lor, cît și la sfîrșitul fiecărui an, cu care ocazie asociațiile locatarilor vor prezenta dovezile privind plata impozitului pe retribuție, a contribuției pentru asigurări sociale, a contribuției pentru pensia suplimentară și a contribuției pentru personalul fără copii ;

— la încadrare, asociația locatarilor este obligată să ceară persoanei în cauză carnetul de muncă, pe care-l va depune imediat la direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale odată cu contractul de muncă prezentat la viză, de unde va fi eliberat la încetarea raporturilor juridice de muncă ; pentru persoanele care nu au mai fost încadrate în muncă, carnetele de muncă se vor completa în termen de 30 de zile de la încadrare ;

— asociațiile locatarilor sînt obligate să comunice de îndată direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale județene și a municipiului București schimbările intervenite în raporturile de muncă ale celor încadrați cu contract de muncă, care vor fi înscrise în carnetul de muncă în termen de 15 zile de la data comunicării ; de asemenea, actele privind schimbările intervenite în starea civilă și pregătirea profesională a persoanelor încadrate cu contract de muncă, pe care aceștia sînt obligați să le prezinte asociației în termen de 15 zile dela producerea schimbării, vor fi trimise de îndată unităților la care se află în păstrare ;

— asociațiile locatarilor sînt datoare să verse la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru persoanele încadrate cu contract de muncă o contribuție de 14% asupra retribuției convenite care, pentru stabilirea acestei contribuții, nu poate fi sub limita minimă de retribuire a meseriei de fochist din ramura gospodărie comunală, stabilită prin lege; contribuția personalului încadrat cu contract de muncă, pentru pensia suplimentară, se calculează la retribuția pe baza căreia s-a stabilit contribuția pentru asigurările sociale de stat ; contribuția pentru asigurările sociale și contribuția pentru pensia suplimentară se depun de asociația locatarilor în conturile colectoare ale direcțiilor pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale județene și a municipiului București ;

— plata drepturilor de asigurări sociale de stat cuvenite personalului încadrat cu contract de muncă la asociațiile locatarilor se face prin direcțiile pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, iar pentru cei care desfășoară activitatea în alte localități decît reședința de județ, de către comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare din localitățile respective ; certificatele de concediu medical vizate de asociație, se depun la organele menționate.

b) **Convenții pentru prestări de servicii.** Am arătat că pentru îngrijitori nu se încheie, contracte de muncă, ci numai convenții, care au, potrivit Metodologiei menționate, următorul cuprins :

CONVENȚIE PENTRU PRESTARE DE SERVICII (EXECUTARE DE LUCRĂRI)

Între Asociația locatarilor din . . . . str., . . . nr. . ., sectorul . ., reprezentată prin . . . . , președintele comitetului asociației locatarilor și . . ., domiciliat în . . . . ., str. . . . . ., nr. . ., bloc . . . scara . . etajul . . apartamentul . . sectorul . . avînd buletinul de identitate seria . . nr. . . eliberat de . . . . ., a intervenit, în conformitate cu Statutul privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor, aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, prezenta convenție pentru prestarea de servicii în următoarele condiții :

Perioada pentru care se încheie convenția este de . . :

Prestările de servicii pentru care se încheie convenția sînt următoarele . . . . . .

Condițiile de prestare a serviciilor (sarcinile de muncă, timpul de muncă etc.) . . . . . .

Indemnizația (lunară, pe lucrare) va fi de . . . lei.

Asociația locatarilor are obligația : să vizeze convenția la

organele financiare ; să depună impozitul la indemnizaţia stabilită.

Alte clauze stabilite de părţi . . . . . .

Subsemnatul . . . . . declar că sînt încadrat, desfăşor activitate (pensionar) la . . . . . precum şi la . . . . . cu indemnizaţie (retribuţie, pensie) de . . . lei.

Mă oblig să declar orice schimbări intervenite ulterior încheierii prezentei convenţii.

De asemenea iau cunoştinţă că nu beneficiez de alte drepturi în afară de indemnizaţia stabilită în prezenta convenţie.

Preşedintele comitetului asociaţiei locatarilor — **Semnătura persoanei cu care se încheie convenţia**

Facem menţiunea că potrivit prevederilor art. 15 din Statut, cuantumul retribuţiei sau indemnizaţiei pentru fochişti, precum şi al indemnizaţiei pentru administrator şi îngrijitori, se stabileşte în raport cu timpul şi volumul de muncă prestat, pe bază de înţelegere între părţi, fără să depăşească limitele maxime prevăzute în tabelul reprodus mai sus.

Potrivit aceluiaşi text din Statut, cuantumul premiilor anuale ce se pot acorda personalului asociaţiei se stabileşte cel mult pînă la limita retribuţiei sau indemnizaţiei realizate pe o jumătate de lună în funcţia îndeplinită la asociaţie şi proporţional cu timpul lucrat pe anul respectiv. Cuantumul maxim al recompenselor anuale ce se pot acorda persoanelor care au îndeplinit voluntar lucrări de administrare şi bună gospodărire se stabileşte, în fiecare caz în parte, pînă la limita sumei de 500 lei.

În cazul nerealizării sarcinilor de muncă, comitetul asociaţiei poate diminua retribuţia sau indemnizaţia stabilită personalului respectiv, cu pînă la 20%.

c) **Încetarea raporturilor de muncă cu personalul asociaţiei.** Încetarea contractului de muncă poate avea loc prin acordul părţilor (fochist şi comitetul asociaţiei) prin demisia acestuia sau prin denunţarea contractului din iniţiativa asociaţiei. În lipsa unor prevederi exprese, socotim că se vor aplica în mod corespunzător prevederile din Codul muncii (art. 130 şi art. 146). De asemenea, în cazul cînd contractul de muncă a fost încheiat pe o durată determinată, el încetează la expirarea termenului. Poate fi însă prelungit prin acordul părţilor.

Convenţia încetează, prn ajungerea ei la termen, dacă a fost încheiată pe o anumită perioadă, prin acordul părţilor, prin decesul fochistului, prin desfiinţarea asociaţiei de locatari, ori prin denunţarea convenţiei de către una din părţi în condiţiile legii.

II. Fondurile şi mijloacele materiale ale asociaţiei — evidenţa contabilă

1. FONDUL DE RULMENT

Statutul asociaţiei locatarilor, la art. 18, prevede că „fondul de rulment se formează prin depunerea de către fiecare membru al asociaţiei a unei sume stabilite de adunarea generală, corespunzătoare acoperirii cheltuielilor comune lunare, la nivelul lunii cu cele mai mari cheltuieli dintr-un an. Acest fond se utilizează numai pentru acoperirea cheltuielilor privind lucrările de întreţinere şi reparare a părţilor şi instalaţiilor comune, stabilite ca obligaţii legale ce revin chiriaşilor, precum şi pentru plata consumurilor de apă şi energie electrică la părţile de folosinţă comună, încălzire centrală şi altele asemenea".

Evidenţa fondurilor de rulment se ţine pe formularul tipizat — simbol 14.12.1, format A4 —, intitulat „Registrul pentru evidenţa fondului de rulment şi a altor fonduri".

Menţionăm că evidenţa fondului de rulment se ţine pe partizi, distinct, pe fiecare membru al asociaţiei. În partida fiecărui membru sînt prevăzute mai multe rînduri, pentru a da posibilitatea înregistrării depunerilor care se fac în termenul stabilit de adunarea generală, precum şi eventualele modificări ce intervin pe parcurs în situaţia membrilor asociaţiei, care influenţează asupra mărimii contribuţiei la fondul de rulment.

Potrivit prevederilor din Statut, suma reprezentînd cota de contribuţie la constituirea fondului de rulment se restituie membrilor asociaţiei în cazul în care nu mai au această calitate, după reţinerea cotelor de contribuţie datorate la zi.

Metodologia elaborată de Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Muncii, Ministerul Finanţelor şi C.E.C., prevede că la depunerea sau restituirea sumelor constituind fondul de rulment, membrii asociaţiei semnează în registru.

2. FONDUL DE REPARAŢII CE REVIN CA OBLIGAŢII LEGALE PROPRIETARILOR PERSOANE FIZICE MEMBRI AI ASOCIAŢIEI

Statutul asociaţiei locatarilor, la art. 21, prevede că în cazul asociaţiilor de locatari care au ca membri numai proprietari persoane fizice sau cînd imobilul este atît proprietatea unor persoane fizice cît şi proprietate de stat, adunarea generală a asociaţiei locatarilor poate hotărî constituirea, distinct de fondul de rulment, a unui fond pentru executarea lucrărilor care, potrivit legii, revin proprietarilor.

În continuare, actul normativ invocat prevede că acest fond se constituie pînă la limita maximă aprobată de adunarea generală, prin contribuţia lunară a membrilor, proprietari persoane fizice, proporţional cu cota-parte de proprietate ce o deţin în indiviziune asupra părţilor şi instalaţiilor de folosinţă comună ale clădirii. Fondul astfel constituit, împreună cu contribuţia ce revine statului proporţional cu cota sa de proprietate, va fi utilizat pentru acoperirea cheltuielilor privind lucrările de întreţinere, reparare şi înlocuire la părţile şi instalaţiile de folosinţă comună ale imobilului. După efectuarea cheltuielilor, fondul se reintregeşte prin contribuţia lunară a fiecărui membru.

Sumele rămase necheltuite se restituie celor care le-au achitat, în cazul încetării calităţii lor de proprietari, după reţinerea cotelor de reparaţii datorate la zi.

Evidenţa fondului pentru reparaţii ce revin proprietarilor se ţine în acelaşi registru şi în acelaşi mod ca fondul de rulment.

3. MIJLOACELE MATERIALE ALE ASOCIAŢIEI

Statutul, la art. 17, prevede că mijloacele materiale se compun din mobilier, unelte, utilaje, materiale pentru curăţenie şi iluminat, rechizite şi alte asemenea bunuri necesare desfăşurării activităţii asociaţiei. Potrivit art. 20 din acelaşi Statut „mijloacele materiale se dobîndesc prin cumpărarea lor de către asociaţie sau prin donaţie. Sumele necesare pentru cumpărarea mijloacelor materiale, altele decît cele care sînt cuprinse în cheltuielile administrativ-gospodăreşti, se obţin pin contribuţia membrilor, în raport cu suprafaţa utilă deţinută de fiecare şi se restituie, în măsura în care nu au fost cheltuite, în termenul stabilit de comitetul asociaţiei locatarilor".

Evidenţa mijloacelor materiale se ţine prin utilizarea formularului tipizat — simbol 14.12.2, format A4 —, denumit „Registrul pentru evidenţa bunurilor asociaţiei locatarilor". Registrul cuprinde două părţi :

— partea I. „evidenţa mijloacelor fixe", în care se înscrie, în mod cronologic bunurile intrate în patrimoniul asociaţiei, cu o valoare mai mare de 500 lei şi cu o durată de folosinţă de peste un an ;

— partea a II-a este destinată pentru evidența obiectelor de inventar de mică valoare sau de scurtă durată și materialelor.

Metodologia citată mai sus, prevede că pentru fiecare mijloc fix se atribuie un număr de inventar, iar pentru scoaterea lor din funcțiune este necesar a se întocmi un proces-verbal de către comitetul asociației, în care să fie consemnate și cauzele. Numai pe baza acestui document se poate înregistra scăderea bunurilor respective din evidență.

4. MIJLOACELE BĂNEȘTI ALE ASOCIAȚIEI

Statutul, la art. 17, prevede că „mijloacele bănești ale asociației sînt alcătuite din fondul de rulment și din alte fonduri constituite potrivit normelor legale și se păstrează la Casa de Economii și Consemnațiuni în conturi curente. Dobînzile aferente acestor sume vor fi folosite integral, la sfîrșitul anului, pentru acoperirea cheltuielilor comune, proporțional cu cotele de contribuție la fondurile asupra cărora au fost calculate."

Modul de gestionare și evidență a mijloacelor bănești este stabilit prin metodologia elaborată de Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor și Casa de Economii și Consemnațiuni.

a) **Gestionarea și evidența numerarului.** Pentru primirea numerarului de la membrii asociației cu orice titlu, sau de la terțe persoane, administratorul (sau casierul, unde există) emite chitanțe, în dublu exemplar, din care unicatul se eliberează plătitorului. Facem precizarea că potrivit „Metodologiei", chitanțierele vor fi numerotate înainte de darea în folosință și pentru numerele existente în chitanțier (seria cu numerele de la.... pînă la....) se va stabili persoana care manipulează aceste documente (de regulă administratorul asociației). Nu se vor da în consum noi chitanțiere pînă nu se justifică utilizarea deplină a celor în uz.

Evidența sumelor primite și a plăților (inclusiv depunerile în contul curent) se ține prin formularul tipizat — simbol 14.2.2, forma A 4 —, denumit „Registrul pentru evidența operațiunilor bănești", în care se operează zilnic toate operațiunile, soldul indicînd numerarul aflat în casă.

Potrivit metologiei menționate :

— asociația locatarilor poate păstra în casă o sumă stabilită de adunarea generală, pînă la un plafon maxim de 500 lei ;un sold de casă mai mare de 500 lei se poate aproba de adunarea generală a locatarilor, cu avizul unității C.E.C. la care este deschis contul, pe baza justificării de către comitetul asociației ;

— asociația locatarilor este obligată să depună în cont sumele încasate care depășesc limita soldului de casă, în aceeași zi sau cel mai tîrziu a doua zi, cînd suma totală încasată peste soldul de casă este mai mare de 500 lei ;

— din sumele reținute în limita soldului de casă se pot efectua numai plăți care, conform dispozițiilor legale, nu se pot face prin virament ; în cazul în care numerarul reținut în limita soldului de casă este insuficient, se pot efectua astfel de plăți și din încasările zilnice ;

— plățile se fac numai pe bază de acte justificative, vizate pentru controlul preventiv de președintele comisiei de cenzori (sau contabil) și aprobate de președintele comitetului asociației ;

— ridicările de numerar de la C.E.C. se fac pe bază de cecuri semnate de persoanele autorizate care au specimene de semnături depuse ; sumele ridicate se înregistrează la „încasări", majorînd astfel soldul zilei respective.

b) **Gestionarea și evidența disponibilului aflat în cont curent la C.E.C.** Pentru deschiderea contului curent la C.E.C., potrivit metodologiei menționate, asociația locatarilor depune la unitatea C.E.C. următoarele documente :

— cerere-declarație pentru deschiderea de cont semnată de persoanele autorizate a reprezenta asociația ;

— dovada de înregistrare a asociației în registrul persoanelor juridice la organele financiare locale. Confirmarea de înregistrare în registrul persoanelor juridice se poate da și sub forma unei vize, sub semnătura organelor în drept și cu aplicarea ștampilei chiar pe cererea-declarație ;

— extrase din procesul-verbal al adunării generale a asociației de alegere a comitetului asociației, din care să rezulte persoanele în drept să reprezinte asociația în relațiile cu C.E.C. (președinte, administrator etc.). Pentru certificare se va prezenta și originalul procesului-verbal confirmat de comitetului sau biroul executiv al consiliului popular respectiv, care după confruntare se restituie ;

— formularul cu specimenele de semnături ale persoanelor menționate mai sus și cu amprenta ștampilei ; pe formular se trec în mod obligatoriu cel puțin două persoane : una pentru prima semnătură și alta pentru a doua semnătură ; cea de-a doua semnătură atestă și că s-a efectuat controlul preventiv conform ; în scopul prevenirii întreruperii efectuării de operații se pot trece la fiecare semnătură pînă la trei persoane diferite, fapt ce trebuie să rezulte din procesul-verbal al adunării generale a locatarilor.

Potrivit aceleiași metodologii, în cazul plăților periodice pentru furniturile efectuate de întreprinderile de specialitate (apă, energie calorică, energie electrică, gaze, salubritate etc.) decontarea se face pe bază de factură cu dispoziție de încasare emisă de întreprinderea furnizoare și depuse la unitatea C.E.C. la care este deschis contul asociației. Factura cu dispoziția de încasare se depune la unitatea C.E.C. numai după expirarea termenului comunicat asociației de întreprinderea furnizoare cu privire la data pînă la care poate achita suma. Dacă înlăuntrul termenului de plată stabilit asociația locatarilor nu contestă plata, unitatea C.E.C. face decontarea fără acceptare.

Menționăm că în situația în care prin mecanismul de plată arătat, au fost totuși facturate și decontate sume mai mari decît cele real datorate, pentru recuperarea acelor sume care au fost plătite în plus asociația locatarilor urmează să trateze asemenea diferențe direct cu furnizorii, respectiv cu purtătorii serviciilor.

Unitățile C.E.C. la care asociațiile au deschis cont curent eliberează zilnic, dacă au fost efectuate operații, extrase de cont.

Evidența operațiunilor de plată și încasări efectuate prin contul curent deschis la C.E.C. se ține în „Registrul pentru evidența operațiunilor bănești", menționat mai sus, în care se operează în baza extraselor de cont eliberate de unitatea C.E.C., odată cu documentele care au stat la baza înregistrărilor efectuate.

Facem mențiunea că potrivit „Metodologiei", organele Casei de Economii și Consemnațiuni exercită controlul de ghișeu asupra existenței disponibilului în cont, asupra exercitării dreptului de dispoziție și de control preventiv de persoanele în drept prevăzute în formularul cu specimene de semnături.

5. CONTUL LUNAR AL GESTIUNII ASOCIAȚIEI

Normele de drept conținute de Statutul asociației și de Metodologia amintită converg spre ideea unui cont lunar al încasărilor și plăților, respectiv cheltuielile efectuate și, în final, la stabilirea disponibilului bănesc aflat la sfîrșitul lunii, în casă și în contul curent.

Din practica unor asociații de locatari un astfel de **cont lunar al gestiunii asociației** se poate prezenta potrivit modelului de mai jos.

ASOCIAȚIA LOCATARIOLOR

Verificat — **Aprobat**
Comisia de cenzori — **Comitetul asociației**

CONTUL GESTIUNII PE LUNA MARTIE 1982

I. Incasări și plăți prin numerar

1. Sold la 28 februarie 1982		23,50 lei
2. Încasări potrivit registrului de casă		13.327,00 lei
	total	13.350,50 lei
3. Plăți în numerar :		
— bon materiale nr...	239,20 lei	
— stat de plată retribuții	893,00 lei	
— depuneri în cont curent	12.000,00 lei	13.132,20 lei
4. Sold numerar la 31 martie 1982		218,30 lei

II. Plăți și depuneri în cont curent

1. Sold la 28 februarie 1982		19.284,76 lei
2. Plăți prin virament :		
— factură termoficare	12.208,00 lei	
— factură apă, canal	659,26 lei	
— factură ascensor	1.150,00 lei	
— factură gaze	512,50 lei	14.529,76 lei
		4.755,00 lei
3. Depuneri numerar în cont		12.000,00 lei
4. Sold la 31 martie 1982		16.755,00 lei

III. Disponibil bănesc la 31 martie 1982

1. Numerar în casă	218,30 lei
2. Disponibil în cont curent	16.755,00 lei
3. Total disponibil	16.973,30 lei

Administrator,

Avantajele întocmirii contului lunar de gestiune, potrivit modelului de mai sus, experimentat la un imobil de 56 apartamente, sînt evidente :

a) Contul de gestiune astfel stabilit constituie premisa reală a acumulării cotelor lunare pe locatari și a întocmirii listei de plată. Toate cheltuielile din cont trebuie să se regăsească, grupate pe modalitatea de repartizare — suprafața locuințelor și respectiv numărul de persoane —, cheltuieli care se afișează odată cu listele de stabilire a cotelor.

b) Controlul gestiunii este mult facilitat. Astfel, lunar, comisia de cenzori este suficient să efectueze numai cîteva operațiuni pentru a stabili situația exactă de gestiune : controlul repartizării corecte a soldului din luna precedentă, atît la numerarul din casă, cît și la disponibilul bănesc din contul curent ; bifarea sumelor înscrise în chitanțe, cu cel din registrul de casă, coloana intrări, stabilindu-se astfel totalul încasărilor ; verificarea actelor de plată care stau la baza plăților prin numerar și prin virament, confruntarea soldului din contul de gestiune cu cel înscris în ultimul extras de cont pe luna în cauză.

c) Dacă la contul de gestiune se atașează actele justificatoare, grupate pe operațiuni de casă și operațiuni prin cont curent se închide situația gestiunii pe luna respectivă, iar dosarul astfel pregătit se poate arhiva și păstra pentru orice viitor control.

6. REGULI PRIVIND REGISTRELE DE EVIDENȚĂ CONTABILĂ — PĂSTRAREA DOCUMENTELOR

Din cele expuse în secțiunile precedente a rezultat că evidența contabilă la asociațiile locatarilor se organizează potrivit principiilor privind evidența în partidă simplă. Cu alte cuvinte pentru fiecare gen de evidență — fonduri de rulment, mijloace materiale, mijloace bănești etc. — a fost adoptat un tip de registru tipizat, registre care au fost arătate.

Metodologia menționată face precizarea că înainte de a fi folosite, registrele trebuie să fie numerotate, șnuruite, sigilate (ștampilate) și certificate. Pe ultima pagină a fiecărui registru se face mențiunea : „Prezentul registru conține un număr de... file, numerotate de la... pînă la...“ Această mențiune se certifică prin semnătura președintelui comitetului asociației. După ce registrele au fost certificate, nu este permis să se scoată file sau să se adauge altele. În registru completarea se face cu cerneală sau pastă.

În continuare, în aceleași norme metodologice se arată că nu sînt admise ștersături, răzături, îngroșarea cifrelor sau completări cu creionul. Eventualele greșeli de înregistrare se pot corecta numai cu cerneală roșie, prin tăierea cu o linie a textului sau cifrei greșite și înregistrarea deasupra a operației corecte. Corectura se confirmă prin semnătură de către persoana care a efectuat-o, menționîndu-se data cînd a avut loc.

Prin pct. 7 din metodologie se stabilesc regulile privind păstrarea registrelor, listelor de plată, a celorlalte documente, reguli pe care le redăm în întregime :

a) documentele justificative care stau la baza înregistrării în contabilitate se vor îndosaria pe luni, ca anexă la exemplarul 2 al listei de plată a cotelor de contribuții pentru cheltuielile comune de folosință, întreținere și reparații. Excepție fac actele de casă și de la C.E.C. privind operațiunile bănești, care se vor îndosaria separat, și statele de retribuții. În situația în care numărul actelor de îndosariat este redus, acestea se vor îndosaria într-o singură mapă, pe mai multe luni, cu separarea actelor pe fiecare lună ;

b) registrele se deschid pe perioade de timp diferite, în raport de natura operațiunilor ce le cuprind, și anume :
— registrul pentru evidența fondului de rulment și a altor fonduri, precum și registrul pentru evidența bunurilor asociației, se deschid de la înființarea asociației și se folosesc permanent ;

— registrul pentru evidența operațiunilor bănești se deschide anual ;

— lista de plată a cotelor de contribuție pentru cheltuielile comune de folosință, întreținere și reparații se întocmește în fiecare lună.

Registrele și listele lunare de plată se vor păstra în continuare 15 ani, fiind la dispoziția comitetului asociației locatarilor, a comisiei de cenzori, comisiei de control financiar-contabil și a altor organe competente, pentru controale și verificări ulterioare ;

c) documentele justificative care au stat la baza înregistrării în contabilitate au următoarele termene de păstrare :

— statele de retribuții (inclusiv pentru plata indemnizațiilor) — permanent ;

— actele de cheltuieli : dispoziții de plată, facturi, deconturi, avansuri, precum și actele referitoare la plăți efectuate prin casă — 15 ani ;

— actele privind efectuarea operațiunilor C.E.C. — 15 ani ;

— carnetele de chitanțe și carnetele C.E.C. — 15 ani ;

— evidența debitorilor și a situațiilor de recuperare a pagubelor — 15 ani ;

d) celelalte documente și registre existente la asociația locatarilor vor avea următorele termene de păstrare :

— registrul de procese-verbale ale adunărilor generale ale locatarilor, registrul de procese-verbale ale comisiei de cenzori, dările de seamă anuale privind activitatea comitetului asociației, rapoartele comisiei de cenzori, rapoartele execuției bugetare, bugetele anuale ale asociației locatarilor, actele încheiate de alte organe de control — 15 ani de la închiderea registrelor, respectiv de la data întocmirii dărilor de seamă și a rapoartelor;

— corespondența intrată și ieșită la și de la asociația locatarilor, inclusiv registrul de intrare a corespondenței — 5 ani.

Avînd în vedere termenele de păstrare prevăzute mai sus, la schimbarea administratorului sau a persoanelor care asigură evidența se va întocmi, în mod obligatoriu, un proces-verbal de predare-primire a întregii arhive a asociației.

III. Cheltuieli comune de folosință, întreținere și reparații — repartizare

1. NOȚIUNEA DE CHELTUIELI COMUNE — CONTRACTAREA CU FURNIZORII — OBLIGAȚIILE LOCATARILOR

a) **Noțiunea de cheltuieli comune.** Prin cheltuieli comune se înțeleg acele cheltuieli care se efectuează de asociația locatarilor în interesul tuturor locatarilor — membri ai asociației —, și anume: încălzirea centrală, consumul de apă și canalizare, apă caldă, consumul de energie electrică pentru părți comune, consumul de gaze de la contor comun; ridicarea gunoaielor și vidanjarea, funcționarea ascensoarelor, cheltuieli cu personalul și pentru materialele de întreținere.

b) **Noțiunea de părți și instalații comune.** Potrivit prevederilor art. 50 din Legea nr. 4/1973, în cazul în care într-o clădire locuințele sau spațiile cu altă destinație decît locuință, aparțin unor proprietari diferiți (persoane fizice sau juridice), aceștia au drept de proprietate asupra spațiilor auxiliare, dotărilor și utilităților comune, precum și asupra tuturor bunurilor accesorii, care — prin natura și destinația lor — nu pot fi folosite decît în comun. Toate acestea sînt incluse în noțiunea de părți și instalații de folosință comună. Pct. 13 lit. d din Măsurile aprobate prin hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P. înțelege prin părți și instalații de folosință comună încăperile și instalațiile care deservesc una sau mai multe clădiri, cum sînt: centrala termică sau punctul termic de clădire sau al unui ansamblu de clădiri, casa scării, ascensorul, spălătoria, uscătoria, culoarul, subsolul tehnic, nivelul tehnic, încăperea amenajată pentru depozitarea gunoaielor, tubul colector și spațiile ce deservesc crematoriul, precum și altele asemenea. Enumerarea legii nefiind limitativă, în baza unor criterii tehnice se consideră a avea același caracter: compartimentele din subsol folosite în comun, holul de la intrarea clădirii, podul, afișierul pentru corespondență, luminatoarele, terasele, bătătoarele de covoare, casa liftului, closetele de serviciu, sistemul de distribuire și evacuare a apei, sistemul de încălzire, sistemul de distribuție a gazului la bucătării (pînă la intrarea în apartament), instalațiile telefonice din interiorul clădirii pînă la intrarea în locuință, antenele colective, instalațiile și amenajările din spălătorii și uscătorii (căzi, cazane, ventilatoare etc.).

c) **Contractarea cu furnizorii și prestatorii de servicii.** Potrivit prevederilor art. 62 din Legea gospodăririi comunale (nr. 4/1981), furnizarea apei potabile și industriale a energiei termice, preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere și pluviale, ridicarea reziduurilor menajere, precum și prestarea altor servicii de gospodărie comunală, cu caracter permanent sau periodic, se efectuează pe bază de contract între unitățile de gospodărie comunală și beneficiari. Pentru furnizarea energiei electrice, a gazelor etc. contractul se încheie cu întreprinderea specializată în asemenea furnizări.

În cazul în care beneficiarii sînt persoane fizice sau juridice, altele decît unitățile socialiste, contractul se încheie cu plata anticipată a unei sume care nu poate depăși valoarea consumului mediu sau a serviciului pe timp de 45 de zile.

Potrivit prevederilor art. 14 din Decretul nr. 283/1979, la cererea asociațiilor de locatari, plata energiei termice aferente perioadei de iarnă se poate eșalona și pe celelalte luni ale anului.

Potrivit prevederilor art. 67 din Legea nr. 4/1981, „persoanele fizice și juridice, altele decît unitățile socialiste beneficiare ale serviciilor de gospodărie comunală, sînt obligate să achite valoarea facturilor în termen de 5 zile de la înmînarea avizului de plată". Întîrzierea în achitarea sumelor datorate după expirarea termenului de plată atrage majorări de 1% pentru fiecare zi întîrziere.

În ce privește întreținerea și reparația părților și instalațiilor comune, adunarea generală, comitetul asociației sau administratorul pot angaja efectuarea lucrărilor în funcție de valoarea și importanța lor, potrivit criteriilor stabilite de adunarea generală. În principiu, lucrările se vor efectua prin unități socialiste specializate de stat sau cooperative, cu deosebire cele importante și de valori mari, mai ales că pentru unele lucrări sau reparații unitățile respective oferă garanția de bună funcționare în condițiile legii. Lucrările mărunte, urgente, pot fi efectuate și prin ateliere meșteșugărești, pe baza unor acte justificative.

d) **Obligația locatarilor de plată a cheltuielilor comune.** Potrivit statutului, fiecare membru al asociației datorează lunar plata cotelor ce îi revin din cheltuielile comune pentru folosința imobilului. Art. 19, alin. 2 și 3, din Statut prevede că „cota de contribuție la plata cheltuielilor comune datorate pentru luna anterioară se va achita pînă la finele lunii în care s-a afișat lista de plată a acestora. În cazul plății, către unitățile furnizoare, a unor majorări sau penalizări pentru neachitarea în termenele legale a cheltuielilor comune, din cauza unor locatari restanțieri, sumele reprezentînd majorările sau penalizările plătite vor fi recuperate de către asociație de la aceștia, proporțional cu restanțele fiecăruia".

Modalitatea de calculare a cotelor de plată ce revin fiecărui membru al asociației locatarilor este stabilită prin **„Normele cu privire la repartizarea, pe locatarii principali și proprietari, persoane juridice și fizice, a cheltuielilor comune de folosință, întreținere și reparații la clădirile cu mai multe apartamente cu destinație de locuință, precum și în clădirile cu destinație mixtă (locuință și altă destinație decît aceea de locuință"**, aprobate de Biroul executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, prin Hotărîrea nr. 2/1973 (pe care le vom denumi în continuare „Normele nr. 2/1973").

Prin normele amintite sînt stabilite două criterii principale de repartizarea cheltuielilor comune de folosință: după suprafața locuințelor; proporțional cu numărul de persoane pe unitate locativă (locuințe).

2. CHELTUIELI COMUNE DE FOLOSINȚĂ CARE SE REPARTIZEAZĂ DUPĂ SUPRAFAȚA LOCATIVĂ

a) **Determinarea suprafeței utile a locuințelor.** Prin suprafață utilă a locuințelor se înțelege suma suprafețelor tuturor încăperilor din apartament: camere de locuit, băi, w.c., bucătării, spații de depozitare și de circulație interioară, exclusiv suprafețele logiilor și balcoanelor. Calculul se efctuează pe baza dimensiunilor interioare prevăzute în proiect pentru încăperile respective. În calculul suprafeței utile nu se includ pragurile golurilor de uși și ale trecerilor cu deschideri pînă la 1 m, nișele de radiatoare, precum și suprafețele ocupate de sobe și ca-

zane de baie (cîte 0,50 mp pentru fiecare sobă şi cazan de baie), în cazul cînd încălzirea se face cu sobe.

b) **Cheltuieli pentru încălzirea centrală.** Potrivit Normelor nr. 2/1973, cheltuielile pentru încălzirea centrală cuprind: costul combustibilului (păcură, cărbune, gaze etc.) la preţul de livrare, costul transportului acestuia pînă la locul de consumaţie, cheltuielile efectuate cu îndepărtarea reziduurilor, costul energiei electrice consumate pentru funcţionarea instalaţiilor de încălzire centrală şi iluminatul încăperilor în care sînt amplasate acestea, costul echipamentului de uzură şi protecţie pentru muncitorii ce deservesc centralele termice, retribuţia acestora, inclusiv contribuţia pentru asigurările sociale (C.A.S.), costul materialelor necesare păstrării curăţeniei în centralele termice. Aceste cheltuieli se repartizează după cum urmează:

— în cazul clădirilor cu destinaţie de locuinţă, pentru încălzirea încăperilor folosite în exclusivitate, precum şi a celor aflate în folosinţă comună (casa scării, culoare, spălătorii, uscătorii, holuri etc.), proporţional cu suprafaţa locuibilă, precum şi cu suprafaţa dependinţelor, dotate prin construcţie, sau amenajări ulterioare, cu sisteme proprii de încălzire (radiatoare, coloane, conducte etc.);

— atunci cînd unele apartamente sînt locuite de mai mulţi locatari principali şi proprietari, suma de plată ce revine fiecăruia din cota calculată pe apartament se stabileşte proporţional cu suprafaţa locativă deţinută în exclusivitate de fiecare locatar principal şi proprietar în parte.

Potrivit prevederilor art. 19 din Decretul nr. 283/1979, sînt fixate norme maxime de consum de combustibili pentru încălzirea locuinţelor şi prepararea apei calde menajere, ţinînd seama de regimul de temperatură interioară reglementat prin lege, de randamentele stabilite ale instalaţiilor de încălzire şi de zonele climatice în care sînt amplasate localităţile. Normele maxime de consum de combustibili sînt stabilite anual, pe tipuri de apartamente, şi se eşalonează lunar, pe următoarele perioade: decembrie-februarie; aprilie-septembrie; martie, octombrie-noiembrie. Aceste norme trebuie afişate la fiecare asociaţie de locatari.

c) **Cheltuieli pentru încălzire prin termoficare.** Ca regulă generală, costul încălzirii prin sistemul de termoficare este facturat fiecărui imobil în parte. În asemenea situaţii repartizarea cheltuielilor urmează regula prevăzută mai sus şi anume, în funcţie de suprafaţa locativă utilă a fiecărui apartament (adică suprafaţa locuibilă şi dependinţele). În cazul în care la centralele termice sau puncte termice sînt racordate mai multe clădiri, suma totală a cheltuielilor pentru încălzirea tuturor clădirilor se repartizează, pe fiecare clădire în parte, proporţional cu suprafaţa de încălzire a radiatoarelor, convectorilor, conductelor etc., cu care aceasta este prevăzută, după care suma ce revine fiecărei clădiri se repartizează, pe locatarii principali şi proprietari, proporţional cu suprafaţa locativă a locuinţelor. (Pct. 5, lit. c, din Normele nr. 2/1973).

În ambele situaţii de mai sus, adică în cazul încălzirii centrale pe bază de gaze sau combustibili, precum şi în cazul încălzirii prin termoficare, calculul se face proporţional cu suprafaţa de încălzire a radiatoarelor, convectorilor, conductelor etc. cu care clădirea este prevăzută prin construcţie, aşa încît deconectarea unor elemente sau a unui calorifer din una sau mai multe camere de către locatar nu poate conduce la reducerea corespunzătoare a cheltuielilor privind energia termică.

Facem precizarea că nu există o normă tehnică unică referitoare la numărul şi capacitatea elementilor de calorifer. Aceştia sînt prevăzuţi în proiectul de execuţie al clădirii, în funcţie de materialele de construcţie folosite, de situarea blocurilor, a apartamentelor, de situaţia climatică etc.

d) **Cheltuielile pentru consumul de gaze destinat încălzirii prin sobe, cînd contorul este comun.** Normele nr. 2/1973 prevăd, la pct. 7, lit. a, următoarele: „Cheltuielile aferente consumului de gaze la sobe, în cazul în care nu există aparate de măsurare a acestuia pentru fiecare apartament, încăpere cu altă destinaţie decît aceea de locuinţă sau parte de folosinţă comună, se repartizează proporţional cu suprafaţa locuibilă şi a dependinţelor, dotate, prin construcţie sau amenajări ulterioare, cu sisteme proprii de încălzire cu gaze, deţinută de fiecare locatar principal şi proprietar, persoană fizică sau juridică în parte".

Cu privire la asemenea cheltuieli redăm următoarele prevederi ale Normelor nr. 2/1973:

— în clădirile în care consumul de gaze pentru bucătării şi spălătorii se înregistrează prin acelaşi aparat care măsoară şi consumul aferent încălzirii, repartizarea cheltuielilor se face în modul următor: iniţial se stabileşte consumul, respectiv cheltuielile aferente bucătăriilor şi spălătoriilor, pe baza baremelor stabilite de întreprinderea prestatoare, iar diferenţa se consideră ca fiind aferentă încălzirii;

— în clădirile cu destinaţie mixtă, iniţial se defalcă cheltuielile pentru consumul bucătăriilor şi spălătoriilor, indiferent de deţinător, pe baza baremelor stabilite de întreprinderea prestatoare, diferenţa considerîndu-se ca reprezentînd încălzirea tuturor locatarilor principali şi proprietarilor care locuiesc, în clădirile respective.

3. CHELTUIELI COMUNE DE FOLOSINŢĂ CARE SE REPARTIZEAZĂ DUPĂ NUMĂRUL LOCATARILOR

a) **Determinarea numărului de locatari.** Pentru determinarea numărului de locatari pe fiecare locuinţă (apartament) în vederea repartizării cheltuielilor comune se iau în evidenţă toţi locatarii care locuiesc efectiv, respectiv cei înscrişi în cartea de imobil.

La stabilirea numărului de locatari se vor avea în vedere următoarele precizări înscrise în Normele nr. 2/1973:

— locatarii principali şi proprietarii care primesc alte persoane în locuinţa lor sînt obligaţi să contribuie şi pentru acestea la plata cheltuielilor comune, însă numai atunci cînd primirea în locuinţă întrece durata de 15 zile din cadrul aceleiaşi luni calendaristice; plata acestor cheltuieli se face pentru întreaga lună;

— locatarii principali şi proprietarii care cazează turişti, cetăţeni români, direct sau prin unităţile de turism, sînt obligaţi să contribuie la plata cheltuielilor comune, proporţional cu numărul persoanelor cazate şi al zilelor respective;

— persoanele care lipsesc din imobil, una sau mai multe luni, şi dacă au anunţat în scris despre aceasta comitetul asociaţiei locatarilor, nu participă în lunile respective la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, consumului energiei electrice necesare funcţionării crematoriului, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoaielor menajere şi vidanjării.

În cazul nedeclarării persoanelor primite în locuinţă de membrii asociaţiei, cei în cauză sînt susceptibili de a li se aplica sancţiunile prevăzute de Legea nr. 5/1971, şi vor fi obligate la plata retroactivă pe tot timpul cît au locuit persoanele nedeclarate, fiind asimilaţi cu restanţierii, suportînd majorările şi penalizările stabilite prin art. 19 alin. 3 din statut.

Cu privire la calcularea zilelor locuite în apartamentele membrilor asociaţiei sînt necesare unele lămuriri:

— zilele locuite nu se pot cumula dintr-o lună calendaristică în alta, spre a totaliza 16 zile;

— zilele locuite de o persoană într-o lună, nu se pot cumula cu zilele locuite de o altă persoană în aceeaşi lună spre a se ajunge la totalul de 16;

— zilele dintr-o lună calendaristică nu este necesar ci obligatoriu să fie consecutive. Astfel, o persoană poate

locui cîte 8 zile în prima şi ultima decadă a unei luni, zile ce se vor cumula şi vor conduce la luarea în calcul şi a celui în cauză la repartizarea cheltuielilor comune.

b) **Cheltuielile pentru consumul de apă şi canalizare.** Potrivit pct. 2 din Normele nr. 2/1973, aceste cheltuieli, în cazul cînd aparatul de înregistrare a acestuia există pe un grup de clădiri, pe o clădire (bloc) sau pe o scară, se repartizează proporţional cu numărul persoanelor, indiferent de numărul zilelor, din cursul unei luni, în care aceste persoane au fost prezente la domiciliu.

Aceleaşi norme prevăd că la defalcarea cheltuielilor se va ţine seama ca numărul persoanelor care locuiesc în apartamentele care nu sînt dotate cu băi sau duşuri să se considere 1/2 din numărul de persoane care locuiesc în apartament. În cazul cînd baia sau duşul deserveşte mai multe apartamente se ia în considerare integral numărul de persoane care locuiesc în fiecare apartament.

c) **Cheltuieli cu funcţionarea ascensoarelor.** Aceste cheltuieli, de regulă, sînt constituite de plăţile făcute către unitatea specializată în întreţinerea ascensoarelor şi din cota aferentă de energie electrică consumată prin folosirea acestora.

Potrivit normelor nr. 2/1973 :

— în cazul utilizării unor ascensoare în comun cu deţinătorii suprafeţelor cu altă destinaţie decît aceea de locuinţă sau cu deţinătorii care prin natura activităţii lor (croitori, cosmeticieni, coafori etc.) primesc la domiciliu şi alte persoane, cota-parte de cheltuieli pentru aceştia se stabileşte pe baza hotărîrii comitetului asociaţiei locatarilor, prin luarea în calcul a 1—5 persoane peste numărul persoanelor pentru care se calculează în mod obişnuit cota de contribuţie la cheltuielile comune a locatarului principal sau proprietarului, în funcţie de volumul activităţii respective ;

— nu contribuie la plata cheltuielilor efectuate cu funcţionarea ascensorului (forţa), cei care ocupă suprafeţe locative situate la subsol, demisol, parter, mezanin şi etajul I din clădire fără mezanin, decît în cazul în care clădirea respectivă are părţi şi instalaţii comune situate la etajele superioare, cum ar fi băi şi spălătorii în stare de funcţionare. Este important de subliniat că Normele citate obligă la plata cheltuielilor prilejuite de folosirea liftului a persoanelor situate la subsol, demiscl, parter, mezanin şi etajul I din clădirile fără mezanin numai dacă băile şi spălătoriile de la etajele superioare sînt în stare de funcţionare. În cazurile în care acestea au fost dezafectate, sînt defecte etc. dispare şi obligaţia de plată a persoanelor vizate de text.

d) **Cheltuielile pentru consumul de energie electrică.** Potrivit pct. 4 din Normele nr. 2/1973, cheltuielile aferente consumului de energie electrică a locuinţelor şi a părţilor de folosinţă comună din cadrul clădirilor de locuit, în cazul cînd nu există aparate de înregistrare pentru fiecare dintre acestea, dar există pe un grup de clădiri, pe clădire sau pe scară, se repartizează pe locatarii principali şi proprietari în felul următor : iniţial se determină, potrivit baremelor stabilite de întreprinderea prestatoare, consumul aferent suprafeţelor locative deţinute în exclusivitate de fiecare locatar principal şi proprietar, ţinîndu-se seama de dotaţia fiecăruia (becuri şi aparate electrice de uz casnic cum sînt : maşina de călcat şi spălat, radio, televizor, frigider etc.), după care diferenţa rezultată se consideră consum pentru iluminatul părţilor de folosinţă comună şi se repartizează, pe locatarii principali şi proprietari, proporţional cu numărul de persoane din fiecare locuinţă.

Aceleaşi norme, la lit. c., prevăd că cheltuielile pentru plata consumului de energie electrică — forţa necesară funcţionării instalaţiilor cu care sînt dotate clădirile (ascensor, hodrofor, crematoriu etc.) — în cazul cînd nu sînt montate aparate de înregistrare a acestuia pentru fiecare instalaţie, dar există un asemenea aparat pe grupul de clădiri, clădire sau scară, se determină pentru fiecare instalaţie în parte pe baza baremelor stabilite de întreprinderea prestatoare, după care se repartizează pe locatari potrivit normelor stabilite pentru fiecare gen de cheltuială aferentă (încălzire, ascensor etc.).

e) **Alte cheltuieli de folosinţă** care se repartizează după **numărul persoanelor:** cheltuieli aferente consumului de gaze pentru bucătării şi spălătorii, în cazul cînd nu există aparate de măsurare pe fiecare locuinţă ; ridicarea gunoaielor şi vidanjarea ; costul combustibilului pentru prepararea apei calde în anotimpul călduros ; cheltuieli aferente funcţionării hidrofoarelor ; cheltuielile pentru coşuri de fum colective ; cheltuieli pentru personalul asociaţiilor, mai puţin fochiştii ; cheltuielile gospodăreşti.

4. DEFALCAREA CHELTUIELILOR COMUNE DE FOLOSINŢĂ AFERENTE SUPRAFEŢELOR LOCATIVE CU ALTĂ DESTINAŢIE DECÎT ACEEA DE LOCUINŢĂ

Pentru determinarea cheltuielilor comune de folosinţă şi repartizarea lor potrivit criteriilor arătate în secţiunea precedentă, în cazul imobilelor în care sînt suprafeţe locative cu alte destinaţie decît aceea de locuinţă, este necesar ca în prealabil să se defalce din cheltuielile totale cotele aferente unor astfel de spaţii, potrivit criteriilor stabilite prin acte normative.

a) **Cheltuielile privind consumul de apă şi canalizare.** Consumul de apă pentru alte suprafeţe locative se determină pentru baza baremurilor stabilite de întreprinderea prestatoare, care, în cazul municipiului Bucureşti sînt următoarele (Decizia nr. 487/1974 a Comitetului executiv al Consiliului Popular) :

— Bufet (expres)	40 mc.	robinet/lună
— Bufet bodegă lacto-bar, bar	250 mc.	„ „
— Restaurant	100 mc.	„ „
— Cantină	90 mc.	„ „
— Cofetărie	150 mc.	„ „
— Centrul de răcoritoare	120 mc.	„ „
— Centrul de umplut sifoane	100 mc.	„ „
— Centrul legume-fructe	50 mc.	„ „
— Magazin alimentar	50 mc.	„ „
— Atelier de spălare (manuală)	100 mc.	„ „
— Atelier de frizerie	5 mc.	„ „
— Atelier de coafură	10 mc.	„ „
— Atelier fotografic	30 mc.	„ „
— Farmacie	3 mc.	„ „
— Magazin florărie	20 mc.	„ „
— Cişmea cu jet continuu	120 mc./lună	
— Pisoar cu spălare continuă	48 mc./8 ore	
— Pisoar cu spălare intermitentă	10 mc./8 ore	

Pentru posesorii de autovehicule care folosesc apa din conductele de alimentare ale clădirii, pentru întreţinerea acestora, baremul de determinare a consumului în municipiul Bucureşti, potrivit actului normativ menţionat, sînt următoarele :

— Motocicletă	1 mc/vechiul/lună	
— Autoturism	12 mc./	" "
— Autocamion	18 mc./	" "
— Autodubă, autoutilitară microbuz, station	15 mc./	" "

b) **Cheltuielile privind încălzirea centrală.** Pentru determinarea cotelor ce revin spaţiilor locative cu alte destinaţii se procedează astfel :

— se determină suprafaţa totală de încălzire a radiatoarelor, convectorilor, conductelor etc., din imobilul în cauză ;

— se defalcă din totalul suprafeţei de încălzire astfel determinată, suprafeţe de încălzire deţinute de spaţiile locative cu alte destinaţii decît aceea de locuinţă ;

— cotele astfel determinate pentru fiecare unitate care deţine asemenea spaţii se stabilesc în procente şi se aplică asupra totalului cheltuielilor privind încălzirea centrală, rezultînd suma de plată pentru fiecare unitate în parte;

— din totalul cheltuielilor pentru încălzirea centrală se scad cotele aferente unităţilor deţinătoare de spaţii cu alte destinaţii, suma rămasă urmînd să fie împărţită pe locuinţe (apartamente), proporţional cu suprafaţa utilă.

Menționăm că în cazul în care suprafețele locative cu altă destinație decît aceea de locuință sînt prevăzute cu sisteme speciale de încălzire și ventilație, ca demoterme, aeroterme, instalații de condiționare etc., cota de defalcare inițială se va stabili, în funcție de consum, de către asociația locatarilor.

c) **Cheltuieli administrativ-gospodărești.** Cota suportată de deținători de alte spații se determină prin raportarea suprafeței locative deținute de către aceștia la totalul suprafeței locative a imobilului. Cota procentuală astfel obținută se aplică asupra sumei totale pe care o reprezintă lunar asemenea cheltuieli.

5. CHELTUIELILE COMUNE PENTRU ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

a) **Cheltuielile pentru lucrările ce cad în sarcina chiriașilor — repartizare.** În conformitate cu prevederile art. 47, 48 și 49 din Legea nr. 5/1973, proprietarii și chiriașii sînt obligați a efectua lucrări de întreținere și reparație și de a suporta contravaloarea lor. În baza acestor prevederi legale, prin art. 2 lit. a și b din statutul asociației de locatari s-a stabilit în sarcina chiriașilor efectuarea și acoperirea cheltuielilor comune de folosință, pentru întreținere și reparații la părțile și instalațiile comune ale clădirii, ce revin ca obligații legale persoanelor ce au calitatea de chiriași (prevăzute în anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973 lit. B). Lucrările și reparațiile sînt limitativ stabilite prin actul normativ citat, chiriașul neavînd obligația de a efectua alte lucrări sau reparații. Deși sînt prevăzute numai în cadrul raporturilor de locațiune dintre unitățile care administrează fondul locativ de stat și chiriași, ele se vor aplica și locuințelor proprietate cooperatistă, obștească sau personală (în baza dispozițiilor art. 63 și art. 6 alin. 2 din Legea nr. 5/1973).

Potrivit pct. 1 lit. a din Normele nr. 2/1973 costul lucrărilor de întreținere și reparații la părțile și instalațiile comune ale clădirii ce sînt în sarcina chiriașilor „se repartizează proporțional cu numărul persoanelor care folosesc aceste părți și instalații comune".

b) **Repartizarea cheltuielilor pentru lucrările ce cad în sarcina proprietarilor.** În baza prevederilor art. 47, 48 și 49 din Legea nr. 5/1973, prin art. 2 lit. a și c din statutul asociației s-a stabilit că valoarea lucrărilor de întreținere, reparații și înlocuiri la părțile și instalațiile comune ce revin ca obligații legale proprietarilor să fie suportate de acesta, proporțional cu cota-parte de proprietate indiviză a fiecăruia asupra respectivelor părți și instalații comune. În anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1970, lit. A sînt prevăzute aceste lucrări de întreținere și reparații.

În cazurile în care proprietarul locuiește în apartamentul proprietatea sa, el va suporta cheltuielile ce revin pentru orice locatar, la care se adaugă cele ce revin numai proprietarilor.

c) **Repartizarea cheltuielilor în clădirile cu destinație mixtă.** În clădirile cu destinație mixtă costul lucrărilor de întreținere și reparații efectuate la părțile și instalațiile comune ale clădirii se repartizează în felul următor:

— inițial se defalcă cheltuielile proporțional cu suprafețele locative deținute în exclusivitate de cele două categorii de deținători, după care sumele aferente locuințelor se repartizează între locatarii principali și proprietari potrivit criteriilor de mai sus ;

— sumele aferente suprafețele cu altă destinație decît aceea de locuințe, proporțional cu suprafața locativă deținută în exclusivitate de fiecare unitate în parte.

Potrivit pct. 13 lit. f din Normele citate, în clădirile în care sînt numai unități socialiste care dețin suprafețe locative cu altă destinație decît aceea de locuință, la repartizarea cheltuielilor comune, pe fiecare dintre ele, se aplică în mod corespunzător criteriile prevăzute în respectivele Norme.

6. ÎNCASAREA COTELOR-PĂRȚI DIN CHELTUIELI

a) **Lista de plată întocmire-afișare.** Întocmirea listelor de plată este ușurată de formularul tipizat — simbol 14.12.4, format A4 și A5 — intitulat „Lista de plată a cotelor de contribuție pentru cheltuielile comune de folosință, întreținere și reparații pe luna . . . . . 19 . . .

Indiferent de faptul că se utilizează formularul tipizat menționat, sau se folosește unul similar, confecționat de asociație din lista de plată, potrivit metodologiei în vigoare, trebuie să rezulte următoarele elemente :

— numărul apartamentului (fără indicarea membrului asociației, care este cunoscută din registrul fondului de rulment) ;

— numărul de persoane care locuiesc în fiecare apartament și în funcție de care s-au stabilit cotele de contribuție la unele cheltuieli comune ;

— cheltuielile repartizate după numărul de persoane ;

— cheltuieli pentru încălzire ;

— cheltuieli ce revin proprietarilor pentru reparațiile părților comune ;

— alte cheltuieli, în care se vor înscrie numai acele cheltuieli care privesc anumite apartamente, cum ar fi : unele degradări provocate de persoane identificate ; sume în plus pentru apa consumată de proprietarii de autovehicule ; cote pentru ascensor la locatarii care au ateliere etc.

— totalul contribuției la cheltuielile comune ;

— într-o ultimă coloană se înscrie totalul restanțelor cumulate ;

— la sfîrșitul listei se va detalia în mod explicit baza de calcul a cotelor, cu arătarea fiecărei cheltuieli efectuate, actul și valoarea ei.

Facem precizarea că lista de plată se face, de regulă, pe întreaga clădire sau clădirile pentru care este constituită asociația locatarilor. În cazul în care în unele clădiri sau la aceeași clădire, la una sau mai multe scări, nu sînt aceleași părți sau instalații comune, locatarilor respectivi li se vor repartiza numai cheltuielile aferente dotărilor pe care le au efectiv în folosință comună.

Potrivit metodologiei elaborate de Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, împreună cu Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor și Casa de Economii și Consemnațiuni :

— lista de plată a cotelor de contribuție pentru cheltuielile comune de folosință, întreținere și reparații se întocmește în două exemplare, din care primul exemplar se afișează la loc vizibil ;

— prin afișarea listei de plată a cotelor de contribuție pentru cheltuielile comune, se prezumă că toți membrii asociației locatarilor au luat cunoștință de sumele stabilite ce le datorează și de obligația ce le revine de a le achita pînă la sfîrșitul lunii în care s-a afișat lista de plată ;

b) **Încasarea.** Plata cotelor de contribuție la cheltuielile comune se face la locul și cu respectarea programului stabilit de comitetul asociației ; membrii asociației nu pot justifica neachitarea sumelor datorate pe motivul că acestea nu le-au fost cerute sau încasate la domiciliul lor ;

— după expirarea lunii în care trebuie achitată contribuția pentru cheltuielile comune, membrii debitori ai asociației vor suporta în plus cheltuielile ocazionate cu punerea în mișcare a procedurii de urmărire și executare, inclusiv majorările sau penalizările care au fost plătite de asociație din cauza neachitării la termen a cotelor.

dr. C. JORNESCU
Vasile ILIE
Redactor coordonator
dr. Al. DETEȘAN

Competențele organelor locale în organizarea activității de gospodărie comunală

Prevăzută de Legea nr. 4/1981 (legea gospodăriei comunale, în B. Of. nr. 48 din 9 iulie 1981) activitatea de gospodărie comunală se desfășoară în conformitate cu prevederile planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, avîndu-se în vedere perfecționarea acestei activități pe baza principiilor autoconducerii muncitorești, autogestiunii economico-financiare, principii ce domină întreaga activitate economică și socială din țara noastră.

Astfel, potrivit art. 6 din Legea nr. 4/1981 consiliile populare răspund de conducerea, îndrumarea și coordonarea întregii activități de gospodărie comunală... și asigură organizarea acestei activități pe principiile autoconducerii muncitorești, autogestiunii economico-financiare și autofinanțării.

Ce înseamnă autofinanțare în activitatea consiliilor populare ?

Așa cum s-a arătat în literatura de specialitate autofinanțarea departe de a fi o acțiune cu caracter limitat administrativ, constituie instrumentul economico-financiar al autoconducerii, adică al asumării de către consiliile populare, de către cetățenii înșiși — prin întregul sistem democratic de exercitare și înfăptuire a puterii de stat pe plan local — a întregii răspunderi pentru toate activitățile ce se desfășoară în teritoriu. (dr. Mircea Preda, Autoconducerea și autogestiunea economică financiară în activitatea consiliilor populare, în Suplimentul la „Revista economică", nr. 10/1981, p. 3).

De vreme ce instrumentul juridic al autofinanțării la nivelul oricărei unități administrativ-teritoriale îl reprezintă bugetul de venituri și cheltuieli, în mod firesc, în vederea aplicării noului mecanism economic-financiar, organele locale ale puterii de stat sînt obligate să ia măsuri menite să asigure buna gospodărie și folosire a mijloacelor materiale ce le sînt încredințate, respectarea strictă a normelor de consum, reducerea consumurilor materiale și eliminarea pierderilor, îndeosebi de energie, combustibili și apă, precum și pentru sporirea continuă a veniturilor la bugetele locale provenite din activitatea de gospodărie comunală, în scopul acoperirii în întregime a cheltuielilor necesare bunei desfășurări a acestei activități.

Potrivit prevederilor legii, la comune, activitățile de gospodărie comunală sînt următoarele :

— asigurarea apei potabile, de regulă prin fîntîni, puțuri etc. în condițiile de respectare a normativelor igienico-sanitare și de protecție împotriva agenților poluanți ; evacuarea apelor pluviale prin canale deschise și șanțuri, colectarea apelor uzate în fose septice și alte asemenea lucrări, cu asigurarea calității, prin măsuri de protecție, a pînzei de apă freatică ;

— întreținerea și repararea drumurilor, podurilor, podețelor, îndeosebi prin împietruire, amenajări din pămînt și alte lucrări, cu folosirea materialelor locale ; menținerea curățeniei drumurilor, amenajarea și adîncirea șanțurilor, îndepărtarea zăpezii, efectuarea altor acțiuni de salubrizare ;

— colectarea, sortarea și depozitarea resurselor materiale refolosibile în condiții care să nu afecteze terenurile agricole ;

— valorificarea pentru încălzire a unor resurse locale, crengi, vreascuri și alte resturi lemnoase rezultate din igienizarea pădurilor, precum și a resurselor materiale și energetice refolosibile de la unitățile de mecanizare a agriculturii sau alte dotări din zonă ;

— asigurarea iluminatului public ;

— evacuarea reziduurilor menajere prin grija fiecărei gospodării, cu folosirea lor, după caz, ca îngrășăminte ;

— consolidarea digurilor, malurilor de ape și a altor lucrări de protecție contra inundațiilor, asanarea terenurilor însalubre, curățirea șanțurilor, realizarea unor acțiuni de înfrumusețare a satelor ;

— amenajarea de băi publice comunale și efectuarea altor prestări de servicii pentru populație.

Dispoziții asemănătoare se regăsesc și în Legea de organizare și funcționare a consiliilor populare. Menționăm în acest sens prevederile art. 30 alin. ultim potrivit căruia „organele locale ale puterii de stat, iau măsuri pentru creșterea aportului cetățenilor la soluționarea problemelor pe care le ridică modernizarea, buna gospodărire și înfrumusețare a... comunelor, pentru sporirea contribuției acestora la realizarea lucrărilor de drumuri, regularizări de albii, consolidării de maluri ,alimentării cu apă".

Legea nr. 20/1971 cu privire la organizarea contribuției bănești în muncă pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc, enumerînd lucrările de interes local care se pot executa la comune prin contribuție materială și în muncă a populației circumscrie sfera acestora, în primul rînd, la aceleași activități enumerate anterior, de natură a pune în valoare resursele de care dispune fiecare comună.

In virtutea prerogativelor conferite de legea gospodăriei comunale, consiliile populare ale comunelor organizează, conduc și îndrumă toate activitățile de gospodărie comunală din localitățile componente ale acestora, în care scop :

— supun dezbaterii și aprobării în adunările cetățenești programele și măsurile necesare pntru buna gospodărire a comunelor ;

— iau măsuri pentru mobilizarea locuitorilor comunelor la efectuarea transportului, cu atelajele acestora, al pietrei sparte, balastului și al altor materiale și la efectuarea unor lucrări proprii, pentru întreținerea și repararea drumurilor, podurilor, podețelor, curățirea și amenajarea șanțurilor, consolidarea malurilor de ape, întreținerea digurilor de protecție împotriva inundațiilor și pentru alte asemenea lucrări ;

— controlează respectarea de către toți cetățenii a obligațiilor ce le revin, potrivit legii, pentru buna întreținere a locuințelor, anexelor gospodărești, curților și împrejmuirilor, pentru îngrijirea, curățenia și igienizarea acestora, precum și pentru curățenia și întreținerea străzilor, drumurilor și șanțurilor ;

— controlează și asigură împreună cu organele sanitare, respectarea normelor de igienă la întreținerea fîntînilor, puțurilor și celorlalte surse de apă potabilă, depozitarea reziduurilor menajere, deversarea apelor reziduale, deratizarea, dezinsecția, precum și asanarea focarelor de infecție;

— asigură repartizarea între locuitori a materialului lemnos rezultat din acțiunile de igienizare și curățire a pădurilor, spre a fi folosit drept combustibil ;

— sprijină cetățenii pentru executarea de instalații simple în vederea utilizării unor noi surse de energie — solară, a vîntului, biogazului și altele asemenea — precum și folosirea tuturor căderilor de apă în scopul construirii de microhidrocentrale ;

— iau măsuri în vederea antrenării locuitorilor, în cadrul întrecerii organizate între comune, la efectuarea unor lucrări de înfrumusețare și bună gospodărire a localităților.

Plata serviciilor de gospodărie comunală se face după cum urmează :

Pentru serviciile de gospodărie comunală prestate pe bază de contract scris, stabilirea sumelor de plată se face lunar sau trimestrial. Plata sumelor datorate de unitățile socialiste se poate face și decadal sau chenzinal, regularizarea sumelor de plată urmînd să se facă la finele lunii sau trimestrului expirat. Legea nr. 4/1981 prevede că persoanele fizice și juridice altele decît unitățile socialiste, beneficiare ale serviciilor de gospodărie comunală, sînt obligate să achite valoarea facturilor în termen de 5 zile de la înmînarea avizului de plată. Plata se poate face și din conturile curente la C.E.C. sau la unitățile bancare.

Intîrzierea în achitarea sumelor datorate după expirarea termenului de plată atrage majorări de 1% pentru fiecare zi de întîrziere.

Dacă sumele datorate, inclusiv majorările, nu au fost achitate în 40 de zile de la expirarea termenului prevăzut la alin. 1, unitatea de gospodărie comunală prestatoare poate suspenda executarea contractului.

Ilie VASILE

Întrebări și răspunsuri

● **ION BĂDESCU**, Curtea de Argeș — Potrivit Decretului nr. 45/1982 indemnizația de conducere acordată potrivit prevederilor art. 30 din Legea nr. 57/1974, respectiv pentru cadrele cu funcții de conducere din unitățile agricole de stat nu se ia în considerare la acordarea majorării retribuției, neavînd caracterul de retribuție tarifară de încadrare. În consecință persoana la care vă referiți, avînd retribuția tarifară de încadrare sub 4 000 lei lunar, are dreptul la o majorare de 140 lei lunar. În perioada concediului medical, precum și a concediului fără plată, nu se ia în considerare majorarea retribuției prevăzute de Decretul nr. 45/1982. Această majorare nu se înregistrează în carnetele de muncă, neființd luată în calcul nici la stabilirea retribuției tarifare ca bază a calculării pensiei.

● **IOANA TIBICHI MOROȘAN, Gura Humorului** — În perioada blocării temporare a posturilor nu există posibilitatea încadrării dv. ca economistă.

● **DUMITRU IONESCU, București** — La data pensionării dv. (gr. II de invaliditate) erați încadrat ca programator principal la gradația I. După 30—90 de zile de la reîncadrarea în funcție, în aplicarea art. 200 din Legea nr. 57/1974 vi s-a stabilit gradația I avută anterior. Vechimea în gradație se calculează de la data aplicării art. 200 din lege. Conducerea unității vă poate reduce — la jumătate — în condițiile prevăzute de art. 33 din Legea nr. 57/1974 și a Legii nr. 12/1971 — vechimea minimă de trei ani necesară pentru trecerea la o gradație superioară.

● **GEORGETA CÎNDEA, Remeț, Bihor** — În conformitatea cu art. 35/lit. b din Legea nr. 57/1974, absolvenții învățămîntului superior cu diplomă de stat, cursuri serale sau fără frecvență, se încadrează în funcția corespunzătoare studiilor absolvite, la nivelul de bază sau la o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de aceea avută, în cazul în care retribuția tarifară pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu aceea avută.

● **STERE CALOIANU, Galați** — Din scrisoarea dv. nu rezultă data cînd ați fost pensionat. În ipoteza în care vi s-a acordat concediul de odihnă anterior pensionării, nu aveți obligația să restituiți cota parte din indemnizația pentru concediu corespunzător timpului lucrat în anul curent. Dacă pînă la pensionare și desfacerea contractului de muncă nu vi s-a acordat concediul, aveți drept la cota parte din indemnizație, corespunzător timpului lucrat în anul 1982.

● **DUMITRU GRUIA, Turnu Măgurele** — Lucrările solicitate de dv. au fost epuizate la scurt timp de la apariție.

● **IOAN SÎRBU, Sibiu.** — În legătură cu modalitatea calculării chiriei datorate privind suprafața de teren neaferentă vreunei construcții situată în intravilanul localității, vă comunicăm că, în lipsa unei dispoziții legale exprese, se face uz de dispozițiile art. 45 din Legea nr. 5/1973, coroborate cu cele prevăzute în art. 45 alin. II din Legea nr. 4/1973, adică de plata sumei de un leu/mp anual. Vă puteți adresa Consiliului popular al municipiului Sibiu pentru clarificarea definitivă a situației juridice a terenului dv., fie prin expropriere și transmitere în administrarea unității respective, fie prin redarea lui unei exploatări agricole.

● **VASILE STOICA, Galați.** — Ministerul Finanțelor, Direcția veniturilor statului, prețurilor și tarifelor ne răspunde că, în conformitate cu prevederile legale, personalul muncitor primește drepturile de retribuție în condițiile prevăzute de legea retribuirii. În ce privește costul manoperei prevăzute în devizul lucrărilor de construcții-montaj, trebuie avut în vedere că acesta cuprinde și impozitul pe fondul total de retribuire, astfel cum se prevede la cap. II, lit. D, pct. 29 din Regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea producției de construcții-montaj. Ca atare, pretenția de a primi în totalitate suma prevăzută în deviz la capitolul manoperă nu este întemeiată.

● **VIOREL LUCACI, Paroșeni.** — Potrivit prevederilor art. 24 din Legea nr. 1/1977 se exceptează de la obligația de plată a contribuției datorată de persoanele fără copii, persoanele care sînt căsătorite cu persoane care au copii, pe timpul cît durează căsătoria, dacă la data acesteia copiii erau în întreținerea efectivă a unuia din soți sau unul dintre aceștia plătea pensie de întreținere. În sensul prezentei legi, se consideră persoane cu copii și persoanele cu copii înfiați sau încredințați spre creștere și educare. Documentul care probează această stare de fapt este decizia autorității tutelare a comitetului (biroului) executiv al consiliului popular emisă în baza art. 66 și următoarele din Codul familiei, în cazul înfierii, sau hotărîrea comisiei pentru ocrotirea minorilor prin care se dispune încredințarea minorului unei familii ori unei persoane în condițiile art. 3 din Legea nr. 3/1970. Dv. trebuia să dovediți îndeplinirea uneia din aceste condiții sau să vi se recunoască, în condițiile legii, paternitatea pentru cel de-al doilea copil.

În legătură cu stabilirea valorii de imputare pentru „lampa de mină", potrivit prevederilor art. 4 din Decretul nr. 339/1981, pentru bunurile constatate lipsă, care nu au stabilite prețuri cu amănuntul, dar care au stabilite prețuri de livrare egale cu prețurile de producție (așa cum este cazul produsului „lampa de mină"), evaluarea pagubei se face luîndu-se ca bază acest preț, la care se aplică coeficientul de 1,25. Potrivit prevederilor art. 9 din decret la evaluarea pagubelor se va ține seama și de gradul de uzură al bunului respectiv, stabilit pe bază de probe legale. În situația în care nu se poate determina acest grad de uzură, paguba este egală cu valoarea integrală a bunului respectiv.

● **ZAMFIR CIOCOIU, Bucov.** — Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 2335/1967, care reglementa acordarea unor așa-zise „bonificații" la restituirea ambalajelor a fost abrogată prin art. 35 din Decretul Consiliului de Stat nr. 146/1980. Înainte de aceasta, prin Decretul Consiliului de Stat nr. 465/1979 (art. 30) s-a stabilit că răspunderea pentru gospodărirea și întreținerea ambalajelor revine tuturor unităților socialiste, indiferent de calitatea lor de beneficiari sau furnizori de mărfuri ambalate. În temeiul acestei dispoziții legale, prin Normativul de utilizare și circulație a ambalajelor, paletelor și containerelor (aprobat prin Ordinul nr. 96/1981 al ministrului aprovizionării și publicat în Buletinul Oficial nr. 66/1981) s-a stabilit, pe de o parte, ca ambalajele să se recepționeze în condiții de calitate (deci reparate) la orice predare de la o unitate la alta și, pe de altă parte, să se factureze, atît la livrare cu marfă, cît și la restituire, la același preț, cel de livrare legal. Așadar, în principiu sistemul cotelor valorice de decontare nu se mai practică. Totuși, art. 69, alin. (2) din menționatul normativ prevede posibilitatea ca părțile contractante să convină aplicarea unor cote valorice de decontare, dacă furnizorul mărfii se angajează să efectueze, în contul și pe cheltuiala beneficiarului, unele operații care îi cad în sarcină (repararea sau scoaterea din activ a ambalajelor, corespunzător perioadei în care acestea se află în gestiunea beneficiarului).

● **TRAIAN P. PASCU, Vaslui.** — Puteați fi promovat în funcția de șef birou financiar numai dacă îndepliniați, la data promovării în funcție (15 iunie 1978), condițiile de studii. Prevederile art. 68 din Legea nr. 12/1971 permiteau menținerea dv. în funcția de contabil șef sau de șef birou. Așa cum arătați, în anul 1976 ați fost trecut însă într-o funcție pen-

tru care era prevăzută condiția studiilor medii, astfel că nu era legală promovarea dv. ulterioară fără îndeplinirea condițiilor de studii cerute pentru funcția în care urma să fiți promovat.

● **G. OPREA, Poiana Țapului, Prahova.** — Transferul în interesul serviciului se consideră perfectat numai în cazul în care o unitate a solicitat acest transfer, iar altă unitate a semnat ordinul (adresa) de transferare. Nici una dintre unități nu poate renunța unilateral la transferarea astfel perfectată. Persoana transferată are dreptul să ceară încadrarea sa conform dispoziției de transferare, precum și — dacă este cazul — aplicarea prevederilor art. 75 din Legea nr. 57/1974.

● **COOPERATIVA DE CREDIT, Întorsura Buzăului.** — Din cele relatate de dv. rezultă că persoana la care vă referiți a ocupat funcția de contabil principal la cooperativa de consum, dar că, ulterior, a fost trecută pe post de contabil la cooperativa de credit. Pentru a putea fi promovat în funcția de contabil principal, trebuie să îndeplinească condiția prevăzută la poziția 68 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971, și anume să absolve cursul de specializare cu profil economic.

● **RODICA SANDU, București.** — În aplicarea art. 35 lit. e din Legea nr. 57/1974 au existat, într-adevăr, mai multe soluții. În prezent s-a stabilit de organele competente că prevederile art. 35 lit. c se aplică exclusiv absolvenților învățămîntului superior de la cursurile de zi. Pentru absolvenții învățămîntului superior (cursuri serale sau fără frecvență) se aplică prevederile alin. b din art. 35.

● **DUMITRU CIUBOTĂRAȘU, Gura Humorului.** — Întrucît persoana încadrată în muncă la care vă referiți și care lucrează în flux continuu a luat cu anticipație zilele libere în contul zilei de 28 februarie, această zi nu se include în calculul drepturilor pentru ajutorul de incapacitate temporară de muncă, intervenită la 23 februarie.

● **FLOREA UNGUREANU, Tîrgoviște.** — Prevederile art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974 se referă în mod expres la muncitorii care au o vechime de cel puțin patru ani „în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite". În consecință, în cazul dv. sînt aplicabile prevederile art. 35 lit. a din legea sus menționată. Ampla opinie relatată în corespondența dv. nu a fost însușită de organele competente, deoarece, atît la elaborarea proiectului de lege, cît și la aplicarea prevederilor legii, s-a luat în considerare cerința vechimii în specialitate pentru toate categoriile de personal.

● **EMIL TEODORU, Bîrlad.** — Vechimea minimă în specialitate, prevăzută de reglementarea în vigoare pentru funcția de contabil șef al bugetului local la consiliul popular municipal de gr. III, pentru cadrele cu studii superioare, este de 6 ani, iar pentru cele cu studii medii de 11 ani. Conform art. 63 din Legea nr. 12/1971 durata vechimii în specialitate menționată mai sus poate fi redusă — în condițiile prevăzute de dispozițiile art. sus-menționat — cu maximum doi ani. În consecință, absolventul aflat în perioada de stagiu nu poate fi numit contabil șef al bugetului local.

● **VASILE SECARĂ, Bîrlad.** — Asupra problemei ridicate de dv. am revenit și în Suplimentul nostru nr. 14 — răspunsuri către Dumitrie Tîrbie și Baza de aprovizionare nr. 2 din Galați.

● **T. IORDACHE, Gheorghe Gheorghiu-Dej.** — Am așteptat eventuale reture de la vînzarea liberă pe luna martie pentru a vă trimite exemplarele solicitate. Tirajul a fost însă epuizat.

● **VOINEA ALEXE, Victoria, Brașov.** — Redacția nu mai dispune de exemplare din lucrarea „Legea contractelor economice".

● **C. ILINCA, Rîmnicu Vîlcea.** — Ați aplicat corect prevederile la care vă referiți.

● **N. NEDELCU, București.** — Vă mulțumim pentru aprecierile făcute. În limita posibilităților vom ține seama și de propunerile dv.

● **C.A.P. CRIȘENI, Harghita; ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE TRANSPORT LOCAL, Bacău; ÎNTREPRINDEREA PENTRU CREȘTEREA PORCILOR, Codlea; ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ TERASIER Constanța; LIA FLORINA IONIȚĂ, Tîrgoviște; RADA BĂLȘANU, Slatina; OFICIUL DE GOSPODĂRIRE A APELOR, Tîrgu Jiu; VICTOR ICLEANU, Roșiori de Vede; SCHELA DE EXTRACȚIE, Țicleni; COOPERATIVA „TEHNOMETAL" — București; BOBOCEA MIHALAȘCU, Bacău; VIRGINIA UDRIȘTE, Pitești; ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE FĂINOASE Sibiu; I. BĂDIȚOIU, Băbeni, Vîlcea; OFICIUL DE STUDII PEDOLOGICE, Drobeta-Turnu Severin; IOAN CHIȘ, Vultureni, Cluj; INSPECTORATUL DE PROTECȚIA PLANTELOR Tulcea; REGIONALA DE DISTRIBUȚIE A GAZELOR Ploiești; ÎNTREPRINDEREA DE PODURI DIN BETON, Giurgiu; S.M.A. Sicula, Arad, ÎNTREPRINDEREA DE SERE Arad; CENTRALA CONFECȚIILOR Bacău; SECȚIA DE PRELUCRĂRI METALICE Caransebeș** — Am primit comenzile dv. pentru lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z". Ele sînt în atenția serviciului difuzare din cadrul I.S.I.A.P. și, în cazul în care se va tipări un nou tiraj, vă vor fi expediate contra ramburs.

În curînd!

Probleme locative, de administrare și gestionare a imobilelor

DIN CUPRINS:

I. Noțiuni preliminare privind probleme locative
II. Dobîndirea dreptului de folosință a locuințelor proprietate de stat
III. Dobîndirea locuințelor proprietate personală
IV. Regimul juridic al spațiilor cu altă destinație decît aceea de locuință
V. Contractul de închiriere și de subînchiriere
VI. Chiria – norme de stabilire pentru locuințe și pentru spații cu alte destinații
VII. Schimbul de locuință – extinderea sau restrîngerea spațiului locativ – competențe de aprobare – formalități
VIII. Organe de administrare a imobilelor – personal utilizat – angajare – retribuire
IX. Fondurile și mijloacele materiale ale asociației – evidență contabilă
X. Cheltuieli comune de folosință – repartizare – afișare – încasare
XI. Repararea și întreținerea imobilelor – obligații – contractare – criterii de repartizare a cheltuielilor
XII. Control – titluri notariale – acțiuni judiciare – infracțiuni locative

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG OSZTÁLYOS KÖZPONTI KÖNYVTÁR

Sub semnul tradiţionalelor relaţii de prietenie dintre popoarele român şi elen,
al dorinţei comune de a amplifica colaborarea pe multiple planuri în interesul reciproc,
al păcii şi înţelegerii în Balcani, în Europa şi în lume

VIZITA DE STAT A PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN GRECIA

Partidul Comunist Român — centrul vital al întregii noastre naţiuni

SUCCESELE istorice dobîndite de poporul român în transformarea revoluţionară a societăţii sînt intim legate de vasta activitate politico-organizatorică desfăşurată de partid care, înarmat cu concepţia revoluţionară, materialist dialectică, cu cunoaşterea profundă a cerinţelor dezvoltării istorice a societăţii româneşti, a desfăşurat o vastă şi rodnică activitate de înnoire socială, îndeplinindu-şi cu cinste nobila misiune de forţă politică conducătoare a întregii societăţi — dovedindu-se a fi centrul vital al întregului nostru sistem social. **„Partidul**, sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, se afirmă tot mai puternic ca centru vital al întregii naţiuni, de la care emană gîndirea cutezătoare menită să asigure transformarea revoluţionară a societăţii, forţa ce însufleţeşte toate energiile creatoare şi pune în valoare geniul întregului popor, deschizînd patriei minunate perspective de progres şi civilizaţie"** [1]). Rezultat obiectiv necesar al dezvoltării istorice a patriei, Partidul Comunist Român s-a dovedit a fi de-a lungul celor peste şase decenii de existenţă, cea mai avansată forţă politică a societăţii româneşti, capabilă să conducă lupta împotriva nedreptăţii şi asupririi, pentru construirea celei mai drepte societăţi.

Profunzimea şi complexitatea procesului revoluţionar de transformare a societăţii, creşterea rolului factorului conştient în detrimentul celui spontan în cunoaşterea şi folosirea acţiunii legilor dezvoltării sociale, în rezolvarea contradicţiilor dintre vechi şi nou, trecerea de la cantitate la o nouă calitate, conferă partidului rolul de principală forţă motrice a procesului construcţiei socialiste şi comuniste. **„Este bine să subliniem** — relevă tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — că instaurarea noii orînduiri creează premisele pentru folosirea conştientă a legilor sociale în vederea progresului continuu şi multilateral al societăţii. Punerea în valoare a acestei superiorităţi a socialismului nu se realizează însă de la sine, ci impune o activitate susţinută pentru cunoaşterea temeinică a acţiunii legilor, pentru studierea atentă a realităţilor istorice din fiecare ţară şi din fiecare etapă de dezvoltare, pentru conducerea societăţii în conformitate cu tendinţele şi cerinţele obiective ale dezvoltării social-economice"** [2]).

În acest sens partidul acţionează ferm pentru perfecţionarea continuă a conducerii societăţii pe baze ştiinţifice moderne, adoptînd permanent un stil de muncă dinamic, revoluţionar, novator, forme şi metode de organizare corespunzătoare cerinţelor în continuă schimbare ale vieţii. Caracterul tot mai alert cu care se produc transformările în lume, interdependenţa şi intercondiţionarea tot mai strînsă dintre diferite fenomene social-politice, economice, tehnico-ştiinţifice, şi culturale pe plan intern şi extern conferă ştiinţei conducerii un rol fundamental în asigurarea mersului înainte al societăţii omeneşti pe calea civilizaţiei şi progresului. În acest sens partidul nostru depune eforturi stăruitoare pentru fundamentarea ştiinţifică a conducerii societăţii, pentru perfecţionarea actului de conducere la toate nivelurile, pentru înlăturarea manifestărilor de birocratism, empirism şi voluntarism, a oricăror tendinţe şi practici rutiniere.

Locul central al partidului comunist, în sistemul de organizare şi conducere al societăţii, decurge atît din faptul că el este partid de guvernămînt, cît şi din faptul că asigură organizarea şi conducerea societăţii noastre pe baza celei mai înaintate concepţii despre lume şi viaţă. Ca atare, partidului îi revin responsabilităţi din ce în ce mai mari şi mai complexe pe linia elaborării şi cristalizării concepţiei ştiinţifice despre evoluţia societăţii noastre şi a unirii eforturilor întregului popor în vederea elaborării şi realizării strategiei generale a dezvoltării economico-sociale a ţării.

Atribuţiile şi răspunderile sporite ale organelor şi organizaţiilor de partid în proiectarea, organizarea şi conducerea amplului proces de dezvoltare economico-socială a ţării polarizează toate forţele naţiunii în făurirea conştientă a propriului ei viitor, în creşterea mai puternică a forţelor de producţie, a bazei tehnico-materiale a societăţii, afirmarea viguroasă a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate domeniile, perfecţionarea continuă a organizării şi conducerii societăţii, a relaţiilor sociale, trecerea la o nouă calitate. Pe acest temei se asigură întărirea pe mai departe a modului de producţie socialist, ridicarea gradului de civilizaţie materială şi spirituală a poporului, întărirea independenţei şi suveranităţii naţionale. Prin depăşirea stadiului de ţară socialistă în curs de dezvoltare şi trecerea României în rîndul ţărilor mediu dezvoltate, în cursul actualului cincinal, se asigură parcurgerea unei etape însemnate în înfăptuirea Programului partidului pe calea spre societatea comunistă.

Dezvoltarea întregii economii la parametri tot mai înalţi presupune creşterea eficienţei în toate sectoarele producţiei materiale, în toate domeniile de activitate, prin ridicarea nivelului tehnic şi a calităţii producţiei, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii, sporirea gradului mediu de calificare, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar şi reducerea puternică a cheltuielilor materiale de producţie, creşterea productivităţii muncii, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii, valorificarea superioară a resurselor materiale, financiare şi umane de care dispune fiecare unitate în parte, sporirea retribuţiilor şi beneficiilor în vederea creşterii standardului de viaţă al întregului popor. Îmbunătăţirea structurii economiei pornindu-se de la resursele de materii prime şi energetice de care dispunem, creşterea aportului agriculturii la dezvoltarea economiei naţionale, realizarea principiilor noii revoluţii agrare, creşterea contribuţiei industriei la înzestrarea economiei naţionale cu mijloace de producţie moderne, eficiente, reducerea substanţială a importurilor şi sporirea susţinută a exporturilor în vederea realizării unei balanţe comerciale şi de plăţi active, formarea şi dezvoltarea conştiinţei socialiste, perfecţionarea democraţiei etc., iată doar cîteva dintre principalele obiective şi sarcini ce impun creşterea continuă a rolului de conducător politic al partidului, a spiritului de răspundere al fiecărei organizaţii de partid, al fiecărui comunist, în obţinerea unor rezultate cît mai bune în producţie, în viaţa social-politică. Dar rezolvarea sarcinilor economico-sociale de însemnătate istorică pe care le stabileşte Programul partidului nu este posibilă fără o autentică revoluţie în gîndirea şi comportamentul oamenilor, fără angajarea deplină şi responsabilă în activitatea constructivă. În acest sens secretarul general al partidului sublinia că menirea istorică a socialismului — este nu numai de a elibera omul de asuprire şi exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizaţie spirituală superioară, care nu se poate realiza decît prin formarea unui om nou, cu o înaltă conştiinţă şi pregătire culturală şi profesională, cu un profil moral-politic înaintat.

Formarea şi dezvoltarea conştiinţei socialiste a oamenilor muncii îşi propune, îndeosebi, afirmarea unui sistem revoluţionar de valori, principii şi norme de acţiune ; înarmarea oamenilor cu o concepţie ştiinţifică, înaintată, despre lume şi viaţă — materialismul dialectic şi istoric ; încetăţenirea în viaţa de zi

[1]) **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 19, Bucureşti, Ed. politică, 1980, p. 236
[2]) **Nicolae Ceauşescu**, op. cit. vol. 7, p. 32

cu zi a spiritului novator, revoluționar, în toate domeniile de activitate ; combaterea de pe poziții militante a mentalităților, deprinderilor și obiceiurilor înapoiate, idealiste, mistico-religioase din modul de gîndire și comportament al unor oameni. Aceste direcții și-au găsit cadrul necesar de realizare într-un sistem educativ instituționalizat, complex și variat ca forme — adunările generale, învățămîntul politico-ideologic, munca politică de masă etc. — organizat și condus în mod conștient de către partidul comunist, care se reflectă pozitiv în modul de gîndire și comportament al comuniștilor, al celorlalți oameni ai muncii de la orașe și sate.

Perfecționarea ansamblului relațiilor economice și sociale, cerința sporirii eficienței economice, a utilizării judicioase a resurselor naturale, realizarea pe principii rationale a schimbului de materii dintre om și natură, presupun cunoașterea și rezolvarea contradicțiilor generate de dialectica raportului dintre forțele de producție și relațiile de producție, dintre dinamica trebuințelor umane și capacitatea limitată de satisfacere a acestora la fiecare moment dat, dintre caracterul social al producției și însușirea individuală a bunurilor de consum, a contradicțiilor generate de puternicele presiuni exercitate de interdependențele și fluctuațiile pieței externe asupra economiei naționale.

Rezolvarea contradicțiilor, crearea unui cadru de acțiune propice la nivelul conștiinței sociale care să conducă la transformarea acesteia într-o puternică forță dinamizatoare a procesului dezvoltării, sporesc rolul factorului conștient, al conducerii de partid în perfecționarea sistemului relațiilor de producție în raport cu noile schimbări și probleme puse de viață.

În cuvîntarea rostită de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c., reafirmîndu-se că partidul trebuie să fie întotdeauna receptiv la tot ceea ce este nou, se subliniază : **„Trebuie să fim conștienți că apar și vor apare contradicții și în societatea noastră, dar că ele pot și trebuie să fie înțelese, înlăturate și asigurată realizarea unei noi calități, unei dezvoltări superioare. Trebuie înțeles că lupta dintre nou și vechi — nu numai în forma criticii și autocriticii, cum spuneam noi în trecut, dar și în forma inclusiv a luptei între vechi și nou, a contradicțiilor sociale economice — există și constituie de fapt baza dezvoltării superioare a societății noastre".**

Dialectica creșterii rolului conducător al partidului în societate nu este înțeleasă ca o monopolizare a activității politice de către partid, ci, dimpotrivă, determină dezvoltarea continuă a democrației socialiste, muncitorești, revoluționare, intensificarea participării întregului popor la viața politică a societății, la conducerea democratică a statului, a societății.

Unitatea dintre socialism și democrație nu se realizează automat, numai prin crearea premiselor obiective politice și economice, ci presupune activitatea nemijlocită a factorului politic conducător al societății, a partidului comunist. Propria noastră experiență precum și experiența altor țări atestă că democrația socialistă implică activitatea neobosită a partidului, de educare a maselor, de realizare a structurilor organizatorice și de adecvare permanentă a lor la mutațiile ce se produc în evoluția societății.

Sistemul politic al societății noastre realizat după Congresul al IX-lea, ca ansamblu instituționalizat de forme organizatorice și principii politice, este compus dintr-o serie de verigi în cadrul cărora partidul reprezintă nucleul principal, catalizatorul care unește armonios energia, care dinamizează puternic libertatea socială și individuală, relațiile complexe dintre individ și societate în cadrul unei acțiuni înțelese, necesare, responsabile, liber consimțite de creare a valorilor materiale și spirituale necesare afirmării plenare a personalității umane, realizării progresului și civilizației.

Sistemul nostru larg democratic presupune în mod obiectiv organizarea întregii vieți de partid pe principii noi care presupun aplicarea cu strictețe a principiului conducerii și muncii colective în strînsă legătură cu creșterea răspunderii personale a fiecărui membru de partid în îndeplinirea sarcinilor ce-i revin ; dezbaterea largă a problemelor fundamentale ale politicii interne și externe a partidului și munca neobosită, entuziastă a comuniștilor pentru traducerea lor în viață, promovarea unui spirit critic, constructiv, și mai ales autocritic, în aprecierea activității desfășurate ; introducerea spiritului muncitoresc de înaltă principialitate, responsabilitate și eficiență prin asigurarea preponderenței elementului muncitoresc în structura partidului și a organelor sale de conducere, în toate structurile societății noastre. Partidul, ca partea cea mai înaintată a clasei muncitoare — relevă tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **„conduce nu în numele, ci împreună cu clasa muncitoare, cu întregul popor".** În acest cadru se înscriu măsurile privind creșterea ponderii muncitorilor direct productivi în toate organismele de conducere centrale și locale, întărirea alianței muncitorești-țărănești, a unității indestructibile a întregului popor în jurul forței sale politice conducătoare — Partidul Comunist Român. În concepția secretarului general al partidului aplicarea principiului muncii și conducerii colective are o determinare obiectivă întrucît **„un singur om, oricît de competent ar fi, nu poate asigura singur rezolvarea problemelor atît de complexe pe care le ridică gospodărirea administrativă și conducerea întreprinderii, centralei sau ministerului. Pentru aceasta este necesar să se promoveze forme de conducere colectivă care să permită cuprinderea și rezolvarea multiplelor probleme ale vieții economice, înlăturarea arbitrariului în luarea deciziilor, fructificarea experienței specialiștilor, a cadrelor valoroase din întreprinderi, a maselor de oameni ai muncii".**

O caracteristică distinctivă a adîncirii democrației socialiste în țara noastră, o constituie îmbinarea tot mai strînsă a democrației reprezentative cu participarea directă a clasei muncitoare, a maselor, la conducerea societății. Această formă de exercitare a democrației socialiste, bazată pe comunicarea nemijlocită a factorilor de cea mai înaltă responsabilitate cu masele, îmbracă mai multe forme, printre care menționăm : vizitele de lucru în țară ale secretarului general al partidului, dezbaterea largă în partid, în societate a problemelor și orientărilor fundamentale ale politicii interne și externe a partidului și statului, a perfecționării legislației socialiste, organizarea de congrese pe domenii, ca largi forumuri de conducere democratică a societății, consfătuirile rodnice și schimburile de experiență pe ramuri și domenii de activitate, promovarea spiritului critic și autocritic în întreaga viață socială, stimularea largă a opiniei publice și altele.

Exercitarea actului conducerii politice de către partid se realizează din interiorul organismelor politice, economice, sociale și obștești ale societății ceea ce se materializează, printre altele, în deținerea de către una și aceeași persoană a unor funcții pe linie de partid și de stat, prin constituirea unor organisme cu atribuții pe linie de partid și de stat, prin activitatea nemijlocită concretă, a comuniștilor în mijlocul maselor de oameni ai muncii. **„Cînd vorbim de rolul conducător al partidului** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu înțelegem prin aceasta o noțiune abstractă, o lozincă, ci activitatea practică, de zi cu zi, prin care fiecare comunist, fiecare activist, fiecare organizație și fiecare comitet de partid, pînă la Comitetul Central, asigură unirea eforturilor oamenilor muncii, acționează în strînsă legătură cu masele, aflîndu-se permanent în mijlocul acestora..."**

Deplasarea centrului de greutate al muncii de partid în organizațiile de partid, în unitățile economice și sociale acolo unde se hotărăște soarta producției, a progresului, permite cunoașterea permanentă și soluționarea operativă a problemelor concrete pe care le ridică ritmul înalt al prefacerilor tehnico-științifice, sociale, economice, a problemelor pe care le ridică oamenii, extinderea experienței pozitive. Fără încetățenirea unui spirit de înaltă exigență și responsabilitate comunistă, a spiritului de ordine și disciplină în muncă, fără promovarea curajoasă a noului, nu este posibilă conducerea științifică a societății.

Afirmarea rolului conducător al partidului se află în strînsă corelație cu modul cum decurge viața de partid, cu capacitatea organelor și organizațiilor de partid, a fiecărui comunist, de a asigura o conducere multilaterală, atotcuprinzătoare. **„Cînd vorbim de conducerea științifică, de rolul conducător al partidului** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu trebuie să ne oprim numai la afirmarea acestor principii, ci să trecem la activitatea practică organizatorică și politică, în vederea creșterii și perfecționării fiecărei organizații de partid".** În acest context, trebuie avut în vedere repetatele referiri ale secretarului general că forța și tăria partidului, capacitatea sa de organizare și conducere politică a societății stă în calitatea membrilor săi. Acest adevăr-axiomă trebuie mai bine înțeles, fundamentat și aplicat de toți factorii cu răspunderi în domeniul educației, al formării și dezvoltării conștiinței socialiste, al înfăptuirii programului partidului. Acum, la cea de a 61-a aniversare a existenței sale, Partidul Comunist Român se prezintă cu un bilanț bogat de înfăptuiri, cu luminoase perspective de progres și civilizație pentru întreaga noastră națiune socialistă, hotărîtă să-l urmeze pe mai departe spre viitorul său comunist.

C. BÎRLĂ
C. RĂDUCU

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR HIDROENERGETICE

ÎN STRUCTURA balanței energetice a României un loc în continuă creștere îl ocupă resursele hidro. Pe baza resurselor relativ importante de care dispunem în această privință — ale Dunării și principalilor săi afluenți — au fost construite și sînt în curs de realizare o serie de obiective de mare importanță, care contribuie la valorificarea potențialului hidro, la sporirea bazei energetice a țării.

■

DINTRE obiectivele hidroenergetice realizate sau prevăzute a se construi pe Dunăre, cele mai importante se află în raza județului Mehedinți : Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I, care funcționează de 10 ani, și Porțile de Fier II, în curs de realizare.

Construit într-o perioadă de numai 7 ani, pe baza acordului din 1956 între guvernele Republicii Socialiste România și Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I a marcat începutul punerii în valoare a potențialului hidroenergetic al Dunării în sectorul comun al ambelor țări. Prin construirea impunătorului obiectiv se asigură, pe de o parte, valorificarea unui potențial hidroenergetic de peste 10 miliarde kWh pe an (de ambele părți), iar pe de altă parte zona Porților de Fier s-a transformat dintr-un sector îngust și deosebit de dificil pentru navigație, într-un sector favorabil acesteia, asigurînd creșterea capacității de transport pe Dunăre de la 15—16 milioane tone pe an, la peste 50 milioane tone pe an, respectiv de peste 3 ori.

Prin activitatea prodigioasă a colectivului de muncă de aici, principalii indicatori ai centralei românești — puterea instalată, producția de energie și costul de producție — au fost realizați în primele 12 luni de la punerea în funcțiune a sistemului, adică în jumătate din durata normată. Puternic stimulați de acest succes, energeticienii de la Porțile de Fier I și-au intensificat eforturile pentru o exploatare cît mai rațională a instalațiilor din dotare, reușind ca, an de an, prin folosirea integrală a debitului afluent să realizeze și să depășească planul la producția de energie electrică. **Efectuînd permanent studii și cercetări privind posibilitatea creșterii puterii turbinelor peste cotele proiectate, energeticienii români au reușit să asigure o valorificare maximă a potențialului hidroenergetic al Dunării, în special în perioada apelor mari, cînd o parte din debitul apei se deversa peste baraj.** Aceste studii și cercetări au atestat posibilitatea creșterii puterii de la 175 MW, cît reprezenta puterea nominală proiectată a unui hidroagregat, la 190 MW. Sporul de putere obținut pe întreaga centrală (este vorba numai de centrala românească) reprezintă 90 MW. Corespunzător a crescut și debitul de apă turbinat — de la cel instalat inițial de 710 mc/sec., la 800 mc/sec. pe o turbină, ceea ce reprezintă o creștere a acestuia prin ambele centrale (română și iugoslavă) ale Sistemului Porțile de Fier I, de la 8 530 la 9 600 mc/sec. (sporul total de debit fiind de peste 1 000 mc/sec.). Sporurile de putere și debit menționate au condus, pe de o parte, la creșterea producției de energie electrică de vîrf, iar, pe de altă parte, la creșterea producției totale de energie, prin reducerea deversărilor de apă.

Începînd cu 1976 s-a trecut la funcționarea hidrocentralei Porțile de Fier I cu putere mărită, obținîndu-se pe această cale un spor de energie electrică, în centrala românească, în medie de 133 milioane kWh pe an. Prin aceste acțiuni s-a obținut și recuperarea integrală a fondurilor consumate pentru investiții în 3,23 ani față de 5,5 ani aprobați prin indicatorii tehnico-economici.

■

ÎN RAMURA ENERGIEI ELECTRICE Întreprinderea Electrocentrale Porțile de Fier ocupă primul loc, comparativ cu celelalte unități producătoare de energie electrică din cadrul subramurii hidroelectrice din structura Ministerului Energiei Electrice Dinamica realizării indicatorului producției de energie electrică pe cei 10 ani de la punerea în funcțiune este reliefată în graficul nr. 1. An de an colectivul hidrocentralei a depășit sarcinile de plan la producția de energie electrică, pulsînd în sistemul energetic național o energie suplimentară cumulată de peste 3 700 GWh, ceea ce reprezintă peste 75% din producția medie anuală a centralei. De asemenea, se evidențiază și faptul că producția medie anuală pe cei 10 ani este de peste 5 939 GWh, față de 5 000 GWh proiectați. Producția suplimentară de energie electrică a fost obținută în condițiile reducerii consumului pentru producere și transformare în medie cu 5% față de consumul normat și reducerea costului energiei produse de la 0,03 lei/kWh la sub 0,02 lei/kWh. Aceste rezultate au situat întreprinderea pe locuri fruntașe în întrecerea socialistă an de an, acordîndu-i-se în anii 1974 și 1981 „Ordinul Muncii" clasa I.

Principalii factori care au influențat realizarea și depășirea sarcinilor de plan la indicatorul producție de energie electrică au fost :

— **perfecționarea activității de exploatare și întreținere**, prin creșterea gradului de siguranță în funcționarea instalațiilor și optimizarea prognozării debitelor Dunării și a regimului de funcționare a hidroagregatelor ;

— **îmbunătățirea activității de reparații planificate** prin perfecționarea mo-

Graficul nr. 1

Dinamica realizării producției de energie electrică în perioada 1972—1982

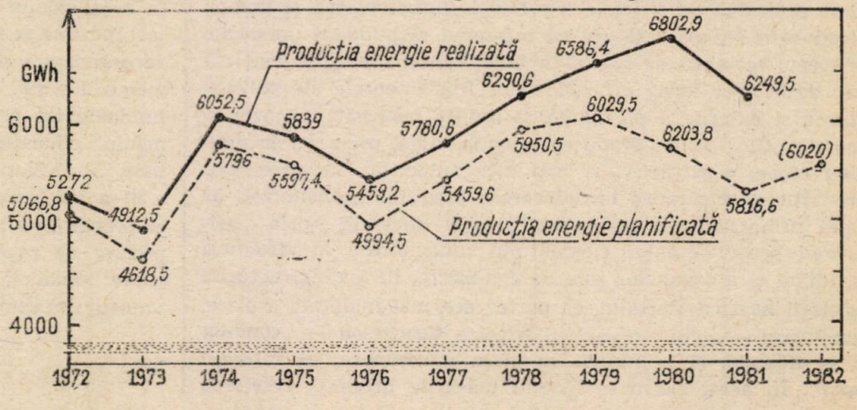

Graficul nr. 2

Creșterea puterii medii efectiv utilizabile

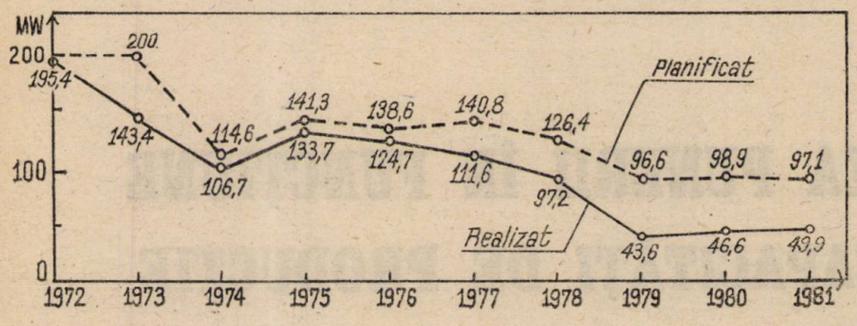

dului de programare și urmărire a acestora, reducerea duratelor normate de imobilizare în reparații planificate, eliminarea avariilor din vina personalului și a incidentelor tehnice.

Pregătirea temeinică a reparațiilor, prin asigurarea la timp cu S.D.V.-uri, materiale și tehnologii de lucru, precum și introducerea acordului global, ca formă superioară de cointeresare a oamenilor muncii, au condus la scurtarea termenelor de reparații, care au avut efect direct în creșterea puterii medii efectiv utilizabile, după cum se poate observa și din graficul nr. 2.

■

LA 10 ANI de la punerea în funcțiune a Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I, ne găsim în plin proces de realizare a unui nou obiectiv hidroeneregtic — Porțile de Fier II, construit, de asemenea, în comun de România și Iugoslavia în scopul utilizării mai depline a potențialului hidroenergetic al Dunării. Construirea hidrocentralei Porțile de Fier II, la Ostrovul Mare, va schimba complet înfățișarea acestei zone. Să amintim numai o parte din construcțiile care vor întregi, în final, acest obiectiv, ce se va implînta, monumental și trainic, în albia Dunării.

Insula Ostrovul Mare, locul unde se află în prezent fronturile de lucru ale constructorilor noii hidrocentrale, are o lungime de 14 km și, pe unele sectoare, o lățime de 4 km. Așa după cum prevede proiectul, pe brațul secundar al Dunării se va înălța barajul deversor, care va încorpora peste 200 000 mc beton și pentru a cărui realizare sînt necesari 300 000 mc excavații. Lucrarea mai necesită, totodată, pregătirea a 3 000 mc blocuri din beton, în greutate fiecare pînă la 2,5 tone. Înălțimea barajului va fi de 17 m, iar în spatele lui se va forma un lac de acumulare pe o lungime de 80 km. Pe brațul mare al Dunării, la km 683, vor fi cele două centrale, ambele însumînd o putere instalată de 432 MW. Atunci cînd cele două centrale vor fi terminate, debitul apei va ajunge la 6 750 mc pe secundă. În cele două centrale vor fi instalate 16 turbine, 8 în centrala românească și 8 în centrala iugoslavă, turbine orizontale cu bulb ; cele 8 turbine pentru centrala românească se vor realiza de către industria noastră constructoare de mașini.

Există posibilitatea de creștere a numărului turbinelor cu încă 4 pe cele două baraje pentru a prelua debitul ce s-ar deversa în cazul apelor mari, contribuind astfel la creșterea puterii instalate cu încă 54 MW (partea românească) și la folosirea cît mai deplină a debitului Dunării. Lungimea noii centrale va fi de 180 m, iar lățimea de 73 m ; diametrul rotorului de la o turbină va fi de 7,5 m. Numai pentru construirea centralei românești se vor excava 1,5 milioane mc pămînt și piatră și se vor pune în operă 296 000 mc betoane. La o ecluză, care va avea o lungime de 310 m și o lățime de 34 m, două porți — una buscată și alta ridicătoare și care va funcționa într-o singură treaptă — se vor executa 400 000 mc excavații, vor fi necesari 245 000 mc betoane, se vor executa 900 000 mc umpluturi. A doua ecluză, care va tăia insula și va uni cele două brațe ale Dunării, va impune 1,1 milioane mc excavații și 320 000 mc betoane. Totodată, se va construi, la Ostrovul Corbului, un dig de 4,1 km, iar la Ostrovul Mare un dig pe o lungime de 7 km.

Adăugînd la toate acestea o stație de 110 kV, diferitele obiective sociale — 120 apartamente, o școală, o grădiniță, un motel, un restaurant, o centrală termică și altele — care vor contura „orașul" constructorilor și montorilor, avem imaginea impresionantelor eforturi pe care le depune omul pentru ca, în curînd, de aici, de la Ostrovul Mare, Dunărea să pulseze, pe magistralele aeriene ale patriei, alte milioane de kilowați energie electrică. Atunci cînd se va racorda la pulsul economiei naționale, hidrocentrala Porțile de Fier II — de fapt numai partea românească — va pulsa în sistemul energetic național, anual, peste 1,4 miliarde kWh energie electrică.

■

DEZVOLTAREA ÎN VIITOR a bazei energetice a țării în conformitate cu „Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000" va conduce la creșterea puterii instalate în centralele electrice de bază (centrale termoelectrice și nuclearo-electrice). Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c. a analizat și aprobat raportul privind realizarea programului de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în 1990, astfel încît, în linii generale pînă în 1990 România să-și asigure independența în ceea ce privește energia și combustibilii. Referindu-se la sarcinile mari din acest domeniu, în cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„Vom dispune în fiecare an de capacități sporite de hidrocentrale, vom crește, pînă în 1985, la peste 10 mii de MW în centralele pe cărbune și șisturi și, după cum ați văzut, vom ajunge în 1990 la 12 mii de MW ; la peste 9 mii de MW pe hidrocentrale și circa 4 500 MW pe centrale nucleare electrice".**

În contextul crizei de energie pe plan mondial, problemele legate de stocarea energiei capătă o importanță din ce în ce mai mare. Egalizarea consumului în sistem va fi în viitor una din sarcinile principale ale economiei energetice.

Dintre diferitele mijloace disponibile pentru realizarea unei rezerve temporare de energie necesar a fi pusă la dispoziția sistemului energetic național pentru acoperirea vîrfului de consum, **centralele hidroelectrice cu acumulare prin pompaj** se vor impune ca principal mijloc. În acest sens, pe teritoriul județului Mehedinți, datorită particularităților geografice, construcția de centrale hidroelectrice cu acumulare prin pompaj va cunoaște în viitor o dezvoltare spectaculoasă. Cadrul natural oferit de crearea lacului de acumulare al Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I asigură posibilitatea amenajării, în condiții deosebit de avantajoase din punct de vedere tehnico-economic, a unui număr de amenajări de acest gen, din care unele pe teritoriul județului Mehedinți. În cadrul județului se vor pune în valoare și alte importante resurse de creștere a producției de energie electrică, prin realizarea unor microhidrocentrale pe rîurile interioare.

Acționînd ferm pentru atragerea în circuitul productiv a resurselor de energie existente, România își va putea acoperi din surse proprii nevoile mereu crescînde de energie electrică, devenind — așa cum se subliniază în documentele de partid — pînă în anul 1990 independentă din punct de vedere energetic.

dr. Iulian PLOȘTINARU

INVESTIȚII

ACCELERAREA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

DEZVOLTAREA economiei naționale impune înfăptuirea în continuare a unui important program de investiții, prin care se asigură creșterea și modernizarea continuă a forțelor de producție. În aceste condiții preocuparea de bază a fiecărei întreprinderi și organizații de construcții trebuie să o reprezinte respectarea termenelor planificate de conectare la circuitul economic a noilor capacități de producție, precum și punerea în funcțiune, în cel mai scurt timp, a obiectivelor restante din anii trecuți.

Condiții ale încadrării în termenele planificate

ÎN PRIMUL trimestru al acestui an, ca urmare a eforturilor susținute ale constructorilor și montorilor **au fost conectate la circuitul economic un număr de peste 80 de capacități de producție importante,** care se adaugă celor peste 600 obiective industriale și agrozootehnice predate în 1981 și care au contribuit în mod substanțial la creșterea potențialului productiv al economiei naționale.

Faptul că pe primele trei luni din 1982, ca de altfel și în anul trecut, pe unele șantiere s-au terminat lucrările și s-au pus în funcțiune, în devans față de termenele planificate, un număr de 28 capacități de producție, este de natură să demonstreze că acolo unde se acționează permanent, cu simț de răspundere de către toți factorii care participă la realizarea investițiilor, încadrarea în duratele de execuție aprobate și, implicit, respectarea termenelor planificate este pe deplin posibilă. În această situație se află unele capacități de producție importante pentru economia națională cum sînt capacitățile de 25 000 t/an oțel lichid și 500 tone an utilaje tehnologice din cadrul Combinatului de utilaj greu Iași, predate cu 6 luni și respectiv 3 luni în devans ; capacitatea de glucoză injectabilă din cadrul Întreprinderii de medicamente „Terapia"-Cluj Napoca cu 3 luni mai devreme față de grafic ; capacitatea de 25 MW putere instalată la Centrala electrică de termoficare din cadrul Combinatului de celuloză și hîrtie Brăila cu 2 luni mai devreme ; instalațiile pentru laminate cojite din cadrul C.S. Reșița cu 6 luni în devans etc.

Comparativ însă cu sarcinile de plan, datorită unor lipsuri în organizarea lucrărilor pe șantiere, în realizarea investițiilor s-au înregistrat unele rămîneri în urmă, atît în ceea ce privește volumul valoric de investiții aprobat, cît și planul fizic de punere în funcțiune a unor capacități de producție. Astfel, la finele primului trimestru un număr de peste 170 capacități nu erau puse în exploatare la termenele planificate, în special în ramurile industriei metalurgice, construcțiilor de mașini, chimiei și materialelor de construcții, din care peste 120 se află în această situație încă din anul trecut (la acestea duratele de execuție aprobate fiind depășite cu multe luni). Recuperarea acestor restanțe, precum și realizarea integrală a programului de investiții pentru anul 1982, care prevede punerea în funcțiune a unui număr de 800 capacități de producție industrială și agrozootehnice importante, impune din partea tuturor factorilor investiționali, așa cum s-a subliniat la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., acțiuni ferme pentru accelerarea ritmului de execuție pe șantiere și asigurarea condițiilor de dare în exploatare la termen a noilor obiective, în primul rînd a unităților producătoare de materii prime și energetice.

Concentrarea activității pe obiective prioritare

PENTRU ÎNDEPLINIREA în cele mai bune condiții a sarcinilor pe acest an și recuperarea restanțelor de anul trecut se impune, în primul rînd, ca pe fiecare șantier să se concentreze forțele pe obiectivele prioritare și anume pe acelea care condiționează, prin obiectul producției, activitatea unor sectoare importante din economie. Prin măsurile luate pentru realizarea ritmică a lucrărilor, potrivit graficelor, s-a asigurat concentrarea forțelor la obiectivele în curs de execuție din anii precedenți, în acest an prevăzîndu-se un volum mai mic pentru investiții noi (doar 5 % din planul anual). Și cu toate acestea pe unele șantiere continuă să se înregistreze rămîneri în urmă în efectuarea lucrărilor de construcții-montaj, în special la unele obiective din cadrul M.I.Ch., M.E.F.M.C. și M.E.E. : la Centrala termoelectrică de termoficare Craiova II nivelul realizărilor se situează doar la aproape 50% față de plan, la Întreprinderea de utilaj minier și tehnologic Negrești-Oaș 68,2%, la Întreprinderea de biosinteze Calafat 64,7%, la dezvoltarea Rafinăriei Teleajen 50,8%.

Recuperarea rămînerilor în urmă în execuția acestor lucrări presupune luarea de urgență de către organizațiile de construcții-montaj a unor măsuri organizatorice corespunzătoare, între care, cu prioritate, dirijarea operativă a mijloacelor materiale, utilajelor și forței de muncă, la obiectivele care prezintă stadii avansate de execuție, cu posibilități certe de punere în funcțiune. Acest lucru este pe deplin posibil avînd în vedere rezervele importante de care dispun constructorii în ceea ce privește mecanizarea lucrărilor de construcții și folosirea utilajelor din dotare. În prezent, ca și în anul 1981, pe multe șantiere utilajele aflate în dotare sînt utilizate insuficient, ponderea timpului efectiv de lucru al utilajelor în exploatare în fondul de timp total fiind în general sub 50% (32,0% la screpere și autoscrepere, 42,4% la excavatoare 43,7% la automacarale și macarale turn. 44,5% la încărcătoare. 46,3% la buldozere etc)

O contribuție importantă în accelerarea ritmului lucrărilor o pot aduce **beneficiarii de investiții.** Sînt din păcate încă mulți beneficiari care nu s-au achitat în totalitate de obligațiile ce le aveau față de organizațiile de construcții, în predarea la timp a detaliilor și devizelor de execuție, astfel încît acestea să poată lua măsuri din vreme pentru o cît mai bună pregătire a execuției lucrărilor. De exemplu, la începutul lunii martie volumul lucrărilor prevăzute a se realiza în acest an erau asigurate cu detalii și devize de execuție în proporție de numai 78%, întîrzieri mari fiind localizate la unitățile executante din cadrul M.C. Ind. (34,8%), M.A.I.A. (24,1%), M.I.M. (21,8%), M.E.E. (19.8%). Avînd în vedere că asigurarea documentației este prima condiție de desfășurare normală a lucrărilor de construcții, se impune din partea beneficiarilor de investiții și a institutelor de proiectare și inginerie tehnologică luarea de măsuri hotărîte pentru terminarea și predarea într-un termen cît

mai scurt a întregului volum de documentație aferent lucrărilor ce se execută în acest an, în special pentru obiectivele prevăzute a fi puse în funcțiune în 1982.

Intervenții operative pentru lichidarea stocurilor de utilaje

NEASIGURAREA la timp de către constructori a fronturilor de montaj a determinat și formarea pe multe șantiere a unor stocuri de utilaje. La acestea se mai adaugă stocurile determinate de livrarea utilajelor de către furnizorii din țară fără respectarea ordinei de montaj sau în devans față de termenele contractuale. În timp ce unele utilaje prisosesc, un volum important de alte instalații sînt restante la livrare. La începutul lunii martie volumul utilajelor restante la livrare aferente capacităților cu termene de punere în funcțiune în acest an reprezenta 22,9% din totalul utilajelor cu termene contractuale stabilite pentru această perioadă, întîrzieri mari înregistrîndu-se la unii beneficiari din cadrul M.E.E. (33,2% nelivrat), M.I.M. (35,7%), M.I.Ch. (29,8%), M.E.F.M.C. (26,9%) etc. Dintre întreprinderile producătoare de utilaje din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. (care împreună trebuie să asigure peste 80% din volumul total al utilajelor prevăzute a se produce în țară) pentru capacitățile cu termene de punere în funcțiune în acest an, restanțe mari au : Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, care nu a livrat la termen cajele finisoare și degrosisoare pentru Întreprinderea de țevi Zalău și un mecanism de răsturnare pentru Întreprinderea Oțelul Roșu ; Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni, cu restanțe în livrarea a 5 rezervoare, 2 vase și 3 schimbătoare de căldură către Întreprinderea metalurgică de metale neferoase Copșa Mică ; Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești, care nu a predat în termen și în totalitate subansamblele pentru un excavator și o mașină de haldat necesare combinatelor miniere Motru și Rovinari etc.

Avînd în vedere că majoritatea întreprinderilor producătoare de utilaje tehnologice dispun de o dotare tehnologică modernă și ținînd seama de necesitatea producerii în țară, cu forțe proprii, a acestor utilaje, în vederea reducerii importurilor, sarcini deosebit de importante revin furnizorilor de utilaje, în special celor din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E., pentru livrarea acestora în succesiunea și la termenele necesare începerii montajului pe șantiere, de calitate corespunzătoare, competitive din punct de vedere tehnic cu utilajele asemănătoare realizate pe plan mondial.

Pentru diminuarea stocurilor de utilaje existente pe șantiere va trebui ca și beneficiarii de investiții să participe, așa cum de altfel este prevăzut în Legea investițiilor, în mai mare măsură, cu forțe proprii (în regie) la montarea utilajelor tehnologice, aceștia fiind de fapt primii interesați în scurtarea duratelor de execuție și punerea în funcțiune, într-un termen cît mai scurt, a noilor capacități de producție. În același timp, beneficiarilor le revine obligația de a acționa pe parcursul execuției pentru verificarea și remedierea împreună cu montorii de utilaje a eventualelor defecțiuni apărute în funcționarea instalațiilor tehnologice și să asigure toate condițiile — pregătirea forței de muncă, aprovizionarea tehnico-materială și cu piese de schimb — astfel ca la terminarea lucrărilor să poată fi începute probele tehnologice și să existe garanția că acestea se vor desfășura normal, fără întreruperi, în strînsă concordanță cu prevederile din grafice.

Neajunsurile în activitatea de investiții pot și trebuie lichidate, printr-o pregătire corespunzătoare a acestor lucrări, la care sînt chemați să-și aducă contribuția toți factorii implicați în procesul investițional — proiectanți, beneficiari, constructori, furnizori de utilaje — astfel încît să se asigure corelarea activităților pe tot parcursul execuției fiecărui obiectiv.

Alexandru TACHE
Banca de investiții

Noi resurse în circuitul economic

Căldura reziduală — sursă de economisire a combustibilului

ÎN PROCESUL tehnologic de fabricație a țevilor la Întreprinderea de țevi „Republica" din Capitală *rezultă importante resurse termice secundare potențiale *). În urma unor studii aprofundate asupra posibilităților de valorificare a acestor resurse, Centrul de cercetare și proiectare de fabricație pentru țevi și trefilate București (C.C.P.F.T.T.) și I. T. „Republica" — serviciul mecano-energetic — au proiectat și realizat o serie de* instalații pentru recuperarea căldurii *conținute în gazele de ardere și în țevile de pe patul de răcire.* Cantitatea totală de căldură recuperată de instalațiile ce se află în prezent în funcțiune și care urmează a intra în funcțiune în trimestrul II din anul în curs este de 2,18 Gcal/h. Economia de combustibil care se realizează în acest mod este echivalentă cu 1 877 tcc/an.

În prezent, în întreprindere funcționează instalații de recuperare a căldurii din gazele de ardere — rezultate de la cuptoarele cu vatră rotativă de la laminoarele 6"I și 6"II — alcătuite din : 1) un preîncălzitor pentru aerul de combustie ce este introdus încălzit odată cu combustibilul pentru întreținerea arderii acestuia (acest schimbător de căldură aer-gaze arse este proiectat pentru a echipa cuptorul aferent, de către IPROLAM) ; 2) un cazan pentru recuperarea căldurii din gazele de ardere după preîncălzitorul de aer, de la cuptoarele cu vatră rotativă CVR 1 și CVR 2 ; 3) un cazan pentru recuperarea căldurii din gazele de ardere după cazanul recuperator de la cuptoarele cu vatră rotativă CVR 1 și CVR 2, de la laminoarele 6"I și 6"II (instalații realizate în totalitate de către serviciul mecano-energetic al întreprinderii și care constau în montarea unor schimbătoare de căldură gaz-apă pe coșurile de evacuare a gazelor arse în atmosferă). Agentul termic secundar este folosit ca agent primar pentru prepararea apei calde menajere și în instalațiile de încălzire aferente vestiarelor pentru muncitori.

Alături de aceste instalații aflate de acum în funcțiune, există și o serie de instalații proiectate de C.C.P.F.T.T., aflate în curs de execuție *și care urmează a intra în funcțiune în trimestrul II al anului în curs. Printre ele se numără :* instalația de recuperare a căldurii din gazele de ardere *rezultate de la cuptoarele de tratament termic continuu al țevilor pentru cazane. Instalația constă din montarea unor schimbătoare de căldură gaz-apă pe coșurile de evacuare a gazelor în atmosferă (economia de combustibil reprezintă 432 tcc/an) ;* instalația de recuperare a căldurii cedate de țevi pe patul de răcire *al laminorului calibror 6"I (care constă din montarea deasupra patului de răcire a unor captatori de căldură prin radiație). Energia de radiație emisă de țevi de pe patul de răcire este absorbită de captatori plani și preluată de fluidul (apă) ce circulă prin acești captatori ; instalația de recuperare a căldurii cedate de cuptorul tunel al laminorului reductor 6"II. Din calculele efectuate rezultă că față de consumul zilnic de căldură pentru prepararea apei calde menajere în întreprindere, există un surplus (ce se poate recupera) de aproximativ 40 Gcal/zi. Aceasta se va utiliza în cursul perioadei de vară pentru prepararea apei calde necesare spălării țevilor în atelierele de decapare. În perioada de iarnă, acest surplus de căldură poate fi utilizat pentru încălzire ;* instalația de recuperare a căldurii gazelor de ardere la cuptorul cu vatră păsitoare *pentru instalația de lăcuire a țevilor (economia de combustibil — 350 tcc/an).*

Centrul de cercetări și proiectări de fabricație pentru țevi și trefilate București a elaborat documentația de execuție și pentru instalație de preparare a apei calde menajere cu energie solară, pentru vestiarele muncitorilor (debitul de apă caldă de 50°C obținut este de 30 000 litri/zi, iar economia de combustibil realizată este de 37,7 tcc/an).

În cadrul secțiilor de producție de la I. T. „Republica" mai sînt o serie de cuptoare (cuptoarele de tratament termic de la trăgătoria existentă, cuptorul cu vatră rotativă nr. 3), care încă evacuează în atmosferă căldură conținută în gazele de ardere și la care se montează sau urmează a se monta recuperatoare de căldură. Această căldură recuperată se va putea folosi în perioada de iarnă. În afară de energia conținută în gazele de ardere sau în țevile laminate la cald, există o rezervă foarte mare de energie în apele de răcire a utilajelor care ar putea fi valorificată cu ajutorul pompelor de căldură. Dar, pentru utilizarea instalațiilor de recuperare a căldurii din apele de răcire a utilajelor cu ajutorul pompelor de căldură de mare capacitate, se impune o colaborare mai activă între proiectantul pompelor de căldură și I. T. „Republica".

Raimund ZEMAN
Vasile OPREA
Dan GEORGESCU
Petre NICULESCU

*) Aceste resurse se prezintă sub mai multe forme : **căldura conținută în gazele de ardere cu temperaturi mai mici de 400°C ; căldura conținută în țevile laminate la cald și cedată mediului înconjurător** pe paturile de răcire ; **căldura cu potențial termic redus** (apa caldă) rezultată de la răcirea utilajelor mecanice.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Exigențe ale atragerii stocurilor supranormative în circuitul productiv

CONCENTRAREA eforturilor în întreprinderi și centrale industriale pentru accelerarea procesului de reintroducere în circuitul producției a stocurilor supranormative sau disponibile de materiale reprezintă o cerință esențială pentru desfășurarea producției în flux continuu, dat fiind că în acest fel se conectează la procesul de fabricație o însemnată sursă suplimentară de materii prime capabile să determine o creștere a ritmicității în aprovizionarea locurilor de muncă. Dealtfel, în procesul actual de întărire a autogestiunii, în care întreprinderea trebuie, ea însăși, să se preocupe în mult mai mare măsură decît pînă acum de asigurarea bazei materiale a planului — *nelăsînd această responsabilitate importantă exclusiv în sarcina furnizorilor — unitățile productive au tot interesul să lichideze orice fel de stocuri supranormative sau disponibile, pentru că, în fond acestea nu reprezintă altceva decît însemnate fonduri materiale și bănești imobilizate sau cu mișcare lentă, ce grevează asupra beneficiilor.*

În acest cadru, o importanță deosebită o prezintă evidențierea cauzelor care determină formarea și menținerea acestor stocuri, dat fiind că pe această bază se pot identifica cele mai adecvate căi și mijloace de acțiune pentru atragerea acestora în circuitul producției și, ceea ce este mai important, pentru prevenirea apariției lor în viitor.

Dimensiunea imobilizărilor peste normativ îndeamnă la acțiune

ÎN ULTIMII ANI, ca urmare a preocupărilor consecvente de perfecționare a organizării și conducerii economiei, și **procesul de aprovizionare tehnico-materială a fost supus unei permanente perfecționări prin** : ● stabilirea unui cadru juridic adecvat procesului de asigurare a bazei materiale a planului în cadrul noului mecanism economico-financiar, ● îmbunătățirea planificării aprovizionării tehnico-materiale, ● fundamentarea științifică, mai riguroasă a normelor de consum, ● cuprinderea în balanțe a unui număr mai mare de produse și grupe de produse, ● tipizarea produselor, acțiune prin care numărul sortimentelor și tipodimensiunilor fabricate a fost substanțial redus, ● accentuarea preocupărilor pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, ● intensificarea activității pentru repunerea în circuitul economic a materialelor existente în stocuri supranormative sau disponibile. Se poate afirma că, în prezent, se stăpînește mai bine și cu eficiență sporită procesul de asigurare materială a planului de producție.

Cu toate rezultatele pozitive obținute pînă în prezent, privind repunerea în circuitul economic a materialelor și produselor existente în stocuri peste normativ sau disponibile, trebuie totuși subliniat faptul că această activitate nu se situează încă la nivelul sarcinilor și al posibilităților actuale. În cursul anului 1981 pe total economie au existat stocuri disponibile și supranormative de materii prime și materiale în valori însemnate, din care ponderea au deținut-o produsele industriei metalurgice (circa 250 mii tone), produsele chimice (peste 42,8 mii tone), materiile prime (18,5 mii tone), produsele din metal (aproape 60,0 mii tone), cablurile electrice (aproape 10 mii km), piesele de schimb auto (aproape 350 milioane lei) etc. Din aceste stocuri, aproape jumătate au fost preluate și introduse în circuitul economic de către bazele județene de aprovizionare tehnico-materială, ceea ce a făcut ca în circuitul economic să fie conectate multe astfel de noi surse de materii prime și materiale, iar aprovizionarea întreprinderilor să capete un plus de ritmicitate. Acest proces s-a repetat în proporții aproximativ constante și în trimestrul I din acest an ; din păcate, s-au repetat și neajunsurile provocate în aprovizionarea și în nivelul eficienței autogestiunii unor întreprinderi, aceasta deoarece unele centrale și ministere economice au participat într-o prea mică măsură la redistribuirea stocurilor supranormative semnalate în unitățile proprii.

Eforturi concentrate pentru o valorificare sporită

TREBUIE ARĂTAT că procesul formării și al reintegrării uneori greoaie a stocurilor supranormative în fluxul fabricației are la bază un complex de cauze subiective și obiective.

1 Unele cauze își au rădăcinile în modificările repetate ale structurii producției, ulterioare stabilirii necesarului de aprovizionat cu materii prime și materiale. La aceasta mai contribuie în anumite cazuri și lipsa de preocupare a unor factori de răspundere din întreprinderi de a acționa mult mai operativ pentru realizarea unei recorelări cît mai adecvate a prevederilor planului de aprovizionare cu modificările planului de producție și, mai ales, a corectării contractelor economice în termenul legal. După părerea noastră, chiar și în aceste cazuri, efectele negative semnalate ar putea fi mult diminuate dacă stocurile nu ar fi răspîndite în toate întreprinderile, ceea ce s-ar putea realiza prin concentrarea lor în cadrul bazelor județene de aprovizionare ; s-ar realiza astfel o operativitate sporită în reorientarea necesarului și disponibilului de materiale pus la dispoziția întreprinderii.

2 Mai trebuie arătat că, **în cazul nerealizării planului de producție** ritmic, cantitativ și mai ales în structura sortotipodimensională, urmarea o constituie consumarea în procesul de producție a altor materiale și, de regulă, în acest fel se deschide calea spre stocarea de materii prime și materiale.

3 **Cauzele cu ponderea cea mai mare** le reprezintă, așa cum reiese din studiile noastre, **lipsa de preocupare a unor unități beneficiare pentru asigurarea locurilor de muncă din timp cu materialele necesare,** prin toleranța

manifestată față de unii furnizori în ce privește respectarea obligațiilor contractuale. De asemenea, la crearea stocurilor disponibile contribuie „îngăduința" sau mai bine-zis lipsa de răspundere a unor unități beneficiare la efectuarea recepției materialelor mai ales în ce privește parametrii calității, ceea ce conduce inevitabil la consum exagerat față de normă, la rebuturi și la stocarea unor mărfuri cu termene de garanție aproape de limită sau depășite.

4 Existența stocurilor peste normativ sau disponibile se datorește și faptului că **în cazul unor centrale industriale, de exemplu, nu se cunoaște situația exactă a cantităților și sortimentelor de materiale existente în unitățile proprii ;** că la acest nivel mai este uneori tolerată tendința de supraaprovizionare a unităților, ceea ce favorizează crearea, încă de la întocmirea planului, a stocurilor supranormative. **Centralele industriale au datoria de a-și exercita mai responsabil sarcinile însemnate care le revin în domeniul aprovizionării ;** în acest fel vor putea fi evitate pe viitor situațiile înregistrate în anul trecut și prelungite în unele cazuri și în acest an, cînd în stocuri și depozite zac materiale și produse neîngăduit de mult timp, ceea ce le face să intre de multe ori în categoria mărfurilor demodate (ca cele din construcții, industria ușoară etc.) sau inutile, dat fiind că utilajele, mașinile sau instalațiile cărora le erau necesare au fost între timp scoase din funcțiune (cazul unor piese de schimb sau subansamble, ori al produselor cu termene de garanție depășite — tabla de ambutisaj, lacurile și vopselele, produsele din cauciuc etc.).

Volumul preluării și valorificării stocurilor disponibile trebuie să fie de urgență amplificat dacă se are în vedere că, numai în 1981, întreprinderile și unitățile economice au prezentat materiale netipizate, demodate etc. de peste 745,0 milioane lei, materiale degradate sau cu termene de garanție depășite etc. de 75,0 milioane lei și din alte cauze de circa 300 milioane lei

Redistribuirea operativă a materialelor disponibile

REDISTRIBUIREA STOCURILOR de materiale disponibile nu constituie, așa cum a rezultat din analiza efectuată, în toate cazurile o activitate operativă și permanentă. În cadrul unor centrale industriale, ministere, asemenea acțiuni au loc în mod sporadic sau cînd nevoia împinge spre găsirea unor soluții pentru rezolvarea unor probleme urgente de aprovizionare.

Din partea întreprinderilor, centralelor și organelor centrale, preocuparea pentru repunerea în circuitul economic a materialelor imobilizate în astfel de stocări nu a avut un caracter de continuitate, pe de o parte deoarece ea a fost efectuată mai ales la recensămîntul stocurilor, iar pe de altă parte, datorită faptului că, **în evidența contabilă a unităților stocurile disponibile sau fără mișcare nu apar evidențiate distinct și ca atare și în bilanț.** Această situație se datorește și faptului că organele cu atribuții de îndrumare și control din unele ministere, centrale și unități nu și-au exercitat în mod corespunzător atribuțiile ce le revin în acest domeniu, nu au tras la răspundere și nu au aplicat, în toate cazurile, sancțiuni celor care nu au luat măsurile prevăzute de lege pentru preîntîmpinarea formării de stocuri supranormative sau disponibile și pentru reintroducerea acestora în circuitul economic. Din păcate, **după opinia noastră, nici unele baze specializate din subordinea ministerelor economice** nu caută să preia operativ stocurile disponibile pe structura lor din economie. De exemplu, Baza de aprovizionare și desfacere pentru rulmenți a Centralei industriale pentru rulmenți și organe de asamblare Brașov preia numai în mică măsură și doar unele sortimente din listele de disponibilități prezentate de deținători.

În aceeași situație se găsesc și **unii coordonatori de balanțe** care — pentru valorificarea stocurilor disponibile care apar pe parcursul executării planului **— operează cu foarte mare greutate schimbările de repartiții,** în sensul de a le anula de la producători și a le schimba proveniența din aceste stocuri. O astfel de optică comodă semnalăm în special la aparataj electric (coordonatori Centrala industrială de elemente de telecomunicații și automatizări și Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul), la materiale de construcții (elemenți de radiatoare, P.A.L., P.F.L.) și altele. În multe cazuri, **nici bazele de aprovizionare și desfacere nu acționează suficient de organizat pentru identificarea și comunicarea la termenele stabilite a stocurilor disponibile sau fără mișcare,** care n-au putut fi valorificate de unitățile deținătoare, neasigurînd în toate cazurile preluarea unor astfel de stocuri care întrunesc condițiile prevăzute de lege în vederea readucerii lor în circuitul economic. Ca urmare, **și în cadrul bazelor județene preocuparea pentru preluarea și repunerea în circuitul economic a stocurilor disponibile și supranormative trebuie să fie substanțial amplificată.** Pentru aceasta, la eforturile proprii sporite ale acestor unități se cere adăugată o preocupare mai susținută a factorilor de resort pentru a se asigura mijloacele de transport necesare, în special vagoane. În al doilea rînd, după părerea noastră, dobînda ce trebuie plătită pentru utilizarea creditelor ce se acordă în vederea preluării și valorificării supranormativelor este prea mare și de aceea uneori nemobilizatoare, ținînd seama că nivelul cheltuielilor de circulație este relativ mai scăzut.

Pentru lichidarea într-o măsură tot mai mare a stocurilor disponibile și supranormative din unitățile deținătoare din economie și pentru preîntîmpinarea formării altora, considerăm că se cer avute în vedere următoarele căi posibile de acțiune :

- **unitățile economice deținătoare de asemenea stocuri să transmită în timp util coordonatorilor de balanțe cereri fundamentate de renunțare la materialele respective în vederea modificării sau adaptării operative a planurilor de aprovizionare, repartițiilor și a contractelor economice ;**

- **organele centrale de sinteză împreună cu ministerele economice să actualizeze și să îmbunătățească normele metodologice privind încadrarea materialelor imobilizate în stocuri supranormative, disponibile sau fără mișcare, precum și încadrarea lor în categoriile de materiale specifice sau de uz general ;**

- **în vederea valorificării materialelor disponibile sau fără mișcare cu cheltuieli minime de manipulare și transport se impune ca introducerea lor în circuitul economic să se facă în cît mai mare măsură direct la consumatori de la unitățile deținătoare ;**

- întrucît în cadrul materialelor disponibile, care nu pot fi valorificate, există materiale fără certificate de calitate sau la care termenele de garanție sînt expirate, **este necesar ca unitățile deținătoare, cu sprijinul organelor tutelare, să organizeze verificarea și certificarea calității acestora prin laboratoarele proprii sau alte laboratoare specializate, astfel încît să se creeze condițiile de preluare și introducere în circuitul economic și pentru aceste categorii de materiale ;**

- pentru cointeresarea valorificării materialelor disponibile prin intermediul bazelor de aprovizionare, ar trebui să se studieze posibilitatea **reducerii nivelului dobînzilor percepute la creditele ce se acordă în vederea preluării și valorificării de la unitățile deținătoare a acestor stocuri ;**

- **în bilanțurile contabile să se evidențieze separat stocurile de materiale disponibile sau fără mișcare, astfel încît cu prilejul analizelor acestora să se poată stabili măsuri concrete în vederea introducerii în circuitul economic ;**

- **să se organizeze un sistem informațional unitar pe economie** — care nu există decît parțial în prezent — **privind prelucrarea mecanizată pe calculator a datelor în legătură cu normarea, evidența și raportarea stocurilor de materiale.**

De asemenea, o mare importanță în acțiunea de valorificare a stocurilor supranormative sau disponibile și în special în prevenirea formării lor o reprezintă accentuarea preocupării controlului economic și financiar preventiv și a controlului financiar.

Ion HONȚARU
Ioan STARC
M.A.T.M.C.G.F.F.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Fundamentarea și urmărirea operativă a elementelor de cost pe fiecare obiectiv de investiții

ÎN APLICAREA noului mecanism economico-financiar, a cărui esență o constituie autoconducerea și autogestiunea, unul din cele mai importante instrumente îl reprezintă **bugetul de venituri și cheltuieli.**

Ca în toate ramurile economiei naționale, și în ramura construcții-montaj, deci și în sectorul construcțiilor de locuințe, bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii joacă un rol deosebit în obținerea unor bune rezultate economice, în rentabilizarea activității fiecărei unități în parte. Pe această problemă „Revista economică" a publicat (în nr. 20/1980) articolul intitulat „Bugetul de venituri și cheltuieli al maistrului în construcții", în care s-a abordat problema necesității elaborării bugetului de venituri și cheltuieli la nivelul maistrului ; în cele ce urmează propunem **extinderea întocmirii bugetelor de venituri și cheltuieli la toate nivelurile organizatorice,** fundamentarea acestor bugete pe baza fișelor-limită de cheltuieli, precum și urmărirea operativă a acestora.

La nivelul șantierului, bugetul de venituri și cheltuieli cuprinde numai cîteva elemente din bugetul pe întreprindere, și anume : la venituri — încasări din producția de C+M ; încasări din diverse alte activități ; încasări din lucrări de organizare șantier, iar la cheltuieli : cheltuieli aferente lucrărilor de C+M ; cheltuieli pentru diverse alte activități ; cheltuieli aferente lucrărilor de organizare șantier ; cheltuieli care se suportă direct din rezultatele financiare ; beneficii. După părerea noastră, acest buget nu poate deveni un instrument eficient al autogestiunii economico-financiare a șantierului, întrucît elementele lui nu sînt suficient fundamentate, sînt globale, sintetice și prin urmare utilizarea lui nu creează posibilitatea de a se acționa chiar pe parcursul execuției, prin analiză.

Considerăm că acest deziderat îl rezolvă **bugetul de venituri și cheltuieli pe obiectiv,** care poate fi un document fundamentat, analitic și deci un instrument de analiză economică, de prevenire a unor fenomene negative, care — dacă nu sînt eliminate pe parcurs — nu mai pot fi niciodată evitate sau cu foarte multe dificultăți pot fi eliminate numai în parte. Bugetul de venituri și cheltuieli pe obiectiv, propus de noi, este conceput ca un document care se fundamentează pentru fiecare element de cost, prin **fișa-limită** elaborată pentru urmărirea cheltuielilor efectuate, ceea ce înseamnă că acest buget, cît și fișele-limită pentru toate elementele de costuri principale joacă rolul de fundamentare a cheltuielilor planificate (concepute ca cheltuieli limită), cît și acela de urmărire pe parcurs a încadrării în aceste limite.

Vom prezenta ca exemplu (datele sînt ipotetice), pe scurt, sistemul propus, pe care îl considerăm simplu și eficient.

Înainte de a se trece la întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli pentru un obiectiv, este necesară întocmirea unui **deviz operațional,** adică a unei documentații economice a obiectivului, care să țină seama de tehnologiile ce se vor utiliza, de cantitățile reale de lucrări și de posibilitățile de asigurare cu materiale, prefabricate, utilaje etc. Aceste devize operaționale sînt necesare și la construcțiile de locuințe executate pe bază de proiect tip, întrucît din experiența de șantier a reieșit că nici la elaborarea proiectelor tip nu se poate ține seama de toate condițiile concrete ale constructorilor. Pe baza acestor devize, se completează mai întîi veniturile (rîndul 1) pe elemente de costuri și pe total. Rîndul 2 se completează pe baza fișelor-limită, întrucît prin acestea se fundamentează cheltuielile planificate, în afară de manoperă (care se completează pe baza documentelor de acord global) și de cheltuieli indirecte, care se completează prin chei de repartiție, pornindu-se de la totalul cheltuielilor indirecte și al manoperei de deviz. La total trebuie să se țină seama de sarcina de reducere a costurilor pe total șantier. Din această cauză, bugetele de venituri și cheltuieli pe obiective nu se vor definitiva decît după ce se va verifica încadrarea în sarcina de reducere a costurilor pe total șantier.

Pe baza situațiilor de lucrări întocmite cu ajutorul tehnicii de calcul (programele „PROMETEU" sau „DOCEC") sau chiar folosind mașinile de calcul FC se stabilesc lunar valorile realizate pe elemente care se înscriu în rîndurile 4, 7 etc., avînd grijă ca aceste valori să fie cumulative de la începutul lucrării (obiectivului).

Rîndurile 5, 8 etc. se determină prin înmulțirea veniturilor cu coeficienții din rîndul 3. Cheltuielile efective se trec direct din fișa analitică (colectoare) a contului 500, care se ține pe fiecare obiectiv, cumulîndu-se lunar datele. Desigur că la analiza cheltuielilor efective față de nivelul planificat trebuie să se țină seama de eventualele influențe specifice lucrărilor executate pe perioada respectivă, întrucît nu este posibilă o fundamentare a cheltuielilor planificate pe subansambluri sau faze.

Fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli și urmărirea cheltuielilor se fac, așa cum arătam mai sus, pe baza fișelor limită pe capitole de costuri.

Fișa-limită de materiale. Acest docu-

Tabelul nr. 1

Lotul....
Formația...

obiectivul : Bloc A 2

Bugetul de venituri și cheltuieli

Perioada		Rîndul	Valori cumulate (mii lei)							
			Materiale	Manoperă	Utilaje	Transport	Cheltuieli indirecte	Beneficii	Alte cheltuieli	Total
Total obiectiv	Venituri (V)	1	1 310	330	130	150	185	125	20	2 250
	Cheltuieli planificate (CP)	2	1 260	306	127	147	180	*	20	2 040
	Raport CP : V	3	0,961	0,927	0,976	0,980	0,972	*	1,000	0,906
1.04—30.04.81	Venituri (D)	4	420	125	50	55	65	40	10	765
	Cheltuieli planificate (CP)	5	406	117	49	54	63	*	10	699
	Cheltuieli efective (CE)	6	401	117	53	60	61	*	10	707
1.04—31.05.81	Venituri (D)	7	810	265	105	120	140	90	15	1 545
	Cheltuieli planificate (CP)	8	781	243	102	118	136	*	15	1 400
	Cheltuieli efective (CE)	9	760	245	110	125	130	*	15	1 385

ment se aplică generalizat la unitățile de construcții de locuințe, nemaifiind deci cazul să insistăm asupra lui. Considerăm însă că, pentru a contribui la fundamentarea cheltuielilor planificate cu materialele, necesară la bugetul de venituri și cheltuieli, este nevoie să se completeze această fișă și cu **valoarea materialelor considerate consumuri limită**, ceea ce nu ridică mari dificultăți în condițiile folosirii tehnicii de calcul. Acest element valoric contribuie în același timp și la verificarea datelor înscrise, ca o cheie de control.

Întrucît fișa-limită întocmită pe obiectiv cuprinde un mare număr de materiale, consumul unora din ele eșalonîndu-se pe o perioadă îndelungată, ceea ce face ca la aceste materiale urmărirea să fie mai puțin eficientă, iar faptul că întreaga răspundere asupra consumului de materiale, de fapt întreaga gestiune a valorilor încorporate într-un obiectiv cade asupra șefului de formație (maistru), fără participarea brigăzilor și echipelor care le folosesc direct — ceea ce nu este în concordanță cu cerințele autogestiunii economico-financiare — propunem introducerea **fișelor-limită pe meserii și echipe**, ceea ce ar conduce la creșterea răspunderii muncitorilor cu privire la folosirea materialelor pe care le pun în operă. Aceasta ar contribui și la o mai bună fundamentare a costurilor materiale în bugetele de venituri și cheltuieli pe obiective și posibilitatea unei urmăriri mai eficiente, pe perioade mai scurte.

Fișa-limită de betoane și mortare. Valoarea betoanelor și mortarelor într-o unitate de construcții de locuințe reprezintă circa 15 la sută din valoarea totală a producției de C+M, ceea ce impune urmărirea acestor consumuri cu maximă răspundere. Cu toate acestea menționăm că nu există o fișă-limită de betoane și mortare, din care cauză depășirile înregistrate se analizează prea tîrziu, cînd practic nu se mai poate face nimic. Față de această situație, propunem introducerea **fișei-limită pentru betoane și mortare**, document care ar putea să stea la stația de betoane, de unde pleacă toate cantitățile de betoane și mortare. În acest caz șeful stației ar răspunde de depășirea consumului-limită înscris în fișă, dacă acesta nu ar fi suplimentat de compartimentul tehnic al șantierului.

Fișa-limită de utilaje. Așa cum este concepută, această fișă-limită are două funcțiuni : fundamentarea cheltuielilor planificate ținînd seama de condițiile concrete de execuție (durata de execuție, numărul de schimburi planificat, tarifele practicate ; urmărirea lunară a cheltuielilor efectuate care se pot compara cu consumul-limită față de stadiul fizic al obiectivului. Fișa-limită permite efectuarea unei analize foarte amănunțite asupra folosirii utilajelor.

Fișa-limită de transporturi auto. Această fișă fundamentează cheltuielile planificate pentru principalele categorii de transporturi ; circa 85 la sută din valoarea totală a transporturilor o reprezintă transportul de prefabricate și betoane, diferența formînd o poziție globală sub denumirea de „alte materiale". Documentul dă posibilitatea de a se urmări lunar cheltuielile efectuate, de a se preveni cheltuielile neeconomicoase, de a se analiza cauzele eventualelor depășiri, cum ar fi, de exemplu, folosirea pentru transportul unor prefabricate a mijloacelor auto supradimensionate.

Pornind de la bugetele de venituri și cheltuieli întocmite pe obiective, se poate elabora **bugetul de venituri și cheltuieli al formației de maistru**, prezentat în tabelul nr. 2. În prima parte se trec și se centralizează veniturile și cheltuielile planificate ale formației pe perioada respectivă (de obicei un an) ; în partea a doua se urmăresc lunar veniturile și cheltuielile, cumulativ de la începutul perioadei, prin centralizarea datelor respective din bugetele de venituri și cheltuieli ale obiectivelor. În subsolul formularului, pe baza datelor din buget, se poate calcula producția netă planificată și realizată, cu singura completare că trebuie să se stabilească ponderea cheltuielilor materiale în totalul cheltuielilor indirecte, atît la planificat cît și la realizat.

Pentru urmărirea veniturilor și cheltuielilor la nivelul loturilor este necesară elaborarea **bugetului de venituri și cheltuieli pe lot.** Acest buget se constituie pe aceleași coordonate ca cel al formației de maistru, cu singura deosebire că în prima parte se trec datele din bugetele formațiilor care constituie lotul, iar în partea a doua datele centralizate lunar, cumulat de la începutul perioadei, din aceleași bugete.

Principalele avantaje ale sistemului propus sînt următoarele :

- acoperă un gol în ceea ce privește elaborarea de bugete de venituri și cheltuieli fundamentate economic și asigură o urmărire permanentă pe obiective, formații de maiștri și loturi, constituind o pîrghie importantă pentru aplicarea noului mecanism economico-financiar ;

- creează posibilitatea de a se urmări permanent și operativ nivelul cheltuielilor efective pe elemente, față de cele planificate și de a se putea lua măsurile preventive necesare ;

- oferă posibilitatea de a se calcula direct, fără alte evidențe, producția netă planificată și cea realizată pe obiectiv, formație de maistru și lot, ceea ce pînă acum nu se face datorită faptului că evidențele operative și contabile nu sînt asigurate în acest sens ;

- creează posibilitatea efectuării unei analize amănunțite, operative, la nivelul fiecărui șantier și chiar la nivelul unității, a cauzelor care au determinat eventualele depășiri, pentru a se lua măsurile necesare, urmărindu-se și eficiența acestor măsuri prin economiile realizate ;

- prin recalcularea cheltuielilor cu utilajele, care la nivelul șantierului pot conține cheltuieli materiale și cheltuieli cu munca vie, se pot determina cu ușurință, prin centralizarea realizărilor obținute pe loturi, rezultatele la producția netă la nivelul șantierului și pe baza acestora cele obținute la nivelul unității.

lector univ. Gh. ȘTEFAN
Ploiești

Șantierul . . . . . .
Lotul . . . . . .
Formația . . . . . .

Tabelul nr. 2

Bugetul de venituri și cheltuieli pe perioada ...*

I. Valori (mii lei)

Obiectivul (formația)		Materiale	Manoperă	Utilaje	Transport	Cheltuieli indirecte	Beneficii	Total
Blocul A2	V	1 310	330	130	150	185	125	2 250
	CP	1 260	306	127	147	180	*	2 040
Blocul C1	V	2 580	701	275	306	382	260	4 548
	CP	2 500	680	270	302	372	*	4 174
Blocul D4	V	1 380	358	140	157	192	130	2 382
	CP	1 310	328	132	150	185	*	2 125
Total	V	5 270	1 389	545	613	759	515	9 180
	CP	5 070	1 314	529	599	737	*	8 330

II. Valori (mii lei)

Perioada		Materiale	Manoperă	Utilaje	Transport	Cheltuieli indirecte	Beneficii	Total
1.04—31.07.81	D	5 270	1 389	545	613	759	515	9 180
	CE	5 070	1 314	529	599	737	*	8 339
		5 010	1 314	550	608	720	*	8 232

PNplT = 9 180 — (5 070 + 529 + 0,20 737) = 2 836 mii lei
PNpl4 = 9 180 — (5 010 + 550 + 608 + 0,20 720) = 2 868 mii lei

*) Nu s-au inclus valorile „Alte cheltuieli". Diferența dintre coloana total și suma elementelor reprezintă tocmai „alte cheltuieli", care s-au inclus în total, dar nu s-au evidențiat separat. S-a procedat așa pentru a nu încărca bugetul de venituri și cheltuieli la nivelul maistrului și lotului, ținînd seama de valorile mici ale acestui element, asupra cărula nu poate acționa maistrul sau șeful de lot.

Organizarea rațională a bazei furajere în fermele de vaci

O CARACTERISTICĂ a amplasării teritoriale a bovinelor o constituie tendința de concentrare a acestora, mai ales în zonele cu vechi tradiții de creștere a bovinelor și cu posibilități de asigurare a bazei furajere (Podișul Transilvaniei, zona Sucevei, Neamț etc.).

În profil teritorial, concentrarea efectivelor de vaci în ferme este foarte variată. Efectivul mediu oscilează de la dimensiuni mai mici în zonele de deal și munte, la dimensiuni mai mari în zonele de cîmpie. Dimensiunea medie a fermelor la nivel de județ variază de la 254 capete în Sălaj, la 323 în Mureș, 360 în Hunedoara, 375 în Sibiu, la 528 în Timiș, 600 în Brăila, 548 în Constanța și 765 în Arad.

În perspectivă, creșterea bovinelor se va dezvolta cu precădere (concentrînd aproape 50% din efectivul de vaci de lapte) în două mari zone de influență : cele tradiționale și zonele cu culturi irigate din sudul și vestul țării.

Creșterea vacilor de lapte în toate zonele țării, chiar în cele cerealiere, se bazează pe **calitatea bovinelor de a valorifica produse și subproduse ale agriculturii și industriei alimentare.** Ca specificitate de ordin biologic a speciei, valorificarea resurselor furajere voluminoase, care pot asigura pînă la 80 și chiar 100% din necesarul de hrană al vacilor de lapte — economisind furajele concentrate — constituie una din particularitățile procesului producției de lapte, ce îl menține în actualitatea producției agricole.

În perioada 1975—1980, efectivul de vaci și juninci a sporit cu 5,3%, iar producția medie de lapte de vacă a crescut în proporție considerabil mai mare — cu 16,2%. Tendințele actuale au în vedere creșterea numărului de ferme specializate, cu **capacități rațional dimensionate** și integrarea fermelor mici în diferite forme de asociații, extinderea sistemului de creștere și exploatare a vacilor de lapte în ferme cu stabulație liberă, creșterea în totalitate a viețelor pînă la prima fătare, ameliorarea prin reformă selectivă a efectivelor matcă, generalizarea însămînțărilor artificiale cu material seminal congelat provenit de la tauri testați, realizarea unor indici superiori de fertilitate.

Dacă pentru speciile de animale monogastrice s-au elaborat tehnologii avansate de furajare rațională, universal valabile, nu același lucru a fost posibil pentru taurine, deoarece această specie este și rămîne legată strîns de teren, de condițiile ecologice, pedoclimatice, agrotehnice și economice ale unor zone de producție agricolă specifică. Cercetările din ultima vreme cu privire la unele caracteristici morfobiologice ale taurinelor, care le deosebesc de animalele monogastrice, au dus la revizuirea unor concepții și teorii cu privire la **optimizarea sortimentelor de furaje** și chiar a unor sisteme de creștere a acestei specii.

Optimizarea sortimentelor de furaje pe zone ecologice este problema principală în acțiunea de organizare a bazei furajere și condiția esențială pentru creșterea producției și calității furajelor, iar rezolvarea ei cu succes hotărăște soarta acestui important sector de producție. Alegînd cele mai bune plante furajere pentru fiecare zonă ecologică și pedoclimatică și optimizînd structura lor, se pot obține producții de furaje de 6—8 ori mai mari decît cele care se realizează într-o structură neoptimizată.

Deși sortimentele de furaje optimizate diferă de la o zonă la alta, deci de la o fermă la alta (în funcție de zona în care aceasta este amplasată) și se modifică în cadrul fiecărei zone în funcție de natura și nivelul producției, totuși criteriile ce stau la baza optimizării sînt comune pentru toate zonele și în toate condițiile. Alegerea celor mai bune plante furajere pentru fiecare zonă nu este o problemă ușoară, mai ales în condițiile creșterii intensive a taurinelor.

Pentru exemplificare, considerăm o fermă pentru creșterea vacilor de lapte din sectorul agriculturii de stat care dispune de o solă de 250 hectare pentru baza furajeră. Problema care se cere a fi rezolvată este aceea a **îmbinării optime** a două culturi : sfeclă furajeră și porumb siloz în ogor propriu, astfel încît să se obțină o producție maximă de unități nutritive. Ferma poate repartiza un fond de cheltuieli de 1 150 mii lei și un fond de timp de 3 500 zile-om pentru cultivarea suprafeței menționate.

Cultivarea și recoltarea unui hectar cu sfeclă furajeră necesită un consum de 15 zile-om și o cheltuială bănească de 4 720 lei, iar a unui hectar de porumb siloz — două zile-om și, respectiv, 2 800 lei. Coeficienții de transformare în unități nutritive sînt : 0,12 pentru sfeclă furajeră și 0,22 pentru porumbul siloz. Prin urmare, la sfeclă se pot obține de pe fiecare hectar 5 520 U.N., iar la porumb 5 500 U.N. Însă, pentru a cultiva sfeclă pe cele 250 hectare ferma nu dispune de toate resursele de forță de muncă necesare. Pe de altă parte, dacă ar cultiva numai porumb siloz ar obține de pe toată suprafața numai 1 375 mii U.N., iar resursele de forță de muncă ar rămîne în mare parte nefolosite. Așadar, **practicarea monoculturii nu dă posibilitatea folosirii raționale a resurselor** corelată cu obținerea unor producții maxime de nutreț. Rezolvarea acestei probleme este posibilă numai dacă pe întreaga suprafață se vor cultiva ambele culturi într-o anumită proporție.

Pentru aceasta, ținînd seama de volumul producției de sfeclă furajeră și de porumb siloz, determinăm cheltuielile pentru o tonă din fiecare produs (tabelul nr. 1).

Restricțiile modelului matematic elaborat se referă la limitarea alocării resurselor de suprafață, de forță de muncă și cheltuielilor de producție, iar funcția de eficiență — la maximizarea volumului de unități nutritive.

Rezolvarea modelului ne conduce la **obținerea variantei optime de plan.** Potrivit acestei variante se prevede recoltarea a 10 616 tone de sfeclă furajeră și 491 tone de porumb siloz. În total, se planifică obținerea a 1 382 mii U.N., din care 1 274 mii U.N. din recolta sfeclei furajere.

Menționăm că în varianta optimă, atît resursele de suprafață cît și cele de utilizare rațională a forței de muncă vor fi folosite în întregime. În ceea ce privește a treia resursă de producție, rezultă economii la cheltuieli de circa 5 827 lei.

Tabelul nr. 1

Coeficienții alocării resurselor pe tona de produs

Denumirea resurelor	Necesar pe tona de:		Resurse disponibile
	sfeclă furajeră	porumb siloz	
Suprafața (ha)	0,0217	0,04	250
Cheltuieli cu forța de muncă (zile-om)	0,326	0,08	3 500
Cheltuieli de producție (lei)	102,6	112,0	1 150 000
U.N./tonă	120	220	—

În urma variantei optime de structură a culturilor furajere, resursele de producție se planifică în mod rațional. Astfel, din suprafața arabilă 230 ha sînt repartizate pentru sfeclă furajeră și 20 ha pentru porumb siloz, în timp ce resursele de forță de muncă afectate sînt de 3 460 zile-om, respectiv 40 zile-om. Din totalul cheltuielilor de producție circa 982 mii lei privesc cultura sfeclei și 56 mii lei pe cea a porumbului pentru siloz.

Pentru fiecare întreprindere agricolă sau zonă teritorială este foarte important ca de la un an la altul să crească producția la hectar pe terenurile agricole. Însă obținerea unor producții mari depinde de mulți factori. Trebuie să determinăm nu numai structura corectă a suprafețelor însămînțate — un sistem corect de asolament — dar și o **amplasare corectă a culturilor pe diferite tipuri de terenuri,** în funcție de o serie de particularități ale acestora și ale culturilor.

Gh. N. IOSIF

(Continuare în pag. 24)

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

Factori de echilibru ai balanței tehnologice

IN EPOCA CONTEMPORANĂ, cînd știința a devenit unul din factorii principali ai dezvoltării economice și respectiv participării intense la schimburile economice internaționale, o cale sigură pentru reducerea decalajelor economice dintre țări, o premisă a asigurării independenței economice, s-a conturat un nou domeniu al comerțului internațional invizibil : comerțul cu inteligența.

Acest nou domeniu al schimburilor internaționale — denumit în practica mondială transfer de tehnologie — este definit ca „operațiunea prin care tehnologia brevetată sau nebrevetată și/sau drepturile aferente acesteia sînt transferate peste granițele naționale de la partea furnizoare la partea primitoare, cuprinzînd, în principal : contractele și acordurile care includ toate formele de proprietate industrială ; (brevete, certificate de inventatori, modele de utilitate, desene industriale, mărci, denumiri comerciale și de servicii) ; contractele avînd drept obiect transmiterea de know-how, studii de specialitate, operațiuni de engineering, asistență tehnică, personal tehnic consultativ sau de administrare și dotarea necesară acestor activități ; tranzacțiile pentru proiectarea și execuția de ansambluri, montarea și funcționarea unor uzine ; livrările la cheie, cumpărările sau închirierile de mașini, utilaje, produse intermediare, materii prime, în măsura în care sînt parte integrantă a tranzacțiilor de transfer tehnologic". (După : Conférence des Nations Unites sur un code international de conduite pour le transfert de technologie, Genèva, 16 oct. 1979, pct. 8 și 9 din ordinea de zi.) În acest context, prin „tehnologie" se înțelege : „cunoștințe sistematice pentru producerea unui produs, pentru punerea în practică a procesului sau serviciului respectiv, indiferent dacă această cunoaștere este reflectată într-o invenție, proiect industrial, model utilitar, o nouă varietate de plante, o informație tehnică sau o metodă, sau în instalarea, funcționarea sau întreținerea unei instalații industriale sau pentru conducerea unei întreprinderi industriale sau comerciale". După : Ghid asupra aspectelor legale, asupra negocierii și pregătirii licențelor de proprietate industrială, precum și acordurilor de transfer de tehnologie corespunzătoare țărilor în curs de dezvoltare, Geneva, 1977.

Demn de remarcat este faptul că astăzi, fluxurile comerțului internațional cu tehnologie se desfășoară, în cea mai mare parte, între țările capitaliste dezvoltate, ceea ce face ca o caracteristică esențială a acestui comerț să fie gradul înalt de monopolizare a pieței mondiale. O privire de ansamblu asupra comerțului internațional cu inteligență evidențiază că decalajele economice sînt și mai adînci în domeniul transferului de tehnologii, pozițiile cele mai importante, atît în calitate de cumpărători cît și de vînzători, fiind deținute de 7 dintre țările cele mai dezvoltate : S.U.A., Anglia, R.F.G., Franța, Italia, Elveția și Japonia. Țările socialiste, deși au o pondere relativ mai mică în comerțul internațional cu tehnologii, manifestă un interes crescînd pentru participarea la dezvoltarea acestuia în ambele sensuri, iar țările în curs de dezvoltare figurează aproape exclusiv în calitate de cumpărători.

România, în efortul general de industrializare rapidă și de atingere a nivelului de țară cu nivel mediu de dezvoltare economică, a apelat și apelează la importul de tehnologie ; totodată, pe baza experienței tehnice căpătate în anumite domenii de activitate își manifestă activ prezența în fluxurile mondiale de valori pentru export de tehnologie.

În tabelul nr. 1 sînt prezentați cîțiva indicatori oglindind dezvoltarea bazei materiale necesare activității de cercetare fundamentală și aplicativă, inginerie tehnologică, proiectare, design de produs la un nivel comparabil cu cel atins în țările dezvoltate. (Ponderea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare în produsul intern brut a fost de 2,25% în S.U.A. (1978), 2,28% în R.F.G. (1978), 1, 79% în Franța (1977), 1,94% în Japonia (1976) și 2,05% în Anglia (1975) — după periodicul „Prognoze ale dezvoltării științei și tehnicii" nr. 4/1981, Praga). De asemenea, volumul investițiilor alocate ramurii „știință și deservire științifică" a crescut într-un ritm apropiat de cel al investițiilor industriale.

Aceste eforturi de asigurare a bazei materiale necesare activității de creație tehnică au permis ca exportul de tehnologie românească în perioada 1967—1977, materializat, în principal, în licențe know-how și licențe încorporate în exporturi complexe, studii, proiecte, documentații și asistență tehnică să atingă 0,42% din valoarea exportului total al țării noastre în aceeași perioadă, față de 0,52%, ponderea importului de tehnologie în totalul importului românesc. Soldul negativ al balanței transferului de tehnologie în aceeași perioadă a influențat cu 3,9% soldul balanței comerțului exterior al țării noastre, în timp ce exportul realizat pe baza asimilării licențelor și documentațiilor importate a reprezentat 4,5% din totalul exportului.

Structura exportului de tehnologie

ANALIZÎND exportul de tehnologie românească din punctul de vedere al structurii, se constată că acesta se realizează, în general, pe baza acelor domenii în care țara noastră a acumulat o experiență tehnică și productivă comparabilă cu a țărilor dezvoltate. În perioada considerată, cea mai mare pondere în realizarea exportului de tehnologie a avut-o industria extractivă (29%), industria chimică (27%), construcțiile de mașini (11%), transporturile și telecomunicațiile (10%).

Tabelul nr. 1

Nivelul unor indicatori privind activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică în țara noastră, în perioada 1975—1978

	1975	1976	1977	1978
Ponderea ch. de C.D. în VN* (%)	1,08	1,26	1,68	1,70
Nr. personal ocupat în C.D. la 10 000 locuitori	37	45	40	49
Nr. personal cu studii superioare ocupat în C.D. la 10 000 locuitori	13	16	14	15

Sursa : „Economia industriei" — caiet de studii

Studierea structurii exportului românesc de tehnologie din punct de vedere al principalelor tipuri prin care se realizează prezintă o deosebită importanță în caracterizarea acestuia și în desprinderea perspectivelor lui pentru viitor.

În perioada 1967—1978, principalele forme de valorificare în exterior a potențialului tehnico-științific românesc le-au constituit asistența tehnică (47,85% din total) și efectuarea de studii, transmiterea de proiecte și documentații (37,94%), după cum rezultă din tabelul nr. 2.

Se observă că, în cea mai mare parte, s-a acordat asistență tehnică în domeniul petrolier, pentru instalații chimice și pentru exploatarea și funcționarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor exportate de industria constructoare de mașini. Cei mai mari exportatori de studii, proiecte și documentații sînt industria chimică, industria materialelor de construcții (proiecte de fabrici de ciment), industria construcțiilor de mașini (proiecte și documentații pentru fabrici de tractoare, de televizoare). Pentru economia forestieră și industria materialelor de construcții, agricultură, industria energiei electrice, exportul de proiecte, de documentații și asistență tehnică constituie singurele forme de participare la fluxurile tehnologice internaționale (în sensul restrîns).

Forma cea mai directă, care probează cel mai grăitor nivelul antrenării în comerțul cu tehnologie — exportul de licențe și brevete — are o pondere încă mică (2,6%) în cadrul valorificării prin export a inteligenței românești, nereflectînd, în mod real, posibilitățile existente în acest domeniu. Studiul brevetelor de invenții a dovedit că există un portofoliu de soluții tehnice originale, multe dintre ele recunoscute ca atare în țări cu un înalt nivel tehnico-productiv, prin acordarea de brevete. Se impun deci preocupări susținute ale tuturor factorilor implicați în rețeaua de valorificare a gîndirii tehnice originale românești, pentru a face cunoscute realizările noastre și a asigura piața de desfacere a acestor „produse" ale inteligenței românești.

Notă : Sub genericul „Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior" s-au mai publicat puncte de vedere în R.E. nr. 7, 8, 12, 13, 15, 16, 17.

Un stoc cu depreciere rapidă

APROAPE jumătate din totalul exportului de licențe s-a realizat de către industria constructoare de mașini, prin proiectele, documentațiile și asistența tehnică acordată pentru realizarea unor obiective în Iran, R.P.D. Coreeană, Anglia, la care se adaugă valorificarea la extern a proiectelor unor centrale termoelectrice (în R.D. Germană, Filipine, Egipt).

Această structură, comparată cu cea a brevetelor înregistrate pe subramurile de bază ale acestei ramuri-cheie a economiei noastre naționale, indică principalele direcții de acțiune pentru creșterea gradului de valorificare a inteligenței tehnice naționale.

Tabelul nr. 2

Ministere	Ponderea pe fiecare tip de export: Ponderea în totalul exportului de tehnologie	Licențe de brevet și licențe încorporate în exporturi complexe	Studii, proiecte, documentații	know-how	Asistență tehnică și engineering
M.M.P.G.	29,0	7,0	7,8	35,3	45,6
M.I.Ch.	26,9	10,2	47,7	—	17,8
M.I.C.M.	10,6	47,5	8,0	—	13,2
M.T.Tc.	10,1	—	3,4	62,2	3,3
M.E.F.M.C.	7,5	—	16,5	—	2,7
M.A.I.A.	4,5	—	5,8	—	4,8
M.I.M.	3,95	4,0	7,2	—	2,3
M.E.E.	3,75	—	2,4	—	5,9
M.I.U.	1,95	19,6	0,9	2,4	1,7
M.C. Ind.	1,35	2,1	—	—	2,7
C.S.E.N.	0,25	8,9	—	—	—
M. Sănătății	0,15	0,5	0,3	0,1	—
Total	100	100	100	100	100
Ponderea tipurilor de export în total	100	2,65	37,94	11,56	47,85

Sursa : Studii de economie industriala nr. 16/1980

Astfel, urmărind evoluția numărului de soluții originale (brevete de invenție) apărute în subramurile industriei constructoare de mașini pe întreaga perioadă de protecție (15 ani în țara noastră), se constată că cele mai multe s-au înregistrat și în construcția de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat (16% din total), de tractoare și mașini agricole (14% din total), de utilaje pentru industria petrolieră și minieră (13%) și de utilaj tehnologic și material rulant (11%). Or, nu toate aceste domenii sînt reprezentate în exportul românesc de tehnologie. Mai mult, din această ramură a construcțiilor de mașini, în perioada 1964—1978 s-au brevetat sau sînt în curs de brevetare în străinătate *) aproximativ 3% din invenții, în scopul facilitării valorificării lor (prin acordarea de cesiuni, licențe, know-how, schimburi reciproce de licențe sau export de produse și instalații).

*) Forma de recunoaștere și protecție a originalității unei soluții tehnice

Unele din cauzele gradului insuficient de valorificare în exterior a concepției românești rezultă și din analiza structurii exportului de produse, în special de mașini și utilaje, și a concordanței acestuia cu cerințele pieței externe. Desigur că atîta vreme cît exportul va fi constituit în mică măsură din produse care încorporează o cantitate mare de cercetare românească, se va menține și această situație privind licențele propriu-zise exportate. Pentru a putea realiza dezideratul creșterii participării țării noastre la circuitul mondial de valori materiale și intelectuale este necesară o mai bună orientare a eforturilor de cercetare-dezvoltare spre domenii concordante cu cerințele pieței mondiale.

Deși răspunde atît criteriilor de receptivitate ale pieței internaționale, cît și celor de eficiență a valorificării, exportul de know-how are o pondere destul de mică în total (11,6%), realizîndu-se mai ales în domeniul transporturilor și telecomunicațiilor (62,2% din total export de know-how) și al exploatărilor petroliere.

Una din problemele avantajelor prezentate de diversele forme de valorificare a potențialului tehnico-științific al unei țări o constituie aprecierea comparativă a rentabilității comercializării ideii cu cea a comercializării rezultatelor aplicării acesteia. Iată, pentru exemplificare, care a fost valoarea exportului (în dolari) pentru fiecare dolar plătit la import de Japonia în comerțul cu tehnologie (pentru contractele noi) :

1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
0,71	1,26	1,27	1,37	1,42	1,51	2,15	1,23	1,94

(din Problemès economiques, nr. 1 774/1981)

După cum rezultă din practica unor țări dezvoltate din punct de vedere economic, tehnologia este unul din „bunurile" avuției naționale care suferă un proces rapid de depreciere. Ca urmare, încercările de tezaurizare sînt întotdeauna sortite eșecului și, implicit, economisirea lor presupune intensificarea activității de difuzare și valorificare a cunoștințelor tehnico-științifice naționale, prin toate formele posibile. În plus, exportul de tehnologie, mai ales cel dirijat către țările în curs de dezvoltare, este în majoritatea cazurilor combinat cu vînzarea de utilaje, subansamble ale utilajului ce urmează a fi asimilat — de exemplu, complementar licenței pentru fabricarea de tractoare din Iran se livrează și subansamble de tractoare, sau părți componente ale unor instalații de uzinare în R.A. Egipt ș.a.

Intensificarea promovării progresului tehnic, creșterea competitivității internaționale a produselor românești în cadrul cărora creativitatea și experiența tehnică constituie elementele cele mai importante, menite — potrivit Programului-Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic „să asigure modernizarea continuă a economiei naționale, ridicarea calității produselor, accelerarea procesului de înnoire a producției, sporirea competitivității economiei românești în cadrul schimburilor internaționale", trebuie continuate cu acțiuni pentru creșterea gradului de valorificare directă, prin export, a inteligenței românești.

Olga MIHAESCU

CONCLUZIILE CE SE DESPRIND PE LINIA PROMOVĂRII EXPORTURILOR DE INTELIGENȚĂ

● Serviciile inginerești (consulting, engineering, know-how, management etc.), trebuie folosite mai mult ca avanpost pe piața externă pentru exportul de mașini și utilaje, fiind totodată cea mai elocventă propagandă pentru potențialul tehnico-științific al unei țări ;

● Necesitatea unei strategii mai active de promovare a exportului de inteligență, este reflectată de ponderea mare a asistenței tehnice (circa jumătate din total export tehnologic) asistență care se acordă mai mult sau mai puțin complementar utilajelor ;

● Este necesară creșterea ponderii exportului de licențe în totalul exportului de inteligență prin concentrarea într-o întreprindere specializată a activității de selecție și pregătire a ofertei de export, inclusiv protejarea pe piețele de interes a drepturilor de proprietate industrială ;

● Creșterea ponderii exporturilor complexe care încorporează concepția tehnică originală românească sub formă de licențe, know-how, soft-ware, management. ;

● Direcționarea activității de cercetare-dezvoltare în unitățile de profil către oportunitățile identificate pe piața mondială pentru exportul de inteligență, fapt ce nu poate avea decît influențe pozitive asupra nivelului tehnic al producției. Nu trebuie omisă, în acest context, nici contribuția creației tehnice originale la raționalizarea importurilor de tehnologie, practic tot o formă de aport valutar. Astfel, teme prevăzute inițial a fi rezolvate prin import de tehnologie au fost rezolvate de institute de cercetări românești ; spre exemplu, în construcțiile de mașini, din numărul total de poziții de plan tehnic prevăzute a se realiza pe baza importului în perioada 1976—1978, 45% s-au soluționat prin cercetarea științifică națională și 10% prin cooperare internațională, numai pentru restul de 45% apelîndu-se la import ;

● Creșterea aportului cercetării științifice fundamentale în găsirea unor noi domenii, pentru deschiderea unor noi drumuri în cercetarea aplicativă ;

● Specializarea cercetării științifice naționale astfel încît să se creeze posibilitatea desfășurării unei cercetări continue, concentrată pe familii de produse, astfel încît să existe un portofoliu de soluții tehnice originale, portofoliu valorificabil direct în producție și la export.

Înnoirea producţiei şi exigenţele creşterii calitative a economiei

ÎN CINCINALUL 1981—1985, pentru subramurile de înaltă tehnicitate ale industriei constructoare de maşini s-a proiectat un ritm mediu anual de creştere de circa 13% ; în acest cadru se remarcă o puternică dezvoltare a electronicii — orientată spre însuşirea echipamentelor de tehnică de calcul din generaţia 3—4 ; a microprocesoarelor şi a componentelor electronice cu un grad mare de complexitate, cu funcţionalitate şi fiabilitate ridicate ; a ceea ce numim electronica de măsură şi supraveghere ; a producţiei de mini şi microcalculatoarelor de proces ; a electronicii pentru comenzi la roboţii industriali ; a echipamentelor pentru transmisii numerice şi a comunicaţiilor prin fibră optică etc. Sînt activităţi care vor susţine dezvoltarea în industria naţională a unor noi sectoare — aviaţia, centrale energetice nucleare — creînd, totodată, tehnologii capabile să reducă consumurile actuale energetice şi de materiale, să crească gradul de recuperare şi utilizare a materialelor refolosibile, realizîndu-se astfel noi posibilităţi pentru a asigura, în cît mai mare măsură din ţară, necesarul de materii prime şi materiale. Asemenea orientări vizează, de asemenea, reducerea importului de inteligenţă, de licenţe, în paralel cu creşterea chiar a exportului respectiv ; consolidarea unor poziţii dobîndite printre producătorii mondiali de maşini-unelte, utilaje petroliere, tractoare, locomotive pentru diferite utilizări etc.

Prioritățile producției, prioritățile cercetării

ÎN ACEASTĂ perspectivă se accentuează exigenţele privind înnoirea producţiei. În totalul celor circa 10 000 de produse noi şi modernizate, care se vor asimila în anii 1981—1985, 85—90% trebuie să reprezinte produse de concepţie românească ; se are în vedere ca o mare parte din acestea să devanseze cu minimum 4—6 ani nevoile curente ale producţiei industriale, răspunzînd unor cerinţe de perspectivă atît în plan tehnic cît şi în plan economic — realizarea unor consumuri reduse de materii prime şi materiale în fabricarea şi exploatarea produselor amintite.

În producţia de utilaje tehnologice se va accentua fabricaţia de utilaj-minier, petrolier şi energetic, prin diversificarea continuă a producţiei pentru exploatări miniere în subteran şi la suprafaţă (combine de abataj, combine de înaintare, complexe-mecanizate de susţinere în minele de huilă şi lignit, excavator cu rotor port-cupă pentru exploatări la suprafaţă, puţuri de mină cu diametrul mare, instalaţii de foraj de mare adîncime, instalaţii de foraj şi exploatări pe platforma continentală a Mării Negre). Toate aceste echipamente se vor realiza prin soluţii constructive modernizate sau noi, utilizîndu-se sisteme de acţionare electrică cu comandă în curent continuu sau curent alternativ, dar cu o gamă largă de posibilităţi pentru automatizarea procesului de lucru al fiecărui tip de utilaj — ceea ce ridică la un nivel superior randamentele de lucru şi asigură o eficienţă sporită în exploatarea acestora. Pentru a sprijini dezvoltarea bazei energetice, cu precădere prin utilizarea cărbunilor în producţia de energie electrică şi termică, se vor crea noi centrale pe cărbuni şi şisturi bituminoase. Faptul că toate centralele electrice ce se construiesc trebuie proiectate pentru alimentarea cu cărbuni de putere calorică redusă, impune eforturi deosebite în proiectarea şi realizarea echipamentelor energetice respective — o gamă complexă de echipamente tehnologice specifice. Rezultatele obţinute pînă în prezent pe turboagregate şi cazane, ca şi pe alte tipuri de utilaje — comanda electronică a unui număr sporit de parametri de lucru, creşterea randamentului, reducerea posibilităţilor de producere a accidentelor în instalaţii, o exploatare economică corespunzătoare — demonstrează că dispunem astăzi de un potenţial tehnic însemnat pentru realizarea obiectivelor propuse.

Pentru valorificarea potenţialului hidroenergetic, construcţia de maşini românească va participa la dotarea şi punerea în exploatare la sfîrşitul cincinalului actual a centralei Porţile de Fier II, şi va asigura echipamentele necesare pentru alte centrale noi de pe rîurile interioare. În acest cadru, în funcţie de amenajările hidrografice propuse, se va accentua producerea hidroagregatelor de tipul Bulb — circa 2/3 din volumul total al fabricaţiei acestei grupe de produse. În scopul valorificării căderilor mici de apă, în special în zona montană, a fost elaborat un program special de fabricaţie a microhidroagregatelor, tipizate pe mai multe tipodimensiuni cu putere pînă la mai multe mii kW. În acelaşi timp, avînd în vedere sarcina de a realiza pe economia naţională circa 2,5—3 milioane tone combustibil convenţional din surse neconvenţionale, construcţia de maşini, industria în general va trebui să contribuie în proporţie sporită pentru realizarea echipamentelor specifice ; acţiunile declanşate pînă în prezent în acest sens sînt îndreptate spre fabricaţia unui întreg complex de utilaje tehnologice pentru valorificarea noilor surse de energie cum sînt : captatorii solari, turbinele eoliene, pompele de căldură, pompele submersibile pentru ape geotermale etc.

Se vor asimila în ani viitori panouri solare destinate încălzirii apartamentelor, echipamente pentru staţiile de producerea de bioxid, turbine eoliene cu puteri şi tipodimensiuni variate, din care un tip este destinat utilizării de către populaţie etc. De remarcat că toate aceste acţiuni constituie componente directe ale efortului tehnic naţional de realizare a fiecărei unităţi de energie. O atenţie specială este acordată proiectării şi fabricaţiei de echipamente pentru centrale nuclearo-electrice — acţiune care implică eforturi tehnice şi tehnologice deosebite. Desigur, nu va fi neglijată fabricaţia turboagregatelor la care se adaugă o paletă foarte numeroasă de echipamente auxiliare (armături, pompe, organe de asamblare, A.M.C.-uri etc.).

Pentru agricultură, pornind de la obiectivele exprese ale acestei ramuri de bază a economiei — creşterea puternică a producţiei, a productivităţii muncii, a ridicării eficienţei activităţii etc. — a fost stabilit un nomenclator corespunzător pe sisteme de maşini specifice culturilor şi operaţiilor tehnologice. În scopul creşterii gradului de prelucrare a produselor agricole, corelat cu sarcinile de îmbunătăţire a gradului de ocupare a populaţiei agricole, de asigurare a unei mai mari stabilităţi a acesteia au fost proiectate o serie de utilaje-tehnologice destinate prelucrării produselor agricole în complexe agroindustriale. Paralel a fost întocmit un program de realizare a utilajelor specifice industriei alimentare, organizate în sisteme de maşini (pentru carne, ulei, zahăr, bere, paste făinoase, lactate, conserve prin frig, linii de îmbuteliere etc.) care vor asigura creşterea gradului de valorificare a materiilor prime atît prin utilizarea în mai mare măsură a acestora, pînă la folosirea lor completă, cît şi prin sporirea gradului lor de prelucrare.

Finalitatea activităților : o eficiență și competitivitate sporite

SARCINI însemnate revin industriei constructoare de maşini pentru dotarea sectorului de transport (România este unul din principalii producători europeni de locomotive şi vagoane). Au fost realizate pînă în prezent peste 2 700 locomotive pentru linii magistrale, din care peste 600 locomotive electrice de 5 100 CP ; din acestea au fost exportate peste 900 locomotive, ceea ce, avînd în vedere gradul ridicat de integrare al realizării lor în ţară (peste 90-95%),

Prima parte a articolului a apărut în nr. 17/1982 al revistei

reprezintă o contribuţie importantă în balanţa valutară. Locomotivele Diesel electrice de 3 000-4 000 CP, precum şi locomotivele Diesel-hidraulice de 2 400 CP, produse asimilate prin forţe proprii şi a căror fabricaţie va concentra în viitor o atenţie mai mare, constituie realizări la nivelul tehnicii şi tehnologiei mondiale de vîrf, atît în ce priveşte puterea unitară cît şi soluţiile tehnice folosite.

O dinamică deosebită a înregistrat începînd cu cincinalul 1976-1980, producţia de nave la care, concomitent cu creşterea numărului de nave fabricate, s-a realizat o importantă sporire a puterilor unitare şi a complexităţii navelor fabricate. În structura producţiei respective au fost realizate, pe lîngă mineralierele de 55 mii tdw şi petrolierele de 150 000 tdw, un număr important de nave maritime tehnice — ceea ce a îmbunătăţit considerabil contribuţia industriei româneşti la dotarea flotei maritime şi fluviale naţionale şi la exportul de nave. Remarcăm pentru anii 1982-1985 o accentuare a producţiei de nave tehnice, corelată cu modernizarea sistemelor de acţionare şi creşterea gradului de integrare la nivelul componentelor (se asigură deja, din ţară, elicele cu pas variabil, instalaţii frigorifice, echipamente electronice de navigaţie şi alte echipamente mecanice şi electronice).

O dovadă semnificativă a nivelului tehnic atins de industria românească constructoare de maşini şi metalurgică o constituie realizările în domeniul construcţiei de aeronave — continuare pe o nouă treaptă a unor tradiţii de peste 70 ani. În acest domeniu România este printre puţinele ţări producătoare de elicoptere, iar sortimentul va fi completat cu aeronave de pasageri de tip modern, avioane mici de tip curier, aviaţie utilitară şi un sortiment important de planoare.

Corespunzător cerinţelor economiei, producţia internă va asigura un volum important de maşini-unelte, într-o gamă largă de tipovariante şi la parametrii tehnico-funcţionali din ce în ce mai ridicaţi. Un efort deosebit se face pentru intensificarea preocupărilor de modernizare a acestor mijloace de producţie, cu accentul pe utilaje tehnologice pentru sectoare calde, turnătorii, tratamente termice, forjă, maşini-unelte multiple şi centre de prelucrare, echipamente hidraulice şi pneumatice. Astfel, faţă de 200 tipovariante de maşini-unelte aşchietoare şi specializate realizate în 1975, s-au produs în 1981 peste 500 tipovariante şi se vor produce în 1985 de cca. 1,8 ori mai multe tipovariante faţă de anul 1980. Ţinînd seama că din sortimentele fabricate lipsesc sau sînt insuficient prezente anumite categorii de maşini şi utilaje — de pildă maşinile de rectificat de mare precizie, de superfinisat, unele tipuri de înaltă precizie din domeniul prelucrării prin deformare plastică, de turnat sub presiune etc. — programele de asimilare prevăd cu prioritate dezvoltarea în continuare a asemenea utilaje, eliminarea rămînerilor în urmă în acest sector impunîndu-se ca o stringentă necesitate. Să mai menţionăm şi faptul că, în actualul cincinal, este în desfăşurare un prim program prioritar pentru realizarea de roboţi industriali.

Pe ansamblu, nomenclatorul stabilit acoperă practic întreaga gamă de maşini-unelte ce se utilizează în industria construcţiilor de maşini şi în alte domenii, fiind comparabil cu al unor ţări avansate producătoare în acest domeniu. O pondere importantă din producţie va fi destinată exportului (circa 40% la nivelul anului 1985). Ca o consecinţă a acestor creşteri ale volumelor de producţie, România s-a situat în anul 1981 printre primele 11 ţări producătoare de maşini-unelte ; estimările arată că la finele actualului cincinal ţara noastră va ocupa un loc mai bun în ierarhia producătorilor mondiali de maşini-unelte.

Evident că realizarea tuturor acestor programe impune eliminarea acelor situaţii în care ciclurile de asimilare în fabricaţie sînt, la noi, de 2-3 ori mai mari decît în unele ţări dezvoltate ; trebuie eliminată, de asemenea, practica de a prelungi nejustificat timpul pentru probele de anduranţă, de a realiza o pregătire a fabricaţiei şi tehnologică în pripă, cu un grad necorespunzător de asigurare cu scule, dispozitive şi verificatoare ; trebuie schimbată atitudinea unor proiectanţi care minimalizează însemnătatea timpului de pregătire tehnologică şi nu asigură sincronizarea între specificaţiile din proiect şi dotarea din unităţile economice.

Cercetarea — profund implicată în realizarea unei producţii moderne

AM RELEVAT cîteva direcţii de înnoire şi modernizare a producţiei noastre industriale corespunzător obiectivelor de dezvoltare cu precădere calitativă pe care le au industria, întreaga economie a ţării în actuala perioadă. Transpunerea acestor prevederi în stadiul practicii şi realizărilor impune — pe lîngă măsurile subliniate, pe lîngă alte acţiuni pe care nu le-am amintit, înscrise în sfera organizării superioare a producţiei, ridicării calificării forţei de muncă etc. — o puternică implicare a frontului de cercetare, proces de mare însemnătate şi în plină desfăşurare. În acest cadru se urmăreşte constituirea unor premise esenţiale : a) perfecţionarea reţelei de cercetare în scopul realizării unei mai bune profilări a unităţilor, corespunzător cerinţelor dezvoltării ; b) apropierea cercetării, prin diverse forme de organizare şi pîrghii, de activitatea din centrele de producţie, integrarea mai puternică între cele două domenii ; c) îmbunătăţirea coordonării şi îndrumării cercetării şi ingineriei tehnologice ; atragerea în mai mare măsură — şi în mod direct — de către ministerele economice, centralele industriale şi întreprinderi — a oamenilor de ştiinţă la elaborarea soluţiilor tehnice şi a tehnologiilor de fabricaţie, organizarea unor legături sistematice ale cercetării cu producţia ; d) conlucrarea strînsă între cercetători, cadre din învăţămîntul superior şi specialiştii din producţie, sporirea răspunderii ministerelor economice şi centralelor industriale pentru realizarea cercetărilor, aplicarea şi generalizarea lor în producţie ; e) perfecţionarea — pe fondul aplicării noului mecanism economico-financiar — a planificării şi finanţării activităţii de cercetare în scopul creşterii eficienţei economice a acestei activităţi, concentrarea eforturilor asupra acelor teme care să contribuie efectiv la soluţionarea problemelor actuale şi de perspectivă generate de necesităţile economiei naţionale etc.

Referitor la acest din urmă — dar deloc puţin important — aspect se urmăreşte planificarea în mod riguros a activităţii de cercetare şi inginerie tehnologică pe obiective, fiind cuprinse în plan sarcini privind întregul ciclu de cercetare-proiectare-producţie şi nu doar unul sau altul din aceste trei momente ; stabilirea unor termeni şi responsabilităţi precise în legătură cu aplicarea în producţie a rezultatelor cercetării ştiinţifice, a unor indicatori de activităţi finale — reflectînd producţia obţinută, respectiv eficienţa activităţii de cercetare, termene de recuperare etc. — apţi să mobilizeze eforturile şi să valorifice mai mult rezervele existente în acest cadru de acţiune ; trebuie, de asemenea, menţionat că programul de cercetare ştiinţifică, proiectare, dezvoltare tehnologică şi introducerea tehnicii noi formează o secţiune distinctă a planului naţional unic de dezvoltare a ţării — reflectînd o dată mai mult în această etapă de dezvoltare pregnant intensivă a economiei româneşti, legătura indisolubilă de anvergură dintre ştiinţă şi cercetare, pe de o parte, şi concepţie, proiectare şi producţie, pe de alta, sporind corespunzător răspunderile pentru fundamentarea obiectivelor înscrise în plan şi urmărirea îndeplinirii lor.

POLITICA PARTIDULUI de promovare consecventă a progresului tehnic în economia românească porneşte de la faptul că acesta este un proces complex, a cărui desfăşurare în ritm rapid, impus de înfăptuirea obiectivelor făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, este indisolubil legată de utilizarea întregii forţe de creaţie a poporului nostru. Referindu-se la eforturile care se fac pentru asimilarea de noi maşini şi utilaje şi modernizarea celor existente, pentru înnoirea producţiei în ansamblu, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al partidului, sublinia : **„Avem oameni talentaţi, inventatori, dornici să facă totul pentru a contribui la dezvoltarea economiei româneşti, la progresul ştiinţei în general. Trebuie însă să folosim mai bine această forţă creatoare a poporului nostru“.** Iată, dar, un imperativ a cărui realizare implică nu numai eforturi în plan organizatoric, dar şi conştientizarea în mai mare măsură a fiecărui om de ştiinţă — dar şi a fiecărui om al muncii — faţă de cîmpul larg al activităţii sale, faţă de înaltele responsabilităţi cu care este investit pentru progresul economiei româneşti.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

ORGANIZAREA: aport sporit la creşterea productivităţii muncii şi a eficienţei economice

ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCŢIE

Determinarea nivelului productivităţii – completare necesară a organizării şi normării raţionale a muncii

LEGEA **retribuirii muncii în unităţile agricole cooperatiste** (Legea nr. 1/1982), elaborată sub îndrumarea nemijlocită şi cu contribuţia hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, întregeşte cadrul normativ menit să accentueze rolul pîrghiilor economice în înfăptuirea obiectivelor noii revoluţii agrare, prin creşterea eficienţei, rentabilităţii şi productivităţii muncii în unităţile agricole socialiste şi în toate activităţile acestor unităţi.

Sporirea continuă a productivităţii muncii reprezintă cea mai importantă sursă de reducere a cheltuielilor de muncă vie pe unitatea de suprafaţă şi pe produs, o cale sigură de creştere a producţiei agricole şi a veniturilor lucrătorilor din agricultură.

Baza tehnică-materială a agriculturii noastre cooperatiste şi îmbunătăţirea organizării producţiei şi a muncii constituie premisele unui salt calitativ în această direcţie, pe baza acţiunii corelate sub raport cantitativ şi calitativ a factorilor de producţie umani, tehnici şi naturali, aflaţi în strînsă şi permanentă interdependenţă. Din anul 1962 — anul încheierii cooperativizării — pînă în 1980, volumul fondurilor fixe în cooperativele agricole de producţie a crescut de 6 ori, în vreme ce numărul total al cooperatorilor apţi de muncă, care au lucrat în C.A.P., s-a redus la mai puţin de jumătate ; corelînd aceste elemente cu creşterea producţiei globale agricole în sectorul cooperatist în acelaşi interval, de 81%, ne dăm seama ce rezerve importante există încă pentru creşterea productivităţii muncii la nivelul dotării.

Determinarea nivelului productivităţii muncii în agricultură prezintă unele particularităţi, datorate pe de o parte specificului procesului de producţie (fertilitatea solului, calitatea biologică a plantelor şi animalelor, neconcordanţa unor perioade de muncă cu cele de producţie, sezonalitatea producţiei vegetale ş.a.), iar pe de altă parte existenţei a două categorii de unităţi — de stat şi cooperatiste, diferenţiate ca formă de proprietate, mod de organizare a muncii etc., dar şi ca sistem de evidenţă primară statistică şi contabilă.

Oficial, calculul productivităţii muncii în agricultură s-a prevăzut pentru prima dată în planul pe anul 1979, cînd s-au stabilit sarcini de creştere a productivităţii muncii în expresie naturală şi în expresie valorică pe baza producţiei nete în unităţile de stat. **Pentru cooperativele agricole de producţie,** care deţin o pondere însemnată în potenţialul uman ocupat în agricultură (peste 2,3 milioane de cooperatori participanţi la muncă în cele 4 366 de unităţi) **nu s-a întreprins însă nimic precis în vederea cunoaşterii nivelului real al productivităţii muncii.** Indicatorii introduşi, începînd cu anul 1980, prin dările de seamă anuale ajută la comensurarea eforturilor proprii, dar nu pot ţine locul unei metodologii de apreciere şi de calcul al productivităţii muncii în aceste unităţi.

Credem că a sosit timpul cînd, în conformitate cu principiile autoconducerii şi autogestiunii, **fiecare cooperativă agricolă de producţie trebuie să-şi calculeze eficienţa cheltuielilor cu forţa de muncă, pornind de la cunoaşterea timpului efectiv lucrat atît pe total unitate într-o perioadă de timp, cît şi pe fiecare produs (lucrare) în parte.**

În prezent, în C.A.P. se operează cu norma de muncă, element care nu este echivalent cu timpul efectiv, deoarece norma de muncă măsoară **cantitatea** de muncă, şi nu **timpul** atribuit executării unei lucrări. De aceea este necesar ca în evidenţa primară să se urmărească, pentru fiecare lucrare, şi timpul afectat fazei sau lucrării respective. Aceasta nu ridică probleme deosebite în zootehnie, unde munca are un flux continuu, repetitiv, permanent şi poate fi relativ uşor normată prin metodele bine cunoscute din unităţile de stat. În ramura producţiei vegetale, unde se manifestă cel mai preganant particularităţile agriculturii, este necesar ca în prealabil să se stabilească — pe baza unor lucrări, deja existente, de zonare a culturilor şi a bonitării terenurilor — anumiţi coeficienţi de echivalenţă pentru cooperativele situate în zone diferite de fertilitate a solului şi de climă.

Considerăm că productivitatea muncii, precum şi indicii acesteia se pot calcula o dată pe an (la sfîrşitul anului calendaristic), în unităţi valorice şi în unităţi de timp.

Calculul productivităţii muncii în **unităţi valorice** — necesar pentru cunoaşterea nivelului acestui indicator pe întreaga unitate, pentru compararea eforturilor şi a eficienţei muncii fizice între unităţi — se poate determina ca raport între valoarea producţiei nete şi numărul persoanelor care contribuie la realizarea acesteia.

Valoarea producţiei nete se determină în prezent, de toate unităţile agricole, prin metoda de producţie (indirectă) şi de repartiţie (directă). În ce priveşte numărul persoanelor, ar urma să fie incluşi :

— cooperatorii care au lucrat, indiferent de numărul de norme efectuate ;

— cooperatorii în afara vîrstei de muncă (pensionari apţi de muncă, tineret), precum şi personalul încadrat în alte activităţi (potrivit prevederilor art. 10, alin. 1 şi 2 din Legea nr. 1/1982). Participarea la muncă a acestora se poate lua ca număr echivalent, prin raportarea volumului de muncă la numărul mediu de norme efectuate pe un cooperator apt de muncă, care a lucrat permanent în C.A.P. ;

— mecanizatorii, care în prezent au statut de cooperatori ;

— cota-parte din numărul mediu al personalului muncitor din unităţile ce servesc cooperativa (întreprinderi de exploatare a sistemelor de irigaţii ş.a.), stabilită pe baza volumului de lucrări efectuate de către aceste unităţi pentru cooperativa respectivă.

Calculul productivităţii muncii în unităţi de timp — folosit pentru determinarea eficienţei investiţiei de muncă consumate pentru obţinerea produselor — se poate determina pe grupe de produse sau pe produse, ca raport între timpul de muncă consumat de lucrătorii antrenaţi la obţinerea produselor şi cantitatea de produse obţinute.

La determinarea timpului de muncă ar urma să aibă în vedere timpul consumat atît de lucrătorii direct productivi, cît şi de cei care nu lucrează direct în producţie. Timpul aferent manoperei directe consumate pe fiecare produs se poate obţine din documentele de evidenţă primară întocmite pentru munca prestată, iar cel aferent manoperei indirecte se poate repartiza pe grupe de produse sau produse, prin pondere, pe baza unui coeficient (K) determinat ca raport între volumul de

Principii ale organizării, normării, creşterii productivităţii muncii în lumina Legii retribuirii muncii în unităţile agricole cooperatiste

● *Unităţile agricole cooperatiste, care deţin ponderea principală în cadrul agriculturii noastre socialiste, au datoria să asigure sporirea continuă a producţiei vegetale şi animale, prin folosirea eficientă a pămîntului şi a celorlalte mijloace de producţie, a tuturor resurselor materiale şi a forţei de muncă de care dispun. Organizarea superioară a producţiei şi a muncii constituie, pentru ele, o obligaţie ce decurge din principiile autoconducerii şi autogestiunii. Statul acordă acestor unităţi sprijin material şi organizatoric pentru ca ele să acţioneze ferm în vederea creşterii producţiei şi a productivităţii muncii şi reducerii continue a cheltuielilor de producţie, prin folosirea deplină a bazei tehnico-materiale şi a forţei de muncă.*

● *Cooperatorii se constituie în echipe — formaţia de bază în organizarea muncii în cadrul subunităţilor de producţie (fermelor, brigăzilor, sectoarelor), avînd drept scop întărirea spiritului de muncă colectivă, a disciplinei, creşterea răspunderii întregii echipe şi a fiecărui membru al acesteia pentru folosirea deplină a bazei tehnico-materiale, executarea la timp şi de bună calitate a volumului de muncă stabilit potrivit tehnologiilor folosite şi obţinerea nivelurilor de producţie prevăzute. Echipele (mixte, de mecanizatori şi cooperatori; de mecanizatori; de cooperatori) se organizează cu caracter permanent, cel puţin pe durata unui ciclu de producţie sau a unui an calendaristic. Cooperativele vor lua măsuri de reducere la strictul necesar a personalului care nu lucrează direct în producţie.*

● *Nivelul consumului de muncă necesar realizării producţiilor planificate în agricultura cooperatistă se stabileşte anual, prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială, indicatorii respectivi fiind repartizaţi apoi pe judeţe, pe cooperative şi, prin însumare, pe consilii unice, în funcţie de condiţiile concrete. Normarea muncii prestate în cooperativă se face pe baza normelor de muncă elaborate de M.A.I.A. şi U.N.C.A.P., care se revizuiesc periodic pe măsura perfecţionării tehnologiilor, în vederea reducerii cheltuielilor cu forţa de muncă şi creşterii productivităţii muncii. Normele de muncă pot fi stabilite — în funcţie de natura activităţii — sub forma de norme de timp, norme de producţie, atribuţii concrete cu precizarea zonelor de desfăşurare a activităţii, sarcini de serviciu sau alte tipuri de norme corespunzătoare muncii respective. Se va asigura ca în aceeaşi normă să fie cuprinse mai multe operaţii de muncă prevăzute în tehnologii, astfel încît fiecare cooperator să execute o gamă cît mai largă de lucrări în sectorul în care a fost repartizat şi să poată munci efectiv în tot cursul anului. Munca prestată se retribuie cu tarife pe norma de muncă, diferenţiate pe grupe de complexitate şi sectoare de producţie.*

● *Pentru creşterea treptată a gradului de ocupare a cooperatorilor pînă la 300 de zile pe an, consiliile de conducere ale cooperativelor sînt obligate ca, pe lîngă activitatea agricolă, să dezvolte activităţile de industrie mică, de construcţii, prestări de servicii şi altele asemănătoare.*

● *Forma principală de retribuire a muncii în C.A.P. este acordul global, cu tarif pe unitatea de produs sau la 1 000 lei valoare a producţiei fizice obţinute, respectiv a prestărilor de servicii realizate. Această formă întăreşte răspunderea pentru realizarea producţiilor şi beneficiilor planificate, sporirea permanentă a productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor materiale şi de muncă pe unitatea de produs. Obligaţiile ce revin echipei, fermei, brigăzii sau sectorului, răspunderile cooperatorilor, mecanizatorilor şi specialiştilor, obligaţiile unităţilor pentru asigurarea condiţiilor tehnico-materiale necesare realizării producţiilor stabilite, precum şi drepturile de retribuire se înscriu într-un angajament încheiat de către şeful de echipă cu şeful de fermă (brigadă, sector), respectiv de către aceasta şi şeful secţiei de mecanizare, cu conducerea cooperativei. La anumite lucrări şi în anumite condiţii se pot aplica şi alte forme de retribuire — în acord direct sau în regie, iar în cazuri excepţionale, pe bază de cote procentuale din producţie sau din valoarea acesteia.*

muncă direct productivă consumat pentru fiecare grupă de produse sau produse şi volumul total de muncă al cooperativei.

În timpul de muncă (în care să se includă şi consumul de muncă pentru cooperativă al unităţilor ce o deservesc), se vor cuprinde atît timpul utilizat pentru obţinerea producţiei principale şi a celei secundare (de exemplu, la cereale — boabele, respectiv paiele, cocenii ş.a.), cît şi soldul pentru producţia neterminată.

Producţia care se ia în calculul productivităţii muncii trebuie să fie producţia principală obţinută, înregistrată în evidenţa unităţii şi exprimată în unităţi naturale (kg, buc., hl etc.).

Deoarece producţia vegetală este influenţată şi de calitatea solului şi de zona de producţie, este necesar ca relaţia de calcul al productivităţii muncii să fie ponderată cu coeficienţi de corecţie ce privesc scara de bonitare a terenului şi zona de producţie. Pentru ramura creşterii animalelor considerăm că nu e nevoie de astfel de diferenţieri, întrucît condiţiile de producţie sînt relativ asemănătoare pe tot cuprinsul ţării.

În contextul celor arătate, **productivitatea muncii pe grupe de produse sau produse, în unităţi de timp** se poate calcula astfel : se însumează timpul aferent manoperei directe consumate pe fiecare produs cu timpul aferent manoperei indirecte — corectat cu coeficientul K — şi cu timpul utilizat pentru cooperativă de către unităţile care o servesc ; totalul se împarte la producţia fizică a produsului (grupei de produse) pentru care se determină productivitatea muncii, iar rezultatul se înmulţeşte cu coeficientul cumulat reprezentînd numărul din scara de bonitare ce corespunde terenului din raza cooperativei şi zona de producţie.

Desigur, pentru comensurarea acestui barometru al muncii pe întreaga unitate şi analiza lui — în dinamică, precum şi în comparaţie cu cel atins de alte unităţi cu condiţii de producţie asemănătoare — se poate folosi calculul productivităţii muncii în unităţi valorice.

Avînd în vedere gama largă de produse agricole ce se pot obţine într-o unitate, calculul productivităţii muncii pe produse sau grupe de produse se poate limita la cele de importanţă mai mare sau cu ponderi ridicate.

Calculul productivităţii muncii în C.A.P. ar înlesni măsurarea şi caracterizarea unor procese de o importanţă deosebită pentru întreaga agricultură românească, de pildă :

● comensurarea eficienţei utilizării forţei de muncă din agricultura cooperatistă comparativ cu cea din sectorul de stat, sau din diferite cooperative cu condiţii asemănătoare de producţie ;

● determinarea şi comensurarea factorilor care influenţează nivelul şi evoluţia productivităţii muncii în C.A.P., dînd organelor decizionale posibilitatea să intervină pentru înlăturarea acelor factori care acţionează în sens negativ şi să acorde o atenţie deosebită celor care au o pondere hotărîtoare ;

● analiza rezervelor de creştere a productivităţii muncii în aceste unităţi şi stabilirea ritmului de reducere a forţei de muncă folosită în agricultură.

Determinarea **influenţei factorilor tehnici** pentru compararea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole şi de folosire a fondurilor fixe este necesară şi pe deplin posibilă, dar ridică unele probleme metodologice, determinate de faptul că ponderea cea mai mare a fondurilor fixe productive se găsesc în gestiunea unităţilor de servire. Totuşi, aceste influenţe pot fi uşor determinate pe baza indicilor pe grupe de cooperative, respectiv pe cele din cadrul unui consiliu unic agroindustrial, deservite de o staţiune pentru mecanizarea agriculturii ; apoi, pe baza unor coeficienţi de ponderare, ele se pot repartiza pe cooperativele deservite.

Legiferarea introducerii calculului productivităţii muncii în cooperativele agricole de producţie, pe baza unei metodologii care să ţină seama de specificul activităţii acestora, ar contribui la planificarea nivelului consumului de muncă şi stabilirea normelor de muncă, pe baze ştiinţifice, la orientarea consiliilor de conducere ale C.A.P. spre valorificarea tuturor posibilităţilor pentru folosirea optimă a potenţialului uman şi, pe această cale, pentru creşterea veniturilor cooperativelor şi ale cooperatorilor.

Ioan Lucian MEHEDINŢI
Galaţi

SISTEME MARI:
teorie şi aplicaţii (I)

Stadiul actual şi perspectivele sistemelor mari

CONCEPTELE teoriei sistemelor au pătruns profund în toate domeniile de activitate umană, generînd apariţia unor ştiinţe interdisciplinare noi ca: ştiinţa sistemelor, cibernetica, informatica şi altele. Un interes deosebit din punct de vedere teoretic şi aplicativ îl reprezintă conceptul de **sistem mare.**

Înţelegem prin sistem mare un sistem complex [1]) ca structură şi obiective, compus din mai multe subsisteme interconectate, şi un sistem coordonator. Astfel de sisteme sînt, spre exemplu, sistemele industriale, sistemele energetice, sistemele de transport şi telecomunicaţii, sistemele bio-ecologice, sistemele socio-economice, sistemele informatice şi altele. Simpla enumerare a acestor sisteme pune în evidenţă importanţa practică a cercetării sistemelor mari în scopul găsirii unor metode adecvate de conducere, optimizare, reglare, sau pur şi simplu de calcul.

Filozofia de abordare a sistemelor mari, independent de natura lor concretă, este axată pe parcurgerea a 4 etape şi anume:

Etapa 1: Stabilirea obiectivelor globale ale sistemului în ansamblu (la nivel de conducere, reglare, optimizare şi calcul).

Etapa a 2-a: Descompunerea sistemului mare în mai multe subsisteme interconectate, cu minimizarea interacţiunii dintre subsisteme.

Etapa a 3-a: Caracterizarea proprietăţilor (calitative şi cantitative) ale subsistemelor rezultate din descompunere, cu ajutorul metodelor şi tehnicilor care decurg din ştiinţa sistemelor.

Etapa a 4-a: Caracterizarea proprietăţilor (calitative şi cantitative) ale sistemului mare în ansamblu, din proprietăţile subsistemelor şi din structura de interacţiune.

În ultimii ani s-au studiat în special sistemele mari cu structură ierarhizată, cu mai multe niveluri, avînd un sistem coordonator. Importanţa studiului sistemelor ierarhizate constă în concluziile de îmbunătăţire a modului de conducere a acestora. Dintre metodele care au condus la rezultate practice se pot enumera: metoda bazată pe descompunere şi coordonare şi metoda bazată pe agregarea informaţiilor, ambele aplicabile în conducerea întreprinderilor industriale şi a sistemelor socio-economice, utilizînd şi calculatoarele electronice.

Reglarea ierarhizată a sistemelor energetice complexe, formate din mai multe centrale termo şi hidro-electrice, este, de asemenea, o problemă de mare actualitate, ţinînd seama de importanţa factorului energetic în economia mondială. Soluţia modernă implică descompunerea procesului de producere a energiei în subprocese interconectate, de dimensiune mai mică şi deci mai uşor de condus şi reglat local, dar ţinînd seama de obiectivele globale ale sistemului energetic în ansamblu.

Simularea şi optimizarea sistemelor ecologice a fost, de asemenea, abordată în ultimii ani cu ajutorul teoriei sistemelor mari, descompunînd ecosistemul în mai multe subsisteme interconectate, modelînd comportarea dinamică a fiecărui subsistem şi a interacţiunii dintre ele şi simulînd cu ajutorul calculatorului electronic diverse situaţii normale sau de catastrofă.

Un loc aparte îl are tratarea sistemelor informatice pentru conducere (a întreprinderilor, proceselor tehnologice, activităţilor neindustriale, comerţ, transport etc.). Implementarea unor astfel de sisteme se dovedeşte mai uşor de realizat dacă se tratează sistemul pe subsisteme componente, dar ţinînd seama şi de interacţiunea dintre acestea. Neglijarea acestui ultim aspect conduce la îndepărtarea de optimul ideal şi la apariţia unor grave erori de calcul, generînd o conducere defectuoasă.

Ce aduce, aşadar, nou teoria şi aplicaţiile sistemelor mari? Răspunsul poate fi rezumat în următoarele puncte:

- o conducere descentralizată, dar coordonată prin ierarhizarea obiectivelor la diferite niveluri şi prin armonizarea obiectivelor locale în scopul atingerii obiectivului global;
- o reglare ierarhizată, pe mai multe niveluri a proceselor industriale complexe, de neconceput pînă în prezent;
- optimizarea ierarhizată, pe mai multe niveluri, a sistemelor mari, după mai multe funcţii obiectiv (optimizarea multicriterială);
- calculul stabilităţii sistemelor mari, interconectate, problemă de mare importanţă practică.

Cunoaşterea, de către o masă largă de cadre tehnice (ingineri, arhitecţi, informaticieni, matematicieni, fizicieni), cadre din domeniul socio-economic (economişti, sociologi, ecologi, biologi, cadre didactice, cercetători din institutele de profil etc.) a metodelor şi tehnicilor de abordare modernă a sistemelor mari va conduce la îmbunătăţirea metodelor de realizare şi conducere a unor obiective prioritare ale economiei naţionale, cum ar fi sistemele industriale (întreprinderi, centrale şi ramuri industriale), procesele mari (în platformele industriale), sistemele ecologice (marea, lacurile mari, pădurile etc.), sistemele socio-economice (oraşul, teritoriul-judeţul). Acest lucru va avea neîndoios un rol important în cadrul noului mecanism economic.

Probleme în teoria sistemelor mari

TEORIA sistemelor mari îşi propune în primul rînd să definească conceptele şi să stabilească proprietăţile acestor sisteme. Conceptele uzuale, specifice teoriei sistemelor mari sînt acelea de: structurabilitate, decompozabilitate, coordonabilitate, agregare, transfer de informaţie, optimizare multicriterială şi altele. În aceeaşi ordine de idei amintim că proprietăţile sistemelor mari ca: controlabilitate, observabilitate, stabilitate structurală, adaptabilitate, realizabilitate, optimalitate şi altele, deşi au fost definite şi în teoria clasică a sistemelor capătă în teoria sistemelor mari dimensiuni noi, datorată complexităţii problemelor.

În teoria actuală a sistemelor mari există mai multe probleme majore, care constituie tot atîtea domenii de cercetare. Dintre acestea amintim pentru gradul lor de dificultate următoarele două: (1) problemele de analiză (calcul), a căror dificultate este legată de talia (dimensiunea) mare a lor, cum ar fi: modelarea sistemelor mari, identificarea sistemelor mari, stabilitatea sistemelor mari, optimizarea sistemelor mari, simularea sistemelor mari şi altele, (2) problemele de coordonare a transferului de informaţie între subsisteme, a căror dificultate creşte cu cît subsistemele sînt răspîndite pe o arie geografică mai întinsă.

O problemă importantă în teoria sistemelor mari este modelarea acestor sisteme, dificultatea majoră fiind talia mare a modelelor care rezultă din analiza acestora. Tradiţional, modelele sistemelor mari au fost scrise în limbajul ecuaţiilor diferenţiale (continue sau discrete), dar există şi o tendinţă opusă, anume aceea de a utiliza **modelarea lingvistică,** o tehnică ce decurge din teoria mulţimilor vagi şi care lucrează cu variabile-declaraţii, adică cu variabile care iau valori din mulţimea: foarte foarte mare, foarte mare, mare, mai mare decît, mică, mai mică decît etc.

O problemă esenţială în modelarea unui sistem mare este aceea a delimitării între sistem şi mediul înconjurător, fapt care — în contextul sistemelor mari — are serioase repercusiuni asupra taliei modelului. De exemplu, dacă o variabilă este considerată ca variabilă exogenă, deşi ea face parte din sistem, atunci rezultatele vor fi cu siguranţă eronate şi vice-versa, dacă o variabilă exogenă este inclusă în model, analiza va fi mai complicată şi costul modelului mai ridicat.

Dimensiunea mare a modelelor a condus în mod natural la preocuparea pentru simplificarea acestora. Simplificarea tratării sistemelor mari apare imediat dacă sistemul conţine o **perturbaţie singulară,** adică dacă în model există un parametru mic care multiplică interacţiunile (cazul interacţiunilor slabe), sau care multiplică unele derivate de ordinul 1 (interacţiune tare). În absenţa unei perturbaţii singulare o metodă de reducere a complexităţii sistemului, larg utilizată în special în sistemele liniare, este **agregarea** modelelor mari, care poate fi definită ca înlocuirea unui model de dimensiune mare cu un altul de dimensiuni mai mici (utilizînd un set redus de variabile), dar care să furnizeze o soluţie satisfăcătoare a problemei. Experienţa a arătat că agregarea consistentă, constituie efectiv o metodă de rezolvare a problemelor mari, mai ales în problemele cu caracter economic. Subliniem însă faptul că agregarea nu este univoc determinată, ca de altfel nici operaţia inversă de dezagregare, ea fiind determinată de interesul celui care foloseşte informaţia agregată. De asemenea, am sublinia — ca o tehnică ajutătoare — necesitatea ca agregarea sistemului mare să fie precedată de descompunerea acestuia în subsisteme, urmată de agregarea subsistemelor şi a interacţiunilor, pentru ca în final modelul global agregat să rezulte din reunirea submodelelor agregate.

Florin STĂNCIULESCU

(Continuare în pag. 22)

[1]) În acest context o definiţie a unui sistem complex este următoarea: un sistem care conţine mai multe relaţii neliniare şi legături de feedback pozitive sau negative, caracteristici care permit o extrem de bogată diversitate de modele de comportare şi care nu pot fi generate de structuri aparent simple

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Elemente de gîndire economică la Dionisie Fotino

CUNOSCUT ca literat şi compozitor, Dionisie Fotino[1]) s-a remarcat şi ca istoriograf cu preocupări economice. În „Istoria vechei Dacii..." (vezi nota 1) pe lîngă date, informaţii, fapte şi explicaţii istorice, Dionisie Fotino inserează şi o serie de informaţii şi date cu caracter economic, statistic, politic, administrativ şi geografic referitoare la cele trei ţări româneşti, cu precădere la Ţara Românească; ele sînt însoţite de aprecieri şi consideraţii asupra stării economice generale a ţărilor române, a nivelului de dezvoltare a agriculturii, manufacturilor, meseriilor şi comerţului. Despre Ţara Românească Fotino relata că dispune de o îmbinare favorabilă între cîmpii, dealuri şi munţi. După părerea sa, puţine sînt ţările care dispun de cîmpii atît de fertile, de o mulţime atît de mare de pîraie, rîuleţe, eleştee şi bălţi atît de bogate în peşte. Existenţa Dunării – cel mai mare fluviu al Europei – era considerată ca o adevărată binefacere pentru pescuitul, navigaţia şi comerţul Ţării Româneşti. Bălţile, eleşteele şi apele care se vărsau în Dunăre – bogate în peşti, raci, scoici etc., aprecia Fotino, – sporeau şi mai mult importanţa economică a Dunării.

Despre fertilitatea pămîntului se relata că este atît de ridicată încît cu muncă puţină se puteau obţine mari cantităţi de produse, creîndu-se condiţii ideale pentru creşterea vitelor. „Păşunile şi livezile – scria cărturarul – se fac de minune... cîmpiile sînt atît de bogate încît şi locuitorii învecinaţi trimit în Ţara Românească mii de vite atît pentru ernatec cît şi pentru văratec"[2]). Pădurile cu diversitatea lemnului pe care-l furnizau, cu animalele sălbatice, păsările diferite care-şi găseau aici sălaş, cu condiţiile optime creşterii albinelor sporeau şi mai mult potenţialul natural economic al ţării.

Descrierea potenţialului economic este întregită de istoricul român de informaţii şi consideraţii cu privire la condiţiile de viaţă şi de trai ale poporului român: hrană, îmbrăcăminte, locuinţă etc. Despre case, spune că sînt făcute din bîrne, lipite pe dinăuntru şi pe dinafară cu lut, acoperite cu trestie sau şindrilă. Dar cea mai mare parte a ţăranilor – relatează el – locuiau în bordeie. Din asemenea relatări ne dăm seama de nivelul de trai al ţăranilor români din vremea sa. Numai casele bogaţilor erau zidite din cărămidă şi var, confortabile, înalte, cu curţi întinse, cu pivniţe adînci etc.

Dar descriind potenţialul economic al Ţării Româneşti şi condiţiile de trai ale populaţiei, Dionisie Fotino – observator atent al relaţiilor sociale şi politice ale vremurilor sale, înregimentat în rîndurile unor forţe sociale antiotomane, în rîndurile acelei boierimi interesată să scoată la iveală efectele negative ale spolierilor exercitate de Poarta Otomană asupra economiei româneşti – şi-a dat seama că acest potenţial era departe de a fi folosit la adevărata sa valoare. Cu toate avuţiile sale naturale, cu toată hărnicia şi capacităţile native deosebite ale poporului român, Ţara Românească, constata el, era o ţară săracă, cu o populaţie care stagna din punct de vedere numeric, ceea ce se reflecta într-un nivel slab de dezvoltare a agriculturii, meseriilor şi comerţului.

Deşi Ţara Românească făcea export de grîu, orz ş.a. totuşi producţia şi exportul acestor produse – constata Fotino – erau reduse în comparaţie cu teritoriul. Aceeaşi remarcă o face şi cu privire la valorificarea lemnului, vinurilor, pescuitului etc. Metalele, pucioasa, sarea şi alte avuţii minerale – fie că nu se exploatau deloc, fie că se exploatau insuficient (sarea). Slaba valorificare a resurselor naturale – agricole, animaliere şi minerale – se reflecta negativ şi în nivelul meseriilor, manufacturilor şi comerţului.

Dînd dovadă de un pronunţat spirit analitic, Dionisie Fotino şi-a dat seama de natura socială şi politică a cauzelor înapoierii economice a Ţării Româneşti. El respinge explicaţiile neştiinţifice, denigratoare care învinuiau natura sau invocau incapacitatea românilor drept cauze ale stării necorespunzătoare a economiei lor. Referindu-se, de pildă, la practicarea în slabă măsură de către români a meseriilor el scria : „Dar după cum mi se pare, aceasta nu este din cauza firii lor, ci... provine din subjugarea continuă, din cauza sclaviei, ca să nu spun a unei asupriri distrugătoare, după cum, de altfel, este în toată Grecia, unde atîtea spirite strălucite şi ascuţite rămîn necultivate sub jugul sclaviei"[3]). Din cauza despotismului exterior, românii, remarca el, nu foloseau o serie întreagă de avuţii naturale de care dispuneau : metale (aur, argint, fier, aramă), pucioasă neagră ş.a.

Slaba dezvoltare a comerţului ca şi a altor activităţi economice, susţinea, pe bună dreptate, Dionisie Fotino, era rezultatul unui proces istoric îndelungat şi nu „o boală venită pe neaşteptate", Guvernarea despotică, dominaţia străină, prelungită veacuri de-a rîndul, afirma el, nu permitea individului „să fie instruit, bogat şi înfloritor". O atenţie deosebită a acordat-o cercetătorul efectelor negative ale tributului plătit Porţii Otomane şi domniilor fanariote – ca factori de frînare a economiei ţărilor române. Sporirea sumelor pretinse sau oferirea unor sume mai mari de către pretendenţii la domnie – mai ales în timpul domniilor fanariote – apăsau foarte mult asupra poporului român, remarca Dionisie Fotino.

Avînd la dispoziţia sa un material istoric bogat, Dionisie Fotino aduce numeroase dovezi concrete de înrăutăţire a situaţiei social-economice a populaţiei din ţările române în timpul domniilor fanariote. O atenţie deosebită o acordă demascării jafurilor din partea fanarioţilor care-i însoţeau pe domni, contradicţiilor dintre boierii fanarioţi şi domnii pămînteni, efectelor negative ale lăcomiei, risipei şi luxului domnilor şi boierilor în general etc.

FIŞE

FUTURES
the journal of forecasting and planning
VOLUME 14 NUMBER 2 APRIL 1982

● *Prezenţa, în paginile revistei „Futures" (publicaţie editată de Butterworth Scientific), a unor reputaţi cercetători în domeniul studiilor asupra viitorului cum sînt Aurelio Peccei, Jay W. Forrester, D.M. Meadows, Eduard Pestel etc. pune în lumină problematica asupra căreia îşi concentrează atenţia publicaţia amintită. După cum arată A. Peccei în studiul care deschide apariţia din aprilie 1982 (Global modelling for humanity), ideea centrală care îi apropie pe cei ce colaborează la această publicaţie este încrederea în valoarea euristică a modelărilor globale, considerate a fi o metodă autentică ce permite umanităţii să-şi proiecteze viitorul în termeni raţionali. Dar acest instrument de cunoaştere nu poate fi considerat perfect. Tocmai în ideea de a rafina continuu aparatul metodologic cu ajutorul cărora sînt elaborate modelele globale, în numărul amintit al publicaţiei sînt incluse studii ce abordează unele laturi ale domeniului cum sînt : o privire critică asupra modelării globale; modelele globale şi acţiunea politică ; un deceniu de existenţă a modelelor globale etc.*

Calculul venitului naţional

● *De stabilirea exactă a participării diferitelor ramuri ale economiei naţionale la crearea venitului naţional depinde fundamentarea unor concepte economice, justeţea orientărilor de politică economică în probleme importante cum ar fi, de pildă, repartizarea judicioasă a investiţiilor. Or, pînă nu demult, acest aspect, de deosebită însemnătate, era soluţionat cu o anumită aproximaţie, subevaluîndu-se, de regulă, contribuţia agriculturii – scrie I. Doroşin în articolul Naucino-metodologhiceskie osnovi opredelenia proizvodstva nationalnogo dohoda po otrasliam narodnogo hozeaistva (Fundamentul ştiinţifico-metodologic al determinării producerii venitului naţional pe ramuri ale economiei naţionale), publicat în nr. 4/1982 al revistei sovietice „PLANOVOIE HOZEAISTVO". Pornind de la faptul că metoda de calcul bazată numai pe producţia netă nu permite – din cauza condiţiilor obiective de formare a preţurilor – să se determine dimensiunile reale ale venitului naţional produs în diferite ramuri, I.D. propune ca, la stabilirea valorii nou create, să se ia în considerare şi cantitatea şi calitatea muncii care o generează. Concomitent cu expunerea concretă a aplicării metodei preconizate I.D. menţionează că valoarea sa este condiţionată de posibilitatea comensurării reale a cheltuielilor de muncă din diferite ramuri, precum şi de raportarea la un anumit etalon a calităţii muncii din diferitele ramuri ale economiei naţionale.*

„Utopii monetare"

● *Perturbările înregistrate în ultima vreme în finanţele mondiale au stimulat o resurecţie a*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Folosind date generale, sintetizatoare, Dionisie Fotino urmărește o serie de fenomene și procese economice în desfășurarea și evoluția lor istorică, se străduiește să explice cauzele și urmările lor. Relevante în acest sens sînt, de exemplu, urmărirea evoluției fenomenului financiar în relațiile dintre principatele române și Turcia, a exploatării poporului român de către otomani, a influențelor negative ale dominației otomane și domniilor fanariote asupra agriculturii, comerțului și meseriilor, a consecințelor negative ale schimbării domnitorilor etc.

Soluțiile propuse de Fotino au și ele un caracter general, se referă la economia națională în ansamblu. Explicațiile date — care, în cea mai mare parte, nu depășesc punctele de vedere și explicațiile care circulau în epocă în cercurile boierimii pămîntene — sînt, în general realiste, cu încărcătură științifică, de asemenea și soluțiile preconizate în vederea lichidării despotismului, promovării unor măsuri de stimulare a agriculturii, comerțului și meseriilor. Exponent al boierimii, Fotino nu avansa soluția lichidării stărilor feudale, cu toate că a criticat și unele forme de asuprire a maselor populare de către clasa boierească în general ; propunerile sale de dezvoltare a comerțului, de înlocuire a impozitului personal, cunoscut sub numele de bir — de la care erau exceptați boierii, clerul și alți privilegiați — cu un sistem fiscal bazat pe impunerea producției agricole care ar fi adus în masa contribuabililor și pe cei bogați, erau însă în măsură să favorizeze producția de mărfuri capitalistă, ceea ce ar fi subminat bazele sistemului de relații feudale.

„Toată lumea astăzi știe — scria astfel Dionisie Fotino — că darea indirectă pe productele pămîntului, cînd nu trece măsurile dreptului, întărește activitatea, înmulțește productele, contribuie la sporirea poporului și la înmulțirea vitelor, stimulează meseriile și comerțul, și în tot chipul dă mișcare spiritului omenesc ; din contră darea pe cap, aplicată, în mod despotic, sărăcește cu totul pe locuitori, paralizează agricultura, lîncezește și împiedică meseriile, tîmpește spiritul și aduce toată mulțimea relelor". În accepția cercetătorului, propunerile de înlocuire a impozitului pe persoane cu impozitul indirect ar fi stimulat, deci, producția agricolă și neagricolă, contribuind la generalizarea producției de mărfuri — ceea ce, în mod practic, ar fi favorizat dezvoltarea premiselor trecerii la producția capitalistă, pe cale lentă, de lungă durată. De fapt, unele premise interne ale acestei dezvoltări au fost create de însești reformele lui Constantin Mavrocordat prin eliberarea „rumânilor" și „vecinilor", prin încercările de modernizare a administrației și de introducere a salarizării funcționarilor de stat etc. [4])

Opera lui Dionisie Fotino este importantă și pentru faptul că în ea se găsesc multe date, din care unele brute, dar care prelucrate, analizate și interpretate ne pot oferi imagini reale asupra unor realități social-economice. Însemnate sînt în acest sens datele cu privire la structura populației fiecărui județ, cu privire la numărul bisericilor și mînăstirilor, al preoților și călugărilor, cu privire la favorurile ecleziastice etc. Analiza acestor date ne creează posibilitatea înțelegerii în ce măsură reprezentanții bisericii, ca elemente parazitare, preluau mari părți din plusprodusul creat de popor, contribuind prin aceasta la stagnarea economică a Țărilor Române.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

[1]) Grec de origine, dar stabilindu-se în Țara Românească, Dionisie Fotino s-a integrat în viața politică a țării, a fost ostil dominației otomane ca și domniilor fanariote ale căror abuzuri le-a demascat cu vigoare. S-a încadrat în rîndurile opoziției boierești pămîntene, apropiindu-se de Constantin Filipescu, șeful partidei naționale care lupta pentru înlăturarea domniilor fanariote și revenirea la domniile pămîntene ; a intrat astfel în contradicție cu domnitorul Caragea pe care-l atacase în epigrame și satire. A semnat în anul 1821, alături de alți boieri, cunoscuta „Carte de adeverire", din 23 martie 1821, adresată lui Tudor Vladimirescu, prin care se arăta : „Pornirea Domnului Sluger Tudor Vladimirescu nu este rea și vătămătoare, nici în parte fiecăruia, nici patriei, ci folositoare și izbăvitoare și norodului spre ușurință". A publicat în 1818, la Viena, Istoria vechei Dacii sau a Transilvaniei, Valachiei și Moldovei, în 3 volume, în limba greacă, tradusă și publicată de George Sion, în limba română, în anul 1859.

[2]) Istoria generală a Daciei sau Transilvaniei, Țării Românești și a Moldovei, op. cit. vol. 3, p. 132—133

[3]) G. Zane, Texte din literatura economică din România, Secolul XIX, vol. I, Ed. Ecademiei, București, 1960, p. 5—6

[4]) În opera lui Dionisie Fotino găsim o interesantă și pătrunzătoare analiză a reformelor lui Constantin Mavrocordat din timpul domniilor sale în Moldova și Țara Românească. El apreciază că inițial aceste reforme au jucat un rol pozitiv. Dar în scurt timp ele au adus mari pagube economiei și societății românești. Inițial ele au contribuit la modernizarea administrației de stat, la curmarea fenomenului de emigrare, atrăgînd chiar o populație din dreapta Dunării, din Transilvania și din Ungaria către Țara Românească și Moldova. Dar măsurile luate de C. Mavrocordat, sesizează istoricul, s-au dovedit simple paliative temporare. Reformele au cuprins și unele măsuri care cu timpul au adus mari pagube țărilor române, contribuind la stagnarea lor economică, la accentuarea instabilității politice și a nesiguranței slujbașilor. Desființarea oștirii naționale a lăsat țara la discreția turcilor, a creat posibilitatea unor excese și arbitrarii din partea slujbașilor fanarioți și a numeroșilor aventurieri din imperiul otoman. Un alt rău al acestor reforme a fost creșterea tributului către Poarta Otomană. Constantin Mavrocordat, intimidat de sumele mari pe care le ofereau rivalii săi la cumpărarea tronurilor, a adăugat noi sume de bani la sumele de bani plătite turcilor. Suplimentarea tributului la fiecare nouă domnie a servit pentru turci drept motiv de schimbare cît mai deasă a domnitorilor și sporire a sumelor pretinse. „Măsura aceasta — scria Dionisie Fotino — a fost îndoit fatală, căci și țara s-a împovărat cu cheltuieli nesuferite, și demnitatea domnului s-a făcut nulă ; s-au pus dări nemăsurate pe clasa locuitorilor de pămînt, încît au ajuns în cea mai mare ticăloșie (mizerie n.n.), și cînd se succeda un domn dările se adăugau după gustul și voința Domnului". După datele expuse de Dionisie Fotino în Istoria vechei Dacii, tributul plătit de Țara Românească către Poarta Otomană a crescut de la 500 lei (3 000 bani) în timpul lui Mircea cel Bătrîn la 1 000 000 lei în timpul domniilor fanariote, sumă enormă pentru acea vreme.

unor teorii ce pot fi calificate drept „utopii monetare", afirmă Pierre Pascallon *în articolul* „Le temps des utopies monetaires" *publicat în numărul din 1 martie a.c. al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.É.D.É.I.S.". *Pentru a surprinde esența acestor teorii, opinează autorul, este necesar ca, în cazul monedei, să distingem o serie de caracteristici : dimensiunea temporală, dimensiunea individuală și cea socială, dimensiunea instituțională etc. Utopiile monetare ar viza tocmai demonetizarea (anularea) unora dintre caracteristicile menționate ale monedei. Unii autori, susține P.P., vizează „demonetizarea" dimensiunii sociale a monedei, ceea ce ar corespunde determinării valorii mărfurilor nu prin mecanismul legii valorii, ci în sensul ideii avansate de Robert Owen care stipula acordarea unor bonificații producătorilor. Alți economiști din această categorie propun eliberarea monedei de dimensiunea sa temporală, cu alte cuvinte ca moneda să devină un simplu instrument de circulație fără nici o funcție în ce privește tezaurizarea și economisirea. În sfîrșit, există propuneri pentru constituirea unei așa numite „monede neutre", care ar permite, potrivit susținătorilor săi, asigurarea condițiilor optime pentru afirmarea legilor liberei concurențe. Deficiența majoră a acestor teorii „utopice", potrivit opiniei susținută de P.P., ar consta în ignorarea fenomenelor concrete ale funcționării economiei capitaliste.*

Strategie comercială

● *În numărul său din 10 februarie a.c. revista* „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES" *reproduce un articol publicat inițial în* FINANCIAL TIMES *sub semnătura lui* Christopher Lorenz ; *titlul articolului :* „La stratégie commerciale du Japon". *Pornind de la succesele deosebite înregistrate de produsele japoneze pe piețele unor țări puternic industrializate, autorul își propune să identifice componentele ce ar putea alcătui „o strategie comercială japoneză". Elementele definitorii ale unei asemenea strategii ar putea fi rezumate, potrivit opiniei lui Ch. L., astfel : producătorii japonezi acordă o atenție deosebită inovării produselor, adaptării acestora la cerințele beneficiarilor, precum și reducerii permanente a tuturor costurilor de producție. Desfășurînd analiza la nivel de mecanism, opinează autorul studiului, pot fi identificate o serie de norme care ghidează penetrarea produselor japoneze pe alte piețe. Între acestea sînt amintite : cu-*

FIȘE

cerirea inițială a anumitor segmente de piață bine definite ; asigurarea și menținerea prestigiului produselor pe piețele respective ; reducerea sistematică a costurilor de orice natură ; conceperea întregii economii mondiale ca o piață potențială, astfel încît să poată fi identificați noi beneficiari și să existe premise pentru fabricarea produselor în serii largi ; o strategie financiară care să susțină diversificarea continuă a produselor și adaptarea acestora la particularitățile economice, psihosociale și culturale ale teluriilor cumpărători.

SISTEME MARI

(Urmare din pag. 19)

Modelarea complexității și a impreciziei sistemelor mari constituie o problemă teoretică și practică. În ultima decadă au fost construite modele complexe care să descrie funcționarea unor sisteme mari de la scara unor procese industriale, pînă la scara națională, sau chiar a lumii ca sistem. Odată cu dezvoltarea calculatoarelor electronice, aceste modele au crescut ca dimensiune și complexitate, datorită nevoii de a lucra simultan cu sute sau mii de variabile, larg interconectate. În consecință, nu este surprinzător faptul că constructorii de astfel de modele întîmpină adesea dificultăți în a explica și folosi aceste modele, fără a utiliza simplificări drastice, care conduc la pierderi semnificative de informație și/sau la inconsistența modelului.

Dintre problemele de analiză (calcul) privind sistemele mari ne vom opri asupra problemei optimizării acestora. Din capul locului trebuie să admitem faptul că nu toți parametrii care sînt definitorii pentru un sistem mare sînt cunoscuți cu precizie, ci numai cu un anumit grad de aproximație, ceea ce introduce evident un anumit grad de incertitudine în cunoașterea evoluției sistemului.

Problema determinării unei traiectorii de evoluție optimală pentru un sistem mare este strîns legată de posibilitatea de a predetermina cu exactitate interacțiunile dintre sistem și exosistem (adică mediul înconjurător), care conține sistemul nostru ca subsistem. Și aceasta deoarece principala sursă obiectivă de incertitudine în optimizarea sistemelor mari o constituie tocmai interacțiunea sistem-exosistem.

De aceea, în prezent există o tendință de reevaluare a conceptului de optimizare și de înlocuire a lui cu conceptul considerat mai realist de „suboptimizare" sau chiar de „optimizare flexibilă". Însă chiar dacă lucrurile stau așa, conceptul de optimalitate rămîne etalonul la care trebuie să ne raportăm.

În optimizarea sistemelor mari următoarele supoziții apar ca fiind naturale:

- sistemul este atît de mare (ca dimensiune și complexitate) încît nu poate fi rezolvat în ansamblu;
- pentru ca sistemul să poată fi rezolvat (în sensul conducerii optimale), el trebuie descompus în subsisteme interconectate și/sau agregat;
- valoarea optimală a vectorului de stare ca și aceea a vectorului de interacțiune, deși necunoscută, se presupune că există și este unică;
- putem rezolva subproblemele de optimizare locală, rezultate din descompunerea sistemului în subsisteme, ca și problema coordonatorului, pe care o presupunem, de asemenea, de dimensiune redusă.

Principiile sistemelor mari

EXPERIENȚA de pînă acum și intuiția arată că metodele și căile de abordare a conducerii optimale a sistemelor mari conduc, de fapt, nu la soluția optimală (adică la optimul teoretic) ci la o soluție suboptimală, adică la o soluție care se depărtează într-o anumită măsură de evoluția optimală, astfel încît diferența dintre valoarea optimă și suboptimă să rămînă controlabilă. Această observație ne-a condus la elaborarea unui principiu de incertitudine în teoria sistemelor mari.

Enunțul acestui principiu este următorul:

„Starea x_i a unui subsistem a unui sistem mare, decompozabil în n subsisteme interconectate, și interacțiunea sa v_i, cu celelalte n-1 subsisteme, pot fi determinate simultan numai pînă la un anumit grad de precizie".[2])

Principiul de incertitudine în sistemele mari se bazează pe observația că realizarea obiectivelor unui sistem în general depinde de influența exosistemului în care sistemul este „scufundat", adică de interacțiunea sistem-exosistem. În particular această observație este valabilă și pentru subsistemele unui sistem mare, deoarece pentru aceste subsisteme exosistemul include sistemul mare însuși, iar uneori se poate confunda cu acesta. În acest caz realizarea obiectivelor fiecărui sistem depinde de interacțiunea cu celelalte subsisteme.

Sursele de incertitudine în sistemele mari sînt destul de numeroase, dar incertitudinea asupra stării x, pe care o definim ca distanța între valoarea x_i^* (valoarea obținută dacă s-ar putea rezolva sistemul mare, optimală) și x_i (valoarea aproximativă, suboptimală), definită cu ajutorul normei provine în mod obiectiv din:

— imposibilitatea rezolvării în ansamblu a sistemului mare;

— necunoașterea cu exactitate a interacțiunilor între subsistemul considerat (i) și celelalte n-1 subsisteme. În acest caz interacțiunile măresc numărul total al necunoscutelor, în subsistemul i.

În mod analog pornind de la relația care leagă variabila de interacțiune v_i cu stările x_i (ale celorlalte n-1 subsisteme), se definește incertitudinea asupra interacțiunii ca distanța, definită tot cu ajutorul normei, între valoarea v_i^* și v_i.

Așadar, dacă sistemul este mare și deci nerezolvabil în ansamblu, există o anumită incertitudine Δx_i asupra stării x_i. Dacă încercăm să rezolvăm sistemul prin descompunere, incertitudinea Δx_i asupra stării persistă ca urmare a dependenței soluției x_i de existența interacțiunii v_i, asupra căreia există o incertitudine Δv_i. Pe măsură ce descompunem sistemul mare în tot mai multe subsisteme interactive, incertitudinea Δx_i descrește (ca urmare a micșorării dimensiunii subsistemului i), dar incertitudinea Δv_i crește (ca urmare a creșterii dimensiunii vectorului de interacțiune v_i), incertitudinile Δx_i și Δv_i găsindu-se în relație de invers proporționalitate (eventual neliniară). Toate observațiile făcute mai sus ne dau dreptul de a conclude valabilitatea principiului de incertitudine.

Se poate da și o expresie matematică acestui principiu, care arată limitele pînă la care pot fi utilizate conceptele teoriei sistemelor mari, avînd implicații asupra algoritmilor de optimizare. Important însă ni se pare faptul că acești algoritmi sînt — în realitate — algoritmi de suboptimizare și mai ales că sîntem în măsură de a evalua distanța care separă „optimul real" de „optimul ideal" și deci putem ști cu destulă precizie „pierderea de optimalitate" pe care o aduce o soluție suboptimală. Trebuie să precizăm că o soluție suboptimală este de preferat unei soluții optimale, atunci cînd pentru obținerea acesteia din urmă — dacă poate fi obținută — ar trebui să plătim un preț prea mare, ca memorie și timp calculator [3]).

Un alt principiu important în teoria sistemelor mari este așa-numitul principiu de optimalitate a sistemelor mari. Este cunoscut principiul programării dinamice (sau principiul de optimalitate) al lui Bellman. Un principiu analog poate fi enunțat în cazul sistemelor mari, pornind de la definiția acestor sisteme și ținînd seama de particularitățile lor.

Enunțul principiului de optimalitate în sistemele mari este următorul: „dacă un sistem mare, compus din mai multe subsisteme interconectate și un sistem coordonator este optimal atunci toate subsistemele componente sînt optimale în interacțiune și invers, dacă cel puțin un subsistem al unui sistem mare nu este optimal, în interacțiune, nici sistemul în ansamblu nu este optimal".

Principiul de optimalitate în sistemele mari, pe care l-am elaborat recent și care se pretează la o frumoasă formalizare matematică (ca de altfel și principiul de incertitudine) pe care nu o mai prezentăm aici, merită totuși o discuție mai amplă, datorată impactului său asupra conducerii optimale a sistemelor mari. Principiul de optimalitate în sistemele mari arată că dacă comportarea, traiectoria unui sistem mare este optimală, atunci comportarea fiecărui subsistem component este cu necesitate optimală, ca și interacțiunea dintre acestea. Invers, dacă un subsistem nu se comportă optimal, ca urmare de exemplu a faptului că interacțiunea sa cu celelalte subsisteme nu este optimală, sistemul mare în ansamblu nu se comportă optimal. Aceasta conduce la o comportare suboptimală, indicele de suboptimalitate fiind tocmai diferența dintre valoarea optimă a indicelui de performanță și valoarea suboptimă a acestuia.

Alte principii care trebuiesc avute în vedere în abordarea unui sistem mare, complex sînt următoarele:

Principiul complementarității (sau excluziunii), elaborat de Zadeh, conform căruia: „pe măsură ce complexitatea unui sistem (în sensul de model) crește, precizia și relevanța acestuia ating un nivel la care ele se exclud reciproc". Acest principiu are importanță pentru determinarea taliei modelului matematic, care nu trebuie să depășească gradul la care relevanța sa devine insignifiantă.

Un alt principiu important este cel al coordonării sistemelor mari, elaborat de Mesarovic și colaboratorii și care poate fi enunțat astfel: „reglarea descentralizată poate fi aproape **la fel de bună** ca și reglarea centralizată, cu condiția să existe un sistem coordonator care să asigure coordonarea subsistemelor, ierarhizat, pe mai multe niveluri".

[2]) F. Stănciulescu: „Un principiu de incertitudine în teoria sistemelor mari". În: Contemporanul, nr. 42 (1 771), 17 octombrie, 1980

[3]) F. Stănciulescu: **Dinamica sistemelor mari**, Ed. Academiei R.S.R., București, 1982

15 Beneficiul și rentabilitatea întreprinderii

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale, din Ministerul Educației și Învățământului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema: „Prețul și rentabilitatea" cuprinde 6 puncte: 1. „Costul de producție și valoarea"; 2. „Importanța și căile reducerii costurilor de producție; 3. „Sistemul de prețuri — instrument al politicii economice"; 4. Programul P.C.R. cu privire la politica de prețuri în țara noastră"; 5. „Venitul net al întreprinderii și venitul net centralizat al statului"; 6. „Beneficiul și rentabilitatea întreprinderii". Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 6.

În vederea concursului de admitere, programa și manualul necesar pregătirii candidaților au fost indicate în numărul anterior al revistei noastre, în conformitate cu indicațiile Ministerului Educației și Învățământului publicate în revista „Forum", nr. 3 și 4/1982.

CORESPUNZĂTOR obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind accentuarea laturilor calitative în dezvoltarea economico-socială, un rol deosebit în înfăptuirea neabătută a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism, revine sporirii eficienței economice, prin ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale și financiare, reducerea costurilor și creșterea beneficiilor.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la plenara C.C. al P.C.R. din noiemorie 1981 — **„Trebuie să se acționeze energic pentru reducerea continuă a cheltuielilor de producție, a cheltuielilor materiale, pentru creșterea tot mai puternică a eficienței economice, pentru sporirea beneficiilor — unitatea de măsură a bunei activități economice financiare în fiecare sector, în fiecare unitate".**

1. Venitul net al întreprinderii

CERINȚA trecerii la o nouă calitate a activității de conducere științifică a întreprinderilor, a celorlalte verigi organizatorice, în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, este condiționată de modul cum se folosesc instrumentele și categoriile economice, în cadrul cărora un loc deosebit îl ocupă **venitul net. Venitul net al societății** este expresia bănească a plusprodusului, adică a produsului pentru societate — ca rezultat al muncii pentru societate, depusă de lucrătorii din sfera productivă, ca **diferență între valoarea și costul produsului.**

În obținerea lui este interesată întreaga societate, unitățile economice, colectivele de muncă, deoarece el este sursa principală pentru dezvoltarea economico-socială și ridicarea nivelului de trai.

Venitul net al societății este compus din **venitul net al întreprinderii** — sau — **beneficiul** și, **venitul net centralizat al statului.**

În principal, **venitul net centralizat al statului** este format din partea din producția netă prelevată pentru societate și impozitul pe circulația mărfurilor, ce revin statului ca proprietar al mijloacelor de producție. El mai apare sub forma adaosului sau rabatului comercial, sub forma fondului pentru introducerea tehnicii noi, dobînzi etc., care în practică se includ în costul de producție.

În condițiile autogestiunii economico-financiare, o parte din venitul net al societății este lăsată la dispoziția unităților economice, sub forma **venitului net al întreprinderii,** destinat în principal dezvoltării și modernizării producției, autofinanțării și stimulării colectivului de muncă.

Mărimea acestei părți a venitului net este determinată de cantitatea și calitatea muncii din fiecare unitate economică și contribuie, în același timp, la creșterea eficienței economice a activității productive și prin aceasta, la creșterea venitului național.

2. Beneficiul — principală formă a venitului net. Conținutul și funcțiile lui

BENEFICIUL — **este o parte din valoarea nou creată în unitățile economice, care se constituie după repartizarea următoarelor elemente:** ● prelevarea pentru societate a unei părți din producția netă; ● retribuirea personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia; ● cheltuieli de cercetare și introducerea tehnicii noi; ● impozitul pe fondul total de retribuire; ● contribuții pentru asigurări sociale; ● alte cheltuieli cu munca vie.

Mărimea beneficiului — **reflectă** sintetic rezultatele calitative ale activității economico-financiare a întreprinderii; cu cît beneficiul obținut la un anumit nivel de producție este mai mare, înseamnă că întreprinderea are o activitate mai eficientă.

Rolul și importanța beneficiului dobîndesc valențe noi în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar. În acest sens, **beneficiul este principalul indicator sintetic financiar,** exprimat într-o formă generală ca diferență între încasări și plăți. El reflectă răspunderea cu care sînt folosite fondurile încredințate de societate de către fiecare unitate economică, fiind o pîrghie eficientă de conducere a economiei naționale.

Ca element central al strategiei economico-financiare, **beneficiul îndeplinește următoarele funcții:**

a) sursă de formare a veniturilor bugetului de stat, pentru constituirea fondului național de dezvoltare economico-socială și a fondului de consum social;

b) sursă de autofinanțare a unităților economice;

c) mijloc de cointeresare materială a unităților economice și a colectivelor de oameni ai muncii;

d) indicator sintetic de apreciere a eficienței activității economice;

e) instrument de control asupra modului de gospodărire a resurselor materiale și bănești aflate la dispoziția întreprinderii.

Beneficiul se constituie astfel ca un instrument eficient de dezvoltare a spiritului de răspundere, de întărire a ordinei, a disciplinei de plan și financiare, de apărare a integrității avutului obștesc. Legea nr. 29/22 decembrie 1978, privind formarea, planificarea și destinația beneficiilor reglementează modul de constituire a fondurilor proprii pe seama beneficiului planificat și a celui peste plan.

Astfel, beneficiile realizate în cadrul planului se repartizează de către întreprinderi pentru: restituirea fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor, într-o cotă de pînă la 10% din beneficii; o cotă pentru constituirea fondului de dezvoltare economică a întreprinderii; o cotă pentru constituirea mijloacelor circulante necesare; o cotă destinată constituirii fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; o cotă necesară constituirii fondului pentru acțiuni sociale; constituirea fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor; vărsăminte la bugetul de stat.

O atenție deosebită se acordă stimulării colectivelor de lucrători în valorificarea superioară a materiilor prime și energiei, creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție, care trebuie să se materializeze în realizarea de **beneficii peste nivelul planificat.**

În acest caz, beneficiile realizate peste plan, prin efort propriu, rămîn, conform legii, în cea mai mare parte la dispoziția unității economice avînd următoarele **destinații :** o cotă de 20% la fondul de dezvoltare economică a întreprinderii ; o cotă de 5% la fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; o cotă de pînă la 25% pentru suplimentarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii (la unitățile cu sarcini de export, în plus o cotă de 10% din beneficiul peste plan proporțional cu depășirea exportului) ; o cotă de cel puțin 35% ca vărsămînt la bugetul de stat.

Sistemul de repartizare a beneficiilor, extins atît în activitatea întreprinderilor cît și în cea a C.A.P., a Cooperației meșteșugărești și a celei de consum, demonstrează nu numai creșterea rolului beneficiului în creșterea eficienței economice, ci și superioritatea socialismului în formarea și utilizarea plusprodusului.

3. Rentabilitatea unităților economice și căile creșterii ei

CAPACITATEA **unităților economice de a obține beneficii — se numește rentabilitate.** În practică, rentabilitatea exprimă corelația dintre beneficiu și cheltuielile de producție, concretizată în depășirea costurilor de producție de către veniturile realizate din vînzarea mărfurilor. Cu cît această diferență este mai mare, cu atît beneficiul va fi mai mare și întreprinderea mai rentabilă.

Nivelul absolut al rentabilității reflectă **mărimea beneficiului** ca rezultat al modului cum au fost gospodărite resursele și este expresia eficienței economice obținută în fiecare întreprindere. Rentabilitatea se poate stabili la nivel de produs, de secție, de întreprindere și ramură economică.

Pentru cunoașterea gradului de rentabilitate al unei întreprinderi, sau a unui produs, se folosește **Rata rentabilității.** Rata rentabilității se poate exprima în mod relativ, cu ajutorul ratei beneficiului, calculată ca raport între beneficiul (B) obținut într-o perioadă de timp și totalul costurilor de producție (Cp) :

$$R = \frac{B}{Cp} \times 100.$$

Pentru a se putea aprecia eficiența folosirii fondurilor de producție (Fp), rata rentabilității se mai poate calcula și în funcție de acestea, ca raport între beneficiu și volumul fondurilor de producție :

$$R = \frac{B}{Fp} \times 100.$$

Creșterea rentabilității și beneficiului pentru asigurarea eficienței economice a unităților economice, ridică sarcini deosebite organelor de conducere colectivă. În cadrul **căilor de creștere a rentabilității** un rol tot mai însemnat revine reducerii costurilor de producție, îndeosebi reducerii cheltuielilor materiale.

Pentru aceasta se urmărește introducerea unor noi tehnologii de prelucrare avansată care conduc la reducerea consumurilor specifice și valorificarea superioară a materiilor prime și energiei, recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.

O altă cale este mărirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante prin dimensionarea la strictul necesar a acestora și evitarea imobilizării fondurilor cu această destinație, în constituirea de stocuri.

Creșterea productivității muncii sociale are mare importanță în sporirea rentabilității, a eficienței economice în general, prin introducerea progresului tehnic, organizarea rațională a producției și a muncii și ridicarea permanentă a calificării lucrătorilor.

Pentru creșterea rentabilității o cale sigură o constituie sporirea gradului de utilizare a fondurilor productive, îmbunătățirea indicilor intensivi și extensivi, respectarea termenelor de intrare în funcțiune și respectarea graficelor de atingere a parametrilor proiectați la noile obiective de investiții.

De asemenea, o influență deosebită are fabricarea de produse de calitate superioară, care se desfac la prețuri mai ridicate și care contribuie la sporirea beneficiului.

Valorificarea tuturor posibilităților existente în acest domeniu exercită o influență favorabilă asupra creșterii eficienței economice, ceea ce contribuie la accentuarea caracterului intensiv al producției, creează resurse pentru amplificarea activității economice — premisă a prosperității materiale și spirituale a poporului nostru.

prof. Ștefan VASILE
Liceul industrial nr. 15 București

Organizarea rațională a bazei furajere

(Urmare din pag. 12)

Pornind de la faptul că suprafața arabilă a unei zone cuprinde în mod natural mai multe grupe de soluri, vom determina repartiția optimă a culturilor furajere necesare unui efectiv de vaci și tineretului aferent. Studiul a luat în calcul un număr de 9 ferme aparținînd agriculturii de stat din județul Timiș, cu o suprafață afectată bazei furajere de 5 585 hectare, repartizată pe trei tipuri de teren (cernoziom, lăcoviște și sol greu), pe care sînt prevăzute a se cultiva : lucernă pentru fîn, porumb masă verde, porumb pentru siloz, sfeclă furajeră, lucernă masă verde și anuale pentru masă verde.

Folosind următorii indicatori tehnico-economici : producția medie la ha din cultura obținută pe tipul de sol i (t/ha), cheltuielile de producție pentru cultura j pe un ha din tipul de sol i (lei/ha), suprafața arabilă a tipului de sol i (ha), suprafața arabilă totală (ha), cantitatea minimă a fiecărei culturi ce urmează a fi recoltată (tone), s-a întocmit un model economico-matematic de repartiție optimă a culturilor, urmînd a se determina suprafața de teren arabil din grupa de fertilitate i ce urmează a fi cultivată cu cultura j. Aceste suprafețe se determină în condițiile în care suma suprafețelor din tipurile de sol considerate a fi cultivate trebuie să fie egală cu întreaga suprafață aferentă, cantitățile din fiecare cultură trebuie să se realizeze cel puțin conform necesarului, iar totalul cheltuielilor necesare realizării producției să fie minim.

După un număr finit de iterații, modelul matematic elaborat permite obținerea soluției optime (tabelul nr. 2).

Față de realizarea integrală a sarcinilor prevăzute să se obțină la culturile furajere considerate (13 mii tone la lucernă pentru fîn, 10 mii tone la porumbul masă verde, 16,6 mii tone la porumbul siloz, 20 mii tone la sfeclă furajeră, 7 mii tone la lucernă masă verde și 18 mii tone la anuale masă verde), **soluția optimă asigură în plus o cantitate de aproximativ 5 000 tone.** Cheltuielile de producție necesare determină un cost al furajului de numai 159 lei pe tonă.

Prezentarea problemelor de mai sus a fost simplificată, urmărindu-se îndeosebi efectuarea unei analize a expresiilor matematice în unitatea lor cu conținutul economic. Numai astfel se poate trece la abordarea unor probleme practice mai complexe de analiză economică, cu implicații majore. Mai mult, folosirea modelelor matematice și a analizei economice într-o perfectă simbioză este, neîndoielnic, imperios necesară pentru organizarea și folosirea rațională a resurselor.

Este de la sine înțeles că pentru a elabora un model matematic de folosire rațională a resurselor sau de optimizare a oricăreia din deciziile ce se impun a fi luate în procesul producției de lapte, este nevoie nu numai de cunoașterea metodelor matematice, ci și de **formarea unei gîndiri economice a specialiștilor din sectorul creșterii vacilor de lapte,** care conduc ferme zootehnice, complexe zootehnice de tip industrial sau contribuie la adoptarea deciziilor la oricare alt nivel.

Tabelul nr. 2

Repartiția optimă a culturilor furajere

Culturile furajere	Tipul de sol (ha)		
	cernoziom	lăcoviște	sol greu
Lucernă pentru fîn	2 600	303	697
Porumb masă verde	—	363	—
Porumb siloz	—	—	403
Sfeclă furajeră	—	267	—
Lucernă masă verde	—	228	—
Anuale masă verde	—	724	—
Total	2 600	1 885	1 100

SURSE ŞI MECANISME INTERNAŢIONALE ALE INFLAŢIEI

NATURA specifică a procesului inflaţionist din ultimul deceniu în ţările occidentale nu poate fi explicată fără luarea în considerare a componentei sale internaţionale, a resurselor şi mecanismelor creşterii preţurilor în ansamblul ţărilor capitaliste, în general în economia mondială. Referindu-ne la geneza, întreţinerea şi accelerarea inflaţiei actuale, putem constata că majorarea internă a preţurilor s-a agravat şi cronicizat în ţările dezvoltate în contextul unor puternice impulsuri inflaţioniste venite din exterior.

Factori economici şi extraeconomici

CREŞTEREA excepţională a preţurilor în comerţul internaţional după anul 1973 reprezintă, fără îndoială, una din cauzele majore ale hipertrofierii procesului inflaţionist în deceniul opt. Graficul pune în evidenţă amploarea majorării preţurilor pe piaţa mondială, precum şi subsumarea mişcării diferenţiate a preţurilor la diferite produse şi grupe de produse unui trend general ascendent. Conform unor date ale U.N.C.T.A.D. (TD/B/863) ritmul mediu anual de creştere a preţurilor internaţionale a fost în perioada 1970—1980 de 12,3% la produsele alimentare, de 12,4% la materiile prime agricole, de 34,7% la petrol brut, de 7,8% la metale neferoase şi de 11,5% pe ansamblul produselor manufacturate. Ca urmare, valoarea unitară a exporturilor mondiale a crescut de aproape 4 ori, înregistrîndu-se două faze de maxim : în 1973 şi 1974.

Componentă a crizei economice actuale, **escaladarea fără precedent a preţurilor la produsele primare** îşi are originea în contradicţiile structurale ale economiei mondiale, în asimetria diviziunii internaţionale a muncii tot mai mult contestată de noile cerinţe ale dezvoltării forţelor de producţie în contextul interdependenţelor internaţionale, de schimbarea raportului de forţe pe plan regional şi global. Explozia generală a preţurilor reprezintă, în ultimă instanţă, o formă de reacţie spontană, de adaptare parţială şi imperfectă a mecanismelor pieţei mondiale la noile realităţi economice ale perioadei actuale, o expresie a limitelor unui model de creştere economică caracterizat prin exploatarea prădalnică a resurselor, prin decalaje şi inechitate internaţională. În acelaşi timp, evoluţia particulară a preţurilor la diferitele categorii de produse de bază este expresia unor factori specifici, tehnologici, economici şi extraeconomici : importanţa produsului în procesul creşterii economice moderne, industriale, în consumul productiv şi individual (combustibili, materii prime) ; rolul său în promovarea progresului tehnic, în dezvoltarea ramurilor de vîrf (metale neferoase) ; evoluţia raportului dintre cererea şi oferta mondială şi regională, fenomenele de penurie (produse alimentare) ; întărirea unităţii de acţiune şi a puterii de negociere a ţărilor producătoare (petrol) etc. Desigur, sporirea spectaculară a preţurilor la combustibili (de peste 18 ori mai mari în 1981 faţă de 1970) şi îndeosebi la ţiţei (de peste 20 de ori) rămîne fenomenul cel mai pregnant al ultimului deceniu. Astfel, conform cifrelor O.C.D.E. preţul oficial al petrolului brut exportat de ţările membre ale O.P.E.C., care era în 1970 de 1,73 dolari pe baril, a crescut între 1973 şi 1974 de la 3,3 la 11,25 dolari pe baril, iar între 1979—1980 de la 19 la 31,43 dolari pe baril, fiind „îngheţat" prin decizia O.P.E.C. din anul trecut la circa 35 dolari pînă în decembrie 1982.

După cum se vede din grafic, evoluţia preţurilor la produsele primare se realizează de o manieră concertată, manifestîndu-se o tendinţă de sincronizare a trendurilor categoriilor de produse (excepţie face minereul de fier). În cazul materiilor prime agricole şi produselor alimentare s-au înregistrat trei perioade de „vîrf" : în 1974 (cînd au cunoscut creşteri deosebite lîna, zahărul, bumbacul, uleiul, carnea ş.a.), în 1977 (cafea, cacao, ceai ş.a.) şi în 1980 (creştere generală, mai accentuată la cauciuc natural, porumb, carne, zahăr ş.a.).

O caracteristică importantă a ultimului deceniu este interacţiunea dintre procesul inflaţionist intern din ţările occidentale şi schimbările petrecute în preţurile pieţei mondiale. Astfel, pe de o parte, creşterea preţurilor la produsele primare a generat în ţările importatoare puternice presiuni inflaţioniste „prin costuri", care au activizat şi agravat factorii interni ai majorării preţurilor ; pe de altă parte, procesul inflaţionist intern s-a transmis pe piaţa externă, reflectîndu-se în sporirea progresivă a preţurilor la produsele prelucrate comercializate pe plan internaţional. Se formează astfel pe piaţa mondială o adevărată **„spirală inflaţionistă" produse primare — produse manufacturate**, importantă sursă a accelerării creşterii preţurilor în ansamblul economiei mondiale. Într-adevăr, în perioada 1973—1980 valoarea unitară a produselor de bază exportate de ţările în curs de dezvoltare a crescut de 1,96 ori, în timp ce valoarea unitară a produselor exportate de ţările capitaliste dezvoltate a crescut de 2,18 ori. După cum rezultă din graficul B, cu excepţia intervalului 1976—1978, indicele preţurilor produselor primare a fost devansat de indicele produselor manufacturate, coeficientul de devansare tinzînd să fie mai ridicat în perioadele de conjunctură economică slabă în ţările occidentale.

De fapt, după cum arată cifrele din ultimul raport anual al F.M.I., valoarea unitară a exporturilor din ţările capitaliste dezvoltate a crescut cel mai mult în anii de maxim recesionist : cu 29,7% în 1975 şi cu 12,3% în 1980. Aceste date sînt edificatoare pentru natura procesului inflaţionist actual, demonstrînd reacţia promptă şi radicală a pieţei produselor prelucrate la creşterea preţurilor la produsele de bază, respectiv procesul de recuperare pe seama preţurilor de export a costului majorat al importurilor produselor de bază în condiţiile crizei economice internaţionale. Totodată, ele pun în lumină tendinţa ţărilor capitaliste dezvoltate de a transfera în exterior perturbările interne, reflectă procesul de redistribuire internaţională a efectelor inflaţiei în dauna ţărilor în curs de dezvoltare, în speţă a celor neexportatoare de petrol.

Tendinţă de sincronizare internaţională

ANALIZA evoluţiei recente a economiei mondiale (vezi publicaţia ECOSOC „World Economic Survey 1980—1981") arată că accelerarea inflaţiei în principalele ţări occidentale a iradiat în celelalte ţări, dezvoltate şi în curs de dezvoltare, manifestîndu-se o tendinţă de sincronizare a mişcării preţurilor între diferite ţări sau grupuri de ţări.

Un rol important în transmiterea şi generalizarea internaţională a inflaţiei revine **cursului de schimb**, în general interacţiunii dintre piaţa de mărfuri şi cea financiar-valutară. După cum s-a arătat în literatură, abandonarea cursurilor fixe şi instabilitatea economică financiară determinată de trecerea la cursurile fluctuante au dus la apariţia unor fenomene de paralelism între fazele depresionare ale ciclului economiilor occidentale, care transformă comerţul exterior într-un factor de întreţinere şi adîncire a perturbărilor interne, de extindere a crizei pe plan internaţional.

În condiţiile actualelor interdependenţe economice dintre state tinde să se stabilească un cerc vicios : deprecierea monetară — creşterea preţurilor. Astfel, degradarea cursurilor de schimb reprezintă un factor de accentuare a efectelor creşterii preţurilor mondiale asupra ţărilor importatoare, deoarece ea echivalează cu majorarea suplimentară a costului naţional al mărfurilor

provenite din import. Sporirea prețurilor de import se repercutează într-un termen scurt asupra produselor interne legate de importuri, puseul inflaționist extinzîndu-se treptat — prin intermediul costului factorilor de producție — asupra întregii piețe interne. În schimb, presiunile inflaționiste generate în țările cu monedă depreciată nu sînt compensate prin scăderea prețurilor în țările cu monedă repreciată, datorită rigidizării mecanismelor de piață în contextul stagflaționist actual. Pe de altă parte, agravarea situației balanței de plăți, necesitatea reducerii importurilor și sporirii competitivității exporturilor împing spre o nouă depreciere a cursului de schimb, stabilindu-se astfel un **focar internațional de inflație care se autoîntreține.**

Impactul deprecierii valutare asupra nivelului prețurilor interne depinde de elasticitatea cererii de import a țărilor respective, de gradul de dependență în raport cu sursele externe de aprovizionare ; în cazul unor țări occidentale rata ridicată a „inflației de import" (măsurată prin variațiile anuale ale raportului de schimb, calculate pe baza indicilor de deflaționare a prețurilor la export și import) este și expresia ponderii ridicate la import a combustibililor și celorlalte produse primare care au cunoscut creșteri masive de prețuri pe piața externă. Astfel, în 1974 și 1980 inflația de import a fost de 3,1 și 2,2% în Japonia (50% cota combustibililor în import), 2,3 și, respectiv , 3,5% în Italia (28%), 3,2 și, respectiv, 1,7% în Franța (27%).

Totodată, se stabilește o interdependență între nivelul inflației externe și incidența prețurilor externe asupra procesului inflaționist național. Astfel, o poziție concurențială puternică, datorată unei rate interne a inflației relativ scăzute, limitează procesul de ajustare a prețurilor interne în raport cu majorarea prețurilor la produsele din import. De exemplu, în R.F. Germania, în primul trimestru din 1981 prețurile la import au cunoscut o creștere sensibil inferioară celei a prețurilor exporturilor principalilor săi furnizori externi.

Ultimul raport al Băncii Reglementelor Internaționale pune în lumină rolul cursului de schimb în distribuirea efectelor inflației internaționale. In 1973—1974 creșterea prețurilor la import în Japonia, Marea Britanie și Franța a fost accentuată prin deprecierea cursului de schimb al monedelor acestor țări, în timp ce în S.U.A., R.F. Germania și Canada reprecierea valutară a atenuat inflația de import. In 1979—1980 deprecierea yenului a sporit considerabil efectele creșterii prețurilor mondiale asupra economiei nipone, în timp ce în Marea Britanie și R.F. Germania s-a produs efectul contrar.

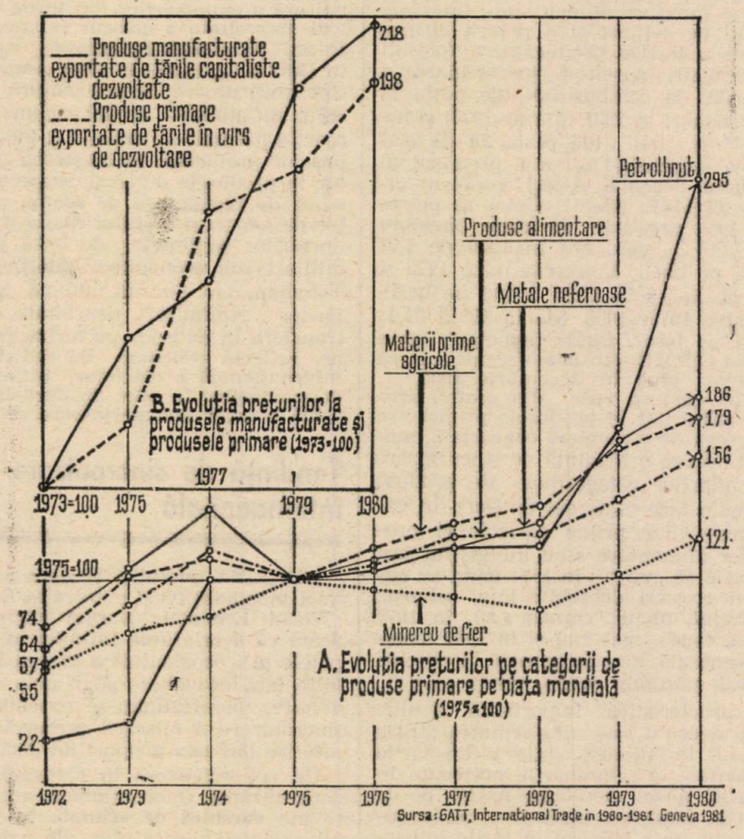

În analiza mecanismelor internaționale ale inflației trebuie să se țină seama de **evoluția dolarului,** principala valută de plată în tranzacțiile internaționale. Numeroși economiști (cum sînt marxiștii francezi) consideră că o cauză esențială a inflației mondiale este legată de recunoașterea dolarului-hîrtie ca mijloc internațional de plată, ea însăși expresie a poziției dominante a S.U.A. Aceasta face ca politica comercială și monetară americană să exercite o influență covîrșitoare asupra pieței de mărfuri și financiar-valutare, dolarul devenind un mijloc important al transmiterii și redistribuirii internaționale a efectelor crizei economice.

După cum se știe, la începutul deceniului opt administrația S.U.A. aplica o politică de expansiune monetară, asociată cu însemnate deficite comerciale și de plăți, care permitea economiei americane să beneficieze de un transfer de valoare din străinătate în schimbul unei simple emisiuni de dolari. Această politică a caracterizat în general fazele de relansare economică, precedînd cele două „șocuri petroliere" și a atenuat într-o oarecare măsură impactul lor asupra economiei americane. Astfel, puternica degradare a balanței de plăți a S.U.A. la începutul anilor '70 (un deficit de 6 miliarde dolari în 1972), supralicitarea tranzacțiilor pe piața eurodolarilor și instabilitatea cursului de schimb, pe fondul unei tendințe descendente (cursul efectiv s-a redus cu 17% în intervalul 1970—1973) au făcut din dolar în această perioadă un adevărat „transportor internațional al inflației". Totodată, deficitele însemnate înregistrate de S.U.A. în 1977 și 1978 (cîte 14 miliarde dolari) și noua scădere a cursului dolarului (cu 13% între 1977 și 1979), deci reducerea puterii de cumpărare a „petrodolarilor", s-au constituit în factori favorizanți ai noii escaladări a prețurilor internaționale (în principal la țiței) în 1979—1980.

În ultimii doi-trei ani administrația S.U.A. a adoptat o politică de control sever al masei monetare în scopul declarat al jugulării inflației interne, dar avînd însemnate consecințe asupra procesului inflaționist internațional. Aparent opuse, obiectivele acestei orientări rămîn în esență aceleași : suplimentarea surselor de finanțare a economiei americane, în speță prin atragerea de capitaluri străine, inclusiv și mai ales petrodolari, în încercarea de combatere a presiunilor recesioniste ; redistribuirea asupra partenerilor a efectelor inflației internaționale, în condițiile întăririi cursului dolarului. Specialiștii O.C.D.E. apreciază, de exemplu, că sporirile de prețuri la import care au afectat țările occidentale europene în 1980—1981 sînt datorate în mare măsură deprecierii valutelor respective în raport cu dolarul.

Alternarea celor două orientări în raport cu evoluția economică internă și internațională și folosirea în interesul economiei americane a statutului dolarului în sistemul financiar-valutar este o caracteristică a politicii monetare și comerciale a S.U.A. în deceniul opt și în același timp un factor agravant al fenomenelor de criză, o sursă a contradicțiilor interoccidentale. Este semnificativ faptul că chiar în fazele de ascensiune a prețurilor internaționale (1973—1974 și 1979—1980) cursul dolarului s-a întărit sau a fost relativ constant, limitînd astfel influența prețurilor externe asupra nivelului prețurilor în economia americană.

Dar așa cum deficitul comercial și deprecierea cursului de schimb generau „efecte de bumerang", sporind presiunile inflaționiste interne (prin intermediul inflației de import) și favorizînd creșterea prețurilor pe plan internațional (printr-o spirală alimentată de necesitatea asigurării puterii de cumpărare a petrodolarilor și a altor venituri din export exprimate în dolari), rata excesivă a dobînzii, puternic factor perturbator al pieței financiare internaționale. de deteriorare a situației partenerilor comerciali, duce pe plan intern la creșterea presiunilor recesioniste și la activizarea „triunghiului crizei" : recesiune-șomaj-inflație.

Ioan POPA

Mediul uman și „sărăcia poluantă"

PROGRAMUL Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător a dat de curînd publicității un studiu menit să dea imaginea evoluției problemelor legate de mediu în intervalul care a trecut de la Conferința O.N.U. asupra „mediului uman", organizată în 1972 la Stockholm. Studiul urmează a fi prezentat în cadrul apropiatei reuniuni internaționale care va avea loc la Nairobi (între 10 și 18 mai a.c.), reuniune ce se constituie ca un moment de reflecție asupra rezultatelor obținute, ca o bază pentru noi strategii în acest domeniu. Dimensiunea evenimentului este dată de actualul context social, economic și politic internațional, caracterizat prin reducerea resurselor naturale, prin deturnarea unor importante resurse materiale și umane de la destinația lor firească de a servi dezvoltării, într-un mediu ambiant corespunzător.

De fapt, în concepția promovată de P.N.U.E., **mediul uman este văzut ca o relație între om și mediul înconjurător,** relație ce se referă la **modul în care instituțiile, organizațiile sociale, întreaga populație reușesc să abordeze, să influențeze și să conserve resursele disponibile.** Deceniul trecut a oferit nenumărate exemple de desconsiderare a responsabilităților legate de mediul uman. Desigur cel mai puternic afectate au fost țările în curs de dezvoltare care, în eforturile lor de creștere economică, au fost lipsite de resursele financiare și umane necesare, ceea ce a făcut ca procesul lor de dezvoltare să nu poată asigura calitatea mediului uman, iar, ca un corolar, poluarea mediului înconjurător să fie considerată ca o problemă de rezolvat a posteriori. Într-un cadru mai larg, Conferința de la Stockholm statua expresia de **„sărăcie poluantă"** referindu-se la cele mai grave probleme sociale care afectează omenirea și de a căror rezolvare depinde implementarea unui tip de dezvoltare pertinent sub aspectul relației om-mediu.

● Studiul P.N.U.E. distinge, din sfera largă a mediului uman, mai întîi **problemele legate de mediul natural** unde evoluția din ultimii zece ani prezintă un tablou descurajator. Putem menționa aici doar cîteva din fenomenele care s-au agravat în această perioadă : acidizarea apelor, degradarea atmosferei, deprecierea calității apelor, reducerea disponibilităților de apă potabilă, scăderea fertilității solurilor și extinderea deșerturilor, dispariția mai multor specii de plante și animale.

● În ce privește necesitățile de existență ale populației globului, se constată creșterea numărului celor subnutriți sau malnutriți, în condițiile în care populația globului a crescut, multe suprafețe de teren au fost scoase din circuitul agricol și altele au fost afectate de degradare pe diferite căi.

● În domeniul așezărilor umane, deceniul trecut a înregistrat o creștere rapidă a marilor aglomerări urbane care nu mai reușesc să asigure condiții sociale minime pentru fluxul masiv de populație atras aici de procesul de industrializare. Pentru a ne referi numai la aspecte ce țin de sănătate, lipsa unor progrese reale a fost evidentă atît în zonele urbane cît și în cele rurale ; a devenit, de asemenea, mai evident rolul determinant al mediului — chiar în raport cu factorul genetic — în apariția și proliferarea bolilor în ambele tipuri de așezări umane, crescînd, totodată, rolul tipului de alimentație și a stilului de viață asupra sănătății.

● Implicații deosebite a generat, în acest deceniu, **problema surselor de energie,** între ele pe prim plan situîndu-se hidrocarburile. Și aici țările în curs de dezvoltare revin în atenție, ele fiind nevoite să cheltuiască în acest interval între 25 și 65 la sută din încasările lor valutare pentru plata facturii petroliere. Orientarea lumii cu precădere spre cărbune a ridicat, pe de altă parte, probleme privind prevenirea degradării mediului, fapt care a îndreptat cercetarea către găsirea de tehnologii adecvate, controlarea proceselor de combustie și tratarea prealabilă a combustibililor, reducerea emisiunilor de gaze în timpul arderii, precum și pentru găsirea căilor cele mai oportune vizînd reducerea degradării fizice a zonelor de exploatare a acestor resurse.

● Studiul citat menționează realizările înregistrate în industrie, în legătură cu păstrarea calității mediului : reducerea emisiunii de gaze la fabricile chimice, a apelor reziduale și toxice, la fabricile de tratare a minereului de zinc și plumb, a emisiunii de praf și fum la oțelării, deși acestea nu reprezintă decît o mică parte din fenomenele de poluare cu care industria este confruntată și în condițiile în care aceste probleme sînt abordate și tratate diferențiat — în funcție de posibilități — în țări cu niveluri diferite de dezvoltare. Ceea ce reține atenția este — în opinia autorilor studiului — **creșterea gradului de conștientizare în legătură cu eforturile ce se impun pentru găsirea de surse alternative de energie, economisirea materiilor prime energetice și neenergetice disponibile și reciclarea lor în procesele de producție.**

● De o atenție cu totul specială și crescîndă se bucură în ultimul timp **ideea salvgardării păcii și securității internaționale,** ca o condiție de neînlocuit pentru asigurarea mediului uman propice afirmării eforturilor de dezvoltare și progres. S-au amplificat, astfel, manifestările și luările de poziție împotriva perspectivei declanșării unor războaie nimicitoare, pentru rezolvarea pe calea tratativelor a diferendelor de orice natură, pentru apărarea mediului înconjurător de efectele folosirii armelor chimice și biologice. În ciuda acestor expresii ale conștientizării opiniei publice, studiul menționează numărul crescînd de conflicte armate semnalate în lume în acest interval, creșterea cheltuielilor cu caracter militar care afectează mai mult decît oricînd bugetele țărilor în curs de dezvoltare atrase în cursa înarmărilor, extinderea experiențelor cu armament nuclear, cu toate efectele pe care aceste acțiuni le generează asupra mediului înconjurător.

Iată și concluziile la acest tablou. **În primul rînd,** faptul că **în prezent au ajuns să fie cunoscute căile de natură organizatorică și tehnică pentru rezolvarea problemelor mediului. Implementarea lor presupune însă un grad sporit de voință, amplificarea transferului de informații, a transferului de tehnologie și adaptarea tehnologiilor la condițiile concrete din fiecare țară. În al doilea rînd, recunoașterea faptului că mediul constituie un sistem, inseparabil de sistemele economice,** ceea ce impune măsuri urgente și efective împotriva poluării, pentru conservare, pentru o cît mai bună corelare între problemele legate de mediu și cele ale dezvoltării. În sfîrșit, și poate aceasta este de fapt cea mai importantă idee, **înțelegerea importanței dialogului — sub multiple aspecte, inclusiv raportat la mediu — dintre țările industrializate și cele rămase în urmă,** ca singura cale spre dezvoltare — subliniază studiul P.N.U.E.

Em. STANCU

Breviar

CONFORM ultimului raport al Băncii Mondiale, în perioada anilor '70 comerțul internațional a crescut doar cu 5,7 la sută pe an, față de un spor de 8 la sută pe an în anii '60. În contextul în care în comerțul internațional predomină schimbul de produse manufacturate, locul țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de țiței în comerțul mondial a fost influențat de evoluția prețurilor la materiile prime. După cum reiese din raportul pe 1981 al Băncii Mondiale, pe măsură ce crește diferența dintre prețurile de export ale produselor de bază și cele ale produselor manufacturate, crește și deficitul comercial al lumii a treia. Astfel, la o creștere egală a volumului fizic al exporturilor țărilor în curs de dezvoltare și al celor industrializate (de circa 80 la sută), puterea de cumpărare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare a crescut cu numai 32 la sută, iar în cazul țărilor cele mai puțin dezvoltate — cu numai 18 la sută, în timp ce puterea de cumpărare a exporturilor țărilor industrializate a crescut cu 58 la sută. Deteriorarea raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare este determinată, în cea mai mare parte, de dependența crescîndă a acestui grup de țări de piețele țărilor dezvoltate.

În vederea acoperirii acestor uriașe deficite (deficitul balanței de plăți al țărilor lumii a treia la sfîrșitul anului 1981 fiind estimat la circa 100 miliarde dolari, față de 80 miliarde dolari în 1980), rezultate din transferurile inechitabile de resurse, țările în curs de dezvoltare sînt obligate să recurgă la împrumuturi de la băncile occidentale, cu dobînzi deosebit de ridicate și în condiții de rambursare tot mai împovărătoare, fapt care determină majorarea în continuare a datoriei externe.

Liliana RĂDULESCU

Programe de dezvoltare

Canada: politica energetică – obiectiv major al progresului economic

ÎN CONTEXTUL fenomenelor de criză care confruntă economia contemporană, autoritățile canadiene au adoptat mai multe măsuri de contracarare vizînd : stimularea activității economice și depășirea fazei de recesiune; întărirea controlului național asupra industriei ; reducerea efectelor negative ale nivelului ridicat al dobînzilor practicat pe plan mondial ; economisirea energiei ; descoperirea și darea în exploatare a noi rezerve minerale ; dezvoltarea surselor alternative de energie etc.

Pentru a avea o imagine asupra resurselor însemnate de combustibili și minerale de care dispune această țară trebuie arătat că, în 1980, producții ridicate de minerale s-au realizat la cărbune (36,5 mil. tone), minereu de fier (50,2 mil. tone), nichel (circa 194 mii tone — locul I în lume), cupru (710 mii tone — locul IV în lume), plumb (circa 296 mii tone — locul IV în lume), zinc (circa 1 mil. tone — locul I în lume), uraniu (7 mii tone metal conținut în concentrate), azbest (1 300 mii tone — locul II în lume). Rezervele naturale ale Canadei au permis creșterea în continuare, deși, în ritmuri moderate, a producției de combustibili. În 1980, principalii combustibili au înregistrat următoarele producții : petrol (70,4 mil tone), gaze naturale (echivalentul a 665 10^{12} kcal).

O importanță deosebită pentru asigurarea independenței energetice a Canadei o are programul energetic lansat de guvernul canadian în octombrie 1980. Programul și-a propus ca obiectiv prioritar pentru perioada 1980—1990, substituirea utilizării țițeiului, ca sursă energetică principală, cu cărbunele și gazele naturale. Aceasta presupune folosirea, pînă în 1990, în proporție de cel mult 10% a țițeiului în sectoarele industrial, comercial și în cel rezidențial. Îndeplinirea acestui obiectiv presupune o reducere cu 18% a utilizării țițeiului, ceea ce echivalează cu o economie de 16 milioane tone echivalent petrol.

Folosirea gazelor naturale produse în țară va determina reducerea importurilor de țiței cu două treimi pînă în 1990. Pentru a stimula utilizarea gazelor naturale ca substituent al țițeiului, programul energetic prevede menținerea prețurilor gazelor naturale la un nivel redus, situat cu mult sub cel al țițeiului.

În noul program energetic, un loc deosebit în substituirea țițeiului îl ocupă hidroenergia. Astfel, proiectul gigant James Bay (Quebec), intrat în funcțiune la sfîrșitul anului 1979 va avea pînă în 1990 o capacitate totală de circa 10,5 GW.

Energia nucleară și cărbunele, ca înlocuitori posibili ai țițeiului, nu sînt incluși în noul program energetic, fiind tratați separat. Canada deține însemnate rezerve de uraniu, situîndu-se pe locul 2 în lume în producția de uraniu (6 900 tone în 1980), apreciindu-se că această producție se va dubla pînă 1985. Încetinirea realizării programelor nucleare de către principalele țări capitaliste dezvoltate a redus atît cererea, cît și prețul uraniului, iar proiectele pentru noi explorări au fost deocamdată amînate.

Rezervele de țiței și gaze naturale sînt concentrate în Alberta, în proporție de 90% și respectiv 70%. Dacă aceste rezerve pot susține producția de țiței pe o perioadă de numai 13 ani, în schimb cele de gaze naturale sînt suficiente pentru circa 25 de ani, noul program energetic prevăzînd o majorare a cantității de gaze naturale la 14 milioane tone anual echivalent țiței, pînă în 1990. Rezervele potențiale de combustibili convenționali sînt, însă, vaste : astfel, zăcămintele de țiței sînt de șase ori mai mari decît rezervele certe și numai 5% din acestea sînt exploatate.

Programul energetic include, de asemenea, o serie de măsuri în direcția conservării energiei prin : acordarea de subvenții în valoare de 500 dolari proprietarilor de imobile (în vederea ameliorării gradului de izolare termică) ; construirea a circa 1 000 clădiri rezidențiale cu consumuri energetice reduse (deși construirea acestora implică cheltuieli de circa 6 milioane dolari, ele vor determina economii de combustibili în valoare de aproximativ 75 milioane dolari în următorii 5 ani).

În prezent, 75% din producția de țiței și gaze naturale a Canadei este realizată de firmele străine din acest domeniu. În acest sens, programul energetic prevede ca pînă în 1990, cel puțin 50% din producția de țiței și gaze naturale să treacă sub controlul firmelor canadiene.

Relațiile economice externe dintre România și Canada au cunoscut o evoluție ascendentă. Acordarea reciprocă a tratamentului nediscriminatoriu (clauza națiunii celei mai favorizate) începînd cu 1971, încheierea unor acorduri și înțelegeri la nivel interguvernamental au stimulat dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări, contribuind la accelerarea simțitoare a schimburilor comerciale, începînd cu anii 1971—1972. Exporturile românești, spre Canada au înregistrat creșteri de la an la an, ponderea principală deținînd-o produsele chimice și siderurgice, textile, încălțăminte și altele. Exporturile canadiene spre România au fost constituite, în principal, din produse agricole, cărbune, azbest, mașini și utilaje, celuloză. Se desfășoară, de asemenea, în bune condițiuni colaborarea dintre cele două țări pe baza Acordului de cooperare în domeniul nuclear.

În contextul acestor bune relații se înscrie și apropiata vizită oficială, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, *președintele Republicii Socialiste România și a tovarășei Elena Ceaușescu, pe care guvernatorul general al Canadei, Edward Schreyer, și doamna Lily Schreyer o vor efectua în țara noastră, vizită care va contribui, fără îndoială la dezvoltarea și adîncirea relațiilor pe multiple planuri dintre cele două țări.*

Florina OLTEANU

ÎN ULTIMA SĂPTĂMÎNĂ A LUNII APRILIE, poziția **dolarului S.U.A.** față de principalele valute occidentale a continuat să se deterioreze în principal sub influența anticipării unei evoluții descendente a dobînzilor la fondurile în această valută în viitorul apropiat și al fazei prelungite de recesiune în care se află economia americană. Publicarea unor date privind creșterea masei monetare în S.U.A. sub așteptările majorității operatorilor de devize, ca și declarațiile oficiale privind reducerea viitoare a nivelului dobînzilor în această țară, odată cu progresele înregistrate în lupta contra inflației, au exercitat presiuni „à la baisse" asupra dolarului. Acoperirile de poziții pentru finanțări roll-over, de sfîrșit de lună, nu au putut contracara aceste presiuni.

Cursul **lirei sterline** față de dolar s-a îmbunătățit (înregistrîndu-se o apreciere de circa 1,27 puncte procentuale la nivelul întregului interval, de la 1,7735 dolari/1 liră la 23 aprilie, la 1,7960 dolari/1 liră la finele săptămînii). Evoluția s-a datorat slăbirii poziției monedei americane. Față de valutele vest-europene, cursul lirei sterline a marcat un recul.

Marca vest-germană a înregistrat o apreciere sensibil mai pronunțată față de dolar, de aproape 2,8 puncte procentuale (de la 2,3930 mărci/1 dolar în ziua de referință de 23 aprilie, la 2,33 mărci/1 dolar la sfîrșitul lunii aprilie), reflectînd evoluțiile relativ mai favorabile din economia acestei țări.

Aprecieri de curs apropiate au marcat și **francul francez** (de peste 2,8 puncte procentuale, de la 6,2550 la 6,08 franci/1 dolar) și **francul belgian** (de circa 2,7 puncte procentuale) de la 45,25 la 44,07 franci/1 dolar).

Poziția **francului elvețian** față de dolar a cunoscut o

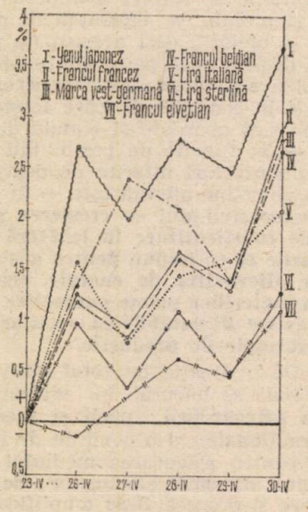

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 26—30 IV a.c. Bază : 23 aprilie 1982.

îmbunătățire mai puțin pronunțată (apreciere de 1,1 puncte procentuale la nivelul întregului interval), în principal ca efect al noilor reduceri ale dobînzilor la depozitele la termen operate de marile bănci elvețiene. La sfîrșitul lunii aprilie francul elvețian era cotat la 1,9490 franci/1 dolar, comparativ cu 1,97 franci/1 dolar în ziua de referință.

Sub influența restrîngerii ecartului de dobîndă față de fondurile în dolari precum și a anticipării unor evoluții relativ mai favorabile în economia niponă, cursul **yenului japonez** a marcat față de dolar o apreciere de peste 3,6 puncte procentuale în săptămîna analizată (de la 244 yeni/1 dolar la 23 aprilie, la 235,25 yeni/1 dolar la finele lunii).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 23 și, respectiv, 30 aprilie a.c.) : eurodolari 15,125 la sută și 14,9375 la sută, euromărci vest-germane 8,8125 la sută și 8,625 la sută, eurofranci elvețieni 5.5 la sută și 5,125 la sută, eurolire sterline 13,8125 la sută și respectiv 13,75 la sută.

Prețul aurului a atins, la ultimul fixing de la Londra din luna aprilie, 356,75 dolari/uncie, fiind apropiat de cel din ziua de referință de 23 aprilie a.c. (357 dolari/uncie).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

R. S. CEHOSLOVACĂ

Necesitatea şi perspectivele sistemului agroindustrial

RAPORTUL prezidiului Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, prezentat la cea de-a 4-a plenară a acestuia (octombrie 1981), a accentuat cu multă fermitate că „cerinţa categorică de a urgenta substanţial procesul de generalizare a consumului raţional de carburanţi şi energie la scara întregii economii impune o serie de măsuri noi, şi mai exigente, în domeniul agriculturii". [1]) Cu acelaşi prilej a fost subliniată şi cerinţa privind o valorificare cît mai eficientă a materiilor prime de origine agricolă. Atît în procesul de producţie şi în reţeaua de distribuţie, cît şi în schimbul şi consumul resurselor de hrană umană, în condiţiile complexului agroindustrial din Cehoslovacia mai există o multitudine de posibilităţi pentru valorificarea complexă a materiilor prime şi economisirea energiei.

În esenţă există două moduri de abordare a acestei sfere de probleme. Printre măsurile restrictive pe care le presupune primul mod se numără suspendarea activităţii unui mare număr de uscătorii, un control mai riguros al consumului de carburant ş.a. Cel de-al doilea mod de abordare se remarcă, mai degrabă, prin intenţiile sale de lungă durată. Printre altele, raportul prezidiului cere în acest sens ca inovaţiile în tehnica agricolă să contribuie — mai mult ca pînă acum — la un „consum cît mai redus de carburanţi pe unitatea de producţie". Dar nu numai tehnologiile menţionate, ci şi domeniul relaţiilor de producţie oferă posibilităţi importante de economisire, în special prin transformarea raţională a structurilor organizatorice.

Succintă delimitare teoretică

ÎN MOD OBIECTIV îmbinarea agriculturii cu industria se bazează şi urmăreşte valorificarea şi ameliorarea complexă a materiilor prime primare din sectorul agricol. Prin concentrarea treptelor de producţie în localităţi apropiate, condiţionată obiectiv de volumul şi tonajul relativ mare al materiilor prime agricole, se creează premise pentru punerea bazelor unor structuri organizatorice cu solicitări reduse de transport şi economice din punct de vedere energetic. Actualitatea ei sporită, ca una din formele posibile de organizare a bazei tehnico-materiale în sistemul agroindustrial este determinată de faptul că posibilităţile pentru o nouă concentrare pe orizontală a producţiei în agricultură — la nivelul actual al tehnicii şi tehnologiei — sînt în principiu epuizate, fără a mai lua în considerare faptul că orice concentrare a producţiei pe orizontală determină şi o creştere a consumului de energie.

Dimpotrivă, sistemul agroindustrial reprezintă o formă de concentrare a producţiei pe verticală. De altfel, concepţia sistemului agroindustrial simplifică planificarea fluxurilor materiale şi, pe de altă parte, stimulează optimizarea proporţiilor lor şi a capacităţilor de producţie.

Făcînd o sinteză prealabilă, se poate spune că dezvoltarea treptată a sistemului agroindustrial se manifestă în condiţiile complexe din zilele noastre ca una din formele de adaptare raţională a relaţiilor de producţie la acele restricţii care complică dezvoltarea în continuare a forţelor de producţie. Faţă de condiţiile modificate, reproducţia ar permite realizarea adecvată a unei concordanţe mai trainice dintre forţele de producţie şi relaţiile de producţie din sfera agroindustrială. În acelaşi timp, se poate enunţa şi ipoteza conform căreia — prin capacitatea sa de transformare faţă de progresul tehnico-ştiinţific — sistemul agroindustrial ar putea contribui, de asemenea, la depăşirea în agricultură a stereotipurilor tehnologice cu mari cerinţe energetice.

Unele aspecte practice

COMBINATELE agroindustriale reprezintă imaginea organizatorică a sistemului agroindustrial. În complexul agroindustrial din Cehoslovacia asemenea combinate sînt prezente numai într-un mod cu totul sporadic. Ca exemple pot fi menţionate C.A.P.-ul Slušovice din regiunea Gottwaldov şi I.A.S.-ul Agrofrigor din Dunajská Streda. Obiectul producţiei în cadrul unor asemenea combinate este, în general, cultivarea şi prelucrarea legumelor şi fructelor.

Cu toate acestea, concepţia sistemului agroindustrial începe să-şi croiască calea spre realizare şi în condiţiile din Cehoslovacia. Cercetarea fundamentală schiţează în special orientări către punerea bazelor unor astfel de combinate agroindustriale — în cazul produselor vegetale — în acele ramuri care se întemeiază pe plantaţii permanente (fructe, viţă de vie) sau în domeniile cu un înalt grad de specializare (legume, culturi de cartofi pentru prelucrarea industrială). Pe de altă parte, în sfera produselor primare de origine animală, cele mai actuale par a fi combinatele care presupun o macroproducţie obţinută în sistemul de îngrăşătorii, abatoare şi sectoare de prelucrare. În sfera industrială a complexului ar trebui să se verifice mai ales posibilitatea de combinare a activităţii de depozitare a cerealelor, a industriei morăritului şi întreprinderilor de preparare a nutreţurilor, pe baza amplasării lor raţionale în puncte apropiate unele faţă de altele.

Din cele de mai sus reiese că, în formele menţionate, acest sistem agroindustrial ar necesita realizarea interconexiunii exploatărilor agricole cu unităţi din industria conservelor, vinului, amidonului, cărnii şi gospodăria frigorifică. Dar în nici un caz la scară generală, ci numai acolo unde ea se dovedeşte deplin eficientă. Se apreciază că organizarea combinatelor agroindustriale ar trebui luată în considerare în primul rînd în sectorul de stat, ceea ce nu exclude existenţa lor şi în cadrul sectorului cooperatist.

Cu privire la amplasarea obiectelor de investiţii

ÎN TOATE cazurile menţionate apare absolut indispensabilă amplasarea capacităţilor de prelucrare în zona materiilor prime şi în nici un caz în cea de consum. În zona de consum îşi găsesc motivaţia numai acele activităţi de producţie care comportă o foarte mare pondere a ambalajelor, de exemplu a sticlelor, în volumul global al produselor finale.

Din păcate, în practică se procedează foarte des tocmai invers. În special construirea combinatelor pentru prelucrarea cărnii la periferia marilor aglomeraţii industriale poate fi considerată cel puţin discutabilă : nu numai că prezintă cerinţe prea mari în privinţa transportului, dar este nedorită şi sub aspectul principiilor ecologice. Urmările unui transport de materie vie la distanţe mari, pe de o parte, precum şi cele ale prelucrării ori transportului deşeurilor (mai bine zis a materiilor prime secundare), pe de altă parte, sînt cunoscute atît de bine, încît ar fi de prisos să mai insistăm. Este evident faptul că o exploatare complexă a materiilor prime este raţională numai în zona producerii acestora, transportul de produse finite cu ajutorul camioanelor echipate cu instalaţii frigorifice dovedindu-se a fi mult mai eficient. Într-un mod asemănător s-ar putea discuta şi despre problema amplasării fabricilor de lapte.

Foarte promiţător este punctul de vedere privind folosirea căldurii recuperabile, provenită de la centralele termice, staţiile de compresoare amplasate de-a lungul magistralei de tranzit a gazului metan şi întreprinderile industriale. Deocamdată sfera de aplicabilitate se rezumă doar la construirea complexelor de sere pentru cultivarea legumelor. Asemenea ample gospodării de sere, ataşate şi subordonate unor mari organizaţii comerciale, care dispun de toate premisele pentru concentrarea unui volum suficient de resurse financiare în vederea asigurării construirii lor, ar putea contribui în mod esenţial la realizarea de economii în sfera consumului de energie şi — de asemenea — la asigurarea unui consum de vitamine mult mai ritmic în cursul anului. Concomitent, marea organizaţie comercială ar deveni purtătoarea unei forme originale a sistemului agroindustrial.

În momentul de faţă unităţile de prelucrare din cadrul complexului agroindustrial sînt amplasate aşa cum sînt şi ele vor mai exista încă multă vreme acolo. Dar în cazul în care se va trece la construirea unor noi obiective de acest gen, amplasarea lor ar trebui să se transforme în obiect de studiu, mai ales că prelucrarea complexă a materiilor prime din domeniul agricol deschide largi posibilităţi pentru producerea industrială a albuminelor şi — în general — a hranei provenite din surse netradiţionale.

În felul acesta verificarea treptată a posibilităţilor şi a avantajelor oferite de sistemul agroindustrial se transformă într-o problemă deosebit de actuală. Ea presupune renunţarea la dirijarea amplasării şi organizării forţelor de producţie după concepţii depăşite care situează latura formală a relaţiilor de producţie mai presus de propriul lor caracter raţional, de locul pe care-l ocupă în contextul de dezvoltare a forţelor de producţie. Mai ales că relaţiile de producţie au menirea de a oferi un cadru propice pentru necesităţile dezvoltării în continuare a forţelor de producţie şi de a avea o contribuţie multilaterală la valorificarea consecventă a materiilor prime, la diminuarea consumului de energie în procesele de producţie şi la menţinerea unui mediu ambiant sănătos pentru specia umană.

Imrich RUBIK
Politická ekonomie, Praga

[1]) Cu privire la sarcinile actuale de dezvoltare a agriculturii şi a producţiei alimentare, Praga, Svoboda, 1981, pag. 19

Inechități în comerțul internațional

DECALAJUL dintre țările capitaliste industrializate și țările în curs de dezvoltare se manifestă — în domeniul comerțului internațional — nu numai prin ponderea diferită a celor două grupuri de țări în volumul total al schimburilor, ci și prin structura diferită a acestora. În 1979, de pildă, produsele industriale reprezentau 74% din exportul țărilor capitaliste dezvoltate (din care 41% erau mașini și utilaje), în timp ce în exportul țărilor în curs de dezvoltare ponderile celor două grupe de mărfuri erau de 40% și 13%.

O trăsătură caracteristică a comerțului internațional o constituie nu numai ponderea mare a materiilor prime și semifabricatelor în exportul țărilor în curs de dezvoltare, ci și puternicul control exercitat asupra acestui export de companiile transnaționale. Astfel, în anul menționat acestea din urmă controlau exportul mondial al unor produse de bază în următoarele proporții (în %) :

— cacao	circa 75
— banane	70—75
— tutun	85—90
— ceai	85
— cafea	85—90
— orez	70
— zahăr	60
— grîu	85—90
— cauciuc natural	70—75
— bumbac	85—90
— iută	85—90
— lemn	90
— petrol (brut)	75
— cupru	85—90
— minereu de fier	90—95
— bauxită	90—95
— cositor	75—80
— fosfați	50—60

Revista **Comercio exterior,** care publică datele de mai sus, semnalează faptul că companiile transnaționale realizează profituri uriașe de pe urma manipulării prețurilor la produsele de bază exportate de țările în curs de dezvoltare. Ponderea prețurilor încasate de țările exportatoare ale unor asemenea produse nu constituie deseori decît o parte minoră a prețului lor final, plătit de consumatorul din țările importatoare, și anume (în %, în 1979) : 75 la cositorul rafinat, 55 la concentratul de cupru, 53 la ceai, 48 la untul de cacao, 32 la iută, 30 la sucuri de citrice, 15 la cacao, 14 la cafea, 10 la minereu de fier.

Bulgaria: jaloane ale producției cooperatiste

INDUSTRIA COOPERATISTĂ din Bulgaria cunoaște în actualul cincinal un ritm susținut de dezvoltare, valoarea producției sale urmînd să crească, conform prevederilor, cu 35—40%, comparativ cu nivelul atins în perioada 1976—1980. În acest scop s-a preconizat construirea și punerea în funcțiune, încă din primii ani ai cincinalului, a cel puțin o sută de întreprinderi mici și mijlocii, dispunînd de o dotație tehnică și tehnologică modernă ; ele urmează să se specializeze în fabricarea unor articole care se bucură de o mare cerere, precum și în prelucrarea excedentelor de produse agricole. Totodată, fonduri însemnate de investesc în extinderea și modernizarea întreprinderilor și atelierelor existente, în vederea diversificării producției acestora, îndeosebi în ceea ce privește sortimentul articolelor de uz curent.

Programul de dezvoltare a activității în sectorul cooperatist prevede, de asemenea, sporirea participării sale în sfera serviciilor prin mărirea de circa opt ori a volumului prestărilor de servicii efectuate de unitățile cooperatiste, cu prioritate în domenii ca lucrări de zidărie, de tîmplărie, de tinichigerie, confecționarea articolelor de fierărie, a mobilei, executarea zugrăvelilor, a operațiilor de întreținere și reparații la autovehicule sau la aparate electrocasnice ș.a. Un alt domeniu de perspectivă îl constituie colectarea și prelucrarea primară a plantelor din flora spontană, îndeosebi a celor medicinale, în vederea lărgirii bazei de materii prime pentru industria farmaceutică.

Producția de petrol: evoluție descendentă

„CRIZA" petrolului și măsurile adoptate de diferite țări pentru reducerea consumului de produse petroliere (fie prin gospodărirea lor rațională, fie prin substituirea petrolului cu alți purtători de energie), au condus în ultimii ani la răsturnarea — pe plan mondial — a tendinței anterioare de creștere continuă a extracției de țiței. După cum se poate vedea din datele tabelului de mai sus, în 1981 volumul total al extracției a scăzut cu 6,5% față de nivelul anului precedent, după ce înregistrase și în cursul anului 1980 o reducere cu 4,7%, iar evoluția din primele luni ale anului curent pare să indice o menținere a tendinței.

Reducerea menționată a fost provocată cvasiintegral de restrîngerea considerabilă a extracției în țările membre ale O.P.E.C., îndeosebi în scopul de a frîna scăderea prețurilor pe piața mondială a petrolului. Ca urmare, ponderea țărilor membre ale O.P.E.C. în producția mondială de petrol a scăzut substanțial în ultimii doi ani (cifrîndu-se, în 1981, doar la 1 125 mil. tone, față de producția totală de 2 859 mil. tone).

Producția de petrol brut (în %)

Grupul de țări sau țara	Ponderea în producția mondială			Modificarea	
	1979	1980	1981	1980/1979	1981/1980
Țări membre ale O.P.E.C.	48	44	39	—12,8	—16,0
Țări socialiste	22	24	26	+ 2,2	—
S.U.A.	15	15	17	+ 0,6	— 1,1
Alte țări	15	17	18	+ 6,0	+ 3,1
Total mondial	100	100	100	— 4,7	— 6,5

Sursa : „Chroniques d'actualité de la S.E.D.E.I.S.", nr. 8, 1982

Consum redus, durată de funcționare sporită

NOUL TUB FLUORESCENT inelar cu balast electronic, lansat la firma vest-germană Osram, poate înlocui cu ușurință becurile electrice tradiționale, întrucît — avînd un soclu filetat similar — nu reclamă nici o modificare a instalației electrice (vezi ilustrația). În schimb, tubul fluorescent inelar consumă doar o treime din energia electrică necesară unui bec obișnuit, cu aceeași capacitate de iluminare. Totodată, tubul fluorescent are o durată medie de funcționare de 6 000 de ore, respectiv de circa șase ori mai mare decît cea a becurilor electrice obișnuite.

GLOSAR

Burse [III]

FORMELE și momentul stabilirii cursului bursier variază de la o bursă la alta. În linii mari, există cursuri fixe și cursuri variabile. **Cursul fix** este un curs formulat, care este afișat la o anumită oră de la deschiderea bursei. Odată ce a fost fixat, acest curs devine valabil pentru toate tranzacțiile pe care agenții de bursă le-au ținut în suspensie în așteptarea lui. În cazul în care tendința bursei se modifică, de ea nu se va putea ține seama decît în ziua următoare, la ora la care se va afișa noul curs. **Cursul variabil** este formulat în tot timpul orelor în care funcționează bursa, în funcție de fluctuația cererii și ofertei, însă nu se afișează decît cursul de deschidere și cel de închidere a bursei. Partenerii sînt liberi să decidă asupra cursului la care vor conveni vînzarea-cumpărarea, putînd respecta cursul formulat sau hotărî un curs superior sau inferior, iar agenții de bursă vor înregistra acest curs. În ce privește tranzacțiile încredințate agenților de bursă, acestea vor fi încheiate la cursul de deschidere sau la cel de închidere, potrivit dispozițiilor primite de la clienți. În general, diferențele dintre cursul fix și cel variabil nu sînt mari.

Din cele de mai sus rezultă rolul important al agenților de bursă în mecanismul formării cursurilor bursiere. Din această cauză, numirea în asemenea posturi este legată de îndeplinirea anumitor condiții care să asigure corectitudinea în efectuarea dispozițiilor primite de la clienți. În numeroase țări, agenții de bursă trebuie confirmați de autoritățile de stat. Au fost cazuri în care agenții de bursă nu s-au mulțumit cu sesizarea tendinței pe care piața a imprimat-o în ce privește valoarea unei acțiuni sau obligațiuni, ci au **imprimat** o anumită tendință prin mijloacele materiale și psihologice de care dispun, făcînd astfel ca unii clienți să cîștige, iar alții să piardă în tranzacțiile bursiere, după cum dicta interesul agenților. Selecționarea severă a agenților de bursă urmărește tocmai înlăturarea unor asemenea practici.

Se pot distinge trei categorii de agenți de bursă, după caracteristicile activității lor în practică. O primă categorie o formează agenții care îndeplinesc exclusiv o **funcție de intermediere.** Aceștia sînt într-o permanentă căutare de clienți : dacă primesc o ofertă de vînzare, caută un cumpărător — și invers. O altă categorie — cea mai numeroasă — o formează agenții care, fără să dispună de vreun ordin din partea unui client, se inspiră din tendința dominantă la un moment dat la bursă și **se oferă să cumpere sau să vîndă la un anumit curs pe cont propriu,** în speranța că vor găsi un vînzător sau un cumpărător care să fie dispus să încheie tranzacția la aceeași bursă pînă la închiderea zilei și, astfel, agenții să plece acasă fără nici un angajament personal. În schimb, ei vor încasa nu numai comisionul de intermediar, dar și cîștigul realizat prin valorificarea diferențelor de curs care intervin întotdeauna în cursul unei ședințe de bursă. În sfîrșit, ultima categorie de agenți de bursă este constituită din cei care se intitulează agenți, dar care de fapt nu îndeplinesc funcția de intermediari, ci **lucrează pe cont propriu în exclusivitate,** scopul lor fiind speculația bursieră. Este vorba de cei despre care am spus înainte că sînt denumiți **jobber.** Categoria este puțin numeroasă, deoarece presupune deținerea unor mijloace financiare importante, destinate a fi investite în jocul de bursă.

C. K.

Uniune monetară

Anca Preda, Brașov — 1) Uniunea economică și monetară dintre Belgia și Luxemburg a fost creată în martie 1921, pe o perioadă de 60 de ani. Existența uniunii respective a fost prelungită, însă conform revistei **The Economist,** există indicii potrivit cărora ea s-ar putea dezmembra. Principalul factor care acționează în această direcție este evoluția divergentă a economiilor celor două țări : Belgia cunoaște în prezent cea mai ridicată rată a șomajului din întreaga Piață comună și importante deficite bugetare și comerciale, situație care a făcut necesară devalorizarea francului belgian cu 8,5 la sută acum cîteva luni, în vreme ce economia luxemburgheză se dezvoltă pe baze sănătoase. Chiar dacă Uniunea economică și monetară belgo-luxemburgheză va continua să existe, Luxemburgul se pregătește să-și creeze propria sa bancă centrală în 1983, care va prelua cel puțin unele din atribuțiile Băncii naționale a Belgiei, responsabilă în prezent de politica monetară a Luxemburgului.

2) Uniunea monetară dintre Marea Britanie și Irlanda a durat 150 de ani, luînd sfîrșit în 1979, cînd Irlanda a aderat la așa numitul „sistem monetar european", la care Marea Britanie a refuzat să adere. Și în acest caz evoluțiile economiilor celor două țări au fost divergente, una din principalele deosebiri fiind provocată de descoperirile de petrol din zona britanică a Mării Nordului, dar nu și în Irlanda.

Capacități excedentare

Cornel Ciupe, Brăila — Actualele dificultăți ale flotei mondiale sînt indisolubil legate de încetinirea ritmului de creștere a comerțului internațional în raport cu evoluția dimensiunilor flotei mondiale, conjugate cu creșterea costurilor de exploatare a navelor (mai ales a celor cu combustibili, dar și a celor legate de forța de muncă) și cu scăderea navlurilor. Anul trecut volumul comerțului internațional efectuat pe mare — dincolo de fluctuațiile survenite — era cu 40 la sută mai mare decît în 1970, în vreme ce capacitatea flotei mondiale a sporit la mai mult de dublu (vezi graficul). Criza din domeniul transportului maritim s-a adîncit în ultimii ani, mai ales în ce privește petrolul : între 1978 și 1981 parcursul „aurului negru", exprimat în tone-mile, a scăzut cu 31 la sută (ca reflex al politicii de economisire a energiei practicată de țările importatoare, ca și al aprovizionării din surse mai apropiate, cum ar fi Mexic pentru S.U.A. sau Marea Nordului pentru Europa continentală). În schimb, capacitatea flotei petroliere, deja excedentară în 1978, s-a redus de atunci cu numai 4 la sută. Anul trecut a început să stagneze comerțul cu mărfuri în vrac (ca cereale, minereu de fier și cărbune) cu pondere mare în comerțul internațional pe mare, în vreme ce capacitatea flotei specializate a crescut cu 8 la sută. Ca urmare navlurile la aceste mărfuri s-au redus cu mai mult de jumătate, cu perspectiva de a scădea în continuare, ținînd seama că volumul actual al comenzilor de nave (32 milioane tdw) reprezintă echivalentul a 21 la sută din capacitatea flotei mondiale.

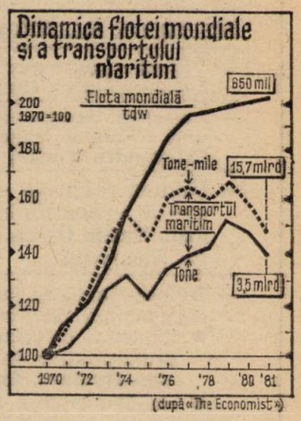

(după «The Economist»)

Prețul aurului

Ilie Gandrabura, Vaslui — Prețul aurului de 315,75 dolari pe uncie înregistrat la Londra în a doua decadă a lunii martie a.c. a fost cel mai scăzut din ultimii doi ani și jumătate. Se apreciază că perspectiva unor deficite bugetare ridicate în S.U.A. cel puțin pînă în 1984 va constitui un obstacol important în calea reducerii inflației și prin urmare va menține la cote ridicate nivelul ratei reale a dobînzilor în dolari. Nivelul ridicat al dobînzilor este de natură să determine în continuare preferința investitorilor pentru plasamente lucrative în locul achiziționării de aur sau diamante, care după cum se știe, nu sînt purtătoare de dobîndă.

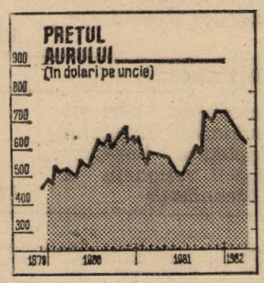

La scăderea prețului aurului se apreciază că au contribuit și vînzările de metal galben — destul de susținute în primele luni ale anului — în ciuda trendului descendent al prețului — ale unor țări mari producătoare, sub impulsul necesității achitării unor importuri de cereale, de echipament militar etc., ca și vînzările de aur efectuate de unele țări membre ale O.P.E.C. pentru a compensa diminuarea încasărilor lor din exportul de petrol.

Scăderea prețului aurului nu a afectat totuși prea mult extracția de aur din Africa de Sud, costul acesteia fiind estimat la circa 200 de dolari uncia.

În atenția celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic

În suplimentul numărului 19 din 14 mai 1982 al revistei vor fi publicate consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic și în ajutorul instruirii propagandiștilor.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 18 din 7 mai 1982

— Vizita de stat a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Grecia 1

— Partidul Comunist Român — centrul vital al întregii noastre națiuni **(C. Bîrlă, C. Răducu)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Valorificarea superioară a resurselor hidroenergetice **(Iulian Ploștinaru)** 4

— Investiții. Accelerarea punerii în funcțiune a noilor capacități de producție **(Alexandru Tache)** 6

— Căldura reziduală — sursă de economisire a combustibilului **(Raimund Zeman, Vasile Oprea, Dan Georgescu, Petre Niculescu)** 7

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate
● Exigențe ale atragerii stocurilor supranormative în circuitul productiv **(Ion Honțaru, Ioan Stârc)** 8
● Fundamentarea și urmărirea operativă a elementelor de cost pe fiecare obiectiv de investiții **(Gh. Ștefan)** 10

— Organizarea rațională a bazei furajere în fermele de vaci **(Gh. N. Iosif)** 12

— Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior. Factori de echilibru ai balanței tehnologice **(Olga Mihăescu)** 13

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Înnoirea producției și exigențele creșterii calitative a economiei **(Barbu Gh. Petrescu)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Organizarea în cooperativele agricole de producție. Determinarea nivelului productivității — completare necesară a organizării și normării rationale a muncii **(Ioan Lucian Mehedinți)** 17

TEORII—IDEI

— Sisteme mari : teorie și aplicații (I) **(Florin Stănciulescu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Elemente de gîndire economică la Dionisie Fotino **(Toader Ionescu)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Beneficiul și rentabilitatea întreprinderii **(Ștefan Vasile)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Surse și mecanisme internaționale ale inflației **(Ioan Popa)** 25

— Forumul dezvoltării 27

— Tendințe — conjuncturi 28

— R.S. Cehoslovacă. Necesitatea și perspectivele sistemului agroindustrial **(Imrich Rubik)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ pentru consiliile populare

IN THIS ISSUE

— The Romanian Communist Party — the vital center of our whole nation **(C. Bîrlă, C. Răducu)** 2

— Turning hydroenergy resources into a better account **(Iulian Ploștinaru)** 4

— Ways to increase the economic efficiency of the foreign trade. Factors of equilibrium of the technological balance **(Olga Mihăescu)** 13

— Renewal of the production and requirements of the qualitative growth of the economy **(Barbu Gh. Petrescu)** 15

— Macrosystems : theory and applications (I) **(Florin Stănciulescu)** 19

— Schools ● trends ● economists. Progressive elements of economic thought at Dionisie Fotino **(Toader Ionescu)** 20

— International sources and mechanisms of the inflation **(Ioan Popa)** 25

— The Socialist Republic of Czechoslovakia. Necessity and perspectives of the agroindustrial system **(Imrich Rubik)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Le Parti Communiste Roumain — le centre vital de notre nation entière **(C. Bîrlă, C. Răducu)** 2

— La valorisation supérieure des ressources hydro-énergétiques **(Iulian Ploștinaru)** 4

— Voies d'accroissement de l'efficience économique dans le commerce extérieur. Facteurs de l'équilibre de la balance technologique **(Olga Mihăescu)** 13

— Le renouvellement de la production et les exigences de la croissance qualitative de l'économie **(Barbu Gh. Petrescu)** 15

— Les systèmes grands : théorie et applications (I) **(Florin Stănciulescu)** 19

— Ecoles ● courants ● economistes. Eléments progressistes de pensée économique chez Dionisie Fotino **(Toader Ionescu)** 20

— Sources et mécanismes internationaux de l'inflation **(Ioan Popa)** 25

— La R. S. Tchécoslovaque. La nécessité et les perspectives du système agroindustriel **(Imrich Rubik)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Румынская Коммунистическая Партия — жизненный центр всей нашей нации **(К. Бырлэ, К. Рэдуку)** 2

— Лучшее использование гидроэнергических ресурсов **(Юлиан Плоштинару)** 4

— Пути повышения экономической эффективности во внешней торговле. Факторы, обусловливающие равновесие технологического баланса **(Олга Михэеску)** 13

— Обновление продукции и требования качественного роста экономики **(Барбу Г. Петреску)** 15

— Крупные системы: теория и применения (I) **(Флорин Стэнчулеску)** 19

— Школы ● течения ● экономисты. Элементы экономического мышления у Дионисия Фотино **(Тоадер Ионеску)** 20

— Международные источники и механизмы инфляции **(Иоан Попа)** 25

— Чехословацкая С.Р. Необходимость и перспективы агропромышленной системы **(Имрих Рубик)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Nelipsit din căminul dv., radioreceptorul staţionar PACIFIC sau BUCIUM 3

Complet tranzistorizate, radioreceptoarele PACIFIC şi BUCIUM 3 prezintă următoarele caracteristici :

- **dispun de 5–6 game de undă**
- **au sensibilitate şi selectivitate în redare**
- **sînt dotate cu picup, la care pot fi audiate discurile fonografice**
- **consum de energie electrică redus**

1982 MAJ 2 5

De la tinerețe... pîn-la bătrînețe

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

EXIGENȚE ALE CALITĂȚII ÎN ACTIVITATEA ECONOMICĂ

CORELAȚII DE BAZĂ ÎNTRE INDICATORII DE PLAN

Numărul 19 ● Vineri 14 mai 1982

La invitaţia preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu

VIZITA OFICIALĂ ÎN ŢARA NOASTRĂ A GUVERNATORULUI GENERAL AL CANADEI, EDWARD SCHREYER ŞI A DOAMNEI SCHREYER

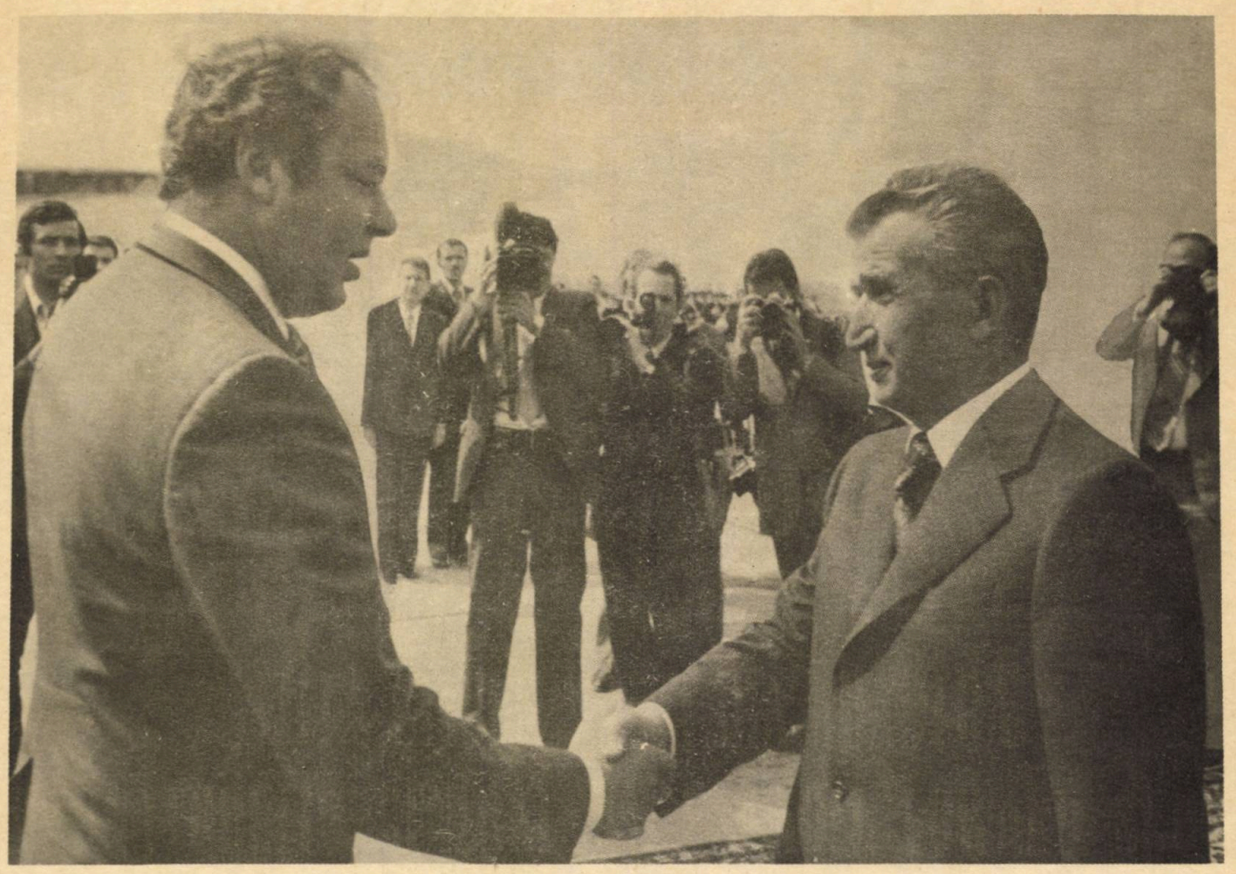

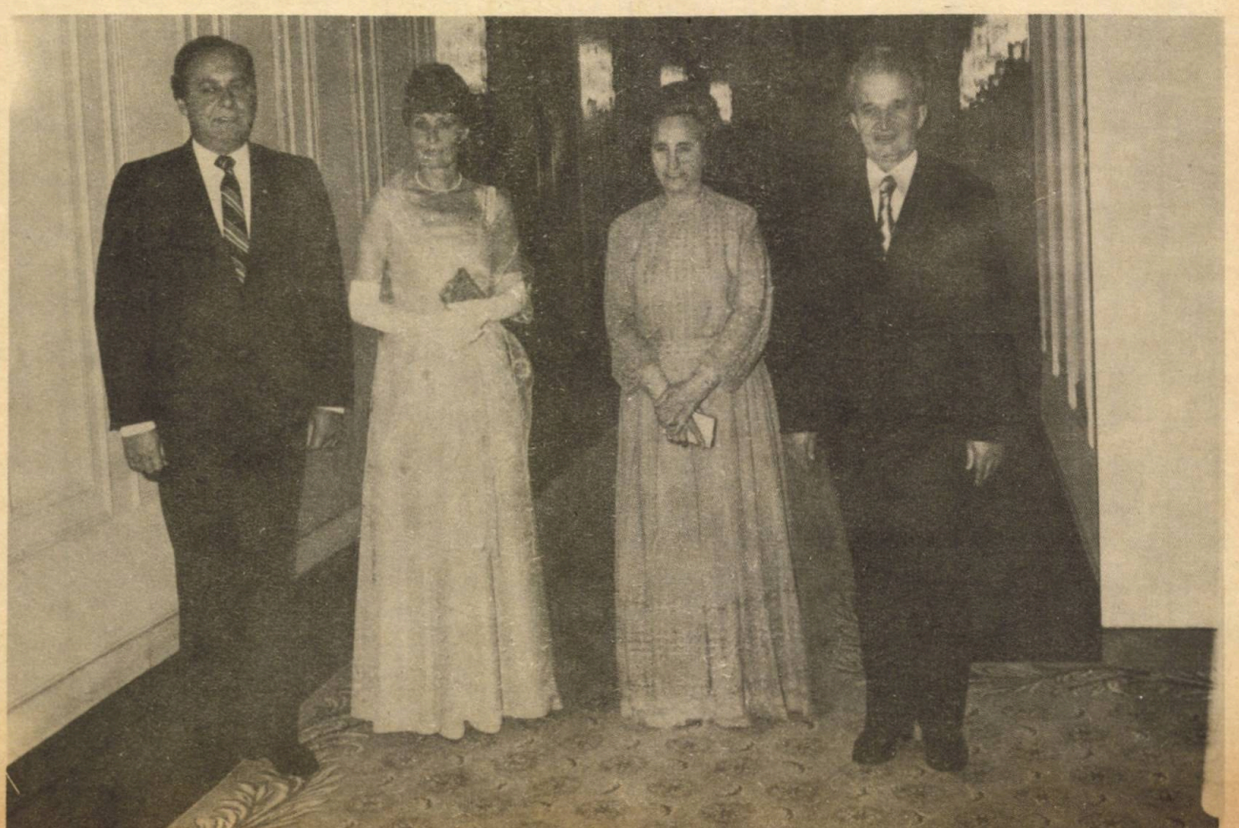

D 646

ORSZÁGOS SZÁMÁLYKÖNYVTÁR DUNAÚJVÁROS

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC ȘI ÎN AJUTORUL PREGĂTIRII PROPAGANDIȘTILOR

consultațiile de față conțin și răspunsuri la întrebări adresate în cadrul propagandei prin conferințe

Realizarea producției fizice, cerință fundamentală pentru materializarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială

Dezvoltarea în ritm accelerat a economiei, creșterea venitului național și ridicarea, pe această bază, a nivelului de trai al poporului depind, în mare măsură, de îndeplinirea integrală și ritmică a planului la producția fizică de către fiecare întreprindere. Conducerea partidului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, au subliniat în nenumărate rînduri că realizarea integrală a planului fizic pentru fiecare perioadă de raportare reprezintă o cerință majoră pentru fiecare unitate productivă, pentru întreaga economie națională. În acest sens, la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 9 aprilie 1982 s-a insistat asupra necesității concentrării tuturor eforturilor spre realizarea integrală, de către toate întreprinderile, a producției fizice — la toate produsele — prin accelerarea punerii în funcțiune și atingerii parametrilor proiectați la noile obiective de investiții ; prin utilizarea în grad înalt a fondurilor fixe productive și pe baza intensificării procesului de înnoire a produselor și tehnologiilor. Totodată, realizarea la nivelul prevăzut prin plan a producției fizice este nemijlocit legată de creșterea productivității muncii în condițiile economisirii și valorificării superioare a materiilor prime și energiei, de creșterea eficienței întregii activități.

Producția fizică constituie un indicator deosebit de important în cadrul sistemului unitar de indicatori ai economiei naționale. El este conceput să sintetizeze, pe de o parte, obiectivele și sarcinile care stau în fața unităților productive, iar pe de altă parte, să oglindească rezultate finale ale acestora sub aspect fizic, concret. Prin prisma multiplelor intercondiționări care există în economia noastră planificată, acest indicator este considerat, pe fondul acțiunii noului mecanism economic-financiar, ca un indicator de bază al planului național unic și evident al planului fiecărei unități economice în parte.

PRODUCȚIA FIZICĂ, INDICATOR DE BAZĂ AL PLANULUI

Planul național unic se prezintă ca un instrument principal pentru stabilirea obiectivelor și sarcinilor pe care și le propune societatea, pentru conducerea procesului reproducției socialiste și realizarea unei eficiențe economice maxime. Aceste obiective și sarcini, precum și mijloacele alocate pentru realizarea lor se exprimă cu ajutorul unui sistem de indicatori, norme și normative de plan, stabilit într-o concepție unitară. Sistemul de indicatori este astfel conceput și constituit încît să permită cuantificarea și reflectarea completă și fidelă a întregii activități economico-sociale, la nivelul complexului economic-național, precum și al fiecărei verigi componente a acestuia. Tocmai datorită funcțiilor deosebit de importante în conducerea economiei, pe măsură ce se acumulează experiență în activitatea de planificare și datorită unor condiții noi ce apar în cadrul economiei, sistemul de indicatori este supus unui proces de continuă perfecționare. Astfel, pe baza hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, din martie 1978, alături de alte măsuri ce vizau restructurarea întregului mecanism de funcționare a economiei, s-au luat hotărîri importante privind perfecționarea sistemului de indicatori economico-financiari, și în primul rînd, introducerea ca indicatori de bază ai planului, a valorii producției nete și a producției fizice.

Supliment la nr. 19 1982 Revista ECONOMICA

Producția fizică și valoarea producției nete sînt, în condițiile actualului mecanism economico-financiar, indicatori de bază utilizați atît în fundamentarea planului, cît și pentru comensurarea activității și aprecierea rezultatelor întregii activități de producție. Acești indicatori pot fi apreciați și ca indicatori de bază ai autogestiunii economico-financiare, ca indicatori care au menirea de a orienta eforturile unităților economice în direcția gospodăririi raționale a resurselor de care dispun. Introducerea indicatorului producție fizică, ca indicator de bază al planului, a fost determinată de faptul că, atît pentru consumul productiv cît și pentru cel neproductiv din societate nu există altă sursă de acoperire decît cantitatea de producție fizică realizată. Așa cum sublinia în nenumărate rînduri secretarul general al partidului, nici o societate și deci nici societatea noastră nu poate consuma mai mult decît produce, iar cererea de consum se acoperă prin producerea unei game de produse și servicii în conformitate cu cerințele consumatorilor. Chiar dacă pentru satisfacerea anumitor nevoi de consum se apelează la importuri, acoperirea acestora, se realizează tot cu producția creată în țară, cu produse fizice destinate exportului.

Să urmărim mai amănunțit ce exprimă indicatorul producția fizică. Acesta este indicatorul prin care se nominalizează în mod riguros la nivelul fiecărei unități economice, întreaga producție ce urmează a se fabrica, pe fiecare sortiment în parte prevăzut în planul de producție. Prin urmare, producția fizică exprimă cantitatea produselor, pe sorturi de calitate, ce formează nomenclatorul de fabricație al unității și care reflectă partea concretă cu care participă fiecare unitate la satisfacerea nevoii reale de consum din societate. Obiectivele și sarcinile din planul fiecărei unități, referitoare la producție, investiții, livrările la fondul pieței, export-import etc. sînt stabilite și urmărite prin intermediul indicatorului producție fizică, ce exprimă cantitățile ce urmează a se fabrica din fiecare produs în parte, pe sorturi de calitate, tipodimensiuni etc. în unități naturale (m, kg., tone, bucăți etc.). Desigur, în plan se prevăd perioadele și termenele de realizare, în așa fel ca produsele fiecărei întreprinderi să ajungă la beneficiari în timp util.

Atît la nivelul fiecărei întreprinderi cît și la nivel național producția fizică constituie ceea ce s-a produs într-o anumită perioadă sub aspect material, acest indicator fiind concretizat în produse finite, semifabricate și lucrări executate. Iată de ce, realizarea integrală a producției fizice este atît de importantă pentru economia națională. Economia nu are nevoie, pur și simplu de producție în general, ci de produse concrete, în anumite cantități, de anumită calitate astfel încît să se poată satisface nevoile de consum cît și cerințele pentru export. Pornind de aici înțelegem mai bine preocuparea conducerii de partid pentru ca fiecare unitate productivă să-și fundamenteze temeinic planul de producție, să-și nominalizeze integral valoarea producției și să-și realizeze producția fizică la toate sortimentele prevăzute. Numai așa producția poate oferi sortimentele concrete, valorile de întrebuințare care să acopere nevoile bine determinate din economie și care să contribuie la satisfacerea nevoilor de consum ale societății. În aceste condiții producția fizică, ca indicator de bază a planului, are menirea de a contribui la asigurarea echilibrului material al planului constituind un element esențial în procesul de întocmire și corelare a balanțelor materiale elaborate la diferite nivele ale economiei naționale.

RELAȚIA PRODUCȚIE FIZICĂ-PRODUCȚIE NETA

Între indicatorul producție fizică și indicatorul valoarea producției nete există o relație de intercondiționare, generată, în primul rînd, de faptul că rezultatele concrete, materiale ale activității unităților economice cunosc și o exprimare valorică. Indicatorul valoarea producției nete exprimă valoarea nou creată în întreprindere, într-o anumită perioadă, deci nu întreaga valoare a producției materiale obținute; dar prin calitățile lui pune în evidență efortul propriu al unității depus pentru realizarea producției fizice respective. Pe de altă parte, îndeplinirea prevederilor de plan la producția fizică condiționează realizarea valorică a producției nete și de aici a rezultatelor financiare ale fiecărei unități. Această relație între producția fizică și producția netă, trebuie respectată de fiecare întreprindere, orice încălcare a ei putînd produce dereglări în mecanismul de funcționare a economiei. Astfel, au fost și mai sînt situații cînd unele întreprinderi au îndeplinit planul la producția netă dar au înregistrat nerealizări la producția fizică. Aceste situații au dus la prejudicierea economiei naționale de o serie de produse și sortimente importante, fapt ce a generat imposibilitatea realizării planului altor unități economice care aveau nevoie de asemenea produse, la neîndeplinirea sarcinilor la export etc., cu alte cuvinte la dereglări ale unor sectoare ale economiei naționale.

Apar uneori și situații în care, datorită neîndeplinirii planului la producția fizică se poate ajunge la neîndeplinirea valorii producției nete, ceea ce pe lîngă dezechilibrele de ordin material create, generează neajunsuri de natură financiară. Chiar dacă aceste efecte au drept sferă prncipală de acțiune unele întreprinderi, prin efect propagat ele se resimt și în alte unități economice. Pe această bază se poate desprinde concluzia, de o importanță practică deosebită, a necesității corelării judicioase a celor doi indicatori; a necesității existenței unei concordanțe depline între îndeplinirea sarcinilor la producția netă cu îndeplinirea sarcinilor la producția fizică. De asemeni, ambii indicatori trebuie corelați cu producția marfă vîn-

dută și încasată — indicatorul care reflectă practic finalitatea activității din orice unitate economică. Asemenea corelații nu trebuie privite numai la nivelul întreprinderii, ci ele trebuie urmărite pînă la nivel de produs sau grupă de produse. De asemenea, prin fundamentarea temeinică a planului la producția fizică, producția netă, producția marfă vîndută și încasată și urmărirea îndeplinirii întocmai a lui, este posibilă o determinare exactă a cheltuielilor de producție, încadrarea în consumurile normate, dimensionarea corespunzătoare a gradului de înzestrare tehnică, analiza pe baze reale a rezultatelor financiare și aprecierea corectă a nivelului rentabilității în fiecare unitate economică în parte.

FACTORI AI REALIZĂRII PRODUCȚIEI FIZICE

Desigur, la îndeplinirea planului unei unități economice concură foarte mulți factori. De aceea, în continuare vom încerca să desprindem principalii factori care contribuie la realizarea indicatorului producție fizică. Aceștia sînt :

a) asigurarea cu resurse, care presupune, atît dimensionarea necesarului de resurse — mijloace de muncă, materii prime și materiale, forță de muncă, mijloace financiare — în raport de volumul producției și structura acesteia, cît și procurarea și aducerea acestora în unitate. Asigurarea cu resurse repartizate prin planul național unic constituie premisa inițială necesară pentru realizarea producției fizice, stabilită în raport cu participarea unității la satisfacerea nevoilor de consum.

Corelarea necesarului cu disponibilul de resurse trebuie să se realizeze din punct de vedere cantitativ, calitativ, al structurii și al termenelor. Neasigurarea completă cu resurse are repercusiuni directe asupra producției, provocînd dereglări ale acesteia, dereglări care constau în neîndeplinirea întocmai a sarcinilor cantitative, dar și calitative, folosirea incompletă a celorlalte resurse, creșterea costurilor de producție etc. ;

b) desfășurarea unei aprovizionări tehnico-materiale ritmice — factor cu acțiune complementară factorului amintit anterior — constă în desfășurarea de către fiecare unitate economică a unor acțiuni practice de asigurare cu resurse materiale. Prin intermediul acestei activități, unitățile economice își procură, în funcție de necesarul stabilit, mijloacele de producție de care au nevoie, asigurîndu-și baza tehnico-materială desfășurării ritmice a procesului de producție și prin aceasta îndeplinirea sarcinilor de plan la producția fizică.

În activitatea de aprovizionare tehnico-materială, întreprinderea apare ca beneficiar al producției altor întreprinderi, fapt ce determină stabilirea, în prealabil, a unor legături durabile, stabile pe această linie. În concretizarea acestor legături un rol important îl exercită contractele economice, care se prezintă ca un instrument de bază în sistemul noului mecanism economico-financiar ; prin intermediul contractelor se precizează nevoile concrete de aprovizionat — cantitativ și calitativ — ale întreprinderilor, termenele necesare, condițiile privind transferul și circulația produselor de la furnizori la beneficiari etc.

Contractul economic — după cum se știe — este și un instrument de planificare, o expresie a funcționării mecanismului economico-financiar, care contribuie nu numai la fundamentarea științifică a planului fiecărei întreprinderi, dar în funcție de respectarea lui, contribuie la realizarea efectivă a planului. În aceste condiții, respectarea integrală a contractelor economice, apare ca o necesitate obiectivă pentru fiecare întreprindere, o condiție de bază pentru buna derulare a aprovizionării tehnico-materiale și a desfacerii producției.

c) gradul de folosire a resurselor, factor ce pune în evidență calitatea muncii desfășurată de întregul personal muncitor al întreprinderii pentru gospodărirea rațională a resurselor și ridicarea gradului de valorificare a acestora. Creșterea gradului de folosire a resurselor este o condiție de bază pentru sporirea producției fizice în fiecare întreprindere și, totodată, o cerință pentru obținerea unei eficiențe economice ridicate. Pentru țara noastră, cerința asigurării unei folosiri raționale a resurselor izvorăște și din faptul că o bună parte din acestea se asigură din import. După cum se știe, în condițiile situației economice internaționale complicate, ale restricțiilor generate de criza de materii prime și energie, ale penuriei unor materii prime de bază și a creșterii continue a prețurilor pe piața mondială, economisirea resurselor de materii prime și energetice, creșterea gradului de valorificare se prezintă ca una din căile importante de asigurare a necesarului respectiv, ca una din căile menite să ferească economia națională de fluctuațiile continue ale pieței mondiale de materii prime și resurse energetice. În același timp, trebuie să avem în vedere că în alte țări dezvoltate din punct de vedere economic, în condiții similare de înzestrare tehnică și tehnologică a unor întreprinderi, se înregistrează realizări superioare în folosirea resurselor. Cu alte cuvinte, în unitățile economice din țara noastră se relevă însemnate rezerve, în folosirea resurselor. Iată de ce în documentele Congresului al XII-lea, în ședințele Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu se subliniază necesitatea ca pe toate căile și prin toate modalitățile să se asigure folosirea cu eficiență maximă — în toate unitățile de producție și la toate locurile de muncă — a materiilor prime, a materialelor, combustibilului, energiei, într-un cuvînt a tuturor resurselor.

Prin reducerea consumurilor specifice, prin eliminarea pierderilor la prelucrare, prin valorificarea complexă și

deplină a diferitelor resurse atrase în circuitul economic se crează premise sigure de reducere a importurilor de materii prime, de acoperire a unei părți importante din necesarul de resurse al unităților de producție pe seama economiilor realizate. Desigur, economia de resurse în cadrul unei întreprinderi, poate fi absolută, materializîndu-se în stocuri disponibile de resurse, sau poate fi relativă, concretizată în obținerea unui volum suplimentar de producție din aceeași cantitate de resurse. Ambele forme ale economiei de resurse reprezintă de fapt o creștere a gradului de folosire a acestora și evident contribuția acestui factor la creșterea volumului producției fizice ;

d) nivelul de organizare a producției și muncii, constituie, de asemenea, un factor important de care depinde realizarea producției fizice în cadrul unităților economice. Organizarea producției și a muncii urmărește asigurarea unei combinări optime a mijloacelor de producție și a forței de muncă, o utilizare cît mai rațională a resurselor de care dispun întreprinderile, o perfecționare a tuturor elementelor procesului de muncă în scopul realizării producției cu cheltuieli de muncă vie și materializată cît mai mici și obținerii unei eficiențe economice cît mai mari.

Organizarea producției și a muncii, prin efectele ei, contribuie la buna gestionare a resurselor întreprinderii, fapt ce se reflectă, pozitiv în calitatea producției realizate. Ca atare, în vederea realizării ritmice a producției fizice la toate sortimentele, în unitățile economice trebuie să existe preocupări serioase privind : pregătirea și organizarea superioară a fabricației ; îmbunătățirea amplasării utilajelor pe suprafețele de producție ; reorganizarea și îmbunătățirea fluxurilor de fabricație ; aplicarea unor metode moderne în promovarea și urmărirea operativă a producției ; optimizarea circuitelor de transport a obiectelor muncii și produselor în cadrul secțiilor ; extinderea poliservirii ; perfecționarea proceselor de muncă pe baza introducerii și generalizării celor mai raționale metode de muncă ; optimizarea condițiilor de muncă din punct de vedere fiziologic, igienic, etc.

Asemenea preocupări, concretizate la nivelul unităților economice, se transformă în adevărate pîrghii de economisire a muncii vii și materializate, de obținere a unei producții ridicate, a unei eficiențe economice însemnate.

e) aplicarea unor metode științifice de conducere a întreprinderilor, reprezintă un factor cu implicații largi asupra întregii activități a unei întreprinderi, implicit deci și asupra realizării producției fizice. Oprindu-ne la acest aspect, fără a intra în problemele foarte complexe ale conducerii științifice a întreprinderii socialiste, merită să menționăm numai cîteva direcții prin care acest factor influențează obținerea producției fizice și anume : fundamentarea științifică a deciziilor ; fructificarea experienței specialiștilor și a celorlalți oameni ai muncii ; sincronizarea riguroasă între obiective și responsabilități ; stimularea creativității personalului muncitor ; organizarea unui control exigent și ferm privind realizarea obiectivelor și sarcinilor planificate, respectarea disciplinei muncii etc.

Desigur, sînt și alți factori care, într-un fel sau altul, contribuie la realizarea indicatorului producția fizică : promovarea progresului tehnic, creșterea gradului de cointeresare materială și morală a personalului muncitor etc. De fapt, toți factorii care contribuie la realizarea producției fizice și influențează nivelul și structura acesteia, nu reprezintă în ultimă instanță decît laturi prin care se manifestă autogestiunea economico-financiară a întreprinderii socialiste.

Realizarea producției fizice presupune respectarea unor prevederi referitoare, la volumul și sortimentele realizate ; în același timp însă, ea este strîns legată de latura calitativă a activității, fiecare întreprindere avînd datoria de a realiza produse de calitate, în conformitate cu cerințele contractelor, cu cerințele consumatorilor interni și externi. De calitatea produselor depinde, într-o măsură tot mai mare, satisfacerea necesităților tot mai complexe și mai variate ale economiei naționale, valorificarea superioară a resurselor materiale, competitivitatea pe piețele externe, creșterea continuă a nivelului de trai al populației. Dacă unitățile economice furnizează economiei produse de calitate, atunci nevoile de consum se satisfac în condiții superioare, ceea ce duce la o economisire de muncă socială, respectiv la o mai bună utilizare a producției fizice de către societate.

conf. dr. Viorel CORNESCU

ÎNTREBĂRI

1. De ce este importantă pentru fiecare întreprindere, cît și în ansamblul economiei noastre, realizarea sarcinilor de producție fizică ?

2) Ce corelații ale producției fizice cu alți indicatori — în contextul acțiunii noului mecanism economico-financiar — răspund cerințelor unei activități eficiente ?

3) Care sînt căile și cum trebuie acționat concret în întreprinderea în care lucrați pentru realizarea integrală și la termen a producției fizice ?

Economisirea resurselor de materii prime și energie, valorificarea mai bună a acestora — imperativ hotărîtor al dezvoltării intensive

Economisirea resurselor materiale și de energie reprezintă o formă concretă de manifestare a economisirii muncii sociale, deci a unei legități economice generale a dezvoltării societății omenești. Interesul special manifestat în ultimii ani față de materii prime și energie este determinat de conturarea unor tendințe de înrăutățire a condițiilor de explorare și exploatare a acestora, care determină creșterea efortului social necesar obținerii aceleiași cantități de resurse, de raritatea tot mai pronunțată a resurselor neregenerabile — în raport cu cerințele, ambele procese expresie definitorie a ceea ce denumim criza mondială de materii prime și energie. Totodată, pe plan internațional, aceste resurse au constituit în ultimii ani obiectul unor acțiuni al căror efect a fost creșterea nejustificat de rapidă a prețurilor, accentuarea nesiguranței aprovizionării cu astfel de resurse din import. În aceste condiții, apar ca fiind de cea mai mare însemnătate indicațiile formulate în cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c., în care se arată : **„Se impune să acordăm o atenție deosebită soluționării în bune condiții a problemelor aprovizionării tehnico-materiale, realizării sarcinilor puse de Congresul al XII-lea cu privire la dezvoltarea mai puternică a bazei energetice, a bazei de materii prime proprii, pentru a asigura într-o măsură mult mai mare din țară necesarul bunei activități economice. În același timp trebuie luate măsuri hotărîte în vederea reducerii consumurilor materiale, a consumurilor energetice, ținînd seama că pe unitatea de produs avem încă consumuri mult mai mari comparativ cu cele ce se realizează pe plan mondial la produse similare".**

NECESITATEA ECONOMISIRII MATERIILOR PRIME ȘI A ENERGIEI

Economisirea resurselor constituie o condiție esențială a asigurării creșterii economice în etapa actuală, cu atît mai mult cu cît eforturile necesare lărgirii bazei proprii de materii prime și de resurse energetice sînt din ce în ce mai mari. Investiția pe unitatea de capacitate este în prezent considerabil mai mare decît în trecut ; de exemplu, investiția necesară pentru tona de capacitate anuală în extracția de lignit este în prezent de 6—7 ori mai mare decît în urmă cu 20 de ani. În acest fel, s-a ajuns ca, în acest cincinal, peste 2/5 din fondurile de investiții alocate sferei productive să fie repartizate sectorului primar.

Preocuparea deosebită față de lărgirea bazei proprii de materii prime este în mare măsură legată de accentuarea dificultăților asigurării acestora din import, în condițiile unei accentuate incertitudini provocate de actuala criză mondială a energiei și a materiilor prime, de tendința spre o vizibilă deteriorare a relațiilor economico-financiare dintre diferite țări. Vulnerabilitatea crescîndă a aprovizionării cu materii prime a fost însoțită de o sporire rapidă a prețurilor acestora ; de exemplu, prețul țițeiului, precum și al cuprului, zincului și altor metale a crescut în ultimul deceniu de 5—15 ori. După aprecierile unor specialiști, prețul real al petrolului pe piața internațională a crescut și în anul 1981, deși prețul său nominal s-a redus într-o oarecare măsură, întrucît moneda în care acesta, se exprimă, dolarul, a fost revalorizat într-o măsură mai mare.

Analizînd stadiul realizării hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, privind trecerea la asigurarea într-o măsură sporită a necesarului de materii prime, combustibil și energie din resurse interne, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., la ședința sa din 9 aprilie a.c., a atras atenția asupra necesității lichidării rămînerii în urmă la investiții, a necesității devansării intrării în funcțiune a unităților producătoare de materii prime și materiale. Totodată, s-a subliniat necesitatea aplicării ferme a hotărîrilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R., din martie a.c., cu privire la programul de creștere a producției de energie electrică, îndeosebi pentru realizarea programului de extracție a cărbunelui și de producere a energiei electrice pe bază de cărbune.

Avînd în vedere cerințele crescînde ale economiei naționale, precum și implicațiile crizei energetice mondiale, Comitetul Central al partidului a aprobat măsuri menite să asigure înfăptuirea programului energetic, care prevede ca, în linii generale, pînă în anul 1990 România să-și asigure o independență în ceea ce privește energia și combustibilii. În acest scop, s-a hotărît să se acționeze pentru extinderea și perfecționarea sistemului electroenergetic național, devansarea realizării de centrale electrice pe cărbuni, valorificarea potențialului hidroenergetic și introducerea în balanța energetică a noi resurse de energie, în condițiile diminuării folosirii hidrocarburilor. În domeniul energiei nucleare, s-a hotărît accelerarea lucrărilor de construcție și amplificare a puterii instalate în centralele nuclearo-electrice. Luînd în considerare nivelul deosebit de înalt la care au ajuns dobînzile la credite în economia mondială,

Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri de asigurare a finanțării acestui program prin forțe proprii, inclusiv a plății în devize libere necesare achiziționării de licențe, proiecte și alte importuri necesare construirii centralelor, fără a se mai recurge la noi credite în devize libere. În acest scop, s-a hotărît să se aloce mărfurile necesare la export pentru constituirea unui fond special în valută prin care să se asigure finanțarea programului de construire a centralelor nuclearo-electrice.

Toate acestea arată amploarea deosebită a eforturilor actuale și în perspectivă, necesare asigurării satisfacerii cerințelor de energie ale economiei naționale, confirmînd pe deplin aprecierea că cea mai importantă sursă de energie o reprezintă economisirea acesteia. În acest scop, ministerele, centralele industriale și întreprinderile, consiliile populare trebuie să desfășoare o activitate cît mai susținută pentru creșterea randamentelor energetice în instalații, înlocuirea proceselor tehnologice mari consumatoare de energie, extinderea folosirii tehnologiilor care asigură valorificarea complexă a resurselor energetice, folosirea intensivă a capacităților și evitarea mersului în gol, eliminarea opririlor accidentale, buna întreținere și exploatare a utilajelor.

REZERVE DE ECONOMISIRE ȘI VALORIFICARE MAI BUNĂ A RESURSELOR MATERIALE ȘI ENERGETICE

Ca urmare a aplicării unui complex program de măsuri, în țara noastră, elasticitatea creșterii produsului național în raport cu creșterea consumului de energie a înregistrat în ultimele trei cincinale o evoluție favorabilă. În industrie, de exemplu, — ramură căreia îi revine aproape 80% din consumul total de energie —, consumul de energie primară la 1 mil. lei producție industrială a scăzut în perioada 1966—1980 cu circa 50%, iar cel de energie electrică — cu aproape 30%, așa cum rezultă din datele prezentate în tabelul de mai jos.

Consumul de energie la 1 mil. lei producție industrială

	Energie primară — tcc —	Energie electrică — mii kwh —
1965	185	75
1980	95	56

În ceea ce privește consumul de energie electrică la o unitate de producție industrială, este de remarcat faptul că în deceniul 1971—1980 acesta s-a redus cu 33%, după ce în deceniul anterior înregistrase o creștere de 30%, ceea ce reprezintă o confirmare a posibilității reducerii caracterului energointensiv al producției industriale, după ce s-a depășit un anumit prag al dezvoltării de ansamblu a economiei naționale. Semnificativ în acest sens este și faptul că pentru anul 1982 s-a prevăzut ca sporul de 5,5% al venitului național să se realizeze printr-o creștere a consumului de energie electrică cu cel mult 3% față de anul precedent. Creșterea mai rapidă a venitului național decît a consumului de energie constituie, de fapt, una din caracteristicile principale ale etapei noi, de dezvoltare intensivă a economiei noastre naționale.

O preocupare deosebită față de reducerea conținutului de energie al producției există pe plan internațional, succese notabile în această direcție fiind obținute de unele țări industrializate. Astfel, conform unor surse O.C.D.E., în primii cinci ani care au urmat după declanșarea crizei energetice în 1973, consumul de energie primară la o unitate de produs național a scăzut cu 45% în Marea Britanie, cu 31% în S.U.A. și 47% în Japonia. Pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E., între anii 1973 și 1979, producția industrială a crescut în medie cu 2% anual, în timp ce consumul de energie în industrie s-a redus, fiind la sfîrșitul acestei perioade mai mic decît la începutul ei.

Țara noastră, cu toate succesele importante dobîndite în reducerea consumului de energie, dispune în continuare de rezerve mari în acest domeniu, ilustrate sintetic de faptul că consumul de energie pe o unitate de venit național depășește încă cu mult pe cel realizat în țările dezvoltate. În aceste condiții, se poate înțelege mai bine de ce situația înregistrată în anul 1981, cînd cosumul de energie a crescut mai rapid decît producția marfă, a fost apreciată ca nefiind normală, luîndu-se o serie de măsuri menite să conducă la realizarea unei schimbări radicale în acest domeniu. În acest scop, la ședința din 9 aprilie a.c., Comitetul Politic Executiv al C.C .al P.C.R., a stabilit că este necesar să se asigure reducerea pînă în 1985 a consumului de energie primară și resurse energetice refolosibile cu 15% față de necesarul calculat după normele din 1981.

Potrivit nivelurilor orientative stabilite, gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, pe ansamblul industriei, urmează să crească pînă în 1985, față de 1980, cu 35%, calculat pe baza producției marfă, comparativ cu 30,2% prevăzut inițial, și cu 44%, calculat pe baza producției nete, față de 37,3% stabilit în planul cincinal. În contextul promovării unei politici ferme de gospodărire rațională a materiilor prime și de reducere a consumurilor materiale, de economisire strictă a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate, s-a indicat ca fiecare minister, împreună cu institutele de cercetare, să treacă la analiza fiecărui produs, stabilindu-se, cu termene precise de aplicare, noile tehnologii ce vor fi utilizate pentru reducerea cu cel puțin 20-25% a consumurilor, pe întregul cincinal. Pe această bază, prevederile pentru 1985 vor trebui realizate încă din 1983, astfel încît în perioada 1984-1985 să se lucreze pe baza noilor norme de consum.

DIRECȚII DE ACȚIUNE ȘI CĂI DE ECONOMISIRE A RESURSELOR

Calea cea mai directă de economisire a resurselor o constituie reducerea consumurilor specifice în toate sectoarele cu activitate productivă și în toate fazele de prelucrare a materiilor prime. Posibilitățile existente în această direcție sînt strict condiționate de eforturile depuse pentru **perfecționarea tehnologiilor de fabricație și generalizarea utilizării celor avansate.** Pe plan național, aceste eforturi sînt materializate în implementarea unui important număr de noi tehnologii în diferite ramuri și subramuri ale economiei. Schimbări substanțiale au loc, de exemplu, în ceea ce privește tehnologiile de elaborare și prelucrare a oțelului, punîndu-se accentul într-o măsură sporită pe utilizarea în siderurgie a cărbunilor energetici inferiori și slab cocsificabili. O atenție deosebită este acordată generalizării realizărilor și experiențelor pozitive în întreaga economie. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît diferențele dintre consumurile materiale și energetice realizate la aceleași produse, în unități diferite, sînt încă mari. Este cazul unor întreprinderi care consumă, pentru același produs, de două ori mai puțin petrol și energie decît altele. Astfel de situații se întîlnesc, de exemplu, la fabricarea cimentului, în metalurgie și în construcții de mașini.

În condițiile actuale ale crizei mondiale, a resurselor de materii prime și de energie, un rol de mare importanță revine activității de **reproiectare a unor produse,** a căror greutate pe unitatea de capacitate este mai mare decît a produselor similare din alte țări. În acest cadru un loc important îl ocupă preocuparea pentru reproiectarea produselor realizate din metal, realizarea unor produse noi, cu caracteristici de funcționalitate și economicitate îmbunătățite. Legat de această direcție de acțiune, secretarul general al partidului atrăgea atenția că introducerea în fabricație a unor **produse noi** trebuie să se facă numai dacă acestea sînt superioare celor vechi, atît din punct de vedere calitativ și tehnic, cît și din punctul de vedere al eficienței economice. Totodată, pentru a se evita situațiile în care, la unele produse, între momentul începerii fazelor de cercetare-proiectare și cel al aplicării rezultatelor în producție trece un timp exagerat de mare, este necesar să fie prevăzute — și respectate mai ales — termene corespunzătoare de realizare a tuturor fazelor de obținere a produselor noi și a celor reproiectate.

Prin reducerea gabaritelor și a greutății produselor, prin reproiectarea construcției acestora în raport cu realizările actuale ale științei și tehnicii, prin raționalizarea construcției utilajelor în sensul simplificării și unificării pieselor componente, al folosirii unor materiale noi și eficiente, se pot realiza economii însemnate la materiile prime și materialele deficitare.

O cale din ce în ce mai importantă de economisire a resurselor țării o constituie **refolosirea materialelor recuperate din procesele de producție și de consum.** Prin recuperare, urmează ca, în acest cincinal, să se ajungă la acoperirea într-o proporție de cel puțin 40-50% a nevoilor interne de fier, metale neferoase, fibre și fire textile, uleiuri minerale etc. În acest scop, trebuie acordată o atenție corespunzătoare punerii la punct a unui sistem eficient de recuperare, concomitent cu elaborarea tehnologiilor necesare asigurării reutilizării resurselor recuperate. În scopul creării premiselor pentru recuperarea resurselor refolosibile, este indicat ca, încă din faza de concepție a produselor, să se țină seama de posibilitățile de reciclare complexă a resurselor încorporate în acestea.

Una dintre sursele cele mai importante de economisire a resurselor și de valorificare superioară a acestora o constituie **perfecționarea structurii industriei.** În procesul îmbunătățirii structurii ramurilor și subramurilor industriale, o atenție deosebită este acordată dezvoltării cu precădere a industriilor cu consumuri energetice reduse, cu produse de înaltă valoare, ce încorporează muncă complexă, de o calificare tehnică superioară, precum și restringerii producției ce înglobează un consum mare de materii prime și energie, a tehnologiilor învechite, care determină consumuri mari de combustibil și energie pe unitatea de produs fabricat. În acest scop, politica de industrializare, în actuala etapă, este orientată spre creșterea cu prioritate a producției acelor ramuri ale metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei, care asigură dezvoltarea pe o treaptă superioară a bazei tehnico-materiale a societății și valorificarea cu maximă eficiență a resurselor naționale.

Una din căile cele mai importante de economisire și valorificare superioară a resurselor o constituie **îmbunătățirea calității produselor.** După cum este cunoscut, între caracteristicile calitative esențiale ale produselor, cum sînt durabilitatea și fiabilitatea, și consumurile materiale și energetice există o strînsă dependență, astfel încît, anual, o cantitate mare din resursele țării este consumată fie pentru menținerea în stare de funcționare a mașinilor și utilajelor aflate în dotare, fie pentru înlocuirea celor scoase complet din uz datorită deteriorării rapide a parametrilor lor funcționali.

Economiile care se realizează prin asigurarea unui nivel calitativ corespunzător al producției, de exemplu al producției de mașini și utilaje, sînt echivalente cu pierderile evitate datorită reducerii necesarului de piese de schimb, reducerii cantității de rebuturi generate de opririle frecvente și imprevizibile ale mașinilor și utilajelor respective, precum și reducerii pierderilor de producție determinate de aceste opriri.

Problema calității producției este esențială, pentru că de aceasta depinde din ce în ce mai mult însăși posibilitatea desfacerii producției obținute. Nerespectarea standardelor de calitate fixate anulează orice șansă de lansare sau menținere a producătorilor pe piața externă. Nivelul

calitativ și de tehnicitate este în prezent hotărîtor ; de aceea problema relației dintre cantitate și calitate trebuie soluționată luînd în considerare exigențele calitative din ce în ce mai mari ale pieței interne și externe, și mai puțin obiectivele cu caracter strict cantitativ. Pe scurt, o valorificare superioară a resurselor țării înglobate în produse exportate are loc atunci cînd se pot realiza venituri valutare mai mari din exportul unei cantități mai mici de produse, dar de calitate mai bună, decît din exportul unei cantități mai mari de produse, dar de calitate inferioară.

În condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar, ale autogestiunii unităților economice, pentru asigurarea premiselor necesare utilizării eficiente a resurselor de materii prime și energetice ale țării, capătă o importanță sporită **reflectarea corectă în preț a eforturilor reale depuse pentru obținerea acestor resurse.** În acest sens, la Congresul al XII-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza că va trebui să se asigure o mai bună fundamentare a corelațiilor dintre prețurile produselor de bază și ale mărfurilor finite, pornind de la cheltuielile socialmente necesare și prețurile pieței mondiale, de la necesitatea valorificării superioare a materiilor prime, materialelor și energiei. În situația cînd, în ramurile extractive și de prelucrare primară a materiei prime, se practicau prețuri cît mai reduse, iar în ramurile prelucrătoare, prețuri corespunzătoare unor rate de rentabilitate mult mai mari, interesul economic față de reducerea consumurilor și cheltuielilor materiale era mult diminuat. În legătură cu intensificarea utilizării pîrghiei prețurilor în acțiunea de economisire a resurselor materiale trebuie remarcate preocupările actuale ale specialiștilor din acest domeniu — în cadrul mai amplu al preocupărilor vizînd perfecționarea mecanismului economico-financiar — de a găsi modalități noi de dimensionare a mărimii venitului net și de includere a acestuia în preț.

La nivelul unităților economice, atingerea obiectivelor privind economisirea și valorificarea superioară a resurselor presupune **abordarea unitară a diferitelor căi și modalități de acțiune,** luîndu-se în considerare complexitatea fenomenelor și proceselor specifice unităților de diferite tipuri. Numai printr-o preocupare constantă, cu o viziune foarte cuprinzătoare, și nu doar prin acțiuni succesive, care să vizeze de fiecare dată un anumit aspect, luat izolat, este posibilă realizarea ansamblului de obiective ale dezvoltării intensive a economiei noastre naționale. **Reducerea consumului specific de materii prime și materiale, ca și alte măsuri de economisire a resurselor, nu reprezintă un scop în sine, ele avînd valabilitate numai prin raportarea la efectul final la care aceste măsuri conduc.** De acest aspect trebuie să se țină seama în mod deosebit la produsele destinate exportului, la care, prin economii mărunte la ambalaje sau la alte elemente ale modului de prezentare a mărfurilor, se pot înregistra pierderi determinate de diminuarea prețurilor de export obținute sau de pierderea totală a unor clienți externi, neajunsuri incomparabil mai mari decît economiile realizate.

Stabilirea măsurilor concrete de economisire a resurselor în diferite ramuri și unități economice trebuie să se realizeze în raport cu specificul activităților respective, de care în mare măsură depind și posibilitățile efective de reducere a consumurilor specifice, de înnoire a producției etc. De aceea, nu este deloc recomandabilă extinderea mecanică, la diferite unități economice, a sarcinilor medii, stabilite la nivelul ramurilor sau al întregii economii, de reducere a consumurilor specifice sau de creștere a gradului de valorificare a resurselor. Pentru unele unități sarcina medie de economisire a resurselor, valabilă pentru ansamblul economiei naționale, poate fi realizată mobilizîndu-se doar parțial rezervele interne, în timp ce la alte unități această sarcină nu poate fi realizată, fie datorită unor rezerve mai reduse, grație unei activități pozitive desfășurate în mod constant pînă în prezent, fie datorită specificului producției respective, în raport cu care orice reducere a consumurilor specifice nu se poate realiza decît în dauna calității produselor obținute.

Un rol important în atingerea obiectivelor stabilite de economisire a resurselor, la nivelul unităților economice, îl are **stimularea materială** corespunzătoare a lucrătorilor, în raport cu importanța și cu gradul de deficit al resurselor economisite și cu eforturile depuse în acest scop. În vederea stimulării realizării unor invenții, inovații și raționalizări care să aibă ca efect economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, conducerile întreprinderilor trebuie să facă uz într-o măsură mai mare de prevederile legale care permit această stimulare materială.

Aplicarea cu hotărîre în viață, în fiecare unitate economică, a măsurilor adoptate la ședința din 9 aprilie a.c. a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., menite să impulsioneze realizarea măreților sarcini trasate de cel de-al XII-lea Congres al partidului, va marca un pas înainte pe calea dezvoltării intensive a economiei noastre naționale, a utilizării cu maximă eficiență a tuturor resurselor țării.

dr. Alexandru MIHĂILESCU

ÎNTREBĂRI :

1) În ce constă necesitatea economisirii materiilor prime și energiei ?

2) Enumerați și analizați căile concrete prin care în unitatea în care lucrați se poate răspunde acestui imperativ al dezvoltării economice intensive.

Repartizarea și utilizarea eficientă a forței de muncă — premisă esențială a dezvoltării calitative a economiei naționale

Realizarea unei noi calități în toate domeniile și sectoarele de activitate, în industrie, agricultură, în știință, învățămînt și cultură, inclusiv în organizarea și conducerea activității economico-sociale — cerință imperioasă, legică a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, a realizării tuturor obiectivelor înscrise în Programul partidului, a sarcinilor și corelațiilor fundamentale fixate de Congresul al XII-lea al P.C.R. — este condiționată în cel mai înalt grad de repartizarea și utilizarea cu maximă eficiență a forței de muncă. În legătură cu aceasta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„În vederea creșterii productivității muncii este necesar să fie luate măsuri concrete pentru dimensionarea corespunzătoare a numărului de personal. Este necesar să se facă o repartiție rațională a forței de muncă pe întreaga economie, pentru a se lichida situația ca în unele sectoare să existe excedent, iar în altele să lipsească forța de muncă".**

FORȚA DE MUNCĂ ÎN STRATEGIA PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL

Dezvoltarea calitativă a economiei naționale este dependentă fără îndoială, în primul rînd de progresul tehnico-științific, de asimilarea cît mai rapidă și deplină în producția materială și în general în întreaga viață social-economică a cuceririlor geniului uman. Această coordonată principală care a stat și pînă acum în centrul politicii economice a partidului nostru — ca dealtfel toate caracteristicile și laturile care definesc noua calitate cum ar fi modernizarea continuă a structurii economice, realizarea unor raporturi optime între toate ramurile și sectoarele de activitate și îndeosebi asigurarea unor proporții corespunzătoare între industrie și agricultură, sporirea puternică a eficienței economice prin accentuarea contribuției factorilor intensivi, creșterea în ritm susținut a venitului național, dezvoltarea economiei și ridicarea bunăstării maselor, a calității vieții în genere — sînt de neconceput fără ca repartizarea forței de muncă să corespundă pe deplin nevoilor sociale, fără un grad înalt, continuu crescînd de utilizare eficientă a resurselor umane.

Numai în măsura în care forța de muncă este permanent repartizată și folosită în fiecare etapă în raport cu cerințele obiective ale dezvoltării social-economice, cu opțiunile politicii economice, în concordanță strînsă, cantitativă și calitativă, cu programele de investiții, cu baza tehnico-materială, se poate promova rapid progresul tehnico-științific, se asigură utilizarea acestuia, a întregului potențial productiv, cu maximă eficiență economică. Forța de muncă nu-și poate manifesta în nici un fel caracteristica sa de principală forță de producție a societății decît în măsura în care răspunde nevoii sociale, la locul unde se găsesc necesitățile social-economice, acolo unde sînt întrunite și asigurate toate condițiile tehnico-materiale ale producției. Numai în baza unei asemenea „cooperări" cantitative și a concordanței calitative dintre pregătirea cultural-științifică și profesională a omului și caracteristicile bazei tehnico-materiale devine posibilă nu numai utilizarea eficientă a progresului tehnico-științific, dar și participarea forței de muncă la dezvoltarea progresului tehnic, creșterea producției sociale, în primul rînd industriale și agricole, modernizarea continuă a structurii economiei, accentuarea contribuției factorilor intensivi la creșterea economică, dezvoltarea calitativ superioară a economiei naționale, a întregii vieți sociale. În acest sens secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **Progresul societății noastre, înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate sînt condiționate de cadre, de oameni! Omul este forța principală a tot ce înfăptuim — și, de aceea, în primul rînd trebuie să ne îngrijim de pregătirea sa, de formarea cadrelor pentru toate domeniile de activitate. Dacă vom rezolva în mod corespunzător această problemă, vom avea siguranța că tot ceea ce ne propunem vom înfăptui".**

MUTAȚII ÎN STRUCTURA FORȚEI DE MUNCĂ

Repartiția și folosirea eficientă a forței de muncă este un proces **complex și dinamic.** Fiecărei etape de dezvoltare economică îi corespunde o repartiție și folosire a forței de muncă în raport strict cu nevoile sociale concrete, obiective. Așa se explică dealtfel faptul că repartiția muncii sociale exprimă în fiecare moment o structură anume a nevoilor sociale de bunuri și servicii, însuși stadiul de dezvoltare și modernizare a economiei, inclusiv nivelul de trai, de civilizație și cultură al poporului.

Pornind de la experiența mondială în general și a

României în special, de la cunoașterea profundă și aplicarea, în condițiile specifice ale țării noastre, a legităților generale ale dezvoltării sociale și economice, Partidul Comunist Român a asigurat dezvoltarea susținută a economiei naționale și în strînsă legătură cu aceasta structuri permanent noi, superioare ale nevoilor sociale, o repartizare și folosire tot mai eficientă a forței de muncă (vezi tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

Dinamica și structura populației ocupate, pe ramuri ale economiei în perioada 1950—1980

— în % —

	1980 / 1950	1950	1965	1970	1975	1980
Populație ocupată total	124	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Industrie	368	12,0	19,2	23,0	30,6	35,5
Construcții	460	2,2	6,3	7,8	8,1	8,3
Agricultură	49	74,1	56,5	49,1	37,8	29,4
Silvicultură	224	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4
Transporturi	374	1,9	3,1	3,7	4,3	6,1
Telecomunicații	367	0,3	0,6	0,6	0,7	0,8
Circulația mărfurilor	301	2,5	4,0	4,3	5,5	6,0
Gospodăria comunală	677	0,7	2,1	3,0	3,4	3,8
Învățămînt, cultură, artă	225	2,3	3,5	3,7	4,0	4,2
Știință	514	0,2	0,5	0,5	0,8	0,9
Ocrotirea sănătății	311	1,1	2,0	2,3	2,6	2,7
Administrație	46	1,7	1,0	0,7	0,7	0,6
Alte ramuri	195	0,8	1,0	1,1	1,2	1,3

Așa cum se desprinde și din datele tabelului menționat, repartiția pe ramuri a populației ocupate — expresie de sinteză a dezvoltării puternice a economiei naționale și a modernizării structurii ei, a industrializării socialiste, a cooperativizării agriculturii și a revoluției pe planul învățămîntului și culturii, a promovării progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale — a cunoscut mutații de mari proporții. Dacă în 1950 forța de muncă era concentrată în mod disproporționat — 74,1% în agricultură pentru producerea și satisfacerea nevoilor primare ale populației și numai 12% în industrie, reflectînd profilul pronunțat agrar și de slabă productivitate al economiei românești — în anii construcției socialiste repartiția populației ocupate pe ramurile economiei naționale s-a schimbat considerabil: ramurile neagricole care în 1950 utilizau 29,4% din populația ocupată concentrau în 1980 de 2,4 ori mai mult, adică 70,6%, reflectînd profilul nou, industrial-agrar, al economiei românești în plin proces de dezvoltare și modernizare. Întrucît și celelalte ramuri ale economiei cum sînt transporturile și telecomunicațiile, comerțul, gospodăria comunală, știința, învățămîntul, cultura, arta și ocrotirea sănătății concentrează proporții crescînde din populația ocupată a țării, se completează astfel nu numai imaginea profilului nou al sistemului productiv național, dar și — în dependență de aceasta — creșterea și modernizarea consumului populației, în cadrul căruia bunurile industriale și serviciile dețin astăzi ponderea principală și în continuă creștere.

Privită static, în orice moment al dezvoltării social-economice, repartiția populației ocupate exprimă cuantumul forței de muncă al fiecărei ramuri, care alături de baza tehnico-materială este indispensabil pentru producerea valorilor de întrebuințare. Însă în dinamică, repartiția pe ramuri continuu schimbată a populației ocupate este în fapt expresia celui mai sintetic proces economic — **creșterea continuă și în ritm susținut a folosirii eficiente a forței de muncă din întreaga economie națională.**

Tabel nr. 2

Dinamica venitului național și a principalilor săi factori de creștere, în perioada 1950—1980

1950 = 100

	1965	1970	1975	1980
Venitul național	413	599	10 ori	15 ori
Venitul național/locuitor	354	482	784	11 ori
Venitul național/persoană ocupată	356	508	826	12,1 ori
Venitul național/persoană ocupată în sfera materială	379	550	917	13,7 ori
Productivitatea / o persoană :				
— în industrie	343	488	666	923
— în construcții-montaj în antrepriză	261	340	495	718
— în transportul feroviar	180	254	324	367
Populația	117	124	130	136
Populația ocupată	116	118	121	124
Populația ocupată în sfera materială *)	109	109	109	109
Numărul personalului muncitor	203	241	297	346
Volumul investițiilor	748	13 ori	22 ori	33 ori
Fonduri fixe	223	337	534	827

*) cuprinde industria, construcțiile, agricultura, silvicultura și transporturile.

Factorul decisiv al creşterii venitului naţional — aşa cum se observă din datele tabelului nr. 2 — îl constituie în mod constant **sporirea productivităţii muncii sociale, adică creşterea gradului de folosire eficientă a forţei de muncă.** Faptul că productivitatea muncii este criteriul fundamental de apreciere a nivelului şi dinamicii utilizării forţei de muncă înseamnă implicit că faţă de 1950, în 1980 populaţia ocupată din întreaga economie naţională era de 12,1 ori mai eficient folosită, iar pe ansamblul principalelor ramuri ale producţiei materiale într-o proporţie şi mai mare, de 13,7 ori ; în condiţiile sporirii apreciabile a numărului de personal, gradul de folosire a forţei de muncă, în 1980 faţă de 1950 era în industrie de 9,23 ori mai mare, în construcţii-montaj-antrepriză de 7,18 ori, iar în transportul feroviar de 3,67 ori.

Creşterea considerabilă a productivităţii muncii şi de aici rolul şi ponderea ei covîrşitoare în creşterea de 15 ori în 1980 faţă de 1950 a venitului naţional se explică — aşa cum se observă din datele tabelului nr. 2 — prin aceea că în această perioadă societatea noastră a făcut mari eforturi de investiţii pentru sporirea considerabilă şi înnoirea fondurilor fixe, pentru dezvoltarea şi crearea de ramuri şi subramuri noi, hotărîtoare în condiţiile progresului tehnico-ştiinţific contemporan, pentru crearea de întreprinderi şi dezvoltarea forţelor de producţie în profil teritorial în fiecare judeţ şi localitate ; îmbinîndu-se armonios criteriile economice cu cele sociale pe tot cuprinsul ţării, a fost creat un mare număr de locuri de muncă necesare ocupării mai bune a forţei de muncă în general şi al contingentelor tinere în special.

Multitudinea de procese şi factori mobilizaţi prin politica economică în general şi cea de investiţii în special explică nu numai particularităţile caracteristice esenţiale ale creşterii productivităţii muncii, ale ridicării gradului de folosire eficientă a populaţiei ocupate dar şi, pe această bază, cum a fost posibil ca o creştere atît de puternică a venitului naţional să se realizeze în perioada 1950—1980 cu un spor practic infim al populaţiei ocupate, de numai 24%.

Deosebit de semnificativ pentru a sublinia importanţa folosirii eficiente a forţei de muncă este faptul că dacă productivitatea muncii ar fi rămas, să presupunem, constantă, la nivelul anului 1950, atunci pentru creşterea de 15 ori a venitului naţional în 1980, în loc de 8,2 milioane persoane ocupate ar fi fost necesare numai în sfera materială de 104 milioane, ceea ce evident n-ar fi fost posibil de asigurat.

Rolul decisiv al creşterii gradului de folosire eficientă a forţei de muncă poate şi trebuie să fie subliniat şi în relaţie cu repartizarea forţei de muncă : creşterea productivităţii muncii şi ridicarea continuă a utilizării eficiente a potenţialului uman reprezintă factorul motor care determină dinamica, deplasările permanente ale repartiţiei forţei de muncă pe ramuri şi subramuri, în profil teritorial şi profesional.

OBIECTIVELE FIECĂREI ETAPE DE DEZVOLTARE — CRITERIU ESENŢIAL ÎN REPARTIZAREA FORŢEI DE MUNCĂ

Relevarea importanţei hotărîtoare a folosirii eficiente a forţei de muncă în creşterea venitului naţional, în raport cu sporirea populaţiei ocupate şi cu repartiţia acesteia nu trebuie însă **absolutizată :** experienţa arată pe de o parte că modernizarea structurilor economice, inclusiv promovarea progresului tehnic, mai ales în condiţiile unei penurii de investiţii, nu se pot realiza fără un spor al resurselor de muncă ; pe de altă parte însă aceeaşi experienţă ne arată că nici repartizarea forţei de muncă nu poate fi subestimată : dacă repartiţia forţei de muncă nu se face cu rapiditatea şi în proporţiile necesare, în raport strîns cu baza tehnico-materială şi **obiectivele şi sarcinile politicii economice din fiecare etapă,** atunci este limpede că nici productivitatea muncii, gradul de folosire a forţei de muncă nu pot creşte corespunzător. Din această cauză, resursele de muncă existente, inclusiv sporul acestora, se pot dovedi nesatisfăcătoare pentru creşterea susţinută a venitului naţional. Or, sub acest aspect, repartizarea forţei de muncă apare ca un factor care la rîndul său condiţionează creşterea la nivelul condiţiilor şi cerinţelor a însăşi productivităţii muncii, a folosirii eficiente a forţei de muncă.

Interdependenţa strînsă care există între aceste două laturi — folosirea eficientă a forţei de muncă şi repartizarea corespunzătoare a potenţialului uman — în procesul creşterii producţiei sociale, a venitului naţional, evidenţiază, în acelaşi timp, odată mai mult, puternica lor implicare în realizarea obiectivului stabilit de partidul nostru de trecere la o nouă calitate, de dezvoltare calitativă a fiecărei întreprinderi, subramuri şi ramuri şi a economiei naţionale în ansamblu. Mai mult, relevînd conţinutul, funcţiile concrete, comune şi specifice, inclusiv interdependenţa strînsă dintre aceste două laturi ale creşterii venitului naţional se poate spune că, direct sau mediat, folosirea eficientă şi repartizarea forţei de muncă condiţionează de fapt toate direcţiile şi sarcinile care definesc noua calitate, dezvoltarea calitativ superioară a economiei naţionale.

Abordarea şi soluţionarea practică în strînsă unitate a folosirii eficiente şi a repartizării corespunzătoare a forţei de muncă reprezintă o cerinţă indispensabilă în orice moment, în orice etapă a construcţiei economice şi sociale. În stadiul actual de dezvoltare a economiei naţionale, cînd se cere realizată o nouă calitate în toate ramurile şi sectoarele de activitate, cînd este creată o puternică bază tehnico-materială şi care se cere dezvoltată şi modernizată necontenit, cînd există un puternic potenţial de cadre calificate, de forţă de muncă în general, cînd sînt acumulate deci condiţii de intensificare a creşterii venitului naţional şi cînd există realmente rezerve în acest sens,

se înțelege că importanța, locul și rolul redistribuirii și al folosirii eficiente a forței de muncă sporesc considerabil.

Realizarea unei noi calități și în genere dezvoltarea calitativă a economiei naționale presupune ca baza materială creată în fiecare ramură, subramură, întreprindere, în fiecare județ și localitate urbană sau rurală să fie cît mai deplin utilizată. Faptul că în unele unități economice și chiar ramuri — ca de pildă activități din industria extractivă și agricultură, sectoare prioritare ale actualei etape de dezvoltare a economiei românești — există deficit de forță de muncă, necesarul de forță de muncă cerut de capacitățile existente nu este acoperit decît parțial, nu asigură desigur folosirea eficientă a bazei materiale create, nu permite realizarea integrală a producției necesare, frînînd creșterea productivității muncii atît în aceste unități, cît și în întreprinderile și ramurile care au nevoie de aceste produse. Pe de altă parte, în alte unități economice și chiar ramuri — datorită unui complex de cauze — în prezent se manifestă un excedent de forță de muncă în raport cu posibilitățile actuale de utilizare a capacităților de producție, cu cererea pentru diferite produse. În aceste condiții, evident, **productivitatea muncii nu numai că nu poate crește, dar chiar se diminuează dacă nu se asigură utilizarea deplină a timpului la nevoile strict obiective ale producției și muncii, eliberarea forței de muncă devenite excedentare și repartizarea ei la unitățile și ramurile economiei naționale care în momentul de față manifestă o nevoie acută de forță de muncă.** Așa cum arătam, este aici cazul nevoilor suplimentare de forță de muncă ale întreprinderilor din industria extractivă de materii prime și energetice, a nevoilor agriculturii, ale intensificării producției în această ramură, la nivelul condițiilor tehnico-materiale și pedoclimatice existente — pentru acoperirea necesarului de forță de muncă cerut nu numai de investițiile noi alocate în acest plan cincinal agriculturii, dar și în general, în funcție de necesitatea îmbunătățirii calitative, pe vîrste și sexe, a forței de muncă din această ramură de bază a economiei noastre naționale.

Folosirea eficientă și repartizarea corespunzătoare a forței de muncă potrivit nevoilor reale actuale din fiecare unitate și ramură de activitate, pentru realizarea unei noi calități, pentru sporirea eficienței economice și accentuarea rolului factorilor intensivi la sporirea venitului național al țării sînt imperios necesare nu numai din punctul de vedere al bazei tehnico-materiale, dar și sub aspectul valorificării depline a însuși potențialului uman. **Forța de muncă de care dispunem reprezintă cea mai mare bogăție națională,** o mare investiție, cea mai importantă dacă ținem seama atît de faptul că fondul de consum reprezintă cea mai mare parte a venitului național, dar și de investițiile și alte cheltuieli importante pe care societatea noastră le efectuează continuu pentru educația și formarea profesional-științifică a forței de muncă. În aceste condiții este evident că orice pierdere de forță de muncă, de timp de muncă generează chiar și numai prin acest fapt mari pierderi de producție și productivitate în fiecare întreprindere și ramură, în fiecare localitate și județ, în economia națională în ansamblu.

Concordanța cantitativ-numerică și calitativ-structurală de forță de muncă pe de o parte și nevoile concrete din această etapă ale fiecărei întreprinderi, ramuri, localități sau județ este însă numai o cerință **minimă** pentru înfăptuirea noii calități. Pentru ca economia națională, fiecare ramură și sector de activitate, toate unitățile economice să realizeze o calitate superioară se cere intensificată organizarea producției și muncii, ridicarea calității producției, sporirea ritmului și a eficienței asimilării de produse noi, realizarea exemplară și depășirea planului de export, asigurarea unei bune concordanțe între condițiile existente și normele de muncă, aplicarea corectă a acordului global corespunzător cu funcțiile acestuia, înfăptuirea în practică a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare și a autofinanțării.

Nu este mai puțin util să menționăm și faptul că luarea tuturor măsurilor în fiecare unitate economică de ramură sau teritorială, de folosire eficientă și de repartizare corespunzătoare a forței de muncă reprezintă o cerință imperioasă nu numai pentru realizarea unei noi calități în producția materială, în orice activitate socială în general, dar și pentru înfăptuirea pe această bază a Programului partidului nostru de ridicare continuă a nivelului de trai, a calității vieții în general. Pentru realizarea acestui obiectiv fundamental promovează partidul și statul nostru o politică de ocupare deplină și tot mai eficientă a forței de muncă, concomitent cu introducerea neabătută a progresului tehnico-științific, intensificarea creșterii eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate ; pentru înfăptuirea acestui țel fundamental partidul nostru, tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu subliniază necesitatea perfecționării și aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar.

dr. Gheorghe RĂBOACĂ

ÎNTREBĂRI

1) Pe ce argumente se sprijină necesitatea corelării repartizării forței de muncă cu nevoia socială ?

2) Ce mutații esențiale au intervenit în structura forței de muncă și ce semnificații poartă ele ?

3) Ce influențe pozitive prezintă asupra sporirii productivității muncii sociale și ridicării nivelului de trai, repartizarea forței de muncă în funcție de actualele priorități ale dezvoltării economiei românești ?

Sporirea eficienței investițiilor — exigență a ridicării calității dezvoltării

În strategia creșterii și dezvoltării economico-sociale promovată de partid, investițiile au constituit și constituie unul dintre factorii esențiali, deoarece prin aplicarea programelor de investiții se asigură premisele materiale pentru realizarea reproducției socialiste lărgite, creșterea în ritm înalt a producției industriale, agricole, dezvoltarea complexă și echilibrată a tuturor ramurilor economice; totodată, investițiile constituie mijlocul principal de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu. Un rol însemnat revine investițiilor în realizarea unei structuri eficiente a economiei și realizării, în acest cadru, a unor mutații esențiale în lumina criteriului energetic, în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a sferei neproductive — toate acestea în strînsă legătură cu obiectivele fiecărei etape de dezvoltare a economiei naționale, cu locul și prioritățile diferitelor ramuri și subramuri ale economiei, cu exigențele valorificării plenare a resurselor naturale, materiale și umane.

Tocmai bazîndu-se pe aceste elemente, pornind de la necesitatea înlăturării grabnice a stării de înapoiere economică moștenită de la vechiul regim, partidul nostru a promovat o politică consecventă în domeniul investițiilor. An de an, o parte însemnată din venitul național a fost orientată spre creșterea capacității productive a țării, spre realizarea — prin înființarea a numeroase întreprinderi noi dotate cu utilaje de înaltă performanță și economicitate, prin reutilarea și dezvoltarea celor existente, a unei industrii și economii moderne, competitive. După cum se relevă din datele înserate în tabelul de la p. 15, în fiecare din ultimele patru cincinale s-a investit mai mult decît în două cincinale anterioare luate la un loc. Realizarea investițiilor într-o astfel de dinamică ilustrează, în mod semnificativ, consecvența cu care partidul și statul nostru au urmărit dezvoltarea forțelor de producție și a bazei tehnico-materiale a activităților sociale, modernizarea structurilor economiei naționale și îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție.

Politica în domeniul investițiilor este nemijlocit legată de politica de industrializare socialistă. Făurirea unei industrii puternice, în care un loc precumpănitor să-l ocupe ramurile hotărîtoare pentru dezvoltarea economică, a presupus și presupune însemnate eforturi de investiții, mai ales în zilele noastre cînd trebuie introduse în producție mijloace tehnice și tehnologii dintre cele mai moderne, apte să permită economisirea resurselor și energiei, valorificarea superioară a întregului potențial al țării. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, chiar și statele dezvoltate din punct de vedere economic inițiază vaste programe de investiții, imperios necesare pentru a înnoi tehnica și tehnologia, pentru a face față competiției pe plan mondial. Cu atît mai mult țările care au moștenit un nivel mai scăzut de dezvoltare a forțelor de producție, trebuie să facă investiții substanțiale pentru a lichida starea de înapoiere și a se angaja pe calea progresului social. În fapt, pentru toate țările, realizarea investițiilor în condițiile unei strategii raționale, judicioase asupra dezvoltării asigură creșterea neîntreruptă și perfecționarea forțelor de producție, crearea unei economii de înaltă eficiență, cu structuri și dinamici corespunzătoare cerințelor de progres și posibilităților din fiecare economie. Cu ajutorul investițiilor se asigură proporțiile optime între ramurile de producție, dezvoltarea cu prioritate a acelor domenii și ramuri de care depinde dezvoltarea economică rapidă a unei țări, modernizarea economiei naționale.

PROGRAMELE DE INVESTIȚII ȘI MUTAȚIILE CALITATIVE DIN ECONOMIE

Acționînd în acest spirit, în țara noastră, așa cum arătam, investițiile au reprezentat o pîrghie însemnată în modelarea unei structuri a economiei în consens cu cerințele eficienței, ale competitivității. Astfel, s-au realizat modificări structurale favorabile în ce privește ponderea ramurilor producției materiale și a celorlalte sfere ale activității sociale. În cincinalul 1976—1980, de exemplu, din fondurile totale de investiții 90% s-au alocat pentru dezvoltarea industriei, a ramurilor producției materiale. Importante fonduri de investiții au fost repartizate agriculturii, ramură de bază a economiei, în scopul realizării planului național de irigații și îmbunătățiri funciare, sporirii bazei tehnice-materiale a acestei activități, etc. În decursul acestei perioade de timp, au fost date în exploatare 2437 unități industriale și agricole, iar numărul locurilor de muncă în ramurile neagricole a crescut cu peste 1 100 000. Evidențiind importanța deosebită ce se acordă în prezent creșterii producției agricole — chintesența concepției privind înfăptuirea unei noi revoluții agrare — și în cincinalul actual importante fonduri vor fi alocate acestei ramuri. Astfel, potrivit prevederilor planului, circa 150 mld. lei vor fi investite, în cincinalul 1981—1985 pentru creșterea potențialului productiv al agriculturii românești.

De altfel, planul cincinal 1981—1985 prevede realizarea unui volum de investiții de 1200 miliarde lei, care, vor fi orientate cu precădere pentru dezvoltarea ramurilor productive, acestea primind circa 85% din întregul volum de investiții. Pe baza acestor fonduri de investiții, vor fi puse în funcțiune peste 1200 capacități noi și vor fi modernizate circa 1 100 unități existente în industrie, vor fi realizate peste 375 noi capacități în agricultură, precum și numeroase alte obiective economice, științifice, sociale și culturale. Ca urmare a înfăptuirii acestui amplu program de investiții, valoarea fondurilor fixe totale va ajunge de la 1870 mld. lei în 1980 la 3000 mld. lei, din care 77% vor fi fonduri fixe productive.

Investițiile prevăzute pentru cel de-al șaptelea plan cincinal urmăresc să asigure continuarea, pe un plan superior, a dezvoltării țării noastre, prin creșterea și modernizarea forțelor de producție, pe baza afirmării cu putere a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate ramurile, realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate. Eforturile de investiții vor fi concentrate în viitor în direcția

continuarii, la noi cote calitative — impuse de criza energetică și de materii prime, de accentuarea concurenței pe piața mondială — a procesului de dezvoltare a industriei, în direcția dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii, a creșterii puternice a producției agricole, a modernizării întregii economii naționale și creșterii eficienței producției sociale prin promovarea consecventă și în toate domeniile a celor mai noi realizări ale științei și tehnicii, în vederea accentuării caracterului intensiv al producției, a laturilor calitative ale acesteia. De asemenea, sume importante vor fi alocate în domeniul transporturilor și telecomunicațiilor, pentru extinderea și modernizarea bazei materiale a activităților social-culturale (învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport), pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe, efectuarea de lucrări edilitare și de gospodărie comunală.

În consens cu concepția generală asupra dezvoltării economico-sociale, în politica de investiții partidul și statul nostru acordă o atenție deosebită dezvoltării armonioase a întregului teritoriu al țării, prin amplasarea unor importante obiective industriale, agrozootehnice și social-culturale în zonele și județele mai puțin dezvoltate. Utilizarea fondurilor de investiții în profil teritorial se face în așa fel încît să se dezvolte cu precădere acele județe și localități ale țării care sînt mai puțin dezvoltate ; în aceste județe și localități, investițiile alocate au sporit de la an la an într-un ritm mult mai mare decît creșterea medie pe țară.

ORIENTĂRI ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE ALE POLITICII DE INVESTIȚII ÎN ETAPA ACTUALĂ

Pornind de la analiza realistă, științifică a stadiului de dezvoltare a economiei naționale, a condițiilor noi conturate pe plan mondial, a obectivelor specifice de dezvoltare pentru următoarea perioadă de cinci ani, documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. au stabilit noi orientări și direcții cu privire la folosirea fondurilor destinate dezvoltării economice. Programul de investiții a fost astfel conceput încît să răspundă cît mai bine priorităților actualei etape, exigențelor dezvoltării calitative. În acest sens se prevede alocarea de investiții cu precădere în vederea creării de capacități de producție pentru obținerea de materii prime și semifabricate, precum și bunuri de consum. Prin urmare, vor dobîndi prioritate industria extractivă de substanțe minerale utile, agricultura, industria ușoară și industria alimentară. În acest cincinal peste două cincimi din fondurile alocate sferei productive vor fi repartizate sectorului primar al economiei, a cărui dezvoltare să facă posibilă în cursul acestui deceniu independența energetică a țării noastre. Va crește de asemenea partea din fondurile de investiții destinată dezvoltării și modernizării capacităților de producție existente, ceea ce va avea drept rezultat introducerea mai rapidă, mai eficientă, a progresului tehnic în producție și, corespunzător, creșterea eficienței economice generale. Accentul principal va fi pus în continuare nu pe construcții, ci pe dotarea cu mașini și utilaje, pe folosirea integrală a capacităților actuale. Există încă rezerve mari — după cum se arată în documentele de partid — pentru dezvoltarea capacităților de producție numai pe baza dotării lor corespunzătoare fără construcții noi.

În industria prelucrătoare accentul se va pune pe terminarea obiectivelor începute și dotarea acestora cu utilaje perfecționate. Referindu-se la perioada 1981—1985, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **Nu vom mai începe alte lucrări de investiții sub nici un motiv, în afară de cîteva obiective pentru prelucrarea unor materiale refolosibile, dezvoltarea producției materiilor prime și a industriei alimentare ; acestea vor reprezenta doar cîteva procente din volumul total al investițiilor".** Se va amplifica totodată procesul de restructurare a industriei, accentul fiind orientat spre dezvoltarea ramurilor mic consumatoare de energie și materii prime : activitățile complexe din construcția de mașini, chimia de sinteză fină și mic tonaj ; de asemenea, o atenție sporită se va acorda dezvoltării prioritare a industriei de reciclare a materialelor, a industriei mici, etc.

CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE — CRITERIU PRINCIPAL ÎN POLITICA DE INVESTIȚII

O caracteristică de seamă a politicii partidului în domeniul investițiilor o constituie obținerea unei eficiențe economice cît mai ridicate. Cu cît fondurile de investiții vor fi folosite mai eficient, cu atît rezultatele obținute în economia națională vor fi mai mari. În documentele de partid s-a sublinat constant necesitatea ca orice leu investit, orice lucrare planificată să răspundă unei necesități reale, să contribuie la creșterea productivității muncii sociale, a avuției materiale. În raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Trebuie să urmărim permanent eficiența economică a investițiilor, una din cerințele esențiale pentru dezvoltarea continuă a economiei naționale, pentru creșterea avuției întregului popor".** Așadar, societății noastre socialiste nu-i poate fi indiferent modul cum se stabilesc opțiunile în materie de investiții, cum sînt utilizate fondurile de investiții, respectiv cum sînt ele cheltuite și, mai ales, ce rezultate și după cît timp se vor obține. Nivelul atins de eficiența economică a investițiilor arată în ce măsură este justificată și fundamentată din punct de vedere economic politica de investiții într-o anumită perioadă, în ce măsură obiectivele noi și modernizările sau dezvoltările întreprinderilor existente vor asigura o creștere mai mare venitului național în perioada următoare.

Creșterea eficienței economice a investițiilor este condiționată de repartizarea optimă a investițiilor pe ramuri și în profil teritorial, precum și de calitatea activității desfășurate pentru realizarea fiecărui obiectiv de investiții în parte. Utilizarea cît mai rațională a fondului de dezvoltare, obținerea unei eficiențe superioare în domeniul investițiilor necesită între altele : a) folosirea proiectelor tip, a materialelor și elementelor de construcții tipizate ; b) aplicarea numai a unor soluții care să asigure reducerea consumului de energie și să reflecte un nivel tehnic și calitativ superior, deopotrivă, avîndu-se în vedere realizarea premiselor pentru o exploatare economică a unui obiectiv

sau altul ; c) ocuparea rațională a suprafețelor construite ; d) reducerea ponderii lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor etc.

În vederea obținerii unei eficiențe economice ridicate a investițiilor, potrivit prevederilor din documentele de partid și de stat, se impune aplicarea cu fermitate a unui ansamblu de măsuri, cum ar fi : asigurarea la timp a documentațiilor tehnico-economice și punerea în funcțiune la termene cît mai scurte a noilor obiective ; extinderea mecanizării și industrializării lucrărilor de construcții montaj și introducerea de noi tehnologii moderne de execuție ; reducerea consumurilor de metal, ciment și alte materiale energointensive ; folosirea mai largă a materialelor locale și utilizarea celor recuperabile ; livrarea utilajelor în strictă concordanță cu graficele de eșalonare a investițiilor ; pregătirea forței de muncă pentru exploatarea în bune condiții a noilor obiective. Eficiența economică este condiționată, în măsură tot mai mare, de factorul timp, de intensificarea ritmului de execuție a lucrărilor de investiții și intrarea acestora în funcțiune. Creșterea calității și a eficienței în domeniul investițiilor înseamnă o cît mai grabnică dare în folosință a obiectivelor aflate în construcție.

Apreciind că activitatea de investiții s-a extins pe un front prea larg, ceea ce duce la dispersarea forțelor și împiedică darea la timp în producție a unor obiective, conducerea partidului și statului a stabilit o serie de măsuri privind restrîngerea fronturilor de lucru, prin oprirea deschiderii de noi șantiere și concentrarea forțelor spre obiectivele în curs de execuție, pentru recuperarea întîrzierilor privind obiectivele în funcțiune, pentru respectarea exemplară a termenelor planificate.

Pentru creșterea eficienței investițiilor se impun totodată măsuri de îmbunătățire a activității de investiții, care să ducă la : scurtarea duratei de execuție a obiectivelor, reducerea cheltuielilor și creșterea eficienței economice și sociale a fiecărui obiectiv realizat. Cu alte cuvinte, fiecare miliard investit va trebui să producă mai rapid și mai mult decît în perioadele precedente, și într-o strînsă competiție cu ceea ce se realizează pe plan mondial. Totodată, este stringent necesară reducerea ponderii volumului de construcții-montaj în totalul investițiilor, acesta urmînd să nu depășească 27 la sută, față de 35 la sută în cincinalul precedent. Această prevedere se va îndeplini prin realizarea de clădiri cît mai ieftine, cu un consum de materiale redus, prin concentrarea atenției asupra dotării cu mașini și utilaje a suprafețelor de producție existente. Noile capacități de producție ce vor fi construite se vor realiza în unități economice mai mici care să ofere posibilitatea amplasării mai judicioase a locurilor de muncă pe întreg teritoriul, să asigure valorificarea resurselor locale de materii prime și materiale, folosirea mai bună a forței de muncă.

Orientarea dată utilizării fondurilor de investiții, în actualul cincinal, și anume pentru finalizarea cît mai urgentă a obiectivelor aflate în execuție și pentru dezvoltarea bazei de materii prime, petrol, cărbune, minereuri feroase și neferoase, a obiectivelor de investiții agricole, reprezintă elementul calitativ nou și o condiție esențială a creșterii eficienței investițiilor. Ele se înscriu în strategia consolidării rezultatelor economice, a cărei înfăptuire este posibilă numai în condițiile în care aspectele calitative ale activității, pe toate planurile, vor fi urmărite cu perseverență și răspundere.

Apare astfel cu claritate că realizarea sarcinilor actualului cincinal privind accentuarea laturilor intensive ale dezvoltării, ridicarea continuă a calității activității este dependentă, într-o măsură hotărîtoare, de activitatea de investiții. Element cheie al procesului de reproducție, sferă de activitate în care se concentrează resursele de creștere ale economiei, ale întregii societăți, investițiile, eficiența lor condiționează nemijlocit progresul general al economiei. Tocmai de aceea, apare ca o cerință de maximă actualitate pentru toți oamenii muncii din toate sferele de activitate ca fiecare leu să fie cheltuit cu înalt spirit gospodăresc astfel încît sumele destinate, prin politica de investiții, dezvoltării economico-sociale să-și vădească, în practică, efectele majore dorite.

conf. dr. Florea STAICU

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă rolul investițiilor în procesul reproducției socialiste ?

2. Prezentați direcțiile de bază ale programului de investiții prevăzut pentru actualul cincinal.

3. Care sînt căile de sporire a eficienței economice a investițiilor și cum pot fi acestea aplicate la nivelul întreprinderii în care activați ?

Dinamica volumului de investiții

Perioadele	Total (în mld. lei)	Creșterea față de perioada precedentă (în %)	Ritmul mediu anual de creștere (în %)
1951—1955	61,9	100	18,2
1956—1960	100,2	161	10,1
1961—1965	199,7	199	14,8
1966—1970	330,8	166	10,7
1971—1975	556,5	167	10,7
1976—1980	932,3	167,5	10,9

Întrebări și răspunsuri

● **C. DIACONU, Drăgășani** — Sub denumirea improprie de „bonificații", din punctul de vedere al unităților comerciale, se înțelegeau — în condițiile vechilor reglementări privind circulația ambalajelor — două forme de decontare a ambalajelor. Pe de o parte, în relația cu furnizorii de mărfuri ambalate se aplica sistemul cotelor valorice de decontare. Acest sistem în principiu nu se mai practică (art. 14, alin. 1 și art. 15, alin. 1, din normativul aprobat prin ordinul nr 96/1981 al ministrului aprovizionării), dar se prevede posibilitatea ca părțile contractante să convină aplicarea, în anumite condiții, a unor cote valorice de decontare (art. 17, alin. 3, sau art. 56, alin. 3 sau 69, alin. 2 din același normativ). Pe de altă parte, în relația dintre unitățile comerciale cu amănuntul și cele cu ridicata, se aplică sistemul cedării unei părți din rabatul comercial către fosta I.C.V.A. pentru finanțarea activității de reparare-recondiționare a ambalajelor. În temeiul art. 39 alin. 3 și art. 71 din normativul menționat Ministerul Comerțului Interior poate stabili modul de circulație și modalități concrete de decontare a cheltuielilor de reparare pentr uambalajele care circulă în relația dintre unitățile comerciale, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare și a normativului menționat.

● **S.M.A. Topoloveni** — Potrivit art. 14 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 139/1969, republicat în Buletinul oficial nr. 28/1977, pentru fondurile fixe ale căror durate de serviciu normate sînt exprimate în ani sau în ani și ore de funcționare, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii întocmesc planul de amortizare, în fiecare an, pe baza normelor analitice de amortizare și a valorii medii anuale a fondurilor fixe supuse amortizării. Pentru stabilirea valorii medii anuale se ia în considerare valoarea de inventar a fondurilor fixe existente la începutul anului de plan (31 decembrie al anului de bază), la care se adaugă și se scade valoarea fondurilor fixe planificate a intra, respectiv a ieși în cursul anului, valori care se ponderează cu timpul exprimat în luni întregi pînă la sfîrșitul anului de plan. Atît la intrări cît și la ieșiri, timpul pînă la sfîrșitul anului se stabilește începînd cu luna următoare celei pentru care s-au planificat intrări sau ieșiri. Referitor la calculul amortizării efectiv datorate (art. 21 a), regulamentul mai sus menționat precizează că pentru fondurile fixe ale căror durate de serviciu normate sînt exprimate în ani sau în ani și ore de funcționare, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii calculează lunar amortizarea în raport de totalul valorii de inventar a fondurilor fixe supuse amortizării existente în ultima zi a lunii precedente și de normele analitice de amortizare.

● **MARIN GHENCIU CHIRIAC, Brăila** — Potrivit art. 21, din Legea nr. 4/1973, cetățenii care dețin o locuință construită cu sprijinul statului în credite și execuție și care a devenit neîncăpătoare sau prea mare, ținînd seama de numărul membrilor familiei, pot să-și construiască o nouă locuință cu sprijinul statului în credite și execuție ,cu condiția de a înstrăina locuința pe care o dețin. Prețul obținut din vînzare va constitui avans pentru construirea noii locuințe, iar termenul pentru restituirea creditului obținut în scopul acoperirii restului de preț se reduce la jumătate față de cel stabilit de lege. Celelalte informații pot fi obținute de la Sucursala C.E.C. din Brăila.

● **ELENA CUVINAN, Arad** — Potrivit prevederilor Codului civil pe care le vom cita în continuare, prin moștenire se transmite patrimoniul persoanei decedate către alte persoane fizice sau juridice. În conformitate cu art. 669 și 670 din Codul civil, copiii succed tatălui mamei și oricărui alt ascendent și înlătură pe celelalte rude, în afara soțului supraviețuitor (Legea nr. 319/1944). În cazul relatat, fiica decedatului este singura moștenitoare și a devenit automat coproprietară cu dv. Nu este necesar să fie chemată în judecată pentru a-i plăti o parte din valoarea apartamentului. Ea vă poate chema în judecată pentru a ieși din indiviziune (din starea de coproprietate), caz în care instanța de judecată procedează potrivit îndrumărilor date de Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 4/1967.

● **VASILE ZAHARIA, Cluj Napoca** — S-au făcut demersurile necesare pentru a primi abonamentul cu regularitate. Serviciul județean de difuzare a presei trebuia să rezolve această situație.

● **COMBINATUL DE LIANȚI ȘI AZBOCIMENT, Medgidia** — Dacă vom primi reture de la vînzarea liberă a revistei pe luna martie vă vom expedia exemplarele solicitate.

● **COMBINATUL DE PRELUCRARE A LEMNULUI, Piatra Neamț; INTREPRINDEREA DE ACCESORII PENTRU MIJLOACE DE TRANSPORT, Oradea; INTREPRINDEREA DE FIBRE ARTIFICIALE „VISCOZA", Lupeni; COOPERATIVA „ARTA POPULARĂ", Brăila; COMBINATUL DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE, Năvodari; INTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII CĂI FERATE, Timișoara; OFICIUL DE GOSPODĂRIREA APELOR, Suceava; INTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ și LOCATIVĂ, Călărași; INTREPRINDEREA DE PODURI METALICE ȘI PREFABRICATE DIN BETON, Pitești; DIRECȚIA JUDEȚEANĂ DE DRUMURI ȘI PODURI, Timișoara; INTREPRINDEREA DE PRODUSE ZAHAROASE „CERNA", Drobeta Turnu Severin; INTREPRINDEREA DE ÎMBUNĂTĂȚIREA ȘI EXPLOATAREA PAJIȘTILOR, Gorj DIRECȚIA PTTR, Constanța; U.J.E.-C.O.O.P., Dolj; I.M.A.I.A., Balș; ADMINISTRAȚIA FINANCIARĂ, Timișoara; U.J.C.M., Slatina; INTREPRINDEREA MECANICĂ NAVALĂ, Galați; OFICIUL DE CALCUL, Satu Mare; EMILIAN LAURENȚIU RĂDULESCU, Focșani; EMA STAN, Bicaz; INTREPRINDEREA DE AVIOANE, Craiova; INTREPRINDEREA TEXTILĂ, Timișoara; INSPECTORATUL SILVIC, Sfîntu Gheorghe** — Ultimele pachete cu „Legislația întreprinderii de la A la Z" au fost expediate la data de 6 mai a.c. Sperăm că ați intrat în posesia acestei lucrări.

Rugăm abonații să-și ridice pachetele cu lucrări de la oficiile poștale în limitele termenului de avizare, întrucît pachetele primite retur nu mai pot fi reexpediate.

● **INTREPRINDEREA ȚEVI SUDATE, Zimnicea** — Vi s-au expediat și celelalte trei exemplare din lucrarea solicitată.

● **ANGHEL LAZĂR, Brăila; DUMITRU IORDACHE, Drăgășani; GRUPUL DE ȘANTIERE „OLT DEFILEU", Rîmnicu Vîlcea; UNITATEA NR. 240, Codlea; ȘANTIERUL 34 C.C.F., Deva; I.A.S. Frumușița, Galați; COMBINATUL DE LIANȚI ȘI AZBOCIMENT, Tîrgu Jiu; INTREPRINDEREA DE HÎRTIE, Bușteni; INTREPRINDEREA METALURGICĂ, Bacău; GRUPUL DE INTREPRINDERI PENTRU PRODUCȚIA DE VAGOANE, Arad; INTREPRINDEREA DE ACCESORII ȘI PIESE DE SCHIMB „TURDEANA", Turda; BAZA JUDEȚEANĂ DE APROVIZIONARE, Vaslui; INTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII DE MAȘINI, Caransebeș; BAN CORNEL, Tulcea; NICOLAE ȘERBĂNESCU, Băile Herculane** — Tirajul lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z" a fost comandat la tipografie în raport de cererile primite pînă la data tipăririi ei. Redacția studiază posibilitatea completării și reeditării lucrării.

Vizita de stat a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Grecia

Contribuție remarcabilă la dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre România și Grecia

OAMENII MUNCII din țara noastră au primit cu vie satisfacție și unanimă aprobare rezultatele rodnice ale vizitei de stat efectuate în Grecia de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui Constantin Karamanlis. Căldura primirii, ambianța de cordialitate și înțelegere reciprocă în care s-au desfășurat convorbirile președintelui Nicolae Ceaușescu cu președintele Constantin Karamanlis și cu primul ministru Andreas Papandreu, întîlnirile cu alte personalități de frunte ale vieții politice, științifice și culturale grecești, ședința omagială de la Academia din Atena, organizată în onoarea tovarășei Elena Ceaușescu, întreaga desfășurare a vizitei reprezintă o mărturie nu numai a sentimentelor de stimă și respect reciproc care animă cele două popoare prietene, ci și a interesului lor profund de a-și intensifica colaborarea pe multiple planuri, în avantajul reciproc, al înțelegerii și bunei vecinătăți în Balcani, al păcii și destinderii internaționale.

Relațiile de prietenie și colaborare româno-elene — în a căror cronică recenta vizită se înscrie ca un eveniment politic major, deschizător de ample perspective — au îndelungate tradiții. Dezvoltarea lor favorabilă este indisolubil legată de așezarea lor pe baza trainică a principiilor dreptului internațional, consemnate în Declarația solemnă comună din 1975, document care, așa cum au constatat cu satisfacție cele două părți, își menține pe deplin actualitatea, fiind apreciat ca o bază rodnică pentru intensificarea tradiționalelor legături de prietenie și colaborare dintre cele două țări și popoare.

Prin această prismă se poate considera că o influență determinantă în direcția lărgirii și aprofundării în ultimii ani a relațiilor româno-elene — ilustrată de creșterea volumului schimburilor comerciale de circa 2,5 ori în perioada 1976—1981, de extinderea cooperării economice, tehnico-științifice și culturale — au avut-o întîlnirile și convorbirile la nivel înalt. Avem aici în vedere vizita efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Grecia în martie 1976, ca și vizitele întreprinse în țara noastră de Constantin Karamanlis în mai 1975 și martie 1979, în calitate de prim-ministru și, în septembrie 1980, ca șef de stat.

Referindu-se la stadiul actual și perspectivele raporturilor româno-elene, președintele **Nicolae Ceaușescu**, arăta chiar în ziua sosirii în capitala Greciei : **„Vizita pe care o facem astăzi este o nouă expresie a bunelor relații dintre țările și popoarele noastre, a dorinței comune de a conlucra tot mai larg, de a ridica pe noi trepte tradiționalele legături de prietenie și colaborare dintre ele. Consider** — sublinia mai departe șeful statului român — **că potențialul economic, tehnic și științific, în continuă creștere, al României și Greciei oferă, în continuare, noi posibilități pentru extinderea acestei colaborări, în folosul ambelor popoare, al cauzei păcii și colaborării internaționale".**

La rîndul său, președintele **Constantin Karamanlis** declara : **„Frecvența contactelor noastre exprimă gradul de apropiere înregistrat în ultimii ani în relațiile celor două popoare ale noastre. Într-o epocă în care neîncrederea provoacă serioase probleme în lume și alimentează divergențele cronice, noi urmăm drumul colaborării, cu spirit de încredere reciprocă și de bunăvoință. Iar această colaborare bilaterală se conturează în cadrul unei mai largi colaborări în zona balcanică".**

Expresie a satisfacției reciproc împărtășite pentru dezvoltarea favorabilă a relațiilor dintre cele două țări, **Comunicatul comun** dat publicității la încheierea vizitei relevă hotărîrea ambelor părți de a acționa pentru aprofundarea în continuare a acestor relații. **Acordul-cadru privind direcțiile de bază ale dezvoltării cooperării economice, industriale și tehnico-științifice,** semnat de președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Andreas Papandreu, constituie un amplu program de acțiune în acest sens. Paralel cu sporirea și diversificarea volumului schimburilor comerciale, realizate pe baze echilibrate, se prevede impulsionarea cooperării economice și industriale în ramuri de mare însemnătate pentru economiile celor două țări cum sînt : transporturile, comunicațiile și telecomunicațiile, forajele petroliere, industria chimică și petrochimică, construcțiile navale, construcția de mașini-unelte, industria cimentului, energia și materiile prime etc. Totodată, valorificîndu-se experiența acumulată de societățile mixte existente, va fi încurajată crearea de noi societăți mixte, atît pe plan bilateral cît și pe terțe piețe. De asemenea, se va intensifica cooperarea în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, pentru soluționarea prin eforturi comune a unor probleme importante din industrie, agricultură, medicină și din alte domenii, și se va extinde în continuare colaborarea în domeniile culturii, artei și învățămîntului, care aduce o importantă contribuție la mai buna cunoaștere reciprocă și la adîncirea prieteniei tradiționale dintre cele două popoare.

Semnificația dezvoltării prieteniei și colaborării româno-elene depășește însă cu mult cadrul strict bilateral. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în interviul acordat ziarului „Ta Nea", cotidianul cu cel mai mare tiraj din Grecia, **„deși țările noastre au orînduiri sociale diferite și aparțin unor alianțe militare diferite, ele au găsit calea unei colaborări bazate pe principiile egalității, respectului reciproc al independenței și neamestecului în treburile interne. Consider că ceea ce am realizat pînă acum demonstrează cu putere că există posibilitatea ca între țările noastre — și în general între țări cu orînduiri sociale diferite și chiar aparținînd unor blocuri militare diferite — să se dezvolte relații puternice de încredere, de conlucrare, atunci cînd se pornește de la principiile egalității, de la dorința de a depăși anumite bariere și de a servi interesele prieteniei dintre popoare, ale cauzei păcii și colaborării".**

Aceeași idee o releva și președintele **Constantin Karamanlis** atunci cînd declara: **„Faptul că, deși sistemele noastre diferă din punct de vedere social și politic, relațiile noastre urmează un drum ferm, ascendent, consider că se datorează atașamentului nostru față de principiile Cartei Națiunilor Unite și ale Actului final de la Helsinki, în special respectării principiilor independenței, suveranității tuturor statelor și neamestecului în treburile interne. Acesta este și motivul pentru care cu toate că aparținem unor alianțe diferite, punctele noastre de vedere converg în multe probleme internaționale".**

Convorbirile oficiale purtate la Atena, călduroasele manifestări de stimă și prețuire ale unor personalități de frunte ale vieții politice, economice și cultural-științifice din Grecia ca și ale populației au atestat și cu acest prilej marele prestigiu și larga audiență de care se bucură în țara vecină, ca și pretutindeni în lume, politica consecventă și profund constructivă a României socialiste, a președintelui ei, de dezvoltare a relațiilor cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea socială, nivelul de dezvoltare, apartenența sau neapartenența la grupări cu caracter economic sau militar, pentru soluționarea marilor probleme ale contemporaneității.

Aducînd un vibrant omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, primul ministru **Andreas Papandreu** sublinia că **„președintele României... este o personalitate mondială, a cărei activitate se identifică cu lupta pentru independență și autodeterminare a tuturor popoarelor, pentru egalitatea între țările mari și mici"**, adăugînd că șeful statului român **„desfășoară o politică multidimensională, al cărei ecou a pătruns în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii".**

Faptul că această politică consecventă a României, statornic promovată de președintele Nicolae Ceaușescu, coincide cu eforturile noului guvern grec, de orientare socialistă, pentru accentuarea caracterului propriu al politicii sale externe potrivit

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 4)

Exigențe ale asigurării unor corelații optime între indicatorii de plan

REZULTATELE FINALE ale oricărei întreprinderi și centrale industriale sînt consecința directă a acțiunii conjugate a unui complex de factori, care vizează diferitele laturi ale activității economice. În mod obiectiv, în acest proces apar o serie de interdependențe care determină ca rezultatele obținute într-un domeniu sau altul de activitate să influențeze în mod direct nivelul general de realizare a sarcinilor de plan ; iar asigurarea unei înalte eficiențe în activitatea de producție nu se poate înfăptui decît pe baza realizării tuturor indicatorilor de plan, a respectării corelațiilor stabilite între aceștia, în funcție de specificul fabricației și direcțiile de dezvoltare ale întreprinderii în etapa respectivă.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August", este necesar ca îndeplinirea prevederilor de plan la producția fizică, producția netă și producția marfă vîndută și încasată să se realizeze în condițiile reducerii cheltuielilor de producție, creșterii productivității muncii etc., deci în condițiile respectării unor corelații optime între principalii indicatori (*între producția fizică și valoarea nou creată, productivitatea muncii — producția netă și fondul de retribuire, beneficiul net și cheltuielile de producție etc.*). *Pornind de la aceste considerente prezentăm în numărul de față al revistei experiența colectivului de oameni ai muncii de la întreprinderea „Electroaparataj" din București — unitate fruntașă pe ramură, distinsă cu „Ordinul Muncii" clasa I în 1981 — privind realizarea prevederilor de plan, modul în care s-a acționat și se acționează pentru asigurarea unei corelații optime între principalii indicatori.*

Concordanță între planul fizic și valoarea nou creată

DE LA BUN ÎNCEPUT trebuie menționată interdependența care există, la nivelul întreprinderii, între producția fizică și valoarea producției nete, indicatori de bază în cadrul autogestiunii economico-financiare. Prin respectarea concordanței planificate între producția fizică realizată și valoarea nou creată se asigură atît o sporire cantitativă și calitativă a volumului desfacerilor către beneficiari și satisfacerea, pe această cale, în mai mare măsură a nevoilor lor productive, cît și creșterea în valoare absolută a venitului național. Desigur, nivelul producției nete este determinat de acțiunea simultană a unei multitudini de factori ; indiferent însă de complexitatea acestor factori, de amploarea influenței lor asupra rezultatelor valorice ale producției, îndeplinirea integrală și în structura sortimentală a planului fizic rămîne totuși determinantă (tabelul nr. 1)

Tabelul nr. 1

Dinamica realizării indicatorilor producție fizică, valoarea producției nete și producție marfă față de plan

— % —

Indicatorul	1981	trim. I. 1982
Producția fizică		
— produse ale industriei electrotehnice	103	104,1
— produse de mecanică fină și optică	115,3	101,9
— piese de schimb	111,3	110,3
Producția netă	101,8	102,2
Producția marfă	102,3	102,2

Concret, în cazul întreprinderii analizate, așa cum rezultă și din tabelul nr. 1, creșterile de plan la producția fizică se regăsesc, în întregime, în sporul valorii nou create (102,2%), precum și în cel al producției marfă vîndută și încasată, deci al desfacerii produselor către beneficiari (102,2%). Acesta este un aspect deosebit de important, deoarece semnifică faptul că producția contractată a fost în totalitate (cantitativ, calitativ și în structură) executată și livrată beneficiarilor, întreprinderea reușind să-și recupereze cheltuielile de producție și să obțină un spor de valoare nouă, materializată și în nivelul beneficiilor. Este meritoriu faptul că întreprinderea a realizat în întregime structura sortimentală stabilită, introducînd în fabricație inclusiv acele produse cu valoare mai mică, dar solicitate de beneficiarii interni și externi. O asemenea optică demonstrează că atunci cînd întreprinderea se încadrează strict în disciplina de plan, mobilizîndu-și larg resursele disponibile, poate să realizeze prevederile de plan și chiar să le și depășească. Dovada concretă este și modul exemplar în care întreprinderea a reușit să se achite de obligațiile contractuale asumate atît față de beneficiarii din țară cît și din exterior (planul de export a fost îndeplinit în proporție de 130,6%, în timp ce și în 1981 activitatea de export s-a încheiat cu un spor de 22,2% față de prevederi).

Factorul hotărîtor în obținerea acestor rezultate a fost și este **gradul înalt de adaptabilitate și mobilitate față de evoluțiile și mutațiile în structura cererii, față de modificările tot mai rapide impuse de progresul tehnic contemporan.** Este, fără îndoială, un atribut al unei înalte responsabilități, al aplicării tot mai hotărîte a principiilor mecanismului economico-financiar, ale autogestiunii : întreprinderea realizează în prezent numai produse competitive, eficiente în condițiile reducerii an de an a cheltuielilor materiale și a celor generale de producție. Acesta este și rezultatul firesc al testării amănunțite a pieței produselor electronice și electrotehnice, a elaborării unor ample studii și analize privind realizările obținute în țară și pe plan mondial și care s-au concretizat în numeroase teme de cercetare, în promovarea acelor produse cu desfacere asigurată etc.

În același timp, preocupările specialiștilor au fost îndreptate și spre **selecționarea mai riguroasă a produselor, reperelor, subansamblelor în funcție de consumurile de manoperă și materii prime,** în scopul promovării celor mai economicoase cît și stabilirii de soluții în vederea reducerii la cote cît mai mici a consumurilor specifice. Această acțiune, cu implicații directe asupra realizării indicatorilor de plan, a căpătat la „Electroaparataj" un caracter de masă. Practic, nu există muncitor, maistru sau inginer care să nu fie implicat, într-o formă sau alta, în procesul de raționalizare a consumurilor, în depistarea soluțiilor tehnice de diminuare a acestora, paralel cu asigurarea și îmbunătățirea caracteristicilor tehnico-funcționale ale produselor realizate. Prin depistarea unor importante rezerve disponibile și a căilor de valorificare a lor, întreprinderea și-a stabilit pentru acest an, cu prilejul adunării generale a oamenilor muncii, niveluri superioare de realizare a indicatorilor valorici de eficiență, față de cele planificate, cu aproximativ 24 milioane lei la producția marfă, 7 milioane lei la producția netă, 10 milioane lei la beneficii, creșterea suplimentară a productivității muncii cu 1% etc.

Dinamica productivității muncii și a fondului de retribuire

ÎN CONDIȚIILE autogestiunii economico-financiare, fiecare întreprindere trebuie să acționeze în direcția sporirii rapide a productivității muncii individuale, reducerii consumurilor de muncă și scăderii valorii pe unitatea de produs, factori determinanți ai sporirii eficienței. Orice spor de productivitate — în condițiile respectării structurii fizice a planului — se reflectă în nivelul valorii nou create, între acești indicatori existînd o relație direct proporțională (tabelul nr. 2) ; sporul de productivitate de 2,2% în trim. I a.c. a contribuit în totalitate la sporirea valorii producției nete (cu 2,2%), influențînd în mod direct și ceilalți indicatori de eficiență. Pe de altă parte, nivelul productivității muncii a depășit pe cel al fondului de retribuire — respectîndu-se corelația dintre acești indicatori — în condițiile în care numărul mediu scriptic al personalului a rămas relativ constant. Aceasta a permis ca, pe baza sporirii mai accentuate a valorii nou create, în condițiile menținerii și chiar scăderii relative a fondului de retribuire, să se poată aloca sume mai mari pentru creșterea fondurilor proprii, a retribuției medii și a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii.

Ce factori au influențat sporirea productivității muncii, cu

Tabelul nr. 2

Evoluția productivității muncii în funcție de valoarea producției nete, fondul de retribuire și numărul mediu scriptic de personal

— % —

Indicatorul	1981	trim. I. 1982
Producția netă	101,8	102,2
Fondul de retribuire	100,8	96,1
Numărul mediu scriptic de personal	100,2	99,9
Productivitatea muncii	101,6	102,2

Înrîurire pozitivă și asupra nivelului indicatorilor fizici și valorici ? În primul rînd, este vorba de **extinderea mecanizării și automatizării producției, introducerea de tehnologii noi, reproiectarea de scule de șanțare, a unor subansamble și repere etc.** Numai prin aplicarea tehnologiei noi de preîncălzire a maselor plastice termorigide prin curenți de înaltă frecvență s-a reușit să se reducă cu 220 000 lei cheltuielile de manoperă, concomitent cu obținerea unui spor de 3% a productivității muncii. Noile tehnologii sînt rezultatul efortului propriu de creație al specialiștilor, cercetătorilor și celorlalți oameni ai muncii din întreprindere. Prin cercetări repetate asupra caracteristicilor constructive ale diferitelor repere și subansamble, pe baza testărilor privind fiabilitatea acestora s-a ajuns la stabilirea unui **grafic anual în care sînt cuprinse produsele ce vor fi supuse unor modificări constructive,** în vederea economisirii timpului de execuție sau a manoperei. Prin adoptarea unui sistem modern de norme a muncii MTM (methodes, time management) s-au asigurat organizarea de locuri de muncă ergonomice, norme de muncă stabilite pe bază științifică, reducerea la limita minimă a rebuturilor etc. Numai la un singur produs, de pildă, întrerupătorul automat de 10 A, prin aplicarea acestui sistem, eficiența scontată este de aproximativ 30 000 ore pentru 1982, concomitent cu creșterea cu 6% a productivității muncii.

Acțiuni multiple au fost desfășurate și în direcția **perfecționării pregătirii profesionale.** Factorii de decizie din cadrul întreprinderii promovează un sistem eficient de pregătire a cadrelor. Astfel, indiferent de pregătirea celui cuprins într-un curs de calificare, acesta trebuie să elaboreze un proiect de absolvire care, în general, reprezintă o soluție concretă la una sau alta din problemele tehnico-economice ale întreprinderii, stabilindu-se nivelul de eficiență și modalitățile de rezolvare. În acest fel, fiecare nouă necunoscută apărută în procesul practicii capătă treptat o soluție eficientă, care este implementată în producție. Totodată, extinderea la nivelul întreprinderii, secțiilor și locurilor de muncă a formei de retribuire în acord global a contribuit la obținerea unui spor de productivitate de peste 10%, pe lîngă creșterea cu 5—6% a retribuției medii obținută de personalul muncitor. Aceasta a asigurat atît condițiile materiale necesare creșterii mai susținute a producției, găsirii unor noi soluții de valorificare superioară a rezervelor disponibile, cît și sprijinirea cointeresării oamenilor muncii în depășirea prevederilor de plan și obținerea unei eficiențe economice cît mai ridicate.

Pentru perioada imediat următoare și cea de perspectivă au fost stabilite alte cîteva direcții prioritare de acțiune, în vederea creșterii mai accentuate a productivității muncii. Au fost elaborate circa 30 de teme de cercetare, fiecare axată pe o problemă tehnică stringentă a întreprinderii, cu termene de realizare în acest an. În același timp, se preconizează aplicarea unui nou sistem în promovarea personalului muncitor, care să țină seama în mai mare măsură de contribuția efectivă adusă (prin cercetări, inovații, invenții, raționalizări etc.) la rezolvarea problemelor tehnice ale procesului de producție, de la nivelul întreprinderii și pînă la locul de muncă. Se apreciază că implementarea unui asemenea sistem va avea consecințe directe asupra sporirii producției, creșterii productivității muncii, cointeresării materiale a personalului.

Rezultatele financiare — expresie a autogestiunii economice a întreprinderii

ÎN APRECIEREA generală a rezultatelor economice se pornește de la corelația dintre efortul depus (cheltuielile de producție) și efectul util obținut (valoarea nou creată, beneficiul și rentabilitatea), ca expresie concentrată a eficienței fiecărei întreprinderi. Aceasta permite, pe de o parte, identificarea rezervelor proprii de reducere a cheltuielilor de producție, de creștere a productivității muncii etc., iar, pe de altă parte, aprecierea eficienței procesului de aprovizionare-desfacere, laturi inseparabile ale activității productive, de care depinde nivelul valorii nou crea-

Tabelul nr. 3

Creșterea beneficiului în raport cu sporirea producției nete și reducerea cheltuielilor materiale

— % —

Indicatorul	1981	trim. I. 1982
Producția netă	101,8	102,2
Cheltuielile materiale	99,6	99,8
Beneficiul	117,5	121,7

NOTE

Cum sînt gospodărite autovehiculele aflate în conservare?

SUB IMPACTUL crizei energetice, cu mai mulți ani în urmă, în întreprinderile noastre — ca de altfel și în alte țări — au fost „puse pe butuci" și stocate mai multe categorii de autovehicule. De atunci și pînă acum din constatările noastre rezultă că, în unele cazuri, aceste autovehicule au ajuns adevărate epave prin curțile întreprinderilor : sînt roase de rugină, au prelatele putrezite sau sînt descompletate. Dat fiind că, în acest fel, au fost deteriorate multe din autovehiculele stocate, de toate capacitățile și tipurile, apreciem că se cere acționat operativ, cu fermitate, de către toți factorii implicați pentru împiedicarea degradării în continuare a acestor valori însemnate, pentru recuperarea subansamblelor încă nedegradate.

În acest sens, propunem următoarele :

— forurile implicate în gospodărirea mijloacelor auto să analizeze cît mai urgent această stare de lucruri pentru ca, pe cît posibil, autovehiculele deteriorate să fie inventariate, dezmembrate și să se recupereze piesele care mai sînt bune sau care pot fi recondiționate ;

— comisiile de specialitate să analizeze concret situația tuturor celorlalte autovehicule stocate și să facă propunerile necesare : conservare în condiții corespunzătoare, vînzare sau dezmembrare, precizînd și termenele necesare de rezolvare a acestor probleme ;

— în incinta autobazelor, a atelierelor service-auto, în magaziile lor pot să fie dirijate toate piesele auto pe tipuri de autovehicule și serii rezultate din dezmembrare ; eventual, s-ar putea studia posibilitatea înființării unor magazine care să desfacă piesele pentru populație sau instituții.

Considerăm că aceasta ar fi cea mai bună rezolvare a situației pentru că, după unele estimări, circa 80% din așa-zisul „parc rece" și „sigilate" nu ar putea fi puse în funcțiune decît cu mari cheltuieli, care sînt nerentabile, deoarece ele sînt uzate moral, distruse de intemperii și multe din piesele lor bune au fost schimbate cu timpul cu altele defecte de la mijloace auto care sînt în funcțiune.

Desigur, se pot lua și alte măsuri de rezolvare a acestor stări de lucruri ; important este să se acționeze urgent pentru că, dacă acum încă se mai pot recupera o serie de piese, apreciem că nu peste mult timp în acele unități unde spiritul gospodăresc lipsește, valorificarea autovehiculelor s-ar putea face numai la fier vechi. Sîntem convinși că nu trebuie să se ajungă acolo ; pentru a ceasta se cere acționat de urgență, avîndu-se în vedere că eforturile desfășurate în acest sens vor fi din plin compensate de economiile ce se vor înregistra prin recircularea și refolosirea subansamblelor bune din autovehiculele nefolosibile, prin descongestionarea spațiilor de producție folosite în prezent la parcarea lor, prin eliminarea cheltuielilor făcute cu evidența lor, cu asigurarea pazei etc.

Vasile ALEXANDRU
maistru (Bistrița)

te, a beneficiului net și rentabilității întreprinderii. Analiza atentă a acestei corelații reliefează că, pe baza măsurilor întreprinse de reducere a cheltuielilor de producție și a celor materiale, în condițiile creșterii accentuate a productivității muncii, a sporit simțitor valoarea nou creată (tabelul nr. 3). Aceasta a permis ca în trimestrul expirat, beneficiul net planificat să fie realizat în proporție de 121,7%, în timp ce cheltuielile materiale au înregistrat chiar o reducere (99,8%) ; sporul de beneficiu pe primele trei luni depășea cu aproximativ 4% pe cel obținut în 1981. În același timp, în condițiile sporirii productivității muncii, implicit a producției nete și reducerii cheltuielilor materiale, producția marfă vîndută și încasată a cunoscut ritmuri rapide de creștere (102,2%), ceea ce s-a reflectat într-un spor substanțial al beneficiului net obținut. Aceasta a permis așezarea întregii activități a întreprinderii pe principiile autogestiunii economice, acoperirea integrală a cheltuielilor din venituri, rambursarea către stat a creditelor acordate pentru mijloacele circulante suplimentare, formarea celorlalte fonduri proprii și, în primul rînd, a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii.

În ansamblul strategiei întreprinderii privind promovarea produselor și creșterea gradului de flexibilitate față de modificările cererii, un loc important l-a ocupat preocuparea pentru **reducerea cheltuielilor de producție în general, a celor materiale în special.** Trebuie subliniat că acțiunea de diminuare a consumurilor se regăsește în toate măsurile întreprinse la nivelul întreprinderii, de la perfecționarea tehnologiilor de fabricație și pînă la asimilarea de produse noi. În primul rînd, este vorba de **reducerea pierderilor tehnologice în procesul de fabricație** (care pînă nu de mult reprezentau o serioasă risipă de materii prime), prin reproiectări constructive ale unor repere și subansamble. Eficiența generală prin reducerea cheltuielilor materiale reprezintă, numai în trimestrul I a.c., circa 6—8% din creșterea beneficiului net realizat. În același timp, pe baza studiilor și analizelor întreprinse, a propunerilor formulate de cadrele tehnice ale întreprinderii au fost depistate **soluții de reducere a cheltuielilor de producție prin înlocuirea unor materiale mai scumpe, unele procurate din import, cu altele produse în țară,** cu caracteristici similare sau chiar superioare acestora.

Pe baza creșterii accentuate a beneficiului a sporit simțitor și cointeresarea materială a personalului muncitor. În primul rînd, se numără acțiunile multiple întreprinse de **stimulare a inițiativei creatoare a oamenilor,** a invențiilor și inovațiilor, prin acordarea de numeroase premii și stimulente pentru raționalizările și îmbunătățirile aduse procesului de producție. Totodată, în conformitate cu hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în urma rezultatelor valoroase obținute, a fost majorat fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, a sporit partea pe care fiecare membru al acestui colectiv, în calitatea lui de proprietar, producător și beneficiar a obținut-o în urma muncii prestate în 1981.

Caracterul de continuitate în activitatea întreprinderii își găsește o vie reflectare și în domeniul reducerii cheltuielilor materiale și sporirii beneficiului net obținut. În acest sens, programele de măsuri privind reducerea costurilor, maximizarea beneficiilor etc. vizează acțiuni, măsuri și soluții complexe a căror finalitate se va regăsi în sporuri însemnate ale producției. Astfel, specialiștii lucrează în prezent la **elaborarea unui sistem unitar, integrat de urmărire și acționare asupra consumurilor materiale,** asemănător celui aplicat în cazul creșterii productivității muncii și care să contribuie la valorificarea superioară a resurselor materiale disponibile la nivel de produs, ansamblu, reper etc.

EXPERIENȚA acumulată pînă în prezent de colectivul de la „Electroaparataj", programele de măsuri privind soluțiile de accelerare a creșterii puterii economice a întreprinderii etc. reprezintă tot atîtea condiții de sporire rapidă, în ritmuri înalte a producției, de îmbunătățire a indicatorilor valorici și financiari de eficiență, de întărire a autogestiunii economice a acestei unități.

Corneliu BĂRNEA

Contribuție remarcabilă la dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre România și Grecia

(Urmare din pag. 1)

intereselor sale naționale, a facilitat, fără îndoială, realizarea identității sau convergenței punctelor de vedere ale celor două țări într-o serie de probleme majore ale vieții internaționale, care au ocupat un loc important în cadrul convorbirilor.

Pornind de la aprecierea că dezarmarea constituie problema fundamentală a zilelor noastre, de care depinde pacea, securitatea și progresul întregii omeniri, cele două țări s-au pronunțat ferm pentru încetarea cursei absurde a înarmărilor și trecerea la măsuri efective de dezarmare, în primul rînd în domeniul nuclear, dar și în cel convențional, sub un control internațional strict și eficace. În acest context cele două părți au scos în evidență însemnătatea deosebită a celei de-a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. privind dezarmarea, care va avea loc în luna iunie a.c. și au convenit să conlucreze strîns pentru succesul acestei reuniuni. În aceeași ordine de preocupări, România și Grecia s-au pronunțat pentru încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii de la Madrid și adoptarea de către aceasta a unei hotărîri privind convocarea unei conferințe consacrate încrederii și dezarmării în Europa, pentru asigurarea continuității procesului de făurire a securității și de dezvoltare a cooperării pe continent, prin aplicarea integrală a Actului final de la Helsinki.

Situate în aceeași zonă geografică, cele două țări au acordat și cu acest prilej o atenție deosebită situației din Balcani, reafirmîndu-și atașamentul față de obiectivul dezvoltării largi a colaborării bilaterale și multilaterale dintre țările balcanice și transformării acestei regiuni într-o zonă a conviețuirii pașnice, fără arme nucleare, ca un pas spre o Europă și lume libere de arme nucleare. Este un obiectiv a cărui înfăptuire ar corespunde intereselor fundamentale ale tuturor statelor din Balcani, indiferent de orînduirea lor socială, reprezentînd în același timp o contribuție de preț la consolidarea păcii pe continentul european. Reliefînd în acest context necesitatea unor forme noi de colaborare, președintele Nicolae Ceaușescu a reafirmat propunerea privind realizarea unei întîlniri la nivel înalt a statelor din Balcani, cu rolul de a căuta căi și modalități practice pentru întărirea încrederii, colaborării și păcii în această regiune. Este fără îndoială un prilej de satisfacție pe un plan mai larg internațional faptul că, în cursul recentului dialog la nivel înalt, România și Grecia au convenit să conlucreze, împreună cu celelalte țări balcanice, pentru convocarea unei asemenea reuniuni.

La crearea unei atmosfere propice întăririi bunei vecinătăți, încrederii și cooperării între statele balcanice poate contribui într-o măsură însemnată și intensificarea legăturilor reciproce pe plan științific, cultural și în alte domenii. În această ordine de idei o deosebită însemnătate prezintă propunerea formulată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu cu ocazia ședinței solemne de la Academia din Atena — al cărei membru corespondent a fost aleasă încă în 1976 ca o recunoaștere a contribuției sale deosebite la progresul științei și la aplicarea ei în practică — privind crearea unui Comitet pentru dezvoltarea cooperării și colaborării tehnico-științifice în Balcani. În același timp, relevînd că, în condițiile în care pentru impulsionarea cursei înarmărilor se recurge la cele mai noi cuceriri ale geniului uman nici un om de știință nu mai poate rămîne indiferent în fața acestei situații, tovarășa Elena Ceaușescu — în cuvîntarea sa rostită în fața prestigiosului for științific și care a produs o profundă impresie prin mesajul său umanist — a reafirmat chemarea adresată la București oamenilor de știință de pretutindeni de a acționa uniți pentru a apăra pacea și civilizația — bunurile cele mai de preț ale omenirii.

Exprimîndu-și îngrijorarea față de persistența în lume a unor focare de încordare și conflict, România și Grecia și-au reafirmat convingerea că raporturile dintre state trebuie să se bazeze pe respectul reciproc, pe principiile deplinei egalități în drepturi, independenței, suveranității naționale, integrității teritoriale, neamestecului sub nici o formă în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, precum și pe dreptul legitim al fiecărei țări de a trăi în libertate și de a-și decide singură soarta.

Agenda convorbirilor româno-elene a cuprins și alte probleme majore ale vieții internaționale: situația din Orientul Apropiat, imperativul lichidării subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice internaționale și, în acest context, al lansării cît mai curînd posibil a negocierilor globale, întărirea rolului O.N.U. în viața internațională, în toate aceste probleme ajungîndu-se la concluzii comune sau apropiate.

Salutînd cu deosebită satisfacție și mîndrie patriotică rezultatele rodnice ale vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Grecia, prin mii și mii de telegrame adresate secretarului general al partidului, președintele Republicii, opinia publică din țara noastră le apreciază ca pe o contribuție de preț la ridicarea pe un plan superior a tradiționalelor raporturi prietenești, de conlucrare multilaterală dintre cele două țări și popoare, în interesul reciproc, al cauzei păcii în Balcani, în Europa și în lume.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

POSIBILITĂȚI DE ÎNTĂRIRE A AUTOFINANȚĂRII UNITĂȚILOR ECONOMICE

AȘEZAREA întregii activități economice pe principiile autogestiunii și autoconducerii, ale eficienței economice, gospodărirea cu grijă a fondurilor materiale și bănești, realizarea unei fundamentări judicioase a sarcinilor de plan în raport cu potențialul material și uman al fiecărei unități economice au permis ca în numeroase unități industriale indicatorii de plan să fie îndepliniți integral, ritmic, la termen, obținîndu-se beneficii peste cele planificate, cît și reducerea cheltuielilor neeconomicoase, prevenirea unor imobilizări financiare. Analiza activității economice demonstrează, totodată, existența unor însemnate rezerve a căror mobilizare este menită să contribuie la realizarea în condiții superioare a sarcinilor de plan, la creșterea producției fizice și nete, la îmbunătățirea în general a rezultatelor economico-financiare.

Fundamentarea judicioasă a indicatorilor de plan

UNA DIN PROBLEMELE care prezintă o deosebită importanță pentru buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, pentru valorificarea întregului potențial material și uman în cadrul autogestiunii o constituie fundamentarea judicioasă a indicatorilor de plan. Experiența dovedește că în unitățile economice unde s-a realizat o astfel de fundamentare a indicatorilor de plan activitatea economică s-a desfășurat pe baze eficiente, indicatorii economico-financiari situîndu-se la nivelul planului.

În unele unități, însă, se constată necorelări între nivelurile indicatorilor de plan cu implicații negative asupra autofinanțării. Spre exemplu, în anii 1980 și 1981 au apărut neconcordanțe între valoarea producției fizice planificate și cea a producției marfă exprimate în prețuri de producție — indicatori de bază ai activității desfășurate — în sensul că primul înregistra niveluri superioare, iar cel de-al doilea avea în mod nejustificat un nivel mai redus. Această situație a avut ca prim efect o neconcordanță între portofoliul contractelor de desfacere (mai mare) — care se încheie, conform legii, în funcție de repartițiile emise pe baza sortimentelor din planul fizic — și volumul producției marfă (mai mic) a cărei realizare se urmărește cu prioritate de către unitățile economice. Pe de altă parte, planul de aprovizionare și lansarea în fabricație se fundamentează pe baza aceluiași plan fizic, în timp ce necesarul de mijloace circulante se calculează pornindu-se de la valoarea producției marfă planificate.

Una din consecințele primului aspect nefavorabil, care se resimte în funcționarea normală a autofinanțării, este apariția unor abateri de la disciplina contractuală, penalizate de legea contractelor, în sensul că unitățile au urmărit îndeplinirea cu precădere a valorii producției marfă (în funcție de care sînt determinate costurile totale și materiale de producție, producția netă etc.) și după aceea respectarea structurii sortimentale a producției fizice și a contractelor. Efectul negativ al celui de-al doilea aspect s-a concretizat în înregistrarea de imobilizări de mijloace circulante la elementele materii prime, producție în curs de fabricație, iar în cazul depășirii producției marfă planificate imobilizările au apărut — pentru scurtă durată — la produse finite și facturi în curs de decontare. Astfel la 3 unități examinate s-au constatat necorelări de genul celor menționate, volumul producției marfă planificate reprezentînd la I.M.U.A.B. 95,2%, la „Timpuri Noi" 94,2%, la „23 August" 96,8% din valoarea planului fizic. În procesul de execuție a planului primele două unități amintite au îndeplinit prevederile cu mici depășiri, iar cea de a treia unitate a prezentat o nerealizare de 15 milioane lei. Influențele negative ale acestei necorelări s-au manifestat direct asupra autofinanțării. Cele 3 unități au plătit beneficiarilor penalizări pentru nelivrarea sortimentelor contractate în sumă de 47,4 mil. lei (deosebit de greutățile create în desfășurarea procesului de producție al acestora). Totodată, au suportat dobînzi penalizatoare totalizînd 15,2 mil. lei aferente creditelor neramburSate la scadență și generate de imobilizări la mijloacele circulante (suma dobînzilor de mai sus reprezentînd circa 2% din volumul beneficiului realizat). Analiza a mai scos în evidență faptul că au fost afectate fondurile proprii, a căror principală sursă de formare o constituie beneficiul și, prin extindere, proporția dintre autofinanțare și creditare, în sensul că fondurile împrumutate au intervenit pentru aplatizarea unora dintre necorelările semnalate, și nu în scopul sprijinirii eficiente a proceselor economice. Dereglările în formarea stocurilor normate cauzate de fundamentarea planului de aprovizionare în funcție de prevederile planului fizic, iar a resurselor bănești corespunzătoare pe baza producției marfă planificate au creat în multe perioade ale anului premise ale apariției unor dezechilibre între încasări și plăți. Toate acestea au determinat întîrzieri în achitarea datoriilor către furnizori, soldate, de asemenea, cu penalizări (8,6 mil. lei) suportate din rezultatele financiare, fapt ce a diminuat simțitor eficiența activității, formarea capacității de plată și funcționarea normală a autogestiunii întreprinderilor la care ne referim.

O altă direcție a analizei se referă la faptul că nu totdeauna se respectă de către unitățile economice prevederile legale referitoare la stabilirea unui volum al prelevării pentru societate, a unei părți din valoarea producției nete corelat cu planul acestui indicator. S-a constatat că în cazurile cînd este asigurată corespondența în faza inițială de întocmire a planului, pe parcurs — prin modificările aduse prevederilor la producția netă — nu se adaptează întotdeauna și volumul prelevării ce rezultă implicit prin aplicarea la valoarea indicatorului a cotei planificate. Deficiența semnalată prezintă mai multe implicații asupra funcționării normale a sistemului de indicatori, în sensul că, pe de-o parte, pînă la recalcularea trimestrială (în general) a prelevării în funcție de realizările la producția netă, întreprinderile aflate în această situație înregistrează în mod nejustificat fie dezechilibrul capacității de plată (prin vărsăminte peste cele cuvenite), fie excedent (ipoteza contrară), iar, pe de altă parte, se stabilește un volum al beneficiului planificat necorelat cu cel care va rezulta în final prin valorificarea potențialului unității. De aici un întreg șir de implicații nedorite asupra justei repartizări a beneficiului în cadrul planului sau peste nivelul acestuia ; astfel, se pot produce disproporții în vărsămintele la bugetul statului față de nivelurile cuvenite în condiții normale sau se pot constitui fonduri proprii într-un cuantum superior celui normal, fără corespondent în efortul general al unității.

Această stare de fapt se repercutează asupra justei utilizări a unor pîrghii și indicatori de bază din autogestiune, lipsind factorul subiectiv de capacitatea de a conduce cu eficiență mecanismul întreprinderii. De aici și pînă la reflectarea necorelărilor în procesul de execuție a deciziilor luate nu mai este decît un pas. Iată de ce apreciem că la astfel de întreprinderi apar și se mențin rezerve insuficient folosite, pe care le oferă cadrul de principii, mijloace și căi de aplicare riguroasă a mecanismului economico-financiar perfecționat. Se produce o reacție în lanț atît în planificare, cît și în execuție, cu im-

plicații negative în întregul circuit autofinanțare-creditare-plăți-control-eficiență. Astfel, în anul 1981, la Întreprinderea de articole de sticlă București, dacă volumul prelevării se stabilea și se lua în calculul determinării beneficiului de repartizat planificat în mod just, nivelul acestuia trebuia să fie cu 15,8% mai mare decît cel cu care s-a operat. În aceste condiții bugetului de stat i-ar fi revenit vărsăminte cu 5 864 mii lei mai mari față de cele care s-au virat, ceea ce a afectat negativ acumulările la buget, majorîndu-se nejustificat fondurile proprii ale unității.

Respectarea structurii sortimentale planificate

ÎN GESTIUNEA unor unități cuprinse în studiu s-au constatat frecvente modificări ale unor indicatori de plan, comparativ cu nivelurile inițial stabilite de organul tutelar, îndeosebi cu scopul punerii de acord a acestora cu realizările preliminate ale perioadelor respective. Schimbările au vizat, în principal, valoarea producției marfă, producției nete, veniturile și rezultatele financiare (în sensul diminuării), pe de o parte, iar pe de altă parte fondul de retribuire și costurile de producție (prin majorarea lor), atît între lunile și trimestrele unui an, cît și la nivelul anului, prin redistribuirea sarcinilor între întreprinderile aceleiași centrale. Efectuarea modificărilor uneori în mod nefundamentat raportat la realitățile din activitatea unității, cît și necorelat cu toate secțiunile planului propriu și bugetului de venituri și cheltuieli (care nu a fost adaptat la schimbările operate), a afectat nefavorabil gradul de valorificare a resurselor și posibilităților întreprinderilor, aportul fiecăreia la dezvoltarea generală a societății, sporirea fondurilor proprii și cointeresarea superioară a colectivelor de oameni ai muncii, concomitent cu utilizarea insuficientă a pirghiilor și instrumentelor puse la dispoziția factorilor decizionali de autoconducerea muncitorească.

În faza de execuție a planului pot să apară o seamă de factori cu acțiune contrară, care de obicei influențează, după modul cum sînt dirijați de conducerile unităților cercetate, în mod pozitiv indicatorii cantitativi ai activității și în mod negativ pe cei calitativi, de eficiență. Astfel, prin orientarea producției spre sortimente cu valori și productivități mari, se reușește realizarea indicatorilor cantitativi ai planului (producția globală, producția marfă), concomitent cu neîndeplinirea prevederilor la indicatorii de eficiență cum sînt costurile totale și materiale, precum și a celor care reflectă calitatea activității întreprinderii (producția netă, beneficiu etc.). Cu toate acestea, în majoritatea lunilor dintr-un an, unitățile reușesc încadrarea în nivelul calculat al fondului de retribuire în special pe seama anihilării depășirii costurilor materiale de către influența pozitivă a sporului de producție globală pentru calculul producției nete, obținut datorită abaterii de la structura de fabricație aprobată.

Exemplificăm în acest sens situația reținută în cazul Întreprinderii de motoare electrice la care, în cursul perioadei de plan, s-au constatat frecvente abateri de la execuția sortimentelor contractate. (Tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Denumirea produsului (simbol)	Cantitate			Ponderea (%) sort. în val. prod. marfă		Costuri individuale planificate (lei/buc.)	Dif. cost individual planificat față de cele medii pe întreprindere
	plan	realizat	diferență	plan	realizat		
I. Produse cu costuri favorabile executate sub prevederile planului							
I	3 322	2 314	—1 008	11,4	7,4	629,1	— 92,6
J	6 885	4 065	—2 820	9,2	4,2	709,9	— 11,8
K	1 157	448	— 709	2,3	0,8	667,3	— 54,4
II. Produse cu costuri nefavorabile executate peste prevederile planului							
L	3 169	4 229	+1 060	15,3	20,0	838,8	+117,1
M	100	186	+ 86	9,9	16,5	771,3	+ 49,6
N	—	2 222	+2 222	—	0,5	826,7	+105,0

Menționăm că nivelul cheltuielilor materiale individuale pe produse și pe întreprindere păstrează aproximativ aceeași proporție față de cele totale. Tendința unității spre a îndeplini planul fizic exprimat în unități natural-convenționale (kWh), cît și cel al producției globale și marfă a generat executarea sub prevederi a unor sortimente contractate cu costuri favorabile dar cu prețuri de producție și productivități mai mici, concomitent cu depășirea planului la altele (unele chiar necontractate) cu cheltuieli mai mari decît cele medii, dar cu o contribuție mai substanțială la realizarea indicatorilor cantitativi ai planului. Aceste deficiențe au condus la depășirea nivelului planificat al costurilor totale (+2,3 lei ‰) și materiale (+2,8 lei), la nerealizarea cu 0,8% a sarcinii la producția netă, livrarea unor produse în avans (din care o parte neachitate au creat imobilizări în facturi în curs de decontare), ca și nerealizarea prevederilor de plan la un număr de peste 320 contracte de desfacere în valoare de cca. 75 mil. lei, fapt ce a afectat beneficiarii de investiții în punerea la timp în funcțiune a liniilor tehnologice, ca și pentru întreprinderea în cauză, prin plata de penalizări pentru abateri de la disciplina contractuală în sumă de aproape 4 mil lei. Subliniem că unitatea a evitat apariția depășirii necorespunzătoare la fondul de retribuire prin suplimentarea repetată — parțial nefundamentată — a acestuia de către forul tutelar.

Reducerea costurilor de producție prin modernizarea și reproiectarea produselor

ACCELERAREA procesului de restructurare a unor domenii de activitate, cu deosebire a celor din sfera industriei constituie o sarcină de mare actualitate în vederea creșterii eficienței la nivelul economiei naționale. În numeroase unități se întreprind acțiuni eficiente pentru crearea unor produse cu parametri ridicați și competitive din punctul de vedere al costurilor de producție, pentru modernizarea celor aflate în producție.

Faptele dovedesc însă că există importante rezerve în acest domeniu. La întreprinderea „Timpuri Noi", luîndu-se în analiză 33 de sortimente din totalul celor cca. 40 înscrise în nomenclatorul de fabricație al acesteia, s-a constatat că 13 tipuri de motoare și compresoare electrice (peste 32% din totalul produselor) se mențin în fabricație de peste 10 ani (unele chiar pînă la 20 ani), fără să li se fi adus modificări structurale tehnico-funcționale). Ca urmare, nivelul costurilor de producție la aceste sortimente raportate la 1 000 lei producție marfă oscilează între 921,8 lei și 954,8 lei, față de media planificată pe întreprindere în anul 1981 de 778,8 lei ; deci, consumul suplimentar de muncă vie și materializată în valoare de aproape 200 la ‰ se concretizează într-un nivel ridicat al costurilor de producție, diminuarea beneficiilor și altor indicatori de eficiență economică, afectînd concomitent gradul de competitivitate al acestor produse pe piața externă. La aceeași întreprindere s-au identificat rezerve în procesul de normare științifică a muncii, cu implicații directe asupra fondului total de timp la dispoziția unității. Acest fapt a generat o serie de necorelări, mai ales între gradul de îndeplinire a producției globale și marfă, pe de o parte, și indicele de realizare a normelor de muncă și retribuției tarifare, pe de altă parte (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

— % —

Gradul de realizare a producției		Indicele de realizare a	
globale	marfă	Normelor de muncă	Retribuției tarifare
94,1	101,5	103,0	109,8

Din datele supuse analizei rezultă că indicele retribuției tarifare (109,8%) devansează pe cel al normelor de muncă (103,0%) cu 6,8%, iar indicele de îndeplinire a planului producției globale și marfă sînt inferiori acestuia cu 15,7%, respectiv 8,3%. Rezultă că factorii de decizie din unitate nu au reușit să asigure o corelație corespunzătoare între gradul de complexitate a lucrărilor repartizate spre execuție diferiților muncitori și categoria de calificare și încadrare a acestora. Reflectarea acestor neconcordanțe în latura financiară a autogestiunii s-a făcut simțită în urmă-

dr. Eugen VASILESCU
drd. Florin GEORGESCU

(Continuare în pag. 24)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Implicații ale autogestiunii în fermele zootehnice

ÎN CONTEXTUL noii revoluții agrare, principiile pe care se bazează mecanismul economico-financiar oferă tuturor unităților agricole socialiste posibilitățile unei ample mobilizări de forțe și desfășurării largi a întregului potențial funciar, tehnico-material și uman.

În cazul fermelor zootehnice, autoconducerea și autogestiunea economică trebuie să conducă la realizarea unui echilibru financiar deplin, pornind de la faptul că aplicarea acestor principii nu reprezintă altceva decît **o formă superioară de organizare a utilizării factorilor de producție.** Doi dintre aceștia — baza furajeră și forța de muncă — se situează pe primul loc în ordinea priorității, condiționîndu-se reciproc în procesul obținerii unor producții animaliere sporite. **Asigurarea cu costuri minime a materiei prime principale — furajele — determină randamente superioare pe animal și, odată cu acestea, un nivel corespunzător al veniturilor și al producției nete.**

Producția proprie de furaje

INTENSIFICAREA creșterii animalelor pe baza concentrării lor în ferme modernizate din cadrul unităților agricole creează posibilitatea mobilizării și autogestionării resurselor cu un grad maxim de economicitate, prin: proiectarea nivelului cantitativ al resurselor, controlul științific al calității acestora, dirijarea consumurilor specifice, elaborarea unor tehnologii perfecționate de valorificare a resurselor,

Experiențe în actualitate

descoperirea de noi resurse și punerea la punct a tehnicilor de introducere a lor în circuitul economic productiv.

Asigurarea și echilibrarea bazei furajere a căpătat, odată cu reglementările noii Legi privind organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri, un sens nou, acela de obligativitate a unităților agricole, a tuturor factorilor de răspundere și a lucrătorilor din agricultură de a realiza furajarea rațională a animalelor, potrivit cerințelor specifice ale fiecărei specii și categorii de animale. Tehnologia de furajare trebuie să stabilească **structura optimă a rețetelor** pe faze ale tehnologiei de producție, în funcție de următoarele restricții: asigurarea necesarului de nutrienți, valorificarea condițiilor agropedoclimatice din zona considerată și respectarea unui raport eficient între diferitele categorii de furaje. Din punct de vedere economic, tehnologia de furajare este legată de modalitatea de asigurare a furajelor, a căror introducere la un cost cît mai redus în producția animală reprezintă principala sursă de reducere a cheltuielilor materiale. Este un fapt recunoscut că fermele zootehnice, fiind deosebit de interesate să dispună de un volum cît mai mare de furaje, gospodăresc eficient suprafețele de teren destinate bazei furajere. În plus, prin obținerea furajelor din producție proprie sînt eliminate **cheltuielile intermediare** ocazionate de achiziționarea acestora, care, în ultimii ani, au deținut o pondere de 15—20 la sută a costului furajelor provenite din alte surse.

Asigurarea unei proporții juste în stabilirea necesarului de suprafață pentru furaje în funcție de fertilitatea solului și de condițiile agrotehnice este însă condiția principală a realizării acestor economii. Numai interesul pe care-l manifestă crescătorii de animale pentru obținerea furajelor nu este suficient. Ei trebuie să dispună de suprafața necesară și de condițiile tehnice și mecanice pentru a o valorifica la maximum. Este necesar, de asemenea, ca pe baza efectivului mediu de animale ce trebuie furajat și a rațiilor din punct de vedere nutrițional, să se determine **structura optimă** a culturilor.

Începînd din acest an, unitățile agricole socialiste au întreprins acțiuni importante pentru acoperirea necesarului de substanțe nutritive în hrana animalelor luînd măsuri de identificare, pregătire și însămînțare a unor suprafețe corespunzătoare și de organizare a loturilor semincere, în scopul asigurării semințelor din producție proprie.

Premisele unei balanțe furajere echilibrate

FERMELE ZOOTEHNICE de la C.A.P. Dascălu și C.A.P. Petrăchioaia, din sectorul agricol Ilfov, specializate în creșterea bovinelor și ovinelor dispun în acest an de suprafețe furajere de 3—4 ori mai mari față de cele din 1981. Structura culturilor furajere de pe aceste suprafețe a fost determinată în mare măsură de disponibilul de semințe al unităților, realizîndu-se o diversitate a culturilor care permite echilibrarea pe tot parcursul anului a rațiilor furajere și stocarea unui volum corespunzător de furaje fibroase și însilozate pentru perioada ianuarie-aprilie 1983 (tabelul nr 1). Cu toate acestea, leguminoasele perene în cultură pură și în amestec cu graminee perene au o pondere redusă în totalul suprafeței cultivate (18 la sută a C.A.P. Petrăchioaia), reflectîndu-se într-o structură calitativ mai puțin echilibrată a stocurilor de furaje planificate a fi realizate pentru perioada de stabulație.

Reevaluarea planurilor de producție a nutrețurilor și preliminarea cît mai exactă a randamentelor la hectar evidențiază posibilitatea unei orientări mai judicioase a utilizării resurselor de nutrețuri, astfel încît să se asigure — la sfîrșitul anului — un stoc de furaje în care ponderea să o dețină fibroasele și suculentele, și în mai mică măsură grosierele, așa cum exista tendința în unitățile analizate.

Efectuarea unor calcule judicioase pentru **valorificarea în totalitate a producției vegetale secundare, extinderea culturilor duble și succesive** au permis

Tabelul nr. 1

Organizarea producerii nutrețurilor la C.A.P Dascălu

	Suprafața (ha)		Producția medie (t/ha)	Producția totală (t)	Valorificarea în hrana animalelor (%)			Asigurarea semințelor (%)	Total nutrienți		
	Total	din care: lot semincer			masă verde	fîn	siloz		s.u. (tone)	u.n. (mii)	p.b.d. (tone)
Lucernă veche (irigat)	50	8	40	2 000	—	84	—	16	353	202	41
Lolium multiflorum	90	—	40	3 600	90	10	—	—	540	576	94
Borceag (mazăre+ovăz : 2/1)	62	—	20	1 240	80	20	—	—	342	241	31
Lucernă nouă	22	—	10	220	100	—	—	—	48	35	7
Secară verde (cultură succesivă)	60	10	10	600	40	—	44	16	106	86	13
Rapiță (cultură succesivă)	30	5	15	450	10	—	74	16	49	34	8
Iarbă de Sudan	14	—	20	280	—	100	—	—	62	38	5
Sorg Sudan	31	—	10	310	50	—	50	—	71	62	5
Sfeclă furajeră	25	—	60	1 500	—	—	100	—	195	180	15
Porumb	22	—	20	440	50	—	50	—	79	78	5
Ovăz	6	6	1,5	9	—	—	—	100	—	—	—
Mazăre	4	4	1,5	6	—	—	—	100	—	—	—
Porum (cultură succesivă)	430	—	12	5 160	50	x	50	x	929	904	55

acestor două unități să utilizeze economic terenurile de care dispun. Din estimările făcute rezultă că de pe suprafețele de teren repartizate pentru culturi furajere se vor obține 47 la sută din necesarul total de nutrienți la C.A.P. Dascălu și 42 la sută la C.A.P. Petrăchioaia, diferența urmînd a fi realizată din culturi succesive și producția secundară a fermelor vegetale. Exprimarea resurselor furajere ale celor două ferme (de creștere a vacilor de lapte și a ovinelor) în elemente nutritive evidențiază deplina asigurare a necesarului de hrană a animalelor și crearea unor condiții favorabile pentru realizarea producțiilor animale planificate în anul 1982 și a celor din prima perioadă a anului 1983.

La C.A.P. Dascălu — a cărei fermă zootehnică are 750 unități vită mare (u.v.m.) — din resursele furajere estimate se vor obține 3 298 mii unități nutritive (u.n.), 4 150 tone substanță uscată (s.u.) și 310 tone proteină brută digestibilă (p.b.d.), iar la C.A.P. Petrăchioaia — cu 557 u.v.m. — respectiv 3 712 mii u.n., 4 549 tone s.u. și 259 tone proteină. Utilizarea rațională a acestor resurse pe întreaga perioadă (mai 1982 — mai 1983) va permite aplicarea unei tehnologii optime de furajare, revenind pe unitate vită mare și pe zi următoarele consumuri specifice : la C.A.P. Dascălu — 12,3 u.n., 15,4 kg s.u., 1 152 grame p.b.d. — pentru bovine ; 2,0 u.n., 2,3 kg s.u., 212 gr. p. b d. — pentru ovine ; la C.A.P. Petrăchioaia — 16,0 u.n., 19,4 kg s.u., 1 345 gr. p.b.d. — pentru bovine ; 1,8 u.n., 3,5 kg s.u., 250 gr p.b.d — pentru ovine. Aceste niveluri vor permite realizarea producțiilor planificate de lapte, spor în greutate vie și lînă.

Este necesar ca fiecare fermă zootehnică să-și orienteze structura culturilor către plantele furajere cu valoare nutritivă ridicată, astfel încît pe suprafețele repartizate bazei furajere, **leguminoasele perene** să ocupe 60—65 la sută. Lipsa fînului de bună calitate — resimțită în cursul ultimei ierni — a generat, în multe unități zootehnice, pe lîngă scăderea producției de lapte, pierderi la tineret încă în primele zile de viață, datorită insuficienței capacității de apărare și rezistență la stress — ca urmare a hrănirii necorespunzătoare a animalelor gestante. Fiecare fermă zootehnică este preocupată să obțină animale viguroase, capabile să valorifice cu randament maxim furajele ; sînt create acum posibilitățile de autoaprovizionare cu nutreturile necesare, dezvoltîndu-se o autoproducție de furaje, corespunzătoare cerințelor biologice și fiziologice ale animalelor. Problema esențială o reprezintă realizarea unei **structuri optime** a culturilor.

Extinderea la 60 la sută a culturii lucernei pe suprafețele repartizate bazei furajere în cele două cooperative și obținerea unei producții medii de 60 tone/ha pot asigura 85—90 la sută din cantitatea totală de proteină vegetală estimată a se realiza cu actuala structură a culturilor. Menținerea suprafețelor repartizate în acest an pentru baza furajeră și exploatarea lor intensivă vor permite lărgirea sectorului zootehnic al unităților respective și asigurarea, pe tot parcursul anului, a unor rații echilibrate, bogate în fibroase și suculente. Mai mult, față de **randamentul de transformare a producției de nutreturi în producția animală** — care, potrivit calculelor efectuate, urma să fie în acest an de 5,5 kg proteină digestibilă pentru 1 kg proteină în produse animale — conversia furajelor se va îmbunătăți, realizîndu-se un raport de 4—4,5/1. Acest raport corespunde unor randamente superioare în producția vegetală și animală.

Cointeresarea materială

INFLUENȚA noilor prețuri asupra situației financiare a fermelor zootehnice se va materializa numai în condițiile realizării și depășirii planului de producție.

Dacă o autoproducție de furaje eficientă și corespunzătoare (cantitativ și calitativ) influențează în mod hotărîtor producțiile animaliere, este cu atît mai necesar ca printr-un efort sporit, toți lucrătorii din zootehnie să contribuie la autoasigurarea fondului de retribuire. Aceasta este a doua problemă importantă a mecanismului de autogestiune economică a fermelor zootehnice. Influențîndu-se reciproc, aceste doua deziderate, odată rezolvate, vor determina o sporire considerabilă a producției animaliere.

Pe baza noilor reglementări, munca prestată în fermele zootehnice ale cooperativelor agricole de producție se cuantifică cu tarife pe norme de muncă diferențiate pe grupe de complexitate : 50 lei — grupa I, 60 lei — grupa a II-a, 70 lei — grupa a III-a și 80 lei grupa a IV-a.

În cooperativele agricole de producție Dascălu și Petrăchioaia, pe baza măsurilor luate pentru realizarea efectivelor de animale și a unor producții corespunzătoare de furaje, încă de la începutul anului s-a aplicat tariful corespunzător grupei a IV-a de complexitate (tariful maxim), apreciindu-se că printr-un efort susținut, toți lucrătorii din fermele de vaci cu lapte vor contribui la buna desfășurare a producției și la realizarea integrală a planului.

Aplicînd **acordul global cu tarif pe unitatea de produs** — în condițiile realizării planului de creștere a efectivelor și a producției de lapte, în anul 1982 — se poate observa că datorită valorii superioare a normei stabilite de lege pentru îngrijitorii din fermele de vaci de lapte, nivelul retribuției medii crește substanțial față de anul 1981. (tabelul nr. 2). Efectul stimulativ al reorganizării sistemului de retribuire a lucrătorilor din fermele zootehnice se materializează, în cele două cooperative agricole de producție, prin creșterea retribuției medii (la C.A.P. Dascălu cu 11 la sută la îngrijitorii de bază, 60 la sută la îngrijitorii din echipa deservire, iar la C.A.P. Petrăchioaia, respectiv cu 17 la sută și 68 la sută).

Acest nivel al veniturilor se apropie mult de cel al îngrijitorilor din fermele unităților agricole de stat. Esențial este ca toți lucrătorii din zootehnie să înțeleagă pe deplin rolul ce le revine în sporirea producțiilor agricole, de nivelul cărora depind situația economico-financiară a fermei și autoasigurarea fondului de retribuire.

Materializarea efortului propriu al colectivelor de lucrători din zootehnie în condițiile create de actualizarea prețurilor la produsele animaliere și de reglementările legale privind organizarea producerii și utilizării raționale a resurselor de nutreturi, concomitent cu sporirea cointeresării materiale, trebuie să se regăsească în **reducerea substanțială a cheltuielilor materiale** și înregistrarea unei producții nete care să asigure o mai mare stabilitate economică a fermelor zootehnice.

dr. Maria STROE
Georgeta NEGRU

Tabelul nr. 2

Nivelul mediu de retribuire pe îngrijitor, în condițiile realizării planului de producție

	Anul	Categoria de îngrijitori	Elementele de fundamentare ale acordului global									Venitul pe îngrijitor (lei)
			Norma deservire	Numărul necesar de muncitori	Zile lucrătoare pe an	Total norme fizice	Categoria lucrării	Coeficient de transformare	Total norme convenționale	Valoarea unei norme (lei)	Fond de retribuire total (lei)	
C.A.P. Dascălu	1981	de bază	18	22	365	8 030	VI	1,80	14 454	40	578 160	26 280
		deservire	100	4	365	1 460	III	1,25	1 825	40	73 000	18 250
		de noapte	150	3	365	1 095	III	1,25	1 370	40	54 800	18 267
	1982	de bază	23	18	365	6 570	IV	x	x	80	525 600	29 200
		deservire	100	4	365	1 460	IV	x	x	80	116 800	29 200
		de noapte	150	3	365	1 095	I	x	x	50	54 750	18 250
C.A.P. Petrăchioaia	1981	de bază	18	17	365	6 205	VI	1,80	11 169	38	424 422	24 966
		deservire	100	3	365	1 095	III	1,25	1 369	38	52 022	17 341
		de noapte	150	2	365	730	III	1,25	913	38	34 694	17 347
	1982	de bază	23	11	365	4 015	IV	x	x	80	321 200	29 200
		deservire	100	2	365	730	IV	x	x	80	58 400	29 200
		de noapte	150	2	365	730	I	x	x	50	36 500	18 250

Un imperativ al utilizării depline a capacităților de producție

Pregătirea la timp și de bună calitate a necesarului de piese de schimb

FOLOSIREA cu eficiență maximă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice existente în cadrul întreprinderilor constituie un element esențial în realizarea sarcinilor de producție, un mijloc important în asigurarea condițiilor care să permită desfășurarea activității economice la parametri superiori. Ea se impune ca o necesitate obiectivă în condițiile creșterii tot mai accentuate a volumului mijloacelor de muncă în economie, a gradului de diversificare al acestora, determinat de cererile tot mai variate de bunuri materiale și servicii ale consumatorilor interni și externi, de creșterea volumului mașinilor, utilajelor și instalațiilor și al mijloacelor de transport. Pentru menținerea în exploatare a acestor mijloace de muncă sînt necesare diferite **subansamble și piese de schimb,** care trebuie realizate cu prioritate în cadrul producției interne.

În legătură cu aceste laturi ale activității productive, perfectibile din punct de vedere cantitativ și calitativ, la plenara din noiembrie 1981 a Consiliului Național al Oamenilor Muncii tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„Este timpul să punem capăt stării de lucruri inadmisibile de a lăsa pe planul doi realizarea pieselor de schimb, a subansamblelor și utilajelor necesare bunei funcționări a capacităților de producție existente".**

Modul în care se acționează în prezent, atît la nivel central, pe linia planului de stat, cît și în fiecare unitate, pentru asigurarea necesarului de piese de schimb, scoate în evidență faptul că s-a format și este pe cale de a se încetăți o nouă optică în această privință.

Factor important de creștere a indicilor de utilizare a utilajelor

PREOCUPATE de îmbunătățirea indicilor de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice pe care le au în dotare — prin reducerea timpului de staționare în reparații și, totodată, prin îmbunătățirea performanțelor tehnico-economice ale acestora — multe întreprinderi și unități economice au creat încă în anii anteriori **secții speciale sau au organizat în cadrul secțiilor de întreținere existente producția unor piese de schimb,** în special pentru utilajele de serie mare sau pentru acelea procurate inițial din import. Pe această cale, în 1981 s-a obținut o îmbunătățire sensibilă a indicilor de utilizare a mașinilor, comparativ cu anul anterior și un grad sporit de siguranță în funcționare. La întreprinderile industriale din peste jumătate din județele țării s-a ajuns, spre exemplu, la un indice superior mediei obținute pe ansamblul industriei (în județele Brăila peste 88%, Neamț — 87,3%, Bacău și Suceava — 86,6%, Satu Mare — 86,1%, Mureș — 86%, Alba — 85,9% etc.). La unele mașini, utilaje și instalații tehnologice principale, specifice unor ramuri ale industriei, indicele de utilizare a timpului de lucru a atins un nivel superior celui obținut pe ramură. Este cazul instalațiilor de dezbenzinare, unde s-a realizat un indice de folosire de 97,3%, al cuptoarelor Martin (97,6%), al instalațiilor pentru producerea anvelopelor ATA (94,1%), al instalațiilor pentru industria geamurilor (99,8%), al cuptoarelor cu ardere continuă pentru produse refractare și ceramice (95,6%) etc.

Deși în prezent se manifestă o preocupare crescîndă din partea organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor și ministerelor pentru asigurarea bazei materiale necesare utilizării intensive și în condiții de siguranță sporită a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, mai sînt unități unde această activitate nu se situează la nivelul cerințelor și posibilităților. Există în dotarea întreprinderilor din industrie multe instalații și agregate tehnologice (în componența cărora intră o gamă variată de piese mecanice, hidropneumatice, electrice și electronice, garnituri de etanșare, furtunuri de cauciuc cu regimuri de lucru de pînă la 700 atmosfere, cărămizi refractare și altele) care, deși se produc în țară, se fabrică în cantități insuficiente pentru asigurarea condițiilor folosirii intensive și complete a utilajelor respective. Și aceasta pentru că pînă în prezent nu s-a acționat cu toată hotărîrea pentru trecerea la realizarea lor pe scară mai largă și la un nivel calitativ corespunzător.

Așa se explică de ce o serie de întreprinderi de importanță economică majoră nu și-au putut realiza integral sarcinile de plan de reparații, în unele cazuri cu consecințe asupra volumelor de producție planificate. Edificatoare este în această privință situația Combinatului siderurgic Galați care, în cursul anului 1981, a primit numai 56,1% din piesele și subansamblele de schimb contractate sau a Combinatului minier Suceava, căruia nu i-au fost livrate de către întreprinderile „Unio"-Satu Mare, I.M.U.M.-Baia Mare și „Independența"-Sibiu, piese de schimb și subansamble în valoare de peste 15 milioane lei.

Trecînd la un alt domeniu de importanță deosebită în asigurarea bazei de materii prime și energetice, trebuie să arătăm că la multe schele petroliere se resimte lipsa acută a pieselor și subansamblelor pentru unitățile de pompare (pompe voltmetrice, cazane de aburi, trolii de intervenție, cilindri pentru compresoare etc.), ceea ce contribuie la întîrzierea intervențiilor necesare la sondele aflate în funcțiune. Tot din lipsa unor subansamble nu s-au putut executa, în cursul anului trecut, reparațiile capitale la cazanele 1 și 2 de 645 tone abur/h la Întreprinderea electrocentrale Rovinari, precum și la 2 cuptoare electrice de 50 tone la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, toate acestea cu influențe nefavorabile asupra folosirii capacităților respective, realizării producției fizice prevăzute.

Capacități producătoare de piese de schimb la nivelul cerințelor

CREȘTEREA într-un ritm mai accentuat a volumului de întreținere și reparații, precum și a pieselor de schimb, comparativ cu ritmul de creștere a volumului fondurilor fixe din economie (tabelul) impune luarea de măsuri pe multiple planuri.

Creșterea volumului de reparații și piese de schimb comparativ cu dezvoltarea fondurilor fixe (1975=100)

	1980	1985
— Volumul fondurilor fixe	154,9	232,7
— Volumul total al reparațiilor (reparații și întreținere curente + reparații capitale)	201,3	277,2
— Necesarul de piese de schimb din care:	270,2	352,9
— producția de piese, ansamble și subansamble noi	216,3	260,7
— recuperarea de piese și subansamble uzate	279,0	411,0

Dinamica indicatorilor din tabel arată că, pe măsura sporirii volumului și valorii fondurilor fixe — de circa 1,55 ori în cincinalul 1976—1980 și cu posibilități de a se ajunge la peste 2,3 ori pînă în 1985 — activitatea de întreținere și reparații din aceleași intervale s-a dublat și are tendința să se tripleze. Apare evident că pentru buna întreținere și reparare, pentru prelungirea duratei în serviciu a fondurilor fixe s-a mărit cererea de piese de schimb de mai bine de 2, respectiv, 2,6 ori, și că o mare importanță a căpătat, în contextul restrictiv actual al consumurilor, recuperarea și recondiționarea pieselor și subansamblelor uzate, fapt care permite mărirea posibilității refolosirii lor pe parcursul ultimelor două cincinale de 2,8, respectiv, 4,11 ori față de 1975. Pentru a fi atinse asemenea nivele

eforturile se cer îndreptate în mai multe **direcții.**

În primul rînd, este vorba de **crearea unor noi capacități de fabricație a pieselor de schimb și dezvoltarea capacităților existente, de organizarea mai bună a producției și extinderea specializării în acest sector de activitate.** Dealtfel, pentru perioada 1981—1985 se prevede alocarea a peste 4,6 miliarde lei destinați dezvoltării capacităților de reparații și asigurării pieselor de schimb în principalele ramuri ale producției materiale.

În al doilea rînd, pentru asigurarea bazei tehnico-materiale a lucrărilor de reparații, inclusiv a reparațiilor capitale, o atenție deosebită va trebui acordată **folosirii unui volum cît mai mare de piese, subansamble și ansamble rezultate din dezmembrarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor,** precum și a mijloacelor de transport de toate felurile, scoase efectiv din funcțiune, **inclusiv prin recondiționarea acestora.** În același timp, pentru asigurarea unor lucrări de recondiționare a pieselor de schimb la un nivel calitativ corespunzător, se cere avut în vedere ca **operațiunile de recondiționare** să se efectueze, cu precădere, **în unități specializate** pentru executarea reparațiilor capitale și de dezmembrare a utilajelor de serie mare, precum și în întreprinderile deținătoare ale fondurilor fixe.

În activitatea de recuperare și recondiționare a pieselor de schimb uzate se poate acționa pentru realizarea a două procese de producție distincte, și anume :

a) recondiționarea în unități proprii a pieselor și subansamblelor necesare înlocuirii celor uzate, în cadrul lucrărilor de întreținere, al reviziilor tehnice și al reparațiilor curente, precum și a pieselor și subansamblelor necesare utilajelor și instalațiilor tehnologice unicate, specifice proceselor de producție ale întreprinderilor respective ;

b) recondiționarea în întreprinderi specializate a pieselor și subansamblelor necesare înlocuirii celor uzate în cadrul reparațiilor capitale, la utilajele de serie.

Pe de altă parte, se impune evitarea unor neajunsuri în funcționarea utilajelor tehnologice, asigurarea intervențiilor operative în cazul unor avarii — îndeosebi la întreprinderile la care procesele de producție se desfășoară sub foc continuu, ca și la centralele termo și hidroelectrice sau la acelea cu activitate sezonieră. Pentru aceasta, potrivit normelor care reglementează regimul necesarului de piese de schimb, întreprinderile își constituie **stocuri de siguranță** pe care, în funcție de creșterea volumului fondurilor fixe și de consumurile de piese și subansamble efectuate, le împrospătează sau completează anual. Desigur, îmbunătățirea în continuare a activității de întreținere și reparare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor impune cu prioritate, **organizarea, specializarea și dezvoltarea capacităților existente,** inclusiv crearea de noi capacități care să asigure piesele de schimb necesare, atît din producția de piese noi, cît și din recondiționarea celor uzate. Totodată, **întreprinderile producătoare de mașini și utilaje, mijloace de transport etc. trebuie să-și îndeplinească obligația ca atunci cînd scot din fabricație unele utilaje sau mijloace de transport, să execute în continuare piesele de schimb necesare întreținerii și reparării utilajelor respective pe o perioadă de timp tehnico-economic justificată, stabilită pe bază de contract de lungă durată încheiat cu coordonatorii de balanțe, perioadă care în nici un caz nu poate fi mai mică de 5 ani.** Este edificator în această privință cazul autovehiculelor de transport de tipul SR, echipate cu motoare de 140 CP pe benzină, care au fost scoase din fabricație, dar se mai mențin în exploatare aproape 100 mii bucăți și circa 16,2 mii în conservare. Pentru ele au fost create stocuri de piese de schimb în valoare de circa 700 milioane lei, care să le asigure funcționarea pînă la scoaterea integrală din exploatare.

Pentru asimilarea în producția internă a pieselor de schimb și a subansamblelor pentru utilajele și instalațiile procurate din import sau realizate în țară cu importuri de completare, precum și pentru stimularea recondiționării și valorificării pieselor de schimb uzate trebuiesc înfăptuite o serie de măsuri. Ținînd seama de normativele de consum de piese de schimb, de fiabilitatea fiecărui reper și de necesitatea asigurării tuturor reperelor care se folosesc ca piese de schimb pentru utilajele și instalațiile existente în dotarea întreprinderilor, **este necesar ca, împreună cu producătorii și principalii beneficiari, coordonatorii de balanțe să adapteze nomenclatoarele de piese de schimb, în scopul corelării structurii acestora cu sortimentele existente în fabricație.** Desigur, acest mod de abordare a problemei scoate în evidență necesitatea stabilirii unor nomenclatoare și normative de recuperare a reperelor și subansamblelor rezultate în urma scoaterii efective din funcțiune și dezmembrării fondurilor fixe, avîndu-se totodată în vedere posibilitățile de valorificare a acestora ca piese de schimb.

În această situație apare indicat ca, **pentru stabilirea necesarului anual de piese de schimb, întreprinderile** care au în dotare asemenea mașini, utilaje și instalații **să precizeze volumul anual** al acestora, iar **coordonatorii de balanțe să stabilească cote și nivele de producție,** ținînd seama de prevederile nomenclatoarelor de piese, de normativele tehnice de întreținere și reparații și de consum, inclusiv de sarcinile de recuperare și recondiționare a pieselor uzate și de stocurile existente ca urmare a neconsumării integrale a cantităților aprovizionate în perioadele anterioare.

Pentru mașinile, utilajele și instalațiile care se scot din fabricația întreprinderilor constructoare de mașini, în funcție de aceleași criterii de consum de piese de schimb, se impune determinarea producerii în continuare a pieselor de schimb și subansamblelor necesare pînă la scoaterea lor din funcțiune, avîndu-se în vedere duratele de serviciu normate și posibilitățile efective de înlocuire odată cu expirarea acestor durate. Totodată, **apare oportun ca și întreprinderile care au cooperat inițial la realizarea unor mașini, utilaje sau instalații, să asigure producerea reperelor respective pînă la scoaterea din exploatare a tuturor utilajelor la a căror realizare au cooperat, dar care au fost sau urmează a fi scoase din fabricație.**

O structură adecvată cerințelor reale ale economiei

NECESITATEA unei mai bune aprovizionări cu piese de schimb, ansamble și subansamble necesare înlocuirii celor uzate, în cadrul lucrărilor de reparații, a determinat **asigurarea prin plan** a acestora. Măsura presupune nu numai existența capacităților de producție, dar, **în funcție de structura producției și calitatea pieselor de schimb, și indicatori de productivitate și personal cu calificare corespunzătoare.**

● În cazurile în care anumite repere de piese, ansamble și subansamble se realizează în cadrul unor secții și ateliere ale întreprinderilor industriale al căror profil de bază îl constituie producția altor bunuri materiale, **indicatorii tehnico-economici planificați la nivelurile respective trebuie să reflecte structura producției,** faptul că se realizează produse de productivitate relativ mică dar de complexitate și calitate superioară altor produse ale întreprinderii. În același timp este necesar ca întreprinderile și centralele producătoare de piese de schimb să stabilească, în condițiile prevederilor legale, prețurile de producție și de livrare pentru toate reperele pe care le produc.

● **Asigurarea capacităților necesare realizării întregului volum de piese de schimb noi, stabilit pe baza normativelor de consum, trebuie să constituie o preocupare de mare actualitate atît pentru coordonatorii de balanțe, cît și pentru beneficiarii și producătorii pieselor respective.** Această problemă ar putea fi soluționată în mod operativ prin folosirea unor secții de profil, disponibile sau nefolosite la întreaga lor capacitate, în condițiile unui regim de lucru în 3 schimburi, inclusiv prin reprofilarea acestora, precum și prin dezvoltarea unor capacități din industria construcțiilor de mașini. La dimensionarea capacităților de producție pentru piese de schimb, sînt de luat în vedere atît necesitățile de livrare ritmică a acestora în cursul anului, potrivit contractelor încheiate cu beneficiarii, care vor trebui să țină seama de programele de reparații aprobate, cît și de volumele și structura pieselor și subansamblelor care se obțin, inclusiv prin recondiționare, ca urmare a dezmembrării sau dezafectării unor fonduri fixe scoase efectiv din funcțiune.

● În ceea ce privește activitatea de recondiționare, este necesar ca **întreprinderile, centralele și ministerele beneficiare și producătoare de piese de schimb recondiționate, ținînd seama de prevederile legale, să stabilească prețurile lor de producție și de livrare,** astfel încît acestea să poată fi luate în considerare la întocmirea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru lucrările de reparații și la stabilirea sarcinilor de plan.

Prin punerea în valoare a rezervelor de capacitate pentru piese de schimb și antrenarea în această acțiune a unui volum cît mai mare de piese și subansamble, rezultate în urma dezmembrării sau dezafectării unor mijloace de muncă ajunse la limita de uzură și scoase din funcție, pot fi create condițiile rezolvării integrale și judicioase a problemei lucrărilor de întreținere și reparare a fondurilor fixe, inclusiv asigurarea bazei materiale a acestora.

I. MIHAI

Noi resurse în circuitul economic

APICULTURA — o îndeletnicire cu ample posibilități de dezvoltare rentabilă

ÎNDELETNICIRE cu tradiție multimilenară a locuitorilor acestor meleaguri, albinăritul se înscrie azi în tabloul agriculturii noastre, al marii producții vegetale și animale, pe un loc nejustificat de modest dacă ținem seama de importantul său potențial ca producător al unui aliment biologic de bază, cu mare valoare nutritivă și cu importante calități terapeutice, ca furnizor de materii prime specifice pentru o serie largă de produse alimentare, farmaceutice și cosmetice, ca participant la export, fără a necesita importuri pentru propria sa activitate, ca sursă de venituri suplimentare pentru numeroși locuitori de la sate și chiar de la orașe.

Viziunea științifică, complexă a partidului nostru, a secretarului său general asupra noii revoluții agrare, care să aibă ca una din coordonatele semnificative și repunerea în valoare a unor resurse tradiționale, *înglobează și reconsiderarea albinăritului. Congresul al XII-lea al P.C.R. a trasat, în acest sens, sarcini importante referitoare la ameliorarea permanentă a efectivelor de familii de albine și folosirea judicioasă a fondului de bază meliferă. La sfîrșitul actualului cincinal producția de miere va trebui să atingă 15—17 mii de tone, cu un randament de 17—20 kg pe o colonie de albine. Pentru a realiza acest imperativ sînt necesare măsuri de ordin tehnic, organizatoric și social ; este nevoie ca un public cît mai larg să fie sensibilizat asupra avantajelor și să fie pus la curent cu principalele cerințe ale tehnicii albinăritului ; să fie adoptate soluțiile posibile pentru ca strategia dezvoltării acestui sector să fie îmbinată cu măsurile de protecție a mediului înconjurător.*

Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985, oferă un cadru favorabil pentru amplificarea cantitativă și îmbunătățirea calitativă a activității de creștere a albinelor.

Condiții economico-naturale prielnice

CONDIȚIILE naturale care caracterizează zonele noastre de șes, deal și de munte, cu o mare varietate de plante melifere spontane și cultivate, reprezintă o importantă bază de resurse pentru dezvoltarea albinăritului. Încă în 1850, savantul agronom și economist agrar Ion Ionescu de la Brad îndemna : „A strînge polenul și nectarul florilor și a-l preface, prin albine, în miere și ceară nu este de trebuință a face nici plugărie, nici a avea îazuri și finețe. De aceea, cu toți să stăruim a face ca fiecare sătean să aibă la casa sa măcar cîte un știubei cu albine".

Speciile de plante nectarifere și polenifere de pe teritoriul țării sînt numeroase, unele dintre ele de o productivitate și intensitate nebănuită. Începînd cu timpuriu din primăvară (în unii ani chiar din luna februarie), ele înfloresc succesiv pînă toamna tîrziu, la căderea brumei, familiile de albine avînd astfel asigurate condiții optime de cules pe o perioadă de cel puțin 8—9 luni. Astfel, cele aproximativ 660 mii de ha plantații pomicole și viticole oferă un valoros cules de întreținere a familiilor de albine, care le asigură, la rîndul lor, polenizarea. Flora de bază pentru albinele din țara noastră o constituie **salcîmul.** Cele peste 100 mii de ha de salcîm în plantații, precum și arborii mai mult sau mai puțin răzleți din vetrele satelor sau zăvoaiele rîurilor asigură anual cantități mari de miere de cea mai bună calitate. În condiții meteorologice normale, durata de înflorire a salcîmului variază la noi între 8 și 14 zile. Deși de scurtă durată, culesul este de mare intensitate, obținîndu-se zilnic pînă la 8—12 kg de miere pe o familie.

O importanță deosebită prezintă și **plantațiile de tei,** ce se întind pe o suprafață de peste 70 mii de ha și de la care, în anii favorabili, o familie de albine poate realiza 15—20 kg de miere marfă de calitate superioară. O mare pondere meliferă o au și cele peste 4 470 mii ha de **pășuni și fînețe,** care favorizează familiilor de albine un cules abundent și eșalonat pe o perioadă de timp îndelungată. Dintre plantele melifere cultivate, cel mai important loc îl ocupă **floarea-soarelui,** care totalizează o suprafață de peste 500 mii de ha ; ea reprezintă cultura meliferă de bază în zona de cîmpie, furnizînd culesul principal de vară. Durata înfloririi este cuprinsă între 20 și 30 de zile, iar producția de miere realizată de o familie variază de la 12 la 40 kg, în funcție de varietate și de condițiile pedoclimatice.

Varietatea și abundența florei melifere din România, capacitatea albinei autohtone (care constituie o rasă aparte — Apis melifica carpatica — formată în decursul secolelor în condițiile specifice de climă, relief și floră) de a o valorifica eficient au stimulat creșterea an de an a numărului familiilor de albine, întreținute în stupi sistematici, de mare productivitate. S-a creat, totodată, o tradiție a deplasării sezoniere a stupilor la diferite culesuri, **metoda stupăritului „pastoral".**

Avantajele creșterii albinelor

PRINCIPALUL produs al albinăritului — **mierea naturală** — este un aliment cu calități deosebite, în compoziția căruia intră glucoza și fructoza, diferite proteine, aminoacizi, enzime. Ea are și proprietăți terapeutice, fiind utilizată în prevenirea și tratamentul unor afecțiuni ale aparatului digestiv, ale celui cardio-vascular, ale sistemului nervos. Celelalte produse apicole : ceara, lăptișorul de matcă, propolisul, polenul au rol deosebit în medicină, cosmetică ș.a.

O importanță deosebită pentru agricultură o au albinele ca **polenizatori ai plantelor entomofile.** Polenizarea cu albine este o metodă importantă pentru creșterea producției de semințe și fructe, în condițiile unei agriculturi intensive. Trăind în familii mari, albinele pot efectua în timp scurt polenizarea saturată a unor suprafețe mari de culturi entomogame, în timp scurt. (Notăm, în context, insuficienta atenție pe care specialiștii noștri din agricultură au dat-o cercetării metodelor biologice, studierii aprofundate a efectelor acestora. În ultimul timp se remarcă o reconsiderare a acestor metode și, în mod sigur, noua revoluție biologică în agricultură își va spune cuvîntul). De pildă, în cazul florii-soarelui, prin polenizarea efectuată de albine producția crește cu 25—30%, realizîndu-se concomitent și recolte însemnate de miere. Cercetările recente întreprinse în acest domeniu au demonstrat că prin folosirea albinelor ca polenizatori, valoarea producției crește cu 1 800—2 000 lei la hectar. În ce privește furajele, este suficient să amintim că de pe urma polenizării producția loturilor semincere de lucernă crește cu 50—60%, sporuri importante de recoltă obținîndu-se și la trifoiul alb și roșu, sparcetă și altele.

Un alt avantaj al albinăritului se materializează în **valorificarea superioară și eficientă a fondului funciar,** și în special a terenurilor improprii pentru agricultură ; prin cultivarea acestora cu plante sau pomi din flora meliferă se pot realiza produse apicole de valoare nutritivă ridicată, cu cheltuieli scăzute — randamente economice care, în multe cazuri, ar putea face aceste terenuri competitive chiar cu cele fertile.

Nu putem omite participarea acestei ramuri de **a consuma muncă vie în cantitate redusă,** cheltuielile cu pregătirea forței de muncă sînt relativ mici, comparativ cu alte ramuri ale agriculturii. În același timp, creșterea albinelor poate fi o ramură complementară pentru alte activități agricole, contribuind la eliminarea caracterului de sezonalitate al proceselor de muncă din agricultură.

Necesitățile energetice proprii ale apiculturii sînt minime ; **în schimb,** produsele ei pot înlocui o serie de produse

energofage (zahărul, anumite medicamente, diferite substanțe utilizate în industria pielăriei, în parfumerie ș.a.). Comparativ cu zahărul, **mierea prezintă o serie de calități nutritive superioare**, putîndu-l înlocui în mare măsură în consumurile individuale și colective și la fabricarea unor produse alimentare superioare — cu condiția ca ea să fie obținută și desfăcută în cantități îndestulătoare și la un preț acceptabil. Zaharurile din miere asimilate în organism sînt arse complet, pînă la stadiul de bioxid de carbon și apă, eliberînd energie în toate etapele de descompunere prin care trec ; cantitatea de energie eliberată de un gram de miere este egală cu 4,1 calorii, fiind pusă în totalitate la dispoziția organismului.

Deosebirea esențială a mierii de albine de zahărul comercial constă însă în faptul că el conține unele substanțe nezaharoase cu acțiune binefăcătoare asupra organismului — vitamine, săruri minerale, enzime.

Realizări și perspective în apicultura românească

ÎN PRIVINȚA efectivului de colonii de albine (cca 1 120 mii), România se situează pe primul loc în Europa, iar în privința producției (cca 14,5 mii tone în 1980), pe locul al doilea. Producția noastră de miere reprezintă peste 11 la sută din cea europeană și aproape 2 la sută din cea mondială ; exportăm anual 6 mii tone de miere de calitate superioară, în 25 de țări, în special dintre cele dezvoltate din punct de vedere economic.

Actualul randament mediu pe o colonie de albine, de 13—14 kg de miere este mai mare decît în majoritatea celorlalte țări producătoare. Este de menționat în mod special aportul gospodăriilor populației, care, deținînd circa 940 mii colonii de albine, realizează de la fiecare, în medie anuală, 14—15 kg (cu un record de 17,2 kg în anul 1977) ; pentru anul 1985 se preconizează să se ajungă în acest sector, la 1,7—1,8 milioane colonii de albine.

Considerînd avantajele economice ale apiculturii, nu poate fi motivată neglijarea ei în sectorul cooperatist al agriculturii noastre ; nu numai că nu s-au întreprins măsuri pentru dezvoltarea acestei activități, dar în ultimii 10 ani efectivul de colonii de albine a scăzut la aproape o treime, iar randamentul pe o colonie — circa 6 kg/an — a rămas aproape neschimbat, deși sectorul cooperatist are la dispoziție mari resurse melifere (între altele, peste 425 mii hectare de floarea-soarelui). Reducerea efectivelor de albine este legată de neajunsuri în organizarea producției, în pregătirea forței de muncă, precum și de limitarea sau sistarea totală a investițiilor în sectorul apicol al cooperativelor agricole. O decizie majoră în acest domeniu poate conduce la reîntregirea efectivelor, la creșterea substanțială a producției de miere.

Rezerve de creștere a efectivelor și a producției

ÎN CONDIȚIILE specifice țării noastre, rezervele cele mai mari de sporire a efectivelor și a producției rămîn în sectorul gospodăriilor populației. Sînt încă județe, în special în zona montană, în care efectivele pot fi dublate sau triplate. Diferențierile de climă nu pot justifica în totalitate faptul că, de pildă în gospodăriile populației din județele Alba, Harghita și Bistrița-Năsăud revin numai 4 colonii de albine la 100 ha de teren agricol sau, respectiv, 7, 9 și 6 colonii la 100 de locuitori din mediul rural, în timp ce în Vîlcea cifrele corespunzătoare sînt de 14 și 12.

Adevărul este că oricare familie din mediul rural, ar putea crește 2—3 colonii de albine, cu un minim efort material și uman, iar în aceste condiții producția de miere s-ar dubla. În ce privește randamentul, practicarea pe scară largă a stupăritului pastoral, pentru valorificarea superioară a bazei melifere, poate contribui la creșterea producției de miere pe stup de 2—3 ori, concomitent cu reducerea cheltuielilor cu biostimulatorii utilizați în hrana albinelor. De asemenea, stupăritul pastoral dă posibilitatea utilizării unor metode moderne, intensive de creștere și întreținere, cum sînt **coloniile cu mătci auxiliare, familiile temporare.**

În condițiile în care prețurile de producție, contractare și achiziție au fost mărite pînă la un nivel remuneratoriu (miere superioară — 26 lei/kg, calitatea I — 22 lei și calitatea a II-a 17 lei), activitatea economică din apicultură se poate solda anual cu însemnate beneficii. Dovada cea mai elocventă o constituie în acest sens interesul deosebit pe care îl manifestă pentru creșterea albinelor un număr din ce în ce mai mare de locuitori, care află în această îndeletnicire (practicată adesea în afara ocupațiilor profesionale) un **mijloc important de creștere a veniturilor** personale.

Este însă necesară, concomitent, o substanțială sporire a aportului sectorului socialist al agriculturii.

În întreprinderile agricole de stat, apicultura este organizată în ferme cu efective de 2 000 pînă la 5 000 de colonii, creșterea numărului fermelor apicole care dispun de condiții pentru a obține o producție ridicată (ar merita o analiză specială cauzele care au făcut ca randamentul mediu anual să scadă de la 11,4 kg în 1976 la 7,8 kg în 1980) și pentru reducerea costurilor de producție. În acest sector se impune ameliorarea raselor existente prin **înființarea unor unități specializate**, care să producă mătci selecționate și roiuri de albine de înaltă productivitate, **dotarea cu utilaje și instalații apicole moderne** în vederea creșterii productivității muncii și sporirii randamentului pe stup.

Mari posibilități de creștere a numărului de familii de albine dețin și unitățile silvice (ale căror efective au depășit, anul trecut, 65 mii de colonii), în scopul valorificării superioare și cu înaltă eficiență a florei din pădurile aflate în zona de deal și munte.

Sectorul cooperatist beneficiază de condiții deosebit de favorabile pentru creșterea numărului familiilor de albine. Apicultura poate fi o ramură complementară cu producția vegetală, cu activitățile industriale din cooperativele agricole de producție, forța de muncă fiind utilizată succesiv sau concomitent în aceste activități, în funcție de nevoile sezoniere.

Creșterea producției de miere în C.A.P. este însă condiționată de realizarea unor costuri de producție de natură să-i asigure rentabilitatea, iar aceasta nu se poate obține decît prin mărirea randamentului și reducerea cheltuielilor, ceea ce înseamnă folosirea unor familii de albine mai productive, mecanizarea unor lucrări (încărcarea și descărcarea stupilor în stupăritul pastoral, extragerea mierii ș.a.), dotarea cu stupi multietajați, de mare randament, cu remorci apicole moderne de 50—70 stupi fiecare.

Evoluția efectivelor de albine și a producției anuale de miere pe o colonie

		1950	1970	1975	1979	1980
Unități agricole de stat	mii colonii	30,1	122,1	130,8	130,6	130,5
	kg	4,3	7,3	5,6	9,2	7,8
Cooperative agricole de producție	mii colonii	2,5	112,6	71,6	56,8	46,6
	kg	6,0	6,6	5,1	6,7	6,1
Gospodăriile populației	mii colonii	425,9	776,6	652,0	910,0	939,8
	kg	5,6	7,7	9,9	14,3	13,9
Total	mii colonii	458,5	1011,3	855,3	1 097,4	1 116,9
	kg	5,5	7,6	8,9	13,3	12,9

Măsuri concrete și eficiente

PROBLEMELE dezvoltării apiculturii în țara noastră nu pot fi, desigur, soluționate dintr-o dată și fără eforturi materiale și financiare. Tocmai de aceea, primele chemate să contribuie la rezolvarea lor sînt unitățile agricole și silvice care mai bine îndrumate și sprijinite de organele centrale cu atribuții în acest sens, pot conferi albinăritului un cadru organizatoric de perfecționare și testare a tehnologiilor în vederea obținerii unor randamente sporite. Se impune, totodată, o mai bună colaborare între unitățile sectorului socialist și Asociația crescătorilor de albine, în vederea **valorificării superioare a condițiilor naturale și de floră meliferă** existente în țara noastră, ca și pentru asigurarea materialului biologic și echipamentelor necesare gospodăriilor populației. Este nevoie de stabilirea unor relații directe între asociație și unitățile agricole și silvice, în vederea extinderii acțiunii de polenizare a plantelor entomofile — o conlucrare de pe urma căreia agricultura românească va beneficia din plin de efectele pozitive pe care le are polenizarea în sporirea recoltelor și care să fie, totodată, și avantajoasă apiculturii.

Ovidiu GRASU

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

RESTRUCTURAREA OFERTEI DE EXPORT ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

O DIRECȚIE hotărîtoare de acțiune pentru creșterea eficienței comerțului exterior cu produse ale industriei chimice, pentru promovarea și ridicarea rentabilității sale o reprezintă transpunerea deplină în viață a măsurilor preconizate în documentele de partid și de stat de restructurare a ofertei de export, de îmbunătățire continuă a producției acestei ramuri în conformitate cu exigențele progresului tehnic contemporan.

În Raportul Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (U.N.I.D.O.) „World Industry in 1980" (Industria mondială 1980) se apreciază că în anii '70 industria chimică a intrat în plan mondial în a doua fază a dezvoltării sale, de maturitate, caracterizată printr-o orientare mai accentuată spre produsele finale (lacuri și vopsele, detergenți, cosmetice, medicamente ș.a.) în raport cu produsele de bază și intermediare. Ca urmare, specializarea în produse cu grad ridicat de prelucrare, creșterea valorii pe tonă pentru ridicarea eficienței vînzărilor și adaptarea tot mai deplină la cerințele consumatorilor sînt condițiile actuale ale cuceririi și menținerii piețelor de desfacere.

Totodată, conform aceluiași studiu, în anii '80 se va trece la o a treia fază caracterizată prin costul crescînd al inputurilor primare, restricții de ordin tehnologic și ambiental, creșterea în cadrul fluxurilor comerciale cu produse chimice a ponderii vînzărilor de produse de bază ca urmare a saturării multor piețe, intrarea puternică pe piața mondială a unor producători din țările în curs de dezvoltare mai avansate. Pornind de la aceste predicții rezultă că, într-o serie de subramuri ale industriei chimice, cum sînt unele produse de mare tonaj, condițiile pieței externe nu mai asigură o rentabilitate corespunzătoare a exportului, nu justifică menținerea unor cote ridicate la export ; concomitent cu reorientarea acestor sectoare spre produsele lor cele mai competitive este necesară o redimensionare a producției și optimizare a raportului între desfacerea la extern și pe piața internă.

Perfecționarea și restrîngerea nomenclatorului de export, concentrarea pe produsele cu grad ridicat de valorificare, cu prețuri medii pe tonă superioare, specializarea producției pentru export în raport cu condițiile structurale și evoluția conjuncturală a pieței externe, cu cerințele specifice ale beneficiarilor externi sînt exigențele actuale ale promovării și creșterii performanțelor exportului românesc de produse chimice.

Creșterea valorii pe tona de produse

CARACTERISTICILE dezvoltării industriei chimice românești în ultimele cincinale — ritmul înalt, sporirea și diversificarea nomenclatorului de produse, modificările structurale și tendința de accentuare a laturilor calitative — s-au reflectat în mod corespunzător în sfera activității de comerț exterior, prin dinamica și structura exportului acestei ramuri. După cum rezultă din tabelul nr. 1 exportul grupei de produse chimice, îngrășăminte și cauciuc a înregistrat ritmuri de creștere dintre cele mai ridicate devansînd creșterea exportului total, iar în ultimul deceniu și pe cea a industriei chimice. Ca atare ponderea grupei de produse chimice (exclusiv produsele petroliere) în exportul total a ajuns în prezent la peste 10 la sută (ceea ce corespunde aproximativ cu ponderea acestei grupe în exporturile mondiale — media mondială) ; totodată, o parte tot mai mare a producției industriei noastre chimice este destinată pieței mondiale, industria chimică avînd una din cele mai mari cote de participare la export.

O direcție prioritară în perfecționarea exportului acestei ramuri a constituit-o, îndeosebi în ultimul deceniu, orientarea spre produsele și sortimentele care valorifică la nivel superior resursele naturale și de muncă, spre mărfurile caracterizate printr-un **preț mediu pe tonă cît mai ridicat,** creșterea gradului de prelucrare a produselor destinate pieței externe. Într-adevăr, o trăsătură importantă a industriei chimice este vasta gamă de sortimente care se obțin plecînd de la o anumită materie primă, precum și diferențele foarte însemnate în ceea ce privește valoarea unitară și prețul extern ale acestora în raport cu gradul de prelucrare. Astfel, de exemplu, valoarea unei tone de țiței transformate în fenol crește de 10 ori, în acrilonitril de 18 ori, în cauciuc butilic de 34 de ori, iar în rășini poliesterice de 40—120 de ori (prețuri 1980). Și pe această cale s-au obținut progrese, în ultimii ani prețul mediu obținut pe piața externă fiind — în raport cu soda calcinată luată ca bază — de peste 5 ori mai mare la PVC și vinilidin, de 7 ori la polietilenă de mare densitate, de 8,5 ori la produse din mase plastice, de 10 ori la cauciuc butilic și de 14 ori la cauciuc poliizoprenic.

Tabelul nr. 1

Indicatori ai exportului de produse chimice *)

	1950	1960	1965	1970		1975	1980
Volumul exportului de produse chimice (%)	100	445	20 ori	37 ori		135 ori	258 ori
	—	—	100	134		3 ori	13 ori
Coeficientul de devansare a producției **)	=		0,68	0,95	0,63	1,20	1,45
Coeficientul de devansare a exportului total ***)	=		1,31	3,85	4,22	6,48	6,09
Ponderea produselor chimice în exportul total (%)	1,7		2,2	6,4	7,0	10,8	10,1
Balanța comercială la produse chimice (mil. lei valută)	—44,7		—195,2	+17,9	—3,9	+1 135,9	+1 649,9

*) Grupa produse chimice, îngrășăminte, cauciuc (cf. statisticii R. S. România).
) **Indicele exportului de produse chimice / Indicele producției industriei chimice.
***) **Indicele exportului de** produse chimice / Indicele exportului total.
Sursa : calculat după Anuarul Statistic al R.S. România, 1981.

Corespunzător acestui criteriu în orientarea exportului s-a acordat prioritate produselor caracterizate printr-un preț mediu pe tonă mai ridicat prin creșterea cotei de export la cauciuc, P.V.C., anvelope, fibre și fire chimice, precum și — cu unele oscilații — la mase plastice, coloranți, lacuri și vopsele și reducerea exportului direct al unor produse chimice de bază, ce au fost îndreptate spre o prelucrare mai avansată, în cadrul industriei chimice naționale (exemplu : reducerea cotei de export la negru de fum, metanol, fenol — vezi tabelul nr. 2). Această orientare, precum și creșterea capacității industriei noastre de a asigura necesitățile complexe de produse chimice ale economiei naționale și ale beneficiarilor străini s-au concretizat în sporirea eficienței exportului diferitelor produse și grupe de produse, în realizarea în ultimii ani a unei balanțe comerciale puternic excedentare în domeniul produselor chimice (vezi tabelul nr. 1).

Totuși, analizînd structura exporturilor românești în cincinalul trecut constatăm că există serioase rezerve de îmbunătățire, de sporire a exportului

Tabelul nr. 2

Evoluția cotei de export *) la produse chimice

	1960	1965	1970	1975	1980
1. Sodă caustică	44,1	46,6	28,5	39,5	34,4
2. Sodă calcinată	52,9	47,8	55,5	50,5	54,7
3. Negru de fum	67,7	47,1	48,0	35,0	28,7
4. Metanol	—	37,9	40,9	3,1	5,5
5. Fenol	43,6	61,9	52,3	47,3	3,6
6. Mase plastice și rășini sintetice	2,4	22,6	21,3	17,0	25,6
7. PVC și vinilidin	—	—	—	14,0	38,1
8. Cauciuc sintetic	—	36,6	40,2	39,4	38,2
— poliizoprenic	—	—	—	—	61,9
9. Anvelope (auto, tractor, avion)	—	29,6	20,8	22,6	24,0
10. Fibre și fire sintetice	—	1,0	17,6	24,7	19,2
11. Lacuri și vopsele	2,5	1,8	20,3	20,2	18,7
12. Coloranți și pigmenți organici	3,5	30,3	24,7	45,7	21,8

*) Ponderea exportului în producția grupei de produse.
Sursa : Anuarul Statistic al R.S.R., 1981.

produselor superior prelucrate. Astfel produsele de bază, mărfurile de mare tonaj (clorosodice, îngrășăminte chimice), dețin încă o pondere însemnată la export, depășind de cîteva ori cota de participare a acestor subramuri în structura exporturilor de produse chimice a țărilor dezvoltate. Ca atare, o mare parte a exportului românesc se situează în clasa produselor relativ ieftine (sub 1 000 dolari pe tonă) produse care nu asigură valorificarea corespunzătoare a resurselor, iar în condițiile creșterii exorbitante a prețului adoptarea de noi tehnologii care să ducă la valorificarea tot mai înaltă a materiilor prime, reducerea consumurilor specifice și obținerea de produse de calitate ridicată.

Noile cerințe care stau în fața producției și exportului de produse chimice — impuse de actualul nivel de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a acestei ramuri, de imperativele trecerii României la stadiul de țară cu nivel de dezvoltare medie — sînt și expresia marilor schimbări petrecute în circuitul economic mondial în perioada actuală, a

Tabelul nr. 3

Influența modernizării tehnologiilor de fabricație asupra consumului energetic (în procente față de tehnologia clasică) :

Tehnologii folosite în fabricația de :	Îmbunătățirea consumurilor specifice de : combustibil convențional	energie electrică	abur
1. Amoniac			
— generația I (1960—1965)	100		
— generația II (1967—1968)	68		
— generația III (1969—1972)	64		
— generația IV (1974—1980)	64		
2. Uree			
— procedeu convențional		100	100
— procedeu stripping		18	86
3. Metanol			
— instalație 1 (10800 t/an)	100	100	
— instalație 2 (30000 t/an)	111	82	
— instalație 3 (50000 t/an)	72	79	
— instalație 4 (210000 t/an)	60	3	
4. Butadienă			
— procedeu clasic	100	100	100
— procedeu oxidehidrogenare	20	79	77
5. Etilenă			
— oxiclorurarea etilenei în pat fix		100	100
— oxiclorurarea etilenei în pat fluidizat		86	95
6. Propilenă			
— procedeu clasic		100	
— procedeu îmbunătățit		26	
7. Etilbenzen			
— C.P. Pitești (40000 t/an)		100	100
— C.P. Teleajen (60000 t/an)		77	72
— C.P. Năvodari (120000 t/an)		57	64
8.Stiren			
— C.P. Pitești (30000 t/an)		100	100
— C.P. Teleajen (50000 t/an)		87	77

Prelucrări după : Mihail Florescu, „Strategia dezvoltării în chimie", Ed. politică, București, 1981 ; Revista de chimie nr. 8/1981.

energiei, al produselor primare în general, au devenit foarte costisitoare în termeni de muncă națională.

Iată de ce — după cum se arată în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la cel de-al II-lea Congres al Consiliilor Oamenilor Muncii — în dezvoltarea industriei chimice în actualul cincinal se va pune accentul pe creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, pe realizarea de produse noi, superioare și implicațiilor crizei structurale a economiei mondiale, îndeosebi a crizei energetice. Îngreunarea accesului la o serie de produse primare, cum sînt hidrocarburile, ascuțirea concurenței internaționale și proliferarea unor practici comerciale restrictive, creșterea gradului de incertitudine și risc în tranzacțiile externe impun, în toate țările lumii, luarea unor măsuri de adaptare structurală, inclusiv în domeniul industriei chimice, în conformitate cu noile realități tehnologice și economice.

O direcție importantă de acțiune în cincinalul 1981—1985 o reprezintă dezvoltarea — pe baza punerii în valoare a capacității tehnologice și de cercetare științifică națională — a producției de sinteză fină și mic tonaj, promovarea mai puternică la export a medicamentelor, a coloranților, inclusiv prin asimilarea de sortimente moderne, extinderea exportului de produse cosmetice originale, în condiții de calitate și prezentare corespunzătoare cerințelor pieței externe.

În ultimii ani aceste produse au deținut în exportul nostru o pondere sub 10 la sută, în timp ce în Franța cota lor este de peste 15 la sută, în Anglia de 18—19 la sută, în R.F.G. peste 13 la sută, în Italia peste 11 la sută. Această orientare spre produsele noi, de mare valoare economică, spre realizările de vîrf din aceste domenii de producție, înnoirea continuă a nomenclatorului de produse și situarea constantă la nivelul exigențelor pieței mondiale trebuie să direcționeze dezvoltarea exportului și la celelalte grupe de produse. Astfel, în ceea ce privește masele plastice este necesară creșterea producției și exportului unor sortimente valoroase de produse prelucrate pornind de la polistiren, polipropilenă, polietilenă (tehnopolimeri în general), asimilarea în fabricație de materiale plastice poliacrilice și poliuretanice, de policarbonați. La această grupă de produse există însemnate rezerve de promovare la export, ponderea lor, în total, fiind în țara noastră de circa 2 ori mai redusă decît în exportul Franței și Angliei și de 3 ori mai redusă decît în exportul R. F. Germaniei, Italiei și Belgiei.

În domeniul produselor clorosodice, unde țara noastră are o experiență îndelungată și capacități de producție importante, trebuie să fie orientată producția spre fabricarea sodei caustice în fulgi și perle, silicat de sodiu, agenți de decapare și fosfatare pentru construcția de mașini etc., în conformitate cu tendințele actuale ale cererii. Totodată, realizarea unor acțiuni de cooperare în producție, construirea de uzine clorosodice în țările în curs de dezvoltare, inclusiv prin cooperări tripartite, realizarea unor operațiuni complexe de producție și comercializare în comun de sodă, săpunuri și detergenți se dovedesc tot mai mult forme superioare — în raport cu exportul tradițional — de valorificare a potențialului nostru în acest domeniu, care satisfac actualele restricții energetice și tehnologice.

O soluție — integrarea treptelor de prelucrare superioară

O IMPORTANTĂ cerință a creșterii eficienței exportului de produse chimice o reprezintă **specializarea producției pentru export într-o concepție integrată**, de la materia primă și pînă la produsul final, urmărind înglobarea a cît mai multe faze de prelucrare. Într-adevăr, în condițiile modificării radicale a raportului de schimb pe piața mondială între diferite produse și grupe

Olga MIHĂESCU
Ioan POPA

(Continuare în pag. 27)

Repartiția rațională a forțelor de producție în teritoriu – componentă a dezvoltării intensive (I)

Coordonate economico-sociale ale dezvoltării în profil teritorial

DACĂ în perioadele anterioare afirmării industriei, interdependențele dintre anumite activități productive și un anumit spațiu geografic erau subînțelese (practicarea agriculturii, de pildă, este legată de existența terenurilor cultivabile), se poate aprecia că dezvoltarea în profil teritorial a devenit o componentă a strategiei generale de dezvoltare în contextul procesului de industrializare. Căci, deși dependente de materiile prime localizate în teritoriu, industria vădește o mai mare libertate față de acestea; de asemenea, legile eficienței în industrie favorizează frecvent apariția unor importante concentrări de unități industriale etc. Tocmai în baza unor asemenea raționalități obiective politica de industrializare promovată de partidul nostru în anii socialismului s-a împletit organic cu politica de dezvoltare în profil teritorial.

Pentru țările care au moștenit o economie slab dezvoltată, cum este și cazul țării noastre, repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție constituie o necesitate de prim ordin, numai pe această cale fiind posibilă îmbinarea judicioasă a industriei cu agricultura în toate zonele țării și făurirea unei economii moderne, înaintate, de înaltă eficiență. Înflorirea economică și social-culturală a țării noastre este legată indisolubil de dezvoltarea puternică a industriei și a celorlalte ramuri ale economiei naționale, atît pe ansamblul economiei naționale, cît și în fiecare unitate administrativ-teritorială : județe, municipii și alte microzone și localități. Totodată, repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție reprezintă o necesitate și din punctul de vedere al desfășurării pe un plan superior a procesului construcției socialismului, al reducerii decalajului economic față de țările dezvoltate. Numai printr-o repartizare teritorială rațională a forțelor de producție, așa cum demonstrează experiența construcției socialismului în România, se pot asigura valorificarea superioară a resurselor materiale și umane existente, atragerea în circuitul economic și utilizarea eficientă a tuturor resurselor materiale și de forță de muncă, se creează condiții pentru potențarea factorilor interni în procesul dezvoltării. Evident că pentru realizarea acestor obiective este necesară o perioadă de timp mai mult sau mai puțin îndelungată, în funcție de stadiul de dezvoltare al economiei naționale, de alți factori care influențează procesul reproducției socialiste într-o etapă istorică sau alta.

Repartizarea judicioasă a forțelor de producție în teritoriu este impusă și de cerința dezvoltării și modernizării agriculturii, proces complex care necesită înfăptuirea unor ample transformări în domeniul bazei tehnico-materiale din această ramură esențială a economiei. Dezvoltarea intensivă a producției agricole — obiectiv central al noii revoluții agrare — presupune extinderea sistemului de irigații, a chimizării și mecanizării, ceea ce implică prezența în zonele agricole a unor puternice unități care să asigure funcționarea optimă a sistemelor de irigații, de mașini agricole etc. Întrucît țara noastră dispune de condiții naturale favorabile pentru o puternică dezvoltare a agriculturii, în procesul de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție se are în vedere în mod special valorificarea acestor condiții, pentru a asigura o puternică dezvoltare a tuturor zonelor și localităților țării.

Totodată, repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție constituie o cale fundamentală pentru crearea unor condiții de muncă și de viață cît mai apropiate pentru toți cetățenii patriei, pentru afirmarea deplină pe tărîmul practicii a principiilor eticii și echității socialiste. Prin crearea de noi obiective industriale și din alte ramuri ale economiei naționale în toate zonele țării, se accentuează tendințele de omogenizare economico-socială, este impulsionată utilizarea eficientă a potențialului uman existent în fiecare unitate administrativ-teritorială, se creează premise temeinice pentru ridicarea nivelului de trai al populației. Așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „înfăptuirea principiilor socialismului, afirmarea eticii și echității socialiste presupun ridicarea gradului de dezvoltare a tuturor localităților, asigurarea condițiilor de muncă și viață egale pentru toți cetățenii patriei noastre".**

În sfîrșit, dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor și zonelor țării, crearea unei economii prospere, moderne, care să dispună de un potențial tehnic ridicat, precum și de un cadru organizatoric în continuă perfecționare pot să asigure afirmarea practică a principiului independenței și suveranității naționale, participarea activă și eficientă a României la circuitul economic mondial.

Evoluție dinamică, progrese semnificative

REPARTIZAREA TERITORIALĂ rațională a forțelor de producție are un caracter istoric, acest proces vădind elemente specifice în funcție de particularitățile și obiectivele fiecărei etape de dezvoltare. În etapa făuririi economiei socialiste unitare, politica și strategia repartizării teritoriale a forțelor de producție au urmărit, prin politica de investiții promovată, concentrarea forțelor mai ales către zonele cu o economie mai puțin dezvoltată, fapt pentru care au fost create o serie de obiective importante în Oltenia, Moldova, Dobrogea și alte zone. Repartizarea teritorială a forțelor de producție în această etapă a revoluției socialiste a urmărit mai ales atragerea în circuitul economic a resurselor naturale și trecerea la dezvoltarea unor ramuri ale industriei prelucrătoare în apropierea surselor de materii prime. Pe harta țării au apărut importante platforme industriale în ramurile : chimie, construcții de mașini, energetică etc.

Progresele înregistrate pe linia repartizării teritoriale a forțelor de producție în perioada 1951—1965 și mai ales în cincinalul 1965—1970, în care s-au asigurat consolidarea cuceririlor revoluției socialiste, relații de producție socialiste unitare, au determinat adoptarea unor măsuri importante menite să deschidă perspectiva unor transformări de mai mare amploare. În acest context se înscriu și măsurile privind îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale și sistematizarea localităților rurale adoptate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967.

În perspectiva strategiei generale a dezvoltării economico-sociale a țării, cincinalul 1981—1985 reprezintă o etapă calitativă superioară. Relevant pentru concepția originală, realistă a partidului asupra dezvoltării economice și sociale, concepție al cărei element central îl constituie afirmarea unei noi calități în toate domeniile de activitate, Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985, aprobat la Congresul al XII-lea sintetizează principalele elemente ce alcătuiesc strategia dezvoltării intensive, calitative, în profil teritorial. În conformitate cu obiectivul strategic al dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul actual au fost stabilite obiective importante și pentru repartizarea teritorială a forțelor de producție. Se cuvine a fi subliniată, în acest cadru, semnificația economică profundă a noilor indicatori utilizați pentru aprecierea nivelului de dezvoltare economică a județelor și anume : producția globală pe locuitor care, în anul 1985, urmează să se ridice în fiecare județ la cel puțin 70 mii lei și indicatorul populația ocupată la 1 000 de locuitori, care în 1985 este prevăzut să depășească în fiecare județ 400 persoane.

Aplicarea noului mecanism economico-financiar, generalizarea indicatorului „producția netă" în toate ramurile economiei naționale, creează premise și pentru calculul venitului național în profil teritorial. În aceste condiții, credem că ar fi posibil ca și la aprecierea nivelului de dezvoltare economică a județelor să fie utilizat acest nou indicator „venitul național pe locuitor sau pe unitatea de suprafață — 1 km^2", ceea

ce ar oferi noi premise pentru o caracterizare multilaterală și apreciere mai judicioasă a modului de repartizare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, a nivelului productivității muncii, a potențialului economic al tuturor unităților administrativ-teritoriale.

O corelație fundamentală : industrializare—dezvoltare teritorială

ÎN APLICAREA politicii de repartizare judicioasă a forțelor de producție în teritoriu, industriei i-a revenit și îi revine în continuare un loc esențial. Astfel, referindu-ne la cincinalele anterioare, politica consecventă de industrializare socialistă a țării noastre a asigurat crearea în fiecare județ a unor puternice platforme industriale. În prezent, în fiecare județ există dezvoltate ramuri ale construcțiilor de mașini, ale industriei chimice, ale metalurgiei feroase și neferoase. În anul 1980 aceste ramuri de bază ale industriei grele dețineau pe total industrie 54,5%, iar în județele Brașov — 83,3%, Caraș-Severin — 81,3%, Dimbovița — 67,7%, Alba — 60,3%, Argeș — 51,9%, Buzău — 52,6%, Cluj — 44,8%, Arad — 48,0%, Brăila — 57,8%, Constanța — 37,3%, Galați — 75,3%, Hunedoara — 58,7%, Iași — 56,2%, Maramureș — 64,1%, Neamț — 54,8%, Olt — 69,7%, Prahova — 49,0%, Satu Mare — 43,8%, Sălaj — 64,3%, Sibiu — 54,8%, Teleorman — 58,9%, Timiș — 50,5%, Vaslui — 44,9%, Vîlcea — 58,8%, București — 64,6%, Industria alimentară și alte ramuri ale industriei bunurilor de larg consum sînt, de asemenea, prezente în toate județele.

Ramurile de bază ale industriei grele sînt concentrate într-o anumită măsură, în unele zone ale țării. Așa, de exemplu, în anul 1980 metalurgia feroasă a fost concentrată într-o proporție de aproape 89% în județele : Galați — 35,4%, Hunedoara — 18,5%, Caraș-Severin — 11,1%, Cluj — 5,9%, Dîmbovița — 5,1%, București — 4,1%, Neamț — 4,2%, Iași — 4,5%. Metalurgia neferoasă este concentrată în proporție de circa 85% în județele Olt, Maramureș, Sibiu, Brașov, Alba și municipiul București. Chimia este concentrată în proporție de 85% în județele : Argeș, Bacău, Brașov, Mureș, Neamț, Prahova, Teleorman, Timiș, Dolj, Buzău, Vîlcea și municipiul București. Industria constructoare de mașini, deși se regăsește în toate județele, o pondere mai mare în totalul producției globale pe ramură dețin județele : municipiul București — 21,3%, Brașov — 12,3%, Prahova — 5,6%, Sibiu — 4,9%, Timiș — 4,0%, Argeș — 4,0%, Dolj — 3,3% [1]). Acest proces de concentrare a producției unor ramuri ale industriei este evident și în cazurile industriei alimentare, exploatarea și prelucrarea lemnului, materiale de construcții, textilă, confecții etc. Rezultă deci, că în dezvoltarea industriei în profil teritorial se constată o anumită specificitate, generată de condițiile concrete ale diferitelor zone geografice ale țării noastre. Resursele de materii prime, unele tradiții în practicarea unor profesiuni, condiții concrete, teritoriale au determinat dezvoltarea mai accelerată a unor ramuri ale industriei în unele zone, ceea ce a condus la menținerea de către aceste ramuri a unei poziții mai importante în totalul producției. Totodată, datele statistice privind dezvoltarea industriei în profil teritorial în țara noastră demonstrează că procesul de definitivare a profilului economic al diferitelor județe și zone geografice poate fi considerat, în linii mari încheiat și asigură valorificarea superioară a resurselor naturale și umane existente în toate județele. Cincinalul 1981—1985 deschide noi perspective pentru dezvoltarea și modernizarea economiei tuturor județelor. Din orientările și sarcinile de bază ale dezvoltării economico-sociale a României în profil teritorial, în cincinalul 1981—1985 rezultă că, în această perioadă, un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea armonioasă a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale, în vederea valorificării superioare a resurselor materiale existente în fiecare județ. Introducerea unor criterii noi de apreciere a nivelului de dezvoltare economico-socială a județelor are o mare însemnătate practică, oferind o imagine mai cuprinzătoare asupra potențialului economic al fiecărui județ. Producția globală pe locuitor din domeniul industrial, agricol, din construcții, transporturi, servicii și din alte ramuri, caracterizează la un nivel superior activitatea ce se desfășoară într-un județ sau zonă a țării. Așa de exemplu, dacă am restrînge aprecierea nivelului de dezvoltare economică a județelor la producția globală industrială și am face abstracție de numărul populației, obținem o imagine globală care ascunde încă menținerea unor inegalități. Astfel, în anul 1980 județul Arad deși avea o producție globală industrială de circa 20,2 miliarde lei, iar județul Brăila avea o producție globală industrială cu circa 17,6 miliarde lei, în ceea ce privește producția globală industrială pe locuitor, aceasta a fost în județul Arad sub media pe țară cu circa 1 814 lei, în timp ce în județul Brăila media pe țară a fost depășită cu circa 3 760 lei. Alte județe ca : Dolj și Iași, cu o producție globală industrială în anul 1980 de circa 24,4 și respectiv 26,6 miliarde lei se situau sub media pe țară în ceea ce privește producția globală pe locuitor cu circa 9 070 lei județul Dolj și cu circa 5 970 lei județul Iași [2]).

Dezvoltarea industriei și repartizarea pe această cale, în mod rațional, a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării țin seama de condițiile concrete existente în fiecare zonă, nefiind urmărită transpunerea în fiecare județ a structurilor pe ramuri ale industriei existente la nivelul economiei naționale. Această orientare a politicii de industrializare socialistă a țării noastre asigură dezvoltarea echilibrată a industriei și a celorlalte ramuri ale economiei naționale, utilizarea mai eficientă a resurselor existente în fiecare zonă geografică.

Concepția cu privire la modul de înfăptuire a obiectivelor politicii de industrializare socialistă a țării noastre se reflectă și pe planul acțiunilor organizate pe linia repartizării teritoriale a forțelor de producție. Strategia globală a industrializării socialiste a țării noastre a asigurat creșterea producției pe ansamblul fiecărui județ. Semnificativ în acest sens este și obiectivul important (realizat) al cincinalului 1976—1980 privind crearea în fiecare județ a unor capacități care să asigure obținerea unei producții industriale anuale de cel puțin 10 miliarde lei.

Tendința de ridicare a potențialului industrial al județelor își are suportul în orientarea politicii de investiții în sensul concentrării în mai mare măsură a eforturilor asupra județelor care nu dispuneau încă de capacitate de producție care să asigure valorificarea rațională a resurselor materiale și a potențialului uman existent în fiecare zonă. În consecință și ritmul de creștere a producției industriale în județele cu o economie mai puțin dezvoltată a fost mai ridicat față de ritmul mediu anual de creștere a producției pe ansamblul industriei.

Mai departe, așa cum am mai subliniat dealtfel, înfăptuirea obiectivelor privind repartizarea teritorială a forțelor de producție în cincinalul 1981—1985, asigură o reducere a decalajelor economice dintre diferitele județe ale țării, apropierea nivelului de dezvoltare industrială a acestora. Totodată, în această perioadă se va continua dezvoltarea mai accelerată a industriei în județele mai puțin dezvoltate. Astfel, față de media pe țară de creștere a producției de 1,5 ori, vor cunoaște o creștere a producției globale industriale de 1,8—2,6 ori județele : Ialomița, Botoșani, Suceava, Vrancea, Vîlcea, Teleorman și Maramureș.

Un element nou în dezvoltarea industriei în fiecare județ în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă îl constituie concentrarea eforturilor în special asupra dezvoltării industriei mici și artizanale. Aceste orientări asigură valorificarea mai rațională a resurselor locale de forță de muncă și naturale, amplasarea mai judicioasă a locurilor de muncă pe întreg teritoriul țării. Cu prioritate, capacitățile de producție ale unităților mici și artizanale vor fi amplasate în consiliile agroindustriale. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, referindu-se la experiența amplasării unor întreprinderi industriale în cadrul consiliilor agroindustriale, arăta că : **„este posibil — și trebuie — să mergem cu mai mult curaj în amplasarea unor unități industriale în cadrul consiliilor agroindustriale, pentru că numai astfel vom asigura o bună repartizare a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, dezvoltarea materială și spirituală a tuturor localităților patriei noastre"**.

Înfăptuirea prevederilor Programului-directivă privind dezvoltarea economico-socială a României în profil teritorial asigură condițiile necesare pentru dezvoltarea și modernizarea economiei tuturor județelor, pentru ridicarea gradului de civilizație materială și spirituală, a vieții întregului popor. Totodată, pe această cale se asigură accelerarea progresului economico-social al întregii țări, crearea condițiilor pentru reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre activitatea din agricultură și industrie, dintre munca fizică și cea intelectuală, pentru omogenizarea crescîndă a societății noastre.

prof. dr. Constantin BĂRBĂCIORU

[1]) Anuarul statistic al R.S. România, 1981, DCS, p. 167—185.

[2]) Calculat pe baza datelor din Anuarul Statistic al R.S. România, 1981, DCS, p. 50 și 155.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Decontări

SE ȘTIE că accelerarea decontărilor privind producția marfă contribuie la încasarea în termen cît mai scurt a valorii mărfurilor livrate beneficiarilor. De aceea trebuie alese formele și instrumentele de decontare cele mai adecvate. Apreciem că în decontările locale, în relațiile cu beneficiarii de mărfuri din alte localități se pot folosi uneori facturile cu dispoziție de plată. *Acestea pot însoți marfa și se pot deconta în termenul cel mai scurt.*

Acolo unde condițiile sînt prielnice se recomandă și extinderea plăților planificate, a decontărilor pe bază de cecuri din carnete cu sau fără limită de sumă sau prin telex. *La cererea părților, aceste remiteri urgente se pot executa de bănci și pentru sume mai mici.*

Urmărirea realizării producției marfă vîndută și încasată presupune implicit și urmărirea soluționării refuzurilor de plată a mărfurilor livrate. Controlul bancar are obligația să urmărească legalitatea și realitatea refuzurilor de plată introduse de cumpărători. Băncile nu au calitatea de a arbitra litigiile dintre furnizori și cumpărători. Ele pot și trebuie să verifice însă temeinicia refuzurilor de plată invocate și să prevină abuzurile în decontarea livrărilor de mărfuri, tărăgănarea nejustificată a plății mărfurilor primite.

Apreciem că ar fi bine dacă fiecare întreprindere industrială ar organiza urmărirea realizării zilnice a producției marfă vîndută și încasată. Conducerea întreprinderii ar avea astfel posibilitatea să cunoască modul cum se încasează valoarea mărfurilor livrate, cum se menține capacitatea de plată a întreprinderii. Unele întreprinderi, deși dispun de această evidență, o folosesc în mică măsură pentru a efectua analize economice, a identifica neajunsurile și pentru a adopta măsuri de înlăturare a lipsurilor.

Petre MOCANU
Iași

ECOURI

Calitatea producției

ARTICOLUL „Ridicarea calității producției, cerință prioritară a dezvoltării economice", publicat în „Revista economică" nr. 5/1982 prezintă în mod analitic și documentat o serie de aspecte principale legate de activitatea unităților metalurgice pe linia calității produselor. Problema abaterilor de la disciplina tehnologică la elaborarea și turnarea oțelurilor destinate industriei constructoare de mașini a făcut obiectul unor acțiuni deosebite în unități, adoptîndu-se măsuri concrete. S-a acționat pe principiul colaborării prin analize bilaterale beneficiar-furnizor, avînd ca obiectiv determinarea furnizorilor de a lua măsurile necesare pentru respectarea caracteristicilor prevăzute în standarde la livrarea materiilor prime unităților metalurgice.

Pentru fabricația electrozilor siderurgici, de pildă, se întîmplă greutăți din lipsa cocsului pentru fabricarea electrozilor cu caracteristici superioare, de tip „UHP", pe care unitățile industriei chimice încă nu l-au asimilat. Fabricația de electrozi se confruntă în prezent și cu alte greutăți : inconstanța calitativă a smoalei, lipsa de A.M.C.-uri, starea necorespunzătoare a unor utilaje, dar mai ales abaterile de la disciplina tehnologică în fazele : presare-coacere-grafitare-prelucrări mecanice.

Recent, a fost pusă în funcțiune instalația de impregnare a electrozilor, operație care contribuie substanțial la îmbunătățirea caracteristicilor mecanice, a rezistivității și porozității electrozilor. Obiectivele etapei a V-a de dezvoltare a fabricației au fost puse în funcțiune, ceea ce creează condițiile materiale pentru creșterea eficienței fabricației electrozilor, la nivelul cerințelor economiei.

Problema materialelor refractare a fost larg dezbătută în acest an în combinatele siderurgice și de către specialiștii din unitățile de producție a materialelor refractare, adoptîndu-se programe concrete de lucru pentru anul în curs și în perspectivă, atît pentru dezvoltarea fabricației cît și pentru asimilarea de noi sortimente și îmbunătățirea calitativă a produselor existente în fabricație. Unitățile metalurgice solicită un sprijin neîntîrziat pentru livrarea unor aparate de măsură și control, în special de termocuple și termorezistențe, la care unitățile de profil din cadrul M.I.M.U.E.E. nu au contractat decît 50% din necesar. Un aspect concludent îl reprezintă termocuplele pentru măsurat temperaturile oțelului lichid prin imersie, la care în acest an I.A.M.C. Otopeni prelimină o producție de 120 000 buc, în timp ce necesarul metalurgiei este de circa 1 000 000 buc. Colaboratorii noștri în acest domeniu trebuie să înțeleagă că procesele metalurgice nu pot fi controlate fără aparatură termotehnică, încît este necesar ca la rîndul lor să adopte măsurile pentru creșterea producției la nivelul necesar economiei.

Un rol important în procesele metalurgice îl au, de asemenea, instalațiile de control nedistructiv cu ultrasunete, acestea fiind folosite pentru punerea în evidență a defectelor interne din metal. Componentele de uzură ale acestor aparate, „palpatoarele", care se aduc din import, ar putea fi realizate în țară, dacă M.I.M.U.E.E. ar specializa în acest sens o întreprindere din subordinea sa. Față de numărul mare de aparate de măsură și control de diferite tipuri existent pe unele platforme industriale (Galați, Hunedoara, Reșița ș.a.) considerăm oportună organizarea de către M.I.M.U.E.E. a unor activități „Service" pentru întreținerea și repararea acestora.

Articolul publicat în „Revista economică" este axat pe o temă de primă urgență pentru M.I.M. și constituie un real sprijin în activitatea ministerului nostru.

Gh. DELIU
adjunct al ministrului industriei metalurgice

☆

PE baza cererilor de materiale refractare din partea combinatelor siderurgice, ținînd cont de consumurile specifice de asemenea materiale, s-au stabilit nivele cantitative la principalele sortimente refractare care condiționează desfășurarea normală a proceselor de elaborare a oțelului. S-a asigurat în totalitate necesarul de cărămizi refractare pentru înzidirea calelor de turnat oțelul, pentru echiparea traseului de turnare – podul de turnare, materiale antiretasură și altele – și la unele combinate s-au refăcut stocurile. Există totuși, așa cum se arată și în „Revista economică", și unele neajunsuri în asigurarea unor sortimente. Pentru eliminarea deficitului de materiale refractare în programul de dezvoltare al sectorului nostru sînt prevăzute a intra în funcțiune noi capacități de producție la Comarnic, Curtea de Argeș, Făurei care împreună cu dezvoltările de la unitățile din Alba Iulia, Baru Mare și Pleașa-Ploiești vor conduce la înlăturarea acestuia. Capacitățile de producție vor crește astfel cu 47% pînă în 1985. În prezent se acționează pe schimbarea structurii sortimentale a producției de materiale refractare în sensul creșterii ponderii produselor aluminoase și superaluminoase mult solicitate în economie. Pe baza cercetărilor proprii s-au asimilat și se produc sortimente superioare de materiale refractare, mase și betoane refractare dense și termoizolatoare pentru turnarea oțelului. Creșterile la aceste sortimente se situează în limite de 30 pînă la 300%. La sfîrșitul cincinalului 1981–1985 ponderea maselor și betoanelor refractare în structura sortimentală va fi de 23% față de 14% cît a fost în 1981. Avantajele utilizării unor asemenea materiale se vor concretiza în economii de consumuri de combustibil și energie electrică, de manoperă atît la producători cît și la consumatori, precum și la creșterea durabilității în exploatare a zidăriilor refractare.

Pentru rezolvarea dificultăților determinate de situația calitativă a materiilor prime vom insista la Ministerul Minelor pentru creșterea extracției de sortimente de argile de calitate superioară. Sînt prevăzute a intra în funcțiune noi capacități de producere a semifabricatelor (șamote înnobilate, electro-corindon normal și nobil, sinter corindon, alumină tabulară). Aceste sortimente vor rezolva în mai mare măsură problema materiilor prime.

Nicolae BARTAN
director tehnic la Centrala industrială pentru produse refractare din Brașov

Investiții

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul intitulat „Soluții pentru accelerarea investițiilor", publicat în nr. 45/1981 al „Revistei economice", trebuie să arătăm că au fost luate măsuri pentru intensificarea ritmului de execuție pe șantiere, ceea ce a condus la diminuarea accentuată a stocului de instalații și utilaje.

Referindu-ne la pregătirea planului pe anul în curs menționăm că s-a asigurat cu documentație volumul utilajelor tehnologice alocate prin balanță, iar volumul utilajelor contractate reprezintă un procent satisfăcător. Pentru obiectivele noi, cuprinse în planul pe anul 1982, s-au aprobat notele de comandă pentru majoritatea lor. Cu precizarea că un număr important de obiective au fost introduse în plan odată cu aprobarea planului național unic pe anul 1982, la sfîrșitul lunii noiembrie. Graficul-program este urmărit permanent pentru fiecare etapă de elaborare-avizare.

Al. DUMITRESCU
director în Ministerul Industriei Chimice

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

PUNCTE DE VEDERE

CONCENTRAREA POTENȚIALULUI DIN ÎNTREPRINDERI PENTRU DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚILOR CREATIV-INOVATIVE

PRINTRE largile atribuții conferite prin lege întreprinderii, pe un plan de frunte se situează cele în domeniul cercetării științifice și ingineriei tehnologice, proiectării, investițiilor, organizării producției și a muncii [1]). De aici rezultă necesitatea realizării unei noi calități și în domeniul conducerii unităților, prin trecerea de la conceptul potrivit căruia întreprinderea era considerată o unitate economică cu activități preponderent de producție, la conceptul **întreprinderii producătoare de bunuri** (lucrări, servicii etc.) **în condițiile creșterii responsabilității proprii în domeniul funcțiunii de cercetare-dezvoltare,** cu cele trei grupe distincte de activități — **cercetare și proiectare, investiții și construcții, organizarea producției și a muncii.**

Deși a existat cadrul normativ adecvat — dat nu numai de legile de organizare și conducere promulgate succesiv din 1971 încoace, dar și de structurile de organizare tip stabilite prin Decretul nr. 162/1973 și de regulamentul-cadru de organizare și funcționare elaborat de către Consiliul Organizării Economico-Sociale încă din septembrie 1977 — totuși în multe întreprinderi industriale compartimentele cu profil de cercetare-dezvoltare (proiectare de produse și prototipuri, proiectare tehnologică-autoutilare, organizarea producției și a muncii, oficiul de calcul) sînt puțin dezvoltate, astfel încît nu au putut aduce întregul aport necesar, iar rezultatele obținute sînt sub nevoile reale. Cauzele acestei situații rezidă în principal în : insuficienta încadrare a acestor compartimente cu personal tehnico-economic ; subordonarea acestor compartimente aceluiași cadru din conducerea întreprinderii care răspunde și de realizarea producției ; nefolosirea unor pîrghii de cointeresare etc.

În prezent, în condițiile impuse de amplificarea revoluției științifice și tehnice, de afirmarea noului mecanism economico-financiar, de intensificarea competiției pe piața internațională, de restrîngerea relativă a resurselor materiale și energetice, precum și de influențele negative generate de criza economică mondială, apare ca imperios necesară creșterea efectivă a responsabilității în domeniul amintit, astfel ca **raționalizarea, inovarea, invenția să devină elemente esențiale ale strategiei întreprinderii, ale conducerii științifice a acesteia** [2]), potrivit conceptului întreprinderii socialiste creativ-inovative [3]).

În legătură cu aceasta apreciem că ar trebui acționat în direcțiile sugerate în cele ce urmează.

1 DEZVOLTAREA ȘI ACCENTUAREA PREOCUPĂRILOR COMPARTIMENTELOR DE CONCEPȚIE, ÎN VEDEREA REALIZĂRII UNOR PRODUSE ȘI TEHNOLOGII NOI, PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII

Această măsură ar amplifica și accelera realizarea unor produse sau procese mereu perfecționate, evitîndu-se inerția, imobilismul. Ea va solicita conducerilor colective ale întreprinderilor să delimiteze activitățile de inovare de cele curente. (Experiența țărilor dezvoltate industrial a confirmat, de altfel, că nu este eficient ca același personal de conducere — și de execuție — să se ocupe concomitent de realizarea ambelor obiective.) Concret, propunem organizarea — în spiritul Decretului nr. 162/1973 — a unor **puternice compartimente de cercetare-proiectare** în cadrul întreprinderii, subordonate unei persoane anume destinată din conducerea acesteia (de exemplu, inginerul-șef adjunct cu problemele de concepție). Includem în această categorie nu numai **atelierele de proiectare** (care, de fapt, rezolvă inovarea doar în domeniul produselor și tehnologiilor), ci și **oficiul de calcul** (care ar trebui să devină compartimentul de proiectare a conducerii — și nu numai a sistemului informatic), precum și **compartimentul de organizare** a producției și a muncii.

Personalul tuturor acestor compartimente ar trebui considerat ca personal tehnic operativ și ar trebui să dețină ponderea principală în personalul cu studii superioare din întreprindere.

În prezent, cea mai mare parte din personalul ingineresc se regăsește în secții și ateliere, situație determinată în principal de o slabă pregătire a fabricației produselor, a tehnologiilor și a organizării locurilor de muncă (explicabilă în condițiile subdimensionării colectivelor de proiectare), de preluarea de către ingineri a unora din atribuțiile maiștrilor (ceea ce nu poate constitui o folosire eficientă a lor), de slaba disciplină a muncii și tehnologică, ce persistă uneori în secții și ateliere.

Adevărata problemă care se pune în cadrul unei întreprinderi este aceea de a se organiza în așa fel, încît formațiilor de lucru, atelierelor, secțiilor să li se asigure forță de muncă bine pregătită, materii prime corespunzătoare, utilaje în perfectă stare de funcționare, o documentație tehnică și tehnologică detaliată, soluții care să ușureze munca manuală și de birou, precum și o organizare superioară a producției și a muncii, a conducerii proceselor de producție.

Pentru a se ajunge însă la posibilitatea de a concentra forțe serioase de specialiști în activitatea de concepție, ar trebui ca **o parte din cadrele cu pregătire superioară să fie disponibilizate din secții, ateliere și activități funcționale și orientate către compartimentele de concepție,** în scopul rezolvării punctelor critice și pregătirii perspectivei întreprinderii. Aceste compartimente ar trebui să fie, pe cît posibil, pluridisciplinare — îndeosebi cele (oficiul de calcul, organizarea producției și a muncii) cărora le-ar reveni sarcina de a se ocupa de „ingineria industrială" [4]).

Desigur că pentru toate tehnologiile și produsele noi sau modernizate, perfecționarea organizării secțiilor, atelierelor sau locurilor de muncă, proiectarea de aplicații informatice etc., compartimentele de concepție ar trebui **să poarte răspunderea pînă la implementarea lor** în secțiile și atelierele de producție ; iar aprecierea muncii acestor compartimente ar trebui făcută în primul rînd după felul în care studiile și proiectele întocmite și aplicate au contribuit la realizarea tuturor parametrilor ce caracterizează eficiența economică.

2 ORIENTAREA COMPARTIMENTELOR FUNCȚIONALE PENTRU A REALIZA „SERVICII" CÎT MAI COMPLETE, NECESARE SECȚIILOR DE PRODUCȚIE.

Degrevarea secțiilor și atelierelor de producție de o seamă de activități complementare celei de bază le-ar permite să-și

[1]) Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, modificată și completată prin Legea nr. 24/1981

[2]) A. Negucioiu, Caracteristici ale autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor (II), Revista economică nr. 3/1981

[3]) C. Pintilie, De la întreprinderea tradițională la întreprinderea socialistă creativ-inovativă, Revista economică nr. 17, 21, 22/1980

[4]) Vezi articolele pe această temă din Revista economică nr. 4 și 24/1980, la rubrica „Conducere-organizare"

concentreze atenția în mod prioritar asupra realizării cantitative și calitative a planului producției fizice și producției nete, în condiții de eficiență economică maximă. În acest sens, compartimentele funcționale ar trebui să realizeze pentru compartimentele de producție — și, de fapt, realizează — următoarele servicii :

— compartimentul personal, învățămînt, retribuire : asigurarea forței de muncă necesare, coordonarea pregătirii și perfecționării personalului, retribuirea muncii ;

— compartimentul planificare-dezvoltare : defalcarea și urmărirea planului, asigurarea cu utilajele și spațiile de producție necesare ;

— compartimentul pregătirea, programarea și urmărirea producției : asigurarea realizării programului director de fabricație, pregătirea și lansarea fabricației, asigurarea reperelor prin cooperare ;

— compartimentul mecano-energetic : asigurarea energiei, întreținerea și repararea mașinilor și utilajelor, a instalațiilor ;

— compartimentul aprovizionare : asigurarea materiilor prime și a materialelor necesare fabricației ;

— compartimentul desfacere : asigurarea comenzilor de livrare, desfacerea produselor finite realizate (la intern și la export) ;

— compartimentele contabilitate-financiar (în cazurile cînd secțiile nu au un colectiv contabil și un contabil șef) : evidența fondurilor fixe și circulante, planificarea și evidența veniturilor și cheltuielilor conform bugetului de venituri și cheltuieli al secției, evidența costurilor și a producției neterminate.

Foarte important este ca fiecare compartiment funcțional să fie convins că de calitatea serviciilor sale, stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare, depinde în mod nemijlocit realizarea producției fizice și nete de către secții și ateliere.

3 PRELUAREA DE CĂTRE SECȚII, ATELIERE ȘI ALTE UNITĂȚI DE PRODUCȚIE SIMILARE ACESTORA, A RESPONSABILITĂȚII ACTIVITĂȚILOR CURENTE PRIVIND REALIZAREA PRODUCȚIEI.

În situația în care compartimentele de concepție și cele funcționale vor asigura condițiile enumerate, secțiilor și atelierelor de producție le-ar rămîne realizarea, în principal, a următoarelor atribuții :

— buna organizare a forței de muncă și folosirea ei cu maximum de eficiență ;

— corecta și deplina exploatare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, a tuturor capacităților de producție ;

— aplicarea întocmai a desenelor de execuție, a tehnologiei de fabricație, respectarea disciplinei tehnologice în vederea realizării produselor de bună calitate ;

— respectarea normelor de tehnica securității muncii, de prevenire a incendiilor, păstrarea avutului obștesc și întărirea disciplinei muncii.

Legea nr. 5/1978 (în noua sa formă) și Decretul nr. 400/1981 sînt primele acte normative ce fixează atribuții și responsabilități la nivelul șefilor de secții și ateliere, în același timp completînd atribuțiile și responsabilitățile șefilor de formații de lucru (ale maiștrilor) și precizînd răspunderile celorlalți oameni ai muncii privind disciplina muncii și disciplina tehnologică. De asemenea, „Atribuțiile unitare ale secțiilor de producție", elaborate recent de către C.O.E.S. — în care se enumeră activitățile secțiilor, atribuțiile, competențele și responsabilitățile șefilor de secții, de ateliere, de formații de lucru, ale tehnologilor și muncitorilor, ale mecanicilor de întreținere și reparații — împreună cu diagrama de relații dintre secția de producție și celelalte compartimente din întreprindere vor contribui, desigur, la consolidarea statutului de organizare și conducere al secțiilor și atelierelor de producție, la întărirea responsabilității acestora față de conducerea curentă a fabricării produselor.

Aplicînd aceste reglementări, rezolvînd în spiritul lor conducerea activităților curente de producție, secțiile și atelierele vor putea disponibiliza cît mai multe cadre cu studii superioare către activitatea de concepție. Totul va depinde, pînă la urmă, de felul în care conducerea colectivă a fiecărei întreprinderi, conducerea fiecărei subunități va ști să **adapteze atribuțiile cadru ale secțiilor la specificul propriu de organizare**, astfel încît întărirea disciplinei muncii, a disciplinei tehnologice și responsabilizarea concretă, la obiect, prin atribuții de serviciu să permită reducerea personalului de supraveghere și control.

4 INTRODUCEREA UNOR METODE MODERNE DE CONDUCERE, DIFERENȚIATE PENTRU ACTIVITĂȚILE DE INOVARE ȘI PENTRU CELE ALE PRODUCȚIEI CURENTE.

Dacă se acceptă ideea delimitării activității de inovare de activitatea curentă, atunci apare ca necesară și folosirea unor metode diferențiate de conducere a lor : pentru activitățile conceptuale — îndeosebi conducerea prin proiecte și conducerea prin obiective ; pentru activitățile curente — conducerea prin excepție, prin obiective, prin rezultate, prin costuri etc.

Folosirea celei mai adecvate metode de conducere pentru fiecare din cele două grupe de activități reprezintă o chestiune de mare finețe, care solicită cunoștințe specializate atît conducătorului de întreprindere, cît și conducătorilor grupelor de activități. În orice caz, folosirea unor reuniuni de stimulare a creativității ar fi indispensabilă pentru realizarea cu maximum de eficiență a obiectivelor asumate.

5 APLICAREA UNOR FORME DIFERENȚIATE DE RETRIBUIRE, ÎN RAPORT CU OBIECTIVELE SPECIFICE ALE FIECĂRUI COMPARTIMENT DIN STRUCTURA DE ORGANIZARE.

Ar trebui avute în vedere următoarele criterii, care să cointereseze cu adevărat toate cadrele cu pregătire superioară din întreprindere :

— pentru compartimentele de concepție — generalizarea retribuției în acord, în funcție de respectarea temelor și termenelor date, de calitatea studiilor și proiectelor realizate și de contribuții la implementarea lor ;

— pentru compartimentele funcționale — retribuirea după sarcini proprii, în funcție de rezultatele globale ale întreprinderii (de exemplu : compartimentul P.P.U.P. — după producția fizică, cel financiar — după producția marfă vîndută și încasată etc.) ;

— pentru șefii de secții și ateliere de producție, criteriul general ar trebui să fie acordul global, în funcție de producția fizică și netă realizată.

6 REALIZAREA UNOR STRUCTURI DE ORGANIZARE GLISANTE, ÎN PRIMUL RÎND PENTRU COMPARTIMENTELE CU ACTIVITĂȚI CONCEPTUALE.

Avînd în vedere că structurile statice din întreprinderi nu promovează creativitatea, s-ar impune ca, revăzîndu-se numărul de personal tehnic productiv din compartimentele de concepție, unde să se găsească majoritatea cadrelor cu pregătire superioară, să se organizeze în funcție de necesitățile fiecărei etape, în mod operativ, colective (echipe) care să abordeze rezolvarea diferitelor probleme în mod pluridisciplinar, prin prisma metodelor de conducere enumerate.

Pentru compartimentele funcționale și secții, unde se desfășoară activități curente cu caracter repetitiv, menținerea structurii actuale apare ca oportună, factorul variabil fiind, desigur, numărul de persoane dintr-un compartiment.

ÎNTĂRIREA supravegherii și controlului realizării producției, în primul rînd prin transferul acestor atribuții către conducătorii formațiilor de lucru, ai atelierelor și secțiilor de producție, dezvoltarea activităților conceptuale, creativ-inovative, pentru a obține adevărate salturi în ce privește eficiența economică a produselor și a întregii activități, ar netezi calea aplicării neabătute, responsabile a indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c., privind **obținerea, în întreprinderile noastre, a unei producții de tehnicitate și calitate corespunzătoare cu dotarea tehnică modernă, găsirea de noi tehnologii, de noi posibilități de a reduce consumurile, de a refolosi materialele, buna organizare a producției și a muncii pentru a asigura o creștere însemnată a productivității muncii, întărirea ordinei și disciplinei, folosirea în întregime a timpului de lucru și a capacităților de producție.**

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

Viitorul în viziunea specialiștilor

ÎNTREBĂRI, DILEME, NOI IPOTEZE

IN ULTIMA VREME își face loc tot mai mult o tendință de abordare interdisciplinară și multidisciplinară, sistemică, a marilor probleme ale contemporaneității în scopul descifrării tendințelor de evoluție viitoare a omenirii. Mulți autori consideră că parcurgem o perioadă de reîntoarcere la reflecția de amploare, la teoria generală, la reconstituirea ansamblului pornind de la piese detașate, o perioadă de elaborare a unor mari sinteze. A devenit tot mai evident că axîndu-se pe detalii izolate de contextul lor și cuantificate astfel, urmărindu-se cu îndîrjire realizarea unor evaluări cît mai fine ale unor fenomene mereu mai segmentate, se pierde din vedere ceea ce nu poate fi cuantificat, interdependențele și interconexiunile fenomenelor, se ajunge la imposibilitatea de a explica și stăpîni complexitatea care este o trăsătură esențială a vieții și societății. Or, în condițiile în care economia mondială este zguduită de puternice seisme care influențează intensitatea și direcția fluxurilor economice, modifică mijloacele de producție și structura produselor, cu implicații profunde asupra orientării și utilizării forței de muncă, asupra ansamblului vieții economico-sociale a statelor, înțelegerea situației prezente și a tendințelor viitoare nu mai este posibilă prin abordarea separată a unor fenomene cum sînt criza energetică, alimentară, tehnologică etc., ci numai prin abordarea interdisciplinară și — pe cît posibil — la nivel global a lor. Eforturile sintetizatoare de abordare globală ale multor institute de cercetare, naționale și internaționale, colective, grupuri, cluburi etc. și cercetători individuali urmăresc să ofere diagnostice cît mai cuprinzătoare și lucide ale stării în care se află civilizația actuală și să descifreze semnele viitorului. Modelele mondiale începînd cu „Limitele creșterii" și celelalte rapoarte către Clubul de la Roma, „Modelul mondial al Americii latine" elaborat de Fundația Bariloche din Argentina, modelul „Interfutures" al O.C.D.E. elaborat la sfîrșitul anilor 70, raportul guvernului american din 1980 intitulat „Lumea la orizontul 2000" etc. cu toate că erau — așa cum le apreciază un raport al P.N.U.E. — „simpliste, inadecvate, bazate pe o înțelegere defectuoasă a problemelor și pe date limitate sau chiar incorecte" au adus idei ce au stîrnit, mai întîi îngrijorare, au produs contrarietăți întrucît puneau sub semnul îndoielii unele din cele mai ferme convingeri referitoare la creșterea economică, factorii și pîrghiile ei, dar pînă la urmă au făcut să devină tot mai evidentă realitatea că problemele urgente ale lumii cum sînt alimentația, energia, dezarmarea, sărăcia, resursele, schimbarea climatului, degradarea mediului, nevoia oamenilor de a exercita o muncă productivă nu mai pot fi soluționate cu metodele elaborate și practicate în trecut.

În pofida unor limite ideologice ori a unor deficiențe derivate din lipsa de experiență și absența unui instrumentar adecvat abordărilor globale, sintetice, lucrările respective au adus contribuții inestimabile la stimularea interesului și responsabilității față de problemele mari și acute ale omenirii, față de problemele dezvoltării pe termen mai îndelungat. Programul Națiunilor Unite pentru mediu apreciază că modelele elaborate cu ajutorul ordinatoarelor nu au ținut seama de necesitatea de a reflecta asupra retroacțiunii constante care se produce între oameni, resurse, mediu și dezvoltare și își manifestă convingerea că există încă mari posibilități de a crește capacitatea ecosistemului mondial pentru ca acesta să poată să acopere nevoile unui număr mai mare de locuitori, combinînd judicios o creștere a productivității cu o folosire rațională a resurselor disponibile ale Terrei și printr-o distribuție mai echitabilă a avantajelor diverselor procedee de producție. Or, în prezent sînt necesare eforturi deosebite pentru a putea răspunde la întrebările referitoare la modalitățile cele mai bune de a folosi resursele de care dispune Terra. Într-o perioadă de accelerare a schimbărilor ca cea pe care o parcurgem, o perioadă în care se manifestă o oarecare derută referitoare la evoluția economică, și în care nu pot fi formulate prognoze pertinente, modul cum formulăm întrebările referitoare la viitor dobîndește cu siguranță o importanță mai mare decît încercările de a formula răspunsuri bune la întrebări greșit formulate. Cele mai multe din lucrările sintetice elaborate în ultimii ani au adus în gîndirea contemporană un suflu nou, un îndemn la formularea de întrebări și ipoteze, o amplă preocupare pentru căutarea de soluții de adaptare la restricțiile crizelor. În suita elaboratelor de asemenea anvergură un loc aparte ocupă lucrările lui Alvin Toffler. În ultima sa carte, „Al treilea val" *), el susține că a formula întrebări cît mai vaste referitoare la viitor nu reprezintă o simplă curiozitate intelectuală întrucît însuși supraviețuirea noastră este în joc. Or, subliniază el, indiferent dacă sîntem sau nu conștienți de aceasta, cei mai mulți dintre noi sîntem deja prinși în plasa unei noi civilizații, (care este pe cale de constituire) fie că îi rezistăm, fie că contribuim la crearea ei. Cît privește noua civilizație A. Toffler își manifestă convingerea optimistă că utilizînd inteligența noastră, și cu puțină șansă, am putea să facem ca această civilizație să devină mai echilibrată, mai sensibilă și mai accesibilă vieții, să ofere mai multă satisfacție și să fie mai democratică decît toate civilizațiile cunoscute.

În scopul de a pătrunde mai profund în intimitatea prefacerilor din viața economică actuală autorul realizează o proiecție de ansamblu asupra evoluției civilizației umane pe care o periodizează într-o manieră originală — discutabilă din multiple puncte de vedere, chiar simplificatoare, dar cu incontestabilă putere de generalizare : o fază agricolă corespunzătoare primului val de civilizație (care a durat circa 10 000 ani), o fază industrială caracteristică celui de al doilea val (începută cu 300 de ani în urmă) și faza celui de al treilea val care începe acum. Lucrarea încearcă să analizeze structurile economice, dar și suprastructurile corespunzătoare celor trei faze, aduce argumente istorice, economice, sociale, politice, formulează o multitudine de idei noi, valoroase, dar, în același timp, și multe aprecieri și idei discutabile — îndeosebi cele referitoare la aspecte din domeniul suprastructurii. Spațiul nu ne permite și nici nu ne-am propus să surprindem amplul diapazon problematic în care autorul aduce contribuții originale. Ne vom rezuma să consemnăm, în mod deosebit, pertinența cu care sînt prezentate și evaluate unele din trăsăturile caracteristice ale civilizației industriale corespunzătoare celui de al doilea val, precum și modificările din domeniul forțelor de producție pe care le consideră drept germeni ai noului val.

Cît privește diferența principală dintre primele două faze aceasta ar consta — conform aprecierii sale — în aceea că în timp ce în prima fază oamenii și comunitățile trăiau esențialmente în autarhie, cel de al doilea val creează, pentru prima dată în istorie, o situație în care masa zdrobitoare a alimentelor, bunurilor și serviciilor erau destinate, mai ales, să fie vîndute sau schimbate. Industrialismul — subliniază Toffler — a antrenat ruptura dintre producție și consum, a creat o civilizație nouă, mai eficientă decît cea precedentă. Este știut că toate societățile primitive, agricole ori industriale folosesc energie, produc și distribuie lucruri. Și, atît sistemul de producție cît și sistemul de distribuție fac parte din ceea ce Toffler numește „Tehnosfera", care îmbracă o formă specifică în fiecare etapă de evoluție a societății. Pe măsură ce avansează pe meridianele planetei cel de al doilea val de civilizație înlocuiește tehnosfera agricolă cu o tehnosferă industrială în care energii nereînnoibile alimentează direct un sistem de producție de masă care, la rîndul lui, deversează bunuri de consum într-un sistem de distribuție de masă foarte dezvoltat. Aceasta atrage după sine o adevărată explozie în domeniul transporturilor și comunicațiilor, o dezvoltare urbanistică fără precedent, modificări profunde în comportamentul și mentalitatea oamenilor. Dar, pe măsură ce piața a atins o anumită importanță, întreaga viață economică a fost programată pe baza unui mod îngust de a concepe „eficacitatea" și a unui număr de 6 principii de bază — standardizarea, specializarea, sincronizarea, concentrarea, maximizarea și centralizarea — principii care au fost aplicate atît în aripa capitalistă cît și în cea socialistă a societății industriale cum subliniază nu fără temei autorul — întrucît acestea derivau ineluctabil din ruptura intervenită între producție și consum și din rolul mereu mai tentacular pe care îl joacă piața.

Autorul s-a străduit să schițeze portretul civilizației industriale fără a-i disimula lipsurile dar subliniind și rolul pozitiv pe care l-a îndeplinit în dezvoltarea forțelor de producție ale societății. Pentru statele în care industrialismul a depășit punctul optim de dezvoltare. A. Toffler consideră că dinamis-

*) Alvin Toffler „La 3-ème vague", Ed. Denoël, 1980.

mul acestuia este epuizat și că forța celui de al doilea val este în general în recul întrucît la orizont se profilează cel de al treilea val de schimbări, astfel că : „Dacă anumite mutații fac posibilă continuarea „normală" a civilizației industriale, noi am atins un punct de contradicții dialectice în „războiul contra naturii". Biosfera pur și simplu nu mai poate suporta mult timp agresiunea industrialismului. De altfel, noi nu mai putem conta mult timp pe rezervele de energie neregenerabile care pînă acum au fost principalele motoare ale progresului industrial" (pag. 157).

Dacă se poate discuta modul cum sînt prezentate particularitățile civilizației industriale în țări cu orînduiri sociale diferite și se poate obiecta autorului tratarea globală a industrialismului, nu se poate contesta faptul că cele șase principii industrialiste (care acționează încă cu unele efecte pozitive în economia socialistă), încep și în aceste condiții social-politice diferite să-și dezvăluie consecințele negative atît în ceea ce privește resursele energetice și alimentare cît și prejudiciile aduse mediului natural. Limitîndu-ne la aspectele pur economice și ecologice ale industrialismului nu putem să nu remarcăm finețea, discernămîntul și pertinența observațiilor lui A. Toffler. Încercarea de a demonstra pînă la ce limite ideile de bază ale celui de al doilea val au reprezentat factori de progres economic și cum exagerarea și exacerbarea acestora le-a făcut să devină adevărate frîne este meritorie și demnă de o reflecție mai aprofundată.

Ce susține Toffler referitor la cauzele apariției industrialismului și la cele care l-au adus în impas ? Pe bună dreptate el remarcă faptul că e zadarnic să se caute cauza care a produs revoluția industrială întrucît la aceasta au concurat o seamă de elemente de natură economică, istorică, demografică, tehnologică etc., elemente ce au condus la ruptura dintre producție și consum, la dezvoltarea nebănuită a schimbului, la modificarea modului de a produce și a mijloacelor de producție, la schimbarea raporturilor dintre om și natură, la conturarea unei anumite viziuni asupra naturii. Potrivit părerii sale civilizația industrială care a făcut atît de mult pentru ameliorarea condițiilor de viață ale oamenilor — datorită faptului că a acreditat ideea superiorității omului și luptei sale pentru dominarea naturii, a generat și o serie de consecințe neprevăzute. Între altele este menționată ca avînd efecte din cele mai grave deteriorarea crescîndă, poate ireparabilă, a fragilei biosfere terestre. Datorită „superiorității industrialiste" față de natură și tehnologiilor sale „dure", datorită setei sale insatiabile de expansiune, mediul natural a fost răvășit mai mult ca niciodată. Niciodată o civilizație nu s-a dotat cu mijloace de distrugere apte să disloce întreaga planetă. Și, niciodată amenințarea poluării nu a planat asupra unor oceane întregi, nu au dispărut complet atît de multe specii, nu au fost atinse limite atît de avansate de epuizare a anumitor resurse neregenerabile, nu au fost poluate chimic și termic apele și atmosfera, cu pericole de schimbare a climatului, ca acum.

Toate aceste constatări nu îl conduc pe autor la concluzii pesimiste ori retrograde, el nu prevestește ca alți autori sfîrșitul tragic al civilizației industrialiste și nici epuizarea energiei. Ci, avertizează că de acum înainte progresul tehnologic va fi determinat de constrîngeri noi ce țin de : echilibrele naturii, de faptul că epoca energiei și a materiilor prime ieftine a trecut.

Aprecierea că una din caracteristicile de bază ale celui de al treilea val rezidă în constituirea unei noi imagini despre natură este deosebit de importantă. Referindu-se la multitudinea de studii ce demonstrează complexitatea și dinamismul raporturilor omului cu natura și dezvăluind amploarea impactului pe care activitatea productivă îl are asupra mediului, autorul arată cum noile cuceriri ale științelor contribuie la formarea unei optici noi care pune accent pe simbioza și armonia dintre om și planetă. Sub acțiunea progreselor cunoașterii și cu ajutorul noilor tehnologii, sub presiunea restricțiilor crizei și ca urmare a depășirii limitelor optime ale civilizației industriale, autorul consideră că omenirea se orientează spre realizarea unei civilizații noi în cadrul căreia încearcă să realizeze o sinteză a trăsăturilor pozitive ale civilizațiilor anterioare pentru a se adapta mai bine la cerințele viitorului.

Alvin Toffler scrutează fluxurile schimbărilor care afectează existența contemporană pentru a descifra în inima prezentului germenii elementelor viitorului. Vom încerca să schițăm succint cîteva din tendințele noi, care — după Toffler — vor modifica radical aspectele fundamentale ale vieții economice. Una dintre aprecierile pertinente ale autorului este aceea că baza energetică specifică civilizației industriale — alcătuită din resurse neregenerabile și depinzînd de tehnologii scumpe nu corespunde nici restricțiilor crizei și celor ecologice și nici manierei noi în care se conturează evoluția progresului tehnic. Iar în ceea ce privește progresul tehnic sînt avansate interogații referitoare la modelul societății viitoare. Toffler apreciază că „posibilitățile tehnologice actuale sînt atît de vaste încît este imposibil să fie finanțate, dezvoltate și aplicate în întregime și ca atare este necesar să se facă alegeri bazate pe adînci reflecții și să fie selecționate numai acelea care corespund realizării obiectivelor sociale și ecologice pe termen lung". (pag. 193) Reflexiile lui Toffler asupra impactului introducerii microelectronicii în activitatea productivă, a impactului noii infosfere (asupra structurii informaționale) și a extinderii calculatoarelor și în general a inteligenței artificiale în toate domeniile vieții, conțin, așa cum e și firesc, multe elemente subiective ; cu toate acestea ele sugerează teme de meditație pentru cei ce sînt în situația de a face opțiuni referitoare la tehnicile viitorului.

Impactul microelectronicii asupra structurilor industriale și a vieții sociale din statele industrializate este deosebit de puternic și are unele efecte nefavorabile asupra utilizării forței de muncă. El a stîrnit o amplă și ascuțită dezbatere în presă și a condus la elaborarea unor interesante studii, caracterizate îndeosebi prin evidențierea unor dileme aproape fără ieșire. Recentul Raport al Clubului de la Roma, elaborat sub coordonarea lui Günter Friederichs și Adam Schaff și intitulat „Înflorire și decădere — microelectronica și societatea", lucrare elaborată de 11 oameni de știință, scoate în evidență faptul că în micile plăcuțe cu circuite integrate se ascunde atît posibilitatea unui progres tehnic nebănuit de mare, apt să elibereze oamenii de constrîngerea de a presta munci manuale în condiții dificile, cît și pericolul unor răsturnări fără precedent în viața socială. Raportul citează revista „Business Week", potrivit căreia 45 la sută din totalul locurilor de muncă din țările industrializate vor suferi modificări sau vor fi pierdute ca urmare a introducerii microelectronicii. Modificînd atît produsele cît și metodele de producție, microelectronica atrage după sine o reducere drastică a locurilor de muncă și în același timp modificări profunde în structura forței de muncă utilizate. Atît Raportul către Clubul de la Roma cît și alte lucrări cum este, bunăoară, studiul lui Pierre Dommerques, „Muncitorii americani, victime ale restructurării", publicat în „Le Monde Diplomatique" (martie 1982) prezintă modul în care marele capital utilizează avantajele microelectronicii în scopul obținerii de profituri cît mai mari în detrimentul clasei muncitoare și al funcționarilor. Din dezbaterile presei occidentale și din cele mai multe studii răzbate o notă de pesimism referitoare la influențele microelectronicii asupra folosirii forței de muncă, și în general asupra vieții economico-sociale.

Dacă cei mai mulți autori sînt impresionați de schimbările dramatice din viața oamenilor și a orașelor, pe care le produc restructurările impuse de tehnicile noi, Alvin Toffler încearcă să desprindă din avalanșa de prefaceri rapide, acele tendințe de adaptare la restricțiile crizei și la condițiile tehnicilor microelectronice pe care le consideră drept germeni ai viitorului val de civilizație. Optimismul care răzbate din analizele sale se întemeiază pe încrederea în capacitatea oamenilor de a-și spori creativitatea pentru a găsi soluții de ieșire din impasul provocat de civilizația industrialistă.

Toffler arată că dacă „Esența industriei manufacturiere caracteristică celui de al doilea val era fabricarea în mare cantitate de produse identice, standardizate în milioane de exemplare, aceea a celui de al treilea val se caracterizează, din contră, prin fabricarea în serii limitate de articole parțial sau total „pe măsură" (pag. 228). Autorul arată că această tendință se vădește în Japonia, Germania Federală, S.U.A. și chiar în Uniunea Sovietică unde demasificarea producției are loc îndeosebi în sectoare ca : accesoriile electrice, chimia, industria aerospațială, telecomunicațiile și altele.

Un anumit număr de progrese au permis ca în mai multe industrii să nu se mai întrerupă fabricația după terminarea unei serii mici de produse, ci să se realizeze o reprogramare permanentă a mașinilor pentru obținerea unui flux continuu de produse diferite unele de altele. Dar, nu numai în producție apar modificări fundamentale, ci și în activitatea de birou, așa numita revoluție biromatică — dotarea activităților de acest gen cu tehnici noi, moderne, duce la o creștere accentuată a productivității în activitatea bancară, de asigurări, în administrație, finanțe etc.

Potrivit ideilor lui Toffler, tendințele noi în sistemul de producție (materială și servicii) antrenează modificări sociale de amploare. Una dintre acestea se reflectă în tendința folosirii în proporții însemnate a muncii la domiciliu atît pentru activități industriale cît și pentru cele funcționărești care beneficiază de terminale de calculator și alte utilaje biromatice ce permit descentralizarea activităților respective. Munca la domiciliu răspunde restricțiilor crizei energetice permițînd întreprinderilor să economisească cheltuielile de întreținere a localurilor și, în același timp, favorizează organizarea flexibilă

Maria D. POPESCU

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Interpretări ale „teoriei ocupării forţei de muncă" în doctrinele occidentale (I)

DE MAI BINE de patru decenii cîte s-au scurs de la apariţia „Teoriei generale" a lui J. M. Keynes, (avansată în condiţiile marii crize a economiei capitaliste din 1929–1933), explicarea modificărilor ce survin în volumul ocupării forţei de muncă precum şi găsirea unor căi de intervenţie statală eficientă în vederea creşterii gradului de utilizare a braţelor de muncă a devenit obiectiv expres al gîndirii economice burgheze, atît pe planul fundamentelor teoretice, cît şi pe cel al practicii economice. Mai mult decît atît, datorită consecinţelor grave sociale şi politice ale şomajului, s-a statornicit convingerea nu numai în rîndul economiştilor ci şi al oamenilor politici că nivelul folosirii forţei de muncă exprimă starea sănătăţii unei economii, iar „ocuparea deplină" este sinonimă cu echilibrul şi stabilitatea economică, dar şi cu „armonia socială" ; viabilitatea unui sistem economic şi politic a început astfel să fie legată organic de capacitatea sistemului respectiv de a asigura utilizarea raţională şi deplină a resurselor, în special a celor umane.

Prin acest unghi de vedere se şi explică preocuparea gînditorilor nemarxişti, partizani ai diferitelor şcoli economice occidentale către rediscutarea cauzelor şomajului în general, ale celui din perioada postbelică şi, mai precis, ale intensificării acestuia în anii '70, în special. Şi nu este vorba de a aduce în obiectiv numai raţionamentele referitoare la cauzele acestui fenomen ci, cu această ocazie, de a regîndi unele concepte fundamentale ca cele privind categoria „ocupării depline a forţei de muncă", tipurile de şomaj, setul de măsuri pentru ghidarea economiei spre un anume echilibru care să asigure o utilizare mai bună a resurselor societăţii şi implicit ameliorarea şomajului. De altfel, disputele în jurul acestor probleme, stimulate în ultimul deceniu de o serie de fenomene de gravă instabilitate economică — existenţa concomitentă a şomajului, inflaţiei şi încetinirii creşterii — fenomene, în prezent, de o amploare nemaiîntîlnită în perioada postbelică ; deficitele bugetare şi cele ale balanţelor de plăţi etc. — au permis delimitarea curentului neokeynesist atît faţă de doctrina „clasică" a lui J.M. Keynes cît şi faţă de alte curente ca neoclasicismul, monetarismul ş.a.

Neokeynesiştii, apărînd postulatele fundamentale din teoria keynesistă a ocupării, susţin incapacitatea sistemului economic capitalist de a evolua sub acţiunea propriilor legi şi a mecanismului regulator al pieţei spre folosirea deplină a braţelor de muncă ; întrucît, după cum susţinea Keynes, volumul ocupării forţei de muncă este determinat de nivelul cererii globale — formată din cererea pentru investiţii (respectiv pentru bunuri de investiţii) şi cererea pentru consum (respectiv pentru bunuri de consum) şi generată de comportamentul celor ce produc, celor ce consumă şi celor ce economisesc — cauza esenţială a existenţei şomajului rămîne, în concepţia lor, insuficienţa cererii globale *). De aici derivă, ca şi la Keynes, necesitatea intervenţiei statului prin reglementarea cererii globale şi implicit, principalele recomandări de politică macroeconomică.

Preluînd aceste teze, neokeynesiştii s-au văzut nevoiţi să le dezvolte şi să le completeze ; ei au pornit de la impactul condiţiilor specifice postbelice asupra evoluţiei economice a statelor occidentale în sensul intensificării creşterii productivităţii muncii datorată introducerii masive în producţie a rezultatelor cercetării ştiinţifice şi a noilor tehnologii, restructurării activităţilor în favoarea industriilor promotoare şi legate de progresul tehnic ca şi a sferei serviciilor, extinderii relaţiilor economice interstatale etc.

În acest cadru, demersul autorilor neokeynesişti se bazează pe ideea, keynesistă la origine, că şomajul, expresie a unei grave dereglări a economiei capitaliste, nu poate fi acceptat şi respectiv folosit ca mijloc de reglementare economică şi, în speţă, de oprire a inflaţiei. Ei se disting astfel net de diferitele variante ale curentului neoclasic care, într-o formă sau alta, definesc orice şomaj drept „voluntar" şi susţin existenţa şomajului ca necesară şi favorabilă pentru eficienţa sistemului de producţie şi înlăturarea inflaţiei ; se declară, în acest sens, eliminarea completă a şomajului tot atît de absurdă ca şi sporirea impozitelor în plină criză eco-

*) Mai precis, cauza existenţei unui şomaj „involuntar" în accepţiunea keynesistă — care nu trebuie confundat cu cele două tipuri de şomaj din concepţia clasică : şomaj „friţional" — generat de neconcordanţa dintre cererea şi oferta de braţe de muncă pe piaţa muncii şi şomaj „voluntar", generat de refuzul muncitorilor de a accepta un loc de muncă la un anume nivel al salariului real (echivalent cu produsul productivităţii sale marginale), eliminabile, în aceeaşi concepţie clasică, prin restabilirea automată a echilibrului ca urmare a acţiunii mecanismului salariului ca „preţ al muncii" pe piaţă.

„FIŞE"

COSTIN C. KIRIŢESCU

MONEDA

mică enciclopedie

● *Cunoscut specialist în probleme monetare, autor de cărţi, prezenţă constantă în paginile revistelor economice,* Costin Kiriţescu *a realizat o importantă şi utilă lucrare cu caracter enciclopedic — „Moneda — mică enciclopedie", volum apărut în Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică şi pe care astăzi îl întîlnim în librării. Cartea aprofundează şi lărgeşte considerabil preocupări mai vechi ale autorului legate de definirea unor termeni de bază din domeniul monetar. Totodată, volumul (structurat alfabetic şi cuprinzînd un important număr de termeni) îşi propune să stabilească o terminologie comună, să propună un consens semantic privind principalele aspecte ale monedei şi domeniului monetar. Concepută ca un instrument de lucru, cartea „Moneda — mică enciclopedie" se adresează unui cerc larg de cititori: specialişti din domeniul financiar-monetar, economişti, în general tuturor celor care sînt interesaţi în înţelegerea unor aspecte ale domeniului deosebit de complex pe care îl reprezintă moneda în economia contemporană.*

Cercetare

● *PROBLEMELE legate de sporirea eficienţei cercetării ştiinţifice ocupă un loc însemnat în cîmpul de preocupări al economiştilor sovietici — afirmă* A. I. Scerbakov *în lucrarea „Eficienţa activităţii ştiinţifice în U.R.S.S." publicată în cursul acestui an la* Editura „Ekonomica". *Este firească o asemenea preocupare dacă se iau în considerare, pe de o parte, eforturile deosebit de mari — în plan financiar, material şi uman —, depuse pentru dezvoltarea acestei activităţi (în ultimele patru decenii, se arată în carte, numărul cadrelor din cercetare a sporit de 12 ori, iar cheltuielile pentru cercetare de 67 ori) iar, pe de altă parte, unele greutăţi ce apar în procesul implementării noutăţilor ştiinţifice în producţie. În această optică, o atenţie deosebită se acordă în lucrare problemelor de metodologie, autorul considerînd că sînt necesare noi modalităţi de dimensionare şi comensurare a eficienţei cercetării ştiinţifice. Totodată, opinează A.I.S., creşterea calităţii promovării progresului tehnic în economie este condiţionată de asigurarea unui sistem de stimulente — materiale şi spirituale — corespunzător în sfera cercetării. Cît priveşte organizarea muncii de cercetare, factor de bază în creşterea eficienţei acestei activităţi, în volum se subliniază necesitatea selecţiei cadrelor de cercetători în funcţie de capacităţile lor creative, alcătuirea de echipe de cercetare care să pornească de la opţiunile componenţilor acestor grupări precum şi practicarea unui sistem flexibil de planificare a cercetării, în care un rol mai însemnat decît în prezent să revină preocupărilor şi opţiunilor ştiinţifice ale fiecărui cercetător în parte.*

Preţurile materiilor prime

● *În contextul actualei crize energetice şi de materii prime, problema dimensionării preţurilor la resursele naturale interne dobîndeşte o însemnătate deosebită, opinează Jiři Šafar în articolul* „Ekonomické oceňování přírodních zdrojů" *(Stabilirea pe baze economice a preţurilor la resursele naturale), publicat în în numărul 3/1982 al revistei din Cehoslovacia* POLITICKA EKONOMIE. *Nu este vorba, însă, doar de o acţiune cu caracter normativ prin care să se determine anticipat anumite limite de preţuri. Luînd în calcul efectele multiple şi pe termen lung asupra întregii economii, problema determinării preţurilor la materiile prime şi combustibili obţinuţi prin exploatarea resurselor pro-*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

nomică, iar şomajul prezent – „o investiţie care permite mîine o mai bună repartizare a lucrătorilor" [1])

Pentru neokeynesişti devine însă discutabil conceptul de ocupare deplină a forţei de muncă apreciat drept ambiguu şi neclar sau, după prof. J. Robinson, o „categorie statică şi imprecisă". În optica lor, gradul de „deplinătate" a utilizării forţei de muncă se modifică pe măsura dezvoltării sociale ; de aceea ei îşi îndreaptă cercetările spre determinarea acelui nivel al cererii globale şi a acelui ritm de creştere a acesteia, în speţă al cererii de investiţii, care să permită folosirea deplină a resurselor umane în condiţiile variabilităţii populaţiei, a productivităţii muncii, a producţiei, investiţiilor, a acumulării etc. [2]) În această abordare neokeynesiştii adoptă pentru ocuparea forţei de muncă un nivel „minim" şi un nivel „maxim", ca o reacţie la realităţile sociale postbelice în care un loc care nu poate fi neglijat îl deţin sindicatele muncitoreşti şi acţiunea lor revendicativă pentru creşterea salariului şi securitatea locurilor de muncă. Astfel, Abba Lerner [3]) precizează ca limită pentru nivelul „maxim" al ocupării, şomajul „friţional" iar pentru nivelul „minim" un şomaj superior celui „friţional" şi generat de existenţa „puterii revendicative a lucrătorilor". Deşi pare un paradox o asemenea afirmaţie privind subminarea de către salariaţi a propriei lor situaţii, este vorba de fapt de influenţa pe care o are creşterea salariilor şi a preţului asupra comportamentului investiţional în sensul reducerii cererii efective şi implicit a volumului ocupării forţei de muncă. Raţionamentul keynesist este astfel adaptat la condiţiile actuale – în care nici nu poate fi vorba de concurenţă perfectă, şi nici de mobilitate perfectă a forţei de muncă în spaţiul economic şi geografic şi în care se accentuează aşa numitul fenomen al „rigidităţii" salariului şi preţurilor (opoziţia lucrătorilor la coborîrea salariilor şi a întreprinzătorilor la reducerea preţurilor).

În această viziune neokeynesiştii, mai realişti, mai lucizi decît profesorul lor afirmă că în societatea occidentală nu se poate atinge nivelul maxim al ocupării depline a forţei de muncă ; ocuparea deplină, în înţelesul ei strict nu există şi dacă s-ar înfăptui totuşi, ea nu ar fi compatibilă cu stabilitatea economică, a preţurilor, a schimburilor externe. Ca atare, ei apelează la o nouă noţiune, care ar acoperi insuficienţele celei originare, noţiunea de „nivel optim" al ocupării. Se admite, prin aceasta, în mod explicit o „rată moderată" de şomaj [4]) ca preţ al evitării celor două efecte negative potenţiale ale ocupării depline : inflaţia şi depresiunea. Pentru atingerea unui asemenea obiectiv de politică economică – nivel optim de ocupare – ei întrevăd o intervenţie a statului în domeniul utilizării resurselor umane în combinaţie cu patronatul şi sindicatele muncitoreşti ; o asemenea politică ar viza controlul mişcării salariilor în sensul admiterii posibilităţii că beneficiile rezultate din extinderea volumului de forţă de muncă ocupată, de care s-ar bucura întreaga societate, implicit salariaţii, ar fi mai mari şi ar putea să compenseze pierderile din eventuala coborîre a salariilor reale.

O dificultate intervine însă atunci cînd se încearcă precizarea unei rate admisibile de şomaj, oricum ar fi ea denumită, „decentă", „cotă de alertă", „prag tolerabil" etc. De altfel, la acest punct, diferitele şcoli economice, puternic în opoziţie cînd explică existenţa şomajului sau oportunitatea lui, fie chiar pînă la o anumită limită, se întîlnesc pentru a admite că astăzi „utilitatea deplină" a resurselor umane nu înseamnă o rată zero a şomajului ; după unele formulări şi estimări, destul de contradictorii, plafonul şomajului permis ar putea fi o rată de minimum 2 la sută din populaţia ocupată, reprezentînd atît persoanele aflate în căutare de lucru între două angajări (circa 1 la sută) cît şi cele care găsesc mai greu un loc de muncă (din regiuni mai retrase, cu un anume grad de handicapare etc. ; 1 la sută aprox.[5]) dar şi o rată de 4 la sută şi chiar 5 la sută, pentru deceniul opt, mai ales[6]). În această nouă delimitare conceptuală, se poate observa, de altfel, la autorii neokeynesişti o anume abandonare a obiectivului asigurării ocupării depline a forţei de muncă, înlocuirea acestuia cu un altul, aşa-zisa ocupare „mai înaltă" – sau chiar renunţarea la un asemenea ţel, dacă ţinem seama de afirmaţia lui J. Robinson, potrivit căreia în prezent în ţările occidentale obiectivul politicii economice este mai degrabă acela „de a evita un şomaj prea mare".[7])

Eufrosina IONESCU
Institutul de economie socialistă

[1]) Vezi : Ed. Phelps, citat după Guy Standing, „La notion de chômage volontaire", Revue Internationale du Travail, vol. 120, no. 5, 1981.
[2]) Vezi modelele R.F. Harrod, E. Domar, J. Robinson ş.a
[3]) Abba Lerner, „Economics of employment", New York, Mc Graw Hill, Book Co., 1951
[4]) Joan Robinson, „ Essays in the theory of employment", Oxford, Basil Blackwell, 1953
[5]) Michael Stewart, „Keynes and after", London, Penguin books, 1967, p. 255
[6]) A.M. Okun, M. Abramovitz, R. Solow, „Jobs for Americans", New Jersey, Prentince Hall Inc., Englewood Cliffs, 1976
[7]) Joan Robinson, „What has become of the keynesian revolution" în „After Keynes", Oxford, Basil Blacwell, 1973, p. 10

prii ar necesita, potrivit părerii lui J.S., reelaborări la nivel teoretic şi metodologic. În acest cadru elementele principale în funcţie de care ar urma să fie stabilite preţurile la grupele de produse amintite sînt: cheltuielile de producţie (precum şi estimarea exactă a propriilor consumuri energetice) ; dimensiunea zăcămintelor; evoluţia preţurilor pe piaţa mondială. Totodată, pornind de la imperativul diminuării susţinute şi în toate ramurile economiei a consumurilor de materii prime şi energie, ar prezenta interes – susţine J.S. studiul preţului la aceste produse ca pîrghie de stimulare a economisirii la consumatorii din ramurile prelucrătoare.

Competenţă profesională

● *Competenţa profesională a inginerilor care activează în R.F. Germania ar avea la bază, potrivit opiniei formulate de doi autori – Olivier Fleurot şi Patrick Piernaz, în studiul „Les secrets des ingenieurs allemands" publicat în numărul din 8 aprilie a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE" două elemente principale. Primul, după cum se relatează în articol, se referă la relaţiile existente între mediul universitar şi cel industrial ; în R.F. Germania industriaşii acordă o atenţie deosebită apropierii de învăţămîntul superior, atît prin avansarea unor importante comenzi de cercetare (fundamentală şi aplicativă) cît şi prin recrutarea, încă din timpul studiilor, a tinerilor cu înclinaţii pentru cercetare. Există şi o relaţie inversă. Numeroase cadre care predau în învăţămîntul superior sînt recrutate din rîndul inginerilor care lucrează în producţie, ceea ce oferă posibilitatea îmbogăţirii universului de cunoştinţe practice al studenţilor. Un al doilea element care asigură buna pregătire a cadrelor inginereşti din această ţară, susţin O.F. şi P.P., îl constituie o largă şi sistematică informare ; inginerul german consacră zilnic cîteva ore informării de specialitate ; el este antrenat, în acelaşi timp, într-un sistem de pregătire permanentă care îi permite să dobîndească o serie de cunoştinţe din domeniul economic, al managementului etc.*

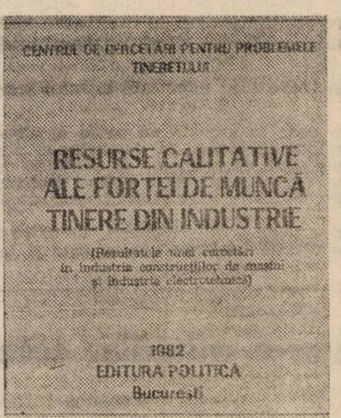

● *Tipărit de curînd la EDITURA POLITICĂ, volumul „Resurse calitative ale forţei de muncă tinere din industrie" reuneşte o serie de studii cu caracter socioeconomic întreprinse în unităţi ale industriei construcţiilor de maşini şi ale industriei electrotehnice de un colectiv de cercetători din cadrul Centrului de cercetări pentru problemele tineretului (coordonatorul lucrării – George Basiliade). Aria de investigaţie pentru care au optat autorii este largă, fapt impus de însăşi problematica deosebit de complexă şi de stringenta actualitate pentru dezvoltarea economiei noastre care este procesul de calificare a tinerilor. Urmărind o prezentare a structurii tematice a cărţii se remarcă mai multe planuri. Astfel, cîteva capitole de carte sînt consacrate mecanismelor calificării şi căilor de stimulare a creativităţii tehnice a tinerilor muncitori. O altă secţiune a volumului este consacrată unor elemente ce sînt circumscrise sferei psihologice şi culturale proprii tineretului industrial : trăsături ale conştiinţei socialiste a tinerilor muncitori ; corelaţia dintre satisfacţia în muncă şi rezultatele profesionale; preferinţele culturale şi modalităţile de petrecere a timpului liber; aspecte ale procesului de adaptare urbană a tinerilor muncitori etc.*

FIŞE

Intrebări, dileme, noi ipoteze

(Urmare din pag. 21)

a timpului de muncă. *) În această privinţă în lucrare sînt citate numeroase exemple ce ilustrează tendinţa multor firme din ţările industrializate de a adopta orare de lucru variabile şi alte restructurări ale timpului de muncă. Astfel se consemnează că în 1977 un sfert din mîna de lucru vest-germană, mai mult de 5 milioane de salariaţi în total, practica o formă sau alta de orar elastic şi acest sistem era în vigoare în 22 000 de întreprinderi totalizînd circa 4 milioane de lucrători în Franţa, în Finlanda, Danemarca, în Suedia, în Italia şi în Anglia. Trecerea la folosirea timpului de lucru mai suplu şi mai personalizat a avut drept rezultat, susţine Toffler — o diminuare a cheltuielilor de energie şi a poluării, datorită reducerii suprasarcinilor din orele de vîrf.

Reculul producţiei de masă se întovărăşeşte şi de o diversificare paralelă a distribuţiei, comercializării şi consumului. Dacă civilizaţia industrialistă favoriza o accentuată standardizare, sincronizare şi centralizare, noua civilizaţie — susţine Toffler — stimulează mai mult tendinţele spre descentralizare, demasificare, personalizare a producţiei şi consumului.

O atenţie inedită acordă Toffler unei tendinţe (ce dobîndeşte proporţii tot mai mari în viaţa economico-socială din ţările industrializate) spre producerea unui număr tot mai mare de bunuri şi servicii pentru uzul personal. Aceasta face ca ponderea „economiei invizibile" cum o numeşte autorul să crească în condiţiile noii civilizaţii. Autorul numeşte economie invizibilă sau sector A domeniul care produce bunuri pentru folosul personal al producătorului (sector care era predominant în perioada preindustrială) iar sector B sau economie vizibilă acela care produce bunuri şi servicii pentru piaţă şi care dobîndeşte asemenea proporţii în societatea industrialistă încît producţia sectorului A este aproape anihilată şi ignorată. Dar „dacă se observă lucrurile cu un ochi atent, se sesizează o modificare radicală care se produce în raporturile mutuale dintre aceste două sectoare, aceste două forme de producţie. Vedem cum se şterg progresiv frontierele care separă producătorul de consumator. Vedem cum creşte importanţa „prosumer-ului**). Şi, privind mai departe, vedem cum se profilează la orizont o mutaţie fenomenală care va transforma pînă şi rolul pe care îl deţine piaţa în însăşi existenţa noastră şi în sistemul mondial" (pag. 333). Toffler citează numeroase exemple referitoare la modul în care în ţările industrializate oamenii încep să-şi repare singuri o serie de aparate, mobile, să-şi întreţină instalaţiile şi locuinţele — în America chiar să-şi construiască singuri case — să cultive legumele necesare autoaprovizionării etc., şi cum industria şi comerţul au început să se adapteze acestor tendinţe. Au început să se producă instrumente necesare, să se vîndă anumite aparate în piese detaşate pe care cumpărătorul le montează singur (pînă şi unele tipuri de automobile se vînd neasamblate) remarcă Toffler.

O bogată literatură de popularizare este adecvată acestei tendinţe : numeroase cărţi prezintă instrucţiuni de montare şi întreţinere a aparaturii electrice şi electronice, instrucţiuni referitoare la locuinţă şi întreţinerea ei, la grădinărit etc. etc. În fond acesta producţia tinde să se bazeze în parte pe producţia pentru schimb şi în parte pe producţia realizată în scopul autoaprovizionării familiei, iar sectorul în care oamenii „execută ei înşişi cele necesare" provoacă schimbări radicale în structura producţiei pentru piaţă, în amploarea vînzărilor, serviciilor şi asistenţei tehnice. Interesantă este observaţia lui Toffler că această producţie de bunuri pentru sine este departe de a fi un „hobby", un mijloc de petrecere a timpului liber şi că în viitor va dobîndi o importanţa crescîndă ; cu cît îi vom consacra mai mult timp şi energie cu atît va interveni mai mult în fasonarea existenţei şi în modelarea caracterului societăţii.

Orientarea spre producţii de serie redusă sau la comandă, spre personalizarea produselor şi a modului de a le produce, spre munca la domiciliu ori spre orare flexibile de muncă precum şi tendinţa de a produce bunuri şi servicii pentru sine poate fi considerată ca o reacţie la exagerările industrialiste (gigantism, producţie de masă, standardizare şi sincronizare etc.) şi în acelaşi timp ca încercare de adaptare la restricţiile crizei. Dar în ce măsură aceste soluţii introduc un grad superior de raţionalitate economică şi împacă exigenţele de eficacitate la nivel local cu eficacitatea de ansamblu a economiei, precum şi cu exigenţele dezvoltării şi împlinirii personalităţii umane rămîne de văzut. Toffler încearcă să sesizeze legăturile logice dintre diversele tendinţe noi — uneori contradictorii — şi să sugereze modul în care, în momentul de faţă, se înfruntă tendinţele celui de al doilea val — industrialist — care încearcă să-şi menţină poziţiile, cu cele specifice viitorului val de civilizaţie în plin proces de constituire şi dezvoltare. Pe linia optimismului său funciar, autorul afirmă că deşi „Civilizaţia celui de al treilea val nu aduce un model gata făcut care nu trebuie decît să fie imitat" (pag. 429) este totuşi „încurajator de constatat că civilizaţia embrionară a celui de al treilea val nu este numai coerentă şi realizabilă în termeni ecologici şi economici, ci că noi putem, de asemenea, dacă avem puţină voinţă, să o facem mai plină de satisfacţii şi mai democratică decît pe cea actuală (pag. 431). Dar mai departe el avertizează asupra faptului că perioada de tranziţie poate fi marcată de convulsii sociale de o extremă gravitate, de fluctuaţii economice, accidente şi dezastre tehnologice, de războaie ori ameninţări de război. Aceste riscuri autorul consideră că vor putea fi evitate şi, că în pofida multiplelor dificultăţi, omenirea va putea să creeze o civilizaţie superioară celei actuale.

Încercînd să înfăţişeze o concepţie clară, coerentă despre o viziune de ansamblu asupra civilizaţiei viitorului şi a rolului omului în societatea respectivă, autorul traversează aspectele cele mai diverse ale vieţii materiale şi spirituale a omenirii, surprinzînd ceea ce este nou în multe domenii ale cunoaşterii — dar tocmai de aceea amplul său eseu lasă, pe alocuri, impresia de prolixitate, de repetare. În afară de aceasta, unele păreri despre situaţia şi evoluţia relaţiilor politice sînt contradictorii ori discutabile. Dar ceea ce merită a fi subliniat, în mod deosebit, este faptul că înfăţişînd o plajă întinsă de tendinţe, avansînd ipoteze îndrăzneţe, multe de mare originalitate, Toffler se fereşte să prezinte reţete ori soluţii, ci se străduieşte în mod deosebit să furnizeze teme de gîndire, să formuleze întrebări menite să ajute cititorul să discearnă între ceea ce ţine de ziua de ieri şi ceea ce reprezintă ideile şi tendinţele viitorului. Al treilea val ca şi recentul raport al Clubului de la Roma şi multe alte lucrări de sinteză sînt cărţi despre ziua de azi şi de mîine a omenirii, constituind pretexte şi îndemnuri la reflecţie.

*) Spre deosebire de Toffler care vede în aceasta un semn al viitorului nu puţini sînt autorii care condamnă munca la domiciliu şi alte forme de organizare flexibilă a timpului de muncă ; ei regăsind în aceste forme de organizare tendinţa capitaliştilor de a obţine profituri tot mai mari, ca urmare a reducerii salariilor şi încălcării unor drepturi sindicale

**) Aşa numeşte autorul agentul economic al viitorului, omul care îşi produce multe din bunurile şi serviciile necesare pentru sine şi familia sa

Autofinanţarea unităţilor economice

(Urmare din pag. 6)

toarele direcţii : utilizarea nerațională a fondului de retribuire şi sporirea nejustificată a cheltuielilor neeconomicoase datorită volumului ridicat al rebuturilor în activitatea muncitorilor cu calificare inferioară cărora li s-a încredinţat efectuarea unor operaţiuni care necesitau o calificare complexă.

DIN ANALIZA întreprinsă asupra activităţii unităţilor menţionate rezultă o serie de direcţii de acţiune menite să asigure aplicarea cu consecvenţă a principiilor noului mecanism economico-financiar, realizarea autogestiunii şi autofinanţării :

● necesitatea unei fundamentări mai riguroase a tuturor secţiunilor planului economic şi bugetului de venituri şi cheltuieli pentru a preîntîmpina necorelările reieşite din analiză, precum şi pentru asigurarea premiselor care să determine o mai mare stabilitate a indicatorilor de plan pe parcursul execuţiei acestora în scopul delimitării unităţilor cu activitate economico-financiară rentabilă faţă de cele care nu gospodăresc cu simţ de răspundere fondurile încredinţate ;

● respectarea structurii de plan sortimentale menite să pună în evidenţă rolul principal al producţiei fizice şi nete, indicatori de bază ai mecanismului, pentru a se realiza în practică continuitatea circuitului valorilor materiale şi băneşti, a plăţilor, a formării şi menţinerii capacităţii de plată, a echilibrului bănesc şi financiar şi nu în ultimul rînd a creşterii eficienţei economice ;

● asigurarea unei ritmicităţi corespunzătoare în procesul de fabricaţie şi realizare a mărfurilor care să evite apariţia unor dezechilibre în fluxul fondurilor angajate cu repercusiuni nedorite asupra întregii autogestiuni ;

● fundamentarea riguroasă a normelor şi normativelor de consum, iar în cadrul acestora asigurarea unor proporţii juste între cheltuielile cu munca vie şi trecută. Aceasta impune o analiză profundă a potenţialului existent în fiecare unitate, a repartizării de către factorii de decizie a sarcinilor corelat cu resursele existente în cadrul autogestiunii economico-financiare.

COORDONATE ALE CONDUCERII ÎNTREPRINDERII

APĂRUTĂ într-o perioadă în care accentele se pun cu precădere pe problemele dezvoltării calitative, intensive, pe valorificarea eficientă a resurselor, prin conținutul său lucrarea **Enciclopedia conducerii întreprinderii** * urmărește să răspundă unor asemenea obiective. Prin modul de analiză și definire a unor categorii și noțiuni economice specifice, perfecționarea organizării și conducerii unităților este, în fapt, prezentată ca o importantă resursă a dezvoltării.

Mai departe, punînd la baza tratării temei, în toate secțiunile cărții, contribuția de excepțională însemnătate teoretică și practică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la dezvoltarea științei conducerii, orientările și indicațiile sale referitoare la conducerea întreprinderilor, lucrarea abordează problematica întreprinderilor în sensul lor de unități economice (întreprinderi, centrale, alte unități din structura întreprinderilor și centralelor) integrate cu atribuții și răspunderi concrete în sistemul unitar al economiei. Iată doar cîteva considerații care relevă actualitatea acestei lucrări.

În literatura de specialitate din țara noastră au apărut numeroase lucrări valoroase în domeniul organizării și conducerii, care au insistat, însă, de regulă, pe o componentă anume a acestui domeniu. În acest context, „Enciclopedia conducerii întreprinderii" trebuie înțeleasă nu în sensul strict al tratării exhaustive a problemelor ci prin prisma gradului de cuprindere și integrare a acestora, prin prisma legăturii de sistem care există între componentele conducerii întreprinderii. Se poate spune că lucrarea, în ansamblul ei, valorifică ce s-a realizat în țara noastră pe planul conducerii întreprinderii, sintetizînd teoria, experiența și practica în domeniu. Față de dinamismul problemelor de conducere ni se pare însă necesar ca în continuare să apară lucrări pe teme sau domenii parțiale, care, adîncind probleme specifice, să îmbogățească literatura economică originală cu privire la conducerea științifică a unităților socialiste. În general, așa cum arată însăși autorii, acest volum enciclopedic își propune: „a) să prezinte principalele aspecte teoretice ale organizării și conducerii întreprinderilor; b) să furnizeze unele elemente metodologice de lucru conducătorilor de întreprinderi și în general cadrelor de conducere aflate pe diferite niveluri ierarhice, mai ales prin descrierea metodelor și tehnicilor moderne de organizare și conducere și a felului în care acestea pot fi utilizate; c) să contribuie la realizarea pe cît posibil a unității terminologice în problemele de conducere; d) să ofere un bogat volum de informații referitor la ceea ce trebuie să cunoască conducătorii de întreprinderi pentru a folosi eficient resursele". Cum răspunde cartea obiectivelor pe care și le-a propus ?

Autorii se opresc asupra instrumentarului de lucru și acțiune al conducerii întreprinderii, și prin exemplificările pe care le oferă înlesnesc valorificarea și adaptarea la specific a conceptelor, metodelor și tehnicilor recunoscute în organizarea și conducerea întreprinderilor. Lucrarea este interesantă, operațională și prin modalitatea originală de tratare a materialului, care este structurat pornind tocmai de la atitudinile, comportamentul și intervențiile conducerii din unități în gospodărirea resurselor întreprinderii. Prima parte a volumului este consacrată problemelor fundamentale ale conducerii întreprinderii, legăturii acesteia cu macrosistemul socioeconomic în condițiile funcționării noului mecanism economico-financiar. În acest cadru se pun în evidență conținutul conducerii planificate, principiile acestei conduceri dezvoltate în mod original, creator de către partidul nostru. Tratarea sintetică a procesului de conducere, a autoconducerii socialiste, muncitorești, cu accent pe intervențiile eficiente ale conducătorilor, subliniindu-se latura umană a acestui proces complex — coordonată de substanța întregului nostru sistem social-politic — oferă conducătorilor de întreprinderi — și nu numai lor — un prilej de autoevaluare și de perfecționare a propriei activități.

Cum era și normal, în volum este descris cadrul organizatoric în care are loc procesul de conducere a întreprinderii, atît cel intern propriu-zis cît și cel ce se referă la articularea întreprinderii cu centrala și cu ministerul economic, cu mediul social-economic în ansamblul său. Secțiunea amintită se încheie cu tratarea problemelor referitoare la instrumentarul de conducere — respectiv metode și tehnici de conducere. Faptul că cititorul-specialist găsește indicații cînd, cum, în ce condiții și cu ce rezultate se pot aplica metodele și tehnicile de conducere, reprezintă un reper util pentru conducător, fără însă să-l scutească de o atitudine adaptivă și constructivă în aplicarea tehnicilor respective în propria activitate.

Partea cea mai mare a lucrării este consacrată descrierii și analizei resurselor întreprinderii — umane, tehnologice și materiale, financiare și informaționale — și mai ales modalităților de utilizare rațională a lor, instrumentarului de metode, tehnici și procedee apte să permită valorificarea eficientă a acestor resurse. Tratarea este semnificativ interdisciplinară, fiind articulate puncte de vedere din domeniul economic, tehnologic, organizatoric, psihologic etc. reușindu-se în același timp să se scoată în prim plan, în toate secțiunile cărții, latura umană a conducerii.

Ni se pare oportună deschiderea către tratarea sistemică a fenomenelor, tocmai pentru a oferi posibilitatea măsurării și interpretării cît mai corecte a rezultatelor obținute în utilizarea resurselor, în carte fiind pe larg abordate probleme ale analizei activității economico-financiare a unităților socialiste. În concepția autorilor, tratarea integrată a diferitelor probleme ale conducerii este susținută și de modul în care sînt prezentate sistemele informaționale și informatice pentru conducere, conceperea, proiectarea și utilizarea acestor sisteme. Prezentarea aspectelor referitoare la analiza și proiectarea dezvoltării activității întreprinderii — cele privind cercetarea, proiectarea și dezvoltarea resurselor tehnice și tehnologice și cele privind analiza și proiectarea sistemelor de organizare și conducere, respectiv aspectele informațional-decizionale și social-umane ale întreprinderii ; prezentarea argumentată a elementelor de evaluare a nivelului eficienței sistemelor de organizare și conducere; o serie de referiri sintetice asupra întreprinderii și problematicii viitorului — ca o deschidere (și invitație) pentru cercetarea în continuare, dezvoltarea și înnoirea unor modalități de a pătrunde și caracteriza mai cuprinzător mecanismul conducerii întreprinderii — întregesc aria tematică deosebit de complexă a acestui volum.

Să mai menționăm că volumul cuprinde o importantă bibliografie cu lucrări ale autorilor români și străini, precum și un bogat indice de termeni care permite cu ușurință regăsirea definirii și comentării lor în contextul problematicii diferitelor secțiuni. Cum este însă și normal, o asemenea lucrare are și limite. Cea mai importantă decurge din dinamismul fenomenelor prezentate în lucrare, fenomene care vor suferi în timp îmbunătățiri, completări, înnoiri. Deși volumul nu și-a propus prezentarea unor definiții exhaustive a termenilor — fapt care rezultă din însăși modalitatea de comentare a acestora — mai sînt de așteptat totuși clarificări, pe care lucrări tematice cu caracter mai restrîns și mai aprofundat pot și trebuie să le realizeze. Faptul că în colectivul de colaboratori nu sînt prezenți și specialiști din celelalte centre universitare reprezentative în domeniu — Timișoara, Cluj-Napoca, Iași, Craiova ș.a. poate reprezenta, de asemenea, o limită a volumului; mai ales ținînd seama că funcționabilitatea întreprinderilor din județe — prin prisma unor condiții specifice ale activității, de organizare, de relații cu organele de resort etc. — prezintă nu o dată elemente diferite față de cea a unităților din Capitală.

Enciclopedia conducerii întreprinderii se adresează unui număr mare de cititori — cadre de conducere, specialiști în cercetare, proiectare, în organizare și conducere, cadre didactice și studenți, toți acei ce sînt preocupați de problematica atît de amplă și pasionantă a întreprinderilor. Pentru noutatea și temeritatea realizării acestei prime enciclopedii, pentru conținutul și valoarea sa, mai ales pentru impactul pozitiv pe care cu siguranță îl va realiza asupra procesului conducerii întreprinderilor din țara noastră, autorii, editura, redactorul de specialitate și coordonatorul lucrării merită toate aprecierile noastre.

Ervin HUTIRA

*) Enciclopedia conducerii întreprinderii, coordonator prof. dr. Mihai Dumitrescu, autori : M. Alter, G. Arsene, C. Bărbulescu O. Berlogea, P. Bran, P. Burloiu, St. Cojocaru, P. Constantinescu, D. Constantin, M. Dumitrescu, C. Florescu, R. Homescu, T. Homoș, Al. Gheorghiu, Gh. Manea, L. Necșulescu, O. Nicolescu, T. Niculescu, N. Oprea, G. Pleșoianu, P. Pufan, I. Puiu, C. Russu, Th. Stolojan, R. Stroe, A. Tabachiu, I. Unguru, București, Editura științifică și enciclopedică, 1981, 904 pag.

16 Reproducția produsului social

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale din Ministerul Educației și Învățământului acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămnîtul superior, în anul 1982, tema „Reproducția socialistă" cuprinde 4 puncte: 1. „Conținutul și trăsăturile reproducției socialiste" ; 2. „Reproducția produsului social"; 3. „Reproducția forței de muncă"; 4. „Reproducția relațiilor de producție". Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 2.

Subliniem că, pentru anul 1982, programa de economie politică și manualul după care candidații se pot pregăti pentru concursul de admitere au fost indicate în „Revista economică" nr. 17 din 30 aprilie 1982.

EXISTENȚA societății omenești presupune consumul și, ca urmare, producția continuă. „O societate — arăta K. Marx — nu poate înceta să consume, după cum nu poate înceta să producă. Privită în conexiunea sa continuă și în fluxul neîntrerupt al reînnoirii sale, orice proces de producție social este, deci, în același timp un proces de reproducție".

Reproducția, ca un proces complex de reluare continuă a procesului de producție include : a). reproducția produsului social ; b). reproducția condițiilor pentru protecția și ameliorarea mediului natural ; c). reproducția forței de muncă ; d). reproducția relațiilor de producție.

Prin urmare, prima componentă a reproducției în general și deci și a reproducției socialiste lărgite o constituie reproducția produsului social.

Produsul social și producția socială. Cele două sectoare ale producției sociale

PRIN PRODUS SOCIAL **înțelegem totalitatea valorilor de întrebuințare create de societate în decursul unei perioade de timp date, de obicei un an.** Produsul social are o structură materială, compusă din mijloace de producție și obiecte de consum și o structură valorică, compusă din valoarea mijloacelor de producție consumate (f), valoarea nou creată de către munca pentru sine (r) și o valoare nou creată de către munca pentru societate (p).

Corespunzător împărțirii produsului social în mijloace de producție și obiecte de consum și **producția socială, în care are loc crearea produsului social, se împarte în două mari sectoare:**

— sectorul I, producător de mijloace de producție, care include unitățile economice în care se produc numai sau cu preponderență mijloacele de producție ;

— sectorul II, producător de obiecte de consum, care cuprinde acele unități economice în care se produc numai sau cu preponderență obiecte de consum.

Așa cum producția socială se divide în cele două sectoare — sectorul I și sectorul II — și producția fiecărei ramuri se împarte în două subdiviziuni : subdiviziunea producătoare de mijloace de producție și subdiviziunea producătoare de obiecte de consum. În industrie, subdiviziunea producătoare de mijloace de producție, care reprezintă cea mai mare parte a sectorului I, este cunoscută sub denumirea de producția grupei „A", iar subdiviziunea producătoare de obiecte de consum, care constituie o parte a sectorului II, este cunoscută sub denumirea de producția grupei „B".

Avînd în vedere cele două structuri — materiale și valorice — ale produsului social, structura producției sociale se va prezenta în felul următor :

I (f + r + p)
II (f + r + p)

Reproducția produsului social cuprinde, pe de o parte, producerea produsului social, iar pe de altă parte, realizarea lui.

Producerea produsului social

PRODUCEREA produsului social are loc în sfera producției materiale.

Pe baza dezvoltării forțelor de producție, a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri ale economiei naționale, produsul social al țării noastre a crescut, în perioada 1951—1980, de 15 ori, cu un ritm mediu anual de 9,3 la sută. În urma acestei creșteri, volumul absolut al produsului social al R.S. România a sporit de la 83 miliarde lei în anul 1950 la 1 250,9 miliarde lei în 1980. În cincinalul 1981—1985, creșterea produsului social va fi de 34,3 la sută, ajungînd să se cifreze în anul 1985 la 1 708 miliarde lei.

Concomitent cu sporirea produsului social s-au produs modificări profunde în ceea ce privește participarea diferitelor ramuri la producerea acestuia. Schimbările cele mai importante, oglindite de datele din tabelul nr. 1, sînt creșterea contribuției industriei și construcțiilor și reducerea ponderii agriculturii.

Evoluția contribuției principalelor ramuri la producerea produsului social al R.S. România, în perioada 1950—1980

Ramura	Contribuția în % din total, în anul :			
	1950	1960	1970	1980
Industria	46,6	52,4	61,4	62,8
Construcțiile	7,4	9,7	10,6	9,8
Agricultura	25,7	24,5	16,5	13,5
Transporturile și telecomunicațiile	4,2	3,5	4,7	5,2
Celelalte ramuri	16,1	9,9	6,8	8,9

Sursa : „Anuarul statistic al R.S.R., 1981", p. 98.

Se impune menționarea faptului că modificările în participarea ramurilor la producerea produsului social au avut loc pe fondul general al creșterii absolute a produsului social creat în toate ramurile economiei naționale.

Realizarea produsului social

PENTRU a se putea relua an de an procesul de producere a produsului social este necesară realizarea acestuia. **Prin realizarea produsului social se înțelege trecerea, sub formă materială și valorică, a tuturor componentelor produsului social din sfera producției în sfera consumului (productiv și neproductiv) prin intermediul repartiției și schimbului.** Prin înfăptuirea realizării produsului social are loc, pe de o parte, recuperarea cheltuielilor efectuate cu producerea mărfurilor la care se adaogă și venitul net, iar pe de altă parte, înlocuirea mijloacelor de producție consumate, procurarea unor mijloace de producție suplimentare pentru lărgirea producției și procurarea obiectelor de consum necesare consumului personal și social.

Asigurarea cu mijloacele de producție și obiectivele de consum necesare și, prin aceasta, realizarea produsului social are loc prin intermediul schimbului de mărfuri care se desfășoară între unitățile economice din interiorul fiecărui sector, între unitățile economice ale celor două sectoare, între unitățile economice și populație. **Deplasarea mărfurilor de la producător la consumator prin intermediul banilor poartă denumirea de circulația mărfurilor.**

Circulația mărfurilor, care include atît obiectele de consum cît și mijloacele de producție, are loc pe piața internă și pe piața externă. În timp ce **piața internă** oglindește ansamblul relațiilor de vînzare-cumpărare care au loc în interiorul țării, **piața externă** exprimă totalitatea relațiilor privind schimbul de mărfuri și servicii între țara noastră și alte țări.

Pentru a putea avea loc realizarea produsului social și, prin aceasta, reproducția sa, în economie sînt necesare anumite proporții, materiale și valorice, atît între cele două sectoare ale producției sociale cît și în cadrul fiecărui sector. În reproducția socialistă lărgită aceste proporții, cunoscute sub denumirea de condițiile realizării produsului social sînt următoarele :

a). valoarea produsului necesar și a plusprodusului din sec-

torul I (r+p), trebuie să fie mai mare decît fondul de înlocuire din sectorul II (f), adică :

I (r + p) II (f)

Aşadar, pentru a putea asigura lărgirea producţiei, atît în sectorul I cît şi în sectorul II, partea din producţia sectorului I care rămîne după înlocuirea mijloacelor de producţie consumate în acest sector trebuie să fie mai mare decît fondul de înlocuire din sectorul II.

b). valoarea producţiei sectorului I (f+r+p) trebuie să fie mai mare decît fondul de înlocuire din sectorul I (f) şi din sectorul II (f), adică :

I (f+3+p) > I (f)+II (f)

Prin urmare, în sectorul I trebuie să se asigure producerea de mijloace de producţie în cantitatea şi structura necesară, atît pentru înlocuirea mijloacelor de producţie consumate, cît şi pentru lărgirea producţiei, în ambele sectoare ;

c). valoarea producţiei sectorului II (f+r+p) trebuie să fie mai mică decît valoarea nou creată în sectorul I (r+p) şi în sectorul II (r+p), care împreună constituie venitul naţional adică :

II (f+r+p) I(r+p) + II(r+p)

Cu alte cuvinte, în reproducţia socialistă lărgită numai o parte a venitului naţional îmbracă forma materială de obiecte de consum — cea care se include în fondul de consum. Cealaltă parte a venitului naţional — care se include în fondul de acumulare — îmbracă în cea mai mare parte forma materială de mijloace de producţie.

Evident că proporţiile şi corelaţiile necesare înfăptuirii procesului de reproducţie sînt mai complexe decît fluxurile economice care asigură înlocuirea, sub formă materială şi valorică, a diferitelor componente ale produsului social şi ele devin din ce în ce mai complexe pe măsura dezvoltării forţelor de producţie şi adîncirii diviziunii sociale a muncii. În condiţiile ţării noastre, aceste proporţii se stabilesc în mod conştient prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială.

Legea creşterii cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie

ANALIZA condiţiilor necesare realizării produsului social în reproducţia socialistă lărgită a scos în evidenţă faptul că în interacţiunea dintre cele două sectoare ale producţiei sociale rolul determinant îl are sectorul I, producător de mijloace de producţie. Dezvoltarea cu precădere a sectorului I faţă de sectorul II are un caracter legic, fiind oglindit de **legea creşterii cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie.**

În diferite etape, în funcţie de anumiţi factori şi în condiţiile concrete, **conţinutul acestei legi — producerea mai întîi a mijloacelor de producţie — îmbracă diferite forme.** În ţara noastră, de exemplu, în procesul creării şi dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului, al industrializării socialiste, creşterea cu precădere s-a manifestat prin **creşterea mai rapidă a producţiei sectorului I.** Astfel, între anii 1951—1980, în timp ce producţia grupei „A" a crescut de 47 ori, cu un ritm mediu anual de 13,7%, producţia grupei „B" a crescut de numai 18 ori, cu un ritm mediu anual de 10,1%.

Atunci cînd baza tehnico-materială a noii orînduiri a fost creată, iar ramurile cheie ale economiei naţionale (construcţia de maşini, siderurgia, energetica şi chimia) au ajuns la un înalt nivel, se poate trece la **apropierea ritmurilor de creştere a producţiei celor două sectoare.**

Atît devansarea ritmului de creştere a producţiei sectorului II de către ritmul de creştere a producţiei sectorului I, cît şi apropierea dintre cele două ritmuri de creştere nu constituie un scop în sine, ci sînt subordonate, în ultima instanţă, satisfacerii tot mai depline a nevoilor materiale şi spirituale ale poporului. Ca urmare, atunci cînd dezvoltarea producţiei sectorului I s-a făcut pe seama nedezvoltării sectorului II, pentru restabilirea echilibrului, se impune **creşterea mai rapidă, pentru o perioadă de timp, a producţiei sectorului II.**

Apropierea dintre ritmurile de creştere a producţiei celor două sectoare şi creşterea mai rapidă, pentru o anumită perioadă a producţiei sectorului II sînt forme ale conţinutului legii creşterii cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie întrucît ele apar pe acea treaptă de dezvoltare a economiei cînd ponderea sectorului I în producţia socialistă este predominantă ceea ce face ca în mărime absolută sporul producţiei sectorului I să fie mai mare.

Dezvoltarea cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie nu trebuie însă privită numai sub aspect **cantitativ,** ci şi sub aspect **calitativ** care constă în aceea că **paralel cu producerea mai întîi a mijloacelor de producţie are loc şi perfecţionarea permanentă a acestora.** Şi un aspect şi celălalt vor conduce, pînă la urmă, la sporirea producţiei bunurilor de consum, îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă şi ridicarea gradului de civilizaţie al poporului.

conf. dr. Gruiţă PĂRĂIANU
Academia de Studii economice Bucureşti

Restructurarea ofertei de export

(Urmare din pag. 14)

de produse, ca urmare a crizei energetice şi de materii prime, exportul de produse chimice în primele stadii de prelucrare nu mai asigură întotdeauna o recuperare corespunzătoare a input-urilor primare, un nivel ridicat de eficienţă. Sporirea rentabilităţii producţiei şi exportului impune, tot mai mult, realizarea de economii „pe verticală", integrarea producţiei şi recuperarea costului factorilor primari prin valoarea superioară a produsului finit. Aceasta este şi tendinţa care se manifestă în prezent pe plan mondial ; după cum se arată în studiul UNCTAD ST/MD/23, în structura actuală a industriei chimice se afirmă un nou val de achiziţionări şi fuzionări, o mare parte a comerţului internaţional efectuîndu-se între întreprinderi aparţinînd unor grupuri gigant, constituite pe verticală.

În acest nou context trebuie situată şi strategia reducerii costurilor „pe orizontală" prin realizarea de economii de scară, ca urmare a creşterii seriei (volumului) producţiei, specifică dezvoltării unor producţii de bază şi intermediare în deceniile şase şi şapte. (vezi tabelul nr. 3).

Avem în vedere, spre exemplu, reducerea relativă a exportului de negru de fum şi creşterea exportului de fire şi fibre sintetice, care, aşa cum arătam, conduce la multiplicarea valorii produselor. De asemenea, sporirea gradului de prelucrare a produselor petroliere, prin perfecţionarea în continuare a producţiei şi exportului de cauciuc, punerea accentului pe cauciucul poliizoprenic, butadienstirenic, pe fabricarea de latexuri, pe exportul de anvelope şi articole din cauciuc în conformitate cu actualele cerinţe ale beneficiarilor externi (anvelope radiale, „tubeless", anvelope gigant, etc.).

Ca mare exportator de îngrăşăminte chimice, îndeosebi pe bază de azot — ponderea lor în export a fost în ultimii ani de 2,5 ori mai mare decît în Belgia, de peste 5 ori mai mare decît în Italia şi de aproape 9 ori mai mare decît în R.F.G. — la care obţinem cursuri de revenire favorabile (inferioare cursului comercial unic), putem realiza o creştere a preţului mediu pe tonă la export prin majorarea ponderii exportului de îngrăşăminte complexe, prin adaptarea rapidă la modificările cererii, prin îmbunătăţirea calităţii produselor oferite la export.

Totodată, realizarea unor acţiuni complexe de comerţ exterior şi cooperare în producţie pot conduce la o mai bună utilizare a capacităţilor noastre de producţie, în acest domeniu, la dimensionarea optimă a exportului.

Economisirea energiei ca materie primă şi combustibil

O DIRECŢIE importantă a restructurării ofertei de export a industriei chimice, concordantă cu cerinţa prelucrării avansate, o reprezintă orientarea producţiei spre procedeele tehnologice care asigură un consum redus de energie, ca şi economisirea materiilor prime implicate în procesul de producţie. Acest deziderat trebuie avut în vedere cu atît mai mult cu cît industria chimică se situează printre ramurile cu cele mai mari consumuri specifice de energie electrică pe un muncitor.

Folosirea unor tehnologii avansate, modernizarea şi îmbunătăţirea permanentă a instalaţiilor utilizate, la nivelul tehnicii mondiale, sînt tot atîtea căi de realizare a unor produse chimice de un înalt nivel calitativ şi competitive pe piaţa mondială în condiţiile unor consumuri de materii prime şi energie reduse. (vezi tabelul nr. 3).

DOCUMENTAR

Evoluții în configurația pieților financiare internaționale

ÎN ULTIMELE două decenii s-a înregistrat o însemnată creștere a volumului operațiunilor efectuate pe piețele internaționale specializate în montarea de credite pe termen mijlociu și lung. De la circa 1,5 miliarde dolari, cît era la începutul anilor '60, totalul împrumuturilor angajate pe aceste piețe se situa după un deceniu în jur de 5 miliarde dolari, pentru a depăși 186 miliarde dolari în 1981. Accentuarea tendinței de amplificare a activității de credit este ilustrată de faptul că tranzacțiile încheiate în 1981 au depășit cu 55% totalul din 1980 și au însumat mai mult decît dublul valorii cumulate a creditelor din prima jumătate a deceniului trecut.

Dezvoltarea piețelor financiare internaționale nu a fost liniară, urmînd oscilațiile cererii și ofertei de fonduri pe care le-au determinat în această perioadă de timp mișcările speculative de capital instabilitatea generalizată a valutelor, fluctuațiile dobînzilor, dezechilibrele mari de plăți la scară mondială. Din cauza condițiilor economice și monetare schimbătoare, în evoluția piețelor respective au apărut momente de criză, de scădere bruscă sau chiar de încetare a anumitor operațiuni, urmate apoi de creșteri puternice, pînă la niveluri record, ale acelorași operațiuni. Datele publicate ilustrează chiar scăderi ale operațiunilor pe ansamblul piețelor financiare internaționale, așa cum au fost în 1973 sau în 1980, sub incidența mai multor factori, între care pe un loc principal s-a situat nivelul ridicat al dobînzilor.

Cu toate aceste fluctuații, dificultăți și crize, împrumuturile de pe piețele în cauză au căpătat o importantă pondere, devenind un element structural și permanent al fluxurilor internaționale de capital, ca și al activității bancare curente.

Acțiunea conjugată a unei multitudini de cerințe și de factori cauzali a produs în cursul acestui interval de timp adevărate mutații în structura și instrumentele piețelor financiare internaționale.

Mutații în structură și instrumente

LIMITATĂ pînă la începutul anilor '60 la emisiuni de obligațiuni străine pe piețele de capital ale unor țări occidentale deschise accesului debitorilor nerezidenți, gama împrumuturilor internaționale pe termen mijlociu și lung s-a lărgit considerabil sub impactul dezvoltării pieței eurovalutelor. Lipsa de restricții și control asupra circulației eurovalutelor a permis deținătorilor de astfel de fonduri să efectueze nu numai operațiuni pe termen scurt pe piața monetară internațională, ci să treacă nestingheriți și pe piața financiară, pentru a subscrie emisiuni de hîrtii de valoare cu rambursarea pe termene mai lungi. Proveniența fondurilor și specificul tranzacțiilor explică de ce titlurile de credit nou apărute aveau să poarte denumirea sugestivă de **euroobligațiuni.**

Caracteristica euroobligațiunilor este aceea că, spre deosebire de așa-numitele emisiuni de obligațiuni străine, lansarea împrumutului, ca și toate fazele ulterioare ale operațiunii se desfășoară în afara țării în a cărei monedă este exprimat titlul de credit, corespunzător deci cunoscutului circuit extranațional al eurovalutelor.

Noua componentă a piețelor specializate în credite pe termen mijlociu și lung s-a dovedit mai suplă și mai dinamică, devansînd treptat sectorul tradițional al emisiunilor de obligațiuni străine, frînat uneori de faptul că se află în raza de acțiune a politicii monetare pusă în aplicare în țările unde se desfășoară operațiunile. Începînd din 1963, cînd apar primele date sintetice, împrumuturile emise sub formă de euroobligațiuni au crescut de aproape 40 de ori în cursul unui interval de 17 ani, cu oscilații de la un an la altul ale volumului global de pînă la 40% în jos și de circa 110% în sus. După ce a reprezentat în anii '70 un procent mediu de 50% din totalul emisiunilor cu caracter internațional, proporția euroobligațiunilor a ajuns în ultimii doi ani la circa 60%. (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Evoluția piețelor financiare internaționale pe categorii de credite

— milioane dolari —

	Emisiuni obligațiuni străine	Emisiuni euroobligațiuni	Eurocredite bancare	Total
1965	2 360	888	—	3 248
1972	3 421	6 335	6 857	16 613
1975	11 342	8 567	20 992	40 901
1979	22 264	18 726	82 812	123 302
1980	17 950	23 970	77 392	119 312
1981	21 369	31 616	133 354	186 339
1982 (tr. I)	5 978	12 030	17 585	35 643

Sursa tabelelor : World Financial Markets, Morgan Guaranty Trust Company, colecția 1968—1982

În urmă cu un deceniu, fluctuațiile mari de dobînzi au stat la originea formării unei noi componente a piețelor financiare internaționale, denumită a **euroîmprumuturilor.**

Noua piață financiară se deosebește de cele anterior constituite prin faptul că împrumutul nu se mai materializează în obligațiuni emise de către debitor, care pot fi subscrise, în principiu, de orice persoană fizică sau juridică atrasă de condițiile oferite de cost și termen. Eurocreditele sînt montate și subscrise în întregime de un grup de bănci alcătuit anume pentru fiecare operațiune în parte, fără intervenția altor participanți, piața căpătînd astfel un caracter închis. Tehnică folosită de multă vreme — însă nu pe o scară largă — pentru mobilizarea de fonduri în vederea finanțării unor afaceri importante, constituirea de consorții bancare a devenit în acești ani o practică uzuală, ducînd la formarea unei adevărate piețe specializate în asemenea operațiuni.

O trăsătură definitorie a tranzacțiilor de pe piața eurocreditelor este că titlul de credit constă într-o convenție semnată între debitor și grupul băncilor creditoare, care stabilește raporturi juridice numai între părțile în cauză și nu mai lasă posibilitatea unei negocieri a hîrtiilor de valoare pe piața secundară de capital, așa cum este cazul obligațiunilor străine și al euroobligațiunilor.

Un alt element specific al eurocreditelor îl constituie costul lor variabil, în funcție de evoluția dobînzilor pe piețele monetare. Într-o perioadă de accentuată scumpire a creditului, faptul că obligațiunile sînt în mod tradițional purtătoare de dobînzi fixe a creat un handicap în privința atragerii subscriitorilor potențiali. În momentele de creștere puternică a nivelului dobînzilor, deținătorii de fonduri s-au îndreptat de preferință spre plasamente pe termen scurt, pe piețele monetare naționale și internaționale, care ofereau cîștiguri substanțiale într-o perspectivă apropiată și astfel oferta de capitaluri pe piețele financiare s-a redus considerabil.

Prin stabilirea unui cost variabil, constînd în aplicarea unei marje asupra unei dobînzi de referință de pe piața monetară, de regulă dobînda la depozitele interbancare în eurovalute practicată în mari centre financiare cum este Londra, sistemul eurocreditelor

s-a dovedit mai adecvat condițiilor date. Acest sistem nu a produs, de fapt, modificări de esență în mecanismul de funcționare a piețelor financiare internaționale, ci mai curînd a schimbat modul de circulație a capitalurilor. Formula obligațiunilor neapărînd întotdeauna satisfăcătoare, o parte din deținătorii de disponibilități pe termen lung au preferat ca, în locul unor tranzacții directe cu debitorii, să-și încredințeze practic fondurile băncilor, sub formă de plasamente pe termen scurt. Întemeiate pe importanta capacitate de refinanțare astfel creată băncile și-au asumat rolul profitabil de intermediar între parteneri care vor să dea și respectiv să ia bani cu împrumut pe termene lungi, la dobînzi corespunzînd nivelului la creditele pe termen scurt. De aceea, s-a apreciat că un principal avantaj al eurocreditelor constă în reducerea riscului pe care trebuie să-l suporte debitorii și creditorii pe termene mai lungi, de a fi nevoiți să plătească mai mult sau să încaseze mai puțin decît dobînzile curente atunci cînd se produc modificări de nivel.

cursul ultimilor zece ani al piețelor în discuție.

În fața exigențelor pieței și a schimbărilor aduse prin sistemul eurocreditelor, s-au impus de la sine transformări în privința condițiilor, precum și a instrumentelor specifice ale piețelor specializate în emisiuni de titluri. Cu începere din 1978 au devenit o practică uzuală euroobligațiunile cu dobînzi variabile, indexate de regulă — la fel ca eurocreditele — asupra dobînzilor la depozitele interbancare pe una dintre principalele europiețe și prevăzînd adeseori anumite limite pentru apărarea partenerilor împotriva unor fluctuații prea mari ale condițiilor de cost. De menționat că din 1980 ponderea euroobligațiunilor cu dobînzi variabile a început să depășească pe aceea a titlurilor emise cu dobînzi fixe.

Sînt interesante inovațiile apărute în ultimul timp ca, de exemplu, euroobligațiile cu „dobînzi-trăgaci" („drop-lock bonds"), care în cazul depășirii unui nivel de cost, considerată „declanșator", se transformă în titluri obișnuite, purtînd pe tot restul duratei o dobîndă

Tabelul nr. 2

Totalul creditelor angajate pe piețele financiare internaționale pe categorii de debitori

— milioane dolari —

	1975	1978	1979	1980	1981	1982 ian.-mart.
Țări capitaliste dezvoltate	22 445	53 916	58 134	71 832	127 000	23 300
Țări O.P.E.C.	2 966	11 941	12 971	11 538	12 301	4 143
Țări în curs de dezvoltare	8 716	29 576	38 086	25 951	37 707	7 179
Țări socialiste	2 836	3 797	7 400	2 874	1 866	125
Organizații internaționale	3 938	5 218	6 211	7 067	7 465	1 396
Total	40 901	104 448	124 802	119 312	186 339	36 643

Trebuie subliniat, de asemenea, că prin procesul de „sindicalizare", cum se mai numește constituirea de consorții bancare pentru montarea unor asemenea credite, s-a putut mări considerabil valoarea nominală a operațiunilor, ceea ce le-a sporit atractivitatea mai ales pentru debitorii de prim rang. Spre exemplificare, în timp ce o emisiune de obligațiuni străine sau de euroobligații nu depășește de regulă ordinul zecilor de milioane de dolari, din considerente practice, respectiv pentru a găsi subscriitori în momentul lansării, un eurocredit însumează de multe ori sute de milioane de dolari și au fost cazuri depășind un miliard de dolari pentru o operațiune în favoarea unui singur debitor, în speță pentru instituții financiare din Canada, Italia, Franța, Suedia.

Toate aceste elemente au concurat la o creștere incomparabil mai rapidă a componentei „eurocredite" comparativ cu celelalte două sectoare mai demult constituite ale piețelor financiare internaționale. După cum se poate observa din cifrele privind categoriile de tranzacții, eurocreditele au ajuns să reprezinte anul trecut peste 70% din volumul global al operațiunilor, fiind de departe cel mai dinamic segment în fixă, stabilită de la început. Alte forme noi, originale sînt reprezentate de euroobligațiunile legate de prețul petrolului sau al aurului, precum și de euroobligațiunile cu dobîndă fluctuantă convertibile, în condiții prestabilite, în titluri cu dobîndă fixă, a căror rambursare se poate cere însă de purtători din momentul preschimbării.

În sfîrșit, atrage atenția avalanșa din ultimul trimestru al anului 1981 și primul trimestru din anul curent a împrumuturilor cu „cupon zero", care au atins o valoare totală de circa 2 miliarde dolari. Acestea sînt remunerate în locul dobînzii printr-un sistem de scontare a titlurilor. De exemplu, General Motors a lansat pe piață astfel de euroobligațiuni pe durată de 10 ani, în valoare totală de 250 milioane dolari, cu un preț de emisiune de 25-25 — adică 250,25 dolari plătibili pentru fiecare titlu cu valoarea nominală 1 000 dolari, care reprezintă suma de rambursat la scadență. În mod practic prețul indicat duce la echivalentul unei obligațiuni cu dobînda de 14,75% pe an. Interesul debitorilor privind asemenea titluri constă în costul mai redus față de nivelul pieței, iar acela al creditorilor rezidă în principal în scutirea de impozite pe dobînzi de care beneficiază prin definiție noile instrumente financiare, astfel încît în ultimă analiză ele apar mai rentabile decît cele emise în condiții uzuale.

Un mecanism în continuă adaptare

O PRIVIRE retrospectivă asupra piețelor financiare internaționale oferă așadar, imaginea unui mecanism în continuă evoluție, în vederea adaptării la cerințele, ca și la condițiile incerte determinate de situația monetară instabilă existentă pe plan mondial. Importanța dobîndită de aceste piețe într-o perioadă de însemnate dezechilibre în relațiile financiar-valutare internaționale este scoasă în evidență de rolul esențial îndeplinit în procesul transferului de fonduri din partea țărilor cu balanță excedentară către cele cu balanță deficitară. În această privință se poate cita ca cel mai reprezentativ proces reciclarea petrodolarilor după cele două „șocuri" petroliere din anii '70.

În ce privește, însă, modul cum și-au îndeplinit în fapt acest rol piețele financiare internaționale, cifrele privind grupurile de țări sau entități beneficiare de credite scot în evidență o situație inacceptabilă (vezi tabelul nr. 2). De la o proporție de circa 54% în urmă cu 7 ani, partea ce a revenit țărilor capitaliste dezvoltate din totalul creditelor angajate a depășit 60% în 1980, pentru a se apropia de 70% în 1981. Numai debitorii din S.U.A. au obținut circa 62 000 milioane dolari, adică mai mult decît suma cumulată pe toate celelalte grupuri în afară de țările dezvoltate. Referitor la împrumuturile către țările în curs de dezvoltare, se impune precizarea că grosul fondurilor a fost în mod permanent primit numai de un grup restrîns de beneficiari. Luînd pentru edificare cele mai recente cifre se constată că din totalul de 37 707 milioane dolari înregistrat în 1981, un număr de 10 țări dintre cele care au atins un anumit grad de dezvoltare, ca Brazilia, Mexic, Argentina, Peru ș.a., au primit circa 31 000 milioane, în vreme ce zeci de țări subdezvoltate nu au avut deschis de fel accesul la asemenea surse de fonduri pentru a putea finanța vitale proiecte economice și sociale.

Reține atenția și faptul că, din cauza unei politici tot mai restrictive a băncilor din țările occidentale, volumul creditelor obținute de țările socialiste s-a redus simțitor de cîțiva ani, ceea ce nu poate să aibă decît o incidență negativă asupra dezvoltării relațiilor economice Est-Vest.

Pornind de la toate aceste aspecte se desprinde concluzia că asemenea altor mecanisme care funcționează în lumea capitalistă, dar sînt de un interes general, pentru toate statele, piețele financiare internaționale prezintă unele tendințe și evoluții ce nu răspund pe deplin vocației lor universale. O reașezare a sistemelor ce condiționează relațiile internaționale de credit se înscrie în cerințele de stringentă actualitate ale înfăptuirii unei noi ordini economice în lume.

Radu NEGREA

FAO: recoltă cerealieră ridicată în 1982

CULTURILE cerealiere nu au avut de suferit de urma înghețului care a afectat, în iarna trecută, America de Nord și alte mari zone destinate acestor culturi, apreciază studiul F.A.O. intitulat „Perspective alimentare" astfel că în anul 1982 se așteaptă să se obțină producții ridicate în țări ca S.U.A. R.F.G., Franța, Anglia și o serie de țări socialiste.

Comerțul mondial cu grîu și cereale secundare va atinge 204 mil. tone în anul agricol 1981—1982 (+9 mil. tone față de intervalul precedent), niveluri record fiind așteptate atît la livrările către țările dezvoltate cît și către cele în curs de dezvoltare. Acestea din urmă se pare că vor însuma 64 mil. tone, cu 12 la sută mai mult decît în anul trecut, cu creșteri mai mari (+4 mil. t) — totalizînd 24 mil. t — în ce privește cele destinate țărilor cele mai sărace.

Raportul F.A.O. prevede o majorare importantă a stocurilor mondiale, care se așteaptă să atingă 268 mil. t la sfîrșitul anului agricol 1981—1982, în primul rînd, pe seama cerealelor secundare, dar și ca urmare a creșterii stocurilor la grîu și orez. În măsura în care aceste previziuni se vor dovedi realiste, stocurile vor reprezenta 17—18 la sută din consum, ceea ce — potrivit aprecierilor F.A.O. — constituie nivelul minim necesar pentru a se asigura securitatea alimentară mondială.

Se mai semnalează, pe de altă parte, reducerea la 8,42 mil. tone (—570 mii t) a ajutorului cerealier internațional, ceea ce reprezintă cel mai scăzut nivel în intervalul începînd cu 1976—1977, în condițiile în care cantitățile sporite acordate de S.U.A. ca ajutoare nu au putut suplini reducerile importante înregistrate de Piața comună.

Rezerve valutare reduse în lumea a treia

LICHIDITATEA totală a țărilor în curs de dezvoltare (membre ale O.P.E.C.) s-a redus cu 15 la sută în 1981, diminuînd rezervele de valută la 85,5 miliarde de dolari, sumă echivalentă cu importurile țărilor respective pe o perioadă de numai 2 luni și jumătate. Deși o situație similară apărută în 1975 a fost depășită, la vremea respectivă țările în curs de dezvoltare reușind să-și refacă rezervele de mijloace de plată externe, potrivit unui studiu al Băncii AMEX o astfel de recuperare se pare că nu va mai fi posibilă în cursul anului curent, inclusiv datorită scăderii capacității lor de a obține împrumuturi externe.

Un fenomen de natură să accentueze aceste dificultăți îl constituie prelungirea recesiunii în țările industrializate, ceea ce va face ca importurile lor din lumea a treia — și deci încasările valutare ale acesteia din urmă — să nu mai atingă nivelurile anterioare.

Paralel, datoria externă (aici incluzînd și pe cea a țărilor din O.P.E.C.) totalizează 257,4 miliarde dolari — apreciază studiul băncii AMEX

Programe de dezvoltare

Camerun: preocupări pentru valorificarea resurselor locale

DACA în cursul ultimilor cinci ani preocupările în domeniul economic în Camerun au fost circumscrise unor programe de o pronunțată austeritate — menite să combată efectele recesiunii economice mondiale, în ultimul timp situația economică a acestei țări cunoaște o ameliorare treptată. Planul de dezvoltare economică 1982—1986 prevede investiții în valoare de 2 300 miliarde franci CFA (1 dolar S.U.A. = 286,8 fr CFA) față de 685 mrd. franci CFA în planul anterior. Sectorului public îi revin 60%, iar celui privat 40% din totalul acestor investiții. Opțiunile fundamentale ale planului sînt realizarea efectivă a autoaprovizionării pe plan alimentar, sarcini sporite în sectorul agricol, forestier, al creșterii animalelor și în pescuit — nu numai pentru satisfacerea cererii interne, ci și pentru exporturile în continuă creștere. Se urmărește totodată intensificarea eforturilor de prospectare și exploatare a resurselor miniere și energetice, în sprijinul creșterii economice a țării.

În ce privește industria, reorientarea procesului de industrializare este concepută printr-o politică de valorificare prioritară a bazei proprii de materii prime.

Stadiul incipient în care se află încă agricultura și prioritățile imediate ale economiei au făcut ca în noul plan să fie înscrise ca obiective realizarea de fabrici agroindustriale (pentru prelucrarea manioculuí, a tomatelor, pentru obținerea de ulei de arahide etc.) precum și a altor fabrici pentru produse farmaceutice, articole casnice, mase plastice, sticlă, tablă. Fabricile vor fi amplasate atît în capitala țării Yaoundé, cît și în orașele Douala și Garoua.

Pe această bază se prevede creșterea producției alimentare cu 3% pe an, intensificarea producției agricole și îmbunătățirea circuitelor de comercializare, paralel cu pregătirea de cadre de specialitate. Se urmărește totodată desfășurarea unei activități de control asupra producției, comercializării și prelucrării produselor agricole. Creșterea animalelor și pescuitul vor trebui să ducă la asigurarea unui consum de proteine de origine animală echivalent cu 36 kg carne de vită pe persoană pe an.

Relațiile economice între România și Camerun se desfășoară în baza Acordului comercial și a Acordului general de cooperare economică și tehnică. România exportă în Camerun: țesături din fibre sintetice și artificiale, încălțăminte cu talpă de piele, cauciuc, geamuri, aparate medicale și importă produse ca uleiuri vegetale, țiței și bitum.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PRIMA SĂPTĂMÎNĂ A LUNII MAI a.c., evoluțiile de pe piețele valutare internaționale au avut ca principală caracteristică prelungirea tendinței de deteriorare a poziției **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale, în principal sub influența reducerii dobînzilor la fondurile în această valută atît pe piața S.U.A. cît și pe cea internațională de capital.

Pe fondul slăbirii generale a cursului dolarului, al speranțelor legate de o soluționare negociată a conflictului anglo-argentinian, ca și al menținerii unor niveluri relativ ridicate a dobînzilor la fondurile în **lire sterline,** cursul acestei valute s-a apreciat, de la 1,7960 dolari în ziua de referință, de 30 aprilie a.c., la 1,8275 dolari la finele intervalului analizat.

Marca vest-germană a cunoscut, de asemenea, o apreciere sensibilă față de dolar (de la 2,33 mărci/1 dolar la finele lunii aprilie a.c. la 2,2950 mărci/1 dolar la 7 mai a.c.) în principal sub influența tendințelor favorabile înregistrate și anticipate în economia vest-germană (soldarea balanței de plăți a țării cu un excedent de 1,58 miliarde mărci în luna martie a.c., reducerea șomajului în aprilie a.c., estimarea unei creșteri reale a P.N.B. în 1982 cu 0,5 la sută în termeni reali și a unui excedent în contul curent al balanței de plăți de circa 5 miliarde mărci la nivelul întregului an). Poziția **francului elvețian** a înregistrat o revenire notabilă spre sfîrșitul intervalului analizat, în special după hotărîrea Băncii Naționale a Elveției de a nu proceda la noi reduceri ale dobînzilor interne similar celor operate de alte autorități centrale din țările vest-europene. La finele săptămînii această valută era cotată la 1,8975 franci/1 dolar, comparativ cu 1,9490 franci/1 dolar în ziua de referință (o apreciere cu 2,7 puncte procentuale). Pe fondul slăbirii poziției generale a dolarului S.U.A., în intervalul analizat aprecieri sensibile de curs dar mai puțin pronunțate au înregistrat și alte valute vest-europene. Astfel, **francul francez** a marcat o apreciere cu 1,5 puncte procentuale (de la 6,08 la 5,99 franci/1 dolar), **francul belgian** cu circa 1,66 puncte procentuale (de la 44,07 la 43,35 franci/1 dolar) iar **lira italiană** cu aproape 1,5 puncte procentuale (de la 1295 la 1276 lire/1 dolar).

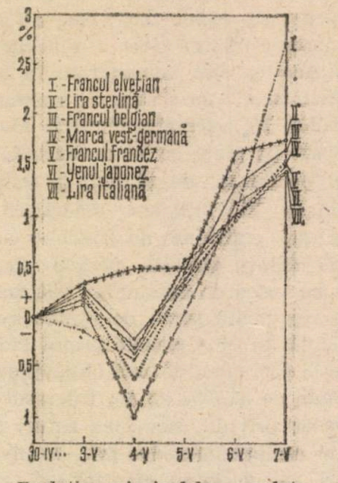

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3—7 V. Bază: 30 aprilie a.c.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 30 aprilie și 7 mai a.c.): eurodolari 14,9375 la sută și 14,5625 la sută, euromărci vest-germane 8,625 la sută și 8,5625 la sută, eurofranci elvețieni 5,125 la sută și 4,625 la sută, eurolire sterline 13,75 la sută și 13,3125 la sută.

Prețul aurului a prezentat o evoluție descendentă, situîndu-se la ultimul fixing de la Londra din săptămîna analizată la 334,75 dolari/uncie, (în scădere cu 26,5 dolari față de ultimul fixing din luna aprilie).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Ramurile „de vîrf" și cercetarea

AȘA-ZISELE ramuri „de vîrf" ale industriei, purtătoare de progres tehnic, se caracterizează între altele și printr-un nivel ridicat al activității de cercetare științifică și dezvoltare, prin ponderea superioară a fondurilor alocate în

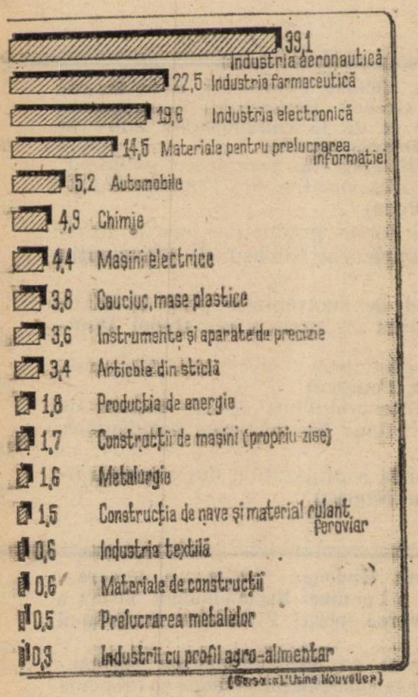

Ierarhia subramurilor industriale sub raportul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare (în % din valoarea adăugată)

acest scop. Un exemplu îl oferă graficul alăturat, care prezintă ponderea cheltuielilor respective din 18 subramuri ale industriei franceze, raportate la valoarea adăugată (echivalentul producției nete), produsă în fiecare dintre ele în anul 1980, în întreprinderile cu peste o sută de salariați.

După cum se vede, în jumătatea superioară a graficului — cea incluzînd subramurile cu ponderi ale cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare cuprinse între 3,6 și 39,1% — figurează subramuri cu o intensă și permanentă penetrație a progresului tehnic, cum sînt industria aeronautică, cea farmaceutică, cea electronică și de materiale pentru prelucrarea informației, construcția de automobile, industria chimică, a cauciucului și maselor plastice, precum și construcția de mașini electrice, de instrumente și aparate de precizie. Chiar dacă ponderile respective variază, evident, de la o țară industrială la alta, componența „plutonului fruntaș" (sub aspectul efortului de cercetare) al subramurilor industriale rămîne — în linii mari — aceeași.

Perspective în utilizarea energiei eoliene

ÎN Uniunea Sovietică au fost elaborate o serie de proiecte — diferențiate ca anvergură și aplicabilitate în perspectivă — de utilizare a energiei vîntului. Începutul va consta în construirea unor centrale electrice eoliene de pînă la 5 MW urmate de altele cu puteri de 6—20 MW, dispunînd de unul sau mai multe agregate. Asemenea centrale vor fi înălțate pe turnuri înalte de aproximativ 500 m.

Calculele specialiștilor evidențiază că, în regiunea Moscovei, la o centrală eoliană proiectată cu opt elice vor funcționa generatoare electrice cu puteri între 40 și 80 MW, puterea totală a centralei sporind în cazul amplasării acesteia în zone cu o mai mare intensitate a curenților de aer. Se studiază, de asemenea, posibilitatea amplasării (de pildă cu ajutorul unor aerostate) de centrale eoliene la altitudini de ordinul a 5 000 m deasupra nivelului mării, pentru valorificarea forței unor curenți de aer permanenți și puternici.

Se apreciază că prin construirea a o sută de centrale eoliene cu o putere unitară de 1 000 MW, care să fie reunite într-un sistem interconectat, s-ar obține o funcționare regulată a sistemului, indiferent de variațiile puterii vîntului în timp și în spațiu. Se preconizează, de asemenea, construirea de centrale eoliene corelate cu centrale electrice hidroacumulatoare; în perioadele de intensificare a curenților de aer, energia electrică furnizată de centrala eoliană ar pune în mișcare pompele destinate să ridice apa în lacul de acumulare din amonte de centrala hidroacumulatoare, iar în perioadele de acalmie ar funcționa turbinele hidrocentralei.

Ridicarea nivelului științific al conducerii

DUPĂ OPINIA unor economiști americani, cea mai importantă sarcină căreia trebuie să-i facă față actualmente conducerile companiilor industriale din S.U.A. constă în reorientarea conducerii concrete către soluționarea prioritară a problemelor legate de accelerarea creșterii productivității muncii și sporirea eficienței utilizării tuturor categoriilor de resurse, ca o condiție esențială pentru înviorarea ritmului de creștere economică.

Atingerea obiectivului menționat implică îmbunătățirea calității conducerii economice, aplicarea — în practica acesteia — a unor metode eficiente de studiere a operațiunilor procesului de producție, a analizei statistice etc. Aceasta, deoarece în mod frecvent — afirmă specialiștii citați — nu sînt folosite metodele moderne de conducere, programare și control, cadrele respective bazîndu-se mai mult pe intuiție și pe experiența personală, ceea ce dă naștere la aprecieri subiective, vădit insuficiente în condițiile actuale, pentru soluționarea unor probleme economice acute.

Printre metodele de planificare și conducere recomandate a fi folosite cu prioritate de cadrele ocupate cu munca concretă de conducere figurează programarea lineară (pentru asigurarea repartizării optime a resurselor); analiza corelațiilor critice (între totalul încasărilor din desfacere și volumul producției); utilizarea în procesul de planificare a fișelor tehnologice de montaj, a planurilor-grafice calendaristice, pe cicluri; elaborarea schemelor de optimizare (pe bază de model) a amplasării echipamentului de producție; metodele de ridicare a eficienței utilizării timpului de lucru (prin perfecționarea organizării muncii); cele de prognozare (a caracteristicilor statistice și a parametrilor calitativi); aplicarea modelelor-rețea ale procesului de producție.

Fermă de lapte în... deșert

ÎN Arabia Saudită, într-o zonă de deșert situată la aproape o sută de km de capitala țării — Ryad — se află în curs de edificare cea mai mare fermă autonomă de vaci de lapte din lume. Avînd la bază importul de tehnică, material semincer și vaci de rasă din țări dezvoltate, ferma — realizată cu ajutorul specialiștilor firmei suedeze Alfa-Laval — funcționează pe principiul circuitului integrat de producție.

Acțiunea a început acum cîțiva ani cu foraje de prospectare a unei pînze freatice de adîncime, pînă la începutul acestui an fiind puse în funcțiune 23 de puțuri de extracție (cu un debit de 50 l/sec. fiecare); apa pompată servește îndeosebi la irigarea permanentă a plantației de ierburi furajere rapid crescătoare (se obțin zece recolte pe an). Astfel, este asigurată baza furajeră pentru vacile de lapte, șeptelul ajungînd la începutul anului curent la 9 mii de capete.

Laptele muls este prelucrat pe loc într-o fabrică dotată cu cele mai moderne utilaje, care (la o capacitate de producție, proiectată, de 75 tone pe zi) furnizează zilnic 40 tone de produse lactate pentru consumul populației, într-o gamă variată de articole, începînd cu lapte pasteurizat și pînă la înghețată.

Se apreciază că ferma ar putea fi extinsă pînă la o suprafață cultivată de 3 000 ha și un șeptel de 25 mii de capete bovine, exploatarea ei urmînd să ofere o experiență utilă pentru valorificarea unor regiuni deșertice.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 19 din 14 mai 1982

— **Vizita de stat a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Grecia. Contribuție remarcabilă la dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre România și Grecia (Dinu Dragomirescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Exigențe ale asigurării unor corelații optime între indicatorii de plan **(Corneliu Bârnea)** 2

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate

● Posibilități de întărire a autofinanțării unităților economice **(Eugen Vasilescu, Florin Georgescu)** 5

● Implicații ale autogestiunii în fermele zootehnice **(Maria Stroe, Georgeta Negru)** 7

— Pregătirea din timp și de bună calitate a necesarului de piese de schimb **(I. Mihai)** 9

— Apicultura — o îndeletnicire cu ample posibilități de dezvoltare rentabilă **(Ovidiu Grasu)** 11

— Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior. Restructurarea ofertei de export în industria chimică **(Olga Mihăescu, Ioan Popa)** 13

— Repartiția rațională a forțelor de producție în teritoriu — componentă a dezvoltării intensive (I) **(Constantin Bărbăcioru)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Concentrarea potențialului din întreprinderi pentru dezvoltarea activităților creativ-inovative **(Ionel Dumbravă)** 18

TEORII-IDEI

— Viitorul în viziunea specialiștilor. Întrebări, dileme, noi ipoteze **(Maria D. Popescu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Interpretări ale „teoriei ocupării forței de muncă" în doctrinele occidentale (I) **(Eufrosina Ionescu)** 22

— Coordonate ale conducerii întreprinderii **(Erwin Hutira)** 25

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Reproducția produsului social **(Gruiță Părăianu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Documentar. Evoluții în configurația pieței financiare internaționale **(Radu Negrea)** 28

— Tendințe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic și în ajutorul instruirii propagandiștilor

IN THIS ISSUE

— **The state-level visit of president Nicolae Ceaușescu, and comrade Elena Ceaușescu, in Greece. A remarquable contribution to the development of friendship and collaboration between Romania and Greece (Dinu Dragomirescu)** 1

— Ways to increase efficiency in foreign trade. Restructuring the export supply in the chemical industry **(Olga Mihăescu, Ioan Popa)** 13

— Rational territorial distribution of the productive forces — a component of the intensive development (I) **(Constantin Bărbăcioru)** 15

— Entreprise potential focused on developing creative and innovating activities **(Ionel Dumbravă)** 18

— The future in the vision of specialists. Questions, dilemmas and new hypothesis **(Maria D. Popescu)** 20

— Schools ● trends ● economists. Interpretations of the „theory on the employment of the labour force" in the western doctrines (I) **(Eufrosina Ionescu)** 22

— Trends in the configuration of the international financial markets **(Radu Negrea)** 28

DANS LE NUMÉRO

— **La visite d'Etat du président Nicolae Ceaușescu, avec la camarade Elena Ceaușescu, en Grèce. Remarcable contribution au développement de l'amitié et de la collaboration entre la Roumanie et la Grèce (Dinu Dragomirescu)** 1

— Voies d'accroissement de l'efficience du commerce extérieur. La restructuration de l'offre d'exportation de l'industrie chimique **(Olga Mihăescu, Ioan Popa)** 13

— La distribution rationnelle des forces productives sur le territoire — composante du développement intensif (I) **(Constantin Bărbăcioru)** 15

— La concentration du potentiel des entreprises pour le développement des activités créatives et innovatrices **(Ionel Dumbravă)** 18

— Le futur dans la vision des spécialistes. Questions, dilemmes, nouvelles hypothèses **(Maria D. Popescu)** 20

— Ecoles-courants-économistes. Interprétations de „la théorie de l'emploi de la main d'oeuvre" dans les doctrines occidentales (I) **(Eufrosina Ionescu)** 22

— Documentaire. Evolutions dans la configuration des marchés financiers internationaux **(Radu Negrea)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— **Официальный визит президента Николае Чаушеску, вместе с товарищем Елена Чаушеску, в Грецию. Выдающийся вклад в развитие дружбы и сотрудничества между Румынией и Грецией (Дину Драгомиреску)** 1

— Пути увеличения эффективности во внешнеторговой деятельности. Изменение структуры предложения на экспорт со стороны химической промышленности **(Олга Михэеску, Иоан Попа)** 13

— Рациональное размещение производительных сил на территории — составная часть интенсивного развития (I) **(Константин Бэрбэчору)** 15

— Концентрация существующего на предприятиях потенциала для развития творческо-новаторской деятельности **(Ионел Думбравэ)** 18

— Будущее в возрении специалистов. Вопросы, дилемы, новые гипотезы **(Мария Д. Попеску)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Толкования «теории занятости рабочей силы» в западных доктринах (I) **(Еуфросина Ионеску)** 22

— Эволюции в конфигурации международных финансовых рынков **(Раду Негря)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

● IUTINA ● TEXTINA ● OINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● TEXTINA ● OINA ● IUTINA ●

● IUTINA ● TEXTINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● OINA ● IUTINA ●

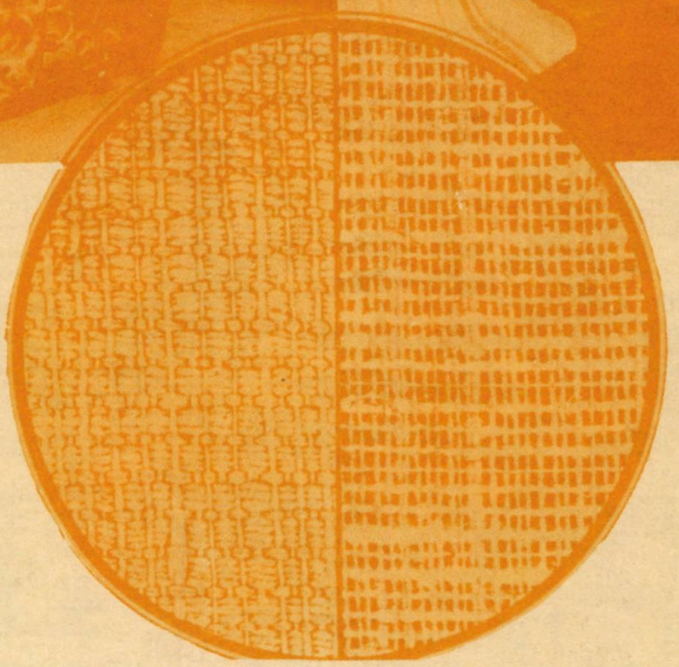

● IUTINA ● TEXTINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● IUTINA ● TEXTINA ●

● TEXTINA ● OINA ●
● OINA ● IUTINA ●
● IUTINA ● TEXTINA ●

Magazinele universale VICTORIA, BUCUREȘTI, UNIREA, BUCUR-OBOR, prin raioanele specializate în desfacerea țesăturilor decorative, pun la dispoziția celor interesați o varietate de țesături de uz casnic, într-o gamă diversă de modele și poziții coloristice și având o mare rezistență în utilizare.

Țesăturile destinate decorațiunilor interioare sînt realizate din fire de in și cînepă, în amestec cu alte fibre, la care se pot aplica o serie de tratamente (albire, vopsire, imprimare) ce conferă produselor moliciune, un tușeu plăcut.

Oricărei locuințe i se poate acorda un plus de confort și modernitate prin aplicarea unor decorațiuni interioare de bun gust.

● Mobilierul (scaune, fotolii, canapele etc.) poate fi tapițat cu TEXTINA, stofă de mobilă modernă și deosebit de rezistentă.

● Draperiile pot fi confecționate din OINA sau IUTINA, țesături vopsite sau imprimate, care au calitatea de a menține răcoare în cameră pe timpul verii sau căldură în timpul iernii.

Pentru tapetarea pereților locuinței, în special ai holurilor, se poate utiliza cu succes articolul OINA — natur, vopsit uni sau imprimat.

OINA și IUTINA sînt țesături ideale pentru confecționarea huselor pentru fotoliile autoturismelor.

În curînd magazinele și raioanele specializate vor pune în vînzare articole de marochinărie executate din țesături decorative IUTINA—OINA—TEXTINA, articole adecvate sezonului estival.

Aceste articole satisfac cele mai exigente gusturi, mai ales dacă sînt confecționate cu ingeniozitate și rafinament.

Draperiile, husele, tapetele și tapițeriile realizate din țesăturile decorative TEXTINA, OINA, IUTINA asigură fiecărui cămin o ambianță intimă, familiară, completînd cu originalitate nota specifică locuinței.

1982 MAJ 25

Bucuria Copiilor

La începutul verii... daruri potrivite cu exuberanța copiilor noștri ! Să nu uităm că între 15 mai—15 iunie '82, MAGAZINELE SPECIALIZATE ALE COMERȚULUI DE STAT ne oferă posibilitatea de a alege din bogatul sortiment cadouri pentru cei mici.

● JUCĂRII mecanizate (mașinuțe, mașini de cusut) ; din material textil (ursuleți, cățeluși, pisicuțe, iepurași, căluți, elefanți) ; din cauciuc și material plastic destinate jocurilor în aer liber (găletușe, stropitori, mingi etc.)

● JOCURI DIN CARTON POLIGRAFIAT educativ-distractive cu diverse teme : din istorie („Dacii și romanii", „File din istorie"); din geografie („Turul României". „Să ne orientăm pe hartă") ; din zoologie („Loto cu animale", „Domino cu păsări", „Animale din continente") ; de perspicacitate („Joc ghicitoare", „Cine găsește întîi", „Găsește al cui este ?" ; de îndemânare („Am învățat să cos", „Să țesem frumos")

● JOCURI DE CONSTRUCȚII pentru diverse activități practice (truse de traforaj, truse pentru micii electricieni, truse de ștampile cu figurine : păsări, animale, flori, autovehicule etc.)

● APARATE DE FOTOGRAFIAT „ORIZONT" pentru amatori

● ARTICOLE SPORT (biciclete PEGAS, triciclete, trotinete, rotile etc.)

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CREŞTEREA RENTABILITĂŢII LA BAZA AUTOGESTIUNII

Numărul 20 ● Vineri 21 mai 1982

CONSFĂTUIRE DE LUCRU LA C.C. AL P.C.R.

Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, în zilele de 14 şi 15 mai, la Comitetul Central al partidului a avut loc o consfătuire pe probleme de industrie şi agricultură, în cadrul căreia s-a procedat la o analiză aprofundată a activităţii în aceste sectoare de bază ale economiei naţionale, în vederea realizării, în condiţii superioare de calitate şi eficienţă, a prevederilor planului de stat pe anul în curs şi pe întregul cincinal.

Înscriindu-se pe linia consultărilor permanente ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu cadrele de conducere şi oamenii muncii din cele mai diferite sectoare de activitate, consfătuirea a evidenţiat rolul esenţial, determinant, al secretarului general al partidului în elaborarea şi fundamentarea măsurilor concrete, eficiente, pentru dezvoltarea şi continua modernizare a economiei noastre în condiţiile complexe, deosebit de dificile, create de criza economică mondială, capacitatea sa de a investiga în profunzime realitatea, pentru identificarea soluţiilor celor mai potrivite menite să asigure înfăptuirea exemplară a programului de dezvoltare economico-socială a ţării.

În spiritul indicaţiilor date de secretarul general al partidului, consfătuirea a examinat cu exigenţă activitatea desfăşurată în industrie şi agricultură, stabilind măsurile corespunzătoare pentru eliminarea rămînerilor în urmă, a celorlalte neajunsuri din fiecare domeniu, pentru afirmarea tot mai puternică a factorilor intensivi în dezvoltarea producţiei materiale, pentru ridicarea economiei noastre socialiste la nivelul marilor posibilităţi de care dispune.

ÎN ÎNCHEIEREA LUCRĂRILOR CONSFĂTUIRII A LUAT CUVÎNTUL TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU, SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, PREŞEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA.

Cuvîntarea secretarului general al partidului a fost urmărită cu deosebit interes de participanţii la consfătuire şi subliniată în repetate rînduri cu vii şi puternice aplauze. Toţi cei prezenţi şi-au manifestat hotărîrea de a acţiona cu toată răspunderea în vederea înfăptuirii sarcinilor deosebit de importante în industrie şi agricultură, pentru transpunerea în fapt a orientărilor de maximă însemnătate formulate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în scopul înfloririi necontenite a patriei noastre socialiste, pentru ridicarea nivelului de trai, material şi spiritual, al întregului nostru popor.

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

CENTRUL DE INFORMARE ȘTIINȚIFICĂ

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Modalități de apreciere a competitivității globale a unei economii

Prăbușirea în 1973 a sistemului monetar internațional bazat pe fixitatea cursurilor de schimb și instaurarea flotării generalizate a făcut ca economiștii să se preocupe din ce în ce mai mult pe deoparte de cauzele care determină evoluția cursurilor, iar pe de altă parte de efectele pe care această evoluție le are asupra altor fenomene economice cum ar fi dinamica fluxurilor comerciale, soldul balanțelor de plăți, prețurile etc.

Una din implicațiile directe ale flotării cursurilor de schimb, corelate cu evoluția prețurilor, este conferirea unui grad mai ridicat sau mai scăzut de competitivitate mărfurilor exportate de o anumită țară imprimînd astfel un dinamism mai accentuat, respectiv mai scăzut, exporturilor acelei țări.

Cunoașterea poziției competitivității țărilor partenere poate folosi la orientarea fluxurilor comerciale, fiind mai avantajos să se importe dintr-o țară cu o poziție concurențială favorabilă și să se exporte către o țară cu o poziție concurențială defavorabilă în termeni financiar-valutari. Importanța practică constă în aceea că exportatorii din țările aparținînd primei categorii au posibilitatea diminuării prețurilor la care își vînd mărfurile, în timp ce exportatorii celei de-a doua categorii stimulează exportul prin modificarea cursului de schimb al valutelor naționale.

Metodele de apreciere a poziției concurențiale a unei economii își au originea în teoria paritații puterii de cumpărare, dezvoltată de profesorul Gustav Cassel de la Universitatea din Stockholm în perioada interbelică și reluată de economiștii monetariști după prăbușirea sistemului monetar de la Bretton Woods.

Această teorie dă expresie legăturii reciproce dintre evoluția prețurilor din două țări și cursul de schimb al monedelor lor. În esență se apreciază că cursul de schimb dintre două monede este dat de raportul dintre puterile de cumpărare ale fiecăreia pe pieţele interne. O scădere a puterii de cumpărare a unei monede, exprimată printr-o creștere a prețurilor, va antrena modificarea raportului dintre puterile de cumpărare, respectiv scăderea cursului de schimb al acestei monede, pentru a se realiza un nou echilibru. Dacă însă această scădere nu are loc, datorită să spunem, susținerii cursurilor de către autoritățile monetare ale celor două țări, exportatorii din țara în care prețurile au crescut, obținînd la export aceleași venituri ca și în perioada precedentă, își vor vedea diminuată rentabilitatea operațiunilor lor, datorită unor costuri superioare, în timp ce exportatorii din țara parteneră vor obține prețuri mai mari pentru mărfurile vîndute de ei în țara în care inflația are un nivel mai ridicat. Aceasta le va permite să accepte anumite reduceri de preț fără ca să obțină, însă, venituri inferioare celor din perioada antericară. Prin urmare, se va putea afirma că mărfurile exportatorilor din țara parteneră sînt mai competitive, în timp ce competitivitatea țării în care prețurile au crescut va fi diminuată.

În concluzie, abaterile evoluției cursurilor de schimb de la regula paritații puterii de cumpărare îi dezavantajează pe unii participanți la comerțul internațional în timp ce ii avantajează pe alții. Iată de ce este bine ca poziția concurențială a unei țări să fie cunoscută.

În perioada cursurilor fixe, aprecierea competitivității unei economii era făcută în funcție de nivelul prețurilor unei țări față de nivelul prețurilor din țările partenere. În momentul cînd creșterea prețurilor dintr-o țară depășea cu mult creșterea prețurilor din celelalte țări, diminuînd eficiența exporturilor, paralel cu stimularea importurilor, se proceda la deprecierea cursurilor de schimb a monedei țării respective pentru a se reinstaura o situație de echilibru.

Pentru a da un exemplu, putem cita cazul monedei franceze în perioada 1968—1969. Evenimentele din mai 1968, care au dus la dezorganizarea producției, la creșterea ridicată a salariilor și implicit a costurilor de producție, au compromis competitivitatea întreprinderilor franceze pe pieţele internaționale. În august 1969 guvernul francez a decis, ca urmare a stării de fapt existente, o devalorizare a francului cu 12,5 la sută.

Două luni mai tîrziu o altă monedă își modifica valoarea : marca vestgermană. În cursul perioadei anterioare, prețurile de pe piața germană crescuseră cu mult mai puțin decît în alte țări. Exporturile germane s-au dezvoltat puternic datorită faptului că exportatorii obțineau în străinătate venituri suplimentare. Cererea globală părea să tindă către depășirea ofertei, iar prețurile amenințau să devină instabile. Pentru a pune capăt acestor tendințe, și a încetini oarecum exporturile, guvernul a decis la finele lui septembrie 1969 revalorizarea mărcii cu 9,29 la sută.

În 1973 s-a abandonat sistemul internațional al cursurilor fixe, una din criticile aduse fiind și faptul că acesta crea permanent tensiuni deoarece nu permitea cursurilor să se ajusteze suficient de des în funcție de evoluția prețurilor și costurilor din diferitele țări, ceea ce ducea fie la avantajarea unora fie la dezavantajarea altora din punctul de vedere al competitivității. Promotorii cursurilor fluctuante în frunte cu Milton Friedman susțineau că noua formulă nu va mai genera dezechilibre accentuate între economii, iar cursurile de schimb vor exprima mai bine raporturile dintre puterile de cumpărare ale monedelor. Curînd însă realitatea a demonstrat că valutele se abat adesea de la dinamica pe care ar trebui să o impună evoluția prețurilor unor țări, ceea ce conduce, implicit, la creșterea sau scăderea

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 20 1982

competitivității economiilor pe piața internațională. Aceste abateri sînt datorate intervențiilor masive ale organismelor monetare pe piață, interesul deosebit al operatorilor pentru anumite valute sau chiar anticipărilor acestora cu privire la evoluția viitoare a cursurilor. Ca urmare flotarea generalizată a introdus noi elemente în ceea ce privește analiza poziției concurențiale a unei țări.

În primul rînd, fluctuațiile zilnice, adesea foarte ample, au făcut necesară izolarea mișcărilor pe termen scurt, datorate unor conjuncturi de moment, de cele pe termen mediu și lung, considerate a fi efectul factorilor fundamentali, și în funcție de care trebuie apreciată poziția competitivă. Iată de ce analizele bazate pe metode econometrice folosesc cursurile medii lunare sau trimestriale.

În al doilea rînd, a devenit insuficientă analiza evoluției bilaterale a cursurilor, fiind necesară o analiză multilaterală, deoarece cursul unei monede se poate aprecia față de o monedă și deprecia față de alta în același timp. În momentul de față studiile privitoare la evoluția cursurilor de schimb exprimă poziția acestora printr-un indicator denumit *curs de schimb efectiv* (c.s.e.) care este media ponderată a evoluției procentuale a cursurilor de schimb dintre moneda analizată și monedele țărilor partenere :

c.s.e. (în procente) = $\Sigma RiWi$, unde $\Sigma Wi = 1$

Ri = evoluția procentuală la un anumit moment a cursurilor de schimb dintre moneda analizată și monedele țărilor partenere.

i = țara parteneră

Wi = ponderea fiecărei țări partenere.

În literatura de specialitate, discuția care se duce este concentrată în jurul modului de calcul al ponderii fiecărei valute în cadrul mediei precum și a modului de selecționare a bazei față de care să se evalueze creșterea sau descreșterea procentuală a cursului de schimb.

În funcție de aceste elemente sînt cunoscuți și calculați de diferite organisme trei indici ai cursului de schimb efectiv :

a) Indicele zilnic al Băncii Morgan, care ia în calcul dolarul față de alte 15 valute. Ponderile folosite sînt cele ale țărilor respective în comerțul exterior american. Aceste ponderi sînt denumite „bilaterale". Bazele de calcul sînt a) parităților înainte de iunie 1970 ; b) cursurile pivot de la 15 decembrie 1971 ; c) cursurile pieței de la 15 februarie 1973.

b) Indicele „Federal Rezerve Board" din Statele Unite, care analizează dolarul față de 10 valute, ponderîndu-le însă cu ponderile deținute de țările respective în comerțul internațional pe o perioadă de cîțiva ani.

c) Indicele Fondului Monetar Internațional, care analizează 18 valute. Ponderile sînt deduse din modelul multilateral al cursurilor de schimb M.E.R.M. (Multilateral Exchange Rate Model). Ponderile reflectă atît dimensiunile fluxurilor comerciale bilaterale și multilaterale, cît și elasticitatea acestora la schimbările de preț.

Semnificația cursului de schimb este următoarea : dacă el înregistrează o evoluție ascendentă, moneda analizată se apreciază în raport cu celelalte, implicînd diminuarea competitivității țării respective. Dacă, din contra, evoluția cursului efectiv este descendentă, moneda se depreciază, iar țara înregistrează un cîștig de competitivitate.

Cele trei categorii de indici, deși exprimă tendințe similare, dau totuși valori diferite, acordînd fie prea mare importanță schimburilor bilaterale (Indicele Morgan), fie amplificînd aspectul „terțe piețe" (Indicele Federal Rezerve Board). Din acest punct de vedere, indicele calculat de Fondul Monetar Internațional pare cel mai adecvat, el luînd în considerare atît comerțul bilateral cît și pe cel al țărilor terțe, precum și elasticitățile schimburilor față de variația prețurilor la materii prime semifinite și produse finite. Calculul acestor elemente este însă mult prea dificil, iar uneori nu există date care să permită aprecierea lor obiectivă. În ultimă instanță ponderile bilaterale par a fi cele mai operante.

MAREA BRITANIE

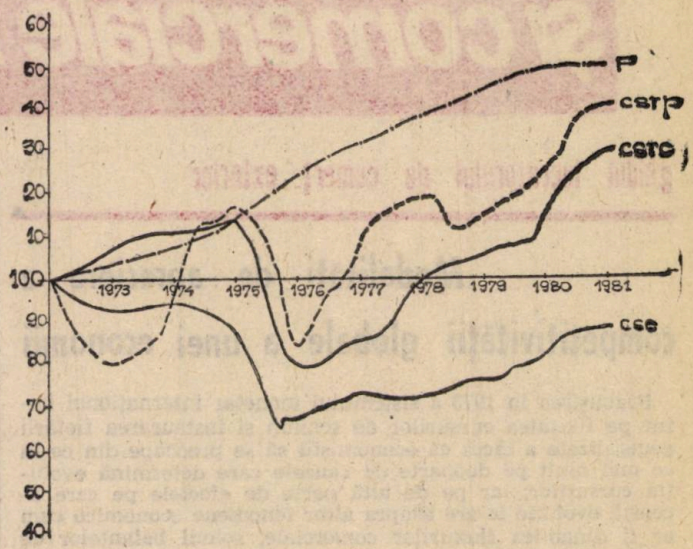

R. F. GERMANIA

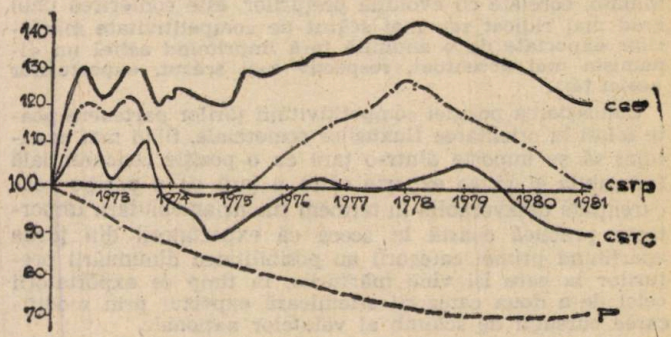

Sursă : Prelucrat după Raportul Fondului Monetar Internațional din 1978 și 1979 ; Raportul anual al Băncii Inglementelor Internaționale, 1981.

ITALIA

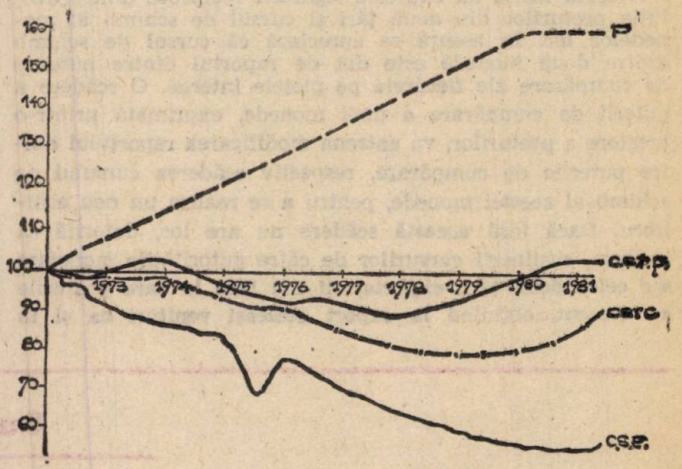

În ceea ce privește alegerea bazei, putem afirma că se poate apela la una arbitrară, avînd în vedere că nu există o dată cunoscută la care toate monedele să fi fost în echilibru perfect cu nivelul prețurilor. Acești indici, precum și cei pe care îi vom prezenta în continuare servesc la exprimarea modului în care a evoluat situația competitivității unei țări față de un moment de bază.

Graficele evidențiază evoluția cursurilor de schimb efective ale mărcii vestgermane, lirei sterline și lirei italiene. După cum se observă, marca vestgermană a înregistrat în perioada imediat următoare abandonării sistemului monetar internațional bazat pe fixitatea cursurilor, o puternică ascensiune care însă s-a modificat la finele anilor 1973 și 1974. Ea a continuat să se aprecieze pînă în 1978 cînd sensul curbei sale s-a schimbat profund, datorită anticipărilor operatorilor de pe piața valutară cu privire la evoluția economică vestgermană.

Lira sterlină s-a depreciat puternic în anul 1973, urmînd a se deprecia în continuare în anii 1975 și 1976 datorită nivelului foarte ridicat al prețurilor, și productivității scăzute. În 1978 cursul său a început să se aprecieze, în pofida inflației care a rămas în continuare foarte ridicată, datorită creșterii prețurilor petrolului și promisiunilor pe care rezervele Mării Nordului le fac cu privire la redresarea economiei britanice.

În fine, lira italiană s-a depreciat puternic pînă în 1978 datorită ritmului ridicat al inflației din această țară.

În aprecierea competitivității globale a unei economii trebuie să se țină apoi cont de evoluția prețurilor. Pentru aceasta se calculează un *indice relativ al prețurilor* (P), ca raport între indicele prețurilor din țara analizată și media ponderată a indicilor prețurilor celorlalte țări :

$P = Pj / \Sigma PiWi$, unde $\Sigma Wi = 1$

Pj = indicile prețurilor din țara analizată ;

Pi = indicile prețurilor în țările partenere „i"

Wi = ponderile țărilor partenere.

Pentru a putea compara rezultatele cu cele oferite de cursul de schimb efectiv este bine să se folosească aceleași ponderi iar baza trebuie să fie obligatoriu aceeași.

În ceea ce privește prețurile care să se iau în considerare, specialiștii nu manifestă unanimitate în alegerea unui indice care să exprime cel mai bine nivelul prețurilor dintr-o țară. Controversele îi despart pe cei care sînt partizanii unui indice de referință cît mai cuprinzător și cei care optează pentru indici care să se limiteze strict la bunurile care fac obiectul comerțului internațional. Cel mai adesea, studiile fac apel la indicele prețurilor cu amănuntul, fapt facilitat și de larga disponibilitate a informațiilor cu privire la evoluția acestuia. Cu toate acestea se folosesc în numeroase analize indicii prețurilor cu ridicata sau indicii prețurilor mărfurilor efectiv exportate.

Semnificația unui indice supraunitar al prețurilor, așa cum este calculat mai sus, este o creștere mai puternică a prețurilor în țara analizată (j) față de celelalte țări partenere (i). Invers, o valoare subunitară denotă o creștere mai lentă a prețurilor celorlalte țări.

După cum am văzut din graficele prezentate rezultă că, prețurile relative din Marea Britanie și Italia au suferit creșteri accentuate față de prețurile celorlalte țări partenere, ceea ce a dus la deprecierea monedelor acestor țări. Din contră, prețurile din R. F. Germania au rămas în urma celorlalte, marca apreciindu-se o bună perioadă de timp.

Poziția concurențială reală a unei țări se determină prin compararea indicelui cursului efectiv cu indicele relativ al prețurilor. O evoluție ascendentă a cursului de schimb efectiv mai puternică decît cea a indicelui relativ al prețurilor lasă să se vadă că poziția concurențială a țării în cauză s-a deteriorat. Invers, o evoluție descendentă mai pronunțată decît a prețurilor relative, denotă că poziția concurențială s-a ameliorat.

Pentru compararea dinamicilor acestor indicatori, literatura de specialitate reține crearea unor indici agregați care combină evoluția cursurilor efective cu cea a indicilor relativi ai prețurilor, dînd naștere unui nou indicator cunoscut sub numele de *curs de schimb efectiv real* (c.s.r.p.). El poate fi exprimat prin media aritmetică ponderală a evoluției procentuale a cursurilor de schimb, corectată cu indicile relativ bilateral al prețurilor :

c.s.r.p. = $\Sigma Ri(Pj/Pi)Wi$, unde $\Sigma Wi = 1$

Un rezultat supraunitar al celor de mai sus denotă o pierdere de competitivitate, în timp ce un rezultat subunitar denotă un cîștig. Relația de mai sus exprimă foarte bine faptul că o creștere a competitivității obținută pe calea deprecierii monedei unei țări poate fi diminuată de creșterea relativă a prețurilor din acea țară sau invers. Evoluția ascendentă a cursului real denotă o diminuare a competitivității globale în timp ce evoluția sa descendentă semnifică o ameliorare a acesteia. Cînd abaterile de la poziția de echilibru sînt accentuate, se consideră că moneda țării în cauză este subapreciată sau supraapreciată. Apropierea acestui indicator de unitate scoate în relief faptul că cursul monedei studiate respectă regula parității puterii de cumpărare.

Analizînd cursurile efective reale ale monedelor alese pentru exemplificare rezultă că în perioada 1973—1974 economia vestgermană a înregistrat o pierdere accentuată de competitivitate datorită creșterii excesive a cursului mărcii. La sfîrșitul anului 1975 marca era vizibil suevaluată. Evoluția ulterioară a înclinat către supraevaluare pînă cînd, în 1978, deprecierea mărcii a creat o nouă ameliorare a poziției concurențiale a Germaniei Federale.

Supraevaluarea aproape permanentă a mărcii nu a condus însă la diminuarea exporturilor acestei țări, ea înregistrînd pe toată această perioadă o balanță de plăți excedentară, deși excedentele au scăzut între 1974 și 1977. Menținerea unor exporturi ridicate a fost posibilă datorită faptului că pierderea de competitivitate pe care au suferit-o producătorii vestgermani din cauza supraevaluării mărcii a fost compensată de o productivitate a muncii cu mult superioară în R.F.G. față de țările partenere precum și de calitatea deosebită a mărfurilor și serviciilor oferite de firmele din această țară.

Deprecierea lirei sterline în 1973 a permis o ameliorare spectaculoasă a competitivității mărfurilor britanice. Nivelul ridicat al inflației din anii 1974 și 1975 (în jur de 20 la sută) a antrenat însă o foarte puternică deteriorare a poziției concurențiale. Tendința a fost inversată în 1976 cînd prăbușirea lirei sterline a antrenat creșterea competitivității. Din 1978, în pofida unui ritm inflaționist foarte puternic moneda britanică s-a apreciat în special datorită, așa cum am mai arătat, încrederii pe care piața o are în moneda unei țări posesoare de bogate resurse petrolifere, într-o perioadă cînd prețul petrolului s-a dublat. Aceasta a creat însă o supraevaluare a lirei care i-a nemulțumit profund pe exportatorii britanici. Banca Angliei, în buletinul său trimestrial din decembrie 1980 evoca situația disperată a economiei engleze în asemenea condiții : deteriorarea competitivității internaționale a Marii Britanii „nu are nici un precedent în istoria recentă".

Italia a înregistrat o rată ridicată a inflației însă deprecierea lirei a fost mai puternică ceea ce a condus la un curs de schimb efectiv real subunitar, moneda italiană fiind permanent subevaluată. În legătură cu aceasta se vorbește de așa zisul „cerc vicios" al cursului unei valute, deprecierea antrenînd creșterea prețurilor iar creșterea prețurilor antrenînd o nouă depreciere.

Prețurile și cursurile de schimb nu sînt singurii factori care ajustează poziția concurențială a unei țări. Productivitatea muncii, așa cum am văzut în cazul Germaniei Federale, este și ea un factor care influențează competitivitatea globală a unei economii. Producătorii din țara în care productivitatea este mai ridicată vor obține produse la costuri inferioare celorlalți, ceea ce le va aduce beneficii suplimentare sau le va permite să-și ofere mărfurile la prețuri mai reduse, acestea devenind mai competitive. Calculul productivității muncii la nivel macroeconomic este în general destul de delicat, cifrele disponibile nefiind de aceeași calitate ca cele referitoare la dinamica prețurilor. În general, se determină productivitatea muncii prin împărțirea producției la numărul total de ore-om lucrate. Pe termen scurt, variațiile de la o țară la alta sînt nesemnificative. Pe termen lung evoluția productivității devine importantă ea putînd modifica chiar și dinamica cursurilor de schimb.

Un alt factor care determină gradul de competitivitate este dinamica costurilor. Dacă într-o țară costurile de producție cresc mai încet decît în altă țară, exportatorii celei dintîi vor avea de cîștigat, ținînd cont și de faptul că, în general, costurile cresc paralel cu prețurile.

Ca și în cazul prețurilor, dinamica indicelui relativ al costurilor depinde de dinamica cursurilor de schimb dintre monedele țărilor partenere, una ajustînd-o pe cealaltă. Prin urmare, un ritm mai lent de creșterea a costurilor dintr-o țară aduce exportatorilor beneficii suplimentare care însă pot fi diminuate de o apreciere a cursului de schimb. Pornind de la acestea se poate construi un curs de schimb efectiv real ajustat prin indicele relativ al costurilor, cel din urmă exprimat ca raport între indicele costurilor din țara analizată și indicele costurilor din țările partenere

$$c.s.r.c. = \Sigma\, Ri(Cj/Ci)Wi, \text{ unde } \Sigma\, Wi = 1$$

Cj = indicele costurilor din țara analizată

Ci = indicele costurilor din țările partenere.

In ceea ce privește datele folosite trebuie arătat că analizele utilizează dinamica costurilor ocazionate de munca vie, folosindu-se costurile salariale pe unitate de produs.

Semnificația relației de mai sus este similară celei a cursului de schimb efectiv real elaborat în termenii prețurilor. Un rezultat supraunitar denotă o pierdere de competitivitate în timp ce un rezultat subunitar înfățișează un cîștig.

În general, așa cum reiese și din grafice, datorită faptului că între creșterea prețurilor și creșterea costurilor salariale este o relație directă, curba cursului efectiv real bazat pe costuri are o evoluție similară celei a cursului real bazat pe prețuri.

Este de datoria noastră să semnalăm faptul că analizele făcute pe baza indicilor pe care i-am prezentat trebuie filtrate prin prisma înțelegerii economice a fenomenelor care sînt determinate de mult mai multe variabile decît am putut noi lua în calcul. Deasemeni, rezultatele conțin un anumit element arbitrar, legat, așa cum am mai arătat, de ponderile utilizate, de prețurile luate în calcul, de baza de la care se pornește, de modul în care se exprimă cursurile de schimb (zilnice, medii lunare, trimestriale, etc.). Iată de ce este necesar să se rețină numai acele rezultate care denotă o tendință certă și de lungă durată.

Analiza acestor indicatori furnizează date referitoare la evoluția posibilă a valutelor pe piață. Înțelegerea cauzelor care determină cursurile de schimb ce se situează în afara traiectoriei dictate de regula parității puterii de cumpărare poate ajuta la preliminarea perioadei în care o monedă se va menține supra sau subevaluată. Deasemeni se poate anticipa că odată cu încetarea acțiunii cauzelor care au determinat supra sau subevaluarea, tendința evoluției monedei în cauză se poate inversa.

Pentru participanții la comerțul internațional aceste informații pot contribui la o mai bună alegere a partenerilor comerciali, la stabilirea monedei în care să se încheie contractele precum și la structura optimă a disponibilităților valutare.

Emanuel ODOBESCU
Banca pentru agricultură și industrie alimentară

drept și uzanțe internaționale

Implicațiile revocării unilaterale a contractului de mandat comercial

În baza contractului de mandat încheiat pe o perioadă nedeterminată, o firmă italiană (mandatar) urma să trateze în numele și pe seama unei firme franceze (mandat) vînzări comerciale de mărfuri cu clienți din Italia. Locul executării contractului era deci Italia, unde mandatara își avea sediul principal și pnde își desfășura activitatea comercială. Ulterior, mandatul a procedat însă la desființarea unilaterală a contractului de mandat.

În lipsa unei convenții de arbitraj sau a unei clauze prevăzută în mod expres în contractul de mandat, litigiul survenit între părțile contractuale a rămas sub incidența regulii de competență jurisdicțională de drept comun, fiind adus în fața instanțelor judecătorești franceze. Obiectul acțiunii mandatarului a fost obligarea mandantului la plata retribuției și la despăgubiri pentru dauna ce i s-a cauzat prin desființarea unilaterală, fără temei legitim a contractului de mandat.

Contractul de mandat încheiat între cele două părți poate să fie calificat drept un contract comercial internațional, deoarece cuprinde ambele elemente specifice actelor juridice de comerț exterior, respectiv comercialitatea și extraneitatea. Comercialitatea acestui contract de mandat este dată de însăși natura obiectivă a operațiunii respective, aflată în strînsă legătură cu procesul de circulație a mărfurilor și reprezentînd în fapt o activitate de intermediere prestată de mandatar în numele și pe seama unei alte firme comerciale de care a fost însărcinată să o efectueze. Extraneitatea contractului în cauză constă în aceea că acesta prezintă puncte de contact cu sistemele juridice a două state diferite, fiind prin urmare scos de sub incidența exclusivă a legislației naționale. Este necesar ca aceste două elemente să fie întrunite cumulativ, respectivul contract de mandat neputînd să fie calificat drept act juridic de comerț exterior fără îndeplinirea ambelor condiții.

In speța supusă prezentei analize, contractul intervenit între cele două părți este un contract de mandat comercial. Firma italiană în calitatea sa de mandatar profesional activînd în sectorul comercial s-a obligat să îndeplinească o serie de acte juridice în numele și pe seama firmei comerciale franceze, de la care a primit această însărcinare. Este vorba în acest caz de un mandatar comercial cu reprezentare. Un asemenea mandatar se deosebește net de un comisionar care este un mandatar comercial fără reprezentare. Comisionul se deosebește astfel de mandat nu prin esență, ci prin structura sa, comisionarul încheind acte juridice pe seama altei persoane dar în numele său propriu.

În dreptul nostru, prin art. 3 din legea nr. 1/1971 se enumeră separat reprezentarea și comisionul printre multe alte acte juridice de comerț exterior. În același sens, art. 406 din Codul comercial român precizează că un comisionar rămîne direct obligat către persoana cu care a încheiat afacerea comercială, ca și cum ar fi fost a sa proprie.

Orice contract de mandat comercial este un contract cu titlu oneros, mandantul fiind obligat să plătească mandatarului, o retribuție pentru serviciile sale. În schimbul retribuției primite, mandatarul comercial este ținut să ia toate măsurile necesare pentru buna conservare a mărfurilor ce îi sînt încredințate în scopul exercitării mandatului său, în caz contrar rămînînd răspunzător pentru pagubele cauzate mandantului. De asemenea, mandatarul comercial este obligat să-l înștiințeze imediat pe mandant de îndeplinirea însărcinării primite. În cazul în care man-

dantul întîrzie răspunsul său peste timpul normal necesar, se consideră că a acceptat îndeplinirea mandatului, chiar dacă mandatarul a depăşit limitele împuternicirii primite.

In ceea ce priveşt retribuţia mandatarului comercial, în dreptul italian, un act normativ special (decretul din 26 decembrie 1960) stabileşte principiul potrivit căruia orice agent comercial are drept la îndemnizaţia convenită în situaţia în care contractul încheiat pe o perioadă nedeterminată este desfiinţat prin voinţa unilaterală a mandantului. Instanţa judecătorească a stabilit că în litigiul intervenit între cele două părţi se va aplica legea italiană şi, în consecinţă, a hotărît că îndemnizaţia cuvenită mandatarului se va calcula potrivit sus-menţionatului act normativ.

Potrivit principiului autonomiei de voinţă, părţile dintr-un contract cu elemente de extraneitate sînt îndrituite să-şi aleagă legea competentă să cîrmuiască condiţiile de fond şi efectele contractului. Se poate alege numai una dintre legile cu care contractul are legătură. În speţa supusă prezentei analize, părţile contractante nefăcînd o asemenea alegere, instanţa judecătorească a determinat legea contractului prin localizarea sa după crterii obiective. În acest sens, instanţa judecătorească a înlăturat criteriul locului încheierii contractului, adoptînd principiul potrivit căruia contractul de mandat comercial are cele mai apropiate legături obiective cu sistemul de drept al ţării în care mandatarul trebuie să-şi îndeplinească prestaţia esenţială ce îi revine sau în care îşi avea sediul principal în momentul încheierii contractului.

In speţa supusă prezentei analize, prestaţia esenţială ce revenea mandatarului prin contract era de a încheia în Italia afaceri comerciale în numele şi pe seama firmei comerciale franceze mandantă, ceea ce face ca legea aplicabilă să fie cea italină. **Se poate, prin urmare, reţine principiul potrivit căruia în contractele comerciale de reprezentare cu element de extraneitate urmează a se aplica, în cazul unui conflict de legi, legea locului unde se face reprezentarea.** În contractul de mandat comercial, prestaţia esenţială şi caracteristică este reprezentarea mandantului de către mandatar.

Pentru soluţionarea cererii de despăgubiri a mandatarului, problema care s-a pus a fost aceea de a şti dacă mandatul putea să fie revocat printr-o simplă manifestare de voinţă unilaterală a mandantului.

Urmărind întărirea stabilităţii relaţiilor comerciale, în dreptul francez decretul din 23 decembrie 1958 dispune că revocarea mandatului de către mandant trebuie să fie justificată de existenţa unei culpe imputabile mandatarului în îndeplinirea obligaţiilor sale contractuale. În lipsa administrării probei unei asemenea culpe, mandantul datorează daune-interese pentru repararea prejudiciului cauzat mandatarului prin revocarea nejustificată a mandatului. Răspunderea sa este de natură civilă contractuală.

In sistemul dreptului germano-elveţian, posibilitatea de revocare este limitată, indifernt dacă mandatul este gratuit sau retribuit. În cadrul acestui sistem, partea contractantă care revocă nejustificat mandatul datorează celeilalte părţi despăgubiri pentru pagubele astfel pricinuite. In acelaşi sens., art. 391 din Codul comercial român dispune că mandantul sau mandatarul care prin revocarea sau renunţarea sa nejustificată întrerupe executarea unui mandat comercial datorează despăgubiri celeilalte părţi contractante. Textul nefăcînd nici un fel de distincţie, este aplicabil atît mandatelor comerciale pe timp determinat, cît şi celor cu durată nedeterminată.

In aceste condiţii, instanţa judecătorească franceză a obligat mandantul la plata despăgubirilor cerute de mandatarul comercial pentru revocarea unilaterală a contractului de mandat.

Prof. dr. Nicolae GHIMPA

Restructurări în producţia şi comerţul mondial

Influenţa exercitată de politica marilor firme asupra dezvoltării industriei chimice în ţările în curs de dezvoltare

(II) Industria chimică din ţările în curs de dezvoltare se caracterizează în prezent printr-un nivel şi o gamă relativ redusă de produse. Principalele produse chimice obţinute în aceste ţări sînt aşa-numitele produse chimice de bază, necesare în special industriilor tradiţionale cum sînt industria textilă, cea a pielăriei, a săpunului şi a agenţilor de conservare pentru produse alimentare.

O altă trăsătură caracteristică a industriei chimice din ţările în curs de dezvoltare o constituie faptul că majoritatea întreprinderilor chimice sînt reprezentate de filiale ale firmelor chimice din ţările capitaliste dezvoltate. Aceste filiale joacă un rol determinant în comercializarea şi distribuirea produselor pe care le importă de la „societăţile mamă".

Conform datelor prezentate într-un studiu elaborat de O.N.U. în anul 1979, industria chimică din ţările în curs de dezvoltare produce în special produse chimice de bază, săpun, îngrăşăminte şi vopsele. Studiul apreciază că în anul 1975 dintre ţările în curs de dezvoltare 67 produceau săpun, 37 produceau prafuri de spălare, 60 îngrăşăminte, 50 vopsele, 34 acid sulfuric, 25 sodă caustică, 22 acid clorhidric şi 19 insecticide. Tehnologia necesară obţinerii acestor produse se obţine în general din ţările capitaliste dezvoltate.

În cazul produselor chimice cu grad superior de prelucrare cum sînt (medicamentele, coloranţii, lacurile şi vopselele, antidăunătorii etc.) aportul ţărilor în curs de dezvoltare se rezumă la amestecul ingredientelor importate şi condiţionarea lor.

Gradul ridicat de dependenţă al ţărilor în curs de dezvoltare de importul de produse chimice provenit din ţările industrializate este demonstrat de ponderea deosebit de mare a importurilor pentru satisfacerea consumului de produse chimice (70% în 1975).

Printre produsele chimice cu pondere mai ridicată în importul ţărilor în curs de dezvoltare se remarcă : produsele agrochimice (deosebit de necesare pentru dezvoltarea agriculturii ţărilor respective), coloranţii, materialele plastice şi fibrele textile.

Ca urmare a insuficientei dezvoltări a industriei chimice a ţărilor în curs de dezvoltare, participarea lor la comerţul mondial cu produse chimice este deosebit de modestă (sub 5% în 1975).

În rîndul exportatorilor se află mai ales ţări în curs de dezvoltare cu un grad de dezvoltare industrială, mai ridicat cum sînt : Brazilia, Mexicul şi Argentina, ţări care exportă în special produse anorganice şi organice, materiale plastice de mare tonaj, săpunuri şi unele produse farmaceutice.

Printre exportatorii de mai mică importanţă se află R.P.D. Coreeană, India, Indonezia care exportă de asemenea unele produse chimice de bază (organice şi anorganice).

Unele exporturi provenind din aceste ţări se bazează în special pe resurse naturale cum sînt fosfaţii, (Algeria) coloranţi naturali şi tananţii (Kenya) îngrăşăminte (Senegal) şi sulf (Mexic).

Participarea masivă a marilor firme chimice din ţările capitaliste dezvoltate la dezvoltarea industriei chimice din ţările în curs de dezvoltare se poate vedea din faptul că în anul 1978 în Bangladesh 6 întreprinderi chimice din

primele 10 erau reprezentate de filiale ale firmelor chimice din țările industrializate sau de întreprinderi afiliate, în Egipt 3 din 5, în Ghana 3 din 6, în India 34 din 109, în Indonezia 9 din 9, în Iran 10 din 13, în Irak 2 din 2, în Kenya 13 din 14, în Malaezia 8 din 8, în Maroc 4 din 5, în Nigeria 9 din 10 și în Pachistan 6 din 13.

Principalele firme chimice din țările industrializate care acționează în țările în curs de dezvoltare enumerate mai sus sînt: Hoechst, BASF, Rhône — Poulenc, Montedison, Air Liquide, British Oxygen, I.C.I., Boots, Wellcome, Glaxo, Ciba-Geigy, Hoffman — La Roche, Du Pont, Mansanto, Pfizer, Jonhson and Jonhson, Sumitomo și Kanematsu.

Un mare număr din filialele și întreprinderile afiliate, existente pe teritoriul țărilor în curs de dezvoltare acționează de fapt numai în calitate de agenți de vînzare pentru produsele chimice furnizate de societățile mamă sau de alte societăți de profil din țările industrializate. În această situație se află unele filiale ale firmei Shell aflate în Kenya, în Mexic, în Nigeria și Sri Lanka sau cele ale firmei Du Pont aflate în Guatemala și Peru.

O altă practică curentă a marilor firme chimice din țările industrializate o constituie activitatea de control a producției filialelor existente în țările în curs de dezvoltare, realizată prin intermediul furniturii de materii prime sau ingrediente sau chiar prin influențarea investițiilor pe care acestea le fac.

O trăsătură caracteristică a dezvoltării industriei chimice din țările în curs de dezvoltare a constituie ponderea de importanță a investițiilor străine în această ramură.

Un studiu al investițiilor străine efectuate în 14 țări africane francofane (elaborat de O.N.U.) arată că în industria chimică aceste investiții reprezintă peste 21% din ansamblul investițiilor făcute în sectorul manufacturier, avînd ponderea cea mai ridicată față de celelalte sectoare.

Se constată de asemenea că industria chimică din aceste țări a înregistrat cea mai susținută dinamică din punct de vedere al pătrunderii investițiilor străine, cifrele arătînd o creștere de 14,1 milioane de $ în 1963 la 35,5 milioane în 1965 și la 102,3 milioane în 1975.

Din rîndul țărilor industrializate cu o puternică activitate investițională în țările în curs de dezvoltare se remarcă Japonia, ponderea deținută de investițiile firmelor japoneze în sectorul chimic din aceste țări fiind în anul 1977 de 24%. Ponderea investițiilor japoneze în sectorul chimic raportată la totalul investițiilor japoneze în străinătate a fost în același an de 73% în Orientul Mijlociu și Apropiat, de 25% în America Latină, de 10% în Asia și de 2% în Africa.

Poziția dominantă a firmelor străine în industria chimică din țările în curs de dezvoltare este, de asemenea, ilustrată de faptul că în Brazilia, în anul 1975, Institutul de planificare economică și socială a apreciat că majoritatea sectoarelor moderne din economie erau în întregime dominate de societățile transnaționale, 149 de firme controlînd 74% din sectorul materialelor plastice și 73% din cel al produselor chimice și petrochimice.

Țările în curs de dezvoltare cele mai avansate din punct de vedere industrial sau deținînd resurse proprii de materii prime și energie, manifestă în ultima vreme o puternică tendință de a se elibera de influența marilor firme chimice occidentale prin trecerea la obținerea pe plan național a unor produse chimice din ce în ce mai complexe.

Printre țările mai reprezentative implicate în acest proces se află Mexicul, Brazilia, Argentina și India.

Ca o caracteristică a acestei noi orientări se constată tendința acestor țări de a-și crea o industrie petrochimică axată în special pe obținerea produselor petrochimice de bază (utilizate la rîndul lor drept materie primă pentru obținerea unor produse chimice cu grad superior de prelucrare) cum sînt: etilena, propilena, butadiena, benzenul, toluenul, glicerina, acetona etc. Se remarcă, de asemenea, tendința creării în aceste țări a unor ramuri producătoare de produse medicinale și farmaceutice, bazate pe utilizarea unor componente active care se pot procura pe plan local.

Anul 1978 a marcat începutul unor acțiuni de amploare a țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de țiței (și chiar a unora ce nu intră în această categorie) privind crearea unor complexe petrochimice capabile să acopere prin producția lor nu numai nevoile interne, dar să ofere și un anumit disponibil de export. În majoritatea acestor cazuri au fost încheiate acorduri de asociere între firmele străine și cele autohtone (de stat și private) pentru crearea complexelor petrochimice respective, primele obligîndu-se să furnizeze instalații, tehnologii de fabricație, asistență în domeniul comercializării și chiar capitalurile necesare. Conform datelor disponibile, printre țările în curs de dezvoltare care au încheiat astfel de contracte se află: Algeria, Arabia Saudită, Argentina, Brazilia, Columbia, India, Irak, Libia, Quatar etc.

Se remarcă, de asemenea, procesul de constituire a unor societăți comune cu profil chimic alcătuite din întreprinderi de specialitate din diverse țări în curs de dezvoltare cum sînt: Societatea farmaceutică arabă (la care participă 10 țări arabe) și Societatea Hempel Marine Paints fondată în 1974 (investitori fiind Kuweitul, Arabia Saudită, Danemarca și firma Gulf International) și destinată fabricării vopselelor.

Se cunosc de asemenea, intențiile Asociației națiunilor Asiei de Sud-Est (ASEAN) de a realiza în contextul programului său de dezvoltare industrială a unui număr de proiecte în domeniul chimic, preconizîndu-se ca acestea să reușească să alimenteze atît piața țărilor respective cu unele produse chimice, permițînd și realizarea unui surplus pentru export.

Principalele proiecte ale asociației se referă atît la extinderea instalațiilor existente cît și la construirea unora noi pentru obținerea policlorurii de vinil, melaminei, metanolului, acidului azotic și azotatului de amoniu.

Iolanda DĂDUIANU
Petre PRISĂCARU
I.E.M.

Noi piețe

Tendințe noi în electronică

Restructurări în producție și comercializare au loc astăzi în numeroase ramuri industriale. Astfel, se prognozează în prezent 3 domenii vaste de dezvoltare a industriei electronice:

I. Electronica casnică — un prim domeniu, în expansiune foarte rapidă. După ce echipamentele electronice audio și video încep să atingă pe cele mai importante piețe de export nivelul de saturare, este firesc să-și facă apariția noi produse care să le înlocuiască pe primele. Este vorba de înregistratoarele pe discuri și casete video, aparate de filmat cu posibilitate de redare instantanee, care vor permite ca și televizorul viitorului — modificat să joace un rol mult mai important în cadrul căminului.

De asemenea minicalculatorul casnic, ca și pentru micile gestiuni va deveni un element indispensabil. Cuplarea calculatorului cu sistemul de înregistrare și redare video va permite dezvoltarea unor sisteme de regăsire și afișare a paginilor din ziare, clasarea documentației, cataloagelor, conturilor de bancă.

II. Cea mai spectaculoasă pătrundere a electronicii va fi în domeniul telecomunicațiilor. Dezvoltarea transmisiei de date prin rețelele de telecomunicații, paralel cu comunicările telefonice va determina o cerere crescîndă de echipament sofisticat de comutare, ca și extinderea liniilor de comunicații bazate pe fibre optice, linii de mare capacitate. Această tranziție va fi însoțită de creșterea puternică a cererii de echipament de comutare digital în locul sistemelor analoge.

III. Integrarea sistemelor de comunicații cu sistemele de prelucrare a datelor (informatice).

Creşterea puternică a informaticii de birou generează în mod complementar dezvoltarea sistemelor cu : traductoare, display-uri, echipamente telex, sortatoare şi clasoare automate, centrale telefonice cu acces pentru teleprelucrare. Creşterea interdependenţei între serviciile de comunicaţii şi cele de informatică orientează firmele ce nu le pot oferi pe ambele către noi achiziţii.

Exemplu : Firma L. M. Ericcson a cumpărat firma Data Saab, în timp ce I.B.M. se orientează pentru a-şi realiza un cap de pod în industria comunicaţiilor.

Faptul că multe industrii vest-europene de profil se dezvoltă îndărătul unor puternice bariere protecţioniste face ca întîlnirea lor cu competitorii pe pieţele ţărilor în curs de dezvoltare să aibă loc în condiţiile unei acerbe concurenţe — în special de preţ.

Tocmai structura încă slabă, fragmentară, neintegrată a industriilor electronice vest-europene, neadaptată la evoluţia cererii va face ca să nu poată rezista asprei concurenţe de pe piaţa internaţională.

În acest sens preşedintele marii firme olandeze Philips sugera necesitatea unei politici industriale comune vest-europene, care să unească forţele economice a celor cîteva firme mari electronice vest-europene pînă la nivelul bugetului de militare dolari necesari activităţii de cercetare pentru înnoirea produselor în ritmul impus de piaţa internaţională, de concurenţa internaţională.

I. G.

studiu de caz

Lansarea unui nou produs pe piaţă — factorii de decizie şi optica de marketing

„Walkman" — este denumirea comercială a unui nou aparat realizat de firma SONY, denumire ce a devenit un sinonim pentru toate casetofoanele stereo cu căşti folosite în Japonia. În trenurile rapide, în parcurile sau aglomeratele intersecţii ale oraşelor japoneze pot fi văzuţi din ce în ce mai mulţi tineri ascultînd muzică folosind acest nou tip de casetofon cu dimensiuni reduse, la care audiţia se realizează numai cu ajutorul căştilor. Lansat în iulie 1979, produsul a cunoscut un adevărat „boom", pe care nimeni, nici chiar la SONY, nu l-a întrevăzut : 1 milion bucăţi vîndute pînă la sfîrşitul anului 1980, peste 2 milioane în 1981, iar pentru 1982 perspectivele par a fi la fel de bune, deşi alţi producători, pentru a nu pierde startul, au produs aparate similare într-o succesiune rapidă, astfel încît concurenţa s-a intensificat.

Prototipul acestui casetofon a fost realizat, către sfîrşitul anului 1978, de un tînăr inginer al firmei SONY, care nu se aştepta în mod serios ca aparatul să fie vreodată produs. La începutul anului 1979, s-a întîmplat ca prototipul să atragă atenţia preşedintelui firmei şi a altor membri ai echipei de conducere, care au apreciat înalta calitate audio, efectul stereo şi uşurinţa folosirii noului casetofon. Hotărînd să fie realizat un produs care să exploateze aceste puncte puternice, conducerea firmei a stabilit ca acesta să fie pregătit pentru vînzare pînă în vara acelui an. (Operativitate în Concepţia de Management).

Timpul fixat a uluit departamentele implicate în realizarea noului casetofon, deoarece durata normală acceptată la SONY pentru a duce un produs din stadiul de proiect pînă la lansare este de cel puţin un an. (Decizie promptă).

Puţinul timp disponibil nu a fost, însă, singura problemă întîlnită, la fel de dificilă dovedindu-se şi cea a stabilirii preţului produsului. Conducerea firmei vedea drept cumpărători potenţiali ai casetofonului „Walkman" adolescenţii, care, probabil, vor fi nevoiţi să-şi economisească banii de buzunar pentru a-l putea achiziţiona. Aceasta a dictat în mod virtual ca preţul să se situeze între 30.000 şi 40.000 de yeni. (Identificarea segmentului de piaţă optim şi stabilirea preţului pentru consumul de masă).

„Walkman" era bazat pe „Pressman", casetofonul de înaltă calitate care se vindea cu 42.800 yeni. Cînd au fost făcute modificările corespunzătoare şi căştile au fost adăugate, preţul normal de piaţă ar fi trebuit să fie în jur de 50.000 yeni, ceea ce depăşea cu mult preţul obiectiv. În această situaţie, unii specialişti ai firmei au sugerat ca „Walkman" să fie dezvoltat pornindu-se de la un alt casetofon, mai ieftin, subliniind că pentru tinerii consumatori un preţ de 20.000 yeni va reprezenta maximul absolut. (Opinii tradiţionale). Conducerea firmei a respins însă această sugestie, considerînd că, dacă audierea se face prin căşti, calitatea sunetului va fi decisivă.

În iunie 1979, procesul realizării noului casetofon „Walkman" ajunsese destul de departe pentru a stabili că un preţ în limitele a 34.000—35.000 yeni ar fi o posibilă bază pentru începerea fabricaţiei. Totuşi, cînd specialistul responsabil a propus un preţ de 34.800 yeni, preşedintele firmei a spus „Nu, va fi 33.000 yeni". (Politica de stabilire a preţului de introducere).

Vîndut la acest preţ, noul casetofon a fost bine primit de tinerii cumpărători. Cu atît mai bine a fost însă privit de producătorii săi, de pe poziţia de vînzător exclusiv al unui produs cu un debuşeu nesperat.

FLORIN POGONARU
VIOREL GHEORGHE

documentar

Acordul Multifibre (AMF)

De la 1 ianuarie 1982 a intrat în vigoare cel de al III-lea Acord Multifibre, pentru o perioadă de circa patru ani şi jumătate (pînă la 31 iulie 1986). Actualul acord acoperă patru cincimi din comerţul internaţional cu textile şi îmbrăcăminte, totalizînd 80 miliarde dolari.

Primul AMF intrat în vigoare în anul 1974, iar cel de al doilea în anul 1977, avînd drept obiectiv stabilizarea importurilor de produse textile provenind din ţările în curs de dezvoltare prin fixarea unor ritmuri anuale de creştere, în funcţie de „sensibilitatea produsului" şi a unor plafoane globale pentru ansamblul importurilor provenind din ţările în curs de dezvoltare.

AMF III reia o serie de prevederi ale Aranjamentului iniţial sau ale celui din anul 1977 privind a) înlăturarea obstacolelor, liberalizarea comerţului cu textile şi favorizarea dezvoltării economico-sociale a ţărilor în curs de dezvoltare, prin creşterea încasărilor lor provenind din exportul acestor produse ; b) aplicarea unui tratament mai favorabil noilor participanţi, micilor furnizori, producătorilor şi furnizorilor de produse din bumbac şi topsuri de lînă ; c) recurgerea la măsuri de salvgardare numai în situaţii de dezorganizare a pieţei sau risc real în acest sens ; d) întărirea prevederilor privind protejarea producţiei (minime) ţărilor cu import ridicat şi consum intern corelativ scăzut.

Ca elemente noi, actualul Protocol recunoaşte :

— existenţa unui raport cauzal între scăderea ratei de creştere a consumului de textile pe locuitor în ţările dezvoltate importatoare şi apariţia perturbării pieţei în aceste ţări ;

— posibilitatea reducerii flexibilităţii sub limitele prevăzute în AMF, în cazul contingentelor foarte ridicate, utilizate intens şi cu pondere însemnată pe piaţa importatoare ;

— creşterea bruscă şi substanţială a exporturilor în ca-

drul unor contingente mari — care în perioadele anterioare înregistraseră subutilizării importante — pot cauza prejudicii grave unei industrii naționale, situație în care exportatorul „poate conveni soluții sau aranjamente mutual satisfăcătoare", în schimbul unor compensații „echitabile și cuantificabile".

Cîteva din prevederile nou introduse în Protocol vizează o atenuare a creșterii accesului furnizorilor principali (Hong Kong, Taiwan, Macao), precum și evitarea fluctuațiilor în nivelul de utilizare al cotelor mai importante (ca mărime) de către diferiți exportatori.

Noul Aranjament Multifibre menține posibilitățile de acces din perioada anterioară, înlocuind clauza „abaterilor rezonabile" din AMF II prin indicarea unor situații dificile care pot apare și a căror rezolvare este transferată în planul raporturilor bilaterale dintre parteneri.

Noul AMF introduce unele elemente pozitive față de cel anterior și anume : se restrînge posibilitatea invocării abuzive a măsurilor de salvgardare ; se trece la examinarea programată a schimbărilor structurale ; cazurile de deturnări de trafic se soluționează prin consultări între cei doi parteneri.

Virgina CÂMPEANU

Pentru biblioteca dumneavoastră

Două lucrări de certă valoare științifică și practică

În condițiile avîntului științei și tehnicii contemporane, diviziunea internațională a muncii se adîncește, cu implicații continui asupra lărgirii și diversificării schimburilor economice internaționale. În concordanță cu imperativele autogestiunii economico-financiare și valutare, întreprinderile române de comerț exterior sînt obligate să realizeze operațiunile comerciale și de cooperare economică cu străinătatea în condiții de rentabilitate, pentru a-și acoperi cheltuielile din venituri proprii și a obține beneficiile planificate din respectivele operațiuni, din care să-și asigure resursele necesare dezvoltării propriei activități și constituirea celorlalte fonduri prevăzute de lege, dar și să contribuie la dezvoltarea generală a societății. Perioada îndelungată de timp care trece de regulă între momentul încheierii contractului și cel al executării sale — chiar cînd nu este vorba de contracte de lungă durată —, importanța valorilor care circulă între țări și popoare în baza contractelor comerciale și de cooperare economică internațională și complexitatea problemelor tehnice și economice pe care le ridică executarea unor astfel de contracte constituie tot atîtea surse de riscuri pentru părțile contractante, cu consecințe pe tărîmul executării obligațiilor asumate. Ideea de riscuri, o atrage automat pe cea de garanție, iar cea de executare, respectiv de neexecutare ori executare necorespunzătoare, pe cea de răspundere.

În acest context, două lucrări recente, publicate în colecția Biblioteca de Economie Mondială (nr. 29 și 30), editată de Institutul de Economie Mondială sînt de un interes deosebit. Este vorba de lucrarea „Regimul juridic al garanțiilor bancare", elaborată de prof. Ion Rucăreanu și dr. Victor Babiuc și de lucrarea „Răspunderea în contractul de vînzare-cumpărare internațională", elaborată de un colectiv de cercetători și cadre didactice din cadrul Institutului de Economie Mondială, Academiei de studii economice și Facultății de drept București, coordonat de dr. Victor Babiuc.

Prima lucrare — Regimul juridic al garanțiilor bancare — este structurată pe patru capitole. Primul capitol conține o privire generală asupra garanțiilor bancare în comerțul internațional, funcțiile și locul acestora în sistemul de garanții reglementat de dreptul civil. În cap. II este examinat contractul de cauțiune bancară (garanție accesorie), iar în cap. III contractul de garanție bancară autonomă, pentru ca în ultimul capitol (IV) să se examineze normele conflictuale privind contractele de garanții bancare. De remarcat că lucrarea constituie un studiu de drept comparat, regimul juridic al garanțiilor bancare fiind examinat în lumina dreptului civil român ,dreptului civil (comercial) francez și a celui vest-german ;

Cea de a doua lucrare — Răspunderea în contractul de vînzare-cumpărare internațională — este structurată pe șapte capitole după cum urmează : cap. I în care se examinează răspunderea potrivit dreptului civil român (autor dr. Victor Babiuc și lector dr. Corneliu Bîrsan), cap. II privind răspunderea potrivit dreptului comercial francez (autori dr. Victor Babiuc, asistent Tonel Ciobanu și asistent Emil Gluvacov), cap. III, în care răspunderea este examinată potrivit dreptului comercial vest-german (autor dr. Victor Babiuc și cercetător științific Angela Duțu), cap. IV destinat răspunderii, potrivit dreptului civil elvețian (autor asistent Nicolae Turcu-Seclăman), cap. V privind răspunderea în dreptul Statelor Unite ale Americii (autor asistent Lucian Mihai) și cap. VI, în care răspunderea este examinată potrivit dreptului uniform al vînzării-cumpărării, respectiv potrivit Condițiilor generale de livrare CAER 1968/75 și Convenției Națiunilor Unite asupra contractelor de vînzare internațională de mărfuri, Viena, 1980 (autor asistent Dragoș Sitaru). În ultimul capitol (VII) elaborat de prof. dr. Ion Rucăreanu, lucrarea examinează problemele de drept internațional privat pe care le ridică răspunderea în contractul de vînzare-cumpărare (conflicte de legi, calificare, norme conflictuale aplicabile și probleme specifice) în toate cele cinci sisteme de drept în care, în prealabil, a fost examinat regimul de drept material al răspunderii.

De remarcat, în același timp, că problematica răspunderii în toate sistemele de drept examinate este abordată din două perspective : prima, din perspectiva teoriei generale a răspunderii civile, punîndu-se în lumină condițiile generale ale răspunderii contractuale, iar a doua, din perspectiva reglementărilor legale specifice răspunderii vînzătorului și cumpărătorului pentru neexecutarea, executarea cu întîrziere sau necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractul de vînzare-cumpărare. Această dublă perspectivă în cercetare prezintă avantajul că problemele la care nu dau răspuns direct normele legale specifice răspunderii în contractul de vînzare-cumpărare, își găsesc răspuns prin prisma teoriei generale a răspunderii civile contractuale din cadrul fiecărui sistem de drept.

Ambele lucrări, în cuprinsul cărora problemele juridice supuse cercetării sînt tratate cu competență și la un înalt nivel teoretic, prezintă un real interes practic pentru activitatea întreprinderilor române de comerț exterior ,sistemele de drept în care s-a făcut tratarea temelor avînd frecventă aplicație ca **lex contractus** la contractele de vînzare-cumpărare, respectiv garanție bancară, încheiate de întreprinderile noastre de comerț exterior cu parteneri străini. Bine sistematizate și documentate — lucrările valorificînd, alături de dispozițiile legale în vigoare în țările respective, practica judecătorească și literatura de specialitate — ambele lucrări, care, sub numeroase aspecte sînt deschizătoare de drum în literatura noastră juridică, constituie un instrument de lucru util pentru lucrătorii — juriști și economiști — din domeniul comerțului exterior, atît în faza de negociere a unor contracte comerciale cîrmuite de oricare din sistemele de drept analizate, cît și în faza de soluționare a unor probleme litigioase ridicate de executarea acestor contracte.

dr. Al. DETEȘAN

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Delimitarea cazurilor de forță majoră

Reglementarea — prin Legea nr. 3/1979 — a procedurii de analizare și confirmare a cazurilor de forță majoră în legătură cu produsele prevăzute de art 46 din Legea nr. 71/1969 a suscitat o seamă de probleme, mai ales în ceea ce privește sfera obiectului reglementării respective.

Nu ne propunem să rezolvăm aceste probleme, ci să aducem unele precizări utile pentru unitățile economice, precizări care, după părerea noastră, nu sînt susceptibile de dezbateri și divergențe. În concret, este vorba de cazurile în care nu există cerința analizării și confirmării situațiilor de forță majoră de către organele prevăzute de art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969. Nu se pune problema analizării și confirmării, deoarece — așa cum se va vedea — împrejurările respective, deși determină, pînă la urmă, exonerează de răspunderea pentru neîndeplinirea conformă a obligațiilor contractuale de livrare, nu constituie, în realitate, cazuri de forță majoră.

1. Întîrzierea creditorului obligației de livrare în îndeplinirea obligațiilor ce-i revin în cadrul contractului constituie primul — și poate cel mai sugestiv — exemplu de împrejurare exoneratoare de răspundere, alta decît cazul de forță majoră.

Beneficiarului obligației de livrare îi revin, uneori, în cadrul contractului de furnizare, unele îndatoriri care condiționează îndeplinirea, de către furnizor, a obligației de livrare la termen a produselor contractate. Asemenea îndatoriri sînt stabilite pe cale normativă ori rezultă din acordul părților.

Cu titlu exemplificativ, citățm îndatorirea de a transmite, pînă la o anumită dată, documentația de execuție sau specificațiile și îndatorirea de a pune la dispoziția furnizorului materii prime sau materiale necesare executării produselor contractate.

În măsura în care asemenea îndatoriri sînt stabilite în mod expres și valabil iar neîndeplinirea lor împiedică efectiv pe furnizor în realizarea produselor și respectarea termenelor de livrare, se impune exonerarea acestuia din urmă de răspundere.

În situația la care ne referim, imposibilitatea de executare a furnizorului nu este urmarea unui caz de forță majoră, ci consecința directă a neîndeplinirii de către beneficiar a obligațiilor ce-i revin în cadrul contractului de furnizare. Așa fiind, nu se poate pune problema analizării și confirmării cazului de forță majoră.

2. Modificarea sarcinilor de plan poate să producă, asupra contractelor de furnizare încheiate, efecte prin influență directă și prin influență indirectă.

Efectele prin influență directă se produc atunci cînd este modificată, în mod expres, chiar sarcina de plan care stă la baza contractului respectiv. În astfel de situații, unitățile socialiste au, în majoritatea covîrșitoare a cazurilor, reprezentarea justă a consecințelor juridice care se produc și consideră contractul modificat la nivelul sarcinii de plan modificate, cu consecințe corespunzătoare în privința răspunderii pentru nelivrarea la termen a cantităților de produse prevăzute în contractul inițial.

Efectele care se admit, în general, sînt altele atunci cînd modificarea contractului este urmarea modificării prin influență indirectă. Se consideră, deseori, că exonerarea de răspundere nu se poate admite decît în baza confirmării cazului de forță majoră.

Un asemenea punct de vedere nu poate fi acceptat.

În privința efectelor pe care le produc, cele două feluri de modificări ale sarcinilor de plan sînt identice. Și într-un caz, ca și în celălalt, repercusiunile asupra conținutului contractului sînt inevitabile. Avem în vedere, desigur, modificări de sarcini de plan decise la un asemenea eșalon care duc la modificarea implicită a sarcinilor de plan care se află nemijlocit la baza contractelor încheiate. De pildă, reducerea sau anularea unei sarcini de plan de investiții dispusă prin decret sau hotărîre a Consiliului de Miniștri produce, ținînd seama de competența organului care a dispus modificarea, efecte și asupra sarcinilor de plan subsecvente, chiar dacă organele care au stabilit aceste sarcini nu au procedat la modificarea lor. În acest fel se explică de ce nu este necesară, nici în cazul modificării contractului prin influență indirectă, analizarea și confirmarea cazului de forță majoră.

3. Lipsa omologării și a prețului legal stabilit constituie, așa cum s-a subliniat în repetate rînduri, impedimente legale în calea îndeplinirii obligațiilor contractuale, întrucît legea interzice livrarea produselor neomologate și a acelora care nu au preț legal stabilit. Prin consecință, existența acestui impediment, iar nu o situație de forță majoră, determină exonerarea de răspundere a furnizorului care, din această cauză, nu-și îndeplinește la termen obligația contractuală de livrare. Așadar, este lipsită de temei cerința de a se obține, pentru astfel de situații, confirmarea cazului de forță majoră.

4. Angajarea răspunderii pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale este condiționată de existența unui contract valabil încheiat. În lipsa unui asemenea contract nu există obligație de livrare susceptibilă de răspundere în caz de neexecutare. Acesta este motivul pentru care, în cazurile cînd se invocă nulitatea contractului, nu se poate pune problema analizării și confirmării apărării furnizorului în condițiile art. 46 din Legea nr. 71/1969. Așa, de pildă, neaprobarea investiției pentru care s-a încheiat contractul de livrare a utilajelor determină nulitatea contractului. Ca urmare, inexistența obligației contractuale, iar nu altă împrejurare, apără de răspundere pe furnizorul care nu a livrat utilajele. Același mecanism are ca efect apărarea de răspundere în cazul contractului de furnizare încheiat fără repartiție, deși produsele contractate fac parte din categoria acelora care se planifică prin repartiții.

Alta este concluzia dacă furnizorul nu şi-a putut asigura aprovizionarea tehnico-materială necesară pentru executarea produselor care formează obiectul contractului. Lipsa de repartiţii de materii prime şi materiale nu afectează validitatea contractului, ci constituie o împrejurare susceptibilă de analizare şi confirmare în condiţiile art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969.

I. ICZKOVITS

financiar

Declasarea bunurilor materiale în unităţile economice de stat

Decretul Consiliului de Stat nr. 49/1982 reglementează în mod sistematic, unitar şi amănunţit declasarea bunurilor materiale, altele decît fondurile fixe, aflate în administrarea unităţilor socialiste de stat. În cele ce urmează ne referim numai la declasarea bunurilor materiale aflate în patrimoniul unităţilor economice. Prin declasarea bunurilor materiale — în sensul decretului citat — se înţelege :

— trecerea bunurilor într-o altă clasă de calitate, cu reducerea corespunzătoare a preţului ;

— scoaterea din uz a bunurilor degradate, care nu mai pot fi folosite decît prin demontare sau dezmembrare ori cel mult ca materiale refolosibile. ;

— scoaterea din uz a bunurilor degradate care nu mai pot fi refolosite sub nici o formă.

● **Propunere — procedură — avizare.** Potrivit pct. 1 din anexa nr. 3 a decretului citat, propunerea de declasare a bunurilor materiale se face în scris : conducătorului unităţii de către conducătorul compartimentului de producţie sau pregătire a fabricaţiei ; ori a compartimentului mecanic sau energetic ; de gestionarul bunurilor ; de comisiile şi subcomisiile de inventariere sau de alte persoane desemnate în acest scop.

Propunerile de declasare trebuie însoţite de o documentaţie care va cuprinde :

— o notă justificativă cu arătarea situaţiei bunurilor, descrierea degradării şi cauzele acesteia, provenienţa, durata de cînd sînt obţinute, precum şi motivele pentru care se propune declasarea lor ;

— o specificaţie cu denumirea fiecărui bun, numărul de cod (simbol), unitatea de măsură, preţul de înregistrare, materialele recuperabile (cantităţi şi valori) la care se anexează avizele, actele şi documentele prevăzute la pct. 2 din anexa nr. 3 a decretului, în funcţie de natura bunului propus spre declasare.

Propunerea se vizează de şeful compartimentului care are în administrare bunurile şi se prezintă — potrivit art. 19 alin. 1 din decret — conducătorului unităţii. Acesta va remite propunerea şi documentaţia anexată comisiei pentru analizarea şi avizarea propunerilor de declasare a bunurilor materiale, numită prin ordinul conducătorului de unitate, alcătuită din 7 membri după cum urmează : conducătorul compartimentului tehnic preşedinte ; şeful compartimentului aprovizionare-desfacere ; conducătorul compartimentului financiar-contabil ; şeful laboratorului de analize fizico-chimice ; inginerul sau tehnicianul constructor ori merceologul sau specialistul în calitatea materialelor ; muncitori de înaltă calificare ; delegatul băncii. La întreprinderile care au subunităţi dispersate şi la unităţile componente cu autogestiune economică fără personalitate juridică din cadrul centralelor se pot constitui asemenea comisii separate în care va figura şi un delegat al întreprinderii sau centralei.

Comisiile pot fi completate şi cu alţi specialişti, după caz, în funcţie de natura bunurilor. Lucrările comisiei se efectuează de un secretar numit de preşedinte, dintre membrii acesteia.

Comisia este obligată — în baza prevederilor pct. 4 din anexa nr. 3 a decretului — să verifice la faţa locului, în prezenţa gestionarului, starea materialelor propuse pentru declasare, realitatea datelor cuprinse în documentaţie precum şi dacă degradarea este sau nu datorită gospodăririi, depozitării, conservării, sau manipulării necorespunzătoare.

Constatările şi concluziile comisiei se consemnează într-un proces-verbal (de declasare a bunurilor materiale) care se depune la conducerea unităţii în termen de 5 zile de la primirea documentaţiei complete.

● **Aprobare-efecte.** Propunerea de declasare însuşită de organul de conducere colectivă al unităţii se supune spre aprobare — în baza art. 20 din decret — în funcţie de plafonul anual al bunurilor ce urmează a fi declasate, astfel :

— în limita unui plafon anual de 20.000 lei, adunării generale a oamenilor muncii din întreprinderile de gradul II — IV şi se confirmă de organul de conducere colectivă al centralei ;

— în limita unui plafon anual de 50.000 lei, adunării generale a oamenilor muncii din întreprinderile de gradul I şi special şi se confirmă de organul de conducere colectivă al centralei ;

— în limita unui plafon anual de 50.000 lei pentru gestiunea proprie şi 100.000 lei pentru unităţile subordonate, adunării generale a oamenilor muncii din centrale şi unităţi asimilate acestora şi se confirmă de organul de conducere colectivă a ministerului sau unităţii socialiste în a cărei subordonare se află centrala ;

— în limita unui plafon anual de 200.000 lei pentru unităţile subordonate, consiliului de conducere al ministerului, al celorlalte organe centrale, comitetului executiv al consiliului popular judeţean şi al municipiului Bucureşti.

Declasarea bunurilor materiale care depăşesc plafoanele anuale de 200.000 lei se aprobă de Consiliul de Miniştri.

Declasarea bunurilor înainte de aprobarea propunerilor de către organele mai sus arătate este interzisă. După obţinerea aprobării, operaţia de declasare propriu-zisă (dezmembrarea, degradarea sau distrugerea materialelor, cînd aceasta este permisă) se efectuează în prezenţa comisiei sau a cel puţin 2 delegaţi numiţi de conducerea unităţii. Rezultatele operaţiunii de declasare se consemnează într-un proces-verbal care se depune conducerii unităţii.

Bunurile materiale degradate care nu mai pot fi refolosite sub nici o formă se vor scade din gestiune după apro-

barea declasării de către organele prevăzute în art. 20 din decret, iar valoarea lor va afecta costurile de producție sau cheltuielile de circulație, după caz.

Diferențele valorice rezultate în urma declasării se includ în cheltuielile de producție sau circulație, după caz, în grupa cheltuielilor neproductive. Diferențele valorice rezultate în urma declasării la piesele de schimb sau la materialele procurate din investiții în regie se acoperă de unitate din fondurile de investiții. Diferențele rezultate la materialele procurate din fondurile cu destinație specială afectează fondul respectiv.

Potrivit art. 18 alin. 4 din decret, este interzisă degradarea sau distrugerea materialelor și produselor refolosibile, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Materialele și produsele refolosibile rezultate din operația de declasare pentru care se întocmesc balanțe materiale și se colectează de unități de stat specializate, vor fi predate acestora în 30 de zile de la data aprobării declasării. Celelalte materiale și produse refolosibile pot fi reținute de unitate pentru propriile sale nevoi sau pot fi valorificate în sectorul socialist, cu înregistrarea gestionară a cantităților rezultate și consumate.

Dr. C. JORNESCU

Import

Decontarea valorii produselor importate

Importurile se realizează, în prezent, în cadrul contractelor economice de comision care se încheie între întreprinderile de comerț exterior comisionare și unitățile beneficiare comitente. În executarea obligațiilor rezultînd din aceste contracte, unitățile beneficiare comitente au îndatorirea de a achita, în termenele legale de decontare, valoarea produselor importate. Art. 155 din Legea nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, prevede dreptul acestor unități „de a refuza ulterior eventualele diferențe în funcție de verificare și recepție, în cadrul termenelor și condițiilor din contractele externe."

În legătură cu exercitatea acestui drept sînt necesare unele precizări privitoare la refuzurile întemeiate pe lipsă totală sau parțială a produselor facturate, precum și cu privire la cele bazate pe calitatea necorespunzătoare a produselor.

Textul atrage, pe bună dreptate, atenția asupra faptului că refuzurile se pot exercita numai cu luarea în considerație a clauzelor corespunzătoare din contractele externe. Prin urmare, simplul fapt al constatării unor lipsuri cantitative sau deficiențe calitative nu justifică refuzul de plată. Se cere ca respectivele lipsuri sau deficiențe să fie constatate, dovedite și reclamate cu respectarea condițiilor prevăzute în contractele externe.

În alte cuvinte, actul constatator al lipsei cantitative, de pildă, trebuie încheiat în condițiile de conținut și de formă prevăzute în contractul extern sau în convenția internațională aplicabilă contractului respectiv. Cît privește deficiențele calitative, trebuie manifestată aceeași exigență, nefiind de admis un refuz de plată ulterior în raporturile interne în condițiile în care reclamația de calitate nu poate fi promovată cu succes față de furnizorul străin.

Cît privește daunele rezultînd din apariția unor vicii ascunse, nu se poate pune problema unor refuzuri ulterioare, întrucît ele nu se încadrează în ipoteza art. 155 din Legea nr. 9/1972.

Asemenea daune pot forma obiectul unor pretenții îndreptate contra întreprinderilor de comerț exterior comisionare, pretenții care se rezolvă pe cale amiabilă sau în cadrul litigiilor arbitrale.

Credem să sesizarea arbitrajului nu se justifică decît în anumite condiții.

Astfel, apariția unor vicii ascunse nu este, prin ipoteză, consecința activității defectuoase a întreprinderii de comerț exterior comisionare. Prin urmare, această întreprindere care acționează, pe plan extern, în contul unității beneficiare comitente, nu și-ar putea vedea angajată răspunderea pentru simplul fapt al apariției viciilor ascunse. În schimb, ea răspunde pentru neîndeplinirea obligațiilor ce-i revin în legătură cu reclamarea viciilor ascunse la partenerul extern și valorificarea în concret a drepturilor rezultînd din apariția viciilor. Ca atare, considerăm că acționarea întreprinderii de comerț exterior comisionare se justifică numai în condițiile în care se poate dovedi neîndeplinirea acestor obligații.

O situație cu consecințe particulare este aceea cînd produsele importate ajung, din diferite cauze, la alte unități decît cele stabilite prin raportul contractual dintre întreprinderea de comerț exterior comisionară și unitatea beneficiară comitentă.

Interesul economic reclamă ca toate unitățile implicate — inclusiv cea care a primit efectiv produsele — să acționeze în așa fel încît produsele să ajungă cît mai repede la unitatea căreia îi erau destinate. Contrar, ele își pot vedea angajată răspunderea, așa cum rezultă și din Decizia primului arbitru de stat nr. 1 710/1980. În speță s-a considerat că bine au fost stabilite cheltuielile de arbitrare în sarcina întreprinderii de comerț exterior comisionare și a unității efectiv beneficiare întrucît prima nu a dispus operativ unității care primise produsele din import predarea lor către unitatea efectiv beneficiară iar aceasta din urmă a întîrziat nejustificat preluarea produselor de la unitatea amintită.

Încasarea sau întîrzierea de către întreprinderile de comerț exterior comisionare a valorii produselor importate pune problema daunelor încercate de aceste întreprinderi prin plata dobînzilor bancare.

În conformitate cu art. 144 din Legea nr. 9/1972, băncile acordă întreprinderilor de comerț exterior comisionare credite pentru plata mărfurilor din import, inclusiv pentru avansuri acordate furnizorilor externi, precum și pentru cheltuielile de circulație pe parcurs extern. Creditele se acordă pe măsura efectuării plăților la extern și se rambursează pe măsura încasării valorii mărfurilor importate de la unitățile beneficiare comitente. Potrivit art. 56 din legea menționată și în conformitate cu Decretul nr. 234/1974, aferent acestor credite se percep dobînzi care sînt, în ultimă instanță, în sarcina unităților beneficiare comitente cu titlu de daune, întrucît nu au îndeplinit la termen obligația de a achita valoarea mărfurilor importate.

H. MATEI

Transport

Răspunderea transportatorului fluvial

Transportul mărfurilor pe Dunăre se efectuează în conformitate cu Convenţia de la Bratislava încheiată de către întreprinderile specializate din R.P. Bulgaria, R.P. Ungară, R.S. România, R.S. Cehoslovacă şi U.R.S.S.

Avînd ca obiect stabilirea condiţiilor generale privind transportul mărfurilor pe Dunăre, convenţia reglementează şi răspunderea transportatorului pentru pierderea sau avarierea mărfii.

Istituind această răspundere, convenţia adoptă principiile generale ale răspunderii cărăuşului, aplicîndu-le specificului transportului fluvial şi relaţiilor existente între părţile semnatare ale convenţiei.

Astfel, regula răspunderii transportului cunoaşte doar excepţii stabilite în mod limitativ. În acest sens, el nu răspunde :

a) pentru avarierea, calitatea sau pierderea mărfii care, cu consimţămîntul expeditorului, se transportă pe punte sau pe o navă fără punte, dacă avarierea sau pierderea s-au produs din cauza unui astfel de transport ;

b) pentru avarierea sau pierderea mărfii, dacă avarierea sau pierderea s-a produs din cauza defectuoasei stări a ambalajului care nu a putut fi descoperită la primirea mărfii la transport ;

c) pentru avarierea mărfii a cărei încărcare sau descărcare s-a făcut de către expeditor sau destinatar, dacă pagubele au fost cauzate în urma manipulaţiilor de încărcare-descărcare ;

d) pentru paguba admisă la mărfurile care, prin natura lor, sînt supuse pierderii totale sau parţiale sau avarierii, de exemplu, din cauza ruginii, alterării interne, îngheţării, uscării, evaporării, putrezirii etc., dacă paguba s-a produs cu toate că transportatorul a depus grija cuvenită la transportul încărcării.

Spre deosebire de reglementarea internă (Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959) în care sarcina probei privind împrejurările de natura celor de mai sus revine, de regulă, cărăuşului, în cadrul convenţiei la care ne referim, transportatorul este scutit de sarcina probei întrucît „dacă după împrejurările de fapt, paguba putea să se producă din cauza unuia din motivele arătate la punctele a, b, c, d, din prezentul articol, atunci se presupune că ea într-adevăr s-a produs din cauza unuia dintre ele, dacă nu se va dovedi contrariul." Sarcina dovezii revine deci, expeditorului sau destinatarului care urmăreşte să obţină angajarea răspunderii transportatorului.

Pentru a se ajunge la acest sfîrşit — angajarea răspunderii transportatorului — mai este necesar să se respecte condiţia reclamării lipsei cantitative sau calitative. Astfel, dacă la eliberarea mărfii, destinatarul nu a reclamat transportatorului pierderea parţială sau avarierea mărfii, în acest caz pretenţiile destinatarului faţă de transportator pentru lipsuri sau avarierea mărfii se consideră stinse. În cazul cînd pierderea parţială sau avarierea mărfii nu a putut fi descoperită cu ocazia eliberării normale a mărfii, atunci pretenţiile destinatarului pot fi formulate faţă de transportator în termen de 48 ore după eliberarea mărfii iar reclamantul trebuie să dovedească că pierderea parţială sau avarierea mărfurilor a avut loc în timpul transportului.

Ne aflăm deci, în prezenţa unei decăderi cu consecinţe deosebit de grave, fapt care trebuie să determine formularea neîntîrziată a reclamaţiei de care este condiţionată realizarea, faţă de transportator, a drepturilor rezultînd din pierderea sau avarierea mărfurilor.

Deşi pretenţiile faţă de transportator se pot formula fie de către expeditor, fie de către destinatar, considerăm că urmările nereclamării la termen a lipsei urmează să fie localizate în sarcina destinatarului, singurul în măsură să îndeplinească dispoziţiile convenţiei referitoare la reclamaţii, în cazul eliberării mărfii cu lipsuri la destinaţie.

Reclamaţiile trebuie să fie examinate şi rezolvate în decurs de 3 luni de la primirea lor.

Rezolvarea negativă a reclamaţiei îndreptăţeşte folosirea căii acţiunii arbitrale, termenul de prescripţie fiind de 1 an, socotit din ziua eliberării mărfii, iar în cazul cînd marfa nu a fost eliberată — din ziua în care trebuia să aibă loc eliberarea.

Introducerea reclamaţiei suspendă cursul prescripţiei. Prescripţia îşi reia cursul după comunicarea rezolvării negative a reclamaţiei. În absenţa răspunsului transportatorului, prescripţia îşi reia cursul după împlinirea termenului de rezolvare de 3 luni.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Răspunderea personalului în legătură cu scoaterea din funcţiune a fondurilor fixe şi declasarea altor bunuri

Decretul nr. 49/1982 reglementează răspunderea personalului în unele prevederi cu conţinut general şi principial dar şi în dispoziţii care vizează cazuri şi împrejurări concrete.

În art. 24 decretul prevede că încălcarea normelor sale atrage răspunderea disciplinară, contravenţională sau penală, după caz, precum şi materială sau civilă, a persoanelor vinovate, potrivit legii. Aceasta înseamnă că ori de cîte ori sînt întrunite cerinţele legii pentru angrenarea unei anumite forme de răspundere, ori pentru un cumul de responsabilităţi, acestea vor fi atrase, cei vinovaţi urmînd a suferi consecinţele.

Art. 16, art. 18 alin. final şi art. 25 reglementează cazuri concrete în care răspunderea celor vinovaţi este angrenată pentru anumite fapte specifice. Astfel, art. 16 şi 18 alin. final cuprind prevederi similare însă cu alt cîmp de incidenţă, în baza cărora în cazul cînd degradarea sau uzura avansată a fondurilor fixe propuse spre a fi scoase din funcţiune, şi respectiv a bunurilor materiale declasate se datorează vinovăţiei unor persoane se vor lua măsuri de recuperare a pagubei de la autorii prejudiciului. De asemenea, prin art. 25 din decret se contravenţionalizează scoaterea efectivă din funcţiune a fondurilor fixe înainte de aprobarea dată de organele competente, fapt pentru care se prevede o amendă de la 3.000 la 10.000 lei, precum şi declasarea bunurilor materiale înainte de aprobarea cestei operaţiuni, fapt care poate atrage aplicarea unei amenzi între 1.000 şi 2.000 lei.

Decretul citat nu se referă în concret şi la alte cazuri, situaţii sau activităţi care pot genera o anumită formă de răspundere juridică, din cele prevăzute în art. 24. În practica unităţilor economice se pot întîlni totuşi şi împrejurări — altele decît cele vizate de art. 16, art. 18 alin. final şi art. 25 — care aduc prejudicii materiale unităţii sau pot determina unele neajunsuri în buna lor funcţionare. În cele ce urmează ne vom referi la astfel de situaţii şi activităţi, desigur numai cu titlu exemplificativ. De pildă, întocmirea unor propuneri neîntemeiate sau nereale ; constituirea neregulată a comisiei de analizare şi avizare a documentaţiei de scoatere efectivă din funcţiune, a fondurilor fixe ori a comisiei pentru analiza şi avizarea propunerilor de declasare a bunurilor ; depăşirea unor termene prevăzute de decret ; neîndeplinirea obligaţiilor legale de către comisiile respective (de exemplu, neverificarea la faţa locului a stării de uzură a fondului fix ori a bunului material, necontrolarea realităţii datelor cuprinse în documentaţie etc.) ; neparticiparea la dezmembrarea, demolarea, degradarea sau distrugerea bunului scos din funcţiune ori degradat.

Cu privire la situaţiile menţionate mai sus şi la altele asemănătoare se pot face două afirmaţii cu conţinut principial şi de generală aplicabilitate : toate aceste neregularităţi reprezentînd încălcări ale unor prevederi legale constituie fapte ilicite care — cînd sînt săvîrşite cu vinovăţie — întrunesc elementele unei abateri disciplinare ce atrage răspunderea disciplinară ; ele angrenează şi răspunderea materială a vinovaţilor, atunci cînd unitatea a suferit prejudicii.

J. COSTIN

Jurisdicţii

Procedura prealabilă de împăciuire în cazul unor infracţiuni

În conformitate cu prevederile art. 20 din Legea nr. 59/1968, comisiile de judecată de pe lîngă comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare au competenţa de a încerca împăcarea părţilor în cazul săvîrşirii unor infracţiuni prevăzute de Codul penal, şi anume : lovirea sau alte violenţe (art. 180 alin. 2) ; şi vătămarea corporală din culpă (art. 184 alin. 1), calomnie (art. 206) ; furtul săvîrşit între soţi ori rude apropiate sau de către un minor în paguba tutorelui său ori de către cel care locuieşte împreună cu persoana vătămată sau este găzduit de acesta (art. 210) ; abuzul de încredere (art. 213) cînd valoarea pagubei este mai mare de 500 lei ; tulburarea de posesie (art. 220).

Referitor la modul în care se realizează procedura prealabilă de împăciuire textul legii nu face detalieri şi, în general, această problemă este mai puţin tratată în literatura de specialitate. Menţiunile cu privire la efectuarea acestei proceduri conchid că organele obşteşti de influenţare şi jurisdicţie stăruie prin argumentele cele mai convingătoare ca părţile să se împace utilizînd mijloacele ce le stau la dispoziţie.

Neîndoielnic, maniera în care se efectuează procedura prealabilă de împăciuire diferă în raport de stilul de muncă al fiecărei comisii de judecată, de consecvenţa cu care se urmăreşte împăcarea, de gradul de receptivitate constatat la părţile aflate în litigiu şi de poziţia manifestată de acestea în faţa comisiei de judecată.

O înrîurire directă asupra modului de lucru al comisiilor de judecată în efectuarea procedurii prealabile de împăciuire o are timpul alocat de acestea soluţionării fiecărei cauze aflate pe rol în cadrul şedinţei de judecată. Repartizarea judicioasă a cauzelor între comisiile de judecată atunci cînd pe lîngă organul local al administraţiei locale de stat îşi desfăşoară activitatea mai multe comisii care au sau nu stabilită competenţa pe cartiere, străzi, sate, etc., ori asigurarea condiţiilor ca în cadrul unei şedinţe de judecată să nu fie înscrise pe rol un număr mare de cauze, creează timpul necesar pentru o mai atentă muncă de lămurire a părţilor cu privire la necesitatea împăcării, permite o nuanţare a fiecărui caz în parte, sporindu-se numărul cauzelor în care părţile se împacă.

Cunoaşterea temeinică a normelor legale care reglementează activitatea comisiilor de judecată sau a celor care le completează precum şi a practicii judiciare în materie, însuşirea precisă a tuturor elementelor din cuprinsul acţiunii de către membrii comisiei de judecată, purtarea discuţiilor cu multă atenţie, cu tact, legătura cu colectivităţile din cartierele, satele, imobilele în care locuiesc părţile şi antrenarea acestora în formarea unei opinii de masă împotriva celor care încalcă în mod repetat normele de convieţuire socialistă, constituie tot atîtea premise care pot conduce la creşterea numărului de cauze în care se consemnează împăcarea.

Trebuie subliniat faptul că, întrucît faza efectuării procedurii prealabile de împăciuire constituie o etapă premergătoare judecăţii propriu-zise, acesteia îi este caracteristică numai încercarea de a se realiza stingerea litigiului. Nu poate fi deci vorba în aceste cazuri de posibilitatea ridicării unor excepţii procesuale şi cu atît mai puţin de administrarea de probe.

Spre exemplu, dacă o comisie de judecată constată că, într-una din cauzele în care are numai competenţa de a încerca împăcarea părţilor, sesizarea s-a făcut în afara termenului de două luni prevăzut de art. 30 alin. 2 din Legea nr. 59/1968, ea are numai posibilitatea de a atenţiona partea vătămată asupra acestui aspect care poate conduce la decăderea sa din dreptul procesual şi asupra consecinţelor la care se poate expune prin purtarea pe mai departe a procesului, respectiv pierderea acestuia şi suportarea, după caz, a cheltuielilor judiciare efectuate de partea chemată în judecată.

Comisia de judecată nu va avea competenţa de a se pronunţa asupra îndeplinirii acestei cerinţe procedurale nici în cazul în care partea adversă ar ridica excepţia de tardivitate şi în măsura în care partea vătămată, cu toate recomandările făcute, solicită eliberarea procesului -verbal de neîmpăcare, nu va putea refuza acest lucru.

Considerăm că într-o reglementare viitoare asupra activităţii acestor organe obşteşti de influenţare şi jurisdicţie ar prezenta poate interes consacrarea posibilităţii de a se consemna în procesul-verbal de neîmpăcare a faptului că, în cadrul şedinţei în care s-a încercat împăcarea părţilor, comisia de judecată a pus în vedere părţii vătămate că sesizarea s-a făcut în afara termenului prevăzut de lege. Este cunoscut faptul că, potrivit prevederilor art. 193 din Codul de procedură penală, în cazul achitării, partea vătămată este obligată să plătească inculpatului şi

părții responsabile civilmente cheltuielile judiciare făcute de acestea, în măsura în care au fost provocate de partea vătămată. În acest mod ar spori contribuția comisiilor de judecată la înfăptuirea actului de justiție iar procedura prealabilă în care se încearcă împăcarea părților s-ar lega mai strîns de faza judecății propriu-zise.

D. SIMINIUC

agricultură

Noi reglementări privind registrul agricol

În vederea unei adaptări corespunzătoare cu celelalte norme de drept cu care interferează, printr-un recent act normativ (DCS nr. 2/1982) Decretul nr. 692/1973 privind registrul agricol a fost modificat după cum urmează :

— După art. 15 se introduce art. 15' cu următorul cuprins :

„Persoanele fizice, unitățile agricole de stat și cooperatiste precum și orice alte unități cărora le revine obligația declarării datelor pentru completarea registrului agricol, răspund de exactitatea acestor date și de respectarea termenelor de declarare.

În cazul în care persoana fizică sau persoana juridică, alta decît cea socialistă, declară cantități mai mici de produse agricole sau un număr mai mic de animale decît cele reale, ceea ce nu s-a declarat se consideră că nu-i aparține și se preia, fără plată, în proprietatea statului".

Se corelează în acest fel prevederile prezentului articol cu dispozițiile art. 2 din Decretul nr. 1/1982 privind efectuarea recensămîntului animalelor domestice conform cărora în cazul încălcării obligației de declarare, animalele nedeclarate se consideră că nu aparțin proprietarului și se preiau fără plată în proprietatea statului.

Redactarea noului articol 15' din Decretul nr. 692/1973 prelungește obligația declarării de către persoanele fizice și juridice — altele decît cele socialiste, și la produsele agricole, acestea fiind preluate, în cazul declarării neconforme cu realitatea, în proprietatea statului sau la fondul de stat centralizat a produselor, după caz.

Art. 22 din Decret 692/1973 capătă o formulare mai exactă, implicînd răspunderea agentului agricol în îndeplinirea sarcinilor stabilite de comitetul (biroul) executiv al consiliului popular. Astfel, în urma modificării, articolul are următorul cuprins :

„Art. 22. — Agentul agricol răspunde de îndeplinirea sarcinilor stabilite de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular cu privire la luarea și aplicarea măsurilor pentru folosirea rațională a fondului funciar, sporirea producției vegetale, a efectivelor și producția animală ; de asemenea, agentul agricol va completa, ține la la zi, și centraliza datele din registrul agricol".

Articolele 20 și 21 din Decret 692/1973 referitor la măsurile organizatorice ce au fost necesare la data intrării în vigoare a actului normativ menționat, își încetează aplicarea, decretul privind registrul agricol cu modificările ulterioare precum și cu o nouă numerotare a articolelor urmînd a fi republicat, actualizîndu-se și denumirile.

Ilie VASILE

Răsfoind prin dosare

Audiatur et altera pars

În numărul 11 al Suplimentului, la această rubrică, invocînd dosarul nr. 2663/1981 al Arbitrajului de Stat Central am subliniat — temeinicia hotărîrii date, prin care o bază de aprovizionare, intermediară de importuri, a fost obligată să plătească penalități în valoare de 330.881 lei, pentru nelivrarea unor produse care trebuiau importate, deși ea a încasat de la întreprinderea de comerț exterior importatoare o sumă modică, reprezentînd 40% din penalitățile plătite de vînzătorul extern.

În încheierea comentariului nostru la hotărîrea arbitrală amintită am făcut însă o rezervă sub forma următoarei întrebări : „În condițiile în care se încheie în prezent contractul economic de comision pentru import, bazele pot acționa eficient pentru corelarea contractelor comerciale de import cu cele interne de livrare ?"

Pentru a răspunde la această întrebare este necesar, mai întîi, să redăm mecanismul de import aplicat în prezent, în domeniul metalelor.

Întreprinderea de comerț exterior Metalimportexport încheie contractul economic de comision pentru import cu Direcția de aprovizionare M.I.M. și nu cu bazele de aprovizionare din sistemul propriu al Ministerului Industriei Metalurgice. Așa fiind, bazele de aprovizionare nu apar în aceste contracte în calitate de comitente pentru importuri, dar le revine însă obligația de a încheia, în calitate de intermediare, contracte de livrare cu întreprinderile producătoare, beneficiare finale ale metalelor din import.

Metalimportexport, în baza mandatului primit de la Direcția de aprovizionare — și nu de la bazele de aprovizionare —, încheie contractele comerciale internaționale de import, pe care le avizează comitentului (Direcția de aprovizionare), cu mențiunea că orice observații privind condițiile de încheiere a contractelor externe pot fi făcute în 48 de ore ! Evident, direcția în cauză necunoscînd condițiile în care au fost încheiate contractele interne de către baze cu beneficiarii finali, nu este în măsură să facă observații, iar contractele externe rămîn, în toate cazurile, în forma inițială.

Rezultatul ? Între termenele de livrare stabilite în contractele externe de import și cele interne de livrare către beneficiarii finali, apar unele discrepanțe care, din capul locului, le fac imposibil de executat pe cele din urmă. Cum ar putea fi executat, bunăoară, un contract intern de livrare prin care baza de aprovizionare s-a obligat să livreze un anumit sortiment de metal la 31 martie, cînd în contractul de import termenul este stabilit pentru luna aprilie, cu drept de întîrziere pentru vînzătorul extern pînă la 30 de zile ?

Așadar, datorită unui artificiu juridic, s-a ajuns ca bazele de aprovizionare — adevăratele comitente — să fie „reprezentate", în raport cu propriul comisionar, de către o verigă intermediară — organul ierarhic superior. Această situație blochează întreg mecanismul și efectele contractului economic de comision pentru import : înlătură legătura directă dintre comitent și comisionari, singura care ar permite o strînsă colaborare, cu scopul sincronizării, corelării, celor două tipuri de contracte care servesc aceleași operațiuni economice — realizarea importului potrivit nevoilor întreprinderilor beneficiare a materiilor prime procurate pe această cale.

În aceste condiții, credem că bazele de aprovizionare au dreptate atunci cînd în cadrul proceselor de arbitraj, în care sînt chemate să plătească sute de mii de lei, se apără invocînd faptul că nu au fost întrebate cu privire la perfectarea contractelor externe, în schimb au fost obligate să încheie cele interne cu termenele de livrare prevăzute în repartiție.

Soluția ? În ce ne privește, credem că este una singură : Să se respecte normele de drept economic cu privire la încheierea contractelor de comision pentru import, numai astfel putîndu-se realiza un dialog direct, eficace, dintre cele două părți — comitent și comisionar —, în beneficiul unei aprovizionării la timp a întreprinderilor producătoare.

DALEX

•capacitati de producție •produse noi

COOPERATIVA ELECTROMETAL ORADEA Calea Clujului nr. 207/B

— Bandă oțel orc W 7103 80×0,5 kgr. 776
— Idem W 8161 60×0,25 kgr. 62
— Idem W 7103 10×0,3 kgr. 418
— Idem W 4301 10×0,3 kgr. 79
— Idem W 1840 0,4×10 kgr. 104
— Idem W 7103 0,4×65 kgr. 407
— Idem W 7103 0,4×70 kgr. 94
— Idem W 7103 0,5×18 kgr. 325
— Idem W 7103 0,5×30 kgr. 1108
— Profil POL 41×28×16 kgr. 1760
— Oțel pătrat 15 MOC 12 140×140 kgr. 570
— Sîrmă oțel arc RM ∅ 3 kgr. 3441
— Idem RR ∅ 4,5 kgr. 794
— Idem RR ∅ 5 kgr. 4523
— Bidinele dreptiunghiulare mici buc. 2
— Bronz argintiu kgr. 251
— Bare cupru colector 9 6,81×12×2 kgr. 914
— Tablă cupru 9 1/2 t 0,8×560×2000 kgr. 204
— Tablă Al 0,5×945×2000 99,5 T kgr. 743
— Rezistență RCG 1050 820 Kohm buc. 30
— Idem RCG 1050 2,7 Kohm buc. 3825
— Idem RCG 1050 3,3 Kohm buc. 2630
— Idem RCG 1050 3,9 Kohm kgr. 75
— Idem RCG 1050 2 Kohm buc. 450
— Idem RCG 1050 2,2 Kohm buc. 39
— Idem RCG 1050 560 Ohm buc. 3000
— Idem RCG 1050 560 Ohm buc. 2000
— Idem RCG 1050 120 Ohm buc. 3890
— Idem RCG 1050 180 Ohm buc. 1327
— Idem RCG 1050 82 Ohm buc. 2174
— Idem RCG 1050 15 Ohm buc. 253
— Idem RBC 1009 33 Ohm buc. 300
— Dioda BA 243 buc. 45
— Tranzistor EFT 214 buc. 6
— Tranzistor BC 256 buc. 20
— Tranzistor BD 136 F buc. 54
— Tranzistor AD 131 buc. 22
— Dioda TU 39 buc. 22
— Dioda EFD 108 buc. 5400
— Tiristori T 511 buc. 20
— Releu de tip RTP 1 buc. 2
— Sunt 75 MV 100 A buc. 5
— Cond. Fff 750 1,5 ml. 394
— Cond Fff 750 2,5 ml. 300
— Cond. 750 4 ml. 250
— Bec sofit 12 V 3 W buc. 321
— Bec 24 V 0,05 A buc. 274
— Bec F 10 26 V 0,1 A buc. 1173
— Sîrmă bobinaj email 0,18 kgr. 127
— Idem 0,22 kgr. 879
— Idem 1,80 kgr. 564
— Extractor cu arc PAI 25-40 buc. 2
— Glisieră spate PAI 20-21 buc. 2
— Glisieră față dreaptă 20-11 buc. 3
— Glisieră LH 00113 buc. 9
— Glisieră stîngă LH 00110 A buc. 14
— Glisieră față PL 25-40 buc. 7
— Piston presiune ∅ 50 buc. 54
— Lagăr sferic LH 03×4,5 buc. 5
— Placă stîngă LH 03 buc. 12
— Placă dreaptă LH 03 buc. 4
— Supapă LPC 5-2900 Atm buc. 3
— Supapă LPC 5-3000 Atm buc. 3
— Sertar KS 621 buc. 1
— Căști de protecție buc. 15
— Semiconductă pentru mască buc. 3
— Sac port mască buc. 3
— Semimască vopsită buc. 25
— Antifon buc. 108
— Polizor banc buc. 3
— Șubler RD 1-18 buc. 2
— Vîrfuri rotative CM 2 buc. 15
— Idem CM 2 buc. 50
— Densimetru buc. 1
— Alezoare 588-0 buc. 4
— Alezoare 588-1 buc. 2
— Alezoare 588 A 2 buc. 2
— Alezoare 588-3 buc. 3
— Alezoare 588 C 4 buc. 2
— Alezoare 588 5 buc. 4
— Alezoare 588 6 buc. 1
— Filiere 1160 12 stg buc. 30
— Filiere 1160 18 stag buc. 10
— Filiere 14×1 buc. 40
— Filiere 18×1,5 stg. buc. 10
— Oțel carbon ∅ 2 kgr. 16
— Oțel argint ∅ 3,5 kgr. 56
— Oțel carbon Bochel imp. tras șlef. kgr. 60
— Oțel carbon tras șlefuit ∅ 3 kgr. 20
— Idem imp. tras șlefuit ∅ 3 kgr. 150
— Idem tras șlefuit ∅ 4,5 kgr. 106
— Idem import ∅ 5 kgr. 41
— Oțel OSC W 1530 ∅ 6,1 kgr 1.60
— Oțel OSC 10 ∅ 7 kgr. 120
— Oțel W 1540 ∅ 7 kgr. 50
— Oțel carbon W 1540 ∅ 8 kgr. 200
— Oțel W 1530 ∅ 9,9 kgr. 221
— Oțel OSC 10 lam. ∅ 10 kgr. 75
— Oțel OSC 10 lam. ∅ 11 kgr. 100
— Oțel OSC W 1545 tras ∅ 12,5 kgr. 100
— Oțel OSC 10 lam. ∅ 15 kgr. 85
— Oțel OSC tras șlefuit ∅ 15 kgr. 352
— Oțel OSC 10 lam. ∅ 16 kgr. 100
— Oțel OSC 1 lam. tras ∅ 18 kgr. 82
— Oțel OSC ∅ 18 kgr. 25
— Oțel carbon U 10 A ∅ 20 kgr. 118
— Oțel OSC 10 ∅ 25 kgr. 1230
— Oțel carbon U 10 A ∅ 25 kgr. 280
— Oțel carbon U 7 A ∅ 60 kgr. 220
— Oțel 5 H 2 V 25 ∅ 80 kgr. 43
— Oțel U 10 A ∅ 80 kgr. 370
— Oțel ∅ 220 kgr. 640
— Oțel OSC 7×7 kgr. 55
— Oțel OSC 10 8×8 kgr. 49
— Oțel POLDY 15×15 kgr. 10
— Oțel OSC 10 250×250 kgr. 1130
— Oțel OSC V 13 A 200×200 kgr. 400
— Oțel carbon 10 lam. 40×10 kgr. 78
— Oțel W 1530 200×40 kgr. 275
— Idem W 1530 300×30 kgr. 315
— Idem W 1530 300×40 kgr. 410
— Idem W 1530 300×60 kgr. 715
— Idem W 1530 400×40 kgr. 505
— Idem aliat ∅ 15 kgr. 100
— Idem aliat ∅ 15 kgr. 177
— Idem H 12 ∅ 10 kgr. 90
— Idem W 2080 ∅ 18 kgr. 257
— Idem ∅ 25 kgr. 1641
— Idem C120 ∅ 55 kgr. 1349
— Idem H 12 ∅ 90 kgr. 405
— Idem H 12 ∅ 100 kgr. 162
— Idem H 12 ∅ 160 kgr. 220
— Idem W 2080 ∅ 250 kgr. 1791
— Oțel inox A K 25 ∅ 10 kgr. 253
— Idem W 4541 ∅ 10 kgr. 34
— Tablă alait 85 40 mm kgr. 524
— Aliat W 2080 250×60 kgr. 384
— Aliat W 2080 200×40 kgr. 585
— Oțel aliat W 2581 200×50 kgr. 360
— Oțel aliat W 2581 200×40 kgr. 225
— Tablă aliat W 2080 50 mm kgr. 1025
— Aliat W 2080 300×50 kgr. 590
— Aliat W 2080 350×35 kgr. 1714
— Aliat W 2080 350×30 kgr. 237
— Aliat W 2080 350×30 kgr. 204
— Aliat W 2080 400×400 kgr. 127
— Aliat W 2080 400×30 kgr. 893
— Aliat W 2080 300×70 kgr. 1154
— Aliat W 2080 500×60 kgr. 720
— Oțel rapid E W 3355 ∅ 15 kgr. 75
— Oțel rapid W 3316 ∅ 25 kgr. 64
— Oțel W 3355 ∅ 25 kgr. 152
— Oțel 20×20 kgr. 43
— Oțel 50×50 kgr. 54
— Oțel canelat kgr. 296
— Fier vechi (oțel canelat) 90×19 kgr. 1722

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA „ELECTRONICA" DIN BUCUREȘTI

Citadelă a electronicii românești, Întreprinderea „Electronica" din București este o marcă de fabrică cu bun renume pe piața internă și externă. De la cîțiva muncitori, care în urmă cu ani montau aproximativ 10 000 de aparate pe an, astăzi cîteva mii de muncitori, tehnicieni și ingineri cu o înaltă calificare profesională produc zeci de mii de aparate de radio de diferite mărimi și puteri, precum și televizoare într-o gamă diversă, cu diagonale ale tuburilor cinescoape de la 31 la 61 cm. În ultimii 34 de ani au fost livrate beneficiarilor aproape 8 milioane de aparate de radio ,adică aproximativ 236 mii pe an, iar în 20 de ani de producție a televizioarelor s-au fabricat aproape 6,5 milioane buc., respectiv aproape 320 mii pe an.

Calitatea înaltă a aparatelor cu marca „Electronica", diversitatea tipurilor au permis întreprinderii bucureștene să-și sporească producția destinată exportului. Țări cu tradiție în producția de aparate electronice și electrotehnice ca R.F. Germania, rFanța și Olanda etc. importă aparate de radio și televizoare românești.

Paralel cu dezvoltarea producției, s-a creat și o largă rețea de service pentru perioada de garanție, care în acest an se va extinde în întreaga țară.

În afară de aparatele care au intrat de mult în fabricația de serie, „Electronica" mai realizează aparate electrotehnice ca amplificatoare mono și stereo, aparate acustice pentru interior, exterior și autoturisme etc. Noutățile în domeniul radioreceptoarelor aflate în magazine sînt: Expres, Interson și Superson cu două lungimi de undă — medii și ultrascurte. Printre produsele anului 1982 colectivul uzinei s-a pregătit să realizeze echipamente acustice Hi-Fi, atît pentru piața internă, cît și pentru cea externă. Se lucrează intens la echipamentul necesar realizării televizorului color, ce va apare pe piață în trimestrul IV 1982.

Cercetătorii laboratorului întreprinderii „Electronica", în colaborare cu tehnicienii și inginerii din producție, au conceput un nou tip de televizor care are un consum de energie electrică cu 30 la sută mai mic decît modelul aflat în comerț. Prototipul se află în faza de testare-omologare, iar la fabricația de serie se va trece în semestrul II din acest an. Înlocuirea vechiului model va conduce la înregistrarea de importante economii, precum și la optimizarea consumului casnic.

I. VASILESCU

La masa de verificare a televizoarelor

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

ACȚIUNI CONVERGENTE PENTRU SPORIREA PRODUCȚIEI DE METALE NEFEROASE

Investigație în unitățile Centralei minereurilor din Baia Mare

ASIGURAREA în măsură sporită a cerințelor economiei naționale cu metale neferoase din producția internă impune amplificarea eforturilor pentru identificarea de noi rezerve și valorificarea superioară a celor aflate în exploatare. Datorită unei vechi și bogate tradiții în mineritul neferoaselor, receptivității la nou și abnegației în muncă, colectivele exploatărilor din cadrul C.M. Baia Mare desfășoară o activitate intensă și rodnică pentru a da țării cantități cît mai mari din aceste metale și a reduce astfel importurile atît de costisitoare. Este un motiv în plus pentru ca, așa cum s-a cerut la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 14 și 15 mai a.c., să se acorde cea mai mare grijă pentru extinderea bazei de materii prime, pentru îndeplinirea și depășirea substanțială a planului la producția de cărbune, **minereuri neferoase**, la petrol și alte resurse energetice.

Progresul tehnic — factor important în creșterea producției

CA ȘI ÎN CELELALTE SECTOARE ale valorificării bogățiilor subsolului, activitatea de cercetare tehnologică și introducere a progresului tehnic este subordonată imperativului extragerii maxime a rezervelor din zăcămînt și recuperării în măsură cît mai mare a substanțelor utile din minereuri. În acest cadru în multe exploatări (Cavnic, Suior, Nistru, Ilba etc.) a fost reluată activitatea pe filoane subțiri, în zone considerate în trecut neexploatabile. Prin tehnologii perfecționate s-a ajuns ca nivelul pierderilor în pilieri naturali să fie redus de la 15—25% la numai 3—5%. La E.M. Herja, de pildă, s-a reușit concepereа și construirea prin autodotare a unui cărucior de perforare apt să lucreze pe fișii înclinate. În acest fel, pe lîngă creșterea gradului de extracție a minereurilor, se realizează și o reducere a costurilor de producție cu circa 2 mil. lei pe an.

Realizarea unei corelări mai bune a activităților de cercetare-proiectare-exploatare în stare să asigure scurtarea duratei de atragere în circuitul productiv a noi rezerve, raționalizarea consumului de materiale și energie, utilizarea mai bună a dotării tehnice și a forței de muncă a făcut posibil ca pe primele 4 luni ale anului curent, principalii indicatori de plan să fie îndepliniți atît la producția fizică cît și la producția marfă și netă (tabelul). Realizarea indicatorilor respectivi a avut o influență pozitivă și asupra sporirii retribuției medii care, față de producția netă (105,3%), a păstrat un nivel de realizare corespunzător. (102,4%)

Pentru limitarea influenței negative a unor factori obiectivi (scăderea conținutului de metal în minereuri, coborîrea în adîncime a nivelului de extracție, pătrunderea în zone mai greu accesibile etc.) unitățile miniere aplică o serie de soluții tehnice care contribuie în mod hotărîtor la creșterea capacităților de producție, a productivității muncii fizice, la minimizarea costurilor de producție, la îmbunătățirea condițiilor de mediu și muncă, la creșterea calității producției. Numeroase studii și cercetări proprii aplicate în procesele de producție determină îmbunătățirea tehnologiilor de lucru, mecanizarea operațiunilor de bază: transportul, încărcarea materialului în garnituri de vagoane sau pe bandă prin creșterea indicelui de folosire a schimburilor și utilizarea intensivă la un nivel mai ridicat a mașinilor de încărcat. În primul trimestru, de pildă, acestea au atins niveluri de 13,5 m³/zi (103,2% față de plan) în galerii și 65,2 t/zi (respectiv 101,0%) în abataje. Să notăm ca semnificativă în acest sens noua tehnologie minieră de extracție aplicată la E.M. Baia Sprie unde a fost dezvoltat sistemul constructiv al lucrărilor de deschidere și pregătire cu utilaje autopropulsate care asigură mecanizarea totală a operațiunilor din abataj, concomitent cu creșterea productivității muncii cu 50—200% pe fazele fluxului tehnologic.

Una din problemele dificile a căror rezolvare s-a efectuat de către cercetători într-un timp relativ scurt este aceea a creșterii vitezei în lucrările miniere de săpare pe secțiuni mari. Printr-o nouă schemă de perforare brevetată s-a putut trece la aplicarea unei tehnologii cu care se sapă lunar mai mult decît dublu (73 m) față de media înregistrată anterior. Depășirea volumului lucrărilor de pregătire în anul trecut a contribuit mai bine la asigurarea liniei de abataj pentru acest an. La lucrările de deschidere (115,8%) s-au realizat peste plan circa 760 m, iar, la cele de pregătire 16 mii m (în special la E.M. Cavnic, Ilba, Rodna, Săsar, I.M. Baia Borșa). Dacă, totuși, la unele sortimente (zinc — 96,3%) și la productivitatea muncii la producția fizică (96,6%), planul pe 4 luni nu a fost realizat în întregime, aceasta se datorește, în principal, unor inexactități în estimarea conținutului de metal în minereul extras, ca și depășirii cu circa 430 oameni a numărului mediu scriptic de personal muncitor aprobat pentru perioada de timp scursă. O contribuție însemnată în crearea restanțelor la producția și productivitatea fizică a avut în acest interval I.M. Baia Borșa care deține o pondere de circa 20% în producția totală de neferoase a centralei și un volum important de rezerve cu conținut ridicat de metal. Elementul determinant în acest caz l-a constituit de fapt — în ciuda depășirii numărului de personal pe centrală, lipsa muncitorilor calificați (circa 1 000 de oameni), lipsă datorată necorelării în măsură satisfăcătoare a programului de producție cu asigurarea unor condiții sociale și la descopertă, din cauza unor deficiențe organizatorice,

Realizarea unor indicatori de plan în perioada 1 ianuarie — 30 aprilie a.c.

Indicatori	Gradul de realizare — % —
Producția de metale :	
— plumb	100,80
— zinc	96,30
— cupru	103,10
Producția marfă	101,30
Producția netă	105,60
Productivitatea muncii :	
— la producția fizică	96,60
— la producția netă	105,30
Retribuția medie	102,40

goluri în aprovizionare și timp nefavorabil (în special în masivul Călimani) planul nu a fost realizat.

Asemenea situații impun o preocupare deosebită pentru înlăturarea deficiențelor semnalate, în special în direcția creșterii productivității fizice. Există disponibilități atît în exploatări cît și în preparații, care dau certitudinea recuperării rămînerilor în urmă. Argumente concrete ale viabilității măsurilor și acțiunilor în derulare sînt realizările obținute în timpul scurs de la începutul anului pentru pregătirea producției din perioada următoare: lucrările fizice au fost realizate și depășite la galerii (106,5%), la suitori (112%) și la foraje (123%), punîndu-se în evidență volume de rezerve mai mari cu 2% față de plan. Totodată, în marea majoritate, unitățile au obținut coeficienți de recuperare superiori celor prevăzuți și a celor realizați în etape anterioare (E.M. Cavnic, Suior, Nistru, Săsar, Herja, Rodna).

Randamente superioare în procesele de preparare

EXTINDEREA ACTIVITĂȚII de exploatare în zone marginale și în rezerve sărace sau cu minereuri greu preparabile, menținerea sau creșterea gradului de recuperare necesită măsuri tehnico-organizatorice și de cercetare intensivă menite să contribuie la ridicarea gradului de valorificare a elementelor utile din minereuri și, în mod corespunzător, a calității producției obținute. De aceea, în centrul preocupărilor unităților de preparare se situează realizarea extracțiilor de metale prevăzute, a calității concentratelor și buna gospodărire pentru evitarea pierderilor, modernizarea proceselor tehnologice și asigurarea protecției mediului înconjurător. În general conținutul minereurilor produse și livrate ca și extracțiile de metale în concentrate se situează peste prevederi, realizîndu-se produse de bună calitate, cu recuperări superioare la metale principale. Unele nerealizări s-au înregistrat totuși la concentratele plumboase (extrase la unitatea din Baia Sprie), determinate de conținutul scăzut de plumb și zinc, în minereul prelucrat, de starea tehnică a unor utilaje cu grad de uzură avansat, insuficient întreținute și reparate. Perfecționarea activității productive în acest sector este orientată în prezent în cîteva direcții mai importante:

1 Continuarea acțiunii de înlocuire a reactivilor importați cu reactivi indigeni și experimentarea unor noi compuși chimici ai industriei petrochimice de sinteză. Eforturile cercetătorilor băimăreni și ale colaboratorilor lor vor trebui însă intensificate în așa măsură încît pînă la sfîrșitul anului — cum este prevăzut — să fie elaborat procesul tehnologic de preparare industrială și omologare a reactivilor colectori, a altor înlocuitori ai metalului și lemnului (plastdurom și fenoplast), ceea ce va însemna renunțarea la produse similare din import.

2 Creșterea extracțiilor de metale prin perfecționarea în continuare a tehnologiilor existente și promovarea unor tehnologii noi pentru zone recent intrate în exploatare la Călimani, Tarnița, Baia Borșa, Ilba. Pe de altă parte, se insistă pentru extinderea valorificării elementelor utile din sterilele uzinelor de preparare și din deșeuri metalurgice (Baia Sprie, Săsar, Baia Borșa, Flotația Centrală). Între altele, se află în stadiu de încheiere cercetările pentru recuperarea wolframului de la Baia Sprie și în curs de experimentare (la E.M. Săsar) o nouă tehnologie de separarea a metalelor plumb și cupru din concentrate. În fază de experimentare finală și asimilare se găsește cercetarea — împreună cu Institutul de fizică și inginerie nucleară din București — privind analizorul în flux continuu pentru flotație care va aduce avantaje deosebite, printre care și creșterea extracțiilor de metal cu 1,5 puncte.

3 Modernizarea utilajelor de preparare existente și concepereа de noi utilaje care să conducă la reducerea consumului de energie și la obținerea unor indicatori tehnologici superiori, precum și producerea și diversificarea pieselor din materiale cere cît mai larg extinsă. Aceasta cu atît mai mult dacă avem în vedere faptul că mai sînt totuși unele unități, îndeosebi în cadrul centralelor de tricotaje și bumbac — care nu au reușit să se încadreze în totalitate în baremurile cheltuielilor materiale.

Gh. DRĂGHICI

(Continuare în pag. 10)

Activitatea Centralei minereurilor din Baia Mare — la care își aduc aportul circa 38 mii oameni ai muncii — constă, în principal, în valorificarea substanțelor minerale utile din rezervele de minereuri neferoase prin extracție minieră și preparare mecanică. Cele 17 unități componente dețin în prezent aproximativ 40% din capacitatea și producția acestui sector pe țară. La aceasta mai trebuie adăugate valorificarea zăcămîntului de baritină de la Ostra, a celor de mangan de la Vatra Dornei, ca și deschiderea și punerea în exploatare a rezervelor de sulf nativ în Munții Călimani. Din punct de vedere teritorial, centrala coordonează unități din județele Maramureș, Suceava, Bistrița-Năsăud și Satu Mare. Centrala își completează profilul cu un puternic sector de cercetare științifică, proiectare și dezvoltare tehnologică întrunite într-un institut specializat de ramură, cu peste 1 000 de lucrători, ca și prin cîteva grupuri școlare, școli de maiștri și licee care asigură pregătirea cadrelor necesare.

Diminuarea cheltuielilor de producție

ÎN ACEST AN centralele din subordinea Ministerului Industriei Ușoare au obținut rezultate bune în ce privește îndeplinirea planului de costuri, înregistrînd economii atît la cheltuielile totale, cît și la cele materiale. Astfel, în trimestrul I, a.c., de pe urma reducerii costurilor totale la 1 000 lei producție-marfă cu 1,6 lei și a costurilor materiale la 1 000 lei producție-marfă cu 0,7 lei, s-au diminuat cheltuielile planificate cu peste 51 mil. lei (din care 32 mil. lei cheltuieli materiale). Economii deosebite au fost obținute de Centrala industriei sticlei și ceramicii fine (8,5 mil. lei) și Centrala industriei confecțiilor (7,5 mil. lei). Cele mai însemnate economii se datoresc reducerii normelor de consum, ceea ce întărește convingerea că atunci cînd există preocupare pentru gospodărirea judicioasă a materiilor prime, a materialelor, combustibililor, energiei se pot obține rezultate meritorii.

Alte economii au rezultat din creșterea gradului de valorificare a materiilor prime prelucrate în produse finite : bumbac, piele, lînă, sticlă, in, cînepă, cauciuc etc. Aceasta înseamnă că din fiecare unitate de măsură a materiilor prime respective s-au obținut valori din ce în ce mai mari, pe calea ridicării calității produselor, diminuării proporției deșeurilor, atragerii în consum a resurselor refolosibile.

Economii importante la cheltuielile cu munca vie (peste 18 mil. lei) au fost obținute prin creșterea productivității muncii ca urmare a mai bunei utilizări a forței de muncă, reducerii ponderii muncitorilor indirect productivi, auxiliari și a personalului de administrație, îmbunătățirii asistenței tehnice în schimburile II și III, extinderii organizării lucrului în acord, promovării tehnologiilor de înalt randament ș.a.

Experiența bună acumulată se

REALIZAREA PLANULUI DE COSTURI PE TRIMESTRUL I-1982
PE TOTAL M.I.U. ȘI PE CENTRALELE DIN SUBORDINE

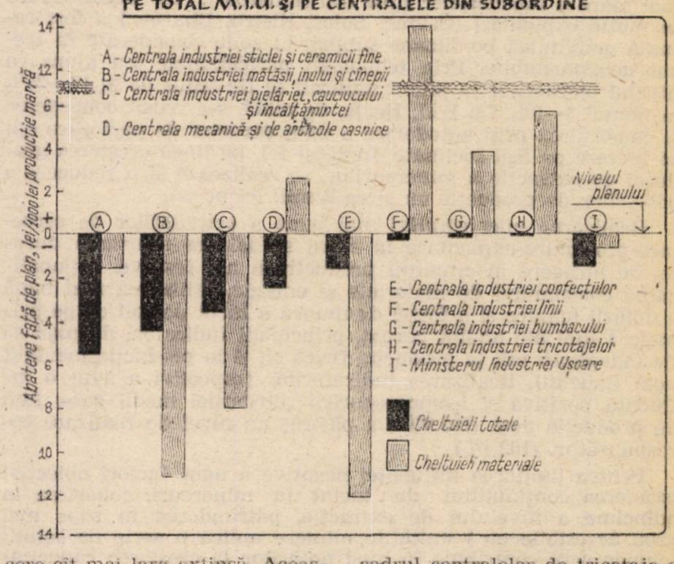

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Creșterea rentabilității la baza autogestiunii

● Prin mobilizarea rezervelor interne — 2338 mii lei beneficii peste plan
● Depășirea fondurilor prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli
● Recuperarea a 30% din valoarea compensărilor acordate pentru majorarea prețurilor unor produse

ÎN CONTEXTUL preocupărilor pentru întărirea autogestiunii economico-financiare, un rol deosebit revine beneficiului, ca indicator de bază al activității întreprinderii. Beneficiul constituie o sursă principală pentru formarea fondului de dezvoltare economico-socială și a fondului de consum social, pentru asigurarea mijloacelor necesare constituirii fondurilor proprii de autofinanțare, precum și pentru efectuarea unor cheltuieli cu caracter social. Ca indicator sintetic cu mare putere de caracterizare a activității unităților economice, beneficiul oglindește gradul de îndeplinire a planului de producție, cantitativ, calitativ și pe sortimente, modul de folosire a resurselor umane și materiale, nivelul productivității muncii și al reducerii costurilor de producție. Îndeplinirea planului de beneficii demonstrează spiritul gospodăresc al colectivului fiecărei întreprinderi, răspunderea cu care administrează bunurile materiale, fondurile încredințate de către societate, reflectă preocupările pentru descoperirea și mobilizarea de noi rezerve interne, în vederea creșterii eficienței întregii activități economice.

■

ORICE PRODUS sau activitate trebuie să fie rentabile, adică să asigure acoperirea cheltuielilor ocazionate din veniturile realizate și să permită obținerea unui anumit beneficiu. Cum stau lucrurile din acest punct de vedere la întreprinderea „Postăvăria Română", unitate specializată în realizarea țesăturilor de lînă sau tip lînă ? Din analizarea rezultatelor obținute în 1981 (tabelul nr. 1) se poate desprinde concluzia că în întreprindere s-a acționat pe linia valorificării resurselor materiale și umane ale acesteia, pentru realizarea unor produse de calitate superioară, fapt reflectat de creșterea cu 2 338 mii lei față de plan a beneficiului din bilanț, obținut din rezultatele financiare.

Pentru caracterizarea rentabilității se utilizează doi indicatori : **beneficiul** — indicator de volum al rentabilității, și **rata rentabilității** — indicator al mărimii relative a rentabilității.

Beneficiul — ca element al valorii producției nete — reprezintă acea parte din valoarea nou creată în activitatea productivă a unităților economice care rămîne după scăderea din valoarea producției nete (Qn) a următoarelor elemente : prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete (PS), retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia (R), contribuția pentru fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic (Ccs), impozitul pe fondul de retribuire (IR), contribuția pentru asigurările sociale (CAS) și alte elemente de muncă vie (Aemv). Din acest punct de vedere, la „Postăvăria Română" beneficiul planificat a fost depășit cu 1 236 mii lei.

Tabelul nr. 1

Indicatori	Modificare absolută	%
Producția netă (mii lei)	+ 4 271	107, 5
Producția netă fabricată (mii lei)	+ 20 064	106,93
Producția marfă vîndută și încasată (mii lei)	+ 8 013	102,58
Cheltuieli la 1 000 lei producție	— 0,9	99,91
Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție	— 0,6	99,93
Beneficiul unității (total) din bilanț (mii lei)	+ 2338	116,64

Analiza abaterii de la plan a beneficiului unității ca element al valorii producției nete se efectuează prin compararea nivelurilor planificate și efective, utilizînd metoda balanțieră ; rezultatele obținute la „Postăvăria Română" sînt următoarele :

B = +1 236 mii { Qn = + 4 271 mii lei; R = + 1 429 mii lei; IR = + 378 mii lei; CAS = + 318 mii lei; Aemv = + 910 mii lei

Depășirea valorii producției nete față de plan cu 4 271 mii lei a fost elementul de bază care a condus la obținerea unor rezultate favorabile, contribuind la creșterea beneficiului unității cu 1 236 mii lei. Celelalte elemente componente ale producției nete au cunoscut creșteri față de plan, cu intensități diferite

Beneficiul unităților economice se planifică cu ajutorul bugetului de venituri și cheltuieli, stabilindu-se ca diferență între rezultatele financiare (diferența dintre venituri și cheltuieli) și suma prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete și a cheltuielilor care se suportă direct din rezultate. Pe baza datelor din tabelul nr. 1 se observă că beneficiul peste plan al unității, în valoare de 2 338 mii lei, obținut ca element al rezultatelor financiare, a fost realizat pe baza următoarelor influențe (tabelul nr. 2).

Se observă că rezultatele financiare obținute în activitatea de bază și din desfacerea mărfurilor au fost substanțial diminuate de înregistrarea unor rezultate nefavorabile în valoare de 2 624 mii lei. Altfel spus, această sumă ar fi permis întreprinderii constituirea unui volum mai mare de fonduri, atît pentru dezvoltarea propriei activități, cît și pentru stimularea oamenilor muncii și creșterea fondurilor bugetului statului. De aici se desprinde concluzia că întreprinderea trebuie să acționeze cu același spirit gospodăresc pentru obținerea unor rezultate financiare favorabile și din celelalte activități anexe, precum și pentru lichidarea unor pierderi cu caracter neprevăzut.

■

PONDEREA cea mai mare în structura beneficiului total o dețin rezultatele financiare din activitatea de bază (tabelul nr. 3), ceea ce impune o analiză factorială și structurală a acestora, în vederea găsirii de noi posibilități de creștere a eficienței activității economice.

Sintetizînd rezultatele obținute, contribuția diferiților factori la depășirea față de plan a rezultatelor financiare este următoarea :

+ 4 652 mii lei {
+ 335 mii lei — influența modificării volumului realizărilor
+5 252 mii lei — influența modificării structurii realizărilor
+ 483 mii lei — influența modificării costurilor
—1 418 mii lei — influența modificării prețurilor de producție

Volumul producției marfă realizate, care a influențat pozitiv asupra rezultatelor financiare, a fost depășit în primul rînd pe seama producției marfă fabricate cu 20 064 mii lei. În schimb, au influențat în mod nefavorabil creșterea stocurilor finale de produse finite cu 1 736 mii lei, a soldului final de facturi emise și neîncasate cu 8 247 mii lei și alți factori cu 2 068 mii lei. Aceste fenomene s-au reflectat nefavorabil în încetinirea vitezei de rotație cu 13,7 zile (202.7 zile față de 189 zile). Modificarea structurii producției a contribuit la depășirea însemnată a rezultatelor financiare, ca urmare a creșterii ponderii produselor cu o rată a rentabilității mai mare decît rata medie planificată. Reducerea cheltuielilor la 1 000

Tabelul nr. 2

Elemente de influență	Abateri în mii lei	Abateri în %
Rezultate financiare din activitatea de bază (inclusiv din export)	+ 4 652	+ 42,11
Beneficii din desfacerea mărfurilor prin magazine proprii	+ 248	+ 60,78
Nerealizarea beneficiului din diverse activități	— 551	— 37,66
Reducerea față de plan a cheltuielilor care se suportă direct din rezultate	— (—62)	— (—12,4)
Alte rezultate financiare nefavorabile	— 2 073	—

lei producție cu 0,90 lei a influențat în mod favorabil creșterea rezultatelor financiare cu 483 mii lei, ca urmare a diminuării consumurilor specifice, a creșterii productivității muncii și gradului de utilizare extensivă și intensivă a mijloacelor fixe. În fine, micșorarea prețurilor de producție a condus la diminuarea rezultatelor financiare cu 1 418 mii lei, datorită scăderii calității produselor determinată, îndeosebi, de calitatea materiei prime.

Tabelul nr. 3

Indicatori	Abatere mii lei	Abatere %
Producția-marfă vîndută și încasată exprimată în preț de producție	+ 8 013	+ 2,58
Producția-marfă vîndută și încasată exprimată în costuri	+ 3 361	+ 1,12
Rezultate financiare	+ 4 652	+ 42,11
Valoarea fondurilor atribuite	+12 263	+ 3,46

Rata rentabilității a prezentat o situație pozitivă, atît în cazul calculării în funcție de fondurile consumate, cît și față de cele atribuite (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Indicatori	Plan	Efectiv	Abatere
Rata rentabilității fondurilor consumate	3,683	5,176	+1,493
Rata rentabilității fondurilor atribuite	3,118	4,283	+1,165

În ceea ce privește caracterizarea rentabilității pe baza ratei fondurilor consumate se constată fenomene similare celor sesizate la analiza rezultatelor financiare. Astfel, modificarea structurii producției marfă vîndute și încasate și reducerea costurilor au influențat favorabil cu 1,793% și respectiv 0,168%, în timp ce modificarea prețurilor de producție a condus la diminuarea ratei cu 0,468%. Rata rentabilității fondurilor atribuite a crescut față de plan cu 1,165%. Creșterea volumului fondurilor fixe și circulante a influențat în sensul reducerii ratei cu 0,104%, iar sporirea beneficiului la creșterea acesteia cu 1,269%.

Depășirea beneficiului unității cu 2 338 mii lei a creat premise pentru constituirea și chiar depășirea fondurilor planificate prin bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii (tabelul nr. 5).

Din datele prezentate se observă că întreprinderea și-a constituit fondurile prevăzute de lege, în conformitate cu normativele în vigoare. Trebuie apreciat în mod favorabil că cea mai mare parte a beneficiului a contribuit la creșterea fondului de dezvoltare economică, a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii și la efectuarea unor vărsăminte neplanificate la buget. În ceea ce privește structura fondurilor se constată o diminuare a ponderii fondului de dezvoltare economică și a celui pentru acțiuni sociale, precum și a contribuțiilor pentru compensarea majorării prețurilor și tarifelor, deși în mărime absolută planul lor a fost îndeplinit și chiar depășit, ca urmare a creării peste plan a fondului pentru construcții de locuințe și a vărsămintelor la bugetul de stat.

■

CREȘTEREA rentabilității este legată nemijlocit de asigurarea unei **folosiri eficiente a tuturor resurselor întreprinderii,** de creare a condițiilor în vederea obținerii unor produse de calitate superioară. Direcțiile principale de acțiune în vederea creșterii rentabilității trebuie să le constituie : sporirea producției fizice în concordanță cu cerințele economiei naționale și îmbunătățirea substanțială a calității produselor pentru satisfacerea exigențelor beneficiarilor interni și externi ; reducerea costurilor de producție, îndeosebi prin creșterea gradului de valorificare a materiei prime, reducerea greutății produselor, a consumurilor specifice de materii prime, materiale auxiliare și coloranți, eliminarea importurilor și creșterea productivității muncii.

Realizarea **producției planificate** presupune intensificarea eforturilor pentru îmbunătățirea gradului de utilizare a forței de muncă, a mașinilor și utilajelor, o preocupare sporită pentru aprovizionarea ritmică și cu materiale de bună calitate. În același timp, sînt necesare măsuri pentru desfășurarea ritmică a producției în vederea evitării penalizărilor pentru nerespectarea obligațiilor contractuale. Totodată, prin îmbunătățirea funcționării utilajelor tehnologice și reducerea cu cel puțin 2% a orelor de staționare datorate opririlor accidentale față de anul 1981 se vor realiza în 1982 economii de peste 100 mii lei. Acestea sînt posibile prin respectarea strictă a graficului de reparații capitale, îmbunătățirea calității reparațiilor efectuate, asimilarea de piese de schimb (50 repere) pentru mașinile de țesut STB etc. De asemenea, ca urmare a creșterii indicilor de utilizare intensivă cu 2% față de 1981 se va asigura creșterea producției fizice de țesături cu 564 000 mp, respectiv cu 12,7%.

Pentru **reducerea cheltuielilor materiale** — care constituie direcția principală de acțiune în vederea obținerii unor rezultate financiare importante — trebuie să se ia toate măsurile în vederea micșorării în continuare a consumurilor specifice la materiile prime de bază, materialele auxiliare și coloranți. În acest scop sînt necesare măsuri de intensificare a recepției calității materiei prime primite de la furnizori, de utilizarea firelor de grosimile cerute de tehnologia de fabricare a produsului, de respectarea rețetelor de fabricație, a normelor de consum, de reducerea capetelor de fire și de țesături (deșeurilor), de creștere a calificării forței de muncă și a disciplinei în muncă, de reglare a utilajelor și de întreținerea și utilizarea corectă a acestora.

Tabelul nr. 5

Indicatori	Gradul de îndeplinire a planului fondurilor proprii	Structura repartizării beneficiului (%) plan	efectiv
Fondul de dezvoltare economică	103,79	87,87	78,19
Fondul pentru acțiuni sociale	100,00	0,25	0,21
Fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficiu	121,10	7,76	8,06
Fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social	—	—	0,71
Contribuții pentru compensarea majorării prețurilor și tarifelor	100,00	4,12	3,53
Vărsăminte la bugetul de stat	—	—	9,30
Total beneficii	116,64	100	100

Creșterea **gradului de valorificare a materiei prime** presupune obținerea unor produse de calitate superioară, ca urmare a utilizării unor tehnologii moderne, eficiente, care să asigure sporirea competitivității produselor pe piețele externe. În anul 1982, prin valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor se va asigura creșterea ponderii produselor destinate fondului pieței la clasele de calitate superioare. De asemenea, în planul de măsuri tehnico-organizatorice întreprinderea și-a propus o serie de acțiuni cum ar fi : reducerea consumurilor specifice de fire prin diminuarea pierderilor tehnologice din secție ; controale permanente privind umiditatea țesăturilor primite și modul de funcționare a instalației de

dr. Al GHEORGHIU,
dr. M. CRISTEA,
dr. Gh. VĂLCEANU,
N. ȘUFANĂ
contabil șef „Postăvăria Română"

(Continuare în pag. 21)

Opinii

Exigențe ale extinderii gestiunii calității produselor

PERFECȚIONAREA continuă a activității de asigurare a unor parametri tehnico-funcționali înalți ai produselor realizate și a producției, de diminuare a costurilor cu calitatea constituie una din problemele importante ale economiei moderne. Această preocupare a fost materializată și prin introducerea în toate întreprinderile ce aparțin celor două ministere constructoare de mașini a **metodei gestiunii calității.** Metoda acționează pe baza principiului că printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate, se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încît pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil. A fost propusă în acest sens spre generalizare **o metodologie elaborată de Institutul de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini** (I.C.T.C.M.) București, a cărui aplicare facilitează familiarizarea colectivelor din întreprinderi cu metoda de lucru a gestiunii calității.

Apreciem că inițiativa menționată reprezintă un important pas înainte pe drumul cunoașterii și extinderii în întreprinderi a acestui valoros instrument de ridicare a calității concomitent cu reducerea costurilor — pe care-l reprezintă gestiunea calității. Dar, în scopul de a se realiza o cît mai aprofundată înțelegere a metodei gestiunii calității în paralel cu aplicarea ei cu rezultate cît mai bune, considerăm utilă relevarea cîtorva aspecte de natură să contribuie la sporirea eficienței în aplicarea gestiunii calității. Este vorba în principal de **necesitatea îmbogățirii și perfecționării metodologiei de ramură cu unele aspecte reieșite din varianta metodologică de aplicare a gestiunii calității, elaborată și propusă de Întreprinderea optică română (I.O.R.).** Susținem aceasta, dat fiind că la Întreprinderea optică română a fost elaborată, după o activitate susținută, începută în anul 1979, o metodologie cu caracter general aplicabilă oricărui tip de unitate economică, fiind în curs de finalizare implementarea acestei metode pe calculator. Concret, iată despre ce este vorba :

1 Metodologia I.C.T.C.M. calculează costurile cu calitatea și noncalitatea la nivelul întregii întreprinderi, situație în care, după părerea noastră, se pot deduce concluzii cu caracter operațional-corectiv numai pentru întreprinderile care produc o singură familie de produse. Chiar și în acest caz opinăm că măsurile sînt de ordin general, dat fiind faptul că în cadrul familiei de produse costurile cu calitatea sînt prestabilite numai pentru subansamblele comune, restul repartizîndu-se în mod singular numai la anumite tipuri de produse. Concret, în „Bilanțul costurilor calității" se prezintă o situație a costurilor calității pe grupe de produse și luni calendaristice. Cu toate că în tabel este precizată „grupa de produse", aceste date se referă de fapt la costurile cu calitatea, aferente întregii producții a întreprinderii, deoarece conturile analitice din care sînt deduse sînt grupate pe tipuri de cheltuieli și nu pe tipuri de produse. În metodologia unitară pe ramură se menționează posibilitatea teoretică de a obține aceste costuri pe produs, fără însă a fi expusă modalitatea efectivă, de calcul în acest caz.

Metodologia utilizată de I.O.R. are dedusă pentru fiecare categorie de costuri o formulă matematică riguros determinată pentru costurile cu calitatea pe produs (vezi Revista economică nr. 23/1980). **Prin însumarea la nivelul întreprinderii a acestor costuri se poate determina nivelul costurilor cu calitatea pentru întreaga producție.** Recomandăm acest mod de calcul dat fiind faptul că, de exemplu, nu toate activitățile pentru toate produsele se execută pe aceleași utilaje și deci costurile cu acestea nu sînt repartizate uniform tuturor produselor.

2 Periodicitatea de calculare a costurilor sintetice și de analiză și a evoluției acestor costuri (lunar, trimestrial) propusă în metodologia elaborată de I.C.T.C.M., implică, după părerea noastră, obținerea unei imagini deformate în unele cazuri asupra cauzelor apariției costurilor și efectelor reale ale aplicării gestiunii calității, dat fiind faptul că nu toate produsele au ciclul de fabricație cu durata de 1 sau 3 luni și nu toate produsele se află simultan în fabricație. În acest mod în unele situații se pot distribui tuturor produselor ce se află în fabricație și chiar și celor ce se află în planul de fabricație al întreprinderii pentru perioada respectivă, costuri datorate de fapt unui singur produs. Ca urmare, apreciem că se poate întîmpla ca măsurile ce se vor lua să nu fie pe măsura amplorii cauzelor generatoare de costuri (prin ponderea acestora la toate tipurile de produse). Modelul I.O.R. propune în acest sens **elaborarea bilanțului calității anual, odată cu măsurile, care în acest mod pot fi mai ample și cu acțiune pe o perioadă mai mare de timp,** perioadă în care se verifică cantitativ și calitativ efectele tehnice și economice ale aplicării acestora.

3 Din practică a rezultat că, uneori, metodologia I.C.T.C.M. nu prevede posibilitatea propunerii mai multor variante de planuri de măsuri cu costurile și beneficiile aferente, în urma căreia să fie aleasă varianta optimă. Documentele elaborate în acest sens în întreprinderea noastră au în vedere **propunerea mai multor seturi de măsuri evaluate financiar, dintre care, printr-un program de alegere a setului cu eficiența economică maximă, se poate preciza planul de măsuri indicat pentru perioada următoare.** Totodată, s-a prevăzut o bancă de date cu măsuri grupate pe secțiuni care să constituie direcții orientative

în activitatea de analiză și elaborare a planului de măsuri. Această bancă de date se îmbogățește periodic, simultan cu sporirea experienței tehnologice a specialiștilor implicați în activitatea de analiză a datelor oferite de gestiunea calității.

4 Criteriile de pondere a costurilor pe secțiuni din bilanțul calității, precum și modalitățile de calcul a acestora în metodologia I.C.T.C.M. nu sînt întotdeauna riguroase, creînd posibilitatea deformării rezultatelor în unele situații ; astfel, costurile cu amortizarea aferente gestiunii calității trebuie calculate din rata de amortizare prin ponderare la întreaga producție a utilajului și nu ponderat la totalul costurilor calității. De asemenea, ponderarea costurilor cu retribuția se face prin ponderarea activității legată de gestiunea calității la întreaga activitate a personalului muncitor și nu la costurile din gestiunea calității. Trebuie accentuată importanța acestei observații deoarece modul de calcul (ponderare) are influență directă asupra corectitudinii rezultatelor obținute prin aplicarea gestiunii calității. Concluzii deformate pot conduce la aprecierea ca ineficientă a acestei metode sau invers, ca avînd o eficiență exagerată în raport cu realitățile procesului de proiectare, producție și consum. Pentru calcularea costurilor din secțiuni nu sînt prezentate formule de calcul sau modalități de introducere a acestora în conturi (parțial, cotă parte, total), ci sînt doar enumerate (cu cîteva excepții) categoriile de costuri ce intră în incidența secțiunilor respective din bilanțul calității.

În metodologia elaborată în unitatea noastră, în cadrul fiecărei secțiuni, după prezentarea formulei de calcul și a documentelor primare din care rezultă elementele formulei, **sînt enumerate conturile analitice sau sintetice** care cumulează termeni sau factori ai formulei, precizîndu-se pentru fiecare în parte modalitatea de introducere în aceste conturi.

5 Modelul I.C.T.C.M. nu dezvoltă modalitatea de desfășurare a analizei rezultatelor și elaborare a planurilor de măsuri, parte cu ponderea principală în activitatea de aplicare a gestiunii calității. Astfel, recomandările pentru interpretarea datelor din bilanț sînt mult prea generale (doar direcții de investigație), neputîndu-se realiza, după părerea noastră, o analiză foarte eficientă privind îmbunătățirea calității și reducerea costurilor sale.

Metodologia I.O.R., în afara unui cadru organizatoric bine precizat pentru realizarea acestei activități, expune datele utilizate în cadrul analizei, prioritatea de abordare a acestor date, modul de elaborare a măsurilor, alegerea variantei optime și realizarea „feed-back"ului prin repartizarea măsurilor — după aprobare — compartimentelor funcționale.

6 Modul de realizare a activităților din cadrul gestiunii calității în metodologia propusă spre extindere în ramură nu are în vedere, în optica noastră, sistematizarea și direcțiile de dezvoltare a acesteia pentru prelucrarea automată a datelor. În condițiile actuale, cînd majoritatea întreprinderilor industriale își realizează o mare parte a lucrărilor de gestiune economică pe calculator, **apreciem că trebuie avut în vedere, încă de la început, implementarea gestiunii calității în concordanță cu necesitățile viitoare de prelucrare automată a acestor date.** Avîndu-se în obiectiv abordarea gestiunii calității în optica arătată, considerăm că, implicit, se structurează un algoritm mai performant chiar în cazul aplicării clasice (fără calculator) a acestei metode de sporire a calității cu costuri reduse.

În unitatea noastră, în paralel cu extinderea aplicării gestiunii calității, se realizează implementarea acesteia pe calculator, ocazie cu care se optimizează sistemul informațional al acestei aplicații. Astfel, s-a îmbunătățit metodologia elaborată inițial atît din punct de vedere al aparatului matematic, cît și al reducerii la minimum a volumului de date solicitat.

Considerăm că analiza comparativă a diverselor modalități de aplicare a gestiunii calității **oferă un început al unei potențiale și necesare unificări și standardizări a diverselor moduri de implementare a gestiunii calității, în vederea promovării unui model cît mai complet, corect, simplu și performant.** Examinarea atentă de către specialiști a aspectelor menționate, continuarea preocupărilor de aplicare cît mai eficientă a gestiunii calității va trebui să se concretizeze în elaborarea unui **model metodologic de aplicare care să acopere marea majoritate a situațiilor din întreprinderile economici noastre,** fără însă a neglija posibilitatea adaptării acestuia la specificitatea fiecărei unități industriale în parte.

Dan-Anghel CONSTANTINESCU
Întreprinderea optică română
București

NOTE

O soluție pentru reducerea cheltuielilor de transport

SCURTAREA DISTANȚEI de aprovizionare cu materiale și combustibili constituie una din principalele căi de reducere a consumurilor energetice, de disponibilizare, într-o mare măsură, a parcului mijloacelor de transport. Prin stabilirea unor relații comerciale între Întreprinderea mecanică Gheorghieni și Combinatul de exploatare și prelucrare a lemnului Toplița, de pildă, se pot realiza economii considerabile la cheltuielile de transport. Despre ce este vorba ?

Din procesul tehnologic de preparare (concasare și ciuruire) a lignitului necesar centralei din dotare, Întreprinderea mecanică Gheorghieni realizează circa 20 mii tone/an cărbune în granulație sub 30 mm, pe care nu-l poate utiliza ; o parte din acesta este expediat pentru valorificare la centrala termoelectrică din Oradea (stația C.F.R. de destinație Episcopia Bihorului), la o depărtare de 392 km. În zonă respectivă, însă, la o distanță — pe calea ferată — de numai 28 km, funcționează centrala termică a Combinatului de exploatare și prelucrare a lemnului Toplița (secția Gălăuțași), care consumă lignit în granulație măruntă adus în baza repartiției de la Întreprinderea minieră Sălaj, aflată la o distanță de 268 km.

Pornind de la această situație propunem :

— Întreprinderea mecanică Gheorghieni să estimeze cantitatea de lignit (granulație sub 30 mm) care rezultă din concasare și ciuruire la termocentrala din dotare, pe care s-o comunice și apoi s-o livreze Combinatului de exploatare a lemnului Toplița (secția Gălăuțași) ; — această din urmă unitate să preia lignitul oferit de I.M. Gheorghieni și numai în completarea necesarului să se aprovizioneze de la alte unități de profil ;

— coordonatorul de balanță, în baza comunicării Întreprinderii mecanice Gheorghieni, să elibereze repartițiile de livrare de așa natură încît Centrala termoelectrică din Oradea să preia de la Întreprinderea minieră Sălaj — din cota combinatului din Toplița — o cantitate de lignit egală cu cea livrată de I.M. Gheorghieni la secția Gălăuțași ;

— Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, la cererea titularilor de plan, să adapteze planurile de transport în baza cărora să pună la dispoziția furnizorilor vagoane pentru încărcat și expediat lignit.

Punînd în practică acest sistem de aprovizionare, în condițiile unei cantități de circa 20 000 tone/an cărbune, se estimează următoarele avantaje: economii la tariful de transport feroviar de aproximativ 1 200 mii lei ; disponibilizarea parcului de vagoane cu aproape 1 250 zile/vagon Fads, și locomotivele respective.

C. Năstase-URSU

VALORIFICAREA DEPLINĂ A RESURSELOR AGRICULTURII

CONSFĂTUIREA de lucru de la C.C. al P.C.R., care a avut loc în zilele de 14 și 15 mai a.c., convocată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a analizat și dezbătut probleme esențiale ale agriculturii în vederea realizării în condiții superioare de calitate și eficiență a prevederilor de plan pe acest an. Ea se înscrie în practica permanentă a partidului și statului nostru de a se consulta cu cadrele de conducere, cu oamenii muncii pentru găsirea celor mai bune soluții și măsuri de valorificare cît mai deplină a importantelor rezerve pe care le are agricultura, în vederea înfăptuirii exemplare a programului de dezvoltare a acestei ramuri, de realizare a noii revoluții agrare în țara noastră.

Campania de vară pregătită exemplar

ÎN SPIRITUL indicațiilor date de secretarul general al partidului, consfătuirea a examinat cu exigență activitatea desfășurată pînă în prezent, subliniindu-se o serie de neajunsuri în organizarea producției și a muncii, în folosirea forței de muncă și a mijloacelor de producție — în primul rînd a pămîntului — datorită îndeosebi neasigurării unei ordini și discipline corespunzătoare în munca tuturor celor ce lucrează în agricultură. Participanții la discuții au subliniat necesitatea de a acționa în continuare cu toată fermitatea pentru îmbunătățirea radicală a muncii în agricultură, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului în acest an hotărîtor al cincinalului. Sînt create condiții ca planul să fie îndeplinit, întrucît culturile de toamnă — pe majoritatea suprafețelor — s-au dezvoltat bine și au o densitate corespunzătoare, iar în această primăvară lucrările de însămînțat au fost de bună calitate, asigurînd culturilor densități corespunzătoare normelor ; pe de altă parte, lucrările de întreținere la culturile prășitoare se execută în condițiile de calitate prevăzute. În fapt, bătălia pentru o recoltă sporită înseamnă în momentul de față bătălia pentru asigurarea condițiilor optime necesare creșterii și dezvoltării plantelor, executarea în cel mai scurt timp a prașilelor și a celorlalte lucrări de sezon.

Volumul mare de lucrări din această perioadă nu trebuie să afecteze preocuparea pentru pregătirea și efectuarea campaniei de recoltare a cerealelor păioase la timp și în condiții cît mai bune. Potrivit programului, în vara acestui an se va efectua recoltarea culturilor pe o suprafață de aproape 3,4 milioane hectare, eliberarea terenului de paie pe 3,3 milioane hectare și se va pregăti terenul și însămînța cultura dublă pe 1,5 milioane hectare. Prin folosirea corespunzătoare a celor aproape 40 mii combine se va putea recolta orzul și orzoaica de toamnă în 4 zile, iar grîul și orzoaica de primăvară în 8—9 zile în județele de cîmpie și 10 zile în cele colinare. În scopul scurtării perioadei de recoltare, județele din zona colinară și nordul țării vor fi ajutate cu peste 1 200 combine de la județele din sud, după ce acestea vor încheia recoltatul păioaselor.

Recoltarea cerealelor păioase se va organiza pe formații mari, complexe, care execută simultan recoltatul și transportul producției principale, **eliberarea terenului și însămînțarea culturilor duble în flux continuu**, astfel încît întregul proces tehnologic se va încadra în perioada optimă și fără pierderi. Transportul producției din cîmp se va realiza concomitent cu recoltarea, direct de la combine la locurile definitive de depozitare, interzicîndu-se rămînerea în cîmp a vreunei cantități de orz sau grîu. Depozitarea producției de cereale este asigurată în spațiile existente, fiind în curs lucrări de reparații, dezinfecție și dezinsecție care să asigure condiții optime de recepționare și conservare a producției.

Realizarea integrală a programului de **culturi duble** necesită să se acorde o atenție deosebită organizării, strîngerii și eliberării terenului de paie prin folosirea tuturor mijloacelor existente, astfel încît legumele și porumbul pentru boabe să fie însămînțate în 48 ore de la recoltarea culturilor premergătoare, iar furajele în 3—5 zile, timp în care miriștile vor fi pășunate. În această vară se va însămînța porumbul în cultură dublă pentru obținerea de boabe pe cel puțin 500 mii ha, folosind răsaduri, semănatul direct în miriște și metodele clasice. Dispunem de întreaga cantitate de sămînță pentru producția de porumb boabe, culturi legumicole și furajere, ca și de baza tehnică necesară care să permită însămînțarea acestor culturi în perioada optimă.

Un loc important în cadrul dezbaterilor l-au ocupat problemele dezvoltării **legumiculturii**, evidențiindu-se eforturile deosebite ce trebuie depuse pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare sporirii producției de legume, care să asigure o bună aprovizionare a populației cu legume proaspete, pe o perioadă cît mai îndelungată de timp, pentru satisfacerea tuturor cerințelor industriei alimentare.

Pe baza indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de **sporire a producției de ciuperci**, s-au analizat posibilitățile de creștere a producției încă din acest an, stabilindu-se măsuri pentru realizarea suplimentară a circa 2 mii tone în 1982 și a unei producții de 50 mii tone în 1985. Sporirea producției de ciuperci necesită identificarea de spații care în urma unor amenajări simple pot fi folosite pentru această cultură, mărirea capacității de producere a miceliului, asigurarea compostului sintetic și pregătirea cadrelor de la unitățile cultivatoare de ciuperci.

Resurse suplimentare pentru realizarea programului de autoaprovizionare

O ATENȚIE deosebită se acordă modului în care se îndeplinesc programele adoptate cu privire la **dezvoltarea zootehniei**. Analizele au reliefat că deși au fost întreprinse o serie de măsuri ,există încă unele neajunsuri care influențează negativ livrările de produse la fondul de stat și îndeplinirea programului de autoaprovizionare. Principala cauză o constituie neasigurarea cantităților de furaje, conservarea și utilizarea necorespunzătoare a acestora. Un accent deosebit s-a pus pe asigurarea unor condiții corespunzătoare de adăpostire a animalelor, acordarea asistenței sanitar-veterinare, creșterea natalității și scăderea mortalităților, precum și întărirea ordinei și disciplinei în acest domeniu prioritar al agriculturii. Pornind de la realitatea că în fiecare județ creșterea animalelor se înscrie ca o problemă de bază în activitatea unităților agricole, s-au evidențiat măsurile ce trebuie întreprinse în direcția realizării efectivelor și a producțiilor planificate, a asigurării bazei furajere pe calea valorificării eficiente a pășunilor și fînețelor, a aplicării în practică a legii privind organizarea producției și folosirii rationale a resurselor de nutreturi, a înfăptuirii programelor de modernizare a fermelor zootehnice. În acest an se va încheia în toate fermele zootehnice programul de modernizare.

Principala preocupare în etapa actuală o constituie **rezolvarea problemei bazei furajere**, a cărei soartă se decide de pe acum. În acest an a existat o preocupare mai mare pentru asigurarea furajelor de volum prin creșterea suprafețelor de lucernă și trifoi, utilizarea unor suprafețe mai mari pentru culturile de masă verde timpurie, punerea în valoare a pajiștilor naturale prin supraînsămînțări, reînsămînțări, fertilizări și altele. Atenția tuturor este concentrată în prezent spre recoltarea și folosirea judicioasă a culturilor furajere, urmărindu-se depozitarea încă de pe acum a unor cantități cît mai mari de finuri și silozuri necesare în perioada de stabulație. Nu va trebui neglijată nici folosirea cantităților mari de masă verde oferită

de suprafețele păşunabile din perimetrul silvic, de alte resurse, precum şi suprafețele de păşuni naturale pe care vor trebui organizate tabere de vară şi deplasate importante efective de animale.

O preocupare majoră în prezent este **organizarea conservării porumbului sub formă de pastă** în care scop, pe baza soluțiilor celor mai bune, a început construcția silozurilor şi dotarea cu utilajele necesare.

Sporirea în mai mare măsură a producției zootehnice şi recuperarea minusurilor din acest sector a impus analizarea măsurilor de realizare a unor programe speciale. Aşa, de exemplu, pentru asigurarea unor cantități superioare de carne, a fost adoptat Programul de dezvoltare a producției de **carne de iepure,** care prevede ca în 1985 să se asigure 50 mii tone, ceea ce va permite un consum mediu anual de carne de iepure de 1,5 kg pe locuitor în oraşe şi 2,1 kg pe locuitor în comune. Toate județele, inclusiv municipiul București, îşi vor asigura carnea de iepure pentru consumul local. În acest scop au fost luate măsuri ca în fiecare județ să se asigure matca de reproducție în unități specializate pentru toți crescătorii ; tehnologia de creştere este cea de tip gospodăresc, extensiv, la gospodăriile populației şi intensiv în unitățile agricole socialiste.

Potrivit sarcinii trasate de reținere de la sacrificare a tineretului bovin şi îngrăşarea acestuia pînă la greutatea de peste 400 kg, s-au adoptat măsuri suplimentare care să garanteze realizarea parametrilor preconizați. În fiecare unitate au fost întocmite programe de asigurare a efectivelor, a capacităților de îngrăşare şi a furajelor. S-au luat măsuri de construire a unor spații suplimentare de îngrăşare pentru aproape 400 de mii locuri, iar suprafața de teren necesară producerii furajelor repartizate unităților de îngrăşare se măreşte cu 30 mii ha. O importanță deosebită se acordă surselor de asigurare a ştiuleților de porumb cu pănuşi pentru însilozare, potrivit noilor norme, precum şi a furajelor grosiere. Formațiile de mecanizare pentru recoltarea şi prepararea furajelor vor fi completate cu utilaje noi din dotare.

Programul pentru **dezvoltarea apiculturii** prevede ca în 1985 efectivul de albine să ajungă la 2 milioane de familii, luîndu-se măsuri de extindere a fermelor specializate din unitățile socialiste şi de dezvoltare a stupinelor în gospodăriile populației. Paralel cu conservarea, extinderea, îmbunătățirea şi valorificarea superioară a resurselor melifere, vor fi luate măsuri de asigurare a bazei materiale (stupi, utilaje, biostimulatori, faguri artificiali, matcă etc.), necesare sporirii efectivului de familii de albine.

Asigurarea materiilor prime necesare industriei uşoare a necesitat adoptarea unui Program de **dezvoltare a sericiculturii,** care prevede ca în 1985 să se producă 14,8 mii tone gogoşi de mătase. Paralel cu asigurarea şi **extinderea plantărilor de duzi** răzleți cu semitrunchi pe aliniamentele drumurilor şi pe terenurile improprii agriculturii, au fost luate măsuri de extindere a creşterii viermilor de mătase, ce folosesc în hrana lor frunze de ricin şi de stejar. Unitățile sericicole de stat vor acționa pe linia reproducerii repetate a materialului biologic din categoria superelită şi elită, pentru ca începînd din anul 1982 să se asigure întreaga cantitate de sămînță de viermi de mătase din înmulțirea I. Sînt prevăzute a se organiza **forme simple de cooperare între crescătorii individuali şi unitățile sericicole specializate** în scopul reducerii perioadei de creştere la domiciliul crescătorului individual de la 32 zile la 24 de zile.

Prin programul de **dezvoltare a pisciculturii** şi pescuitului în apele interioare şi în Delta Dunării, producția de peşte trebuie să crească de la aproape 100 mii tone în 1982 la peste 200 mii tone în 1985. În acest scop, se asigură condiții de executare a amenajărilor pentru piscicultură la toate bălțile şi lacurile, de asigurare a necesarului de puiet pentru modernizarea pepinierelor existente şi înființarea de noi pepiniere, de sporire a ponderii peştilor fitofagi — consumatori de vegetație acvatică pînă la 40-45% — de îmbunătățire a tehnologiilor de creştere, de valorificare prin pescuit a unor rîuri interioare (cum este Prutul, Siretul, Jiul, Oltul, Mureşul etc.), de dezvoltare a pescuitului acvatic în Marea Neagră şi altele.

Realizarea programului de **creştere suplimentară a efectivelor de ovine** şi a producțiilor de lînă, carne şi lapte impune măsuri hotărîte pentru sporirea efectivelor cu 3 milioane ovine, din care 2 milioane merinos şi spancă şi 1 milion țurcană. În acest scop au fost întocmite programe județene, s-au nominalizat peste 200 unități specializate şi au fost stabilite capacitățile de adăpostire care urmează a fi construite şi modernizate, precum şi posibilitățile de asigurare a furajelor necesare, accentul punîndu-se pe îmbunătățirea şi folosirea integrală a pajiştilor naturale existente, a nutreturilor grosiere şi înființarea de pajişti cultivate de înaltă productivitate. O atenție mai mare se acordă în continuare organizării fătărilor de toamnă şi a încrucişărilor cu rasele de lapte.

Sporirea accentuată a eficienței economice

APLICAREA deplină a noului mecanism economico-financiar impune ca unitățile agricole să-şi recupereze integral cheltuielile materiale şi cu forța de muncă din veniturile proprii şi să obțină şi un anumit beneficiu. Măsurile adoptate în ultimul timp de conducerea partidului şi statului de majorare a preturilor de producție şi contractare, de îmbunătățire a retribuirii muncii, restructurarea normelor de furajare a animalelor, precum şi cele privind îmbunătățirea organizării muncii şi a producției, reducerea personalului neproductiv, întărirea disciplinei şi răspunderii în muncă stimulează unitățile agricole în obținerea unor randamente superioare şi, pe această bază, livrarea la fondul de stat a unor cantități importante de produse. În acelaşi timp, cooperativele slab dezvoltate din zonele de deal şi munte sînt îndrumate să participe la unele **acțiuni de cooperare cu unitățile silvice.** Ca urmare, tot mai multe cooperative au încheiat contracte de exploatare a masei lemnoase, de executare de lucrări de împădurire şi întreținere a plantațiilor tinere, recoltarea fructelor de pădure, cultivarea unor suprafețe din fondul silvic, închirierea unor suprafețe păşunabile din perimetrul silvic şi altele, care le vor aduce venituri de aproape 50 milioane lei. De asemenea, se vor extinde şi activitățile de cooperare în producție pentru prelucrarea fructelor, ciupercilor, plantelor medicinale şi a altor accesorii ale pădurii.

Pentru folosirea rațională şi eficientă a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă şi aplicarea tehnologiilor moderne în vederea creşterii eficienței economice în activitățile productive, se extind acțiunile de asociere şi cooperare, de organizare a unor noi activități în **industria mică** (dezvoltarea producției de materiale de construcții, confecționarea de care şi căruțe, împletituri diferite pentru export, mături din sorg), asigurarea unui număr mai mare de echipe pentru prestări de servicii şi extinderea cooperărilor în producție şi organizarea muncii la domiciliul cooperatorilor.

Sporirea eficienței economice şi realizarea echilibrului economico-financiar necesită eforturi deosebite din partea tuturor unităților, a specialiştilor, mobilizarea tuturor forțelor pentru executarea în cele mai bune condiții a tuturor lucrărilor agricole, strîngerea la timp şi fără pierderi a întregii recolte, livrarea integrală la fondul de stat a producției contractate. Se impune desfăşurarea cu perseverență a acțiunii de **control preventiv** asupra cheltuielilor în toate sectoarele agricole în vederea limitării acestora, înlăturarea cheltuielilor neproductive.

Toate acestea contribuie la valorificarea deplină a potențialului de producție al pămîntului şi al bazei tehnico-materiale, la realizarea unei producții cît mai mari menite să asigure satisfacerea consumului populației, creşterea aportului agriculturii la progresul general al țării.

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

Resursele umane în strategia dezvoltării

Pregătirea cadrelor din agricultură în deplină concordanță cu necesitățile producției

ÎN CONCEPȚIA elaborată de partidul nostru privind înfăptuirea noii revoluții agrare, factorului uman îi revine un loc esențial; o asemenea orientare corespunde însăși realității procesului de producție în care componentele economică, organizatorică și umană sînt legate indestructibil. Totodată, atenția ce se acordă asigurării, deopotrivă sub aspect cantitativ dar mai cu seamă calitativ, a forței de muncă necesară derulării ritmice și la cote calitativ înalte a diverselor activități specifice agriculturii decurge din profundele transformări ce au survenit în planul structurii profesiunilor practicate în această sferă de activitate, în însuși conținutul profesiunilor respective.

Este larg acceptată astăzi ideea că agricultura modernă nu se deosebește de agricultura tradițională numai sub aspectul bazei sale tehnico-materiale, a tehnologiilor noi aplicate; în egală măsură a practica, în zilele noastre, o agricultură eficientă presupune o înaltă competență profesională pe fondul lărgirii considerabile a universului de cunoștințe, din domenii foarte diverse, ce se cer stăpînite și folosite. Asemeni muncitorului industrial, lucrătorul agricol este definit printr-un nivel înalt de profesionalism, trebuie să se afle într-un necontenit proces de perfecționare profesională. Tocmai din aceste considerente, modul în care este conceput și funcționează sistemul de pregătire profesională a cadrelor din agricultură constituie un factor de bază al sporirii eficienței muncii, al transpunerii în practică a obiectivelor noii revoluții agrare. Ne propunem, în cele ce urmează, să avansăm unele idei privind perfecționarea sistemului de pregătire a cadrelor care lucrează în agricultură. Subliniem din capul locului că rețeaua școlară agricolă de toate gradele, cadrul organizatoric actual sînt bine structurate și dimensionate, iar elementele asupra cărora se cere a se acționa sînt cele din interiorul școlii, din procesul de pregătire și instruire a viitorilor specialiști și de reinstruire continuă a celor chemați prin însuși statutul lor să instruiască. Permanenta reinstruire a celor chemați să instruiască a devenit o necesitate obiectivă în zilele noastre, cînd știința și tehnica progresează într-un ritm extrem de rapid.

Determinante ale profilului profesional

POATE cerința cu caracterul cel mai general este aceea ca noțiunile de agrotehnică să fie predate la toate nivelurile de învățămînt, precum și ca, într-o măsură tot mai însemnată, noțiunile teoretice să se îmbine cu cele practice. Astăzi, în condițiile complexe și adesea contradictorii în care evoluează economia mondială, ale rolului profund transformator pe care îl dobîndește știința modernă, trebuie să sădim în fiecare tînăr conștiința apartenenței la o lume ale cărei resurse sînt limitate; trebuie să facem cunoscute implicațiile ecologice ale acțiunilor omului, să menținem viu atașamentul față de natură, față de munca agricolă. Dar, desigur, pregătirea la un nivel corespunzător a cadrelor ce lucrează în agricultură nu se reduce la această adeziune sufletească față de muncile agricole, care însă — așa cum sublinia secretarul general al partidului — constituie premisa unei activități eficiente. Pregătirea propriu-zisă se desfășoară prin intermediul sistemului de învățămînt de specialitate în cadrul căruia un loc important revine liceelor agroindustriale.

Școli cu veche și bogată tradiție în învățămîntul agronomic din România, liceele agroindustriale au menirea de a instrui temeinic cadre pentru producție, viitorii candidați pentru o pregătire superioară. Tocmai din perspectiva acestor sarcini apreciem că învățămîntul agricol mediu trebuie să-și îmbunătățească programul de instruire practică și teoretică, în acord cu exigențele ce decurg din obiectivele noii revoluții agrare. Avem în vedere faptul că, în condițiile în care candidații pentru învățămîntul superior se recrutează în cea mai mare parte, din rîndul absolvenților acestor licee agroindustriale, **unitățile de învățămînt superior agronomic să aibă în patronaj nemijlocit** — pe zone geografice — **aceste școli**, preocupîndu-se direct de modul în care se asigură pregătirea unitară și completă, polivalentă a viitorilor lor studenți.

Mai departe, subliniem și faptul că viața a confirmat din plin ideea formulată de secretarul general al partidului, de a se recruta candidați pentru învățămîntul superior agronomic cu deosebire din rîndul absolventilor liceelor agroindustriale, sau din rîndul acelor tineri care au desfășurat o activitate în diverse sectoare agricole. Iar acest sistem fiind la început, este, firesc, susceptibil de îmbunătățiri, de perfecționări. În acest context, considerăm că trebuie revăzut programul liceelor agroindustriale, în sensul legării acestora mai direct de unitățile de cercetare și producție cele mai puternice din consiliile unice agro-industriale de stat și cooperatiste pe teritoriul cărora se găsesc și în care elevii să execute direct lucrări în sectorul vegetal și animal, să aibă satisfacția rezultatelor de producție obținute, a muncii împlinite. Numai în acest fel vom ajunge ca din cei peste 87 000 de elevi care sînt cuprinși în prezent în rețeaua liceelor agroindustriale să pregătim cadre tehnice pentru nevoile actuale și de perspectivă ale agriculturii noastre. Orice judecată asupra îmbunătățirii sistemului de pregătire la nivel superior, prin facultățile de profil, trebuie să pornească de la principalele coordonate în care este prevăzut să funcționeze acest sistem.

În condițiile introducerii sistemului de recrutare a viitorilor studenți pentru învățămîntul agronomic de toate profilele din rețeaua liceelor agroindustriale — teză cu implicații pozitive în pregătirea viitorilor specialiști cu studii superioare — ne apar necesare și o seamă de perfecționări în ce privește desfășurarea examenului de admitere. Avem în vedere, în primul rînd, introducerea unor probe practice prin care să existe posibilitatea verificării aptitudinilor și înclinațiilor candidaților pentru meseria aleasă, probe care ar putea să completeze actualele probe scrise. Astfel, viitorii agronomi ar putea susține o probă practică la conducerea tractoarelor și recunoașterea unor mașini agricole, zootehniștii să dovedească capacitatea de a recunoaște principalele rase de animale și să dovedească o cunoaștere a unor probleme de îngrijire și exploatare a acestora, medicii veterinari — probleme sanitar-veterinare, horticultorii — unele lucrări de îngrijire, recoltare și păstrare a produselor horticole ș.a.m.d. Un astfel de sistem de admitere ar putea fi completat cu efectuarea unui an de producție nemijlocită în unitățile proprii productive, de experimentare ale institutelor (stațiuni didactice experimentale — S.D.E.), sau în alte unități din zonă imediat după admitere, măsuri ce ar corespunde sensului indicațiilor formulate de secretarul general al partidului cu privire la pregătirea cadrelor din agricultură.

Cît privește conținutul programelor de învățămînt, considerăm că este necesar să fie revăzute planurile de învățămînt și programele analitice, urmărindu-se îmbunătățiri în următoarele direcții: a) introducerea, pentru toate specialitățile, a unui an de producție după admiterea în învățămîntul superior și care să se efectueze în unitățile proprii (stațiunile didactice experimentale) sau alte unități din zonă, asigurîndu-se și cadrele didactice necesare pentru predarea unor cunoștințe în condiții nemijlocit de producție; b) practica din anii II și III să se efectueze în fermele proprii, în unități agricole de stat sau cooperatiste și unități de cercetare din județele limitrofe, studenții urmînd să participe efectiv atît la muncă cît și la organizarea și conducerea proceselor de producție — sub îndrumare directă a cadrelor didactice care au datoria să asigure și predarea unor cunoștințe de specialitate în unități de producție; c) practica din anul IV să se efectueze, pe cît posibil, în unitățile agricole în care urmează să fie și repartizați viitorii specialiști sau, oricum, în unități

de profil asemănător. Un asemenea mod de organizare a procesului de învățămînt ar elimina unele neajunsuri ale practicii actuale, cînd numeroase lucrări de diplomă au un caracter prea general, absolventul nefiind interesat în rezolvarea unor probleme concrete de oarece știe că va lucra într-o cu totul altă unitate agricolă. În formula propusă s-ar putea avea în vedere ca examenul de diplomă să fie susținut într-o sesiune organizată în luna decembrie a aceluiași an sau în lunile ianuarie-februarie ale anului următor, după absolvire, pentru a se da posibilitatea pregătirii unei lucrări de un nivel ridicat; d) revederea în mod critic și la intervale mai scurte de timp, în concordanță cu cerințele practicării unei agriculturi moderne de înaltă eficiență, a conținutului și structurii programelor de învățămînt. În acest cadru, o atenție deosebită credem că trebuie să se acorde pregătirii economice, care, în profilul complex al specialistului agricol din zilele noastre, completează în mod necesar pregătirea de strictă specialitate, pregătirea tehnică.

Reciclarea periodică a cunoștințelor

APRECIERILE pe care le-am expus anterior au vizat cu precădere sistemul instituționalizat de pregătire a specialiștilor din agricultură. Dar exigențele îmbogățirii continue a cunoștințelor profesionale, în acord cu succesele înregistrate de știința și tehnologia modernă, apar în aceeași măsură valabile pentru toți lucrătorii din agricultură. Necesitatea asigurării unui sistem eficient, modern de reciclare, de îmbogățire a cunoștințelor profesionale este și mai evidentă în condițiile în care agricultura va primi importante contingente de lucrători industriali care trebuie să fie apți, într-un termen cît mai scurt, pentru a presta o muncă de înalt randament. În acest context ne apare necesară instituirea reciclării periodice, cel puțin o dată la 5 ani, a **tuturor** cadrelor din învățămîntul agricol și din organismele de conducere ale agriculturii, pe baza unui program judicios întocmit, în concordanță cu cerințele producției și ale pregătirii viitorilor specialiști.

Se impune ca actualele S.D.E-uri, în prezent cu dublă subordonare (M.A.I.A. și M.E.I.), să fie coordonate, finanțate și îndrumate nemijlocit de Academia de Științe Agricole și Silvice și M.E.I, astfel încît să se asigure instruirea viitorilor specialiști în condiții cît mai bune, o reciclare corespunzătoare pentru cadrele didactice. Totodată, S.D.E. ar putea deveni puternice centre pentru reciclarea periodică a cadrelor din unitățile agricole de stat și cooperatiste, a cadrelor din liceele agroindustriale, iar cadre din cercetare ar putea prezenta unele probleme mai deosebite în orele de curs. Prin aceasta s-ar realiza cu adevărat o integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, ceea ce de fapt a existat de-a lungul timpului în țara noastră și trebuie considerabil amplificat în actuala etapă.

Creșterea numărului de locuri la cursurile de zi și fără frecvență, cu deosebire pentru zootehnie, ramură a agriculturii a cărei pondere trebuie să ajungă la 48—50 la sută din totalul producției, reprezintă o cale practică valoroasă în ridicarea calificării lucrătorilor din agricultură. Totodată, sînt necesare unele perfecționări cu privire la pregătirea în condiții mai apropiate de cerințele producției agricole a viitorilor specialiști — cei care vor preda „cunoștințe agricole" în școala generală — a viitorilor economiști, precum și a mecanicilor agricoli care sînt cu toții chemați să contribuie la sporirea producției agricole alături de agronomi, ingineri de îmbunătățiri funciare, zootehniști, horticultori sau medici veterinari. Avem în vedere nu atît instituția în care se pregătesc, ci conținutul unitar al cunoștințelor agricole care li se predau, modul în care participă la efectuarea practicii de producție etc. Considerăm, în același timp, necesară stabilirea unui raport mai judicios între ponderea cadrelor cu pregătire medie și a celor cu pregătire superioară. Raportul de 0,79, favorabil cadrelor cu pregătire superioară, indică o anume subutilizare a acestor cadre.

Desigur, cele expuse anterior nu epuizează căile susceptibile să conducă la îmbunătățirea pregătirii cadrelor din agricultură. De altfel, poate elementul cel mai important care se cere a fi pus în evidență este faptul că în condițiile cererilor tot mai mari cărora trebuie să le răspundă agricultura, pe de o parte, iar, pe de altă parte, în condițiile restricțiilor de natură energetică, ecologică, existente în prezent, pregătirea factorului uman trebuie gîndită ca un proces continuu. Numai prin îmbogățirea și actualizarea permanentă a cunoștințelor profesionale ale lucrătorilor din agricultură, prin înțelegerea de către fiecare lucrător agricol a complexelor interdependențe ce iau naștere în societatea contemporană poate fi pusă în operă generoasa concepție a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind înfăptuirea unei noi revoluții agrare.

dr. ing. Alexandru IGNAT

Sporirea producției de metale neferoase

(Urmare din pag. 2)

cu anduranță sporită ca și respectarea graficelor de reparații. Aici pot fi menționate cîteva cercetări de prestigiu aflate în diferite stadii: experimentarea în vederea omologării a morii autogene cu diametrul de 8,5 m, acționată cu motor sincron inelar, modernizarea celulelor de flotație prin înlocuirea dispozitivelor de agitare clasică cu dispozitive speciale (se reduce consumul de energie electrică și crește randamentul de prelucrare) etc.

Priorități în cercetarea geologică

PENTRU CA producția de materii prime minerale să cunoască o continuă creștere se impune depistarea și punerea în evidență a noi rezerve. În acest sens sarcini deosebite revin cercetării geologice. Pe baza unor studii, geologii băimăreni acționează prin diferite mijloace pentru identificarea în zonele marginale ale exploatărilor și în adîncimea subsolului a unor noi surse de minereuri. Prin realizarea integrală a programelor de măsuri elaborate pentru desfășurarea lucrărilor de prospectare și cercetare de către unitățile Ministerului Geologiei (I.P.E.G. Maramureș, Suceava și Cluj) în perimetrele adiacente exploatărilor și în zone noi, urmează ca în actualul cincinal să fie atrase în circuitul economic noi zăcăminte în bazinele Baia Borșa, Oaș, Baia Mare, Rodna, Suceava etc.

Activitatea de cercetare geologică desfășurată în cursul anului precedent în cadrul unităților centralei a contribuit la realizarea planului la producția fizică (101,9%) și a celui valoric (100,5%), ca și la creșterea suplimentară a rezervelor de minereuri neferoase și auroargentifere cu 5,8%, cu o economie de circa 2% la costurile pe tona de minereu depistat. Concomitent au fost asigurate condiții mai favorabile pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan pe acest an.

Cu toate rezultatele pozitive în ansamblu, totuși la unele unități s-au înregistrat realizări sub nivelul planului, pentru că lucrările de cercetare geologică desfășurate în adîncime și în zonele marginale ale zăcămintelor au pus în evidență parametri mai reduși decît cei estimați inițial, ceea ce influențează uneori nefavorabil indicatorii fizici și de eficiență la extracția metalului din minereu. De altfel, analizarea gradului de recuperare și valorificare a metalelor din rezerva geologică — efectuată la nivelul unităților și centralei — a dus la constatarea unor lipsuri în privința modului de urmărire a gradului de recuperare, în respectarea normativelor tehnice și tehnologice referitoare la recepția lucrărilor de abataj și altele. Așa se explică de ce la unele metale produse de unități cum ar fi Băiuț, Ilba, Baia Borșa, Turț, Baia Sprie și Leșul Ursului se mențin încă nivele reduse de recuperare datorate în principal stabilirii insuficient de exacte a conținutului de metal în minereul industrial extras, cît și faptului că unele minereuri se prelucrează în amestec dozat nesatisfăcător.

Manifestarea unor asemenea deficiențe impune ca încă din faza de proiectare a capacităților de producție și întocmire a documentațiilor, de elaborare a metodelor de exploatare să se determine mai exact, în funcție de condițiile geologo-miniere specifice fiecărui zăcămînt, coeficientul de recuperare a metalului în procesul de extracție. În același timp se cere să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru îmbunătățirea calitativă a activității de cercetare geologică, pentru întărirea disciplinei în muncă și tehnologice, astfel încît să poată fi realizate pe fiecare unitate și pe centrală sarcinile sporite în domeniul producției metalelor neferoase.

Participarea României la colaborarea tehnico-științifică cu țările membre ale C.A.E.R.

ȘTIINȚA ȘI TEHNICA nu se pot dezvolta în condiții optime fără întîlniri și contacte permanente între savanții și specialiștii din diferite țări. Fluxul permanent de informații a fost dintotdeauna un factor stimulator și, ca atare, absolut necesar în procesul de creație.

În prezent, cînd rolul științei în dezvoltarea societății a crescut covîrșitor, progresul omenirii este de neconceput fără folosirea pe scară largă a cuceririlor științifice obținute în diferite țări, fără o strînsă colaborare internațională a oamenilor de știință.

Țara noastră, angajată într-un efort susținut de dezvoltare economică, menit să ne situeze între statele cu dezvoltare medie, este deosebit de interesată să folosească rapid și eficient cuceririle științei și tehnicii contemporane. Pe de altă parte, realizările științei românești sînt în măsură să aducă în continuare contribuții valoroase la progresul tehnico-științific general.

În relațiile sale internaționale în domeniul științei și tehnicii, țara noastră acordă permanent o atenție prioritară colaborării cu țările socialiste, fiind deosebit de interesată în soluționarea, cu eforturi comune, a unei problematici de cercetare-dezvoltare de stringentă actualitate pentru economia națională. Potrivit programului-directivă de cercetare menționat, această problematică se referă la valorificarea bazei de materii prime, combustibili și energie, accelerarea dezvoltării energeticii nucleare, utilizarea mai rapidă a unor noi surse de energie, promovarea de tehnologii moderne în metalurgie, chimie, construcții de mașini, electronică, agricultură, industria alimentară.

PE MĂSURA extinderii și diversificării potențialului economic al țărilor socialiste, a dezvoltării rapide a forțelor lor de producție, au crescut rolul științei și tehnicii în economia acestor țări, importanța ce se acordă progresului tehnico-științific în edificarea noii societăți.

Ca un revers firesc al dezvoltării interne și răspunzînd unor cerințe impuse de aceasta, țările socialiste membre ale C.A.E.R. și-au multiplicat și adîncit consecvent relațiile reciproce în domeniul tehnico-științific. O influență însemnată asupra acestui proces l-a exercitat completarea — și, deci, potențarea — cooperării nemijlocite din cadrul comisiilor mixte guvernamentale bilaterale, cu organizarea conlucrării multilaterale dintre aceste țări.

Astfel, prin crearea unui număr însemnat de organizații internaționale economice și tehnico-științifice, institute, centre, laboratoare și colective internaționale de cercetare, precum și prin încheierea a peste 150 de convenții multilaterale de colaborare în legătură cu probleme concrete de cercetare, s-a convenit treptat un amplu cadru organizatoric al colaborării multilaterale.

Acest cadru creează condiții pentru desfășurarea colaborării în știință și tehnică între organele centrale din domeniul respectiv, ministerele economice, academiile de științe, dînd în același timp posibilitatea unei largi cooperări directe între organizațiile de cercetare, centrale industriale și întreprinderi.

Problematica abordată în colaborare este deosebit de variată și se referă la domenii importante ca: **prognozarea tehnico-științifică, cercetare-dezvoltare, informarea documentară, brevete și invenții, ridicarea calificării cadrelor științifice, baza tehnico-materială a cercetării** ș.a

Formele de conlucrare utilizate se deosebesc între ele în funcție de nivelul organelor sau organizațiilor țărilor care participă la colaborare, gradul de concretizare a rezultatelor ce se obțin, perioada pentru care se organizează conlucrarea și, în primul rînd, după natura domeniului sau acțiunii ce constituie obiectul colaborării.

Consultările reciproce în principalele probleme ale politicii tehnico-științifice, care au loc la nivelul factorilor de decizie din organele centrale ale țărilor, s-au dovedit utile pentru cunoașterea reciprocă a orientărilor avute în vedere în legătură cu tendințele progresului tehnic, organizarea cercetării și a asimilării în producție a rezultatelor. Totodată, în cadrul acestor consultări se realizează schimbul de păreri privind stadiul colaborării reciproce, locurile înguste ale acesteia, prioritățile asupra cărora trebuie concentrată atenția.

Coordonarea lucrărilor de cercetare care prezintă interes reciproc constituie forma de colaborare cea mai des folosită în colaborarea tehnico-științifică dintre țările membre ale C.A.E.R. Ea a prilejuit un amplu schimb de informații asupra rezultatelor cercetărilor, un contact permanent între specialiști, cunoașterea sistematică a diferitelor opinii și ipoteze științifice. Prin aceasta, s-a facilitat accesul reciproc la valorile științifice și tehnice, ceea ce a condus la obținerea unor efecte pozitive, avantajoase pentru parteneri.

Desigur că forma cea mai eficientă de colaborare ar fi trebuit să o reprezinte **cooperarea în domeniul cercetării, proiectării, al asimilării** în producție a rezultatelor, desfășurată pe baza unor înțelegeri-contracte între organizațiile colaboratoare, care să cuprindă angajamentele ferme ale partenerilor, condițiile concrete ale conlucrării — rezultat scontat de țări prin încheierea convențiilor multilaterale amintite. Pînă în prezent, această formă de cooperare n-a căpătat, în cadrul multilateral, dezvoltarea dorită, schimbul de informații asupra rezultatelor cercetărilor rămînînd în continuare forma principală a colaborării. Această situație a încurajat dezvoltarea extensivă a colaborării și nu a creat premisele necesare realizării unei diviziuni a muncii în cercetare și menținerii la un nivel adecvat a calității informării reciproce. De subliniat că, din acest unghi de vedere, rezultate mai concludente s-au obținut pe linie bilaterală, prin cooperările organizate în cadrul comisiilor mixte guvernamentale ale țărilor.

Și-au demonstrat eficiența și, ca atare, merită a fi folosite, acolo unde se dovedesc oportune, forme de colaborare care presupun **unirea** temporară a **mijloacelor materiale și umane** ale partenerilor interesați pentru soluționarea, într-o perioadă de timp precis delimitată, a unor probleme concrete de cercetare-dezvoltare, de interes major, în cadrul așa-numitelor colective internaționale temporare de specialiști sau altor forme similare. Experiența colaborării reciproce indică însă necesitatea de a se evita organizarea de forme internaționale bugetare, care să funcționeze pe baza contribuțiilor țărilor, deoarece acestea, de regulă, stimulează desfășurarea unor activități fără eficiență practică pentru țări.

Prezență activă, contribuții de prestigiu în variate domenii de cercetare

UN LOC APARTE în determinarea cadrului, formelor și problematicii colaborării multilaterale în știință și tehnică dintre țările membre ale C.A.E.R. îl ocupă Consiliul de Ajutor Economic Reciproc. Această organizație, pe lîngă propria preocupare de organizare a colaborării respective în principalele ramuri și domenii ale economiei, desfășoară o largă activitate de îndrumare metodologico-organizatorică, financiară și juridică pentru toate formele și verigile colaborării amintite.

Totodată, C.A.E.R. constituie cadrul în care organele și organizațiile țărilor membre pregătesc proiectele convențiilor de colaborare și în care se analizează periodic rezultatele obținute.

Un asemenea cadru de analiză l-a constituit ședința a XXXV-a a C.A.E.R., care a avut loc în luna iulie a.c. la Sofia, la nivelul șefilor de guverne ale țărilor membre ale Consiliului. Aceasta a analizat, între alte probleme importante pentru economia țărilor, și pe aceea a perfecționării în continuare a colaborării tehnico-științifice în direcția creării și introducerii accelerate în producție de tehnologii și tehnici moderne și de noi materiale.

Participarea românească la colaborarea tehnico-științifică multilaterală a țărilor membre ale C.A.E.R. este deosebit de activă, urmărind valorificarea superioară a efortului propriu de cercetare, precum și favorizarea transferului de tehnologii avansate. Astfel, partea română participă la Institutul unificat pentru cercetări nucleare (Dubna-U.R.S.S.), la Centrul internațional de informare tehnico-științifică (Moscova), la consfătuirile internaționale pentru

cercetări fundamentale și pentru activități de cercetare spațială.

Pe lîngă Institutul de cercetare și proiectare pentru petrol și gaze de la Cîmpina a fost creat un laborator internațional al țărilor membre ale C.A.E.R., care desfășoară cercetări în domeniul fluidelor și pastelor de ciment pentru forajul sondelor de țiței și gaze. Specialiști din institute de cercetare românești participă la colectivele internaționale temporare de cercetare pentru fizica reactorilor (Budapesta), prelucrarea deșeurilor de hîrtie în amestec (Lodz) și colaborează cu asemenea colective create pentru probleme de selecție a soiurilor de grîu și orz și de transplantare a embrionilor la taurine.

În același timp, organizațiile de cercetare românești conlucrează cu partenerii lor din țările membre ale C.A.E.R. în cadrul a peste 100 de convenții de colaborare multilaterală, încheiate în ultimii zece ani. În legătură cu convențiile semnate, partea română asigură coordonarea lucrărilor pentru un număr mare de lucrări care interesează în mod special institutele noastre, deținînd în același scop funcția de centru coordonator pentru cinci convenții privind probleme de cercetare-dezvoltare importante, cum sînt optimizarea proceselor de foraj, reducerea directă a fierului din minereu, acustica în construcții, metode nedistructive de încercare în construcții, mijloace de automatizare, telemecanică și telecomunicații în transporturi.

Problematica de colaborare la care participă organizațiile de cercetare românești, deosebit de largă și variată, decurge din planurile de cercetare proprii și se referă la domenii importante pentru economia națională.

Un grupaj de asemenea probleme, care interesează în mod deosebit partea română, are în vedere lărgirea **bazei de combustibili și energie,** precum și economisirea și valorificarea superioară a resurselor de care dispunem. Printre acestea menționăm elaborarea de tehnologii pentru gospodărirea rațională a resurselor energetice, recuperarea resurselor energetice secundare, valorificarea superioară a cărbunelui, inclusiv a celui slab cocsificabil, a țițeiului și gazelor, utilizarea energiei nucleare, obținerea energiei din noi surse neconvenționale, crearea de instalații energetice de mare eficiență ș.a.

De același interes major se bucură problemele de cercetare legate de dezvoltarea **bazei de materii prime,** cum sînt crearea de aparatură geologică și geofizică, precum și de procese tehnologice și utilaje pentru prelucrarea cu un înalt grad de eficiență a resurselor de materii prime minerale, în special a celor cu conținut scăzut de substanțe utile, valorificarea superioară a metalelor rare și minereurilor neferoase ș.a.

În domeniul **siderurgiei,** specialiștii români colaborează cu cercetătorii din țările partenere în vederea perfecționării tehnologiilor pentru producția oțelurilor speciale și a produselor laminate, îmbunătățirea gradului de utilizare a metalului, inclusiv a deșeurilor din metal în procesele metalurgice ș.a.

Se colaborează cu rezultate pozitive în domeniul **industriei chimice,** îndeosebi în ce privește crearea de noi produse chimice de înaltă eficiență, cum sînt masele plastice și fibrele sintetice, produsele de mic tonaj, proteine și enzime pentru agricultură, catalizatori industriali. Specialiștii români sînt, de asemenea, interesați în valorificarea superioară a țițeiului și gazelor, pentru dezvoltarea petrochimiei și sintezei organice, folosirea materiilor prime nepetroliere, recuperarea și valorificarea materiilor prime chimice uzate.

O participare activă are țara noastră și la colaborarea ce se desfășoară în ramurile de vîrf ale economiei pentru crearea și asimilarea de tehnici și tehnologii moderne de înaltă productivitate, cu consumuri reduse de combustibili, energie și materiale, echipamente pentru conducerea automatizată a proceselor de producție. Astfel, organizațiile de cercetare românești participă la peste 45 de convenții de colaborare tehnico-științifică în domeniul **construcțiilor de mașini și industriei electrotehnice,** unde s-au obținut rezultate importante în legătură cu construcțiile și utilajele navale, utilajele pentru construcții de drumuri, mașinile și sistemele de mașini agricole, industria rulmenților, industria de automobile, tehnica sudurii ș.a.

În domeniul **agriculturii și industriei alimentare,** cercetătorii români colaborează eficient cu partenerii lor în domeniul creșterii producției animale prin transplantarea de embrioni, îndeosebi la taurine, furajarea eficientă a animalelor, precum și al sporirii producției agricole prin crearea de noi soiuri de plante de înaltă productivitate, de noi tipuri de îngrășăminte cu însușiri superioare, crearea de sisteme de combatere integrată a dăunătorilor, recultivarea terenurilor degradate prin exploatări miniere.

Creșterea productivității și operativității **transporturilor de mărfuri** pe calea ferată, auto și pe baza containerizării reprezintă un alt domeniu important al colaborării tehnico-științifice reciproce, cu rezultate apreciabile.

Acțiuni însemnate de colaborare se desfășoară în domeniul **cercetării spațiului cosmic,** în cadrul consfătuirii organelor naționale pentru activități spațiale din țările membre ale C.A.E.R., prin crearea de către specialiștii români și experimentarea pe sateliți și navele cosmice sovietice — inclusiv pe nava pe care a zburat cosmonautul român — a o serie de aparate deosebit de importante pentru cercetarea spațiului cosmic, a căror producție va situa țara noastră pe un loc important între țările producătoare de asemenea aparate.

Efecte economice care justifică consolidarea cadrului de cooperare prin mecanisme contractuale ferme

CONLUCRAREA în domeniul științei și tehnicii a contribuit la lărgirea legăturilor directe între organizațiile de cercetare, centralele și întreprinderile românești și organizațiile similare din celelalte țări, ceea ce a facilitat schimbul de experiență, cunoașterea reciprocă a rezultatelor.

În cadrul colaborării s-au elaborat împreună soluții tehnico-științifice, s-au convenit cerințe și parametri tehnici pentru mașini, utilaje și tehnologii, s-au efectuat expertize. Toate acestea au contribuit la reducerea cheltuielilor de cercetare, proiectare și asimilare a unor produse, utilaje și tehnologii, inclusiv pe seama scurtării termenelor de cercetare față de cele planificate, reducerea unor consumuri de materii prime, combustibili și energie, eliminarea unor importuri și crearea premiselor pentru lărgirea exporturilor în țările membre ale C.A.E.R.

Cu toate rezultatele pozitive înregistrate, contribuția colaborării tehnico-științifice la dezvoltarea economiilor naționale este insuficientă față de posibilitățile pe care le deține. Ea nu a contribuit în măsura necesară la soluționarea unor probleme majore ale progresului tehnic și tehnologic, la crearea de produse, mașini, utilaje și tehnologii cu parametri superiori, comparabili cu nivelul realizat pe plan mondial, care să înlocuiască importurile costisitoare de licențe, tehnologii și utilaje de înalt randament, din alte țări, cu plata în valută convertibilă.

Pornind de la interesul deosebit al părții române pentru sporirea considerabilă a eficienței colaborării tehnico-științifice reciproce, conducătorul delegației țării noastre la sesiunea C.A.E.R. de la Sofia a criticat, în intervenția sa, dispersarea actuală a colaborării pe un număr nejustificat de mare de teme, adesea de mică importanță și actualitate, subliniind, în primul rînd, necesitatea concentrării eforturilor comune asupra soluționării unor probleme prioritare ale dezvoltării economiei țărilor, legate de creșterea productivității muncii și reducerea substanțială a consumurilor. Problematica colaborării tehnico-științifice care interesează în mod deosebit partea română, subliniată și cu această ocazie, se referă la elaborarea de tehnologii de prelucrare superioară a resurselor energetice și de materii prime minerale, crearea de utilaje și echipamente moderne care să asigure consumuri mai mici de combustibili, energie și materiale, a unor sisteme de mașini pentru automatizarea complexă a proceselor de producție, asimilarea de noi produse cu caracteristici tehnico-economice la nivelul celor mai bune performanțe mondiale, pe care în prezent țările membre ale C.A.E.R. sînt nevoite să le importe pe valută convertibilă.

În aceeași ordine de idei, s-a insistat în legătură cu practicarea pe o scară mai largă a formelor contractuale de colaborare, care să cuprindă termene și obiective bine precizate, asupra orientării întregii colaborări tehnico-științifice pentru obținerea, în termene cît mai scurte, a unor rezultate concrete sub formă de tehnologii avansate, prototipuri, licențe etc.

Experiența acumulată în relațiile reciproce ne îndreptățește să susținem că îndeplinirea prevederilor adoptate la sesiunea Consiliului, în legătură cu selectarea riguroasă a problemelor de interes reciproc care au perspective să fie soluționate prin colaborare și concentrarea eforturilor comune asupra acestora, organizarea conlucrării pe bază de contracte cu obligații ferme la adresa participanților, elaborarea de programe de cooperare pe întregul ciclu, începînd de la cercetare pînă la asimilarea rezultatelor obținute și organizarea specializării și cooperării în producție, este de natură să conducă la sporirea substanțială a eficienței acestei activități.

Aurelia RESIGA

Impactul progresului tehnic asupra reducerii costurilor și consumurilor materiale

AFIRMAREA plenară în epoca noastră a științei și tehnicii ca o componentă esențială a sistemului forțelor de producție, receptivitatea tot mai pronunțată a factorilor economici pentru încorporarea rapidă, eficientă a noutăților din sfera cercetării tehnico-științifice în produs se întemeiază cu deosebire pe efectele economico-sociale multiple și substanțiale ale progresului tehnic. În fapt, numai cu riscul unei simplificări evidente se poate face astăzi o separație între sfera producției, a activității economice în general și cea a creării progresului tehnic. Creșterea calității produselor și îmbunătățirea permanentă a performanțelor tehnico-economice ale acestora, sporirea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, îndeosebi prin micșorarea consumurilor materiale, energetice și de manoperă — condiții sine qua non ale desfășurării unei activități eficiente, a asigurării competitivității produselor — își pot afla o soluționare satisfăcătoare numai prin promovarea noului, creat în sfera cercetării tehnico-științifice. Totodată, se conturează o legătură tot mai strînsă, tot mai profundă, între calitatea promovării progresului tehnic la nivel microeconomic și calitatea activității fiecărei întreprinderi în parte.

Efectele pozitive ale promovării progresului tehnic asupra creșterii eficienței sînt multiple și diferite ca amploare și durată de acțiune. În acest cadru, pe fondul actualelor restricții energetice și de materii prime, **reducerea consumurilor** dobîndește un loc prioritar. Este știut că la reducerea consumurilor, alături de progresul tehnic concură și alți factori cum ar fi organizarea muncii, respectarea disciplinei tehnologice, calitatea utilajelor. Totuși, așa cum se vădește în practică, influențele acestora sînt mai scăzute, întrucît ele se raportează la o situație existentă. Cele mai substanțiale reduceri pot fi realizate în sfera concepției, a proiectării și realizării noului produs sau tehnologii. Prin modul de proiectare, prin tehnologiile de fabricație prevăzute a fi folosite, prin performanțele de economicitate în exploatare ale viitoarelor produse (inclusiv a produselor modernizate), prin conceperea și utilizarea unor noi materiale etc., se poate acționa în profunzime asupra diminuării consumurilor de materii prime și energie luîndu-se în calcul întreaga durată de viață a acestora ; deopotrivă este evident că sporirea productivității, efect al aceleiași introduceri a progresului tehnic, asigură reducerea consumului de muncă vie. Pe baza acestor argumente putem desprinde concluzia că, în fapt, în condițiile unei economii moderne, reducerea consumurilor de muncă trecută ca și de muncă vie se realizează în tot mai mare măsură prin înnoirea producției. La un anumit nivel de generalitate, ritmul și calitatea înnoirii exprimă tocmai calitatea acțiunilor desfășurate la nivelul fiecărei unități economice pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și umane pe care le utilizează în procesul de producție.

Concretizarea sarcinilor de însemnătate vitală pentru progresul economiei, de reducere a consumurilor, de obținere a unor produse cu o valoare cît mai înaltă din aceleași cantități de materii prime supuse prelucrării îmbracă, însă, și un alt aspect, asupra căruia ne vom opri în continuare. Sporind în complexitate, antrenînd un număr tot mai mare de cercetători, absorbind fonduri financiare în creștere pentru asigurarea propriei baze

dr. Petre ROTARU

→

POLIFUNCȚIONALITATEA — mijloc de economisire a resurselor

ÎN GENERAL, în terminologia și practica economică diminuarea costurilor de producție vizează acțiunile concrete desfășurate în proiectare și producție pentru reducerea dimensiunii pieselor, a greutății acestora etc. Există însă și un alt mod de a concepe această acțiune și anume ca un raport între cantitatea de substanță înglobată într-un produs și durata sa de utilizare. Este evident că în condițiile creșterii timpului de utilizare a unui produs se evită necesitatea înlocuirii sale, obținîndu-se economii substanțiale în plan material, financiar, al forței de muncă. Desigur, o asemenea apreciere nu are un caracter global ; nu toate produsele se pretează la o extindere a timpului de utilizare. În practica internațională, ca, de altfel, într-o anumită măsură și în țara noastră, s-au conturat domenii și metode specifice capabile să urmărească durata de folosire a unor produse. Un astfel de domeniu îl reprezintă produsele polimerice, iar metodele de refolosire, asupra cărora ne vom opri în continuare, sînt denumite generic „a doua viață a produsului".

Se consideră, în mod uzual, că produsele prelucrate din polimeri au mai multe „vieți", în sensul că pot suporta mai multe cicluri de prelucrare — utilizare. Tehnica de prelungire a ciclului de utilizare urmărește ca — fără a recicla materialul — acesta să fie folosit în continuare pentru aceeași destinație sau pentru o alta, cu modificări minime ale morfologiei produselor finite.

Procedeul în cauză se referă la utilizarea recipienților care au avut rol de ambalaj. Astfel, vînzarea preparatelor culinare se face, în multe țări, în ambalaje cu o formă similară veselei menajere, putînd înlocui, la consumator, vasele de ceramică, metal, sticlă (evident că numai pentru un anumit număr de cicluri). Mai departe, în unele țări la vînzarea fructelor sînt folosite lădițe (nereturnabile, „pierdute"), confecționate din materiale plastice care oferă posibilitatea de a fi pliate după o primă utilizare. Acest tip de ambalaj poate fi folosit și la depozitarea-conservarea fructelor și legumelor în camerele de provizii ale populației sau consumatorilor de mărimi mijlocii (cantine, restaurante, cămine), înlocuind dotările convenționale, greoaie și mai scumpe.

● *De asemenea, sacii pentru îngrășăminte (confecționați din polietilenă sau polipropilenă) devin inutili după descărcarea conținutului. O practică încetățenită recent în S.U.A. constă în realizarea, pentru uzul fermierilor, a unor dispozitive simple de sudat folii (de tipul cleștilor încălziți electric), care permit ca din sacii goliți să se confecționeze prelate de dimensiuni mari folosite la acoperirea solariilor de legume,*

Gheorghe MANEA
Institutul de Economie Socialistă

(Continuare în pag. 14)

←

materiale deopotrivă cu asigurarea funcționării normale a unei infrastructuri specifice, cercetarea științifică constituie în prezent un element de cheltuială cu o pondere tot mai însemnată în structura cheltuielilor întreprinderii. Tocmai de aceea reducerea costurilor, a cheltuielilor de producție în general nu vizează în exclusivitate efectele materiale concrete ale aplicării unei noi tehnologii, ci însăși reducerea cheltuielilor ocazionate de introducerea progresului tehnic. Deși au un efect convergent — reducerea cheltuielilor și, deci, îmbunătățirea indicatorilor de eficiență — scăderea costurilor asimilării noului în producție îmbracă forme specifice. Să urmărim în continuare logica procesului de asimilare a progresului tehnic în producție și, raportat la aceasta, căile apte să contribuie la reducerea costurilor cercetării.

În general, procesul de asimilare a noutăților tehnice în producție presupune doi factori — întreprinderea în calitate de beneficiar și unitatea de cercetare științifică în calitate de executant. În sistemul de organizare propriu economiei noastre, aceste relații au o formă contractuală, executantul asumîndu-și obligația de a oferi soluții tehnice-constructive de un anumit nivel calitativ, în timp ce beneficiarul se angajează să remunereze munca depusă și care reprezintă, din punctul său de vedere, costul cercetării, care urmează să fie inclus în prețul noului produs sau tehnologii. Elementul specific relațiilor contractuale din sfera promovării progresului tehnic îl reprezintă un anumit grad de incertitudine, de risc, am spune, care este implicit. În fapt, nu are loc un schimb de bunuri realizate concret, cu parametri tehnico-funcționali și calitativi măsurabili, ci acordul se desfășoară în jurul unui produs care se va realiza. Tocmai pornind de la aceste elemente specifice credem că se cer orientate și investigațiile privind depistarea căilor de reducere a costului cercetării.

Ar putea fi identificate, în context, mai multe elemente de risc al cercetării. Un prim factor, așa cum am arătat, se referă la incertitudinea firească ce însoțește descoperirea noului. După cum o demonstrează practica procesului de creație, imprevizibilul are statut legitimat în procesul creării noutății. Un alt gen de risc îl reprezintă cel legat de costurile cercetării și în ultimă instanță de costul și competitivitatea noului produs sau tehnologii, estimarea apriorică a cheltuielilor avînd, într-o bună măsură, un caracter orientativ. În sfîrșit, un al treilea element care se adaugă factorilor de risc în promovarea progresului tehnic este legat de mecanismul pieței, știut fiind că un produs își confirmă valoarea numai ca valoare de întrebuințare, deci prin vînzare. Or, întrucît creșterea complexității produselor vădește — ca o tendință generală — creșterea duratei de la declanșarea cercetării și pînă la comercializarea produsului în condițiile accentuării mobilității pieței, a modificărilor cerințelor beneficiarilor (îndeosebi externi), precum și creșterii concurenței, este posibil ca un produs nou ce se justifica sub aspectul eficienței și competitivității în momentul antamării cercetării să fie infirmat pe piață în momentul desfacerii.

Din această perspectivă credem că cel puțin două ar fi căile de diminuare a riscului în cercetare și implicit a costurilor acesteia. Prima vizează raportul cercetare-producție. Numai în condițiile unui sistem organizatoric suplu, flexibil, care să permită o permanentă comunicare a cercetării cu producția se poate asigura o creștere a șansei de reușită pe piață a noului produs. Prin contact uman nemijlocit, dar și printr-o vehiculare eficientă a informației se pot cunoaște condițiile concrete de fabricație și adopta cele mai avantajoase soluții constructive. În acest sens întreprinderea trebuie să asigure o informare permanentă asupra evoluției pieței externe, să comunice cercetătorilor schimbările survenite, cerințele potențialilor beneficiari. Totodată, întreprinderea — în calitate de beneficiar — trebuie să urmărească permanent costul cercetării pe diferite faze și să dispună, cînd este cazul, reorientarea acestora sau chiar sistarea lor, decizie care, așa cum o dovedește practica internațională, reprezintă un element de prevenire a unor cheltuieli suplimentare pe care le-ar implica realizarea în producție de serie a unui produs necompetitiv sau chiar nevandabil.

Un alt factor îl reprezintă găsirea unor modalități mai adecvate de cointeresare a cercetătorilor în realizarea unor produse înalt performante. Apreciem că realizarea unei diferențieri în ce privește retribuția cercetătorilor, a tuturor cadrelor tehnice, în funcție de calitatea produselor și tehnologiilor noi, în funcție de elementele de originalitate încorporate în soluțiile propuse poate constitui o pîrghie efectivă a creșterii valorii rezultatelor activității de promovare a progresului tehnic. Desigur, aria posibilităților de reducere a costurilor este mult mai largă ; de aceea, credem că se impune desfășurarea în continuare a unor analize în acest domeniu care să desprindă și alte căi capabile să contribuie la reducerea costurilor de producție — cerință vitală a progresului economiei noastre.

POLIFUNCȚIONALITATEA

(Urmare din pag. 13)

la protecția inventarului agricol, la acoperirea solului. Metoda respectivă — extrem de simplă și ieftină — aplicată și în țara noastră ar putea degreva economia națională de eforturile mari pe care le impune satisfacerea necesarului de folii pentru solarii și poate constitui și un stimulent de creștere a suprafețelor destinate anual cultivării legumelor.

● *Ambalajele pentru încălțăminte, lenjerie, diverse obiecte gospodărești pot fi proiectate sub formă de conteinere modulare (stivuibile), completînd sau înlocuind astfel mobilierul greoi existent acum în gospodării și destinate acestui scop (dulapuri etc.), sau rezolvînd de fapt probleme existente în fiecare locuință pentru folosirea unor spații restrînse. Evident că în acest caz trebuie concepută o „sistemă" tipodimensională de conteinere care să aibă și designul corespunzător rezolvat.*

● *O cantitate foarte mare de polietilenă este prelucrată anual sub formă de pungi, sacoșe care, de multe ori, sînt folosite o singură dată datorită rezistenței lor scăzute. Refolosirea ar fi stimulată de conferirea unei rezistențe mecanice mai mari prin consolidarea punctelor slabe ale sacoșelor (îndeosebi mînerele). Studii întreprinse în unitățile noastre de specific demonstrează că cheltuielile pentru consolidarea mînerului se acoperă ușor prin utilizarea de mai multe ori a sacoșelor.*

● *În Danemarca este folosit un butoi — destinat ambalării polimerilor granulați — cu capacitatea de 200 kg. Butoiul este confecționat din două capace poligonale în jurul cărora se rulează o foaie de polietilenă de tip carton ondulat (plăci asemănătoare se fabrică la I.P.M.P. Focșani). Consolidarea exterioară se realizează cu benzi autoadezive sau cu benzi ingroste tip balot din polipropilenă. Conținutul butoiului este protejat într-un sac — de dimensiuni mari — din polietilenă. După utilizare, elementele butoiului, pliate, pot fi returnate furnizorului pentru reluarea ciclului de transport sau refolosite astfel : capacele butoiului se întrebuințează drept dale pentru pardoseli rezistente la șoc, vibrații, iar pereții laterali — deveniți o foaie plană (placă) — se utilizează ca panouri despărțitoare în arhitectura halelor industriale, polițe pentru rafturi, ambalaje antișoc.*

● *În numeroase țări se alocă 10—30% din producția de polietilenă pentru acoperirea culturilor în sere. Pentru prelungirea duratei lor de utilizare au fost descoperite procedee privind protejarea chimică a foliilor împotriva acțiunii distructive a luminii solare, ceea ce a făcut să se dubleze durata lor de viață ; au apărut astfel folii duble, folii armate etc. Agricultorii, la rîndul lor, protejează serele împotriva vîntului, imaginează sisteme de prindere a foliilor pe scheletul rigid al construcțiilor pentru a evita sfîșierea materialului. Efectele unor asemenea măsuri generalizate la nivelul țării noastre s-ar putea concretiza în economii de circa 0,2—1,0 mld. lei anual.*

FUNDAMENTAREA PE PRINCIPII ECONOMICE A NORMELOR DE MUNCĂ

Eficiența economiei de muncă vie pe unitatea de produs trebuie apreciată și în raport cu cheltuielile cu munca trecută pentru perfecționarea dotării tehnice

EXPERIENȚA dobîndită în aplicarea noului mecanism economico-financiar arată că acesta creează noi posibilități pentru sporirea producției, a productivității muncii și, în general, a eficienței activității economice.

Aplicarea consecventă a principiilor noului mecanism economico-financiar influențează puternic indicatorii tehnico-economici ai activității întreprinderilor, stimulează organizarea mai eficientă a conducerii procesului de producție și a realizării planului. Totuși, procesul de perfecționare a conducerii producției, pe baza metodelor economice de gospodărire, de regulă, se limitează numai la unele compartimente din cadrul întreprinderilor, altele păstrînd predominant vechile forme de activitate, bazate în special pe metode administrative.

În continuarea procesului de perfecționare a activității de organizare și normare a muncii, este necesar ca, pe lîngă metodele specifice domeniului,

să se aplice pe scară mai largă metodele economice, să se aibă în vedere în mai mare măsură primatul economicului asupra tehnicului în activitatea productivă a întreprinderilor.

Practica ne arată că în măsura în care conducerile colective din întreprinderi au acordat importanța cuvenită activității de normare a muncii, asigurării unei calități corespunzătoare a normelor prin elaborarea și aplicarea lor în strînsă concordanță cu condițiile tehnice și organizatorice existente la fiecare loc de muncă, s-au obținut rezultate bune în îndeplinirea diferiților indicatori ai planului. Dacă acest lucru nu s-a întîmplat în toate întreprinderile, cauza constă, în principal, în faptul că normarea muncii nu a fost folosită ca o metodă de control — și de prevedere — asupra desfășurării activității de producție în condiții de eficiență maximă.

Pornind de la aceste considerente, ne vom opri asupra unui aspect ce trebuie bine înțeles : **legătura obiectivă între normele de muncă și rezultatele economico-financiare ale întreprinderii,** ținînd seama că normarea riguroasă a muncii este într-adevăr necesară și de o importanță vitală pentru sporirea eficienței economice în toate unitățile, în toate domeniile de activitate și la toate categoriile de personal.

Satisfacerea unei asemenea cerințe este strîns legată și de formarea și întărirea concepției personalului din domeniu normării muncii, în legătură cu necesitatea de **a conjuga metodele și tehnicile de măsurare a muncii cu conținutul economic** pe care trebuie să-l asigure acestea în desfășurarea proceselor de producție.

În prezent, conducerile operative ale întreprinderilor sînt preocupate mai mult de rezultatele economice asigurate de elaborarea și aplicarea unor norme de muncă, decît de precizia diferitelor metode de măsurare a timpului de muncă real necesar pentru executarea unui produs sau părți de produs — din care cauză nu apreciază aceste metode și nici nu le consideră legate de activitatea lor proprie ; o asemenea optică este și consecința faptului că în activitatea instituțiilor de învățămînt care au sarcina pregătirii viitorilor muncitori, tehnicieni, maiștri, ingineri, a perfecționării conducătorilor de întreprinderi, problematica metodelor și tehnicilor privind organizarea și normarea muncii, a executării unei lucrări într-un timp normat este extrem de limitată.

De asemenea, personalul de normare a muncii — în număr din ce în ce mai redus la unele întreprinderi — doar în mică măsură cunoaște și ține seama de realitatea obiectivă a legilor economice care guvernează procesele de producție dintr-o întreprindere socialistă, din care cauză în procesul de elaborare a normelor de muncă predomină preocupările tehniciste, în dauna celor economice.

În consecință, normele de muncă exprimă, de regulă, un simplu rezultat al randamentelor mașinilor și utilajelor, iar conținutul lor uneori nu oglindește rezultatele economico-financiare finale ale întreprinderilor.

Apare, astfel, necesară reconsiderarea activității de normare, în vederea **legării organice a normelor de muncă de folosirea cu maximum de eficiență a muncii vii și trecute** — calea și, totodată, mijlocul pentru ca munca să fie într-adevăr colectivă, iar cointeresarea pentru realizările proprii să fie direct legată de rezultatele finale ale întreprinderii.

Corelații și restricții

ÎNTR-UN asemenea cadru de desfășurare a activității de normare, nivelul de îndeplinire a normelor de muncă de către executantul individual sau colectiv exprimă eficacitatea cu care a fost folosită propria forță de muncă, corespunzător condițiilor existente de înzestrare tehnică, calificare și intensitate a muncii, pentru a spori venitul personal și în special venitul întreprinderii. Îmbunătățirea normelor de muncă trebuie să aibă ca rezultat **mărirea cantității de bunuri materiale pe unități de măsură a muncii vii** (om/oră, om/zi etc.), în condițiile în care **creșterea investițiilor făcute pentru perfecționarea dotării tehnice pe unitatea de produs să fie mai lentă decît scăderea costurilor cu munca vie ; ca urmare, suma totală a costurilor cu munca vie și trecută cuprinsă în produs trebuie să scadă** în perioada în care se aplică noile norme de muncă, față de perioada cînd se aplicau vechile norme, pe care le-au înlocuit.

Acest prim obiectiv vizează fundamentarea economică a normelor de muncă, în sensul ca :

$$\frac{c_{t_1} - c_{t_0}}{c_{t_0}} \cdot 100 < \frac{c_{v_0} - c_{v_1}}{c_{v_0}} \cdot 100 \qquad (1)$$

în care c_{t_0} ; c_{t_1} = costurile (în lei), cu munca trecută, corespunzătoare amortismentelor fondurilor fixe productive, pe produs, în perioada de referință „0", respectiv în perioada de analiză „1" ; c_{v_0} ; c_{v_1} = costurile (în lei), cu munca vie pe produs, în perioada de referință „0", respectiv în perioada de analiză „1".

Restricția economică din relația (1) este utilă, dar nu și suficientă pentru a satisface o fundamentare economică a normelor de muncă. Avem nevoie de o a doua restricție de care să ținem seama, respectiv ca **suma totală a costurilor unitare pe produs privind munca vie și cea trecută să scadă, între două perioade de investiții, pe seama reducerii cheltuielilor cu munca vie — iar cele privind munca trecută să crească, în valori absolute, mai încet decît scăderea necesară a celor privind munca vie.**

În practică, această a doua restricție se poate determina sub forma unei corelații cantitative între valori absolute, cu ajutorul relației :

$$c_{t_1} < (c_{v_0} - c_{v_1}) + c_{t_0} \qquad (2)$$

Relația (2) determină limita maximă admisibilă de creștere a costurilor cu munca trecută, în condițiile în care prin plan se prevede o anumită reducere a celor privind munca vie.

Un exemplu de fundamentare

PENTRU a preciza cele de mai sus prezentăm, în tabelul nr. 1, un exemplu care concretizează conceptul de **fundamentare economică a normelor de muncă ca o consecință a introducerii progresului tehnic**, exprimat prin tehnologii noi sau îmbunătățirea celor existente, noi mașini, utilaje și instalații cu randamente superioare față de cele luate în calcul la fundamentarea tehnică a normelor de muncă ce vor trebui înlocuite etc.

Tabelul nr. 1

Indicatorul		Perioada analizată „0"	„1"	Indici
Norma de producție	(buc./oră-om)	0,714	1,25	1,75
Costuri cu muncă vie	(lei/buc.)	14	8,00	0,571
Costuri cu munca trecută	(lei/buc.)	10	12,00	1,20

Din acest exemplu, aplicînd relațiile din modelele economice prezentate, rezultă :

1. eficacitatea economică a normelor de producție se manifestă în situația în care **costurile totale cu munca vie și trecută sînt mai mici**, în perioada de aplicare a acestora, **decît cele rezultate din aplicarea vechilor norme**, potrivit relației :

$$c_{v_1} + c_{t_1} < c_{v_0} + c_{t_0}, \qquad (3)$$

respectiv 8 + 12 ⟨ 14 + 10 ;

2. **limitei maxime a sporirii costurilor cu munca trecută trebuie să-i corespundă o anumită scădere a celor cu munca vie**, ca o a doua condiție de fundamentare a normelor de muncă, adică :

$$c_{t_1} < c_{v_0} - c_{v_1} + c_{t_0} \qquad (4)$$

respectiv 12 ⟨ 14 — 8 + 10.

Să admitem ipoteza că am introdus măsuri tehnice (pentru care am alocat investiții) fără ca să înlocuim vechile forme, corespunzător noilor condiții tehnice create ; ca urmare, ținînd seama de nivelul costurilor intervenite datorită investițiilor făcute cu dotarea tehnică, avem situația din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Indicatorul		Perioada analizată „0"	„1"	Indici
Norma de producție	(buc./oră-om)	0,714	0,714	1
Retribuția tarifară	(lei/oră-om)	10	10	1
Costuri cu muncă vie	(lei/buc.)	14	14	1
Costuri cu munca trecută	(lei/buc.)	10	12	1,2

Datele din tabel ne obligă să dăm răspunsul dacă, în cadrul modificării condițiilor tehnice (c_t) și la aceeași retribuție tarifară (R), normele de producție (W) sînt sau nu fundamentate tehnic și economic, adică dacă mai respectăm restricția economică (3). În acest sens, ca să determinăm din punct de vedere economic nivelul normei de producție, necesar pentru a-l compensa pe cel al cheltuielilor cu munca trecută (c_{t_1}) astfel ca rentabilitatea produsului cel puțin să se mențină sau să sporească corespunzător investițiilor făcute, folosim următoarea inegalitate :

$$W_1 > \frac{W_0 \cdot R_0}{R_0 - (c_{t_1} - c_{t_0}) \cdot W_0},$$

adică : $W_1 > \dfrac{0{,}714 \cdot 10}{10-(12-10) \cdot 0{,}714}$, deci W_1 mai mare de 0,833 buc./oră-om.

Rezultă că numai aplicarea unei norme de producție mai mari de 0,833 buc./oră-om, față de vechea normă de 0,714 buc./oră-om, va satisface cerința sporirii eficienței economice.

Pentru exemplificare să considerăm că norma de producție fundamentată tehnic este de 0,900 buc./oră-om, față de cea de 0,833 buc./oră-om, fundamentată economic. Costurile cu munca vie se vor determina cu ajutorul relației :

$$c_{v_1} = \frac{R_0}{W_1} = \frac{10}{0{,}900} = 11{,}11 \text{ lei/buc.}$$

Această normă de producție de 0,900 buc./oră-om asigură o reducere a costurilor cu munca vie de la 24 la 23,11 lei pe bucată, respectiv :

$c_{v_1} + c_{t_1} = 11{,}11 + 12 = 23{,}11$ lei/buc. ;

$c_{v_0} - c_{t_0} = 14 + 10 = 24$ lei/buc.

Ideile expuse în legătură cu fundamentarea economică a normelor de muncă nu epuizează, desigur, toate aspectele problematicii abordate. Ne propunem ca, într-un alt articol, să explicăm legătura dintre normele de muncă fundamentate tehnic și economic și nivelul productivității muncii în întreprinderea industrială.

dr. P. FRUJINĂ

Portofoliul de comenzi — element de corecție în dimensionarea formațiilor de lucru

GĂSESC de mare interes ancheta Revistei economice (nr. 15 și 16/1982), în legătură cu dimensionarea optimă a formațiilor de lucru în unitățile industriale — în această perioadă cînd întreaga activitate economică a unei întreprinderi este îndreptată spre rentabilizarea și obținerea de beneficii maxime de la fiecare produs.

O formație judicios dimensionată, cu o componență adecvată calitativ (ca nivel de calificare, pregătire și experiență), poate contribui direct la reducerea cheltuielilor de producție. O sursă principală pentru creșterea eficienței economice, a beneficiului unei întreprinderi o constituie productivitatea muncii pe care trebuie să o realizeze formația de lucru — și care este influențată în special de : numărul și calitatea muncitorilor ce compun formația, numărul și calitatea utilajelor din dotare (baza materială), organizarea locurilor de muncă și a proceselor de producție.

TRIBUNA „R.E."

Formațiile de lucru și utilajele din dotare constituie potențialul productiv al întreprinderii, care permite calcularea ofertei, respectiv a producției fizice. Potențialul productiv poate să dea rezultate maxime în condițiile unei organizări științifice a muncii și a proceselor de producție. Dar o exploatare intensivă a capacităților de producție se obține numai dacă, corespunzător ofertei productive, avem o cerere — curentă și potențială — care să garanteze desfacerea produselor și încasarea valorii muncii prestate. Avînd o desfacere sigură, respectiv o cerere mare de produse în raport cu oferta potențială, este necesar ca dimensionarea formațiilor de lucru să aibă la bază criterii științifice de determinare și optimizare, prin măsuri atît intensive cît și extensive, care să vizeze calitatea și cantitatea producției.

Măsurile de creștere a productivității muncii și a indicelui de folosire a utilajelor constituie condiții concrete, specifice fiecărei întreprinderi ; reglarea lor după norme și normative departamentale devine în multe cazuri — așa cum a relevat ancheta revistei — o frînă în creșterea eficienței economice, în aplicarea principiului autoconducerii.

În condițiile actualei crize de materii prime și energetice, ale schimbării rapide a structurii cererii și ofertei de produse, ale generalizării relațiilor economice dintre unitățile socialiste și ale aplicării noului mecanism economico-financiar, se impune ca la dimensiona-

rea formațiilor de lucru să se aibă în vedere și cererea de produse. O întreprindere cu un potențial productiv și tehnologic dat nu poate să producă decît la nivelul cererii, pe baza contractelor și a portofoliului de comenzi primite conform legislației în vigoare. Astfel, dacă cererea este mare se pot lua măsuri intensive de creștere a productivității muncii, sau de creare a noi capacități, redimensionîndu-se formațiile de lucru în funcție de complexitatea cererilor. În situația inversă, cînd potențialul productiv depășește cererea de produse, formațiile de lucru trebuie, de asemenea, să fie redimensionate corespunzător, dacă tehnologiile nu pot fi adaptate — și dacă nu pot fi procurate materiile prime — pentru realizarea altor produse la care cererea nu este satisfăcută.

Dimensionarea formațiilor de lucru în funcție de productivitatea planificată, de dotarea tehnică și organizarea produselor tehnologice, ținînd cont în permanență de cererea și oferta curentă și potențială, ar corespunde cerințelor etapei actuale, de creștere a eficienței economice în sfera producției și a desfacerii produselor. Astfel, activitatea de cercetare în legătură cu dimensionarea formațiilor de lucru capătă rolul unui factor de optimizare în relația dintre capacitățile de producție și cererea de produse.

Vasile NISTOR
C.I.U.P.M. Ploiești

O idee demnă de reținut: dezvoltarea unităților teritoriale de organizare

SÎNT întru totul de acord cu propunerea de a fi lărgite competențele actuale ale cabinetelor județene de organizare, în sensul opiniilor formulate de Aurel Cristea în articolul „Organizarea organizării" (R.E. nr. 9/1982).

A organiza înseamnă, între altele, a avea inițiativă ; în orice situație, cît de dificilă, există o soluție de ieșire, bineînțeles dacă este căutată cu iscusință și răbdare de către oameni competenți.

Într-o chestiune importantă, de ordin economic sau tehnic, nu este întotdeauna ușor de găsit ușa la care trebuie să se bată mai întîi. Această dificultate îi face pe mulți să rămînă pasivi. Existența, în fiecare reședință de județ, a unui nucleu organizat căruia să i te poți adresa cu încredere pentru a obține o rezolvare sau o idee de rezolvare ar fi binevenită. Aici ar putea cere ajutor nu numai unitățile economice, ci și cele cu caracter social ș.a. Cred însă că actualele cabinete de organizare, încadrate doar cu cîțiva specialiști, nu pot face față tuturor solicitărilor. Transformarea lor în unități de consultanță și studii, cu autogestiune, le-ar da posibilitatea să joace un rol hotărîtor în perfecționarea activității întreprinderilor și instituțiilor, în valorificarea propunerilor și inițiativelor.

Mecanizarea și automatizarea producției economisesc forță de muncă. La fel și o organizare rațională, care elimină ce este inutil, nu prin măsuri voluntariste, ci pe baza unor studii și analize temeinice. Este însă limpede că nu oricine poate deveni un „organizator" prin simpla încadrare într-un asemenea post ; iar necunoașterea profundă a problematicii specifice împinge la rezolvarea ei birocratică, distrugînd însăși ideea de organizare, care reprezintă opusul rutinei conservatoare, anchilozată în practici formaliste și sterile.

Unitățile teritoriale de organizare județene, coordonate la nivel național, nu numai că ar putea concentra cei mai buni specialiști în domeniu, dar ar putea contribui la formarea și perfecționarea cadrelor de organizatori din întreprinderi (așa cum multe din actualele cabinete au făcut-o în legătură cu însușirea și promovarea metodei analizei valorii — metodă, din păcate, încă insuficient extinsă, din cauza nerezolvării unor condiții de ordin formal). Pe lîngă participarea la rezolvarea unor probleme concrete ale diferitelor unități economice și sociale, ele ar dinamiza aprofundarea, îmbunătățirea și generalizarea unor metode, procedee și tehnici specifice, beneficiind reciproc de experiența acumulată. Organul lor central, colaborînd cu forurile superioare interesate, ar facilita soluționarea problemelor de interes general, interpretarea științifică și valorificarea inițiativelor de jos.

Petre DANCIU
Cluj-Napoca

Normativare, organizare, conducere

DUPĂ propria opinie, funcțiile conducerii constau în : normativarea acțiunii sociale, organizarea participației colective, control-corecție-valorizare.

Atribuind funcției „normativare" rolul de îndrumare, orientare și planificare a acțiunii sociale, „organizării" îi revin sarcinile, dialectic determinate, de a face ca acțiunea să se finalizeze, de a dimensiona structurile (mulțimi sociale dotate cu mijloacele tehnice adecvate acțiunii) și de a asigura metodele de muncă — aplicare creatoare a științei ; celei de-a treia funcții rămînîndu-i să constate permanent gradul de concordanță dintre „norme" și „acțiune", să dispună corecția (ajustarea laturilor implicate) și să stabilească rezultatele, în funcție de care ciclul să fie reluat pe un plan superior. Notăm că structurile, metodele, scările de valorizare, stimulentele, sancțiunile sînt și ele normativate, dar trebuie — și sînt — perfecționate continuu, pe măsura dezvoltării sistemului condus.

În ideea organizării ca funcție a conducerii, aș vrea să dezvolt și completez propunerile făcute, în nr. 9/1982 al Revistei economice, de tov. A. Cristea.

Consider că structurile existente sînt necesare, suficiente, dar totodată perfectibile. Astfel, la nivel național, rolul de coordonare îl deține Consiliul Organizării Economico-Sociale, organism de partid și de stat. În subordinea sa se află I.C.I., institut central specializat în probleme de conducere și informatică. În plan teritorial avem cabinetele de organizare economico-socială și centrele teritoriale de calcul electronic (C.T.C.E.).

Acționarea, cu preponderență, în planul normativării impune ca principiul-lege al conducerii — coordonarea — să se dezvolte mai mult în profil teritorial, în care sens :

— cabinetele să îndrume și controleze compartimentele de profil din toate unitățile economice și sociale, privitor la aplicarea normativelor conducerii științifice (atribuții unitare, norme de structură, dimensionarea structurii față de plan, regulament de organizare și funcționare, de ordine interioară etc.) ;

— C.T.C.E. să proiecteze aplicații informatice (punînd accent pe metodele de conducere bugetare, a veniturilor și cheltuielilor, analiza funcțională a costurilor — analiza valorii, normarea muncii la nivel de operații/reper și activități funcționale, informatizarea sistemului informațional), ca primă etapă, apoi sisteme informatice, implementarea celor tip (create de I.C.I., ministere). Între acestea, o aplicație de dimensionare a structurii față de plan-costuri-norme de muncă (la nivel de operație sau activitate), este de primă urgență. Este de dorit ca I.C.I., să asigure codificările la nivel național, element de bază al integrării sistemelor informatice.

În structurile tip ar trebui inclus un compartiment de stat major, care să includă activitățile de prospectare-planificare-organizare-informatică, ca principal ajutor al conducerii colective.

Subscriu la ideea necesității de a se defini statutul funcției de „organizator" (consultant), ca specialist în structuri și metode, inclusiv informatică, acestuia încredințîndu-i-se în întreprindere și coordonarea activității de secretariat al organelor colective de conducere.

Importanța pe care conducerea de partid și de stat o acordă perfecționării organizării pentru creșterea eficienței întregii activități economice și sociale impune reconsiderarea rolului — și cadrului — acesteia în contextul îmbunătățirii mecanismului economico-financiar. Revista economică a găzduit multe și interesante opinii, propuneri concrete în acest sens. Cred că ar fi nimerit să se procedeze, de către organele de resort, la o consultare mai largă și cu o tematică bine definită în raport cu cerințele etapei actuale, prin dezbateri la nivel județean și apoi printr-o consfătuire de lucru, în urma căreia să se sintetizeze și formuleze propuneri apte să fie valorificate pe plan normativ.

I. NECULOIU-ISPAS
Brașov

SISTEME MARI: teorie şi aplicaţii (II)

Conducerea (reglarea) ierarhizat-descentralizată a sistemelor mari, complexe

TEORIA sistemelor mari are numeroase aplicaţii, în special în conducerea (reglarea) ierarhizat-descentralizată a unor sisteme, cum ar fi : optimizarea sistemelor industriale, energetice şi altele, determinarea echilibrului ecologic al zonelor industrializate şi al sistemelor eco-acvatice (lacurile mari etc.), prognoza dezvoltării sistemelor socio-economice şi altele.

Cercetarea în domeniul conducerii şi/sau reglării descentralizate este motivată de faptul că rezultatele teoriei clasice şi chiar moderne a sistemelor de reglare automată sînt neadecvate sistemelor mari, complexe. Explicaţia constă în faptul că conceptul de bază în teoria actuală a sistemelor de reglare automată este acela de feedback pe stare. În multe sisteme şi în special în sistemele mari, complexe, este însă imposibil de a încorpora mulţimea de bucle de reglare (feedback) într-un studiu global. Teoria reglării descentralizate a luat naştere ca urmare a incapacităţii teoriilor clasice de a face faţă acestei dificultăţi. Caracteristica de bază a reglării descentralizate este asigurarea transferului de informaţie între subsisteme interconectate ale sistemului mare.

Adoptarea sistemelor de reglare multinivel este echivalentă cu înlocuirea unei singure probleme P, de mari dimensiuni, printr-o secvenţă de subprobleme (de dimensiune redusă) P_i (i = 1, 2, ..., n) şi o problemă de coordonare. Deoarece timpul de calcul creşte mai mult decît proporţional (liniar) odată cu talia (dimensiunea) problemei, se poate afirma că, în general, soluţionarea a n subprobleme de talie redusă este mai puţin costisitoare decît problema originală, de mari dimensiuni. Cu toate acestea necesitatea rezolvării iterative a subproblemelor, care sînt interconectate şi necesitatea coordonării soluţiilor, în sensul predicţiei transferului de informaţie între subsisteme,

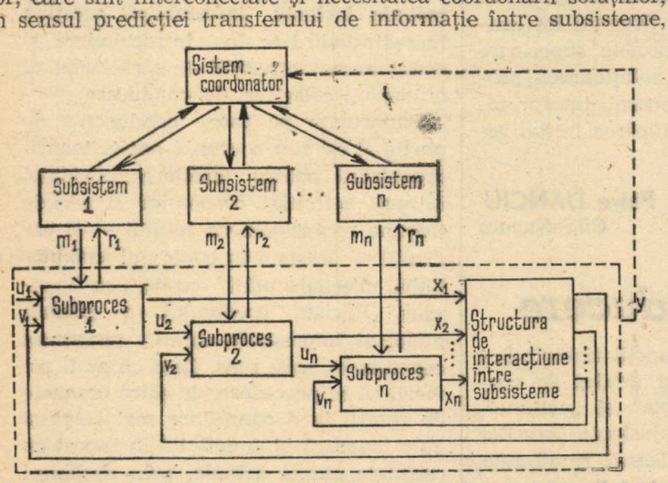

hema de principiu a unui sistem mare cu structură ierarhizată, unînd în evidenţă şi structura de interacţiune între subsisteme

ugă un cost suplimentar. În general însă se consideră că rea ierarhizată este mai eficientă, mai ales dacă ţinem seama faptul că abordarea globală a problemelor de mari dimenni de cele mai multe ori nici nu este posibilă, din considente atît hardware cît şi software.

Un avantaj al algoritmilor de descompunere este abilitatea acestora de a rezolva cele n subprobleme, de talie redusă, independent una de alta. Dacă se dispune de mai multe procesoare (ex. microprocesoare) este posibilă şi o rezolvare în paralel a subproblemelor rezultate din descompunere. Avantajul apare mai pregnant atunci cînd numărul subsistemelor este mare. Dar trebuie spus că aceste avantaje ale reglării ierarhizat-descentralizate sînt atenuate, dacă luăm în discuţie faptul că informaţia schimbată între coordonator şi regulatoarele de la nivelul local poate fi de acelaşi ordin de mărime cu informaţia necesară atunci cînd s-ar comunica coordonatorului starea întregului sistem. (vezi figura)

De aceea, sistemul coordonator trebuie să posede un model agregat al sistemului în ansamblu, astfel încît să poată rezolva problema sa de coordonare cu ajutorul acestui model de talie redusă şi să transmită regulatoarelor locale mărimile de referinţă calculate cu acest model agregat, subsistemele rezolvîndu-şi propriile lor probleme astfel încît să atingă obiectivele propuse de către sistemul coordonator. Pe baza acestei observaţii am elaborat un algoritm de optimizare al unui sistem mare, constituit dintr-o mulţime de subsisteme interconectate, bazat pe descompunere — agregare — coordonare.*)

Trebuie să precizăm însă că metodele de reglare ierarhizat-descentralizate asigură de fapt o soluţie suboptimală, soluţia optimală (ideală) neputînd fi obţinută decît prin rezolvarea globală a problemei. Dar o astfel de soluţie este exclusă din capul locului, din cauza dificultăţilor insurmontabile de calcul, care apar în cazul sistemelor mari, ceea ce conduce, în cazul reglării ierarhizat-descentralizate la o „pierdere de optimalitate", datorată incertitudinii.

Aplicaţii ale teoriei sistemelor mari în conducerea şi/sau reglarea ierarhizat-descentralizată

PENTRU exemplificare vom aminti, în primul rînd, sistemele energetice interconectate, care constituie astăzi, în contextul crizei energetice mondiale, o problemă de prim ordin. Rezultate semnificative în conducerea şi/sau reglarea ierarhizat-descentralizată a acestor sisteme au fost obţinute în S.U.A. şi Europa de vest. În al doilea rînd, se cuvine a aminti conducerea ierarhizat-descentralizată şi reglarea proceselor industriale, domenii în care s-au obţinut rezultate semnificative în S.U.A. (industria chimică şi metalurgică), Anglia (industria metalurgică), Finlanda (industria hîrtiei), Polonia (industria petrochimică), Franţa (industria metalurgică, industria zahărului) şi altele.

Conducerea sistemelor socio-economice beneficiază de metodele teoriei sistemelor mari. Acestea au fost aplicate în U.R.S.S. (planificarea sistemelor regionale), Polonia (dezvoltarea regională integrată), Canada şi Maroc (controlul proceselor privind populaţia), S.U.A. (probleme de decizie la nivel guvernamental) etc.

Sistemele de transport şi telecomunicaţii beneficiază, de asemenea, de aportul teoriei sistemelor mari. În acest domeniu subliniem realizări în Elveţia (sistemul de transport al oraşului Lausanne), Anglia (controlul traficului în oraşul Glasgow), Australia (coordonarea adaptivă a traficului), Franţa (controlul descentralizat al reţelei de telefon) etc.

În domeniul controlului sistemelor bio-ecologice se remarcă unele realizări în Franţa (controlul poluării rîurilor).

În ţara noastră s-au obţinut unele rezultate în aplicarea teoriei sistemelor mari la concepţia sistemelor informatice pentru conducerea întreprinderilor şi centralelor industriale. Astfel, în Institutul Central pentru Conducere şi Informatică — I.C.I., s-au conceput sisteme informatice pentru conducerea producţiei sau a unor procese complexe, în colaborare cu beneficiarii şi utilizatorii acestora (C.I.C.B., C.I.L., I.I.S. Electroaparataj, C.C.H. Suceava, C. S. Reşiţa, C. P. Midia etc.), Sistemul Informatic Teritorial — S.I.T., Sistemul Informatic Naţional — S.I.N..

Stadiul actual şi perspective ale teoriei sistemelor mari

EXISTĂ o credinţă răspîndită în cercurile care se preocupă de modelarea sistemelor mari, anume că complexitatea problemelor şi necesitatea de simplificare a tratării acestora pot fi stăpînite cu ajutorul metodelor bazate pe descompunere şi recompunere. Spiritul analizei este, în această viziune, „divide et impera", cu alte cuvinte, descompune o problemă complexă în

*) F. Stănciulescu, **Dinamica sistemelor mari**, Ed. Academiei R.S.R., Bucureşti, 1982

subprobleme mai simple, folosește o metodă directă de rezolvare a acestor probleme mai simple, reunește rezultatele analizei împreună, în mod logic.

Dintre metodele formale de abordare a problemelor sistemelor mari, metodele de descompunere și agregare apar ca oferind calea cea mai sigură. Mulți analiști încearcă să rezolve problemele sistemelor mari prin descompunere în mai multe subsisteme interconectate, de dimensiune mai mică, care sînt apoi recompuse sau coordonate, în scopul reconstrucției soluției problemei originale. Probabil că avantajul cel mai important oferit de către structurile ierarhizate este acela că ele permit elaboratorilor de modele să dezvolte independent modelele unor subsisteme, iar coordonatorului de a stabili obiective la nivel local și interacțiunile dintre subsisteme. Apare deci evidentă necesitatea existenței coordonatorului, al cărui rol este acela de a menține echilibrul între părțile componente — subsisteme — pentru o cît mai completă integrare a sistemului, în vederea atingerii finalității sistemului : realizarea obiectivelor sale globale.

În teoria sistemelor mari se subliniază faptul că există două moduri fundamentale de descompunere a unui astfel de sistem : descompunerea funcțională și descompunerea spațială. Sistemele mari se pot descompune, în acord cu diferite ierarhii posibile ale sistemului, în subsisteme interconectate, dar construirea unui model comprehensiv simplu al unui sistem mare este practic imposibilă, deoarece sistemele reale consistă dintr-un număr potențial infinit de elemente interconectate și de relații de legătură între acestea. Chiar cel mai mare model pe care-l putem concepe și construi nu va putea fi niciodată o reprezentare completă a întregii realități. Orice model, oricît ar fi de mare și de complex, va trebui să includă importante simplificări.

Credința în eficacitatea metodelor de descompunere și recompunere se bazează pe presupunerea implicită că un sistem complex poate fi descompus în subsisteme slab interconectate, sau interconectate într-un sens care poate fi controlat. Întrebarea care se pune este dacă comportarea sistemului mare, în ansamblu, poate fi descrisă ca o funcție simplă a comportării fiecărui subsistem luat separat. Răspunsul la această întrebare este în general negativ.

Cercetarea în domeniul sistemelor mari va trebui să elucideze aspectele informaționale ale sistemelor mari, transferul de informație între subsisteme și acestea și coordonator, necesitatea de a reduce la minimum acest transfer de informație.

O direcție de cercetare în sistemele mari privește elaborarea de noi modele și tehnici de modelare în sistemele mari, fie prin cuplarea de două sau mai multe metode existente, fie prin elaborarea de modele noi. În acest sens rămîn în continuare fundamentale metodele de modelare deterministe și cele stochastice, la care se raliază noile metode de modelare în condiții de incertitudine bazate pe logica mulțimilor vagi, și modelarea lingvistică. Cum modelele obținute pentru sisteme mari au tendința de a deveni din ce în ce mai mari și — în același timp — mai puțin comprehensibile, o preocupare care va trebui să stea în atenția cercetătorilor este reducerea dimensională a acestora (prin descompunere, agregare, simplificare etc.). O altă direcție de cercetare în teoria sistemelor mari este aceea a sistemelor care conțin un parametru mic (perturbație singulară).

Metodologia de realizare a sistemelor mari, complexe, va fi, de asemenea, o problemă care va preocupa pe cercetători, dat fiind că ea va trebui să fundamenteze principiile de abordare a sistemelor mari, în legătură cu aplicațiile potențiale în industrie, energetică, transport, telecomunicații, bio-ecologie, socio-economie și altele. Metodologia sistemelor mari, ca un complement al gîndirii, utilizată în mod potrivit, mărește capacitatea de decizie a omului. Dezvoltarea recentă a psihologiei experimentale și a calculatoarelor electronice promite pătrunderi spectaculoase în natura, limitările, complementaritatea și potențialul inteligenței umane și al inteligenței artificiale, ale căror rezultate pentru dezvoltarea sistemelor mari sînt incalculabile.

În sfîrșit, ultimul, dar nu cel din urmă domeniu de cercetare în sistemele mari, asupra căruia dorim să atragem atenția, este acela al cercetării aplicative care — fără îndoială — se va îndrepta înspre realizarea de sisteme de conducere a sistemelor mari cu calculatoare de generația a IV-a, spre realizarea de roboți industriali cu inteligență artificială încorporată, realizarea de sisteme de conducere ierarhizat-descentralizate a proceselor tehnologice utilizînd mini și/sau microcalculatoare, realizarea de sisteme de conducere socio-economice (pentru teritorii, orașe și altele).

EXISTĂ încă lacune și probleme deschise în teoria sistemelor mari, fapt remarcat și de alți specialiști. Putem însă afirma că unele principii stabilite pot fi considerate ca făcînd parte dintre principiile aproape unanim acceptate ca : principiul coordonării sistemelor mari (Mesarovic și colaboratorii), principiul de complementaritate în sistemele mari (Zadeh), principiul de optimalitate și principiul de incertitudine în teoria sistemelor mari (F. Stănciulescu).

În același timp, metodele și tehnicile actuale în teoria sistemelor nu sînt aplicabile automat în teoria sistemelor mari.

Astfel, o problemă deschisă este cea a stabilirii unui criteriu de stabilitate absolută (în interacțiune, structurală etc.) a sistemelor mari. Cercetările bazate pe funcția Lyapunov, deși fecunde, nu pot fi aplicate în practică din cauza dificultăților insurmontabile de calcul.

Metodele de optimizare ca : programarea matematică (liniară, neliniară, dinamică etc.) sînt puternic limitate de dimensiunea mare a problemelor, chiar dacă se dispune de calculatoare electronice puternice. Utilizarea metodei de optimizare bazată pe principiul maximului, aceea bazată pe multiplicatorii lui Lagrange și altele sînt, de asemenea, puternic limitate de dimensiunea mare a problemelor.

O cale deschisă de abordare este aceea de a utiliza metode care țin seama de raritatea modelelor matriceale, adesea observată în practică, ca urmare a faptului că într-un sistem mare nu toate elementele sînt interconectate direct cu toate celelalte elemente. Apar astfel în modelele matriceale multe elemente nule, ceea ce simplifică tratarea acestor sisteme. O altă cale deschisă este aceea a metodelor bazate pe utilizarea teoriei mulțimilor vagi și a modelelor lingvistice.

Teoria catastrofelor este, de asemenea, o cale de abordare a sistemelor mari dar, din păcate, deocamdată ea este limitată la sisteme descrise cu ajutorul a numai 4 parametri. Rămîn, de asemenea, deschise metodele bazate pe descompunerea sistemelor mari în subsisteme interconectate și rezolvarea coordonată a acestora. De asemenea, rezolvarea problemelor de mari dimensiuni prin agregare, cu mențiunea că operațiunea de agregare nu poate fi aplicată modelelor neliniare, pentru care trebuiesc efectuate în continuare susținute cercetări, eventual simplificarea adecvată a acestor modele. Neliniaritatea în modelele matematice de mari dimensiuni nu poate fi stăpînită în mod corespunzător, din cauză că analiza neliniară nu ne pune la dispoziție metodele de calcul corespunzătoare și aceasta este o altă problemă deschisă.

Vedem așadar că în teoria actuală a sistemelor mari există numeroase probleme deschise. Unii specialiști estimează însă că ele vor putea fi rezolvate, dacă nu total, cel puțin în parte, cu ajutorul progreselor ce se vor face în metodele matematice, în inteligența artificială ce va fi încorporată în calculatoarele de generația a 4-a și în alte domenii de cercetare.

Florin STĂNCIULESCU

Sesiune științifică

În zilele de 20 și 21 mai a.c. s-a desfășurat sesiunea anuală de comunicări științifice a Institutului de economie mondială, cu tema : „Participarea activă și eficientă a României la viața economică internațională în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu". Cu acest prilej a fost marcată aniversarea a 15 ani de la înființarea Institutului de economie mondială și împlinirea unei jumătăți de secol de la inițierea cercetărilor conjuncturale românești.

În cadrul sesiunii au fost prezentate peste 30 de comunicări științifice de către cercetători, cadre didactice integrate în activitatea de cercetare a institutului și specialiști din sistemul comerțului exterior, cu privire la : probleme ale edificării unei noi ordini economice internaționale, contribuția studierii sistematice a pieței externe la promovarea exporturilor românești pe principalele grupe de produse, dezvoltarea continuă a relațiilor comerciale ale României pe principalele grupe de țări, probleme ale eficientizării exporturilor, aspecte juridice ale relațiilor economice externe, probleme referitoare la cooperarea economică internațională și altele.

Pe marginea comunicărilor au fost purtate discuții menite să lărgească schimbul de opinii legate de tematica sesiunii.

Probleme ale viitorului şi dezvoltării în viziunea specialiştilor

Un valoros instrument de lucru elaborat de U.N.E.S.C.O.

Criterii şi sisteme de indicatori sociali

PENTRU îndeplinirea sarcinilor ce-i revin — conform nobilei sale vocaţii — U.N.E.S.C.O. elaborează studii care, ca regulă, au un dublu conţinut şi anume : dezbaterea de fond a unor probleme şi concomitent tratarea laturilor lor metodologice. Se îmbină astfel viziunea teoretică a fenomenelor şi proceselor analizate cu străduinţe metodologice, pentru a ajunge la o cunoaştere cît mai veridică a conţinutului şi tendinţelor acestor fenomene şi procese, în condiţiile formulării de recomandări care să asigure, totodată, soluţii în concordanţă cu cerinţele practicii sociale.

În cadrul acestor studii se înscrie şi seria U.N.E.S.C.O., intitulată Studii socio-economice şi prezentată cu intenţia de a promova laturile aplicative ale ştiinţelor sociale şi asigurarea unor „punţi de legătură" între „două culturi", înţelegînd prin aceasta faptul că trebuie dezvoltată o colaborare cît mai strînsă între cercetătorii din domeniul ştiinţelor sociale şi factorii de decizie din domeniul socio-economic. Înţelegem prin aceasta preocuparea — firească şi necesară — de a promova în analiza problemelor tehnice o viziune social-umană, astfel ca în recomandarea soluţiilor de specialitate să se aibă în vedere măsura în care acestea răspund — imediat şi în perspectivă — nevoilor societăţii şi individului.

Seria de studii de care ne ocupăm are drept obiect elaborarea unei metodologii de „evaluare" a programelor de acţiune socială, elaborarea unui ansamblu de principii şi metode în funcţie de care să se facă o apreciere cantitativă şi calitativă a gradului în care astfel de programe răspund unor cerinţe reale, obiective şi subiective, ale practicii sociale. Se vrea să se ajungă — şi se şi reuşeşte în mare măsură — la un sistem de criterii social-economice în funcţie de care aceste programe să fie judecate, pe de o parte premergător aplicării şi pe de altă parte ulterior, în rezultatele obţinute. Cele 4 studii [1]) apărute formează din acest punct de vedere un întreg echilibrat : primele două se ocupă cu preponderenţă de aspectele principiale şi metodologice ale „evaluării" programelor de acţiune socială şi de sistemul indicatorilor socio-economici utilizabili în activitatea de programare, iar următoarele două — în esenţă de „efectele" programelor de acţiune socială. Toate cele patru studii au în comun problema inventarierii şi definirii conţinutului conceptelor teoretice, al sistemului de indicatori utilizaţi şi al metodologiilor folosite, plecînd de la consideraţii teoretice şi de la studiile de caz, adică de la proiecte şi programe aflate în curs de desfăşurare în diferite ţări membre U.N.E.S.C.O. [2]).

Accentuarea în timp a preocupărilor privind cunoaşterea cît mai cuprinzătoare a implicaţiilor sociale şi umane ale diferitelor programe de acţiune socială a creat necesitatea constituirii unui domeniu specializat al cercetării ştiinţifice şi anume crearea unui sistem de analiză prin mijlocirea căruia se evaluează rezultatele acestor programe. Evaluarea este ea însăşi obiect de cercetare ştiinţifică. Analizele sînt considerate mai mult decît o evaluare a programelor în cauză, mai mult decît o cercetare ştiinţifică, fiind apreciate şi ca o activitate politică [3]).

În activitatea de evaluare a proiectelor şi programelor de acţiune socială se disting 3 componente : 1) **evaluarea „procesului"** (se analizează dacă programul este orientat în funcţie de obiective privind populaţia sau prin raport la o zonă teritorială şi dacă eforturile legate de program rezultă nemijlocit din prevederile acestuia sau din considerente mai generale, principiale) ; 2) **evaluarea „impactului"** (aprecierea măsurii în care rezultatele probabile ale programului produc „efecte" în direcţia dorită) ; 3) **evaluarea „integrată"** (cînd se apreciază concomitent cele două componente specificate mai înainte). În ceea ce priveşte aplicarea, un anumit program de acţiune socială a operaţiunilor de evaluare există puncte de vedere deosebite : potrivit unor aprecieri, cercetătorii din acest domeniu trebuie să fie şi participanţi la desfăşurarea şi înfăptuirea programului în cauză; alte opinii susţin că, din contră, aceşti cercetători ştiinţifici trebuie să aibă o poziţie neutră, să opereze ca nişte judecători aflaţi cu totul în afară. Primul punct de vedere — şi noi credem că acesta este cel just — cîştigă tot mai mulţi susţinători. În problema rolului pe care trebuie să-l aibă economiştii în evaluarea proiectelor, autorii susţin că nu ar trebui exagerat rolul acestora, deoarece programele nu trebuie să fie judecate izolat, scoase din contextul mai larg al implicaţiilor lor economice, concomitent cu al celor sociale şi culturale în general, acestea din urmă avînd şi ele efecte economice (modificări în eficienţa muncii sociale, în nivelul pregătirii profesionale şi culturale etc.).

Ca un epilog al acestor considerente, autorii insistă asupra faptului că cercetările privind evaluarea programelor de acţiune socială fac progrese în două direcţii şi anume în definirea criteriilor în funcţie de care se efectuează evaluarea, şi al metodelor de folosit. Ceea ce se cere în special în prezent este eliminarea unor piedici rezultate din timpul foarte lung ce se scurge pînă se ajunge la adîncirea studiilor de evaluare a programelor, a constrîngerilor materiale, a blocajelor politice şi a barierelor administrative. Eliminarea sau cel puţin atenuarea tuturor acestor piedici asigură condiţi pentru concentrarea eforturilor cercetării ştiinţifice asupra problemelor de conţinut, ceea ce contribuie la îmbunătăţirea proiectelor, a programelor de acţiune socială. Un prim efect al acestei îmbunătăţiri se va reflecta într-o cît mai cuprinzătoare evaluare a multiplelor implicaţii socio-economice pe care le au programele de acţiune socială, odată cu aceasta sporind şi aprecierea socială a rolului cercetării ştiinţifice în general şi a aportului ştiinţei în special la rezolvarea multiplelor probleme pe care le pune dezvoltarea societăţii contemporane.

Trecîndu-se de la general spre particular, ne sînt prezentate sistemele de indicatori socio-economici utilizaţi în acţiunea practică de înfăptuire a proiectelor de acţiune socială. Cuprinderea problemelor, a realităţilor ce formează obiectul programelor este exemplificată concret, pe cazuri, descriindu-se instrumentarul — sistemul de indicatori — cu care se operează. Sîntem în prezenţa unui întreg sistem de indicatori socio-economici şi a unor analize privind necesităţile şi posibilităţile aplicării lor în acţiunea de programare, respectiv în operaţiunile ce le implică întocmirea şi aplicarea programelor de acţiune socială[4]). Este de relevat critica ce se face rolului predominant statistic ce se atribuie — de regulă — indicatorilor socio-economici, pledîndu-se pentru necesitatea elaborării şi folosirii unui **sistem** de indicatori — inclusiv privind interdependenţele dintre ei — care să constituie instrumente de cunoaştere a dinamicii fenomenelor în cauză şi de planificare, de acţionare, de orientare a desfăşurării lor cît „mai precis, cuprinzător şi neechivoc". Se subliniază — în această ordine de idei — că progresele realizate pînă în prezent în această direcţie — pe linia conceptualizării şi a metodelor de abordare practică — permit elaborarea unor modele care să reflecte dinamica programării sociale şi economice, în mod integrat. Aceste modele sînt deosebit de importante din

---

[1]) **Evaluating social action projects** — principles, methodological aspects and selected examples 1980, **Socio-economic indicators for planning** : methodological aspects and selected examples, 1981 ; **Women and development** : indicators of their changing role, 1981 ; **Planning methodes and the human environment**, 1981.

[2]) Exemplificîndu-se domenii în care se execută programe de acţiune socială în materiale se menţionează : dezvoltarea urbană şi construcţia de locuinţe, educaţia tehnologică şi culturală, pregătirea profesională, măsuri de prevenire a îmbolnăvirilor, planificarea familială, programe privind sănătatea şi alimentaţia, dezvoltarea construcţiilor rurale şi altele.

[3]) Referitor la această activitate ştiinţifică în studiile menţionate se spune că „ea este o activitate politică, o intrare în mozaicul complex, din care izvorăsc deciziile politice şi alocaţiile pentru planificare, organizare, implementarea şi efectuarea de programe care contribuie la îmbunătăţirea condiţiilor de existenţă ale omului".

[4]) **Use of social indicators for planning,** de Ramkrishna Mukherjee : **Indentification of socio-economic indicators for use in integrated social and economic planning** de Kenneth C. Land ; **Socio-economic indicators for development planning in Africa** de I.O.C. Onyemelukwe şi **Identification of social concerns and social indicators relevant to development planning in Africa** de Codman Atta Mills.

punct de vedere operațional pentru că asigură o dublă cunoaștere a realităților ce se vor azi incluse în programele de acțiune socială — o prefigurare a lor, simularea pe de o parte și urmărirea concretă, pe viu, în raport cu modelul în desfășurare, pe de altă parte. Aceasta asigură și condițiile pentru adaptarea modelului și evaluarea veridică a efectelor sale social-economice. În ceea ce privește aria de cuprindere a sistemului de indicatori socio-economici se insistă asupra faptului că aceștia trebuie să caracterizeze nivelul și dinamica „condițiilor de viață" din societatea contemporană — înțelegînd prin aceasta multitudinea și varietatea datelor, fenomenelor și proceselor ce trebuie cunoscute și caracterizate. Se insistă asupra necesității de a se identifica căile care pot duce la atenuarea și lichidarea subdezvoltării, cunoașterea factorilor de natură materială, socială și politică care pot și trebuie să contribuie la aceasta. În acest sens, sistemul de indicatori trebuie să fie strîns legat de condițiile specifice locale pentru că numai în acest fel acțiunile ce le implică programele de dezvoltare pot să aibă efecte favorabile pentru comunitățile sociale în cauză.

Sînt, de asemenea, tratate problemele pe care le ridică participarea femeilor la dezvoltarea socială și economică, respectiv sistemul de indicatori prin mijlocirea cărora să se caracterizeze și orienteze rolul în continuă schimbare pe care-l au și trebuie să-l aibă femeile în viața societății. Sistemul de indicatori trebuie să contribuie la eliminarea dublei nedreptăți ce se face femeilor în ceea ce privește aportul la economie : la economia casnică, în menaj și în economie. Noii indicatori trebuie să reflecte real rolul productiv al femeii, amploarea și semnificația acestui rol și locul ce-i revine femeii într-o societate aflată în plină transformare. Se susține — pe drept cuvînt — că noul sistem de indicatori trebuie să fie „un model de schimbare socială" foarte cuprinzător [5]).

Este tratată, de asemenea, problema metodelor utilizabile pentru ca în proiectele și programele de acțiune socială să se ia în considerare și factorii de mediu ambiant, interacțiunile dintre dezvoltare și acești factori. Sînt definite elementele componente ale mediului ambiant al omului, iar în a doua parte conceptualizarea sistemelor de mediu ambiant și aprecierea impactului acestuia [6]). Se remarcă dificultățile metodologice ca urmare a faptului că însuși conceptul de mediu ambiant al omului este definit în mod diferit de cercetătorii în cauză. De altfel, conținutul conceptului — în biologie — a variat foarte mult, înscriindu-se între două extreme : un concept mecanicist și noțiunea de „împrejurări" [7]). În evaluarea conținutului unor proiecte, programe de acțiune socială, trebuie bine delimitat conținutul în sine al acestora de implicațiile dorite, posibile, potențiale ale mediului, cunoscînd că aceste implicații funcționează în dublu sens. De altfel, prin mediu înțelegem de regulă tot ceea ce este diferit de acțiunea concepută, acesta fiind un sistem deschis, iar mediul ambiant fiind factorul endogen. Acțiunile incluse în programul social sînt concepute ca biosisteme (individuale, de grup), care trebuie analizate și evaluate la diferite nivele de agregare și în raporturile lor cu mediul ambiant, într-o viziune sistemică și dinamică. Trebuie ținut seama în această analiză că dimensiunile economice, sociale și culturale ale omului diferă mai mult în comparație cu cele biologice. De aici grija deosebită pe care trebuie să o avem pentru identificarea acestei dimensiuni pe parcursul înfăptuirii programelor, verificarea gradului în care ele sînt respectate, cunoscut fiind că acestea sînt în continuă schimbare. Trebuie avut în vedere că în prezent mediul nu mai este un simplu receptor pasiv al acțiunilor omului, ale societății, așa cum era el conceput în multe din analizele clasice în materie [8]). Cunoașterea ecologică la care s-a ajuns arată că sistemele de mediu preiau inputurile primite de la societate, pe care — folosind terminologia autorilor — le procesează în conformitate cu propria lor organizare internă și dinamică și foarte adesea ne dau „răspunsuri" care sînt foarte diferite de cele pe care le așteaptă omul. Sistemul conceput alertează asupra mediului înconjurător, precum și în ce privește impactul mediului asupra societății și omului. Reținem viziunea sistemică care trebuie să fie prezentă în cercetările care se referă la raporturile dintre om-societate și mediul ambiant.

Se pledează, astfel, pentru lichidarea punctelor de vedere potrivit cărora mediul ambiant este pentru om — în general și în dimensiunile sale naturale în special — o restricție, un obiectiv sau o dimensiune [9]). Trebuie plecat de la punctul de vedere că sîntem în prezența unui sistem global total, de la individ la umanitate și de la țară la planetă și cosmos [10]) — apreciază autorii studiului U.N.E.S.C.O.

prof. dr. doc. Roman MOLDOVAN

[5]) Un astfel de model trebuie — potrivit autorilor — „să lămurească calea îmbinării inputurilor dezvoltării cu schimbările sociale, culturale și structurale, schimbări care afectează participarea în economie a femeilor".

[6]) Pentru a fi viabil orice scenariu societal trebuie — după cum apreciază autorii — să fie conceput în condițiile păstrării și/sau sporirii calității mediului ambiant al omului, incluzînd acele ecosisteme de care omul depinde fiziologic, cultural și economic.

[7]) Prima presupune că mediul este „substanța în care se scufundă un corp", iar a doua că sîntem în prezența unor circumstanțe care influențează sau modifică organismele.

[8]) Impactul mediului ambiant reprezintă schimbarea netă în calitatea mediului ambiant al omului, inclusiv în ce privește acele ecosisteme de care depinde omul, schimbare rezultînd din efectele de mediu produse de activitățile omenești.

[9]) Interpretarea mediului ambiant ca o restricție pentru planificarea socio-economică duce la o tendință de a optimiza dezvoltarea pe seama mediului ambiant ; considerîndu-l ca un scop — cum fac unii conservatori — se poate ajunge numai la încercările de a optimiza mediul ambiant pe seama omului. Chiar și considerarea mediului ambiant ca o dimensiune a dezvoltării poate fi greșită deoarece această dimensiune a fost un anumit timp un element paralel în planificarea socio-economică, conducînd la încercările de a optimiza dezvoltarea pe de o parte și de a minimaliza distrugerea mediului ambiant pe de altă parte, ca un simplu efect secundar al dezvoltării.

[10]) Dacă condiția umană este de îmbunătățit în mod sustinut, sistemele de mediu ambiant și sistemele umane trebuie pe deplin recunoscute ca fiind elemente complementare ale unui sistem total, la toate nivelele de la persoana individuală la umanitate, un sistem care trebuie îmbunătățit ca un întreg cuprinzător și nicidecum „bucată cu bucată".

Creșterea rentabilității

(Urmare din pag. 4)

condiționare ; valorificarea resturilor de partizi din stocul de fire fără mișcare prin crearea de articole decorative, în urzeala cărora se pot utiliza aceste tipuri de fire ; diminuarea cantității de materiale refolosibile rezultate la diferite faze ale procesului tehnologic, prin transportul și depozitarea firelor, prin folosirea la capacitatea maximă a formatelor de fire și prin rebobinarea resturilor de pe țevi etc. ; sortarea riguroasă a materialelor refolosibile etc.

În acest context întreprinderea este preocupată de reducerea greutății medii a produselor prin reproiectarea acestora și utilizarea unor tehnologii noi și a unor fire cu finețe mărită. De asemenea, se urmărește îmbunătățirea tratamentelor de finisare, care să se regăsească în creșterea gradului de nesifonabilitate, a tușeului și drapajului. Aceasta va permite ca în anul 1985 să se încadreze în sarcina primită de a reduce cu 20-25% greutatea țesăturilor față de anul 1982.

Sporirea **productivității muncii** reprezintă una din rezervele interne importante de creștere a rentabilității. Pentru a asigura creșterea productivității muncii în anul 1982 cu 40,9% față de anul 1981 întreprinderea și-a propus extinderea mecanizării transportului intern prin folosirea electrocarelor și electrostivuitoarelor la magazia de materii prime și materiale, folosirea unei instalații pentru alimentarea automată a mașinilor de spălat soluții, precum și punerea în funcțiune a instalației automate pentru evitarea brezării de la mașina de uscat — termofixat Brükner. De asemenea, pentru a asigura forța de muncă necesară (țesători și ajutori de maiștri) la mașinile de țesut automate Imatex și Officine Galileo, s-a trecut la organizarea activității în două schimburi, ceea ce s-a reflectat favorabil în creșterea indicilor de utilizare extensivă și intensivă a acestora și implicit a producției, concomitent cu reducerea cheltuielilor de producție.

Ca efect al măsurilor adoptate, în anul 1982 este prevăzută — în condițiile creșterii substanțiale a indicatorilor privind producția netă, producția fizică și producția marfă — diminuarea cheltuielilor la 1 000 lei producție cu 23,4 lei și a cheltuielilor cu materialele la 1 000 lei producție cu 36,0 lei față de 1981 și o sporire a beneficiului cu 28,6%. Este de menționat și faptul că colectivul de muncă al întreprinderii „Postăvăria Română" a făcut eforturi și pentru recuperarea sumei de 1 445 mii de lei, ceea ce reprezintă 30% din valoarea compensărilor acordate pentru creșterea prețurilor unor produse, înscriindu-se astfel pe linia traducerii în viață a sarcinilor trasate de conducerea partidului și statului nostru.

Din analiza secvențială și factorială a rezultatelor obținute de „Postăvăria Română" se desprinde cu necesitate existența unor însemnate rezerve de sporire a beneficiului și de întărire a autoconducerii și autofinanțării întreprinderii în spiritul sarcinilor actuale ale colectivelor de oameni ai muncii, de întărire continuă a autogospodăririi și de creștere a eficienței întregii activități economice.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Interpretări ale „teoriei ocupării forţei de muncă" în doctrinele occidentale (II)

MUTAŢIILE socio-economice, cele tehnice mai ales, realităţile din ţările capitaliste avansate din perioada postbelică au incitat proliferarea în gîndirea economică nemarxistă a unor atribute explicative pentru şomaj : structural, tehnologic, tranzitoriu, de adaptare, ciclic, conjunctural, temporar, cronic, sezonier, parţial, regional, deghizat, latent etc. Diversele categorii de şomaj — în general cu înţelesuri asemănătoare şi ocolind, în bună măsură, motivaţia profundă a subocupării forţei de muncă în economiile occidentale — privite prin optica keynesistă a insuficienţei cererii globale, sînt considerate de neokeynesişti drept ipostaze ale şomajului involuntar, ei operînd o concretizare a acestui tip de şomaj definit, dar nedeterminat în detaliu, de către J. M. Keynes. Preocupaţi de detalierea noţiunilor curente de şomaj în funcţie de contextul economic postbelic, ei abordează diferenţiat populaţia ocupată şi pe cea fără lucru, concepînd nu o „piaţă a muncii" unică şi omogenă, ci o pluralitate de pieţe, corespunzător regiunilor (spaţială) şi calificărilor (profesională) între care există aceleaşi intercondiţionări, reflectare a relaţiilor dintre ariile geografice şi specializările profesionale ; în acelaşi sens ei analizează şomajul atît pe grupe socioprofesionale, cît şi pe grade de pregătire, pe grupe de vîrstă, pe sexe, pe durata căutării de lucru etc. [1])

Printr-o asemenea aprofundare a conţinutului şomajului, neokeynesiştii nu se abat de la cauza primară a şomajului, aşa cum se relevă ea în doctrina keynesistă. În consecinţă, ei rămîn fermi pe poziţia de a combate şomajul, indiferent de formele prin care s-ar manifesta, prin manipularea cererii globale cu ajutorul instrumentarului de politici privind veniturile, de politici fiscale şi bugetare. Desigur, ei nu exclud necesitatea intervenţiei statului în domeniul pregătirii forţei de muncă, al dezvoltării regionale, guvernului revenindu-i responsabilitatea perfecţionării învăţămîntului conform exigenţelor evoluţiei tehnologice, creării unor „puncte de creştere" regionale, sectoriale, ş.a. Dar acest gen de politică a ocupării, în opinia lui M. Stewart, de pildă, „ nu este o substituţie a aplicării teoriei lui Keynes, ci este un adjuvant al ei". [2])

Şi, dacă tezele keynesiste cu privire la utilizarea forţei de muncă sînt, în ciuda adaptării lor de către curentul neokeynesist, tot mai contestate în aceşti ani grei pentru economiile occidentale, — ani ai escaladării şomajului şi inflaţiei — gînditorii neokeynesişti resping acuzaţia corespunzător căreia ratele mari de şomaj din prezent s-ar datora eşecului teoriei keynesiste şi insuficienţelor politicii concepute pe baza acesteia ; ei recunosc însă că adesea s-a renunţat la obiectivul ocupării forţei de muncă în favoarea unor opţiuni politice conjuncturale. „Cînd ocuparea înaltă a fost sacrificată pentru balanţa de plăţi, scrie astfel profesorul britanic M. C. Kennedy, aceasta s-a făcut în favoarea deţinătorilor de lire sterline : cînd stabilitatea preţurilor a fost sacrificată, aceasta s-a făcut în favoarea libertăţii tradiţionale, în mişcarea salariilor şi a preţurilor ; aceste opţiuni politice au fost făcute de guvern, şi acesta, şi nu modelele keynesiste de control a cererii, este cel care poartă răspunderea pentru stagnarea din anii recenţi şi politica de stop-go care a precedat-o". [3])

Aplicarea de cele mai multe ori neadecvată, lentă şi parţială a doctrinei şi recomandărilor keynesiste este cea care, în opinia neokeynesiştilor, a cauzat intensificarea şomajului în societăţile vest-europene în ultimul deceniu. Aşa se explică şi de ce neokeynesiştii nu opun categoric consumul şi respectiv cererea, producţiei şi respectiv ofertei, deşi sînt în unanimitate consideraţi drept economişti ai cererii. Totodată, cum Keynes nu a exclus coexistenţa şomajului involuntar cu cel friţional şi structural, terapeutica sa presupune soluţii structurale la problema utilizării forţei de muncă, ca şi relansări diferenţiate pe sectoare de activitate, aspecte care, analitic sînt clarificate în curentul neokeynesist. [4])

Opuse teoriei keynesiste a ocupării, respectiv dezvoltării ei de către neokeynesişti, se disting cel puţin două demersuri principale care contestă utilitatea keynesismului în înţelegerea actualelor forme de şomaj, ca şi a nivelurilor ridicate ale acestuia. Este vorba de aşa-zisa „şcoală tehnologică" corespunzător căreia şomajul masiv şi cronic existent în prezent în ţările capitaliste dezvoltate este prin natura sa un „şomaj tehnologic" care rămîne insensibil la politicile keynesiste de gestionare a cererii globale ; el ar fi rezultatul schimbărilor tehnologice din producţie, „al acelei combinaţii a factorilor de producţie comportînd mai mult capital şi mai puţină muncă, adică rezultatul procesului de substituire capital-muncă" — proces considerat originea subocupării şi, prin formele sale de finanţare, şi a inflaţiei. [5])

Se conturează, deci, în cadrul acestei abordări tehnologice, vechiul pesimism cu privire la implicaţiile progresului tehnic asupra volumului global al ocupării forţei de muncă, la pericolul pierderii locurilor de muncă ca urmare a folosirii unor echipamente moderne de înalt randament. Această viziune a fost de altfel mult dezbătută şi combătută în însuşi sînul gîndirii economice nemarxiste, detaşîndu-se ideea că în condiţiile în care ar exista o ameninţare reală asupra locurilor de muncă, tot ar trebui să se asigure revoluţionarea tehnică a producţiei, în lipsa căreia ar fi compromisă competitivitatea, mai ales a produselor, pe plan intern şi internaţional.

Economiştii neokeynesişti resping teza tehnologistă a şomajului ; în opinia lor, introducerea tehnicilor perfecţionate de producţie conduce la creşterea productivităţii muncii şi prin aceasta la creşterea venitului şi deci şi a consumului lucrăto-

FIŞE

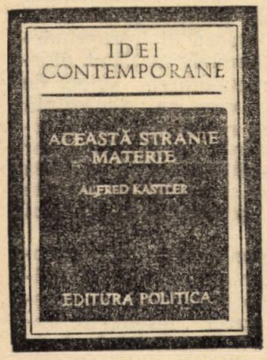

● *La un prim contact, o lucrare precum „Această stranie materie" semnată de fizicianul de reputaţie mondială* Alfred Kastler, *a cărei traducere a fost oferită publicului cititor din ţara noastră de* EDITURA POLITICĂ *nu pare a se adresa specialiştilor din ştiinţele sociale, economiştilor. Într-adevăr, tratînd probleme legate de teoria atomică, despre unele aspecte ale mecanicii cuantice ş.a. lucrarea pare să cantoneze strict în domeniul fizicii. Şi totuşi, o legătură există ; o legătură care se manifestă pe două planuri distincte. În primul rînd, studiul materiei se subsumează aşa-numitei sfere a cercetării fundamentale iar descifrarea mecanismului de dezvoltare a acestui tip de cunoştinţe oferă posibilităţi superioare de înţelegere a modului în care rezultatele cercetării fundamentale pot fi convertite în fapte economice concrete (revoluţia în informatică are la bază, după cum se arată în lucrare, cercetările din domeniul fizicii solidelor). Un al doilea plan vizează formarea unei mentalităţi profesionale avansate în rîndul cercetătorilor din ştiinţele sociale. Într-o lume a interdependenţelor multiple, o lume confruntată de criză este necesară o viziune cît mai cuprinzătoare asupra fenomenelor, aceasta reprezentînd, poate, cel mai însemnat mesaj al cărţii la care ne referim.*

Preţuri

● P. Dascalov *analizează în studiul* Roliata na valutnite koefitienti pri novia ikonomiceski mehanizm *(Rolul coeficienţilor valutari în cadrul noului mecanism economic), publicat în numărul 1/1982 al revistei bulgare* IKONOMICESKA MISL, *rolul pe care îl are, în actuala etapă de dezvoltare a economiei R.P. Bulgare, sistemul de raportare a monedei naţionale la principalele valute internaţionale. Apreciind că echilibrarea importului şi a exportului, creşterea eficienţei economice şi mai cu seamă îmbunătăţirea eficienţei exportului sînt condiţionate de o evaluare cît mai reală a costurilor interne la produsele exportate, comparativ cu preţul de vînzare pe piaţa mondială, autorul consideră că racordarea flexibilă a valorii monedei naţionale la evoluţia cursului de schimb al rublei şi dolarului reprezintă o cale de atingere a acestor scopuri. Prin intermediul unor coeficienţi de schimb, continuă autorul, preţurile interne pot fi raportate permanent la preţurile pieţei mondiale, ceea ce permite măsurarea operativă a nivelului productivităţii muncii în întreprinderile bulgăreşti precum şi evaluarea competitivităţii unor produse. Totodată, afirmă P.D., acest sistem de raportare la preţurile mondiale permite şi fundamentarea unor opţiuni de nivel macro-*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

rilor, ceea ce creează o stimulare a cererii ; totodată, progresul tehnic creează noi produse ca urmare a efectului de antrenare şi prin aceasta, oricum ar fi el – economisitor sau consumator de forţă de muncă – sporeşte cererea globală ; şi în sfîrşit, mîna de lucru eliberată prin progresul tehnic, poate, mai mult sau mai puţin, să răspundă ofertelor de muncă adaptîndu-şi competenţele. „Atîta timp cît cererea globală este suficientă, nu există nici un motiv temeinic ca şomajul structural să pună probleme serioase şi, mai puţin chiar, dacă posibilităţile de reciclare sînt acceptabile"[6] – se afirmă astfel într-un recent studiu.

Analizînd tendinţele evoluţiei ocupării forţei de muncă între 1973–1980 în R.F.G. Franţa şi Olanda, prin prisma celor două tipuri de cauze generatoare de şomaj – insuficienţa cererii globale pe de o parte şi modificările structurale, dezechilibrele pe piaţa muncii, pe de altă parte – W. van Ginneken a ajuns la următoarea concluzie : dacă în anii '60 şomajul datorat insuficienţei cererii a fost aproape inexistent, după 1975 a reprezentat între 60% şi 90% din şomajul total. [7] Este şi aici o pledoarie pentru keynesism cînd se afirmă că „se poate considera că aproape trei sferturi din lucrătorii actualmente aflaţi în şomaj în ţările studiate sînt victime ale insuficienţei cererii. Pare deci că principalele măsuri de luat pentru reducerea şomajului trebuie să aibă un caracter macroeconomic". [8] Dar realitatea demonstrează că nici asemenea soluţii nu sînt urmate de efectele practice aşteptate.

Total detaşată de neokeynesism şi de tehnologism, dar puternic amprenta neoclasică, „şcoala monetaristă" susţine că o economie în stare normală (echilibrată) se caracterizează prin existenţa unui „şomaj natural". [9] Existenţa ratei naturale a şomajului incumbă, totodată, în optica monetariştilor, posibilitatea unui şomaj efectiv, mai mare sau mai mic decît cel natural, în funcţie de imperfecţiunile pieţei muncii, la care se revine însă în ultimă instanţă, automat, prin mecanismul salariului real. Se justifică astfel existenţa pe termen scurt a unei relaţii inverse între rata inflaţiei şi cea a şomajului, adică necesitatea reducerii salariilor reale pentru a creşte ocupaţia forţei de muncă şi a reduce şomajul.

O altă teză a monetarismului este şi cea corespunzător căreia şomajul compatibil cu echilibrul dintre oferta şi cererea de forţă de muncă şi asigurînd producătorilor maximizarea profitului iar salariaţilor maximizarea satisfacţiilor, este un şomaj „voluntar". Adică, chiar dacă lucrătorul este eliberat din muncă din raţiuni economice independente de el, el se află în faţa a două alternative : a accepta o reducere a salariului său real sau a părăsi locul de muncă. Optînd pentru a doua alternativă, el singur se plasează în sfera şomajului, a căutării de lucru, a cărei durată va fi de asemenea în funcţie de el, de propria-i apreciere privind costul şi beneficiul acestei căutări. Astfel, şomajul, fie el natural, inferior sau superior acestuia, ar fi rezultatul voinţei şi opţiunii salariale, adică un şomaj voluntar – ca şi la neoclasici. Printr-o asemenea optică, mai mult decît oricare alt curent din gîndirea occidentală, în curentul monetarist se evidenţiază, nemascat, poziţia de clasă a promotorilor şi susţinătorilor lui. Aceasta este izbitoare şi în terapeutica recomandată.

Şcoala monetaristă încredinţează politicii monetare (reglementarea cantităţii de monedă) sarcina de a restabili, pe termen scurt şi mediu, condiţiile de funcţionare normală a unei economii de piaţă (incluzînd existenţa şomajului natural), de a corija prin aceasta consecinţele nefaste atribuite politicilor de inspiraţie keynesistă. În fapt, este vorba de folosirea politicii monetare, pe de o parte în sensul reducerii obstacolelor care se opun mecanismului pieţei – suprimarea salariului minim legal, reducerea îndemnizaţiilor de şomaj, reducerea costului informaţiei privind posibilităţile de angajare etc. – şi, pe de altă parte, în sensul creşterii costului timpului liber, creşterii productivităţii marginale a muncii în sectoarele producătoare de bunuri de consum ; în accepţia amintită aceste măsuri ar conduce, în ultimă instanţă, la stabilirea echilibrului între oferta şi cererea de muncă la un nivel de ocupare şi de activitate mai ridicată. După unele aprecieri, în perspectiva monetaristă „lupta contra inflaţiei o ia înaintea luptei contra şomajului în priorităţile politicii economice", ceea ce înseamnă după opinia lui G. Koenig, de exemplu, că acest curent „se teme în privinţa bunăstării colective mai mult de inflaţie decît de subocupare". [10]

Fără îndoială, abordarea ocupării forţei de muncă în gîndirea economică occidentală cuprinde şi alte aspecte, mai mult sau mai puţin sofisticate, de genul unei viziuni a utilizării resurselor umane în context european. Şi, deşi problemele asigurării locurilor de muncă sînt vechi, preocupările economiştilor sînt tot mai insistente, mai divergente, dar şi mai puţin eficiente, în ciuda unor progrese în descifrarea analitică a şomajului contemporan.

Eufrosina IONESCU
Institutul de economie socialistă

[4] J. Ancient ş.a., Initiation aux faits économiques — Croissance et développement, Paris, Maison et Cie, 1974, p. 383 ; K. B. Clark, L. H. Summers, Unemployment reconsidered, Harvard Business Review, November-December, 1980 ; W. van Ginneken, Le chômage, tendences, causes et possibilités d'action, Revue International du Travail, vol. 120 nr. 2, 1981, ş.a.
[5] M. Stewart, Keynes and after, London, Penguin Books, 1967, p. 164, 254.
[6] M.C. Kennedy, Employment policy. What went wrong, în After Keynes, Oxford, Basil Blackwell, 1973, p. 84.
[7] G. Koenig, L'Archaïsme de la théory „nouvelle" de l'emploi, Problèmes économiques, nr. 1762, 1982.
[8] J. C. Vassal, Controverses sur le chômage, Problèmes économiques n. 1570 1978.
[9] A.P. Thirlwall, La pertinence de la théorie keynesienne de l'emploi, Problèmes économiques, no. 1762, 1982.
[7] W. van Ginneken, op. citt, p. 189.
[8] Idem, p. 192.
[9] Şomajul natural în accepţiunea dată de M. Friedman şi alţi economişti americani monetarişti, este considerat şomajul compatibil cu acea rată a salariilor reale asigurînd echilibrul între oferta şi cererea de muncă. Acest şomaj este privit ca un şomaj noninflaţionist, subliniindu-se, de asemenea, că este imposibil să se reducă nivelul respectiv fără să se accelereze prin aceasta inflaţia ; formal, el este definit ca rată a şomajului pentru care rata reală şi cea anticipată a inflaţiei sînt egale, oricare ar fi nivelurile inflaţiei şi şomajului.
[10] G. Koenig, op. cit. p. 19.

economic privind structurarea economiei şi planificarea obiectivelor de dezvoltare.

Suprastructură financiară

● *Dacă criza energetică, declanşată în anii 1974–1975, constituie o cauză larg recunoscută a recesiunii ce afectează economia americană, în prezent există indicii care conturează şi un al doilea factor de o însemnătate comparabilă. Acesta ar fi – potrivit opiniei exprimate de Paul M. Sweezy într-un articol publicat iniţial în* MONTHLY REVIEW *şi reprodus în* „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES" *(numărul din 31 martie a.c.) sub titlul* „La crise économique aux États-Unis : le point de vue de Paul M. Sweezy" *– hiperdezvoltarea suprastructurii financiare, fenomen însoţit, la nivel macroeconomic, de o creştere substanţială a datoriei publice şi private (o creştere de 861% în intervalul 1950–1980). Această tendinţă în dezvoltarea suprastructurii financiare a condus nemijlocit, după cum susţine P.M.S., la creşterea generală a tranzacţiilor cu valori, deopotrivă cu multiplicarea tipurilor de tranzacţii speculative. Consecinţa cea mai însemnată, şi care ar putea avea în perspectivă un caracter exploziv, este faptul că cea mai mare parte a masei monetare circulă, în prezent, în cadrul sectorului financiar, numai o parte comparativ mai redusă fiind orientată spre investiţii productive. În aceste condiţii pot fi anticipate o serie de dezechilibre între structura productivă şi fluxurile financiare la nivelul economiei naţionale cu efecte ce converg spre adîncirea recesiunii economice în această ţară.*

Absenteism

● *Absenteismul reprezintă un fenomen destul de larg răspîndit în întreprinderile suedeze, afirmă* Jules A. Arbose *în articolul* „Sandvick cuts absenteeism by measuring it accurately" *publicat în numărul din mai a.c. al revistei* INTERNATIONAL MANAGEMENT, *efectele sale negative în plan economic fiind unanim acceptate. Cu toate acestea nu există decît preocupări cu caracter izolat pentru a investiga în profunzime cauzele care determină absenţa de la lucru a unei părţi însemnate a personalului ; cele care există însă, conchide J.A., demonstrează efecte practice incontestabile. Astfel, analizînd rezultatele unei cercetări complexe desfăşurate timp de mai mulţi ani într-o întreprindere constructoare de maşini din Suedia, autorul articolului constată că prin aplicarea unor măsuri adecvate, absenteismul a fost redus în mod semnificativ. Între cauzele care generau absenteismul în întreprinderea respectivă, drept cea mai importantă s-a relevat a fi insatisfacţia în muncă. Noţiune cu caracter complex, insatisfacţia în muncă se află, potrivit rezultatelor cercetării, în raport direct atît cu condiţiile concrete în care se desfăşoară activitatea – cuantumul salariului, ambianţa de muncă stresantă, atmosferă poluată etc., cît şi cu factori de natură psihosocială : nerecunoaşterea prestigiului social al profesiunii, raporturi ierarhice de tip autoritar, neasigurarea unui climat de cooperare şi stimulare a creativităţii în cadrul grupului de muncă etc.*

FIŞE

17 Investițiile și eficiența lor

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului, ele nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior, în anul 1982, tema „Venitul național și fondul național de dezvoltare economico-socială" cuprinde 6 puncte: 1. „Avuția națională, produsul social, venitul național"; 2. Factorii de creștere a venitului național"; 3. „Repartizarea venitului național"; 4. „Necesitatea unei rate optime a acumulării"; 5. „Sursele de formare și folosire a fondului național de dezvoltare economico-socială"; 6. „Investițiile și eficiența lor". Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 6.

Subliniem că, pentru anul 1982, programa de economie politică și manualul după care candidații se pot pregăti pentru concursul de admitere au fost indicate în „Revista economică" nr. 17 din 30 aprilie 1982.

I. Conținutul, volumul și structura investițiilor

ÎN CONFORMITATE cu politica partidului și statului nostru, cea mai mare parte a fondului național de dezvoltare economico-socială este utilizată pentru investiții. **Investițiile reprezintă totalitatea cheltuielilor bănești efectuate în economia națională, într-o anumită perioadă de timp, pentru crearea de noi capacități de producție, pentru reconstruirea, lărgirea și modernizarea celor existente, ca și pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale din domeniul social-cultural.** În vederea finanțării investițiilor în țara noastră sînt utilizate mai multe surse: **fondurile statului,** care în cincinalul 1976—1980 au reprezentat 856 miliarde lei, **ale organizațiilor cooperatiste și obștești** 41,5 miliarde lei, din contribuția bănească și în muncă a populației circa 2 miliarde lei, și din fondurile populației 32,3 miliarde lei.

Întreaga dezvoltare a forțelor de producție, susținerea dinamismului economiei românești, schimbările care se înfăptuiesc în structura economiei ca și posibilitatea de a ține pasul cu cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane, de a asimila realizările ei de vîrf, sînt condiționate de elaborarea și înfăptuirea unei politici științifice în domeniul investițiilor.

Asigurînd lărgirea capacităților de producție și creșterea numărului de persoane ocupate în economia națională, investițiile constituie, în același timp, un important **factor calitativ, intensiv** al modernizării și restructurării economiei naționale, fiind resursa fundamentală a înnoirii bazei tehnico-materiale a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice. Politica de investiții este hotărîtoare și pentru obținerea unei asemenea dezvoltări dinamice a economiei, care să permită depășirea de către România a stadiului de țară în curs de dezvoltare, intrarea în rîndul țărilor cu dezvoltare medie la finele cincinalului 1981—1985 și ulterior trecerea în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

În strategia generală a dezvoltării economico-sociale a R. S. România, politica de investiții a P.C.R. ocupă un loc central, inclusiv în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, relevat și de faptul că volumul investițiilor cunoaște o creștere continuă de la o perioadă la alta, următoarele date fiind edificatoare în acest sens.

Tabelul nr. 1

Volumul investițiilor în R.S. România în perioada 1951—1985

în miliarde lei

1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981—1985
61,9	100,2	199,7	330,8	549	932	1200

Efortul ridicat al țării noastre în domeniul investițiilor rezultă și din faptul că la un interval de aproape 6—7 ani volumul lor s-a dublat pe ansamblul economiei naționale. În anul 1980 **volumul investițiilor pe locuitor** era de 9 479 lei față de 6 476 lei în 1975, 3 925 lei în 1970, 1 315 lei în 1960 și 375 lei în 1950.

Creșterea volumului investițiilor în economia noastră națională își găsește expresia în procesul de dezvoltare a bazei tehnice a producției, **în înnoirea și modernizarea fondurilor fixe,** asigurînd intrarea în funcțiune a noi și noi mașini și instalații, și înlocuirea celor uzate moral și fizic în termenele stabilite. Din totalul fondurilor fixe existente în economia națională la sfîrșitul anului 1980, de 1870 miliarde lei, 83% au fost puse în funcțiune în ultimii 15 ani, 67,8% în ultimii 10 ani și 41% în ultimii 5 ani.

În înfăptuirea politicii de investiții o atenție deosebită se acordă îmbunătățirii structurii tehnologice a acestora, urmărindu-se **creșterea ponderii investițiilor utilizate pentru mașini și instalații,** care a evoluat de la 36,4% în cincinalul 1966—1970 la 42,9% în perioada 1971—1975 și la 47,4% în cincinalul trecut, în anul 1980 ponderea mașinilor în investiții fiind de 49,3%. Totodată s-a redus ponderea investițiilor în lucrările de construcții și montaj de la 49,8% în 1965 la 41% în 1980.

În procesul realizării programului național de investiții, în conformitate cu orientarea dată de P.C.R. dezvoltării economico-sociale a țării se asigură **modernizarea și restructurarea pe ramuri ale economiei naționale.** În anii făuririi socialismului și dezvoltării sale multilaterale între 80—90% din investițiile efectuate în economie au fost dirijate în vederea dezvoltării bazei tehnice a **sferei productive,** în cadrul căreia, dezvoltarea industriei ocupă locul prioritar, ramură căreia i s-au alocat în general peste 50% din volumul investițiilor din economie. Un volum important al investițiilor a fost și este utilizat pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, care constituie una din ramurile de bază ale economiei noastre naționale, acordîndu-se totodată o atenție corespunzătoare dezvoltării tuturor celorlalte ramuri, după cum rezultă și din următoarele date:

Tabelul nr. 2

Repartizarea investițiilor pe ramuri ale economiei naționale a R.S. România în perioada 1951—1980

în miliarde lei

Ramurile	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980
— Industrie	33,3	45	92,8	165,4	277,2	458,6
— Construcții	2,3	2,5	6,7	12,3	25,9	55,1
— Agricultură și silvicultură	7,0	17,3	33,7	53,0	79,2	123,5
— Transp. și telecom	6,3	8,1	17,5	33,9	55,7	99,1
— Circulația mărfurilor	1,4	2,1	4,9	9,5	19,4	25,9
— Gospodărie comunală și de locuințe	7,0	18,8	28,9	40,4	66,8	128,2
— Știință și deservire științifică	0,7	1,2	1,5	2,0	3,8	5,8
— Învățămînt, cultură, artă, ocrotirea sănătății	3,0	4,2	6,7	10,7	15,2	17,7

Sursa: „Anuarul statistic al R.S. România pe anul 1981" p. 398—399.

În cadrul industriei, ramură conducătoare a economiei, investițiile sînt orientate cu prioritate spre subramurile care asigură promovarea progresului tehnico-științific, dezvoltarea întregii economii. Așa de pildă, în cincinalul 1976—1980 din cele 458,5 miliarde alocate industriei, industriei constructoare de mașini i-au revenit 116,2 miliarde, industriei energetice 111,3 miliarde lei, industriei chimice 70,3 miliarde lei, metalurgiei 64,6 miliarde. În vederea asigurării condițiilor materiale ale ridicării continue a nivelului de trai al poporului, o parte importantă a investițiilor sînt utilizate în ramurile care produc bunuri de larg consum pentru populația țării. Astfel, în cincinalul trecut agricultura și industria alimentară au primit peste 14% din investițiile economiei naționale, iar pentru construcții de locuințe s-au utilizat circa 11% din acestea.

Pornind de la necesitatea dezvoltării în continuare a economiei naționale în ritmuri susținute, în vederea înfăptuirii programului de modernizare și restructurare a industriei și întregii economii planul unic de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1981—1985 prevede ca din cele 1 200 miliarde lei să fie în continuare alocate investiții cu prioritate ramurilor producției materiale 982 miliarde, reprezentînd peste 80%, iar pentru construcția de locuințe se vor utiliza 100 miliarde lei.

II. Eficiența investițiilor

DEZVOLTAREA economică este condiționată nu numai de creșterea volumului investițiilor, de modificarea structurii lor ci și de **ridicarea continuă a eficienței investițiilor,** problemă ce ocupă un loc prioritar în politica economică a partidului și statului nostru, în legătură cu care, la Congresul al XII-lea al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului sublinia că : **„Trebuie să urmărim permanent creșterea eficienței economice a investițiilor, una din cerințele esențiale pentru dezvoltarea continuă a economiei naționale, pentru creșterea avuției întregului popor"** (Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Editura politică, 1979, p. 39).

Eficiența investițiilor este una dintre cele mai importante forme de manifestare a eficienței economice, care caracterizează eforturile materiale și financiare pe care le face societatea în vederea creșterii în ritm înalt a forțelor de producție ca și pentru obținerea unui nivel calitativ superior al lor. Ea este o categorie cu conținut foarte complex în care se reflectă sintetic calitatea activității din toate ramurile economiei naționale, în special din industrie, construcții, transporturi ș.a. și totodată influențează în mod direct și indirect, propagîndu-și efectele în întreaga economie și chiar viața socială a țării.

Prin eficiența economică a investițiilor înțelegem însușirea acestora de a produce rezultate economice utile concretizate în economii de muncă socială : ea se calculează prin raportul dintre efectul economic obținut în urma investițiilor (sporirea beneficiului, economisirea muncii sociale, a energiei, a materiilor prime, creșterea producției nete, a venitului național) și efortul financiar făcut pentru aceasta (investiția făcută).

În țara noastră, eficiența economică a investițiilor se măsoară cu ajutorul mai multor indicatori, între care : sporul de venit național la un leu investiții, valoarea producției nete la 1 000 lei investiții, durata de recuperare a investiției pe seama economiilor sau a venitului net, investiția specifică etc. Indicatorul sintetic al eficienței absolute a investițiilor este **sporul de venit național la un leu investiții,** care exprimă efectul cel mai general al investițiilor la nivelul economiei naționale, potrivit relației :

$$e_I = \frac{VN_1 - VN_0}{I} \text{ în care :}$$

e_I — eficiența absolută a investițiilor ; VN — venitul național ;
I — volumul mediu al investițiilor efectuate în perioada respectivă ;
1 și 0 sînt perioada curentă, respectiv, de bază.

Nivelul eficienței absolute a investițiilor este influențat în bună măsură de majorarea prețurilor la materiile prime de bază și la resursele energetice ca urmare a crizei mondiale din aceste domenii, de aceea marile resurse tehnico-materiale create în economia noastră trebuie mai bine utilizate, aceasta constituind o sarcină prioritară stabilită în documentele Congresului al XII-lea al partidului ca și în planul național unic de dezvoltare economico-socială a R. S. România pe perioada 1981—1985.

Căile creșterii eficienței economice a investițiilor sînt determinate în funcție de o serie de criterii cu ajutorul cărora organele de decizie de la nivelul economiei naționale, al ministerelor, centralelor economice și întreprinderilor aleg din mai multe variante de investiții pe aceea care asigură o eficiență mai mare, ținînd seama de locul de amplasare a obiectivului, de nivelul și structura tehnicii utilizate pentru execuția lucrărilor de construcții-montaj și de înzestrarea cu mașini și instalații a obiectivului, de costul investiției, de termenul de realizare, de intrare în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați etc

Potrivit orientărilor cuprinse în documentele de partid și de stat, a experienței ce rezultă din practică, în țara noastră, între căile creșterii eficienței economice a investițiilor un rol mai important îl au următoarele :

1 **Repartizarea judicioasă a investițiilor** potrivit cu necesitățile și posibilitățile economiei naționale, în etapa dată. O atenție deosebită se acordă în acest cadru, **construirii de noi obiective economice** de importanță națională sau locală în ramurile noi care asigură promovarea progresului tehnico-științific, în cele care au ca obiect atragerea în circuitul economic și valorificarea superioară a noi resurse de materii prime, energetice, folosirea mai bună a forței de muncă, creșterea producției pentru export etc. De asemenea se are în vedere **reconstrucția, modernizarea și lărgirea întreprinderilor existente** urmărindu-se în principal ca în spațiile existente să se introducă mașini, instalații și tehnologii cu performanțe ridicate, să se utilizeze mai bine capacitățile existente prin îmbunătățirea fluxurilor de producție în vederea creșterii **randamentului mașinilor și productivității muncii.**

2 **Stabilirea mărimii optime a obiectivelor economice noi sau care urmează a fi modernizate.** În etapa actuală o însemnătate deosebită o are îmbinarea obiectivelor de proporții mai mari cu cele de nivel mediu și mic, menite să permită atît valorificarea cu grad înalt de eficiență a resurselor de materii prime și de forță de muncă cît și dezvoltarea tuturor localităților țării.

3 **Concentrarea investițiilor pe un număr redus de obiective** care să poată fi terminate în termen cît mai scurt, să intre în funcțiune și să contribuie cît mai mult la creșterea producției și venitului național. Totodată, să se evite cheltuielile neeconomicoase, risipa de materiale, energie și forță de muncă, imobilizarea fondurilor pe o durată mai mare de timp.

4 **Pregătirea temeinică a lucrărilor de investiții,** care presupune asigurarea documentației tehnice de execuție, stabilirea amplasării obiectivului, contractarea utilajelor, asigurarea cu materiale, cu forță de muncă etc., probleme ce au rol decisiv în execuția de fapt a investiției.

5 **Reducerea termenului de execuție și costului noilor obiective economice** ori a cheltuielilor de modernizare, economisindu-se investițiile în special la lucrările de construcții și montaj, că și la importul de mașini și instalații, realizarea lor în țară, inclusiv prin autoutilare, investițiile disponibile putînd fi astfel utilizate pentru crearea unor obiective economice suplimentare.

6 **Reducerea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor economice.** Potrivit indicațiilor de partid și de stat se urmărește ca la nivelul fiecărei perioade volumul fondurilor fixe puse în funcțiune să aibă o mărime cît mai aproape de volumul investițiilor din perioada dată, chiar la nivelul anului.

7 **Atingerea în cel mai scurt timp a parametrilor tehnico-economici proiectați,** care depinde în mare măsură de calitatea lucrărilor de construcții montaj, de pregătirea corespunzătoare a cadrelor pentru noile obiective, de racordarea cît mai rapidă a obiectivului nou în circuitul economic.

Așa cum a subliniat în numeroase rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, în actualul cincinal, care este o etapă a consolidării realizărilor obținute, accentul se va pune nu pe începerea a noi investiții ci pe finalizarea celor începute, pentru ca ele să producă cît mai curînd, fructificînd astfel eforturile materiale și financiare făcute pentru realizarea lor. Aceasta, ca și dirijarea investițiilor către dezvoltarea bazei proprii de resurse naturale și spre ramuri care au capacitatea de a le valorifica superior, constituie orientări de o deosebită importanță pentru creșterea eficienței investițiilor pe care le facem în economia națională.

prof. dr. Ion TRĂISTARU
Universitatea din Craiova

Pe marginea recentei reuniuni a F.M.I.

Coordonate ale depăşirii dificultăţilor din economia mondială

DESFĂŞURATĂ într-o perioadă de accentuare a dificultăţilor economiei mondiale, cea de-a 18-a reuniune a Comitetului interimar al Consiliului guvernatorilor F.M.I. (Helsinki, 12—14 mai 1982), a dezbătut problemele complexe generate de criza care se manifestă în întreaga lume, reţinînd orientări şi măsuri considerate necesare pentru o ameliorare semnificativă a situaţiei.

După cum s-a subliniat în cursul discuţiilor, situaţia economică a continuat să se deterioreze în ultimul timp în majoritatea ţărilor, datorită acţiunii persistente şi conjugate a unor fenomene negative — **recesiune, inflaţie, şomaj, protecţionism comercial, dezechilibre de plăţi, dobînzi excesive, instabilitate valutară.**

Din datele prezentate chiar de către Fondul Monetar Internaţional, rezultă că activitatea economică s-a încetinit continuu în cursul ultimilor cinci ani pe ansamblul ţărilor industrializate, de la un ritm de 4% pe an în 1978 la 1,2% în 1981 şi, probabil, la 0,8% în 1982. Conjunctura defavorabilă din ţările dezvoltate, reflectată în reducerea importurilor şi accentuarea protecţionismului, a avut repercusiuni asupra situaţiei ţărilor în curs de dezvoltare, al căror ritm de creştere a scăzut într-o asemenea măsură încît în 1981, s-a produs o diminuare netă a venitului naţional raportat pe locuitor.

Există aprecieri că, de la începutul anului 1982 perspectivele de creştere a economiei mondiale s-au înrăutăţit considerabil, prognozele apărute pe parcurs devenind din ce în ce mai pesimiste. Spre exemplu, prognoza întocmită recent de Secretariatul O.C.D.E. cu privire la creşterea din anul curent a produsului naţional brut în ţările industrializate reţine un procent de 0,3%, inferior celui prevăzut de Fondul Monetar Internaţional.

Cu toate că, aşa cum s-a arătat la reuniunea de la Helsinki, în unele ţări s-au realizat progrese în lupta contra inflaţiei, rata de creştere a preţurilor se menţine ridicată şi prezintă perspective puţin încurajatoare. Dacă se ia în considerare evoluţia preţurilor la consum în ţările industrializate, se constată într-adevăr o reducere a ratei medii pe întregul grup de la 12,1% în 1980, la 9,8% în 1981. Dar făcînd abstracţie de Japonia şi S.U.A., se ajunge pentru ţările vest-europene la o rată de creştere de 11,9% în 1981, marcînd rezultate puţin semnificative faţă de anul precedent, cu perspectiva mai mult decît probabilă de a se menţine peste 10% în 1982.

O situaţie deosebit de preocupantă prezintă ţările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, care au înregistrat — luate în ansamblu — o creştere a preţurilor de consum de 36,9% în 1980 şi de 37,2%, urmînd să ajungă, potrivit previziunilor F.M.I., la 34,5% în 1982. Ca atare, inflaţia mondială continuă să fie o realitate ce impune aplicarea, o lungă perioadă de timp şi la scară mondială, a unor măsuri ferme şi convergente de politică monetară, bugetară, fiscală.

De o stringentă actualitate este şi problema utilizării incomplete a forţei de muncă, pe cale de a lua proporţii la fel de catastrofale ca în anii '30. Cifrele privind numărul şomerilor, de 9,5 milioane în S.U.A. şi de circa 30 milioane pe ansamblul ţărilor industrializate, sînt de la sine grăitoare cu privire la amploarea fenomenului şi explică îngrijorarea deosebită manifestată în această privinţă în cadrul dezbaterilor de la Helsinki.

Întregul context economic depresiv existent în lume a stat la baza recomandărilor insistente ale Comitetului interimar pentru punerea în aplicare a unor politici de austeritate, menite să modereze creşterea veniturilor, în condiţiile unei reduceri a cheltuielilor şi respectiv a dezechilibrelor bugetare, concomitent cu o sporire a investiţiilor productive, de natură să favorizeze şi creşterea productivităţii muncii. Cerinţele în materie de investiţii sînt cu atît mai stringente cu cît în majoritatea ţărilor industrializate se anunţă noi reduceri în 1982, mergînd pînă la procente de 5% în R.F. Germania şi 7% în Franţa, cu toate consecinţele economice şi sociale ce decurg din implicita restrîngere a afacerilor.

Schimburile comerciale internaţionale, al căror dinamism a stimulat în ultimele decenii dezvoltarea economiei mondiale, au prezentat, de asemenea, o tendinţă depresivă sub impactul condiţiilor defavorabile existente în lume. Potrivit datelor publicate de G.A.T.T., în anul 1981 comerţul mondial a scăzut pentru prima dată din 1958 şi anume cu 1% în expresie valorică. Pe măsură ce dificultăţile economice s-au agravat, ţările au fost tot mai mult implicate în dispute comerciale, neţinînd seama de regulile existente ale comerţului şi provocînd mai multe probleme structurale decît au soluţionat.

Deşi în abordarea problemei accentuării practicilor comerciale protecţioniste în Comitetul interimar nu s-au făcut referiri concrete, din rapoartele publicate de G.A.T.T. se desprinde în mod clar că măsurile restrictive s-au accentuat cu precădere în ţările dezvoltate. Numai în cea de a doua parte a deceniului trecut, procentul reprezentat de aşa-numitele „schimburi încadrate" a crescut pe ansamblul ţărilor industrializate de la circa 32% la peste 42%, ajungînd în ultimul timp în jur de 50%.

Consecinţele evoluţiei defavorabile a comerţului mondial au fost resimţite cu precădere de ţările în curs de dezvoltare, tributare pieţelor externe şi adeseori cîtorva materii prime ca principale surse ale încasărilor din exporturi. Din această cauză, se prevede că deficitul balanţelor de plăţi curente considerate pe totalitatea ţărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, care a fost de 39 miliarde dolari în 1978, va depăşi 100 miliarde dolari în 1982 şi 1983, agravînd şi mai mult problema datoriei lor externe care se cifrează la circa 526 miliarde dolari.

Finanţarea acestor enorme deficite supune ţările respective la o povară extrem de grea a serviciului datoriei externe, la care mai contribuie şi nivelul excesiv de ridicat al dobînzilor practicate la creditele internaţionale. Cifrele comunicate cu ocazia reuniunii de la Helsinki de „grupul celor 24" al ţărilor în curs de dezvoltare arată că pentru acestea numai dobînzile au ajuns să reprezinte 8% din valoarea exporturilor şi vor atinge 41% din deficitul plăţilor lor curente prevăzut pentru anul 1982.

După opinia Comitetului interimar, o politică fiscală îmbinată cu o politică monetară fermă ar oferi cele mai bune perspective pentru o reducere de durată a ratelor dobînzilor, ca şi a marilor fluctuaţii din ultimii ani ale cursurilor valutare.

În acelaşi timp, legat de necesităţile de finanţare care decurg din situaţia prezentată, Comitetul interimar a convenit că Fondul Monetar Internaţional are de jucat un rol important în finanţarea deficitelor balanţelor de plăţi, reafirmîndu-şi în acelaşi timp punctul de vedere potrivit căruia contribuţiile — al căror cuantum se cere sporit pe baze echilibrate — trebuie să fie principala sursă de fonduri pentru operaţiunile F.M.I.

Pe un plan mai general se poate desprinde concluzia — reafirmată şi cu acest prilej — că actualele condiţii dificile din economia mondială impun cu şi mai multă necesitate întărirea cooperării economice internaţionale pe multiple planuri, în interesul tuturor statelor.

Elementele prezentate fie şi succint în cele de mai sus scot pregnant în evidenţă caracterul realist şi constructiv al propunerilor formulate de România, în repetate rînduri, în domeniile care s-au aflat în atenţia reuniunii de la Helsinki, propuneri care, transpuse în viaţă, ar contribui la înlăturarea unor obstacole importante pe calea depăşirii actualelor dificultăţi din economia mondială şi la accelerarea progresului tuturor popoarelor.

Radu NEGREA

Ciclurile lungi în economia capitalistă

TOATE FENOMENELE de criză manifestate în ultimul timp ar fi putut fi socotite normale dacă din 1970 încoace evoluția economiilor naționale a țărilor capitaliste dezvoltate ar fi urmat curbele firești ale unui ciclu „clasic". Dar, după ce în 1970, o serie de țări occidentale s-au aflat într-o criză economică de tip ciclic, revirimentul a venit cu întîrziere și a fost slab ; după numai patru ani se producea însă puternica criză din 1974/1975, urmată de depresiunea de trei ani (1976-1979), pentru ca în 1980 să apară o nouă recesiune. În plus, se manifestă fenomene tipice ale unor crize structurale și unor depresiuni lungi decurgînd din așa-numitele „cicluri Kondratiev". Analiza actualei depresiuni se complică și mai mult dacă ținem seama de faptul că economia țărilor capitaliste a suferit, în ansamblul ei, o serie de îngustări ca urmare a dispariției sistemului colonial. Au apărut țările în curs de dezvoltare. Totodată, un număr de țări de pe aproape toate continentele și-au reorganizat pe baze socialiste economia lor națională.

Reacții teoretice

ÎN FAȚA acestor evoluții, reacțiile teoretice au fost multiple și s-au diversificat pe un larg diapazon, începînd de la simpla negare a fenomenelor de criză și mergînd pînă la aprecierea că actuala criză a economiilor țărilor capitaliste este și cea finală.

Situîndu-se pe pozițiile negării crizei, o culegere de texte datorate unor economiști marcanți nemarxiști (M. Friedman, F. Machlup, J. Rueff), intitulată semnificativ **„L'Occident en désarroi. Turbulences d'une économie prospère"** (Paris, Dunod, 1978), minimalizează dificultățile prin care trec țările capitaliste dezvoltate și apreciază cu ironie că „imediat ce apare o problemă de ordin economic, ea este împodobită cu numele de criză și, în mod automat, este considerată ca un fenomen grav și durabil" (p. 2). Stagflația actuală ar fi, după autorii culegerii, rezultatul unor erori de politică economică ale guvernelor țărilor occidentale și nu un semn de criză. Dacă se analizează stagflația, se poate ajunge — spun ei — la concluzia că „privind situația economică actuală, cel mai preocupant lucru este nivelul șomajului" (p. 24), șomaj care însă „nu va dispare pur și simplu sub efectul conjugat al unei politici de relansare clasică din partea statului și al relansării generale a creșterii în ansamblul lumii" (p. 26).

Un important număr de economiști occidentali nu neagă existența crizei, dar consideră că actuala depresiune este normală. Alții nu pot trece cu vederea faptul că criza și depresiunea, începute în deceniul 8 și continuate pînă în prezent, au drept caracteristică simultaneitatea creșterii inflației și a șomajului. Încercînd să explice coincidența nefirească a curbelor ascendente ale șomajului și inflației, Pierre Picard[1]) o consideră firească și nu ca un semn de criză. El consideră că la baza acestui proces stă regularizarea monopolistă din țările capitaliste dezvoltate, regularizare care face ca evoluția prețurilor și a salariilor să tindă să reflecte creșterea costurilor producției, vinovatul principal fiind faptul că salariile sînt influențate (în sensul creșterii lor) de politica economică a statului ca și de puterea crescîndă de negociere a sindicatelor. Ca urmare, tensiunile inflaționiste nu mai sînt tranzitorii și nu mai urmează fluctuațiile ciclurilor economice, ci devin o caracteristică a creșterii economice înseși. Creșterile excesive de salarii ar determina o scădere a profiturilor, de unde și slăbirea stimulentelor pe care le au firmele în ce privește efectuarea de noi investiții de capitaluri, ceea ce ar explica și sporirea simultană a șomajului.

La polul opus se discerne poziția considerării actualei crize ca o criză a sistemului capitalist. Interesant este de semnalat, în acest sens, că un asemenea punct de vedere este întîlnit și la autori nemarxiști, care consideră că este posibilă o reînnoire a societății occidentale pe baze capitaliste. Semnificative sînt, din acest punct de vedere, ultimele lucrări ale lui J-J Servan-Schreiber (**„Le défi mondial"**, Paris, Fayard, 1980) și A. Toffler (**„La 3-ème vague"**, Paris, Denoël, 1980).

De pe poziții opuse, A. le Pors (**„Les béquilles du capital. Transferts Etat-industrie : critère de nationalisation"**, Paris, Ed. du Seuil, 1977), respingînd analizele parțiale ale crizei petrolului, ale crizei conjuncturale etc., consideră că „aceste pseudo-explicații de toate orientările fac în realitate dovada că există criză pretutindeni, ceea ce, în final, pune în cauză sistemul politic și economic în ansamblul său. Ea este criza capitalismului monopolist de stat" (p. 152). În această viziune, criza stadiului actual al capitalismului — cel monopolist statal — este, totodată, și criza finală a sistemului, ceea ce ar impune ca sarcină imediată trecerea la o orînduire superioară în țările capitaliste dezvoltate.

O asemenea viziune face abstracție, după opinia mea, de faptul că economiile țărilor capitaliste se dezvoltă inegal și că, în cadrul economiei mondiale, au loc puternice modificări în raporturile de forțe economice dintre aceste state. Este adevărat că unii autori marxiști din unele țări occidentale consideră că în prezent este posibilă instaurarea socialismului în statele vest-europene numai printr-o revoluție simultană, dat fiind că ar exista o puternică „solidaritate" a guvernelor capitaliste de natură să le ajute să evite o mutație revoluționară la nivel național. Nu este locul aici pentru a discuta aceste teze. Cert este însă că societatea capitalistă, ca formă istorică de existență și funcționare a producției și reproducției sociale, va ceda locul unei societăți care să rezolve gravele contradicții specifice orînduirii burgheze. Dar această trecere are loc numai în funcție de condițiile concrete — obiective și subiective — generate de dezvoltarea inegală a țărilor. Procesul revoluționar se poate desfășura numai pe baza maturizării acestor condiții. Or, realitățile contemporane arată că astfel de condiții sînt inegal pregătite în diversele țări capitaliste în momentul de față. De aceea, nu numai dinamica procesului revoluționar dar chiar **dinamica economiei acestor țări, forma concretă pe care o vor îmbrăca procesele economice și sociale, ritmul creșterii și dezvoltării economice etc. rămîn încă, în mare parte, imprevizibile, iar prognozele au, tocmai din acest motiv, un înalt grad de impreciziune, elemente aleatorii putînd interveni pentru a schimba chiar tendințe aparent nemodificabile.**

În aceste condiții, este necesară o astfel de analiză lucidă și realistă a crizei actuale încît să putem trage concluzii cu privire la natura ei, la felul în care ea pregătește ambianța pentru o depășire a ei.

Ipoteza ciclurilor lungi

UNA DIN IPOTEZELE privitoare la dinamica economiei capitaliste contemporane, ipoteză ce capătă o audiență crescîndă, este mult controversata idee a așa-numitelor „cicluri lungi". Dacă, în general, despre o ciclicitate istorică îndelungată au vorbit și unii savanți din Evul Mediu, între care și istoricul arab Ibn Khaldun (vezi O. Grandville, **„Théorie de la croissance économique"**, Paris, Masson, 1977), analiza ciclurilor economice lungi datează de la începuturile secolului nostru. În 1901 în lucrarea **„Die Handelskrisis und Gewerkschaften"** a economistului rus A. Helphand, semnată cu pseudonimul Parvus, se formulează, probabil pentru prima dată, ideea alternanței unor faze lungi de avînt și depresiune. Parvus aprecia că avîntul din acel moment era determinat de lărgirea pieței și producției mondiale ca urmare a modificărilor profunde ce au avut loc în domeniul tehnicii, în sferele comerțului și industriei, pe piața monetară și în sistemul colonial. Ipoteza lui Parvus este însă ignorată în literatura vremii.

Destinul istoric al teoriei ciclurilor lungi a fost, în genere, destul de ciudat. Redescoperită de cîteva ori, la intervale relativ mari de timp, teoria respectivă a fost pur și simplu părăsită. Interesant este însă faptul că, aproape de fiecare dată, ipoteza dinamicii pe termen lung a făcut obiectul unor cercetări simultane, dar independente. Așa, de pildă, Kondratiev, considerat în genere a fi autorul teoriei, preciza că el nu a cunoscut articolele

[1]) P. Picard, **Croissance et inflation dans un modèle de désequilibres**, în „Revue économique", Paris, vol. 32, nr. 6, noiembrie 1981, p. 1014

lui van Gelderen și că a aflat de ele abia din cartea lui S. de Wolff, pe care a citit-o însă după ce publicase concluziile sale principale.

Olandezul J. van Gelderen, care a publicat în 1913, sub pseudonimul Fedder, trei articole ce au un ecou important pînă în zilele noastre în lucrările dedicate acestui tip de mișcare a economiei, este primul care a făcut o expunere sistematică a teoriei ciclului lung. Bazat pe tezele și schemele reproducției lărgite a capitalului social elaborate de Marx, Gelderen analizează interdependențele dintre cele două sectoare pe perioade lungi, ținînd seama și de rolul pe care îl joacă pieţele externe și cuceririle coloniale. Concluzia lui generală este că alternarea de faze lungi de avînt și cădere va duce capitalismul la dispariție.

Ciclurile lungi și-au legat totuși numele în istoria gîndirii economice de Nikolai Dmitrevici Kondratiev, care pînă în 1928 a fost directorul Institutului de conjunctură din Moscova. El și-a publicat rezultatele cercetărilor sale în cartea **„Mirovoe haziaistvo : evo koniunkturi vo vremia i posle voini"** (1922) și **„Bolșie țikli koniunkturi"** (1923), iar apoi într-o serie de articole tipărite începînd din 1925, traduse și în germană și engleză. Pornind de la date disponibile pe 140 de ani, Kondratiev aprecia că fluctuațiile de lungă durată au un caracter ciclic. Pe parcursul unui ciclu lung, compus din două faze — ascendentă și descendentă — au loc variații conjuncturale de durată scurtă și medie. Pe baza datelor referitoare în special la prețurile cu ridicata, dobîndă, salarii, comerț exterior, producția de cărbune și fontă, el stabilește că : în perioadele de avînt, anii de prosperitate sînt mai numeroși, în timp ce în perioada descendentă predomină anii de criză ; în perioadele descendente, agricultura suferă depresiuni foarte grele și îndelungate, în aceleași perioade au loc numeroase descoperiri și invenții, dar aplicarea lor largă se face numai la începutul noii perioade ascendente ; perioada ascendentă debutează printr-o lărgire a pieței mondiale pe baza includerii de noi țări în circuitul comercial și printr-o creștere a producției de aur ; în sfîrșit, în perioadele ascendente, au loc cele mai distructive războaie și profunde revoluții. În ansamblul concepției lui Kondratiev, ciclul lung era o parte integrantă a dezvoltării capitalismului, care se datorează nu unor factori externi, ci unora interni ; în plus, procesul nu era pur economic, ci se baza pe principalele caracteristici sociale și politice ale societății capitaliste. El considera că este inevitabilă dispariția capitalismului dar, pînă în acel moment istoric, ciclicitatea lungă face ca el să se adapteze temporar și să cunoască o nouă fază ascendentă. Evoluția economiilor țărilor capitaliste dezvoltate după marea depresiune a anilor '30 și pînă la actuala depresiune îndelungată pare să dea o verificare neașteptată tezelor lui Kondratiev.

Criticată sever, ipoteza lui Kondratiev a fost respinsă la timpul său, fiind apreciată ca „greșită și reacționară", mai ales din considerentul că în anii '30 concepția ce predomina în rîndul economiștilor marxiști era aceea după care marea depresiune va însemna și prăbușirea imediată a capitalismului. Așa se explică părăsirea pentru multă vreme de către economiștii marxiști a teoriei ciclurilor lungi, paralel cu însușirea ei de către unii economiști burghezi (Schumpeter, Sombart, Röpke ș.a.).

Încă în forma inițială a lucrării sale **„Die Theorie der volkswirtschaftlichen Entwicklung"** (apărută la Leipzig în 1912), J. Schumpeter aprecia că economia capitalistă, sub influența mutațiilor în tehnologie, însumate într-o revoluție tehnică, parcurge anumite etape istorice. Ulterior, el își va revedea și completa ipoteza inițială, fiind acela care va denumi pentru prima dată aceste oscilații „cicluri Kondratiev" (vezi lucrările lui Schumpeter **„Business Cycles"**, 1939 și **„Capitalism, Socialism and Democracy"**, 1942). După Schumpeter, punctele de cotitură din istoria capitalismului sînt determinate de : mutațiile periodice în structura industriei prin introducerea de noi metode de producție ; apariția de noi mărfuri destinate să satisfacă noi necesități sau, sub o altă formă, necesități anterioare ; statuarea unor forme de organizare nouă a producției și a economiei în genere ; deschiderea de noi surse de aprovizionare și pieţe de desfacere. Modificările din structura producției dau tonul general al economiei o perioadă relativ îndelungată de timp, respectiv atîta vreme cît ele nu și-au epuizat capacitatea de a asigura o creștere a productivității muncii sau, cel puțin, menținerea ei la același nivel. Reînnoirea aparatului productiv generează, deci, o perioadă lungă de prosperitate, caracterizată prin scăderea prețurilor, a ratei dobînzii și a șomajului. Perioada ascendentă este urmată de o lungă perioadă de depresiune. Concluzia pe care o trăgea el era că supraviețuirea capitalismului nu era posibilă la infinit și că propriile performanțe îl vor duce la pieire. Desigur, varianta de socialism presupusă de Schumpeter nu pleca de la principiile elaborate de marxism.

În perioada postbelică, ipoteza lui Kondratiev a cunoscut o revigorare, chiar o „modă", după cum se exprima economistul liberal francez Christian Stoffaës **(Fatalité des crises"** ?, în „Paradoxes" nr. 38, martie 1980, p. 72), ea putînd fi regăsită la economiști de cele mai diferite orientări. Explicația unei asemenea situații ciudate este că, **sub forma sa descriptivă, ca surprinde o realitate și anume alternanța unor faze în evoluția economiei capitaliste, indiferent dacă se apreciază că această alternanță are sau nu un caracter ciclic.** Concluziile teoretice și, mai ales, politice fiase de aici pot fi însă și, în fapt, și sînt profund divergente și nu se limitează, așa cum s-ar părea, la prima vedere, la negarea sau acceptarea ciclicității alternanțelor pe intervale lungi de timp (vezi E. Klas, **„Long Waves in the Development of Capitalism ?"** în „Kyklos", vol. 33, fasc. 3, 1980, p. 323). Dintre lucrările recente ale teoriei ciclurilor lungi trebuie menționate cel puțin studiile lui Dupriez, Rostow, Akerman, Mandel, Garr, ca și pe cele ce prevăd pentru deceniile 9—10 ale secolului nostru o perioadă lungă de depresiune (Forrester, Heilbroner, care au suscitat o critică vehementă din partea lui Samuelson).

În țara noastră, teza ciclurilor lungi a constituit pentru prof. T. Postolache baza pentru explicarea trecerii capitalismului printr-o succesiune de stadii : liberă concurență, monopolismul privat și capitalismul monopolist de stat (vezi **„Capitalismul monopolist de stat"**, București, Ed. politică, 1975, ca și volumul colectiv **„Capitalismul, economia și criza sistemului"**, București, Ed. politică, 1981, p. 56—67). În ce privește actuala criză, autorul român o consideră, ca și P. Boccara **(„Études sur le capitalisme monopoliste d'État, sa crise et son issue"**, Paris, Ed. Sociales, 1977, ed. 3-a), ca fiind o criză a capitalismului monopolist de stat. Ea este o criză structurală, soluțiile sale fiind bipolare : fie o ieșire de tip socialist, prin trecerea la o nouă societate, fie o posibilă ieșire de tip capitalist, printr-o trecere la un nou stadiu al capitalismului.

Aceste teze nu sînt însă unanim acceptate, problemele aflîndu-se în dezbaterea specialiștilor, ceea ce este firesc dacă ne gîndim la complexitatea fenomenelor și proceselor. În fond, pentru a se ajunge la recunoașterea unanimă și apoi la cunoașterea și analiza detaliată, ca și la o descriere științifică a dinamicii ciclice a economiei pe durate relativ scurte (de tipul celor denumite „ciclul Kitchin" și a celor de „tipul Juglar") a trecut o vreme destul de îndelungată. Remarcate de-a lungul secolului al 18-lea, ele încep să fie explicate în moduri foarte diferite de Say și Sismondi, apoi de Malthus și Ricardo, ca și de Lauderdale încă din primii ani ai secolului al 19-lea, înainte de a se fi putut dovedi faptic repetabilitatea lor. Descrierea lor după o metodă științifică se încheie abia în ajunul celui de al doilea război mondial prin cunoscuta sinteză a lui Haberler **(„Prospérité et dépression. Etude théorique des cycles économiques"**, Geneva, Société des Nations, 1937), după ce fuseseră aduse contribuțiile hotărîtoare ale fondatorilor materialismului dialectic și istoric ca și aportul unor economiști de cele mai diferite orientări — Rosa Luxemburg, Aftalion, Bouniatian, Juglar, Simiand, Kuznets, Lederer, Mitchell, Moore, Pigou, Schumpeter, Tugan-Baranovski, Mendelson, Varga, Wagemann ș.a. Practic, au fost necesari circa 140 de ani de elaborări teoretice pentru a se ajunge la o imagine relativ completă a ciclurilor „clasice" de scurtă durată (4—5 ani și 8—12 ani). Pentru a avea același rezultat în ce privește ciclurile lungi se poate aprecia că a trecut o perioadă destul de îndelungată, în care s-a adunat un material statistic suficient de bogat pentru a se contura concluzii cu valoare obiectivă neîndoielnică. Un asemenea rezultat nu înseamnă, așa cum a fost cazul și cu ciclurile scurte, că se va ajunge la o unanimitate în ce privește concluziile economice și social-politice. Dimpotrivă, în funcție de pozițiile teoretice și politice sau filozofice, putem să ne așteptăm la concluzii divergente și chiar opuse.

N.S. STĂNESCU

Programe de dezvoltare

Republica Arabă Siriană: industrializarea – o preocupare prioritară

ANII care s-au scurs după 1970 constituie fără îndoială una dintre cele mai fertile perioade din istoria Republicii Arabe Siriene. În cadrul procesului de dezvoltare, accentul a fost pus pe industrializare, pe harta Siriei apărînd adevărate cetăți industriale la Damasc, Banias, Homs, Tartous, Alep și altele. La baza politicii de industrializare a stat ideea valorificării superioare a resurselor naturale de care dispune țara (îndeosebi țiței, gaze naturale, fosfați, minereu de fier, mangan etc.) în interesul propriului popor. Astfel, este semnificativ faptul că în cincinalul 1976—1980 s-a planificat alocarea unei sume de 9,9 miliarde lire siriene (LS) pentru dezvoltarea industriei, ponderea acesteia în P.I.B. majorîndu-se la peste 25 la sută.

Succese semnificative s-au obținut și în dezvoltarea agriculturii, ramură în care lucrează două treimi din populația țării și care contribuie cu circa 16 la sută la formarea P.I.B. Dezvoltării agriculturii și irigațiilor i-au fost alocați 3 miliarde LS numai în cincinalul 1976—1980, urmărindu-se în principal extinderea culturii bumbacului, cerealelor, măslinilor și sfeclei de zahăr. În paralel s-a urmărit și dezvoltarea sectorului zootehnic care asigură 40 la sută din producția globală agricolă.

În noul plan cincinal (1981—1985), volumul total al investițiilor este prevăzut să se ridice la 54 miliarde LS, cu aproape 21 la sută peste investițiile planificate în cincinalul precedent. Se preconizează ca pe baza acestor investiții economia siriană să se dezvolte în perioada actualului cincinal cu o rată anuală de 8,5 la sută.

O atenție deosebită se acordă în continuare dezvoltării energeticii și agriculturii. Astfel, în domeniul energeticii cel mai important proiect este cel vizînd construirea primei centrale atomo-electrice siriene, care ar urma să intre în funcțiune în anul 1991. În agricultură, noul plan cincinal a definit o serie de obiective strategice: folosirea rațională a resurselor naturale ale țării, creșterea randamentelor la hectar, autosatisfacerea nevoilor de hrană ale țării, asigurarea aprovizionării cu materii prime a viitoarelor unități agroindustriale, majorarea pînă la 600 milioane dolari S.U.A. în 1985, a surplusului de produse agricole exportate.

Corespunzător intereselor naționale fundamentale ale popoarelor lor, cauzei păcii și cooperării internaționale, între România și Siria s-au dezvoltat pe multiple planuri raporturi de strînsă prietenie și cooperare fructuoasă.

Declarația solemnă comună semnată de cele două țări în septembrie 1974 la București a conferit legăturilor strînse de cooperare existente între România și Siria continuitate, durabilitate, stabilitate și dinamism. Volumul schimburilor comerciale reciproce a sporit numai în perioada 1975—1980 de aproape 5 ori. Pe drept motiv se poate afirma că Siria este unul din partenerii comerciali semnificativi ai României. Paralel, s-a înregistrat o lărgire a nomenclatorului de produse comercializate, exportul românesc fiind constituit în ultimii ani dintr-o variată gamă de produse, printre care: utilaj minier, utilaj petrolier, utilaje pentru industria chimică, utilaje pentru industria cimentului, utilaje de înaltă tensiune, turbine și cazane cu abur, tractoare, excavatoare, autovehicule, vagoane de cale ferată, ș.a.

Multe obiective înscrise pe noua hartă industrială a Siriei au fost construite în cooperare cu România: rafinăria de la Banias, cu o capacitate finală de 6 milioane tone țiței/an, una dintre cele mai mari și mai moderne rafinării din Orientul Mijlociu, care înglobează 60 mii tone furnitură tehnologică românească și la a cărei construcție au participat numeroase întreprinderi românești; fabrica de superfosfați de la Homs, fabrica de ciment de la Sheick Said, instalația de uscare a fosfaților de la Kneifiss, lucrările de amenajări hidro-ameliorative din zona Raqqa și multe altele. Țara noastră a asigurat, pe lîngă livrările de utilaje și o complexă asistență tehnică; s-au efectuat de asemenea, cu specialiști și utilaje din România, lucrări de prospecțiuni petroliere, lucrări de foraj petrolier, cercetări geologice și hidrologice, etc.

Noi posibilități evidențiate de ambele părți există în ce privește dezvoltarea în continuare, în ritm susținut, a conlucrării dintre România și Siria în producția industrială, agricolă și în transporturi, inclusiv pentru identificarea de noi obiective de cooperare, îndeosebi în domeniul industriei chimice și petrochimice, și a fabricației de tractoare și de mijloace de transport rutier.

Dezvoltarea colaborării dintre România și Siria este esențial legată de întîlnirile și convorbirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Hafez Al-Assad, întîlniri care au constituit de fiecare dată noi impulsuri pentru amplificarea raporturilor dintre cele două țări.

Actuala vizită pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România o va efectua în Republica Arabă Siriană, la invitația secretarului general al Partidului Baas Arab Socialist, Hafez Al-Assad, președintele Republicii Arabe Siriene, va constitui, desigur, un nou prilej pentru dezvoltarea relațiilor pe multiple planuri dintre cele două țări și popoare, pentru cauza păcii și progresului în lume.

N.L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 10—14 V 1982 a marcat o redresare a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare occidentale.

După o evoluție descendentă în prima parte a intervalului **dolarul S.U.A.** s-a redresat spre sfîrșitul perioadei, în special ca urmare a publicării indicelui producției industriale în S.U.A. în luna aprilie a.c. și care arată o scădere de 0,6%, comparativ cu una de 0,8% în martie a.c., precum și a publicării indicelui vînzărilor de mărfuri cu amănuntul în aprilie a.c. și care notează o creștere neașteptată de 1,4%.

Francul elvețian a înregistrat scăderea cea mai importantă în raport cu dolarul S.U.A., cotînd la închiderea săptămînii la 1,9450 franci / 1 dolar, cu 2,4% sub nivelul de referință din 7 mai de 1,8975 franci / 1 dolar. În cadrul sistemului valutar vest-european, **marca vest-germană** continuă să se situeze cel mai bine (înregistrînd la un moment dat o repreciere de 3,2% față de lira italiană, valuta cea mai slabă a sistemului), depreciindu-se totuși în relația cu dolarul cu 0,6% pe ansamblul intervalului prezentat (2,31 mărci / 1 dolar pe 14 mai, comparativ cu 2,2950 mărci / 1 dolar pe 7 mai); perspectivele favorabile ale economiei vest-germane în acest an au fost întrucîtva contracarate de scăderea nivelului dobînzilor de lombard din ziua de 7 mai de la 9,5 la 9%, în intenția autorităților de a sprijini relansarea economică.

Francul belgian era tranzacționat la 43,65 franci / 1 dolar (cu 0,7% sub închiderea săptămînii precedente de 43,35 franci / 1 dolar), **francul francez** la 6,02 franci / 1 dolar (în depreciere cu 0,5% sub cursul de referință de 5,95 franci / 1 dolar), iar **lira italiană** la

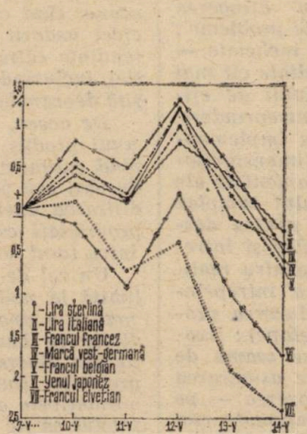

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 10—14 V 1982. Bază: 7 V a.c.

cca. 1 261 lire / 1 dolar (1 276 lire / 1 dolar pe 7 mai, respectiv o depreciere de 0,4%).

Lira sterlină, beneficiind și de unele date favorabile ale balanței comerciale (fără invizibile), care au arătat un surplus în februarie a.c. de 174 milioane lire sterline, după un deficit de 132 milioane lire sterline în ianuarie a.c., a înregistrat în această săptămînă o depreciere de 0,3% în raport cu dolarul S.U.A., situîndu-se la 1,8225 dolari / 1 liră pe 14 mai, față de 1,8275 dolari / 1 liră pe 7 mai.

Perspectivele balanței comerciale nipone în acest an, mai ales în perspectiva deschiderii mai largi a pieței japoneze pentru mărfurile din Piața comună și din S.U.A. la presiunile acestor parteneri comerciali, a creat noi presiuni asupra **yenului japonez**, care era cotat la închiderea perioadei prezentate la 236 yeni / 1 dolar, cu 1,7% sub cursul de referință de 232 yeni / 1 dolar.

Nivelul **dobînzilor** la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat la 14,625% la eurodolar (14,5625% la 7 mai), 8,5% la euromarca vest-germană (8,5625% la 7 mai), 13,1875% la eurolira sterlină (13,3125% nivelul de referință) și 4,125% la eurofrancul elvețian (4,625% închiderea săptămînii precedente).

Prețul aurului la Londra a cotat ușor peste nivelul de 330 dolari / uncie, al doilea fixing din ziua de 14 mai fiind de 333,25 dolari / uncie, cu numai 1,5 dolari / uncie sub cel corespunzător din 7 mai a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Priorităţi şi orientări în dezvoltarea economică

„Robotizarea": actualitate şi perspective

CONSIDERATĂ ca un mijloc eficient de ridicare a productivităţii muncii şi de economisire a muncii vii, introducerea pe scară largă a diferitelor categorii de roboţi este menită, înainte de toate, să menţină şi să întărească competitivitatea pe plan internaţional a produselor fabricate.

In lumea occidentală, locul de frunte în domeniul menţionat revine Japoniei, ţară în care se schiţează chiar o modificare a strategiei marilor companii ; astfel, robotizarea s-ar putea substitui în perspectivă implantării de filiale în ţări în curs de dezvoltare, cu o forţă de muncă ieftină, sau subcontractării execuţiei unor piese sau subansamble către întreprinderi din ţările respective. Un exemplu elocvent asupra eficienţei robotizării îl oferă experienţa firmei Hitachi, care — aplicînd-o la două benzi pentru montajul magnetoscoapelor — a obţinut reducerea cu 80% a timpului necesar pe o unitate de produs, cu 30% a costurilor şi cu 80% a stocurilor.

După ce în deceniul trecut producţia şi introducerea roboţilor au cunoscut în Japonia o vie dinamică, în cercurile de specialitate se apreciază că cererea în acest domeniu se va menţine susţinută şi în deceniul actual, îndeosebi în ceea ce priveşte roboţii utilizaţi în operaţiile de montaj, de sudură cu arc, precum şi la deservirea maşinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor. Firmele japoneze interesate beneficiază de un important sprijin — atît în domeniul cercetării, cît şi al implantării roboţilor — din partea Ministerului comerţului internaţional şi al industriei. Sub egida sa, încă în acest an urmează să înceapă aplicarea unui program septenal (investiţii de 30 miliarde yeni), avînd ca obiective principale elaborarea unei noi generaţii de roboţi (dotaţi cu organe artificiale de simţ, care să le permită orientarea în condiţiile schimbătoare ale proceselor de producţie), crearea unei întreprinderi complet automatizate pentru executarea de confecţii ş.a. Totodată, spre deosebire de deceniul precedent, firmele japoneze depun serioase eforturi în vederea penetraţiei pe pieţele externe, scontîndu-se ca la mijlocul anilor '80 ponderea exportului în producţia internă de roboţi industriali să ajungă la 15—20%.

În Statele Unite, care dispuneau la mijlocul anului trecut de circa 20% din parcul mondial de roboţi, se estimează — după cum relata nu demult publicaţia „New Science" — că volumul vînzărilor de roboţi industriali grei va creşte în 1985 de şapte ori în comparaţie cu nivelul atins în 1980, iar cel al vînzărilor de roboţi uşori (folosiţi în special în operaţiile de control al calităţii produselor şi de sortare a acestora, de înlăturare a rebuturilor, de ridicare de pe banda rulantă a unor fabricate de mici dimensiuni etc.) — într-un ritm şi mai rapid respectiv cu 86% pe an în perioada 1981—1985. Se constată totuşi că — în majoritatea lor — marile sisteme automatizate bazate pe roboţi, au fost şi sînt instalate în uzinele unor companii transnaţionale, ca General Motors, General Electric Westinghouse, International Harvester, Lockheed ş.a. De altfel în ţările capitaliste dezvoltate (exceptînd într-o oarecare măsură Japonia) procurarea şi instalarea de roboţi industriali, şi mai ales de sisteme automatizate de producţie, este accesibilă aproape numai marilor companii care dispun de resursele financiare şi de ambianţa tehnică necesare, fapt care determină întărirea poziţiei lor în lupta de concurenţă.

La rîndul lor, societăţile industriale din Europa occidentală caută că beneficieze de avantajele robotizării. În Franţa, de pildă, ele sînt stimulate de iniţiativa Ministerului industriei de a elabora un program de robotizare a ramurilor prelucrătoare şi de a crea o puternică industrie autohtonă de echipamente pentru automatizare. În Italia, unde producţia de roboţi industriali a crescut de peste trei ori în cursul deceniului trecut, aceştia sînt utilizaţi cu precădere în industria alimentară, în metalurgie şi în producţia de automobile. Spre deosebire de alte ţări, unde robotizarea urmăreşte înainte de toate ridicarea productivităţii muncii, în Italia roboţii contribuie, în primul rînd, la îmbunătăţirea calităţii produselor.

Ca şi în alte domenii cu perspective de dezvoltare şi, implicit, de ascuţire a luptei de concurenţă, în ultima perioadă de timp — nota recent revista „L'Usine Nouvelle" — au loc importante mişcări strategice, respectiv se încheie variate acorduri de cooperare între cele mai de seamă companii interesate în producţia şi utilizarea roboţilor industriali, a sistemelor de automatizare, cum sînt acordurile dintre Volkswagen—General Electric, Olivetti—Westinghouse, I.B.M.—Sankyo Seiki, General Motors—Fanuc ş.a., prevestind viitoarele confruntări pentru cucerirea şi menţinerea pieţelor existente sau potenţiale.

Optimizarea implementării progresului tehnic

UNA dintre problemele-cheie ale accelerării progresului tehnic o constituie optimizarea procesului de aplicare în practică a noilor cuceriri ale ştiinţei, obţinute în cursul lucrărilor de cercetare. Dar cum poate fi asigurată optimizarea procesului menţionat ?

Din concluziile unui seminar unional, desfăşurat anul trecut în U.R.S.S. pe problemele perfecţionării conducerii lucrărilor de cercetare ştiinţifică şi proiectare, rezultă că pentru atingerea acestui scop este necesar să fie rezolvate următoarele probleme : selectarea — din ansamblul lucrărilor de cercetare încheiate — a acelora care asigură obţinerea în practică de rezultate cît mai eficiente (în condiţiile abordării complexe a noţiunii de eficienţă) ; stabilirea acelei unităţi (organizaţie, întreprindere, secţie ş.a.), care este cel mai bine pregătită pentru implementarea iniţială a inovaţiei. precum şi determinarea dimensiunilor optime ale aplicării acesteia ; fixarea etapelor fundamentale ale procesului de implementare ; determinarea întregului complex de resurse (financiare, umane, tehnice), necesare pentru desfăşurarea procesului ; stabilirea cercului organizaţiilor şi întreprinderilor, a căror participare este indispensabilă pentru realizarea implementării ; desemnarea organizaţiei (sau întreprinderii) şi a persoanelor responsabile pentru conducerea procesului de aplicare a inovaţiei (pe ansamblu şi pe etape) ; fixarea termenelor optime de implementare, ţinîndu-se seama de perioada uzurii morale a inovaţiei respective şi de asigurarea celei mai raţionale corelaţii resurse-termene ; elaborarea — pe baza analizării întregului volum de informaţii, menţionate mai sus — a programului (modelului-reţea, graficului) de desfăşurare a procesului de implementare şi corelarea lui cu planurile pe domenii conexe de activitate (investiţii, pregătirea cadrelor, producţie ş.a.).

Analizînd aceeaşi chestiune *în contextul economiei cehoslovace, publicaţia* Plánované hospodárstvi *(nr. 7/1981) opinează că accelerarea aplicării în producţie a cuceririlor progresului ştiinţifico-tehnic poate fi obţinută doar cu condiţia perfecţionării în continuare a sistemului de planificare şi a activităţii organizatorice şi de conducere la toate verigile sistemului de conducere, respectiv de la ministere şi direcţii generale şi pînă la întreprinderi.*

După ce subliniază importanţa orientării corecte în acest scop a politicii preţurilor, publicaţia menţionată atrage atenţia asupra necesităţii de a se ajunge la o definiţie clară, exhaustivă a noţiunii de „produs nou". În lipsa unei asemenea definiţii, se întîmplă frecvent ca această denumire să fie atribuită unor produse numai parţial modernizate sau doar întrucîtva modificate, atunci cînd ele se pot astfel încadra într-un preţ majorat. Un efect nedorit îl constituie faptul că întreprinderile manifestă tendinţa către o „înnoire" cît mai largă a sortimentului producţiei, incluzînd în această actiune chiar şi produse care nu necesită deocamdată să fie înnoite.

De aceea, se propune ca la evaluarea gradului de noutate a unui produs să se ţină cont de următoarele elemente privind calitatea acestuia : modificarea aspectului exterior al produsului sau perfecţionarea parţială a diferitelor sale piese ; modificarea uneia dintre proprietăţile fundamentale sau a cîtorva proprietăţi esenţiale ale produsului ; fabricarea unui produs întru totul nou, pornind de la principii noi.

Un rol de seamă îl joacă perfecţionarea utilizării preţurilor-limită la noile produse, acest lucru reclamînd stabilirea sistematică a unor caracteristici calitative clare ale produselor, definite pe baza luării în considerare a condiţiilor de producţie din diverse ramuri şi subramuri, ceea ce ar facilita fixarea preţurilor ţinîndu-se cont de abaterea reală a calităţii faţă de normativele aprobate. Esenţial, în ultima analiză, este ca noul produs să fie mai eficient decît cel vechi, respectiv el trebuie să asigure o reducere a preţului raportat la o unitate din principalul său parametru tehnico-economic în comparaţie cu produsul fabricat anterior.

N.P.

„Cercul vicios" al perenității șomajului

COMBATEREA șomajului constituie pentru guvernele occidentale o sarcină de extremă dificultate — recunoștea recent publicația **L'Observateur de l'O.C.D.E.**, relevînd totodată că, după ce în cursul deceniului al șaptelea a existat o corespondență relativ stabilă între creșterea populației active din țările membre ale O.C.D.E. și numărul locurilor de muncă, începînd din 1970 curba ocupării forței de muncă înregistrează oscilații crescînde, ecartul dintre populația activă și cea ocupată accentuîndu-se simțitor în ultimii ani. Iar combaterea șomajului este — după cum relevă aceeași publicație — con-

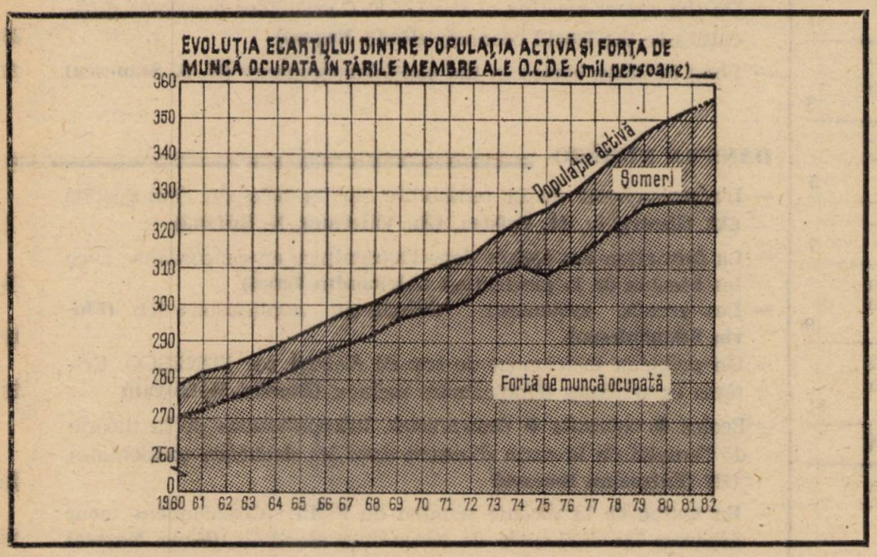

previziuni oficiale, șomajul va afecta în acest an în țările membre ale organizației 28,5 milioane de oameni, respectiv 8% din populația activă (cifră de trei ori superioară celei atinse în 1970), iar în 1983 ar putea depăși nivelul de 30 milioane de persoane.

Graficul alăturat, publicat de revista amintită, ilustrează faptul că în timp tracarată de măsurile adoptate de aceleași guverne pentru combaterea inflației; inflația, la rîndul ei, contribuie la menținerea climatului de reținere în domeniul investițiilor, ceea ce frînează înviorarea activității economice — condiție a resorbirii, cel puțin parțiale, a șomerilor.

Cuba: înnoiri în comerțul exterior

DUPĂ CUM RELEVĂ publicația **Economia y desarrollo**, rolul comerțului exterior în dezvoltarea economiei cubaneze a sporit continuu în ultimele două decenii, ritmul de creștere a exportului și a importului (de 10—11% în medie pe an) devansînd pe cel al produsului național brut. În timp ce structura geografică a comerțului exterior al Cubei a suferit modificări radicale (schimburile cu țările socialiste — practic inexistente înainte de victoria revoluției populare — au ajuns să reprezinte 80—85% la sfîrșitul deceniului trecut), structura sa pe grupe de mărfuri a cunoscut schimbări mai puțin importante, principalul capitol al exporturilor cubaneze constituindu-l, în continuare, produsele alimentare.

Se apreciază că cele mai raționale orientări în specializarea economiei cubaneze, inclusiv pentru dezvoltarea permanentă a comerțului său exterior, sînt: producția de zahăr, nichel și citrice (destinate îndeosebi exportului în țările socialiste); dezvoltarea unor noi ramuri ale industriei, care să valorifice deșeurile rezultate din industria zahărului și cea a nichelului, a ramurilor industriale cu un grad redus de energointensivitate (textilă, de confecții, electronică); crearea industriei constructoare de mașini agricole (inclusiv în vederea exportului acestora în țări în curs de dezvoltare); edificarea unei rețele cuprinzătoare de instituții științifice pentru studierea posibilităților de fabricare a unor mărfuri destinate țărilor din zona tropicală.

Ridicarea calității în construcția de mașini

REFERINDU-SE la previziunile asupra dezvoltării tehnologiilor în ramura construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor în următoarele două decenii, revista elvețiană **Maschinenbau** apreciază că această dezvoltare va trebui să urmărească două obiective prioritare, și anume: îmbunătățirea calității produselor și reducerea cheltuielilor pentru materii prime, energie, a celor de muncă și de investiții.

Orizonturi noi deschide în acest sens perfecționarea tehnicilor de măsurat respectiv aplicarea noilor metode de măsurare a caracteristicilor geometrice ale produselor, cu ajutorul calculatoarelor electronice. Concepția actuală de asigurare a calității constă nu în depistarea rebuturilor, ci în prevenirea apariției de piese sau subansamble defecte, orientare care permite concomitent și reducerea cheltuielilor pentru această asigurare. O asemenea abordare creează condițiile pentru transpunerea concepției producției fără rebuturi nu numai în practica unor ramuri de excepție, ca — de pildă — cea producătoare de tehnică spațială, ci și în domeniile obișnuite ale producției.

O altă cale de ridicare a calității constă în utilizarea unor noi materiale în fabricarea diferitelor unelte și instrumente servind la prelucrarea metalelor, și aceasta nu atît pentru sporirea vitezelor de prelucrare, cît pentru mărirea preciziei operațiilor executate de mașinile-unelte. Largi posibilități oferă programarea numerică a mașinilor, progresul tehnic fiind aici determinat de folosirea complexă a cuceririlor mecanicii, electronicii și informaticii; între altele, computerizarea permite ca de la strunguri cu un grad mai scăzut de precizie și mai puțin costisitoare să se obțină rezultate similare cu cele furnizate de strunguri de înaltă precizie.

Energie electrică pe baza gazeificării cărbunelui

NUMEROȘI specialiști sînt de părere că centralele energetice de tip „ciclu combinat", care utilizează gazeificarea cărbunelui, vor fi mai ieftine și mai eficiente decît centralele energetice convenționale, care folosesc drept combustibil direct cărbunele — arată publicația **The Economist** —, competitivitatea datorîndu-se în cea mai mare parte legilor severe împotriva poluării adoptate într-o serie de țări. Un consorțiu de întreprinderi și firme constructoare de centrale electrice din S.U.A., la care se adaugă întreprinderi japoneze, investesc în prezent 300 milioane de dolari pentru construirea unei uzine de dimensiuni comerciale; conform calculelor făcute de un grup de specialiști din Statele Unite investițiile specifice vor fi cu circa 3% mai mici decît în cazul unei centrale de putere similară, alimentată cu cărbune, iar ponderea energiei conținute în cărbune și transformate în electricitate va fi de aproximativ 36% (cu 3% mai mare). Dar, fără aparatura suplimentară necesară pentru respectarea normelor americane de protejare a mediului înconjurător, costul unei centrale energetice convenționale funcționînd pe bază de cărbune ar fi cu 30—40% mai mic, iar eficiența sa în ce privește transformarea energiei ar crește la 38%. Pe lîngă avantajele menționate, cărbunele gazeificat poate fi purificat mult mai ușor decît gazele rezultate din arderea cărbunelui, ceea ce permite de asemenea, realizarea unor economii de apă și substanțe chimice, folosite pentru epurare.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 20 din 21 mai 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Acțiuni convergente pentru sporirea producției de metale neferoase **(Gh. Drăghici)** 1

— Creșterea rentabilității la baza autogestiunii **(Al. Gheorghiu, M. Cristea, Gh. Vâlceanu, N. Șufană)** 3

— Exigențe ale extinderii gestiunii calității produselor **(Dan-Anghel Constantinescu)** 5

— Valorificarea deplină a resurselor agriculturii **(Ovidiu Popescu)** 7

— Pregătirea cadrelor din agricultură în deplină concordanță cu necesitățile producției **(Alexandru Ignat)** 9

— Participarea României la colaborarea tehnico-științifică, cu țările membre ale C.A.E.R. **(Aurelia Resiga)** 11

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Impactul progresului tehnic asupra reducerii costurilor și consumurilor materiale **(Petre Rotaru)**

— Polifuncționalitatea — mijloc de economisire a resurselor **(Gheorghe Manea)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Fundamentarea pe principii economice a normelor de muncă **(P. Frujină)** 15

— Tribuna „R.E." 16

TEORII-IDEI

— Sisteme mari : teorie și aplicații (II) **(Florin Stănciulescu)** 18

— Un valoros instrument de lucru elaborat de UNESCO. Criterii și sisteme de indicatori sociali **(Roman Moldovan)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Interpretări ale „teoriei ocupării forței de muncă" în doctrinele occidentale (II) **(Eufrosina Ionescu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Investițiile și eficiența lor **(Ion Trăistaru)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pe marginea recentei reuniuni a F.M.I. Coordonate ale depășirii dificultăților din economia mondială **(Radu Negrea)** 26

— Ciclurile lungi în economia capitalistă **N.S. Stănescu)** 27

— Tendințe — conjuncturi. Republica Arabă Siriană : industrializarea — o preocupare prioritară **(N.L. Oss)** 29

— Priorități și orientări în dezvoltarea economică 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Increased profitableness through self-management **(Al. Gheorghiu, M. Cristea, Gh. Vâlceanu, N. Șufană)** 3

— Personnel training in agriculture, according to the requirements of the production **(Alexandru Ignat)** 9

— Large-scale systems: theory and applications (II) **(Florin Stănciulescu)** 18

— A valuable working instrument elaborated by UNESCO. Criteria and systems of social indicators **(Roman Moldovan)** 20

— Schools ● trends ● economists. Interpretations of the "theory of the labour force employment" in the western doctrines (II) **(Eufrosina Ionescu)** 22

— On the recent meeting of the I.M.F. Coordinates overcome difficulties in the world economy **(Radu Negrea)** 26

— Long business cycles in the capitalist economy **(N. S. Stănescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— L'accroissement de la rentabilité sur la base de l'autogestion **(Al. Gheorghiu, M. Cristea, Gh. Vâlceanu, N. Șufană)** 3

— La formation des cadres dans l'agriculture en concordance avec les besoins de la production **(Alexandru Ignat)** 9

— Les grands systèmes : théorie et applications (II) **(Florin Stănciulescu)** 18

— Un précieux instrument de travail élaboré par l'UNESCO. Critères et systèmes d'indicateurs sociaux **(Roman Moldovan)** 20

— Ecoles ● courants ● économistes. Interprétations de la théorie de l'emploi de la main d'oeuvre dans les doctrines occidentales (II) **(Eufrosina Ionescu)** 22

— En marge de la récente réunion du F.M.I. Coordonnées pour dépasser les difficultés de l'économie mondiale **(Radu Negrea)** 26

— Les cycles longs dans l'economie capitaliste **(N.S. Stănescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Рост рентабельности в основу хозрасчета **(Ал. Георгиу, М. Кристя, Г. Вылчану, Н. Шуфанэ)** 3

— Подготовка кадров для сельского хозяйства в полном соответствии с потребностями производства **(Александру Игнат)**.... 9

— Крупные системы: теория и применения .(II) **(Флорин Стэнчулеску)** 18

— Ценный рабочий инструмент, разработанный ЮНЕСКО. Критерии и системы социальных показателей **(Роман Молдован)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Толкования «теории занятости рабочей силы» в западных доктринах (II) **(Еуфросина Ионеску)** 22

— По поводу недавнего заседнания М. В. Ф. — Координаты устранения трудностей в мировой экономике **(Раду Негря)**..... 26

— Длительные циклы в каниталистической экономике **(Н.С. Стэнеску)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R.. factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

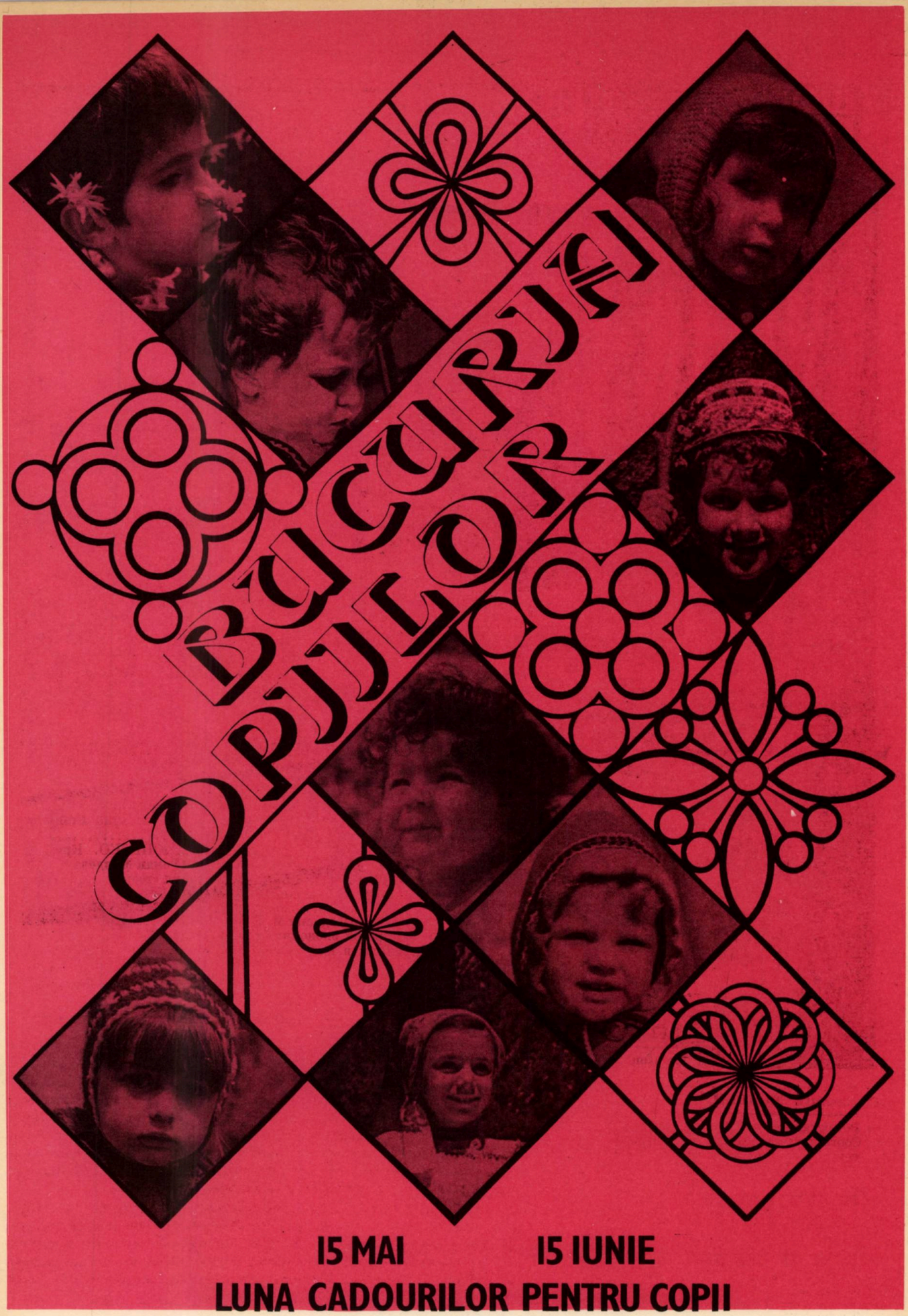

15 MAI — 15 IUNIE

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII

- **Noi modele de confecţii**
- **Noi modele de tricotaje**
- **Noi modele de încălţăminte**

Pentru copiii dv., pentru bucuria lor, vizitaţi în aceste zile magazinele comerţului de stat !

În fiecare an, LUNA CADOURILOR pentru copii este un bun prilej de a completa garderoba de vară a copiilor cu cele mai noi modele de confecţii, tricotaje şi încălţăminte.

1982 JUL 12

ŢESĂTURI DECORATIVE

din fire groase

de in şi cînepă

In magazinele Unirea, Victoria, Bucur-Obor şi Bucureşti au fost puse în vînzare ţesăturile decorative TEXTINA şi OINA, cu aspect plăcut şi rezistenţă ridicată la uzură, ce pot fi utilizate la tapetarea pereţilor sau la confecţionarea draperiilor, tapiţeriilor, huselor pentru maşină.

Intr-o gamă bogată de modele şi poziţii coloristice, ţesăturile decorative TEXTINA şi OINA vă oferă posibilitatea să vă amenajaţi un interior modern, plăcut, cochet.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

BAZA ENERGETICĂ — DEZVOLTARE ȘI GOSPODĂRIRE EFICIENTĂ

Numărul 21 ● Vineri 28 mai 1982

În spiritul dorinței comune de a amplifica colaborarea bilaterală,
de a continua dialogul în problemele păcii
în Orientul Mijlociu și în întreaga lume

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN REPUBLICA ARABĂ SIRIANĂ

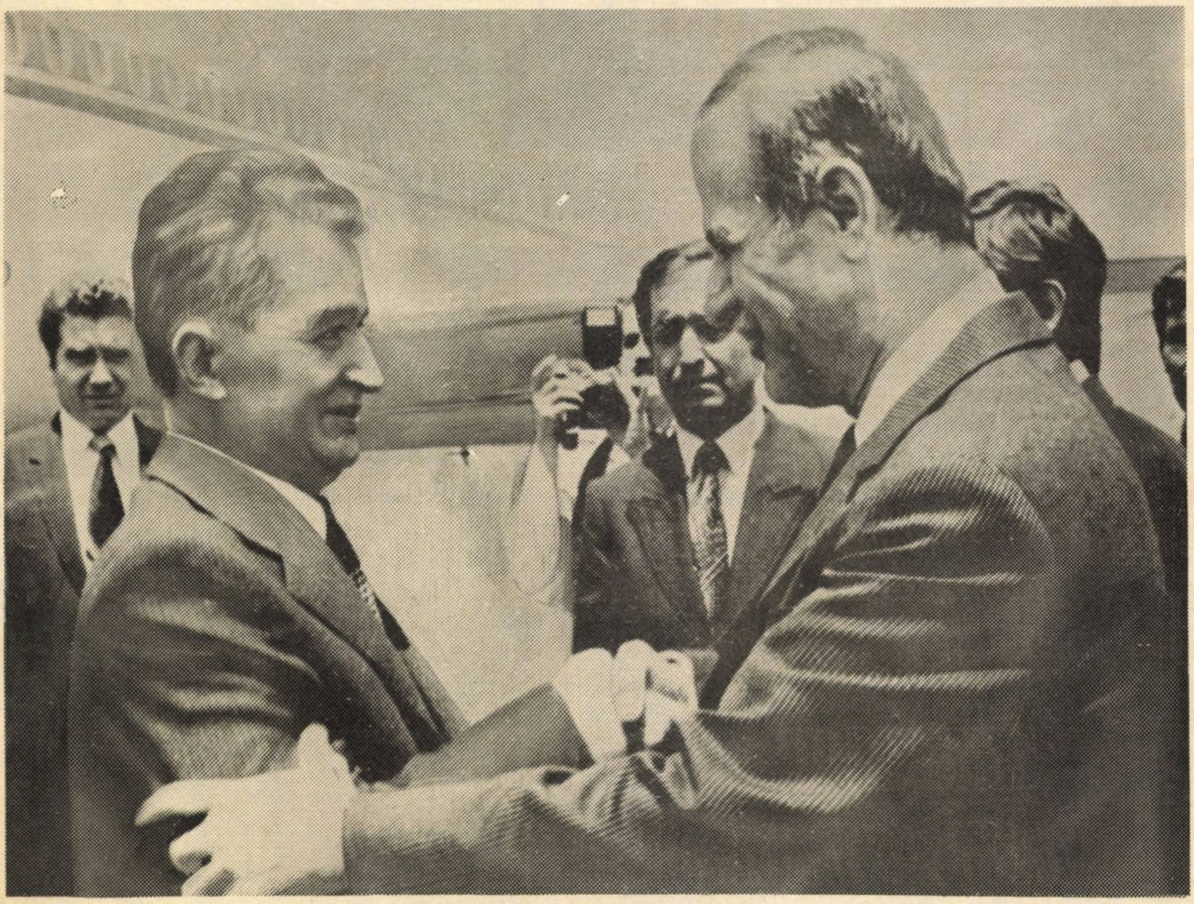

D 646

curier
economic legislativ

MECANISMUL RELAŢIILOR ECONOMICE ŞI FINANCIARE INTERNAŢIONALE

Abordînd mecanismul economic al ţărilor capitaliste, ne vedem siliţi să ne îndepărtăm de la întreprinderea propriu-zisă şi să analizăm, în ansamblu, relaţiile economico-financiare pe aceste pieţe. Cititorul care este interesat să cunoască cum se realizează o tranzacţie comercială internaţională, începînd cu tratarea, perfectarea şi pînă la ultimul act al executării — plata preţului —, trebuie să-şi însuşească unele cunoştinţe prealabile privind : preţurile şi pieţele mondiale, mecanismele de comercializare şi politicile comerciale internaţionale, valutele şi titlurile de credit, finanţare şi decontare internaţională etc.

Pentru expunerea tuturor acestor aspecte, disciplina **dreptului comerţului internaţional** nu este suficientă ; de aceea, în analiza noastră vom folosi o sumă de noţiuni din domeniul **tehnicii de comerţ exterior.** Practica o dovedeşte că numai printr-o îmbinare armonioasă a celor două discipline — dreptul şi tehnica comerţului internaţional — poate fi înţeles mecanismul relaţiilor economico-financiare internaţionale.

1. Mecanismul de comercializare a mărfurilor — preţurile mondiale — politici comerciale

1.1. PIAŢA DE MĂRFURI — MODALITĂŢI DE COMERCIALIZARE — INTERMEDIEREA ÎN COMERŢUL INTERNAŢIONAL

a) **Noţiunea de piaţă de mărfuri.** Categorie economică complexă, piaţa de mărfuri constituie expresia totalităţii tranzacţiilor de vînzare-cumpărare încheiate într-un anumit spaţiu geografic ; determinant pentru caracterizarea unei anumite pieţe de mărfuri este modul de producţie, forma de proprietate asupra mijloacelor de producţie, elemente care fac să se manifeste cu o intensitate deosebită funcţia ei principală : Corelarea producţiei cu consumul prin intermediul cererii şi a ofertei, finalizate prin contracte de vînzare-cumpărare. Astfel, este un lucru cunoscut că în ţările cu economie capitalistă tranzacţiile de vînzare-cumpărare se desfăşoară în mod spontan, nefiind influenţate de acte de planificare.

În aceste condiţii, pieţelor de mărfuri le revine funcţia de a verifica, de a orienta şi de a atesta echilibrul dintre volumul, structura şi calitatea producţiei în economia privată, în raport direct cu aceleaşi elemente exprimate de cerere. Este locul unde se întîlneşte oferta cu cererea. Este locul unde se întîlnesc ofertele producătorilor — aflaţi într-o acerbă concurenţă —, cu cererea cumpărătorilor, confirmînd sau infirmînd astfel competitivitatea ofertanţilor.

Judecată după sfera geografică de cuprindere, piaţa de mărfuri poate fi :

— **piaţă internă,** care cuprinde totalitatea tranzacţiilor de vînzare-cumpărare ce se încheie în interiorul graniţelor unei ţări, de către parteneri comerciali din acea ţară ;

— **piaţă internaţională,** care în zilele noastre tinde să devină **mondială,** cuprinde totalitatea tranzacţiilor de vînzare-cumpărare încheiate de parteneri din ţări diferite, determinate de diviziunea internaţională a muncii.

Privite din punct de vedere al naturii mărfurilor care se vînd şi se cumpără, atît pieţele interne, cît şi cele internaţionale pot fi împărţite în :

— pieţe de mărfuri nefungibile, în care vînzătorii şi cumpărătorii tratează fiecare tranzacţie în parte, stabilind preţurile şi condiţiile de livrare ; evident, aşa cum vom vedea, nivelul preţurilor ente influenţat atît de cerere şi ofertă, cît şi de alţi factori ;

— bursele de mărfuri, care sînt pieţe caracteristice pentru mărfuri fungibile, standardizate, în care cererea şi oferta se întîlnesc direct, spontan, determinînd preţurile (numite cotaţii de bursă).

b) **Modalităţi de comercializare.** Referindu-ne numai la pieţele din ţări cu economie, capitalistă, trebuie să facem sublinirea că pe aceste pieţe comercializarea mărfurilor se realizează sub o gamă largă de modalităţi, a căror diversitate este influenţată de natura mărfurilor, de practica comercială locală şi de prevederile sistemelor de drept naţional.

Dacă oferta are ca obiect maşini şi utilaje, tehnologii, uzine, linii de fabricaţie, de regulă, ea va fi adresată direct investitorilor şi ,numai într-o mică măsură, tranzacţiile se perfectează prin intermediari. Dacă însă oferta priveşte bunuri de larg consum, regula este că aceastea se comercializează printr-o serie de intermediari — reprezentanţe comerciale, angrosişti, comercianţi, detailişti, cu reţele proprii de desfacere etc. — care se interpun între producătorul ofertant şi consumatorul final.

De asemenea, în statele cu economie capitalistă se practică, cu o pondere apreciabilă, concesiunile comerciale de diverse tipuri, iar în S.U.A. o formă modernă de comercializare, cunoscută sub denumirea de franchising (de care ne vom ocupa într-o secţiune viitoare), cîştigă din ce în ce mai mult teren.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 21 1982

Aşadar, comercializarea pe pieţele de mărfuri din ţări cu economie capitalistă cunoaşte multiple forme, care pot fi astfel sintetizate :

— vînzare direct către cumpărătorul final, în special în cazurile investiţiilor ;

— vînzarea către angrosişti sau mari întreprinderi comerciale care au o reţea proprie de desfacere ;

— vînzarea prin firme cărora li s-a acordat o concesiune comercială (în S.U.A. — franchising) ;

— vînzarea prin folosirea intermediarilor şi a depozitelor de consignaţie.

c) **Intermedierea.** Folosirea acestei modalităţi de comercializare a mărfurilor este impusă fie de necesitatea de a fi introduse pe noi pieţe, fie pentru majorarea substanţială a vînzărilor facilitată de intermediari datorită reţelei comerciale de care dispun aceştia. De asemenea, potrivit dreptului naţional al unor state, folosirea intermediarilor este obligatorie.

Intermediarii, comercianţi persoane fizice sau juridice, poartă denumiri diferite şi acţionează potrivit contractelor încheiate cu firmele pentru care lucrează. Redăm denumirile uzuale ale acestora :

— **agent comercial** — este numele curent dat intermediarului care desfăşoară o activitate independentă, permanentă, cu caracter profesional, constînd în negocierea de afaceri comerciale în numele şi contul unei alte firme, de care este legată printr-un contract de mandat ;

— **comisionar** — este intermediarul care are calitatea de comerciant, exercitînd profesia în mod independent, negociază tranzacţii în nume propriu dar în contul unei persoane numită comitent, pe care o reprezintă indirect ; particularităţile operaţiunilor de comision : cei doi parteneri finali ai tranzacţiei perfectate de comisionar pot să nu se cunoască, iar ca urmare, orice acţiune a acestora se îndreaptă împotriva agentului comisionar ;

— comisionarii se numesc **consignatari** în cazul în care, pentru a-şi desfăşura mai bine activitatea de intermediari, li se încredinţează în depozit (în posesie şi control) un anumit stoc de mărfuri pentru a fi vîndute ;

—**broker** — este denumirea dată în dreptul anglo-american noţiunii de agent comercial ; lucrează în numele mandantului, fiind mijlocitor între acesta şi terţa persoană interesantă în încheierea unei anumite tranzacţii ; nu apare ca parte în contractul încheiat prin intermedierea sa.

2.1. BURSELE DE MĂRFURI — PIEŢE CARACTERISTICE

Bursa de mărfuri reprezintă o piaţă caracteristică economiei capitaliste unde se cumpără şi se vînd mărfuri fungibile, după o procedură specială, care se desfăşoară potrivit unui program prestabilit, într-o anumită sală, în prezenta vînzătorilor şi a cumpărătorilor sau a reprezentanţilor acestora. Aşa cum se subliniază în literatura de specialitate, bursele constituie un veritabil seismograf care înregistrează cu o mare sensibilitate orice fenomen care ar putea să influenţeze cererea şi oferta. Ele sînt informate prin mii de antene despre tot ce se petrece pe glob în toate domeniile fie că este vorba de economie sau politică, de tehnică, ştiinţă sau de apariţia unor calamităţi naturale etc., reacţionează spontan, reflectînd fenomenele respective prin urcări sau scăderi de preţuri sau cursuri. O secetă prelungită în Australia sau Argentina, spre exemplu, ridică preţul grîului la bursa din Londra, Winnipeg sau Chicago cu cel puţin o lună înaintea începerii însămînţărilor de primăvară în emisfera nordică.

a) **Organizare.** Bursele de mărfuri au o organizare asemănătoare în aproape toate ţările cu economie capitalistă. Sub aspectul formei de constituire, de organizare, se disting următoarele tipuri de burse : a) **private,** înfiinţate şi organizate de particulari, de multe ori sub forma de societăţi pe acţiuni, de asociaţii comerciale sau de camere de comerţ, constituite pe baza unor statute de funcţionare adoptate de către fondatori ; b) **înfiinţate şi administrate de stat,** organizate pe baza legilor existente în ţările respective.

După criteriul admiterii participanţilor, se deosebesc : burse la care participarea nu este limitată şi cele la care sînt admişi numai membrii bursei.

Încă din secolul al XVIII-lea a început procesul de specializare a burselor în burse de mărfuri şi burse de valori ; în prezent activitatea burselor, după obiectul lor este bine conturată, cunoscînd o specializare, de regulă pe următoarele activităţi : burse de comerţ sau de mărfuri, burse de valori mobiliare, burse de devize şi burse pentru operaţiuni ajutătoare în comerţul internaţional **(burse de asigurări,** ca de pildă **Lloyd's** din Londra, şi cele **de navlosiri).**

Bursele sînt constituite, în general, sub forma societăţilor pe acţiuni. Din bursă fac parte ca membri, de regulă, principalele bănci şi institute financiare, marile companii comerciale şi întreprinderi industriale din oraşul, zona sau ţara respectivă, care, sub diferite forme, efectuează tranzacţii sau sînt interesate în operaţiuni de bursă.

b) **Bursele specializate pe mărfuri.** În cadrul burselor de mărfuri unele se numesc burse caracteristice, datorită ponderii însemnate a tranzacţiilor de comerţ internaţional încheiate cu astfel de produse. Este evident că ele dau nota dominantă atît în ce priveşte cantităţile de mărfuri oferite, cît şi în stabilirea preţurilor. Astfel de burse se întîlnesc, în primul rînd, în zonele producătoare de mari cantităţi din mărfurile respective, cum sînt : pentru cereale — Chicago şi Winnipeg ; pentru piei de bovine — Buenos Aires şi Chicago ; pentru bumbac — Mephis şi New Orleans ; pentru cauciuc — Singapore ; pentru profile metalice — Anvers ; pentru cafea — Sao Paolo etc.

Unele burse caracteristice sînt aşezate în zonele de mare consum, avînd rolul de distribuitor al unor astfel de mărfuri. Dintre acestea menţionăm, în primul rînd, Londra, ca principal redistribuitor de materii prime pentru Europa şi America de Nord.

c) **Tehnica operaţiunilor de bursă.** Operaţiunile de bursă se încheie fie prin participarea directă a vînzătorilor şi cumpărătorilor fie prin mijlocirea unor intermediari, care, la bursele din Marea Britanie, sînt de două feluri : **brokerii** şi **dealerii.** Brokerul de bursă este un mandatar care primeşte ordine de la persoane din afara bursei, de la bănci (care, în Marea Britanie n-au acces la bursă), în timp ce dealerul **(jobber)** încheie operaţiuni şi pe cont propriu ; acesta are legături cu comitentul prin intermediul brokerului. Cîştigul brokerului constă din comisionul ce-l încasează, pe cînd al dealerului, din diferenţa de preţ (curs). Intermediarii la bursele din R. F. Germania se numesc **Borsenmakler,** iar în Franţa **courtiers.**

Operaţiunile de bursă pot fi clasificate în două mari categorii : a) pe bani gata, **la disponibil** (situaţie în care atît livrarea mărfurilor, cît şi plata se fac imediat după încheierea contractului) şi b) **la termen,** în care livrarea mărfurilor are loc la un termen mai mult sau mai puţin îndepărtat. Ultima categorie de operaţiuni se poate încheia pentru acoperirea unor nevoi reale ale cumpărătorilor, dar, de obicei, acestea au un scop speculativ. Astfel, cumpărătorul achiziţionează o cantitate de marfă de care nu are nevoie, dar speră ca la termenul de livrare, preţul acesteia să fie mai urcat decît cel la care s-a încheiat operaţia, deci a speculat **à la hausse.** Dimpotrivă, vînzătorul, de cele mai multe ori, nici nu posedă marfa pe care o vinde, dar nutreşte speranţa că, la data fixată pentru livrare, va putea să-şi procure marfa pe care s-a obligat s-o vîndă, la un preţ mai scăzut şi din diferenţa dintre preţul cu care a vîndut şi cel cu care a cumpărat să realizeze un profit. Această speculă, la scăderea preţurilor, se numeşte **à la baisse.**

Cotaţiile, respectiv nivelul cursurilor, se stabilesc zilnic, atît pentru operaţiile la disponibil cît şi pentru cele la termen, care se afişează în cadrul bursei şi pot fi : a) **efective,** care se stabilesc pe baza tuturor tranzacţiilor încheiate într-o anumită zi, acestea fiind luate în considerare la încheierea operaţiunilor de vînzare-cumpărare, şi b) **nomi-**

nale, care reprezintă prețul mărfurilor care cotează curent la bursă, iar pentru care nu s-au încheiat tranzacții într-o perioadă de cîteva zile, din lipsă de oferte sau cereri.

În funcție de modalitatea de determinare a cotațiilor, acestea sînt : **medii,** care reprezintă media prețurilor unei mărfi pentru care s-au încheiat tranzacții (s-au formulat cereri și oferte) în perioada dată ; **limită,** reprezentînd media prețurilor minime sau maxime în perioada luată în considerare, și **de lichidare,** stabilite de casele de lichidare (oficii de decontare) pentru finalizarea unor operațiuni de bursă la termen.

Se mai disting cotații **oficiale,** care sînt anunțate după lichidarea sesiunii de tranzacții din cursul dimineții și care sînt luate în considerare pentru încheierea contractelor pe termen lung, și **neoficiale,** care se referă la tranzacțiile încheiate pînă la închiderea sesiunii de seară, care reprezintă numai un indiciu privind tendința prețurilor în ziua următoare.

Menționăm că presa de specialitate și, în unele țări, și zarele cotidiene publică pe lîngă cotațiile arătate și tendința bursei, indicînd trei direcții, prin utilizarea următoarelor denumiri : **solidă-strong** — dacă sînt perspective de ridicare a prețurilor ; **slabă (moale)-weak** — dacă se întrezărește o curbă descendentă, respectiv o scădere a prețurilor ; **menținere,** dacă nu se prevede o modificare a cursului.

d) **Încheierea tranzacțiilor.** Constituind vînzări-cumpărări de o factură specială, tranzacțile care se încheie în cadrul burselor urmează o procedură aparte, bine stabiltă prin uzanțe și reglementări proprii. Pentru facilitarea încheerii operațiunilor la bursele de mărfuri, s-au introdus anumite reguli (bazate pe uzanțele în vînzarea-cumpărarea de mărfuri). Astfel, se stabilesc condiții uniforme cu privire la locul și termenul de livrare, termenul de plată, ambalaj și, în special, cu privire la calitatea mărfurilor, condțiuni tip care fac ca obligațiile partenerilor, exprimate concis, să fie bine precizate, asigurîndu-se astfel rapiditatea încheierii operațiunilor și pe cît se poate eliminarea litigiilor.

De obicei, se fixează anumite calități tip care servesc ca bază de contractare, dîndu-se posibilitate vînzătorului de a livra și mărfuri de altă calitate, în care caz cumpărătorul va plăti în plus sau în minus, după cum calitatea livrată este superioară sau inferioară calității de bază.

1.3. FORMAREA PREȚURILOR MONDIALE

Prețurile mondiale constituie o categorie economică ce urmează anumite reguli proprii, care se deosebesc de cele privind formarea prețurile interne, reguli pe care le vom expune, succint, în cele ce urmează.

a) **Piața caracteristică.** — locul de formare a prețurilor mondiale. Regula generală este că prețurile mondiale se formează pe piața caracteristică, unde are loc cel mai mare volum de tranzacții comerciale de vînzare-cumpărare și unde plățile se efectuează, în principiu, în valute convertibile. Aici se întîlnește cererea cu oferta, care pe lîngă influențarea producției prin pretențiile formulate de consumatori, determină, într-o bună măsură, nivelul prețurilor mondiale ; menționăm că noțiunea de plată caracteristică nu presupune existența pe plan mondial numai a uneia singure care să conducă la formarea unui singur preț determinant. Majoritatea mărfurilor din comerțul internațional se realizează în diferite curente comerciale, două sau mai multe piețe putînd fi caracteristice și susceptibile să determine prețul mondial. De pildă, piețele caracteristice ale țițeiului și produselor petroliere sînt piața Orientului Apropiat și piața americană ; prețul mondial se determină atît pe prima (Golful Persc) cît și pe cea de-adoua (Golful Mexic).

De asemenea, pentru mărfurile fungibile, standardizate, așa cum am văzut, bursele reprezintă puternice piețe caracteristice. Prin mijloacele moderne de telecomunicații prețurile și cursurile ce se stabilesc la bursele reprezentative se transmit aproape simultan între toate bursele din lume, fapt care duce nu numai la o influențare reciprocă, dar și la o anumită apropiere a acestor prețuri și cursuri, tinzîndu-se spre egalizare.

Aceste prețuri, care, în fapt, sînt prețurile pieței mondiale, orientează activitatea tuturor celor care participă la circuitul economic internațional, fie în calitate de cumpărători, fie în aceea de vînzători. Pe bună dreptate — trecînd peste faptul că cererile și ofertele sînt uneori influențate în mod artificial prin crearea unei atmosfere de febră sau de panică, manevre frauduloase ale unor grupuri speculative —, putem afirma că bursele reprezintă una din căile principale de formare a prețurilor mondiale pe piața capitalistă. Aceste prețuri sînt denumite cotații sau cursuri.

b) **Productivitatea muncii internaționale, factor determinant privind formarea prețurilor mondiale.** În vînzarea comercială internațională mărfurle au, în afară de valoarea lor națională și o valoare internațională, determinată de nivelul productivității muncii pe plan mondial. Mărimile medii ale acesteia în principalele țări producătoare formează o scară pe baza căreia se stabilește productivitatea medie internațională. Ca atare, prețul mondial nu se formează în funcție de valoarea produsului într-o singură țară, ci are la bază o valoare medie internațională. Un exemplu credem că va fi concludent. Să presupunem că trei întreprinderi din țări diferite fabrică același produs, cu performanțe similare. Întreprinderea A, potrivit nivelul ridicat al productivității sale realizează produsul în cauză cu costuri totale de 4 500 dolari, întreprinderea B cu costuri de 5 000 dolari, iar întreprinderea C cu costuri de 6 000 dolari. Întîlnindu-se pe aceeași piață cele trei produse similare vor intra în concurență și pentru a fi competitivi primii doi producători acceptă prețul de 5 500 dolari ; preț care este rezultatul productivității medii. În aceste condiții, întreprinderea exportatoare A, cu o productivitate peste cea medie realizează un beneficiu de 1 000 dolari, întreprinderea B, cu o productivitate apropiată celei internaționale, are un beneficiu de 500 dolari iar întreprinderea C, datorită productivității sub media internațională, pierde 500 dolari, ceea ce face să fie scoasă din cursă pentru lipsă de competitivitate.

Așadar, progresul tehnic, care se reflectă în tehnologiile de fabricație, constituie un factor în formarea prețurilor mondiale.

c). **Alți factori care influențează formarea prețurilor mondiale.** Alături de productivitatea medie internațională a muncii, o serie de alți factori vin să influențeze formarea prețurilor mondiale :

— dezechilibrul dintre cerere și ofertă, determinat de ciclul producției mondiale ; este cunoscut că în timpul de criză și depresiune supraproducția influențează acccentuat prețurile, care încep să scadă ; în faza de relansare, creșterea treptată a cererii este urmată de o sporire a prețurilor mondiale, chiar dacă datorită progresului tehnic valoarea intrinsecă a mărfurilor se reduce ;

— acțiunea monopolurilor își pune amprenta asupra prețurilor mondiale ; la o serie de produse prețurile nu se mai formează în condiții de concurență, bazată pe productivitatea muncii, acestea fiind influențate direct de politica comercială adoptată de producătorii grupați în monopoluri ; evenimentele curente ne oferă atîtea exemple încît citarea lor apare ca inutilă (vezi prețurile produselor petrolifere) ;

— politicile comerciale edictate și practicate de statele lumii influențează, de asemenea, nivelul prețurilor mondiale, dar de acestea ne vom ocupa în secțiunea următoare.

d). **Formarea prețurilor între parteneri din țările membre ale C.A.E.R.** În relațiile de comerț exterior dintre țările socialiste membre ale C.A.E.R. preturile care se utilizează au la bază prețurile mondiale, practicate pe principalele piețe, într-o perioadă mai lungă de timp.

Evident, pentru o cît mai rațională orientare a prețurilor practicate între statele membre ale C.A.E.R., prețurile mondiale de pe piețele caracteristice capitaliste sînt reflec-

tate prin elimnarea perioadelor conjuncturale deformante. De asemenea, se ia în vedere nu piața mondială cea mai caracteristică, ci piața mondială accesibilă țărilor socialiste membre ale C.A.E.R., respectiv acea piață mondială principală cu care, datorită condițiilor economice și geografice, țara socialistă exportatoare poate avea relații curente de comerț exterior, privind produsul pentru care urmează să se stabilească prețul.

Metodologia de formare a prețurilor adoptată în cadrul tranzacțiilor încheiate de țara noastră, cu țările membre ale C.A.E.R. poate fi astfel sintetizată :

— prețurile de tranzacție au în vedere prețurile mondiale, pe una sau mai multe piețe caracteristice și accesibile atît pentru cumpărător, cît și pentru vînzător ;

— pentru a se evita influențele conjuncturale, se iau în considerare mediile prețurilor mondiale pe ultimii cinci ani premergători anului pentru care se calculează.

Această metodologie prezintă, deci, importante avantaje : imprimă prețurilor astfel determinate un caracter de stabilitate, oscilațiile fiind limitate, ca efect al mediei statistice aplicate pe o perioadă de cinci ani ; așa fiind, se atenuează considerabil influența factorilor deformatori, de speculație conjuncturală, prețurile stabilite potrivit acestei metodologii reflectînd evoluția economică, pe plan mondial, a schimburilor de valori materiale.

1.4. NOȚIUNEA DE POLITICI COMERCIALE

Promovarea vînzărilor internaționale pe anumite piețe, nivelul prețurilor practicate, cît și condițiile în care se încheie tranzacțiile sînt influențate de ansamblul de măsuri adoptate de fiecare stat cu privire la schimburile economice internaționale.

a) **Definire-grupare.** Într-un sens larg, măsurile cu caracter juridic, vamal, fiscal, valutar sau administrativ pe care statul le aplică pentru favorizarea sau restrîngerea importurilor și a exporturilor, precum și cu privire la tranzitarea mărfurilor pe teritoriul lor poartă denumirea de **politici comerciale.**

În literatura de specialitate ansamblul de măsuri care constituie, în totalitatea lor, politica comercială a unui anumit stat sînt grupate în două mari categorii :

— **politici comerciale tarifare,** în care un rol însemnat îl deține poltica vamală a unui stat, regimul vamal utilizat în schimburile cu străinătatea ; prin regimul vamal al unui stat se înțelege totalitatea dispozițiilor legale (legi, regulamente, dispoziții administrative) care privesc intrarea și ieșirea bunurilor din țară și, în special, controlul cu ocazia trecerii frontierei de stat, îndeplinirea formalităților vamale și plata drepturilor (taxelor) vamale ;

— **bariere netarifare,** care se caracterizează prin faptul că apar adesea sub o formă mascată, paratarifară, cuprinzînd un complex de măsuri și reglementări private sau publce, altele decît tarifare, care împiedică sau deformează fluxul internațional de bunuri și servicii, în scopul asigurării, respectiv al ridicării competitivității industriilor naționale.

Elaborarea și administrarea politicii comerciale constituie atribute ale puterii suverane a statului. Cu toate acestea, pe plan internațional, odată cu proliferarea și adîncirea integrării economice — sub forma uniunilor vamale — la nivel regional între mai multe state, se remarcă o transferare parțială sau totală, a atribuțiilor naționale în domeniul politicilor comerciale la nivelul unor organe special abilitate de statele membre ale grupărilor integraționiste. În aceste cazuri, este vorba de elaborarea și funcționarea unor **politici comerciale comune** ale statelor membre față de statele terțe (din afara grupărilor respective). Astfel. de exemplu, în cazul C.E.E. statele membre aplică o politică comercială comună (comunitară) față de terți, concretizată, în principal, într-un tarif vamal comun, în reglementări tarifare și netarifare convenite, elaborate de către Comisia executivă a C.E.E. și adoptate de către Consiliul Ministerial.

b) **Liberalizarea comerțului internațional** — Tratatul **G.A.T.T.** În funcție de gradul de dezvoltare și de situația economică, precum și de interesele specifice pe termen scurt, mediu sau lung ale diferitelor țări, prin politicile comerciale naționale ale acestora se urmărește, deseori, fie expansiunea, fie frînarea schimburilor comerciale externe. Se poate vorbi deci fie de o politică liberală, fie de o politică protecționistă în domeniul importurilor și al exporturilor. Cele două noțiuni — liberalizare și protecționism — sînt utilizate mai ales atunci cînd se abordează reglementările de politică comercială **în domeniul importurilor.**

Pentru stimularea comerțului internațional, care nu se poate realiza decît în condiții de liberalizarea lui, a fost încheiat la Geneva, în 1947, tratatul multilateral internațional, **Acordul general pentru tarife și comerț — G.A.T.T.** — de către 23 de state și a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1948. După mai multe modificări, în 1965 Acordul a fost completat cu un nou capitol, intitulat „Comerț și dezvoltare", destinat să vină în întîmpinarea cerințelor țărilor în curs de dezvoltare. În prezent, G.A.T.T. este cel mai larg organism instituționalizat pentru stimularea comerțului mondial, numărul părților contractante fiind de peste o sută. România a participat la activitatea G.A.T.T. din 1957, în calitate de observator, iar în octombrie 1971 a devenit parte contractantă, cu drepturi depline.

G.A.T.T. este un organism instituționalizat internațional — în relații de colaborare cu O.N.U., fără să fie instituție specializată a acesteia —, care are ca obiectiv principal organizarea de negocieri în scopul reducerii treptate a taxelor vamale, a înlăturării restricțiilor cantitative și a celorlalte obstacole netarifare în vederea liberalizării schimburilor economice.

Principiile fundamentale în virtutea cărora acționează G.A.T.T. : acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate ; interzicerea aplicării la import a restricțiilor cantitative, protejarea industriilor naționale urmînd să se realizeze numai prin intermediul tarifului vamal ; folosirea consultărilor între părțile contractante ca o metodă de evitare a prejudicierii intereselor statelor participante ; luarea deciziilor prin consens sau prin vot, atunci cînd nu se întrunește asentimentul general sau cînd o parte o cere (fiecare stat avînd un singur vot).

Conferințele tarifare —runde de negocieri — au ca obiect negocierea concesiilor pe care părțile urmează să și le acorde reciproc, printre care preocupă în mod deosebit : reducerile directe ale taxelor vamale la anumite produse sau grupe de produse, micșorarea diferențelor dintre taxele vamale generale și cele preferențiale, consolidarea (înghețarea) taxelor vamale. Făcîndu-se aplicarea principiului clauzei națiunii celei mai favorizate, concesiile se acordă reciproc, avînd valoare egală. Pînă în prezent au avut loc șapte runde de negocieri : Geneva, 1947 ; Annecy-Franța, 1949 ; Torkuay — Anglia, 1950 — 1971 ; Geneva, 1956, 160—1961 (Runda Dillon) ; Geneva, 1966—1967 (Runda Kennedy) ; Geneva, 1973—1979 (Runda Tokio).

c) **Clauza națiunii celei mai favorizate.** Această noțiune este definită de Dicționarul diplomatic — 1979 ca fiind prevederea specială „înscrisă într-un acord internațional, prin care părțile contractante își acordă reciproc aceleași avantaje și privilegii pe care le-a acordat sau le vor acorda unui stat terț. Această clauză se practică în relațiile dintre state și se aplică în domeniile care sînt indicate în acordurile încheiate : comerț, navigație, situație juridică a persoanelor etc.". În majoritatea acordurilor privind schimburile economice internaționale încheiate de România, printre primele articole sînt înscrise asemenea clauze. De pildă, art. VI din Acordul de cooperare economică și tehnică pe termen lung, încheiat la 2 martie 1978 cu Republica Arabă Egipt, prevede : „Cele două părți convin să-și acorde reciproc, în relațiile lor de cooperare economică și tehnică, tratamentul națiunii celei mai favorizate".

Clauza naţiunii celei mai favorizate reprezintă una din prevederile fundamentale ale Acordului general pentru tarife şi comerţ, ca expresie a principiului nediscriminării în relaţiile dintre părţile contractante.

d) **Noţiunea de teritoriu vamal-tarif vamal.** Legat de politica comercială tarifară, considerăm utilă explicarea unor noţiuni specifice :

— **teritoriu vamal,** cuprinde teritoriul în care este în vigoare acelaşi regim vamal, se aplică aceeaşi legislaţie vamală ; de regulă, teritoriul vamal coincide cu teritoriul naţional al statului, dar sînt cazuri cînd este mai mare sau mai mic ; în primul caz, teritoriul vamal cuprinde şi o suprafaţă în afara frontierelor naţionale ale statului respectiv, sau două sau mai multe state formează un singur teritoriu vamal ; în al doilea caz, anumite locuri, zone, localităţi, sînt excluse din teritoriul naţional în ceea ce priveşte aplicarea regimului vamal ;

— **uniunea vamală** cuprinde prin extindere, mai multe teritorii vamale ; astfel, din 1852 principatul Lichtenstein s-a alipit Austriei din punct de vedere vamal, iar după primul război mondial (1923) formează o uniune vamală cu Elveţia ; Luxemburg s-a alipit din 1842 Zollverein-ului german ; în 1921 s-a format Uniunea vamală belgo-luxemburgheză ; uniunea vamală cu implicaţiile cele mai profunde asupra comerţului mondial contemporan este cea creată în cadrul Pieţei comune ; esenţa uniunii vamale constă în faptul că între ţările participante se desfiinţează barierele vamale, ele formînd un singur teritoriu vamal ;

— **zonă liberă,** noţiunea prin care se înţelege, în principiu, un teren bine delimitat, îngrădit, şi păzit, în cadrul căruia se pot face operaţiuni de descărcare, depozitare, prelucrare şi expediere a mărfurilor, fără a fi supuse formalităţilor vamale ale ţării pe teritoriul căreia se află zona liberă ; scopul înfiinţării unei zone libere este de a favoriza dezvoltarea economică a unei anumite regiuni sau de a facilita şi mări traficul de mărfuri, în special al celor de tranzit ; pentru a corespunde scopului în care sînt înfiinţate, zonele libere sînt amplasate, de obicei în porturi, dar ele pot exista şi în aeroporturi, staţii importante de cale ferată sau în alte puncte din interiorul sau de la frontiera unei ţări ;

— **tariful vamal,** reprezintă un tabel (catalog) care cuprinde, după o anumită clasificare, nomenclatorul produselor pentru care un anumit stat a stabilit nivelul taxelor vamale ; sistemele tarifare naţionale prevăd fie un nivel al taxei pentru fiecare produs, aplicabil tuturor părţilor, fie două sau mai multe niveluri, aplicabile diferitelor grupe de ţări ;

— **taxele vamale,** sînt impozite percepute asupra mărfurilor la trecerea graniţelor unei ţări, sau, mai exact, la trecerea graniţelor vamale ; ele fac parte din impozite cunoscute încă din orînduirea sclavagistă ; la început au fost aplicate ca taxe de folosire a drumurilor, podurilor şi la trecerea frontierelor ; în funcţie de direcţia circulaţiei mărfurilor în comerţul exterior distingem : taxe vamale de import ; taxe vamale de export şi taxe vamale de tranzit (acestea din urmă fiind utilizate, în prezent, foarte rar).

e) **Sistemul generalizat de preferinţe tarifare.** Ideea de preferinţe vamale în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare s-a pus pentru prima dată la reuniunea ministerială a G.A.T.T. din 1963 şi a fost reluată de către grupul acestor ţări la UNCTAD I (Geneva, 1964). Acordul de principiu cu privire la instituirea unor astfel de preferinţe a fost realizat la UNCTAD II (New Delhi, 1968) prin rezoluţia 21 (II). După cum s-a convenit, preferinţele vamale (tarifare) sînt : **nereciproce** (ţările beneficiare nu sînt ţinute să acorde concesii vamale echivalente ţărilor donatoare de preferinţe), **nediscriminatorii** (sînt acordate tuturor ţărilor în curs de dezvoltare) şi **generalizate** (preferinţele sînt acordate, în principiu, de către toate ţările dezvoltate) ; de aici şi denumirea completă a sistemului ; sistemul generalizat de preferinţe tarifare nereciproce şi nediscriminatorii în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare (S.G.P.).

Introducerea S.G.P. s-a făcut pe baza recomandărilor Comitetului special pentru preferinţe din cadrul UNCTAD, aprobate la cea de-a 25-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. (1970) şi acceptate — ca abatere de la principiul naţiunii celei mai favorizate — de către părţile contractante la G.A.T.T. în 1971. Conceput a fi aplicat iniţial, pentru o perioadă de 10 ani, sistemul urmează să fie utilizat — în urma dezbaterilor de la UNCTAD IV (Naîrobi, 1976) şi a recunoaşterii necesităţii acestui lucru în cadrul celei de-a VII-a runde de negocieri comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T. (Runda Tokio) — şi după anul 1980.

Ţările dezvoltate care acordă preferinţe tarifare la importurile de produse prelucrate din ţările în curs de dezvoltare sînt : Australia, Austria, Canada, C.E.E. (cele 9 ţări membre), Elveţia, Finlanda, Japonia, Norvegia, Noua Zeelandă, S.U.A. şi Suedia. Ca ţară în curs de dezvoltare România beneficiază de preferinţe tarifare pentru produsele sale prelucrate şi importate de toate aceste ţări.

f) **Categorii de bariere netarifare.** Aşa cum am arătat, prin noţiunea de bariere netarifare, se înţelege complexul de măsuri şi reglementări, private sau publice, altele decît tarifele vamale, care împiedică sau deformează fluxul internaţional de bunuri şi servicii, în scopul asigurării sau majorării artificiale a competitivităţii industriei naţionale.

Printre cele mai frecvente bariere netarifare se înscriu :

— **restricţii cantitative,** care au o largă răspîndire şi sînt practicate, de regulă, atunci cînd măsurile tarifare nu protejează în suficientă măsură diferite sectoare de activitate economică şi au ca efect direct creşterea producţiei şi a preţurilor pe piaţa internă ;

— **instituirea licenţelor de export şi import,** care constituie unul din principalele instrumente de administrare şi aplicare a politicii comerciale adecvate ale unei ţări ;

— **ajustări fiscale la frontieră,** înţelese în sensul regimurilor fiscale în vigoare în ţările partenerilor comerciali, are în practica de comerţ exterior o importanţă comparabilă cu cea a regimului vamal ; practica discriminatorie faţă de mărfurile de import pe calea impunerii fiscale poate lua forme variate chiar cînd nivelul taxelor este acelaşi, indiferent de sursa de provenienţă a mărfurilor, prin : evaluarea diferenţiată a bazei de impunere ; structura impunerii ; ordinea de percepere a taxelor etc.;

— **taxe, asupra valorii adăugate** (T.V.A.) reprezintă un impozit general de consum care se percepe la fiecare stadiu al circulaţiei mărfurilor şi al prestării unor servicii, dar nu la întreaga valoare a acestora, ci exclusiv la valoarea nou adăugată. La import T.V.A. se aplică la valoarea c.i.f. a mărfii, la care se adaugă taxa vamală şi alte taxe percepute anterior cu ocazia importului respectiv;

— **taxe de acciză** este definită de Dicţionarul diplomatic ca fiind un „impozit indirect, instituit în unele state cu scopul de a descuraja consumul unor produse — în special băuturi şi tutun, produse de lux — pentru a influenţa repartizarea unor resurse ori pentru a obţine venituri suplimentare" : la importul în unele ţări această taxă este percepută atît asupra produselor din categoria sus-menţionată, cît şi asupra unor produse petroliere şi uleiuri minerale, în aceleaşi condiţii ca şi în cazul produselor similare indigene ;

— **taxe antidumping** constituie unul din instrumentele cu ajutorul căruia statele capitaliste pot limita importurile prin mecanismul preţurilor ; spre deosebire de taxele vamale, aceste taxe nu constituie obiectul tratativelor cu privire la reducerile tarifare ; caracterul restrictiv al acestei grupe de taxe este mult mai evident în comparaţie cu alte măsuri, ele fiind folosite atît ca sancţiuni, cît şi ca modalităţi de nivelare a diferenţei dintre preţurile de import şi preţurile interne ;

— **taxe compensatorii,** reprezintă instrumente fiscale cu caracter protecţionist care sînt impuse de o ţară importatoare asupra produselor care beneficiază de subvenţii la export din partea ţării exportatoare, în scopul contracarării unui prejudiciu efectiv sau potenţial pe care îl pot

inregistra una sau mai multe ramuri de producție naționale ca urmare a efectuării importurilor respective ;

— **suprataxe la import,** sînt taxe suplimentare percepute cu ocazia importului asupra totalității sau numai asupra unor anumite mărfuri (de obicei produse manufacturate) ; aplicarea suprataxelor la import — permisă de G.A.T.T. în mod excepțional, pentru perioade limitate de timp și numai în situații de deficite importante ale balanțelor de plăți curente — are drept scop limitarea sau reducerea importurilor ;

— **constituirea de depozite valutare prealabile pentru import,** reprezintă puternice bariere netarifare care au ca scop limitarea importurilor ; o astfel de practică este folosită în special în Marea Britanie, Turcia, Grecia și Japonia ; în Marea Britanie, de exemplu, aceste reglementări au fost introduse în anul 1968 ca o măsură de redresare a balanței de plăți, dar și ca o măsură cu caracter restrictiv.

2. Valutele și titlurile de credit în comerțul internațional

2.1. NOȚIUNEA DE SISTEM MONETAR INTERNAȚIONAL — VALUTELE ȚĂRILOR CU ECONOMIE CAPITALISTĂ

Comerțul internațional nu dispune de o monedă mondială, iar ca urmare plățile între parteneri din statele cu economie capitalistă și dintre aceștia și cei din țările socialiste se fac în diferite monede naționale convertibile, agreate de către părți și admise de băncile centrale. Pentru încheierea de tranzacții comerciale internaționale cunoașterea sistemelor monetare și mecanismul convertibilității unei monezi naționale cu alta constituie o premisă esențială.

a) **Sistemul monetar — Bretton Woods.** Subliniind că prin sistem monetar internațional se înțelege ansamblul relațiilor bănești legate de decontările dintre diferite țări, arătăm că actualul sistem monetar are la bază Conferința din 1944, de la Bretton Woods.

La conferința amintită s-au stabilit, în principal, următoarele : crearea Fondului Monetar Internațional, a cărei sarcină primordială a fost de a facilita decontările internaționale prin reglementarea unor probleme esențiale pentru economia mondială (cursurile de schimb, lichiditatea internațională, balanțele de plăți ale țărilor membre etc.); garantarea convertibilității dolarului în aur, la un preț fix ; instituirea aurului (și dolarului) cu etalon și activ de rezervă ale sistemului monetar internațional ; exprimarea parității oricărei monede în aur sau dolari și menținerea fixă a acestei parități, cursurile de schimb putînd oscila pe piețele valutare în limitele a cel mult $\pm 1\%$ de la paritate.

Sistemul stabilit la Bretton Woods a suferit crize repetate, începînd cu anii 1960—1965. După suspendarea convertibilității dolarului S.U.A., în august, 1971 și trecerea la cursurile flotante, fenomenele de criză s-au agravat. Ca urmare, prin acordurile de la Kingston (1976), Comitetul Interimar al F.M.I. a stabilit o serie de modificări ale statutului Fondului, care ulterior au fost ratificate de țările membre și au intrat în vigoare începînd cu anul 1978. Prin aceste modificări, cunoscute sub denumirea de al doilea amendament al statutului F.M.I. :

— s-a acordat țărilor membre libertatea de a alege regimul de schimb pe care îl consideră cel mai adecvat, inclusiv flotarea, dar cu respectarea regulilor de comportament ale F.M.I.;

— s-a renunțat la rolul de etalon al aurului monetar și la prețul oficial al aurului ; s-a trecut la lichidarea treptată a stocului de aur al F.M.I. (pentru început 1/6 din acest stoc a fost vîndut la licitații publice, iar o altă șesime s-a restituit țărilor membre) ;

— s-a hotărît transformarea treptată a Drepturilor Speciale de Tragere ale F.M.I. în principalul etalon al sistemului monetar internațional.

Subliniem că Drepturile Speciale de Tragere — D.S.T. — constituie o unitate finaciară de calcul a F.M.I., o unitate etalon, o monedă de cont, neconvertibilă în aur, un mijloc de plată convențional. Cotele în D.S.T. se atribuie în mod gratuit statelor membre și sînt rambursabile numai în proporție de 30%, atribuirea celorlalte 70% fiind făcută cu titlu definitiv. Suma de D.S.T. atribuită se înscrie într-un cont special la Fond, la dispoziția titularului contului.

D.S.T.-urile, astfel atribuite, pot fi utilizate numai în următoarele scopuri : a) pentru completarea rezervelor valutare (aur și valute convertibile) ; b) pentru procurarea de monedă convertibilă a altor țări ; c) pentru răscumpărarea monedei proprii aflate în străinătate, respectiv reducerea datoriei externe a țării în cauză ; d) pentru unele plăți (dobînzi și comisioane) către F.M.I.

Datorită renunțării la convertibilitate în aur a dolarului și a permanentelor fluctuații valutare ale monedelor cu funcții de rezervă și de plăți internaționale, începînd cu data de 1 iulie 1974 determinarea valorii D.S.T. a fost pusă pe alte baze ; astfel, un D.S.T. este considerat ca fiind egal cu suma unor anumite cantități determinate dintr-un număr de 16 valute, care constituie „Coșul valutar". Începînd cu 1 ianuarie 1981 numărul valutelor din coșul D.S.T. a fost redus la cinci.

Așadar, în actualul sistem monetar internațional plățile între parteneri comerciali sînt axate pe valute, alese de părți, și care au la bază regula flotării cursurilor.

b) **Valute — cursuri valutare.** În vorbirea curentă, prin valută se înțelege moneda națională a unui stat deținută de o persoană fizică sau juridică străină. La fel ca oricare monedă națională, valutele se prezintă sub două forme : **valuta efectivă,** sub formă de numerar — bancnote și monede divizionare — care are o utilizare restrînsă în plățile internaționale, folosindu-se aproape numai pentru cheltuieli de deplasare și altele similare ; **valuta de cont,** care se prezintă sub forma de disponibil la o bancă cu sediul fie în țara deținătorului, fie în oricare altă țară ; această formă a valutei are cea mai largă utilizare ca mijloc de plată internațională, pe calea viramentului bancar. Prin depunerea în depozit bancar a valutei efective, ea se transformă în valută de cont (și invers în cazul ridicării unor sume din cont).

Privite după criteriul posibilității preschimbării uneia cu alta, valutele se împart în două mari categorii : **valute convertibile** și **valute neconvertibile** ; din prima categorie fac parte acele valute care pot fi schimbate într-o altă valută, în mod liber, la un curs cunoscut.

Prin **curs valutar** se înțelege prețul unei valute, respectiv al unei monede naționale, exprimat printr-o altă monedă națională. Preschimbarea în monedă națională a valutelor încasate de exportatori și procurarea de către importatori a valutelor necesare plăților externe se realizează prin vînzare-cumpărare, de la băncile autorizate, care operează pe piețele financiar-valutare din statele cu economie capitalistă.

Cursul valutar de piață se determină pe piețele valutare în baza cererii și a ofertei, putîndu-se astfel modifica zilnic, sau, așa cum se întîmplă în perioada de agitație bursieră, de la oră la oră ; ca urmare, nivelul cursului valutar de piață (cursul liber) se poate situa : la paritate (la nivelul cursului oficial), sub paritate și supra paritate.

c) **Convertibilitatea valutelor.** Noțiunea de convertibilitate, în decursul timpului, a avut mai multe înțelesuri, prima fiind aceea larg deschisă, din perioada etalonului aur, cînd oricare deținător al unor bancnote avea dreptul să le prezinte la ghișeele băncii emitente solicitînd în schimb cantitatea de aur pe care acestea le reprezentau.

Noțiunea de convertibilitate în perioada etalonului aur-devize a primit un înțeles mult mai restrîns ; în primul rînd, a fost exclus dreptul de a pretinde convertibilitatea bancnotelor în aur, care puteau fi preschimbate numai în alte valute convertibile ; de la acest principiu făcea ex-

cepție dolarul, care era convertibil în aur numai la cererea băncilor centrale deținătoare, adresată direct Trezoreriei S.U.A. Cu alte cuvinte, conținutul noțiunii de convertibilitate s-a modificat, în noua accepțiune rezumîndu-se numai la **dreptul limitat al deținătorului de bancnote de a cere băncii de emisiune preschimbarea acestora într-o valută,** la cursul oficial ; așadar, odată cu adoptarea etalonului aur-devize convertibilitatea a devenit un mijloc prin care debitorii își pot procura la scadență, în schimbul sumei corespunzătoare în moneda națională, valuta necesară pentru plata datoriei față de un creditor extern.

Odată cu suspendarea convertibilității aur a dolarului, din 15 august 1971, alături de alte monede naționale și dolarul a trecut la flotare. Din acest moment nu se mai poate vorbi de o convertibilitate oficială, ci de o convertibilitate de piață ; evident, băncile centrale continuă să intervină prin cumpărarea sau vînzarea mijloacelor proprii pentru a le susține cursul conform politicii lor monetare, dar asemenea tranzacții trebuie privite tot ca o convertibilitate de piață.

d) **Depozite de valute,** respectiv depuneri în cont, care poartă denumiri frecvent folosite în limbajul economico-financiar :

— **eurovalutele,** în înțelesul larg al practicii financiar-valutare și doctrinare, reprezintă depunerile în cont ale oricărei valute convertibile (dolari, mărci vest-germane, franci francezi, elvețieni etc.) la bănci comerciale care își au sediul în afara țării emitente ;

— **eurodolarii** reprezintă depunerile în cont exprimate în dolari, la bănci comerciale care au sediul în afara teritoriului S.U.A., respectiv în orice centru comercial din lume ; așadar, eurodolarii, care dețin ponderea mare în cadrul eurovalutelor, nu reprezintă o localizare geografică a conturilor respective — putînd fi deținuți de orice bancă în afară de S.U.A., nu numai de cele europene —, ci reprezintă o categorie financiară, avînd avantajul că operațiile cu această valută nu sînt supuse reglementărilor interne privind circuitele monetare naționale ; ca urmare, pentru ca un depozit să fie calificat ca o operație cu eurodolari este necesar ca nici una din părțile contractante să nu fie rezidente ale S.U.A. ;

— **petrodolarii** reprezintă valutele exprimate în dolari provenite din exporturile de petrol care, depășind nevoile proprii ale exportatorilor (alții decît producătorii de petrol din S.U.A.), sînt depuși în conturile de depozit la băncile comerciale care operează pe piața financiară și care generează astfel dobînzi.

e) **Noțiunea de devize.** În literatura de specialitate se atribuie sfere de înțelegere diferite noțiunii de devize, dintre care reținem ca uzuale următoarele două înțelesuri ;

— într-o primă accepțiune sînt incluse în noțiunea de devize toate titlurile de credit exprimate într-o valută convertibilă, pe termen scurt — cambiile, biletele la ordin, cecurile, obligațiunile, acțiunile etc. —, mai puțin valutele efective și cele aflate în cont ;

— în cel de-al doilea înțeles, mai larg, devizele cuprind titlurile de credit arătate mai sus, valutele convertibile, precum și metalele prețioase sau orice alte instrumente de plată internațională.

Așadar, oricare dintre sferele de cuprindere a noțiunii de devize ar fi luată în considerare, ea include și titlurile de credit sub forma cambiilor și a biletelor la ordin, cunoscute și sub denumirea de instrumente de credit și de plată.

f) **Piețe valutare — europiețe.** Piața valutară este denumirea utilizată în relațiile valutar-financiare internaționale pentru a desemna totalitatea instituțiilor specializate dintr-un anumit centru financiar, care participă la operațiunile de schimb de valute.

Dintre instituțiile care activează pe piețele valutare pot fi menționate : băncile centrale, care efectuează atît operațiuni curente de schimb necesare finanțelor publice, cît și operațiuni de intervenție pentru sprijinirea cursului de schimb al monedei naționale ; băncile comerciale ; asociațiile de intermediari („dealeri") ; instituții financiare și departamentale specializate ale marilor corporații multinaționale. Pe piețele valutare se stabilește cursul de schimb, sub influența raportului cerere-ofertă. Principalele piețe valutare occidentale sînt New-York și Londra.

Europiețe este termenul generic utilizat în relațiile internaționale pentru a desemna piețele de capitaluri internaționale private. Cele trei segmente ale europiețelor sînt : piața eurovalutelor (capitaluri internaționale pe termen scurt) ; piața eurocreditelor (capitaluri internaționale pe termen mijlociu) ; piața euroobligațiunilor (capitaluri internaționale pe termen lung). Spațiul geografic al europiețelor nu se limitează la Europa Occidentală, existînd piețe de capitaluri internaționale și în Asia sau America Latină ; denumirea de „euro" provine de la faptul că, inițial, spațiul geografic al europiețelor era limitat la Europa Occidentală. Principalele centre financiare ale europiețelor sînt : Londra, Zürich, Paris, Frankurt, în Europa ; Singapore în Asia ; Sao Paolo în America de Sud.

Europiețele constituie o sursă importantă de lichiditate internațională. Pe aceste piețe sînt depuse, sub forma depozitelor bancare în eurodolari, în euromărci, în eurofranci elvețieni etc., surplusurile de valute convertibile ale participanților la comerțul internațional și sînt atrase fonduri lichide sub forma creditelor bancare sau emisiunilor de obligațiuni.

2.2. SISTEMUL VALUTAR AL ȚĂRILOR MEMBRE ALE C.A.E.R.

Sistemul valutar al țărilor membre ale C.A.E.R. are la bază Convenția din 22 octombrie 1963, prin care s-au pus bazele decontărilor multilaterale și a fost înființată Banca Internațională de Colaborare Economică, unitatea de cont fiind rubla transferabilă.

Rubla transferabilă este o monedă convențională (internațională) de calcul, de rezervă și de plată, folosită exclusiv în circuitul decontărilor efectuate prin B.I.C.E. de către țările membre ale C.A.E.R. Este definită printr-un conținut de 0,987412 g aur fin, la fel ca cel al monedei naționale sovietice (rubla sovietică, cu care nu trebuie să fie confundată), fără însă a fi convertibilă.

Rubla transferabilă, așa cum denumirea o arată, este transferabilă dintr-un cont în altul al țărilor membre ale Băncii Internaționale de Colaborare Economică, îndeplinindu-și astfel funcția principală de mijloc de plată ; soldul creditor al unui cont indică faptul că țara respectivă a livrat mărfuri sau a prestat servicii de o valoare superioară celor de care a beneficiat la import, în raport cu o altă țară.

În principiu, rubla transferabilă a fost creată pentru înlăturarea blocajelor soldurilor creditoare, care apar frecvent în cazul conturilor bilaterale de cliring. În practică, transferabilitatea rublei transferabile întîmpină unele dificultăți, care urmează să fie înlăturate prin aplicarea Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării relațiilor socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. Aceste dificultăți constau în principal în faptul că utilizarea soldului creditor de către o țară nu poate fi realizată, în prezent, decît pentru plăți către țara către care au excedat exporturile generatoare ale soldului respectiv.

Ca urmare a faptului că acest bilateralism, în fapt, contravine principiului multilateralismului preconizat prin convenția amintită, Programul complex prevede înfăptuirea măsurilor economice și organizatorice pentru „întărirea și intensificarea rolului valutei colective (rublei transferabile), astfel încît aceasta să îndeplinească în deplină măsură funcțiile de bază ale valutei internaționale, socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. (măsurător al valorii, mijloc de plată și mijloc de acumulare...) și, de asemenea, va asigura **transferabilitatea efectivă** (subl. ns.), caracterul real al cursului și al conținutului în aur al acesteia" (Cap. XXIII : Organizarea valutar-financiară a țărilor membre ale C.A.E.R.).

În sistemul decontărilor internaționale dintre țările membre ale C.A.E.R. o importantă funcție îndeplinește și Banca Internațională de investiții cu sediul la Moscova.

2.3. NOȚIUNEA DE TITLU DE CREDIT — CATEGORII

Atît în tehnica plăților, cît și în finanțarea comerțului internațional un rol important revine titlurilor de credit, sub multiplele lor forme.

a) **Trăsături caracteristice — definire.** Modalitatea de recunoaștere a unei obligații de plată sub forma unui înscris simplu, cum ar fi o chitanță, nu satisface exigențele comerțului modern, în care celeritatea operațiunilor constituie o premisă primordială. Un altfel de document prezintă principalul neajuns că el constituie un titlu de creanță opozabil exclusiv debitorului, iar transmiterea lui de către creditor către o altă persoană urmează regulile greoaie ale cesiunii, reglementată de codurile civile ale statelor. Comerțul impune, pentru o bună mobilizare a creditelor, ca asemenea transmiteri să se facă operativ, cu minimum de formalități. De asemenea, în cazurile în care un astfel de înscris cosemnează obligația asumată de semnatar să restituie un anumit bun (depozitat, sau primit pentru transport), actul în cauză nu poate fi opus acestuia decît de persoana indicată ca predător împrejurare care ar îngreuna considerabil transmiterea bunului respectiv pe timpul depozitării sau al transportului.

Dacă la cele de mai sus adăugăm necesitatea ca înscrisurile care dovedesc participarea la formarea unor capitaluri ale societăților comerciale, sau a creditelor, acordate acestora, trebuie să circule de la un posesor la altul fără nici un impediment, avem tabloul complet al neajunsurilor pe care le prezintă actele întocmite sub forma simplă de tipul chitanțelor.

Pentru surmontarea neajunsurilor arătate, precum și a altora similare, practica comercială, instituționalizată pe calea dreptului, a creat o serie de tipuri de înscrisuri, denumite generic titluri de credit, care se caracterizează prin aceea că :

— se materializează în toate cazurile sub forma unor documente care trebuie să conțină unele elemente impuse de legislația în materie și care atestă creanța, respectiv obligația asumată de debitorul semnatar sau acceptant ; deci documentul este necesar pentru probarea și exercitarea dreptului încorporat în el ;

— dreptul pe care îl constată documentul este **autonom** de raportul juridic ce i-a dat naștere; cu alte cuvinte el se execută fără a putea fi invocate unele clauze din raportul juridic care l-a generat, fiind astfel desprins, bunăoară, de prevederile contractului de vînzare în baza căruia a fost emis ;

— dreptul născut din titlul de credit este **literal,** în sensul că creditorul nu poate pretinde alte drepturi decît cele strict înscrise în conținutul documentului ; orice probe pentru extinderea sau restrîngerea dreptului prevăzut în el sînt excluse ;

— titlurile de credit pot fi transmise — atunci cînd sînt emise la ordin sau la purtător — pe o cale proprie acestora, denumită **gir** sau **andosare,** al căror mecanism constă în simpla înscrie pe document a următoarei formule : „Plăți la ordinul...", după care urmează numele noului posesor și semnătara creditorului, respectiv al posesorului legal al titlului. Prin simplul gir titlul, cu toate drepturile încorporate în el, se transmite noului posesor indicat prin formula de mai sus.

Din trăsăturile caracteristice expuse, desprindem o definiție a acestora : titlurile de credit sînt documente care permit titularului să-și realizeze, la scadență, drepturile literale și autonome menționate în cuprinsul lor, care poartă diferite denumiri, și care pot circula pe calea girului, înainte de scadența lor.

Facem precizarea că în practică și în literatura de specialitate, titlurile de credit mai poartă și denumirea de efecte de comerț, titluri mobiliare etc.

Am arătat că titlurile de credit se prezintă sub multiple forme, în funcție de forma pe care o îmbracă sau a scopului comercial căruia îi servesc. În continuare le vom prezenta, grupate din punctul de vedere al funcțiilor pe care le au.

b) **Titluri de credit după modul în care este desemnat posesorul lor.** Sub acest aspect titlurile de credit pot fi :

— **nominative,** situație în care au indicat în cuprinsul lor numele titularului de drept ; în asemenea situații ele sînt lipsite de facultatea de a circula prin gir, forma de transmitere fiind aceea a cesiunii de creanță ; titlurile de credit nominative sînt lipsite astfel de trăsătura lor esențială : posibilitatea de a fi transmise pe calea girului ;

— **la ordin,** sînt acele titluri care, alături de numele creditorului, respectiv al posesorului lor, poartă clauza „la ordin", potrivit căreia acesta poate dispune de titlu, dînd ordin ca plata să se facă unei alte persoane ; asemenea titluri circulă prin gir (andosare), prin înscrierea pe document a formulei arătate mai sus ;

— **la purtător,** sînt titlurile de credit care nu cuprind nici o mențiune cu privire la posesorul lor, legitimarea creditorului rezumîndu-se la posesia titlului.

c) **Titluri de credit care au ca obiect plata unei sume de bani.** Din această categorie, denumite și titluri de credit propriu-zise, prin care subscriitorul se obligă să plătească o sumă de bani la o scadență stabilită, fac parte : cambia și biletul la ordin, pe care le vom analiza în secțiunea următoare ; cecul ; obligațiile ; titlurile datoriilor publice etc.

Cecul, ca și toate titlurile de credit, este un document autonom, cuprinzînd ordinul adresat de o persoană numită trăgător, unei persoane numită tras — care nu poate fi decît o instituție de credit — de a plăti la vedere, posesorului, o sumă determinată.

Caracteristic cecului este proviziunea (acoperirea), respectiv disponibilul financiar din care urmează să se facă plata la scadență și care se constituie fie dintr-un depozit bancar, fie dintr-un credit bancar acordat de tras, trăgătorului. În ambele cazuri, normele de drept și practica impun ca contractul de depozit sau de credit, să fie perfectată înainte de emiterea primului cec și să se constituie un disponibil suficient pentru a acoperi cecurile emise de trăgător.

Plata este supusă următoarelor reguli principale : este plătibil la vedere și orice altă mențiune contrară este considerată ca nescrisă ; cecul emis și plătibil în aceeași țară trebuie prezentat la plată în termen de opt zile. Cecul emis într-o altă țară decît cea unde trebuie încasat urmează a fi prezentat la plată într-un termen variind între 20 și 60 de zile, după cum locurile de emisiune și de plată sînt situate în aceeași zonă geografică ori în zone depărtate una de alta.

Obligațiile, constituind o formă de finanțare, sînt emise, de regulă, de mari întreprinderi organizate sub forma de societăți pe acțiuni, constituind în totalitatea lor un împrumut colectiv acordat întreprinderii de o masă de creditori, pe termen lung. O obligație se prezintă sub forma unui titlu de credit (negociabil), putînd să fie, ca și acțiunile, nominativă, la ordin, sau la purtător.

Făcînd parte dintr-un împrumut colectiv, fiecare obligatar este individual un creditor al societății comerciale emitente, însă creanța sa nu este decît o fracțiune dintr-unul și același împrumut contractat de societatea în cauză.

De regulă, emiterea obligațiunilor se realizează prin intermediul băncilor comerciale, pe două căi diferite : fie că acestea cumpără ferm obligațiile emise și le revînd, fie că servesc numai ca intermediari între subscriitori și societățile comerciale emitente.

Pentru ca o societate comercială să poată emite obligațiuni se cere : să fie împlinit un anumit număr de ani de existență ; de la un anumit cuantum al împrumutului se cere o autorizare prealabilă din partea organelor statale competente.

d) **Titluri de credit reprezentative.** Asemenea titluri conferă posesorului un drept real de proprietate, sau de posesiune cu titlu de gaj, asupra cantității de mărfuri menționate în titlu, care au fost depozitate în depozite generale, sau sînt predate pentru a fi transportate. Prestațiunea constă în toate cazurile în mărfuri, posesorul titlului avînd posesia acestora prin intermediul reprezentantului său, iar

documentul îi conferă un drept de dispoziție asupra mărfurilor respective. Din această categorie fac parte :

— **conosamentul,** document eliberat de comandantul unei nave, prin care atestă primirea spre transport a mărfurilor înscrise în el ; pe lîngă funcția de contract, atunci cînd este întocmit „la ordin", are valoare de titlu de credit și poate circula prin gir, posesorul legim al conosamentului fiind și proprietarul mărfii în curs de transport;

— **recipisa — varant** se eliberează de depozitar la primirea mărfurilor în antrepozite și constitue titlu de credit în forma „la ordin" sau „la purtător", putînd fi înstrăinată pe calea girului sau numai depusă în gaj.

d) **Titluri de credit de participație,** prototipul fiind acțiunile, atribuie posesorilor calitatea de coproprietari ai societăților comerciale. Așa cum am arătat, capitalul social al unei societăți anonime este constituit din fracțiuni de capital, în mod obligator de o valoare egală, denumite acțiuni, și care pot fi : **nominative,** cînd individualizarea se face prin înscrierea numelui acționarului ; **la purtător,** situație în care individualizarea se realizează printr-un număr (seria acțiunii).

Deținătorii de acțiuni — denumiți acționari — au dreptul să participe, prin votul lor, la conducerea societății și să încaseze cota parte din beneficiu, denumită **dividend.**

2.4. CAMBIA ȘI BILETUL LA ORDIN — FUNCȚII ÎN COMERȚUL NOSTRU EXTERIOR

Titluri de credit propriu-zise, cambia și biletul la ordin îndeplinesc importante funcții de creditare a operațiunilor de comerț, precum și în mecanismul de plăți internaționale.

a) **Definirea cambiei — elemente esențiale.** Cambia — denumită în limbaj comercial și tratată — este un titlu de credit autonom, succeptibil a circula pe calea girului, cuprinzînd ordinul dat de o persoană, numită trăgător, către o persoană, numită tras, de a plăti necondiționat o sumă de bani, determinată, la scadența și locul menționat în cuprinsul titlului.

Elementele esențiale ale cambiei sînt : 1) denumirea de cambie înscrisă în textul ei ; 2) ordinul pur și simplu de a plăti o sumă determinată ; 3) numele persoanei care trebuie să plătească — trasul ; 4) scadența, care poate fi la vedere, la un anumit termen de la vedere, la un anumit termen de la data emiterii sau la o zi fixă, calendaristică ; 5) locul unde trebuie efectuată plata ; 6) numele beneficiarului ; 7) data și locul emiterii ; 8) semnătura trăgătorului.

b) **Definirea biletului la ordin — elemente esențiale.** Biletul la ordin este un titlu de credit la ordin, autonom, susceptibil să circule pe calea girului, cuprinzînd promisiunea unei persoane, numită beneficiar, să plătească o sumă de bani determinată, la data și locul indicat de titlul însuși. Trăsătura esențială ale acestui titlu de credit, în antiteză cu cambia, este faptul că, încă din faza creării lui, sînt implicate numai două persoane :

— emitentul, care se obligă să plătească la scadență suma înscrisă în document, și

— beneficiarul, care devine astfel creditor pentru suma respectivă.

Această diferență de structură are o serie de consecințe, dintre care cea mai importantă este suprimarea procedurii privind acceptarea. Elementele esențiale ale biletului la ordin sînt aceleași ca la cambie, mai puțin prezența trasului.

În activitatea comercială a întreprinderilor române de comerț exterior, biletul la ordin, în raport cu cambia, ocupă un loc secundar în mecanismul de credit și de plăți internaționale.

c) **Dreptul uniform cambial — reglementării specifice.** Pe planul dreptului internațional, cambia și biletul de ordin sînt reglementate prin două documente adoptate în anul 1930, la Geneva, care constitue un adevărat drept uniform cambial : 1) Convenția cuprinzînd legea uniformă asupra cambiilor și biletelor la ordin și 2) Convenția destinată să reglementeze anumite conflicte de legi în materie de cambii și bilete la ordin.

Dreptul uniform cambial s-a realizat și pe o cale indirectă : statele semnatare sau nesemnatare ale convențiilor de mai sus, au introdus în sistemul de drept național norme similare celor prevăzute în convenții. Așa se prezintă situația și în cazul dreptului nostru ; România, deși nu a aderat la convențiile menționate, prin Legea din 1934 a preluat toate principiile care reglementează pe plan internațional cambia și biletul la ordin.

Următoarele reglementări uniforme ale cambiei și biletului la ordin fac din aceste titluri de credit valoroase instrumente în comerțul internațional :

— **transmiterea** titlurilor cu minimum de formalități, care se reduc în fapt la înscriere pe document a formulei girului : „Plăți la ordinul..." ; această modalitate simplă de transmitere, împreună cu garanțiile pe care le încorporează cambia și biletul la ordin, le fac să se apropie de valute, constituind împreună cu acestea, grupa instrumentelor de plată cunoscute sub denumirea de „devize" :

— **garanțiile** pe care le prezintă cambiile și biletele la ordin cu privire la executare le fac să fie privite cu încredere de posesori : prin normele de drept care le reglementează, toți posesorii succesivi ai unui astfel de titlu de credit rămîn solidari pentru plata creanței pe care o încorporează ; dacă trasul acceptant nu va plăti la scadență, ultimul posesor legim, printr-o procedură simplă, se poate îndrepta pentru a pretinde plata împotriva posesorului anterior ; astfel, din girant în girant, plata se urmărește pînă la trăgător ;

— **avalul** este o formă de garanție suplimentară privind asigurarea plății la scadență a cambiilor și a biletelor la ordin ; aval este garanția pe care și-o asumă o terță persoană — de regulă, o bancă comercială — că va plăti suma înscrisă în titlul de credit, în cazul în care trasul va refuza plata, sau este în imposibilitate să o facă ; ca urmare, o cambie care este acceptată de tras și pentru care există un aval nu poate rămîne neplătită ; este motivul pentru care este unanim preferată în operațiile comerciale pe credit pe termen scurt, în prezent fiind calea principală de mobilizare a acestui gen de credite ;

— **protestul** este o altă reglementare a dreptului uniform cambial, care întărește funcția de credit și de plată a cambiilor ; astfel, în cazul în care trasul dintr-o cambie refuză să accepte sau să plătească la scadență suma înscrisă în titlu, posesorul ei solicită încheierea unui protest (constatare) autorității competnte (la noi notariatul de stat), în termen de două zile lucrătoare următoare zilei în care trebuie făcută plata ; ca urmare, obține un titlu executoriu, care îi permite să se adreseze, pe cale de regres avalistului sau celorlalți posesori anteriori, pînă la trăgător, printr-o simplă somație de plată ; această procedură simplă, înlocuiește procesul civil, care este greoi, durează timp îndelungat și este costisitor.

d) **Funcțiile cambiei în comerțul nostru exterior.** Am arătat că biletele la ordin au o utilizare restrînsă în comerțul nostru exterior ; în schimb, cambiile își găsesc o largă folosință, avînd următoarele funcții :

— **funcția de garantare a vînzărilor pe credit (instrument de credit)** ; vînzătorul (exportator român) emite cambii la valoarea mărfurilor ce fac obiectul contractului pe care le prezintă trasului (cumpărătorului extern) spre acceptare și care obține avalizarea lor de către banca sa comercială ; la scadență vînzătorul are certitudinea că în situația în care nu plătește trasul, cambia va fi onorată necondiționat de banca avalistă (vezi capitolul VII, secțiunea 2.3. „Prețul — modalități de plată — garanții privind încasarea prețului") ;

— **Funcția de realizare a plății prin scrisoare de credit comercial** ; dacă prin contract s-a convenit ca modalitate de plată scrisoarea de credit comercial, vînzătorul, odată cu prezentarea documentelor de plată la bancă, trage și o cambie pe numele băncii emitente a scrisorii, care onorează plata ; mecanismul L/C impune necondiționat prezența cambiei alături de documentele de plată. (vezi secțiunea 3.4. lit. d. „Mecanismul creditului documentar sub formă de L/C");

— **funcția de consolidare a modalității de plată prin încaso documentar** ; documentele remise cumpărătorului extern spre plată, în cadrul incasoului, dacă sînt însoțite de o cambie trasă asupra acestuia de către vînzător (exportator) capătă o garanție în plus că vor fi plătite, deoarece nici unei firme comerciale nu-i convine să i se dreseze protest de neplată (vezi secțiunea 3.4., lit. f, „Incaso documentar") ;

— **funcția de mobilizare a creditelor** ; deși, în prezent, în comerțul nostru exterior nu se practică, în principiu, prin forfetarea (scontarea) cambiilor acceptate și avalizate, posesorul lor poate să transforme o vînzare pe credit într-una cash ; mobilizarea creditelor pe această cale are o răspîndire largă în statele cu economie capitalistă, unde vînzătorii pe credit garantat cu cambii le scontează la băncile lor comerciale, transformîndu-le astfel din creanțe în disponibilități bănești (vezi Capitolul VII, secțiunea 5.3., „Contracte de credite de scont și de forfetare").

3. Finanțarea și plățile internaționale

3.1. MODALITĂȚI DE FINANȚARE A COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

Intensificarea schimburilor economice internaționale, volumul, complexitatea și valoarea mare a bunurilor ce fac obiectul acestor schimburi, sînt cauze care determină ca resursele financiare proprii ale părților dintr-un contract comercial internațional să nu fie suficiente. De aceea, în prezent se recurge într-o măsură tot mai mare la finanțarea operațiunilor de import/export prin credite, care îmbracă forme extrem de variate, așa cum rezulta din tabelul alăturat.

a) **Modalități de finanțare a exportatorului.** Practica internațională arată că exportatorii de mărfuri sînt finanțați, în principal, prin următoarele căi :

— **avansuri** acordate de cumpărători, în cadrul prevederilor contractului de vînzare comercială internațională ; această formă de finanțare se practică în cazul în care obiectul vînzării îl constituie utilaje, mașini etc. a căror fabricație durează o perioadă mai îndelungată ; de regulă, pentru avansurile primite vînzătorul remite cumpărătorului o scrisoare de garanție bancară emisă de banca sa.

— **refinanțarea creditului-furnizor, acordat cumpărătorului** ; asemenea credite comerciale pe care le acordă vînzătorul pot fi pe termen mediu (credite de la 2 la 5 ani, începînd de la data livrării), fie pe termen lung (credite de la 5 la 10 ani, în general cu începerea de la data livrării) ; cum cea mai mare parte a furnizorilor care creează facilități de plată cumpărătorilor nu dispun de resurse suficiente pentru a aștepta sfîrșitul perioadei de credit, ei finanțează creditele pe care le-au acordat, împrumutîndu-se de la instituțiile de credit, în general bănci comerciale ; acestea, la rîndul lor, pot refinanța aceste credite de la instituții financiare speciale de refinanțare a creditelor la export sau de la banca centrală a țării respective ;

— **credite documentare „red clase"**, adică acele acreditive care autorizează banca vînzătorului să-i avanseze beneficiarului (exportator) anumite sume, în contul unor viitoare livrări și care vor fi reținute din valoarea facturilor prezentate de către acesta, după efectuarea expedierii mărfurilor ;

— **credite bancare** pe care le acordă băncile comerciale clienților și care pot fi : credite legate, care au ca destinație precisă finanțarea unei anumite operațiuni de export ; credite descoperite sau în cont curent, care se acordă în cadrul unor plafoane stabilite, de regulă, odată pe an ; credite de scont, de forfetare, prin cesiunea de facturi și alte creanțe, pe care le vom analiza într-o secțiune viitoare.

b) **Modalități de finanțare a importatorilor.** Pentru a putea finanța, total sau parțial, importurile pe care diverse întreprinderi le efectuează și pentru a stimula asemenea

CREDITELE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL
clasificare :

DUPĂ PĂRȚILE CARE LE PERFECTEAZĂ	**credite guvernamentale** — perfectate de două state
	Credite bancare — între o bancă și un client — pot fi : credite legate, cînd privesc o anumită operație comercială ; credite financiare pure, fără o anumită destinație
	credite comerciale — între un exportator și un importator — pot fi : credite acordate de vînzător ; credite acordate de cumpărător, sub formă de avansuri
DUPĂ NATURA CREDITELOR	**credite în mărfuri** — credite-vînzător, care sînt credite comerciale
	credite în bani — acordate de cumpărător, vînzătorului exportator — credite bancare, sub toate formele lor.
DUPĂ DURATA CREDITELOR	**credite pe termen scurt** — pînă la 12—18 luni
	credite pe termen mijlociu — pînă la 5—7 ani
	credite pe termen lung — pînă la 10—15 ani
DUPĂ GRADUL DE GARANȚIE A RAMBURSĂRII	**credite negarantate** — vînzarea pe credit fără garanții — vînzarea prin încaso documentar — livrarea de mărfuri în consignație
	credite garantate — scrisoare de garanție bancară — cambia acceptată și avalizată — ipoteca — livrarea prin credit documentar
DUPĂ MODUL DE MOBILIZARE A CREDITELOR	**prin credite bancare** — în cont curent — cu obiect legat
	prin credite comerciale — credit-furnizor — avansuri acordate de cumpărător
	prin mobilizări speciale — leasing (pe termen lung) — forfaiting (pe termen scurt) — factoring (pe termen scurt)
DUPĂ COSTUL CREDITULUI	**cu dobîndă comercială** — ratele practicate pe diferite piețe de credit — se diferențiază în funcție de tipul de credit
	cu dobîndă preferențială — credite de export — credite guvernamentale

importuri, pe plan internațional se practică diferite forme de finanțare, dintre care reținem pe cele mai frecvente :

— **credit-furnizor,** care, așa cum am arătat, se acordă de vînzător, cumpărătorului ; la asemenea credite o atenție deosebită trebuie acordată prețului din contractul de vînzare, tendința fiind ca vînzătorul să-l încarce cu o serie de adaosuri reprezentînd diferența de dobîndă, cote de eroziune a capitalului pînă la data rambursării creditului, cote de risc de neplată etc. ; creditele-furnizor se acoperă împotriva riscului de neplată prin scrisori de garanții bancare, cambii sau ordine de plată avalizate de banca cumpărătorului, ipoteci, rezervarea dreptului de proprietate etc. ;

— **credite-cumpărător,** care sînt credite bancare, fiind acordate de bănci comerciale din țara exportatorului direct importatorului străin sau băncii acestuia, pentru ca importatorul să poată plăti marfa la livrare, în condiții de plată cash ; asemenea credite, care au luat o dezvoltare considerabilă, de regulă, nu acoperă importul decît într-o proporție de 80—90% din valoarea lui ;

— **credite rezultate din modalitatea de plată** sînt, de regulă, pe termen scurt, și reprezintă timpul scurs de la data livrării mărfurilor și pînă la efectuarea plății ; asemenea credite implicite, în cazul plății prin încaso documentar pot să ajungă la 90—120 zile și, în unele cazuri și mai lungi ; ca urmare, se impune ca exportatorul să promoveze modalitățile de plată în care timpul scurs de la expediere și pînă la încasare să fie minim : avans, acreditiv domiciliat la banca vînzătorului, acreditiv sau scrisoare de credit comercial cu ramburs telegrafic etc. ;

— **credite bancare,** care sînt acordate de banca comercială a importatorului și care pot fi : legate, adică pentru o anumită operațiune de import ; în cont curent ; credite de scont etc.

c) **Înscrisurile privind creditele.** Materializarea sub formă scrisă a convențiilor privind creditele de finanțare a comerțului exterior se realizează în modalități diferite, în funcție de natura lor :

— **în cadrul contractului de vînzare internațională,** în cazul creditelor comerciale acordate direct de către vînzător ; odată cu tratarea prețului se stabilesc și condițiile de acordare a creditului formulîndu-se clauze privind termenul, ratele și datele de rambursare, dobînda, garanțiile creditului etc. ;

— **prin convenție de credit,** pentru creditele bancare, încheiată între banca creditoare și beneficiarul creditului ; între clauzele convenției de credit ce se încheie cu banca și cel din contractul comercial de vînzare care generează creditul, se impune să fie o perfectă corelare, astfel încît beneficiarul creditului să se poată achita la timp de obligațiile de plată asumate prin contract, față de vînzător.

3.2. ORGANISME FINANCIARE INTERNAȚIONALE — BĂNCI COMERCIALE

Finanțarea comerțului internațional prin credite bancare se realizează prin intermediul unor organisme financiare, care, în ansamblul lor, constitue piața creditului internațional. Această piață, ca parte componentă a pieței mondiale, este organic legată și influențată de evoluția schimburilor economice internaționale realizate fie prin tranzacții clasice de vînzare-cumpărare, fie prin acțiuni de cooperare economică și tehnico-științifică ; pe măsură ce comerțul internațional crește în amploare, se intensifică, piețele naționale de credit, se interferează, constituind în ansamblu piața creditului internațional, fapt demonstrat de date statistice : în prezent, tranzacțiile comerciale internaționale sînt finanțate într-o proporție de peste două treimi pe calea creditului internațional.

Corespunzător acestei evoluții mereu ascendente a creditului internațional, s-au creat organisme financiar-bancare specializate, care funcționează și acționează la niveluri și zone diferite : organisme financiar-bancare la nivelul organismelor internaționale ale O.N.U. ; organisme regionale, pe grupe de țări ; organisme naționale ale statelor participante la circuitul economic-financiar internațional.

a) **Organisme financiar-bancare ale Națiunilor Unite.** În cadrul O.N.U. au fost înființate mai multe organisme financiar-valutare, printre care un rol principal îl ocupă Fondul Monetar Internațional, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare și afiliatele ei, precum și unele organizații finaciare aparținînd de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea (P.N.U.D.), Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industriei (O.N.U.D.I.) etc.

Fondul Monetar Internațional — F.M.I. — acordă țărilor membre credite pentru echilibrarea balanței de plăți. Statele membre pot mobiliza fonduri valutare de la F.M.I. prin intermediul operațiunilor de „tragere" asupra Fondului. Tragerile sînt obișnuite și speciale. Drepturile de tragere obișnuite sînt determinate de mărimea cotei de participare a țării respective la F.M.I.

Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare — B.I.R.D., instituție specializată a O.N.U., cu caracter interguvernamental, a fost înființată odată cu F.M.I. la aceeași Conferință monetară internațională de la Bretton Woods, din iulie 1944. Această bancă, denumită și „Banca Mondială", acordă țărilor membre credite în vederea dezvoltării economice sau garantează asemenea credite, încurajînd investițiile internaționale de capital. Mijloacele bănești ale B.I.R.D. sînt formate din capitalul de participare compus din cotele de participare ale țărilor membre și din fonduri atrase de pe piața internațională a capitalurilor.

România este membră a B.I.R.D. de la data de 15 decembrie 1972 cînd a aderat și la F.M.I.

b) **Organisme finaciar-bancare regionale.** Aceste instituții își desfășoară activitatea creditînd tranzacțiile internaționale care se încheie între partenerii unor anumite grupe de țări ; asemenea organisme finaciar-bancare sînt: Banca Internațională de Colaborare Economică și Banca de Investiții, pentru țările membre C.A.E.R., Banca Europeană de Investiții pentru țările C.E.E., Banca Internațională de Dezvoltare pentru țările latino-americane, Banca de Dezvoltare pentru un număr de țări africane, Banca Asiatică de Dezvoltare pentru unele țări nesocialiste din Asia etc.

c) **Organisme financiar-bancare din țări capitaliste dezvoltate.** În statele cu economie capitalistă s-au creat organisme și metode specifice de sprijinire a exporturilor, care constituie, în ansamblul lor, sisteme naționale de stimulare a exporturilor. În cadrul acestor sisteme funcționează o serie de organisme financiar-bancare ce au ca obiect exclusiv al activității lor acordarea de credite pentru promovarea vînzărilor externe. Iată cîteva :

— în Marea Britanie programul de creditare a exporturilor este administrat de către **Departamentul de Asigurare a creditelor de Export — E.C.G.D.,** care funcționează ca o agenție guvernamentală. Sub îndrumarea acestui organism, finanțarea exporturilor se face de către sistemul bancar englez ;

— Austria : **Oesterreichische Kontroll Bank,** înființată în anul 1946 (care este și oganism de asigurare) ;

— Belgia : **Creditexport,** înființat în anul 1959 sub formă de asociație, în care intră o serie de instituții publice de credit, inclusiv Banca Națională a Belgiei :

— Franța : **Banque Française du Commerce Extérieur** (BFCE), creată în anul 1946, cu statut semistatal ;

— Italia : **Mediocredito,** institut specializat de credit de drept public, înființat în anul 1952 ;

— Japonia : **Banca de Export-Import,** înființată în anul 1950 ;

— Republica Federală Germania : **Ausführkredit** (AKA), înființat în anul 1952 de către un consorțiu de bănci ;

— Statele Unite ale Americii : **Banca de Export-Import** (Eximbank), creată în anul 1934.

În majoritatea țărilor intervine, sub o formă sau alta, ca ultima sursă de finanțare, banca centrală a țării respective.

Alături de aceste organisme financiare specializate în țările cu economie capitalistă funcționează un mare număr de bănci comerciale care își îndeplinesc funcțiile pe care

le au în comerțul internațional cu o intensitate diferită, în raport cu : poziția fiecărei țări în circuitul economic internațional și pe piața creditului mondial ; regimul juridico-economic al monedei naționale, sub aspectul convertibilității și transferului internațional ; raporturile acestora cu banca centrală și gradul de dezvoltare al acțiunilor de cooperare financiară intenațională.

Cum este și fiesc, marile centre financiar-bancare ale lumiii capitaliste sînt situate în marile puncte geografice cu o intensă activitate comercială internațională : Londra, New York, Hong Kong, Singapore, Paris, Zürich, Frankurt, Tokio, Luxemburg ș.a.

d) **Banca Română de Comerț Exterior.** A fost înființată la 1 iulie 1968, avînd ca obiect al activității sale operațiuni financiar-bancare cu străinătatea, contribuind astfel la continua dezvoltare a schimburilor economice naționale ale României, la perfecționarea mecanismelor de realizare a acestor schimburi, în lumina unor permanente preocupări de ridicare a eficienței lor economice.

Paralel cu funcția de organ central specializat al administrației de stat — menit să traducă în viață politica financiar-valutară adoptată de țara noastră, prin directivarea și controlul activității în acest domeniu —, B.R.C.E. îndeplinește și importanta funcție de bancă comercială, care activează pe plan internațional : derularea plăților comerciale internaționale, emiterea de scrisori de garanție bancară etc.

Pentru îndeplinirea sarcinilor privind decontările externe, asigurarea finanțărilor, administrarea disponibilităților valutare și acoperirea întregii game de servicii bancare a fost necesară o continuă extindere a activității privind relațiile cu băncile și instituțiile finaciare din străinătate, încheindu-se în acest sens diferite forme de aranjamente interbancare.

Pentru realizarea sarcinilor ce îi revin, B.R.C.E. a realizat, prin acțiuni de cooperare, înființarea a patru bănci mixte : Banca franco-română, Banca anglo-română, Frankfurt-Bucarest Bank și Banca egipteano-română. De asemenea, au fost înființate reprezentanțe ale Băncii Române de Comerț Exterior la Roma, Zürich, Frankfurt, New York.

3.3. FUNCȚIILE BĂNCILOR COMERCIALE ÎN PLĂȚILE INTERNAȚIONALE — TEHNICA VIRAMENTELOR

În mecanismul plăților internaționale privind derularea contractelor comerciale încheiate de întreprinderile noastre de comerț exterior se interpun, în toate cazurile, patru participanți : plătitorul, cumpărătorul în tranzacția comercială derulată ; banca comercială a plătitorului ; banca comercială a vînzătorului (B.R.C.E.) ; beneficiarul plății — întreprinderea de comerț exterior exportatoare (vînzătoare în contractul extern). În cazul importurilor participă aceleași patru părți, pe flux invers. Ca regulă, generală plata se face prin tehnica viramentelor bancare.

a) **Funcțiile băncilor comerciale privind plățile.** Pe lîngă funcția de mobilizare a creditelor și de finanțarea firmelor cu care sînt în raporturi curente de afaceri, băncile comerciale efectuează și importante servicii în contul acestora, privind derularea plăților internaționale și garantarea unor asemenea plăți.

Cu privire la derularea plăților internaționale, băncile comerciale :

— emit credite documentare, sub forma de acreditive sau scrisori de credite comerciale, prin care se obligă să efectueze plăți în contul ordonatorului (firma clientă, care a ordonat deschiderea creditului), în condițiile înscrise în documentul de deschidere a creditului, plăți care se fac prin intermediul unei bănci corespodente, în favoarea beneficiarului de credit (de regulă, vînzătorul dintr-un contract de vînzare internațională) ;

— execută operațiuni de incaso documentar, în numele ordonatorului (vînzător), în care scop transmite documentele spre încasare unei bănci corespondente din țara plătitorului (cumpărătorului), urmărește încasarea sumei și pune la dispoziția vînzătorului sumele încasate, prin creditarea contului acestuia ;

— execută ordine de plată dispuse de clienți, din conturile deschise, în condițiile stabilite prin contractul de cont curent ;

— emit scrisori de garanție bancară prin care se obligă: să plătească, fără discuție, în locul firmei garantate, în cazul în care aceasta nu-și îndeplinește obligațiile de plată, la termenul convenit ; să restituie avansul încasat de firma garantată, dacă aceasta nu-și îndeplinește obligațiile contractuale asumate ;

— avalizează cambiile trase de vînzători asupra cumpărătorilor, privind vînzările pe credit, sau ordinele de plată semnate de cumpărători, garantînd astfel că plățile se vor efectua la scadență.

Pentru serviciile bancare menționate mai sus, băncile percep comisioane și dobînzi, care variază în funcție de riscul asumat și perioada pentru care s-au obligat.

b) **Conturile bancare.** Îndeplinirea de către băncile comerciale a funcției de decontare dintre partenerii din contracte comerciale internaționale ar fi de neînchipuit fără tehnica conturilor bancare și a viramentelor dintre acestea. În condițiile în care se desfășoară comerțul internațional contemporan, transferul efectiv de devize dintr-o țară în alta este înlocuit, într-o însemnată măsură, prin operațiuni de transferare a valorilor respective dintr-un cont în altul, pe calea viramentului ; chiar și în cazuri în care se transmit efectiv la încasare instrumente de plată (cambii, bilete de ordin, cecuri), rezultatul unor asemenea operații de încasare se finalizează, ca regulă generală, prin operarea lor în conturile reciproce, pe care le țin între ele băncile corespondente și care, la rîndul lor, debitează sau creditează conturile clienților lor, cu plățile și încasările efectuate în numele acestora.

Conturile bancare se deschid în baza contractului de cont încheiat între bancă și client. În practică, în majoritatea țărilor cu economie capitalistă clauzele contractuale sînt prestabile prin condiții generale adoptate de asociații naționale bancare sau de mari grupări bancare. Alimentarea inițială a contului poate fi realizată, în funcție de natura lui, atît prin depuneri, inițiale, cît și prin credite acordate de bănci.

În situația în care între bancă și client sînt relații frecvente financiare, banca operînd atît plăți, cît și încasări în numele clientului, de regulă, se deschid **conturi curente.** Ca urmare a remiterilor reciproce de valori care se contabilizează în debitul și creditul contului curent se realizează o fuziune a acestor operațiuni, care are drept rezultat compensarea lor. Evident, pentru ca o remitere în cont să producă efectul compensării trebuie ca aceasta să fie certă, exigibilă cu alte cuvinte, să îndeplinească toate condițiile pentru a fi susceptibilă de plată. Datorită mecanismului oferit de contul curent, înregistrarea contabilă înlocuiește orice alte forme de inscripții ; este suficientă înregistrarea în cont pentru ca plata să fie considerată efectuată și să opereze de drept compensarea asupra soldului la zi, care este exigibil imediat.

c) **Viramentul bancar** este o tehnică specifică financiar-contabilă utilizată pentru transferul scriptural dintr-un cont al unui titular (ordonator) al unei sume determinate, în contul unei alte persoane care este beneficiarul operațiunii. Așadar, viramentul constă dintr-o operațiune contabilă prin care la ordinul titularului unui cont, se înscrie în debitul contului său suma ordonată, prin creditarea unui alt cont indicat de ordonator. Viramentul poate fi privit deci ca un transfer de valori fără deplasarea efectivă a numerarului, plata sau încasarea efectuîndu-se numai scriptural. Ordinul de virament pe care-l dă titularul de cont se poate materializa în formulare tipizate de bancă, ordin telegrafic, scrisoare de transfer etc.

Pentru efectuarea operațiunilor de virament nu este necesar ca cele două conturi să fie deschise la aceeași bancă, situație care în comerțul internațional nu poate fi întîlnită ; de regulă, în asemenea situații conturile celor două părți sînt deschise la două bănci situate în țările de reședință.

3.4. PLĂȚILE INTERNAȚIONALE ÎN VALUTE CONVERTIBILE — MODALITĂȚI DE PLATĂ

Pe plan internațional — cu excepția raporturilor contractuale dintre țările membre ale C.A.E.R. și a unor alte țări între care există acorduri de cliring bilateral — plățile comerciale se fac în valute convertibile, modalitățile de plată cele mai uzuale fiind creditul documentar și incaso.

a) **Alegerea modalității de plată — reglementări.** Actul final al oricărui contract comercial internațional îl constituie plata prețului de către beneficiarul mărfurilor primite sau a serviciilor executate de furnizor. Dacă pe plan intern mecanismul decontărilor este bine reglementat și se realizează relativ simplu, prin virarea sumei din contul debitorului în cel al creditorului, cu totul altfel se pune problema în cazul plăților internaționale ; în asemenea plăți, mecanismul se complică cel puțin datorită următorilor trei factori : una din părți — creditor sau debitor — este străină ; în toate cazurile intervine și o bancă străină, de regulă, corespondentă a Băncii Române de Comerț Exterior ; plata se face într-o monedă străină, ceea ce impune pentru debitor obligația de a-și procura din timp valuta necesară de pe piețele valutare cele mai convenabile.

Toți acești factori determină alegerea acelor modalități de plată care prezintă un grad ridicat de garanție a încasării prețului și formularea unor clauze adecvate, cu un grad ridicat de eficiență.

Privite sub aspectul garanțiilor pe care le prezintă cele două modalități de plată arătate, acestea se diferențiază total :

— creditul documentar, constituind o obligație fermă, prealabilă livrării mărfurilor luată de o bancă față de vînzător, prezintă un grad înalt de garanție pentru acesta, care, dacă va expedia marfa în condițiile înscrise în credit are certitudinea încasării prețului ; ca urmare, această modalitate trebuie preferată de către exportatori ;

— incaso documentar nu prezintă nici un fel de garanție pentru exportator că după expedierea mărfurilor va încasa prețul ; așa fiind, în măsura posibilului va trebui evitată, iar atunci cînd totuși exportatorii sînt în situația de a accepta se impune înscrierea în contract a unor clauze care să atenueze riscurile, pe care le vom examina în continuare.

Facem mențiunea că plățile comerciale internaționale în valute convertibile nu sînt reglementate prin norme de drept izvorîte din convenții bi- sau multilaterale ; ca urmare, derularea plăților se desfășoară potrivit clauzelor înscrise în contractele comerciale care le generează, cu respectarea strictă a Regulilor și uzanțelor uniforme privitoare la creditele documentare, cunoscute sub numărul de referință 290, și Regulilor uniforme privind incasourile (publicația 322), ambele elaborate și publicate de Camera de Comerț Internațional de la Paris.

b) **Definirea creditului documentar-clasificare.** Prin credit documentar — potrivit „Regulilor și uzanțelor uniforme privitoare la creditul documentar" — se înțelege orice aranjament, indiferent de denumirea pe care o poartă, prin care o bancă — denumită bancă emitentă — se obligă în numele unui client — denumit ordonator — să a) efectueze plata direct sau să autorizeze efectuarea de plăți de către o altă bancă, către un beneficiar indicat de ordonator, sau b) să accepte sau să negocieze cambii trase asupra sa de către terțul indicat (beneficiar). Așadar, creditul documentar se poate prezenta sub mai multe forme, cele uzitate pe plan internațional fiind **acreditivul documentar și scrisoarea de credit comercial,** notată prescurtat prin inițialele **L/C.**

Creditele documentare pot fi clasificate din foarte multe puncte de vedere, motiv ce ne-a determinat să le sintetizăm sub forma tabelului alăturat.

Din clasificarea de mai sus rezultă că pentru a fi cît mai eficace un credit documentar trebuie să fie irevocabil, și domiciliat la banca exportatorului.

c) **Mecanismul creditului documentar sub formă de acreditiv.** Trăsătura proprie a acestei modalități de plată constă în faptul că la derulare participă patru părți :

— cumpărătorul din contractul comercial, care poartă numele de ordonator și care în baza unui contract bancar încheiat cu o bancă comercială declanșează deschiderea acreditivului ;

— banca comercială ordonatoare, care, în baza contractului încheiat cu ordonatorul creditului documentar, deschide acreditivul dînd mandat de executarea lui unei bănci comerciale din țara vînzătorului ;

— banca comercială mandatară din țara vînzătorului, care în îndeplinirea mandatului primit de la banca ordonatoare avizează și/sau confirmă acreditivul vînzătorului, care poartă în acest raport juridic numele de beneficiar ;

— beneficiarul acreditivului care, după livrarea mărfurilor, prezintă documentele de plată (conforme cu prevederile din avizul de deschidere a acreditivului) băncii mandatare din localitate care, după verificarea lor, face plata.

d) **Mecanismul creditului documentar sub formă de scrisoare de credit comercial (L/C).** Această formă a creditului comercial funcționează potrivit următorului mecanism :

— scrisoarea de credit constituie un document prin care banca emitentă se obligă să efectueze plata, în condițiile stabilite în cuprinsul ei ; ea este adresată întotdeauna exportatorului și, de regulă, remisă direct acestuia, fie de banca emitentă, fie de către firma importatoare ;

— este utilizabilă numai prin cambii trase de către exportator asupra băncii emitente, însoțite de documentele de expediție cerute prin scrisoarea de credit, care dovedesc expedierea mărfii ;

— cambiile la vedere sînt plătibile la primirea lor de către banca emitentă a scrisorii de credit fără să mai fie nevoit ca ea să le accepte ;

CLASIFICAREA CREDITELOR DOCUMENTARE

- **după mecanismul de deschidere și de derulare**
  - — areditiv documentar (Documentary credit ; acreditif) ;
  - — scrisoare de credit comercial (Commercial Letter of Credit — L/C ; Lettre de crédit commerciale)
- **După gradul de asigurare a efectuării plăților**
  - — revocabile (Revocabile ; révocable)
  - — irevocabile (Irrevocable ; irrévocable)
  - — irevocabile — confirmate (Confirmed irrevocable ; irrévocable confirmé)
- **după natura operațiunilor asigurate de bancă** (modul de utilizare de către beneficiar)
  - — de plată
  - — de acceptare
  - — de negociere
- **după locul de domiciliere**
  - — domiciliate în țara ordonatorului (cumpărătorului)
  - — domiciliate în țara beneficiarului (vînzătorului)
  - — domiciliate într-o țară terță
- **după modul de executare (livrare — încasare)**
  - — transferabile și netransferabile
  - — utilizabile total sau parțial
  - — cu livrări eșalonate (în tranșe)
  - — cu acoperirt după fiecare plată (revolving)
  - — cu „clauză roșie" (red clause), ceea ce dă dreptul la încasarea de către beneficiar de avansuri.
- **folosite pentru operațiuni comerciale conexe (import-export)**
  - — intercondiționate (back to back)
- **folosite de banca ordonatoare pentru acoperirea la o terță bancă a unui credit pe care l-a deschis**
  - — de rambursare

— cambiile la termen sînt trase la un număr oarecare de zile, luni sau ani de la prezentare sau de la alte momente stabilite prin contract şi trebuie acceptate de banca emitentă a L/C, la prezentare ; după acceptare, cambia devine liber negociabilă şi achitarea ei la scadenţă nu mai depinde de scrisoarea de credit, ci este garantată de semnătura şi renumele băncii acceptante şi de prevederile legislaţiei cambiale din ţara respectivă ;

— este întotdeauna domiciliată în străinătate, în sensul că titlul de credit, respectiv cambiile trase în cadrul ei sînt onorate — prin plată sau acceptare — numai după primirea lor, împreună cu documentele însoţitoare, de către banca emitentă din ţara importatorului, sau dintr-o terţă ţară.

Creditul documentar sub formă de scrisoare de credit comercial este o modalitate de plată care se utilizează în raporturile comerciale cu parteneri din Marea Britanie, Statele Unite ale Americii şi din ţările în care sistemul bancar este organizat după cel englez.

e) **Clauze în contractul de vînzare privind creditul documentar.** În cadrul negocierii vînzărilor internaţionale se impune să se acorde o importanţă deosebită, pentru creşterea rentabilităţii exporturilor următoarelor aspecte privind un credit documentar irevocabil : domicilierea creditului, data de deschidere — daune pentru nedeschidere, partea care suportă comisioanele.

Prin domicilierea creditului se înţelege locul, respectiv ţara, oraşul, iar în ultimă instanţă banca la ghişeele căreia trebuie să aibă loc plata definitivă a contravalorii documentelor prezentate în baza unui acreditiv, sau achitarea unei cambii ; domicilierea creditului documentar prezintă importanţă pentru determinarea termenului de încasare şi de plată a documentelor de export-import. Sub acest aspect, distingem :

— creditul domiciliat în ţara vînzătorului, care prezintă avantajul pentru exportator că poate încasa contravaloarea mărfii, în principiu, imediat după ce documentele de export au fost depuse la banca sa şi aceasta a controlat şi a găsit documentele în strictă concordanţă cu prevederile acreditivului ; exportatorul mai are şi avantajul că nu va avea de suportat nici un fel de cheltuială sub formă de comisioane sau speze bancare, aceste fiind suportate (cînd contractele nu prevăd altfel) de către cumpărător ;

— creditul domiciliat în ţara cumpărătorului, situaţie în care exportatorul va putea încasa contravaloarea mărfurilor exportate numai după ce documentele vor ajunge la banca străină, şi, după ce aceasta le-a controlat şi le-a găsit în regulă.

Dacă datorită unor anumite împrejurări nu poate fi promovat, în cazul exporturilor noastre, acreditivul domiciliat la Bucureşti, comercialistul care negociază vînzarea-cumpărarea trebuie să se preocupe pentru înscrierea în contract a clauzei de ramburs telegrafic ; prin această clauză se înţelege dreptul pentru banca exportatorului (B.R.C.E.) de a fi rambursată, de către banca ordonatoare, pe baza unui aviz telegrafic prin care prima (B.R.C.E.) îi confirmă acesteia din urmă că a primit şi a expediat (de regulă prin avion) documentele prevăzute de acreditiv, în strictă concordanţă cu prevederile acestuia.

Data deschiderii creditorului documentar prezintă importanţă pentru exportator, deoarece numai după deschiderea lui are certitudinea că vor fi plătite mărfurile care urmează să le livreze. Aşa fiind, se impun a fi înscrise în contract clauze exprese, potrivit cărora operează condiţia suspensivă de executarea obligaţiilor ce revin vînzătorului. Pentru ca angajamentul de deschidere a creditului să fie respectat de cumpărător, în practica internaţională se foloseşte calea înscrierii în contracte a unor penalităţi de întîrziere sau dreptul vînzătorului de a cere daune interese, constînd din diferenţa între preţul din contract şi preţul comercial al pieţei la data cînd livrarea ar fi avut loc, dacă creditul ar fi fost deschis la timp.

Termenul de validitate a creditului documentar prezintă, de asemenea, importanţă pentru exportator, deoarece în funcţie de perioada rămasă de la data ultimei expediţii şi pînă la întocmirea documentelor trebuie să fie un timp suficient pentru încasarea preţului. Acest termen poate expira atît în ţara cumpărătorului, cît şi în ţara vînzătorului ; în cazul în care nu se indică, în mod expres, locul de expirare, el este determinat de locul de plată, prevăzut în acreditiv.

Subliniem faptul că, alături de clauzele menţionate, este necesar să se înscrie în contract şi ce anume documente trebuie să fie prezentate pentru ca plata să fie efectuată. Faţă de faptul că creditul documentar are la bază un contract distinct, încheiat de cumpărător cu banca sa, la primirea avizului de deschidere a creditului este imperios necesar să se verifice condiţiile de plată înscrise în acest document cu cele din contractul de vînzare. Orice nepotriviri trebuie semnalate cumpărătorului, singurul care poate dispune rectificarea clauzelor din creditul documenar ; **băncile nu iau în considerare decît prevederile din actul de deschidere a creditului,** pentru ele contractul de vînzare nu are nici o semnificaţie

f) **Incaso documentar** — este modalitatea de plată internaţională prin care creditorul (vînzător, prestator de servicii etc.) transmite băncii sale documentele care atestă îndeplinirea obligaţiilor care i-au revenit în baza unui contract comercial, documente pe care banca primitoare le remite spre încasare unei bănci, de regulă corespondente din străinătate, care, la rîndul ei, le predă debitorului după ce acesta achită contravaloarea lor.

Cu toate că incaso documentar nu prezintă garanţie pentru exportator că va încasa preţul mărfurilor livrate, această modalitate de plată, în unele situaţii, nu poate fi evitată. De regulă, asemenea situaţii pot fi : cumpărătorul extern prezintă o bonitate recunoscută pe plan internaţional ; marfa care face obiectul exportului este mai puţin solicitată pe piaţa externă ; legislaţia din ţara cumpărătorului impune, pentru unele mărfuri, utilizarea incasoului, ca modalitate de decontare etc.

Practica o dovedeşte că riscul de neplată care există în cazul folosirii ca modalitate incaso documentar poate fi înlăturat, sau cel puţin substanţial atenuat prin combinarea pe calea unor clauze contractuale a mecanismului cu unele elemente privind alte modalităţi de plată, sau pur şi simplu prin modificarea acestui mecanism. Printre cele mai frecvente şi eficiente căi de evitare a riscului de neplată arătăm : garanţia bancară, folosirea cambiei, vinculaţia. Evident, toate aceste forme trebuie promovate încă din faza negocierilor şi înscrise în contracte prin clauze adecvate.

Garanţia bancară poate consolida substanţial mecanismul incasoului documentar, sub condiţia ca în cuprinsul ei să se prevadă expres că banca emitentă a scrisorii se obligă să plătească preţul, renunţînd la beneficiul de diviziune şi discuţiune, dacă documentele atestă îndeplinirea întocmai a obligaţiilor contractuale ale vînzătorului.

Observăm că incaso documentar dedublat de o scrisoare de garanţie bancară se apropie ca eficienţă de creditul documentar, sub forma scrisorii comerciale de credit. Evident, la promovarea în contractele comerciale internaţionale a acestei modalităţi combinate de plată, comercialiştii din întreprinderile noastre de comerţ exterior pot întîlni opunerea partenerilor străini, motivată pe împrejurarea că preţul mărfii creşte cu comisioanele pe care le percep băncile pentru emiterea scrisorilor de garanţie.

Cambia poate fi cu succes folosită la consolidarea incasoului documentar, sub următoarea formă : odată cu remiterea Băncii Române de Comerţ Exterior a documentelor de plată, întreprinderea de comerţ exterior exportatoare trage o cambie asupra cumpărătorului extern, la vedere, cu valoarea debitului de încasat. Utilizarea cambiei sporeşte considerabil siguranţa în ce priveşte achitarea contravalorii mărfii de către cumpărător, cunoscut fiind faptul că un refuz de acceptare sau de plată a cambiei declanşează procedura prevăzută în legislaţia cambială (protest, executarea silită etc.), inclusiv efectele psihologice colaterale pe care orice firmă comercială caută să le evite pentru a nu-şi prejudicia reputaţia.

Legat de utilizarea cambiei în cadrul incasoului documentar încă o precizare se impune : inserarea în cadrul contractului comercial internaţional a dreptului ce revine

vînzătorului de a prezenta cumpărătorului, prin banca corespondentă, odată cu documentele de expediere a mărfii și a cambiei trase asupra lui, facilitează folosirea acestei formule, partenerul extern fiind legat prin raportul fundamental izvorît din contractul comercial internațional de vînzare-cumpărare și nu va fi surprins cînd odată cu documentul de livrare i se va prezenta și titlul de credit.

Vinculația, este o modalitate combinată de plată care poate fi astfel sintetizată :

— expedierea mărfurilor se face pe adresa unei bănci corespondente a B.R.C.E. cu acordul prealabil al acesteia ; în cazurile în care banca nu acceptă asemenea operațiuni expedierea se face pe adresa unor case de expediții sau depozite generale indicate de către Romtrans ;

— documentele și mărfurile se predau cumpărătorului extern de către banca corespondentă numai contra plata prețului ; în ipoteza în care mărfurile se expediază pe adresa unor case de expediție exportatorul român trebuie să transmită prin Romtrans instrucțiuni acestora, potrivit cărora eliberarea mărfurilor nu se va face decît pe baza prezentării dovezii bancare de achitare a prețului

3.4. DECONTAREA PRIN CLIRING

Pentru evitarea transferului de valute convertibile, după criza financiară din 1929 a fost introdus de către unele țări sistemul de decontare bazat pe compensarea reciprocă a sumelor de plată, denumit cliring.

a) **Cliringul bilateral.** Nu este altceva decît concentrarea plăților, în vederea lichidării lor, la o bancă centrală sau o altă instituție financiară special desemnată de fiecare din țările care au încheiat un acord privind această modalitate de decontare, astfel încît exportatorii unei țări să fie plătiți în moneda lor națională, din sumele corespunzătoare vărsate de importatorii aceleiași țări pentru plata produselor importate din țara în care s-a făcut exportul (cu condiția egalității valorilor de import și de export între țările care au încheiat acordul de cliring). In esență, prin acordul de cliring propriu-zis se realizează o compensare globală a datoriilor ivite din livrările de mărfuri și prestațiile de servicii reciproce fără nici un transfer de valută.

Ca regulă generală, chiringul se instituie prin încheierea de către cele două țări a unui **acord de cliring,** în care se înscriu mai multe clauze care se referă la următoarele aspecte : **indicarea băncilor** centrale sau a altor organisme special desemnate de guvernele celor două state semnatare ale acordului (aceste bănci sau oficii de cliring organizează și execută decontările reciproce, conform prevederilor stipulate în acord (în țările socialiste de aceste operațiuni se ocupă băncile de comerț exterior) : **deschiderea conturilor** de cliring (în general, se deschide cîte un cont în fiecare țară semnatară (cliringul cu două conturi), uneori un singur cont, iar alteori cu cont central și unul sau mai multe subconturi (în cazul cliringului descentralizat) ; **moneda de cliring ; enumerarea și precizarea plăților** admise a fi efectuate prin conturile de cliring ; **creditul tehnic** etc.

Între România și celelalte țări socialiste conturile de cliring foolsesc ca monedă convențională de cont rubla transferabilă. În relațiile cu R.P. Chineză, se folosește francul elvețian. În relațiile de plăți cu țările nesocialiste se folosește, în general, dolarul S.U.A. ori lira sterlină, sau uneori moneda țării partenere, dacă aceasta prezintă stabilitate.

b) **Cliringul multilateral.** Între țările socialiste membre ale C.A.E.R., începînd cu anul 1964, a fost introdus un sistem de decontare multilateral — în ruble transferabile —, care are la bază o serie de conturi cu funcții proprii. Sistemul de decontare multilaterală a fost introdus odată cu înființarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică, utilizîndu-se, în principal ca modalitate de plată încaso cu acceptare ulterioară.

Față de faptul că în cadrul acestui mecanism plata se face fără consimțămîntul prealabil al plătitorului, este normal ca acesta să aibă dreptul să ceară restituirea plăților nedatorate, care sînt limitativ reglementate prin Condițiile generale de livrare — C.A.E.R. 1968/75, paragraful 53 și următoarele.

Procedura de restituire a sumelor încasate de vînzător este stabilită prin § 56—58 C.G.L. — C.A.E.R. 1968/E75, potrivit cărora cumpărătorul prezintă băncii țării sale o **declarație justificată,** care trebuie să fie motivată, cu arătarea textului din C.G.L. — C.A.E.R. pe care se fundamentează cererea de restituire ; un exemplar din declarația justificativă se remite vînzătorului, care este înștiințat și prin telex sau telegramă dacă obiectul contractului îl constituie livrări parțiale continue.

3.5. DOCUMENTE COMERCIALE DE PLATĂ

In derularea plăților comerciale un rol important îl prezintă documentele care atestă îndeplinirea obligațiilor de către creditorul prețului de încasate. De asemenea eficiența operațiunilor comerciale este influențată și de cheltuielile care se fac cu decontarea.

a) **Definirea documentelor de plată.** Totalitatea documentelor prin care se face dovada livrării unui anumit lot de marfă — în cantitatea, calitatea, la data și în condițiile de transport convenite prin contract —, poartă denumirea generică de **documente comerciale.** Această denumire este atribuită prin Reguli uniforme privind incasourile (Publicația 322), care în cadrul „Dispozițiilor generale și Definiții" arată că „expresia **documente comerciale** vizează facturi, documente maritime, documente de proprietate ori alte documente analoge, sau orice alte documente, oricare ar fi, altele decît documentele financiare". Aceleași Reguli uniforme stabilesc sfera de cuprindere a noțiunii de documente financiare și anume : „expresia **documente financiare** vizează cambii, bilete la ordin, cecuri, chitanțe de plată sau alte instrumente analoge, utilizate pentru a obține plata sumelor de bani".

În unele lucrări de specialitate, documentele comerciale sînt denumite și documente de expediție sau documente de plată.

b) **Clasificarea documentelor.** Grupate din punct de vedere al naturii juridice a operațiunilor pe care le atestă, documentele comerciale pot fi clasificate în patru mari categorii și anume :

— **documente comerciale de identificare calitativă, cantitativă și valorică a mărfurilor livrate ;** această categorie — care se emite de vînzător, fiind deci documente interne — cuprinde factura comercială și specificațiile mărfurilor pe fiecare colet, container sau vagon în parte ;

— **documente de transport,** în care includem conosamentul, duplicatul scrisorii de trăsură internațională, scrisoarea de trăsură internațională pentru traficul rutier, scrisoarea de transport aerian, recipisa poștală și adeverința de primire pentru expediere, sînt emise de organizațiile de transport și expediție specializate ;

— **documente de asigurare** — polițele și certificatele de asigurare — se emit de către societățile de asigurare sau reprezentanții lor ;

— **documente care atestă calitatea, cantitatea și originea mărfurilor,** reprezintă cea mai numeroasă și diversificată categorie de documente comerciale, dintre care cele mai frecvent întîlnite sînt : procese-verbale de recepție calitativă și cantitativă, certificate de recepție, certificate de calitate, certificate de garanție, certificate de origine, certificate fito-sanitare și sanitar-veterinare etc. ; sînt emise de producătorii mărfurilor pentru export, precum și de o serie de organizații și instituții specializate în control de diverse tipuri.

dr. **Al. DETEȘAN**

Întrebări și răspunsuri

● **CRISTIAN IATAN, București** — Transferul presupune întrunirea acordului celor două unități (atît a celei care solicită transferul, cît și al unității la care personalul este încadrat). Dv. ați cerut desfacerea contractului de muncă în condițiile prevăzute de art. 135 din Codul Muncii (din inițiativa personalului încadrat în muncă). În această situație vechimea dv. neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate decurge de la data de 7 noiembrie 1981 (data reîncadrării).

● **MARIANA STOICA, Tîrgoviște** — Avînd o vechime de peste cinci ani în funcția de contabil, îndepliniți condiția de vechime în specialitate pentru ocuparea funcției de contabil principal. Fiind însă absolventă a liceului de cultură generală, este necesar să urmați și un curs de specializare cu profil economic, conform prevederilor poziției 68 din anexa a 2-a la Legea nr. 12/1971.

● **GHEORGHE LUCA, Suceava** — Art. 21 din Legea organizării și disciplinei muncii nr. 1/1970 prevede, printre altele, îndatorirea persoanelor care au fost trimise de unități la o școală, curs de perfecționare sau de specializare, cursuri de calificare etc. de a lucra în unitatea respectivă cel puțin cinci ani de la terminarea formei de instruire. Există și obligația acestora ca în cazul nerespectării îndatoririlor asumate, să plătească o despăgubire reprezentînd cheltuielile făcute de unitate sau de alte organe pentru pregătirea lor profesională. Pentru persoanele care au urmat cursurile de calificarea și penfecționarea muncitorilor și a personalului cu pregătire medie, care nu-și îndeplinesc obligațiile asumate prin angajamentul de școlarizare, sumele ce se restituie se stabilesc în conformitate cu H.C.M. nr. 713/1974. În situația în care persoana la care vă referiți este elev sau student, se aplică prevederile art. 7 din Decretul nr. 198/1980 și anexa nr. 3 la acest decret.

● **GHEORGHE BÂRGĂUANU, Bacău** — Depunerile la C.E.C. pe baza dorinței beneficiarului și consimțămîntului scris — formă de economisire introdusă în favoarea oamenilor muncii — nu se iau în considerare la aplicarea prevederilor art. 109 din Codul Muncii.

● **ȘTEFAN MACARIE, Huși** — Dacă în cazurile prezentate de dv. se face dovada că părinții au restituit integral sumele pe care copiii le-au primit drept bursă sau întreținere din partea statului, potrivit art. 176 (2) din Codul Muncii, unitățile la care aceștia lucrează pot să le acorde alocația de la data sistării plății, fără a depăși însă trei ani de la data solicitării. În situația în care drepturile nu erau stabilite, potrivit art. 16 (1) din Decretul nr. 246/1977, alocația nu se poate acorda retroactiv, ci numai de la data stabilirii dreptului. Menționăm că în cazurile în care elevii nu s-au prezentat la locurile de muncă fără a avea aprobarea Ministerului Educației și Învățămîntului, alocația de stat pentru copii nu se acordă, chiar dacă se restituie cheltuielile de școlarizare.

● **PAUL LAURAN, Reșița** — Observațiile dv. cu privire la răspunsul dat în Suplimentul revistei nr. 50/1981 sînt juste. La pensionare, persoana primește compensarea în bani a concediului neefectuat în anul calendaristic în care are loc desfacerea contractului de muncă, pro rata temporis, respectiv pentru perioada lucrată de la 1 ianuarie a anului pînă la data desfacerii contractului de muncă. Atunci cînd persoana încadrată în muncă a beneficiat de concediul de odihnă integral pe anul în curs și ulterior a fost pensionată, nu se restituie cota parte din indemnizația de concediu, corespunzătoare timpului nelucrat în anul în care a avut loc pensionarea.

● **ION IBĂNESCU, Avrig** — Dacă se constată că ați plătit în plus contribuția fixă prevăzută pentru persoanele fără copii, puteți solicita restituirea sumelor respective. Aceasta însă pe un an în urmă, conform art. 18 și 26 din Legea nr. 1/1977.

● **NICOLAE HODOROG, Sălcioara, Ghergheasa-Buzău** — Retribuția dv. pe baza rețelei tarifare (industrie alimentară C) corespunde reglementărilor în vigoare. Fiind responsabilul morii sătești, nu puteți fi retribuit pe baza rețelei tarifare Construcții de mașini B, care se aplică numai în unitățile industriale cu profil de construcții de mașini. Faptul că aveți calificarea de mecanic agricol nu poate determina o altă soluție, deoarece dv. nu îndepliniți atribuțiile și sarcinile mecanicului agricol.

● **ALEXANDRU LEFTER, Corbeasca, Bacău** — Directorul Asociației economice intercooperatiste are aceeași retribuție cu aceea prevăzută pentru directorul I.A.S.

● **MIHAI ALMĂȘAN, Brașov** — Din scrisoarea dv. rezultă că de la 1 februarie 1982 beneficiați de săptămîna de lucru redusă la 46 ore. În această situație indemnizația de concediu se calculează separat pentru perioada lucrată în regim de 48 ore săptămînal și separat pentru perioada lucrată în regimul redus de lucru, în cadrul celor 12 luni premergătoare concediului de odihnă. Astfel, să presupunem că veți beneficia de concediu de odihnă cu începere de la 1 august 1982. În această situație pentru primele șase luni indemnizația se va calcula conform normelor în vigoare pînă la reducerea programului de lucru, iar pentru celelalte șase luni în raport cu numărul zilelor lucrătoare din perioada respectivă.

● **ÎNTREPRINDEREA DE PRELUCRARE MASE PLASTICE, Năsăud** — Pentru difuzarea presei sînt unități specializate la care trebuie să apelați atunci cînd este cazul.

În ceea ce privește livrarea lucrării noastre „Legislația întreprinderii de la A la Z" vă informăm că aceasta s-a făcut prin Întreprinderea de Stat pentru Imprimate și Administrarea Publicațiilor în funcție de solicitările existente la data tipărrii. Cererile suplimentare sînt însă foarte mari. Așa cum am mai arătat redacția analizează posibilitatea reeditări acestei lucrări.

● **COOPERATIVA DE PRODUCȚIE, ACHIZIȚII ȘI DESFACEREA MĂRFURILOR, „23 August", Constanța** — Toate cele șase titluri de lucrări solicitate de dv. sînt epuizate. Este posibil ca unele dintre acestea să fie reeditate. Urmărind suplimentul revistei noastre, veți afla toate informațiile în acest sens.

● **STAȚIA UTILAJ TERASIER, București; SALINA CACICA; ÎNTREPRINDEREA DE AUTOTURISME, Pitești; U.J.C.M. Prahova; STAȚIUNEA DE CERCETARE ȘI PRODUCȚIE VITIVINICOLĂ, Ștefănești, Argeș; LICEUL INDUSTRIAL „TEHNOTON", Iași;, GRUP ȘANTIERE CONSTRUCȚII FORESTIERE ȘI INDUSTRIALE, Rîmnicu Vîlcea; DIRECȚIA COMERCIALĂ, Vaslui; ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ, Bistrița; MARIANA ELUȚĂ, Slobozia** — Lucrarea solictată de dv. este epuizată. Se studiază posibilitatea reeditării ei.

● **BUJOR ȘTEPAN, Arad** — Sperăm că răspunsul Oficiului județean de difuzare a presei a lămurit problema.

● **REGIONALA DE DISTRIBUȚIE GAZE, Ploiești** — Lucrarea „Legislația muncii de la A la Z" a fost epuizată puțin timp de la apariție.

● **CONSILIUL POPULAR AL SECTORULUI 4, București** — Solicitările pentru reeditarea lucrării privind administrarea imobilelor devin tot mai numeroase. Sperăm ca lucrarea să fie reeditată în curînd.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

SPORIREA ACCENTUATĂ A PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE

EXTRAGEREA și livrarea unor cantități cît mai mari de cărbune diferiților consumatori constituie sarcini de mare însemnătate pentru colectivele de oameni ai muncii din industria cărbunelui. Realizarea integrală a sarcinilor redimensionate pentru 1982 în acest domeniu, creșterea accentuată a producției implică însă mobilizarea la cote mai înalte a tuturor celor ce au răspunderi în această privință ; toate forțele umane și tehnice trebuie concentrate pentru obținerea unor randamente ridicate la utilajele și instalațiile din dotare, în măsură să asigure realizarea și depășirea substanțială a sarcinilor.

Punînd în centrul activității lor asemenea preocupări, muncitorii de la **Întreprinderea minieră Cîmpulung-Muscel** din cadrul Combinatului minier Ploiești — combinat care produce circa 12% din producția de cărbune a țării — se plasează în primele rînduri ale celor ce livrează peste prevederi însemnate cantități de cărbune pentru producerea de energie electrică și termică cît și pentru consumul populației.

Saltul pe care l-a făcut întreprinderea este apreciabil dacă avem în vedere faptul că în 1981 unitatea a rămas datoare economiei naționale cu o cantitate însemnată de cărbune, iar o parte din producția realizată spre sfîrșitul anului trecut, în loc să fie imediat livrată beneficiarilor, s-a constituit — din diferite motive (lipsa de mijloace de transport din carieră, lipsă vagoane C.F.R. etc.) — în stoc supranormativ. În același timp, în anul trecut prevederile programului general de exploatare nu au fost realizate în întregime (s-au înregistrat restanțe la lucrările de deschidere, de pregătire, a fost schimbată ponderea producției extrase, în sensul rămînerii în urmă a activității din subteran) și s-a căutat compensarea producției nerealizate astfel prin extragerea masivă din cariere.

Componente ale unui salt calitativ

ÎN ANSAMBLUL sarcinilor ce revin C.M. Ploiești, întreprinderea din Cîmpulung deține în prezent o pondere mare : 39,4% la producția de cărbune, 60% la prevederile volumului de descopertă, 46% la lucrările de deschidere și 26% la cele de pregătire ; de asemenea, întreprinderea are obligația de a produce circa 50% din cantitatea de cărbune ce trebuie livrată de combinat termocentralelor Doicești, Oradea și Ișalnița și cam tot atît din cea destinată să acopere consumul populației. Pe parcursul a 140 zile din acest an, **întreprinderea argeșană a realizat și depășit planul la toate capitolele și a dat peste prevederi mai mult de o treime din producția suplimentară înregistrată pe total combinat** (tabelul). Ea a contribuit în măsură și mai mare la cele peste 200 mii tone de cărbune livrate peste prevederile contractelor și graficelor stabilite cu principalii beneficiari și întreprinderile de transport ale M.T.Tc. Cum s-a ajuns la aceste rezultate remarcabile ?

Producția de cărbune realizată peste plan în perioada 1 ianuarie—21 mai și sarcina suplimentară stabilită pentru acest an (tone)

Unitatea producătoare	Producția realizată peste prevederi	Sarcina suplimentară prevăzută pentru acest an
C. M. Ploiești din care :	108 062	351 000
— I. M. Cîmpulung-Muscel	42 886	140 000

Pe de o parte, datorită faptului că sarcinile de producție au fost judicios dimensionate, iar defalcarea pe unități, mine și cariere a cifrelor de plan a ținut seama de condițiile concrete de lucru, de opiniile competent exprimate de oamenii muncii. Pe de altă parte, prin realizarea sistematică a măsurilor tehnico-organizatorice mai bine fundamentate pentru pregătirea producției ; încă de anul trecut s-au efectuat lucrările de asecare acolo unde situația a impus, de asigurare a rezervelor de cărbune și a fronturilor de lucru la mine și cariere. În fine, o altă cale urmată a fost asigurarea mai bună, deși încă insuficientă, cu forța de muncă a locurilor productive deficitare, întărirea disciplinei în muncă, respectarea mai riguroasă a tehnologiilor de lucru, ca și extinderea formei de retribuire prin acord și acord global.

Între principalele acțiuni eficiente întreprinse se numără :

1 Creșterea considerabilă a metrajului realizat la lucrările de deschidere a noi panouri miniere. Plusul de circa 700 m executat la lucrările de pregătire a permis conturarea și asigurarea unor noi fronturi de lucru, capitol la care întreprinderea era deficitară anul trecut. Aceasta a facilitat **depășirea prevederilor de plan pînă la 21 mai anul curent cu aproape 43 mii t.**

2 Schimbarea ponderii între producția programată a fi extrasă (din subteran și cariere) și cea realizată s-a făcut numai după o pregătire prealabilă corespunzătoare. Colectivul de tehnicieni din întreprindere a căutat și a reușit astfel încadrarea în prevederile programului anual de exploatare, program mai judicios fundamentat în unitate și aprobat de conducerea combinatului. Astfel, s-a ajuns ca producția extrasă din subteran să reprezinte 53,5% din totalul realizărilor pe 4 luni față de 57,6% planificat, iar din cariere 46,5% față de 42,4%. Deși se observă că în această perioadă producția din cariere a contribuit substanțial la depășirea totală înregistrată de unitate, trebuie arătat că aceasta s-a făcut pe fondul depășirii cu 202 mii mc (adică 20%) a programului de descopertă planificat, ceea ce asigură un indice de normalitate corespunzător.

3 Extinderea mecanizării s-a realizat atît prin dotarea cu noi mijloace tehnice (între altele cu 2 complexe mecanizate), cît și pe seama folosirii mai bune a mijloacelor aflate în exploatare. Astfel, deși indicele de utilizare intensivă a utilajelor din cariere a fost sensibil egal cu cel din trimestrul IV 1981, indicele de utilizare extensivă în trim. I 1982 a crescut de la 66% la 70%. Producția realizată suplimentar cu mijloace mecanizate (circa 20 mii tone) s-a datorat în primul rînd **creșterii productivității muncii.** Citeva date pot fi definitorii în această privință. Dacă pe total combinat s-a obținut în primul trimestru 1,702 t/post față de 1,583 t/post în ultimul trimestru al anului trecut, la I.M. Cîmpulung producția realizată în această perioadă s-a ridicat la 1,831 t/post.

Asemenea creșteri au fost posibile în special ca urmare a îmbunătățirii activității în abatajele frontale, cu deosebire în cele dotate cu complexe mecanizate, unde s-au obținut 7,82 t/post, ceea ce echivalează cu o creștere de 18,6% față de realizările perioadei octombrie—decembrie anul trecut. La aceasta a contribuit și îmbunătățirea calității complexelor mecanizate, dar și creșterea calificării personalului muncitor, asigurarea unei asistențe tehnice competente în toate schimburile etc. Desigur, productivitatea obținută la complexele mecanizate pare relativ mică dacă este comparată cu cea din bazinul Gorjului și chiar cu cea medie pe total C.M. Ploiești. Aici trebuie avut în vedere însă un factor esențial și anume tectonica zăcămintelor în care funcționează aceste utilaje (strate cu înclinări mari, panouri scurte, conturate astfel atît din cauza presiunilor ce se manifestă în galerii cît și ca urmare a deselor deranjamente — sărituri, falii etc.), condiții cu mult mai dificile decît cele din bazinul minier gorjan.

4 Diminuarea stocurilor prin intensificarea livrării cărbunelui extras către depozitele termocentralelor. Întreprinderea a luat măsuri ca întreaga cantitate de cărbune care se găsea în stoc la începutul anului (92 mii tone) să fie

transportată de la locurile de depozitare la stația de expediție și de aici la beneficiari. Acțiunea, care a constat în reactivarea parcului de utilaje și mijloace de transport disponibile, s-a desfășurat la nivelul întregului combinat și a beneficiat mai ales de sprijinul Întreprinderii miniere Căpeni la care s-a apelat pentru detașarea unor autobasculante necesare transportului cărbunelui. A fost o importantă acțiune și un bun exemplu de colaborare între unități, care a avut ca rezultat reducerea stocului de cărbune la numai 5 mii t la finele lunii aprilie.

Rezerve în sprijinul îndeplinirii sarcinilor

DESIGUR, rezultatele obținute de I.M. Cîmpulung în perioada analizată sînt importante, punînd în evidență resursele tehnico-materiale și capacitatea organizatorică a unui colectiv cu experiență, hotărît și capabil să redreseze o situație dificilă într-un termen relativ scurt. Prin aceasta el confirmă că există încă disponibilități ca — așa cum s-a prevăzut în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c. — **producția de cărbune să sporească peste prevederile inițiale și să se extindă suprafețele productive din bazinul Munteniei de Nord (ZONA CÎMPULUNG).** La temelia acestor estimări stau mai multe argumente :

În primul rînd, programul de exploatare este, în prezent, mai bine însușit și stăpînit de personalul muncitor al întreprinderii și mai atent urmărit de specialiștii din combinat. Ca urmare a activității din perioada trecută din acest an, **ponderea producției realizate în subteran a crescut simțitor față de anul anterior (de la 48% la 54%).** Este consecința sporirii numărului de abataje dotate cu complexe mecanizate (de la 4 în noiembrie 1981 la 6 în aprilie curent), precum și a îmbunătățirii indicelui de utilizare intensivă a combinelor de înaintare (86,9% realizat față de 85% planificat).

În al doilea rînd, în activitatea din subteran mai există încă unele rezerve de creștere a producției și productivității muncii printre care menționăm : atingerea și depășirea vitezelor de avansare planificate la toate abatajele frontale (1,5 m/zi în loc de 1,1 m/zi în trim. I); folosirea în proporție mai ridicată a parcului din inventar (din totalul de 19 combine de înaintare existent numai 9 erau în funcțiune sau în operațiuni de montare-demontare).

Toate acestea pot fi determinate de înlăturarea anumitor deficiențe (în special la sectoarele Jugur și Poenari) în aprovizionarea cu cele necesare a fronturilor de lucru, în procurarea pieselor de schimb pentru repararea parcului de utilaje atît în subteran dar și în cariere, sau de evitare a unor încălcări ale disciplinei tehnologice și a muncii. Pe lîngă acestea mai trebuie învinse însă și anumite dificultăți provocate de neonorarea la timp a contractelor de livrare a utilajelor miniere, a pieselor de schimb și a subansamblelor, sau de greutăți determinate de calitatea necorespunzătoare a unor piese și subansamble. Analiza acestor fenomene și dificultăți va trebui de aceea adîncită atît la nivelul întreprinderii cît și al combinatului și chiar al cadrelor de specialiști din minister, pentru **a se păstra echilibrul creat între extracția cărbunelui și execuția lucrărilor de pregătire a rezervelor,** în așa fel încît să poată fi asigurat pe timp îndelungat un ritm ridicat la producția de cărbune.

Realizarea ritmică în continuare a nivelelor de producție reconsiderate (din tabel se poate vedea că **din cele peste 350 mii tone cărbune sarcină suplimentară prevederilor de plan circa 2/5 revin întreprinderii din Cîmpulung),** impune ca în întreprindere să se acționeze cu prioritate pentru :

- **punerea în funcțiune a cel puțin 85% din numărul total de combine de înaintare,** ceea ce va însemna crearea de noi fronturi de lucru în subteran și folosirea mai bună a parcului de utilaje din cariere prin îmbunătățirea activității de revizie preventivă și reparare a utilajelor în atelierele proprii, astfel ca să se poată realiza un **volum suplimentar de descopertă de 350 mii mc ;**
- aplicarea integrală în toate sectoarele a prevederilor din programele de măsuri întocmite cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii și reactualizate în lumina noilor sarcini, printre care : **recrutarea** din zonă a **forței de muncă necesară** (circa 300 de persoane) pentru completarea efectivelor de muncitori, concomitent cu **întărirea disciplinei** și a unui control mai riguros la locurile de muncă, **creșterea coeficientului de utilizare a timpului disponibil de lucru al personalului existent la cel puțin 95%** față de 92—93% înregistrat în prezent.

La realizarea mai eficientă și mai bună a acestor prevederi din planurile de măsuri un aport însemnat îl poate avea **aplicarea pe scară mai largă a acordului global,** formă de retribuire stimulativă în raport cu rezultatele obținute în producție. Deși față de alte întreprinderi și media pe centrală acest sistem de retribuire se aplică în proporție mai mare (circa 60%) la I.M. Cîmpulung, analiza detaliată și extinderea lui — în relație cu condițiile concrete existente la locurile de muncă, la peste 76% din totalul muncitorilor din sectoarele de producție — poate însemna utilizarea mai bună a mijloacelor din dotare, creșterea productivității și a producției de cărbune necesară economiei.

Nicolae DIMITRESCU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Sistem compact cu microprocesor pentru acumulare de date

UN SISTEM automat multicanal pentru măsurarea cu precizie ridicată a semnalelor analogice (tensiuni continue) de mic nivel a fost pus la punct de specialiștii Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electronică din București. Datorită performanțelor care-l caracterizează el își află un larg cîmp de aplicații în liniile de producție industrială, în agricultură, în laboratoarele de cercetare și în cele uzinale, în medicină, în supravegherea mediului ambiant etc. Bazat pe o tehnologie foarte avansată acest sistem — indicativ E-1 100 — permite, în domeniile enunțate, supravegherea, înregistrarea și controlul diverselor mărimi fizice (debite, presiuni, temperaturi etc.) convertite în tensiuni continue cu ajutorul traductoarelor. Utilizînd microprocesoare, noul sistem E-1 100 poate fi folosit atît ca aparat de sine stătător sau ca terminal specializat într-un sistem de control distribuit. El îmbină într-un singur aparat funcțiile unui voltmetru numeric cu performanțe înalte, ale unui multiplexor pentru nivele mici de semnal, ale unei imprimante și ale unui microcalculator.

Robust, ergonomic, de dimensiuni reduse (445 × 240 × 533 mm), greutate mică (15 kg), acest aparat reprezintă o soluție tehnico-economică deosebit de avantajoasă pentru automatizarea proceselor de producție și de testare, contribuind la optimizarea proceselor, la creșterea securității muncii, la reducerea timpului afectat testărilor, la eliberarea operatorilor de măsurări de rutină — în esență la creșterea substanțială a productivității muncii. De aceea a început să fie utilizat, cu rezultate remarcabile, la supravegherea și reglarea procesului din cuvele de electroliză pentru obținerea aluminiului, ca monitor în întreprinderile de fabricare a bateriilor și a acumulatoarelor, la supravegherea temperaturii în cuptoarele de fabricație a sticlei, la urmărirea temperaturii în silozurile de cereale etc.

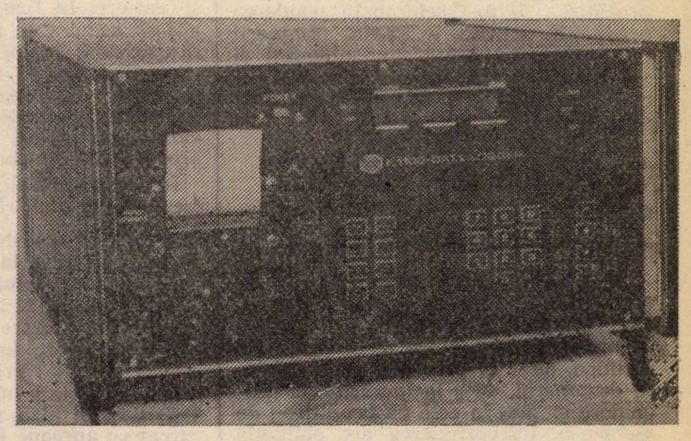

E. K.

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE

la baza diminuării costurilor de producție

DE O DEOSEBITĂ IMPORTANȚĂ pentru fiecare întreprindere și centrală industrială, în condițiile sporirii an de an a producției și adîncirii interdependențelor dintre unitățile economice, este diminuarea accentuată a costurilor de producție pe unitatea de produs. Acest obiectiv de maximă actualitate impune depistarea unor noi soluții de reducere a consumurilor specifice, a cheltuielilor materiale și a celor generale de producție valorificarea superioară a potențialului material și uman, astfel încît în condițiile lărgirii și diversificării producției, rezultatele financiare obținute în fiecare unitate de producție să fie maxime, reflectînd un nivel sporit al eficienței economice.

Dimensiunea economiilor

PROMOVAREA unei politici ferme de gospodărire rațională a materiilor prime și de reducere a consumurilor materiale, de economisire strictă a combustibililor și energiei, acțiunile și măsurile întreprinse în acest scop au permis ca pe primele 4 luni ale anului pe ansamblul industriei județului Brașov să se economisească importante cantități de materii prime și materiale. Pe primul loc în această acțiune se situează metalul, la care s-au obținut **economii față de normele de consum planificate de peste 320 tone.** Aceasta a influențat în mod direct nivelul cheltuielilor materiale (care au fost reduse cu 0,9 lei), cu consecințe pozitive asupra realizării producției nete (86 milioane lei mai mult decît sarcina de plan), sporirii beneficiilor cu 53 milioane lei etc. Un număr de 43 întreprinderi din cadrul județului au reușit să se încadreze în costurile de producție, iar unele chiar să obțină reduceri substanțiale față de plan.

În același timp, acțiunea de diminuare a costurilor este însoțită și de **valorificarea superioară a resurselor refolosibile și atragerea lor în circuitul economic.** Aceasta cu atît mai mult cu cît ponderea materialelor refolosibile în consumul intern de materiale (oțel, fontă, cupru, hîrtie, polietilenă, aluminiu etc.), se situează între 36—62% din consumul efectiv. Preocupări deosebite în această direcție au existat la întreprinderile: „Tractorul", care execută un număr de 826 repere din deșeuri de tablă, cu o economie de metal de 1 362,9 tone; „Hidromecanica", unde se utilizează reperele rezultate din dezmembrarea turbosuflantelor vechi TS, VTR și TS 4; „Autocamioane", unde peste 70 la sută din șpanul realizat din procesul de producție se refolosește în turnătoria proprie etc.

Aceste rezultate au fost posibile ca urmare a aplicării mai ferme, în întreaga activitate de producție, a unui **complex de măsuri tehnico-organizatorice**, care au condus, în final, la depășirea, în marea majoritate a întreprinderilor, a prevederilor de plan, în condițiile diminuării considerabile a costurilor de producție. Este vorba în principal de:

— **înlocuirea oțelurilor din import cu cele indigene și creșterea indicilor de utilizare a metalului.** Această acțiune, începută de mai multă vreme, a cunoscut în 1981 și începutul acestui an o amploare deosebită. În multe întreprinderi, cum este cazul Întreprinderii de scule Rîșnov, numai prin înlocuirea oțelurilor din import cu cele indigene în proporție de peste 90% s-au asigurat economii de cîteva sute de tone de metal. În același timp, la Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș, realizarea unor indici de utilizare a metalului de 83% (față de media pe județ de 71%) a permis obținerea unor economii, pe primele trei luni, de 22 tone;

— **introducerea unor tehnologii noi,** cu consecințe directe asupra sporirii producției, diminuării cheltuielilor materiale și reducerii costurilor de producție. Astfel, numai prin extinderea turnării prin centrifugare a bucșelor și piletelor din înalt aliat s-a obținut un spor de producție de 500 mii lei, paralel cu diminuarea cu 1—2% a costurilor de producție;

— **realizarea unor produse noi, modernizate, cu gabarite și consumuri materiale reduse.** Au fost introduse în producție noi punți de motoare față-spate pentru tractor, 4 tipuri de radiatoare, tablouri de bord, demaroare, releuri, robineți inox pentru produsele chimice etc. Prin introducerea, de exemplu, a noilor motoare pentru tractor din gama D 111—D 121 s-a redus greutatea specifică cu 4-8 kg pe bucată.

Rezerve pentru care sînt necesare soluții de valorificare

EVIDENȚIIND cîteva din acțiunile soldate cu importante efecte pozitive, trebuie să arătăm că sînt și unități unde nu s-au găsit încă cele mai corespunzătoare soluții pentru reducerea consumurilor materiale planificate (nivelurile planificate ale acestora înregistrînd în unele cazuri depășiri nejustificate), pentru valorificarea resurselor refolosibile. Se poate aprecia că îndeosebi în unitățile constructoare de mașini, există încă rezerve serioase în privința reducerii consumurilor, îndeosebi la laminate, unde normele au fost depășite cu 359 tone, la combustibil convențional, la care consumul efectiv pe trimestrul I a fost mai mare cu aproape 60 mii tcc (depășiri mai mari au înregistrat combinatele chimice Făgăraș și Victoria), și la energia electrică, unde normele au fost depășite cu 12 961 mii kWh de către Combinatul de lianți Hoghiz, Combinatul chimic Victoria, „Tractorul" ș.a.

Cum era și firesc, neîncadrarea în normele de consum planificate a antrenat după sine și depășiri ale costurilor de producție. Astfel, ca să dăm doar un singur exemplu, Combinatul de lianți Hoghiz a depășit costurile totale cu 402 lei, iar cele materiale cu 281 lei, înregistrînd cheltuieli de 1 406 lei la 1 000 lei producție marfă. Asemenea depășiri ale costurilor de producție au mai înregistrat și alte întreprinderi.

Cauzele neîncadrării în nivelurile planificate ale costurilor de producție sînt multiple. Pe de o parte, în unele întreprinderi s-au menținut indici de utilizare a metalului și a capacităților de producție sub sarcina planificată („Electroprecizia"-Săcele, „Autocamioane", „Radiatoare și cabluri", „Timpuri Noi", „Stofe" etc.) și pierderi încă mari de producție datorate rebuturilor și produselor declasate, în special în sectoarele calde. Pe de altă parte, nu s-a asigurat în totalitate ritmicitatea producției (50% din sarcina de plan se realizează în a treia decadă a lunii), iar parametrii proiectați la noile capacități de producție nu au fost atinși în termenele prevăzute. Toate acestea au făcut ca sarcinile de reducere a costurilor, a cheltuielilor materiale în special, să nu fie realizate, producția să nu atingă nivelul prevăzut, iar eficiența economică să fie diminuată. La aceasta trebuie să mai adăugăm și o serie de dificultăți apărute pe parcursul fabricației, ca urmare a necorelării dintre planul tehnic al unităților și consumurile specifice aprobate, modificărilor în structura sortimentelor etc.

Rezerve importante de reducere a costurilor de producție, insuficient atrase în circuitul productiv, se regăsesc și în modul cum se utilizează metalul. Pe bună dreptate la întîlnirea cu activul de partid și de stat din județul Brașov, tovarășul Nicolae Ceaușescu critica faptul că dintr-o tonă de metal la unele produse se aruncă 30—35 la sută și în unele cazuri pînă la 40 la sută. Cît de importantă este această problemă rezultă din faptul că **mărirea indicelui de utilizare a metalului de la 0,77 la 0,87 ar conduce la economisirea a circa 80 mii tone metal în valoare de sute de milioane lei.** Pe de altă parte, **reducerea costurilor de producție cu un procent echivalează la nivelul anului 1982 cu o economie de aproape 400 milioane lei.**

Totodată, avîndu-se în vedere faptul că în planul de aprovizionare sînt incluse și **materialele refolosibile,** este necesar să se acționeze cu toată răspunderea pentru recuperarea și refolosirea integrală a acestora, ca o condiție de bază pentru desfășurarea corespunzătoare a proceselor de producție din fiecare unitate. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît în fundamentarea costurilor de producție pe acest an, pe seama utilizării materialelor recuperabile și refolosibile la nivelul industriei județului Brașov au fost găsite rezerve doar de 12 milioane lei (peste sarcina prevăzută prin plan), ceea ce reprezintă abia 10 la sută din volumul economiilor suplimentare ce se

preconizează a se realiza în 1982. Or, dintr-un calcul făcut, a reieșit că **numai prin reconditionarea a circa 30 la sută din piesele de la tractoarele U 650 existente în țară** (a căror fabricație se realizează de 19 ani, existînd un număr foarte mare din aceste produse la casare) **s-ar economisi piesele necesare pentru 32 mii tractoare noi.**

Extinderea normării științifice

O CALE IMPORTANTĂ de reducere a cheltuielilor materiale, a consumurilor specifice este și cea legată de extinderea **normării științifice.** Aceasta impune tot mai mult găsirea de soluții și metode constructive și tehnologice care să determine micșorarea simțitoare a consumurilor de materiale și manoperă atît în secțiile de bază cît și în cele auxiliare, reducerea greutății și gabaritelor produselor realizate, ridicarea parametrilor tehnico-funcționali și creșterea eficienței economice. În acest sens întărirea disciplinei costurilor de producție poate conduce nemijlocit la asigurarea unor norme de consum de manoperă și materiale mai reduse, fără diminuarea caracteristicilor produselor realizate.

Aplicarea **metodei costurilor normate** a permis ca Întreprinderea de scule Rîșnov, de exemplu, să obțină pe trimestrul I 1982 economii de 48 lei la fiecare mie de lei producție marfă și 51 lei la cele materiale. La întreprinderea „6 Martie"-Zărnești în 1981 aplicarea metodei normative a permis obținerea unor economii de circa 500 mii lei, diminuarea consumurilor specifice cu 177 tone la metal și cu 745 MWh la energia electrică, conducînd în final la depășirea producției nete cu 37 milioane lei și a beneficiilor cu 139 milioane lei. În același timp, în trimestrul I a.c. s-a asigurat o reducere a cheltuielilor totale cu 7,5 lei și a celor materiale cu 3,3 lei, obținîndu-se o producție netă peste plan de 9 milioane lei și un beneficiu suplimentar de 88 milioane lei. La Întreprinderea de construcții aeronautice, prin aplicarea metodei respective, au fost obținute, în trimestrul I din acest an, 8,5 milioane lei producție netă peste plan, concomitent cu reducerea cheltuielilor materiale cu 37,2 lei și sporirea beneficiilor cu 141 milioane lei.

Și la alte unități care au aplicat metoda costurilor normate și au introdus o disciplină fermă în urmărirea consumurilor materiale și de manoperă („Scule"-Rîșnov, „6 Martie"-Zărnești, utilaj chimic Făgăraș, hîrtie Ghimbav, construcții aeronautice Brașov etc.) s-a reușit să se obțină limitarea consumurilor specifice la nivelul normativelor științific determinate — în cadrul fișelor tehnologice pe produs și reper, încărcarea rațională a capacităților și scurtarea perioadei de pregătire a fabricației cu 30—60 de zile.

În același timp, prin aplicarea metodei normative a costurilor se asigură condițiile necesare pentru **creșterea productivității muncii** (prin sporirea productivității muncii cu numai 1 la sută se poate obține la nivelul industriei din județ un spor de producție netă de peste 200 milioane lei, cu influență în reducerea cheltuielilor de producție cu 50 milioane lei). De fapt, analizele demonstrează că nivelul productivității muncii poate fi sporit la nivelul județului nu cu 1%, ci cu procente de pînă la 3—4%. Pentru a pune în valoare cît mai repede aceste rezerve disponibile, conducerile întreprinderilor trebuie să asigure o corelare mai strictă a planului cu dotarea tehnică existentă, urmărindu-se cu prioritate promovarea mai largă în producție a muncii pe bază de norme în acord global cu fundamentarea științifică necesară. Este oportun acest lucru întrucît la unele întreprinderi s-au depășit normele de muncă între 105—112 la sută, nerealizîndu-se nivelul planificat al productivității, iar altele, deși au realizat prevederile la indicatorul productivitate, înregistrează depășiri mari la normele de muncă. Analizîndu-se aceste aspecte cu factorii responsabili din întreprinderi, la nivelul județului au fost luate unele măsuri care vizează în principal:

— **organizarea mai bună a producției și încărcarea completă a schimburilor.** Aceasta cu atît mai mult cu cît, în prezent, numărul personalului muncitor din schimbul III este de 14 la sută, în timp ce în schimbul I lucrează 58 la sută, iar în schimbul II 27 la sută. Se desprinde necesitatea reanalizării de către toți factorii de decizie din unități a modului de repartizare a personalului muncitor pentru evitarea consumurilor și cheltuielilor materiale nejustificate din schimbul III;

— **ridicarea calificării întregului personal muncitor,** prin stabilirea de măsuri de natură să asigure orientarea școlară și profesională a tineretului către meseriile deficitare, întărirea ordinei și disciplinei în producție, înlăturarea fluctuației etc.;

— **introducerea unor tehnologii perfecționate** care să conducă atît la sporirea producției cît și la creșterea productivității muncii. În perioada imediat următoare urmează să fie introduse în producție tehnologiile privind extinderea execuției inelelor de rulmenți prin extrudare la rece din oțelurile de cimentare, extinderea forjării combinate pe prese automate, schimbarea compresoarelor cu pistoane prin compresoare rotative etc., și prin care se estimează o creștere a productivității muncii cu 3—4%;

— **adîncirea cercetării uzinale și integrarea eficientă a acesteia cu proiectarea și producția** în vederea găsirii unor noi soluții de sporire a productivității și a producției și pe această bază de reducere mai accentuată a costurilor.

Ioan UNGUR
secretar al Comitetului județean de partid Brașov

Noi resurse în circuitul economic

Sterilul de filtru-presă

O SURSĂ importantă în aprovizionarea tehnico-materială o constituie recuperarea și utilizarea integrală a materialelor refolosibile. În acest context se poate înscrie și valorificarea sterilului de filtru-presă de la exploatările miniere, *care pînă în prezent se haldează. Ce este aceasta de fapt ?*

Prin filtrarea apelor de spălare a cărbunelui cocsificabil la preparațiile Lupeni și Petrila se reține partea minerală solidă, care este denumită steril de filtru-presă. Din analizele de laborator efectuate de Institutul de cercetări miniere Petroșani a rezultat că acest reziduu conține, în anumite proporții, oxizi minerali (Al_2O_3, Fe_2O_3, SiO_2, TiO_2 etc.) care intră necondiționat în componența unor substanțe minerale utile (argilă refractară necesară industriei materialelor refractare, caolin și argilă caolinoasă pentru realizarea produselor de porțelan, faianță, ceramică și gresie) etc. În afară de substanțele minerale utile, sterilul de filtru-presă mai conține praf de huilă care nu poate fi recuperat prin flotare și care, conform analizelor de laborator, prin ardere, asigură o putere calorică de circa 1 200 kcal/kg. Acest praf de cărbune poate să ardă înglobat în masa de produs, înlocuind alți combustibili. La nivelul Combinatului minier Valea Jiului cantitatea anuală de asemenea produse se ridică la peste 200 mii tone (în echivalent aproape 35 mii tcc), cu posibilități de creștere pînă la 300—350 mii t.

Pentru punerea integrală în circuitul economic a acestui reziduu, după părerea noastră, ar trebui :

— Combinatul minier Valea Jiului, respectiv Întreprinderea de preparare a cărbunelui, să creeze condiții tehnico-organizatorice de încărcare și expediere pe calea ferată a cantităților solicitate de beneficiari (utilaje de excavare, de transport și încărcare în vagoane C.F.R. etc.).

— institutele de cercetări și întreprinderile de profil din cadrul M.I.M, M.I.C.M., M.I.U., M.A.I.A. și consiliile populare, în colaborare cu Institutul de cercetări miniere Petroșani, să studieze și să definitiveze tehnologii de utilizare, în producția de ramură, a sterilului de filtru-presă, ca înlocuitor de alți combustibili și materie primă ;

— întreprinderile de profil să lanseze comenzi ferme pentru livrarea cantităților necesare.

Prin valorificarea industrială a celor peste 200 mii t/an de steril filtru-presă, care rezultă la Combinatul minier Valea Jiului, se estimează :

— economii la consumul energetic de circa 35 mii tone cc (în echivalent aproape 25 mii tone păcură sau 30 mil. mc gaze naturale) ;

— evitarea consumului energetic necesar realizării unei anumite cantități de materie primă (argilă refractară, caolin și argilă caolinoasă) care se înlocuiește cu sterilul de filtru-presă.

C. Nastase-URSU

RECUPERAREA ENERGIEI — factor esențial în asigurarea necesarului energetic al economiei

CU CÎTEVA decenii în urmă, prețurile scăzute ale hidrocarburilor pe piața mondială au făcut ca, în toate țările, consumatorii să-și sporească cererea și aprovizionarea, fără a vădi preocupări deosebite pentru cercetarea randamentelor cu care foloseau energia și combustibilii. În consecință, analizele și cercetările vizînd ameliorarea eficienței în utilizarea energiei au fost neînsemnate. Astăzi, în condițiile energiei scumpe, se cere a fi analizată mai îndeaproape și cu spirit realist eficiența economică cu care sînt folosite resursele clasice de energie primară în instalațiile industriale actuale. Bilanțurile energetice întocmite în principalele țări industrializate arată că numai 32—43% din energia primară consumată anual este utilizată efectiv și se regăsește în produsele și serviciile realizate și că 52—68% reprezintă energie dispersată în mediul înconjurător, în atmosferă și în apele rîurilor, fără a produce vreun efect util. În același timp, studiile și bilanțurile energetice întocmite pe instalațiile industriale, în diferite țări, demonstrează că randamentul mediu net actual în utilizarea energiei primare în industrie nu depășește 45%. În anumite ramuri — cum ar fi industria materialelor de construcții, industria lemnului, a celulozei și hîrtiei, industria sticlei și porțelanului — se realizează chiar randamente inferioare acestei valori (circa 30—35%).

Tabelul nr. 1

Estimații privind pierderile de căldură prin apele de răcire

1 kg de aluminiu produs	3500-3300 Kcal
1 kg de butadienă	3400-3700 "
1 kg de petrol prelucrat într-o rafinărie	300- 500 "
1 litru de alcool produs	1300-1500 "
1 litru de bere	220- 250 "
1 kg de acid sulfuric	160- 180 "
1 kg de zahăr fabricat	60- 100 "
1 kWh produsă într-o termocentrală cu turbine de condensație	1400-1550 "

Limitele randamentelor energetice care se obțin în instalațiile actuale îndreptățesc aprecierea că în domeniul utilizării combustibililor și energiei se deschide un vast cîmp de acțiune, în care trebuie lucrat cu răbdare, competență și perseverență pentru a se recupera cît mai mult posibil din energia care se evacuează în mediul înconjurător. Aceasta reprezintă, potrivit specialiștilor, principala cale pentru a putea crește eficiența cu care se folosesc combustibilii primari și pentru a economisi astfel, într-o măsură cît mai însemnată, energia utilizată în producție.

Tocmai pornind de la aceste realități economice, luînd în considerare amplul proces de industrializare pe care l-a cunoscut țara noastră, un loc de primă însemnătate în strategia asigurării independenței energetice a României în perspectiva sfîrșitului deceniului nouă revine recuperării energiei la nivelul fiecărei instalații tehnologice, sporirii continue a randamentului de utilizare a energiei. Exprimînd cu deosebită claritate sarcina de a folosi cît mai eficient energia, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c. că **„recuperarea și refolosirea materialelor din toate domeniile, inclusiv recuperarea energiei și refolosirea resurselor de energie constituie o cale de cea mai mare importanță pentru asigurarea necesarului material și energetic al economiei. Și aici avem încă rezerve și posibilități foarte mari".**

Direcții prioritare de acțiune

STABILIREA căilor principale de sporire a randamentelor energetice pornește firesc de la identificarea celor mai însemnate procese în care se pierde energia. Astfel, potrivit unor determinări ale specialiștilor s-a ajuns la concluzia că cele mai mari pierderi de căldură, deci de combustibili, din instalațiile industriale, se produc prin gazele de combustiune care sînt evacuate în atmosferă, prin radiație în mediul ambiant (din cauza insuficienței izolațiilor termice) și prin instalațiile de răcire (prin apele care sînt aruncate în rîuri, lacuri și canale). De asemenea, pierderi importante de căldură mai au loc prin gazele combustibile secundare (evacuate în atmosferă sau arse la facle) care rezultă din diferite instalații tehnologice în industria chimică, industria metalurgică, rafinăriile de petrol, industria celulozei și prin produsele finite sau semifabricate calde care sînt lăsate să se răcească în atmosfera liberă.

Iată în tabelul nr. 1, cîteva exemple care arată ce cantități de căldură se pierd din instalații industriale prin apele de răcire.

Pentru a avea o imagine și mai clară asupra valorii deosebite a energiei care se poate recupera să amintim că industria (inclusiv centralele termoelectrice) evacuează în atmosferă enorme cantități de căldură, din care pînă în prezent se recuperează numai foarte puțin (2-3%) ; în acest timp încălzitul locuințelor, halelor industriale și al imobilelor de toate felurile consumă în toate țările cu climă rece (5-6 luni pe an) importante cantități de căldură (la parametri scăzuți — presiune și temperatură) care actualmente se asigură prin consum direct de combustibili primari, în principal hidrocarburi.

Dezvoltarea termoficării industriale și urbane (prin producerea în centrale termoelectrice, în mod combinat, a energiei electrice și termice) — soluție ingenioasă și de ridicată eficiență economică, permite și ea însemnate recuperări de energie. S-au făcut în ultimii ani progrese foarte importante în transportul în cantități mari și la distanță a energiei termice — în formă de abur și apă fierbinte. Astăzi se transportă abur pentru industrie pe distanțe de 18—20 km și apă fierbinte pentru încălzit urban, sere și alte folosințe pe distanțe pînă la 35 km. Desigur, centrale electrice de producere combinată de energie electrică și termică nu pot să fie construite peste tot, deoarece amplasamentul, eficiența lor economică, profilul și dimensionarea puterii instalate sînt determinate prioritar de nevoile sistemului electroenergetic național și de existența combustibilului primar cu care trebuie alimentată centrala electrică. Instalații industriale însă, care consumă combustibili primari și elimină în atmosferă, fără efect util, mai mult de jumătate din căldura conținută în acești combustibili există practic pe tot teritoriul țării, datorită amplasării de unități industriale în fiecare județ. De asemenea, și nevoile de încălzit apar dispersate în teritoriu și îndeosebi pe platformele industriale și în așezările urbane din vecinătatea lor. Este evident că principala măsură pentru economisirea combustibililor primari constă astfel în recuperarea maxim posibilă a căldurii care este eliminată în mediul ambiant din toate instalațiile industriale și valorificarea ei prioritară prin producerea de apă fierbinte pentru folosințe de încălzit. Pentru viitor, reprezintă o necesitate absolută ca, în paralel cu extinderea termoficării urbane din centrale electrice, să se concentreze instalațiile de încălzire, prin rețele termice locale, în puncte termice care vor fi legate la rețele de distribuție de energie termică, la rîndul lor racordate la instalații care recuperează și valorifică căldura eliminată din instalații industriale, indiferent de felul industriei care o produce.

Fiecare tonă de combustibil convențional recuperată din resurse secundare și valorificată în circuite de utilizare, chiar dacă este folosită numai pentru încălzit, economisește 735 kg păcură sau 870 m³ gaze naturale. În această ordine de preocupări pot fi găsite și soluții cu un grad de aplicare mai redus, știut fiind faptul că fiecare ramură industrială are caracteristicile sale. Astfel, s-a conturat un număr de posibilități reale de a ameliora randamentele energetice, din care principalele ar fi următoarele : a) îmbunătățirea, extinderea și întreținerea în perfectă stare a tuturor izolațiilor termice la cuptoare, cazane și conductele de abur, de apă fierbinte și de fluide calde ; b) asigurarea tuturor instalațiilor care consumă combustibili lichizi și gaze cu echipament de reglaj automat și control al arderii și întreținerea acestui echipament în bună stare de funcționare ; c) preîncălzirea, cît mai intens posibilă, a aerului de combustiune și a combustibilului, folosindu-se căldura recuperată din gazele de combustiune fierbinți evacuate la coș, din aceeași instalație, sau din instalații învecinate.

Cu căldură recuperată din gaze de combustiune trebuie să fie preîncălzită apa de alimentare a cazanelor și, în cazul cuptoarelor industriale, să fie preîncălzite materialele sau produsele care

Tabelul nr. 2

Repere privind eficiența economică a recuperării energiei

Ramura industrială	Costul la care revine tona de cc din resurse recuperate*) ($/tcc)	Perioada de recuperare a investițiilor făcute, prin economiile de combustibili primari realizate (ani)
Metalurgică	20—24	1 —1,5
Chimică	23—32	1 —2,5
Rafinării de petrol	12—18	0,8—1,4
Metalurgie neferoasă	30—34	1,5—2,2
Materiale de construcții	30—35	1,5—2,2
Lemn și celuloză	18—24	1 —1,8
Alimentară	28—38	2 —3
Sticlă și porțelan	26—36	1 —2,5
Centrale termoelectrice	20—25	1 —2
Construcții de mașini	24—34	1,5—2,8

*) Costul specific al tonei de cc energie primară, în diferite țări, în funcție de structura resurselor folosite, a variat în 1979— 1930 între 85 și 140 $.

se introduc în cuptoare. Este necesar, de asemenea, să fie oprite toate consumurile de combustibili primari în instalațiile de uscare (de materiale ceramice, lemn, produse agricole) și să fie transformate aceste instalații pentru ca ele să funcționeze cu căldură recuperată din gaze de combustiune sau cu gaze combustibile secundare care rezultă din procese industriale și acum sînt aruncate în atmosferă.

Pentru creșterea randamentului termoenergetic în instalațiile industriale de uscare trebuie să se folosească circulația repetată a aerului cald sau a gazelor de combustie în schimbătoarele de căldură. Se pot folosi uscătoare în trepte succesive, cu încălzirea aerului înaintea fiecărei trepte. Instalațiile de uscare trebuie să fie amplasate (mutate) în vecinătatea surselor de căldură industrială, căldură care, în condițiile actuale, este pierdută, fără efect, în mediul înconjurător. Intercalarea de mici turbine de gaze sau de abur în toate instalațiile în care se destind fluide sub presiune (vapori, gaze naturale, gaze de combustiune) pentru a se valorifica căldura și energia de destindere, transformîndu-le în energie mecanică sau electrică, reprezintă, de asemenea, o cale importantă în creșterea gradului de valorificare a energiei. Totodată, se impune desființarea așaziselor „stații de reducere-răcire" care coboară parametri (presiunea și temperatura) aburului care trece dintr-un cazan lucrînd la parametri superiori spre consumatori care au nevoie de abur la parametri mai coborîți ; aceste stații trebuie să fie înlocuite cu mici turbine de abur (antrenînd generatoare electrice adecvate), dimensionate pentru condițiile concrete locale.

O soluție ingenioasă pentru creșterea considerabilă a randamentului termoenergetic în centralele termoelectrice (indiferent de mărimea lor), o constituie și utilizarea ciclului mixt gaze-abur combinînd o turbină de gaze cu o instalație clasică cazan-turbină de abur. Această soluție reprezintă o aplicație practică de recuperare a căldurii conținută în gazele de combustiune evacuate la coș din cazan care, în loc să fie aruncate în atmosferă, sînt trimise într-o turbină de gaze, pentru a produce un efect util suplimentar. Calculele evidențiază că o instalație mixtă gaze-abur permite să se economisească 18—20% din consumul specific de combustibil al unei instalații cu turbină de abur de aceeași putere.

Un aspect deosebit de important îl reprezintă **folosirea pe scară largă a pompelor de căldură** și a acumulatoarelor de căldură în toate cazurile în care tehnic și economic sînt utilizabile pentru recuperarea căldurii din instalațiile industriale. Mai departe, menționăm că industria frigului este, paradoxal, mare consumatoare de căldură. Camerele frigorifice, instalațiile de conservare a produselor (îndeosebi în industria alimentară), abatoarele, fabricile de zahăr și chiar condiționarea aerului în anumite spații industriale sînt consumatoare importante de energie. Pentru a se produce frigul se consumă energie în mașini frigorifice, care sînt de fapt pompe de căldură. În fapt, pompa de căldură constituie mijlocul tehnic prin care se pot modifica parametri căldurii, pentru a-i face să corespundă cererii. Este sigur că pompa de căldură poate fi utilizată în numeroase domenii și se poate prevedea că avantajele sale economice se vor afirma mai categoric în viitor, pe măsură ce energia va fi din ce în ce mai scumpă.

Trebuie să se recupereze și să se refolosească toate cantitățile de abur care sînt suflate (sau pierdute) în mediul ambiant din instalații industriale — și situații de acest fel sînt foarte numeroase. Se pot folosi în acest scop schimbătoare de căldură, pompe de căldură sau mici turbine, în funcție de parametri aburului recuperat. De asemenea se impune folosirea în instalații de încălzit (sere, locuințe) sau de uscat a cît mai mult posibil din căldura conținută în apele de răcire care se evacuează din instalațiile industriale ; valorificarea tuturor gazelor combustibile reziduale care rezultă din procesele tehnologice, îndeosebi în industriile metalurgică și chimică ; colectarea și returnarea condensatului rezultat din aburul industrial folosit în instalații tehnologice ; reciclarea deșeurilor (metalice, de hîrtie, agricole, din industria lemnului și celulozei, din industriile chimică și alimentară).

Eficiența economică a recuperării resurselor energetice secundare

PUNEREA în practică a măsurilor de recuperare a energiei implică, de regulă, adaptări ale tehnologiilor, modernizarea lor și, deci, investiții al căror cost este uneori ridicat. De aceea, se pune problema de principiu a evaluării eficienței generale — din perspectiva costurilor și a efectelor — a măsurilor de recuperare. Trebuie arătat din capul locului că experiența concretă din țara noastră, precum și din alte țări (U.R.S.S., Franța, R.F. Germania) arată că investițiile necesare pentru recuperarea unei tone de combustibil convențional din resurse energetice secundare sînt de 4-5 ori mai mici decît investițiile necesare pentru a se asigura aceeași tonă de combustibil convențional prin extracție de combustibili primari. Recuperările care astăzi par încă neeconomice vor fi cu siguranță foarte eficiente, într-un viitor apropiat.

Pe baza rezultatelor concrete din țări industrializate și a datelor publicate în lucrări ale O.N.U. și ale Conferinței Mondiale a Energiei (în anii 1977—1980) se poate întocmi următorul tablou sugestiv privind eficiența economică a recuperărilor (tabelul nr. 2).

În economia noastră, conducerea de partid și de stat a acordat acestor probleme, încă cu 10—15 ani în urmă, o atenție deosebită, deoarece dezvoltarea cu prioritate a bazei energetice a economiei, în condiții cît mai eficiente, asigură premisa principală a dezvoltării industriei, obiectiv esențial al politicii noastre economice. Dar, avîndu-se în vedere ritmurile de creștere a industriei, precum și eforturile îndreptate spre asigurarea într-o proporție cît mai mare a necesarului de materii prime și energie din interior, condițiile specifice generate de criza mondială energetică și de materii prime, sporirea ponderii recuperării energiei dobîndește — așa cum am mai arătat — o importanță deosebită.

Există o concepție clară, de perspectivă în acest sens. În institutele noastre de cercetări, în întreprinderi au fost întocmite programe de studiu al căror rezultat se concretizează în soluții tehnice valoroase, capabile să transpună în practică acest imperativ economic, să degreveze într-o măsură tot mai mare balanța de plăți a țării. Important este ca aceste măsuri să fie aplicate cu operativitate. Decalajul care se menține încă, așa cum arăta secretarul general al partidului, între rezervele de care dispunem, rezerve importante, și rezultatele mai puțin satisfăcătoare din producție se cere a fi cît mai grabnic înlăturat spre beneficiul economiei naționale. Desigur, acest lucru nu este ușor, iar o responsabilitate majoră revine întreprinderilor, tuturor colectivelor de oameni ai muncii. În fiecare unitate industrială se cer activizate toate rezervele materiale, financiare dar mai ales rezervele de inițiativă și creativitate pentru a se reduce efectiv și într-o măsură cît mai mare consumurile energetice. De asemenea, se impune ca o concepție nouă, adaptată actualelor imperative și condiții economice, să fie prezentă și în rîndul compartimentelor de concepție. Căci, dacă pentru unitățile care se află în activitate, recuperarea nu vizează restructurări de fond ale proceselor economice, orice nouă investiție, fiecare nouă tehnologie trebuie să fie gîndită prin prisma eficienței globale cu care este folosită energia, fiecare materie atrasă în circuitul productiv. Acționînd astfel, acționăm în spiritul progresului economic, ne angajăm într-un efort ale cărui roade se vor vădi pe o perioadă lungă de timp, răspundem unui imperativ național de vitală importanță.

Ioan HERESCU
Emil COSTIN

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Dezbatere „R. E.“

DIMENSIONAREA JUDICIOASĂ A NECESARULUI DE MIJLOACE CIRCULANTE (I)

APLICAREA în practică, cu fermitate, a principiilor noului mecanism economico-financiar presupune ca fiecare unitate economică să-și gospodărească cu eficiență fondurile materiale și bănești, să prevină cheltuielile neeconomicoase și imobilizările, să-și mobilizeze toate rezervele interne de care dispune pentru desfășurarea pe baze eficiente a activității. În acest cadru o importanță deosebită capătă colaborarea strînsă între organele bancare și conducerile unităților economice în planificarea și acordarea creditelor, precum și în rambursarea acestora la termen, încît să se ajungă la un raport optim între fondurile proprii și împrumutate.

În scopul evidențierii unor posibilități de mobilizare a rezervelor unităților economice pe linia gospodăririi mijloacelor materiale și bănești, revista a organizat — cu sprijinul Sucursalei municipiului București a Băncii Naționale — o dezbatere la care au participat specialiști din unități economice, din aparatul bancar și învățămîntul economic superior, a cărei publicare o începem în acest număr.

Credite în funcție de nevoile reale ale producției

V. MOȘOEANU, directorul Sucursalei municipiului București a Băncii Naționale. „Aplicarea neabătută a principiilor noului mecanism economico-financiar impune creșterea rolului și răspunderii organelor bancare în folosirea pîrghiilor specifice pentru sprijinirea unităților în realizarea sarcinilor de plan, în gospodărirea rațională a fondurilor și creșterea eficienței economice. Fără îndoială că utilizarea eficientă a pîrghiilor bancare depinde în foarte mare măsură de cunoașterea permanentă de către organele bancare a tuturor fenomenelor ce apar în unitățile economice pe parcursul realizării sarcinilor de plan, în toate etapele și fazele de desfășurare a procesului de producție. Aceasta impune o colaborare foarte strînsă între organele bancare și organele de conducere și de execuție din întreprinderi. În activitatea lor practică, organele bancare urmăresc ca determinarea mijloacelor circulante să fie făcută de întreprinderi în strictă corelare cu sarcinile economice, iar volumul resurselor de acoperire a mijloacelor circulante și îndeosebi a creditului bancar să fie corect dimensionat, punînd la baza analizei principiul autofinanțării ca element de creștere a eficienței. În acest sens, reliefăm evoluția pozitivă a unor indicatori bancari la nivelul municipiului București : ponderea creditelor nerambursate la scadență în volumul total al creditelor bancare a scăzut la 3,9% la finele anului trecut față de 4,2% în 1980 și 9,8% în 1979. O situație asemănătoare se înregistrează și la 31 martie a.c. Aceasta demonstrează o preocupare mai mare a colectivelor din unități pentru reducerea stocurilor de valori materiale imobilizate, pentru utilizarea cu eficiență sporită a creditului bancar.

Există însă mari rezerve pentru reducerea nivelului încă ridicat al acestor credite cu dobîndă penalizatoare. Consider inacceptabil ca, în condițiile actuale, să existe unități care să se aprovizioneze cu diverse materii prime și materiale, care dintr-un motiv sau altul nu sînt folosite în procesul de producție și pentru care timp de peste un an de zile să nu găsească soluții de valorificare ; bineînțeles că materialele respective au ca sursă de finanțare creditul cu dobîndă penalizatoare.

Ni se pune deseori întrebarea de către specialiști din unități de ce se **reduce plafonul de credite la contul curent** cu unele imobilizări reflectate în credite nerambursate la scadență, întrucît această măsură influențează negativ capacitatea de plată a unității. Consider aceasta ca o măsură restrictivă binevenită față de unitățile care și-au imobilizat o parte din mijloacele circulante puse la dispoziție pentru desfășurarea normală a procesului de producție, menită să mobilizeze conducerile unităților în cauză să ia măsurile corespunzătoare pentru a înlătura această situație în timp cît mai scurt. Este știut că prin planul de credite ce se aprobă prin decret al Consiliului de Stat nu se planifică credite nerambursate la scadență — nici n-ar fi firesc — și că nu este admisă depășirea volumului creditelor aprobate. În acest context, trebuie să sporească preocuparea conducerilor unităților față de buna gospodărire a mijloacelor circulante.

Pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante organele bancare acordă o atenție deosebită efectuării operațiunilor de decontare între unități într-un termen cît mai scurt. Forma de decontare prin intermediul căreia se poate încasa de către furnizor, în termenul cel mai scurt, contravaloarea mărfurilor livrate sau a serviciilor prestate este decontarea din inițiativa plătitorului, folosindu-se ca instrument de decontare dispoziția de plată cu factură. În practică rezultă însă o situație anormală, viteza medie de decontare a dispoziției de plată fiind mai mică decît viteza medie de decontare a dispoziției de încasare cu factură, aspect ce determină multe unități să ceară utilizarea ca instrument de decontare dispoziția de încasare și nu dispoziția de plată, chiar și în cazul decontărilor între parteneri care au conturile deschise la aceeași bancă.

Analizînd cauzele acestei situații anormale a rezultat că unele unități, îndeosebi cele care sînt în incapacitate de plată, deși au primit și recepționat mărfurile — unele fiind chiar consumate — întîrzie voit introducerea în bancă a dispoziției de plată cu factură primită de la furnizor odată cu marfa sau pe altă cale (prin poștă), încălcînd astfel prevederile normelor băncii privind efectuarea operațiunilor de decontare. Schimbarea instrumentelor de plată nu rezolvă însă problema, respectiv nu duce la accelerarea vitezei de decontare, deoarece în situația unităților aflate în incapacitate de plată, documentul de decontare în loc să fie reținut de întreprinderea plătitoare este ținut de bancă la cartoteca de plăți restante pînă la crearea în cont a disponibilului necesar achitării. În aceste condiții, consider că atenția trebuie îndreptată spre **menținerea permanentă a echilibrului între venituri și cheltuieli, spre asigurarea permanentă a capacității de plată a fiecărei unități economice.** Desigur că problemele complexe ale realizării sarcinilor la unele unități pot determina dezechilibre temporare între încasări și plăți. În Legea finanțelor și în normele de creditare ale băncii sînt prevăzute reglementări precise pentru rezolvarea unor astfel de situații și pentru a preîntîmpina ca greutățile apărute la o întreprindere să influențeze negativ activitatea celorlalte unități cu care intră în relații economice, respectiv să se preîntîmpine blocajul în lanț.

Consider că este necesar ca în acel «tablou de bord» al conducerii întreprinderii prin care se urmărește zilnic evoluția principalilor indicatori să figureze și plățile scadente neonorate. De asemenea, în colectivele de conducere să se analizeze periodic echilibrul dintre încasări și plăți, să nu se considere că aceasta ar fi o sarcină exclusivă a compartimentului financiar contabil așa cum se mai întîmplă în unele unități“.

Asigurarea capacității de plată prin prevenirea imobilizărilor

REMUS DUȘA, șef serviciu financiar la întreprinderea „T codava“. „Lipsa capacității de plată a întreprinderii, după părerea mea, nu trebuie pusă întotdeauna pe seama deficiențelor de ordin organizatoric ce ar putea exista în cele trei faze ale procesului de producție la o întreprindere (aprovizionare-producție-desfacere) ; ea este uneori determinată însă de sistemul actual de plăți, în sensul că la termenele stabilite sumele planificate trebuie virate la buget, indiferent dacă unitatea are sau nu disponibil în cont. Uneori o unitate nu-și poate achita în termen obligațiile către buget nu din vina sa, ci a unităților cu care

relații contractuale. Asupra creării disponibilului în contul său, o unitate furnizoare are posibilități limitate de a influența ; astfel, deși de multe ori își respectă termenele de livrare prevăzute în contracte, nu poate acționa cu aceeași fermitate asupra încasărilor ce trebuie să-i intre în cont, deoarece beneficiarul său poate să se afle în incapacitate de plată sau pur și simplu să-i întîrzie plățile. Posibilitatea apariției fenomenului de incapacitate de plată datorită celor menționate mai sus există și la unitățile care își realizează indicatorii de plan, dar la care încasările din vînzarea producției nu s-au făcut ritmic potrivit cu planul.

În cazul unităților care nu-și realizează sarcinile planificate dispozițiile legale prevăd regularizarea vărsămintelor pe baza situației principalilor indicatori economico-financiari sau a bilanțurilor contabile, în sensul că volumul sumelor datorate către buget din beneficii nu poate fi mai mare decît beneficiul net înregistrat. Pînă la cunoașterea acestei situații pe baza datelor contabile se scurge o perioadă de cel puțin 30 zile, timp în care unitatea este lipsită de capacitate de plată și va fi obligată să plătească penalizări pentru neachitarea în termen a facturilor către furnizori, cît și către bugetul statului pentru nevirarea în termen a sumelor datorate. Și mai evidentă este cauza lipsei capacității de plată atunci cînd este vorba de vărsămintele ce trebuie efectuate în contul prelevării pentru societate a unei cote din valoarea producției nete. Stabilirea sumelor de vărsat la buget din prelevare se face avînd la bază producția netă, care se determină prin scăderea din valoarea producției globale pentru calcularea producției nete, a cheltuielilor materiale, în timp ce vărsarea efectivă a sumelor se efectuează din rezultatele financiare. Este posibil într-un anume caz să se realizeze producția netă și deci să se datoreze bugetului cota planificată din prelevarea pentru societate, dar tot atît de bine s-ar putea întîmpla ca producția avută în vedere la determinarea producției nete să nu fie realizată (vîndută și încasată) ; în această situație întreprinderea este ținută în evidență cu sume ce le datorează bugetului, dar pe care nu le poate achita din lipsa încasărilor. De aceea, pentru a preveni situațiile mai sus-amintite, ar fi bine ca **toate vărsămintele și prelevările ce se efectuează să fie făcute în limita rezultatelor efectiv înregistrate și prelevarea datorată bugetului să fie calculată nu după producția netă, ci tot după rezultate.**

Normele în vigoare prevăd ca înainte de începerea perioadei de plan să fie încheiate toate contractele cu beneficiarii. Este o cerință deosebită pentru bunul mers al activității. În industria tricotajelor însă, în care moda joacă un rol deosebit, nu rare sînt cazurile cînd definitivarea contractelor cu beneficiarii are loc chiar în cursul perioadei de producție. Date fiind greutățile în cunoașterea exactă a structurii producției ce urmează a se fabrica se ivesc probleme deosebite în încheierea contractelor cu furnizorii de materii prime, materiale auxiliare, coloranți, chimicale, care solicită să le fie dată din timp structura de fire pe fineți și culori, materiale auxiliare, etichete, embleme, gama de coloranți și chimicale în structura coloristică necesară. În această situație, cînd nu cunoști structura de fabricație ești constrîns totuși să lansezi la furnizori necesarul de materii prime și materiale conform planului, care se determină pe bază de experiență, cu o anumită aproximație. Consecința este că planul de producție în structura sa definitivă nu corespunde întocmai cu cererile de materii prime și materiale cerute inițial la furnizori, care acceptă modificări cu destulă greutate și uneori cu anumite condiții. Ca urmare, în întreprindere se constituie stocuri fără utilizare pînă se reușește introducerea lor în fabricație. De aceea, **consider necesar să se adopte un sistem mai elastic în relațiile cu furnizorii, care să permită modificări operative în funcție de schimbările de plan, prevenindu-se astfel formarea de stocuri la beneficiari.**

Eu am un alt punct de vedere decît cel al tovarășului Moșoeanu, în legătură cu stocurile supranormative determinate de organele bancare la verificarea garanției creditelor și evidențiate de acestea la credite nerambursate la scadență. După părerea mea, **nu este cazul ca să mai fie afectat plafonul de credite al contului curent — în sensul diminuării acestuia cu volumul creditelor nerambursate la scadență** — deoarece pentru unități acest procedeu constituie o dublă penalizare, anume : o dată se plătește dobînda de 12% pentru imobilizările reflectate în credite nerambursate la scadență, iar a doua sancțiune constă în aceea că, reducîndu-se plafonul la credite al contului curent cu creditele nerambursate la scadență, unitatea este lipsită de posibilitatea efectuării plăților către furnizori și de aici altă penalizare pe care o solicită furnizorii pentru neachitarea la termen a facturilor".

Corelația autofinanțare—creditare

Prof. univ. dr. E. VASILESCU — „Problema corelațiilor în cadrul autogestiunii este de maximă importanță, deoarece de ea depinde în cea mai mare măsură justa aplicare a mecanismului. Nu este suficientă înscrierea în plan și în bugetul de venituri și cheltuieli a unor indicatori fără o reală și detaliată fundamentare, deoarece chiar în procesul execuției intervin o serie de factori care pot afecta autofinanțarea. Corelația autofinanțare-creditare nu trebuie înțeleasă mecanic, ci ca o sinteză a eforturilor depuse de fiecare unitate pentru realizarea veniturilor, beneficiilor și formării fondurilor proprii.

O problemă strîns legată de aspectele de mai sus o constituie dimensionarea judicioasă a creditului în funcție de nevoile reale de producție. Autofinanțarea se manifestă plenar cu condiția asigurării beneficiului pentru acoperirea necesarului de fonduri al unității. Dacă această condiție nu este îndeplinită, principiul nu mai funcționează normal. După părerea noastră se impune în acest caz revizuirea rolului pîrghiei creditului, în sensul stabilirii unei metodologii care să fundamenteze criterii reale de participare a sa la alimentarea necesarului de mijloace circulante, a fondurilor în general, mai cu seamă că în practică se recurge în multe cazuri la suplimentări de credite față de cele dimensionate prin plan, cînd în fapt unitatea ar trebui să obțină în execuție beneficii suplimentare care să-i permită creșterea gradului de autofinanțare. Propunem ca în asemenea cazuri **volumul creditului bancar să fie diferit în funcție de particularitățile ramurii și în cadrul acesteia pe unități, cu accent pe creșterea în timp a ponderii fondurilor autofinanțate.**

Din activitatea practică a unităților economice și bancare din ultimii ani s-a desprins concluzia avantajelor pe care le-ar prezenta **reflectarea distinctă, în cadrul contului curent, a creditelor pentru documente în curs de încasare.** Acest fapt ar permite atît o mai justă determinare, cît și o urmărire mai atentă a folosirii acestui fel de credit, cu implicații pozitive asupra vitezei de rotație, a decontărilor și capacității de plată a întreprinderii. În situația actuală, mult simplificată, acest credit a rămas — prin metodologia globală de determinare a sa — o supapă la îndemîna unităților economice pentru a ieși temporar din incapacitate de plată (îndeosebi în perioadele de plată a retribuțiilor).

O altă problemă deosebită o constituie controlul bancar prin credite, respectiv momentul cheie al acestuia, verificarea garanției materiale. După părerea mea, actuala metodologie de determinare a garanției creditelor pornește aprioric de la existența unor imobilizări de mijloace circulante. Ea devine inoperantă în cazul unităților care nu declară imobilizări și care astfel pot ieși de sub incidența controlului bancar ; mai mult decît atît, nu ar mai trebui efectuat controlul în situația cînd unitatea înregistrează permanent plus de garanție. Se impune, deci, schimbarea opticii în această problemă, întrucît numai printr-o perfectă sincronizare a autogestiunii unităților economice cu activitatea organelor financiar-bancare se poate ajunge la o colaborare fructuoasă cu efecte favorabile în asigurarea creșterii rezultatelor activității și a patrimoniului unității. De aceea, **propunem să se revină la metoda bilanțieră a verificării garanției** — indiscutabil cu mai multe valențe în materie de reflectare a calității controlului și pe această bază acordarea unui sprijin mai eficient unităților în autogestiunea economico-financiară.

Deosebit de unele propuneri de îmbunătățire și perfecționare a tehnicilor de lucru, a metodologiei de creditare și plăți, a legăturilor dintre întreprindere, centrală și bancă, menite să contribuie în mai mare măsură la urmărirea modului de derulare a fluxurilor economice, cu efecte pozitive în autogestiunea economică, apreciem că **centrul de greutate al măsurilor și inițiativelor trebuie să se plaseze în sfera efortului propriu al întreprinderilor, care trebuie să asigure mobilizarea întregului potențial încă din faza de fundamentare a planului propriu și bugetului de venituri și cheltuieli.**

În condițiile aplicării principiilor noului mecanism economico-financiar, fiecare unitate economică socialistă trebuie să fie în măsură, în orice moment, să-și îndeplinească obligațiile bănești către furnizori, personalul propriu, bugetul statului, bancă etc., asigurîndu-și, totodată, resursele necesare alimentării fondurilor proprii. În practică, deși se resimt numeroase efecte negative ale neonorării în termen a obligațiilor între furnizori și beneficiari, nu se utilizează nici un indicator de natură să permită urmărirea unuia din cele mai sensibile fenomene din autogestiunea unităților, respectiv capacitatea de plată. În acest sens, propunem adoptarea și utilizarea indicatorului **coeficientul capacității de plată,** care prin elementele sale structurale, simplitatea determinării și posibilitățile de planificare și urmărire operativă pe baza datelor din fiecare întreprindere oferă indicii asupra stării de echilibru bănesc al unității atît pe prioade foarte scurte (zile), cît și pînă la nivelul trimestrelor sau anului, înlesnind astfel stabilirea și aplicarea de către factorii responsabili a celor mai eficiente măsuri pentru asigurarea potențialului onorării obligațiilor exigibile ale întreprinderii".

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Prevenirea și lichidarea operativă a stocurilor supranormative

ÎN CONDIȚIILE autogestiunii întreprinderii, a utilizării efective a bugetelor de venituri și cheltuieli ca instrumente de conducere, de analiză și de control, în sprijinul deciziilor ce se adoptă la nivelul organelor de conducere colectivă, apare necesară o sporire a preocupărilor pentru valorificarea în grad mai înalt a posibilităților astfel create privind perfecționarea activităților de planificare și urmărire în execuție a necesarului total de mijloace circulante și a resurselor de acoperire a acestora și, în acest fel, de atragere în circuitul economic cît mai operativă a stocurilor supranormative de materiale existente și de prevenire a formării lor. În acest sens se cer efectuate mai consecvent analize periodice ale situației mijloacelor circulante, pentru adoptarea operativă a măsurilor de corecție ce se impun de fiecare dată în raport cu modificările intervenite în situația fondurilor circulante și de circulație.

Importanța promovării la momentul oportun a măsurilor corespunzătoare pentru încadrarea în fondurile planificate este evidențiată în mod pregnant de rezultatele unei analize efectuate recent de către organe ale Inspecției teritoriale financiare de stat și ale Băncii Naționale la **Întreprinderea mecanică Bucium-Iași** din subordinea Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant.

Concluziile desprinse atestă că neanalizarea la timp — trimestrial, pe bază de bilanț și lunar, pe bază de date operative — a echilibrului financiar a condus în această unitate la necunoașterea în momentul oportun a situației fondurilor circulante și de circulație, la acumularea unor importante imobilizări de fonduri în stocuri supranormative de materii prime, materiale, care au condus la încetinirea vitezei de rotație a fondurilor circulante și de circulație cu 62,3 zile, cu toate consecințele ce decurg de aici asupra capacității de plată a întreprinderii. Ca urmare, nici nu au putut fi promovate operativ pe parcurs în toate cazurile măsurile corespunzătoare pentru readucerea în circuitul economic a stocurilor supranormative, ajungîndu-se ca, la începutul anului în curs, la materii prime și materiale, piese de schimb și obiecte de inventar, produse finite și produse expediate și neîncasate, stocurile existente în activ să depășească fondurile planificate cu 63%.

În acest sens, apreciem că, la materii prime, materiale, piese de schimb și obiecte de inventar, unde stocurile supranormative au generat o încetinire a vitezei de rotație a fondurilor circulante și de circulație cu 39,4 zile, **o analiză mai aprofundată efectuată pe parcurs ar fi evidențiat faptul că modificările intervenite în planul de producție, perspectiva realizării acestuia, cît și unele neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială impuneau a se acționa operativ pentru renunțarea la unele aprovizionări și pentru redistribuirea și valorificarea materialelor devenite astfel inutile la nivelul întreprinderii.**

Dorim să subliniem faptul că neajunsurile înregistrate aici privind neritmicitatea realizării producției fizice, neconcordanța dintre programele de fabricație și termenele de livrare a produselor prevăzute în contractele încheiate cu clienții nu constituie probleme fără soluții de rezolvare atunci cînd ele sînt cunoscute din timp, analizate aprofundat și stăvilite prin măsuri adoptate cu concursul tuturor compartimentelor de la nivelul întreprinderii. De asemenea, acționarea la momentul oportun asupra cauzelor care au condus la livrarea unor cantități de produse mai mari decît cele contractate sau după expirarea termenelor de livrare prevăzute în contractele economice putea preveni imobilizările de fonduri în producție facturată și neîncasată de ordinul a milioane de lei.

Pe baza controlului efectuat a fost inițiat un complex de **măsuri** a căror aplicare are menirea de a conduce la restabilirea echilibrului financiar și readucerea în circuitul economic a stocurilor supranormative de materii prime, materiale și produse finite existente în întreprindere, cît și la prevenirea în viitor a unor asemenea fenomene negative. Astfel, pe baza analizării stocurilor de materiale în structura lor fizică, pornind de la cauzele care le-au generat și avîndu-se în vedere cerințele realizării planului de producție pe acest an, cît și unele modificări intervenite, au fost elaborate grafice — și întreprinderii îi revin responsabilități sporite în vederea transpunerii lor în practică — privind atragerea și consumul în producție al unor materiale în valoare totală de 2,4 mil. lei, renunțarea în condițiile și la termenele prevăzute în contractele economice încheiate la aprovizionarea cu unele materiale devenite inutile, în valoare de 7,7 mil. lei, livrarea către Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială a unor materiale de uz general necesare în valoare de 0,6 mil. lei și a altor materiale în valoare de 1,1 mil. lei către diferite unități socialiste etc. Printre materialele la a căror aprovizionare s-a renunțat pentru sem. II din acest an figurează 269,7 tone oțel lat, 248,7 tone tablă groasă, 265 tone tablă subțire, 322 tone profile îndoite, 97 tone oțel rotund etc., care pot fi dirijate către alte unități în vederea realizării sarcinilor de plan pe anul în curs în aceste întreprinderi.

Principala concluzie desprinsă din controlul efectuat este aceea a necesității și obligației fiecărei întreprinderi ca în lumina cerințelor noului mecanism economico-financiar, să acționeze cu prioritate pentru **prevenirea unor asemenea situații pe calea controlului financiar-preventiv și a controlului economic-preventiv,** în scopul evitării consecințelor dăunătoare, atît la nivelul întreprinderii respective, cît și pentru alte unități economice. Apare necesară în întreprindere o concentrare a eforturilor pentru transpunerea integrală în practică a măsurilor de amplificare a preocupărilor proprii pentru lichidarea supranormativelor de materiale, pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare desfășurării în flux continuu a producției cu o eficiență sporită.

dr. T. ONOFREI
șeful Inspecției teritoriale financiare de stat Iași

PUNCTE DE VEDERE

Energia animală în sistemul energetic al agriculturii românești (1)

DACĂ la începuturile primei revoluții industriale „oaia a înghițit omul", în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane — care cuprinde și agricultura — se poate spune că „mașina a înghițit animalul". Existența unor surse de energie fosilă abundentă și ieftină, a favorizat extinderea motorizării în agricultură — și peste tot motorul a trecut peste animalul de tracțiune sau de povară, ca trenul peste o roabă. Rînd pe rînd, țările dezvoltate — capitaliste și socialiste —, și după ele numeroase țări în curs de dezvoltare, au înlocuit animalele de tracțiune prin tractoare și mijloace de transport motorizate. Agricultura cea mai înaintată a lumii contemporane a fost cuprinsă de o adevărată beție a motorului, iar animalului de tracțiune i s-a rezervat — în majoritatea cazurilor — rolul de mijloc de sport și agrement.

Dar, din acest vis frumos, agricultura mondială a fost aruncată în coșmarul crizei energetice care se resimte cu deosebită tărie în agricultură, unde principala forță motrice — tractorul — se bazează în exclusivitate pe folosirea energiei fosile. Ca urmare, ultimul deceniu se caracterizează prin inițierea și intensificarea investigațiilor de descoperire și folosire a unor noi surse de energie reînnoibilă, inclusiv prin reconsiderarea energiei animale, mai ales pentru țările în care procesul de înlăturare a animalelor de tracțiune încă nu a atins limite ireversibile. Desigur că nu este o problemă ușor de rezolvat, dat fiind faptul că o lungă perioadă de timp practica și cercetarea economică au desconsiderat această sursă energetică primară, cu ajutorul căreia omul a înfăptuit o adevărată revoluție în dezvoltarea uneltelor și metodelor de cultură agricolă[1]).

Situația animalelor de tracțiune pe plan mondial și în România, criticile aduse, reconsiderarea avantajelor animalelor de tracțiune ca sursă de energie reînnoibilă în agricultură, direcțiile principale de dezvoltare a creșterii animalelor de tracțiune și de folosire mai eficientă a lor — *iată numai cîteva din problemele pe care voi încerca să le analizez în cele ce urmează.*

Relația „motor—animal" în complexul activităților agricole

ARGUMENTUL principal folosit împotriva animalelor de tracțiune (mai ales împotriva calului) a fost incompatibilitatea dintre energia mecanică și energia animală, teză infirmată însă atît de practica mondială, cît și de propria noastră experiență (la care mă voi referi în continuare, pe baza rezultatelor cercetărilor pe care le-am inițiat și condus în cadrul cercului științific studențesc de „Economie și politică agrară în R.S. România").

În primul rînd, pe plan mondial, parcul de tractoare în ultimul deceniu (1969/71—1980) a crescut cu 4,8 milioane bucăți (de la 15,5 la 20,3 milioane, deci cu 31%). În aceeași perioadă, efectivul de cabaline s-a redus cu numai 2,7% (cel de catîri și măgari rămînînd constant), reducere datorată numai subaprecierii animalelor de tracțiune în unele țări. Este clar deci că **extinderea motorizării agriculturii nu exclude, ci presupune existența animalului de tracțiune ca o sursă complementară de energie**, absolut necesară în anumite condiții de lucru (pe care le vom detalia în continuare). Această sursă devine cu atît mai necesară în condițiile crizei de energie fosilă, singura capabilă să acționeze pe scară largă mijloace mecanice deplasabile, mobile, care să acopere suprafețe mari de teren.

Or, cercetările efectuate pe plan mondial au stabilit **o strînsă corelație între energia disponibilă la hectar și randamentul culturilor agricole**, mai ales cînd importurile energetice se ridică la 0,4 kW/ha. În aceste condiții, animalele de tracțiune pot furniza energia complementară energiei mecanice pentru sporirea randamentului la ha.

În al doilea rînd, cea mai evidentă ilustrare a caracterului complementar care revine energiei animale față de energia mecanică este situația din agricultura unor țări avansate economic (S.U.A., de pildă), care arată clar că motorul nu înlătură calul, ci îl **subordonează** în sistemul energetic al agriculturii, pentru buna desfășurare, cu economicitate ridicată, a tuturor lucrărilor agricole. Or, în România, unde pe un tractor fizic revin 107 ha teren agricol sau 75 ha teren arabil, iar la același tractor fizic revin 8 locuitori din mediul rural sau 4 persoane active din agricultură, o cabalină revine la 19, respectiv 10 persoane. Numai din aceste simple comparații se poate vedea de ce rezerve — care se ridică la rangul de necesități — dispunem pentru sporirea efectivelor de animale de tracțiune, respectiv a cailor.

Animalul de tracțiune și mica gospodărie

ÎN AL TREILEA rînd, **în anumite condiții** social-economice, tehnice și pedoclimatice din agricultura României, **folosirea animalelor de tracțiune se dovedește mai eficientă** (sub raport social și economic) **decît a mijloacelor mecanice**, fapt care impune îmbinarea proporționată a energiei mecanice cu cea animală.

Este vorba, mai înainte de toate, de condițiile cu totul speciale ale **gospodăriilor individuale din zonele de munte și chiar de deal :** suprafețe arabile mici, risipite pe terenuri cu pantă relativ mare, cu un strat de sol puțin adînc etc. În asemenea condiții, actualmente, problema extinderii mecanizării în aceste zone, prin construirea unui tractor specific cu sistemă de mașini adecvată, se pune de la sine sub semnul întrebării. Mecanizarea este unul din atributele tehnice ale marii producții. Or, tocmai lipsa unor condiții adecvate, care să permită evidențierea superiorității marii producții a determinat menținerea micii gospodării în aceste zone. Înființarea unor stațiuni de mecanizarea agriculturii pentru servirea gospodăriilor individuale din zonele de munte credem că este inoportună în actualele condiții ale crizei energetice. Mai potrivită ni se pare **sporirea efectivelor de animale de tracțiune** (și de povară) și **producerea, de către industria noastră, a uneltelor necesare pentru tracțiunea animală**, modernizînd procesele de producție agricolă din aceste zone pe baza acestei puteri energetice.

După ultimele date publicate (1973), gospodăriile individuale dispun de peste un sfert din efectivul de cabaline al țării, deși posedă numai 9,5% din suprafața agricolă sau 4,8% din suprafața arabilă. Credem însă că, dată fiind structura specifică de producție din aceste zone deficitare în cereale producătoare de furaje concentrate, precum și condițiile specifice de desfășurare a lucrărilor agricole, **principala forță de tracțiune animală trebuie să o reprezinte boul.** În același timp, nu trebuie neglijată folosirea cailor de tracțiune ușoară pentru diferite lucrări de transporturi (inclusiv din exploatările forestiere), ca și a celor

[1]) Simptomatic din acest punct de vedere mi se pare faptul că o asemenea lucrare de erudiție în materie cum este „Energy for World Agriculture", elaborată de B.A. Stout în colaborare cu C.A. Myers, A. Hurand și L. W. Faidley și editată de F.A.O. la Roma în 1979, lucrare care citează nu mai puțin de 282 de surse bibliografice, nu face decît banale referiri la forța de tracțiune animală, pe o singură pagină. De asemenea, prestigioasa revistă editată de O.N.U. „Forum du développement", într-un documentat articol din nr. 70/1981, se limitează la o apreciere în treacăt : „Animalele de tracțiune reprezintă o sursă de energie descentralizată și renuvelabilă... (pe seama cărcia) există puține informații... Energia animalelor de tracțiune nu trebuie să fie neglijată". Sursele O.N.U., la care face apel articolul menționat, nu citează decît energia animală actuală din India ($30x10^9$ kWh) și prezintă aprecierile globale pentru anul 2000 ($1\,000x10^9$ kWh). De altfel, însuși prestigiosul „Annuaire F.A.O. de la production" prezintă date totale cu privire la efectivele (pe țări) de cabaline, catîri, măgari, bovine, bubaline și cămile, astfel că nu se poate forma o imagine veridică asupra numărului de animale efectiv folosite la tracțiune. În ce privește „Anuarul statistic al R.S. România", din conținutul său au fost excluse complet efectivele de animale de tracțiune.

În asemenea condiții, „Rapport intérimaire sur l'énergie des animaux de trait", elaborat de profesorul N.S. Ramaswamy și prezentat la cea de-a doua sesiune (21 iulie — 1 august 1980), organizată de Comitetul pregătitor al „Conferinței Națiunilor Unite cu privire la sursele de energie noi și renuvelabile", precum și studiul „L'énergie animale dans les systèmes de production agricole" de F.M. Inns, publicat în revista „Zootechnie" nr. 34/1980, sînt de o deosebită importanță documentară, conceptuală și practică în domeniul utilizării energiei animale.

de povară, a căror necesitate va deveni tot mai evidentă pe măsura intensificării producției pe pășunile de munte, prin trecerea pe scară largă la organizarea de tabere de vară pentru animalele de pășune (taurine și ovine) din zonele de șes.

Probleme deosebite ridică și folosirea animalelor de tracțiune **în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori.** Acestor gospodării le reveneau 14% din efectivul de cabaline și cea mai mare parte a efectivului de măgari. Executarea lucrărilor agricole pe suprafețele mici ale loturilor personale aflate în vatra satului, dar mai ales a transporturilor de interes productiv și gospodăresc face din cal și măgar un prețios auxiliar în acțiunea de valorificare superioară a tuturor resurselor de producție din gospodăriile personale.

Domeniul de rentabilitate al transporturilor hipo

MAREA PRODUCȚIE agricolă socialistă mecanizată — prin însăși natura ei de valorificare pe baze economice, rționale, a tuturor resurselor de producție — nu înlătură, ci își subordonează forța de tracțiune animală. Foarte edificatoare din acest punct de vedere sînt rezultatele cercetărilor la care ne-am referit mai înainte, localizate într-un număr de cooperative agricole de producție din județul Buzău, atît în zona de șes cît și în zona de deal a acestuia.

Pe domenii de activitate, la actuala structură de producție din cooperativele agricole investigate, circa 70% din consumul de zile-perechi animale (z.p.a.) au loc în sectorul producției vegetale, îndeosebi pentru transporturi : de îngrășăminte (circa 1/5), de produse agricole (circa 1/3), de furaje pentru animale (1/10 — 1/5), transportul cooperatorilor la cîmp (pînă la 1/10), precum și transport de sămînță la cîmp, transport pentru construcții, pentru lucrări de irigații, transport de apă pentru plantatul tutunului (în șes) sau pentru stropitul viței de vie (pe dealuri) etc. În concordanță cu structura culturilor, aproape 2/3 din consumul total de z.p.a. revine culturilor de porumb (aproape 2/5) și de grîu, urmate de culturile de legume, sfeclă de zahăr, floareasoarelui, lucernă și tutun. În cazul în care caii sînt folosiți și la executarea unor lucrări agricole, peste 4/5 din consumul de z.p.a revin cositului (aproape 2/3) și prășitului, urmate de combaterea dăunătorilor și de greblat.

Folosirea cailor de tracțiune prin excelență la **transporturi productive și gospodărești** se explică prin eficiența economică mai ridicată (costul mai redus) al acestei surse energetice în comparație cu cea mecanică (mai ales autocamioane). Chiar pe plan mondial, se apreciază că vehiculele cu tracțiune animală sînt complementare mijloacelor de transport mecanizate, dînd o eficiență mai ridicată în cazul transporturilor de încărcături mai mici (ca greutate, dar care pot fi voluminoase — ca paiele, cocenii, furajele etc.) pe distanțe scurte. Rentabilitatea superioară a mijloacelor de transport cu tracțiune animală în comparație cu autocamioanele sau tractoarele este și mai evidentă în cazul în care timpul de încărcare și de descărcare este mare în raport cu durata transportului propriu-zis. Ținînd seama de investițiile necesare, pentru a fi rentabil, un autocamion trebuie să parcurgă zilnic o distanță de cel puțin 150 km. De aici se vede cît este de neeconomică folosirea autocamioanelor sau tractoarelor la transportul de pe cîmp al cocenilor de porumb, paielor, finului strîns în căpițe, precum și al știuleților de porumb depozitați temporar în cîmp și a căror încărcare și descărcare se face manual.

Din datele de care dispunem, din activitatea unor cooperative agricole de producție rezultă că transporturile de fibroase nebalotate sînt mai ieftine cînd se execută cu tracțiune animală (cai) pînă la distanța de 7 km compartiv cu tractorul cu o remorcă de 4 tone, pînă la distanța de 6,4 km comparativ cu tractorul cu o remorcă de 5 tone și pînă la 5 km comparativ cu tractorul cu două remorci. Transportul unei tone de fibroase pe un km costă cu 97% mai mult cînd este folosit tractorul cu o remorcă de 4 tone și cu 64,4% mai mult cînd este folosit tractorul cu o remorcă de 5 tone, în comparație cu vehiculul tractat de 2 cai. Costul transportului de gunoi de grajd (pe tonă/km) rămîne mai redus cînd se execută cu caii pînă la distanța de 2,45 km. În cazul transporturilor de rădăcinoase (sfeclă de zahăr, cartofi), costul (pe tonă/km) este mai mic la tracțiunea animală pînă la distanța de 4,85 km (dar starea drumurilor în perioada de toamnă tîrzie și ploioasă face ca această limită să atingă valori mult mai mari). Transporturile cu tracțiune animală de grîu, orz, ovăz etc., sînt mai ieftine comparativ cu tractorul pînă la distanța de 2,95 km și numai pînă la distanța de 2,65 km comparativ cu autocamionul. Cît privește transportul porumbului știuleți, folosirea mijloacelor de transport hipo costă mai puțin decît folosirea tractorului (tot pe tonă/km) pînă la distanța de 3 km.

Desigur că acestea sînt limite orientative, determinate în anumite condiții (înainte de actualizarea prețurilor la combustibil, respectiv motorină și benzină), ele putînd varia în funcție de schimbarea parametrilor pe baza cărora au fost determinate. Cert este însă un lucru : **în domeniul transporturilor intragospodărești** (nu mai amintim de cele din interiorul fermei), **folosirea energiei animale este mai rentabilă decît a celei mecanice** (între anumite limite). Această concluzie este valabilă și pentru transportul personalului de conducere și îndrumare, unde revenirea la clasica șaretă cu un cal nu numai că poate aduce economii în exploatare, dar mărește și capacitatea de percepere a realităților din teren, contribuind la o mai bună înțelegere a lucrurilor.

Critici care nu țin seama de realități

PRIN URMARE, departe de a-și fi epuizat rolul istoric în dezvoltarea agriculturii — și împotriva dorinței nemotivate a unora de a grăbi ieșirea animalului de tracțiune din tabloul satului contemporan — energia animală se dovedește la fel de utilă pentru progresul agriculturii ca și cea mecanică, față de care ocupă o poziție — este adevărat — complementară, dar de neînlocuit.[2])

Pe de altă parte, cei care în mod subiectiv, fără o fundamentare corespunzătoare, pretind că animalele de tracțiune „rivalizează cu omul" în folosirea terenului, trec cu vederea un element esențial : din categoria animalelor de tracțiune nu fac parte nici porcinele, nici păsările. **Cea mai mare parte a alimentației animalelor de tracțiune se bazează pe produse vegetale de care omul nu se servește,** ele consumă **furaje care, altfel, ar fi pierdute pentru economie.** Prin urmare, creșterea animalelor de tracțiune nu numai că ar permite valorificarea superioară a pășunilor și fînețelor naturale, dar — prin îngrășămîntul natural produs — ar contribui la creșterea randamentului acestora. Este adevărat însă că ele intră în concurență cu animalele de producție, limitînd resursele furajere ale acestora. În realitate, nu prezența, ci **insuficiența** animalelor de tracțiune limitează resursele furajere ale țării. Să avem în vedere numai pierderile — cantitative și calitative — de furaje, datorate întîrzierii recoltatului, transportului și depozitării, tocmai datorită lipsei de animale de tracțiune, cele mai indicate pentru asemenea transporturi. Există deci loc sub soare și pentru animalele de producție și pentru cele de tracțiune — interacțiunea lor favorizînd sporirea producției atît vegetale, cît și animaliere.[3])

O altă „critică" are în vedere caracterul sezonier al utilizării animalelor de tracțiune, faptul că acestea consumă și în zilele în care nu participă la activități agricole. Aceasta nu înseamnă că nu se poate organiza **utilizarea energiei animale și în timpii „morți" din agricultură.** Transportul gunoiului de grajd la cîmp în perioada de iarnă (tradiție pierdută, tocmai datorită insuficienței animalelor de tracțiune, care pot pătrunde pe traseuri inaccesibile tractorului), transportul furajelor voluminoase de la locul de depozitare la grajd, aprovizionarea cu îngrășăminte chimice, cu semințe etc. — ca să nu mai vorbim de necesitățile de transport pentru activitățile productive neagricole de la sate — sînt tot atîtea direcții de folosire mai uniformă în cursul anului a animalelor de tracțiune, astfel că **durata de utilizare**

prof. dr. O. PARPALĂ

(Continuare în pag. 13)

---

[2]) Gîndirea economică agrară din țara noastră a anticipat de altfel această concluzie. La hotarul dintre secole, marele nostru economist agrar George Maior scria : „Oricît de mult ar fi cîștigat puterile neînsuflețite ale naturii-abur, apă, electricitate — în agricultură și la mijloacele de transport și comunicațiune, totuși ele nu vor putea substitui vreodată forma musculară a vitelor... Economia fără vite — deși este în parte posibilă, înlocuind forța vitelor prin forța de aburi la arat, comunicațiune și transport, iar gunoiul de grajd prin îngrășăminte chimice, totuși după experiențele de pînă aci s-a dovedit că ea nu se poate menține pentru durată și nici a o practica timp mai îndelungat fără a deteriora condiția fizică a pămîntului... Fără vite de muncă bune și suficiente nu se poate face agricultură sistematică".

[3]) Tocmai pe această bază, Raportul Grupului special pentru energie rurală (inclusiv utilizarea energiei în agricultură), elaborat de Grupul pregătitor al Conferinței Națiunilor Unite privind sursele de energie nouă și reînnoibilă și prezentat la cea de-a treia sesiune din 30 martie — 17 aprilie 1981, recomanda : „O atenție sporită ar trebui acordată tracțiunii animale și ameliorării atelajelor și instrumentelor agricole. Dat fiind faptul că mari suprafețe sînt necesare pentru a asigura alimentația animalelor de tracțiune chiar cînd acestea nu lucrează, posibilitățile pe care le oferă această sursă de energie sînt limitate în caz de penurie de teren, cel puțin cînd recoltele nu au un randament foarte ridicat. Utilizarea animalelor de tracțiune contribuie totodată la realizarea obiectivului care constă în intensificarea producției și creșterea randamentelor".

Revitalizarea unor activități agricole eficiente

CULTURA CIUPERCILOR — o importantă sursă alimentară

REALIZAREA PROGRAMULUI privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale, elaborat din inițiativa și sub îndrumarea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, impune luarea unor măsuri ferme pentru valorificarea la maximum a întregului potențial agricol, a tuturor resurselor care pot contribui la îmbunătățirea calitativă și cantitativă a consumului populației. În acest context, producția de ciuperci se înscrie ca una din resursele a cărui potențial economic și alimentar este încă slab valorificat.

Estimată la aproximativ 1 800 tone, producția de ciuperci este concentrată în numai cîteva unități. Astfel, cel mai mare producător este I.A.S. Arad, la care se adaugă Ferma 5 Mogoșoaia (sectorul agricol Ilfov), C.A.P. Stoicănești (județul Olt), C.A.P. Bucov (județul Prahova) și alte cîteva unități. În gospodăriile populației, unde se poate dezvolta în condiții dintre cele mai bune, producția realizată este cu totul nesemnificativă. Din cele prezentate ne putem da seama că această activitate este departe de a asigura valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă din unitățile agricole, de a contribui, așa cum ar trebui, la satisfacerea necesităților de consum ale populației.

Se poate spune că în țara noastră, cultura ciupercilor a cunoscut tendințe diferite, dezvoltîndu-se mai mult prin inițiativa proprie a cultivatorilor sau în urma campaniilor de presă. Astfel, după ce în perioada anilor '70—'75 producția de ciuperci a cunoscut un oarecare reviriment — înființîndu-se chiar **magazine specializate** în vînzarea ciupercilor — treptat, cantitățile puse la dispoziția cumpărătorilor, direct pe piață, au scăzut simțitor, numărul cultivatorilor individuali, ca și cei din unitățile socialiste, reducîndu-se treptat. Această situație a fost determinată atît de faptul că producția de ciuperci nu a fost coordonată pe bază de plan sau a unui program de perspectivă, cît și datorită unor deficiențe de ordin tehnic, legate de posibilitatea asigurării micelilului necesar însămînțărilor. Această situație este regretabilă dacă avem în vedere avantajele deosebite pe care le aduc ciupercile cultivatorilor individuali sau unităților socialiste.

Creșterea gradului de folosire a pămîntului

DEZVOLTAREA intensivă și multilaterală a agriculturii noastre socialiste impune — pe lîngă eforturile care se fac pentru modernizarea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale — utilizarea cu maximă responsabilitate a principalului mijloc de producție din agricultură — pămîntul. În acest context, noțiunea de folosire la maximum a pămîntului a fiecărei palme de pămînt, așa cum zice gospodarul harnic, trebuie reconsiderată, extinsă în conținut, lărgind granița a ceea ce înțelegem de obicei prin acest lucru și anume suprafața ocupată cu plante. Este necesar să includem în această categorie și unele spații construite, deoarece în acestea prin inițiativă și spirit gospodăresc se pot cultiva flori, legume, ciuperci etc. Prin particularitățile de cultură, **ciupercile măresc gradul de folosire a pămîntului,** ele putînd fi cultivate în sere și solarii dezafectate, răsadnițe, forturi și cetăți vechi, tuneluri și galerii de mină, bordeie etc. De asemenea, ele pot fi cultivate în pivnițele caselor, magazii (cămări), balcoane, terase etc. Folosind și spațiul asigurat de un ghiveci mai mare, putem spune că ciupercile nu necesită decît inițiativă și dorință de a le cultiva.

Valorificarea superioară a unor resurse secundare

CIUPERCILE au și avantajul reintroducerii în circuitul economic a unor resurse secundare de natură agricolă și neagricolă. Astfel, substratul necesar cultivării ciupercilor, în funcție de soi, poate fi format din paie, ciocălăi de porumb, rumeguș de foioase, hîrtie, frunze de stejar, deșeuri textile etc. Pentru suprafețe mari, fabricile de hîrtie sau de industrializare a lemnului sînt surse sigure de procurare a unor materiale care, de obicei, se aruncă (rumeguș, coajă de copac, crengi, așchii de lemn etc.) De asemenea, alte materiale se găsesc la fel de ușor, în gospodărie, sau în afara ei, deșeuri de hîrtie și deșeuri textile de bumbac, frunze de stejar etc. În cooperativele agricole de producție, paiele și ciocălăii de porumb se obțin din activitatea de producție și nu ridică probleme de aprovizionare și transport.

Unele specii de ciuperci folosesc gunoiul de grajd provenit de la majoritatea speciilor de animale (cai, vaci, porci, păsări). La toate acestea trebuie adăugat și faptul că materialele folosite ca substrat în cultura ciupercilor pot fi introduse sau reintroduse în circuitul agricol ca îngrășăminte naturale. La aceste materiale se mai folosesc, în cantități mici, ca amendamente, carbonat de calciu (cretă furajeră) sau var stins, care, de asemenea, se pot procura ușor la un cost aproape nesemnificativ.

Avantaje economice mari

DACĂ ÎN GOSPODĂRIA personală cultura ciupercilor reprezintă, printre altele, o modalitate plăcută de ocupare a timpului liber și numai într-un număr mic de cazuri se pune problema rentabilității, în unitățile socialiste rentabilitatea constituie primul argument în cultivarea ciupercilor. De la început trebuie precizat faptul că, alături de celelalte avantaje, cultura ciupercilor asigură, în anumite condiții, o eficiență economică destul de mare. În funcție de substratul pe care se cultivă (celulozic sau pe gunoi de grajd), producția obținută poate fi de 7—11 kg/m² și uneori chiar mai mare. Din 100 kg ciocălăi de porumb, 8 kg de boabe de orz și 5—6 kg carbonat de calciu, se poate asigura — prin pregătire, conform rețetei — un amestec pentru 4—5 m² de cultură, de pe care se poate obține o producție de 35—45 kg ciuperci în timpul unui ciclu.

O problemă de fond ce se pune în cultura industrială a ciupercilor și de care depinde eficiența acestora este spațiul și perioada în care se cultivă. Astfel, dacă se cultivă toamna-iarna în spații cu încălzire termică, eficiența este mai scăzută. În acest caz, se recomandă folosirea spațiilor în care se poate utiliza căldura reziduală. Cel mai economic este cultivarea ciupercilor în perioada primăvară-toamnă, în spații fără încălzire, în această perioadă putîndu-se obține două cicluri de cultură. De exemplu, se însămînțează în martie și se încheie primul ciclu în mai-iunie, urmînd ca al doilea ciclu să înceapă cu însămînțarea în luna august și recoltarea în octombrie-noiembrie.

Pentru a sublinia mai bine aspectele de ordin economic ale culturii ciupercilor redăm în continuare cîteva aspecte ale costurilor de producție realizate la Ferma nr. 5 Mogoșoaia. Astfel, la specia bureți, pentru obținerea unui kg de ciuperci se folosesc materiale în valoare de 3,47 lei (1,75 kg paie de grîu, 0,25 kg ciocălăi de porumb, 0,1 kg carbonat de calciu și 0,14 kg miceliu de ciuperci). La aceasta se adaugă manopera de 3,5 lei, rezultînd în total 6,97 lei cheltuieli directe.

În cazul ciupercii albe, costul materialelor se ridică la 4,43 lei pe kg ciuperci determinate în principal de 7 kg gunoi de cal, 0,9 kg gunoi de păsări, 0,8 kg paie de grîu, 0,3 kg ciocălăi porumb, 0,2 kg carbonat de calciu și 0,05 kg miceliu. Adăugînd și manopera, în acest caz de 7 lei, se obțin în final 11,43 lei cheltuieli directe pentru un kg de ciuperci. Dacă avem în vedere că prețul de livrare al ciupercilor este cuprins între 17 și 28 lei/kg, în funcție de

specie și calitate, rezultă **un important beneficiu.** La un preț mediu de vînzare de 20 lei/kg și o producție de 10 kg/m², rezultă o valoare a producției de 200 lei pe m² și un venit net — în funcție de cheltuielile directe (10 lei/kg) — de 100 lei pe ciclu de cultură. În două cicluri de cultură obținute în perioada de primăvară-toamnă, în spații neîncălzite, cu o suprafață modestă de 100 m² se pot obține venituri nete de peste 20 000 lei. Așa de exemplu, C.A.P. Bucov — în cadrul căreia creșterea ciupercilor a căpătat un caracter industrial — obține pe o suprafață de 6 000 m² (de pe care se recoltează peste 130 t ciuperci) o valoare a producției de peste 3,5 milioane lei ; o parte importantă a recoltei este destinată exportului. Apreciem că prin producerea ciupercilor în cantități superioare și **crearea unor secții de prelucrare în cadrul cooperativelor,** veniturile acestora pot crește și mai mult, la acest lucru adăugîndu-se și faptul că se asigură și o sporire a gradului de ocupare a forței de muncă.

În cazul producătorilor individuali, care au posibilitatea vînzării ciupercilor direct pe piață, veniturile ce pot fi obținute sînt și mai substanțiale. Comparativ cu culturile de cîmp (grîu, porumb etc.) valoarea producției pe m² cultură este de peste 200 ori mai mare, iar față de cultura viței de vie de peste 40 ori. Aceste cifre demonstrează grăitor gradul de intensificare pe care-l poate asigura producției agricole cultura ciupercilor.

Din cele prezentate, rezultă oportunitatea și posibilitatea valorificării la maximum a acestei activități simple și rentabile, atît de către unitățile agricole, cît și de producătorii individuali, școli, cantine, unități de alimentație publică etc. Trebuie subliniată, în acest sens, inițiativa unităților de alimentație publică din București, care sub asistența tehnică a specialiștilor de la Ferma 5 Mogoșoaia, au organizat cultura ciupercilor în spațiile mari, disponibile în pivnițele restaurantelor, acest lucru asigurînd obținerea unor multiple avantaje atît pentru consumatori cît și pentru unități. Deși mai timid și unele unități agricole cooperatiste din sectorul agricol Ilfov (C.A.P. Periș, C.A.P. Dobroteşti etc.) au luat inițiativa de a organiza crescătorii de ciuperci în spațiile din unele grajduri dezafectate.

Avînd în vedere că în majoritatea unităților agricole se găsesc suficiente spații posibile de utilizat, iar materialele și forța de muncă nu lipsesc, considerăm că este necesar ca **organele agricole să facă mai mult în direcția coordonării și sprijinirii acestei activități.** Tot în acest sens, considerăm că este util ca prin magazinele de specialitate să se pună la dispoziția celor interesați, material de însămînțat, substanțele chimice necesare tratamentelor, unelte și accesorii, documentație tehnică etc. Asigurarea unor prețuri stimulative producătorilor individuali, facilități în procurarea unor materiale și organizarea unui sistem simplu de colectare a cantităților suplimentare de ciuperci, apreciem că vor contribui la sporirea aportului acestei categorii de producători la creșterea producției de ciuperci. Cantități însemnate de ciuperci se pot obține în mod eficient valorificînd spațiile din galeriile de mină.

Pe linia creșterii eficienței și a producției de ciuperci, considerăm că este necesar să se exploreze **posibilitatea cultivării dirijate a ciupercilor direct în pădure.** De asemenea, se poate avea în vedere și posibilitatea valorificării potențialului de producție a unor soiuri din flora spontană prin aclimatizarea acestora în condițiile de creștere industrială sau prin dirijarea creșterii lor în mediul natural, prin suprainsămînțări și protejare, valorificînd în mod superior ceea ce natura ne pune la dispoziție gratuit. Totodată, considerăm că este necesară elaborarea unui **program special cu privire la organizarea și dezvoltarea producției de ciuperci** în țara noastră.

O modalitate simplă de îmbogățire calitativă și cantitativă a meniului

NU ÎN CELE DIN URMĂ, trebuie să evidențiem calitățile nutritive ale ciupercilor, faptul că ele pot fi consumate ca atare sau în combinații cu alte alimente, pregătite într-un număr foarte mare de moduri, fapt ce face ca să fie apreciate și căutate de consumatori. Numite pe bună dreptate **„carne vegetală"**, ciupercile au un gust plăcut și o valoare nutritivă ridicată. Valoarea nutritivă este asigurată de conținutul de proteină (2,7—4,0%), hidrați de carbon (3—3,5%), săruri minerale (0,1—1%). De asemenea, ciupercile sînt bogate în vitaminele B, C, K și D. Dintre substanțele minerale conținute se poate evidenția prin cantitate fosforul. Avînd o putere calorică redusă, dar foarte hrănitoare, ciupercile se pot folosi atît de către cei sănătoși cît și de unele categorii de bolnavi (obezitate, diabet etc.). La toate acestea, trebuie adăugat și faptul că, prin conservare, ciupercile pot fi păstrate pînă la un an de zile, asigurînd astfel posibilități de completare a meniului în perioadele deficitare în substanțe hrănitoare.

Gheorghe FRĂȚILĂ
Ștefan STRECHE
Tiberiu TITEA

Energia animală

(Urmare din pag. 11)

se poate ridica la 200 și chiar 300 de zile pe an (depășind pe cea a unui tractor sau chiar autocamion).

Să nu uităm că, pînă în prezent cel puțin, un motor nu poate naște alt motor care să-l înlocuiască la ieșirea lui din funcțiune. Or, energia animală prezintă marele avantaj că **este reînnoibilă** ; iapa, vaca, bivolița, măgărița etc., lasă în urma sa, pe durata activității ca animal de tracțiune, mai mulți urmași, care devin — la rîndul lor — animale de tracțiune. De aici și semnificația deosebită a sursei de energie animală.

Efecte economice „secundare"

CREȘTEREA cabalinelor, în actualele condiții ale pieței internaționale, poate deveni și **o sursă valutară** demnă de luat în considerare. Aportul valutar al unui cal trăpaș vîndut din herghelie (pînă la vîrsta de 2 ani) este de 1 000—2 500 dolari; pentru un cal „prelucrat" de 1—2 ani (cînd cheltuielile de întreținere cresc cu circa 10% față de cele pînă la vîrsta de 2 ani), aportul valutar este de 15—20 ori mai mare*).

Mai mult decît atît. Animalele de tracțiune prezintă o serie întreagă de **alte foloase, de mare însemnătate economică.** Bălegarul și urina sînt utilizate ca cel mai complet îngrășămînt (o treime din agricultorii lumii le folosesc pentru fertilizarea solurilor). La sacrificare, aceste animale furnizează carne, piele, copite, oase, sînge ș.a., care își găsesc multiple întrebuințări în industrie și chiar în alimentație. Carnea de cal, de pildă, se caracterizează prin cel mai ridicat conținut de substanțe proteice și de glucide, printr-un conținut ridicat de substanțe minerale și prin cel mai redus conținut de grăsime. De aceea, este regretabil că, în timp ce organizăm îngrășarea cailor pentru export, consumul intern subapreciază carnea de cal, a cărei participare la fabricație făcuse faima tradiționalului salam de Sibiu. Cît privește bălegarul de cal, denumit pe bună dreptate „biocombustibil", el nu este egalat în calitățile calorice nici de cel de bovine. Odinioară, întreaga producție de răsaduri și de legume timpurii, precum și cea de ciuperci se baza pe folosirea acestui „combustibil viu". Înlocuirea lui prin încălzirea tehnică sau prin solarii din folii de polietilenă nu numai că s-a dovedit costisitoare, dar nici nu asigură plantei elementele nutritive ieftine pe care le oferă bălegarul de cal. Chiar și părul (din coamă) își găsește cele mai diverse și utile întrebuințări, pînă la site pentru industria morăritului și arcușuri pentru instrumente de coarde, iar oasele servesc la rafinarea zahărului și, ca făină, în furajarea animalelor.

Trecutul istoric apropiat ne obligă și la o altă constatare, de ordin social-economic : reducerea forțată a efectivului de animale de tracțiune în agricultură a contribuit la procesul de migrare a forței de muncă de la sate la oraș. Vechiul țăran, în floarea vîrstei, cu calificarea profesională de care dispunea și cu atașamentul înnăscut pentru animalul de tracțiune, nu și-a mai găsit locul într-o agricultură motorizată, care cerea o nouă calificare, o nouă orientare profesională. Nu întîmplător, astăzi, lipsa de animale de tracțiune se resimte concomitent cu lipsa forței de muncă pentru dezvoltarea zootehniei pe baza noilor orientări rezultate din îmbinarea rațională a modernului cu tradiționalul.

Animalul de tracțiune, în primul rînd calul, a fost unul din primii tovarăși ai omului, cu care acesta a pornit la drumul lung și plin de greutăți al făuririi civilizației moderne. Iar prezentul istoric ne stă mărturie că rolul energiei animale în agricultură nu poate fi neglijat.

*) Vezi, în acest sens, articolul „Exploatarea cabalinelor : prezent și viitor", de I. Teodoru, în R.E. nr. 45/1970 (nota red.)

CITITORII AU CUVÎNTUL

Întreținere funcțională

NOILE METODE de organizare a întreținerii și reparării fondurilor fixe productive, prezentate de dr. Iulian Ceaușu în suplimentele nr. 43 și 17/1982 ale „R.E.", sînt de deosebit interes și pentru întreprinderea noastră.

Pentru aplicarea metodei de întreținere funcțională curentă s-a trecut și la noi la unele pregătiri. Astfel, toate utilajele au fost predate personalului deservent, care a fost instruit cu privire la modul și obligația de a le curăți, de a îndepărta impuritățile și agenții poluanți. Pentru fiecare utilaj se întocmesc scheme de ungere și instrucțiuni de întreținere și reparare. Pînă în prezent s-au obținut unele rezultate bune, constatate la controalele efectuate în zilele de repaus.

În ce privește întreținerea funcțională periodică de tip preventiv planificat, se încearcă aplicarea ei la atelierul de strunguri automate; personalul de întreținere aferent a fost trecut de la secția mecano-energetică la acest atelier, urmînd ca după stabilirea instrucțiunilor de lucru concrete privind lucrările de verificare periodică, revizie parțială și revizie generală și după instruirea personalului privind executarea acestor lucrări, să se introducă această metodă.

Întîmpinăm însă greutăți în aplicare, datorită faptului că aceasta implică majorarea numărului de personal încadrat la baza de întreținere a atelierului, care e considerat ca făcînd parte din categoria „personal indirect productiv".

Ținînd seama de avantajele evidente ale noii metode de întreținere și reparare, care aduce economii importante, considerăm că se impune încadrarea personalului respectiv ca personal direct productiv.

dr. L. DOINARU

directorul întreprinderii mecanică fină Sinaia

Transporturi

ÎN DOMENIUL transporturilor auto sînt posibilități multiple de economisire a carburanților și lubrifianților, de reducere a cheltuielilor la beneficiari. Iată, de pildă, mijloacele de transport auto care aparțin de sectorul forestier. Acestea parcurg încărcate cu material lemnos distanța din pădure la fabricile de cherestea, stații de cale ferată sau alți beneficiari în baza unui program. La înapoiere pentru o nouă reîncărcare cu material lemnos, pentru evitarea mersului în gol ar putea servi alți beneficiari. Prin cooperare aceste mașini pot fi folosite la transportul unor mărfuri pentru cooperația de consum, pentru construcții forestiere, alți beneficiari județeni.

Gh. LAZANU

Cluj-Napoca

ECOURI

Contracte, stocuri...

CELE RELATATE în articolul intitulat „Cînd și cum sînt realizate prevederile din contracte", apărut în nr. 6 al R.E.", corespund realității. Pentru anul în curs, în vederea realizării contractelor economice s-au perfectat – în baza repartițiilor primite – contracte cu toți furnizorii; în plus, cu unii dintre cei mai importanți în livrarea de echipamente mecanice pentru construcții navale s-au încheiat grafice de lucrări cu termene de livrare lunare și chiar decadale. Conducerea ministerului nostru a inițiat o serie de măsuri menite să conducă la îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale a unităților ce compun centrala prin: comandamente lunare cu principalii furnizori conduse de către un adjunct al ministrului, emiterea de dispoziții obligatorii pentru unii dintre furnizori cu privire la respectarea termenelor de livrare, fixarea de deplasări comune la unii furnizori ale căror produse au o pondere deosebită în construcțiile navale etc.

Ne exprimăm convingerea că toate măsurile – coordonate cu unele acțiuni întreprinse în interiorul centralei noastre – vor contribui din plin la realizarea pentru anul 1982 a unei discipline contractuale corespunzătoare.

Vă mulțumim pentru ideile și sugestiile cuprinse în articolul publicat în revista dv., considerînd că acestea ne vor fi de un real folos în munca noastră de viitor.

Ion Alexandru MOCANU

director comercial la Centrala industrială navală din Galați

★

PROBLEMELE care vizează, printre altele, și modul cum au fost asigurate în anul 1981 principalele materiale și cum se derulează contractele economice perfectate pentru semestrul I 1982 pe linie de aprovizionare considerăm că au fost ridicate într-un moment oportun, fiind și de natură să sensibilizeze pe principalii noștri furnizori de metal din subordinea Ministerului Industriei Metalurgice pentru a-și onora obligațiile contractuale.

Centrala noastră a fost nominalizată printre centralele industriale deținătoare de stocuri supranormative. În legătură cu aceasta vă informăm că s-au valorificat de către noi prin redistribuiri 1 454 tone laminate feroase. Restul, în cantitate de 5 475 tone, au fost comunicate M.I.C.M.–D.A.D. în vederea redistribuirii lor la alte centrale industriale din subordinea sa.

C. SOFRONIE

director economic la Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării

★

ARTICOLUL apărut în „Revista economică" nr. 6 a reușit să cuprindă o serie de probleme deosebite în care se regăsește și Centrala industrială de autovehicule pentru transport Brașov. În ceea ce privește „valorificarea superioară prin efort propriu a materiilor prime disponibile" prin „eliminarea mai rapidă a stocurilor supranormative", C.I.A.T. Brașov a luat măsuri de redistribuire directă în interiorul centralei a 1 025 tone laminate finite pline de oțel, 410 tone țevi construcții, 160 tone oțel calibrat, 361 tone profile formate la rece. Pentru cantitatea de 6 600 tone materiale feroase s-au întocmit liste care au fost difuzate în vederea redistribuirii lor în cadrul centralelor M.I.C.M.

C.I.A.T. Brașov va lua măsuri în continuare de distribuire la sfîrșitul fiecărui trimestru sau ori de cîte ori se va dispune de organele de sinteză a stocurilor supranormative, urmărind prin toate mijloacele ca ele să fie reduse la minimum.

Augustin MACOVEI

director comercial la Centrala industrială de autovehicule pentru transport din Brașov

★

PROBLEMELE RIDICATE în „R.E." în legătură cu modul de asigurare a unităților Ministerului Petrolului cu piese de schimb și utilaj petrolier au fost analizate de coordonatorii de balanță și uzinele furnizoare. Din obligațiile contractuale pe anul 1981 la piese de schimb au rămas restante 6,6 mil. lei, reprezentînd diferite pistoane, cămăși, pompe extracție din fontă și oțel. Acestea nu au putut fi executate din cauza bazei materiale, care a fost asigurată cu întîrziere. Pe primele luni ale acestui an însă, obligațiile contractuale de piese de schimb au fost livrate integral.

Vă informăm că utilajele restante din anul 1981 au fost cuprinse în nivelul anului 1982, că lunar se analizează stadiile de execuție și de livrare a utilajelor și pieselor de schimb contractate, stabilindu-se măsuri corespunzătoare.

Gheorghe TENEA

director general în M.I.C.M.

★

ÎN conformitate cu prevederile Legii nr. 14/1971 modificată și completată cu Legea nr. 11/1980 art. 137 aliniatul „d", Centrala industrială de utilaj petrolier și minier s-a preocupat permanent pentru preîntîmpinarea formării de stocuri supranormative și pentru readucerea în circuitul economic a stocurilor disponibile și fără mișcare. Au fost redistribuite în anul 1981 3 340 tone, iar în acest an alte cîteva mii de tone. În anul 1981 au fost oferite bazelor județene 20 050 tone metal. Au rămas nepreluate 3 260 t la B.J.A.T.M. Prahova, 2 100 t la B.J.A.T.M. Maramureș, 1 800 tone la B.J.A.T.M. Satu Mare, 1 100 t la B.J.A.T.M. Vaslui și la alte baze. Pentru 1982 unitățile vor raporta trimestrial și prin bilanțul contabil valoarea materialelor disponibile predate la bazele județene și separat la bazele specializate aflate în subordinea coordonatorilor de balanțe, în funcție de modificările de plan survenite în ultimul timp, se vor face resortimentări de materiale la furnizori, cu respectarea prevederilor Legii nr. 14/1971.

Menționăm că atît în anul 1981 cît și în 1982 M.I.C.M.-D.A.D. nu a redistribuit nimic din listele prezentate, iar M.I.M.-D.G.A.D. nu a preluat nimic în bazele din subordine. Considerăm util ca aceste organisme să acționeze mai eficient, iar bazele județene să preia de la unități toate materialele de uz general, nu numai pe cele pentru care au cereri și asigurată desfacerea imediată.

Se mențin încă greutăți în asigurarea bazei materiale datorită restanțelor și livrărilor neritmice de la Baza nr. 5 Caransebeș, Baza 6 Pestiș, C.O.S. Tîrgoviște, întreprinderile de țevi din Roman și „Republica".

I. NEGULESCU

director comercial la Centrala industrială de utilaj petrolier și minier

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

O nouă etapă în perfecționarea sistemului informațional unitar al economiei naționale

CUNOAȘTEREA profundă a proceselor economice și sociale reale și formularea pe această bază a unei previziuni clare a dezvoltării în perspectivă — atribute esențiale ale conducerii științifice a societății — impun organizarea unui control sistematic și a unei bune evidențe în toate sectoarele vieții economico-sociale. În realizarea acestui deziderat și, ca atare, și a noului mecanism economico-financiar — supus unui proces obiectiv de perfecționare continuă, în funcție de modificările unor factori interni și externi — un rol de mare importanță deține raționalizarea sistemului informațional. Începînd din 1968, pe plan național au fost luate o serie de măsuri concrete privind **perfecționarea sistemului informațional pentru conducere**, în care se includ realizarea **sistemului de evidență unitar** — cît mai eficace și cît mai ieftin — **al tuturor unităților și al economiei naționale, dotarea cu mijloace electronice de calcul și utilizarea lor cît mai eficientă**, în funcție de dezvoltarea producției diferitelor tipuri de calculatoare și de realizarea unor programe eficiente de prelucrare a datelor.

În prezent este realizată baza sistemului de evidență unitar economico-social. Astfel, în urma unor temeinice analize au fost elaborate (de coordonatorii domeniilor de activitate, în colaborare cu ministerele și organele centrale și locale de resort) și aprobate (de către Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste) circa **3 800 de formulare comune pe economie**, care — tipărite, de regulă, centralizat și utilizate după caz de către toate unitățile — au înlocuit zecile de mii de formulare folosite anterior. Din acest total, **peste 800 sînt formulare adaptate la cerințele prelucrării automate a datelor**, multe din ele fiind utilizate anual în milioane de exemplare (de exemplu : „dispoziție de lucru" pe produse, secții, ateliere și locuri de muncă — 16 mil. exemplare/an ; „bon de consum" pentru ridicarea din magazie a materiilor prime, materialelor, combustibililor etc. — circa 90 mil. ; „factură" și „foaie de parcurs" — circa 80 mil.).

Cele **112 proiecte de sistem de evidență cadru** elaborate pentru activitățile și subactivitățile din economie (industrie, agricultură, construcții, transporturi, comerț, proiectare, cercetare etc.), formularele comune aprobate, precum și indicațiile comisiei guvernamentale au constituit baza concepției unitare ce a fost avută în vedere la elaborarea a **92 proiecte de sistem informațional pentru întreprinderi, centrale industriale, ramuri etc.** De asemenea, au fost analizate și proiectate sistemele de evidență cadru pentru municipii, orașe, comune.

Cu toate rezultatele destul de importante, în acest domeniu sînt încă multe neajunsuri. Astfel, se consumă un volum de muncă și o cantitate de hîrtie exagerat de mari pentru culegerea, transmiterea, prelucrarea, circulația și stocarea datelor ; se utilizează suporți din hîrtie de dimensiuni exagerat de mari, în forme diverse, conținînd date paralele, fără a se recurge la unificarea lor la nivelele organizatorice respective. În multe unități economice, pentru îndeplinirea prevederilor actelor normative în vigoare se elaborează și utilizează un sistem de evidență exagerat de mare, cu consum nerațional de muncă și hîrtie. De exemplu : pentru urmărirea modului de aplicare a Legii nr. 57/1974 privind retribuirea muncii, neexistînd un sistem de evidență cadru pe economie, fiecare întreprindere (mai bine zis, fiecare compartiment care se ocupă în întreprindere de realizarea prevederilor acestei legi) și-a conceput și aplică un sistem propriu de evidență, al cărui volum variază între normal și exagerat de mare. Pentru foarte multe ordine ale ministerelor, neexistînd un sistem unitar de evidență în vederea aplicării, în întreprinderi se proiectează o diversitate de sisteme de evidență, diferite radical ca volum de muncă și hîrtie necesar funcționării lor.

Unificarea și tipizarea formularelor

PENTRU înlăturarea acestor neajunsuri și completarea realizărilor deja obținute, s-a trecut — pe baza indicațiilor și orientărilor date de conducerea de partid, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu — la o **acțiune etapizată de unificare și raționalizare a formularelor** utilizate în unitățile socialiste din țara noastră.

Într-o primă etapă, care privește **formularele comune pe economie**, colective de specialitate au analizat peste 2 700 de formulare și s-au făcut testări în 39 de unități. De asemenea, organele coordonatoare ale domeniilor de activitate privind sistemul informațional au reanalizat cele aproximativ 3 800 de formulare aprobate anterior, dintre care **au fost eliminate, ca nefolositoare, peste 1 000.** Astfel, în unitățile agricole în care s-a făcut analiza (S.M.A., C.A.P., I.A.S.), din cele 649 de formulare comune utilizate s-a renunțat la 203 ; în întreprinderile industriale, din 625 formulare comune utilizate, 71 au fost eliminate și alte 134 au fost raționalizate.

Acțiunea de unificare și tipizare este în plină desfășurare. Din analizele efectuate s-au desprins cîteva căi esențiale pentru reducerea la minimum a numărului documentelor utilizate în întreprinderi și alte unități socialiste, printre care :

- realizarea în condiții optime a studiilor de raționalizare a sistemului de evidență, pentru o maximă reducere a acestuia ;
- găsirea și aplicarea metodelor de comasare și unificare a suporților de informații din sistemul de evidență ;
- realizarea sistemului unitar, cadru, de evidență pentru aplicarea fiecărui act normativ care reglementează unele activități din economia națională, înlăturîndu-se exagerările apărute în această privință ;
- utilizarea pe scară mai largă a mijloacelor electronice de culegere, transmitere, prelucrare și stocare a datelor — și în special a minicalculatoarelor și a terminalelor — astfel ca să se reducă volumul de muncă și consumul de hîrtie pentru evidență ;
- stabilirea indicatorilor de plan, pe diferite niveluri organizatorice, la optimul necesar cunoașterii și conducerii activităților economice subordonate nivelului respectiv ;
- acordarea competențelor necesare și posibile tuturor organelor de conducere colectivă, în vederea luării deciziilor operative pe baza datelor concrete, nealterate, cunoscute direct din procesul de activitate respectiv.

	A	P	R
Întreprinderea de rețele electrice Suceava	1 008	360	35,7
Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București	1 644	576	35,0
Regionala de căi ferate București	1 380	440	32,0
Combinatul siderurgic Hunedoara	1 399	512	36,6
Întreprinderea „23 August" București	1 224	514	42,0
Centrala de construcții-montaj București	1 030	419	41,0
Inspectoratul silvic Prahova	842	363	43,1
Întreprinderea NAVROM Constanța	787	235	43,0
Combinatul de prelucrarea lemnului Pitești	946	426	45,0
Oficiul de turism Prahova	520	334	64,0

Aceste căi de reducere a numărului de suporți de informații și, în special, a numărului de formulare au fost avute în vedere în acțiunea de unificare și tipizare a formularelor utilizate în unitățile economico-sociale.

În tabel sînt exemplificate, pe baza datelor culese de la ministerele (consiliile populare) tutelare, unele rezultate obținute. Coloana A indică numărul total de documente existent anterior acțiunii de unificare, coloana P — numărul formularelor comune propuse după analiză, coloana R — reducerea (în procente).

Semnificația datelor prezentate în tabel reiese mai clar dacă precizăm că în unitățile în care s-au făcut testările, formularele comune plus formularele cadru (la care ne vom referi mai jos) propuse pentru aprobare au trebuit să cuprindă totalitatea informațiilor rămase în urma analizelor, din cele conținute de formularele (comune + specifice) existente anterior. (Procentul de reducere a numărului de formulare este, în general, apropiat de cel de reducere a datelor conținute în formularele existente.)

Clarificarea unor noțiuni specifice

REALIZAREA în bune condiții a activității de unificare, comasare și tipizare a formularelor a cerut, ca o premisă, cla-

rificarea înțelesului noțiunilor respective. Astfel, înțelegem prin :

— **unificare :** realizarea într-o singură formă a unui formular care pînă acum a existat și circulat, în unități, în diverse forme. În principal, unificarea s-a impus și se impune formularelor cu date de intrare-ieșire și ieșire în prelucrarea automată a datelor. (Ca exemplu de diversitate în acest sens putem cita formularele utilizate în gestiunea stocurilor — GESTOC, pentru care, din motive nejustificate, s-au proiectat un număr exagerat de mare de programe și se utilizează sute de forme de formulare, cu aceleași date și în același scop.) Esența unificării constă în faptul că aplicîndu-se o singură formă, se mărește tirajul formularului respectiv, se reduc costul și munca pentru înscrierea, prelucrarea și analiza datelor ;

— **comasare** (integrare) : realizarea, din două, trei sau mai multe formulare existente, a unuia nou, prin eliminarea datelor paralele (în special a celor fără utilizare) și a circuitelor simultane și inutile. Noul formular de bază poate avea, eventual, una sau două variante ;

— **tipizare :** stabilirea unui conținut de date generale, unei forme și unui format unice pentru formularul respectiv. Cînd numărul de date variază esențial de la o întreprindere la alta, se pot proiecta **variante** ale aceluiași formular, pe formate de mărimi diferite. În fond, variantele nu sînt alte formulare, ci aceleași, dar cu date mai puține. De aceea, în analizele ce s-au efectuat, variantele nu au fost (și nici nu trebuie să fie) considerate în numărul formularelor utilizate de întreprinderea sau unitatea respectivă. Utilizarea formularului variantă exclude utilizarea celui de bază și invers. Ca atare, numărul formularelor de bază utilizat rămîne neschimbat, indiferent de variantele proiectate pentru anumite unități.

În acțiunea de unificare și tipizare a formularelor a fost și este necesar să se realizeze formulare cadru și formulare model.

Formularul cadru este un formular care nu-i tipizat integral, în sensul că nu i se pot proiecta structura logică a datelor generale și formatul. Se pot stabili (tipiza) denumirea, conținutul, numărul de informații și modul de tipărire. Prin denumire se stabilesc clar scopul și conținutul general de date. Formularul cadru poartă un cod general ; din el pot rezulta mai multe formulare tipizate specifice, cu coduri specifice.

Formularul model este, de asemenea, un formular netipizat, deoarece formatul (mărimea) lui variază în funcție de numărul datelor ce se înscriu în el de către fiecare unitate. La acest fel de formular se tipizează denumirea și în special structura logică a datelor generale. Formularul model diferă radical de cel cadru, în sensul că din el nu se pot proiecta mai multe formulare specifice, ci un singur formular, cu mărimi diferite.

Din cerințele concrete ale întreprinderilor și altor unități în care s-au efectuat studiile de unificare și tipizare a rezultat necesitatea aprobării unor formulare variante la cele aprobate. Avem deci : **formular comun** — cel utilizat în unitățile din subordinea a două sau mai multe ministere și organe centrale ; **formular comun de bază** — cel utilizat în proporția cea mai mare, în majoritatea întreprinderilor și altor unități din ramura sau ramurile economiei ; **formularul comun variantă a celui de bază** — utilizat în cazurile în care, datorită unor condiții specifice, nu este posibilă sau nu se justifică economic folosirea formularelor de bază. (De exemplu : „fișa tehnologică" de bază pentru prelucrări la rece în industria construcțiilor de mașini se utilizează numai în întreprinderile mari, cu acest profil, ale ministerului de resort, în care operațiile pentru realizarea unui produs sînt foarte numeroase, iar tipurile de produse diferă de la o perioadă la alta. Pentru aceeași tehnologie, în cadrul întreprinderilor care produc permanent un produs destul de simplu, cu un număr mic de operații, nu este necesar să se folosească fișa tehnologică de bază — și, ca atare, s-a considerat utilă și economică utilizarea unei fișe tehnologice cu mult mai puține date, deci o variantă a fișei tehnologice de bază, cu un format mai mic și un număr de coloane sau rînduri redus. Important este că, în general, într-o întreprindere se utilizează pentru scopul respectiv o singură fișă tehnologică — fie cea de bază, fie varianta ei. În concluzie, numărul real al formularelor comune este cel al formularelor de bază.

Eforturile depuse în vederea unificării și comasării formularelor comune și specifice au de pe acum rezultate semnificative, dar analizele (în special pentru formularele specifice) sînt încă în plină desfășurare ; datele provizorii indică **posibilitatea reducerii în această nouă etapă** — în funcție și de unele îmbunătățiri de adus, în acest sens, actelor normative actuale — **cu 20—25% a volumului de muncă și consumului de hîrtie pentru evidență.**

dr. P. ALIU

Sistemul de conducere și sistemul informațional

DIN PUNCT DE VEDERE sistemic, întreprinderea reprezintă o unitate tehnico-economică concretizată prin existența unui proces tehnologic global, ce reunește toate procesele parțiale de transformare a obiectelor muncii în produse finite. Acest proces determină relații de interdependență tehnologică reciprocă și raporturi de proporționalitate între mărimea diferitelor subsisteme productive componente. Planificarea, organizarea și urmărirea activității întreprinderii sînt asigurate de aparatul de conducere (procesul decizional) la diferite nivele ierarhice, prin decizii luate pe baza datelor din interior (procesul operațional), ceea ce presupune un sistem informațional rațional și eficace.

Concepțiile moderne privind organizarea unui sistem de conducere asigură posibilitatea autoreglării activităților, avînd la bază principiile ciberneticii privind structura elementelor de comandă. Principiul conexiunii inverse implică emiterea informațiilor de comandă (deciziilor), după prelucrarea informațiilor primite din execuție privind desfășurarea activității, în scopul reglării acesteia. Mecanismul constă în primirea datelor atît din interiorul activității, cît și din afară, realizarea de modele matematice și algoritmice pe baza metodelor cercetărilor operaționale, pentru prelucrarea datelor (fie manual, fie cu mijloace moderne de calcul), în scopul găsirii unor soluții optime care să asigure echilibrul între resursele materiale și umane, sarcinile de producție și îmbunătățirea indicatorilor de eficiență (productivitate, cost etc.).

Eficiența soluțiilor adoptate, în general a activității de conducere din întreprindere depinde într-o măsură hotărîtoare de existența unui sistem informațional cît mai operativ, cu responsabilități precise pentru fiecare treaptă ierarhică și care să permită dirijarea producției „din mers" prin înlăturarea la timp a tuturor abaterilor de la realizarea normală a sarcinilor prevăzute în planuri și programe. Aceasta se materializează prin proiectarea și implementarea unor organisme de organizare și funcționare reale, în perfectă concordanță cu gradul de dezvoltare al întreprinderii, utilizînd tehnici de colectare, transmitere, prelucrare și stocare a datelor, în așa fel încît organele de conducere să primească în timp util informații oportune pentru luarea deciziilor și tot în timp util informațiile de comandă să fie transmise direct organelor avizate, eliminîndu-se paralelismele, intersectările, circuitele lungi etc., care îngreuiază procesul de conducere și reduc eficiența activității întreprinderii.

Pentru ca sistemul să fie eficient, trebuie implementate, potrivit necesităților specifice, o serie de concepte noi și anume :

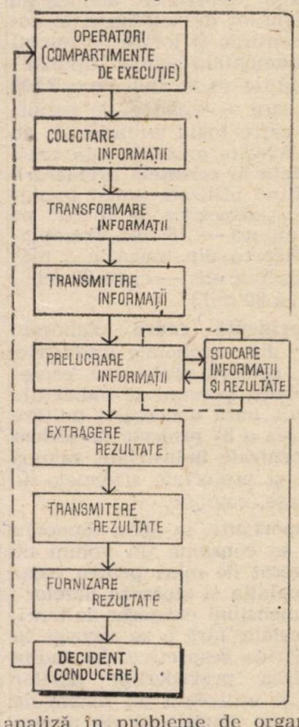

● perfecționarea cadrelor de conducere, pentru a fi capabile să utilizeze corect sistemul, pe fiecare treaptă ierarhică ; ● descentralizarea procesului de luare a deciziilor pînă la nivelul cel mai de jos la care acestea pot fi luate (ceea ce mărește spiritul de răspundere și capacitatea de gîndire a conducătorilor respectivi) ; ● stabilirea de responsabilități pentru orice decizie care implică antrenarea de fonduri bănești suplimentare față de prevederile bugetului de cheltuieli (cel ce propune efectuarea unor cheltuieli să aibă siguranța eficienței propunerii sale) ; ● utilizarea indicatorilor de eficiență și competitivitate ca regulator al producției ; ● aplicarea principiului muncii colective ca mod curent de lucru, imprimînd fiecărui conducător spiritul de echipă în luarea deciziilor, paralel cu creșterea responsabilității sale individuale pentru realizarea sarcinilor ce-i revin din hotărîrile adoptate în colectiv ; ● însușirea și aplicarea unor metode noi de conducere, adaptate la cerințele progresului științific și tehnic, pentru antrenarea conștientă și activă a tuturor participanților la conducerea colectivă în vederea obținerii unor rezultate din ce în ce mai bune ; ● folosirea mijloacelor moderne de calcul și a tehnicilor de analiză în probleme de organizare și conducere.

Schema de mai sus prezintă fluxul informațiilor într-un astfel de sistem de conducere.

În condițiile imperativului unei noi calități în activitatea economică a întreprinderilor industriale, succesul depinde din ce în ce mai mult de optimizarea acțiunilor conducerii atît pentru prezent cît mai ales pentru viitor.

Petre ȘUTRU
Alexandru CIUPERCĂ

Inaugurăm în acest număr o nouă rubrică, în care revista își propune să răspundă la întrebări pe marginea unor probleme actuale, de larg interes.

O cerință esențială a dezvoltării pe baze sănătoase a economiei mondiale, a ameliorării situației de pe piețele internaționale o constituie coborîrea dobînzilor practicate la creditele bancare la niveluri rezonabile, în interesul tuturor statelor. In legătură cu această necesitate strigentă publicăm articolul de mai jos.

PERSPECTIVELE PE TERMEN SCURT ȘI MEDIU ALE EVOLUȚIEI RATEI DOBÎNZII PE PLAN INTERNAȚIONAL

PRINTRE cele mai importante fenomene de agravare a situației economice mondiale se numără evoluțiile din ultima vreme de pe piețele financiare internaționale caracterizate prin creșterea exagerată a nivelului dobînzilor bancare. Așa cum se știe, politica monetară restrictivă promovată de unele țări occidentale, în mod deosebit de S.U.A., a avut efecte în lanț declanșînd majorarea dobînzilor și la alte categorii de credite. Rata dobînzilor preferențiale a ajuns în S.U.A. în vara anului 1981 la aproape 24% — record absolut în istoria economiei americane — iar celelalte țări occidentale au procedat la rîndul lor la majorarea ratei dobînzilor pe piețele naționale de capital pentru a atenua efectele negative ale politicii dobînzilor excesive a S.U.A. În consecință, s-a declanșat un adevărat „război al dobînzilor", o cursă ascendentă generalizată a ratei dobînzilor pe piețele naționale și internaționale de capital. Procesul de creștere a ratei dobînzilor s-a transmis de pe piețele monetare din țările occidentale la toate categoriile de credite, inclusiv la cele pe termen lung acordate de instituțiile financiare internaționale. De exemplu, Banca Mondială — care la rîndul ei folosește și resurse împrumutate de pe piețele occidentale de capital — a majorat substanțial în ultimii ani rata dobînzilor la creditele acordate în scopul realizării unor proiecte de dezvoltare, de la 7—8% în 1977 la 11,6% în prezent.

Factor de agravare a decalajelor internaționale

ESCALADA **continuă a ratei dobînzilor s-a suprapus peste celelalte fenomene de criză din economia mondială — criza energetică și a materiilor prime, inflația, fluctuațiile cursurilor de schimb, dezechilibrele plăților internaționale, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare — agravîndu-le și făcînd tot mai dificilă sarcina depășirii lor.**

În condițiile interdependențelor crescînde din economia mondială contemporană, efectele nefavorabile directe și indirecte ale nivelului exagerat al dobînzilor se resimt în toate țările, mari sau mici, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, cu atît mai mult cu cît în epoca noastră utilizarea creditelor este indispensabilă pentru o mare parte din procesele economice. Cu deosebită acuitate resimt aceste efecte țările în curs de dezvoltare, absolut nevoite să recurgă la credite comerciale externe cu o dobîndă extrem de ridicată, de 15—20%, pentru a finaliza obiective economice care, odată intrate în funcțiune, au de regulă o rentabilitate mult mai redusă datorită unor dificultăți specifice țărilor în curs de dezvoltare: rămînerea în urmă a infrastructurii, lipsa forței de muncă de înaltă calificare etc. În aceste condiții, nivelul exagerat al dobînzilor practicat deliberat de unele țări capitaliste dezvoltate antrenează o diminuare a resurselor economice, ceea ce **nu numai că împiedică lichidarea subdezvoltării, dar și contribuie considerabil la agravarea ei.** Astfel, datorită condițiilor extrem de nefavorabile în care sînt acordate, în loc de a reprezenta o cale eficientă de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare, **creditele externe au devenit un instrument de secătuire a resurselor extrem de reduse ale țărilor „lumii a treia", O NOUĂ FORMĂ DE EXPLOATARE ȘI ASERVIRE A ACESTOR ȚĂRI, DE PERPETUARE A EXPLOATĂRII CELOR SLABI DE CĂTRE CEI PUTERNICI.** Aceasta cu atît mai mult cu cît, ca efect al creșterii exagerate a dobînzilor, în ultimii ani intrările de fonduri în contul ajutorului pentru dezvoltare în țările în curs de dezvoltare nu mai reușesc să acopere volumul crescînd al plăților pe care ele sînt obligate să le facă în contul datoriei lor externe.

În lumina efectelor negative pe care nivelul exagerat al dobînzilor le creează tuturor țărilor, inclusiv celor dezvoltate, România consideră că întreaga comunitate internațională este interesată și trebuie să acționeze cu fermitate pentru a determina renunțarea la politica dobînzilor înalte și trecerea la practicarea unor dobînzi rationale. Definind poziția țării noastre în această problemă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia: **„Este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru a pune capăt noilor forme de exploatare, printre care și cele folosite de capitalul financiar — impunerea unor dobînzi înalte — care pun poveri tot mai mari pe umerii țărilor în curs de dezvoltare, dezorganizînd, în același timp, întreaga economie mondială. Este necesar să se înțeleagă că aceasta dăunează intereselor generale ale popoarelor, este o cale care va duce la adîncirea crizei economice și va atrage neapărat riposta popoarelor sărace, care nu vor putea să sufere la infinit asuprirea și jaful imperialist".**

Țările dezvoltate sînt și ele afectate de politica dobînzilor înalte, care a descurajat investițiile tocmai într-o perioadă de încetinire marcată a activității economice, ceea ce a avut drept consecință creșterea pînă la proporții fără precedent în perioada postbelică a dimensiunilor șomajului. Nu întîmplător efectele economico-sociale ale nivelului ridicat al dobînzilor au fost comparate de ministrul de finanțe al Franței cu cele ale unui al treilea „șoc petrolier", iar politica dobînzilor exagerate practicată peste Ocean a făcut și face în continuare obiectul unor **critici vehemente chiar în rîndul țărilor dezvoltate,** mai ales al celor vest-europene, determinînd o ascuțire a contradicțiilor interoccidentale.

Constituind un factor de adîncire a crizei economice din țările dezvoltate, creșterea nivelului dobînzilor acționează implicit în direcția îngustării pieței pe care o reprezintă aceste țări cu o pondere majoră în comerțul internațional. Puternica încetinire din ultimii ani a comerțului mondial își are însă explicația nu numai în reducerea piețelor țărilor dezvoltate, provocată de criză, ci și în condițiile mai grele de finanțare a schimburilor internaționale determinate de scumpirea creditului. În plus, comerțul internațional a fost afectat și de oscilațiile valorice ale cursului dolarului ca principală monedă de decontare pe plan internațional, oscilații cauzate în bună măsură tot de fluctuațiile ratei dobînzilor.

Contravenind intereselor majore ale economiei mondiale în ansamblul său, politica dobînzilor exagerate ridică în calea creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare dificultăți cu atît mai greu de suportat cu cît ele s-au adăugat altor fenomene negative cum sînt: diminuarea relativă a prețurilor exporturilor lor în raport cu prețurile produselor importate, măsurile protecționiste promovate de unele țări capitaliste dezvoltate, scumpirea masivă a prețului petrolului etc.

În această situație, **pentru a putea achita dobînzile și ratele scadente la împrumuturile mai vechi, țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să recurgă permanent la noi credite, cu dobînzi sporite,** astfel că datoria lor externă a crescut în ultimul deceniu de peste șase ori, depășind 500 miliarde de dolari la sfîrșitul anului 1981.

Așa cum apreciază diferite documente oficiale, printre care și un raport întocmit în vederea apropiatei reuniuni

de la Geneva a Consiliului Economic şi Social al O.N.U. (ECOSOC), actualele tendinţe din economia mondială, provocate, în mare măsură, de politica monetară a ţărilor occidentale şi în special de ratele înalte din ultimii ani ale dobînzilor bancare, ar putea conduce la extinderea instabilităţii politice şi la accentuarea suferinţelor umane în multe dintre cele mai sărace ţări ale lumii. Între altele, experţii ECOSOC recomandă reducerea imediată a ratelor înalte ale dobînzilor, care frînează investiţiile, sporirea fondurilor pentru finanţarea programelor de dezvoltare, inclusiv îmbunătăţirea calitativă a asistenţei economice pentru dezvoltare, lărgirea resurselor Fondului Monetar Internaţional.

Amplificarea cheltuielilor militare — o cauză a nivelului excesiv al dobînzilor

ESTE indiscutabil că unul din factorii care au contribuit la creşterea nivelului dobînzilor în economia mondială l-a constituit accentuarea inflaţiei.

Se apreciază că în condiţii normale, nivelul dobînzilor ar trebui să se situeze cu 2—4 procente peste rata anuală a inflaţiei : de exemplu, la o rată a inflaţiei de 10%, rata nominală a dobînzilor ar trebui să fie de 12—14%, ceea ce ar însemna o rată reală a dobînzii de 2—4%. Or, înregistrarea unor creşteri galopante de preţuri de 10—15% în ultimii ani a acţionat în sensul escaladei dobînzilor.

În prezent, în ciuda faptului că în S.U.A. rata inflaţiei a coborît la 5—6% şi chiar mai puţin, nivelul dobînzilor se menţine foarte ridicat (16—17%). Cum se explică o rată reală a dobînzii de 10—12% ?

O primă explicaţie constă în faptul că se ia în calcul nu atît rata trecută a inflaţiei, cît mai ales cea prevăzută de cercurile de afaceri pentru perioada următoare, iar acestea se îndoiesc că actualul declin al inflaţiei din S.U.A. ar fi de durată. Mulţi specialişti apreciază că evoluţia ceva mai favorabilă a preţurilor în trimestrul I 1982 s-a datorat în exclusivitate recesiunii deosebit de severe din economia americană şi că odată cu înviorarea activităţii economice se va reveni la o rată ridicată a inflaţiei.

O a doua explicaţie constă în cererea mare de credite, atît din partea sectorului public, cît şi a sectorului privat. Deficitul bugetului federal american pe anul financiar în curs este prevăzut la peste 100 miliarde dolari ; jumătate din economiile populaţiei americane (o sursă centrală pentru oferta de credite) sînt destinate, deci, finanţării deficitelor bugetare. Finanţarea masivelor cheltuieli ale Administraţiei americane — în principal **cheltuieli militare** — a sporit considerabil cererea de credite şi, în consecinţă, acţionează în sensul majorării ratei dobînzilor. La acest factor trebuie să se adauge cererea sporită de credite din partea sectorului privat, multe corporaţii americane fiind nevoite din cauza crizei să apeleze la pieţele de capital.

În sfîrşit, politica monetară restrictivă promovată de Sistemul Federal de Rezerve (Banca Centrală a S.U.A.) a limitat serios oferta de fonduri lichide, în ciuda faptului că cererea de credite — inclusiv pentru nevoile guvernului federal — a crescut considerabil. Cu toate că rezultatul a fost adîncirea crizei şi agravarea şomajului, această politică monetară restrictivă a continuat.

Desigur este greu să fie prevăzută în detaliu combinaţia de factori care va acţiona în viitor asupra nivelului dobînzilor. Dar cîteva coordonate pot fi apreciate drept probabile.

Inflaţia. Deşi prognozele occidentale indică posibilitatea unei uşoare atenuări a inflaţiei în lunile următoare ca urmare a agravării crizei, rata inflaţiei se va menţine în anii viitori la niveluri destul de ridicate ; pe ansamblul O.C.D.E. probabil că ea nu va scădea sub 6—8% pe an. Deci, rata nominală a dobînzilor este puţin probabil să ajungă din nou, în anii următori, la nivelurile moderate din perioada anterioară declanşării crizei energetice şi din contra, se aşteaptă ca ea să se menţină la niveluri ridicate.

Politica monetară. Continuarea politicii monetare restrictive se dovedeşte deosebit de dăunătoare, criza generînd folosirea incompletă a unor capacităţi de producţie, respectiv pierderea de venit naţional şi accentuarea şomajului, ceea ce determină puternice conflicte sociale şi politice.

În concluzie se poate aprecia că politica monetară restrictivă a ajuns la un „moment critic" şi că se va asista la o relaxare a „frînei monetare". Dar această relaxare nu va reduce decît într-o măsură limitată nivelul dobînzilor. Dacă relaxarea politicii monetare va fi de amploare acest lucru va accelera inflaţia şi va genera pe această cale o nouă majorare a dobînzilor ; dacă relaxarea va fi moderată, efectele în sensul descreşterii ratei dobînzilor vor fi modeste. De aceea la recenta reuniune a F.M.I. s-a recomandat utilizarea echilibrată şi convergentă a mai multor instrumente de politică economică. Dar rata dobînzilor la creditele internaţionale va rămîne sensibilă şi la alţi factori de influenţă, care pot determina un comportament de multe ori imprevizibil al acesteia, ca de altfel şi în prezent. În mod deosebit, existenţa unor importante deficite bugetare în toate ţările occidentale, precum şi dezechilibrele balanţelor de plăţi, vor fi factori care vor acţiona în sensul majorării ratei dobînzilor.

În concluzie, atît pe termen scurt cît şi pe termen mediu, se poate aprecia că în relaţiile internaţionale se va menţine un nivel relativ înalt al ratei dobînzilor, cu oscilaţii destul de sensibile de la o perioadă la alta.

Avînd în vedere efectele dezastruoase pe care le are scumpirea fără precedent a creditului internaţional asupra ţărilor în curs de dezvoltare, precum şi tendinţele menţionate, reiese şi mai clar necesitatea stringentă de a acţiona pentru reducerea, prin toate mijloacele, a nivelului dobînzilor. Imperativul momentului este renunţarea la politica deliberată a dobînzilor înalte. În acest sens, România apreciază că **întreaga comunitate internaţională este interesată şi trebuie să acţioneze cu toată hotărîrea pentru a stăvili escalada dobînzilor, pentru luarea unor măsuri concrete în vederea reducerii dobînzilor la niveluri justificate din punct de vedere economic.**

Pentru frînarea cursei dobînzilor exagerate, ţara noastră a propus atît la O.N.U. cît şi la F.M.I. şi B.I.R.D. încheierea unei înţelegeri internaţionale potrivit căreia plafonul maxim al dobînzilor să nu depăşească 8% ; pentru ţările în curs de dezvoltare, acest plafon să nu fie mai mare de 5%, iar statelor celor mai puţin dezvoltate să li se acorde credite fără dobîndă sau cu dobînzi de maximum 2—3%.

De asemenea, avînd în vedere situaţia care s-a creat, ţara noastră apreciază că rezolvarea problemelor legate de datoria externă a ţărilor în curs de dezvoltare constituie un **obiectiv ce merită o atenţie specială în cadrul procesului instaurării noii ordini economice internaţionale.** În acest sens, încă de la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. din toamna anului 1980, România a propus măsuri pentru uşurarea datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare şi echilibrarea balanţelor lor de plăţi, cum sînt anularea datoriei externe a ţărilor cu un venit naţional de sub 500—600 dolari pe locuitor, aplicarea de reduceri ale datoriilor, instituirea de moratorii, reeşalonarea plăţilor, inclusiv amînarea rambursării unor datorii pe perioade lungi, de 15—20 ani, fără aplicarea de dobînzi, pentru ţările în curs de dezvoltare împovărate de datorii.

Înfăptuirea acestor propuneri realiste, constructive şi echitabile ar corespunde adevăratelor interese pe termen lung ale tuturor ţărilor, cauzei generale a progresului şi păcii în lume.

Ilie MĂGURĂ

INVESTIȚIA SPECIFICĂ, indicator economic cu multiple valențe (I)

1. Probleme metodologice

INVESTIȚIA specifică exprimă un raport între volumul de investiții efectuat și sporul cu o unitate a producției realizate, într-o perioadă determinată de timp. Ea reprezintă volumul de investiții necesar pentru realizarea unei producții suplimentare de o unitate, exprimată fie în unități monetare, fie în unități naturale (sau convenționale).

Investiția specifică constituie deci o expresie sintetică a efortului investițional în raport cu producția respectivă obținută. În practica economică din țara noastră, investiția specifică *) este — de regulă — considerată ca un indicator de eficiență economică a cărui semnificație economică se limitează la nivel microeconomic, la nivel de obiectiv de investiții. În cele ce urmează ne-am străduit să extindem aria de folosire a investiției specifice, relevînd valențele acestui indicator atît la nivel macroeconomic, cît și la nivelul ramurilor economiei naționale și sub-ramurilor industriei. Analiza comparativă a investiției specifice evidențiază economia de muncă socială care se poate obține la investiții pentru realizarea unui anumit spor al producției sociale.

Sfera de analiză a investiției specifice poate fi extinsă și pe plan internațional, dată fiind similitudinea elementelor de efort și efect din care este constituit acest indicator de eficiență economică. Investiției specifice ca indicator economic, îi corespunde din punct de vedere al tehnicii de calcul „coeficientul marginal al capitalului", utilizat în analiza economică occidentală.

Analiza comparativă internațională a investiției specifice permite să se evidențieze gradul de eficiență a investițiilor în diferite țări ; analiza este facilitată de faptul că acest coeficient poate evita procesul atît de controversat de transformare a monedelor naționale într-o monedă unică.

Această analiză comparativă nu are semnificație limitată la planul teoretic; dată fiind intensificarea participării economiei românești la diviziunea internațională a muncii, prezintă un deosebit interes cunoașterea nivelului de eficiență a unităților economice similare din alte țări, cu care unitățile românești noi puse în funcțiune se vor confrunta în competiția tot mai crîncenă în condițiile conjuncturii actuale.

*) Legislația definește astfel acest indicator : „valoarea investiției (conform devizului general din documentația tehnică) raportată la capacitate sau la valoarea producției marfă în cazul întreprinderilor cu producție eterogenă care nu poate fi exprimată în unități fizice sau convenționale". (vezi H.C.M. cu privire la pregătirea și realizarea lucrărilor de investiții. Buletin Oficial nr. 75—76, Partea I, 7.VII—1970).

Investiția specifică poate fi utilizată la nivel macroeconomic în scopul previzionării și planificării investițiilor : cunoscîndu-se investiția specifică pe fiecare ramură și fiind date creșterile planificate ale producției se poate determina necesarul de investiții în fiecare ramură. În acest context se pune problema transformării investiției specifice într-un normativ de eficiență determinat în mod științific pe obiective, grupe de produse, subramuri și ramuri.

Determinarea cantitativă a investiției specifice la nivel macroeconomic pentru o anumită perioadă se efectuează pe baza următoarei formule :

$$I_s = \frac{\sum_{t=1}^{n} I_t}{\Delta Y_t},$$

$$\Delta Y_t = Y_n - Y_0$$

unde :

I_s — investiția specifică
I — investițiile
Y — venitul național
t — perioada analizată
n — anul fiind al perioadei analizate

La nivel macroeconomic, investiția specifică arată cîte unități monetare naționale au fost necesare să fie investite în decursul perioadei analizate pentru a obține un spor cu o unitate monetară a venitului național (sau altă expresie a producției agregate) în țara respectivă. În esență, investiția specifică reprezintă suma de bani investită pentru a obține o unitate monetară suplimentară de producție.

Dacă numărătorul formulei investiției specifice este evident (este vorba de suma investițiilor în perioada analizată) determinarea numitorului, și anume ΔY_t care exprimă „sporul de venit național" ridică o seamă de probleme. Pe ansamblul economiei naționale și pe ramurile producției materiale neagricole, „sporul de venit național" poate fi calculat prin diferența dintre venitul național din ultimul an al perioadei analizate și ultimul an al perioadei precedente, considerat ca an de bază în analiză :

$$\Delta Y_t = Y_n - Y_0$$

Aceasta este însă numai o variantă de calcul, bazată pe prezumția că sporul de venit național dintr-o perioadă se datorează investițiilor efectuate în perioada respectivă. Or, în realitate există un decalaj în timp între perioada procesului investițional și perioada în care investițiile își manifestă efectele asupra volumului producției. Această problemă este cunoscută în literatura de specialitate sub denumirea de „lag" investițional. Acest termen englez s-a încetățenit în literatura economică din țara noastră (ca și din alte țări în care engleza nu este limba oficială) dată fiind elaborarea și cuantificarea de către econometria americană a acestei noțiuni, preluate din fizică. În științele fizice prin „lag" se înțelege cantitatea (sau valoarea) cu care se întîrzie într-un curent sau într-o mișcare, de pildă în transmiterea energiei electrice printr-un corp. În limba română, cuvîntul „lag" se traduce, în general, prin **„întîrziere, încetinire, decalaj"**.

Economiștii români au ezitat să traducă cuvîntul „lag" prin unul din acești termeni, deoarece s-ar fi putut crea o confuzie asupra semnificației economice a acestei noțiuni, fiindcă nu este vorba nici de întîrziere, nici de încetinire, nici de decalaj, ci de un proces de prelungire în timp a efectelor economice a investițiilor puse în funcțiune.

Cuantificarea „lag"-ului investițional este încă o problemă nerezolvată de teoria și practica economică. Considerăm însă că elaborarea a trei variante de calcul printr-o extindere a efectelor investiției cu 1, 2 și 3 ani poate fi suficientă, respectiv, un calcul al sporului de venit național în variantele următoare :

$$\Delta Y_t' = Y_{n+1} - Y_1$$

$$\Delta Y_t'' = Y_{n+2} - Y_2$$

$$\Delta Y_t''' = Y_{n+3} - Y_3$$

Perioada de calcul a investiției specifice exercită o influență asupra dimensiunii acestui indicator, care nu poate fi subapreciată. Calculul investiției specifice an de an este lipsit de semnificație pentru o analiză macroeconomică dinamică, constatîndu-se mari variații de la un an la altul, în funcție de o serie întreagă de elemente, dintre care menționăm : oscilațiile producției și coeficientul de transformare a investițiilor în fonduri fixe.

Determinarea investiției specifice la nivel macroeconomic și pe ramurile economice nu are semnificație decît pe o perioadă de timp de minimum cinci ani. Cu cît perioada de analiză este mai îndelungată, cu atît se compensează o seamă de factori aleatori și se obține o imagine mai reală asupra dimensiunii indicatorului.

Analiza eficienței investițiilor la nivel macroeconomic și pe ramuri ne arată că investiția specifică poate lua uneori și valori **negative**, ceea ce pare absurd din punct de vedere economic : efectuarea de investiții nu poate să determine o scădere a producției. Investi-

M. HOROVITZ
Gh. ZAMAN
Șt. SANDU
Institutul de economie socialistă

(Continuare în pag. 25)

15 ani de la înființarea Institutului de economie mondială

NOI EXIGENȚE ÎN FAȚA CERCETĂRII ECONOMIEI MONDIALE

SESIUNEA științifică jubiliară cu prilejul împlinirii în aceste zile a 50 de ani de cercetare românească în domeniul conjuncturii economice mondiale și a 15 ani de activitate a Institutului de economie mondială a reprezentat pentru toți lucrătorii din domeniul cercetării economice nu un simplu act profesional, tradițional, ci un eveniment cu multiple semnificații. Această sesiune a urmărit să reliefeze, este adevărat parțial, dar elocvent, noile dimensiuni și trăsături ale cercetării românești în domeniul economiei mondiale, rezultate din politica consecventă a Partidului Comunist Român privind valorificarea continuă a tezaurului gîndirii economice progresiste românești, analiza celor mai actuale probleme ale gîndirii și practicii economice contemporane, creșterea contribuției științei la progresul economic al patriei noastre.

Cu acest prilej se cuvine să adresăm întreaga noastră recunoștință și gratitudine conducerii de partid și de stat, secretarului general al partidului, președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, prin întreaga sa activitate — atît pe plan teoretic cît și practic — a ridicat știința economică la rangul de forță motrice a dezvoltării societății noastre, a deschis noi orizonturi cercetărilor economice și a imprimat noi valențe dar și exigențe, muncii de cercetare, corespunzător rolului său crescînd în viața socială.

În același timp, aniversarea este și un prilej de bilanț și de analiză responsabilă, de apreciere a muncii depuse de către toți cei care în decursul celor cinci decenii au demonstrat, cu forța exemplului personal, necesitatea, dar și posibilitatea organizării și desfășurării cercetărilor românești în domeniul conjuncturii mondiale, al relațiilor economice internaționale sau al economiei mondiale și au elaborat lucrări științifice și patriotice în conținut, utile maselor de oameni ai muncii pentru practica curentă și înfăptuirea unor obiective strategice majore, eficiente pentru prosperitatea poporului nostru.

Împlinirile Institutului de economie mondială au contribuit la ridicarea prestigiului cercetării economice românești atît pe plan intern cît și internațional. În acest sens, s-ar putea face multe comparații statistice privind numărul studiilor de cercetare și volumul activităților desfășurate în decursul celor 5 decenii de existență a institutului, dar, după opinia noastră, acestea nu ar reflecta decît parțial activitatea institutului. O încercare de sinteză asupra valențelor cercetărilor întreprinse în decursul timpului reliefează cu pregnanță progresele calitative obținute în domeniul cercetării economiei mondiale, îndeosebi în ultimii 15 ani, progrese care se încadrează organic în sistemul complex al factorilor dinamizatori ai dezvoltării economiei naționale și al transformărilor profunde din societatea românească în etapa inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

Sub auspiciile unei orientări și îndrumări permanente din partea conducerii superioare de partid și de stat, și, îndeosebi, datorită preocupărilor și contribuțiilor novatoare ale secretarului general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu — privind desfășurarea unor cercetări originale proprii referitoare la procesele prezente și la tendințele de viitor ale economiei mondiale, pe fondul unei activități în continuă perfecționare, stimulată de inteligență, exigență și autoexigență, de cutezanță și dorință de afirmare, s-a creat o școală românească de cercetare a relațiilor economice internaționale, racordată la cerințele practicii economice contemporane și angajată direct în confruntările de opinii din gîndirea economică mondială.

Intrarea României în etapa decisivă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, înfăptuirea obiectivelor aprobate de Congresul al XII-lea al partidului impun noi exigențe față de cercetarea economică românească. Pentru cercetarea din domeniul economiei mondiale, acestea prezintă particularități distincte.

Stadiul actual al economiei naționale, precum și obiectivele majore ale evoluției viitoare impun intensificarea și dezvoltarea relațiilor economice ale României cu alte țări, creșterea continuă a eficienței comerțului nostru exterior. În abordarea și analiza acestor probleme trebuie să se pornească, în primul rînd, de la răspunderea de înalt patriotism ca prin soluțiile și propunerile la care se ajunge, să se asigure maximum de valorificare a producției destinată exportului. Trebuie să fim preocupați permanent de ideea că poporul nostru, care depune imense eforturi și face mari sacrificii pentru înfăptuirea civilizației socialiste, merită să beneficieze integral de rezultatele muncii sale și trebuie ferit de orice formă de transfer al avuției naționale peste granițe. Eficiența economică, obținerea unor rezultate maxime cu cheltuieli minime, nu poate și nu trebuie să fie amînată de la o etapă la alta sau transferată de la un produs la altul. Să înțelegem cu toții că eforturile fiecărui om și colectiv de muncă trebuie să se concretizeze, într-un timp cît mai scurt, în efecte maxime, că fiecare generație trebuie să beneficieze cît mai mult de rezultatele muncii sale. Totodată, situația actuală a relațiilor economice internaționale — care cunoaște o ascensiune continuă a fenomenelor negative și amplificarea inegalităților economice —, necesitatea lichidării datoriei externe, într-un timp cît mai scurt, impun cercetării în domeniul economiei mondiale exigențe deosebite. În studiile care se întocmesc trebuie să se pornească de la ideea că situația economică actuală nu mai acceptă nici un fel de risc — care de regulă este înțeles ca pierderi — în relațiile noastre economice cu alte țări. De aceea, calitatea analizei și, mai ales, a soluțiilor concepute sînt hotărîtoare pentru evoluția prezentă și viitoare a comerțului exterior și relațiilor financiar-bancare cu alte țări.

Este necesar ca odată cu concentrarea eforturilor pentru creșterea contribuției noastre la soluționarea problemelor practicii actuale să se dezvolte cercetările de prognoză. În domeniul economiei mondiale, fără surprinderea din timp a evoluției fluxurilor internaționale nu se poate realiza eficiența maximă a prezentului derivat din prevederea viitorului mai apropiat sau mai îndepărtat. Iată de ce consider că este o obligație majoră a fiecărui colectiv de cercetare să elaboreze studii complexe de prognoză, variante de soluții, ținîndu-se seama de eventualele posibilități de comportare a mecanismelor, pîrghiilor și fluxurilor economice internaționale.

Constituie, totodată, o datorie a tuturor celor care desfășoară activitate pe

prof. dr. Ioan V. TOTU

→

TRECUT ŞI PREZENT ÎN CERCETĂRILE ROMÂNEŞTI DE CONJUNCTURĂ INTERNAŢIONALĂ

SĂRBĂTORIREA a 15 ani de la înfiinţarea actualului Institut de Economie Mondială coincide cu aniversarea a 50 de ani de la iniţierea primelor cercetări de conjunctură economică din România. Într-o epocă în care, în întreaga Europă, se constituiau sau erau dezvoltate institute specializate de cercetare a conjuncturii, cu funcţie de „observator naţional", ia fiinţă şi în România, în 1932, **„Institutul Românesc de Conjunctură".** Institutul reunea circa 40 de tineri economişti, ingineri şi matematicieni (prof. Octav Onicescu, N. Georgescu-Roegen, Mircea Vulcănescu, D. Iordan, Roman Cresin, Paul Sterian ş.a.) care îşi propuneau să organizeze o documentare cît mai completă asupra economiei naţionale, să construiască serii de indici necesari analizei obiective a acesteia şi să efectueze studii de conjunctură, pe principalele ramuri, ca şi pe ansamblul economiei româneşti. Rezultatele activităţii acestui prim „laborator de cercetări" — cum îl caracteriza cu prilejul primei sale aniversări, Acad. Octav Onicescu, pe atunci membru în Consiliul de administraţie al Institutului — sînt materializate într-un „Buletin trimestrial" editat cu începere din 1933, completat, un an mai tîrziu şi de un „Buletin lunar". Prima etapă a cercetărilor româneşti de conjunctură durează pînă în 1935 cînd Institutul îşi încetează activitatea.

O a doua etapă începe în 1936, cînd ia fiinţă **„Asociaţia românească pentru studiul conjuncturii economice".** Asociaţia are în frunte pe profesorii Virgil Madgearu şi Victor Bădulescu şi reia sub titlul „Conjunctura economiei româneşti" publicarea unei noi serii din buletinul trimestrial, iar din 1938, şi din Buletinul lunar. Economiştilor care se afirmă încă din prima etapă a cercetărilor conjuncturale li se adaugă astfel, în perioada 1936—1940, o nouă promoţie de tineri economişti între care Titus Cristureanu, D. Georgescu, Roman Moldovan, Gh. Rădulescu, H. Silber, G. Tudorică, Gh. Zane ş.a. În 1940, Asociaţia se transformă în „Institutul românesc pentru studiul conjuncturii economice" care, însă, îşi încetează activitatea în toamna aceluiaşi an, odată cu asasinarea profesorului Virgil Madgearu.

După război, cercetările de conjunctură economică internaţională încep într-un cadru modest la Comisariatul general al comerţului exterior, de unde nucleul de specialişti format trece, în 1950, la Camera de Comerţ şi se transformă în 1954 într-o „Direcţie de conjunctură". Direcţia de conjunctură — condusă din 1956 de prof. dr. Al. Zamfir — începe să editeze un buletin „Informaţii de comerţ exterior" (care apare şi astăzi, săptămînal) şi o publicaţie anuală „Conjunctura economiei capitaliste", pe care Institutul de Economie Mondială avea să o continue şi perfecţioneze sub titlul „Conjunctura Economiei Mondiale".

Momentul de cotitură, care scoate cercetările de conjunctură economică internaţională din stadiul exerciţiilor iniţiale şi le deschide noi orizonturi, intervine după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cînd este formulată cerinţa de a se amplifica şi a se ridica la un nivel superior întreaga activitate de comerţ exterior.

La consfătuirea din februarie 1967 privind problemele comerţului exterior, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, iniţiază înfiinţarea unui institut specializat cu profil larg şi defineşte liniile de orientare ale cercetărilor româneşti de conjunctură economică internaţională în directă şi organică legătură cu politica de participare intensă şi eficientă a României la diviziunea internaţională a muncii : **„Este necesar să trecem la crearea în cel mai scurt timp a unui organism special pentru prospectarea pieţei străine, pentru studierea conjuncturii pieţei, a perspectivelor de dezvoltare a economiei mondiale, a posibilităţilor de desfacere a produselor şi de importare a materiilor prime şi materialelor, pentru cunoaşterea fluctuaţiei preţurilor pe piaţa mondială".**

Sub impulsul creator dat astfel de tovarăşul Nicolae Ceauşescu este înfiinţat, la 28 aprilie 1967, „Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaţionale", care-şi începe practic activitatea la 1 iulie acelaşi an. În 1970, Institutul trece în subordinea Ministerului Comerţului Exterior, îşi cristalizează profilul şi îşi redefineşte rolul în cadrul unor măsuri de ansamblu vizînd ridicarea pe o treaptă superioară a întregului sistem de comerţ exterior.

În 1976, odată cu reorganizarea Institutului Central de Cercetări Economice, subordonat Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, a fost lărgit şi profilul Institutului pentru studierea conjuncturii economice internaţionale care a căpătat denumirea sa actuală de **Institutul de economie mondială.** Esenţială a fost, însă, integrarea institutului în ansamblul familiei institutelor româneşti de cercetări economice. Momentul acesta trebuie reţinut deoarece apartenenţa la Institutul Central de Cercetări Economice a constituit, după 1976, un factor stimulator pentru progresul cercetărilor din fiecare institut component.

Posibilitatea fiecăruia de a se sprijini pe rezultatele activităţii tuturor celorlalte institute economice şi mai ales coordonarea efectivă realizată de către Institutul Central prin dezbateri de fond joacă un rol de primă importanţă nu numai în orientarea unitară a tuturor colectivelor de cercetare spre obiectivele prioritare ale actualei etape, dar şi în realizarea mai eficientă de către fiecare institut în parte a sarcinilor specifice ce-i revin în efortul comun îndreptat spre înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român. Sub semnul acestor preocupări al marilor sarcini care stau în faţa economiei româneşti se desfăşoară şi întreaga activitate ştiinţifică a Institutului de Economie Mondială.

prof. dr. Costin MURGESCU
Membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

---

←

frontul cercetării să acţioneze perseverent pentru creşterea gradului de valorificare a elaboratelor. În acest sens se impune să fie eliminate orice forme de automulţumire. Trebuie folosite toate posibilităţile pentru a transpune în practică soluţiile concepute, dacă există convingerea că ele sînt bune. Să nu uităm niciodată că întotdeauna noul pătrunde greu şi trebuie sprijinit pentru promovarea sa în lupta cu rutina, comoditatea, necunoaşterea, indolenţa, iresponsabilitatea, mediocritatea. În acelaşi timp, este necesar să facem cunoscute realizările noastre maselor de oameni ai muncii din ţara noastră, nu pentru a ne lăuda, ci pentru a ne îndeplini obligaţia elementară de a contribui la lărgirea posibilităţilor de cunoaştere a acestora, garanţia sigură a valorificării maxime a rezultatelor cercetărilor ştiinţifice. Activitatea de cercetare are ca beneficiar principal producătorul şi comerciantul efectiv şi nu administratorul producţiei sau comerţului, care este susceptibil oricînd la birocraţie. Iată de ce publicarea de lucrări ştiinţifice pe teme şi probleme ale economiei mondiale şi relaţiilor economice ale României cu alte ţări, organizarea de dezbateri în unităţile productive cu oamenii muncii, constituie obiective majore ale activităţii de cercetare.

Calitatea studiilor realizate pînă în prezent precum şi competenţa forţelor angrenate în cercetarea economiei mondiale sînt garanţii sigure ale înfăptuirii sarcinilor de importanţă naţională care sînt stabilite pentru cercetarea economică de conducerea partidului şi statului nostru, de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Radicalismul în gîndirea economică contemporană (I)

REALITĂŢILE ultimei părţi a deceniului al şaptelea şi întreg deceniul al optulea oferă suficiente dovezi pentru a conchide că în lumea actuală există un sistem sui generis de crize, caracteristic punctului culminant al unei epoci de tranziţie în care, pe un plan esenţial se înfruntă şi confruntă ample forţe progresiste cu încă destul de puternice forţe conservatoare, reacţionare. Sistemul amintit este legat, în mare măsură, de criza de sistem a capitalismului ca şi de cea a relaţiilor economice internaţionale tradiţionale, relevîndu-se preocuparea insistentă pentru a găsi noi căi şi modalităţi de realizare a progresului în lume. Pe acest fond şi-a făcut apariţia un nou curent de gîndire economică, cu orientări diferite, curentul radical.

Privit la nivel general, radicalismul acestui curent este legat de insatisfacţia, nemulţumirea nutrită de anumite categorii sociale faţă de modul cum sînt înţelese şi soluţionate multe probleme economice ale contemporaneităţii. Sursa principală a nemulţumirii radicalilor o constituie practicile monopolist-statale, numeroasele crize existente, inechităţile din relaţiile internaţionale şi modul în care teoriile economice burgheze se raportează la realităţi. Recunoscînd meritele economiilor socialiste, radicalii formulează critici la adresa unor nerealizări, la adresa unor aspecte neevoluate ale teoriei marxiste pe care, în ansamblu, o apreciază ca o importantă sursă de inspiraţie. Căci, aşa cum apreciază unul din inspiratorii şi reprezentanţii radicalismului, influenţa marxismului „s-a extins şi asupra celor care bănuiau cel mai puţin că sînt supuşi acestei influenţe. În parte acest rezultat se datoreşte măreţiei realizărilor în teoria socială. Nimeni, nici înainte şi nici după K. Marx n-a sintetizat felul de a fi şi de a acţiona al oamenilor şi nu le-a prezentat împreună — clase sociale, comportamente economice, natura statului, imperialismul şi războiul, toate sînt cuprinse într-un mare tablou care cuprinde trecutul şi viitorul îndepărtat". [1]) Influenţa doctrinei marxiste creşte în măsura în care ea se dezvoltă ţinînd seamă de noile procese şi fenomene ale unei lumi tranziţionale. Şi radicali resimt această influenţă, însuşi rolul lor fiind în creştere, nu liniară ci cu multe meandre, nu lină ci prin ample confruntări, chiar pe propriul teren, între diverse orientări.

Putem distinge cîteva caracteristici ale curentului radical în gîndirea economică printre care : preocuparea insistentă de schimbare a stărilor de lucruri, mai mult sau mai puţin substanţial, îndeosebi în economiile capitaliste, cele subdezvoltate sau în curs de dezvoltare, în ordinea economică internaţională etc. ; atitudinea critică faţă de capitalismul actual în general şi faţă de „societatea de consum" în speţă ; relevarea stării de criză a gîndirii economice burgheze ortodoxe, critica tezelor ei apologetice de care adepţii radicalismului tind să se debaraseze orientîndu-se spre surse teoretice de stînga, promotoare ale transformărilor, spre teoria revoluţionară a clasei muncitoare, în bună măsură spre instituţionalismul critic, cel iniţiat de Th. Veblen în S.U.A., în unele cazuri spre anarhism şi troţkism ; preocuparea de readucere în actualitate a unor cuceriri teoretice ale trecutului, ale economiştilor burghezi clasici şi îndeosebi a teoriei valorii-muncă ; lipsa de unitate organică a teoriilor şi poziţiilor adepţilor curentului radical legată de eterogenitatea bazei sociale reprezentate — categorii intermediare, mică burghezie, intelectualitate, burghezie monopolistă, burghezie naţională din ţările eliberate de sub colonialism şi chiar unele categorii ale muncitorilor — ca şi de cea a surselor de inspiraţie. În cadrul curentului radical sînt formulate soluţii care, în planul orînduirilor sociale, merg de la recunoaşterea inevitabilităţii mersului în direcţia socialismului, pe căi şi în chipuri foarte variate, la ideea de convergenţă a socialismului cu capitalismul, ambele curăţate de anumite neajunsuri, iar în unele cazuri, la ideea reformării capitalismului, incluzînd în aceasta (spre deosebire de obişnuiţii reformişti burghezi sau mic burghezi) şi unele reforme structurale. Pornind tocmai de la trăsăturile menţionate, în cadrul curentului radical se pot distinge mai multe orientări : de stînga (nu stîngistă) ; orientarea mic burgheză ; orientarea burgheză din ţările capitaliste dezvoltate ; orientarea antiimperialistă, progresiv-democratică din ţările „lumii a treia" pe care am putea-o numi radicalismul subdezvoltării.

Prima orientare, cea de stînga, care promovează criticile şi susţine măsurile cele mai radicale, se apropie mult de gîndirea de pe poziţii revoluţionare. Uneori, mai ales în cazul S.U.A., aceşti radicali conlucrează direct cu economişti marxişti ca P. Sweezy, P. Boran, J. Gurly ş.a., gînditori ce preiau şi prelucrează în chip critic cercetări de specialitate ale unor economişti mai realişti, de prestigiu — ca W. Leontieff, Fr. Perroux, P. Sraffa ş.a. ; ei promovează, ca regulă, idealuri socialiste şi caută căi adecvate de depăşire a stărilor de criză pe care le leagă de alternative democratice mai hotărîte, într-adevăr radicale, ale dezvoltării, implicînd în acest proces şi importante reforme structurale — fapt care-i determină pe unii specialişti să-i aprecieze pe radicalii din această categorie ca fiind gînditori marxişti specifici acestei ţări capitaliste puternice. *)

FIŞE

● *Volumul* „România şi noua ordine internaţională", *realizat sub egida* INSTITUTULUI DE ECONOMIE MONDIALĂ *(coordonator Nicolae Ecobescu şi tipărit la* EDITURA POLITICĂ, *reprezintă prima parte a unei lucrări mai ample, concepută să evidenţieze, printr-un apel deliberat la rigoarea documentelor, contribuţia originală a ţării noastre la dezvoltarea teoriei şi la lupta pentru edificarea noii ordini internaţionale. Textele prezentate în volum, selectate din operele secretarului general al partidului precum şi din alte documente de partid şi de stat, urmăresc să înlesnească cititorului atît înţelegerea profundă a concepţiei româneşti cu privire la componentele esenţiale ale procesului de edificare a unei noi ordini în lume, cît şi a modalităţilor concrete de acţiune ce se impun în diversele sfere ale vieţii internaţionale. Tocmai pentru a evidenţia procesul de îmbogăţire a concepţiei româneşti asupra noii ordini internaţionale, autorii au optat, în cadrul fiecăruia din capitolele volumului (noua ordine internaţională — imperativ al destinderii, progresului şi păcii; coordonate politice ale edificării noii ordini internaţionale; direcţiile de acţiune pentru lichidarea subdezvoltării; experienţa R.S. România în depăşirea stadiului de ţară în curs de dezvoltare; aspecte social umanitare ale noii ordini; dimensiunea culturală; componenta juridică; îmbunătăţirea activităţii O.N.U.), pentru o ordonare a textelor în funcţie de criteriul cronologic.*

Analiză economică

● *Cerinţele activităţii întreprinderilor economice în actuala etapă de dezvoltare a economiei sovietice solicită, într-o măsură tot mai importantă, desfăşurarea unei largi şi continue acţiuni în domeniul analizei economice. Există, în această direcţie, importante acumulări de date, observă* M. I. Bakanov şi A. D. Şermet *în lucrarea* „Teoria analizei economice" *publicată anul trecut la Editura* „FINANŢE ŞI STATISTICĂ" *din Moscova, dar lipsesc elemente care ar putea preciza configuraţia unei teorii a analizei economice.*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Radicalii de stînga se deosebesc de economiştii marxişti îndeosebi prin minimalizarea rolului clasei muncitoare în conducerea şi realizarea proceselor de transformări revoluţionare, ca şi prin modul cum concep economia socialistă. În afara acestor deosebiri principale, mai sînt şi altele, dar nu este necesar ca ele să fie supradimensionate şi nu trebuie să fie considerate obstacole în calea colaborării, a conlucrării cu economiştii radicali.

A doua orientare din gîndirea radicală, cea mic burgheză, are ca importantă sursă de inspiraţie proudhonismul, bakunismul, în general anarhismul şi trotkismul ; de regulă, exaltă formele violente ale transformărilor, critică virulent capitalismul iar în ce priveşte imaginea despre socialism acordă mare importanţă valorilor şi libertăţilor individualiste, critică centralismul planificării şi pune accent pe acţiunea legilor pieţei. În cadrul acestei orientări găsim îmbinate, uneori, reformismul mic burghez cu extremismul stîngist ; în unele cazuri de aici se recrutează teoreticienii „noii stîngi".

O altă orientare în cadrul curentului radical este cea a radicalismului burghez, care s-a constituit ca urmare a detaşării unor economişti mai realişti de curentele ortodoxe ale keynesismului, neoclasicismului şi neoliberalismului ; în cadrul acestei orientări sînt căutate modalităţi noi de înţelegere a unor probleme cu care este confruntată ştiinţa economică, cum sînt cele ale blocării mecanismelor capitalismului monopolist de stat, ale stagflaţiei şi slumpflaţiei, ale marilor decalaje în lume şi ale făuririi unei noi ordini economice internaţionale, ale căilor ieşirii din criză şi ale noilor modele de realizare a creşterii economice etc. Critica adepţilor acestei orientări merge mai departe de constatarea marilor racile ale capitalismului, îndreptîndu-se spre explicarea lor prin unele cauze mai profunde — marea putere a monopolurilor, a complexelor militar-industriale-guvernamentale, discrepanţele prea mari de avere şi putere, exploatarea — acum în forme neocolonialiste — a fostelor colonii de către fostele metropole etc. [2]).

Nu se merge însă atît de departe încît să se pună în discuţie baza economică a capitalismului actual. Alternativele democratice propuse pentru ieşirea din criză cantonează reforme obişnuite dar şi unele restructurări vizînd raportul între sectorul public şi cel privat, între partea planificată a economiei şi cea lăsată la „voia" pieţei, raportul între stat şi economie în sensul realizării unei mai echitabile distribuiri şi redistribuiri a venitului naţional etc. Înaintarea spre socialism este concepută de ei ca un proces evolutiv, lent, socialismul însuşi fiind apreciat ca un compromis între vechi şi nou, între libera iniţiativă şi colectivism, între plan şi piaţă etc., fără a afecta fundamental proprietatea, ci apelînd la unele redistribuiri ale ei **).

O a patra orientare, pe care am putea-o numi radicalismul subdezvoltării, se caracterizează printr-o poziţie antiimperialistă, antineocolonialistă, prin idei constructive privitoare la făurirea unei noi ordini economice internaţionale, prin explicarea genezei subdezvoltării şi formularea de teorii şi căi cu privire la eradicarea ei. Produsul teoretic cel mai important al acestei orientări este doctrina economiei periferice, la a cărei fundamentare şi-au adus contribuţia economişti ca : R. Prebisch, C. Furtado, P. C. Mahalanobis, A. Günder-Frank, Samir Amin, E. Emmanuel, J. Saigal ş.a. Doctrina economiei periferice, cum aprecia o sursă engleză, „este o contribuţie originală şi stimulatoare în problematica creşterii economice. Aceasta este prima şcoală teoretico-economică proprie în zonele slab dezvoltate ale lumii"[3]) De regulă, economiştii ortodocşi occidentali nu recunosc asemenea contribuţii valoroase ale economiştilor lumii a treia.

Caracteristicile menţionate mai înainte — şi care dau contururi aparte curentului radical — se realizează în modalităţi variate în fiecare din cele patru orientări, dînd o anume unitate teoretică într-o diversitate de înţelegere a realităţilor şi de concepere a modalităţilor de prefacere, mai mult sau mai puţin radicală, a lor. Într-o continuare a acestui articol vom supune analizei cîteva idei şi poziţii ale radicalismului, îndeosebi pe exemplul orientării de stînga.

prof. dr. Ivanciu Nicolae-VĂLEANU

*) În S.U.A. economiştii respectivi sînt grupaţi în „Union for Radical Political Economic" (U.R.P.E.), întemeiată în 1968 ; printre adepţii mişcării se numără economişti ca H. Gintis, A. Ewans, Th. Weiskoph, H. Sherman, H. Magdoff ş.a. Principala lor publicaţie este The Review of Radical Political Economics care, pînă la criza din 1974—1975, a avut ca teme principale imperialismul şi subdezvoltarea, complexul militar-industrial, societatea de consum şi discrepanţele de avere şi putere ; mai apoi, accentul a căzut pe analiza crizelor, a sistemelor comparate şi a căilor de ieşire din criză. În Franţa principalii reprezentanţi — S. de Brunhoff, M. Beaud, C. Servolin, H. Puel ş.a. — sînt grupaţi în „Association pour la critique des sciences economiques et sociales", creată în 1973. Reprezentanta acestei orientări în Anglia poate fi socotită „Noua şcoală economică de la Cambridge" printre ai cărei promotori întîlnim pe J. Robinson şi P. Sraffa.

**) Printre susţinătorii acestor orientări se înscriu economişti şi sociologi de vază ca J. K. Galbraith şi M. Harrington în S.U.A., J. Robinson şi P. Sraffa în Anglia, Fr. Perroux şi P. Fabra în Franţa, G. Myrdal în Suedia, S. Tsuru în Japonia ş.a. Analizele critice ale unora dintre adepţii acestui curent au dus la dezvoltarea teoriei economice.

[1]) J. K. Galbraith, The Affluent Society, Boston, 1958, p. 66.

2) Menţionăm pentru ilustrare : P. Sraffa, Production of Commodities by Means of Commodity, Cambridge University Press, 1959 ; J. Robinson, An Essay on Marxism Economics, Mac Millan and Co London, 1965 ; J.K. Galbraith, Economics and the Public Purpose, Boston 1973 ; S. Tsuru, Essys on Marxism Economics, Tokyo, 1956 ; Fr. Perroux, Pouvoir et economie, Paris, Dunod 1974.

[3]) *** Oxford Economic Paper, vol. 14, London 1962.

Or, o astfel de teorie, la a cărei alcătuire autorii contribuie printr-o suită de idei avansate în volum, este necesară, în primul rînd pentru a conferi un statut clar, cu rol de cercetare ştiinţifică, analizei economice (în prezent, arată autorii, acest gen de lucrări sînt în prea mare măsură subordonate unor parametri administrativi). Într-o asemenea ipoteză, analiza economică ar fi aptă să surprindă nu numai situaţii trecute şi prezente, ci mai cu seamă să constituie un instrument util pentru întreprinderi în fundamentarea strategiilor de dezvoltare. Totodată, după cum apreciază M.I.B. şi A.D.S., un rol important ar reveni teoriei analizei economice în formarea, îndeosebi la cadrele de conducere, a unei gîndiri profunde, complexe, pe linia îmbogăţirii arsenalului metodologic utilizat în procesul decizional.

Sesiune ştiinţifică

● *Săptămîna trecută s-au desfăşurat la Timişoara lucrările unei sesiuni de comunicări ştiinţifice pe tema „Valorificarea superioară a resurselor, cerinţă fundamentală a noului mecanism economico-financiar". Sesiunea a fost organizată de Facultatea de ştiinţe economice şi Centrul teritorial de cercetări economice şi a marcat împlinirea a 15 ani de la înfiinţarea facultăţii.*

În cadrul sesiunii — la care au participat cadre didactice, cercetători, specialişti din producţie, lucrători din aparatul de partid şi de stat din diferite centre ale ţării — au fost abordate o serie de probleme referitoare la: procesul complex al dezvoltării economico-sociale a României în etapa actuală; mecanismul economico-financiar şi utilizarea eficientă a resurselor; perfecţionarea conducerii şi organizării activităţii economico-financiare; probleme social-istorice şi economico-geografice ale valorificării resurselor. În acelaşi cadru au fost organizate şi două mese rotunde: „Perfecţionarea structurii şi organizării producţiei industriale" şi „Sporirea rolului activităţii financiar-contabile în utilizarea raţională a resurselor şi asigurarea echilibrului financiar".

政治经济学

社会主义

● *Recent a apărut la Beijing, în Editura poporului, traducerea în limba chineză a volumului „E-*

FIŞE

CONOMIE POLITICĂ. SOCIALISMUL", *manual pentru studenţii economişti elaborat de un grup de profesori de la catedra de economie politică a Academiei de Studii Economice din Bucureşti, sub coordonarea prof. dr. doc. N.N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România. Traducerea în limba chineză aparţine lui Zhang Zhipeng şi Su Gizhung. Lucrarea are 683 de pagini şi cuprinde 515 000 de caractere. Aceasta este prima traducere a unui manual economic universitar românesc într-o ţară străină.*

Reuniunea de la București a Grupului celor 77

Intensificarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii cadrelor

LA 31 MAI a.c. se deschid la București lucrările reuniunii Grupului celor 77 privind dezvoltarea cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul formării și perfecționării de cadre pentru industrie. Întîlnirea de la București a Grupului celor 77 face parte din suita de reuniuni convocate în baza Programului de acțiune pentru dezvoltarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, adoptat de Conferința ministerială a Grupului celor 77 care a avut loc la Caracas în mai 1981.

REUNIUNEA de la București, ca de altfel și reuniunile care au precedat-o (de la Bagdad, Kingston, New Delhi și Alger) atestă atenția și importanța tot mai mare pe care țările în curs de dezvoltare o acordă dezvoltării conlucrării și sprijinului reciproc pentru accelerarea dezvoltării lor economice independente și reducerea dependenței față de țările dezvoltate, pentru întărirea autonomiei lor economice — naționale și colective —, pentru întărirea solidarității și unității lor de acțiune în procesul instaurării noii ordini economice internaționale. Cooperarea economică este considerată, după cum se subliniază în Programul de acțiune de la Caracas, menționat mai sus, ca „parte integrantă a acțiunii colective a Grupului celor 77 vizînd restructurarea relațiilor economice internaționale și instaurarea noii ordini economice internaționale".

Este unanim recunoscut, și faptele o dovedesc pe deplin, că în cadrul diferitelor acțiuni de cooperare țările în curs de dezvoltare pot să pună mai bine în valoare resursele naturale de care dispun, pot să-și satisfacă reciproc multe din nevoile lor de materii prime, de resurse energetice, de produse industriale, de tehnologie sau de mijloace financiare, pot să conlucreze strîns pentru accelerarea industrializării lor, pentru dezvoltarea rapidă a agriculturii și a celorlalte ramuri economice, pentru crearea și întărirea capacităților lor tehnico-științifice, pot să se sprijine reciproc în formarea cadrelor naționale necesare construcției lor economice și sociale. Totodată conlucrînd mai strîns între ele, țările în curs de dezvoltare pot să-și apere și să-și promoveze mai bine, pe plan internațional, interesele și aspirațiile lor legitime pentru înlăturarea tuturor obstacolelor din calea progresului lor economic și social, a inechităților, restricțiilor și discriminărilor din relațiile internaționale, pentru democratizarea vieții internaționale și făurirea unei lumi mai drepte și mai bune pentru toate popoarele. Sintetizînd importanța dezvoltării și diversificării cooperării dintre țările în curs de dezvoltare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„prin lărgirea continuă a cooperării se creează un larg sistem de întrajutorare reciproc avantajoasă între țările noastre, care constituie expresia solidarității în lupta comună pentru dezvoltarea economico-socială independentă a fiecărui popor, pentru promovarea unei politici noi în lume, de egalitate și respect între națiuni, de deplină echitate, pentru abolirea vechii politici imperialiste de dominație și asuprire".**

Pentru promovarea și dezvoltarea relațiilor economice între țările în curs de dezvoltare au fost create, de-a lungul anilor, peste 50 de organisme regionale și subregionale de cooperare. Au fost convenite, în cadrul mișcării de nealiniere sau al Grupului celor 77, o serie de programe speciale de măsuri vizînd întărirea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, ultimul fiind Programul de acțiune de la Caracas. Au fost adoptate, în același scop, numeroase rezoluții, decizii și recomandări în cadrul O.N.U. și al organizațiilor din sistemul său. Totodată au fost înființate, în unele din aceste organizații, organe speciale ca de exemplu Comisia U.N.C.T.A.D. pentru cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare. Au fost instituite trei scheme de comerț preferențial între diverse țări în curs de dezvoltare, iar în prezent preocupările sînt îndreptate spre instituirea unui sistem global. De asemenea au fost înființate 24 de asociații de producători pentru 19 produse de bază, iar în 1978 a fost creat Consiliul asociațiilor țărilor în curs de dezvoltare producătoare și importatoare de materii prime. Concomitent au luat ființă întreprinderi mixte sau multinaționale de producție, comerț și transport. Au fost încheiate numeroase acorduri și convenții bi și multilaterale de cooperare etc. Menționăm de asemenea deciziile Conferinței ministeriale de la Caracas a Grupului celor 77 cu privire la crearea în cadrul acestui grup a unui Comitet interguvernamental avînd ca scop promovarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare și respectiv înființarea unui cont special consacrat dezvoltării acestei cooperări.

Ca urmare a unor asemenea acțiuni și măsuri, relațiile dintre țările în curs de dezvoltare au cunoscut o tendință continuă de amplificare, manifestată mai ales prin sporirea considerabilă a schimburilor comerciale reciproce, de la 6,1 miliarde dolari în 1960 la peste 103,2 miliarde dolari în 1979. Demnă de remarcat este accelerarea ritmului de creștere din ultimii ani. Astfel, ritmul mediu anual de creștere a comerțului reciproc a fost în perioada 1970—1979, de 28,3%, față de numai 5,4% între anii 1960—1970. Consecința firească a unei asemenea dinamici a fost sporirea ponderii comerțului reciproc în totalul comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare de la 20,8% în 1960 la 24,6% în 1979.

Trebuie spus totodată că stadiul actual al cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare este sub nivelul cerințelor și al posibilităților lor reale de dezvoltare. Așa se și explică dealtfel preocupările sporite, din ultimul timp, ale Grupului celor 77 pentru dezvoltarea și diversificarea relațiilor de cooperare dintre țările în curs de dezvoltare. Ideea, mult acreditată de exponenții anumitor interese, că țările în curs de dezvoltare nu pot să-și sporească și să-și diversifice relațiile economice dintre ele a fost respinsă categoric atît pe plan teoretic cît și practic. Ne vom referi numai la aprecierea Conferinței ministeriale de la Caracas potrivit căreia „cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare oferă posibilitatea de a se obține avantaje maxime din complementaritatea economiilor lor". Iar Programul de acțiune, adoptat la Caracas, a scos pe deplin în evidență această posibilitate reală și crescîndă de cooperare într-o serie de domenii între care: comerț, materii prime, alimentație și agricultură, dezvoltare industrială, tehnologie, cooperare tehnică și financiară, pregătirea și perfecționarea de cadre etc.

Firește, preocupările Grupului celor 77 pentru întărirea cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare s-au intensificat în ultima perioadă și ca urmare a acumulării și agravării dificultăților cu care aceste țări sînt confruntate, dificultăți create de o multitudine de cauze. Referindu-se la aceste cauze Grupul celor 77 aprecia în Programul de la Caracas că „deteriorarea relațiilor dintre marile puteri, accentuarea tensiunilor internaționale, intensificarea cursei înarmărilor, colonialismul, intervenția în afacerile interne, politica de apartheid, rasismul, discriminarea rasială, toate formele de agresiune străină, ocupația, dominația, hegemonismul, expansionismul și exploatarea au repercusiuni negative crescînde asupra gravelor probleme structurale care afectează economiile naționale ale țărilor în curs de dezvoltare". Țările în curs de dezvoltare sînt convinse că întărind cooperarea dintre ele vor reuși să reducă sau chiar să elimine impactul negativ al unora din acești factori nocivi ai vieții internaționale actuale.

Este necesar, de asemenea, de subliniat că preocupările sporite ale țărilor în curs de dezvoltare pentru întărirea cooperării dintre ele sînt determinate și de lipsa de progrese în negocierile purtate de Grupul celor 77 cu țările dezvoltate pentru instaurarea noii ordini economice internaționale. Dovada ne este dată de aprecierea conținută în Declarația de la New York din 1980 a miniștrilor afacerilor externe din țările

membre ale Grupului celor 77 și anume că „actualele dificultăți și incertitudini din relațiile economice internaționale (ca urmare a lipsei de progrese pe calea înfăptuirii noii ordini economice internaționale — n.n.) reclamă sporirea eforturilor pentru promovarea și întărirea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare ca un element indispensabil pentru accelerarea dezvoltării acestor țări cît și pentru întărirea puterii de negociere în raporturile cu țările dezvoltate".

Iată prezentate pe scurt cîteva argumente care justifică eforturile mult sporite din ultimul timp ale țărilor în curs de dezvoltare pentru dezvoltarea și diversificarea relațiilor lor de cooperare și întrajutorare. Trebuie însă menționat faptul că acționînd pentru întărirea cooperării economice și tehnico-științifice dintre ele, țările în curs de dezvoltare nu urmăresc să se izoleze de celelalte state ale lumii, să rupă sau să slăbească relațiile cu acestea. Dimpotrivă țările în curs de dezvoltare concep cooperarea dintre ele în contextul global al amplificării colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice internaționale, cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare manifestîndu-se ca o nouă dimensiune a cooperării internaționale în folosul dezvoltării. Fără îndoială că realizîndu-se în spiritul noii ordini economice internaționale, al principiilor și obiectivelor sale, cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare va influența și în final va determina așezarea fermă pe noi baze, de deplină egalitate și echitate, a relațiilor internaționale, inclusiv a celor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Acesta este, așadar, contextul general în care are loc reuniunea de la București a Grupului celor 77. Scopul său concret, așa cum reiese din ordinea sa de zi, este examinarea și evaluarea stadiului actual al cooperării dintre țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii de cadre pentru industrie și adoptarea de măsuri vizînd întărirea acestei cooperări pe plan bilateral, subregional, regional și interregional.

Organizarea acestei reuniuni în capitala patriei noastre reprezintă o expresie a atenției speciale și a preocupărilor constante ale României pentru extinderea și diversificarea raporturilor sale de cooperare cu celelalte țări în curs de dezvoltare, o nouă și importantă contribuție a țării noastre la cauza întăririi cooperării dintre țările în curs de dezvoltare, a solidarității și unității lor de acțiune pe plan internațional. Reamintim că această întîlnire de la București a Grupului celor 77 este a doua reuniune a grupului pe care țara noastră o găzduiește de la intrarea sa, relativ recentă, în 1976, în acest grup (prima fiind reuniunea ministerială a Grupului celor 77 pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, ale cărei lucrări s-au desfășurat la București în august 1979). Atenția specială și preocupările constante ale țării noastre pentru amplificarea relațiilor cu celelalte țări în curs de dezvoltare au fost și sînt determinate de faptul că România este strîns legată de aceste țări prin aspirațiile comune spre pace, progres și prosperitate, prin lupta comună pentru abolirea vechii politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru promovarea unor noi relații între state, de deplină egalitate și echitate. Ca urmare, relațiile economice ale României cu celelalte țări în curs de dezvoltare au cunoscut o dinamică rapidă, care a condus la creșterea ponderii acestor țări în comerțul nostru exterior de la 4% în 1960 la aproape 30% în prezent. Astăzi România întreține relații economice cu peste 100 de țări în curs de dezvoltare, avînd încheiate cu acestea peste 150 de acorduri guvernamentale de cooperare.

Ținerea la București a reuniunii Grupului celor 77 privind dezvoltarea cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii de cadre reprezintă, în același timp, o recunoaștere a realizărilor deosebite obținute de România în pregătirea forței sale de muncă, precum și a bogatei sale experiențe în formarea și perfecționarea de cadre de specialiști pentru alte țări în curs de dezvoltare. Colaborarea țării noastre cu celelalte țări în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii de cadre îmbracă o gamă foarte largă de forme. Iată cîteva dintre acestea : elaborarea de studii de fezabilitate și construirea de școli și instituții de învățămînt în diferite țări în curs de dezvoltare, sprijinirea acestor țări în întocmirea de planuri și programe de învățămînt, executarea de proiecte pentru dotarea laboratoarelor, acordarea de asistență de specialitate pentru proiectarea și dezvoltarea instituțiilor de formare de cadre, pentru organizarea sistemelor naționale de învățămînt, trimiterea de specialiști români (profesori, ingineri, medici, tehnicieni etc.) pentru a sprijini pe plan local eforturile proprii ale țărilor în curs de dezvoltare în domeniul folosirii și perfecționării de cadre, acordarea de burse de către statul român pentru studenții din țări în curs de dezvoltare, organizarea în cadrul Centrului internațional CEPECA a unor programe pentru perfecționarea pregătirii de cadre din țările în curs de dezvoltare în domeniile conducerii și organizării, precum și al administrației publice, realizarea de programe speciale de formare și perfecționare a cadrelor de către centrele departamentale de pregătire de cadre din cadrul ministerelor economice, organizarea de către oficiul de la București al Centrului comun O.N.U.D.I./România a unor programe speciale de formare-perfecționare de cadre în special în domeniile chimiei, petrochimiei, industriei farmaceutice, efectuarea de vizite de documentare în țara noastră, organizarea de către Institutul de petrol și gaze a unor cursuri postuniversitare de specializare în domeniul prelucrării petrolului și petrochimiei, cursul postuniversitar în domeniul ciberneticii organizat de Universitatea din București, organizarea unui curs de către Centrul demografic O.N.U./România pe tema „Populația și dezvoltarea" etc. Toate aceste exemple, ca și altele care s-ar mai putea menționa, reflectă marele potențial și bogăția experienței României, acumulată de-a lungul anilor în cooperarea în acest domeniu cu peste 70 de țări în curs de dezvoltare, precum și preocuparea și eforturile țării noastre pentru luarea în considerare a varietății condițiilor și necesităților specifice ale țărilor în curs de dezvoltare în domeniul formării și perfecționării de cadre.

Organizarea la București a acestei reuniuni a Grupului celor 77 reprezintă, totodată, o recunoaștere a inițiativelor țării noastre pe plan internațional în domeniul dezvoltării și punerii în valoare a resurselor umane. Se știe că România se află printre țările care au adus pentru prima dată în atenția O.N.U. și a Grupului celor 77 problema pregătirii de cadre pentru țările în curs de dezvoltare. Ca urmare a inițiativelor românești, organizațiile din sistemul O.N.U. au adoptat, începînd din 1965, o serie de rezoluții avînd ca scop punerea în valoare și utilizarea resurselor umane în țările în curs de dezvoltare, iar la propunerea țării noastre Grupul celor 77 a inclus în programele sale de la Ciudad de Mexico (1976) și Caracas (1981) o serie de acțiuni și măsuri vizînd întărirea cooperării între țările în curs de dezvoltare în acest domeniu.

Este de așteptat că hotărîrile pe care reuniunea de la București a Grupului celor 77 le va adopta vor contribui la adîncirea cooperării dintre țările în curs de dezvoltare în domeniul formării cadrelor pentru industrie, condiție esențială a reducerii decalajelor din economia mondială, în interesul tuturor popoarelor.

Ion BARAC

INVESTIȚIA SPECIFICĂ

(Urmare din pag. 19)

ția specifică negativă este un fenomen întîlnit, îndeosebi în agricultură (dată fiind fluctuația recoltelor în funcție de condițiile climaterice), precum și în perioadele de recesiune din economia capitalistă. Semnificația economică a investiției specifice negative este următoarea : în perioada analizată, efectul de creștere a venitului național determinat de investițiile efectuate a fost contracarat de alte fenomene cu efect contrar mai puternic, care au anihilat efectul generat de punerea în funcțiune a noilor investiții. Investiția specifică negativă este un simptom al unei situații nefavorabile, care poate să fie dar nu trebuie neapărat să fie datorată unor fenomene negative din procesul investițional, ci, poate fi cauzată de modificări survenite în structura producției, înrăutățirea condițiilor de extracție etc.

Dat fiind specificul creării venitului național în agricultură — caracterizată prin variații anuale în funcție de condițiile climatice — variabila de efect în această ramură trebuie determinată pe o bază mai extinsă. Astfel, investiția specifică poate fi calculată pentru perioadele cincinale, raportîndu-se suma investițiilor pe întregul cincinal la sporul de venit național din cincinalul respectiv, determinat ca o diferență între două medii mobile pe trei ani de la extremitatea intervalului.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Reducerea consumului de petrol al C.E.E.

ÎN acest an țițeiul va acoperi mai puțin de jumătate din consumul energetic al țărilor din Piața comună, în condițiile actuale de recesiune cît și mai ales ca urmare a eforturilor pentru trecerea la utilizarea altor surse de energie. Consumul de țiței al țărilor C.E.E. a scăzut cu 9 la sută anul trecut, în timp ce consumul lor total de energie s-a diminuat cu 4,6 la sută. La gaze naturale reducerea a fost de circa 5 la sută, iar la cărbune — în jur de 2 la sută, în timp ce intrarea în funcțiune a noua reactoare nucleare noi a făcut ca această sursă să-și majoreze ponderea la peste 32 la sută în balanța energetică.

Luînd în considerare o creștere economică anticipată la 2 la sută a P.N.B. în ansamblul țărilor comunitare în 1982, Comisia Pieței comune prevede o majorare cu 1,2 la sută în consumul energetic al C.E.E., în condițiile reducerii în continuare, pînă la 49,2 la sută a ponderii petrolului în compoziția acestui consum, față de 50 la sută anul trecut și 54,5 la sută în 1979. În cifre absolute — potrivit aprecierilor ziarului Financial Times *— aceasta va însemna scăderea importurilor de țiței la 366 mil. t în anul curent față de 438 mil. t în 1980.*

Deficit de îngrășăminte chimice

CONFRUNTATE cu obiectivul creșterii randamentului în agricultură — în condițiile limitării suprafețelor care ar putea intra în circuitul agricol — majoritatea țărilor în curs de dezvoltare se îndreaptă către intensificarea utilizării îngrășămintelor, în special a celor anorganice. Un studiu de profil realizat de U.N.C.T.A.D. arată însă că, în ce privește lumea a treia, continuă să se mențină un decalaj important față de țările dezvoltate, referitor la posibilitățile de aprovizionare raportate la necesități. Astfel, țările în curs de dezvoltare nu realizează actualmente decît 27 la sută din consumul mondial de îngrășăminte chimice.

În 1978—1979, circa 83 la sută din totalul de îngrășăminte (de azot, fosfați și potasiu) produse în lume proveneau din țările industrializate și numai 17 la sută din țările în curs de dezvoltare.

În perioada menționată, țările lumii a treia nu au reușit să își asigure decît 67 la sută din consumul propriu de îngrășăminte, fiind nevoite să cheltuiască peste 3,2 mrd. dolari pentru importuri, ceea ce reprezintă sume de patru ori mai mari decît în 1970.

Proiecțiile privind diferența dintre cererea și producția acestor țări la nivelul anului 1985 dau imaginea unor deficite de ordinul a : 10 mil. t îngrășăminte azotoase, 5 mil. t fosfatice și 6 mil. t îngrășăminte pe bază de potasiu. Cele mai mari dificultăți de aprovizionare le vor avea țările lumii a treia în ce privește ultima grupă de produse, aceste țări dispunînd de numai 3 la sută din rezervele mondiale de potasiu.

În fața acestei situații, studiul U.N.C.T.A.D. recomandă intensificarea eforturilor pentru extinderea capacităților interne de producție, inclusiv prin dezvoltarea cooperării reciproc avantajoase în cadrul grupului țărilor rămase în urmă.

Programe de dezvoltare

Nigeria: dezvoltarea puternică a bazei electroenergetice a țării

MĂRIMEA potențialului său economic (circa 70 miliarde dolari P.N.B. în 1981) și a veniturilor din exporturi (25 miliarde dolari în 1980) conferă Nigeriei — țară cu o populație de 87 milioane locuitori — perspective deosebit de bune de creștere economică în general și de dezvoltare industrială în special. Preocupată de crearea unei industrii moderne care să constituie baza dezvoltării viitoare a țării, în epoca postbelică, Nigeria depune în același timp eforturi intense de asigurare a unei infrastructuri economice adecvate dezvoltării sale industriale. În acest cadru, un loc deosebit de important îl ocupă dezvoltarea accelerată a infrastructurii electroenergetice a țării. Cifrată la 1 645 MW în 1980, puterea instalată a centralelor electrice nigeriene se va majora de peste două ori pînă în anul 1985, prin realizarea de noi investiții însumînd 2,5 miliarde naira (0,62 naira = 1 dolar).

Noile proiecte de centrale electrice, întocmite pînă în prezent, totalizează o putere instalată de aproximativ 5 000 MW, din care circa 2 000 MW putere instalată care va fi dată în folosință pînă la sfîrșitul anului 1985. În proporții aproape egale, noile capacități vor fi instalate în termocentrale (utilizînd gaze naturale, produse petroliere reziduale sau cărbune) și, respectiv, în hidrocentrale (utilizînd bogatul potențial hidroenergetic național).

Printre principalele proiecte termoelectrice se numără : construirea electrocentralei pe bază de gaze naturale de la Igbin (6 grupuri energetice de cîte 200 MW, cu un cost total de 460 milioane naira), proiectul privind utilizarea produselor petroliere reziduale de la rafinăria Kaduna prin construirea în aceeași localitate a unei termocentrale (440 MW ; cost total 144 milioane naira), construirea termocentralei pe bază de cărbune, de la Makurdi (600 MW), extinderea termocentralei Oji (de la 30 MW la 100 MW) ș.a.

Printre principalele proiecte hidroenergetice se numără : construirea centralei Jebba (540 MW, cost total 371 milioane naira), centrala Shiroro (600 MW, cost total 250 milioane naira), centrala Dadin Kowa (34 MW cost total 30 milioane naira), centrala Gongola (30 MW, cost total 10 milioane naira), centrala de la Ikom (400 MW), cea de la Katsina Ala River (260 MW), precum și construirea centralei Mada River (2 grupuri energetice de cîte 17 MW).

Aceste proiecte, ca de altfel preocupările de ansamblu ale Nigeriei pentru dezvoltarea sectorului electroenergetic național reprezintă un domeniu de mare interes pentru oferta românească de export, pentru acțiunile de cooperare ale României cu Nigeria, unul din partenerii cu care relațiile pe multiple planuri cunosc an de an o dezvoltare puternică.

M.F

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 17—21 MAI, cursul **dolarului S.U.A.** față de principalele valute occidentale a continuat să înregistreze fluctuații importante, în special ca urmare a menținerii dobînzilor pe termen scurt din S.U.A. la un nivel ridicat.

Operatorii de pe piețele valutare apreciază că moneda americană este în prezent supraevaluată, presiuni de slăbire urmînd să fie declanșate asupra dolarului concomitent cu scăderea dobînzilor din S.U.A.

Francul elvețian a slăbit în perioada analizată atît față de dolar, cît și față de celelalte valute occidentale și, în special, față de marca vest-germană. Relația de curs franc elvețian/marcă vest-germană s-a situat la finele săptămînii la 85,42 franci pentru 100 mărci, după ce se menținuse, în cea mai mare parte a perioadei de referință, sub nivelul de 35 franci pentru 100 mărci. Poziția slabă a monedei elvețiene a continuat să se datoreze menținerii unor dobînzi scăzute pe piața monetară din această țară. **Marca vest-germană** s-a menținut și în ultima săptămînă pe locul 1 în cadrul sistemului monetar vest-european (E.M.S.), situîndu-se, la 21 mai a.c., cu 0,52 la sută peste florinul olandez (aflat pe locul 2 în cadrul sistemului respectiv) și cu 2,37 la sută peste lira italiană (aflată pe ultimul loc).

La baza evoluției cursului **lirei sterline** au stat, în principal, factorii politici și — în mod special — evoluția conflictului anglo-argentinian. De menționat că indicele mediu ponderat de depreciere a monedei britanice față de monedele principalilor 16 parteneri comerciali a scăzut de la 90,1 la sută, cît era la 17 mai, la 88,5 la sută la 21 mai a.c. Publicarea, în această săptămînă, a unor date economice a influențat doar în mică măsură poziția externă a cursului lirei sterline ; dintre aceste date, sînt de menționat : scăderea indicelui de creștere a prețurilor cu amănuntul la 9,7 % pe perioada de 12 luni încheiată la finele lunii aprilie a.c. (prima scădere sub 10 la sută din ultimii 3 ani) și scăderea produsului intern brut cu 0,2 la sută în trimestrul I a.c., după o creștere de 0,4 la sută în trimestrul precedent. **Francul francez** a oscilat, alături de celelalte valute vest-europene, în raport cu dolarul, iar în cadrul E.M.S., a avut o poziție stabilă. Anunțarea unui deficit comercial de 10,16 miliarde franci pentru luna aprilie a.c. (cel mai ridicat deficit lunar de la majorarea prețului petrolului din 1973), alături de menținerea unei rate a inflației de peste 14 la sută au deschis perspectivele exercitării unor noi presiuni asupra cursului francului francez, atît în raport cu dolarul, cît și față de monedele din E.M.S. La finele săptămînii analizate, cursul francului francez față de dolar a înregistrat o depreciere de 2 la sută comparativ cu nivelul de la finele săptămînii precedente. Cursul **yenului japonez** față de dolar a avut, în continuare, o tendință de slăbire, în special ca urmare a menținerii ecartului de dobînzi în favoarea monedei americane. Datele economice publicate în această perioadă relevă o reducere a ritmului creșterii producției industriale din Japonia la 3,7 la sută în exercițiul financiar încheiat la 31 martie a.c., față de 4,5 la sută în exercițiul precedent.

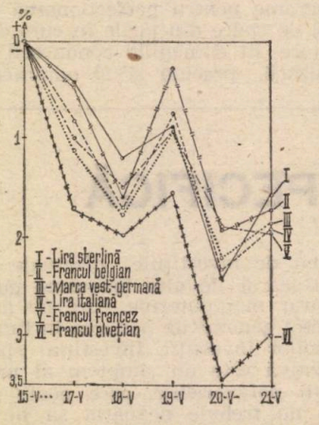

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 17—21 V. Bază : 15 V a.c.

Nivelul dobînzilor la depozitele pe termen de 6 luni în principalele eurovalute s-a situat, la 21 mai a.c., la 14,4375 la sută la dolarul S.U.A. (14,625 la sută la 14 mai), la 8,6875 la sută pentru marca vest-germană (8,5 la sută la 14 mai), la 4,5625 la sută pentru francul elvețian (4,125 la sută la 14 mai), și la 13,75 la sută pentru lira sterlină (13,1875 la sută la 14 mai 1982).

Pe piața de la Londra, prețul **unciei de aur** a urcat de la 338,50 dolari (al doilea fixing din 17 mai a.c.), la 343,25 dolari (primul fixing din 21 mai a.c.), pentru a reveni la 338,50 dolari la ultimul fixing din săptămîna analizată.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Pe marginea recentei reuniuni a F.M.I.

Creşterea capacităţii de finanţare a organismelor internaţionale — cerinţă a atenuării dificultăţilor din economia mondială

RECENTELE REUNIUNI FINANCIARE de la Helsinki au scos în relief una din problemele de bază ale actualei configuraţii a relaţiilor financiar-valutare internaţionale : rămînerea în urmă a capacităţii de finanţare a organismelor internaţionale — în speţă Fondul Monetar Internaţional şi Grupul Băncii Mondiale — faţă de evoluţia comerţului mondial şi a altor mărimi care definesc nevoile de finanţare ale ţărilor participante la circuitul economic mondial. Este limpede că, cu cît dificultăţile pe care le întîmpină aceste ţări datorită crizei economice sporesc, cu atît sprijinul financiar internaţional trebuie şi el să sporească, cu atît deci capacitatea de finanţare a organismelor chemate să mobilizeze şi să distribuie resursele financiare internaţionale trebuie să crească.

Ce s-a constatat în această privinţă în cadrul reuniunilor de la Helsinki ?

Toate organismele financiare internaţionale întîmpină dificultăţi crescînde în colectarea fondurilor de finanţare. Cazul cel mai elocvent este acela al Fondului Monetar Internaţional, al cărui rol principal în echilibrarea şi finanţarea deficitelor balanţei de plăţi ale ţărilor membre este recunoscut pe plan mondial. Fondul Monetar Internaţional, se arată în comunicatul final al reuniunii Comitetului interimar, „trebuie să fie suficient de puternic şi să aibă resurse adecvate pentru a fi în măsură să facă faţă efectiv problemelor deceniului 80".

Întrucît este ştiut că unul din principalele dezechilibre pe care le-a generat criza îl constituie marile deficite ale balanţelor de plăţi, logica cere ca Fondul să-şi adapteze capacitatea de finanţare la actuala situaţie, pentru a răspunde, în condiţiile prevăzute în statut, obiectivului acoperirii acestor deficite. Realităţile nu sînt însă de natură să sprijine F.M.I. în abordarea eficientă a „problemelor deceniului 80".

Fondul Monetar Internaţional dispune de trei surse de formare a fondurilor destinate finanţării deficitelor temporare ale balanţei de plăţi : cotele de participare subscrise şi vărsate de ţările membre, împrumuturile efectuate de F.M.I. la diferiţi împrumutători şi alocările de drepturi speciale de tragere (D.S.T.).

Avînd în vedere caracterul cooperativ şi interstatal al F.M.I., formarea fondurilor lui de lucru depinde în principal de încasarea cotelor de participare de la ţările membre. În această privinţă, Comitetul interimar a reiterat la Helsinki punctul său de vedere că „subscrierile de cote trebuie să reprezinte principala sursă a mijloacelor financiare pentru operaţiile F.M.I.".

Resurse ale Fondului Monetar Internaţional
(miliarde D.S.T. la 31 ian. 1982)

Drepturi speciale de tragere (D.S.T.)	16,5
Cote ale membrilor	60,7
Împrumuturi în cadrul aranjamentelor generale de împrumut	6,4
Facilitatea petrolului	0,8
Alte resurse	17,1
Total	101,5

Cotele sînt stabilite pe ţări pe baza unor indicatori economici şi financiari şi se achită în proporţie de 25% în D.S.T. sau valută convertibilă şi 75% în monedă naţională. Statutul F.M.I. prevede ca periodic să se procedeze la majorări („revizuiri") ale cotelor de participare, pentru a se ţine pasul cu sporirea nevoilor de finanţare. Din 1965 încoace, majorările de cote au făcut ca volumul total al cotelor să evolueze astfel (în miliarde D.S.T., un D.S.T. fiind egal, în ianuarie 1982, cu 1,14784 dolari S.U.A.) :

a 4-a revizuire (1965)	21,0
a 5-a revizuire (1969)	28,9
a 6-a revizuire (1976)	39,0
a 7-a revizuire (1978)	58,6

A 8-a revizuire a fost prevăzută pentru 1982, urmînd ca ea să ducă, potrivit evaluărilor iniţiale, la o creştere a volumului total al cotelor pînă la circa 150 miliarde D.S.T.

Discuţiile purtate în jurul majorării cotelor în cadrul celei de a 8-a revizuiri au vădit însă existenţa unor divergenţe serioase între membri. Multe ţări şi-au manifestat scepticismul asupa oportunităţii unei atît de largi majorări de cote, considerînd că aceasta ar avea efecte inflaţioniste. În consecinţă, ţările la care ne referim au tergiversat exprimarea acordului lor. La Helsinki, Comitetul interimar a invitat Consiliul executiv, care răspunde de conducerea activităţii F.M.I., să continue eforturile de realizare a celei de a 8-a revizuiri, astfel încît să fie în măsură să dea un răspuns cu privire la data cînd speră că va fi posibil să se obţină un acord asupra principalelor aspecte ale revizuirii. Pînă atunci, a 8-a revizuire a cotelor, care ar fi întărit considerabil capacitatea F.M.I. de a acoperi nevoile de finanţare a deficitului balanţei de plăţi a ţărilor membre, rămîne o problemă nerezolvată.

Problema la care ne referim nu rezidă însă numai în elucidarea mărimii optime a sporului de cote ; ea are rădăcini mai adînci. S.U.A. şi, poate, şi alte ţări care deţin cele mai mari cote la F.M.I. şi care deci ar contribui cel mai mult la realizarea noii majorări nu sînt convinse că ar fi în interesul lor să dea o amploare prea mare Fondului Monetar Internaţional şi, în general, organismelor financiare internaţionale. Ele au devenit refractare la conceptul cooperării financiare multilaterale, care anonimizează proveniența fondurilor. În schimb, ele vor să amplifice relaţiile bilaterale, acestea permiţînd ţărilor deţinătoare de capital negocierea directă cu ţările lipsite de capital, deci tratarea directă a condiţiilor acordării de împrumuturi.

După cum se vede, realizarea noii majorări de cote şi, odată cu ea, capacitatea F.M.I. de a-şi majora resursele financiare pe această cale trec printr-un impas deosebit de dificil.

O a doua sursă de formare a mijloacelor financiare ale F.M.I. o constituie împrumuturile contractate de F.M.I. la diverşi împrumutători, care-i permit să-şi procure fonduri peste cele proprii (formate din vărsămintele cotelor subscrise de membri). Această sursă a fost inaugurată în 1962 prin Aranjamentele generale de împrumut (engl. General Agreements to Borrow), încheiate cu Grupul celor zece principale puteri financiare occidentale. Ea reprezintă un „copil al crizei", un reflex al marilor dezechilibre financiare pe care fenomenele de criză le-au declanşat în lume. Aranjamentele generale de împrumut procură Fondului Monetar Internaţional 6,4 miliarde dolari S.U.A.

Împrumuturile contractate de F.M.I. din diferite surse au continuat în 1974 şi 1975 sub forma facilităţii petrolului, F.M.I. împrumutîndu-se de la principalele ţări exportatoare de petrol şi de la alte ţări şi acordînd la rîndul său împrumuturi ţărilor a căror balanţă de plăţi devenise grav deficitară ca urmare a costurilor ridicate ale importului de petrol. Formule similare au fost utilizate în 1979 (în cazul aşa-zisei facilităţi a finanţării suplimentare), în 1981 (în cazul facilităţii extinse), în relaţiile cu Banca Reglementelor Internaţionale etc. Totalul sumelor puse la dispoziţia F.M.I. pe aceste căi se ridică la circa 25 miliarde D.S.T.

Am arătat înainte că la Helsinki s-a manifestat preferinţa pentru resursele procurate de la membri pe calea cotelor şi, implicit, antipatia pentru resursele împrumutate de la diverşi deţinători de capitaluri. Aceasta, deoarece F.M.I. a dus întotdeauna o politică a dobînzilor mici, pe care cotele de subscriere ale membrilor, primite bineînţeles gratuit, o puteau permite. Contractarea de împrumuturi cu dobînda pieţei a făcut ca această politică să fie ştirbită, diferitele „facilităţi" avînd a suporta dobînzi corespunzătoare celor plătite de F.M.I. pentru procurarea fondurilor respective, ceea ce a viciat imaginea tradiţională din acest punct de vedere a F.M.I. Perspectiva ca a 8-a revizuire a cotelor să întîrzie sau să reprezinte numai un fragment din suma apreciată iniţial ca necesară va obliga însă F.M.I. să recurgă în continuare la aranjamentele de împrumut.

dr. Costin C. KIRIŢESCU

*) Partea a doua a acestui articol va apărea în nr. 22 din 4 iunie a.c.

SEMNIFICAŢII ALE ADOPTĂRII NOII CONVENŢII ASUPRA DREPTULUI MĂRII

NOUA CONVENŢIE asupra dreptului mării, adoptată la 30 aprilie a.c. reprezintă o reglementare atotcuprinzătoare asupra tuturor spaţiilor maritime, atît a celor aflate sub jurisdicţia naţională a statelor cît şi a celor din Zona internaţională a teritoriilor submarine. Convenţia statornicește un nou regim cu privire la efectuarea cercetării ştiinţifice şi exploatarea resurselor marine, precum şi în legătură cu combaterea poluării. De asemenea, Convenţia consacră reguli cu privire la soluţionarea diferendelor în ampla şi complexa problematică maritimă în zonele naţionale de jurisdicţie, precum şi în Zona internaţională a teritoriilor submarine.

Analiza atentă a noilor texte pune în lumină semnificaţia lor deosebită în privinţa statornicirii noului sistem de norme şi reglementări în toate zonele şi spaţiile maritime şi, cu deosebire, în privinţa Zonei internaţionale a teritoriilor submarine. Pînă în ultima zi a celei de-a III-a Conferinţe O.N.U. asupra dreptului mării, tema cea mai disputată, care a concentrat atenţia tuturor statelor participante, a numeroaselor organizaţii internaţionale reprezentate, precum şi a unor organisme economice interesate, a fost aceea referitoare la sistemul şi modalităţile practice de prospectare, explorare şi exploatare a resurselor minerale ale Zonei teritoriilor submarine de dincolo de jurisdicţia naţională a statelor. În analiza de faţă ne vom opri asupra principalelor reglementări referitoare la modalităţile de valorificare a resurselor acestei Zone, în lumina noilor reglementări adoptate.

Însemnătatea economică

CERCETĂRILE efectuate în ultimii ani confirmă ipoteza că teritoriile submarine conţin importante bogăţii, cu o semnificaţie deosebită în satisfacerea cererii sporite de materii prime şi, în general, în dezvoltarea economică contemporană. O mare însemnătate au, în special, **nodulii polimetalici**, aflaţi în cantităţi foarte mari în aceste teritorii. Cunoscuţi încă din secolul trecut, nodulii polimetalici au concentrat preocuparea cercurilor de specialitate, fiind obiect de studiu, mai ales în ultimul deceniu. Aflaţi la o adîncime de 4 000—6 000 m, efortul de exploatare a lor este deosebit, presupunînd o tehnică specială şi o pregătire adecvată. Cercetările ştiinţifice demonstrează interesul economic pentru efectuarea unor explorări sistematice, bine organizate, coordonate la nivel internaţional. După evaluările efectuate, în teritoriile submarine se află o cantitate de minerale, potenţial recuperabile, de mai multe **trilioane** de tone, şi anume circa 3,6 miliarde tone nichel, 2,4 miliarde tone cupru, 2,4 miliarde tone cobalt, 96 miliarde tone mangan. Din cercetările întreprinse a rezultat că — chiar în condiţiile unei exploatări industriale — nodulii vor continua să se înmulţească într-un ritm superior celui în care va avea loc exploatarea. Şi dacă rezervele vor spori în viitor de 5 ori, iar cererea va creşte într-un ritm anual de 4%, cantităţile disponibile de nichel şi cupru, solicitate de economia mondială, vor satisface necesarul pentru 150 şi, respectiv, 50 de ani. S-a demonstrat că valoarea economică a nodulilor depinde de nivelul tehnologiilor de exploatare a resurselor minerale nu numai din teritoriile submarine, ci şi de pe uscat. Pornind de la aceasta, reprezentanţii celor 163 de state participante la cea de-a III-a Conferinţă O.N.U. asupra dreptului mării şi-au concentrat eforturile — pe parcursul celor opt ani de negocieri intense — asupra soluţionării următoarelor probleme : **a.** cum să se exercite drepturile de explorare şi exploatare ale statelor membre asupra acestor importante resurse minerale ; **b.** cum să fie coordonată activitatea de valorificare ; **c.** cum să se efectueze finanţarea proceselor destul de scumpe de extragere şi valorificare a minereurilor din Zonă.

Avînd în vedere însemnătatea economică a bogăţiilor aflate în Zona internaţională a teritoriilor submarine, Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite a decis în decembrie 1970 ca atît Zona, cît şi resursele ei să devină **un patrimoniu comun al întregii umanităţi.** Printr-o Declaraţie de principii adoptată la 17 decembrie 1970, cu 108 voturi pentru şi 17 abţineri, Zona şi resursele sale au fost proclamate patrimoniu comun al omenirii, neputînd fi însuşite sub nici o formă de către anumite state, exploatarea lor urmînd să se efectueze în beneficiul întregii umanităţi. Reflectarea acestor principii în noua Convenţie a întîmpinat opoziţia ţărilor puternic industrializate, care s-au pronunţat pentru accesul liber al marilor companii industriale la exploatarea resurselor Zonei, încercînd să demonstreze necesitatea ca noul mecanism internaţional să aibă asemenea atribute care să nu împiedice activitatea acestor companii ci să stabilească numai unele orientări cu caracter general cu privire la organizarea procesului de explorare şi exploatare. După negocieri îndelungate, la insistenţa ţărilor în curs de dezvoltare, inclusiv a României, în noua Convenţie s-au înscris reglementări de natură să garanteze valorificarea resurselor minerale ale Zonei internaţionale în folosul tuturor popoarelor, luînd în considerare, în primul rînd, cerinţa depăşirii decalajelor existente şi a satisfacerii dezideratelor fundamentale ale acestor ţări în lupta pentru consolidarea independenţei lor economice. Sistemul de explorare şi exploatare instituit prin noua Convenţie oferă cadrul necesar menţinerii patrimoniului comun al umanităţii, ocrotirii resurselor conţinute de Zona internaţională a teritoriilor submarine — ca avuţie comună a naţiunilor, în vederea valorificării lor în interesul tuturor popoarelor. Conferinţa s-a concentrat asupra elaborării unor norme prin care se asigură organizarea şi desfăşurarea activităţilor de prospectare, explorare şi exploatare a bogăţiilor existente în condiţii echitabile, ţinîndu-se seama de interesele tuturor ţărilor, în primul rînd ale celor în curs de dezvoltare.

Convenţia statornicește faptul că activităţile din Zonă se desfăşoară în folosul întregii umanităţi — independent de situaţia geografică a statelor, fie că este vorba de ţări riverane sau de ţări fără litoral. Se consacră expres că Zona este deschisă utilizării de către toate statele, în scopuri exclusiv paşnice, toate activităţile urmărind : **a.** să favorizeze dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale şi creşterea echilibrată a comerţului internaţional în scopul dezvoltării generale a tuturor ţărilor şi în special a ţărilor în curs de dezvoltare ; **b.** să asigure posibilitatea pentru toate statele părţi de a participa la punerea în valoare a resurselor Zonei ; **c.** să sporească resursele disponibile pentru a satisface cererea mondială ; **d.** să protejeze ţările în curs de dezvoltare, împotriva efectelor economice defavorabile care ar putea rezulta dintr-o scădere substanţială a încasărilor pe care aceste ţări le obţin din exportul de minereuri, atunci cînd această scădere s-ar datora activităţilor desfăşurate în Zona teritoriilor submarine. Ţinînd seama de această situaţie, textul Convenţiei statornicește reglementări prin care se facilitează încheierea de noi aranjamente sau acorduri corespunzătoare, la care să participe toate părţile afectate, prin care să se stimuleze creşterea şi să se asigure eficacitatea şi stabilitatea pieţelor pentru categoriile de produse provenind din Zonă, la preţuri remuneratorii pentru producători şi echitabile pentru consumatori ; **e.** să asigure o împărţire echitabilă între statele părţi şi distribuirea către aceste state a avantajelor financiare şi a altor avantaje economice obţinute din activităţile desfăşurate în Zonă, ţinînd cont în special de interesele şi nevoile ţărilor în curs de dezvoltare.

Autoritatea internaţională pentru teritoriile submarine

NEGOCIEREA PROBLEMELOR COMPLEXE ale explorării şi exploatării bogăţiilor Zonei internaţionale a teritoriilor submarine a dus la convenirea unor reglementări prin care se instituie o Autoritate internaţională prin intermediul căreia statele părţi organizează şi controlează activităţile desfăşurate în procesul administrării resurselor Zonei. Autoritatea este fondată pe principiul **egalităţii suverane** a tuturor membrilor săi. Convenţia precizează că toţi membrii — pentru a asigura fiecăruia dintre ei drepturile şi avantajele ce decurg din această calitate — au îndatorirea să se achite cu bună-credinţă de obligaţiile ce le-au contractat. Activităţile din Zonă sînt desfăşurate **direct** de către Autoritate şi **sub controlul său.** Aceste activităţi se efectuează cu autorizaţia noii Autorităţi internaţionale, care trebuie să evite orice discriminare în exercitarea puterilor şi funcţiunilor sale, inclusiv atunci cînd acordă posibilitatea de a desfăşura activităţi în Zonă pentru diferite enti-

tăți, în baza sistemului paralel instituit pentru organizarea proceselor de explorare și exploatare a resurselor Zonei internaționale a teritoriilor submarine.

Noua Autoritate este compusă din : **a.** Adunarea tuturor statelor ; **b.** Consiliul — ca organ executiv al Autorității ; **c.** Întreprinderea de explorare și exploatare ; **d.** Secretariatul noii Autorități ; **e.** Camera pentru teritoriile submarine a Tribunalului dreptului mării. Autoritatea are personalitate juridică internațională și se bucură de capacitatea juridică necesară pentru a-și exercita funcțiile și pentru a-și realiza obiectivele statornicite prin Convenție. Acest nou mecanism nu a fost conceput ca o organizație supranațională, ci ca un sistem de coordonare a activităților de explorare și exploatare a bogățiilor patrimoniului comun al umanității, instituit potrivit concepției și practicilor democratice de funcționare ale Organizației Națiunilor Unite. Țările dezvoltate au insistat ca rolul principal să revină Consiliului noii Autorități și nu Adunării tuturor statelor. Țările în curs de dezvoltare, inclusiv România, au argumentat necesitatea ca toate deciziile în problemele de fond să fie luate de către Adunarea tuturor statelor, Consiliul avînd numai un rol subordonat, ca organ executiv. Convenția a reținut această opțiune, conferind Adunării tuturor statelor rolul prioritar în organizarea și coordonarea tuturor activităților de prospectare, explorare și exploatare a resurselor Zonei internaționale a teritoriilor submarine.

Întreprinderea a fost concepută ca un organism economic însărcinat să efectueze operațiunile concrete de explorare și exploatare a resurselor minerale din Zonă, pe baza hotărîrilor Adunării și îndrumărilor Consiliului pentru activitatea curentă. Întreprinderea este condusă de către un Consiliu de administrație ales pe baza **reprezentării geografice echitabile** și a **principiului rotației** țărilor reprezentate.

Camera Tribunalului dreptului mării care se ocupă de soluționarea diferendelor din Zona internațională a teritoriilor submarine este o componentă a Tribunalului pentru dreptul mării, care are atribuții numai în această zonă, ținînd seama de caracterul specific al disputelor ce ar putea să apară între state sau întreprinderi în legătură cu interpretarea și aplicarea regulilor privind regimul Zonei internaționale, precum și cu privire la activitățile desfășurate în Zonă. Hotărîrile acestei camere a Tribunalului au caracter definitiv, ele fiind obligatorii și executorii pentru toate diferendele vizind această Zonă.

Condiții financiare

TEXTUL NOII CONVENȚII precizează că pentru organizarea și funcționarea noii Autorități internaționale se va aplica un sistem similar celui statornicit pentru Națiunile Unite, prelulndu-se criteriile instituite în cadrul Organizației mondiale. Pe de altă parte, textul statornicește ca — în stabilirea contribuțiilor financiare — să se țină seama de participarea statelor sau organizațiilor economice la operațiunile de explorare și exploatare, deoarece, cel puțin în prima perioadă, vor participa la aceste operațiuni mai puține state, în raport de mijloacele tehnice cu care sînt dotate. Negocierile au avut în vedere faptul că, deocamdată, asemenea mijloace tehnice nu sînt decît la îndemîna țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial. Se prevede ca sistemul contribuțiilor financiare să se bazeze pe criteriul participării la producția din Zonă, iar în stabilirea cuantumului lor să se ia în considerare și beneficiile obținute, în temeiul contractelor încheiate de Autoritate. Aranjamentele financiare includ : tipul de garanție ce trebuie prezentată de către contractant ; taxa inițială pe care acesta va trebui să o verse ; condițiile costurilor de punere în valoare și de exploatare ; regulile și metodele de contabilitate ce trebuie aplicate contractelor. Convenția stipulează reglementări prin care Autoritatea : **a.** să-și asigure maximum de încasări ; **b.** să furnizeze stimulentele financiare necesare, atunci cînd este cazul, pentru a atrage investiții și tehnologie în explorările și exploatările resurselor Zonei ; **c.** să facă astfel ca toate statele și alte entități cărora li se acordă contractul să fie tratate pe picior de egalitate și să aibă cheltuieli financiare comparabile. Convenția precizează că cheltuielile ce trebuie recuperate din încasările de exploatare sînt cele direct legate de punerea în valoare a sectorului contractual, cu excepția costurilor de prospectare, angajate înainte sau după începerea producției comerciale referitoare la cheltuielile de echipare sau cheltuielile de punere în valoare și cheltuielile direct legate de sectorul contractual, angajate după începerea producției comerciale. După negocieri îndelungate, s-a optat pentru edificarea unui sistem eficient în care se va da prioritate generală **criteriilor economice**, toate aranjamentele financiare urmînd să se subordoneze acestei viziuni.

Aranjamente provizorii

ȚINÎNDU-SE SEAMA de faptul că între momentul semnării noii Convenții și cel al intrării ei în vigoare va trece o perioadă de mai mult de 1 an de zile, reprezentanții statelor participante au ajuns la concluzia că este necesară constituirea unei **Comisii pregătitoare** pentru punerea în aplicare a prevederilor Convenției cu privire la Zona internațională a teritoriilor submarine, așa încît în momentul intrării în vigoare a noilor reglementări să fie posibilă **începerea imediată** a operațiunilor de exploatare a resurselor din această Zonă. Printr-o rezoluție separată de textul Convenției s-a convenit ca această Comisie să fie alcătuită din toate statele semnatare ale Convenției și să aibă atribute în direcția pregătirii procesului de punere în funcțiune a noii Autorități internaționale, elaborării de recomandări cu privire la activitățile de explorare, care vor ajuta noua Autoritate în activitățile ce urmează să le coordoneze în temeiul prevederilor Convenției. Comisia pregătitoare urmează să-și înceteze activitatea în momentul convocării Adunării tuturor statelor, la data intrării în vigoare a Convenției. Costurile activităților desfășurate de această Comisie urmează să fie suportate din bugetul O.N.U., pe baza acelorași criterii în temeiul cărora a acționat Conferința asupra dreptului mării.

Un al doilea grup de aranjamente provizorii vizează **protecția investițiilor preliminare** de capital în activitățile de explorare desfășurate în Zona teritoriilor submarine, înaintea intrării în vigoare a noii Convenții. Protecția acestor investiții a făcut obiectul unei rezoluții negociate intens în cursul ultimei Sesiuni a Conferinței asupra dreptului mării. Preocuparea țărilor în curs de dezvoltare a fost ca textul rezoluției să aibă **numai un caracter provizoriu,** iar obiectul său să nu depășească activitățile de prospectare și explorare, urmărindu-se — în acest fel — evitarea tendințelor companiilor particulare de a permanentiza activitățile separate, organizate pe baza reglementărilor unilaterale adoptate de unele state dezvoltate. În conformitate cu această rezoluție, unele companii private și întreprinderi de stat pot desfășura activități de explorare în Zona internațională a teritoriilor submarine, fiindu-le garantate investițiile efectuate numai în perioada premergătoare intrării în vigoare a Convenției. Și această categorie de aranjamente are un caracter provizoriu, urmînd să înceteze în momentul în care reglementările conținute în textul Convenției vor intra în vigoare.

PE PARCURSUL negocierilor dedicate elaborării noii Convenții asupra dreptului mării, reprezentanții țării noastre au promovat cu consecvență concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la adoptarea unor reguli democratice privind sistemul de exploatare a resurselor teritoriilor submarine, precum și cu privire la structura, atribuțiile și funcționarea noii Autorități internaționale pentru coordonarea activităților desfășurate în vederea valorificării acestor resurse. Țara noastră a contribuit la consacrarea unor reglementări de natură să garanteze participarea tuturor statelor la punerea în valoare a resurselor Zonei internaționale a teritoriilor submarine, iar de rezultatele acestei activități să beneficieze toate statele, ținîndu-se seama în special de interesele țărilor în curs de dezvoltare. România s-a pronunțat pentru instituirea unui mecanism internațional care să procedeze la explorarea și exploatarea resurselor acestei Zone — direct sau prin aranjamente cu state, întreprinderi de stat ale unei sau mai multor țări ori întreprinderi particulare — în așa fel încît toate statele, inclusiv cele cu un potențial științific și tehnico-economic mai redus, să poată participa la aceste activități. Concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la reprezentarea geografică echitabilă a tuturor statelor mari, mijlocii sau mici, precum și în legătură cu rotația membrilor aleși, în vederea participării largi, efective la adoptarea deciziilor în domeniul maritim, și-a găsit reflectarea în textele Convenției prin consacrarea unor principii care stau la baza funcționării noii Autorități internaționale. Totodată, în textele adoptate s-au înscris importante propuneri românești cu privire la organizarea și conducerea proceselor productive în Zona internațională a teritoriilor submarine și în legătură cu împărțirea beneficiilor. Astfel, țara noastră a avut un rol important în procesul negocierii și consacrării principiilor de constituire și a modalităților de funcționare a noului mecanism internațional, ca expresie a cursului actual al relațiilor internaționale în direcția promovării unei noi ordini mondiale, întemeiată pe echitate și justiție, pe înțelegere și colaborare internațională.

prof. dr. Dumitru MAZILU

Comerțul exterior în anii '70: aparențe și realități

ÎN CURSUL deceniului trecut, comerțul exterior al țărilor nesocialiste a cunoscut — în expresie valorică — o creștere mult mai rapidă decît în anii '60, respectiv de 6,4 ori, față de 3,3 ori. Evident, la aceasta a contribuit și evoluția ascendentă a prețurilor la o serie de produse de export, în special la combustibili și energie, grupa respectivă de mărfuri sporindu-și sensibil ponderea în ansamblul schimburilor comerciale.

Aparent, țările în curs de dezvoltare au înregistrat o evoluție comparativ mai favorabilă, valoarea schimburilor lor comerciale crescînd în perioada 1970—1980 de circa 9 ori, din care exporturile — de peste 10 ori (vezi graficul). Dar, dacă se compară rezultatele obținute de două subgrupuri situate la extreme — țările membre ale O.P.E.C. și subgrupul țărilor cel mai puțin dezvoltate — se constată că, în timp ce țările O.P.E.C. și-au sporit în intervalul menționat exporturile de peste 17 ori, iar

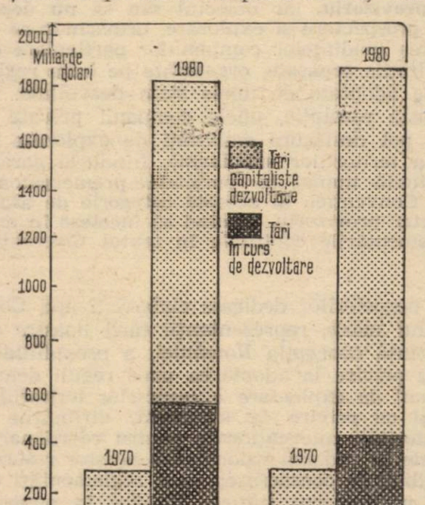

importurile de aproape 14 ori, țările cel mai puțin dezvoltate și-au mărit exporturile doar de 3,6 ori, iar importurile de 6,3 ori. Or, evoluțiile mai recente ale cererii și prețurilor pe piața mondială determină atît o erodare a excedentelor balanței comerciale a țărilor O.P.E.C. cît și o creștere continuă a deficitelor respective în cazul ultimului subgrup de țări.

R.P.D. Coreeană: caratele construcțiilor de mașini

INDUSTRIA R.P.D. Coreene a cunoscut un ritm rapid de dezvoltare atît în perioada de industrializare a economiei naționale (de peste 19%, în medie pe anii 1957—1970), cît și în deceniul următor (de aproape 16%). O contribuție importantă a adus aici „industria creatoare de industrii", respectiv construcțiile de mașini, care — de la o pondere de numai 1,6% în ansamblul producției industriale în 1944 — au ajuns să se situeze detașat pe primul loc printre ramurile industriale.

În prezent industria constructoare de mașini satisface în proporție de peste 95% necesarul intern de mașini, utilaje și instalații. Ea asigură echipamentele trebuincioase, inclusiv instalații complexe moderne, pentru toate ramurile economiei naționale, ca metalurgia, industria chimică, cea extractivă, de materiale de construcții, industria ușoară, agricultura, transporturile ș.a. Ea a însușit treptat producția de mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, cum sînt echipamentele pentru hidro și termocentrale, laminoare, instalații pentru procesele chimice care se desfășoară la presiuni ridicate etc. Toate aceste realizări — menționa recent revista **La Corée d'aujourd'hui** — constituie un factor de neutralizare a efectelor negative ale fluctuațiilor conjuncturale externe asupra dezvoltării economiei naționale a R.P.D. Coreene.

Decalajul consumului de hîrtie și carton

CONFORM evaluărilor publicate de revista **Pulp and Paper International**, consumul de hîrtie și carton, în medie pe locuitor, se situează în majoritatea țărilor africane la nivele extrem de scăzute. Astfel, în anul 1980, în Republica Africa Centrală acest consum se situa în jur de 0,1 kg, în Lesotho, Mali, Niger, Ruanda și Volta Superioară — de 0,2 kg, în Ciad, Gambia și Sierra Leone — de 0,3 kg, în Benin, Botswana, Burundi, Zair, Guineea, Mauritania și Somalia — în jur de 1 kg, în Gabon, Liberia și Senegal — de 2 kg, în Malawi — de 3 kg, în Ghana și Zambia — de 4 kg, în Coasta de Fildeș — de 5 kg ș.a.m.d.

O cauză a acestei situații o constituie faptul că țările respective — dintre care multe posedă suprafețe considerabile de păduri și sînt exportatoare de material lemnos — nu dispun de fabrici de hîrtie și carton, bazîndu-se pe importul acestor produse. Dar, chiar și în cazul a numeroase țări africane unde există o industrie incipientă de profil, producția acesteia este cu totul insuficientă pentru a asigura un consum corespunzător cerințelor progresului economic și social (în același an, consumul pe locuitor a fost — de exemplu — de 0,4 kg în cazul Ugandei, de 1 kg în cel al Republicii Malgașe și al Tanzaniei, de 2 kg în Nigeria, de 3 kg în Mozambic și de 5 kg în Kenya). Ținîndu-se seama de faptul că asigurarea vehiculării informației în domeniul educațional, științific și cultural reprezintă o componentă de seamă a consumului de hîrtie și carton, apare evident că nivelul foarte scăzut al acestuia (comparativ, de pildă, cu cel al unor țări socialiste — 15 kg în Cuba, 64 kg în Ungaria, 82 kg în R.D.G.) constituie una dintre frînele din calea depășirii stadiului lor de înapoiere.

R.F.G.: investiții în cercetări

ANUL trecut R.F.G. s-a situat pe primul loc în lumea occidentală în ceea ce privește ponderea în produsul național brut a cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare, respectiv de 2,7%, depășind întrucîtva alte țări frunțașe în acest domeniu, ca S.U.A., Japonia sau Anglia. După datele Ministerului federal al cercetării și tehnologiei, totalul investițiilor efectuate în acest scop de către stat și de întreprinderile private a sporit de la 27 miliarde mărci în 1975 la 41,5 miliarde în 1981. Concomitent, a crescut și efectivul persoanelor care lucrează în domeniul cercetării : de la 250 mii în 1969, el a ajuns la aproape 365 mii de persoane anul trecut. Se apreciază că numărul cercetătorilor s-a majorat în R.F.G. într-un ritm mai rapid decît cel al personalului tehnico-administrativ, cea mai susținută creștere a cadrelor de cercetători înregistrîndu-se în învățămîntul universitar.

Sub raportul repartiției efortului de cercetare pe ramuri industriale, pe primele locuri se plasează industria aerospațială (cu investiții reprezentînd 30% din cifra de afaceri), industria de mașini electrice, cea de instrumente și aparate de precizie, precum și cea chimică. Ca volum global al alocațiilor pentru cercetare și dezvoltare, anul trecut, în frunte se situau siderurgia, construcțiile de mașini propriu-zise și industria de automobile, cu peste 8 miliarde mărci vest-germane fiecare.

Un nou tip de negociator

REVISTA franceză **L'Usine Nouvelle** releva recent faptul că — alături de și chiar în concurență cu noțiunea de „om de afaceri" — în practica relațiilor economice internaționale apare tot mai frecvent, în ultimul timp, noțiunea (respectiv profesia) de „inginer de afaceri". Dar nu este vorba aici doar de cadre avînd funcții tehnico-comerciale, ci de persoane capabile să integreze cunoștințe din multiple domenii : tehnic, financiar, politic, de relații umane, limbi străine etc. ; la acestea se adaugă aptitudinea de negociere și de adaptare, simțul tacticii, sînge rece și tenacitate, capacitatea de a relua negocierea după ce ai înregistrat odată un eșec.

Necesitatea unor asemenea „ingineri de afaceri" este crescînd resimțită pe măsura internaționalizării piețelor de desfacere, a deschiderii unui număr tot mai mare de întreprinderi și organizații lucrative către activitatea de export, îndeosebi în domenii ca engineering, construcții și lucrări publice, construcțiile de mașini și industria aeronautică, industria chimică și informatica. În condițiile actuale, misiunea „inginerului de afaceri" nu constă numai în a vinde un produs sau o tehnologie, ci chiar proiecte industriale (inclusiv ansambluri complexe) pentru care el este capabil să asigure atît montajul complet sub aspect tehnic, cît și rezolvarea problemelor financiare.

GLOSAR

Burse [IV]

O ultimă problemă legată de burse : care sînt **factorii determinanți ai cursurilor bursiere ?** Aceștia nu sînt alții decît cei care determină formarea prețurilor pe orice piață. O singură deosebire prezintă formarea cursurilor la bursele de acțiuni și obligațiuni, mai precis formarea cursurilor în cazul acțiunilor. Acțiunile reprezintă capital fictiv ; circulația acestui capital, deci a acțiunilor, este separată de circulația capitalului real. Este cert că prețul acțiunilor, deci cursul lor, este influențat de soarta capitalului real, de soarta societății care a emis acțiunile. El poate fi însă influențat și de alți factori, astfel încît cursul acțiunilor poate crește sau scădea indiferent de fluctuația valorii capitalului real.

Printre acești factori, rolul principal îl deține dobînda medie la capitalul de împrumut și dividendul pe care societatea emitentă a acțiunilor îl plătește acționarilor, adică mărimea părții din plusvaloarea creată în procesul de producție și distribuită acționarilor ; cu cît dividendul este mai mare, cu atît cursul acțiunilor societății respective crește mai mult.

În cazul obligațiunilor, cursul lor este în funcție, abstracție făcînd de fluctuațiile temporare, de rentabilitatea investiției în asemenea hîrtii, exprimată ca medie prin formula :

$$\frac{\text{dobînda nominală} \cdot 100}{\text{valoarea de piață}}$$

Un alt factor care influențează cursul este solvabilitatea emitentului : cu cît emitentul prezintă mai multă garanție, cu atît cursul este mai ferm. Factocul psihologic are și el un rol însemnat în formarea cursurilor bursiere. În această privință, ceea ce se numește „atmosfera" bursei influențează mai mult cursurile, în anumite perioade, decît realitățile materiale. Un zvon, chiar necontrolabil, poate răsturna tendința la bursă.

Media cursurilor bursiere pentru hîrtiile de valoare este publicată sub forma **indicilor bursei.** Indicii sînt calculați după diferite formule de autorități, organizații, ziare, bănci sau institute special create în acest scop. În R.F.G., **Institutul federal de statistică** din Wiesbaden publică săptămînal și la intervale mai mari de timp indici bursieri. În ce privește cursurile acțiunilor, institutul calculează indici pentru circa 600 acțiuni ale unor firme din diferite sectoare ale economiei. În S.U.A. există indicii ziarului **New York Times.** Un alt indice, **Standard & Poor's Industrial Price Index** cuprinde 50 de categorii de acțiuni industriale. Fiecare curs este înmulțit cu numărul acțiunilor emise de societatea respectivă, iar rezultatul se adună și se raportează la mărimile corespunzătoare din anul 1925. Baza indicelui este corectată din timp în timp în funcție de volumul diferit de vînzări sau emisiuni suplimentare de acțiuni. Această metodă redă ponderea, în principal, a marilor întreprinderi, precum și evoluția generală a capitalului pe acțiuni. Indicele **Dow Jones** este cel mai vechi : el datează din 1897. În prezent el cuprinde 40 de feluri de acțiuni și se calculează adunîndu-se cele mai noi cursuri și împărțind suma lor la un divizor constant.

C. K.

Prognoze petroliere

Despina Zazuleac, Suceava — 1) Fără îndoială că reducerea consumului de petrol pe piața mondială în ultimul an și jumătate — determinată de încetinirea simultană a activității economice ca și de adoptarea unor măsuri de economisire cu caracter de durată în principalele țări consumatoare — a apărut mai pronunțată decît a fost în realitate. Explicația acestui fenomen o reprezintă reducerea rapidă a stocurilor de petrol, după ce acestea erau la jumătatea anului 1980 cu aproape 1 miliard de barili (1 baril = circa 159 litri) mai mari decît media lor din anii 1975—1978. Un puternic factor favorizant al reducerii stocurilor l-au reprezentat dobînzile record înregistrate în 1981, alături de perspectiva scăderii în continuare a cererii și de mișcarea ușor descendentă a prețurilor, care nu mai justifică asemenea stocuri. Reducerea în continuare a nivelului stocurilor ar putea fi stăvilită de o reducere considerabilă a dobînzilor, ca și de o majorare însemnată a prețurilor la petrol.

2) Potrivit unor opinii ca cea a dr. Theodore Eck de la Standard Oil Company of Indiana, în ciuda dificultăților provocate de sporirea foarte lentă a utilizării energiei nucleare, de caracterul poluant al cărbunelui, de lipsa de competitivitate a unor surse alternative de energie, cererea de petrol a lumii nesocialiste va spori pînă la sfîrșitul secolului doar cu circa 1% pe an, în puternic contrast cu creșterea medie anuală de 7% din perioada 1960—1973, anterioară primului „șoc petrolier", ca și cu cea de 4% din perioada 1975—1979.

Îmbătrînire

Ionel Chiurtu, Buzău — Convocarea unei Adunări a Națiunilor Unite consacrată vîrstnicilor, programată a avea loc la Viena în luna august a.c., reflectă un fenomen cu totul nou în istoria omenirii și anume creșterea considerabilă a numărului și ponderii oamenilor în vîrstă în totalul populației globului, ca efect al sporirii speranței medii de viață de la 40 de ani în 1950 la 55 de ani în 1979 și 63 de ani la sfîrșitul acestui secol. De la 291 milioane în 1970, numărul oamenilor depășind vîrsta de 60 de ani va ajunge în anul 2000 la 600 milioane, dintre care 58 milioane în vîrstă de peste 80 de ani, față de numai 26 milioane în 1970.

Această evoluție, care se combină în numeroase țări cu o reducere a fertilității, ridică însemnate probleme de ordin economic și social. Acestea sînt cu atît mai acute în țările în curs de dezvoltare, dacă avem în vedere că la sfîrșitul secolului aproape două treimi din oamenii în vîrstă de peste 60 de ani vor fi locuitori ai lumii a treia, față de numai 50% în 1970, ca urmare a creșterii mai rapide a numărului vîrstnicilor în această categorie de țări (vezi graficul). În Africa, de pildă, prognozele indică faptul că în anul 2000 numărul oamenilor în vîrstă de peste 60 de ani va ajunge la cel puțin 42 milioane, ei fiind concentrați în mediul rural, în vreme ce tinerii migrează spre orașe în căutare de lucru, lăsîndu-i fără sprijin pe vîrstnici.

CELE TREI VÎRSTE ALE OMULUI

Creșterea populației (în %) în perioada 1970-1980

	Țări dezvoltate	Țări în curs de dezvoltare
VÎRSTA ȘCOLARĂ	1,5 %	28,5 %
VÎRSTA ACTIVĂ	10,9 %	28,7 %
PESTE 65 DE ANI	23,7 %	38,2 %

după «Development and Cooperation»

Agricultură

Paula Nimereanu, Timișoara — Agricultura rămîne o ramură de bază a economiei chiar și în cazul celor mai industrializate țări ale lumii. În ciuda ponderii sale reduse, de circa 2,7%, în produsul intern brut și în totalul populației ocupate, ca și a conditiilor pedoclimatice nu dintre cele mai favorabile, agricultura britanică, de exemplu, acoperă aproximativ două treimi din consumul intern de produse agroalimentare. Ridicarea în ultimul deceniu a randamentului mediu la hectar (la 5260 kg la grîu, 4190 kg la orz, 3.920 kg la ovăz) sau de cap de animal (la 4 620 litri de lapte pe vacă) a fost obținută în condițiile unei ușoare diminuări a numărului celor ocupați în agricultură, paralel cu creșterea gradului de mecanizare (în Anglia revin 14 hectare de teren arabil la un tractor) și cu aplicarea pe scară largă a rezultatelor cercetării științifice care beneficiază de un sprijin larg din partea statului.

În totalul celor 258 000 de ferme cîte există în agricultura britanică, jumătate sînt foarte mici : ele coexistă cu circa 29 000 de ferme mari, care ocupă fiecare cel puțin patru salariați și asigură aproape jumătate din producția agricolă a țării.

Flotă

Silviu Burlacu, Sinaia — 1) Creșterea de zece ori a prețului combustibilului în ultimul deceniu s-a reflectat în sporirea ponderii acestui capitol în totalul cheltuielilor de exploatare a navelor, de la 20—30% înainte de primul „șoc petrolier" din 1973 la 50—60% în prezent. Dacă cu cîțiva ani în urmă măsurile de economisire a combustibilului se limitau la reducerea cu 15—20% a vitezei de croazieră și la dotarea navelor cu motoare diesel, în prezent a început să se țină seama și de prețurile cu care se poate procura combustibilul necesar în diferite porturi, cunoscînd că între ele pot exista deosebiri de pînă la 45%. Pe vremea cînd această deosebire nu însemna mai mult de 6 dolari pe tona de combustibil, ea nu conta prea mult ; acum, cînd diferența de preț poate ajunge la 60 de dolari pe tonă, prețul combustibilului a devenit un factor cu pondere în stabilirea itinerarelor.

2) Pînă în prezent rezoluția privind eliminarea pavilioanelor de complezență, supusă UNCTAD la jumătatea anului trecut, este departe de a se adopta. Dimpotrivă, sub impulsul creșterii costurilor de exploatare a navelor, ponderea navelor circulînd sub pavilionul de complezență al Panama și Liberiei a ajuns la aproape 25% din flota mondială, față de 18% în 1970. Se știe că echipajele navelor circulînd sub pavilion de complezență au salarii mult mai mici decît membrii echipajelor restului flotei mondiale, ceea ce explică atracția sporită a recurgerii la acest sistem, care permite și respectarea mult mai puțin strictă a regulilor de siguranță în transportul maritim.

Temperaturi record

Cabiria Dorian, Rîmnicu Vîlcea — Amplitudinea maximă a temperaturii înregistrată pe planeta noastră este de 146,3°C. Concret, temperatura cea mai scăzută, și anume —88,3°C, a fost consemnată de termometrele de la stațiunea antarctică sovietică „Vostok", în vreme ce recordul de căldură (de +58°C) a fost înregistrat în localitatea Al-Azizia din Libia.

În România cea mai scăzută temperatură (—38,5°C) a fost înregistrată la Bod la 25 ianuarie 1942, iar cea mai ridicată (+44,5°C) în localitatea Ion Sion din Cîmpia Brăilei la 10 august 1951. În București (la stațiunea meteorologică Filaret) maxima absolută, înregistrată la 20 august 1945, a fost de +41,1°C, iar minima absolută, a fost de —30°C, consemnată la 25 ianuarie 1942.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 21 din 28 mai 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Sporirea accentuată a producției de cărbune **(Nicolae Dimitrescu)** 1

— Reducerea consumurilor materiale la baza diminuării costurilor de producție **(Ioan Ungur)** 3

— Recuperarea energiei — factor esențial în asigurarea necesarului energetic al economiei **(Ioan Herescu, Emil Costin)** 5

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate
- Dezbatere „R.E.". Dimensionarea judicioasă a necesarului de mijloace circulante (I) 7
- Prevenirea și lichidarea operativă a stocurilor supranormative **(T. Onofrei)** 9

— Energia animală în sistemul energetic al agriculturii românești (I) **(O. Parpală)** 10

— Revitalizarea unor activități agricole eficiente. Cultura ciupercilor — o importantă sursă alimentară **(Gheorghe Frățilă, Ștefan Streche, Tiberiu Titea)** 12

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE • ORGANIZARE

— O nouă etapă în perfecționarea sistemului informațional unitar al economiei naționale **(P. Aliu)** 15

— Sistemul de conducere și sistemul informațional **(Petre Sutru, Alexandru Ciupercă)** 16

RĂSPUNSURI ȘI ÎNTREBĂRI

— Perspectivele pe termen scurt și mediu ale evoluției ratei dobînzii pe plan internațional **(Ilie Măgură)** 17

TEORII • IDEI

— Investiția specifică, indicator economic cu multiple valențe (I) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, Șt. Sandu)** 19

— 15 ani de la înființarea Institutului de economie mondială
- Noi exigențe în fața cercetării economiei mondiale **(Ioan V. Totu)** 20
- Trecut și prezent în cercetările românești de conjunctură internațională **(Costin Murgescu)** 21

— Școli • curente • economiști. Radicalismul în gîndirea economică contemporană (I) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Reuniunea de la București a Grupului celor 77. Intensificarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii cadrelor **(Ion Barac)** 24

— Pe marginea recentei Reuniuni a F.M.I. Creșterea capacității de finanțare a organismelor internaționale — cerință a atenuării dificultăților din economia mondială **(Costin C. Kiriței)** 27

— Semnificații ale adoptării noii convenții asupra dreptului mării **(Dumitru Mazilu)** 28

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :
Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

— Energy recovery — an essential element to insure the energy requirements fot the economy **(Ioan Herescu, Emil Costin)** 5
— Judicious dimensioning of the needed working assets **(a debate)** (I) 7
— Animal energy in the energy system of the Romanian agriculture (I) **(O. Parpală)** 10
— Specific investment : a economic indicator of multiple importance **(M. Horovitz, Gh. Zaman, Șt. Sandu)** 19
— 15 years since the foundation of the Institute of world economy. New requirements facing the economic research **(Ioan V. Totu)** 20
— Past and present in the Romanian research on economic conjuncture **(Costin Murgescu)** 21
— The Bucharest meeting of the Group of the 77. Concerns about the development of the cooperation between developing countries in t e field of specialists training **(Ion Barac)** 24
— On the recent I.M.F. session. Increasing the financing capacity of the international organisms — a necessity to lessen the difficulties confronting the world economy **(Costin C. Kiritescu)** 27
— The significance o the adoption o the new Convention on the Law of the Sea **(Dumitru Mazilu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La récupération de l'énergie — facteur essentiel pour couvrir les besoins énergétiques de l'économie **(Ioan Herescu, Emil Costin)** 5
— Dimensions judicieuses du nécessaire des fonds de roulement **(débat)** (I) 7
— L'energie animale dans le système énergétique de l'agriculture roumaine (I) **(O. Parpală)** 10
— L'investissement spécifique, indicateur économique avec multiples significations **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu)** 19
— 15 ans depuis la création de l'Institut d'économie mondiale. Nouvelles exigences devant la recherche économique **(Ioan V. Totu)** 20
— Passé et présent dans les recherches roumaines de la conjoncture internationale **(Costin Murgescu)** 21
— La réunion de Bucarest du Groupe des 77. Préoccupations pour le développement de la cooperation économique entre lès pays en voie de dévélóppement dans le domaine de la formation des cadres **(Ion Barac)** 24
— L'accroissement de la capacité de financement des organismes internationaux — condition pour atenuer les difficultes de l'économie mondiale **(Costin C. Kiritescu)** 27
— Significations de l'adoption de la nouvelle convention du droit de la mer **(Dumitru Mazilu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Использование потерянной энергии — существенный фактор обеспечения энергетических потребностей экономики **(Иоан Хереску, Емил Костин)** 5
— Разумное определение размеров потребности в оборотных средствах (I) (**Обсуждение**) 7
— Животная энергия в энергетической системе сельского хозяйства Румынии (I) **(О. Парпалэ)** 10
— Удельное капиталовложение — многовалентный экономический показатель **(М. Хоровиц, Г. Заман, Ст. Санду)** 19
— Пятнадцатилетие образования Института мировой экономики. Новые требования, стоящие перед экономическим исследованием **(Иоан В. Тоту)** 20
— Прошлое и настоящее румынских исследований в области международной конъюнктуры **(Костин Мурджеску)** 21
— Забота о развитии экономического сотрудничества между развивающимися странами в области подготовки кадров **(Ион Барак)** 24
— Увеличение способности международных организмов финансировать — требование преследующее смягчение трудностей в мировой экономике **(Костин К. Кирицеску)** 27
— Значение принятия новой конвенции по морскому праву **(Думитру Мазилу)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod 70 159, București.

CIMF

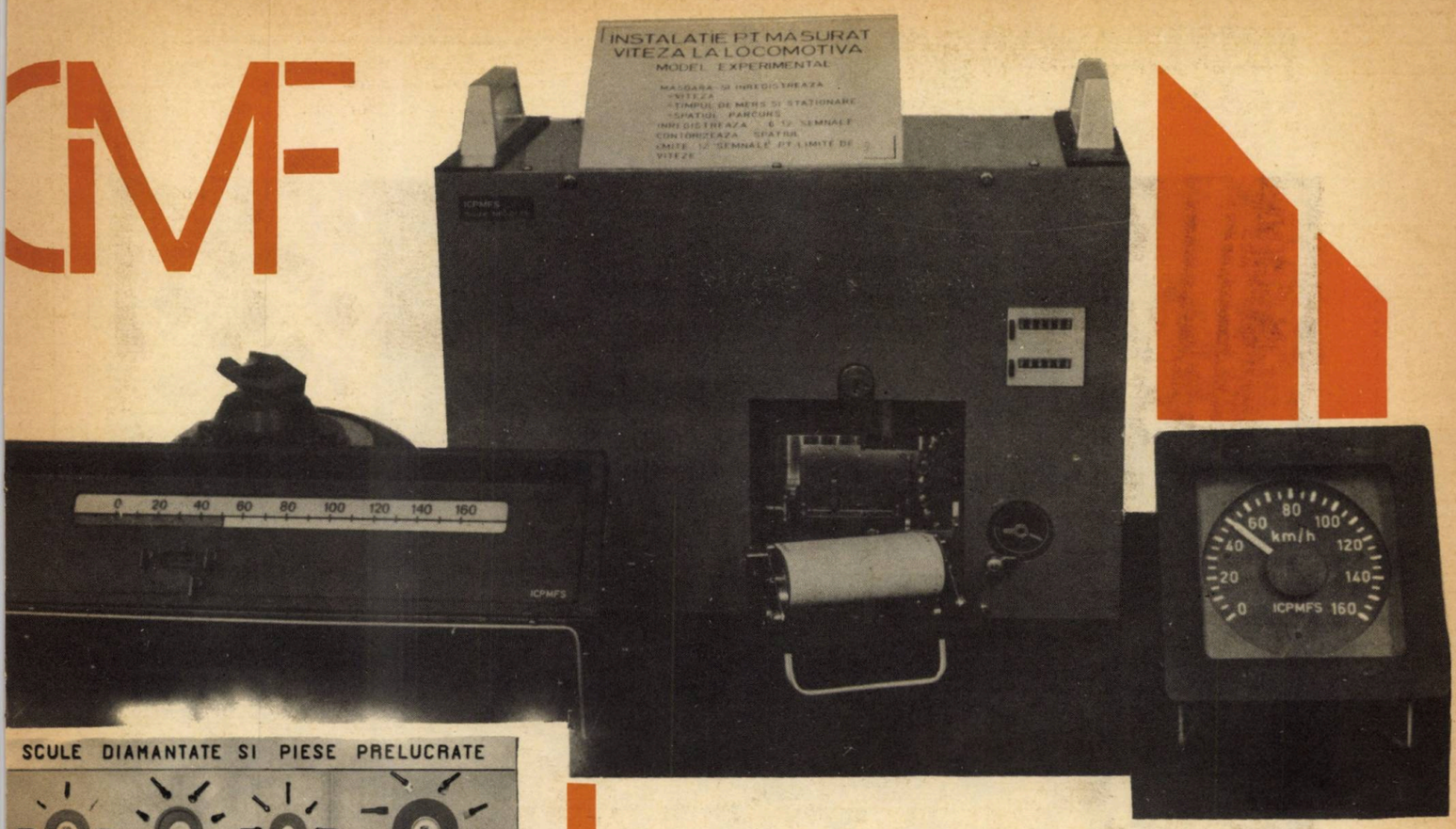

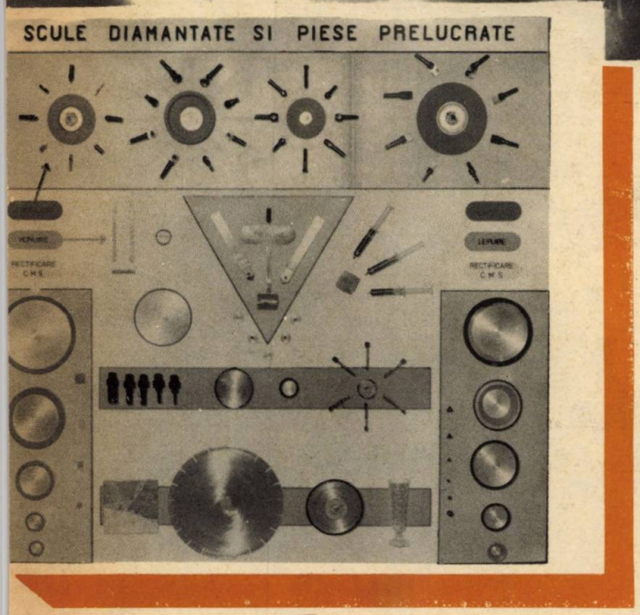

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MECANICĂ FINĂ C.I.M.F.

str. Popa Șapcă nr. 9-11, sector 2, București

produce și livrează prin întreprinderile sale :

- **Instalație pentru măsurat viteza la locomotive**
- **Integrator pentru contorul termomecanic de căldură**
- **Analizor CO auto**
- **Ceas programator pentru automatizare**

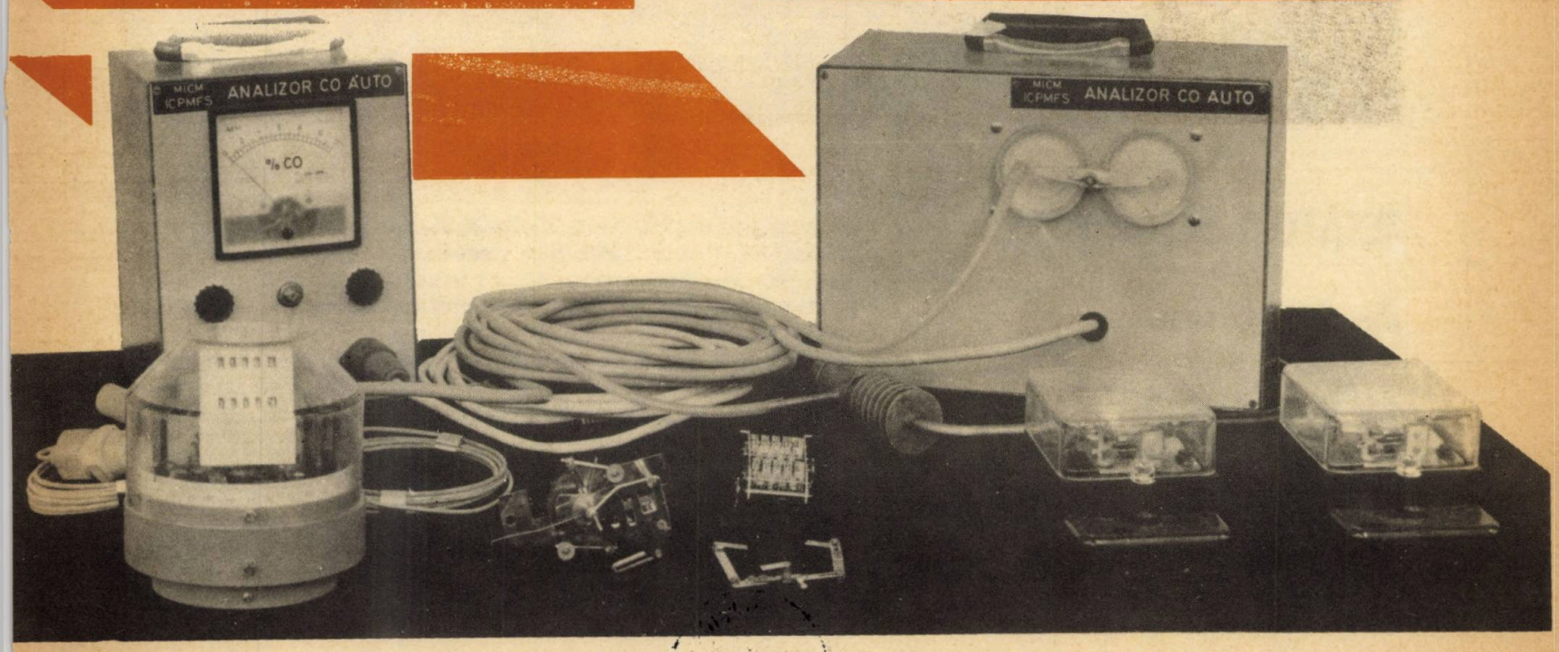

1982 JUL 12

ŢESĂTURI DECORATIVE

din fire groase

de in şi cînepă

In magazinele Unirea, Victoria, Bucur-Obor şi Bucureşti au fost puse în vînzare ţesăturile decorative TEXTINA şi OINA, cu aspect plăcut şi rezistenţă ridicată la uzură, ce pot fi utilizate la tapetarea pereţilor sau la confecţionarea draperiilor, tapiţeriilor, huselor pentru maşină.

Intr-o gamă bogată de modele şi poziţii coloristice, ţesăturile decorative TEXTINA şi OINA vă oferă posibilitatea să vă amenajaţi un interior modern, plăcut, cochet.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PLENARA C.C. AL P.C.R.

Eveniment de mare însemnătate pentru definirea direcţiilor fundamentale ale dezvoltării actuale a societăţii româneşti

Numărul 22 ● Vineri 4 iunie 1982

PLENARA LĂRGITĂ A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

În cadrul plenarei
tovarășul
NICOLAE CEAUȘESCU
a prezentat expunerea

Cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului

Contribuţie creatoare, de înaltă valoare ştiinţifică, la îmbogăţirea teoriei şi practicii construcţiei socialiste

AU FOST DEMONSTRATE, o dată mai mult şi cu o deosebită strălucire, inepuizabilele resurse de creaţie ştiinţifică ale secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, capacitatea sa de a elabora teze teoretice originale de o mare profunzime, de a propune soluţii practice realiste şi îndrăzneţe problemelor mereu noi cu care se confruntă societatea noastră în mersul ei spre făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Este ceea ce rezultă cu toată claritatea din magistrala Expunere pe care a făcut-o la Plenara lărgită a Comitetului Central al partidului, document de o excepţională însemnătate pentru toate domeniile gîndirii şi activităţii politice, economice şi sociale. Consacrată analizei stadiului actual al edificării socialismului în ţara noastră, problemelor teoretice, ideologice şi activităţii politice, educative a partidului, ampla expunere, cu cele XV capitole ale sale, este completată armonios de cuvîntarea vibrantă rostită la încheierea lucrărilor plenarei. Formînd un tot, de o inestimabilă valoare pentru progresul multilateral al societăţii noastre, pentru mersul ei continuu ascendent, ambele cuvîntări cuprind o uriaşă bogăţie de idei novatoare, ale căror sensuri şi implicaţii abia urmează să fie descifrate şi aprofundate de gîndirea teoretică, revoluţionară. Este o datorie stringentă mai ales că numai din analiza temeinică a realităţii, urmînd exemplul secretarului general al partidului, putem să tragem concluziile teoretice şi practice pentru activitatea viitoare.

Pe de altă parte, aşa cum se şi subliniază în Expunere, se înregistrează o anumită rămînere în urmă a activităţii teoretice, ideologice, faţă de dezvoltarea forţelor de producţie, faţă de schimbările în structura socială şi în relaţiile de producţie. Sîntem perfect conştienţi că această apreciere se adresează deopotrivă şi publicisticii economice şi sîntem ferm hotăriţi să facem toate eforturile pentru a ne ridica la nivelul înaltelor exigenţe ale etapei actuale, pentru a contribui, cu toate mijloacele şi forţele care ne stau la îndemînă, la afirmarea noului în gîndirea teoretică, la acţiunea conştientă în direcţia perfecţionării noii societăţi. **„Este necesar,** spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, să acordăm mai multă atenţie activităţii teoretice, ideologice, generalizării experienţei construcţiei socialiste, acţionînd cu hotărîre pentru promovarea noului în toate sectoarele... trebuie să dăm la o parte tot ce este vechi şi nu mai corespunde şi să facem loc noului, să acţionăm în mod conştient în direcţia înnoirii societăţii".** Este, pentru întreaga publicistică economică, o îndrumare şi o sarcină de cea mai mare însemnătate, pentru a cărei îndeplinire nu ne vom precupeţi forţele. În acest context apare ca deosebit de preţioasă propunerea avansată de secretarul general al partidului de a se elabora un program amplu de activitate teoretică, ideologică, de analiză în spiritul concepţiei materialist-dialectice, a tuturor fenomenelor interne şi internaţionale, pentru a putea trage concluziile corespunzătoare pentru activitatea viitoare. Elaborarea unui asemenea program ar veni evident şi în sprijinul cercetării şi publicisticii economice cărora le-ar lărgi considerabil orizonturile şi le-ar sistematiza eforturile.

Răspunzînd chiar acestor cerinţe de studiere aprofundată a realităţilor, Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu analizează cu deosebită atenţie felul cum s-au dezvoltat forţele de producţie, stadiul actual al economiei româneşti şi locul ei în economia mondială. O scurtă retrospectivă ne dă imaginea succeselor de importanţă istorică pe care poporul nostru le-a repurtat sub conducerea înţeleaptă a partidului. Aşa cum precizează secretarul general al partidului, şi cum atestă cifrele, România este astăzi de 15 ori mai bogată decît în 1950, anul cînd a început primul plan cincinal. Mai elocvent este faptul că fondurile fixe — care constituie baza dezvoltării societăţii — sînt de 9 ori mai mari decît în 1950. **„Deci,** spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, ceea ce s-a realizat în secole şi secole de dezvoltare economică a poporului nostru, în numai 30 de ani orînduirea socialistă a reuşit să mărească de peste 9 ori".**

În acest context, referindu-se la o serie de teze de peste hotare care pun la îndoială experienţa României, secretarul general al partidului a demonstrat cu rigoare ştiinţifică faptul că tocmai industrializarea socialistă a stat la temelia progreselor pe care le-am înregistrat. **„Dacă România, trecînd pe calea construcţiei socialiste, nu ar fi acţionat pentru dezvoltarea puternică a forţelor de producţie, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, ar fi rămas în continuare o ţară slab dezvoltată, dependentă de ţările industrializate".** Şi, în continuarea analizei procesului de dezvoltare a economiei româneşti în anii construcţiei socialiste, este relevat faptul că tocmai dezvoltarea puternică a industriei, amplasarea ei raţională în toate judeţele ţării au constituit şi constituie factorul esenţial al victoriei socialismului, că ele au stat şi la baza revoluţiei agrare, a transformării revoluţionare a structurii sociale a ţării, a înfăptuirii revoluţiei culturale, a înfloririi ştiinţei, învăţămîntului şi culturii şi — scop fundamental al întregii politici a partidului — a creşterii necontenite a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii. Datele prezentate de secretarul general al partidului atestă convingător aceste legături indisolubile şi, aşa cum concluzionă tovarăşul **Nicolae Ceauşescu „Viaţa demonstrează cu putere că numai dezvoltarea forţelor de producţie asigură condiţiunile necesare pentru ridicarea nivelului de viaţă al poporului, pentru progresul ştiinţei, învăţămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizaţie al întregii societăţi, numai pe această bază se asigură întărirea forţei materiale şi spirituale a patriei, independenţa şi suveranitatea ei".**

În acest cadru, de o mare rigoare şi profund ştiinţifică este analiza pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu o face asupra dez-

voltării stadiale a economiei românești, ca și, în general, din punct de vedere teoretic, asupra clasificării diferitelor state în funcție de nivelul dezvoltării lor. Plecînd în 1950 din grupul țărilor cele mai sărace, cu un venit pe locuitor de circa 100 dolari, ne aflăm astăzi în grupa țărilor în curs de dezvoltare cel mai bine situate, cu un venit național de peste 1 500 dolari pe locuitor. Comparîndu-ne cu grupul țărilor mediu dezvoltate, dacă în 1950 venitul României pe locuitor era de 15—20 ori mai mic, decît al acestora, astăzi este de cel mult 4—5 ori mai mic. Am redus mult decalajul dintre țările dezvoltate și patria noastră, dar **„mai rămîne desigur încă un drum lung de străbătut"**.

Venitul național, preciza însă secretarul general al partidului, este numai un parametru pentru definirea nivelului de dezvoltare a unei țări, expresiv dar nu suficient. Cu viziunea științifică, sistemică, ce caracterizează analizele tovarășului Nicolae Ceaușescu, în Expunere se subliniază că trebuie să avem în vedere dezvoltarea generală, echilibrată a economiei naționale, a diferitelor ramuri și sectoare, precum și dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii. **„Luînd acești factori, și alții, în considerație, putem spune că România a depășit în multe domenii caracteristicile unei țări în curs de dezvoltare. Societatea socialistă românească se caracterizează printr-o dezvoltare multilaterală economică, științifică, culturală, și în ce privește nivelul de trai general al poporului"**.

Puternica dezvoltare a economiei în anii de pînă acum a constituit o bază trainică pentru trecerea la o nouă etapă a progresului nostru al cărei obiectiv, definit de cel de al XII-lea Congres al partidului, îl constituie realizarea unei noi calități a muncii și vieții în societatea noastră. Cu o deosebită clarviziune este schițată în expunere perspectiva economiei românești care se va baza pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, România continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară.

Dar trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, în grupa țărilor mediu dezvoltate nu va schimba orientarea de bază a economiei noastre. Cheia succeselor de pînă acum, reiese cu deosebită claritate din Expunerea secretarului general, este acumularea înaltă care constituie baza dezvoltării forțelor de producție, a nivelului de civilizație generală a țării, iar înfăptuirea obiectivelor Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea impune continuarea acestei orientări. **„Se poate afirma cu deplin temei,** sublinia secretarul general al partidului, reluînd o teză de maximă importanță teoretică și practică, a cărei aplicare a și determinat, de altfel, nivelul de dezvoltare pe care l-am atins, **că hotărîtor pentru viitorul unui popor nu este nivelul consumului înalt, a totalității venitului național, ci nivelul acumulării, alocării unei părți însemnate a venitului național pentru dezvoltarea economico-socială a țării"** mai ales că **„numai asigurînd un nivel înalt al acumulării și al reproducției socialiste lărgite vom crea și condițiile necesare ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului"**. Sînt, așa cum spuneam, teze teoretice de cea mai mare importanță, a căror justețe a fost verificată pe deplin de propria noastră experiență ca și de experiența altor țări. Desigur, arăta secretarul general al partidului, nu trebuie neglijată nici creșterea eficienței acumulării, a tuturor investițiilor, sporirea rentabilității economice. De altfel, alături de creșterea productivității muncii, a producției nete industriale și a producției agricole, de valorificarea maximă a produselor românești pe piața externă, sporirea eficienței investițiilor se înscrie printre principalele orientări calitative ale actualului cincinal.

Adept convins și promotor consecvent al noului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a argumentat din nou, cu o deosebită forță de convingere, faptul că lupta dintre vechi și nou continuă și va continua să se manifeste și în comunism, constituind forța motrice a progresului societății omenești. În strînsă legătură cu lupta dintre vechi și nou este considerată și problema contradicțiilor : **„Legea dialectică a luptei contrariilor, contradicțiile, se manifestă și în socialism și se vor manifesta, fără îndoială, într-o formă sau alta și în societatea comunistă. Contradicții există și vor continua să apară în orice societate. Ele nu se pot soluționa printr-o atitudine de negare, ci prin studierea și înțelegerea cauzelor ce le generează și, pe această bază, prin acțiunea conștientă pentru înlăturarea vechilor stări de lucruri și promovarea cutezătoare a noului"**.

Cu același spirit dialectic, înnoitor, abordează tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea sa și alte probleme fundamentale ale societății românești — dezvoltarea proprietății socialiste, adîncirea continuă a democrației socialiste, creșterea rolului conducător al partidului, raportul dintre partid și stat, dezvoltarea națiunii socialiste etc., aducînd numeroase contribuții de inestimabilă valoare teoretică și practică la îmbogățirea teoriei edificării societății socialiste, cu rezolvări originale, izvorîte din specificul și necesitățile societății românești în actuala sa etapă de dezvoltare. De altfel, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu **„Nu există un model pentru construcția socialistă. Legitățile generale se aplică în mod diferit de la o țară la alta, de la o etapă la alta a dezvoltării economico-sociale"**.

În viziunea secretarului general al partidului nostru proprietatea socială, proprietatea întregului popor nu trebuie și nu poate fi identificată cu proprietatea de stat, deoarece statul, ca atare, nu trebuie să fie proprietar în sensul juridic al cuvîntului, ci doar un instrument în mîna clasei muncitoare pentru înfăptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale. Departe de a avea un caracter pur teoretic, abstract, această concepție implică numeroase și importante aspecte practice. Oamenii muncii, care ei înșiși sînt proprietari, care trebuie, în această calitate, să poarte direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea și fructificarea ei cu cele mai bune rezultate, ar putea și ar trebui să aibă și o participare directă la dezvoltarea mijloacelor de bază, a mijloacelor de producție. În acest sens, a fost emisă ipoteza ca o parte din patrimoniul întreprinderii să aparțină oamenilor muncii pe baza participării fiecăruia cu o contribuție corespunzătoare, care le-ar da și dreptul să primească anual un anumit beneficiu în afara celorlalte drepturi. Aceasta, spunea secretarul general al partidului, ca și retribuirea în raport cu rezultatele obținute, ar da dimensiuni mai concrete calității de proprietar a oamenilor muncii, le-ar întări răspunderea, preocuparea pentru buna desfășurare a activității economice, pentru autoconducere și autogestiune.

Iar faptul că oamenii muncii sînt adevărații stăpîni ai avuției naționale, organizatorii întregii activități de producție, constituie fundamentul trainic al democrației noastre socialiste, muncitorești. Datorită acțiunii perseverente a partidului, a secretarului său general, dispunem în prezent de un sistem democratic unic în felul său, în care reprezentanții maselor populare hotărăsc asupra destinelor țării, asupra căilor de înfăptuire a Programului partidului, asupra întregii politici interne și externe a țării. Dar, atrăgea atenția tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „în perspectiva dezvoltării societății noastre va trebui să veghem permanent la perfecționarea continuă a cadrului democratic de participare nemijlocită a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate"**.

Statul socialist, ca reprezentant suprem al proprietarilor și producătorilor, ca organizator al vieții comune a întregii națiuni nu se contrapune în nici un fel organismelor democrației noastre muncitorești ci, din contra, activitatea lor se îmbină și trebuie să se îmbine în mod armonios. În același sens, atrăgea atenția secretarul general al partidului, o atenție deosebită trebuie acordată planificării dezvoltării economico-sociale, pornindu-se de la îmbinarea răspunderii consiliilor oamenilor muncii, adunărilor generale pentru stabilirea planurilor în fiecare unitate cu asigurarea unor proporții corespunzătoare la nivel național care să asigure dezvoltarea continuă a forțelor de producție, utilizarea rațională a resurselor, sporirea avuției naționale și ridicarea bunăstării oamenilor muncii. Și din această perspectivă se impune, desigur, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu, să asigurăm întărirea continuă a statului și organelor sale pentru a-și putea îndeplini în toate domeniile rolul de organizator în dezvoltarea economico-socială, în asigurarea muncii pașnice, în construcția socialistă, în apărarea independenței și

suveranității țării, extinzînd, în același timp, formele de conlucrare între organismele democrației muncitorești și organele statului care trebuie să se completeze reciproc pentru a da un caracter tot mai democratic societății noastre.

De o majoră importanță pentru întreaga noastră viață politică este precizarea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut-o cu privire la raportul dialectic ce se stabilește între partidul comunist și statul socialist. Partidul comunist reprezintă forța politică conducătoare a întregii noastre societăți, care, slujind neabătut interesele supreme ale națiunii, și-a cîștigat încrederea și dragostea maselor largi populare. Partidul reprezintă și va reprezenta și în viitor centrul vital al funcționării societății noastre, care dinamizează energiile creatoare ale întregului popor. Dar, sublinia secretarul general al partidului, **„rolul conducător al partidului în societatea noastră socialistă nu înlocuiește în nici o împrejurare organele de stat, nu diminuează și nu poate să diminueze sub nici o formă răspunderea organelor de stat în fața legilor și a poporului, iar întrebarea cine are un rol mai important în societate, partidul sau statul, nici nu ar trebui să se pună"**. Cît privește partidul comunist, ca orice organism social, pentru a-și putea îndeplini misiunea sa de înaltă răspundere de forță politică conducătoare, trebuie să se perfecționeze în pas cu marile transformări sociale, revoluționare, iar funcțiile, rolul și formele sale de organizare și activitate vor suferi modificări în funcție de etapele istorice de dezvoltare a societății socialiste și comuniste românești.

Convingerile profund revoluționare ale secretarului general al Partidului Comunist Român, încrederea sa nestrămutată în socialism ca viitorul luminos al omenirii, sînt o dată mai mult relevate în Expunerea pe care a prezentat-o Plenarei. Socialismul, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, este singura orînduire ce deschide calea omenirii spre lichidarea inegalităților sociale și naționale, a întronării dreptății sociale și naționale. **„Greutățile apărute nu sînt legate de socialism, de prea mult socialism, ci de abateri și greșeli, de încălcarea unora sau altora din principiile de bază ale socialismului, din nesocotirea unor legități generale sau a realităților dintr-o țară sau alta"**. Concluzia logică este că edificarea societății socialiste trebuie să se facă numai în strînsă legătură cu realitățile din fiecare țară, iar **„succesele obținute de poporul nostru demonstrează tocmai justețea politicii partidului nostru de aplicare creatoare a legităților generale la condițiunile concrete din România"**.

O analiză de mare rigoare științifică a întreprins tovarășul Nicolae Ceaușescu asupra situației internaționale. Dezvoltînd teze și evaluări făcute anterior și a căror valabilitate a fost pe deplin demonstrată de evoluția evenimentelor, secretarul general al partidului, eminent om politic a cărui clarviziune este larg recunoscută pe plan mondial, arăta că s-a ajuns la o încordare deosebit de gravă care a dus la creșterea pericolelor de noi conflicte militare, inclusiv de izbucnire a unui nou război mondial. Tocmai de aceea, în momentul de față, problema centrală a vieții internaționale o constituie lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare și, în primul rînd, la dezarmarea nucleară, pentru o pace trainică în lume. Dar, în egală măsură, este greu de vorbit de realizarea unei lumi a colaborării pașnice și de stabilitate economică, fără lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice internaționale. Cele două chestiuni majore care preocupă lumea contemporană se află într-o strînsă interdependență, deoarece oprirea cursei înarmărilor ar crea condiții pentru facilitarea soluționării problemelor subdezvoltării, ceea ce, la rîndul său, ar influența favorabil stabilitatea economică și politică în lume.

În orice caz, apreciază secretarul general al partidului nostru, alături de contradicția dintre socialism și capitalism care continuă să se manifeste într-o formă sau alta, s-a dezvoltat o contradicție nouă, care se accentuează continuu, ca urmare a împărțirii lumii în țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare, între țări bogate și țări sărace. În același timp, în viața internațională se confruntă două tendințe diametral opuse : pe de o parte, politica imperialistă, de forță și dictat, de menținere și reîmpărțire a zonelor de influență, de accentuare a cursei înarmărilor ; pe de altă parte, orientarea tot mai puternică spre o politică nouă care să pună capăt folosirii și amenințării cu forța, dictatului, zonelor de influență, cursei înarmărilor, să asigure dezvoltarea independentă a popoarelor.

În această complexă situație politică apare de deosebită clarviziune și realism științific, caracterizarea originală făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„Sintem, de fapt, într-o perioadă de reașezare a raportului de forțe, de realizare a unui nou echilibru mondial între diferite state și grupări de state. Se poate aprecia că noul echilibru se va baza pe o mai mare diversitate a centrelor de putere, va ține mai mult seama de rolul lumii a treia, al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare și țărilor nealiniate. Pentru a fi viabil, noul raport de forțe și noul echilibru trebuie să se bazeze pe principii de egalitate, de respect al independenței și neamestec în treburile interne ale altor popoare"**.

Situația complexă din viața politică internațională este însoțită, așa cum reiese din Expunere și de o situație economică grea, de o criză economică mondială. Tocmai pentru depășirea acestei crize ar fi necesar să se renunțe la orice măsuri economice discriminatorii, la politica sancțiunilor economice împotriva unor țări sau grupări de țări ; să se renunțe la dobînzile înalte, participarea la diviziunea internațională a muncii fiind o necesitate obiectivă pentru toate națiunile. Tocmai în acest spirit constructiv, pornind de la realitățile lumii contemporane, România își dezvoltă relațiile cu toate țările lumii. Dar, preciza secretarul general al partidului, **„Viața, evenimentele demonstrează cu putere de netăgăduit că dezvoltarea unor relații de colaborare pașnică între toate statele lumii se poate realiza numai pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectării dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, fără nici un amestec din afară, a dreptului fiecărei națiuni de a-și alege orînduirea socială pe care o dorește"**. Sînt, de altfel, principiile pentru a căror deplină afirmare România, președintele său, militează cu toată consecvența bucurîndu-se de cea mai înaltă apreciere în rîndul popoarelor, al forțelor progresiste din întreaga lume.

Dînd Expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu cea mai înaltă apreciere și subliniind valoarea sa politică și ideologică pentru etapa actuală și dezvoltarea economico-socială și pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. a hotărît că aceasta să fie supusă Conferinței Naționale a partidului spre dezbatere și adoptare ca document programatic al partidului. De altfel, chiar plenara actuală, bazîndu-și dezbaterile pe ideile de majoră importanță cuprinse în Expunere s-a transformat, așa cum aprecia secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor, **„într-o adevărată dezbatere a căilor de dezvoltare în continuare a societății noastre socialiste, de generalizare a experienței și practicii construcției socialiste românești"**. Dezbaterile ca și hotărîrile adoptate au pus din nou în evidență unanimitatea partidului, faptul că partidul nostru comunist este mai unit și mai puternic ca oricînd, că este hotărît să rămînă un partid revoluționar care să dea permanent noi și noi perspective poporului nostru, să-l conducă victorios spre societatea comunistă. Totodată, plenara a constituit un prilej pentru manifestarea profundului atașament al comuniștilor, al întregului popor, al dragostei și înaltei lor stime față de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Înaltele calități de om politic, cu vocație internațională și internaționalistă, de militant revoluționar, de conducător patriot al poporului său, de cunoscător profund al realităților interne și internaționale și-au spus din nou cuvîntul prin excepționala Expunere ținută în fața Plenarei lărgite a Comitetului Central al partidului. Acum în întreaga țară oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate sau de profesie, își exprimă deplina aderiune față de ideile înnoitoare cuprinse în această istorică Expunere. Ne alăturăm și noi voința voinței întregului popor de a face din România socialistă o țară mai bogată, cu un nivel mai înalt de civilizație, de a-i apăra cuceririle revoluționare, independența și suveranitatea.

Nicoară IONESCU

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ – aport sporit la dezvoltarea economico-socială a țării

PENTRU TOȚI CEI CARE ACTIVEAZĂ în domeniul cercetării științifice, proiectării, ingineriei tehnologice, pentru toți cei care, într-un mod sau altul, în diferite domenii de activitate — institute de cercetare, ministere, centrale, întreprinderi — participă nemijlocit la crearea și asimilarea noutăților științifice și tehnice în producție, recenta plenară a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, ale cărei lucrări s-au desfășurat sub președinția tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, a constituit un eveniment cu profunde semnificații. Într-o atmosferă de larg angajament profesional și politic față de destinele științei românești, raportîndu-se creator, constructiv la sarcinile de dezvoltare economico-socială de însemnătate majoră prevăzute pentru actualul cincinal, plenara a oferit cadrul propice pentru analiza riguroasă, cu înaltă responsabilitate, a activității de cercetare desfășurată în anii 1981 și 1982. Au fost înregistrate, în acest răstimp relativ scurt, rezultate valoroase ; cadrele de cercetare, cuprinse în feluritele sisteme organizatorice din rețeaua de profil, au realizat și introdus în fabricație peste 2 500 tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații, circa 900 de materiale și bunuri de consum, au fost aplicate în producție peste 750 de tehnologii.

Semnificativ este faptul că prin noutățile tehnice realizate, cercetarea a răspuns concret cerințelor actualei etape de dezvoltare economică: au fost imaginate unele soluții originale privind utilizarea resurselor neconvenționale de energie — energie geotermală, solară, eoliană și marină; s-au făcut pași concreți în direcția atragerii în mai mare măsură în circuitul economic a cărbunilor inferiori, a nisipurilor și șisturilor bituminoase, a carburanților sintetici, substanțe care pot înlocui țițeiul ca sursă primară de energie, contribuind astfel nemijlocit la degrevarea facturii petroliere a țării. Dar nu numai obiectivele vizînd lărgirea bazei de materii prime și energetice — deși acestea au un caracter prioritar — au reprezentat obiectul de studiu al celor peste 240 000 de lucrători ce acționează în acest domeniu. Paleta obiectivelor de cercetare este cu mult mai bogată, iar acest lucru poate fi pus în evidență chiar și numai la o analiză a programelor specifice de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și asimilare în producție, elaborate și aflate sub coordonarea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Astfel, la capitolul „programe realizate" sînt înscrise, printre altele, programe de cercetare vizînd realizarea de materiale pentru industria aeronautică, catalizatori pentru industria chimică și petrochimică; se prevede, de asemenea, realizarea de echipamente pentru industria electrotehnică, electronică, microelectronică și multe altele.

Trebuie să subliniem din capul locului și un alt aspect care conturează mai bine imaginea asupra participării cercetării științifice la progresul economic al patriei. Este vorba despre indicatorul eficiență economică, criteriu esențial în comensurarea fiecărei activități ce se desfășoară în societate. Din acest unghi, colectivele de cercetători, proiectanți, alte categorii de personal ce participă la obiectivele de progres tehnic se prezintă cu un bilanț mulțumitor. Potrivit datelor furnizate de întreprinderile industriale, prin aplicarea în producție a obiectivelor de progres tehnic realizate în anul 1981 a fost obținut un spor de beneficiu de 4 500 milioane lei; de asemenea, a fost înregistrat un spor de producție de 17 888 mil. lei, noile produse și tehnologii contribuind într-o măsură semnificativă la reducerea importului — cu 6 426 mil. lei — și la creșterea exportului — cu 3 100 mil. lei. Pentru a întregi tabloul care prezintă realizările obținute de cercetare în actualul cincinal să adăugăm și cele circa 3 mld. lei estimate a se obține prin aplicarea invențiilor brevetate în anul 1981 *).

Pe un plan general, din analiza datelor raportate de întreprinderi pentru anul 1980 cu privire la cheltuielile ocazionate de realizarea și implementarea obiectivelor de progres tehnic, pe de o parte, iar pe de altă parte a rezultatelor obținute, rezultă că, la nivelul industriei, pentru fiecare leu cheltuit s-a obținut în perioada de aplicare efectivă a obiectivelor de progres tehnic un spor de beneficiu de circa 1,10 lei. Dacă se introduce, ca parametru, în acest calcul și durata de viață economică a produselor (evaluată la circa 3 ani) atunci rezultă un nivel și mai înalt de eficiență generală exprimat sintetic printr-un spor de beneficiu de 4,50 lei.

Aceste importante realizări se fundamentează, neîndoios, pe o bază tehnico-materială a cercetării tot mai perfecționată, pe calitatea profesională și înaltul spirit de angajare al tuturor cercetătorilor, al cadrelor care activează în acest domeniu, știut fiind că în ultimă instanță oamenii, inventivitatea lor sînt cei care dau contur faptic obiectivelor asumate. Dar, așa cum sublinia în cuvîntul rostit la plenară președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eforturile mari depuse de partidul și statul nostru în direcția asigurării unor condiții îmbunătățite de lucru pentru cercetători trebuie să rodească mai mult **). Cercetarea trebuie să fie și mai profund implicată în soluționarea problemelor majore ale economiei, exigență cu atît mai stringentă cu cît astăzi, la actualul nivel de complexitate al economiei, în fața cerinței de a spori competitivitatea produselor noastre nu se poate răspunde decît prin imaginarea de noi soluții tehnologice, constructive, prin utilizarea deci a progresului tehnic.

Încercînd să desprindem — pe baza concluziilor formulate de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu în cadrul plenarei, a opiniilor exprimate de alți participanți — care sînt direcțiile majore ce orientează activitatea de cercetare în anul 1982, se remarcă accentul ce se pune pe realizarea programelor speciale, îndeosebi a celor cu efecte imediate asupra balanțelor de energie și combustibil. Se prevede, în acest sens, ca în următorul an să se obțină, prin aplicarea unor noi tehnologii, reducerea consumului de energie cu cel puțin 20% ; de asemenea, ponderea materiilor prime și a materialelor provenite din recuperări urmează să crească la minimum 50%. Totodată, de o atenție prioritară se vor bucura programele privind lărgirea bazei naționale de materii prime și energie, creșterea producției agricole, substituirea, într-o proporție cît mai ridicată, a materiilor prime, produselor, suban-

*) În perioada amintită, creația tehnică românească a fost fertilă și în sfera invenției : 2 430 cereri de brevete, 1 308 brevete acordate, 6 414 invenții aplicate, 364 invenții valorificate în alte țări.

**) Iată cîteva date în măsură să ilustreze eforturile depuse în ultimele cincinale pentru creșterea și perfecționarea bazei materiale a cercetării : cheltuielile pentru cercetare au crescut de la 5 mld. lei în cincinalul 1961—1965 la peste 46 mld. lei în perioada 1976—1980, urmînd a se situa, în acest cincinal, la circa 70 mld. lei ; de asemenea, fondurile fixe au crescut în 1980 față de 1965 de 4,5 ori, iar personalul ocupat în această sferă de activitate a cunoscut următoarea dinamică : 50 mii persoane în anul 1965, 200 000 în 1980, pentru a ajunge la aproximativ 245 000 la finele actualului cincinal.

samblelor care se importă. O lumină asupra importanței speciale pe care conducerea partidului și statului o acordă implicării tot mai puternice a cercetării în soluționarea problemelor complexe ce stau în fața activității economice o proiectează și structura planului de cercetare pentru acest an. Astfel, dacă pe ansamblul cincinalului temele de cercetare sînt repartizate după cum urmează : 40% vizează reducerea importului și a consumurilor specifice, 30% creșterea calității produselor și creșterea productivității muncii, 20% noile surse de energie, tehnologii agricole de înalt randament, sistemul de transport și 10% cercetarea fundamentală, pentru 1982 se prevede o creștere la 50% a ponderii cercetărilor ce urmăresc reducerea importurilor. În mod concret, în acest an și în perspectivă, vor fi definitivate programele de cercetări în domeniul materialelor pentru centrale nucleare și pentru producerea apei grele ; va cunoaște o creștere semnificativă producția de aparatură de laborator pentru cercetarea științifică, după cum se vor afla într-un stadiu avansat programele vizînd dezvoltarea producției de proteine, precum și programele din domeniul biotehnologiilor. Într-un orizont mai larg de timp se prevede inițierea unor teme de studiu în următoarele domenii : utilizarea energiei hidraulice prin microhidrocentrale, extinderea tehnologiilor moderne de expediere a mărfurilor, creșterea factorului final de recuperare a țițeiului și extinderea forajului la mare adîncime ; îmbunătățirea parametrilor calitativi ai utilajelor și echipamentelor industriale ; programul de alimentare rațională a populației ; dezvoltarea producției de înlocuitori ai zahărului etc.

Evident, problemele expuse pînă acum nu epuizează aria tematică a investigațiilor în care se află antrenați specialiștii din domeniul cercetării științifice și ingineriei tehnologice, proiectării, acestea jalonînd numai direcțiile majore pentru viitorul apropiat. Simultan, în institutele de cercetare, în laboratoare uzinale, în laboratorul intelectual a mii și mii de oameni talentați și harnici sînt elaborate numeroase alte proiecte, sînt depuse ample eforturi pentru descoperirea noului. De fapt, așa cum s-a relevat și în cadrul plenarei, după cum a accentuat tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu în cadrul cuvîntării rostite la plenară, dificultățile cele mai însemnate ce se conturează în procesul promovării progresului tehnic în economie par să cantoneze, cu deosebire, în segmentul implementării acestora, în ultimă instanță al valorificării lor complete la scara economiei naționale. Există un anumit decalaj (cu caracter relativ, desigur) între producția specifică cercetării și operativitatea și eficiența cu care soluțiile tehnice avansate, tehnologiile moderne sînt introduse în producție, și tocmai în această direcție credem că se pot obține cele mai însemnate succese în ce privește sporirea aportului științei și tehnicii la dezvoltarea economică. Și mai credem că soluționarea favorabilă a acestui complex de probleme impune o analiză atentă, aprofundată, multilaterală. Aceste cerințe izvorăsc, după opinia noastră, din faptul că în procesul de aplicare a noului sînt antrenați nu numai factori tehnici, dar în egală măsură și cei economici. Or, tocmai pornind de la aceste condiții, de la cadrul favorabil creat prin implementarea noului mecanism economico-financiar se poate acționa cu succes.

Experiența din ultimii ani, cînd la nivelul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie a fost elaborată și aplicată o metodologie de evaluare a eficienței activității de cercetare precum și unele concluzii privind aplicarea noului mecanism economico-financiar în această sferă de activitate au vădit o serie de rezultate pozitive. Un efect similar a avut și îmbunătățirea sistemului de planificare a introducerii în producție a noilor produse și tehnologii, prin coordonarea planurilor de cercetare cu cele de producție, cu secțiunea investițiilor etc. Credem însă că nu am izbutit să legăm îndeajuns de trainic pe cercetător de producător, atît sub aspect material, dar și din perspectiva concepției asupra înnoirii producției ; pe de altă parte, experiența colaborării unor institute de cercetare cu unități productive relevă o preocupare încă modestă la acestea din urmă pentru asimilarea noului, de asemenea mai apar dificultăți în realizarea, la nivelul de calitate cerut de progresul științei și tehnicii contemporane, a unor faze ale procesului de înnoire — prototipuri, instalații de experimentare, de verificări etc. Înlăturarea unor asemenea deficiențe ar contribui, în mod concret, la creșterea gradului, operativității și eficienței cu care sînt utilizate în economie roadele creației științifice naționale. Departe de a fi elemente cu caracter secundar, aspectele economice ale promovării progresului tehnic (inclusiv a invențiilor) reprezintă, într-o economie modernă, un element de referință, ele influențînd nemijlocit felul în care sînt realizate și finalizate programele de dezvoltare. Iată deci că în fața științei românești, a tuturor cadrelor din economie se deschide un larg și generos cîmp de afirmare a inițiativei și creativității, rezultatele acestor acțiuni concertate îmbrăcînd forma concretă, nobilă, de înalt patriotism — așa cum o cere partidul din partea fiecărui cetățean — impulsionînd și finalizîndu-se în progresul economiei și societății românești.

Nicolae IONESCU
secretar de stat la C.N.S.T.

ȘTIINȚĂ, PACE, PROGRES

IN URMĂ cu aproape un an, cînd în Capitala țării noastre se desfășurau lucrările celui de al XVI-lea Congres de istorie a științei, prestigios forum al oamenilor de știință din întreaga lume, a fost organizat, din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, simpozionul internațional „Oamenii de știință și pacea". Izvorînd dintr-o preocupare statornică a României socialiste pentru instaurarea unui climat de pace, de securitate într-o lume ca aceea în care trăim, zguduită de numeroase convulsii și amenințată de pericolul unui război atotdistrugător, această prestigioasă manifestare politică evidențiia, deopotrivă, prețuirea pe care o acordă partidul și statul omului de știință ; cinstea de care se bucură cei care muncesc pe tărîmul nobil al ideilor, acei oameni înzestrați care cercetează, printr-un inepuizabil efort, tainele universului.

Este bine cunoscut amplul ecou internațional de care s-a bucurat această nouă și grăitoare inițiativă românească de pace. Recunoașterea este atestată și de difuzarea, ca documente oficiale ale Organizației Națiunilor Unite, a mesajului adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu participanților la Simpozionul internațional de la București, a Apelului acestei prestigioase manifestări cu caracter științific și politic precum și de prezentarea, în cadrul lucrărilor Comitetului pentru dezarmare de la Geneva a unui document de lucru al Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea" care propune convenirea unui cadru propice apt să ofere posibilitatea oamenilor de știință să contribuie nemijlocit la desfășurarea negocierilor în marile probleme ale dezarmării. Iar roadele acestei acțiuni, efectele sale în planul practicii sociale — atît la nivel intern cît și internațional — au dobîndit concretitudinea faptei. Tocmai evidențierea rodului muncii de un an a Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea", trasarea căilor de acțiune pentru perioada următoare au constituit principalele elemente analizate în cadrul ședinței Biroului Executiv al Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea", ședință ce s-a desfășurat în ziua de 29 mai sub președinția tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim vice-prim ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, președintele Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea".

În cadrul ședinței a fost prezentată o informare asupra activității prestate de Comitet, evidențiindu-se cu acest prilej rezultatele notabile înregistrate de la înființarea sa și pînă în prezent. Acțiunile, numeroase și de un nivel calitativ ridicat, desfășurate atît pe plan intern cît și pe plan extern din inițiativa Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea", au fost orientate cu precădere spre mobilizarea tuturor celor care activează în domeniul științei și tehnologiei, pentru antrenarea și sensibilizarea a tot mai mulți oameni de știință și factori politici din diverse țări, față de necesitatea participării angajate, permanente, la apărarea dreptului fundamental al popoarelor la viață, la pace. A fost, totodată, subliniat faptul că acțiunile desfășurate sub egida acestui important forum politic și științific au fost călăuzite de aspirația nobilă, constructivă a oamenilor de știință români de a contribui cît mai substanțial la soluționarea gravelor și complexelor probleme ce confruntă în prezent comunitatea mondială. Temeiul unei asemenea atitudini angajate se află și în rolul tot mai mare al științei moderne — și, evident, al celor care contribuie la îmbogățirea neîntreruptă a cunoașterii umane — de a oferi idei noi, eficiente, pentru soluționarea crizei energetice și de materii prime, de a contribui la progresul economic și social al tuturor națiunilor lumii. Necesitatea implicării tot mai puternice a comunității oamenilor de știință în problemele contemporaneității se justifică și prin prestigiul moral de care se bucură ideile științifice, prin capacitatea lor de a promova un spirit optimist în viziunea asupra lumii, de a converti pericolul potențial al distrugerii în masă în speranțe de progres și prosperitate generală.

Deosebit de bogate se prezintă programele de acțiune ale Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea" pentru perioada următoare. Adîncind unele activități aflate în curs de desfășurare, identificînd noi sfere de afirmare, Comitetul își propune să aducă elemente faptice tot mai bogate pentru afirmarea concepției românești cu privire la relațiile ce se cer a fi statornicite între state, pentru afirmarea prestigiului științei românești ca promotor al păcii și progresului. Tocmai întemeindu-se pe această viziune umanistă asupra destinului și funcțiilor științei contemporane, Comitetul național român „Oamenii de știință și pacea" va dezvolta continuu colaborarea cu organizații și personalități științifice din alte țări care militează pentru pace și dezarmare. În acest scop s-a propus organizarea unui număr sporit de manifestări științifice în colaborare cu organizații internaționale din sistemul O.N.U. precum și cu alte organizații internaționale care militează pentru pace. Problemele dezarmării, cu prioritate dezarmarea nucleară, ale înlăturării unor obstacole care frînează accesul liber al tuturor popoarelor la cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii mondiale ; promovarea largă a colaborării și cooperării între oamenii de știință din diferite țări în scopul descoperirii de noi resurse de materii prime și energie, al rezolvării crizei alimentare și energetice ; extinderea contactelor oamenilor de știință români cu savanți din alte țări în scopul promovării valorilor umaniste, ale unei concepții avansate asupra rolului științei în societatea contemporană — iată cîteva dintre cele mai importante domenii spre care se vor concentra eforturile pe plan extern ale Comitetului.

În acord cu un principiu fundamental al politicii promovate de partidul și statul nostru și anume asigurarea unei depline concordanțe între politica externă și cea internă, acțiunile ce vizează relațiile internaționale vor fi susținute, îmbogățite, completate cu numeroase acțiuni ce urmează a se desfășura în țară. Potrivit planului de acțiune aprobat la recenta ședință a Biroului Executiv al Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea", în acest an și în anul viitor vor fi organizate pe întregul teritoriu — în centre culturale, centre industriale, localități rurale — și cu participarea largă și permanentă a forurilor științifice naționale — Academia R.S.R., Academia de Științe Sociale și Politice, institute de învățămînt superior, institute de cercetări — numeroase manifestări științifice pe teme referitoare la problemele păcii, dezarmării și securității internaționale. Antrenînd un număr mare de savanți, cercetători, cadre didactice, specialiști, aceste dezbateri își propun, printre altele, să sporească aportul științei românești la soluționarea unor probleme ale dezvoltării economice — impulsionarea creșterii agriculturii, menținerea echilibrului ecologic, valorificarea optimă a resurselor naturale, asigurarea bazei energetice naționale, valorificarea plenară a cuceririlor științifice și tehnice românești etc. De asemenea, se prevede implicarea mai puternică a mijloacelor de comunicare în masă, a presei de specialitate, în susținerea, prin mijloacele ce le sînt proprii, a activității Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea".

Aceste acțiuni complexe, desfășurate pe un front larg, au menirea de a spori contribuția oamenilor de știință români la afirmarea și realizarea practică a idealurilor de pace și progres general. Ele sînt concepute să asigure o bună cunoaștere peste hotare a concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România cu privire la dezarmare, pace și securitate internațională. Tocmai în această perspectivă, în cadrul ședinței Biroului Executiv al Comitetului național român „Oamenii de știință și pacea" s-a subliniat însemnătatea întîlnirilor tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu cu oameni de știință din R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană, Grecia cu prilejul recentelor vizite la nivel înalt, întîlniri ce au reprezentat noi și rodnice prilejuri de promovare a ideilor de pace, dezarmare, securitate și cooperare ale oamenilor de știință din România. Tocmai în această viziune se vădește caracterul rodnic al colaborării cu foruri politice internaționale — cum ar fi Institutul O.N.U. pentru cercetări în domeniul dezarmării de la Geneva, precum și participarea la organizarea „Anului internațional al tineretului" ca și la alte acțiuni consacrate păcii și dezarmării.

Prin mesajul său profund umanist, prin caracterul angajat și originalitatea ideilor avansate, activitatea pe care își propune să o desfășoare în perspectivă Comitetul național român „Oamenii de știință și pacea" va da o nouă și elocventă expresie, așa după cum sublinia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu — dorinței de pace a oamenilor de știință români, preocupării întregului nostru popor pentru a contribui la instaurarea unor relații principiale, echitabile, de colaborare între statele lumii.

prof. dr. George CIUCU
secretar al Academiei
R.S. România

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Valorificarea superioară a cărbunelui inferior

– O soluție pentru arderea lignitului în termocentrale fără adaos de hidrocarburi –

POLITICA DE VALORIFICARE a combustibililor inferiori în centralele electrice, adoptată de conducerea de partid și de stat încă din anii '60 —deci, înainte de declanșarea crizei petrolului — s-a dovedit pe deplin întemeiată. Datorită acestei politici, încă în primii ani ai deceniului trecut în țara noastră funcționau cîteva centrale termoelectrice pe lignit (Işalnița, Oradea etc.), iar altele erau în construcție și parțial date în exploatare (Rovinari, Turceni, extindere Doicești, Borzești II). Paralel cu punerea la punct a acestora se află în construcție sau în proiectare un mare număr de centrale de termoficare pe lignit, amplasate în teritoriu, în diferite centre urbane și industriale, a căror punere în funcțiune este eșalonată începînd din anii 1983—1984.

Experiența din ultimii ani de exploatare a centralelor electrice pe lignit a arătat că, în actualele condiții, diferite de cele preconizate în anii '60, se pune problema găsirii unor **soluții de valorificare mai eficientă a cărbunelui inferior,** a adoptării unor noi orientări privind această acțiune, în scopul asigurării parametrilor proiectați ai centralelor și, în ultimă instanță, a cantităților de energie electrică produsă pe lignit fără adaos de hidrocarburi.

Elementele principale ale unei asemenea orientări în lanțul tehnologic al valorificării mai eficiente a cărbunelui inferior în termocentrale vizează :

a) prepararea lignitului la mină ;

b) creșterea siguranței în exploatare a gospodăriei de combustibil a centralelor ;

c) perfecționarea tehnologiilor de măcinare și ardere.

Punctele de plecare care impun un nou mod de a pune problema valorificării lignitului în centralele electrice sînt următoarele : înrăutățirea în ultimii ani a calității lignitului livrat centralelor electrice, livrarea unor importante cantități prezentînd abateri mari față de banda de calitate și față de condițiile stabilite în urmă cu 15—20 ani prin standarde și alte documente ; necesitatea imperioasă a realizării sarcinilor stabilite prin plan privind nivelurile de energie electrică și căldură produse pe bază de lignit ; sarcina reducerii pe toate căile a consumului de hidrocarburi în centralele electrice în general și în cele pe lignit, în special ; trecerea — așa cum se prevede în documentele de partid — la realizarea unui program suplimentar de centrale electrice de termoficare și centrale termice pe lignit, amplasate în teritoriu, la distanțe mari de bazinul Olteniei — principalul furnizor de lignit.

Acest program marchează, de fapt, o orientare diferită de cea care s-a avut în vedere la începutul acțiunii de valorificare a lignitului, cînd s-a pus problema construirii de centrale electrice în Oltenia, la gura minei. Noile centrale de termoficare pe lignit, amplasate în teritoriu (Borzești II, Giurgiu, Craiova II, Timișoara, București, Iași II, Oradea II, Suceava, Pitești, Govora, Arad etc.) vor consuma, la nivelul anilor 1987—1988, o cantitate anuală de peste 40 milioane tone lignit, egală cu consumul de proiect al centralelor Işalnița, Rovinari și Turceni, iar la nivelul anului 1990, mai bine de 50 mil. tone/an. Toate acestea determină necesitatea promovării unor noi tehnologii de ardere a cărbunelui inferior în centralele electrice. Fiind una din orientările principale ale politicii energetice a țării noastre, valorificarea lignitului în centrale electrice trebuie să beneficieze de perfecționările necesare, realizîndu-se în condițiile adaptării la noile situații care să-i asigure eficiența economică scontată.

Eficiența preparării lignitului

PREPARAREA lignitului la mină se înscrie, în aceste condiții, ca una din cele mai eficiente soluții, întrucît prin această operațiune nu numai că i se mărește capacitatea calorică, se evită transportarea unor cantități mari de steril și argilă, dar, se și asigură condiții deosebit de favorabile pentru creșterea funcționalității și disponibilității centralelor cu efecte directe asupra sporirii producției de energie electrică. Printre multiplele efecte pozitive mai menționăm și reducerea considerabilă a cantităților de cenușă rezultată în procesul de ardere, deci evitarea unor importante consumuri de energie pentru evacuarea, transportul și depozitarea acesteia, precum și scoaterii din circuitul agricol a unor suprafețe de teren.

În condițiile actuale, centralele electrice care funcționează pe lignit (Işalnița, Oradea II și în special Rovinari și Turceni) s-au confruntat cu dificultăți determinate de livrarea acestuia sub banda de calitate la care au fost dimensionate cazanele pentru funcționarea fără sau cu adaos redus de hidrocarburi : sporirea consumului de hidrocarburi ; scăderea cu 2—3 la sută a randamentului de proiect al cazanelor, însoțită de creșterea sensibilă a consumurilor specifice de combustibil ; mărirea numărului, duratei și efectului negativ al avariilor, creșterea consumurilor proprii tehnologice de energie electrică, în special la mori, la evacuarea hidraulică a cenușii, la electrofiltre și în gospodăriile de combustibil ; diminuarea gradului de disponibilitate a blocurilor energetice și micșorarea substanțială a producției de energie electrică obținută pe baza arderii lignitului.

Una din principalele cauze ale dificultăților și efectelor negative menționate o constituie calitatea lignitului, caracteristicile sale fizico-chimice în general și ale celui din bazinul Olteniei în special. Revizuirea recentă a standardelor de calitate a cărbunelui nu schimbă natura problemei și nu înlătură dificultățile pe care le creează în realizarea scopului final. Elementul sau factorul-cheie care determină rezultatele îl constituie sterilul în asociație cu argila, prezente cu ponderi mari (35—40 la sută steril și argilă în diferite proporții) și apa. Calitățile hidroscopice ale argilei fac ca prezența acesteia să mărească și mai mult conținutul de apă din lignit, înrăutățindu-se substanțial posibilitățile de a fi transportat, descărcat, manipulat și, în special, capacitatea de a fi măcinat și ars. Prezența argilei — deseori în mari cantități — în masa de combustibil este determinată de modul de extracție în carierele de exploatare „la zi" ; cu toate măsurile tehnologice și de disciplină a muncii, argila nu va putea fi eliminată decît parțial, fapt ce provoacă dereglări în lanțul tehnologic.

Proporția mare de steril, chiar în condițiile în care s-ar elimina complet argila, constituie ea însăși un puternic factor perturbator și generator de efecte economice negative. Eliminarea cauzelor care provoacă efecte negative înseamnă, în lumina propriei experiențe cît și a celei pe plan mondial, atacarea problemei în două direcții și anume :

- eliminarea în limitele economicității a sterilului și argilei din lignit înainte de a fi transportat ;
- înlăturarea, în aceleași limite, a apei din masa cărbunelui înainte de procesul de ardere.

Experiența unor țări care dispun de importante rezerve de lignit pe care îl valorifică în mari cantități la centralele electrice amplasate la gura minei arată că, deși au fost confruntate cu dificultăți similare, multe din acestea au fost sau sînt în curs de a fi eliminate prin introducerea unor măsuri organizatorice și economice, dar și a unor tehnologii și instalații de preparare, amestec și ardere specifice. **În multe țări prepararea cărbunelui la mină constituie o activitate uzuală,** considerată ca normală, **eficientă economic.** Prepararea se realizează prin diferite procese tehnologice, specifice combustibilului dar, de regulă, urmărește : eliminarea obiectelor de mare volum și sau greutate, necombustibile, ajunse întîmplător în masa de lignit (bolovani, trunchiuri, bușteni, xilită, piese din beton, resturi de armări, piese și plase metalice etc.) ; sfărîmarea bulgărilor combustibili (mai mari de 300 mm) ; eliminarea sterilului și a argilei prin spălare, cu o operație prealabilă de sortare a lignitului brut ; măsurarea calității combustibilului

rezultat ; depozitarea și livrarea pe sorturi (cărbune omogenizat).

Cu lignitul preparat sau în stare brută (dar trecut cel puțin prin operațiile a și b) se alimentează de regulă centrale electrice amplasate la gura minei sau la maximum 50 km distanță.

Pe baza experienței din unele țări care dispun de un lignit cu caracteristici fizico-chimice apropiate de cel al României, se pot prognoza importante efecte economice care ar rezulta din prepararea sa la mină. Astfel, capacitatea calorică ar putea crește cu 15—20 la sută, în timp ce greutatea ar scade cu 15—17 la sută ; conținutul de cenușă s-ar diminua de la 30 la sută la 17—20 la sută, cu importante efecte asupra reducerii suprafețelor de depozitare și a consumului de energie electrică la evacuarea hidraulică a cenușii. Deși randamentul energetic scontat al preparării, calculat la întreaga masă de combustibil ar putea fi de 90—94 la sută, efectele energetice și economice finale (cu toată pierderea la preparare a unei mase combustibile de 6—10 la sută), sînt deosebit de favorabile. Astfel, producția de energie electrică pe lignit ar putea crește față de situația actuală, în aceleași capacități, cu 15—18 la sută, în timp ce consumul propriu tehnologic în centrale ar putea scade cu 12—15 la sută. În aceste condiții energia electrică livrată în sistem ar putea crește cu 17—20 la sută în condițiile în care consumul de hidrocarburi s-ar reduce la proporții de sub 1 la sută.

Toate aceste efecte s-ar realiza prin creșterea capacității de ardere în cazane, a capacității de măcinare a morilor, prin sporirea generală a fiabilității, disponibilității și eficienței întregului sistem de producție a energiei electrice, începînd de la descărcarea combustibilului pînă la depozitarea cenușii, în condițiile în care centralele electrice ar primi un combustibil preparat, de calitate constantă și cu parametri fizico-chimici cunoscuți. Totodată, concentrația de praf în mediul ambiant, la aceeași înălțime a coșului, ar scade cu 35—45 la sută.

Măsuri cu caracter complex

SĂ REVENIM, cu cîteva aspecte concrete, la cele trei elemente principale ale noii tehnologii propuse pentru valorificarea mai eficientă a lignitului în centralele electrice. Ele au în vedere:

1) Trecerea treptată, în 5—6 ani, la prepararea cvasitotală a lignitului extras în instalații speciale, grupate pe întreprinderi miniere, avînd capacități de preparare între 3—8 mil. tone lignit/an, începînd cu cel extras din cariere. În această acțiune un rol deosebit vor avea rezultatele obținute la stația pilot cu caracter industrial (C.N.S.T. — ICEMENERG) de preparare a lignitului de la Rovinari, care va intra în funcțiune în acest an. Ponderea acestei căi în eficiența finală se apreciază la 45—50 la sută din total.

2) Atacarea în paralel a unui program complex de cercetare privind perfecționarea tehnologiilor de măcinare și ardere a lignitului în cazanele de abur. Ponderea acestei căi în eficiența finală se apreciază la 40—45 la sută din total. Cercetarea, care se va axa atît pe problemele perfecționării arderii lignitului brut, cît și a celui preparat, va avea un caracter complex și concret, cu participarea activă și directă, operativă, a industriei construcțiilor de mașini și a unor grupe de cercetări specializate în problemele arderii lignitului. În cazul în care se va realiza cu colaborare internațională, se poate aprecia că rezultatele vor putea fi aplicate treptat, după 2—3 ani de la începerea cercetărilor, mai întîi la o nouă generație de centrale și apoi la modernizarea celor din exploatare.

3) Concepereea și proiectarea gospodăriilor de combustibil ale noilor CET din teritoriu, precum și modernizarea celor existente, ținînd seama, pe de o parte, de asigurarea — pînă la primirea unui combustibil preparat — a unor funcții noi (ca de exemplu de amestec simplu, suficient din punct de vedere al obținerii unei benzi cvasiconstante de calitate la mori), iar pe de alta, de efectele scontate în viitor ale preparării. În acest fel vor rezulta instalații care să asigure în etapa de trecere un grad înalt de disponibilitate și fiabilitate (un fel de uzină de alimentare cu combustibil) și care nu vor reclama investiții exagerate. Ponderea acestei căi este apreciată la circa 10 la sută din totalul eficienței finale.

Aplicînd asemenea orientări se poate aprecia că în perioada anilor 1967—1990 se va beneficia de efectul integrat al rezultatelor obținute pe cele 3 căi paralele și în special al măsurilor privind prepararea și arderea lignitului fără adaos de hidrocarburi.

Pornind de la ideile expuse s-a elaborat un calcul tehnico-economic comparativ, în care s-au luat în considerare mai multe variante, în funcție de calitatea cărbunelui furnizat și tehnologia gospodăriilor de lignit de la centrale, tehnologia la mină sau în carieră. În articolul de față prezentăm comparația între trei din variantele analizate, care sînt mai reprezentative.

Varianta C, în cadrul căreia se admit următoarele premise :

1) lignitul este livrat în stare brută, cu importante cantități sub banda de calitate stabilită, cu adaos de argilă, fără a fi eliminate obiectele străine (bolovani, piese din beton, trunchiuri de copaci, xilită, resturi de armare, plase și alte piese metalice etc.) ;

2) gospodăria de combustibil la centrală este concepută într-o tehnologie cu care să se realizeze curățirea de toate obiectele străine și în final omogenizarea riguroasă pe baza stocării pe calități, după modelul omogenizării minereurilor de fier la combinatele siderurgice. În această variantă întreaga cantitate de combustibil este în prealabil concasată și depozitată în stive diferite, pe calități de cărbune, iar apoi, după ce a fost omogenizată într-o instalație specială, va fi din nou depozitată în vederea consumului.

Varianta F (cu subvarianta F'), în cadrul căreia se admit următoarele ipoteze :

a) lignitul este livrat la centrale după ce a fost în prealabil preparat ;

b) gospodăria de combustibil de la centrala electrică este concepută într-o tehnologie simplă, corelată cu calitatea combustibilului, avînd alimentarea directă a cazanelor de la stația de concasare, fiind similară cu cea aplicată în prezent în majoritatea țărilor la centralele care ard un cărbune de calitate corespunzătoare.

Depozitul gospodăriei are un caracter de depozit tampon, numărul manipulărilor și depozitărilor este minim, 80 la sută din cantitatea anuală de combustibil mergînd direct din concasor la mori și apoi la ardere. Consumul propriu tehnologic de energie electrică este extrem de mic, investițiile foarte reduse, iar exploatarea prezintă un mare grad de siguranță și ritmicitate.

Variantele F și F' se deosebesc între ele prin capacitatea unitară medie pe țară a stațiilor de preparare la mină :

— în varianta F — capacitatea medie este de 2—3 mil. tone/an ;

— în varianta F' — capacitatea medie este de 5—6 mil. tone/an. În ambele variante cu preparare (F și F') s-au luat în considerare două ipoteze de randamente ale preparării — 90 la sută și 95 la sută.

Varianta A, ca element de referință, reflectînd în linii mari situația existentă în 1980 la unele centrale electrice din țara noastră, în care se admit ipotezele :

a) lignitul este livrat centralelor ca și în varianta C ;

b) gospodăriile de combustibil la centrale sînt concepute într-o tehnologie similară cu cea preconizată pentru varianta F, cu diferențe nesemnificative.

Calculele tehnico-economice, ale căror rezultate vor fi prezentate în partea a II-a a articolului, demonstrează înalta eficiență economică a preparării. Astfel, pe baza unui criteriu sintetic, larg utilizat în energetica românească, **al cheltuielilor totale actualizate** (în cadrul căruia se ține cont de valoarea investițiilor, cheltuielilor de exploatare și actualizarea la momentul de față a acestora), pe toată durata de execuție și de exploatare, ordinea de economicitate a variantelor este următoarea :

		%
1. Varianta F'	— cu randament energetic la preparare de 95%	100
2. Varianta F'	— cu randament energetic de 90%	102,4
3. Varianta F	— cu randament energetic de 95%	104
4. Varianta F	— cu randament energetic de 90%	105
5. Varianta C		109
6. Varianta A (existentă)		113,3

Se observă astfel că în varianta actuală (A) se cheltuiește cu 13,3 la sută mai mult decît în ipoteza utilizării variantei F' (95 la sută), acest procent reprezentînd valori importante. Chiar și varianta cea mai pesimistă de preparare (F — cu randament de 90 la sută) ar aduce economii față de situația actuală, estimate la 7,6 la sută.

M. NISTOR
I.S.P.E.

Fundamentarea științifică a normelor și reducerea consumurilor materiale

REDUCEREA consumurilor specifice de materii prime și materiale, combustibil și energie constituie principala cale de reducere a cheltuielilor materiale pe unitate de produs. De aceea, în actualul cincinal, conform Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., consumurile specifice medii urmează să scadă substanțial. În industria siderurgică, de pildă, se prevede creșterea gradului de scoatere a produselor finite dintr-o tonă de încărcătură metalică la 86 la sută în anul 1985, sporirea indicelui de valorificare la laminatele feroase de peste 2 ori, reducerea consumului specific de cocs, cărbuni, var, feroaliaje etc.

În vederea micșorării în continuare a consumurilor materiale pe unitatea de produs și implicit a creării posibilităților de a obține cu aceleași resurse o producție cantitativă și valorică mai mare, un rol important revine **normării științifice.** Asigurîndu-se premisele pe calea normării consumurilor materiale pe unitatea de produs, pe criterii tehnico-științifice fundamentate, se poate acționa direct nu numai asupra reducerii consumului de materiale, ci și indirect asupra înlăturării altor categorii de cheltuieli componente ale costului de producție, cum ar fi cele legate de transport, de depozitare a materialelor etc. Aceasta înseamnă că efectul reducerii consumurilor încă din faza normării își găsește reflectare nu numai în economii de materiale, ci și în economii de muncă vie.

Optimizarea consumurilor pe unitatea de produs

ÎN CONDIȚIILE actuale, în siderurgie, în stabilirea și realizarea normelor de consum se manifestă totuși unele neajunsuri care fac să se irosească cantități însemnate de materii prime și materiale — metal, energie electrică, combustibil. Se întîlnesc cazuri în care nu sînt folosite toate posibilitățile pentru stabilirea corectă a normelor, pentru cunoașterea pe parcurs a cauzelor depășirilor și inițierea de măsuri care să le evite. Așa, de exemplu, la Combinatul siderurgic Galați — unitate reprezentativă pentru siderurgia noastră — din totalul de norme de stat, peste 70 la sută au fost depășite la sfîrșitul anului 1981 atît față de plan cît și față de realizările anului precedent. Alte norme sînt însă realizate la un nivel cu mult mai scăzut în comparație cu cele planificate. Această situație dovedește — și într-un caz și în altul — că astfel de norme nu pot fi considerate corespunzătoare, fundamentate științific, ele constituind de fapt o justificare a menținerii la nivel ridicat a consumurilor specifice de materiale.

Elaborarea unor norme de consum care să reflecte în mod real potențialul tehnic cu care este dotată industria siderurgică, realizările cele mai bune obținute în acest sens pe plan mondial presupun abordarea într-un mod nou a procesului de stabilire a normelor de consum. Întocmirea de propuneri de norme — începînd de la întreprinderi — constituie, evident, un flux firesc în cadrul procesului de elaborare a planului. Dar mai ales pentru planurile de perspectivă, această cale nu este suficientă, pentru că nu conduce la proiectarea unor norme de consum îndeajuns de expresive în raport cu cerințele economiei naționale. Pentru normele de consum cele mai reprezentative — fontă, oțel, cocs, feroaliaje și minereuri de carburare — care caracterizează unele consumuri hotărîtoare în siderurgie și chiar în întreaga economie națională, elaborarea acestora implică **participarea nemijlocită a institutelor de cercetare și proiectare.** Aceste unități sînt cele mai în măsură să determine — odată cu parametrii tehnici și calitativi ai noilor produse — și nivelul consumurilor materiale, care ar trebui de altfel să devină unul din principalele elemente de opțiune la adoptarea unei anumite variante.

O soluție practică în acest sens ar constitui-o elaborarea de către institutele de cercetare și proiectare metalurgice a unor **studii de perspectivă pe produse și pe ansamblul siderurgiei, privind reducerea posibilă a consumurilor materiale prin perfecționări de produse și tehnologii,** ținînd seama de potențialul tehnic al combinatelor siderurgice, de realizările pe plan mondial. Astfel de studii, confruntate și cu propunerile făcute de întreprinderi, ar constitui o cale de elaborare a unui număr mai mare de norme cu motivare tehnică, de stabilire nu numai a unui nivel al consumului normat, ci și a căilor concrete, științific fundamentate, de realizare a acestor consumuri.

Legat de calitatea activității de normare, o problemă importantă o constituie cea a influenței efective pe care normele de consum o exercită în procesele economice concrete. În acest domeniu sînt de semnalat unele deficiențe în ceea ce privește **legătura dintre normele planificate și cele efectiv practicate în secțiile de producție,** precum și cointeresarea materială a oamenilor muncii în activitatea de realizare a normelor de consum. Analiza situației în industria siderurgică arată că, în unele secții, nu se asigură concordanța dintre consumurile specifice tehnologice care stau la baza eliberării materialelor de consum și normele planificate ale secției respective. În aceste condiții, deși se planifică norme de consum cu dinamică descrescătoare, care țin seama de sarcinile de perfecționare a tehnologiilor, acestea nu acționează asupra consumului de materiale datorită faptului că tehnologii responsabili cu producția nu asigură revederea și diminuarea consumurilor tehnologice în conformitate cu normele planificate. De aici decurge neajunsul că, deși la locurile de muncă și în secții se respectă consumurile tehnologice stabilite, se ajunge totuși la depășiri ale normelor de consum, datorită necorelării dintre cele două categorii de norme. Apare deci necesitatea stabilirii unei concordanțe obligatorii între normele de consum planificate și consumurile tehnologice cu care operează secțiile productive.

Soluții pentru exprimarea mai concretă a consumurilor materiale

ÎN ACȚIUNEA de normare, probleme deosebite se ridică și în legătură cu modul de exprimare a normelor de consum. În planul de stat și departamental sînt cuprinse o mare parte din normele de consum, care exprimă consumul-limită de materiale pe unitatea de greutate finită (kg/t ; t/t). Întrucît produsele siderurgice primare (cocs, fontă, oțel) se pot realiza în mai multe variante (soluții tehnologice care echivalează cu numeroase bilanțuri de materiale), apar unele inconveniente importante ce scad calitatea activității de normare. Acest lucru este determinat de faptul că asupra nivelului acestor norme influențează nu numai tehnologia ci, în primul rînd, varianta în care se realizează produsul : fonta, cocsul sau oțelul. Se impune astfel **optimizarea consumurilor specifice pe baza modelelor matematice,** operațiune care trebuie realizată în primul rînd la nivel de întreprindere, deoarece condițiile de producție diferă de la un furnal la altul, de la o oțelărie la alta etc.

În acest sens a fost studiată, pe exemplul Combinatului siderurgic Galați, **influența parametrilor tehnologici asupra indicatorilor economici și funcționării furnalelor, în condițiile cele mai complexe, prin metode de corelare multiplă.** Acest fapt a permis precizarea influenței cantitative a parametrilor procesului asupra indicatorilor economici ai funcționării furnalelor și determinarea valorilor lor optime, la care se atinge folosirea cea mai eficientă a furnalelor în condițiile producției complexe a Combinatului siderurgic Galați. În consecință, au fost analizați indicatorii a două furnale mai reprezentative de pe platforma gălățeană. În ansamblul statistic s-au inclus 10—15 parametri, care caracterizează cel mai bine nivelul tehnologiei procesului de furnal. *)

*) P — productivitatea zilnică (t) ; K — consumul specific de cocs (kg/t fontă) ; B — bazicitatea aglomeratului $\left(\frac{CaO}{SiO_2}\right)$; Fe — conținutul de fier în aglomerat (%) ; ts — temperatura de suflare (C°) ; d — debitul aerului suflat (m³/min) ; P_k — presiunea de prisos a gazului sub gura de alimentare ; C_2 — debitul zilnic (în 24 ore) de gaz metan (mii m³) ; Si, S, Mg — conținutul de siliciu, sulfat și mangan în fontă ; i — intensitatea șarjei de ardere (kg/m³ în 24 ore) ; h — debitul specific de caloar (kg/t).

Indicatorii zilnici și parametrii șarjei de furnal au fost supuși dispersiei și corelării pentru o perioadă de funcționare normală a furnalelor. Volumul de selectare a cuprins cîteva cazuri pentru fiecare parametru și s-a cercetat fenomenul care garantează obținerea unor rezultate eficiente cu un grad mărit de probabilitate (95%). Analiza dispersiei a pus în evidență variația puternică a parametrilor ; coeficientul de variație a tuturor parametrilor a fost în limitele de 10—15%, iar în unele cazuri 15—25%.

Aspectul dependenței funcționale pentru fiecare parametru s-a ales pe calea analizei cîmpurilor de corelare și aplicare la condițiile uzinale concrete. Pentru dependențele corelate conjugate ale randamentului furnalelor (P) și ale consumului specific de cocs (K) față de parametri tehnologici s-a reușit scoaterea unor ecuații de regresie. Prin ecuațiile respective s-au putut determina mai multe scheme optime de încărcare a furnalului, care permit optimizarea consumului specific de cocs, gaz metan, oxigen și alte materiale care intră în bilanțul termic al furnalului, precum și a randamentului furnalului în condiții de rentabilitate maximă. Exemplificînd cîteva rezultate ale acestei analize, ne oprim la următoarele concluzii :

a) creșterea în continuare a bazicității aglomeratului fără îmbunătățirea corespunzătoare a altor caracteristici calitative ale lui (rezistență ș.a.) a înrăutățit indicatorii economici generali ai funcționării furnalelor ;

b) sporirea conținutului de fier în aglomerat și a temperaturii de suflare la cele două furnale influențează direct asupra îmbunătățirii indicatorilor economici ;

c) între indicatorii P și K și presiunea gazului sub gura de alimentare P_k s-a observat o dependență parabolică precisă ;

d) elementul cel mai important care a determinat producția zilnică de fontă a fost intensitatea de ardere a cocsului, care este și un factor principal de determinare a consumului de cocs. Consumul minim de cocs se obține la intensități de ardere de ordinul a 1 200 pînă la 1 400 t/zi. Orice creștere a intensității de ardere a cocsului peste aceste valori conduce la creșterea rapidă a consumului specific de cocs ;

e) un factor foarte important al producției de fontă și a consumului specific de cocs este timpul efectiv de funcționare a furnalelor fără opriri sau mers redus. Toate posibilitățile de creștere a timpului efectiv de funcționare fără opriri sau mers redus, inclusiv buna funcționare a tuturor secțiilor combinatului din amonte sau din aval de secția furnale, constituie posibilități de creștere a producției zilnice de fontă și de scădere a consumului specific de cocs la secția furnale prin faptul că permit funcționarea uniformă cu intensitate optimă.

Subliniem faptul că acest mod de optimizare a consumurilor specifice nu se poate întreprinde la nivel de ramură, întrucît modelele respective sînt determinate, așa cum am precizat, de condițiile specifice proprii nu numai fiecărui combinat, dar chiar fiecărui agregat siderurgic în parte. De aceea, **este absolut necesară trecerea la optimizarea consumurilor de materiale prin metode matematice de către fiecare combinat și uzină siderurgică.** Totodată, apare necesitatea **înființării în cadrul serviciilor de concepție a unor grupe de economiști,** pentru că proiectantul sau tehnologul, oricît ar fi de bun din punct de vedere profesional, este adesea tentat să rezolve latura tehnică a unei probleme și, urmărind în principal performanțe tehnice, el scapă din vedere posibilitățile materiale existente, evită să prevadă în normele de consum înlocuirea materiilor prime deficitare. De asemenea, pentru îmbunătățirea în general a activității de normare, precum și pentru urmărirea și analizarea eficientă a consumurilor specifice se impune :

- utilizarea mai activă a sistemului existent de stimulente materiale și morale pentru economiile realizate la normele de consum ;
- întărirea controlului preventiv asupra încadrării în normele de consum ;
- efectuarea de analize decadale asupra încadrării în consumurile planificate la nivelul agregatelor, precum și efectuarea de analize lunare ale consumurilor specifice la nivelul uzinelor combinatelor.

Mihai CHIRILA
Galați

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Reducerea consumului de lemn în exploatările miniere

PRODUCȚIA de cărbune a țării cunoaște o creștere continuă. Pentru extragerea din subteran a acestui combustibil atît de necesar economiei naționale se consumă cantități importante de materiale lemnoase. Avînd însă în vedere că masa lemnoasă este necesară și la realizarea altor produse (mobilă, uși-ferestre, parchete etc.), s-a impus, pentru sectorul minier, introducerea unor înlocuitori (metal, beton) la susținerile din abataje și galerii etc. Reflectarea acestor preocupări se regăsește în diminuarea consumului de lemn.

Din analiza rezultatelor pe trim. I/1982 rezultă că majoritatea unităților de producție din cadrul Ministerului Minelor au obținut rezultate bune, realizînd însemnate economii de lemn de mină față de nivelurile planificate. Astfel, la extragerea cărbunilor din subteran, Combinatul minier Valea Jiului a înregistrat o economie de 552 mc, iar Combinatul minier Rovinari 201 mc. La lucrările miniere de investiții în sectorul minereurilor, Combinatul minier Baia Mare a economisit 745 mc, iar Combinatul minier Deva o cantitate de 446 mc.

Măsurile care au dus la obținerea de economii de materiale lemnoase sînt cele care vizează extinderea podirii vetrei abatajelor și bandajării pereților cu materiale înlocuitoare (plase de sîrmă, elemente prefabricate din beton etc.) — pentru economisirea cherestelei ; extinderea susținerii metalice în abataje și în galerii, a podirii cu plasă metalică în abataje, a susținerii cu beton sau beton armat în galerii, a susținerii prin torcretare și cu ancore în galerii — pentru economisirea lemnului de mină.

Pentru obținerea de economii de lemn în continuare este necesar să fie studiate noi posibilități de lărgire a utilizării susținerilor metalice sau de beton în cît mai multe abataje, de recuperare în mai mare măsură a lemnului din locurile de muncă din subteran abandonate, de normare strictă a consumului în funcție de condițiile fiecărui abataj și, în fine, de extindere a experienței pozitive existente în acest domeniu.

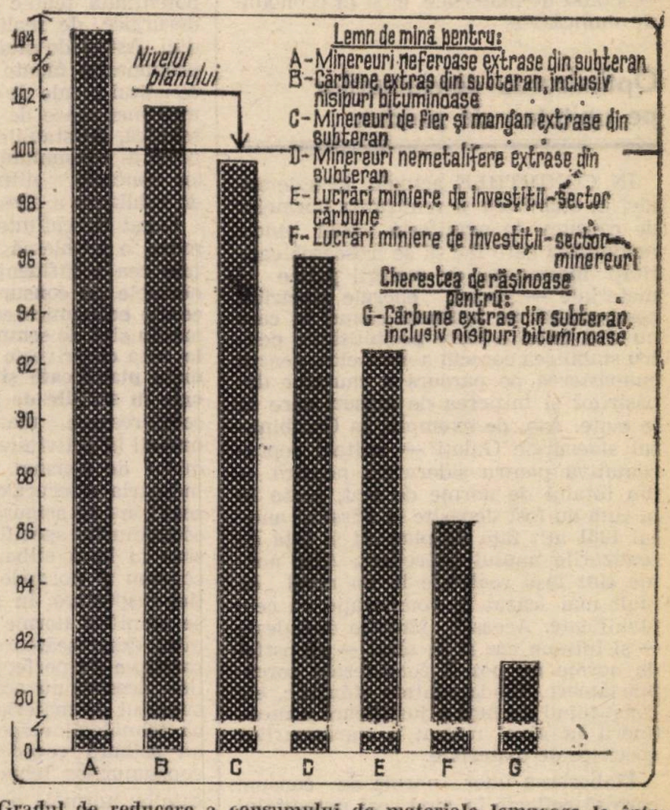

Gradul de reducere a consumului de materiale lemnoase la întreprinderile din cadrul Ministerului Minelor, pe trim. I — 1982

PUNCTE DE VEDERE

Energia animală în sistemul energetic al agriculturii românești (II)

Situația animalelor de tracțiune

CE EFECTIV și care este structura acestui efectiv de animale de tracțiune pe plan mondial — sînt întrebări cărora li se poate răspunde doar cu aproximație. Potrivit statisticii F.A.O., la sfîrșitul anului 1980, în lume existau circa 61 milioane de cabaline, aproape 12 milioane de catîri și aproape 43 milioane de măgari (lipsind datele cu privire la celelalte specii de animale de tracțiune — boi și bivoli, iaci și lame, capre și cămile). După unele aprecieri semioficiale[4]), numărul cămilelor de tracțiune ar fi de 14 milioane, cel al boilor — de 150 milioane și cel al bivolilor — de 58 milioane. Aceasta ar însemna un total de circa 338 milioane de animale de tracțiune, care reprezintă o însemnată sursă energetică și un capitol important al fondurilor fixe din agricultura mondială. Astfel (excluzînd măgarii), animalele mari de tracțiune — boi, bivoli, cai, catîri, cămile — pot furniza o putere energetică de circa 0,5 C.P. timp de 7—8 ore pe zi. Prin urmare, cele circa 300 milioane de animale mari de tracțiune pot furniza zilnic o putere energetică de circa 150 milioane de C.P. Or, cum pentru realizarea unei instalații energetice de 1 C.P. este nevoie de o investiție de cel puțin 1 000 dolari S.U.A., înlocuirea animalelor de tracțiune ar necesita o investiție suplimentară sau invers, existența animalelor de tracțiune aduce o economie de investiții de cel puțin 150 miliarde de dolari, cifră aproape fabuloasă dacă ținem seama că pentru sporirea producției agricole în țările în curs de dezvoltare pînă la nivelul necesităților ar fi necesare investiții de 16—18 miliarde de dolari ! Întrucît prețul de vînzare al unui animal de tracțiune variază între 100 și 500 de dolari, chiar și la un preț mediu de numai 200 de dolari, valoarea efectivului de animale mari de tracțiune (fără măgari, lame etc) este de cel puțin 60 miliarde de dolari !

În ultimul deceniu (1969/71—1980), efectivul de cabaline a suferit o ușoară reducere (de 1 686 mii de capete, adică de 2,7 la sută). Reține atenția faptul că această reducere se datorește în exclusivitate țărilor socialiste (4,2 milioane de capete), mai ales celor din Europa de Est și U.R.S.S. (3,2 milioane de capete). Deosebit de evident este acest fenomen în cazul celei mai mari puteri agricole a lumii contemporane — Statele Unite ale Americii — care, prin cele peste 9,6 milioane cabaline se situează pe primul loc în lume ! Deci, țara care dispune de cel mai mare număr de tractoare din lume (4 351 mii tractoare fizice) dispune și de cel mai mare efectiv de cabaline. Dacă pe un tractor fizic revin 100 ha teren agricol sau 43 ha teren arabil, pe o cabalină revin 45 ha teren agricol sau 20 ha teren arabil ; dacă pe o persoană agricolă revin 0,9 tractoare fizice și 2 capete de cabaline, pe o persoană activă din agricultură revin 2 tractoare fizice și 4,4 capete de cabaline !

Cît privește catîrii și măgarii, ale căror efective au rămas aproximativ constante, se manifestă o ușoară tendință de creștere în țările în curs de dezvoltare.

România a fost una din țările recunoscute pe plan european, mai ales de către vecini, prin calitatea cailor și a boilor, mult solicitați pe piețele externe. Literatura de specialitate economică menționează **hergheliile semisălbatice care existau înainte vreme în țară, ca în Dobrogea și în zona de baltă a județelor Ialomița și Teleorman** (vestite prin calitatea cailor). Predominarea micii gospodării țărănești în condițiile menținerii formelor semifeudale de exploatare în agricultură, care au împiedicat și întîrziat producerea revoluției tehnice, a transformat animalul de tracțiune în principala sursă energetică a agriculturii românești. În anul 1938 (cînd existau doar 4 049 tractoare), România dispunea de 1 581 mii cabaline (din care 644 mii iepe și 628 mii cai de tracțiune) și de 829 mii boi de tracțiune. Pierderile grele suferite de efectivul de cabaline în timpul celui de al doilea război mondial s-au reflectat în situația efectivelor de animale de tracțiune din anul 1948 : 1 035 mii boi și 932 mii cabaline (din care numai 697 mii iepe și cai de tracțiune). A urmat o perioadă de refacere a efectivelor de cabaline (reducîndu-se în schimb cele de boi de tracțiune), astfel că, în anul 1961 (în ajunul încheierii cooperativizării agriculturii) dispuneam de un milion de cabaline (din care 806 mii iepe și cai de tracțiune) și de 520 mii boi de tracțiune. Perioada imediat următoare încheierii cooperativizării agriculturii s-a caracterizat printr-o reducere puternică a animalelor de tracțiune, astfel că, în 1966, mai dipuneam doar de 273 mii boi de tracțiune și de 689 mii cabaline (din care 585 mii cai și iepe de peste 3 ani).

Subaprecierea animalelor de tracțiune s-a tradus nu numai prin reducerea nejustificată a numărului lor, ci și prin înrăutățirea structurii de vîrstă; dacă în 1956 tineretul sub 3 ani reprezenta 30 la sută din efectiv, în 1966 nu mai deținea decît 15 la sută din efectiv, fapt care a creat dificultăți evidente procesului de înlocuire a animalelor reformate.

Procesul de reducere a efectivelor de cabaline a continuat, astfel că (după datele F.A.O.), în 1980 mai existau numai 566 mii de cabaline (cărora li se adăugau 35 mii de măgari, al căror efectiv este în creștere — față de 31 mii în 1969/71). Ultimul recensămînt al animalelor — din 1982 — indică un efectiv de cabaline în creștere — de 598 mii de capete,

Direcții de dezvoltare

PRIMA PROBLEMĂ care se pune este aceea a alegerii și folosirii celor mai potrivite condiții locale, specii de animale de tracțiune, ceea ce presupune cunoașterea avantajelor și inconvenientelor pe care le prezintă fiecare specie. Manualul F.A.O. publicat în 1972 de Centrul de studii și experimentare a mașinismului agricol tropical (CEEMAT) le caracterizează astfel :

Calul. Avantaje : are o bună dispoziție de lucru, se atașează de conducătorul său ; se bucură de un anumit prestigiu, ceea ce determină producătorii agricoli să-l prefere în locul boului ; este ușor de dresat pentru executarea tuturor categoriilor de lucrări agricole ; este ușor de condus, fiind docil. **Inconveniente :** uneori are o greutate prea mică (pînă la 300 kg) ceea ce îi limitează și puterea energetică ; este deosebit de fragil, solicitînd o atenție specială la întreținere, care este costisitoare ; obosește destul de repede la lucru ; este scump ; cere un harnașament costisitor.

Boul. Avantaje : este lent, dar neobosit ; este rustic, robust și ușor de hrănit ; cere un harnașament simplu, jugul putînd fi confecționat cu cheltuieli mici, pe plan local ; este puțin costisitor (în multe țări costul unei perechi de boi este egal costului unui cal) ; la reformare, după o perioadă de îngrășat, este vîndut și sacrificat pentru carne. **Inconveniente :** nu are buna dispoziție a calului ; pentru hrănire are nevoie de pășuni relativ întinse ; pare mai dificil de dresat decît calul și necesită mai multă forță de muncă ; se deplasează mai lent decît calul la toate lucrările agricole.

Măgarul. Avantaje : are o bună dispoziție, este rustic ; este puțin costisitor și poate fi hrănit cu produse de la fermă ; este inteligent și ușor de dresat ; este răbdător, mai ales la executarea lucrărilor ușoare de tracțiune și de transport. **Inconveniente :** este foarte ușor și, ca atare, are o putere energetică limitată ; obosește ușor dacă este mînat prea repede ; se rănește ușor de la harnașament.

Îmbinarea armonioasă a acestor principale specii de animale de tracțiune pentru condițiile noastre este determinată și de potențialul lor energetic, a cărui corelare cu consumul de energie solicitat de diferite lucrări poate da indicații cu privire la proporțiile de dezvoltare a fiecărei specii în parte. După datele prezentate în lucrarea „Energy for world agriculture" rezultă următoarele[5]) :

— un cal ușor, în greutate de 400—700 kg, poate desfășura o viteză medie de lucru de 3 600 m/h, dezvoltă o putere de 0,75 kW sau de 1,00 CP;

— un bou, cu o greutate de 500—900 kg, are o viteză medie de deplasare de 2 160—3 240 m/h, puterea dezvoltată fiind de 0,56 kW sau de 0,75 CP;

— aceeași putere o dezvoltă un bivol de 400—900 kg, limita inferioară a vitezei medii fiind însă de 2 880 m/h;

— o vacă, în greutate de 400—600 kg, se deplasează cu o viteză medie de 2 520 m/h, dezvoltînd o putere de 0,34 kW sau 0,45 CP;

— un catîr de numai 350—500 kg, desfășoară însă o viteză

[4]) Comité preparatoire de la Conférence des Nations Unies sur les sources d'énergie nouvelle et renouvelables, deuxième session, 21 joullet — 1-er. août 1980, Rapport intéremaire sur l'énergie des animaux de trait (preparé par le professeur N.S. Ramaswamy), pag. 7—8.

[5]) Mc Dowell, R.E. — Raport of National Dairy Researsch Institute, U.N.D.P./UNESCO/1975, pag. 4.

medie de 3 240—3 600 m/h, dezvoltînd o putere de 0,52 kW sau de 0,70 CP (fiind, deci, relativ mai puternic decît boul sau bivolul și — absolut — decît vaca);

— măgarul, cu greutate de numai 200—300 kg, se deplasează cu o viteză medie egală cu cea a vacii (2 520 m/h), dar, comparativ cu greutatea sa, dezvoltă o putere energetică mai mare: 0,26 kW sau 0,35 CP.

Evident, **calul este mai potrivit pentru transporturi, iar boul pentru lucrări agricole în unitățile agricole socialiste sau în gospodăriile individuale, în timp ce măgarul este mai recomandabil gospodăriilor personale ale membrilor cooperatori,** în care dificultatea lucrărilor nu depășește puterea energetică a măgarului.

În condițiile în care în România presocialistă animalele de tracțiune reprezentau principala forță energetică din agricultură, este firesc ca literatura de specialitate să fi acordat atenția cuvenită problemei îmbinării raționale a diferitelor specii de animale de tracțiune în funcție de calitățile lor intrinsece, de cheltuielile de întreținere, precum și de condițiile social-economice specifice în profil teritorial. Astfel, N. O. Popovici-Lupa [6], analizînd deosebirile productive dintre bou și cal, ajunge la următoarele reguli: a) Cînd e vorba de transporturi mai repezi ori depărtate sau pe drumuri pietroase, găunoase sau prea netede, caii sînt mai utilizabili decît boii. De asemenea, ei sînt de preferat la grapă și la căratul produselor; b) Caii sînt mai potriviți pentru lucrări în care inteligența și sprintenia animalului joacă un oarecare rol; c) Din contra, boii sînt cel puțin tot așa de buni la plug, muncesc ceva mai puțin, dar lucrul este mai regulat. Pentru căratul gunoiului, al nutrețului verde etc., unde nu importă atît iuțeala mișcării, munca boilor este aproape egală cu a cailor; d) Pentru poveri grele pe pămînt moale, de exemplu pentru căratul fînului de pe fînețele umede sau mocirloase, boii se potrivesc mai bine decît caii (fiindcă picioarele lor nu se îngroapă așa de adînc și nu se neliniștesc așa repede dacă cumva carul nu merge lesne).

Cheltuielile de întreținere și mai ales consumul de furaje reprezintă criteriile fundamentale de optimizare a raportului dintre cai și boi. Nutriția boilor este totdeauna mai ieftină decît a cailor, deoarece ei se mulțumesc, de regulă, cu nutreț verde, fîn, paie și rădăcinoase. Dacă nu sînt folosiți la tracțiune, regimul furajer poate fi mai slab, iar cînd sînt hrăniți uniform greutatea și deci valoarea lor crește, mai ales că pauza mai îndelungată în folosirea la jug nu le este vătămătoare. Din contră, caii cer grăunțe în hrana lor, chiar și cînd nu lucrează (de unde proverbul „boii trag și caii mănîncă"). Inactivitatea îndelungată le vatămă sănătatea și puterea de muncă (prin apariția „osului mort"). Îngrijirea și hamurile lor sînt mai scumpe, le uzează și le rup mai repede. Furajarea și îngrijirea cailor în grajd cer mai multă atenție și timp. Ei sînt mai expuși la boli decît boii, iar cheltuielile reclamate de potcovitul lor sînt mai mari. Amortismentul anual se urcă la 10—12% din valoarea lor în momentul punerii la ham, pe cînd al boilor este neînsemnat sau chiar nul, dacă sînt bine întreținuți. Caii se utilizează în medie 8—10 ani, iar cînd sînt reformați de multe ori nu au altă valoare decît cea a pielii. Boii, din contră, dacă se pun la jug la 3—4 ani și se utilizează încă 5 ani cresc în greutate și valoarea lor este cel puțin egală cu cea inițială. Pe aceste considerente, George Maior conchidea: „Boii sînt și rămîn principalele noastre vite de muncă. De obicei, boii noștri sînt mai tari decît caii indigeni. Apoi ca rasă și aptitudine de muncă, boii de Moldova și cei de Cîmpia din Transilvania sînt tuturor superiori, căci sînt sobri și cumpătați la ținere, robuști și cei mai iuți de picioare" [7].

Totuși, cheltuielile pe unitatea de lucru sînt influențate și de **durata de folosire a animalelor de tracțiune în timpul anului:** pe cînd un cal poate fi utilizat 250—275 zile pe an, iar un bou numai 200—250 zile (după George Maior limitele variază între 280 și 300 zile la cal și 220 și 250 zile la bou), un bou este utilizat cu 10—20% mai puține zile decît un cal.

Pe toate considerentele de mai sus, N.O. Popovici-Lupa recomanda să se țină numai atîția cai cît pot fi utilizați, în mod economic, în tot cursul anului, iar restul necesarului de animale de tracțiune — reclamat de perioadele de vîrf — să fie completat cu boi, a căror întreținere în timpul iernii costă mai ieftin.

A doua problemă este — mai ales pentru cabaline — aceea a direcției de producție, inclusiv alegerea rasei. Este clar de la bun început că trebuie folosite cu prioritate rase locale, evitîndu-se recurgerea la rase importate sau aduse din alt capăt al țării, din cu totul alte condiții socio-economice și pedoclimatice.

Desconsiderarea animalelor de tracțiune ne pune astăzi în fața unei probleme de mare actualitate: degenerarea animalelor existente în producție. De aici necesitatea intensificării activității celor 15 herghelii de stat (care dispun de 1 400 iepe), precum și a celei de cercetare științifică pentru **crearea de noi tipuri de cai pentru agricultură,** care să îmbine forța și docilitatea calului greu cu temperamentul și estetica formelor calului intermediar. Rezultatele obținute pînă acum se concretizează în [8]:

a) formarea calului semigreu românesc, finalizat în 1980. Actualmente, dispunem de 150 armăsari de reproducție, care pot da anual 2 500—3 000 mînji.

b) faza de formare a calului de Bucovina (prin încrucișarea dintre armăsari cu sînge greu și iepe din rasa Huțul), destinat asigurării cu forță de tracțiune animală a zonelor de deal și de munte. Rezultatul încrucișării este un cal de tracțiune mai puternic, solicitat de populație, de armată și de exploatările forestiere. Ei sînt masivi, armonici și dispun de o forță de tracțiune sporită, grefată pe rusticitatea și rezistența calului Huțul, care posedă calități deosebite (animal de tracțiune și de povară, se deplasează cu circa 4 km/oră pe cărările de munte, pe teren accidentat);

c) preocuparea pentru producerea unui tip de cal Sport;

d) se preconizează crearea unui Ponei românesc (încrucișare între armăsari Ponei cu femele minus variante de Huțul), care să răspundă cerințelor de tracțiune și călărie de agrement din zona litoralului, precum și celor de turism de vară și de iarnă din zonele montane;

e) reluarea (după o pauză de 40 ani) a cercetărilor privind calul trăpaș, în direcția sporirii capacității lui energetice, pentru a ajunge competitiv pe plan mondial. Dealtfel, **această activitate de cercetare pe care o desfășoară Centrul republican de creștere și calificare a cailor de rasă** (deținătorul tuturor hergheliilor și depozitelor de armăsari) **a fost întreruptă timp de 20 de ani** (1960—1980).

O problemă de mare semnificație în economia energiei animale este aceea a utilizării ei cît mai depline. Practica milenară a poporului nostru, consemnată și în lucrări de specialitate, arată că în acest domeniu, cooperarea nu mărește forța de tracțiune a animalelor. Din contră, forța de tracțiune este utilizată mai bine cînd sînt înhămate sau înjugate, la același vehicul, mai puține animale, deoarece, în cazul unui număr mai mare, forța lor de tracțiune nu se utilizează deplin, ci în parte se neutralizează prin acțiune opusă. Astfel, dacă puterea energetică a unui cal înhămat singur = 100, atunci cea a doi cai (de aceeași mărime și putere) nu va fi egală cu 200, ci cu 160, iar cea a patru cai nu va crește la 400, ci numai la 300. În același timp, nu se atelează împreună animale din specii diferite, pentru că se poate ajunge la situația din „Racul, broasca și o știucă"! De asemenea, trebuie avut în vedere că 2 cai trag cît 3 boi, 3 cai cît 4 boi și așa mai departe.

Dar, utilizarea cît mai completă a puterii energetice a animalului depinde și de construcția vehiculului tractat, de harnașament și de modul de atelare. Sînt probleme care, pe plan mondial, se bucură de o vădită atenție. Se apreciază astfel că ameliorarea carului de transport (prin folosirea de roți din cauciuc sau pneumatice, a unei platforme mai ușoare), paralel cu ameliorarea harnașamentului poate dubla sau chiar tripla capacitatea de transport a acestuia (de la 1 tonă la 2—3 tone). În același timp, folosirea unui harnașament comod, adaptat animalului contribuie la prelungirea vieții și activității animalului cu cel puțin un an.

Probleme considerate „minore", dar cu repercusiuni negative majore se cer grabnic rezolvate. Este vorba de baza tehnico-materială a animalelor de tracțiune, îndeosebi a cailor: asemenea **meserii tradiționale** în satul românesc ca cea de **potcovar,** de **șălar** sînt pe cale de dispariție. Procurarea unei perechi de hamuri noi a devenit o problemă foarte greu de rezolvat, pentru că tot o asemenea problemă a devenit aprovizionarea cu caiele de fier pentru potcoave. O industrie care produce turbine pentru hidrocentrala de la Porțile de Fier nu produce niște simple caiele!

Datele ultimului recensămînt al animalelor arată o ușoară creștere a efectivului de cabaline. Să fie acesta vestitorul unei reconsiderări a animalelor de tracțiune, îndeosebi a calului, în agricultura României? Ar fi dorința tuturor celor care militează pentru modernizarea agriculturii românești prin toate mijloacele, dintre care animalele de tracțiune pot contribui la creșterea puterii energetice și la sporirea producției agricole, la nivelul cerințelor noii revoluții agrare în România.

prof. dr. O. PARPALA

---

[6] N.O. Popovici-Lupa — Elemente de economie rurală pentru uzul agricultorilor și școlilor de agricultură, volumul I, Mijloacele de exploatație agricolă, ediția I, București, 1912, pag. 199—202.

[7] George Maior — Economia rurală sau organisațiunea și administrarea moșiilor mari și mici, București, 1900, pag. 191.

[8] Călinescu E. — Problematica actuală și de perspectivă a cercetării științifice în domeniul creșterii calului, Revista de creșterea animalelor nr. 6/1981.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Dezbatere „R. E."

DIMENSIONAREA JUDICIOASĂ A NECESARULUI DE MIJLOACE CIRCULANTE (II)

CONTINUĂM publicarea opiniilor exprimate de către specialiștii participanți la dezbaterea organizată de Revista economică împreună cu Sucursala municipiului București a Băncii Naționale.

Utilizarea indicatorului producția marfă vîndută și încasată

Prof. univ. dr. GH. ȘOVEI — „Relația bancă-întreprindere implică o multitudine de posibilități de perfecționare, în cadrul cărora, după opinia noastră, importanță majoră prezintă : realizarea unui raport optim — în cadrul corelației dintre autofinanțare și creditare — între fondurile proprii și cele împrumutate ; utilizarea indicatorului producția marfă vîndută și încasată ; întărirea cu prioritate a controlului bancar pentru simplificarea activității și evidenței bancare.

Raportul între fondurile proprii și cele împrumutate poate fi corespunzător, după opinia noastră, în măsura în care resursa determinantă este fondul mijloacelor circulante utilizate în cadrul autofinanțării. Pentru realizarea unui asemenea raport apreciem că considerarea fondului mijloacelor circulante ca resursă determinantă în cadrul autofinanțării este necesară, dar nu suficientă. Realizarea raportului amintit poate fi obținut numai în măsura în care fondul mijloacelor circulante ca resursă determinantă se constituie la nivelul posibilităților existente în mod obiectiv.

Extinderea creditării bancare, în condițiile noului mecanism economico-financiar, nu mai poate fi admisă, după părerea noastră, cel puțin pentru faptul că aceasta ar putea avea loc în detrimentul autofinanțării. Realizarea raportului optim între fondul mijloacelor circulante și creditul bancar impune, după părerea noastră, **constituirea fondului mijloacelor circulante ca resursă determinantă** nu în mod subiectiv, pe bază de cotă și cu atît mai mult unitară la nivelul tuturor unităților economice, ci în mod obiectiv, **corespunzător posibilităților reale existente, în cuantum diferențiat de caz la caz, ponderea creditelor ca resursă determinată fiind în aceste condiții diferențiată corespunzător diversității cazurilor existente în economie.**

O problemă deosebit de importantă se referă la planificarea, producerea și creditarea numai a produselor cu desfacere asigurată. Realizarea acestei sarcini în funcție de respectarea căreia se asigură desfacerea produselor, încasarea lor, realizarea beneficiului și în baza lui a fondurilor proprii din care are loc autofinanțarea face necesară, după opinia noastră, utilizarea, în completarea indicatorilor producție netă și fizică, pe care să se continue a se pune bază, a altor indicatori, în cadrul unei concepții sistemice, cu caracter complex, în cadrul cărora, **indicatorul producție marfă vîndută și încasată să aibă un loc prioritar.** Procedîndu-se astfel există posibilitatea urmăririi nu numai a realizării producției la costuri scăzute, ci și desfacerea și încasarea ei, reflectată pozitiv în constituirea beneficiului și realizarea rentabilității, ceea ce exprimă perfecționarea relației bancă-întreprindere. Ținînd seama de faptul că băncile există și sînt necesare pentru efectuarea operațiilor solicitate de unitățile socialiste și îndeosebi pentru a exercita controlul asupra activității acestora în scopul influențării autogestiunii lor, considerăm că întărirea controlului bancar trebuie să aibă prioritate față de simplificarea activității și evidenței bancare.

Ignorîndu-se această prioritate, în ultimul timp au avut loc simplificări care au afectat negativ controlul bancar. Un exemplu edificator în acest sens îl constituie faptul că s-a extins mult forma de virament inițiată de cumpărătorul de mărfuri și documentul dispoziție de plată cu factură în detrimentul formei de virament inițiată de furnizorul de mărfuri — documentul dispoziție de încasare. Urmărindu-se obținerea unor simplificări ale activității și evidenței bancare s-a renunțat la fixarea termenelor de acceptare și urmărirea de către bănci a plății cumpărătorului la expirarea acestora, adică la exercitarea controlului bancar preventiv. Aceasta s-a reflectat în unele cazuri în întîrzierea plăților din cauza lipsei de inițiativă a cumpărătorilor, obținîndu-se efectul contrar celui urmărit — nu accelerarea, ci întîrzierea prelungită a efectuării viramentelor.

Un exemplu edificator îl constituie, de asemenea, renunțarea la contul separat de credite pe documente în curs de încasare și acumulări și includerea lor în contul curent, obținîndu-se astfel simplificarea evidenței bancare concretizate în absența contului respectiv. În cazurile în care cuantumul celor două elemente este redus și unitățile economice desfășoară activitate eficientă, măsura întreprinsă vizînd simplificarea, deși puțin sensibilă, este adecvată. Dimpotrivă, în cazurile în care cuantumul celor două elemente reflectate în contul separat este mare și, în plus, unitățile economice respective desfășoară o activitate necorespunzătoare, concretizată în utilizarea acumulărilor pentru aprovizionări peste necesar reflectate în amplificarea imobilizărilor, simplificarea obținută este minoră față de efectul negativ apărut și nu justifică prioritatea ei față de necesitatea întăririi controlului. În aceste cazuri este evidentă **necesitatea priorității întăririi controlului ; cel puțin pentru cazurile respective, considerăm oportună practicarea conturilor separate de credite pe documente în curs de încasare și acumulări, ca una din posibilitățile de perfecționare a relației bancă-întreprindere".**

Echilibru constant între încasări și plăți

Dr. STERE STĂTICĂ, contabil-șef la „Aversa" — „Unul din obiectivele de bază ale autogestiunii economico-financiare îl reprezintă asigurarea unui echilibru constant între încasări și plăți. Realizarea acestui obiectiv major este determinat de o complexitate de factori vizînd în sinteză utilizarea cu maximă eficiență a mijloacelor financiare de care dispune fiecare întreprindere. În acest context, creditul bancar are un important rol în asigurarea mijloacelor necesare completării fondului mijloacelor circulante proprii, intervenind activ în toate etapele circuitului economic în scopul desfășurării normale a procesului de aprovizionare, producție și desfacere. Diversitatea formelor de creditare și a categoriilor de împrumuturi ce se acordă de bancă și totodată operativitatea crescută în ultimii ani cu care se acordă creditele pentru stocuri de valori materiale formate din cauze obiective au avut drept efect îmbunătățirea sistemului de decontări între întreprinderi, asigurîndu-se pe această bază un echilibru între încasări și plăți pentru perioade mai lungi.

Complexitatea fenomenelor și diversitatea factorilor de influență conduc la apariția unor stocuri de materiale fără mișcare și disponibile, comenzi din producția neterminată cu ciclul de fabricație depășit, produse devenite fără desfacere în anumite perioade, facturi refuzate la plată, debitori etc., elemente de-

numite imobilizări și care potrivit normelor metodologice ale băncii sînt creditate prin împrumuturi nerambursate la scadență cu dobîndă majorată de 12% pe an. Apreciem ca fiind pe deplin justificat procedeul ca, pentru astfel de stocuri, întreprinderile să suporte o dobîndă majorată avînd rolul de a impulsiona unitățile în cauză să inițieze măsuri pentru lichidarea imobilizărilor.

Exprimat succint, rezultă că, pe lîngă creditele curente, cu dobîndă normală, întreprinderilor li se acordă și credite cu dobîndă majorată denumite nerambursate la scadență. În practică, însă, deși întreprinderile au alocate unele plafoane trimestriale de credite cu dobîndă normală, avînd garanție asigurată integral prin stocuri curente de valori materiale, nu beneficiază integral de aceste credite aprobate ; aceasta întrucît, potrivit reglementărilor actuale, din plafonul de credite la contul curent — determinat prin însumarea tuturor creditelor aprobate — se scade valoarea imobilizărilor reflectate în împrumuturi nerambursate la scadență, deși acestea au fost scăzute inițial din garanția oferită băncii pentru fiecare element creditabil, așa cum rezultă din următorul exemplu :

	în mii lei
— creșterea fondului mijloacelor circulante planificate	20 000
— credite plafon pentru materiale	40 000
— credite plafon pentru producție neterminată	40 000
— credite plafon pentru produse cu ciclu lung de fabricație	30 000
— credite pentru produse, lucrări și servicii facturate	45 000
TOTAL	175 000
— imobilizări reflectate în credite nerambursate la scadență	25 000
— plafon de credite la contul curent	150 000

Menționăm că, în exemplul prezentat, toate stocurile ce constituie imobilizări reflectate în credite nerambursate la scadență sînt stocuri supranormative peste cele creditate cu dobîndă normală, respectiv peste plafoanele aprobate. În aceste condiții, în loc ca întreprinderea să beneficieze de totalitatea creditelor aprobate, respectiv de 175 000 lei cu dobîndă normală și 25 000 lei cu dobîndă majorată, plafonul de credite la contul curent este artificial diminuat la 150 000 lei. Rezultă că prin procedeul de mai sus întreprinderea este lipsită de fondurile la care este îndreptățită, aprobate prin planul de credite, fără nici o justificare de ordin financiar. Fenomenul are repercusiuni negative asupra capacității de plată, asupra echilibrului între încasări și plăți și contribuie direct la crearea blocajului în lanț, afectînd totodată și unitățile colaboratoare. În aceste condiții consider că se impune, după opinia noastră, ca pe lîngă alte măsuri vizînd reducerea volumului stocurilor în general și a celor fără mișcare în special, **să se procedeze la revizuirea actualului sistem de determinare a plafonului de credite la contul curent în sensul ca în acest plafon să se includă direct stocurile creditabile cu dobîndă normală plus cele cu dobîndă majorată".**

Creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante

IOAN V. SÎRBU, director, Filiala sectorului 6 București a B.N.R.S.R. — „Mijloacele circulante planificate — normate și totale — pe care le au întreprinderile pentru a-și îndeplini sarcinile de plan sînt acoperite numai parțial cu resurse pentru finanțarea mijloacelor circulante. Diferența neacoperită a mijloacelor circulante — normate și totale — este completată prin credite bancare. Din practică rezultă că volumul creditului în acoperirea mijloacelor circulante se menține într-o proporție destul de mare. Dacă așa stau lucrurile în faza planificării, în procesul efectiv de realizare a aprovizionării-producției-desfacerii mijloacele circulante se mențin cu mult peste cele planificate.

Dacă am menționa numai cele trei elemente de bază ale mijloacelor circulante și anume : materiile prime și materialele, producția neterminată și produsele finite, stocurile existente la 30 aprilie a.c. la întreprinderile din sectorul nostru erau cu peste 60% mai mari față de cele planificate, din care acoperite prin credite conform Legii finanțelor și Normelor metodologice nr. 1/1980 numai 49%. În afara cauzelor obiective din activitatea întreprinderilor, o asemenea situație este determinată de modul cum s-a aplicat în practică legea contractelor economice ; după părerea specialiștilor din unități, legea contractelor economice n-a devenit, pînă în prezent, un instrument în fundamentarea aprovizionării tehnico-materiale și desfacerii producției marfă. De aceea, considerăm că pentru reducerea stocurilor de valori materiale, ministerele, centralele industriale și întreprinderile trebuie să adopte măsuri urgente pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante încă din faza planificării acestora, prin încheierea contractelor în termenele prevăzute de normele legale în vigoare. În același scop, propun introducerea indicatorului **«încadrarea în mijloacele circulante planificate totale», ca una din condițiile eliberării fondului de retribuție pentru cadrele de conducere din ministere, centrale și întreprinderi.** În acest fel, cadrele de conducere ar acorda o atenție mai mare realizării acestui indicator deosebit de important pe economie, avînd în vedere volumul stocurilor de valori materiale imobilizate și neredate circuitului economic. Pe linia perfecționării relației bancă-întreprindere, dimensionării creditelor, propun ca **planificarea necesarului de credite să se facă anual cu defalcarea pe trimestre.** Avînd în vedere că sînt sectoare de activitate care fac contractarea producției marfă la intern semestrial, și planificarea creditelor să se facă tot semestrial dar cu defalcarea pe trimestre. După aprobarea planului de credite, **centrala băncii să repartizeze volumul creditelor în regim teritorial pe sucursale județene în sumă totală, iar dimensionarea creditelor pentru mijloace circulante normate și totale pe întreprinderi și pe elemente să se facă de fiecare unitate bancară, ținînd seama de indicatorii din bugetul de venituri și cheltuieli ai întreprinderilor și încadrarea strictă în viteza de rotație a mijloacelor circulante.**

Sînt de acord cu punctul de vedere exprimat de tovarășul Gh. Șovei în privința importanței indicatorului producția marfă vîndută și încasată. **Pentru impulsionarea realizării producției marfă vîndută și încasată și reducerea volumului creditelor bancare pentru documentele în curs de încasare care în prezent se mențin într-o valoare mare, întreprinderile să fie obligate să-și achite furnizorii în momentul recepționării și operării în evidența contabilă a stocurilor primite.** Formulăm această propunere întrucît din analiza efectuată la unitățile industriale din sectorul nostru la sfîrșitul lunii aprilie a.c. a rezultat că stocurile neachitate se mențin într-o valoare mare. Acest fenomen se datorează, după părerea specialiștilor din unități, neprimirii facturilor de la furnizori. În realitate, practica ne-a arătat că documentele de decontare se reține de întreprinderi în vederea plății retribuțiilor sau obligației față de bugetul statului. În completarea propunerii mai sus amintite, în cazurile cînd s-ar constata abateri, pe lîngă sancțiunile prevăzute de dispozițiile legale, **să se scadă din volumul creditelor planificate diferența între pasivele stabile din aprovizionări și soldul c.t. 410 «Furnizori».**

În scopul menținerii capacității de plată a întreprinderii propunem ca **obligațiile față de bugetul statului, beneficiile și prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete să se facă în funcție de rezultatele obținute pe baza ultimului bilanț sau balanță.** În acest fel, nu s-ar mai imobiliza mijloacele circulante pentru acumulările nerealizate și vărsate care se restituie întreprinderii după o perioadă mare — cca. 30—40 zile — după depunerea la bancă a bilanțului sau balanței contabile. În această perioadă întreprinderea se află în incapacitate de plată.

În final, **este necesar să se revadă rolul controlului bancar ca sferă, limite și eficiență,** întrucît în prezent controlul bancar în unitățile operative teritoriale este axat pe toate problemele din activitatea întreprinderii. Pe lîngă faptul că aceasta solicită o pregătire multilaterală financiară și tehnică, greu de însușit în totalitate, practic nu se pot cuprinde în control toate problemele, ținînd cont de timpul efectiv de lucru. Aș da un singur exemplu de obiectiv de control care consider că nu ar trebui efectuat de organul de inspecție bancară și anume analiza și avizarea planului de reparații capitale ale mijloacelor fixe. Această analiză ar trebui făcută de cadre specializate ale M.A.T.M.C.F.F., care răspunde de gospodărirea mijloacelor fixe din economia națională".

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

Cercetarea științifică în sprijinul creșterii eficienței exporturilor românești

Promovarea exportului tehnicii de vîrf (I)

Sisteme de automatizări

DIRECTIVELE Congresului al XII-lea al P.C.R. și Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985 prevăd realizarea în domeniul mijloacelor de automatizare a unuia din cele mai ridicate ritmuri de creștere a producției, punîndu-se, totodată, un accent deosebit pe creșterea exportului și în special a exportului de produse industriale, care înmagazinează un volum mai mare de muncă și inteligență proprie.

Deci nu numai creșterea volumului de producție este importantă, ci se are în vedere ca o necesitate de prim ordin asigurarea nivelului tehnic al produselor, a calității, fiabilității și competitivității acestora, pîrghii esențiale pentru creșterea exportului.

Pe plan mondial, producția și performanțele mijloacelor de automatizare cunosc o dinamică foarte accentuată atît ca producție cît mai ales ca performanțe (raportul performanță/cost crește rapid, în medie de 2 ori la 2—3 ani, timp în care un astfel de produs se uzează moral). Această dinamică este bazată mai ales pe utilizarea în proporție din ce în ce mai mare a cuceririlor electronicii în general și tehnicii de calcul numerice în special, domenii de vîrf ale tehnicii și științei. Se pune un accent deosebit pe fiabilitatea produselor, echipamentele electronice ajungînd să fie mai fiabile decît cele mecanice.

Deși în actuala conjunctură de criză economică producția de mijloace de automatizare este una din puținele care, în țările capitaliste, păstrează un ritm pozitiv destul de ridicat, concurența este deosebit de ascuțită și solicită producătorilor, pentru menținerea competitivității produselor, eforturi deosebite de cercetare-dezvoltare, alocîndu-se în acest scop sume considerabile, mergînd pînă la 10% din valoarea producției realizate.

În aceste condiții, în țara noastră s-a urmărit să se țină pasul și să se realizeze o apropiere față de calitatea aparatelor și echipamentelor realizate în țările dezvoltate. Pe linia acestui obiectiv, Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări (I.P.A.) i-au revenit și îi revin sarcini deosebit de mobilizatoare. Se poate aprecia că nivelul tehnic al produselor rezultate din cercetare și proiectare corespunde în general din punct de vedere al performanțelor cu rezultatele obținute pe plan mondial, remarcîndu-se o creștere accentuată a gradului de electronizare, a instalațiilor și echipamentelor de automatizare, care a ajuns în prezent la peste 65%.

Este bine cunoscut că în țara noastră în perioada 1965—1970 s-a asimilat pe bază de licență „Sistemul electronic de reglare E-line", format din aparate cu funcționare analogică în tehnica tranzistoarelor cu germaniu. Ulterior, prin dezvoltare în concepție proprie s-au realizat două noi generații, ale acestui sistem, una în anii '75 prin sistemul SEROM, bazată pe tranzistoare cu siliciu și alta în anii '80 bazată pe circuite integrate, ceea ce a permis, în general, menținerea performanțelor și competitivității sistemului la nivelul unor produse similare ale firmelor Taylor, Foxboro și altele.

În ultimii ani s-a trecut, ca orientare de bază, la utilizarea pe scară cît mai largă, la toate tipurile de mijloace de automatizare a tehnicii de calcul numerice bazată pe utilizarea microprocesoarelor în sisteme din ce în ce mai complexe, aceasta avînd drept consecință o creștere spectaculoasă a performanțelor de bază ale mijloacelor de automatizare cum sînt: precizia, fiabilitatea, diversificarea funcțiilor și a gamelor etc.

Un exemplu îl constituie echipamentul ECAROM (conceput de I.P.A. și produs de F.E.A.), care este un microcalculator din generația 3,5—4 destinat conducerii proceselor tehnologice, omologat internațional pentru țările membre C.A.E.R. atît individual cît și cu sistemul INDEPENDENT 100 — INDECAR — ECAROM ca sistem de calcul de proces. În această ultimă variantă deținem atestarea și din partea firmei franceze CERCI. Sistemul este deja utilizat în diferite obiective industriale ca fabrici de ciment, cîmpuri sonde gaze, fabrici anvelope, industria chimică, industria de autoturisme, întreprinderi constructoare de mașini ș.a.

Sistemul electronic NUMEROM pentru comanda numerică a mașinilor-unelte elaborat tot de I.P.A. și produs de F.E.A. cuprinde o gamă variată de echipamente de la simpla afișare de cotă, la comanda prin calculator, multe din această familie avînd performanțe similare celor produse la nivel european.

Sistemul distribuit de conducere a proceselor, aflat în prezent în fază finală de elaborare la I.P.A. și Automatica, înglobează un mare număr de blocuri cu funcții diferite, cu performanțe ridicate bazate pe tehnica de vîrf (uP, transmiterea informațiilor prin fibre optice, display cu tub catodic color). Asemenea sisteme sînt produse în lume numai de puține firme din țările foarte dezvoltate ca: Honeywell și Foxboro din S.U.A., Siemens și Hartmann-Braun din R.F.G., Toshiba și Hokushin din Japonia și alte cîteva. De menționat că la solicitările de instalații complexe la export tot mai mulți beneficiari condiționează acceptarea furniturii de dotarea obiectivului cu sisteme distribuite de conducere.

Calitatea mijloacelor de automatizare produse în țară este ilustrată și de faptul că ele au fost exportate în mai multe țări ale lumii, echipînd instalații diferite ca: rafinăria Banias — Siria; fabrici de ciment la Sheik-Said — Siria și Kakani și Nasice — Iugoslavia; complexul pentru fosfați Hamrawein — Egipt; centrale termice — R.D. Germană etc. Beneficiarii externi au apreciat în mod unanim concepția modernă a sistemelor românești, calitatea echipamentelor de automatizare, ceea ce a contribuit la promovarea exporturilor de instalații și utilaje tehnologice din domeniile respective. Exportul direct este ilustrat de livrările masive de echipament electronic de variație a turației motoarelor electrice în U.R.S.S. și alte țări, domeniu în care — prin calitatea lor — produsele concepute de I.P.A. și fabricate de Electrotehnica într-un sistem complet, corespund întrutotul normelor INTERELECTRO.

Calitate, fiabilitate, competitivitate

O PREOCUPARE constantă în cercetare, ca și în producție a fost creșterea fiabilității mijloacelor de automatizare electronice și în special a celor numerice.

Pentru a continua îmbunătățirea calității și performanțelor acestor echipamente, în institut și întreprinderile executante se întreprind acțiuni în toate etapele de concepție și execuție.

● Astfel, **în faza de cercetare** se analizează cauzele deficiențelor, fiabilitatea fiecărui element, măsurile de eliminare a punctelor slabe. O importantă concluzie a acestor studii a fost dependența calitativă a performanțelor mijloacelor de automatizare de calitatea componentelor electronice, domeniu în care prin colaborarea cu institutele și întreprinderile de specialitate s-au obținut progrese.

Trebuie subliniat faptul că îmbunătățirea calității și fiabilității mijloacelor de automatizare trebuie realizată în condițiile raționalizării importului de componente și a reducerii consumului de materiale. Urmare acestei situații s-au întreprins o serie de acțiuni pentru asimilarea în țară a unei game largi de componente electronice ca: circuite larg integrate — microprocesoare, memorii semiconductoare, convertoare A/N și N/A, circuite hibride, circuite CMOS cu consum mult mai redus decît circuite TTL produse în prezent, componente cu performanțe mai ridicate și în variante cu fiabilitate ri-

dicată, profesionale. Asigurarea calitativă și structurală a cerințelor de componente pentru mijloacele de automatizare va fi și pentru viitor o condiție a competitivității produselor noastre pe piața externă.

● **În faza de producție** s-a trecut la introducerea unor tehnologii moderne de fabricație specifice, ca sortarea și îmbătrînirea componentelor, cositorirea în val, preocupările institutului concentrîndu-se pe mecanizarea și automatizarea operațiilor de implantare automată a componentelor și de testare automată a componentelor, subansamblelor și produselor din toate unitățile producătoare de mijloace de automatizare. De menționat că tehnologiile de control automat se elaborează în prezent în institut ca parte integrantă a concepției produselor noi. În acest sens am elaborat și introdus în fabricație o familie de echipamente de test automat bazate pe microcalculatoare — THETAROM. Prin utilizarea acestor testoare se obțin creșteri spectaculoase de productivitate la operațiunile de control (de cîteva zeci de ori) și ceea ce este mai important, se asigură o calitate superioară a produselor controlate.

● **În faza de proiectare** se urmărește realizarea unei calități și fiabilități superioare prin concepția procesului de reglare, prin alegerea soluțiilor și prevederea unor rezolvări adecvate. În felul acesta se realizează creșterea indicatorului de fiabilitate pe ansamblul instalației de automatizare; de exemplu pentru sistemele distribuite de conducere — de la un MTBF inițial în jur de 1 000 ore pentru modulele cele mai slabe se ajunge la o valoare de peste 50 000 ore pentru un ansamblu de reglare și conducere a procesului, realizîndu-se în felul acesta o schemă fiabilă cu elemente mai puțin fiabile.

Instalațiile de automatizare pentru unități din cele mai diferite ramuri industriale sînt proiectate și realizate în ultimul timp practic în totalitate în țară, cele mai importante de către institutul de specialitate I.P.A. Nivelul și gradul de automatizare al acestor instalații se situează la nivelul unor sisteme similare proiectate și realizate de firme de renume prin utilizarea sistemelor de reglare electronice, a automatelor programabile, a supravegherii și conducerii prin calculatoare.

Ca exemple menționăm automatizarea instalației de piroliză II la Combinatul chimic Pitești, instalațiile monomer și polimer la Combinatul chimic Rm. Vîlcea, combinatele de îngrășăminte chimice Slobozia, Tr. Măgurele, Arad, fabricile de ciment cu linii de mare capacitate Hoghiz, Deva, Tașca, fabricile de zahăr, ulei și margarină, liniile de benzi transportoare de mare capacitate și multe altele.

Experiența bogată acumulată în elaborarea și punerea în funcțiune a numeroase asemenea instalații de automatizare utilizate în obiective industriale diverse și de mare importanță conduce la creșterea prestigiului aparatelor și echipamentelor de automatizare la export, sporind în același timp valoarea livrărilor de instalații complexe care astfel înglobează o pondere mai mare de export de inteligență. Conferind caracteristici superioare în conducerea și funcționarea obiectivelor industriale construite în străinătate de țara noastră, automatizarea facilitează acest gen de exporturi în contextul unei concurențe din ce în ce mai dure. În asemenea cazuri activitatea de consulting, engineering și propagandă tehnică este însă determinantă pentru realizarea exportului de mijloace de automatizare.

Ce conferă inteligență sistemelor ?

ÎN CONDIȚIILE actuale ale utilizării pe scară din ce în ce mai largă a echipamentelor de calcul numeric, activitatea de programare care reprezintă peste 50% din valoare (cu tendința de a ajunge la 70—75%) poate îmbunătăți și chiar determina competitivitatea, calitatea și chiar fiabilitatea mijloacelor de automatizare electronice moderne. Programele de bază, dar mai ales cele aplicative, elaborate și experimentate pînă în prezent în țară, deși nu constituie decît un început, în viitor va reprezenta un factor determinant pentru exportul de mijloace de automatizare.

Este știut că software-ul reprezintă pe plan mondial un loc îngust, un punct nevralgic greu de acoperit datorită faptului că necesarul depășește capacitatea de elaborare chiar la firmele de specialitate bine cunoscute; este și concluzia la care au ajuns mulți din marii producători mondiali, care în prezent studiază posibilitățile de cooperare internațională în acest scop — ne referim la firme de specialitate ca Foxboro, Honeywell, Taylor.

În consecință, se impune ca elaborarea de programe să fie amplificată și diversificată ca un mijloc sigur și eficient de creștere a valorii și competitivității produselor noastre la export.

O altă sursă de creștere a competitivității este corelarea ridicării calității mijloacelor de automatizare cu modernizarea obiectului automatizat (mașină-unealtă, utilaj, instalație tehnologică), care trebuie să permită utilizarea eficientă a automatizării. Unele utilaje și instalații nu sînt însă concepute de la început pentru a funcționa în regim automat, altele nu au fiabilitatea necesară. În același timp, considerăm că formarea și perfecționarea continuă a pregătirii personalului de cercetare, proiectare, programare, producție și întreținere a mijloacelor de automatizare reprezintă un factor important în asigurarea calității și competitivității produselor noastre. Numai corelînd adaptarea rapidă a acestora la evoluția nivelului tehnic în general, cu adaptarea la cererile clientului în particular, se poate asigura afirmarea lor pe piața externă.

Matei CONSTANTIN
Președintele consiliului științific Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări și telecomunicații

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Noi tipuri de tractoare UNIVERSAL

DUPĂ ASIMILAREA familiei de tractoare agricole pe roți de 85 CP (UNIVERSAL-850), întreprinderea specializată din Brașov a început de curînd fabricația unor noi tipuri de tractoare UNIVERSAL cu o putere sporită a motorului. Ele sînt executate atît cu simplă tracțiune (UNIVERSAL 1010 standard), cît și cu dublă tracțiune (UNIVERSAL 1010 DT). Motorul diesel de 73,5 kW (100 CP), cu șase cilindri în linie, realizează consumuri scăzute de motorină chiar și în condiții grele de lucru.

Fiind echipate cu mecanisme hidraulice monobloc, cu control automat al forței de tracțiune sau al poziției de lucru și mixt, cu sesizor de efort cu bară de flexiune, noile tractoare pot lucra în agregat cu o mare gamă de mașini agricole. Faptul este posibil datorită prizei de putere — independentă și sincronă, proporțională cu viteza de deplasare — cuplarea și decuplarea putîndu-se face sub sarcină.

Mecanismul de suspendare ce permite agregarea mașinilor agricole este reglabil de la postul de conducere care este format dintr-o cabină rabatabilă, rezistentă la răsturnare, panoramică, spațioasă, cu un sistem fonoabsorbant. Comenzile și aparatura de bord sînt plasate în cîmpul ergonomic de lucru al tractoristului, permițînd o manevrare și supraveghere ușoare. Toate acestea asigură tractoristului condiții optime de lucru, contribuind la reducerea oboselii acestuia și la creșterea randamentului.

Caracteristicile tehnico-economice ale noii familii de tractoare

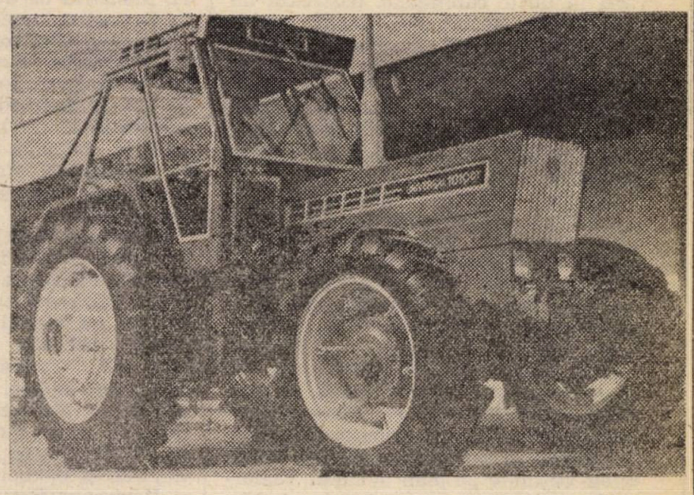

sînt considerabil mărite, comparativ cu ale altor tipuri, permițînd astfel extinderea lucrărilor agricole executate în domeniul celor foarte grele.

E.K.

Profunde schimbări calitative

în domeniul relaţiilor socialiste de producţie

Dezvoltarea proprietăţii socialiste, a autoconducerii muncitoreşti

REALIZĂRILE obţinute de poporul nostru în primul deceniu al etapei făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate s-au concretizat în creşterea economică în ritm susţinut, ridicarea neîntreruptă a nivelului de trai al întregului popor, ceea ce a făcut să dispunem astăzi de o puternică bază tehnico-materială, de un potenţial economic ridicat, de condiţii de muncă şi viaţă superioare perioadelor precedente.

Transformarea României în ţară cu nivel mediu de dezvoltare presupune atît consolidarea realizărilor obţinute, întărirea independenţei economice a ţării cît şi noi transformări calitative — prin folosirea integrală şi eficientă a resurselor proprii. Dezvoltarea echilibrată a tuturor sectoarelor şi ramurilor economiei naţionale — acordîndu-se prioritate lărgirii bazei de materii prime şi de energie şi creşterii producţiei agricole —, trecerea de la creşterea economică extensivă la dezvoltarea intensivă, restructurarea ramurilor şi sectoarelor industriale corespunzător tendinţelor noi ale progresului tehnico-ştiinţific contemporan, creşterea contribuţiei ştiinţei româneşti la întreaga evoluţie a economiei naţionale sînt coordonatele majore ale înfăptuirii obiectivelor deceniului prezent.

Totodată, nivelul actual al dezvoltării forţelor de producţie din ţara noastră, evoluţia lor viitoare, precum şi cerinţele legilor obiective ale dezvoltării economiei socialiste impun măsuri complexe pentru perfecţionarea întregului sistem al relaţiilor de producţie, precum şi a mecanismului economic. În acest context, expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, la plenara lărgită a C.C. al P.C.R., marchează, prin conţinutul de idei novatoare, ridicarea pe un plan superior a teoriei şi practicii construcţiei socialismului multilateral dezvoltat.

Analiza stadiului actual al relaţiilor de producţie din ţara noastră şi, în primul rînd, **a proprietăţii socialiste,** în funcţie de nivelul dezvoltării forţelor de producţie şi de sistemul de organizare şi conducere a întregii vieţi economico-sociale reliefează existenţa unor **modificări calitative** în ce priveşte raporturile dintre membrii societăţii faţă de condiţiile materiale ale producţiei şi exercitarea de către producătorii direcţi a calităţii lor de proprietari asupra principalelor mijloace de producţie. În acest sens, o deosebită semnificaţie teoretică şi practică prezintă tezele formulate de secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** după care **„statul nu este şi nu trebuie să fie proprietar în sensul juridic al cuvîntului ; proprietatea socială aparţine poporului. Statul nu este decît un instrument în mîna clasei muncitoare, a oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, al întregului popor, în înfăptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale. Este necesar să reflectăm şi să aducem deci unele îmbunătăţiri în ce priveşte noţiunea de proprietate, să întărim conştiinţa şi manifestarea puternică a calităţii de proprietari a oamenilor muncii".** Prin conţinutul lor aceste teze sintetizează noi dimensiuni şi funcţii ale raporturilor de proprietate socialistă din ţara noastră în etapa actuală.

În general, pentru orice perioadă a dezvoltării socialismului proprietatea socialistă exprimă raporturile de egalitate dintre toţi membrii societăţii în ce priveşte poziţia lor faţă de mijloacele de producţie, dreptul egal de folosire a acestor mijloace, în scopul desfăşurării neîntrerupte a producţiei sociale. Totodată, proprietatea socialistă determină unitatea organică dintre funcţia de producători şi calitatea de beneficiari ai produsului creat. **Condiţia esenţială a existenţei proprietăţii o constituie continuitatea neîntreruptă a producţiei sociale, iar factorul principal al dezvoltării acesteia este creşterea eficienţei muncii sociale.** De aceea, proprietatea socialistă, prin conţinutul său, presupune participarea efectivă a membrilor societăţii la activităţile productive şi creşterea continuă a productivităţii muncii. În acelaşi timp proprietatea socialistă determină **egalitatea deplină** a tuturor membrilor societăţii **atît în ce priveşte drepturile cît şi îndatoririle care le revin.**

În decursul evoluţiei construcţiei socialismului proprietatea socialistă a cunoscut două forme : proprietatea de stat şi proprietatea cooperatistă. Proprietatea de stat s-a creat, în primul rînd, prin actul naţionalizării principalelor mijloace de producţie, de la 11 iunie 1948, înfăptuit de către stat, în virtutea puterii politice depline cucerită de către clasa muncitoare. În mod obiectiv, caracterul social-politic avansat al statului, instaurat la 30 decembrie 1947, a determinat transformarea proprietăţii capitaliste asupra principalelor mijloace de producţie în proprietate socialistă de stat. Rolul hotărîtor al statului în apariţia proprietăţii socialiste a impus şi calitatea lui de proprietar asupra principalelor mijloace de producţie naţionalizate. În acest context raporturile de egalitate dintre membrii societăţii în ce priveşte poziţia lor faţă de principalele mijloace de producţie, care definesc conţinutul proprietăţii socialiste, **se concretizau în relaţiile dintre stat şi producătorii direcţi,** atît în ce priveşte asigurarea condiţiilor materiale pentru folosirea completă a potenţialului de muncă existent cît şi în ce priveşte obligaţiile şi drepturile personalului muncitor din fiecare unitate de stat.

În anii construcţiei socialismului **s-au realizat profunde schimbări calitative** în domeniul relaţiilor de producţie şi, în

primul rînd, al raporturilor de proprietate, precum și în ce privește rolul statului. Ca urmare a activităților productive desfășurate de oamenii muncii, volumul fondurilor fixe, principala formă de concretizare a proprietății socialiste, a crescut de peste 9 ori, reprezentînd circa 2/3 din avuția națională materializată în bunuri create de societatea românească. Aceasta înseamnă că, **din punct de vedere economic, fondurile fixe actuale sînt în totalitate materializarea muncii sociale prestate de către producători în anii construcției socialismului,** mijloacele de muncă asupra cărora statul socialist a devenit proprietar prin actul naționalizării fiind, totodată, integral înlocuite, în această perioadă. Ca urmare, **calitatea statului de proprietar asupra principalelor mijloace de producție nu se mai justifică din punct de vedere economic.** Cea mai mare parte a mijloacelor de producție create și acumulate în anii construcției socialismului reprezintă în fapt **proprietate socială a întregului popor,** rezultat al materializării muncii sociale prestată în această perioadă.

În strînsă legătură cu proprietatea întregului popor există **proprietatea cooperatistă,** care a apărut prin unirea de bună voie a producătorilor din diferite sectoare ale vieții sociale, cu preponderență în agricultură, și care s-a dezvoltat neîntrerupt pe baza rezultatelor producătorilor cooperatiști.

Prin conținutul raporturilor pe care le exprimă și funcțiile pe care le îndeplinesc **ambele forme** ale proprietății socialiste **asigură existența și funcționarea mecanismului economic unitar și determină necesitatea dar și posibilitatea dezvoltării armonioase, proporționale a întregii economii naționale.** De aceea, ambele forme ale proprietății socialiste au aceeași importanță.

Proprietatea socială a întregului popor exprimă și, totodată, **generează noi raporturi între societate, diferitele colective de oameni ai muncii, stat și individ.** Această formă de proprietate există și se dezvoltă prin activitatea continuă a colectivităților de oameni ai muncii, special constituite în unități productive, de cercetare și creație, pe baza folosirii unei părți din avuția socială, în vederea satisfacerii nevoilor întregii societăți și a celor individuale. **Relația esențială definitorie pentru proprietatea socială a întregului popor o constituie relația dintre întreaga societate, ca proprietară asupra principalelor mijloace de producție — și diferitele colectivități de oameni ai muncii cărora li s-a dat în folosință o parte din aceste mijloace de producție.**

Posibilitatea oamenilor muncii din socialism de a folosi o parte din avuția socială impune, în primul rînd **perfecționarea autoconducerii muncitorești,** creșterea răspunderii directe a fiecărui colectiv față de întreaga societate, în ce privește buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, dezvoltarea neîntreruptă a producției, întărirea autogestiunii economico-financiare și, pe această bază, sporirea veniturilor fiecărui membru al societății. Totodată, caracterul unitar al economiei, necesitatea obiectivă a dezvoltării economico-sociale pe baza planului național unic, în vederea folosirii eficiente a întregii avuții naționale, a tuturor resurselor materiale și umane **impun împuternicirea statului socialist** — exponentul social al intereselor tuturor oamenilor muncii —, **ca administrator general al proprietății sociale a întregului popor.** Această nouă competență a statului socialist exprimă, în esență, **creșterea răspunderii tuturor organelor sale față de întreaga societate, în ce privește modul de gospodărire a avuției sociale.**

Raporturile dintre societate-stat și oamenii muncii din unitățile productive, care au în folosință părți ale proprietății sociale, a întregului popor, impun concretizarea răspunderilor și drepturilor atît ale colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderile bazate pe proprietatea întregului popor, pe care le au în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii prestate, cît și ale statului ca administrator general. În același timp, vor spori competențele unităților bazate pe proprietatea întregului popor, atît în ce privește elaborarea planului cît și în organizarea și desfășurarea activităților pentru îndeplinirea integrală a lui. Vor crește răspunderile întreprinderilor pentru asigurarea comenzilor necesare folosirii capacităților de producție și a forței de muncă, buna aprovizionare tehnico-materială, pentru acoperirea necesarului de materii prime și materiale, în primul rînd, din resurse interne prin recuperarea materialelor și economisirea mijloacelor de care dispun.

Pentru **stimularea oamenilor muncii** în buna folosire a mijloacelor materiale și bănești — proprietate a întregului popor — se va institui **sistemul participațiilor individuale la fondurile de dezvoltare ale întreprinderilor. Așa cum arăta tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, „va trebui, poate, să ne gîndim și la o participare directă a oamenilor muncii la dezvoltarea mijloacelor de bază, a mijloacelor de producție. În acest sens, ar fi poate bine să ne gîndim ca circa 70 la sută din mijloacele fixe, din fondurile de bază ale unei unități, să fie proprietate comună, dată în administrare, în gospodărire și pentru dezvoltare colectivului de oameni ai muncii respectiv, iar circa 30 la sută din mijloacele de bază să aparțină oamenilor muncii din unitate respectivă, pe baza participării fiecăruia cu o contribuție co respunzătoare".**

În funcție de sursele proprietății sociale a întregului popor se va perfecționa sistemul de retribuire a muncii, în vederea creșterii cointeresării materiale și a răspunderii materiale a fiecărui lucrător. Pentru întregul personal muncitor (inclusiv cel de conducere) retribuția și veniturile totale (retribuția de bază, participarea la beneficii, premii, sporuri) vor fi dependente direct de cantitatea, calitatea și producția realizată. Totodată, în raport cu participarea socială la fondurile de dezvoltare se vor asigura venituri suplimentare. Pentru corelarea mai bună a veniturilor cu rezultatele în producție și stimularea cointeresării materiale, va crește ponderea participării la beneficii și a premiilor în volumul total al veniturilor. De asemenea, se va perfecționa sistemul de premiere în vederea corelării directe a veniturilor suplimentare ale fiecărui om al muncii cu creșterea productivității muncii și gradul de îndeplinire a planului de producție.

Conținutul și rolul proprietății sociale a întregului popor din țara noastră determină și asigură dezvoltarea în continuare a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, creșterea rolului de forță conducătoare în societate al clasei muncitoare. În acest sens, așa după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea la recenta plenară lărgită a C.C. al P.C.R. **„este necesar să asigurăm creșterea rolului consiliilor de conducere în care oamenii muncii ce lucrează direct în producție reprezintă cel puțin 30 la sută, să întărim rolul adunărilor generale ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor în buna desfășurare a autoconducerii muncitorești".** Adunările generale ale oamenilor muncii trebuie să dezbată și să adopte hotărîri cu privire la întreaga activitate economico-financiară, să adopte planul de dezvoltare economico-socială, bugetul de venituri și cheltuieli, să întreprindă măsurile necesare pentru creșterea veniturilor fiecărei unități economice și ale oamenilor muncii.

Caracterul socialist al proprietății cooperatiste și rolul său în dezvoltarea economiei socialiste unitare impune întărirea și consolidarea acesteia, atît în agricultură cît și în cooperația meșteșugărească. În acest sens, valorificarea la maximum a tuturor resurselor materiale și umane din toate unitățile cooperatiste și, mai ales, sporirea eficienței economice a cooperativelor agricole de producție, precum și perfecționarea autoconducerii acestor unități vor asigura creșterea proprietății cooperatiste și, pe această bază, ridicarea neîntreruptă a veniturilor producătorilor.

Calitatea statului de reprezentant suprem al proprietarilor și producătorilor, precum și întărirea autoconducerii muncitorești din unitățile economice determină ca organele de stat — în strînsă colaborare cu organismele democrației muncitorești — să asigure dezvoltarea echilibrată, proporțională a economiei naționale, repartizarea rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu, folosirea eficientă a mijloacelor materiale, financiare și umane din societatea noastră.

Toate acestea implică **perfecționarea în continuare a activității de planificare,** a pîrghiilor financiar-bancare, organizarea și desfășurarea în cele mai bune condiții a activității pentru realizarea planului de dezvoltare economico-socială, exercitarea unui control unitar, constructiv și eficient asupra acestei activități, care să ducă la soluționarea problemelor ridicate de viață, la depășirea dificultăților care apar. Totodată, înfăptuirea funcției economico-administrative a statului în etapa actuală presupune **adîncirea și perfecționarea continuă a democrației socialiste,** participarea maselor largi populare la conducerea societății, lărgirea relațiilor cu organismele de conducere colectivă din unitățile productive pentru armonizarea opțiunilor cu deciziile, a posibilităților cu necesitățile. De asemenea, noi răspunderi revin statului în întărirea legalității socialiste, în apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului, respectarea ordinii, a normelor de conviețuire în societatea noastră socialistă.

Dezvoltînd permanent conlucrarea cu masele populare și acționînd pentru întărirea rolului opiniei publice și a organismelor obștești, al colectivelor de oameni ai muncii în respectarea legalității, organele de stat trebuie să ia, în același timp, măsuri hotărîte împotriva acelora care încalcă legile și normele juridice, care aduc prejudicii proprietății socialiste, independenței și suveranității naționale a patriei.

Împletirea organică a conducerii pe baza planului național unic cu întărirea autoconducerii muncitorești din toate unitățile productive, perfecționarea continuă a autogestiunii economico-financiare vor asigura dezvoltarea proprietății socialiste, corespunzător cerințelor stadiului actual al progresului social-economic din țara noastră.

I.V. TOTU

Ziua mondială a mediului înconjurător

EVOLUȚII ÎN OPINIILE DESPRE MEDIU

IMPACTUL activității economice asupra mediului natural, legătura dintre mediu și dezvoltarea economico-socială a fost destul de greu de perceput, de recunoscut și mai ales de luat în calcul. Preocuparea pentru protecția mediului a apărut mai întîi în țările industrializate, iar lucrul acesta a făcut ca statele în curs de dezvoltare să considere problema protecției mediului natural ca o chestiune străină de preocupările lor presante privitoare la dezvoltarea economică.

Era întrutotul firesc ca îngrijorarea față de degradarea mediului să apară acolo unde dezvoltarea industrială se desfășurase pe o perioadă de sute de ani și unde efectele cumulate ale noxelor au apărut mai puternic la iveală. Dar, și în acele țări, semnalele de alarmă date de oamenii de știință nu au fost de la început luate în considerație deși dezvăluiau consecințele poluării asupra condițiilor de viață ale oamenilor. Savantul american Fairfeld Osborn aprecia în lucrarea sa „Planeta jefuită" publicată în 1948 că „Istoria din ultima sută de ani a acestei națiuni (nord americană — n.n.), în ceea ce privește abuzul comis asupra pădurilor, pășunilor, animalelor sălbatice și asupra resurselor de apă este, într-adevăr, cea mai violentă și cea mai distructivă din toată istoria civilizației". Amintim aprecierea profetică făcută de Julian Huxley la apariția cărții lui Osborn : „Această carte atrage în mod irezistibil atenția asupra uneia din cele mai urgente probleme ale timpului nostru. Ea preconizează o nouă atitudine, prin care conservarea resurselor naturale și umane ale fiecărei țări va fi considerată drept o obligație morală". Au urmat multe studii care au aprofundat diferite aspecte ale prejudiciilor aduse de civilizația industrială solului, apelor, atmosferei etc. Printre acestea amintim cartea „Primăvara tăcută" de Rachel Carson, din 1962, care a stîrnit un puternic ecou prin relatarea daunelor aduse sănătății oamenilor și prejudiciilor aduse faunei cu perspectiva de a vedea dispărînd anumite specii ca urmare a poluării solului și apelor cu produse chimice.

Dar, de la semnalele date de oamenii de știință pînă la acțiunea practică, politică, la nivel mondial și național, a trebuit să treacă un timp. Tot mai frecventele incidente dramatice provocate florei și faunei de diversele surse de poluare printre care un loc aparte ocupă experiențele nucleare, au contribuit însă la sensibilizarea opiniei publice asupra acestui pericol. Încă din primii ani ai deceniului 7 o seamă de organisme internaționale și Programe ale U.N.E.S.C.O. au urmărit cu îngrijorare și au analizat cu atenție evoluția unor procese de degradare a mediului natural. Un rol deosebit de important în dezvăluirea impactului activității industriale asupra resurselor naturale și în corelarea eforturilor la nivel planetar pentru înțelegerea corectă a problemelor mediului a avut Conferința Națiunilor Unite asupra Mediului de la Stockholm din 1972. În cadrul Conferinței, reprezentanții celor 113 națiuni prezente au recunoscut principiul conform căruia „există o singură planetă pentru întreaga umanitate" și „fiecare stat are dreptul suveran de a-și dezvolta propriile resurse fără a aduce prejudicii mediului altei națiuni", au adoptat un „Plan de acțiune" și au creat un organism menit să coreleze eforturile în acest sens :

Programul Națiunilor Unite pentru Mediu — P.N.U.E.

Planul de acțiune de la Stockholm era axat asupra a două obiective majore : 1) de a contribui la îmbogățirea cunoștințelor asupra mediului prin evaluarea și examinarea informațiilor referitoare la mediu, prin cercetări și supraveghere, prin schimburi de informații și 2) de a proteja și ameliora calitatea mediului — recomandările făcute în scopul gestiunii raționale a mediului acopereau domenii mergînd de la dezvoltarea rurală la turism, de la pescuit la pericolele înlocuirii substanțelor naturale prin cele sintetice. Recomandările de la Stockholm se refereau, în fapt, la două probleme : cum să fie dezvoltarea pentru a nu deteriora mediul și cum să fie protejat mediul fără a jena dezvoltarea. Nu vom încerca să trecem în revistă modul în care au fost îndeplinite prevederile documentelor de acum un deceniu. Bilanțul activității precum și programul viitor se fac cu ocazia acțiunilor ce marchează jubileul Conferinței : o sesiune specială a Consiliului de Administrație al P.N.U.E. și un forum al organizațiilor neguvernamentale care a avut loc în luna mai la Nairobi, un „tribunal al mediului" în Marea Britanie, o conferință asupra ploilor acide la Stockholm, o masă rotundă Nord-Sud la Baltimore (S.U.A.) în luna iunie și un seminar științific în noiembrie la Stockholm.

Este meritoriu efortul Organizației Națiunilor Unite de a fi contribuit prin acțiunile inițiate la o mai bună înțelegere a legăturilor indisolubile ce există între dezvoltarea economico-socială a tuturor statelor și starea în care se află resursele pe care le putem obține de la Planeta noastră. Dacă s-a reușit să se adopte o seamă de măsuri ce reglementează bunăoară drepturile asupra resurselor mărilor și oceanelor, prevenirea poluării apelor și alte cîteva reglementări internaționale, mult mai multe aspecte ale problemei au rămas încă neelucidate. Dar mai presus de orice, este importantă contribuția adusă la captarea interesului opiniei publice față de problemele ecologice și la sporirea răspunderii față de acestea. În această ordine de idei este semnificativă evoluția conceptului de gestiune a mediului care în decursul deceniului a fost lărgită de așa manieră încît s-a dat naștere unui nou concept: acela de „dezvoltare care este posibil de asigurat" — ceea ce necesită includerea valorilor sociale, culturale și economice.

Dacă la început — așa cum arătam — pentru cei mai mulți occidentali, problema mediului era înțeleasă în mod limitat și restrictiv, doar ca preocupare pentru conservarea faunei și florei, în țările în curs de dezvoltare predomina o atitudine de respingere ; aceste din urmă țări nu erau dispuse să se lase antrenate în discuții referitoare la protecția mediului, temîndu-se să nu fie astfel deturnate de la preocupările lor presante față de asigurarea dezvoltării. Se considera poluarea un „apanaj al celor bogați" relevîndu-se și temerea potrivit căreia cheltuielile pentru prevenirea poluării ar putea frîna dezvoltarea. Or, acțiunile ample desfășurate de organismele O.N.U. au reușit să înlăture neîncrederea și să demonstreze că protecția mediului, gestionarea rațională a resurselor naturale este o problemă globală, să dezvăluie consecințele poluării aerului și apelor asupra recoltelor de pe întreaga planetă, asupra modificărilor climatului și accentuării procesului de desertificare.

Evident, procesul de conștientizare față de problematica mediului a fost stimulat și de dificultățile cu care se confruntă tot mai des omenirea, urmări directe ale lipsei de grijă față de echilibrele mediului. Amintim numai recenta preocupare a unor țări ca Brazilia, Kenya, India față de consecințele norului de sulf care le amenință recoltele — nor provenind din zonele industrializate ale lumii, de „moartea" copacilor de pe întinse suprafețe de pădure ale R.F.G., de poluarea apelor și multe alte „incidente" cu urmări de amploare greu de evaluat, dar problematica este mult mai amplă.

Maria D. POPESCU

(Continuare în pag. 22)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Radicalismul în gîndirea economică contemporană

(II)

CRITICĂ prin natura ei, gîndirea economică radicală încearcă să pună în relief forme de manifestare ale crizei capitalismului actual, cauze ale acestora și impasul în care a dus omenirea orînduirea burgheză din zilele noastre. Stimulat de criza capitalismului monopolist de stat, curentul radical a supus analizei monopolurile și statul, relațiile stabilite între economii și rolul statului în acest domeniu. În interdependența dintre monopoluri și stat reprezentanții curentului radical văd faptul că „funcționarea este caracterizată nu numai de cooperarea acestor două forțe, dar și de antagonismele și conflictele dintre ele". [1]) Acolo unde economiștii convenționali (burghezi) văd numai conlucrare între stat – considerat ca o forță deasupra intereselor de clasă – și monopoluri, radicalii văd și contradicții care alimentează forme noi ale instabilității economiei. Apărut pe baza unor contradicții, complexul militar-industrial-guvernamental – subliniază economiștii menționați – caută să-și extindă dominația asupra întregii economii și societăți, iar prin aceasta favorizează monopolurile și defavorizează restul unităților economice de care sînt legate interesele unor categorii sociale foarte largi. În militarism și militarizarea unor economii naționale radicalii văd preocuparea monopolurilor și a statului subordonat lor atît de a domina în exterior cît și de a influența în interior mersul vieții economice. Cheltuielile militare, apreciază R. Edwards și colaboratorii săi în lucrarea „Sistemul capitalist", constituie unul din mecanismele prin care cele mai puternice grupări monopoliste folosesc guvernul pentru a împiedica o redistribuire democratică a veniturilor... pentru a asigura căile de apărare față de stagnare și crizele economice..." [2]) După alți economiști radicali, ele constituie factorul cheie al profiturilor marilor corporații. După S. Melman „prin economia militarizată se creează posibilități de profituri suplimentare pentru marile corporații dar totodată se constituie și o puternică sursă de deteriorare și epuizare economică" [3]) Militarismul, apreciază acești radicali, alimentează toate forțele reacționare și iraționale din societate, inhibă sau distruge orice progres și umanism, ei luînd astfel poziție față de teoriile după care militarizarea crescîndă a unor economii ar fi un factor de progres și de bunăstare pentru că ar asigura venituri în plus și noi locuri de muncă. Sub influența radicalilor, o echipă de studenți a demonstrat că militarizarea economiei stimulează consumul parazitar, investițiile neproductive și frînează creșterea venitului național, totodată proiectînd și o imagine falsă asupra dinamicii lui.

Economiștii și sociologii radicali americani acordă mare importanță discrepanțelor uluitoare de avere și putere, extinderii și adîncirii fenomenului sărăciei chiar în sînul țărilor superavute. Acest fenomen este privit ca „una din condițiile funcționale fundamentale ale modului de producție capitalist" [4]) actual. După S. Gowan și colaboratorii săi, „sistemul american prezent este astfel structurat încît să accentueze și mai mult inegalitatea dintre superbogați și supersăraci", [5]) de unde și necesitatea de a il preface radical. Alienarea, condiția tineretului, a femeii, rasismul „înrădăcinat în sistemul economic" sînt domenii de analiză critică, pe baze economice, a capitalismului actual.

Originile „societății de consum" sînt văzute de radicali în goana nestăvilită după îmbogățire a deținătorilor de mari capitaluri. Teoreticieni ai acestei societăți au „preconizat încurajarea consumului neproductiv... în folosul celor bogați" [6]), cum se exprima Paul Fabra în lucrarea sa „Anticapitalismul". Potrivit considerațiilor aceluiași autor, magnații capitalului „au înțeles că într-o economie lipsită de viitor... unica mare afacere era de a stimula cererea efectivă" [7]) Dar experiența „societății de consum" s-a terminat rău în „marea criză", așa cum era, dealtfel, de așteptat. Sînt relevante lucrările radicalilor pe problemele legăturii dintre „societatea de consum", diminuarea (în unele cazuri aproape de epuizare) surselor de materii prime, de energie, devastarea mediului înconjurător, inflația cu două cifre și dezechilibrele internaționale. Pe asemenea analize s-au bazat atît critica gîndirii economice burgheze convenționale cît și conturarea căilor de

FIȘE

Consfătuire națională în problemele gospodăririi apelor

● *Reunind un mare număr de specialiști – din ministere, centrale industriale, unități de producție, reprezentanți ai tuturor unităților teritoriale de gospodărire a apelor și ai organelor de protecție a mediului ambiant, cercetători, cadre didactice universitare etc., Consfătuirea de lucru în problemele gospodăririi apelor care s-a desfășurat în perioada 27–29 mai a.c. la Constanța, sub egida Consiliului Național al Apelor și a Consiliului popular al județului Constanța, a abordat o problemă vitală pentru calitatea vieții poporului, pentru dezvoltarea economiei : apa. Simpozionul a cuprins, într-o primă parte a sa, comunicări cu caracter global, cum ar fi : aspecte ale asigurării necesarului de apă și ale gospodăririi raționale a apelor ; căi de combatere a poluării apelor ; rolul cercetării științifice în domeniul utilizării raționale și protecției calității apelor ; apa ca factor de mediu indispensabil vieții ; probleme ale folosirii și protecției apelor în localități ; apa și agricultura etc. Un număr important de comunicări au prezentat rezultatele unor studii legate de o serie de aspecte tehnice, economice, ecologice privind utilizarea rațională a apei în economie etc. Ele au fost grupate pe mai multe secțiuni tematice : așezările umane, agricultura și industria.*

Mecanismul economiei socialiste

● *Analizînd – în cadrul studiului „Podstata a štruktúra hospodárskeho mechanizmu socialismu" (Substanța și structura mecanismului economic al socialismului) publicat în numărul 3 al revistei cehoslovace* EKONOMICKY ČASOPIS *– conceptul de „mecanism economic al socialismului", Okali Ivan desprinde trei niveluri posibile de abordare. Un prim nivel ar cuprinde, potrivit opiniei lui O.I., aspectele normative ale relațiilor de producție care formează fundamentul mecanismului economic. Un alt subsistem este constituit din ansamblul finalităților mecanismului economic și al criteriilor în funcție de care se apreciază eficiența funcționării și dezvoltării economiei naționale. Aceste elemente apar, după cum se arată în studiu, și ca tipuri specifice de relații normative. În sfîrșit, cel de al treilea nivel se referă la structura juridică ce condiționează și orientează funcționarea mecanismului în totalitatea sa. Cunoașterea în profunzime, prin analiză structurală, a mecanismului economiei socialiste este importantă, opinează O.I., întrucît fiecare nivel în parte are legități de mișcare și o dinamică diferită – fapt considerat esențial în elaborarea și aplicarea unor măsuri eficiente de conducere a economiei.*

Gestionarea întreprinderilor

● *Este de preferat ca întreprinderile în dificultate să fie ajutate să se redreseze ori ele trebuie să fie considerate falite ca rezultat al unui proces normal de asanare a sistemului productiv, prin eliminarea a-*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

ieşire din impas, de depăşire a crizelor.

Nu puţini economişti radicali au cîştigat consideraţia opiniei publice, în bună măsură datorită demascării stării de criză a economiei politice burgheze ortodoxe, prin analiza minuţioasă a teoriilor şi preceptelor ei de bază, încheiată cu demonstrarea falimentului ei. Se apreciază că economia politică burgheză ortodoxă nu numai că nu reuşeşte să explice ştiinţific mecanismele, forţele motrice ale economiilor actuale, ci şi susţine măsuri de „drogare" a economiei. Măsurile politicilor economice de inspiraţie keynesistă sînt apreciate de unii ca „droguri de care s-a abuzat. Organismul economic este în curs de respingere a lor"[8]). Din cauza acestui faliment, unii economişti caută o salvare în readucerea în actualitate a unor teorii din trecut, cu referire specială la teoria valorii a lui Ricardo. Orientarea spre ofertă şi cerere a economiei politice ortodoxe este considerată de radicali profund eronată, fiindcă se eludează probleme esenţiale ale economiilor actuale. Radicalii reproşează unor asemenea demersuri faptul că nu se ocupă de cauzele repartiţiei inechitabile a veniturilor şi a bunăstării, de cunoaşterea costurilor sociale pe care le implică creşterea economică de tip capitalist, de calitatea vieţii, incapacitatea de a propune ceva viabil pentru a stăvili militarismul, faptul că nu se ocupă de marile decalaje existente în lume şi de exploatarea unor ţări de către altele, faptul că, în loc să elucideze cauzele profunde ale marilor dificultăţi din lumea contemporană, ele se maschează ; în plus, se menţionează că teoriile respective constituie practic „sclave" ale tratării unidimensionale a omului, privindu-l doar ca mecanism de producţie şi consum. Pe baza unor asemenea argumente, în opinia economiştilor radicali teoria economică ortodoxă este compromisă iremediabil, ceea ce-i determină să susţină necesitatea constituirii unei economii politice radicale [9]).

Ei se pronunţă pentru teorii economice militante, angajate în elucidarea marilor probleme cu care se confruntă omenirea. Opinia lor este în favoarea promovării cercetării interdisciplinare, pentru a depăşi unilateralismul economiei politice ortodoxe sau convenţionale. Fără a fi împotriva utilizării matematicii în ştiinţa economică, o seamă de radicali condamnă exoterismul gnostic exacerbat de excesele utilizării instrumentarului matematic de către adepţii convenţionalismului [10]). Ridicîndu-se împotriva fetişizării creşterii produsului naţional brut în teoria economică convenţională, ei susţin că studiul macroeconomic trebuie să aibă cel puţin următoarele patru secţiuni: dezvoltarea, imperialismul, dezarmarea şi sistemele social-economice comparate. Microeconomia, transformată în plan social, de economiştii ortodocşi, în apologie a goanei după profit, s-ar cere să fie orientată spre repartiţia venitului naţional, spre cercetarea originii veniturilor celor bogaţi, pe de o parte, şi a celor săraci, pe de altă parte, spre elaborarea unor măsuri vizînd înlăturarea inechităţilor atît de flagrante în capitalismul actual. Teoria microeconomică burgheză este apreciată de M. Bronfenbrenner ca fiind neştiinţifică „deoarece uită la momentul potrivit originile sociale ale utilităţilor şi ale preferinţelor şi lasă deoparte aproape în întregime analiza claselor sociale. Analiza marginală în cadrul acestei teorii este, de asemenea, marcată de conservatorism care exclude orice concluzie revoluţionară" [11]). Ea se cere astfel reorientată încît să vină în întîmpinarea prefacerilor radicale cerute de progres şi echitate.

Multe idei ale radicalilor, de stînga îndeosebi, conduc spre concluzii revoluţionare, inclusiv spre ideea „exproprierii expropriatorilor". Aceste concluzii sînt cel mai mult dezavuate de economiştii conservatori care îi atacă cu vehemenţă pe economiştii radicali.

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

---

[1]) E. Puel. Les doctrines radicaux aux U.S.A. Editions Universitaires, Paris, 1974, p. 32.

[2]) R. Edwards s.a. The Capitalist System, Prentice Hall, New Jersey, 1972, p. 82.

[3]) S. Melman, The Second Crisis of Economic Theory, General Learning Press, New York, 1973, p. 24.

[4]) R. Edwards, op. cit., p. 125

[5]) S. Gowan, Moving, towards a New Society, Philadelphia, 1971, p. 164.

[6]) P. Fabra, L. Anticapitalisme. Essai de rehabilitation de l'economie politique, Arthaud, Paris, 1974, p. 85.

[7]) Idem, p. 110.

[8]) Idem, p. 9

[9]) J. Lindbeck, The Political Economy of NewLeft, Harper, and Row Publishiers, New York, 1971, p. 87.

[10]) B. Rossjer, Croissance et crises capitalistes, P.U.F. Paris, 1975, p. 172.

[11]) M. Bronfenbrenner Radical Economics, în America, în „The Journal of Economic Literature" nr. 5/1970, p. 186.

---

genţilor necompetitivi? Iată o întrebare la care Daniel Barbe *încearcă să răspundă în articolul* „Les entreprises en dificulté", *publicat în numărul din 1 aprilie a.c. al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.É.D.É.I.S.". *Astăzi, susţine autorul toate nivelurile activităţii unei întreprinderi sînt afectate – evident în proporţii variabile – de intervenţia statului; tocmai de aceea trebuie să formulăm problema în manieră constructivă: anume să ne întrebăm cum pot fi sprijinite eficient întreprinderile în dificultate? În acest cadru, arată D.B., trebuie operată, din capul locului, o distincţie între întreprinderile falite şi cele aflate în dificultate (în 1981, în Franţa din cele 1 400 000 de întreprinderi industriale şi comerciale existente, cca 21 000 erau falite şi 400 000 puteau fi considerate că fac parte din a doua categorie). A acorda prioritate celei de a doua categorii prezintă, în optica autorului, o importanţă practică deosebită, presupune desfăşurarea unor analize cu caracter preventiv. În această optică, D. B. defineşte întreprinderea în dificultate în funcţie de două elemente: rentabilitatea şi solvabilitatea. Terapeutica ce poate fi aplicată, relevă D. B., trebuie să pornească de la două fapte de observaţie concretă. Un prim fapt se referă la posibilitatea de previzionare, în circa 50% din cazuri, a stării de criză a întreprinderii cu 1–5 ani înainte de declanşarea sa propriu-zisă ; cel de al doilea vizează domeniul în care apar, de regulă, dificultăţile (şi implicit sfera de aplicare a măsurilor terapeutice) şi anume modul în care este gestionată întreprinderea.*

Sesiune ştiinţifică

● *Sub egida Institutului Central pentru Informatică şi Conducere, săptămîna trecută s-au desfăşurat lucrările sesiunii de comunicări ştiinţifice avînd drept temă „Informatica şi dezvoltarea economico-socială a României". Atît în referatele prezentate în plen cît şi în cadrul unor dezbateri tematice, au fost investigate multiplele interdependenţe ce se formează între economia naţională şi sistemul informatic naţional. Au fost relevate, în acest context, realizările şi sarcinile ce revin unităţilor producătoare de echipamente informatice, pentru a asigura un nivel de tehnicitate competitiv cu cel mondial. Totodată, prin comunicările prezentate (să amintim cîteva dintre acestea : aspecte ale dezvoltării tehnicii electronice de calcul în ţara noastră ; realizări şi perspective în activitatea de informatică; informatica – resursă de progres şi eficienţă etc.), au fost sugerate noi modalităţi apte să asigure creşterea contribuţiei mijloacelor informatice moderne la realizarea obiectivelor majore ale dezvoltării economico-sociale în actuala etapă şi în perspectivă. În încheierea sesiunii de comunicări, din iniţiativa organizatorilor s-a desfăşurat un simpozion cu tema „Informatică-dezvoltare-pace", care, sub genericul amintit, a reunit nume de prestigiu ale ştiinţei şi culturii româneşti.*

FIŞE

Evoluţii în opiniile despre mediu

(Urmare din pag. 19)

Treptat, conţinutul noţiunii de mediu s-a extins asupra unui număr mare de factori ce influenţează viaţa oamenilor de pe întreaga planetă ca : epuizarea resurselor nereînnobilate, distribuţia inegală a resurselor, creşterea economică, urbanizarea, sărăcirea speciilor naturale, uniformitatea vieţii industriale, absenţa reciclării, risipa, implicaţiile insecticidelor şi pesticidelor asupra agriculturii, eroziunea culturilor locale, imposibilitatea pentru planetă de a asigura resursele naturale necesare tipului actual de industrializare la scară mondială etc. Studiile întreprinse sub egida P.N.U.E. au scos în evidenţă faptul că nu mai este posibil să se abordeze problemele referitoare la mediu în mod izolat — una cîte una — întrucît aceasta ar putea să determine confruntarea cu noi dificultăţi, mai grave decît problemele luate iniţial în studiu.

Cei zece ani ce s-au scurs de la Conferinţa de la Stockholm au dezvăluit cît este de necesar să se măsoare exact, şi continuu, pagubele provocate mediului, întrucît ceea ce se măsoară este mereu modificat de impactul unor probleme pe care nu am ajuns încă să le stăpînim. Retroacţiunile de această manieră fac intervenţiile referitoare la mediu cu atît mai imperioase şi mai eficace. De lucrul acesta au început să-şi dea seama şi ţările în curs de dezvoltare care constată că în multe regiuni, degradarea mediului este unul din factorii ce provoacă şi perpetuează sărăcia.

Şi în ţările industrializate opiniile faţă de problemele mediului au evoluat în cei zece ani. Pe atunci unii îşi imaginau că este suficient să intensifice cercetările, să cheltuiască mai mult şi să consume mai multă energie pentru a depăşi îngrijorările ecologice, pe care le considerau accidente minore în calea progresului şi a dezvoltării. Dar criza energetică a spulberat aceste iluzii, ea a arătat că energia abundentă şi ieftină nu mai poate rezolva nici o problemă întrucît epoca în care costurile energetice erau minime a apus pentru totdeauna.

Printre problemele globale asupra cărora O.N.U. şi organismele sale specializate pentru cercetarea şi protecţia mediului atrag atenţia opiniei publice mondiale figurează cu prioritate următoarele : aprovizionarea cu apă este mai precară decît cu zece ani în urmă. În afară de faptul că un mare număr de rezervoare de apă sînt poluate, cantitatea de apă disponibilă este inferioară cerinţelor de consum în continuă amplificare — impuse atît de creşterea populaţiei planetei cît şi de dezvoltarea economico-socială.

Lumea suferă, de asemenea, de o penurie tot mai mare de terenuri de bună calitate. Procesul de desertificare sustrage milioane de hectare de terenuri agricole, ceea ce agravează şi mai mult criza alimentară cu care se confruntă o însemnată parte a omenirii.

Pădurile sînt şi ele pe cale de restrîngere primejdioasă datorită defrişărilor intensive şi pierderilor provocate de poluare, atît vegetaţiei, cît şi faunei specifice.

În Europa, S.U.A., Canada, problema ploilor acide stîrneşte îngrijorare datorită efectelor produse asupra lacurilor (în peste 20 000 de lacuri scandinave nu mai există peşte), pădurilor (1 500 ha de păduri de conifere distruse în Bavaria) degradării lente a unor importante monumente antice din Grecia, Italia, Germania, datorită urmărilor asupra sănătăţii oamenilor şi altor consecinţe insuficient cunoscute şi evaluate.

Epuizarea stratului de ozon şi riscul unei modificări climatice datorate degajării unor cantităţi prea mari de gaz carbonic în atmosferă, au devenit de asemenea probleme internaţionale de importanţă majoră în decursul ultimului deceniu şi acestea sînt probleme care ameninţă în egală măsură toate ţările.

Este remarcabil faptul că preocupările pentru protecţia mediului sînt completate cu studii temeinice prin care se demonstrează faptul că măsurile pentru protecţia mediului nu diminuează rentabilitatea ci, dimpotrivă, ameliorează atît starea apelor, solului, aerului cît şi beneficiile la nivel de întreprindere, naţional şi internaţional. Se demonstrează că poluarea este determinată de risipă şi că, în fapt, măsurile împotriva poluării conduc la economii de combustibili şi alte materii prime şi, în acelaşi timp, îmbunătăţesc condiţiile de viaţă ale oamenilor. Măsurile de protejare a mediului, acolo unde au fost aplicate, au contribuit la purificarea aerului şi apelor, avînd efecte pozitive şi în domeniul economic. Astfel miniştrii „cadrului vieţii" din ţările O.C.D.E. au declarat în 1979 că măsurile de protecţie a mediului luate în anii '70 au adus avantaje semnificative şi nici un fel de efecte negative asupra economiei. Un studiu întreprins în Franţa în 1979 asupra a 28 de industrii a dovedit că 4% din P.N.B. va fi consacrat reparării prejudiciilor aduse mediului în timp ce pentru a le preîntîmpina ar fi fost suficiente numai două procente din P.N.B. În afara altor avantaje este semnificativ şi faptul că eforturile referitoare la protecţia mediului au produs în Franţa 360 000 de locuri de muncă noi şi în S.U.A. aproape 1 milion numai în anul 1978.

Reflectînd o manieră de a aprecia mediul care s-a schimbat în mod radical le-a lungul celor zece ani, P.N.U.E. a trecut la planificarea iniţiativelor viitoare în jurul a trei concepte : 1) raporturile indisolubile dintre oameni, resurse, mediu şi dezvoltare 2) folosirea raţională a resurselor naturale, 3) noi maniere de dezvoltare şi moduri de viaţă. Este interesant de remarcat că spre deosebire de anul 1972, în momentul de faţă P.N.U.E. a adoptat o atitudine esenţialmente pozitivă, preocuparea pentru mediu conducînd la o reevaluare majoră a semnificaţiei acordată dezvoltării atît în ţările în curs de dezvoltare cît şi în cele industrializate. Se menţionează preocuparea de elaborare a unor **programe de dezvoltare pozitivă care să fie compatibilă cu exigenţele mediului.** În acest scop a apărut ideea de adoptare a unor tehnologii potrivite, adecvate, care să fie justificate pe plan ecologic. Se apreciază că există deja — în cea mai mare parte a ţărilor în curs de dezvoltare — programe de tehnologii adecvate şi că tehnologiile respective au fost puse la punct în anumite domenii ale transformărilor alimentare, al locuinţelor, energiei, pompării apei, eliminării deşeurilor, sănătăţii, al micilor industrii. Studiile elaborate de P.N.U.E. prevăd că „tehnologiile adecvate" vor constitui un însemnat sector de creştere.

Ampla activitate desfăşurată de O.N.U. şi organismele sale pentru apărarea şi judicioasa gestionare a resurselor Terrei urmăreşte sporirea responsabilităţii tuturor oamenilor faţă de patrimoniul natural şi în acelaşi timp realizarea unei înţelegeri şi cooperări pentru folosirea raţională a resurselor, dezvoltarea de tehnologii adecvate, ajutorarea ţărilor celor mai nefavorizate, eliminarea cursei înarmărilor şi fundamentarea unor moduri de consum raţionale.

P.N.U.E. apreciază că „există încă vaste posibilităţi de a spori capacitatea ecosistemului global pentru a alimenta mai mulţi oameni, combinînd judicios o creştere a productivităţii cu folosirea raţională a resurselor disponibile pe Terra şi, graţie unei distribuţii mai echitabile a avantajelor ce decurg din diverse procedee de producţie".

În viziunea de ansamblu a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România protecţia mediului este inclusă ca preocupare pentru asigurarea echilibrului ecologic dinamic, conservarea şi ameliorarea factorilor naturali, dezvoltarea şi valorificarea raţională a bogăţiilor ţării şi asigurarea unor condiţii de viaţă tot mai bune pentru generaţiile prezente şi viitoare. În acest scop au fost adoptate legi consacrate protecţiei mediului, dezvoltării şi protejării fondului forestier, ameliorării solurilor, protecţiei şi gospodăririi judicioase a apelor ; au fost elaborate programe de dezvoltare pe perioade ce depăşesc orizontul anului 2000.

Studierea diverselor aspecte ale protejării mediului, inclusiv prin prisma eficienţei creşterii economice, constituie obiect de cercetare pentru un mare număr de specialişti din cele mai diverse domenii de activitate. Înţelegînd că poluarea este consecinţa risipei de resurse determinată fie de tehnologiile energo-intensive şi mari consumatoare de materii prime, fie de modalităţile de organizare a unor fluxuri tehnologice inadecvate, în mod deosebit în ultimii ani, în ţara noastră se desfăşoară o amplă acţiune de economisire a resurselor energetice şi altor materii prime naturale, inclusiv a apei, se adoptă tehnologii cu consumuri reduse şi care să permită reciclarea, refolosirea şi recircularea materialelor.

Gestionarea judicioasă a resurselor naturale, protejarea surselor de apă împotriva poluării, respectarea echilibrelor ecologice constituie imperative prioritare de care depinde succesul întregii activităţi economico-sociale şi implicit condiţiile de viaţă ale întregului nostru popor. Tocmai de aceea este necesară sensibilizarea opiniei publice asupra însemnătăţii pe care o au problemele protecţiei mediului şi respectarea legislaţiei deosebit de judicioase ce a fost adoptată în acest scop. Numai prin deciziile şi activitatea fiecărui cetăţean se pot corela eforturile generale spre asigurarea unor condiţii de viaţă mai bune.

18 Capitalismul monopolist de stat și formele lui

Continuăm publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale, din Ministerul Educației și Învățămîntului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior, în anul 1982, tema: „Capitalismul monopolist de stat" cuprinde 4 puncte: 1. „Trăsăturile imperialismului"; 2. „Capitalismul monopolist de stat"; 3. „Formele capitalismului monopolist de stat"; 4. „Critica teoriilor cu privire la capitalismul monopolist de stat". Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctele 2 și 3.

Subliniem că, pentru anul 1982, programa de economie politică și manualul după care candidații se pot pregăti pentru concursul de admitere au fost indicate în „Revista economică" nr. 17 din 30 aprilie 1982.

SOCIETATEA omenească se află într-o continuă evoluție ascendentă care se concretizează, pe de o parte, în trecerea de la o orînduire social-economică inferioară la una superioară, iar, pe de altă parte, în limitele fiecărei orînduiri ea parcurge anumite trepte, stadii de dezvoltare.

În dezvoltarea sa istorică orînduirea capitalistă a parcurs și ea mai multe stadii — stadiul liberei concurențe, stadiul capitalismului monopolist sau imperialismului, iar în prezent asistăm la transformarea într-o măsură crescîndă și accelerată a imperialismului în **capitalism monopolist de stat**, care reprezintă forma actuală de existență a capitalismului în țările capitaliste dezvoltate.

Capitalismul monopolist de stat reprezintă un fenomen foarte complex a cărui esență constă în fuziunea, în îmbinarea într-un mecanism unic a forței economice a monopolurilor private cu forța statului capitalist în vederea salvării orînduirii capitaliste, al cărei edificiu este puternic amenințat, de la prăbușire și pentru asigurarea însușirii de către capitalul monopolist a profitului ridicat de monopol.

I. Cauzele principale ale apariției și dezvoltării capitalismului monopolist de stat

PROBLEMA care se pune și își cere rezolvarea înainte de toate se referă la **cauzele** care stau la baza transformării capitalismului monopolist privat în capitalism monopolist de stat, care determină, cu alte cuvinte, apariția și dezvoltarea acestei fuziuni, dintre forța statului capitalist și forța monopolurilor într-un mecanism unic.

Printre aceste cauze se remarcă drept principale următoarele:

1 **Creșterea deosebită a gradului de monopolizare a economiei țărilor capitaliste, îndeosebi după cel de-al doilea război mondial.** Aceasta a determinat, înainte de toate, accentuarea rapidă a gradului de socializare a producției, conducînd, în același timp, la accentuarea caracterului privat al însușirii, în măsura în care o parte tot mai însemnată a rezultatelor producției este însușită de un grup restrîns de mari posesori ai capitalului financiar, ceea ce exprimă adîncirea contradicției economice fundamentale a capitalismului și, odată cu ea, a tuturor contradicțiilor economice și sociale ale acestei orînduiri.

Pe de altă parte, creșterea gradului de monopolizare a însemnat sporirea deosebită a puterii economice a oligarhiei financiare și, odată cu aceasta, sporirea capacității ei de a influența multilateral desfășurarea vieții economico-sociale din țările capitaliste, inclusiv capacitatea sa de influențare și subordonare a aparatului de stat, de orientare a activității acestuia corespunzător intereselor sale economice, sociale și politice. Ambele laturi ale creșterii rapide a gradului de monopolizare conduc în mod obiectiv la amplificarea intervenției statului în desfășurarea vieții economice a țărilor respective.

2 **Adîncirea tuturor contradicțiilor capitalismului,** pe fondul intensificării deosebite a procesului de monopolizare, destabilizează într-o asemenea măsură mecanismul de funcționare a vieții economico-sociale, încît statul capitalist este obiectiv constrîns să intervină într-o măsură crescîndă și în forme tot mai variate în desfășurarea acestuia pentru a ajusta, a adapta relațiile de producție la noul nivel de dezvoltare a forțelor de producție în măsura permisă de conservarea naturii lor capitaliste și a atenua, astfel, contradicțiile a căror profunzime deosebită face imposibilă o funcționare normală a economiei, asigurînd, în același timp, obținerea de către monopoluri a unor profituri ridicate.

3 **Revoluția științifico-tehnică contemporană** constituie, de asemenea, o cauză principală a apariției și dezvoltării capitalismului monopolist de stat.

Înfăptuirea procesului reproducției în condițiile unui progres tehnic rapid și multilateral, de genul celui generat de revoluția științifică și tehnică, presupune organizarea unei tot mai vaste cercetări științifice, care necesită folosirea, în acest scop, a unor însemnate resurse materiale, bănești și umane.

Pe de o parte, resursele unor monopoluri private, fie ele chiar și foarte mari, sînt, adesea, insuficiente pentru organizarea acesteia și, prin urmare, statul este nevoit să preia asupra sa finanțarea acestor cercetări. Pe de altă parte rezultatele cercetărilor științifice nu sînt întotdeauna certe, iar folosirea lor în procesul de producție și obținerea de pe urma acestei folosiri a unor profituri însemnate necesită o perioadă mai îndelungată de timp, statul capitalist fiind constrîns, și din acest motiv, să efectueze finanțarea unei părți însemnate a cercetării științifice.

În sfîrșit, aplicarea în producție a rezultatelor cercetării duce la apariția unor noi ramuri și subramuri ale economiei. Crearea multora dintre ramurile și subramurile noi necesită investiții mari de capital, ce depășesc posibilitățile unor monopoluri private. În acest fel, statul capitalist este nevoit să preia asupra sa, în multe cazuri, crearea ramurilor și subramurilor noi.

4 **Militarizarea economiei naționale.** În perioada contemporană asistăm în principalele țări capitaliste la un intens proces de militarizare a economiei. Resurse financiare tot mai însemnate se cheltuiesc de la bugetele statelor respective pentru realizarea de cercetări științifice în scopul creării de noi tipuri de arme și perfecționării celor existente, pentru achiziționarea de la marile monopoluri producătoare de armament a unor cantități tot mai mari de arme și muniții, pentru întreținerea unor numeroase forțe militare.

Anuarul Institutului internațional de la Stockholm pentru studierea păcii (S.I.P.R.I.), publicat în luna mai 1982, arată că în anul trecut s-au cheltuit în lume 650 miliarde dolari pentru înarmări.

Pe terenul militarizării se întîlnesc, se împletesc strîns interesele monopolurilor și statului, primele fiind interesate în continuarea și intensificarea cursei înarmărilor, deoarece producerea și vînzarea de armament, realizarea altor comenzi cu destinație militară din partea statului le asigură obținerea unor profituri uriașe, ca urmare a prețurilor ridicate la care statul le cumpără producția, ca și datorită altor avantaje pe care care statul le asigură acestor întreprinderi: aprovizionarea prioritară cu materii prime, materiale, acordarea de credite avantajoase de la buget, scutirea sau reducerea impozitelor, ajutoare financiare etc.

Militarizarea economiei constituie, astfel, una dintre cauzele principale ale intervenției active și multilaterale a statului în desfășurarea vieții economice, ale împletirii strînse dintre stat și monopoluri.

5 **Factori externi,** care rezultă din conținutul epocii contemporane, în rîndul cărora se cuvine a fi amintiți cel puțin următorii:

a) îngustarea sferei de dominație a capitalului monopolist, ca urmare a desprinderii din sistemul capitalist a noi și noi state, care s-au angajat pe calea făuririi societății socialiste și comuniste.

b) criza, destrămarea și prăbușirea sistemului de robie colonială, formarea pe ruinele acestuia a unui mare număr de state noi, libere din punct de vedere politic și care luptă pentru cucerirea independenței lor economice.

c) extinderea și intensificarea luptei maselor muncitoare din țările capitaliste pentru ameliorarea condițiilor de muncă și viață și pentru scuturarea jugului exploatării.

d) intensificarea concurenței dintre marile monopoluri pe piața mondială.

Influența acestor cauze, factori se manifestă diferit de la țară la țară și de la o perioadă la alta, în funcție de condițiile concret istorice.

II. Formele principale ale capitalismului monopolist de stat

FUZIUNEA puterii economice a capitalului monopolist privat cu forța statului se realizează în forme multiple și în continuă diversificare. Importanța, locul și rolul acestora diferă de la o țară la alta și de la o etapă la alta în funcție de o multitudine de împrejurări concret istorice.

Principalele forme ale capitalismului monopolist de stat sînt :

1 **Proprietatea monopolistă de stat.** În principalele țări capitaliste statul este proprietarul unei importante părți a mijloacelor de producție, în cele mai diverse ramuri, care alcătuiesc sectorul de stat în economie. Rolul proprietății de stat este puternic amplificat de faptul că ea se referă la ramuri și sectoare cheie ale economiei, iar în cadrul acestora la unități economice de importanță deosebită pentru desfășurarea vieții economice.

Principalele căi de apariție a proprietății de stat în economia capitalistă sînt :

a) Menținerea în proprietatea statului a unor bunuri din perioada capitalismului premonopolist ;

b) Trecerea în proprietatea statului (etatizarea sau naționalizarea) unor întreprinderi sau, chiar, ramuri întregi ale economiei, aflate anterior în proprietatea unor capitaliști privați sau grupuri monopoliste. De pildă, naționalizarea industriei siderurgice, carbonifere, etc. în Anglia. Această naționalizare se înfăptuiește, de regulă, cu răscumpărare, adică în urma plății către foștii proprietari a unor însemnate despăgubiri.

c) Construirea pe seama resurselor bugetare ale statului a unor obiective economice noi — întreprinderi și chiar ramuri întregi de producție.

O formă relativ răspîndită a proprietății de stat o constituie proprietatea mixtă de stat și particulară, cînd întreprinderile sau bunurile respective constituie obiect al proprietății comune a statului și monopolurilor private.

2 **Redistribuirea bugetară a venitului național.** Deși a fost folosită și în trecut, mobilizarea la bugetul statului a unei părți tot mai mari a venitului național și redistribuirea acesteia în folosul capitalului monopolist dobîndește în condițiile contemporane o însemnătate deosebită.

Principalele căi de mobilizare a venitului național la buget sînt impozitele directe și indirecte, care apasă, în primul rînd, asupra maselor muncitoare. Resursele mobilizate la buget sînt folosite, în mare măsură, de statul capitalist pentru sprijinirea marilor monopoluri : finanțarea de la buget a cercetărilor științifice și punerea rezultatelor acesteia în mod gratuit la dispoziția firmelor capitaliste ; acordarea de subvenții întreprinderilor capitaliste aflate în dificultate sau pentru sporirea capacității lor concurențiale, pentru stimularea și garantarea exporturilor etc., acordarea de credite avantajoase întreprinderilor monopoliste etc.

3 **Reglarea monopolist statală a proceselor economice.** Deși economia capitalistă continuă să funcționeze și să se dezvolte în mod preponderent stihinic, necontrolabil, în perioada aceasta se amplifică în mod considerabil rolul și locul măsurilor de reglare și control din partea statului asupra desfășurării proceselor economice.

În cadrul acestora un rol important îl are programarea sau planificarea de către stat a desfășurării și dezvoltării economiei. Proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție imprimă anumite limite și particularități acesteia.

a) ea are un caracter orientativ, nu este obligatorie pentru întreprinderile monopoliste, care în orientarea activității lor se ghidează în funcție de posibilitățile de obținere a unui profit cît mai mare.

b) scopul ei îl constituie crearea condițiilor pentru obținerea unor profituri cît mai mari de către firmele monopoliste și menținerea contradicțiilor capitalismului în interiorul unor limite, care să nu pună în pericol edificiul societății capitaliste.

c) ea nu oferă posibilitatea unui control riguros și adoptarea unor măsuri de natură să asigure realizarea obiectivelor înscrise în plan. De aceea apar deosebiri foarte mari între programele elaborate și adoptate de către stat și mersul real al economiei.

Cu toate acestea, programarea sau planificarea capitalistă nu este total lipsită de eficiență, ea joacă un rol însemnat în orientarea evoluției economiei țărilor capitaliste respective și reprezintă o treaptă superioară a implicării statului în economie, în dirijarea socială a proceselor economice.

4 **Militarizarea economiei naționale.** Una dintre formele principale de fuziune a puterii statului cu puterea capitalului monopolist privat o constituie militarizarea economiei naționale în principalele țări capitaliste și, legat de aceasta, formarea complexului militar-industrial, ca expresie a întrepătrunderii intereselor vîrfurilor celor mai reacționare ale oligarhiei financiare, direct interesată în producerea unor cantități tot mai mari de armament tot mai sofisticat, în măsura în care realizează profituri mari de pe urma comenzilor militare, și vîrfurile conducerii armatei și aparatului de stat, care gestionează fondurile uriașe destinate înarmărilor și repartizează comenzile de mărfuri cu destinație militară între marile monopoluri. Militarizarea economiei naționale, politica complexelor militar-industriale acționează ca un factor amplificator al crizei economice mondiale, joacă un rol esențial în agravarea crizelor energetică, de materii prime, valutare, alimentare etc. Risipirea unor mari cantități de resurse în scopuri militare reprezintă una dintre cauzele majore ale persistenței mizeriei și sărăciei în rîndurile unei însemnate părți a populației globului, îndeosebi din țările în curs de dezvoltare.

În această privință propunerea avansată de țara noastră ca toate statele să-și reducă cheltuielile militare cu cel puțin 10—15 la sută, iar din economiile realizate pe această cale 50 la sută să fie alocate pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în vederea lichidării subdezvoltării, a înlăturării, sau cel puțin a limitării fenomenului de sărăcie, mizerie, își dezvăluie pe deplin caracterul său progresist, ilustrînd înaltul umanism al politicii partidului și statului nostru.

5 **Intervenția statului pentru sprijinirea expansiunii economice externe a monopolurilor** reprezintă, de asemenea, o formă principală a capitalismului monopolist de stat. Această intervenție se realizează cu ajutorul unor pîrghii variate, precum : acordarea de subvenții, credite avantajoase garanții pentru mărfurile exportate de firmele monopoliste peste granițe în vederea sporirii puterii lor concurențiale ; sprijinirea prin credite, garanții etc., acordate firmelor monopoliste, a exportului de capital ; sprijinirea multilaterală a monopolurilor internaționale etc.

6 **Intervenția multilaterală a statului capitalist în relațiile dintre muncă și capital** se accentuează și dobîndește forme tot mai diversificate. Această intervenție are menirea, pe de o parte, să asigure un anumit echilibru între forțele care acționează în cadrul societății contemporane, între clasele și grupurile sociale care compun această societate, în vederea înlăturării sau evitării pericolului prăbușirii edificiului societății capitaliste, zdruncinat de convulsii sociale, economice, politice tot mai puternice, conservarea, cu alte cuvinte, a formei capitaliste de exploatare, a proprietății monopoliste asupra condițiilor materiale ale producției, ca temelie a orînduirii burgheze.

Pe de altă parte, această intervenție are menirea să creeze condițiile favorabile însușirii de către monopoluri a profitului ridicat de monopol.

Formele în care se concretizează și materializează constau în : adoptarea unor măsuri economice, sociale etc. sub presiunea luptei maselor muncitoare pentru condiții mai bune de muncă și viață.

În același timp statul capitalist adoptă măsuri care vin în întîmpinarea intereselor monopolurilor și în detrimentul maselor — plafonarea creșterii salariilor în condițiile creșterii inflaționiste a prețurilor, limitarea sau îngrădirea drepturilor la grevă etc., dezvăluindu-se plenar, și în această direcție, natura exploatatoare a capitalismului monopolist de stat, funcția principală a acestuia de instrument de maximizare a profiturilor monopolurilor, de conservare a orînduirii capitaliste.

Formele capitalismului monopolist de stat nu sînt imuabile, ci se află în continuă dezvoltare și diversificare.

Privit prin prisma locului său în cadrul procesului istoric de evoluție a societății omenești, capitalismul monopolist de stat reprezintă nu numai stadiul superior de dezvoltare a capitalismului, ci și cea mai deplină pregătire **materială** a socialismului, acea treaptă de socializare a producției și a muncii de la care nu se poate păși mai departe decît în direcția socialismului.

prof. univ. dr. Gheorghe DIȚU
Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca

Dezarmarea — premisă a securităţii şi dezvoltării tuturor statelor

ÎNTRE 7 iunie şi 9 iulie 1982 va avea loc la New York cea de-a doua sesiune specială a Adunării generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite consacrată dezarmării. Problemele ce fac obiectul examinării la această mare întîlnire a statelor lumii ţin direct, prin gravitatea şi dimensiunile lor, de necesitatea absolută a unirii eforturilor tuturor naţiunilor pentru depăşirea şi eliminarea pericolului real al unui război nuclear, care ar avea consecinţe catastrofale pentru însăşi existenţa civilizaţiei umane. Ele ţin, totodată, de capacitatea omenirii de a folosi într-un mod raţional, resursele limitate de care dispune, astfel încît să poată face faţă cerinţelor crescînde ale progresului său economic şi social.

O concepţie iraţională

ÎNTR-ADEVĂR, acumularea de armamente, în special nucleare, şi ritmul de creştere a arsenalelor militare au atins proporţii fără precedent. Însăşi prezenţa imenselor cantităţi de arme de distrugere în masă proiectează asupra întregii planete, pentru prima dată în istorie, aspectul autonimicirii totale. Caracterul absurd al actualei concepţii militare constă în faptul că aceasta are loc între state ale căror capacităţii militare depăşesc cu mult orice limite raţionale de asigurare a propriei securităţi. Natura iraţională a cursei înarmărilor care se desfăşoară în prezent constă, de asemenea, în aceea că ea se manifestă în special pe planul fabricării şi perfecţionării armamentelor nucleare şi a altor arme de distrugere în masă, a căror folosire într-un eventual conflict este de neimaginat fără riscul anihilării vieţii pe pămînt.

În aceste condiţii, aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în strălucita expunere prezentată la recenta plenară lărgită a Comitetului Central al partidului nostru, **„astăzi, în faţa întregii omeniri, se pune problema de a alege între calea războiului sau calea păcii. Nimic nu justifică şi nu poate justifica politica de înarmare şi de război. Este necesar să se spună popoarelor adevărul, să se manifeste cea mai mare răspundere pentru soarta popoarelor, pentru soarta omenirii, să se facă totul pentru asigurarea păcii".**

Practic nimeni nu poate contesta în mod serios că un război atomic nu poate fi limitat la o anumită regiune a globului, că un asemenea conflict ar degenera fulgerător într-o conflagraţie mondială, în urma căreia nu ar exista învingători ci toţi ar fi nimiciţi. Această situaţie a şi determinat, de altfel, ţările participante la prima sesiune a Adunării generale a O.N.U. consacrată dezarmării din 1978 să recunoască în mod unanim că adăugarea de noi armamente la arsenalele militare existente, departe de a contribui la întărirea securităţii statelor în cauză, duce, în realitate, la creşterea insecurităţii lor.

Un element care conferă prezentei curse a înarmărilor un caracter deosebit de periculos este faptul că ea se desfăşoară îndeosebi pe plan tehnologic, ceea ce poate duce la modificări rapide ale echilibrului militar şi, prin urmare, la creşterea instabilităţii situaţiei internaţionale în general. Sporirea continuă a preciziei şi puterii de distrugere a armelor moderne, a vitezei de trimitere a acestora la ţintă, precum şi dependenţa crescîndă a arsenalelor militare de mijloace automate de comandă şi control măresc considerabil riscul războiului preventiv precum şi al declanşării unui conflict nuclear din eroare, neînţelegere sau accident.

Ameninţarea extrem de gravă pe care acumularea continuă de armamente moderne o constituie pentru pacea, securitatea şi însăşi existenţa omenirii, reprezintă, însă în condiţiile actuale, numai una din implicaţiile profund dăunătoare ale actualei curse a înarmărilor. Cealaltă latură extrem de nocivă a acestei aberante competiţii constă în povara tot mai greu de suportat pe care uriaşele cheltuieli militare de peste 600 miliarde de dolari anual o reprezintă pentru economia tuturor statelor. Se recunoaşte larg astăzi că sustragerea din circuitul economic productiv a imenselor resurse umane şi materiale a devenit unul din principalii factori care contribuie la creşterea excesivă a inflaţiei, a şomajului, la adîncirea crizei prin care trece economia mondială în prezent. Creşterea cheltuielilor militare şi atragerea în cursa înarmărilor a ţărilor în curs de dezvoltare se manifestă, totodată, ca un element esenţial de adîncire a decalajelor dintre statele dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, de împiedicare a instaurării unei noi ordini economice internaţionale. Studiul cu privire la relaţia dintre dezarmare şi dezvoltare, care a fost elaborat de către un grup de experţi ai O.N.U. şi care se va afla în atenţia apropiatei sesiuni speciale a Adunării generale, subliniază clar incompatibilitatea care există între obiectivele noii ordini economice internaţionale şi recentele tendinţe de accelerare a cursei înarmărilor. Acelaşi studiu, la a cărui elaborare a contribuit şi un specialist român, avertizează în termenii cei mai categorici că, în prezent, omenirea are de ales între continuarea cursei înarmărilor şi o dezvoltare economică şi socială mai stabilă şi mai echilibrată, deoarece cele două obiective nu mai pot fi realizate simultan.

Iniţiative constructive româneşti

ACESTEA sînt raţiunile fundamentale pentru care România, preşedintele Nicolae Ceauşescu, acţionează cu atîta hotărîre şi consecvenţă în favoarea opririi cursei înarmărilor şi negocierii unor măsuri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. În iniţiativele întreprinse la Naţiunile Unite şi alte foruri internaţionale, se reflectă cu claritate atenţia deosebită pe care ţara noastră o acordă interdependenţei strînse care există în prezent între dezarmare şi dezvoltare.

Încă în 1970, România a supus atenţiei O.N.U. problema consecinţelor economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi ale efectelor extrem de dăunătoare ale acesteia asupra păcii şi securităţii mondiale. Examinarea acestei propuneri a condus la elaborarea de către grupuri de experţi ai O.N.U. a două studii, ultimul sub preşedinţia unui specialist român, care ilustrează ştiinţific consecinţele economice şi sociale negative ale cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare şi care demonstrează că dezarmarea este singura cale de asigurare a păcii, securităţii şi progresului economic şi social al tuturor naţiunilor. Un al treilea raport pe această temă se află în curs de definitivare de către un grup de experţi ai O.N.U., condus tot de un reprezentant român, şi urmează să fie prezentat Adunării generale la sesiunea din toamna acestui an. Ţinînd cont de rolul crescînd pe care popoarele îl joacă în lupta pentru încetarea cursei înarmărilor şi înfăptuirea dezarmării, studiile iniţiate de România sînt menite să contribuie la mobilizarea opiniei publice mondiale în favoarea intensificării eforturilor pentru soluţionarea problemei fundamentale a timpului nostru pe care o reprezintă dezarmarea.

O altă iniţiativă a României, care va fi promovată activ la sesiunea specială a Adunării generale, este aceea referitoare la îngheţarea şi reducerea bugetelor militare, ca o modalitate practică de stăvilire a cursei înarmărilor şi de efectuare a unor paşi concreţi în direcţia dezarmării. Această iniţiativă a fost prezentată la O.N.U., după cum se ştie, în 1980, cînd Adunarea generală a

adoptat în unanimitate o rezoluție, propusă de țara noastră, prin care statele erau chemate să manifeste autoreținere în stabilirea cheltuielilor lor militare și se recunoaște necesitatea formulării unor principii care trebuie să guverneze activitatea statelor în domeniul înghețării și reducerii cheltuielilor militare. În promovarea acestui important obiectiv, România a prezentat, în cooperare cu Suedia, la sesiunea Comisiei dezarmării de anul trecut, un proiect de declarație al Adunării generale a O.N.U. asupra acestor principii. La sesiunea din acest an, Comisia dezarmării a continuat examinarea propunerilor româno-suedeze, precum și a sugestiilor formulate de alte state și, într-un raport către sesiunea specială a Adunării generale consacrată dezarmării, recomandă ca examinarea principiilor propuse să continue anul viitor.

Dînd expresie concretă inițiativei sale privind elaborarea și adoptarea declarației de principii menționată, România propune înghețarea cheltuielilor militare la nivelul anului 1982 și trecerea la reducerea lor treptată cu 10—15% pînă în 1985. În concepția țării noastre, fondurile considerabile astfel eliberate ar urma să fie folosite în proporție de 30—50% pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare, iar restul pentru crearea de noi locuri de muncă și realizarea altor măsuri de ordin economic și social în țările care efectuează această reducere.

Pentru țara noastră, ca și pentru majoritatea covîrșitoare a națiunilor lumii, apropiata sesiune specială de la New York oferă prilejul, care nu trebuie din nou pierdut, pentru unirea eforturilor tuturor statelor în vederea realizării unei schimbări radicale a situației internaționale, de la înarmare, încordare și conflict către dezarmare, destindere și cooperare largă între toate țările. După cum se desprinde din mandatul încredințat de Marea Adunare Națională, delegația română la această sesiune va reafirma și promova activ poziția țării noastre, concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind ansamblul problemelor dezarmării, necesitatea imperioasă ca sesiunea specială să determine adoptarea unor măsuri concrete de oprire a cursei înarmărilor și de trecere la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară. O atenție deosebită va fi acordată problemelor dezarmării nucleare deoarece de aceasta depinde în mod fundamental încetarea cursei înarmărilor și reducerea tuturor armamentelor, realizarea echilibrului militar în general, la nivele tot mai scăzute — adevărata cale de asigurare a păcii, securității și progresului tuturor popoarelor. Problemele eliminării armelor nucleare din Europa, convocării unei Conferințe pentru creșterea încrederii și dezarmare în Europa, creării de zone denuclearizate în Balcani și alte regiuni ale lumii, creșterii încrederii între state, soluționării tuturor conflictelor și diferendelor dintre state exclusiv prin mijloace pașnice, creșterii rolului popoarelor, opiniei publice mondiale, oamenilor de știință, al Organizației Națiunilor Unite în înfăptuirea dezarmării, se vor afla, de asemenea, în centrul activității delegației române la sesiune.

După cum reafirma tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a Comitetului Central al partidului, România va acționa, împreună cu celelalte țări în curs de dezvoltare și nealiniate, precum și în cooperare cu alte state ale lumii, pentru adoptarea de către Adunarea generală a unui program global de dezarmare, care să cuprindă, în termeni cît mai concreți și cît mai angajanți, măsurile ce vor trebui să fie negociate în perioada următoare pentru înfăptuirea obiectivului final al dezarmării generale și totale.

Nicolae MICU

Priorități și orientări în dezvoltarea economică

MATERIALE SINTETICE — penetrația, corolar al eficienței

APARIȚIA și dezvoltarea producției de materiale sintetice a permis lărgirea considerabilă a bazei de materii prime în special pentru industrie și construcții. O serie de avantaje tehnico-economice oferite de materialele sintetice au făcut ca ponderea acestora în consumul total de materii prime din țările nesocialiste să sporească de la circa 3% în 1938 la peste 30% în prezent. Se apreciază, de pildă, că față de o creștere de aproape 64 de ori a consumului de mase plastice în perioada 1951—1980, cel de materiale naturale a sporit de circa 2—4 ori.

Criza energetică, creșterea repetată a prețurilor la materia primă de bază (petrol și gaze naturale) au determinat o încetinire a producției și a cererii de mase plastice. Totuși, statisticile din ultimii ani evidențiază că, deși asistăm la stagnarea sau chiar la reducerea producției și consumului unei serii de materiale tradiționale pentru construcții și de metale, la o serie de materiale sintetice indicatorii respectivi au cunoscut în continuare o evoluție dinamică. Aceasta se explică prin faptul că materialele sintetice oferă totuși, o serie de avantaje. Astfel, chiar dacă fabricarea unei tone de mase plastice necesită un consum de energie de 2—4 ori superior celui pentru producerea unei tone de metal (exceptînd aluminiul), de tablă zincată sau de hîrtie, în schimb consumul specific de materie primă este — în cazul maselor plastice — de 2—3 ori mai redus decît pentru obținerea fontei și oțelului, de 4—6 ori și 6—9 ori mai mic decît pentru obținerea cuprului și — respectiv — a aluminiului.

În ceea ce privește avantajele legate de eficiența comparativ mai înaltă a utilizării materialelor sintetice, poate fi citat cazul industriei de automobile. Conform unor calcule efectuate în S.U.A., reducerea — prin utilizarea crescîndă a maselor plastice în locul metalelor — a greutății totale proprii a automobilului cu o zecime permite realizarea unei economii de carburanți de 10—20% ; la aceasta se adaugă îmbunătățirea parametrilor de exploatare a autovehiculelor, datorită folosirii unor piese și subansamble executate din materiale sintetice. Alte exemple de eficiență le oferă utilizarea de materiale plastice compozite în industria aerospațială (în locul oțelului, aluminiului și titanului) sau în industria articolelor de sport (unde ele înlocuiesc îndeosebi aluminiul), de fibre optice din sticlă în domeniul telecomunicațiilor ș.a.

În contextul celor arătate mai sus este instructivă prognoza pe termen mediu, publicată de revista „Plastics World" din S.U.A., cu privire la creșterea gradului de înlocuire a metalelor prin mase plastice în construcții și într-o serie de ramuri ale industriei din această țară, respectiv de la 12,9% în 1980 la 17,4% în 1985.

N.P.

Domeniul de aplicare, felul produsului și materia primă (de înlocuire) pentru fabricarea acestuia	Volumul consumului, ca înlocuitor de metal (mii tone)		Creșterea medie anuală a consumului (în %) în anii 1981—1985	Gradul de înlocuire a metalelor (în %)	
	1980	1985		1980	1985
Sectorul construcțiilor					
— Conducte (p.v.c., polietilenă de joasă presiune, mase plastice tip ABS)	928,5	1 239,6	6,6	8,2	10,0
— Armături pentru conductele de apă (mase plastice armate, acrilice, acetat)	83	129,7	9,4	28,1	32,2
— Tîmplărie pentru ferestre (p.v.c.)	22,7	29,5	5,0	11,5	12,5
— Finisarea exterioară a pereților (p.v.c., mase plastice armate și acrilice)	165,6	263,5	10,0	33,4	44,7
Industria de automobile (mase plastice armate, poliesterice, tip ABS, polipropilenă)	408,2	749,3	13,0	3,2	4,4
Ambalaje					
— Cutii de conserve în culori (polipropilenă, polietilenă de joasă presiune)	2,7	20,1	45,0	2,6	6,7
Altele (polipropilenă, polietilenă-tereftalat)	44	130,6	25,5	0,9	2,5
— Căldări (polietilenă de joasă presiune)	98	169,2	11,5	29,4	49,9
— Butoaie (polietilenă de joasă presiune)	27,2	34,9	5,0	3,7	4,5
— Peliculă metalizată (polipropilenă, mase poliesterice)	4,1	12,2	25,0	3,2	7,2
Aparate electrice de uz casnic (mase plastice armate și de tip ABS, polistiren)	135,2	320,2	19,0	7,1	10,0
Calculatoare și mașini electronice de calcul (polipropilenă, mase poliesterice armate)	41,3	76,2	13,0	29,6	40,1

Programe de dezvoltare

R. P. Polonă: specializarea producției de export

PROMOVAREA exporturilor constituie una din coordonatele de bază ale programelor de redresare economică a R.P. Polone, programe care prevăd în acest sens măsuri la nivelul producției, investițiilor cît și la nivelul economiei naționale în ansamblu.

Se apreciază că realizarea acestor programe va presupune eforturi deosebite în ce privește creșterea producției, un control mai sever asupra orientării investițiilor, ridicarea productivității muncii în condițiile îmbunătățirii aprovizionării industriei cu materii prime, materiale și energie. Toate aceste deziderate ale îmbunătățirii mecanismului economic fac în prezent obiectul unor preocupări de fond ale factorilor de resort, preocupări care au în vedere și dificultățile generate de actualele condiții internaționale asupra creșterii eficienței activității economice generale a țării. Unul din domeniile prioritare în acest cadru opțional îl constituie, fără îndoială, promovarea exporturilor de mărfuri poloneze și diminuarea corespunzătoare a importurilor în vederea redresării balanței comerciale a țării.

A rezultat, astfel, — se arată într-un studiu al Institutului de conjunctură și prețuri de comerț exterior din Varșovia — necesitatea dezvoltării producției specializate pentru export, proces care va fi însoțit de preocupări vizînd maximizarea tuturor exporturilor rentabile. Acest proces presupune o selecție riguroasă a produselor destinate exportului, concomitent cu un control atent asupra modului de acoperire a necesităților de import ce vor rezulta de pe urma acestor orientări, pe termen lung.

Potențialul de producție existent asigură baza tehnică a dezvoltării producției specializate pentru export. În cursul ultimelor două decenii, numai în industria socialistă valoarea mijloacelor de producție a crescut de aproape 5 ori — în prețuri constante — nivelul său actual depășind valoarea anuală a produsului național. Procesul de lărgire și modernizare a potențialului productiv a cunoscut o evoluție susținută în deceniul trecut. Trebuie remarcat faptul că peste 40% din mijloacele de producție importate au revenit industriei grele, industriei constructoare de mașini, industriei chimice și ușoare. În aceeași perioadă au fost achiziționate din străinătate două treimi din numărul total de licențe importate de Polonia în perioada postbelică. Principala beneficiară a acestor licențe (peste jumătate) a fost industria construcțiilor de mașini.

În prezent, circa 15% din producția industrială globală a Poloniei este destinată exportului, iar la jumătatea anilor '80 ponderea acestuia va fi de cel puțin 17%. Multe sectoare ale industriei depășesc deja nivelul mediu, printre ele situîndu-se industria de mașini electrice, de mașini grele, cea de construcții navale și cea de mașini agricole. În 1979 existau, astfel, circa 370 de întreprinderi care — cu toate că dețineau o pondere de numai 15% în producția globală industrială — livrau pentru export mai mult de 30% din producția lor și asigurau astfel jumătate din exportul de produse industriale al R.P. Polone.

Potrivit unor aprecieri din presa economică poloneză, una din frînele constatate în procesul de specializare a exporturilor o constituie insuficienta dezvoltare a specializării intraramură, mai ales în ce privește produsele intermediare. După opinia specialiștilor din cadrul institutului menționat anterior, în cursul actualului deceniu, perspectivele cele mai avantajoase în ce privește specializarea și cooperarea pentru industria constructoare de mașini a Poloniei se localizează în domeniul rulmenților, al mașinilor-unelte, mașinilor și utilajelor pentru construcții și lucrări publice, al utilajelor energetice, al navelor.

În aplicarea reformei economice în economia poloneză se urmărește ca înșiși perfecționările în mecanismul gestiunii economice să stimuleze producătorii în dezvoltarea producției de export și în alegerea cît mai rațională a produselor exportate, a căror desfacere pe piețele internaționale devine una din condițiile fundamentale pentru însăși funcționarea întreprinderilor producătoare.

Relațiile economice între România și Polonia continuă și în actualul cincinal cursul ascendent înregistrat în perioadele anterioare. Protocolul de coordonare a planurilor de dezvoltare a economiilor naționale, semnat în 1980, prevede creșterea însemnată a volumului schimburilor bilaterale.

O caracteristică esențială a relațiilor economice româno-polone în cincinalul actual o constituie dezvoltarea relațiilor de specializare și cooperare în domeniul construcției de mașini (în fabricarea de mașini-unelte, utilaje de foraj, rulmenți, scule, utilaj minier, subansamble pentru autovehicule, de produse ale industriei electronice), în metalurgie și în industria chimică.

Fără îndoială că, actuala vizită oficială de prietenie pe care, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, o delegație de partid și de stat, condusă de tovarășul Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, președintele Consiliului de Miniștri și al Consiliului Militar pentru Salvare Națională ale R.P. Polone o întreprinde în țara noastră va constitui un prilej de strîngere a raporturilor bilaterale sub multiple aspecte, inclusiv în ce privesc relațiile economice, în interesul celor două țări și popoare.

Virgil DIACONESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 24—28 MAI 1982, situația de pe piețele valutare internaționale a continuat să se caracterizeze prin fluctuații importante ale cursurilor principalelor valute occidentale, pe fondul unei relative redresări a poziției externe a monedei americane.

Dolarul S.U.A. s-a întărit față de celelalte valute, ca urmare, în special, a publicării unor date economice care relevă o ușoară diminuare a ratei inflației și o reducere a deficitului comercial în această țară.

Reducerea la 25 mai a.c. a dobînzii preferențiale „prime rate" de către Citibank, respectiv de la 16,5 la 16% (singura dintre marile bănci americane care a adoptat această măsură), nu a influențat evoluția dolarului S.U.A.

Marca vest-germană a slăbit în raport cu dolarul S.U.A., dar s-a menținut fermă în raport cu celelalte valute occidentale, continuînd să se situeze pe locul 1 în cadrul Sistemului Monetar European (E.M.S.). Publicarea balanței de plăți curente pe luna aprilie a.c. — un excedent de 200 milioane mărci, comparativ cu un excedent de 1,3 miliarde de mărci în luna precedentă — deși relevă o diminuare a excedentului, a avut o influență favorabilă asupra monedei vest-germane, confirmînd aprecierile efectuate de specialiști, în sensul că balanța de plăți se va încheia în acest an cu un sold excedentar. **Francul elvețian,** deși a slăbit în raport cu dolarul S.U.A., s-a redresat ușor în raport cu marca vest-germană, mai ales după ce băncile comerciale au majorat, în cursul intervalului analizat, dobînzile la depozitele pe termen de 1—12 luni cu 0,25—0,50 la sută. **Francul francez** a continuat să fie susținut pe piețele valutare de Banca Franței, atît prin cumpărări de franci francezi (numai în săptămîna precedentă aceste intervenții au totalizat peste 4 miliarde franci), cît și prin majorarea dobînzii de pe o zi pe alta de la 16% la 16,25%. Publicarea indicelui prețurilor de consum pe luna aprilie a.c. (+1,2% față de luna precedentă și +13,9% față de aprilie 1981) nu a influențat poziția monedei franceze, datele respective fiind anticipate de operatorii de pe piețele valutare. **Yenul japonez** a slăbit din nou la peste 240 yeni pentru 1 dolar S.U.A. (pentru prima dată în ultimele 5 săptămîni), încheind săptămîna la nivelul de 243,50 yeni/1 dolar S.U.A. La evoluția monedei japoneze a contribuit, în perioada de referință, pe lîngă menținerea dobînzilor de pe piața monetară din Japonia la un nivel scăzut, și înregistrarea unui deficit de 3,1 miliarde dolari S.U.A. al balanței globale de plăți în luna aprilie a.c., după un excedent de 579 milioane dolari S.U.A. în luna precedentă. **Lira sterlină** a avut o poziție relativ fermă, atît față de dolar, cît și față de celelalte valute vest-europene, evoluția sa fiind afectată mai puțin decît se aștepta, de agravarea conflictului anglo-argentinian și de creșterea șomajului din Anglia (care a afectat, în aprilie a.c., 12% din forța de muncă). Indicele de depreciere a monedei britanice, în raport cu monedele principalilor parteneri comerciali, a atins nivelul de 90,2% la 28 mai a.c., față de numai 88,5% cît era la finele săptămînii anterioare.

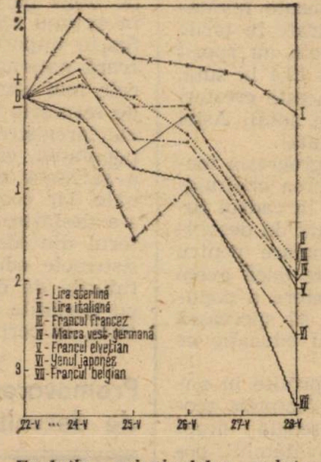

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 24—27 mai. Bază : 22.V. a.c.

Prețul uncii de aur a scăzut pe piața de la Londra de la nivelul de 338,50 dolari (ultimul fixing din săptămîna precedentă) la 325,25 dolari (ultimul fixing din 3 mai a.c.).

Dobînzile la depozitele pe termen de 6 luni în euro valute au oscilat între 14,5 și 14,5625% la eurodolari între 8,625 și 8,75% la euromărci vest-germane, între 5,0625 și 5,1875% la eurofranci elvețieni și între 13,5 și 13,75% la eurolire sterline.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Formarea cadrelor naţionale şi dezvoltarea ştiinţei şi învăţămîntului în ţările în curs de dezvoltare

ÎN CONDIŢIILE revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi ca urmare a acesteia s-au cristalizat mutaţii de proporţii, profunde, atît în rîndul factorilor dezvoltării economice, cît şi al criteriilor după care se apreciază capacitatea de creaţie a fiecărei naţiuni, contribuţia ei la progresul şi civilizaţia umanităţii. Un raport disproporţionat al resurselor de muncă faţă de celelalte condiţii ale dezvoltării social-economice, şi mai ales absenţa unora dintre acestea, pot reprezenta o frînă, adeseori un obstacol de netrecut. Progresul societăţii omeneşti contemporane este favorabil condiţionat de numărul resurselor de muncă numai în măsura în care oamenii îşi însuşesc şi promovează cuceririle ştiinţei şi tehnicii înaintate. Referindu-se la această condiţie esenţială a dezvoltării economice şi sociale a României, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al partidului, arăta : **„Nu se pot folosi nici tehnologiile şi nici o cucerire ştiinţifică şi tehnică din nici un domeniu fără a avea cadrele necesare, începînd de la muncitori calificaţi şi pînă la cadrele tehnice de cercetare, pînă la savanţi cu cunoştinţele cele mai vaste... Aş putea spune că rezultatele pe care le avem în dezvoltarea ţării se datoresc tocmai preocupării permanente pentru formarea cadrelor necesare tuturor sectoarelor de activitate".**[1])

În epoca contemporană, pregătirea cadrelor calificate s-a impus ca o cerinţă vitală, ca unul din factorii puternic propulsori, indispensabili, ai progresului social economic în general, în contextul fiecărei ţări şi naţiuni, inclusiv al celor în curs de dezvoltare. Este şi motivul pentru care pregătirea cadrelor calificate, educaţia ştiinţifică a omului în general a devenit obiectul unor preocupări intense, de mare răspundere, atît în cadrul fiecărei naţiuni, cît şi la scară internaţională, în organisme speciale ale Naţiunilor Unite şi în primul rînd de către U.N.E.S.C.O.

Adîncirea decalajelor în domeniul educaţional

DEVENIT un sector de importanţă vitală pentru formarea cadrelor calificate şi dezvoltarea social-economică, învăţămîntul s-a bucurat de un tratament special, înregistrînd una dintre cele mai spectaculoase dinamici ale eforturilor depuse în acest sens de statele lumii. Cheltuielile mondiale (publice) s-au ridicat de la 54,3 miliarde dolari în 1960 la 95,7 miliarde dolari în 1965, pentru ca în 1976 ele să depăşească 360 miliarde dolari. Datele publicate de UNESCO permit să se releve semnificaţiile complexe ale dinamicii accelerate a cheltuielilor de învăţămînt.

În tentativa de recuperare a rămînerii în urmă ţările în curs de dezvoltare sporesc cheltuielile publice alocate învăţămîntului în ritmuri care depăşesc pe cele înregistrate în ţările dezvoltate : în perioada 1965—1976 ţările dezvoltate au sporit în medie pe an cheltuielile pentru învăţămînt cu 12,4 la sută, iar ţările în curs de dezvoltare cu 16,3 la sută ; aceste creşteri ating valori şi mai mari în cazul Africii (16,7 la sută), Asiei (18,6 la sută) şi îndeosebi al statelor arabe (23 la sută).

După cum se vede, aceste creşteri devansează progresia medie anuală a P.N.B. Între anii 1965 şi 1976 ponderea cheltuielilor publice pentru învăţămînt în P.N.B. a sporit în cadrul tuturor grupelor de ţări, atît dezvoltate, cît şi în curs de dezvoltare. Dimensiunile eforturilor materiale şi financiare pentru dezvoltarea învăţămîntului devin şi mai pregnante dacă avem în vedere că, în condiţiile unei rate mari de creştere a populaţiei, ţările în curs de dezvoltare reuşesc totuşi să sporească destul de sensibil şi volumul cheltuielilor pentru educaţie ce revin pe un locuitor.

Pe această bază, ţările în curs de dezvoltare, privite în ansamblul lor, şi-au sporit mult ştiinţa de carte, efectivele şcolare şi de cadre didactice, pe toate gradele de şcoală ; drept consecinţă, o creştere a înregistrat şi stocul de învăţămînt, potenţialul naţional de cadre calificate, asigurîndu-se premise mai bune pentru dezvoltarea social-economică în ţările în curs de dezvoltare.

Cu toate acestea, în domeniul cheltuielilor (ca şi în cel al personalului didactic existent, al efectivului de elevi şi de studenţi etc.) persistă decalaje enorme. Astfel, din cele peste 360 miliarde de dolari cheltuiţi în 1976 pentru învăţămînt pe plan mondial (circa 380 miliarde dolari în 1978), 88,5 la sută reveneau ţărilor dezvoltate şi numai 11,5 la sută — ţărilor în curs de dezvoltare, ponderea acestora din urmă crescînd cu 3 procente faţă de 1965.

Ţinînd seama de repartiţia menţionată a cheltuielilor publice pentru educaţie, precum şi de cea a populaţiei globului, rezultă că în ţările dezvoltate se cheltuiau în 1978 pe locuitor de 14 ori mai mult ca în ţările în curs de dezvoltare ; în America de Nord acest raport (faţă de ţările în curs de dezvoltare) era de 25, iar faţă de Africa (fără statele arabe) de 37,7 ori. Decalajul educaţional exprimat prin cheltuielile publice pentru învăţămînt faţă de Bangladesh, de pildă, atinge 357:1 în cazul R.F.G., 417:1 în cazul S.U.A., 450:1 în cazul Elveţiei şi 611:1 în cazul Suediei ; decalajul educaţional este astfel de 3—5 ori mai mare decît decalajul economic.

Decalajele educaţionale sînt în realitate considerabil mai mari : ele au fost evidenţiate numai pe baza cheltuielilor publice, însă — în ţările dezvoltate — în domeniul învăţămîntului sînt cheltuite sume importante şi de către întreprinderi, instituţii culturale şi religioase, familii etc. ; după unele surse, aceste cheltuieli reprezintă 40 la sută din cheltuielile publice destinate învăţămîntului. În fine decalajele educaţionale ar spori şi mai mult dacă s-ar lua în calcul şi cheltuielile ce se fac pentru educaţia neformală (publicaţii, radio, televiziune etc.). Trebuie, desigur, menţionat şi faptul că, în timp ce în ţări dezvoltate analfabetismul cuprinde numai 1—2 la sută din populaţie, în ţări din regiuni geografice sărace el deţine proporţii alarmante (88 la sută în Nepal, 74 la sută în Bangladesh).

Îngrijorător este mai ales faptul că în lume are loc o adîncire şi agravare a decalajelor educaţionale între ţări şi în interiorul acestora : în ţările în curs de dezvoltare ritmul de creştere a efectivelor şcolare şi de cadre didactice înregistrează o tendinţă de încetinire ; cresc proporţiile abandonurilor şcolare, astfel că în afară de 240 milioane copii de 5—14 ani care în 1980 nu au mers la şcoală, în jumătate din ţările lumii jumătate din numărul copiilor nu termină şcoala primară ; cu toate că în mod relativ, raportat la populaţia totală analfabetismul s-a redus, din punct de vedere absolut a crescut de la 700 milioane în 1950 la 783 milioane în 1970 şi la 820 milioane în 1980.

Fără a apela şi la alte date statistice, se poate conchide că, deşi deceniile dezvoltării au marcat pretutindeni progrese, totuşi decalajele, inegalităţile educaţionale şi economice s-au mărit. Cauzele şi factorii care au condus la aceste rezultate, pe lîngă particularităţile specifice fiecărei ţări, sînt dominate în primul rînd de cele comune, cu natură general-valabilă, foarte importante pentru înţelegerea direcţiilor de acţiune la scară naţională şi internaţională. Este vorba aici de faptul că cele mai multe dintre ţările în curs de dezvoltare nu dispun de resursele necesare promovării adecvate a învăţămîntului, că ele înregistrează ritmuri considerabil mai înalte de creştere a populaţiei, că ajutorul financiar internaţional este departe de a satisface necesităţile dezvoltării lor economice şi educaţionale, iar cooperarea internaţională în materie de educaţie nu s-a desfăşurat în mod satisfăcător, că resursele proprii şi ajutorul din afară nu sînt utilizate corespunzător, în fine — că sistemele educaţionale aplicate n-au fost corelate judicios cu tipurile de dezvoltare economică, că ele nu concordă deseori cu tradiţiile istorice, cu structurile economice şi sociale autohtone, cu cerinţele realmente vitale din fiecare ţară.

Promovarea unui tip deschis de dezvoltare economică

DEŞI constituie o premisă indispensabilă a creşterii economice, formarea şi asigurarea cadrelor naţionale calificate nu

pot fi abordate și soluționate în sine, fără precizarea prealabilă a ansamblului social-economic pe care trebuie să-l servească. De aceea lichidarea decalajelor educaționale și economice presupune, înainte de toate, o bună alegere — de către fiecare țară — a tipului de dezvoltare, în general, și de structură a economiei naționale, în special.

Copierea și transpunerea mecanică a unui tip de dezvoltare social-economică — din orice context ar proveni — nu poate asigura nici eficiența scontată a efortului educațional și nici lichidarea decalajelor economice. Cvasi-eșecul primelor două decenii de promovare a dezvoltării în țările rămase în urmă se datorește faptului că modelul occidental de industrializare a fost aplicat fără considerarea corespunzătoare a **varietății** condițiilor concrete din fiecare țară.

Orice tip de dezvoltare care respinge într-un sens sau altul posibilitățile de alegere, care nu ia în seamă varietatea condițiilor și priorităților ce pot să rezulte din realitățile concrete, poate fi considerat închis ; tipul bazat pe agricultură este și el unilateral, închis în raport cu diversitatea condițiilor fiecărei țări. Numai un tip deschis, care oferă întreaga paletă de combinații industrie-agricultură, poate să satisfacă varietatea mai mică sau mai mare a resurselor și altor condiții concrete din fiecare țară. În al doilea rînd, în cadrul unui tip deschis resursele disponibile pot fi folosite rațional întrucît alegerea obiectivelor economice se face treptat, în raport cu și pe baza unei strategii generale, de lungă perspectivă, a dezvoltării economice. În al treilea rînd, tipul deschis al dezvoltării economice are și calitatea că permite alegeri variate, în funcție de orientarea politico-ideologică din fiecare țară. În sfîrșit, prin toate cele arătate, tipul deschis oferă singura posibilitate de combatere — încă din faza proiectării dezvoltării economice — a oricărei diviziuni inechitabile a muncii, a frustrării și alienării. Dimensiunile, structura și prioritățile concrete, pe care le poate avea un tip deschis pentru o țară sau alta, constituie dreptul inalienabil, intră în competența exclusivă a fiecărui popor.[2])

Nerespectarea cerinței de corelare a sistemului educațional cu tipul dezvoltării economice stă la originea unor consecințe care apasă greu în bilanțul general al eforturilor și rezultatelor țărilor în curs de dezvoltare, cum ar fi : a) apariția și creșterea șomajului, în general, și a celui al cadrelor calificate, în special ; b) o parte însemnată a cadrelor medii și superioare ocupă locuri de muncă inferioare pregătirii sau care cer altă specializare ; c) altă parte a cadrelor calificate, îndeosebi cu studii superioare, emigrează în străinătate, cel mai adesea în țări dezvoltate ; d) insuficienta corelare a pregătirii cadrelor calificate cu locurile de muncă (atît sub aspectul numărului, cît și al structurii) stă nu numai la originea șomajului, a migrației și substituției cadrelor, dar și la creșterea abandonurilor școlare pe toate treptele de învățămînt ; e) în fine, nu rare au început să fie situațiile în care pentru alte locuri de muncă nu se pot recruta cadrele cu calificarea necesară. Toate aceste forme de subutilizare și de pierdere efectivă de potențial de cadre calificate, datorită slabei corelări a învățămîntului cu dezvoltarea economică, reprezintă nu o frînă oarecare în calea dezvoltării, a progresului economic și social, ci surse de adîncire a decalajelor educaționale și economice, de agravare a problemelor sociale.

Corelarea cît mai riguroasă a dezvoltării învățămîntului, a obiectivelor acestuia cu tipul de dezvoltare economică ales nu numai că este menită să preîntîmpine asemenea consecințe, dar și să asigure o eficiență înaltă întregului efort de dezvoltare social-economică. Experiența practică arată că realizarea unei legături strînse între sistemul educațional și tipul de dezvoltare economică necesită ca **educația și formarea profesională să se întemeieze pe principii pătrunse de cel mai larg democratism,** cum sînt : asigurarea egalității de acces și de șanse, pregătirea omului pentru viața activă, așezarea școlii la baza educației și pregătirii cadrelor, formarea profesională de profil larg, legarea educației și pregătirii cu munca practică, integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, împletirea educației și pregătirii școlare cu variate forme nonșcolare, promovarea educației permanente, reîmprospătarea cunoștințelor, reciclarea profesională.

Avînd un caracter de maximă generalitate, aceste principii ale educației și pregătirii profesionale pot fi particularizate în orice context concret în raport cu cuceririle științei, cu tradițiile istorice, cu experiența pe plan mondial, cu obiectivele dezvoltării social-economice.

În aplicarea principiilor menționate în procesul de corelare a dezvoltării învățămîntului, a formării și utilizării eficiente a cadrelor calificate cu obiectivele economice este necesar ca factorii de răspundere din țările în curs de dezvoltare să asigure alegerea acelor tehnici de producție care să permită atît ocuparea deplină a cadrelor, cît și ridicarea înzestrării tehnice creșterea productivității, a gradului de folosire a forței de muncă ; stabilirea necesarului numeric și structural de cadre calificate în strînsă legătură cu numărul și structura locurilor de muncă ; evitarea dispersării resurselor destinate învățămîntului pe un număr prea mare de obiective, fără o selectare și bună stabilire a priorităților educaționale cerute de prioritățile dezvoltării economice ; sprijinirea materială (grădinițe, burse ș.a.) a copiilor din mediile sărace, în vederea asigurării accesului lor la învățămînt ; accentuarea, pe măsura creării de resurse suplimentare, a pregătirii de profil mai larg a cadrelor calificate, aceasta satisfăcînd mai bine atît cerințele economiei, cît și cele personale, ale oamenilor ; îmbinarea formelor de pregătire a cadrelor calificate (muncitori, cadre medii și superioare) de așa manieră, încît să se ajungă atît la formarea rapidă a cadrelor, cît și la realizarea ei în condițiile unor costuri cît mai mici.

Intensificarea ajutorului și cooperării internaționale pentru dezvoltarea educației

FĂRĂ a fi neglijabil, ajutorul internațional bi- și multilateral a înregistrat în ultimii ani o vizibilă tendință de scădere. Tocmai de aceea, una dintre problemele principale de care depinde lichidarea decalajelor educaționale și economice o reprezintă **intensificarea ajutorului internațional** în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. O altă cerință majoră este cea a eliminării din sfera ajutorului și cooperării internaționale a oricăror forme de condiționare economică sau politică : reducerea și chiar lichidarea dobînzilor pentru ajutoarele cu caracter educațional, atribuirea acestora cu prioritate celor mai sărace țări, despăgubirea țărilor slab dezvoltate pentru cazurile în care forța de muncă cu pregătire medie și superioară emigrează în străinătate.

Pentru ca educația să devină chiar primul domeniu de aplicare practică a noii ordini economice internaționale, este necesar să se realizeze intensificarea sprijinului și cooperării internaționale, în primul rînd, între țările în curs de dezvoltare Acest lucru este pe deplin posibil dacă ținem seama că o serie de țări, printre care și România, au acumulat în decursul anilor o bogată experiență în domeniul formării cadrelor calificate, al dezvoltării învățămîntului, al corelării acestuia cu programul social-economic național.

În acest context se înscrie și actuala reuniune de la București a „Grupului celor 77", care a examinat stadiul actual al cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii cadrelor pentru industrie, fiind recomandate o serie de măsuri de extindere și diversificare a acestei conlucrări. În cursul dezbaterilor au fost relevate, între altele, preocuparea României pentru amplificarea cooperării în domeniul menționat, interesul față de posibilitatea creării — în țara noastră — a unui centru pentru formarea și perfecționarea de cadre specializate pe tipuri de pregătire sau pe sectoare industriale, centru care să beneficieze și de sprijinul material al O.N.U.D.I., UNESCO, O.I.M. etc.

Experiența României s-a materializat puternic și pînă acum inclusiv în domeniul colaborării internaționale pe linia formării cadrelor calificate. Referindu-se la acest aspect, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Știm, din propria experiență, că lichidarea subdezvoltării necesită eforturi mari din partea fiecărui stat. Știm, totodată, că lichidarea subdezvoltării și făurirea unei economii proprii necesită o activitate susținută în direcția înlăturării înapoierii culturale, a analfabetismului, ridicarea nivelului de cultură al poporului și formarea cadrelor pentru toate domeniile de activitate. Pînă la urmă, rolul hotărîtor în făurirea unei economii proprii, în dezvoltarea și progresul fiecărei națiuni îl au oamenii, cadrele de toate specialitățile. Tocmai de aceea, România face totul pentru a contribui, în limita posibilităților sale, la formarea cadrelor pentru țările în curs de dezvoltare".**[3]) Contribuția mereu crescîndă adusă de România — pe măsura dezvoltării ei economice — la formarea cadrelor necesare, în primul rînd, țărilor în curs de dezvoltare se reflectă deosebit de sugestiv în faptul că în anul universitar 1980—1981 în țara noastră studiau circa 16 000 de tineri străini, adică de 9 ori mai mult decît cu 10 ani în urmă.

dr. Gheorghe RĂBOACĂ
Institutul de economie socialistă

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, București, Editura politică, 1975, p. 630—631.
[2]) Vezi I.V. Totu, Politica Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării, București, Editura Academiei R.S. România, 1978.
[3]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, București, Editura politică, 1979, p. 387—388.

Pe marginea recentei reuniuni a F.M.I.

Creşterea capacităţii de finanţare a organismelor internaţionale — cerinţă a atenuării dificultăţilor din economia mondială

F.M.I. mai dispune de mijloace financiare sub forma alocărilor (emisiunilor) de drepturi speciale de tragere (D.S.T.). Este cunoscută istoria acestui instrument monetar sui generis, emis de F.M.I. cu începere din 1970 şi destinat să acopere o parte din nevoile globale de lichiditate internaţională. Emisiunile de D.S.T. sînt aprobate de conducerea F.M.I. şi au loc în cadrul aşa-numitelor „perioade de bază". În prima perioadă de bază (1970—1972) au fost emise 9,3 miliarde D.S.T. (echivalente în acea vreme cu dolarul), în a doua perioadă de bază (1973—1977) nu s-au făcut noi emisiuni, în a treia perioadă (1978—1981) s-au emis 12 miliarde D.S.T., iar pentru a patra perioadă, care a început la 1 ianuarie 1982, directorul executiv al F.M.I., întrebat, nu a fost în măsură să facă vreo comunicare, „deoarece nu a avut suficient sprijin", cu alte cuvinte, nu a găsit în rîndurile ţărilor membre suportul necesar pentru începerea unei noi emisiuni.

După cum se vede, şi la acest capitol există probleme cărora F.M.I. nu le poate face încă faţă şi care frînează posibilitatea realizării unui raport cît de cît satisfăcător între fondurile disponibile şi nevoile justificate de credite ale ţărilor membre.

Trebuie precizat că lipsa suportului necesar, la care s-a referit la Helsinki directorul executiv al F.M.I., este de fapt o lipsă de suport din partea unor mari puteri financiare occidentale şi îndeosebi a S.U.A. Acestea au monede naţionale care sînt utilizate în mod curent la plăţi internaţionale, operaţii din care ţările emitente trag profit. Ca urmare, ţările respective nu au interesul ca D.S.T., un fel de monedă internaţională, să fie emis într-o cantitate mai mare şi să devină principalul activ de rezervă al sistemului monetar internaţional. Un D.S.T. stabil, emis cu simţ de răspundere de F.M.I., ar umbri îndeosebi poziţia internaţională a dolarului.

Acum cîtva timp, S.U.A. au dus o luptă epocală pentru „demonetizarea" aurului, deoarece aurul concura dolarul în relaţiile internaţionale — şi au reuşit. Nu este de crezut că în actualele împrejurări americanii se vor înclina de data aceasta în faţa unui instrument mult mai puţin afirmat şi cu o tradiţie infinit mai slabă, lăsînd D.S.T. să devină un concurent al dolarului şi al oricărei alte monede naţionale cu funcţii internaţionale.

Din cele arătate rezultă că ideea alocării de D.S.T. în cea de a patra perioadă de bază nu a avut suficient sprijin **din partea unor mari puteri financiare occidentale.** În ce priveşte ţările în curs de dezvoltare, ele au sprijinit şi sprijină în continuare reluarea alocărilor de D.S.T. La Helsinki, Grupul celor 24 şi-a manifestat regretul pentru întreruperea emisiunilor de D.S.T., acestea „putînd contribui semnificativ la redresarea economiei mondiale şi la diversificarea rezervelor deţinute de ţările membre". Grupul celor 24 a propus o alocaţie anuală de 12 miliarde D.S.T. Aceasta, s-a arătat în comunicatul grupului, n-ar constitui o sursă de inflaţie, deoarece nu s-ar face altceva decît să se restabilească ponderea pe care D.S.T. o aveau în 1972 în structura rezervelor internaţionale.

Grupul celor 24 a reiterat şi cererea de a se stabili o legătură directă între emisiunile de D.S.T. şi finanţarea dezvoltării. Este o veche idee, această legătură care ar permite ţărilor în curs de dezvoltare să beneficieze de o proporţie mai mare din emisiunile de D.S.T. decît cea care rezultă prin aplicarea principiului actual al repartiţiei proporţional cu cota de participare la F.M.I. a fiecărei ţări membre şi care asigură ţărilor dezvoltate partea leului (vezi tabelul).

Disponibilităţi de D.S.T. ale ţărilor la F.M.I.
(mil. D.S.T.)

	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Total	8 655	8 133	8 110	12 479	11 809	16 410
din care :						
— ţările industriale	7 206	6 670	6 392	9 323	8 889	11 932
— ţările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol	327	375	480	1 033	1 218	1 768

Nici această legătură nu a putut primi acordul marilor puteri financiare capitaliste.

Marile greutăţi puse în calea sporirii disponibilităţilor de capital ale F.M.I. tocmai într-o perioadă în care se aşteaptă de la acest organism un aport mai mare la soluţionarea dezechilibrelor financiare provocate de criză, au fost însoţite de unele aprecieri cel puţin curioase cu privire la rolul Fondului în contextul relaţiilor financiare internaţionale.

Raţionamentul cercurilor interesate care au pus în circulaţie aceste aprecieri pare să fie următorul : dacă nu vrem ca F.M.I. să ia proporţii, să blocăm creşterea resurselor acestui organism şi în acelaşi timp să facem mai dificil accesul ţărilor la aceste resurse. Procedînd astfel nimeni nu va sesiza că resursele sînt insuficiente şi că rolul F.M.I. este diminuat, din moment ce tot mai puţini vor fi aceia care să aspire la sprijinul financiar al Fondului.

Una din sugestiile făcute în acest sens are următorul conţinut : F.M.I. să devină un organism de finanţare la care să se apeleze în ultimă instanţă, după ce vor fi fost epuizate toate celelalte posibilităţi de finanţare. Acest concept, care vede în F.M.I. o sursă de apel în ultimă instanţă are ca scop să forţeze ţările, îndeosebi pe cele în curs de dezvoltare, să apeleze cu precădere la pieţele de capital particular şi numai după aceea la resursele F.M.I.

O altă sugestie de acelaşi gen şi cu acelaşi ţel este aceea ca F.M.I. să înăsprească în aşa măsură condiţiile de creditare, încît să ajungă la o echilibrare în jos a cererii şi ofertei de capital.

Cu asemenea soluţii, este cert că omenirea nu se va îndrepta spre un făgaş mai bun.

În ce priveşte Grupul Băncii Mondiale (constituit din Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare, Asociaţia Internaţională pentru Dezvoltare şi Corporaţia Financiară Internaţională), actuala situaţie financiară şi problematica ei nu sînt mult diferite de acelea ale Fondului Monetar Internaţional.

Cazul cel mai expresiv în această privinţă este acela al Asociaţiei Internaţionale pentru Dezvoltare. Creată în 1960 în scopul acordării de asistenţă financiară ţărilor celor mai puţin dezvoltate, A.I.D. îşi procură fondurile îndeosebi prin aşa-numitele reconstituiri, adică prin subvenţii acordate de ţările dezvoltate.

La 26 martie 1980, A.I.D. a fost autorizată să accepte a 6-a reconstituire a fondurilor sale, în sumă de 12 miliarde dolari. Între autorizare şi reconstituirea efectivă este însă o cale atît de lungă încît scopul pentru care a fost creată această asociaţie nu poate fi îndeplinit decît într-o măsură fragmentară. Dealtfel, A.I.D. se află încă de la înfiinţare într-o permanentă criză de fonduri.

Din întregul tablou al situaţiei organismelor financiare internaţionale, schiţat la Helsinki, se degajă concluzia că ne aflăm în faţa unei carenţe financiare, cu toate eforturile întreprinse de organisme pentru a corespunde cît mai bine rolului trasat lor de comunitatea internaţională. De fapt, este o carenţă a spiritului de cooperare internaţională, a acelui spirit care a stat cu zeci de ani în urmă la baza înfiinţării unor instituţii unice în lume ca proporţii şi semnificaţii.

România, membră încă din 1972 a F.M.I. şi Băncii Mondiale, militează consecvent pentru acele transformări fundamentale în organizarea relaţiilor valutar-financiare internaţionale care să corespundă intereselor tuturor popoarelor, în primul rînd ale celor în curs de dezvoltare. Asigurarea unui flux continuu de fonduri adaptat întotdeauna, ca volum şi condiţionalitate, nevoilor rezonabile ale dezvoltării, face obligatoriu parte din complexul acestor transformări.

dr. Costin C. KIRIŢESCU

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 21 din 28 mai a.c. al revistei noastre.

Rolul sectorului de stat

SPECIALIȘTII Centrului european pentru întreprinderile de stat au întreprins anul trecut o încercare de a ilustra comparativ gradul de dezvoltare atins și rolul jucat de către sectorul de stat în economia țărilor membre ale Pieței comune vest-europene. Din prelucrarea datelor existente pe anul 1979 a rezultat (vezi tabelul) că acest sector a căpătat cea mai mare dezvoltare în Italia, unde îi reveneau 92,5% din personalul ocupat în sectorul energetic, 45,2% în industria extractivă, 75,7% în sistemul transporturilor și 99,7% în cel al comunicațiilor, 13,1% în industria prelucrătoare și 6,4% în rețeaua comercială, el avînd o pondere însemnată și în sectorul financiar.

Ponderea sectorului de stat
%

Țara	în populația activă	în producția netă convențională	în volumul global al investițiilor	numărul întreprinderilor aparținînd sectorului de stat
Italia*	25,4	24,7**	47,1	179
Franța	10,5	14,0	30,5	129
R.F.G.	10,5	12,0	12,7	214
Belgia	10,0	...	12,0	34
Irlanda	9,0	...	12,0	29
Grecia	8,6	8,1**	11,4	81
Anglia	8,1	11,1**	20,0	55
Olanda	5,8	...	11,0	17
Luxemburg	4,5	...	6,0	4
Danemarca	3,5	...	...	...

*) Anul 1978. **) În produsul intern brut
Sursa : „30 jours d'Europe", nr. 279/1981.

În ceea ce privește situația sectorului de stat din economia Franței, aceasta s-a schimbat considerabil față de 1979 în urma recentelor măsuri de naționalizare adoptate de guvern; în prezent statul francez controlează aproape în întregime sectorul bancar, 85% din industria aeronautică, 80% din siderurgie, 74% din industria armamentului, 62% din metalurgia neferoasă, 48% din industria chimică de bază, 42% din cea de articole electronice și electrocasnice, 35% din industria sticlei ș.a.

În R.F.G. întreprinderile sectorului de stat furnizau (în 1979) jumătate din producția națională de aluminiu, 40% din cea de oțel și de automobile, 20% din tonajul navelor lansate etc., ele efectuînd, de asemenea, 50% din volumul operațiunilor pe piața creditelor și 27% din cele de asigurări.

Totuși, relevă autorii studiului, rolul sectorului de stat din țările membre ale C.E.E. este supus unor fluctuații periodice în funcție, între altele, de evoluția conjuncturii.

U. R. S. S.: restructurări în balanța energetică

ÎN cursul actualului cincinal în Uniunea Sovietică se acordă o atenție susținută dezvoltării și consolidării bazei energetice a economiei naționale; investițiile prevăzute în acest scop — de circa 132 miliarde ruble, respectiv cu aproximativ 50% mai mult decît în cincinalul precedent — sînt menite să sporească cu 15% volumul resurselor disponibile de combustibili și energie (la 2,3 miliarde t.c.c., în 1985). Cea mai dinamică creștere cunoaște producția de energie electrică în centrale nucleare (de trei ori), producția de țiței urmînd să ajungă la 630 mil. tone, cea de gaze naturale — la 630 mlrd. mc, iar cea de cărbune la 775 mil. tone.

Ca urmare, după cum se poate urmări în graficul alăturat, se vor produce modificări în structura balanței energetice a țării, concretizate în scăderea ponderii petrolului și a cărbunelui (îndeosebi din cauza nerentabilității transportului acestuia din urmă la distanțe mari) și în creșterea ponderii gazelor naturale și a energiei electrice produsă în hidrocentrale și în centrale nucleare.

Un rol important în acoperirea necesarului de combustibili și energie al economiei naționale revine măsurilor de economisire a resurselor respective, pe această cale prevăzîndu-se să se obțină în 1985 echivalentul a peste 200 mil. t.c.c., față de 125 mil. t.c.c. în 1980.

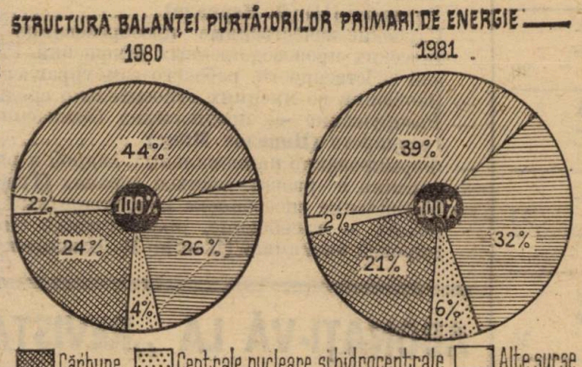

Actualitatea prognozelor tehnico-științifice

DUPĂ cum se relevă în presa occidentală, în ultimii ani în S.U.A., Japonia și țările vest-europene a sporit sensibil volumul cercetărilor urmărind țelurile și sarcinile politicii tehnico-științifice pe plan național, prognozarea evoluției acesteia. Se apreciază că devine tot mai actuală intensificarea preocupării conducerilor diferitelor firme și întreprinderi față de strategia tehnică a viitorului, un rol tot mai important căpătînd aici, între altele, dezvoltarea infrastructurii industriale.

Se apreciază în acest context ca remarcabilă experiența Japoniei, țară în care, începînd din 1972, au loc an de an simpozioane pe probleme ale prognozării tehnico-științifice, ceea ce contribuie la extinderea sa pe scara economiei naționale. Pe baza anchetelor efectuate cu acest prilej pe lîngă întreprinderile care elaborează politici proprii de dezvoltare tehnico-științifică, din cinci în cinci ani se întocmesc studii de sinteză, sub formă de histograme, ceea ce permite urmărirea evoluției în domeniul respectiv. S-a constatat, de pildă, că între anii 1974 și 1979 ponderea întreprinderilor care elaborează prognoze tehnico-științifice a crescut de la 55% la 67% din totalul firmelor industriale, ponderea celor care dispun de prognozele legate de insuficiența forței de muncă — de la 30% la 34%, sporind, de asemenea, numărul firmelor care prognozează evoluția necesarului de fonduri alocate pentru cercetare și dezvoltare.

Un subprodus al recesiunii — munca ilegală

RECESIUNEA economică prelungită din țările capitaliste dezvoltate a determinat proliferarea unui fenomen social mai puțin cunoscut și cercetat, cum este extinderea formelor ilegale de muncă — relevă publicația franceză **Droit social.** Această categorie de activități include prestarea de munci sau desfacerea de mărfuri fără forme legale, efectuarea de schimburi în natură (inclusiv prin crearea unor cooperative specializate), primirea de bacșiș sau mită (în loc de salariu) pentru serviciile făcute, practicarea de activități nedeclarate la domiciliu, de acțiuni speculative sau cu alt caracter ilicit — toate avînd drept caracteristică comună evaziunea fiscală. Printre cauzele citate ale sporirii dimensiunilor muncii prestate în condiții ilegale se numără : nivelul ridicat al șomajului și discordanțele dintre cerere și ofertă pe piața muncii, segmentarea acestei piețe, evoluția tehnologiilor și sistemele preferențiale la angajare, necesitatea completării veniturilor familiei, deficiențe în sistemul social de organizare a muncii și în funcționarea aparatului juridic etc.

După aprecierea unor specialiști, lucrătorii care prestează munci în condiții ilegale ar reprezenta — în țările membre ale O.C.D.E. — între 3 și 5 la sută din efectivul total al forței de muncă. Dacă în R.F.G., Japonia sau Franța asemenea activități sînt mai puțin răspîndite, în schimb în Italia fenomenul a căpătat ample proporții, cuprinzînd — după unele date — circa 6 milioane de oameni (respectiv aproximativ o treime din populația activă, oficial ocupată), iar ponderea activităților menționate este evaluată la 20—25 la sută din produsul intern brut. Se consideră totuși că — dacă asemenea practici creează unele avantaje temporare pentru economia italiană pe planul competitivității internaționale — într-o perspectivă mai îndepărtată ele nu pot să nu afecteze eficiența sa economică.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 22 din 4 iunie 1982

— Contribuție creatoare, de înaltă valoare științifică, la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste **(Nicoară Ionescu)** 1

— Cercetarea științifică — aport sporit la dezvoltarea economico-socială a țării **(Nicolae Ionescu)** 4

— Știință, pace, progres **(George Ciucu)** 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Valorificarea superioară a cărbunelui inferior **(M. Nistor)** 7

— Fundamentarea științifică a normelor și reducerea consumurilor materiale **(Mihai Cbirilă)** 9

— Energia animală în sistemul energetic al agriculturii românești (II) **(O. Parpală)** 11

— Dezbatere „R, E." Dimensionarea judicioasă a necesarului de mijloace circulante (II) 13

— Promovarea exportului tehnicii de vîrf (I) **(Matei Constantin)** 15

TEORII • IDEI

— Profunde schimbări calitative în domeniul relațiilor socialiste de producție. Dezvoltarea proprietății socialiste, a autoconducerii muncitorești **(I.V. Totu)** 17

— Evoluții în opiniile despre mediu **(Maria D. Popescu)** 19

— Școli • curente • economiști. Radicalismul în gîndirea economică contemporană (II) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Capitalismul monopolist de stat și formele lui **(Gheorghe Dițu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezarmarea — premisă a securității și dezvoltării tuturor statelor **(Nicolae Micu)** 25

— Tendințe — conjuncturi. R.P. Polonă: specializarea producției de export **(Virgil Diaconescu)** 27

— Formarea cadrelor naționale și dezvoltarea științei și învățămîntului în țările în curs de dezvoltare **(Gheorghe Răboacă)** 28

— Pe marginea recentei reuniuni a F.M.I. Creșterea capacității de finanțare a organismelor internaționale — cerință a atenuării dificultăților din economia mondială **(Costin C. Kiriţescu)** 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Creative contribution, of a high scientific value for the enrichment of theory and practice of the socialist construction **(Nicoară Ionescu)** 1

— Scientific research — increased contribution to the economic and social development of the country **(Nicolae Ionescu)** 4

— Science, peace, progress **(George Ciucu)** 6

— Animal energy in the energy system of the Romanian agriculture (II) **(O. Parpală)** 11

— Deep qualitative changes in the socialist production relations. The development of the socialist property, of the workers' self-management **(I.V. Totu)** 17

— Evolutions in the opinions on environment **(Maria D. Popescu)** 19

— Disarmament — a premise of the security and development of all states **(Nicolae Micu)** 25

— National specialists training and development of science and education in developing countries **(Gheorghe Răboacă)** 28

— On the recent I.M.F. session. Increased financing capacity of the international organisms — a requirement for the alleviation of the difficulties in the world economy **(Costin C. Kiriţescu)** 30

DANS LE NUMÉRO

— Contribution créatrice, de grande valeur scientifique à l'enrichissement de la théorie et de la pratique de la construction socialiste **(Nicoară Ionescu)** 1

— La recherche scientifique — apport accru au développement économique et social du pays **(Nicolae Ionescu)** 4

— Science, paix, progrès **(George Ciucu)** 6

— L'énergie animale dans le système énergétique de l'agriculture roumaine (II) **(O. Parpală)** 11

— Profonds changements qualitatifs dans le domaine des relations socialistes de production. Le développement de la propriété socialiste, de l'auto-direction ouvrière **(I.V. Totu)** 17

— Evolutions dans la pensée sur l'environnement **(Maria D. Popescu)** 19

— Le désarmement — prémisse de la sécurité et du développement de tous les Etats **(Nicolae Micu)** 25

— La formation de cadres nationaux et le développement de la science et de l'enseignement dans les pays en voie de développement **(Gheorghe Răboacă)** 28

— L'accroissement de la capacité de financement des organismes internationaux — condition pour atténuer les difficultés de l'économie mondiale **(Costin C. Kiriţescu)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Творческий вклад, высокой научной ценности, в обогащение теории и практики социалистического строительства **(Никоарэ Ионеску)** 1

— Научное исследование — усиленный вклад в социально-экономическое развитие страны **(Николае Ионеску)** 4

— Наука, мир, прогресс **(Джордже Чуку)** 6

— Животная энергия в энергетической системе сельского хозяйства Румынии (II) **(О. Парпалэ)** 11

— Глубокие качественные преобразования в области социалистических производственных отношений. Развитие социалистической собственности, рабочего самоуправления **(И. В. Тоту)** 17

— Эволюции во мнениях относительно среды **(Мария Д. Попеску)** 19

— Разоружение — предпосылка безопасности и развития всех государств **(Николае Мику)** 25

— Формирование национальных кадров и развитие науки и образования в развивающихся странах **(Георге Рэбоакэ)** 28

— Увеличение способности международных организмов финансировать — требование, преследующее смягчение трудностей в мировой экономике **(Костин К. Кирицеску)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, — cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

CIMF

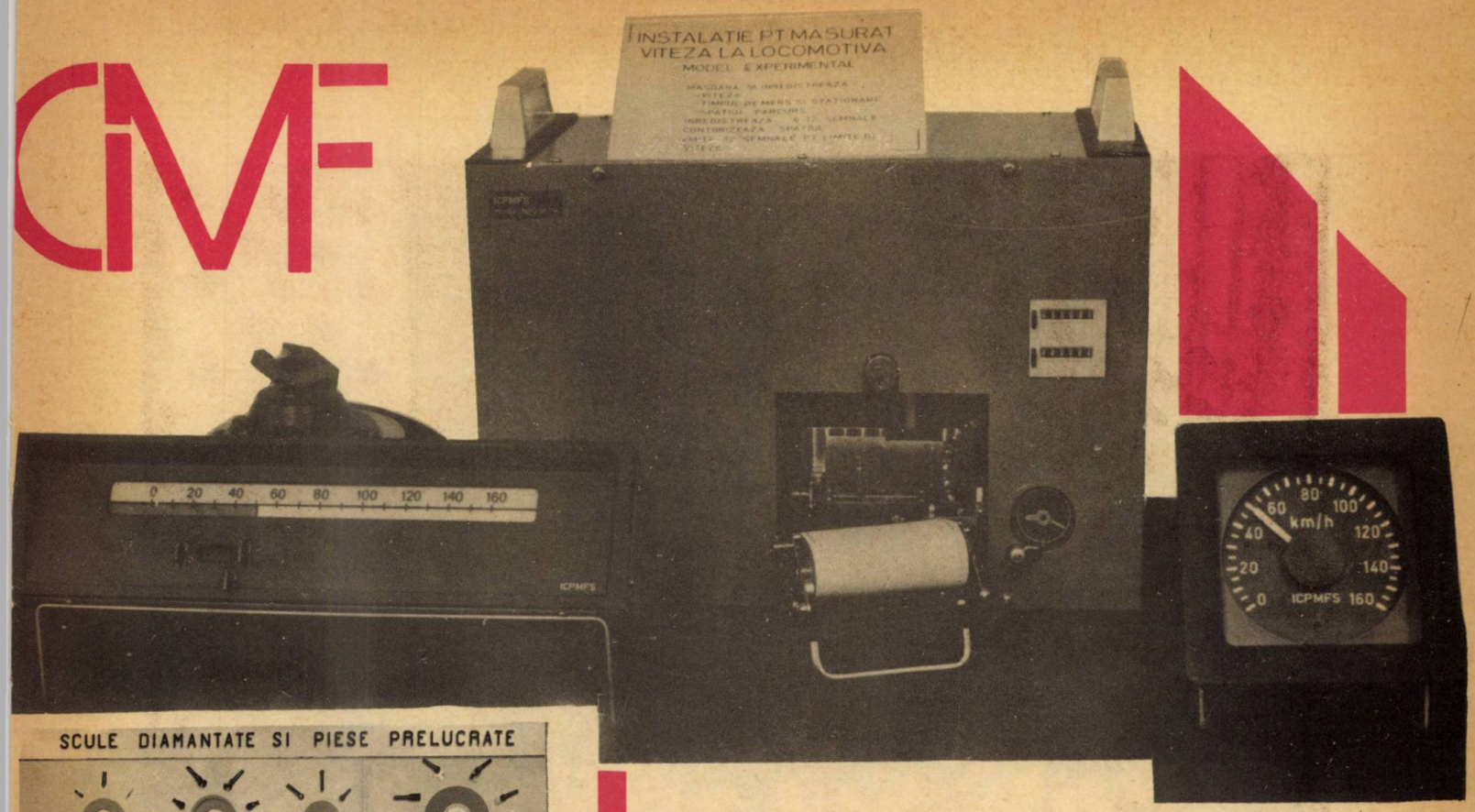

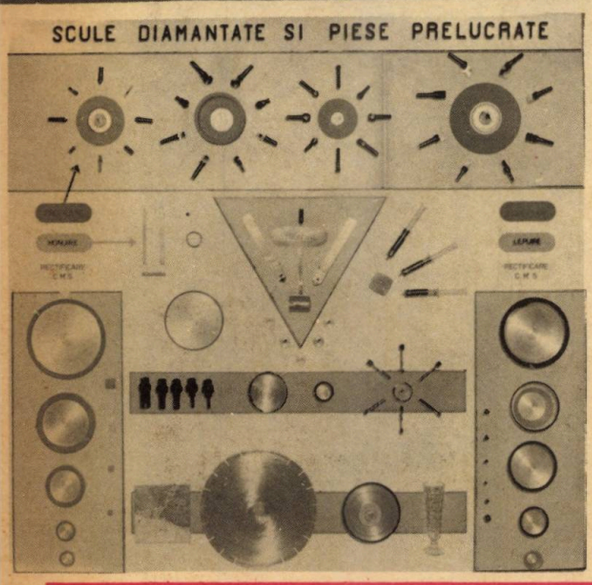

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MECANICĂ FINĂ C.I.M.F,

str. Popa Șapcă nr. 9-11, sector 2, București

produce și livrează prin întreprinderile sale :

- **— Instalație pentru măsurat viteza la locomotive**
- **— Integrator pentru contorul termomecanic de căldură**
- **— Analizor CO auto**
- **— Ceas programator pentru automatizare**

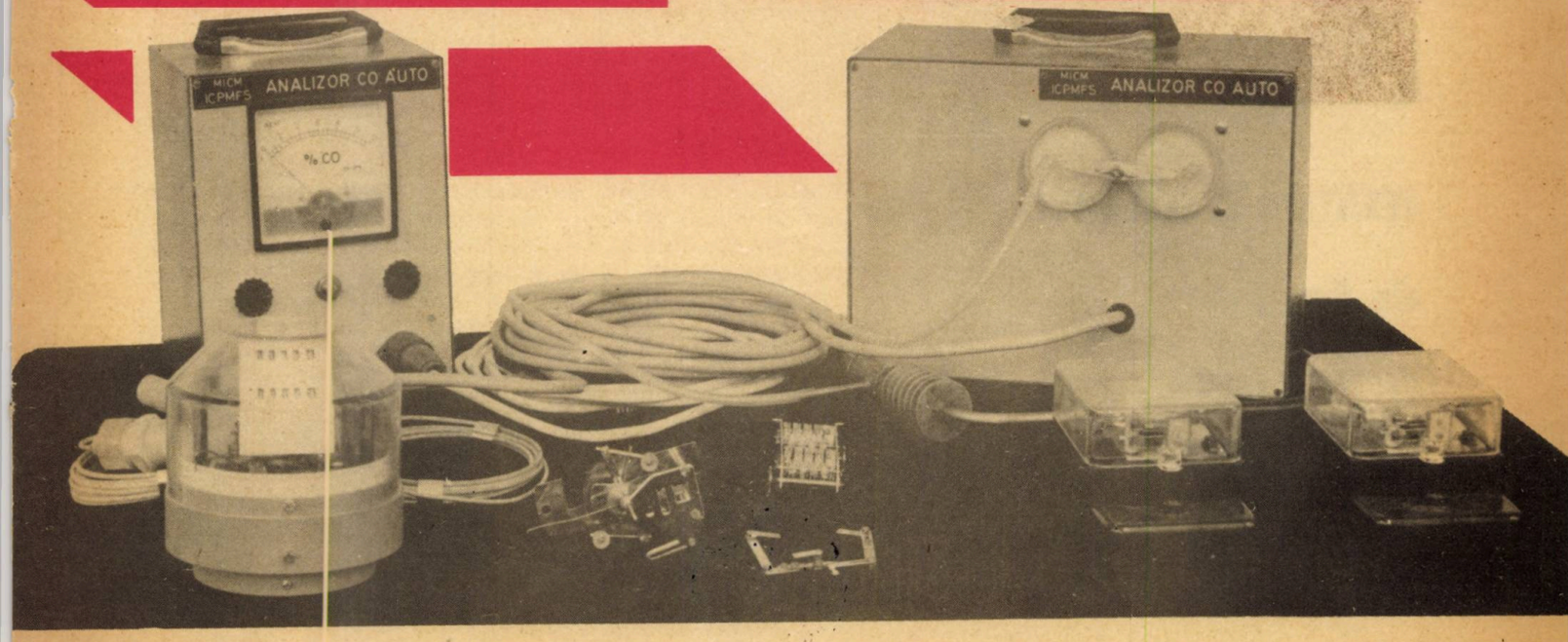

ȚESĂTURI DECORATIVE

din fire groase

de in și cînepă

In magazinele Unirea, Victoria, Bucur-Obor și București au fost puse în vînzare țesăturile decorative TEXTINA și OINA, cu aspect plăcut și rezistență ridicată la uzură, ce pot fi utilizate la tapetarea pereților sau la confecționarea draperiilor, tapițeriilor, huselor pentru mașină.

Într-o gamă bogată de modele și poziții coloristice, țesăturile decorative TEXTINA și OINA vă oferă posibilitatea să vă amenajați un interior modern, plăcut, cochet.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

UN AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE PENTRU PROGRESUL MULTILATERAL AL SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

Numărul 23 ● Vineri 11 iunie 1982

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE

INDUSTRIA ENERGIEI ELECTRICE ȘI TERMICE

Producţia totală de energie electrică -miliarde kWh-

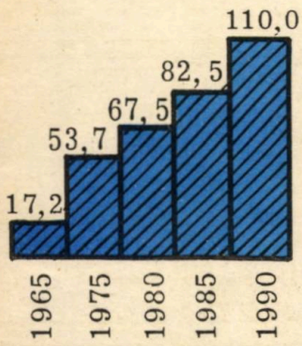

Producţia de energie electrică pe locuitor -kWh-

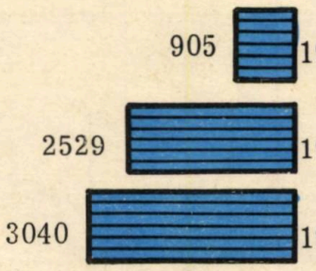

Consumul de energie electrică pe o persoană în industrie -mii kWh-

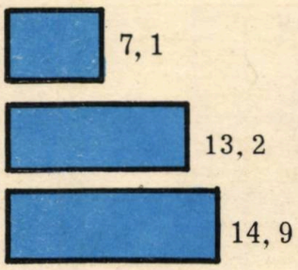

Puterea totală instalată în centralele electrice ale M.E.E. -mii MW-

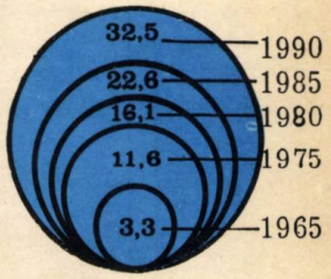

STRUCTURA PRODUCȚIEI DE ENERGIE ELECTRICĂ, PE SURSE DE REALIZARE
-în procente-

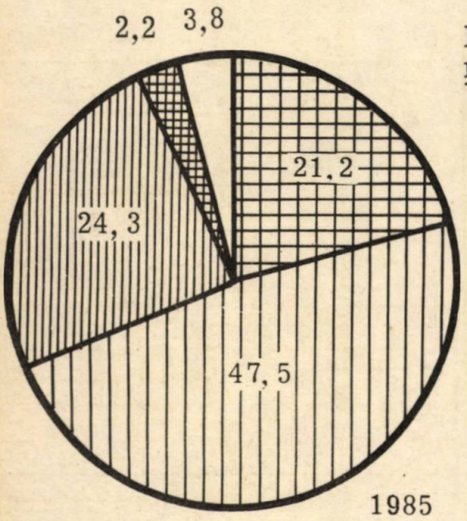

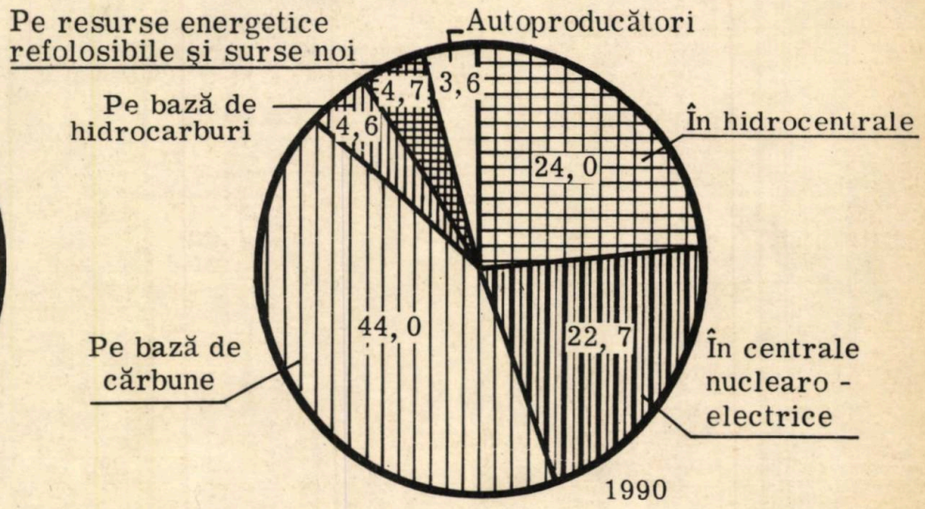

INDUSTRIA COMBUSTIBILULUI

Dinamica producţiei de combustibil -în procente-

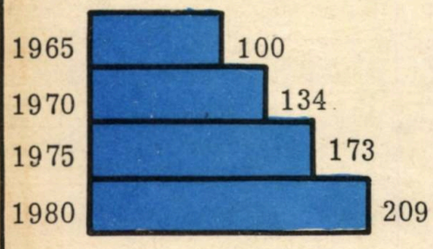

Producţia în unităţi naturale

Ţiţei extras -milioane tone-

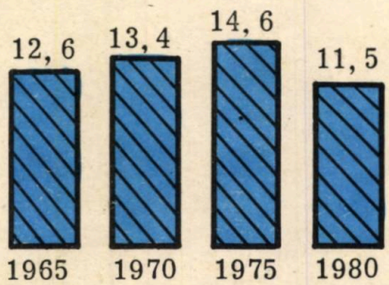

Gaz metan extras -miliarde mc-

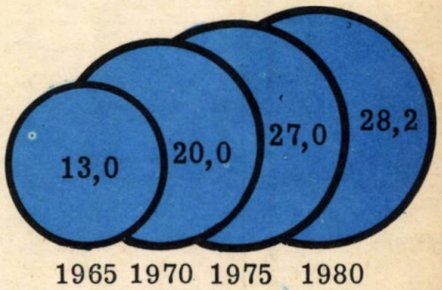

• În perioada 1981-1985, producţia de lignit şi cărbune brun va fi de circa 256 milioane tone, de peste 2,3 ori mai mare decît cea din cincinalul 1976-1980.

D 646

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

PROBLEME DE ARBITRAJ

PRACTICĂ ARBITRARĂ — DECIZII ALE PRIMULUI ARBITRU DE STAT

— Selecționate, adnotate și comentate de M. Bartok și E. Popa, din Arbitrajul de Stat Central —

Livrări

● **Livrări de produse. Nerespectarea sortimentelor contractate.** În contractul intervenit între părțile în litigiu au fost nominalizate sortimentele și cantitățile în cadrul grupei de produse repartizate.

Întrucît pîrîta a livrat cu întîrziere unele sortimente, iar unele cantități au rămas nelivrate pînă la finele anului de plan, reclamanta a solicitat penalități de întîrziere și de nelivrare în temeiul art. 47 din Legea contractelor economice nr. 71/1969.

În apărare, pîrîta furnizoare a susținut că și-a îndeplinit obligațiile contractuale prin livrarea altor sortimente, din cadrul aceleași grupe de produse, care au fost acceptate de beneficiară.

Apărarea pîrîtei a fost înlăturată, reținîndu-se — printre altele — că potrivit practicii arbitrale în materie, livrarea și acceptarea altor sortimente din aceeași grupă de produse, decît cele prevăzute în contract, în cazul cînd acestea nu sînt stabilite prin repartiție, echivalează cu o modificare de contract prin acordul părților.

Această soluție se justifică numai în situația în care beneficiarul are posobilitatea să dea sortimentelor primite, în locul celor contractate, aceeași destinație economică.

În speță, pîrîta a livrat cantități mai mari de fire relon textile subțiri în detrimentul celor groase.

Întrucît reclamanta — beneficiară a întocmit planul de producție pe sortimente de țesături și în raport de acesta a încheiat contracte cu beneficiarii săi, nu se poate considera că a acceptat înlocuirea firelor groase contractate cu cele subțiri, livrate în plus în raport cu contractul, deoarece acestea aveau fiecare utilizări distincte în procesul său de producție.

În aceste condiții și avîndu-se în vedere faptul că interesul economiei naționale impune realizarea unei producții diversificate sortimental, s-a considerat că pîrîta furnizoare avea obligația să-și îndeplinească sarcinile contractuale nu numai sub aspect cantitativ ci și pe structură sortimentală. (Dec. P.A.S nr. 441/1982)

● **Livrări de produse. Nelivrarea la termen. Cantități nevagonabile.** Potrivit contractului intervenit între părțile în litigiu expedierea produselor urma să se facă de către furnizor pentru cantitățile vagonabile.

Pentru cantitățile nevagonabile, potrivit contractului, mijlocul de transport trebuia să se asigure de beneficiar.

În speță, restanța nelivrată la termen era nevagonabilă (3 t).

Întrucît potrivit contractului beneficiarul avea obligația să ridice cu mijloace proprii cantitățile nevagonabile, iar furnizorul a dovedit că nu a avut posibilitatea să expedieze această cantitate într-un vagon comun, deoarece nu avea alt beneficiar în localitatea respectivă, s-a considerat că întîrzierea în livrare nu s-a datorat culpei furnizorului. (Dec. P.A.S. nr. 191/1982).

● **Produse calitativ necorespunzătoare. Consecințe.** Livrarea unor produse calitativ necorespunzătoare conduce, potrivit art. 31 din Legea calității produselor și serviciilor nr. 7/1977, la una din consecințele indicate de aceste prevederi și anume: remedierea produselor calitativ necorespunzăoare de către unitatea furnizoare; înlocuirea produselor calitativ necorespunzătoare de către unitatea furnizoare.

Numai în situația în care furnizorul nu procedează potrivit acestor dispoziții, se pune problema rezoluțiunii contractului de furnizare, prin obligarea furnizorului să restituie beneficiarului contravaloarea produselor calitativ necorespunzătoare.

Beneficiara fiind în speță îndreptățită să solicite obligarea furnizoarei la remedierea deficiențelor la produse, numai în caz de refuz putea cere restituirea prețului. (Dec. P.A.S. nr. 311/1982).

● **Livrarea în tranzit organizat. Calitatea părților în litigiul privind neîndeplinirea obligațiilor contractuale.** La pct. 94 din Normele Metodologice nr. 2/1980 ale B.N.R.S.R., B.A.I.A., B.I. și B.R.C.E. se prevede că, în cazul cînd furnizorul în baza contractelor încheiate cu o unitate intermediară, livrează mărfurile direct beneficiarului, se va folosi cu precădere decontarea prin tranzit organizat.

Livrările în tranzit se caracterizează prin aceea că, deși se încheie două contracte, conform sarcinilor de plan, unul dintre furnizorul efectiv și veriga intermediară, iar celălalt între veriga intermediară și beneficiarul efectiv, produsul circulă direct între furnizorul producător și beneficiarul efectiv.

În consecință, litigiile privind neîndeplinirea obligațiilor contractuale, se soluționează între furnizorul produselor și beneficiarul efectiv.

Fiind vorba de livrări în tranzit organizat, beneficiarul efectiv nu a încheiat direct, contractul cu producătorul ci, prin intermediul verigii, dar, aceasta nu răspunde

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 23 1982

pentru neexecutarea obligațiilor de livrare de către furnizorul producător.

În atare situație, Arbitrajul nu a reținut acțiunea reconvențională formulată de beneficiarul direct împotriva verigii intermediare, întrucît nu există o legătură directă între pretențiile din acțiunea principală și cea reconvențională. (Dec. P.A.S. nr. 416/1982).

● **Livrare. Imputarea livrărilor în contractele dintre organizațiile socialiste.** În cazul în care o organizație socialistă debitoare are, față de aceeași organizație socialistă creditoare, la termene diferite, mai multe obligații de livrare, cu obiecte de același fel, și născute din același contract, iar prestația făcută la un anumit termen este neîndestulătoare pentru a stinge toate obligațiile scadente, această prestație se socotește efectuată în contul obligației al cărui termen s-a împlinit mai recent și apoi servește la stingerea acelora al căror termen s-a împlinit anterior.

Debitorul — organizație socialistă nu este în drept să aleagă cu ocazia plății care este datoria pe care înțelege să o stingă, această posibilitate prevăzută de Codul civil (art. 1110) nefiind aplicabilă între organizațiile socialiste.

În aceste condiții s-a stabilit că situația livrărilor și calculul penalităților trebuie întocmite cu respectarea principiului imputației livrărilor aplicabil între unitățile socialiste. (Dec. 523/1982).

● **Livrări necontractuale. Consecințe.** În măsura în care o livrare făcută fără respectarea formei contractuală a fost acceptată de beneficiar, furnizorul răspunde de calitatea necorespunzătoare a produselor livrate.

De asemenea, beneficiarul urmează a fi ținut să execute obligațiile ce-i revin, rezultate din faptul acceptării livrării și anume : plata prețului și dacă este cazul restituirea ambalajelor.

Acestea sînt singurele efecte ce pot fi recunoscute unor asemenea operații făcute fără respectarea formei prevăzute de lege.

În aceste condiții, în speță s-a stabilit că nu se pot acorda reclamantei dobînzile de 6% pe an solicitate. (Dec. 556/1982)

● **Livrări de produse. Program de livrări aprobat de MATMCGFF și organul tutelar al furnizoarei.** Potrivit art. 100 al. 3 din Legea nr. 14/1971 condonatorii de balanță pot modifica sau anula repartițiile emise, numai în cazul în care această măsură este consecința modificării unor sarcini din planul unic de dezvoltare economico-socială sau a dispoziției obligatorii emisă de MATMCGFF.

Reglementînd atribuțiile Ministerului Aprovizionării Tehinco Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, Legea nr. 14/1971 stabilește prin art. 132 lit. b că acest minister emite decizii obligatorii cu privire la modificarea repartițiilor și adaptarea corespunzătoare a unor contracte corespunzătoare a unor contracte încheiate, în cazul în care lipsa de resurse materiale periclitează îndeplinirea unor sarcini de importanță deosebită pentru economia națională, situație în care, părțile vor pune de acord contractul cu decizia comunicată.

În speță, MATMCGFF împreună cu MEFMC-organul tutelar al furnizoarei au întocmit programul de livrări prioritare a cimentului pe tr. IV/1981, conform căruia în funcție de stadiul realizării obiectivelor de construcții și a resurselor de ciment și avînd în vedere situația livrărilor din perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1981, cotele și contractele pe anul 1981 urmau să se adapteze corespunzător programului de livrări cuprins în graficul comunicat.

Această decizie luată de organele competente în baza drepturilor conferite de lege este obligatorie.

Cum, potrivit acestui program de livrări obligațiile contractuale pentru primele 3 trimestre ale anului 1981 se consideră îndeplinite la nivelul realizărilor, s-a stabilit că pîrîta furnizoare nu datorează penalizări de întîrziere în livrarea cantităților de ciment aferente trim. I/1981. (Dec. P.A.S. 504/1982)

Import

● **Nelivrarea produselor din import. Consecințe asupra contractelor economice interne. Răspundere.** Potrivit art. 44 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 unitatea socialistă care nu execută obligațiile asumate prin contract, ori le execută necorespunzător datorează celeilalte părți penalități precum și despăgubiri în vederea recuperării prejudiciului cauzat din culpa sa.

În speță, între părțile în litigiu s-a încheiat un contract economic în temeiul legii contractelor economice.

Marfa ce forma obiectul contractului intern, urma să fie livrată din import în baza unui contract extern încheiat de Întreprinderea de comerț exterior, iar furnizorul extern nu a executat contractul și a plătit părții române penalități în raport cu clauza penală existentă în contractul extern.

La rîndul său, beneficiara de import BAD-MIM a fost acționată de beneficiarii săi pentru neexecutarea obligațiilor contractuale.

La stabilirea răspunderii bazei s-a avut în vedere faptul că raporturile contractuale dintre părți sînt guvernate de dispozițiile legii contractelor economice și, în consecință, pîrîta a fost obligată la plata penalităților de întîrziere în temeiul art. 47 pct. 3 din această lege.

Împrejurarea că potrivit HCM nr. 69/1975 și Decretului nr. 153/1980, întreprinderea de comerț exterior comisionară virează bazei comitente numai 40% din penalitățile încasate de la furnizorii externi nu constituie un temei pentru limitarea răspunderii bazei la valoarea penalităților ce i-au fost plătite de întreprinderea de comerț exterior, deoarece raporturile juridice pe baza cărora se livrează produsele din import sînt supuse unor reglementări specifice, neputîndu-se aplica o altă reglementare decît cea prevăzută de legea respectivă. (Dec. PAS 196/1982).

● **Lipsuri cantitative la produse din import. Potrivit art.** 24 din Convenția SMGS cuantumul despăgubirii datorată de cărăuș pentru pierderea totală sau parțială a mărfii pe timpul transportului se calculează după prețul indicat în factura externă.

În aceste condiții destinatara nu poate pretinde obligarea cărăușului la despăgubiri în raport cu prețurile din factura internă.

În cazul în care importul produselor se realizează pe relații de schimb de marfă intermagazine, diferența dintre valoarea despăgubirii obținută de la cărăuș, prin luare în considerare a prețului din factura externă la cursul unic de revenire și prețul intern al produselor, urmează să fie recuperată de la întreprinderea de comerț exterior. (Dec. 516/1982).

● **Lipsuri la produse din import. Calculul daunei.** Beneficiara de import este îndreptățită să pretindă daune de la cărăuș (Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor) echivalente cu valoarea produselor constatate lipsă la destinație.

Calculul daunelor se face conform art. 24 din Convenția SMGS, în raport cu prețul din factura externă, la cursul de revenire de 15 lei/Rbl.

Începînd cu data de 1 ianuarie 1981 diferențele rezultate între valoarea în lei stabilită pe baza cursului comercial unic și valoarea în lei calculată prin aplicarea cursului de revenire al mărfii respective, urmează să se regularizeze periodic, de către unitatea beneficiară de import prin fondul de influențe conjuncturale.

În acest sens există avizul Ministerului Finanțelor nr. 50.654/17.03.1981 și Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale nr. 50.331/28.04.1981.

Ca urmare, de la data de 1 ianuarie 1981 beneficiara de import are obligația regularizării diferențelor de preț sus menționate întreprinderea importatoare nemaiavînd după această dată, disponibil din care să plătească aceste diferențe. (Dec. PAS nr. 453/1982).

● **Lipsuri cantitative la produse provenite din import. Reclamație administrativă neînsoțită de documente.** Potrivit art. 28 §/.7 pct. 2 și 4 din Convenția SMGS prezenta-

rea reclamațiilor către căile ferate se face în cazul pierderii parțiale, avariei sau stricăciunii mărfii, de către predător sau destinatar cu condiția prezentării scrisorii de trăsură și a procesului verbal comercial, eliberat destinatarului de calea ferată în stația de destinație. La reclamație în afara scrisorii de trăsură sau a duplicatului acesteia, în cazurile respective, trebuie să se anexeze: procesul verbal comercial, documentul care confirmă valoarea mărfii pierdute sau avariate și alte documente pe care se bazează reclamația.

Conform art. 28 § 8 din Convenția SMGS, calea ferată este obligată ca în termen de 180 zile din ziua prezentării reclamației să o examineze și să dea răspuns reclamantului.

Acțiunea poate fi intentată împotriva căii ferate căreia i s-a adresat reclamația numai atunci cînd aceasta nu a respectat termenul pentru tratarea reclamației sau dacă, înlăuntrul acestui termen ea nu a înștiințat pe petiționar despre respingerea totală sau parțială a reclamației (art. 29 din Convenție.

În speță, reclamanta a introdus reclamație administrativă la MTTc București, dar a omis să anexeze originalul scrisorii de trăsură internațională și factura externă.

În aceste condiții calea ferată nu a fost în măsură să rezolve reclamația administrativă în termenul prevăzut de art. 28 §. 8 din Convenția SMGS.

Întrucît reclamanta a prezentat dovezile respective numai în cursul soluționării litigiului și pe baza acestora Arbitrajul a putut stabili răspunderea căraușului și valoarea daunei s-a considerat că MTTc București nu se află în culpă procesuală și, ca atare nu datorează cheltuielile de arbitrare ocazionate de introducerea acțiunii. (Dec. P.A.S. nr. 190/1982).

● **Adaos de preț pentru complexitate și număr mic de bucăți la mărfuri importate.** Conform art. 37 din Legea nr. 12/1980 și Normelor Metodologice date în aplicarea acestor prevederi legale, prețul mărfii franco frontiera română vămuit, se formează din prețul în valută din factura externă la care se adaugă celelalte cheltuieli pe parcurs extern, taxe vamale și cota de comision.

La facturarea produselor importate către beneficiara de import, importatorul a avut în vedere factura externă în care — în speță — pe lîngă prețul pe unitate de produs s-a prevăzut și adaosul contractual pentru complexitate și număr mic de bucăți.

Avînd în vedere că în contractul extern s-a prevăzut acest mod de facturare, cu care beneficiara de import a fost de acord, există în mod corespunzător pentru acesta și obligația plății adaosului sus-menționat. (Dec. P.A.S. nr. 438/1982).

Investiții

● **Lucrări de construcții-montaj. Termen intermediar nerespectat. Reprogramare. Termen final de predare a obiectivului.** Potrivit art. 15 lit. b alin. 2 din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj, antreprenorul este răspunzător, cu penalități, pentru nerespectarea termenelor intermediare prevăzute în contract, penalități care se calculează la valoarea lucrărilor neexecutate la obiectele respective.

În speță prin actul adițional la contractul de antrepriză părțile au stabilit un termen intermediar pentru executarea în cursul anului 1980 a unor lucrări de construcții montaj la un obiectiv de investiții.

Prin Decretul nr. 150/1979, nr. 343/1980 și nr. 132/1981 s-a reprogramat succesiv termenul final de predare a construcției.

Reprogramarea dispusă neavînd deci nici o incidență asupra termenului intermediar stabilit prin actul adițional, în mod legal a fost obligat constructorul la plata penalităților prevăzute de dispozițiile normative sus arătate. (Dec. P.A.S. nr. 312/1982).

● **Investiții. Lipsa aprobării. Consecințe.** Potrivit art. 96 din Legea finanțelor nr. 9/1972, republicată în 1979, este interzisă contractarea și angajarea de cheltuieli pentru investiții înainte de aprobarea documentației tehnico-economice.

Dispozițiile legale sus-menționate nu fac nici o distincție în legătură cu condițiile în care se livrează utilajul, respectiv dacă se realizează în țară sau provine din import.

În consecință, în lipsa aprobării investiției, pentru care se importă utilajele, contractul de comision este nul și, ca atare, nu există temei pentru acordarea penalităților sau daunelor.

În speță, investiția pentru care s-au achiziționat utilajele, a căror contravaloare a fost decontată cu întîrziere, nu a fost aprobată, iar plata s-a putut efectua numai ca urmare a apariției Decretului nr. 303/7.X. 1980 care autorizează băncile finanțatoare să mențină la creditare curentă și utilajele tehnologice livrate în anul 1980 pentru obiectivele de investiții a căror documentație tehnico-economică este în curs de definitivare sau aprobare.

Pe de altă parte, beneficiara de import nu putea recurge la credite cu dobîndă normală pe termen scurt, în conformitate cu prevederile art. 7 din Decretul nr. 133/1980 deoarece investiția respectivă nu se încadra în categoria celor nepuse în funcțiune în anul 1979 și reprogramate, ci nu era aprobată.

În consecință, la data realizării importului investiția nefiind aprobată contractul de comision este nul și, ca atare, nu există temei pentru acordarea penalităților de întîrziere în decontarea comisionului. (Dec. PAS nr. 464/1982).

● **Livrări de utilaje. Lipsa aprobării investiției. Consecințe.** Conform prevederilor art. 96 din Legea finanțelor 9/1972 republicată în anul 1979 este interzisă angajarea de cheltuieli, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiții înainte de includerea lor, în planul național unic de dezvoltare economico-socială și de aprobarea documentației tehnico-economice, potrivit legii.

Consecința încălcării acestor dispoziții legale este nulitatea contractului încheiat de unitățile socialiste pînă la data aprobării investiției, dată pînă la care nu există temei pentru acordarea penalităților în cazul decontării cu întîrziere a utilajelor.

Întrucît în speță prin aprobarea ulterioară a investiției contractul a fost validat, s-a considerat că răspunderea unității pîrîte trebuie stabilită în raport cu data aprobării investiției și timpul necesar pîrîtei pentru depunerea în termen a documentației legale în vederea deschiderii finanțării. (Dec. PAS 559/1982).

● **Livrarea cu anticipație a utilajelor. Condiții de admisibilitate.** Potrivit art. 40 lit. a din Legea nr. 71/1969, livrarea cu anticipație a utilajelor este admisibilă cu îndeplinirea cumulativă a următoarelor două condiții: existența acordului părților și acordul băncii finanțatoare prin care atestă că achiziționarea în devans a utilajelor este justificată economic, fiind asigurate condiții pentru darea lor în exploatare.

Prin faptul ridicării mărfii de beneficiar se poate considera că prima condiție a fost îndeplinită.

Pentru cea de a doua condiție însă, nu este suficientă simpla mențiune din delegația prepusului beneficiarului, în sensul că finanțarea este deschisă, deoarece aceasta nu echivalează cu un acord al băncii pentru achiziționarea în devans a utilajelor în sensul legii.

Pentru o livrare efectuată fără respectarea condițiilor prevăzute de art. 40 lit. a din Legea contractelor economice, nu se datorează penalități de întîrziere în plata prețului. (Dec. P.A.S. nr. 339/1982).

● **Cazare muncitori constructori. Contract de închiriere.** Potrivit pct. 5 din Instrucțiunile date în aplicarea H.C.M. nr. 1701/1958 privind reglementarea modului de finanțare a organizării șantierelor de construcții-montaj, constructorul poate folosi, fără plată, construcțiile de bază realizate pentru cazarea muncitorilor, pînă la termenul de predare a lucrărilor.

În situația în care între constructor și beneficiarul lucrărilor de construcții-montaj intervine un contract de închiriere a barăcilor, în virtutea căruia beneficiarul închiriază constructorului contra cost aceste mijloace fixe, prevederile legale sus-menționate nu sînt aplicabile. (Dec. P.A.S. nr. 313/1982).

Agricultură

● **Livrare în tranzit achitat către C.A.P.-uri sau Asociații economice intercooperatiste.** Potrivit art. 163 din Legea finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, livrările de mărfuri, executările de lucrări și prestările de servicii pentru cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste se fac numai după ce unitățile în cauză s-au asigurat de posibilitățile de plată ale acestor cooperative și asociații.

Conform pct. 25 anexa 5 din Normele meodologice privind facturarea plăților între unitățile socialiste nr. 2/1980, emise de B.N.R.S.R., B.A.I.A., B.I. și B.R.C.E., pentru materialele și utilajele care se aprovizionează prin tranzit achitat, unitățile producătoare livrează mărfurile după ce primesc confirmarea întreprinderilor de aprovizionare asupra posibilităților de plată ale cooperativelor agricole de producție sau asociațiilor economice intercooperatiste.

În speță, reclamanta (B.A.T.M.A.) nedovedind că s-a asigurat, în prealabil, de posibilitățile de plată ale beneficiarei (C.A.P.) și cum, neachitarea facturilor s-a datorat lipsei de plafon, Arbitrajul a respins pretențiile acesteia referitoare la plata dobînzilor încasate de bancă, cu atît mai mult cu cît, plățile erau interzise pînă la primirea plafonului. (Dec. P.A.S. nr. 344/1982).

● **Acțiunea pentru plata contravalorii uiumului nepredat de titularii de autorizații pentru funcționarea cazanelor de fabricat rachiu. Inadmisibilitate.** În conformitate cu prevederile art. 4 din Decretul nr. 504/1957 privind producția, vînzarea, circulația și desfacerea băuturilor alcoolice și art. 14 din H.C.M. nr. 2500/1969, unitatea deținătoare a unor cazane de fabricat rachiu care a primit autorizație pentru funcționarea acestora, are obligația să predea unităților Ministerului Industriei Alimentare, cantitățile de rachiu rezultate din uiumul pe care îl preia de la producătorii pentru care a fabricat rachiuri la instalația respectivă.

Cantitățile provenite din uium și care se predau statului prin întreprinderile viei și vinului, se achită titularilor de autorizații la prețurile prevăzute în anexa 3 la HCM nr. 414/1965.

Potrivit prevederilor art. 16 din Decretul nr. 504/1957, nereținerea sau nepredarea către unitățile Ministerului Industriei Alimentare a rachiurilor naturale provenite din uium, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

Art. 18 precizează de asemenea că, nerespectarea dispozițiilor prevăzute la art. 4 care prevăd și obligația de predare a cantităților provenite din uium, atrage confiscarea întregii producții de rachiu aparținînd deținătorului.

Confiscarea se pronunță la instanțele judecătorești, odată cu condamnarea.

Avînd în vedere prevederile legale citate mai sus, unitățile M.I.A. nu pot pretinde contravaloarea uiumului nepredat.

În cazul cînd nu există o răspundere contractuală, titularii de autorizații nu pot fi obligați nici la plata de daune.

Neîndeplinirea obligațiilor ce le revenea, în baza actelor normative citate mai sus, de către titularii de autorizații constituind infracțiune, art. 19 din Decretul nr. 507/1977 prevăzînd expres organele competente a le constata, o acțiune introdusă la Arbitrajul de stat de către unitățile M.I.A., avînd ca obiect contravaloarea uiumului nepredat este inadmisibilă. (Dec. P.A.S. nr. 434/1982).

● **Prestații de întreținerea sistemului de irigații.** În conformitate cu H.C.M. nr. 1279/1967, Decretul nr. 55/1975 și Ordinul M.A.I.A. nr. 112/PT/1975, pentru prestațiile de întreținerea lucrărilor din amenajările interioare în sistemele de irigații și descărcări, formate din conducte îngropate, stații de pompare și construcțiile hidrotehnice aferente, tarifele se datorează indiferent de cantitatea de apă livrată. Pentru pomparea și distribuirea apei sînt fixate alte tarife.

Plata tarifelor fixe pentru lucrările de întreținerea sistemului de irigații nu este deci condiționată de efectuarea prestației de pompare și distribuirea apei. (Dec. P.A.S. nr. 345/1982).

● **Livrare apă consum. Apometru defect. Consecințe.** În situația cînd într-o anumită perioadă de timp, apometrul instalat într-o unitate economică specializată în creșterea animalelor nu a funcționat, pentru determinarea contravalorii cantității de apă consumată în acea perioadă, furnizorul este îndreptățit să aplice calculul pe sistem paușal, potrivit efectivelor de animale și a normelor de consum prevăzute de STAS nr. 1343/1966.

La calculul paușal se iau în considerare efectivele de animale declarate de consumator. (Dec. P.A.S. nr. 341/1982).

● **Livrarea către o Cooperativă Agricolă de Producție, efectuată în baza unei comenzi urmată de executare. Întîrziere în plata prețului. Consecințe.** În conformitate cu prevederile art. 24 alin. ultim din Legea nr. 71/1969, comanda urmată de executare de îndată echivalează cu contract încheiat.

În speță, livrarea s-a efectuat de o organizație socialistă de stat către o Cooperativă Agricolă de Producție în baza unei comenzi, pe care banca a confirmat posibilitățile de plată ale beneficiarei.

Comanda a fost urmată de executare, situație în care pentru întîrzierea în plata prețului, beneficiara datorează penalitățile prevăzute de art. 47 din Legea nr. 71/1969. (Dec. P.A.S. nr. 310/1982).

● **Decontare servicii prestate de secții de producție din sectorul cooperatist.** Potrivit pct. 160 alin. 2 din Normele Metodologice B.N.R.S.R., B.A.I.A., B.I. și B.R.C.E. nr. 2/1980, dispozițiile de încasare emise de secțiile de producție din sectorul cooperatist se vor remite de băncile plătitorilor numai cu viza unităților băncii furnizorului, din care să rezultate că serviciile prestate se încadrează în profilul de activitate al secțiilor de producție și că acestea sînt legal constituite. (Dec. P.A.S. nr. 378/1982).

Prețuri

● **Livrări de produse. Lipsa prețului legal. Consecințe.** Pîrîta — furnizoare a dovedit lipsa prețurilor legale aprobate pentru unele produse contractate, precum și faptul că a înaintat organului competent documentația pentru stabilirea prețurilor cu respectarea termenului prevăzut de art. 136 din Legea 19/1971, republicată, cu privire la regimul prețurilor și tarifelor.

Potrivit art. 135 din Legea nr. 19/1971 este interzisă introducerea în fabricație a produselor de serie înainte de a se fi stabilit prețurile legale.

În aceste condiții nu poate fi angajată răspunderea furnizoarei pentru neexecutarea obligațiilor contractuale.

Întrucît însă pîrîta furnizoare nu a răspuns la încercarea de conciliere prearbitrală și a invocat lipsa prețului legal pentru justificarea neexecutării obligațiilor contractuale numai în cursul soluționării litigiului, s-a considerat că se află în culpă procesuală și, în consecință, a fost obligată la plata cheltuielilor de arbitrare. (Dec. PAS nr. 482/1982).

● **Ambalaje din lemn livrate de unitatea producătoare. Preț aplicabil.** Prețul ambalajelor livrate de unitățile socialiste din ramura de exploatare și industrializare a lemnului este cel stabilit prin Ordinul M.E.F.M.C. nr. 2450/1980 astfel cum a fost corectat prin Ordinul nr. 711/1981.

Ordinul M.C.I. nr. 7875/1981 invocat de beneficiara ambalajelor nu este aplicabil deoarece se referă la prețul ambalajelor care circulă cu mărfuri între industria bunurilor de consum și rețeaua comercială, valabil de la 23.03.1981.

De altfel, Ministerul Comerțului Interior stabilește prețurile de livrare care se aplică la ambalajele refolosibile ce se utilizează pentru transportul mărfurilor între întreprinderile producătoare de bunuri de consum și întreprinderile comerciale în condițiile art. 19 din Legea nr. 19/1971. (Dec. 533/1982).

● **Vînzări de mărfuri prin rețeaua cu amănuntul către unitățile de stat. Preț aplicabil.** Potrivit art. 48 din Legea 19/1971 bunurile de consum și alte produse destinate aprovizionării populației se vînd la prețul cu amănuntul.

Aceleași prețuri se aplică și la vînzările din rețeaua comerțului cu amănuntul către unitățile de stat, cooperatiste și alte organizații obștești.

Ca atare, prețurile cu amănuntul se aplică în toate cazurile cînd bunurile de consum se desfac prin rețeaua comerțului cu amănuntul, indiferent de beneficiar.

Prețul de livrare, se aplică în situația cînd livrarea se efectuează de o unitate producătoare.

Cum în speță magazinele reclamantei, de la care s-au livrat produsele, fac parte din rețeaua comerțului cu amănuntul s-a considerat în mod întemeiat că facturarea trebuia făcută la prețul cu amănuntul. (Dec. P.A.S. 199/1982).

Transporturi

● **Reclamație administrativă introdusă la forul tutelar al unității de transport. Efecte.** Pentru pretenții născute din contractul de transport, organizațiile socialiste, înainte de a sesiza arbitrajul de stat sau după caz, în funcție de valoare, organul tutelar al întreprinderilor pîrîte, trebuie să introducă reclamație administrativă la organele competente ale unităților de transport.

Prin reclamația administrativă se realizează procedura concilierii prearbitrale prevăzută de art. 2 din Regulile procedurii arbitrale, dînd posibilitate părților să-și rezolve operativ neînțelegerile pe cale administrativă fără intervenția arbitrajului.

Organele competente a rezolva reclamațiile administrative sînt direcțiile regionale de căi ferate, pentru pretențiile în legătură cu transportul în trafic local.

Pentru reclamațiile predătorului este competentă direcția regională pe raza căreia se află stația de predare, iar pentru reclamațiile destinatarului, competența revine direcției regionle pe raza căreia se află stația de destinație.

O reclamație administrativă făcută către M.T.Tc. — Departamentul C.F. — D.M.C., chiar cînd este vorba de un contract de transport care privește o direcție regională C.F.R., suspendă cursul prescripției, potrivit art. 13 lit. c din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă și își produce efecte și sub aspectul suportării cheltuielilor de arbitrare. (Dec. P.A.S. nr. 309/1982).

● **Transport C.F.R. Acțiune pentru lipsuri cantitative pe timpul transportului. Prescripție.** În conformitate cu art. 87 pct. 2 lit. a din Regulamentul de transport C.F.R. din 1929, prescripția curge pentru cererile de despăgubiri, în caz de pierdere parțială, din ziua eliberării transportului către destinatar.

Potrivit art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, termenul prescripției este de 6 luni în ce privește dreptul la orice acțiune izvorîtă dintr-un contract de transport, îndreptată împotriva unității de transport.

Cursul prescripției se suspendă — conform art. 13 lit. c din același decret — pînă la rezolvarea reclamației administrative făcută cu privire la despăgubiri, în temeiul unui contract de transport, însă cel mai tîrziu pînă la expirarea unui termen de 3 luni, socotit de la înregistrarea reclamației.

Prin art. 15 din decretul sus-menționat s-a prevăzut că după încetarea suspendării, prescripția își reia cursul, socotindu-se și timpul scurs înainte de suspendare. Prescripția nu se va îndeplini totuși înainte de expirarea unui termen de 6 luni socotit de la încetarea cauzei de suspendare, cu excepția prescripțiilor mai scurte de 6 luni, care nu se vor împlini decît după expirarea unui termen de o lună de la suspendare.

Potrivit practicii arbitrale, prevederile art. 15 nu sînt însă aplicabile în situația suspendării cursului prescripției prin formularea unei reclamații administrative, dat fiind mențiunea expresă din textul art. 13 lit. c, în conformitate cu care, cursul prescripției se suspendă, însă cel mai tîrziu pînă la expirarea unui termen de 3 luni. (Dec. P.A.S. nr. 353/1982).

● **Lipsuri produse pe timpul transportului. Răspundere M.T.Tc** .Potrivit art. 21 § 1 din Convenția S.M.G.S. calea ferată care a primit marfa la transport pe baza scrisorii de trăsură S.M.G.S. este răspunzătoare de executarea transportului pe întregul parcurs, pînă la eliberarea mărfii în stația de destinație.

Lipsurile produse pe timpul transportului prin violarea vagonului (plombe lipsă) conduc la angajarea răspunderii cărăușului pentru daune. (Dec. P.A.S. nr. 362/1982).

● **Cesionarea dreptului la acțiune pentru pretenții izvorînd dintr-un contract de transport, îndreptată împotriva cărăușului.** Potrivit art. 84 din Regulamentul de transport C.F.R. reclamația administrativă pentru pretenții derivînd din contractul de transport aparține persoanei care are drept de a acționa calea ferată, în baza art. 85 din același regulament: expeditorul, atîta timp cît are dreptul să modifice contractul de transport, destinatarul, din momentul în care a primit scrisoarea de transport sau și-a valorificat dreptul fie prin primirea sau prin pretinderea mărfii, fie prin acționarea căii ferate în acest scop.

În cazul reclamației depuse de un terț sau de una din părțile contractului de transport în numele celeilalte, pe lîngă documentul de transport în original, procesul verbal de constatare a lipsei sau avariei și dovada valorii mărfii, trebuie anexată și cesiunea drepturilor, potrivit art. 85 alin. ultim din Regulamentul de transport C.F.R., act necesar legitimării reclamantului.

Cesiunea dreptului la acțiune trebuie dată în condițiile legii și în termenul de prescripție prevăzut de art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958. (Dec. P.A.S. nr. 308/1892).

● **Acțiunea introdusă înainte de expirarea termenului de tratare a reclamanției administrative. Consecințe.** În cazurile în care, se introduc acțiuni la Arbitrajul de stat sau la organul tutelar al întreprinderii pîrîte, înainte de expirarea termenului de tratare a reclamațiilor administrative prevăzut de art. 13 lit. c din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, sau fără să se fi folosit calea reclamației, reclamantul va suporta cheltuielile ocazionate de acțiune (taxă de timbru, deplasări, etc.).

Aceste dispoziții prevăzute de Instrucțiunile comune nr. 10/1964 ale M.T.Tc. și P.A.S., trebuie înțelese în sensul că reclamantul poate fi obligat să suporte cheltuielile menționate mai sus, numai în ipoteza în care cărăușul, înlăuntrul celor 3 luni de tratare a reclamațiilor administrative, achită pretențiile din acțiune.

Dacă însă, deși acțiunea este introdusă în termen de trei luni iar cărăușul nu achită pretențiile reclamantei în acest termen, neexecutînd contractul de transport decît după soluționarea litigiului, cheltuielile de arbitrare nu se pot localiza decît la cărăuș, acțiunea fiind generată de culpa acestuia. (Dec. P.A.S. nr. 320/1982).

● **Căi ferate. Depășirea termenului de eliberarea transportului. Consecințe.** În cazul depășirii termenului de eliberare a transportului calea ferată este obligată să plătească numai despăgubirea prevăzută de art. 78 din Regulamentul de transport, cu condiția ca reclamația pentru

întîrziere să fie făcută într-un termen de maximum 14 zile în afară de ziua primirii mărfii, potrivit art. 86 pct. 2 lit. a din același regulament).

În speță, nu s-a formulat reclamația în acest termen.

În consecință, cărăușul nu a putut fi obligat să plătească destinatarului cu titlu de daune penalitățile de întîrziere în decontare pe care le-a achitat furnizoarei produselor și nici despăgubirile prevăzute de art. 78. (Dec. P.A.S. nr. 547/1982).

● **Transport de mărfuri. Acordarea scăzămintelor legale.** Art. 76 din Regulamentul de transport stabilește că pentru mărfurile care, din cauza naturilor particulare suferă, în general, o pierdere din greutate prin simplul fapt al transportului cărăușul nu răspunde de lipsuri decît dacă acestea depășesc toleranța de 1% pentru mărfurile uscate, altele decît cele enumerate expres în cuprinsul textului.

Această prevedere legală a fost preluată și de Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 (art. 43).

În speță, din procesele verbale de recepție întocmite la destinație rezultă că produsul a avut același procent de umiditate ca la expediție.

Întrucît produsul nu a pierdut din umiditate pe timpul transportului, nu a fost cazul să se facă aplicațiunea dispozițiilor legale sus-menționate. (Dec. 538/1982).

Jurisdicții

● **Cerere de rearbitrare. Tardivitate.** Potrivit art. 32 pct. 2 alin. 6 din Legea pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de stat, sesizarea Primului Arbitru de Stat ori a arbitrului de stat șef de către părțile în litigiu și organele lor tutelare, în vederea exercitării dreptului de control, se poate face numai în termen de 30 zile de la pronunțarea hotărîrii.

Conform art. 32 pct. 1 din aceeași lege, dreptul de control se exercită din oficiu, de Primul Arbitru de Stat sau de arbitri de stat șefi în termen de cel mult 3 luni de la pronunțarea hotărîrii arbitrale.

În speță, petiționara a formulat cerere de rearbitrare atît după împlinirea termenului de 30 zile de la pronunțare, cît și după împlinirea termenului de 3 luni prevăzut de lege pentru exercitarea dreptului de control din oficiu.

Pe de altă parte, petiționara nu a dovedit că depășirea termenului prevăzut pentru exercitarea dreptului de control s-a datorat unor împrejurări care să justifice repunerea în termen în conformitate cu art. 103 c. pr. civilă. (Dec. P.A.S. nr. 563/1982).

● **Conflict de competență. Reexaminare la o hotărîre pronunțată de arbitrajul departamental.** Litigiul a fost soluționat în fond de Arbitrajul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini.

În legătură cu hotărîrea pronunțată reclamanta a formulat cerere de reexaminare.

Întrucît, ca urmare a apariției Decretului Consiliului de Stat nr. 265/1981 privind organizarea și funcționarea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și a Ministerului Industriei de Mașini, Unelte, Electrotehnică și Electronică, unitățile din litigiu nu mai erau subordonate aceluiași minister, Arbitrajul M.I.C.M. și-a declinat competența de soluționare a cererii de reexaminare în favoarea Arbitrajului de stat, care s-a considerat necompetent, să o soluționeze și a înaintat dosarul Primului Arbitru de Stat.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că cererea de reexaminare este o cale de retractare și competența rezolvării ei aparține numai organului arbitral care a pronunțat hotărîrea de cont.

Numai în cazul în care cererea este admisibilă în principiu Arbitrajul M.I.C.M. poate să o admită, să desființeze hotărîrea atacată și constatînd că nu mai este competent să soluționeze litigiul în fond își va declina competența.

În aceste condiții s-a dispus trimiterea dosarului la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini în vederea exercitării dreptului de control în conformitate cu art. 36 din Legea pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de stat. (Dec. P.A.S. nr. 447/1982).

● **Reexaminarea sau rearbitrarea litigiului. Repunere în termen.** Art. 32 din Legea pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de stat stabilește termenul în care organele competente pot exercita dreptul de control, precum și cel în care părțile în litigiu pot sesiza aceste organe cu cereri de rearbitrare, dar art. 57[2] din Regulile procedurii arbitrale prevăd termenul în care se poate introduce cererea de reexaminare ; în toate cazurile termenele se socotesc de la pronunțarea hotărîrii arbitrale.

Se ivesc însă situații în care nu se poate ajunge la modificarea soluției în termenele prevăzute de textele citate deoarece datorită unor împrejurări mai presus de voința părții, înăuntrul acestor termene nu se pot depune actele în raport cu care hotărîrea apare netemeinică sau nelegală, ori care sînt de natură să ducă la modificarea soluției.

Art. 103 cod procedură civilă-text aplicabil și în procedura arbitrală — potrivit art. 71 din R.P.A. — prevede că neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrag decăderea, afară de cazul cînd legea dispune altfel sau cînd partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei. În acest din urmă caz actul de procedură se va îndeplini în termen de 15 zile de la încetarea împiedicării, în același termen arătîndu-se și motivele.

În consecință, atît în ceea ce privește reexaminarea cît și rearbitrarea sesizarea organului competent nu poate avea loc după expirarea termenului stabilit de lege decît în mod excepțional, atunci cînd sînt întrunite condițiile cerute de art. 103 C. pr. civilă.

În speță, cererea de reexaminare a fost introdusă după împlinirea termenului de 3 luni de la pronunțarea hotărîrii arbitrale, iar cererea de repunere în termen nu a fost motivată pentru a se putea stabili împrejurările și cauzele care au contribuit la formularea sa peste termen.

În consecință, cererea de reexaminare a fost respinsă ca tardivă. (Dec. P.A.S. nr. 445/1982).

● **Conciliere prearbitrală. Neefectuare. Consecințe.** Potrivit art. 3 din Regulile procedurii arbitrale cel care ar urma să sesizeze, ca reclamant, Arbitrajul, se va întruni cu partea cealaltă în scopul de a-și comunica reciproc pretențiile referitoare la obiectul conflictului, încercîndu-se soluționarea litigiului prin înțelegere directă.

Rezultatele la care se ajunge urmează să fie consemnate într-un proces verbal întocmit în prezența ambelor părți și semnat de acestea.

În conformitate cu art. 9 pct. 1 din aceleași reguli, partea care sesizează arbitrajul trebuie să anexeze la cererea sa, între altele, dovezi din care să rezulte că s-a încercat soluționarea litigiului în condițiile prevăzute de art. 3.

În speță, reclamanta nu a făcut adovada că a încercat concilierea litigiului conform dispozițiilor legale susmenționate.

În aceste condiții și avîndu-se în vedere că extrasul de cont, depus de reclamantă, nu ține loc de conciliere s-a stabilit că reclamantei nu i se cuvin cheltuielile de arbitrare. (Dec. P.A.S. nr. 440/1982).

MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR AL ÎNTREPRINDERII (I)

Adoptarea termenului de mecanism în știința economică a conferit sensuri noi acestui concept, precum și elementelor care-l compun, corespunzător fenomenelor economice și relațiilor sociale pe care le exprimă. Dacă prin mecanism, etimologic, se înțelege o totalitate, un ansamblu de piese, de organe, destinate să asigure o anumită funcționare, într-un sens figurat, această noțiune capătă și accepțiunea de sistem, de mod de organizare.

Abordînd din acest punct de vedere mecanismul economico-financiar al întreprinderii, înseamnă că sîntem obligați să analizăm toate activitățile, sistemele, care îl compun și care prin sincronizarea lor, prin interferențele pe care le antrenează, îi asigură funcționarea.

1. CONCEPTUL DE MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR

1.1. Noțiune — reglementări

Dacă noțiunea de mecanism economic, poate avea o definire în termeni generali, așa cum am încercat să o prezentăm mai sus, ea prezintă unele particularități în funcție de etapa dată, concretizată prin norme de drept economic.

a) **Evoluția conceptului de mecanism economic.** Plecînd de la realitatea că orice întreprindere modernă este organizată să funcționeze de așa natură încît să răspundă imperativului economic — realizarea de beneficii —, trebuie să acceptăm că toate activitățile desfășurate pentru realizarea acestui deziderat — conducere și organizare, finanțare, aprovizionare și producție, comercializarea mărfurilor și încasarea prețului, raporturi de muncă și retribuirea muncii etc. — constituie, în ansamblu lor, mecanismul ei economico-financiar. Așadar, noțiunea de mecanism economic și financiar este intim legată de noțiunea de întreprindere, ultima neputînd exista fără prima. Cu alte cuvinte, fiecare întreprindere indiferent de tipul ei, de modul de producție, sau de dimensiunile pe care le are, dispune de un anumit mecanism economico-financiar, care îi asigură funcționarea și realizarea obiectivului propus, în condițiile date de sistemul economic în care își desfășoară activitatea.

Încă de la apariția la noi a primelor întreprinderi de stat, ca urmare a socializării mijloacelor de producție, a fost conceput un anumit mecanism economico-financiar, consfințit prin norme de drept. Pe măsură ce economia națională se dezvolta și se accentuau laturile calitative ale activității economice, urmărindu-se o eficiență cît mai ridicată, partidul, statul nostru, a adoptat măsuri corespunzătoare.

Un moment hotărîtor în această privință l-a avut Plenara Comitetului Central al P.C.R. din martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. „Cerința trecerii la o nouă calitate a activității economice — se spune în Hotărîrea adoptată — necesită să se perfecționeze mecanismul economic-financiar, astfel încît unitățile economice, organele lor de conducere colectivă să dispună de pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin, pentru stimularea creșterii eficienței economice, cointeresarea muncii în valorificarea superioară a resurselor existente și obținerea de rezultate economice superioare". Perfecționarea mecanismului economico-financiar înseamnă accentuarea rolului activității de planificare și a celei financiare în îndeplinirea prognozelor de dezvoltare. În realizarea acestor obiective, Hotărîrea Plenarei a trasat ca sarcină adoptarea unui complex de măsuri cu privire la ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitorești, la întărirea autogestiunii economico-financiare, la sporirea răspunderii întreprinderilor pentru întocmirea planului propriu de dezvoltare, pentru problemele financiare, elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli, introducerea ca indicatori de bază a valorii producției nete și producției fizice, precum și perfecționarea celorlalți indicatori economici și financiari.

Plenara lărgită a Comitetului Central al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, prin expunerea secretarului general al partidului și prin Hotărîrea adoptată deschide noi valențe cu privire la perfecționarea continuă a mecanismului economic, formulînd noi teze cu privire la proprietatea socială asupra mijloacelor de producție și referitoare la rolul crescînd al statului în planificarea și organizarea activităților economice.

b) **Cadrul juridic al mecanismului economico-financiar.** Pe planul dreptului economic, a fost realizat un amplu program de legiferare a actualului mecanism economico-financiar, astfel încît se poate afirma că în prezent dispunem de un cadru legislativ corespunzător. A fost adoptată Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (nr. 5/1978) ; au fost modificate și îmbunătățite substanțial următoarele legi : Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României (nr. 8/1972, modificată prin Legea nr. 1/1979) ; Legea finanțelor (nr. 9/1972, modificată prin Legea nr. 2/1979) ; Legea contractelor economice (nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979); Legea cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială (nr. 14/1971, modificată prin Legea nr. 11/1980); Legea pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională (nr. 12/1981) ; Legea privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor (nr. 29/1978); Decretul pentru instituirea unor reguli privind exploatarea și întreținerea instalațiilor, utilajelor și mașinilor, întărirea ordinii și disciplinei în muncă în unitățile cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare (nr. 400/1981)

1.2. Activități și relații componente ale mecanismului economic — trăsături definitorii

Atribuind conceptului de mecanism economico-financiar un sens larg, corespunzător etapei actuale de dezvoltare și de complexitate a activităților care se desfășoară în întreprinderi, activități ordonate și reglementate prin norme de drept, trebuie să constatăm că trăsăturile lor caracteristice sînt la fel de multiple și complexe.

a) **Activități și relații componente.** O analiză atentă a activităților din întreprinderi, a relațiilor și a raporturilor juridico-economice dintre acestea scoate în evidență faptul, notoriu, că abordarea mecanismului economico-financiar numai dintr-un singur unghi — cum ar fi indicatorii folosiți — este o abordare trunchiată, fără rezultate concludente. Ca în orice mecanism tehnic și în cel economic, lipsa unei piese, al unui element component face să se blocheze întreg mecanismul. Așa fiind, oricîtă importanță s-ar acorda autogestiunii sau indicatorilor folosiți, dacă, de exemplu mecanismul raporturilor contractuale de aprovizionare nu funcționează sincronizat cu cel privind producția, va fi dereglată desfacerea, respectiv comercializarea mărfurilor și, deci, implicit, încasările bănești, fapt care se va repercuta asupra creditelor, care devin restanțe și, în ultimă instanță, asupra beneficiilor întreprinderii.

Or, tocmai acesta este meritul actualului mecanism economic care, prin normele de drept economic care îl reglementează, dă rezolvări viabile tuturor laturilor, tuturor domeniilor de activitate economică ce se desfășoară în cadrul unei întreprinderi. Cu alte cuvinte, atît pe plan conceptual, cît și pe planul dreptului economic mecanismul economic-financiar al întreprinderii — în forma sa perfecționată în lumina Plenarei din martie 1978 — constituie o realitate în funcțiune și o premisă a ridicării continue a eficienței activității pe care o desfășoară, sau așa cum spune legea „o activitate rentabilă". El poate fi, deci, definit ca fiind ansamblul de metode de conducere și gestiune, bazat pe un sistem de forme, structuri, indicatori și instrumente tehnico-juridice proprii, prin care se asigură funcționarea modernă a întreprinderilor, cu realizarea deziderațului major — rentabilitate maximă.

Plecînd de la premisele arătate, ansamblul activităților și relațiilor, care constituie mecanismul economic de întreprindere pot fi astfel grupate :

— activități interne privind organizarea și conducerea întreprinderii, în care includem activități și relații privind autoconducerea și autogestiunea, pentru realizarea cărora au fost instituite o serie de organe colective de conducere, precum și instrumente de realizare a acestor atribute, printre care un loc central îl ocupă bugetul de venituri și cheltuieli ;

— activități și relații în mecanismul contractual, care asigură încheierea raporturilor juridice între întreprinderi, concretizate în contracte economice privind : aprovizionarea cu materii prime și comercializarea mărfurilor ; prestări de servicii și efectuarea de lucrări ; transportul de mărfuri ; acordarea de credite bancare etc. ;

— relațiile întreprinderii cu organele ierarhic superioare și cu organele specializate de control, în care includem toate relațiile și raporturile juridice pe verticală ale întreprinderii cu centrala sau ministerul coordonator, cu băncile și cu organele specializate de control financiar, tehnic, sanitar etc., reglementate de dreptul nostru economic și administrativ.

b) **Trăsături definitorii ale mecanismului economico-financiar.** Plecînd de la activitățile și relațiile componente ale mecanismului economico-financiar, privite în lumina hotărîrii Plenarei din martie 1978 și a normelor de drept economic, prezentăm în cele ce urmează trăsăturile caracteristice care definesc conceptul actual al mecanismului pe care îl analizăm, precum și instrumentele tehnico-juridice de realizare a acestuia :

— generalizarea principiului autoconducerii muncitorești, prin crearea unor organe colective de conducere, cu largi atribuții de decizie ;

— instituționalizarea principiului centralismului democratic, fiind stabilite, totodată, limitele dreptului de îndrumare, control și intervenție a organelor ierarhic superioare întreprinderilor în activitatea economico-financiară a acestora ;

— introducerea regulilor de autogestiune ca principiu fundamental al conducerii și funcționării întreprinderii, ceea ce implică, imperativ, realizarea de beneficii și pe baza acestora, un sistem de fonduri proprii care să asigure autofinanțarea cu mijloace fixe și circulante ;

— generalizarea principiului autogestiunii și a operațiunile de comerț exterior — începînd cu 1 ianuarie 1981 —, în sensul că întreprinderile sînt confruntate direct cu piețele externe, primind pentru mărfurile exportate contravaloarea în lei a valutei obținute și plătind pentru materialele prime importate echivalentul costului lor în valută;

— instituționalizarea principiului planului unic național, bazat pe elaborarea lui începînd cu veriga de bază — întreprinderea, care ține însă seama de interesele generale ale economiei ;

— instituirea planului de sinteză financiară și instrumentul tehnic de urmărire și control — bugetul de venituri și cheltuieli ; tot în același scop au fost instituite alte două instrumente : balanța activității de comerț exterior și planul de încasări și plăți valutare a fiecărei întreprinderi ;

— perfecționarea sistemului de încheierea raporturilor dintre întreprinderi, prin contracte economice — instrumente juridice menite să asigure traducerea în viață a prevederilor de plan ;

— perfecționarea legislației muncii care contribuie la disciplina în muncă, factor esențial în creșterea productivității, cale principală pentru sporirea beneficiilor ;

— instituirea unui sistem de răspunderi directe a personalului încadrat în întreprinderi și, în primul rînd, a celor din organele de conducere ;

— perfecționarea activități de control realizat de organe interne ale întreprniderii, precum și de organe specializate ale administrației de stat, în domeniul tehnico-economic, financiar și bancar.

1.3. Rolul statului, în continuă creștere, cu privire la perfecționarea și funcționarea mecanismului economico-financiar al întreprinderii

Principiul fundamental al mecanismului nostru economic — centralismul democratic —, promovat cu consecvență de partid și instituționalizat prin norme de drept, capătă noi valențe în etapa actuală de dezvoltare a economiei naționale.

La Plenara lărgită a Comitetului Central al P.C.R., din 1—2 iunie 1982, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în expunerea făcută a subliniat că „statul, ca reprezentant al întregului popor, trebuie să exercite controlul și să vegheze ca proprietatea întregului popor să fie mai bine gospodărită, să nu fie risipită și să se dezvolte continuu, să asigure ca în toate unitățile să se înfăptuiască neabătut, în condiții cît mai bune, autoconducerea, autogestiunea, creșterea continuă a eficienței economice".

Statul, ca exponent suprem al națiunii, prin organul suprem legislativ — M.A.N. — și prin Consiliul de Stat, îndeplinește o importantă funcție de edictare a unor norme de drept care contribuie la perfecționarea continuă a mecanismului economic al întreprinderilor ; se armonizează astfel interesele economiei naționale cu cele ale fiecărei unități economice în parte. Cu alte cuvinte, statului îi revine rolul de a crea armătura juridică necesară funcționării mecanismului economic-financiar.

Pe bună dreptate s-a subliniat în expunerea amintită a secretarului general al partidului că „statul, organele sale supreme legislative și executive reprezintă puterea supremă în societatea noastră socialistă. Legile țării și deciziile, în conformitate cu legea, ale organelor de stat sînt obligatorii pentru toți cetățenii țării".

Așadar, întărirea și lărgirea autoconducerii unităților economice nu slăbește rolul statului în conducerea întregii activități economice ci, dimpotrivă, în virtutea principiului centralismului democratic acest rol crește. Astfel, de exemplu, planificarea dezvoltării economico-sociale, la nivel național ar fi de neînchipuit fără realizarea acestei funcții de către statul nostru socialist. Fără îndoială, așa cum se arată în menționata expunere a secretarului general, rolul statului crește odată cu „îmbinarea răspunderii consiliilor oamenilor muncii, adunărilor generale pentru stabilirea planurilor în fiecare unitate, cu asigurarea unor proporții corespunzătoare între ramuri și sectoare, pentru folosirea rațională a mijloacelor materiale, financiare și umane, în vederea dezvoltării continue a forțelor de producție, a avuției naționale, ridicării bunăstării generale a poporului".

Funcțiile statului în planificare și organizarea activităților economice se realizează pe multiple planuri :

— prin organul central al administrației de stat — Consiliul de Miniștri — și a organelor sale, specializate, în strînsă colaborare cu organele centrale de partid și de stat se definitivează planul național unic de dezvoltare economico-socială, care este transformat în lege, prin adoptarea lui de forul suprem legislativ — Marea Adunare Națională ;

— Comitetul de Stat ale Planificări, ca organ specializat al administrației de stat asigură sincronizarea, urmărirea și realizarea planurilor departamentale și teritoriale ;

— Ministerul Finanțelor asigură politica generală financiară a statului, urmărind prin instrumente specifice — bilanț contabil, execuții ale bugetelor de venituri și cheltuieli etc. — îndeplinirea la nivel macroeconomic a tuturor indicatorilor financiar ; împreună cu Banca Națională și celelalte bănci, elaborează planul de credite, care se derulează de către organele bancare, după ce capătă putere de lege ;

— Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale asigură politica relațiilor economice cu statele lumii, coordonînd și traducînd în viață hotărîrile de partid și stat în acest domeniu ;

— ministerele economice, organizează, urmăresc, controlează și răspund de modul în care unitățile economice din subordine își îndeplinesc sarcinile de plan ce le revin din planul național.

Acceptînd teza, cu valoare de axiomă, potrivit căreia statul este reprezentantul suprem al proprietarilor și producătorilor, organizatorul vieții comune a întregului popor, a întregii națiuni, rezultă fără îndoială că încă o lungă perioadă rolul său este primordial și, deci, este necesar să se acționeze continuu pentru creșterea răspunderii tuturor organismelor de stat ; „este necesar — așa cum a subliniat secretarul general la plenara menționată — ca organele statului nostru socialist, în strînsă colaborare cu organismele democrației muncitorești, socialiste, să asigure dezvoltarea echilibrată și proporțională a societății, creșterea forțelor de producție pe teritoriu, un raport corespunzător între diferite ramuri și sectoare de activitate".

Rolul statului nu se rezumă numai la funcția organizatorică, de planificare și de legiferare ; el desfășoară, prin organele sale specializate o riguroasă activitate de control, de diverse forme, printre care, fără îndoială, controlul economico-financiar se situează la loc de frunte. Organele și formele de control vor fi analizate într-o secțiune finală a acestui capitol.

2. CONDUCEREA ÎNTREPRINDERII

2.1. Conceptul de autoconducere — organe de conducere

Privită prin prisma dreptului, noțiunea de conducere cuprinde atît organele de conducere instituționalizate, cît și atribuțiile acestora, dreptul lor de decizie privind funcționarea întreprinderii. Desigur că pe parcursul istoriei sale, multiseculare, întreprinderea a cunoscut variate forme de conducere, evoluînd de la forma unipersonală, la diverse formule colegiale sau, mai exact spus, la forme în care conducerea unipersonală era îmbinată cu unele instituții colective de decizie, îndrumare și control.

Dacă în întreprinderea constituită sub forma societății în nume colectiv sau în comandită, din evul mediu, conducerea avea caracterul unipersonal, în întreprinderea de tip modern — societatea comercială pe acțiuni — conducerea unipersonală a președintelui sau a directorului general este directivată de organe colegiale de conducere și control — consiliul de administrație, consilii de supraveghere și adunarea generală a acționarilor. Oricare ar fi însă forma de conducere a acestor întreprinderi, ele poartă amprenta societății în care se nasc și își desfășoară activitatea : apărarea și dezvoltarea capitalului privat și realizarea de beneficii cît mai mari de către deținătorii capitalului — acționarii.

Odată cu apariția primelor state socialiste, în care mijloacele de producție sînt socializate, devenite bunuri ale întregului popor, a apărut și un tip nou de întreprindere. În aceste condiții, structura organizatorică a conducerii și principiile de funcționare ale întreprinderilor de tip socialist sînt fundamental diferite.

Principiile socialismului științific referitoare la conducerea economiei au căpătat un cadru juridic corespunzător prin Legea de organizare și conducere a unităților socialiste de stat (nr. 5/1978), care proclamă organizarea acestora pe baza principiului autoconducerii muncitorești și al autogestiunii economico-financiare ; potrivit acestei legi, în conducerea și gestionarea întreprinderilor se ține seama de faptul că organizarea activității economice se întemeiază pe principiul centralismului democratic, care îmbină în mod organic conducerea unitară a economiei cu autonomia funcțională a fiecărei unități.

Pentru realizarea autoconducerii muncitorești au fost create organe colective corespunzătoare : adunarea generală a oamenilor muncii, organ suprem de directivare, conducere și control al întreprinderii ; consiliul oamenilor muncii, organ cu largi atribuții de decizie în conducere și control ; biroul executiv al consiliului oamenilor muncii. Atribuțiile organelor colective de conducere și, în primul rînd componența acestora, dovedesc că ele au un rol general, atotcuprinzător, în sensul că cuprind toate aspectele activității economice și sociale din întreprinderi și operează atît în procesul de elaborare a deciziilor cît și în faza de adoptare și aplicare a acestora.

Legea nr. 5/1978, la art. 54 prevede că „organele de conducere colectivă au caracter deliberativ, desfășurîndu-și activitatea în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor și adoptă hotăriri cu votul a cel puțin jumătate plus unu din numărul membrilor ce le compun. În cazurile în care președintele sau prim-vicepreședintele consiliului oamenilor muncii de la centrală are păreri diferite față de majoritatea membrilor consiliului, problema asupra căreia nu s-a realizat un acord se supune organului ierarhic superior pentru a decide. În caz de divergență între președinte și majoritatea membrilor biroului executiv al consiliului oamenilor muncii, problema asupra căreia nu s-a realizat un acord se supune consiliului oamenilor muncii pentru a decide. Hotărîrile consiliului oamenilor muncii și ale biroului executiv se consemnează în scris precizîndu-se sarcinile trasate precum și persoanele răspunzătoare de aducerea lor la îndeplinire. Lucrările de secretariat ale organelor de conducere colectivă se țin de șeful compartimentului planificare sau financiar sau de o altă persoană din aceste compartimente, desemnată de biroul executiv".

Art. 55 din același act normativ prevede în continuare următoarele : „Ședințele de lucru ale consiliului oamenilor muncii au loc o dată pe trimestru la centrale și o dată pe lună la întreprinderi ; ședințele de lucru ale biroului executiv al consiliului oamenilor muncii au loc decadal atît la centrală, cît și la întreprindere. Ședințele de lucru ale consiliului oamenilor muncii și biroului executiv pot avea loc și ori de cîte ori este nevoie, la inițiativa președintelui, prim-vicepreședintelui sau la cererea a cel puțin o treime din numărul membrilor".

Organele colective de conducere sînt ajutate în activitatea lor de către comisii pe domenii : comisia pentru productivitatea muncii și organizarea științifică a producției și muncii ; comisia pentru calitatea producției și eficiența economică ; comisia pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic ; comisia pentru aprovizionare, desfacere, export — import ; comisia pentru buna gospodărire și apărare a proprietății obștești ; comisia pentru probleme sociale ; comisia de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă.

Alături de organele colective, echipa de conducere a unei întreprinderi este întregită de persoane cu funcții de conducere și decizie : directorul, inginerul șef, contabilul șef. Desigur că pe lîngă aceste organe de conducere, importante atribuții revin și șefilor de compartimente funcționale, tehnice sau direct de producție.

2.2. Adunarea generală a oamenilor muncii

For suprem de conducere a unităților economice, adunarea generală a oamenilor muncii funcționează în toate cele trei forme organizatorice : întreprindere, centrală, unitate componentă.

a) **Adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderi.** Este constituită din totalitatea personalului propriu al întreprinderii, avînd largi atribuții, care pot fi astfel sintetizate :

— dezbate și adoptă măsurile necesare pentru realizarea planului propriu, precum și angajamentele colectivului de muncă privind depășirea indicatorilor de plan ;

— aprobă contractul colectiv de muncă ;

— dezbate și aprobă planul de venituri și cheltuieli pentru fondul destinat acțiunilor sociale și stabilește obiectivele cu caracter social care urmează a fi construite ;

— analizează mersul îndeplinirii sarcinilor de plan, pe baza dării de seamă prezentată de consiliul oamenilor muncii și adoptă măsurile corespunzătoare ;

— aprobă programul de elaborare și reexaminare a normelor de muncă și analizează activitatea desfășurată pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor și de promovarea tehnologiilor noi ;

— repartizează fondul de participare la beneficii ;

— aprobă darea de seamă anuală, pe bază de bilanț ;

— aprobă numărul de membrii în consiliul oamenilor muncii şi în biroul executiv, desemnează pe preşedinte şi alege vicepreşedinţi, reprezentanţi ai oamenilor muncii ;

— confirmă anual în funcţie cadrele de conducere şi se pronunţă asupra propunerilor de promovare în funcţii de conducere ;

— hotărăşte eliberarea din funcţie a cadrelor din conducere care au săvîrşit abateri grave sau care dau dovadă de lipsă de răspundere ;

— hotărăşte desfacerea contractului de muncă — hotărîre care este definitivă — pentru ceilalţi oameni ai muncii care se fac vinovaţi de abateri grave de la disciplina muncii ;

— hotărăşte asupra numărului de personal ce se încadrează în unitate, în strînsă corelare cu indicatorii de plan, şi repartizarea acestora pe secţii, fabrici etc.

b) Adunarea generală pe centrală. Potrivit art. 66 din Legea nr. 5/1978, „adunarea generală a oamenilor muncii pe centrală se compune din membrii consiliului oamenilor muncii al centralei, ai consiliilor oamenilor muncii din întreprinderile subordonate şi unităţile componente sau ai birourilor executive ale acestora, precum şi din reprezentanţi ai oamenilor muncii din unităţile centralei, al căror număr se stabileşte de conducerea centralei împreună cu comisia organizaţiilor sindicale ale unităţilor centralei. La adunările generale pe centrale vor participa din partea ministerelor, a celorlalte organe centrale sau locale, ministrul sau, după caz, conducătorul organului central sau local, adjuncţi ai acestora sau alţi membri ai consiliului de conducere ; la adunarea generală va participa de asemenea, reprezentantul sindicatelor, delegat de uniunea sindicatelor pe ramură".

c) Adunarea generală la unităţile componente. Potrivit art. 79 din Legea nr. 5/1978, la uzine, fabrici, exploatări, grupuri de şantiere, secţii, ateliere, loturi, autobaze şi celelalte unităţi componente se organizează adunări ale oamenilor muncii. Aceste adunări din unităţile componente aplică corespunzător atribuţiile stabilite pentru adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi. Ele se desfăşoară în perioada premergătoare desfăşurării adunărilor generale de la întreprinderi. La adunările oamenilor muncii din unităţile economice fără personalitate juridică participă membri ai consiliului oamenilor muncii sau biroului executiv pe centrală sau întreprindere, reprezentanţi ai secţiilor cu care colaborează în producţie, alte cadre care concură la bunul mers al unităţii.

d) Executarea hotărîrilor. Modul în care se execută, se urmăreşte şi se comunică executarea hotărîrilor luate de adunările generale este riguros reglementat. Astfel, art. 70 din Legea nr. 5/1978, prevede că „Consiliile oamenilor muncii au obligaţia de a analiza propunerile făcute în adunările generale, de a lua măsuri pentru aplicarea celor care se dovedesc eficiente. Propunerile făcute în cadrul adunărilor generale, care depăşesc posibilităţile de soluţionare ale organelor de conducere colectivă, se vor înainta organului căruia îi este subordonată unitatea respectivă, care în termen de 30 de zile va răspunde asupra modului de rezolvare ; consiliile oamenilor muncii din centrale vor informa organele de conducere colectivă din întreprinderi, iar acestea din urmă întregul personal muncitor, în termen de 30 de zile, asupra modului în care au fost rezolvate".

2.3. Consiliul oamenilor muncii

Organ colectiv de conducere, cu largi atribuţii consiile oamenilor muncii se înfiinţează şi funcţionează la toate tipurile de unităţi economice.

a) Consiliul oamenilor muncii din întreprinderi. Legea nr. 5/1978, la art. 33 prevede următoarele : „Consiliul oamenilor muncii se constituie din cadre cu munci de răspundere de partid şi de stat, specialişti cu înaltă experienţă, reprezentanţi aleşi ai oamenilor muncii. În unităţile unde lucrează oameni ai muncii din rîndul naţionalităţilor conlocuitoare, din consiliu fac parte şi oameni ai muncii aparţinînd acestor naţionalităţi. În funcţie de mărimea şi complexitatea întreprinderii, consiliul oamenilor muncii cuprinde 15 pînă la 35 persoane şi are următoarea componenţă :

a) preşedinte, funcţie în care este desemnat secretarul organizaţiei de partid pe întreprindere ;

b) prim-vicepreşedinte, funcţie în care este desemnat directorul întreprinderii ;

c) vicepreşedinte, funcţie în care este desemnat preşedintele comitetului sindicatului ;

d) vicepreşedinte, funcţie în care este ales un reprezentant al oamenilor muncii, muncitor care lucrează direct în producţie ;

e) vicepreşedinte, funcţie în care este desemnat secretarul organizaţiei Uniunii Tineretului Comunist ;

f) membri :

— directorii adjuncţi sau, după caz, inginerul şef şi contabilul şef ;

— şeful compartimentului controlului tehnic de calitate;

— preşedinta comisiei de femei pe întreprindere ;

— şefii unor compartimente de muncă, conducători ai celor mai importante ateliere, secţii, şantiere, uzine, precum şi specialişti de înaltă calificare şi oameni de ştiinţă.

Membrii consiliului oamenilor muncii din rîndul acestor cadre sînt numiţi de către organul căruia îi este subordonată întreprinderea pe baza propunerilor adunării generale a oamenilor muncii ; membrii consiliului oamenilor muncii din afara întreprinderii se numesc cu acordul conducerii unităţii din care fac parte :

— 7 pînă la 17 reprezentanţi ai oamenilor muncii aleşi la fiecare doi ani în adunările generale ale oamenilor muncii, din rîndul muncitorilor, maiştrilor, personalului tehnic, economic şi de altă specialitate ; cel puţin 75 la sută din numărul reprezentanţilor oamenilor muncii vor fi muncitori şi maiştri care lucrează nemijlocit în producţie.

La întreprinderile cu un număr mare de femei, preşedinţa comisiei de femei va fi desemnată şi în funcţia de vicepreşedinte al consiliului oamenilor muncii".

Consiliul oamenilor muncii are largi atribuţii pe care le sintetizăm în cele ce urmează :

— în domeniul planificării : elaborează planurile cincinale şi anuale, cu respectarea nivelurilor orientative şi a normativelor de plan stabilite de centrală şi aprobă defalcarea indicatorilor pe unităţile componente ; are competenţa să aprobe şi modificările ce se impun ;

— în domeniul organizării producţiei : aprobă structura organizatorică, regulamentul de organizare şi funcţionare, hotărăşte înfiinţarea secţiilor, atelierelor, şantierelor etc. ; stabileşte programul de elaborare şi reexaminare a normelor de muncă locale şi programul de creştere a productivităţii muncii ;

— în domeniul gestiunii întreprinderii : elaborează bugetul de venituri şi cheltuieli, aprobă bilanţul, analizează situaţia financiară şi ia măsuri pentru utilizarea cu maximum de eficienţă a fondurilor ;

— în domeniul personalului : organizează pregătirea şi perfecţionarea profesională şi de ridicare a conştiinţei socialiste ; discută şi se pronunţă asupra propunerilor de numire a noilor cadre de conducere ; hotărăşte încadrarea şi eliberarea din funcţie a personalului de conducere a uzinelor, fabricilor etc., a şefilor de secţie, ateliere etc. ; elaborează împreună cu sindicatul contractul colectiv de muncă ; analizează şi controlează aplicarea programelor de asigurarea condiţiilor de muncă şi viaţă ale personalului ; asigură constituirea şi folosirea fondului pentru construcţii de locuinţe şi alte investiţii cu caracter social ; aprobă regulamentul de ordine interioară ;

— numeşte membrii biroului executiv şi analizează periodic modul în care acest organ colectiv de conducere şi-a desfăşurat activitatea ;

— prezintă dări de seamă asupra activității întreprinderii, în fața adunării generale a oamenilor muncii.

b) **Consiliul oamenilor muncii din centrale.** Componența acestui organ colectiv de conducere este reglementată prin Legea nr. 5/1978, care la art. 44 prevede : „Consiliul oamenilor muncii al centralei, în funcție de mărimea și complexitatea acesteia, cuprinde 35 pînă la 53 membri și se compune din :

a) președinte, funcție în care este desemnat directorul general al centralei ;

b) vicepreședinte, funcție în care este desemnat secretarul comitetului de partid al întreprinderii pe structura căreia este constituită centrala ; la centralele cu aparat distinct în această funcție va fi desemnat secretarul organizației de partid a întreprinderii celei mai reprezentative ;

c) vicepreședinte, funcție în care este desemnat unul din directorii generali adjuncți ai centralei ; la centralele cu aparat distinct în această funcție va fi desemnat unul din directorii centralei ;

d) membri :

— directorii din centrală, inginerul șef și contabilul șef;

— președinți ai consiliului oamenilor muncii, președinți ai birourilor executive și alte cadre de conducere din întreprinderile subordonate și unitățile componente, numiți de conducerea organului ierarhic superior la propunerea directorului general al centralei ;

— 3 pînă la 10 membri, specialiști din cadrul centralei și din afara acesteia, cadre didactice, oameni de știință, reprezentanți ai organelor financiar-bancare și alte cadre cu experiență îndelungată și înaltă calificare ; organul ierarhic superior centralei, la propunerea directorului general, stabilește numărul acestor membrii și îi numește pe aceștia ; membrii consiliului oamenilor muncii din afara centralei se numesc cu acordul conducerii unității din care fac parte ;

— 5 pînă la 15 reprezentanți ai oamenilor muncii, muncitori și maiștri, din principalele întreprinderi subordonate sau unități componente ale centralei, aleși la fiecare doi ani în adunările generale ale oamenilor muncii din aceste unități ;

— președintele comisiei organizațiilor sindicale din unitățile centralei.

Numărul reprezentanților oamenilor muncii se stabilește de adunarea generală a oamenilor muncii pe centrală. Întreprinderile din care vor fi aleși reprezentanții oamenilor muncii se stabilesc de centrală împreună cu uniunea sindicatelor de ramură, cu acordul comitetului județean de partid din județul în care funcționează întreprinderea".

În continuare, art. 45 din aceiași lege prevede că la ședințele comisiilului oamenilor muncii al centralei în care se dezbat unele probleme de importanță deosebită pentru ansamblul activității acesteia, cum sînt aprobarea planului, a bilanțului, studii privind dezvoltarea în perspectivă, profilarea și specializarea producției în unitățile centralei, vor participa și secretarii organizațiilor de partid, directorii și președinții comitetelor sindicatelor din întreprinderile și celelalte unități ale centralei. La dezbaterea în consiliul oamenilor muncii al centralei a unor probleme care privesc activitatea unei întreprinderi subordonate centralei vor fi invitați și secretarul organizației de partid, directorul, președintele comitetului sindicatului și secretarul organizației U.T.C., din întreprinderea respectivă.

Atribuțiile consiliului oamenilor muncii din centrală se diferențiază de ale organului similar din întreprindere nu prin structura lor, ci prin sfera de cuprindere, care se referă, ca regulă generală, la toate unitățile economice componente. Printre aceste atribuții enumerăm pe cele mai importante : aprobă planurile cincinale și anuale, precum și bugetul de venituri și cheltuieli pe centrală ; aprobă pentru întreprinderile și unitățile componente modificări în structura sortimentelor produselor ce se nominalizează prin plan ; aprobă măsuri de profilare și specializare a unităților componente ; discută și se pronunță asupra propunerilor de numire a noilor cadre de conducere ale centralei ; hotărăște încadrarea și eliberarea din funcție a directorilor întreprinderilor și unităților componente etc.

c) **Consiliul oamenilor muncii din unitățile componente.** Legea nr. 5/1978, art. 78, prevede că consilii ale oamenilor muncii ale acestora se pot organiza și la unitățile economice fără personalitate juridică — uzine, fabrici, exploatări, grupuri de șantiere, stații de utilaj transport, autobaze, mari secții de producție și alte unități cu organizare similară — stabilite de consiliul oamenilor muncii al centralei sau întreprinderii din care fac parte, cu acordul biroului executiv al consiliului de conducere al ministerului sau, după caz, al comitetului executiv al consiliului popular județean. Prevederile privind organizarea și funcționarea consiliilor oamenilor muncii ale acestora, stabilite pentru întreprinderi, se aplică în mod corespunzător și unităților economice fără personalitate juridică.

Atribuțiile acestor organe de conducere colective se adaptează dintre cele pe care le au întreprinderile din componența centralei.

2.4. Biroul executiv

În cadrul unităților economice, pentru conducerea colectivă a activității operative, care comportă luarea unor decizii legate de activitatea curentă, Legea nr. 5/1978 prevede înființarea și funcționarea unor organe restrînse de conducere colectivă, denumite birouri executive.

a) **Biroul executiv al întreprinderii.** Potrivit art. 36, din Legea nr. 5/1978, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii al întreprinderii se compune din 5 pînă la 11 membri. Numărul membrilor se aprobă de adunarea generală a oamenilor muncii, iar componența nominală de către consiliul oamenilor muncii.

Biroul executiv este alcătuit din directorul întreprinderii, care îndeplinește funcția de președinte, directorii adjuncți sau, după caz, inginerul șef, contabilul șef, precum și alte cadre de conducere și specialiști din cadrul întreprinderii, numiți de consiliul oamenilor muncii din rîndul membrilor săi.

La ședințele biroului executiv participă, de regulă, secretarul organizației de partid. La dezbaterea principalelor probleme privind realizarea sarcinilor economice, precum și la cele care privesc drepturi și obligații ale oamenilor muncii, participă președintele comitetului sindicatului, secretarul organizației U.T.C., și președinta comisiei de femei.

Atribuțiile biroului executiv al întreprinderii pot fi astfel sintetizate :

— în domeniul realizării sarcinilor de plan : aprobă defalcarea pe luni a indicatorilor de plan și urmărește realizarea lor, prin folosirea rațională a utilajelor, materiilor prime și a forței de muncă ; stabilește măsuri pentru încheierea contractelor economice, de aprovizionare și desfacere la intern și la export ; aprobă balanțele materiale pentru care îndeplinește funcția de coordonator etc. ;

— în domeniul comercial și gestionarea valorilor materiale : stabilește, cu acordul beneficiarilor, prețurile și tarifele la produsele și serviciile de competența întreprinderii, precum și adaosurile și bonificațiile ce cad în sarcina lor; aprobă volumul total al cheltuielilor ce se pot face pe seama costurilor de producție pentru acțiuni publicitare (reclamă) ; analizează modul cum se realizează gestionarea bunurilor materiale și ia măsurile ce se impun ; aprobă scăderea din gestiune a lipsurilor de valori materiale constatate la inventarieri, dacă acestea nu se datoresc vreunei culpe a gestionarilor ;

— în domeniul producției : aprobă, cu acordul organului sindical din întreprindere, normele și normativele de muncă locale ; ia măsuri pentru aplicarea corespunzătoare a normelor de protecția muncii, de combatere a poluării mediului înconjurător, de prevenire și stingere a incendiilor ; stabilește măsuri pentru îmbunătățirea continuă a con-

diţiilor de muncă, eliminarea noxelor, astfel încît să se evite la maximum posibil prestarea de munci grele şi în condiţii vătămătoare ;

— în domeniul personalului : aprobă retribuţia tarifară de încadrare şi celelalte drepturi de retribuire a muncii cuvenite personalului muncitor din întreprindere ; nominalizează personalul care poate beneficia de sporuri pentru condiţii deosebite şi încadrarea în grupele I şi II de muncă în vederea pensionării, sporuri de şantier, în limita criteriilor aprobate de organul ierarhic superior ; aprobă promovarea în trepte şi gradaţii a personalului unităţii şi reducerea vechimii minime necesare pentru promovare, potrivit reglementărilor legale ; aprobă transferul în interesul serviciului fără avizul organului ierarhic superior pentru personalul de execuţie din întreprindere ; pentru personalul de specialitate cu pregătire superioară din învăţămînt, sănătate sau din alte ramuri ale economiei la care legea de domeniu prevede avizul ministerului coordonator, transferul în interesul serviciului se va face cu acest aviz ; aplică sancţiunile disciplinare, în condiţiile şi cazurile prevăzute de lege, cadrelor de conducere ale uzinelor, fabricilor, exploatărilor, grupurilor de şantiere şi altor unităţi similare, precum şi şefilor de secţii şi servicii ; aprobă, cu confirmarea organului ierarhic superior, indicatorii de plan pentru acordarea retribuţiei personalului muncitor la care nu au fost stabiliţi asemenea indicatori.

b) **Biroul executiv al centralei.** Legea nr. 5/1978, art. 47, stabileşte că biroul executiv din centrală se compune din 7 pînă la 13 membri şi este alcătuit din directorul general care îndeplineşte funcţia de preşedinte, directorii centralei, alte cadre de conducere şi specialişti din cadrul acesteia, precum şi preşedintele comisiei organizaţiilor sindicale din unităţile centrale.

Numărul membrilor biroului executiv se stabileşte de adunarea generală a oamenilor muncii, iar componenţa nominală a acestuia de către consiliul oamenilor muncii al centralei.

Atribuţiile biroului executiv al centralei se deosebesc calitativ prin acea că ele privesc activitatea curentă atît a centralei cît şi a unităţilor economice (inclusiv întreprinderi) componente. Ele sînt stabilite prin art. 48 din Legea nr. 5/1978.

c) **Biroul executiv al unităţilor componente.** Potrivit art. 78, din Legea nr. 5/1978 se pot înfiinţa birouri executive şi la unităţile economice fără personalitate juridică.

Normele de organizare şi funcţionare a birourilor executive din cadrul unităţilor componente sînt aceleaşi ca acelea arătate pentru întreprinderi.

2.5. Directorul de întreprindere — directorul general de centrală

Conducerea directă a unităţilor economice se realizează prin directori şi, respectiv directori generali.

a) **Directorul întreprinderii.** Legea nr. 5/1978, art. 39, prevede că directorul întreprinderii asigură conducerea curentă a unităţii, aduce la îndeplinie hotărîrile consiliului oamenilor muncii şi ale biroului executiv, precum şi sarcinile stabilite de organul căruia îi este subordonată întreprinderea, în care scop are o gamă largă de atribuţii, pe care le reproducem în cele ce urmează :

— ia măsuri pentru realizarea tuturor indicatorilor ce revin întreprinderii din planul naţional unic de dezvoltare economică şi socială şi din bugetul de stat, creşterea laturilor calitative ale activităţii de producţie, buna organizare a producţiei şi a muncii, ridicarea continuă a eficienţei economice a activităţii întreprinderii, crearea condiţiilor corespunzătoare de muncă pentru întregul personal muncitor ;

— stabileşte măsuri pentru îmbunătăţirea calităţii produselor, aprobă normele tehnice de întreprindere, organizează controlul tehnic de calitate pe faze de fabricaţie, asigură documentaţiile tehnice pentru realizarea de produse noi şi modernizarea celor existente, precum şi mijloacele corespunzătoare de măsurare şi control ;

— stabileşte măsuri pentru aprovizionarea ritmică, corespunzător cerinţelor procesului de producţie, cu materii prime, materiale, combustibili şi energie, asigurînd aplicarea măsurilor adoptate pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale, eliminarea cheltuielilor neproductive, optimizarea stocurilor de valori materiale ;

— aprobă planurile de transport cu mijloace proprii, urmăreşte şi răspunde de utilizarea corespunzătoare a acestora ;

— asigură şi răspunde de organizarea controlului financiar preventiv, controlului finaciar intern, controlului ierarhic operativ curent şi a inventarierii patrimoniului unităţii, precum şi a aplicării măsurilor privind integritatea patrimoniului întreprinderii şi recuperarea pagubelor aduse avutului obştesc ;

— aprobă compensarea cantitativă a lipsurilor cu plusurile constatate la inventariere, potrivit normelor legale ; stabileşte termenele de efectuare a inventarierii patrimoniale ;

— încadrează şi eliberează din funcţie personalul de execuţie din unitate şi alt personal care nu este prevăzut în competenţa organelor de conducere colectivă ;

— ia măsuri pentru cunoaşterea de către întregul personal muncitor a hotărîrilor de partid şi actelor normative care vizează activitatea unităţii şi asigură respectarea întocmai a acestora ;

— asigură aplicarea principiului muncii colective în activitatea desfăşurată de către biroul executiv ; urmăreşte ca fiecare membru al biroului executiv să participe activ la rezolvarea problemelor, să îndeplinească sarcinile ce-i sînt încredinţate ;

— asigură informarea operativă a membrilor consiliului oamenilor muncii şi biroului executiv asupra desfăşurării activităţii unităţii, a principalelor probleme rezolvate şi a măsurilor adoptate.

b) **Directorul general al centralei.** Lege nr. 5/1978, prin art. 50, stabileşte că directorul general asigură conducerea curentă şi aduce la îndeplinire hotărîrile consiliului oamenilor muncii, ale biroului executiv şi ale adunării generale a oamenilor muncii pe centrală. De asemenea, îndeplineşte sarcinile organului ierarhic superior căruia îi este subordonată centrala.

Prin actul normativ citat sînt arătate, în mod detaliat atribuţiile care revin directorului general de centrală, care sînt specifice unui organ de conducere la nivelul marilor unităţi coordonatoare.

c) **Directorul — organ al unităţii economice.** În literatura de specialitate şi în practică s-a pus problema : În ce calitate acţionează un director de întreprindere ? La această întrebare dă răspuns parţial art. 40 din Legea nr. 5/1978, potrivit căruia „Directorul întreprinderii angajează unitatea în raporturile cu persoanele juridice şi fizice, precum şi în faţa organelor jurisdicţionale. De asemenea, poate da împuternicire de reprezentare în acest scop şi altor cadre din întreprinderea respectivă".

Din textul citat rezultă că directorul unităţii nu intră direct şi personal în astfel de relaţii cu celelalte persoane juridice sau fizice, ci ca organ al unităţii, în numele acesteia şi pentru ea, iar actul său licit sau ilicit este considerat ca actul juridic al persoanei juridice însăşi.

Pentru a evita eventuale confuzii, precizăm că în astfel de relaţii cu alte persoane (fizice sau juridice) directorul nu are calitatea de parte în contract. Această calitate o poate avea numai întreprinderea. În limitele competenţei sale, directorul reprezintă şi angajează întreprinderea faţă de alte persoane juridice sau fizice, iar actele sale făcute în cadrul puterilor conferite sînt considerate ca înseşi actele organizaţiei socialiste.

3. AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ

3.1. Noțiune — elemente componente

Cînd am analizat personalitatea juridică a întreprinderii, am arătat că o trăsătură caracteristică a acesteia o constituie dreptul la un patrimoniu propriu, format dintr-o fracțiune a proprietății unice de stat asupra mijloacelor de producție, patrimoniu menit să creeze condițiile materiale indispensabile îndeplinirii obiectului de activitate atribuit prin actul de înființare. Existența acestui patrimoniu implică, în mod necesar, administrarea, gospodărirea și gestionarea lui, indiferent de tipul de întreprindere căruia îi aparține ; cu alte cuvinte, gestionarea patrimoniului propriu, în sensul larg al termenului, care cuprinde nu numai activitatea de evidență și conservare, ci, în primul rînd, aceea de administrare, respectiv de gospodărire, în scopul realizării obiectului de activitate, este o latură inseparabilă a conceptului de conducere a întreprinderii

După apariția întreprinderilor de stat, activitatea de administrare a patrimoniului acestora a fost supusă unor reglementări și principii, cunoscute sub noțiunea generică de gospodărire chibzuită, gospodărire socialistă și, mai recent, sub aceea de gestiune economică. Evident, acești termeni exprimau un anumit stadiu de dezvoltare a principiilor de conducere și gestionare economică a întreprinderilor, care, printre altele, nu excludeau ideea subvenționării lor, autofinanțarea nefiind ridicată la rangul de regulă imperativă, generalizată.

Autogestiunea economico-financiară, în conceptul actualului mecanism de funcționare al întreprinderii, se deosebește de formele anterioare de gestiune economică, printr-o serie de trăsături proprii, care dau elementelor sale componente un conținut calitativ nou.

a) **Autogestiunea** întreprinderii este o consecință directă, așa cum am arătat, a existenței patrimonului propriu. Dar, în noul concept autogestiunea nu se rezumă numai la gestionarea și administrarea valorilor materiale care compun patrimoniul. Într-o accepțiune largă prin autogestiune se înțelege autoadministrarea pe fiecare subunitate (secție, atelier etc.) și pe întreaga întreprindere, astfel încît cheltuielile efectuate să fie mai mici decît valoarea produsului nou creat, adică activitatea depusă să fie rentabilă, în condiții de respectare întocmai a parametrilor calitativi prevăzute în actele normative sau prin contracte

Așadar, trăsătura calitativ nouă a autogestiunii constă în urmărirea rentabilității pe fiecare loc de muncă și pe total întreprindere, ceea ce permite depistarea supapelor de scurgere a cheltuielilor neeconomicoase și, implicit, de închiderea lor.

b) **Autofinanțarea,** imperativ al mecanismului economico-financiar, este principiul care obligă întreprinderea să funcționeze la un grad de eficiență ridicat, care să permită, prin beneficiile realizate, să restituie fondurile inițiale primite și să-și constituie fonduri proprii, ceea ce înseamnă, implicit să se excludă orice formă de subvenționare de la bugetul statului. Evident, autofinanțarea nu oprește utilizarea de credite, dar acestea se acordă în baza unui plan riguros elaborat pe economie și cu respectarea principiilor autogestiunii : întreprinderile primesc credite bancare prin încheierea de contracte și plătesc dobînzi pentru folosirea lor, care, în cazul nerambursării cotelor de credit la termenele stabilite, devin penalizatoare, fapt care se regresează, negativ, asupra cheltuielilor generale.

Autogestiunea și autofinanțarea — laturi inseparabile ale autoconducerii întreprinderii — sînt reunite în documentele de partid, în dreptul economic și în literatura de specialitate sub denumirea de **autogestiune economico-financiară.**

c) **Rentabilitatea,** rezultat al unei autogestiuni cu eficiență ridicată, este o condiție esențială impusă de lege pentru funcționarea oricărei întreprinderi. Nivelul rentabilității este astfel stabilit încît să asigure un anumit beneficiu minim, planificat. Dimensionarea beneficiului fiecărei întreprinderi reprezintă în sine un complex proces de calcul al eficienței economice a activității destinate evidențierii rezervelor existente și posibilităților de creștere a rentabilității.

Normele de drept care reglementează regimul beneficiilor stimulează interesul întreprinderii de creștere continuă a gradului de rentabilitate. Astfel, **în condițiile în care se realizează beneficiul planificat** o cotă parte se prelevă la buget, restul rămînînd la dispoziția acestora pentru a constitui următoarele fonduri : a) fondul de dezvoltare economică ; b) fondul mijloacelor circulante ; c) fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; d) fondul pentru acțiuni sociale ; e) fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii ; f) fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ; g) fondul pentru protecția muncii ; h) alte fonduri prevăzute de dispoziții legale. **În cazul în care întreprinderea depășește beneficiul planificat, partea peste plan** se împarte în două cote, avînd următoarele destinații : pînă la 60% se lasă la dispoziția întreprinderii, iar 40% și mai mult se prelevă pentru societate ; partea care revine întreprinderii, după ce se diminuează cu o cotă ce se prelevă ca vărsămînt la buget și cu sumele care au alte destinații prevăzute de lege, se utilizează pentru suplimentarea următoarelor fonduri ce se află la dispoziția sa : a) fondul de dezvoltare economică ; b) fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; c) fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii.

d) **Cointeresarea personalului** este o componentă a autogestiunii economico-financiare și se realizează prin sistemul de retribuire după cantitatea și calitatea muncii. S-a accentuat rolul sistemului de retribuire în cointeresarea și mobilizarea colectivelor de oameni ai muncii prin măsuri care au vizat creșterea ponderii acordului global, introducerea participării tuturor lucrătorilor la beneficii ca venit direct în funcție de realizarea indicatorilor de eficiență, creșterea retribuției sociale. S-a mai vizat, de asemenea, obținerea unei mai strînse legături între rezultatele activității economice și nivelul veniturilor directe, între veniturile directe ale fiecărui om al muncii în parte și rezultatele întregului colectiv.

La Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., din 1—2 iunie 1982, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a subliniat că ar trebui ca oamenii muncii să participe direct la dezvoltarea mijloacelor de producție. „În acest sens, ar fi poate bine să ne gîndim ca circa 70 la sută din mijloacele fixe, din fondurile de bază ale unei unități, să fie proprietate comună, dată în administrare, în gospodărire și pentru dezvoltare, colectivului de oameni ai muncii respectiv, iar circa 30 la sută din mijloacele de bază să aparțină oamenilor muncii din unitatea respectivă, pe baza participării fiecăruia cu o contribuție corespunzătoare". În continuare, secretarul general al partidului a subliniat că „o asemenea reglementare consider că ar întări răspunderea, în calitate de proprietari, a oamenilor muncii, preocuparea pentru buna desfășurare a activității economice, pentru autoconducere și autogestiune".

e) **Autonomia funcțională** a întreprinderii este considerată în literatura de specialitate un element component al autogestiunii economico-financiare. În fapt, autonomia funcțională este o consecință directă a personalității juridice, datorită căreia întreprinderile dispun de un sistem de conturi propriu, de evidență contabilă și bilanț și de dreptul de a intra în raporturi juridice, contractuale, financiare și de altă natură, cu alte unități socialiste și cu personalul propriu. Se subliniază, pe drept cuvînt în literatura de specialitate, că autonomia funcțională se înțelege în raporturile directe între întreprinderi și nu față de economia națională, în raport cu care acestea nu sînt autonome, ci sînt integrate în sistemul unic de planificare.

3.2. Planul economic al întreprinderii — indicatorii utilizați.

Am arătat că o latură importantă a mecanismului economico-financiar al întreprinderii îl constituie organizarea activității potrivit cu prevederile de plan, care constitue

o secvență din planul național unic de dezvoltare economico-socială. Așa fiind, activitatea de conducere și autogestionare se concentrează în direcția realizării prevederilor de plan, prevederi exprimate prin indicatori economici și financiari.

a) **Mecanismul elaborării planului economic.** Legea nr. 8/1972, stabilind principiul potrivit căruia activitatea de elaborare a planului cincinal pornește de la întreprinderi, stabilește că pentru încadrarea propunerilor acestora în opțiunile generale ale dezvoltării economice, în prealabil, se formulează niveluri orientative și normative de plan. Art. 13 din lege stabilește că „nivelurile orientative se exprimă prin limite minime pentru produsele fizice de bază, producția valorică și export și limite maxime pentru volumele de investiții și import. Normativele de plan reprezintă sarcini minime pentru productivitatea muncii, valorificarea materiilor prime, producția și beneficiile la 1 000 lei fonduri fixe și maxime pentru costurile de producție și cheltuielile materiale, consumurile de materii prime, materiale, combustibili și energie".

În baza nivelurilor orientative, întreprinderile — în calitate de titulare de plan —, în conlucrare cu organele ierarhic superioare, elaborează propunerile de plan ; centralele și alte organe ierarhic superioare ale întreprinderilor asigură integrarea și corelarea propunerilor acestora, după care transmit ministerului din care fac parte, precum și Comitetului de Stat al Planificării, proiectul de plan.

Potrivit normelor de drept prevederile proiectului planului cincinal întocmit și corelat în profil departamental de ramură și teritorial se dezbat și se adoptă de adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi și centrale și de organele de conducere colectivă din ministere, celelalte organe centrale și de consiliile populare.

Proiectul planului național unic elaborat de Consiliul de Miniștri se examinează de către Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și de Camera Legislativă a Consiliilor Populare, după care se prezintă spre adoptare Marii Adunări Naționale.

După adoptarea planului cincinal de către M.A.N., acesta se desfășoară pe ministere și alte organe centrale, centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, prin decret al Consiliului de Stat. La rîndul lor, aceste organe defalcă pe unități direct subordonate prevederile planului național unic. Întreprinderile, în posesia fracțiunii din planul național unic, o defalcă pe subunități, secții și ateliere, luînd măsurile necesare pentru realizarea ei. Prima măsură care se ia— prevede art. 19 din lege — este aceea de „contractare integrală a desfacerii producției și aprovizionării tehnico-materiale, în condițiile legii".

Prevederile planului cincinal sînt actualizate anual în funcție de : resurse noi apărute și posibilitățile de utilizare mai bună a fondurilor de producție și a forței de muncă ; de stadiul realizării programului de investiții ; de evoluția cererii pe piața internă și externă etc. Actualizarea prevederilor planului anual se aprobă, la propunerea Consiliului de Miniștri, prin decret al Consiliului de Stat, cu cel puțin șase luni înainte de începerea executării planului.

b) **Principalii indicatori folosiți de întreprinderi.** Perfecționarea mecanismului economico-financiar a impus o nouă ierarhizare, o îmbunătățire, a indicatorilor de eficiență. S-a urmărit pe această cale să se plaseze în frunte acei indicatori care să ofere o mai bună posibilitate de comensurare a eforturilor proprii ale unităților economice, a contribuției acestora la creșterea venitului național și prin urmare o mai bună cunoaștere atît a cerințelor reale ale întregii economii naționale cît și a rezultatelor activităților economice desfășurate. Noua ierarhizare a sistemului de indicatori este astfel chemată să le mărească contribuția la fundamentarea cît mai exactă a sarcinilor de plan în domeniile producției, productivității muncii, valorificării materiilor prime și materialelor, reducerii costurilor de producție, cu un cuvînt, la întărirea autogestiunii economico-financiare, a întreprinderii, la lărgirea răspunderii ei față de o cît mai bună administrare a bunurilor materiale pe care societatea i le-a încredințat.

Ca urmare, tabloul indicatorilor folosiți în analiza activității economice a întreprinderilor este următorul : valoarea producției nete — în industrie, agricultura de stat, construcții, transporturi ; indicatori fizici ; fondul total de timp de muncă al întreprinderii ; sistemul extins și perfecționat al indicatorilor și normativelor de eficiență ; fonduri fixe ; capacitățile ce se pun în funcțiune ; valoarea producției marfă : valoarea producției globale ,acestea două din urmă pentru exprimarea volumului de activitate a unor indicatori de eficiență precum și a ritmurilor de creștere. Se constată din această enumerare că indicatorul valoarea producției globale ce deținea locul fruntaș în ierarhia vechiului sistem de indicatori se situează pe ultimul loc fiind înlocuit cu indicatorul valoarea producției nete. Într-adevăr, indicatorul valoarea producției nete și a producției fizice exprimă activități de rezultate și vizează în primul rînd aspecte de calitate, de eficiență.

3.3. Sistemul de credite bancare — categorii de credite

Am arătat mai sus că autofinanțarea întreprinderii prin constituirea de fonduri proprii nu exclude utilizarea de credite bancare. Întreprinderile, oricare ar fi obiectul lor de activitate, pentru a funcționa și pentru a se dezvolta au nevoie de importante resurse financiare pe care le realizează, alături de fondurile proprii, pe calea creditelor bancare, reglementate prin Legea finanțelor (nr. 9/1972).

a) **Resursele de finanțare a întreprinderilor.** Legea menționată reglementează atît finanțarea mijloacelor circulante, cît și a investițiilor și anume :

— finanțarea mijloacelor circulante se asigură din fondurile proprii care au această destinație, din alte resurse temporar aflate la dispoziția lor, precum și din credite bancare ;

— finanțarea investițiilor se asigură din fondul propriu de dezvoltare economică, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social și fondul propriu al centralei pentru finanțarea investițiilor, la care se pot adăuga credite bancare.

Așadar, atît finanțarea mijloacelor circulante, cît și a investițiilor poate fi, și este în mod curent, întregită cu credite bancare.

În funcție de destinația și durata creditelor, acestea pot fi :

— pe termen scurt, de pînă la 12 luni, categorie în care se înscriu cele pentru mijloace circulante ; peste acest termen se pot acorda credite pentru produsele cu ciclu de producție mai mare de un an, pentru cheltuielile de organizare a șantierelor, precum și în alte cazuri admise de normele de drept ;

— pe termen lung, categorie în care se înscriu cele pentru investiții și pentru care se acordă termene de pînă la 15 ani, iar în agricultură de pînă la 25 ani.

b) **Categorii de credite pe termen scurt.** Se acordă pe baza planului de credite și a bugetului de venituri și cheltuieli fiind destinate finanțării activității curente de producție și de circulație a mărfurilor. Aceste credite se acordă de bănci, după caz, pentru :

— efectuarea aprovizionării destinate producției contractate pentru intern și export și pentru acoperirea cheltuielilor aferente ;

— finanțarea stocurilor și a cheltuielilor sezoniere formate ca urmare a achiziționării, contractării și prelucrării materiilor prime agricole ș.a. ;

— reîntregirea fondurilor încorporate în produse livrate, lucrări executate și servicii prestate, aflate în curs de încasare ;

— acoperirea cheltuielilor planificate care depășesc în unele trimestre veniturile, inclusiv pentru introducerea tehnicii noi ;

— finanțarea stocurilor de produse, mărfuri, ambalaje și alte active ;

— finanțarea activității de service, a mărfurilor trimise la probe, încercări, depozite sau consignație în străinătate și a exponatelor la tîrgurile sau expozițiile internaționale.

Alături de categoriile de credite de mai sus, care se acordă în baza unei riguroase planificări, în anumite situații întreprinderile mai pot beneficia și de credite neplanificate, menite să soluționeze unele nevoi temporare ale întreprinderilor. În cazurile în care o întreprindere se află într-o situație financiară precară, poate beneficia de **credite pentru refacerea capacității de plată**, care se acordă cu dobîndă majorată și sînt destinate pentru plata aprovizionărilor, a lucrărilor executate și a serviciilor prestate de terți, în conformitate cu contractele economice încheiate. Creditele se acordă pe o durată de cel mult 6 luni, iar în cazurile justificate, cu aprobarea centralei băncii, pînă la 12 luni.

c) **Credite pentru export.** Fabricarea și livrarea mărfurilor pentru export constituie, sub toate aspectele, activități mai complexe în raport cu cele destinate pieței interne. Stabilirea prin contractele comerciale internaționale de export a unor condiții diferite de finisare, ambalare și expediere, aminarea uneori a livrărilor din motive independente de voința producătorilor, în general, intercalarea factorului timp între momentul în care mărfurile sînt gata pentru export și momentul încasării contravalorii lor, în lei, sînt elemente specifice care trebuie luate în seamă și care impun creditarea întreprinderilor producătoare după reguli proprii, avantajoase, menite să stimuleze și pe această cale activitatea de export.

Plecînd de la factorii enumerați, întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export pot beneficia de următoarele categorii de credite :

— **credite cu funcții de avans asupra producției de export contractate ;** se acordă, fără dobîndă, pentru contractele de export de mașini, utilaje, echipamente, instalații complexe etc, într-o cotă de 10 din valoarea contractului;

— **credite pentru mărfurile ce nu pot fi expediate ;** se pot acorda într-o cotă de 20% din valoarea mărfurilor complet terminate, pregătite pentru export, executate în condițiile și la termenele stabilite prin contractele externe și interne, lotizate, ambalate și pregătite pentru expediere, dar care nu au putut fi exportate din motive independente de unitățile producătoare ; se acordă lunar, fără dobîndă ;

— **credite pe documente de transport ;** se acordă, fără dobîndă, într-o cotă de 20% din valoarea mărfurilor expediate ; de aceste credite beneficiază toate întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export, indiferent de faptul dacă au beneficiat sau nu de avansul de 10% sau dacă au fost creditate cu 20% pentru neexpedierea mărfurilor la timp din motive ce nu le sînt imputabile : cu alte cuvinte, o întreprindere producătoare poate beneficia atît de credite cu funcție de avans, de 10%, apoi de credite pentru imposibilitatea expedierii, de 20%, precum și de credite „pe documente de transport", de 20% ; cum foarte bine poate să beneficieze numai de ultima categorie de credite — de 20% —, dacă nu a avut vocație pentru creditele din primele două categorii ;

— **credite cu dobîndă, pînă la încasarea în lei a prețului în valută ;** aceste credite nu pot depăși 90 de zile de la acordare ;

— **creditele bancare aferente cotei de garanție ;** se acordă în cazul exporturilor de mașini, utilaje și instalații complexe, în măsura în care la decontarea contravalorii mărfurilor livrate întreprinderea de comerț exterior a reținut o cotă reprezentînd garanții tehnice acordate în contractul comercial extern.

Rambursarea creditelor din categoriile celor de mai sus se face la o scadență care nu poate fi determinată cu precizie la data acordării, fiind în funcție de momentul în care întreprinderile de comerț exterior decontează către întreprinderile producătoare contravaloarea în lei a prețului în valută.

3.4. Bugetul de venituri și cheltuieli — instrument de realizare a autogestiunii economico-financiare

Bugetul de venituri și cheltuieli se caracterizează prin aceea că se elaborează în baza celorlalte planuri (economice și financiare), fiind astfel un instrument de sinteză financiară, de conducere și de urmărire a realizării autogestiunii economico-financiare a întreprinderii. Constituind un plan financiar al întreprinderii, bugetul de venituri și cheltuieli urmează toate principiile și regulile de elaborare a oricărui plan, conținutul lui, procedura de întocmire și condițiile de modificare fiind riguros reglementate prin Legea finanțelor (nr. 9/1972).

a) **Elemente componente.** Actul normativ indicat arată că bugetul de venituri și cheltuieli cuprinde : veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare din activitatea acestora, încasările din activitatea de comerț exterior, fondurile proprii ce se constituie la dispoziția sa, creditele bancare, vărsămintele la bugetul de stat, alte venituri, resurse și cheltuieli. . Pentru a se realiza o imagine mai exactă asupra principalului capitol din buget, respectiv capitolul I, intitulat „Venituri, cheltuieli și rezultatele întreprinderii", considerăm util să redăm elementele sale esențiale :

— **la venituri :** încasări din vînzarea producției marfă la intern ; încasări din vînzarea producției marfă la export ; încasări din desfacerea mărfurilor cu amănuntul prin magazine proprii ; încasări din executarea de lucrări și prestații pentru terți ; încasări din alte activități ; alte posturi, cum ar fi diferențe de preț nefondate, depășirea în unele trimestre a cheltuielilor în raport cu veniturile etc. ;

— **la cheltuieli :** cheltuieli aferente producției marfă vîndute și încasate ; cheltuieli pentru executări de lucrări și prestații pentru terți ; cheltuieli de circulație ; cheltuieli pentru alte activități ; prelevări pentru societate din valoarea producției nete ; impozit pe circulația mărfurilor ; alte cheltuieli ;

— **beneficiile,** reprezintă diferența dintre totalul veniturilor și cel al cheltuielilor.

Celelalte secțiuni ale bugetului de venituri și cheltuieli sînt : capitolul II — fonduri proprii, creditele și destinația lor ; capitolul III — vărsăminte la buget ; capitolul IV — date informative privind producția netă, producția globală, fondul total de retribuirea muncii etc ; capitolul V — restituirea fondurilor bănești primite de la societate.

b) **Elaborare — aprobare.** Dreptul economic prevede că bugetul de venituri și cheltuieli se elaborează de către organul de conducere colectivă al fiecărei unități socialiste, pe baza indicatorilor de plan și se adoptă, potrivit legii, de către adunarea generală a oamenilor muncii, care stabilește și măsurile ce se impun pentru realizarea acestora. Acestea, elaborîndu-se anual, se defalcă pe trimestre și luni, ceea ce permite analiza executării lui pe perioade de plan mai scurte, confirmîndu-și astfel caracterul de instrument curent de lucru pentru organul colectiv de conducere.

Dacă întreprinderile au în componența lor fabrici, grupuri de șantiere, exploatări și alte subunități care au organizată evidență contabilă proprie și urmăresc, deci, distinct, rezultatele lor economice, acestea întocmesc separat bugete de venituri și cheltuieli ; aceste bugete se integrează apoi în bugetul de venituri și cheltuieli al unității din care fac parte.

Bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderii se integrează în sistemul bugetelor de venituri și cheltuieli care se întocmesc de către centrale, ministere sau alte organe centrale și locale, în concordanță cu planul național unic, bugetul de stat, planurile de credite și planul financiar centralizat, cu scopul final de a asigura echilibrul financiar pe ansamblul economiei naționale.

c) **Funcții economice.** Conceput ca un instrument concret de autoconducere, bugetul de venituri și cheltuieli are două funcții principale : funcția de planificare financiară

și funcția de urmărire și control a executării planurilor și indicatorilor economici.

Funcția de planificare financiară se realizează prin conversiunea valorică a principalilor indicatori de plan, astfel încît se obține un tablou de bord care cuprinde, în valori absolute, sarcinile de producție și de comercializare a producției, mijloacele financiare și modalitățile de realizare a acestora, în condiții de eficiență cît mai ridicată, materializate în beneficiile întreprinderii.

Structura bugetului de venituri și cheltuieli permite, încă în perioada de elaborare a planurilor, să se coreleze indicatorii financiari cu cei economici : înscrierea în buget, la poziția „încasări din vînzarea producției marfă" a producției fizice care este fundamentată integral pe contractele economice de livrare ; includerea în costuri a unor cheltuieli strict necesare etc. Cu alte cuvinte, prin conținutul său, bugetul de venituri și cheltuieli permite încă din faza de elaborare să fie cunoscute situațiile în care elementele valorii producției nete sînt bine sau insuficient fundamentate, dînd astfel posibilitatea conducerii colective să adopte noi măsuri, de ordin tehnic sau organizatoric, pentru reducerea consumurilor și defalcarea rațională a nivelului total al cheltuielilor. Asemenea măsuri au menirea să prevadă greutățile ce pot să apară pe parcursul executării bugetului de venituri și cheltuieli, asigurînd din timp realizarea beneficiilor planificate (și atunci cînd este posibil, depășirea lor).

Funcția de control se manifestă prin aceea că bugetul de venituri și cheltuieli facilitează organelor colective de conducere să urmărească modul în care se aduc la îndeplinire prevederile principalilor indicatori : marfă vîndută și încasată, modul de formare a valorii producției nete, pe elementele sale componente etc.

Funcția de control a bugetului se manifestă și prin urmărirea pe linie contabilă a modului de executare a acestuia ; astfel, prin metodologia de întocmire a bilanțului contabil, întreprinderile sînt obligate să prezinte o anexă la acest document de sinteză, intitulat „Execuția bugetului de venituri și cheltuieli — cap. I, venituri, cheltuieli și rezultatele întreprinderii".

Pentru ca funcția de control a bugetului de venituri și cheltuieli să se manifeste pe deplin, este necesară o condiție prealabilă, esențială : adoptarea de către organul de conducere colectivă a întreprinderii, **ca metodă permanentă a controlului exercitat prin acest instrument financiar** ; ceea ce implică cu necesitate ca cel puțin la încheierea fiecărei luni să se analizeze modul de executare a bugetului de venituri și cheltuieli, pe perioada expirată, să se depisteze cauzele reale a unor eventuale nerealizări și să se ia măsurile corespunzătoare. Nu trebuie uitat că o autoconducere științifică presupune, înainte de toate, folosirea de metode moderne, științifice, de conducere. Or, conducerea pe baza bugetului de venituri și cheltuieli se înscrie ca o metodă științifică, verificată în practica curentă a unor întreprinderi, fără de care nu se poate presupune aplicarea principiilor care guvernează autogestiunea economico-financiară.

dr. AL. DETEȘAN

Intrebări și răspunsuri

● **Trustul Instalații-montaj, Brașov ; Exploatarea de gospodărie comunală și locativă, Luduș ; Întreprinderea pentru industrializarea sfeclei de zahăr, Podari, Dolj ; Întreprinderea „Electrocentrale", Hațeg ; Cooperativa „Arta pielăriei", Bistrița ; Întreprinderea de geamuri, Buzău ; S.M.A. Topoloveni ; Întreprinderea de morărit și panificație, Ploiești ; Secția de gospodărie comunală și locativă, Hațeg ; Depozitul U.J.C.C., Curtea de Argeș ; Spitalul orășenesc, Carei ; Inspectoratul silvic, Slobozia ; I.A.S. Toporu, Giurgiu ; S.M.A. Buziaș ; I.C.S. mărfuri alimentare, Sibiu ; Întreprinderea minieră, Motru ; Întreprinderea de coloranți „Colorom", Codlea ; Întreprinderea „Polux", Ploiești ; C.A.P. Dobrovăț, Iași ; Schela extracție, Moșoaia, Argeș ; Întreprinderea de utilaj minier, Rogojelu, Rovinari ; Spitalul orășenesc, Baia de Aramă ; Întreprinderea de încălțăminte „Hușana", Huși ; Grupul de șantiere, Pitești ; Întreprinderea tehnoutilaj, Odorheiul Secuiesc ; Depozite UJECOOP, Sînnicolaul Mare ; Direcția județeană de poștă, Baia Mare ; Întreprinderea de exploatare industrială a agregatelor minerale, Tulcea ; Schela de foraj, Craiova ; I.A.S. Poiana, Turda ; Cooperativa „Dunărea", Zimnicea ; Întreprinderea de sticlărie menaj, Berca, Buzău ; Asociația economică de stat și cooperatistă, Viziru, Brăila ; Întreprinderea mecanică, Bistrița ; Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Mureș, Reghin ; Olga Musteață, Iași ; Nicolae Hoanță, Sibiu ; Constantin Crăciun, Alexandria ; Ioan Toma, Iași ; Dan Mircea, Cociuba Mare, Bihor** — Am primit și reținut comenzile dv. pentru lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z". Reeditarea acestei lucrări a fost prevăzută pentru trimestrul I 1983. Prima ediție a fost epuizată.

● **Asociația locatarilor 86, Bacău ; Maria Bucu, Iași** — Noua lucrare privind administrarea imobilelor este sub tipar.

● **Ionel Cirlomănescu, Tecuci** — De mai mulți ani nu mai avem în stoc lucrarea „Gestionarea și controlul valorilor materiale și bănești".

● **C.A.P. Tansa Negrești, Iași** — Lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z" a fost editată într-un număr corespunzător cu comenzile primite pînă la data tipăririi. Cînd și cu ce document de plată ați virat suma respectivă ? Pentru toți abonații care au virat în ultimul timp sumele pentru lucrarea amintită, există la I.S.I.A.P. evidența scriptică necesară. După reeditarea acestei lucrări, toți acești abonați vor fi serviți cu prioritate.

● **Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru vagoane — Arad** — Inițialele instituției dv. menționate pe dispoziția de plată n-au fost înțelese de contabilitatea I.S.I.A.P. Suma respectiva a fost revirată.

● **Jenică Tudorache, Gh. Gheorghiu-Dej** — Sînteți în evidențele I.S.I.A.P. cu un abonament începînd cu luna martie. Deci și pentru această luna trebuia să primiți — de la organul de difuzare a presei din localitatea dv. — numerele apărute.

● **Grupul de șantiere construcții-montaje și reparații în industria chimică, Piatra Neamț (1019/27 aprilie) ; Întreprinderea Combustibilul, București (5244/14 aprilie) ; Direcția comercială județeană, Maramureș (5420/14 aprilie) ; Întreprinderea de cercetare și producție materiale semiconductoare, București (7751/22 aprilie) ; Depoul C.F.R. Simeria (5284/14 aprilie) ; Centrala de mecanizare pentru construcții industriale, Întreprinderea de reparații, Brăila (1301/5 mai) ; Întreprinderea avicolă de stat, Brașov (1116/7 mai) ; Întreprinderea cinematografică a județului Timiș (4 iunie)** — În paranteze sînt numerele coletelor poștale și datele de prezentare a lucrării la oficiul poștal de mesagerie. Dacă nu le ridicați — credem că ați fost și reavizați — nu mai putem să le reexpediem.

● **Stroe Pancea, Buzău ; Industria laptelui, Constanța ; Direcția județeană drumuri și poduri, Timișoara** — Nu v-ați prezentat la poștă pentru a ridica cotele trimise de I.S.I.A.P. Vi se vor restitui sumele respective.

● **Întreprinderea de transport specializat pentru agricultură și industrie alimentară, Cluj-Napoca** — Trebuia să specificați pe mandatul poștal ce reprezintă suma virată. Pentru suma respectivă primiți un abonament la revistă și veți mai primi trei exemplare din Cartea C.A.P.

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL BIHOR

O puternică manifestare a unității întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, expresie profundă a hotărîrii ferme a tuturor oamenilor muncii de a înfăptui neabătut Programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul străbun al României

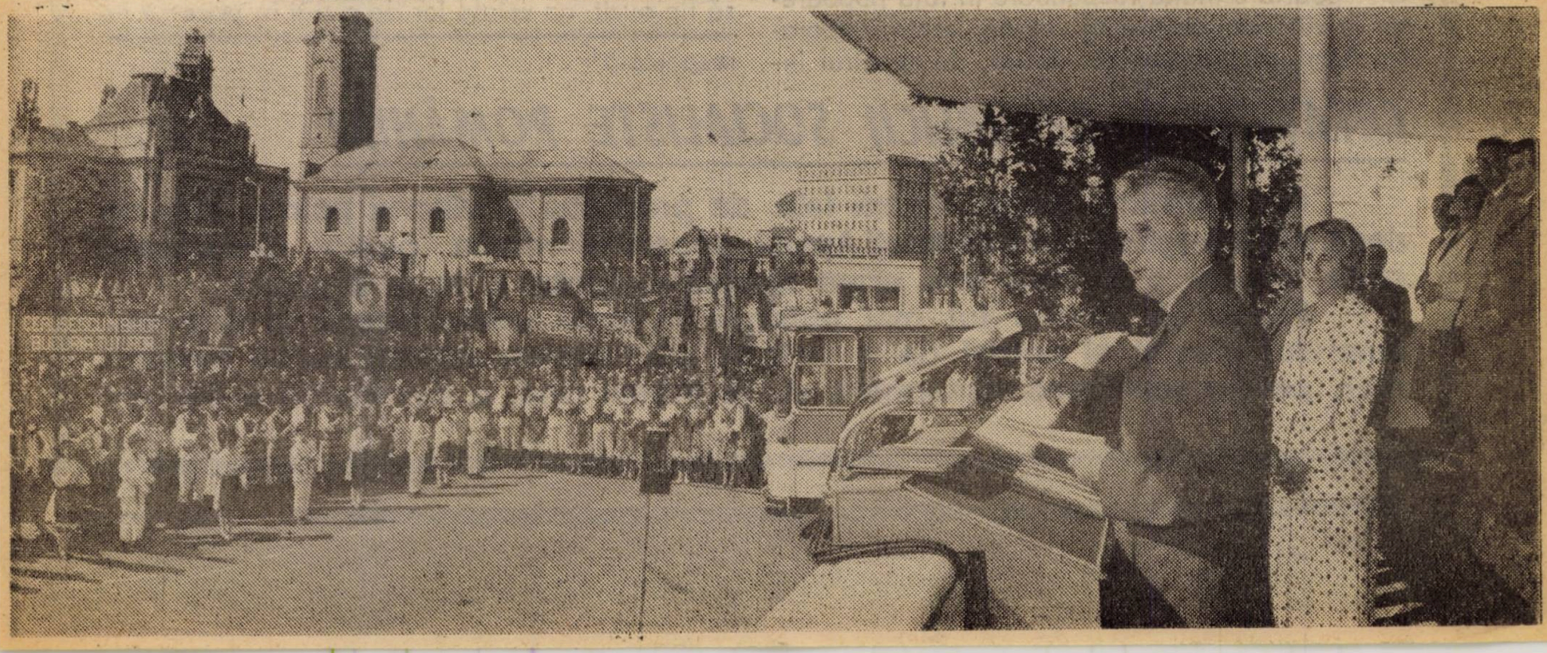

APELUL POPORULUI ROMÂN

adresat sesiunii speciale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării

Pentru dezarmare, pentru o Europă fără arme nucleare, pentru o lume a păcii!

Îngrijorați de intensificarea cursei înarmărilor care creează o mare primejdie pentru pacea și însăși existența popoarelor, în fața pericolului crescînd la adresa păcii și securității, noi, cetățenii Republicii Socialiste România, întreaga noastră națiune adresează — în aceste împrejurări internaționale deosebit de grave — Apelul lor solemn către sesiunea specială a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării de a adopta măsuri concrete care să determine trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, la reducerea cheltuielilor militare, pentru ca uriașele resurse materiale și umane, eliberate prin oprirea și diminuarea cursei înarmărilor, să fie puse în slujba progresului și bunăstării, lichidării subdezvoltării economice.

Ca și celelalte popoare europene, poporul român cere în mod ferm oprirea amplasării și dezvoltării de noi rachete nucleare cu rază medie, retragerea și distrugerea rachetelor existente, eliminarea totală a armamentului nuclear de pe continent.

Astăzi, în fața întregii omeniri se pune problema de a alege între calea războiului sau cea a păcii. Nimic nu poate justifica politica de înarmare și de război.

Organizația Națiunilor Unite, conducătorii tuturor statelor și guvernelor — ai căror reprezentanți sînt reuniți în cadrul acestei sesiuni speciale — poartă o înaltă răspundere în fața popoarelor, a viitorului civilizației umane, pentru eliberarea lumii de povara înarmărilor, de spectrul înspăimîntător al unui război nuclear, pentru a opri cursa spre dezastru, pentru salvgardarea și consolidarea păcii.

În numele existenței oamenilor, al viitorului umanității, ne adresăm Organizației Națiunilor Unite, tuturor statelor și popoarelor cu chemarea de a trece peste orice considerente și obstacole și de a hotărî oprirea cursei înarmărilor, trecerea la înfăptuirea dezarmării, și, în primul rînd, a dezarmării nucleare!

Pînă nu au căzut primele bombe nucleare, să trecem la dezarmare! Cînd vor începe să cadă bombe, va fi prea tîrziu!

Poporul român, alături de toate popoarele lumii, cere să se acționeze cît mai grabnic, acum, pînă cînd nu este prea tîrziu, pentru a se asigura dreptul fundamental al oamenilor — dreptul la pace, la viață, la libertate!

Cerem cu toată hotărîrea ca glasul popoarelor să fie auzit, ca voința lor de a trăi în pace să fie respectată!

CETĂȚENI AI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA!

Cu conștiința înaltei datorii față de prezentul și viitorul patriei, față de destinele întregii omeniri, semnați Apelul poporului român pentru dezarmare, pace, pentru o Europă fără arme nucleare, pentru o lume a păcii!

Faceți să răsune tot mai puternic în lume voința fiicelor și fiilor milenarului pămînt al patriei de a se face totul pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru realizarea dezarmării și, în primul rînd, a dezarmării nucleare!

Dezbaterea documentelor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982

Un amplu program de acțiune pentru progresul multilateral al societății românești

PROPRIETATEA SOCIALĂ A ÎNTREGULUI POPOR ȘI PERFECȚIONAREA AUTOCONDUCERII ȘI AUTOGESTIUNII ECONOMICO-FINANCIARE

AȘA DUPĂ CUM am menționat în studiul precedent,*) existența **proprietății sociale a întregului popor** este rezultatul unor procese economico-sociale complexe, care s-au desfășurat în decursul construcției socialismului în țara noastră. Clarificarea conținutului acestei forme de proprietate nu înseamnă simpla renunțare la noțiunea de proprietate de stat și înlocuirea ei cu noțiunea de proprietate socială a întregului popor. Reflectarea științifică a realităților concrete are întotdeauna multiple implicații teoretice și practice. Referindu-se la concluziile care se desprind pe baza cunoașterii relațiilor social-economice care definesc proprietatea socială a întregului popor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, arăta în Expunerea la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982: **„se impune să perfecționăm principiile de proprietate, de organizare socială, principiile noului mecanism economic, ale autoconducerii și autogestiunii muncitorești, pentru a asigura ca oamenii muncii dintr-o unitate economico-socială să-și realizeze mai bine calitatea de proprietari asupra părții din proprietatea întregului popor încredințată lor spre gospodărire și dezvoltare".**

■

CONȚINUTUL ȘI SENSURILE acestor teze sînt multiple. **Realizarea pe un plan superior a calității de proprietar de către colectivele de oameni ai muncii,** care desfășoară activitate în unitățile bazate pe proprietatea socială a întregului popor, **presupune modificări însemnate în ce privește formele de concretizare a raporturilor economice și juridice** dintre proprietari și stat. Situația cînd statul da în folosință unităților economice mijloacele de producție aflate în proprietatea sa și cînd răspunderile producătorilor direcți în calitate de proprietari derivau din dreptul de administrare a acestor mijloace a devenit anacronică. Corespunzător relațiilor obiective exprimate de proprietatea socială a întregului popor, **producătorii direcți care sînt și proprietari, de fapt și de drept, trebuie să-și asume toate răspunderile care derivă din această calitate. „Oamenii muncii dintr-o întreprindere** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii acelei întreprinderi, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice, asigurînd pe această cale și mijloacele necesare retribuirii lor și participării la beneficii, și mijloacele necesare acumulării, dezvoltării forțelor de producție, precum și satisfacerea unor necesități generale ale statului, apărării țării".**

Se impune să se sublinieze că asumarea răspunderilor de proprietari asupra mijloacelor de producție de către colectivele de oameni ai muncii **nu se rezumă la consemnarea** corespunzătoare a acestora în **norme și legi juridice.** Locul și rolul determinant al proprietății sociale a întregului popor în sistemul relațiilor de producție socialiste, interdependențele organice dintre forțele de producție și relațiile de producție impun **perfecționarea simultană a tuturor componentelor mecanismului economic, a autoconducerii și autogestiunii,** în funcție de legăturile organice existente între toți factorii acțiunii sociale, pe fondul corelațiilor dintre bază și suprastructură, dintre economic și politic. Totodată, este necesar ca în abordarea problemelor privind raporturile de proprietate socială a întregului popor, răspunderile și drep-

*) Dezvoltarea proprietății socialiste, a autoconducerii muncitorești, „Revista economică" nr. 22/1982

turile producătorilor în calitate de proprietari, și perfecționarea mecanismului economic, a autoconducerii și autogestiunii să se țină seama de o serie de considerații teoretice cu implicații practice deosebite.

În primul rînd, **proprietatea asupra mijloacelor de producție este principala formă de materializare a avuției naționale.** În țara noastră, în prezent, după datele oficiale, din 3 400 miliarde lei avuție națională în bunuri materiale, 2 100 miliarde lei sînt fonduri fixe. La aceste mijloace de muncă se adaugă un volum însemnat de obiecte ale muncii.

Acest fapt are semnificații deosebite. Mărimea și structura proprietății asupra mijloacelor de producție nu numai că exprimă cea mai mare parte din munca socială materializată în decursul evoluției unei societăți și au un rol principal în determinarea nivelului economic al țării, dar sînt și premise esențiale ale dezvoltării întregii vieți social-economice. Dimensiunile producției și reproducției depind, mai întîi, de volumul mijloacelor de muncă în funcțiune, precum și de obiectele muncii de care dispune societatea în fiecare moment al dezvoltării sale. Totodată, revoluția tehnico-științifică contemporană a determinat și determină modificări însemnate în cadrul mijloacelor de producție, atît din punct de vedere al parametrilor tehnici-calitativi cît și al duratei de funcționare și al eficienței economice. Ținînd seama de toate aceste aspecte se înțelege că prima categorie de răspunderi ale producătorilor în calitatea lor de proprietari se **referă la folosirea cît mai eficientă** a mijloacelor de producție existente, **la dezvoltarea și modernizarea continuă a acestora.**

În al doilea rînd, factorul principal al existenței și dezvoltării proprietății, în general, și deci și al proprietății socialiste, este **creșterea productivității muncii.** Așa după cum se știe, numai atunci cînd oamenii au reușit să producă în unitatea de timp mai mult decît consumau a apărut plusprodusul — obiectul proprietății. Din acel moment, întreaga evoluție a societăților bazate pe proprietatea privată s-a desfășurat pe fondul contradicției dintre creșterea productivității muncii producătorilor direcți și creșterea plusprodusului însușit de către proprietarii asupra mijloacelor de producție. Odată cu lichidarea proprietății capitaliste și generalizarea relațiilor de producție socialiste în țara noastră a dispărut această contradicție, dar nu și importanța și rolul hotărîtor al creșterii productivității muncii în sporirea produsului pentru societate — formă specifică a plusprodusului din socialism — pe seama căruia se realizează dezvoltarea continuă a proprietății socialiste. Din acest motiv și ținînd seama că producătorii direcți sînt și proprietari și beneficiari ai rezultatelor muncii lor, **răspunderile acestora în ce privește asigurarea tuturor condițiilor necesare pentru creșterea neîntreruptă a productivității muncii** și, mai ales, **realizarea efectivă a acestui proces,** se impun ca o categorie distinctă de răspunderi, cu profunde implicații în toate domeniile vieții sociale. Succint prezentate, aceste răspunderi se referă la dinamizarea continuă a factorilor creșterii productivității muncii cum sînt: desfășurarea continuă a progresului tehnico-științific, cercetarea științifică și tehnologică, organizarea producției, ridicarea calificării forței de muncă, valorificarea condițiilor naturale etc.

În al treilea rînd, din orice punct de vedere s-ar analiza proprietatea socială a întregului popor și raporturile acesteia cu autoconducerea și autogestiunea economico-financiară, se ajunge la concluzia că **munca,** respectiv, **întrebuințarea forței de muncă,** are rolul determinant. De aceea, o deosebită importanță prezintă **răspunderile proprietarilor pentru asigurarea producției cu forțele de muncă necesare** (număr, structură, calificare), pentru **pregătirea și perfecționarea** acestora corespunzător schimbărilor și cerințelor progresului tehnico-științific, pentru **folosirea eficientă a potențialului de muncă** existent în fiecare unitate economică, pentru **instaurarea și întărirea disciplinei** impusă de rigorile sistemelor de producție moderne (la timpul său K. Marx o denumea disciplina de fabrică). În acest context, se cuvine să se menționeze că nivelul eficienței producției moderne este determinat nu de numărul forțelor de muncă folosite ci de calitatea, respectiv nivelul de pregătire al acestora. Pentru proprietarii din țara noastră răspunderea necesară soluționării acestei probleme se amplifică, dacă se ține seama că circa 50% din populația ocupată reprezintă personal muncitor din prima generație, ceea ce face ca și experiența (factor principal al eficienței muncii) acesteia în domeniul producției moderne să fie mai redusă, iar pentru unii lucrători chiar și disciplina muncii nu este, încă, pe deplin înțeleasă.

În al patrulea rînd, calitatea de proprietar a colectivelor de oameni ai muncii din unitățile bazate pe proprietatea socială a întregului popor presupune un complex de **răspunderi față de întreaga societate.** Aceste răspunderi decurg atît din conținutul social-economic al acestei proprietăți cît și din nevoile obiective generale ale existenței și dezvoltării societății în ansamblul său.

Exercitarea calității de proprietar de către colectivele de oameni ai muncii asupra diferitelor părți ale proprietății întregului popor **nu înseamnă dispersarea sau divizarea ei între producători cu interese opuse.** Dimpotrivă, calitatea de proprietar a acestor colective **este expresia egalității dintre toți membrii societății în ce privește poziția lor față de mijloacele de producție și reprezintă modul concret de acțiune a societății pentru înfăptuirea unor scopuri unitare.** De aceea, organizarea și desfășurarea activităților colectivelor de oameni ai muncii din unitățile bazate pe proprietatea socială a întregului popor corespunzător obiectivelor majore ale întregii societăți din fiecare perioadă și etapă, **participarea la formarea și dezvoltarea veniturilor și fondurilor societății** sînt răspunderi prioritare ale producătorilor socialiști uniți, în virtutea calității lor de proprietari asupra mijloacelor de producție.

■

DEZVOLTAREA și perfecționarea proprietății sociale a întregului popor și întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare presupun înfăptuirea răspunderilor care revin producătorilor și proprietărilor pe fondul cunoașterii și folosirii legilor economice obiective care acționează în socialism. În acest sens, o importanță deosebită prezintă existența **producției și schimbului de mărfuri,** precum și acțiunea **legii valorii în socialism.** Proprietatea socialistă, prin conținutul său, a determinat modificări însemnate în ce privește organizarea și funcționarea categoriilor marfaro-bănești și folosirea conștientă de către societate a legii valorii. Dar, pentru oricare unitate economică socialistă, raporturile dintre timpul de muncă individual consumat și timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea unei mărfi, dintre valoarea individuală și valoarea socială, dintre cerere și ofertă, dintre mărimea costurilor de producție și mărimea veniturilor obținute din vînzarea mărfurilor reprezintă principale coordonate ale producției, autogestiunii economico-financiare și dezvoltării proprietății socialiste. Iar în condițiile cînd o parte însemnată a producției este destinată exportului, rolul categoriilor marfaro-bănești și al legii valorii se amplifică, datorită diversității parametrilor de comparație valorici și calitativi, concurenței și competitivității de pe piața mondială.

Totodată, existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție determină interdependențe organice între **conducerea întregii economii naționale pe bază de plan unic și autoconducerea și autogestiunea economico-financiară a unităților economice.** Folosirea eficientă a sistemului legilor economice obiective, creșterea în ritm rapid a economiei naționale, în condiții de înaltă eficiență și echilibru, armonizarea dezvoltării economice și sociale a tuturor județelor țării, ridicarea continuă a bunăstării poporului necesită ca, la nivelul întregii societăți, să se stabilească opțiunile majore și prioritățile de care trebuie să se țină seama și la nivelul unităților economice. Astfel se asigură folosirea marelui avantaj al economiei socialiste de a dirija în mod conștient, unitar, întregul potențial material, financiar și de resurse umane pentru progresul multilateral al societății. În același timp, calitatea de proprietari a producătorilor determină ca întreprinderea să constituie **nucleul de bază al întregului sistem de elaborare a planului național unic.** Pentru realizarea acestor atribuții, **„este necesar,** după cum sublinia secretarul general al partidului, **ca organele statului nostru socialist, în strînsă colaborare cu organismele democrației muncitorești, socialiste, să asigure dezvoltarea echilibrată și proporțională a societății, creșterea forțelor de producție pe teritoriu, un raport corespunzător între diferite ramuri și sectoare de activitate".**

Răspunderile care decurg din calitatea de proprietari a colectivelor de oameni ai muncii din unitățile bazate pe proprietatea socială a întregului popor, presupun perfecționarea sistemului de forme, mijloace și pîrghii economice ale autogestiunii economico-financiare din fiecare unitate productivă. Dar despre acestea într-un număr viitor.

I. V. TOTU

Dezbaterea documentelor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. din 1 — 2 iunie 1982

ÎNTĂRIREA ŞI MODERNIZAREA BAZEI TEHNICE MATERIALE, DEZVOLTAREA EFICIENTĂ A ECONOMIEI

MAGISTRALA expunere a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al partidului, la recenta plenară lărgită a C.C. al P.C.R. acordă o atenţie deosebită rolului pe care l-a jucat şi îl joacă dezvoltarea forţelor de producţie în dezvoltarea social-istorică a poporului român, şi mai ales în edificarea noii orînduiri sociale.

Viziune unitară asupra bazei materiale, economice şi sociale a societăţii

PE BAZA unei analize ample şi fundamentate a realizărilor obţinute de poporul român sub conducerea partidului său comunist, în anii construcţiei socialiste — analiza care nu ocoleşte nici greutăţile care au trebuit depăşite şi nici deficienţele manifestate în diferite etape şi sectoare de activitate — secretarul general al partidului a pus în lumină, cu o mare forţă de pătrundere şi convingere, ideea majoră care a călăuzit şi călăuzeşte politica economică şi socială a partidului şi pe care practica celor peste trei decenii de construcţie socialistă a validat-o pe deplin prin realităţile în care ea s-a concretizat. **„Viaţa — a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu — demonstrează cu putere că numai dezvoltarea forţelor de producţie asigură condiţiile necesare pentru ridicarea nivelului de viaţă al poporului, pentru progresul ştiinţei, învăţămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizaţie al întregii societăţi, numai pe această bază se asigură întărirea forţei materiale şi spirituale a patriei, independenţa şi suveranitatea ei".**

Această dezvoltare a forţelor de producţie, exprimată sintetic în datele tabelului nr. 1, are drept caracteristică esenţială

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României

	1950	1965	1980	Dinamică 1980 / 1950	
Populaţia — mii loc.	16 311	19 027	22 201	136,1	
Populaţia ocupată (mii)	8 377,2	9 684	10 350,1	124	
Numărul personalului muncitor (mii)	2 123	3 249,2	7 340,0	346	
Produsul social (mlrd. lei)	83	344	1 250,9	15	ori
Venitul naţional (mlrd. lei)	35	146	508,7	15	ori
Venitul naţional pe locuitor (mii lei)	2,2	7,6	22,9	11	ori
Producţia globală ind. (mlrd. lei)	27,5	178,4	936,1	33	ori
Producţia globală agric. (mlrd. lei)	32,4	62,5	129,1	349	
Volumul comerţului exterior (mlrd. lei)	8,3	43,9	340,3	41	ori
Fonduri fixe (mlrd. lei)	207	517	1 864,3	827	
Retribuţia medie nominală netă (lei lunar)	207	1 028	2 238	664	
Veniturile nominale nete ale ţărănimii (lei lunar)	167	495	aprox. 1 400	822	
Cheltuieli social-culturale (lei pe un locuitor)	211	521	3 197	15	ori

Notă : Dinamica indicatorilor este determinată în preţuri comparabile.

împletirea organică a laturilor economică, tehnică şi social-politică, realizarea unui echilibru dinamic între ramuri şi subramuri — în primul rînd între industrie şi agricultură, ca ramuri de bază şi interdependente ale economiei naţionale — precum şi între **laturile cantitative şi cele calitative ale creşterii economice.** În acest sens, dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a societăţii noastre îmbină atît ramurile producătoare de mijloace de muncă şi de obiecte ale muncii şi energie, cît şi pe cele care asigură bunurile de consum şi serviciile pentru populaţie, iar dinamismul acestora este pus în relaţie nemijlocită cu preocupările pentru formarea la un nivel superior şi folosirea eficientă a forţei de muncă, cu preocupările pentru creşterea în general a eficienţei şi calităţii activităţii economice. În acelaşi timp, în expunere — model de analiză profund dialectică a procesului complex al dezvoltării economico-sociale — dezvoltarea economico-socială este analizată din perspectiva unităţii dialectice şi a interacţiunii strînse şi specifice care există în socialism între forţele productive şi relaţiile de producţie, dintre existenţa socială şi conştiinţa socială, dintre factorii interni şi cei internaţionali. Ca urmare, concordanţa ce trebuie să existe între forţele şi relaţiile de producţie, respectiv relaţiile socialiste de producţie, este tratată ca un proces complex şi simultan de dezvoltare şi perfecţionare a ambelor laturi ale modului de producţie, precum şi de modelare coordonată a existenţei sociale şi a conştiinţei sociale, ţinînd seama de legităţile obiective şi dinamica specifică fiecărui domeniu, dar şi de exigenţele actualei etape a construcţiei socialiste în România.

O asemenea abordare ţine seama de faptul — esenţial — că oamenii muncii, cei care produc, cu experienţa lor de producţie, sînt, deopotrivă, principala forţă de producţie a societăţii şi subiecţii relaţiilor economico-sociale ce se constituie în procesul reproducţiei sociale. Interesele şi mobilurile care îi animă îşi pun amprenta în mod direct, şi indirect, asupra producţiei sociale, în procesul de producţie, găsindu-şi expresia în modul cum sînt gospodărite mijloacele de producţie, proprietate socială şi, în general, în contribuţia la dezvoltarea avuţiei sociale. Condiţiile economico-sociale noi create de orînduirea socialistă îşi pun, în mod hotărîtor, pecetea asupra mobilurilor şi intereselor economice-sociale ale producătorilor, dar un rol important în modelarea şi armonizarea acestora îl au şi conştiinţa fiecăruia, nivelul de instruire şi cultură. Prin urmare, afirmarea rolului hotărîtor al forţelor de producţie în dezvoltarea şi consolidarea societăţii noastre socialiste are loc în cadrul şi prin intermediul relaţiilor de producţie socialiste, în strînsă legătură cu gradul de dezvoltare a conştiinţei socialiste. Iată de ce în expunerea secretarului general al partidului nostru, problemele activităţii ideologice şi politico-educative sînt analizate în strînsă şi nemijlocită legătură cu dezvoltarea forţelor de producţie şi cu cerinţele perfecţionării relaţiilor de producţie şi sociale, toate acestea formînd o **unitate dialectică.** Relevînd unitatea dintre baza materială şi celelalte laturi ale vieţii economico-sociale, dintre dezvoltarea forţelor de producţie şi activitatea ştiinţifică, teoretică, ideologică, în cuvîntarea la închiderea lucrărilor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia : **„numai privind într-o deplină unitate toate laturile activităţii materiale şi spirituale a poporului şi partidului nostru vom acţiona ca revoluţionari, ca adevăraţi comunişti, vom asigura soluţionarea în bune condiţii a tuturor problemelor care privesc mersul nostru neabătut înainte spre visul de aur, spre comunism".**

O politică consecventă de dezvoltare şi modernizare a industriei

ÎN CONCEPŢIA partidului nostru, dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnice-materiale a noii orînduiri sociale nu este sinonimă cu orice fel de creştere a producţiei sociale şi nici nu se reduce la ea, deşi, fără îndoială, multiplicarea avuţiei na-

ționale și lărgirea posibilităților de satisfacere a nevoilor de viață ale populației implică, înainte de toate, creșterea produsului social și a venitului național. Din această perspectivă reiese limpede că partidul nostru a înțeles dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice-materiale a noii orînduiri sociale ca un proces deosebit de complex, cu funcții transformatoare, care să asigure restructurarea pe noi baze și principii a economiei românești, astfel încît aceasta să fie capabilă a-și produce și reproduce mereu, la un nivel superior, resorturile propriului progres, resorturile dezvoltării sale independente în condițiile implicării mai largi în diviziunea internațională a muncii și în circuitul economic mondial. Acest proces de restructurare a cuprins atît raporturile dintre ramurile mari ale economiei naționale — industria, agricultura, construcțiile, transporturile etc. — cît și relațiile din interiorul acestora și proporțiile în profil teritorial.

De aceea, una dintre coordonatele și componentele de bază ale procesului de făurire și dezvoltare a bazei tehnico-materiale și de modernizare a forțelor de producție ale noii societăți a reprezentat-o politica de industrializare a țării. Este un merit istoric al partidului nostru faptul că, pe de o parte, încă de la începutul procesului revoluționar în România el a pus în evidență — pe baza analizei legităților generale ale construcției socialiste și a condițiilor concrete ale țării noastre — legătura indestructibilă dintre industrializarea țării și rezolvarea marilor probleme ale construcției economico-sociale, consolidarea independenței și suveranității, iar, pe de altă parte, a elaborat o concepție dinamică asupra acestui proces, care a ținut și ține seama de condițiile concrete ale fiecărei etape de construcție socialistă. În perioada care a urmat Congresului al IX-lea al partidului au fost aduse critici înțelegerii simpliste care s-a dat anterior procesului de industrializare socialistă, neglijării unor subramuri vitale, de vîrf, de tehnicitate și complexitate ridicată, ale industriei, precum și contrapunerii uneori, în mod nejustificat, a industriei cu agricultura, în fapt ambele ramuri de bază și inseparabile ale economiei românești. Criticile formulate, ca și reconsiderările care au avut loc atît în abordările teoretice, cît și în activitatea concretă de producție au reprezentat nu o renunțare la politica de industrializare a țării, ci dimpotrivă, au alcătuit momente ale adecvării acesteia la condițiile noii etape în care a intrat construcția socialistă în țara noastră, la noile realizări și tendințe ale progresului tehnico-științific contemporan, precum și la evoluțiile contradictorii din economia mondială. Stadiul actual al economiei românești, realizările obținute în dezvoltarea și modernizarea industriei și pe această bază în dezvoltarea întregii economii se constituie, prin ele însele, într-un răspuns care spulberă cu forța evidențelor teoriile mai vechi și mai noi care negau posibilitatea sau necesitatea trecerii economiei românești pe baze industriale. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, dezvoltarea puternică a industriei socialiste, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism.

Creșterea producției industriale s-a realizat în condițiile unor mari schimbări structurale în industrie, care au făcut ca în totalul producției industriale ponderea metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei — ramuri hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale — să crească de la 23,9% în 1950 la 39,4% în 1965 și la peste 51% în 1981. Pe fundalul dezvoltării industriei naționale, fondurile fixe, componentă principală a avuției naționale, au crescut de peste 8 ori în intervalul 1951—1980, evidențiind repere elocvente ale bazei tehnico-materiale puternice de care dispune economia românească. În aceste condiții, procesul de industrializare a determinat mutații importante de structura economică și socială a țării. Așa cum se vede și din tabelul nr. 2, a sporit contribuția industriei la formarea venitului național, la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a întregii economii, inclusiv a agriculturii, precum și la susținerea relațiilor economice externe ale României.

Experiența de pînă acum a dezvoltării economico-sociale, ca și cerințele și legitățile progresului economiei românești în perspectiva realizării societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism, obiectivul de seamă al ridicării României în rîndul țărilor dezvoltate impun și pentru viitor continuarea procesului de dezvoltare și modernizare a industriei, ca factor de bază al dinamismului economic și al restructurărilor actuale. Atît realitățile țării noastre, cît și experiența țărilor dezvoltate din punct de vedere economic arată că dinamica economiei naționale și creșterea economică sînt strîns legate de nivelul de dezvoltare și structura industriei, de gradul de echipare tehnică și eficiența economică din această ramură. Mai mult decît atît, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane nu numai realizarea reproducției lărgite în ramurile producției materiale, ci și transformarea științei în forță de producție, dezvoltarea serviciilor și mai ales capacitatea unei țări de a se adapta la exigențele și solicitările unei lumi în schimbare rapidă, depind într-o măsură hotărîtoare de nivelul și de parametrii calitativi ai industriei. De aceea, în dezbaterile ce se desfășoară în diferite țări cu privire la

Tabelul nr. 2

Repere privind locul industriei în economia națională

	1950	1965	1980	
Dinamica producției globale industriale (1938=100)	147	957	48	ori
Contribuția industriei la crearea venitului național (%)	44	48,9	58,6	
Ponderea industriei în fondurile fixe	19,8	31,8	44,0	
Ponderea industriei în forța de muncă ocupată	12	19,2	35,5	
Puterea instalată a grupurilor electrogene, pe locuitor (W)	45	171	726	
Acoperirea investițiilor din sectorul socialist cu utilaje din producția internă (% din total)	50,8	71,3	78,5	
Ponderea mașinilor și utilajelor, a produselor chimice și a mărfurilor industriale de larg consum în totalul exporturilor (%)	7,2	36,2	51,8	

depășirea actualelor greutăți economice legate de criza energetică și în domeniul materiilor prime, rolul prioritar îl ocupă modernizarea și restructurarea industriei, creșterea gradului de adaptare a acesteia la schimbările care au loc pe plan intern și internațional. Chemările la „o nouă revoluție industrială" sau spre o „reindustrializare" a unor țări industrializate nu constituie numai o formulă propagandistică, ci definesc, în fond osatura și pîrghia hotărîtoare a strategiei economice. Edificator pentru dependența creșterii economice de gradul de dezvoltare și dinamismul industriei este și faptul că la un procent de populație ocupată în această ramură corespunde — în comparație cu alte ramuri ale economiei naționale — o proporție sensibil mai mare a creării venitului național (1,7% față de 1,1% în construcții, transporturi și telecomunicații, 0,47% în agricultură etc.).

În același timp, în prezent are loc o accentuare considerabilă a interdependențelor dintre industrie și agricultură. Dacă, pe de o parte, industria joacă rolul hotărîtor — și trebuie spus că acest rol se accentuează — în asigurarea economiei cu mijloace de muncă de înaltă tehnicitate și în valorificarea superioară a materiilor prime, inclusiv a celor de origine agricolă, pe de altă parte agricultura poate contribui în măsură sporită la asigurarea bazei de materii prime a industriei, la satisfacerea nevoilor generale ale societății. Totodată, agricultura poate contribui mai mult la atenuarea caracterului energointensiv al creșterii economice, fiind posibil ca, în anumite condiții, să devină ea însăși o sursă de energie, să impulsioneze creșterea economică de tip intensiv. Este demn de menționat în acest sens și faptul că în ultimii doi ani ai cincinalului trecut, consumul de energie electrică ce revenea la 1 000 lei producție globală era de peste 2 ori mai mic în agricultură, în comparație cu industria, iar la o unitate de cheltuieli materiale în agricultură revenea o valoare nou creată de 1,4 ori mai mare în comparație cu industria.

Iată de ce pentru actuala etapă de dezvoltare economico-socială, partidul nostru pornește de la cerințele unor noi raporturi între ritmurile de dezvoltare economică ale celor două ramuri, iar privind în perspectivă, economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, ca și pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, țara noastră continuînd să rămînă o țară industrial-agrară. Aceste raporturi, ca și dezvoltarea întregii economii trebuie să se realizeze în condițiile unor schimbări structurale esențiale. Acestea trebuie să constituie, deopotrivă, cauza și efectul schimbării caracterului reproducției socialiste lărgite, prin trecerea mai pronunțată la dezvoltarea de tip intensiv și prin asigurarea independenței energetice ca și în raport cu alte materii prime și materiale — urmare a unei valorificări superioare a potențialului de care dispunem — pe un plan general, prin întărirea independenței economice a țării. Vom continua analiza acestor probleme într-un număr următor al revistei.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

Dezbaterea documentelor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982

DEZVOLTAREA CONŞTIINŢEI, FACTOR DE PERFECŢIONARE A DEMOCRAŢIEI SOCIALISTE, AL UNEI ÎNALTE RESPONSABILITĂŢI ÎN MUNCĂ

MAREA COMPLEXITATE a sarcinilor pe care le impune noul stadiu al edificării socialismului în ţara noastră, înscrise în expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la recenta plenară lărgită a C.C. al P.C.R., determină necesitatea ridicării continue a conştiinţei socialiste în interdependenţă cu perfecţionarea formelor şi metodelor democratice de participare responsabilă a tuturor celor ce muncesc la conducerea vieţii economico-sociale. Democraţia socialistă reprezintă cadrul organizat de participare a maselor la conducerea societăţii, de manifestare plenară a omului nou cu o înaltă conştiinţă şi responsabilitate faţă de muncă. Totodată, dezvoltarea conştiinţei contribuie la adîncirea şi perfecţionarea democraţiei socialiste şi la creşterea responsabilităţii în muncă. **„Socialismul** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — este opera conştientă a clasei muncitoare, a maselor populare, a poporului, care îşi făureşte în mod conştient, în conformitate cu cerinţele dezvoltării sociale, propria istorie, propriul viitor".**

Democraţia socialistă, autoconducerea muncitorească — cadru organizat de participare conştientă la conducerea societăţii socialiste

DEMOCRAŢIA, afirmarea ei tot mai deplină, este una din legităţile socialismului, ca orînduire a celui mai profund umanism social, a unor relaţii de înaltă etică între membrii societăţii şi a dezvoltării multilaterale a personalităţii umane. Unitatea dintre socialism şi democraţie se dovedeşte a fi una din caracteristicile fundamentale ale gîndirii şi experienţei politice româneşti afirmată cu deosebire după Congresul al IX-lea. În concepţia partidului nostru, socialismul şi democraţia sînt de nedespărţit, societatea socialistă realizînd forma cea mai înaltă a democraţiei — participarea directă a maselor la conducerea societăţii. Democraţia socialistă a cărei esenţă o constituie participarea poporului la conducere în interesul propriei bunăstări este un factor primordial al făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, izvor inepuizabil al forţei şi vitalităţii acestei societăţi.

Proces de mare complexitate şi profunzime, democraţia noastră se dezvoltă continuu ca expresie a perfecţionării relaţiilor de producţie socialiste, ca latură inseparabilă a dezvoltării multilaterale a societăţii noastre socialiste.

Factorul fundamental, garanţia materială şi condiţia indispensabilă a unei democraţii reale, a exercitării drepturilor şi libertăţilor democratice de către toţi oamenii muncii — le reprezintă proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie, care prin natura ei presupune dreptul tuturor proprietarilor socialişti, creatori şi beneficiari ai producţiei, la iniţiativă şi conducere. În acelaşi timp, aşa cum se arată în expunerea tovarăşului **Nicolae Ceauşescu, „formele de proprietate, de producţie şi repartiţie socialiste constituie expresia celei mai înalte democraţii muncitoreşti, a faptului că clasa muncitoare, oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, sînt organizatorii întregii activităţi de producţie, sînt adevăraţii stăpîni ai avuţiei naţionale".** De aici, necesitatea perfecţionării şi dezvoltării continue a democraţiei muncitoreşti, a autoconducerii muncitoreşti, forma cea mai corespunzătoare, în condiţiile actuale, de manifestare a rolului de clasă conducătoare a clasei muncitoare. Perfecţionarea democraţiei muncitoreşti pe fundamentul proprietăţii socialiste, ea însăşi în continuă perfecţionare, creează oamenilor muncii despovăraţi de exploatare, condiţii şi posibilităţi reale şi egale de afirmare în societate şi le conferă o nouă calitate — aceea de participanţi conştienţi la deciziile politice şi economice la nivel macrosocial.

În strînsă legătură cu mersul înainte al vieţii economico-sociale, cu marile transformări revoluţionare, în ţara noastră a fost creat, sub îndrumarea directă a partidului, un sistem unitar de conducere a ţării de către popor, format din organisme larg reprezentative, la nivelul unităţilor economico-sociale, cît şi la nivel naţional — o democraţie economică, politică şi socială de tip nou, care asigură participarea directă şi permanentă a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la conducerea unităţilor economice, a instituţiilor ştiinţifice, cultural-educative, a unităţilor administrativ-teritoriale, a întregii societăţi. Astfel, democraţia muncitorească directă şi participativă a devenit suportul trainic pentru manifestarea largă a întregului sistem al democraţiei noastre.

În acest sens, acum 15 ani au fost create consiliile oamenilor muncii în toate întreprinderile şi centralele industriale şi în alte unităţi socialiste de stat, s-au instituţionalizat adunările generale, ca foruri supreme de conducere colectivă şi a crescut continuu potenţialul lor de conducere. Prin promovarea, în ultimii ani, a noului mecanism economico-financiar, autoconducerea muncitorească a devenit principiu de conducere a societăţii socialiste în concordanţă cu cerinţele conducerii unitare. Printr-un proces de acumulare a competenţelor politice şi profesionale, de maturizare a capacităţii de participare, la dimensiunea întregii colectivităţi, s-a trecut, astfel, la o nouă calitate a democraţiei socialiste prin autoconducere muncitorească.

Autoconducerea muncitorească exprimă necesitatea ca toţi oamenii muncii în calitatea lor de proprietari, producători şi beneficiari ai producţiei să participe direct şi prin reprezentanţi aleşi la organizarea şi conducerea activităţilor productive şi sociale, să înfăptuiască în cadrul noului mecanism economico-financiar — autogestiunea, autofinanţarea şi autoaprovizionarea, să manifeste iniţiativă şi responsabilitate în vederea realizării cu rezultate superioare a politicii promovate de partid şi stat.

Elocventă imagine a democraţiei noastre prin autoconducere şi semnificativ pentru atributul muncitoresc al acesteia, sînt cele 6 000 de consilii ale oamenilor muncii, la activitatea cărora participă 114 000 de oameni ai muncii, din care 30 la sută sînt muncitori direct din producţie.

Totodată, aceste organisme ale autoconducerii muncitoreşti reprezintă cel mai fertil cîmp de dezvoltare a conştiinţei socialiste şi a responsabilităţii. În acest sens după istorica plenară din 1978 au crescut atribuţiile şi rolul organelor de bază ale autoconducerii muncitoreşti — adunările generale şi consiliile oamenilor muncii în elaborarea şi realizarea deciziilor economice, a consiliilor populare în conducerea unităţilor teritoriale. Pe plan naţional, participarea oamenilor muncii la dezbaterea şi adoptarea celor mai importante hotărîri privind dezvoltarea ţării se asigură prin forumurile naţionale cum sînt : Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcţii, transporturi, circulaţia mărfurilor şi finanţe ; Congresul consiliilor de conducere ale unităţilor agricole socialiste, al întregii ţărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură şi gospodărirea apelor ; Congresul consiliilor populare judeţene şi al preşedinţilor consiliilor populare municipale, orăşeneşti şi comunale ; Congresul educaţiei şi învăţămîntului etc., prin organisme de conducere colectivă larg reprezentative cu caracter permanent cum sînt Consiliul Naţional al Oamenilor Muncii ; Consiliul Naţional al Agriculturii ; Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activităţii Economice şi Sociale ; Camera

Aura CONSTANTINESCU
dr. G. CONSTANTIN

(Continuare în pag. 12)

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Valorificarea superioară a cărbunelui inferior (*)

– O soluție pentru arderea lignitului în termocentrale fără adaos de hidrocarburi –

CALCULUL COMPARATIV al eficienței economice s-a făcut, după cum s-a arătat și în prima parte a acestui articol, (vezi R.E. nr. 22), pe baza criteriului **cheltuieli totale actualizate** pe toată durata de viață preconizată pentru centralele termoelectrice, adică 35 ani. Acest criteriu ia în considerare în modul cel mai complex și actualizat toate cheltuielile ce se fac pentru realizarea unui produs în diversele variante tehnologice.

Cuantificarea economiilor obținute prin prepararea lignitului

PE PRIMELE locuri, din punct de vedere al economicității, s-au situat, după cum s-a menționat în prima parte a articolului, variantele cu prepararea la mină a lignitului, la diferențe mari față de variantele fără preparare. Calculul s-a efectuat pe un eșantion reprezentativ de 15 centrale termoelectrice care la nivelul anului 1990 vor consuma o cantitate de ordinul a 55—56 milioane tone lignit pe an. Consumul de hidrocarburi pentru adaos luat în calcul a fost cel rezultat pe baza experienței de mai mulți ani de la centralele termoelectrice pe lignit aflate în exploatare. Pentru varianta A, de pildă (situația existentă), s-a considerat un procent de 10—15 la sută din totalul conținutului de căldură, în timp ce pentru variantele C și F consumul de hidrocarburi a fost considerat egal cu zero, deși în varianta C, fără preparare, această ipoteză nu este posibilă la centralele de termoficare. Prin aceasta s-a dezavantajat din start varianta cu preparare, ca o măsură suplimentară de prudență. Prețul de calcul al hidrocarburilor de echivalare și de adaos a fost considerat la 2 000 lei /tcc, corespunzător costului păcurii pe piața mondială, iar prețurile la investiții și la lignit — cele interne, la nivelul anului 1981. Calculul investițiilor necesare în centralele termoelectrice s-a făcut pe baza prețurilor în vigoare. La instalațiile de preparare la mină investiția specifică s-a determinat prin apreciere, pe baza unor informații din alte țări, luate cu un mare coeficient de prudență, în mod acoperitor, precum și prin asimilare cu instalații asemănătoare. Desigur, în calculul economic efectuat nu s-a intrat în detaliile tehnologice ale preparării lignitului, aceasta fiind o problemă de viitor a specialiștilor din domeniul cărbunelui. Dar, chiar admițînd că în urma unor studii și analize de detaliu privind prepararea, costul investițiilor ar rezulta mai mare cu 30—40 la sută decît cel luat în calculele efectuate, rezultatele arată că variantele cu preparare rămîn competitive economic. Pe baza unor date furnizate de către I.P.T.Tc. în cadrul studiilor efectuate pentru transportul pe calea ferată a lignitului au fost stabilite investițiile pentru construcția de căi ferate suplimentare, determinate de instalațiile de preparare în variantele F și de înrăutățirea calității lignitului în variantele A și C.

Din punct de vedere al cuantumului și repartiției investițiilor, datele preliminare rezultate sînt redate în tabelul nr. 1. Se poate observa că, față de varianta fără preparare (C), **în varianta cu preparare (F și F') are loc de fapt un transfer de investiții de la gospodăriile de combustibil ale centralelor către stațiile de preparare, realizîndu-se și o economie de ordinul a 45—90 lei/tonă capacitate de lignit extras și valorificat în centrale.** În ceea ce privește cheltuielile anuale de exploatare, ordinea de prioritate a variantelor, rezultată din calcule, este următoarea (în %) :

1) varianta F' 100; 2) varianta F 102,0—103,0; 3) varianta C 105,5; 4) varianta A 121,0.

Exceptînd varianta A, ordinea de economicitate a variantelor analizate pe baza acestui criteriu este identică cu cea rezultată din evaluarea investițiilor, cu alte cuvinte, variantele cu preparare constituie o soluție mai economică decît varianta C (fără preparare), atît din punct de vedere al investițiilor, cît și al cheltuielilor de exploatare. În costurile de exploatare au intrat cu pondere destul de importantă cheltuielile cu transportul combustibilului, calculate în cazul de față, pentru o distanță medie a acestuia la C.E.T. în teritoriu de 250 km.

Ca ordin de mărire, economiile anuale de exploatare antecalculate pentru cazul preparării se situează între 300—700 mil. lei/an față de varianta fără preparare, cu precizarea că în acestea nu au fost incluse, din considerentele expuse mai înainte, numeroase alte economii, determinate de factori reali ca disponibilitatea agregatelor, evitarea

Tabelul nr. 1

Structura investițiilor în variantele analizate

Indicatori	Variante C	F (cu capacitatea medie la preparare de 2—3 mil. t lignit/an)	F' (cu capacitatea medie la preparare de 6—7 mil. t/an)
Investiția totală în lei/tonă capacitate	480	435	390
din care la :			
a) stația de preparare la mină sau carieră	0	max. 220	max. 175
b) gospodăriile de combustibil ale centralelor electrice	410	155	155
c) în căi ferate și mijloace de transport (investiții suplimentare)	70	60	60

Tabelul nr. 2

Avantajele suplimentare estimate ale variantelor F (cu prepararea la mină a lignitului) față de varianta C

Factori	U/M	Varianta C	Varianta F	Diferența
I. Investiții				
Energie înglobată în investiții	mil. tcc	3,0	2,5	0,5
Suprafețe de teren ocupate de gospodăriile de combustibil și de depozitele de cenușă	ha	2 500	1 900	600
Investiții în depozite de cenușă	mil. lei	2 250	1 750	500
Investiții în centrale legate indirect de calitatea combustibilului	mil. lei	circa 2 000	0	circa 2 000
II. Cheltuieli de exploatare				
Daune provocate economiei naționale	mil. lei/an	1 000	100	900
Energie electrică pentru evacuarea cenușii	mil. lei/an	128	72	56
Total	mil. lei/an			956

daunelor provocate industriei din cauza întreruperilor în alimentarea cu energie electrică sau cu căldură, reducerea suprafețelor de depozitare a cenușii etc. Calculele arată că prin luarea în considerare și a acestor factori economiile probabile de exploatare ce s-ar realiza în variantele F față de varianta C ar crește cu circa **1 miliard lei/an,** la nivelul anului 1990. În comparație cu varianta A, economiile de exploatare ale variantelor F sînt și mai mari, respectiv de **peste 2,5 miliarde lei/an.** În calculele și analiza de față ne interesează în special comparațiile între variantele C și F, deoarece măsurile luate în ultimii doi ani la centralele electrice, pentru îmbunătățirea funcționării acestora, în condițiile înrăutățirii calității lignitului, se vor solda cu importante efecte pozitive, printre care reducerea consumului de hidrocarburi (gr. 6 Rovinari, gr. 4 Turceni etc.).

Din tabelul nr. 2, în care sînt redate parțial avantajele suplimentare ale variantelor cu preparare (F) în comparație cu varianta C, se poate observa că pe lîngă economiile de exploatare de 956 mil. lei/an, se obțin și importante economii de energie înglobată în investiții (circa 0,5 mil. tcc), de teren ocupat cu gospodăriile de combustibil și cu depozitele de cenușă (minimum 600 ha pentru cele 15 centrale electrice luate în calcul), precum și de investiții.

Desigur, un studiu complet, care ar aborda întreaga problematică a preparării lignitului la mină, în comparație cu situația existentă, va trebui să facă un inventar exhaustiv al tuturor factorilor de influență, să cuantifice cît mai precis efectul lor economic.

Ce reflectă bilanțul energetic global al preparării

DEOARECE în varianta F are loc o pierdere de masă combustibilă la preparare, a fost necesar ca — pe lîngă calculul economic pe bază de prețuri, costuri de exploatare și ipoteze privind reducerea consumului de hidrocarburi — să se efectueze și un bilanț energetic comparativ între variantele C și F. În calculul bilanțului nu se ține cont de ipoteză că în varianta C' are loc totuși un consum suplimentar de 3% hidrocarburi față de ipoteza luată în calcul ; ceea ce este însă și mai important, nu se ține seama nici de faptul că în varianta C are loc o scădere a gradului de disponibilitate al blocurilor în comparație cu varianta F, cu producerea unei cantități mai mici de energie electrică, apreciată la 15—20%. Cu alte cuvinte, se avantajează și în acest caz din start bilanțul energetic al variantei C, prin necuprinderea efectelor scăderii producției de energie electrică pe bază de lignit brut nepreparat, fenomen real, care are loc în prezent la toate centralele pe lignit.

Întrucît este pentru prima dată cînd se încearcă elaborarea unui bilanț energetic global al unui lanț tehnologic, este necesar să prezentăm pe scurt ipotezele și modul de calcul al acestuia : în bilanț s-au luat în considerare atît energia înglobată în transporturi și manipulări, în investițiile legate de manipularea, arderea etc. lignitului, cît și cea din consumul propriu tehnologic; rezultatul bilanțului global a fost raportat la tona de combustibil convențional conținută în lignitul brut extras, avînd capacitate calorică medie de 1 550 kcal/kg ; calculul bilanțului s-a efectuat pentru același program de centrale, considerat și în calculul economic ; energia înglobată în investiții s-a raportat la o perioadă de 10 ani de exploatare ; consumul energetic echivalent consumului propriu tehnologic s-a calculat cu raportul 0,3 kgcc/kWh, valoare rezultată ca medie pe sistem ; energia utilă a fost calculată în mod convențional la ieșirea din cazane, moment în care se oprește practic influența calității lignitului ; pierderea de masă combustibilă la preparare s-a considerat de 5%. Consumul propriu tehnologic la preparare s-a luat de 1% ; consumului de energie la transportul pe calea ferată s-a calculat pentru o distanță medie de transport de 250 km, rezultată din programul amplasării în teritoriu a noilor centrale electrice ; s-au luat în considerare pierderi prin volatile diferențiate pe variante, pînă la 2%, în funcție de durata depozitării ; pierderile la ardere s-au calculat pe baza următoarelor valori de randamente la cazane : 84% în cazul preparării, de 82,5% în cazul alimentării cu lignit cu putere calorică mai slabă (cu toate că experiența C.E.T. Rovinari, Turceni și Işalnița arată că randamentul real al cazanelor este diminuat cu cel puțin 3% față de cel nominal).

Tabelul nr. 3

Consumurile de energie înglobată în investițiile necesare pe lanțul tehnologic al lignitului „extracție-artere în centrale — evacuare și depozitare cenușă", pentru cele 2 variante de bază (F și C)

(calcule prin raportare la 10 ani de exploatare)

— în kgcc/tcc în combustibilul extras și valorificat în centrale —

Activități, investiții etc.	Varianta cu preparare (F)	Varianta fără preparare (C)
EXTRACȚIE		
Studii și cercetări geologice	1,0	1,0
Investiții, mașini, utilaje necesare extracției (ind. R)	55	55
Consum de exploatare la extracție	40	40
PREPARARE LA MINĂ		
Stații de preparare la mină	11,5	—
Mijloace de transport și CF, mijloace de încărcare	5,8	6,86
LA CENTRALE ELECTRICE		
Investiții în gospodăriile de combustibil la centralele electrice	5,76	22,3
Investiții în cazane și mori	10,33	11,88
Reparații în gospodăria de combustibil	1,06	8,17
Reparații în mori și cazane	2,27	5,35
Investiții în electrofiltre	0,7	1,1
Investiții în coșurile de fum	1,13	1,8
Investiții în pompe BAGGER	0,4	0,7
Investiții în conducte de evacuare hidraulică a cenușii	0,3	0,56
Investiții în depozitele de cenușă	1,0	1,58
Alte investiții legate indirect de calitatea combustibilului	6,0	9,5
PROTECȚIE MEDIU		
Investiții pentru recuperarea terenurilor necesare depozitării cenușii	0,12	0,27
Investiții pentru combaterea poluării atmosferei prin cenușă	0,1	0,21
Total (inclusiv la extracție)	143,47	166,28
Fără extracție	47,47	70,28

Dat fiind caracterul de noutate și lipsa informațiilor, una din problemele cele mai dificile a constituit-o determinarea consumurilor de energie înglobată în investițiile legate de lanțul tehnologic al valorificării lignitului începînd de la extracție. Pe baza listelor elaborate de I.N.C.E.R.C. privind consumurile specifice de energie înglobată, a altor materiale (studii ale Institutului de economie industrială etc.) s-a întocmit tabelul nr. 3 în care nu a fost cuprinsă decît energia înglobată în investițiile legate direct de efectul preparării sau nepreparării lignitului la mină; energia înglobată în restul elementelor centralelor electrice nu a fost cuprinsă în calcule. Indicatorul kgcc/tcc, menit să servească la elaborarea bilanțului, a fost calculat prin raportarea întregii cantități de energie înglobată în investițiile respective la consumul total actualizat de lignit (în tcc) al centralelor din programul avut în vedere, pe întreaga durată de viață a acestora, ținîndu-se seama de principiul actualizării costurilor.

Din tabel rezultă că, dacă nu se ține seama de consumul energetic la extracție, care este același în ambele variante, energia înglobală în instalațiile specifice este, în varianta fără preparare de 70,28 kgcc/tonacc, iar la varianta cu preparare de 47,47 kgcc/tonacc ; prin urmare, **investițiile în cazul preparării consumă cu 30% mai puțină energie față de varianta C, fără preparare.**

În tabelul nr. 4 este prezentat bilanțul energetic pentru variantele C și F pentru elemente care le diferențiază. Deși bilanțul energetic calculat are un caracter convențional și parțial, modul în care a fost întocmit și realizat, transformările care au fost făcute sînt de natură să redea o imagine veridică asupra pierderilor reale din sistem. Erorile care pot avea loc nu sînt de natură să schimbe concluziile acestui calcul, elaborat într-o manieră sistemică și care are la bază numeroase calcule de detaliu. Din analiza bilanțului rezultă următoarele :

Tabelul nr. 4

Bilanțul energetic al variantelor C (fără preparare) și F (cu preparare) în ipoteza de lucru cu pierderi de masă combustibilă la preparare de 5% (pentru 1 000 kgce extras brut)

Nr. crt.	Varianta fără preparare (C) cantități inițiale și rămase	Varianta fără preparare (C) consum	Varianta cu preparare (F) cantități inițiale și rămase	Varianta cu preparare (F) consum
1. Lignit extras	1 000	—	1 000	
2. Pierderi de masă combustibilă la preparare		—		50
Rest I	1 000		950	
3. Consum propriu tehnologic la preparare		—		10
Rest II	1 000	—	940	
4. Consum la manipulări și transport pe C.F. și pierderi prin volatile		47		34
Rest III	953		906	
5. Consum de energie înglobată în investiții (exclusiv extracția)		70,3		47,5
Rest IV	882,6		858,5	
6. Consum propriu tehnologic la centralele electrice de termoficare		81,1		65,2
Rest V	801,5		793,3	
7. Pierderi la ardere în focarele cazanelor calculate la Rest I minus pierderile cu volatile	= 82,5%	175	= 84%	152
Rest VI	626,5		641,3	
8. Randament energetic convențional la ieșirea din cazane	62,65		64,13	
9. Diferența în favoarea variantei cu preparare	0		1,48%	

Notă : În cazul în care se ia în calcul un randament la cazare de 81% la varianta fără preparare cifrele sînt următoarele :

7. Pierderi la ardere în focare	= 81%	190	= 84%	152
Rest VII	611,5		641,3	
8. Randament energetic convențional la ieșirea din cazane	61,15		64,13	
9. Diferența în favoarea variantei cu preparare	0		3,00%	

1. În ipoteza unei pierderi de masă combustibilă de 5% la preparare, care este totuși o ipoteză optimistă, randamentul energetic al tehnologiei cu preparare este superior variantei C cu circa 1,5%; această constatare duce la concluzia că pentru realizarea aceleiași cantități de energie utilă din lignit variantele F reclamă o cantitate extrasă cu 1,8% mai mică decît cele fără preparare; în realitate, datorită reducerii evasitotale a adaosului în hidrocarburi varianta cu preparare va necesita o cantitate ceva mai mare de lignit extras, pentru substituirea păcurii sau gazelor.

2. Diferența de randament energetic este însă de 3,0% în favoarea variantei cu preparare dacă se admite ipoteza mai realistă conform căreia randamentul cazanelor în varianta C este de 81% față de 82,5% în ipoteza de calcul. Aceasta înseamnă că pentru efecte utile egale pierderea de masă combustibilă la preparare poate fi de pînă la 8%.

3. În bilanț, consumul la transportul combustibilului este dat pentru o distanță medie de 250 km. Transportul lignitului nepreparat consumă suplimentar față de al celui preparat, după cum arată calculele, circa 2 kg cc/tona cc la suta de kilometri, bilanțul energetic fiind cu atît mai favorabil variantei cu preparare cu cît distanța de transport a lignitului la C.E.T. este mai mare. Astfel, dacă la distanța medie de 250 km diferența între randamentele medii globale este de 1,5, respectiv 3% în favoarea variantei cu preparare, la distanța de 850 km (cazul C.E.T. Suceava) această diferență este de aproape 2,7% (27 kg cc/tona cc), respectiv 4,2%.

Prin urmare, în cazul trecerii la preparare, combustibilul înnobilat va trebui livrat în primul rînd, centralelor amplasate la distanțele cele mai mari de locul de extracție. Costul specific maxim al preparării lignitului brut în prețuri 1981, conform tabelului nr. 5, variază între 19—29 lei/tona naturală, în funcție de mărimea stațiilor de preparare și randamentul preparării. Creșterea prețului de livrare a lignitului preparat cu 20—31 lei tona/naturală sau cu 12—18 lei/Gcal. reclamă însă un nou sistem de prețuri de livrare la cărbune, bazat atît pe conținutul de căldură al lignitului (în lei/Gcal), cît și pe creșterea în trepte a puterii calorice specifice (kcal/kg), sistem care să facă posibilă și să cointereseze economic întreprinderile miniere, ținînd astfel cont și de calitatea combustibilului livrat. Calculul economic pe bază de prețuri arată că varianta F rămîne teoretic mai economică decît varianta C, chiar în condițiile în care pierderea de masă combustibilă și consumul propriu tehnologic al pregătirii ating împreună valori de pînă la 14% din combustibilul preparat, ceea ce nu poate fi însă acceptat ușor în practică, ținînd seama de rezultatele mai bune obținute în alte țări și de rezultatele bilanțului energetic.

Costul de revenire al unei tone de păcură disponibilizate este în variantele F și F' de 400—542 lei/tcc, în timp ce pentru varianta C acest cost crește la 710—1 000 lei/tcc, funcție de ponderea reală a hidrocarburilor de adaos. **Durata de recuperare a investițiilor la preparare este de ordinul a 2—4 ani, atingîndu-se astfel o înaltă eficiență economică a soluțiilor.**

VARIANTELE cu preparare la mină devin tot mai interesante atît din punct de vedere economic în general, cît și al economiei de hidrocarburi în special. Trecerea la prepararea lignitului la

Tabelul nr. 5

Niveluri de costuri ale preparării

		Varianta F cu capacitate medie de preparare de 2—3 mil. tone/an		Varianta F' cu capacitate medie de preparare de 5—7 mil. tone/an	
		cu pierderi de masă combustibilă 5%	cu pierderi de masă combustibilă 10%	cu pierderi de masă combustibilă 5%	cu pierderi de masă combustibilă 10%
Costul maxim al preparării la mină	lei/tona naturală	23	29	19	26
Costul pierderilor de masă combustibilă	lei/tona naturală	7	14	7	14
Prețul de livrare suplimentar	lei/tona naturală	24,4	31	20	27,5

mină, ca parte integrantă a unei tehnologii perfecționate de valorificare a acesteia în centralele electrice, poate constitui una din cele mai eficiente măsuri din cadrul programului energetic, care să asigure atît creșterea producției de energie electrică pe bază de lignit la valorile stabilite, cît și reducerea evasitotală a hidrocarburilor de adaos în acest proces.

ing. Mihai NISTOR
I.S.P.E.

CERINȚE ALE REALIZĂRII PLANULUI LA TOȚI INDICATORII

ÎNDEPLINIREA RITMICĂ la toți indicatorii a prevederilor de plan reprezintă o condiție hotărîtoare pentru acoperirea integrală a cerințelor interne a sarcinilor la export, pentru sporirea rentabilității și beneficiilor. Așa cum s-a subliniat și la recenta Plenară lărgită a C.C. al P.C.R. este necesar ca fiecare unitate economică, prin valorificarea superioară a potențialului disponibil, să realizeze lună de lună prevederile de plan la toate sortimentele, să participe într-o măsură mai mare la sporirea valorii nou create, la diminuarea cheltuielilor de producție pe unitatea de produs, la creșterea continuă a eficienței economice.

■

PRINCIPALUL produs pe care îl realizează întreprinderea „Libertatea" din Cluj-Napoca este mobilierul din lemn. Mobila de artă — sortiment de mare eficiență economică — a căpătat, an de an, o pondere din ce în ce mai însemnată, astfel că în 1981 aceasta a reprezentat peste 50 la sută din totalul producției (față de numai 5,7 la sută în 1975), pondere ce se menține și în acest an. Este de remarcat faptul că cea mai mare parte a producției (circa 90 la sută) este destinată exportului, din care aproape două treimi pe relația devize libere.

Pentru a cîștiga, menține și a lărgi piețele de desfacere în diverse țări în care marca fabricii este cunoscută și apreciată (în 1981 în 18 țări, cu 4 mai multe ca în 1980), colectivul întreprinderii a depus eforturi considerabile în scopul realizării producției planificate, în condițiile unei eficiențe cît mai ridicate. Acest deziderat a fost îndeplinit în cea mai mare parte, realizarea producției de mobilă favorizînd îndeplinirea principalilor indicatori valorici și de eficiență. Astfel, în anul trecut, la producția marfă planul a fost depășit cu 1,1 la sută, iar la producția netă cu 2,5 la sută. Aceasta în condițiile în care productivitatea muncii a depășit nivelul planificat cu 900 lei (1,5 la sută), reflectînd creșterea rolului factorilor intensivi în activitatea economică a întreprinderilor. Ca urmare a activității productive și economice desfășurată, întreprinderea și-a menținut în 1981 capacitatea de plată, a existat un echilibru între încasări și plăți, s-au onorat la timp obligațiile față de buget și față de beneficiu, s-au constituit fondul pentru acțiuni sociale și fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii. Pentru obținerea acestor rezultate, întreprinderea a căutat să pună în valoare cît mai deplin potențialul tehnic, material și îndeosebi cel uman, acționînd asupra principalelor pîrghii care determină realizarea producției și a indicatorilor ei calitativi.

Pentru 1982, pe baza studiilor și analizelor întreprinse, privind valorificarea superioară a rezervelor disponibile, a testării în mai mare măsură a pieței, întreprinderea și-a fundamentat mai realist nivelul principalilor indicatori de plan, asigurînd creșteri însemnate ale producției față de anul trecut. Astfel, producția fizică (mobilier din lemn) este cu 7,5 la sută mai mare decît în 1981, în condițiile în care la producția netă și productivitatea muncii se înregistrează sporuri de 2,6 la sută și respectiv 3,5 la sută. De remarcat faptul că întregul spor al producției nete va fi rezultatul creșterii mai accentuate a productivității muncii, paralel cu valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor și care se reflectă în nivelul de 98 la sută al cheltuielilor materiale, prevăzut a se realiza. Ca o confirmare a acestei orientări, pe primele patru luni din acest an producția marfă a fost realizată în proporție de 100,5 la sută, iar producția netă de 102,5 la sută, în condițiile încadrării în cheltuielile materiale planificate. Aceasta reliefează faptul că întreprinderea a reușit în acest an să-și mobilizeze în mai mare măsură rezervele disponibile, să valorifice mai bine gîndirea tehnică proprie, să realizeze o concordanță mai bună pe întregul flux aprovizionare-producție-desfacere.

■

PRIN PRISMA rezultatelor obținute pînă acum, se poate afirma că întreprinderea acordă o atenție deosebită gospodăririi lemnului în toate fazele de producție, valorificării lui în niveluri cît mai ridicate. O reflectare concludentă a acestor preocupări este redată de indicele de valorificare a masei lemnoase în mobilă, al cărui nivel a crescut de la 5 189 lei/mc în 1978, la 5 713 lei/mc în 1981 și primul trimestru din acest an. Trebuie însă remarcat faptul că prin ceea ce s-a obținut pînă acum nu au fost epuizate nici pe departe posibilitățile care există în întreprindere pentru reducerea, în continuare, a consumurilor de materiale lemnoase, pentru utilizarea optimă și deplină a fiecărei bucăți de lemn. Dovadă în acest sens sînt economiile înregistrate la realizările din trim. I 1982 față de consumurile unitare stabilite prin plan la producția de mobilă : 145 mc cherestea de fag, 292 mc cherestea de stejar, 36 mc cherestea diverse specii, 600 mp PAL ș.a.

Rezultate asemănătoare pot fi obținute și în trimestrele următoare, cu condiția aplicării stricte a măsurilor de raționalizare inițiate încă din anul trecut și anume : aprovizionarea strictă cu materiale lemnoase de calitate și în sortimentele necesare, corelate cu structura și sortimentația producției ; reînnoirea continuă a planurilor de croire, care să țină seama de dimensiunile și formele reperelor la comenzile în curs de execuție ; reducerea la minimum a pierderilor datorate prelucrării și fasonării reperelor, pe calea stabilirii, încă din croire, a supradimensiunilor necesare acestor operațiuni ; asigurarea funcționării ireproșabile a mașinilor prelucrătoare și îndeosebi a sculelor tăietoare, spre a se evita apariția rebuturilor tehnice ; utilizarea materialelor lemnoase în producție numai în stare perfect uscată, în care scop este necesară menținerea permanentă a stocurilor tehnice de condiționare a umidității lemnului.

În același timp atenția specialiștilor este îndreptată și spre **ridicarea policalificării muncitorilor,** care asigură diminuarea sau chiar eliminarea stagnărilor la lucrările de o anumită specialitate, în așteptarea muncitorilor calificați în meseria respectivă. Aceasta ajută deci la ocuparea mai productivă a timpului de lucru, creșterea gradului de utilizare a mașinilor și utilajelor, extinderea lucrului în două schimburi și a acordului global, rezolvarea unor solicitări de vîrf. etc. Situația actuală poate fi apreciată ca nesatisfăcătoare atît sub aspectul numărului de muncitori (85) cît și sub cel al numărului de meserii cuprinse în această acțiune. Totodată, va trebui îmbunătățită repartizarea muncitorilor pe schimburi (coeficient 1,5) precum și asistența tehnică la locurile de muncă.

■

O REZERVĂ potențială care, pusă în valoare, poate îmbunătăți eficiența economică a întreprinderii, o constituie **eliminarea cheltuielilor neeconomicoase înregistrate an de an.** Existen-

ța unor astfel de cheltuieli în 1981 a contribuit la nerealizarea planului de beneficii cu 17,5 la sută, fapt ce a pus întreprinderea în situația ca, în unele cazuri, să nu poată deconta în termen utilajele primite, suportînd în consecință penalizări față de furnizorii de utilaje. Care sînt aceste cheltuieli neraționale ? Vom menționa doar două. Mai întîi cele provenite din executarea unor produse cu pierderi, care au influențat cheltuielile de producție în 1981 cu circa 1,4 mii. lei. Asemenea cheltuieli pot fi eliminate dacă odată cu măsurile tehnico-organizatorice care se iau pentru lansarea în producție a fiecărei comenzi, sînt prevăzute și acele măsuri care trebuie să ducă la încadrarea fiecărui element de costuri, în nivelele prevăzute. Apoi, cele efectuate cu remedierea unor produse executate cu deficiențe calitative, care au amplificat în mod inutil costurile cu 386 mii lei. Recuperarea acestora pe calea imputațiilor este o formă ce stă la îndemîna întreprinderii, dar colectivul fabricii are posibilitatea de a elimina total produsele rebutate. S-ar evita astfel și alte consecințe negative care se răsfrîng asupra rezultatelor întreprinderii, ca de exemplu imobilizări de fonduri în mijloace circulante, blocarea spațiilor de depozitare, risipă de materiale ș.a. Măsurile care se impun pentru eliminarea produselor cu defecte și deci a cheltuielilor cu remedierile sînt cele care vizează aplicarea strictă a controlului interfazic ; întărirea disciplinei și răspunderii personale ; introducerea în fabricație a produselor numai după pregătirea prealabilă, detaliată a procesului tehnologic.

O altă rezervă al cărui efect poate contribui în mod hotărîtor la îndeplinirea planului de export o constituie seriozitatea și promptitudinea cu care sînt executate comenzile și livrate produsele. Dacă în anul 1981 întreprinderea nu și-a îndeplinit planul de export pe relația devize libere cu 15 la sută, aceasta s-a datorat în mare parte tratării superficiale a unor comenzi, atît în ceea ce privește proiectarea și execuția produselor și a ambalajelor cît și a termenelor de livrare.

Ținînd seama de faptul că mobila reprezintă un produs complex, care înglobează peste 100 materiale diverse, problema deosebită o reprezintă **aprovizionarea tehnico-materială.** În anul trecut activitatea productivă a fost stînjenită deseori de lipsa unor materiale în cantitățile și sortimentele necesare, fapt ce a afectat ritmicitatea producției, calitatea unor produse, utilizarea rațională a forței de muncă și a mijloacelor tehnice. Apelarea la stocurile normate — pentru completarea momentană a necesarului, fără grijă de a fi refăcute neîntîrziat — a făcut ca la unele materiale (lemnoase, îndeosebi) stocul tehnic la începutul acestui an să fie insuficient și dezasortat. Se impune, în primul rînd, ca întreprinderea să intervină mai ferm la furnizori, astfel încît necesarul de materiale să fie asigurat integral și în eșalonarea stabilită. În același timp se impune ca întreprinderea să evite formarea stocurilor supranormative sau cu mișcare lentă, ca în cazul feroneriei de mobilă (peste 1 mil. lei), materiale abrazive și discuri diamantate (455 mii lei), materiale chimice (467 mii lei), materiale electrotehnice (50 mii lei), sorțimente lemnoase (182 mii lei), care imobilizează materiale și fonduri necesare altor întreprinderi.

P. CIOCLU

Dezvoltarea conștiinței

(Urmare din pag. 7)

Legislativă a Consiliilor Populare. Toate aceste organisme ale democrației muncitorești sînt învestite cu autoritate și drept de decizie și se înscriu în sistemul unitar de conducere a țării de către popor, ca forme organizatorice ce realizează autoconducerea muncitorească sub conducerea partidului și în strînsă conlucrare cu organele de stat. În același timp, ele reprezintă o formă superioară de conducere și planificare a societății de către masele populare care participă direct la elaborarea și înfăptuirea hotărîrilor majore înscrise în planul național unic de dezvoltare. Cadrul democrației muncitorești este completat de conferințele și consfătuirile locale și naționale pe ramuri și pe sectoare de activitate în care oamenii muncii dezbat probleme importante ale vieții economice, politice și social-culturale. Una din formele cele mai directe de exercitare de către oamenii muncii a atributelor lor de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale este controlul muncitoresc asupra unităților și instituțiilor socialiste. Odată cu trecerea la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pe baza gîndirii revoluționare a secretarului său general, partidul a acționat ferm și cu o remarcabilă consecvență pentru transpunerea în viață a controlului oamenilor muncii și transformarea acestuia într-o școală a autogospodăririi, autoadministrării și autoconducerii cetățenești.

Între formele de participare directă a maselor la viața economico-socială, ca o legitate a construcției socialismului și comunismului, un rol de frunte revine și activității în continuă perfecționare a organizațiilor de masă și obștești. Fiind parte componentă a Frontului Democrației și Unității Socialiste — cel mai larg și reprezentativ organism al democrației socialiste, sindicatele participă direct în cadrul autoconducerii muncitorești, la elaborarea și adoptarea hotărîrilor, a tuturor măsurilor care privesc dezvoltarea economico-socială a țării. Avînd reprezentanți în organele puterii de stat, în guvern, în Consiliul Național al Oamenilor Muncii, în conducerea ministerelor, instituțiilor centrale, locale și a întreprinderilor, sindicatele, păstrîndu-și întreaga autonomie ca organizații de masă, acționează din interiorul tuturor organismelor de conducere colectivă în care sînt reprezentate și sînt participante active la înfăptuirea noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii și autogestiunii muncitorești.

Oamenii muncii iau parte la activitatea de conducere și pe calea reprezentanților lor, delegați la diferite forumuri, a deputaților aleși în organele supreme și locale ale puterii de stat. În procesul de perfecționare a societății noastre socialiste, o trăsătură definitorie o constituie trecerea unora din atribuțiunile statului asupra maselor populare și noilor organisme democratice. Aceasta asigură reala democratizare a organelor de stat, întărirea rolului maselor populare în adoptarea deciziilor, în îndeplinirea lor, întărirea controlului clasei muncitoare, asupra întregii activități a organelor de stat. Organismele create, statul nostru însuși — reprezintă expresia cea mai democratică a conducerii societății de către popor, o formă de democrație superioară oricărei democrații burgheze. În acest scop, cadrul organizatoric, unic în felul său, al democrației muncitorești, este susținut de o largă paletă de reglementări juridice care legiferează aplicarea în practică a autoconducerii muncitorești în interdependența sa cu autogestiunea economico-financiară și cu celelalte principii de conducere democratică a unităților economico-sociale și administrativ-teritoriale a societății.

S-a încetățenit în practica partidului nostru dezbaterea largă, consultarea cu oamenii muncii, cu întregul popor asupra tuturor hotărîrilor și măsurilor care privesc viitorul țării înainte de a deveni decizii de interes național. Așa au fost dezbătute, în toate forurile democrației muncitorești, problemele planului național unic, măsurile cu privire la reașezarea și corelarea pe principii economice a prețurilor la produsele agroalimentare, programul de întărire a autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, de satisfacere într-o mai largă măsură a cerințelor de consum ale populației etc. Așa sînt dezbătute problemele recentei plenare și se elaborează programe de măsuri concrete care să ducă la îmbunătățirea muncii în economie și în toate sectoarele vieții sociale, a muncii ideologice și cultural-educative, la dezvoltarea conștiinței socialiste. Acest dialog cu masele este cea mai elocventă dovadă a încrederii pe care o are partidul în capacitatea de creație și conducere a tuturor celor ce muncesc, expresia faptului că partidul consideră că își poate îndeplini misiunea numai în măsura în care, pentru politica sa, obține adeziunea unanimă a poporului. În același timp, legătura strînsă cu masele este manifestarea încrederii unanime a poporului în partid și în acțiunile sale în slujba intereselor naționale. Democrația noastră socialistă permite exprimarea opiniei celor ce muncesc, dar și exercitarea controlului acestora asupra modului cum se realizează politica partidului, hotărîrile de partid și de stat. Partidul conduce împreună cu clasa muncitoare, cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, cu întregul popor și această unitate se manifestă sub forma faptelor de muncă, a răspunderii și hotărîrii cu care se acționează, a unei înalte conștiințe socialiste.

Utilizarea rațională a pămîntului

— Valorificarea superioară a terenurilor nisipoase —

TERENURILE agricole nisipoase din România se întind pe aproape 540 mii ha, din care 240 mii ha în sudul Olteniei, aproape 100 mii ha în partea de nord-est a Cîmpiei Române, circa 20 mii ha în Delta Dunării, precum și alte suprafețe în Dobrogea, în Cîmpia Banatului și Lunca Dunării. Numeroase determinări de ordin fizico-chimic și morfologic au condus la concluzia că nisipurile din România sînt de origine levantilă insitu (sud-vestul Olteniei) și fluvială (din apropierea Dunării). Ele au un relief frămîntat cu dune, interdune, grinduri, dîmburi și alte ridicături neregulate.

Cu 50 de ani în urmă s-au efectuat cercetări pe nisipurile din sudul Olteniei, iar din 1966 pe nisipuri ameliorate în stînga Jiului, la Stațiunea centrală de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri Dăbuleni, a căror rezultate și concluzii le prezentăm succint în cele ce urmează.

Nisipurile ameliorate s-au luat în cultură după nivelare, fertilizare, irigare, desecare și înființarea perdelelor de protecție antierozionale eoliene.

Pe baza cercetărilor pe nisipurile ameliorate din țara noastră și a unei temeinice documentări științifice, s-a trecut la proiectarea și executarea **sistemului de irigații Sadova-Corabia** care cuprinde aproape 80 mii de ha, din care 36 mii ha de nisipuri necultivate pînă la acea dată sau cu producții foarte slabe. Sistemul de irigații pus în funcțiune pe etape (în anii 1972—1974) utilizează apă din Dunăre printr-un canal de aducțiune gravitațional (55 mc apă pe secundă), asigurîndu-se în medie pentru fiecare hectar de teren 4 300 mc de apă în perioada de vegetație.

Cercetările cu privire la cultura plantelor pe nisipuri, întreprinse pe terenurile stațiunii centrale de la Dăbuleni, au permis elaborarea unor tehnologii adecvate acestor soluri. Valorificarea superioară a terenurilor nisipoase ameliorate a necesitat elaborarea tehnologiilor corespunzătoare pentru toate plantele indicate a se cultiva în această parte a țării. Astfel, pentru sistemul de irigații Sadova-Corabia, au fost elaborate **tehnologii pentru cultura cerealelor păioase, porumbul boabe, soia, floarea-soarelui, cartofi timpurii, pepeni verzi, tomate** (prin răsad și prin semănare directă în cîmp), **ardei gras, ceapă de consum, morcovi, viță de vie** (soiuri de vin autohtone și aclimatizate, soiuri de masă), **pomi fructiferi** (piersic, măr, păr, prun, cireș, vișin etc.)

Pe terenurile nisipoase ameliorate și irigate, prin aplicarea tehnologiilor recomandate s-au obținut producții bune la cele mai multe din plantele prevăzute a se cultiva în această zonă. Deși nisipurile nu sînt propice pentru cultura grîului, de pildă, totuși în unitățile pilot s-au realizat, în ultimii ani, producții de 3 800—4 200 kg/ha, la costuri de producție avantajoase. Și cultura porumbului pentru boabe poate fi semănată pe suprafețe însemnate, ocupate de nisipuri, unde se practică sistemul de irigații. Afirmația este întărită de faptul că, în perioada anilor '76—'81, pe terenurile mai multor ferme ale unităților agricole de stat s-au obținut producții de pînă la 7 200 kg porumb boabe la hectar, mergînd chiar pînă la 10 000 kg/ha în unele unități pilot, la costuri de producție de 700—900 lei/t. Este necesar să menționăm că, potrivit tehnologiilor recomandate aceste producții se obțin în condițiile unei fertilizări corespunzătoare (N 150 P 50), asigurarea irigatului în așa fel încît plafonul din intervalul umidității active să nu scadă sub 50%. Știut fiind faptul că porumbul pentru boabe dă rezultate economico-productive favorabile pe terenurile nisipoase și omogene, se consideră rațional ca această cultură să ocupe circa 25% din suprafețele respective (terenuri de pe care se pot obține recolte de cel puțin 4—5 t/ha, fără riscul de a efectua cheltuieli neraționale).

În zona terenurilor nisipoase ameliorate din sudul Olteniei, s-a extins cu bune rezultate cultura cartofului timpuriu. Aceste terenuri, fiind situate în zonele cele mai sudice, permit obținerea de cartofi încă de la sfîrșitul lunii mai, de mare importanță fiind **stabilirea soiurilor** care oferă cele mai bune rezultate, modalitatea de încolțire a tuberculilor, precum și tehnologia adecvată plantării, întreținerii și recoltării acestei culturi. Și în acest caz, poate mai mult decît la alte culturi, este necesar să se acorde mai multă atenție sistemelor de fertilizare și irigare, producția la hectar fiind în strînsă legătură cu mărimea acestor factori.

Rezultate bune se obțin pe nisipurile ameliorate și la tomate, ceapă, pepeni verzi etc. De pe nisipurile din sudul Olteniei se obțin cantități însemnate de pepeni verzi (mai timpuriu cu 7—15 zile față de alte zone ale țării), terenuri cu un slab potențial productiv de pe care alte culturi, practic, nu dau nici un rezultat acceptabil.

Pe aceste suprafețe au existat de multe secole vii autohtone, iar mai recent vii nealtoite cu producții de struguri în general mici. În prezent, cele mai multe plantații sînt vii intensive cu o diversitate de soiuri, din care cele mai multe au fost

Tabelul nr. 1

Principalii indicatori economici la culturile de cîmp

	Grîu			Porumb				Soia	
	C.A.P. Bechet	I.A.S. Dăbuleni	S.C.C.P.N. Dăbuleni	I.A.S. Dăbuleni	C.A.P. Bechet	C.A.P. Călărași	S.C.C.P.N. Dăbuleni	I.A.S. Sadova	C.A.P. Călărași
Suprafața (ha)	113	50	10	25	35	80	10	60	20
Randament (kg/ha)	4 100	4 000	7 220	4 200	6 240	5 525	3 000	2 400	2 100
Producția totală (t)	463	200	72,2	105,0	218,4	442	30	144	42
Venit net la hectar (lei/ha)	1 761	2 168	4 428	1 932	4 567	3 566	6 084	3 917	2 961
Venit net pe tonă (lei/t)	649	542	585	460	732	646	2 028	1 632	1 410
Rata rentabilității (%)	76,2	56,6	89,3	56,8	134,2	103,5	142,6	89,7	69,1
Productivitatea muncii (zile-om/t)	0,48	0,32	1,32	1,82	1,57	2,04	3,69	4,15	5,20

aclimatizate. În această zonă sînt unități agricole care anual obțin, în medie, 9—16 t/ha struguri de vin sau 10—14 t/ha struguri de masă. Experimental stațiunea de cercetări de la Dăbuleni a realizat peste 30 t/ha struguri, ceea ce demonstrează existența unui important potențial productiv al acestor terenuri.

Cu foarte bune rezultate se cultivă, în sistem intensiv, mai multe **soiuri de piersic.** Plantațiile moderne și-au dovedit cu prisosință eficiența pe terenurile nisipoase, un număr important de ferme pomicole obținînd 12—14 t de piersici la hectar, iar la unele soiuri chiar 20 t/ha.

Deși s-a introdus mai tîrziu în cultură, producțiile de măr de pe plantațiile intensive au ajuns la 8—10 t/ha în primii ani de rod; în condiții experimentale aceste plantații au ajuns să producă pînă la 40 t/ha.

Cercetările întreprinse în unitățile pilot ne-au permis să tragem concluzia că pe nisipurile din sudul Olteniei se pot obține producții de cereale și leguminoase la hectar, cu **costuri relativ reduse** și cu o **rată a rentabilității ridicată.** Cooperativele agricole și întreprinderile agricole de stat obțin, de obicei, cereale și soia în condiții rentabile (tabelul nr. 1).

În urma aplicării noilor prețuri la produsele agricole, observăm că **pragul rentabilității** la grîu se situează între 2 300—2 700 kg/ha, producții de la care se înregistrează rezultate economice pozitive. Și la cultura porumbului pragul rentabilității este de 2 700 kg/ha, iar soiurile precoce de soia asigură o rată a rentabilității între 89 și 142%.

La toate unitățile studiate s-a înregistrat o productivitate a muncii superioară, în condițiile în care zona nisipurilor permite un grad ridicat de mecanizare a lucrărilor.

În ultimii ani, în aceste unități s-au cultivat numeroase plante horticole anuale. Cu excepția pepenilor verzi — cultură care s-a dovedit a fi foarte rentabilă — celelalte culturi horticole oferă o rată a rentabilității mai redusă decît în cazul culturilor de cîmp. Producțiile de 6—7 t cartofi timpurii la hectar sînt totuși rentabile, situație explicată prin prisma prețurilor ridicate la care se livrează aceste produse, existînd condiții pentru rezultate economice mult mai bune.

Tomatele semănate direct în cîmp, și livrate în primul rînd fabricilor de conserve, prezintă — în condiții obișnuite — o situație favorabilă, mai ales atunci cînd se asigură o cultură compactă, cu densități corespunzătoare, ca în cazul asociației economice de la Dăbuleni. Ceapa oferă rezultate bune pe nisipurile irigate. Producția este adesea diminuată din cauza atacurilor diferiților dăunători (prezenți în zona nisipurilor cu o frecvență mai mare decît în alte zone agricole).

De o mare atenție s-au bucurat în această zonă a țării **plantațiile de vii și pomi** (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Principalii indicatori economici la plantațiile de vii și piersic pe nisipuri

	Soiuri de struguri pentru vin		Soiuri de struguri pt. masă		Piersic intensiv		
	C.A.P. Călărași	A.E.I. Dăbuleni	S.C.C.P.N. Dăbuleni	S.C.C.P.N. Dăbuleni	C.A.P. Dăbuleni	C.A.P. Potelu	S.C.C.P.N. Dăbuleni
Suprafața (ha)	118	135	64	60	75	105	64
Randament (t/ha)	16	9,1	9,6	12,5	13,8	13,2	12,5
Producția totală (t)	1 888	1 228	615	750	1 035	1 386	800
Venit net la hectar (lei/ha)	7 680	1 938	7 488	17 278	19 568	18 034	17 462
Venit net pe tonă (lei/t)	480	213	780	1 382	1 418	1 370	1 397
Rata rentabilității (%)	26,4	9,2	32,2	65,2	89,6	84,0	87,3
Productivitatea muncii (zile-om/t)	7,12	9,35	9,15	14,1	7,52	8,12	7,25

Din datele prezentate, observăm că producția medie la hectarul de vie — deși diferită semnificativ față de producțiile obținute în alte zone din țară — se află totuși la un nivel destul de ridicat. Costurile de producție la struguri sînt mari, întrucît zona irigată impune o serie de cheltuieli pentru combaterea bolilor și dăunătorilor.

Mai semnificative sînt producțiile la plantațiile de piersic, care cu costuri relativ reduse înregistrează ani de an o rată a rentabilității superioară. Așa cum au fost concepute în anii din urmă, plantațiile de piersic, cuprind suprafețe însemnate de soiuri mai puțin rezistente la gerurile din timpul iernii. Ulterior, s-a trecut la o selecție riguroasă a soiurilor, reținîndu-se numai acelea care dau producții de 15—20 t la ha.

Cercetările în vederea valorificării superioare a terenurilor nisipoase au aprofundat și eficiența economică a investițiilor în diferite tipuri de plantații. Indicat pentru plantațiile de vii și pomi este sistemul de irigare prin rampe perforate (prin picurare), care conduc la posibilitatea dirijării perfecte a apei, inclusiv economia de apă, precum și la diminuarea însemnată a intensității atacurilor de mană și alți dăunători ce se dezvoltă în condițiile irigării prin aspersiune.

La plantațiile de pomi, se recomandă, în primul rînd, extinderea piersicului intensiv fără sistem de susținere, cu intrare în producție în anul al treilea. În cazul sistemelor de irigare prin picurare, experiențele tehnologice atestă rezultate în producție mult mai bune.

De asemenea, se recomandă efectuarea de plantații de nuc intercalat cu piersic sau de piersic în plantație pură, cu o perioadă de vegetație de 14—15 ani. Nucul, care intră pe rod după 7—8 ani și are o perioadă de vegetație de 8—120 ani, prezintă avantaje atît din punctul de vedere al producțiilor și veniturilor mari la hectar, cît și în legătură cu influențele favorabile asupra climatului (contribuie la atenuarea vînturilor și stabilizarea nisipurilor).

A devenit posibilă extinderea pe nisipuri, în regim irigat, a plantațiilor de prun, cais, cireș, vișin în amestec cu cireș, care în condițiile date oferă producții mari la hectar. Sînt necesare, de asemenea, studii în legătură cu ameliorarea soiurilor mai ales în cazul plantațiilor de cais, întrucît cele timpurii sînt atacate de brumele din primăvară.

Sporirea producției medii la hectar la culturile de cîmp, legume, vii și pomi și creșterea eficienței economice a sistemului de irigații, a lucrărilor de ameliorare a nisipurilor, presupune respectarea tuturor măsurilor în vederea aprovizionării corespunzătoare cu îngrășăminte chimice, folosirea integrală a îngrășămintelor organice și extinderea utilizării îngrășămintelor verzi.

A devenit imperios necesară îmbunătățirea structurii culturilor pe terenurile nisipoase, prin generalizarea metodelor de apreciere economică a terenurilor. Sprijinul acordat cooperativelor agricole și unităților de stat pentru valorificarea terenurilor nisipoase trebuie răsplătit prin realizarea unor producții mari și cu o eficiență economică ridicată.

dr. Petre BANIȚĂ
dr. Dumitru CĂȚU

Cercetarea științifică în sprijinul creșterii eficienței exporturilor românești

Promovarea exportului tehnicii de vîrf (II)

Calculatoare electronice

PRIN elaborarea Programului de dotare a economiei naționale cu echipamente de calcul, încă în urmă cu 15 ani, în anul 1967 se formula strategia fabricării în țara noastră a calculatoarelor electronice, a componentelor electronice profesionale și a circuitelor integrate. În dezvoltarea acestei industrii un rol important l-a avut, de asemenea, „Hotărîrea cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul" adoptată la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din aprilie 1972, în cadrul căreia au fost stabilite orientările de bază ale acestui domeniu și anume:

— introducerea prioritară a prelucrării automate a datelor în întreprinderi, centrale industriale, institute de cercetări, sectoare de sinteză pentru optimizarea producției;

— concentrarea mijloacelor în puternice centre de calcul;

— proiectarea unitară a sistemelor informatice de conducere;

— pregătirea de cadre în domeniul informaticii;

— producerea în serie de echipamente cu performanțe ridicate.

Industria românească de tehnică de calcul se concentrează azi în numeroase unități de producție, coordonate de Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul (C.I.E.T.C.). Principalele unități de producție și cercetare din cadrul C.I.E.T.C. sînt: Întreprinderea de calculatoare electronice, Întreprinderea de echipamente periferice. Întreprinderea pentru întreținerea și repararea echipamentelor de calcul, cu numeroase filiale pe tot cuprinsul țării. Producția de echipamente conexe calculatoarelor electronice se desfășoară în unități coordonate de Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări (C.I.E.T.A.), iar anumite echipamente periferice sînt produse de societatea mixtă româno-americană ROMCONTROL DATA, cu sediul la București.

Ca unitate specializată de cercetare științifică și inginerie tehnologică în domeniul tehnicii de calcul funcționează Institutul de tehnică de calcul, specializat în software și cercetare, cu filiale la Timișoara și Cluj-Napoca.

Cunoscînd o dinamică susținută, producția de calculatoare din țara noastră a fost în cincinalul 1976—1980 de aproape 5 ori mai mare decît cea din cincinalul precedent. Producția calculatoarelor electronice din generația a treia a început în anul 1971 pe baza licenței C.I.I. (Compagnie Internationale pour l'Informatique — Franța) și a fost apoi puternic diversificată și modernizată pe baza concepției proprii, trecînduse la generații mai avansate de calculatoare.

În prezent, industria românească acoperă aproape în totalitate gama de mijloace ale tehnicii de calcul cerute de economia noastră națională, și anume: sisteme de calcul de capacitate medie-mare, medie și mică din familia FELIX, minicalculatoare (MC-80, Independent I-100 și CORAL-4011), microcalculatoare (M 18, M 118 etc.), mașini de medie și mică mecanizare (CE 128, CE 129 T etc.), mașini de facturat și contabilizat (FC-16, FC-128 etc.), echipamente periferice, sisteme de culegere și introducere date tip IEC și SID on linie, module de memorie cu ferite și cu circuite integrate.

Tabelul nr. 1

Producția de tehnică electronică de calcul a principalelor firme americane în anul 1980

Nr. crt.	Firma	Poziția în anul 1979	Producția în anul 1980 (mil. $)	Creștere față de anul precedent (%)
1.	IBM	1	21 367	17
2.	NCR	2	2 840	12
3.	Control Data Corp	4	2 790	23
4.	Digital Equipment Corp.	6	2 743	35
5.	Sperry Corp.	5	2 552	12
6.	Burroughs	3	2 473	1
7.	Honeywell	7	1 634	12
8.	Hewlett-Packard	8	1 577	37
9.	Xerox	10	770	35
10.	Memorex	9	686	4

Sursa: Datamation, June 1981, pag. 102.

Actualul plan cincinal prevede atingerea în anul 1985 a unui nivel de producție de peste 2 ori față de 1980. Dotarea actuală relativ avansată a economiei naționale cu tehnică de calcul cît și necesitatea autogestiunii pe baza echilibrului de balanță import-export la nivel de subramură impun promovarea în continuare a exportului de calculatoare electronice prin asimilarea de produse noi, cu performanțe mai înalte, care să valorifice superior pe piața externă inteligența tehnică românească, concomitent cu dezvoltarea unor sisteme de distribuție specifice comerțului cu tehnică de calcul.

Atracția unei ramuri care sfidează criza

DESIGUR că în formularea strategiei de export trebuie să se plece de la analiza trăsăturilor actuale ale pieței internaționale a tehnicii de calcul.*) Caracterizată printr-un dinamism remarcabil, producția de tehnică electronică de calcul este concentrată în proporție de peste 90% în S.U.A., Europa occidentală (Franța, R.F.G., Anglia) și Japonia. Așa cum reiese din datele tabelului nr. 1, piața mondială a tehnicii electronice de calcul este dominată de producătorii americani și filialele lor din străinătate, între care firma „International Business Machines" (I.B.M.), se detașează puternic (circa 50% din producția mondială). Producția din Europa de vest este dominată, de asemenea, de filialele firmelor americane. Conform datelor publicate de revista Datamation, în anul 1980, dintre primele 10 firme producătoare de tehnică de calcul din Europa occidentală șase erau americane (tabelul nr. 2). Producția de tehnică de calcul a Japoniei a cunoscut o creștere rapidă, valoarea totală a acesteia dublîndu-se la fiecare 4—5 ani. Principalii producători japonezi (Hitaki, Toshiba și Fujitsu) ocupă primele locuri în ierarhia firmelor neamericane din domeniul tehnicii de calcul.

Structura producției de tehnică electronică de calcul este dominată de calculatoare, urmată de unitățile de memorie externă, echipamentele de colectare a datelor, de teleprelucrare, diverse periferice, și părți de calculatoare sau echipamente, remarcîndu-se tendința de creștere mai rapidă a producției de echipamente periferice comparativ cu unitățile centrale. Se remarcă diferențieri în structura producției marilor producători. Astfel, în Europa de vest, o importanță relativ ridicată în totalul producției revine calculatoarelor și echipamentelor de birou, în timp ce în Japonia și S.U.A. echipamentelor periferice. Specializarea se continuă și la nivelul firmelor, atît în producerea de unități centrale, de echipamente periferice, sau în producerea de software.

O altă caracteristică a domeniului analizat o constituie cooperarea în producție, atît la nivel de firme, cît și la nivel de țări producătoare. În anul 1980 Japonia, S.U.A., R.F.G., Anglia și Franța au încheiat un acord interguvernamental pentru desfășurarea unor activități comune de cercetare științifică și

*) A.S.E.—I.C.C.M. „Promovarea exportului de mașini și utilaje în perioada 1981—1985". București, 1981

Tabelul nr. 2

Producția de tehnică electronică de calcul a principalelor firme din Europa de vest în anul 1980

Nr. crt.	Firma	Țara de origine	Producția (mil. $)	Creștere față de anul precedent (%)
1.	IBM	S.U.A.	9 902	12
2.	Siemens	R.F.G.	1 505	10
3.	CII-Honeywell Bull	Franța	1 444	23
4.	ICL	Anglia	1 300	13
5.	Olivetti	Italia	876	23
6.	Sperry Univac	S.U.A.	825	1[illegible]
7.	NCR	S.U.A.	810	27
8.	DEC	S.U.A.	786	39
9.	CDC	S.U.A.	764	34
10.	Burroughs	S.U.A.	734	14

Sursa : Datamation, August 1981.

producție în vederea creării de calculatoare de generații avansate.

O preocupare tot mai frecventă la marii producători de tehnică de calcul este îndreptată spre asigurarea uniformizării și unificării dimensionale și funcționale, mai ales la echipamentele periferice pentru realizarea interschimbabilității acestora.

Și în țările socialiste există preocupări similare pentru perfecționarea producției în acest domeniu. În cadrul „Seriei unitare de mașini electronice de calcul" (RIAD), la care participă mai multe țări membre ale C.A.E.R., între care și România, se prevede accelerarea lucrărilor de proiectare și fabricare a tehnicii de calcul de generația 3,5—4 (RIAD 2 și RIAD 3), compatibile cu sistemele IBM.

Dintre celelalte țări socialiste, R.P. Chineză a înregistrat realizări importante în producția tehnicii electronice de calcul în domeniul minicalculatoarelor, echipamentelor pentru controlul proceselor și automatizărilor în industrie.

Țările în curs de dezvoltare au început în ultimii ani să-și îndrepte atenția spre crearea unei industrii naționale de tehnică electronică de calcul. Astfel, Brazilia, Peru, Argentina au început să producă, de regulă sub licență străină, unele echipamente, mai ales calculatoare de birou și de buzunar, minicalculatoare și unele periferice. Marocul și-a dezvoltat activități de asamblare, de tehnică de calcul, unele țări arabe produc echipamente periferice și elemente auxiliare. India produce calculatoare medii, de concepție proprie, iar Algeria se orientează spre echipamente periferice.

În ceea ce privește cererea mondială de tehnică de calcul, ea înregistrează o creștere constantă — în medie 15% pe an — determinată de creșterea gradului de automatizare a producției, de folosirea mai largă a calculatoarelor în economie, în cercetarea științifică, în domeniul bancar, al serviciilor și comerțului, ca și de volumul însemnat al comenzilor militare.

Principalele sectoare consumatoare de tehnică electronică de calcul la nivel mondial sînt: industria, căreia îi revine aproximativ o treime din consumul total, sectorul bancar (19%), serviciile (16%), comerțul (9%), alte sectoare (23%).

În structura cererii mondiale de tehnică electronică de calcul locul principal revine sistemelor de calcul (52%), urmate de echipamentele periferice (29%), echipamentele de birou (14%), cele pentru transmiterea datelor (3%) și calculatoarele de uz privat (2%).

Ca urmare a sporirii cererii mondiale comerțul internațional cu tehnică electronică de calcul a cunoscut o creștere permanentă, ajungînd la 13,2 miliarde dolari în anul 1980 *), adică circa 22% din totalul producției.

În structura schimburilor internaționale domină sistemele de calcul și echipamentele periferice conexe, cu tendință de sporire a importanței. Țările capitaliste dezvoltate acoperă aproximativ 97% din exportul și 89% din importul mondial de tehnică electronică de calcul. Principalele fluxuri de schimburi sînt determinate de specializarea marilor producători, care sînt, totodată, și mari consumatori de tehnică electronică de calcul. Țările vest-europene importă în special periferice, Japonia importă mai ales unități centrale, în timp ce la importul S.U.A. un loc însemnat îl ocupă calculatoarele de birou și de buzunar.

Țările în curs de dezvoltare participă cu 3% la exportul mondial și cu 10% la importul mondial. Principalii exportatori sînt: S.U.A. (29% din exportul mondial în anul 1980), R.F.G. (18%), Anglia (15%), Franța (12%), Italia (8%), Japonia (6%) etc., ale căror ponderi înregistrează fluctuații însemnate de la un an la altul.

După cum rezultă dintr-un studiu recent, în actualul deceniu, lupta de concurență pe piața tehnicii de calcul electronic se va ascuți din ce în ce mai mult. Pentru cucerirea de noi piețe în această conjunctură se practică forme de comercializare diverse, printre care mai importante sînt: vînzarea sistemelor (hardware) împreună cu programele de bază și aplicative (software), inclusiv formarea personalului beneficiarului și acordarea service-ului necesar; vînzarea software-ului aplicativ (rutine sau la cerere); leasing-ul (între o firmă de leasing specializată și diverși beneficiari); prestări de servicii contra cost; livrări de echipamente în subfurnizare pentru sisteme de calcul (de la producător la producător); prestări de servicii de engineering și de proiectări de sisteme informatice și de service; cedări de brevete, producție sub licență, know-how.

Perfecționarea structurii ofertei

AVÎND în vedere necesitatea compensării importurilor de echipamente, piese și subansamble necesare producției proprii cît și a importului de calculatoare cu caracteristici tehnice deosebite, neasigurate de producția internă, exportul de mijloace de tehnică de calcul va constitui și în continuare unul din obiectivele prioritare ale exportului de mașini și utilaje.

Concurența deosebită pe piață ca și structura produselor oferite la export au făcut ca realizările la export în cincinalul 1976—1980 să fie de valori relativ mici, uneori inferioare prevederilor de plan, deși de la an la an s-au înregistrat creșteri (vezi tabelul nr. 3).

Ca structură remarcăm faptul că marea majoritate a exportului este formată din grupele: calculatoare electronice și de mașini de facturat, fapt ce confirmă atît orientarea cererii externe către echipamente cu performanțe mai ridicate, ca și necesitatea unor reorientări strategice cu privire la celelalte tipuri de produse (echipamente periferice, de culegere date, module de memorie etc.) în ceea ce privește structura și formele de ofertare.

La nivelul produselor, acțiunile care se pot realiza se vor axa, în principal, pe îndeplinirea unor măsuri pentru înnoirea și diversificarea producției respective vizînd : — fabricarea noii serii de calculatoare universale de generație avansată ; — dezvoltarea și diversificarea producției de minicalculatoare ; — proiectarea și asimilarea în fabricație de echipamente de teletransmisie de date cu care să se poată realiza rețele de calculatoare ; — punerea în fabricație de sisteme off-line de introducere de date pentru degrevarea sistemelor de cea mai mare parte a operațiilor premergatoare prelucrării efective ; — dezvoltarea activității de proiectare pentru implementarea de calculatoare electronice în instalații industriale complexe ; — dezvoltarea programelor de aplicații (de rutină sau la cerere) necesare beneficiarilor de pe piața internațională.

Tabelul nr. 3

Dinamica exportului R.S. România de tehnică electronică de calcul

— milioane lei valută —

1976		1977		1978		1979		1980	
Valoare	%	Valoare	%	Valoare	%	Valoare	%	Valoare	%
10,2	100	20,7	203	37,4	367	131,8	1 292	55,9	560

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, Buc., 1981

Pentru realizarea acestor măsuri se consideră necesar un efort conjugat al specialiștilor din Întreprinderea de Calculatoare Electronice, Institutul de Tehnică de Calcul și Întreprinderea de Echipamente Periferice, astfel ca prin colaborarea strînsă dintre producție și cercetare să se soluționeze operativ problemele apărute și să se asigure și menținerea noutății permanente a produselor.

Pe linia promovării exporturilor ca măsuri principale care trebuie luate pentru a asigura pătrunderea mai ușoară a produselor de tehnică de calcul românească pe piețele străine, se apreciază a fi : — organizarea unui centru național care să asigure producția proprie de software concomitent cu unirea eforturilor de proiectare a

dr. Ovidiu RUJAN

(Continuare în pag. 24)

*) cf. Buletin de informare comercială externă (B.I.K.I.) (l. rusă) supliment nr. 3/1981, pag. 123.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Dezbatere „R. E." DIMENSIONAREA JUDICIOASĂ A NECESARULUI DE MIJLOACE CIRCULANTE (III)

CONTINUĂM publicarea opiniilor exprimate de către specialiștii participanți la dezbaterea organizată de „Revista economică" împreună cu Sucursala municipiului București a Băncii Naționale.

Diferențierea nivelului dobînzilor în funcție de rentabilitate

N. Săvoiu, șef de serviciu în Ministerul Finanțelor. Consider că în aprecierea raportului optim între fondurile proprii și împrumutate trebuie pornit de la considerente care țin de domeniile solvabilității și rentabilității.

Din punctul de vedere al solvabilității ar putea fi apreciată ca limită minimă relația : fonduri proprii/fonduri împrumutate = 1, deoarece ea exprimă în modul cel mai general garanția că oricînd creditele bancare și obligațiile de plată în general pot fi achitate integral din resurse proprii. Desigur, optimizarea acestui raport se poate realiza pe măsura creșterii fondurilor proprii.

Din punctul de vedere al rentabilității problema este mai greu de soluționat. Dacă luăm ca exemplu creditul bancar, utilizarea lui nu are eficiență economică pentru întreprinderile cu rentabilități la sau sub nivelul ratei dobînzilor. În astfel de cazuri creditul nu numai că nu contribuie la creșterea fondurilor proprii, ci, dimpotrivă, le diminuează. Pentru întreprinderile cu rentabilități mari situația este inversă. Rezultă că din punctul de vedere general al rentabilității raportul optim între fondurile proprii și credite poate fi considerat cel situat în punctul zero în cazul unităților din prima categorie și chiar subunitar în cazul unităților din a doua categorie.

Dar, ca și viața economică, în ansamblu, problemele privind raportul optim sînt mult mai complexe. De aceea, consider că trebuie avute în vedere și o serie de criterii complementare.

În aprecierea raportului dintre fondurile proprii și împrumutate este necesar să se coreleze considerentele economice de ordin general cu situațiile concrete din întreprinderi în ce privește :

a) modul în care sînt utilizate mijloacele circulante. De exemplu, nu poate fi considerat optim raportul : fonduri proprii (100 milioane) / fonduri împrumutate (30 milioane) = 1,25, în cazurile în care din fondurile totale (180 milioane) 30 milioane sînt imobilizate în stocuri peste necesar. În asemenea cazuri, reale în economie, întreprinderi „bogate" în fonduri și în stocuri duc lipsă de bani pentru acoperirea necesităților curente de mijloace circulante. Din acest punct de vedere este necesar ca — pe lîngă raportul dintre fondurile proprii și împrumutate — **să fie avut în vedere și raportul dintre disponibilitățile bănești și obligațiile de plată imediate, raport care, în toate cazurile, nu trebuie să fie subunitar ;**

b) structura și modul în care evoluează fondurile împrumutate. De exemplu, reducerea creditelor bancare pe seama creșterii unor resurse atrase (furnizori, creditori) nu poate fi considerată ca o soluție economică pentru optimizarea raportului dintre fondurile proprii și credite. Din acest punct de vedere atrage atenția situația de la finele trimestrului I a.c. cînd, în baza sarcinilor stabilite prin Decretul nr. 330/1981 privind desfășurarea pe titulari a sarcinilor de plan și buget pentru anul 1982, întreprinderile trebuiau să raporteze asupra modului cum s-au realizat sarcinile de reducere a mijloacelor circulante totale față de începutul anului și în mod corespunzător volumul creditelor și resurselor atrase, eliberate pe această cale. Din raportările făcute de unități și chiar de unii titulari de plan rezultă că s-au făcut eliberări de credite, dar bilanțurile arată că mijloacele circulante au crescut, principala resursă de acoperire fiind creșterea resurselor atrase. Asemenea tendințe și fenomene care s-ar putea să se amplifice (în contextul imperativului de reducere a creditelor bancare) trebuie eliminate din activitatea unităților, deoarece creșterea resurselor atrase echivalează în fapt cu încetinirea decontărilor, cu creșterea blocajului în lanț ;

c) situația rentabilității stabilită prin prețuri. Din acest punct de vedere, în mod obiectiv avem de-a face cu o situație contradictorie : întreprinderile care au rentabilități mici, pentru care creditele constituie o datorie împovărătoare sub aspectul nivelului dobînzilor, sînt nevoite să apeleze în mare măsură la credite pentru completarea resurselor proprii, din cauză că beneficiul pe care-l obțin din activitate este insuficient pentru autofinanțare. Și invers, unitățile care au asigurate prin prețuri rentabilități mari au posibilități sporite de a optimiza raportul dintre fondurile proprii și cele împrumutate, cu toate că actualul nivel al dobînzilor la credite nu le afectează situația financiară. În asemenea situații se face simțită **necesitatea diferențierii nivelului dobînzilor la creditele acordate pentru mijloacele circulante, în funcție de nivelul rentabilității, ceea ce ar corespunde cerințelor de echitate economică și, în plus, ar cointeresa în mai mare măsură unitățile cu rentabilități mari în sporirea fondurilor proprii.** Aceasta nu înseamnă că pentru întreprinderile cu rentabilități relativ reduse nu se pune problema urmăririi și realizării anumitor corelații în structura fondurilor utilizate. Din acest punct de vedere consider că pentru orice întreprindere — și cu atît mai mult pentru întreprinderile cu rentabilități reduse — este determinant raportul dintre disponibilitățile bănești existente în conturi și obligațiile imediate de plată, deoarece de acesta depinde în măsură hotărîtoare și evoluția raportului dintre fondurile proprii și cele împrumutate, pe parcursul execuției planurilor.

Optimizarea raportului dintre fondurile proprii și cele împrumutate impune urmărirea sistematică a modificărilor ce se produc în volumul și structura mijloacelor circulante și a resurselor de acoperire, precum și a fluxurilor bănești determinate de aceste modificări, în perioada de execuție. În legătură cu aceasta consider că unul din neajunsurile conducerii activității financiare în domeniul mijloacelor circulante îl constituie faptul că în perioada de planificare și de execuție nu se fac toate legăturile necesare între situația întreprinderii la începutul perioadei (potrivit bilanțului sau balanței de verificare) și cea preconizată pentru finele perioadei (prin bugetul de venituri și cheltuieli). Un asemenea neajuns ar putea fi înlăturat prin **proiecții parțiale de bilanț**, după exemplul sintetic, prezentat în pagina următoare.

Dacă organele de conducere ale întreprinderii și compartimentelor de resort ar utiliza un instrument de această natură (detaliat într-un grad sporit pe structura mijloacelor și fondurilor), ele ar putea stabili, în mai multă cunoștință de cauză, măsurile ce se impun pe parcursul execuției pentru realizarea prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli în ce privește structura mijloacelor circulante și a fondurilor din care acestea se acoperă. Totodată, aceasta ar permite urmărirea mai îndeaproape și realizarea afluxurilor și refluxurilor bănești, care să conducă la realizarea disponibilităților în cont, la un nivel corelat cu modificările prevăzute pentru celelalte elemente ale activului și pasivului curent.

Reducerea volumului mijloacelor circulante, la baza creșterii eficienței economice

Roman Pisică, inspector general în Banca Națională. După cum se cunoaște, unul din principiile mecanismului economico-financiar este autofinanțarea. Acest principiu nu trebuie înțeles însă numai sub aspectul creșterii fondurilor proprii — respectiv a fondului mijloacelor circulante — pînă la nivelul mijloacelor circulante planificate, astfel încît întreprinderile să nu mai recurgă la credite bancare, ci și în sensul că **singura sursă de creștere a fondurilor proprii o constituie beneficiile realizate de fiecare unitate economică.**

În contextul noului mecanism, planificarea creditelor nu constă doar în stabilirea volumului creditelor bancare, ci aceasta reprezintă, în primul rînd, dimensionarea nivelului planificat al mijloacelor circulante cu care trebuie să lucreze fiecare unitate economică pentru realizarea sarcinilor de plan.

Activ (mijloace)	Efectiv la finele perioadei precedente	Prevederi la finele perioadei de plan	Modificări pe perioadă	Pasiv (resurse)	Efectiv la finele perioadei precedente	Prevederi la finele perioadei de plan	Modificări pe perioadă
Total mijloace circulante și alte active :	120	115	— 5	Total resurse din care :	120	115	— 5
din care :				— proprii	30	40	+10
— stocuri și cheltuieli	130	89	—41	— Credite pentru mijloace circulante	30	25	— 5
— Disponibil la bănci	2	15	+13	— Resurse atrase	60	50	—10
— Creanțe	18	11	— 7				

Nivelul planificat al mijloacelor circulante nu se determină în funcție de resursele de acoperire, ci pe baza criteriilor prevăzute de reglementările legale în vigoare, cum sînt normele de stoc, ciclurile de fabricație, planul de producție etc. Numai după ce s-a dimensionat nivelul mijloacelor circulante se determină resursele de acoperire sau de finanțare a acestora, ținîndu-se seama de fondul propriu pentru mijloace circulante, de creșterea acestui fond planificată din beneficii și de sursele atrase, a căror sumă, dacă este insuficientă, se completează, pentru diferență, cu credite bancare.

În ce privește **raportul optim** care trebuie să existe între fondurile proprii și cele împrumutate sînt, de asemenea, multe de spus. În primul rînd, subliniem faptul că cu cît ponderea fondurilor proprii în acoperirea mijloacelor circulante este mai mare, cu atît creditele utilizate sînt mai mici și, ca urmare, volumul dobînzilor plătite și influența acestora asupra costurilor de producție și rezultatelor financiare vor fi mai reduse ; raportul existent în prezent între fondurile proprii și cele împrumutate nu este urmarea unor insuficiente preocupări pentru optimizarea raportului respectiv, ci este rezultatul deciziilor luate în cadrul politicii financiare a statului nostru. În orice caz, considerăm că, indiferent care este raportul între fondurile proprii și cele împrumutate pe economie, în cadrul fiecărei ramuri economice acest raport ar trebui să fie aproximativ egal la toate unitățile economice, pentru ca și influența dobînzilor plătite asupra cheltuielilor de producție și rezultatelor financiare să fie aceeași.

De altfel, trebuie subliniat că **pentru creșterea eficienței activității economice, problema esențială nu este raportul între diversele resurse de acoperire a mijloacelor circulante, ci reducerea volumului mijloacelor circulante.** Cu alte cuvinte, problema capitală care trebuie să ne preocupe este aceea de a realiza planul economic de stat cu mijloace circulante cît mai reduse, ceea ce înseamnă o accelerare a vitezei de rotație la nivelul fiecărei întreprinderi și centrale prin lichidarea și prevenirea imobilizărilor de fonduri, efectuarea unor aprovizionări raționale, scurtarea ciclurilor de fabricație, reducerea cheltuielilor de producție, realizarea de produse de bună calitate, precum și livrarea și încasarea lor în termene cît mai scurte. Trebuie arătat că deși băncile acționează prin pîrghiile de care dispun (credite, decontări, controlul eliberării fondului de retribuire etc.) pentru prevenirea unor astfel de fenomene, ele singure nu pot asigura reducerea stocurilor și cheltuielilor de producție pe economie, ci numai împreună cu toate organele care au competențe în luarea măsurilor și deciziilor ce se impun pentru înlăturarea cauzelor care generează fenomenele semnalate de controlul bancar.

Astfel, deși planurile de aprovizionare se întocmesc cu mult înainte de nominalizarea și contractarea producției, pe baza planurilor respective se emit repartiții de materiale, repartiții care, potrivit legii, obligă întreprinderile să semneze contractele, după care furnizorii încep să producă și să livreze, iar cumpărătorii să primească materiale pentru produse care nu sînt încă contractate la desfacere. Mai mult, încercările cumpărătorilor de renunțare la unele materiale sînt lăsate de lege și de organele de judecată la discreția furnizorilor, care au tot interesul să producă pentru a nu-și crea probleme. În aceste condiții, cu toate că băncile refuză plata aprovizionărilor respective din conturile cumpărătorilor, stocurile rămîn create în economie și acoperite cu fonduri proprii sau cu credite acordate furnizorilor în condițiile legii finanțelor. De aceea, considerăm că asemenea probleme nu se pot analiza și, mai ales, rezolva, numai la nivel de întreprindere, ele trebuind să fie soluționate la nivel central, prin organizarea unui sistem informațional și decizional foarte operativ. Dar prima acțiune care credem că trebuie întreprinsă este aceea de a nu se mai admite sub nici o formă emiterea de repartiții de materii prime și materiale decît numai pe măsura asigurării desfacerii prin contracte a produselor pentru care sînt destinate materialele respective. Aceasta deoarece, așa cum am mai arătat, în prezent repartițiile se emit pentru toate materiile și materialele necesare realizării planului, deci inclusiv pentru produsele necontractate, iar intervenția băncilor de a nu admite plata de către cumpărători a materialelor respective nu rezolvă problema, întrucît stocurile în cauză, indiferent dacă se află la cumpărători sau la furnizori, sînt deja formate și grevează asupra economiei naționale. Concluzia care se desprinde din cele arătate mai sus este aceea că **reducerea nivelului stocurilor din economie este o problemă care revine în primul rînd organelor de planificare și aprovizionare, care prin pîrghia planului și repartițiilor trebuie să acționeze astfel încît fiecărei unități economice să i se repartizeze cote de materii și materiale și plan de producție numai la nivelul strict al contractelor de desfacere.**

Toate aceste aspecte sînt legate strîns de capacitatea de plată a întreprinderilor și de echilibrul financiar al acestora. Este adevărat că băncile, împreună cu Ministerul Finanțelor, au un rol important în dimensionarea **nivelului planificat** al mijloacelor circulante pentru fiecare unitate economică, dar trebuie avut în vedere că la baza acestei dimensionări stau planurile de aprovizionare și de producție, planuri care nu se stabilesc și nu se aprobă de bănci. Ca urmare, dacă aceste planuri se realizează și producția se valorifică, nu sînt probleme. Realitatea însă nu se desfășoară întotdeauna conform planului, știut fiind că o serie de întreprinderi nu au producția acoperită cu contracte, investițiile nu se realizează potrivit prevederilor etc. În aceste condiții, aprovizionările continuînd să se efectueze (pentru că există repartiții) și, în multe cazuri, producția să se execute, chiar fără a exista contracte (de multe ori se aprobă producția pe stoc), se ajunge la situația că volumul mijloacelor circulante existente în economie este superior celui planificat.

Dacă se are în vedere că între valoarea mijloacelor circulante totale și cea a surselor de acoperire există în permanență o egalitate care se păstrează începînd de la fiecare întreprindere pînă la nivelul economiei naționale, rezultă că atunci cînd crește volumul mijloacelor circulante, crește corespunzător și cel al surselor de finanțare și invers. Și cum fondurile proprii sînt relativ constante, aproape întreaga creștere se realizează pe seama majorării surselor atrase și a creditelor bancare, în special a celor nerambursate la scadență. Ca urmare, sursele atrase și creditele nerambursate la scadență oscilează permanent în funcție de creșterea sau descreșterea nivelului mijloacelor circulante existente în economie, echilibrul respectiv neputînd fi zdruncinat sub nici o formă. Trebuie subliniat că chiar dacă, prin absurd, băncile ar lua măsura de a sista acordarea oricărui credit, echilibrul dintre mijloacele circulante și resursele de acoperire tot s-ar menține, dar situația s-ar agrava și, mai ales, s-ar denatura prin faptul că, oprindu-se decontările, cresc plățile restante, deoarece în timp ce plățile sînt oprite, circulația valorilor materiale continuă să se desfășoare în baza repartițiilor și contractelor.

În vederea reducerii volumului creditului în economie, este necesar ca organele de planificare și aprovizionare să acționeze operativ și eficient pentru diminuarea stocurilor prin pîrghia repartițiilor și planului, iar plățile privind valorile materiale care circulă în cadrul unor astfel de repartiții și contracte să se desfășoare neîntrerupt la scadență. Numai astfel se poate asigura reducerea nivelului mijloacelor circulante, accelerarea vitezei de rotație a acestora, diminuarea creditelor bancare și a masei monetare, toate acestea conducînd la creșterea eficienței întregii activități economice.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

Pe agenda de lucru a organelor colective de conducere

Integrarea specialiștilor din întreprindere în activitățile de producție și concepție

APLICAREA principiului muncii și conducerii colective în condițiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii facilitează integrarea în procesul decizional a metodelor și tehnicilor moderne de organizare și conducere, care să conducă la realizarea obiectivelor stabilite în cadrul sistemului unitar de indicatori. Soluțiile și măsurile adoptate vor fi cu atît mai eficiente, cu cît consiliile oamenilor muncii și birourile executive vor folosi cu mai multă pricepere motivația pentru antrenarea colectivelor de oameni ai muncii în procesul decizional, cu cît vor capacita mai bine cadrele de specialiști din unități pentru fundamentarea deciziilor și pentru determinarea științifică a celor mai adecvate căi de aplicare.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta Plenară lărgită a C.C. al P.C.R., **„Munca în raport cu capacitatea și specializarea constituie o onoare și o îndatorire pentru fiecare cetățean al patriei noastre socialiste. Să facem ca toți oamenii muncii să-și aducă contribuția activă, cu întreaga capacitate fizică și intelectuală, la dezvoltarea generală a societății socialiste".**

Pentru aceasta este nevoie de **adoptarea unei structuri organizatorice raționale, în care posturile de concepție să fie delimitate clar de cele de rutină,** în scopul aplicării practice a trinomului cercetare-proiectare-producție.[1]) O astfel de rezolvare va asigura cadrul necesar activității referitoare la perspectivă, cu pondere crescîndă spre vîrful piramidei de conducere, pe baza utilizării cît mai raționale a întregului personal în raport cu obiectivele unității, a pregătirii profesionale și perfecționării în raport cu cerințele posturilor ocupate și în corelare cu introducerea progresului tehnic. Aceasta impune consecvență din partea tuturor conducătorilor pentru **aplicarea în practică a metodelor și tehnicilor moderne de organizare și conducere,** pornind de la însușirea cunoștințelor necesare în acest domeniu, de la maistru pînă la director.

Din păcate, unii conducători, cînd întîmpină dificultăți, intră în „criză de timp", încercînd să justifice nefolosirea acestor metode — care ar preveni dificultățile sau ar înlesni rezolvarea lor — printr-o pretinsă discrepanță între „teorie și practică", deși teoria nu reprezintă, în acest caz, decît generalizarea practicii înaintate. Aceasta face ca funcțiunile unităților economice, destul de clar conturate de lege, să fie exercitate doar parțial, iar atribuțiile conducătorilor să se realizeze uneori formal. Așa se explică faptul că în multe unități, cadrele cu pregătire superioară sînt utilizate în activități sub nivelul cunoștințelor acumulate în facultate și la cursurile de specializare. Încă nu s-a înțeles pretutindeni că **participarea inginerului în producție nu-l scutește de a gîndi și concepe**; adesea, în loc să se ocupe de implementarea proiectelor și soluțiilor, a reorganizării fluxurilor și organizării raționale a locurilor de muncă, atelierelor și secțiilor, el preia sarcinile maistrului sau îl dublează, diminuînd rolul, responsabilitatea și autoritatea acestuia, iar el însuși deformîndu-se profesional și irosindu-și capacitatea.

Trebuie înțeles că apropierea conducerii de producție înseamnă adoptarea unor decizii cu caracter economic, tehnic și organizatoric bazate pe informații exacte și reale, fără diluarea responsabilității conducătorilor direcți, evitîndu-se la maximum dubla subordonare a personalului cu funcții de execuție și în special a muncitorilor. **Inginerul, economistul și alți specialiști cu pregătire superioară sînt meniți să proiecteze, să analizeze și să studieze fenomenele, participînd la elaborarea celor mai eficiente măsuri și soluții** în scopul creșterii productivității muncii, valorificării superioare a resurselor, creșterii performanțelor produselor lor și a competitivității lor pe piața externă, desfășurării activității economice în condițiile autogestiunii și autofinanțării.

În acest sens, într-un număr mare de unități s-a extins inițiativa ca **o zi pe săptămînă, toți specialiștii să participe în mod organizat la activitatea de cercetare, proiectare, organizare științifică a producției și a muncii** sau **direct la cea de producție.** Aceasta le sporește responsabilitatea (mai ales în condițiile proceselor automatizate, ce justifică chiar posturi cu pregătire superioară la tablourile de comandă), dar numai atunci cînd se aplică corect și preventiv. Este de înțeles că în unele situații excepționale, cînd forța de muncă existentă nu e suficientă pentru realizarea unor comenzi urgente, să se folosească în producție toți oamenii, indiferent de pregătire; dar este ineficient și inoportun ca atunci cînd există forță de muncă, să se utilizeze cadre cu pregătire superioară în munci simple, în detrimentul activității de concepție. Aceasta înseamnă formalism și risipă de inteligență, de muncă și de bani.

O astfel de tendință s-a manifestat și la unele unități economice din municipiul Turnu Măgurele.

Consider că bine s-a procedat la Combinatul de îngrășăminte chimice, Întreprinderea de utilaj chimic, Întreprinderea pentru producerea și industrializarea legumelor și fructelor, unde elaborarea programelor s-a bazat pe inventarierea specialiștilor existenți și a problematicii cu care se confruntă uni-

Programe de integrare

STABILIREA PROGRAMELOR de integrare a specialiștilor în activități de producție, respectiv de concepție trebuie considerată de către organele colective de conducere ca o modalitate importantă de valorificare a acestui important potențial. Este necesar ca programele să țină seama, pe de o parte, de necesitățile întreprinderii, deduse din planul de producție, din orientările cuprinse în documentele de partid, din hotărîrile adunărilor generale ale oamenilor muncii, iar pe de altă parte de aptitudinile, înclinațiile și preferințele persoanelor vizate.

Pentru specialiștii și alt personal funcțional care participă o zi pe săptămînă în producție trebuie stabilite individual nu numai ziua, ci și secția (atelierul, locul de muncă), ceea ce va conferi acestei participări constanța necesară pentru ca aportul să fie nu întîmplător, ci organizat și direcționat spre o anumită finalitate, compatibilă în calificarea celui ce îl prestează.

Programul de integrare a specialiștilor din compartimentele funcționale și din cele de producție în activitatea de concepție (cercetare, proiectare, inginerie tehnologică, organizarea producției și a muncii) necesită o fundamentare mult mai detaliată și un efort pentru promovarea lucrului în echipe, de preferință pluridisciplinare. Pentru fiecare participant, ținînd seama de funcția și specialitatea de bază, se vor preciza: acțiunea (tema) la care va colabora; caracterul ei (cercetare, organizare etc.); eficiența estimată pe an (după caz — economie relativă de personal, reduceri ale consumurilor de materiale și/sau energie, beneficii etc.); perioada de realizare (data începerii și a terminării); modul de valorificare; responsabilitatea pentru implementare (C.O.M., biroul executiv, conducerea operativă).

Un cîștig însemnat al acestei participări — pe lîngă garanția rezolvării la un nivel înalt a programelor speciale — îl vor constitui lărgirea orizontului specialiștilor, mai buna înțelegere reciprocă a problemelor procesului de producție și a celor de concepție, întărirea climatului de colaborare și a responsabilității individuale și colective pentru rezultatele activității economico-sociale a întreprinderii.

[1]) Vezi, în acest sens, articolul „Concentrarea potențialului din întreprinderi pentru dezvoltarea activităților creativ-inovative", de I. Dumbravă, în Revista economică nr. 19/1982 (Nota red.)

tățile. S-a făcut o delimitare între specialiștii cu responsabilități directe în producție și cei cu activitate de concepție, întocmindu-se trei tipuri de programe ; cadrul problematicii pentru activitatea de concepție l-au constituit planul tematic anual întocmit de organele de conducere colectivă, planul de muncă al comisiei inginerilor și tehnicienilor și programele speciale (vezi caseta). Concomitent s-a urmărit corelarea activității comisiilor pe domenii de activitate cu graficul ședințelor de lucru ale organelor colective de conducere, în vederea antrenării mai substanțiale a specialiștilor în procesul decizional.

Măsura a fost extinsă și la alte unități, fără să se ridice însă la nivelul posibilităților existente, datorită atît lipsei de fermitate din partea conducătorilor direct interesați, cît și comodității unor specialiști, alimentată de indiferența unor conducători.

Stilul de muncă ce se impune implică — pornind de la schimbarea opticii conducătorilor de unități : **repartizarea posturilor** în cadrul structurii organizatorice, **în funcție de obiectivele unității ;** o responsabilitate mai mare în **elaborarea programelor de perfecționare, incluzînd cu prioritate probleme în raport cu cerințele posturilor ocupate ;** o atitudine adecvată în **stimularea morală și materială,** potrivit participării și rezultatelor obținute de specialiști — și chiar în **politica de promovare.**

Semnificativ este faptul că la Combinatul de îngrășăminte chimice, aportul specialiștilor în organizare — deși înregistrează o îmbunătățire de la un an la altul — încă nu se ridică la nivelul posibilităților. În această mare unitate ca și în altele, studiile de sistem informațional sînt neglijate, cu toate că se recunoaște necesitatea acestora, iar studiile de organizare a producției și a muncii au caracter empiric, sub pretextul necesității unor măsuri imediate și presante pentru soluționarea problemelor curente.

De altfel, analizele întreprinse de cabinetul nostru în unitățile economice din municipiu, ca și cele efectuate de alte organe în diferite județe au scos în evidență preocuparea insuficientă a multor consilii ale oamenilor muncii pentru probleme importante, ca : elaborarea și urmărirea practică a sistemului informațional, a cadrului de relații ; îmbunătățirea structurii organizatorice, analiza încadrării, utilizării și promovării personalului ; generalizarea metodelor și tehnicilor de organizare și conducere aplicate în unitățile organizate ca model pe ramură pentru creșterea productivității muncii ; aplicarea practică a regulamentului de organizare și funcționare al întreprinderii, a regulamentului de funcționare a organelor de conducere colectivă și a regulamentului de ordine interioară.

O influență nefavorabilă asupra modului de rezolvare a problemelor arătate are și faptul că **pe plan normativ încă nu s-au definit corect și complet posturile și compartimentele de concepție** care sînt integrate în structura funcțională, așa cum este cazul celor din compartimentele de informatică și de organizare și chiar al unor posturi de ingineri și economiști din alte compartimente. Din această cauză, uneori cadre cu pregătire medie dețin posturi care cer o pregătire superioară — în special cele de normare, care sînt prin excelență de concepție.

Cred că este momentul să se revadă sub toate aspectele folosirea personalului cu pregătire superioară, aplicîndu-se neabătut indicația dată de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la primul Congres al consiliilor oamenilor muncii, ca **toți specialiștii din sectoarele funcționale să lucreze cel puțin 50 la sută din timpul lor în activitatea de specialitate** — ceea ce **„are o deosebită importanță atît pentru folosirea forței de muncă de care dispunem în diferite sectoare de activitate, în rezolvarea la timp a proiectării și cercetării științifice și a asistenței de specialitate și, în același timp, ca asigură menținerea și dezvoltarea cunoștințelor inginerilor și specialiștilor care lucrează direct în servicii funcționale și care au învățat... pentru a lucra nemijlocit în domeniul producției materiale, al dezvoltării științei și tehnicii în țara noastră".**

Cadrele de specialitate pot contribui mai eficient și la buna desfășurare a activității organelor colective de conducere, participînd la efectuarea analizelor și la elaborarea studiilor destinate fundamentării deciziilor, la asigurarea condițiilor necesare aplicării hotărîrilor. Astfel, persoanele împuternicite să realizeze funcția de **secretariat al organelor colective** trebuie să aibă nivelul de pregătire necesar pentru a identifica și reține problemele prioritare. Totodată, se impune ca **specialiștii să sprijine activitatea comisiilor pe domenii,** pentru ca propunerile făcute de acestea să se bazeze pe analiza critică a faptelor reale constatate, pe evaluarea rezervelor, ca suport al unor soluții și măsuri justificate economic, tehnic și organizatoric ; **să fie antrenați la elaborarea și urmărirea programelor speciale de valorificare a resurselor.**

Programe speciale

ȚINÎND SEAMA de prevederile Legii nr. 5/1978 și ale altor acte normative, de sarcinile rezultate din documentele de partid, de hotărîrile congreselor consiliilor oamenilor muncii, considerăm necesar ca, în funcție de specificul unităților economice, consiliile oamenilor muncii și birourile executive să orienteze contribuția specialiștilor și a comisiilor pe domenii asupra întocmirii și realizării programelor speciale – parte integrantă din programul unic de măsuri ce se adoptă anual de către adunarea generală a oamenilor muncii – privind :

– creșterea productivității muncii;
– reducerea cheltuielilor materiale, a consumurilor de materii prime, materiale, piese și componente de schimb, energie, combustibili, valorificarea resurselor secundare și a materialelor refolosibile;
– creșterea indicilor de utilizare a mijloacelor fixe, a capacităților de producție, a suprafețelor productive;
– organizarea științifică a producției și a muncii;
– perfecționarea sistemului informațional, introducerea și extinderea prelucrării automate a datelor;
– mecanizarea transportului intern, a încărcărilor-descărcărilor, organizarea rațională a fluxurilor de producție;
– elaborarea și reexaminarea normativelor și normelor de muncă locale;
– introducerea progresului tehnic, asimilări și autodotări, invenții și inovații;
– îmbunătățirea calității produselor și serviciilor;
– organizarea de secții, ateliere, locuri de muncă model;
– formarea și perfecționarea pregătirii personalului muncitor;
– utilizarea specialiștilor în producție și în activitatea de concepție (cercetare, proiectare, organizare).

În cazul unităților cu un număr mic de specialiști cu pregătire superioară, însăși includerea într-un colectiv de analiză sau studiu, antrenarea în activitatea comisiilor pe domenii (și chiar a comisiilor inginerilor și tehnicienilor) ar putea fi considerate ca o integrare a lor în activitatea de concepție. Aportul lor ar trebui, în acest caz, să fie cunoscut și urmărit de conducerea unității și în primul rînd de către director.

Elaborarea de programe speciale impune **redefinirea programului unic de măsuri,** în sensul ca acesta să conțină numai obiectivele esențiale, modul de soluționare, termenele și responsabilitățile, respectiv **problemele depășind cadrul sarcinilor curente.** Corelarea programelor speciale și cunoașterea lor pe treptele organizatorice, pînă la locurile de muncă implicate, va permite ca în adunările generale ale oamenilor muncii, dezbaterile să fie concentrate asupra analizei stilului și metodelor de muncă ale organelor colective de conducere, asupra metodelor ce trebuie generalizate, asupra propunerilor de îmbunătățire a activității, stabilindu-se mijloacele de rezolvare a programelor speciale.

Gheorghe IVANA
directorul Cabinetului municipal de organizare economico-socială Turnu Măgurele
Paraschiv ENACHE
vicepreședinte al Consiliului municipal de control muncitoresc
Corina PETRESCU

INVESTIȚIA SPECIFICĂ, indicator economic cu multiple valențe (II)

2. Reflectarea „investiției specifice" în gîndirea economică contemporană

TEORIA creșterii economice contemporane consideră investițiile ca un factor de importanță majoră în asigurarea unor ritmuri susținute de creștere a venitului național pe locuitor. Dat fiind caracterul limitat al fondurilor alocate pentru investiții în orice economie națională folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor investite constituie o preocupare constantă în procesul elaborării modelelor economice dinamice. În aceste condiții, investiția specifică este abordată atît în econometria occidentală cît și în cea din țările socialiste, ținîndu-se desigur seama de specificul tipurilor respective din economie, dar metodele de determinare cantitativă fiind similare.

În sistemul categorial al gîndirii economice occidentale, fondurile de investiții reprezintă un „capital", căruia trebuie să-i corespundă în procesul de reproducție un anumit venit. În consecință, în calculele de cuantificare a eficienței investițiilor din econometria occidentală, investiția specifică apare sub forma de coeficient marginal al capitalului sau ICOR (incremental capital — output ratio).

Cuantificarea acestui coeficient se realizează prin două metode de calcul:

a) se raportează sporul de capital la sporul de producție pe o anumită perioadă.

b) se face raportul dintre rata investițiilor (ponderea investițiilor în produsul intern brut) și ritmul de creștere al producției.

Într-o altă optică, eficiența investițiilor este determinată pe baza unui raport invers coeficientului marginal al capitalului, cunoscut sub denumirea de eficiență marginală a capitalului sau productivitatea marginală a capitalului.

Evoluția în timp a coeficientului marginal al capitalului este amplu analizată, atît din punct de vedere al mărimii sale absolute, cît și al tendințelor manifestate în diferite țări și ramuri ale economiei naționale. Fără a se fi reușit să se demonstreze statistic caracterul constant al acestui coeficient, este predominantă opinia că — la nivel macroeconomic — coeficientul marginal al capitalului variază în limite restrînse.

În gîndirea economică occidentală se consideră că sub forma sa marginală, coeficientul capitalului este mai concludent în analiza economică dinamică decît simplul raport dintre capital și producție (capital-output ratio). După părerea lui Charles P. Kindleberger, raportul tipic capital/producție este aproximativ între 2 și 3 la 1, ceea ce înseamnă o creștere de 33—40 la sută a venitului în raport cu capitalul investit, datorată atragerii în circuitul economic a celor doi factori utilizați (capitalul și munca). Problema se complică însă în cazul utilizării integrale a factorilor de producție, cînd apare necesitatea unor restructurări economice. În aceste condiții apare necesitatea schimbării criteriului de eficiență. Charles Kindleberger afirmă că :

„Atunci cînd factorii interni sînt alocați în mod eficient și pe deplin utilizați, creșterile de capital nu pot fi transpuse în practica economică fără o realocare a pămîntului și forței de muncă în alte industrii. Criteriul de investiții nu mai este raportul producție la capital, ci **productivitatea marginală a capitalului**".[1])

Conținutul economic al noțiunii de „producție" (prin care am tradus termenul englezesc „output") trebuie înțeles într-un sens foarte larg, depășindu-se rezultatele obținute în mod nemijlocit în sfera producției. Astfel. după opinia lui Kindleberger, termenul output în expresia „capital-output ratio" trebuie să includă în afară de venitul întreprinzătorului și suma tuturor economiilor conexe („external economies") pozitive sau negative, din țară sau străinătate.

În analiza economică occidentală, modelul lui Harrod[2]) a fost aplicat în studiul istoriei economice pentru a explica dinamica venitului național în funcție de investițiile de capital. Esența acestui model a fost astfel caracterizată de Charles P. Kindleberger (care l-a legat — în mod judicios — de modelul Domar) :

„Modelul Harrod — Domar leagă noile investiții de creșteri în venit prin intermediul raportului capital/producție (capital/output ratio). Se presupune că, capitalul suplimentar produce mai mult venit în mod perpetuu, deoarece, implicit sau explicit, există un exces de capacitate a altor factori în sistem — de regulă, pămînt și forță de muncă neutilizate sau subutilizate. Atunci cînd această condiție există, investiția pentru a obține cea mai mare creștere a venitului trebuie realizată în proiectul sau sectorul în care există cel mai scăzut raport capital/producție".

În concluzie, Kindleberger acordă prioritate, în calitate de criteriu pentru investiții, eficienței marginale a capitalului mai curînd decît raportului capital/producție. Această opinie este, în general, acceptată de gîndirea economică occidentală, prin aceasta explicîndu-se frecvența mai mare a studiului și aspectelor privind coeficientul marginal al capitalului.

În literatura economică din țările socialiste privind sistemul de indicatori ai eficienței economice a investițiilor, indicatorul investiției specifice, calculat ca un raport între investiții și sporul de producție, este utilizat ca indicator cu caracter normativ (în previziune și planificare) și ca indicator de analiză a eficienței investițiilor. Investiția specifică face obiectul unor prevederi speciale ale metodologiilor de determinare a eficienței economice a investițiilor în diferite țări socialiste.

Astfel în U.R.S.S., conform prevederilor metodologice în vigoare, **investiția specifică** este folosită împreună cu alți indicatori (productivitatea muncii, randamentul fondurilor, economia la cheltuielile materiale, cu evidențierea economiilor la metal, combustibil și energie, și la costul de producție), în scopul fundamentării multilaterale și analizei eficienței investițiilor, evidențierii rezervelor concrete de creștere a acesteia.

Investiția specifică se determină sub formă de **normativ** și de investiție **specifică reală**, la nivelul întregii economii naționale, pe ramuri, subramuri și obiective.

Calculul investiției specifice (normative și reale) se face pe perioada de cinci ani, precum și pentru perioade mai lungi. Normativele sînt diferențiate pe ramuri ale economiei naționale și se revizuiesc de regulă pentru fiecare perioadă cincinală. În cadrul unor studii de specialitate și al metodologiilor de determinare a eficienței investițiilor, investiția specifică se determină atît pentru volumul global al investițiilor cît și pentru investiții în obiective noi, în modernizări, extinderi, reutilizări și reconstrucții [3]).

Normativul investiției specifice pe ramuri, subramuri, centrale și întreprinderi se determină pe baza indicatorilor eficienței întreprinderilor de vîrf, ținîndu-se seama de perspectivele introducerii în producție a cuceririlor progresului tehnic, de regulă, nu la un nivel mai mic decît cel atins în perioada precedentă.

Prin determinarea investiției specifice reale se urmărește verificarea eficienței cheltuielilor realizate pentru obiectivele noi, precum și pentru extinderea, reconstrucția și reutilizarea tehnică a întreprinderilor și obiectivelor existente. Acest control sistematic este menit a releva în ce măsură indicatorii reali corespund calculelor din proiecte și sarcinilor de plan privind eficiența economică a investițiilor diferitelor obiective, întreprinderi, centrale, ramuri și pe economia națională în ansamblu. Confruntarea indicatorilor reali cu cei proiectați sau cu normativele are ca scop să controleze respectarea parametrilor proiectați și să pregătească propuneri privind îmbunătățirea bazei normative a investițiilor în viitor.

Investițiile realizate pot fi recunoscute ca eficiente din punct de vedere economic numai dacă indicatorii obținuți sînt egali cu cele mai bune

M. HOROVITZ
Gh. ZAMAN
St. SANDU

(Continuare în pag. 24)

[1]) C. Kindleberger, Economic Growth in France and Britain, 1851—1950, Harvard University Press, Cambridge, Massachussetts, 1964, p. 37

[2]) Vezi R. Harrod, Toward a Dynamic Economics, London, Macmillan & Co. Ltd, 1963

[3]) Vezi T.S. Haciaturov, Effektivnosti kapitalnih vlojenii Ekonomica, 1979, Moskva, pp. 64—65

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Radicalismul în gîndirea economică contemporană

(III)

„DEMOLÎND", argument cu argument, teoriile burgheze convenţionale, economiştii radicali au deschis noi căi şi direcţii ale dezvoltării teoriei economice pe care J.Lesourne le sintetizează în cinci puncte : economia să fie gîndită şi cercetată ca un sistem, un ansamblu de elemente, în relaţii unele cu altele, al căror echilibru nu exclude dinamica ci o presupune ; crearea unui instrumentar matematic adecvat cercetării economice, importanţa prioritară trebuind să fie acordată sprijinului pe care acest instrumentar îl aduce înţelegerii ştiinţifice a vieţii economice şi utilizării operaţionale a teoriei ; cuantificarea motivaţiei, atitudinilor şi comportamentului agenţilor economici ; elaborarea unei concepţii a „economiei mediene" situată între mica şi marea economie ; lărgirea conţinutului categoriilor de bunuri şi servicii economice.

Direcţiile dezvoltării gîndirii economice radicale arătate mai sus – dar fără a le epuiza – se numără printre cele pe care le prezintă realitatea, fiind neglijate totuşi unele direcţii fundamentale. O nouă paradigmă a ştiinţei economice – care se caută insistent nu numai de către radicali, ci de toţi cei preocupaţi de starea ştiinţei economice şi de direcţiile dezvoltării ei – nu poate să facă abstracţie de frapante şi durabile realităţi ca subdezvoltarea, marile decalaje, restructurarea ordinii economice internaţionale, noi genuri de creştere economică după ce cea tradiţională s-a discreditat prin caracterul ei devansat şi malign. Dimensiunile şi implicaţiile problematicii economice a ţărilor lumii a treia i-au determinat pe unii autori să purceadă la elaborarea unei noi economii politice în centrul căreia se află tocmai o asemenea problematică. Economistul francez, Charles Moraze, militează în două studii interesante „pentru o nouă economie politică" [1])

aşezată pe principii care să îndrume practicile în aşa fel încît să se realizeze o lume a dezvoltării şi fără mari decalaje. Ceea ce nu este suficient de clar la radicali ţine de modul în care va reuşi o nouă ştiinţă economică, aşa cum o concep ei, să contribuie la prefacerile economice şi sociale din lumea actuală şi cea viitoare.

Printre elementele definitorii ale curentului radical se numără şi preocuparea de a imprima teoriei economice un caracter militant spre a susţine prefacerile – mai mult sau mai puţin radicale – pe care ei le propun. „Ştiinţa economică, menţiona radicalul francez Paul Fabra, trebuie pusă pe propriile picioare pentru a schimba lumea"[2]). În general, în concepţia lor, direcţia dezvoltării lumii este dată de mersul înspre socialism. Ideea a fost temeinic fundamentată de către J. Schumpeter în comunicarea sa „The March into socialism", ţinută la un Congres[3] al economiştilor americani desfăşurat cu mai mulţi ani în urmă. Ea a căpătat numeroşi adepţi printre economiştii burghezi cu vederi realiste. În privinţa înţelegerii socialismului, radicalii se deosebesc între ei – dar şi de gîndirea economică marxistă, promotoarea consecventă a trecerii la socialism – prin modul de concepere a mişcării înspre socialism ca şi prin prefigurarea economiei socialiste. Asupra acestora îşi spune cuvîntul eterogenitatea surselor de inspiraţie, starea actuală a capitalismului şi nivelul dezvoltării tehnico-materiale din propriile ţări, ca şi modul în care apreciază realizările de pînă acum ale socialismului.

Radicalismul de stînga, apropiat de marxism, susţine înaintarea spre socialism prin prefaceri graduale, axate pe reforme structurale, inclusiv în domeniul proprietăţii, al realizării „exproprierii expropriatorilor". În unele privinţe, concepţia sa se aseamănă cu cea dezvoltată astăzi de comuniştii francezi şi de cei italieni.

Un punct important de asemănare în acest cadru îl constituie poziţia faţă de prefacerea proprietăţii. În general, se admite o varietate mai mare de forme ale proprietăţii în socialism : mijloacele de producţie fundamentale să fie bunuri ale întregului popor trecute în mîna statului, prin lărgirea naţionalizărilor democratice ; alte categorii de mijloace de producţie pot fi proprietate colectivă – a comunelor, municipiilor, departamentelor, cooperativelor etc. – sau proprietate privată a micilor producători, negustori, ţărani etc. a căror activitate să fie astfel dirijată, prin diverse pîrghii, încît să nu contravină obiectivelor generale ale societăţii, să nu regenereze exploatarea omului de către om*).

Radicalismul burghez susţine şi el înaintarea treptată spre socialism, prin reforme, dar, spre deosebire de cel de stînga, reduce reformele structurale la modificări în raportul dintre proprietatea privată şi cea publică, dintre sectorul

FIŞE

Prof. Dr. DUMITRU MĂRGULESCU
Conf. Dr. AUREL IŞFĂNESCU

PRODUCŢIA NETĂ ŞI FIZICĂ
în sistemul de analiză economico-financiară a activităţii unităţilor agricole

Editura Ceres

● *Desigur, scopul final al întăpturirii noii revoluţii agrare îl constituie sporirea continuă a producţiei agricole, îmbunătăţirea calităţii acesteia. Realizarea obiectivelor menţionate nu reprezintă însă rezultatul unei acţiuni simple, ci implică o schimbare a modului de a gîndi, o îmbogăţire a instrumentarului conceptual şi metodologic cu care se operează. Tocmai spre o atare sferă de preocupări şi analize s-au orientat şi autorii volumului „Producţia netă şi fizică în sistemul de analiză economico-financiară a activităţii unităţilor agricole" – volum publicat la* EDITURA CERES – Dumitru Mărgulescu şi Aurel Işfănescu. *Cartea prezintă o gamă largă de modele de analiză a mecanismului economic al agriculturii, modele apte să contribuie, la nivel de unitate economică, la orientarea activităţii pentru realizarea unei eficienţe economice ridicate. Astfel, potrivit opiniei autorilor, analiza factorială a producţiei nete, modelele prezentate de analiză a eficienţei utilizării fondului funciar, a fondurilor fixe etc. – aspecte amplu tratate în volum – reprezintă soluţii utile pentru perfecţionarea instrumentarului metodologic specific economiei agrare. Prin conţinut şi arie de referinţă, lucrarea se adresează atît specialiştilor din agricultură cît şi studenţilor economişti, altor cadre din economie.*

Prognoză tehnologică

● *Activitatea de prognoză în domeniul ştiinţei şi tehnologiei, apreciază* St. Kachanov *în articolul* „PERFECŢIONAREA PROGNOZEI ACTIVITĂŢII ŞTIINŢIFICE", *publicat în nr. 1 al revistei bulgare* IKONOMICESKA MISL, *constituie ea însăşi o activitate de cercetare foarte pretenţioasă. Ca o consecinţă a interesului factorilor economici, a factorilor de decizie pentru cunoaşterea şi valorificarea rezultatelor cercetării, a rolului crescînd al progresului tehnic în asigurarea competitivităţii şi rentabilităţii, în ultimele decenii au fost propuse numeroase metode de prognoză tehnico-ştiinţifică. Potrivit opiniei exprimate de St. K., două elemente se impun cu deosebire în determinarea strategiei de elaborare a prognozelor: a) identificarea obiectelor prognozelor şi b) modelarea activităţii de cercetare ştiinţifică. În aria de cuprindere a primei probleme – identificarea obiectului prognozei – autorul sugerează o serie de elemente practice care pot fi utilizate: alegerea unor criterii de evaluare; formarea unei imagini cît mai clare a obiectului prognozei; clasificarea, după criterii probabilistice, a impactului economico-social al tehnologiilor prognozate.*

Strategia modelării activităţii de cercetare ştiinţifică – cea de a doua problemă menţionată – constituie, după cum se subliniază în studiu, o sarcină calitativ diferită. În această optică, un model al dezvoltării ştiinţei ar trebui să integreze variabile cum sînt: opţiunile cercetătorilor pentru anumite teme de stu-

planificat și cel al pieței, iar rolul de animator al mișcărilor transformatoare îl atribuie, cum făcea Schumpeter – mai recent Galbraith – burgheziei monopoliste, socotită ca principala interesată în organizarea forțelor de producție (acțiune, considerată de ei ca esențială pentru realizarea socialismului). În comunicarea menționată J. Schumpeter preciza că : „Eu definesc socialismul (de tip centralizat) ca organizarea societății în care autoritatea publică (și nu întreprinderile plasate sub regimul proprietății și gestiunii private) controlează mijloacele de producție și decide ceea ce va trebui să se producă, cum va fi produs și cui i se vor atribui roadele producției. Expresia „mersul în socialism", în sensul pe care i-l dau eu, înseamnă deci pur și simplu că treburile economice ale poporului sînt transferate din sectorul privat la cel public."[3]). Dar fără schimbarea naturii puterii politice, fără lichidarea monopolurilor particulare și în general a exploatării capitaliste, un asemenea „control public al mijloacelor de producție" poate ușor deveni un „socialism" al dictaturii marii burghezii, cum s-a întîmplat cu corporatismul nazist, de ale cărui orori a avut de suferit însuși Schumpeter, nevoit să se refugieze din Austria în S.U.A. Știința economică revoluționară a demonstrat, iar dezvoltarea practică a confirmat, că esențială este statornicirea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție pe baza căreia se construiesc noi mecanisme ale economiei, se organizează, planificat, în alt chip și cu alte finalități, activitățile oamenilor.

Radicalii, cu unele excepții, susțin ideea dezvoltării planificate în socialism, păstrînd experiențele și realizările bune din capitalism, cărora să li se dea un nou conținut. În general, ei manifestă rețineri față de planificarea excesiv de centralizată practicată de unele țări socialiste în anumite perioade, chiar formulează critici la adresa ei. Multe căutări converg în jurul modului de concepere și realizare a unei planificări democratice, a găsirii căilor de îmbinare a virtuților acesteia cu cele ale pieței. Și pe această linie se apropie de opiniile unor marxiști din zilele noastre. Nu-i mai puțin adevărat că unii radicali, îndeosebi dintre cei burghezi – exacerbînd neajunsurile centralismului planificării socialiste din unele țări și perioade, cad în eroarea supraestimării economiei de piață, susținînd un „socialism concurențial", relativ apropiat de cel preconizat în secolul trecut de francezul P.J. Proudhon și pe care K. Marx îl apreciase ca o bază pentru regenerarea capitalismului. Paul Fabre, în lucrarea citată, ajunge să opună planificarea, pieței și să susțină că „noua economie a societății transformate" ar trebui să fie curățată de intervenționism statal, inclusiv pe planificare, să ofere posibilități cît mai largi de acțiune procesului liber al forțelor pieței. După el „una din condițiile schimbării lumii în profunzime este punerea în discuție a postulatelor pe care este așezată organizarea (sau pseudo-organizarea) economică a societății. Se va pricepe atunci, poate, că metoda de urmat nu este cea a elaborării unui al nouălea proiect de societate, cum se spune, ci de a regăsi principiile din care purcede societatea noastră..."[4]). Dar cum societatea occidentală actuală este cea capitalistă, evoluată în stadiul monopolist-statal, principiile ei purced din însăși natura acesteia. Noua economie și noua societate – respectiv principiile ei – nu pot fi căutate într-un trecut înfrumusețat în chip romantic, într-o „Chartă a justiției eterne", cum făcuse Proudhon, ci în realitățile de astăzi, între care, pe un plan însemnat se relevă cele ale unei noi faze a crizei de sistem a capitalismului.

Aminteam la începutul studiului de prezența unei orientări a radicalismului subdezvoltării. Adepții acesteia, de regulă, susțin trecerea la socialism în lumea a treia prin pregătirea prealabilă într-o fază a dezvoltării necapitaliste, în care să se constituie complexul economiei naționale în fiecare țară și să se accelereze dezvoltarea forțelor de producție pe baza unor prefaceri democratice.

Cu toate scăderile sale – diferite de la o orientare la alta – curentul radical este progresist prin însăși ideea de transformare, de progres pe care o implică și are contribuții științifice în abordarea unor probleme importante ale economiilor și lumii actuale. Apariția gîndirii economice radicale și extinderea ei contribuie la restrîngerea sferei de influență a gîndiri economice burgheze ortodoxe, contribuie la adîncirea crizei economiei politice burgheze, susține, într-un fel sau altul, creșterea influenței înnoitoare a socialismului în lume.

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

---

* Concepția radicalilor, chiar a celor de stînga, se deosebește de cea a marxiștilor într-o seamă de privințe, mai ales cea vizînd forțele sociale chemate să conducă opera de trecere la socialism.

[1]) Charles Marazé ; Pour une nouvelle économie politique, în revista „Tiers Monde" nr. 69/1977 ; La science et les factures de l'inegalité. Leçons du passe et espoirs de l'avenir. Pref. par M'Bow, Paris Edit. de L'UNESCO, 1979.

[2]) Paul Fabra, op. cit. p. 86.

[3]) Joseph Schumpeter The March into Socialism. Capitalisme, socialisme et democratie, Paris Payot, 1974, p. 414.

[4]) Paul Fabra, opt. cit, p. 436.

---

diu, reacțiile specifice ale cadrelor din cercetare la noutățile științifice care le parvin etc.

Cercetare

● *Unul din studiile înmănunchiate în numărul 1767 al publicației* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES, *apariție dedicată integral economiei S.U.A., se referă la organizarea și principalele orientări în domeniul cercetării științifice. Realizat de Misiunea științifică a Ambasadei Franței în S.U.A., studiul publicat sub titlul „La recherche aux États-Unis" semnalează, ca o trăsătură importantă a politicii promovate în domeniul științei și tehnologiei în această țară, atenția în creștere ce se acordă stimulării inovării. Sub presiunea tot mai vădită a altor producători din țările dezvoltate industrial – cu deosebire producătorii japonezi – în ultimul deceniu, în S.U.A. a avut loc un proces de conștientizare a necesității perfecționării procesului de inovare tehnologică. Adaptîndu-se realităților specifice acestei țări, diferitelor concepții de conducere a economiei, politica de inovare ar avea, după cum se subliniază în studiul amintit, două elemente de referință. Un prim punct privește stimularea dezvoltării unei rețele dense de întreprinderi mici și mijlocii cu rolul de a facilita tranziția tehnologiilor de vîrf din domeniul cercetării fundamentale, în cel industrial (se impulsionează, de asemenea, apariția unor astfel de întreprinderi chiar pe lîngă unitățile de învățămînt superior). Al doilea aspect ar viza, potrivit autorilor studiului, realizarea unui sistem informațional eficient în sfera inovării tehnologice, sistem apt să asigure difuzarea operativă în lumea industrială a tuturor noutăților.*

Sesiune de comunicări

● *Desfășurată recent din inițiativa Facultății de finanțe-contabilitate din cadrul* Academiei de Studii Economice, *Sesiunea de comunicări „Creșterea rolului pîrghiilor financiar-contabile în sporirea eficienței activității economice-sociale" a reunit cadre didactice din diverse centre universitare ale țării, cercetători, cadre din ministerul de profil, precum și din întreprinderi și centre de calcul. Comunicările, care au reprezentat sinteza activității de cercetare desfășurată în cadrul activității de integrare a învățămîntului economic superior cu cercetarea cu specific financiar-contabil, s-au axat pe probleme de circulație monetară și prețuri, atît sub aspect general-teoretic cît și sub aspect aplicativ. Comunicările au fost grupate în următoarele secțiuni : autoconducerea, autogestiunea și creșterea eficienței activității economice în unități socialiste; perfecționarea și modernizarea sistemului informațional financiar-contabil pentru întărirea autogestiunii economico-financiare și sporirea eficienței economice; asistența economică acordată întreprinderilor din Capitală; probleme financiare ale autoconducerii și autogestiunii în profil teritorial, etc. Prin modul de desfășurare a lucrărilor sesiunii s-a urmărit participarea creativă a cercetătorilor și cadrelor didactice la soluționarea numeroaselor probleme ale aplicării noului mecanism economico-financiar.*

FIȘE

INVESTIȚIA SPECIFICĂ

(Urmare din pag. 21)

normative. Confruntarea normativelor investiției specifice cu investiția specifică reală pune în evidență faptul că, în unele cazuri, valoarea investiției specifice în proiect este micșorată pentru ca obiectivul de investiții să fie inclus în plan, valoarea sa reală depășind cu mult pe cea de deviz.

Metodologia din R.D. Germană **acordă o importanță deosebită aspectului analizei comparative internaționale** a indicatorilor de eficiență a investițiilor, inclusiv a indicatorului investiției specifice.

Calculul investiției specifice, la nivel macroeconomic și pe ramuri ale economiei naționale, este prevăzut în metodologiile de elaborare a planurilor din unele țări socialiste. Indicatorul este utilizat în cadrul lucrărilor de elaborare a prognozelor și de fundamentare a planului privind necesarul de investiții pentru realizarea unui anumit nivel al sporului de producție.

Un aspect larg dezbătut în conceptul investiției specifice și cu atenție analizat în practica planificării investițiilor și a eficienței acestora este determinarea **investiției specifice totale** ca o rezultantă a consumului specific de **investiții directe** (de bază și colaterale) și **conexe.** Din punctul de vedere al calculelor, determinarea investiției specifice la nivel de obiectiv pare să fie relativ mai simplă.

Probleme deosebite de metodă de calcul se pun în cazul investiției specifice totale, la nivel de ramură sau subramură, care încearcă să cuprindă, pe lîngă investiția specifică din ramura respectivă, și investițiile specifice necesare în toate ramurile care concură la realizarea producției. Așadar, apare clar că investiția totală la nivelul ramurilor sau subramurilor economiei naționale este formată din investiții directe și indirecte.[4])

Necesarul total, direct și indirect, de investiții se poate determina pentru fiecare ramură a economiei naționale cu ajutorul **modelului balanței legăturilor dintre ramuri.**

Astfel, dacă definim investiția specifică directă (i_j) în ramura j ca un raport dintre investițiile I_j necesare pentru a obține un spor al producției Δx_j, vom avea relația :

$$i_j = \frac{I_j}{\Delta x_j} \text{ de unde: } I_j = i_j \, \Delta x_j \qquad (1)$$

Notînd cu i_{tj} investiția specifică totală pentru realizarea unui spor cu o unitate a producției în ramura j va rezulta pentru ramurile economiei, scris sub formă matricială, următorul sistem de ecuații al investițiilor totale :

$$i_{tj} = A' \, i_t + i \qquad (2)$$

în care A′ — matricea transpusă a coeficienților cheltuielilor directe ;
i_t — vectorul investițiilor specifice totale ;
i — vectorul coloană al investițiilor specifice directe.

Soluția sistemului pentru vectorul investițiilor specifice totale, în funcție de investițiile specifice directe, va fi

$$i_t = (E - A')^{-1} \, i \text{ sau}$$

$$i_t = i' \, (E - A)^{-1} \qquad (3)$$

Pe baza investiției specifice totale se pot face calcule privind alocarea unui volum total dat de investiții pentru a obține cea mai mare creștere a producției, întrucît aceasta ține seama de **investiția specifică indirectă care, în multe cazuri, poate depăși mărimea investiției specifice directe** (investițiile conexe uneori pot fi mai mari decît investițiile de bază și colaterale).

La calculul investiției specifice totale apare problema cîte nivele sau trepte de conexiuni trebuie luate în calcul. În condițiile folosirii calculatoarelor electronice se pot efectua cîte runde de calcul se doresc. Se observă însă că, cu fiecare iterație a investițiilor conexe, valoarea care se adaugă este din ce în ce mai mică.

În sfîrșit, menționăm că pentru determinarea planului de investiții la nivelul întregii economii naționale în care sînt cuprinse toate legăturile directe și indirecte ale ramurilor în domeniul investițiilor este necesar să se utilizeze numai investiția specifică directă din fiecare ramură. Dată fiind complexitatea interdependențelor la nivelul de ansamblu al economiei naționale, investiția specifică directă este totodată investiție specifică indirectă (conexă) pentru celelalte ramuri cu care aceasta intră în legătură.

În concluzie, se poate constata, din experiența utilizării balanței legăturilor dintre ramuri în analiza și planificarea economiei că, pe baza acestui instrument de analiză, investiția specifică se poate determina în mod complex, ținîndu-se seama de legăturile directe și indirecte ce se stabilesc între ramurile economiei naționale sub aspectul investițional și al schimbului de produse intermediare.

În acest sens, subliniem necesitatea elaborării în țara noastră a unui sistem de evidență și indicatori, la nivel de întreprinderi și ramuri ale economiei naționale, care să permită întocmirea unei balanțe a legăturilor dintre ramuri pe baza căreia să se determine pentru fiecare ramură în parte necesarul de investiții directe și conexe în condițiile cuprinderii integrale a efectului investițional propagat.

[4]) Clasificarea investițiilor totale este următoarea :
a) Investițiile directe : 1) investiții de bază : Ansamblul lucrărilor destinate realizării producției de bază (secții și sectoare de producție, depozite etc.) sau realizării capacităților pentru servicii ; **2) investiții colaterale :** Racordurile de utilități pînă la rețeaua publică sau la magistralele respective (energie electrică, energie termică, gaze, alimentare cu apă, canalizare, drumuri de acces, linii garaj, racorduri telefonice etc.), precum și lucrările de utilități care se asigură prin construcții sau instalații proprii și servesc în exclusivitate obiectivului respectiv.
b) Investițiile indirecte sau conexe ale ramurii : cheltuieli de investiții care se efectuează în alte ramuri sau sectoare de activitate pentru : asigurarea producției de materii și materiale necesare funcționării întreprinderilor care se construiesc ; mărirea capacității de prestare a unor servicii necesare noilor obiective ; lucrări care se realizează în scopul protejării amplasamentului obiectivului de investiții (regularizări de rîuri, consolidări de maluri, lucrări speciale împotriva inundațiilor etc).

Exportul tehnicii de vîrf

(Urmare din pag. 16)

programelor aplicative ; reglementarea internă a obligației furnizorilor generali de instalații complexe ca la elaborarea ofertelor și la încheierea contractelor de export să aibă în vedere dotarea instalațiilor respective cu sisteme de conducere a producției și de management folosind mijloace ale tehnicii de calcul fabricate în România.

Ținînd seama de tendințele cererii și producției de tehnică electronică de calcul pe plan mondial, și anume creșterea mai însemnată a echipamentelor periferice pînă la o paritate în pondere cu sistemele de calcul și în cadrul acestora din urmă polarizarea cererii către sisteme mari și minicalculatoare, precum și de dezvoltarea practic nelimitată a producției de software, țara noastră își orientează producția pe liniile cele mai dinamice ale tehnicii de vîrf. Noile componente ale familiei de calculatoare Felix, de capacitate medie-mare prezintă o dublă compatibilitate atît cu sistemele IBM, cît și RIAD, minicalculatoarele românești (Independent, Coral), construite pe baza unor tehnologii avansate, sînt dotate cu echipamente periferice evoluate (imprimante rapide, dispozitive de afișare moderne etc.), compatibile cu cele mai răspîndite calculatoare din această grupă, fiind solicitate la export atît în țările socialiste, cît și de țările capitaliste dezvoltate.

Paralel cu perfecționarea calculatoarelor se extinde și se diversifică producția echipamentelor periferice, pentru generalizarea culegerii și introducerii datelor pe suporți magnetici, a teleprelucrării și extinderea informaticii distribuite.

În ceea ce privește strategia de pătrundere pe piețele externe, se poate avea în vedere :

— negocierea în acordurile de lungă durată a unor contingente nominalizate privind exportul nostru pentru relațiile respective.

— desfășurarea unei susținute activități de propagandă economică și de reclamă eficientă de către furnizorul general intern și exportator, atît pentru partea de hardware cît și pentru software de bază și aplicativ, participarea la tîrguri internaționale (în special salonul SICOB — Paris) și organizarea de expoziții specializate pentru specialiști.

— diversificarea formelor de comercializare în concordanță cu practica pe piața mondială (apropierea producătorului de consumator implică scurtarea canalelor de distribuție a tehnicii electronice de calcul prin înființarea unor societăți mixte de comercializare pentru acoperirea unor zone geografice cu cerere dinamică și potențial economic ridicat, precum și a unor birouri comerciale, centre de calcul și sau service.

19 Situația economică și social-politică a clasei muncitoare în țările capitaliste

Continuăm publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior, în anul 1982 tema : „Criza generală a capitalismului" cuprinde 7 puncte : 1. „Esența crizei generale" ; 2. „Restrîngerea sferei de dominație a capitalismului" ; 3. „Prăbușirea sistemului colonial. Lupta împotriva colonialismului și neocolonialismului" ; 4. „Creșterea instabilității economice" ; 5. „Programul P.C.R. despre noua fază a crizei sistemului capitalist" ; 6. „Situația economică și social-politică a clasei muncitoare în țările capitaliste" ; 7. „Critica teoriei societății de consum". Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 6.

Subliniem că, pentru anul 1982, programa de economie politică și manualul după care candidații se pot pregăti pentru concursul de admitere au fost indicate în „Revista economică" nr. 17 din 30 aprilie 1982.

CAPITALISMUL s-a caracterizat dintotdeauna prin relații bazate pe inegalitate și asuprire socială și națională, pe exploatarea majorității de către o minoritate a societății. În ultimele decenii, îndeosebi, în contextul noii faze a crizei sistemului capitalist, s-a adîncit considerabil prăpastia dintre marii monopoliști care domină economia și statul burghez, pe de o parte, și masele largi populare — milioane de muncitori, funcționari, fermieri și țărani, intelectuali și mici proprietari —, pe de altă parte.

Principiile metodologice marxiste de cercetare și apreciere a situației clasei muncitoare

INTERDEPENDENȚELE multiple pe care le implică această problemă, marile deosebiri între condițiile concrete existente într-o țară sau alta, rapida și sinuoasa evoluție a fenomenului, ca și disputele ideologice tot mai puternice în jurul acestei probleme fac ca analiza și aprecierea generală a situației clasei muncitoare în capitalism să fie deosebit de dificile și, totodată, extrem de actuale. Economia politică marxistă beneficiază de principii metodologice clare, care pot fi valorificate în direcția arătată, principii prin care ea își manifestă superioritatea față de gîndirea economică burgheză.

În primul rînd, economia politică revoluționară se conduce după principiul conform căruia **situația clasei muncitoare în capitalism trebuie și poate fi apreciată pe baza statutului ei de principală forță de producție a societății,** de făuritoare a celei mai mari părți a bunurilor materiale și a valorilor spirituale existente în aceste țări și, totodată, **de clasă dominată, de clasă asuprită.**

În al doilea rînd, de o valoare metodologică deosebită este teza despre **reproducerea ca marfă a principalei forțe de producție a societății — forța de muncă.** Tocmai pe o astfel de temelie are loc exproprierea permanentă a producătorilor direcți de rezultatele muncii lor și concentrarea acestora în mîinile marilor capitaliști, aspect cu totul esențial în analiza și aprecierea situației economice a clasei muncitoare.

În al treilea rînd, **situația clasei muncitoare în capitalism nu poate fi redusă doar la aspectele ei economice cuantificabile,** doar la volumul veniturilor încasate și nici măcar la cantitatea de bunuri și servicii la care ea are acces pe baza veniturilor din muncă într-o perioadă de timp anume, respectiv într-o țară. Pentru aprecierea acestei situații este necesar să se ia în considerație toate elementele și toți factorii care influențează, respectiv, care definesc calitatea vieții.

În al patrulea rînd, **situația clasei muncitoare trebuie cercetată și evaluată în dinamica ei permanentă,** în dependență de stadiul societății burgheze, de etapa concretă în care se află una sau alta din țările capitaliste, de nivelul dezvoltării lor economice, deci și de nivelul productivității muncii sociale.

În concluzie, situația economico-socială a clasei muncitoare în capitalism poate fi definită prin ansamblul condițiilor de muncă și viață, de care aceasta dispune într-o țară sau alta, într-o etapă istorică anume, condiții în baza cărora ea își realizează capacitatea sa creativă în producție, în viața socială, în actul decizional și, în același timp, beneficiază de rezultatele muncii sale. Fie că această situație se apreciază pe fundalul general al calității vieții, al criteriilor și indicatorilor acesteia, fie în legătură cu exigențele reproducerii normale a forței de muncă în epocă, concluzia care se impune este aceea a menținerii nivelului de trai al maselor muncitoare din țările capitaliste, a situației lor economice și sociale sub posibilitățile existente în aceste țări, sub cel al valorii noii create de ele însele și mult sub nivelul consumului mediu al burgheziei, asigurat prin exploatare.

În orice caz situația clasei muncitoare **poate fi apreciată numai în contextul național-statal în care această clasă s-a format și dezvoltat, în care își desfășoară activitatea creatoare.** Sistemul nevoilor sociale, ca și cel al posibilităților de a le satisface s-a constituit în cadrul unor structuri tehnico-științifice și economice date și de aceea judecarea raportului dintre ele nu se poate face decît pe baza și în contextul acestora.

Șomajul cronic și de masă în noua fază a crizei generale

INACTIVITATEA (nedorită) a unei părți a populației apte de muncă reprezintă un fenomen specific societății capitaliste, cunoscut sub denumirea de șomaj. **Baza obiectivă generală a șomajului constă în acumularea capitalistă,** adică în transformarea unei părți a plusvalorii în capital. Acumularea capitalistă nu se concretizează în creșteri proporționale ale celor două părți ale capitalului. Partea investită în mașini, instalații, materii prime (capital constant) crește mai repede, comparativ cu cea destinată cumpărării forței de muncă (capital variabil). Deși ambele componente cresc absolut, totuși numai capitalul constant crește și relativ, în timp ce cel variabil tinde să-și diminueze ponderea. Are loc deci o modificare a structurii interne a capitalului folosit, care a fost denumită de K. Marx **creșterea compoziției organice a capitalului.**

Avînd în vedere că forța de muncă suplimentară se asigură doar pe seama capitalului variabil suplimentar, oferta de noi brațe de muncă nu poate fi absorbită integral. Apare un surplus relativ de forță de muncă. **Cauza fundamentală a acestuia este creșterea compoziției organice a capitalului,** această creștere în ritmuri diferite a celor două părți de capital în procesul acumulării capitaliste. Altfel spus, excedentul relativ de forță de muncă, respectiv suprapopulația relativă este legată de necesitățile de valorificare a capitalului, de interesul burgheziei de a obține o plusvaloare cît mai mare prin economia de capital variabil ; ea nu este generată de posibilitățile absolute de angajare pe baza capitalului social și nici de oferta reală de brațe de muncă din țara respectivă.

Existența și dimensiunile șomajului au fost determinate și de **alți factori generali,** asupra cărora și-au pus amprenta relațiile de capital, cum sînt : ruinarea micilor producători ; atragerea în producție a femeilor și copiilor ; importul (imigrația) de forță de muncă ieftină din unele țări în curs de dezvoltare sau mai puțin dezvoltate.

Scăderea relativă a capitalului variabil nu înseamnă însă și scăderea sa absolută, deci nici scăderea generală a populației ocupate. Dimpotrivă, **pe perioade mai lungi de timp, asistăm la creșterea numărului de salariați,** creștere determinată de aceeași lege a acumulării capitaliste, care presupune suplimentarea forței de muncă pentru nevoile capitalului productiv suplimentar.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

Sporirea populației ocupate (active) are la bază și alți factori — reducerea săptămînii de lucru, prelungirea duratei concediilor plătite, extinderea duratei medii de școlarizare, diversificarea serviciilor pe fondul creșterii nevoii sociale —, toți aceștia fiind impuși prin lupta directă a clasei muncitoare.

În perioada actuală, pe lîngă cauzele generale arătate, au apărut și **factori specifici de potențare a șomajului,** cum sînt : scăderea ratelor acumulării, respectiv diminuarea investițiilor în mai toate țările ; criza energetică și de materii prime ; folosirea incompletă a capacităților de producție pe fondul recesiunii economice prelungite ; cursa înarmărilor și irosirea unor mari resurse naționale în scopuri militare ; evoluțiile specifice ale fenomenului demografic ; întreruperea sau diminuarea unor fluxuri migratorii internaționale de forță de muncă etc.

Efectul general al tuturor acestor cauze și factori este șomajul cronic și de masă. Ca urmare, începînd cu criza economică ciclică din 1974—1975 șomajul s-a menținut la cote alarmante în toate țările capitaliste. Numărul total al șomerilor a crescut de la 8 570 000 în 1973 la 14 735 000 în 1975, la 17 200 000 în 1979, pentru a ajunge la circa 28 milioane în prezent.

Ratele șomajului, adică ponderile mărimilor absolute ale acestuia în totalul populației active, **au fost în ultimii 8 ani de circa 3—4 ori mai mari, comparativ cu ratele din perioada 1962—1973.** În ultimele luni ale anului 1981, aceste rate erau după cum urmează : S.U.A. — 8,2% (față de 4,9% în perioada 1962—1973) ; Marea Britanie — 12,2% (respectiv, 2,4%) ; Franța — 7,3% (1,8%) ; Australia — 7,8% (1,6%). Durata medie a timpului de căutare a unui nou loc de muncă (durata medie a șomajului pe o persoană) s-a mărit substanțial. Dacă în 1974, în R.F.G., doar 5,2% din totalul șomerilor nu avuseseră de lucru mai mult de un an, în anul 1979, ponderea acestora s-a ridicat la aproape 25%.

În structura generală a șomajului, **tinerii, emigranții, femeile, oamenii muncii de culoare, cei în vîrstă dețin ponderi mari** — mai mari decît în totalul populației active. De pildă, în țările Pieței comune, tinerii sub 25 de ani dețineau 42% în totalul șomerilor, față de 22% în populația activă. Conștienți de faptul că situația lor se agravează și văzînd că guvernele întîrzie să ia măsurile care se impun, numeroși tineri din țările occidentale au ales calea acțiunilor energice, a demonstrațiilor. De pildă, în noiembrie 1981, mai multe organizații britanice studențești și de tineret s-au unit într-o mișcare națională, ale cărei principale devize sînt : „locuri de muncă pentru tineri" ; „dați-ne un viitor !"

Implicațiile șomajului sînt extrem de numeroase și de complexe. În primul rînd, agravarea extremă a fenomenului în ultimii ani, în condițiile unor preocupări ale guvernelor de a rezolva problema respectivă, vădește **incapacitatea mecanismelor capitaliste de a asigura dreptul la muncă pentru toți membrii societății,** drept elementar, și, totodată, fundamental. Pe de altă parte, populația ocupată este supusă unei intense exploatări, este obligată prin întreg sistemul de normare și de salarizare să presteze un volum de muncă tot mai mare, să lucreze în ritmuri istovitoare.

Sacrificiile cele mai mari sînt însă suportate de șomerii înșiși, de familiile lor, de clasa muncitoare în ansamblul ei. Pierderea locului de muncă înseamnă automat întreruperea încasării veniturilor din muncă, ceea ce va însemna înrăutățirea absolută a condițiilor de viață ale persoanelor în cauză, ca și a familiilor acestora.

Propaganda burgheză nu-și cruță mijloacele pentru a răspîndi teza falsă despre caracterul voluntar și nepericulos al șomajului, șocul acestuia fiind amortizat — spun ideologii burghezi — de măsurile de securitate socială, de sistemul asigurărilor în caz de șomaj. În unele țări se plătesc, în anumite condiții, ajutoare de șomaj. Acestea se asigură, fie pe seama asigurărilor în acest sens, a cotizațiilor plătite de salariații în funcțiune, fie pe seama unor fonduri de asistență socială. Oricum, ajutoarele de șomaj sînt cu mult mai mici decît salariile primite înainte de concediere.

La aceste pierderi și sacrificii ale șomerilor se adaugă și alte efecte : descalificarea și rămînerea în urmă sub raport profesional, fapt ce complică și mai mult angajarea lor ulterioară ; tensiunea morală în familiile de șomeri, numeroasele drame ce apar pe baza concedierilor : de asemenea, șomajul divizează, contrapune unele categorii de oameni ai muncii altora etc.

Marile inegalități economico-sociale în țările capitaliste

INEGALITATEA esențială a societății capitaliste — care, de fapt, stă la baza tuturor celorlalte inegalități — **constă în poziția opusă a celor două clase fundamentale — burghezia și clasa muncitoare — față de principalele mijloace de producție.** Concentrarea capitalului în mîinile burgheziei (se apreciază că cele mai mari 500 de firme industrial-bancare din S.U.A., adică 0,04% din total, dețin peste două treimi din întregul capital fix existent în țară) permite acesteia să-și însușească cea mai mare parte a venitului național produs de masele muncitoare. De pildă, în industria prelucrătoare americană, proprietarii încasau, în 1975, sub formă de plusvaloare peste 318 miliarde de dolari, față de 43,3 miliarde în 1947, în timp ce lucrătorii industriali primeau 113, respectiv 17,6 miliarde de dolari. Deci, ponderea ce revenea clasei muncitoare din industrie s-a redus de la 41% la 35%.

Discrepanța crescîndă dintre partea din valoarea nou creată plătită drept preț al forței de muncă și cea însușită gratuit de cei ce exploatează forța de muncă poartă denumirea de **pauperizare relativă.** Ea exprimă înrăutățirea relativă a situației clasei muncitoare comparativ cu situația burgheziei, adîncirea decalajelor dintre cei săraci și cei bogați. Statistica oficială franceză oferă unele date pentru calcularea acestui decalaj. Astfel, se aproximează că producerea masei de venit național a fost asigurată în 1976 de circa 14 000 000 de persoane : muncitori, tehnicieni, maiștri, cadre superioare salariate, mici producători etc. Toți producătorii direcți primeau doar 1/3 din venitul național produs de ei, restul revenea diferitelor categorii de exploatatori. Fiecăruia dintre acești producători îi revenea o cotă medie anuală echivalînd cu 6 400 de dolari, în timp ce fiecare din cei peste 500 000 de capitaliști mari și mici își însușea fără muncă peste 350 000 de dolari.

Decalajul dintre veniturile oamenilor muncii și profiturile marilor monopoluri este deosebit de mare și în creștere. În anii 1975—1978, în S.U.A., la o creștere a productivității muncii de 16,3%, salariile reale au sporit doar cu 5,5%, în timp ce profiturile corporațiilor s-au ridicat cu 47,5%. Marile monopoluri, îndeosebi cele cu activitate transnațională, reușesc să încaseze profituri mari chiar în condițiile de criză și de recesiune. De pildă, principalele societăți petroliere au încasat în anul 1974 — an de plină criză energetică — profituri de aproape 12 miliarde de dolari, adică cu peste 36% mai mari decît în 1973.

În perioadele de crize economice ciclice, de recesiune prelungită, de inflație galopantă, de șomaj cronic și de masă, de umflare puternică a cheltuielilor și bugetelor militare, unele categorii de oameni ai muncii suferă și o înrăutățire absolută a condițiilor lor de viață, în cazul lor putîndu-se vorbi și de **pauperizare absolută.** Este unanim acceptat faptul că în cazul unei puternice inflații, familiile cu venituri modeste și relativ fixe nu mai reușesc să-și asigure aceleași produse și servicii ca în anii trecuți. La fel stau lucrurile cu șomerii și cu familiile lor.

La aceasta mai trebuie adăugat și faptul că masa de bunuri și servicii pe care oamenii muncii și le pot procura cu veniturile lor din muncă nu acoperă integral nevoia socială, iar în unele cazuri nu acoperă nici **minimul de trai,** calculat de institutele specializate din aceste țări.

În pofida progreselor economice înregistrate în țările capitaliste (pe seama rezultatelor muncii generațiilor de producători), a creșterii nivelului de trai în aceste țări, a gradului de civilizație la care s-a ajuns, inegalitatea fundamentală dintre exploatatori și exploatați nu a dispărut, iar discrepanțele dintre venituri și consumul acestora s-au accentuat.

★

Toate aceste realități recente reprezintă, în același timp, argumente faptice de necontestat împotriva teoriei „societății de consum", teorie burgheză lansată în deceniile anterioare cu scopul de a înfrumuseța orînduirea capitalistă, de a ascunde contradicțiile adînci ale acestei societăți.

Devine tot mai evident că imperialismul, capitalismul în general nu mai poate oferi soluții corespunzătoare — în interesul maselor largi populare și al progresului — problemelor ce preocupă lumea contemporană. În fața popoarelor, a maselor se ridică cu tot mai mare tărie sarcina lichidării stărilor de lucruri anacronice, care contravin intereselor noilor forțe sociale și naționale, a asigurării drepturilor și aspirațiilor fundamentale ale oamenilor.

prof. dr. Nițâ DOBROTĂ
Academia de studii economice din București

După reuniunea de la București a Grupului celor 77

Amplificarea cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii cadrelor

ÎN PROCESUL dezvoltării economice și sociale în general, și al dezvoltării industriale în special, rolul factorului uman este hotărîtor. Așa cum s-a relevat în dezbaterile reuniunii de la București a Grupului celor 77, realizarea obiectivului major convenit pe plan internațional, privind sporirea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială, de la 7% în 1975 la 25% în anul 2000, reclamă o creștere considerabilă atît a numărului personalului industrial cît și a ponderii acestuia în totalul forței de muncă. După calculele ONUDI, spre exemplu, ponderea personalului din industrie în totalul forței de muncă ar urma să crească în Africa de la 11,9% în 1971, la 15,7% în anul 2000, în Asia de la 12,3% la 17,1%, iar în America Latină de la 23,7% la 27,6%.

Din luările de cuvînt ale participanților a rezultat că multe țări în curs de dezvoltare au obținut rezultate remarcabile pe linia formării de cadre. A rezultat, totodată, că multe alte țări dispun de un mare potențial de resurse umane, insuficient puse în valoare, că în același timp ele duc o lipsă acută de mînă de lucru calificată, că nivelul de pregătire nu merge întotdeauna în pas cu progresul tehnico-științific. S-a subliniat, de asemenea, că preocupările țărilor în curs de dezvoltare pentru formarea și perfecționarea cadrelor se lovesc încă de o serie de obstacole : nu în toate țările în curs de dezvoltare au fost create instituții responsabile cu dezvoltarea resurselor umane, nu în toate țările există planuri de formare și perfecționare a cadrelor, în unele țări în care există asemenea planuri ele nu sînt corelate cu obiectivele de dezvoltare industrială, unele țări nu au acordat suficientă atenție formării și perfecționării cadrelor atunci cînd s-au formulat strategiile și planurile naționale de dezvoltare.

Pornindu-se de la aceste constatări s-a apreciat că sînt necesare eforturi sporite din partea fiecărei țări în curs de dezvoltare pentru mobilizarea și punerea în valoare a tuturor resurselor sale umane, ca parte integrantă a strategiilor și planurilor lor naționale de dezvoltare. S-a subliniat necesitatea abordării interdisciplinare, mai ales în condițiile amplei revoluții tehnico-științifice, a educației și a formării de cadre, a legării tot mai strînse a învățămîntului cu producția și cercetarea, a ridicării continue a nivelului de pregătire profesională a tuturor celor chemați să asigure dezvoltarea țării.

În al doilea rînd, reuniunea de la București a scos în evidență preocuparea profundă a țărilor în curs de dezvoltare față de marile dificultăți cu care acestea sînt confruntate ca urmare a lipsei de progrese pe calea instaurării noii ordini economice internaționale. S-a apreciat că în condițiile menținerii actualelor tendințe din relațiile economice internaționale, este foarte probabil că nu vor fi realizate obiectivele de industrializare ale țărilor în curs de dezvoltare și de reducere pe această cale a decalajelor, că va avea loc o creștere fără precedent a somajului din aceste țări. Astfel, numărul somerilor ar putea ajunge, pînă în anul 2000, după evaluările ONUDI, la 75 milioane în America Latină, la 89 milioane în Africa tropicală și la 336 milioane în Asia de Sud și de Sud-Est.

Luînd în considerare aceste perspective deloc îmbucurătoare pentru soarta popoarelor lor, participanții la reuniune s-au pronunțat pentru promovarea unor relații noi între state, bazate pe deplină egalitate și echitate, pentru intensificarea preocupărilor și eforturilor în vederea relansării dialogului economic internațional. Totodată, au subliniat importanța întăririi conlucrării reciproc avantajoase dintre țările în curs de dezvoltare pentru accelerarea dezvoltării lor economice și sociale.

Din lucrările reuniunii de la București a rezultat cît se poate de clar că **relațiile de cooperare dintre țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii de cadre pentru industrie sînt cu mult sub posibilități și cerințe.** S-a subliniat că aceste posibilități au fost insuficient explorate și exploatate, că anumite instituții de formare și perfecționare de cadre, din țări cu experiență în acest domeniu nu sînt binecunoscute pe plan subregional, regional sau interregional, că există asemenea instituții care pot juca un rol important oferind capacitățile lor excedentare pentru formarea și perfecționarea de cadre din alte țări în curs de dezvoltare, că nu există un flux corespunzător de informații asupra posibilităților de cooperare către diferitele țări etc.

Pentru a se folosi integral posibilitățile existente și a ridica cooperarea la nivelul rolului important pe care aceasta poate și trebuie să-l joace, participanții la reuniune au adoptat, pe baza unor propuneri concrete prezentate de România, un ansamblu de recomandări vizînd întreprinderea de măsuri pe plan național, regional și internațional în vederea promovării și dezvoltării cooperării dintre țările în curs de dezvoltare în domeniul formării și perfecționării de cadre pentru industrie.

Pe plan național au fost recomandate în esență legarea mai strînsă a învățămîntului cu producția și cercetarea, corelarea corespunzătoare a formării și perfecționării cadrelor cu dezvoltarea industrială și progresul tehnic ; planificarea forței de muncă industriale și integrarea acesteia în strategiile și planurile naționale de dezvoltare industrială ; realizarea unui inventar al nevoilor, imediate și de perspectivă, de forță de muncă, precum și al gradului de folosire a acesteia ; crearea de sisteme naționale, cu structuri corespunzătoare, pentru formarea și perfecționarea de cadre ; încadrarea și folosirea mai eficientă, în posturi corespunzătoare, a cadrelor naționale calificate, sporirea preocupărilor fiecărei întreprinderi industriale pentru formarea și perfecționarea cadrelor sale ; realizarea unei formări profesionale cît mai adecvate nevoilor specifice ale fiecărei țări și în condiții cît mai apropiate celor în care cadrele își vor desfășura activitatea în viitor, crearea de centre naționale de formare și perfecționare de cadre, precum și întărirea celor existente, care să funcționeze utilizînd forme organizatorice și metode de instruire specifice pentru diferite categorii de personal ; reglementarea juridică a activităților de formare și perfecționare de cadre ; adoptarea de măsuri pentru oprirea exodului de personal calificat ; deplina integrare și participare a femeilor și tineretului la procesul dezvoltării industriale, inclusiv pregătirea corespunzătoare a acestora la toate nivelele ; în elaborarea programelor instituțiilor (centrelor) de formare și perfecționare a cadrelor să se țină seama în mai mare măsură de necesitățile de forță de muncă și de tehnologiile actuale și potențiale folosite în întreprinderile industriale.

Pe plan regional, reuniunea de la București a recomandat, printre altele, încheierea de acorduri și aranjamente de cooperare, extinderea schimbului de experiență, crearea de centre regionale și interregionale de formare de cadre și întărirea celor existente, asigurarea unor fluxuri regulate de informații privind nevoile și capacitățile disponibile de formare de cadre din diferite țări, organizarea de cursuri, seminarii, stagii de formare și vizite de studiu și de alte facilități menite să contribuie la îmbunătățirea experienței țărilor în curs de dezvoltare în formarea și perfecționarea de cadre, acordarea reciprocă de asistență tehnică pentru organizarea și dezvoltarea sistemelor naționale de formare și perfecționare de cadre, constituirea unui sistem de acordare reciprocă de burse pentru formarea și perfecționarea de cadre industriale, fiecare țară în curs de dezvoltare urmînd să ofere facilități după posibilitățile sale, în acele sectoare în care are mai multă experiență. Totodată, participanții la reuniune au convenit examinarea și evaluarea periodică, în cadrul Grupului celor 77, a cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul formării și perfecționării de cadre pentru industrie.

Considerînd că țările dezvoltate și organizațiile internaționale pot și trebuie să sprijine mai substanțial eforturile țărilor în curs de dezvoltare îndreptate spre punerea în valoare a resurselor lor umane și dezvoltarea conlucrării dintre ele în acest domeniu, participanții la reuniune au convenit un însemnat număr de acțiuni și măsuri ce urmează a fi întreprinse **pe plan internațional.** Dintre acestea am dori să evidențiem pe cele privind crearea cu sprijinul organizațiilor internaționale, a unor centre model de pregătire de cadre, identificarea instituțiilor apte să devină centre model pentru formarea și perfecționarea de cadre, creșterea asistenței tehnice și financiare acordate țărilor în curs de dezvoltare pentru formarea și perfecționarea de cadre pentru industrie, încheierea de acorduri-aranjamente de cooperare în domeniul pregătirii de cadre între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, includerea problematicii pregătirii de cadre pentru industrie printre preocupările prioritare ale ONUDI, examinarea periodică, la 2 sau 3 ani, de către Consiliul Dezvoltării Industriale a problemelor privind pregătirea de cadre pentru țările în curs de dezvoltare, înscrierea unui punct separat consacrat acestei probleme pe agenda celei de-a IV-a Conferințe generale a ONUDI din 1984, elaborarea și difuzarea de monografii privind sistemele naționale ale țărilor în curs de dezvoltare în domeniul formării de cadre industriale, publicarea periodică a unui buletin conținînd informații asupra nevoilor de personal industrial ale diferitelor țări, asupra capacităților de formare de cadre existente în aceste țări, prezentarea de date și informații asupra diverselor centre naționale, regionale și internaționale de formare de cadre pentru țările în curs de dezvoltare, examinarea posibilității creării unui Fond internațional destinat sprijinirii eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru formarea și perfecționarea de cadre.

Prin rezultatele fructuoase cu care s-a încheiat, concretizate în „Recomandările de la București", recenta reuniune a Grupului celor 77 se înscrie ca un moment de referință pe calea dezvoltării cooperării economice și a întăririi solidarității dintre țările în curs de dezvoltare în lupta comună pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale.

Ion BARAC

DOCUMENTAR

Accentuarea incertitudinii în prognoză

UN studiu de sinteză, publicat recent de Consiliul Economic și Social al O.N.U. (ECOSOC) sub titlul de „Situația economică mondială (1981—1983) : caracteristici principale", vine să confirme orientarea diferitelor aprecieri — caracterizate, în general, printr-o netă moderare a optimismului — asupra evoluției recente și de perspectivă a economiei mondiale. De altfel, ținînd seama de experiența anilor trecuți, cînd nu o dată prognoze efectuate pe plan național și internațional și-au demonstrat incertitudinea nefiind confirmate de evoluția ulterioară a conjuncturii economice, autorii studiului menționat dau dovadă de multă prudență în afirmații, însoțindu-și în mod constant previziunile de numeroase condiționări sau restricții.

Principala caracteristică evidențiată de specialiștii ECOSOC o constituie încetinirea generalizată a activității economice în 1981, ea afectînd toate statele, indiferent de nivelul lor de dezvoltare sau de structura economiei lor. Situația mediocră a economiei mondiale — se arată în studiu — s-a datorat, în esență, recesiunii din țările occidentale industrializate, unde, timp de doi ani consecutiv, ritmul mediu de creștere a P.N.B. a depășit doar cu puțin 1 la sută. Recesiunea economică s-a reflectat într-o creștere importantă a șomajului, ceea ce a exercitat presiuni negative asupra salariilor, și într-o diminuare a prețurilor la produsele de bază. Dacă ritmul inflației s-a redus întrucîtva anul trecut, el s-a menținut totuși ridicat în raport cu nivelurile postbelice. Cît privește țările socialiste, ele au înregistrat anul trecut un ritm mai lent de creștere economică, comparativ cu anii precedenți.

După opinia autorilor studiului, evoluția conjuncturii din 1981 a confirmat încă o dată gradul de interdependență al economiei mondiale, două caracteristici importante manifestîndu-se în cursul anului. Este vorba, în primul rînd, de faptul că — **în afară de legăturile create între economiile naționale de schimburile comerciale — relațiile financiare au fost cele care au contribuit în mare măsură la propagarea dereglărilor de origine externă.** În condițiile reducerii marjei de manevră pentru autoritățile monetare naționale, politicile practicate au înregistrat un anumit paralelism, nota dominantă constituind-o rata deosebit de ridicată a dobînzilor într-un mare număr de țări, deși rata șomajului este înaltă și continuă să crească.

Conform estimărilor preliminare produsul intern brut mondial s-a majorat în 1981 cu numai 1,3 la sută, ceea ce reprezintă doar aproximativ o treime din ritmul mediu de creștere realizat în cursul deceniului precedent (vezi tabelul). În ceea ce privește schimburile comerciale internaționale se apreciază că acestea au stagnat la nivelul atins în 1980, în timp ce în perioada 1971—1980 ritmul lor mediu anual de creștere a depășit 5 la sută.

Dinamica produsului intern brut (creșterea anuală, în %)

	1971—1980	1980	1981[1])	1982[2])	1983[2])
Total mondial din care :	4,1	2,1	1,3	1,9	3—4
Țări capitaliste dezvoltate	3,4	1,5	1,2	1,3	3,3
Țări socialiste[3])	5,4	3,5	1,9	3,2	3—4
Țări în curs de dezvoltare	5,5	2,9	0,5	...	4—5

1) Estimări. 2) Previziuni. 3) Dinamica produsului material net

Oprindu-se asupra situației din țările în curs de dezvoltare, specialiștii ECOSOC evaluează ritmul de creștere al P.I.B. în 1981 la 0,5 la sută, ceea ce înseamnă că — raportat pe locuitor — acesta s-a redus efectiv pentru prima oară de la sfîrșitul anilor '50. Evoluția este apreciată ca fiind deosebit de gravă, dacă se compară cu ritmul mediu de creștere economică de 5,5 la sută în cursul deceniului trecut și cu ritmul de 7 la sută stabilit ca obiectiv de Strategia internațională a dezvoltării pentru cel de-al treilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare.

În majoritatea țărilor în curs de dezvoltare încasările de pe urma exporturilor s-au redus sensibil, pe măsura slăbirii cererii pe piețele internaționale pentru produsele de bază. Restrîngerea consumului intern și a investițiilor, alături de reducerea importurilor din cauza dificultăților în materie de plăți externe, au determinat în numeroase țări în curs de dezvoltare o stagnare bruscă a expansiunii sectorului modern al economiei, iar șomajul a atins rate fără precedent în principalele centre urbane.

Se apreciază ca deosebit de dificilă situația țărilor în curs de dezvoltare importatoare de energie, a căror balanță a plăților curente a înregistrat anul trecut un deficit de aproape 80 miliarde dolari, sub efectul conjugat al scăderii prețurilor pe piața mondială la marea majoritate a produselor lor de export și al creșterii dobînzilor la împrumuturi.

DUPĂ opinia autorilor studiului, anul în curs are o importanță crucială prin prisma realizării condițiilor pentru relansarea economiei mondiale. Deocamdată, însă, subsistă o serie de incertitudini asupra eficienței politicilor comerciale, financiare, valutare etc. aplicate în diverse țări capitaliste dezvoltate, precum și asupra rezultatelor procesului de ajustare ce se desfășoară în țările în curs de dezvoltare, știut fiind că îmbunătățirea situației acestora este strîns legată de relansarea activității economice în țările industrializate și deci de ameliorarea posibilităților de export în aceste țări. Se apreciază că, dacă — după stagnarea din primul semestru a.c. a economiei țărilor vest-europene și a S.U.A. — în sem. II a.c. va avea loc o înviorare, ritmul de creștere din țările capitaliste dezvoltate ar putea să se situeze între 1 și 1,5 la sută. Dar, o asemenea înviorare este în mare măsură condiționată de reducerea substanțială — îndeosebi în Statele Unite — a nivelului dobînzilor, ceea ce ar permite guvernelor din diferite țări capitaliste industrializate să desfășoare politici mai dinamice, avînd ca efect o creștere sensibilă a cererii.

În domeniul comerțului exterior, specialiștii ECOSOC prevăd o creștere nesemnificativă a schimburilor comerciale în anul 1982, acestea desfășurîndu-se sub amenințarea continuă a întăririi măsurilor protecționiste ; ca atare, este de așteptat ca reuniunea ministerială a GATT din noiembrie a.c. să se desfășoare într-un climat marcat de tensiuni acumulate în domeniul schimburilor între țările capitaliste dezvoltate, ca și între acestea și țările în curs de dezvoltare.

Evantaiul incertitudinilor se lărgește cînd este vorba de prevederea evoluției economiei țărilor în curs de dezvoltare. „Este puțin probabil — scriu autorii studiului — ca climatul economic internațional să dea în 1982 un impuls substanțial creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare. Exporturile acestor state, fiind vorba în primul rînd de materii prime, vor stagna în continuare, atît timp cît activitatea economică nu va fi cu adevărat reluată în țările industrializate. Nu se poate spera nici într-o creștere sensibilă a finanțării internaționale... Nu este deloc probabilă o creștere a volumului investițiilor, al căror nivel a rămas relativ scăzut de la adoptarea — în 1980 — a politicilor de ajustare". Mai mult decît atît, acțiunea factorilor menționați ar putea să frîneze creșterea economică în cursul primei jumătăți a deceniului actual, iar dacă conjunctura economică internațională nu va înregistra îmbunătățiri evidente, în numeroase țări în curs de dezvoltare — și în primul rînd în cele mai vulnerabile dintre ele — ar putea să apară un declin economic.

Prognoza asupra evoluției economiei țărilor capitaliste dezvoltate nu este nici ea mai optimistă. „Nimic nu permite încă să se afirme cu certitudine — se apreciază în studiu — că pierderea încrederii oamenilor de afaceri, constatată în ultimii ani, ar fi dispărut ; în cazul în care ratele dobînzilor ar rămîne ridicate în ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate și în care previziunile de redresare pentru sfîrșitul anului 1982 nu s-ar realiza, există riscul generalizării ei". Iar concluzia finală este pregnantă : dacă situația ar evolua în sensul amintit și dacă ar slăbi rezistența în fața aplicării unor măsuri protecționiste de mare amploare, economia mondială ar putea să intre într-o recesiune la fel de gravă ca cea din anii '30.

N. P.

Versailles 1982

O nouă încercare de concertare a politicilor economice occidentale

ÎNTÎLNIRILE anuale ale șefilor de stat sau de guvern din principalele șapte țări occidentale (S.U.A., Canada, Japonia, R.F. Germania, Franța, Anglia, Italia), au devenit o obișnuință. Inițiate în urmă cu șapte ani, de către autoritățile franceze (care în 1975 au organizat și găzduit prima reuniune la nivel înalt de acest fel, în castelul Rambouillet, de lîngă Paris), ele reprezintă principala formă prin care marile puteri economice occidentale încearcă să-și pună de acord pozițiile în fața fenomenelor puternice de criză ce confruntă economia mondială.

Practic, a fost încheiat un prim ciclu al acestei întîlniri în sensul că fiecare țară a găzduit liderii celorlalte țări. În acest an ciclul s-a reluat, Franța — inițiatorul și primul organizator — devenind din nou gazdă. Este momentul unui bilanț ; dar, așa cum remarcă specialiștii și comentatorii occidentali, rezultatele de pînă acum nu pot fi apreciate decît ca fiind modeste. problemele cu care sînt confruntați în prezent „cei șapte" se dovedesc în multe privințe asemănătoare cu cele din anii precedenți, reflectînd perpetuarea dificultăților și impasul încercărilor de soluționare a lor. Se poate aprecia că în ciuda acestor reuniuni anuale, raporturile interoccidentale s-au complicat, scoțînd la iveală contradicții majore noi.

Privind retrospectiv, putem spune că încă după primele două reuniuni, speranța că ele vor rezolva problemele lumii occidentale s-au destrămat treptat. Acum, așa cum precizează cercurile de specialitate, nimeni nu mai așteaptă soluții miracol, cu atît mai mult cu cît, în fața problemelor multiple pe care le ridică criza, diversitatea și divergența intereselor dintre protagoniști se observă cu tot mai multă tărie. Agenția Reuter surprinde plastic trăsătura esențială a acestor întîlniri : „un ritual anual" între liderii celor șapte, oferind posibilitatea cîtorva zile de reflecție, terminate cu afirmarea unor bune intenții și unor programe de măsuri generale, insuficiente pentru depășirea dificultăților.

Întîlnirea din acest an — desfășurată în cadrul fastuos și plin de semnificații istorice al palatului de la Versailles — s-a înscris în aceeași notă. Cu o trăsătură aparte : problemele economice care confruntă în acest an țările occidentale sînt, parcă, mai dificile ca oricînd. Peste 28 milioane șomeri în țările membre ale O.C.D.E. constituie o permanentă și gravă presiune socială și politică. Recesiunea se perpetuează de trei ani, capacitățile de producție sînt în mare măsură nefolosite, numărul falimentelor a atins cote îngrijorătoare. Economia americană a cunoscut două recesiuni în trei ani (situație unică în istoria economică), orice început de redresare economică fiind înăbușit de nivelul înalt al dobînzilor. Pe lista falimentelor s-au înscris nu numai firme mici și mijlocii, dar și giganți economico-financiari. Recent, autoritățile americane au consemnat starea de încetare a plăților a celei mai mari corporații de comercializare a efectelor financiare de stat, Drysdale Government Securities, ca urmare a imposibilității de a găsi fondurile lichide necesare onorării unor dobînzi în valoare de 160 milioane dolari. Tabloul crizei economice trebuie completat cu alte aspecte : menținerea inflației la rate înalte ; dezechilibrele majore ale balanțelor comerciale și de plăți; fenomenele de criză de pe piețele de capital, sintetizate de nivelul înalt al ratei dobînzilor ; fluctuațiile anarhice ale cursurilor de schimb ; situația precară și tot mai gravă a țărilor în curs de dezvoltare.

Ce poziție comună a „celor șapte" rezultă din reuniunea de la Versailles ? Desigur, simpla lectură a comunicatului final nu este suficientă pentru a face o apreciere realistă a rezultatelor reuniunii. Ca și în cazul întîlnirilor anterioare, comunicatul final este elaborat în termeni generali, astfel încît fiecare parte poate să susțină că el reflectă propria sa poziție. Modul în care va fi interpretată poziția comună rezultată din comunicat este încă o chestiune deschisă.

În ciuda acestor neclarități, cîteva elemente par să definească rezultatele reuniunii de la Versailles în ceea ce privește concertarea politicilor economice occidentale. În primul rînd, dilema inflație-șomaj, problemă-cheie a reuniunilor precedente, a fost pur și simplu escamotată, menționîndu-se doar că ambele probleme trebuie soluționate în strînsă legătură, printr-o creștere economică sănătoasă. Această poziție reflectă pe de o parte eșecul politicii economice tradiționale, promovată în perioada postbelică de țările occidentale și bazată pe postulatele curbei Phillips, iar pe de altă parte noul curent de gîndire economică din Occident care subliniază importanța ofertei.

În al doilea rînd, reuniunea de la Versailles nu a abordat chestiunile de fond ale economiilor occidentale, chestiuni care se considera anterior că vor constitui punctele fierbinți ale dezbaterilor : problema nivelului exagerat al dobînzilor ; excedentele comerciale masive ale Japoniei (18 miliarde dolari față de S.U.A. și 14 miliarde dolari față de C.E.E.) ; problema căilor de ieșire din actuala recesiune. De aceea, comentariile de specialitate apreciază că în spatele comunicatului final au rămas, de fapt, divergențele evidente de opinii dintre țările occidentale în ceea ce privește strategia ieșirii din criză, divergențe reliefate pregnant la reuniunea de la Ottawa din anul precedent.

În al treilea rînd, singurul punct al politicii economice în care s-a consemnat un acord în urma reuniunii de la Versailles l-a constituit problema cursurilor de schimb. Formula de compromis la care s-a ajuns — în sensul unor intervenții concertate ale țărilor occidentale pentru atenuarea fluctuațiilor exagerate ale cursurilor de schimb — reprezintă, în opinia unor comentatori, punctul de demarare al eforturilor de constituire a unui nou sistem monetar internațional (este semnificativ faptul că pentru prima oară în ultimul deceniu se vorbește despre un „sistem monetar internațional"). Rămîne de văzut în ce măsură aceste eforturi vor fi încununate de succes, în condițiile actuale, de profundă criză. Deoarece, cel puțin la o primă evaluare, nici această reuniune nu a reușit să ofere o bază de concertare a politicilor economice de ieșire din criză.

Ilie MĂGURA

Programe de dezvoltare

Republica Irak: Coordonate ale preocupărilor pentru modernizarea economiei

ANGAJAT într-un amplu efort de lichidare a subdezvoltării, poporul irakian și-a propus să edifice o economie modernă, diversificată, pe baza valorificării în interes propriu a importantelor resurse de care dispune țara: țiței, gaze naturale, minereu de fier, fosfați, sulf etc. Al doilea exportator mondial de țiței în perioada 1978—1979, Irakul a alocat dezvoltării cote importante din încasările sale externe. Este semnificativ faptul că, dacă inițial planul cincinal 1976—1980 prevedea cheltuieli totale pentru dezvoltare de circa 13,6 miliarde dinari irakieni, în practică, numai în anul 1980 s-au alocat cheltuieli bugetare de peste 14,1 miliarde dinari în acest scop. Ca urmare, s-au dezvoltat rapid industria, agricultura și infrastructura, fiind de semnalat o serie de realizări însemnate printre care: rafinăriile de la Basra, Daurah, Kirkuk, Baiji, complexul petrochimic de la Shuaiba (150 mii tone/an polietilenă și pvc, 40 mii tone/an sodă caustică etc.), complexul de îngrășăminte fosfatice de la Al-Qaim (1,1 mil. tone/an), combinatul siderurgic de la Khor-al-Zubair, combinatul textil de la Mosul și multe altele. Tînăra industrie irakiană produce, de asemenea, materiale de construcții, produse electrotehnice, unele produse farmaceutice, ale industriei ușoare și alimentare ș.a. Realizări importante s-au obținut și în direcția dezvoltării agriculturii, ramură în care activează circa jumătate din populația țării și unde se urmărește în principal valorificarea potențialului fluviilor Tigru și Eufrat prin construirea de baraje, amenajarea de sisteme de irigații, introducerea mecanizării. Astfel, de exemplu, barajul de la Mosul, unul dintre cele mai îndrăznețe proiecte din Orientul Mijlociu va avea în final o lungime de peste 3 km și va dispune de un lac de acumulare cu capacitate de 11,3 mrd mc, permițînd funcționarea unei hidrocentrale de 1034 MW și irigarea unei suprafețe de peste 1 mil. acri.

În prezent, poporul irakian este angajat în realizarea prevederilor planului cincinal 1981—1985 al cărui principal obiectiv strategic îl constituie transformări structurale de natură să ducă la crearea unei economii dezvoltate prin diminuarea caracterului preponderent petrolier al acesteia și dezvoltarea cu precădere a unor ramuri ca petrochimia, siderurgia, construcțiile de mașini, energetica, paralel cu transformarea agriculturii într-un sector eficient. Pentru atingerea acestor obiective planul cincinal prevede cheltuieli pentru dezvoltare însumînd 40 miliarde dinari și realizarea unui ritm mediu anual de creștere de 16—17%. O atenție deosebită va fi acordată dezvoltării industriei petrochimice, pînă la sfîrșitul perioadei de plan capacitățile de rafinare a țițeiului urmînd să se majoreze la 40 mil. tone/an față de 14 mil. tone în prezent. Se va pune, de asemenea, accent pe valorificarea mai susținută a rezervelor de gaze naturale (îndeosebi cele de la Rumaila) prin construirea unor instalații de lichefiere și a unui nou complex petrochimic la Zubair. În industria energetică se urmărește intensificarea potențialului hidroenergetic al țării, dar mai ales orientarea către utilizarea gazelor naturale și asociate pentru producția de energie electrică.

Începînd cu anul 1985, Irakul urmează să dispună de capacități de producere a energiei electrice însumînd 9000 MW, ca și de unități industriale destinate producției de autovehicole (25 mii autocamioane), tractoare (15 mii) etc. În domeniul social, planul prevede, printre altele, construirea a 350 mii locuințe din cadrul programului de 3,4 mil. locuințe prevăzute pînă în anul 2000.

Realizarea sarcinilor asumate de planul 1981—1985, în perioada scurtă de la debutul său a întîmpinat însă unele dificultăți pe fondul condițiilor politice din regiune.

Relațiile economice dintre România și Irak se desfășoară în cadrul creat în principal de Acordul comercial, Acordul de cooperare economică și tehnică, Acordul de cooperare în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice și Acordul de cooperare economică și tehnică privind dezvoltarea industriei naționale petroliere din Irak. În această țară au fost realizate o serie de obiective economice în cooperare cu România, cum sînt Fabrica de ciment de la Um Quasr, lucrările de foraj petrolier din apropiere de Bagdad, construcții de locuințe, lucrări de irigații și hidroameliorații, proiecte antiseismice ș.a. Exporturile noastre includ, pe lîngă utilajele legate de construirea obiectivelor menționate și autovehicole diverse, material rulant de cale ferată, tractoare, o gamă largă de produse chimice, ale industriei de prelucrare a lemnului, ușoară și alimentară etc. Importul a fost constituit în principal din țiței și alte produse tradiționale.

În acest cadru favorabil se înscrie și apropiata vizită oficială de prietenie pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România o va efectua în Republica Irak, la invitația secretarului general al Partidului Baas Arab Socialist, Saddam Hussein, președintele Republicii Irak, vizită care va contribui fără îndoială, la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare bilaterală, în interesul celor două țări și popoare, al cauzei păcii și progresului în lume.

Nicolae Laurențiu OSS
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 31 MAI — 4 IUNIE 1982 cursul **dolarului** S.U.A. pe piețele de schimb a marcat o redresare aproape generală.

Menținerea dobînzii preferențiale „prime rate" de către principalele mari bănci americane la 16,5%, creșterea dobînzilor la depozitele în eurodolari (ceea ce denotă temerea operatorilor că vom asista la o menținere a nivelelor înalte de dobînzi la dolarul S.U.A. și în viitorul apropiat) și renașterea tensiunilor în cadrul sistemului valutar vest-european au fost premise favorabile pentru întărirea cursului dolarului în raport cu celelalte valute occidentale

Francul elvețian, ale cărui nivele de dobînzi se situează la una din cotele cele mai joase, a înregistrat deprecierea cea mai accentuată în relația cu dolarul S.U.A. (2,0275 franci/1 dolar, cu 1,6% sub cursul de referință din 28 mai de 1,9950 franci/1 dolar).

Noi tensiuni au apărut în cadrul sistemului valutar vest-european, unde **francul francez** a fost iarăși țintă unor puternice presiuni „à la baisse", zvonuri tot mai insistente circulînd în legătură cu o nouă devalorizare a acestuia (în special în relația cu marca vest-germană), sau chiar cu retragerea acestuia din sistem. În aceste condiții, Banca Franței a fost nevoită să intervină masiv pe piață pentru menținerea cursului francului în limitele prestabilite. **Francul belgian** a evoluat și el spre limita inferioară de intervenție, trebuind, de asemenea, să fie sprijinit prin intervenții directe (prin cumpărarea de franci și oferirea de alte valute, în special mărci vest-germane); la sfîrșitul perioadei analizate se situa la 44,75 franci/1 dolar, cu 1,2% sub nivelul de referință de 44.20 franci/1 dolar.

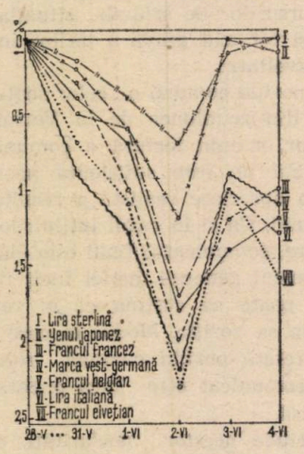

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 31.V.—4.VI. Bază: 28.V.1982.

Lira italiană, care a trebuit să suporte și creșterea la 1,3 miliarde lire a deficitului comercial în luna aprilie a.c., față de 1,1 miliarde lire în martie a.c., era cotată la 4 iunie la cca. 1 315 lire/1 dolar, în depreciere cu cca. 1,3% față de nivelul din 28 mai a.c. de 1 298 lire/1 dolar. **Marca vest-germană** continuă să ocupe poziția cea mai bună în cadrul sistemului valutar vest-european, pierzînd însă în această săptămînă 1,1% în relația cu dolarul S.U.A. (2,3675 mărci/1 dolar, comparativ cu 2,3425 mărci/1 dolar respectiv).

Yenul japonez s-a depreciat ușor față de dolar (243,75 yeni/1 dolar pe 4 iunie, față de 243,50 yeni/1 dolar), favorizat și de datele privind reducerea la 536,8 milioane dolari a deficitului comercial pe primele 20 zile ale lunii mai a.c., față de 1,08 miliarde dolari cu un an în urmă. **Lira sterlină** a înregistrat fluctuații mai reduse, cotînd în jurul a 1,79 dolari/1 liră.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat (la închiderea săptămînii) la 14, 75% la eurodolari (14,5625% pe data de 28 mai,) la 13,125% la eurosterlină (la 13,4375% la 28 mai), 8,3125% la euromarca vest-germană (față de 8,625% respectiv) și 5,25% la eurofrancul elvețian (5% pe 28 mai).

Prețul aurului la Londra a evoluat în permanență pe o linie descendentă, al doilea fixing din ziua de 4 iunie fiind cu 6,50 dolari/uncie sub cel corespunzător din 28 mai 1982.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Înnoiri în parcul de vehicule autorutiere

PRESA internațională a relatat destul de frecvent, uneori chiar cu lux de amănunte, despre ascuțirea concurenței — în condițiile „crizei" energetice — între marile firme producătoare de autoturisme din lumea occidentală, despre puternica penetrație a automobilelor japoneze (îndeosebi a celor de mic litraj) pe piața mondială a

REPARTIȚIA PRODUCȚIEI MONDIALE DE AUTOVEHICULE ÎN ANUL 1981 (mii unități)

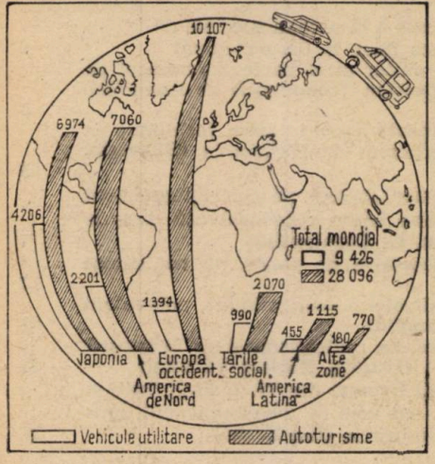

autoturismelor. Or, mai puțin oglindite au fost restructurările intervenite în domeniul producției mondiale de vehicule utilitare, unde firmele japoneze au ajuns să dețină anul trecut o pondere de 45 la sută (vezi graficul), față de un sfert în cazul producției mondiale de autoturisme.

Profilate îndeosebi pe producția de autovehicule utilitare de tonaj redus (peste 3 milioane din cele 4,2 milioane de autoutilitare fabricate anul trecut puteau transporta o încărcătură utilă de pînă la 2 tone), firmele japoneze au reușit să exporte în 1981 aproximativ 2 milioane de asemenea vehicule, adică aproape atît cît reprezintă întreaga producție respectivă a Americii de Nord. Fapt care a determinat pe cei mai de seamă constructori din celelalte țări occidentale producătoare de vehicule utilitare — Ford, Renault, Peugeot, Volkswagen, Fiat și British Leyland — să adopte măsuri de înnoire a gamei autovehiculelor fabricate de ei.

Corelația știință — planificare

DUPĂ opinia unor economiști cehi, în planificarea activității științifice trebuie să coexiste abordarea de ramură a problemelor dezvoltării sale, care decurge din însuși caracterul specific al științei, cu cea bazată pe programele speciale. Necesitatea abordării prin prisma programelor complexe și speciale pe termen lung este dictată de imperativul asigurării unei coordonări a legăturilor orizontale cu cele verticale, în cadrul planificării.

Ținînd seama de faptul că programele de dezvoltare sînt menite să contribuie la realizarea integrării necesare între etapele componente ale ciclului „știință-producție-aplicare", Academia de științe a R.S. Cehoslovace a formulat — arată revista **Plànovane hospodárstvi** — un număr de șapte direcții de orientare complexă a dezvoltării social-economice a R.S. Cehoslovace pînă în anul 2000, orientări care reflectă obiectivele strategice ale dezvoltării economiei naționale, metodele și mijloacele necesare pentru atingerea acestora. În conformitate cu orientările respective au fost elaborate prognoze și proiecte speciale privind cercetările fundamentale, care servesc ca bază pentru întocmirea programelor complexe pe termen lung. Important este — subliniază revista — ca, la stabilirea obiectivelor dezvoltării social-economice și a căilor de realizare a acestora, organele de planificare să pornească de la fondul existent de cunoștințe științifice, de la prognoza posibilităților potențiale de aplicare a cuceririlor științei în cadrul economiei naționale, să țină cont de planurile de dezvoltare a științei.

Țările în curs de dezvoltare în fața urbanizării

CONFORM previziunilor elaborate de experții demografici ai O.N.U., concomitent cu creșterea populației totale pe glob, în ultimele decenii ale secolului nostru vom asista la un intens proces de urbanizare, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, chiar dacă — la nivelul anului 2000 — se vor menține ample decalaje între majoritatea țărilor respective și cele dezvoltate în ceea ce privește gradul de urbanizare (86 la sută în America de Nord și 35 la sută în Asia de Sud). Extrapolarea unor tendințe recente conduce la concluzia proliferării marilor aglomerații urbane; dacă în 1950 existau pe glob numai două „megalopolis"-uri cu peste 10 milioane de locuitori (ambele în țări capitaliste industrializate), în 1975 numărul lor a ajuns la șapte, iar în anul 2 000 se prevede să ajungă la 25, din care 20 în țări în curs de dezvoltare (vezi tabelul).

Evoluția principalelor aglomerații urbane în lume (în milioane locuitori)

		New York	22,4
1950		Beijing	20,9
New York	12,3	Rio de Janeiro	19,0
Londra	10,4	Bombay	16,8
		Calcutta	16,4
1975		Djakarta	15,7
New York	19,7	Los Angeles	13,9
Tokyo-Yokohama	17,7	Seul	13,7
Shanghai	12,4	Cairo	12,9
Mexico	11,9	Madras	12,7
Los Angeles	10,8	Buenos Aires	12,1
Sao Paolo	10,7	Karachi	11,6
Londra	10,3	Delhi	11,5
		Manila	11,4
		Teheran	11,1
2000 (previziuni)		Bagdad	11,0
Mexico	31,0	Osaka	10,9
Sao Paolo	25,8	Istanbul	10,8
Shanghai	23,7	Bangkok	10,6
Tokyo-Yokohama	23,7	Paris	10,6
		Dacca	10,5

Evocînd multiplele probleme social-economice pe care le ridică „explozia urbană" din țările în curs de dezvoltare, revista **L'Usine Nouvelle** relevă imensitatea efortului de realizat pentru a putea asigura condiții decente de viață în mediul urban. Este vorba aici de necesitatea construirii a 500—800 milioane de locuințe pînă în anul 2 000, în timp ce în prezent deja în numeroase aglomerații urbane din țările nesocialiste în curs de dezvoltare circa jumătate din populație locuiește în așa-numitele „bidonville"-uri, în condiții precare de igienă și dotare edilitară.

Valorificarea energetică a biomasei

CONFORM programului energetic francez, la nivelul anului 1990 sursele reînnoibile de energie vor trebui să contribuie cu 10—14 milioane tone echivalent petrol la echilibrarea balanței energetice a țării. Se prevede ca, din acest total, între 7 și 11 mil. t.e.p. să fie obținute din biomasa furnizată de agricultură, desfășurîndu-se actualmente o susținută activitate de cercetare și experimentare.

Este vorba aici, în primul rînd, de utilizarea dejecțiilor animale pentru obținerea biogazului (potențialul energetic scontat pentru anul 1990 fiind de 1,4 mil. t.e.p.), în care scop se lucrează în prezent la selectarea și perfecționarea unor instalații care să corespundă criteriilor economicității în ceea ce privește atît prețul de achiziționare cît și parametrii de funcționare. La aceasta se adaugă posibilitățile de folosire a paielor drept combustibil (furnizînd în total peste 2 mil. t.e.p.), într-o proporție care să nu dăuneze celorlalte utilizări, tradiționale, ale paielor, în special în zootehnie. O a treia sursă — cu caracter agro-industrial — o constituie crearea, pe aproape 500 mii ha, a unor plantații de topinambur (o varietate de nap) și transformarea substanțelor zaharoase conținute în tuberculele acestei plante în alcool, valorificarea energetică a restului masei sale vegetale; de aici ar putea rezulta în 1990 între 1,5 și 2 mil. t.e.p.

O cultură promițătoare

DUPĂ opinia unor specialiști, creșterea unor anumite specii de broaște țestoase marine ar putea deveni, în perspectivă, o îndeletnicire tot atît de avantajoasă în zonele calde (de litoral), cum este creșterea porcilor. În sprijinul acestui punct de vedere pledează atît faptul că, în cazul broaștelor țestoase, se poate obține 1 kg de spor de carne pentru fiecare 2 kg de hrană administrată, cît și posibilitatea utilizării lor integrale: carnea, bogată în proteine, este folosită în alimentația omului, pielea — în marochinărie, uleiurile eterice (obținute din grăsime) — în parfumerie, iar carapacea — în confecționarea de obiecte semiprețioase.

O fermă experimentală pentru creșterea broaștelor țestoase verzi funcționează de mai mulți ani pe țărmul insulei Réunion din Oceanul Indian. Dispunînd de 40 de bazine betonate, în care broaștele țestoase sînt crescute pînă la greutatea de aproximativ 50 kg, ferma a atins anul trecut o capacitate de producție de 200 tone animale vii.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 23 din 11 iunie 1982

— Apelul poporului român adresat sesiunii speciale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării 2

UN AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE PENTRU PROGRESUL MULTILATERAL AL SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

— Proprietatea socială a întregului popor și perfecționarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare **(I.V. Totu)** 3

— Întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale, dezvoltarea eficientă a economiei **(Gheorghe Crețoiu)** 5

— Dezvoltarea conștiinței, factor de perfecționare a democrației socialiste, al unei înalte responsabilități în muncă (I) **(Aura Constantinescu, G. Constantin)** 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Valorificarea superioară a cărbunelui inferior (II) **(Mihai Nistor)** 8

— Cerințe ale realizării planului la toți indicatorii **(P. Cioclu)** 11

— Utilizarea rațională a pământului **(Petre Banită, Dumitru Cățu)** 13

— Promovarea exportului tehnicii de vîrf (II) **(Ovidiu Rujan)** 15

— Dezbatere „R.E." Dimensionarea judicioasă a necesarului de mijloace circulante (III) 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Integrarea specialiștilor din întreprinderi în activitățile de producție și concepție **(Gheorghe Ivana, Paraschiv Enache, Corina Petrescu)** 19

TEORII — IDEI

— Investiția specifică, indicator economic cu multiple valențe (II) **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu)** 21

— Școli • curente • economiști. Radicalismul în gîndirea economică contemporană (III) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Situația economică și social-politică a clasei muncitoare în țările capitaliste **(Niță Dobrotă)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— După reuniunea de la București a Grupului celor 77. Amplificarea cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii cadrelor **(Ion Barac)** 27

— Documentar. Accentuarea incertitudinii în prognoză 28

— Versailles 1982. O nouă încercare de concertare a politicilor economice occidentale **(Ilie Măgură)** 29

— Tendințe — conjuncturi. Republica Irak : coordonate ale preocupărilor pentru modernizarea economiei **(Nicolae Laurențiu Oss)** 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Romanian's people Appeal addressed to the special session of the United Nations Organization for disarmament 2
— The social ownership of the whole people and the improvement of economic and financial self-management **(I.V. Totu)** 3
— Strengthening and modernizing the technique and material basis, efficient economic development **(Gheorghe Crețoiu)** 5
— Conscience development : an element for the improvement of the socialist democracy, of a high responsability towards labour (I) **Aura Constantinescu, G. Constantin)** 7
— Judicious dimensioning of the requirement in circulating assets (III) (A **„R.E."** debate) 17
— Specific investment : a multifunctional economic indicator **(M .Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu)** 21
— Schools • trends • economists. Radicalism in the contemporary economic thought (III) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22
— After the Bucharest meeting of the Group of 77. Increasing cooperation among developing countries concerning industry specialists training **(Ion Barac)** 27

DANS LE NUMÉRO

— L'Appel du peuple roumain adressé à la session speciale de l'Organisation des Nations Unies pour le désarmement 2
— La propriété sociale du peuple entier et le perfectionnement de l'autodirection et de l'autogestion économique et financière **(I.V. Totu)** 3
— L'affermissement et la modernisation de la base technique et matérielle, le développement efficient de l'économie **(Gheorghe Crețoiu)** 5
— Le développement de la conscience, facteur de perfectionnement de la démocratie socialiste, d'une haute responsabilité dans le travail (I) **(Aura Constantinescu, G. Constantin)** 7
— Dimensions judicieuses du nécessaire de fonds de roulement **(débat)** (III) 17
— L'investissement spécifique, indicateur économique polyvalent **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu)** 21
— Ecoles • courants • économistes. Le radicalisme dans la pensée économique contemporaine (III) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22
— Après la réunion de Bucarest du Groupe des 77. L'amplification de la coopération entre les pays en voie de développement dans la formation des cadres pour l'industrie **(Ion Barac)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Воззвание румынского народа, адресованное специальной сессии Организации Объединённых Наций по разоружению 2
— Общественная всенародная собственность и совершенствование самоуправления и экономико-финансового хозрасчета **(И.В. Тоту)** 3
— Укрепление и модернизация материально-технической базы, действенное развитие экономики **(Георге Крецою)** 5
— Развитие сознания, фактор совершенствования социалистической демократии, высокой ответственности в труде (I) **(Аура Константинеску, Г. Константин)** 7
— Разумное определение размеров потребности в оборотных средствах (III) **(Обсуждение)** 17
— Удельное капиталовложение — многовалентный экономический показатель (II) **(М. Хоровиц, Г. Заман, Ст. Санду)** 21
— Школы • течения • экономисты. Радикализм в современном экономическом мышлении (III) **(Иванчиу Николае-Вэляну)** 22
— Усиление сотрудничества между развивающимися странами в подготовке кадров для промышленности **(Ион Барак)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Nelipsit din căminul dv., radioreceptorul staționar PACIFIC sau BUCIUM 3

Complet tranzistorizate, radioreceptoarele PACIFIC și BUCIUM 3 prezintă următoarele caracteristici :

- **dispun de 5–6 game de undă**
- **au sensibilitate și selectivitate în redare**
- **sînt dotate cu picup, la care pot fi audiate discurile fonografice**
- **consum de energie electrică redus**

BUCURIA COPIILOR

recom

1982 JUIL 12

15 MAI — 15 IUNIE

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII, BUCURIA COPIILOR !
NOI MODELE DE CONFECȚII ● NOI MODELE DE TRICOTAJE ● NOI MODELE DE ÎNCĂLȚĂMINTE

Pentru copiii dv., pentru bucuria lor, vizitați în aceste zile magazinele comerțului de stat !

Ca în fiecare an, LUNA CADOURILOR PENTRU COPII este un bun prilej de a completa garderoba de vară a copiilor, cu cele mai noi modele de confecții, tricotaje și încălțăminte.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CALITATE ŞI EFICIENŢA

ÎN DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ROMÂNEŞTI

Numărul 24 ● Vineri 18 iunie 1982

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII BAZEI TEHNICE ÎN PROFIL TERITORIAL

GRUPAREA JUDEȚELOR DUPĂ VALOAREA FONDURILOR FIXE DIN UNITĂȚILE SOCIALISTE CE REVIN PE UN LUCRĂTOR

-mii lei valoare completă de inventar-

• În anul 1985, în toate judeţele ţării se va realiza un volum minim de activitate de circa 70 mii lei pe locuitor -în preţuri actualizate- cuprinzînd producţia industrială, agricolă, de construcţii-montaj, a unităţilor silvice, veniturile din activitatea de transport, industria casnică, prestările de servicii şi desfacerile de mărfuri.

În toate judeţele se va asigura o populaţie ocupată de cel puţin 400 persoane la 1000 locuitori.

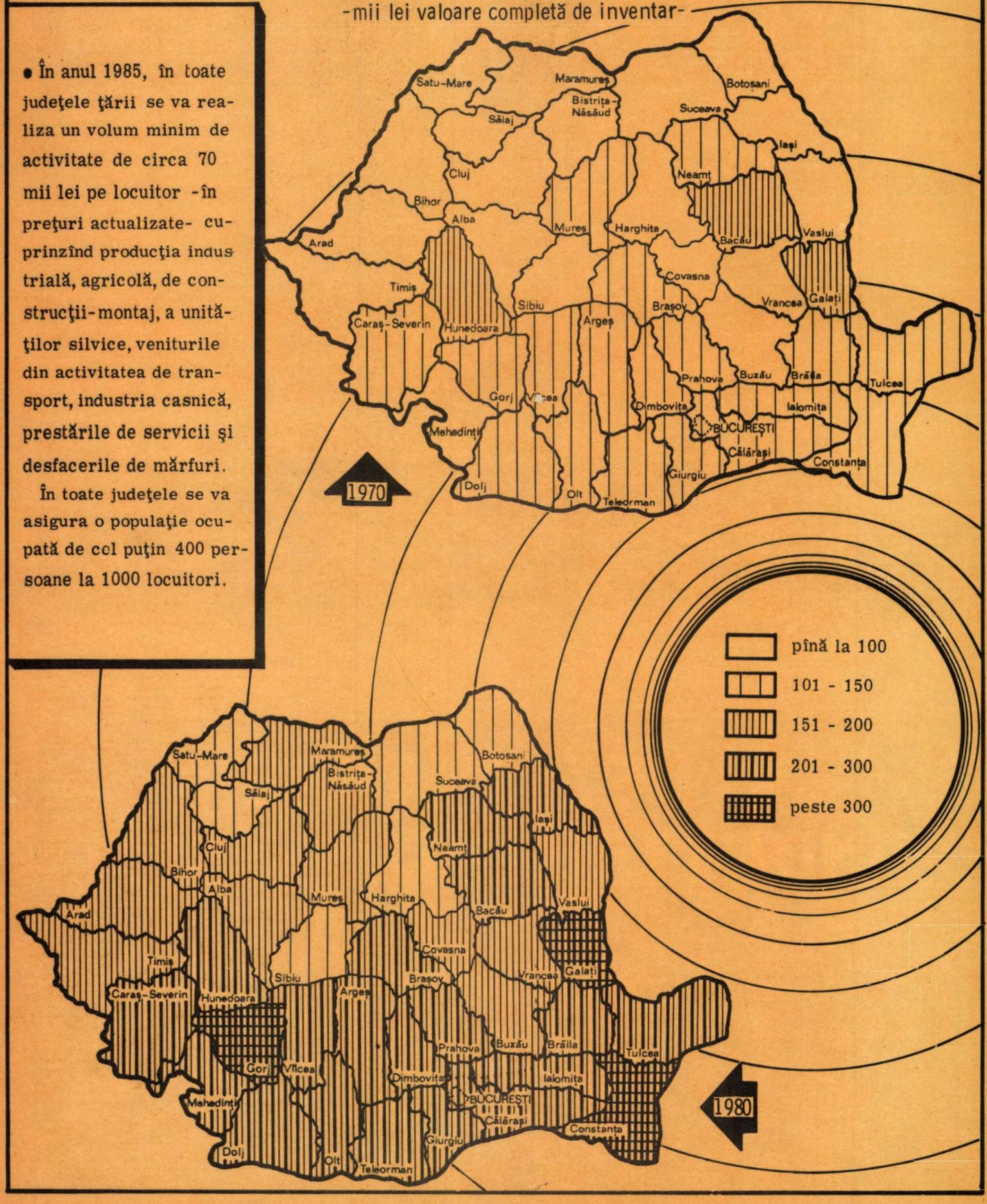

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Sistemul unitar de informare pentru comerț exterior

SISTEMUL AUTOMATIZAT DESTINAT CUNOAȘTERII EVOLUȚIEI ECONOMIEI MONDIALE

1). Complexitatea economiei mondiale și mai ales a evoluției acesteia din ultimul deceniu, creșterea interdependențelor dintre economiile țărilor lumii, precum și accentuarea diviziunii internaționale a muncii a determinat în mod necesar dezvoltarea unui sistem informațional adecvat procesului decizional din cadrul activităților de comerț exterior. În acest domeniu al vieții economice, accesul la informație, sistematizarea acesteia și transmiterea ei în timp real, a devenit esențială pentru eficiența operațiunilor de export și import. Un sistem informațional privind economia mondială și piețele internaționale de mărfuri, bine pus la punct poate da într-adevăr conținut și caracter concret ideii de valorificare a momentelor conjuncturale optime, de a vinde sau de a cumpăra o marfă pe piața externă maximizînd încasările, respectiv minimizînd cheltuielile.

Importanța sprijinirii activității de comerț exterior de un sistem informațional corespunzător obiectivelor dezvoltării imediate și de perspectivă a relațiilor economice externe ale României nu mai trebuie demonstrată. Este important de subliniat însă înțelegerea necesității acestei corelații și acționarea în sensul realizării unei simbioze dintre activitatea de comerț exterior și activitatea de informare în conformitate cu sarcinile de promovare activă a exporturilor și raționalizare a importurilor. Acest aspect urmează să fie demonstrat în continuare prin prezentarea „Băncii de date de informare asupra economiei mondiale", produsele sale, modul de interpretare și utilizare a serviciilor de informare pentru luarea deciziilor în comerțul exterior.

Fără îndoială că apelarea la experiența internațională în acest domeniu este utilă pentru stabilirea de comparații. Substanța prezentării o va constitui însă, sistemul informațional dezvoltat în cadrul Centrului Român de Comerț Exterior și, mai recent, în cadrul Oficiului de Informare Documentară pentru Comerț Exterior (O.I.D.C.E.), înființat în anul 1981 și a cărui activitate a fost deja descrisă în paginile acestei reviste (nr. 7/1982). Autorii își propun să insiste pe conceptualizarea automatizării serviciilor de informare specifice deciziei în comerțul exterior, pornind de la următoarele elemente :

— obiectivele informării documentare de comerț exterior;
— natura informațiilor disponibile ;
— structura beneficiarilor de servicii de informare ;
— experiența internațională în informarea asupra economiei mondiale ;
— facilitățile de automatizare a sistemului informațional.

Concretizarea acestei concepții își găsește deja expresie în cîteva servicii automatizate de informare, care urmează să fie prezentate în detaliu, ordonate după conținutul informației, nivelul de prelucrare, utilizatori, posibilități de interpretare, posibilități și domenii de fundamentare a deciziei de comerț exterior.

DIRECȚII PRIORITARE ÎN ACTIVITATEA CENTRELOR NAȚIONALE DE COMERȚ EXTERIOR

În contextul climatului politico-economic contemporan, fiecare stat, mare sau mic, mai mult sau mai puțin dezvoltat, indiferent de organizarea sa social-politică, folosește cele mai felurite mijloace pentru a avea în comerțul exterior un factor de stimulare a propriei dezvoltări. În ansamblul larg și diversificat de soluții și mijloace imaginate, se poate individualiza o preocupare ce a cîștigat tot mai mult teren atît în țările industrializate, cît și în țările în curs de dezvoltare, și anume, crearea și dezvoltarea centrelor naționale de comerț exterior, al căror obiect de activitate îl constituie atît urmărirea evoluției conjuncturii economice și a tendințelor previzibile pe piața mondială, cît și asigurarea asistenței de specialitate pentru exportatori, stimularea exporturilor și încadrarea acestora în niște coordonate de conduită determinate prin strategia globală a țării respective. De bună seamă, obiectivele proprii, formulele de organizare și funcționare nu sînt identice tuturor centrelor de comerț exterior, ele se diferențiază în funcție de forma social-politică de organizare a fiecărei țări, de structura economică și preocupările specifice fiecărei economii naționale. Totuși, trecînd în revistă mai multe sisteme reprezentative realizate pînă în prezent, se pot pune în evidență cîteva trăsături comune, ce capătă caracter definitoriu pentru schițarea unui model apt să caracterizeze orientările contemporane în domeniu.

În primul rînd, centrele de comerț exterior au un caracter național, sînt organizate de stat sau cu participare mixtă a statului și exportatorilor. Ele sînt în permanență la dispoziția atît a exportatorilor din propria țară cît și a guvernelor, în calitate de „brain-trust"-uri specializate de regulă pentru problemele de promovare și asistare a exporturilor, în limitele unor coordonate strategice ce le sînt definite. Trebuie bine sesizată aici demarcarea lor față de ministerele de resort, ca organe ale administrației de stat, activitatea lor fiind în esență consultativă, de asistență și stimulare și nicidecum administrativă.

Pe de altă parte, centrele naționale de comerț exterior nu-și propun să substituie sectoarele, companiile sau com-

Supliment la nr. 24 1982 Revista ECONOMICA

partimentele care acționează pe domenii de strictă specialitate, pe arii restrînse, specifice de producție sau de piață. Creînd un sistem de culegere, administrare, prelucrare și difuzare de informații, utile activității de comerț exterior, ele se individualizează față de compartimentele de marketing ale firmelor, de pildă, care abordează în mod foarte detaliat un segment de piață și se constituie ca nucleu central într-un sistem de informare și promovare a comerțului, în sînul căruia se stabilesc legături funcționale.

O altă trăsătură generală decurge din complexitatea și multitudinea fenomenelor ce au loc în economia mondială contemporană. Însăși rațiunea lor de existență impune centrelor naționale de comerț exterior să fie cît mai complet și prompt informate asupra evenimentelor și proceselor manifestate în viața economică și politică internațională. Or, volumul imens de informații, rapiditatea succedării lor și complexitatea procesului de sistematizare, prelucrare și difuzare a informațiilor incapacitează total metodele tradiționale de informare și obligă căutarea unor formule moderne de organizare și funcționare. De aceea, încă de la apariția lor în economia modernă, centrele naționale de comerț exterior și-au fondat activitatea pe mijloacele informatice cele mai noi, atît în definirea concepției de organizare, cît și în alegerea instrumentarului de administrare a informațiilor. Astfel, concepte ultramoderne ale informaticii, precum și transmiterea la distanță a informațiilor, rețele de calculatoare, lectura optică a documentelor, editarea automată de către calculatoare a microfișelor, prelucrarea textelor, construcția și administrarea băncilor de date și altele, s-au dezvoltat mînă în mînă cu crearea și afirmarea centrelor de comerț exterior.

Voicu ȘTEFAN
dr. Napoleon POP
I.E.M.

drept și uzanțe internaționale

Termenele de livrare în vînzarea comercială internațională

1. Stabilirea termenelor de livrare. Obligația principală la care se angajează furnizorul în orice contract de vînzare comercială internațională constă în livrarea mărfii convenite la data sau în perioada stipulată (trimestru, lună, etc.). Punctualitatea în executarea obligației arătate, prezintă o certă importanță pentru cumpărător, deoarece acesta, la rîndul său, este ținut să transmită beneficiarilor din țara sa mărfurile importate, în limita termenelor dinainte fixate, sub sancțiunea unor penalități sau despăgubiri în eventualitatea unor întîrzieri. Convenirea termenelor de livrare constituie deci unul din obiectivele majore ale negocierilor care au loc între părți, în vederea perfectării contractului de vînzare internațională.

În această privință, dispozițiile legale înțeleg în general să acorde părților în cauză o largă facultate de apreciere, în funcție de interesele și de posibilitățile lor concrete de producție, de finanțare, de expediere sau de plată și de creditare. Astfel, art. 63, lit. b din Legea contractelor economice nr. 71/1969 se mărginește să prevadă cerința ca întreprinderile române de comerț exterior să specifice, prin clauze adecvate, „durata contractului, termenele și locul de executare a obligațiilor", adăugînd în art. 65 că „unitățile socialiste răspund de livrarea **la termen** a mărfurilor destinate exportului". Desigur, însă, că stabilirea termenelor de livrare trebuie să țină seama ca orice contract de comerț exterior să fie încheiat „în conformitate cu prevederile de plan, precum și ale acordurilor de lungă durată, convențiilor sau altor înțelegeri internaționale la care Republica Socialistă România este parte", așa cum precizează art. 50 din Legea nr. 71/1969. Nici o restricție de altă natură nu limitează însă dreptul întreprinderii române de comerț exterior de a negocia termenele de livrare pe care le consideră convenabile la export sau la import.

Reglementările internaționale adoptă o poziție similară, considerînd că determinarea termenelor de livrare se situează prin definiție în zona libertății contractuale, de care părțile se bucură în orice sistem legislativ. Astfel, Condițiile Generale de Livrare C.A.E.R. 1968/1975 precizează, în textele referitoare la termenele de livrare (paragraful 11—14) că dispozițiile pe care le consacră se aplică „dacă prin contract nu s-a convenit altfel", cum o spune limpede, de exemplu, paragraful 11. În orice caz, soluțiile cu caracter imperativ instituite de C.G.L. în domeniul termenelor de livrare sînt, în mod deliberat, minime, tocmai spre a nu îngrădi inițiativa părților în cauză.

2. Modificarea termenelor de livrare. Pe parcursul executării unui contract de livrare a mărfurilor pot apare împrejurări care să influențeze termenele de livrare, conducînd la anumite decalări ale datelor inițial stabilite.

În mod obișnuit, modificările sînt consimțite printr-o înțelegere adițională intervenită direct între părțile interesate, care adaptează pe această cale termenele respective. Dar în afară de situația arătată, cea mai uzuală în practica activității de comerț exterior, termenele de livrare suferă uneori schimbări ca efect al unor acorduri guvernamentale (interministeriale), pe care contractanții în cauză, întreprinderi exportatoare și importatoare, au obligația să le respecte în mod strict. Alteori culpa cumpărătorului sau anumite evenimente independente de voința părților sînt deopotrivă susceptibile să efectueze termenele de livrare inițial convenite. Există în fine, o serie de împrejurări irelevante din punctul de vedere al respectării termenelor contractuale de livrare, invocate în apărare de către partea culpabilă.

În legătură cu fiecare dintre cauzele arătate, care pot avea repercusiuni asupra termenelor de livrare, practica arbitrală de comerț exterior ne oferă exemple instructive, pe care ne propunem să le trecem în revistă.

3. Aplicarea prevederilor referitoare la termenele de livrare din acordurile guvernamentale. Asemenea dispoziții au, potrivit practicii constante a Comisiei de arbitraj (C.A.B.), caracter imperativ, fiind aplicabile de plin drept în raporturile dintre partea importatoare și exportatoare, chiar dacă prin contractul de livrare de mărfuri nu se fac referiri la incidența acordului guvernamental sau interministerial.

În sensul arătat, poate fi citată hotărîrea C.A.B. nr. 117 din 29 aprilie 1980, potrivit căreia, Protocolul încheiat între două ministere economice din țări socialiste membre ale C.A.E.R., prin care s-a convenit ca livrarea anumitor produse, fixate în trimestrul I, să fie parțial decalate în trimestrul al doilea al aceluiași an, modifică de plin drept, în mod corespunzător, termenele din contractele încheiate de către întreprinderile de comerț exterior din țările respective, referitor la mărfurile vizate de Protocol.

Tot astfel, prin hotărîrea C.A.B. nr. 77 din 29 noiembrie 1974 s-a stabilit că Protocolul bilateral încheiat de ministerele de comerț exterior ale unor țări membre ale C.A.E.R., care prevede că penalitățile de întîrziere, eventual, datorate de vînzător pentru depășirea termenelor de livrare, se calculează începînd din a 31-a zi de la acele termene, completează în sensul arătat orice contract de livrare încheiat în raporturile dintre întreprinderile de comerț exterior ale țărilor respective, în perioada avută în vedere prin Protocol, chiar dacă părțile în cauză nu fac nici o referire la cuprinsul său. Observăm că în speța evocată, Protocolul ministerial a stabilit un așa-zis „termen de respiro", prelungindu-le astfel cu 31 de zile pe cele contractuale.

4. Înțelegerea părților referitoare la modificarea termenelor de livrare. Asemenea acte juridice cu caracter bilateral sînt socotite ca valabile de practica arbitrală, care a obligat de fiecare dată părțile cînd s-a pus problema decalărilor convenționale, să le respecte în mod strict.

Astfel prin hotărîrea nr. 20 din 25 ianuarie 1980, C.A.B. a precizat că decalarea unor termene de livrare, convenită de părțile în cauză, printr-un protocol, implică modifica-

rea termenelor inițial stabilite în acest scop prin contractul de vînzare internațională. În consecință, nu se mai poate ține seama de termenele originare pentru stabilirea întîrzierii în livrarea produselor ce formează obiectul contractului.

În același sens, hotărîrea C.A.B. nr. 160 din 23 iunie 1980 a stabilit că decalarea termenelor de livrare a mărfii, în temeiul unei înțelegeri scrise a părților, constituie o modificare valabilă a contractului de vînzare internațională, potrivit paragrafului 2, lit. A, pct. 1 din C.G.L. și obligă atît pe vînzător, cît și pe cumpărător. Acesta din urmă nu mai poate pretinde ca marfa să-i fie livrată la termenele inițial fixate și nici să ceară penalități de întîrziere, raportîndu-se la acele termene, care au fost excluse. În legătură cu hotărîrea C.A.B. citată, arătăm că în conformitate cu paragraful 2, lit. A, pct. 1 din C.G.L., „contractul poate fi modificat prin acordul părților".

5. Decalarea termenelor de livrare din culpa cumpărătorului. Livrarea mărfii la datele convenite poate fi condiționată de îndeplinirea de către cumpărător a unor obligații care îi incumbă, fie în temeiul contractului respectiv, fie în conformitate cu dispozițiile legale aplicabile raporturilor juridice dintre părți. Dacă se constată culpa cumpărătorului în îndeplinirea unor atari obligații, pretenția sa ca livrarea să aibă totuși loc la data inițial stabilită nu se mai justifică. În general, practica arbitrală a apreciat că în situații de genul celor arătate o decalare a termenului de livrare, solicitată de vînzător în limitele permise de contract sau de lege, este îndreptățită.

Prelungirea în discuție poate fi motivată de culpa cumpărătorului, fie în încheierea contractului de vînzare internațională, fie în aprovizionarea producției furnizorului, fie în tardivitatea comunicării instrucțiunilor de expediere a mărfii convenite. Desigur, lista nu se epuizează prin exemplele la care ne-am referit. Ele exprimă însă situațiile întîlnite mai frecvent în practica relațiilor de comerț exterior.

6. Decalarea termenelor de livrare pentru culpa cumpărătorului în încheierea contractului. În această privință, hotărîrea C.A.B. nr. 149 din 25 mai 1978 a stabilit următoarele : Decalarea termenelor de livrare a mărfii de către organul arbitral, la cererea vînzătorului pîrît, în acțiunea prin care cumpărătorul a solicitat penalizări de întîrziere, se justifică în cazul în care oferta emisă de vînzător, la 30 iunie 1976, propusese datele de livrare în trimestrul al treilea din 1976, dar comunicarea cumpărătorului de acceptare i-a parvenit celui dintîi, la 27 septembrie 1976, așadar, numai cu 3 zile înainte de sfîrșitul trimestrului III/1976, astfel că livrarea la termenele inițiale propuse nu mai era practic posibilă.

7. Decalarea termenelor de livrare pentru culpa cumpărătorului în aprovizionarea producției vînzătorului. Situația la care ne referim este minuțios reglementată de prevederile paragrafului 13, pct. 1 din C.G.L. În conformitate cu textul citat, în cazul în care cumpărătorul nu-și va îndeplini în termenele convenite obligațiile prevăzute în contract, privind aprovizionarea producției vînzătorului sau dacă va modifica ulterior datele prezentate inițial și dacă datorită acestora vînzătorul va avea dificultăți substanțiale în legătură cu producția, el are dreptul să modifice în mod corespunzător termenul de livrare, fără ca această decalare să poată depăși durata întîrzierii produse de cumpărător în executarea obligațiilor sale sus arătate și / sau să ceară despăgubiri pentru prejudiciile efectiv suferite de acesta.

Pentru ca prorogarea de termen arătată să poată opera, paragraful 13, pct. 2 din C.G.L., impune vînzătorului obligația de a înștiința în timp util pe cumpărător, despre decalarea termenului de livrare.

În aplicarea dispozițiilor citate din C.G.L., practica arbitrală a adus unele contribuții, care sînt de natură să le întregească în mod rațional semnificația. Trebuie astfel menționată soluția de principiu, întemeiată pe ideea de colaborare dintre contractanți din state diferite, potrivit căreia, culpa cumpărătorului în aprovizionarea producției furnizorului nu justifică pasivitatea sa. Prin hotărîrea C.A.B. nr. 39 din 31 august 1971, s-a stabilit că și în atari situații vînzătorul este obligat să reducă pe cît posibil întîrzierea în executarea produsului comandat de partenerul din străinătate, prin adoptarea măsurilor celor mai adecvate, destinate să scurteze intervalul de timp ce desparte primirea pieselor de completare de la cumpărător, de momentul finisării utilajului.

Hotărîrea C.A.B. menționată a stabilit totodată, în spiritul § 13 din C.G.L., că decalarea termenului de livrare a unui anumit prototip — întîrziere cauzată de cumpărător, prin faptul că nu a întocmit și comunicat la timp furnizorului documentația tehnică necesară în acest scop și nici nu a trimis o serie de piese tehnice — conduce implicit la decalarea termenelor atît referitoare la realizarea prototipului, cît și a produselor de serie. În consecință, a adăugat organul arbitral, răspunderea pentru întîrzierile acuzate prin acțiunea arbitrală de către cumpărător, nu poate fi pusă în sarcina cumpărătorului, fiind independentă de culpa sa.

Comisia de arbitraj de la București a fost deopotrivă preocupată să împiedice invocarea abuzivă de către furnizor a prevederilor § 13 din C.G.L. spre a fi astfel exonerat de plata penalităților de întîrziere în livrare. Astfel prin hotărîrea nr. 33 din 23 iulie 1971 a statuat că întrucît piesele de completare furnizate de către cumpărător (în speță faruri, stingătoare și tampoane) nu necesitau un timp îndelungat pentru montarea lor pe locomotivele comandate vînzătorului, întîrzierea partenerului din străinătate nu a cauzat dificultăți esențiale, spre a justifica decalarea termenelor de livrare. În consecință, a conchis organul arbitral, nerespectarea datei de livrare implică răspunderea furnizorului, în condițiile § 83 din C.G.L., care instituie în asemenea situații plata de penalități convenționale.

Citățm și hotărîrea C.A.B. nr. 44 din 20 noiembrie 1972, potrivit căreia decalarea termenelor de livrare, decisă unilateral de către vînzător, care nu a primit la timp piesele de completare, nu poate să opereze, dacă nu l-a înștiințat în această privință în timp util pe cumpărător, cum cer prevederile § 13, pct. 2 din C.G.L.

În orice caz, potrivit practicii arbitrale, dispozițiile citate din C.G.L. nu pot fi interpretate extensiv, spre a fi aplicate și în alte situații decît cele specificate de text. Astfel prin hotărîrea nr. 7 din 4 ianuarie 1980, C.A.B. a stabilit că prevederile § 13, pct. 1 din C.G.L., care autorizează pe vînzător să decaleze, în anumite limite, termenele de livrare, dacă cumpărătorul nu-și îndeplinește la timp obligația asumată prin contract de a aproviziona producția vînzătorului, nu sînt aplicabile în situația din spița ; în care furnizorul, executînd pentru prima oară în țară utilajul comandat, a trebuit ca, în prealabil,să efectueze o proiectare specială și să construiască un stand de probă. Întîrzierea livrării mărfii este deci imputabilă furnizorului.

8. Decalarea termenelor de livrare pentru culpa cumpărătorului în comunicarea instrucțiunilor de expediere. Potrivit § 39, pct. 2 din C.G.L., „cumpărătorul este obligat să comunice vînzătorului instrucțiunile de expediere" a mărfii, în cadrul oricărui fel de transport, care formează obiectul unui contract de livrare.

Dispoziția citată are un vădit caracter imperativ, cum rezultă din însăși redactarea sa. În sensul arătat, hotărîrile C.A.B. nr. 135 din 5 mai 1978 și nr. 1 din 4 ianuarie 1980 au stabilit următoarele : Obligația instituită de prevederile § 39 din C.G.L. în sarcina cumpărătorului de a trimite instrucțiunile de expediere vînzătorului, și anume cu 30 de zile înaintea termenului contractual de livrare a mărfii constituie o **obligație fermă.**

Mai mult decît atît, C.A.B. a precizat prin hotărîrile citate că expedierea unui lot de marfă, înainte ca vînzătorul să fie primit instrucțiunile de expediere care au întîrziat, nu scutește pe cumpărător de obligația sa contractuală de a le trimite, spre a evita astfel riscurile ce pot decurge dintr-o expediere necorespunzătoare a cantității de marfă restante.

Consecințele juridice decurgînd din faptul că vînzătorul a primit cu întîrziere instrucțiunile de expediere au ridicat în practică probleme dificile, din cauza lipsei unei re-

glementări specifice în cuprinsul C.G.L., de cîte ori obiectul litigiului privea raporturile dintre întreprinderi de comerț exterior din țări membre ale C.A.E.R. Hotărîrile C.A.B. s-au întemeiat, spre a soluția convenabil această chestiune, pe argumente de analogie, deduse din dispozițiile § 13, pct. 1 din C.G.L., la care ne-am referit anterior (supra nr. 7), cît și din cele ale § 67, lit. B, pct. 4 din C.G.L. Potrivit celui din urmă text, în cazurile în care neîndeplinirea integrală sau parțială sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligației a apărut ca o consecință a comiterii de către creditorul însuși a unor acțiuni ilicite în executarea propriilor sale obligații, arbitrajul este în drept să respingă integral sau parțial satisfacerea cererii creditorului privind plata penalităților, în funcție de măsura în care comportarea incorectă a creditorului a influențat îndeplinirea obligației de către debitor.

Prevederile citate pot fi aplicate, potrivit hotărîrilor C.A.B. nr. 84 din 9 noiembrie 1976, nr. 4 din 4 ianuarie 1978, nr. 69 din 10 martie 1978, nr. 215 din 26 octombrie 1979 sau nr. 1 din 4 ianuarie 1980, în mod corespunzător, și în cazul necomunicării sau comunicării cu întîrziere a instrucțiunilor de expediere, desigur ținînd seama de deosebirile existente între situațiile avute în vedere de textele citate din C.G.L. și specificul unor litigii izvorîte din culpa cumpărătorului în comunicarea instrucțiunilor ce ne preocupă. În asemenea cazuri, vînzătorul nu este îndatorat să-și îndeplinească obligația de expediere — potrivit hotărîrilor arbitrale menționate — atît timp cît nu a primit instrucțiunile de expediere. Totodată, practica arbitrală a precizat, aspect ce ne interesează îndeosebi, că întîrzierea în comunicarea instrucțiunilor de expediere are ca efect decalarea corespunzătoare a termenelor de livrare stabilite prin contractul de vînzare.

În aplicarea soluției de principiu citate, practica arbitrală a stabilit și criteriile folosite pentru a se calcula decalarea termenului de livrare a mărfii, în funcție de durata întîrzierii instrucțiunilor de expediere.

Astfel în litigiul soluționat prin hotărîrea C.A.B. nr. 135 din 5 mai 1978, vînzătorul se obligase să livreze marfa contractată în tranșe lunare, începînd cu luna aprilie 1975, potrivit instrucțiunilor de expediere pe care trebuia să le primească cu 30 de zile înainte de data de 1 aprilie 1975. Întrucît în fapt i-au parvenit abia la 8 iulie 1975, deci cu o întîrziere de 98 de zile, organul arbitral a decalat termenele de livrare în modul următor : s-a considerat că obligațiile de livrare din lunile aprilie — august 1975 puteau fi valabil îndeplinite în intervalul de la 8 august pînă la 8 septembrie 1975, prima zi de întîrziere pentru cota lunii aprilie, de 1 iunie pentru cota de marfă aferentă lunii mai etc.

Într-o altă speță, soluționată prin hotărîrea nr. 215 din 26 octombrie 1979, părțile conveniseră că pentru livrările de mărfuri pe trimestrul III/1974 instrucțiunile de expediere trebuiau să ajungă la vînzător pînă la 31 iulie 1974, spre a avea astfel la dispoziție două luni în vederea predării produselor contractate (1 august — 30 septembrie). În fapt, instrucțiunile i-au parvenit la 10 septembrie 1974, deci cu o întîrziere de 41 de zile. În consecință, organul arbitral a decis că obligația de expediere a mărfii a devenit scadentă pentru vînzător cu începere de la 11 octombrie, iar termenul de livrare de două luni, stabilit prin contract, a fost decalat în mod corespunzător, devenind 11 octombrie — 11 decembrie 1974.

Citățm în fine speța soluționată prin hotărîrea C.A.B. nr. 1 din 4 ianuarie 1980, în cadrul căreia instrucțiunile de expediere trebuiau să fie comunicate vînzătorului cu 30 de zile înainte de începerea termenului de livrare, deci la 1 septembrie 1977 pentru trimestrul IV/1977. În fapt, ele au fost transmise prin telex la 18 octombrie 1977, cu o întîrziere de 48 de zile. În consecință, organul arbitral a decis decalarea termenului de livrare astfel : obligațiile de livrare care trebuiau executate conform contractului în intervalul dintre 1 octombrie și 31 decembrie 1977 puteau fi valabil îndeplinite de către vînzător în intervalul dintre 17 noiembrie 1977 și 17 februarie 1978.

9. Decalarea termenelor de livrare ca urmare a unor evenimente de forță majoră. O altă cauză ce atrage în mod obișnuit prelungirea termenelor de livrare o constituie cazurile de forță majoră, așadar împrejurările intervenite după încheierea contractului de vînzare internațională, dacă sînt — așa cum cer prevederile § 68, pct. 2 din C.G.L. — evenimente extraordinare, neprevăzute și inevitabile pentru una dintre părți.

În asemenea situații, termenul de executare a obligațiilor contractuale de către părți se decalează, în temeiul § 70, pct. 1 din C.G.L., în mod corespunzător cu durata evenimentelor de forță majoră și a consecințelor acestora. Durata decalării se poate prelungi, potrivit § 70 pct. 2 din C.G.L., cel mult :

— pînă la 5 luni, pentru mărfurile al căror termen de livrare nu depășește 12 luni de la încheierea contractului ;

— pînă la 8 luni, pentru mărfurile al căror termen de livrare depășește 12 luni de la încheierea contractului.

După ce prelungirea termenului de livrare a atins limita maximă arătată mai sus, fiecare parte contractantă are, în principiu, dreptul să renunțe la executarea mai departe a contractului, fără să poată fi obligată a plăti vreo despăgubire celuilalt partener pentru eventualele prejudicii suferite de acesta (§ 70, pct. 3 din C.G.L.).

În legătură cu dispozițiile din C.G.L. citate, hotărîrea C.A.B. nr. 41 din 8 februarie 1980 a stabilit că § 70 pct. 2 din C.G.L. nu statornicește o încetare automată, din oficiu, a contractului, ci reglementează numai **dreptul** oricăreia dintre părți de a renunța la executarea în continuare a acestuia. Orice parte este prin urmare liberă, a specificat organul arbitral, să facă sau nu uz de această facultate, în funcție de interesele sale, textul neimpunîndu-le în nici un caz să solicite desființarea contractului de livrare. În consecință, hotărîrea nr. 41/1980 a conchis că dacă nici una dintre părți nu a comunicat renunțarea sa la contract, iar după expirarea duratelor de decalare stabilite de §70, pct. 2 din C.G.L. furnizorul a reînceput să expedieze, cu întîrzierea respectivă, produsele ce formează obiectul obligației sale, atari livrări au caracter contractual, iar nu extracontractual, așa că, pentru întîrzierile ce au avut loc peste limita termenelor de decalare stabilite de § 70 pct. 2, se datorează penalitățile convenționale prevăzute de § 83 din C.G.L. Rezultă deci că în situațiile avute în vedere de hotărîrea C.A.B. nr. 41/1980, decalarea de 5 luni (respectiv de 8 luni) a termenelor de livrare operează ca o suspendare temporară a obligației de livrare, dacă părțile nu renunță la contract.

10. Împrejurări irelevante pentru decalarea termenelor de livrare. Prelungirea termenelor de livrare avantajînd pe furnizor, acesta manifestă tendința de a invoca în scopul arătat, în litigiile arbitrale, o serie de alte temeiuri de drept sau de fapt — în afara celor analizate anterior — spre a beneficia de atari decalări. Practica arbitrală consideră însă că principiul respectării stricte a contractului de vînzare internațională exclude posibilitatea de a extinde prin interpretare asemenea prorogări.

Un exemplu elocvent în acest sens îl constituie hotărîrea C.A.B. nr. 35 din 30 octombrie 1972, a cărei soluție s-a repetat ulterior în mod frecvent și constant. Potrivit hotărîrii citate, în cazul transmiterii prin reorganizare, în baza deciziei unui organ de stat competent, a drepturilor și obligațiilor contractuale ale unei părți contractante de naționalitate română unei alte organizații economice de aceiași naționalitate — împuternicite conform legii să efectueze operații de comerț exterior — singura condiție prevăzută de § 108, pct. 2 din C.G.L. este ca partea care a suferit reorganizarea să avizeze în scris cealaltă parte contractantă despre transmisiunea ce a avut loc. Dacă această condiție a fost îndeplinită, noua organizație economică este substituită în toate drepturile și obligațiile ce reveneau organizației predecesoare în baza contractului încheiat cu partenerul dintr-o altă țară membră a C.A.E.R. Răspunderea pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor a trecut în exclusivitate asupra noii organizații economice, în condițiile prevăzute de C.G.L. Hotărîrea arbitrală citată a refuzat cu alte cuvinte, să accepte teza unei decalări a termenelor de li-

vrare, care ar fi fost justificată, potrivit tezei furnizorului, de reorganizarea la care fusese supus, conform dispoziţiilor organului de stat competent. Soluţia arbitrală în discuţie dă expresie corectă principiilor care guvernează transmisiunea cu titlu universal a drepturilor şi obligaţiilor — nemodificate — ce intervine între unitatea reorganizată şi cea care îi este substituită.

dr. **O. CĂPĂŢÎNA**

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Influenţa ciclului economiei mondiale asupra situaţiei monetar-financiare internaţionale

(II). Continuăm încercarea de previzionare a situaţiei financiare internaţionale în funcţie de evoluţia ciclului economiei mondiale (începută în suplimentul nr. 15/1982) cu prezentarea factorilor de influenţă asupra ratei dobînzilor în principalele ţări occidentale. Reamintim concluzia analizei precedente şi anume că agravarea recesiunii în S.U.A. va determina autorităţile americane să relaxeze politica monetară, ceea ce va acţiona în sensul scăderii treptate a ratei dobînzilor în această ţară. Să vedem în ce măsură ceilalţi factori de influenţă vor permite instaurarea unei asemenea tendinţe.

Evoluţia nivelului dobînzilor depinde, în linii mari, de cererea şi oferta de credite, de factorii care influenţează raportul cerere-ofertă.

În primul rînd, ciclul conjunctural. Rata dobînzii pe pieţele de capital occidentale are, în timp, o evoluţie ciclică, urmînd tendinţa conjuncturii economice din aceste ţări. În perioadele de avînt conjunctural, rata dobînzii, la început relativ scăzută, se majorează treptat ca urmare a sporirii cererii de credite, iar în perioadele de recesiune scade.

În al doilea rînd, politica economică. Intervenţia statului în economia de piaţă completează evoluţia conjuncturală ; oficialităţile bancar-financiare din ţările capitaliste manevrează nivelul dobînzilor în scopul influenţării, într-un sens sau altul, a climatului conjunctural. Astfel, în perioadele de recesiune se reduc, de regulă, taxa oficială a scontului şi alte „dobînzi-cheie" de pe piaţa monetară, declanşîndu-se o mişcare descendentă generală a dobînzilor, în scopul relansării activităţii economice.

În al treilea rînd, inflaţia. Orice creditor caută să obţină o rată nominală a dobînzii care să-i asigure un cîştig real (respectiv un profit sau o rată reală a dobînzii) şi în acelaşi timp să-i acopere pierderea puterii de cumpărare a banilor ca urmare a procesului inflaţionist. Cu alte cuvinte, ecuaţia : Rata nominală a dobînzii = Rata reală a dobînzii + Rata inflaţiei, ne arată că nivelul nominal al dobînzilor este superior cu cîteva procente ratei inflaţiei.

În al patrulea rînd, diverşi alţi factori. Cererea şi oferta de credite şi în consecinţă nivelul dobînzilor pot fi influenţate de factori dintre cei mai diverşi. Astfel, oferta de credite poate fi serios restrînsă de apariţia unei crize de lichiditate (ca urmare a unor crahuri bancare, a limitării drastice a masei monetare de către autorităţi etc.) sau de incertitudinile economice şi politica care determină băncile să se abţină de la acordarea de noi credite. Pe de altă parte, cererea de credite poate spori substanţial ca urmare a necesităţilor de finanţare ale diferitelor sectoare ale economiei (investiţii, cheltuieli guvernamentale etc.).

Să încercăm să aplicăm toate aceste considerente la situaţia prezentă pentru a delimita unele tendinţe de perspectivă. Este indiscutabil că unul din factorii obiectivi care au contribuit la creşterea nivelului dobînzilor în economia mondială l-a constituit accentuarea inflaţiei. Înregistrarea unor creşteri de preţuri de peste 7—10 la sută în ultimii ani a acţionat în sensul escaladei dobînzilor la 10—12—15 la sută şi chiar mai mult. Cu cît trebuie să fie mai înaltă rata dobînzii decît rata inflaţiei ? Teoretic, aşa cum am arătat, cu cîteva procente.

Avînd în vedere că plasamentul bancar reprezintă o investiţie mai puţin riscantă (comparativ cu investiţiile productive, tranzacţiile comerciale etc.) profitul real al creditului, respectiv rata reală a dobînzii, se situează, de regulă, sub profitul mijlociu. În mod normal, rata reală a dobînzii în ţările occidentale este de 2—4 la sută. Deci, rezultă că în condiţii normale, nivelul dobînzilor se va situa cu 2—4 procente peste rata anuală a inflaţiei ; de exemplu, la o rată a inflaţiei de 10 la sută, rata nominală a dobînzilor ar trebui să fie de 12—14 la sută. În practică, apar însă situaţii deosebite. Acţiunea celorlalţi factori deformează în mare măsură ecuaţia şi calculul de mai sus. În deceniul care a trecut, o bună perioadă de timp rata reală a dobînzii a fost negativă (nivelul dobînzilor a fost sub rata inflaţiei), deoarece inflaţia s-a agravat brusc odată cu declanşarea crizei energetice şi creditorii nu au prevăzut acest lucru. Dealtfel, trebuie să se aibă în vedere că în ecuaţia menţionată se ia în calcul nu atît rata trecută a inflaţiei, cît mai ales cea prevăzută de cercurile de afaceri pentru perioada următoare.

În prezent, nivelul dobînzilor în S.U.A. se menţine ridicat (16—17 la sută) în ciuda faptului că rata inflaţiei a coborît la 5—6 la sută şi chiar mai puţin. Cum se explică o rată reală a dobînzii de 10—12 la sută, record absolut pentru orice economie ?

O primă explicaţie rezidă în aceea că cercurile de afaceri se îndoiesc că actualul declin al inflaţiei din S.U.A. ar fi de durată. Mulţi specialişti apreciază că evoluţia favorabilă a preţurilor în trimestrul I/1982 s-a datorat în exclusivitate recesiunii deosebit de severe din economia americană şi că odată cu înviorarea activităţii economice se va reveni a o rată a inflaţiei de peste 7 la sută anual.

O a doua explicaţie constă în cererea mare de credite, atît din partea sectorului public, cît şi a sectorului privat. Deficitul bugetului federal american pe exerciţiul financiar în curs este prevăzut la peste 100 miliarde dolari ; jumătate din economiile populaţiei americane (o sursă centrală pentru oferte de credite) sînt destinate, deci, finanţării deficitelor bugetare. Finanţarea masivelor cheltuieli ale Administraţiei americane — în principal cheltuieli militare — a sporit considerabil cererea de credite şi, în consecinţă, acţionează în sensul majorării ratei dobînzilor. La acest factor trebuie să se adauge cererea sporită de credite din partea sectorului privat, multe corporaţii americane fiind nevoite să apeleze la pieţele de capital.

A treia explicaţie rezidă în politica monetară restrictivă promovată de Sistemul Federal de Rezerve (Banca Centrală a S.U.A.) care a limitat serios oferta de fonduri lichide, în ciuda faptului că cererea de credite — inclusiv pentru nevoile guvernului federal — a crescut considerabil. Cu toate că rezultatul a fost adîncirea recesiunii şi agravarea şomajului, politica monetară restrictivă a putut continua deoarece Sistemul Federal de Rezerve este o instituţie relativ independentă de Administraţia S.U.A.

Desigur, este greu de precizat în detaliu care va fi combinaţia de factori care va acţiona în viitor asupra nivelului dobînzilor. Dar cîteva coordonate pot fi apreciate drept probabile.

1. **Inflaţia.** Deşi prognozele occidentale indică posibilitatea unei uşoare atenuări a inflaţiei în lunile următoare ca urmare a recesiunii, rata inflaţiei se va menţine în următorii ani la niveluri destul de ridicate ; pe ansamblul O.C.D.E. probabil că ea nu va scădea sub 6—8 la sută pe an. Deci costul nominal al creditului internaţional se va menţine ridicat, pe termen mediu, chiar dacă în perioada următoare se va înregistra o oarecare diminuare. Rata nominală a dobînzilor este puţin probabil să ajungă din nou, în anii următori, la nivelurile de 4—8 la sută, cît s-a înregistrat în perioada postbelică pînă la declanşarea crizei energetice. Există suficiente motive să se creadă, că, indiferent de fluctuaţiile ciclice, conjuncturale, nive-

lui dobînzilor pe pieţele de capital internaţionale va fi, în următorii ani, de peste 3—10 la sută.

2. **Politica monetară.** Continuarea politicii monetare restrictive se dovedeşte deosebit de costisitoare atît în termeni economici, cît şi în termeni sociali şi politici. Nivelul înalt al dobînzilor prelungeşte recesiunea economică, generînd folosirea incompletă a unor capacităţi de producţie, respectiv pierderea de venit naţional. Accentuarea şomajului determină puternice conflicte sociale şi politice. Este cunoscut, combaterea şomajului este prioritatea politicii economice a guvernului socialist din Franţa care consideră inacceptabile costurile sociale şi economice ale restricţiilor monetare. Politica monetară restrictivă din S.U.A. şi Marea Britanie a adus şomajul din aceste ţări la niveluri record, din care motiv este tot mai des contestată de diferite cercuri ale opiniei publice interne. Mai mult, politica banilor scumpi a agravat contradicţiile dintre ţări, inclusiv contradicţiile dintre ţările occidentale, fiind tot mai puternice cererile de renunţare la această orientare.

În concluzie, se poate aprecia că politica monetară restrictivă a ajuns la un „moment critic" şi că se va asista la o relaxare a „frînei monetare". Dar această relaxare nu va reduce decît într-o măsură limitată nivelul dobînzilor. Dacă relaxarea politicii monetare va fi de amploare, acest lucru va accelera inflaţia şi va genera pe această cale o nouă majorare a dobînzilor ; dacă relaxarea va fi moderată, efectele în sensul descreşterii ratei dobînzilor vor fi modeste.

3. Diverşi alţi factori. Rata dobînzilor la creditele internaţionale va rămîne sensibilă la diverşi factori de influenţă, care vor determina un comportament de multe ori aberant al acesteia, ca şi în prezent. Datorită deficitelor bugetare şi incertitudinilor economice, rata dobînzilor în S.U.A. este deosebit de ridicată pentru o perioadă de recesiune. În mod deosebit, existenţa unor importante deficite bugetare în toate ţările occidentale, precum şi dezechilibrele balanţelor de plăţi, vor fi factori care vor acţiona în sensul majorării ratei dobînzilor.

În concluzie, în ciuda unei uşoare scăderi în partea a doua a acestui an, în relaţiile internaţionale se va menţine un nivel relativ înalt al ratei dobînzilor, cu oscilaţii destul de sensibile de la o perioadă la alta, în funcţie de diverşi factori de acţiune, oscilaţii care vor fi de multe ori în contratimp cu evoluţia conjuncturală normală.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

Restructurări în producţia şi comerţul mondial

Industria chimică

(III). Ar putea avea marile firme chimice vest-europene soarta producătorilor de oţel ? Iată o întrebare pe care observatorii economici şi chiar conducerile unor firme şi-o pun tot mai frecvent şi care îşi are originea în situaţia din ultimii ani.

Confruntate cu rata înaltă a dobînzilor, cu creşterea supracapacităţii de producţie, cu depresiunea economiilor ţărilor occidentale şi cu ascuţirea concurenţei pe piaţa internaţională, companiile chimice vest-europene au înregistrat în 1981 cel de-al doilea an succesiv de scădere a producţiei cîştigurilor.

Ilustrativ este domeniul materialelor plastice unde firma BASF, cel mai mare producător din Europa de vest, a redus producţia de polietilenă la nivelul de 200 000 tone în 1981, reprezentînd 20 la sută din capacitate. Şi alte firme vest-europene au fost în aceeaşi situaţie, de exemplu ENI (Italia) şi Rhone-Poulenc (Franţa) au recurs la reducerea producţiei de polietilenă, iar ICI (Anglia) intenţiona acelaşi lucru în 1982.

În luna februarie 1982 Herbert Grunewald preşedintele firmei Bayer şi preşedintele Asociaţiei producătorilor vest-germani din industria chimică a declarat că în 1981 inflaţia combinată cu nivelul ridicat al exporturilor a permis o creştere valorică a vînzărilor industriei chimice vest-germane cu 9 la sută. În schimb, creşterea salariilor şi a preţurilor materiilor prime a redus marja profiturilor la 1,8 la sută comparativ cu 2,4 la sută în 1980. Creşterea fizică a producţiei s-a limitat doar la cîteva sectoare : medicamente, produse pentru agricultură şi unele specialităţi, iar profiturile nesatisfăcătoare obţinute au redus disponibilităţile financiare pentru noi investiţii.

Deşi în 1981 Hoechst, BASF şi Bayer au deţinut primele poziţii în ierarhia marilor firme chimice, la începutul acestui an în Du Pont (S.U.A.) a trecut din nou în frunte, prin preluarea firmei Conoco. Însă mărimea firmei nu atrage automat o dominaţie absolută a pieţei, dovadă că în Europa de vest, piaţă comparabilă ca potenţial cu cea nord-americană, există 23 de producători de polietilenă, faţă de 6 în S.U.A.

Problema supracapacităţii, survenită acut din 1980, cînd a început actuala recesiune economică, este deosebit de presantă în prezent, cînd s-a ajuns la cca. două treimi gradul mediu de utilizare faţă de 90 la sută în urmă cu 10 ani. Există puţine speranţe pentru mărirea gradului de folosire a capacităţilor, mai ales prin prisma programelor de expansiune din alte ţări.

Similar industriei metalurgice, industria chimică este mare consumatoare de energie, or ţările europene sînt în general sărace în resurse energetice şi în materii prime chimice. Din acest punct de vedere producătorii americani sînt avantajaţi, în plus, ei dispun de o piaţă de dimensiuni continentale, nu au graniţe de trecut ca în Europa de vest, unde nici existenţa C.E.E. n-a putut asigura un cadru favorabil comparabil cu cel din S.U.A. Nerealizarea completă a integrării economice, diferenţele între politicile economice promovate la nivel naţional şi evoluţiile deferite cu caracter istorico-geografic explică aspectul neunitar al pieţei vest-europene.

Ţările din Europa occidentală nu au numai politici energetice sau fiscale diferite, dar şi situaţii particulare ale aprovizionării cu materii prime, care-şi pun amprenta asupra poziţiei diverselor companii chimice vest-europene. Slăbiciunea structurală pentru acestea rezidă în principal, în dependenţa de resursele importate. Escaladarea preţurilor ţiţeiului şi gazului natural a însemnat pe de o parte dificultăţi financiare, rezultate atît din costurile crescînde de producţie cît şi din reducerea puterii de cumpărare a sectoarelor consumatoare, iar pe de altă parte, acumularea de petrodolari în ţările OPEC, care a contribuit la ridicarea potenţialului economic al acestor ţări şi la lansarea unor proiecte petrochimice ambiţioase, care odată concretizate vor crea o concurenţă redutabilă pentru ceilalţi producători.

Un studiu recent întocmit de firma Shell relevă că în acest domeniu ţările arabe exportatoare de ţiţei se pot transforma din importatoare de produse petrochimice de bază (cca. 300 000 tone pe an derivaţi ai etilenei) în mari exportatoare de aceleaşi produse (cca. 1 mil. tone pe an derivaţi ai etilenei).

Actualmente producătorii vest-europeni sînt afectaţi nu numai de ascuţirea concurenţei pe piaţa vest-europeană, datorită importurilor competitive, dar şi de încetinirea creşterii comerţului internaţional cu produse chimice, de reducere a disponibilităţilor de capital, de îngreunarea poverii fiscale, de presiunea legislaţiilor privind protecţia mediului, de existenţa unui climat nepropice cercetării şi investiţiilor.

În consecinţă problema care se ridică este dacă producătorii dispun de capacitatea şi de mijloacele de a găsi soluţii rapide şi eficiente şi de a se adapta la noul context economic şi social creat de prelungirea crizei energetice şi a depresiunii economice. Desigur acumulările pe planul experienţei şi realizărilor tehnologice cît şi orientarea lor spre pieţele externe, mai pregnantă decît în S.U.A., constituie atuuri serioase pentru producătorii vest-europeni din industria chimică.

Specialiştii consideră însă că elaborarea unor strategii de marketing vizînd ansamblul pieţei mondiale cît şi creş-

terea sensibilă a eficienței și a competitivității reprezintă direcțiile principale de urmat pentru producători. Dar și progresul tehnologic joacă un rol important în acest sens ; în măsura în care producătorii vor reuși să aplice noi tehnologii superioare și să perfecționeze procedeele de producție își vor spori competitivitatea pe piață.

Atingerea dezideratului de creștere a eficienței implică și restructurări ale anumitor sectoare ale industriei chimice. Accesul relativ mai larg la materiile prime, energia și forța de muncă ieftine fac mai competitivă producția unor subramuri în țările exportatoare de țiței și impun scoaterea din funcțiune a unor instalații petrochimice în Europa de vest. Procesul de restructurare a producției chimice din această zonă apare drept inevitabil, el devenind o caracteristică dominantă a perioadei următoare.

Deja cei 3 mari producători vest-germani Hoechst, BASF, Bayer au anunțat intenția lor de a se orienta spre produse chimice mai elaborate, cum sînt cele farmaceutice și cele destinate agriculturii (antidăunători) ca și produse înrudite cu cele chimice, cum este echipamentul foto (în 1981 firma BASF a preluat prin filiala sa Wintershall controlul asupra firmei Agfa-Gevaert).

Restructurarea nu înseamnă numai închiderea de instalații necompetitive sau orientarea spre specialități cu valoare ridicată, cum sînt și materialele plastice speciale folosite în industria de automobile cît și materialele plastice ranforsate cu fibre utilizate în industria aviatică, dar și diversificarea activității, cum face firma BASF, care s-a introdus în sectorul energetic. Prin filiala Wintershall participă la firma de explorări petroliere Deminex și în plus încearcă să obțină gaz natural din Quatar.

Cererea restrînsă din partea unor mari sectoare consumatoare, cum sînt cele de construcții și de automobile, cît și intensificarea concurenței din partea noilor producători grăbesc procesul de restructurare, care este totuși frînat de măsurile de combatere a șomajului și de lichiditățile financiare limitate ale producătorilor. Concomitent diminuarea profiturilor și reticența față de împrumuturile bancare, din cauza ratei ridicate a dobînzilor, conduc la restrîngerea planurilor de investiții, profilînd indubitabil încetinirea creșterii producției în acest deceniu și în deceniul zece. Noile proiecte vor fi mai reduse ca amploare, iar aprox. 40% din alocații vor fi legate de întreținerea și modernizarea instalațiilor aflate deja în funcțiune. Numai fondurile pentru cercetări nu vor fi restrînse întrucît aceste activități sînt vitale pentru perfecționarea și reînnoirea producției.

Pentru firmele chimice, multe avînd supraviețuirea ca obiectiv major, transformările din cadrul acestei ramuri care se vor succeda destul de rapid vor antrena o nouă viziune asupra noțiunii de progres și a modalităților de realizare a sa, prevalînd măsurile și strategiile pe termen scurt.

Iolanda DADUIANU
PETRE PRISECARU
I.E.M.

Noțiuni, termeni, operațiuni

Valoarea internațională și raportul de schimb

Valoarea internațională este dată de acțiunea legii valorii pe plan internațional.

După cum în cadrul unei ramuri naționale acționează producători cu condiții de producție diferite, pe piața mondială concurează la fiecare marfă producători, care pe baza dezvoltării inegale a țărilor produc cu grade diferite de intensitate și productivitate a muncii, dispersia timpilor de muncă individuali fiind mult mai mare între țări diferite, decît între producători aparținînd aceleiași economii naționale.

Producția oricărei țări este caracterizată de o intensitate medie a muncii naționale, care determină timpul de muncă socialmente necesar al unei mărfi. Intensitatea medie națională a muncii este influențată de nivelul tehnic al producției, de organizarea muncii, de sistemele de conducere etc. Din acest motiv, economia mondială se caracterizează printr-o mare diferențiere a intensităților medii naționale ale muncii, dispuse pe o scară a cărei unitate de măsură este unitatea medie a muncii universale. Comparată cu munca națională mai puțin intensivă, munca națională mai intensivă produce în aceeași durată de timp mai multă valoare. Țările cu intensitate națională a muncii mai ridicată decît media mondială reușesc și prin participarea la piața internațională să acumuleze o avuție mai mare decît celelalte țări. Totodată, legea valorii determină avantaje diferențiate pentru țările participante la schimbul internațional în favoarea celor cu o productivitate a muncii mai ridicată, întrucît munca națională mai productivă este considerată ca fiind mai intensivă.

În formarea scării valorice internaționale un rol hotărîtor revine necesarului mondial. Cînd producția unei mărfi pentru piața mondială depășește necesarul, valoarea de piață este dată de timpul de muncă individual aparținînd țărilor exportatoare care produc mai tîrziu. Pentru țările exportatoare unde timpul de producție individual este mai ridicat, nu este recunoscută pe piața mondială o parte a muncii naționale. Exportatorii periferici dispar de pe piață.

Situația inversă, cînd producția pentru piața mondială este insuficientă, se caracterizează prin stabilirea unei valori de piață la nivelul dat de timpii de muncă naționali ai țărilor unde cheltuielile de muncă sînt mai ridicate. În aceste condiții, profiturile exportatorilor cresc și se extinde producția pentru piața mondială.

Permanentele ajustări ale producției față de necesarul mondial în funcție de valoarea de piață, reprezintă procesul de reglare a valorii internaționale la nivelul timpului de muncă necesar pe plan mondial, distinct de cel prin care se formează prețul de echilibru, care pune de acord la un moment dat doar oferta mondială de export cu cererea mondială de import, dar nu corespunde neapărat nivelului tehnico-organizatoric al condițiilor producției, adică timpului de muncă necesar la nivel mondial.

Avînd drept fundament valorile internaționale, prețurile internaționale se pot abate totuși, pe termen scurt considerabil de la aceste valori, afectînd nemijlocit raporturile de schimb pe piața mondială.

Raportul de schimb este un indicator agregat, util analizei macroeconomice, relevînd gradul în care o țară este avantajată sau nu de participarea ei la comerțul mondial, într-un interval de timp dat.

În calculele statistice se utilizează de regulă raportul de schimb „net" (net barter terms of trade), definit ca indice al prețului mediu al exportului, în raport cu importul. Indicele raportului de schimb al unei țări într-o anumită perioadă sau la un anumit moment, rezultă din citul indicilor de prețuri la export și la import corespunzători perioadei ori momentului respectiv. Poate fi conceput și raportul de schimb al unei grupe de țări față de alt grup, sau al unei clase de mărfuri față de alte clase.

Pe termen lung s-a înregistrat o înrăutățire a acestui indice pentru grupul țărilor în curs de dezvoltare în schimburile comerciale cu cele dezvoltate, întrucît raportul schimbului produselor primare față de cele manufacturate pe piața mondială s-a deteriorat.

La analiza situației unei țări în comerțul mondial trebuie luată în considerare și dinamica productivității muncii în ramurile de export. Astfel, o scădere a indicelui raportului de schimb nu arată neapărat o diminuare a cîștigului unei țări prin participarea la comerțul mondial, căci independent de evoluția prețurilor mondiale, creșterea productivității în ramurile de export poate permite țării obținerea unei cantități date de importuri cu cheltuieli de muncă socială mai mici decît în perioada anterioară, după cum este posibilă și situația opusă de scădere a cîștigului țării, chiar la o creștere a raportului de schimb.

O. RUJAN

Vademecum

Promovare prin publicitate

Interesul realizării unei concepții unitare asupra publicității și rolului ei în activitatea de comerț exterior, care să conducă implicit la unitatea în strategia și tactica planificării acțiunilor publicitare, pledează, credem, pentru utilizarea conceptului global de publicitate comercială care să subsumeze : publicitarea produsului ; publicitatea mărcii ; publicitatea instituțională și redacțională.

În afară de obiectivul urmărit, alte criterii pentru clasificarea formelor de publicitate pot fi :

— Criteriul geografic — publicitate la nivel național, regional, local sau al unei zone geografice mari.

— Criteriul audienței — pubilicitatea adresată consumatorilor industriali ; — publicitate adresată consumatorilor persoane fizice ; — publicitate adresată comercianților.

— Criteriul anunțătorului — producător, intermedar, detalist.

— Criteriul mesajului — emoțional, faptic.

— Criteriul efectului următor. — reacție imediată, reacție pe termen lung.

— Criteriul nivelului cererii — cerere primară, cerere selectivă.

În funcție de condițiile concrete și de restricțiile impuse de propriile noastre produse, de imaginea lor, de personalitatea lor, și de obiectivele politicii de înnoire a produselor, se elaborează strategia de produs, preț, promovare, distribuție, vizînd fie introducerea pe piață, fie menținerea vechii poziții, fie întărirea poziției prin atragerea de noi clienți din segmentul consumatorilor specifici ai produsului, fie atragerea de noi segmente prin lărgirea domeniilor de utilizare a produsului.

În urma definirii obiectivului urmărit (al poziționării întreprinderii) se poate trece la definirea strategiei publicitare. Prin prelucrarea datelor oferite de cercetarea de marketing specifică, vom determina cu ajutorul metodelor de segmentare și tipologie particularitățile socio-demografice ale cumpărătorilor potențiali (tipologia lor), numărul acestora, motivațiile și atitudinile lor. Vom stabili, de asemenea, imaginea pe care trebuie s-o ofere publicitatea pentru a fi recepționată de consumatori (de marcă, produs, firmă) pe baza unei scale a preferințelor, prin sondaje.

Informații deosebit de prețioase oferă analiza mesajelor publicitare lansate de concurență întrucît tonalitatea și imaginea pe care dorește s-o creeze ne conduce la indentificarea segmentelor cărora se adresează. Concluziile desprinse dintr-o astfel de analiză ne vor ajuta la crearea personalității produsului propriu, prin evidențierea avantajelor principale pe care le oferă altfel decît cele concurente, prin diferențierea argumentelor campaniei publicitare față de concurență.

Se pot distinge în funcție de obiectivele urmărite două tipuri mari de strategii publicitare :

a) strategii publicitare pentru menținerea produsului pe piață

b) strategii publicitare pentru lansarea noilor produse.

Între aceste două tipuri de strategii există diferențe considerabile.

Pentru multe bunuri de consum publicitatea pentru menținere pe piață reprezintă o cheltuială curentă, normală, planificată pe întreg ciclul de viață al produsului. Totuși pot apare și în acest caz evoluții neașteptate ale concurenței, care să impună măsuri defensive de intensitate sporită.

Depinzînd de „istoricul" său, un produs poate fi nepopular în rîndul unor segmente de consumatori care nu l-au încercat niciodată, sau chiar să fie dezagreat de unii consumatori ce l-au încercat o singură dată, asociindu-i o impresie negativă.

În aceste cazuri publicitatea pe lîngă faptul că reamintește de existența produsului, trebuie să-l pună într-o lumină diferită, să modifice imaginea creată consumatorilor — sarcină deosebit de dificilă.

Și în cazul unui produs bine introdus pe piață, cu consumatori fideli este necesară publicitatea pentru a întări, opinia favorabilă în rîndul clienților din trecut și din prezent. Dar aceasta trebuie făcută cu argumente și motivări și nu cu sloganuri emoționale de factură ieftină.

Publicitatea de rememorare efectuată prin : publicitate în mijloace de transport afișaj, panouri desenate, gadgeturi, calendare, agende nu comunică, de regulă nimic mai mult decît numele și imaginea produsului, fiind adresată celor ce cunosc produsele sau firma.

Un rol important în întregul edificiu al strategiei publicitare pentru menținere pe piață are publicitatea instituțională în jurul firmei producătoare și exportatoare, care creează premisele pentru declanșarea publicității produsului.

Dacă pentru produsele introduse menținerea poziției presupune o foarte ascuțită și neîncetată luptă cu concurența în țările cu economie de piață, pentru produsele noi lupta este și mai acerbă pe aceste piețe. Rămînînd la exemplul bunurilor de consum, obiectivele urmărite în lansarea noului produs vor fi :

— crearea interesului, familitarității produsului în rîndul consumatorilor, astfel ca el să devină un punct de referință între diversele alternative de satisfacere a unei necesități.

— crearea unor asociații favorabile produsului în memoria consumatorului care să-l determine să-l încerce sau chiar să-l prefere.

Realizarea acestor obiective se face treptat, prin reglarea continuă a mesajului și difuzării lui, prin alocarea unor fonduri publicitare relativ mai mari în scopul realizării „familitarității" produsului.

Unele întreprinderi datorită cheltuielilor mari făcute cu cercetare-dezvoltarea noului produs, reduc drastic cheltuielile pentru publicitatea de lansare.

Apare în acest caz un cerc vicios : consumatorii nu sînt la curent cu noul produs și deci nu îl cumpără ; producătorul așteaptă primele reacții ale pieței pentru a motiva alocarea de noi fonduri publicitare. Astfel produsul nou este sortit eșecului, în timp ce consumatorul, după căutări zadarnice ale unui produs, îl poate descoperi accidental în rafturile unui magazin. Acesta este prețul lipsei de informație.

Privit în dinamică procesul de stabilire a obiectivelor strategice se prezintă ca un sistem cibernetic, în care piața constituie sistemul condus Procesul de reglare se desfășoară în ciclul redat sugestiv de următoarea succesiune de întrebări :

I. Unde sîntem ?

II. De ce sîntem aici ?

III. Unde am putea fi ?

IV. Cum putem ajunge acolo ?

V. Am ajuns la obiectivul propus sau nu ?

Considerînd că rezultatul acțiunii întreprinderii asupra mediului, prin sistemul său de comunicații de marketing (produs, vînzări, publicitate) este obținerea „imaginii de marcă", putem reprezenta procesul de reglare desfășurat tot timpul pe baza obiectivului major „imagine de marcă".

C. MIRCESCU

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

contract economic

Obligația beneficiarului de a pune la dispoziție materia primă

Deși mai rar, în practică se întîlnesc cazuri cînd neîndeplinirea obligației contractuale de livrare este motivată de furnizori prin nepunerea la dispoziție, de către beneficiari, a materiei prime. Este vorba, desigur, de situațiile în care, pentru motive justificate din punct de vedere economic și valabile din punct de vedere juridic, obligații în acest sens sînt stipulate, în mod expres, în sarcina beneficiarului.

De la început se impune însă o distincție importantă legată de cadrul juridic din care rezultă obligația beneficiarului. Este posibil ca, între aceleași părți, să existe două raporturi contractuale în care ele să apară în calități inverse. Astfel, „materia primă" să constituie obiectul unui prim contract în care beneficiarul din cel de al doilea contract, să aibă calitatea de furnizor. Iar în cel de al doilea contract, cu obiect diferit de primul, părțile să aibă alte obligații. De pildă, în primul contract, combinatul siderurgic se obligă să furnizeze întreprinderii constructoare de mașini, ca beneficiară, oțeluri. Aceste oțeluri constituie materia primă necesară executării utilajelor pe care, potrivit contractului secund, întreprinderea constructoare de mașini, în calitate de furnizor, s-a obligat să le livreze combinatului siderurgic beneficiar. În justificarea nelivrării utilajelor contractate, furnizorul din cel de al doilea contract invocă neprimirea oțelurilor care i se datorau în cadrul primului contract. Poate această împrejurare să determine exonerarea de răspundere a furnizorului de utilaje ? Socotim că nu, deoarece ne aflăm în prezența a două contracte distincte, răspunderea urmînd a funcționa în mod corespunzător în cadrul fiecărui raport contractual. Astfel, neexistînd motive de exonerare de răspundere pentru furnizorul care nu a livrat oțelurile, acesta datorează penalități conform art 46 din Legea nr. 71/1969 La rîndul său, furnizorul, beneficiar al utilajelor în contractul secund, va obține penalitățile aferente nelivrării utilajelor. Diferența dintre cele două categorii de penalități va putea fi obținută cu titlu de daune, în condițiile art. 44 alin. 2 din legea citată, de către furnizorul utilajelor dovedind că nelivrarea acestora se datorează exclusiv neprimirii oțelurilor contractate.

În acest fel, consecințele neîndeplinirii celor două obligații contractuale se stabilesc în patrimoniul unității realmente în culpă — furnizorul oțelurilor — și se evidențiază în bilanțul său contabil pentru a trage atenția organelor competente asupra deficienței economice

Soluția care se impune este alta atunci cînd problema pe care o analizăm nu implică existența a două contracte în care aceleași părți apar în calități inverse Ne referim, de această dată, la situația cînd, prin unul și același contract, furnizorul se obligă să livreze produsele finite iar beneficiarul își asumă obligația de a-i pune la dispoziție materiile prime necesare realizării acelor produse.

În ipoteza neîndeplinirii obligației ce revine beneficiarului, nu se va angaja răspunderea furnizorului, deoarece, potrivit art. 45 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, „beneficiarul răspunde de neexecutarea contractului dacă nu-și respectă obligațiile de a căror îndeplinire depinde executarea acestuia". Ne aflăm, de fapt, în prezența întîrzierii creditorului în îndeplinirea obligațiilor care îi revin în calitate de debitor.

Datorită acestei întîrzieri, nu se mai pune problema întîrzierii cu care debitorul obligației de furnizare a produselor finite și-a îndeplinit îndatoririle contractuale. Cu alte cuvinte, furnizorul este apărat de răspundere

Pentru a se ajunge la acest rezultat, clauza contractuală privind punerea la dispoziție a materiilor prime trebuie să fie univocă și completă. În acest sens, contractul trebuie să cuprindă dispoziții care să detalieze obligația beneficiarului sub toate aspectele necesare executării, cum ar fi cantitatea și felul materiilor prime, precum și data cînd ele urmează să fie puse la dispoziție. În lipsa unor asemenea detalieri, obligația nu poate fi socotită valabilă Este cazul contractului care, în loc de o detaliere corespunzătoare a obligației privind punerea materii prime la dispoziție, prevede că acestea se vor preciza ulterior prin comanda pe care o va emite furnizorul. Dacă furnizorul omite să transmită o asemenea comandă, obligația de punere la dispoziție a materiei prime rămîne nedeterminată și fără consecințe juridice în cazul neîndeplinirii ei

De asemenea, pentru ca furnizorul să fie exonerat de răspundere este necesar să se stabilească existența legăturii cauzale dintre nepunerea la dispoziție a materiei prime și neîndeplinirea obligației de livrare a produselor finite. Absența unei asemenea legături cauzale determină, în mod necesar, concluzia că neîndeplinirea obligației contractuale a furnizorului se datorează altor cauze, neputînd fi pusă pe seama nepunerii la dispoziție a materiei prime. Ca atare, exonerarea de răspundere pe acest motiv nu este posibilă.

I. ICZKOVITS

Transport

Depozitarea mărfurilor în porturi

Regimul juridic al depozitării mărfurilor și staționării vietăților în porturi și-a găsit reglementarea — sub unele aspecte — prin H.C.M. nr. 248 din 10 martie 1972 privind modificarea penalizărilor pentru depozitarea mărfurilor și staționarea vietăților în porturile Republicii Socialiste România, modificată prin H.C.M. nr. 1369/1962.

În scopul utilizării cît mai eficiente a spațiilor de depozitare din porturi s-a stabilit regula potrivit căreia mărfurile se depozitează gratuit numai timp de 5 zile cu condiția ridicării lor de către beneficiari în această perioadă

Nerespectarea intervalului de timp stabilit pentru ridicare conduce la aplicarea tarifului de depozitare începînd cu prima zi a depozitării Cu alte cuvinte prin neridicarea mărfurilor în cele 5 zile, beneficiarul pierde integral scutirea de plata tarifului de depozitare.

Acest tarif este stabilit diferențiat, pe grupe de mărfuri și pe chenzine calendaristice El se calculează pe chenzină calendaristică nefracționată, ceea ce înseamnă că odată începută o chenzină de depozitare, se datorează tariful aferent întregii chenzine.

Pct. 38 din actul normativ menționat prevede că „la mărfurile omogene, aflate în magazii sau terenuri care nu pot fi încărcate în nave sau vagoane în ordinea sosirii lor în port, datorită dificultăților de manipulație, se vor considera ca fiind eliberate partizile de mărfuri cu vechime de depozitare cea mai mare aparținînd aceluiaș beneficiar".

Este o dispoziție în interesul beneficiarului, întrucît astfel cum se va vedea, după depășirea unei anumite perioade de depozitare, alături de tariful arătat mai sus se datorează penalizări progresive care sînt și ele în sarcina beneficiarilor.

Astfel, tariful se aplică fără penalizare timp de 25 zile pentru mărfurile destinate **exportului** și pentru **mărfurile agabaritice din import.** Pentru mărfurile sosite din **import** sau în cabotaj perioada nepenalizată este de numai 10 zile.

Excepție fac mărfurile Ministerului Industriei Metalurgice destinate exportului pentru care se acordă o prelungire de 10 zile. De asemenea, pentru mărfurile de export — în general — care nu au putut fi ridicate, deoarece nava angajată n-a sosit în port pînă la expirarea termenului de 25 zile, se acordă o prelungire de încă 25 zile dacă nesosirea navei nu se datorează unei cauze imputabile exportatorului. Deci, pentru a beneficia de prelungire, sarcina dovezii revine acestuia. Problema prelungirii nu se pune atunci cînd se invocă alte împrejurări (de pildă nerespectarea cantităților și a ritmurilor de livrare de către unitățile producătoare) care, deși exclud culpa proprie a exportatorului, nu se încadrează strict în ipoteza dispoziției normative analizate.

În sfîrșit, pentru mărfurile din import sosite avariate, precum și pentru mărfurile care necesită clarificări în prezența furnizorului sau reprezentantului acestuia și care nu pot fi ridicate din motive temeinic justificate se prelungește cu 10 zile perioada nesupusă penalizării.

După expirarea acestei perioade se aplică penalizări stabilite pe tonă și chenzină calendaristică, cu particularitatea că penalizările sînt progresive, ele crescînd constant cu 10% față de penalizările aplicate pe chenzina anterioară.

Sînt exceptate de plata penalizărilor mărfurile în tranzit, cele din magaziile frigorifice și din magaziile și de pe platformele închiriate sau date în folosință pe termen îndelungat, produsele petroliere lichide destinate aprovizionării navelor, mărfurile destinate aprovizionării navelor, mărfurile care sînt reținute în porturi din dispoziția guvernului sau din cauza calamităților naturale, mărfurile care n-au putut fi ridicate datorită condițiilor meteorologice nefavorabile care împiedică operațiunile de manipulare și mărfurile care n-au putut fi ridicate datorită închiderii navigației fluviale.

Considerăm că atît tariful cît și penalizările pot fi percepute de către prestator numai de la unitatea cu care se află în raporturi juridice contractuale, indiferent dacă, pînă la urmă, împrejurările care au determinat depășirea termenului de depozitare gratuită se datorează altor unități. Împotriva acestora plătitorul are drept de regres, fiind îndreptățit să obțină recuperarea tarifului și penalizărilor achitate prestatorului datorită împrejurărilor ce sînt imputabile altor unități.

H. MATEI

raporturi de muncă

Repunerea în termen în litigiile de muncă

Repunerea în termen reprezintă un beneficiu acordat de lege persoanei care a fost împiedicată, din motive independente de voința sa, să acționeze în vederea valorificării drepturilor sale.

Repunerea în termen este cunoscută nu numai în dreptul comun ci și în dreptul muncii. Potrivit art. 177 din Codul muncii : „Persoana care a pierdut termenul de sesizare a organelor de jurisdicție poate cere acestora, pentru motive temeinice, repunerea în termen". Așa cum rezultă din textul enunțat, repunerea în termen poate fi acordată doar dacă partea interesată face dovada unor motive temeinice de natură să fi împiedicat sesizarea[1]. Legea nu ne oferă nici o recomandare cu privire la semnificația conceptului de motive temeinice. Reglementarea cuprinsă în Codul muncii este, din acest punct de vedere, corespunzător celei consacrate în art. 19 din Decretul nr. 167/1958, text care se referă la „cauze temeinic justificate". Printr-o asemenea reglementare s-a urmărit ca organele de jurisdicție să aibă posibilitatea de a aprecia **in concreto** asupra motivelor invocate în sprijinul cererii de repunere în termen. În literatura de specialitate[2] și în practica judiciară[3] s-a subliniat însă că pentru a beneficia de repunerea în termen partea trebuie să facă dovada unor împrejurări care exclud culpa acesteia. Se impune totuși precizarea că spre a obține repunerea în termen partea nu trebuie să justifice o imposibilitate absolută de a acționa, adică un caz de forță majoră[4]. Într-adevăr, forța majoră produce efecte mult mai energice, ce conduc în temeiul legii la suspendarea prescripției. De aceea, s-a afirmat pe bună dreptate că : „Repunerea în termen este o noțiune care exclude și forța majoră și culpa. Domeniul ei începe unde încetează culpa și încetează unde începe forța majoră"[5].

Repunerea în termen poate fi obținută numai ca urmare a justificării unor **împrejurări de fapt** de natură a împiedica partea să acționeze iar **nu și pentru eroare de drept**[6]. De asemenea, este necesar ca împrejurările ce justifică repunerea în termen să fi apărut înainte de expirarea termenului prevăzut de lege pentru sesizarea organului de jurisdicție. Exemplificativ arătăm că pot fi considerate ca motive temeinice, în sensul prevederilor art. 177 din Codul muncii : incapacitatea temporară de muncă asociată cu imposibilitatea persoanei de a se deplasa, detașarea, satisfacerea stagiului militar, participarea la congrese sau conferințe internaționale.

Pentru a obține repunerea în termen legea ne indică și intervalul de timp în care partea urmează să sesizeze organul de jurisdicție a muncii. În acest sens, art. 177 al. 2 din Codul muncii dispune că : „Cererea de repunere în termen se poate face în 15 zile de la încetarea cauzei care a împiedicat sesizarea în termen". Așadar, legea stabilește un termen nou, invariabil, de 15 zile, pentru a obține repunerea în termen. Cererea de repunere în termen poate fi făcută în scris sau formulată oral în fața organului sesizat cu soluționarea litigiului. În termen de 15 zile de la încetarea cauzei care a împiedicat sesizarea partea va trebui să formuleze și cererea sau contestația. Se ridică însă problema de a ști dacă organul de jurisdicție a muncii are sau nu posibilitatea de a dispune din oficiu asupra repunerii în termen. Decretul nr. 167/1958 conține o soluție expresă în această privință, în sensul că instanța sau organul arbitral poate să dispună chiar din oficiu judecarea sau rezolvarea acțiunii (art. 19). O dispoziție corespondentă nu există însă în Codul muncii. Cu toate acestea, în literatura de specialitate s-a apreciat că și comisia de judecată poate dispune din oficiu judecarea litigiului[7]. Această soluție a fost reținută și de către instanța supremă, precizîndu-se că : „Organul de jurisdicție, sesizat după expirarea termenului legal, va cerceta, la solicitarea celui în cauză, dacă acesta s-a găsit într-o situație care să justifice repunerea în termen, chiar și în lipsa unei cereri prealabile exprese de repunere în termen[8]". Dealtfel, din moment ce partea a sesizat organul de jurisdicție, după expirarea termenului legal, se prezumă că ea urmărește să obțină repunerea în termen, întrucît numai astfel se poate proceda la soluționarea în fond a cererii sau contestației.

În toate cazurile, problema repunerii în termen are cu necesitate un caracter premergător judecății în fond. Aceasta deoarece repunerea în termen este de natură să înlăture excepția de prescripție a dreptului la acțiune. O atare soluție rezultă nu numai din prevederile art. 137 c. proc. civ., text ce consacră principiul rezolvării excepțiilor înainte de cercetare fondului cauzei, ci și din dispozițiile art. 177 al. 3 din Codul muncii. Potrivit acestui din urmă text „În cazul admiterii cererii, organul sesizat va proceda la soluționarea litigiului". **Per a contrario**, respingerea cererii de repunere în termen face inadmisibilă soluționarea în fond a litigiului.

În literatura de specialitate s-a ridicat problema de a cunoaște dacă hotărîrile prin care organul de jurisdicție competent a statuat asupra repunerii în termen sînt sau nu susceptibile de a fi controlate, sub aspectul legalității și temeiniciei lor, prin intermediul căilor legale de atac. Răspunsul la această întrebare este afirmativ, atîta vreme cît

legea declară deschisă o cale de atac și asupra soluției de fond. Într-adevăr, repunerea în termen nu deschide un litigiu nou[9] ci reprezintă o cerere accesorie ce se află în strînsă legătură cu excepția de tardivitate, aceasta din urmă avînd un caracter incident[10]. Prin urmare, ori de cîte ori legea declară deschisă o cale de atac împotriva hotărîrii, aceasta poate avea ca obiect și cererea de repunere în termen. În fine, este necesar să arătăm că și hotărîrile comisiilor de judecată pot fi controlate sub aspectul modului de soluționare a cererii de repunere în termen, prin intermediul plîngerii.

Dr. Ioan LEȘ

[1]. Repunerea în termen vizează doar sesizarea organelor de jurisdicție a muncii. Ea nu poate fi solicitată în privința altor termene, cum sînt cele referitoare la emiterea deciziei de imputare. A se vedea în acest sens, Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. 5/1974, în C.D. pe anul 1974, p. 24.

[2]. I. Stoenescu, S. Zilberstein, Drept procesual civil, Tratat, Partea generală, Editura didactică și pedagogică, București, 1977, p. 430 ; S. Ghimpu, Gh. Mohanu, Litigiul de muncă, Editura științifică și enciclopedică, București, 1975, p. 77 ; A. Pop, Gh. Beleiu, Drept civil, Teoria generală a dreptului civil, București, 1980, p. 506.

[3]. Trib. jud. Satu-Mare, dec. civ. nr. 400/1973, în R.R.D. nr. 4/1974, p. 145-146.

[4]. A se vedea, Gh. Mohanu, Sesizarea comisiilor de judecată și procedura de rezolvare a pricinilor, în R.R.D. nr. 4/1969, p. 86.

[5]. A. Ionașcu, Concepția dreptului socialist român, privitoare la prescripția extinctivă, în Instituții și reglementări în dreptul socialist român, Editura Academiei R.S.R., București, 1969, p. 185-186.

[6]. Trib. Suprem, col. civ. dec. 1465/1968, în C.D. pe anul 1968 p. 163.

[7]. S. Ghimpu, Gh. Mohanu, op. cit., p. 77 ; I. R. Urs, Gh. Tigăeru, C. Jornescu, Raporturi de muncă, vol. III, p. 240.

[8]. Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. 3/1976, în C.D. pe anul 1976, p. 37.

[9]. Trib. Suprem, col. civ. dec. nr. 865/1961, în C.D. pe anul 1961, p. 319.

[10]. I. Stoenescu, S. Zilberstein, op. cit., p. 430.

Unele aspecte privind răspunderea materială a personalului C. T. C.

● Art. 71 din Legea nr. 7/1977 prevede — printre alte categorii de personal — că persoanele cu atribuții de control al calității răspund material integral pentru pagubele cauzate din vina lor, prin provocarea de rebuturi sau produse declasate ca urmare a încălcării atribuțiilor ce le revin potrivit legii și regulamentului de organizare și funcționare a unității. Textul impune anumite precizări :

— noțiunea de răspundere materială integrală este folosită de text în accepțiunea pe care aceasta o are în dreptul muncii, în sensul că persoanele în cauză răspund pentru foloasele nerealizate, adică nu suportă și dobîndă legală aferentă sumelor ce reprezintă prejudicii ;

— deși norma legală prevede că răspunderea celor în cauză este atrasă numai în cazul provocării de rebuturi sau produse declasate, în realitate totuși aceste persoane răspund material și în alte situații cînd își încalcă atribuțiile lor de serviciu, stabilite prin legi, prin regulamente de organizare și funcționare ale unităților și prin dispozițiile conducerilor acestora. Faptul că textul citat se referă numai la provocarea de rebuturi sau produse declasate nu are altă semnificație decît aceea că s-au avut în vedere activitățile cele mai specifice pe care le exercită personalul CTC în cadrul unităților producătoare.

Trebuie precizat că din coroborarea prevederilor cuprinse în art. 71 cu cele ale art. 73 alin. 1 din Legea nr. 7/1977 rezultă în mod neechivoc că — spre deosebire de muncitori — personalul CTC răspunde material și pentru rebuturile și produsele declasate ce intră în limitele maxime de pierderi tehnologice admise, dacă sînt provocate din culpa lor. În asemenea situații ei vor răspunde singuri, fără ca să fie atrasă și răspunderea muncitorilor care au contribuit direct la provocarea rebutului, dat fiind că aceștia din urmă răspund numai dacă rebutul sau produsul declasat depășește limitele maxime de pierderi tehnologice admise

Personalul din compartimentul CTC răspunde material împreună cu muncitorii care au provocat în mod direct prin munca lor rebuturi și produse declasate dacă acestea depășesc limitele maxime de pierderi tehnologice admisibile, stabilite de organele competente. Deși se poate susține că în asemenea situații persoanele din compartimentul CTC nu ar trebui să răspundă material, dat fiind că între fapta lor și rezultatul prejudiciabil nu există nici o legătură de la cauză la efect, întrucît un asemenea raport cauzal direct există numai între fapta muncitorului care provoacă rebutul și apariția acestuia, totuși considerăm că este atrasă și răspunderea materială a personalului CTC care — prin nesocotirea atribuțiilor de serviciu — a contribuit indirect la apariția de rebuturi. Fapta acestora constituie, în realitate, o condiție concretă a ivirii rebutului și nu o cauză. Totuși factorul determinant la care ne referim — nesocotirea atribuțiilor de serviciu — constituie o cauză indirectă întrucît este de așa natură încît, în mod normal, ea reprezintă o posibilitate certă, concretă și efectivă a producerii rebutului (a se vedea pentru distincția dintre cauză și condiție : Șerban Beligrădeanu, Răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă, Editura științifică, București, 1973, pag. 58-59).

Răspunderea materială a personalului CTC nu poate fi decît conjunctă, funcționînd împreună cu a muncitorilor și eventual a maistrului, în sensul că fiecare va răspunde în măsura în care a contribuit prin fapta sa la producerea pagubei. Dacă nu se poate preciza contribuția fiecăruia în provocarea pagubei, răspunderea se va stabili proporțional cu retribuția tarifară de încadrare a fiecărui participant la data constatării pagubei.

Se impune de asemenea precizarea că personalul CTC singur sau împreună cu muncitorii (și eventual și maiștrii) răspunde material nu numai pentru rebuturile sau produsele declasate constatate la unitatea producătoare, ci și în cazul cînd produsul cu deficiențe de calitate a fost transmis în administrarea sau proprietatea beneficiarului. Suma obținută de acesta cu titlu de daune va fi recuperată de către unitatea producătoare de la cei vinovați (muncitori, maiștri, personal CTC etc.) în raport de prevederile art. 73 alin. 1 din Legea nr. 7/1977.

● Aspectele analizate mai sus sînt legate de forma sub care se poate prezenta răspunderea materială a personalului C.T.C. și de cauzele acesteia. Rămîne a ne ocupa de modalitățile de fapt care o angrenează. Vrem anume a preciza dacă personalul C.T.C. răspunde pentru orice defecțiune de calitate a produselor, apărută oricînd, sau răspunderea sa este circumstanțiată în funcție de natura viciului de calitate.

Este cunoscut că viciile de calitate pot fi aparente și ascunse. Viciul ascuns este cel care nu poate fi descoperit la data predării, ținîndu-se seama de metodele tehnice existente de verificarea calității produsului sau lucrării. Această definiție admisă în mod unanim, are ca element definitoriu al viciului ascuns imposibilitatea de a fi descoperit la data predării produsului către beneficiar. Pornind de la această caracteristică fundamentală se impune a observa că în măsura în care viciul ascuns nu poate fi descoperit sau observat la data predării produsului, cu atît mai mult el nu poate fi depistat într-o fază anterioară, la data efectuării controlului tehnic de calitate. Concluzia, credem, impune logic. Personalul C.T.C. nu poate răspunde material pentru viciile ascunse ale produselor sau lucrărilor, răspunderea sa fiind însă din plin angrenată în condițiile existenței unor vicii aparente.

Dr. C. JORNESCU

Aspecte privind transferul în interesul serviciului

În rîndurile ce urmează abordăm două aspecte ale transferului în interesul serviciului ce nu au fost prezentate și analizate în literatura juridică de specialitate deși ele se întîlnesc — suficient de frecvent — în activitatea unităților socialiste.

● **Transferul în interesul serviciului a unei persoane al cărui contract de muncă a fost suspendat.** Este cunoscut că în conformitate cu prevederile art. 16 din Legea nr. 1/1970, în cazul în care unitatea a făcut plîngere penală împotriva unei persoane încadrate în muncă sau aceasta a fost trimisă în judecată pentru fapte penale, incompatibile cu funcția deținută, conducerea unității o va suspenda din funcție. Este de discutat dacă în perioada cît are contractul de muncă suspendat, persoana în cauză poate fi transferată sau nu în interesul serviciului la o altă unitate socialistă.

Răspunsul nu poate fi decît afirmativ, astfel cum se va arăta în continuare cu argumente de ordin principal și cu unele deduse din textele legii. Într-adevăr, pornind de la principiul garantării și asigurării dreptului la muncă, întreaga literatură juridică de specialitate a considerat că în aplicarea prevederilor art. 16 din Legea nr. 1/1970 (la care ne-am referit mai sus), unitatea poate încadra persoana în cauză într-o altă funcție care să nu fie incompatibilă cu faptele săvîrșite (citățm în acest sens numai Sanda Ghimpu ș.a. Dreptul muncii, tratat. vol. I, p. 290). În virtutea aceluiași drept la muncă și a obligației de a presta o muncă utilă societății — ambele avînd caracter primordial și o încărcătură politică deosebită — persoana al cărei contract de muncă este suspendat poate activa într-o altă unitate. Această posibilitatea este postulată chiar de Legea nr. 1/1970 în art. 17 care se referă și la ipoteza în care cel în cauză „ocupă pe perioada suspendării un alt post" ca persoană retribuită. Și literatura juridică admite o asemenea ipoteză (op. cit. p. 290). Dat fiind că transferarea în interesul serviciului este considerată din punct de vedere al naturii sale juridice ca o cesiune a contractului de muncă iar din punct de vedere practic reprezintă una din modalitățile de încadrare în muncă, nu credem că poate exista un impediment de ordin legal ca persoana suspendată să fie transferată în interesul serviciului la o altă unitate socialistă. Este de la sine înțeles că cedarea respectivului contract de muncă de la o unitate la alta, are loc în condițiile în care se afla la data cesiunii, persoana în cauză considerîndu-se în continuare suspendată din funcție, iar la noul loc de muncă neputînd primi decît o funcție care nu este incompatibilă cu faptele săvîrșite la vechea unitate. Faptul că cel în cauză beneficiază de unele drepturi în cazul transferului în interesul serviciului, cum ar fi păstrarea vechimii în aceeași unitate, nu este de natură a infirma concluzia noastră deoarece și în cazul în care persoanei suspendate i se încredințează o altă funcție în aceeași unitate va păstra drepturile la care ne-am referit mai sus. În sfîrșit, întrucît legea nu interzice o asemenea transferare nu este îngăduit a o prohibi în practică cu atît mai mult cu cît prevederile legislației muncii se aplică în toate cazurile în favoarea și nu în defavoarea oamenilor muncii. Interdicția transferării echivalează cu frustrarea dreptului la muncă ceea ce într-o orînduire socialistă nu este de conceput.

● **Inadmisibilitatea contestației în cazul unui transfer în interesul serviciului prin efectul legii.** Este cunoscut că potrivit prevederilor art. 11 alin final din Legea nr. 1/1970, mutațiile de personal ce au loc cu ocazia reorganizării unităților socialiste de stat sînt considerate ca transferări în interesul serviciului.

Este de discutat dacă într-o asemenea situație, persoana considerată transferată are sau nu deschisă calea contestației reglementată de art. 69 din Codul muncii. Potrivit acestui text, contestația persoanei care invocă motive de sănătate sau alte situații temeinic justificate poate fi admisă de organul administrativ superior lucrînd în calitate de organ de jurisdicție a muncii : Contestația este o cale prin care se urmărește asigurarea și realizarea unui drept subiectiv încălcat sau nerespectat. Considerăm că în cazul în care operează o reorganizare a persoanelor juridice și anumite părți din patrimoniu și de activități se desprind de la o unitate și trec la alta, personalul aferent nu mai poate invoca încălcarea sau nerespectare unui drept subiectiv recunoscut și apărat de lege, deoarece însăși legea dispune trecerea personalului respectiv la altă organizație. De altfel, se poate întîmpla ca în practică să nu poată fi pusă în executare o asemenea hotărîre a organului de jurisdicție a muncii, în cazul în care unitatea veche nu mai are posturi de natura celui ocupat de contestatorul a cărui cerere a fost admisă. În cazurile în care însăși legea dispune trecerea personalului de la o unitate la alta implicit nu se mai poate vorbi de un drept subiectiv recunoscut și apărat de lege de a se opune unei asemenea operații.

J. COSTIN

dreptul național al statelor

ARGENTINA : UNELE MĂSURI PE LINIA LIBERALIZĂRII IMPORTURILOR

Recent autoritățile argentiniene au luat o serie de măsuri menită să conducă la o relativă liberalizare a importurilor. Astfel, a fost surprimată obligativitatea efectuării plății importurilor într-un termen de pînă la 180 de zile de la data îmbarcării mărfurilor (măsură instituită prin circulara A 39 din iunie 1981). Pe de altă parte, în ceea ce privește taxele vamale, nivelul maxim al acestora a fost redus de la 48% la 43% (cu excepția celor aplicabile la importul de autovehicule) ; în schimb, nivelul minim al taxelor vamale a fost majorate de la 5% la 10%.

Pe planul reglementărilor valutare, s-a revenit la piața liberă de devize, ceea ce a condus la desființarea pieței duble (comercială și financiară).

SRI LANKA : INTRODUCEREA UNEI TAXE ASUPRA CIFREI DE AFACERI

În temeiul Legii nr. 69/1981, în Sri Lanka a fost introdusă o taxă asupra cifrei de afaceri, aplicabilă pentru majoritatea produselor importate. Această taxă are următoarele cinci niveluri :

— 35% pentru țigări ;
— 15% pentru băuturi alcoolice diverse ;
— 10% pentru anumite bunuri de consum, între care sînt incluse confecțiile (exclusiv cele din bumbac), parfumurile și produsele cosmetice, precum și mașinile de spălat rufe ;
— 2% pentru numeroase produse de consum curent, precum și pentru produse de bază necesare economiei naționale (cereale și alte produse agricole, produse farmaceutice, unelte agricole) ;
— 5% pentru toate celelalte produse.

Sînt exceptate de la aplicarea taxei unele produse alimentare pentru copii, îngrășămintele, uleiurile minerale brute, precum și produsele importate necesare pentru fabricarea unor mărfuri destinate exportului.

PERU : SUPRATAXA TEMPORARĂ LA IMPORT

În temeiul legii nr. 23337/1981, autoritățile peruviene au decis introducerea unei suprataxe la import cu aplicabilitate temporară (1 ianuarie — 31 decembrie 1982). Nivelul acesteia este de 15% și se calculează asupra cuantumului taxelor vamale aferente produselor importate.

A. G.

Întrebări și răspunsuri

● **TIBOR GYÖRGY, Sf. Gheorghe** — În aplicarea prevederilor anexei nr. 6 din Decretul nr. 100/1979, unitatea la care ați fost transferat în interesul serviciului avea posibilitatea să vă încadreze la o gradație care să vă asigure retribuția tarifară avută anterior transferării. Aceasta cu atît mai mult cu cît funcția de tehnician este superioară celei de laborant. Precizăm că unitatea n-a avut obligația să vă încadreze ca atare, iar după aproape doi ani nu mai este posibilă revenirea la măsura luată la timpul său.

● **CORNELIA MIRON, Corabia** — Conform disciplinei de stat, ar fi necesar ca postul pe care-l ocupați în schema unității să fie transformat din „planificator principal" în „planificator". În situația relatată de dv. soluțiile adoptate de organele competente sînt cele precizate și de organele de specialitate din unitatea unde lucrați. În condițiile aplicării Decretului nr. 367/1980 nu este posibilă trecerea dv. din funcția de planificator în aceea de planificator principal.

● **NICU ȚUGUI, Galați** — Neavînd vechimea în specialitate minim necesară pentru ocuparea funcției de șef contabil secție de grad special, nu puteți ocupa această funcție. Pentru peroada cînd, trecîndu-se peste această restricție, ați fost delegat să îndepliniți sarcinile contabilului șef și puteți dovedi cele de mai sus cu scriptele unității, aveți dreptul să beneficiați de diferența de retribuție prevăzută de art. 74 din Legea nr. 57/1974. Nu puteți fi obligat să preluați sarcinile ce reveneau contabilului șef neavînd vechimea necesară ocupării funcție. În conformitate cu art. 63 din Legea nr. 12/1971 conducerea unității vă poate reduce cu doi ani vechimea minim necesară ocupării funcției de conducere la care vă referiți.

● **DUMITRU NISTUROAIA, Fălticeni** — Funcția de șef birou aprovizionare la o întreprindere chimică din grupa IV de ramuri, gradul II de organizare, este retribuită, la nivelul de bază, la clasa 25, respectiv cu 3050 lei. La retribuțiile tarifare lunare de încadrare de pînă la 4000 lei lunar se adaugă 160 sau 140 lei, după caz.

● **ANTON ORASZ, Tîrgu Mureș** — Reglementările în vigoare nu prevăd posibilitatea majorării retribuției pentru personalul care, în cadrul compartimentului de lucru, a preluat și sarcinile ce reveneau unei persoane eliberată din funcție ca urmare a pensionării. Numai în cazul înlocuirii unui cadru cu funcții de conducere este posibilă, cu respectarea prevederilor art. 74 din Legea nr. 57/1974, să se acorde diferența de retribuție între retribuția înlocuitorului și aceea prevăzută pentru funcția înlocuită.

● **IONEL CULCESCU, Vlădila, Olt** — Neavînd vechimea în specialitate minim necesară, nu puteți ocupa funcția de economist șef al consiliului unic agroindustrial. În aplicarea art. 176 din Codul muncii și a art. 74 din Legea nr. 57/1974, dacă puteți dovedi că ați îndeplinit efectiv funcția de economist șef, aveți dreptul să beneficiați de diferența de retribuție prevăzută de lege. Plata acestei diferențe nu este imputabilă conducerii unității, deoarece ați prestat efectiv munca pentru funcția de economist. astfel că nu s-a produs un prejudiciu dacă se retribuie corespunzător munca prestată.

● **DEPARTAMENTUL AGRICULTURII DE STAT** — Direcția organizare și control, ne face cunoscut următoarele : În suplimentul la „Revista Economică" nr. 9/1982, la rubrica „întrebări și răspunsuri" s-a dat un răspuns IAS-ului Răcaș, prin care se arată că prețul legal la butașii portaltoi din recolta anului 1980, valorificați în trim. I. 1981, este cel stabilit prin Ordinul MAIA nr. 60/1972 și nu cel prevăzut de Ordinul MAIA nr. 39/4 iunie 1981. Răspunsul este eronat deoarece : începînd cu anul 1980, tehnologia, conform notei nr. 27080 din 12 ianuarie 1980, stabilește modificarea metodologiei de planificare la butașii portaltoi, în sensul că pentru această cultură se prevede prin plan recoltarea și valorificarea acestora în trim. I. al anului următor. Schimbarea tehnologiei și metodologiei de planificare a fost impusă de faptul că butașii, recoltați în lunile noiembrie-decembrie, nu erau suficient maturați. În acest sens, subliniem că produsele recoltate — indiferent care sînt acestea — se evidențiază în toate actele de plan și contabile ca producție a anului în care are loc recoltarea. Prin urmare, butașii portaltoi recoltați în trim. I. 1981, reprezintă producția (recolta) anului respectiv. De altfel, M.A.I.A. prin adresa nr. 114039 din 21.04.1982 confirmă această situație, dispunînd ca întreprinderile viei și vinului să plătească întreprinderilor agricole de stat butașii portaltoi recoltați în trim. I al anului 1981, la prețul stabilit prin Ordinul M.A.I.A. nr. 39/1981".

● **ÎNTREPRINDEREA DE EXPLOATARE A LUCRĂRILOR DE ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCIARE, Satu Mare,** întreabă dacă potrivit legii acordarea compensării pentru majorarea prețurilor și tarifelor la consumul de energie electrică, termică și gaze naturale este condiționată de racordarea instalațiilor la rețeaua publică de termoficare. Răspunsul este negativ. Prevederile art. 14 lit. a din Decretul nr. 283/1979 (modificat și completat prin Decretul nr. 103/1980), nu condiționează acordarea compensării de faptul dacă instalațiile sînt sau nu racordate la rețeaua publică de termoficare și nu exclud de la beneficiul compensării pe deținătorii de locuințe proprietate personală ce au microcentrale proprii. În consecință, este de înțeles că toți deținătorii locuințelor din categoriile vizate de lege sînt îndreptățiți să li se acorde compensațiile după distincțiile prevăzute de decretul citat, ținînd seama numai de felul combustibilului.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC 9 S 14, ALEEA VALEA PRAHOVEI NR. 5 București** solicită o serie de lămuriri privitoare la gestionarea, încasarea și plata unor sume, operațiuni care au fost lămurite în lucrarea „Administrarea imobilelor" și sînt precizate în Decretul nr. 387/1976 și alte acte normative emise de organele centrale. Fondul de rulment se constituie prin depunerea de către fiecare membru al asociației a unei sume stabilite de adunarea generală. Acest fond se utilizează pentru plata cheltuielilor aferente părților și instalațiilor comune și se reîntregește lunar prin plata cotelor de contribuție. În cazul cînd în clădirea dvs. sînt și birouri sau încăperi deținute de unități socialiste sau persoane juridice acestea sînt obligate să contribuie, în condițiile stabilite de Hotărîrea nr. 2/1973, a C.P.C.P. la plata cheltuielilor comune, ca oricare alt membru al asociației.

Prejudiciile asociației pot fi generate de fapte cu caracter civil sau penal, în funcție de condițiile în care au fost săvîrșite. Valoarea pagubei nu influențează natura activității ilicite. În orice caz, dacă sînt indicii că faptele săvîrșite au caracter penal iar prejudiciul atinge valori însemnate, organele asociației au obligația a sesiza organele de urmărire penală. Nesesizarea lor poate atrage răspunderea conducerii asociației. Încadrarea de personal prin unități socialiste sau direct de asociație este un fapt care se hotărăște de adunarea generală, sau de comitetul asociației, în funcție de împrejurările de fapt, legea nespecificînd o anume modalitate de ales dintre cele două.

● **Întreprinderea de construcții metalice, Bocșa** — În documentul de plată trebuia să specificați adresa completă. Suma respectivă urmează să fie restituită.

● **Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție, Sălaj** — Schimbarea adreselor abonaților se face direct la serviciul de difuzare județean.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC F4** — Oradea se interesează de modalitatea corectă de repartizare a cheltuielilor comune efectuate cu retribuirea personalului și anume dacă ele se împart la numărul total de locatari sau, în mod separat, pe fiecare scară, în funcție de numărul locatarilor respectivi. Potrivit pct. 11 coroborat cu pct. 1 din Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973 cheltuielile aferente personalului administrativ se repartizează proporțional cu numărul persoanelor care folosesc aceste servicii. Normele citate nu fac nici o precizare în plus și nici nu disting dacă repartizarea cheltuielilor se face la numărul total al locatarilor din bloc sau în raport de numărul locatarilor de pe fiecare scară. Un principiu uzitat de interpretare și aplicare a prevederilor legale interzice a face distincții acolo unde legea nu le face. Așadar, este de admis că aceste cheltuieli se repartizează la numărul total de locatari din bloc. O asemenea modalitate reprezintă și o cale mai ușoară de a stabili lunar cota-parte de cheltuieli, nefiind necesar a se urmări fluctuația de locatari pe fiecare scară, ci pe total bloc.

● **TITUS ARDELEAN, Baia Mare** — se interesează de modul în care se repartizează cheltuielile privind consumul de gaze pentru încălzit și pentru bucătării. Din scrisoarea dv. rezultă că apartamentele din bloc nu sînt dotate cu aparate de măsurare a consumului de gaze. Într-o atare situație, cheltuielile aferente consumului de gaze pentru bucătării și spălătorii, se repartizează după numărul de persoane care folosesc instalațiile respective. În clădirile cînd consumul de gaze pentru bucătării și spălătorii se înregistrează prin același aparat care măsoară și consumul aferent încălzirii, repartizarea cheltuielilor se face în modul următor : inițial se stabilește consumul, respectiv cheltuielile aferente bucătăriilor și spălătoriilor, pe baza baremurilor stabilite de întreprinderea prestatoare, iar diferența se consideră ca fiind aferentă încălzirii.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI BLOC 51 Ploiești** solicită lămurire cu privire la suportarea cheltuielilor cu plata întreținerii și reparațiilor ascensorului. Se impune o precizare și o distincție prealabilă. Cheltuielile comune se împart în două mari categorii : unele ce privesc folosirea ascensorului, celelalte reprezentînd costul lucrărilor de întreținere și reparații.

Cheltuielile aferente folosirii ascensorului (costul energiei electrice consumate) se repartizează proporțional cu numărul de persoane, cu precizarea că nu contribuie la plata lor cei care ocupă suprafețe locative la subsol, demisol, parter, mezanin și etajul I din clădirile fără mezanin, decît în cazul în care clădirea respectivă are părți și instalații comune la etajele superioare în stare de funcționare. Costul lucrărilor de întreținere și reparații, efectuate la părțile și instalațiile de folosință comună (inclusiv la ascensor) se repartizează proporțional cu numărul persoanelor care le folosesc, dacă locatarii sînt chiriași, și proporțional cu cota-parte de proprietate indiviză în cazul proprietarilor.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BD. METALURGIEI 42, București,** solicită lămuriri cu privire la constituirea fondului de rulment. Potrivit prevederilor art. 18 alin. 1 din Statutul asociației locatarilor aprobat prin Decretul nr. 387/1977, fondul de rulment se formează prin depunerea de către fiecare membru al asociației a unei sume stabilite de adunarea generală. Statutul nu precizează criteriile ce trebuie avute în vedere de adunarea generală la fixarea cuantumului contribuției fiecărui membru. De asemenea, nici celelalte acte normative nu cuprind astfel de precizări, ceea ce înseamnă că adunarea generală, reprezentînd masa locatarilor, poate lua hotărîrea sa în funcție de criteriul pe care-l consideră mai practic și mai echitabil, neexitînd în acest sens o indicație cu caracter normativ.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI NR. 4, Moinești** solicită lămuriri cu privire la raporturile de ordin financiar cu unitățile furnizoare și prestatoare de servicii. Potrivit prevederilor art. 62 alin. 3 din Legea nr.. 4/1981 a gospodăriei comunale, unitățile de gospodărie comunală furnizoare sau prestatoare de servicii încheie contracte cu beneficiarii (alții decît unitățile socialiste) cu plata anticipată a unei sume, care nu poate depăși valoarea consumului mediu sau a serviciului pe timp de 45 de zile. Suma plătită anticipat se restituie la încetarea contractului, după scăderea debitelor datorate de asociație.

● **CENTRUL DE LIBRĂRII SUCEAVA** — întreabă care sînt **termenele de sesizare a organelor de jurisdicție a muncii.** Potrivit prevederilor art. 176 alin. 1 din Codul muncii, termenul de sesizare a organelor de soluționare a litigiilor de muncă este de 30 de zile de la data comunicării, în cazul în care legea prevede necesitatea unei comunicări, iar în celelalte cazuri, de la data cînd cel interesat a luat cunoștință de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul. În baza alin. 2 al aceluiaș text de lege, pentru orice pretenții bănești ale persoanelor încadrate în muncă față de unitate, termenul de sesizare este de 3 ani de la data producerii pagubelor sau de la data cînd drepturile trebuiau să fie acordate.

Reglementarea la care ne referim este explicită și face o diferențiere netă între litigiile al căror obiect este evaluabil în bani, și celelalte sesizări referitoare la neînțelegeri intervenite între cel încadrat și unitate în cursul executării raporturilor de muncă sau cu ocazia încetării acestora.

În practica unităților socialiste se întîlnesc însă în mod frecvent și situații cînd persoana încadrată contestă în principal o măsură luată de unitate și în subsidiar solicită și anumite drepturi bănești care — în mod firesc — nu sînt decît consecințele măsurii împotriva căreia se plînge. De pildă, în cazul sancțiunilor disciplinare plîngerea se poate formula în termen de 30 de zile de la comunicarea lor. Or, cum în Codul muncii sînt și unele sancțiuni disciplinare cu conținut pecuniar cum ar fi retragerea pe trepte sau gradații, retrogradarea în funcție sau în categorie etc. ar fi urmat ca în aplicarea strictă a textului de lege citat, persoana nemulțumită să poată contesta sancțiunea în termen de 30 de zile și mai apoi — în termen de 3 ani — să solicite eventualele diferențe de retribuție care sînt în mod necontestat pretenției bănești în care sînt subsecvente măsurii disciplinare). De asemenea, în cazul desfacerii contractului de muncă ori al solicitării reintegrării în funcție, termenul împotriva măsurii propriu zise este de 30 de zile. Ar fi fost nefiresc ca eventualele pretenții bănești derivînd din aceste acte ale unității să poată fi solicitate în termen de 3 ani.

Făcînd aplicarea corectă a principiului în baza căruia accesoriul urmează soarta principalului, instanța noastră supremă a decis în mod constant că în cazurile în care pretențiile bănești sînt condiționate de desființarea prealabilă a unui act al unității prin care s-a adus o modificare a contractului de muncă, cererea pentru pretenții nu va fi admisă decît dacă actul (măsura) unității a fost atacat în termenul de 30 de zile. Prin neatacarea actului unității (în cazul luat de exemplu desfacerea contractului de muncă sau neintegrarea în funcție) în termen de 30 de zile măsura luată rămîne definitivă. Drept urmare cel încadrat nu mai poate invoca pe cale incidentă printr-o acțiune în pretenții nelegalitatea măsurii luate de unitate dacă ea nu a fost contestată în termenul de 30 de zile. (În acest sens, deciziile de îndrumare ale Plenului Tribunalului Suprem, nr. 4/1966 și nr. 17/1967 care își păstrează și în prezent caracter orientativ).

● **UZINA DE UTILAJ MINIER ȘI REPARAȚII, Baia Mare — BANCA PENTRU AGRICULTURĂ ȘI INDUSTRIE ALIMENTARĂ, Ploiești ; ASOCIAȚIA ECONOMICĂ DE STAT ȘI COOPERATISTĂ, Teiu, Rociu, Argeș — COOPERATIVA MEȘTEȘUGĂREASCĂ „UNIREA", Bistrița** — Vom anunța în timp util publicarea ediției a doua a lucrării solicitate de dv.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ VASLUI
Strada Metalurgiei nr. 4

Cuplaje electromagnetice :

— 8150211 B. 6. buc. 5
— 8160309 B. 6. buc. 20
— 8160309 B. 6. buc. 5
— 8160311 B. 6. buc. 15
— 8151214 B. 6 buc. 20
— 8151214 B. 6. buc. 5
— 8151209 B. 6. buc. 5
— 8151214 B. 6. buc. 2
— 8150209 B. 6. buc. 9
— 8201214 C. 1. buc. 3
— 8211309 C. 1. buc. 6
— 8211316 C. 1. buc. 6
— 8201316 C. 1. buc. 6
— 8201219 C. 1. buc. 2
— 8401319 buc. 15
— 8401319 C. 1. buc. 3
— 8405309 C. 1. buc. 10
— 8401316 C. 1. buc. 25
— 8403309 C. 1. buc. 10
— FEA 2,5 buc. 10
— Tablă inox g = 5 mm W 4541 to. 10,0
— Oțel inox ∅ 10 W 4571 to 0,8
— Idem ∅ 25 W 4571 to 1.1
— Idem ∅ 28 W 4571 to 0,2
— Idem ∅ 45 AK VS 15 to 1,5
— Idem ∅ 75 W 4571 to 0,2
— Idem ∅ 80 W 4571 to 0,3
— Idem ∅ 80 AKV extra to. 0,2
— Idem ∅ 90 W 4571 to 0,7
— Idem ∅ 110 W 4571 to 0,1
— Idem ∅ 130 I.H.B. to. 0,2
— Idem ∅ 140 W 4571 to. 1,41
— Idem ∅ 160 12 H 18 N 10 T to. 0,3
— Idem ∅ 160 W 4571 to. 2,0
— Idem pătrat 25×25 W 4571 to 1,0
— H 10 W 4571 to 0,7
— H 17 W 4571 to. 0,8
— H 10 W 4571 to 0,3
— H 24 W 4571 to 0,4
— H 30 W 4571 to 0,4
— TAR 71 FEM 0,12/1500 buc. 50
— ASA 0,75×1500 B. 3. buc. 50
— ASA 2,2×1500 B. 3. buc. 60
— ASA 4×1500 B. 3. buc. 300
— ASA 5,5×3000 B. 3. buc. 50
— ASA 22×1000 B. 3. buc. 4
— ASI 0,25×1500 B. 3. buc. 1735
— ASI 0,45×0,8×750/1500 B. 3. buc. 20
— ASI 0,37×1000 B. 3. buc. 93
— ASI 0,55×1500 B. 3. buc. 556
— ASI 0,55×3000 B. 3. buc. 53
— ASI 0,75×1000 B. 5. buc. 96
— ASI 0,75×1500 B. 3. IP 44 buc. 800
— ASI 0,75×1500 B. 3. IP 54 buc. 500
— ASI 1,1×1500 B. 5. buc. 375
— ASI 1,1×1500 B. 5. buc. 480
— ASI 1,1×1500 B. 5. IP 54 buc. 409
— ASI 1,5×1000 B. 3. buc. 294
— ASI 2,2×1000 B. 5. buc. 100
— ASI 3×1500 B. 5. buc. 400
— ASI 4×1500 B. 5. buc. 400
— ASI 4×1000 B. 3. buc. 20
— ASI 5,5×1500 B. 3. buc. 930
— ASI 5,5×750 B. 3. buc. 61
— ASI 5,5×3000 B. 3. buc. 120
— ASI 11×1500 B. 5. buc. 48
— ASI 11×750 B. 3. buc. 53
— ASI 18,×5×1500 B. 3. IP 44 buc. 30
— ASI 18,5×1500 B. 5. buc. 80
— ASI 22×1000 B. 3. buc. 28
— ASI 22×750 B. 3. buc. 9
— ASI 22×1500 B. 3. buc. 72
— ASI 30×1500 B. 3. buc. 40
— MUF (LDE) 16,17×3000 buc. 99
— 30. A. 71 1,1×750 IP 54 HO. 5 buc. 10

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE ȘI REPARAȚII UTILAJ COMERCIAL ARAD
STRADA I. NECULUȚĂ NR. 14

Oferă prin transfer unităților de stat un pod rulant electric de 1,6 t. × 7,5 m. nou (nefolosit).

COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE „VIITORUL" COMUNA ALBEȘTI, SATUL BUEȘTI, JUDEȚUL IALOMIȚA

Oferă următoarele utilaje disponibile :

● 108 adăpători automate

● una pompă HEBE 65×10

BAZA DE APROVIZIONARE CONSTANȚA

livrează pe bază de comandă fermă :

● căzi baie 1700 — 707 bucăți

● plase sudate St. 425 — 27 tone

Informații suplimentare la Baza de aprovizionare Constanța, Str. Mihai Viteazu nr. 18, telefon 6.00.00, serv. plan-aprovizionare.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA „ELECTROAPARATAJ" DIN BUCUREȘTI

Înființată cu 33 de ani în urmă, mai precis în noiembrie 1949, Întreprinderea „Electroaparataj" din București produce aparate cu o mare căutare în domeniul electricității de joasă tensiune.

În acest an, ponderea produselor noi și reproiectate se ridică la aproape 20 la sută, fiind superioară prevederilor de plan cu 5,5 la sută, ceea ce va asigura și o reducere suplimentară a consumului de materii prime și materiale. Un contactor de curent alternativ de 400 A cîntărea înainte de a fi modernizat 29,3 kg, acum are numai 11,2 kg; contactoarele de 250 A cîntăresc cu 11,7 kg mai puțin, iar cele de 100 A cu 3,1 kg. Și asemenea comparații ar putea fi continuate. Merită subliniat că noile produse se situează la nivelul produselor similare realizate de cele mai cunoscute firme de peste hotare, că produsele întreprinderii sînt în proporție de 99,9 la sută de concepție proprie.

Iată cîteva din produsele purtînd marca „Electroaparataj":

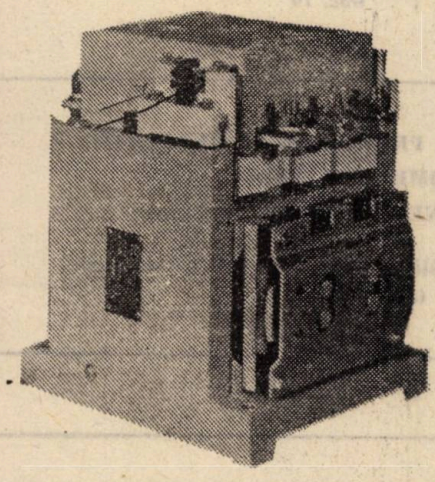

APARATAJ ELECTRIC DE JOASĂ TENSIUNE
LOW VOLTAGE ELECTRICAL APPARATUS

Performanțe înalte
Gabarite reduse
Fiabilitate excepțională
Execuție climatică
Livrare promptă

High performances
Reduced overall dimensions
Highly reliable in operation
Climatic execution
Prompt delivery

CONTACTOARE ELECTROMAGNETICE
DE CURENT CONTINUU ȘI ALTERNATIV
SERIA TCA ȘI SERIA AR
DC AND AC ELECTROMAGNETIC CONTACTORS
SERIES TCA AND SERIES AR
660 V, 6—400 A

CONTACTOARE CU RELEE — CONTACTORS WITH RELAY
10—200 A

ELECTROAPARATAJ
București, România — Bd. Marelui Stadion, 3
Telefon 27.30.90 ; 27.34.40 — Telex 11692 ELAPAR R.

High performances
Reduced overall dimensions
Highly reliable in operation
Climatic execution
Prompt delivery

Performanțe înalte
Gabarite reduse
Fiabilitate excepțională
Execuție climatică
Livrare promptă

ÎNTRERUPĂTOARE AUTOMATE SELECTIVE
AUTOMATIC SELECTIVE CIRCUIT-BREAKERS
1000-4000 A

ÎNTRERUPĂTOARE AUTOMATE MONOPOLARE
AUTOMATED MONO-POLAR CIRCUITS-BREAKERS

ÎNTRERUPĂTOARE AUTOMATE COMPACT
COMPACT AUTOMATIC CIRCUIT-BREAKERS
16-800 A

BUTOANE DE COMANDĂ SELECTOARE ȘI MANIPULATOARE
CONTROL PUSH BUTTONS, SELECTORS, KEYS

RELEE TERMICE TSA
10-400 A
THERMAL OVERLOAD RELAYS

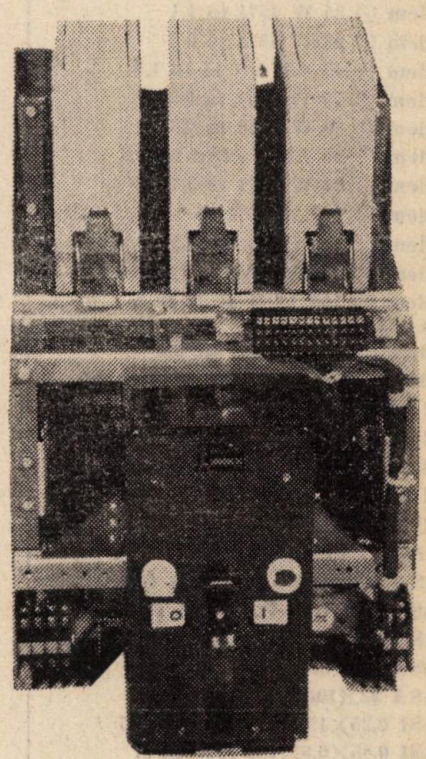

VIZITĂ OFICIALĂ DE PRIETENIE A PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN REPUBLICA IRAK

Expresie a dorinței comune de a adînci colaborarea româno-irakiană în interesul ambelor țări și popoare, al cauzei păcii, securității și înțelegerii internaționale

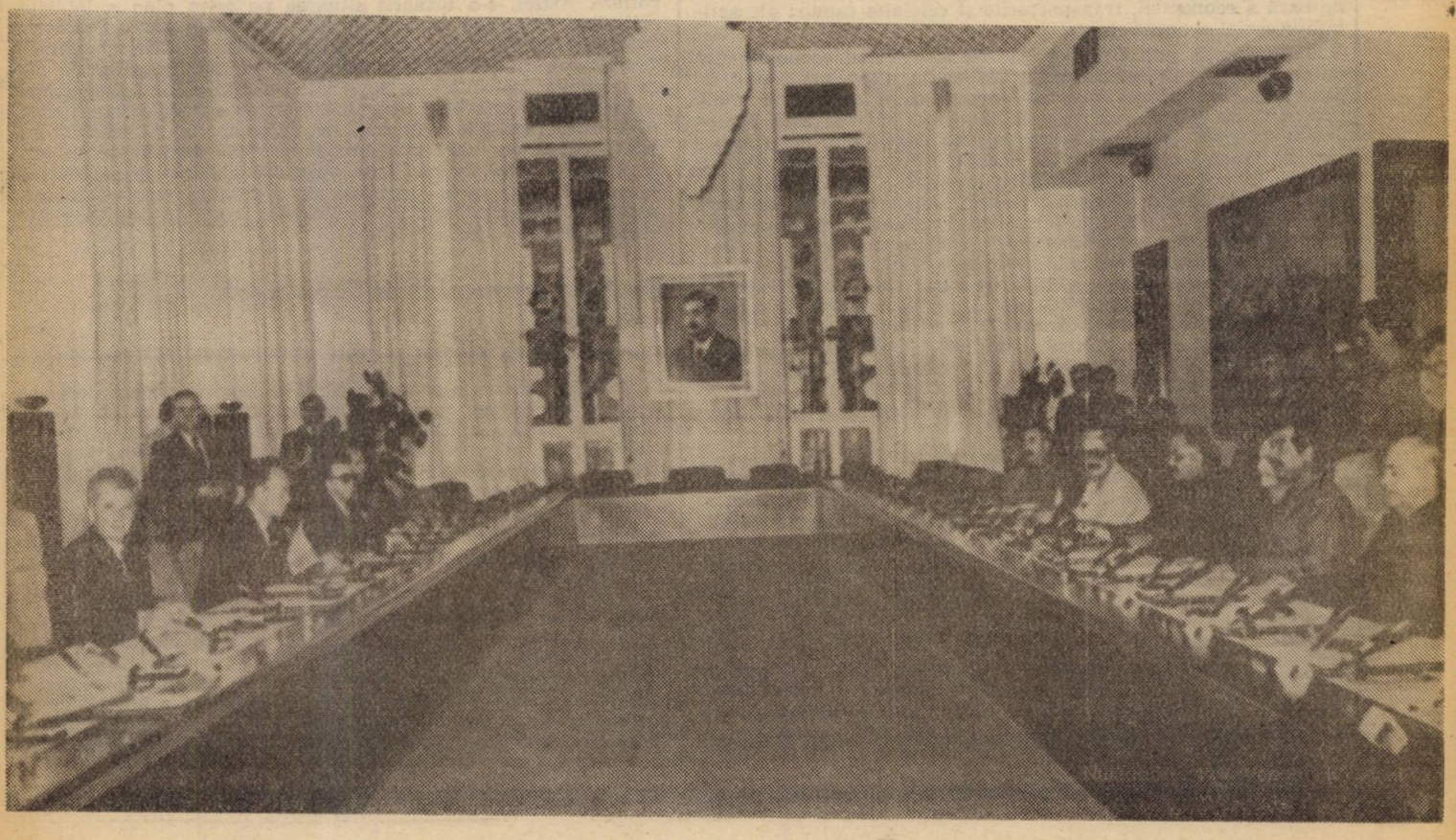

Dezbaterea documentelor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982

Calitate şi eficienţă în creşterea industriei româneşti

EXPUNEREA tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara lărgită a Comitetului Central al partidului din 1—2 iunie — document de o însemnătate excepţională pentru analiza stadiului actual al edificării socialismului în ţara noastră, pentru progresul multilateral al societăţii noastre, pentru mersul ei continuu şi ascendent — cuprinde o uriaşă bogăţie de idei novatoare ce acoperă diverse domenii ale gîndirii şi activităţii politice, economice şi sociale, o paletă largă de direcţii practice de acţiune pentru transpunerea în viaţă a hotărîrilor partidului nostru. În acest cadru, un loc însemnat l-a ocupat analiza exigenţelor pe care le ridică politica de industrializare socialistă a României, realizarea acestui proces înscriindu-se ca un factor hotărîtor pentru dezvoltarea economico-socială a ţării.

O concepţie care răspunde intereselor fundamentale ale ţării

CREAREA în ţara noastră a unei economii moderne şi dinamice, în care se îmbină armonios industria şi agricultura, producţia de bunuri materiale cu cea de servicii, pe baza celor mai noi cuceriri tehnico-ştiinţifice, a fost posibilă numai datorită înfăptuirii politicii partidului de industrializare socialistă a ţării. Apreciind industrializarea ca necesitate obiectivă, partidul a orientat eforturile materiale, financiare şi umane ale naţiunii spre dezvoltarea accentuată a industriei, ca ramură care asigură creşterea puternică a forţelor de producţie la scara întregii societăţi. De remarcat că încă de la începutul procesului de industrializare socialistă în ţara noastră şi mai ales în anii de după 1965, s-a urmărit nu pur şi simplu creşterea producţiei industriale, ci formarea unui complex economic modern în care să se îmbine armonios industria cu agricultura — o altă ramură de bază a economiei, transporturile şi celelalte ramuri ale activităţii social-economice.

În concepţia partidului nostru, formarea unei economii moderne şi dinamice nu se poate realiza în afara procesului de industrializare, proces care se impune ca o necesitate vitală pentru toate ţările care trec la socialism şi mai ales pentru acelea care moştenesc o economie slab dezvoltată, cu o structură economică dezechilibrată. Aceasta a fost şi situaţia României în timpul regimului burghezo-moşieresc, ţară cu o structură economică caracteristică ţărilor înapoiate, cu o industrie slab dezvoltată, dependentă într-o bună măsură de monopolurile internaţionale care erau interesate să o menţină ca pe o anexă agrară şi furnizoare de materii prime. Iată de ce, odată cu cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianţă cu ţărănimea muncitoare şi celelalte categorii de oameni ai muncii, cu instaurarea proprietăţii socialiste, *„Partidul Comunist Român — aşa cum se subliniază în Programul P.C.R. — a pus în centrul politicii sale industrializarea ca bază a progresului economiei şi culturii, ridicării nivelului de viaţă al poporului, dezvoltării multilaterale a societăţii, asigurării independenţei şi suveranităţii naţionale"*.

Concepţia P.C.R. de industrializare socialistă a fost elaborată potrivit condiţiilor noastre concrete — cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, timp în care creativitatea şi originalitatea au constituit şi constituie trăsături definitorii ale politicii partidului nostru. Ea a evoluat în timp, cunoscînd îmbunătăţiri şi adaptări în funcţie de cerinţele etapelor construcţiei socialiste, de resursele materiale şi umane de care dispunem, de tendinţele generate de revoluţia ştiinţifico-tehnică contemporană, de realităţile mondiale. În prima etapă a industrializării, caracteristică cincinalelor 1951—1955, 1956—1960, 1961—1965 s-a acţionat în special în direcţia formării ramurilor fundamentale ale industriei, respectiv energetica, metalurgia, chimia şi construcţiile de maşini, ramuri menite să asigure suportul material şi tehnic tuturor activităţilor productive din societate. În aceste condiţii — şi mai ales în perioada de accentuare a creşterii domeniilor şi sectoarelor complexe, de tehnicitate înaltă, care valorifică superior potenţialul de resurse al ţării — aceste ramuri au devenit un propulsor al promovării pe scară largă a progresului tehnic în toate domeniile producţiei materiale şi, pe această bază, pilonii dezvoltării întregii economii.

În acest sens, trebuie arătat că drept rezultat al eforturilor depuse în cincinalele amintite, în ţara noastră s-a creat baza tehnico-materială a societăţii socialiste în industrie şi agricultură, în celelalte ramuri ale producţiei materiale. Cu toate acestea, în perioada amintită, respectiv pînă la Congresul al IX-lea al P.C.R., a fost neglijată preocuparea pentru dezvoltarea ramurilor de vîrf ale industriei, aşa-numitele ramuri purtătoare ale progresului tehnic. Congresul al IX-lea a marcat o cotitură esenţială în orientarea politicii de industrializare a ţării spre laturile calitative, intensive ale acesteia. Pornind de la realizările obţinute în acest domeniu, de la experienţa căpătată, de la sarcinile şi obiectivele care stăteau în faţa economiei naţionale, precum şi de la potenţialul de care dispuneam, orientările deschise de Congresul al IX-lea au permis închegarea unui concept propriu privind industrializarea socialistă a României, concept care cuprinde, ca elemente principale, ridicarea eficienţei folosirii resurselor materiale, financiare şi de muncă, creşterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate şi de calitate superioară, creşterea contribuţiei industriei la dezvoltarea agriculturii pe baze tehnice moderne, precum şi a celorlalte ramuri ale economiei naţionale.

Este meritul partidului nostru, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de a fi conturat principalele obiective pe care trebuia şi trebuie să le urmărească industrializarea socialistă a ţării în noua etapă în care intra societatea românească, etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Astfel, s-a urmărit situarea pe prim plan a laturilor calitative, intensive ale industrializării, desfăşurarea industrializării pe fondul celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, dezvoltarea cu prioritate a ramurilor şi subramurilor de vîrf care asigură valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor, a resurselor energetice, realizarea unor corelaţii dinamice între industrie şi agricultură, între acestea şi celelalte ramuri, asigurarea unei structuri industriale echilibrate în profil teritorial etc. Toate aceste obiective ale industrializării socialiste au avut şi au menirea de a asigura crearea în ţara noastră, într-o perioadă istorică relativ scurtă, a unei economii dezvoltate, dinamice, echilibrate.

Realizări remarcabile în dezvoltarea industrială

DREPT urmare a acestor orientări, poporul nostru, sub conducerea partidului, a obţinut remarcabile succese în dezvoltarea industrială a ţării, în modernizarea industriei, în constituirea unei noi configuraţii a economiei româneşti. Faţă de 1938, în 1980 producţia globală industrială a fost de 48 de ori mai mare, cea agricolă de 2,8 ori, iar venitul naţional pe locuitor a crescut de 10 ori. În cadrul industriei s-au produs mutaţii semnificative, care marchează saltul calitativ în dezvoltarea forţelor de producţie în industrie şi celelalte ramuri ale economiei naţionale.

Semnificative sînt şi schimbările însemnate înregistrate în însăşi structura producţiei industriale, astfel încît această ramură a devenit capabilă să satisfacă, în proporţii din ce în ce mai însemnate — în prezent circa 80% — cerinţele de maşini, utilaje, instalaţii ale ţării, practic nevoile reproducţiei socialiste lărgite, asigurînd înzestrarea tehnică superioară a tuturor celorlalte ramuri, precum şi cerinţele populaţiei, participînd deopotrivă cu produse complexe, de mare tehnicitate, la schimburile

economice externe ale țării. Schimbările de structură pun în evidență realizarea unei îmbinări armonioase a industriilor producătoare de materii prime cu cele prelucrătoare, paralel cu dezvoltarea cu prioritate a ramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic.

Relevante pentru dezvoltarea modernă a industriei noastre sînt modificările care au intervenit în structura fiecărei ramuri — prin creșterea în ritm rapid a producției de mare tehnicitate. Astfel, în perioada 1966—1981, în industria construcțiilor de mașini s-au înregistrat creșteri ale producției între 4,1 ori și 7,5 ori la utilaje tehnologice, mașini-unelte și motoare electrice, de aproape 25 de ori la produse ale industriei de mecanică fină și optică, de 40 de ori la mijloace de automatizare și de tehnică de calcul. În industria chimică, în același interval de timp, s-au înregistrat creșteri de 10 ori la fibre și fire sintetice, de 7,9 ori la mase plastice, de 4,7 ori la cauciuc sintetic etc. Pe această bază, s-a asigurat introducerea puternică în celelalte ramuri ale industriei a progresului tehnic, element dinamizator în creșterea eficienței muncii sociale, care și-a găsit o reflectare sintetică și expresivă creșterea productivității muncii. În anii de după 1965 — an în care productivitatea muncii pe o persoană în industrie era de circa 3,5 ori mai mare decît în 1950 — se constată menținerea unor ritmuri superioare pe total industrie (între 1966—1980 productivitatea muncii pe o persoană în industrie a crescut de 2,7 ori) și a unor ritmuri mai mari față de totalul industriei în ramurile care asigură promovarea progresului tehnic în întreaga economie și în ramurile care conferă o prelucrare superioară materiei prime.

Creșterea eficienței economice în cadrul industriei, în special în ultimul deceniu, s-a datorat și ridicării eficienței fondurilor fixe, mai ales dacă avem în vedere că industria deține cea mai mare parte din fondurile fixe ale economiei naționale. În ramurile industriei, ca de altfel pe total economie, în perioada 1950—1980, s-a înregistrat o creștere a produsului social și a venitului național pe unitatea de fonduri fixe productive, precum și o sporire mai rapidă a productivității muncii comparativ cu cea a înzestrării cu fonduri fixe productive. Această tendință a fost generată, alături de acțiunea progresului tehnic, și de alți factori, cum ar fi creșterea ponderii fondurilor fixe active în structura fondurilor fixe — ceea ce a dus la creșterea producției specifice pe unitatea de fonduri fixe — adîncirea specializării și cooperării în producție, introducerea metodelor moderne de conducere și organizare a producției etc.

Calitatea și eficiența dezvoltării industriale a țării este pusă în evidență și de modificările structurale care au avut loc în cadrul schimburilor comerciale externe ale țării. La o creștere de 44 de ori a volumului schimburilor comerciale externe în perioada 1950—1980, România s-a transformat din exportator de materii prime și produse agroalimentare în furnizor de mașini, instalații complexe, uzine întregi, produse chimice, bunuri de folosință îndelungată etc. Produsele industriale complexe exportate dețin o pondere din ce în ce mai mare (circa 50% în prezent) în volumul exportului românesc.

Datorită saltului înregistrat de industria românească, celelalte ramuri ale economiei naționale și, în primul rînd, agricultura au beneficiat de o înzestrare tehnică modernă. Astăzi nu am putea vorbi de existența unei agriculturi moderne în țara noastră dacă industria nu ar fi contribuit la creșterea agriculturii prin asigurarea unor mijloace tehnice moderne necesare practicării unei agriculturii intensive și de mare randament. Amintim că agricultura dispune la ora actuală de circa 150 000 tractoare fizice, de un număr însemnat de combine și alte mașini agricole de randament ridicat, de cantități însemnate de îngrășăminte și alte substanțe chimice. Aceleași aprecieri se cuvin și pentru construcții, pentru transporturi etc.

Dezvoltarea puternică a industriei s-a asigurat în condițiile îmbunătățirii repartizării teritoriale a forțelor de producție, proces ce a permis trezirea la viața economică și socială a unor zone mai puțin dezvoltate, armonizarea dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață pentru toți locuitorii țării. Dacă în 1965 doar un singur județ al țării realiza o producție industrială pe locuitor de peste 25 000 lei, în 1980 numărul acestora a ajuns la 30.

Rezultat al procesului de dezvoltare puternică a industriei este și creșterea contribuției acestei ramuri la crearea venitului național. Dacă în 1938, industria participa cu 30,8% la producerea venitului național, azi ea contribuie cu circa 60%, fapt ce constituie o bază reală a creșterii continue a venitului național, a saltului înregistrat în acest sens în anii socialismului — în 1980 venitul național era de 14 ori mai mare decît în 1950.

Afirmarea elementelor calitative — direcție prioritară de acțiune

AȘA cum adeseori a fost subliniat în documentele de partid, situarea în prim-planul preocupărilor tuturor factorilor din economie a laturilor calitative ale dezvoltării economico-sociale nu are un caracter conjunctural limitat. Sporirea continuă a productivității muncii, economisirea energiei, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, utilizarea cu randamente sporite a fondurilor societății au reprezentat — și mai ales reprezintă — parametrii fundamentali ai strategiei de dezvoltare economică, în speță industrială a țării. Drept urmare, sarcinile industrializării în continuare a țării hotărîte de Congresul al XII-lea al P.C.R. urmăresc sporirea puternică a eficienței economice, orientînd dezvoltarea industriei pe direcții de cea mai mare însemnătate. Menționăm, astfel, lărgirea bazei de materii prime și energetice și ca atare promovarea mai puternică a ramurilor care au o bază proprie de materii prime în țară ; accelerarea procesului de restructurare a industriei prin dezvoltarea ramurilor de prelucrare avansată, paralel cu restrîngerea activității într-o serie de ramuri energointensive și mari consumatoare de materii prime ; folosirea pe scară tot mai mare a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii pe plan mondial, în toate ramurile producției materiale, prin creșterea aportului cercetării științifice și tehnice proprii în procesul de modernizare a economiei naționale ; promovarea și valorificarea de noi tehnologii în funcție de modificările profunde ce vor avea loc în structurile energetice și de materii prime din sferele producției, transportului, distribuției și consumului acestora ; valorificarea superioară a resurselor de materii prime, materiale, de energie, în vederea minimizării consumurilor energetice — materiale, a sporirii gradului de tehnicitate și competitivitate a produselor industriale ; continuarea fermă a politicii de dezvoltare armonioasă în teritoriu a industriei, în acest cadru un accent deosebit fiind pus și pe dezvoltarea industriei mici etc.

Aceste direcții sînt generate de necesitatea modelării dezvoltării industriale a țării în funcție de tendințele care și-au făcut apariția în economia mondială și implicit în economia națională. Avem în vedere faptul că factorii cantitativi devin tot mai restrictivi în raport cu nevoile economiei naționale. În contextul crizei mondiale actuale energetice și de materii prime, aprovizionarea economiei naționale cu combustibil, energie, materii prime și materiale devine o problemă capitală a asigurării procesului de dezvoltare a industriei, ca și a procesului de dezvoltare generală a economiei naționale, știut fiind faptul că resursele interne la diverse tipuri de materii prime, materiale și combustibil nu satisfac integral necesitățile economiei, în timp ce procurarea acestora pe calea importului se realizează în condiții grele, adesea oneroase. De asemenea, în prezent și mai ales în perspectivă, progresul tehnico-științific își pune amprenta puternic asupra întregii dezvoltări industriale a țării. Nu trebuie să scăpăm din vedere faptul că omenirea se află în pragul unei noi revoluții tehnico-științifice și, ca atare, procesul industrializării socialiste a țării nu poate fi privit în afara acesteia, ci în strînsă interdependență cu ea. De fapt este firesc ca în cadrul deceniului „științei, tehnicii, calității și eficienței", strategia industrializării țării să se axeze hotărîtor pe calitate și eficiență, orientare de mare însemnătate în politica partidului nostru.

Dezvoltarea industriei românești în etapa actuală nu poate fi privită în afara perfecționărilor aduse mecanismului economico-financiar. Instituirea în practica economică a autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare constituie chezășia utilizării și gospodăririi raționale a puternicului potențial tehnico-productiv și științific de care dispune economia națională. Perfecționarea mecanismului economic și acțiunile care se întreprind în direcția implementării tuturor elementelor promovate prin noul mecanism economico-financiar constituie, în fapt, o rezultantă a preocupărilor susținute ale partidului pentru punerea în valoare a laturilor calitative ale dezvoltării industriei, agriculturii, a întregii economii, pentru lărgirea cadrului de participare nemijlocită a oamenilor muncii la organizarea și conducerea economiei, pentru creșterea responsabilității lor în gospodărirea părții din proprietatea întregului popor ce le-a fost încredințată.

EFORTURILE DESFĂȘURATE de poporul nostru sub conducerea partidului în direcția dezvoltării industriale a țării s-au concretizat în creșterea impetuoasă a forțelor de producție, în progresele de însemnătate covîrșitoare consemnate în toate domeniile vieții economico-sociale, în transformarea României dintr-o țară agrară, cu o industrie slab dezvoltată, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură ce a înregistrat progrese de seamă, cu o economie a cărei dezvoltare a permis creșterea neîntreruptă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii.

Continuarea industrializării socialiste a țării, prin accentuarea laturilor calitative, constituie un element de cea mai mare importanță, menit să contribuie la edificarea unei economii moderne, dinamice, cu o industrie puternic dezvoltată și o agricultură de înaltă productivitate, care să asigure dezvoltarea forțelor de producție, ridicarea pe mai departe a nivelului de trai material și spiritual al poporului, progresul general al societății.

conf. dr. Viorel CORNESCU

Dezbaterea documentelor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982

DEZVOLTAREA CONŞTIINŢEI, FACTOR DE PERFECŢIONARE A DEMOCRAŢIEI SOCIALISTE, AL UNEI ÎNALTE RESPONSABILITĂŢI ÎN MUNCĂ (II)

Dezvoltarea conştiinţei muncitoreşti în strînsă legătură cu perfecţionarea formelor de proprietate

AMPLA activitate de perfecţionare a formelor şi metodelor de conducere a societăţii socialiste, crearea unui larg cadru al democraţiei muncitoreşti socialiste, impun un deziderat esenţial în etapa actuală şi anume creşterea conştiinţei participanţilor la procesele înnoitoare ale societăţii socialiste. În strînsă legătură cu necesitatea perfecţionării relaţiilor de proprietate, a formelor proprietăţii socialiste apare şi necesitatea întăririi şi dezvoltării conştiinţei muncitoreşti. În acest sens se impune însăşi perfecţionarea principiilor de organizare socială, ale democraţiei şi autoconducerii muncitoreşti, pentru a asigura cadrul favorabil manifestării calităţii de proprietari a oamenilor muncii, dezvoltării conştiinţei şi răspunderii ce le incumbă această calitate. Mai mult, perfecţionarea în continuare a democraţiei socialiste este condiţionată de ridicarea conştiinţei la nivelul puternicei baze materiale a societăţii noastre. **„Se poate afirma** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — că baza materială a societăţii noastre socialiste a mers mai înainte, s-a dezvoltat mai puternic decît conştiinţa socială, decît activitatea teoretică, ideologică, politico-educativă. Aceasta are, fără îndoială, anumite urmări negative şi trebuie să acţionăm pentru realizarea unei concordanţe cît mai depline între cele două laturi ale dezvoltării sociale".** În sensul dezvoltării unei înalte conştiinţe socialiste, plenara a stabilit ca activitatea ideologică, teoretică, politico-educativă să se transforme într-o forţă care să determine dezvoltarea forţelor de producţie, perfecţionarea structurii şi relaţiilor sociale şi întărirea democraţiei noastre muncitoreşti.

Gradul de valorificare a democratismului socialist depinde de calitatea componentelor conştiinţei socialiste care implică **cunoaşterea, convingerea, atitudinea şi acţiunea.**

Perfecţionarea conştiinţei participanţilor asociaţi la proprietate, producţie, repartiţie şi conducere trebuie să cuprindă aceste componente în unitatea lor dialectică, în care fiecare se interferează şi se influenţează în mod armonios cu celelalte. În cadrul acestei unităţi există contradicţii determinate, pe de o parte, de contradicţiile obiective ale noului mod de producţie, iar pe de altă parte, de contradicţiile proprii conştiinţei socialiste, cauzate de dezvoltarea inegală a proceselor componente.

Rezolvarea acestor contradicţii impune cunoaşterea legilor dezvoltării economice şi sociale, a contradicţiilor acestei dezvoltări, a realităţilor interne şi internaţionale, a însăşi istoriei poporului, a problemelor făuririi societăţii noi, a greutăţilor şi dificultăţilor inerente unui asemenea proces, înţelegerea corectă a acestora şi formarea unor convingeri ferme în idealurile înalte ale socialismului şi comunismului, iar pe această bază a unei atitudini înaintate însoţită de acţiunea conştientă în direcţia perfecţionării noii societăţi.

De aceea, participarea maselor la conducere are nu numai semnificaţia consultativă, adică a dezbaterii în cunoştinţă de cauză a proiectelor de dezvoltare economico-socială, dar mai ales cea acţională, efectivă, exigentă şi responsabilă care constă în contribuţia conştientă a fiecărui om al muncii la înfăptuirea practică a planurilor şi legilor ţării. În felul acesta conştiinţa socialistă este un factor activ de transformare şi perfecţionare socială, o adevărată forţă productivă a societăţii noastre care amplifică potenţialul de energie socioeconomică a fiecărui om al muncii şi a întregii naţiuni socialiste.

Conştiinţa socialistă şi democraţia socialistă se influenţează reciproc şi se perfecţionează continuu, ca o condiţie a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, a dezvoltării forţelor şi relaţiilor de producţie. Calitatea superioară a factorului uman, conştient de îndatoririle şi drepturile sale, sporeşte efectul gîndirii colective, asigură capacitatea de a se exprima în cunoştinţă de cauză şi de a lua cele mai bune decizii. De fapt, problema de fond care se ridică la nivelul conducerii eficiente, este valorificarea cadrului nou creat al democraţiei, în scopul realizării unei calităţi superioare a deciziilor. Şi calitatea deciziilor depinde de conştiinţa muncitorească individuală şi colectivă şi se bazează pe cunoaştere, înţelegere şi competenţă. Competenţa profesională, rezultantă a unor procese de formare, calificare, pregătire politică şi ideologică este liantul colectivelor de conducere democratică formate din specialişti de profesiuni şi ocupaţii diferite, dar aflate la acelaşi numitor comun al cunoaşterii şi înţelegerii şi mai ales al acţiunii. Conştiinţa socialistă muncitorească conferă colectivului trăsături de sinteză ireductibile la elementele componente, încît acesta să reprezinte într-adevăr o formă de organizare superioară, operativă şi eficientă, un organism al democraţiei. Exercitarea reală a autoconducerii muncitoreşti, a autogestiunii şi a noului mecanism economico-financiar este condiţionată de existenţa unei conştiinţe înalte a proprietarilor socialişti uniţi. În acelaşi timp, participarea la conducere, însăşi democraţia noastră, este o înaltă şcoală politică de educare socialistă ; ea înseamnă a învăţa din practică, a dobîndi experienţă, capacitate de autoperfecţionare şi autoconducere, ridicînd pe o treaptă superioară calitatea omului constructor al noii societăţi. În acest proces, muncitorul productiv colectiv al societăţii noastre îşi amplifică potenţele creatoare şi poate să conducă cu valenţe superioare procesele în care este organic integrat.

Dezvoltarea conştiinţei socialiste presupune o gîndire teoretică revoluţionară care promovează noul în toate sectoarele de activitate, o concepţie înaintată unitară despre lume şi viaţă, o luptă permanentă cu ceea ce este vechi şi necorespunzător, perimat şi dăunător aspiraţiilor noastre de progres şi bunăstare. De aici **necesitatea de a studia, de a înţelege şi a sesiza la timp apariţia contradicţiilor şi a acţiona în sensul înlăturării lor,** răspunzînd îndemnului secretarului general al partidului nostru de a da la o parte tot ce este vechi şi nu mai corespunde, de a face loc noului, de a acţiona în mod conştient în direcţia înnoirii societăţii.

Conştiinţa înaltei responsabilităţi în muncă

UN SENS major al dezvoltării conştiinţei socialiste îl constituie creşterea responsabilităţii muncitoreşti faţă de calitatea muncii, în toate domeniile de activitate economico-socială. Participarea conştientă la conducerea societăţii, înfăptuirea autoconducerii şi autogestiunii, a autofinanţării şi autoaprovizionării implică responsabilitatea angajată a producătorilor proprietari.

Responsabilitatea muncitorească faţă de proprietatea comună a întregului popor este forma actuală de manifestare a răspunderii istorice a clasei muncitoare pe care o îndeplineşte atît în dezvoltarea forţelor de producţie, în făurirea relaţiilor de pro-

Aura CONSTANTINESCU
dr. G. CONSTANTIN

(Continuare în pag. 7)

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Eficiența extinderii tehnologiilor avansate în exploatările miniere

DEZVOLTAREA ECONOMIEI în acest cincinal impune ca o necesitate primordială creșterea în ritmuri susținute a producției în ramurile chemate să asigure resursele necesare de materii prime și de energie. În acest scop statul nostru alocă fonduri bănești și concentrează resurse tehnice, materiale și umane importante care să situeze activitatea productivă din sectoarele extractive la cotele stabilite.

Dacă cincinalul anterior a însemnat, pentru industria extractivă, etapa experimentării tehnicii miniere moderne și a introducerii mecanizării complexe integrale în cariere, în prezent se pune problema extinderii și perfecționării tehnologiilor și utilajelor ca și a folosirii acestora în grad mai înalt, cu maximum de economicitate și randament. Ridicarea activității extractive în general, a celei miniere în special, pe o treaptă calitativ superioară, creșterea eficienței, în contextul autogestiunii economico-financiare, impun atît corelarea riguroasă, bine fundamentată a dotării tehnico-materiale cu sarcinile de producție, cît și folosirea cu eficiență sporită a acesteia, a tuturor mijloacelor disponibile.

Documentele de partid și de stat din ultimul timp au indicat, dealtfel, să se acorde o atenție deosebită aplicării ferme a hotărîrilor cu privire la realizarea sarcinilor privind extracția cărbunelui și producerea energiei electrice pe bază de cărbune, în vederea satisfacerii tuturor necesităților energetice ale economiei naționale. În acest sens, trebuie să se acționeze în așa fel încît măsurile din programele întocmite referitoare la proiectarea, asimilarea, livrarea, punerea în funcțiune și folosirea la parametri cît mai ridicați a utilajelor și instalațiilor miniere complexe să fie realizate la termene, cu eficiență productivă și economică maximă.

O corelație necesară : producție—dotare tehnică

SECTORUL extractiv minier a beneficiat, începînd cu cincinalul precedent, de un amplu program de dotare și mecanizare a unităților sale. Principala lui trăsătură a constituit-o modernizarea și mecanizarea intensivă a proceselor de producție, în care scop au fost întocmite — împreună cu ministerele producătoare de utilaje și instalații specifice — programe speciale pentru asimilarea în țară a peste 140 sortotipodimensiuni de utilaje noi. În acest cadru, pînă în prezent au fost elaborate și avizate numeroase documentații pentru fundamentarea asimilării principalelor utilaje, cum sînt complexele de susținere mecanizată pentru extracția stratelor subțiri, medii și groase de lignit și huilă (vezi tabelul nr. 1).

Dotarea industriei miniere pe baza programului de mecanizare

		Realizări	Prevederi
		1981	1985
Complexe de susținere mecanizată a abatajelor în minele de cărbuni	nr.	183	300
Combine de abataj pentru cărbune	"	268	350
Combine de înaintare	"	270	400
Excavatoare de mare capacitate pentru carierele de lignit și minereuri : din care :	"	67	250
— excavatoare cu rotor	"	29	65
— excavatoare cu cupe de peste 2,5 m³	"	38	135

Producția minieră va înregistra în 1985, comparativ cu 1980, creșteri deosebit de însemnate (tabelul nr. 2). În concordanță cu aceste dimensiuni ale producției, planul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1981-1985 al Ministerului Minelor prevede sarcini de extindere și aplicare a noi tehnologii și mecanizări care asigură în principal :

● creșterea producției și a productivității muncii (extragerea cărbunelui din abataje echipate cu complexe mecanizate pentru tăierea și încărcarea cărbunelui, săparea mecanizată a lucrărilor miniere, extragerea minereurilor neferoase prin metode de mare productivitate) ;

● reducerea consumurilor de materiale, energie și combustibili (transportul hidrogravitațional al sterilului de la flotații la iazurile de decantare, susținerea lucrărilor miniere cu înlocuitori ai lemnului) ;

● sporirea gradului de valorificare a materiilor prime (prepararea argilelor refractare, recuperarea substanțelor utile din haldele miniere și iazurile de decantare, din nămolurile de la stațiile de epurare) ;

● introducerea în circuitul economic a minereurilor cu conținuturi scăzute de minerale utile (banatite cuprifere de la Moldova Nouă, andezite cuprifere de la Roșia Poieni etc.).

Ca urmare a Hotărîrii plenarei C.C. al P.C.R. din martie a.c., în perioada următoare cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică sînt chemate să contribuie prioritar la introducerea de noi tehnologii și perfecționarea celor existente. În acest sens se are în vedere : ● valorificarea șisturilor bituminoase de la Anina și a rezervelor de huilă imobilizate în pilierii de protec-

Dezvoltarea producției miniere în perioada 1981—1985

(în procente)
1980=100

Structura producției	Realizări	Prevederi	
	1981	1982	1985
Cărbune total	104,6	128,2	241,6
din care :			
— huilă	101,5	115,8	155,0
— lignit	103,1	132,5	271,3
din care :			
— în subteran	88,7	112,1	217,8
— în cariere	122,1	157,6	341,7
Minereuri neferoase	103,3	161,6	264,7
Minereuri de fier și mangan	98,8	120,4	152,2
Substanțe nemetalifere	98,3	104,4	122,8

ție din bazinul Valea Jiului ; ● perfecționarea tehnologiilor de exploatare a stratelor groase de huilă și lignit și definitivarea celor pentru strate subțiri și foarte subțiri ; ● soluționarea problemelor legate de traversarea cu lucrări miniere a rocilor slab consolidate și a formațiunilor nisipoase acvifere ; ● impulsionarea cercetărilor privind aplicarea gazeificării subterane a lignitului în vederea punerii în valoare a unor rezerve situate în condiții grele de exploatare.

Eforturile financiare și materiale deosebite îndreptate spre dotarea cît mai corespunzătoare a întreprinderilor miniere cu utilaje și instalații moderne, cu grad de complexitate și randament sporit au ca obiectiv final creșterea producției de cărbune și minereuri la nivelurile prevăzute în planurile de stat reactualizate și recuperarea restanțelor înregistrate în perioada anterioară.

Evoluția în aceste condiții a unor indicatori privind introducerea progresului tehnic în cincinalul actual, precum și nivelurile de producție prevăzute, comparativ cu realizările din cincinalul 1976-1980 (vezi graficul) sînt semnificative. Se remarcă în mod deosebit extinderea tăierii și susținerii în abatajele de cărbune cu complexe mecanizate (creștere cu 505% față de anul 1976, care rămîne an de referință în această privință), extinderea tehnologiilor de săpare cu combine de înaintare în cărbune și steril (un spor de 360% față de anul de bază).

Este de înțeles că sporirea accentuată a extracției de cărbune, minereuri metalifere si substanțe nemetalifere — în condițiile multiplicării dificultăților de exploatare a zăcămintelor și a cerinței de reducere continuă a consumului de muncă, respectiv a creșterii productivității — au făcut imperios necesară dotarea unităților miniere cu utilaje și echipamente corespunzătoare, adaptate la documentațiile de investiții aprobate. Ca atare, asimilarea de către industria românească constructoare de mașini și înzestrarea cu utilaje cu performanțe superioare a devenit un proces continuu, în care se remarcă unele echipamente realizate la nivelul tehnicii actuale. Evident că între producția stabilită pentru fiecare an al perioadei la care ne referim, ca și pe ansamblul cincinalului actual și dotarea tehnică prevăzută a fi asigurată există o corelare, o ritmicitate care trebuie respectată și transpusă în practică, în așa fel încît să nu se producă nici un fel de întîrziere în aprovizionarea și funcționarea mijloacelor mecanizate și, ca atare, să nu se deregleze producția de cărbune și minereuri extrase din subteran sau de la suprafață.

Exigențe și disponibilități pentru creșterea performanțelor

REALIZĂRILE obținute pînă în prezent în îmbunătățirea tehnologiilor și extinderea mecanizării constituie un important pas înainte, dar sarcinile de dezvoltare a producției, în special în sectorul de cărbune, sînt influențate atît de numărul cît și de calitatea și performanțele utilajelor și echipamentelor din dotarea unităților miniere, utilaje care se fabrică în principal de uzinele M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. Prevederile programului de dotare și mecanizare se aduc la îndeplinire în condițiuni satisfăcătoare.

Astfel, numai în trimestrul I 1982, unitățile miniere au primit un volum de peste 11 000 tone de utilaje, din care

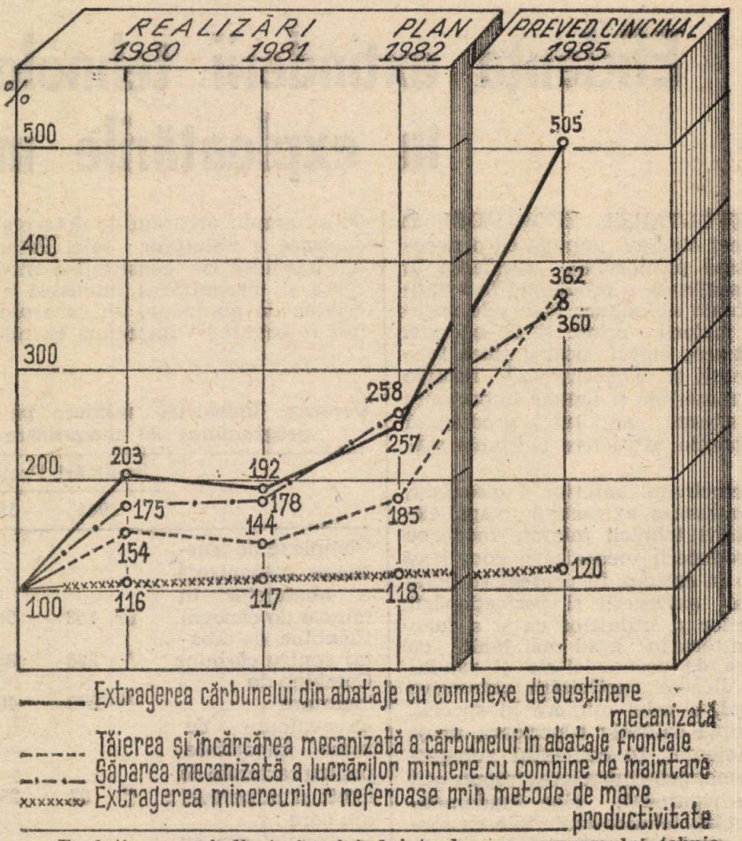

Evoluția unor indicatori privind introducerea progresului tehnic care asigură creșterea producției și productivității muncii în industria minieră (1976 = 100).

ponderea majoră a revenit combinatelor carbonifere din Valea Jiului, Rovinari, Motru și Ploiești. Printre utilajele principale, de bază pentru producția de cărbune pot fi menționate : complexe de susținere mecanizată — inclusiv combine de abataj, transportoare grele blindate, agregate de înaltă presiune, transportoare cu bandă de cauciuc pentru subteran și cariere — fabricate de uzinele din Petroșani, Filipeștii de Pădure și „Unio" Satu Mare, precum și excavatoare cu rotor port-cupă și mașini de haldat al căror furnizor general este C.I.U.P.M.—Ploiești.

Cu toate acestea se constată rămîneri în urmă determinate de unele deficiențe — manifestate atît la beneficiari cît și la furnizori — care diminuează capacitățile de producție îndeosebi la extracția cărbunilor. Este vorba de :

● Definitivarea și avizarea, uneori cu întîrziere — de către institutele de proiectare, combinatele miniere și organele de specialitate din minister — a documentațiilor de investiții, din această cauză neputîndu-se emite la timp comenzile către furnizori. Astfel de situații au contribuit la un ritm lent în realizarea unor prototipuri, în pregătirea și desfășurarea fabricației, Așa se explică întîrzierea livrării unor utilaje tehnologice cum sînt morile cu bile cu diametrul de 5 200 mm, instalațiile de forat suitori în cărbune, mașinile de extracție tip 2T-3 000 și altele.

● Nelivrarea integrală a cantităților de utilaje contractate, ca de exemplu : complexe de susținere mecanizată, ventilatoare pentru aeraj local, pompe pentru evacuarea apelor de mină de către unitățile specializate ale M.I.C.M. („Unio"—Satu Mare, I.V.I.V. —Vaslui și „Aversa"—București) sau a unor subansamble și repere ale utilajelor complexe cum sînt excavatoarele cu rotor port-cupe, mașinile de haldat și transportoarele de mare capacitate pentru carierele de lignit (pentru care C.I.U.P.M.—Ploiești este furnizor general).

Să amintim în acest context că **lipsa sau întîrzierea în livrare a unui excavator cu rotor,** de exemplu, **provoacă numai într-o singură oră un minus de 600-700 tone de descopertă sau lignit.**

Acestora li se adaugă realizarea cu întîrziere a colaborărilor între unitățile constructoare de utilaj minier aparținînd de M.I.C.M. sau de alte ministere (M.I.M., M.I.U.) cu privire la

realizarea unor materiale (garnituri, furtunuri de înaltă presiune etc.), a unor repere (prăjini de foraj, profile speciale din oțeluri aliate etc.) și, nu în ultimul rînd, dotarea nesatisfăcătoare cu standuri de probă și laboratoare de specialitate pentru testarea și atestarea tuturor utilajelor miniere, ținînd cont de eforturile la care sînt supuse și condițiile de transport și de lucru deosebite, specifice subteranului. **Lipsa sau rezistența scăzută a unei minuscule garnituri de cauciuc** (care nu costă decît cîțiva lei) **poate pune în imposibilitate de funcționare un utilaj care valorează zeci de milioane și care trebuie să realizeze zilnic o producție de cîteva milioane lei.**

Pentru evitarea unor asemenea neajunsuri s-au organizat la C.M. din Valea Jiului (în luna februarie) și la C.M. Rovinari (în luna martie anul curent) consfătuiri între beneficiari și furnizori, prilej cu care s-au discutat la fața locului deficiențele constructive ale unor utilaje livrate și influențele pe care le au asupra activității beneficiarilor și îndeosebi asupra producției. La aceste întruniri s-au stabilit și soluții de remediere pentru produsele livrate ca și o serie de măsuri care să contribuie în viitor la îmbunătățirea dotării unităților miniere. În principal acestea privesc :

- generalizarea acțiunii de dotare a unităților producătoare cu standuri de probă pentru utilajele pe care le execută ;
- organizarea unor secții specializate pentru subansamble și repere de complexitate tehnică ridicată, cum sînt elementele și echipamentul hidraulic de forță și de comandă pentru utilajele miniere și extinderea rețelei de stații „service" în toate bazinele miniere și altele. În cazul transferului producției unui utilaj de la o întreprindere la alta se insistă asupra obligării unităților inițial constructoare de a executa aceste produse la parametrii garantați pînă cînd unitatea care preia fabricația reușește să le realizeze cel puțin la nivelul cantitativ și mai ales calitativ, obținut de unitatea de la care preia producția.

Dintre numeroasele măsuri care se cer a fi concretizate în acțiuni și eforturi conjugate capabile să determine realizarea integrală a prevederilor programului de asimilare a utilajelor moderne și implementare a tehnologiilor de mare productivitate în industria minieră menționăm :

1. **Accelerarea ritmului de asimilare și introducere în fabricație și exploatare** a mașinilor, utilajelor și instalațiilor necesare mecanizării lucrărilor miniere prin : ● testarea și experimentarea prototipurilor executate și omologarea acestora pînă la jumătatea acestui an ; ● executarea prototipurilor îmbunătățite de complexe mecanizate de abataj, organizarea experimentărilor și omologarea lor, pînă la finele aceluiași an ;

2. **Îmbunătățirea continuă a performanțelor tehnice** ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor miniere, a calității și fiabilității acestora pentru care sînt necesare : ● organizarea în continuare de consfătuiri periodice de lucru cu proiectanții, furnizorii și beneficiarii de utilaje asupra deficiențelor înregistrate, inclusiv a întreruperilor datorate întreținerii și exploatării lor în condițiile specifice de lucru ● acțiuni de cunoaștere a comportării utilajelor în exploatare, de documentare în domeniul noutăților apărute și de stabilire a măsurilor necesare pentru perfecționarea utilajelor respective.

Rodica ȘTEFANIU
Ion BECLEANU
Gheorghe DRĂGHICI

Dezvoltarea conștiinței

(Urmare din pag. 4)

ducție cît și în afirmarea în întreaga societate a concepției revoluționare materialist-dialectice despre lume și viață. Cadrul social organizat de participare responsabilă la proprietatea socialistă, la conducerea societății, îl constituie însăși democrația noastră muncitorească.

Conform legislației democrației muncitorești, fiecare om al muncii, încadrîndu-se în colectivul unei unități economice și sociale, devine participant direct la conducerea unității, la actele de decizie ale acesteia, dobîndește drepturile prevăzute de lege și își asumă responsabilități în fața colectivului și a întregii societăți pentru utilizarea eficientă și dezvoltarea avutului obștesc.

Creșterea responsabilității muncitorești, ca expresie a adîncirii democrației socialiste, este generată de accentuarea rolului conducător al clasei muncitoare în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, de gradul înalt de tehnicitate atins în dezvoltarea forțelor de producție, de modificările intervenite în cadrul relațiilor de producție și în structura societății, de cerințele de modernizare a structurii economice în raport cu resursele, de complexitatea legăturilor economice dintre verigile organizatorice — și ca un corolar al acestora toate — de necesitatea creșterii mai puternice a eficienței economice. Principiul autoconducerii muncitorești se îmbină indisolubil cu acela al maximizării eficienței economice și este menit să servească la realizarea acestuia. Transpunerea în practică a acestei corelații înseamnă sporirea responsabilității muncitorești pentru organizarea și conducerea producției, pentru calitatea și competența profesională a forței de muncă și mai ales pentru reducerea tuturor cheltuielilor de producție etc. Accentuarea participării conștiente la conducere este de natură să contribuie la concentrarea eforturilor oamenilor muncii asupra factorilor de ordin calitativ ai producției sociale, să stimuleze în acest sens inițiativa creatoare a maselor.

Conștiința responsabilității socialiste se dezvoltă din necesitatea înțelegerii de către toți oamenii muncii a faptului — subliniat la plenară — **„că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice, asigurînd pe această cale și mijloacele necesare acumulării, dezvoltării forțelor de producție, precum și satisfacerea unor necesități generale ale statului, apărării țării".** Această responsabilitate ține de un principiu fundamental al socialismului, care este înscris în legislația democratismului nostru — dreptul și datoria tuturor de a munci. În societatea socialistă, participarea la muncă dă dreptul participării la conducerea societății, la democrația socialistă. Însăși aplicarea principiului „de la fiecare după posibilități" presupune o înaltă responsabilitate față de pregătirea profesională și politică pentru ca fiecare, la locul său de muncă, în cadrul diviziunii sociale a muncii să dea maximum pentru bunul mers al societății. Aceasta este baza reală a dreptului participării la repartiția venitului național, la beneficiile acțiunilor economico-sociale după criteriile meritelor reale față de societate. De aceea, este firesc ca în actualul stadiu al edificării societății socialiste să fie formulate exigențe sporite, asemenea sarcinilor și hotărîrilor recentei plenare a partidului, care privesc dezvoltarea proprietății socialiste, a democrației și a conștiinței socialiste.

Realizarea unei noi calități a muncii și vieții în societatea noastră — obiectiv fundamental al etapei actuale — depinde de responsabilitatea în muncă, ridicată la rangul de necesitate vitală pentru economia națională. Noua raționalitate economică a democrației muncitorești abordează cu intransigență problema resurselor interne și a structurii unei economii modelată pe aceste resurse, pune față în față și cere o înaltă răspundere pentru cheltuielile și veniturile oricărei acțiuni economice și sociale, productive și neproductive, la nivel de celulă și organism economico-social.

În crearea climatului de gospodărire responsabilă a resurselor de care dispunem, de sporire a eficienței cheltuirii lor, un loc important îl are conștientizarea participanților la producția socială asupra numeroșilor factori care reclamă o asemenea acțiune de masă. Înțelegerea deplină a semnificației politice, a drepturilor și îndatoririlor ce le incumbă stăpînirea în comun a valorilor încredințate de societate este strîns legată de ridicarea nivelului activității ideologice, teoretice, politico-educative — puternică forță a dezvoltării societății noastre de care depinde însăși noua calitate a conștiinței socialiste. Această complexă activitate de educare a oamenilor muncii în spiritul participării conștiente și eficace la democrație înarmează masele largi populare cu înțelegerea științifică a realităților societății socialiste românești, a realităților vieții internaționale, ridică nivelul general de cunoștințe al oamenilor muncii, formează conștiința omului nou, stimulează inițiativa, dezvoltă spiritul critic înaintat și răspunderea.

Dezvoltarea conștiinței socialiste este un proces complex și continuu al cărui scop este formarea omului nou responsabil față de problemele societății noastre, participant nemijlocit la promovarea noului în gîndirea, munca și viața poporului nostru. Tocmai la activizarea acestui proces își aduce contribuția strălucitul document care-l reprezintă expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului — și ale cărui idei se vor materializa în îmbunătățirea activității politico-ideologice și cultural educative, în creșterea conștiinței socialiste, în ridicarea gradului de participare la conducerea societății, la întărirea forței și unității națiunii noastre în jurul partidului și a secretarului său general.

Diminuarea consumurilor de materii prime și combustibili – condiție a sporirii eficienței economice

SPORIREA EFICIENȚEI, obiectiv prioritar în activitatea economică a fiecărei unități productive, impune aplicarea de soluții de așa natură încît materiile prime, materialele energetice și forța de muncă să fie folosite rațional, fiecare produs obținut să se încadreze în nivelurile planificate de costuri. În această privință, sporirea ponderii produselor cu un coeficient de prelucrare superioară, care înglobează o cantitate mai mare de muncă, de activitate tehnică este de natură să asigure și consumuri scăzute de materii prime și materiale și, în final, creșterea eficienței economice. Este necesar, așa cum s-a subliniat și la recenta Plenară lărgită a C.C. al P.C.R., **să se aplice asemenea tehnologii care să permită mărirea de cîteva ori a valorii tonei de materii prime și materiale prelucrate industrial,** aceasta conducînd atît la sporirea producției fără cheltuieli suplimentare, cît și la creșterea rentabilității unităților și a beneficiilor peste plan.

Dimensiuni ale consumului energetic și căile de economisire

PRINTRE ramurile mari consumatoare de materii prime pe prim plan se situează metalurgia. Aplicarea în unitățile acestei ramuri a unui complex de măsuri a permis să se reducă an de an consumurile specifice atît la combustibili și energie electrică, cît și la materii prime și materiale de bază. În prezent, față de 1975, în condițiile creșterii producției de metal, s-au realizat reduceri ale consumului specific de combustibil la producerea cocsului metalurgic cu circa 5 %, a fontei cu aproximativ 7 % și a oțelului Martin cu 16 %. În ceea ce privește consumurile specifice de energie electrică, acestea au fost diminuate cu 16,7% la fontă, 4,9% la oțel electric, 29,9% la oțel Martin, 15,3 % la alumină calcinată, 3,4 % la aluminiu electrolitic.

Pentru realizarea acestor reduceri au fost aplicate măsuri diferențiate în funcție de condițiile și specificul locurilor de muncă, printre care cele mai importante, prin conținut și eficiență sînt : creșterea capacității unitare a bateriilor de cocsificare, a volumului util al furnalelor, în paralel cu îmbogățirea cu oxigen a aerului insuflat și ridicarea temperaturii acestuia ; sporirea accentuată a ponderii oțelului de convertizor în totalul producției de metal ; introducerea procesului de turnare continuă a oțelului în semifabricate, utilizarea în proporții de peste 65 % a lingourilor calde cu temperatura de aproximativ 650° C la încărcarea acestora în cuptoarele de reîncălzire ; automatizarea stingerii efectelor anodice la cuvele de electroliză a aluminiului, ceea ce a condus la scăderea consumului specific de energie electrică cu aproape 450 kWh/tonă.

Tabelul nr. 1

Niveluri comparative ale consumului de combustibil raportate la volumul mediu al furnalelor

Țara	Anul	Volumul mediu al furnalelor — mc —	Consum de combustibil: Cocs kg/t	Gaz natural N m³/t	Combustibil lichid kg/t
R.S. România	1981	1 183,9	588	76	—
R.D.G.	1980	827	584	27,4	30,4
U.R.S.S.	1980	1 311	512	99,0	4
R.S.C.	1980	1 358	518	—	—
Japonia	1978	—	426	—	—
Franța	1978	—	492	—	69,8
R.F.G.	1978	959	405,8	—	63,8
		1 798	477,4	—	76,4

După cum rezultă din datele privind consumul de combustibil în furnal, în industria românească se consumă cantități importante de cocs datorită realizării unor consumuri energetice exagerate la elaborarea fontei (tabelul nr. 1). Pe lîngă unele cauze obiective, ca de exemplu folosirea de minereuri sărace, consumurile energetice ridicate se datoresc și unor deficiențe tehnico-organizatorice în conducerea proceselor tehnologice, calității inconstante a cocsului etc. De asemenea, consumul specific de energie electrică și electrozi la elaborarea oțelului în cuptoare electrice este încă mult prea mare față de dotarea tehnică modernă existentă în industria metalurgică. Reducerea acestor consumuri la nivelul țărilor cu o industrie siderurgică dezvoltată este posibilă în principal prin finalizarea dotărilor pentru extinderea procedeelor specifice „metalurgiei în oală" și respectarea parametrilor tehnologici atît la elaborarea oțelurilor, cît și în fabricarea de electrozi. O altă cale importantă este optimizarea funcționării cuptoarelor electrice și atingerea parametrilor proiectați, reducîndu-se durata operațiilor de încărcare-descărcare.

Consumuri ridicate de metal apar și în unele unități constructoare de mașini care dețin sectoare calde (turnătorii de fontă și oțel) și care realizează piese și subansamble cu adaosuri mari de prelucrare ; pe de altă parte se mai întîlnesc cazuri cînd în fabricație se mențin încă utilaje și instalații care au o greutate proprie nejustificat de mare în comparație cu cele similare construite de firme străine.

În scopul înlăturării neajunsurilor care mai persistă în acest domeniu, este necesar ca, începînd cu cercetarea și proiectarea tehnologică, să se acționeze energic pentru oprirea canalelor risipei, pentru adoptarea și promovarea de tehnologii noi și eficiente, pentru reproiectarea și modernizarea produselor cu consumuri specifice ridicate.

Soluții tehnologice eficiente

Și în țara noastră, ca de altfel pe plan mondial, producția de metal se realizează (în proporție de peste 95%) în trei tipuri de agregate de elaborare : convertizor cu oxigen, cuptor electric și cuptor Martin. Indiferent de tipul de agregate folosit, consumurile specifice se cer încadrate în anumite limite impuse de tehnologia folosită, de calitatea materiilor prime etc. Din acest punct de vedere însă există o diferență sensibilă între nivelul consumurilor specifice din industria noastră siderurgică și cele practicate pe plan mondial. Acest fapt reliefează marile rezerve disponibile ce se cer atrase în circuitul economic cît mai repede.

În industria metalurgică sînt cunoscute, și în parte aplicate, măsuri care conduc la utilizarea mai eficientă a combustibililor și energiei. Dintre acestea prin importanța și actualitatea lor se desprind cele referitoare la :

— reducerea consumului specific de cocs din furnal pe seama **generalizării funcționării aparatelor cu aer insuflat la temperaturi și presiuni ridicate,** concomitent cu reducerea pierderilor de gaz eșapat în atmosferă, prin montarea de gazometre care să asigure preluarea vîrfurilor ;

— intensificarea introducerii oxigenului în oțelăriile electrice, preîncălzirea fierului vechi cu gaze de ardere și sortarea atentă a materiilor prime etc ;

— creșterea ponderii lingourilor calde la laminoarele bluming și slebing și la cele degrosisoare, precum și utilizarea maximă a căldurii înmagazinate de semifabricate în fazele anterioare de prelucrare, astfel încît să se reducă pierderile de căl-

dură produse prin răcirea între fazele de prelucrare a semifabricatelor ;

— utilizarea căldurii gazelor arse, în principal pentru preîncălzirea aerului de combustie și care reprezintă valori foarte mari (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Raportul dintre temperatura medie a gazelor de ardere și căldura potențial recuperabilă

Instalațiile	Temperatura medie a gazelor de ardere °C	Cantitatea de căldură recuperabilă din gazele ce ies la coș (tcc/an)
Cuptoare Martin	600— 700	220 000
Convertizoare din oțelării	1 150—1 200	100 000
Cuptoare adînci pentru țagle și brame	1 000—1 100	95 000
Cocserii	250— 380	80 000
Cuptoare în secțiile de laminare	900—1 000	320 000

Alături de aceste măsuri, cu eficiență imediată, un rol tot mai important îl dețin cele de perspectivă și care vizează creșterea eficienței utilizării resurselor de combustibil și energie și mărirea randamentelor energetice. În acest sens, o problemă prioritară o constituie **creșterea capacității medii a furnalelor,** inclusiv prin reconstituirea și dezafectarea unor furnale de mică capacitate, care, de regulă, consumă 600 kg cocs/tona de fontă față de 450 kg/tonă la furnalele moderne de mare capacitate. În același timp, va trebui avută în vedere înlocuirea eșalonată a consumului de gaze naturale cu gaze de furnal și cu combustibili solizi necocsificabili.

Un aport important la economisirea combustibililor și energiei îl pot aduce și sectoarele calde din cadrul industriei construcțiilor de mașini, în dublu sens :

a) raționalizarea și reducerea propriilor consumuri energetice în unitățile de producție, prin îmbunătățirea tehnologiei de elaborare a fontei de cubilou prin sortarea atentă a încărcăturii, eliminarea tuturor impurităților, dozarea prin cîntărire a șarjelor și îndeosebi a cocsului, utilizarea amestecurilor de fondanți (de exemplu, de tipul flurom), dotarea cubilourilor cu recuperatoare care să valorifice căldura gazelor arse, eliminarea unor încălziri repetate și introducerea pieselor turnate în cuptoarele de tratament termic imediat după dezbatere etc. ;

b) influența hotărîtoare a reducerii consumurilor energetice în celelalte ramuri, prin fabricarea și livrarea unor mașini, utilaje și instalații cu randamente ridicate.

Industria chimică este, de asemenea, una din cele mai mari consumatoare de combustibili și energie, atît ca materii prime, cît și în procesele tehnologice de prelucrare. Ținînd seama de nivelul relativ ridicat al consumurilor energetice, principalele căi de acțiune ce pot fi abordate prin cercetare în această ramură sînt : livrarea sodei caustice destinate consumului intern sub formă de leșie pentru a elimina fazele de solidificare și dizolvare la consumatori ; modernizarea tehnologiilor de uscare a fibrelor acrilonitrilice, de fabricare a butadienei, acidului sulfuric, acidului azotic, în sensul aplicării unor soluții cu randamente sporite ; înlocuirea unor instalații avînd redresoare cu vapori de mercur prin redresoare cu siliciu (la fabricarea acetilenei) ; revederea în perspectivă a concepției de fabricare a amoniacului și înlocuirea treptată a unor instalații cu consumuri specifice mari sau cu randamente scăzute ; creșterea gradului de valorificare a hidrocarburilor prin asimilarea și introducerea în fabricație a unor produse de mare valoare, complexe, mult solicitate pe piața internă și îndeosebi, la export etc.

În industria lemnului se pune pe prim plan problema extinderii uscării naturale a cherestelei, folosind experiența pozitivă obținută în țară în ce privește utilizarea energiei solare, precum și reconsiderarea transportului pneumatic și a sistemului de exhaustare la fabricile de prelucrare, alături de măsuri de ridicare a randamentelor termice și de valorificare a resurselor energetice secundare.

O situație similară se întîlnește și în industria cimentului. Un loc aparte în acest domeniu trebuie să-l ocupe **extinderea procesului de producere a cimentului prin procedeul uscat,** care asigură reducerea consumurilor de combustibili cu circa 25 % față de metodele clasice. Concomitent, se impun măsuri mai hotărîte pentru sporirea gradului de despărfuire, extinderea transportului gravitațional în carierele de calcar ale fabricilor de ciment etc. Un potențial important îl reprezintă utilizarea cenușilor și zgurilor din centralele electrice ca înlocuitori ai cimentului, precum și extinderea utilizării în construcții a materialelor tradiționale la lucrările din mediul rural și, în special, în agricultură.

Sporirea continuă a prețurilor feroaliajelor, în special a celor deficitare (wolfram, nichel, cobalt, molibden etc.) a determinat și determină pe plan mondial **promovarea unor oțeluri mai puțin aliate, dar care prin tehnologii de prelucrare și tratare termică îmbunătățită, corelate cu soluții constructive corespunzătoare, pot înlocui cu succes în multe cazuri oțelurile înalt aliate.** Această tendință se face simțită în toate domeniile de utilizare, ca de exemplu : oțelurile inoxidabile, oțelurile rapide și aliate pentru scule, oțelurile pentru piese tratate termic etc. În țara noastră producerea și mai ales adoptarea oțelurilor „economice" se realizează încă sub nivelul posibilităților industriei metalurgice și ale celei constructoare de mașini. În consumul de oțeluri inoxidabile, de exemplu, ponderea oțelurilor pe bază de crom-nichel a reprezentat în anul 1979 peste 33%, față de circa 70% în S.U.A., respectiv 50% în Franța, restul necesarului fiind acoperit cu oțeluri inoxidabile fără sau cu un conținut redus de nichel. Cazuri similare se găsesc și în ceea ce privește oțelurile aliate pentru piese tratate termic, și care contribuie — în măsură importantă — la creșterea nejustificată a gradului mediu de aliere a acestora, cu efecte negative asupra balanței de devize.

Creșterea gradului de reciclare a materialelor refolosibile

ÎN CADRUL asigurării bazei materiale pentru activitatea de producție, un loc important îl ocupă recuperarea și refolosirea materialelor. Pe această cale se poate acoperi circa 40—50 la sută și în unele sectoare chiar peste 50 la sută din necesarul de materiale și materii prime.

În acest sens ar fi necesar ca unitățile de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică să acționeze mai hotărît pentru îndeplinirea riguroasă, în timp cît mai scurt a sarcinilor ce le revin în privința găsirii și determinării de soluții pentru reciclarea eficientă a tuturor resurselor materiale refolosibile. Fără existența unei baze tehnice solide, acțiunea de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile nu poate da rezultatele dorite. Potrivit sarcinilor de plan, prin intensificarea recuperării și valorificării materialelor refolosibile trebuie să se obțină minimum 7 milioane tone de oțel, 400 000 tone oțeluri aliate, 60 000 tone cupru și aliaje de cupru, 22 000 tone plumb, 45 500 tone aluminiu, 90 000 tone textile și 286 000 tone hîrtie și cartoane.

Se poate spune cu certitudine că economisirea materiilor prime, combustibililor și energiei în producție și în consum impune studierea cu grijă a diverselor stadii de exploatare, pînă la scoaterea din uz, cu scopul de a evidenția toate nivelurile posibile de intervenție. Astfel, este necesar ca, încă de pe planșetă, proiectantul să se îngrijească și să realizeze corelarea optimă între folosirea resurselor materiale și energetice și necesitățile de consum, prin :

— utilizarea de materiale tipizate în limitele normelor de consum aprobate ;

— folosirea materialelor produse în țară, mai ales a celor deficitare, procurate îndeosebi din import ;

— miniaturizarea produselor, astfel ca, încorporînd cantități mai reduse de materiale și energie în produse, să se asigure funcțiile și calitățile corespunzătoare necesare folosirii lor ;

— adoptarea, promovarea, extinderea și generalizarea celor mai economice procedee de fabricație din punct de vedere al materialelor și energiei ;

— optimizarea duratei de viață a produselor în strînsă corelare cu cantitatea de materiale și energie încorporată ;

— folosirea pe scară cît mai largă a materialelor recuperabile și reciclabile, rezultate atît în procesul productiv, cît și după scoaterea din uz a produselor respective.

REDUCEREA consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, dezvoltarea continuă a bazei proprii de materii prime și energetice, valorificarea superioară a tuturor resurselor disponibile constituie principalele direcții de acțiune pentru înfăptuirea politicii partidului nostru privind sporirea eficienței economice în fiecare întreprindere și pe ansamblul economiei naționale, condiție prioritară a dezvoltării eficiente a economiei și ridicării nivelului de trai al poporului.

conf. dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Întărirea disciplinei financiar-valutare în activitatea de comerț exterior

ÎN CONDIȚIILE fenomenelor persistente de criză din economia mondială, relațiile comerciale și de cooperare economică internațională ale României au continuat să se dezvolte în ritmuri relativ rapide. Astfel, în anul 1981 volumul exportului a sporit față de anul 1980 cu 11,3%, concomitent cu o reducere a importului cu 7,4%, ceea ce a asigurat o balanță comercială excedentară cu peste 300 mil. dolari, cu influență pozitivă asupra datoriei externe.

În primul trimestru al acestui an, concomitent cu creșterea producției, volumul total al exportului a fost mai mare decît în aceeași perioadă a anului trecut, iar importurile mai mici cu aproape 13%, realizîndu-se în felul acesta o balanță comercială activă. Rezultatele înregistrate în actualul cincinal cu toate că exprimă mersul înainte al economiei noastre, se află sub nivelul sarcinilor de plan. În desfășurarea relațiilor comerciale externe este necesar saltul calitativ care să asigure realizarea sarcinilor trasate de partid cu privire la dezvoltarea țării cu forțe proprii, fără a mai recurge la credite (în primul rînd la credite pentru investiții), adică să se asigure un echilibru complet — comercial și de plăți.

O mare însemnătate pentru echilibrarea balanței de plăți externe a statului are **întărirea disciplinei financiar-valutare în toate verigile participante la activitatea de comerț exterior:** întreprinderile producătoare pentru export și beneficiare de importuri, întreprinderile de comerț exterior, ministerele cu activitate de comerț exterior, băncile, ministerele și alte organe de sinteză din economia națională, în primul rînd Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Finanțelor. Evident, activitatea de comerț exterior nu privește numai întreprinderile specializate de comerț exterior și factorii corespunzători din ministerele care le tutelează; pe de altă parte, în cadrul unităților și organelor cu atribuții de comerț exterior, problema disciplinei financiar-valutare nu privește exclusiv sectorul financiar-contabil. Asigurarea respectării cu strictețe și a întăririi continue a disciplinei financiar-valutare este o sarcină primordială a tuturor lucrătorilor din ministere, organe centrale, bănci, întreprinderi, a căror activitate se desfășoară în domeniul relațiilor comerciale cu străinătatea.

Referindu-se la unele lipsuri care s-au manifestat în buna gospodărire a mijloacelor financiare pe un plan mai larg, în economia națională, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat la plenara din martie a.c. a partidului că este necesar **„să punem ordine și disciplină deplină, să urmărim și să controlăm cum se cheltuiește fiecare leu! Trebuie să pornim de la faptul că fiecare, în domeniul său de activitate, poartă răspunderea pentru felul cum se administrează, cum se cheltuiesc mijloacele încredințate de popor... Fiecare colectiv are în gospodărire, în răspundere, o parte din avuția poporului — și trebuie să dea socoteală poporului, statului ca reprezentant al poporului, de felul cum o gospodărește".**

Respectarea strictă și întărirea disciplinei financiar-valutare înseamnă în primul rînd aplicarea neabătută a principiilor noului mecanism economico-financiar în domeniul relațiilor de comerț exterior, stipulate prin Legea pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior. În esență, prin prevederile acestei legi se urmărește stimularea exporturilor, creșterea competitivității produselor românești pe piața mondială și dezvoltarea întregii activități de comerț exterior și cooperare economică internațională, adaptarea operativă a producției la cerințele pieței externe și gospodărirea rațională a resurselor valutare ale țării.

Concomitent cu introducerea cursului comercial unic, cu începere de la 1 ianuarie 1981, noua lege a comerțului exterior statuează că întreaga activitate de comerț exterior și cooperare economică internațională se organizează și se desfășoară, potrivit principiului autogestiunii economico-financiare și valutare, rezultatele acestei activități reflectîndu-se în rezultatele de ansamblu, atît ale unităților producătoare la export și beneficiare de importuri, cît și ale întreprinderilor specializate de comerț exterior. De o deosebită importanță sînt, în această direcție, prevederile potrivit cărora unitățile în cauză sînt obligate să ia toate măsurile (în producție și în procesul comercializării pe piețele externe) ca încasările valutare să asigure nu numai acoperirea cheltuielilor în valută și restituirea la termen a creditelor în valută primite, ci și un aport valutar corespunzător destinat sporirii rezervelor în valută ale statutului, creării de resurse valutare suplimentare pentru importuri, constituirii unor fonduri speciale de cointeresare materială a personalului muncitor care participă la realizarea exporturilor.

Autogestiunea funcționează numai în condiții de competitivitate

AUTOGESTIUNEA reprezintă principiul de bază al noului mecanism economico-financiar, care nu poate fi conceput fără o activitate rentabilă în toate sectoarele de activitate economică. Aplicarea acestui principiu în domeniul relațiilor comerciale externe a dus la o valorificare mai bună a produselor românești pe piața externă. Cu toate acestea, la exportul nostru, chiar și în ultimul an, se mai întîlnesc produse care, datorită unor cauze diverse (nerespectarea condițiilor contractuale, întîrzieri în livrare, activitate de comercializare slabă etc.), sînt vîndute pe piețele externe la prețuri externe care cuprind un aport valutar insuficient. Rezultatele efective sînt și mai nefavorabile cînd cheltuielile sînt grevate de plata unor contrastalii sau penalizări pentru nerespectarea condițiilor prevăzute în documentele de plată, iar încasările sînt diminuate de bonificații. Efecte negative asupra balanței de plăți externe curente are și neplata la termen de către clienții externi a documentelor de export, favorizată în unele cazuri de lipsa unor măsuri asiguratorii depline din partea întreprinderilor de comerț exterior. Astfel, deosebit de dăunătoare s-au dovedit livrările efectuate de anumite întreprinderi de comerț exterior fără garanții de plată din partea partenerilor externi respectivi, ceea ce a dus în unele cazuri la neîncasarea drepturilor cuvenite în valută sau la blocări îndelungate în rulajul fondurilor, fenomene deosebit de negative la nivelul actual al dobînzilor pe piețele de credit internaționale.

Un alt principiu de bază al noului mecanism economico-financiar, prevăzut în Legea comerțului exterior, constă în **utilizarea de balanțe comerciale și planuri de încasări și plăți valutare anuale ale activității proprii de comerț exterior și cooperare economico-internațională la ministere, centrale și întreprinderi care produc pentru export sau beneficiază de importuri.** Excedentul valutar, sub forma soldului planului valutar, constituie un aport minim la fondul valutar centralizat al statului. Pentru realizarea acestui excedent, legea prevede că importurile planificate se pot efectua numai în măsura în care se realizează trimestrial încasările și vărsămintele stabilite prin plan sau se face dovada existenței unor contracte ferme de export care să asigure resursele valutare necesare. Dacă aceste resurse nu pot fi asigurate, ministerele, centralele sau întreprinderile în cauză au obligația să reducă în mod corespunzător importurile, încadrîndu-se în echilibrul valutar planificat.

Acest important principiu al noului mecanism nu a fost transpus în viață cu toată fermitatea în primul an de aplicare a legii, respectiv în 1981. În cuvîntarea la ședința de lucru comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 9 februarie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că, datorită unor neajunsuri în activitatea de organizare și conducere a activității economice, condițiilor climatice deosebite în agricultură, influențelor agravării crizei economice mondiale, nu s-a realizat o producție echivalentă cu circa 25 miliarde lei, aproape în întregime pentru export, ceea ce ne-a lipsit de un excedent în balanța comercială, în devize libere, de aproape 1 miliard dolari S.U.A. În același timp, cu toate măsurile luate de conducerea de partid și de stat de reducere a importurilor, acestea din urmă nu au scăzut la nivelul cuvenit, pentru a se asigura echilibrul valutar necesar. Dimpotrivă, în unele cazuri s-a

apelat chiar la importuri suplimentare.

Pentru înlăturarea lipsurilor menționate, încadrarea strictă în disciplina financiar-valutară, în vederea echilibrării balanței noastre de plăți externe și creării de resurse valutare suplimentare, care să fie utilizate pentru dezvoltarea economico-socială a țării, trebuie ca în toate întreprinderile, centralele, ministerele să se utilizeze efectiv — ca instrument de conducere curentă — balanța comercială de export-import în vederea mobilizării tuturor forțelor pentru dezvoltarea comerțului nostru exterior potrivit principiilor noului mecanism economico-financiar. În spiritul legii trebuie stimulată dezvoltarea acelor unități, sectoare cu activitate competitivă de export, care realmente pot să-și încheie balanța comercială cu excedente valutare, pot să se autofinanțeze, care utilizează exclusiv materii prime indigene, cum este agricultura, unele subramuri ale industriei chimico-farmaceutice, turismul internațional, ș.a.m.d.

Planul de export, ale cărui sarcini trebuie considerate minime, constituie, în actualele condiții ale crizei mondiale, cea mai importantă problemă a economiei românești, întrucît îndeplinirea sa condiționează aprovizionarea economiei de pe piața mondială cu numeroase materii prime deficitare, cu utilajele menite să asigure progresul tehnic în economie, care nu pot fi sau care încă nu pot fi produse în țară.

Fiecare întreprindere contribuie la echilibrul comercial și valutar al țării

POTRIVIT noii legi de comerț exterior, întreprinderile, centralele, ministerele și celelalte organe care au sarcini de comerț exterior sînt obligate să asigure creșterea permanentă și diversificarea producției pentru export, realizarea de produse competitive, la un înalt nivel tehnic, prin valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, adaptarea operativă a producției la cerințele pieței externe, folosirea judicioasă a importurilor, promovarea de schimburi reciproc-avantajoase și a unor forme noi, eficiente, de comerț exterior și cooperare internațională.

Pentru realizarea acestor sarcini, întreprinderile producătoare la export au datoria să-și concentreze într-o măsură mai mare atenția spre îndeplinirea tuturor comenzilor externe, recuperîndu-se rămînerile în urmă în această direcție, să ia măsuri hotărîte pe linia îmbunătățirii calității, parametrilor tehnici ai produselor, precum și a condițiilor de prezentare astfel încît să se obțină prețuri superioare pe piața externă, să se asigure livrarea la timp, potrivit contractelor, a mărfurilor pentru a se evita aplicarea de penalizări ca urmare a întîrzierilor, sau acordarea de bonificații ca urmare a degradării unor mărfuri perisabile. O preocupare sporită trebuie avută pentru reducerea cheltuielilor de fabricație mai ales a consumurilor de energie, materii prime și materiale importate, acțiuni care pe lîngă sporirea gradului de eficiență la export a produselor respective, degrevează balanța de plăți externe a statului reducînd cheltuielile valutare efectuate de stat pentru aprovizionarea cu fier, oțel, cocs, bauxită, bumbac ș.a.m.d.

Așa cum în numeroase rînduri s-a arătat în documentele de partid, se impune ca ministerele, centralele și întreprinderile furnizoare să analizeze cu maximum de responsabilitate problema eficienței exportului fiecărui produs în parte și să treacă hotărît la eliminarea de la export a produselor cu aport valutar scăzut, înlocuindu-le cu alte mărfuri la care se pot obține indicatorii de eficiență corespunzători. Nu trebuie să mai fie tolerată în viitor livrarea acelor produse, la care prin prețul extern nu se acoperă în întregime cheltuielile de fabricație și de comercializare, al căror export exprimă în fapt o scoatere din țară a unei părți din venitul național. Responsabilități la fel de mari revin sistemului de planificare economică și financiară privind evaluarea corectă, reală a eficienței operațiunilor comerciale externe.

Este, de asemenea, necesar să se acționeze în continuare pentru soluționarea prin cercetare-proiectare proprie a unor probleme legate de asigurarea materialelor, a diferitelor subansamble și piese de schimb pe care să le realizăm în țară pentru a reduce, în acest fel, importurile de asemenea produse. Tratarea cu ușurință a acestei probleme, apelarea la importuri fără o analiză serioasă a rezervelor interne de creație și producție are efecte negative atît sub aspectul nefructificării posibilităților noastre materiale și umane, cît și în ce privește echilibrarea balanței de plăți, creșterea rezervelor valutare necesare dezvoltării economice și consolidării valutei naționale.*)

C. ROMAN
Ministerul Finanțelor

*** Continuăm într-un număr viitor analiza factorilor ce contribuie la întărirea disciplinei financiar-valutare în activitatea de comerț exterior.**

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum se îndeplinește planul la productivitatea muncii?

ÎN TRIM. I 1982 productivitatea muncii calculată pe baza producției nete la Ministerul Minelor a fost îndeplinită în proporție de 101,8%. Realizarea bună pe total minister ascunde însă situații nesatisfăcătoare la unele întreprinderi și combinate, la care productivitatea nu a fost realizată, ca de exemplu la: întreprinderile miniere Lonea (99,4%), Petrila (94,8%), Barza (90,6%), Rovinari (55,4%), Combinatul minier Cluj (76,2%).

Principala cauză a nerealizării productivității muncii la întreprinderile respective o constituie depășirea normelor de consum de muncă pe unitatea de produs (graficul), îndeosebi datorită folosirii sub capacitate a utilajelor din dotare. Astfel, gradul de folosire a timpului de lucru disponibil la principalele utilaje miniere a fost sub cel planificat: 72,8% (plan 85%) la combine de abataj; 62% (plan 66%) la excavatoare cu cupă peste 2,5 mc; 48,5% (plan 60%) la excavatoare cu roată cu cupă; 73,3% (plan 81%) la combine de înaintare. Avînd în vedere că în prezent se află în stare de nefuncționare un număr mare de combine de abataj și de înaintare, de complexe mecanizate și mașini de încărcat, iar multe din cele aflate în funcțiune înregistrează întreruperi repetate, se impune ca toate unitățile miniere să ia măsuri hotărîte astfel încît instalațiile să funcționeze ireproșabil. Pentru aceasta este necesar ca lucrările de întreținere și reparații să se efectueze la timp și de bună calitate, iar calificarea muncitorilor care răspund de manipularea acestor utilaje complexe să fie la nivelul corespunzător.

O importanță deosebită pentru îndeplinirea planului de producție și a productivității muncii este îmbunătățirea gradului de folosire intensivă a utilajelor, întrucît productivitățile orare pe utilaj care se obțin sînt încă sub cele prevăzute.

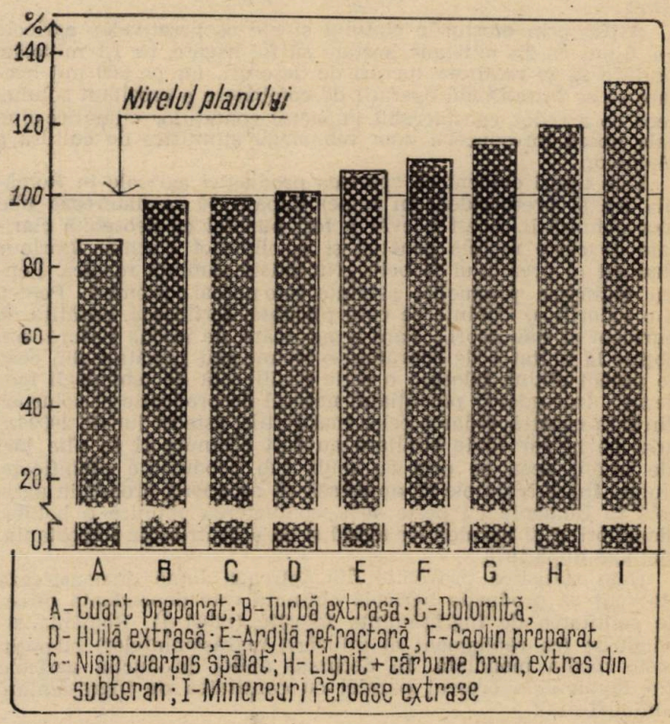

Unele probleme actuale ale producției de cereale și plante tehnice

ÎN ACTUALA etapă de dezvoltare economico-socială a țării o componentă esențială o constituie noua revoluție agrară, concept capabil de a oferi soluții viabile în condițiile mutațiilor multiple survenite în lume în ultimul deceniu.

Desprinzînd din multitudinea de aspecte ce confruntă economia pe cele esențiale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta la cel de al II-lea Congres al oamenilor muncii din agricultură : „Trebuie să punem pe primul plan creșterea producției de materii prime și surse energetice, precum și dezvoltarea puternică a agriculturii — aceste două sectoare avînd rolul hotărîtor în dezvoltarea generală a agriculturii, în asigurarea progresului multilateral al întregii societăți", așezînd așadar, pe același plan problema energetică și cea alimentară. Într-adevăr, aceste două probleme sînt strîns legate prin mai multe aspecte, între care amintim două mai importante ; dependența strictă a producției de cereale și plante tehnice de consumul de energie (sub formă de carburanți, îngrășăminte chimice și pesticide obținute toate cu mari consumuri de materii energetice) precum și faptul că **agricultura este activitatea economică nu exclusiv consumatoare de energie ci și producătoare de energie**, în primul rînd de energie sub forma sa cea mai nobilă, de alimente, apoi de produse secundare (paie, coceni, etc.) folosibile (prin fermentare biologică, chimizare sau direct) în generarea de energie. Datorită acestui aspect bilanțul energetic, indică cea mai eficientă utilizare a combustibililor în agricultură. De altfel poziția României nu este singulară din acest punct de vedere, opțiuni de același fel făcîndu-se și în celelalte țări socialiste, ca și în țări capitaliste dezvoltate.

Cu același prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că un raport nu întru totul just între dezvoltarea industriei și agriculturii a frînat dezvoltarea producției vegetale și animale, aceasta nereușind să țină pasul cu cerințele populației, cu nevoile industriei și cu necesitățile de export.

O analiză comparativă a dezvoltării agriculturii românești în ultimele 3 decenii cu perioada interbelică demonstrează că, o caracteristică a perioadei interbelice a fost nivelul stagnant al producțiilor agricole, influența determinantă a factorilor climatici și o încorporare extrem de lentă a progresului tehnic, în schimb producția de cereale și plante tehnice din România crescînd continuu după 1950. Investițiile făcute de către stat în agricultură s-au alocat pe 4 direcții principale : mecanizare, chimizare, îmbunătățiri funciare, investiții în cercetarea științifică.

Astfel prin eforturile statului și ale cooperativelor agricole s-a ajuns ca 2,3 milioane hectare să fie irigate, pe 1,1 milioane hectare să se realizeze lucrări de desecări, iar pe 800 mii hectare să se întreprindă operații de combatere a eroziunii solului, ceea ce a redus considerabil impactul condițiilor climatice dînd cale liberă introducerii unor tehnologii științifice de cultură a plantelor.

Este totuși evident că sporirea producției agricole în România (ca și pretutindeni în lume) după 1950 se datorează mai ales chimizării. Acest adevăr a fost punctat cu deosebită claritate de către marele genetist și ameliorator Norman Borlaug (laureat al premiului Nöbel). „Nu există sămînță magică. Pentru obținerea producției sămînța este numai o premisă. Pentru a o valorifica, sămînța se cere plantată, fertilizată, curățită de buruieni și dăunători... Fără a ne apăra de mama natură, am obține la unitatea de suprafață o treime sau jumătate din ceea ce putem obține folosind o serie echilibrată de tehnologii moderne". Într-adevăr potențialul natural de producție al solurilor din țara noastră, chiar a celor mai fertile, este în jur de 2000 kg grîu pe hectar (date similare au fost obținute și în alte țări ale lumii) ceea ce este cu mult sub producțiile planificate. Numai îngrășămintele se apreciază că au sporit producția agricolă în România cu peste 40%, combaterea chimică a bolilor, dăunătorilor și buruienilor avînd și ea o contribuție importantă, mai ales după 1970.

Date statistice provenite din întreaga lume demonstrează elocvent că producția agricolă obținută este dependentă direct de cantitatea de îngrășăminte folosite (tabel 1), România situîndu-se (ca randament al utilizării îngrășămintelor) cu puțin peste media mondială. În decursul anilor producția agricolă din România a crescut paralel cu cantitatea de îngrășăminte administrată :

1950 — 6.000 tone îngrășăminte, 5.149.000 tone cereale produse ;
1960 — 74.500 tone îngrășăminte, 9.826.000 tone cereale produse ;
1970 — 594.300 tone îngrășăminte, 10.631.000 tone cereale produse ;
1980 — 1.113.500 tone îngrășăminte, 20.200.000 tone cereale produs.

Astăzi nu mai există îndoieli cu privire la relația între îngrășăminte și producția agricolă, ea fiind demonstrată amplu atît cu argumente științifice, cît și prin exemplul țărilor cu agricultură dezvoltată. Este în același timp evident că o agricultură de tip tradițional sărăcește solul, în timp ce o fertilizare rațională, echilibrată ridică în mod continuu potențialul de fertilitate al acestuia. Nu pot fi trecute totuși cu vederea unele neajunsuri ce persistă în acest domeniu. Una dintre acestea o constituie decalajul prea mare dintre potențialul productiv al soiurilor și hibrizilor realizat cu ajutorul unei tehnologii optime de cultură, potențial ilustrat nu numai de ceea ce se obține în parcelele experimentale ci și de realizările multor unități din agricultura noastră socialistă. La rîndul său cercetarea științifică a fost capabilă să furnizeze noi soiuri și hibrizi. Astăzi 75% din suprafața cultivată cu grîu din țară se realizează pe baza unor soiuri românești, cca. 90% din suprafața cultivată cu porumb folosește hibrizi românești, 100% din suprafața cultivată cu floarea soarelui și orz etc. Producția de cereale și plante tehnice din România se realizează integral cu ajutorul tehnologiilor originale elaborate de către ICCPT Fundulea și stațiunile experimentale de profil, tehnologiile încorporînd în multe cazuri sugestii venite din producție.

Ca urmare a eforturilor financiare ale statului destinate celor 4 factori de producție (investițiile au crescut de la 600—700 milioane lei în 1950 la 20 miliarde în 1977), producția medie de grîu a țării a crescut relativ constant, în medie cu 63 kg/ha anual, adică exact în același ritm ca într-o țară cu o agricultură foarte intensivă — Anglia (diferența este dată de nivelul inițial : Anglia a pornit de la 3 500 kg/ha și a ajuns la 5000 kg/ha, România de la 1 000 și a ajuns în 1975 la 2 500 kg/ha).

Analiza sporului obținut demonstrează că producția a fost determinată în această perioadă în proporție de 67% de noile soiuri și tehnologii introduse, mersul vremii influențînd numai în proporție de 33% producția agricolă. În zona Bărăganului s-a înregistrat — datorită nivelului scăzut de la care s-a pornit, a condițiilor naturale favorabile, cel mai mare spor de producție din țară : în medie 90 kg/ha anual. În județele Călărași și Ialomița sporul de producție a fost de 120 kg/ha anual, adică de la 500 kg/ha media în 1955 la peste 3 500 kg/ha în 1975. Aportul științei prin soiuri și tehnologii a fost în această zonă cel mai mare din România (81%), ceea ce evidențiază aptitudinea deosebită a acestei părți a țării de a asimila noul

Relația între cantitatea de îngrășăminte folosită și producția de cereale obținute în diferite zone ale globului (după Peterburgskii, 1981)

Zona geografică	Doza de îngrășămînt (kg substanță activă/ha)	Producția de cereale *) (kg/ha)
Africa	12,8	969
Australia	23,5	1 335
America de Sud	31,3	1 629
Asia	34,6	1 746
Media mondială	**63,6**	**1 975**
R. P. Chineză	59,0	2 077
R. S. România **)	**121,7**	**3 000**
America Centrală	86,4	3 069
Europa	204,5	3 110
R.D.G.	352,9	3 223
Franța	269,1	3 443
S.U.A.	106,5	3 529
R. F. Germană	423,1	3 628
Japonia	430,5	5 232

*) Realizate în anul 1976.
**) Producția realizată în 1979 — la grîu, porumb și orz — anuarul statistic al R.S. România, 1980

din știința agricolă. În producția de porumb, creșterea medie în perioada 1965—1975 a fost de 140 kg/ha, în împrejurările favorabile generate de Congresul al IX-lea al partidului, prin generalizarea în producție a hibrizilor de porumb (creați și de institutul nostru), sporul fiind determinat în proporție de 71% de noii hibrizi și tehnologia modernă. În județele Călărași și Ialomița producția de porumb care era de 1 600 kg/ha în 1961 a ajuns la 5 600 kg/ha în 1975.

La floarea soarelui creșterea sistematică a producției începe de asemenea în 1965, în cadrul aceleiași orientări și după ce ICCPT Fundulea a introdus în România, înaintea tuturor celorlalte țări din lume, hibrizi și tehnologii noi la această cultură. Media pe țară la floarea soarelui a crescut de la sub 1000 kg/ha în 1965 la aproape 1 400 kg/ha în 1975, sporul fiind determinat în proporție de 76% de noii hibrizi și de tehnologie. Creșterea cea mai mare din țară se înregistrează tot în județele Călărași și Ialomița de la mai puțin de 700 kg/ha în 1958 la aproape 2000 kg/ha în 1978.

Producția de orz, care a stagnat în România interbelică la o medie în jurul a 1 100 kg/ha, a crescut lent, dublîndu-se în perioada 1955—1970. Un salt s-a înregistrat după introducerea în producție a solului Miraj. Producția altor specii de cereale și plante tehnice a înregistrat o dinamică similară.

Realitatea demonstrează că materialul biologic folosit în agricultura noastră are calități egale cu cel utilizat în țările cu producții mult mai mari la unitatea de suprafață, dar în timp ce, de pildă, în Olanda se obține în medie pe țară 90% din potențialul de producție al solurilor de grîu, în România se obține sub 50%. Această constatare demonstrează marile posibilități de sporire a producției agricole în țara noastră. Valorificarea lor presupune însă o îmbunătățire a stilului de muncă la toate nivelele, începînd cu muncitorii și mecanizatorii și mergînd pînă la organele de decizie și planificare.

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aprecia la închiderea lucrărilor Plenarei P.C.R. din 1—2 iunie dificultatea muncii în agricultură arătînd că aceasta poate fi considerată în unele împrejurări ca fiind mai mare decît în electronică. Dificultățile sporite ale agriculturii nu se leagă numai de imposibilitatea controlării tuturor parametrilor (ca în industrie) ci și de caracterul său complex datorat faptului că ea reprezintă un proces biologic. În legătură cu aceasta, marele agronom român Gh. Ionescu-Sișești observa cu subtilitate : „Pentru realizarea celui mai mare succes în agricultură... se cere o conlucrare egală a tuturor factorilor... rentabilitatea depinde de factorul cel mai nefavorabil". Realitatea practică demonstrează că tocmai aceasta este cauza care limitează producția agricolă. Dispunem în prezent de tehnologii valoroase, capabile să satisfacă orice exigențe dar acestea nu se aplică întotdeauna integral, de vină nefiind în toate cazurile slaba organizare, ci și un decalaj între necesități și posibilități. Imposibilitatea de a efectua lucrarea solului la vreme, o anumită întîrziere a semănatului peste epoca optimă, nerealizarea densităților recomandate, lipsa unei oarecare cantități de îngrășăminte (sau sortimentul adecvat al acestora), întîrzieri în tratarea cu insecticide sau erbicide, sînt tot atîția factori ce limitează producția obținută. Depășirea acestor dificultăți impune aprecierea realistă a posibilităților și stabilirea pe baza acestora a tehnologiilor adaptate condițiilor. Astfel, cercetarea poate furniza soluții de reducere a consumului de carburanți spre exemplu, se pot găsi soluții în funcție de disponibilul în acest domeniu, dar dacă aceștia lipsesc tocmai toamna, atunci cînd solul trebuie lucrat, o diminuare a producției va fi inevitabilă, după cum inevitabil va crește consumul de motorină în cazul lucrării solului iarna sau primăvara la umidități ridicate, fără a mai vorbi de deteriorarea solului (care reprezintă probabil răul cel mai mare, datorită caracterului său de durată). Este o realitate care nu poate fi negată dacă dorim să ocolim situații ca cele pe care le critica în trecut Ionescu-Sișești. „Programele evaluate în fiecare clipă sînt ca baghete care dau oamenilor o iluzie după care nu se ascunde o realitate... O lege este un plan de muncă... pentru societate. Dar nu e munca însăși".

O planificare realistă din vremea noastră trebuie să evite centralismul excesiv, înlocuind tot mai mult pîrghiile administrative cu cele economice, încurajînd inițiativa și spiritul de răspundere al celor ce lucrează în ferme. Noile măsuri vizînd dezvoltarea zootehniei printr-o concepție sănătoasă privind furajarea animalelor creează premise pentru a lichida situația paradoxală în care sistemul de agricultură adecvat zonelor de șes a fost extins în zonele de deal și submontane, cu randamente total nemulțumitoare, cu efecte grave asupra solurilor. Trebuie însă să fie aplicate așa cum au fost gîndite, fără exagerări care să conducă la încercarea de a transforma terenuri cu pante mari, supuse eroziunii în pajiști cultivate.

Rămînînd în sfera realităților de azi, nu pot fi ignorate unele dificultăți întîmpinate de fertilizare, adică penuria de materie primă pentru îngrășămintele fosfatice (rezervele mondiale sînt suficiente pentru cel mult 60 ani) și consumul energetic foarte ridicat cu care se obțin îngrășămintele cu azot, concretizate într-un preț tot mai ridicat al acestor substanțe fertilizante pe plan mondial (161—389%). Costul energetic al îngrășămintelor cu azot nu trebuie totuși să ne facă să uităm că ele sînt o măsură puternic antientropică. Pe baza rezultatelor obținute la ICCPT Fundulea s-a demonstrat că la fiecare unitate energetică consumată prin îngrășăminte se obțin în plus 1,9 unități energetice la fasole, 4,8 unități la sfecla de zahăr, 5,5 unități la porumb, 5,6—8,0 unități la grîu.

Este adevărat că în România sporurile ce se obțin pe seama fertilizării sînt încă foarte rentabile (1—2 tone cereale la hectar pe seama azotului cu o investiție de 430 lei și 300—600 kg/ha pe seama fosforului, cu o investiție de 300 lei), dar nu putem să nu ținem seama că în unele țări din Europa de vest lucrările se prezintă altfel : la o fertilizare moderată ($N_{100}P_{50}K_{50}$) se obține un spor de producție de 562,5 kg/ha cereale, iar costul îngrășămintelor reprezintă valoarea a 560 kg cereale. Este limpede că acestea se află la limita rentabilității și că îngrășămintele trebuie folosite în condiții care să asigure randamentul lor maxim. Cercetarea științifică românească a stabilit, folosind un material metodologic foarte evoluat, inclusiv metode izotopice, căi și metode de sporire a randamentului de utilizare a îngrășămintelor. Este necesar pe această linie să se treacă la generalizarea aplicării localizate a îngrășămintelor pe rînd, odată cu semănatul la culturile prășitoare (măsura ce economisește și carburantul necesar unei treceri cu tractorul), la aplicarea fracționată a îngrășămintelor cu azot.

În condițiile în care roca fosfatică devine tot mai rară și mai scumpă trebuie rediscutată livrarea ei ca atare agriculturii, în loc să fie transformată în superfosfați, formă în care coeficientul de utilizare este mult mai mare. Trebuie spus că știința nu dispune în prezent de o soluție pentru substituirea fosforului în agricultură, ceea ce face ca pe zi ce trece lipsa acestui element să devină mai acută, iar prețul fertilizării unui hectar — tot mai ridicat. Se impune deci a folosi cu maximă răspundere rezerva de fosfor pe care o avem, iar lipsa sulfului nu pare a fi un argument decisiv în această privință. Aplicarea unor soluții de desulfurare a combustibililor ar avea efecte deosebit de favorabile asupra sănătății populației, producției agricole, rezistenței metalelor cu coroziune și ar elimina probabil necesitatea importului de sulf, (așa cum s-au petrecut lucrurile în S.U.A.).

Un alt factor capabil să conducă la valorificarea cu eficiență maximă a îngrășămintelor îl reprezintă precizarea și respectarea unor asolamente raționale, în care leguminoasele (ce nu consumă îngrășăminte cu azot, ci dimpotrivă îmbogățesc solul în acest element) să aibă ponderea cuvenită. În fine, trebuie avută în vedere utilizarea în fertilizare a îngrășămintelor organice. Utilizarea în agricultură a tuturor deșeurilor vegetale animale, orășenești, industriale ar avea ca efect :

— purificarea mediului ambiant de aceste gunoaie foarte poluante ;

— conservarea potențialului de fertilitate al solului ;

— rezolvarea integrală a fertilizării cu potasiu și microelemente (cu unele excepții în cazul zincului) ;

— producerea a 300.000 tone biogaz pe an (în cazul compostării anaerobe) ;

— un aport direct de 45 kg/ha azot și 15 kg/ha fosfor, cu perspectivă de a crește la 75 kg/ha azot și 20 kg/ha fosfor în 1985, la aceasta adăugîndu-se încă 20 kg/ha azot provenit din intensificarea fixării acestui element de către bacterii.

În ultimii ani au fost luate unele măsuri pentru a se trece de la o fertilizare pur minerală la faza superioară a fertilizării organo-minerale, capabilă de producții sporite cu consum energetic redus și în condițiile sporirii fertilității solurilor. Trebuie însă spus că aceste măsuri sînt cu totul insuficiente de vreme ce nu se planifică măcar cantitățile de combustibil necesar transportului acestor îngrășăminte. Pentru a se generaliza metoda se cer proiectate și produse utilaje atît pentru compostare, cît și pentru administrarea în cîmp a îngrășămintelor organice compostate sau proaspete, precum și un efort organizatoric corespunzător.

Agricultura modernă utilizează așadar, importante mijloace, consumă cantități de energie mari. Această constatare impune

dr. doc. Cristian HERA
directorul Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice — Fundulea

dr. L. GHINEA
cercetător științific principal

(Continuare în pag. 19)

Realizarea la termen a parametrilor proiectați

EFORTUL făcut de țara noastră pentru realizarea unor ample programe de investiții se concretizează, an de an, în punerea în funcțiune a numeroase obiective economice noi, care sporesc potențialul productiv al fiecărei ramuri, al economiei naționale în ansamblu. În acest sens, este suficient să amintim numai faptul că în cincinalul trecut au fost date în exploatare peste 2 800 capacități noi de producție industrială și agrozootehnică, iar în actualul cincinal vor fi construite peste 1 200 capacități industriale și vor fi modernizate circa 1 100 întreprinderi, în timp ce în agricultură se vor crea 375 de noi capacități, precum și numeroase obiective economice, științifice, sociale și culturale.

În aceste condiții, realizarea în termene cît mai scurte a indicatorilor tehnico-economici proiectați la capacitățile puse în funcțiune este una din sarcinile deosebit de importante, întrucît de aceasta depinde obținerea efectelor economice scontate de pe urma fondurilor avansate de societate și, în ultimă instanță, dezvoltarea economiei naționale și creșterea pe această bază a venitului național și a nivelului de trai al întregului popor.

Ce reflectă o analiză

LA SFÎRȘITUL anului trecut, ca urmare a mobilizării susținute a eforturilor colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderile constructoare de mașini, a colaborării mai bune cu constructorii și montorii de utilaje, din cele peste 140 de capacități de producție prevăzute a intra în funcțiune în această ramură (integral sau parțial), peste 116 și-au realizat în întregime parametrii proiectați. Cu toate acestea, un număr de 24 capacități din competența de aprobare a Consiliului de Stat nu-și realizează integral parametrii aprobați. Dacă numeric capacitățile cu parametrii nerealizați reprezentau numai 6% din capacitățile date în exploatare în 1981, — integral sau parțial — totuși, acestea au diminuat realizările ministerului cu o producție de peste 6 miliarde de lei. O situație similară s-a înregistrat și la 31 martie a.c., cînd pe ansamblul industriei construcțiilor de mașini existau 22 capacități de producție industrială cu parametrii nerealizați.

Analizele efectuate asupra cauzelor nerealizării la termenele aprobate a parametrilor tehnico-economici aprobați au scos în evidență faptul că există neajunsuri în fundamentarea necesității realizării unor capacități de producție, în pregătirea și exploatarea obiectivelor de investiții puse în funcțiune. În acest sens este de menționat situația existentă la Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, care, la 31 martie 1982, nu realizase indicatorii aprobați la 3 capacități pentru care producția era destinată consumului intern.

La două din acestea — capacitatea de piese turnate din fontă și capacitatea de piese turnate din oțel — nerealizarea producției proiectate s-a datorat în principal neasigurării cu comenzi și contracte a producției în structura proiectată, precum și introducerii în fabricație de noi produse față de prevederile documentației tehnico-economice aprobate (noi tipuri de motoare Diesel de tracțiune și motoare navale), fără ca factorii răspunzători să analizeze operativ și în amănunt cauzele care au condus la această situație pentru a se lua măsuri corespunzătoare.

Pentru îmbunătățirea activității în domeniul realizării parametrilor proiectați trebuie să se acționeze cu prioritate în direcția :

- amplificării preocupărilor beneficiarilor și constructorilor pentru executarea și terminarea pînă la punerea în funcțiune a capacităților de producție — a tuturor obiectelor și lucrărilor prevăzute în documentațiile tehnico-economice, precum și pentru asigurarea și pregătirea cadrelor necesare exploatării noilor capacități ;

- asigurării ritmice și în cantități suficiente și de calitate corespunzătoare a unor subansamble, materii prime, materiale și piese de schimb ;

- actualizării operative a indicatorilor aprobați la capacitățile la care au intervenit modificări obiective determinate de schimbarea structurii sortimentale a producției, actualizarea unor prețuri la materii prime, materiale, combustibili etc., majorări de retribuții ale personalului angajat etc.

Normative de execuție adaptate specificului fiecărui obiectiv

ÎNTRUCÎT stabilirea duratelor de realizare a parametrilor proiectați are mai mult un caracter apreciativ, considerăm necesar ca, în funcție de caracterul obiectivului de investiții, **să se elaboreze normative de durată care să țină seama de ramura din care face parte investiția,** de faptul dacă s-au mai realizat sau nu în țară asemenea capacități, dacă investiția reprezintă o dezvoltare a unor capacități existente etc. În acest sens apreciem că s-ar putea stabili durate diferențiate de atingere a parametrilor proiectați la noile capacități de producție în funcție de competența de aprobare a investițiilor, specificul ramurii din care face parte (construcții de mașini, chimie, metalurgie etc.), de faptul dacă obiectivul de investiții reprezintă o dezvoltare a unei capacități existente sau se realizează pentru prima oară în țară. De asemenea, dat fiind faptul că la o serie de obiective de investiții producția destinată exportului capătă o amploare din ce în ce mai mare, este necesar ca graficul de realizare a parametrilor proiectați să cuprindă în plus și indicatori referitori la : modul de realizare a producției destinate exportului, a cursului de revenire brut și net și a aportului net valutar.

Dată fiind importantă majoră a respectării duratelor de realizare a parametrilor proiectați se impune din partea tuturor factorilor care concură la realizarea obiectivelor de investiții **să analizeze preventiv și în toată perioada aprobată de atingere a parametrilor, modul de respectare a nivelelor prevăzute în graficele anexă la documentație, propunînd măsuri operative pentru realizarea acestora.** În acest sens considerăm necesar ca anexa nr. 7 la „Normele tehnice nr. 4 b" elaborate de Direcția Centrală de Statistică pentru completarea dărilor de seamă statistice de stat privind realizarea indicatorilor tehnico-economici aprobați la capacitățile de producție industriale noi puse în funcțiune **să se întocmească în toate cazurile în care nu s-au atins parametrii proiectați în termen de 12 luni de la expirarea duratelor aprobate și nu numai pentru situațiile în care s-a ajuns la concluzia că parametrii aprobați inițial nu pot fi realizați ;** aceasta ar da posibilitatea cunoașterii în amănunt a cauzelor și răspunderilor ce revin factorilor care au concurat la nerealizarea indicatorilor tehnico-economici aprobați, în vederea luării de măsuri operative pentru înlăturarea deficiențelor care au condus la aceste rezultate. De asemenea, o problemă deosebit de importantă, care se cere a fi tratată cu toată atenția la nivelul factorilor implicați în realizarea parametrilor proiectați, este aceea de **a mări gradul de fundamentare a necesității și oportunității noilor obiective de investiții, încă din stadiul de proiectare,** analiză care să țină seama de evoluția în timp a cererilor beneficiarilor.

Marcel ANGHEL
Banca de Investiții

Opinii

Apropierea activităților funcționale de compartimentele de producție

● Autoconducerea și procesele de autoreglare la nivelul subunităților ● De la conceptul de aprovizionare la cel de asigurare, bună gospodărire și valorificare superioară a resurselor materiale ● Mecanismul unei răspunderi colective și individuale

DEZVOLTAREA democrației socialiste, a autoconducerii muncitorești, iar în cadrul acestora promovarea pe scară largă a muncii și conducerii colective în cadrul unităților economice, lărgirea și aprofundarea formelor de participare a personalului muncitor la procesul de conducere reprezintă un principiu de bază al politicii partidului în actuala etapă a construcției socialiste în țara noastră și își găsesc un tot mai amplu și detaliat cadru normativ în legislația economică și de organizare.

Cadrul organizatoric propriu al autoconducerii muncitorești trebuie să permită punerea în valoare a întregului potențial de îndemînare și inteligență al forței de muncă, să sporească acest potențial, în vederea utilizării superioare a tuturor resurselor pentru dezvoltarea intensivă a fiecărei unități și a economiei în ansamblu.

Conducerea eficientă a proceselor de producție, deci și autoconducerea — indiferent de metodele și tehnicile utilizate — reclamă **forme de organizare care să asigure valorificarea la un nivel înalt a potențialului unităților,** ceea ce înseamnă și **o apropiere reală a conducerii de locurile de muncă direct productive** (individuale și colective) susceptibile de organizare. Tocmai din această apropiere se produce bogăția de idei și multitudinea de acțiuni prin care autoconducerea își realizează obiectivele. În fond, **autoconducerea muncitorească trebuie să aducă cu sine și energia eforturilor grupului productiv, în direcția realizării calitative și cantitative a obiectivelor propuse, imprimînd o apropiere mai fermă a structurilor formale de cele informale.**

Unitățile economice cu personalitate juridică, indiferent de mărime, se constituie ca **mecanisme economico-productive cu autoreglare.** Autoconducerea muncitorească trebuie să adîncească într-o măsură tot mai mare **funcționarea proceselor de autoreglare la nivelul grupurilor productive** — sectoare, secții, ateliere, formații de lucru — ca o condiție esențială a valorificării întregului potențial productiv. Prin asigurarea proceselor de autoreglare la nivelul subunităților nu preconizăm numai o descongestionare a fluxului ascendent-descendent de informații, satisfăcînd principii de ergonomie ale conducerii întreprinderii, dar realizăm o latură a autoconducerii, punînd spre soluționare colectivelor de oameni ai muncii problemele care se ridică din însăși activitatea lor. Acest lucru presupune nu numai o **apropiere** a compartimentelor funcționale ale întreprinderii de subunitățile productive, ci pur și simplu **integrarea compartimentului funcțional în întreaga problematică a producției,** în scopul perfecționării continue a fluxului productiv.

Evident, în fiecare unitate economică s-au cristalizat anumite raporturi între funcțional, producție și conducere, raporturi care subzistă chiar dacă deseori nu sînt conforme cu regulamentul de organizare și funcționare.

Un lucru este cert: nu pot fi echivalente cu integrarea pe care o avem în vedere vizitarea (de rutină sau inopinată) a secțiilor de producție, munca o zi pe săptămînă în producție etc. Muncitorii lucrează în secție — deci numai acolo putem asigura creșterea calității forței de muncă; materialele se consumă în secție — acolo putem urmări cum sînt gospodărite; invențiile, inovațiile și raționalizările trebuie utilizate în secțiile de producție, de multe ori secția este și izvorul de unde ele vin (dar s-a dovedit mai dificil să le aplici decît să le descoperi); corelarea producției cu nivelul resurselor, folosirea înlocuitorilor, aplicarea cercetării operaționale, a analizei valorii etc. sînt realități care trebuie să-și găsească permanent locul în secțiile de producție.

Tot o realitate sînt prevederile Legii nr. 5/1978 care, prin îmbunătățirile aduse în noua redactare, dau adunărilor generale ale oamenilor muncii competența de a modifica profilul de fabricație și structura organizatorică, de a aproba scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe și declasarea bunurilor materiale, de a stabili măsuri privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, de a decide asupra numărului de personal necesar realizării planului, asupra repartizării lui și asupra utilizării fondului de retribuire. Toate acestea, accentuînd conținutul real al autogestiunii muncitorești, impun **o responsabilitate economico-financiară ale cărei cerințe ne apropie, vrînd-nevrînd, de producție,** de integrarea compartimentelor funcționale în problemele direct din producție, locul în care de fapt se realizează aceste cerințe.

Prin concepția modelului prezentat în schemă încercăm o fundamentare a **integrării procesului de aprovizionare tehnico-materială în responsabilitatea unui grup productiv din cadrul întreprinderii** (vezi fig. din pag. 16).

Pornind de la faptul că aprovizionarea — avînd ca sarcină fundamentală asigurarea cu resurse materiale necesare procesului de producție — este o componentă a funcției comerciale, funcție responsabilă de întreaga mișcare a bunurilor materiale din întreprindere, căreia procesul de aprovizionare îi permite să-și realizeze cealaltă sarcină importantă, privind desfacerea conform planului a produselor realizate. Putem sesiza un raport cauză-efect privind fluxul material; lipsa de resurse duce la nerealizarea programului de desfacere. Acest raport este totuși indirect, implicînd și un alt factor responsabil, care nu numai că trebuie **să asigure un program de producție corelat cu nivelul resurselor materiale,** ci în plus **să sporească gradul de folosire a acestora.** Raportul direct cauză-efect este omis în modelul prezentat, prin **transferarea de responsabilitate operativă la grupul productiv.**

Toate organismele actuale, care stabilesc structura organizatorică a unităților economice, nu reflectă raporturi directe ale funcției comerciale cu fluxul de producție. Dacă activitatea de aprovizionare la nivelul întreprinderii este subordonată conducerii acesteia și — funcțional — forului ierarhic de specialitate, prin care se asigură resursele materiale alocate prin planul național unic, este firesc **să defalcăm aceste resurse pe grupuri productive** (secții și sectoare) **și să le transferăm acestora sarcina asigurării lor.**

Insuficienta inițiativă tehnică, tehnologică și organizatorică a unor unități în adaptarea la cerințele folosirii cît mai gospodărești și economisirii resurselor materiale face să se aglomereze fluxul de informații ascendente, fiind mai lesnicioasă solicitarea de materiale decît măsurile de economisire a lor — deși varietatea metodelor de economisire este încă neepuizabilă și poate oferi oamenilor muncii din producție ample posibilități de intervenție și afirmare. Aceste situații reclamă cu insistență realizarea în fapt a procesului de integrare. Cerințele privind utilizarea resurselor sînt ferm precizate în Legea nr. 14/1971 (modificată prin Legea nr. 11/1980), iar întreg fluxul de materiale este supravegheat de către unitățile bancare, care au sarcina de a nu aviza decontări de materiale dacă acestea nu provin de la furnizorii care le au în nomenclatura de producție.

O trăsătură clară a modelului prezentat este aceea că **autogestiunea grupului productiv nu se referă numai la bunurile încredințate, ci se extinde și la resursele alocate** în strictă concordanță cu cifrele de plan. Obiectivul urmărit fiind **buna gospodărire a resurselor,** în cadrul grupului se va pune problema găsirii celor mai eficiente modalități de valorificare a deșeurilor rezultate din procesul tehnologic. Acest impact cu necesitatea apropie grupul productiv de realitatea existenței unor limite în sfera alocării resurselor. O asemenea situație declanșează circuitele de autoreglare impuse, orientînd eforturile personalului muncitor din secție spre găsirea și utilizarea înlocuitorilor, legînd strîns

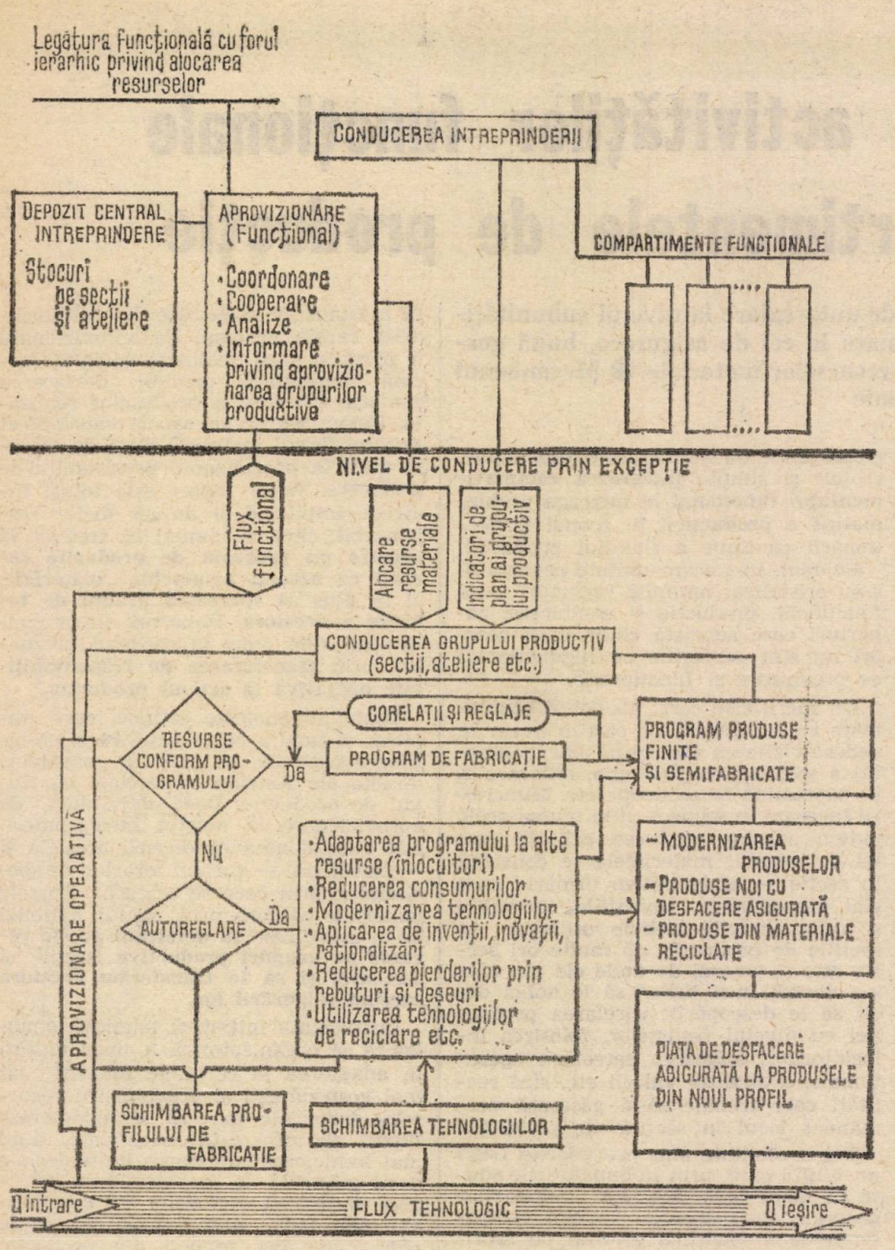

aprovizionarea de interesul declanșat al grupului, în scopul realizării integrale a programului de producție — integrarea căpătînd un aspect firesc.

Modelul pune în evidență și alte mecanisme de autoreglare, ca: reducerea normelor de consum, evitarea pierderilor și rebuturilor, aplicarea operativă în producție a invențiilor, inovațiilor, raționalizărilor, a tehnologiilor noi etc., care vor solicita accentuarea laturii creative a procesului de muncă din partea întregului personal care face parte din grupul productiv.

Funcționarea procesului de aprovizionare în forma preconizată, în cadrul grupurilor productive, ar fi asigurată de sistemul de **dublă subordonare** al persoanei responsabile de această activitate. În cadrul formelor actuale de organizare, activitatea de aprovizionare are două laturi: cea **funcțională** — care constă în toate operațiile care se finalizează cu încheierea contractelor economice și cea **operativă** — care constă în aprovizionarea efectivă cu materiale, pe baza contractelor și comenzilor. De obicei, personalul din cadrul compartimentului le realizează pe ambele, pe grupe de materiale, rareori pe secții de producție. Trecerea activității operative de aprovizionare în responsabilitatea grupului productiv nu ar afecta prea mult repartizarea personalului pe grupe de materiale; secțiile, prin profilul lor de fabricație, utilizează o nomenclatură limitată de resurse, furnizorii lor fiind, mai mult sau mai puțin, bine definiți și constanți. Pentru nomenclaturi comune mai multor secții se pot asigura cooperări operative.

Dubla subordonare obligă la legături funcționale privind redistribuirile, dar mai ales la un plus de responsabilitate în fundamentarea planului de aprovizionare, prin sporul de interes al grupului productiv. Se poate prevedea o anihilare a factorilor creatori de stocuri supranormative și fără mișcare. Latura funcțională a procesului de aprovizionare va urmări repartizarea echitabilă a resurselor pe secții și sectoare, organizarea cooperării în procesul de aprovizionare, controlînd fluxul de intrări prin depozitul central. În fapt, printr-un sistem de diviziune a muncii, compartimentul aprovizionare din cadrul întreprinderii va desfășura activitatea documentară a întregului proces.

Dispersarea propusă a unei activități funcționale poate fi criticabilă la prima vedere, dar cred că în nici un caz nu ar genera efecte defavorabile. Cred că prin activizarea comisiei pentru aprovizionare, desfacere, export-import a C.O.M., aceasta se va putea afirma și ca un organism de cooperare și coordonare a activității dispersate.

Extinderea responsabilității privind gospodărirea resurselor materiale la nivelul fiecărui om al muncii va determina găsirea și altor soluții corespunzătoare. Una dintre acestea ar fi folosirea sistemului sarcinilor de serviciu, care să nominalizeze răspunderile ce decurg din aplicarea noii organizări. Desigur că stabilirea de sarcini nu va fi ușoară, fiind vorba de un efort suplimentar din partea personalului de conducere și tehnic din cadrul secției, pentru o permanentă punere în acord a procesului tehnologic cu nivelul resurselor. (Este mai lesne să justifici prin lipsa materialelor orice lacună din procesul tehnologic, chiar și risipa, decît să găsești soluții de adaptare, prevăzînd din timp și evitînd toate pierderile!)

Pornind de la principiul fundamental al autogestiunii economico-financiare în contextul autoconducerii muncitorești — **răspunderea colectivă asupra bunei gospodăriri a mijloacelor materiale și bănești, încredințate de societate,** trebuie în mod firesc să asigurăm **delegarea responsabilității de gestiune,** în primul rînd pe grupuri productive și de aici pe fiecare lucrător. Orice neglijență în buna gospodărire a obiectelor muncii afectează pe fiecare om al muncii în parte, ca și întregul colectiv. Privind lucrurile din acest punct de vedere, modelul în ansamblu, prin procesul de autoreglare, apropie ferm interesele membrilor grupurilor strict productive de imperativele economisirii. El poate constitui o bază de colaborare a întregului personal în scopul comun al depășirii situațiilor critice, creînd noi posibilități de afirmare și de satisfacție profesională.

Dacă adunările generale aprobă modificarea profilului de fabricație, această modificare va fi rezultatul cunoașterii unor necesități legate de resursele ce pot fi asigurate și de posibilitățile de desfacere, de imperativul modernizării și diversificării producției.

Deși în cele de mai sus am avut în vedere integrarea în producție numai a activității de aprovizionare, cred că **și alte compartimente și activități au posibilități similare.** Este suficient să amintim că în Legea nr. 57/1974 apare funcția de **contabil șef de secție,** care este însă destul de rar utilizată, preferîndu-se concentrarea activității financiar-contabile la nivelul întreprinderii. Existența la secții a contabilului-șef (mai potrivită ar fi denumirea de economist-șef) ar avea o însemnătate de prim rol nu numai în ce privește latura de tehnică financiar-contabilă a întocmirii și urmăririi bugetului de venituri și cheltuieli și elementele de autogestiune la nivelul compartimentelor de producție, dar și — ca o bază pentru aceasta — în **formarea și ridicarea conștiinței economice a muncitorilor, a conducătorilor formațiilor de lucru și ai proceselor de producție.**

Eugen HANCĂ
Suceava

Corelația între producția fizică și valorică în procesul îndeplinirii planului

Articolul din acest număr își propune să răspundă la întrebarea de ce, uneori, în procesul îndeplinirii planului, apar necorelări între producția fizică și producția valorică și care sînt modalitățile de prevenire sau de înlăturare a acestor necorelări.

În cuvîntările secretarului general al partidului nostru, în alte documente de partid s-a subliniat adeseori necesitatea realizării planului concomitent la producția fizică și la producția valorică — respectiv la producția netă și la producția marfă vîndută și încasată. O asemenea cerință esențială este pe deplin justificată dacă avem în vedere caracterul planificat al economiei noastre. Planul constituie un tot unitar, iar realizarea lui trebuie asigurată la toți indicatorii, respectîndu-se astfel cerințele generate de interdependențele existente în circuitul economic.

Realizarea în egală măsură a planului producției fizice și a celei valorice (producția netă) — aspect asupra căruia ne vom opri cu deosebire în cele ce urmează — se impune asigurată cu atît mai mult în condițiile acțiunii noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducere, pe autogestiune și autofinanțare, implicînd, deci, atribuții și responsabilități sporite ale unităților economice, industriale în procesul de îndeplinire a prevederilor. Cu o contribuție sporită în elaborarea planului de producție, asigurînd fundamentarea prevederilor sale și inițierea unor acțiuni și măsuri cu termene și responsabilități concrete pentru înfăptuirea sarcinilor, unitățile și centralele industriale sînt în mod nemijlocit răspunzătoare de îndeplinirea tuturor obiectivelor stabilite. Ele trebuie să desfășoare o perseverentă activitate de cunoaștere în detaliu a felului în care se realizează sarcinile, a corelațiilor dintre ele, pe întreaga filieră a procesului de producție, intervenind prompt, cu măsurile cele mai potrivite, pentru prevenirea și înlăturarea neajunsurilor. Practic, în fiecare moment al procesului de producție trebuie asigurate echilibrul și corelațiile necesare — respectiv între producția fizică și valorică, — o bună funcționare a unității ca verigă în lanțul complex al reproducției lărgite. Numai astfel prin echilibrul între planul fizic și valoric, pot funcționa autoconducerea, autofinanțarea și autogestiunea.

Să ne referim însă, în mod concret, la conținutul corelației urmărite. Așa cum este cunoscut, în prezent, prevederile de plan conțin atît indicatori fizici cît și valorici, respectiv producția fizică și cea netă. Exprimarea producției în unități fizice este imperios necesară în primul rînd pentru urmărirea corectă a executării valorilor de întrebuințare necesare consumului productiv sau individual. Totodată, aceasta asigură posibilitatea realizării de comparații pe plan național și internațional, dar ea nu permite să fie însumate produse eterogene și nici activități eterogene. Deci, cu ajutorul indicatorilor fizici nu se poate exprima — sintetic, desigur — activitatea unei întreprinderi, nu se pot realiza comparații cu alte întreprinderi în cazul în care diferă nomenclatorul de fabricație. Ca urmare, metoda valorică — respectiv indicatorii valorici, indispensabili procesului de conducere și planificare a economiei în condițiile acțiunii legii valorii — este în prezent singura metodă cu caracter general; prin intermediul prețului, toate categoriile de produse și toate genurile de activități pot fi însumate și comparate în timp și în spațiu; de asemenea, indicatorii valorici permit sesizarea diferențelor calitative (prin intermediul prețului) și calcularea unor indicatori sintetici la scara economiei.

Așa cum este cunoscut, chiar în condițiile economiei socialiste pot să apară un șir de contradicții între valoare și valoare de întrebuințare, fapt ce aduce după sine dereglări între producția fizică și cea valorică — care îmbracă diferite forme, avînd în vedere instrumentele cu care se operează în conducerea și planificarea economiei naționale, ca și dialectica intereselor micro și macroeconomice.

Dacă ne referim la instrumentele și tehnicile operaționale este de menționat că pozițiile prevăzute în planul unei întreprinderi se pot împărți în: sortimente simple (care coincid cu un anume produs) și sortimente complexe (care se compun din mai multe produse). În același sens amintim categoriile produse nominalizate în plan și produse nenominalizate, care figurează ca poziții globale (cantitativ și valoric sau numai valoric). Alte categorii cu care se operează sînt : sortimente cuprinse în planul național unic și sortimente detaliate în planul departamental (inclusiv cele cuprinse în planul întreprinderilor). O altă precizare care se impune constă în aceea că indicatorii de plan pot fi divizați și în indicatori obligatorii de plan (cum este realizarea planului pe sortimente) și indicatori de plan derivați, a căror realizare nu este consemnată ca sarcină de plan (cum este structura producției).

Realizarea corelației între producția netă și producția fizică impune corelarea judicioasă pe toate treptele activității a tuturor acestor grupe și categorii de indicatori. În fapt, dereglările care pot să apară între indicatorii fizici și cei valorici ai producției în procesul îndeplinirii planului pot fi localizate anteplan, adică în modul de elaborare a planului, sau postplan, adică decurgînd din fenomene care apar în cursul execuției planului. O cauză des întîlnită a dereglărilor anteplan constă în aceea că la o serie de întreprinderi — la data elaborării planului — o parte a producției rămîne neacoperită cu contracte cu beneficiarii. Aceasta face ca, în situațiile respective, în plan să se prevadă valoric sau/și fizic sortimente complexe pe baza experienței și să se facă o anumită aprovizionare cu materiale tocmai în aceste condiții. Ulterior, precizîndu-se sortimentele sau beneficiarii, apar stocuri peste și/sau sub necesarul de materiale și se produc deplasări structurale ale producției, ceea ce creează discordanțe între indicatorii fizici și valorici. Este evident că tocmai întreprinderile și centralele industriale, respectînd prevederile legii, asigurînd o bună pregătire a fabricației, sînt cele dintîi chemate să înlăture asemenea inadvertențe.

Pe de altă parte, dereglările posibile după elaborarea planului își au deseori sursa fie în cauze interne legate de anume interese ale întreprinderii (care acordă prioritate indicatorilor valorici), fie în cauze externe legate de modificările cerute de organele de resort (modificări de indicatori valorici fără să se modifice și cei fizici sau invers). Totodată, în condițiile în care aprecierea rezultatelor și acordarea stimulentelor în unități este legată mai mult de indicatorii valorici (producția netă, cheltuieli la 1 000 lei producție, beneficii etc.), întreprinderile tind să acorde prioritate realizării planului valoric, determinînd — în anumite limite — deplasări structurale care să le permită neglijarea realizării planului fizic la acele sortimente care le „dezavantajează".

Pentru soluționarea unor asemenea necorelări se folosesc diferite pîrghii. Ele sînt bazate pe necesitatea îmbinării armonioase a intereselor concrete ale unităților, cu cele ale economiei în ansamblul ei, pe cerința de a prevala aceste ultime interese în fața unor „argumente" ale întreprinderilor ce exprimă cel mai adesea obiective înguste, momentane, limitate.

În condițiile complexului de interferențe din economia națională, asemenea practici dăunează însăși activității întreprinderilor unde ele sînt promovate, unde ele se vădesc. De exemplu, la întreprinderile bucureștene „Timpuri Noi", „23 August" și I.M.U.A.B., în cursul anilor 1980 și 1981, necorelarea între valoarea producției fizice planificate și cea a producției marfă exprimată în prețuri de producție — necorelare determinată de motive de genul celor expuse mai sus — s-a manifestat direct în diminuarea unor posibilități de autofinanțare prin plata unor penalizări provocate de neîndepliniri sortimentale, a unor dobînzi penalizatoare ; totodată, au apărut dezechilibre între încasări și plăți, iar stabilirea judicioasă a necesarului de mijloace circulante a avut de suferit. Situațiile de acest fel întîlnite, din păcate, și în alte unități industriale, constituie un argument în plus pentru ca la unitățile respective, printr-o activitate superior organizată, fundamentată și ritmic desfășurată, planul să fie îndeplinit la toți indicatorii.

Ca pîrghii de acțiune în acest cadru menționăm contractele economice ; penalizările legale pentru nerespectarea întocmai a acestora ar trebui să depășească „avantajele" pe care le prezintă nerealizările amintite. Pe de altă parte, aprecierea activității unei unități ar trebui să se facă și în funcție de gradul de realizare a contractelor. Menționăm, totodată, pîrghia prețurilor, asigurîndu-se, încă din etapa de plan, corelarea strictă a producției nete cu cea fizică, corelație care trebuie menținută pe întreg parcursul realizării prevederilor. Subliniem, de asemenea, cerința realizării unui calcul judicios al ratei rentabilității, asigurarea din vreme, așa cum de altfel prevede legea, a nominalizărilor de plan etc. Trebuie spus că în condițiile noului mecanism economico-financiar asemenea procese au căpătat un grad tot mai înalt de materializare, în unități fiind deplasat în mod substanțial accentul pe urmărirea fizică a producției pe fiecare sortiment.

prof. dr. Al. GHEORGHIU

Industria informatică şi informatica funcţională

I. Caracterul industrial al informaticii

ÎN ceea ce priveşte caracterul industrial al informaticii, chestiune larg dezbătută, problema poate fi rezolvată numai dacă acceptăm o definire a industriei corespunzătoare realităţilor secolului XX.

În secolul trecut, ca urmare a primei revoluţii industriale, Karl Marx analiza cu mare atenţie industria şi maşinismul în lumina legii concordanţei dintre forţele productive şi relaţiile de producţie. În anul 1847 Marx scria : „Maşina este o concentrare de unelte de muncă..." [1]) şi explicita dezvoltarea maşinii în modul următor : „Unelte simple, acumulare de unelte, unelte compuse, unelte compuse acţionate de un singur motor manual, de către om, unelte acţionate prin forţe naturale, maşina, sistem de maşini avînd un singur motor, sistem de maşini avînd ca motor un automat, — iată evoluţia maşinilor". [2])

Succesiunea înregistrată şi prevăzută de Marx cuprinde şi automatizarea însă în mod evident o automatizare motoare, mecanică. Această succesiune trebuie s-o completăm **astăzi** cu automatizarea cablată, automatizarea programată, automatizarea cu inteligenţă artificială, apoi cu automatizarea prelucrării informaţiei şi a activităţii de concepţie şi proiectare constructivă şi tehnologică. Substratul acestor extinderi succesive ale automatizării este asigurat de electronică şi informatică. Sîntem într-un plin proces de transformare a industriei datorită microelectronicii şi informaticii.

Dispozitivele microelectronice şi programele informatice sînt **unelte** de tip nou în viaţa societăţii umane, la fel de importante, la scară istorică, ca uneltele de piatră şi de fier. Cu aceste unelte se realizează un alt fel de maşini, calculatoare electronice şi pachete de programe, sisteme informatice şi sisteme expert.

Toate acestea duc la o nouă schimbare **calitativă** a forţelor de producţie ale societăţii, fenomen pe care Marx nu avea cum să-l cunoască, dar pe care l-a intuit într-o anumită măsură, după cum am văzut. Industria, datorită noilor tipuri de echipamente electronice şi informatice este astăzi mai largă şi se lărgeşte continuu, atît din punct de vedere al mijloacelor pe care le utilizează cît şi al sferei ei de aplicaţie.

Se ştie că în definirea, devenită clasică, a industriei, ea este considerată ca domeniul de activitate care prelucrează resurse naturale şi le transformă în produse şi servicii. [3]) Industria nu prelucrează astăzi numai resurse naturale şi materii prime ci şi informaţie, iar **prelucrarea informatică a informaţiei ca un proces continuu sau repetitiv este o activitate de tip industrial.**

Este recunoscut oare acest lucru şi dacă nu, avem dreptul să susţinem această afirmaţie ?

În legislaţia noastră există o serie de prevederi în acest sens. Astfel, Decretul 499/1973 reglementează activitatea în domeniul informaticii, existenţa legalizată a unităţilor de informatică iar alte prevederi ale legii privesc meseriile şi posturile specifice informaticii, de analişti, programatori, ingineri de sistem, operatori etc.

De asemenea, dacă cheltuielile cu informatica ale întreprinderilor şi unităţilor socialiste erau considerate în anii 1974—1977 drept cheltuieli administrativ-gospodăreşti, după anul 1977 unele cheltuieli privind consumul de materiale şi energie pentru prelucrarea automată a datelor au fost trecute în cadrul cheltuielilor generale ale întreprinderii, iar din anul 1978 Ministerul Finanţelor stabileşte scoaterea din capitolul administrativ-gospodăresc a cheltuielilor cu informatica, în general, şi trecerea lor la cheltuieli generale de producţie ale întreprinderii. Este demn de menţionat că în „Regulile de bază pentru planificarea, evidenţa şi calcularea costurilor..." elaborate şi transmise de Ministerul Finanţelor, Comitetul de Stat al Planificării, Direcţia Centrală de Statistică şi Comitetul de Stat pentru Preţuri (1980) la capitolul 20 „cheltuieli de interes general" din cadrul „Cheltuielilor generale ale întreprinderii", la pct. 20.10 sînt cuprinse în mod explicit „cheltuieli pentru prelucrarea mecanizată şi automată a informaţiilor" care se referă la proiectare, programare, implementare, amortizare echipamente de calcul, materiale consumabile, retribuţii şi plata activităţilor efectuate de centre de calcul teritoriale sau alte centre de calcul cu gestiune economică.

Trebuie să mai observăm că aceste cheltuieli sînt cheltuieli indirecte de producţie într-o întreprindere. În anul 1981 volumul total al acestor cheltuieli şi care, de fapt, reprezintă producţia informatică a unităţilor de calcul din întreprinderile ţării a fost de circa 3 miliarde de lei. Dacă adăugăm şi producţia Institutului central pentru conducere şi informatică ne apropiem de o producţie informatică de circa 4 miliarde lei la nivelul anului 1981. O parte din această valoare este recunoscută ca producţie directă, iar alta drept cheltuieli indirecte. În ambele cazuri însă activităţile de informatică sînt considerate parte din ramura **serviciilor** conform legislaţiei în vigoare. În formularul dării de seamă statistice pentru prestările de servicii, alături de **servicii cu caracter industrial,** informatica o găsim într-un capitol IV **„servicii cu caracter tehnico-ştiinţific şi de informatică".** Un alt capitol al serviciilor care ne interesează este acela al „serviciilor de poştă, telecomunicaţii, radioteleviziune şi publicitate" care se încadrează de asemenea în marea ramură a informaţiei.

Vom observa însă că lucrările de artă fotografică, confecţiile de îmbrăcăminte, încălţăminte şi obiecte de uz gospodăresc pe bază de comandă şi altele, întrucît se efectuează cu utilaje sau chiar manual sînt încadrate la servicii cu caracter industrial. În schimb, serviciile utilizînd echipamentele cele mai complexe ale tehnicii moderne, calculatoarele electronice, nu sînt considerate a avea un caracter industrial !

Cu toate acestea, recunoaşterea informaticii drept o ramură a economiei îşi croieşte drum. Într-un formular recent de dare de seamă statistică referitor la planul forţelor de muncă şi retribuire a muncii, informatica este încadrată la alte ramuri ale economiei, totuşi în mod distinct (codul 98) alături de presă şi cinematografie (codul 97), gospodărirea apelor (codul 99) şi alte activităţi (codul 100). Mai mult chiar, în sensul pozitiv urmărit de noi, în nomenclatorul funcţiilor, meseriilor şi specialităţilor care compun personalul muncitor aprobat odată cu Decretul privind lansarea planului pe anul 1982 informatica (Cap. XIV) este prevăzută distinct de ramura cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi proiectare (Cap. XIII) de economia apelor (Cap. XVI) şi de alte ramuri (Cap. XV, unde intră presa şi cinematografia).

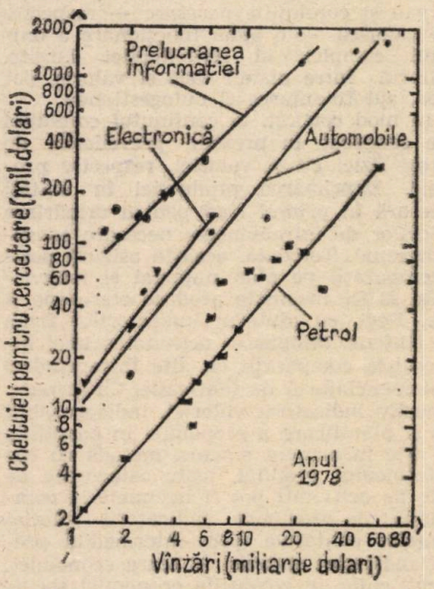

Constatăm progresul recunoaşterii informaticii ca o ramură distinctă în economia naţională deşi încă nu este clarificată poziţia ei în contextul celorlalte ramuri şi nici caracterul activităţii informatice.

Părerea noastră este că informatica este cel puţin o **ramură de servicii cu caracter industrial** şi de fapt ar trebui să fie înscrisă ca o ramură distinctă cum sînt, spre exemplu, transporturile recunoscîndu-i-se caracterul unei industrii specifice. Pe un plan mai general ea face parte dintr-un sector de activitate mai larg, al informaţiei, care cuprinde telecomunicaţiile, presa, radioteleviziunea inclusiv producerea de echipamente informatice şi de telecomunicaţii. Un asemenea punct de vedere se conturează pe plan mondial. Într-o serie de lucrări se examinează corelaţia dintre patru mari sectoare de activitate : industrie, agricultură, servicii şi informaţie, se totalizează pro-

[1]) **Karl Marx,** Misère de la philosophie, Paris, A. Frank, Bruxelles, G.G. Vogler, 1847 ; vezi în Marx, Engels, Opere, vol. 4. Bucureşti. Editura politică, 1963, p. 151.

[2]) Textul este reprodus după Marx, Mizeria filozofiei, Editura Partidului Comunist Român 1947 p. 121 care diferă oarecum de textul din Opere, vol. 4, p. 151 (vezi nota 1) unde enunţările „sistem de maşini avînd un singur motor, sistem de maşini avînd ca motor un automat" sînt înlocuite cu o singură formulare „sistemul de maşini cu motor automat".

[3]) O analiză a redefinirii industriei se găseşte în studiul autorului „Cibernetizarea industriei", publicat în revista Era Socialistă sau în comunicarea „Inteligenţa artificială şi industria" la sesiunea Cibernetica sistemelor industriale, Bucureşti, Academia R.S. România, 20 aprilie 1982.

[4]) Circulara Ministerului Finanţelor nr. 1 503 din 13 februarie 1978.

centul din produsul social brut care revine informației (în S.U.A. depășește 50%), se propune structurarea Balanței legăturilor între ramuri în raport și cu industria informațională în totalitate dar și cu subramurile acestei industrii.[5])

Problema clasificării prelucrării informației versus industrie și servicii preocupă cercuri din multe părți ale lumii. Astfel, Alan K. Graham, directorul unui program de cercetare asupra modelului economic național al S.U.A. bazat pe „dinamica sistemelor" de la „Sloan School of Management" al Institutului Tehnologic din Massachusetts, scrie : „În 1980, 48% din toți salariații S.U.A. erau angajați în manipularea informației (spre deosebire de industrie, servicii și agricultură). În 1979, cheltuielile pentru birouri (a căror muncă este prelucrarea informației) s-au ridicat la circa 800 miliarde de dolari sau circa 35% din produsul social brut". [6]).

Reținem faptul că prelucrarea informației este considerată distinct de activitatea industrială dar și de servicii. Remarcăm că Alan Graham se referă mai sus numai la informația prelucrată în birouri observînd că „piața pentru toate formele de prelucrare a informației este uriașă și abia a început să fie cuprinsă de calculator". [7]) Cuprinderea de calculator înseamnă de fapt, comentăm noi, trecerea la informatică adică la prelucrarea industrială a informației. Autorul citat mai sus de altfel spune el însuși : „Din punct de vedere economic, industria calculatoarelor... se afirmă ca o industrie în creștere în mijlocul unei stări de stagnare generală... Fără îndoială, puțini se îndoiesc de creșterea viitoare a industriei calculatoarelor sub toate formele ei : fabricație, programare, servicii și aplicații". [8]) Deci serviciile și aplicațiile obținute pe seama calculatoarelor sînt mai aproape de industrie decît de sfera tradițională a serviciilor. Acesta este și punctul de vedere pe care l-am susținut mai înainte. Poate că evidența caracterului industrial al informaticii este astăzi oarecum mascată și din cauza unei insuficiente industrializări a activității de elaborare de programe, problemă care devine tot mai acută în tehnologia contemporană. Această temă va constitui dealtfel, obiectul discuțiilor ce vor fi prilejuite de o întîlnire de lucru la Academia Republicii Socialiste România organizată de Institutul central pentru conducere și informatică, Ministerul Industriei de Mașini Unelte, Electrotehnică și Electronică și Colectivul de prognoză al Academiei.

Importanța economică și politică a informaticii este ilustrată și de faptul că în acest an a început publicarea unei reviste internaționale intitulată „Information economics and policy". [9]).

Informatica se situează ca industrie alături de alte industrii și prin efortul de cercetare și dezvoltare (C și D) pe care îl impune. În figură sînt prezentate cheltuielile „C și D" pentru industriile informatică, electronică, industriile automobilului și petrolului (în 1978 în S.U.A.) în funcție de veniturile prin vînzări pentru întreprinderi de diferite dimensiuni. [10]) Indiferent de dimensiunea întreprinderii, informaticii îi revine un procent mai ridicat (circa 6%) pentru cercetare-dezvoltare din vînzări, nu numai față de alte ramuri ci chiar și față de electronică.

Acest lucru este confirmat și de un studiu asupra cheltuielilor pentru cercetare în anul 1980 pe ansamblul unor firme din diferite domenii care prezintă datele care urmează : [11])

— industria aerospațială (14 companii)	4,5% din vînzări
— materiale de construcții (21 companii)	1,1% „ „
— industria automobilelor (6 companii)	4,0% „ „
— industria chimică (43 comp.)	2,4% „ „
— industria farmaceutică (27 comp.)	4,9% „ „
— industria electrotehnică (24 comp.)	2,8% „ „
— industria electronică (69 comp.)	2,9% „ „
— industria alimentară (40 comp.)	0,6% „ „
— industria cauciucului și anvelopelor (12 comp.)	1,8% „ „
— industria oțelului (7 comp.)	0,6% „ „
— industria hîrtiei (18 comp.)	0,8% „ „
— industria constructoare de mașini și de mașini unelte (64 comp.)	1,6% „ „
— industria semiconductorilor (8 comp.)	6,0% „ „
— industria de calculatoare electronice (20 comp.)	6,4% „ „
— industria de echipamente de birou moderne, informatice (12 comp.)	4,3% „ „
— industria de echipamente periferice și de servicii de prelucrarea datelor (32 comp.)	5,9% „ „

Se observă că procentele cele mai ridicate se înregistrează în domeniile microelectronicii (semiconductorii), calculatoarelor electronice și informaticii.

Cred că toate argumentele practice de mai înainte susțin caracterul industrial al informaticii ceea ce din punct de vedere teoretic se impunea de la început ținînd cont de prelucrarea cu echipamente, utilaje și sisteme tehnice complexe a unei materii prime specifice, informația, dar care este la fel de necesară modului de producție și vieții sociale ca și energia și resursele naturale de substanță. De acest lucru ar trebui să se țină tot mai mult seama în aprecierea funcționării economiei la scară națională cu consecințe de prevăzut asupra unei politici tehnologice care să pună un accent crescînd pe noile tehnologii informatice care revoluționează forțele de producție ale societății.

Mihai DRĂGĂNESCU

[5]) O serie de date din acest punct de vedere bazate pe literatura de specialitate pot fi găsite în volumul autorului „A doua revoluție industrială", București, Editura tehnică, 1980 ; vezi și N.D. Karunaratne, A.D. Cameron, Input Output Analysis and the Australian Information Economy, Information and Management, vol. 3, 1980, p. 191—206 ; de asemenea, Mihai Drăgănescu, Tehnologii pentru viitor, partea a II-a, în Revista economică, 2 aprilie 1982, nr. 13, p. 19—20, paragraful 4 „tehnologiile informaționale".

[6]) Alan K. Graham, Software design : breaking the bottleneck I.E.E.E. Spectrum, vol. 19, 1982, march, p. 43.

[7]) Op. cit., p. 49.

[8]) Op. cit., p. 49 ; intenția autorului în acest articol este aceea de a examina posibilitățile creșterii productivității muncii de programare.

[9]) Revista este anunțată de editura North Holland Publication din Amsterdam — Olanda, primul volum cu patru numere urmînd să apară în 1982 ; revista publică lucrări de cercetare asupra economiei informației, a telecomunicațiilor, analizei economice a sistemelor informaționale, productivității muncii de birou, asupra noilor tehnologii informatice și telematice etc.

[10]) După Edward E David Jr, Industrial research in America, challenge of a new synthesis, The Science Centenial Review, Washington D.C., AAAS, 1980.

[11]) După International Business Week, july 6, 1981, p. 36—57

Producția de cereale și plante tehnice

(Urmare din pag. 13)

însemnate răspunderi celor ce lucrează în această ramură, pe linia valorificării cu maximum de randament a tuturor posibilităților existente. În această direcție un rol important în sporirea producțiilor de cereale și plante tehnice îl joacă reducerea pierderilor la recoltare, transport și depozitare. O statistică a F.A.O. arată că acestea se ridică în țările în curs de dezvoltare la 30% din recolta obținută, adică dintr-o producție vegetală gata realizată, pentru care s-au cheltuit eforturi umane, combustibil, îngrășăminte, s-a pierdut o parte din fertilitatea naturală a solului, parte ce se poate recupera cu multă trudă și în mult timp. Înlăturarea completă a acestor pierderi, cele mai irațional din întregul proces al producției de alimente, presupune desigur rezolvarea unor serii de probleme (un număr adecvat de utilaje, drumuri de acces, instalații de uscare și depozitare), dar o reducere substanțială a acestora se poate obține și prin măsuri organizatorice luate pe plan local. Astfel numai reglarea corespunzătoare a combinelor la recoltarea cerealelor păioase evită pierderi de circa 500 kg/ha, ceea ce la suprafața de 2 milioane hectare cultivate cu grîu și 800 mii hectare cultivate cu orz în România, înseamnă un plus de 1 milion tone grîu și 400 mii tone orz în silozuri. O etanșare perfectă a mijloacelor de transportat cereale evită și ea pierderi de circa 200 kg, toate acestea cerînd numai investiții de responsabilitate.

Pentru succesul noii revoluții agrare din țara noastră este necesar ca în agricultură să lucreze un procent rezonabil din populația activă a țării, dimensionat astfel încît să asigure o maximă productivitate atît în agricultură cît și în industrie. Așa cum atrăgea atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R. gradul de educare și instruire al celor ce lucrează în agricultură va trebui să fie foarte ridicat. Pentru stabilizarea forței de muncă în agricultură (în prezent marea majoritate a absolvenților liceelor agricole merg să lucreze în alte sectoare) nu se poate apela la măsuri administrative. Cointeresarea materială este una din pîrghiile extrem de importante în această privință. În acest sens, măsurile recente luate de conducerea de partid și de stat pentru egalizarea veniturilor în agricultură și industrie vin să lichideze o situație anacronică, generatoare de contradicții materializate prin dificultăți economice. Într-adevăr un îngrijitor care are în seamă 25.000 de găini sau 10.000 de porci realizează o productivitate a muncii mai mare decît în medie în industrie și o retribuire inferioară nu-și mai găsește justificarea.

Stabilizarea forței de muncă în agricultură prin măsuri economice trebuie să aibă în vedere și ridicarea gradului general de civilizație al satului românesc, prin redimensionarea serviciilor prin urbanizare, prin ridicarea nivelului cultural.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Coordonate ale unui alt tip de dezvoltare

PROBLEMATICA dezvoltării ocupă un loc aparte în literatura economică mondială. Dacă raţiunile ce se află la baza ideilor respective sînt multiple, finalitatea unor astfel de demersuri se circumscrie în jurul unei preocupări centrale şi stringente : găsirea celor mai eficiente soluţii de surmontare a dificultăţilor economice — şi nu numai de acest gen — cu care se confruntă quasi-totalitatea ţărilor lumii şi cu deosebire cele în curs de dezvoltare. Din păcate, paradigmele de pînă acum, inclusiv cele materializate în Strategia Internaţională a celui de-al doilea Deceniu al Dezvoltării, s-au dovedit ineficiente. Rezultatele concrete n-au fost nici pe departe pe măsura aşteptărilor. Mai mult, în cazul multor ţări situate cu precădere pe continentul african şi cel asiatic, volumul producţiei (agricole, industriale, etc.) socotit pe locuitor, a înregistrat reculuri alarmante prin proporţiile şi consecinţele lor.

În astfel de condiţii — şi convinşi că Nordul nu poate prospera atîta vreme cît Sudului nu i se creează condiţii care să favorizeze progresul economic şi social, era deci firesc ca economişti de pretutindeni, în număr tot mai mare, să-şi pună, în modul cel mai serios, întrebări asupra cauzelor generatoare ale dezechilibrelor dezvoltării, ale efectelor finale ale acestora, şi mai ales asupra măsurilor la care ar trebui să se apeleze pentru a imprima un caracter realist strategiilor naţionale şi internaţionale ale dezvoltării generale.

În rîndul celor ce s-au străduit să afle răspunsuri şi soluţii pertinente şi operative la astfel de frămîntări se înscrie, la loc de frunte, şi omul de ştiinţă francez, bine cunoscut cititorului de carte economică şi socială din ţara noastră, profesorul **François Perroux.** În multe din lucrările sale problematica dezvoltării ocupă un loc central [1]). În cele ce urmează vom încerca să analizăm coordonate esenţiale ale unor concepţii în acest sens ale lui François Perroux pornind de la ultima sa lucrare de sinteză, apărută la finele anului trecut, din iniţiativa şi sub patronajul UNESCO [2]).

„Pentru o filozofie a unei noi dezvoltări" este, în primul rînd, un solid rechizitoriu al dezordinii ce domneşte în economiile occidentale puternic industrializate şi al consecinţelor acesteia asupra marii majorităţi a ţărilor în curs de dezvoltare. Ea se dovedeşte, concomitent, o pe cît de pertinentă, pe atît de binevenită pledoarie în favoarea unei dezvoltări ce va trebui concepută într-o optică complet diferită de cea care a dominat gîndirea economică şi a călăuzit acţiunea practică din întreaga perioadă postbelică. Condiţia sine qua non şi garanţia reuşitei noilor strategii de dezvoltare o constituie o nouă ordine economică internaţională, concepută într-un spirit justiţiar şi înfăptuită solidar.

În demersul teoretic de depistare a unora din cauzele actuale ale frînării procesului dezvoltării unor întinse zone ale globului, Perroux are în vedere mai ales două dintre aceste cauze : a) implantarea unor paradigme total neizomorfe cu modelul economic, social şi cultural al acestora ; b) irealismul teoriei echilibrului general — în toate variantele sale şi indiferent de gradul de dezvoltare al diferitelor economii naţionale.

Acceptînd pasiv concepte, formalizări matematice şi strategii de dezvoltare elaborate de economişti din Occident — şi care în realitate n-au urmărit decît satisfacerea intereselor propriilor lor ţări — popoarele în curs de dezvoltare au căzut victime ale unor mistificări colective, remarcă Perroux. Începuturile unor astfel de abuzuri de încredere îşi află obîrşii într-un trecut destul de îndepărtat. Primii clasici englezi, deşi au avut dreptate cînd şi-au extins raţionamentele la scară mondială, au comis totuşi o serie de erori, printre care şi pe aceea de a atribui mecanismului pieţii virtuţi ireale. Aceasta nu numai că nu a contribuit la utilizarea resurselor materiale şi umane după criterii de eficienţă economică, dar a condus implacabil la adîncirea inechităţilor pe acest plan. Efectul s-a materializat în adîncirea — pînă la limite paroxistice — a decalajelor ecanomice internaţionale. La rîndul său, neo-clasicismul, pe care profesorul François Perroux îl taxează de progenitură infidelă a clasicilor englezi, a extins considerabil aria greşelilor teoretice, fapt pentru care nu-şi mai află în prezent prozeliţi decît printre cei „dornici să trăiască în condiţii de insolvabilitate".

În vigurosul discurs împotriva teoriilor echilibrului economic general, Fr. Perroux conchide că „revoluţia" săvîrşită de Keynes — elevul revoltat al lui Cecil Pigou —, ca şi „contrarevoluţia" neo-keynesistă — deşi aureolate de metode matematice împrumutate din mecanica lui Lagrange — nu s-au dovedit, în realitate, decît un scenariu în care unor legităţi obiective le-au fost substituite o serie de „forţe neutre" ale pieţii. Printre falsele postulate ale acestei teorii sînt amintite aşa-numita concurenţă perfectă — în realitate niciodată manifestă în cadrul economiilor de piaţă — sau reducerea rolului întreprinderilor la cel de simplu adaptator al producţiei la nivelul preţurilor — ca şi cînd nu ar exista deosebiri nici între price-makers şi nici între aceştia şi price-receivers, situarea modelului de echilibru în afara timpului — de parcă micile

FIŞE

Mihai C. Demetrescu

ANALIZA DE SISTEME ÎN MARKETING

Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică

● *Marketingul reprezintă o disciplină economică cristalizată, a cărei importanţă, în contextul creşterii rolului pieţei ca factor de validare a calităţii şi competitivităţii produselor, sporeşte necontenit. Tocmai apelul tot mai larg al factorilor economici la metodele de marketing au determinat îmbogăţirea continuă a metodologiei, a instrumentarului folosit. Între procedeele cele mai recente, aşa după cum îşi propune să dovedească* Mihai C. Demetrescu *în lucrarea „Analiza de sisteme în marketing" publicată recent la* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ, *se numără şi analiza sistemică. Penetrarea puternică a analizei de sistem în marketing, subliniază autorul, se datoreşte capacităţii acestui tip de analiză de a orienta factorii de decizie în complexitatea proceselor economice. Analiza de sisteme reuneşte şi valorifică progresele înregistrate în domeniul ştiinţei gestiunii, în teoria organizaţiilor, în teoria deciziei, a învăţării, permite utilizarea mijloacelor moderne de calcul. Integrînd astfel, într-un ansamblu coerent, factorii de natură economică, psihologică, sociologică, analiza sistemică oferă — după cum se desprinde din cele patru părţi ale volumului : modele în marketing ; concepte şi metode pentru maximizarea eficienţei eforturilor de marketing ; cuantificarea şi măsurarea rezultatelor alternative ; asumarea riscului în marketing — posibilităţi superioare de înţelegere, de anticipare a sensului proceselor economice.*

Consfătuire

● *Recent, s-a desfăşurat la Ploieşti, la sediul filialei Arhivelor Statului, o consfătuire cu tema :* „Arhivele prahovene în sprijinul cunoaşterii şi valorificării de resurse naturale". *Manifestarea face parte din seria acţiunilor iniţiate în urma dezbaterii organizate de redacţia „Revistei economice" şi Direcţia generală a Arhivelor Statului în octombrie anul trecut, în scopul utilizării izvoarelor arhivistice în sprijinul dezvoltării economiei naţionale, pentru descoperirea şi valorificarea de noi resurse energetice şi minerale. La consfătuire au participat cadre de conducere şi specialişti din întreprinderile reprezentative, lucrători ai institutelor de cercetări, ai Muzeului Republican al Petrolului. În cadrul consfătuirii s-a realizat un util şi valoros schimb de experienţă asupra felului în care informaţiile documentare pot fi utilizate operativ pentru cunoaşterea şi valorificarea complexă a resurselor petrolifere, de cărbune şi alte minerale utile necesare economiei naţionale, contribuind şi pe această cale la rezolvarea marilor sarcini ce stau în faţa economiei în domeniul asigurării independenţei energetice şi acoperirii necesarului de materii prime din resurse interne. A fost evidenţiată cu acest prilej bogăţia informaţiilor cuprinse în arhivele fostelor societăţi petrolifere, întreprinderi geologice şi miniere, institute de cercetări în domeniul petrolului şi minereului, păstrate în depozitele filialei Arhivelor Statului şi la întreprinderi. După cum s-a relevat în cadrul consfătuirii, un interes deosebit prezintă informaţiile documentare despre cărbune, caolin, sulf, huilă grasă, chilimbar, nisip — quarţos şi betonită şi alte materii prime indigene.*

Dezarmare

● *Nevoia de informare corectă a opiniei publice despre riscul imens pe care cursa înarmărilor îl prezintă pentru civilizaţia umană nu a fost niciodată mai mare, scrie Frank Blackaby în introducerea la ediţia 1982 a Anuarului*

unități nu ar avea nici memorie, nici proiecte de viitor. Insuficiențele teoriei echilibrului general sînt relevate de Perroux și pe multiple alte planuri. Nicicînd, remarcă savantul, o asemenea teorie nu a avansat o concepție viabilă a schimburilor interne și internaționale sau o explicație științifică a legăturilor dialectice existente între condițiile istorice și dinamica economică ; deși numit model al echilibrului general, cînd s-a pus problema stabilirii unor structuri economice optimale el s-a dovedit neoperațional și inadecvat sistemului instituțional existent în țările în curs de dezvoltare. Este un motiv în plus pentru care profesorul Perroux apreciază de-a dreptul periculoasă includerea în planurile de învățămînt superior a modelelor de echilibru, indiferent de nivelul la care se plasează : micro-, mezo- sau macro-economic.

În viziunea lui Perroux, necesitatea trecerii la un nou tip de dezvoltare generală se impune și din alte considerente. Implantarea în alte medii a „American way of life" nu numai că a răpăcit spiritul uman, creînd o adevărată obsesie a banului și mărfii, dar a generat un hedonism banal și a destrămat cutume locale și legături sociale dăinuind de veacuri. Așa-zisa „societate de consum" sau de „bunăstare și loisir" s-au dovedit — cum apreciază cunoscutul economist — simple expresii de o tragică ambiguitate.

Înțeleasă din ce în ce mai mult ca dinamizare a unei societăți în însăși ființa sa, noua dezvoltare trebuie să vizeze, deopotrivă, progresul moral și social, cultivarea spiritului uman, perfecționarea artei de a trăi — eliberată de amintitele două fobii : a banului și mărfii. Oricît de anevoioasă și subiectivă s-ar dovedi o alegere în acest domeniu, cercetarea — opinează Perroux — poate și trebuie să tragă învățăminte din două filozofii : a praxis-ului lui Marx și a acțiunii de inspirație Blondel-iană. În acest sens ne este însă dificil să nu notăm. Fie și în treacăt, faptul că cu precepte de factură personalist-creștină nu se poate realiza decît un discurs patetic. Eradicarea foametei, mizeriei, a oricărei injustiții sociale, ca și lichidarea dominației marilor monopoluri și grupuri financiare, în care, este drept, Perroux vede tot atîtea piedici în calea dezvoltării, sînt obiective a căror înfăptuire implică un alt arsenal de mijloace de acțiune.

Revenind la analiza unor coordonate ale concepției menționate, subliniem că Perroux consideră, în mod realist, că noul tip de dezvoltare generală ca și noua ordine economică internațională presupun restructurări profunde și nu o simplă redistribuire a resurselor sau schimbarea actualelor reguli de joc, întîlnite în practica de zi cu zi. Lipsite de scrupule, puterile coloniale s-au folosit de puterea lor militară nu pentru a instrui pe cei colonizați sau a le realiza o deschidere spre progresele științei, ale tehnicii și ale economiei. Ele n-au urmărit decît propriile lor interese, continuu divergente în raport cu ale coloniei. Contestarea validității modelelor culturale locale, subestimarea și denigrarea acestora, încercările de a impune modelele metropolei, au fost tot atîtea mijloace de care puterile coloniale s-au folosit în atingerea scopurilor lor — arată François Perroux. În prezent, însă, țările în curs de dezvoltare — foste colonii —, recăpătînd conștiința propriilor lor valori culturale și morale, urmează să găsească în acestea nu numai o profundă motivație a demnității și identității lor, ci și un eficient instrument de organizare economică și de înfăptuire a procesului dezvoltării generale pe baze și în condiții noi. Desigur, o astfel de abordare filozofică a lui Perroux este dintre cele mai realiste și de un interes practic imediat. Realismul ei derivă din înțelegerea lucidă a faptului că fenomenele economice, ca și instituțiile care le guvernează, nu pot fi rupte de cadrul lor real. Și unele și altele nu subzistă decît prin valorile culturale și morale ale fiecărui popor. Încercările de a separa obiectivele economice de interes colectiv de mediul lor cultural s-au soldat totdeauna și în ciuda ingenioaselor acrobații intelectuale, printr-un eșec lamentabil. De aci o altă convingere a lui Perroux împărtășită public : „dezvoltarea personală, libertatea individului realizat în cadrul valorilor la care a aderat și pe care le trăiește, se dovedește a fi unul din cele mai puternice resorturi ale dezvoltării generale". La rîndul său, interesul practic al unui astfel de eseu filozofic îl atestă recunoașterea că omul — cu aspirațiile și moravurile sale — este nu numai cel mai important factor al dezvoltării, ci și finalitatea acesteia.

Subscriind la credința în „Marea Operă a Omului" — cuvinte cu care Fr. Perroux — doctor honoris causa al Academiei de Studii Economice din București – își încheie lucrarea amintită, putem conchide că ne aflăm în prezența unor idei și concepții valoroase, al căror obiectiv principal este de a căuta și pe alte planuri soluții de dezamorsare a procesului dezvoltării, de a-l adapta realităților concrete din țările pe care un trecut nedrept le-a menținut pe cele mai joase trepte ale progresului general.

C.V. BĂLOIU

[1]) Fără intenția de a realiza o selecție, în funcție de un criteriu sau altul, citățm cu titlu de exemplu : L'économie du XXe siècle, Paris, P.U.F., 1961 ; Economie et société, Paris, P.U.F., 1963 ; Les techniques quantitatives de la planification, Paris, P.U.F., 1965 ; Le pain et la parole, Paris, Ed. Cerf, 1968 ; Aliénation et société industrielle, Paris, Gallimard, 1970 ; Les entreprises transnationales et le nouvel ordre économique international du monde, Lyon, 1980.

[2]) François Perroux, Pour une philosophie du nouveau développement, Paris, Editions Aubier-Montaigne et UNESCO, 1981

FIȘE

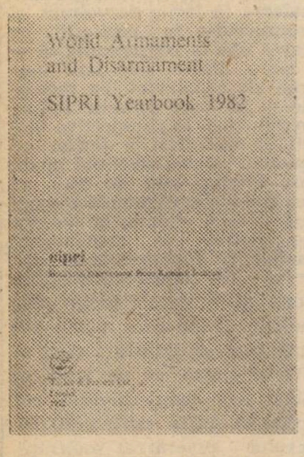

Institutului internațional de cercetări în domeniul păcii de la Stockholm (SIPRI), publicat în preajma celei de a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării.

În cei 13 ani care au trecut de la apariția în spiritul acestei concepții a primei ediții a anuarului, în lipsă unor progrese notabile pe linia negocierilor de dezarmare, cheltuielile militare nu au încetat să crească, chiar mai rapid în ultimii patru ani, nivelul lor ajungînd în 1981 la 600–650 miliarde de dolari, în ciuda încetinirii marcate a creșterii economice pe plan mondial. Într-un ritm susținut a continuat să se desfășoare și comerțul cu arme. În ultimul deceniu, se relevă în anuar, în vreme ce volumul total al comerțului mondial a sporit de 1,7 ori, livrările de arme majore către țările lumii a treia au crescut de peste 4 ori. Și mai îngrijorătoare decît aceste aspecte cantitative sînt cele calitative, legate de producerea și proliferarea unor arme tot mai perfecționate sub aspectul puterii de distrugere, posibilității de transport la țintă, preciziei de lovire etc

Există totuși un semn dătător de speranță, constată F. B., și anume îngrijorarea crescîndă a opiniei publice, în special într-o serie de țări din Vestul și Estul Europei, mai ales privind armele nucleare acumulate pe acest continent, concluzia fiind că opinia publică a devenit un factor care trebuie luat în considerare.

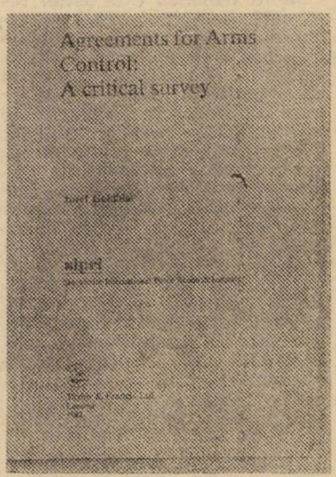

● *Jozef Goldblat a publicat recent sub egida Institutului internațional de cercetări în domeniul păcii din Stockholm (S.I.P.R.I.) o lucrare consacrată acordurilor internaționale privind controlul asupra armamentului (titlul cărții : Agreements for arms control – a critical survey). Autorul, bine cunoscut specialist în domeniul polemologiei, și-a propus să realizeze nu numai o expunere istorică a diverselor acorduri cu caracter bi și multilateral încheiate în lume în secolul nostru cît, mai cu seamă, să surprindă care sînt elementele de fond ce caracterizează tratatele în domeniul limitării cursei înarmării. În consens cu obiectivele propuse, J.G. realizează, într-un prim capitol de carte, o analiză a principalelor reuniuni și acorduri – cu caracter limitat sau global –, consemnate din anul 1922 incoace. Alte capitole de carte sînt consacrate rolului O.N.U. în realizarea unei lumi fără arme, eliberată de pericolul distrugerii totale, precum și dificultăților – unele cu caracter tehnic – ce apar încă în procesul realizării acordurilor în domeniul dezarmării.*

Consemnări

De la critica afectivă a decalajelor la analiza lor economică

CARTEA lui Andrei Vela „Dinamica structurii economice în țările în curs de dezvoltare" (Editura științifică și enciclopedică 1981) conține o analiză riguroasă, lucidă, a decalajelor și colonialismului, cu numeroase concluzii ce nu se înscriu în tradiționale clișee facil-combative, dar care au o încărcătură ideologică de o densitate superioară datorită tocmai profesionalismului argumentării pe care se sprijină. Autorul scrie : „Indignarea noastră împotriva manifestărilor decalajului economic între țările lumii rămîne o manifestare afectivă dacă nu abordăm înțelegerea fenomenului ca un fapt istoric obiectiv care are căi istorice obiective de apariție și dispariție" (pag. 31—32). Și în alt loc : „O tratare obiectivă din punct de vedere istoric ne obligă să acordăm atenție faptelor reale, concrete, nu opțiunilor, oricît de generoase ar fi ele. De aceea, analiza nu trebuie încărcată cu factori afectivi sau concluzii pripite, influențate fie de stări conjuncturale, fie de orice alte fenomene necaracteristice pe termen lung" (p. 11). Tocmai trecerea hotărîtă de la critica afectivă la analiza economică asigură lucrării lui Andrei Vela un loc distinct în literatura noastră de specialitate dedicată decalajelor.

Investigarea este strîns legată de conceptul de structură economică ; dar cum acesta are înțelesuri multiple, interpretări diferite și vizează, în oricare interpretare, o arie problematică excepțional de întinsă, autorul își decupează cîmpul tematic axîndu-se pe „structura de producție" — nu numai ca elementul cel mai conturat al noțiunii generale de „structură economică", dar și ca factor determinant, în ultimă instanță, atît în planul cercetării problemei, cît și în acela al soluționării ei practice. Avem astfel de-a face și cu o binevenită replică la o anumită tendință ce străbate lucrările unor economiști care contrapun creșterea importanței factorilor sociali, politici, culturali rolului factorului economic, fără ca autorii respectivi să realizeze că prin aceasta ei fac în plan metodologic nu un pas înainte, ci doi pași înapoi. Cu atît mai mult se impune a sublinia că Andrei Vela, situîndu-se ferm pe poziții marxiste, reușește să depășească și unele tipare înguste, dogmatice și să pună în relief influența puternică a dinamicii demografice, a unor trăsături socio-psiho-sociale, a factorilor pedoclimatici etc.

Delimitarea „sectorială" este completată cu una „temporală", cu grija pentru a asigura cercetării o dimensiune istorică de natură să evite capcana concluziilor pripite : analiza propriu-zisă se fixează asupra sfertului de secol 1950—1975, iar perioada pînă în anul 2 000 apare nu ca punct final, ci doar ca o etapă în calea lungă pe care o au de parcurs țările în curs de dezvoltare pentru a lichida decalajele.

Sfera tematică este astfel rezumată de autor : „Cauzele istorice ale distorsiunii structurale ; gradul de distorsiune exprimat prin indicatorii decalajului de structură ; contradicțiile pe care le provoacă decalajul de structură în economia mondială, factorii procesului de modificare a structurilor economiei în țările în curs de dezvoltare, implicit a celei mondiale ; condițiile concrete ale reașezării pe baze noi a structurii economiei mondiale ; posibilitățile reale existente pentru înfăptuirea acestui proces ; dinamica reală și dinamica necesară a acestuia, precum și perspectivele sale reflectate în scenarii asupra structurilor viitoare ale economiilor țărilor în curs de dezvoltare și ale economiei mondiale" (p. 6—7).

Calculele lui Andrei Vela indică un timp necesar pentru depășirea decalajelor în domeniul producției pe locuitor de circa 3—9 decenii în condițiile cînd ritmul țărilor în curs de dezvoltare ar devansa de 2—3 ori pe cel din țările industriale dezvoltate, dar care s-ar putea prelungi la peste 400 de ani dacă s-ar continua ritmurile reale din perioada 1960—1970. Andrei Vela nu exclude nici apariția unor factori surpriză (mari descoperiri în știință și în tehnică, de pildă) care ar putea stimula, sau, dimpotrivă, frîna ritmul modificărilor structurale, schimbîndu-le totodată direcția.

Autorul subliniază necesitatea debarasării de „iluzii fatale" și „viziuni idilice" care au făcut ca unele țări să-și fixeze „obiective și ritmuri exagerat de mari care urmau să se realizeze în perioade de timp imposibil de scurte". În accepțiunea sa, trebuie să se facă deosebirea dintre ritmul teoretic necesar, impus de gravitatea situației, de decalajul absolut, și ritmul practic posibil permis de limitele potențialului economic specific fiecărei țări în curs de dezvoltare, limitele ritmurilor sînt determinate de o serie de factori obiectivi : resursele materiale, umane, financiare, tehnice disponibile ; eficiența economică minimă în funcție de ritmul creșterii, modul de planificare adoptat, contextul economic internațional, conjunctura economică pe termen lung ; calitatea relațiilor economice internaționale și tipul de cooperare dintre state.

În acest context al analizei se emite o concluzie generalizatoare : „Specificul transformărilor în structura economică a țărilor în curs de dezvoltare se manifestă în caracterul lor lent" (p. 295). Ca orice revoluție autentică ce operează la nivelul structurilor și nu doar al suprastructurilor, lichidarea decalajelor reprezintă un proces de durată.

Merită a fi subliniată și o altă concluzie a autorului, după care obiectivul lichidării decalajelor nu trebuie să mizeze pe premisa încetinirii sau reducerii ritmurilor creșterii economice în țările occidentale, ca urmare a fenomenelor crizei economice ; hotărîtoare este politica energică a țărilor în curs de dezvoltare și, în special, capacitatea lor de a desfășura un efort intens de acumulare și de investiții pe termen lung.

Sub acest raport rezultatele obținute de România socialistă formează un solid punct de sprijin al lucrării. Aceste rezultate au fost puse în lumină cu deosebită relevanță în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c. : „Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate".

Reține atenția și argumentele prin care se demonstrează că subdezvoltarea încetează de a mai juca rolul de pînă acum, de sursă a dezvoltării celor dezvoltați, că lichidarea decalajelor este în interesul tuturor statelor lumii, că în actualele condiții de interdependență accentuată o acțiune globală a tuturor națiunilor pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale devine imperios necesară.

Ar putea fi adăugate numeroase alte contribuții ale autorului : teza că viitoarele restructurări din economia mondială sînt pregătite tocmai în fostele colonii, în timp ce fostele metropole au tendința „periferizării" ; analiza mărimii ratei acumulării ; critica „izomorfismului structural" și a consecințelor încercărilor de copiere a structurilor din țările industriale avansate etc.

Ne vom limita însă la a mai semnala o altă particularitate a cărții : analizele riguroase și concluziile precis formulate care constituie prim planul cercetării lui Andrei Vela au și calitatea de a degaja într-un „plan secund" sugestii teoretice, care, chiar dacă nu sînt explicit formulate, conferă lucrării un necontestabil plus de valoare.

Iată un exemplu : Andrei Vela subliniază în mod repetat că între elementele pentru definirea unei structuri economice optime un rol esențial revine îmbinării ramurilor mari consumatoare de muncă cu cele de înaltă tehnicitate, legării structurii de producție de tradițiile populației, îmbinării cerinței de modernizare cu valorificarea tradițiilor multiseculare, punerii în valoare a cuceririlor științei la nivelul posibilităților reale crescînde ale fiecărei țări, concomitent cu valorificarea capacității de creație și producție artizanale moștenite de populație. Premisa metodologică a acestor poziții o constituie teza coexistenței unor forme sociale de producție diferite în condițiile aceluiași mod tehnic de producție, iar prelungirile teoretice posibile au dimensiuni multiple. În numeroase țări în curs de dezvoltare marea producție are o largă răspîndire ; trecerea acestor țări la socialism va accentua necesitatea revalorării raporturilor dintre mica producție și modul de producție socialist. Este cunoscut că mica producție a traversat, de-a lungul istoriei, cele mai diferite formațiuni social-economice, adaptîndu-se, de fiecare dată, condițiilor fundamentale ale modurilor de producție dominante ca preț al supraviețuirii. Nici măcar capitalismul industrial nu a putut desființa mica producție : reducîndu-i ponderea în țările dezvoltate, el a conservat-o în „periferii", ba chiar a dus la regenerarea ei — în sfere dintre cele mai moderne ale economiei din metropole — în toate cazurile subordonîndu-și-o. În perspectiva trecerii la socialism a țărilor cu economie slab dezvoltată apare șansa istorică, atît de rară, ca mica producție să capete o existență certă, stabilă, cu un loc bine definit în mecanismul socialist de funcționare a economiei. În asemenea condiții, avantajele de care dispune mica producție și pe care marea întreprindere capitalistă a știut să și le integreze, ca un izvor al înaltei sale competitivități, vor fi puse în slujba satisfacerii interesului general al societății.

Prin contribuțiile în ambele planuri evocate mai sus lucrarea lui Andrei Vela se constituie într-o substanțială dovadă că evaluarea teoretică a proceselor din „lumea a treia" reprezintă un factor restructurant decisiv al însești sistemelor conceptuale ale teoriei economice.

Tudorel POSTOLACHE

20 Lupta pentru independență economică. Căile lichidării subdezvoltării

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sug egida Direcției științelor sociale din Ministerul Educației și Învățământului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema: „Lichidarea subdezvoltării — problemă majoră a contemporaneității" cuprinde 3 puncte: 1. „Programul P.C.R. despre conținutul și cauzele subdezvoltării"; 2. „Structura economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare"; 3. „Lupta pentru independența economică. Căile înlăturării subdezvoltării".

Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 3.

Subliniem că, pentru anul 1982, programa de economie politică și manualul după care candidații se pot pregăti pentru concursul de admitere au fost indicate în „Revista economică" nr. 17 din 30 aprilie 1982.

PRĂBUȘIREA în ansamblu a sistemului colonial al imperialismului și apariția a peste 165 de state independente pe harta politică a globului, ce formează grupul țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare, constituie un proces complex, cu profunde implicații politice și social-economice, atît pentru țările respective cît și pentru progresul general al umanității.

Experiența revoluțiilor de eliberare națională arată însă că lupta pentru cucerirea independenței politice nu reprezintă decît primul pas către dobîndirea independenței reale a acestor țări, a înaintării lor pe calea progresului economic și social. În prezent, în fața țărilor în curs de dezvoltare, eliberate de sub dominația colonială, stau sarcini multiple, a căror realizare vizează în esență cucerirea și consolidarea independenței economice, fără de care nu poate exista și nu se poate menține independența politică.

Conținutul și necesitatea cuceririi independenței economice

REALITATEA istorică contemporană demonstrează că o autentică dezvoltare economică este imposibil de înfăptuit fără existența independenței economice, după cum nu poate fi vorba de o independență economică deplină și reală în condițiile subdezvoltării. Prin independență economică se înțelege o asemenea situație internă și externă a unei țări care-i permite:

1. să decidă suveran asupra tuturor problemelor de politică internă și internațională ce privesc și afectează interesele poporului din țara respectivă;
2. să dispună liber și suveran de bogățiile sale naționale;
3. să dețină toate pîrghiile de comandă în economia națională;
4. să exercite deplină autoritate asupra tuturor activităților de orice natură care se desfășoară pe teritoriul național;
5. să păstreze în cadrul țării avuția națională;
6. să asigure o dezvoltare a complexului economic național potrivit cu interesele fundamentale ale națiunii respective.

Obținerea independenței politice nu echivalează cu lichidarea automată a subdezvoltării, deoarece actuala ordine internațională se bazează pe mecanisme economice care reproduc și amplifică subdezvoltarea, chiar în condițiile independenței politice.

De aceea, lupta tinerelor state independente, a popoarelor din aceste țări nu se limitează la lichidarea regimurilor de administrație colonială și dobîndirea independenței de stat, ci reprezintă un proces revoluționar ce urmărește să creeze o nouă ordine economică internațională, să consolideze independența națională și să asigure lichidarea stării de subdezvoltare.

Cucerirea independenței economice, lichidarea subdezvoltării, constituie una din problemele fundamentale ale epocii contemporane, cu care se confruntă țările în curs de dezvoltare. **„România consideră că o problemă fundamentală a lumii de azi** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este intensificarea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace ca urmare a îndelungatei politici imperialiste de dominație colonială"** [1]).

În scopul lichidării subdezvoltării fiecare țară angajată în acest proces trebuie să se bazeze în **primul rînd** pe efortul propriu. De munca și eforturile proprii depinde folosirea eficientă atît a resurselor interne ale fiecărei țări în procesul autodezvoltării, cît și a avantajelor colaborării economice internaționale. Aceasta implică protejarea bogățiilor naționale și lichidarea pozițiilor dominante ale monopolurilor străine, crearea și dezvoltarea unei industrii proprii, diversificarea economiei naționale, transformări structurale în agricultură și limitarea proprietății moșierești, crearea și consolidarea sectorului de stat în economie. Este necesară dezvoltarea infrastructurii materiale, formarea și perfecționarea cadrelor naționale, crearea unei baze proprii de cercetare tehnico-științifică care să asigure valorificarea resurselor naturale și de muncă ale fiecărei țări, avîntul forțelor de producție ale societății, dezvoltarea armonioasă a economiei naționale.

În al doilea rînd, lichidarea stării de subdezvoltare impune consolidarea solidarității și colaborării dintre țările în curs de dezvoltare, în toate domeniile de activitate. Aceasta presupune atît extinderea cooperării economice reciproc avantajoase cît și promovarea unor acțiuni comune în viața internațională.

În al treilea rînd în procesul lichidării subdezvoltării — potrivit concepției partidului nostru — efortul propriu al țărilor în curs de dezvoltare trebuie conjugat cu măsuri adoptate la scară mondială. Efectele subdezvoltării afectează atît popoarele din țările respective cît și economia mondială în ansamblul său. Economia mondială se confruntă în ultima perioadă cu puternice decalaje și dezechilibre care reflectă criza profundă prin care trec relațiile economice internaționale. Fiind un rezultat al subdezvoltării economice și inechităților în schimburile economice internaționale, aceste decalaje și dezechilibre se amplifică și se transmit asupra tuturor statelor prin intermediul circuitului economic mondial și interdependențelor economice internaționale.

Menținerea împărțirii lumii în țări dezvoltate și în țări slab dezvoltate constituie în plus o sursă de tensiune în viața internațională. Ca urmare, este în interesul progresului economic mondial, ca tinerele state naționale să-și creeze o industrie proprie, să-și dezvolte armonios și în ritm rapid forțele de producție, să-și pună în valoare resursele proprii, pentru a participa în condiții de deplină egalitate la diviziunea internațională a muncii.

Căile lichidării subdezvoltării

ÎN STRATEGIA lichidării subdezvoltării, principalele direcții de acțiune pe plan național se referă la:

1 Trecerea bogățiilor naționale în proprietatea națiunii, în vederea înlăturării dominației monopolurilor străine. În acest context se înscriu măsurile de naționalizare — cu sau fără compensație — a unor ramuri industriale, a comerțului exterior, a sectorului bancar etc. care au avut loc în ultimele decenii în țări ca: Birmania, Republica Arabă Egipt, Algeria, Mozambic, Angola, Guineea, Sri Lanka, Peru etc. S-au adoptat, de asemenea, măsuri de limitare a activității capitalului străin și a societăților multinaționale. În economia altor țări în curs de dezvoltare capitalul străin continuă să dețină încă poziții importante. Dezvoltarea de sine stătătoare a tinerelor state implică promovarea unei politici antiimperialiste, de lichidare a pozițiilor monopolurilor străine în economia lor, de exercitare a suveranității depline asupra bogățiilor naționale și folosire a lor în interesul propriei dezvoltări.

2 Crearea și dezvoltarea sectorului de stat. Sectorul de stat în țările în curs de dezvoltare reprezintă un sistem de relații social-economice extrem de complexe al cărui caracter

[1]) **Nicolae Ceaușescu:** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, Ed. politică, București, 1977, pag. 348

este în funcție de natura forțelor sociale care dețin puterea politică, măsura în care constituie un mijloc de luptă împotriva capitalului monopolist străin și a neocolonialismului, contribuția adusă la lichidarea subdezvoltării, la dobîndirea independenței economice, de obiectivele urmărite și căile adoptate pentru îndeplinirea lor.

Apariția și extinderea sectorului de stat în multe țări în curs de dezvoltare din Africa, America Latină și Asia au avut loc prin preluarea de către tinerele state naționale a bunurilor care aparțineau fostei administrații coloniale, prin naționalizarea unor întreprinderi sau sectoare proprii de activitate economică și prin investiții publice de la bugetul statului, concretizate în construirea de unități economice.

Rolul și importanța social-economică a sectorului de stat trebuiesc analizate numai în strînsă relație cu realitățile concrete din fiecare țară în curs de dezvoltare. În funcție de aceste realități în unele țări sectorului de stat i s-a acordat un rol prioritar în economia națională, în timp ce în alte țări el deține un rol important numai în anumite ramuri, dezvoltîndu-se paralel cu sectorul privat. În țările în care puterea politică aparține burgheziei naționale, sectorul de stat reprezintă o formă a capitalismului de stat, cu o pronunțată orientare antiimperialistă și anticolonială. El constituie baza necesară unei industrializări rapide și asigurării independenței economice.

3 Crearea și dezvoltarea unei industrii proprii. Industria reprezintă baza trainică a independenței politice și economice a țărilor în curs de dezvoltare. Ea are un rol primordial în dezvoltarea susținută a forțelor de producție, în sporirea avuției naționale și îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației. Prin crearea industriei proprii se promovează creșterea economică, se asigură o valorificare superioară a resurselor naționale, se realizează schimbări structurale în întreaga economie națională.

Înfăptuirea procesului de industrializare a devenit unul din obiectivele de bază ale politicii economice a țărilor în curs de dezvoltare. Pentru aceste țări, emanciparea economică înseamnă industrializare concomitent cu dezvoltarea agriculturii. Industrializarea țărilor în curs de dezvoltare nu trebuie redusă însă la o simplă creștere cantitativă a producției industriale, ci este o asemenea dezvoltare care să permită lichidarea structurii coloniale a economiei naționale, să asigure preponderența industriei, diversificarea economiei naționale și îmbunătățirea utilizării depline și eficiente a potențialului existent de forță de muncă.

4 Transformări structurale în agricultură. Deși constituie principala ramură de producție, în general, agricultura țărilor în curs de dezvoltare se caracterizează printr-o productivitate scăzută, un grad redus de dotare tehnică, metode rudimentare de cultivare a pămîntului și prin monocultură. Nivelul scăzut de dezvoltare a forțelor de producție în agricultură este determinat de structura proprietății asupra pămîntului, cu totul inadecvată pentru asigurarea progresului economic și social.

Dominația marii proprietăți feudale stă la baza principalelor probleme și contradicții agrare. Datorită structurilor perimate, anacronice, creșterea mai rapidă a populației agricole a făcut ca producția agroalimentară pe locuitor în aceste țări să înregistreze un anumit regres în perioada anilor '60, majoritatea țărilor în curs de dezvoltare devenind importatoare de cereale. În aceste condiții lichidarea subdezvoltării impune cu necesitate schimbări structurale în agricultura țărilor în curs de dezvoltare, rezolvarea problemei agrare. Desființarea proprietății feudale în agricultură, înfăptuirea unor reforme agrare radicale, reprezintă unele din cele mai prioritare sarcini ce se cer realizate în noua etapă a revoluțiilor de eliberare națională.

Deși în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare s-au înfăptuit reforme agrare, acestea în ansamblul lor nu au determinat schimbări de esență în structurile agrare și nu au rezolvat pînă la capăt problema agrară în folosul țărănimii. Experiența istorică arată că numai reformele agrare efectuate în folosul țărănimii, cu participarea directă a acesteia, pot lichida starea de înapoiere a agriculturii și pot asigura creșterea contribuției agriculturii la progresul general al forțelor de producție.

5 Pregătirea cadrelor și utilizarea forței de muncă. Avînd în vedere importanța factorului forță de muncă în procesul creșterii economice, în strategia lichidării subdezvoltării se acordă o atenție deosebită pregătirii cadrelor naționale și utilizării forței de muncă în țările în curs de dezvoltare. Nevoia de cadre pentru aceste țări cuprinde toate treptele de educație și formare profesională și în special formarea de muncitori calificați, cadre tehnice și de conducere. Necesarul de cadre al țărilor în curs de dezvoltare este amplificat de existența șomajului și subutilizarea forței de muncă ca și de influențele negative ale exodului de specialiști către statele dezvoltate din punct de vedere economic.

6 Intensificarea procesului de acumulare. Dezvoltarea în ritm susținut a forțelor de producție, înfăptuirea procesului de industrializare, dezvoltarea agriculturii și a celorlalte ramuri ale economiei naționale sînt organic legate de procesul de acumulare. Alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare reprezintă o necesitate obiectivă pentru asigurarea progresului economic și social în țările în curs de dezvoltare.

Fără acumulare nu poate fi concepută eliminarea decalajelor economice, lichidarea subdezvoltării, ridicarea nivelului de trai al populației.

În scopul mobilizării resurselor financiare interne și externe necesare acumulării, în multe țări în curs de dezvoltare se urmărește creșterea ratei acumulării, reducerea, la strictul necesar, a cheltuielilor neproductive, diminuarea și lichidarea schimburilor neechivalente, orientarea preponderentă a investițiilor spre ramurile productive, efectuarea de economii valutare și devize printr-o raționalizare a importului, realizarea de reforme fiscale în vederea atragerii spre acumulări a veniturilor păturilor avute ale populației, dezvoltarea și perfecționarea rețelei de credit, a celei bancare și a caselor de economii.

7 Extinderea colaborării economice internaționale. Lupta pentru lichidarea subdezvoltării implică deopotrivă și extinderea relațiilor economice internaționale, instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale. Întrucît națiunitatea țărilor dezvoltate și-au asigurat progresul prin exploatare colonială este echitabil ca ele să contribuie prin diferite forme la eforturile tinerelor state suverane, în lupta lor pentru lichidarea stării de subdezvoltare. În acest scop se impune :

a) Promovarea unor raporturi cît mai largi de schimburi comerciale și cooperare internațională, eliberate de orice fel de obstacole, discriminări și bariere artificiale.

b) Restructurarea economiilor interne ale țărilor dezvoltate în vederea creării de debușeuri pentru produsele tinerei industrii din țările în curs de dezvoltare.

c) Reașezarea raportului dintre prețurile materiilor prime și prețurile produselor industriale.

d) Restructurarea sistemului monetar și financiar internațional în scopul finanțării dezvoltării.

e) Crearea condițiilor de acces la tehnologiile moderne, sporirea substanțială a asistenței tehnice, științifice și financiare a țărilor în curs de dezvoltare.

f) Democratizarea relațiilor internaționale.

Realizarea unui nou sistem de relații economice și politice internaționale capabil să asigure accesul tuturor națiunilor la bunurile materiale și spirituale create de umanitate și extinderea unei cooperări internaționale echitabile și avantajoase, reprezintă tocmai acel cadru mondial favorabil pentru eforturile de progres economic și social al țărilor în curs de dezvoltare.

Conștiința intereselor comune ale dezvoltării tuturor statelor, în condițiile accentuării interdependențelor dintre diversele economii naționale, evidențiază interesul comunității internaționale în lichidarea stării de subdezvoltare. Răspunderea țărilor dezvoltate de a sprijini eforturile de lichidarea subdezvoltării nu reprezintă un act de caritate, ci o obligație morală față de țările rămase în urmă, a căror exploatare colonială a stat la baza dezvoltării lumii capitaliste industrializate. Consolidarea independenței politice și economice a țărilor în curs de dezvoltare este indisolubil legată de lupta împotriva neocolonialismului. Neocolonialismul reprezintă ansamblul măsurilor economice, politice, ideologice, militare întreprinse în mod direct sau indirect de către statele imperialiste în scopul limitării independenței tinerelor state, a exploatării lor în continuare.

Pornind de la necesitatea lichidării subdezvoltării, a luptei împotriva imperialismului și neocolonialismului, România socialistă acționează pe multiple planuri pentru lărgirea continuă a relațiilor sale cu țările în curs de dezvoltare. Țara noastră pune un accent deosebit pe cooperarea economică și tehnico-științifică, sprijină efortul tinerelor state pentru valorificarea resurselor naturale, dezvoltarea industriei și agriculturii, pregătirea cadrelor de specialiști necesare acestor țări. În același timp România militează consecvent pe plan internațional pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale care să creeze condiții favorabile pentru lichidarea subdezvoltării.

lector dr. M. PISLA
Institutul politehnic „Gh. Asachi" din Iași

A doua sesiune specială a Adunării Generale a O. N. U. consacrată dezarmării

Oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare — cerința fundamentală a epocii noastre

ÎNCEPÎND de la 7 iunie, la sediul din New York al Națiunilor Unite se desfășoară lucrările celei de-a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării — eveniment politic de cea mai mare însemnătate, chemat să examineze multilateral unul din cele mai voluminoase și mai importante dosare ale vieții internaționale actuale — cel al dezarmării — și, concomitent, să elaboreze, în forul mondial cel mai reprezentativ și mai democratic de care dispune comunitatea internațională în etapa actuală, răspunsuri viabile, mai eficiente ca în trecut, într-o problemă de a cărei rezolvare depind liniștea, pacea, securitatea și însăși supraviețuirea popoarelor de pe planeta noastră, progresul și prosperitatea tuturor națiunilor lumii.

Prin evidențierea caracterului deosebit de urgent și acut al dezarmării, prin trecerea în revistă a obiectivelor majore imediate și a măsurilor concrete care trebuie să se afle în centrul negocierilor și prin crearea unui cadru de negocieri corespunzător, prima sesiune specială a O.N.U. consacrată dezarmării, din 1978, a deschis perspectiva realizării unor progrese reale pe calea opririi cursei înarmărilor și a înfăptuirii dezarmării. O mare importanță a avut-o faptul că sesiunea a hotărît crearea unui cadru mai democratic pentru negocierea problemelor dezarmării, precum și întărirea rolului și responsabilității Organizației Națiunilor Unite în acest domeniu. În cei patru ani care au trecut de la prima sesiune specială, România a acționat cu hotărîre, în cadrul noilor organisme de negocieri și deliberare constituite — Comitetul pentru dezarmare de la Geneva și Comisia de dezarmare — urmărind, alături de celelalte state, în primul rînd de țările mici și mijlocii, nealiniate, în curs de dezvoltare, să se folosească la maximum noul cadru organizatoric pentru examinarea unor probleme prioritare ale „dosarului dezarmării", pentru înregistrarea unor rezultate concrete.

Din păcate, cu toate premisele, mai favorabile, create de prima sesiune specială, nici după anul 1978 nu a fost posibil să se impulsioneze tratativele de dezarmare, să se ajungă la încheierea unor acorduri substanțiale de dezarmare, această stare de lucruri negativă datorîndu-se în principal absenței voinței politice din partea unor state, faptului că ele nu au dovedit atașament față de principiile, prioritățile și programul de acțiune la care au subscris, prin consens, odată cu adoptarea Documentului final al primei sesiuni. Iar acest document final, în primul său paragraf, definea cu maximă claritate obiectivele ce se cer urmărite de comunitatea internațională, în următorii termeni : „Securitatea, care reprezintă un element inseparabil al păcii, a constituit dintotdeauna una din aspirațiile cele mai profunde ale omenirii. De mult timp, statele urmăresc să-și garanteze securitatea prin dobîndirea de arme. Trebuie să recunoaștem că s-a întîmplat așa pentru că, în anumite cazuri, ele au putut efectiv supraviețui grație unor mijloace de apărare adecvate. Dar în zilele noastre, acumularea de arme și în special de arme nucleare constituie mai degrabă o amenințare decît o protecție pentru viitorul omenirii. A sosit, deci, momentul să se pună capăt acestei situații, să se renunțe la folosirea forței în relațiile internaționale și să se caute securitatea în dezarmare, respectiv grație unui proces treptat, dar efectiv, care să înceapă printr-o reducere a actualului nivel al armamentelor. Oprirea cursei înarmărilor și dezarmarea autentică sînt sarcini cărora trebuie să li se acorde cea mai mare importanță și cea mai mare urgență. Acest test istoric trebuie, de asemenea, trecut pentru a se ocroti interesele economice și politice ale tuturor statelor și popoarelor lumii și pentru a le garanta o adevărată securitate și un viitor pașnic".

În fața actualei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării stau sarcini de maximă responsabilitate, care decurg atît din obiectivele însești stabilite de Națiunile Unite în sfera dezarmării, cît și din contextul internațional în care se desfășoară lucrările forumului mondial dedicat dezarmării.

În expunerea la Plenara lărgită din 1—2 iunie a.c., făcînd o strălucită analiză a tabloului vieții internaționale actuale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** releva, cu deplin temei, faptul că în raporturile interstatale **„s-a ajuns la o încordare deosebit de gravă care a dus la creșterea pericolelor de noi conflicte militare, inclusiv de izbucnire a unui nou război mondial"**. Evidențiind cu claritate factorii negativi ce acționează pe arena mondială, între care politica imperialistă de forță și dictat, de menținere și reîmpărțire a zonelor de influență, fenomenele de criză, existența unor conflicte și confruntări militare, agravarea subdezvoltării și a decalajelor economice, conducătorul partidului și statului nostru sublinia, totodată, influența deosebit de nocivă a cursei înarmărilor în ansamblul vieții internaționale, faptul că aceasta generează neîncredere, teamă, insecuritate și pericolul unei conflagrații mondiale, subminînd, în paralel, eforturile de dezvoltare și progres ale tuturor națiunilor, fără excepție.

„În momentul de față — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — problema centrală a vieții internaționale o constituie lupta pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare și în primul rînd la dezarmarea nucleară, pentru o pace trainică în lume. Înarmările au ajuns la un asemenea nivel, încît un nou război mondial ar duce la distrugeri incalculabile, ar pune în pericol însăși existența omului, creația supremă a naturii. Este tot mai evident, așa cum afirmă diferite organisme și congrese internaționale, îndeosebi ale oamenilor de știință, că într-un nou război mondial atomo-nuclear n-ar mai exista nici învinși, nici învingători, ci va fi distrusă omenirea. De aceea se impune ca popoarele să-și unească eforturile pentru a opri cursa spre dezastru, pentru asigurarea păcii".**

Secretarul general al partidului nostru atrăgea atenția, cu același prilej, asupra puternicelor argumente din sfera economică ce pledează convingător în favoarea opririi cursei înarmărilor, această uriașă risipă de bunuri materiale, sustrase de la destinația lor firească și deturnate în scopul creării și perfecționării mijloacelor de distrugere a omului și valorilor create de umanitate. Aceste argumente se cer luate în atentă considerare de participanții la cea de-a doua sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, deoarece a devenit o gravă anomalie a zilelor noastre faptul că, în timp ce — potrivit ultimului raport al SIPRI, peste 650 miliarde dolari sînt cheltuiți anual în scopuri militare, neproductive, două treimi din populația planetei este confruntată cu consecințele nefaste ale subdezvoltării, sărăciei, foametei, bolilor, analfabetismului, absenței unor mijloace minime pentru o viață decentă, demnă de civilizația secolului XX. Într-adevăr, constituie o tragică și anormală realitate a zilelor noastre faptul că în timp ce în întreaga lume se irosesc zilnic — și aceasta de mai mulți ani — peste un milion de dolari pe minut pentru producerea de arme, sute de milioane de locuitori ai planetei din țările cele mai sărace sînt nevoiți să trăiască din venituri zilnice mai mici decît prețul unui pachet de țigări, în fiecare zi, 40 000 de copii din țările lumii a treia pier de foame, 570 de milioane de oameni trăiesc în diferite părți ale lumii în condiții de subalimentație, iar 800 de milioane de pămînteni sînt analfabeți.

Într-o lume confruntată cu cortegiul de suferințe ale subdezvoltării, într-o lume în care datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a depășit 500 miliarde dolari, înfăptuirea dezarmării și eliberarea pe această cale a unor fonduri care să fie orientate spre soluționarea unor probleme social-economice pre-

sante, de care depind nu numai existența zilnică și progresul unor popoare, ci și însești pacea și stabilitatea internațională au devenit comandamente majore.

„Între problema dezarmării și problema noii ordini economice internaționale — releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **există o strînsă interdependență. Oprirea înarmărilor, trecerea la reducerea cheltuielilor militare, ar crea condițiuni pentru a se aloca mijloacele necesare, financiare și materiale, în vederea soluționării problemelor grave legate de situația țărilor sărace. Aceasta ar exercita o puternică influență asupra întregii economii mondiale, ar favoriza schimburile și stabilitatea economică și politică internațională".**

Popoarele lumii, care achită nota de plată astronomică a cursei înarmărilor, care poartă pe umerii lor povara copleșitoare, tot mai greu de suportat, a cheltuielilor militare și care, în cazul unei conflagrații nucleare ar plăti un inimaginabil tribut de suferințe și jertfe, cer pe bună dreptate **ca actuala sesiune specială să marcheze o etapă nouă în declanșarea unui proces autentic de dezarmare,** să rupă decalajul periculos care s-a creat între declarațiile și rezoluțiile în favoarea dezarmării și evoluția în ritm exponențial a cursei înarmărilor și a arsenalelor militare.

Din acest unghi de vedere, o trăsătură caracteristică a actualei sesiuni speciale este aceea că ea se desfășoară în condițiile unei conștientizări sporite a popoarelor asupra pericolelor fără seamăn generate de cursa înarmărilor, ale unei activizări fără precedent a eforturilor celor mai largi categorii ale populației, ale opiniei publice mondiale pentru stăvilirea competiției militare, pentru reducerea și eliminarea pericolului de război, pentru realizarea dezarmării și întărirea păcii.

Atît în preajma cît și în timpul lucrărilor sesiunii speciale, în numeroase țări ale lumii, inclusiv în România, au avut și au loc acțiuni de o mare diversitate și amploare — marșuri, demonstrații, adunări populare, dezbateri publice, colectarea de sute de milioane de semnături pe petiții, chemări, proclamații și apeluri — cu participarea unor persoane de toate vîrstele, de toate profesiile și de toate convingerile politice, care au dat expresie grăitoare îngrijorării profunde în legătură cu proporțiile atinse de cursa înarmărilor și pericolele pe care ea le generează, opțiunii ferme a majorității covîrșitoare a locuitorilor a zeci și zeci de state situate pe toate continentele pentru stăvilirea competiției iraționale în domeniul acumulării mijloacelor de distrugere, pentru dezarmare, pace, colaborare și înțelegere internațională.

Pe ordinea de zi a dezbaterilor figurează următoarele probleme de fond mai importante : dezbaterea generală, care include examinarea și evaluarea situației internaționale, avînd în vedere necesitatea de a se adopta măsuri concrete și concertate în vederea eliminării pericolului de război, în special de război nuclear ; examinarea modului de aplicare a deciziilor și recomandărilor adoptate de Adunarea Generală în cadrul primei sale sesiuni speciale consacrată dezarmării ; examinarea și adoptarea programului global de dezarmare ; analiza modului de aplicare a Declarației prin care anii '80 au fost proclamați de Națiunile Unite drept cel de-al doilea Deceniu pentru dezarmare ; îmbunătățirea eficacității mecanismelor de negocieri în domeniul dezarmării și întărirea rolului O.N.U. în acest domeniu, inclusiv eventuala convocare a unei conferințe mondiale pentru dezarmare ; măsuri menite să sensibilizeze opinia publică mondială în favoarea dezarmării ; adoptarea, în formă corespunzătoare, a documentelor finale ale sesiunii.

Primele luări de poziție din plenara Adunării Generale sînt concludente în privința gradului de îngrijorare în legătură cu cotele periculoase atinse de cursa înarmărilor și arsenalele nucleare și convenționale. Secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, și-a început discursul — cu care de fapt s-au deschis dezbaterile generale — accentuînd asupra necesității de a se stopa „înainte de a fi prea tîrziu, nebunia și imoralitatea pe care le reprezintă cursa înarmărilor". El a continuat evidențiind necesitatea urgentă „de a se pune capăt risipei și pericolului extrem decurgînd din cursa înarmărilor, care amenință întreaga omenire cu un holocaust nuclear. Apocalipsul — a spus el — nu mai este azi doar o imagine biblică, ci a devenit o posibilitate reală".

Evocînd pericolele imense pe care escalada înarmărilor le comportă pentru stabilitatea, pacea și securitatea internațională, Perez de Cuellar s-a referit, de asemenea, la consecințele economice și sociale negative ale cursei înarmărilor, relevînd că la proporțiile pe care le-au atins în prezent cheltuielile militare globale, ele reprezintă aproximativ 112 dolari pentru fiecare locuitor al planetei — cifră superioară produsului național brut per capita al multor țări în curs de dezvoltare. „În timp ce două bombardiere strategice ultramoderne costă circa 200 milioane dolari — a exemplificat secretarul general al O.N.U. — Organizației Mondiale a Sănătății i-au trebuit mai puțin de 100 mil. oane dolari pentru a eradica variola din lume. Vorbitorul a atras atenția și asupra gravității pe care o prezintă faptul că în prezent circa 500 000 de savanți și cercetători cu înaltă calificare lucrează în institutele și laboratoarele cu caracter militar, desfășurînd activități menite „să pună la punct arme și mai perfecționate și mai ucigătoare decît cele existente". De asemenea, secretarul general al O.N.U. a arătat că, exercitînd o influență negativă asupra economiilor tuturor statelor, cursa înarmărilor are un impact nefast asupra țărilor în curs de dezvoltare, care sînt nevoite să aloce în scopuri de apărare o parte din resursele lor, și așa reduse, stringent necesare pentru ocrotirea sănătății, creșterea producției alimentare, educație și alte nevoi social-economice.

Președintele sesiunii speciale a Adunării Generale consacrată dezarmării, Ismat Kittani (Irak) a remarcat faptul că sesiunea are loc într-o situație internațională extrem de complexă, caracterizată de creșterea tensiunii, tulburări și conflicte, în care pacea și securitatea lumii sînt tot mai amenințate. El a avertizat asupra pericolelor pe care le reprezintă „creșterea alarmantă a potențialului militar în lume", intensificarea activităților militare în spațiul extraatmosferic și teoriile privind „inevitabilitatea războiului" sau „posibilitatea și acceptabilitatea unui război nuclear limitat", subliniind că singura cale rațională o constituie trecerea la un proces real de dezarmare, cu prioritate în domeniul nuclear, în cadrul căruia principalele țări posesoare de arme nucleare trebuie să deschidă ele însele calea spre o dezarmare efectivă.

„Omenirea se află la răscruce — declara și premierul Suediei, Thorbjorn Faelldin. Avem de ales între a continua cursa înarmărilor și a accepta să mergem mai departe, către o ordine economică și politică mondială mai bună. Pretenția că un sistem de arme nucleare ar putea menține un echilibru al puterii este lipsită de orice credibilitate. Aceasta relevă mai degrabă situația în care s-au plasat țările dezvoltate, care au dat dovadă de o neinspirată ordonare a priorităților. Ele s-au lansat în realizarea celor mai perfecționate arme de distrugere, în timp ce nu pot asigura cetățenilor lor locuri de muncă și o existență economică și socială acceptabile".

Ministerul de externe al Austriei a preconizat înlocuirea actualei curse a înarmărilor printr-o strategie pe care a denumit-o „tehnologia păcii" care, în viziunea sa, ar trebui să se traducă în măsuri practice de dezarmare, menite să aducă „reale și semnificative schimbări economice și sociale, în beneficiul atît al țărilor dezvoltate, cît și al țărilor în curs de dezvoltare".

A reținut atenția faptul că aproape toți reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare care au luat cuvîntul, între care cei ai R. P. Chineze, Braziliei, Indiei, Mexicului, Thailandei, Marocului au pus accent pe faptul că alături de imperativul salvgardării păcii mondiale, care pledează pentru oprirea înarmărilor și adoptarea unor măsuri practice de dezarmare, angajarea fermă a statelor pe calea dezarmării este cerută stringent de acumularea unor nevoi presante de ordin economic și social, de necesitatea lichidării decalajelor economice și a stării de subdezvoltare — probleme care și-ar putea găsi mai ușor rezolvarea în condițiile reducerii graduale a cheltuielilor militare și alocării fondurilor astfel eliberate în scopul dezvoltării economico-sociale a națiunilor, cu accent pe nevoile țărilor în curs de dezvoltare.

În ceea ce o privește, în conformitate cu concepția președintelui Nicolae Ceaușescu asupra căilor și modalităților de înfăptuire a dezarmării, cu poziția ei consecventă, fermă, în favoarea opririi cursei înarmărilor și realizării obiectivelor dezarmării, România participă la actuala sesiune specială consacrată dezarmării, hotărîtă să-și aducă contribuția, în colaborare cu celelalte state membre ale O.N.U., pentru ca forumul de la New York al dezarmării să se încheie cu rezultate concrete cît mai de substanță, să adopte decizii și măsuri menite să pună capăt evoluțiilor periculoase de pe plan internațional, să ducă la oprirea cursei înarmărilor, la instaurarea unui climat de încredere, colaborare, independență și pace, să determine trecerea la negocieri serioase, de fond, în domeniul dezarmării, în primul rînd al dezarmării nucleare.

Poporul român și-a exprimat din nou adeziunea sa fermă la cauza dezarmării și păcii prin **Apelul adresat sesiunii speciale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării** care, alături de manifestările de mare amploare ce au loc în această perioadă în diferite țări ale lumii, constituie o vibrantă și energică chemare la rațiune, la acțiune hotărîtă pentru a se feri omenirea de primejdia războiului, pentru triumful înțelegerii și păcii pe planeta noastră.

Nicolae CHILIE

Programe de dezvoltare

Iordania: modernizarea economiei prin eforturi interne

POPORUL IORDANIAN se află angajat într-un amplu efort pentru edificarea unei economii moderne. Astfel, este semnificativ faptul că ponderea investițiilor productive în P.N.B. s-a majorat constant, de la 16% în 1972, la 25,9% în 1975 și 33,3% în 1978. Concentrarea resurselor interne către dezvoltarea economiei a determinat în mod firesc obținerea unor rezultate de ansamblu remarcabile, ilustrate printre altele și de realizarea unei rate medii anuale de creștere economică de 8,6% în perioada 1975—1978.

Dezvoltarea industriei a urmărit două obiective prioritare și anume : valorificarea importantelor zăcăminte minerale (fosfați și potasă) ale țării în scopul majorării încasărilor din export, paralel cu diminuarea dependenței de import prin dezvoltarea producției de ciment și a capacităților de rafinare a țițeiului. Astfel, producția minieră de fosfați, principala bogăție a țării, s-a majorat de la 2,3 milioane tone în 1978 la 4,5 milioane tone în 1981, iar producția de potasă obținută din zona marină urmează să atingă în 1984 circa 1,2 milioane tone. În anul curent urmează, de asemenea, să intre în funcțiune combinatul chimic de la Aqaba care va produce 2 000 tone/zi superfosfați și acid sulfuric.

Totodată, prin extinderea rafinăriei de la Zarqa, capacitățile de rafinare a țițeiului se vor majora la 3,4 milioane tone/an, iar prin intrarea în funcțiune a unei noi fabrici de ciment la Rashadyia, capacitățile de producție a cimentului vor ajunge la 2,25 milioane tone/an.

În prezent, Iordania este angajată în realizarea obiectivelor planului cincinal 1981—1985, care urmărește în principal dezvoltarea în continuare a industriei prelucrătoare prin încurajarea întreprinderilor de mărime medie, sporirea eforturilor pentru dezvoltarea agriculturii, în special prin îmbunătățirea aprovizionării cu apă și lărgirea și modernizarea în continuare a parcului de mașini agricole. Pe această bază se urmărește realizarea unei creșteri medii anuale de 9,1% în intervalul vizat.

Planul prevede investiții de 2,8 miliarde dinari (de peste 3,7 ori mai mari decît în cincinalul precedent) din care : 600 milioane dinari pentru industrie (230 milioane în cincinalul precedent), 200 milioane dinari pentru dezvoltarea agriculturii, 160 milioane dinari pentru creșterea resurselor de apă utilizabile, 23 milioane dinari în scopul prospecțiunilor petroliere și de gaze naturale etc.

Se are în vedere, printre altele, irigarea a încă 25 mii acri (cu 2 mii acri mai mult decît în cincinalul precedent), construirea unei conducte petroliere între Aqaba și nordul țării, a unui nou aeroport, a unei fabrici de asamblare a automobilelor cu o capacitate de 25 mii buc/an, a unei fabrici de geamuri la Ma'an etc.

Ca expresie a dorinței reciproce a României și Iordaniei de conlucrare, relațiile economice dintre cele două țări au cunoscut un curs ascendent, oglindit, printre altele și de creșterea volumului schimburilor comerciale de peste 3,6 ori în perioada 1975—1981. O contribuție hotărîtoare la dinamizarea relațiilor româno-iordaniene au adus întîlnirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și regele Hussein, desfășurate sub semnul stimei și încrederii reciproce și care s-au soldat de fiecare dată cu acorduri și înțelegeri concrete vizînd intensificarea conlucrării bilaterale. În prezent schimburile comerciale și cooperarea economică româno-iordaniană se desfășoară în cadrul juridic favorabil creat de Acordul comercial, Acordul general de cooperare și Acordul de cooperare economică și tehnică, în vigoare între cele două părți.

România a exportat în ultimii ani în Iordania o gamă largă de produse ale construcției de mașini, printre care echipamente pentru industria petrochimică, linii electrice ,tractoare, autoturisme, bunuri industriale de consum îndelungat, produse chimice, produse ale industriei de prelucrare a lemnului, ale industriei ușoare și alimentare ș.a. La import au predominat fosfații naturali, principalul produs de export al Iordaniei.

O atenție deosebită a fost acordată intensificării cooperării economice, România participînd la realizarea unor însemnate obiective economice în Iordania : o conductă petrolieră de peste 40 km lungime, linia electrică de înaltă tensiune Amman—Ma'an, linia electrică Ma'an—Aqaba și în primul rînd rafinăria de țiței de la Zarqa, la a cărei extindere și modernizare țara noastră a participat cu livrări de proiecte, utilaje tehnologice, lucrări de construcții-montaj și asistență tehnică. Circa 1 500 de specialiști români au lucrat la finalizarea acestui obiectiv, rafinăria de la Zarqa devenind una din unitățile cele mai moderne ale tinerei industrii iordaniene.

Ampla activitate de construcție care se desfășoară atît în România, cît și în Iordania oferă premise favorabile lărgirii și diversificării pe mai departe a colaborării pe multiple planuri dintre cele două țări. În acest context, noua vizită oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, în Regatul Hașemit al Iordaniei la invitația Majestății Sale regele Hussein Ibn Talal și a reginei Noor va marca fără îndoială un nou pas pe linia întăririi conlucrării dintre cele două țări și popoare prietene.

Nicolae Laurențiu OSS
I.E.M.

Noi „seisme" în cadrul sistemului monetar vest-european

Zguduirile sistemului valutar de cursuri fixe de la Bretton Woods, care s-au accentuat odată cu prima . devalorizare a dolarului S.U.A. din decembrie 1971, au determinat țările membre ale C.E.E. să încerce să atenueze fluctuațiile masive de cursuri care au apărut pe piață prin stabilirea în aprilie 1972, a „șarpelui valutar" (de fluctuare a monedelor unor țări partenere — Belgia, R.F.G., Franța, Italia, Luxemburg și Olanda) în cadrul unor limite fixe de ± 2,25%) și ulterior, în 1978, prin crearea unui sistem monetar vest-european, în încercarea de căutare a unei noi formule de creare a unei zone de stabilitate monetară vest-europeană. Noul sistem monetar vest-european — cel din 1979 — constituie o adaptare a celui anterior la noile condiții apărute, în cadrul căruia prioritățile sînt : creșterea stabilității cursurilor de schimb, asigurarea unei stabilități monetare, accentuarea creșterii economice, facilitarea convergențelor ratelor de inflație spre nivelul cel mai scăzut posibil etc.

Noua realiniere din cadrul S.M.E., anunțată după reuniunea miniștrilor de finanțe de la sfîrșitul săptămînii trecute, prevede devalorizarea francului francez pe ansamblu cu 5,75% față de celelalte monede, a lirei italiene cu 2,75%, în timp ce marca vest-germană și florinul olandez au fost revalorizate cu 4,25% ; presiunile și zvonurile pieței, care persistau de cîteva săptămîni, și-au găsit astfel materializarea.

Motivarea acestei noi modificări în cadrul S.M.E. a fost în primul rînd „domolirea" intervențiilor tot mai pronunțate ale Băncii Franței (și ale Băncii federale a R.F.G.) pentru a susține pragul acceptat al francului. De altfel, cifrele oficiale arată că rezervele valutare ale Franței au scăzut la 16,4 miliarde franci la începutul lunii iunie, de la 37 miliarde de franci la mijlocul lunii martie a.c., cînd au început presiunile asupra francului, dar după estimările unor observatori, costul intervențiilor franceze pentru suportarea cursului francului în această perioadă a fost probabil de aproape 40 miliarde franci (incluzînd și împrumuturile contractate în cadrul S.M.E.). Fondul acestei noi devalorizări a francului este însă legat de diferența mare de inflație din Franța și R.F.G. (14% ca ritm anual, față de sub 5,5%), și de scăderea competitivității exporturilor franceze (devalorizarea de circa 8% din octombrie anul trecut fiind aproape în întregime anihilată de evoluția procesului inflaționist).

Devalorizarea cu 10% a francului față de marca vest-germană a fost făcută după lungi și ascuțite dezbateri, în care poziția Franței (care a cerut inițial o devalorizare de 14%) a fost puternic atacată de ceilalți parteneri. Semnificativă este în această direcție declarația președintelui Băncii federale a R.F.G., Karl Otto Poehl, care preciza că „revalorizarea mărcii în raport cu francul francez reprezintă o anumită concesie politică, făcută cu scopul de a asigura funcționarea normală a sistemului monetar (vest) european", în condițiile în care „revalorizarea efectivă a mărcii cu 10%, reprezintă limita maximă acceptabilă pentru R.F. Germania, luînd în considerare și devalorizarea francului față de marcă și florinul olandez, cu numai 9 luni în urmă".

Franța a fost obligată să ia o serie de măsuri, în vederea susținerii noii devalorizări a monedei naționale, între care : înghețarea prețurilor (cu excepția celor la produsele agricole și a țițeiului) pînă la 31.10.1982, înghețarea salariilor, încetarea indexării salariilor cu costul vieții (ca excepție va crește numai salariul minim garantat), înghețarea marjelor de profit, menținerea proporției deficitului bugetar în produsul intern brut la 3%, atît în 1982, cît și în 1983 etc.

Italia, la rîndul său, a urmărit prin devalorizarea lirei să mențină ridicată competitivitatea exporturilor sale în R.F. Germania față de cele franceze și să mai recupereze din diferența existentă în privința ritmului inflației.

Poziția R.F. Germania, care a mai avertizat în numeroase rînduri partenerii din S.M.E. că se va împotrivi unor devalorizări competiționale menite să stimuleze exporturile, a acceptat totuși noile modificări bazîndu-se pe faptul că revalorizarea mărcii îi va crea cîmp mai larg de manevră pentru reducerea dobînzilor interne, în vederea impulsionării activității economice, și îi va asigura un mai mare succes în combaterea procesului inflaționist.

Olanda, cu toate că a recunoscut că firmele sale mari exportatoare vor fi afectate de revalorizarea florinului, consideră că excedentul comercial anticipat pentru anul în curs va fi oricum atins.

Vor fi aceste noi realinieri de durată mai lungă sau nu ? Destul de greu de răspuns.

Cert este însă că armonizarea dorită de către partenerii din S.M.E. va fi greu de atins, în condițiile în care situația diferă de la țară la țară, iar obiectivele urmărite se consideră a putea fi atinse cu mijloace specifice în fiecare caz în parte.

Gheorghe MUNTEAN

Principalele caracteristici ale economiei și politicilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare (I)

OMENIREA este în prezent confruntată cu mari și dificile probleme care-și așteaptă rezolvarea. De altfel niciodată în istoria ei lumea n-a fost lipsită de probleme mai mult sau mai puțin complexe. Ceea ce alarmează însă în prezent este, deși există o cvasiunanimitate că ceva trebuie făcut, neputința, cel puțin pentru o perioadă imediată, de a se da soluții viabile, acceptabile la nivel mondial, pentru depășirea acestei stări de lucruri. În trecut aria de răspîndire sau perioadele de manifestare a unor probleme complicate se limitau sau se localizau în timp și spațiu. Astăzi, cînd trăim într-o lume a interdependențelor, asistăm însă la o stare de agregare a multiplelor laturi negative ale fenomenelor și proceselor social-economice, cu răspîndire și efecte mondoglobale.

Una dintre cele mai acute probleme ale omenirii o constituie, fără îndoială, rămînerea în urmă în dezvoltarea economico-socială a unei mari părți a globului.

Deși este evidentă existența unui număr mare de state cu o economie rămasă mult în urmă față de nivelul mediu mondial, încadrarea în rîndul țărilor în curs de dezvoltare constituie și în prezent o problemă în dezbatere. Păreri și opinii diferite în acest sens sînt emise atît în rîndul specialiștilor, dar și la forumuri și organisme internaționale. Lucrările pregătitoare de lansare a primului Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (1961—1970) au adus clarificări importante în definirea noțiunii de țară în curs de dezvoltare. Consacrarea categoriei de țări în curs de dezvoltare s-a realizat practic la prima Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la Geneva, 1964.

În prezent categoria țărilor în curs de dezvoltare cuprinde state care aparțin fie sistemului social-politic al capitalismului, fie socialismului sau se află în stadiul de tranziție din punct de vedere al opțiunilor politice. În aceste condiții, ținînd seama de diversitatea de situații în care se află statele, cred că adoptarea nivelului de dezvoltare a forțelor de producție ca un criteriu fundamental de delimitare a țărilor în curs de dezvoltare reprezintă soluția cea mai realistă. În același timp însă apreciez că este necesar ca acestui criteriu să-i fie asociat în mod obligatoriu un indicator de eficiență economică, cum ar fi, spre exemplu, producția realizată la 1 000 unități monetare naționale fonduri fixe pe întreaga economie, precum și un indicator cu caracter social-cultural, respectiv gradul de instrucție a populației.

Problematica țărilor în curs de dezvoltare este astăzi și se va menține pentru o lungă perioadă de timp și în viitor, ca una din problemele esențiale ale economiei mondiale, ale raporturilor economice internaționale. De modul în care se va acționa de către statele în curs de dezvoltare înseși, dar și de comunitatea internațională, pentru a se găsi soluții adecvate de formare a unor economii naționale moderne, de participare activă și echitabilă la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori, **„depinde — așa cum arăta președintele României, Nicolae Ceaușescu — în mare măsură destinderea și pacea mondială, progresul întregii omeniri“.**

Caracteristicile principale ale politicilor economice și economiei țărilor în curs de dezvoltare pot fi sintetizate în perioada actuală, în linii mari, astfel :

— Manifestarea în cvasitotalitatea țărilor a unei puternice voințe în procesul ireversibil de consolidare a independenței politice, prin căutarea și promovarea celor mai adecvate forme de realizare a independenței economice, consolidîndu-se astfel independența națională ;

— Afirmarea tot mai hotărîtă a dreptului statelor în curs de dezvoltare de a-și folosi în interes propriu bogățiile naturale, de a trece pe calea dezvoltării economico-sociale de sinestătătoare și de a depăși cît mai repede starea de subdezvoltare ;

— Restrîngerea diferitelor tipuri de proprietate și de relații de producție de la cele precapitaliste spre cele socialiste (în țările în curs de dezvoltare întîlnim tipuri de proprietate și de relații de producție primitive, feudale, capitaliste sau socialiste, inclusiv tipuri de proprietate și relații de producție mixte, de tranziție) ;

— Formarea și dezvoltarea sectorului de stat și cooperatist în economie, paralel cu sectorul particular ;

— Crearea unor structuri economico-sociale instituționale cît mai moderne în vederea realizării condițiilor de ridicare a nivelului de civilizație materială și spirituală ;

— Sporirea preocupărilor pentru valorificarea superioară a resurselor naționale, dezvoltarea industriei extractive și formarea unei industrii prelucrătoare cu structuri cît mai moderne, paralel cu dezvoltarea unei infrastructuri adecvate ;

— Organizarea producției agricole în vederea satisfacerii în măsură cît mai mare a nevoilor proprii la alimentele de bază și asigurarea unei securități alimentare naționale ;

— Crearea unui sistem național de învățămînt, educație și cultură, pentru formarea și pregătirea cadrelor necesare economiei și celorlalte domenii de activitate ;

— Promovarea pe o scară cît mai largă a unor forme de cooperare economică bilaterală, zonală, continentală și chiar la nivelul tuturor țărilor în curs de dezvoltare, concomitent cu înscrierea tot mai amplă în circuitul economic mondial ; toate acestea sînt menite să susțină și să accelereze procesul instaurării noii ordini economice internaționale.

Dar pentru a înțelege mai bine unele probleme ale economiei țărilor în curs de dezvoltare este necesar să fie cunoscut locul pe care îl ocupă acestea în rîndul statelor lumii. Sintetic, acest loc este prezentat în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Locul țărilor în curs de dezvoltare în economia mondială *)

Indicatorul	Anul	U/M	Nivelul indicatorului	% din total mondial
1. Suprafața		km. p.	66 159 040	49,4
2. Populația	1979	mii. loc.	2 031 024 [1])	48,2
3. Produsul național brut	1979	mil. dol.	1 353 395 [1])	13.7

*) Exclusiv țările socialiste în curs de dezvoltare

[1]) Calculele au la bază estimările referitoare la populație și produsul național brut (G.N.P.) publicate de Banca Mondială în „1980 World Bank Atlas“. Nu sînt incluse în calculul populației mondiale, al populației țărilor în curs de dezvoltare, al produsului mondial brut și G.N.P. următoarele țări : Guineea Ecuatorială, Iran, Republica Populară Democratică Laos, Liban, Samoa de Vest, Insulele Solomon și Somalia, datorită inexistenței unor informații statistice.

La rîndul ei, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în rezervele și producția mondială la principalele materii prime, conform calculelor realizate de Banca Mondială, de UNCTAD și alte organisme internaționale, este prezentată în tabelul nr. 2.

În ceea ce privește principalele materii prime și produse agricole și silvice, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială este redată în tabelul nr. 3.

Creșterea, dezvoltarea și progresul economic

CREȘTEREA economică reprezintă pentru orice economie națională o etapă a procesului de dezvoltare, caracterizată prin sporirea cantitativă a unuia sau mai multora dintre elementele sistemului economic sau ale subsistemelor sale. Fiind o componentă a unui proces social, creșterea economică urmează logica proceselor care au loc în orice societate, care „nu sînt nici lineare și nici mecanice, ci dinamice și dialectice“ [1]). Desfășurată în mod spontan, creșterea poate duce la apariția unor dezechilibre cu efecte mai mult sau mai puțin importante pentru evoluția ulterioară a unei economii naționale. Probleme negative pot apare și atunci cînd creșterea economică se conturează în domenii care nu asigură propagarea efectelor sale în ansamblul structurilor economiei naționale, cum ar fi, spre exemplu, utilizarea surselor naționale sau a resurselor obținute prin credite externe în scopul înarmării.

În multe țări în curs de dezvoltare, dar și în țări avansate, sporirea importurilor a dus pentru o anumită perioadă la creștere economică, dar a determinat și sporirea plăților către străinătate sau a datoriilor externe, ceea ce a creat, la un moment dat, un dezechilibru, respectiv apariția unui deficit al balanțelor de plăți. Dacă însă importul constă cu precădere din utilaje care conduc atît la creșterea producției de mijloace de producție, dar și a consumului intern și, implicit, a disponibilităților pentru export, efectul de durată este de reechilibrare a balanței de plăți datorită amplificării în perspectivă a

[1]) Ioniță Olteanu : Limitele progresului și progresele limitelor, Ed. politică, 1981, București, p. 24

Tabelul nr. 2

Rezervele și producția de materii prime a țărilor în curs de dezvoltare

Produsul	U/M	Rezerve (1980)		Producție (1980)	
		Țări în curs de dezvoltare	% din total mondial	Țări în curs de dezvoltare	% din total mondial
Petrol	mil. t.	68 577,32 [1]	77,7 [1]	1 422,21 [2]	50,9 [2]
Gaze naturale	mrd.m.c.	35 453,25 [1]	43,0 [1]	194,5	12,8
Cărbuni	mrd. t.	862	8,0 [3]	0 224	7,9
Cauciuc natural	mii t.	—	—	3 740	100
Bauxită	mii t.	16 390 000 [4]	71,9 [4]	42 234,9	46,4
Minereu de fier	mil. t.	60 248,8 [4]	22,6 [4]	230,9	27,4
Cositor	mii t.	6 580 [4]	65,8 [4]	181,0	76,8
Nichel	mii t.	28 135,1 [4]	51,9 [4]	290,5	38,6
Hidroenergie	mrd. kWh	1 194,4 [5]	50,9 [5]	407 9 [6]	23 7 [6]

[1] rezerve certe la 1.01.1982 ; [2] în 1981 ; [3] 10 781 mrd. t rezerve mondiale posibile, din care 700 mrd. t rezerve exploatabile economic ; [4] estimări ale unor specialiști din S.U.A. ; [5] capacitate teoretic realizabilă (mii MW) pe baza potențialului ; [6] în 1979.

încasărilor din exterior. În aceste condiții dezechilibrele pot fi temporare și se vor compensa de însești mecanismele pe care le declanșează interdependențele dintre diferitele subsisteme ale economiei naționale. Împărtășesc opinia acelor specialiști care susțin că în momentul în care creșterile sînt de lungă durată, depășesc anumite proporții și implică modificări calitative, atunci creșterea se constituie ca un moment al unei noi etape, și anume a dezvoltării economice.

Dezvoltarea economică reprezintă o etapă nouă, superioară și complexă de transformări structurale, calitative, datorate în ultimă instanță unor creșteri în ritmuri diferite a elementelor și subsistemelor economiei naționale.

Dezechilibrele provocate de creșterea inegală a componentelor sistemului economic modifică structurile, adică raporturile cantitative dintre acestea. Calitatea însăși a sistemului se modifică. Dezechilibrele, care la prima vedere ar implica o apreciere negativă, sînt în realitate o sursă intrinsecă a dezvoltării, cu condiția unei acțiuni conștiente, în sensul rezolvării pozitive a contradicțiilor obiective ce apar.

O societate în dezvoltare are capacitatea de restabilire a proporțiilor la nivele superioare, de rezolvare a contradicțiilor apărute pe baza absorbției de inovație tehnică, științifică, productivă și, în anumite limite, a inovației sociale. Dezvoltarea nu poate avea loc fără o creștere economică, o sporire proporțională, în raport cu resursele interne, a volumului producției care să asigure echilibrul complexului economic național.

Cu toate acestea, dezvoltarea nu poate fi redusă la creșterea economică, deoarece presupune transformări de substanță în structura economiei naționale, în locul ocupat de o țară sau alta în diviziunea internațională a muncii, în sistemul relațiilor economice și politice internaționale. Spre exemplu, putem asista la creșterea economică bazată pe dezvoltarea unui puternic sector industrial, realizat nu pe prelucrarea propriilor resurse interne de materii prime și materiale, ci mai ales pe importuri. Pe măsura scumpirii prețurilor la materii prime și a dezvoltării unor sectoare similare în țările exportatoare de materii prime pot apare dezechilibre, care evident se pot soluționa, dar numai printr-o politică economică externă bazată pe relații de cooperare reciproc avantajoase.

Derularea procesului de dezvoltare economică pe o perioadă îndelungată de timp și cu amploare deosebită provoacă noi dezechilibre în cadrul societății, dezechilibre ce apar, dar se cer rezolvate printr-o modificare a întregului sistem economic. În această nouă etapă — denumită **progres economic** — sînt schimbate atît componentele materiale ale procesului de producție, cît și relațiile social-economice. **Progresul economic** nu poate fi conceput fără creștere și dezvoltare, dar nu poate fi redus la nici una din aceste etape ale procesului. De aceea, progresul economic poate fi conceput fie ca un moment al transformării unui sistem într-altul, prin trecerea revoluționară de la capitalism la socialism, fie ca un proces de durată în care sistemul se dovedește capabil să-și mențină relativ stabile echilibrele sale fundamentale și specifice.

Creșterea și dezvoltarea sînt compatibile deci cu structura oricărui sistem, inclusiv cel capitalist sau precapitalist, fără a fi însă în mod automat însoțitoarele inevitabile și permanente ale acestora. Alternarea perioadelor de creștere și dezvoltare cu perioade de stagnare sau chiar regres poate fi considerată ca un proces normal și nu ca o anomalie. Creșterea și dezvoltarea economică privesc prima latură a progresului economic. După unele puncte de vedere așa se și explică de ce, în general, orice societate umană, cu excepția celor ce suferă blocaje structurale, este compatibilă cu creșterea și dezvoltarea. Nu orice societate este gata însă să accepte progresul economic, tocmai datorită implicațiilor sale modificatoare de structuri sociale.

Transformarea creșterii sau a dezvoltării economice într-un obiectiv fundamental al politicii economice actuale a numeroase țări se explică, în primul rînd, prin faptul că statele respective urmăresc anumite efecte sociale, economice sau politice ce nu pot fi obținute decît pe această cale.

Experiența mondială arată că într-o societate în care economia este în creștere sau dezvoltare există posibilități mai mari de asigurare a unei relative stabilități sociale și politice. Desigur, aceasta în condițiile în care se asigură o anumită proporție logică între sectoarele economiei naționale, un raport echitabil între partea din venitul național acumulată și cea consumată, o repartiție echilibrată a efectelor creșterii între diferitele categorii ale populației și zone geografice ale teritoriului național.

Creșterea și dezvoltarea economică reprezintă baza ridicării nivelului de civilizație materială și spirituală a populației unei țări. Un nivel de dezvoltare corespunzător creează posibilități majore pentru o mai bună soluționare a tuturor problemelor ce apar pe plan intern, precum și o mai bună înscriere în circuitul mondial de valori, prin schimbul și cooperarea în sfera surselor și produselor muncii fizice și intelectuale ale altor țări.

Tabelul nr. 3

Locul țărilor în curs de dezvoltare în producția agrosilvică mondială

—mii tone —

	Total mondial	Țări în curs de dezvoltare	
		Cantitate	Pondere în total mondial (%)
Cereale	1 580 822	449 002	28,40
— grîu	441 474	90 942	20,59
— orez	376 448	201 877	53,62
— porumb	362 971	75 623	20,83
— orz	196 123	17 527	8,91
Rădăcinoase	522 947	185 497	35,47
— cartofi	272 975	29 517	10,81
Vegetale și pepeni	327 177	113 334	34,63
Fructe	261 911	132 894	50,74
— citrice	50 913	23 901	46,94
— banane	36 892	35 163	95,31
Oleaginoase	48 014	22 269	46,38
Zahăr	90 983	46 685	51,31
Cacao	1 403	1 403	100,00
Cafea	4 583	4 562	99,54
Ceai	1 833	1 240	67,54
Fibre vegetale	20 347	10 413	51,17
— bumbac	12 951	5 482	42,32
— iută	4 288	3 203	74,69
Tutun	5 710	2 339	40,96
Cauciuc natural	3 698	3 600	97,34
Carne	133 438	24 732	18,53
Lapte	449 595	94 994	21,12
Lînă	2 597	634	24,41
Lemn rotund	2 601 768	1 120 278	43,05
Lemn de foc	1 217 976	894 545	73,44
Lemn industrial	1 383 792	225 733	16 31

Sursa : F.A.O. Production — 1978
Yearbook of forest products — 1978

Consecință a unei politici interne necorespunzătoare sau a relațiilor internaționale inechitabile, a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, subdezvoltarea se caracterizează printr-un potențial economic foarte redus, prin nivel scăzut de dezvoltare a forțelor de producție, randament scăzut al mijloacelor de producție, puternică disproporționalitate economică și stări sociale anacronice (puternice rămășițe tribale, sclavagiste și feudale, analfabetism etc.), dominația puternică a capitalului monopolist străin.

Constantin BOȘTINĂ

Schimburile compensatorii: modificări de optică

ÎNTR-UNUL din numerele sale recente, revista **l'Usine Nouvelle** releva extinderea — în cadrul comerțului internațional — a sistemului schimburilor compensatorii. Practicate inițial în comerțul dintre țările capitaliste industrializate și țările socialiste, ele au început ulterior să fie utilizate în cadrul schimburilor comerciale ale primului grup de țări cu statele nesocialiste în curs de dezvoltare, iar în ultimii ani — și în comerțul reciproc dintre țările capitaliste industrializate. Conform estimațiilor O.C.D.E. ponderea schimburilor compensatorii în ansamblul comerțului Est-Vest se ridică la 15—20%, iar după alte surse atinge chiar 30%. Totodată, aria acestor schimburi nu se mai limitează îndeosebi la exportul occidental de bunuri de echipament și de produse chimice, precum și la contractele cu o valoare mai mare, ci a devenit aproape atotcuprinzătoare, avînd loc concomitent o diversificare a formelor de compensație.

Se constată — arată revista — și o schimbare de atitudine din partea firmelor occidentale și a forurilor economice din țările respective; de la o poziție de rezervă, de ezitare în fața acceptării unor clauze de schimburi compensatorii, ele au trecut treptat la făurirea cadrului organizatoric și a instrumentarului de măsuri pentru a se înscrie eficient în această tendință, cu perspective de lărgire, a comerțului internațional. De la accepțiunea de „fatalitate economică", cum erau considerate inițial schimburile compensatorii, acestea sînt apreciate tot mai mult ca o pîrghie importantă de promovare a exportului țărilor capitaliste dezvoltate.

Imperativul eficienței în economia R. D. G.

DEZVOLTAREA economiei naționale în deceniul actual, se apreciază în R.D. Germană, trebuie asigurată înainte de toate prin sporirea rolului factorilor calitativi. Este vorba aici de premise atît de diferențiate cum sînt valorificarea superioară a purtătorilor de energie, materiilor prime și materialelor pe calea realizării unui înalt grad de înnobilare a acestora în toate stadiile procesului de producție, utilizarea mai activă a ridicării calificării forței de muncă în vederea sporirii productivității și eficienței sale, extinderea automatizării producției, îndeosebi prin intensificarea robotizării economiei, reconstruirea și modernizarea consecventă a mașinilor și instalațiilor existente în dotația întreprinderilor în scopul ridicării randamentului ș.a.m.d.

Numai prin asemenea măsuri vor putea fi îndeplinite — arată revista **Die Wirtschaft** — sarcinile de ridicare a eficacității economiei R.D.G. în actualul cincinal (realizarea reducerii cu circa 1% a consumului specific de energie și materiale pentru fiecare procent de majorare a producției, economisirea a 2,2 mil. tone de laminate d oțel și a circa 660 milioane de ore muncă etc.). Cerință impusă — deal fel — și de creșterea tot mai lentă resurselor de muncă (efectivul de fo ță de muncă în economie va spori î perioada 1981—1985 doar cu 3,9% după anul 1990 fiind prognozată chia o reducere absolută a acestora.

Bulgaria: măsuri complexe de autoaprovizionare

ÎN R.P. Bulgaria funcționează mai demult sistemul de autoaprovizionare a populației, care permite o mai bună satisfacere a cerințelor acesteia în ceea ce privește produsele agroalimentare. În vederea creării condițiilor necesare pentru edificarea globală a acestui sistem în următorii ani, Consiliul de Miniștri a aprobat recent o hotărîre, care plasează întregul sistem pe o bază economică, corelîndu-l cu aplicarea mecanismului economic. Sînt sporite funcțiile sociale și responsabilitățile consiliilor populare și ale complexelor agroindustriale în domeniul mobilizării resurselor locale, pentru a asigura lărgirea producției alimentare proprii. Se urmărește, astfel, trecerea de la autoaprovizionarea în cadrul unor localități izolate la autoaprovizionare pe județe întregi, la principalele produse alimentare.

Se prevede, între altele, crearea pe lîngă diferite localități a unor asociații economice, care să cuprindă complexe agroindustriale, alte organizații agricole, cooperative de consum, întreprinderi comerciale și industriale, unități administrative, școli etc. Ele sînt chemate să-și unească eforturile pentru exploatarea optimă a resurselor existente în vederea măririi producției agricole, pentru punerea în valoare a terenurilor neproductive și a pășunilor, pentru extinderea plantațiilor de culturi perene, pentru gestionarea și folosirea mai rațională a producției agricole, pentru îmbunătățirea aprovizionării populației pe baza resurselor proprii de alimente. Totodată, se urmărește înființarea și dezvoltarea unor ferme auxiliare pe lîngă întreprinderi și instituții, menite să asigure în primul rînd — încă din acest an — ameliorarea aprovizionării cantinelor cu legume, fructe și carne.

Raționalizarea fluxurilor materiale

LA o conferință internațională pe problemele perfecționării organizări proceselor de producție, ținută anu trecut la Novi Sad (Iugoslavia) s-a arătat — între altele — că formele exis tente de proiectare a fluxurilor materiale în cadrul întreprinderilor au un caracter complex, rigid, și ca atare frînează ridicarea productivității muncii, adaptarea flexibilă la cerințele în schimbare de pe piață.

S-a propus o nouă abordare a problemei sistematizării fluxurilor materiale, pe baza următoarelor principii: organizarea procesului de producție la toate nivelele să se bazeze nu pe operațiile executate, ci pe sortimentul producției; compartimentarea activității de producție să urmărească crearea de subdiviziuni cu un personal restrîns; adoptarea deciziilor operative să fie transferată pe cît posibil către verigile inferioare, la nivel centralizat preconizîndu-se menținerea în continuare a rezolvării problemelor legate de cercetare și dezvoltare, de învățămîntul pentru producție ș.a. S-a subliniat, de asemenea, că un rol important joacă aici recurgerea la subcontractarea executării unor piese și subansamble, în funcție de extinderea sau reducerea volumului producției întreprinderii.

Combustibilii fosili în cursa competitivității

PRINCIPALA frînă în calea extinderii producției de combustibili fosili obținuți din nisipuri asfaltice și șisturi bituminoase sau prin transformarea cărbunelui a constituit-o pînă în a doua jumătate a deceniului trecut decalajul de cost de extracție — și de preț de vînzare — față de petrolul brut extras direct din zăcămînt. În situația în care prețurile oficiale ale exportatorilor de petrol oscilează în jurul cifrei de 200 dolari/tona, raporturile de competitivitate s-au modificat întrucîtva. Conform unor calcule publicate de revista **Mining Congress Journal** (vezi tabelul), costul extracției unei tone de combustibil lichid din nisipuri sau șisturi s-ar situa la aproximativ jumătate din prețul menționat mai sus al petrolului, devenind astfel posibilă — din

Tehnologia utilizată	Capacitatea de producție a întreprinderii (mil. t.e.p./an	Anul dării în exploatare	Investiția specifică (dolari per t.e.c./an)	Prețul de producție (dolari per t.e.p./an)
Prelucrarea nisipurilor asfaltice	6,25	1980	0,19	73
Extragerea țițeiului din nisipuri	6,25	1980	0,27	94,9
Prelucrarea șisturilor bituminoase	2,5	1990	0,31	97,6
Gazeificarea cărbunelui				
— gaz cu putere calorică ridicată	69 *)	1980	0,64	233,6
— gaz cu putere calorică scăzută	69 *)	1980	0,56	204,4
Obținerea de combustibil lichid din cărbune	2,5	1990	0,36	219

*) Miliarde kilocalorii pe zi.

punctul de vedere al eficienței economice — exploatarea resurselor respective, în timp ce costul combustibililor lichizi sau gazoși obținuți din cărbune la prețul acestuia din S.U.A., loco consumator) rămîne deocamdată superior prețului oficial al petrolului.

GLOSAR

Avuția națională

AVUȚIA națională cuprinde totalitatea bunurilor materiale și spirituale existente într-o țară la o anumită dată. Dintre acestea menționăm, în primul rînd, bunurile materiale acumulate, create prin munca omului. Acestea se prezintă sub formă de fonduri fixe, de stocuri de materiale, de mijloace financiare și de bunuri de folosință îndelungată aparținînd populației.

Fondurile fixe, bunuri cu o durată de folosință îndelungată, din sfera productivă și neproductivă, cuprind conform clasificației în vigoare la noi, următoarele categorii : clădiri ; construcții speciale ; mașini și utilaje energetice ; mașini, utilaje și instalații de lucru ; aparate și instalații de măsurare, control și reglare ; mijloace de transport ; animale ; plantații ; unelte, accesorii de producție și inventar gospodăresc.

Din categoria valorilor materiale fac parte materii și materiale, obiecte de inventar, produse, producția neterminată etc. (stocurile de la sfîrșitul anului).

Pe baza datelor privitoare la valoarea stocurilor de fonduri fixe și de materiale cuprinse în bilanțuri și situații întocmite în unitățile socialiste, se alcătuiesc anual balanțe și situații recapitulative.

În grupa mijloacelor financiare se cuprind stocurile de valută străină, drepturile de încasat de la alte state (minus obligațiile de plată datorate altor state) și rezervele de aur și alte materiale prețioase.

Din categoria bunurilor din gospodăriile populației fac parte clădirile, construcțiile, mobilierul casnic și alte obiecte de folosință îndelungată ca frigidere, mașini de gătit, mașini de spălat rufe, aspiratoare de praf, televizoare, autoturisme etc.

Avuția națională mai cuprinde și rezultatele muncii spirituale ca : invenții, opere de artă etc. care fac parte din patrimoniul național cultural și științific. Prin legea din noiembrie 1974 se prevede organizarea unei evidențe centralizate a acestui patrimoniu. Această evidență poate furniza date cu privire la obiectele și monumentele de arhitectură și artă plastică, operele reprezentative, bunurile de valoare istorică, științifică și documentară deosebită etc.

O altă componentă a avuției naționale o formează resursele naturale care sînt utilizate sau pot fi utilizate în procesul de producție. Aici se cuprind : fondul funciar cu terenurile agricole și alte terenuri, pădurile, potențialul hidroenergetic, platforma maritimă continentală, rezervele de substanțe minerale și combustibilii primari. Se studiază metodologia de evaluare a acestor resurse și în primul rînd a pămîntului, care un timp, în mod greșit, a fost considerat ca neavînd valoare.

În avuția națională se mai cuprind și resursele umane precum și potențialul creativ al națiunii.

Este demn de menționat că prin Legea finanțelor din noiembrie 1972 s-a reglementat organizarea unei evidențe generale a tuturor bunurilor materiale de care dispune țara noastră. Legea se referă în continuare și la alte elemente componente ale avuției naționale în intenția de a cuprinde și resursele naturale precum și alte resurse care pot fi evaluate.

Evidența se organizează pe categorii de bunuri, pe ramuri și sectoare de activitate și pe forme de proprietate. Ea urmărește cunoașterea situației bunurilor la un moment dat precum și a creșterii anuale a avuției naționale.

dr. Lucian TURDEANU

Namibia

Ioan Cilschi, Bran — Între 1966 (an în care Adunarea Generală a O.N.U. a declarat ilegală administrarea teritoriului namibian de către Africa de Sud) și 1980, guvernul de la Pretoria nu a mai publicat separat date statistice referitoare la acest teritoriu din sud-vestul Africii, pentru ca acum doi ani să revină asupra hotărîrii sale. Potrivit celor mai recente date disponibile, citate de **Informations UNESCO**, rezultă că în 1978 produsul național brut se ridica în Namibia la 1 089 ranzi pe locuitor (1 rand = 0,93 dolari S.U.A.) ; cifra face însă abstracție de marile disparități între veniturile populației de culoare și cele ale albilor, al căror efectiv nu depășește 100 000 dintr-un total de 1 milion de locuitori. În ciuda faptului că deșertul ocupă trei sferturi din suprafața sa, Namibia este un teritoriu bogat în resurse, în primul rînd în diamante (cu o producție anuală de 1,9 milioane de carate, diamantele alcătuind două treimi din valoarea exporturilor) și uraniu. Diamantele sînt exploatate în nisipurile aluvionare de la vărsarea fluviului Orange în Oceanul Atlantic și de-a lungul coastei acestuia de o filială a firmei sud-africane De Beers, în vreme ce uraniul este exploatat de un consorțiu în care principalul actionar este societatea britanică Rio Tinto Zinc. Produsele agricole (în primul rînd piei) și piscicole contribuie la rîndul lor cu o cincime în totalul exporturilor.

O povară tot mai apăsătoare

ÎN deceniul trecut cheltuielile de înarmare au crescut pe plan mondial, în termeni reali, adică excluzînd influența creșterii prețurilor, cu 20%, creștere corespunzînd pe ansamblu ritmului creșterii demografice. Faptul că pe un locuitor al Terrei în 1980 s-a cheltuit pentru înarmări (în prețuri constante) tot atît ca și în urmă cu zece ani nu înseamnă cîtuși de puțin că povara cursei înarmărilor a rămas aceeași pentru toate grupele de țări. În țările în curs de dezvoltare cheltuielile militare totale au sporit de 2,7 ori, iar pe un locuitor s-au dublat. În cazul țărilor în curs de dezvoltare din Extremul Orient, tributul dat zeului Marte era de patru ori mai mare în 1980, iar pe un locuitor de trei ori mai mare decît în 1970. În cazul țărilor din Orientul Mijlociu, care contează cu circa jumătate în totalul cheltuielilor militare ale țărilor în curs de dezvoltare, creșterile au fost de 3,2 și respectiv 2,4 ori.

Deși în mărime absolută totalul cheltuielilor militare, care au crescut în perioada amintită de la 5 la 15 dolari pe locuitor, se află cu mult sub cota atinsă de principalele state promotoare ale cursei înarmărilor, țările în curs de dezvoltare suportă foarte greu și cu mari consecințe economice și sociale aceste cheltuieli, care le limitează sau chiar le anulează posibilitățile de combatere a foametei și malnutriției. În cazul țărilor din Africa, de pildă, cheltuielile militare pe un locuitor au crescut cu 14%, în timp ce producția agroalimentară s-a diminuat cu 11%.

Ritmul alert în care a continuat cursa înarmărilor în deceniul trecut — chemat să fie un „deceniu al dezarmării" — explică în bună măsură de ce el nu a fost nici un „deceniu al dezvoltării". Oprirea acestei curse iraționale reprezintă, de aceea, un deziderat care nu mai poate fi trecut cu vederea.

Dinamici comparate, în termeni reali *)
(1980, față de 1970 = 100)

Categoria de țări	Indici globali		Indici pe locuitor	
	Producția alimentară	Cheltuielile de înarmare	Producția alimentară	Cheltuielile de înarmare
1. Țări capitaliste dezvoltate	120	104	111	95
2. Țări în curs de dezvoltare	133	268	103	206
Africa	118	146	89	114
America Latină	141	166	108	129
Orientul Mijlociu	137	320	104	243
Extremul Orient	134	405	105	300
Alte țări în curs de dezvoltare	131	223	103	176
3. Țări socialiste	125	116	110	102
TOTAL MONDIAL	126	120	105	100

*) În prețuri constante
Sursa : după Cérès, Nr. 85 (Vol. 15, nr. 1), Janvier-Février, 1982, pag. 7

Dragoș LUCHIAN
Rădăuți

Cooperare

I. Vlad, Tîrgoviște — Reuniunea de la Bagdad din 1—4 martie a.c. a Grupului celor 77, în legătură cu care ne solicitați unele amănunte, a fost consacrată examinării posibilităților de ușurare a dificultăților financiare ale țărilor în curs de dezvoltare ca urmare a inflației importate din țările dezvoltate și creșterii prețului la petrol. Reuniunea s-a încheiat cu adoptarea unei propuneri privind crearea, în acest scop, a unui Fond internațional. Resursele acestuia ar urma să provină din contribuțiile vărsate de țările dezvoltate, de țările exportatoare de petrol precum și de alte țări în măsură să contribuie la fond. De resursele fondului ar urma să beneficieze, sub formă de credite pe termen lung, fără dobîndă sau cu dobîndă foarte mică, toate țările în curs de dezvoltare care importă bunuri și servicii din țările industrializate, precum și țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol, pentru consumul lor intern. Crearea fondului amintit depinde însă, în mare măsură, de participarea statelor dezvoltate la constituirea resurselor sale.

Reuniunea de la Kingston din 26—30 martie a.c. a Grupului celor 77 a abordat probleme legate de finanțarea activității societăților mixte și a investițiilor în sectorul energetic precum și a exporturilor și a deficitelor balanțelor comerciale și de plăți. Participanții la reuniune s-au pronunțat pentru crearea unei filiale pentru energie în cadrul Băncii Mondiale, precum și pentru înființarea unei instituții financiare a țărilor în curs de dezvoltare care să contribuie la finanțarea acțiunilor de cooperare ale acestor țări, a deficitelor balanțelor lor de plăți etc. La reuniune s-a convenit elaborarea unui studiu de fezabilitate cu privire la înființarea unei Bănci a țărilor în curs de dezvoltare. Studiul respectiv urmează să fie examinat de Comitetul interguvernamental al Grupului celor 77 pentru promovarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, ale cărui lucrări se vor desfășura în luna august a.c. în Filipine

Dezarmare

Doru Victor Agheorghesei, București — Reținem din scrisoarea dv. referitoare la necesitatea trecerii la măsuri hotărîte de dezarmare și alocării în folosul dezvoltării a resurselor astfel economisite, două pasaje care, puse alături, nu mai au nevoie de comentariu pentru a evidenția dependența lichidării subdezvoltării de dezarmare.

„Două cincimi din populația țărilor în curs de dezvoltare trăiesc în ceea ce se numește sărăcie absolută și există riscul ca în lipsa unor măsuri adecvate numărul persoanelor trăind în această situație să se dubleze pînă în 1990.

Pe de altă parte, în 1980 cheltuielile militare mondiale s-au ridicat la circa 500 miliarde de dolari, sumă echivalînd aproape cu totalul investițiilor realizate în țările în curs de dezvoltare. Menținerea ritmului lor de creștere din ultimul deceniu ar ridica nivelul cheltuielilor militare mondiale la 940 miliarde dolari (în prețurile constante ale anului 1980) 'a sfîrșitul acestui secol".

În ce privește perspectivele de dispariție ale categoriei economice „bani", pe marginea cărora faceți o serie de considerații, vă sugerăm consultarea unei lucrări de specialitate, de exemplu a micii enciclopedii „Moneda" recent apărută în Editura științifică și enciclopedică.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 24 din 18 iunie 1982

— Calitate și eficiență în creșterea industriei românești **(Viorel Cornescu)** 2

— Dezvoltarea conștiinței, factor de perfecționare a democrației socialiste, al unei înalte responsabilități în muncă (II) **(Aura Constantinescu, G. Constantin)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Eficiența extinderii tehnologiilor avansate în exploatările miniere **(Rodica Ștefaniu, Ion Becleanu, Gheorghe Drăghici)** 5

— Diminuarea consumurilor de materii prime și combustibili — condiție a sporirii eficienței economice **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Întărirea disciplinei financiar-valutare în activitatea de comerț exterior **(C. Roman)** . . 10

— Unele probleme actuale ale producției de cereale și plante tehnice **(Cristian Hera, L. Ghinea)** 12

— Realizarea la termen a parametrilor proiectați **(Marcel Anghel)** . . . 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Apropierea activităților funcționale de compartimentele de producție **(Eugen Hancă)** 15

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

— Corelația între producția fizică și valorică în procesul îndeplinirii planului **(Al. Gheorghiu)** 17

TEORII — IDEI

— Industria informatică și informatica funcțională **(Mihai Drăgănescu)** . . 18

— Școli — curente — economiști. Coordonate ale unui alt tip de dezvoltare **(C. V. Băloiu)** 20

— Consemnări. De la critica afectivă a decalajelor la analiza lor economică **(Tudorel Postolache)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Lupta pentru independența economică. Căile lichidării subdezvoltării **(M. Pîslă)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare — cerință fundamentală a epocii noastre **(Nicolae Chilie)** 25

— Tendințe-conjuncturi. Iordania : modernizarea economiei prin eforturi interne **(Nicolae Laurențiu Oss)** . . 27

— Principalele caracteristici ale economiei și politicilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare (I) **(Constantin Boștină)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

— Quality and efficiency in the growth of the Romanian industry **(Viorel Cornescu)** 2

— Conscience development — a factor for the improvement of the socialist democracy, of a high responsability towards labour (II) **(Aura Constantinescu, G. Constantin)** 4

— Some actual concerns on cereals and industrial crops **(Cristian Hera, L. Ghinea)** 12

— Industry of informatics and functional informatics **(Mihai Drăgănescu)** 18

— Schools ● trends ● economists. Coordinates of another type of development **(C. V. Băloiu)** 20

— From the affective criticism of the discrepancies to the economic analysis **(Tudorel Postolache)** 22

— Halting the armament race and getting to disarmament : the fundamental requirement of our time **(Nicolae Chilie)** 25

— Main characteristics of the economy and of the economic policies of the developing countries (I) **(Constantin Boștină)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Qualité et efficience dans la croissance de l'industrie roumaine **(Viorel Cornescu)** 2

— Le développement de la conscience, facteur du perfectionnement de la démocratie socialiste, d'une haute responsabilité dans le travail **(Aura Constantinescu, G. Constantin)** 4

— Quelques problèmes actuels de la production des céréales et des plantes techniques **(Cristian Hera, L. Ghinea)** 12

— L'industrie informatique et l'informatique fonctionelle **(Mihai Drăgănescu)** 18

— Ecoles ● courants ● économistes. Coordonnées d'un autre type de développement **(C. V. Băloiu)** 20

— De la critique affective des décalages à l'analyse économique **(Tudorel Postolache)** 22

— L'arrêt de la course aux armements et le désarmament — l'exigence fondamentale de notre époque **(Nicolae Chilie)** 25

— Principaux traits caractéristiques de l'économie et des politiques économiques des pays en voie de développement (I) **(Constantin Boștină)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Качество и эффективность в росте румынской промышленности **(Виорел Корнеску)** 2

— Развитие сознания, фактор совершенствования социалистической демократии, высокой ответственности в труде (II) **(Аура Константинеску, Г. Константин)** 4

— Некоторые актуальные проблемы производства зерновых и технических культур **(Кристиан Хера, Л. Гиня)** 12

— Промышленность информатики и функциональная информатика **(Михай Дрэгэнеску)** 18

— Школы ● течения ● экономисты. Координаты другого типа развития **(К.В. Бэлою)** 20

— Заметки. От аффективной критики разрывов к экономическому анализу **(Тудорел Постолаке)** 22

— Остановить гонку вооружений и перейти к разоружению — основной запрос нашей эпохи **(Николае Килие)** 25

— Главные характеристики экономии и экономической политики развивающихся стран (I) **(Константин Бошгинэ)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

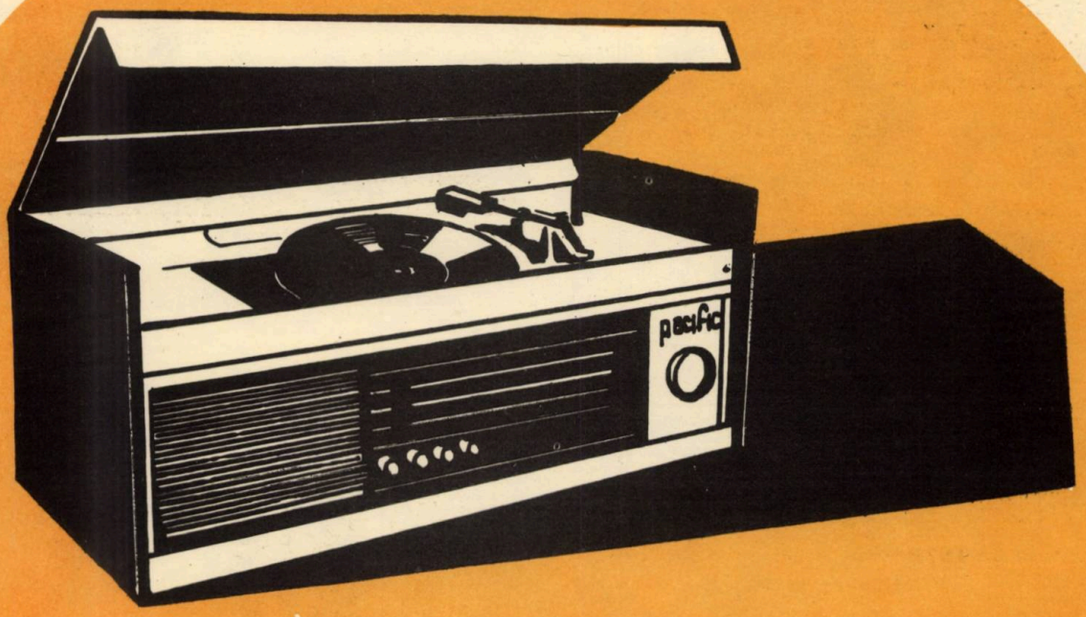

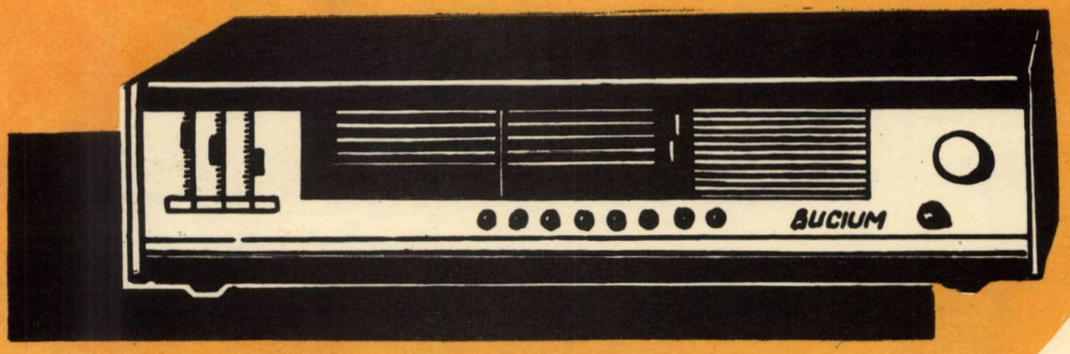

Nelipsit din căminul dv., radioreceptorul staționar PACIFIC sau BUCIUM 3

Complet tranzistorizate, radioreceptoarele PACIFIC și BUCIUM 3 prezintă următoarele caracteristici :

- **dispun de 5—6 game de undă**
- **au sensibilitate și selectivitate în redare**
- **sînt dotate cu picup, la care pot fi audiate discurile fonografice**
- **consum de energie electrică redus**

CIMF

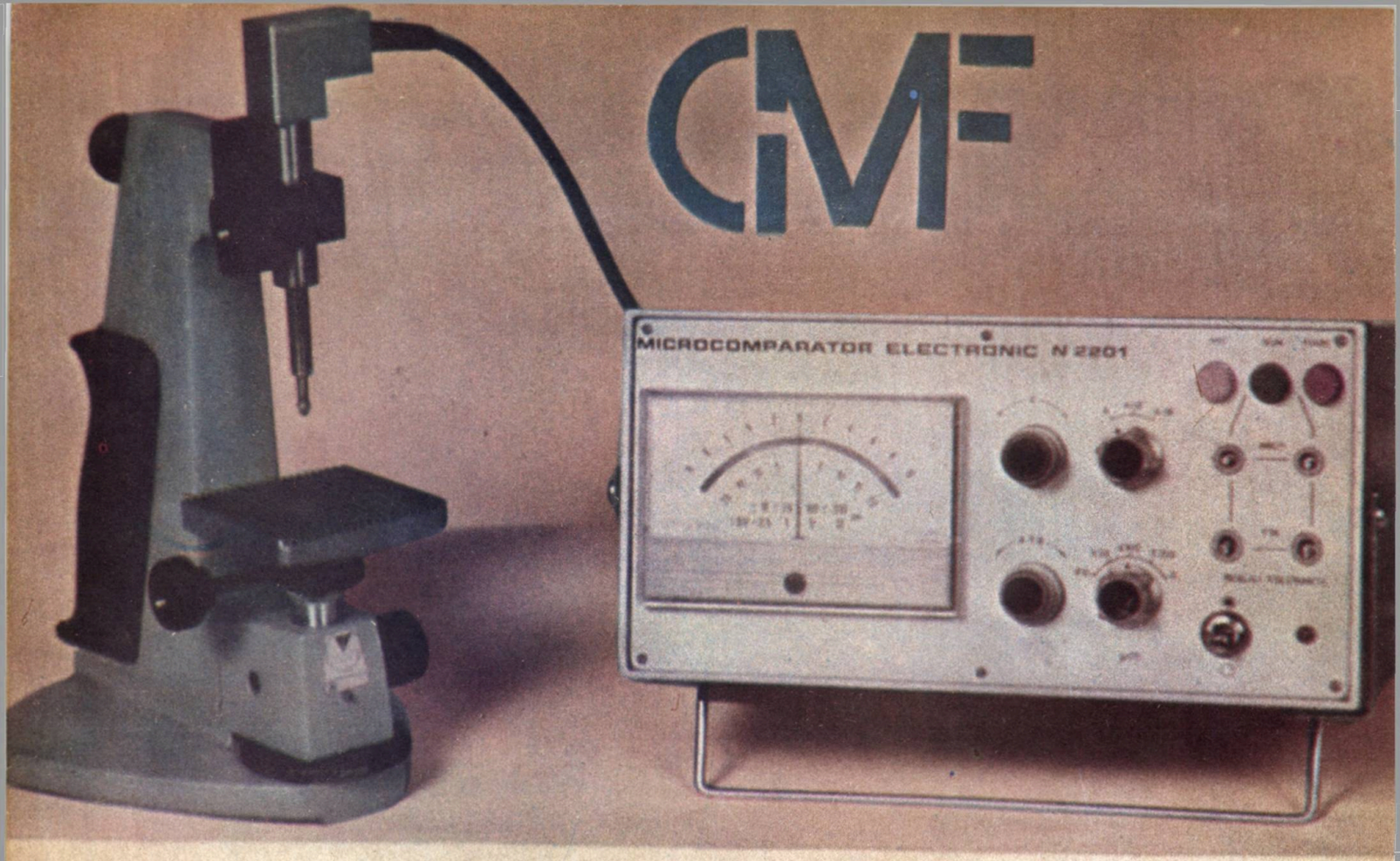

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ
C.I.M.F.
Strada Popa Șapcă nr. 9—11, sectorul II, București
produce și livrează

- Microcomparator electronic cu traductor inductiv
- Suporți pentru aparate
- Set de palpatori pentru aparate

1982 JUL 12

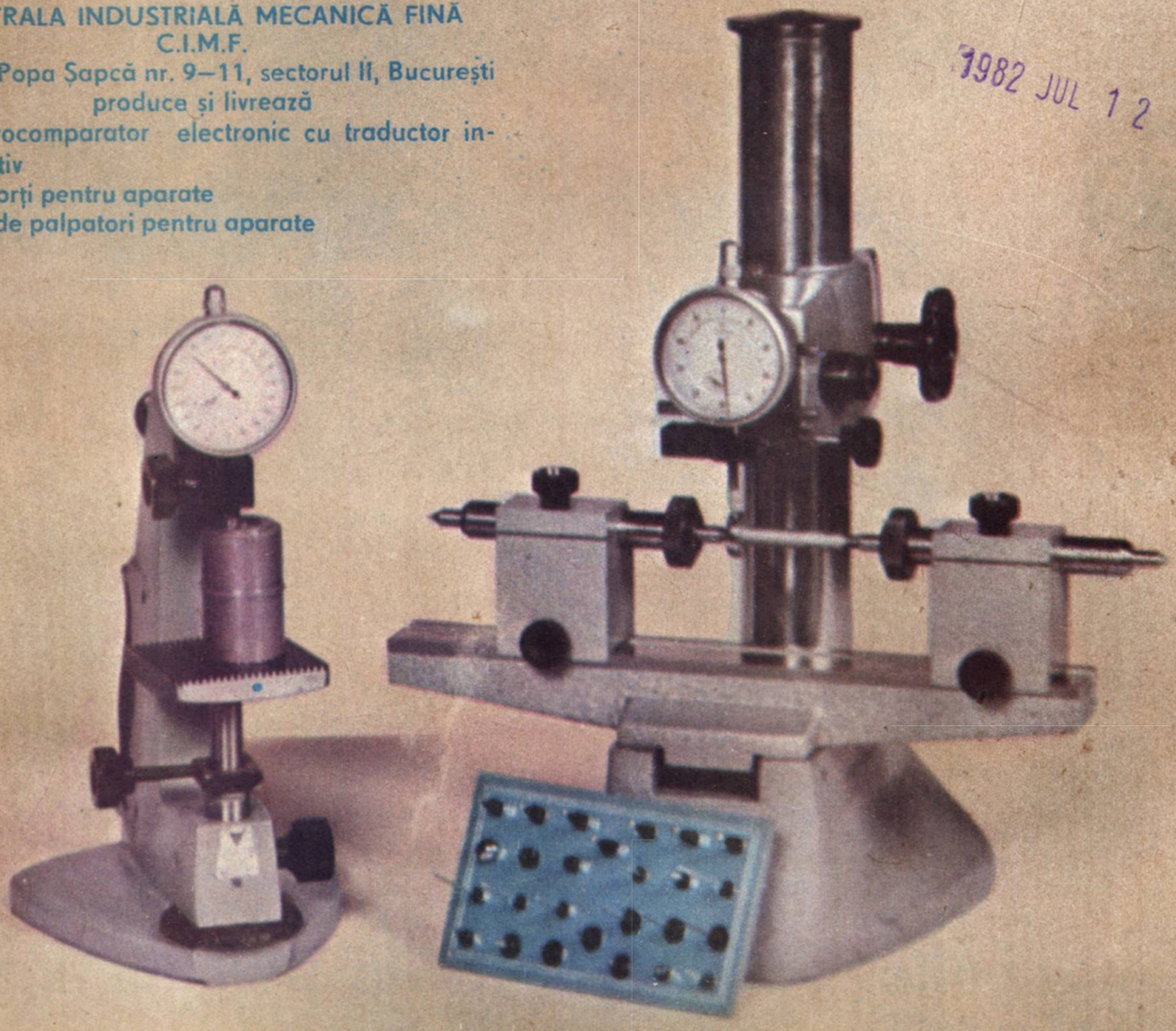

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CONGRESUL EDUCAŢIEI POLITICE ŞI CULTURII SOCIALISTE

Numărul 25 ● vineri 25 iunie 1982

„Activitatea teoretică, ideologică, politică, educativă, culturală trebuie să se materializeze în creşterea conştiinţei sociale, în formarea unui nivel de cultură tot mai ridicat al cetăţenilor patriei noastre, în ridicarea gradului de participare conştientă a oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului popor la înfăptuirea Programului partidului, la făurirea conştientă a viitorului comunist, la ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres şi civilizaţie, la bunăstarea materială şi spirituală a poporului, la întărirea forţei şi unităţii întregului popor în cadrul Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român, la întărirea forţei economice şi spirituale a patriei, a independenţei şi suveranităţii României".

NICOLAE CEAUŞESCU

Propunerile României cu privire la problemele dezarmării, prezentate, din împuternicirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U.

1. Toate eforturile guvernelor, ale factorilor de răspundere trebuie să fie neabătut îndreptate spre înfăptuirea obiectivului nostru fundamental — **OPRIREA CURSEI ÎNARMĂRILOR ȘI REALIZAREA DE PAȘI EFECTIVI DE DEZARMARE, ÎN PRIMUL RÎND DE DEZARMARE NUCLEARĂ.**

2. Pentru realizarea acestui obiectiv se impun **ÎNCETAREA PRODUCȚIEI DE ARME NUCLEARE ȘI TRECEREA LA REDUCEREA TREPTATĂ A STOCURILOR EXISTENTE PÎNĂ LA LICHIDAREA LOR TOTALĂ ȘI INTERZICEREA DEFINITIVĂ A TUTUROR ARMELOR NUCLEARE, PRECUM ȘI A CELORLALTE ARME DE DISTRUGERE ÎN MASĂ.**

O IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ AR AVEA ASUMAREA DE CĂTRE TOATE STATELE POSESOARE DE ARME NUCLEARE A ANGAJAMENTULUI FERM DE A NU FOLOSI PRIMUL ACESTE ARME.

Este necesară intensificarea eforturilor pentru încheierea în cel mai scurt timp a unor **CONVENȚII** privind :

- **Interzicerea tuturor experiențelor cu arma nucleară ;**
- **Interzicerea fabricării și dezvoltării armei cu neutroni ;**
- **Prevenirea folosirii noilor descoperiri tehnice pentru producerea și dezvoltarea unor noi tipuri sau sisteme de arme de distrugere în masă ;**
- **Interzicerea producției și perfecționării armelor chimice și distrugerea stocurilor existente de asemenea arme ;**
- **Interzicerea armelor radiologice ;**
- **Acordarea de garanții de securitate tuturor statelor neposesoare de arme nucleare ; asumarea angajamentului ferm că împotriva acestor state nu vor fi folosite armele nucleare și în general nici un fel de arme și nici amenințarea cu utilizarea forței.**

România salută numeroasele propuneri care au fost făcute pînă în prezent cu privire la oprirea experiențelor cu arme nucleare, a producției de armament atomic. Ne pronunțăm **pentru reducerea substanțială a armamentelor nucleare de către cele două mari puteri, de exemplu cu 50 la sută în prima fază, ca un pas spre eliminarea totală a armelor nucleare.**

România a salutat acordul pentru începerea tratativelor dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind problemele armamentelor strategice. Interesele majore ale tuturor popoarelor cer să se acționeze cu toată răspunderea și să se facă totul pentru a se pune capăt armamentelor nucleare, ca Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii — cele două mari state care dețin principalele armamente nucleare — să depună fiecare toate eforturile, să acționeze cu toată bunăvoința pentru a se ajunge la înțelegere. Desigur, între propunerile formulate pînă acum de cele două părți există deosebiri Apreciem însă că toate propunerile trebuie luate în considerație, trecîndu-se la tratative pentru a se ajunge la un acord comun.

În același timp, considerăm că toate țările, toate popoarele lumii au răspunderea de a acționa direct, de a nu aștepta rezultatul tratativelor dintre cele două țări, ci de a milita cu toată fermitatea și hotărîrea pentru dezarmare, de a-și aduce contribuția la realizarea dorinței omenirii de a se pune capăt înarmărilor, de a trăi într-o lume fără războaie.

3. În scopul stăvilirii cursei înarmărilor, propunem **ÎNGHEȚAREA CHELTUIELILOR MILITARE LA NIVELUL ANULUI 1982 ȘI TRECEREA LA REDUCEREA LOR, PÎNĂ ÎN 1985, CU 10—15 LA SUTĂ.**

Fondurile astfel eliberate să fie folosite în proporție de 30—50 la sută pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare, iar restul pentru crearea de noi locuri de muncă și realizarea altor măsuri de ordin economic și social în țările care efectuează această reducere.

România consideră că pentru încurajarea eforturilor în acest domeniu ar avea o însemnătate deosebită **adoptarea unei declarații a Adunării Generale a O.N.U. cuprinzînd principiile care trebuie să guverneze activitățile statelor în domeniul înghețării și reducerii bugetelor militare.**

4. Pornind de la importanța deosebită pe care ar avea-o pentru asigurarea păcii și securității internaționale adoptarea unor măsuri eficace de reducere substanțială a armamentelor convenționale, **ROMÂNIA SE PRONUNȚĂ PENTRU CONVENIREA ÎNTRE CELE DOUĂ BLOCURI, ȘI ÎN GENERAL ÎNTRE CELE DOUĂ PĂRȚI, A UNUI PLAFON MAXIM PEN-**

TRU PRINCIPALELE ARMAMENTE — AVIOANE, TANCURI, NAVE DE LUPTĂ, RACHETE, TUNURI GRELE ŞI ALTELE.

5. Avînd în vedere situaţia deosebit de gravă de pe continentul european, România se pronunţă cu hotărîre pentru **OPRIREA AMPLASĂRII ŞI DEZVOLTĂRII RACHETELOR CU RAZĂ MEDIE DE ACŢIUNE ÎN EUROPA, RETRAGEREA ŞI DISTRUGEREA RACHETELOR EXISTENTE, ELIMINAREA DE PE CONTINENT A TUTUROR ARMELOR NUCLEARE.**

Ţara noastră a salutat începerea negocierilor sovieto-americane de la Geneva în problema armelor nucleare cu rază medie de acţiune şi îşi exprimă speranţa că acestea se vor încheia cu rezultate concrete, pozitive pe linia diminuării şi eliminării pericolului nuclear în Europa. Considerăm că, întrucît această problemă interesează nemijlocit toate naţiunile europene, la negocierile de la Geneva trebuie să participe, într-o formă sau alta, toate celelalte state de pe continent.

6. Pentru reducerea şi eliminarea pericolului de război pe continentul european este necesar să se ajungă la un acord pentru **CONVOCAREA UNEI CONFERINŢE DE CREŞTERE A ÎNCREDERII ŞI DEZARMARE ÎN EUROPA.**

Este necesar ca, la reluarea lucrărilor, reuniunea de la Madrid să se desfăşoare într-un spirit constructiv şi să se încheie într-un timp cît mai scurt, cu rezultate pozitive, cu hotărîri care să reafirme principiile şi angajamentele asumate prin Actul final şi să contribuie la înfăptuirea lor unitară, să convină convocarea unei conferinţe pentru creşterea încrederii şi dezarmare, să asigure continuitatea procesului început la Helsinki. Organizarea unei asemenea conferinţe ar corespunde intereselor şi aspiraţiilor arzătoare ale popoarelor europene, ar fi de natură să stimuleze promovarea unui proces hotărît de destindere şi dezarmare, statornicirea unui climat de securitate şi cooperare pe continent. România se pronunţă pentru edificarea unei Europe unite, în care toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, să conlucreze rodnic, pe bază de egalitate şi respect reciproc, iar fiecare naţiune să se poată dezvolta liberă şi independentă, fără nici un amestec din afară.

7. Atribuim o mare însemnătate **CREĂRII DE ZONE DENUCLEARIZATE ÎN DIFERITE REGIUNI ALE LUMII PRIN ÎNŢELEGERI ÎNTRE STATELE DIN REGIUNILE RESPECTIVE, PUTERILE NUCLEARE ANGAJÎNDU-SE CĂ NU VOR FOLOSI ARMA ATOMICĂ ŞI, ÎN GENERAL, FORŢA ÎMPOTRIVA STATELOR CARE AR FACE PARTE DIN ASEMENEA ZONE.**

Acţionînd consecvent în această direcţie, **România promovează o politică activă de dezvoltare largă a relaţiilor, pe plan bilateral şi multilateral, cu celelalte state din Balcani, se pronunţă în acest sens pentru o întîlnire balcanică la nivel de şefi de stat şi guvern, militează şi acţionează pentru transformarea regiunii Balcanilor într-o zonă a prieteniei, colaborării, bunei vecinătăţi şi a convieţuirii paşnice, fără arme nucleare.** Realizarea unei asemenea zone în Balcani — legată şi de alte zone denuclearizate din Europa — ar constitui un pas spre o Europă fără arme nucleare, ar avea efecte dintre cele mai pozitive asupra ansamblului climatului politic european.

8. În actualele condiţii internaţionale, o însemnătate deosebită ar avea **ADOPTAREA, CU PARTICIPAREA TUTUROR STATELOR, A UNOR MĂSURI EFICIENTE PENTRU CREŞTEREA ÎNCREDERII ÎNTRE STATE.**

România consideră de o maximă importanţă pentru întărirea încrederii şi destinderii dintre state **CONVENIREA RETRAGERII TUTUROR TRUPELOR STRĂINE ÎN INTERIORUL GRANIŢELOR NAŢIONALE, ASUMAREA DE CĂTRE FIECARE STAT A ANGAJAMENTULUI FERM DE A NU DISLOCA TRUPE PE TERITORUL ALTOR STATE.**

În concepţia României, aceste măsuri trebuie să vizeze, de asemenea, următoarele :

- **Reducerea manifestărilor politicii de bloc, diminuarea activităţilor militare ale blocurilor, intensificarea eforturilor pentru desfiinţarea concomitentă a acestora ;**
- **Desfiinţarea bazelor militare de pe teritoriile altor state ;**
- **Renunţarea la efectuarea de manevre şi demonstraţii militare, în special cu participarea mai multor state, în apropierea frontierelor naţionale ale altor ţări ;**
- **Aplicarea consecventă a măsurilor de creştere a încrederii înscrise în Actul final al Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa ;**
- **Respectarea cu bună credinţă de către toate statele a angajamentelor asumate în virtutea acordurilor existente în domeniul dezarmării, cît şi a hotărîrilor O.N.U. privind negocierile de dezarmare, îndeosebi a celor adoptate prin consens.**

Creşterea încrederii între state şi întărirea securităţii internaţionale reclamă aşezarea fermă a raporturilor dintre toate statele pe baza principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, renunţarea cu desăvîrşire la forţă şi la ameninţarea cu forţa, la politica de înarmări, asigurarea echilibrului de forţe militare la un nivel tot mai scăzut prin reducerea treptată a cheltuielilor şi efectivelor militare, precum şi a armamentelor, în primul rînd a celor nucleare.

9. Pentru a se crea condiţii prielnice dezarmării, trebuie să se acţioneze neîntîrziat, cu mai multă hotărîre, pentru **SOLUŢIONAREA TUTUROR CONFLICTELOR DINTRE STATE EXCLUSIV PRIN MIJLOACE PAŞNICE, PENTRU STINGEREA ACTUALELOR CONFLICTE ŞI REGLEMENTAREA LOR PE CALE POLITICĂ, PRIN TRATATIVE, PENTRU PREVENIREA APARIŢIEI ORICĂROR NOI CONFLICTE ŞI CONFRUNTĂRI MILITARE.**

După opinia guvernului român, dezarmarea şi soluţionarea paşnică a diferendelor internaţionale sînt interdependente, se condiţionează reciproc. Perpetuarea conflictelor armate, a focarelor de încordare şi război reprezintă un serios obstacol în calea dezarmării. Viaţa, evenimentele demonstrează că este uşor să se înceapă un conflict, să se provoace o stare de tensiune într-un loc sau altul al lumii, dar este cu mult mai greu să se ajungă la oprirea şi soluţionarea acestora. De aceea, trebuie să se facă totul pentru a nu se mai recurge la calea militară, la forţă, în reglementarea diferitelor probleme dintre state. Oricît de mult timp ar necesita tratativele, este mult mai bine, în interesul ţărilor respective, al cauzei păcii şi destinderii, să se aleagă calea paşnică, a tratativelor, pentru soluţionarea conflictelor.

Este necesar ca toate statele să-şi asume angajamentul de a-şi soluţiona toate diferendele lor internaţionale prin metode paşnice, manifestînd moderaţie şi autoreţinere şi renunţînd la orice formă de recurgere la forţă sau la ameninţarea cu forţa. De o mare importanţă în acest sens ar fi **ADOPTAREA DE CĂTRE ADUNAREA GENERALĂ A O.N.U. A UNEI DECLARAŢII PRIVIND REGLEMENTAREA TUTUROR DIFERENDELOR DINTRE STATE EXCLUSIV PRIN MIJLOACE PAŞNICE.**

10. Pentru prevenirea şi soluţionarea paşnică a conflictelor şi diferendelor dintre state şi ţinînd seama de problemele multiple existente, România propune **CREAREA ÎN CADRUL ORGANIZAŢIEI NAŢIUNILOR UNITE A UNUI ORGANISM SPECIAL CARE SĂ ACŢIONEZE ÎN DIRECŢIA ORGANIZĂRII TRATATIVELOR ŞI SOLUŢIONĂRII PROBLEMELOR DINTRE STATE NUMAI PE ACEASTĂ CALE.** Statele care nu ar recurge la acest organism, nu ar ţine seama de activitatea sa şi care ar încălca cerinţa fundamentală de a reglementa

orice diferend în mod exclusiv prin mijloace pașnice și imperativul eliminării definitive din viața internațională a oricăror acte de forță sau amenințare cu forța să fie considerate agresoare.

11. Aplicarea ansamblului de măsuri vizînd oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare trebuie să se facă în condiții de încredere reciprocă și de securitate egală pentru toate țările. În acest sens, România consideră că este necesară **ASIGURAREA UNUI CONTROL STRICT ȘI EFICACE ASUPRA ÎNDEPLINIRII OBLIGAȚIILOR PE CARE ȘI LE ASUMĂ STATELE ÎN VEDEREA REALIZĂRII UNEI DEZARMĂRI REALE, A ÎNCURAJĂRII ȘI SPRIJINIRII NEGOCIERILOR.**

În acest sens, România se pronunță pentru **INSTITUIREA ÎN CADRUL O.N.U. A UNUI ORGANISM INTERNAȚIONAL INVESTIT CU DREPTUL DE A CONTROLA ȘI INSPECTA REALIZAREA MĂSURILOR DE DEZARMARE ADOPTATE, URMÎND CA GUVERNELE SĂ-I ACORDE ÎNTREGUL SPRIJIN.**

Pronunțîndu-se în mod hotărît pentru realizarea unui echilibru întemeiat nu pe creșterea armamentelor, a efectivelor și cheltuielilor militare, ci, dimpotrivă, pe reducerea lor continuă, România consideră că fructificarea eforturilor îndreptate în această direcție cere ca statele să contribuie cu bună credință, furnizînd elementele necesare pentru cunoașterea și măsurarea bugetelor și efectivelor militare, ca și a armamentelor.

12. Pentru întărirea păcii, securității și colaborării sănătoase între națiuni, România consideră că ar avea o importanță excepțională **ANGAJAMENTUL SOLEMN AL TUTUROR STATELOR DE A RENUNȚA LA FORȚĂ ȘI LA AMENINȚAREA CU FORȚA, DE A RESPECTA INDEPENDENȚA TUTUROR POPOARELOR, DREPTUL LOR IMPRESCRIPTIBIL DE A-ȘI HOTĂRÎ LIBER DESTINELE, FĂRĂ NICI UN AMESTEC DIN AFARĂ.**

13. După părerea României, un obiectiv de o asemenea amploare cum este dezarmarea generală și totală poate fi înfăptuit numai treptat, prin măsuri parțiale în cadrul unui proces pe etape. De aceea, este necesar ca **ADUNAREA GENERALĂ SĂ ADOPTE LA ACEASTĂ SESIUNE PROGRAMUL GLOBAL DE DEZARMARE.** Programul va trebui să fie cît mai angajant, să cuprindă, cu priorități și termene bine stabilite, ansamblul de măsuri ce ar urma să fie negociate, atît bilateral cît și multilateral, în cadrul unui proces susținut de dezarmare, într-o viziune de perspectivă, care să conducă în final la dezarmarea generală și totală.

Adunarea Generală a O.N.U. va trebui să consemneze angajamentul solemn al tuturor statelor de a coopera într-un spirit constructiv și cu bună credință pentru transpunerea în viață a acestui program. Considerăm că este necesar să se acționeze pentru respectarea și aplicarea de către toate statele a hotărîrilor și rezoluțiilor Organizației Națiunilor Unite, pentru îmbunătățirea acestui for mondial, astfel încît acesta să aducă o contribuție mai puternică la soluționarea problemelor internaționale pe calea tratativelor, la asigurarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, la realizarea unei păci trainice în lume. Respectarea strictă de către fiecare stat a hotărîrilor O.N.U. este în interesul tuturor națiunilor, deoarece cei care nesocotesc astăzi sau nu vor să aplice hotărîrile și rezoluțiile O.N.U. își pun în pericol însăși independența lor, pentru că mîine aceleași practici se vor întoarce împotriva lor.

14. România acordă o mare importanță **CREȘTERII ROLULUI POPOARELOR, AL OPINIEI PUBLICE MONDIALE ÎN SOLUȚIONAREA TUTUROR PROBLEMELOR CARE PRIVESC PACEA ȘI PROGRESUL UMANITĂȚII, ÎNTĂRIREA SOLIDARITĂȚII ȘI CONLUCRĂRII LOR ÎN AFIRMAREA POLITICII DE DESTINDERE, DE PACE ȘI INDEPENDENȚĂ NAȚIONALĂ.**

Marile demonstrații pentru pace și dezarmare care au avut loc în ultima vreme în numeroase state, inclusiv România, și care se afirmă cu o vigoare și forță necunoscute în anii de după cel de-al doilea război mondial, demonstrează clar că acțiunea popoarelor, a opiniei publice mondiale în favoarea dezarmării și păcii se dezvoltă ca un factor nou, progresist, în relațiile internaționale contemporane, de o însemnătate deosebită în oprirea cursei înarmărilor, în salvarea omenirii de la catastrofa nucleară.

Dorim să subliniem rolul deosebit care revine în lupta pentru dezarmare, pace și înțelegere tinerei generații, care reprezintă majoritatea populației globului, dă cele mai mari jertfe în cazurile de conflicte armate și este vital interesată în pace, pentru asigurarea unui viitor pașnic și fericit.

România sprijină activ acțiunile de **lansare a unei campanii mondiale de dezarmare sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite.**

15. În efortul istoric de oprire a cursei înarmărilor și de înfăptuire a dezarmării, **O RĂSPUNDERE ȘI UN ROL DEOSEBIT REVIN OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ,** care cunosc cel mai bine capacitatea distructivă a armamentelor moderne și urmările catastrofale ale unui război atomic.

În condițiile actuale, nici un om de știință nu mai poate rămîne indiferent față de faptul că realizările științei, cele mai noi cuceriri ale tehnicii moderne sînt folosite pentru fabricarea de arme tot mai distrugătoare, că importante resurse materiale și un uriaș potențial științific sînt acaparate de politica înarmărilor. În aceste împrejurări România consideră că este necesar să se asigure condiții ca oamenii de știință să-și facă auzit glasul la O.N.U. și în alte organisme internaționale, să participe nemijlocit la dezbaterea tuturor problemelor care privesc dezarmarea și pacea.

16. Pornind de la necesitatea de a se face totul pentru asigurarea unui climat de încredere, pace și colaborare între națiuni, România consideră că o deosebită importanță ar avea **ÎNCETAREA PROPAGANDEI PENTRU ÎNARMARE ȘI RĂZBOI ȘI DESFĂȘURAREA UNOR ACȚIUNI LARGI DE EDUCARE A POPOARELOR ÎN SPIRITUL IDEALURILOR PĂCII, ÎMPOTRIVA RĂZBOIULUI ȘI ÎNARMĂRILOR.** În acest sens România propune să se convină **organizarea, sub egida Organizației Națiunilor Unite, a unei conferințe mondiale a mijloacelor de informare în masă — radio, televiziune, presă — care să dezbată și să stabilească măsuri corespunzătoare în această direcție.**

17. În lumea de azi, dezarmarea, ca și alte probleme internaționale majore de interes vital pentru întreaga omenire trebuie soluționate într-un mod democratic, cu participarea activă a tuturor statelor. În acest context, ne pronunțăm în continuare pentru **CREȘTEREA ROLULUI ȘI RĂSPUNDERII ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎN ÎNFĂPTUIREA DEZARMĂRII.**

Documentul final al primei sesiuni a Adunării Generale consacrată dezarmării a confirmat cu claritate că O.N.U. reprezintă cadrul larg democratic în care trebuie să se realizeze și să se aplice acordurile de dezarmare cu participarea tuturor statelor lumii. Situația actuală reclamă consolidarea și democratizarea în continuare a mecanismului de dezbateri și negocieri în domeniul dezarmării stabilit la prima sesiune specială.

România sprijină lărgirea componenței Comitetului pentru dezarmare de la Geneva și accesul altor state la lucrările acestuia, creșterea rolului Centrului O.N.U. pentru dezarmare și a Institutului de cercetări al O.N.U. privind dezarmarea, precum și alte măsuri de natură să contribuie la sporirea eficienței organismelor O.N.U. în domeniul dezarmării.

Congresul educației politice și culturii socialiste

SPIRIT REVOLUȚIONAR ÎN ÎNTREAGA ACTIVITATE ECONOMICO-SOCIALĂ

DIALECTICA ideilor, a tezelor, a orientărilor teoretice cuprinse în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie conduce la o seamă de concluzii firești — și de nu mai puțină importanță — pentru practica muncii politice de masă, pentru complexa activitate educativă menită să ajute ca aceste idei să dobîndească acea forță specială ce le este conferită prin însușirea lor de către masele largi populare.

Acestor idei de cea mai mare însemnătate pentru progresul multilateral material și spiritual al poporului nostru le este, de altfel, consacrat și actualul Congres al educației politice și culturii socialiste. Însăși instituirea acestui congres, din inițiativa secretarului general al partidului, congres consacrat dezbaterii aprofundate — în spiritul celei mai autentice democrații socialiste — a căilor și obiectivelor dezvoltării în continuare a învățămîntului și culturii noastre, perfecționării muncii de educație, de formare a omului nou, reflectă importanța deosebită pe care partidul nostru o acordă acestor probleme.

Din zilele plenarei și pînă acum, presa a publicat numeroase și foarte convingătoare expresii ale opiniei publice în legătură cu Expunerea secretarului general al partidului, cu evenimentul istoric marcat de plenară, iar semnatarii unor articole — ca și vorbitorii care au urcat la tribuna înaltului for al partidului — au excelat atît prin afirmarea unei atitudini unitare în fața excepționalului document cît și, mai cu seamă, prin punerea în evidență a tezelor sale fundamentale, ajutînd astfel la înțelegerea și adîncirea întregii bogății de idei care-i alcătuiesc substanța politică și ideologică.

Încercînd, deci, să evit repetarea a ceea ce alții au exprimat mai frumos și mai bine, mă voi referi, pe scurt, nu la sarcinile formulate ca atare în Expunere, ci la cîteva exigențe ce decurg pentru munca de transpunere în viață a acestor sarcini, pentru cei ce aparținem puternicului detașament de militanți, de propagandiști ai partidului.

Expunerea oferă un strălucit exemplu de cuprindere și pătrundere a realităților și problemelor etapei pe care țara noastră — îndeosebi economia națională — o parcurg în prezent. Sînt teze și idei desprinse, în mod firesc, organic, din analiza științifică și minuțioasă a situației reale dintr-un domeniu sau altul, din examinarea unor tendințe generate de fenomene economice interne sau de conjunctura internațională. Aici, nu numai profunzimea concluziilor are pentru propagandă și munca politico-educativă o deosebită importanță. Modul de a pune problemele nu este mai puțin semnificativ.

Tocmai acest mod exemplar de a investiga o problematică atît de complexă ca aceea a economiei naționale — pentru a reține numai acest domeniu — cere propagandei, muncii politico-educative o aderență mai puternică decît pînă acum la realități, un caracter mai explicit și mai aplicat la problemele ce se desprind într-un anume moment și într-un anumit loc. Adică, acel loc unde trăiesc și muncesc oamenii cărora le este destinat respectivul mesaj propagandistic.

Prezentînd, să spunem, exigențe ale noului mecanism economic, să nu ne mulțumim cu repetarea acelorași fraze stereotipe, ci să intrăm mai adînc în felul cum este aplicat de către oameni cărora ne adresăm, să disecăm aspectele ce apar cu mai multă acuitate și, cu deosebire, cele legate de atitudinea oamenilor, nu în general, față de muncă sau proprietatea socialistă, ci față de problema în cauză.

Pentru a obține un rezultat superior, în orice unitate de producție sau colectiv nu va fi de prisos să cunoaștem și să supunem acțiunii politico-educative, starea eticii profesionale a lucrătorului, a specialistului. Este o dovadă de superficialitate, dacă nu chiar o eroare, să ne mulțumim a constata că starea educațională generală a unui colectiv este bună, că, în ceea ce privește convingerile fundamentale și sentimentele care îl reprezintă nu sînt probleme deosebite. Trebuie să coborîm puțin și la aspecte ce par minore, respectiv, la ceea ce s-ar putea numi comportamentul profesional, la modul cum fiecare lucrător sau specialist recepționează cerințele unui moment și cum înțelege să le răspundă.

Sau, vorbind despre necesitatea menținerii în continuare a unei rate înalte a acumulării, argumentăm — cum citeam într-un articol apărut zilele trecute — cu perspectivele ce se deschid... în viitor. Dar politica de investiții, știm bine, are un uriaș rol nu numai pentru dezvoltarea intensivă a economiei naționale ci și pentru asigurarea în prezent a unui tonus vital, a ritmului ridicat de creștere, de la un an la altul, a tuturor ramurilor economice și tuturor regiunilor țării. Această politică stă la baza marii realizări care este ocuparea completă a forței de muncă, eliminarea radicală a spectrului șomajului.

Apare, în lumina Expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara din iunie a Comitetului Central, necesitatea dezvoltării și consolidării culturii politice a cadrelor din economie, a unei preocupări mai sistematice în această direcție, dar, a unei preocupări individuale, angajînd mai profund energia și interesul specialiștilor, ale celor numiți în funcții de conducere și chiar ale activiștilor de partid care se ocupă de economie.

Sentimentul suficienței este aici mai mult decît dăunător. A cunoaște cîte ceva, a memora chiar paragrafe de lege sau numărul de ordine al unui act normativ nu înseamnă că ți-ai format o cultură politică și economică suficient de solidă pentru a-ți putea sprijini pe osatura ei, judecata politică, pentru a înțelege rațiunile de ordin politic, economic sau social care au determinat elaborarea unei noi legi sau a unei noi hotărîri. Cert este, în această privință, că se pune prea puțin preț pe formarea obișnuinței de a studia individual, de a citi mai mult lucrări fundamentale, că mulți sînt aceia care nu trec dincolo de carnetul cu însemnări de pe la diversele și foarte numeroasele instruiri. Oricît de substanțiale și necesare ar fi aceste instruiri, ele nu pot acoperi orizontul de cultură pe care operă de făurire a unui om nou, cu o formație intelectuală și o conștiință demne de societatea socialistă, o cere în primul rînd specialiștilor, tuturor celor chemați să organizeze și să conducă munca productivă a maselor, dezvoltarea generală a economiei naționale, a țării.

În această privință, magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara din iunie apare ca un moment hotărîtor și în opera de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii; opera educativă în țara noastră, în etapa actuală, nu mai e de conceput decît pe temelia puternică și în lumina vie a ideilor și orientărilor acestui document de însemnătate istorică.

Alexandru IONESCU

Dezbaterea documentelor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. din 1 — 2 iunie 1982

ÎNTĂRIREA ŞI MODERNIZAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE, DEZVOLTAREA EFICIENTĂ A ECONOMIEI

ANALIZA problemelor privind dezvoltarea şi întărirea bazei tehnico-materiale impune abordarea şi a altor probleme, asupra cărora ne vom opri în cele ce urmează.

Agricultura — prioritate hotărîtoare

ÎN STRATEGIA generală a partidului de dezvoltare şi modernizare a economiei româneşti, agricultura se situează în prezent între priorităţile de bază, alături de dezvoltarea bazei energetice şi de materii prime. Aşezarea agriculturii pe temelia proprietăţii socialiste, modernizarea bazei ei tehnico-materiale, ca urmare a făuririi şi dezvoltării unor puternice ramuri industriale destinate acestui scop, au creat largi posibilităţi de progres, conducînd la o ridicare importantă a randamentelor şi la creşterea producţiei agricole de 3,5 ori în comparaţie cu 1950.

Cerinţele actualei etape de dezvoltare a ţării, precum şi stadiul la care a ajuns economia noastră fac necesară şi posibilă ridicarea pe o treaptă superioară a agriculturii româneşti, astfel încît aceasta, realizînd producţii mai înalte şi stabile, în condiţii de mai mare eficienţă, să aducă o contribuţie sporită la susţinerea dinamismului economic şi la satisfacerea nevoilor societăţii noastre. La Congresul al XII-lea secretarul general al partidului a subliniat că în anii actualului deceniu valoarea medie a producţiei agricole globale vegetale şi animale trebuie să crească de cel puţin 1,6 ori. Întrucît posibilităţile de creştere extensivă sînt foarte limitate, calea principală a realizării acestui obiectiv o reprezintă ridicarea substanţială (dublarea) a randamentelor. Dacă avem în vedere şi faptul că, deşi s-au obţinut creşteri importante în acest domeniu, raportul între randamentele ce se obţin în România şi ţările dezvoltate este de 1:2, ele fiind sub posibilităţile şi sub nevoile noastre, este evidentă prioritatea absolută pe care o are realizarea acestei sarcini. Ţinînd seama de toate acestea, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a formulat teza cu privire la înfăptuirea unei noi şi profunde revoluţii agrare, ca orientare care defineşte, într-o formă concentrată, amploarea şi caracterul transformărilor ce trebuie realizate în agricultură.

În concepţia partidului nostru, noua revoluţie agrară reprezintă un proces complex — tehnic, economic, social, organizatoric —, menit să asigure schimbări mari de ordin cantitativ şi mai ales calitativ, în domeniul bazei tehnico-materiale, al asigurării, pregătirii şi folosirii forţei de muncă, în cercetarea ştiinţifică, în organizarea şi conducerea producţiei, în conştiinţa celor ce lucrează în acest domeniu, în viaţa socială a satelor. Ca o expresie a acestei orientări, ritmul de creştere a producţiei agricole prevăzut pentru acest cincinal este mult mai apropiat de ritmurile prevăzute la produsul social şi producţia industrială, în comparaţie cu cincinalele anterioare (în planul pe 1982, creşterea planificată la producţia agricolă, de 6—7,9%, devansează ritmul de creştere al industriei şi pe cel al venitului naţional), iar nivelurile prevăzute pentru 1985 la principalele randamente situează România în apropierea sau la nivelul randamentelor realizate astăzi de multe ţări dezvoltate şi cu agricultură intensivă.

Direcţiile principale stabilite de partid, care concretizează şi sarcinile majore pentru toate unităţile agricole, cuprind într-o determinare şi corelare unitară : utilizarea deplină şi raţională a fondului funciar, ridicarea nivelului tehnic şi tehnologic al producţiei în toate sectoarele, prin încheierea procesului de mecanizare complexă a agriculturii ; ridicarea fertilităţii terenurilor agricole prin dezvoltarea irigaţiilor şi chimizare ; creşterea ponderii zootehniei ; dezvoltarea cercetării ştiinţifice, introducerea operativă şi generalizarea rapidă a realizărilor acesteia în producţia agricolă ; ridicarea nivelului de pregătire a forţei de muncă şi asigurarea unei discipline riguroase a muncii în toate unităţile agricole ; aplicarea şi perfecţionarea noului mecanism economic în unităţile socialiste din agricultură ş.a.

Noile măsuri şi reglementări adoptate de partid în acest an — decretele privind contractările şi achiziţiile de produse agricole, vegetale şi animale, programul privind autoconducerea şi autoaprovizionarea teritorială, noua lege a retribuirii muncii în unităţile agricole cooperatiste, perfecţionarea relaţiilor dintre staţiunile de mecanizare şi unităţile agricole — alături de măsurile anterioare privind suplimentarea investiţiilor şi accelerarea procesului de mecanizare a agriculturii, creează condiţii favorabile pentru dezvoltarea mai accentuată a acestei ramuri, în concordanţă cu cerinţele actualei etape a construcţiei socialiste.

Accentuarea laturilor calitative

DEFININD orientările fundamentale în dezvoltarea economică, la Plenara lărgită a C.C. din 1—2 iunie a.c., tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat că rolul hotărîtor în dinamismul economiei noastre revine în această perioadă creşterii productivităţii muncii, sporirii continue a producţiei nete industriale şi a producţiei agricole, valorificării maxime a produselor româneşti pe piaţa mondială. Prioritatea laturilor calitative este evidentă şi, aşa cum rezultă şi din tabel, ea îşi găseşte concretizarea în modificările pozitive care urmează să intervină în principalele corelaţii ale planului. Astfel, pe baza reducerii cheltuielilor materiale va trebui să se accentueze devansarea creşterii produsului social de către creşterea venitului naţional, iar în ceea ce priveşte raportul dintre creşterea investiţiilor şi creşterea produsului social şi a venitului naţional, actualul cincinal va marca o schimbare calitativă faţă de cincinalul precedent.

Nu de puţine ori necesitatea accentuării laturilor calitative şi a creşterii contribuţiei factorilor intensivi este pusă în legătură numai sau în primul rînd cu evoluţiile care au loc pe piaţa internaţională a resurselor de materii prime şi energetice. În spiritul documentelor partidului nostru, trecerea de la creşterea economică extensivă la cea intensivă decurge, înainte de toate, din esenţa opţiunii fundamentale a politicii P.C.R. în etapa actuală, potrivit căreia în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate România trebuie să depăşească starea de ţară în curs de dezvoltare, intrînd în rîndul ţărilor cu dezvoltare economică medie şi apoi în cel al ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic. O economie socialistă dezvoltată şi modernă nu este de conceput fără schimbarea substanţială a raportului dintre laturile cantitative şi cele calitative — în favoarea acestora din urmă —, fără trecerea la un asemenea tip de reproducţie lărgită care se bazează pe contribuţia hotărîtoare nu numai a creşterii productivităţii muncii ca atare, ci şi a economisirii resurselor materiale, a folosirii mai eficiente a fondurilor de producţie la realizarea sporului planificat al produsului social şi a venitului naţional.

Fără îndoială că asupra creşterii economice, asupra raportului dintre factorii intensivi şi cei extensivi ai acestui proces îşi pun amprenta — astăzi mai mult ca oricînd — şi caracterul limitat al resurselor şi criza energetică şi în domeniul materiilor prime care se manifestă în prezent în economia mondială. Preocupările şi căutările întreprinse în ţările dezvoltate, prin efor-

Prima parte a articolului a apărut în nr. 23 al revistei.

Creşterea eficienţei economice

	1976—1980	1981—1985
Coeficientul de devansare a ritmului de creştere a produsului social de către ritmul creşterii venitului naţional	1,03	1,16
Raportul dintre ritmul de creştere a producţiei de energie electrică şi ritmul de creştere a produsului social	0,68	0,57
Raportul dintre ritmul creşterii investiţiilor (calculat pe perioada de 5 ani) şi ritmul creşterii venitului naţional	1,51	0,90
Coeficientul acumulării (%)	5,04	4,22

turi individuale şi prin cooperare, în vederea economisirii resurselor materiale şi mai ales a energiei, au devenit tot mai intense. Sînt edificatoare datele recente publicate pe plan internaţional, după care, alături de reducerea aproape continuă şi importantă a raportului dintre indicele consumului de ţiţei şi indicele creşterii economice în ţările dezvoltate (potrivit calculelor Institutului de Economie Mondială pe ansamblul ţărilor O.C.D.E., acest raport a trecut de la 1,000 în 1970 şi 1,021 în 1971 la 0,963 în 1975 şi la 0,880 în 1980), în următoarele două decenii consumul de energie pe unitatea de produs naţional brut urmează să se reducă cu 39% în Japonia, cu 33% în S.U.A. şi cu 19% în ţările Europei occidentale (vezi : Conjunctura economiei mondiale, 1982, pag. 61). În aceste condiţii, chemările la „reindustrializare" sau la o „nouă revoluţie industrială" despre care am amintit în prima parte a articolului implică nu numai temelia industrială a creşterii, ci şi pledoarii pentru restructurarea, pe noi baze, a industriei şi în general a creşterii economice. În condiţiile actuale, după părerea noastră, nu par deloc hazardate afirmaţiile că anii care urmează vor fi ani de cotitură în acest domeniu şi că în competiţia economică pe plan mondial angajarea hotărîtă pe drumul restructurării industriei va avea o importanţă tot aşa de mare ca şi trecerea, în primele decenii postbelice, pe drumul promovării revoluţiei tehnico-ştiinţifice.

Are o însemnătate principală faptul că în ţara noastră orientarea spre accentuarea procesului de restructurare a industriei, în vederea valorificării superioare a resurselor de materii prime şi a economisirii energiei a căpătat o valoare programatică, prin documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., şi determină corelaţiile de bază ale cincinalului 1981—1985. Prin această orientare — care se bazează pe dezvoltarea prioritară a ramurilor şi subramurilor de înaltă tehnicitate ale industriei — trebuie să se continue şi să se ridice pe o treaptă superioară procesul de valorificare superioară a resurselor, remarcat îndeosebi în cele două cincinale ale deceniului trecut, cînd ritmul mediu anual de creştere a producţiei ramurilor prelucrătoare ale industriei (11,7%) a devansat sensibil ritmul de creştere din ramurile extractive (3,5%). Amploarea eforturilor şi preocupărilor ce se impun întreprinse în această direcţie este dată şi de faptul că în ţara noastră la o unitate de venit naţional se consumă încă o cantitate de energie de 2—3 ori mai mare în comparaţie cu ţările dezvoltate economic, iar o serie de produse se realizează, de asemenea, cu consumuri mai mari de materii prime, mai ales de metal, în raport cu aceste ţări.

De aceea, au fost luate măsuri de intensificare a procesului de prelucrare şi valorificare superioară, adoptîndu-se, recent, de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., niveluri orientative pe ramuri şi pe ansamblul industriei prin care se urmăreşte realizarea unui grad superior de valorificare în comparaţie cu prevederile iniţiale ale cincinalului. Astfel, pe ansamblu industriei, gradul de valorificare urmează să crească în 1985 faţă de 1980, cu 35%, calculat pe baza producţiei marfă, şi cu 44%, calculat pe baza producţiei nete, faţă de 30,2% şi respectiv 37,3% cît era stabilit iniţial în planul cincinal. Sarcini mai mari revin întreprinderilor din construcţiile de maşini, chimiei şi industriei uşoare, ca principale ramuri prelucrătoare.

O importanţă deosebită pentru creşterea eficienţei economice prezintă promovarea unor măsuri complexe ferme pentru gospodărirea raţională a materiilor prime şi de reducere a consumurilor materiale, de economisire a combustibilului şi energiei în toate sectoarele de activitate. În acest scop au fost elaborate de asemenea, niveluri orientative pe ministere, prevăzîndu-se reduceri mai accentuate faţă de prevederile planului cincinal 1981—1985. Realizarea acestor sarcini implică, pentru toate ministerele centralele şi întreprinderile din economie, obligaţia ca împreună cu institutele de cercetări să analizeze fiecare produs, astfel încît să se stabilească tehnologiile necesare pentru a se reduce cu cel puţin 20—25% consumurile pe întregul cincinal. Vor trebui extinse tehnologiile integrate care valorifică în mod complex şi în trepte succesive resursele energetice disponibile. Trebuie pornit în permanenţă de la premisa, subliniată în repetate rînduri de secretarul general al partidului, că cea mai importantă sursă de energie o reprezintă economisirea acesteia, iar recuperarea şi refolosirea materialelor constituie astăzi o sursă de bază a acoperirii necesarului de materii prime. Efectele economice ale folosirii acestor căi sînt multiple şi cu rezultate deosebite pe planul eficienţei economice. Literatura internaţională de specialitate arată că investiţia specifică pentru economisirea resurselor energetice şi de materii prime este de cîteva ori mai mică faţă de cea necesară pentru creşterea extracţiei de combustibil.

Înfăptuirea prevederilor Congresului al XII-lea al partidului în domeniul dezvoltării economico-sociale, inclusiv a celor de ordin calitativ, necesită eforturi material-financiare ridicate, dar mai ales eforturi de muncă şi de inteligenţă, de creativitate. Chiar în aceste condiţii sînt necesare mari eforturi de investiţii. Ele sînt cerute atît de restructurarea producţiei pe subramuri, cît şi de trecerea la noi tipuri de tehnică şi tehnologii, de modernizarea şi dezvoltarea bazei materiale a cercetării ştiinţifice. Congresul al XII-lea a hotărît ca în cincinalul 1981—1985 să se aloce pentru acumulare circa 30% din venitul naţional. Analizînd relaţiile de interdependenţă dintre rata acumulării, posibilităţile de dezvoltare, dinamica venitului naţional şi condiţiile de viaţă ale populaţiei, la Plenara lărgită din 1—2 iunie, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a subliniat : **„Trebuie să avem permanent în vedere şi să fim pe deplin conştienţi că numai asigurînd un nivel înalt al acumulării şi al reproducţiei socialiste lărgite vom crea şi condiţiile necesare ridicării continue a bunăstării materiale şi spirituale a poporului".**

Opţiunea pentru o asemenea rată a acumulării se împleteşte cu preocuparea asiduă a partidului şi statului de a realiza şi creşterea continuă a eficienţei economice a acumulării şi în general a întregii activităţi economice. Este important de relevat că, potrivit calculelor specialiştilor, majorarea cu un procent a eficienţei economice a utilizării fondurilor fixe productive echivalează la nivelul acestui an cu un venit naţional suplimentar de circa 5 ori mai mare decît cel asigurat de un procent de acumulare. Iată de ce exigenţele creşterii economice de tip intensiv impun o creştere mai accentuată a productivităţii muncii, o reducere mai pronunţată a cheltuielilor materiale şi în general a costurilor de producţie şi creşterea rentabilităţii. Comparativ cu nivelul costurilor din 1981, planul cincinal prevede realizarea pînă în 1985 a unui volum de economii de 75 miliarde lei, iar prin măsurile stabilite în acest an se prevede obţinerea a încă 20 miliarde.

Esenţială în acest sens este şi creşterea eficienţei operaţiilor de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională, ceea ce în mod hotărîtor este legat de ridicarea calităţii şi parametrilor tehnico-economici ai produselor, de perfecţionarea organizării muncii şi de prospectarea ştiinţifică a pieţei externe. În această privinţă, actualul plan cincinal este astfel conceput încît să marcheze o schimbare calitativă. Este important de relevat faptul că în anul trecut s-a obţinut un sold activ al balanţei comerciale, de circa 300 milioane dolari. La baza acestui rezultat se află, în primul rînd, factorii care au contribuit la reducerea importurilor, precum şi folosirea mai judicioasă a resurselor valutare. Pentru viitor, alături de măsurile prin care să se asigure, în continuare, dimensionarea judicioasă a importurilor, o atenţie deosebită urmează să fie acordată acţiunilor menite să asigure impulsionarea mai puternică a exporturilor şi creşterea eficienţei lor, între care : realizarea fondului de marfă prevăzut în contracte şi ridicarea calităţii produselor ; diversificarea formelor de comercializare şi intensificarea prospectării pieţei externe ; dezvoltarea cooperării în producţie şi gospodărirea judicioasă a fondurilor valutare.

Ridicarea mai accentuată a eficienţei economice este legată puternic de aplicarea şi perfecţionarea mecanismului economic, de îmbunătăţirea calităţii deciziilor adoptate la nivelul unităţilor economice, de creşterea răspunderii cu care acţionează toţi oamenii muncii din economie. Creşterea contribuţiei acestora la înfăptuirea obiectivelor şi sarcinilor privind dezvoltarea bazei tehnico-materiale, la sporirea eficienţei, îşi găsesc concretizarea în sporirea sistematică a venitului naţional şi, prin aceasta, în amplificarea posibilităţilor de satisfacere pe un plan superior a nevoilor materiale şi spirituale ale poporului.

prof. dr. Gh. CRETOIU

Dezbaterea documentelor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982

Agricultura în cadrul obiectivului fundamental al etapei actuale — realizarea unei noi calităţi a vieţii şi a muncii

— Pledoarie pentru o abordare dialectică a proceselor economico-sociale din agricultură —

EXPUNEREA tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., făcînd o retrospectivă a marilor succese obţinute în anii construcţiei socialiste, definind stadiul actual al societăţii noastre, înfăţişînd grandioasele perspective ce se deschid patriei noastre, constituie un document programatic, care marchează un nou şi important moment în desfăşurarea cu succes a construcţiei societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României. Expunerea, abordînd în mod ştiinţific, în spiritul materialismului dialectic şi istoric, relaţiile complexe dintre forţele, relaţiile sociale şi conştiinţa socială, constituie, totodată, un imbold pentru dezbaterea deschisă, eliberată de scheme prestabilite, de şabloane şi automatisme, de reprezentări idilice, triumfaliste sau defetiste, a tuturor problemelor noi ale societăţii noastre.

Una din concluziile esenţiale subliniată de secretarul general al partidului este **„că nu există un sector mai important sau mai puţin important ; fiecare îşi are locul şi importanţa sa în diviziunea muncii"**, are o deosebită importanţă teoretică şi practică întreaga activitate economico-socială trebuind înţeleasă şi abordată ca o unitate indestructibilă.

Această concepţie revoluţionară a secretarului general al partidului deschide noi perspective atît în plan teoretic cît şi al soluţionării practice a problemelor creşterii participării agriculturii la întreaga dezvoltare economico-socială a ţării noastre în actuala etapă. Numai printr-o abordare a agriculturii ca o parte componentă esenţială a problemelor globale, a noilor fenomene ce apar în acest sector vital al economiei naţionale, se pot găsi soluţiile corespunzătoare etapei actuale.

Mult timp s-au înfruntat **concepţiile privind opţiunile industrie sau agricultură** în strategiile de dezvoltare economică, atît la noi cît şi peste hotare şi disputa nu este încheiată în unele cercuri economice privind ţările în curs de dezvoltare care şi-au cucerit recent independenţa. Pentru noi o asemenea dispută este depăşită şi aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** trebuie **„să încetăm a mai discuta care sector este mai important sau mai puţin important"**.

Pornind de la caracterul unitar al economiei, **locul** şi **rolul** agriculturii trebuie examinat în cadrul mecanismelor de corelare dintre procesele microeconomice, sectoriale şi macroeconomice, în concordanţă cu cerinţele de ansamblu ale reproducţiei socialiste lărgite. Privită în cadrul procesului reproducţiei, agricultura constituie numai un **loc particular, specific,** în care se creează valori de întrebuinţare şi venit naţional. Producţia agricolă este din ce în ce mai puţin rezultatul numai al muncii depuse de producătorul agricol, la aceasta participînd într-o măsură crescîndă ramurile din amonte, care furnizează mijloacele de producţie, sectoarele terţiare, precum şi cercetarea ştiinţifică, învăţămîntul etc.

Funcţiile principale ale agriculturii constau în **producerea de mijloace alimentare suficiente pentru satisfacerea cerinţelor de consum ştiinţific fundamentate ale întregii populaţii, materii prime pentru industrie, precum şi unele disponibilităţi pentru export.** Totodată, în agricultură trebuie să se creeze un venit naţional care să asigure un fond de consum obiectiv determinat, fondurile proprii de dezvoltare, precum şi o participare sporită la fondul naţional de dezvoltare economică şi socială.

Pentru realizarea acestor funcţii este necesară o **corelare permanentă a mijloacelor furnizate agriculturii cu nivelurile de producţie, precum şi a preţurilor acestor mijloace şi a influenţei lor asupra costurilor de producţie din agricultură.** Trebuie asigurată permanent această corelare, pentru a se asigura echilibrul economic de ansamblu, ca una din condiţiile principale pentru participarea agriculturii la maximizarea bunăstării sociale. Aceasta necesită îmbunătăţirea metodologiei de comensurare a participării ramurilor din amonte, precum şi a eforturilor proprii ale acestui sector al producţiei materiale. Totodată, este necesară comensurarea contribuţiei agriculturii la cheltuielile de consum alimentar al populaţiei şi la fondul naţional de dezvoltare economico-socială. Aceasta ar necesita abordarea agriculturii în cadrul sistemului sectorial al economiei agroalimentare. Pe această bază s-ar putea investiga şi găsi soluţii pentru reducerea pe diferite verigi a cheltuielilor totale pe care societatea noastră le face pentru asigurarea alimentaţiei populaţiei.

În concordanţă cu fenomenele noi, apărute în economia naţională şi a influenţelor pe care le are participarea economiei noastre naţionale la diviziunea internaţională a muncii, este necesar să fie reexaminate şi unele concepte şi orientări în dezvoltarea agriculturii. Avem în vedere mai ales **conceptele de intensificare, specializare** şi **concentrare** a producţiei agricole.

Intensificarea, după cum se ştie, este un proces obiectiv caracterizat prin creşterea cantităţii de muncă şi a producţiei pe unitatea de suprafaţă şi reducerea cheltuielilor de muncă socială pe unitatea de produs. Acest proces are loc în următoarele direcţii ale progresului tehnico-ştiinţific contemporan : ridicarea capacităţii de producţie a pămîntului, îndeosebi prin lucrări hidroameliorative, înlocuirea energiei animale şi umane prin energie mecanică şi electrică, aplicarea rezultatelor ştiinţelor biologice, mai ales ale geneticii şi nutriţiei, pătrunderea multilaterală a chimiei, ridicarea nivelului de calificare a forţei de muncă şi perfecţionarea sistemelor de conducere, organizare şi gestiune economică a unităţilor agricole.

Aceste direcţii ale progresului tehnico-ştiinţific vor sta în mod obiectiv în continuare la baza procesului de intensificare, fiind însă necesară o fundamentare a eficienţei economice în variatele condiţii de producţie.

În anii '60 şi la începutul anilor '70, un mare optimism şi o mare speranţă au stîrnit-o rezultatele spectaculoase ale agriculturii de tip industrial. Introducerea tehnologiilor de tip industrial a dus la o creştere a producţiei şi la o reducere a costurilor.

Agricultura de tip industrial necesită, însă, mari consumuri de energie. Ea prezenta mari avantaje într-o etapă în care preţurile energiei, îndeosebi ale hidrocarburilor, erau mici. Odată cu creşterea vertiginoasă a preţurilor eficienţa a început să scadă. În acelaşi timp, au fost neglijate sistemele gospodăreşti şi cele tradiţionale. Firește, nu se pune problema renunţării la tehnologiile moderne, ci a adaptării lor la condiţiile de producţie, la **perfecţionarea sistemelor clasice** şi a celor **tradiţionale**, care sînt consumatoare mai mici de energie, metal, ciment etc. Criteriul principal trebuie să-l constituie **creşterea producţiei, pe**

D. DUMITRU

(Continuare în pag. 16)

Lărgirea bazei proprii de materii prime şi energetice – orientare esenţială în dezvoltarea economiei

Radu BĂLAN
prim-secretar al Comitetului judeţean Hunedoara al P.C.R.

ASIGURAREA, într-o măsură cît mai mare, a necesarului de materii prime şi energie din resurse interne reprezintă o cerinţă firească a progresului neîntrerupt al economiei noastre. Desigur, lărgirea bazei naţionale de materii prime a reprezentat, dintotdeauna, un obiectiv central în strategia creşterii economice. Dar, în prezent, în condiţiile perturbaţiilor grave care au afectat şi afectează în continuare piaţa mondială de materii prime şi în raport cu importantele obiective de creştere pe care şi le propune economia românească în acest cincinal, această cerinţă dobîndeşte un caracter imperativ. Rolul deosebit ce revine asigurării bazei de materii prime şi energetice în susţinerea progresului economico-social al ţării a fost cu claritate evidenţiat de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în magistrala sa expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1 iunie a.c. Conturînd principiile fundamentale şi obiectivele strategice ale dezvoltării economico-sociale a României în acest cincinal şi deceniu, secretarul general al partidului a apreciat că dezvoltarea mai puternică a bazei proprii energetice şi de materii prime — alături de dezvoltarea mai puternică a agriculturii, de acţiunea ştiinţei şi cercetării — constituie cerinţe hotărîtoare pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Dinamica potenţialului de resurse

ÎN CONCEPŢIA partidului nostru, creşterea gradului de acoperire a cerinţelor economiei de materii prime din resurse interne presupune dezvoltarea pe cale extensivă a bazei energetice şi de materii prime prin identificarea şi punerea în exploatare de noi zăcăminte ; pe de altă parte se urmăreşte cu consecvenţă creşterea gradului de valorificare a materiilor prime atrase în producţie şi reducerea severă a consumurilor. Dar individualizarea celor două căi de creştere a bazei materiale şi energetice nu trebuie să ne conducă la ideea că acţiunile circumscrise sferei extensive sînt incompatibile cu cele intensive. Dimpotrivă, luînd în calcul condiţiile mai grele pe care le presupune exploatarea unor noi zăcăminte, conţinutul relativ sărac de substanţe utile al acestora, investiţiile costisitoare şi consumurile ridicate de energie necesare pentru extragerea şi prepararea substanţelor utile, apare cu toată claritatea necesitatea de a milita, şi în acest domeniu, pentru afirmarea unei gîndiri economice avansate, deopotrivă cu transpunerea în practică a unor măsuri apte să diminueze consumurile, să contribuie la creşterea eficienţei.

Judeţul Hunedoara dispune de zone bogate în substanţe minerale utile, de cărbuni şi resurse hidroenergetice. Tradiţionalelor bazine miniere din Munţii Apuseni, Poiana Ruscăi, Valea Jiului care, în anii socialismului, au cunoscut o puternică dezvoltare, li s-au adăugat în ultima perioadă noi cîmpuri miniere în perimetrele cunoscute, precum şi în alte zone puse în valoare mai recent. Atît din punctul de vedere al suprafeţelor exploatate, cît şi sub aspectul producţiilor realizate, judeţul Hunedoara se situează pe primul loc la o serie de materii prime, cum ar fi huila cocsificabilă şi minereul de fier, deţinînd totodată o pondere mare în producţia de minereuri complexe, substanţe nemetalifere, materiale de construcţii.

Ca urmare a alocării unor fonduri însemnate pentru amplificarea activităţii de cercetare geologică, pentru dezvoltarea ingineriei tehnologice în domeniul exploatării şi preparării minereurilor, precum şi pentru realizarea capacităţilor de extracţie şi înnobilare a minereurilor, producţia de materii prime şi resurse energetice a sporit an de an. În prezent, judeţul Hunedoara asigură anual economiei naţionale 7,7 milioane tone de huilă energetică şi cocsificabilă, 1,4 milioane tone minereu de fier (marfă), importante cantităţi de concentrate de cupru, plumb, zinc, aur, argint, 2,8 milioane tone de calcare, dolomite şi argile, 599 mii metri cubi de agregate minerale, de alte materiale. S-a dezvoltat puternic producţia de energie electrică — în ultimii ani cea obţinută pe bază de cărbune — producţie care se ridică în prezent la 7,4 miliarde kWh pe an, reprezentînd peste 12 la sută din producţia naţională.

Cercetarea geologică în acord cu cerinţele şi exigenţele actuale

AVEM, aşa cum o dovedesc datele menţionate anterior, rezultate bune la nivelul judeţului în ce priveşte valorificarea rezervelor de substanţe utile existente pe teritoriu. Totuşi, raportînd realizările la sarcinile ce ne stau în faţă, analizînd cu înaltă exigenţă comunistă munca noastră, vom identifica importante rezerve neexploatate — de această dată rezerve de creativitate, de iniţiativă, de spirit gospodăresc. Creşterea în continuare a producţiei de cărbune, de substanţe minerale şi de energie presupune angajarea plenară a fiecărui cetăţean în punerea în valoare a măsurilor elaborate la nivel judeţean.

O atenţie prioritară se acordă amplificării activităţii de prospectare geologică. Geologilor, tuturor celor care activează în domeniul prospecţiunilor geologice, le revine o mare responsabilitate în ce priveşte desfăşurarea eficientă, operativă, a întregului proces de punere în valoare şi exploatare efectivă a resurselor existente. Această responsabilitate decurge din faptul că eficienţa cu care se realizează extracţia bogăţiilor subsolului este în mare măsură condiţionată de viteza şi calitatea lucrărilor geologice. Identificarea şi localizarea cît mai precisă a zăcămintelor, predeterminarea caracteristicilor acestora reprezintă parametrii de bază în evaluarea costurilor şi efectelor investiţiilor, elemente centrale în elaborarea unei gîndiri cît mai judicioase cu privire la modul de organizare al viitoarelor exploatări. Tocmai de aceea apreciem că se impune concentrarea forţelor de cercetare în zone favorabile, extinderea utilizării metodelor de investigaţie geologică moderne, de înalt randament, o mai bună organizare a activităţii, în scopul scurtării ciclului cercetare geologică — punere în exploatare şi al creşterii volumului de rezerve valorificate. În concordanţă cu acest obiectiv, la nivelul organizaţiei judeţene de partid există o preocupare constantă pe linia intensificării şi îmbunătăţirii continue a prospectării şi exploatării geologice.

Pe baza activităţii desfăşurate pînă în prezent au fost puse în valoare, aflîndu-se în stadii avansate de deschidere, noi capacităţi de producţie pentru huilă cocsificabilă şi energetică în Valea Jiului (Cîmpu lui Neag, Lupeni-sud, Petrila-est, Lonea). Totodată, la zăcămintele aflate în exploatare aici (minele Uricani, Bărbăteni, Livezeni, Dîlja) se detaliază cunoaşterea structurii stratelor, prin lucrări miniere şi foraje de suprafaţă şi în subteran, pentru ca proiectarea şi execuţia noilor capacităţi să se bazeze pe date cît mai certe. Este de menţionat, totodată, că în celelalte bazine miniere din judeţ sînt puse în exploatare importante rezerve de minereuri cuprifere sărace (la Valea Morii-Brad), de minereuri complexe (la Boiţa-Haţeg, Deva-Muncel), ca şi noi perimetre la Teliuc şi Ghelari. Pînă la sfîrşitul actualului cincinal se prevede să intre în circuitul economic şi alte obiective, cum sînt cele de la Vadu Dobrii, Coranda-Hondol, Cîungani-Căzăneşti şi altele.

Trebuie subliniat că rezultatele bune obţinute în producţia minieră au evidenţiat necesitatea realizării unei colaborări strînse şi cu caracter permanent a specialiştilor din unităţile miniere cu cei care activează în Întreprinderea de prospecţiuni şi explorări geologice Hunedoara-Deva, cu cadre aparţinînd institutelor de cercetări şi proiectări miniere din Deva şi Petroşani, ca şi cu cei de la Institutul de mine din Petroşani. Numai prin acest efort comun, bine corelat în toate fazele, începînd cu prospectarea zăcămintelor şi pînă la exploatarea lor efectivă, se poate asigura creşterea substanţială, sub raport cantitativ şi calitativ, a producţiei de materii prime minerale.

Se cuvine menţionat că în faţa cercetării geologice se află şi problema lărgirii în continuare a preocupărilor pentru pu-

nerea în valoare a unor substanțe minerale utile a căror exploatare era considerată, pînă nu de mult, ca nerentabilă ; este vorbă de do.omită, calcit, travertin, bentonită, cuarț, alte substanțe folosite ca materiale de construcții și a căror importanță crește substanțial pe fondul actualelor restricții energetice și de materii prime, în condițiile în care partidul și statul nostru pun un accent deosebit pe valorificarea tuturor resurselor locale. Pe teritoriul județului Hunedoara se află în curs de exploatare zăcăminte de asemenea substanțe. Totodată, au fost puse în evidență și se exploatează parțial resurse de ape minerale la Boholț, Băcîia, Chimindia, Rapolt, Hărău, de ape termale la Geoagiu, Vața, Călan.

Totuși, în raport cu potențialul geologic considerabil al județului nostru, prospectarea geologică se cere a fi dezvoltată și intensificată în viitor. Există zone favorabile, dar încă insuficient cunoscute, în special în Munții Apuseni și Poiana Ruscăi. Există încă o serie de imprecizii în ce privește conturarea, calitativă și cantitativă, a unor zăcăminte. La acestea se adaugă persistența unor neajunsuri în activitatea de pe șantierele geologice — nu peste tot se realizează vitezele prevăzute de foraj și de săpare a sondelor, corespunzător dotării tehnice existente. precum și prelevarea și cercetarea probelor ; în unele cazuri elaborarea de către institutele de specialitate a tehnologiilor adecvate fiecărui gen de zăcămînt de substanță utilă se face cu întîrziere, ceea ce duce la nerespectarea termenelor stabilite pentru punerea în exploatare a unor zăcăminte, la diminuarea eficienței cu care sînt ele valorificate.

Atenția deosebită pe care trebuie să o acordăm, în cadrul județului nostru, amplificării și îmbunătățirii activității de prospectare geologică este și mai pregnant evidențiată dacă ținem seama că pe baza noilor zăcăminte de combustibil ce vor fi puse în exploatare sînt prevăzute sporuri la producția de energie electrică — așa cum rezultă și din programul energetic național aprobat la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c. Astfel, se prevede realizarea unor capacități suplimentare de producție pentru cărbune cocsificabil în Valea Jiului. De asemenea, a fost trasată sarcina sporirii producției de cărbune pentru cocs, cît și de cărbune energetic. În acord cu aceste sarcini, au fost examinate posibilitățile de creștere a producției în următorii patru-cinci ani, prin deschiderea și punerea în exploatare a încă două mine pentru huilă cocsificabilă în perimetrul vestic al Văii Jiului. Prin punerea în exploatare a celor două importante capacități miniere se va putea realiza, la nivelul anului 1986, o producție suplimentară de 2 050 000 tone de cărbune, destinată obținerii de cocs metalurgic.

Eficiență ridicată în exploatarea zăcămintelor

ÎN LUMINA obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, a orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul plenarelor și consfătuirilor de lucru de la C.C. al P.C.R., Comitetul județean de partid Hunedoara se preocupă intens de creșterea capacităților de exploatare la minele de cărbuni din Valea Jiului, la celelalte întreprinderi miniere din județ, la uzinele de preparare, precum și de acțiunile privind deschiderea de noi cîmpuri și zone miniere. În același timp însă, o atenție susținută se acordă realizării unor niveluri înalte de eficiență în exploatarea zăcămintelor. În această direcție se acționează pentru perfecționarea proceselor de extracție din subteran, prin introducerea unor tehnologii și metode de exploatare de mare productivitate, prin mecanizarea pe scară largă a lucrărilor miniere și îmbunătățirea organizării producției și a muncii.

Prin mecanizarea lucrărilor se are în vedere nu numai ridicarea productivității muncii în abataje și la săparea galeriilor, dar și reducerea eforturilor fizice ale minerilor. Bunăoară, se poate menționa că în prezent în minele Văii Jiului se extrage prin mijloace mecanizate de susținere și tăiere 28,5 la sută din întreaga producție de cărbune, lucrările de deschidere și pregătire se execută în proporție de 32,3 la sută cu combine de înaintare, iar încărcarea mecanică se realizează în proporție de 62 la sută. În multe întreprinderi miniere, cum sînt cele din Lupeni, Paroșeni, Uricani, Bărbăteni, ca urmare a folosirii cu eficiență sporită a complexelor mecanizate de susținere și tăiere, a organizării fluxurilor de transport, se realizează în mod curent randamente de 12—14 tone pe post, ajungîndu-se chiar la 22 de tone. Aceasta demonstrează că, în condițiile în care minerii își însușesc cunoștințele necesare pentru buna stăpînire a tehnicii moderne din dotare și a tehnologiilor de lucru, se pot asigura creșteri importante ale producției. Sporuri substanțiale ale producției, prin promovarea noului, a tehnologiilor moderne, se obțin și în extracția minereurilor, în care s-au dezvoltat capacitățile existente, s-au pus în funcțiune noi perimetre de resurse minerale.

O problemă complexă în ceea ce privește extracția minereurilor feroase și neferoase o constituie tendința de scădere a conținutului de substanțe utile. Sigur, aceasta nu este o situație întîlnită numai în țara noastră. Ea se vădește pe plan mondial ca urmare a faptului că, în general, zăcămintele cu un conținut ridicat în substanțe utile — deci a căror valorificare este cea mai avantajoasă atît din punct de vedere economic, cît și sub raportul efortului fizic și de dotare tehnică — au fost exploatate cele dintîi, unele dintre ele găsindu-se astăzi în faze avansate de epuizare. Dar nevoia de a se asigura cantități tot mai mari de materii prime pentru economia națională impune sporirea volumului de minereuri extrase și supuse preparării și din perimetrele cu minereuri sărace în componenți utili, deopotrivă cu perfecționarea metodelor de îmbogățire și creștere a indicilor de recuperare a acestora din zăcăminte, acestea din urmă reprezentînd obiective de stringentă actualitate, care trebuie să se situeze prioritar în atenția cercetării științifice.

În consens cu obiectivele majore ale actualei etape de dezvoltare, preocupările pe linia valorificării superioare a materiilor prime și resurselor energetice nu pot să excludă latura calitativă a producției, adică necesitatea obținerii unor cantități de cărbune și minereu cît mai mari cu un consum cît mai redus de energie, de resurse umane. Se impune, deci, ca unitățile de exploatare să promoveze larg metodele cele mai adecvate diferitelor condiții geologico-miniere — tăierea selectivă a substanțelor miniere utile din zăcămînt, separarea, chiar pe locurile de muncă și pe fluxurile de transport, a sterilului din masa minieră ; perfecționarea tehnologiilor de creștere a conținutului în substanțe utile în procesul preparării minereurilor etc. Pentru asigurarea unei eficiențe ridicate în aceste condiții, urmează să se promoveze larg exploatarea în carieră a unor zăcăminte, cum sînt cele de la Coranda-Hondol, Ciungani-Căzănești, Valea Morii-Brad și din alte zone.

Un alt aspect cu largi implicații este acela al exploatării raționale a resurselor de substanțe minerale utile în vederea evitării sărăcirii, epuizării prematare a potențialului geologic de care dispunem. Accentuăm acest aspect deoarece în practică se pot întîlni cazuri în care, ca urmare a exploatării preferențiale a zonelor mai bogate în zăcămînt (evident în detrimentul perimetrelor cu conținuturi mai sărace), sau a neglijării rezervelor de la extremitățile zăcămintelor (acolo unde sînt și condiții mai grele de exploatare), rămîn în subsol cantități importante de minereuri, ceea ce conduce, în ansamblu, la o reducere a volumului de resurse. Pentru evitarea unor asemenea tendințe, Comitetul județean de partid a stabilit efectuarea unui control permanent asupra modului în care se întocmesc și se realizează programele trimestriale și anuale de producție, urmărindu-se în mod expres să nu fie scoase din bilanțul rezervelor zone cu caracteristici geologico-miniere mai dificile, ca și respectarea riguroasă a tehnologiilor de lucru. Aceasta ne obligă să acordăm cea mai mare atenție adoptării unor concepții de exploatare și metode care să înlăture posibilitățile de imobilizare sau de degradare a rezervelor. Totodată, în scopul protejării abatajelor și straturilor de cărbune cu tendințe de autoaprindere este necesar să se folosească pe scară extinsă acele metode și procedee care și-au dovedit deja eficiența, cum ar fi înnămolirea preventivă cu cenușă de termocentrală și izolarea zonelor exploatate cu ajutorul construcțiilor miniere etanșate cu substanțe sintetice.

Deși, în general, s-au obținut o serie de rezultate bune în activitatea de exploatare a resurselor miniere în județul nostru, nu pot fi trecute cu vederea unele greutăți și neajunsuri care mai persistă. Avem în vedere, între altele, funcționarea în anumite cazuri sub indicele stabilit a complexelor mecanizate și de abataj și a mașinilor de încărcat de la unele mine de cărbuni. De asemenea, în unele colective de muncă se manifestă încă rutină, rezistență față de nou, se înregistrează uneori abateri de la disciplina tehnologică și a muncii, nu se utilizează rațional dotarea tehnică. Existența unor probleme de rezolvat se remarcă și în sectorul extracției minereurilor. Ele se referă, de asemenea, la folosirea nejudicioasă a unor mașini și utilaje specifice acestui domeniu, la deficiențe în organizarea producției, de disciplină a muncii.

Toate aspectele menționate se află în centrul atenției Biroului Comitetului județean de partid. Pentru soluționarea problemelor cu care ne confruntăm în domeniul dezvoltării bazei proprii de materii prime și de resurse energetice, pentru îmbunătățirea activității în acest sector de mare importanță pentru economia națională, a fost inițiată o serie de analize în unitățile de producție minieră, cu participarea largă a oamenilor muncii. În cadrul cărora au fost evidențiate neajunsurile manifestate, au fost stabilite căile și măsurile pentru înlăturarea lor, pentru perfecționarea sub toate aspectele a activității. La îndeplinirea programelor de acțiune stabilite în urma acestor analize, activul de partid județean este angrenat nemijlocit, cu hotărîrea fermă de a materializa exemplar programul partidului de dezvoltare energetică a țării, de creștere a economiei românești, de sporire a bunăstării generale a întregului popor.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Întărirea disciplinei financiar-valutare în activitatea de comerț exterior

UN ROL DE FRUNTE în echilibrarea balanței de plăți externe și în formarea excedentelor valutare revine întreprinderilor specializate de comerț exterior. Întreaga lor activitate trebuie să se desfășoare fără nici o abatere de la disciplina financiar-valutară instituită prin noul mecanism economico-financiar, de la normele legale în vigoare. Prin specificul lor de muncă, întreprinderile de comerț exterior se află nemijlocit în centrul problemelor relațiilor noastre comerciale și de cooperare economică internațională și, ca atare, disfuncțiile în mecanismul contractual și de derulare afectează direct eficiența acestor relații, influența lor asupra ansamblului economiei naționale.

Sprijin și control activ din partea întreprinderilor de comerț exterior

ÎN CONFORMITATE cu prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială, întreprinderile de comerț exterior au obligația de a asigura vînzarea mărfurilor românești pe piețele externe, aprovizionarea economiei naționale cu mărfurile necesare din import și realizarea acțiunilor de cooperare economică internațională, în condiții de eficiență economică sporită. Aceste sarcini, prevăzute în legea de comerț exterior, nu pot fi realizate fără o activitate sistematică de prospectare a piețelor externe, fără efectuarea de analize competente a situației conjuncturale pe piețele de mărfuri și monetare, fără o cunoaștere atentă a partenerilor de afaceri, a normelor de drept internațional și normelor juridice specifice din celelalte țări, a modalităților de tranzacționare comerciale și bancare a operațiunilor de livrări și cumpărări de mărfuri etc. De aici rezultă necesitatea ca întregul personal muncitor din întreprinderile de comerț exterior, mai ales cel operativ, să aibă un înalt nivel de pregătire profesională, pentru menținerea căruia să facă eforturi neîntrerupte. În același timp, pentru a preveni apariția unor fenomene negative legate de calitatea mărfurilor livrate de producători, întîrzieri în livrare etc., care ar putea conduce la reducerea încasărilor în valută, întreprinderilor de comerț exterior le revine obligația, potrivit legii, **să exercite un control permanent în unitățile producătoare** asupra punerii în producție, executării în termen și de bună calitate a mărfurilor de export și să ia, împreună cu unitățile producătoare, măsuri pentru realizarea în condiții optime a contractelor de export. Numai printr-o exigență superioară la recepționarea de la producător a mărfurilor destinate exporturilor, întreprinderile de comerț exterior pot avea garanția unei comercializări eficiente pe piața externă a mărfurilor respective. Transpunerea în practică a acestei obligații legale întîrzie însă în unele I.C.E.-uri. O grijă deosebită trebuie să manifeste întreprinderile de comerț exterior pentru **derularea livrărilor potrivit condițiilor din contract**, acreditiv, scrisoare de garanție fără întîrzieri, solicitare de prelungiri, renegocieri cu suportarea de speze bancare suplimentare. De asemenea, nu poate fi justificată în nici un fel întîrzierea întocmirii documentelor de plată, care, în cel mai bun caz, are ca efect întîrzierea efectuării încasărilor de valută, cuvenite statului. Disciplina financiar-valutară incumbă întreprinderilor de comerț exterior nu numai sarcina de a efectua exporturi în condiții avantajoase pentru țara noastră, ci și aceea de încasare cît se poate de rapidă a drepturilor în valută, condiție necesară pentru a putea achita operativ, fără întîrzieri legate de speze suplimentare, obligațiile noastre de plată în străinătate (importuri, rate de împrumuturi, dobînzi la credite etc.).

Întreprinderile de comerț exterior au largi posibilități de a contribui la echilibrarea balanței de plăți externe a țării și crearea de excedente valutare pe calea realizării de operațiuni comerciale pentru obținerea de aport valutar. Prin introducerea noului mecanism economico-financiar, întreprinderilor de comerț exterior li s-a acordat dreptul de a efectua astfel de operațiuni cu orice fel de mărfuri și valori străine. Aceste operațiuni prezintă o serie de avantaje, în primul rînd acela că, în anumite cazuri, se pot obține beneficii însemnate în valută fără eforturi de producție și livrare din partea economiei naționale. Desigur că realizarea unor astfel de operațiuni presupune multă flexibilitate în acțiuni, profesionalism, inițiativă, o bună informare, cadrul necesar fiind asigurat prin lege compartimentelor de negociere, dar numai parțial transpus în practică, astfel că un mare număr de întreprinderi nu își îndeplinesc sarcinile anuale, trasate de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, realizînd un volum modest de astfel de operațiuni. Ca urmare, se impune ca întreprinderile de comerț exterior să se organizeze mai hotărît pentru extinderea și diversificarea operațiunilor comerciale de aport valutar.

Sistemul financiar-bancar angajat în creșterea eficienței comerțului exterior

SARCINI deosebite pe linia întăririi disciplinei financiar-valutare revin unităților bancare, în primul rînd Băncii Române de Comerț Exterior, care supraveghează executarea balanței de plăți externe, iar alături de Ministerul Finanțelor, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Comitetul de Stat al Planificării, răspunde de realizarea ei. Trecerea de la operațiuni de urmărire și evidență la operațiuni mai complexe, de optimizare a operațiunilor de acordare și primire de credite externe, de optimizare a plasamentului disponibilului în cont etc. poate să conducă la operațiuni de aport valutar importante ale băncilor în colaborare cu I.C.E.-urile. Prin Banca Română de Comerț Exterior se derulează operațiunile de decontare la intern a mărfurilor exportate sau provenite din import, ea avînd obligația să controleze și să asigure încadrarea în cursurile de revenire planificate.

Pentru a sprijini respectarea neabătută și întărirea continuă a disciplinei financiar-valutare în activitatea de comerț exterior, Ministerul Finanțelor împreună cu Ministerul Comerțului Exterior au datoria să asigure un control permanent și sistematic asupra întregii activități de producție și comercializare pe piețele străine, să acorde sprijinul și îndrumarea lor permanentă întreprinderilor producătoare la export și beneficiare de importuri, întreprinderilor de comerț exterior pentru îndeplinirea integrală a planului de comerț exterior în condițiile transpunerii în viață a principiilor noului mecanism economico-financiar. Preocuparea de bază a organelor de sinteză, a celorlalte organe tutelare, a băncilor trebuie să fie îndreptată spre realizarea indicatorilor de eficiență, înfăptuirea echilibrului valutar statuat de noul mecanism economico-financiar, asigurarea echilibrului balanței de plăți, crearea resurselor valutare suplimentare, respectarea legalității socialiste.

Pe linia consolidării noului mecanism economico-financiar în activitatea de comerț exterior, apare necesar ca Ministerul Finanțelor, în colaborare cu Ministerul Comerțului Exterior, alte organe de sinteză, băncile, ministerele cu sarcini de comerț exterior, cu consultarea întreprinderilor producătoare și a întreprinderilor de comerț exterior, să continue activitatea de îmbunătățire a actelor normative în vigoare, corespunzător experienței practice obținute după intrarea în vigoare a noii legi a comerțului exterior, și mai cu seamă a normelor metodologice de aplicare a acestei legi. Astfel, practica a arătat că mecanismul actual de decontare la intern este deosebit de complicat, necesitînd un volum mare de lucrări financiar-contabile și bancare, care nu se justifică prin efectul rezultat. De aceea, după părerea noastră, ar fi necesare unele măsuri pe linia simplificării lui, în spiritul general al noului mecanism economico-financiar, măsuri care s-ar putea concretiza în reducerea numărului grupelor de mărfuri la care se stabilesc prin plan cursuri de revenire, precum și determinarea acestora pe baze mai reale.

Notă : Partea I a articolului a apărut în Revista economică nr. 24/1982

Aplicarea neabătută și consolidarea în continuare a mecanismului economico-financiar, a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare în activitatea de comerț exterior pune în fața tuturor colectivelor de oameni ai muncii, a organelor de conducere colectivă din toate unitățile economice cu activitate de producție sau de import-export, din ministere și bănci sarcina de a respecta — în fiecare operațiune și tranzacție — disciplina financiar-valutară, principiile și cerințele noului mecanism economic. Orice abatere sau încălcare a disciplinei financiar-valutare se repercutează negativ, uneori deosebit de grav, nu numai asupra acțiunilor de comerț exterior, ci chiar asupra dezvoltării economico-sociale de ansamblu a țării, asupra posibilităților de ridicare a nivelului de trai material și cultural al poporului.

C. ROMAN
Ministerul Finanțelor

OPINII

Aprovizionarea tehnico-materială — un mecanism susceptibil de perfecționare

REALIZAREA integrală a prevederilor de plan face necesară desfășurarea ritmică și eficientă a activității de asigurare a bazei de materii prime și materiale necesare producției, în cadrul căreia un rol de primă mărime îl joacă aprovizionarea cu metal. În acest sens, în ultimii ani, au fost luate o serie de măsuri de perfecționare a organizării desfacerii metalului în economie, care au condus la unele îmbunătățiri în aprovizionarea beneficiarilor, ajungîndu-se astfel la sistemul actual de specificare, programare, repartizare, contractare și livrare care se desfășoară conform schemei nr. 1.

Cu toate măsurile luate, sistemul actual de planificare și derulare a circulației metalului nu corespunde, după părerea noastră, în totalitate noilor exigențe ale întăririi autogestiunii întreprinderilor și ale teritorializării aprovizionării. În acest sens, aspecte deosebit de actuale ale perfecționării și creșterii eficienței circulației metalului în economie au fost analizate în mod complex în „Revista economică" (nr. 14/1982), în cadrul interviului acordat de tovarășul Costache Trotuș, adjunct al ministrului industriei metalurgice, directorul general al Centralei industriale siderurgice Galați, cu care prilej au fost avansate o serie de soluții de larg interes care merită să stea mai mult în atenția specialiștilor. La noile cerințe trebule adăugat și faptul că au apărut modificări substanțiale atît în structura producției, cît și a consumului : producția de laminate s-a dublat în ultimii 7—8 ani, ceea ce impune realizarea unei productivități ridicate pe capacitățile existente, realizarea unor loturi mari de laminare și livrarea imediată a acestora în vederea deblocării spațiilor de producție și depozitare. Totodată, dezvoltarea industriei în fiecare județ, precum și diversificarea sortimentelor construcției de mașini au condus la creșterea numărului producătorilor (M.I.C.M. și alte ministere realizează peste 1,2 milioane tone metal), a producției și a consumului de metal, a numărului de consumatori și la extinderea gamei sortotipodimensiunilor solicitate. În acest context, apreciem că actualul sistem de desfacere a metalului în economie prezentat în schema nr. 1 creează unele probleme în aprovizionarea ritmică a unităților consumatoare, precum și în valorificarea și gospodărirea resurselor, datorită :

— existenței unor paralelisme în derularea metalului prin mai multe rețele de baze (ale M.I.M., M.A.I.A., M.A.C.F.), cu cheltuieli suplimentare ca urmare a transporturilor și manipulărilor repetate ;

— lipsei unui sistem informațional unitar privind derularea și mișcarea stocurilor pe economie ;

— posibilităților reduse de verificare a încadrării beneficiarilor în cotele alocate, generate de faptul că specificarea metalului se efectuează prin două canale diferite (prin forul tutelar pentru cantitățile vagonabile și prin bazele județene pentru cele nevagonabile) ;

— mobilizării în prea mică măsură a stocurilor disponibile (fără mișcare) existente în diferite unități, atît la producători cît și la consumatori ;

— posibilităților insuficiente de a acorda priorități în livrarea metalului destinat fabricației de utilaje tehnologice sau altor produse pentru export ;

— existenței unui volum mare de muncă de evidență și de urmărire, deoarece nu se folosește în suficientă măsură tehnica de calcul electronic.

Schema nr. 1

SCHEMA ACTUALĂ DE ACTIVITĂȚI PRIVIND DERULAREA METALULUI IN ECONOMIE

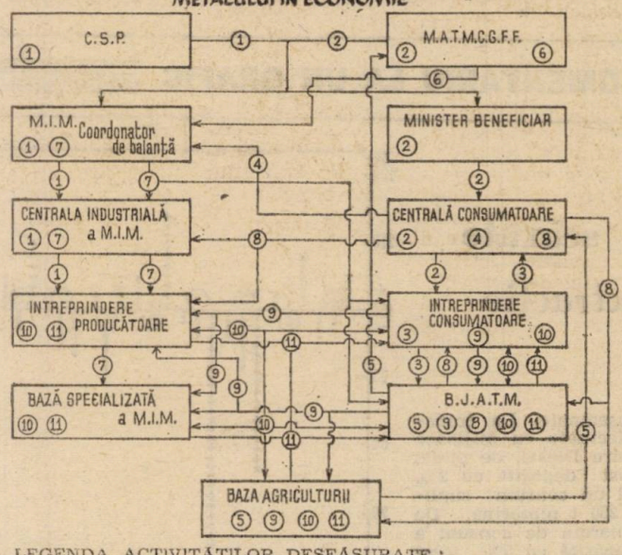

LEGENDA ACTIVITĂȚILOR DESFĂȘURATE :

1 — transmiterea sarcinilor de plan prevăzute ca resurse în balanțele materiale
2 — transmiterea și desfășurarea cotelor de materiale conform destinațiilor din balanțele pe titularii de plan
3 — întocmirea și prezentarea specificațiilor pe sortotipodimensiuni în cadrul cotelor alocate.
4 — centralizarea și transmiterea specificațiilor pentru cantitățile vagonabile
5 — centralizarea specificațiilor pe județ pentru cantități nevagonabile și transmiterea acestora la M.A.T.M.C.G.F.F.
6 — centralizarea specificațiilor pe economie a cantităților vagonabile și transmiterea la M.I.M.-D.G.A.D.
7 — întocmirea programelor de fabricație și transmitere a sarcinilor de producție pe sortotipodimensiuni întreprinderilor producătoare, respectiv a repartițiilor pentru cantitățile nevagonabile la B.J.A.T.M., iar pentru cantitățile vagonabile la întreprinderea beneficiară
8 — desfășurarea repartițiilor și transmiterea acestora la beneficiari, respectiv la baze
9 — comandarea
10 — emiterea proiectelor de contract și perfectarea contractării
11 — livrări

LA ÎNLĂTURAREA neajunsurilor semnalate în derularea și gospodărirea metalului în economie, apreciem că ar putea contribui :

1 crearea unui organism aflat în subordinea Ministerului Aprovizionării, care să preia atribuțiile de coordonare de balanță, precum și derularea efectivă a metalului în economie, prin rețeaua proprie de baze. Aceasta ar permite, după opinia noastră, ca Ministerul Metalurgiei să se poată preocupa în mai mare măsură de activitățile de producție, investiții, introducerea tehnicii noi, de reducerea normelor de consum, de creșterea coeficientului de scoatere a metalului și de îmbunătățirea calității.

2 teritorializarea aprovizionării și simplificarea fluxului de relații și operații precontractuale în domeniul derulării metalului. Aplicarea acestui sistem are în vedere reducerea volumului de muncă în aprovizionare și evidență la unitățile consumatoare de metal, simplificarea relațiilor precontractuale și creșterea operativității în activitatea de aprovizionare, urmînd ca specificarea, repartizarea, contractarea și livrarea metalului să se desfășoare conform schemei nr. 2. Din această schemă rezultă că defalcarea cotelor se face ca și pînă în prezent ; unitățile consumatoare vor întocmi însă numai o singură specificație pe sortotipodimensiuni, pe care o vor transmite la bazele județene unde se stabilesc sortimentele ce pot fi asigurate din stocurile existente în județ. Pentru celelalte sortimente, încadrate în nivelul cotelor, specificațiile vor fi centralizate și prezentate coordonatorului de balanță. Acesta, împreună cu M.I.M., va stabili sortimentele ce se asigură din stocurile existente în țară, cele din import, pre-

Schema nr. 2

SCHEMA PROPUSĂ DE ACTIVITĂȚI PRIVIND DERULAREA METALULUI IN ECONOMIE

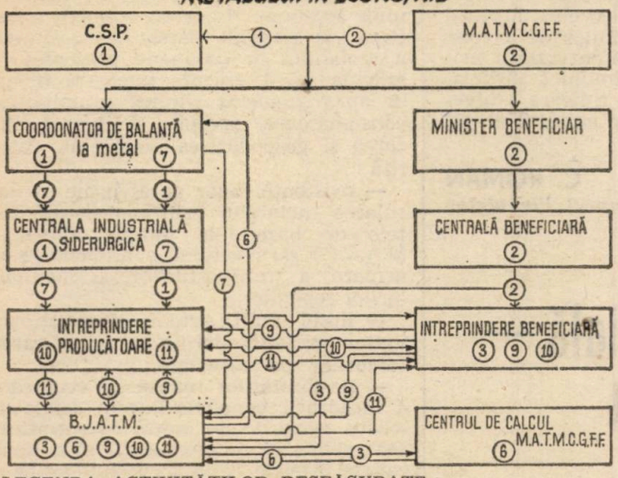

LEGENDA ACTIVITĂȚILOR DESFĂȘURATE :

1 — transmiterea sarcinilor de plan prevăzute ca resurse în balanțele materiale
2 — transmiterea și desfășurarea cotelor de materiale conform destinațiilor din balanțe pe titularii de plan
3 — întocmirea și prezentarea specificațiilor pe sortotipodimensiuni în cadrul cotelor alocate
6 — centralizarea specificațiilor pe județe, separat pentru cantitățile vagonabile și nevagonabile și transmiterea acestora la baze care le trimit la coordonatorul de balanță
7 — întocmirea programelor de fabricație și transmiterea sarcinilor de producție pe sortotipodimensiuni întreprinderilor producătoare, respectiv a repartițiilor pentru cantitățile nevagonabile la B.J.A.T.M. iar pentru cantitățile vagonabile la întreprinderea beneficiară
9 — comandarea
10 — emiterea proiectelor de contract și perfectarea contractării
11 — livrări

NOTA :
În situația propusă față de cea existentă au fost eliminate operațiile 1, 4, 5 și 8 din schema nr. 1; de asemenea, activitățile numerotate cu 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 și 11 nu se mai derulează — ca în prezent — prin încă două unități (respectiv baza M.I.M. și Baza specializată a Ministerului Agriculturii)

cum și cele ce se vor realiza în țară pe baza cărora se vor definitiva programele de laminare și se vor emite repartițiile.

Bazele județene, împreună cu furnizorii, vor stabili cantitățile care se vor livra direct la beneficiari și cele care se vor derula prin baze, în care sens furnizorii vor încheia contracte directe cu unitățile consumatoare pentru cantitățile vagonabile și cu bazele județene pentru cele nevagonabile pe consumatori.

3 extinderea fluxului informațional modern bazat pe ajutorul calculatorului electronic în specificarea, programarea, repartizarea și derularea metalului în economie. Implementarea acestui sistem informațional permite creșterea operativității și corectitudinii lucrărilor, reducerea volumului de muncă și a stocurilor în economie, precum și luarea unor decizii în vederea soluționării cu maximă operativitate a problemelor de aprovizionare cu metal, sistem care se aplică în prezent cu bune rezultate în cadrul Ministerului Aprovizionării.

Aplicarea propunerilor ar conduce, după unele evaluări, la perfecționarea sistemului de aprovizionare și gospodărire a metalului în economie, concretizată în :

- îmbunătățirea servirii consumatorilor și mai buna utilizare a stocurilor care urmează să fie concentrate într-o gestiune unitară, creșterea loturilor de laminare cu influențe pozitive asupra productivității muncii în unitățile metalurgice producătoare ;
- optimizarea fluxurilor de transport, eliminarea folosirii vagoanelor colective și a manipulării repetate cu consecințe pozitive în reducerea cheltuielilor de aprovizionare ;
- simplificarea sistemului de relații și utilizarea calculatorului electronic ce va asigura reducerea volumului de muncă și creșterea operativității în soluționarea problemelor de aprovizionare cu metal a economiei ;
- eliminarea paralelismelor în activitatea de derulare a metalului prin desființarea verigilor intermediare (livrări din bază în bază care va determina scurtarea parcursului de la producător la consumator).

ec. Ion HONȚARU
M.A.T.M.C.G.F.F.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Consumuri energetice scăzute în activitatea de extracție a cărbunelui

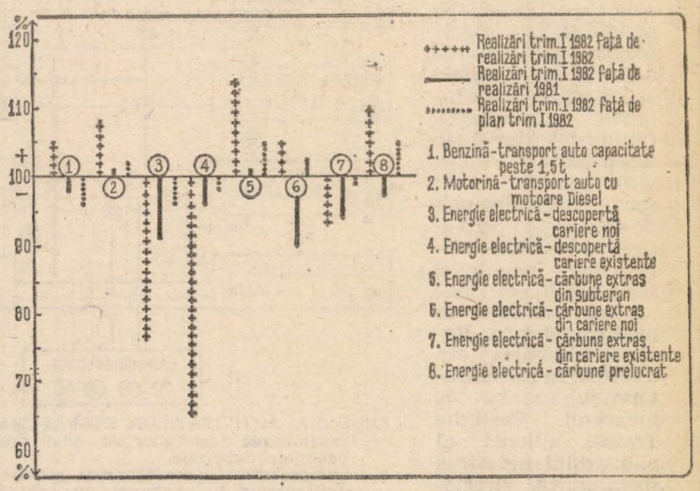

ÎN întreprinderile miniere cu profil de extracție și prelucrare a cărbunelui se acordă o atenție deosebită reducerii consumurilor de materiale și energie pe unitatea de produs realizat. În acest scop s-au efectuat analize cuprinzătoare și au fost puse în practică soluții care să conducă nemijlocit la reducerea continuă a nivelurilor planificate. În trimestrul I a.c. s-au realizat pe total Ministerul Minelor economii importante : 40,3 t benzină pentru mijloace de transport auto cu capacitate de peste 1,5 t (cu 4% sub consumul planificat) ; 3 056 MWh energie electrică pentru descoperte în cariere noi (cu 4% sub prevederi) ; 10 MWh energie electrică la cărbune extras din cariere (mai puțin cu 2% decît era planificat) etc.

În alte sectoare de activitate însă se înregistrează depășiri destul de însemnate. La transporturile efectuate cu mijloace avînd motoare Diesel, de pildă, norma a fost depășită cu 2%, determinînd un consum suplimentar de 250 t motorină. De asemenea, norma de consum a mai fost depășită cu 5% (respectiv 6 535 MWh) la energie electrică la cărbunele extras din subteran, cu 2% (respectiv 163 MWh) energie electrică la cărbunele extras din cariere noi etc.

Aspecte edificatoare pot fi consemnate și dacă comparăm evoluția consumului pe diferite perioade. Avem în vedere realizările din trimestrul I a.c. față de nivelul planificat al aceleiași perioade și de nivelurile realizate în 1981 și trimestrul I al aceluiași an. În general se observă o scădere a consumului (graficul), nu însă la nivelul posibilităților existente. Apare astfel necesar ca întreprinderile și combinatele miniere să ia în continuare măsuri de reducere a consumurilor specifice, acționînd în principal pentru : ● întreținerea în perfectă stare de funcționare a utilajelor și mijloacelor de transport ; ● lichidarea mersului în gol a mașinilor și instalațiilor la toate locurile de muncă și consumatoare de energie, indiferent că este vorba de carburanți sau energie electrică ; ● respectarea normelor de disciplină în muncă și tehnologice și ridicarea calificării personalului de execuție la nivelul tehnicii din dotare ; ● încărcarea utilajelor la nivelul sarcinii nominale, ● întreținerea în bune condiții a drumurilor industriale din zona de exploatare etc.

C. N.

În dezbatere

Promovarea cerințelor noului mecanism economico-financiar în practica realizării contractelor

REALIZAREA legislației economice — adoptate pentru promovarea cerințelor noului mecanism — impune receptarea experienței unităților economice, precum și soluții corespunzătoare problemelor apărute în practica economică. Pornind de la aceste obiective **Cabinetul pentru activitatea ideologică și politico-educativă București** — a organizat o amplă dezbatere în legătură cu modul în care unitățile economice, colectivele de oameni ai muncii se preocupă de executarea obligațiilor asumate prin contractele economice. Participanții — economiști, contabili-șefi din 20 de întreprinderi, cadre din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Arbitrajul de Stat, Banca Națională. Dezbaterile au evidențiat caracterul novator al noilor reglementări, inițiativele unităților socialiste în procesul de însușire a prevederilor legale.

Din desfășurarea dezbaterii a rezultat că, după modificările și completările aduse Legii contractelor economice în anul 1979 a crescut preocuparea unităților economice pentru fundamentarea contractelor potrivit cerințelor și posibilităților părților, pentru realizarea producției de export. Contractele economice sînt corelate cu bugetul de venituri și cheltuieli și constituie premisele planului de producție.

În cadrul schimbului de opinii s-a subliniat eficiența încheierii contractelor înainte de perioada de plan, introducîndu-se în producție numai produse care au desfacerea asigurată, preocuparea unităților economice de a adapta în permanență cuprinsul contractelor obiectivelor de plan. Datorită creșterii răspunderii întreprinderilor, a însușirii legislației economice, a scăzut numărul neînțelegerilor precontractuale, precum și situațiile în care contractele nu se încheie înainte de perioada de plan. Totodată, însușirea noilor reglementări cere și clarificarea unor probleme ivite în practica unităților economice. De aici apare necesitatea raportării prevederilor legale la activitatea unităților economice.

Funcția contractului economic de instrument de planificare

PREOCUPAREA pentru îndeplinirea obligațiilor contractuale, așa cum au subliniat participanții la discuții, trebuie să înceapă din faza încheierii contractelor economice. La realizarea acestei faze este necesară participarea unor cadre competente care să rezolve toate problemele economice, tehnice, implicate de executarea și livrarea produselor. În cadrul dezbaterilor a fost evidențiată experiența Uzinelor „Griviția Roșie", unde clauzele contractului dobîndesc o temeinică fundamentare economică, sintetizînd posibilitățile și cerințele concrete ale părților. Dimpotrivă, nefundamentarea economică a conținutului contractului, stabilirea unor clauze neclare, incomplete, creează dificultăți în livrarea produselor, generează litigii. Reproducerea elementelor din repartiție (bare-alamă, izolatori, rulmenți etc.) nu este suficientă pentru fundamentarea contractului, deși sub aspect legal este corectă. Fiecare dintre produsele menționate în repartiție se fabrică însă în diferite sortimente, dimensiuni ce urmează să fie raportate la cerințele unității beneficiare. De aceea, faza încheierii contractelor cuprinde aspecte tehnice, economice, la rezolvarea cărora trebuie să participe cadre competente. În această privință s-a menționat inițiativa unor unități în care organele de conducere colectivă stabilesc din timp problemele ce se vor clarifica cu ocazia încheierii contractelor, persoanele care vor participa ș.a.

Eficiența încheierii contractelor economice ar fi sporită și prin **emiterea repartițiilor din timp,** în perioada legal stabilită, de unitățile care îndeplinesc funcția de coordonatoare de balanță. Totodată, se impune generalizarea experienței centralelor în privința **soluționării neînțelegerilor** ivite cu prilejul încheierii contractelor economice. În presa și în literatura de specialitate ar fi util să se analizeze deciziile pe care le dau centralele în exercitarea acestor competențe, evidențiindu-se criteriile economice după care se conduc.

Funcția de realizare a planului

ALTE aspecte reliefate în cadrul dezbaterii s-au referit la preocuparea unităților de a asigura îndeplinirea în natură și întocmai a contractelor economice. În această privință, esențialul îl formează preocuparea fiecărei unități de a-și executa obligațiile, de a analiza cu răspundere cauzele din propria sa activitate care generează unele nerealizări și produc deficiențe unităților beneficiare.

Nu se poate realiza executarea contractului — aprecia reprezentantul întreprinderii „Tricodava" — fără asigurarea disciplinei muncii. Practica întreprinderii a arătat, în această privință, caracterul mobilizator, organizatoric al prevederilor Decretului 400/1981 și al noilor norme introduse în Legea 5/1978. În același timp este greșită optica unor cadre economice de a căuta diferite justificări, de a menționa doar dificultățile pe care le creează, uneori, altă întreprindere. Se ignoră în aceste cazuri dificultățile pe care unitatea însăși le produce altor unități față de care nu-și execută obligațiile.

Un rol mobilizator în această privință îl au prevederile Legii nr. 29/1978 — potrivit cărora penalitățile și despăgubirile plătite de unitate se recuperează de la persoanele vinovate ori se suportă din beneficii. În practică, s-a dovedit mobilizatoare cunoașterea dinainte, în raport cu valoarea contractelor încheiate de unitate, ce penalități ar urma să se plătească pentru nerespectarea termenelor contractuale și cum, în acest mod, se vor diminua beneficiile. S-a remarcat buna inițiativă a unor unități de a ține evidența contribuției la executarea obligațiilor contractuale a structurilor interne (ateliere, secții ș.a.). Uneori, cînd este posibil, se repartizează executarea unui anumit contract unei echipe ori atelier. Totodată, au fost situații în care se încheie contracte în mod formal, fără preocuparea de executare. În această privință s-a menționat că de cîțiva ani contractele încheiate între D.P.T.T. și întreprinderea „Electromagnetica" rămîn neexecutate. Considerînd contractul doar o condiție pentru încasarea de penalități, nici unitatea beneficiară nu se preocupă prea mult de cauzele pentru care nu se realizează obligațiile contractuale.

În cadrul consfătuirii s-a exprimat și opinia unor cadre economice de la I.P.R.S. — Băneasa, „Tricodava", de a se produce și fără contracte prealabil încheiate, realizîndu-se produse pentru stoc, urmînd să se găsească apoi beneficiari.

Producția fără contracte prealabil încheiate este însă interzisă de lege. Sub aspect economic produsele pentru stoc determină risipă de materiale, nesiguranță în desfacere.

Pentru remedierea unor deficiențe, trebuie ca unitatea beneficiară să aibă un rol sporit în fundamentarea clauzelor contractuale, în realizarea produselor, iar unitatea furnizoare să manifeste receptivitate față de propunerile ce i se fac. Introducerea în relațiile contractuale stabilite a unor noi cerințe ale consumului se poate realiza prin specificații la contract, modificarea, în condițiile legii, a unor clauze, precum și prin folosirea altor instrumente juridice.

Participanții la discuții au propus stabilirea unor prevederi legale prin care unitățile economice să aibă posibilitatea do-

Dezbatere consemnată de
M. PASCU

(Continuare în pag. 19)

Instrumente științifice ale conducerii în condițiile autogestiunii și autofinanțării

CORELAȚIILE FINANCIARE — CRITERIU DE ORIENTARE A DECIZIILOR ECONOMICE

DEZVOLTAREA proprietății socialiste, autoconducerea muncitorească sînt factori primordiali ai făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și ai înaintării spre comunism. După cum sublinia secretarul general al partidului în Expunerea prezentată la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1–2 iunie a.c., **„Oamenii muncii dintr-o întreprindere trebuie să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii acestei întreprinderi, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice, asigurînd pe această cale și mijloacele necesare retribuirii lor și participării la beneficii, dezvoltării forțelor de producție, precum și satisfacerea unor nevoi generale ale statului, apărării țării."**

În acest sens prezintă o deosebită însemnătate, pentru consiliile oamenilor muncii, cunoașterea corelațiilor financiare care determină nivelul succesului, sub raportul efectului economic, al măsurilor ce antrenează cheltuirea de resurse bănești.

ÎNTRE sistemul economic al întreprinderii și indicatorii financiari există o corespondență biunivocă, în sensul că **fiecărei componente a structurii de producție** (mijloace fixe, mijloace circulante, personal muncitor, știință și tehnologie) **îi corespunde o informație financiară** care sintetizează — în cea mai fidelă reprezentare — starea elementelor respective, dar și a sistemului întreprindere în totalitatea sa. Astfel, indicatorii fizici și valorici privind investițiile, producția, tehnica nouă etc. sînt transformați în informații financiare cu putere mare de expresivitate și sinteză și anume în indicatori privind :

— necesarul de fonduri bănești ;

— sursele de acoperire a necesarului ;

— eficiența financiară a alocării și utilizării fondurilor bănești ;

— corelațiile sistemului întreprindere cu sistemul financiar al economiei naționale.

Analiza **echilibrului financiar**, respectiv a egalității permanente dintre necesarul de fonduri bănești și sursele de acoperire a acestuia **determină o temeinică fundamentare a planului economico-financiar al întreprinderii**, pentru că echilibrul financiar caracterizează cel mai bine „construcția echilibrată" a planului, prin el autentificîndu-se realitatea planului economic. De aceea, între dezvoltarea economică a întreprinderii și echilibrul financiar se stabilește o strînsă corelație, ce constă în dependența directă proporțională a dinamicii acestei dezvoltări de nivelurile la care se realizează echilibrul financiar. O asemenea corelație poate fi constatată în fiecare domeniu de activitate al întreprinderii (producție, investiții, tehnică nouă etc.), ca și pe ansamblul activității acesteia.

● **În activitatea de INVESTIȚII** se poate analiza corelația dintre **ritmul de creștere a cheltuielilor** pentru investiții (y) **și ritmul de creștere a capacităților de producție date în funcțiune** (x). Pe o perioadă de timp mai mare această corelație ar trebui să evidențieze, în mod normal, un ritm de creștere a cheltuielilor de investiții mai mic decît ritmul de creștere a capacităților de producție, pentru a satisface în acest fel criteriul de mărire a eficienței utilizării fondurilor bănești în activitatea de investiții. La fundamentarea din punct de vedere financiar a viitoarelor obiective de investiții trebuie verificat dacă între cheltuielile de investiții planificate și capacitățile de producție proiectate se respectă această corelație, ceea ce va impune un criteriu de raționalitate, din punctul de vedere al autogestiunii economice-financiare, în utilizarea fondurilor pentru investiții.

● **În activitatea de PRODUCȚIE**, fundamentarea necesarului de mijloace circulante pentru constituirea stocurilor de producție și acoperirea altor cheltuieli de producție poate avea la bază corelația ce trebuie să existe între **ritmul de creștere a necesarului de mijloace circulante** (y), mai mic, și **ritmul de creștere a volumului producției marfă** (x), mai mare — corelație care să determine preocuparea conducerii întreprinderii pentru a lua măsuri de accelerare a rotației mijloacelor circulante. Nerespectarea acestei corelații conduce la creșterea imobilizărilor de fonduri bănești în stocuri supranormative de producție, la diminuarea gradului de lichiditate, de transformare în bani a mijloacelor circulante, afectînd serios capacitatea de plată a întreprinderii, prin creșterea volumului plăților amînate, a creditelor restante și a creditelor cu dobîndă majorată.

● **În activitatea de PREGĂTIRE A CADRELOR**, în vederea fundamentării necesarului de fonduri pentru acoperirea cheltuielilor cu calificarea și perfecționarea personalului muncitor se poate folosi corelația dintre **ritmul de creștere a acestor cheltuieli** (y), care trebuie să fie mai mic și **ritmul de creștere a volumului producției nete** (x), care este necesar să fie mai mare. Forța de muncă fiind singura creatoare de valoare nouă, aceste acțiuni trebuie să aibă ca efect imediat creșterea producției nete. Celelalte **cheltuieli cu personalul muncitor** — privind retribuirea muncii, protecția muncii, asigurările sociale — se fundamentează prin corelația prezentată anterior.

● Fundamentarea eforturilor financiare pentru **CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI PROIECTAREA TEHNOLOGICĂ** în vederea asimilării în fabricație de produse noi sau de tehnologii noi se poate face pe baza corelației ce trebuie să existe între **ritmul de creștere a cheltuielilor cu introducerea progresului tehnic** (y), mai mic, și **ritmul de creștere a volumului produselor noi sau obținute cu tehnologii noi** (x), mai mare. Pentru stabilirea acestor corelații se va analiza, pe baza unei serii de date cronologice, legătura ce există între **fondurile bănești ale întreprinderii** (y) **alocate pe fiecare domeniu de activitate** (investiții, producție, perfecționarea cadrelor, tehnica nouă) și **volumul rezultatelor economice obținute** (x), exprimate prin : capacități de producție utilizate, volumul producției marfă, al producției nete, beneficiu, produse noi etc.

Propunem în acest sens utilizarea modelului funcției putere de forma : $y = a \cdot x^b$, în care „b" dobîndește, pentru analiza acestor corelații, o importanță deosebită, prin aceea că va reprezenta **coeficientul de degresivitate a alocării de fonduri bănești în raport cu volumul rezultatelor economice obținute**, factorul „a" fiind o mărime constantă. Calculul parametrilor „a" și „b" se face prin logaritmarea funcției amintite pentru liniarizarea ei și prin metoda celor mai mici pătrate.

Utilizarea acestor corelații se poate face în două direcții : analiza activității financiare a întreprinderii și planificarea acestei activități. În **analiza activității financiare** se va urmări, pe baza datelor efective, măsura în care s-au respectat aceste corelații, evidențiindu-se eventualele cauze ale nerespectării lor, ale utilizării neraționale a fondurilor bănești ale întreprinderii. În **planificarea activității financiare** se va constitui mai întîi o bază obiectivă de analiză a acestor corelații, în care scop

datele efective privind cei doi termeni ai corelațiilor se vor „curăța" de influența factorilor subiectivi care au determinat, în unele momente, mărimi necorespunzătoare ale acestora. Se vor folosi, deci, **datele efective** ori de cîte ori acestea atestă o activitate mai bună decît cea planificată, iar în celelalte situații se vor folosi **datele planificate** care au fost temeinic fundamentate. Construcția unor astfel de corelații ne va oferi prilejul unor estimări pertinente ale volumului fondurilor bănești de alocat în perioadele viitoare, în raport cu volumul planificat al rezultatelor economice ce se dorește a fi obținute.

Pentru caracterizarea întregii activități a întreprinderii se poate analiza o **corelație financiară de sinteză** — și anume cea dintre **ritmul de creștere a fondurilor din autofinanțare** (y), mai mic și **ritmul de creștere a rezultatelor financiare, a beneficiilor** (x), mai mare — acesta din urmă evidențiind **o valorificare maximă a fondurilor financiare intrate în procesul productiv al întreprinderii.** Pentru a evidenția corect evoluția acestei corelații trebuie să se realizeze o analiză a echilibrului financiar în cea de-a doua formă de manifestare a sa, ca **echilibru de structură.** Conducerea întreprinderii, întregul colectiv de oameni ai muncii vor fi interesate astfel nu numai de simpla egalitate dintre necesarul de fonduri bănești și resursele de acoperire a acestuia — echilibrul financiar în forma funcțională — ci și de **proporția repartizării, pe domenii de activitate ale întreprinderii** (investiții, producție, personal, tehnică nouă), **a totalității fondurilor bănești mobilizate,** precum și de **proporția repartizării pe surse de proveniență** (proprii și împrumutate) a totalității acestor fonduri bănești. Opțiunile conducerii întreprinderii, ale adunărilor generale, pentru optimizarea repartizării fondurilor bănești pe domenii de activitate vor trebui să dea răspuns următoarei funcții obiectiv : **cît la sută din totalul fondurilor bănești mobilizate de întreprindere se alocă** pentru producție, cît la sută pentru investiții, cît pentru tehnica nouă, cît pentru perfecționarea și stimularea personalului, **astfel ca pe o perioadă de timp determinată să se obțină beneficii maxime ?** Tot astfel, opțiunea întreprinderii pentru autofinanțare trebuie să aibă în vedere **cît la sută din totalul fondurilor necesare vor fi mobilizate din sursele proprii, cît din sursele atrase și cît din sursele împrumutate, pentru a obține, pe o perioadă de timp îndelungată, cel mai mic cost al mobilizării și utilizării fondurilor bănești.**

În concluzie, utilizarea, în cadrul mecanismului economico-financiar, a corelațiilor amintite și a modelelor de repartizare optimă a fondurilor întreprinderii pe domenii de activitate și pe surse, ca și respectarea acestor corelații în procesul determinării necesarului de fonduri și al stabilirii surselor de acoperire a acestuia constituie, după părerea noastră, demersuri necesare și utile pentru fundamentarea financiară a deciziilor economice, pentru realizarea întocmai a cerințelor autogestiunii economice-financiare, de gospodărire rațională a fondurilor întreprinderii.

dr. Ion STANCU

Alegerea celor mai adecvate metode potrivit problematicii întreprinderii

ÎN CONDIȚIILE etapei actuale de dezvoltare economico-socială a țării noastre — a cărei caracteristică dominantă o constituie accentuarea laturilor calitative — perfecționarea organizării și conducerii în întreaga economie națională pe baza folosirii metodelor și tehnicilor moderne, de autentică valoare științifică, constituie o direcție prioritară de preocupări și acțiuni. Evident, pentru aplicarea eficientă în procesul de conducere, se impune utilizarea cu discernămînt — în funcție de situațiile concrete existente la un moment dat — a celor mai adecvate metode *).

De aici se desprind două idei relevante :

a) folosirea metodelor moderne trebuie integrată într-o concepție sistemică, singura care reduce la minimum erorile și obligă să se ia în considerație toți factorii implicați, partea fiind analizată prin prisma întregului ;

b) metodele utilizate în activitatea de conducere nu au un caracter de universalitate și, ca atare, trebuie selectate potrivit condițiilor existente și obiectivelor urmărite.

Studii întreprinse în acest domeniu au scos în evidență o serie de caracteristici ale metodelor utilizate în activitatea de conducere, printre care : au o structură generală, dar cu aplicare specifică, în funcție de nivelurile de conducere, precum și de ramură ; utilizarea lor este determinată de realizarea unui anumit scop ; urmăresc realizarea unei eficiențe maxime ; sînt susceptibile de îmbunătățiri, ținînd seama de condițiile specifice ale ramurii ; dau posibilitatea de a cuantifica fenomenele economico-sociale ; reclamă folosirea instrumentarului științific, economic, matematic și informatic.

Introducerea noilor metode impune anumite **schimbări în modul de organizare a întreprinderilor ;** ca atare, trebuie să se aprecieze în prealabil, cu cît mai multă exactitate, mutațiile esențiale ce vor surveni, astfel încît să se asigure **utilizarea cu maximă eficiență a celor mai adecvate metode,** care pot determina succesul activității unității respective.

Ar fi deosebit de dificil să se facă o inventariere a metodelor de conducere existente — și cu atît mai mult o inventariere exhaustivă, care să înglobeze toate variantele și combinațiile testate izolat sau chiar formulate doar teoretic ; după cum ar fi, de asemenea, o opțiune hazardată încercarea de a le grupa după o clasificare universală, care să țină seama de toate principiile de categorisire imaginabile.

Cea mai acceptabilă cale de sistematizare este elaborarea unei **tipologii de clasificare a metodelor de conducere,** care să reunească într-un anumit sistem diferitele clasificări relativ autonome. O asemenea abordare prezintă marele avantaj că, în dependență de conținutul problemei de conducere sau de scopul cercetării, permite alegerea acelei variante de clasificare care este cea mai adecvată, în sensul rapidității în rezolvare și al soluționării integrale a problemei studiate.

1. În forma cea mai generală, metodele de conducere pot fi grupate în două categorii : metode **generale** — care se referă la întregul sistem de conducere, în ansamblu, și metode **locale** — care privesc numai unele părți ale acestui sistem (funcții, organe, tehnică de conducere).

Știința conducerii, avînd un caracter interdisciplinar, folosește o serie de metode generale, care sînt utilizate și de alte științe (printre care : analiza și sinteza, inducția și deducția, analiza istorică și logică, ipoteza, experimentul, analogia, modelarea etc.), ca și tehnici sau procedee de asemenea generale (tehnicile cantitative statistico-matematice, cibernetice, cercetările operaționale, tehnicile științelor umanistice). Cît privește metodele locale de conducere, considerăm că pînă în prezent nu a fost elaborat un sistem închegat de clasificare a lor. În acest sens propunem următoarele direcții de orientare a cercetărilor viitoare : metode de conducere aplicabile la diferite **nivele ale economiei** (secție, întreprindere, ramură etc.), la **funcțiile de conducere în timp** (metode de planificare, de evidență), la diferiți **subiecți ai conducerii** (metode de conducere de către stat a economiei, metode de conducere de către partid a economiei, metode ale organizațiilor obștești), la diferite **organe** (metode de conducere folosite de minister, centrală) și la diferite **categorii de lucrători din aparatul de conducere** (metode de conducere folosite de maistru, de directorul general, de director, de șeful de compartiment).

Toate aceste aspecte ale analizei metodelor locale de conducere, odată rezolvate, fără îndoială vor avea o utilitate atît teoretică, cît și practică ; însă cea mai importantă și imediată sarcină a teoriei conducerii o constituie **elaborarea sistemului de metode de conducere generale, cu aplicabilitate la întreaga producție socială.** Această problemă se pune cu atît mai acut, cu cît valorificarea integrală a superiorității noului mecanism economico-financiar presupune, printre altele, perfecționarea metodelor de conducere.

2. În clasificarea metodelor de conducere din punctul de vedere al conținutului lor pornim de la **corespondența lor cu cerințele diferitelor legi obiective pe care se bazează conducerea.** Producția și însăși conducerea se manifestă ca sisteme organizatorice integrale, putîndu-se deci delimita grupe deosebite de metode de conducere, care decurg din legile proprii organizării :

*) Metoda de conducere constituie un mijloc prin care se realizează atribuțiile conducerii — în vederea obținerii unor rezultate eficiente — și se concretizează în procedee, tehnici, instrumente.

economice, natural-tehnice, demografice, sociale, administrative, juridice.

3. Metodele de conducere pot fi privite nu numai din punctul de vedere al conținutului lor (ce legi obiective reflectă ele), ci și sub aspectul **destinației** lor. În ultimă instanță, metodele de conducere se adresează oamenilor — și anume atît lucrătorilor individuali, cît și întregului colectiv de oameni ai muncii. Dacă le analizăm după modul de influențare a oamenilor, metodele de conducere pot fi : metode care influențează asupra interesului material a lucrătorilor sau metode de **motivație materială,** metode de **motivație social-morală** și metode de **constrîngere.**

4. Din punctul de vedere al **formei deciziei** însăși, trebuie să deosebim înainte de toate deciziile care încearcă să cuprindă o anumită **totalitate a actelor de conducere** (decizii normative) și decizii care se referă la o **situație concretă** (ordine, dispoziții, indicații directe). În acest sens, juriștii deosebesc, de exemplu, norme care : **obligă** (indicația de a întreprinde anumite acțiuni în anumite condiții) ; **interzic** (interdicția de a întreprinde anumite acțiuni) ; **împuternicesc** (posibilitatea de a acționa, în limitele unei norme, după propria convingere) ; **recomandă** (sugerează modalități posibile de acționare) ; **stabilesc** (reguli de comportament fără interdicție sau obligativitate).

5. Sub raportul **tehnologiei** de realizare, toate metodele de conducere pot fi grupate în : metode care folosesc **mijloacele analizei cantitative** (inclusiv metode de optimizare) și metode care nu utilizează aceste mijloace.

6. Tot în plan tehnologic, dar privind **formele organizatorice** ale metodelor de conducere, se pot distinge : metode care folosesc **grafice** (organigrama, ciclograma) și metode care nu utilizează grafice (seriile dinamice) ; metode care recurg în activitatea de conducere la **tehnica de calcul** (sistemele informatice) și metode care nu fac uz de această tehnică (sistemele informaționale din unitățile economice care nu sînt dotate sau nu au acces constant la calculatoare electronice). Uneori se vorbește de metode de conducere grafice, matematice, optimale, de metode de automatizare a procesului de conducere.

Fiecare dintre clasificările amintite divizează în mod diferit întregul set de metode de realizare a actului de conducere. Dacă ar fi să caracterizăm o anumită metodă concretă de conducere, aceasta ar trebui **apreciată ținînd seama de totalitatea clasificărilor** și, prin aceasta, s-ar releva diferitele ei laturi : pe ce legi obiective se bazează, către ce anume este orientată, care este forma ei organizatorică. Includerea metodelor de conducere într-unul dintre criteriile prezentate are scopul nu numai de a le găsi locul într-un tablou general, ci de **a facilita cunoașterea lor în profunzime,** ceea ce reprezintă un prețios instrument de lucru, menit să servească la diferite niveluri de conducere în procesul de elaborare a deciziilor, permițînd o viziune complexă și completă asupra obiectului cercetat, o cuantificare mai exactă a anumitor aspecte abordate, o înțelegere mai profundă a legităților cantitative și calitative ale funcționării și dezvoltării obiectului.

lector univ. dr. Adriana OLARU
Universitatea din Galați

Agricultura în cadrul obiectivului fundamental al etapei actuale

(Urmare din pag. 7)

baza sporirii randamentelor de conversiune energetică și reducerii costurilor pe unitatea de produs.

Sistemul industrial a dus, deși nu în mod necesar, la o mare concentrare a producției, mai ales în creșterea animalelor. Aceasta a influențat, în condițiile creșterii prețurilor energiei și a materialelor de construcții, la o reducere a eficienței economice. De aici decurge și necesitatea reexaminării, pentru dezvoltarea viitoare, a fundamentării mărimii unităților și subunităților de producție. Totodată, trebuie reexaminate și adaptate tipurile de progres tehnic, bazate pe surse de energie și de materii prime reînnoibile.

Specializarea unităților de producție s-a dovedit o cale deosebit de importantă pentru creșterea producției și a productivității muncii în agricultură, pentru utilizarea mai eficientă a resurselor materiale și de muncă. Totuși, în unele cazuri s-a mers, în etapa actuală, prea departe, ajungîndu-se la o ultraspecializare. De exemplu, în 1981, aproape 70% din cooperativele agricole n-au cultivat cartofi de toamnă, 34% n-au cultivat legume de cîmp, circa 50% n-au crescut porci și peste 90% n-au crescut nici o pasăre. În județul Sălaj, de exemplu, nici o unitate agricolă socialistă n-a crescut păsări sau porci.

Concentrarea animalelor, îndeosebi a păsărilor și porcilor, a legumelor în asociațiile intercooperatiste are mari avantaje din punct de vedere economic. În același timp, trebuie însă dezvoltate și în cooperative și în unitățile agricole de stat. Aceasta este determinată nu numai de necesitatea folosirii variatelor resurse, ci și de asigurarea autoaprovizionării localităților rurale și a centrelor urbane.

O mare însemnătate pentru progresul agriculturii și participarea ei crescîndă la întreaga dezvoltare economică a avut-o introducerea noului mecanism economico-financiar și asezarea întregii activități pe principii economice. Întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, participarea tot mai largă a oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea programelor au asigurat sporirea producției și satisfacerea consumului populației de produse agroalimentare și a altor nevoi ale economiei naționale. Măsurile de **corelare pe principii economice a prețurilor** produselor agricole și a tarifelor, **noua lege a retribuirii muncii** în unitățile agricole cooperatiste, precum și cele referitoare la îmbunătățirea activității de mecanizare au creat condiții favorabile pentru așezarea pe principii economice a activității unităților agricole.

În acest cadru creat cerințele prioritare constau în îmbunătățirea organizării activității economice a fiecărei unități agricole. Atenția trebuie concentrată la nivel microeconomic, la optimizarea activității economice în sensul corelării costurilor cu prețurile de producție, pe baza aplicării tehnologiilor de producție. Experiența tuturor unităților agricole demonstrează că există mari rezerve de creștere a producției și de reducere a costurilor, atît în agricultura de stat cît și în cea cooperatistă.

În acest context, o însemnătate deosebită prezintă **concepția secretarului general al partidului privind proprietatea socialistă,** definirea locului și rolului proprietății întregului popor și a proprietății cooperatiste. Se pune astfel capăt unor concepții dogmatice care au circulat și la noi cu consecințe negative privind inferioritatea proprietății cooperatiste. Ne revine ca sarcină să studiem modul concret de organizare a administrării proprietății sociale în întreprinderile de stat și stațiunile de mecanizare, de participare a oamenilor muncii la gospodărirea acestei avuții naționale. Ținînd seama de particularitățile organizării activității din agricultură va trebui să studiem și să dăm răspuns la problemele concrete ale conlucrării dintre unitățile agricole de stat și cele cooperatiste, îndeosebi dintre stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile de stat și cele cooperatiste.

Cercetările din domeniul economiei agrare, pe lîngă soluțiile concrete solicitate de organele de partid și de stat, vor trebui să se finalizeze și în studii și lucrări publicate. „Apare necesar — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să elaborăm lucrări cu privire la problemele economiei socialiste, la acțiunea legilor economice în socialism, la noul mecanism economic și întărirea autoconducerii și autogestiunii muncitorești**". Aceasta constituie o sarcină deopotrivă și pentru cei care lucrează nemijlocit în domeniul practicii și al cercetării științifice din agricultură. De mult se resimte necesitatea elaborării unei lucrări care să înfățișeze experiența țării noastre în dezvoltarea agriculturii și perspectivele acestei ramuri în etapa actuală a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

O atenție deosebită va trebui să acordăm elaborării de studii și lucrări privind **perfecționarea sistemului de planificare și conducere** la nivelul unităților, a optimizării proceselor tehnologice, realizării depline a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare.

Așa după cum sublinia în cuvîntarea de încheiere a lucrărilor plenarei, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, activitatea din agricultură nu este mai puțin complexă decît în alte sectoare de activitate. Tocmai aceasta impune cercetării din domeniul economiei agrare sarcina de a se ridica la nivelul cerințelor deosebit de complexe ale acestei ramuri, numai astfel putîndu-și aduce contribuția la înfăptuirea noii revoluții agrare în România.

Dezbaterea documentelor Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982

Proprietatea socială a întregului popor și perfecționarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare

ÎN STUDIUL PRECEDENT *) s-au analizat principalele aspecte privind răspunderile producătorilor care desfășoară activitate în condițiile proprietății sociale a întregului popor. Perfecționarea principiilor proprietății sociale a întregului popor și, în strînsă legătură cu aceasta, a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, impune și investigarea **drepturilor colectivelor de oameni ai muncii din unitățile economice bazate pe această formă de proprietate,** ca expresie a raporturilor care definesc proprietatea ca o categorie economică [1]).

În abordarea problematicii privind aceste drepturi, trebuie să se țină seama, în primul rînd, că proprietatea socială a întregului popor **reprezintă raporturi între toți oamenii muncii din toate domeniile și unitățile vieții social-economice,** care se caracterizează prin egalitatea între ei în ce privește poziția față de mijloacele de producție și calitatea de producători. În același timp, caracterul larg democratic al sistemului politic din orînduirea noastră socialistă exprimă **puterea suverană a oamenilor muncii** atît asupra mijloacelor de producție existente cît și asupra rezultatelor obținute. Unitatea de tip a relațiilor de proprietate socială a întregului popor și a relațiilor politice — oamenii muncii fiind deținătorii puterii economice și ai celei politice — determină ca **societatea, în întregul său, să fie unicul proprietar** al mijloacelor de producție care formează obiectul acestei forme de proprietate socialistă.

În al doilea rînd, este important să se menționeze că diviziunea socială a muncii, necesitățile obiective ale existenței sociale și însăși dezvoltarea proprietății impun **organizarea membrilor societății în colective special constituite** (unități economice, de cercetare, de proiectare etc.), care, prin activitatea lor, să asigure producerea și reproducerea lărgită a bunurilor materiale și spirituale, și, pe această bază, satisfacerea nevoilor întregii societăți și ale fiecărui membru al său.

Procesele obiective menționate, fac ca în țara noastră **calitatea de proprietari a colectivelor de oameni ai muncii** asupra mijloacelor de producție să **decurgă din situația lor de a fi** organisme funcționale ale întregii societăți, componente (subsisteme specializate ale economiei naționale) **în care toți oamenii muncii sînt producători, proprietari și beneficiari ai rezultatelor lor.** Sublinierea are mai multe semnificații. Prin conținutul lor raporturile de proprietate socială a întregului popor exprimă **suveranitatea deplină a întregii societăți** asupra mijloacelor de producție ce fac obiectul acestei proprietăți. Ele determină, în același timp, **caracterul unitar, indivizibil** al **proprietății sociale a întregului popor** care, împreună cu proprietatea cooperatistă, constituie suportul material al economiei socialiste unitare. De aceea, dezvoltarea și perfecționarea cooperării între toate unitățile economice, conlucrarea strînsă a lor sînt cerințe esențiale ale realizării efective a calității de proprietar de către fiecare colectiv de oameni ai muncii și ale întăririi și dezvoltării întregii proprietăți socialiste. Totodată, aceste raporturi constituie și condițiile obiective ale sistemului de drepturi ale proprietarilor și producătorilor din socialism.

Analiza drepturilor colectivelor de oameni ai muncii în calitatea lor de proprietari și producători necesită cîteva precizări referitoare la conținutul economic al acestora. Astfel, specificitatea raporturilor de proprietate socială a întregului popor determină existența drepturilor proprietarilor — (societatea și, respectiv, colectivele de oameni ai muncii ale acesteia, special constituite) în toate sferele de activitate și în toate fazele reproducției în forme specifice fiecăreia dintre ele. Drepturile colectivelor de oameni ai muncii și, deci, ale fiecărui membru al societății nu sînt atribute exogene ale calității lor de proprietari asupra mijloacelor de producție, care privesc numai modul de apropriere a rezultatelor producției, în virtutea relației lineare „proprietate — venituri obținute de către proprietari". **Din punct de vedere economic, drepturile proprietarilor din socialism exprimă capacitatea de acțiune și competențele economice ale oamenilor muncii în organizarea și desfășurarea activităților la care participă — prin folosirea unor mijloace și pîrghii economice adecvate, pentru valorificarea la maximum a resurselor materiale și umane existente în fiecare colectiv și la nivelul întregii societăți.** Prin conținutul lor, **drepturile oamenilor muncii ca proprietari** sînt **determinate de ansamblul funcțiilor proprietății sociale a întregului popor,** în condițiile organizării producătorilor în colective special constituite, corespunzător cerințelor diviziunii sociale a muncii și intereselor întregii societăți. Geneza obiectivă a drepturilor proprietarilor din socialism permite și consemnarea principalelor forme de concretizare a acestora.

Pe prim plan se impun a fi abordate drepturile proprietarilor rezultate din **funcțiile de producție** ale proprietății.

În general, funcțiile de producție ale proprietății decurg în primul rînd din conținutul material al obiectului său — mijloacele de producție — dintre care mijloacele de muncă au rolul principal pentru întreaga producție socială. În orice societate, volumul și structura mijloacelor de producție existente sînt premisele oricărei activități productive precum și condițiile esențiale ale continuității neîntrerupte a producției, adică a reproducției. Totodată, aceste funcții rezultă din calitatea proprietății asupra mijloacelor de producție, de a fi forma concretă de materializare a realizărilor cunoașterii umane în decursul întregii istorii a evoluției societății, nivelul calitativ al mijloacelor de producție, îndeosebi gradul tehnic al mijloacelor de muncă, reprezentînd parametrii esențiali ai producției dintr-o etapă dată. De aceea, proprietatea asupra mijloacelor de producție presupune acțiunea permanentă a membrilor societății pentru dezvoltarea și ridicarea nivelului calitativ al elementelor ce fac obiectul său — prin asimilarea noilor realizări ale științei și tehnicii și ale cercetărilor tehnologice, prin adaptarea continuă a acestora la cerințele și tendințele diviziunii sociale a muncii. De asemenea, funcțiile de producție ale proprietății asupra mijloacelor de producție decurg și din faptul că volumul și nivelul calitativ al acestora determină necesarul efectiv (numărul) al forțelor de muncă pentru orice proces de producție și gradul de pregătire profesională al acestora.

*) „Proprietatea socială a întregului popor și perfecționarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare". Revista economică nr. 23/1982.

[1]) Analiza se referă la ceea ce K. Marx le denumea drepturi sub înfățișarea lor reală, și nu la drepturi în sens juridic — ca relații de voință și reflectare a raporturilor sociale.

Realizarea efectivă a acestor funcţii ale proprietăţii în socialism, în condiţiile cînd oamenii muncii sînt proprietari şi producători presupune răspunderi (analizate în studiul precedent) dar şi drepturi ale acestora, datorită unităţii organice a celor două atribute. În acest sens, considerăm că prezintă o importanţă majoră drepturile colectivelor de oameni ai muncii din unităţile economice bazate pe proprietate socială a întregului popor privind **constituirea unor fonduri de producţie proprii** necesare dezvoltării şi modernizării mijloacelor de muncă, asigurării mijloacelor circulante, formării stocurilor de rezervă, finanţării cercetărilor ştiinţifice şi tehnologice, pregătirii şi perfecţionării forţelor de muncă. De asemenea, dubla calitate a colectivelor de oameni ai muncii, în condiţiile dimensiunilor şi modificărilor actuale ale diviziunii sociale a muncii, presupune un ansamblu de competenţe ale acestora legate de **aprovizionarea tehnico-materială, organizarea producţiei şi a muncii, cercetarea ştiinţifică şi tehnologică, desfacerea produselor pe piaţa internă şi internaţională.** În acest context, de exemplu, prezintă semnificaţii deosebite drepturile producătorilor direcţi privind alegerea furnizorilor, diversificarea formelor de cooperare cu diferiţi parteneri interni şi externi, pentru aprovizionarea cu materii prime, materiale şi combustibili, dezvoltarea cooperării de producţie şi tehnico-ştiinţifice, organizarea şi funcţionarea unor reţele proprii de vînzare a mărfurilor — în ţară şi în străinătate. De asemenea, competenţe şi atribuţii multiple revin unităţilor economice în ce priveşte **numărul şi structura personalului folosit, selecţionarea acestuia** în funcţie de pregătirea şi rezultatele în producţie, **organizarea şi funcţionarea colectivelor de cercetare ştiinţifică, tehnologică şi de proiectare,** ţinîndu-se seama în primul rînd de creşterea contribuţiei lucrătorilor din aceste domenii la ridicarea eficienţei întregii activităţi productive. Evident că formele concrete de realizare a acestor drepturi prezintă particularităţi în funcţie de specificul activităţilor productive din diferitele ramuri, sectoare şi chiar unităţi economice, dar acestea confirmă conţinutul lor ca elemente definitorii ale dublei calităţi a oamenilor muncii de producători şi proprietari.

Drepturi multiple revin colectivelor de oameni ai muncii din unităţile economice bazate pe proprietatea socială a întregului popor în domeniile **planificării şi prognozei** activităţilor productive şi rezultatelor acestora.

După cum s-a menţionat, proprietatea socială a întregului popor este o formă a proprietăţii socialiste care determină, în mod obiectiv, dezvoltarea proporţională — pe bază de plan unic — a întregii economii naţionale şi proiectarea evoluţiei viitoare a acesteia în funcţie de obiectivele strategice şi direcţiile majore înscrise în Programul partidului privind făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerea la comunism. Se înţelege că în aceste condiţii desfăşurarea activităţilor din fiecare unitate economică pe bază de plan este o necesitate obiectivă, care nu mai trebuie demonstrată. Ceea ce considerăm că se impune a fi menţionat este faptul că **planul fiecărei întreprinderi nu este şi nu trebuie să fie considerat** (şi deci nici conceput) **ca o derivată din planul naţional unic,** ca o secţiune mai mare sau mai mică din acest plan. În condiţiile economiei socialiste unitare **planul este în fapt desfăşurarea viitoare a tuturor activităţilor economice.** Aceste activităţi au forme concrete, extrem de diverse şi ele urmează să fie realizate efectiv de diferitele colective de oameni ai muncii special constituite în întreprinderi economice. De aceea, **dreptul de elaborare a planului fiecărei unităţi economice de către producătorii direcţi** este o componentă organică a calităţii lor de proprietari asupra mijloacelor de producţie. Prin complexitatea sa acest drept presupune şi impune răspunderi deosebite privind evaluarea reală a potenţialului de producţie din fiecare unitate, concretizarea modului de folosire integrală şi eficientă a acestui potenţial, racordarea prevederilor din plan la necesităţile şi obiectivele strategice şi tactice ale întregii economii naţionale, asigurarea condiţiilor pentru onorarea tuturor obligaţiilor faţă de furnizori sau cumpărători. Dar, deosebit de important este ca **planul fiecărei unităţi economice să se bazeze pe prognoze şi programe proprii privind perspectivele viitoare ale dezvoltării producţiei** — în funcţie de noile realizări şi proiecţii ale ştiinţei în domeniile tehnicii şi tehnologiei —, căile şi formele de adaptare a producţiei la cererea viitoare de pe piaţa internă şi mai ales, internaţională, posibilităţile lărgirii nomenclatorului de produse şi creşterii gradului de specializare în producţia de valori de întrebuinţare care vor permite valorificarea superioară a resurselor folosite. În acest context se impune să se menţioneze că ritmurile şi dimensiunile revoluţiei tehnico-ştiinţifice, procesele de instabilitate ale economiei mondiale, crizele de energie şi materii prime, exigenţele ridicate ale pieţii mondiale privind calitatea, noutatea şi costurile mărfurilor presupun şi impun **strategii adecvate** nu numai la nivelul ramurilor sau sectoarelor producţiei materiale, ci, în primul rînd, **la nivelul produselor.** Evident că în aceste condiţii competenţele colectivelor de oameni ai muncii producători şi proprietari se amplifică, atît în ce priveşte organizarea activităţilor de cercetare-proiectare — marketing cît şi cele referitoare la mijloacele materiale pentru pregătirea din timp a tuturor condiţiilor necesare producerii şi desfacerii noilor produse.

O serie de drepturi ale producătorilor şi proprietarilor sînt generate de proprietatea socială a întregului popor datorită funcţiilor sale specifice privind **formarea şi repartizarea veniturilor societăţii şi ale membrilor acesteia.** Dimensiunile şi conţinutul acestor funcţii sînt date atît de raporturile de echitate caracteristice proprietăţii socialiste, cu cele două forme ale sale, cît şi de scopul major al orînduirii socialiste — bunăstarea întregii societăţi şi dezvoltarea multilaterală a omului. Egalitatea dintre oamenii muncii în ce priveşte situaţia lor de producători şi proprietari implică şi **calitatea de beneficiari ai rezultatelor activităţilor lor.**

Procesele economice prin care se realizează această calitate a oamenilor muncii din socialism sînt complexe. Ele exprimă interdependenţele organice dintre necesităţile reproducţiei lărgite, ale dezvoltării neîntrerupte a proprietăţii socialiste şi nevoile de trai ale populaţiei, care determină repartizarea valorii nou create pentru fondul de acumulare şi pentru fondul de consum. În acest scop, la nivelul întregii societăţi, în fiecare etapă se stabilesc proporţiile împărţirii venitului naţional pentru cele două fonduri. Totodată, pentru satisfacerea nevoilor comune, de importanţă generală, ale tuturor membrilor societăţii (învăţămînt, sănătate, cultură etc.) precum şi pentru asigurarea veniturilor diferitelor categorii ale populaţiei sub forma pensiilor, alocaţiilor pentru copii, ajutoare sociale, burse etc. se constituie fondul social de consum al societăţii. În acelaşi timp, mărimea şi repartizarea veniturilor directe ale oamenilor muncii sînt dependente direct de cantitatea şi calitatea muncii precum şi de rezultatele efective obţinute de fiecare colectiv de producţie şi membru al acestuia.

Este important să se menţioneze că aceste procese cunosc forme adecvate în fiecare unitate economică. Acumularea unei părţi din valoarea nou creată şi mai ales creşterea eficienţei acumulării sînt probleme concrete ale dezvoltării proprietăţii sociale a întregului popor, care presupun un complex de răspunderi ale colectivelor de oameni ai muncii şi implicit şi drepturi ale acestora. În acest context, **competenţe** majore revin unităţilor economice în ce priveşte **stabilirea obiectivelor de investiţii,** executarea efectivă a acestora la termenele programate şi atingerea parametrilor tehnico-economici proiectaţi. Aceste drepturi nu trebuie să se reducă numai la actul de recepţie a lucrărilor de construcţii-montaj executate de diferite întreprinderi specializate, ci presupun **implicarea fiecărei unităţi economice în toate fazele procesului investiţional** — de la alegerea proiectului de execuţie pînă la punerea în funcţiune a noului obiectiv.

Calitatea de proprietari şi producători a colectivelor de oameni ai muncii din unităţile economice bazate pe proprietatea socială a întregului popor presupune **lărgirea drepturilor acestora şi în ce priveşte constituirea şi modul de folosire a fondurilor sociale de consum.** În acest sens, este necesar să se ţină seama de faptul că scopul constituirii acestor fonduri, respectiv

satisfacerea nevoilor generale de instrucție, educație, cultură, asigurarea de venituri membrilor societății sub forma pensiilor, burselor, alocațiilor pentru copii, nu presupune repartizarea arbitrară sau egalitaristă a acestora. Drepturile oamenilor muncii la aceste fonduri decurg din calitatea lor de producători și proprietari, și de aceea și mărimea cotei părți ce revine fiecăruia din aceste fonduri trebuie să fie dependentă direct de măsura în care realizează răspunderile care le-a avut sau le are în această dublă calitate. Ca urmare, considerăm necesară perfecționarea sistemului actual de formare și repartizare a fondurilor sociale de consum. Societatea, la nivelul său, să asigure mijloacele materiale și financiare necesare pentru funcționarea instituțiilor specializate în diferite activități menite să satisfacă nevoile generale de învățămînt, cultură, sănătate, sport etc., precum și ajutoarele sociale pentru persoanele cu situații deosebite. În ce privește însă formarea și repartizarea fondurilor pentru construcția de locuințe, pentru pensii, burse, alocații pentru copii, pentru pregătirea și perfecționarea forței de muncă și pentru alte activități sociale, acestea să fie de competența fiecărei unități economice ce funcționează pe baza proprietății sociale a întregului popor.

De asemenea, noi dimensiuni cunosc drepturile oamenilor muncii — proprietari și producători — **în ce privește veniturile directe obținute.** Existența unor criterii unice în socialism în ce privește repartizarea acestor venituri, nu înseamnă nivelarea mărimii lor. Dimpotrivă, repartizarea veniturilor în funcție de cantitatea și calitatea muncii, precum și de rezultatele obținute de fiecare producător presupune și diferențierea corespunzătoare a acestor venituri. Ca urmare, considerăm necesar ca și atunci cînd la nivelul întregii societăți se stabilesc măsuri cu privire la creșterea medie a retribuțiilor, — mărimea efectivă a acestei creșteri din fiecare unitate economică să fie stabilită de colectivul de oameni ai muncii, în funcție de rezultatele pe care le-a obținut, de posibilitățile reale de care dispune, și de raportul dintre nivelul productivității muncii din unitatea respectivă față de cel mediu-social. De asemenea, diferențierea veniturilor directe ale oamenilor muncii, prin creșterea părții variabile sub forma premiilor, sporurilor și participării la beneficii presupune competențe sporite ale unităților economice bazate pe proprietatea socială a întregului popor.

În încheiere, sînt necesare cîteva concluzii. În primul rînd, **drepturile colectivelor de oameni ai muncii** care decurg din calitatea lor de proprietari și producători **sînt într-o strînsă interdependență cu răspunderile acestora,** ele formînd un sistem unitar care presupune realizarea integrală a lui. În al doilea rînd, **aceste drepturi sînt componente organice ale acțiunii societății ca proprietar unic** asupra mijloacelor de producție ce constituie obiectul proprietății sociale a întregului popor. De aceea, perfecționarea conducerii întregii economii naționale pe bază de plan unic, a pîrghiilor economice și financiare de care dispune societatea, precum și întărirea continuă a rolului economic al statului socialist sînt procese obiective ale dezvoltării proprietății sociale a întregului popor. În al treilea rînd, toate **aceste drepturi sînt,** în același timp, **forme ale adîncirii autoconducerii muncitorești** și ale ridicării autogestiunii economico-financiare pe o treaptă calitativ superioară.

I. V. TOTU

Noul mecanism economico-financiar în practica realizării contractelor

(Urmare din pag. 13)

vedirii tuturor situațiilor care împiedică uneori executarea contractelor. În practică sînt și alte situații în afara acelora cuprinse în mod obișnuit în noțiunea de forță majoră, care în mod obiectiv împiedică unitățile economice să-și îndeplinească obligațiile. S-a menționat în acest sens, situația întreprinderii „Autobuzul" care nu și-a îndeplinit obligațiile din lipsa repartiției pentru unele materiale. Desigur, urmează să se aducă unele clarificări cu privire la competența și procedura de constatare a tuturor situațiilor care obiectiv împiedică executarea obligațiilor. Indiferent de aceste reglementări însă, orice situație spre a exonera de răspundere trebuie să fie apreciată cu multă exigență, deoarece, în spiritul dreptului nostru orice exonerare de răspundere, în economia noastră, este legată de imposibilitatea unității de a preveni influența unor factori negativi. Dimpotrivă, aprecierea superficială a diferitelor situații pe care le invocă unitățile socialiste spre a fi scutite de răspundere duce la diminuarea disciplinei contractuale. Pentru mobilizarea unităților economice în vederea executării contractelor se impune cunoașterea trăsăturilor tuturor situațiilor ce scutesc de răspundere în practica economică. Altfel, unitățile furnizoare în loc să se preocupe de executarea contractului, încep să caute tot felul de justificări și dovezi, adeseori, fără un fundament real — practică birocratică, lipsită de semnificație economică.

Neclaritatea în privința exonerării de răspundere duce la subaprecierea disciplinei contractuale. Astfel, chiar în situația menționată, întreprinderea „Autobuzul" trebuia să știe că lipsa repartiției nu constituie o împrejurare de forță majoră și să găsească soluții de executare a contractului. Pentru întărirea răspunderii se impune și analiza eficienței modului în care sînt înțelese și folosite reglementările referitoare la penalități, respectiv a sancțiunilor pentru neexecutare din culpă a unor obligații contractuale. În urma plății de penalități, unitatea în culpă urmează să analizeze cauzele concrete care au dus la nerealizare, să se arate colectivului de ce se diminuează beneficiile. În această privință s-a apreciat inițiativa și contribuția pe care o pot aduce organele de conducere colectivă prin analiza periodică a cauzelor care au determinat litigiile avute de unitate.

Din dezbaterile consfătuirii a rezultat interesul urmăririi problematicii concrete a contractelor economice și pentru organele economice centrale. Prin sintetizarea practicii de executare a contractelor economice în unitățile subordonate, ministerele pot elabora contracte model axate mai mult pe specificul unor ramuri economice sau a unor grupe de produse. În genere, s-a subliniat cerința particularizării legislației potrivit practicii economice, îndeosebi în privința contractelor economice din unele ramuri economice ori pentru livrarea anumitor grupe de produse. Aceasta se poate realiza prin elaborarea unor contracte model fundamentate economic, prin studierea de către organele de conducere și sinteză a problematicii concrete din activitatea contractuală a unităților economice în vederea generalizării inițiativei și experienței pozitive.

Pe baza receptării practicii contractuale a unităților economice, sub aspect teoretic, se vor putea evidenția principii și instituții juridice noi ale dreptului economic, cuprinse în legislația recentă, cu un pronunțat caracter mobilizator-organizatoric. S-a arătat necesitatea organizării unor colective formate din sociologi, economiști, cercetători științifici care să studieze, concret, în unele întreprinderi modul în care acționează colectivele de oameni ai muncii pentru îndeplinirea optimă a obligațiilor asumate de întreprindere, cauzele ce duc la unele nerealizări. Concluziile acestor colective ar prezenta utilitate pentru organizațiile de partid, organele de conducere colectivă, alte organe economice. Pentru realizarea planurilor de măsuri elaborate de aceste colective este necesară însă o ancorare mai mare în cadrul structurii și funcțiilor întreprinderii. Unii dintre membrii acestor colective amintite mai sus ar putea face parte din organele de conducere colectivă, să participe la activitatea comisiilor pe domenii ș.a. În acest mod propunerile formulate de cadre din domeniul cercetării, al învățămîntului nu vor mai rămîne exterioare întreprinderii.

Apreciind unanim importanța dezbaterii, participanții au propus, pentru viitor, organizarea și a altor dezbateri. Ar fi util, au remarcat unii vorbitori, să se organizeze consfătuiri, dezbateri pe teme ca : rolul contractelor în realizarea producției pentru export, conținutul și funcțiile specifice contractelor de lungă durată, dinamica corelației dintre plan și contract. O atenție mai mare trebuie să fie acordată creșterii răspunderii colectivelor de oameni ai muncii pentru îndeplinirea obligațiilor contractuale ale unității, realizarea de produse calitativ corespunzătoare. Problematica generată de contractele economice ar mai putea fi dezbătută și în unele întreprinderi mari, precum și în cadrul cabinetelor de partid.

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

INFLUENȚE ALE ACTIVITĂȚII SOCIETĂȚILOR TRANSNAȚIONALE ASUPRA DEZVOLTĂRII ENDOGENE

ACTIVITATEA societăților transnaționale, efectele acesteia asupra diverselor fenomene și procese din economia mondială contemporană, continuă să suscite atenția unor largi cercuri de specialiști și să se afle pe agendele reuniunilor organizațiilor și organismelor internaționale. Căci punctele de divergență, implicite sau explicite, între aceste societăți și statele naționale capătă noi dimensiuni în condițiile în care primele continuă să-și mențină nealterate liniile generale ale strategiilor lor globale fără să ia în considerare în măsura cuvenită existența, rolul frontierelor naționale, iar celelalte — statele naționale, în special cele în curs de dezvoltare — caută modalități de dezvoltare economico-socială adecvate specificului național al fiecăruia [1]) în contextul multiplicării dificultăților de diverse naturi cu care sînt confruntate. Aceste puncte de divergență fac obiectul unei recente lucrări apărute sub egida UNESCO [2]), lucrare care — pornind de la faptul larg recunoscut că dezvoltarea endogenă a unei comunități naționale implică fixarea de obiective și forme de acțiune conforme cu specificul național, adecvate necesităților și resurselor proprii — abordează influența și efectele activităților desfășurate de societățile transnaționale în acest context.

Lucrarea abordează o arie largă și diversă de probleme de interes — sociale, culturale, economice —, fapt care face dificilă o prezentare globală într-un spațiu limitat. Nu ne propunem, de aceea, decît o trecere succintă în revistă a principalelor aspecte cu caracter preponderent economic propuse cititorului de către autori.

Societăți transnaționale și dezvoltare endogenă

PUNCTUL de plecare al analizei pe care și-o propun autorii lucrării citate rezidă în observația — rezultată din perceperea realităților lumii contemporane — că, confruntate cu un fenomen dinamic de esență economică (creșterea considerabilă și rapidă a activităților societăților transnaționale la scară mondială), „statele-națiuni sînt preocupate să pună în practică proceduri adecvate care să le permită asigurarea unui proces continuu de dezvoltare, cu respectarea identităților lor naționale". Această dezvoltare adecvată implică o serie de procese complexe pe termen lung, care riscă să fie perturbate de efectele activității societăților transnaționale. Pornind de la această realitate, majoritatea opiniilor exprimate în literatura de specialitate s-au polarizat spre a forma, în principal, două puncte de vedere, în mare parte extreme :

— primul constă în părerea că societățile transnaționale au schimbat într-o asemenea măsură structura sistemului mondial, încît, în prezent, „realitatea națională nu ar mai avea o existență intrinsecă" ; statul național n-ar mai exista, iar națiunea n-ar mai fi decît „un spațiu devitalizat de reproducție și acumulare a capitalului" ;

— cel de-al doilea afirmă, dimpotrivă, că „totul este posibil pentru o națiune suverană din punct de vedere politic și că nici o distorsiune socio-culturală nu are caracter ireversibil".

Refuzînd situarea necondiționată pe una sau alta din cele două poziții și utilizînd numeroase date și argumente în sprijinul afirmațiilor lor, autorii pun în evidență, pe de o parte, forța și efectele activității desfășurate de societățile transnaționale, iar, pe de altă parte, faptul că fiecare stat este deschis către exterior într-o măsură mai mare sau mai mică, în funcție de gradul de integrare în sistemul mondial. Ei pornesc de la postulatul că „spațiul național constituie un loc de transformare a «impulsurilor externe» prin intermediul unor proceduri care îi sînt specifice". Aceste «impulsuri externe» fiind generate, între altele, și de activitatea societăților transnaționale, dezvoltarea endogenă — în spațiu național — presupune, în consecință, elaborarea și punerea în practică a unor modalități specifice de adaptare și organizare a lor, modalități diferite de la caz la caz, în funcție de caracterul și forța acțiunilor endogene respective, precum și de interesele și posibilitățile reale ale țărilor în care acestea se manifestă.

Conflictul strategic societăți transnaționale — stat național

PENTRU a atinge propriile obiective de creștere și expansiune, conforme cu interesul lor central — obținerea unor profituri cît mai înalte —, societățile transnaționale elaborează și aplică strategii specifice, la nivel mondial, care nu iau în considerare existența obiectivă a frontierelor naționale. Pe de altă parte, statele naționale — și este vorba aici în primul rînd de țările în curs de dezvoltare — caută să pună în practică strategii care, bazate în general pe condițiile concrete existente, să asigure desfășurarea în cît mai bune condițiuni a procesului de dezvoltare economico-socială, potrivit cu interesele lor specifice. Evident, în aceste condiții, între cele două categorii de poziții — cele ale societăților transnaționale și cele ale statelor naționale — există de la bun început divergențe fundamentale. Care sînt principalele argumente în sprijinul acestei opinii ?

În primul rînd, pe linia conceperii și direcționării dezvoltării endogene, în țările în curs de dezvoltare se menține absența — subliniată încă în 1965 de C.P. Kindleberger [3]) — unei teorii coerente în domeniu ; simpla preluare a unor teorii valabile pentru țările industrializate nu a dat nici pe departe rezultatele adecvate, datorită diferențelor evidente de puncte de pornire și de obiective existente între cele două grupuri de țări. Mai mult, înseși condițiile existente în țările în curs de dezvoltare — condiții ce țin de resursele fizice și umane, de condițiile istorice etc. — sînt extrem de variate. Aceste situații foarte diverse, disparitățile existente au făcut și fac în continuare dificilă sarcina elaborării unei teorii generale statale care să fie capabilă să promoveze dezvoltarea economico-socială în țările rămase în urmă. Nu mai puțin, aceste țări, în ciuda eterogenității amintite, au sentimentul comun de a reprezenta națiuni noi, fapt care le face să vizeze opțiuni noi în contextul eforturilor de dezvoltare. Tocmai acest fapt, în opinia autorilor, apropie cel mai mult țările în curs de dezvoltare în ceea ce privește căutarea unor căi viabile de dezvoltare endogenă ; iar finalitatea urmărită este aceea ca fiecare națiune să fie în măsură „să-și aleagă ea însăși calea dezvoltării, să producă în mod conștient modalități coerente de transformare a impulsurilor externe în conformitate cu propriile cerințe". Atingerea acestor obiective calitative din punct de vedere conceptual și decizional impune însă ca întregul proces de dezvoltare să aibă trei însușiri principale : (a) să permită păstrarea și transmiterea „întregii

[1]) Ceea ce autorii studiului UNESCO — la care ne referim în articolul de față —, denumesc „dezvoltare endogenă", înțelegînd prin aceasta dezvoltarea în interes național, prin valorificarea în acest scop a resurselor materiale și umane de care dispune o țară.

[2]) J.L. Reiffers, A. Cartapanis, W. Experton, J.L. Fuguet : „Societés transnationales et développement endogène. Effets sur la culture, la science et la technologie", Les Presses de l'UNESCO, 1981.

[3]) C.P. Kindleberger : „Economic Development", McGraw-Hill, New York, 1965.

moșteniri culturale" a țării în cauză ; (b) să aibă la bază o identitate de concepție ; (c) să dezvolte capacitățile de adaptare a sistemului socio-economic, precum și creativitatea acestuia, în concordanță cu direcțiile de acțiune urmărite.

Realizarea acestor deziderate întîlnește în practică obstacole notabile, ținînd fie de tarele moștenite din epoca colonială, fie de complexitatea extremă a restructurărilor necesare pe plan social și economic intern. La toate acestea se adaugă și influența specifică a ambientului internațional, de multe ori potrivnic eforturilor de căutare a unor căi proprii de dezvoltare. Este, în acest ultim sens, evident de ce preocuparea pentru adaptarea și controlul influențelor factorilor externi ocupă un loc important în ansamblul preocupărilor vizînd dezvoltarea adecvată.

Cea de-a doua latură a conflictului strategic constă în „comportamentul" adoptat de societățile transnaționale în scopul asigurării expansiunii lor îndeosebi în țările în curs de dezvoltare. În același context în care au loc căutări asidue de căi și mijloace în scopul asigurării unei dezvoltări adecvate se desfășoară, simultan, procesul de transnaționalizare a capitalului, fenomen de natură să adîncească dependența țărilor în curs de dezvoltare de cele industrializate, intensificarea exploatării resurselor lor interne în avantajul țărilor dezvoltate. Este deci de înțeles de ce, după o fază de „laisser-faire" (anii 1950—1960), situația actuală poate fi caracterizată drept fază restrictivă, legitimitatea acțiunilor societăților transnaționale făcînd obiectul unor numeroase semne de întrebare. Pe această linie, este evident, în opinia autorilor, că acțiunea acestor societăți — prin puterea lor, prin capacitatea lor de a realiza o mobilizare colectivă în fața reacțiilor coordonate ale statelor — influențează în mod negativ căutările și încercările de dezvoltare endogenă care au loc în țările în curs de dezvoltare. Căci, chiar în lipsa unor intenții expres declarate de a controla procesele de dezvoltare, organizarea specifică a societăților transnaționale, cuplată cu înaltul grad de concentrare atins, nu poate duce decît la intensificarea exploatării țărilor rămase în urmă. În consecință, „confruntarea dintre cele două structuri organizaționale pune în evidență limitările impuse de societăți în planul autonomiei decizionale a statelor (...) cu influențe mai puțin evidente și mai puțin violente decît cele care au însoțit colonialismul, dar poate tot atît de sensibile".

În argumentarea acestor considerente, autorii lucrării utilizează exemple semnificative, care ilustrează opozițiile existente între finalitățile urmărite de societățile transnaționale și cele avute în vedere de către statele naționale, efectele negative pe care formele specifice de organizare și acțiune ale societăților respective le au asupra proceselor de dezvoltare în interes național, conflictele care iau naștere între modalitățile de conducere a activității societăților și cele utilizate de state pentru direcționarea proceselor de dezvoltare economico-socială.

Dar care sînt, mai precis, în optica deschisă de trecerea în revistă a tuturor acestor elemente, modalitățile de acțiune ale societăților transnaționale care alimentează adîncirea exploatării, a decalajelor economice, sociale și culturale față de țările dezvoltate ? Lucrarea analizată distinge cîteva direcții de acțiune ale transnaționalelor :

— exploatarea resurselor disponibile sau puțin utilizate în țara respectivă, fără a realiza și o valorificare locală a produselor ;

— prelucrarea materiilor prime, prin care țara-gazdă a societății este considerată ca o simplă bază de transformare a produselor în mărfuri ;

— consolidarea pe multiple planuri a poziției lor de dominație, vizînd stabilizarea anumitor relații externe prin diverse canale (legături cu organizații internaționale, presiuni politice asupra statelor, alianțe cu anumite clase sociale etc.).

Indiferent de „strategiile" utilizate de gradul de intrepătrundere dintre acestea, ele nu pot să nu agraveze contradicțiile dintre activitățile societăților transnaționale și preocupările de dezvoltare adecvată ale statelor naționale.

Unele efecte ale activității societăților transnaționale

AUTORII își propun să evidențieze o serie de efecte ale activității societăților transnaționale asupra tripticului cultură-educație-știință și tehnologie. Fără a ne opri asupra primelor două componente citate, ne propunem să vedem, mai jos, părerile referitoare la efectele asupra științei și tehnologiei, domeniu extrem de sensibil în ansamblul procesului de dezvoltare.

Slaba capacitate de care dispun în prezent țările în curs de dezvoltare în ceea ce privește valorificarea novatoare a potențialului intern și „asimilarea de tehnologie necesară în procesul de dezvoltare" impune achiziționarea acesteia din urmă de pe piața mondială sub una din următoarele forme principale : bunuri de echipament necesare pentru realizarea investițiilor prevăzute în programele de dezvoltare ; mînă de lucru cu înaltă calificare, capabilă să utilizeze tehnologia modernă ; informații cu caracter tehnic sau comercial. Influxul (transferul) de tehnologie care se efectuează cu aceste prilejuri se desfășoară prin diverse tipuri de acorduri care implică fie achiziționarea directă a tehnologiei propriu-zise pe bază de contracte încheiate cu firme specializate, fie achiziționarea tehnologiei deja incluse în produsele (mașini, instalații, echipamente) cumpărate de la diverși furnizori externi.

În tot acest proces societățile transnaționale joacă un rol cheie, de multe ori ele neputînd fi ocolite, în practică, datorită faptului că acestea concentrează capacități imense de cercetare-dezvoltare (circa 80 la sută din activitatea de această natură desfășurată în industria S.U.A. este finanțată de societățile respective) și că posedă marea majoritate a brevetelor înregistrate în lume ; ele dispun de forțe financiare și umane adecvate unui volum foarte înalt de activitate în domeniul cercetării-dezvoltării.

Formele relațiilor care iau naștere în consecință în mod obiectiv între societățile transnaționale și diversele state în materie de știință și tehnologie se pot concretiza în : politica societăților de recrutare și de pregătire profesională a forței de muncă ; relațiile dintre societăți și centrele locale de cercetare, publice sau private ; relațiile dintre societăți și furnizorii locali ; vînzarea de produse. Nu mai puțin însă trebuie avut în vedere faptul că astfel de relații, care ar trebui să aibă efecte favorabile pentru țările-gazdă nu se stabilesc decît în măsura în care ele corespund intereselor strategice specifice ale societăților transnaționale ; or, nu de puține ori, așa cum s-a văzut, acestea sînt divergente față de interesele proprii, pe termen mediu și lung, ale țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, condițiile impuse deseori pentru efectuarea transferului de tehnologie, structura acestui transfer, costul acestuia etc. pot să aducă direct sau indirect profituri însemnate societăților transnaționale, fără să antreneze efecte echivalente pe planul dezvoltării economico-sociale generale a țărilor în curs de dezvoltare.

În consecință, autorii apreciază că, paralel cu transferul de tehnologie, țările în curs de dezvoltare trebuie să urmărească găsirea unor căi concrete de sporire internă a capacității tehnologice ; aceasta cu atît mai mult cu cît fermitatea, urgența și necesitatea unor astfel de măsuri în materie de știință și tehnologie sînt impuse de concentrarea din ce în ce mai mare, de către societățile transnaționale, a pieței mondiale a tehnologiei, fapt ce îngustează continuu posibilitățile acestor țări de acces autonom la tehnologie. În acest sens sînt distinse două niveluri generale de acțiune : (a) convenirea pe plan internațional a unor reguli care să contracareze practicile abuzive în materie ale anumitor societăți transnaționale, precum și a unor principii generale în domeniul politicilor științifice și tehnologice naționale (principii care se înscriu pe linia eforturilor actuale de elaborare a unui cod de conduită a societăților transnaționale) ; (b) elaborarea unor direcții precise de acțiune în materie de știință și tehnologie, în fiecare țară, în cadrul unor politici de ansamblu coerente. Propunerile formulate de autorii lucrării pe acest ultim plan se concentrează asupra componentelor esențiale necesare ale oricărei politici naționale în domeniul științei și tehnologiei (stimularea creației științifice ; evaluarea efectelor probabile ale adoptării diverselor decizii în materie ; difuzarea cunoștințelor științifice și tehnice și aplicarea inovațiilor), precum și asupra modalităților de influențare — în concordanță cu interesele specifice — a intervențiilor societăților transnaționale în materie de știință și tehnologie pe plan local.

Adrian CONSTANTINESCU
Institutul de economie mondială

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Confruntări occidentale în probleme de politică bugetară

PE PLANUL disputelor conceptuale privind politicile de stabilizare a economiei, una din problemele cele mai controversate este cea a politicii bugetare. Faptul că în prezent se insistă asupra rolului politicii bugetare ca instrument de intervenţie a statului şi asupra influenţei pe care modificarea cheltuielilor şi încasărilor publice o poate exercita asupra activităţii economice nu exclude apariţia unor concepţii opuse celor care timp de aproape două decenii au dominat teoria economică inspirînd, în bună măsură, politicile economice ale ţărilor occidentale şi, îndeosebi politica economică a S.U.A. Este vorba de acele concepţii privind relansarea activităţii economice prin „oferta de factori". Noua viziune se opune astfel analizei „tradiţionale" de inspiraţie keynesistă sau neokeynesistă care privilegiază cererea globală, în speţă veniturile, cheltuielile publice, etc., considerînd „oferta de factori", respectiv oferta de muncă, principalul determinant al activităţii economice şi al asigurării deplinei utilizări a resurselor materiale şi de muncă.

După lucrările aparţinînd unor economişti americani şi vest-europeni[1]) asupra producţiei şi debuşeelor, pe de o parte şi, asupra estimării venitului naţional, pe de altă parte, studiul cu privire la „Teoria generală a folosirii forţei de muncă, a dobînzii şi a banilor" elaborat de J.M. Keynes, a dat cercetărilor macroeconomice de după anii '30 o impulsie necunoscută pînă atunci. Impresionat de ravagiile fără precedent ale şomajului din acei ani, care a marcat economia engleză aflată în plină depresiune, J.M. Keynes pune accentul pe cererea efectivă globală care, în optica sa, apare ca principal determinant al volumului producţiei, al venitului şi al ocupării ; la rîndul său, cererea efectivă ar varia sub efectele modificării cheltuielilor de investiţii, în timp ce creşterea cheltuielilor publice peste încasările fiscale şi realizarea unui dezechilibru bugetar, creat în mod deliberat („deficit spending"*)) ar susţine activitatea economică, asigurînd un grad înalt de ocupare.

Expuse încă din primii ani ai deceniului al treilea al secolului nostru, aceste idei au triumfat, mai ales în disputele purtate cu teoriile neoclasice şi liberale adepte ale principiului echilibrării bugetului. Discipolii lui Keynes, pornind de la postulatele keynesiste, au căutat să reliefeze noi aspecte care să demonstreze viabilitatea acestei teorii — problemele financiare, în general, şi politica bugetară, în special figurînd printre mijloacele posibile de acţiune ale guvernului în vederea reglării situaţiilor conjuncturale. Studiile lor, orientate spre diversificarea instrumentelor bugetare şi dozajul calitativ al efectelor lor, combinate cu politica monetară, au contribuit astfel, la dezvoltarea teoriei economice, au ghidat politicile economice ale ţărilor occidentale. În 1945, olandezul Trygave Haavelmo a demonstrat în studiul său referitor la balanţa bugetară[2]) efectele multiplicatoare ale unui buget devenit echilibrat pe o perioadă mai mare de un an ; în 1950, K. Boulding a determinat nivelul excedentului bugetar necesar pentru a atenua efectele inflaţioniste ; în 1969, Nicholas Kaldor (Anglia) a demonstrat necesitatea şi posibilitatea recurgerii la o politică fiscală deliberată prin introducerea taxei asupra valorii adăugate (T.V.A.) şi substituirea impozitului asupra profitului[3]) ; în acelaşi an, A.B. Lerner a susţinut necesitatea manipulării unui sistem de „finanţe funcţionale", format din trei perechi de instrumente fiscale[4]), care să acţioneze potrivit împrejurărilor, respectiv, în perioadele de inflaţie sau deflaţie. În S.U.A., A. Musgrave a evaluat în anul 1959, efectul de stabilizare automată a venitului, datorat sensibilităţii conjuncturale a impozitului[5]). Ulterior, în 1961, Walter Heller, Kermit Gordon şi James Tobin — universitari şi totodată consilieri economici ai preşedintelui Kennedy — au elaborat două instrumente principale de analiză în vederea aplicării unei politici fiscale urmărind asigurarea stabilităţii şi a creşterii economice : produsul naţional potenţial în condiţiile unor preţuri stabile şi a folosirii depline a tuturor factorilor de producţie şi soldul bugetar virtual care ar rezulta din compararea cheltuielilor publice efective cu încasările fiscale obţinute într-o economie în condiţiile unei depline folosiri în primul rînd a forţei de muncă[6]). Cele două instrumente de analiză au permis autorilor să aplice o politică de modulare a încasărilor fiscale în funcţie de situaţia conjuncturală care a dus la reducerea la 6% şi ulterior la 4% a şomajului în perioada 1962—1966.

Dar influenţa exercitată de „Teoria generală" asupra gîndirii economice şi asupra politicilor economice urmate de ţările capitaliste industrializate şi îndeosebi de S.U.A., ca şi postulatele keynesiste însăşi, încep treptat să fie repuse în discuţie. În stadiul actual al crizei economice a ţărilor occidentale, în care presiunea fiscală atinge niveluri foarte ridicate, reconsiderarea conceptelor şi a modelelor de inspiraţie keynesistă, apărută din necesitatea confruntării de idei, constituie totodată, un răspuns la multiplele probleme cu care sînt confruntate în prezent ţările capitaliste industrializate.

Susţinătorii noii teorii, de care aminteam la începutul articolului, cunoscută în S.U.A. sub numele de economia politică a ofertei („Supply Side Economics")[7]) aduc astfel o nouă viziune în politica economică; o viziune izvorîtă din ideea potrivit căreia oferta de factori de producţie ar fi mult mai elastică decît a presupus teoria macroeconomică şi modelele macroeconomice neokeynesiste. Raportată la politica bugetară, respectiv la politica cheltuielilor şi încasărilor publice, această nouă concepţie se sprijină pe cele două efecte pe care impozitul (fiscalitatea) le exercită asupra nivelului venitului, efecte analizate la vremea respectivă de teoria neoclasică şi transpuse în modelul său de referinţă (echilibrul general al lui

FIŞE

POLITICA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI ÎNTRE 1922 ŞI 1928

● *Perioada 1922–1928, căreia îi este consacrat volumul „Politica economică a României între 1922 şi 1928" publicat în* EDITURA ACADEMIEI *reprezintă, potrivit opiniei autorului cărţii, Ioan Saizu, o unitate istorică bine conturată, dar ale cărei elemente au fost studiate, pînă în prezent, în mod izolat. Urmînd momentului de mare semnificaţie istorică al Marii Uniri din 1918, această perioadă istorică s-a caracterizat, sub aspect economic, prin accentuarea opoziţiei marii burghezii autohtone împotriva capitalului străin, prin întărirea poziţiei sale într-o serie de ramuri ale industriei şi circulaţiei. Urmărind să surprindă trăsăturile caracteristice ale acestei perioade, autorul procedează, într-un prim capitol de carte, la conturarea cadrului internaţional creat după primul război mondial. În alte secţiuni ale lucrării sînt tratate probleme privind orientările principale promovate în politica economică, precum şi evoluţia în perioada analizată a unor ramuri distincte ale economiei româneşti unitare: agricultura, industria, transporturile, comerţul, finanţele.*

Economia politică – disciplină axiologică

● *Este adesea trecut cu vederea constată Vaclav Kluson în studiul „Ekonomicka Vcedaaxiologicka disciplina" (Economia politică – o disciplină axiologică), publicat în numărul din aprilie a.c. al revistei cehoslovace* POLITICKA EKONOMIE *– faptul că economia politică, asemenea tuturor ştiinţelor sociale, este o disciplină axiologică; cu alte cuvinte situează la baza ipotezelor şi a concluziilor desprinse din studiul proceselor economice, judecăţi de valoare. De fapt, după cum arată – V.K., nu este neglijată reafirmarea poziţiei partinice, angajate a ştiinţei economice marxiste, ci se trece uneori cu vederea peste un aspect mai puţin evident şi anume raportul dintre conceptele economice ca atare şi limbajul comun – termenii, logica sa, etc. – care le exprimă adeseori fără o anume rigurozitate necesară. În toate ştiinţele sociale, dar mai cu seamă în cele economice – apreciază autorul – se produce un transfer continuu de idei, noţiuni, judecăţi de valoare din sfera activităţii practice în planul conceptelor cu care operează ştiinţa economică. Or, pentru a asigura un nivel cît mai înalt de rigurozitate cercetărilor economice apare necesară pe de o parte conştientizarea procesului amintit de întrepătrundere, iar pe de altă parte, se vădeşte necesitatea însăşi a creşterii gradului de rigurozitate a limbajului uzual.*

D 646

curier
economic legislativ

MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR AL ÎNTREPRINDERII

În numărul 23 al Suplimentului revistei noastre am publicat prima parte a documentarului cu titlul de mai sus, în care au fost tratate principalele aspecte privind conceptul de mecanism economic, conducerea și autogestiunea întreprinderilor.

Continuăm să publicăm în acest număr alte componente ale mecanismului economico-financiar.

4. MECANISMUL DE APROVIZIONARE ȘI DE COMERCIALIZARE A MĂRFURILOR

4.1. Mecanismul de aprovizionare tehnico-materială

Pentru ca un mecanism de aprovizionare a întreprinderilor industriale cu materii prime, subansamble, piese de schimb etc., să fie eficace trebuie să răspundă la unele deziderate economice : planul de aprovizionare și contractele încheiate să fie perfect corelate cu planul de producție, atît în ce privește cantitatea și calitatea, cît și a termenelor de livrare ; drumul furnizor-beneficiar să fie cel mai scurt posibil, deci, cu limitarea la maximum a depozitelor intermediare ; modificarea planurilor de producție să se repercuteze prompt în modificarea corespunzătoare a planului și a contractelor de livrare, astfel încît să nu creeze neajunsuri furnizorilor, dar să se evite și formarea de stocuri supranormative la beneficiari.

Practica întreprinderilor noastre demonstrează că aceste deziderate sînt greu de realizat.

a) **Planul de aprovizionare.** Funcțiile, structura și resursele sînt concis înscrise în Legea nr. 14/1971, art. 92 : „Planul de aprovizionare tehnico-materială asigură baza materială necesară îndeplinirii sarcinilor și obiectivelor planului național unic de dezvoltare economico-socială, în condițiile fundamentării consumurilor prin norme și normative, corelate cu structura fizică a producției, precum și a resurselor materiale refolosibile, a întregului potențial tehnico-productiv, încadrării în normele de stoc, stabilirii unor rezerve de plan care să permită desfășurarea continuă a proceselor productive".

Din corelarea textului citat cu alte norme de drept economic desprindem următoarele :

— la baza planului de aprovizionare stă structura fizică a producției și normele și normativele de consum corespunzătoare acestei structuri ; fiecare unitate economică are obligația să elaboreze un **program de reducere a consumurilor normate ;**

— la definitivarea planurilor se au în vedere stocurile perioadei anterioare și normele de stoc, care să permită desfășurarea continuă a producției ;

— elementele fundamentale ale planului de aprovizionare se concretizează în **balanțe materiale** — centralizate la nivelul coordonatorilor de balanțe — și se elaborează pentru principalele produse, iar prevederile acestora se transmit furnizorilor și beneficiarilor prin instrumentele denumite repartiții.

b) **Balanțele materiale — repartiții.** Așa cum am arătat, balanțele materiale constituie instrumente de planificare care sînt o parte integrantă a sistemului general de balanțe. Pentru a se realiza o concordanță deplină între cererile formulate de beneficiari și între posibilitățile de producție și pentru a se asigura o legătură între planul național unic și contractele economice, a fost reglementată obligativitatea elaborării de balanțe materiale, funcția lor fiind aceea de a asigura un echilibru dinamic și permanent între resurse și necesar. Prin mijlocirea balanțelor materiale se asigură, pe de o parte, încărcarea optimă a capacităților de producție, dimensionarea strictă a importurilor, iar pe de altă parte utilizarea cît mai eficientă a resurselor materiale pentru consum.

Produsele pentru care se elaborează balanțe materiale, coordonatorii de balanțe, precum și competențele de aprobare a acestora se stabilesc prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, la propunerea M.A.T.M și C.S.P.

Repartițiile constituie acte de planificare, cu funcția de a transmite prevederile din balanțele materiale, părților interesate, în vederea încheierii contractelor ; în acest scop trebuie să conțină — sub sancțiunea pierderii calității de acte de planificare, devenind simple comunicări scrise — următoarele două elemente esențiale :

— nominalizarea furnizorilor și a beneficiarilor efectivi, în cuprinsul actului ; această prevedere a Legii nr. 14/1971 (art. 100) urmărește să înlăture practica emiterii de repartiții pe beneficiarii centrali de plan, care, la rîndul lor, să defalce cantitățile alocate pe întreprinderile efectiv beneficiare ;

— înscrierea produselor cu precizarea cantităților și a calității, pe an și trimestre, cu respectarea strictă a prevederilor din balanțe materiale.

Atît balanțele materiale, cît și repartițiile nu pot fi modificate pentru perioade de plan expirate

c) **Raporturi contractuale.** Pentru realizarea efectivă a aprovizionării în cadrul actualului mecanism, contractele se încheie :

Supliment la nr. 25 1982 Revista ECONOMICA

— pentru cantitățile vagonabile, prin livrări directe de la producători sau, după caz, de la punctul de frontieră la consumatorul efectiv ;

— pentru cantități nevagonabile prin rețeaua de baze a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și prin bazele specializate ale ministerelor și centralelor pentru anumite materiale.

Față de faptul că nu pentru toate produsele se elaborează balanțe materiale, urmate de repartiții, normele de drept prevăd că raporturile contractuale de livrare se încheie :

— pe baza repartițiilor emise de coordonatorii de balanțe în cazul produselor înscrise în nomenclatorul stabilit în acest scop ;

— prin comenzi adresate direct furnizorilor, pentru acele produse care nu fac obiectul repartițiilor.

4.2. Mecanismul de comercializare a mărfurilor

Comercializarea mărfurilor produse de întreprinderi se realizează pe trei fluxuri principale : a) comercializarea pentru consumul industrial și pentru alte nevoi ale organizațiilor socialiste ; b) comercializarea pentru fondul pieței, mărfurile fiind destinate consumului individual ; c) comercializarea prin export. Corespunzător acestor fluxuri de comercializare, întreprinderile producătoare intră în raporturi contractuale prin utilizarea de contracte economice de categorii diferite, adecvate condițiilor și activităților economice ce se desfășoară.

a) **Comercializarea cu destinație de aprovizionare tehnico-materială a întreprinderilor beneficiare.** Comercializarea pentru consumul industrial și cu alte destinații. cum ar fi investiții, reparații capitale, întreținere etc., se realizează avînd ca beneficiari :

— întreprinderile și celelalte organizații socialiste consumatoare finale, în cazul produselor vagonabile și a mașinilor și utilajelor (care, potrivit art. 108, din Legea nr. 14/1971 nu pot fi derulate prin bazele de aprovizionare) ;

— bazele de aprovizionare, pentru acele produse prevăzute în nomenclatorul elaborat în acest scop.

Pentru comercializarea mărfurilor pe acest flux, întreprinderile producătoare încheie cu cele beneficiare contracte economice de livrări :

— pe perioada planului cincinal sau pe o perioadă mai îndelungată, care se adaptează anual ;

— pe termene mai scurte sau, în cazuri excepționale, prin folosirea comenzilor urmate de livrarea din stoc.

Natura produselor și importanța lor în procesul de producție — materii prime, utilaje, combustibili etc. — determină ca încheierea contractelor de livrare din această categorie să se facă, în principal, în baza repartițiilor emise de către coordonatorii de balanțe ; pentru anumite produse, pentru care nu se întocmesc balanțe și, deci, nu se emit repartiții, relațiile de livrare se fundamentează numai pe contracte care se încheie prin acordul direct al părților, manifestat prin comandă urmată de proiectul de contract semnat de părți, sau numai prin confirmarea scrisă a acesteia.

Raportul dintre reperele care se contractează în baza repartițiilor și cele pentru care contractele se încheie direct între producători și beneficiari, fără vreo intervenție a organelor de planificare indică gradul de centralizare, sau de descentralizare, a mecanismului de aprovizionare, la un moment dat.

b) **Comercializarea pentru fondul pieței.** Mărfurile destinate fondului pieței, sub apectul fluxului pe care îl urmează, se comercializează de către întreprinderile producătoare prin două modalități :

— către beneficiari intermediari — întreprinderi comerciale cu ridicata — care formează loturile comerciale și le livrează comerțului cu amănuntul ; sub această formă se comercializează produsele industriei ușoare. metalo-electrice, unele mărfuri ale industriei alimentare etc. ;

— direct către unitățile comerțului cu amănuntul, în cazul mărfurilor preambalate de producători, în această categorie intrînd o gamă largă de mărfuri alimentare (lapte, pîine etc.).

Raporturile contractuale dintre întreprinderile producătoare și cele beneficiare au la bază contracte economice de livrare, cu următoarele particularități față de cele arătate mai sus :

— ca regulă generală fondul de marfă este coordonat central de către organele industriei și ale comerțului, fiind supus repartițiilor emise în baza balanțelor materiale astfel definitivate ;

— pentru articolele supuse modei sau cele sezoniere se utilizează contracte cadru potrivit art. 18 din Legea nr. 71/1969, cu determinarea specificațiilor (modele, poziții coloristice, mărimi etc.) pe sezoane : toamnă-iarnă, primăvară-vară ;

— pentru articolele nesupuse influenței modei (mărfuri de uz gospodăresc, metalo-casnice, sticlărie etc.) se încheie contracte pe perioade anuale de plan, cu detalierea tuturor specificațiilor.

Subliniem că încheierea contractelor este precedată de prezentări sezoniere a articolelor de modă și anuale pentru celelalte mărfuri, organizate pe plan centralizat.

c) **Comercializarea prin export.** În funcție de obiectul activității întreprinderilor, acestea își comercializează o parte mai mare sau mai mică din mărfurile produse prin export.

Constituind, o secțiune importantă în balanțele materiale ale coordonatorilor și în aceeași măsură, în bugetul de venituri și cheltuieli și în planul de încasări și plăți valutare ale întreprinderilor producătoare, mărfurile destinate exporturilor se comercializează, în toate cazurile numai prin întreprinderile de comerț exterior :

— ca regulă generală, în baza contractelor economice de comision ;

— în cazurile limitativ arătate de Legea nr. 12/1980, în baza contractelor economice de livrări pentru export.

Așadar, potrivit mecanismului actual de export. întreprinderile producătoare de mărfuri destinate piețelor externe nu intră direct în raporturi comerciale cu parteneri externi, contractele comerciale de vînzare internațională fiind încheiate de către întreprinderile de comerț exterior în nume propriu, dar în contul producătorilor. Acest lucru se datorează contractului economic de comision, prin care întreprinderile producătoare — comitente — dau mandat întreprinderilor de comerț exterior — comisionare — să încheie contracte externe de export în numele lor propriu, dar în contul comitentului.

Adaptarea, ca regulă generală, a mecanismului de export bazat pe contractul economic de comision a fost impusă de necesitatea generalizării autogestiunii întreprinderilor industriale ; încheindu-se contractele comerciale externe în contul acestora, întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export încasează în lei numai contravaloarea valutei intrate. Pe această cale, producătorii sînt confruntați direct cu piața internațională, își verifică competitivitatea.

4.3. Stocurile supranormative

În activitatea de aprovizionare și de comercializare a mărfurilor, cu toate măsurile de normare a consumurilor, din diferite motive — realizarea de economii, folosirea de înlocuitori ai unor materiale deficitare, schimbări în structura producției ș.a. — pot să apară situații în care unele produse contractate nu mai sînt necesare beneficiarilor, iar altele aprovizionate devine disponibile. Pentru preîntîmpinarea fabricării celor care nu mai sînt ne-

cesare și pentru lichidarea stocurilor devenite disponibile, Legea nr. 14/1971 stabilește, prin art. 111—118, măsurile legale de urmat, pe care le vom prezenta în cele ce urmează.

a) **Preîntîmpinarea formării de stocuri supranormative la produsele care se contractează pe bază de repartiții.** În situațiile în care întreprinderile beneficiare constată că unele produse pentru care se elaborează balanțe materiale nu le mai sînt necesare, au dreptul, și obligația, să transmită organului ierarhic superior cereri fundamentate de renunțare, cu respectarea următoarelor termene :

— pentru mașini, utilaje și instalații de serie, organe de ansamblare, scule, împletituri și țesături din sîrmă, cabluri și conductori electrici, rulmenți, armături, produse electrotehnice și electronice, în termen de 90 zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea ;

— pentru materiii prime, materiale și alte produse, termenul de transmitere a renunțărilor este de cel puțin 60 zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea ;

— paralel cu aceste renunțări remise organului ierarhic superior, întreprinderile beneficiare transmit aceleași renunțări și coordonatorilor de balanțe, care conțin în plus și precizarea modificărilor specificațiilor ;

— în cazul în care contractarea livrărilor s-a făcut cu bazele de aprovizionare, termenele sînt mai mici, respectiv 75 zile și 45 zile.

În baza renunțărilor făcute de beneficiari, organele ierarhic superioare și coordonatorii de balanțe operează redistribuiri, iar în baza noilor acte de planificare — repartiții sau anulări — se adaptează corespunzător contractele, fără penalități.

b) **Preîntîmpinarea formării de stocuri supranormative la produsele care se contractează fără repartiții.** În situația în care unitățile beneficiare, din motive întemeiate, nu mai au nevoie de unele produse contractate și pentru care nu se emit repartiții, respectiv pentru care nu se întocmesc balanțe materiale. în lumina art. 111, aliniat ultim, din Legea nr. 14/1971, „modificarea contractelor se va face prin acordul de voință al părților contractante, potrivit legii". Cum legea nu dă o soluție pentru cazurile în care furnizorul refuză să-și dea acordul, credem că problema trebuie rezolvată încă în faza precontractuală ; avem în vedere includerea unor clauze contractuale prin care să se stabilească dreptul beneficiarului de a face renunțări direct la furnizor în termene similare celor arătate mai sus (pentru ipoteza aprovizionărilor prin baze), respectiv cu 40—50 zile înainte de trimestrul în care ar urma să se facă livrarea.

c) **Valorificarea stocurilor supranormative formate.** Cu toate măsurile de prevedere, inclusiv renunțările făcute în termenele mai sus arătate, pe parcursul executării contractelor apar unele situații, obiective sau subiective, care generează stocuri de produse disponibile sau fără mișcare. Pentru lichidarea unor asemenea stocuri Legea nr. 14/1971, art. 117 prevede următoarele :

— întreprinderile care dețin stocuri de produse disponibile au obligația ca pînă la data de 15 ale lunii următoare formării lor să le comunice bazelor de aprovizionare tehnico-materială din subordinea M.A.T.M dacă stocurile sînt constituite din produse de uz general, sau bazelor departamentale specializate, pentru produsele specifice ;

— bazelor în cauză le revine obligația să asigure redistribuirea directă, de la deținătorul acestor stocuri sau, după caz, să le preia în depozite proprii, în termen de 20 zile, prin contract (confirmarea scrisă a ofertei de preluare) și pe bază de certificat de calitate ;

— stocurile de produse preluate de baze vor fi creditate cu dobîndă curentă, urmînd ca creditele să fie rambursate pe măsura valorificării produselor în cauză operațiune care poate dura maximum doi ani de la data acordării acestora.

Observăm că normele de drept invederate mai sus dau soluții numai pentru materialele de uz general și pentru cele specifice, care se aprovizionează prin bazele departamentale. În practică, apar situații în care stocurile sînt constituite prin produse care nu sînt preluate de baze cum sînt cele aprovizonate fără repartiții și unele mașini și utilaje. Întrebarea care se pune : Cum se valorifică asemenea stocuri disponibile ?

Răspunsul credem că trebuie căutat în principiile autogestiunii economico-financiare, potrivit cărora întreprinderile sînt obligate să ia toate măsurile pentru diminuarea oricăror cheltuieli nejustificate. Or, imobilizarea de fonduri și cheltuieli cu depozitarea stocurilor disponibile nu pot avea nici o justificare. Ca urmare, asemenea stocuri trebuie valorificate pe toate căile legale, printre care ofertarea lor prin publicitare se dovedește o cale eficientă, oferta deținătorilor fiind receptată simultan de un număr mare de beneficiari potențiali.

5. MECANISMUL DECONTĂRILOR BANCARE

5.1. Modalități și instrumente de decontare

Între unitățile economice decontarea obligațiilor reciproce de plată se realizează, ca regulă generală, pe cale scripturală, prin virarea sumelor din contul plătitorului, în cel al primitorului — beneficiarul plății.

a) **Noțiunea de cont bancar.** Contul contabil este definit ca fiind un sistem special de evidență care are două părți constitutive — debit și credit —, în care se fac înregistrări ce pot diminua sau majora un anumit element patrimonial, reflectînd dinamic valoarea acestuia. Plecînd de la această definiție, arătăm că un cont bancar funcționează după aceleași principii — debitare și creditare —, reflectînd în orice moment disponibilitățile bănești ale titularului aflate la bancă, sau datoriile față de aceasta, și în care operațiunile de debitare și de creditare se fac prin virament sau prin depuneri sau ridicări de numerar, în baza instrumentelor de plată emise fie de plătitor, fie de beneficiar.

Funcțiile conturilor bancare pot fi astfel sintetizate : de păstrare a disponibilităților bănești ale întreprinderii ; de a reflecta credtele obținute, încasările și plățile efectuate prin virament ; de a facilita controlul asupra modului de administrare a mijloacelor bănești.

Pentru a răspunde acestor funcții, fiecare unitate economică are deschis la bancă un cont curent și mai multe conturi de împrumuturi cu destinație specială pe care le vom analiza într-o secțiune viitoare.

b) **Noțiunea de virament.** Operațiunea de debitare a contului curent bancar — care din punct de vedere al întreprinderii titulare înseamnă o creștere a activului, respectiv a mijloacelor circulante — și de creditare — a acestuia — care înseamnă o diminuare a acelorași mijloace — se realizează prin viramente.

Cu alte cuvinte, **viramentul bancar** este o tehnică specifică financiar-contabilă utilizată pentru transferul scriptural dintr-un cont al unui titular (ordonator) a unei sume determinate, în contul unei alte persoane care este beneficiarul operațiunii. Așadar, viramentul constă dintr-o operațiune contabilă prin care, la ordinul titularului unui cont, se înscrie în debitul contului său suma ordonată, prin creditarea unui alt cont indicat de către acesta ; viramentul poate fi privit, deci, ca un transfer de valori, fără deplasarea efectivă a numerarului, plata sau încasarea efectuîndu-se numai scriptural.

Decontarea obligațiilor de plată pe calea viramentului poate fi realizată prin două modalități : prin acceptarea plății ; prin asigurarea cu anticipație a sumelor necesare efectuării plății.

c) **Modalitatea de plată prin acceptarea plății — instrumente folosite.** Potrivit pct. 42 din Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, nr. 2/1980 (pe care în cadrul acestei secțiuni le vom denumi abreviat, **Normele nr. 2/1980**) „acceptarea este forma de de-

contare prin care plăţile între unităţile socialiste se efectuează pe baza consimţămîntului plătitorului (debitorului), dat prin depunerea la bancă a documentelor de decontare emise de acesta, sau prin acceptarea plăţii documentelor emise de creditor". Observăm că textul citat include în forma de plată prin acceptare atît instrumentele de plată care sînt emise din iniţiativa plătitorului, cît şi acelea emise de creditor.

Faţă de faptul că plata preţului mărfurilor livrate, a lucrărilor efectuate şi a serviciilor prestate revine ca obligaţie, în primul rînd, beneficiarului din contractul economic (debitorul creanţei) şi cum plata făcută de acesta răspunde cerinţei de celeritate şi de asigurare a unui circuit direct al documentelor, Normele nr. 2/1980, la pct. 42, prevăd că „în operaţiile de decontare se vor folosi, cu prioritate, instrumente emise din iniţiativa plătitorului". Aceste instrumente sînt : dispoziţia de plată cu factură sau cu situaţie de plată, dispoziţia de plată simplă (fără factură) şi cecul de decontare.

d) **Modalitatea de plată prin asigurarea cu anticipaţie a sumelor necesare efectuării plăţii — instrumente.** Sînt situaţii în care furnizorul unor mărfuri sau prestatorul unor servicii este interesat să se asigure că după îndeplinirea obligaţiilor contractuale asumate va încasa preţul acestora. Cum această modalitate are o utilizare secundară, în raport cu acceptarea, ne mărginim să învederăm prevederile Normelor nr. 2/1980 potrivit cărora asigurarea cu anticipaţie a sumelor necesare efectuării plăţilor se va face de către întreprinderile plătitoare prin următoarele forme sau instrumente de decontare : acreditiv, scrisoare de garanţie, adeverinţă de disponibil, cec de decontare din carnete cu şi fără limită de sumă şi dispoziţia de plată operată în prealabil.

5.2. Decontarea din iniţiativă debitorului (plătitor).

Am arătat mai sus că modalitatea de plată preferată este acceptarea şi în cadrul acesteia, decontarea din iniţiativa plătitorului, beneficiar în contractul economic, instrumentele de decontare fiind : dispoziţia de plată (cu sau fără factură), talonul-situaţie de plată şi cecul de decontare.

a) **Dispoziţia de plată.** Pentru plata mărfurilor livrate a lucrărilor şi serviciilor prestate se utilizează, în principal, dspoziţia de plată cu factură, care se completează de furnizor şi se remite, împreună cu celelalte documente, beneficiarului, odată cu marfa, sau prin poştă, de preferinţă cu confirmare de primire. Plata se efectuează — prin detaşarea, semnarea şi depunerea la bancă a dispoziţiei de plată —, în termen de 24 de ore de la terminarea recepţiei sau în alt termen stabilit cu banca, care nu va putea depăşi 3 zile lucrătoare.

În cazurile în care factura nu a fost primită, cu toate intervenţiile beneficiarului, într-un termen de 20 de zile de la primirea mărfurilor, iar acesta este în măsură să determine suma de plată, el este obligat să emită dispoziţie de plată simplă, în care va menţionat datele necesare identificării de către furnizor a lotului de marfă în contul căreia s-a efectuat plata.

Dispoziţia de plată simplă mai poate fi utilizată şi în situaţiile în care : furnizorul a emis facturi fără dispoziţie de plată ; mărfurile sosesc eşalonat, în tranşe, care se primesc şi se recepţionează. De asemenea, mărfurile aflate în custodia beneficiarului se decontează tot prin dispoziţia de plată, care se depune la bancă de beneficiar în ziua următoare scoaterii din custodie a mărfurilor sau la alte termene convenite cu furnizorul prin graficele anexate la contract.

b) **Decontarea prin cecuri.** Această modalitate de decontare este reglementată prin Normele nr. 2/1980, care la pct. 59 prevăd că cecurile din carnete cu sau fără limită de sumă se pot folosi pentru efectuarea plăţilor cu caracter de frecvenţă privind livrările de mărfuri, executările de lucrări, prestările de servicii şi alte cheltuieli ocazionate de acestea (transport, manipulare, locaţii, contrastalii, magazinaj etc.), transporturi de grupuri de persoane, deplasări individuale în străinătate, precum şi pentru decontarea contravalorii în lei a valutei eliberate sau a devizelor transferate de Banca Română de Comerţ exterior. Regulile comune pentru folosirea cecului sînt următoarele :

— carnetele de cecuri se eliberează şi se folosesc pentru plăţi în favoarea unei singure unităţi sau a mai multora ; respectiv se pot folosi, fie un singur carnet de cecuri pentru toate categoriile de plăţi, fie carnete separate pentru decontarea costului transportului şi carnete separate pentru celelalte plăţi ;

— aşa cum am mai arătat, cecurile se completează şi se semnează de persoanele autorizate, cu cerneală sau cu pastă, menţionîndu-se atît pe cecuri cît şi pe cotor, pe lîngă celelalte elemente, felul, numărul, data şi suma fiecărui document achitat, precum şi felul mărfurilor livrate, lucrărilor executate sau serviciile prestate ; cecurile emise de împuterniciţi poartă o singură semnătură ;

— întreprinderea titulară a carnetului de cecuri este obligată : să verifice primirea mărfurilor (executarea prestaţiilor) plătite cu cecuri şi concordanţa dintre valoarea acestora şi suma apărută în extrasul de cont ; să prezinte băncii, pentru anulare, carnetele cu blanchetele nefolosite, în cazul carnetelor cu limită de sumă, după epuizarea acestora, dacă nu solicită suplimentarea, precum şi în cazul ambelor categorii de carnete, dacă încetează dreptul de a mai efectua decontări pe această cale.

5.3. Decontarea la cererea creditorului (furnizor) — refuzul de plată

Normele de drept economic în materie prevăd posibilitatea ca părţile, cu acordul băncii, să prevadă în contractele economice, ca modalitate de plată, cererea furnizorului supusă acceptării beneficiarului plătitor.

a) **Dispoziţia de încasare cu factură (şi simplă) — situaţii în care se utilizează.** Dispoziţia de încasare cu factură poate fi utilizată, ca regulă generală, între părţile unui contract ce au deschise conturi în localităţi diferite. De la această regulă fac excepţie, în sensul că poate fi utilizată şi în cazul în care părţile au cont la aceeaşi bancă dacă :

— obiectul contractului îl constituie : utilaje şi instalaţii tehnologice care se achită de beneficiari din fonduri de investiţii ; produse cu consum imediat, dacă părţile au convenit prin contracte ca plata să se facă imediat după preluare, furnizorul avînd obligaţia să facă menţiune pe documentele şi instrumentul de plată „decontare imediată" ;

— beneficiari sînt cooperative agricole de producţie şi asociaţii economice intercooperatiste, factura trebuie să fie însoţită şi de adeverinţă de disponibil.

Dispoziţia de încasare simplă (fără factură) se utilizează de către creditori pentru recuperarea unor drepturi de creanţă exigibile provenite din relaţiile economico-financiare altele decît cele privind operaţiile curente de livrări de mărfuri, executări de lucrări şi prestări de servicii. Acest instrument poate fi folosit atît cu parteneri din aceeaşi localitate cît şi cu cei din alte localităţi. În următoarele cazuri dispoziţia de încasare se decontează fără avizarea plătitorului, dacă :

— este însoţită de o hotărîre arbitrală, judecătorească, sau emisă de o comisie de judecată, investită cu formula de executare, precum şi de un titlu notarial sau de o hotărîre a organului ierarhic superior cu o menţiune în sensul că serveşte pentru decontare prin bancă ;

— se referă la sume pe care emitentul este autorizat prin dispoziţii legale să încaseze fără consimţămîntul plătitorului şi care nu au fost achitate la timp de debitori : sume care constituie venituri bugetare ,taxe de timbru prevăzute în hotărîrile de arbitraj sau judecătoreşti, amenzi sau penalităţi altele decît cele contractuale etc. ;

— pentru sumele pretinse debitorul şi-a dat consimţămîntul, menţionat pe dispoziţia de încasare, sau într-un document anexat.

b) **Avizarea plătitorului — termene de acceptare a plății.** Pentru ca plătitorul să-și poată manifesta acordul sau, eventual, să refuze plata, acesta este avizat în ziua primirii documentelor sau cel mai tîrziu în prima zi lucrătoare după primirea acestora la bancă, prin predarea la ghișeul băncii a originalului facturii sau a altui document cu funcție similară, împreună cu exemplarul 3 al dispoziției de încasare, precum și a anexelor destinate plătitorului. Principiul dominant cu privire la stabilirea termenelor de acceptare este cel al necesității accelerării vitezei de rotație al fondurilor bănești ; ca urmare aceste termene se determină, după o temeinică analiză prin procesul verbal anual de stabilire a regulilor de decontare, care se încheie de bancă cu fiecare întreprindere în parte, și că nu vor putea fi mai mari de :

— **3 zile lucrătoare,** cînd plătitorul are sediul în aceeași localitate cu unitatea bancară la care își are contul ;

— **7 zile lucrătoare** cînd plătitorul are sediul în altă localitate, precum și în cazul cînd produsele se primesc sau se recepționează în alt loc decît cel al sediului beneficiarului și reclamă un termen mai mare de 3 zile ; cînd plătitorul este o unitate cooperatistă agricolă, dacă aceasta are sediul în aceeași localitate cu banca ;

— **10 zile lucrătoare,** cînd plătitorul este o bază de aprovizionare și desfacere sau o întreprindere comercială cu ridicata, întreprindere de valorificare a produselor agricole, întreprindere comercială cu amănuntul care se aprovizionează direct de la întreprinderile producătoare ; de asemenea și în cazul în care plătitorul este o unitate cooperatistă agricolă care are sediul în altă localitate decît banca.

În situația în care plătitorul nu a prezentat, în cadrul termenului de acceptare, cerere de prelungire și nici refuz de plată, documentele se vor considera acceptate tacit și se va proceda la decontarea lor.

c) **Refuzul de plată.** Refuzul de plată este modalitatea admisă de lege prin care plătitorul își manifestă dreptul de a nu accepta plata decît la prețul legal, și numai a acelor mărfuri (sau prestații) pe care le-a primit respectiv le-a recepționat, sau pe care deși nu le-a primit este obligat să le plătească. Redăm, în continuare, situații în care plătitorul poate refuza plata :

— dacă livrarea produselor, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor nu constituie obiectul unui contract sau nu are alt temei legal, cu condiția să nu folosească bunurile pentru care se cere plata ;

— dacă produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare sau a altor termene stabilite de bancă ;

— dacă prețurile sau tarifele pe baza cărora s-a stabilit suma de plată sînt mai mari decît cele legale, ori suma de plată a fost stabilită în mod eronat ;

— dacă nu au fost respectate clauzele contractuale cu privire la cantitate, calitate ,termen de livrare etc. ;

— dacă nu s-au primit documentele prevăzute în contract fără de care produsele nu pot fi recepționate, folosite sau valorificate.

Normele nr. 2/1980 (pct. 113) prevăd că refuzul de plată se comunică pe verso-ul exemplarului 3 al dispoziției de încasare, „care va constitui originalul scrisorii de refuz ce se va prezenta unității bancare împreună cu o copie a refuzului. Refuzul va cuprinde : suma refuzată, numărul și data facturii la care se referă refuzul de plată (și ale facturilor parțiale, în cazul facturilor recapitulative), emitentul acesteia și explicații detaliate privind motivul refuzului".

În continuare, aliniatul 2 al textului citat prevede că în cazul refuzurilor parțiale pentru lipsuri cantitative, beneficiarul este obligat să arate precis, concret, în ce constă lipsa respectivă, cu indicarea elementelor necesare pentru identificarea de către furnizor a mărfurilor reclamate lipsă la destinație. Dacă refuzul este fundamentat pe nerespectarea unor dispoziții legale sau a clauzelor contractuale, beneficiarul este obligat, în motivarea refuzului său, să menționeze care anume prevederi și din ce acte normative, precum și care clauze contractuale, au fost încălcate de către furnizor.

5.4. Decontarea operațiilor de export/import

Am arătat într-o secțiune precedentă că potrivit mecanismului nostru de comerț exterior, atît pentru exporturi, cît și pentru importuri, întreprinderile producătoare intră în raporturi juridice de comision cu întreprinderile de comerț exterior. Aceasta înseamnă că întreprinderile de comerț exterior încheie contractele externe în nume propriu, dar în contul celor producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de importuri. De aici principala consecință : întreprinderile producătoare primesc pentru mărfurile exportate contravaloarea în lei a valutei încasate pentru exporturi și plătesc în lei contravaloarea valutei plătite pentru importuri.

a) **Convertirea în lei a prețului în valută.** Începînd cu 1 ianuarie 1981 a fost introdus cursul comercial unic în activitatea de comerț exterior. Acest curs reflectă media cursurilor de revenire la export și import, pe produse și grupe de produse și se stabilește anual, împreună cu acestea, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Alături de cursul comercial unic, pentru a se putea cuantifica eficiența pe produse sau pe grupe de produse, anual, prin plan, se stabilesc cursuri de revenire proprii, a căror medie stă la baza cursului comercial unic. Importanța practică a cursurilor de revenire la export și import, pe produse și grupe de produse constă în faptul că decontarea între întreprinderile de comerț exterior și cele producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de importuri se face la aceste cursuri.

Pentru stabilirea în lei a prețului extern cuvenit întreprinderii producătoare este necesar ca, în prealabil, prețul din contractul comercial de vînzare internațională să fie adus în condiția FOB net ; cu alte cuvinte, se deduc toate cheltuielile privind parcursul extern al mărfurilor, în situația în care prețul extern a fost stabilit în condiția CIF sau într-o altă condiție de livrare care implică pentru întreprinderea de comerț exterior unele cheltuieli externe. După ce prețul în valută a fost rectificat, se convertește în lei, prin înmulțirea acestuia cu cursul de revenire al produsului respectiv, din care se scade comisionul cuvenit întreprinderii de comerț exterior. Rezultatul acestor operațiuni reprezintă valoarea în lei cuvenită întreprinderii producătoare pentru mărfurile exportate.

b) **Decontarea în lei către întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export.** Regula de bază este prevăzută de Legea nr. 12/1980 care prevede că mărfurile exportate, inclusiv cele în condiții de credit pe o perioadă mai mare de un an, se plătesc integral unităților producătoare de către întreprinderile de comerț exterior, pe baza declarației vamale și a altor documente care, potrivit legii, atestă trecerea frontierei.

Aceeași lege prevede că la livrările de instalații complexe, echipamente, utilaje și lucrări de construcții, la care se acordă garanție de bună funcționare, plata se va face în condițiile arătate la alineatul precedent, mai puțin contravaloarea garanției ce se va plăti după încasarea acesteia de la partenerul străin, la termenele și în condițiile prevăzute prin contractele externe.

În vederea decontării, întreprinderea producătoare are obligația ca după expedierea fiecărui lot de marfă la export, să remită, în 24 de ore, întreprinderii de comerț exterior factura internă proformă, însoțită de documentul de transport și de celelalte documente prevăzute în contractul comercial de vînzare-cumpărare și care cad în sarcina ei să le elibereze și care, după caz, sînt : certificatul de calitate, de garanție, buletin de analiză de laborator, certificat fitosanitar etc.

Potrivit normelor de drept și a clauzelor din contractul de comision, întreprinderii de comerț exterior îi revin obligațiile :

— să vireze, prin dispoziție de plată, în termenul prevăzut în contractul economic de comision (maximum 5 zile) din momentul în care buletinul vamal ajunge în posesia ei ;

— în situația exporturilor de mașini, utilaje și instalații complexe, valoarea aferentă cotei de garanție de bună funcționare se decontează întreprinderii producătoare la expirarea perioadei de garanție prevăzută în contractul comercial de vînzare internațională la cursul de revenire la care s-a decontat exportul respectiv.

c) **Decontarea importurilor.** Legea nr. 12/1980, stabilește că întreprinderile de comerț exterior decontează beneficiarilor de importuri mărfurile importate, potrivit următoarelor reguli de bază :

— produsele la care se prevăd prin plan cursuri de revenire se livrează la prețuri formate prin convertirea în lei a prețurilor externe la cursul de revenire pe mărfuri sau grupe de mărfuri, la care se adaugă taxele vamale și cota de comision stabilită conform normelor legale;

— produsele la care nu se prevăd prin plan cursuri de revenire se livrează la prețuri formate prin transformarea în lei a prețurilor externe la cursul comercial unic, la care se adaugă taxele vamale și cota de comision stabilită conform normelor legale.

Cum derularea mărfurilor importate se face, ca regulă, prin intermediul bazelor de aprovizionare decontarea urmează două etape :

— întreprinderea de comerț importatoare facturează bazei de aprovizionare mărfurile, potrivit regulilor arătate mai sus ;

— fiind în posesia facturii primite de la întreprinderea de comerț exterior, baza de aprovizionare — beneficiară intermediară — refacturează mărfurile respective întreprinderii beneficiare finale, la prețul din prima factură, la care adaugă cota ce legal i se cuvine.

6. REGLEMENTĂRI PRIVIND PRODUCȚIA

6.1. Structura formațiilor de producție — tehnologii — creativitate

Întreg mecanismul economic al întreprinderilor are ca rațiune asigurarea realizării în condiții optime a obiectului de activitate atribuit prin actul de înființare a acestora, care în cazul celor industriale este producția de mărfuri. Așa fiind, este normal ca în cadrul mecanismului la care ne referim activitatea de producție să aibă o reglementare detaliată, cu scopul de a se produce cît mai bine, cît mai ieftin și, deci, cît mai rentabil.

Pentru transpunerea în viață a acestor deziderate majore ale unei economii moderne o primă preocupare constă în realizarea unei structuri corespunzătoare a subunităților operative de producție și să se adopte acele tehnologii care asigură un randament optim, cu un consum minim de energie.

a) **Subunități de producție.** Constituind un element determinant al organizării producției, subunitățile care pot fi înființate în cadrul unei întreprinderi pot fi (în ordinea complexității lor) :

— **formația de lucru** (denumită curent și formația de maistru) este o parte componentă a atelierului, care este condusă de un maistru pe schimb și este constituită din cel puțin 10 muncitori ;

— **atelierul de producție**, cuprinde cel puțin patru formații de lucru conduse de cîte un maistru ; maiștrii lucrează sub conducerea nemijlocită a șefului de atelier ; dacă volumul activității necesită un număr de muncitori echivalent cu patru formații de lucru normate, iar specificul muncii permite aceasta, atelierul se poate constitui cu un număr mai mic de maiștri sau fără maiștri, șeful de atelier conducînd astfel nemijlocit activitatea muncitorilor ;

— **secția de producție** se organizează, cînd este necesar, pentru conducerea unitară a activităților legate între ele din punct de vedere tehnologic, dacă volumul de activitate necesită cel puțin trei ateliere de producție ; de asemenea, se pot constitui secții în care șeful acesteia conduce direct un număr de cel puțin șase formații de lucru conduse de cîte un maistru ; activitatea secțiilor se desfășoară pe schimburi ;

— **laboratorul de control și cercetare** execută analize, probe, măsurători pentru determinarea calității materiilor prime, materialelor, subansamblelor, produselor, precum și unele lucrări cu caracter de studiu și cercetare.

b) **Utilizarea capacităților de producție.** Legea nr. 14/1971 obligă întreprinderile să asigure „încărcarea și utilizarea completă a capacităților de producție ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor și funcționarea capacităților de producție la parametrii proiectați, în concordanță cu necesitățile economiei".

Pentru încărcarea optimă a capacităților de producție, unitățile economice sînt obligate, potrivit aceluiași act normativ, să organizeze judicios munca în schimburi ; în cazul în care au comenzi pentru desfacerea producției precum și toate mijloacele necesare pentru producție, inclusiv forța de muncă, trebuie să organizeze munca în schimburi.

Tot în scopul utilizării complete a capacităților de producție, unitățile economice sînt obligate a proceda la eliminarea locurilor înguste prin asigurarea cu personal anume calificat, prin concentrarea utilajelor în secții speciale care să lucreze în trei schimburi și prin modernizarea utilajului.

c) **Adaptarea de tehnologii moderne de fabricație**, este un imperativ pentru realizarea unei producții eficiente, competitive. În acest scop, Legea nr. 14/1971 prevede că întreprinderile sînt obligate să asigure aplicarea și respectarea riguroasă în procesele de producție a tehnologiilor proiectate și omologate, perfecționarea tehnologiilor pentru îmbunătățirea permanentă a parametrilor tehnici și economici ai utilajelor și instalațiilor, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor.

Perfecționarea tehnologiilor se aprobă pe baza experimentării, verificării și omologării prealabile și de siguranță în funcționarea utilajelor și instalațiilor respective, fiind interzisă abaterea de la tehnologiile stabilite sau aplicarea de tehnologii neomologate.

d) **Crearea de produse noi** este o condiție fundamentală a unei bune organizări a producției și asigurarea competitivității pe piața internă și internațională. În această activitate trebuie să se țină seama de unele coordonate prevăzute de normele de drept :

— la fabricarea noilor produse care consumă sau transformă resursele energetice de orice fel se vor asigura consumuri specifice reduse și randamente ridicate ; în acest scop, se vor proiecta și realiza tehnologii integrate, care valorifică în mod complex și în trepte succesive toate resursele energetice disponibile, rezultate în diferite faze ale proceselor de producție (art. 32, din Legea nr. 14/1971);

— crearea de produse noi și reproiectarea celor existente trebuie să se realizeze în construcție ușoară, miniaturizate și cu parametrii funcționali competitivi prin perfecționarea principiilor funcționale, sporirea valorii de întrebuințare, îmbunătățirea calității, durabilității și a fiabilității, simplificarea operațiilor de întreținere și reparații ; nu pot fi proiectate și introduse în producție decît dacă asigură consumuri specifice de materiale și energetice mai reduse față de cele aflate în fabricație (art. 81, din Legea nr. 14/1971) ;

— pot fi introduse în fabricație de serie numai acele produse noi care au fost omologate și numai după ce au fost luate toate măsurile tehnico-organizatorice pentru asigurarea calității lor (art. 27, din Legea nr. 7/1977) ;

— este obligatorie efectuarea, în prealabil, a probelor de verificare a parametrilor tehnico-funcționali în vederea respectării condițiilor calitative stabilite prin contract, dacă produsele sînt oferite pentru prima dată la export sau la care partenerul cere condiții tehnice suplimentare față de normativele interne în vigoare (art. 27, din Legea nr. 7/1977).

e) **Respectarea normelor de consum de energie** este un imperativ al producției contemporane. Legea nr. 14/1971, la art. 28, prevede că „utilizarea combustibililor, energiei electrice și termice de către unitățile beneficiare se face

numai în cadrul cantităților repartizate care constituie limite maxime de consum".

Potrivit prevederilor art. 29 din legea citată „se interzice folosirea de către unitățile beneficiare a cantităților de energie electrică, energie termică, combustibili și carburanți, devenite disponibile ca urmare a realizării de economii, modernizării procesului de producție, schimbării structurii producției,modificării ori neîndeplinirii sarcinilor de plan sau din orice alte cauze".

6.2. Organizarea, normarea și protecția muncii

Documentul care sintetizează modul de organizare și atribuțiile diverselor compartimente de muncă este regulamentul de organizare și funcționare, elaborat de fiecare întreprindere și aprobat de consiliul oamenilor muncii.

b) **Timpul de lucru — pauze — învoiri.** Codul muncii prevede că „durata timpului de muncă nu poate depăși 48 de ore pe săptămînă și 8 ore pe zi. În cazul stabilirii, pentru o anumită zi lucrătoare din săptămînă — de obicei simbăta — a unei durate mai mici de 8 ore, timpul de muncă în celelalte zile poate fi mai mare, fără a depăși însă 9 ore pe zi" (art. 112).

În condițiile stabilite prin H.C.M. și cu acordul U.G.S.R., în construcții, în industria forestieră, în agricultură, precum și în alte unități cu condiții specifice, durata zilei de muncă poate fi mai mare, fără însă să depășească, lunar, trimestrial, semestrial sau anual, după caz, durata normală a zilei de muncă.

Ziua de muncă sub 8 ore este determinată de necesitatea protecției anumitor categorii de persoane: pentru tinerii între 14 și 16 ani, durata lucrului este de 6 ore pe zi, fără scăderea retribuției; femeile au dreptul în timpul lucrului la pauze pentru alimentarea și îngrijirea copilului de cel mult 2 ore; persoanele care lucrează în unele locuri de muncă la care există condiții deosebite (vătămătoare, grele sau periculoase) beneficiază de durata zilei de muncă sub 8 ore pe zi.

Potrivit programului de reducere a săptămînii de lucru, pînă în 1983 se va introduce săptămîna de lucru de 44 ore, cu ziua de muncă cu 8 ore, asigurîndu-se lunar două zile libere, în afara sărbătorilor legale.

Normele de drept prevăd că în cursul programului de lucru se poate acorda o pauză pentru masă de cel mult $^1/_2$ de oră, care nu se include în durata timpului de muncă.

Potrivit Legii nr. 5/1978 personalul muncitor care lucrează la instalații, utilaje sau mașini cu regim de lucru continuu sau grad ridicat de pericol în exploatare, nu poate pleca de la locul de muncă în timpul programului, decît cu aprobarea maistrului sau a altui conducător al formației de lucru și numai după ce a acesta a desemnat o altă persoană pentru a asigura supravegherea mașinii, utilajului sau instalației respective.

În cazurile în care, potrivit regulamentului de ordine interioară personalul a fost învoit mai multe ore sau zile, timpul nelucrat se compensează, dacă este posibil, în caz contrar nu se retribuie.

c) **Munca femeilor și a tinerilor.** Potrivit Codului muncii, femeile încadrate în muncă se bucură de măsuri speciale de ocrotire a sănătății și condiții necesare îngrijirii și educării copiilor. Prin normele de protecție a muncii se stabilesc locurile de muncă unde nu pot fi încadrate femei, sau unde munca lor poate fi folosită numai cu respectarea anumitor condiții. În acest fel, de pildă, se limitează greutățile maxime ce pot fi ridicate, transportate de femei, manual sau mecanic, în diferite condiții; de asemenea, nu vor putea fi încadrate femei nici la locurile de muncă cu temperatură ridicată a aerului sau cu radiații calorice intense (topirea fontei în furnale, scoaterea materialelor refractare din cuptoare, munca de fochiști pe locomotive, vase fluviale sau maritime etc.), sau la locurile de muncă cu substanțe toxice deosebit de vătămătoare, mai ales acolo unde acestea sînt asociate și cu alte noxe profesionale.

Cu privire la tineri, Codul muncii prevede că cei în vîrstă de peste 14 ani pot fi încadrați numai în munci temporare, iar în unitățile industriale numai de la vîrsta de 15 ani, cu încuviințarea părinților sau a tutorilor. De asemenea, tinerii sub 18 ani nu pot fi repartizați în locuri de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase și nu pot fi folosiți la muncă în timpul nopții.

d) **Normarea muncii.** Parte integrantă a organizării proceselor de producție, normarea muncii, așa cum prevede Codul muncii (art. 91), revine ca atribuție esențială organelor de conducere din întreprinderi. Textul citat prevede că „realizarea remunerării după cantitatea și calitatea muncii este strîns legată de normarea muncii, care contribuie la punerea cît mai deplină în valoare a înzestrării tehnice a unităților, la descoperirea rezervelor de creștere a productivității muncii și de reducere a prețului de cost".

Potrivit art. 35 din Legea nr. 5/1978, programul de elaborare și reexaminare a normelor de muncă locale se stabilește de consiliul oamenilor muncii și se aprobă de adunarea generală. Aprobarea fiecărei norme de muncă în parte este de competența directorului, cu acordul comitetului sindicatului.

Modificarea normelor de muncă — cerință a progresului tehnic, și, uneori, consecință a introducerii de utilaje și tehnologii perfecționate — se face de către aceleași organe care le-au aprobat.

e) **Protecția muncii.** Legea nr. 5/1965 arată că „protecția muncii face parte integrantă din procesul de muncă și are ca scop asigurarea celor mai bune condiții de muncă, prevenirea accidentelor de muncă și a îmbolnăvirilor profesionale".

Pentru o reală protecție, Codul muncii prevede obligația stabilirii de norme de protecția muncii republicane și departamentale, iar în cadrul întreprinderilor, revine ca atribuție pentru conducere să ia „măsuri de protecție corespunzătoare fiecărui loc de muncă, inclusiv măsuri pentru prevenirea și combaterea poluării mediului înconjurător" (art. 142).

Luarea măsurilor de protecție a muncii și crearea condițiilor pentru înfăptuirea lor, precum și controlul aferent reprezintă o obligație a persoanelor care organizează, conduc și controlează procesul de muncă la toate nivelele. Aceștia pot fi șefi de secție, de sectoare, ateliere (ingineri, tehnicieni sau maiștri) astfel cum prevede Legea nr. 5/1978, precum și șefii brigăzilor sau echipelor, conducătorii de compartimente și de unități. Acestora le revine și sarcina să facă instructajul necesar cu personalul din subordine.

Normele de drept prevăd că în raport de condițiile în care se desfășoară munca, personalul direct productiv are dreptul să primească echipament de protecție și echipament de lucru.

f) **Accidentele de muncă** sînt reglementate de H.C.M. nr. 2.896/1966, care prevede că „prin accident de muncă se înțelege vătămarea violentă a organismului, precum și intoxicația acută profesională, care se produc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu și care provoacă incapacitate temporară de muncă de cel puțin o zi, invaliditate sau deces".

Sînt considerate accidente de muncă, în baza prevederilor art. 3 din aceeași hotărîre: „a) accidentul suferit în afara organizației socialiste în timpul îndeplinirii îndatoririlor de serviciu, de către conducătorii mijloacelor de transport și însoțitorii acestora, precum și accidentul suferit de tractoriști și mecanizatori, în timpul deplasării pe drumuri publice de la un loc de muncă la altul, pentru îndeplinirea îndatoririlor de serviciu; b) accidentul produs înainte de începerea sau după încetarea lucrului, dacă lucrătorul se află în organizația socialistă unde își are locul de muncă sau în altă organizație pentru interese legate de serviciu, precum și accidentul produs în timpul pauzelor ce au loc în desfășurarea procesului de muncă; c) accidentul suferit de elevi, studenți sau ucenici, în timpul îndeplinirii practicii profesionale în organizațiile productive; d) accidentul suferit de cei care îndeplinesc

sarcini de stat sau obștești în timpul și din cauza îndeplinirii acestor sarcini".

În conformitate cu art. 2 din hotărîrea citată, „accidentele de muncă se clasifică astfel : a) accident care produce incapacitate temporară de muncă de cel puțin o zi ; b) accident care produce invaliditate ; c) accident mortal. Accidentarea a cel puțin 3 persoane în condițiile arătate la lit. a, b și c, în același timp și din aceeași cauză, se consideră accident colectiv".

6.3. Controlul tehnic de calitate

Activitatea de control tehnic de calitate este riguros reglementată prin două acte normative : Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor ; Legea nr. 8/1977 privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor.

a) **Organizare.** Legea nr. 7/1977 prevede că „activitatea de control tehnic al calității se organizează potrivit legii, ca serviciu, birou, colectiv independent, laboratoare de control și formații de lucru, în funcție de complexitatea și tehnicitatea produselor, de numărul muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor și specialiștilor cu studii superioare rezultat ca necesar din documentațiile tehnice și tehnologice de execuție".

Compartimentele de control tehnic de calitate sînt subordonate directorului de întreprindere și inspectoratelor județene pentru calitatea produselor.

b) **Fazele de desfășurare a controlului.** Normele de drept în materie și activitatea practică de întreprindere ne permit să grupăm activitatea de control tehnic în următoarele faze :

— controlul de recepție al materiilor prime, subansamble etc. sosite de la furnizori constituie prima fază a controlului ; controlul se efectuează potrivit prevederilor legale și a celor înscrise în contracte, fiind inadmisibilă primirea unor produse de calitate necorespunzătoare ;

— controlul pe fluxul de fabricație, se realizează de controlori distribuiți în posturi fixe sau mobile și permite depistarea în timp util a dereglărilor în procesul de producție ; se utilizează ca modalități : controlul pieselor tip ; controlul primei piese sau produs ; controlul pe operații ; controlul pe grupe de operații.

— controlul produselor finite se efectuează înainte de expedierea pieselor și subansamblelor la montaj sau înainte de introducerea mărfurilor în magazia de expediere.

c) **Rebuturi.** Potrivit Legii nr. 7/1977, art. 69, „rebutul definitiv se consideră produsul care nu corespunde prevederilor din standarde, norme tehnice, caiete de sarcini sau contracte și nu poate fi utilizat decît, eventual, ca materie primă sau ca material pentru producerea altor bunuri". Alin. 2 din același articol definește rebutul parțial prin care „se înțelege produsul care nu corespunde prevederilor din standarde, norme tehnice, caiete de sarcini sau contracte și care, supus unor operații de remediere, eficiente sub raport economic, devine un produs corespunzător sau poate fi valorificat ca produs declasat".

Legea nr. 7/1977, art. 72 prevede că maistrul sau conducătorul direct al procesului de producție care a constatat rebutul ori produsul declasat și a stabilit persoana vinovată de provocarea acestuia nu va înscrie în bonul de lucru valoarea manoperei ce i s-ar fi cuvenit. în cazul muncitorilor care lucrează în acord sau va scădea din foaia de pontaj timpul aferent operației, în cazul muncitorilor retribuiți în regie. Rebuturile și produsele declasate se vor înregistra separat ca atare, aplicîndu-li-se regimul corespunzător.

Pierderile tehnologice admise nu înlătură starea de rebut a unui produs. Încadrarea rebutului în limitele maxime admisibile, inerente procesului de fabricație, sau situarea lor în afara plafonului admis are influență numai asupra eventualei răspunderi materiale a persoanelor ce au concurat la realizarea produsului în cauză, potrivit distincției exprese prevăzute de Codul muncii, art. 102.

d) **Organe de controlul calității din afara întreprinderii.** Mărfurile fabricate de întreprinderi sînt supuse controlului de calitate și de organe din afara întreprinderii și anume:

— de către organele Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor, care acționează ca instituție specializată a administrației de stat și în obiectivul căruia intră atît mărfurilor destinate beneficiarilor interni, cît, mai ales, cele destinate exportului ;

— de către beneficiarii interni, cu ocazia recepției de preluare a mărfurilor, în cadrul executării obligațiilor contractuale ;

— de către întreprinderile de comerț exterior, a mărfurilor destinate exportului, control care se poate realiza prin personal propriu sau prin mandat dat, pe bază contractuală, Oficiului de control al mărfurilor, din cadrul Camerei de Comerț și Industrie ;

— de către cumpărătorii externi, prin reprezentanți proprii sau prin mandat dat Oficiului de control al mărfurilor.

7. COTROLUL ECONOMIC ȘI FINANCIAR

7.1. Conceptul de control — clasificări

Componentă a conducerii societății și formă de manifestare a funcției economico-organizatorice a statului, activitatea de control are menirea să asigure cunoașterea în toate domeniile economico-sociale a modului în care se aplică hotărîrile de partid și legile edictate și să contribuie astfel la perfecționarea mecanismului economic și social, prin sinteza informațiilor și observațiilor dobîndite.

În etapa actuală de dezvoltare economico-socială, controlul se caracterizează prin următoarele trăsături : are un profund caracter democratic ; predomină latura de prevenire, în raport cu activitatea de constatare posterioară a fenomenelor negative ; se desfășoară în mod planificat, fiind sistematic și multilateral (ceea ce nu exclure caracterul inopinat) ; are un important rol educativ, asigurînd obiectivitatea și principialitatea în analiza fenomenelor și în stabilirea măsurilor ce trebuie luate ; se manifestă exigent față de abateri și nereguli comise și contribuie la restaurarea legalității socialiste, acolo unde a fost încălcată.

Constituind un ansamblu organizatoric integrat, sistemul general de control al activității economico-sociale este astfel ierarhizat în literatura de specialitate : controlul de partid și de stat, în care se cuprind toate organele de control mixte de partid și de stat, inclusiv Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale ; controlul organelor puterii de stat ; controlul guvernamental ; controlul departamental, care acționează pe verticală în structura fiecărui departament în parte ; controlul intern, care cuprinde toate formele de control din interiorul unităților ; controlul și autocontrolul oamenilor muncii.

În cadrul conceptului, al sistemului general de control, o componentă importantă o constituie controlul financiar, care datorită sferei largi de cuprindere și a metodelor proprii folosite asigură procesele de administrare și gestionare a valorilor materiale și bănești aflate în gestiunea tuturor unităților economico-sociale.

Controlul financiar, prin atribuțiile largi pe care le are, îndeplinește două funcții principale : funcția de prevenire a abaterilor de la normele dreptului economic ; funcția de perfecționare a activității economico-sociale, prin promovarea legalității și a spiritului de economie și de administrare cu maximă eficiență a valorilor patrimoniale încredințate unităților.

Structura controlului financiar exercitat prin organe specializate este deosebit de sugestiv sintetizată prin schema alăturată, pe care o reproducem după o valoroasă lucrare de specialitate.

Referindu-ne la controlul intern, care se desfășoară în interiorul fiecărei unități economice arătăm că acesta se exercită sub următoarele forme :

— control ierarhic operativ-curent pe care îl exercită fiecare persoană cu funcție de conducere asupra activității desfășurate de personalul și compartimentele din subordine ;
— controlul economic preventiv ;
— controlul financiar preventiv ;
— controlul de fond și gestionar, ulterior, exercitat de organe de specialitate : compartimente de control financiar intern și compartimente de control gestionar.

7.2. Controlul economic și financiar preventiv

Pe planul intern al întreprinderii, controlul — latură componentă a autoconducerii muncitorești — este o formă de manifestare a atributelor organizatorice, avînd funcția de a îndruma activitatea economică și de a urmări modul de aplicare a legilor și a deciziilor luate de organele competente, precum și de-a stabili răspunderi în cazurile în care acestea au fost încălcate. În cele ce urmează vom analiza numai formele de control preventiv, economic și financiar.

a) **Controlul economic preventiv.** A fost instituționalizat prin actul intitulat „Formele metodologice pentru organizarea și exercitarea controlului economic preventiv prin cadre tehnice și economice", elaborat de Curtea Superioară de Control Financiar (sub nr. 179/1981) și Ministerul Finanțelor (sub nr. 1 517/1981), în baza aprobării conducerii de partid.

Funcția acestei forme de control este acea de a contribui la utilizarea cu maximă economicitate a mijloacelor materiale și bănești și a forței de muncă și la creșterea pe această bază a beneficiului și rentabilității, în vederea aplicării ferme a mecanismului economico-financiar, printr-o mai strînsă conlucrare între organele tehnice și economice.

La întreprinderile industriale, sînt supuse controlului economic preventiv : programarea și lansarea în fabricație a produselor ; consumurile de materii prime și materiale peste normele stabilite ; drepturile de retribuire, sub aspectul stabilirii normelor de muncă locale ; drepturile de retribuire, sub aspectul realității muncii prestate ; efectuarea reparațiilor curente și capitale ale fondurilor fixe.

La întreprinderile de construcții-montaj obiectivele acestui control sînt : începerea lucrărilor de construcții-montaj ; consumurile de materiale peste normele stabilite pe categorii de lucrări ca urmare a schimbării unor tehnologii sau a înlocuirii materialelor ; realitatea muncii prestate ; necesarul de utilaje și mijloace de transport ; raportarea producției de construcții-montaj.

Ca regulă generală, controlul economic preventiv se exercită de către directorul comercial, inginerul șef, șefii de șantiere, șeful compartimentului desfacere și al compartimentului mecano-energetic, maiștri etc.

Modalitatea de exercitare a acestui control rezultă din metodologia amintită, care la pct. 3 prevede că „conducătorul compartimentului în care are loc operația va prezenta la control documentația din care să rezulte legalitatea, necesitatea, oportunitate și economicitatea operațiilor respective, precum și alte documente sau date pe care le solicită cel ce exercită controlul economic preventiv". Pct. 4 din norme face precizarea că „controlul economic preventiv se exercită înainte ca documentul respectiv să fie semnat pentru aprobare de către organele în drept. Dovada exercitării controlului economic preventiv de către persoana împuternicită, în acest scop, se face prin semnătura pusă pe documentul prezentat la control".

b) **Controlul financiar preventiv.** Formă specializată a controlului financiar, controlul preventiv — reglementat prin Legea nr. 9/1974 — are rolul de a contribui la folosirea cu maximum de eficiență a tuturor resurselor materiale și bănești, la întărirea ordinii în mînuirea și gospodărirea fondurilor și creșterea răspunderii tuturor factorilor de decizie din unitățile socialiste.

Este un control specializat care implică verificarea și analiza activității economice și financiare a întreprinderilor, organizațiilor economice și instituțiilor, sub aspectul legalității, oportunității și economicității operațiilor, al folosirii rationale a mijloacelor materiale și bănești și al apărării integrității avutului obștesc.

În întreprinderi controlul financiar preventiv se exercită de către trei categorii de persoane și anume : de către conducătorul compartimentului financiar-contabil sau de către contabilul șef (art. 12 alin. 1 din L. nr. 9/1974) ; înlocuitorii acestora, pe perioada cît titularii lipsesc din unitate ; persoane special împuternicite. Acestea vor exercita controlul preventiv fie ca o atribuție în plus pe lîngă celelalte îndatoriri de serviciu, fie ca o sarcină exclusivă, în funcție de modul de organizare al controlului în respectiva unitate.

Persoanele din cadrul unităților socialiste care exercită controlul financiar preventiv trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții cu caracter personal : să aibă pregătire profesională corespunzătoare și experiență în activitatea financiar-contabilă ; să corespună din punct de vedere profesional, al cinstei și corectitudinii ; să nu fi fost condamnate, chiar dacă au fost grațiate, pentru săvîrșirea vreuneia dintre infracțiunile prevăzute de lege.

Documentele care se prezintă pentru controlul financiar preventiv și operațiile supuse acestui control sînt prevăzute în „Cadrul comun", elaborat de Curtea Superioară de Control Financiar și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1982.

8. RĂSPUNDEREA PERSONALULUI

8.1. Noțiunea de răspundere — elemente constitutive — forme.

Așezată pe cea mai înaltă treaptă a valorilor, munca, în societatea socialistă dezvoltă relații sociale de tip nou, de colaborare și respect reciproc, bazate pe principiile eticii și echității socialiste. În etapa actuală, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, disciplina muncii constituie un factor hotărîtor în organizarea și desfășurarea proceselor de producție. Ca urmare, acele fapte izolate, de încălcare a disciplinei muncii sînt sancționate de dreptul nostru socialist, în mod diferit, gradat, în funcție de periculozitatea socială pe care o reprezintă fapta ilicită săvîrșită de persoana încadrată într-un colectiv de muncă.

a) **Elemente constitutive.** Pentru ca o acțiune sau omisiune săvîrșită de o persoană încadrată în muncă să determine o răspundere se cer să fie îndeplinite unele condiții esențiale, care sînt, de fapt, elementele ei constitutive:

— fapta săvîrșită să fie ilicită, adică să existe o normă de drept să o interzică, să o sancționeze ;

— fapta să fie îndeplinită cu vinovăție, respectiv din culpă, aceasta fiind temeiul sancțiunii și al obligației de a repara urmările faptei ;

— în cazul în care s-a produs un prejudiciu, se cere ca între fapta ilicită, săvîrșită cu vinovăție și prejudiciu să existe o legătură de cauzalitate, în sensul că acesta trebuie să fie urmarea directă a faptei respective.

b) **Formele răspunderii personalului.** Faptele ilicite pe care le pot săvîrși persoanele încadrate, în legătură cu munca lor, pot atrage una din următoarele trei forme de răspundere :

— **răspundere disciplinară,** cînd fapta săvîrșită constituie numai o abatere de la obligațiile de serviciu, fără să reprezinte o periculozitate socială deosebită ;

— **răspundere penală,** în cazurile în care fapta săvîrșită este considerată infracțiune prin norme de drept penal prevăzute de Codul nostru penal sau de legi speciale ;

— **răspundere contravențională,** cînd fapta săvîrșită este considerată în mod expres contravenție în activitatea de serviciu și este pedepsită cu amendă.

Despăgubirea pentru prejudiciu cauzat unităților economice de către persoanele încadrare care au comis fapte ilicite, din culpă, se poate realiza :

— **pe calea răspunderii materiale,** instituită prin Codul muncii și a altor legi speciale ;

— pe calea răspunderii civile, după normele Codului civil, atunci cînd fapta cauzatoare a prejudiciului este o infracțiune.

8.2. **Răspunderea personalului pentru fapte ilicite**

Am arătat că răspunderea personalului încadrat în unități economice poate să fie de natură disciplinară, penală sau contravențională, în funcție de gravitatea faptei săvîrșite.

a) **Răspunderea disciplinară** prezintă următoarele trăsături proprii :

— **constatarea faptei :** de orice persoană din unitate ; de unele organe de control cu competență specială (Consiliul de Control Muncitoresc al Activității Economico-Sociale, Curtea Superioară de Control Financiar, Inspecțiile teritoriale ale Ministerului Finanțelor) ;

— **cercetarea :** sesizarea poate fi făcută, în principiu, de orice persoană, fizică sau juridică și sub orice formă, de regulă însă, se face de șeful ierarhic ; cercetarea se efectuează în baza dispoziției conducerii de orice persoană din unitate, sau de resortul personal ; se poate efectua și de alte organe de control specializate ; se procedează obligatoriu la ascultarea celui în cauză, se analizează probele și apărările acestuia, întocmindu-se referatul care se supune celui competent a aplica sancțiunea ;

— **aplicarea sancțiuni — competență — procedură :** maistrul poate aplica sancțiunile : mustrare, avertisment, retragerea unei trepte de retribuire pe o durată de pînă la 3 luni ; șefii de compartimente, în baza prevederilor de competențe, pot aplica mustrarea și avertismentul ; conducătorul unității poate aplica orice sancțiune personalului al cărui contract de muncă a fost încheiat de el, în baza competenței legale ; organele de conducere colectivă din unitate pot aplica orice sancțiune celor încadrați în muncă pe baza hotărîrii acestora ; organele de conducere din unitatea superioară ierarhic ; personalului numit prin hotărîrea lor ; alte organe, prevăzute de lege ; decizia de sancționare se semnează de maistru, șef de compartiment, conducător de unitate, după caz ; se emite în termen de o lună de la data la care cel competent a stabilit răspunderea, a luat cunoștință de abatere, dar nu mai tîrziu de 6 luni de la data săvîrșirii ; comunicarea deciziei se face în scris, în același termen de o lună ;

— **căi de atac :** plîngerea se face în termen de 30 de zile de la luarea la cunoștință a deciziei ; se face în scris și se motivează ; termenul este de prescripție, poate fi suspendat, întrerupt, fiind admisibilă și repunerea în termen ; revizuirea este admisibilă dacă sînt îndeplinite condițiile cerute de legea civilă sau de unele statute disciplinare ; nu este supusă căilor de atac sancțiunea cu desfacerea contractului de muncă hotărîtă de adunarea generală a oamenilor muncii ;

— **competența de soluționare :** persoana care ocupă funcția ierarhic superioară maistrului sau șefului de compartiment care a aplicat mustrarea, avertismentul și retragerea unei trepte de retribuire ; organul colectiv de conducere pentru sancțiunea aplicată de conducătorul unității, în afară de desfacerea disciplinară a contractului de muncă ; organul ierarhic imediat superior pentru sancțiunea aplicată de organele de conducere colectivă din unitate, cu excepția desfacerii disciplinare a contractului de muncă ; judecătoria, dacă sancțiunea constă în desfacerea contractului de muncă ; competența acesteia este generală în cazul desfacerii contractului de muncă, cu excepția contestațiilor făcute de persoanele cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare, precum și cele ale directorilor, directorilor generali și asimilații acestora, din organele centrale ; plîngerea se soluționează în termen de 30 zile (termen de recomandare) ; calea de atac nu suspendă executarea sancțiunii ; hotărîrile pronunțate sînt definitive, cu excepția celor judecătorești supuse recursului ;

— **reabilitarea : de drept** — cu excepția desfacerii contractului de muncă — avînd ca efect faptul că sancțiunea se consideră a nu fi fost luată, dacă timp de un an de la executarea ei, cel sancționat nu săvîrșește o nouă abatere ; **facultativă**, acordîndu-se prin decizie de conducerea unității, nu mai devreme de 6 luni, dacă nu se săvîrșește o nouă abatere și cel în cauză are o comportare bună.

b) **Răspunderea penală.** Principiile de bază ale răspunderii penale :

— constituie un instrument juridic pentru apărarea orînduirii sociale și de stat împotriva faptelor ilicite stabilite prin lege ca infracțiuni :

— sînt considerate infracțiuni acele fapte care au un anumit grad de pericol social, consfințite prin norme de drept, fapte îndreptate împotriva orînduirii sociale de stat și a ordinii noastre de drept ;

— răspunderea penală poate interveni numai în cazul săvîrșirii unor fapte concrete, incriminate de lege ca infracțiuni ;

— fără vinovăție nu există infracțiune și, deci, nici răspundere penală ;

— pentru infracțiunile săvîrșite, toți infractorii răspund egal.

Principalele infracțiuni în legătură cu munca personalului din unități economice sînt :

— **delapidarea** este infracțiunea care constă în însușirea, folosirea sau traficarea de către o persoană încadrată, în interesul său sau pentru altul, de bani, valori sau alte bunuri din avutul obștesc pe care le gestionează sau le administrează (art. 223 Cod penal) ; spre deosebire de furt care poate fi comis de orice persoană, delapidarea este o infracțiune specifică încadraților în muncă ce au în primirea lor, pentru a gestiona, orice fel de valori materiale din avutul obștesc și numai în măsura în care sustragerea poartă supra acestor bunuri ; sustragerea de către un gestionar a unor bunuri ce se află într-o altă gestiune nu constituie delapidare ;

— **furtul în paguba avutului obștesc** constă în luarea unui bun mobil din posesia sau deținția unei unități fără consimțămîntul acesteia, în scopul de a-l însuși pe nedrept. (art. 223 Cod penal) ; furtul presupune neapărat ca infractorul să nu aibă consimțămîntul celui care deține bunul ; de asemenea, există furt și în cazul în care infractorul, după ce a luat bunul, îl aduce înapoi chiar înainte de descoperirea faptei sau anunță pe păgubaș despre fapta sa ; în aprecierea gravității faptelor comise în dauna proprietății socialiste nu se ține seama numai de valoarea bunului sustras, ci și de consecințele de ordin general pe care fapta poate să le provoace (exemplu : sustragerea unei piese de mică valoare dar strict necesară funcționării unui agregat sau utilaj) ;

— **distrugerea în paguba avutului obștesc** este infracțiunea comisă de o persoană care distruge, degradează, aduce în stare de neîntrebuințare un bun obștesc sau împiedică luarea măsurilor de conservare sau de salvare a unui astfel de bun (art. 231 Cod penal) ; cînd fapta se comite cu intenție sau cu rea credință pedeapsa este deosebit de gravă ;

— **tăinuirea în paguba avutului obștesc** este infracțiunea comisă de o persoană prin primirea, dobîndirea sau transformarea unui bun, ori înlesnirea valorificării acestuia, atunci cînd cunoaște că bunul provine din avutul obștesc și este rezultatul unei fapte prevăzute de legea penală, dacă prin aceasta s-a urmărit obținerea unui folos material pentru sine sau pentru altul (art. 234 Cod penal) ;

— **neglijența în serviciu** constituie infracțiunea comisă de către o persoană care încalcă din culpă o îndatorire de serviciu prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă s-a cauzat o tulburare însemnată bunului mers al unei unități cu o vătămare importantă a intereselor legale al unei persoane sau o pagubă avutului obtesc. (art. 249 Cod penal) ;

— **luarea de mită** este infracțiunea care constă în fapta celui care, direct sau indirect, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin, ori acceptă promisiunea ori nu o respinge, în scopul de a îndeplinii, a nu îndeplini, ori întîrzia efectuarea unui act privitor la înda-

toririle sale de serviciu, sau de a face un act contrar acestor îndatoriri (art. 254 Cod penal) ;

— **primirea de foloase necuvenite** este infracțiunea constînd în fapta de a primi daruri după ce persoana în cauză a întocmit un act în virtutea funcției sale și la care era obligat prin atribuțiile de serviciu (art. 256 Cod penal) ;

— **falsul material în înscrisuri oficiale** constă în contrafacerea scrierii, fie prin alterarea lor în orice mod, de natură să producă consecințe juridice (art. 288 Cod penal) ;

— **falsul intelectual** constă în întocmirea unui înscris oficial prin care se atestă fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului, ori prin omisiunea cu știință de a înscrie unele date (art. 289 Cod penal) ;

— **infracțiuni prevăzute de legi speciale :** potrivit Legii nr. 22/1969, art. 35 „crearea de plusuri în gestiune prin mijloace frauduloase se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani" ; art. 36 din aceiași lege prevede o pedeapsă de 6 luni la un an fapta gestionarului care nu declară în scris plusurile apărute, pe orice cale, în gestiunea sa ; prin Decretul nr. 400/1981 au fost instituite ca infracțiuni — ce se pedepsesc de la 3 luni la 2 ani — săvîrșirea uneia dintre următoarele fapte de către personalul muncitor care lucrează nemijlocit la instalații, utilaje sau mașini cu regim de funcționare continuu sau cu grad ridicat de pericol în exploatare : „a) lăsarea fără supravegherea impusă de prescripțiile tehnice a instalației, utilajului sau mașinii la care lucrează ; b) plecarea de la locul de muncă în timpul programului de lucru, fără aprobarea maistrului sau a altui conducător al formației de lucru ; c) încetarea activității înainte de predarea instalației, utilajului sau mașinii, în condițiile legii, lucrătorului din schimbul următor ; d) neasigurarea, potrivit prescripțiilor tehnice, la terminarea programului de lucru, a instalației, utilajului sau mașinii cu grad de pericol ridicat în exploatare, în cazul în care nu este prevăzută predarea către un alt schimb" ; cu aceiași pedeapsă se pedepsesc următoarele fapte, care constituie infracțiuni potrivit aceluiași decret : „a) fumatul sau introducerea de țigări, chibrituri, brichete, materiale ori produse care ar putea provoca incendii sau explozii, în locurile de muncă în care fumatul sau introducerea acestora este interzisă ; b) introducerea sau consumarea de băuturi alcoolice în unitate ori prezența în unitate sub influența băuturilor alcoolice" ; dacă prin săvîrșirea uneia din faptele prevăzute mai sus s-a produs o tulburare bunului mers al unității sau o pagubă avutului obștesc, oricare ar fi valoarea acesteia, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 5 ani. În cazul în care fapta a avut ca urmare o perturbare deosebit de gravă a activității unității ori a produs o pagubă importantă economiei naționale sau vătămarea gravă a integrității corporale, a sănătății ori moartea unei persoane, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 20 ani, interzicerea unor drepturi și confiscarea parțială a averii, iar dacă a avut ca urmare vătămarea gravă a integrității corporale, sănătății ori moartea mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 ani, interzicerea unor drepturi și confiscarea parțială a averii.

În cazul cînd conducătorul unității este sesizat sau constată personal existența unei fapte prevăzute de legea penală are obligația potrivit prevederilor art. 24 din Legea nr. 5/1970 și ale art. 15 din H.C.M. nr. 1885/1970 — să înainteze către organele de urmărire penală actele constatatoare.

Dacă unitatea a fost prejudiciată se vor formula și pretenții la despăgubiri, solicitîndu-se luarea de măsuri asiguratorii. Potrivit art. 16 din Legea nr. 1/1970, dacă unitatea a făcut plîngere penală împotriva unei persoane încadrate pentru fapte incompatibile cu funcția deținută, conducerea unității o va suspenda din funcție. S-a considerat că unitatea are posibilitatea de a aprecia dacă este cazul ca celui în cauză să i se încredințeze o altă funcție în cadrul întreprinderii, care nu se află în incompatibilitate cu fapta săvîrșită. În cazul cînd unitatea a suferit prejudicii, conducerea poate emite decizie de imputație — în condițiile și termenele prevăzute de Codul muncii pentru acoperirea pagubei suferite sau poate accepta angajamentul de plată asumat în scris de făptuitor.

c) **Răspunderea contravențională** prezintă următoarele trăsături proprii :

— **elemente definitorii — condiții :** poate coexista cu alte forme de răspundere ; nu necesită existența unei pagube materiale ; pot fi autori persoane fizice și juridice ; fapta să fie declarată contravenție prin acte normative și sancționată ca atare ;

— **domenii de aplicare :** în domeniul gospodăririi fondurilor fixe și siguranței în funcționare a aparatelor, mașinilor, utilajelor, agregatelor, și instalațiilor (H.C.M. nr. 413/1972) ; în domeniul ambalajelor (Decret nr. 465/1979) ; recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile (Decret nr. 465/1979) ; în domeniul aprovizionării tehnico-materiale (Legea nr. 14/1971) ; în activitatea de investiții (Legea nr. 9/1980) ; privind calitatea produselor și serviciilor (Legea nr. 7/1977) ; privind regimul prețurilor (Legea nr. 19/1971) ; în activitatea de construcții-montaj și durabilitatea construcțiilor (Legea nr. 8/1977) ; cu privire la transporturi (H.C.M. nr. 2507/1969) ; cu privire la disciplina financiară (H.C.M. nr. 68/1970) ; cu privire la activitatea de comerț interior (Legea nr 3/1971) ; cu privire la metrologie (Legea nr. 27/1978 și H.C.M. nr. 2489/1969) ; privind regimul invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor (H.C.M. nr. 2508/1969) ; privind mărcile de fabrică, de comerț și de serviciu (H.C M. nr. 2508/1969) ; cu privire la paza bunurilor (Decret nr. 231/1979) ; în legătură cu încadrarea gestionarilor (H.C.M. nr. 68/1970) ; în legătură cu activitatea de prevenire și stingere a incendiilor (Decret nr. 232/1974 și H.C.M. nr. 2285/1969) ; privind încadrarea în producție a absolvenților învățămîntului superior cursuri de zi (Decret nr. 54/1975) ; cu privire la încadrarea în muncă a străinilor (Legea nr 25/1969) ; cu privire la protecția muncii (H.C.M. nr. 2494/1969) ; cu privire la activitatea de personal (H.C.M. nr. 68/1970).

— **constatarea contravenției — competență :** ofițerii și subofițerii de miliție și de pompieri ; șefii de servicii și de secții, ori asimilații acestora din unitățile de stat, anume împuterniciți de conducătorul unității aflați în organizația respectivă ; alte persoane anume specificate de unele acte normative.

— **procedura de constatare :** se face printr-un proces-verbal de constatare a contravenției care trebuie să cuprindă: data și locul, numele și prenumele agentului constatator și ale contravenientului, domiciliul și ocupația acestuia, felul și nr. actului de identitate, descrierea faptei indicarea normei prin care se stabilește și se sancționează contravenția, semnătura agentului și contravenientului ;

— **aplicarea sancțiunii :** se face de agentul constatator dacă prin actul normativ nu se prevede altfel ; de organul ierarhic superior agentului constatator ; dacă se plătește imediat jumătate din minimul amenzii nu se încheie proces-verbal ; dacă se plătește în 48 de ore jumătate din minimum amenzii se încheie proces verbal, plata făcîndu-se și la unitățile C.E.C.

— **căi de atac :** plîngere în termen de 15 zile de la data comunicării procesului-verbal de contravenție ; plîngerea suspendă executarea ; partea vătămătată poate face plîngerea numai în ce privește despăgubirea stabilită pe bază de tarif ;

— **soluționarea plîngerii :** de conducătorul organului din care face parte agentul constatator sau de o altă persoană ierarhic superioară agentului, împuternicită de conducător ; de conducătorul organului ierarhic superior dacă constatarea și sancțiunea aparține conducătorului.

8.3. Răspunderea materială și răspunderea civilă — căi de despăgubire pentru prejudiciile suferite de unitățile economice

Indiferent de sancțiunea aplicată personalului pentru faptele ilicite săvîrșite din culpă, acesta este ținut să repare prejudiciul produs, fie pe calea răspunderii materiale, fie pe aceea a răspunderii civile.

a) **Răspunderea materială a personalului.** Este reglementată de Codul muncii, elementele definitorii putînd fi astfel sintetizate: operează numai în cadrul raportului juridic de muncă; este limitată, cuprinzînd numai paguba efectivă, nu şi beneficiul nerealizat, se referă exclusiv la pagubele certe şi actuale, nu şi la cele viitoare; este întemeiată pe vinovăţie, ce trebuie, de regulă, dovedită de unitate; implică o procedură specială; este guvernată de dispoziţii legale imperative, părţile nu pot include în contractul de muncă prevederi care să ducă la agravarea sau diminuarea răspunderii.

Răspunderea materială se prezintă sub mai multe forme: personală, conjunctă, subsidiară, solidară şi comună:

— **răspunderea personală** este forma caracteristică a răspunderii materiale, constituind un principiu de bază a acestei răspunderi;

— **răspunderea conjunctă** (comună) operează în situaţia în care paguba a fost cauzată de mai multe persoane, fiecare urmînd să răspundă în funcţie de măsura în care a contribuit la provocarea ei; dacă măsura în care fiecare a contribuit la provocarea pagubei nu poate fi determinată, răspunderea fiecăreia dintre persoane se stabileşte proporţional cu retribuţia ei tarifară de încadrare netă de la data constatării pagubei şi, dacă este cazul, şi în funcţie de timpul lucrat de la ultima inventariere a bunurilor.

— **răspunderea subsidiară** apare în situaţiile în care o persoană cu funcţie de conducere, sau de către orice persoană încadrată a contribuit, înlesnind producerea prejudiciului prin încălcarea unor atribuţii de serviciu;

— **răspunderea solidară** operează în cazurile expres prevăzute de lege, aşa cum este cazul art. 28 din Legea nr. 22/1968, care prevede că „persoana cu funcţie de conducere precum şi orice altă persoană vinovată de încadrarea, trecerea sau menţinerea unei persoane în funcţia de gestionar fără respectarea condiţiilor de vîrstă, studii şi stagiu prevăzute în articolele 3 şi 38, precum şi a dispoziţiilor articolului 4 referitoare la antecedentele penale, răspund integral pentru pagubele cauzate de gestionar, în solidar cu acesta. Aceeaşi răspundere o are şi cel vinovat de nerespectarea dispoziţiilor prevăzute în capitolul III, în limita garanţiei neconstituite".

Redăm în continuare mecanismul răspunderii materiale:

— **emiterea deciziei de imputare:** conducătorul unităţii păgubite cu care autorul pagubei are contract de muncă; conducătorul organului ierarhic superior atunci cînd plata sau restituirea urmează a se face de conducătorul unităţii sau de alte persoane încadrate în muncă de organul ierarhic superior, singure sau împreună cu alte persoane; conducătorul unităţilor cu gestiune economică fără personalitate juridică, din cadrul centralelor, întreprinderilor ori instituţiilor de stat; decizia de imputare se emite în cel mult 60 de zile de la data cînd cel în drept să o emită a luat cunoştinţă de producerea pagubei (nu mai tîrziu de trei ani de la data producerii pagubei); acest termen este de prescripţie şi se suspendă dacă înăuntrul său unitatea păgubită a formulat plîngere la organul de urmărire penală împotriva unui autor sau a tuturor autorilor prejudiciului; în cazul cînd prin hotărîre definitivă a unui organ de jurisdicţie se constată că paguba ce urmează a se recupera este mai mare decît aceea imputată ori că nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat, organul cu competenţă legală va emite decizie de imputare împotriva persoanei care a provocat-o şi la cuantumul ei real, în termen de 60 de zile de la data cînd a luat cunoştinţă de hotărîrea definitivă, dar nu mai tîrziu de 6 luni de la data cînd hotărîrea a rămas definitivă;

— **contestaţia:** se formulează în scris în termen de 30 de zile de la data luării la cunoştiinţă a deciziei de imputare (termen de prescripţie, fiind susceptibil de întrerupere şi suspendare, putîndu-se acorda şi repunerea în termen); se depune la comisia de judecată dacă prejudiciul total este de 5 000 lei; se depune la judecătoria în a cărei rază de activitate are sediul unitatea unde lucrează contestatorul, în cazurile cînd prejudiciul total depăşeşte 5000 lei; se depune de unitatea păgubită cu întregul dosar la colegiul de jurisdicţie al Curţii Superioare de Control Financiar cînd paguba depăşeşte 20.000 lei şi este pricinuită de conducătorul unităţii socialiste cu personalitate juridică, singur sau împreună cu alte persoane; contestatorii depun sesizarea la unitatea păgubită; nu suspendă executarea.

— **titluri executorii:** decizia de imputare devine titlu executoriu din momentul comunicării scrise; angajamentul de plată luat în scris de datornic; hotărîrea comisiei de judecată dată în cauze de pînă la 1000 lei; sentinţa judecătoriei dată în cazul cînd litigiul a depăşit 1000 lei, iar hotărîrea comisiei de judecată a fost atacată la judecătorie, prin plîngere depusă la comisie; sentinţa judecătoriei — ca instanţă de prim rang — dacă nu a fost recurată; decizia tribunalului judeţean sau al municipiului Bucureşti în cazul cînd litigiul s-a judecat în primă instanţă la judecătorie şi sentinţa acesteia a fost atacată cu recurs;

— **căi de executare silită;** prin reţineri lunare din retribuţie precum şi din orice alte sume cuvenite datornicului din partea unităţii (premii, sporuri, indemnizaţii). Nu se iau în calcul sumele primite cu destinaţie specială: diurnele de delegare şi detaşare, alocaţia de stat pentru copii, indemnizaţia de instalare a absolvenţilor institutelor de învăţămînt-cursuri de zi, sporul de şantier, sporul pentru munca prestată în condiţii deosebite; ratele nu pot fi mai mari de o treime din retribuţia tarifară lunară de încadrare, fără a putea depăşi, împreună cu celelalte reţineri jumătate din această retribuţie; dacă nu se pot face reţineri din retribuţie deoarece aceasta este grevată pînă la plafonul maxim urmăribil (adică o jumătate) se poate proceda la executarea silită mobiliară şi imobiliară în condiţiile Decretului nr. 221/1960 şi H.C.M. nr. 722/1960 (ambele modificate şi republicate în 1969); dacă contractul de muncă se desface înainte ca datornicul să fi despăgubit unitatea şi se încadrează la o altă unitate, executarea se va face de către aceasta din urmă, în aceleaşi condiţii, pe baza transmiterii titlului executor de către organizaţia creditoare; în situaţia în care debitorul nu s-a încadrat în muncă la o altă unitate, urmărirea se face asupra oricăror bunuri ale sale, în afară de bunurile exceptate prin lege de la urmărire.

b) **Răspunderea civilă** se caracterizează prin faptul că repararea prejudiciului este integrală, putînd fi astfel sintetizată:

— **cazuri în care se aplică:** dacă fapta are caracter penal, răspunderea civilă poate funcţiona alături de răspundere penală; cînd fapta nu prezintă caracterele unei infracţiuni sau a fost amnistiată, răspunderea civilă este autonomă;

— **cine judecă:** instanţa penală, dacă fapta constituie infracţiune şi dacă unitatea figurează ca parte civilă; cînd fapta nu este infracţiune sau cînd a fost amnistiată competenţa aparţine instanţelor civile (judecătorie şi tribunal);

— **constituirea ca parte civilă:** alăturarea acţiunii civile celei penale este posibilă în orice cauză penală; constituirea ca parte civilă se poate face în tot cursul urmăririi penale şi în prima instanţă numai pînă la citirea actului de inculpare; partea civilă poate renunţa la exercitarea acţiunii civile în procesul penal; constituirea ca parte civilă se face din oficiu, cînd persoana vătămată este o unitate socialistă;

— **recursul:** se formulează în scris şi se introduce în termen de 10 zile de la dezbatere sau de la pronunţare pentru cei prezenţi şi de la comunicare pentru ceilalţi;

— **hotărîrea definitivă:** sentinţa penală nerecurată; decizia penală a tribunalului dată în urma recursului formulat de părţi;

— **căi de executare silită:** poprirea, care este obligatorie pentru creanţele de pînă la 3 000 lei; urmărirea mobiliară şi imobiliară.

8.4. Răspunderea organelor de conducere

Cînd am prezentat conceptul de mecanism economic am insistat asupra faptului că atribuirea de largi atribute organelor de conducere ale întreprinderilor este însoțită de răspunderea acestora, care poate îmbrăca forme diferite, în funcție de natura faptei ilicite și de organul care a săvîrșit-o.

a) **Răspunderea consiliului oamenilor muncii.** Răspunderea acestui organ de conducere colectivă este reglementată de Legea nr. 5/1978, care prevede că :

— consiliile oamenilor muncii răspund în fața adunărilor generale de modul cum s-au realizat sarcinile de plan și măsurile cu privire la asigurarea condițiilor de muncă ale personalului muncitor, precum și pentru îndeplinirea tuturor atribuțiilor ce îi revin (art. 58) ;

— consiliile oamenilor muncii răspund de activitatea unităților respective față de conducerea colectivă a organului ierarhic superior ; totodată, fiecare membru răspunde în fața organului de conducere colectivă din care face parte, precum și față de oamenii muncii care l-au ales, atît pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i sînt repartizate, cît și pentru întreaga activitate a unității (art. 59).

Din textele prezentate rezultă că legea nu are în vedere o răspundere materială a membrilor Consiliului oamenilor muncii, ci de o răspundere specială, proprie, care se poate materializa sub diferite forme : sancțiuni disciplinare retragerea calității de membru al C.O.M. etc.

b) **Răspunderea biroului executiv** este reglementată de Legea nr. 5/1958, care la art. 38 prevede că „Membrii biroului executiv al consiliului oamenilor muncii răspund pentru buna gospodărire și folosire a tuturor mijloacelor materiale și financiare ale unității și respectarea prevederilor legale în adoptarea hotărîrilor de orice fel. Membrii biroului executiv al consiliului oamenilor muncii au, potrivit Codului muncii, **răspunderea materială colectivă** pentru pagubele cauzate unității din vina lor ; răspunderea membrilor biroului executiv pentru hotărîrile adoptate nu exclude răspunderea directorului și contabilului șef".

Așadar, spre deosebire de membrii consiliului oamenilor muncii, membrii biroului executiv au și o răspundere materială pentru faptele ilicite cauzatoare de prejudicii. Evident, răspunderea nu operează față de acei membri care au votat împotrivă sau au fost absenți cînd s-a luat hotărîrea ilicită.

c) **Răspunderea directorului.** Legea nr. 5/1978, la art. 38, alin. final, stabilește că „directorul și contabilul șef răspund de respectarea disciplinei de plan, contractuale și financiare, de luarea măsurilor pentru asigurarea integrității avutului obștesc, dezvoltarea și gospodărirea eficientă a bunurilor încredințate, avînd obligația de a refuza, în condițiile legii, orice operație patrimonială care contravine dispozițiilor legale". Textul citat se întregește cu prevederile din alte acte normative și cu prevederile Codului penal, în situația în care faptele ilicite săvîrșite de director constituie infracțiuni.

Desigur că directorul de întreprindere răspunde, în primul rînd, de măsurile pe care le ia și pentru modul în care traduce în viață deciziile luate de organul colectiv de conducere cu privire la buna organizare a proceselor de muncă, pentru calitatea produselor fabricate și pentru respectarea întocmai a obligațiilor contractuale asumate.

Considerăm util să redăm în continuare cele mai frecvente fapte ilicite sancționate prin legi speciale ; astfel, directorul răspunde :

— pentru faptele ilicite pe care le săvîrșește fiind atrasă răspunderea sa atît față de unitate cît și față de terț (art. 35, alineat final Decretul nr. 31/1954) ;

— de organizarea evidenței la fiecare loc de muncă, în ateliere, secții, fabrici și la nivelul unității economice (art. 2 frază finală H.C.M. nr. 1885/1970) ;

— răspunde pentru pagubele cauzate de gestionar în legătură cu gestiunea sa, în solidar cu acesta, dacă este vinovat de încadrarea, trecerea sau menținerea unei persoane în funcția de gestionar, fără respectarea condițiilor de vîrstă, studii, stagiu (prevăzute de art. 3 și 38 din Legea nr. 22/1969) precum și a celor referitoare la antecedentele penale (art. 28 alin. I din Legea nr. 22/1969) ;

— răspunde, în limita valorii pagubei în gestiune neacoperită de autorul direct al ei și din momentul constatării insolvabilității acestuia, dacă se face vinovat de încadrarea sau trecerea unei persoane în funcția de gestionar sau din subordinea gestionarului fără avizul scris al acestuia ori al celorlalți co-gestionari (art. 30, alin. I, lit. a din Legea nr. 22/1969) ; aceeași răspundere o are și în cazurile în care se face vinovat de neînlocuirea unui gestionar sau a unei persoane din subordinea gestionarului dacă a fost avertizt în scris și motivat că nu-și îndeplinește atribuțiile în mod corespunzător, nu ia măsuri pentru stabilirea și acoperirea pagubelor din gestiune sau nu ia măsuri de inventariere a bunurilor în termenele și în condițiile legii în situația în care prin aceasta a contribuit la cauzarea pagubei ;

— răspunde material și integral pentru suma plătită persoanei încadrate drept despăgubire pentru concediul neefectuat (art. 19/4 din Legea nr. 26/1967) ;

— răspunde pentru nerealizarea deplină a măsurilor de protecția muncii la nivelul întreprinderii (art. 8 Legea nr. 5/1965).

d) **Răspunderea contabilului șef.** Din textul citat mai sus (art. 38, din Legea nr. 5/1978) rezultă că pentru nerespectarea disciplinei de plan, contractuale și financiare, precum și pentru neasigurarea integrității și buna gospodărire a valorilor materiale și bănești, alături de director răspunde și contabilul șef.

Prin H.C.M. nr. 1885/1970, cu privire la organizarea și conducerea contabilității, art. 9, s-a statuat că șeful contabil „răspunde disciplinar, administrativ sau penal, după caz, precum și material, în conformitate cu dispozițiile legale, pentru neîndeplinirea atribuțiilor ce-i revin", în executarea prevederilor actului normativ citat.

dr. Al. DETEȘAN
dr. Dumitru POROJAN

INTREPRINDEREA DE UTILAJE GRELE PENTRU CONSTRUCȚII BASARABI — JUD. CONSTANȚA
Telefon : 918/11497 ; 912/34120
TELEX 014519 CONT 30.17.32.50.30.407 B.I. C-ȚA
oferă piese de schimb pentru :

- **Excavatoare familia Castor**
- **Excavatoare S 3602**
- **Excavatoare import D 141, E 302, E 2503, EKG 81, EKG 81, EKG4, 6**
- **Buldozere S 1500, DET 250**
- **Autogreder DZ 98 U**
- **Autoscreper Moaz**
- **Autoîncărcător L34, L3P, L2**
- **Autobasculante Belaz, Tatra, Kraz**
- **Alte utilaje construcții import**

COOPERATIVA „ARTA CROITORILOR" — BACĂU
are disponibile

3 — trei — celule C.I.P.S. — M. 10 penru post trafe de 6 KWA — fără uzură

financiar

Aspecte privind validitatea garanțiilor asumate de terțe persoane în favoarea gestionarilor

În vederea recuperării cît mai grabnice și mai sigure a pagubelor produse avutului obștesc de către gestionari, Legea nr. 22/1969, a instituit, printre alte măsuri și garanții, și posibilitatea constituirii de către terțe persoana a unor obligații față de unitatea socialistă de a acoperi prejudiciile ce s-ar cauza de gestionar, fie integral, fie pentru o sumă determinată (art. 10 lit. c din lege). Art. 11 alin. 1 din actul normativ citat prevede că o asemenea garanție se face prin contract încheiat în scris, iar alin. 2 aduce precizarea că asemenea garanție nu este admisă reciproc între gestionari și că aceeași persoană nu poate constitui garanție pentru mai mulți gestionari. În Legea nr. 22/1969 nu se găsesc alte prevederi referitoare la validitatea și valabilitatea obligațiilor asumate de terți pentru garantarea gestionarilor deși asemenea garanții sînt mult uzitate în unitățile economice socialiste.

● Cu privire la validitate se impun următoarele lămuriri și precizări.

Potrivit prevederilor art. 105, 129, 133 și 147 din Codul familiei, minorii, interzișii și reprezentanții lor legali nu pot garanta obligația altor persoane. Prin consecință și în cazul de față, unitatea socialistă are îndatorirea de a obține garanția scrisă numai de la persoane majore și care au capacitatea de folosință și de exercițiu deplină. Minorul, chiar încadrat în muncă, nu-și poate asuma în mod valabil o asemenea garanție.

Asumarea garanției în favoarea unității pentru acoperirea eventualelor pagube produse de gestionar fiind un act juridic, este susceptibil de anulare atunci cînd consimțămîntul autorului a fost dat prin eroare, smuls prin violență sau surprins prin dol (viclenie), potrivit celor cuprinse în art. 953 cod. civ. Desigur că în materia de față viciile de consimțămînt se întîlnesc foarte rar și vor fi invocate și mai rar, dar nu este mai puțin adevărat că unitatea în favoarea căreia este asumată această garanție trebuie să fie vigilentă ca voința autorului să nu fie afectată de manoperele dolosive sau comportarea gestionarului interesat. În felul acesta se vor evita eventuale acțiuni în anulare.

● În ce privește valabilitatea garanției trebuie știut că potrivit practicii constante a Tribunalului Suprem, care are în vederea natura acestei garanții materiale, ea este valabilă numai în raport cu unitatea socilistă în favoarea căreia a fost constituită. Așadar, la încadrarea în funcția de gestionar compartimentul financiar, trebuie să pretindă gestionarului ca persoana garantă să-și asume obligația față de noua unitate, întrucît garanția asumată față de o altă unitate nu este operantă. În schimb, dacă are loc o mutare a gestionarului de la un sector la altul sau de la o magazie la alta, dar în cadrul aceleiași organizații socialiste, garanția terțului își produce efecte (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 396/1970).

De semenea, răspunderea garanților pentru plata despăgubirii, datorată eventual de o persoană în activitatea sa gestionară, încetează odată funcția respectivă în unitate și nu poate fi extinsă la o perioadă de timp în care, după primirea unei gestuni în altă organizație socialistă, persoana în cauză revine la locul inițial de lucru, ca gestionar (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 2687'1975).

Dr. C. JORNESCU

raporturi de muncă

Efectele controlului administrativ asupra controlului jurisdicțional

În vederea asigurării unei cît mai depline legalități, sistemul nostru de drept instituie un ansamblu de norme potrivit cărora activitățile unităților socialiste sînt supuse unui întreit control : politic, administrativ și judiciar. Aceste forme de control nu se exclud, ele se împletesc ori se desfășoară paralel iar efectele lor se interferează și se conjugă. În cele ce urmează evidențiem influența controlului exercitat de administrație (control propriu și ierarhic superior) asupra controlului judiciar exercitat de organe judecătorești ori de comisiile de judecată.

Este cunoscut că potrivit prevederilor cu caracter principial cuprinse în art. 172 alin. 2 din Codul muncii, persoanelor încadrate în muncă li se asigură dreptul de a contesta măsurile pe cale le consideră nelegale și posibilitatea de a cere restabilirea drepturilor încălcate În concretizarea acestor dispoziții art. 110 din același act normativ prevede că persoana care consideră că imputarea sau reținerea a fost făcută fără temei sau cu încălcarea legii se poate adresa cu contestație la organul jurisdicțional competent. Sesizarea celui în cauză are drept efect declanșarea controlului jurisdicțional, în virtutea căruia organul respectiv este investit de lege în competență de a controla temeinicia și legalitatea actului sau a măsurii unității și eventual a-l anula cînd constată că este netemeinic sau nelegal.

Osebit de calea jurisdicțională, aleasă prin contestația adresată organului de jurisdicție, persoana încadrată, în baza dreptului său de petiționare prevăzut și garantat de art. 34 din Constituție, poate formula o cerere reclamație sau sesizare la unitatea emitentă a deciziei, la orice organ superior de stat, de partid, la sindicate ori presei. În conformitate cu prevederile Legii nr. 1/1978, organele de stat care primesc sesizarea (cererea, reclamația etc.) sînt datoare a o rezolva, procedînd la verificarea celor arătate, declanșînd astfel un control administrativ. În măsura în care, urmare verificărilor efectuate, se stabilește că suma prevăzută în decizia de imputare nu este datorată în tot sau în parte, unitatea emitentă, din oficiu, sau pe baza dispoziției primite de la organul ierarhic superior, poate și trebuie să procedeze la revocarea totală sau parțială, după caz, a deciziei de imputare.

Care sînt efectele revocării survenite în cursul litigiului declanșat de contestația celui în cauză împotriva aceleași decizii de imputare ?

Organul de jurisdicție, însărcinat a efectua controlul judiciar asupra actelor administrației, va examina în primul rînd regularitatea revocării adică dacă actul a fost emis de organul competent, dacă au fost respectate condițiile de formă legale etc. și în caz afirmativ va soluționa cauza în raport de noua valoare a prejudiciului, în cazul în care a avut loc o modificare a acestuia. Desigur că în cazul cînd organul administrației, ca urmare a controlului, a revocat integral decizia de imputare, organul de jurisdicție va închide dosarul.

În cazul în care organul de jurisdicție a soluționat cauza definitiv în sensul respingerii în tot sau în parte a contestației nu mai este posibilă revocarea deciziei de imputare deoarece într-o asemenea situație operează autoritatea de lucru judecat.

J. COSTIN

Practică arbitrală

Prescripție

● **Prescripție extinctivă. Penalități pentru livrarea cu întîrziere a produselor destinate exportului.** Potrivit art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, dreptul la acțiune prin care se pretinde plata unor penalități se stinge prin prescripție dacă nu a fost executat în termen de 6 luni.

Conform art. 4 alin. ultim din același decret termenul de prescripție de 6 luni nu este aplicabil în raporturile dintre întreprinderile de stat pentru comerțul exterior și unitățile socialiste furnizoare de mărfuri pentru export sau beneficiare ale produselor importate.

Cum, în speță s-au stabilit asemenea raporturi, reclamanta fiind o întreprindere de comerț exterior, iar pîrîta o unitate socialistă furnizoare de mărfuri pentru export, s-a considerat că termenul de prescripție aplicabil este de 18 luni, conform art. 3 din decret.

Susținerea întreprinderii de comerț exterior potrivit căreia în speță s-au stabilit raporturi de furnizare internă supuse reglementării legii contractelor economice nu a fost reținută întrucît textul art. 4 alin. ultim din Decretul nr. 167/1958 nu condiționează aplicarea termenului de 18 luni de existența unor raporturi de comerț exterior, ci prevăd aplicarea acestuia în raportul dintre întreprinderile de stat pentru comerțul exterior și organizațiile socialiste furnizoare de mărfuri pentru export. (Dec. P.A.S. nr. 519/1982).

● **Penalități pentru nerestituirea în termen a ambalajelor. Prescripție.** În principiu, penalitățile pentru nerestituirea în termen a ambalajelor curg, între altele, cel mai tîrziu, pînă la îndeplinirea termenului de prescripție a dreptului de a cere restituirea lor în natură, potrivit normelor de reglementare a prescripției.

În cazul raporturilor juridice stabilite între unități de stat, ambalajele se află numai în administrarea directă a furnizorului și deci, nu implică în circulația lor schimbarea dreptului de proprietate socialistă de stat.

Cînd prin acțiune o organizație socialistă de stat valorifică dreptul de administrare directă asupra unui bun, împotriva unei alte organizații socialiste de stat, dreptul la acțiune este supus prescripției de 18 luni prevăzută de art. 3 din Decretul nr. 167/1958, întrucît art. 21 din decret, nu exceptează de la aplicarea acestuia, acțiunea privitoare la dreptul de administrare directă.

Așa fiind, la împlinirea termenului de prescripție a dreptului la acțiune pentru restituirea în natură a ambalajelor, nu se mai puteau obține penalități pentru nerestituirea în termen a ambalajelor. (Decizia P.A.S. nr. 376/1982).

● **Acțiune arbitrală. Prescripție. Repunere în termen.** Potrivit art. 13 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, organele arbitrale pot, în cazul cînd constată ca fiind temeinic justificate cauzele pentru care termenul de prescripție a fost depășit, să dispună rezolvarea acțiunii ori să încuviințeze executarea silită.

La alin. 2 al art. 19 se prevede că cererea de repunere în termen va putea fi făcută numai în termen de o lună de la încetarea cauzelor care justifică depășirea termenului de prescripție.

În speță, o cerere reconvențională nu a ajuns la arbitraj din motive neimputabile petiționarei și aceasta a luat cunoștință de faptul că cererea respectivă nu a fost înregistrată la arbitraj, numai la primirea adresei din partea organului arbitral prin care a fost îndrumată să introducă acțiune separată.

În aceste condiții și avînd în vedere faptul că reclamanta a introdus acțiune în termen de o lună de la data cînd a cunoscut faptul că cererea sa reconvențională s-a pierdut, organul arbitral a fost îndreptățită să facă aplicațiunea art. 19 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958 și să admită cererea de repunere în termen. (Dec. P.A.S. nr. 436/1982).

Forță majoră

● **Neexecutarea obligațiilor contractuale din motive de forță majoră. Constatare.** Potrivit art. 46 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, unitatea socialistă a cărei obligație contractuală nu poate fi executată din cauză de forță majoră, constatată potrivit legii, este apărată de răspundere și are obligația să aducă la cunoștința celeilalte părți imposibilitatea de executare intervenită, în termen de 5 zile de la data apariției acestei cauze, și să-i comunice actele doveditoare în termen de cel mult 15 zile de la aceeași dată.

Conform alin 2 al aceluiași articol cazurile de forță majoră se analizează și se confirmă de către Comitetul de Stat al Planificării pentru produse ale căror balanțe se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială și de către Ministerul Aprovizionării Tehnico Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, pentru produsele ce fac obiectul celorlalte balanțe.

În aceste condiții, unitatea socialistă ale cărei obligații contractuale nu pot fi executate datorită unui caz de forță majoră trebuie să solicite organului competent ca acestea să fie analizat și confirmat.

În speță, pîrîtul a solicitat Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materială și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe confirmarea cazului de forță majoră, constînd în lipsa materiilor prime din import, în conformitate cu art. 46 alin. 2 din Legea contractelor economice, iar confirmarea primită prin rezoluția pusă pe memoriul acestuia, a fost dată avîndu-se în vedere întreaga situație relatată de pîrît în legătură cu împrejurarea care a determinat imposibilitatea executării obligațiilor sale contractuale.

În consecință, s-a stabilit că această confirmare a cazului de forță majoră de către MATMCGFF, primită de pîrît, este de natură să-l exonereze de răspundere pentru neexecutarea obligațiilor contractuale (Dec. P.A.S. nr. 575/1982).

● **Forța majoră.** Potrivit art. 46 alin. 1 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, unitatea socialistă a cărei obligație contractuală nu poate fi executată este apărată de răspundere în caz de forță majoră.

Cazurile de forță majoră se analizează și se confirmă de către Comitetul de Stat al Planificării, pentru produsele ale căror balanțe se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială și de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, pentru produsele ce fac obiectul celorlalte balanțe.

Fiind neîndeplinită această condiție specială pentru confirmarea forței majore, ce ar fi determinat la produsul planificat în cauză, restanța penalizată, nu s-a putut face aplicarea efectului exonerator de răspundere pentru neexecutarea contractului. (Dec. P.A.S. nr. 322/1982).

● **Nelivrare deșeuri de hîrtie. Cauze neexoneratoare de răspundere.** Eventuala neconcordanță dintre sarcinile de plan și posibilitățile reale ale furnizorului nu se pot înlătura decît prin modificarea repartiției.

În lipsa unei asemenea modificări, cantitățile de deșeuri prevăzute în contract, în temeiul actului de planificare, erau obligatorii, iar pentru nelivrarea lor integrală furnizorul este ținut răspunzător.

Angajarea răspunderii furnizorului numai în raport de posibilitățile reale invocate de acesta, ar echivala cu o modificare a sarcinii de plan de către organul arbitral, ceea ce nu este admisibil. (Dec. P.A.S. nr. 366/1982).

M. BARTOC, E. POPA

Întrebări și răspunsuri

● **ION STAMATE — Bucureşti,** întreabă care este regimul legal al sporului de şantier. Potrivit art. 69 din Legea nr. 57/1974, poate primi spor de şantier : personalul nelocalnic (numai muncitori calificaţi, personal tehnic, economic şi de specialitate) care îşi desfăşoară activitatea la lucrări de prospecţiuni şi explorări geologice, studii şi cercetări hidrologice, topografice, în unele unităţi petroliere noi sau în dezvoltare, ori în alte unităţi cu condiţii similare ; personalul nelocalnic de pe şantierele de construcţii-montaj; personalul aparţinînd altor unităţi care este trimis să execute lucrări de montaj, punere în funcţie a unor obiective de importanţă deosebită. Prin personal nelocalnic se înţelege personalul care îşi are domiciliul la o distanţă de peste 10 km de localitatea unde lucrează şi nu are posibilitatea să se înapoieze zilnic la domiciliul său după orele de program, fiind cazat prin grija unităţii în baracamente ori clădiri proprii sau închiriate de aceasta. Distanţa de 10 km se calculează între centrele celor două localităţi. Prin domiciliu se înţelege locul unde persoana are aşezarea sa reală, unde locuieşte în mod legal şi efectiv. Cei care nu posedă ordin de repartizare sau contract de închiriere dar care totuşi locuiesc efectiv ca toleraţi în localitatea unde se află locul de muncă au calitatea de localnici şi nu beneficiază de acest spor. Posibilitatea persoanelor respective de a se înapoia zilnic la domiciliu, după orele de program, se stabileşte de conducerea fiecărei unităţi în funcţie de distanţă şi de orarul mijloacelor de transport existente. Aprecierea este de competenţa exclusivă a administraţiei şi nu intră sub controlul organelor de jurisdicţie a muncii. În cazul cînd personalul nelocalnic are posibilitatea să se întoarcă zilnic la domiciliul său nu primeşte spor de şantier. Sporul se poate acorda indiferent de durata contractului de muncă (determinată sau nedeterminată), ca şi în perioada de încercare. Unităţile, cuantumul net al acestui spor, categoriile de personal precum şi numărul maxim de personal muncitor care poate primi spor de şantier se stabilesc anual prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială. Sporul de şantier se plăteşte lunar fie în sume fixe (lei/zi), caz în care se calculează în raport de numărul de zile calendaristice în care beneficiarul a fost prezent în unitate, fie în anumite procente din retribuţia tarifară, situaţie în care sporul se stabileşte în raport de timpul efectiv lucrat în cursul lunii respective, corespunzător duratei legale a timpului de muncă şi se ia în calculul retribuţiei medii în baza căreia se stabileşte indemnizaţia pentru concediul de odihnă. Nu este inclus în retribuţia medie ce serveşte drept bază de calcul pentru stabilirea despăgubirilor în cazul anulării, suspendării din funcţie sau a anulării desfacerii contractului de muncă. Nu se ia în calculul ajutoarelor pentru incapacitate temporară de muncă. Nu poate forma obiect al reţinerii în cadrul răspunderii materiale. Sporul de şantier rămîne neschimbat şi nu este influenţat de adaosul sau diminuarea retribuţiei şi nici în cazul cînd s-a redus retribuţia în baza art. 100 alin. 1 lit. c din Codul muncii ca sancţiune disciplinară.

● **PETRE VASILESCU — Braşov,** ne întreabă care este modalitatea de livrare a produselor agrozootehnice. Art. 36 din Legea nr. 71/1969 prevede că în cazul unor produse agrozootehnice producătorii şi beneficiarii sînt obligaţi să asigure predarea, recepţia şi primirea acestora, la termenele din graficele de livrare stabilite prin contract. Acelaşi text prevede, în continuare că producătorii sînt obligaţi să predea la cel mai apropiat centru de colectare produsele agrozootehnice uşor alterabile, în cazul în care beneficiarul nu s-a prezentat, conform graficelor, pentru recepţie. Predarea se face pe baza recepţiei efectuate de centrul de colectare în prezenţa unui delegat al consiliului popular local sau altui delegat neutru, competent. Centrele de colectare sînt obligate să recepţioneze, să preia şi să valorifice aceste produse. Producătorul răspunde pentru pagubele cauzate ca urmare a nepredării la timp a produselor centrului de colectare cel mai apropiat. Aşadar, produsele agrozootehnice au un regim propriu de livrare datorită naturii lor perisabile, care, pentru a se evita pagube materiale, trebuie riguros respectat, începînd cu faza de stabilire a graficelor privind termenele şi pînă la ultimul act de executare — preluarea efectivă a cantităţilor contractate.

● **VOICU NANU — Brăila,** se interesează cu privire la consecinţele transferării dreptului de proprietate de la vînzător la cumpărător. Art. 41 din Legea nr. 71/1969 prevede că mărfurile trec în administrarea directă sau proprietatea unităţii beneficiare, după caz : pe data predării produselor către unitatea beneficiară ; pe data predării produselor către organizaţia de transport, în cazul în care expedierea produselor este în sarcina unităţii furnizoare ; pe data trecerii produselor în custodia unităţii furnizoare, cu acordul unităţii beneficiare şi în condiţiile legii. Consecinţele trecerii mărfurilor în administrarea directă sau, după caz, în proprietatea întreprinderii beneficiare sînt stabilite prin alin. 2 al textului citat.

● **ÎNTREPRINDEREA DE SPUME POLIURETANICE, Timişoara** — Patru exemplare au fost expediate (coletul 1014) la 7 mai, iar celelalte şase la 9 iunie a.c.

● **INSTITUTUL DE CERCETARE ŞI PROIECTARE TEHNOLOGII STICLĂ ŞI CERAMICĂ FINĂ, PLOIEŞTI** — Coletul poştal nr. 2149 din 23 martie a.c. a cuprins şi lucrarea solicitată de dv. Serviciul difuzare din cadrul I.S.I.A.P. v-a răspuns cu scrisoarea nr. 4395 din 5 iunie a.c.

● **COMBINATUL DE CELULOZĂ ŞI HÎRTIE „VRANCEA", Adjud** — Lucrarea „Legislaţia întreprinderii de la A la Z" a fost difuzată abonaţilor care au achitat contravaloarea ei înainte de comunicarea tirajului către tipografie.

● **AUTOBAZA I MARĂ, Braşov** — S-a expediat coletul poştal nr. 5232 din 14 aprilie a.c. pe adresa dv. Serviciul poştal local trebuia să vă elibereze dv. coletul respectiv.

● **MARIA BUCUR, Iaşi** — Cînd şi cu ce document aţi despus suma respectivă ?

COOPERATIVA MEŞTEŞUGĂREASCĂ „CĂLIMANUL" TOPLIŢA

oferă :

— **Căzi baie 1200 buc. 7**
— **Căzi baie 1500 buc. 8**
— **Mînere poliester pt. valize buc. 2450**
— **Susţinător mînere buc. 9800**
— **Cirlige casetă buc. 3800**
— **Freze cu vidia pentru lemn buc. 6**
— **Mînere mobilă plastic buc. 3000**
— **Stofă mobilă mp. 77**
— **Serlac India kg. 800**
— **Bronz auriu kg. 500**

1982 JUL 12

Walras): efectul de venit și efectul de substituire. Perceperea unui impozit asupra venitului provenit din salariu de pildă, incită contribuabilul la a munci mai mult pentru a compensa pierderea de cîștig datorată impozitului : este efectul de venit; în același timp, o diminuare a venitului disponibil ca urmare a perceperii de impozit incită contribuabilul la a prefera muncii, timpul liber, în cadrul căruia poate exercita o activitate casnică (scutită deci de impozite), care devine mai rentabilă, în acest caz, decît cea desfășurată în mod organizat : este efectul de substituire care înlocuiește munca cu timpul liber.

Admițind, din punct de vedere teoretic posibilitatea celor două tipuri de comportamente, modelele de inspirație keynesistă pornesc de la ipoteza că, în ansamblu, efectele de substituire sînt marginale, comparativ cu cele de venit, regăsindu-se mai ales în tranșele cu veniturile cele mai ridicate care nu modifică comportamentul general. Cu alte cuvinte, ei susțin că, la nivel global, fiscalitatea nu afectează cu nimic oferta de pe piața muncii. De unde ideea că relansarea activității economice poate fi obținută numai acționînd la nivelul cererii globale, prin manevrarea celor două instrumente bugetare : cheltuielile și încasările publice.

Noua concepție, „Supply Side", pornește de la un punct de vedere invers, considerînd că, în realitate, reacțiile ofertei de muncă la variațiile succesive ale presiunii fiscale, respectiv efectele de substituire, sînt mult mai puternice decît s-a presupus; datorită acestui fapt, relansarea activității economice poate fi realizată acționînd asupra ofertei prin fiscalitate, în sensul reducerii sale. În optica adepților acestei concepții, cu cît presiunea fiscală crește, cu atît interesul față de muncă scade, efectele manifestîndu-se atît la nivelul categoriilor socio-profesionale aflate în tranșele superioare de cîștig, cît mai ales la nivelul celorlalte două categorii de venituri : mici și mijlocii. Este efectul de substituire care tinde să orienteze oferta de muncă în aceeași direcție cu schimbările intervenite în ritmul de creștere a salariilor : dacă salariile se reduc, contribuabilii reduc și ei oferta lor de forță de muncă și invers.

Opus acestuia, efectul de venit tinde a orienta oferta de forță de muncă în direcția contrară schimbărilor de ritm a salariilor. Reducerea venitului ca urmare a creșterii fiscalității va conduce astfel contribuabilii la a spori oferta lor de muncă pentru a restabili nivelul lor anterior de venit disponibil. Rezultatul net al acestor efecte de sens contrar — care, în viziunea lui Keynes și a discipolilor săi, pare nul, iar după A. Musgrave „nu există argument pentru a putea ajunge „a priori" la ceea ce un impozit asupra venitului influențează creșterea sau reducerea ofertei de muncă"[8] — este, potrivit opiniei economiștilor „ofertei", persistența efectelor de substituire. Concluziile lor se bazează pe unele cercetări concrete întreprinse și, mai ales, pe unele observații și experimente efectuate în unele state ale S.U.A. pentru a testa efectele introducerii în legislația americană a unei forme de impozit negativ". Analizele întreprinse i-au condus astfel la a aprecia că :

— elasticitatea ofertei de forță de muncă față de variațiile fiscalității este departe de a fi neglijabilă. Dacă este posibil ca pentru un individ sau o categorie socio-profesională dată, plasată într-o anumită tranșă de venituri, efectul de venit să fie anihilat de efectul de substituire, această situație nu poate fi extinsă asupra ansamblului națiunii. La nivel global, efectul de venit dispare și singurul care subzistă este efectul de substituire. Cu alte cuvinte, consideră partizanii acestei teorii, pe ansamblul economiei „oferta de muncă variază în sens invers impozitului respectiv: dacă presiunea fiscală crește, agenții economici vor reduce oferta lor de muncă; dacă presiunea fiscală scade, ei vor spori oferta lor de muncă";[9])

— impozitul nu afectează numai oferta de forță de muncă ci totodată, comportamentul economiei și respectiv al investiției. Venitul disponibil al fiecărui individ fiind atribuit consumului și economiilor, fiecare are dreptul de a-l consuma total sau parțial, restul economisindu-l. În viziunea economiștilor ofertei, dacă primul comportament este oneros, cel de al doilea poate aduce venituri suplimentare în cazul în care economia este investită. Cu cît impozitul este mai mare, cu atît agenții economici sînt tentați la a consuma venitul în totalitate, adică și acea parte reprezentînd economiile, sumă pe care ar fi putut-o investi pentru a se bucura în viitor de venituri mai mari. Concluzia care se degajă este deci că „o creștere a fiscalității dezavantajează economia și investițiile".[10])

Transpus la nivelul analizei macroeconomice, acest raționament i-a condus pe economiștii „Supply Side"-ului la a aprecia că politica de inspirație keynesistă, ca și modelele neokeynesiste, subestimînd gradul de elasticitate a factorilor de ofertă, utilizează funcții și indicatori care exagerează în mod permanent necesitatea de susținere a activității economice și de asigurare a unei depline folosiri a resurselor materiale și de muncă. De aici, incapacitatea de a frîna, la momentul oportun, „boom"-ul și inflația. În plus, modelele macroeconomice tradiționale, substituind incidențele agravării fiscalității asupra ofertei de muncă cu toate repercusiunile asupra consumului, economiei și investițiilor, supraestimează în mod sistematic, efectul multiplicator al cheltuielilor publice.

Marina RUDĂREANU
Institutul de economie socialistă

*) Deficit rezultat din creșterea deliberată a volumului cheltuielilor publice peste încasările fiscale pentru a compensa insuficiența cheltuielilor private.

[1]) S. Kuznets, W.I. King (S.U.A.), Bowley, J, Stamp, C. Clark (Anglia) ș.a. ;
[2]) Trygave Haavelmo, „Econometrica", oct. 1945 ;
[3]) Nicholas Kaldor, „Essays on Economic Policy", vol. I, Ed. Gerald Duckworth Co. Ltd., Londra 1969 ;
[4]) A.P. Lerner, „Economics of Employment", Mc. Graw-Hill Book Company, Inc., New-York, Toronto, London, 1961 ;
[5]) A. Musgrave, „The Theory of public finance", Mc. Graw-Hill Book Company, Inc., New York, 1959 ;
[5]) Walter Heller, „Politique monetaire ou politique fiscale", Calman Levy, Paris, 1968 ;
[7]) Henry Lepage, „Keynes est mort... vivent les Reaganautes", în „Focus" nov. 1981 ;
[8]) A. Musgrawe, op. cit., p. 338 ;
[9]) V.A. Canto, D.M. Joines, A.B. Laffer „Taxation G.N.P. and potential G.N.P.", în „American Statistical Association", San Diego, California, 16.VIII.1978 ;
[10]) Ibidem

PROBLEME PRIVIND TEORIA UNITĂȚILOR ECONOMICE SOCIALISTE

● *Volumul* „Probleme privind teoria unităților economice socialiste", *publicat recent la* EDITURA POLITICĂ *sub coordonarea profesorului* N. N. Constantinescu, *grupează o serie de materiale prezentate în cadrul dezbaterilor organizate de Catedra de economie a Academiei de Studii Economice din București. Pornind de la bogatele cunoștințe acumulate în anii socialismului în teoria întreprinderii economice, de la amplul material faptic acumulat mai cu seamă în procesul aplicării noului mecanism economico-financiar, studiile înmănuncheate în volum s-au axat pe probleme deosebit de actuale, de mare importanță practică pentru perfecționarea continuă a activității economice. Între acestea amintim: conceptul de unitate economică în socialism; funcțiile unității economice; raportul dintre conducerea centrală și autonomia întreprinderilor; esența și formele de realizare a gestiunii economice; democrația socialistă la nivel microeconomic; principiile autoconducerii muncitorești în contextul general al democratismului economiei socialiste; teoria sistemului de indicatori de nivel microeconomic; teoria deciziei; problema optimului microeconomic în raport cu cel macroeconomic etc.*

Costuri și competitivitate

● *În actuala conjunctură economică mondială în care se înregistrează perturbații serioase pe piața energiei și a materiilor prime, reducerea cît mai substanțială a costurilor de producție reprezintă principala cale de asigurare a competitivității întreprinderilor* — menționează Jean-Daniel Le Franc *în articolul* „Le progres téchnologique et l'organisation de l'entreprise", *publicat inițial în* „Le Bulletin du Credit National" *și reprodus în numărul 1 773 al revistei* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES. *Ceea ce poate fi considerat însă ca un element nou este faptul că accentul, în strategia reducerii costurilor, se deplasează de la sfera producției la cea a organizării și concepției activității care prin specificul lor pot influența decisiv reducerea amnitită. Lupta pentru asigurarea competitivității se va desfășura, potrivit opiniei autorului cel puțin pe două planuri: a) extinderea utilizării microelectronicii; b) îmbunătățirea randamentului în sfera cercetării și proiectării. Deplasarea accentului de la sfera nemijlocit productivă spre cea a muncii intelectuale ar presupune și o nouă înțelegere a noțiunii de competitivitate. În această optică a fi competitiv înseamnă, în primul rînd, a valorifica superior avantajele comparative de care dispune fiecare întreprindere, în domeniul inovației și al organizării.*

FIȘE

21 Congresul al XII-lea al P.C.R. despre perfecționarea comerțului exterior și a cooperării economice

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în program ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior, în anul 1982, tema „România în circuitul economic mondial" cuprinde 5 puncte : 1. „Participarea activă a României la schimburile de valori și la cooperarea economică internațională" ; 2. „Relațiile economice și cooperarea cu țările socialiste". 3. „Relațiile economice ale României cu țările în curs de dezvoltare" ; 4. „Schimburile economice și cooperarea cu celelalte țări" ; 5. „Congresul al XII-lea al P.C.R. despre perfecționarea comerțului exterior și a cooperării internaționale". Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 5.

Subliniem că, pentru anul 1982, programa de economie politică și manualul după care candidații se pot pregăti pentru concursul de admitere au fost indicate în „Revista economică" nr. 17 din 30 aprilie 1982.

Parte inseparabilă a activității generale pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate

APRECIIND că perfecționarea comerțului exterior, a colaborării cu alte state constituie o parte inseparabilă a activității generale pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 pun un accent deosebit pe **necesitatea intensificării activității de colaborare și cooperare** a țării noastre cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, **lărgirii continue a schimburilor comerciale și a cooperării în producție și în domeniul tehnico-științific.** Directivele evidențiază, totodată, **necesitatea perfecționării continue a întregului comerț exterior,** realizării unei balanțe comerciale excedentare, care să asigure o balanță de plăți echilibrată, reducerea datoriei externe și consolidarea rezervelor valutare ale țării. Aceasta înseamnă să se imprime în mod constant exportului o dinamică mai susținută, iar în structura acestuia este necesar să crească ponderea mărfurilor cu un înalt grad de prelucrare. O asemenea cerință este determinată obiectiv de poziția specifică a țării noastre față de resursele de materii prime, respectiv de realitatea că se importă cca. 50% din necesarul de petrol și cea mai mare parte din materiile prime pentru siderurgie, pentru plata acestora cheltuindu-se peste 50% din încasările din exporturile în devize libere.

În ansamblul raporturilor economice externe ale țării un loc tot mai important trebuie să-l ocupe **cooperarea economică și tehnico-științifică** cu alte țări. O atenție deosebită se acordă cooperării menită să asigure, pe termen lung și în condiții avantajoase, satisfacerea cerințelor de materii prime ale economiei naționale. În acest sens, s-a stabilit să fie intensificată preocuparea pentru realizarea de **acorduri și înțelegeri de lungă durată,** atît în domeniul aprovizionării materiale, cît și al desfacerii producției, pentru a crea posibilități unităților economice să-și organizeze activitatea în bune condiții și într-o perspectivă largă, în vederea obținerii unei înalte eficiențe economice. Totodată, o atenție sporită se acordă cooperării și specializării în domeniul construcțiilor de mașini, în cadrul unor schimburi echilibrate, care să contribuie la accelerarea progresului tehnic și creșterea eficienței economice. Vor fi dezvoltate acțiunile de cooperare în celelalte ramuri industriale, precum și în transporturi, agricultură, în domeniul tehnico-științific.

În concordanță cu Directivele Congresului al XII-lea, Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985 precizează că în perioada respectivă **volumul total al comerțului exterior** — în prețuri de plan 1981 — **va crește cu 75,5%.** În vederea realizării sarcinilor de creștere a exporturilor în condiții de eficiență sporită se va acționa pentru :

a) intensificarea prospectării pieței externe și încheierea contractelor cu partenerii externi pentru întregul volum de export și import, diversificarea formelor de comercializare și extinderea piețelor de desfacere ;

b) realizarea fondului de marfă prevăzut la export, prin specializarea de capacități și întreprinderi și prin lansarea din timp în fabricație a producției, în structura sortimentală și de calitate solicitată de beneficiari, asigurîndu-se sporirea continuă a aportului valutar *) al produselor ce se livrează pe piața externă ;

c) asigurarea forței de muncă și a dotărilor necesare executării la timp și în condiții competitive a lucrărilor de construcții-montaj în străinătate și a exportului de proiecte, documentații și asistență tehnică ;

d) gospodărirea cu maximum de eficiență a fondurilor valutare alocate prin plan pentru import, acționîndu-se pentru utilizarea cu prioritate a materiilor prime, materialelor, combustibililor, mașinilor și utilajelor din resurse interne, precum și reducerea cheltuielilor valutare privind transportul mărfurilor

Autogestiunea economico-financiară și valutară în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională

ÎN LUMINA Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la perfecționarea continuă a comerțului exterior și cooperării economice internaționale și tehnico-științifice cu alte țări, Marea Adunare Națională a adoptat Legea pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională (Legea nr. 12 din 23 Decembrie 1980), care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1981.

Legea precizează că **întreaga activitate de comerț exterior și cooperare economică internațională se organizează și se desfășoară potrivit principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare.**

Aceasta înseamnă că ministerele, celelalte organe centrale și locale, unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să ia măsurile necesare ca producția pentru export, comercializarea mărfurilor pe piețele externe și acțiunile de cooperare economică internațională să asigure acoperirea cheltuielilor în valută, pe seama încasărilor valutare din activitatea proprie, să contribuie la creșterea resurselor valutare necesare economiei naționale și stimulării activității de export a unităților producătoare, întreprinderilor de comerț exterior și personalului muncitor care participă activ la realizarea exportului.

În vederea funcționării normale a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, legea prevede un ansamblu de măsuri și instrumente adecvate :

Defalcarea planului de comerț exterior și cooperare economică internațională se realizează de către ministere, celelalte organe centrale sau locale și centrale industriale, cu participarea întreprinderilor de comerț exterior, pe întreprinderi producătoare de mărfuri și servicii destinate exportului și unități care concură la fabricarea de părți componente ale mărfurilor și serviciilor pentru export sau asigură materii prime deter-

*) Aportul valutar exprimă cantitatea de valută adusă în țară în urma unei operații economice (export, acțiuni de cooperare cu altă țară etc.).

minante în livrarea produsului finit. Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, împreună cu ministerele și celelalte organe centrale titulare de plan, defalcă pe întreprinderi de comerț exterior planul de export, import și cooperare economică internațională și asigură luarea măsurilor necesare pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor stabilite. Întreprinderile de comerț exterior au sarcina de a efectua, în condițiile prevederilor legale, și alte operațiuni comerciale pe piețele externe pentru a contribui la obținerea unor cît mai mari beneficii în valută (de pildă, operațiuni comerciale pe piețele externe cu orice fel de mărfuri și valori străine).

Pe lîngă **bugetele de venituri și cheltuieli**, ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele și întreprinderile care produc pentru export sau beneficiază de importuri întocmesc anual **balanța comercială și planul de încasări și plăți valutare** ale activității proprii de comerț exterior și cooperare economică internațională.

Balanța comercială a activității proprii de comerț exterior și cooperare economică internațională se aprobă odată cu sarcinile de plan și cuprinde: exportul și importul, inclusiv în cadrul acțiunilor de cooperare economică internațională, precum și soldul balanței comerciale.

Planul de încasări și plăți valutare constituie o parte integrantă a bugetului propriu de venituri și cheltuieli. Întreprinderile de comerț exterior elaborează **bugete de venituri și cheltuieli** care cuprind totalitatea veniturilor și cheltuielilor întreprinderii atît în lei, cît și cele în valută transformate în lei, prevăzute în planul de încasări, plăți și beneficii valutare, care fac parte integrantă din buget.

Planul de încasări, plăți și beneficii valutare al întreprinderii de comerț exterior cuprinde încasările și plățile în valută rezultate din planul de comerț exterior și cooperare economică internațională, precum și din alte operațiuni comerciale pe piețele externe.

Aprecierea activității întreprinderilor de comerț exterior se face pe bază de **bilanț**, care include și rezultatele financiare ale rețelei externe de comercializare (agenții economice, birouri comerciale, alte reprezentanțe) și de asistență tehnică și service.

Raporturile contractuale dintre întreprinderile de comerț exterior și unitățile producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de mărfuri din import sînt așezate pe baza **contractelor economice**. Practic, pe baza prevederilor planului de comerț exterior și a contractelor externe, întreprinderile de comerț exterior încheie cu centralele și întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de mărfuri din import contracte economice în care se prevăd toate clauzele contractuale.

Relațiile financiare dintre întreprinderile de comerț exterior și unitățile producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de mărfuri din import se realizează pe baza cursurilor de revenire la export și la import, pe produse și grupe de produse**. Conform Legii pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională se introduce **cursul comercial unic, care reflectă media cursurilor de revenire la export și import pe produse și grupe de produse și se stabilește anual.**

La export, întreprinderile de comerț exterior decontează unităților producătoare contravaloarea mărfurilor exportate, la prețul extern transformat în lei, la cursul de revenire stabilit pe mărfuri sau grupe de mărfuri, din care își reține cota de comision sau rabat comercial conform normelor legale. La import, întreprinderile de comerț exterior decontează unităților beneficiare contravaloarea mărfurilor importate prin transformarea în lei a prețurilor externe la cursul de revenire pe mărfuri sau grupe de mărfuri.

Valuta realizată din activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională sau, după caz, necesară pentru desfășurarea acestei activități se cedează respectiv se primește, de la Banca Română de Comerț Exterior și este decontată întreprinderii de comerț exterior la cursul de revenire.

Pentru urmărirea modului de asigurare a echilibrului valutar și evidențierea activității întreprinderilor de comerț exterior, acestea au la Banca Română de Comerț Exterior atît conturi în lei, cît și conturi de evidență în valută.

Stimularea activității de export a unităților producătoare și a întreprinderilor de comerț exterior își găsește o amplă reflectare în Legea pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare.

Întreprinderile producătoare, de pildă, au dreptul să folosească, pentru necesități proprii, o parte din volumul încasărilor valutare obținute peste prevederile din planul lor valutar, pe seama sporirii producției și a exportului, în condițiile realizării cursurilor de revenire planificate. Unitățile de stat pot folosi 80% din încasările valutare suplimentare. Unitățile cooperatiste pot folosi 50% din încasările valutare suplimentare. Personalul muncitor din unitățile producătoare de mărfuri pentru export beneficiază, de asemenea, de stimulente constituite din majorarea fondului de participare la beneficii, premii pentru rezultate deosebite, fonduri din valuta realizată peste plan în vederea organizării de excursii colective în străinătate și altele. Personalul muncitor al întreprinderilor de comerț exterior beneficiază, pentru rezultatele obținute în activitatea de export, de premii ce se acordă în cursul anului pentru realizări deosebite, precum și de premii pentru încheierea de operațiuni de export-import și prestări de servicii care prezintă o eficiență valutar-financiară ridicată pentru economia națională.

Îmbunătățirea organizării întreprinderilor de comerț exterior, rețelei de comercializare externă, rețelei externe de asistență tehnică și service pentru produsele exportate, a **criteriilor de retribuire** a personalului din aceste rețele, precum și **a activității unităților economice române participante la societățile mixte de producție și comercializare** din țară sau străinătate constituie, de asemenea, componente importante ale perfecționării comerțului exterior.

Noi exigențe în activitatea de comerț exterior

„În întreaga activitate de dezvoltare economico-socială, în realizarea planului pe 1982 și a planului cincinal, așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, un rol de însemnătate deosebită revine comerțului exterior și cooperării în producție cu alte state“** [1]. În anul 1981, primul an al actualului cincinal, volumul comerțului exterior realizat a fost de 332,4 miliarde lei, cu 1,2% mai mare comparativ cu anul 1980. Exportul a fost de 167,7 miliarde lei, cu 11,3% mai mare decît în anul precedent, iar importul a fost de 164,7 miliarde lei, realizîndu-se un excedent al balanței comerciale de 3 miliarde, ceea ce a permis o ușoară diminuare a datoriei externe. S-a extins cooperarea economică, tehnică și științifică cu alte state. În anul 1981 s-au încheiat 41 de acorduri și înțelegeri comerciale și de colaborare economică, din care 19 cu țările socialiste și 21 cu țările în curs de dezvoltare. În cadrul exportului o pondere însemnată au avut produsele cu grad mai ridicat de prelucrare. S-au exportat cantități sporite, comparativ cu anul 1980, de mașini și utilaje, diverse instalații, aparataj electric, tractoare, autoturisme, de oraș, frigidere, excavatoare, produse chimice, bunuri industriale de larg consum, s-au efectuat lucrări de construcții-montaj în străinătate.

Cu toate acestea, la o serie de produse realizările la export au fost sub posibilitățile de producție, datorită îndeosebi crizei din economia mondială. Pe de altă parte, greutățile întîmpinate au fost determinate și de dobînzile foarte mari.

Pornind de la aceste realități, precum și de la necesitățile de import ale țării noastre, îndeosebi în ceea ce privește materiile prime și sursele energetice, la indicația conducerii partidului au fost stabilite programe de creștere a producției de export. Pe această bază se asigură mijloacele necesare realizării unui comerț exterior echilibrat, a unei balanțe de plăți echilibrate și trecerea, în următorii ani, la lichidarea treptată a datoriei externe. Este necesar, în același timp, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, să acționăm, în continuare, pentru găsirea de noi posibilități de rezolvare a unor probleme în cadrul C.A.E.R., ca și în relațiile cu alte țări socialiste, să acționăm cu toată fermitatea pentru a asigura contracte de lungă durată, cooperări în producție, precum și mijloace de plată pentru toate importurile în relațiile cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate.

Întreprinderile, unitățile economico-sociale, ministerele trebuie să acționeze cu cea mai mare hotărîre pentru realizarea producției de materii prime și materiale planificate — utilaje, piese de schimb, mașini și tot ce s-a stabilit prin plan — și reducerea continuă a importurilor. În același timp, conform indicațiilor conducerii partidului, trebuie să se facă totul pentru realizarea producției de export, considerîndu-se ca minime sarcinile planificate, acționîndu-se pentru găsirea de noi posibilități și noi produse de export, pentru creșterea eficienței economice a comerțului exterior și cooperării economice internaționale, a aportului lor la dezvoltarea economică și socială a patriei.

conf. dr. George MARIN
Academia de studii economice București

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, „Scînteia“, 26 noiembrie 1981

**) Cursul de revenire la export se determină ca un raport între prețul intern de producție sau livrare plus cheltuielile de circulație pînă la frontieră și prețul extern; cursul de revenire la import se determină ca un raport între prețul produsului pe piața internă plus taxele de import percepute pe marfa respectivă și costul în valută al acestei mărfi.

Vizitele oficiale de prietenie ale președintelui Nicolae Ceaușescu în Republica Irak și Regatul Hașemit al Iordaniei

Contribuții de seamă la dezvoltarea multilaterală a unei conlucrări prietenești

ÎNSCRISE în ansamblul politicii consecvente a țării noastre de a amplifica relațiile de solidaritate și conlucrare multilaterală cu țările și popoarele arabe, cu toate statele lumii care au pornit pe calea dezvoltării de sine stătătoare, de a sprijini lupta lor pentru consolidarea independenței și suveranității naționale, pentru împlinirea aspirațiilor lor de progres economic și social, recentele vizite oficiale de prietenie întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Irak și Iordania — desfășurate într-o ambianță caldă, de stimă și respect reciproc — s-au încheiat cu rezultate rodnice, primite cu profundă mîndrie și deplină aprobare de întregul nostru popor. Exprimîndu-și via satisfacție față de bilanțul bogat al dialogului la nivel înalt prilejuit de noul itinerar al tovarășului Nicolae Ceaușescu în țări din Orientul Mijlociu, reflectat în comunicatele comune date publicității, în acordurile și înțelegerile la care s-a ajuns, opinia publică din țara noastră apreciază aceste vizite ca o nouă și importantă contribuție la dezvoltarea relațiilor dintre țările și popoarele noastre, la promovarea cauzei generale a păcii, securității și colaborării în Europa, în Orientul Mijlociu și în întreaga lume. Ele reprezintă o nouă și viguroasă expresie a activității neobosite a președintelui Nicolae Ceaușescu de militant consecvent pentru cauza păcii și colaborării internaționale, o strălucită ilustrare a rolului activ al României socialiste pe arena mondială pentru afirmarea unei politici noi de înțelegere și respect între toate statele.

Vizitele constituie o expresie a bunelor relații statornicite între țările noastre, a dorinței reciproc împărtășite de a intensifica și diversifica și mai mult raporturile de colaborare bilaterală, ca și conlucrarea în domeniul vieții internaționale în vederea soluționării marilor probleme cu care este confruntată în prezent omenirea. În acest context, s-a subliniat că o contribuție decisivă la asigurarea dezvoltării ample, multilaterale a colaborării prietenești a României cu Irakul și Iordania pe plan politic, economic, cultural, științific și în alte domenii, a adus-o materializarea acordurilor și înțelegerilor convenite cu ocazia precedentelor întîlniri la nivel înalt, evidențiindu-se că această evoluție corespunde pe deplin intereselor fundamentale ale țărilor și popoarelor noastre, cauzei generale a păcii și colaborării internaționale. Cursul ascendent al acestor relații ilustrează cu putere că raporturile dintre toate statele lumii, indiferent de regimul lor social și politic, se pot dezvolta pe baze reciproc avantajoase, dacă se pornește de la principiile respectării stricte a independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, a dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî nestingherit viitorul.

Referindu-ne în continuare la relațiile economice, este semnificativ că în ultimii șase ani volumul schimburilor comerciale și al cooperării româno-irakiene a crescut de peste cinci ori, Irakul fiind anul trecut primul partener comercial al României în rîndul țărilor în curs de dezvoltare. În ce privește relațiile de cooperare economică se cuvine amintită contribuția miilor de specialiști români prezenți în Irak la construirea unor importante obiective economice cum sînt fabricile de ciment de la Sinjar și Al-Qaim, la executarea unor sisteme de irigații și a altor lucrări de îmbunătățiri funciare, la extinderea unor linii electrice aeriene și a rețelei rutiere, la efectuarea de prospecțiuni geologice etc.

Pornindu-se de la realizările de pînă acum, în cadrul dialogului la nivel înalt prilejuit de cea de a doua vizită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în Irak, s-a apreciat că există încă multiple posibilități de intensificare și diversificare a colaborării româno-irakiene, pe baze reciproc avantajoase. Acordul pe termen lung de dezvoltare a cooperării economice și tehnice și a schimburilor comerciale între România și Irak, semnat cu ocazia vizitei, oferă un cadru extrem de favorabil în acest sens. Pe această bază urmează, așa cum declara tovarășul Nicolae Ceaușescu în interviul acordat ziarului „Al Jumhurya", ca în următorii cîțiva ani să se ajungă la o dublare a schimburilor economice. Se prevede de asemenea dezvoltarea, în continuare, în ritm susținut, a conlucrării dintre cele două țări în domeniul explorării, exploatării și prelucrării petrolului, în producția industrială, în agricultură, în domeniul materialelor de construcții etc. Examinarea posibilităților existente pentru creșterea și diversificarea schimburilor comerciale și adîncirea cooperării economice, științifice și tehnice s-a materializat de asemenea în semnarea cu ocazia vizitei a unui protocol în acest sens, care prevede între altele pregătirea de cadre tehnice și schimbul de experți și specialiști.

În ceea ce privește raporturile României cu cea de a doua țară vizitată, Iordania, prin traducerea în viață a Acordului general de cooperare semnat în 1975, acestea s-au dezvoltat considerabil. În această țară a fost construită în cooperare cu România rafinăria de la Zarka, specialiștii români lucrînd și la realizarea altor obiective economice importante; în același timp România este țara unde studiază în prezent cel mai mare număr de studenți iordanieni.

Ca urmare a noului dialog la nivel înalt prilejuit de vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Regatul Hașemit al Iordaniei a fost semnat Acordul privind dezvoltarea pe termen lung a cooperării economice și tehnice și a schimburilor comerciale dintre cele două țări, un adevărat program de acțiune menit să ducă la extinderea și adîncirea ansamblului relațiilor româno-iordaniene. Astfel, se prevede lărgirea proiectelor la care s-a acționat pînă în prezent, precum și examinarea de noi proiecte și programe comune în domeniul energiei, industriei, mineritului, transporturilor, agriculturii. Se va accelera totodată ritmul de creștere a schimburilor comerciale, astfel încît acestea să depășească 100 milioane de dolari la sfîrșitul anului 1982 și să ajungă la 500 milioane de dolari în 1985. Se prevede de asemenea extinderea și diversificarea în continuare a cooperării pe planul educației și pregătirii de cadre.

Dialogurile la nivel înalt purtate la Bagdad și Amman au prilejuit și un aprofundat schimb de vederi cu privire la problemele internaționale actuale. Ținînd seama de contextul actual al agravării situației internaționale, s-a subliniat necesitatea de a se acționa într-un spirit de înaltă responsabilitate pentru a se pune capăt stărilor de tensiune din lume, pentru soluționarea pe cale pașnică, prin negocieri a tuturor conflictelor sau problemelor litigioase dintre state. A fost reliefată necesitatea ca problemele complexe ale lumii contemporane să fie soluționate într-un spirit nou, democratic, cu participarea activă, în condiții de deplină egalitate a tuturor statelor, indiferent de mărime sau orînduire socială. A fost subliniat în acest cadru rolul sporit care trebuie să revină țărilor în curs de dezvoltare, statelor nealiniate, țărilor mici și mijlocii, în dezbaterea și reglementarea problemelor internaționale actuale, accentîndu-se totodată asupra necesității creșterii rolului și contribuției O.N.U. în această direcție.

Mesajele de unanimă aprobare și profundă satisfacție față de rezultatele rodnice ale vizitelor președintelui Nicolae Ceaușescu în Irak și Iordania, sosite în aceste zile de pe tot cuprinsul țării, exprimă convingerea întregului nostru popor că noul dialog la nivel înalt conferă noi dimensiuni conlucrării multilaterale prietenești dintre România și țările vizitate. În același timp ele scot în evidență sentimentele de justificată mîndrie patriotică pentru înalta considerație de care se bucură secretarul general al partidului, președintele republicii, în rîndul popoarelor arabe, al tuturor popoarelor, pentru activitatea sa consecventă în sprijinul unei reglementări globale, trainice și juste în Orientul Mijlociu, al edificării unei lumi mai drepte și mai bune — o lume a păcii, înțelegerii și colaborării între toate popoarele.

Dinu DRAGOMIRESCU

Principalele caracteristici ale economiei și politicilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare (II)

SINTETIZÎND ceea ce este caracteristic pentru economiile naționale în perioada actuală se poate afirma că economia mondială progresează sub două aspecte principale : pe de o parte se acționează pentru înfăptuirea eliberării treptate a omenirii de sub dominația brutală a necesităților vitale nesatisfăcute, prin dezvoltarea forțelor de producție și realizarea într-o măsură cît mai mare a cantității de bunuri necesare ; pe de altă parte, se realizează eliberarea oamenilor de sub dominația și exploatarea semenilor lor, prin mijlocirea transformărilor petrecute în domeniul relațiilor de producție, al relațiilor social-economice.

În perioada anilor 1960—1980 s-au înregistrat unele progrese și modificări de structură în economia țărilor în curs de dezvoltare. Ca urmare a fenomenelor de creștere și dezvoltare economică, au fost obținute rezultate pozitive în unele domenii de activitate, determinate atît de unele modernizări ale structurilor economice, cît și de introducerea treptată a progresului tehnico-științific. Produsul intern brut pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de 5,6%. Valoarea adăugată în industria extractivă, industria prelucrătoare, serviciile de utilitate publică și construcții a crescut cu 7,3% pe an,. iar exporturile cu 4,8%.

Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în produsul mondial brut a ajuns în 1980 la 18,3%, (pentru 1980 nu sînt cuprinse și țările socialiste în curs de dezvoltare), ponderea în exporturile mondiale s-a ridicat la 28% (vezi tabelul nr. 4).

Ritmul de creștere al produsului intern brut al țărilor în curs de dezvoltare a variat de la o perioadă la alta. Dacă în primul Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare el a fost de 5,7%, depășind obiectivul fixat de 5%, climatul economic nefavorabil al anilor '70 a avut un efect nefast asupra eforturilor majorității țărilor în curs de dezvoltare [2]). Astfel creșterea anuală a produsului intern brut a fost de numai 5,6%, nemaiatingînd obiectivul de 6% fixat de strategia internațională a celui de al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare.

Dacă avem în vedere și creșterea demografică în țările în curs de dezvoltare atunci vom constata că de fapt produsul intern brut pe locuitor a crescut în ritmuri mult mai modeste, respectiv 3,1% în deceniul 1960—1970 și numai 3% în anii 1971—1980.

Ritmurile creșterii economice în țările în curs de dezvoltare prezintă diferențieri mari, ceea ce determină în continuare o dezvoltare inegală și menținerea unor multiple diversități de situații în care se află economiile statelor de pe același continent și îndeosebi de la un continent la altul. Unele țări din Asia de Sud-Est și America Latină și-au concentrat eforturile spre exportul de produse manufacturate obținînd ritmuri de creștere anuală impresionante, respectiv 6,4% în anii '60 și 7,1% în anii '70. Țările care au înregistrat asemenea ritmuri cuprind însă numai 13% din populația totală a țărilor în curs de dezvoltare și dau ceva mai mult de 1/3 din produsul intern brut al statelor din această categorie. [3]) Ele dispun de unele ramuri ale industriei prelucrătoare bine echipate cu tehnică modernă. Economia lor se caracterizează printr-o politică comercială orientată către exterior, o atenție specială fiind acordată promovării exporturilor de bunuri și mărfuri care includ în valoarea lor materii prime indigene și mînă de lucru înalt calificată, dar ieftină.

O altă grupă de state — și aceasta de fapt este cea mai numeroasă — o constituie țările cele mai puțin dezvoltate care n-au putut să înregistreze ritmuri de creștere corespunzătoare. Ele dispun de o industrie slab dezvoltată, cu o dotare tehnică insuficientă sau greu adaptabilă la evoluția economiei mondiale. Ritmurile de creștere a produsului intern brut au fost în aceste țări foarte modeste, respectiv 2,6% în perioada 1960—1970 și 3,2% între 1970—1980. Și mai grav este faptul că un număr de state care grupează 9% din populația țărilor în curs de dezvoltare au înregistrat în 1978 ritmuri de creștere zero sau chiar negative.

Structura producției și tehnologiei

UNA din principalele transformări de structură intervenită în țările în curs de dezvoltare în perioada anilor 1960—1980 reprezintă inversarea ponderilor agriculturii și industriei în totalul produsului intern brut. Astfel dacă în 1960 agricultura contribuia cu 30,9%, iar industria (includem aici industria extractivă, industria prelucrătoare și serviciile de utilitate publică și construcțiile) cu 26,7%, în 1978 agricultura avea o contribuție de 19%, iar industria de 37,6%. Evoluția structurii producției țărilor în curs de dezvoltare este prezentată în tabelul nr. 5.

Tabelul nr. 4

Țările în curs de dezvoltare : unii indicatori ai evoluției după 1960

Indicatori	Ponderea (%) în totalul mondial [1])		Ritm mediu de creștere anuală (%)
	1960	1980 [2]	1960—1980 [2]
Indicatori economici [3])			
Produs intern brut	17,0	18,3	5,6
Valoarea adăugată			
— industrie	11,9	18,1	7,3
— industria prelucrătoare	10,1	12,9	7,3
Export	21,5	28,1	4,8
Indicatori demografici			
Populație	42,9	48,7	2,6
Populația urbană	40,2	51,9	4,4
Forță de muncă	65,7	69,2	2,1
din care :			
— în industrie	35,4	45,5	3,9

Sursa : Calcule efectuate de Secretariatul U.N.C.T.A.D.
[1]) Nu sînt cuprinse țările socialiste din Europa și Asia, cu excepția exporturilor și populației totale.
[2]) 1980 sau ultimul an pentru care se dispune de date.
[3]) Valoare curentă

În perioada anilor 1960—1970 producția industrială totală a crescut anual cu 7,2%, dar între 1970—1979 asistăm la o scădere a ritmurilor anuale la 4,9%. Această scădere se datorește, în primul rînd, situației în care se găsesc economiile naționale ale țărilor în curs de dezvoltare dependente de sectoarele producătoare de materii prime cît și agravării situației economiei mondiale în general. Cel mai mult a contribuit la reducerea ritmurilor industria extractivă, care, dacă între 1960—1970 s-a dezvoltat cu 8,3% anual, între 1970—1979 a cunoscut un ritm mediu de numai 2,4%. Industria prelucrătoare a cunoscut în perioada 1970—1979 un ritm de 6,5% pe an, cel mai rapid crescînd sectorul industriei grele, respectiv cu 7,9% pe an. Un asemenea ritm de dezvoltare a făcut ca mai mult de jumătate din producția totală a industriei prelucrătoare să fie dată de industria grea, încă din 1975. Industria ușoară a crescut în perioada 1970—1979 cu 5% anual. Serviciile de utilitate publică au crescut în aceeași perioadă în medie cu 10,6% anual [4]).

Productivitatea muncii în industrie a crescut cu mai puțin de 2% pe an în perioada 1955—1976. Analiza pe sectoare arată că în industria extractivă după 1970 au fost obținute ritmuri negative respectiv de — 0,2%, această situație fiind determinată de utilizarea redusă a capacităților de producție și de diminuarea cererii mondiale de materii prime. De asemenea, după 1970 și în industria prelucrătoare, creșterea productivității muncii s-a încetinit la un ritm de 1,3% pe an.

Agricultura rămîne în continuare principala activitate economică în țările în curs de dezvoltare. În 1978, 69% din forța de

[2]) Raport asupra comerțului și dezvoltării pe 1981 — Secretariatul U.N.C.T.A.D.
[3]) Idem
[4]) Nations Unies, Bulletin mensuel de statistique, mai 1981

muncă era cuprinsă în agricultură. În același timp însă asistăm la scăderea ponderii agriculturii în formarea produsului intern brut. Dacă în 1960 contribuția agriculturii la realizarea produsului intern brut era de circa 31%, datorită unui ritm redus de

Tabelul nr. 5

Evoluția structurii producției țărilor în curs de dezvoltare, 1960—1980

Anii	Agricultura	Total industrie	din care :			
			Industria extractivă	Industria prelucrătoare	Servicii de utilitate publică și construcții	Alte servicii
1960	30,9	26,7	4,9	16,2	5,6	42,4
1970	24,7	30,8	5,7	18,3	6,8	44,5
1978	19,0	37,6	11,4	18,0	8,2	43,4

Sursa : Calcule realizate după date ale O.N.U., Handbook of World Development Statistics, 1980

creștere anuală, înregistrat în ultimele două decenii, respectiv de 2,8% pe an, aportul agriculturii a ajuns la numai 19% în 1978[8]). Acest lucru se datorește, în primul rînd, productivității muncii foarte scăzute din agricultură, determinată la rîndul ei de suprapopulația în raport cu suprafața agricolă limitată în Asia, de slaba gospodărire a terenurilor agricole în Africa și de ineficiența regimului de exploatare a fondului funciar în majoritatea țărilor din America Latină.

Promovarea industrializării și încurajarea unor culturi agricole (în cele mai multe situații monoculturi) în țările în curs de dezvoltare s-au făcut în primul rînd în sectoare de interes prioritar pentru țările avansate. Dar și în aceste sectoare s-a urmărit asigurarea unei dependențe tehnologice față de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Utilizarea brevetelor, a licențelor, a mărcilor de fabrică, a procedeelor de fabricație și a serviciilor tehnice s-a făcut cu prețul unor costuri directe foarte ridicate, care au determinat în plus și alte costuri indirecte, pentru importuri intermediare de produse, piese de schimb materiale. De asemenea efecte negative — în sensul ridicării costurilor — au avut întîrzierile sau insuficiența transferurilor tehnologice, precum și transferurile de tehnologii inadaptabile sau întreruperile, de cele mai multe ori din motive politice, pe anumite perioade mai mici sau mai mari a acestor fluxuri. Se estimează, după unele calcule ale Secretariatului UNCTAD, că prețul total plătit de țările în curs de dezvoltare prin politica de menținere a dependenței tehnologice este cuprins între 30 și 50 miliarde dolari[9]).

Politica de investiții

UN INDICATOR important al eforturilor de dezvoltare pentru statele mai puțin avansate îl constituie politica de investiții, respectiv partea din produsul intern brut alocată pentru investiții. Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare s-a înregistrat între 1960 și 1980 o creștere simțitoare a ponderii părții din produsul intern brut alocată pentru investiții. Astfel dacă în deceniul 1960—1970 aceasta reprezenta 18%, în 1978 s-a ajuns la 27%. Această situație a fost puternic influențată de țările exportatoare de petrol care au înregistrat în 1978 un procent de 39% al ponderii investițiilor în produsul intern brut. O pondere mult mai modestă au înregistrat țările cele mai puțin avansate care n-au reușit să depășească în 1978, procentul de 13,5%.

În politica de investiții a țărilor în curs de dezvoltare un rol deosebit l-a avut și capitalul străin investit de diferite state dezvoltate sau de firme particulare. Cu toate acestea nu s-au putut atinge în mod corespunzător obiectivele Deceniilor Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

În perioada 1960—1970 ajutorul public pentru dezvoltare a reprezentat peste 50% din asistența financiară totală furnizată țărilor în curs de dezvoltare de țările membre ale Comitetului de ajutor pentru dezvoltare. După 1970, ajutorul public s-a diminuat continuu, astfel că el a ajuns să reprezinte în medie circa 38%. Acest lucru este reflectat și de scăderea ponderii ajutorului public pentru dezvoltare în totalul produsului național brut al țărilor avansate. Dacă în 1961 el reprezenta 0,64%, în 1979 a scăzut la 0,32%, ceea ce reprezintă mai puțin de 50% din obiectivul de 0,7% stabilit de strategia internațională a dezvoltării. Într-o asemenea situație țările în curs de dezvoltare s-au văzut nevoite să apeleze la credite pentru dezvoltare, care de cele mai multe ori au fost acordate în condiții politice și financiare neavantajoase, cu dobînzi mari. Dezvoltarea bazată pe credite externe, deși a dat unele rezultate, nu a fost totdeauna și în toate cazurile însoțită de efecte economice maxime, datorită orientării investițiilor în sectoare a căror producție finală n-a răspuns cel mai bine cerințelor propriilor piețe naționale cît și celor ale pieței mondiale, în general.

Creșterea și structura comerțului exterior. Balanța de plăți externe

PUTERNICA expansiune a cererii în țările dezvoltate în intervalul 1960—1970 a stimulat creșterea volumului exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, care a atins în această perioadă un ritm mediu anual de 6,4%. Criza economică mondială, ale cărei prime semnale au început să apară imediat după 1970, manifestările sale mai puternice în economia țărilor capitaliste dezvoltate, diminuarea importurilor de țiței, datorată și creșterilor succesive ale prețurilor la petrol, au avut ca o consecință reducerea pe ansamblu a ritmului de creștere a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, înregistrîndu-se un ritm doar de 3,1% anual în perioada 1970—1980. Într-o proporție mai mare au fost afectate exporturile țărilor în curs de dezvoltare producătoare de petrol, care ca volum au înregistrat ritmuri negative în perioada premergătoare anului 1980.

Țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol au cunoscut în schimb o creștere a volumului exporturilor : în perioada 1960—1970 un ritm mediu anual de 5,1%, iar între 1970—1980 media a fost de 7,6%. Țările cel mai puțin avansate au fost și de această dată vitregite, ritmurile anuale ale volumului comerțului exterior scăzînd de la 4,4% în anii '60, la —0,4% în anii '70.

Dacă în ceea ce privește volumul exporturilor am asistat la o scădere a ritmurilor în cele două decenii ale perioadei 1960—1980, în schimb ritmul importurilor a crescut. Astfel volumul importurilor pe totalul țărilor în curs de dezvoltare a crescut de la un ritm anual de 5,4% între 1960—1970, la 7,3% între 1970—1980. Cele mai ridicate ritmuri de creștere a importurilor au fost înregistrate de țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol, respectiv 14,3% în anii '70 și țările exportatoare de produse manufacturate, 7,1%.

Tabelul nr. 6

Dinamica comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare (ritmuri anuale, în %)

	Volumul exporturilor	Volumul importurilor
Țări în curs de dezvoltare, total		
1960—1970	6,4	5,4
1970—1980	3,1	7,3
Principalele țări exportatoare de petrol		
1960—1970	8,6	4,7
1970—1980	— 1,4	14,3
Țări în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol		
1960—1970	5,1	5,6
1970—1980	7,6	4,8
Țări în curs de dezvoltare exportatoare de produse manufacturate		
1960—1970	5,8	6,9
1970—1980	11,8	7,1
Țări în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate		
1960—1970	4,4	5,5
1970—1980	— 0,4	1,5

Sursa : Calcule efectuate de Secretariatul UNCTAD.

Așa cum rezultă din date ale UNCTAD, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial a cunoscut o evoluție diferită. Dacă în 1950 ele dețineau 31% din exporturile mondiale, ponderea a scăzut la 18% în 1972, după care a urmat o nouă creștere (datorată în principal creșterii prețurilor la petrol), ajungîndu-se ca în 1980 să dețină cca 28%.

Ponderea importurilor țărilor în curs de dezvoltare în totalul importurilor mondiale a cunoscut în general aceeași evoluție ca și exporturile. De la 27% în 1950 ea a scăzut la 16,5% în 1972, cunoscînd ulterior o creștere și ajungînd în 1980 la 21,5%.

Cu toate acestea, în ultima perioadă o bună parte din țările în curs de dezvoltare continuă să fie confruntate cu dificultăți economice grave. Acest lucru se datorește în primul rînd cererii reduse de pe piețele de export, presiunii protecționiste în creștere și scăderii prețurilor la unele materii prime. Pentru a se

[8]) Nations Unies, Bulletin mensuel de statistique, mai, 1981
[9]) United Nations, Handbook of World Development Statistics 1980
[9]) „Elaboration d'une strategie pour la transformation technique des pays en développement. Projet de schema. Secretariat de la C.N.U.C.E.D" — 1980.

Tabelul nr. 7

Soldul balanței comerciale a țărilor în curs de dezvoltare pe grupe de produse (miliarde de dolari)

	1965	1970	1975	1979
Total țări în curs de dezvoltare	— 1,1	— 3,2	10,2	51,6
Produse primare (fără combustibili)	10,7	15,1	17,8	30,5
Produse alimentare	4,4	6,0	6,1	11,8
Materii prime industriale	6,3	9,0	11,7	18,7
Combustibili	8,0	13,5	96,5	179,4
Articole manufacturate	— 19,7	— 31,8	— 104,1	— 158,2
Total țări în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol	— 6,3	— 11,7	— 45,7	— 66,6
Produse primare (fără combustibili)	10,0	14,5	22,6	35,8
Produse alimentare)	4,5	6,2	10,8	18,9
Materii prime industriale	5,5	8,3	11,8	16,9
Combustibili	— 1,0	— 1,8	— 10,4	— 19,1
Articole manufacturate	— 15,3	— 24,4	— 57,9	— 83,3

Sursa : Bulletin mensuel de statistique des Nations Unies, 1981.

putea menține, țările din această categorie au apelat tot mai mult la subvenții și la alte instrumente de politică fiscală și comercială [7]).

Pe grupe de produse, ponderea țărilor în curs de dezvoltare pe piața mondială a produselor primare (exceptînd combustibilii) a scăzut de la 32% în 1965 la 29% în 1979. În același timp însă țările în curs de dezvoltare au dominat piața combustibililor dînd 79% din totalul mondial în 1979. O anumită creștere a cunoscut și ponderea exporturilor de articole manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare în totalul mondial al acestei grupe de produse, de la 5% în 1965 la 9% în 1979.

Balanțele comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare, pe grupe de produse au înregistrat în 1979 un excedent global de peste 50 miliarde dolari. Acesta este rezultat dintr-un excedent de 210 miliarde dolari din schimburile cu produse primare, în principal petrol (peste 85%) și un deficit de 158 miliarde dolari din schimburile de produse manufacturate.

În ceea ce privește structura exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, produsele primare reprezentau 30% din total în 1979, din care 57% revine combustibililor. Produsele manufacturate deși au cunoscut în permanență o anumită creștere nu reprezintă decît 20%. La importuri produsele manufacturate dețineau o pondere de 67% în 1979 din total importuri, 33% revenind mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport.

Țările în curs de dezvoltare sînt importatoare nete de capital. Ele folosesc capitalul străin pe termen lung pentru a finanța excedentul importurilor necesare eforturilor de accelerare a procesului de dezvoltare. Desigur că situația diferă de la țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol la cele neexportatoare de petrol. Este evident că pentru țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol, creșterea vertiginoasă a prețurilor după 1973 a determinat o influență pozitivă în ceea ce privește balanța comercială și balanța de plăți externe. Nu la fel stau lucrurile cu țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol a căror situație financiară s-a deteriorat continuu în ultimul deceniu, ajungînd ca în 1980 deficitul curent să fie de 68 miliarde dolari, iar datoria externă de peste 400 miliarde dolari.

Datele prezentate în legătură cu structura producției, a comerțului și situația financiară arată că evoluția economiei țărilor în curs de dezvoltare nu s-a înscris pe o curbă de reducere a decalajelor față de țările avansate, ci dimpotrivă asistăm la fenomene și procese economice, care dacă nu-și găsesc urgent o soluționare corespunzătoare, sînt de natură să genereze noi și grave contradicții în economia mondială.

Constantin BOȘTINĂ

[7]) „GATT Activities in 1981", Geneva 1982

Priorități și reorientări în dezvoltare

Togo: stimularea modernizării agriculturii

PÎNĂ la mijlocul anilor '70 Togo și-a concentrat eforturile și resursele pentru dezvoltarea unor mari proiecte de infrastructură și industrie grea, finanțate din veniturile realizate prin exportul de fosfați, care asigurau peste o treime din încasările valutare. După anul 1975, însă, cînd prețurile fosfaților pe piața internațională au scăzut brusc, iar datoriile externe au crescut, a fost necesară reorientarea politicii economice a țării, punîndu-se accentul pe dezvoltarea unui sector de bază al economiei — agricultura. În acest sens, aproape un sfert din bugetul statului a fost alocat agriculturii, prevăzîndu-se, în același timp, înlesniri fiscale pentru agricultori. În anul 1977 în Togo s-a declanșat o amplă acțiune menită să ducă la creșterea producției pentru asigurarea autoaprovizionării și crearea unor disponibilități suplimentare de produse agricole la export.

După anul 1975 Togo a început să coopereze cu Banca Mondială și Franța pentru impulsionarea producției de cafea și cacao, astfel încît în anul 1980 cele două produse au furnizat 85 la sută din veniturile realizate în agricultura țării și 30 la sută din cele obținute la export. Un alt proiect realizat cu succes în cooperare cu Banca Mondială a determinat o triplare a producției de semințe de bumbac (de la 4 145 tone în sezonul 1977/78 la 12 674 tone în 1978/79).

Una dintre noile orientări ale politicii agricole constă în diversificarea culturilor prin înființarea unor plantații de citrice, banane, ananas, etc., precum și prin introducerea tomatelor. Într-o țară în care circa 95 la sută din populația agricolă este angajată în culturile de bază, care se efectuează pe loturi de circa 0,5 hectare, un rol important joacă programele de utilizare concomitentă a tracțiunii animale și a tractoarelor, mașinilor agricole, folosirea pesticidelor și insecticidelor (la prețuri subvenționate) — toate acestea contribuind la creșterea producției agricole. În prezent, pentru a beneficia pe deplin de randamentele sporite se depun eforturi pentru soluționarea problemelor ce survin după recoltare, construindu-se noi silozuri pentru depozitarea produselor.

Togo, ca și alte țări în curs de dezvoltare, acordă o atenție deosebită dezvoltării industriei de prelucrare a materiilor prime agricole, în încercarea de a reduce dependența de importul unei serii de produse agroalimentare și industriale. În orașul Lama-Kara s-au implantat noi instalații pentru egrenarea bumbacului, țesătorii și fabrici de confecții ; o rafinărie construită la Anie va produce zahăr rafinat, acoperind 60 la sută din necesarul intern de consum ; s-au construit două fabrici de prelucrare a uleiului de palmier, iar o treia este în curs de construcție.

Fondurile bugetului de stat fiind limitate, se încurajează investițiile de capital autohton în fabrici de îngrășăminte chimice, complexe hidroelectrice, fabrici de zahăr, de sucuri de fructe etc. Totodată, **s-au luat măsuri pentru atragerea investițiilor străine** ; astfel de pildă, operațiunile de depozitare, asamblare și prelucrare efectuate în portul Lomé — capitala țării — pot beneficia de scutiri permanente de taxe vamale la importul de materii prime și exportul de produse finite. În general, operațiunile comerciale din domeniul agriculturii, creșterii animalelor, pescuitului și prelucrării produselor agricole fac obiectul unor variate preferințe tarifare.

Ca efect al măsurilor menționate, precum și al altora, balanța comercială a țării s-a îmbunătățit, iar balanța de plăți a devenit (din 1979) excedentară. În vederea majorării producției agricole se depun în continuare eforturi concertate pentru introducerea progresului tehnic, utilizarea maximă a suprafețelor agricole, depășirea greutăților privind aprovizionarea cu îngrășăminte, extinderea unor servicii, a irigațiilor ș.a. Ca urmare, se așteaptă ca în anii '80 să se înregistreze creșteri importante în special la producția de cacao și cafea.

Favorizat de infrastructura disponibilă (2 aeroporturi, un port modern, o magistrală rutieră cu orientarea nord-sud pînă în Volta Superioară, șosele moderne) și promovînd o politică de încurajare a investițiilor, Togo urmărește lichidarea rămînerii în urmă și încadrarea economiei sale — în condiții de egalitate în drepturi — în diviziunea internațională a muncii.

Virginia CÎMPEANU
I.E.M.

Petrochimia: adaptări structurale

MAI MULT ca oricînd producătorii occidentali din industria petrochimică sînt confruntați cu necesitatea unor schimbări în structura tradițională a producției lor, în condițiile actuale caracterizate prin scăderea prețurilor și menținerea unor însemnate capacități de producție nefolosite.

În Europa occidentală, cererea pentru fibre și mase plastice petrochimice crescuse cu 25% pe an în anii '50, cu 15% în anii '60 și cu 10% în prima jumătate a deceniului al optulea. În 1981 în această regiune se ajunsese la o capacitate de 15 mil. t/an pentru producția de etilenă și 5,4 mil. t/an pentru polietilenă cu densitate joasă.

Criza petrolului a făcut însă ca utilizarea acestor capacități să scadă de la 87 la 67% în medie pentru fire și mase plastice produse în Europa occidentală și de la 91 la 68% în Japonia. Scăderea prețurilor produselor finale a făcut ca în prezent industria vest-europeană de mase plastice să înregistreze lunar pierderi cifrate, potrivit estimărilor ziarului Financial Times, *la 100 milioane lire sterline.*

Prognoze ale firmei Shell indică posibilitatea revenirii din criză către sfîrșitul acestui an, după care se speră să se înregistreze un ritm de creștere de pînă la 4 la sută pe an pentru producția industriei petrochimice.

Deoarece capacitățile neutilizate — potrivit aceloraşi prognoze — vor ajunge la echivalentul unei producții de 4 mil. t pe an în 1990 (capacități însumînd 17 mil. t în Europa de vest față de o cerere anticipată la 13 mil. t) se discută despre o posibilă reducere a capacităților de producție în condițiile menținerii pe cît posibil ridicate a prețurilor. O altă evoluție posibilă o reprezintă redistribuirea producției între principalii producători, în funcție de condițiile relativ mai bune pe care unul sau altul le au pentru realizarea și desfacerea unui anume produs.

Pînă în prezent, măsuri ferme au fost luate de Japonia, respectiv:

- *trecerea la un efort de cercetare deosebit de amplu, la nivelul întregii industrii petrochimice (au fost deja inițiate două proiecte de cercetare în valoare de peste 55 și, respectiv, 60 milioane dolari). Eforturile amintite sînt menite să ducă la reorientarea către produse cu valoare ridicată și în general la o mai mare flexibilitate în adaptarea la cerere a acestui sector. Aceasta va presupune, totodată, majorarea cheltuielilor alocate pentru cercetare de firmele producătoare (cheltuieli care se ridică în prezent la 2% din profit, față de 4,3% în medie în cazul primilor trei mari producători vest-germani sau 3,1% în medie în cazul primelor cinci firme de profil din S.U.A.).*
- *fuzionarea firmelor mici din sectorul petrochimic;*
- *reînnoirea și modernizarea capacităților de producție existente;*
- *investiții în străinătate, sub forma societăților mixte.*

Din previziunile firmei Shell privind perioada 1978—1990 se mai desprind următoarele aspecte: Europa occidentală va deveni importator net de derivate din etilenă; exporturile S.U.A. se vor reduce de la 0,9 la 0,5 mil. t/an, iar cele ale Canadei vor crește la 1,1 mil. tone; Japonia, care exportă circa 0,7 mil. t va ajunge să importe circa 1 mil. t; țările din Orientul Mijlociu vor trece de pe poziția de importator (0,3 mil. t) la cea de exportator cu aproximativ 1 milion tone livrate partenerilor externi.

Programe de dezvoltare

Costa Rica: preocupări pentru diversificarea economiei

OBIECTIVUL major urmărit prin politica promovată în ultimii ani de statul costarican îl reprezintă diversificarea economiei, în vederea unei mai bune aprovizionări a pieței interne și a sporirii exporturilor de produse netradiționale.

Din proiectele de investiții preconizate se pot desprinde cîteva domenii prioritare, printre care sectorul energetic, a cărui dezvoltare este dictată de necesitatea stringentă a reducerii importurilor de țiței. Societatea petrolieră de stat Refinadora Costaricense de Petroleos (RECOPE) a inițiat un program de prospecțiuni în zoneele Talamanca, Llanura de Santa Clara și Limon, beneficiind de asistență tehnică din partea întreprinderii mexicane de stat Pemex și de asistență financiară din partea Băncii Mondiale. De asemenea, societatea RECOPE va construi o conductă de țiței în lungime de 56 km pentru transportul țițeiului extras din principala zonă petrolieră a țării La Garita — pînă la portul Puntarenas.

O altă cale de reducere a dependenței față de importurile de țiței, o reprezintă pentru Costa Rica valorificarea potențialului hidroenergetic. Se are în vedere majorarea capacității generatoarelor de energie electrică de la 357 MW la începutul anului 1981, la 580 MW în 1983. Pentru atingerea acestui obiectiv se preconizează realizarea în avans a unora din proiectele hidroenergetice planificate, ca de exemplu, a hidrocentralei Corobicí care va intra în funcțiune în vara anului 1982, avînd o capacitate instalată de 180 MW. Alte proiecte hidroenergetice se referă la construirea hidrocentralelor Ventanas Garita, cu o putere instalată de 90 MW, a cărei intrare în funcțiune a fost planificată pentru 1984 și a celor de la Palamo și Angostura care vor produce din 1988.

O atenție particulară se acordă exploatării resurselor geotermale de care dispune țara. În acest sens principalul proiect îl reprezintă construirea centralei geotermale de la Miravalles, în nord-vestul țării, cu o putere instalată de 55 MW.

Un alt domeniu prioritar îl reprezintă extracția și prelucrarea bauxitei din regiunea El General, investițiile fiind evaluate la 450 milioane dolari.

În cadrul industriei de prelucrare a aluminiului, în anul 1981 a intrat în funcțiune o fabrică de prelucrare a aluminiului, în localitatea Esparza, cu o capacitate anuală de prelucrare de 100 mii tone lingouri.

Printre obiectivele din industria prelucrătoare a căror intrare în funcțiune a fost prevăzută pînă la începutul anului 1984 mai trebuie menționat un combinat petrochimic, amplasat în localitatea Moin și două fabrici de conserve de pește, în porturile Liman și Golfito.

Schimburile comerciale dintre România și Costa Rica au cunoscut în ultimii ani un curs continuu ascendent. Acordurile și înțelegerile încheiate la nivel înalt de România și Costa Rica deschid ample perspective pentru lărgirea schimburilor comerciale și dezvoltarea cooperării în diferite domenii, în folosul reciproc.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN intervalul 14—18 iunie, activitatea pe pieţele valutare s-a desfăşurat într-o atmosferă de tensiune şi nervozitate fără precedent în ultimii ani, cu fluctuaţii deosebit de ample ale cursurilor principalelor valute, pe fondul unei deprecieri importante a cursului **dolarului S.U.A.** Reaşezarea parităților în cadrul sistemului valutar vest-european în prima zi a săptămînii, creşterea dobînzilor la depozitele în dolari şi amploarea operaţiunilor de „realizare a profitului" („profit taking") au reprezentat principalii factori care au determinat accentuarea tensiunilor în perioada analizată. Este de menţionat că intervenţiile pe piaţă ale unor bănci centrale (în special cele din R.F. Germania, Elveţia şi Japonia) nu au reuşit decît în mică măsură să atenueze amploarea fluctuaţiilor şi să contracareze întărirea dolarului, care a înregistrat cel mai ridicat nivel din ultimele 10 luni faţă de marca vest-germană şi francul elveţian din ultimii 2 ani faţă de yenul jaonez şi din ultimii 5 ani faţă de lira sterlină. Perspectiva creşterii — din nou — a dobînzilor din S.U.A., ca urmare a necesităţilor de finanţare a deficitului bugetar şi estimării privind reapariţia presiunii inflaţioniste, concomitent cu ieşirea din recesiune, a sporit — la rîndul său — cererea de dolari, contribuind la întărirea monedei americane. **Marca vest-germană** a slăbit în raport cu dolarul şi, ca urmare a reaşezării parităților în cadrul E.M.S., a ajuns pe ultimul loc în sistemul respectiv. Balanţa de plăţi curente a R.F. Germania s-a soldat, în primul trimestru al anului, cu un deficit de 2,49 miliarde mărci, comparativ cu un excedent de 3,11 miliarde mărci în trimestrul precedent, în special ca urmare a sporirii deficitului realizat la capitolul servicii. **Francul elveţian** a slăbit atît în raport cu dolarul, cît şi cu marca vest-germană, relaţia de curs franc / marcă depăşind, din nou, nivelul de 86 franci pentru 100 mărci. Uşoara creştere a dobînzilor pe piaţa monetară elveţiană nu a influenţat decît în mică măsură poziţia externă a francului, în schimb moneda elveţiană a fost influenţată nefavorabil de perspectivele creşterii inflaţiei şi ale scăderii activităţii economice în această ţară. **Francul francez** a atins cel mai scăzut nivel în raport cu dolarul după reforma monetară din 1958, dar — ca urmare a devalorizării sale în E.M.S. — a ajuns pe locul doi în acest sistem după lira italiană. **Francul belgian** a suferit importante pierderi de curs în raport cu dolarul, deşi numai în săptămîna precedentă Banca Naţională a Belgiei a cumpărat pe piaţă 15,4 miliarde franci. **Lira sterlină**, deşi a slăbit faţă de dolar, a avut o poziţie mai fermă faţă de monedele vest-europene în raport cu care s-a întărit uşor după încetarea conflictului din Insulele Falkland. Indicele de depreciere a monedei britanice, ponderat cu comerţul exterior, a crescut în săptămîna analizată de la 90% la 91,2%.

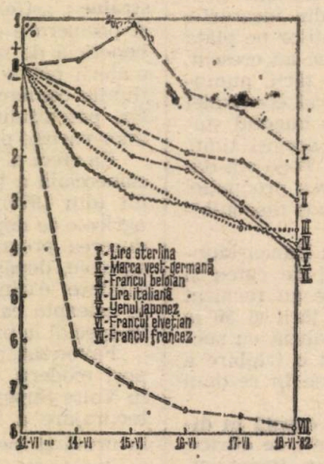

Evoluţia cursurilor principalelor valute occidentale faţă de dolarul S.U.A. în intervalul 14—18 VI 1982. Bază : 11 VI 1982

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni, au înregistrat o creştere la eurodolar (de la 15,0625% pe 11 iunie la 16,375%) şi eurofrancul elveţian (de la 5,75% la 6,5%) şi s-au menţinut la nivele relativ constante în jurul a 13% la eurolira sterlină şi 9,0625% al euromarca vest-germană.

Preţul aurului Londra e evoluat pe o linie continuu descendentă, al doilea fixing din 18 iunie, de 308.75 dolari / uncie fiind cu 16,5 dolari / uncie sub cel corespunzător din 11 iunie 1982.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Iugoslavia: obiectivul permanent al dezvoltării echilibrate

UNA dintre problemele-cheie ale dezvoltării economiei naționale a R.S.F. Iugoslavia o constituie reducerea continuă a decalajelor social-economice existente între diferitele regiuni ale țării, respectiv între cele mai dezvoltate — republicile Slovenia, Croația și Serbia (inclusiv provincia autonomă Voivodina) — și cele mai puțin dezvoltate: republicile Bosnia și Herțegovina, Macedonia, Muntenegru și provincia autonomă Kossovo (din republica Serbia). Ea este rezolvată, înainte de toate, prin politica prioritară promovată de către statul iugoslav în domeniul investițiilor ; în perioada 1947—1977, de pildă, fondurile investite în regiunile mai puțin dezvoltate au reprezentat 38,5% din produsul lor social, în timp ce pe ansamblul țării ponderea respectivă a fost de 29,4%. Ca urmare, și industria a crescut într-un ritm accelerat în regiunile mai puțin dezvoltate, în medie cu 10,8% între anii 1947—1978, față de 8,9% în regiunile mai dezvoltate.

Acest proces a fost însoțit de scăderea ponderii populației agricole în regiunile mai puțin dezvoltate de la 72,9% din totalul populației la 34,9% concomitent cu extinderea și diversificarea rețelei instituțiilor școlare, cu edificarea unui sistem modern de transporturi ș.a.; toate acestea contribuind la îmbunătățirea complexă a condițiilor de muncă și de viață ale locuitorilor din regiunile amintite.

O imagine sinoptică a stagflației

GRAFICUL alăturat, reprodus după publicația **IMF Survey** oferă o imagine sinoptică a principalei tendințe în evoluția de ansamblu a economiei țărilor capitaliste dezvoltate în ultimul deceniu. Astfel, anul 1973 marca sfîrșitul perioadei caracterizate printr-o creștere relativ ridicată a produsului lor național brut global în prețuri constante și o rată destul de apropiată a majorării prețurilor la bunuri și servicii. Anii 1974—1975 consemnează — pe de o parte — avîntul impetuos al inflației, iar pe de alta — scăderea ritmului de creștere economică pînă la o expresie negativă a acestuia.

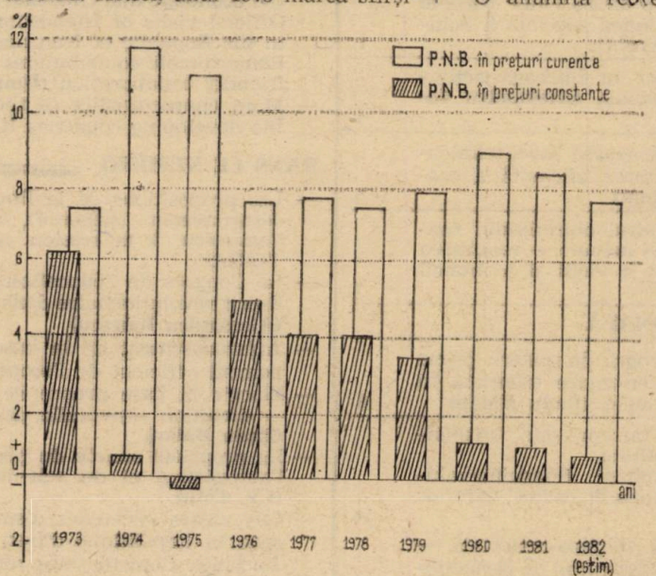

O anumită redresare a situației în 1976, o oarecare apropiere între valorile P.N.B., calculate în prețuri constante și prețuri curente, se dovedesc a fi însă efemere, decalajul dintre cele două valori adîncindu-se considerabil din anul 1979. Estimațiile specialiștilor F.M.I. pe anul în curs converg către o nouă adîncire a tendinței recesioniste, respectiv către apropierea sensibilă de zero a creșterii reale a P.N.B. al țărilor capitaliste dezvoltate.

Cheltuieli militare

ÎNTR-UN studiu recent elaborat de Centrul Națiunilor Unite pentru dezarmare se arată, între altele, că în ultimele trei decenii, pentru scopuri militare s-au alocat, în fiecare an, între 5 și 8% din produsul mondial. În anul 1980, cheltuielile militare mondiale s-au cifrat la 500 miliarde dolari (respectiv aproximativ 110 dolari în medie pe un locuitor al globului) ; dacă se ia în considerare — în absența unor măsuri eficiente de dezarmare — un ritm mediu anual de creștere în perspectivă a acestor cheltuieli egal cu 2% se va ajunge în anul 2000 la o sumă globală de circa 743 miliarde dolari (în prețurile actuale), iar în cazul unui ritm de creștere de 3% — la 903 miliarde dolari.

Se apreciază că într-un domeniu atît de important pentru progresul omenirii cum este cel al cercetării științifice și dezvoltării, cheltuielile cu destinație militară au fost în 1980 de ordinul a 35 miliarde dolari, reprezentînd aproape un sfert din totalul alocațiilor mondiale pentru această activitate. În deceniul al optulea, aproximativ 20% din totalul cercetătorilor și inginerilor din lume erau angajați în activități cu scopuri militare.

FRAUDELE REVERENDULUI MOON

REFERINDU-SE la un nou scandal provocat de secta reverendului Moon ziarul francez „Le Matin quotidien du nord et du Pas-de-Calais" — publica într-un recent număr al său un articol intitulat „Moon s-a făcut vinovat de fraudă fiscală", din care reproducem în continuare cîteva extrase :

„Conducător religios, personaj mitic, om de afaceri, patron de întreprindere, reverendul Sun Myung Moon este de curînd și director de ziar. Născut în Coreea de Sud, acesta a format în 1954 Biserica unificării. Învățătura sa e simplă : întrucît Cristos a eșuat în misiunea sa pe pămînt, el, Moon, „salvatorul umanității" a fost ales de Dumnezeu pentru a recîștiga lumea noastră decăzută. Era nouă care ar trebui să se deschidă după această restaurare trece prin victoria asupra comunismului. După 8 ani de activitate în Coreea, reverendul a socotit că mișcarea nu mai avea nevoie imperativă de prezența sa acolo. La începutul anilor '60 și-a îndreptat atenția spre S.U.A., și-a trimis acolo trei „misionari" care să „pregătească terenul" și la sfîrșitul lui 1971 a debarcat el însuși pe Continentul nou".

„Activitatea pur religioasă nu pa să-l mulțumească pe reverend și pe discipolii săi. Puterea economică a bisericii crește an de an. Rezultatul cheltelor însumează 21 milioane de dolari anual (circa 130 milioane franci). Moon este miliardar. Biserica sa conduce un lanț de brutării din S.U.A., pescării, ziare, galerii de artă, fabrici de cerneală, vopsele și se pare că și fabrici de arme în Coreea. Cartierul său general este la New York, dar Biserica unificării și-a instalat filiale în peste 100 de țări. Noile sale terenuri de investigații sînt în prezent Africa și America Latină.

De cîțiva ani, presa americană atacă periodic Biserica moonistă pentru metodele ei de convertire, calificate de unii drept „spălare a creierului", ca și pentru afacerile financiare și comerciale. Administrația americană urmărește atent contabilitatea lui Moon. La sosirea sa în America, acesta a deschis pe numele său un cont, care trebuia să slujească biserica. Primul proces intentat bisericii lui pentru fraudă fiscală a debutat sub Administrația Carter. Ultimul a fost deschis cu șase săptămîni în urmă. De data aceasta, inculpatul este reverendul însuși, și nu biserica lui.

Tribunalul din New York l-a declarat pe Sun Myung Moon vinovat de fraudă fiscală. Frauda se referă la anii 1973, 1974, 1975 și 1976 și este evaluată la 162 000 dolari. Moon, căzut în tagma deli cvenților financiari de rînd, riscă să primească o pedeapsă de pînă la 14 ani închisoare. A ascultat verdictul fără a manifesta vreo emoție. Takeo Kamiyama, membru japonez al sectei, mîna dreaptă a reverendului, a fost declarat vinovat de complicitate".

După cum precizează în încheiere articolul sentința va fi dată la 14 iulie.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 25 din 25 iunie 1982

— Propunerile României cu privire la problemele dezarmării, prezentate, din împuternicirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la sesiunea specială a Adunării generale a O.N.U. 1

— Spirit revoluționar în întreaga activitate economico-socială **(Alexandru Ionescu)** 4

— Întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale, dezvoltarea eficientă a economiei **(Gh. Crețoiu)** 5

— Agricultura în cadrul obiectivului fundamental al etapei actuale — realizarea unei noi calități a vieții și a muncii **(D. Dumitru)** 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice — orientare esențială în dezvoltarea economiei **(Radu Bălan)** 8

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate
- Întărirea disciplinei financiar-valutare în activitatea de comerț exterior **(C. Roman)** 10
- Aprovizionarea tehnico-materială — un mecanism susceptibil de perfecționare **(Ion Honțaru)** 11

— Promovarea cerințelor noului mecanism economico-financiar în practica realizării contractelor **(M. Pascu)** 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Instrumente științifice ale conducerii în condițiile autogestiunii și autofinanțării
- Corelațiile financiare — criteriu de orientare a deciziilor economice **(Ion Stancu)** 14
- Alegerea celor mai adecvate metode potrivit problematicii întreprinderii **(Adriana Olaru)** 15

TEORII — IDEI

— Proprietatea socială a întregului popor și perfecționarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare **(I. V. Totu)** 17

— Influențe ale activității societăților transnaționale asupra dezvoltării endogene **(Adrian Constantinescu)** 20

— Școli • curente • economiști. Confruntări occidentale în probleme de politică bugetară **(Marina Rudăreanu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Congresul al XII-lea al P.C.R. despre perfecționarea comerțului exterior și a cooperării economice **(George Marin)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Vizitele oficiale de prietenie ale președintelui Nicolae Ceaușescu în Republica Irak și Regatul Hașemit al Iordaniei. Contribuții de seamă la dezvoltarea multilaterală a unei conlucrări prietenești **(Dinu Dragomirescu)** 26

— Principalele caracteristici ale economiei și politicilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare (II) **(Constantin Boștină)** 27

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ.

IN THIS ISSUE

— Romania's proposals on disarmament issues presented, under the authorization of president Nicolae Ceaușescu at the special session of the United Nations General Assembly 1

— The Congress of the political education and socialist culture. Revolutionnary spirit through the whole economic and social activity **(Alexandru Ionescu)** 4

— Strenghtening the technical and material basis, efficient development of the economy **(Gh. Crețoiu)** 5

— Widening the proper basis of raw materials and energy — an essential direction in the development of the economy **(Radu Bălan)** 8

— Social property of the whole people and the improvement of the economic and financial self-management **(I.V. Totu)** 17

— Official visits of friendship of the president Nicolae Ceaușescu in the Republic of Iraq and the Hashimite Kingdom of Jordan. Remarquable contributions to the multilateral development of a friendly collaboration **(Dinu Dragomirescu)** 26

— Main characteristics of the economy and economic policies of the developing countries (II) **(Constantin Boștină)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Les propositions de la Roumanie concernant les problèmes du désarmement présentés, à la demande du président Nicolae Ceaușescu, à la session spéciale de l'Assemblée Générale de l'O.N.U. 1

— Le Congrés de l'éducation politique et de la culture socialiste. Esprit révolutionnaire dans toute l'activité économique et sociale **(Alexandru Ionescu)** 4

— Affermissement de la base technique et matérielle, développement efficient de l'économie **(Gh. Crețoiu)** 5

— Elargir la base propre de matières premières et énergétiques — direction essentielle dans le développement de l'économie **(Radu Bălan)** 8

— La propriété sociale du peuple entier et le perfectionnement de l'autogéstion et du self-management économique ét financier **(I.V. Totu)** 17

— Les visites officielles d'amitié du président Nicolae Ceaușescu dans la République d'Iraq et dans le Royaume Hachémite de Jordanie. Contributions remarquables au développement multilatéral d'une collaboration amicale **(Dinu Dragomirescu)** 26

— Les caractéristiques principales de l'économie et des politiques économiques des pays en voie de développement (II) **(Constantin Boștină)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Предложения Румынии по вопросам разоружения, представленные — согласно уполномочию товарища Николае Чаушеску — на особой сессии Генеральной Ассамблеи О.О.Н. 1

— Конгресс политического воспитания и социалистической культуры. Революционный дух во всей экономико-социальной деятельности **(Александру Ионеску)** 4

— Укрепление материально-технической базы, действенное развитие экономики **(Г. Крецою)** 5

— Расширение собственной энергетической и сырьевой базы — существенное направление развития экономики **(Раду Бэлан)** .. 8

— Общественная собственность всего народа и совершенствование самоуправления и экономико-финансового хозрасчета **(И. В. Тоту)** 17

— Официальные дружественные визиты президента **Николае Чаушеску** в Республику Ирак и в Хашемитское Королевство Иордании. Выдающийся вклад в многостороннее развитие дружественного сотрудничества **(Дину Драгомиреску)** 26

— Главные характеристики экономии и экономической политики развивающихся стран (II) **(Константин Бэлтина)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

CIMF

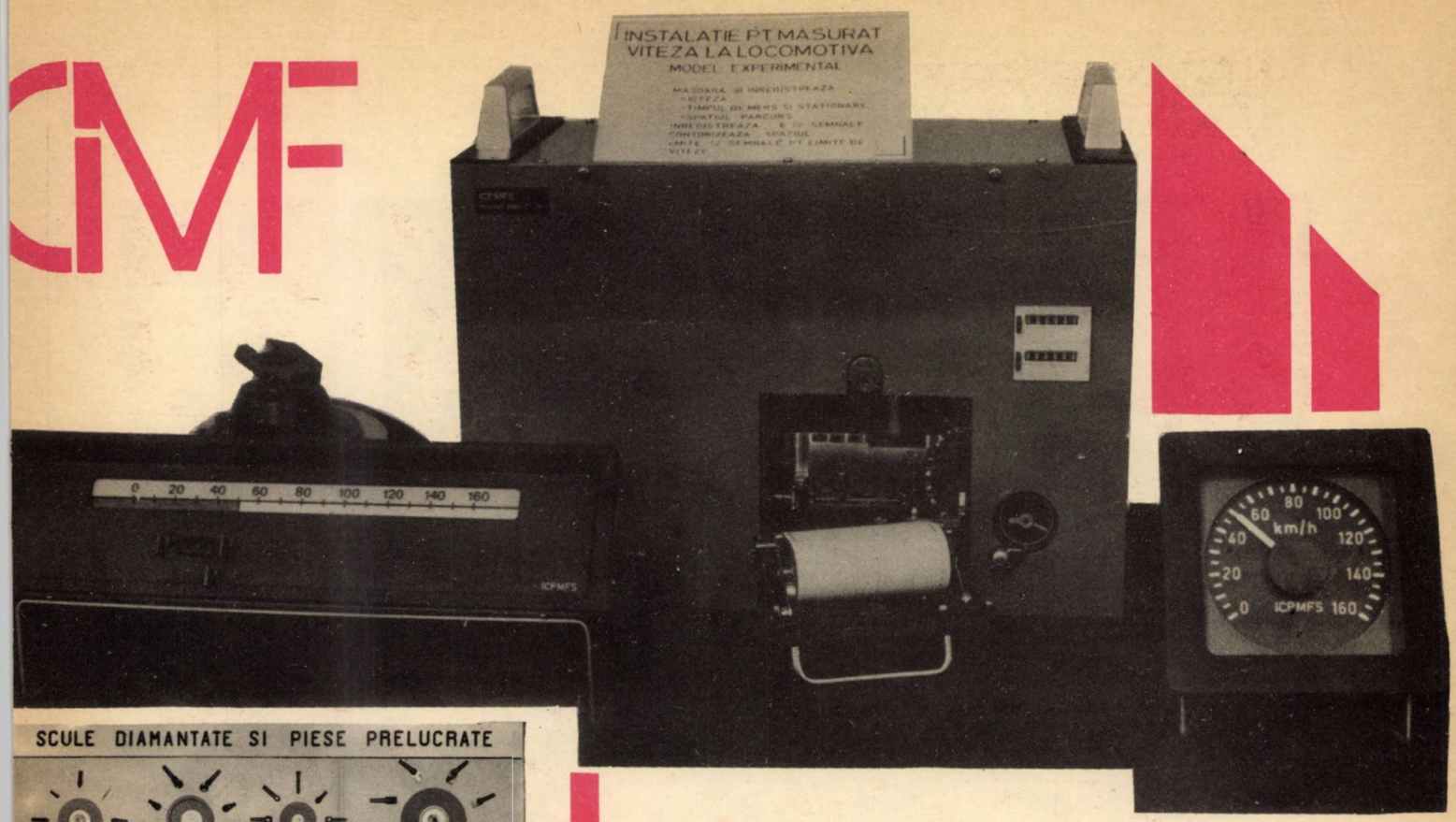

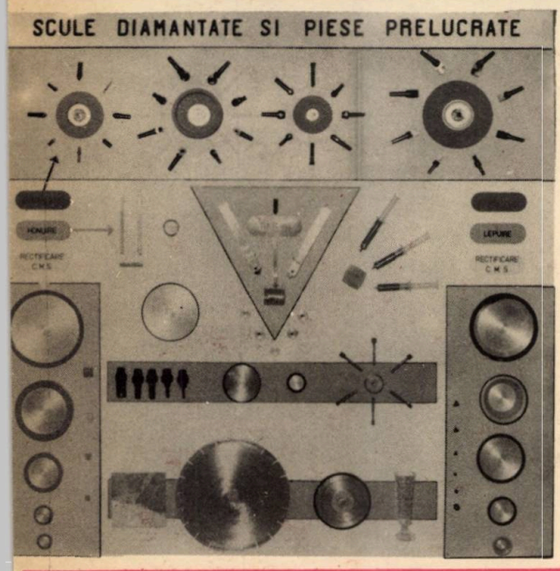

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MECANICĂ FINĂ C.I.M.F,

str. Popa Șapcă nr. 9-11, sector 2, București

produce și livrează prin întreprinderile sale :
- **Instalație pentru măsurat viteza la locomotive**
- **Integrator pentru contorul termomecanic de căldură**
- **Analizor CO auto**
- **Ceas programator pentru automatizare**

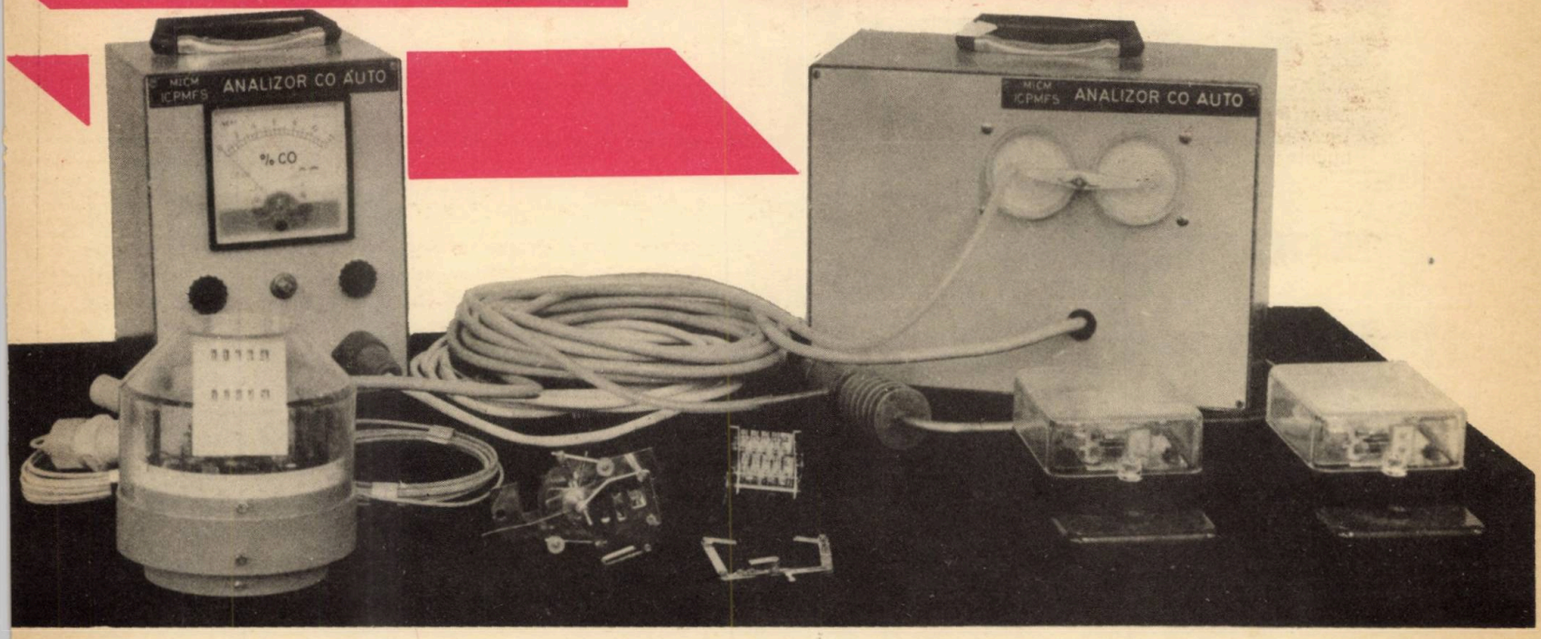

1982 JUL 12

ŢESĂTURI DECORATIVE

din fire groase

de in şi cînepă

In magazinele Unirea, Victoria, Bucur-Obor şi Bucureşti au fost puse în vînzare ţesăturile decorative TEXTINA şi OINA, cu aspect plăcut şi rezistenţă ridicată la uzură, ce pot fi utilizate la tapetarea pereţilor sau la confecţionarea draperiilor, tapiţeriilor, huselor pentru maşină.

Intr-o gamă bogată de modele şi poziţii coloristice, ţesăturile decorative TEXTINA şi OINA vă oferă posibilitatea să vă amenajaţi un interior modern, plăcut, cochet.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)